A a

A, a ❶土耳其语字母表中第 1 个字母：后、宽、非圆唇元音 ❷用于编号，表示“第 1”：A kursu 一年级 A sınıfı 头等；一等，优等，一级，甲级 A vitamini 维生素 A ◇**～’dan Z’ye kadar** 从头至尾、全部

A ❶〈化〉氩(Argon) ❷〈电〉安培(Amper) ❸〈乐〉A 音(7 个音名中的 “la” 音)，A 调 ❹〈军〉团(alay)：1. P.A. (Birinci Piyade Alayı) 第 1 步兵团

a [a:] *ünl.* ❶用于句首或句尾，表示高兴、惊异、愤怒、忧伤、责备等语气：A, a, a, bu ne hâl! 哎呀呀！这成什么样子！A, ne güzel! 啊！多美啊！A, sen burada mıydın? 怎么？你到过这里？Ne münasebetsız adam, a! 哎，真是个不懂礼貌的人！Nerede kaldın, a, canım?! 你去哪儿了？！啊，我的宝贝！❷用在动词第二人称条件式之后，表示加强提醒、敦促等语气(也可连写连读并与最后一个元音和谐)：A çocuk, rahat dursan a! 哎，这孩子，你别闹了好不好？Alsan a (或 Alsana)! 拿去吧！啊！Gelsen e (或 Gelsene)! 你来一下！Haydi yazsan a! 嗨！快点写！Okursana! 你来念一下！Otursana! 快请坐！❸在句子中用在以辅音结尾的谓语之后，表示所说的事情是自然的，明显的，如果是疑问语调，则表示希望：Çocuktur, oynar a! 他还是个孩子，当然爱玩了!Satar a, kendi malı. 自己的货物，当然可以卖喽！Sen bu işten memnunsun a? 你对这个工作很满意，对吧？

aa(**h**) *ünl.* 【粗】表示拒绝，否定(可取代 hayır, değil, yok)

AB 【缩】欧盟(Avrupa Birliği)

aba[1] (阿) Ⅰ *is.* ❶粗纺毛料，毛毡 ❷粗纺毛料无领长外套，粗纺毛料披风 Ⅱ *s.* 用粗纺毛料制成的，用毛毡制成的：～ ceket 粗呢外套 ～ terlik 毛毡拖鞋 ◇(*-e*) **～ altından değnek** (或 **sopa**) **göstermek** 绵里藏针；暗藏杀机；笑里藏刀：Onun ne olduğunu ben bilirim; aba altından değnek gösteren cinstendir. 我知道他是个什么东西，他是那种笑里藏刀的人。Şuna baksana aba altından değnek göstererek güya bizi korkutmaya çalışıyor. 你看，这个人笑里藏刀，似乎要恐吓我们。Açıkça söylemiyor; aba altından değnek gösteriyor. 他有话不明白着说，而是暗藏杀机。**～ gibi** 粗糙厚实的(布料) **～ giymek** 成为托钵僧，成为苦行僧 **～ güreşi** 一种穿褡裢系腰带的摔跤运动 **～sı kırk yamalı** 【俚】身上衣服补丁摞补丁的，非常贫穷的 **～sı yanık** 【俚】穷的 **～sını başına çekmek** 【俚】与世隔绝，不闻世事 **～yı atmak** 隐退，隐居 (*-e*) **～yı sermek** 【俚】赖在某处：Bu adam abayı size sermişe benziyor. 这个人似乎赖在你这儿不走了。(*-e*) **～yı tuşturmak** (或 **yakmak**) 【俚】爱上，钟情于，迷恋于：Ali, o güzel kıza abayı yakmış; yemiyor, içmiyor; hep onu düşünüyor. 阿里似乎爱上了那个漂亮的女孩儿，寝食难安，一门心思想着她。◆**Aba vakti yaba, yaba vakti aba.** 夏购皮袄冬置纱，反季节购物最合算。**Abanın kadri yağmurda bilinir.** 物到用时方珍贵。

aba[2] *is.* 【口】母亲；姐姐

abacı *is.* ❶制售粗纺毛料及其制成品者 ❷【俗】好吃懒做者，寄生虫 ◇**～ kebeci** 【谑】张三李四；随便什么人；任何人：Meydanda toplananlar arasında bir tanıdığıma rastlamadım, hepsi abacı kebeci. 在广场上聚集的那些人，不管是张三李四，我一个都不认识。◆**Abacı kebeci, ara yerde sen neci?** 这事与你何干？你不懂的事，瞎掺合什么？

abacılık, -ğı *is.* ❶制售粗纺毛料及其制成品的行业 ❷【俗】好吃懒做行为，寄生虫生活

Abadan *öz.is.* 阿巴丹(伊朗)

abadî [a:ba:di:] (波) *is.* 一种用真丝制成的半透明、浅黄色书写用纸

ab'a düşmek (*nsz*) 【俚】白费力气

abajur (法) *is.* ❶灯罩，灯伞 ❷座灯，台灯，落地灯：～u açık bırakmak 打开台灯 Odam için mavi abajur istiyor. 我想为我的房间配一个蓝色的台灯。

abajurcu *is.* ❶制做或销售灯罩者 ❷制做或销售台灯、落地灯者

abaküs (法) *s.* 算盘

abalı *s. ve is.* ❶有粗纺毛料斗篷的，穿粗纺毛料斗篷的 ❷【转】无依无靠的，贫穷的，孤寡的

abandone (法) *is.* ❶放弃，弃权 ❷(体)弃权，(拳击赛中)中途弃权 ◇～ **etmek** (拳击比赛中体力不支一方)中途弃权

abandırmak (*-i, -e*) abanmak 的使动态：Deveyi ancak sahibi abandırır. 只有主人才能让骆驼跪倒。Rakibini mindere abandırdı. 他把对手击倒在垫子上。

abanî [a:ba:ni] (波) Ⅰ *is.* 一种带丝绣淡黄装饰图案的白布，旧时用来做缠头巾、包裹布、被面、襁褓布、桌布等：Bursa ～sı 布尔萨头巾布 Ⅱ *s.* 用这种布做的：～ hırka 带图案的白布袍 ～ sarık 带图案的白布，缠头巾

abanmak (*-e*) ❶扑向，跌向，俯身于：annesinin kucağına ～ 扑入母亲的怀抱 ayaklara (或 *yerlere*) ～ 跌倒，摔倒 üstüme ～ 倒在我身上 Üzeri kâğıtlarla örtülü bir masaya abanmış. 他俯身在堆满稿纸的桌子上。❷依，扶，傍，撑，靠：yatağa abanarak kalkmak 扶着床站起来 Abanarak *ve* korseli göğsünü âdeta kavalyesinin göğsünde *ezerek* dansediyordu. 她倾着身子跳着舞，戴着文胸的胸脯几乎要压着舞伴的胸脯上。Yolcu küpeşteye abanmış, denize bakıyor. 这位乘客倚着船舷，眺望大海。❸【俚】依靠，依赖，靠某人赡养

abanoz (波) Ⅰ *is.* ❶乌木：～ masa 乌木桌 ❷经长期水泡而变黑变硬的木头 ❸【俗】妓院，窖子 Ⅱ *s.* 非常黑的，黑亮黑亮的，油黑发亮的：～ saçlı kız 满头乌发的女孩 ◇～ **gibi** ①乌黑发亮的：Abanoz gibi saçı var. 他满头乌发。②很硬的，非常坚硬的：～ gibi tahta 硬木板 ～ **kesilmek** ①因脏而变得黑呼呼的，脏兮兮的 ②变硬，变牢固 ～ **yürekli** 铁石心肠的，冷酷的，残忍的 ～**a dönmek** 变得下贱，变得卑鄙；变得庸俗，变得粗俗

abanozgiller *is.* (植)柿科，柿树科(*Ebenaceae* 或 *Diospyraceae*)

abanozlaşmak (*nsz*) ❶(树木长时间泡在水中)变硬，变黑 ❷因脏变黑 ❸晒黑：Yaz boyunca vücüdu abanozlaştı. 一夏天他全身晒得黝黑。

abartı *is.* 夸大，夸张，吹嘘，吹牛：Abartıdan hiç hoşlanmaz. 他一点儿也不喜欢吹牛。

abartıcı Ⅰ *is.* 好吹牛者，夸大其词者 Ⅱ *s.* 好夸大其词的，好吹牛的

abartıcılık, -ğı *is.* 爱夸张，好夸大其词，好吹嘘，好吹牛

abartılı *s.* 夸张的，夸大其词的 ◇～ **oynamak** 〈剧〉夸张地表演

abartılmak (*nsz*) abartmak 的被动态

abartmacı Ⅰ *is.* 好吹牛者，夸大其词者 Ⅱ *s.* 好夸大其词的，好吹牛的

abartmacılık, -ğı *is.* 爱夸张，好夸大其词，好吹嘘，好吹牛

abartmak (*-i*) 夸大，夸张，吹嘘，吹牛：Ali bindiği kayıktan bir gemi gibi söz ediyor, o her şeyi abartarak anlatır. 阿里一向夸大其辞，把他乘坐的小舟说成是一艘大船。

abartmalı *s.* 被夸大的，被夸张的

abartmasız *s.* 毫不夸张的

abaşo [aba'şo] (意) Ⅰ *is.* ❶〈海〉“降下”、“停车”、“等候”、“把定”等口令：Abaşo babafingo! (第 3 层)降帆！Abaşo gabya! 降(第 3 层)帆！❷抛缆 Ⅱ *s.* 下边的，向下的，下层的

abat [a:ba:t] (波) *is.* ❶繁荣的，昌盛的 ❷快乐的，高兴的，欢快的，愉快的，幸福的 ◇～ **etmek** (或 **eylemek**) 使繁荣，使高兴，使幸福，使富裕 ～ **olmak** 变得幸福，得到欢乐

Abaza *öz.is.* 阿布哈兹人，阿布哈兹族

abazan Ⅰ *s.* ❶性饥渴的：Herif altı aydan beri abazanmış. 这家伙已经半年没碰过女人了。❷饥饿的：Herif kaç gündur abazan. 这家伙已经饿了好几天了。❸贫穷的 Ⅱ *is.* ❶性饥渴的男子 ❷性滥交的男子 ❸手淫的男子 ◇～ **olmak** ①感到痛苦 ②对女人有性要求

abazanlık, -ğı *is.* ❶饥饿 ❷性饥渴 ❸性欲 ◇～ **çökmek** 饿，饥饿

Abazistan *öz.is.* 阿布哈兹(俄罗斯)

Abazistanlı Ⅰ *öz.is.* 阿布哈兹人 Ⅱ *s.* 阿布哈兹的

Abba *is.* ❶父亲 ❷对教会主教的尊称

abbâs Ⅰ *s.* 【旧】坏脾气的，脾气暴躁的，粗暴的，粗野的 Ⅱ *is.* 狮子 ◇～ **yolcu** ① 决心出门的，决心出游的 ②【俚】濒于死亡的

ABD 【缩】美利坚合众国，美国(Amerika Birleşik Devletleri)

Abdal *öz.is.* 〈史〉❶阿布达尔(历史上生活在伊朗的突厥血统部族之一) ❷阿布达尔(阿纳多卢地区的一个游牧民族名称，该民族的人称阿布达尔的人) ❸阿布达尔(生活在阿富汗北部的一个突厥血统部族名称，该部族的人称阿布达尔人)

abdal Ⅰ *is.* ❶旧时对某些云游托钵僧的称呼 ❷傻瓜，笨蛋，蠢货：Abdal ata binince bey oldum sanır, şalgam aşa girince yağ oldum sanır. 傻子骑上马就以为自己是老爷，萝卜进厨房就以为自己是块肥肉。Ⅱ *s.* 愚蠢的，傻的，笨的，蠢的 ◇～ **dili dökmek** 花言巧语，阿谀奉承 ～**a malûm olmak** 未卜先知：Abdala malûm olur derler, bana piyango çıkacağı onun içine doğmuştu. 人说他未卜先知，他预感我将买彩票中奖。◆ **Abdal düğünden, çocuk oyundan usanmaz.** 罗卜白菜，各有所爱。**Abdal tekkede, hacı Mekke'de bulunur.** 物以类聚，人以群分。**Abdalın dostluğu köy görünceye kadardır.** 势利小人无友谊，见利忘义是本性。**Abdalın karnı doyunca gözü pabucundadır.** 势利小人见利忘义，得陇望蜀。

abdes(**t**) (波) *is.* ❶(穆斯林)洗身，沐浴 ❷排便 ◇～ **almak** (穆斯林)洗身，沐浴：Abdest alınmadan namaza durulmaz. 未沐浴不得做祷告。～ **bozmak** 上厕所 ～ **tazelemek** (穆斯林)重新洗身，重新沐浴：Abdest tazeleyip namaz kıldıktan sonra, geç vakit yatağa girebildim. 我要在重新沐浴做完祈祷之后才能就寝。～ **vermek** 【俚】训斥，责骂，责备 ～**i bozulmak** 感到需要重新沐浴 ～**i gelmek** (或 **olmak**) 有便意，想上厕所 ～**ı kaçmak** 便意消失 ～**inde namazında** 信教的，虔诚的 ～**inden kuşkusu** (或 **şüphesi**) **olmamak** 对自己所做的事坚信不移 (*-in*) ～**ini vermek** (或 **donatmak**) 【俚】训斥，责骂，责备

abdestsiz *s.* 未洗身的，未沐浴的，需要重新洗身的 ◇～ **namazsız dolaşmak** 为非作歹 ～ **yere basmak** 不遵守教规：Onun abdestsiz yere bastığı görülmemiştir; çok dindar biridir. 他是一个虔诚的信徒，没见过他不遵守教规。

abdiaciz [abdia:ciz] (阿) *is.* 【旧】鄙人，在下

abdülleziz (阿) *is.* 〈植〉❶莎草，香附子(*Cyperus esculentus*) ❷莎草，香附子果实

abe *ünl.* (用于提醒注意)喂，嗨：Abe kardeş buraya bak! 嗨，兄弟，朝这看！Abe çocuk! 喂，小孩！

abece *is.* ❶字母表：～ sırası 字母顺序 Türkçenin abecesi 29 harften oluşur. 土耳其字母表由 29 个字母组成。❷识字课本：～ kitabı 识字课本 ❸基础知识，入门知识：resim sanatının ～si 绘画艺术 ABC

abecesel *s.* 字母表的，按字母顺序的：～ sıra 按字母顺序

abeci Ⅰ *s.* 愚蠢的，笨的，傻头傻脑的，糊涂的，天真得近乎呆傻的 Ⅱ *is.* 蠢人，傻子，笨人，糊涂人：Buraya bak abeci! 往这儿看，蠢货！

aberasyon (法) *is.* ❶〈天〉光行差；〈光〉象差：sferik ～ 球面象差 kromatik ～ 色象差，色散 ❷〈医〉畸变：kromozom ～u 染色体畸变

abes (阿) Ⅰ *s.* ❶不合理的，荒谬的，不切实际的，荒唐的，愚蠢的：～ öneri 荒唐的建议 ❷无用的，没有必要的，徒劳的无益的：gizlemek ～ 没有必要保密 ❸不恰当的，不适宜的，混杂的，乱七八糟的 Ⅱ *is.* ❶荒唐事，琐事，蠢事 ❷谬论，奇谈怪论，荒诞无稽的话 ◇(*söz*) ～ **kaçmak** (话)不合时宜 ～ **olmak** 没有必要，不适宜，不应该：Ona açıkça anlatmanız gerçekten abes oldu. 您真没有必要对他说清楚。～**le geçirmek** 干蠢事，干荒唐事 ～**le uğraşmak** (或 **iştigal etmek**) 徒劳无益浪费时间

Abhaz *öz.is.* 阿布哈兹人

Abhazya *öz.is.* 阿布哈兹(俄罗斯)

Abhazyalı Ⅰ *öz.is.* ve *s.* 阿布哈兹人 Ⅱ *s.* 阿布哈兹的，阿布哈兹人的

abıhayat [a:bıhaya:t] Ⅰ *is.* 神水，仙水，长生不老水 Ⅱ *s.* 舒适的，美妙的：Buranın havası bir abıhayat. 这儿的气候真好！◇～ **içmiş** 鹤发童颜的，返老还童的

abıru [a:bıru:] (波) *is.* 脸面，自尊，脸皮，人格，名誉，荣誉，声望，声誉，名声 ◇～ **dökmek** 奴颜卑膝，低三下四，哀求；再三央求，一再恳求，多次请求，死乞白赖地央求

abi[1] (法) *is.* ❶服装，衣服 ❷(男式黑色)礼服，燕尾服

abi[2] [a:bi] *is.* ❶兄长，哥哥 ❷大哥：Ahmet ～ 艾哈迈德大哥

abidane yaşamak (*nsz*) 闭门修行，闭关

abide [a:bide] (阿) *is.* 纪念碑；丰碑：～ dikmek 立碑 harp ölüleri ～si 阵亡将士纪念碑 hürriyet ～si 自由纪念碑

abideleşmek (*nsz*) 成为纪念碑；成为丰碑

abideleştirmek (*-i*) abideleşmek 的使动态

abidemsi *s.* 类似纪念碑的：abide ve ～ eserler 纪念碑及类似纪念碑的作品

abidevî [a:bidevî:] (阿) *s.* ❶纪念碑的，象征纪念碑的 ❷巨大的，雄伟的，巍峨的；不朽的

Abidjan *öz.is.* 阿比让(科特迪瓦)

abidik gübidik *s.* 【转】非常荒谬的，毫无意义的

abis (法) *is.* ❶〈地〉深海，海渊(海深度 900 米以上阳光达不到的地方) ❷【转】深渊

abisal (法) *s.* ❶深海的：～ bölge 深海区(深度在 3000-6000 米之间) ❷深不可测的

abla [a'bla] *is.* ❶姐姐：Ahmet ablasından dört yaş küçüktür. 艾哈迈德比他姐姐小 4 岁。❷大姐：Fahriye ～ 法赫里耶大姐 Neriman ～ 奈莉曼大姐 ❸【旧】资深女婢，年长女奴 ❹〈史〉大婶，大娘 ❺【俚】老婆

ablak *s.* 圆脸的，面颊丰满的，胖脸的：～ çehre (或 yüz) 圆脸

ablalık, -ğı *is.* 姐姐身份，姐姐地位；充当姐姐，象姐姐一样行事 ◇(*-e*) ～ **ablalık etmek** 象姐姐一样对待：Kızcağıza bir ablalık et de elbisesini dikiver. 请你象姐姐一样照顾这个可怜的姑娘并给她做身衣服。

ablatif (法) *is.* 〈语〉从格

ablatya [abla'tya] (希) *is.* 一种渔网

abli (希) *is.* 〈海〉纤索，支索，张帆索，升降索，桅缆，护桅索，软梯 ◇～**yi kaçırmak** (或 **bırakmak**) 【转】不知所措，惊慌失措：Abliyi kaçırınca duvardan yuvarlandı. 他一慌神儿，就从墙上摔了下来。

abluka [ablu'ka] (意) *is.* 封锁，围困：～ hattı 封锁线 denizden ～ 海上封锁 ekonomik ～ 经济封锁 ◇(*-i*) ～ **altına almak** 封锁，围困 (*-i*) ～ **altında tutmak** 封锁，围困 (*-i*) ～ **etmek** 封锁，围困 ～ **kaçacağı** 偷越封锁线的人(或车船等) (*-i*) ～**ya almak** 封锁：İkinci Dünya savaşında Alman donanması İngiltere'yi ablukaya almağa çalıştı. 第二次世界大战中，德国舰队企图封锁英国。～**yı bozmak** 打破封锁 ～**yı kaldırmak** 取消封锁，解除封锁 ～**yı yarmak** 打破封锁，冲破封锁

ab olmak (*nsz*) 消失，不见踪影

abone [abo'ne] (法) *is.* ❶预订，订阅，订购：～ ücreti (或 fiyatı, parası, bedeli) 订购价格 ❷预订票，期票：aylık ～ (火车)月票 genel ～ 通用火车期票 ❸订户，用户，预订者，订购者：hava gazı ～si 煤气用户 Bir çocuk dergisine aboneyim. 我订了一本儿童杂志。Bu derginin on bin abonesi var. 这个杂志有 1 万订户。Bu gazetenin abonesi çoktur. 这家报纸的订户很多。◇～ **etmek** 征订，使订阅 ～ **olmak** 订阅：Gençlik dergisine abone oldum. 我订阅了《青年》杂志。～ **yapmak** 征订，使订阅 ～**yi**

yinelemek 续订

abonelik *s.* 有…用户的，有…订户的：çok ～ bir dergi 拥有许多订户的杂志 üç bin ～ telefon santrali 3000 门的电话总机

abonman (法) *is.* ❶预订，订购，订阅：～ sözleşmesi 订购合同 ❷票证，本票，预订卡：benzin ～ı 汽油票 havagazı ～ı 煤气本 ◇～ **poliçesi** 总保险单 ～ **sigortası** 定期险种保险

aborda [abo'rda] (意) *is.* (船)靠岸，靠码头，(向另一只船)靠拢，停靠 ◇(*-e*) ～ **etmek** (或 **olmak**) ①靠向：Gemi iskeleye aborda etti. 船靠上了码头。②【俚】(向某人)悄悄靠近，挨向，倚向

AB 【缩】非洲统一组织(Afrika Birliği)

abra *is.* 【俗】❶(用于调整衡器微差的)配重 ❷(交易，交换中的)添加物

abramak (*-i*) 【俗】驾驶(船只)：gemiyi ～ 驾船

abraş Ⅰ *is.* ❶斑点，疵点，麻点，雀斑 ❷麻风病 ❸麻子，有雀斑的人 Ⅱ *s.* ❶有斑点的，有疵点的，有麻点的，有雀斑的：～ at 花斑马 ～ kız 有雀斑的姑娘 ～ yapraklar 有斑点的叶子 ❷没教养的，粗野的，脾气坏的 ❷麻风病的，麻风病专用的

abraşlık, -ğı *is.* 〈医〉麻风病

abraz *s.* 不生育的，无生育能力的，绝育的；不结果实的

abril (希) *is.* 【俗】4 月

absolü *s.* 绝对的：～ sıcaklık derecesi 绝对零度(-273.16°C)

absorbe (法) Ⅰ *is.* 〈理、化〉吸收（作用） Ⅱ *s.* 被吸收的 ◇～ **etmek** 吸收；吸取

absorpsyon (法) *is.* 〈理、化〉吸收；吸入，吮吸

abstraksyon (法) *s.* 抽象，抽象作用，抽象概念

abstre (法) *s.* ❶(哲)抽象的：～ sayı 〈数〉不名数，抽象数 ❷抽象派的：～ sanat 抽象派艺术 ～ tablo 抽象派画

abu [abu:] *ünl.* 【俗】(表示惊叹、恐惧、不解)哟，哎呀，啊：Abu neler oluyormuş! 哎呀，真是什么事情都能发生！

Abu Dabi *öz.is.* 阿布扎比(阿联酋)

abuhava [a:buhava:] (波-阿) *is.* 【旧】气候：～sı lâtif bir yer 气候宜人的地方

Abuja *öz.is.* 阿布贾(尼日利亚)

abuk sabuk Ⅰ *s.* 荒谬的，不合逻辑的，荒唐的，胡扯的，无聊的，信口胡说的，随便瞎说的：～ adam 信口开河的人 ～ söz (或 lâkırdı) 废话，空话，无聊的空谈 Ⅱ *zf.* 不合逻辑地，信口开河地：Abuk sabuk konuşmayı bırak da işine bak! 别再胡扯了，你该干吗干吗去！Ali, hastalığında yüksek ateş yüzünden abuk sabuk konuşmaya başladı. 阿里病了，发高烧直说胡话。

abuk sabukçu *is.* 好空谈者，经常信口胡说者，空谈家

abula *is.* 偷，窃取 ◇～ **etmek** 偷，窃取：Abula ettim dün gece birinden cüzdan! 昨天夜里我偷了一个人的钱包。

abuli (法) *is.* 〈医、心〉意志缺失症，缺乏意志

abullabut, abullobut *s.* ve *is.* ❶笨拙的，呆头呆脑的，蠢笨的 ❷粗鲁的，粗俗的 ❸穿着不得体的，不注重穿着的

abur *s.* 【方】吃得多的，大肚汉的 ◇～ **cubur** ①杂烩，乱七八糟的吃食，五花八门的食物：Bu sıcakta abur cubur yeme, mideni bozarsın. 大热的天，别胡乱吃东西，会把你的肚子吃坏的。Çocuk hep abur cubur yeme, mideni bozarsın. 这孩子要用所有这些乱七八糟的东西填饱肚子。Çocuklara abur cubur yedirmekten sakınmalıdır. 别让孩子们胡乱吃东西。②胡说八道，胡诌，废话，荒诞不稽的话：～ cubur kimseler 爱胡说八道的人 ③混杂的，乱七八糟的，不成体统的；乱七八糟的东西：kafayı ～ çabur doldurmak 满脑子乱七八糟的东西

abus [abu:s] (阿) *s.* 皱眉头的，愁眉苦脸的，忧郁的；恼怒的，恼火的，生气的：～ çehre 忧郁的面孔

abusluk *is.* 皱眉，蹙额，愁眉苦脸，忧郁；恼怒，恼火，生气

abuzambak *s.* 【俗】不连贯的，颠三倒四的；无意义的，胡诌的，无稽的

abuzettinbey *is.* 【俚】穿奇装异服的人，阿飞；假斯文的人，假绅士

abüdane *is.* ❶食物，食品 ❷命运

Ac *is.* 〈化〉锕

acaba [a'caba] (阿) *zf.* (表示感兴趣、犹豫不决或怀疑等，用于疑问句)请问，很想知道，难道，而，也许：Acaba gitsem mi? 请问，我可以走了吗？Acaba gelmiyecek mi? 莫非他不来了？Acaba sonu ne olacak? 而结果将会怎样呢？

acaip 见 acayip ：Odanın havasında acaip bir durgunluk, bir yüklülük vardı. 房间里的气氛有一种奇异的凝重感。

acalya (拉) *is.* 〈植〉杜鹃花(*Azalea*)

acar (阿) Ⅰ *s.* ❶强有力的，强劲的，粗悍的，能干的 ❷充满激情的，热情的，热烈的，充满活力的 ❸勇敢的，无畏的，胆大的 ❹新的：Eskisi olmayanın acarı olmaz. 【成】有其旧方有其新；喜新厌旧要不得。◇～ **ayaklı** 【方】高个的，身材高大的，魁伟的，魁梧的 ～ **çıkmak** 显得粗悍(有活力、勇敢等)：İki gencin kısa ayak dalaşından kız daha acar çıktı. 两个年轻人一阵短暂的拳脚之后，那姑娘显得更胆大。

Acar *öz.is.* (北高加索)阿扎尔族；阿扎尔人

Acaristan *öz.is.* 阿扎尔(北高加索)

acarlaşmak (*nsz*) ❶变得能干，变得强有力；变得强壮 ❷变得充满激情，变得热情 ❸变得勇敢 ❹变新

acarlık, -ğı *is.* ❶能干，才能，强壮，强大 ❷热情，活力 ❸勇敢，无畏 ❹新东西，新事物，新颖 ◇～**ı geçmek** 安静下来；缓解，减弱

acayip, -bi [aca:yip] (阿) Ⅰ *s.* 异常的，奇怪的，怪异的；意外的，令人吃惊的：～ bir hava 异常的天气 ～ bir tutum takınmak 采取奇特的立场 ～ kıyafet 奇装异服 Acayip şeyler söyledi, inanmak istemedim. 他说了一些令人吃惊的事，我不敢相信。Bu ne acayip adam! 这真是个怪人！Ⅱ *ünl.* [aca'yip] 真怪，奇怪，怪事，怪了：Acayip, böylesini hiç görmemiştim. 奇怪，这样的事我还从未见过。Öyle dedi ha? Acayip! 他是这么说的？奇怪！◇～ **olmak** 变得怪异，变得古怪：Babası yaşlandıkça acayip oldu. 他父亲一上年纪，变得古怪了。(*-in*) ～**ine gitmek** 使感到陌生，使感到奇怪：Doğrusu sözlerI acayibime gitti. 说实话，他的话让我吃惊。Onun bizden ayrılması acayibime gitti; bunu beklemiyordum. 他离开我们让我感到吃惊，我没有料到。

acayipleşmek (*nsz*) 变得奇怪；变得使人吃惊，变得令人感到陌生，变得怪异

acayipleştirmek (*-i*) acayipleşmek 的使动态

acayiplik, -ği *is.* 奇怪的事情，怪事，怪物，古怪：Bunda bir acayiplik var. 这当中有点怪。Burada bir acayiplik hissediyorum. 我感到这里有蹊跷。

accelerando [aççelera'ndo] (意) *zf.* 〈乐〉渐快

Accra *öz.is.* 阿克拉(加纳)

acele Ⅰ *s.* ❶紧急的，急迫的，着急办的：～ hâllerde 在紧急情况下 ～ telgraf 急电 Acele işlerim var. 我有急事。❷急躁的，匆忙的，仓促的 Ⅱ *is.* ❶急事；紧急，急迫：Acelem var. Çok bekleyecek miyim? 我有急事，要等很久吗？Bu işte acelemiz yok. 这事我们不着急。❷急躁，匆忙，仓促：Acelesinden çantasını almadan gitti. 由于匆忙，他没拿皮包就走了。Kraliçenin penceresi altında duran bir yüzüğü aceleyle yutmuştum. 我吃东西的时候匆匆忙忙的，结果把王后窗子下的一只戒指吞进肚子里了。Ⅲ *zf.* 迅速地，及时地，尽快地，毫不耽搁地：Acele bir karar vermek ihtiyacındayım. 我必须尽快作出决定。◇～ ～ 很快地，匆匆地，急急忙忙地：Kapının önünden birkaç kişi acele acele geçtiler. 有几个人从门前匆匆而过。Bir ihtiyarın elinde bir elektrik feneriyle acele

acele sokak kapısından girdiğini gördük. 我们看见一个老人手拿电筒匆匆地从前门进去了。～ **etmek** ①尽快干，抓紧做：Acele etmezsen treni kacıracaksın. 你要再不抓紧，就要赶不上火车了。②着急，急于：Acele etme, daha vaktimiz çok var. 别着急，我们还有许多时间。～ **ile** 匆忙地，仓促地，急急忙忙地，冒失地，轻率地：İki dosyaya aceleyle bir göz atıyor. 我草草地把两份文件浏览了一下。～ **itiraz** 〈法〉即时上诉 ～**ye boğmak** 急忙，匆忙 ～**ye gelmek** 匆忙，轻率，忙乱：Bu iş aceleye geldi; güzel olmadı. 这件事太着急了，没有搞好。～**ye getirmek** 利用匆忙之际坑骗：Satıcı aceleye getirerek elmanın çürüklerini vermiş. 小贩趁忙乱之机把烂苹果卖了出去。◆**Acele bir ağaçtır, meyvası pişmanlıktır** (或 **nedamettin**). 仓促乃悔恨之源；匆忙行事必后悔。**Acele ile menzil alınmaz.** 欲速则不达。**Acele işe şeytan karışır.** 忙中出错；越忙越乱。**Acele işin sonu pişmanlık.** 匆忙行事必后悔。**Acele yürüyen yolda kalır.** 欲速则不达。

aceleci Ⅰ *s.* 急躁的，急性的，无耐性的，习惯于仓促、草率行事的；匆忙的，急切的 Ⅱ *is.* 急性人；急躁者，鲁莽者

acelecilik, -ği *is.* 着急，急切，匆忙；仓促，急躁，不耐烦

aceleleştirme *is.* aceleleştirmek 的动名词：İşi aceleleştirmeni rica ederim. 请你抓紧把这事办了。

aceleleştirmek (*-i*) 催促，加速，加快，抓紧

acelesiz *s.* 动作迟缓的，不慌不忙的

aceleten *zf.* 仓促地，匆忙地，草率地；快速地，抓紧地，赶快地

Acem[1] (阿) *öz.is.* 【俗】波斯人，伊朗人；波斯式的(东西)：～ bahçesi (有高墙围绕，中间有水池，栽有各色玫瑰的)波斯花园 ～ gömleği (长而肥大的)波斯衬衫 ～ halısı 波斯地毯 ～ kaması 波斯匕首 ～ pilâvı 波斯抓饭 ◇～ **aslanı** 【转】冒牌英雄：Acem aslanı gibi ikide bir ortaya çıkıp göz boyuyor. 他经常冒充英雄好汉出来骗人。～ **çapkını** 用于游览城郊的出租马 ～ **kılıcı** ①(双刃锋利的)波斯刀，波斯短剑 ②【转】两面三刀的，两面派的 ～ **kılıcı gibi iki tarafa çalmak** 【转】两面三刀，耍两面派 ～ **kılıcı gibi iki tarafı kesmek** 【转】两面三刀，耍两面派 ～ **mübalâğası** 过分夸张，吹牛 ～ **palavrası** 过分夸张，吹牛：Yine acem palavrası olmaya başladın. 你又在吹牛了。

acem[2] (阿) *is.* 〈乐〉(土耳其音乐中)近似于"咪"的音级

acem aşiran [acem aşi:ran] (阿) *is.* 〈乐〉土耳其音乐中使用的演奏手法之一

acem borusu *is.* 〈植〉凌霄花(*Bigonia radicams*)

acem buselik [acem bu:selik] (阿) *is.* 土耳其音乐中使用的一种合奏

acemce [ace'mce] Ⅰ *öz.is.* 波斯语 Ⅱ *zf.* 用波斯语

acemi Ⅰ *s.* ❶外行的，生疏的，不熟练的，初学乍练的，初出茅庐的，学艺不精的，没经验的，没有本事的，新手的：～ asker 新兵 ～ bir marangoz 一个初出茅庐的木匠 Acemi berber saçımı çok kötü kesti. 理发师是一个新手，把我的头发理得乱七八糟。❷(对某地方)生疏的，不熟悉的，感到陌生的：O zaman ben bu şehrin acemisi idim. 当时我对这座城市很陌生。Shanghay'nın acemisiydim, şık şık yolumu şaşırırdım. 我对上海不熟悉，经常迷路。Ⅱ *is.* ❶新手，初学者，生手，外行，门外汉，新兵：Acemi öğretmeye vaktim yok. 我没时间奉陪一个门个汉。Ben bu sanatın acemisiyim, anlamam. 我对这门艺术是外行，不懂。❷不懂土耳其语的俘虏 ◇～ **çaylak** 【谑】黄嘴雏鹰，无能笨拙的人：Acemi çaylak bu kadar uçar. 黄嘴雏鹰只能飞这么远。～ **ocağı** 〈史〉奥斯曼帝国的新兵学校 ◆**Acemi katır kapı önünde yük indirir.** 笨骡子卸货堵着门，蠢蛋成事不足，败事有余。

acemice [acemi'ce] *zf.* 生疏地，不熟练地，笨头笨脑地，像外行那样

acemilik, -ği *is.* 生疏，无经验，初学，初出茅庐，不通此道；笨拙行为；外行；腼腆，羞怯 ◇～ **çekmek** 感到生疏，因不熟悉而感到困难：Önceleri arabayı kullanmada acemilik çekmiş. 他一开始开车很发憷。～ **etmek** 蠢笨行事，干外行事，虽非生手却

像生手一样行事

acemileşmek (*nsz*) 显得生疏，笨拙，显得不熟练，外行

Acemistan *öz.is.* 波斯(伊朗的古称)

Acemkürdî [acem kürdi:] (波) *is.* (土耳其音乐中的)一种合奏曲

acemlâlesi *s.* 〈植〉花菱麦草，加州罂粟

acenta, acente [ace'nta, ace'nte] (意) *is.* ❶代办处，代理处，代理商，经销商：emlâk alım satım ～si 房地产经销商 iş bulma ～si 职业介绍所 otomobil ～si 汽车经销处 reklâm ～si 产告代理商 sigorta ～si 保险代办处 ❷办事处，分公司，分行：bankanın ～si 银行分行，银行分理处 vapur ～si 轮船公司办事处 ❸代办人，代理人，经纪人，代理商，经销商，办事处负责人，办事处代表：sigorta ～sı 保险经纪人

acentalık, -ğı, acentelik, -ği *is.* ❶代理业务，代办业务，经销业务 ❷代理处，代办处，经销处：PTT ～i 邮电代办所 seyahat ～i 旅游代办处，旅行社

acep (阿) *zf.* (表示感兴趣、犹豫不决或怀疑等，用于疑问句)请问，很想知道，难道，而：Acep bunları elime alıp yalın ayak gitsem mi ki ... 难道让我手提这些东西光着脚走去吗？Bakın çantasında acep nesi var. 请看看他的包里究竟有什么东西。Ne acep! 太奇怪了！多么奇怪啊！

aceze (阿) *ç.is.* 【旧】穷人，弱者，无能为力的人

acı Ⅰ *is.* ❶辛辣，苦味，辣味：Ali acı biberi yiyince yüzünü buruşturdu. 阿里吃了一个尖辣椒，辣得他呲牙咧嘴。❷疼，痛：～ duyurmadan diş çekmek 无痛拔牙 ～ yitimi 〈医〉丧失痛觉 diş ～sı 牙疼 yanık ～sı 烧伤疼痛 yara ～sı 伤痛 ❸痛苦，折磨，不幸，艰辛：gönül ～sı 内心的痛苦 yürek ～sı 心痛 Acı bana bastı. 我突遭不幸。Yaşamın her acısını tatmış. 他品尝过生活的各种艰辛。❹憎恨，仇恨 Ⅱ *s.* ❶辛辣的，苦的，辣的：～ biber 辣椒 ～ su 苦水，咸水，硬水 ❷刺耳的，刺鼻的：～ bir gıcırtı 刺耳的嘎吱声 ～ bir koku 刺鼻的气味，难闻的气味 ～ çığlık 刺耳的喊叫 ～ feryat 高声呼救 ❸猛烈的，强劲的：～ fren 紧急刹车(声) Acı poyraz kuvvetle esiyor. 强劲的东北风正在呼呼地刮着。Acı soğuklar yüzünden çocuklar dışarıya çıkamıyorlar. 由于严寒刺骨，孩子们无法出门。❹(颜色)深的：Bu mevsim, tek renktedir, sadece acı yeşildir. 这种季节只有一种颜色，就是墨绿。❺【转】痛苦的，不幸的：～ gerçek 痛苦的现实 ～ günler 痛苦的日子 ～ haber 噩耗 ～ hatıra 痛苦的回忆 Bu kadar acı anılarla bizim dertlerimizi tazelememesini söyledim. 我让他不要用如此痛苦的回忆勾起我们的烦恼。❻【转】令人讨厌的，令人不快的，不受欢迎的，得罪人的：～ dli 得罪人的话 ～ sözler 逆耳之言，不中听的话 ～ sual 令人讨厌的问题 Dost sözu acıdır. 【成】忠言逆耳。◇～ ～ 痛苦地，难过地：～ ～ anlatmak 痛苦地讲述 ～ ～ gülmek 苦笑 ～ ～ haykırmak 痛苦地叫喊，尖声喊叫 Sabahleyin kalktı, koca ormanın içinde acı acı ağlayarak yola düştü. 早晨他起来，伤心地哭着，在森林里走着。(*-e*) **～ basmak** 使突然感到痛苦，使突然感到难过：Acı bana bastı. 我突遭不幸。**～ bir edayla** 痛苦地；恼火地 **～ çekmek** ①感到疼痛：Ameliyattan sonra çok acı çekti. 手术之后他感到很疼。②感到痛苦，经受痛苦折磨：Ali'nin ne kadar acı çektiğini görmüyor musun? 难道你没有看到阿里是多么的痛苦吗？(*-e*) **～ çektirmek** ①使疼痛 ②使痛苦，使经受痛苦折磨：Bu ilgisizliğin bizlere çok acı çektirdiğini hiç bir zaman unutmayınız. 你们永远不要忘记，这种漠不关心曾经给我们带来了极大的痛苦。**～ çıkarmak** 报复，报仇，出气 **～ duymak** ①感到疼痛 ②感到痛苦，经受痛苦折磨 (*-e*) **～ gelmek** 使伤心，使难过，使痛苦：Bu söz ona çok acı geldi. 这句话使他十分伤心。Yakınlarının ölümü ona çok acı geldi .他亲人的去世使他非常难过。【成】Hak söz acı gelir. 良药苦口。**～ görmek** ①经历苦难，饱受痛苦折磨，饱经风霜：Çok acı gördüğü yüzünden okunuyor. 从他的脸上可以看出他饱经风霜。②目睹亲人去世 **～ hissetmek** ①感到疼痛：Bıcağın kestiği yerde çok acı hissediyor. 他感到被刀砍伤的地方很疼。②感到痛苦，经受痛苦折磨 **～ ile sarsılmak** 悲痛欲绝，痛不欲生：Ali, bu acı ile sarsıldı. 阿里这次是痛不欲生。**～ kahve içmek** (作客时)受到吝啬的招待 **～ patlıcan** 废物，无用之物 **～ söylemek**

苦口逆耳；直言不讳：Dost acı söyler.【成】直言进谏是朋友。～ **tatlı** 无论好坏的 (*-e*) ～ **vermek** 使痛苦，使伤心：Küçük kedimin ölümü bana çok acı verdi. 我的小猫死了，让我好伤心。～**ları dindirmek** 止痛；消除痛苦，抚慰 (*-in*) ～**sı çıkmak** 出现不良后果：Dünkü yorgunluğun acısı bugün çıktı. 昨天太累了，今天感到浑身酸痛。(*-in*) ～**sı içine çökmek** 非常痛苦，非常伤心，痛不欲生，悲痛欲绝：Yangında her şeyini kaybetmiş olmanın acısı içine çökmüştü. 一场大火，使他的全部家当化为乌有，他痛不欲生。(*-in*) ～**sı tepesinden çıkmak** 遭受痛苦，遇到麻烦；受压迫 (*-in*) ～**sı yüreğine işlemek** 非常痛苦，非常伤心，痛不欲生，悲痛欲绝：Kazada yakınını yitirmenin acısı yüreğine işledi. 在事故中失去亲人使他悲痛欲绝。(*-in*) ～**sı yüreğini delmek** 非常痛苦，非常伤心，痛不欲生，悲痛欲绝：Kaybolan toprağın acısı deler yüreklerini. 失去土地使他们非常伤心。(*-in*) ～**sına dayanamamak** 因亲人的去世而伤心：Çocuğunun acısına dayanamadı. 丧子之痛使他伤心欲绝。(*-in*) ～**sını almak** ①除去辛辣味：Şeker ye, ağzının acısını alır. 吃点儿糖，可以去掉你口中的苦味。②止疼，消除疼痛：Sıcak pansuman yaramın acısını aldı. 热敷减轻了我的伤口的疼痛。③消除痛苦：Bir parçacık teselli, acısını almaya yetti. 一声安慰足以消除他的痛苦。Musiki ruhun acısını alır. 音乐能消除人的精神上的伤痛。(*-in*) ～**sını bağrına basmak** 强忍悲痛，把痛苦埋在心里：Hiç şikâyette bulunmadan acısını bağrına basmıştı. 他强忍悲痛，什么也没说。(*-in*) ～**sını çekmek** 吃苦头，自食其果：Bir hata işlemiş ve bunun acısını çekmiş. 听说他犯了错误，而且还自食其果。Büyük sözü söylenenin acısını çekiyor olmalı. 他说大话必将自讨苦吃。(*-in*, *-den*) ～**sını çıkarmak** ①除去辛辣味：soğanın ～sını çıkarmak 除去葱的辣味 ②补偿损失，消除缺憾：Belki de zamanında lüzumundan fazla susmuştu da şimdi onun acısını çıkarıyordu. 也许他当时过于沉默了，现在他正在弥补他的这一缺憾。İyi bir tatil yaptık; yoğun çalışmanın acısını çıkardık. 我们度过了一个美好的假期，对我们紧张的劳动做了补偿。③报复，报仇，出气：Alacağı olsun. Bana oynadığı bu oyunun acısını ben ondan çıkarırım. 总有一天我要找他算帐，他耍了我，我要出这口恶气。Bana yaptıklarının acısını ondan çıkaracağım. 我将因他对我所做的一切对他进行报复。(*-in*) ～**sını görmek** ①经历苦难，饱受痛苦折磨，饱经风霜 ②目睹亲人去世 (*-in*) ～**sını göstermek** ①使经历苦难，使饱受痛苦折磨，使饱经风霜 ②使目睹亲人去世：Allah yavrularımın acısını göstermesin. 老天爷呀！可别让我白发人送黑发人哪！(*-in*) ～**sını hafifletmek** 安慰，宽慰 (*-in*) ～**sını içine gömmek** 强忍悲痛，把痛苦埋在心里 (*-in*) ～**sını sırtından çıkarmak** 发泄怒火，出气 (*-in*) ～**sını tepesinden çıkarmak** 使遭受痛苦，使遇到麻烦；压迫 (*-in*) ～**sını unutturmak** 安慰，宽慰：Allah acısını unutturmasın! 愿真主别让他再这样受苦了！～**ya çalmak** 味道微苦，味道微辣 ◆**Acı acıyı keser, su sancıyı.** 以毒攻毒。**Acı kahvenin kırk yıl hatırı vardır.** 滴水之恩，永世难忘。**Acı söz insanı dininden çıkarır, tatlı dil yılanı deliğnden çıkarır.** 恶语伤人使人恼，甜言蜜语拢人心。**Acı sözler iliğine işledi.** 恶语伤人六月寒。**Acı patlıcanı kırağı çalmaz** (或 **vurmaz**). 苦茄子不怕霜打，虱子多了不怕咬。**Acıyı tatmıyan tatlı anlıyamaz.** 未尝苦中苦，不知甜中甜。

acı ağaç, -cı *is.* 〈植〉苦木，洋苦木，黄楝；苏林南苦木(*Quassia amara*)

acı badem Ⅰ *is.* ❶苦扁桃树，苦巴旦杏树(*Amygdalus amara*) ❷苦扁桃，苦巴旦杏：～ kurabiyesi 苦杏仁糕点 Ⅱ *s.*【俚】狡猾的，诡计多端的

acı bakla *is.* 〈植〉羽扁豆(*Lupinus termis*)

acı bal *is.* (蜜蜂从有毒的花中采集的)苦蜜

acı balık, -ğı *is.* 〈动〉苦鱼，苦味鳑鲏(*Rhodeus amarus*)

acıca Ⅰ *zf.* 痛苦地，有点痛地 Ⅱ *s.* 稍微有点痛的

acı çiğdem *is.* 〈植〉秋水仙(*Colchicum autumnale*)

acı çiğdemgiller *is.* 〈植〉秋水仙属(*Colchicaceae*)

acı dülek, -ği *is.* 〈植〉喷瓜(*Eciballium elaterium*)

acı elma *is.* 〈植〉药西瓜(*Citrullus colocynthis*)

acı gıçı *is.* 〈植〉酸模

acı hıyar *is.* 〈植〉药西瓜(*Citrullus colocynthis*)

acı ılgın *is.* 〈植〉柽柳的一种

acık[1], -ğı *is.* ❶痛疼，痛苦 ❷哀痛，哀悼 ◇～ **gelmek** ①难过，感到痛苦 ②生气，发怒，发火

acık[2] *zf.* 稍微，稍许

acıkan *s.* 饥饿的：Çok acıkan çocuk yarım ekmeği gövdeye attı. 孩子饿坏了，三口两口就把半个面包塞到了肚子里。◆**Acıkan doymam, susayan kanmam sanır.** 肚饥自信食无尽，口渴自感饮无休。**Acıkan ne olsa yer, acıyan ne olsa söyler.** 饥饿的人饥不择食，痛苦的人口无遮拦。

acı kavak, -ğı *is.* 〈植〉山杨树

acı kavun *is.* 〈植〉喷瓜(*Ecballium elaterium*)

acıkılmak (*nsz*) 饿，饥饿，感到饿：Bu saatte acıkılır mı? 这个时候怎么会感到饿呢？

acıklanmak (*nsz*) ❶感到痛疼；感到痛苦，忧伤，经受苦难 ❷治丧，哀悼，悼念，服丧，举哀，居丧

acıklı *s.* ❶令人不安的，令人难受的，令人痛苦的，使人悲伤的；感人的：～ bir sessizlik 令人不安的寂静 ～ haber 令人痛苦的消息 ～ hikâye 感人的故事 Bu tür acıklı manzaraları içim hiç götürmüyor. 我一点儿也不忍心看这种悲惨的场面。Bu yeniden buluşma ikisi için de biraz acıklı oldu. 这次重逢对两个人来说也都有点儿伤感。❷服丧，治丧的：～ anne 正在服丧的母亲 Kadıncağız acıklıdır. 这位妇人正在服丧。❸辛辣的：～ yergi 辛辣的讽刺 ◇～ **bir hâlde** 不安地，痛苦地，悲伤地，忧郁地 ◆**Acıklı başta akıl olmaz.** 悲痛之中无理智。

acıkmak (*nsz*) 饿，饥饿：Erkenden acıktım. 我早就饿了。Karnım acıktı. 我肚子饿了。◇**acıkacağım diye sıçmaya korkmak** 【俚】非常吝啬

acıksınmak (*nsz*) 伤心，难过，很不愉快；不安，担心

acıktırmak (*-i*) acıkmak 的使动态：Bu hava, bu su insanı çabuk acıktırır. 这天气，这水都使人很快就感到饿。

acılanmak (*nsz*) ❶发苦，变苦；变辣：Ağzım acılandı. 我口中发苦。Biberi fazla geldi, yemek acıklandı. 辣椒放多了，菜太辣了。❷变酸，发酸，变质：Yağ acılandı. 油变质了。❸痛苦，忧伤，悲痛，难过：insanların acılarıyla acılanan bir insan 一个饱经人间苦难的人 ❹恼怒，发火

acılaşmak (*nsz*) ❶变苦；变辣：Biberler kızardıkça acılastı. 辣椒一红就辣了。❷变酸，变质：Geçen ay aldığımız tereyağı acılaştı. 上个月我们买的黄油变质了。❸变尖刻，变刺耳，变粗野：Konusması gittikce acılaştı. 他的话越来越尖刻了。Sesi gerçekten acılaşmıştır. 他的声音的确变得刺耳了。❹发火，恼怒

acılaştırmak (*-i*) acılaşmak 的使动态

acılatmak (*-i*) 使变辛辣

acılı *s.* ❶带苦味的，带辣味的；辛辣味较重的：Acılı yemekleri çok seviyorum. 我非常喜欢吃带有辣味的饭菜。Lahmacunlar acılı mı olsun? 肉饼上要放点儿辣椒吗？Turşu suyunu, hele biraz acılısı severim. 我喜欢喝泡菜汤，尤其是带点辣味的。❷痛苦的，苦恼的，忧伤的，悲痛的：～ gözler 痛苦的眼神 ～ kadın 忧伤的妇女 ◇～ **gicilli** 带酸辣味的；调味重的：Acıllı gicilli bir çorba istiyorum. 我要一份酸辣汤。Yediklerimiz acılı giciliydi. 我们吃的东西口味太重。

acılık, -ğı *is.* ❶苦；辛辣：Göğsünde bir sızı, ağzında bir acılık duydu. 他感到胸痛，口苦。❷忧郁，痛苦，忧伤，悲哀：Gülümsemesinde bir acılık vardı. 她的笑里带有某种忧伤。❸【转】猛烈，激烈，严厉；强力，暴力

acıma *is.* acımak 的动名词：O geçmişi kınalılara acımaya gelmez. 用不着去可怜那些该死的混蛋。Sizin acımanız benim üzüntülerimi gideremez; isteyeceğim kız beni kesinlikle

istemiyor. 您的怜悯医治不了我的烦恼，我爱的姑娘不愿意嫁给我。

acımak Ⅰ (*nsz*) ❶变味，变质：Tereyağı bir haftada acıdı. 黄油一周就放坏了。❷感到疼痛：Alice'in bir yeri acımamıştı. 艾丽丝一点儿也没觉得疼。Ayağı, taşa çarptığı için çok acıyor. 他的脚碰在石头上，把他给疼坏了。❸ (*-e*) 同情，怜悯，可怜，感到难过：Acıyan çok ama ekmek veren yok. 怜悯者甚众，而施舍者寥寥。Allah çocuklarımıza acısın. 让真主可怜可怜我们的孩子们吧！Herkes bu yakışıklı delikanlıya acımış. 所有的人都同情这位英俊的小伙子。❹ (*-e*) 舍不得，可惜，心疼，吝惜，心软：Çantayı yitirdiğime acımam, ama içinde evrak var. 包丢了我倒不心疼，心疼的是包里的文件。Sağlık için paraya acımam. 为了健康，我不吝惜花钱。Onun amana geldiğini görünce bayağı acıdım. 一看他直求饶，我的心就软了。◆**Acıyan uyumuş, acıkan uyumamış.** 疼痛可忍饿难耐。

acımaksızın *zf.* 无情地：Bunun üzerine hiç acımaksızın oğlanın başını vurmuşlar. 因此，他们无情地砍掉了小伙子的脑袋。

acı marul *is.* 〈植〉野菊苣(*Lactuca virosa*)

acımasız *s.* 无怜悯心的，无同情心的，硬心肠的，铁石心肠的，冷酷的，冷酷无情的：Arabasıyla hızlı giden acamasız sürücü iki kişiyi yaraladı. 这个司机冷酷无情，车开得飞快，撞伤了两个人。Bana karşı neden böyle acımasız ve kaba davranıyorsuz? 你为什么对我这么无情和粗鲁？◇～ **ve sefih** 酒色之徒

acımasızca *zf.* 冷酷地，残酷地，毫不怜悯地，无情地

acımasızlaşmak (*nsz*) 变得冷酷无情：Büyüklenir oldu, bencilleşti, acımasızlaştı. 他变得狂傲、自私和残忍。

acımasızlık, -ğı *is.* 冷酷，残酷，无怜悯心，无情

acımaz *s.* 没有怜悯心的，无情的，铁石心肠的，冷酷的

acı meyan *is.* 〈植〉棘皮甘草(*Glycyrrhiza echinata*)

acımık, -ğı *is.* 〈植〉矢车菊(*Cephalaria syriaca*)

acımsı *s.* ❶味道稍苦辣的，有点苦辣味的，似乎有点苦辣的；有点刺鼻的，有点怪味的；有些变质的：～ bir yağ 有点变味的油 ～ tütün 烈性烟叶 ❷有刺激性的；触动人心的，感人的：～ bir kitap 感人的书

acımtırak *s.* 见 acımsı

acın[1] *is.* 悲剧，惨剧，惨案

acın[2] *zf.* 饿着肚子地，空腹：Acın acın yola çıkılmaz. 饿着肚子没法上路。

acınacak *s.* ❶值得可怜的，值得怜悯的，着人可怜的，值得同情的，可怜的：Hakikatte acınacak ben değilim, sizsiniz. 其实值得可怜的不是我，是你。❷令人难过的，使人苦恼的

acınaklı *s.* 可怜的，令人伤感的，令人同情的，招人怜悯的，凄凉的

acındırmak (*-i, -e*) acınmak 的使动态：Herkesi kendisine acındıracak sözler söyledi. 他的一番话使所有的人都同情他。Maksadı beni kendisine acındırıp tekrar benimle barışmaktı. 他的目的是使我对他产生怜悯之心，从而重新同我和好。◆**Acındırırsan arsız olur, acıktırırsan hırsız olur.** 娇纵出无赖，过苛出小偷。

acınılmak (*-e*) acınmak 的无主态：Böyle adama acınılır mı? 对这种人难道应当同情吗？

acın karadayısı *s.* 穷大方的

acınmak (*-e*) ❶同情，可怜，怜悯；舍不得，吝惜：Hayırlı bir iş için verilen paraya acınmaz. 为善事而花钱不应吝惜。Zavallının hâline acınır. 人们总是同情不幸者的遭遇。❷感到遗憾，感到难过，感到忧伤：Aralarındaki anlaşmazlığa çok acındım. 我对他们之间的争执感到十分遗憾。İki arkadaşın bozuşmasına çok acındım. 我对两个朋友的失和感到非常难过。

acı ot *is.* 〈植〉毛莲菜(*Tamus communis*)

acır *s.* 仁慈的，慈悲的，善良的，好心肠的；有怜悯心的

acırak *s.* ❶味道稍苦辣的，有点苦辣味的，似乎有点苦辣的；有点刺鼻的，有点怪味的；有些变质的 ❷有刺激性的；触动人心的，感人的

acırga [acı'rga] *is.* 〈植〉辣根，马萝卜

acırganmak (*nsz*) 受到同情，得到怜悯

acısız *s.* ❶不苦的；不辣的：～ çorba 不辣的汤 ❷不疼的，无痛的：～ diş tedavisi 无痛治牙 ～ doğum 无痛分娩 ❸不忧伤的，无忧无虑的，愉快的：～ bir yaşam 无忧无虑的生活

acı su *is.* 【俗】❶矿泉水 ❷苦水，硬水，咸水：Acı su sabunu köpürtmez. 硬水中肥皂不起沫。

acıtmak (*-i*) acımak 的使动态：Bir sivri biber yemeği acıtmış. 一个辣椒就使菜变辣了。Bu ayakkabı ayağımı acıttı. 这只鞋夹得我的脚疼。Kolumu acıttınız. 您弄疼了我的胳膊。◇**acıtmadan tüy yolmasını bilmek** 【转】手艺高超，老练

acıyıcı Ⅰ *s.* 有同情心的，有怜悯之心的 Ⅱ *is.* 富有同情心者，心慈手软者

acı yavaşan *is.* 〈植〉(一种带毛的)石蚕

acı yonca *is.* 〈植〉苦楝(*Menyanthes trifoliata*)

acı yoncagiller *ç.is.* 〈植〉苦楝科(*Simarubaceae*)

acibe [aci:be] (阿) *is.* 【旧】稀罕事，怪事，罕见物，怪现象；奇迹，奇观

acil [a:cil] (阿) Ⅰ *s.* 紧急的，刻不容缓的，急迫的，应急的；快速的，迅速的：～ durum 紧急情况 ～ servis 急诊室 ～ tedbirler almak 采取紧急措施 ～ vaka 紧急事件，突发事件 Acil önlemler alınmazsa kazalar artabilir. 如果不采取紧急措施，事故可能会增加。Ⅱ *is.* 紧急状态，紧急情况；紧急备用频率：～ frekansı 紧急备用频率 ～ ışıklandırması (机场用于飞机紧急迫降的)紧急备用照明设施 ～ işareti 紧急信号 ◇～ **şifalar dilemek** 祝早日康复 **～den telgraf çekmek** 通过紧急备用频率拍发电报

acilen [a:'cilen] (阿) *zf.* 急忙，立即，即刻，紧急地，毫不耽误地；迅速地，迅捷地：～ bildirmek 立即通知，即告 ～ hareket etmek 迅速行动 Acilen tedbir almak lâzım. 需要即刻采取措施。

aciz, -czi (阿) *is.* ❶无能为力，力所不及；无力，软弱：Adamın aczine şaşmaktan kendimi alamıyorum. 我不禁对此人的无能感到震惊。Onu işe alırken aczine dikkat etmediniz mi? 您在用他的时候难道没注意到他的无能吗？❷无力偿还债务，破产：～ beyanı 破产申请 ～ vesikası 破产证书 ～e karşı sigorta 破产保险 ◇**～ hâline düşmek** ①无能为力，力所不及；无力，软弱 ②破产，陷入破产境地 **～ kulunuz** (自谦词)小人：Aciz kulunuz yolumu yitirdim, şaşkın şaşkın dolaşıyorum. 小人迷路了，不知向何处去。**～e düşmek** 无能为力，力所不及；无力，软弱

âciz [a:ciz] (阿) *s.* ❶ (*-den*) 无力的，无能的，力所不能及的，没本事的，束手无策的：iki sözü bir araya getirmekten ～ bir adam 连把两句话连在一起都不会说的人 kendi işini görmekten ～ bir adam 连自己的事都做不来的人 ❷无力偿还债务的，破产的 ❸贫穷的，落魄的，无助的，可怜的◇**～ bırakmak** 使处于无能为力状态，使处于困境：Kredinin kesilmesi onu âciz bıraktı. 贷款的中止使他陷于困境。(*-den*) **～ kalmak** 无能为力，力所不能及，束手无策，无可奈何：Ona cevap vermekten âciz kaldım. 我没能回答他。(*-den*) **～ olmak** 无能为力，无力(做某事) **～leri** (自谦词)鄙人，在下

âcizlik, -ği *is.* 无力，无能，力所不能及，没本事，束手无策：Siddetli depremin ardından yaşanılan kurtarma âcizliği yürek yakan acının katmerleşmesine sebep oldu. 强烈地震之后出现的救援不力使令人心碎的痛苦更加沉重。

âcizane [a:'ciza:ne] (阿-波) *zf.* (自谦词)在下，小的：Ben de âcizane, bu vadide bir eser kaleme almıştım. 在下不才，曾草就了一部这方面的拙作。Size âcizane bir hediye takdime cesaret ettim. 小的斗胆送阁下一点薄礼，不成敬意。

acul, -lü [acu:l] (阿) *s.* 急切的，着急的，心急火燎的；急匆匆的，不耐烦的，急躁的

acun *is.* ❶〈天〉宇宙：～ bilim 宇宙科学，宇宙学；宇宙论 ❷【转】梦幻世界

acunsal *s.* 宇宙的

acur[1] *is.* ❶透孔的，透花的或细网状的织物，花边 ❷镂空的，有洞眼的饰物或工艺品，透雕细工 ◇～ **olmak** 通晓，熟悉，了解(事情始末)

acur[2] *is.* 〈植〉黄瓜的一种(*Cucumis flexuosus*)

acurlu *s.* 【俗】*is.* ❶镂空的，透孔的，透花的，有孔的，有洞眼的 ❷非常精致的，珍贵的，稀有的

acuze [acu:*ze*] (阿) *is.* 【口】老丑妇，老太婆，巫婆 ◇～ **gibi çenesi düşmek** 罗嗦，唠叨

acyo [a:'cyo] (意) *is.* 〈商〉❶贴水，汇水；银行手续费 ❷折扣 ❸给税务人的佣金 ❹投机；投机者从货币面值与实值的差额赚取的利润

acyocu Ⅰ *is.* 投机者，投机商；交易所生意人 Ⅱ *s.* 投机的，好投机的

acyotaj (法) *is.* 投机，投机行为，投机买卖

aç -cı Ⅰ *s.* ❶饥饿的：Karnım aç. 我肚子饿了。❷【转】贪婪的，贪得无厌的，贪心不足的：Ne aç adam! 多么贪得无厌的人！❸【转】干涸的，干旱的，遭旱灾的：～ toprak 干涸的土地 ❹ (*-e*) 【转】想要的，渴望的：bilgiye ～ bir adam 渴望知识的人 Ⅱ *is.* ❶饥饿的人，穷人，难以糊口者：Açlara yardım elimizi uzatmalıyız. 我们应当向食不裹腹者伸出援助之手。❷【转】贪婪的人，贪得无厌者 ❸饿，饥饿 Ⅲ *zf.* 饿着肚子，忍饥挨饿：Ben aç yattım mı kötü kötü rüyalar görürüm nedense. 我饿着肚子躺下就寝，不知为什么总是做噩梦。◇～ **açık** (**ortada**) **kalmak** 一贫如洗，无家可归：Babasından kalan malları yiyince aç açık ortada kaldı. 他吃光花净了父亲留下的财产，变得一贫如洗。～ **～ına** 饿着肚子，什么也没吃就：Çocuk acelesinden aç acına gitti. 这孩子急得什么也没吃就走了。Çocuk aç acına okula gitmemeli. 孩子不能饿着肚子去上学。(*-i*) ～ **bırakmak** 使饥饿，不让吃饱：Keçinin karnı doydu demiştin. Oysa hayvanı aç bırakmışsın. 你说羊吃饱了，可是你却让那畜生饿着肚子！Krala canla başla hizmet ettim, fakat o beni savdı, aç bıraktı. Bunun için hıncımı almak istiyorum! 我忠心耿耿地为国王效劳，但是他把我赶走了，让我挨饿，我要报仇。～ **bîilâç kalmak** 经常忍饥挨饿，无依无靠：Babaları öldü, zavallı çocuklar aç bîilâç kaldılar. 父亲去世了，可怜的孩子们经常忍饥挨饿，无依无靠。～ (**ve**) **çıplak** 贫困潦倒的，一贫如洗的：Aç ve çıplak ortada kalınca ettiklerine pişman olup baba evine döndü. 他贫困潦倒，这才后悔他的所作所为，于是便回到了父亲的家里。～ **doyurmak** 救济穷人，养活饥饿者 ～ **durmak** 不进食，禁食，饿肚子：Sabahtan beri aç duruyorum. 从早上起我就一直饿着肚子。～ **gezmek** 在贫困中度日，贫困潦倒：Aç gezdi de çalışmaya yanaşmadı. 他贫困潦倒，可仍不愿意工作。～ **kalmak** ①吃不饱，挨饿：Ali'nin yemek çantası bol olmasaydı, dün aç kalmıştım. 要不是阿里带了吃的，我昨天就要饿肚子了。Babam aylığını alamadığı günlerde aç kalmak korkusu da kendini gösteriyordu. 爸爸拿不到工资的那些天我们出现了挨饿的危险。②陷入贫困境地，沦为乞丐：Bir işte sebat edip çalışmazsan sonunda aç kalırsın. 如果你工作不努力，最终就要饿肚皮。～ **karnına** 空腹地，不吃不喝地：Aç karnına kolumdan kan alındı. 我已经空腹抽了血。Aç karnına okula gidersen kafan bir şey almaz. 如果你不吃饭就去上学，你就会什么也学不进去。Bu ilâç aç karnına içilir. 这药要餐前服用。～ **ko**(**y**)**mak** 使饥饿，不让吃饱：Çocuğu aç koyma. 你别让孩子饿着。～ **kurt gibi** 象饿狼一样的，十分贪婪的：～ kurt gibi yemek 狼吞虎咽 Kendini bilen kişi öyle her gördüğü şeye aç kurt gibi saldırmaz. 头脑清醒的人不会见什么要什么。～ **susuz** ①既没吃也没喝地：Hısım akrabası da onunla alaya başlamışlar. Aç susuz evlerine dönmüşler. 亲戚们也嘲笑他，然后既没吃也没喝就回家去了。②饥渴难耐的，处境极其困难的 ～ **susuz kalmak** 陷于极其困难的境地，陷入无法生存的穷困之中 **～ı çekmek** 受苦：Acı çektiği besbelliydi. 很显然他经受了痛苦折磨。**～ından karnına** (或 **göbeğine**) **taş bağlamak** 非常饿，饿得前心贴后背 **～ın nefesi kokmak** ①极饿 ②赤贫 **～ından ölmek** ①饿死 ②饿得要命 ③赤贫 ◆**Aç aç ile yatınca arada dilenci doğar.** 龙生龙，凤生凤，老鼠生来会打洞。**Aç ayı oynamaz.** 人是铁，饭是钢，一顿不吃饿得慌。**Aç doymam, tok acıkmam sanır.** 饱汉不知饿汉

饥。**Aç gezmektense tok ölmek yeğdir.** 与其忍饥挨饿活受罪，不如做个饱死鬼。**Aç ile dost olayın diyen peşin karnını doursun.** 要同饿汉交朋友必须先填饱他的肚子。**Aç köpek fırın deler.** 狗饿了能把炉子捣翻，人饿了什么事都愿意干。**Aç kurt aslana bile saldırır.** 狼饿了连狮子都敢咬，人饿了什么事都敢干。**Aç ne yemez, tok ne demez.** 饿汉看窝头咸菜甜似蜜，饱汉视山珍海味如粪土。**Açа dokuz yorgan örtmüşler, yine uyuyamamış.** 饿汉子盖九床被也睡不着。**Açın hâlini tok bilmez, hastanın hâlini sağ bilmez.** 饱汉不知饿汉饥，壮汉不知病人苦。**Açın karnı doyar, gözü doymaz.** 饿汉的肚子填得饱，贪婪者的欲望永不足。**Açın kursağına çörek dayanmaz.** 一块蛋糕填不满饿汉的肚子。**Açın uykusu gelmez.** 饿肚难入睡。

açacak, -ğı *is.* ❶开启工具，起子：kitap ～ı (装订书籍时用的)切割刀 konserve ～ı 开罐头刀 kutu ～ı 开盒子用的起子 ❷铅笔刀 ❹【俗】钥匙

açalya (希) *is.* 〈植〉杜鹃

açan Ⅰ *is.* ❶〈解〉张肌，伸肌 ❷胜利者，征服者 Ⅱ *s.* 打开…的

açar *is.* ❶钥匙；起子 ❷开胃酒，开胃的物或饮料

açarca *is.* (教科书、习题等的)解答，题解

aç gözlü *s.* ❶贪吃的：Açgözlü çocuk, her gördüğünden yemek istiyorsun! 你真是一个贪吃的孩子，见什么都想吃！❷贪婪的，贪心的，不知足的，贪得无厌的，贪心不足的：pek ～ bir adam 非常贪得无厌的人 Aç gözlü olduğun için kimse tarafından sevilmiyorsun. 你贪得无厌，没人喜欢你。◇**～ daya çocuğu** 贪得无厌的人 ◆**Açgözlü adama ne verilse daha fazlasını ister.** 人心不足蛇吞象。

aç gözlülük, -ğü *is.* ❶贪吃，贪喝：Önüne konan yemeklere aç gözlülükle saldırdı. 他贪婪地向摆在面前的食物扑了过去。❷贪心，贪婪，贪欲，贪得无厌；贪婪行为：O zaman açgözlülüğünün cezasını gördüğünü anlamış. 当时他就明白了，这是对他的贪得无厌的惩罚。◇**～ etmek** 贪婪，贪得无厌 ◆**Aç gözlülülük her şeyi kaybettirir.** 人心不足蛇吞象。

aç gözlülükle *zf.* 贪婪地，贪得无厌地，不知满足地，吝啬地

açı *is.* ❶〈数〉角：～ cetveli 三角函数表 ～ derece ～ 角度，角的度数 bütünler ～ 补角 çok düzlemli ～ 多面角 dar ～ 锐角 dış ～ 外角 dik ～ 直角 doğru ～ 平角 eğim ～sı 斜角 geniş ～ 钝角 iç ～ 内角 içters ～lar 内错角 iki düzlemli ～ 二面角 komşu ～ 邻角 merkez ～sı 园心角 tam ～ 圆周角，360°角 tümler ～ 余角 üçdüzlemli ～ 三面角 yöndeş ～lar 对应角，同位角 45 derece ～ 45°角 ❷角度，视角：～ çekimi 换角度镜头 bu ～dan bakmak 从这个角度看 Konuyu bir de öbür açıdan ele alalım. 我们再从另外一个角度讨论讨论这个问题。

açıcı Ⅰ *s.* 打开的，使敞开的：gönül ～ 使人开心的，安抚人的 iç ～ sözler 开心的话，安抚人的话 iştah ～ bir yemek 一道使人胃口大开的饭菜 iştah ～ içki 开胃酒 yol ～ 开路的 Ⅱ *is.* ❶负责开验入关货物行李的海关官员 ❷〈解〉伸肌 ❸一种用于锻炼肌肉的运动器械，拉力器

açık[1] Ⅰ *s.* ❶敞开的，开着的；开放性的：～ devre 〈电〉开端电路；开路循环，非闭全回路 ～ dolaşım sistemi (动物的)开式(血液)循环系统 ～ drenaj 排水明沟 ～ magnetik devre 〈电〉开磁路 ～ pencere 敞开的窗户 ～ taşıt 敞篷车 ～ tekne 〈海〉敞仓货船，无甲板货船 ～ vagon 〈铁〉(铁路上的)敞篷货车，敞车 çevresi ～ bir bahçe 没有围墙的花园 ❷露天的：～ ordugâh 〈军〉野外露营，宿营 ～ tribün 露天观礼台，露天看台 ❸畅通无阻的：Yol açık. 道路畅通无阻。Allah yolunu açık etsin. 祝一路平安！祝旅途顺利！祝一路顺风！❹开阔的，宽阔的，空旷的：～ arazi 开阔地带，开阔地 ～ deniz 公海，外海，大海 ～ meydan 宽阔的广场 Bu açık ve soluk havanın renksizliği içinde, adanın yeşillikleri, kıyılara ve havaya yeşil kurşunî gölgeler salıyor. 在这晴朗白亮的天空下，海岛的绿色给沿岸和天空投射出了铅绿色的映影。❺光着的，无遮盖的，赤裸的，袒露的：～ baş 光头，秃头 ～ elbise 袒胸露背的女装，袒露较多的女服 ～ hendek drenajı 明渠排水 ～ yaka 敞开的领子，开领 Başı açık. 他光着头。

Göğsü açık. 他敞胸露怀。Kadınlar özenli, açık, yazlık giyimleri ile kalabalığı renklendiriyorlar. 女人们穿着煞费苦心准备的低胸夏服，使人群变得活跃了起来。❻空着的，空白的，有空当的：～ çek 空白支票 Kağıtta açık yer kalmadı. 这张纸上已经没有空白的地方了。❼空缺的：～ memuriyet 空缺的职位 ～ kadro 空缺的官职 ❽距离宽的，间隔大的：～ adımlarla 阔步地，大步流星地 Kaşları açık. 他的眉间距很宽。❾正在营业的，正在开放的，正处于工作状态的：abajuru ～ bırakmak 打开台灯 ～ dükkân 正在营业的商店 ❿清楚的，明确的，直接了当的，通俗易懂的，清晰的，坦率的：～ anlatım 清晰的讲解 ～ ibare 明确的句子 ～ konuşma 坦率的谈话 ❶❶公开的，不保密的；清白的：～ dil (通讯)明语 ～ oturum 公开会议，公开论坛 ～ oy 记名表决票 ～ sayım 唱票 Bu adamın her işi açıktır. 这个人的一切事情都是清白的。❶❷宽容的，易于接受的，欢迎的：her türlü önerilere ～ bir müdür 乐于听取各种建议的经理 Yapıcı eleştiriye açığız. 我们欢迎建设性的批评。❶❸开放的，不设防的：～ kale 不设防的城堡；(足球)空门 ～ pazar 开放的市场 ～ şehir 不设防的城市 ❶❹合适的，适当的 ❶❺淡的，淡色的，浅色的：～ çay 淡茶 ～ mavi 浅蓝色 ～ sarı 淡黄色 ❶❻淫秽的，色情的；轻浮的，品行不端的：～ film 色情电影 ～ kadın (或 kız) 轻浮的女人(姑娘)，品行不端的女人(姑娘)，爱调情的女人(姑娘)，卖弄风情的女人(姑娘) ～ kitaplar 淫秽图书，色情图书 ～ resim 色情画 ❶❼公布了的，已阐明的，已说清楚了的 Ⅱ *zf.* 坦率地，直接了当地，开诚布公地 ◇～ ～ 坦率地，直接了当地，开诚布公地：Ona açık açık her şeyi anlattım. 我把每件事情都对他讲得明明白白。Karınından söyleme; cesaretle, açık açık söyle. 别这么唧唧咕咕的，鼓起勇气，大大方方地说！～ **ağız**(**lı**) 傻乎乎的，愚笨的 ～ **alınla** 坦诚地，出色地，问心无愧地，体面地 ～ **artırma** 拍卖：～ arttırma ile satış 拍卖 Bu açık artırmaya ben de katılacağım. 我也要参加这次拍卖。～ **baş** ①光头的，秃子 ②不道德的，道德败坏的 (*-i*) ～ **bırakmak** 打开，敞开：Kadın, kaptan kamarasının kapsını açık bıraktığından şimdi dumandan göz gözü görmüyordu. 那女人打开驾驶舱的舱门，一股浓烟扑面而来，顿时两眼什么也看不见了。～ **bono** ①空白支票 ②全权，自由处理权，便宜行事权 (*-e*) ～ **bono vermek** ①开空白支票 ②给予无限的权力，授权全权处理 ～ **ciro** (转换票据背书时不记明受让人名称的)空白背书，不记名背书 ～ **çek vermek** ①开空白支票 ②授予全权，授予自由处理权，授予便宜行事权 ～ **deniz** 公海，外海，远洋：～ deniz balıkçılığı 远洋渔业 Tekne açık denizde hızla yol alıyor. 船在外海飞速驶进。～ **durmak** ①敞开：～ duran mezar 敞开的坟墓 ②不介入，旁观 ③保持距离 ～ **duruş** 〈体〉双腿叉开站立 ～ **düşmek** 跤手仰面倒下 ～ **eksiltme** 〈经〉招标 ～ **etmek** 说清楚，搞清楚，使真相大白 ～ **fikirli** 心胸开阔的，性情开朗的，豁达的 ～ **gelmek** ①(衣服)过于肥大 ②【俚】疏远，不接近，保持距离：Açık gel sen burada duramazsın. 走开！走开！别停在这儿！Sen bizim yanımızda ne arıyorsun, açık gel, bakalım. 你在我们这儿蹓摸什么呢？离我们远点儿！～ **giyinmek** 袒露过多地穿着，袒胸露臂地穿衣 ～ **hece** 以元音结尾的音节，开音节 ～ **imza** (在未全部写就的文件上)预先签署 ～ **kalmak** 敞开：Kapağı açık kalınca şişedeki benzin uçmuş. 瓶盖一敞开，瓶里的汽油就挥发掉了。～ **kalpli** 坦白的，直言不讳的，直率的，坦诚的 ～ **kapı** ①门户开放：～ kapı siyaseti (或 politikası) 门户开放政策 ②好客的人家 ③【俚】失贞的女人 ～ **kapı aramak** 寻找栖身之所：Berna Hanım evine barkına bakmaz, açık kapı arayan takınmındandı. 贝尔娜太太无家可归，正在寻找栖身之所。～ **kapı bırakmak** 留有余地，留有回旋余地 ～ **kapı bırakmamak** ①把话说绝，不留余地：Daha önce hiç açık kapı bırakmamıştı. Bugün pek toleranslı davrandı. 以前他说话做事从不留余地，而现在宽容多了。②不使它人有机可乘：Onun açık kapı bırakmaması, akıllı oluşundandır. 他很聪明，不给人以任何可乘之机。～ **kart vermek** 【转】在某问题上授予某人全权，自主权，自由选择权：Ali'ye açık kart vermekle doğrusu yanlış bir iş yaptın. 你授全权给阿里真是大错特错了。～ **konuşmak** 坦率地说：Açık konuş, yalan söyleme. 要实话实说，不要说假话！Bakın açık konuşayım Ali bey. Zeytin toplama, pek kolay bir iş değil. 阿里先生，坦率地说，采摘橄榄可不是一件容易干的工作。～ **kredi** 无担保信贷，无条件信用证 ～ **küme** 〈天〉疏散星团，银河星团 ～ **liman** ①开放港口，自由港 ②易受气候影响的

天然港口 ～ **mektup** ①未封口的书信 ②公开信 ～ **okumak** 朗读，读出声 ～ **olmak** ①随时欢迎：Genç insanlar yeniliklere daha açık olur. 年轻人更容易接受新鲜事物。②真心实意，坦诚相待：Bana karşı her zaman açık olmanızı rica ederim. 请您对我永远坦诚相待。③毫无隐瞒 ④便于，易于：Cumhuriyetçilerse Demokrat ağırlıklı Florida ilçelerinde elle sayım yapılmasının hileye açık olduğu endişesini dile getiriyor. 而共和党人则表示担心在民主党占优势的佛罗里达州诸县进行人工计票会有舞弊行为。～ **oylama** 记名表决，公开表决 ～ **oynamak** ①【俚】胸怀坦荡 ②(在足球等体育比赛中)不注重防守 ～ **öğretim** 函授教育 ～ **police** 无定额保险单，开口保险单，未确定保单 ～ **raf** 开架(图书等) ～ **rejim** 议会制 ～ **sandal**(**let**) ①女式凉鞋 ②赤脚女子 ～ **satış** 拍卖 ～ **seçik** ①非常明确的 ②非常清楚地：Yazar bu konuyu açık seçik anlatmış. 作者已经把这个问题说得很清楚了。～ **senet** ①空白支票 ②全权，自由处理权，便宜行事权 (*-e*) ～ **senet vermek** 给予无限的权力，授权全权处理 ～ **söylemek** 明白地讲，直截了当地说：Ne söyleyeceksen açık söyle, burada kimse yok. 你要说什么就直截了当地说，这儿没有外人。～ **sözlü** 说话坦率的，快人快语的：Açık sözlü arkadaşları daha çok seviyorum. 我更喜欢说话坦率的同事。Ben açık sözlü bir insanım, kapalı konuşmalara gelemem. 我快人快语，不会打哑谜。～ **sözlülük** 说话坦率：Açık sözlülük insana çok şey kazandırır. 说话坦率使人受益匪浅。～ **teşekkür** (通过新闻界)公开致谢 (*-i*) ～ **tutmak** 敞开；开放：Kapıyı açık tutmayın. 别敞着门。Saray, savaş dönemleri dışında her zaman halkın ziyaretine açık tutuldu. 除战争时期以外，这座宫殿一直向公众开放。～ **yara** 敞开的伤口，未愈合的伤口 ～ **yürekle** 心口如一地，开诚布公地，直言不讳地，毫不隐讳地，坦诚地 ～ **yürekli** 坦白的，直言不讳的，直率的，坦诚的 ～ **zihinli** 思想开放的，开明的 ～ **yüzlü** 高兴的，愉快的(人) ◆**Açık ağız aç kalmaz.** 脸皮厚，吃个够，脸皮薄，吃不着。**Açık yaraya tuz ekilmez.** 不应往未愈的伤口上撒盐；不要雪上加霜；不要落井下石。

açık[2]**, -ğı** *is.* ❶户外，露天的地方，外边：Eti açıkta bırakma, kedi kapar. 别把肉放在外边，猫会偷吃的。❷附近，近郊：Demir yolu şehrin açığından geçer. 铁路从市郊经过。❸外海，公海，远离海岸的洋面：Gemiler açıklardadır. 船只停泊在公海上。❹匮乏，缺少，赤字：～ bütçe 收支不平衡的预算，有赤字的预算 ～ itibar 透支 ülkenin doktor ～ı 国家医生短缺 bütçe ～ı 预算赤字 ❺空额，缺额，空位；空白：Açıklara kimse alınmayacak. 将不派人补缺。Bu dairede hiç açık yokmuş. 据说这个部门没有任何职位空缺。❻赤字 ◇～ **almak** 远离，不靠近 ～ **çıkmak** 出现赤字，出现亏损，出现亏空：Dört yüz bin RMB yuan açığı çıktı. 出现了 40 万元人民币的亏损。～(**ı**) **kapamak** 填补空缺：Onu işe almakla bu açığı da kapamış oldu. 我们招聘了他，填补了这个空缺。～ **maaşı** 失业津贴 ～ **vermek** ①入不敷出，亏空，有赤字 ②(为摔跤比赛)开场子，打场子 ③露出破绽，给可乘之机：Bir politikacının her zaman dikkatli davranması, muhaliflerine açık vermemesi gerekir. 作为政治家，要事事谨慎，不给反对派以可乘之机。③【转】无意中泄露，说走嘴 ～**a almak** ①解职，免职，辞退，解雇，开除 ②让船暂时离岸 ～**a çıkarılmak** ①被搞清楚，真相大白 ②被解职，被免职，被辞退，被开除：Açığa çıkarılmaktan korkuyordu. 他害怕被开除。(*-i*) ～**a çıkarmak** ①说清楚，搞清楚，使真相大白 ②解职，免职，辞退，解雇，开除 ～**a çıkmak** ①显露，显现，暴露，出现：Gerçek açığa çıktı. 事实终于真相大白。②被解职，被辞退，被开除 ③驶离，让开(通道，路口，码头等) ～**a satış** 抛售，甩卖，清仓甩卖 ～**a vermek** ①显露，显现，出现，暴露 ② (*-i*) 泄露，吐露，使暴露，揭露 ③倾诉，倾吐，和盘托出：Eşkiya darda kaldığını anlayınca çetenin plânlarını açığz verdi. 这帮匪徒明白他们已经无路可走，于是便和盘托出了他们的计划。～**a vurmak** ①显露，显现，出现，暴露：Ya hekim getirirlerse dolanımız açığa vurur. 只要他们一把大夫请来，我们的这些把戏就会露馅。② (*-i*) 泄露，吐露，使暴露，揭露：Abdullah bütün bu hükümlerini açığa vuracak kadar toydur. 阿卜杜拉没有经验，会把所有这些条款都泄露出去的。Bu davranışıyla niyetini açığz vurdu. 他的这种态度暴露了他的意图。③倾诉，倾吐，和盘托出：Ailedeki geçimsizlikleri dosta düşmana karşı açığa vurmamak gerekir. 家丑不可外扬。(*-in*) ～**ı çıkmak** 入不敷出，出现亏空 ～**ını bulmak** 揭露舞弊，发现亏损，发现破绽 ～**ını**

kapatmak 填补空白，弥补亏损，消除赤字：Bütçe açığını kapatmak için hükûmet bir yol bulacaktır. 政府将想办法解决预算赤字。**～ını örtmek** 掩饰，掩盖：Arkadaşını açığını örtmek için çok çabaladı. 他费了好大的劲才帮他的朋友掩饰过去了。**～lar livası olmak**【谑】失业，无事可做 **～ta bırakmak** ①辞退，开除，解职：En güvendiği kimseler tarafından açıkta bırakılmak onu çok üzmüştür. 让他非常难过的是，他被他非常信任的人开除了。②使无家可归 ③(在共享的好事中)排除(某人) **～ta çalışmak** ①野外作业 ②(画家)户外作画 **～ta durmak** 袖手旁观，不介入，保持距离 **～ta eğlenmek** (船只)在港口之外不抛锚等候进港 **～ta gezip durmak** 无所事事：Zavallı Murat, çoktan beri bir kapı bulamadı, açıkta gezip duruyor. 可怜的穆拉特很长时间没有找到工作了，一直无所事事。**～ta kalmak** (或 **olmak**) ①失业 ②无家可归，生活无着落 ③被列入编外，下岗 ④(在共享的好事中)被排除在外 **～ta yatmak** 露宿

açıkağız *is.* 〈植〉醉心花，曼陀罗(香芥属)(*Hesperis acris*)

açıkça [açı'kça] *zf.* 坦率地，直言不讳地；清楚地，明确地，公开地；真诚地，诚挚地：Düşüncenizi açıkça söyleyin. 请坦率地说出您的想法。Yaptığı hainlikleri açıkça itiraf etmiş, siz efendimizin onu bağışlaması için yalvarmış. 他已对他的背叛行为供认不讳，请求阁下您的宽恕。

açıkçası *zf.* 确切地说，坦率地说：Açıkçası bu satışta zarar etti. 确切地说，这笔买卖赔了。Açıkçası matbaacılığı taş devrinde idi. 说白了，它的印刷业当时还处于起步阶段。

açıkçı *s. ve is.* 炒卖股票债券的(人)

açık el *is.* 慷慨

açık elli *s.* 慷慨的，不吝啬的

açık ellilik, -ği *is.* 慷慨，慷慨行为：～iyle dostlara kendini sevdirmek 以其慷慨大方赢得朋友的爱戴

açık göz *s. ve is.* ❶精明强干的，机灵的，机智的，伶俐的，敏捷的，麻利的：Maçın sonuna kadar açıkgöz kaleci kaleye gol attırmadı. 守门员机警过人，直到终场力保大门不失。❷狡猾的，滑头的：Açık gözün biridir, güvenemiyoruz. 他是一个滑头，我们信不过他。Kanunların gediğinden alabildiğine yararlanıp küpünü doldurmuş bir açık gözdür. 他是一个钻法律的空子大捞一把中饱私囊的滑头。❸【俚】厕所的排污孔

açık gözlü *s.* 精明强干的，机灵的，机智的，伶俐的，敏捷的，麻利的

açık gözlük, -ğü *is.* 精明强干，机灵，机智，伶俐，敏捷，麻利

açık gözlülük,-ğü *is.* 警惕性，警觉性，机敏，机智 ◇**～ etmek** ①表现出警惕性，三思而后行 ②故弄玄虚；卖弄聪明，自作聪明：Dikkat et, para vermeden kirişi kıran olur, böyle açık gözlülüğe meydan verme. 当心！他不给钱就想走，不能让这个自作聪明的家伙得逞。

açık hava *is.* ❶晴天，晴空：Açık hava, bol besin hastayı kanlandırdı. 晴朗的天气，充足的营养，使病人恢复了生气。❷露天，外景：～ aydınlatması 外景照明 ～ resimi 风景画 ressamı 风景画家 ～ sineması 露天影院 ～ tiyatrosu 露天剧院 ◇**～ oteli**【俚】露天宾馆，露宿街头者居住的公园、花园等场所：Açıkhava otelinde da bir ayrı bir zevki vardır. 在外面露宿也别有情趣。Ateş yaktık ve bu güzel açıkhava otelinde serin bir gece geçirdik. 我们升起篝火，在这个美丽的露天宾馆度过了一个凉爽的夜晚。

açık kaldırım *is.* 【俚】❶扒窃 ❷扒手

açık kaldırımcı *is.* 【俚】扒手

açık kaldırımcılık, -ğı *is.* 【俚】扒窃

açık kaldırma *is.* 【俚】扒窃

açıklama *is.* açıklamak 的动名词：Bu sözlükte bir sözcüğün anlamını anlamak için önce açıklamasını sonra da örneğini oku. 使用本词典查阅单词请先看释义，再看例证。Açıklamaları beni tatmin etti. 他们的解释使我感到满意。◇**～ yapmak** 发表谈话，发表讲话，发表声明：Başkan, doğru olmayan son haberler hakkında bir açıklama yaptı. 主

席就最近一些不真实的消息发表了声明，以正视听。**～da bulunmak** 发表谈话，发表讲话，发表声明

açıklamak (*-i*) ❶宣布，公布 ❷说明，声明，解释，阐述，阐明，介绍：Bakan bu konuda düşüncelerini açıkladı. 部长阐述了他对这个问题的看法。Başbakan ekonomik durumu açıkladı. 总理介绍了经济形势。❸注释，释义：Bu sözcüğün anlamını açıklar mısınız? 你能解释一下这个词是什么意思吗？❹供认，招认 Suçlu nihayet her şeyi açıkladı. 罪犯最后全都招了。İşte size her şeyi açıkladım. 瞧，我把一切都讲给你们了。

açıklanma *is.* açıklanmak 的动名词：Florida Yüksek Mahkemesi, elle sayımların eyalet sonuçlarına dahil edilmesi ve bugün açıklanması yönünde karar almıştı. 佛罗里达州高等法院裁决，手工计票的结果将包括在该州的计票结果之内，并将于今天公布。

açıklanmak (*nsz*) açıklamak 的被动态

açıklaşmak (*nsz*) (色调)变浅，变淡

açıklaştırmak (*-i*) açıklaşmak 的使动态

açıklayıcı Ⅰ *s.* ❶补充的，说明性的，阐述性的 ❷注释性的，注解性的，解释性的 Ⅱ *is.* ❶注释，注解，解释 ❷注释者，注解者，讲解者

açıklık, -ğı *is.* ❶分离，离别：İki arkadaş arasındaki bunca yıllık açıklık sona erdi. 两个朋友之间这么多年的离别结束了。❷空地，场地：liman ～ı 港口停泊场 Çocuklar evin yanındaki açıklıkta oynuyorlar. 孩子们正在房子旁边的空地上玩耍。❸间距，距离，间隔，幅度：adamlardaki ～ 步幅 kanat ～ı 翼展 ❹旷野，野外，开阔地：Kırlardaki açıklık insanın kafasını dinlendirir. 郊外的旷野使人心旷神怡。❺清楚，清晰，通俗易懂，明确，明朗：Barış beyin anlatımında açıklık vardır. 巴雷什先生的讲解清晰易懂。❻坦诚，公开性，实事求是：Demokrasi bir açıklık rejimidir. 民主是一种求实的体制。❼赤裸，裸露 ❽(颜色的)浅淡：rengin ～ı 色浅，色淡 ❾〈天〉半径，地平经度，方位角：magnetik ～ 磁方位角 ❿〈物〉(镜头)孔径，光圈：～ oranı 孔径比率 ～ ölçer 孔径仪 ◇(*-e*) **～ getirmak** 使清楚，使明朗，澄清 (*-e*) **～ kazandırmak** 使清楚，使明朗，澄清 **～a varmak** 搞清楚：Bu konuda henüz bir açıklığa varmış değiliz. 这个问题我们尚未搞清楚。

açıklı koyulu *s.* 五光十色的，五彩缤纷的

açık meşrep *s.* 行为不端的，轻浮的，轻佻的，不正派的：～ kadın 轻浮的女人

açık saçık Ⅰ *zf.* 过分裸露地，不成体统地，不体面地：Açık saçık dolaştı, hastalandı. 她穿得太裸露，东游西荡，结果病倒了。Ⅱ *s.* 过分裸露的；下流的，淫荡的，有伤风化的：～ sözler 污言秽语 O açık saçık elbiseler giyip herkesin dikkatini üzerine çekmekten hoşlanır. 她喜欢穿坦胸露背的衣服招摇过市。◇**～ konuşmak** 说下流话，口出污言秽语 **～ lâtifeler yumurtlamak** 说下流话，口出污言秽语

açık saçıklık, -ğı *is.* ❶过分裸露，不成体统，不体面：sözde ～ 说话放肆 ❷淫词秽语，污言秽语，淫行

açıksız *s.* 无亏损的，无赤字的

açık sözlü *s.* 心直口快的，直言的，坦率的，正直的

açık sözlülük, -ğü *is.* 心直口快，坦率

açıktan *zf.* ❶从远方，远远地：Gemi açıktan geliyor. 轮船远远地驶来。❷坦率地，直截了当地，直言不讳地 ❸不劳而获地，凭空地 ◇**～ açığa** 公开地，坦率地，直言不讳地，开诚布公地，直截了当地，公然地：Açıktan açığa bize meydan okudu. 他公然向我们挑战。**～ almak** 离开，保持距离 **～ (para) kazanmak** 不劳而获，白拿钱，捞外快 **～ para almak** 捞外快，额外拿钱：Açıktan para alıp herkesi dolandırmış ve sonra ortadan kaybolmuştu. 他骗过了所有的人，捞了一笔钱，然后就消失得无影无踪。**～ satış** 期货交易 **～ (para) vermek** ①白花钱 ②非法提供金钱：Ali'ye açıktan para verdiği yapıllan soruşturma sonunda belli oldu. 经调查发现，他非法向阿里提供了金钱。

açık tohumlular *is.* 〈植〉裸子植物

açık yürekli *s.* 心地坦白的，心口如一的；开诚布公的，直言不讳的，毫不隐讳的，坦诚的

açık yüreklilik, -ği *is.* 心地坦白，真诚，诚意，坦诚，直言不讳

açılama *is.* ❶ açılamak 的动名词 ❷〈影〉多角度拍摄

açılamak (*-i*) 侦察，搜索；勘查，勘测，勘探，勘定

açılım *is.* ❶ açılmak 的动名词：ÇHC'nin açılımı, Çin Halk Cumhuriyeti'dir. 缩写词 ÇHC 的全称是中华人民共和国。Bu gezi dıs politikada yeni bir açılımı simgeliyor. 此次访问标志着对外政策中的一个新的突破。❷〈天〉赤纬

açılır *s.* 可打开的，可折叠的：～ (或 kapanır) köprü 开合桥 ～ (或 kapanır) masa 折叠桌 ～ (或 kapanır) metre 卷尺 ～ (或 kapanır) iskemli 折叠椅

açılır meyva *is.* ❶〈植〉子囊 ❷〈解〉囊，袋 ❸〈药〉胶囊 ❹〈军〉底火，雷管，引信

açılış *is.* açılmak 的动名词：～ konuşması 开幕辞 ～ töreni 开幕式，开业典礼，开通仪式

açılma *is.* ❶ açılmak 的动名词：～ politikası 开放政策 Onun eğlenmesi, açılması lâzım. 应该让他解解闷，开开心。❷〈影〉(画面的)淡入，渐显 ❸〈植〉(种子外壳)开裂，裂开 ❹展开队形

açılmadık *s.* 打不开的，锁上的 ◇～ **kutu** 含而不露的：Ali açılmadık kutudur, bildiğini öyle kolay kolay söylemez. 阿里含而不露，他知道的东西是不会这么轻易说出来的。

açılmak (*nsz*) ❶ açmak 的被动态：Dükkân açıldı. 商店开门营业了。Kapı açıldı. 门打开了。Okullar bu yıl erken açıldı. 学校今年提前开学了。Paket açıldı. 包裹已拆开了。Pencere rüzgârdan açıldı. 窗户被风吹开了。Yaram açıldı. 我的伤口裂开了。Yeni bir yol açıldı. 一条新路开通了。Burada market açılmaz; kalburla su taşımayın. 这儿不能开超市，你不要竹篮打水一场空。❷(颜色)褪色，掉色，变浅，变淡：Perdenin rengi açıldı. 窗帘褪色了。❸清醒；开心；(病情)好转，见好：Ateşi düşünce hasta açıldı. 体温一下降，病人马上就清醒过来了。İlâç içince açıldı. 他服药后立刻感觉好些了。❹ (*-e*) (船只)出航，出海；驶离，驶向：Balıkçı kayıkları, çırpıntılı, çıplak denize açılıyor. 一艘艘小渔船向碧波荡漾、空无一物的大海驶去。Yüzerken açılmaktan korkuyorum. 游泳时我不敢游得太远。❺振奋，振作，开心：Ona ne zaman rastlarsanız, konuşsanız, içiniz açılır, efkârınız dağılır. 您不论什么时候遇见他，只要跟他谈，您就会心情开朗，郁闷全消。❻(云雾烟尘、黑暗等)散开，散去；(天气)放晴，明朗起来：Bulutlar açıldı. 云散了。Hava açıldı. 天放晴了。Sis açıldı. 雾散了。❼暴露，坦露，吐露隐情，说知心话，敞开心扉：Arkadaşım bugün bana açıldı, bütün meseleyi anlattı. 我的朋友今天对我说了心里话，向我讲述了问题的全部。Bir kaç kadehten sonra açıldı. 几杯酒下肚之后他坦露了隐情。Herkese açılmak (或 güvenmek) doğru olmaz. 不应该信任所有的人，不应当向所有的人敞开心扉。❽(职位等)出现空缺，空出 ❾ (*-e*) (门，窗，路等)通往，朝向：Bu kapı bahçeye açılıyor. 这扇门通往花园。Bu pencere denize açılıyor. 这个窗户朝向大海。❿(花等)开放：Çiçekler epey açılıyor. 鲜花盛开。❶❶(鞋等)变宽松，宽适：Ayakkabısı açıldı. 他的鞋宽适了。❶❷(衣服等)破口，破洞，开绽：Pantolonun dizleri açıldı. 裤子的膝盖处破了。❶❸(江河等)开放，开通 ❶❹开始，开始举行：İmtihamlar Haziranda açılacak. 考试将于 6 月份开始进行。❶❺挥霍，奢侈，浪费钱财，铺张：Fazla açıldığı için iflâs etti. 由于过分铺张，他破产了。❶❻(举止)大方，从容，不拘束，不紧张，自由自在，自如：Konferansçı gittikçe açıldı. 演讲者渐渐地变得从容不迫了。❶❼(车辆等)开足马力，放开地行驶：Araç uzun yolda açıldı, hızı arttı. 汽车在一眼望不到边的道路上放开地加速行驶。◇**açılıp saçılmak** ①(妇女)过分裸露的穿着；穿得破衣烂衫：Kızlarımın açılıp saçılmasına ben de razı değilim ama ne yapalım elde yok avuçta yok. 我也不愿意我的女儿穿得破衣烂衫，可是我怎么办呢？我穷得一无所有。②(妇女)放荡不羁，行为轻浮，轻佻不端

açılmaz *s.* ❶打不开的 ❷锁上了的，上了锁的 ❸〈植〉不开裂的(果实)

açım *is.* ❶ açmak 的动名词：～ söylevi 开幕词 anıt ～ı 纪念碑揭幕 Dün resim sergisinin açımı yapıldı. 昨天举行了画展开幕式。❷〈宗〉默启，启示

açımlama *is.* açımlamak 的动名词

açınlamak (*-i*) ❶解释，说明；评论 ❷〈文〉注释，注解

açımlanmak (*nsz*) açımlamak 的被动态

açımlayıcı *is.* ❶评论家，评论员 ❷注释者

açın *is.* ❶发现；发明 ❷侦察

açındırmak (*-i*) ❶ açınmak 的使动态 ❷〈数〉展开：Konileri açındıramayız. 我们可以把圆锥体展开，但无法把球体展开。

açınım *is.* ❶〈数〉(立方体的)展开 ❷进化；生长，成长；发育

açınlamak (*-i*) ❶〈地〉勘察，勘探，探测 ❷侦察

açınmak (*nsz*) ❶〈生〉生长，成长，发育 ❷(疾病)发展 ❸〈数〉展开

açınsamak (*-i*) ❶〈地〉勘察，勘探，探测 ❷侦察

açıortay *is.* 〈数〉平分线，分角线，角的平分线

açıölçer *is.* 量角器，分度规，测角仪，角度计，角规：Defterime açıölçelerle 60 derecelik bir açı çizdim. 我用量角器在我的本子上画了一个 60°的角。

açısal *s.* 角的；角形的；角隅的；有角的；与角有关的：～ çap 〈天〉角直径 ～ hız 〈物〉角速度 ～ ivme 〈物〉角加速度 ～ kutsayı 〈数〉角度系数，角形系数 ～ uzaklık 角距

açış *is.* ❶ açmak 的动名词：～ konuşması 开幕词 Kapıyı açışı bile insan gibi değil. 他开门的方式也与众不同。Toplantıda açışı vali yaptı. 省长宣布会议开幕。

açkı *is.* ❶磨光，擦亮，抛光，上光：～ makinası 抛光机，镗床 ～ çubuğu (制革业)抛光棍 ❷镗孔机，铣刀 ❸开启工具

açkıcı *is.* 抛光工，打磨工，研磨工

açkılamak (*-i*) 磨光，抛光，擦亮，上光

açkılı *s.* 光亮的；被磨光，抛光了的，被上光了的

açlık, -ğı *is.* ❶饥饿：Açlıktan içim kıyılıyor. 我饥饿难耐。Bu kuş açlıkla bu yılana saldırıyor. 这只鸟饿得向这条蛇发动了进攻。Açlıkta darı ekmeği helvadan tatlıdır. 【成】饥时糠似蜜，饱时肉如柴。❷饥荒，饥馑：Bazı Afrika ülkelerinde, bu yazı açlık başladı. 今年夏天，一些非洲国家发生了饥馑。◇～ **bastırmak** 吃点儿东西垫垫 ～(ı) **beyn**(**in**)**e** (或 **başına**) **vurmak** 非常饿，饿得直哆嗦 ～ **çekmek** ①饥饿 ②贫穷，受穷：Senelerde orada burada sürtüp açlık çekmişti. 多年来他四处漂泊，贫困潦倒。～ **duymak** 饥饿 ～ **grevi** 绝食 ～ **ödemi** 〈医〉(因饥饿或营养不良而引起的)浮肿，水肿 ～ **tifüsü** 〈医〉(因饥馑或贫困而流行的)斑疹伤寒 ～ı **körletmek** (饭前)垫垫肚子 ～**tan fevt olmak** 饿死：Hayvan açlıktan fevt olmuş. 这畜生是饿死的。～**tan göbeğine taş bağlamak** 饿得要命，饿极 ～**tan götü örümcek bağlamak** 【俚】长期挨饿，长期受穷：Açlıktan götün örümcek bağlamış da, hâlâ fiyakadan vazgeçmiyorsun ha! 嗨！你都穷得叮当响了，可还在那里臭美！～**tan gözü** (或 **gözleri**) **kararmak** 饿得眼前发黑 ～**tan imanı gevremek** 【俚】非常饿，饿极了 ～**tan kırılmak** ①饿死 ②【转】苟且偷安；混日子，庸庸碌碌地活着 ～**tan köpük kusmak** 饿得要命，饿极 ～**tan nefesi kokmak** ①饥饿，挨饿 ②贫穷，贫困，受穷：Ağabeyim onlara uzatmasaydı hepsinin açıktan nefesi kokacaktı. 要不是我大哥向他们伸了一把手，他们都得受穷。～**tan ölmek** ①饿死：Açlıktan ölmek üzereyken bir yardım eli uzandı. 就在他快要饿死之际，有人向他伸出了援助之手。②饿得要命，饿极：Açlıktan ölmeyecek kadar bir şey yedi. 他吃得极少，饿不死而已。◆**Açlık sofuluğu bozar.** 人穷志短，马瘦毛长。

açma *is.* ❶ açmak 的动名词：～sı sözü (或 nutku) 开幕词；前言，导语 Kimsenin ağız açmasına vakit bırakmıyor. 他不给任何人开口说话的机会。❷被开垦的土地：bozkır

～sı 草原中开垦出来的土地 fundalık ～sı 灌木丛中开垦出来的土地 orman ～sı 森林中开垦出来的土地 ❸孔，眼，缝隙；入口；通气孔，通风口 ❹一种面包圈 ❺〈建〉砌墙时留出的窗洞，门洞等孔洞

açmak(*-i*) ❶开，打开：kitabı ～ 打开书 sandığı ～ 打开箱包 şişeyi ～ 开瓶子 Kapıyı açtım, içeri girdim. 我开开门，进屋去了。❷揭去，揭开：masa örtüsünü ～ 揭去桌布 yatağı ～ 铺床 ❸加宽，拓宽：meydanı ～ 拓宽广场 ❹拆开，解开：gömleğin yakasını ～ 解开衬衣领口 paket ～ 拆开包裹 ❺挖(沟、坑等)，凿(孔)；开垦：çukur ～ 挖坑 delik ～ 凿孔 kanal ～ 开凿运河 kuyu ～ 打井 ❻疏通，打通：karla kapanan yolu ～ 打通被大雪阻塞的道路 tıkamış boruyu ～ 疏通堵塞的管道 ❼展开：bacakları ～ 叉开双腿 kolları ～ 展开双臂 yelkenleri ～ 升帆 yumağı ～ 打开布团 ❽开设，开办，设立：dükkân ～ 开商店 kurs ～ 办学习班 lokanta ～ 开餐馆 okul ～ 办学校 sergi ～ 办展览 ❾打开，接通，开通(机器、仪器等)：elektriği ～ 打开电源 radyoyu ～ 打开收音机 televizyonu ～ 打开电视机 ❿开始：muharebe ～ 开战 savaş ～ 开战 söz ～ 发言 ❶❶揭幕，剪彩，主持开幕式：Belediye başkanı, fuarı açtı. 市长主持了博览会开幕式。Yeni yolu Başbakan Li açacak. 新建的道路由李总理主持开通仪式。❶❷切开：çıbanı ～ 切开脓包 hastanın karnını ～ 切开病人的腹部 ❶❸使开心，使愉快：Burası beni açmadı, başka yere gidelim. 这儿引不起我的兴致，咱们到别处去吧！Köyünde açamazdı. Cemaziyülevvelini bilmeyen kalmamıştı. 他在村子里就不招人待见，他的老底没人不知道。❶❹使从容，使不拘束，使放松，消除紧张和羞怯心理：Bu yaşam, o sıkılgan kızı hayli açtı. 这种生活使那位羞涩腼腆的女孩子开朗了许多。Öğretmen boyuna konuşuyor, öğrenciyi açmak istiyor. 老师不停地讲，试图消除这位学生的紧张和羞怯。❶❺使(颜色)变浅，变淡：Bu boyayı biraz daha açmalı. 这颜料的色还应该再淡一些。❶❻阐述，说明，解释；揭示；吐露，坦露，倾诉：ibareyi ～ 解释语句 Meseleyi kime açmalı? 这个问题他应向谁去说呢？Sırını bana açtı. 他向我坦露了他的秘密。Size derdimi açmaya geldim. 我是来向您倾诉自己的苦恼的。❶❼使漂亮，适合于：Bu kostüm sizi açtı. 这套装您穿合适。Bu renk odayı açtı. 这个颜色使房间显得漂亮。❶❽【旧】夺取，攻占，攻克，征服 ❶❾使裸露，袒露：Kollarını, göğsünü açmış. 他袒胸露臂。❷❿削(笔)：kurşun kalem ～ 削铅笔 ❷❶举行，进行：sınav ～ 进行考试 soruşturma ～ 进行审讯，进行调查 yarışma ～ 举行比赛 ❷❷拨出，分出，安排：Senin için üst katta bir oda açtık. 我们在顶层给你安排了房间。❷❸〈建〉(在墙上)开(门窗等)，留(门窗等)孔，洞：kapı ～ 开门洞，留门洞 pencere ～ 开窗洞，留窗洞 ❷❹ (*nsz*) (天气)放晴，变晴朗：Hava açtı. 天晴了。❷❺ (*nsz*) (花、树)开花，开放；(天气)变晴：Ağaçlar açtı. 树开花了。Gül açtı. 玫瑰花开了。Hava kâh bulutlanıyor, kâh açıyor. 天气时阴时晴。❷❻ (*nsz*) 【俚】走开，滚开，离开 ❷❼〈数〉(圆柱，圆锥体等)展开

açmalık, -ğı *is.* 各种洗涤剂、去垢剂、清洁剂等的总称

açmaz[1] *is.* ❶〈棋〉被将 ❷【转】困境，僵局，为难，尴尬，进退维谷 ❸【转】欺骗，圈套，诡计 ◇(*-e*) **～ oynamak** ①使陷入困境 ②欺骗，哄骗，设圈套 **～ yapmak**【俚】欺骗，捉弄 **～a düşmek** ①陷入困境：İşi iyi plânlamadığı için açmaza düştü. 事情没有计划好，他陷入了困境。Sade yurttaşlara karşı değil, ele güne karşı da açmazlara düşüyoruz. 我们不仅无颜面对国人，就是在世人面前也处于尴尬的地位。②上当，受骗 **～a gelmek** ①陷入困境 ②上当，受骗：Gözünü aç ben öyle kolay kolay açmaza gelmem. 睁大你的眼睛！我可不是这么好骗的！(*-i*) **～a getirmek** (或 **düşürmek**) 欺骗，设圈套

açmaz[2] *s.* 嘴严的，能保守秘密的

açmazlık, -ğı *is.* 嘴严，口紧

açraşık *s.* 分叉的，岔开的

açraşıklık, -ğı *is.* 分叉，岔开

açraşmak (*nsz*) 分叉，岔开

açtırmak (*-e*, *-i*) açmak 的使动态：Kızım için bir tasarruf hesabı açtırmak istiyorum. 我想

为我女儿立个储蓄户头。Bir hesap açtırmak istiyorum. 我想立个户头。◆**Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü.** 不要揭人短处，不要自讨没趣。

ad[1] *is.* ❶〈语〉名词 ❷名字，名称：takma ～ 假名，绰号，浑号，笔名，化名，艺名 Adınız ne? 您叫什么名字？❸名声，名望，名气，声誉 ❹价值，意义：Bir baş soğanın da adı mı olurmuş? 一棵葱值几个钱？◇～ **almak** ①得名，起名，被命名 ②赢得声誉 ～ **bırakmak** 被怀念 ～ **cümlesi** 〈语〉以名词或形容词作谓语的句子 ～ **koymak** 起名，命名：Adını Beijing mektubu koyacaktım, bu yazının, sonra düşündüm, beğenmedim. 我本来想把这部作品定名为《北京来信》，后来想了想，又觉得不太好。～ **takmak** 起名，命名；起绰号：Ona Murat adı takılmıştır. 人们管他叫穆拉特。～ **vermek** ①起名，命名 ②说出事情是何人所为，供出：Nafile, üzerime vurmayın, ad vermem. 你们别枉费心机了，我不会说出来这件事儿是谁干的。～ **yapmak** (在某一方面)成名，出名，赢得声望 ～**ı âfakı tutmak** 出名，驰名，名声外扬 ～**ı anılmamak** 被遗忘 ～**ı batası** (或 **batasıca, batsın**) (诅咒语，多指不愿提及名称的疾病等令人讨厌的事物)该死的：Adı batası adam acaba nerelere defoldu? 这鬼东西不知跑到哪儿去了？Adı batası hastalık! 这个该死的病！Adı batasıca yer gitmem. 我才不去那鬼地方呢！Ahmet de o adı batasıya tutuldu. 艾哈迈德也得了那种倒霉病。～**ı batmak** (通常用于不受欢迎的人或物)被遗忘：Adı battı. 他的声望已经一落千丈。～**ı belirsiz** 不出名的，无声望的 ～**ı bile okunmamak** 不起眼，名不见经传，连名字都无人提及：Burada onun adı bile okunmaz. 在这儿，他是一个不起眼的小人物。～**ı bozulmak** 名声变坏，威望下降 ～**ı büyük cebi kovuk** 表面上有钱实际上很穷的，徒有虚名的 ～**ı çıkmak** ① (*-in*) 得了坏名声，臭名昭著，坏了名声：İnsanın adı çıkacağına canı çıksın. 一个人与其臭名昭著，还不如一死了之。Onun adı çıkmış, yoksa fena adam değil. 他名声不好，但不是坏人。② (*-in*) 出名，名声在外：Onun □fal ının adı çıktı. 他的相面术名声在外。③(*-in*, *-e*) 被当作是，被看成是：Böyle bir şey yazmaya kalkarsam adım deliye çıkacak. 如果我去写这种东西，我将被看作是个疯子。Bu zatların da, iyi kötü adları şaire çıkmış. 这些人好歹也被当作是诗人。～**ı çıkmış** ①臭名昭著的 ②有案底的，有前科的 (*-in*) ～**ı dedikoduya karışmak** 被人议论：Çok geçmeden benim de karıştı, dedikoduya adım. 没过多久，关于我流言四起。(*-in*) ～**ı dillerde gezmek** 名垂青史 (*-in*) ～**ı dillere destan olmak** 名垂青史：Böylece sarayın adı dillere destan olmuş. Derken seneler geçmiş. 就这样，宫殿的名字名垂青史，一直过了许多年。(*-in*) ～**ı duyulmak** 出名，著名，成名 (*-in*) ～**ı dünyayı tutmak** 出名，著名，成名：Adı dünyayı tutmuş. 他已是享誉全球。(*-in*) ～**ı geçmek** ①被提到：Yukarıda ～ı geçen kitap 上面提到的那本书 Adaylar arasında onun adı da geçti. 他也被提名为候选人。②榜上有名，被载入：O, dünya tıp tarihine adı geçmiş bir doktorumuzdur. 他是我国在世界医学史上被载入史册的一位名医。～**ı gezmek** 有面子 ～**ı gibi bilmek** 非常熟悉，清楚地知道 ～**ı iyi söylenmek** 留名，名声犹存，英名永存 (*-in*) ～**ı kaale alınmamak** 被轻视，被瞧不起：Adının kaale alınmadığını anlayınca çok bir köpürüş köpürdü. 他得知自己受到了轻视，勃然大怒。(*-in*) ～**ı kalmak** 出名，名垂青史：Ben gidersem adım kalır. 如果我死了，我的英名会留芳百世。Öldükten sonra adınızın kalmasını istiyorsanız bir eser bırakınız. 如果您想身后名垂青史，您就应该留下一部作品。(*-e*, *-in*) ～**ı karışmak** 涉嫌(某事)：Yolsuzluk olayına onun da adı karışmış. 他也涉嫌参与了非法活动。(*-in*) ～**ı kötüye çıkmak** 臭名远扬 ～**ı kulağına değmek** 声名远扬 ～**ı mimlenmek** 臭名远扬 ～**ı okunmak** 声名远扬 ～**ı olmak** 占虚名，名不符实，徒有虚名 ～**ı sanı** 人品；身份，来历：Ne adını sanını, ne kalbını kiyafetini, ne oturup kalkışını, ne huyunu beğenirim. 我不喜欢他的人品，他的相貌，他的言谈举止和秉性。～**ı sanı bellisiz** ①身份不明的，来历不明的，行迹可疑的 ②佚名的，不知名的：Adı sanı belirsiz bir yazarın eserini okudum. 我读过一位不知名作家的作品。～**ı sanı olmak** 出名 ～**ı sanı var** 尊敬的 ～**ı sanılı** 著名的 ～**ı ulu, götü kuru** 占虚名的，名不符实的，徒有虚名的 ～**ı üstünde** 非常清楚的 ～**ı var** ①虚幻，虚无缥缈 ②徒有其名 ～**ım gibi biliyorum** 绝对没错 ～**ına** 以…的名义，代表：kanun ～ına 以法律的名义 şirketimiz ～ına 代表本公司 ～**ına hak kazanmak** 算得上是：Ancak böylelikle komünist adına

hak kazanabilir. 只有这样，才算得上是一个共产党员。**～ını ağzına almamak** (因生气、不满等而对某人)从不提及，只字不提 **～ını ağzına aptestle almak** 非常尊敬地提到 **～ını almak** 取名为，更名为：Maraş, kahramanmaraş adını aldı. 马拉什已更名为卡赫拉曼马拉什。**～ını anmak** 提及(某人)：Onun adını anmak istemiyorum. 我不想提起他的名字。**～ını bağışlamak** 报上姓名：Adınızı bağışlar mısınız? 您贵姓？请问尊姓大名？**～ını bile anmamak** 无人提及 (*-in*) **～ını kirletmek** 败坏名声：Kötü kimselerle işbirliği yapıp adını kirletme. 你不要与坏人同流合污，坏了自己的名头！**～ını koymak** ①谈价钱：Bu evi alabilmemiz için adını koyalım. 我们打算买这座房子，咱们谈谈价钱吧！②起名：Bunun için adını "Pamuk Prenses" koymuşlar. 因此，他们给她起了个名字叫白雪公主。**～ını lekelemek** 玷污名声 **～ını vermek** 说出某人的名字，提到某人：Benim adımı ver, o senin işini yapar. 只要你提一下我，他就会把你的事办了。Benim adımı verirsen sana yardımcı olurlar. 你只要提一下我，他们就会帮助你。**～ıyla sanıyla** 以某人的名义 **◆Adı çıkmış dokuza, inmez sekize.** 恶名既出，挽回极难。

ad², **-ddi** (阿) *is.* 认为 ◇**～ etmek** 认为

ada *is.* ❶岛，岛屿：～lar 群岛 ～lar yayı 弧形列岛 takım ～ 群岛 yarım ～ 半岛 ❷安全岛 ◇**～ gibi** 很大的，巨大的 **～ yavrusu** 有两三对桨的小渔船

ada balığı *is.* 〈动〉(丁鱥属)冬穴鱼(*Catodon macrocephalus*)

adabımuaşeret [a:da:bımua:şeret] (阿) *is.* 伦礼道德；礼节，礼仪，行为规范

adacık, -ğı *is.* 小岛

ada çayı *is.* ❶〈植〉鼠尾草(*Salvia officinalis*) ❷鼠尾草茶，鼠尾草热饮：Bize iki ada çayı yap. 请给我们两杯鼠尾草热茶。

adadiyoz *is.* 【俚】流氓，无赖，恶棍

adagietto (意) *is.* 〈乐〉从容，慢速；柔板

adagio [ada'cyo] Ⅰ *zf.* 〈乐〉❶慢慢地，缓慢地；渐渐地 ❷当心，小心地 Ⅱ *is.* 〈乐〉从容，慢速；柔板：adagio ～ 很慢

adak, -ğı *is.* ❶许诺，许愿：Adağın nerede kaldı, meseleyi kolaylıkla halledeceğini söylemiştin, hâlbuki baş yarmaktan başka birşey elinden gelmedi. 你是怎么答应的？你说你办这件事容易得很，可是除了添乱你什么事情也办不成。❷捐赠，布施，还愿；施舍，赈济 ❸施舍之物，布施之物：Bu koyun benim adağımdır. 这只羊是我的布施。Ey tanrılar! Adağımı işte getirdim yerine. 众神啊！我已经还愿了。❹祭品，供品：Atalarının mezarına adak olarak bir bardak şarap döktü. 他洒酒祭奠了祖坟。◇**～ adamak** (或 **etmek**) 许愿；施舍，布施，接济：Sen bana niye söylemedin? Sadaka verirdik, adak adardık. 你怎么不对我说？我们本可以接济些的。**～ aşı** 民间求雨时用的祭品，供品等制成的食物 **～ kurbanı** 还愿祭祀用的祭品 **～ı yerine getirmek** 还愿：Horoz kesti, kan akıttı, adağı yerine getirdi. 他杀鸡放血还了愿。

adaklamak (*nsz*) (小孩)开始行走，开始走步

adaklanmak (*nsz*, *-le*) 订婚

adaklı Ⅰ *s.* ❶许了愿的：Annem oruca üç gün adaklı. 我母亲许愿戒斋 3 天。❷早已订了婚的 Ⅱ *is.* 施舍者，施主

adaklık, -ğı *is.* ❶祭品(多指牲畜)，捐献物：～ ve kurbanlık alım ve satımları 祭品买卖 ❷还愿物，为还愿而许诺修建的寺庙

adalar *is.* (特指)爱琴海诸岛：～ Denizi 爱琴海

adalât, -tı *is.* 肌肉，肌肉组织

adale (阿) *is.* 肌肉：～ ağrısı 肌痛 ～ romatizması 〈医〉肌肉风湿病 omuz ～leri 肩部肌肉 yürek ～si 心肌

adaleli *s.* 有肌肉的，带肌肉的；肌肉结实的；肌肉发达的；强有力的，强健的，刚健的

adalesiz *s.* 无肌肉的，不带肌肉的；肌肉不发达的；无力的

adalet [ada:let] (阿) *is.* ❶正义，公理：～ duygusu 正义感 Adalet, insan toplumlarının temelidir. 正义是人类社会的基础。❷公正，公平，公道：Bu paylaştırmada adalete uyulmuştur. 这种分法是公道的。Öğretmenimiz adaleti seviyor, hepimize eşit davranıyor. 我们的老师很公道，对我们一视同仁。❸司法，司法机关：～ Bakanlığı 司法部 ◇～ **dağıtmak** 给予法律赋予的权利 ～ **Divanı** (海牙)国际法院 ～ **göstermek** ①显示公道，做事公正 ②给予应有的权利 ③【转】慷慨大方 ～ **kapısı** 司法部门 ～ **sarayı** 法院大楼 ～**e teslim etmek** 交司法机关 ～**e teslim olmak** 投案自首 ～**in pençesine düşmek** 落入法网 ～**le** 公正地，公平地 ～**ten emin olmak** 依赖司法机关，指望公正裁判 ～**ten kurtulmak** 逍遥法外：Suçlular adaletin pençesinden kurtulamazlar. 罪犯难逃法网。

adaletçi *is.* 平权主义者，主张平权者，主张公下，正义者

adaletçilik, -ği *is.* 平权主义；平权主张

adaletkâr *s.* 公正的，公平的，公道的；正义的

adaletkârane *s.* ve *zf.* 公正的，公平的，公道的；正义的

adaletli *s.* 公平的，公正的；公道正派的；正义的：～ bir hüküm 公正判决 ～ bir ücret 公平合理薪资 Adaletli bir davranış karşısında suçlu ses çıkaramaz. 对这种正义之举，罪犯一声也不敢吭。

adaletsiz *s.* 不公正的，不公平的，不公道的，偏私的；非正义的：～ bir karar 不公平的决定

adaletsizlik, -ği *is.* 不公正，不公平，不公道，非正义，偏袒：Bu işte adaletsizlik var. 这不公平！

adalı *is.* ❶岛上居民，岛民 ❷(特指)爱琴海岛民

adalî [adali:] (阿) *s.* ❶肌肉的，肌的 ❷肌肉发达的；强健的，刚健的

adalılaşma *is.* 岛民自我封闭，减少与外界居民交往的倾向，闭岛自守

adam (阿) *is.* ❶人：Adamı kukla gibi oynatıyor. 他拿人当猴耍。❷男人：Bu kasketli adam kim? 这个戴鸭舌帽的男人是谁？❸受尊敬的人，人士，活动家，大家，人物：bilim ～ı 科学家，学者 bir numaralı ～ 一号人物 devlet ～ı 国务活动家 din ～ı 宗教界人士 fen ～ı 自然科学家 fikir ～ı 思想家 iş ～ı 实业家 sanat ～ı 艺术家 siyaset ～ı 政治家 ❹有教养的人，好心人，善良的人，正派人，品质好的人，可信赖的人，男子汉：Adam odur ki sözünden dönmeye. 男子汉一言九鼎。Arkadaşın adammış ki seni yalnız bırakmadı. 看来你的朋友是条汉子，没有把你一个人丢下不管。Sen tam bir adamsın! 你是一个真正的男子汉！❺靠山，保护者，庇护者：Adamınız varsa işiniz olur. 您要是有人保荐的话，这份工作就是您的了。O benim adamımdır, hiçbir ricamı geri çevirmez. 他是我的靠山，从不拒绝我的任何要求。❻属下，雇工，雇员，仆人，心腹，手下人：Hiç adamı olmadığı için işlerini kendi görüyor. 他一个属下也没有，一切事情都得自己做。Karşı tarafın adamları çoktur. 对方的人很多。Sen kimin adamısın? 你是谁的人？❼负责…事务的人，干…的人：Buranın işine bakacak bir adam gerek. 需要一个负责此间事务的人。❽人才：Bu okul şimdiye kadar çok adam yetiştirdi. 这个学校迄今已培养了许多人才。❾【俗】男人，丈夫 ◇～ ～**a savunma** (篮球)人盯人防守 ～ **akıllı** 理智的，聪明的，明智的 ～ **aktarmak** 在摔交中获胜 ～ **almak** 招野男人 ～ **almamak** (街道等)人满为患，摩肩接踵，水泄不通，人山人海：Bayramlarda caddeler adam almıyor. 每逢节日，大街上人满为患，挤得水泄不通。～ **avlamak** 骗人，捉弄人，迷惑人，误导人 ～ **azmanı** 彪形大汉，壮汉，巨人：Şu adam azmanı herif oradan çekilse iyi olacak. 那个大个子的家伙还是离开那里为好。～ **başına** 人均，每人，按人头 ～ **beğenmemek** 瞧不起人，对人吹毛求疵：Sen de artık adam beğenmemeğe başladın. 你也开始瞧不起人了。～ **boyu** 约一人高的：Adam boyu kar kapatır her yanı. 一人深的大雪把四周遮了个严严实实。～ **bozuntusu** 【俚】人渣 ～ **çekiştirmek** 讲别人坏话，中伤，诽谤，诬蔑 ～ **değiştirme** 〈体〉(比赛中)换人 (*-e*) ～ **dememek** 不当成人：Bu yaptığını babana söylemezsem bana da adam demesinler. 我要是不告诉

你父亲这事是你干的，我就不是人。～ **deryası** 人流，人海 ～ **eti yemek** 【转】讲人坏话，诽谤 (*-i*) ～ **etmek** ①培养，使成才，改造：ağaçları ～ etmek 育树成材 çocukları ～ etmek 把孩子培养成人 Belediye başkanı bu kenti adam etti. 市长把这个城市治理得井井有条。②精心照料，精心侍奉 ③【俚】修理：bozuk radyoyu ～ etmek 把坏收音机修好 ～ **evlâdı** 良家子女；正人君子：Kızlığında çok ıstırap çekti ama evlendikten sonra bir adam evlâdına düştü de hırpalanmadı. 她做姑娘的时候受了许多苦，但是结婚以后遇到了好人家，再没有受过虐待。O adam evlâdıdır, güvenebilisiniz. 他是个好孩子，您可以相信他。～ **gibi** ①象个大人似的，懂事的，有教养的：Antikalığı bırak da, adam gibi konuş. 你别这么乖戾，有话好好说！②象个人物似的，有风度的 ～ **içine çıkmak** 在社交场合露面，进入上层社会：Bu ayakkabılarla adam içine çıkılmaz. 这种鞋不能出现在社交场合。Suç işlediğinden bu yana adam içine çıkamıyor. 自打犯了罪后至今，他再没在人前露过面。～ **içine karışmak** 进入社交场合，进入上层社会，受人尊重 ～ **kaldırmak** 绑票，绑架勒索 ～ **kayırmak** 偏向，偏袒 ～ **kıtlığı** 人手不足，人才匮乏，缺少人才：Bugünkü çeşitli bunalımlar adam kıtlığından mıdır? 今天的各种危机难道不是源于人才匮乏吗？～ **kullanmak** 用人，雇人，雇请 ～ **oğlu** 良家子女 ～ **olmak** ①成长，长大，成才，有出息：Bu çocuk adam olacağa benziyor. 这孩子似乎将来会有出息。Benim babam bahçıvan ırgatı olmasaydı, ben de sizler gibi adam olurdum. 要不是我爹是一个种菜的，我也可以像你们一样有出息。②变好，成为有用的，被修好：Bu bozuk radyo tamirle adam oldu. 这个破收音机已经修好了。～ **olmaz** ①不成器的，没出息的，不可救药的，无可挽回的 ②修不好的：Bu arabanın içi geçmiş, adam olmaz. 这辆车已经不能用了，修不好了。～ **öldürmek** 谋杀，杀人，凶杀 ～ **sarrafı** 善于识别好人坏人的人：O adam sarrafıdır, kimin ne olduğunu bir bakışta anlar. 他善于识别好人坏人，一个人怎么样他一眼就能看出来。～ **sayılmak** 受到尊敬，赢得声望 ～ **seçmek** 偏向，偏袒 ～ (**sen de**) (表示对事情不重视的插入语) 去你的吧！没关系！算了吧！无所谓！没什么了不起：Adam sen de, siz bana bakmayın. 去去去！你们别看着我！Adam! Vazgeç! 算了，别干了！～ **sırasına geçmek** (或 **girmek, girmek**) 受重用：Genel müdüre gidersek belki adam sırasına gireriz. 如果我们去见见总经理，也许我们会受到重用。～ **sırasında saymak** 尊重，尊敬 ～ **tanımak** ①善于了解人，知人善任：Adam tanımak kolay bir iş değildir. 知人善任不是一件容易的事。②有熟人的，有声望的，熟人多的 ～ **tortusu** 败类，人渣 (*-i*) ～ **yerine koymak** 尊重，把…当人物看：Babasını adam yerine koymuyor, ağzını açarken susturuyor. 他很不尊重自己的父亲，父亲一开口，他就让父亲闭嘴。Demek beni adam yerine koymuşyorsun öyle mi? 就是说你并不把我当回事，是吗？～**a benzemek** 改观，改善，变好，变整齐 ～**a çevirmek** 使改观，使改善，整理，收拾 ～**a dönmek** 改观，改善，变好，变整齐：Badanası vurulunca ev adama döndu. 房子经过粉刷焕然一新。～**dan saymak** 尊重，把…当人物看：Onu adamdan sayıp da fikirini sormadılar. 他们没把他当回事，因而也没征求他的意见。～**ı olmak** ①成为某方面的能手 ② (*-in*) 成为某人的手下 ～**ına düşmek** 巧遇内行，适逢其人：İşimiz adamına düştü de kolayca yapıldı. 我们的工作适逢行家里手，所以顺利完成。～**ına göre** 因人而异，区别对待 ～**ını bulmak** 巧遇内行，适逢其人：Adamını bulursan iş daha da kolaylaşır. 如果你能找到行家，这件事也就好办啦！◆**Adam adama lâzım** (或 **gerek**) **olur.** 人与人相互需要。**Adam adamı bir kere aldatır.** 骗子得逞只一回，下次骗人谁人信。**Adam adamın şeytanıdır.** 跟着啥人学啥人，跟着巫婆跳大神；近朱者赤，近墨者黑。**Adam ahbabından bellidir.** 观其友知其人。**Adam kıymetini adam bilir.** 有千里马，还需有伯乐。**Adam oluncaya kadar dokuz fırın ekmek ister.** 十年树木，百年树人。**Adam sormakla âlim olur**. 不懂就问为真知。**Adamın alacası içinde, hayvanın alacası dışında.** 动物的野性一目了然，人的脾气含而不露。**Adamın eti ağır.** 人的躯体最沉，伺候瘫子最累。**Adamın iyisi alışverişte bellidir.** 做生意最能体现人的品质。**Adamın iyisi iş başında belli olur.** 一个人的价值体现在他的工作成就上。**Adamın yere bakanından, suyun sessiz akanından kork.** 平静水面低头汉，多加提防莫小看。

adamak (*-i, -e*) ❶许愿，许诺 ❷施舍，奉献，献身：kendini bilime ～ 献身科学 O kendini yurt hizmetine adadı. 他把自己奉献给了祖国。◆**Ada bana adayım sana.** 一报还一报，有来有往。**Adamak kolay, ödemek güçtür.** 许愿容易还愿难。

adamakıllı [ada'makıllı] Ⅰ *s.* 适合的，适当的，恰如其分的，相当多的，合乎标准的，正规的，完美无缺的：～ bir *ev* 标准的房子 ～ bir fikir 恰当的意见 ～ bir söz 恰如其分的话 ～ bir yağmur 及时雨 ～ bir yol 标准的道路 ～ para 好大一笔钱 Ⅱ *zf.* 彻底地，完全地，全面地，充分地；相当，很，非常：～ büyuk tesir 很大的影响，相当大的作用 ～ soğuk bir gün 非常冷的一天 ～ uzak bir *yer* 相当遥远的地方 Adamakıllı yorulmuş. 他累得精疲力尽。Hava adamkıllı soğumuş. 天已变得很冷了。Karakolda adamakıllı nafakasını almış. 在警局，他挨了一顿臭揍。

adamantin (希)*s.* ❶具有金刚石的硬度及光泽的；坚硬的 ❷〈解〉(牙)釉质的：～ hücre 成釉细胞

adamantinom (法) *is.* 〈医〉釉质(上皮)瘤

adamca(**sına**) *zf.* ❶就人而言，从人的角度来说；在人数方面，在数量上：～ üstün düşman 在数量上占优势的敌人 Rakiplerimiz adamca bizden üstündür. 我们的对手在人数上超过我们。❷象人那样，按照人的样子；象真正的人那样，象男子汉那样 ❸【转】有人情味地，仁慈地，人道地，正经地，郑重其事地，认认真真地：～ hareket etmek 仁慈行事，象人一样行事 ～ kouşmak 正经地交谈

adamcağız *is.* ❶值得同情的人，不幸的人，可怜的人，穷人，贫苦人；可爱的人；应当爱护的人：Adamcağız adamakıllı ıslandı. 可怜的倒霉蛋浑身湿透了。❷当谈及对之感到喜爱或者怜悯的某人时用来做人称代词"他"，这家伙：Adamcağız daha ne yapsın! 他还能做什么呢！

adamcık, -ğı *s. ve is.* 可怜的，被蔑视的，卑贱的(人)：Gelenler, adamcağızı çalyaka götürüp tek bir hücreye kapadılar. 来人抓走了这个可怜的人，关进了单人囚室。

adamcıl *s.* ❶驯服了的，驯熟了的；通人性的；不怕人的 ❷热情的，殷勤的；和蔼可亲的

adamcılayın *zf.* 见 adamca(sına)

adamcıllık, -ğı *is.* ❶驯熟；通人性；不怕人 ❷热情，殷勤；和蔼可亲

adamelit (法) *is.* 石英，长岩

adam kökü, -nü *is.* ❶〈植〉(茄参属)曼德拉草，曼陀茄，欧伤牛草(*Mandragora autumnalıs*) ❷〈药〉曼德拉草根，欧伤牛草(麻醉用)

adamlık, -ğı *is.* ❶人性；善良，仁爱，仁慈，博爱，人道，人情味：Davranışınız adamlığa yakışmaz. 你们的所作所为没有人情味。Senin bu yaptığın adamlığa sığar mı? 你干的这种事符合人性吗？❷【俗】礼服

adam otu *is.* 〈植〉曼德拉草，曼陀茄，欧伤牛草(*Mandragora autumnalıs*)

adampis *is.* 兔猴属

adamsendeci [adamse'ndeci] Ⅰ *is.* 弃权主义者，弃权论者 Ⅱ *s.* 漫不经心的，冷漠的(人)

adamsendecilik, -ği [adamse'ndecilik] *is.* ❶弃权论，弃权主义 ❷漫不经心，冷漠

adamsız *s.* ❶无帮手的，无人待候的：Bu koca *ev* adamsız nasıl çevrilir? 这么一大套房子，无帮手如何管理？❷【俗】没有男人，无丈夫的

adamsızlık, -ğı *is.* ❶无人；没有助手，无人帮忙；没人待候 ❷无男人，无丈夫 ❸缺人，缺少干活的人

adana *is.* 阿达纳羊肉串，辣味羊肉串

Adana *öz.is.* 阿达纳(土耳其省、市)

adanç, -cı *is.* 允诺，许诺；许愿；誓言，誓约

adançlamak 答应，允诺，许诺；许愿；发誓，起誓，立誓

adan(ıl)mak (*nsz*, *-e*) adamak 的被动态

adansonya (拉) *is.* 〈植〉猴面包树属(*Adansonia*)

adap -bı [a:da:p] (阿) *is.* ❶习惯，惯例；规则，规矩；伦理 ❷礼貌，客气，文雅，斯文，彬彬有礼 ◇**～a mugayeret** 不道德；不礼貌；道德败坏，道德伦丧；粗鲁，粗暴，无教养 **～ı dairesinde söz söylemek** 说话彬彬有礼 **～ı umumiye** 道德；惯例；传统；传统，民族传统

adaptasyon (法) *is.* ❶适应，适合；符合 ❷(把文学作品)改编(成戏剧，电影等) ❸(外国作品的)编译；作品的改写 ❹〈乐〉改编曲 ❺〈生〉适应，适应性的变化

adapte (法)*s.* ❶改编的，改写的：～ *eser* 改写的作品 ～ piyes (或 hikâye) 改编的话剧(故事、小说) ❷适应的，适合的；符合的 ◇(*-e*, *-i*) **～ etmek** ①使适应，使适合，使符合；装配，配接：bir musluğu boruga ～ *e*tmek 为水管配龙头 ②改编，改写：bir romanı sinemaya ～ *e*tmek 把小说改编成电影 (*-e*) **～ olmak** 适应，适合，符合：Büyükelçi *e*mekliliğe ilkin kolay adapte olamamıştır. 大使起初不能适应退休生活。

adaptör (法) *is.* ❶改编者，改写者 ❷转换器，变换器，变频器，换流器，匹配器，适配器，转换接头

adar *is.* 时间，时刻；期限

adarsiz Ⅰ *s.* ❶无时间的；无空 ❷提前的 Ⅱ *zf.* ❶无时间，没空；提前地，过早地：Bu kuzu adarsiz doğdu. 这羊羔早产了。

ada soğanı, -nı *is.* 〈植〉海葱，红海葱(*Urginea maritima*)

adaş *is.* ❶重名者，同名者：～ım 我的同名者 ❷同音异义词，同音同形异义词

adaşlık, -ğı *is.* ❶同名，重名 ❷同音异义性，同音同形异义性

âdat[1] (阿) *ç.is.* ❶风俗，习惯，惯例：～ *ve* ahlâk 风俗习惯，习俗 ❷习惯法

âdat[2], -dı (阿) *is.* 数，数目，个数：～ı asamme 〈数〉无理数

ada tavşanı, -nı *is.* 〈动〉穴兔

adatmak (*-i*, *-e*) adamak 的使动态

adavet [ada:vet] (阿) *is.* 【旧】敌对，敌视，对立，敌对情绪；不友好；仇恨，仇视，怨恨

adavetkâr (阿-波) *s.* 敌对的，对立的；不友好的；仇视的；恶意的

aday *is.* 候选人，候补者，后备者：Cumhurbaşkanı ～ları 总统候选人 ÇKP ～ üyesi 中共预备党员 damat ～ı 求婚者 MK ～ üyesi 中央候补委员 öğretmen ～ları 候选教师 Ahmet Tıp Fakültesinin son sınıfında bir doktor adayıdır. 艾哈迈德正在医学院的最后一年读博士。◇～ **～ı** 预选者，预选对象：*y*edek subay ～ ～ları 预备军官预选对象 **～ göstermek** 提名某人为候选人 (*-e*) **～ olmak** 参加竞选，成为候选人，获得提名，成为候补人员：Mustafa belediye başkanlığı seçimlerine aday olacakmış. 听说穆斯塔法将竞选市长。

adaylık, -ğı *is.* ❶候选资格，候选人身份；候补资格，候补者身份 ❷岗前培训：～ süresi 岗前培训期，试用期 ◇**～ını baltalamak** 否决某人的候选资格 **～ını kaldırmak** 取消某人的候选资格 **～ını koymak** 参加竞选，自荐为候选人：Önümüzdeki seçimlere adaylığımı koyacağım. 我将参加下届竞选。

ADB 【缩】司法部(Adalet Bakanlığı)

adcı Ⅰ *s.* 〈哲〉唯名论的 Ⅱ *is.* 唯名论者

adcılık, -ğı *is.* 〈哲〉唯名论，唯名主义

ad çekilmek (*nsz*) ad çekmek 的被动态

ad çekme *is.* ad çekmek 的动名词：Yeni bir öğretmen olan Mehmet adçekme sonunda bir doğu iline atandı. 穆罕默德是一个新老师，经过抽签被派往东部的一个省任教。

ad çekmek (*nsz*) 抽签，抓阄

ad çektirmek (*-e*) ad çekmek 的使动态

ADD 【缩】阿塔图尔克思想研究会(Atatürk Düşünce Derneği)

Addis Ababa *öz.is.* 亚的斯亚贝巴(埃塞俄比亚)

addedilmek (*nsz*) addetmek 的被动态

addeğişimi *is.* 〈文〉换喻，转喻

addetmek (*-i*) 认为，把…看作：Bunu olmamış addetmeli. 就当这事根本未发生。Sizi yabancı addetmem. 我从不把您当外人。Bu işlerle uğraşan insanların hepsini yalancı addetmek insafsızlık olur. 把从事这些工作的人统统称之为骗子有失公允。

addolunmak (*nsz*) addetmek 的被动态：Geç kalan gelmemiş addolunur. 迟到者均被视为缺席。

adeden *zf.* 在数量上，就数量而言，在数量方面：～ fazla olmak 在数量上过多

adedi (阿) *s.* ❶可数的，可计数的 ❷数字的，与数字有关的；以数字表示的，按个数算的(鸡蛋、柠檬等)；数值的 ❸数的；示数的；由数字构成的

adedi tam *is.* 整数

adem (阿) *is.* ❶无，不，空，亡，非：Bu siyah rüzgârlı gecenin ademi andıran, ölümü ihtar eden korkutucu karanlığı gözlerinden vücuduna, damarlarına giriyor, kanına karşıyor, ruhuna nüfuz ediyordu. 这个月黑风高之夜，令人想到空无和死亡，让人感到恐惧的黑暗从眼睛里进入身体和血管，与血液相溶，震慑着人的灵魂。❷按波斯词组规则与某些词连用，表示“无”，“不”，“非”等意思，与构词词缀“-sızlık”相同。如：～i imkân 意同 imkânsızlık; ～i iktidar 意同 iktidarsızlık

Âdem [a:dem] *öz.is.* 亚当 ◇～ **babamız** 祖先，老祖宗 ～ **evlâdı** 亚当的子孙，人类 ～ **ve Havva** 亚当和夏娃

âdem baba *is.* 【俚】❶无依无靠的流浪者 ❷大烟鬼 ❸狱中帮狱霸干坏事的人 ◇～ **gibi** 赤身裸体的，衣不遮体的

Âdemcilik, -ği *öz.is.* 亚当主义(20 世纪初作为象征主义的对立面而在俄罗斯出现的文学流派)

adem elması, -nı *is.* 〈解〉喉结

ademi emniyet *is.* 不安全，危险

ademi iktidar *is.* ❶无力，无能 ❷阳萎

adaemi imkân *is.* ❶不可能(性) ❷艰苦条件，恶劣条件

ademi itimat, -dı *is.* 不信任，不相信，不信赖，怀疑

ademi kifayet *is.* 缺乏，不够格，不合适，不胜任

ademi lüzum *is.* 不需要，不必要(性)；用不着，无用

ademi merkeziyet *is.* 分权制度，地方分权

ademi merkezleşmek (*nsz*) 实行分散管理

ademi mesuliyet *is.* 不负责的现象，不负责的态度

ademi riayet *is.* ❶无礼貌，失礼；不尊敬，不尊重，不恭敬的态度 ❷不服从，不顺从，不听从

ademi salâhiyet *is.* 无权无势

âdemiyet [a:demiyet] *is.* ❶人类 ❷人性；人道，仁慈，博爱

Âdemizm *öz.is.* 亚当主义(20 世纪初作为象征主义的对立面而在俄罗斯出现的文学流派)

âdem oğlu, -nu *is.* 人(泛指)，人类；亚当的子孙

âdem otu *is.* 〈植〉曼德拉草，曼陀茄，欧伤牛草(*Mandragora autumnalıs*)

ademzade *is.* ❶人类 ❷男人，男性

Aden *öz.is.* 亚丁(也门)

adenalji (法) *is.* 〈医〉淋巴结痛，腺痛

adenasteni (法) *is.* 〈医〉腺机能衰弱

adeni (法) *is.* 〈医〉 ❶淋巴腺增生病 ❷白血病

adenit (法) *is.* 〈医〉淋巴结炎，腺炎

adenoloji (法) *is.* 〈医〉淋巴腺学

adenom (法) *is.* 〈医〉腺瘤

aderans (法) *is.* 〈医〉粘连

adese (阿) *is.* ❶〈物〉透镜；(照相机的)镜头 ❷〈解〉晶状体，水晶体 ❸〈植〉孢子，芽孢

adesülma *is.* 〈植〉浮萍

adet, -di (阿) *is.* ❶数，数字：çift ～ 偶数 tek ～ 奇数 kesirli ～ 分数 tam ～ 整数 gayrimuntan ～ 无理数 menfi ～ 负数 muntak ～ 有理数 muspet ～ 正数 ❷个，只，件，枚：beş ～ kitap 5 本书 bir ～ elma 一个苹果 titreşim ～i 〈物〉震动频率

âdet [a:det] (阿) *is.* ❶习惯，习性，脾性：Âdet ikinci tabiattır. 习惯乃第二天性。Çok söylemek onun âdetidir. 说话滔滔不绝是他的习性。Erol yatmadan önce bir şeyler yemek âdetidir. 艾罗尔习惯于睡前吃点儿东西。❷风俗，习俗；惯例，传统：mahalli ～ler 当地的风俗习惯 Bir memleketin âdetlerine saygı gösterilmelidir. 应当尊重一个国家风俗。Ziyarete gelen konuklara çay sunmak âdettir. 对来访的客人献茶是一种习俗。❸月经 ◇～ **çıkarmak** 改脾气 ～ **edinmek** (或 **etmek**) 使成为习惯，习惯于 ～ **görmek** (妇女)来月经 ～ **kesilmesi** (妇女)停经，绝经 ～ **olduğu gibi** (或 **üzre**) 照例，依照惯例 ～ **olmak** 成为习惯，成为传统 ～ **üzere** 习惯地

âdeta [a:deta:] (阿) *zf.* ❶通常，惯常，平常：Ali, kendisinden başkaları için âdeta bir belâ kesilmişti. 阿里总是给别人惹麻烦。❷几乎，险些，简直是，实在是：Âdeta karnım acıktı. 当时我实在是饿了。Bugün hava çok soğuk, âdeta kış. 今天天很冷，简直是象冬天。❸(骑马)走慢步，慢步走

adetçe *zf.* 在数量方面，在数量上，就数量而言：Düşman adetçe üstündür. 敌人在数量上占优势。

adezyon (法) *is.* ❶〈医〉粘连，粘附 ❷〈物〉附着力

adha (阿) *is.* 〈宗〉供品，祭品

Adhara *öz.is.* 〈天〉弧矢七(大犬座 ε)

adıl, -lı *is.* 〈语〉代词

adım *is.* ❶步子，步，步伐，脚步：âdi ～ 便步 ağır ～ 慢步；沉重的步伐 bir ～ ayrılmamak 寸步不离 bir ～ daha ileri gitmek 再向前一步，更进一步 dev ～ 大步，阔步 koşar ～ 跑步 sert ～ 正步 uygun ～ 齐步 Adımlarını yavaştlattı. 他放慢了脚步。❷【转】步骤，行动：attığı ～dan dönmemek 不反悔，说话算数 olumlu bir ～ 积极的步骤 ölçülü ～larla 谨慎地，以审慎的行动 verimli ～lar 卓有成效的步骤 ❸步幅，步距：iki ～ ötesinde 在两步之外，在不远处，近在咫尺，近在眼前 ❹(齿轮之间的)间距 ❺〈乐〉音级，度，音步；〈文〉诗步，〈舞〉舞步 ◇～ ～ ①缓慢地，慢慢地 ②一步一步地，稳步地，逐渐地：Askerler cephede adım adım ilerlediler. 部队在前线稳步地向前推进。Ereğime adım adım yaklaşıyorum. 我正在一步一步地接近我们的目标。(-*i*) ～ ～ **gezmek** 仔细游览(某地)：Yaz Sarayı'nı adım adım geziyoruz. 我们在仔细地游览颐和园。～ **atmak** 迈步，迈进；采取步骤，采取行动：yanlış ～ atmak 失足，失误，失策 Ali bey merdivene doğru iki adım attı. 阿里先生朝楼梯走了两步。Odada bir aşağı bir yukarı adım atıyor. 他正在屋子里踱来踱去。Eğer karanlık içinde bir iki adım daha atsalarmış bu uçuruma düşerek param parça olacaklarmış. 只要她们在黑暗中再向前多走几步，就会掉下悬崖，摔得粉身碎骨。(-*e*) ～ **atmamak** 不去，不踏进：O tatsız olaydan sonra bir daha bu mağazaya adım atmadı. 自那次不愉快的事件之后，他再也没踏进这家商店一步。O hâdiseden sonra onun evine adım atmadım. 自打那件事情之后，我再也没有去过他家。(-*e*) ～ **attırmamak** 不让踏进一步：Teroristlere memlaketimizde adım attırmayacağız. 我们将不让恐怖分子踏进我们国家一步。～ **başı**(**na**) (或 **başında**) 随处，处处：～ başı bir nöbetçi 一步一哨 Sokakta adım başına

satıcı var. 街上到处都是小贩。 ～ **uydurmak** 与…步调一致 **～ını ～ından şaşırmamak** 悄悄地，慢慢地，小心谨慎地 (*-e*) **～ını atmamak** 不去，不踏进：Barış bey artık sinemaya adımını atmıyor. 巴雷什先生今后再也不进电影院了。 **～ını attırmamak** 阻止(某人)去，阻止其进入 **～ını denk almak** (或 **atmak**) 谨慎行事，三思而后行 **～ını geri almak** 反悔，放弃 **～ını tek almak** (或 **atmak**) 谨慎行事，三思而后行 **～ları birbirine dolaşmak** 手足无措 **～larını açmak** 快步走：Neredeyse yağmur yağacak; adımlarını aç. 就要下雨了！快跑！ **～larını sıklaştırmak** 加快脚步，快步走：İftara yetişmek için adımlarını sıkışlaştırdı. 为了赶上开斋，他加快了脚步。

adımlamak (*-i*) ❶步量，步测 ❷踱步，闲逛，闲溜达：meydanı ～ 在广场闲逛 salonu ～ 在大厅里踱步

adımlık *s.* ❶一步距离的：3-5 ～ mesafe 三五步的距离 Odanın iki adımlık eni var. 这个房间有两步宽。❷不远的，很近的，咫尺之遥的，近在眼前的：～ yer 不远的地方，很近的地方 Dedesinin evi buradan kaç adımlık yer ki gitmeğe üşeniyor. 他爷爷离这里只有几步远，他都懒得去。

adımölçer *is.* 计步器

adımsayar *is.* 计步器，步程计

adî [a:di:] (阿) *s.* ❶普通的，平常的，一般的，平庸的：～ adım 便步 ～ çimento 普通水泥 ～ kesir 简分数 ～ posta 普通邮件 Bayrammış gibi adî günlerde de çalışmıyor. 他平时也象过节一样，什么事也不干。❷低下的，低贱的；卑劣的，下贱的，卑鄙的，庸俗的，粗俗的：Bunlar çok adî ve fena insanlardır. 他们是一群非常卑鄙的坏人。O, adî işlerle uğraşmaz. 他不会去干低下的工作。

âdil [a:dil] (阿) Ⅰ *s.* 公平的，公正的，公道的，合理的，合法的，正当的，正义的：～ bir mahkeme 主持公道的法院 ～ fiyat 公道的价格，合理的价格 ～ harp 正义之战 İhtiyar hâkim çok âdildir. 这位年长的法官非常公正。Ⅱ *is.* ❶公正，公平，公道，正义 ❷〈法〉中间人，中人

âdilâne [a:di:lâ:ne] (阿) Ⅰ *zf.* 公正地，公道地，公平合理地，正确地 Ⅱ *s.* 公正的，公道的，公平的，正确的：Mahkemenin kararı âdilânedir. 法庭的判决是公正的。

adileşmek (*nsz*) ❶变得普通，一般化，平庸化 ❷变得低贱，粗俗，庸俗化

adileştirmek (*-i*) adıleşmek 的使动态

âdilik, -ği *is.* ❶普通，平常，一般，平庸 ❷低下，低级；卑恶，下贱，卑鄙；庸俗，粗俗

âdillik, -ği *is.* ❶正义，公理 ❷公正，公平，公道 ❸司法，司法机关

adisyon (法) *is.* (餐馆、饭店等的)帐单

adlandırmak (*-i*) ❶起名，命名 ❷【转】评定，评价；确定，断定

adlanmak (*nsz*) ❶被起名，被命名；被称呼，被叫名 ❷得到坏名声，臭名昭著，出恶名

adlaşmak (*nsz*) 〈语〉名词化，变成名词

adlaşmış *s.* 〈语〉名词化了的：～ sıfat 名词化了的形容词

adlı *is.* ❶名为…的，名叫…的：Ahmet adlı bir genç sizi aradı. 一个名叫艾哈迈德的年轻人找您。❷出名的，著名的，大名鼎鼎的 ◇～ **adıyla** (或 **adınca**) 十分坦率地，直言不讳地 ～ **sanlı** 出名的，著名的，名声显赫的

adlî [adli:] (阿) *s.* 司法的：～ heyet 司法委员会，审判委员会 ～ imtiyaz 治外法权，司法特权 ～ kontrol 司法管辖 ～ sikoloji 司法心理学 ～ sicil 犯罪记录 ～ tabip 法医 ～ tatil 司法假期(每年 7 月 20 日至 9 月 5 日除法律明文规定的情况外不办理任何司法手续) ～ tıp 法医学 ～ yardım 司法援助 ～ zabıta 法警

adliye (阿) *is.* ❶司法：～ encümeni 司法委员会 ～ mahkemesi 普通法院 ～ vekaleti 司法部 ～ vekili 司法部长 ❷司法机关，司法大楼，法院大楼 ◇～**ye teslim etmek** 移交司法机关

adliyeci *is.* 司法人员

administrasyon (法) *is.* 行政当局，行政机关；管理当局，管理机关

adrenalin (法) *is.* 〈生〉肾上腺激素

adres (法) *is.* ❶住址：Evinin adresi nedir? 他家的住址是什么？❷地址，通讯处：～ sahibi (或 rehberi) 通讯录 kısa tel ～i 电报挂号 Adreste olmadığı için mektubun geri döndü. 查无此人，你的信退回来了。◇～ **bırakmak** 留地址，留通讯处：Bize adresinizi bırakınız. Ali'den haber alır almaz, bir kartpostal ile size malûmat veririz. 请您留下地址，一有阿里先生的消息，我们会给您写明信片通知您。～ **değiştirmek** 【转】死，去世 ～ **göstermek** (或 **vermek**) 留地址，留通讯处 ～**sini değiştirmek** 【转】杀死，送上西天

Adriyatik (**denizi**) *öz.is.* 亚得里亚海

adsız *s.* ❶没有名字的，无称呼的；匿名的 ❷不出名的，无名的，没有名气的：～ kahraman 无名英雄

adsız parmak, -ğı *is.* 无名指

aerodinami (法) *is.* 空气动力学，气体动力学

aerodinamik, -ği (法) Ⅰ *is.* 空气动力学，气体动力学 Ⅱ *s.* 空气动力学的，气体动力学的 ◇～ **akım** 〈空〉流线型流动；层流，畅流 ～ **şekil** 流线型

aerodinamikçi *is.* 空气动力学家，气体动力学家

aerodrom (法) *is.* 机场：su ～u 水上机场

aeroglisör (法) *is.* 气垫车，气垫船

aerolit (法) *is.* 石陨星，陨石

aeroloji (法) *is.* 高空气象学

aerometre (法) *is.* 〈物〉气体比重计

aerostat (法) *is.* 气球，气艇

ADP 【缩】安卡拉民主论坛(Ankara Demokrasi Plâtformu)

ADT 【缩】安卡拉国家剧院(Ankara Devlet Tiyatrosu)

AET 【缩】欧洲经济共同体(Avrupa Ekonomik Topluluğu)

af, -ffı (阿) *is.* ❶赦免：～ kanunu 〈法〉特赦法 genel ～ 大赫 özel ～ 特赦 ❷宽恕，原谅：Affınızı rica ederim. 请您原谅！❸免职，解职，解雇：Bu görevden affımı dilerim. 我请求解除我的这一职务。Kardeşinizin vazifeden affı kararlaşmış. 听说已决定免除您兄弟的职务。❹免除，使摆脱(税收等) ◇～ **buyurmak** 原谅：Her şeye aklı ermez, onu af buyurunuz, bağışlayınız. 他不懂事，请您原谅！～ **çıkarılmak** 被赦免：Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. 唯独破坏森林罪不得大赦特赦。～ **çıkmak** 赦免：Birkaç yıl sonra genel af çıktı. Ali de memleketine dönme iznini aldı. 几年之后，遇到大赦，阿里也获准回乡。～ **dışı bırakılmak** (或 **kalmak**) 被列入不得赦免之列 (*-den*) ～ **dilemek** 求饶；请求原谅：Ayaklarına kapanıp bu genç kızdan af dilemedikçe buradan kıpırdamayacaksın. 你要是不跪下来向这个姑娘求饶，就别想在这里挪窝。Rahatsızdım, gelemedim, affımı dilerim. 当时我身体欠佳，未能前来，请原谅！～ **ve aman dilemek** 请求宽恕 ～**a mazhar olmak** 获得赦免 ～**a uğramak** 得到赦免，受到宽恕，被原谅 ～**ını istemek** 请求宽恕：Kulüp başkanlığını işlerimin çokluğu nedeniyle yapamayacağımdan, affınızı istirham ederim. 非常抱歉，我的事情很多，做不了俱乐部的主席。

afacan *s.* ve *is.* 聪明活泼的，淘气的，招人喜爱的(孩子)

afacanlaşmak (*nsz*) 变得淘气起来，变顽皮，变得不听话：Çocuk günden güne afacanlaşıyor. 孩子变得越来越淘气。

afacanlık, -ğı *s.* 聪明又调皮，淘气，顽皮；不听话

âfak [a:fa:k] (阿) *ç.is.* 视野；天地，范围，周围，四周 ◇～**ı tutmak** 出名，驰名，名声

外扬：Ali'nin kan dökücülüğü kısa zamanda âfakı tutmuştu. 阿里的残暴很快便出了名。

afakan (阿) *is.* ❶烦闷，忧闷，厌烦 ❷〈医〉心悸 ◇**～ı kalkmak** 烦闷，忧闷，厌烦：Çocuklar çevresinde gürültü edince ihtiyar kadının afakanı kalktı. 孩子们在周围一闹腾，老太太心就烦。**～ı tutmak** 烦闷，忧闷，厌烦 **～lar basmak** 烦闷，忧闷，厌烦：Sıcaktan afakanlar basınca kendisini dışarı attı. 他热得心烦意乱，便跑了出去。

afakî [a:fa:ki:] (阿) *s.* ❶东拉西扯的，天南地北的，海阔天空的：Biraz afakî sohbetten sonra oradan kalktık. 天南地北地闲扯了一会儿之后，我们起身离开了那里。❷〈哲〉客观的，如实的

afakîlik, -ği *is.* ❶东拉西扯，泛泛 ❷客观；客观性，客观现实

afakiyet (阿) *is.* 客观；客观性，客观现实，客观态度

afal afal *zf.* 惊慌地，惊讶地，吃惊地，惊愕地；目瞪口呆地，心慌意乱地：Bana öyle afal afal bakma. 你别这样惊愕地看着我！

afalla(ş)mak (*nsz*) 吃惊，惊愕，目瞪口呆，惊慌失措，狼狈不堪：Ne afallaştın ulan? 笨蛋！你慌什么？

afallaştırmak (*-i*) afallaşmak 的使动态

afallatmak (*-i*) afallamak 的使动态

afaroz *is.* ❶〈宗〉开除教籍，逐出教会，驱出教门 ❷【转】开除，解职，辞退

afarozlamak (*-i*) ❶〈宗〉开除教籍，逐出教会，驱出教门 ❷【转】开除，解职，辞退：Ali'yi yerinden afarozlamışlar. 他们把阿里开除了。

âfat (阿) *ç.is.* 灾难，灾祸，自然灾害；不幸

afazi (法) *is.* 〈医〉失语症，语言不能

aferim, aferin [a:ferin] (波) Ⅰ *ünl.* 好极了！太棒了！好样儿的！好！妙！Ⅱ *is.* 旧时给学生打的"优秀"分，(成绩)优秀 ◇**～ almak** 受到赞赏，得到喝彩：Oğlunuz öğretmenlerinden hep aferin alır. 您的儿子很得老师们的赏识。**～ budalası** 追求赞扬者，醉心于受到颂扬者，喜欢吹捧者 **～ demek** 赞赏，喝彩：Öğretmeni aferin deyince ağzı kulaklarına vardı. 老师一夸他，他就乐得合不拢嘴。Koca meydan pehlivana alkış tutuyor, aferin diyordu. 整个广场为大力士鼓掌欢呼。**～ okumak** 过分赞扬，恭维，唱赞歌，吹捧 **～ peşinde koşmak** 讨好

aferist (法) *is.* 奸商；唯利是图者；骗子，欺诈者：Aferisttir, alarga et! 他是一个惟利是图的家伙，你离他远点儿！

afet [a:fet] (阿) *is.* ❶灾难，灾祸，灾害，不幸：tabiî ～ler 自然灾害 tabiat ～i 自然灾害，天灾 Şöhret afettir. 【成】人怕出名猪怕壮。❷瘟疫 ❸病灶，疾病在人体组织中造成的损坏 ❹【转】非常漂亮的女人，美人，绝色女子：～i can 令人倾倒的美人 Güzel de söz mü, afet, afet! 太漂亮了，真乃绝代佳人！◇**～ hâlini almak** 成灾：O yıl su baskınları bir afet hâlini almıştı. 那一年大水成灾。

afet dide [a:fetdide] (阿) *s.* 受灾的；遭到巨大不幸的，经受极大痛苦的

afetzede (阿) *s.* 受灾的，遭到巨大不幸的

affedilmek (*nsz*) affetmek 的被动态：affedilmez kabahat 不可饶恕的罪行

affetme *is.* affetmek 的动名词：O adam başka çaresi kalmayınca müdürün ocağına düşüp çocuğunu affetmesi için yalvarmıştı. 那人实在没有办法了，就去找局长，求局长饶了他的孩子。

affetmek, -der (*-i*) ❶饶恕，赦免：suçluları ～ 赦免罪犯 ❷宽恕，原谅，迁就：Affedersiniz, size bir şey soracağım. 打搅了，我问您点儿事。Affedersiniz, bu ne biçim söz! 恕我直言，这叫什么话！Beni affedin, bu işi yapamıyacağım. 抱歉，这事儿我可干不了。❸免职，解职，解雇，开除：Bakanlık sizi memuriyetinizden affediyor. 部里要开除您的公职。Genel müdür Ali'yi vazifesinden affetti. 总经理解除了阿里的职务。

affetmez *s.* ❶毫不宽恕的，绝不原谅的，铁面无私的 ❷致命的，不共戴天的：Ali'ye unutmaz, affetmez bir deve kini bağladı. 他对阿里有刻骨铭心、不共戴天的深仇大恨。

affettirmek (*-i*) affetmek 的使动态

affettuoso [affettu:su] (意) *zf.* 〈乐〉温情、甜美、充满感情地(演奏)

aff eylemek (*-i*) 见 affetmek

afitap, -bı *is.* 〈诗〉❶太阳 ❷阳光 ❸【转】美人，美女

afitapperest *is.* 崇拜太阳的人

affolmak (*nsz*) ❶被原谅，被宽恕 ❷被赦免

affolunmak (*nsz*) affetmek 的被动态

affolunmaz *s.* 不可饶恕的，不可原谅的，不可宽容的

affolunur *s.* 可饶恕的，可原谅的，可宽容的

Afgan *öz.is.* ❶阿富汗人 ❷(用于构成名词词组)阿富汗的：～ dansı 阿富汗舞 ～ ulusu 阿富汗民族

Afganca [afga'nca] Ⅰ *is.* 阿富汗语(普什图语) Ⅱ *zf.* 用阿富汗语

Afganistan *öz.is.* 阿富汗(亚洲)

Afganlı Ⅰ *is.* 阿富汗人 Ⅱ *s.* 阿富汗的

afi (希) *is.* 【俚】炫耀，显示，夸耀，夸口；排场，阔气，架子 ◇～ **kesmek** (或 **atmak, satmak, yapmak**) 炫耀，卖弄；摆架子，摆阔气 ～ **sökmek** ①对虚张声势的行为感到吃惊 ②对虚张声势的行为屈服

afif [afi:f] (阿)*s.* 贞洁的，纯洁的，无瑕的；诚实的，忠实的，忠贞不渝的

afifâne [afi:fa:ne] (阿-波) *zf.* 贞洁地，纯洁地；忠实地，忠贞不渝地

afife [afi:fe] (阿)*s.* 贞洁的，纯洁的，无瑕的；诚实的，忠实的，忠贞不渝的

afil (阿) *s.* 下落的(太阳)，隐没的：～ güneş 夕阳

afili *s.* 【俚】①摆阔的，炫耀的，讲究摆场的，卖弄的；傲慢的，架子十足的 ②精致的：Senin afili çakmağı kaç papele okuttun? 你的这个精致的打火机卖了多少钱？

afis *is.* 〈动〉小银汉鱼，小胡瓜鱼

afisit, -di (法) *is.* 〈农〉杀蚜虫剂

afiş (法) *is.* ❶公告，布告，广告，启事，招贴画，海报：～ tahtası 布告栏，广告栏，海报栏 ❷【俚】谎言，骗局 ◇～ **asmak** 张贴布告，张贴广告，贴海报 ～ **etmek** 公布，揭露 ～ **olmak** 败露 ～ **yutmak** 【俚】受蒙骗，上当：Geç baba, geç, artık afiş yutmuyoruz. 算了，别说了，爸爸，我们再也不会受骗了。～**te kalmak** (戏剧等)久演不衰，连续上演：Bir piyesin afişte kalabilmesi için halkın hoşuna gitmesi gerekir. 一出戏要想常演不衰，就必须受到老百姓的欢迎。～**ten inmek** (戏剧等)停演，取消演出

afişçi *is.* 广告绘制者，招贴画家；广告经营者，广告商；张贴广告或布告者

afişçilik, -ği *is.* 广告制作业；广告制作艺术

afişe (法)*s.* 公布的，公开的，公告的：～ fiyat 挂牌价，明码标价，售价 ◇(*-i*) ～ **etmek** 公布，宣布；张扬：Arap ülkelerinin ～*e* ettikleri petrol fiyatları 阿拉伯国家公布的石油价格 ～ **olmak** 被公布，被张扬

afişlemek (*-i*) ❶张贴布告公布，张贴广告宣扬 ❷显示，炫耀，大肆宣扬；宣染，描绘，宣传：Bu olayı çok fazla afişlediler. 他们把这一事件大肆渲染。

afiyet (阿) *is.* ❶健康：Afiyetteyim. 我身体好着呢！❷平安，幸福：Allah size afiyet versin! 愿真主赐福与您！❸【转】食欲，胃口 ◇～ **bulmak** 痊愈，康复 ～ **üzre olmak** 健康地生活，平安地活着 ～**le içmek** 喝得有滋有味 ～**le yemek** 吃得有滋有味 ～**te bulunmak** 健康状况良好 ◆**Afiyet ola** (或 **olsun**). ①祝你健康 ②(对正在进餐者的礼貌语)祝胃口好！**Afiyet şeker olsun!** 祝胃口好！

afiyetsiz *s.* ❶健康状况欠佳的，身体欠安的 ❷不幸的，不顺的 ❸缺乏食欲的，胃口欠佳的，食欲不振的

afiyetsizlik, -ği *is.* ❶健康欠佳，身体欠安，身体不适，不舒服 ❷不幸，不顺 ❸缺乏食欲，没胃口，食欲不振

afoni (法) *is.* 〈医〉失音，失音症

aforizm (法) *is.* 格言，名言，警句

aforoz (希) *is.* ❶〈宗〉开除教籍，逐出教会，驱出教门 ❷【转】开除，解职，辞退 ◇(*-i*) **～ etmek** ①开除教籍，逐出教会 ②【转】开除，解职，解雇 ③【转】闹翻，吵翻，失和，不搭理，疏远：Ben onu arkadaşlıktan aforoz ettim. 我已不再把他当作朋友。(*-e*) **～ okumak** 开除教籍，逐出教会，革出教门 **～a uğramak** 被开除教籍，被逐出教会，被革出教门

aforozcu *is.* 难以相处的人，经常与人闹翻者，生性不合群者

aforozlamak (*-i, -den*) ❶开除教籍，逐出教会 ❷开除，解职，解雇 ❸闹翻，吵翻，失和，不搭理，疏远

aforozlu *s. ve is.* ❶被开除教籍的，被革出教门的；被视为被开除教籍的(人) ❷被驱逐的，被赶走的，被排斥的(人) ❸被解雇的，被炒了鱿鱼的(人)

afototropizm(**a**)(法) *is.* ❶避光性 ❷反趋光性

afra tafra *zf.* 神气地，神气活现地；傲慢地，架子十足地，狂妄自大地；炫耀地，衣饰华丽地：Eski bir dostum dün akşam afra tafra evime geldi ki tanıyamadım. 我的一个老朋友昨晚神气活现地来到我家，我简直认不出他了。

afralı tafralı *s.* 神气的，神气活现的；傲慢的，架子十足的，狂妄自大的；炫耀的，衣饰华丽的

Afrika *öz.is.* 非洲

Afrika domuzu *is.* 非洲疣猪(*Phacochoerus aethiopicus*)

Afrikalı Ⅰ *is.* 非洲人 Ⅱ *s.* 非洲的

Afrikanizm (法) *is.* 〈哲〉非洲学

afsun (波) *is.* 巫术，妖术，魔术，魔法；咒语

afsuncu *is.* 巫师，魔术师，魔法师，施妖术者

afsunculuk, -ğu *is.* ❶巫术，妖术，魔术，魔法 ❷巫师职业，魔术师职业

afsunger, afsungir *is.* (波)巫师，魔术师，魔法师，施妖术者

afsunlamak (*-i*) ❶施巫术，施妖术，用魔力控制，念咒语 ❷【转】施加影响，迷住，迷惑，诱惑

afsunlanmak (*nsz*) afsunlamak 的被动态

afsunlu *s.* ❶有巫术的，有魔法的；中了魔法的，着魔的 ❷【转】神奇的，迷人的，有魅力的

Afşar *öz.is.* 阿弗沙尔人，阿弗沙尔部族(居住在伊朗北部，土耳其阿纳多卢南部及阿富汗的一些地区) ◇**～ boyunda** 高个子的，身材高大的

aft (法) *is.* 〈医〉口疮，鹅口疮：～ humması 〈医〉口蹄疫

aftos (希) *is.* 【俚】(女)友，爱人，恋人；姘夫(妇)，情人，情夫(妇)；野汉子：Ali dün gece aftosunu hacamat etmiş. 阿里昨天夜里打了他的女朋友。

aftos piyos (希) *is.* 废物，无用的人或物 ◆**Aftos piyos iki tavuk bir horoz.** 变戏法；两眼一眨，老母鸡变鸭。

afur tafur *is. ve zf.* 摆架子，傲慢，自高自大，装模作样，自吹自擂，吹嘘，吹牛，卖弄，浮夸 ◇**～a gelmemek** 不喜欢卖弄，讨厌摆架子，厌恶自吹自擂：Ben ağırbaşlı insanları severim; afur tafuara gelmem. 我喜欢稳重的人，讨厌浮夸。

Afyon *öz.is.* 阿菲永(土耳其省、市)

afyon (希) *is.* ❶鸦片，大烟：～ kaçakçısı 走私鸦片 ～ ruhu 鸦片酊 ～ Savaşları 鸦片战争 ～ tiryakisi 大烟鬼 ❷【转】起麻醉人的斗志的事或物：ruh ～u 精神鸦片 ◇**～ çekmek** 抽大烟，吸食鸦片 **～ yutmak** ①吸食鸦片，吸毒 ②【转】被甜言蜜语蒙蔽 **～a alıştırmak** 使吸食鸦片成瘾 **～u başına vurmak** 怒不可遏，怒火冲天：Sanki afyonu başına vurmuş gibi deli deli hareketler yapıyordu. 他也许是气昏了头，才有如此

愚蠢的行动。(*-in*) **～unu patlatmak** 【俚】①使愤怒，激怒，惹恼：Ali'nin afyonunu patlatmaya çalışıyorsun ama vız gelir ona. 我想激怒阿里，可是他毫不在乎。②(以烟、茶、咖啡等)提神

afyoncu Ⅰ *s.* 吸食鸦片成瘾的，抽大烟的 Ⅱ *is.* 鸦片瘾君子，大烟鬼

afyonkeş (波) Ⅰ *s.* 吸食鸦片成瘾的，抽大烟的 Ⅱ *is.* 鸦片瘾君子，大烟鬼

afyonkeşlik, -ği *is.* 鸦片瘾，大烟瘾

afyonlamak (*-i*) ❶用鸦片麻醉 ❷【转】使学坏，毒害

afyonlanmak (*nsz*) ❶象抽了大烟一样昏昏沉沉 ❷【转】受毒害，学坏

afyonlu *s.* ❶含鸦片的；麻醉的 ❷吸食鸦片的，抽了大烟的 ❸【转】像吸食了鸦片一样昏沉的，麻醉了的

Ag *is.* 〈化〉银(Gümüş)

agâh (波) *s.* 熟悉情况的，消息灵通的；内行的，行家的

agami *is.* 〈动〉喇叭鸟(*Psophia crepitans*)

aganigi maganigi *is.* 【俚】爱，相爱

aganta [aga'nta] (意) *is.* 〈海〉抓住，别松手

agaragar (马来语) *is.* 琼脂

agaz (波) *is.* 开始 ◇(*-e*) **～ etmek** 开始，着手，入手

ageh (波) *s.* 熟悉情况的，消息灵通的；内行的，行家的

AGİK 【缩】欧洲安全与合作会议；欧安会(Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı)

AGİT 【缩】欧洲安全与合作组织；欧安会(Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilâtı)

agitato [agita'to] (意) *zf.* 〈乐〉激情地，激动地

aglütinin (法) *is.* 〈生〉凝集素

aglütinasyon (法) *is.* 〈生〉凝集作用

agnosi (法) *is.* 〈医〉无辨觉能症

agnostik (法) Ⅰ *is.* 不可论者 Ⅱ *s.* 不可知论的

agnostisizm (法) *is.* 〈哲〉不可知论

Agop -bu *öz.is.* 阿高普(奥斯曼帝国时代著名演员和导演) ◇**～'un kazı gibi bakmak** 【俚】傻呆呆地看 **～'un kazı gibi yutmak** 【俚】给什么吃什么，给什么要什么，贪得无厌

agora, -yı (希) *is.* ❶(古希腊)广场；市场 ❷(古雅典)政治集会广场

agorafobi (法) *is.* 〈医〉广场恐怖症

agraf (法) *is.* ❶别针；(衣服上的)搭扣，扣子 ❷〈医〉创口夹子 ❸〈建〉扣住石块的铁钩；拱顶石上的装饰

agrafi (法) *is.* 〈医〉书写不能，失写症

agrandisman (法) *is.* ❶增大，扩大，加大，放大(照片等)：Her negatiften bir agrandisman istiyorum. 我想把每张底片放大一张照片。❷放大的照片 ◇(*-i*) **～ yapmak** 放大

agrandisör (法) *is.* 〈摄〉放大机

agreje (法) *is.* 副教授

agreman (法) *is.* ❶(派出外交使节之前向派驻国征求对使节人选的)同意，允许，赞同 ◇**～ almak** 征得(对派出使节的)同意 **～ istemek** 征询(对派出使节的)同意 **～ vermek** (对外交使节派驻)表示同意

agrikültür *is.* 农艺，农作技术

agronom *is.* 农业技术员，农艺师，农学家

agronomi (法) *is.* 农学，农艺，农艺学

agroteknik,-ği Ⅰ *is.* 农业技术，农艺 Ⅱ *s.* 农业技术的，农艺的

agu *ünl.* (哄逗婴儿的用语)哦！◇～ **bebek** 吃奶的婴儿，乳臭未干的孩子：Kendini hâlâ agu bebek mi zannediyorsun? Koskoca adam olduğunu unutuyor musun? 你还以为你是一个吃奶的孩子吗？你忘了你已经是一个大人了吗？

agucuk, -ğu Ⅰ *ünl.* (哄逗婴儿的用语)哦！Ⅱ *is.* 婴儿，吃奶的婴儿 ◇～ **yavru** (或 **bebecik**) 婴儿；淘气鬼，调皮鬼

agulamak (*nsz*) (婴儿)发出哦，哦的声音

aguş (波) *is.* ❶拥抱，怀抱 ❷一抱 ◇(*-i*) ～ **etmek** 拥抱

ağ[1] *is.* ❶网，网状物：balık ～ı 鱼网 denizaltı ～ı 反潜网 gizleme ～ı 伪装网 örümcek ～ı 蜘蛛网 tenis ～ı 网球网 ❷【转】网络：boru ～ı 管道系统，管网 demiryolu ～ı 铁路网 irtibat ～ı 通讯网 muhabere ～ı 通讯网络 yolar ～ı 公路网 ❸【转】圈套，陷井 ◇～ **atmak** (或 **bırakmak**) 撒网，下网 ～ **çekmek** 收网，起网：Avcı, elinde ipi silkeleyerek hafif, sanki balıklarını ürkütmek istemiyormuş gibi yavaş yavaş ağını çekiyordu. 渔夫抖动手中的绳子，就像怕吓跑鱼似的慢慢地收网。～ **kurmak** ①(蜘蛛)结网：Odanın tavanında bir örümcek ağ kurmuş. 蜘蛛在房间天花板上结了网。②【转】设置圈套 ～ **örmek** ①(蜘蛛)结网 ②【转】设置圈套，企图置人于死地 ～**a tutulmak** ①落入网中 ②落入圈套，上当 ～**da yaklanmak** ①落入网中 ②落入圈套 ～**ına düşmek** 落入圈套，上当 ～**ına düşürmek** 使落入圈套，欺骗 ～**ına takmak** 使落入圈套，欺骗：Sivrisinek bir örümcek ağına takılmış. 蚊子被粘到了蜘蛛网上。～**ını örmek** ①(蜘蛛)结网：Köşede bir örümcek, ince ipliklerini tavandan duvara atarak ağını örüyor. 墙角里有只蜘蛛正在把蛛丝从天花板上拉到墙上结网。②【转】设置圈套，企图置人于死地 (*topu*) ～**lara göndermek** (或 **takmak, yollamak**) 把(足球)送入网窝，把球踢进球门

ağ[2] *is.* 裤裆，(裤子、内裤上的)接角布，尖角布

ağa *is.* ❶(乡下的)大户，富户，富绅，先生，主人老爷：bu köyün ～sı 本村大户 Sen ağa ben ağa inekleri kim sağa? 【成】都当老爷不干活，谁来挤奶供咱喝？❷(民间对年长男子的尊称，也可放在人名之后)大哥：Ali ～ 阿里大哥 Ağa evde mi? 大哥在家吗？❸【旧】长官，头儿，老大：harem ～sı 大太监，太监总管 köy ～sı 庄主，村长 Ağa kızarsa bu yol yordam bilmezlerin suratına iki şamar çarpardı. 老大要是发了火，这些不懂得规矩的家伙就该挨嘴巴了！◇～**nın beygiri** 自作聪明的，自以为是的 ◆**Ağanın alnı terlemezse, ırgadın burnu kanamaz.** 当头儿的要以身作则。**Ağanın gözü, yiğidin sözü.** 官府老爷关心的是他职责范围的事，英雄好汉看重的是恪守他所承诺的诺言。**Ağanın malı çıkar, uşağın canı.** ①有钱人破财免灾，穷人要钱没有要命有一条。②工人流尽血汗，老板钱袋渐满。**Ağası güçlü olanın, kulu asi olur.** 主子胆大奴才狂。**Ağası yiğit olanın etbaı sarhoş gezer.** 主子胆大奴才狂。

ağa baba Ⅰ *is.* ❶祖父，爷爷 ❷子女对拥有 ağa 头衔的父亲的称呼 Ⅱ *s.* (在某一地方，某一社会圈中)有影响的，有威望的、为首的、居领导职位的(人)

ağabey *is.* ❶兄长，哥哥：～im 我的哥哥 ❷大哥，老兄，老哥，老弟(对男子不拘礼节的称呼)

ağabeylik, -ği *is.* ❶兄长身份，大哥身份；兄长的责任和义务 ❷兄长式的行为，大哥式的行为 ◇～ **etmek** 象兄长一样关照：Doğrusu, o bana ağabeylik etti. 说实在的，他曾象大哥一样关心我。

ağaç[1]**, -cı** Ⅰ *is.* ❶树，树木，林木：～ bayramı 植树节 ～ bilgisi 树木学 ～ testeresi 园艺剪，修枝剪 kahve ～ı 咖啡树 lâstik ～ı 橡胶树 ❷木头，木材：～ işi 木工活 ～ işleri (或 işleme) makinası 木工机床 ～ sanayii 木材加工业 sert ～lar 硬木 ❸木桩，木柱，立柱；木棍，木棒 ❹木柴，劈材：Oduncunun gözü omçada dilencinin gözü çömcede. 【成】樵夫盯着的是荆条，乞丐盯着的是饭勺。Ⅱ *s.* 木制的：～ kama 木楔 ～ kazık 木桩 ～ kütük 木墩，菜墩 ～ tekne 小木船，独木舟 ◇～ **boyu** 特别高的，大树般的 ～ **dikmek** 植树，种树 ～ **kapaması** 〈军〉树干鹿砦 ～ **kesmek** 砍树，伐木 ～ **olmak** 【俚】在一地站立久等，长时间地等待：Nerdesin yahu, seni

bekleye bekleye ağaç oldum. 你跑到哪儿去了，让我站在这儿傻等了这么久！**～a çıkmak** 爬树 **～a çıksa pabucu yerde kalmamak** 【俚】走运，一帆风顺，万事如意 **～a konmak** 落在树上：Bıldırcın ağaca konmaz. 鹌鹑上不了树。◆**Ağaç kökünden yıkılır.** 树从根上倒。**Ağaç meyvası olunca başını aşağı salar.** 果实累累树自弯，博才多学人自谦。**Ağaç ne kadar uzasa göğe ermez.** 碗大大不过盆，树高高不过天。**Ağaç yaprağıyla gürler** (或 **güzeldir**). 大树枝繁叶茂才壮观；牡丹虽好，绿叶相扶。**Ağaç yaşken eğilir.** 木湿可曲，枝嫩可弯，人才培养自童年。**Ağaca balta vurmuşlar, "Sapı bedenimden" demiş.** 本是同根生，相煎何太急。**Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur.** 有其父必有其子。**Ağaca dayanma çürür, insana dayanma ölür.** 靠树树会枯，靠人人会死；外来帮助靠不住，自己的事还得靠自己。**Ağacı kurt, insanı dert yer.** 蛀虫可毁树，忧愁能伤人。**Ağacın kurdu içinde olur.** 树从树心蛀，家从家中败。**Ağaçtan maşa olmaz.** 木头做不成火钳，打铁还靠自身硬。

ağaç² *is.* 【旧】长度单位，约 6 千米

ağaç biti, -ni *is.* 〈动〉木虱，叶虱(*Psylla*)

ağaççı *is.* 栽树者，植树者，培育树木者，育树苗者

ağaççık, -ğı *is.* 〈植〉❶灌木 ❷小树

ağaççıl *s.* 栖息在树上的，生活在树上的，寄生在树上的

ağaççıl kurbağa *is.* 雨蛙(*Hyla arborea*)

ağaççıl tarla kuşu *is.* 森林云雀(*Lullula arborea*)

ağaççılık, -ğı *is.* 树木栽培；果树栽培

ağaç çileği *is.* 〈植〉复盆子(*Rubus idaeus*)

ağaç ebe gumeci *is.* 〈植〉花葵(*Lavatera*)

ağaç fulü *is.* 〈植〉山梅花(*Philadelpus*)

ağaç kakan *is.* 〈动〉啄木鸟(*Picus*)

ağaç kavunu *is.* 〈植〉香木缘，枸木缘(*Citrus medica*)

ağaç kesen *is.* 〈动〉一种伤害树木的膜翅目黑色昆虫(*Hylotoma*)

ağaç kurbağası *is.* 〈动〉雨蛙(*Hyla arborea*)

ağaç kurbağasıgiller *is.* 〈动〉雨蛙科(*Hylidea*)

ağaç kurdu *is.* 〈动〉木蠹蛾(*Cossus*)

ağaçlamak (*-i*) 植树，栽树，绿化

ağaçlandırmak (*-i*) 植树，栽树，绿化：bahçeyi ～ 在花园植树 dağları ～ 绿化荒山

ağaçlanmak (*nsz*) 被植满树，被绿化；长满树，被绿树覆盖

ağaçlaşma *is.* ❶(常见于玛瑙等矿石的表面或内部)呈树状的天然图案 ❷某些玻璃和水晶体在受冻时其表面上形成枝状霜花

ağaçlı *s.* 种有树木的：～ arazi 林地，多林地带 ～ yol 林荫道

ağaçlık, -ğı Ⅰ *s.* 生长有树木的，树木茂密的，长满树木的：～ yol 林荫道 ～ bir yer (或 alan) 长满树木的地方 sık ～ tepe 林木葱茏的山丘 Köyün etrafı çepeçevre ağaçlık. 村子四周全是树。Ⅱ *is.* 林地，丛林，树丛

ağaçlıklı *s.* 丛林密布的：～ bir dere 丛林密布的山谷 ～ yol 林荫道

ağaç mantarı, -nı *is.* 〈植〉(生长在树上的)担子菌(*Basidiomycetes*)

ağaç minesi *is.* 〈植〉马缨丹；五色梅(*Lantana camara*)

ağaç sakızı *is.* 树脂

ağaç sansarı, -nı *is.* 〈动〉石貂，紫貂，黑貂，林貂(*Martes foina*)

ağaçsı *s.* ❶树木的，与树木有关的 ❷木本的，木质的：～ bitkiler 木本植物 ❸像树木的，木头似的：～ tat 木头般的味道 ❹木制的，木头做的

ağaçsıl *s.* ❶树木的，与树木有关的 ❷木本的，木质的 ❸像树木的，木头似的 ❹木制的，

木头做的

ağaçsılaşma *is.* 木质化，木本化

ağaçsıpa *is.* 支架，台架，(用于锯木)三脚架

ağaçsız *s.* 无树的：～ bir tepe 光秃的山岗

ağaçsızlanma *is.* 伐尽树木，变得没有森林

ağaç tavuğu *is.* 〈动〉凤冠雉

ağalanmak (*nsz*) 高傲，骄矜，矜恃，自大，盛气凌人，摆架子，做出老爷的姿态

ağalık, -ğı *is.* 大家风范，正派体面，慷慨大方；成熟，高尚，伟大，大度：Ağalık sende kalsın. 请大度些！Kusur bağışlamak ağalık gereğidir. 宽宏大量是成熟的表现。◇～ **etmek** 正派体面，慷慨大方；成熟，高尚，伟大，大度：Bir ağalık et de senden akşam yemeği yiyelim. 你慷慨解囊请我们吃晚饭吧！Bir ağalık et de iflâstan kurtulayım. 你大人大量，就别让我破产了。◆**Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla.** 当大哥靠的是出手大方，当英雄靠的是出手有力。

ağan *is.* 〈天〉流星

ağanlar (阿) *is.* 祖宗，祖先，先人

ağar 见 ağır ◇～ **hareketli** 缓慢的；慢条斯理的

ağarık *s.* 已变白的，已褪色的；白色的，浅色的，银白色的：～ kaşlar 白眉 ～ mavi 浅蓝色的～ saçlar 白发 Şakakları ağarık. 他两鬓发白。

ağarma *is.* ❶ ağarmak 的动名词：Güneş henüz doğmamıştı. Ama, ortalık ağarmaya başlamıştı. 太阳还没有出来，但是天色已经发白。❷黎明，拂晓；霞光，朝霞

ağarmak (*nsz*) ❶变白，发白：dudak ～ (因恐惧、激动、寒冷等)嘴唇发白 Sakalı ağardı. 他的胡子都白了。Yüzü ağırdı. 他的脸色变得苍白。❷褪色，颜色变淡浅：Kumaşın rengi ağardı. 布褪色了。❸(天)放亮，露曙光，破晓：Gün ağarıyor. 天已破晓。Ortalık ağarmadan yola çıktık. 天未亮我们就出发了。Tan yeri ağardı. 天刚亮。❹【转】变老，上年纪，上岁数 ❺【转】变舒适，变舒心，变轻松 ◆**Ağaran baş, ağlayan göz gizlenmez.** 头发变白藏不住，眼睛哭红掩不住。

ağartı *is.* ❶白，洁白；苍白；白晰：gün ～sı 黎明 ❷牛奶，酸奶，奶酪等奶品的总称

ağartmak(*-ı*) ❶使变白，使增白，漂白 ❷〈绘画〉(加白颜料以)使颜色变浅，变亮 ❸(去掉金属物品上的锈斑)使发光，变白，变亮；洗去污渍：kirli çamaşırları ～ 洗涤脏内衣 ❹使褪色 ❺【转】使舒适，使舒心，使轻松：Güzel davranılşarıyla mesup olduğu cemiyetinde yüzünü ağartmıştı. 他办事漂亮，在他所在的圈子里挣足了面子。Ak gün ağartır, kara gün karartır. 【成】人逢喜事精神爽，人遇忧愁精神伤。

ağâz (波) *is.* 开始 ◇(*-e*) ～ **etmek** 开始，着手，入手

ağazade *is.* 公子，少爷

ağ benek, -ği *is.* ❶〈植〉一种有害菌类，核球壳菌(咖啡色，网状，带子囊，生于大麦叶子上)(*Pyrenophorateres*) ❷由这种菌类造成的作物疾病

ağ beneklilik, -ği *is.* 核球壳菌(一种生长在大麦叶子上的咖啡色网状有害菌类)造成的作物疾病

ağcı *is.* 靠以网捕鱼维生的人

ağcık[1], -ğı *is.* ❶〈动〉(反刍动物的第二胃)蜂窝胃 ❷〈植〉(棕榈树花底部周围的)网状叶鞘 ❸(细胞原生质的)网状组织，网球构造；视网膜 ❹单筒望远镜中的十字标线 ❺编织的女式手提包

Ağcık[2], -ğı *is.* 〈天〉网罟星座

ağcılık, -ğı *is.* 以网捕鱼

ağda (阿) *is.* 焦糖，糖浆，糖稀 ◇～ **kullanmak** (或 **yapmak, yapıştırmak, koymak** 等)特制焦糖脱体毛

ağdacı *is.* ❶制作并出售焦糖、糖浆、浓缩果汁者 ❷(用特制焦糖)除去体毛者

ağdalandırmak (*-i*) ağdalanmak 的使动态

ağdalanmak (*nsz*) ❶变浓，变稠；成糖浆状 ❷沾上糖浆：Üstün ağdalandı. 我的衣服沾上糖浆了。

ağdalaşmak (*nsz*) 变浓，变稠；成糖浆状：Reçel ağdalaştı. 果酱变稠了。

ağdalı *s.* ❶变浓的，变稠了的；成糖浆状的：～ reçel 变稠了的果酱 ❷【转】辞藻过于华丽的，竞尚辞藻的：Eski düzyazı çok ağdalı idı. 从前的散文十分晦涩难懂。❸【俚】难听的，粗鲁的，出言不逊的(谩骂)：～ küfür 粗鲁的谩骂

ağdalık, -ğı *is.* 【俗】专供熬制糖浆的葡萄

ağdalılık, -ğı *is.* ❶浓度，稠度 ❷粘度，粘度，粘性

ağdık, -ğı Ⅰ *is.* 毛病，缺点，不足；疵点 Ⅱ *s.* ❶有缺点的，有毛病的；有疵点的 ❷艰难的，沉重的

ağdırmak (*-i*) ❶浓缩，使变稠 ❷使倾斜，使翘起，使弯曲，扭曲；倾斜，翘起 ❸(牲口驮子)倾斜

ağı *is.* 毒药，毒物，毒剂：◇～ **dilli** 用语恶毒的，恶语伤人的，说话刻毒的 ～ **gibi** 象毒药似的，极苦的，非常厉害的，剧烈的，猛烈的，刺人的，烈性的，呛人的 ～ **içirmek** 下毒，投毒，放毒，毒杀，毒害 ～ **vermek** 下毒，投毒，放毒，毒杀，毒害 ～ **yedirmek** 下毒，投毒，放毒，毒杀，毒害

ağı ağacı *is.* 〈植〉夹竹桃(树)

ağı çiçeği *is.* 〈植〉夹竹桃花

ağık *is.* 〈解〉滑液

ağı kurdu *is.* 〈动〉西班牙蝇，斑蝥(*Lytta vesicatoria*)

ağıl *is.* ❶(露天)羊栏，羊圈，栅栏：～ resmi 羊头税 ❷〈天〉晕，光晕，晕圈：ay ～ı 月晕 ❸光环，光圈 ◆**Ağılda oğlak doğsa, ovada otu biter.** 老天让他生下来，就有他一口饭吃。

ağılamak (*-i*) ❶毒死，投毒，毒杀，使中毒 ❷施农药，打药，喷药，撒药 ❸【转】毒害，毒化

ağılanmak (*nsz*) ağılamak 的被动态

ağılatmak (*-i*) ağılamak 的使动态

ağılı *s.* 有毒的，含有毒性的：～ bitkiler 有毒植物

ağılı böcek, -ği *is.* 〈动〉步甲属，步行虫属(因食其它昆虫而被视为益虫)(*Carabus*)

ağılık, -ğı *is.* ❶毒性，毒劲 ❷【转】恶毒，毒害作用

ağıllamak (*-i*) 赶(畜群)入圈，把(羊群)赶入羊栏，用围栏把畜群圈起

ağıllanmak (*nsz*) ❶(畜群)圈在一起，被赶入圈 ❷在四周出现(或形成)晕圈：Ay ağıllandı. 月亮四周出现了晕圈。

ağılmak (*nsz*) (马、驴等牲畜)在地上打滚，(猪等)在泥和脏水中打滚

ağıl önler *is.* 〈影〉防光晕剂，防光晕层

ağım *is.* 脚背，脚面，跗面

ağımlı *s.* 高脚背的：～ ayak 高脚背的脚

ağımsı *s.* 网状的，像网状似的

ağınmak (*nsz*) (马、驴等牲畜)在地上打滚，(猪等)在泥和脏水中打滚

ağı otu *is.* 〈植〉伞形科有毒类植物，毒参，毒芹(*Conium maculatum*)

ağır Ⅰ *s.* ve *zf.* ❶重的，沉的，沉重的：～ maden 重金属 ～ yük 沉重的货物，重担 çok ～ bir taş 很重的石头 ❷重型的，威力强大的：～ bombardıman uçağı 重型轰炸机 ～ donanma 强大的舰队 ～ makineli tüfek 重机枪 ～ sanayi 重工业 ～ taşıt 重型车辆 ～ top 重炮 ❸沉重的，有力的：～ darbe 沉重的打击 ～ adımlar 沉重的步伐 ❹严重的；艰苦的，困难的，危险的；苛刻的：～ durum 严重的局面 ～ koşullar altında 在

艰苦的条件下 ～ suç 严重罪行，重罪 ～ şartlar 苛刻条件 İşler çok ağır yürüyor. 工作进行得很艰难。Senin durumun ağır, ama Allah'tan umut kesilmez. 你的情况是严重的，但是别灰心，会好起来的。O adam hâlâ sağ; ama başını kaybedecek kadar ağır bir suç altında. 那个人还活着，可是他犯了杀头之罪。❺贵重的，值钱的，有价值的：～ hediyeler 贵重的礼物，厚礼 ～ mal 贵重货物 ～ palto 贵重的大衣 ❻重要的：üzerine ～ bir görev almak 承担重任 ❼难消化的：Midesi ağır yemek kaldırmaz. 他的胃吃不了难消化的东西。❽阴沉的，闷的 ❾难闻的，刺鼻的：～ koku 难闻的气味 ❿下流的，龌龊的，令人难堪的：～ söz 下流话，难听的话 ❶❶缓慢的；行动迟缓的，笨手笨脚的：～ yürüyüş 慢步走 Film son derece ağır hareketlidir. 影片的节奏太慢。❶❷复杂的，棘手的，难办的：～ mesele 复杂的问题 ～ teklif 难以实行的建议 ❶❸浓的，稠密的：～ duman 浓烟 ～ yağ 重油，重柴油 ❶❹(睡眠)深沉的，难以叫醒的：～ uyku 酣睡 ❶❺耳背的，听力差的：Kulağı ağır. 他耳背。Söyledim ama, ağır işittiği için duyuramadım. 我告诉他了，但是他听力不好，没能听到。❶❻(摔跤、拳击和举重)重量级的 ❶❼严肃的，不苟言笑的，庄重的，郑重的，老于世故的，从容的：kırk yaşındaki bir insandan daha ～ bir genç kız 一位比 40 岁的人还要成熟庄重的年轻姑娘 ❶❽令人心烦的，令人不安的：～ bir gece 一个令人心烦的夜晚 ❶❾粗壮的，肥胖的：～ gövde 粗壮的身体 ～ vücut 肥胖的身躯 Ⅱ *is.*〈体〉重量级：Ağırda güreşti. 他当了多年重量级摔跤手。◇～ **adam** ①行动迟缓的人，笨手笨脚的人 ②稳重的人，有分寸的人，成熟老道的人：Buraya bir ağır adam lâzım. 这儿需要一个稳重的人。③心胸开阔的人，胸怀袒荡的人 ～ ～ ①慢慢地，缓慢地，慢慢腾腾地：Kafilenin keyfi kaçmış gibiydi; ağır ağır yürüyorlardı. 大伙儿好像没了兴致，走起路来慢慢腾腾的。②从容地，不慌不忙地：Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden. 你将可以从这个楼梯不慌不忙地出去。③最多，充其量：Bu kadar elma ağır ağır iki kilo gelir. 这些苹果顶多有两千克。～ **aksak** 很慢地 ～ **aksak fıstıkî makam** 【谑】非常慢地，从容不迫地，慢慢悠悠地，不慌不忙地，慢条斯理地 ～(**dan**) **almak** 勉强做，不情愿地做 ～ **anlamak** 愚笨，愚钝：Ancak ders verdiği çocuk, ağır anlıyordu, Bu da onu öldürüyordu. 但是他教的这个孩子头脑迟钝，也把他折腾得够戗。～ **basmak** ①更重：Islanmış tütün dekleri ağır basıyordu. 被淋湿的烟草捆更重。②压倒，超过，占上风，占优势，更重要，更有影响：toplantıda ～ basan konular 会上侧重讨论的问题 Onun sözleri yönetim kurulunda ağır bastı ve teklif kabul edildi. 他的一番话对执行委员会起了作用，建议被接受了。Kız tarafı ağır basınca nişanın bir düğün salonunda yapılması kararlaştırıldı. 女方的主张占了上风，最后决定订婚仪式在婚礼宫举行。③做噩梦 ～ **canlı** ①笨拙的，迟钝的，慢吞吞的 ②懒散的：Ağır canlı kişiler çağımızın tekniğini yakalayamazlar. 懒人不可能掌握现代技术。③令人生厌的，令人不快的 ～ **çekmek** 重于，更重 ～ **davranmak** ①漫不经心，磨磨蹭蹭：Ağır davranırsak treni kaçıracağız. 我们要是再磨蹭，就要误了火车了。②谨慎从事：Yeni işe başlarken pek acele etmeye gelmez, bir parça ağır davranmalı. 在做一项新的工作的时候，不要太着急，做事要谨慎一些。～ **dilli** ①爱说粗话的，满口污言秽语的，出言不逊的 ②晦涩难懂的 ～ **durmak** 平心静气，泰然自若，不动声色：Yüzden ağır durup arkadan benim kuyusunu kazacak! 他表面上不动声色，背地里却要拆我的台。～ **duymak** 耳背，听力不佳 ～ **elli** ①笨手笨脚的，手脚慢的，做事不利索的 ②手重的 ～ **ezgi** (或 **endam**) **fıstıkî makam** 【谑】非常慢地，从容不迫地，慢慢悠悠地，不慌不忙地，慢条斯理地：Ben koş diyorum, o ağır ezgi fıstıkî makam geliyor. 我让他快来，他却慢条斯理地来了。Bu iş ağır ezgi, fıstıkî makam yürümez. 这件事可不能这么不慌不忙地做。(*-e*) ～ **gelmek** ①伤人自尊心，刺伤，使生气：Bu sözler bana çok ağır geldi. 这番话大大刺伤了我。Çalıştığım hâlde kırk not almak bana ağır gelmişti. 我很努力，可是仍然不及格，这很伤我的自尊心。②感到无能为力，力不从心：Üç çocuğum var; anneleri olmayan bir kadına ağır gelebilirler! 我有 3 个孩子，对于一个不是他们母亲的女人来说，是够累赘的。Çocuğa beslemelik çok ağır gelmişti. 对于这个孩子来说，让她当丫鬟也够难为她了。③做事稳重，处事谨慎 ～ **gitmek** 进展缓慢 ～ **giyinmek** 衣着华贵，穿金戴银 ～ **gövde** 大个子 ～ **hareket etmek** 推迟，拖延，耽搁，延缓 ～ **hasta olmak** 病情危重：Doktorlar, ağır hasta

olduğunu, kurtulma ümidinin gittikçe azaldığını söylüyorlar. 医生们说，他病情沉重，救过来的希望越来越小了。～ **hastalık** 重病：Yüzünün renginden onun ağır bir hastalığa tutulduğunu anlamıştım. 从他的脸色中我看出他大病缠身。～ **hava** ①沉闷的天气 ②强风 ③忧伤的旋律 ～ **iri, göz şaşı** 睡眼惺忪的 ～ **iş** 重活儿，累活儿：Bünyem zayıf olduğu için ağır işlere gelemem. 我身子单薄，干不了重活儿。～ **işçi** 【俚】婊子，妓女，破鞋 ～ **işitmek** 耳背 ～ **kaçmak** 过分，过火，过头，出格：Bu şaka biraz ağır kaçtı. 这个玩笑开得有点儿过分了。～ **lokma** 【转】难啃的骨头，难办的事情：Peki dedikten sonra işin nasıl ağır lokma olduğunu anlamıştık ama caymaya da yüzümüz tutmamıştı. 我们在答应了之后才发现这件事情真难办，但是我们又不好意思翻悔。～ **olmak** 沉着，冷静，忍耐，不着急：Ağır ol! 别急，慢慢来！～ **oturmak** 沉着，冷静，忍耐，不着急 ～ **söylemek** 说粗话，口出秽言，出言不逊 ～ **taş** ①沉重的石头 ②郑重的承诺 ～ **top** 【俚】对立的团伙中各方最强有力的人 ～**a oturmak** 不惜一切代价 ～**a satmak** 卖弄，装腔作势，摆架子 ～**dan almak** ①拖延，磨洋工：İşi ağırdan alırsanız fırsatı kaçırırsınız. 如果磨洋工，你们就会坐失良机！②勉强做，不情愿地做 ～**ına gitmek** 使伤心，伤自尊心：Onun kırıcı sözleri pek ağrına gitti. 他的这些刻薄的话很伤我的自尊心。～**ından atmak** 勉强做，不情愿地做 ◆**Ağır basar, yeğni kalkar.** 忠厚老实的人受人尊敬，轻佻浮躁的人让人瞧不起。**Ağır git ki yol alasın.** 脚踏实地，方能取得成功。**Ağır kazan geç kaynar.** ①笨重的锅炉水开得晚，大脑迟钝的人反应慢。②笨重的锅炉水开得晚，手脚笨拙的人做事慢。③笨重的锅炉水开得慢，老成持重的人不轻易发火。④大锅炉水开得慢，聪明的人三思而后行。**Ağır taş yerinden oynamaz.** 君子一言驷马难追；一言九鼎。**Ağır taşı kimse ırgayamaz.** 君子一言驷马难追；一言九鼎。

ağır ayak *s.* 临产的，即将分娩的(孕妇)

ağır başlı *s.* ❶认真的，严肃的：～ çalışma 严肃的工作 ❷稳重的，文质彬彬的，有分寸的，老成持重的，稳重的：Ağır başlı birisi olduğundan onu müdür yaptılar. 他为人谨慎，因此他们让他当了经理。O mahallemizin en ağır başlı kızlarından biridir. 她是我们街区最稳重的姑娘之一。Yalnızca Ayse, kardeşinden daha sessiz, daha ağırbaşlıymış. 只是阿伊赛比她的妹妹沉静些，稳重些。❸质朴的，朴素的，俭朴的：～ kumaş 花色质朴的布料

ağır başlılık, -ğı *is.* 有分寸，老成持重，稳重；庄重，严肃认真的态度 ◇～**la** 严肃地，认真地

ağırca *zf.* ❶较重；颇重，相当重 ❷(疾病)恶化，变严重 ❸较多；颇多，相当多 ❹较慢，缓慢地

ağırdan *zf.* 缓慢地，不慌不忙地，不紧不慢地，拖拖拉拉地：～ sürdürülen görüşmeler 进展缓慢的谈判

ağır kanlı *s.* ❶笨拙的，迟钝的，慢吞吞的 ❷懒散的 ❸令人生厌的，令人不快的

ağır kanlık ,-ğı *is.* ❶笨拙，迟钝，慢吞吞 ❷懒散 ❸令人生厌，令人不快

ağır küre *is.* 〈地〉(地球中心的)重核层，重圈；地核，地心圈

ağırlama *is.* ❶ ağırlamak 的动名词 ❷迎亲曲

ağırlamak (*-i*) 款待：konuğu ～ 款待客人 Yaşlı kadın delikanlıyı içeri aldı. Şarap getirdi, onu ağırladı. 老太太把小伙子让进屋，置酒款待。Ev sahibi hemen zengin bir sofra hazırlattı ve misafirlerini ağırladı. 房东马上让人准备了一桌丰盛的饭菜，招待了他的客人们。

ağırlanmak (*nsz*) ❶ ağırlamak 的被动态：Doğuda veya batıda hangi memlekete gitse baş tacı edilir, bir şeref misafiri gibi ağırlanırdı. 他无论是去东方或西方的哪个国家，都会十分受人尊敬，被当作贵宾来接待。❷举止庄重，老成持重

ağırlaşmak (*nsz*) ❶变重，变沉：Mallar ıslanınca ağırlaştı. 货物淋湿后变沉了。❷加剧，加重；恶化：Hasta ağırlaştı. 病人病情恶化了。Hava ağırlaştı. 天气变坏了。❸变慢，减缓：Lokomotif yokuş çıkarken ağırlaştı. 火车在爬坡时速度变慢了。❹(孕妇)临产：

Bu kadın ağırlaştı, doğumevine kaldırmalı. 这位妇女临产了，应当送妇产医院。❺变得老成持重，变稳重，变得有分寸：Bu genç gittikçe ağırlaşıyor. 这个年轻人逐渐变得老成持重了。❻(食物)变质，变味：Bu et yarına kalırsa ağırlaşır. 这肉要是放到明天就会变质。Süt ağırlaşmış. 牛奶好像坏了。Yemek ağırlaşmış. 饭菜好象馊了。❼变难，变得艰苦：Dersler bu yıl oldukça ağırlaştı. 课程今年变得越来越难了。Geçim şartları ağırlaştı. 生活条件更加艰苦了。❽(身体器官)变得不起作用：Ayaklarım gitgide ağırlaşıyor. 我的腿脚越来越不听使唤了。Dili ağırlaştı. 他的舌头不利索了。

ağırlatmak (*-i, -e*) ❶ ağırlamak 的使动态 ❷增加负担 ❸加重，从重(处罚)：ağırlatıcı sebep 〈法〉从重情节

ağırlık, -ğı *is.* ❶量，重量，分量；重力，引力，万有引力：～ ölçüleri 重量单位 atom ～ı 原子量 boş ～ 自重 molekül ～ı 分子量 safî ～ 净重 tam ～ 毛重 taşın ～ı 石头的重量 yükün ～ı 货物的重量 Şeker çuvalının ağırlığı 50 kilo. 一袋糖重 50 千克。❷(订婚)聘金，聘礼，彩礼 ❸珠宝首饰：Kadın bütün ağırlığını takıp düğüne gitti. 那个女人打扮得珠光宝气参加婚礼去了。❹平衡重量，平衡锤，平衡块，配重，砝码；测锤，吊锤；铅坠 ❺行囊，行李：Ağırlığımızı otele bırakıp gezmeğe çıktık. 我们把行李放在饭店出去玩了。❻〈军〉辎重，辎重部队：iaşe ～ı 粮草辎重 ❼(很高的)价值：Bu hediyenin ağırlığı fiyatıyla ölçülemez. 这礼物的价值是无法用价格来衡量的。❽老成持重，稳重，沉稳，庄重 ❾负担，重担；责任：Bu işin ağırlığını tek başına yüklenmiş bulunmaktandır. 他一个人承担这件事的责任。❿重点，主要精力，侧重点：Şimdi bütün ağırlığı bu işe vermeli. 他现在必须集中一切力量把这件事办好。❶❶影响，压力，作用 ❶❷〈体〉重量级别 ❶❸严重性，恶劣性：havanın ～ı 气候的恶劣程度 ❶❹缓慢，慢慢腾腾，不慌不忙：Kaplumbağa ağırlıkla yürüyor. 乌龟在慢悠悠地爬着。❶❺没精打采，懈怠；不适，不舒服；不快，不安；烦闷，烦恼：Yutkunurken boğazımda bir ağırlık duyuyorum. 当我咽东西的时候，感到喉咙里有什么东西堵着。Üzerimde bir ağırlık var. 我身上不舒服。❶❻噩梦，梦魇 ❶❼困倦，睡意 ◇**～ basmak** ①做噩梦：Uykuda ağırlık basınca, insan kalkmak istese de kolaylıkla kalkamaz. 人做噩梦时想起身也不容易。②感到困倦，睡意袭来：Bir ağırlık bastı ki gözlerimi açamıyorum. 睡意袭来，我眼睛都睁不开了。Yorgunluktan mıdır nedir bilemiyorum üzerime bir ağırlık basıyor, neredeyse uyuyacağım. 我不知道是因为累了还是怎么着，一阵困意袭来，我差点儿睡着。**～ çökmek** ①做噩梦 ②感到困倦，睡意袭来：Yemekten sonra üstüme ağırlık çöktü. 饭后我懒得动弹。**～ düşmek** ①做噩梦：Gece üzerime ağırlık düştü. 噩梦折磨了我整整一宿。②感到困倦，睡意袭来 **～ gelmek** 变稳重：Çocuğa yıllar geçtikçe bir ağırlık geldi. 几年之后孩子变得成熟稳重了。**～ istemek** 索要彩礼：Eskiden güveyden ağırlık istemek âdetti. 从前，向男方要彩礼乃是一种传统的做法。**～ merkezi** ①重心 ②【转】中心，核心部分 (*-e*) **～ olmak** ①成为负担，烦忧 ②重视，看中 **～ ölçmek** 过秤，过磅 (*-e*) **～ vermek** ①送彩礼：Zavallı genç, ağırlık veremediği için sevdiği kızı alamadı. 可怜的年轻人由于拿不出彩礼而没能娶到自己所爱的姑娘。②成为负担，烦忧 ③重视，看中 **～ınca altın değmek** 非常珍贵，非常宝贵，非常有价值，十分贵重 **～ından kurtulmak** 摆脱诱惑：Gözlerinin ağırlığından kurtulamıyorum. 我无法摆脱她那两只眼睛的诱惑。**～ını duymak** (或 **hissetmek**) 受影响：～ını hissettiren mesele 使人感到不安的问题 **～ını (ortaya) koymak** 施加影响，使用权力：Okul müdürlüğü ağırlığını koyup işi sonuçlandırdı. 他行使校长的权力把事情了结了。

ağırlıklı *s.* 有重量的；有分量的，举足轻重的，更重的，更重要的，有力的

ağırlıksız *s.* ❶没有重量的；极轻的 ❷失重的：～ durum 失重状态 ❸【转】没有分量的，无足轻重的，不太重要的；软弱无力的

ağırlıksızlık, -ğı *is.* 失重状态

ağırsamak, ağırsınmak (*-i*) ❶把…看成负担、累赘 ❷给予冷遇，使难堪 ❸冷漠，漠不关心，不重视，不介意；慢腾腾地做某事，懒于做某事

ağır sıklet *is.* 〈体〉(摔跤、拳击和举重)重量级：～ boks şampiyonu 重量级拳击冠军

ağır su *is.* 〈化〉重水

ağırşak, -ğı *is.* ❶〈纺〉锭盘 ❷圆盘，盘状物：diz ～ı 【俗】膝盖骨 kandil ～ı 油灯底座 ❸乳头，乳头状突起物：çıban ～ı 癌肿硬块

ağırşaklanmak (*nsz*) ❶(在癌肿周围)形成凸形硬块；(女子性成熟期间乳房)隆起变硬 ❷胀起来，鼓起来

ağırtı *is.* 凝固成块的牛奶

ağır uslu *s.* 严肃的，认真的；庄重的，深明事理的，通情达理的；理智的，明辨是非的；审慎的

ağır yağı *is.* 重油

ağır yuvar *is.* (地球核心的)重圈

ağış *is.* 蒸发，汽化；升华，挥发

ağıt, -dı *is.* ❶悼词；挽歌，哀歌，哀诗 ❷新娘出嫁离别曲；哭送(新娘) ❸(对死者)哀悼，痛悼，哭丧，哭送 ◇～ **düzmek** ①致悼词，唱挽歌；写悼念诗 ②哭送(新娘)，哭嫁 ～ **etmek** ①哀悼；恸哭，大放悲声，哭丧 ②哭送(新娘) ～ **koparmak** (或 **söylemek**) ①致悼词，唱挽歌；写悼念诗 ②哭送(新娘)，哭嫁 ～ **tutmak** ①哀悼；恸哭，大放悲声，哭丧 ②哭送(新娘) ～ **tutturmak** (或 **yakmak**) ①致悼词，唱挽歌；写悼念诗 ②哭送(新娘)，哭嫁

ağıtıçı *is.* ❶受雇的哭丧者 ❷致悼词者，唱哀歌者 ❸请来陪新娘哭嫁的人

ağıtlama *is.* (在某人去世周年祭奠仪式上所致的)颂词；哀歌，挽歌，临葬悼词

ağız[1], -ğzı *is.* ❶口，嘴：～ boşluğu 口腔 ～ suyu 口水，唾液 ～ yarı 口水，唾液 küçük bir ～ 一张小嘴 ❷口状物：bardak ～ı 杯口 boru ～ı 管道口 fırın ～ı 炉口 kuyu ～ı 井口 madenin ～ı 矿井口，坑口 mağaranın ～ı 洞口 su ～ı 消防龙头，配水龙头，给水栓，取水管 şişenin ～ı 瓶口 test ～ı 罐口 top ～ı 炮口 tüfek ～ı 枪口 yanardağın ～ı 火山口 ❸河口，海口，湖口，路口：iki yol ～ı (叉)路口 akarsu (或 nehir) ～ı 河口 körfez ～ı 海湾进出口 ❹(利器的)刃：bıçak ～ı 刀刃 kılıç ～ı 刀口 ❺口音，方言：İstanbul ～ı 伊斯坦布尔口音 Sichuan ～ı 四川口音 Tianjin ～ı 天津方言 ❻行话，隐语，暗语，黑话：külhanbeyi ～ı 流氓黑话 satıcı ～ı 商人行话 ❼语气，口气，语调：Ağzını öpeyim (或 seveyim). 你说得太棒了！Bana karşı bu ağzı kullanma! 不要用这种口气对我说话！❽(有地方特色的)曲调，歌调 ❾(危险的)当口，边沿，边缘：savaş ～ı 战争的边缘 uçurumun ～ı 悬崖边上 ❿次，回：İlk ağızda paranın yarısını ödedi. 他先付了一半款。Sobayı günde iki ağız yakıyoruz. 我们每天生两次炉子。◇～ **açıp gözleri yummak** 【转】盛怒，暴跳如雷 ～ **açmak** ①开口说话：Onun hiddeti karşısında ağız açmamak daha iyiydi. 在他盛怒的情况下，当时最好的办法就是闭口不语。②破口大骂，责骂，斥责，申斥 ～ **açtırmamak** 不给人以说话的机会，不让人说话：Tek kötü huyu, bir sohbette kimseye ağız açtırmamaktı. 他只有一个坏毛病，一聊起来就没有别人说话的机会了。Amma onun karşısındakine ağız açtırmama huyu çok fena idi. 但是，他那不让人说话的毛病很不好。～ ～**a** ①满满地，满满当当地：Bardak ağız ağza dolu. 杯子里满满的。②面对面地，单独地，私下里：～ ～a konuşmak (或 vermek) 秘谈，说悄悄话，窃窃私语 ～ **alışkanlığı** 口头语，口头禅 ～ **aramak** ①觅食 ②探口风，套口气 ～ **atmak** 【转】自夸，吹牛，自吹自擂，大言不惭 ～ **banyosu** 〈医〉(口腔治疗后)漱口 ～ **biriktirmek** 统一口径，串通 ～ **bozmak** 辱骂，谩骂，咒骂，破口大骂，骂大街 ～ **bozuk** 爱骂人的 ～ **bozukluğu** 骂人的习惯，好骂人的习性 ～ **burun birbirine karışmak** (因极度痛苦、难过、疲劳、恼怒等)五官错位，显得痛苦不堪，苦不堪言，愁眉苦脸，横眉立目 ～ **burun ekşitip çehre etmek** 皱眉，拉下脸：İşte söz ağız burun ekşitip çehre etti. 就是这句话，使他眉头一皱，拉下脸来。～ **burun haşlanmak** 【转】吃热饭，喝热汤 ～ **bükmek** 撇嘴，嗤之以鼻，瞧不起 ～ **dağıtmak** 诅咒，咒骂 ～ **dalaş(mas)ı** 吵嘴，争吵，口角，斗嘴，争论，舌战：Çocuklar ağız dalaşına başladılar. 孩子们吵起来了。Hiç yoktan sebepler, büyük ağız dalaşmalarına döner. 他们无缘无故地吵了起来。～ **değişikliği** ①换口味：Ağız değişikliği olsun diye bugün kızartma tavuk aldım. 为了换换口味，我今天买了炸鸡。②

【转】改口，改嘴，改主意 ～ **değiştirmek** ①改口，改嘴：Sonunda zararlı çıkacağını anladığı için ağız değiştirmeye, daha önce söylediklerini inkâr etmeye başlamıştır. 他得知最终将有麻烦，就开始改口，否认他以前说过的话。②【转】改主意：Ali'nin ortaklık konusunda ağız değiştirmesi arkadaşlarını çok üzmüştür. 阿里改变主意不参加入伙，令他的朋友们非常不快。～ **dil vermemek** ①病得说不出话：Ali gidiciye benzer. İki günden beri ağız dil vermiyor. 阿里似乎将不久于人世，两天来已经说不出话来了。②保持缄默，保守秘密，不说 ～ **dolusu** ①满嘴的，满口的，一大口的：Ağız dolusu bir dumanı üfledi. 他吐出了一大口烟。②满口的，一句接一句的：～ dolusu lâf 满嘴的胡言乱语 Ağız dolusu küfür ederek gitti. 他骂骂咧咧地走了。～ **dolusu gülmek** 哈哈大笑，开怀大笑 ～ **düşmek** 央求，乞求，低三下四 ～ **ebesi** 爱说话的人，话多的人 ～ **eğmek** ①嘲笑，取笑，讥笑，嘲弄，讽刺，挖苦 ②央求，乞求，低三下四 ～ **etmek** 央求，乞求，低三下四 ～ **gevşek** 嘴快的，多嘴多舌的 ～ **gevşekliği** 嘴快，多嘴多舌：Ağız gevşekliği bazen insanın başına belâ açar. 有些人吃亏就在他那张嘴上。～ **haberi** 小道消息，流言蜚语 ～ **içine bakmak** 全神贯注地听 ～ **kâhyası** 干预他人谈话者，多嘴的人：花言巧语者，巧舌如簧者：Ben istediğimi söylerim, sen benim ağzımın kâhyası mısın? 我想说什么就说什么，你算老几？～ **kalabalığı** 不着边际的废话 ～ **kalabalığına getirmek** 废话连篇使人莫明其妙：Ağız kalabalığına getirerek ellerinde kalan son malları da bir an önce satmaya çalışıyorlardı. 他一侃起来云山雾罩，企图把手里剩下的货也尽快卖出去。～ **karası** 挑拨离间 ～ **kavafı** 花言巧语者，巧舌如簧者：Bıktım bu kadından, kadın değil ağız kavafı. 我讨厌这个满嘴跑火车的女人。～ **kavgası** 口角，吵嘴，争吵，舌战，斗嘴，争论，口角之争：İki elti ağız kavgasına başladılar. 两妯娌开始斗嘴了。Ağız kavgası bir ara tam anlamıyla gerçek kavgaya dönüşmüştü. 口角之争一度变成了完全意义上的真正的争斗。～ **kokusu** ①口臭，口中难闻的气味 ②【转】任性，反复无常；任性的要求，反复无常的言行 ～ **kokusu çekmek** 忍受反复无常的言行 ～ **kokusu dinlemek** 忍受反复无常的言行 ～ **kullanmak** 耍嘴皮子，巧辩，狡辩，花言巧语；见风使舵 ～ **kurumak** 口干舌燥 ～ **nağmesi** 无谓的恭维 ～ **nişanı** 口头婚约，口头订婚 ～ **oynatmak** 吃东西 ～ **patırdısı yapmak** 口角，争吵，吵架 ～ **persengi** 口头语 ～ **satmak** 自夸，自吹自擂，吹牛皮，夸口：Elinden bir iş gelmez; ama bize ağız satıyor. 他什么也干不了，可是仍向我们夸口。～ **suyu** 口水：Öperken ağız suyunu çocuğun yanağına bırakıyordu. 他亲了孩子一下，口水沾了孩子一脸。～ **suyunu akıtmak** 使流口水，引起欲望，使人十分羡慕，使垂涎三尺 ～ **şakası** 玩笑话，玩笑：Arkadaşlarının ağız şakaları çekilmez hale gelmişti. 朋友们的玩笑话已经变得不可忍受。～ **tadı** ①和谐，融洽，安宁，和睦，协调；快乐，喜悦，愉快，快感：Ben istemiyorum ki yüzümden senin ağzının tadın kaçsın. 我不愿因我而使你失去快乐。Onun ailesinin tadı bozuldu. 他的家庭和睦受到了破坏。②好口味，好滋味：Bir lokantada ağız tadıyla bir yemek yedik. 我们在餐馆美美地吃了一顿。～ **tadını kaçırmak** 破坏和睦，使不融洽：Mevcut ahengi bozup çoğunluğun ağız tadını kaçırmaz. 这不会破坏现有的安定，破坏多数人的和睦。～ **tamburası çalmak** ①劝慰，好言相劝 ②打开话匣子，信口开河，夸夸其谈，海阔天空 ③打寒颤 ～ **tatsızlığı** ①不和睦，不和；不快，不悦 ②口中异味，味同嚼蜡 ～ **tutmak** ①沉默，缄口，闭嘴 ②守口如瓶，保守秘密 ～ **tüfeği** 能发出声响的步枪模型 ～ **tütünü** 口嚼烟 ～ **vermek** 央求，乞求 ～ **yapmak** 耍嘴皮子，口是心非，哄骗：Ağız yapmayı bırak da gerçeği söyle. 你甭编瞎话了，说实话吧！Şimdi bana ağız yapmaya kalkışma, ben senin ne düşündüğünü bilirim. 你甭想糊弄我，你现在想什么我很清楚。～ **yaymak** 拐弯抹角，支吾：Bu konuda ağız yaymak ona yakışmaz. 在这个问题上，对他说话用不着拐弯抹角。～ **yoklamak** ①觅食 ②探口风，套口气 ～ **yormak** 白费唇舌，白磨嘴皮子 ～**a alınmadık** 非常下流的，不堪入耳的，说不出口的，闻所未闻的 ～**a alınmayacak** 难以启齿的，不堪入耳的：～a alınmayacak küfür 不堪入耳的谩骂 ～**a alınmaz** 难以启齿的，不堪入耳的：～a alınmaz sözler 说不出口的污言秽语 ～**a almak** 提及，谈到，想到 ～**a düşmek** 成为他人谈资，被他人议论，受到非议，成为流言蜚语的目标：Kocasından ayrıldıktan sonra ağza düşmekten kurtulamadı. 离开丈夫之后，她一直

受到别人的非议。**～a koyacak bir şey** 只够塞牙缝的东西：Bu *evde* ağza koyacak bir şeyler bulunmaz mı? 在这个家里，难道连一点儿吃的东西也找不到吗？**～a sakız olmak** 成为他人谈资，被他人议论，受到非议，成为流言蜚语的目标 **～a tat, boğaza feryat** ①好吃但是少得不够塞牙缝的(食物) ②表现不错但是还不够 **～da bakla ıslanmamak** 口风不紧，胡言乱语 **～da büyümek** 味同嚼蜡，咽不下去 **～da dağılmak** (面包和点心)烤制得非常好，松软得入口即化的 **～da dil kurumak** 口干舌燥 **～da dili olmamak** 三缄其口，默默无言 **～da lâf çiğnemek** 含糊其词地说 **～da sakız etmek** 说车轱辘话，翻来覆去地说，唠叨，絮叨 **～da sakız gibi çiğnemek** 说车轱辘话，翻来覆去地说，唠叨，絮叨 **～da söz çiğnemek** 含糊其词地说 **～da tükrük kurumak** 白费口舌 **～dan ～a dolaşmak** 口头传播，流传，散布：Ali'nin kızı ile damadının hiç te tatlı bir aile hayatları olmadığı kısa zamanda, ağızden ağza dolaşmaya başladı. 很快就有传言说阿里的女儿和她的丈夫日子过得并不和睦。**～dan ～a düşmek** 成为流言蜚语的目标 **～dan ～a geçmek** 口头传播，流传，散布 **～dan ～a yayılmak** 口头传播，流传，散布 **～dan almak** 探知，刺探出 **～dan baklayı çıkarmak** 忍不住说出，泄密，说走嘴 **～dan çıkmak** 一言既出，驷马难追 **～dan dolma** 道听途说的材料：Ağızdan dolma bilgilerle orda burda çalım satıyor. 他正在利用这些道听途说得来的材料到处招摇撞骗。**～dan kapmak** 探知，刺探出 **～dan rapor vermek** 口头报告，口头汇报 **～ı açık** ①惊呆的，张口结舌的，目瞪口呆的，呆若木鸡的：100 m.yi 9 saniyede koşunca herkesin ağzı açık kaldı. 他用 9 秒钟跑完了 100 米，使所有的人目瞪口呆。Kızın güzelliği karşısında ağzı açık kalakalmıştı. 他被姑娘的美貌惊呆了。②呆子，傻子 **～ı açık ayran budalası** 大惊小怪的，少见多怪的，傻呆呆的：Ağzı açık ayran budalası gibi çevresini seyrediyor. 他大张着嘴，傻呆呆地四处张望。**～ı açık ayran delisi** 大惊小怪的，少见多怪的，傻呆呆的：Panayırda gördüklerie kendini kaptırdı; ağzı açık ayran delisi oldu. 他对在庙会上的所见所闻着了迷，大张着嘴，如醉如痴。**～ı ～ına** 满满地，一点儿空也没有地：Kütüphaneler ağzı ağzına kitapla doldurulmuştur. 图书馆被书塞得满满的。**～ı ～ına kavuşmamak** 乐得合不拢嘴 (*-in*) **～ı aşağı** 脸朝下：Toprağa ağzı aşağı uzandı. 他脸朝下趴在地上。(*-in*) **～ı aya, gözü çaya bakmak** 漫不经心：İşlerini elbette beğenmezler, çünkü ağzı aya gözü çaya bakıyor, eli işte gözü oynaştadır. 他们肯定不喜欢他们的工作，因为他们漫不经心，心不在焉。**～ı bir** 异口同声的，口径一致的 (*-in*) **～ı bir karış açık** 【转】惊呆的，呆若木鸡的，目瞪口呆的，张口结舌的；傻子，呆子：Tayin haberini aldığı zaman ağzı bir karış açıkta kaldı. 他一得到任命的消息，惊得目瞪口呆。**～ı boş** 好瞎说的，爱胡扯的，好闲聊的，多嘴的，嘴快的 **～ı bozuk** 好骂人的，满口脏话的，口出污言秽语的：Ağzı bozuk olanlarla arkadaşlık etme. 满口脏话的人不可交。Kıyafeti efendiye benzer ama ağzı bozuk terbiyesizin biridir. 他衣冠楚楚似君子，却满口脏话无教养。**～ı bozulmak** 好骂人，满口脏话，骂大街，口出污言秽语，说话下流 **～ı burnu birbirine karışmak** (因为疲劳、激动、痛苦、生气、争吵、醉酒等原因)面部扭曲 **～ı burnu çarşamba pazarına dönmek** ①(因为疲劳、痛苦、生气等)面部扭曲 ②【转】变得凌乱不堪 **～ı burnu yerinde** 漂亮的，容貌端正的 **～ı burulmak** (因苦涩酸辣等味道)呲牙咧嘴：Çocuk cevizin yeşil kabuğunu ısırdığı için ağzı burularak öfkelendi. 那孩子咬了一口青核桃的绿皮，涩得他呲牙咧嘴，气急败坏。**～ı büyük** 口气大的，好吹牛的，自命不凡的 **～ı cıvık** 爱散布小道消息的，东家长西家短的 **～ı çelikli** ①伶牙利齿的 ②喜欢滚烫饮食的 (*-in*) **～ı çiriş çanağına dönmek** 口干发苦：Bugün o kadar çok sigara içtim ki, ağzım çiriş çanağına döndü. 今天我的烟抽得太多，口干发苦。**～ı değişmek** 改口，改变说法 (*-in*) **～ı dili bağlanmak** 张口结舌，有话说不出，缄口不语，一言不发：Ağzım dilim bağlanmış gibi cevap veremedim. 我张口结舌，一句话也说不出来。Yıllarca arayıp da bulamadığı çocuğunu karşısında görünce ağzı dili bağlanmıştı âdeta. 一见到他找了多年都未能找到的孩子，他几乎一句话也说不出来了。(*-in*) **～ı dili kurumak** 口干舌燥；口渴：Susuzluktan ağzı dili kurumuştu. 渴得他嗓子直冒烟。**～ı dili yok** ①一言不发的 ②自认倒霉的：Ağzı dili yok birini buldular, her işe koşarlar. 他们找了一个自认倒霉的人，什么事情都让他干。**～ı dört köşe olmak** 乐

得合不拢嘴 **～ı eğri** 挑拨离间的，爱嚼舌的，多嘴多舌的：Ağzı eğrilerden her zaman korkulur. 爱嚼舌的人永远都是最可怕的。**～ı gevşek** 嘴不严的，长舌的，多嘴的：Ona her konuyu açma; ağzı gevşektir, her yerde söyler. 什么事情也别对他讲，他是一个碎嘴子，会到处去说。**～ı havada** 【转】①呆傻的，痴呆的，低能的 ②傲慢的，目空一切的，骄傲的，狂妄自大的 **～ı hayretten açık kalmak** 目瞪口呆，大吃一惊 **～ı ile arslan tutmak** 【转】说大话，胡说八道，乱讲 **～ı ile konuşmak** 代表某人讲话；模仿某人讲话 **～ı ile kuş tutmak** 【转】技艺高超，掌握绝技：Ağzı ile kuş tutsa yaranamıyor. 即使他有天大的本事也无济于事。**～ı ile söylemek** 代表某人讲话；模仿某人讲话 **～ı kalabalık** ①喋喋不休的，健谈的：Yeni şübe reisi, kırk beşlık, ellilik, kıranta, ağzı kalabalık bir adam. 新科长年龄在 45 到 50 岁之间，头发花白，是一个健谈的人。②废话连篇的，胡说八道的，绕舌的：Ağzı kalabalık kişi huzurumuzu kaçırdı. 这个爱胡说八道的人把我们搞得鸡犬不宁。③带来坏消息的：Ağzı kalabalık kişi huzurumuzu kaşırdı. 那个人带来了坏消息，把我们搞得心烦意乱。**～ı kara** 热衷于传播坏消息的；嘴损的：Aramızı bozan ağzı kara şom ağızlı biri oldu. 挑拨我们之间关系的那个热衷于传播坏消息的人是一个不祥之物。Ağzı kara şom ağızlının biri aramıza girip bizi birbirine düşürdü. 嘴损的人是一个不祥之物，一到我们这里就闹得我们鸡犬不宁。**～ı kenetli** ①守口如瓶的，嘴巴紧的 ②白唇的(马) **～ı kilit gibi** 嘴严 **～ı kilitli** ①守口如瓶的，嘴巴紧的 ②白唇的(马) **～ı köpürmek** 勃然大怒 **～ı kulağına yakın** 善于传话的人，能把听到的话原封不动地讲给别人听的人 **～ı kulaklarına varmak** 乐得嘴都合不拢：sevinçinden ～ı kulaklarına varmak 乐得嘴都合不拢 Genç kızların, delikanlılar etraflarını alınca ağızları kulaklarına vardı. 年轻的姑娘们围在小伙子们的周围，乐得合不拢嘴。**～ı kulaklarında** 非常幸福的 **～ı kurumak** 说得口干舌燥：Ağzın kurusun. 闭上你的乌鸦嘴！**～ı lâf** (或 **lâkırdı**) **yapmak** 口齿伶俐，伶牙利齿，能说会道，能言善辩：Berna, ağzı lâf yapan biridir; o, sözcümüz olsun. 贝尔娜能说会道的，就让她当我们的发言人吧！**～ı mühürlü** 嘴上贴了封条的 **～ı oynamak** ①吃东西：Kaba leblebi, keçiboynuzu, iğde yiyip, üzerlerine bol bol su içerdi, Ağzı hiç durmadan oynayıp dururdu. 他先吃了炒鹰嘴豆、长角豆和野橄榄，又足足地喝了一通水，嘴巴一点儿也没闲着。②说，讲，摇唇鼓舌 **～ı öpülecek adam** 行善的人，做好事的人 **～ı pabuç kadar** 嘴臭的人，不会说话的人 **～ı paça olmak** 非常快乐，乐坏了 **～ı pek** 守口如瓶的，能严守秘密的 **～ı pis** 满口脏话的，张口骂人的，好骂人的：O ağzı pis çocukla bir daha arkadaşlık etmeyeceğim. 我再也不和那个满口脏话的孩子做朋友了。**～ı sıkı** 守口如瓶的，能严守秘密的：Bilirim, ağzı sıkı adamsın. 我知道你是一个守口如瓶的人。(*-in*) **～ı söze yakışmak** 会说话，说的比唱的好听 (*-in*) **～ı sulanmak** 流口水，垂涎，垂涎欲滴；眼馋，羡慕：Vitrindeki nefis yiyecekleri görünce ağzı sulandı. 他一看见橱窗里的好吃的，口水都下来了。(*-in*) **～ı süt kokmak** 乳臭未干，不谙世事：Ağzı süt kokar. 他乳臭未干。Ağzı süt kokan bir masum çocuk tavrı takınmıştı. 他装出一副不谙世事、天真无邪的孩子般的神情。(*-in*) **～ı tatlanmak** 嘴里发甜 **～ı tatlı** 嘴甜的，会说话的：Ağzı tatlı. 他的嘴很甜。**～ı temiz** 说话文质彬彬的，言谈举止有修养的 (*-in*) **～ı teneke**(**yle**) **kaplı** 【谑】钢口铁牙的(指喜好冷热辛辣饮食的)：Ali'nin ağzı sanki teneke kaplı, bir bardak kaynar suyu bir saniyede içverdi. 阿里似乎长了一副钢口铁牙，一杯滚烫的开水，一口气就喝下去了。**～ı torbaya yakın** 言谈话语得体的 (*-in*) **～ı var, dili yok** 一言不发的：Ağzı var, dili yok. 他一言不发。(*-in*) **～ı varmak** 说得出口，有勇气说出口：Babasının öldüğünü haber vermeğe bir türlü ağzım varmıyordu. 我怎么也不敢把他父亲去世的消息告诉他。(*-in*, *-den*) **～ı yanmak** 【转】受伤害，吃苦头，碰钉子：Benim ticaret işlerinden ağzım yandı; bir daha girmek istemiyorum. 我吃过做商业欺诈的苦头，再也不想经商了。Trafik cezasından ağzı yandı, artık dikkatli araba sürüyor. 他已尝到了交通违章处罚的苦头，今后开车会小心的。**～ı yayvan** 多嘴多舌的，长舌的，嘴快的，瞎说，乱讲的，饶舌的，嚼舌的 **～ı yukarıda** 【转】自夸的，自吹的，说大话的 (*-in*) **～ına ～ vermek** 【转】附和某人的想法 (*-in*) **～ına almak** 提起，说起，谈及：O hareketinden sonra bir daha Ali'nin adını ağzına almadı. 打那之后，他再也不提阿里的名字了。(*-i*) **～ına aptesle almak** 恭敬地谈及 (*-in*) **～ına**

baka kalmak (对某人的话)感到惊讶：Ali, bir ayak üstünde bin bir sözün belini büken bu kadının ağzına baka kaldılar. 阿里看这个女人口若悬河，目瞪口呆。(*-in*) **～ına bakmak** ①洗耳恭听：Onu hayranlıkla izler, ağzına bakar dururdum. 我崇敬地看着他，洗耳恭听。Öyle güzel konuşuyordu ki herkes onun ağzına bakıp kalıyordu. 他讲得真好，所有的人都洗耳恭听。②言听计从，服从：Ali, Berna'nın ağzına bakar, onun sözünden çıkmaz. 阿里对贝尔娜言听计从，从不驳她的面子。Ben kimsenin ağzına bakmam, kendi aklım kendime yeter. 我从不听别人说三道四，自己的事自己拿主意。**～ına basa basa** 不容反驳地 **～ına bile sürmemek** 一点儿也没尝，一点儿也没吃 **～ına bir ip ölçmek** 【转】探口风，套口气 (*-in*) **～ına bir kemik atmak** 【转】施小惠以塞其口 (*-in*) **～ına bir lokma koymamak** 粒米未进：Açlıktan gözlerim kararıyor, sabahtan beri ağzıma bir lokma koymadım. 我饿得头晕眼花，从一打早上起，我就粒米未进。İki gündür ağzıma bir lokma koymadım. 我已经两天水米没打牙了。(*-in*) **～ına bir parmak bal çalmak** 【转】给甜头，以小恩小惠诱惑，引诱；甜言蜜语地哄骗：Nihayet ağzına bir parmak bal çalarak onu da susturmayı başardım. 最后，我给了他一点儿甜头，成功地使他也保持沉默。(*-in*) **～ına bir şey koymamak** 不吃东西，水米不打牙：Uzun zamandan beri ağzına birşey koymadığı, yemeği kıtlıktan çıkmış gibi yemesinden belli oluyordu. 他吃起东西像是从灾区来的，显然好长时间没吃过一点儿东西了。(*-in*) **～ına bir çöp koymamak** 不吃东西，水米不打牙：Sabahtan beri ağzıma bir çöp koymadım. 自打一早上起我就粒米未进。(*-in*) **～ına bir zeytin verip ardına** (或 **altına**) **bir tulum tutmak** 【转】吃小亏占大便宜 (*-in*) **～ına burnuna bulaştırmak** 【转】(把事情)搞得一团糟，弄乱了套：Bu işi ağzına burnuna bulaştıracağını önceden biliyordum. 我早就知道他会把这件事越弄越乱。(*-in*) **～ına çöp koymamak** 不吃东西，水米不打牙：Zavallının gözleri kararıyordu. Çünkü sabahtan beri ağzına çöp koymamıştı. 这个可怜的家伙两眼发黑，因为从一早儿起他就一点儿东西也没吃。(*-in*) **～ına geldiği gibi söylemek** 信口开河，胡说八道 (*-in*) **～ına geleni söylemek** ①胡说八道，语言粗俗，言谈下流，肆无忌惮地说：Edepsiz adam ağzına geleni söyledi; ortalığın üstüne başına etti. 那个无耻的家伙满口污言秽语，污染环境。Kafası kızınca ağzına geleni söylemeye başladı. 他一生气就开始胡说八道。②信口开河，想到什么说什么：Ağzına geleni söylüyor ama namusunuza ufak bir şekilde dil uzatmıyor. 他只是信口说说而已，丝毫没有诋毁您的意思。(*-in*) **～ına gem vurmak** 使缄默，不让说话：Ne yapayım, tembih ettiğim hâlde dilini tutamıyor, ağzına gem vuracak değilim ya. 我该怎么办呢？我叮嘱他要守口如瓶，可他就是管不住自己的嘴，我又不能给他套上一个马嚼子。(*-in*) **～ına girmek** 过于接近 (*-in*) **～ına göre olmamak** ①不合口味 ②不胜任：O benim ağzıma göre değil, onunla başa çıkamam. 那个不合适我，我胜任不了。**～ına kadar** 满满地：Kamyonlar ağızlarına kadar yüklü olarak cepheye gittiler. 一辆辆载重汽车满载物资驶往前线。(*-in*) **～ına kilit takmak** (或 **vurmak**) ①沉默，不作声 ②使沉默，不让讲话：Çocuk, ağzına kilit vurulmuş gibi hiçbir şey söylemedi. 这个孩子的嘴好像被人上了锁，什么也不说。(*-in*) **～ına kira istemek** 说话扭扭捏捏，吞吞吐吐，欲言又止，卖关子：Ağzına kira mı istiyorsun çocuk, konuşsana. 你又要卖关子啦？孩子，说吧！啊！(*-i*) **～ına koymamak** 忌食，不吃：O güzelim yemeklerden ağzına koymadı. 那些好吃的东西他一点儿也没吃。(*-in*) **～ına lâyık** 很合口味的，美味可口的，值得一吃的：Bu börek doğrusu pek güzel olmuş, ağzına lâyık. 听说这种馅饼非常好吃，肯定合你口味。**～ına lokma olmak** 落入魔掌，成为口中之食 **～ına sakız etmek** 不断地谈及(某人或某事) (*-in*) **～ına sakız olmak** 【转】成为(某人)经常谈及的(人)，成为流言蜚语的对象：Elin ağzına sakız olmayı hiç bir zaman istemem. 我永远也不希望成为外人说三道四的对象。**～ına sıçmak** 破坏，捣乱 **～sına sövmek** 漫骂，辱骂 (*-i*) **～ına sürmemek** 忌食，不吃 **～ına taş almak** 【转】一言不发，不说话，不吭声：Ağzına taş almış. 他好像用石头堵住了嘴，一声也不吭。**～ına tat bulaşmak** 【转】由于喜欢而重复做同一件事，希望获得同样的成功 (*-in*) **～ına tıkamak** 堵人的嘴，使保持沉默：Bana maval okuma diye sözü ağzına tıkadı. 他一句“你别蒙我了”，把我噎了回去。(*-in*) **～ına tükürmek** ①众口一词，异口同声：Bunlar

birbirinin ağzına tükürmüşler. 这些人众口一词。②唾弃，唾骂：～ına tükürdüğüm adam 我所唾弃的人 **～ına verilmesini beklemek** (或 **istemek**) 【转】坐享其成，坐等天上掉馅饼 (*-in*) **～ına yakışmamak**【转】不合适，不相称，不应该：Bu küfürler terbiyeli bir insanın ağzına yakışmıyor. 这种骂人的话不应该是一个有教养的人说的。**～ında ayran durmaz** 【转】爱散布小道消息的，东家长西家短 (*-in*) **～ında bakla ıslanmamak** 【转】守不住秘密，信口乱说 (*-in*) **～ında büyümek** 【转】难以下咽，无食欲，没胃口：Lokmalar ağzımda büyüyor, hiçbir şey yemek istemiyorum. 饭在我嘴里咽不下去，我什么东西都不想吃。(*-in*) **～ında gevelemek** 咕哝，嘟囔，含含糊糊地说：Ağzında geveleme de gerçeği olduğu gibi söyle. 别这么含糊其词，你还是实话实说吧！(*-in*) **～ında gezmek**【转】成为(某人)经常谈及的(人)，成为流言蜚语的对象 (*-in*) **～ında mercimek durmamak** 【转】守不住秘密，信口乱说 (*-in*) **～ında sakız gibi çiğnemek** 说车轱辘话，翻来覆去地说，唠叨，絮叨 (*-in*) **～ında sakız olmak** 【转】①被嘲笑：Âlemin ağzında sakız oldun ama hâlâ kendini toparlayamadın. 大伙儿都在笑话你呢！可你还是那么没精打采的。②说车轱辘话，翻来覆去地说，唠叨，絮叨 (*-in*) **～ında tükürüğü kurumak** 说得口干舌燥，白费口舌：Söyleye söyleye ağzımda tükrüğüm kuruyor yine meramımı anlamıyorsun. 我说啊说啊，说得我口干舌燥，可是你还是不明白我的意思。Ağzımda tükrüğüm kurudu hâlâ sana maksadımı anlatamadım. 我说得口干舌燥，可是仍未能让你搞明白我的目的。(*-in*) **～ında tüy bitmek** 【转】被迫一直说同样的话 (*-in*) **～ında yaş kalmamak** 【转】多次向人诉说一种想法 (*-in*) **～ındaki kozu kırmak** 【转】完成所从事的任务 (*-in*) **～ından** ①从某人口中：Bu masalı ninemin ağzından derledim. 这个童话是我从我奶奶那里听来的。②以某人的口气，以某人的名义：Anasının ağzından babasına bir mektup yazdı. 他以他母亲的口气给父亲写了一封信。(*-in*) **～ından almak** ①从某人口中套取 ②插话，打断某人谈话 (*-in*) **～ından ateş saçmak** 【转】气得哇哇大叫 (*-in*) **～ından baklayı çıkarmak** 【转】忍不住说出，泄密，说走嘴：Mecbur kalmasaydı çıkarmazdı ağzından baklayı. 要不是迫不得已，他不会说出来。Nihayet ağzından baklayı çıkardı. 她终于忍不住说了出来。(*-in*) **～ından bal akmak** 【转】嘴甜如蜜，说好话 (*-in*) **～ından bal damlamak** 【转】嘴甜如蜜，说好话 (*-in*) **～ından burnundan getirmek** 使后悔 (*-in*) **～ından çıkanı** (或 **çıkan sözü**) **kulağı duymamak** (或 **işitmemek**) 信口开河，随便乱说，说话欠思量：Çok kızmıştı; ağzından çıkanı kulağı işitmiyordu. 他太生气了，说话欠思量。(*-in*) **～ından çıkmak** 脱口而出，说走嘴 (*-in*) **～ından çıt çıkmamak** 什么也不说，沉默 (*-in*) **～ından dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话：Sınıfayeni gelen çocuk âdeta dilsiz gibiyidi; söz ağzından dirhemle çıkıyordu. 班上新来的孩子不爱说话，象个哑巴似的。(*-in*) **～ından dirhemle lâkırdı çıkmak** 少言寡语，不爱说话：Bacı da ağzından dirhemle lâkırdı çıkan asık suratlı bir kadındı. 姐姐也是个沉默寡言、不苟言笑的女人。(*-in*) **～ından dökülmek** 说走嘴，泄露，流露 (*-i*) **～ından düşürmemek** 一直谈论，反复地说：Çin gezisini yıllardır hiç ağzından düşürmüyor. 几年来他一直在讲述他的中国之行。(*-in*) **～ından emdiğini burnundan getirmek** 使后悔 (*-in*) **～ından girip burnundan çıkmak** 花言巧语哄骗，千方百计劝说，央求 (*-in*) **～ından heceler kuvvetsiz çıkmak** 说话有气无力：Nuri, gittikçe kağşıyor, ayağa kalktıkça sendeliyor, ağzından heceler kuvvetsiz çıkıyor. 努里日渐衰老，站起来摇摇晃晃，说话有气无力。(*-in*) **～ından inci saçmak** (或 **dökülmek**) 字字珠玑；能说会道，甜言蜜语 **～ından kaçırmak** 说走嘴，无意中泄露：Niyetinin Amerika'ya gitmek olduğunu bir defa ağzından kaçırdı. 他无意中泄露了他想去美国。**～ından kapmak** ①从某人口中套取 ②插话，打断某人谈话 **～ından lâf almak** (或 **çekmek, çalmak, çıkarmak**) 探听，套话 **～ından lâf dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话，沉默寡言 **～ından lâf kaçırmak** 说走嘴，泄露 **～ından lâf kapmak** ①从某人口中套取：birbirinin ～ından lâf kapmaya çalışmak 相互探口风 ②插话，打断某人谈话 **～ından lâkırdı çıkmak** 提到，怀念 **～ından lâkırdı dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话，沉默寡言 **～ından lâkırdı kapmak** ①从某人口中套取 ②插话，打断某人谈话 (*-in*) **～ından lokmasını almak** 夺取，强取豪夺 (*-in*) **～ından saçılmak** 说出：Benyninde

çakan şimşeğin kıvılcımlar hemen ağzından saçılır. 他脑子里一闪过什么念头，便会顺口说出来。(*-in*) **～ından sakat bir söz kaçırmak** 张口骂人 (*-in*) **～ından salya akmak** 流口水，垂涎 **～ından söz almak** (或 **çekmek, çalmak, çıkarmak**) 探听，套话 **～ından söz dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话，沉默寡言 **～ından söz kaçırmak** 说走嘴，泄露 **～ından söz kapmak** ①从某人口中套取 ②插话，打断某人谈话 **～ından süt kokusu gelmek** 乳臭未干 **～ından şeker saçmak** (或 **dökmek**) 能说会道，甜言蜜语 **～ından tükürüğü kurumak** 理屈词穷 **～ını açacağına gözünü açmak** 少说多看，当心，提防：Ağzını açacağına gözünü aç. 少说多看；张口不如睁眼；要当心！ **～ını açarken küçük dilini görmek** 善于领会，有眼力：Karşısındaki henüz ağzını açarken o küçük dilini görüyor. 来人刚一张口，他就知道是什么意思了。(*-in*) **～ını açık bırakmak** 使吃惊，使惊讶，使目瞪口呆 **～ını açıp gözlerini yummak** 勃然大怒，气急败坏，破口大骂 (*-in*) **～ını açmak** ①开口说话：Kimsenin ağzını açmasına vakit bırakmıyor. 他不给别人说话的时间。②张口骂人，口出秽言，责骂：Sus diyorum, ağzımı açarsam pişman olursun. 都别说了，我要是一开口，你会后悔的。③张口结舌，目瞪口呆 (*-in*) **～ını açtırmamak** 不给人以说话的机会 (*-in*) **～ını aramak** ①觅食：Günün birinde tilki azığını aramaya çıkmış. 一天，狐狸外出觅食。②探口风，套口气：～ını arayıp uslüp ile işi anlamak 从对方口中探知 Onun ne kadar ağzını aradımsa da istediğimi öğrenemedim. 不管我怎么探他的口风，我仍然是未能了解到我想得到的东西。(*-in*) **～ını arayıp üslup ile işi anlamak** 让对方说话，看他想干什么 (*-in*) **～ını bağlamak** 使不说话，堵别人的嘴 (*-in*) **～ını bıçak açmamak** 说不出话来，坚强，打掉牙往肚子里咽，一言不发：Okuldan geldiğinden beri çocuğun ağzını bıçak açmıyordu. 自打一放学回来，这孩子一句话也不说。(*-in*) **～ını bozmak** 破口大骂，辱骂，谩骂，说脏话，口出污言秽语，说坏话，骂大街：Ağzını bozma da güzel güzel konuş. 不要骂人，有话好好说！Ağzını bozunca bir iyi dayak yedi. 他刚一骂人，就挨了一个大嘴巴。(*-in*) **～ını burnunu dağıtmak** 【俚】打得鼻青脸肿，打得鼻歪嘴斜 (*-in*) **～ını çarşamba pazarına çevirmek** 【俚】痛打一顿，打得晕头转向：Ağzının çarşamba pazarına çevrilmesini istemiyorsan uzaklaş burdan! 你要是不想挨揍，就赶紧从这儿离开！(*-in*) **～ını dilini bağlamak** 堵嘴，封嘴，使无法讲话，不让说话：Büyüyle adamcağızın ağzını dilini bağlamıştır. 他用巫术使这家伙说不了话了。(*-in*) **～ını düzeltmek** 客气地讲话，有礼貌地说话：Ağzını düzelt. 你说话要客气点儿！(*-in*) **～ını havaya açmak**【谑】什么也得不到，竹篮打水一场空：Sana o kadar söyledik, uyanmadın; şimdi ağzını havaya açarsın. 我们曾这样告戒过你，你执迷不悟，现在你可是竹篮打水一场空。(*-in*) **～ını hayra açmak** 说好事，口出吉言，不说丧气话：Ağzını hayra aç! 别说丧气话！(*-in*) **～ını ıslatmak** 【俚】喝酒 (*-in*) **～ını kapamak** ①缄默，缄口不语，沉默，不说话：Ağzını kapayıp otur, beni hırslandırma. 闭上你的嘴！坐下！别惹我发火！②使不说，使保持沉默，封某的口 (*-in*) **～ını kırmak** 【俗】打嘴巴 (*-in*) **～ını kilitlemek** 保持沉默，缄口不言 **～ını kiraya vermek** 卖关子 **～ını koklamak** 央求，哀求，恳求 (*-in*) **～ını kullanmak** 拾人牙慧，鹦鹉学舌 **～ını mühürlemek** 嘴上贴封条，沉默不语，闭口不讲 (*-in*) **～ını öpmek** 【俗】感谢：Verdiğin haberden öyle sevindim ki ağzını öpeyim. 我很喜欢你带来的消息，谢谢！(*-in*) **～ını pek tutmak** 守口如瓶，不泄露秘密 (*-in*) **～ını poyraza açmak** 【谑】什么也得不到，竹篮打水一场空：Herkes çalışıyor, kazanıyor, sen ağzını poyraza açıp boş geziyorsun. 大家都在忙着挣钱，你却游手好闲，什么也得不到。(*-in*) **～ını satmak** 拾人牙慧，鹦鹉学舌 (*-in*) **～ını sıkı tutmak** 守口如瓶，不泄露秘密 (*-in*) **～ını sulandırmak** 使垂涎，使眼馋，使羡慕 (*-in*) **～ını tatlandırmak** ①使羡慕 ②使得利 (*-in*) **～ını tıkmak** 堵某人的嘴，使沉默，使住口 (*-in*) **～ını toplamak** 不再谩骂，停止咒骂：Ailelerin de bulunduğu salonda dikkatli konuş; ağzını topla. 家里人也都在客厅里，你说话注意点儿，管住你那张嘴！Kadın, ağzını topla! 夫人，请您嘴下留德！(*-in*) **～ını tutmak** ①沉默，缄口，闭嘴：Ağzını tut! 别吭声！②守口如瓶，保守秘密：Ağzını tuttu da amcasına hiçbir şey söylemedi. 他守口如瓶，对他的叔叔什么也没说。③不多嘴多舌，不信口乱讲 ④不说难听的话，不口出污言秽语 (*-in*) **～ını yaya yaya**

konuşmak 多嘴，绕舌，口若悬河 (*-in*) **～ını yaymak** 多嘴，绕舌，口若悬河 (*-in*) **～ını yoklamak** 探口风，打探，刺探 (*-in*) **～ını yormak** 白费口舌 (*-in*) **～ının gevişi olmak** 口若悬河 (*-in*) **～ının içine bakmak** ①洗耳恭听：O konuşurken hepimiz ağzının içine bakarız. 他讲话我们大家都会洗耳恭听。②言听计从，服从 (*-in*) **～ının içine baktırmak** ①娓娓动听地讲，引人入胜地讲，使聚精会神地听：Böyle meseleleri çok tatlı anlatır, kendisini dinleyenleri ağzının içine baktırırdı. 他把这样的问题讲得引人入胜，使得听他讲话的人听得聚精会神。②使言听计从，使服从 **～ının içine girmek** 过于接近 **～ının kalayını vermek** 严厉斥责胡说八道的人 **～ının kalıbı olmamak** ①不在某人管辖范围之内，不在某人权限之内 ②某人无权谈论，某人无资格谈论 **～ının kalıbını vermek** 严厉斥责胡说八道的人 **～ının kaşığı olmamak** ①不在某人管辖范围之内，不在某人权限之内 ②某人无权谈论，某人无资格谈论 **～ının kaytanını çekmek** 【俚】①住口，住嘴 ②使住口，使住嘴 (*-in*) **～ının kokusunu çekmek** (或 **dinlemek**) 容忍某人任性，忍受某人难以容忍的行为：Onun ağzının kokusunu kimse çekmez. 他的言谈举止没有人能受得了。**～ının lokması olmamak** ①不在某人管辖范围之内，不在某人权限之内 ②某人无权谈论，某人无资格谈论 **～ının mührüyle** 【转】持斋，戒斋 **～nın otunu vermek** 指责，斥责 (*-den*) **～ının ölçüsünü almak** 因言语不当受到斥责，受责骂 **～ının patavatı** 随意说来，想到什么说什么 (*-in*) **～ının payını vermek** 提醒某人不要超出限度，使后悔莫及，使无言以对，责骂得某人无言以对，斥责：Çok konuştu, ağzının payını vermelisin. 他的话太多了，你去说说他。Şımarık çocuğun ağzının payını verdi. 他把那个任性的孩子训了一顿。**～ının perhizi olamamak** 【俚】信口开河，胡说八道，说话没分寸：Ağzının perhizi yok. 他嘴上没把门的。(*-in*) **～ının suyu akmak** 流口水，十分羡慕：Karganın gagasındaki eti görünce tilkinin ağzının suyu akmış. 一看到乌鸦嘴里叼的肉，狐狸的口水都流了下来。(*-in*) **～ının suyunu akıtmak** 使流口水，引起欲望，使人十分羡慕，使垂涎三尺：Tilki işi babacanlığa vurup suyu bir övmüş, bir övmüş, tekenin ağzının suyunu akıtımış. 狐狸装出一副忠厚老实的样子，就把水夸了一遍又一遍，说得羊只流口水。(*-in*) **～ının tadı bozulmak** 某人的安宁被打破，变得烦恼不快 (*-in*) **～ının tadı kaçmak** 某人的安宁被打破，变得烦恼不快：Ben istemiyorum ki benim yüzümden ağzının tadı kaçsın. 我不希望因为我而使你感到烦恼和不快。(*-den*) **～ının tadını almak** 吃苦头：Ağzımın tadını aldım, bir daha onunla bir yere gider miyim? 我已经吃过一回苦头了，难道我还要再和他一起去一次吗？**～ının tadını bilmek** ①会吃，通晓美食之道 ②在行，内行：Adam ağzının tadını biliyor; her malın en iyisini alır. 这个人很在行，什么东西他都拿最好的。(*-in*) **～ının tadını bozmak** 打破某人的平静，使烦恼不快，使不得安宁：Her şeyi eleştiren bu adam, ağzımızın tadını bozdu. 这个人无论什么事情都要评论一番，搞得我们不得安宁。**～ının tadını bulmak** 会吃，通晓美食 (*-in*) **～ının tadını kaçırmak** 破坏某人的情绪，使烦恼不快 (*-e*) **～ının tadını vermek** 使后悔，使吃苦头 **～lara sakız olmak** 成为众人议论的对象 **～ları bir olmak** 众口一词，异口同声 **～ları uymak** 口径一致，说的一样 ◆**Ağız yer, yüz utanır.** 吃人家的嘴短，拿人家的手软。**Ağzına bir zeytin verir, altına** (或 **ardına**) **tulum tutar.** 吃小亏占大便宜。**Ağzına sağlık.** 谢您吉言！**Ağzına vur lokmasını al.** 一脚踢不出个屁来。

ağız[2] *is.* ❶初乳：～ sütü 初乳 ❷乳皮，凝乳，乳脂

ağız[3] *öz.is.* 〈天〉水委一，波江座 α 星(*Achernar*)

ağız birliği, -ni *is.* 约定，约好；统一口径，串通 ◇**～ etmek** 达成一致意见，约定，约好；统一口径，串通：Ağız birliği etmiş gibi hep aynı hareketleri yapıyor ve aynı sözleri söylüyorlardı. 他们似乎都已经串通好了，说话办事如出一辙。Kumaşçılar sanki ağız birliği etmişler, hepsi aynı parayı istiyor. 布商们似乎串通好了，都要一个价。Ali'nin kulağını doldurdum o da benimle ağız birliği edecek. 我已经给阿里打过招呼了，他也将和我们统一口径。**～ yapmak** 对问题事先统一看法，统一说法，达成一致意见，约定，约好，统一口径，串通：Kötü insanlar da kötü işlerinde biribiriyle ağız birliği yaparlar. 坏

人们干坏事的时候也都要相互统一口径。

ağızcı *is.* 制售烟斗，买烟嘴者

ağızdan *zf.* 口头，口头上，非书面地：～ bildirmek 口头通知 ～ protesto etmek 口头抗议 ◇～ **dökülmek** 说走嘴，说露嘴，泄露

ağızlak, -ğı *is.* 〈乐〉(乐器的)吹口，嘴子

ağızlamak (*-i*) ❶【俗】啃，咬：köpek bu adamın bacağını ağızladı. 狗咬了这个人的腿。❷〈技〉调整接口 ❸〈海〉到达港口(或海湾)的入口，对准港口(或海湾)入口的中央 ❹【俗】促进，使顺利，使容易进行 ❺【俗】出主意，指点，劝导，忠告 ❻(植物)发芽，变绿

ağızlandırma *is.* 〈医〉(两条血管或神经的)连接，吻合；吻合术

ağızlaşma *is.* ağızlaşmak 的动名词

ağızlaşmak (*-le*) ❶(两条血管或神经的)连接，吻合，接通 ❷对骂，吵骂，破口大骂，骂遍

ağızlatmak (*-i*) (给刀剪等利器)开刃，磨快，使锋利

ağızlı *is.* 有某种形式端口的：dar ～ vazo 细口花瓶

ağızlık, -ğı *is.* ❶烟嘴；(管乐器的)吹嘴，号嘴子；马嚼子，笼嘴；话筒，送话器；炮口罩，枪口罩；箍，环；阀门，截门；井口箍：anahtaar ～ı 锁眼 su ～ı 管嘴，喷口 Herifin gümüş ağızlığımı kaynatmıştır. 这家伙把我的银烟嘴偷走了。❷被头 ❸果篮上覆盖的枝叶

ağızlıkçı *is.* 制造或出售烟嘴者

ağız otu, -nu *is.* 【旧】雷管，底火，火帽，发火药，起爆药包

ağızsal *is.* ❶口头的，口述的 ❷口的，口部的

ağızsı *is.* 非鼻腔音的，不通过鼻腔发声的，通过口腔发声的

ağızsıl *s.* ❶口头的，口述的 ❷口的，嘴的：～ ünlü 口腔元音(土耳其语中指 a, *e*, ı, i, o, ö, u, ü)

ağızsılaşmak (*nsz*) 转为口腔发声，非鼻音化

ağızsılaştırmak (*-i*) ağızsılaşmak 的使动态

ağızsız *s.* ❶寡言少语的 ❷无嘴的，无口的 ❸【转】顺从的，温顺的，逆来顺受的 ◇～ **dilsiz** 一言不发地 ～ **dilsiz anlatmak** 无言地讲述，以符号，手势等说明 ～ **dilsizler** 无嘴无舌者，不能讲话者

ağız ünlüsü *is.* 口腔元音(土耳其语中指 a, *e*, ı, i, o, ö, u, ü)

ağkanatlılar *is.* 〈动〉脉翅目

ağ kat *is.* 〈解〉视网膜

ağ kepçe *is.* 带柄抄网；捞鱼网；扑虫网

ağ kurdu, -nu *is.* 〈动〉一种啃噬果树叶子的结网毛虫

ağlama *is.* ağlamak 的动名词：Yoğun işimizin arasında çocuk ağlamaya başladı, her işimiz bitti de bir bu eksikti. 事情正忙的时候孩子又哭了，真是烦事不断。Her ağlamanın bir gülmesi vardır. 【成】有哭就有笑，人不能永远倒霉。◇～ **duvarına dönmek** 成为发泄怨言和抱怨的对象

ağlamak (*nsz*) ❶哭：～tan gözleri kızarmak 哭得两眼通红 ❷极度悲伤，悲叹 ❸哭闹：❹抱怨，不满，发牢骚：Parası arttığı hâlde yine geçinemiyorum diye ağlıyor. 虽然他的钱越来越多，可他还是抱怨难以度日。◇～**tan kesilmek** 由于事与愿违而欲哭无泪 **ağlamaz gülmez** 迟钝的，不敏感的；大度的：Merak etme, o ağlamaz gülmez biridir, bir şey olmaz. 别担心，他是一个大度的人，没事的。**ağlar gibi bir sesle söylemek** 如泣如诉地说 **ağlaya ağlaya** 哭着，边哭边：ağlaya ağlaya anlatmak 哭述 ağlaya ağlaya koşmak 边哭边跑 Çocuğunu sırtına bağladı, zavallı kadın ağlaya ağlaya çıkıp gitti. 这可怜的女人把孩子捆在背上，眼泪汪汪地走了。**ağlayanı olmak** 死后有人哭 **ağlayası**

ağzından gelmek 忍不住要哭，就要哭出来 **ağlayıp sızlamak** ①哭诉 ②向人诉苦，寻找同情 ◆**Ağlama ölü için, ağla diri için.** 与其为死人忧伤，不如为活人解难。**Ağlamakla yâr ele girmez.** 临渊羡鱼，不如退而结网。**Ağlamayan çocuğa meme vermezler.** 会哭的孩子有奶吃。**Ağlar gözden, sahte sözden kendini sakın.** 勿为谎言所欺，勿为眼泪所骗。**Ağlarsa anam ağlar, kalanı** (或 **gayrısı**) **yalan ağlar**. 只有母亲真正忧伤，他人都是逢场作戏。**Ağlayanın malı gülene hayretmez.** 巧取豪夺，非福是祸。

ağlama(k)lı *is.* ❶好哭的，爱哭的：～ çocuk 爱哭的孩子 ❷像要哭似的，忍不住要哭的，如泣如诉的：～ bir hâlde kadın 就要哭出声的女人 ❸【转】发愁的，束手无策的 ◇ **～ olmak** ①忍不住要哭，就要哭出来：Bunu duyunca ağlamaklı oldu. 他一听说此事，差点哭出来。②发愁，束手无策：Biz zayıf insanlar, yabancı bir yerde ağlamaklı oluyoruz. 我们都是弱者，来到一个陌生的地方，事事犯愁。(*-i*) **～ etmek** ①使伤心，使难过 ②使犯愁

ağlamış *is.* ❶哭红了的，哭肿了的：～ gözler 哭红了的眼睛 ❷爱哭的，好哭的；总是哭丧着脸的，说话带哭腔的 ◇**～ çehreli** 总是闷闷不乐的，哭丧着脸的**～ sesle** 带哭腔地 **～ suratlı** 总是闷闷不乐的，哭丧着脸的

ağlamsamak (*nsz*) 装哭，假哭，作痛哭状；啜泣，呜咽

ağlamsık *is.* 装哭的，假哭的；啜泣的，呜咽的

ağlar *is.* 正在哭的，好哭的，经常哭的

ağlanmak (*nsz*) ağlamak 的无主态：Ölünün arkasından ağlansa da faydasız. 人死了哭也没用。

ağlantı *is.* 啜泣，饮泣，抽泣：Günlerce ağlantı, inilti işitiliyor. 一连数日都听到有啜泣声和呻吟声。

ağlaşma *is.* ağlaşmak 的动名词：Yetim çocukların ağlaşmalarına yüreğim dayanmadı. 我就听不得孤儿们的哭声。

ağlaşmak (*nsz*, *-le*) ❶一起哭，同时哭，一起号啕大哭：Analarına çok düşkün olan komşunun çocukları, o bir yere gidince arkasından ağlaşıyorlar. 邻居家的几个孩子一步也离不开妈妈，妈妈走到哪儿，他们就闹到哪儿。❷抱怨，发牢骚，诉苦；哭诉：Fakir fukara bu kış günü soğuktan ağlaşıyor. 穷人们对这个冬日的严寒叫苦连天。

ağlatı *is.* 悲剧

ağlatıcı *is.* 使人哭泣的，使人流泪的：～ gaz 摧泪瓦斯

ağlatısal *is.* 凄惨的，悲惨的，痛苦的；悲剧性的，悲剧式的

ağlatmak (*-i*) ağlamak 的使动态：Çocuğu ağlatma. 别把孩子弄哭了！Kuraklık fakir köylüleri ağlatıyor. 干旱使穷苦农民叫苦连天。◆**Ağlatan gülmez.** 害人者终害己。

ağlayıcı Ⅰ *is.* (出殡时雇用的)哭丧妇 Ⅱ *s.* 哭的，哭泣的，哭诉的；哭一样的；爱哭的，好哭的

ağlayık, -ğı *is.* ❶流泪的，眼泪汪的；哭丧着脸的，愁眉苦脸的 ❷总是发牢骚的，总是抱怨，不满的：～ bir adam 爱发牢骚的人，怨天尤人者

ağlayış *is.* ağlamak 的动名词：hafif hafif iç çekmeler, tek hıçkırıklar, konser hâlinde ～lar 轻轻的呜咽声、抽噎声和持续不断的嘈杂的哭泣声

ağma *is.* ❶ ağmak 的动名词 ❷陨星，流星，陨石

ağmak, -ar (*nsz*) ❶上升，升高，浮起，飞扬：Yolun tozları ağıyor. 路上尘土飞扬。❷倾向，倾斜：güneş batıya ～ 太阳西斜 ❸低垂，耷拉：Asma duvardan aşağı ağıyordu. 葡萄藤从墙上耷拉下来。

ağman (阿) *is.* 【俗】缺点，缺陷，不足，瑕疵；过错，过失，错误，污点，罪过

ağ mantarlar *is.* 〈植〉丝孢菌(*Hyphomycetes*)

ağnam (阿) *ç.is.* 羊；羊群：～ baçı 〈史〉奥斯曼帝国时期征收的售羊税 ～ resmi 奥斯曼帝国时期征收的羊头税

ağnamak (*nsz*) (牲畜)在地上打滚

ağnamcı *is.* 【旧】收羊头税的人，(羊头税)税务官

ağ ören böcekler *is.* 〈动〉足丝蚊(*Embiotera*)

ağrı (阿) *is.* 疼痛，病痛，伤痛：baş ～sı 头痛 diş ～sı 牙疼 karın ～sı 腹痛 Mide ağrısından kıvranıyor. 他因胃痛而滚作一团。❷【转】悲痛，痛苦 ◇～ **çekmek** ①感到疼痛 ②痛苦，悲痛 ～ **dindirici ilâç** 止痛药 ～ **duymazlığı** 〈医〉痛觉缺失 ～ **duyumu** 痛感 ～ **kesici** 〈医〉痛觉缺失的；止痛的 ～ **kesimi** 〈医〉痛觉缺失，麻木 ～ **koparmak** 触到痛处，～ **sızı** 痛处 ～ **vermek** 使疼痛，使痛苦 ～ **yitimi** 疼痛消失 ～**sı içinden çıkmaz** 多愁善感的 ～**sı utmak** ①(生病的器官)作痛，疼痛：Ali'nin diş ağrısı tuttu, gece uyuyamadı. 阿里的牙疼又犯了，一宿没睡着。②产妇产前阵痛 ～**sını dindirmek** 止痛：Ağrılarını dindirmek için her gün hap alıyor. 为了止痛，他每天都要吃药。◆**Ağrılarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı.** 诸多疼痛眼疼为最，诸多痛苦切身为最。

Ağrı *öz.is.* 阿勒(土耳其省、市)

Ağrı (**dağı**) *öz.is.* 阿勒(山)(土耳其东部阿纳多卢地区最高的山)

ağrık, -ğı *is.* 【俗】疼痛

ağrıkesen Ⅰ *s.* 止疼的，去痛的：～ ilâç 止疼药 Ⅱ *is.* 止痛药，去痛剂

ağrıklı *is.* ❶患病的，不健康的：～ gözler 害病的眼睛 ❷持续疼痛的，一直痛的

ağrılı *is.* ❶疼痛的，感到痛的：～ anestezi 〈医〉痛感缺失，麻醉，失去知觉 ～ aybaşı 〈医〉痛经 ～ diş 疼痛的牙齿 ～ göz 感到疼痛的眼睛 ～ nokta 〈医〉疼痛点，压痛区 ❷痛苦的，悲痛的，悲伤的

ağrıma *is.* ❶ ağrımak 的动名词 ❷【兽】牛、羊等因寄生虫原因导致的一种疾病

ağrımak (*nsz*) ❶疼痛，病痛，伤痛：Başım ağrıyor. 我头痛。❷痛苦，悲痛 ◇**ağrımayan başını derde sokmak** 庸人自扰，自寻烦恼 **ağrımaz başını ağrıya sokmak** 庸人自扰，自寻烦恼

ağrın ağrın *zf.* 慢慢地，缓慢地，迟滞

ağrısız *is.* ve *zf.* ❶不痛的，无痛的：～ doğurma (或 doğum) 无痛分娩 ～ diş çekmek 无痛拔牙 ❷无痛苦的，无忧无虑的 ◇～ **baş** 无忧无虑的人 ～ **başa sakız yapıştırmak** 没事找事 ～ **başına kaşbastı bağlamak** 庸人自扰，自寻烦恼：Durup dururken bu işi niye üstlendin? Ağrısız başına kaşbastı bağlamanın ne manası vardır? 无缘无故地你干嘛要揽这件事？自讨苦吃有什么意思？◆**Ağrısız baş mezarda gerek** (或 **olur**). 世人皆烦恼，一死万事休。

ağrıtmak (*-i*) ağrımak 的使动态：Bu koku başımı ağrıttı. 这气味熏得我头疼。Bütün bu meseleler başımı ağrıttı. 所有这些问题使我大伤脑筋。

ağsı *is.* 〈解〉网状的，像网似的；网状结构的，网状组织的：～ damarlanma 〈植、动〉(叶或虫翅的)网状脉序，网状脉型 ～ tabaka 〈解〉视网膜

ağ tabaka *is.* 〈解〉视网膜：～ izlenimi 视觉暂留

ağ tonoz *is.* 〈建〉哥特式建筑中采用的一种网状构件砌成的拱门

ağustos (拉) *is.* 8 月：～ ayı 8 月 ◆**Ağustosta beyini kaynayanın, zemheride kazanı kaynar.** 春夏耕作不休，秋冬吃穿不愁。**Ağustosta gölge kovan, zemheride karnı ovar.** 夏天干活不卖力，冬天就要饿肚皮。**Ağustosta suya girsem balta kesmez buz olur.** 人若倒霉喝口凉水也塞牙。

ağustos böceği, -ni *is.* ❶蝉(*Cicada plebeja*) ❷【转】好闲扯的人，好多嘴的人，好唠叨的人 ◇～ **gibi cırlamak** 废话连篇 ～ **gibi ötmek** 废话连篇

ağustos böcekleri *is.* 〈动〉蝉，蝉科昆虫(*Cicadidae*)

ağyar, -ri (阿) *is.* 【旧】❶其他人，外人，旁人，生人，局外人，不相关者 ❷对手，敌手，竞争者

ağzamak (*-i*) 发音，说出来

ah *ünl.* ❶(表示思念、渴望、赞美、欣喜、喜爱等)噢，啊，嘿：Ah, ne güzel bir çiçek! 啊！多美的一支花！Ah, onu bir ele geçirsem! 嗨，我要是能把它弄到手该多好！❷[a:h] (表示感到疼痛、痛苦)哎哟：Ah bacağım! 哎哟，我的腿好疼！Ah başım! 哎哟，我的头疼死了！❸(表示懊悔、恼怒)咳，噢，啊，嘿，哎哟：Ah, ben ne yaptım! 咳！我都干了些什么哟！Ah! Bizim kara bahtımız! biraz zevk edeceğiz diye canımıza kıymışız. 哎！我们真倒霉，为了一点儿快乐，却送掉了自己的性命。❹ (表示可怜、怜悯、同情)咳，啊：Ah, evlâdım! 唉！我可怜的孩子！ II *is.* 诅咒，咒骂 ◇～ **～ısı gitmiş of ofusu kalmış** 人老珠黄的，年迈体衰的 **～ almak** 受诅咒，被咒骂 **～ çekmek** 叹息，感叹，悲叹，哀叹：Ömründe çok ah çekti. 他一生经历了诸多坎坷。**～ çektirmek** 使痛苦，使不安 **～ demek** 叫苦 **～ deyip** (或 **edip**) **～ işitmek** 抱怨诉苦，于事无补；独自哀叹，孤独无援 **～ etmek** ①叹息，抱怨，诉苦：Ah eden kimdir bu saat kuytuda? 都这个钟点了，是谁在那个犄角旮旯唉声叹气呢？②【转】诅咒，咒骂 **～ ile vah ile** 唉声叹气地；艰难地 **～ salmak** 叹气 **～(u) vah** 唉声叹气，抱怨，叹息：kadının ～ vahı 女人的抱怨 **～ vah etmek** 唉声叹气，抱怨，叹息 **～ vah ile** 唉声叹气地；艰难地 **～ yerde kalmamak** 诅咒显灵，遭报应 **～a gelmek** ①受诅咒，受咒骂 ②活该，受惩罚：Aha geldi de bu hâllere düştü. 他落到这个境地真是活该！**～a uğramak** ①受诅咒，受咒骂 ②活该，受惩罚 **～ı almak** 咒骂：Ana baba ahı almak doğru değildir. 咒骂父母是不对的。**～ı çıkmak** 诅咒显灵 **～ı gidip vahı kalmış** 人老珠黄的，年迈体衰的 **～ı göklere çıkmak** 怨气冲天；极度悲伤 (*-in*) **～ı kalmamak** 诅咒显灵，报应：Bize edenlere kalmasın ahım. 我诅咒那些害我们的人不得好死！**～ı kâr etmemek** 诅咒失灵 (*-i*, *-in*) **～ı tutmak** 诅咒显灵，遭报应：Sonunda ihtiyar adamın ahı tutmuş, her biri bir felâkete uğramıştı. 最后，老人的诅咒显灵了，每个人都难逃厄运。Tilkinin ahı tutmuş: aradan çok geçmemiş, kartal dostluğa hayınlık etmenin cezasını görmüş. 狐狸的诅咒显灵了：没过多久，鹰就受到了背叛朋友的报应。**～ı yerde kalmamak** 诅咒显灵，遭报应：Ahı yerde kalmasın! 让他不得好死！(*-in*) **～ına uğramak** 受诅咒，受咒骂 (*-in*) **～ını almak** 受诅咒，受咒骂：Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste. 【成】作恶必受惩罚，只在早与迟；害人者终害己。**～ını çekmek** 遭报应 ◆**Ah alan onmaz.** 害人者终害己。**Ah deme ki düşmanın oh demesin.** 打碎门牙往肚子咽，别让敌人看笑话！**Ah yerde kalmaz.** 乾坤朗朗，报应不爽。

aha *ünl.* 【俗】就在这里，这(就是)，你瞧(指出眼前，近处事物)：Bizim köy aha şu tepenin ardında. 我们村就在那座山的后面。Mektubun aha cebimde. 瞧，你的信就在我兜里。

ahacık *ünl.* 【俗】就在这里，瞧，就在这(强调近在眼前)

âhadinas (阿) *is.* 平民，老百姓

ahali [aha:li] (阿) *ç.is.* 居民，民众：Ankara ～si 安卡拉市民 kasaba ～si 城镇居民 köy ～si 农村居民 sivil ～ 平民 yerli ～ 当地居民，本地人 Sonunda günün birinde ahalinin kendisinden söz ettiklerini işitmiş. 后来有一天，她听到别人在议论她。

ahar [a:har] (波) *is.* 【旧】(为了涂于纸张或布帛以使其光滑便于书写而用烧沸的淀粉或淀粉与蛋清混合特制成的一种)浆糊

aharlamak (*-i*) (往纸张或布帛上)涂浆糊(使纸张或布帛光滑易书写和消去字迹并可多次使用)

ahbap, -bı [ahba:p] (阿) *ç.is.* 朋友，友人；熟人：Onunla ahbaptık, ama bozuştuk. 我们原来是朋友，不过现在闹翻了。Adam ahbabından bellidir. 【成】观其友知其人。◇ **～ çavuşlar** 至交，挚友，形影不离的密友 (*-le*) **～ olmak** 成为朋友，和睦相处：komşularıyla ～ olmak 与邻居和睦相处 Adam da onun yalnızlığına acıdı ve onu oğluna öğretmen olarak aldı. İkisi de birbiriyle ahbap oldular. 那人可怜他孤苦伶仃，便请他做自己儿子的老师，二人遂成至交。

ahbapça [ahba:pça] *zf.* 朋友似地，友好地，真挚地，亲密无间地：Sizinle ahbapça konusalım. 让我们友好地谈谈。

ahbaplaşmak (*nsz*) 友好相处，相互亲近，彼此要好，成为朋友

ahbaplı *s.* 有朋友的，有友人的；有熟人的

ahbaplık, -ğı *is.* 友谊，朋友关系，友好，友爱，友情，友善：göz ～ı 点头之交 Bu memur, başkalarının müdürüly*e* ahbaplığını kıskanır. 这个职员对于其他人同经理的亲近关系很是妒忌。Kısa zamanda ahbaplıklarımız arttı. 我们很快就加深了我们的友谊。◇～ **etmek** ①友好，友善；交往：Kuşçudur, pek ahbaplık *e*tme. 他是个拉皮条的，你别和他交往过密。②友好地交谈 **～a dökmek** 不合时宜地表示亲近，不分场合地亲昵

ahbapsız *s.* 没有朋友的，没有友人的；没有熟人的 ◇～ **kalmak** 没有朋友，没有友人；没有熟人：Ahbap kusuruna bakan ahbapsız kalır. 【成】水至清则无鱼，人至察则无徒。

ahçı (阿) *is.* 厨师：～ dükkânı 小餐馆 ～ kadın 女厨师，厨娘 ～ yamağı 厨工，厨师助手 ◇ ～ **güzeli** 辣椒油 ◆**Ahçı çok olduğu yerde çorba bozulur.** 厨师多了汤就做不好。

ahçıbaşı *is.* 厨师长，大厨

ahçılık, -ğı *is.* ❶烹调，烹饪，厨艺：～ kitabı 烹饪掼，菜谱，食谱 ～ mektebi 烹饪学校 ❷厨师(职业、资格、身份等) ◇～ **etmek** ①烹调，烹制 ②当厨师

ahden (阿) *zf.* 按照条约，根据条约，以条约方式

ahdetmek (*-e*) ❶发誓，立誓，宣誓 ❷许诺，保证，答应一定(做某事)

ahdî [ahdi:] (阿) *is.* 根据条约的，条约规定的：～ tarif*e* 条约规定的关税 ～ v*e*cibeler 条约规定的义务

Ahdiatik (阿) *öz.is.* 《旧约全书》

Ahdicedit, -di (阿) *öz.is.* 《新约全书》

ahenk, -gi [a:henk] (波) *is.* ❶和谐，谐调一致：～ kaidesi 〈语〉和谐律，元音和谐(规则) ～ kapağı 〈乐〉共鸣板，共振板 ～ lâmbası 〈无〉调谐指示灯 renk ～i 色彩谐调 ～ tahtası 〈乐〉反响板 seslilerin ～i 元音和谐 ❷【转】协议，一致意见；团结，安定秩序：Ögrenciler arasında tam bir ahenk var. 学生们团结一致。❸消遣，有乐器伴奏的娱乐活动 ◇～ **düzmek** 举办音乐会 ～ **etmek** (或 **eylemek**) 举行弹唱娱乐酒会 (*-e*) ～ **katmak** 增添欢乐气氛 ～ **kurmak** 使和谐，达成一致，建立秩序 ～ **sağlamak** 取得一致，确保协调一致，确保秩序 ～ **teşkil etmek** ①相一致，协调 ②悦耳，音调和谐 (*-e*) ～ **vermek** 使协调一致 ～ **yapmak** ①举行弹唱娱乐酒会 ②高谈阔论，滔滔不绝 ③(为了保守秘密)王顾左右而言他 **～i bozmak** ①破坏安定，使不和睦：Mevcut ahengi bozup çoğunluğun ağız tadını kaçırmaz. 这不会破坏现有的安定，破坏多数人的和睦。②使跑调 **～i bozulmak** ①秩序遭到破坏，协调一致被破坏：Topluluğun ahengi bozuldu. 社会安定遭到破坏。②跑调，音调和谐受到破坏：ses ～inin bozulması 变音，音变 **～ini bozmak** 破坏协调一致，破坏秩序，破坏音调和谐

ahenklemek (*-i*) 调弦，定弦，调准(乐器的)音

ahenklenmek (*nsz*) ahenklemek 的被动态

ahenkleşmek (*nsz*) ❶与…一致起来，与…相协调 ❷与…相符，与…相适合 ❸悦耳动听

ahenkleştirilmek (*nsz*) ahenkleştirmak 的被动态

ahenkleştirmek (*-i*) ahenkleşmek 的使动态：hareket birliğini ～ 协调行动 şahsi menfaatlerle devlet menfaatlerini ～ 使个人利益同国家利益相一致 tutumları ～ 协调立场

ahenkli *is.* ❶协调的，和谐的：～ çalışma 协调的工作 ～ *e*v 和睦的家庭 bozuk ～ 不协调的，不和谐的，乱了套的 ❷【转】优美的，平稳的：～ yürüyüş 优美的步态

ahenklilik, -ği *is.* ❶(声音的)悦耳，和谐 ❷和谐，协调；和睦

ahenksiz *is.* ❶不协调的；不和谐的，嘈杂的，不合调的，杂乱的，无秩序的；不和睦的，冲突的：～ bir topluluk 混乱的社会 ❷不开心的，不好玩的，没趣的

ahenksizlik, -ği *is.* ❶不协调，不和谐；嘈杂，不合调，不协和和音；混乱，无秩序；不和，不和睦 ❷不开心，不好玩，没趣

ahenktar [a:henktar] (波) ❶协调的，和谐的 ❷【转】优美的，平稳的

aheste [a:heste] (波) Ⅰ *is.* ❶慢的，缓慢的；不慌不忙的 ❷平静的；不动的，静止的 ❸温柔的，温顺的，温存的 ❹低声的，轻声的 Ⅱ *zf.* ❶缓慢地，慢慢地；慢腾腾地，不慌不忙地：～ kürekleri çekmek 轻轻地摇橹 ❷温柔地，温顺地 ❸低声地，悄悄地，轻声地 ◇～ ～ 慢慢地，缓慢地；不慌不忙地；平静地，沉着地 **～ beste** 小声地，悄悄地；慢慢地；不慌不忙地；轻声地，小声地：～ beste ağlamak 低声饮泣，嘤嘤而泣 Sen böyle aheste beste gidersen bir türlü varamayız. 你这么慢条斯理地走，我们永远也到不了。

ahfat, -dı [ahfa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】❶孙子，外孙，孙辈 ❷子孙，儿孙，后代

ahfeş (阿) *s.* 弱视的，视力差的

Ahfeş *öz.is.* 阿法什(传说中的阿拉伯语言学家和文学家) ◇**～ın keçisi** 【转】随声附和的人，连声称是的人，人云亦云的人 **～ın keçisi gibi başını sallamak** 【转】随声附和，连声称是；人云亦云

ahı *s.* 宽宏大量的；舍己为人的；慷慨的

ahım şahım *is.* 了不起的，绝妙的：kendini ～ bir şey sanmak 自以为了不起 ◇**～ bir şey olmamak** 没什么了不起

ahır (波) *is.* 牲口棚，畜棚，羊栏：～ bölmesi 牲口棚中的分隔栏 Kışın ahırlarda, yazın otların, samanların arasında sabahlıyordu. 冬天他睡在牲口棚里，夏天他睡在草堆里。◇**～ gibi**【转】又脏又乱像猪圈似的(地方) **～a çevirmek** 使脏乱得像猪圈：Bu ne hâl! Sınıfı ahıra çevirmişsiniz. 怎么回事？你们把教室弄得像猪圈！

âhır [a:hır] (阿) *s.* 最后的，后来的，以后的：Beijing'e dönerek âhır ömrünü dostları ve çocukları arasında geçirdi. 他回到北京，与朋友和子女们在一起，度过了他的余生。

ahırlamak (*nsz*) ❶(牲畜长时间饲养在圈中而)变瘦弱，变懒惰 ❷【口】变懒

ahır sineği *is.* 〈动〉厩腐蝇(*Muscina stabulans*)

ahi, ahı [ahi:] (阿) Ⅰ *is.* 〈史〉行会会员；手工业行会成员 Ⅱ *is.* 慷慨的，大方的

ahilik, -ği *is.* ❶〈史〉行会，帮会，公会(中世纪土耳其的一种社会-宗教性组织)；手工业者，穆斯林兄弟会，手工业行会 ❷慷慨大方，出于阔绰

ahir [a:hir] (阿) *s.* ve *zf.* 最后的，后来的，以后的；以后，最终，终究，终于：～ nefes 最后一口气 ◇**～ ömür** (或 **vakit**) 余生，晚年：Ahir vaktinde sıkıntı çekti. 他晚年贫困潦倒。**～ zaman** ①最近，目前，眼下 ②世界末日 **～ zaman peygamberi** 先知穆罕默德

ahiren [ahi:ren] (阿) *zf.* 最近，近日，不久前

ahiret (阿) *is.* 彼世，阴间，冥界，阴曹地府 ◇**～ adamı** (或 **anası**) ①隐居的人，隐士 ②冥界之人，厌世的人，对世事极感失望的人 **～ hakkını helâl etmemek** 诅咒，咒骂；恶骂 **～ini mamur etmek** 积德行善 **～ini mamur yapmak** 积德行善 **～ini zenginleştirmek** 积德行善 **～te on parmağı yakasında olmak** (或 **kalmak**) 【成】在阴间受到控告，到另一个世界受到报应，到了阴曹地府也不会受到饶恕：Ahirette on parmağım yakasındadır. 就是死了我也不会放过他。

ahit, -hdi (阿) *is.* ❶许诺，承诺，承担义务 ❷发誓，立誓，起誓：Ahdim olsun, bu işi yapacağım. 我发誓，我一定要做这件事。❸协议，契约，合同，条约：～e mugayir hareket 违反协议的行为 ❹【旧】时期，时代；(一代君王的)在位期 ◇**～e vefa etmek** 履行诺言，不食言，说话算话 **～inde durmak** 信守诺言，忠于誓言

ahitleşmek (*nsz*, *-le*) ❶(相互间)达成协议，签订条约，签订合同，立契约 ❷(相互)做出许诺，互相发誓

ahitli *is.* 做出了许诺的，承担了义务的，受诺言或誓言约束的；受条约，协定或契约、合同约束的

ahitname (阿-波) *is.* 保证书；誓言；条约，协定，契约，合同

ahitşiken *is.* 破坏协议的，违反条约的，背信弃义的

ahiz, -hzi (阿) *is.* 得到，取得，获得，占有，吸收，接受，接收：～ kabiliyet 吸收能力 ◇

～ı intikam etmek 报仇，复仇，报复 **～ı mevki etmek** 占有位置，接任职务

ahize [a:hize] (阿) *is.* 接收机，受话器，(电话)呼筒：～ kaldırmak 摘下电话听筒

ahkâm [ahkâ:m] (阿) *ç.is.* 判断，断定；判决：◇**～ çıkarmak** 根据自己的理解作出判断，根据自己的想法断定 (*-e*) **～ kesmek** 毫无顾忌地作出明确判断：Ben bu işi yıllardır bu yolla yapıyorum; bana ahkâm kesme. 这种事情多年来我都是这么做的，你不要自以为是地说我。**～ yürütmek** 作出判断

ahlâf [ahlâ:f] (阿) *ç.is.* 【旧】继承人，后代，后来人，后裔

ahlâk [ahlâ:k] (阿) *ç.is.* ❶道德，道义，伦理，道德规范；美德，德行，品德，品行，品质，品格；风尚，风气，风化：～ yetisi 辩识力，明辩是非的能力 Ahlâk kurallarına göre karıyla kocanın bile elden ele birbirlerine bir şey vermeleri doğru değildir. 从道德规范方面讲，男女授受不亲。❷伦理学，道德学：～ bilgisi 伦理学，道德课，伦理学著作 ～ eğitimi 道德教育 ❸习俗，习惯，行为举止，性格，性情：Bu adamın ahlâkını beğenmiyorum. 我不喜欢这个人的行为举止。◇**～ bozukluğu** 道德败坏，道德沦丧 (*-e*) **～ dersi vermek** 进行品德教育 **～ düşkünlüğü** 道德败坏，堕落 **～ düşkünü** 不道德的，道德败坏的(人)；恶人：Dişlerini gıcırdatan korkunç ölüm, bu biçimiyle ahlâk düşkünlerini doğru yola getirmemiş, mutsuzları avutamamıştır. 可怕的死神咬牙切齿，他这个模样，并不能使恶人改邪归正，使受苦受难的人得到安慰。**～ hocalığı etmek** 作道德说教，讲大道理 **～ hocası** 道德说教者，道学先生 **～ sahibi** 有道德的人，品德高尚的人 **～ yoksulu** 缺德鬼，卑鄙小人 **～a aykırı** 反道德的，不道德的 **～ı bozuk** (或 **fena**) 道德败坏的；脾气暴躁的 **～ı melek gibi** 非常善良的 **～ı mezbut** 正派的，行为规矩的 **～ını bozmak** 使道德沦丧，使堕落：Kötü arkadaşlar insan ahlâkını bozar. 近朱者赤，近墨者黑。

ahlâk bilimi *is.* 伦理学，道德学，规范学

ahlâkça *zf.* 在道德方面，从道德方面来说，就道德而言；在道义方面，就道义而言；在精神方面，从精神方面讲 ◇**～ düşmek** 道德堕落，在道德方面滑坡

ahlâkçı (阿) *is.* ❶道德主义者 ❷道德家，德育家，十分重视首先标准的人 ❸道德说教者，道德维护者，卫道者

ahlâkçılık, -ğı (阿) *is.* ❶道德主义，伦理主义 ❷道德教育，说教

ahlâk dışçılık, -ğı *is.* 非道德主义

ahlâk dışı *is.* 不道德的，违背道德的，不合伦理的

ahlâk dışılık, -ğı *is.* 非道德主义；不道德

ahlâkıyat [ahlâ:kıyat] (阿) *ç.is.* 道德，伦理

ahlâkıy(y)un *ç.is.* ❶道德主义者 ❷道德家，德育家 ❸道德说教者，道德维护者，卫道者

ahlâkî [ahlâ:ki:] (阿) *is.* 道德的，道义的，伦理的；有道德的，合乎道德的：～ davranış 道德高尚的行为 ～ temizlik 道德上的纯洁 gayri ～ 不道德的，缺德的 ◇**～ olgunluk** 道德方面的成熟

ahlâkiyat, -ti *is.* 有道德的行为，美德

ahlâklı *s.* ❶有道德的，道德高尚的，有高尚情操的；有教养的，彬彬有礼的：Söyleyin doğrusunu, siz insanoğlunun ahlâklı olabileceğine inanmıyorsunuz. 您还是说实话吧，不要以为人都是正人君子。❷具有…性格的：fena ～ 脾气不好的，性格怪癖的；不正派的，道德败坏的 iyi ～ 脾气好的，性格温顺的；正派的，道德高尚的

ahlâklılık, -ğı *is.* ❶道德，道德观念 ❷品行，品德；美德 ❸正派，彬彬有礼

ahlâksal (阿) *is.* 道德的，道德方面的，伦理的，伦理方面的；有道德的，合乎道德的

ahlâksız Ⅰ *is.* 不道德的，缺乏道德的，缺德的；缺乏教养的，不守规矩的，恬不知耻的，伤风败俗的，有伤风化的：～ metodlara baş vurmak 采取不道德的手法，采取不诚实的方法 Bu adam ahlâksız, bize kötülük edecek. 这家伙不怀好意，要对我们下毒手。Ⅱ *is.* 无赖，无耻之徒

ahlâksızlık, -ğı *is.* ❶不道德，伤风败俗，有伤风化；缺乏教养，厚颜无耻，无赖行为：

Yaptığı ahlâksızlıklarla sadece kendisini değil, ailesinin şerefini de iki paralık etti. 他的堕落行为不仅辱没了他自己，也损害了家族的名声。❷不道德的言行，伤风败俗的事物 ◇ **～ etmek** (或 **yapmak**) 做不道德的事，行为举止伤风败俗，堕落；耍无赖

ahlamak (*nsz*) 叹息，哀叹，唉声叹气：Üç gündür ahladı durdu. 3 天来他一直在唉声叹气。◇**ahlaya oflaya** 唉声叹气地，哼哼叽叽地，哀怨地 **ahlayıp oflamak** 唉声叹气，哼哼叽叽，哀怨；受苦，痛苦，烦恼，(暗自)伤心，惆怅：Düşünmeden iş yaparsanız sonunda ahlayıp oflarsınız. 你要是做事欠思量，最后哭都来不及。**ahlayıp puflamak** 唉声叹气，哼哼叽叽，哀怨；受苦，痛苦，烦恼，(暗自)伤心，惆怅 **ahlayıp vahlamak** 唉声叹气，抱怨，哼哼叽叽；受苦，痛苦，烦恼，(暗自)伤心，惆怅

ahlat[1] (希) *is.* ❶〈植〉野梨(*Pirus pıraster*) ❷【俚】傻瓜，笨蛋，粗人，山野村夫 ◇**～ ağa** 【俚】傻瓜，笨蛋，粗人，山野村夫：O işi öyle mi anlatılır ahlat ağa? 那件事情能那么说吗？蠢货！◆**Ahlatın iyisini ayılar yer.** 傻人自有傻福气。

ahlât[2] [ahlâ:t] (阿) *is.* ❶混合物的构成成份 ❷生物体内的液态物质，体液 ◇**～ı erbaa** 人体内四种体液的总称

ahmak, -ğı (阿) *s.* ve *is.* 弱智的，傻的，低能的；傻瓜，笨蛋 ◇**～ aldatan** 大雨，暴雨 **～ aldatmak** 利用某人的愚蠢 **～ ıslatan** 毛毛雨，牛毛细雨 ◆**Ahmak gelin, yengeyı halayığı sanır.** 傻媳妇把嫂子当丫头使唤，吃亏在眼前。**Ahmak misafir ev sahibini ağırlar.** 喧宾夺主，越俎代疱。**Ahmağa yüz, abdala söz vermeye gelmez.** 傻瓜笨蛋，给鼻子上脸。

ahmakça Ⅰ *is.* 有点儿傻的，有些愚蠢的：～ bir adam 糊涂虫 ～ bir hareket 愚蠢的行动 Ⅱ *zf.* 傻呼呼地，像傻子似地，荒唐地：～ durmak 呆头呆脑地站着

ahmaklaşmak (*nsz*) ❶变傻，变愚笨，变呆 ❷一时发呆，傻眼，目瞪口呆

ahmaklaştırmak (*-i*) ahmaklaşmak 的使动态

ahmaklık, -ğı *is.* 呆傻，愚笨，愚昧，痴愚，白痴症，低能，弱智；愚蠢，愚蠢行为 ◇**～ etmek** 干蠢事，干傻事，行为呆傻，行为愚蠢，行为荒唐

ahmaksı *is.* 有些呆傻的，有点愚笨的，傻头傻脑的，傻乎乎的；像傻子似的

ahmere (阿) *s.* 红色的

Ahmet *is.* 艾哈迈德(男子名) ◇**～ Paşa** (或 **kaptan**) **çıplağı** 【俚】赤身露体的，破衣烂衫的 **～'in öküzü, bakar iki gözü** 傻乎乎的

ahraz (阿) *is.* 【俗】聋子，聋哑人

ahret (阿) *is.* 彼世，阴间，冥界，阴曹地府 ◇**～ adamı** ①隐居的人，隐士：Murat emekli olunca her işten elini çekti; ahret adamı oldu. 穆拉特退休以后什么事情也不干，隐居起来了。②冥界之人，厌世的人，对世事极感失望的人 **～ bilgisi** 〈宗〉末世学(研究死亡、末日审判、天堂、地狱等) **～ evi** 彼世，阴间，冥界，阴曹地府 **～ evlâdı** 养子，养女，过继的孩子，收养的孩子 **～ kardeşi** (信教妇女之间关系密切以姐妹相待并打算到阴间仍要保持这种关系的)教友 **～ suali** ①无必要的、令人反感的提问 ②难以回答的问题，困难的问题，刁钻的问题：Ahret soruları ile moralimi bozmak için uğraşıyordu. 他企图用一些刁钻的问题挫我的锐气。(*-e*) **～ suali sormak** 刁难：Kapıda bekçi bize ahret suali sordu; içeriye güçlükle girdik. 在门口我们受到了门卫的刁难，好不容易才进了门。**～ yolculuğu** 【转】死亡，黄泉路上 **～e gitmek** (或 **göç etmek**) 赴黄泉，死亡 **～e göre yönetim** 宗教统治，宗教治理 **～e varmak** 走向阴间，死亡 **～i boylamak** 死，见阎王 **～ini kazanmak** 积德行善，多做善事，积阴德 **～ini mamur etmek** 积德行善，多做善事，积阴德 **～ini yapmak** (或 **zenginleştirmek**) 积德行善，多做善事，积阴德 **～te on parmağı** (或 **iki eli**) **yakasında olmak** (或 **kalmak**) 【成】在阴间受到控告，到另一个世界受到报应，到了阴曹地府也不会受到饶恕：Yarın ahrette on parmağım yakasında kalsın. 明天就是死了我也不会放过他。

ahretlik, -ği *is.* Ⅰ ❶养女 ❷(信教妇女之间关系密切以姐妹相待并打算到阴间仍要保持这种关系的)教友 Ⅱ *s.* ❶阴间的，彼世的 ❷笃信宗教的，虔诚的，虔信的；迷信的：～ bir insan 迷信的人

ahsen (阿) *is.* 【旧】最美的，最漂亮的，最好的

ahşa [ahşa:] (阿) *ç.is.* 〈解〉胸腔、腹腔内的器官总称，(人或动物的)内脏(肠子、肺等)；肠子

ahşap, -bı (阿) Ⅰ *is.* 木制的：～ *ev* 木屋 ～ gemi 木船 ～ köprü 木桥 Ben onu Şehzade Camii'nin üst yanında, *eski* ahşap bir *evde* tanıdım. 我在谢赫扎戴清真寺附近的一所旧木房里认识了他。Ⅱ *is.* 木屋 ◇～ **iş** 木工活，建筑的木制部分 ～ **işçilik** 木工手艺，木匠手艺

ahtapot (希) *is.* ❶〈动〉章鱼(*Octopus*) ❷〈医〉息肉(多指鱼息肉) ❸【俚】依赖他人生活的人，寄生虫，食客：Şu ahtapotu sepetleyiver! 快把这个寄生虫给我赶走！◇～ **gibi** ①纠缠不休的，惹人讨厌的，使人不耐烦的(人) ❷为了得利而到处插手的(人) ～ **gibi kanını emmek** 残酷剥削，压榨，榨干，耗尽(某人的所有)：Köyün bir numaralı adamı aynı zamanda kişilerin ahtapot gibi kanını *emen* bir vicdansızdı. 他是村里的首富，同时也是吃人不吐骨头的恶人。

ahter (波) *is.* 【旧】❶星 ❷【转】幸福，幸运，福气

ahtu *is.* 【俚】(尤指人的)性交，交媾

ahu [a:hu:] (波) *is.* ❶〈动〉羚羊，瞪羚 ❷【转】美女，俊男 ❸【转】漂亮而又温柔的大眼睛 ◇～ **baba** 老烟鬼：Cigara içe içe ahu babaya benzedin. Dumandan odana girilmiyor. 你抽起烟来就像是一个老烟鬼，你的屋子里烟雾腾腾，没法进人。～ **bakışlı** 目光温柔的 ～ **gibi** 美丽动人的，温柔大方的(姑娘) ～ **gözlü** 有着一双美丽的大眼睛的姑娘，可爱的姑娘

ahu dudu, -nu *is.* 〈植〉覆盆子(*Rubus idaeus*)

ahü vah [a:hüva:h] *is.* 哭泣，饮泣，啜泣，抽泣，呜咽

ahval, -li [ahva:l] (阿) *ç.is.* ❶情况，状况，状态：Ahval ne merkezde? 事情进行得怎样了？❷行动，行为 ❸形势，局面，事件：Dünya ahvalinden habersiz. 他对世事一无所知。

ahzetmek (*-i*) 获得，得到，收，拿，接收，接受

ahzüita [ahzüi:ta:] *is.* 买卖，交易，贸易，生意 ◇～ **etmek** 做买卖，做交易，经商，做生意，买卖

ahzükabz (阿-波) *is.* ❶〈财〉托收；流动收款，收帐；代收 ❷(某人财产)被收归国有，充公，没收 ◇～ **etmek** 托收，凭票兑现

aidat [a:ida:t] (阿) *ç.is.* ❶收入，收益，进项，工资：tekaüt ～ı 养老金，退休金 ❷会费 ◇～ **almak** 收会费 ～ **ödemek** (或 **vermek**) 交会费

aidiyet [a:idiyet] (阿) *is.* 从属，隶属，归属，管辖：Bize hiç bir aidiyeti yok. 这与我们毫无关系。Mesele aidiyeti dolayısıyla dışişleri bakanlığına havale olunmuş. 这个问题按照管辖权已转交外交部处理。

AİHM 【缩】欧洲人权法院(Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi)

AİHİK 【缩】欧洲人权观察委员会(Avrupa İnsan Hakları İzleme Komitesi)

AİHS 【缩】欧洲人权条约(Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi)

aile [a:ile] (阿) *is.* ❶家，家庭，家族：～ efradı (或 fertleri) 家庭成员 ～ faciası 家庭悲剧 ～ ocağı (或 yuvası) 家园 ～ pansiyonu 家庭公寓 ～ plânması 计划生育 ～ reisi 一家之主，户主 ～ terbiyesi 家教 ～ yurdu 住宅，住所 çok çocuklu ～ 多子女家庭 Yaptığı ahlâksızlıklarla sadece kendisini değil, ailesinin şerefini de iki paralık etti. 他的堕落行为不仅辱没了他自己，也损害了家族的名声。❷全家人：Ailemi, eşyamı topladım. İstanbul'a kapağı attım. 我带上家人，打点行囊，搬到了伊斯坦布尔。❸妻子，老婆 ❹〈动、植〉科；〈语〉语族：Ural-Altay dilleri ～si 乌拉尔－阿尔泰语族 ❺(从事同一职业者的总称)族：geçici işçiler ～si 打工族 ◇～ **adamı** 有家室的人：Ben aile adamı değilim, şimdiye dek hiç evlenmedim. 我不是一个有家室的人，至今还没有结婚。～ **babası** 恋家的已婚男子 ～ **bahçesi** 家庭俱乐部(禁酒或只准饮用低度酒的家庭休闲去处) ～ **erkânı** 长辈 ～ **gazinosu** 家庭俱乐部(禁酒或只准饮用低度酒的家庭

休闲去处) ～ **ismi** 姓 ～ **kız** 良家女子，正派女孩 ～ **kurmak** 成家

ailece [a:ile'ce] *zf.* ❶全家人一起：Akşam, ailece bize geldiler. 他们晚上全家一起到我们家来了。❷从家庭的角度看；按家，按户

ailecek *zf.* 【俗】全家一起

ailelik, -ği Ⅰ *is.* 家庭 Ⅱ *s.* 家庭的；关于家庭的；按户的；私人的

ailevî [a:ilevi:] (阿) *is.* 家庭的，与家庭有关的：～ sorunlar 家庭问题

Aisopos *öz.is.* 伊索：～ masallar 伊索寓言

ait [a:it] *is.* (*-e*) ❶关于…的，有关…的：malın tahmiline ～ evrak 装货单据 size ～ bir mesele 与您有关的问题 Bu sana ait bir mesele değildir. 这个问题与你无关。Bu bana ait bir mesele sen karışma. 这是我的事，你别管！❷属于…的，隶属…的，由…承担的：bize ～ bir ödev 我们的义务 fırmamıza ～ mallar 我公司的货物 size ～ bir mektup 致您的一封信 Bu kitap bana ait. 这本书是我的。Denizde kendilerinden başka kimse yoktu. Sanki bütün deniz onlara aittir. 大海之上，除了他们之外，没有其他人。似乎整个大海都属于他们。

AİTİA 【缩】安卡拉经贸科学院(Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi)

ajan (法) *is.* ❶代理人，经纪人，受委托人：borsa ～ı 经纪人 ❷情报人员，谍报人员；间谍，密探，特务，奸细

ajanda [aja'nda] (法) *is.* 记事册，记事本，备忘录：küçük cep ～sı 袖珍记事本

ajanlık, -ğı *is.* ❶代表，代理人身份，职务 ❷代表处，代理处，代办处 ❸经办，代办，代理 ❹间谍身份，间谍任务，间谍工作

ajans (法) *is.* ❶通讯社：Anadolu Ajansı 阿纳多卢通讯社 ❷办事处，代办处，代理处：posta ～ı 邮政代办所 reklâm ～ı 广告代理商 ticaret ～ı 商务代办处 Milletlerarası Atom Enerjisi ajansı (联合国)国际原子能机构

ajur[1] (法)*is.* ❶透孔的，透花的或细网状的织物，花边 ❷镂空的，有洞眼的饰物或工艺品，透雕细工 ◇～ **olmak** 通晓，熟悉，了解(事情始末)

ajur[2] (法) *is.* ❶〈会计〉当日记帐(法) ❷当天清讫

ajurlu *is.* ❶镂空的，透孔的，透花的，有孔的，有洞眼的：～ çorap 透花袜子 ～ masa örtüsü 镂空台布 ❷非常精致的，珍贵的，稀有的

ak Ⅰ *is.* ❶白色；白色物，白斑：～ları kanlı gözler 充血的双眼 göz ～ı 眼白 yumurta ～ı 蛋白，蛋清 Saçların akı çoğaldı. 白发渐增。❷白内障，角膜白斑，眼翳，白翳：Sağ gözünde ak var. 你的右眼上有白翳。Ⅱ *s.* ❶白色的，白的：～ altın 白金 ～ boya 白色颜料，白色涂料，白漆 ❷浅色的，淡色的：～ kır 淡灰色的 ❸纯洁的，洁白无瑕的，没有污点的，无瑕疵的，诚实的，清白的：～ yüzlü bir adam 清清白白的人 ❹舒适的，舒心的，轻松的：～ günler 舒心的日子 ◇～ **akçe** ①银币 ②【转】生活好时积攒的钱 ～ **alnın kara yazısı** 厄运 ～ **benizli** 脸色苍白的，面无血色的 ～ **bıyık** 老人，老头 ～ **bıyıklı** 长着胡子的，老人，老头：～ bıyıklı ihtiyar 苍髯老人 ～ **dediğine kara demek** ①固执己见：Ak dediğine kara, kara dediğine ak diyor. 他固执己见，人家说白他说黑，人家说黑他说白。②出尔反尔：Bunların çoğu da, bir zaman ak dediklerine, bir zaman sonra kara demiş. 这些人大多数出尔反尔，一会儿这样说，一会儿又那样说。(*-e*) ～ **düşmek** (眼)出现白翳，(毛发)变白：Gözüne ak düştü. 他眼里出现白翳。Saçlarına ak düştü. 他的头发中出现了白发。～ **gözlü** 【俗】不怀好意的，目光刻毒的 ～ **ile karayı seçmek** 费九牛二虎之力，费尽心机，好不容易：Amana getirinceye kadar akla karayı seçtim. 我好不容易才使他认输。Dayımı kandırıncaya kadar akla karayı seçtim. 我好不容易才说服了我的舅舅。Onu buluncaya kadar akla karayı seçtim. 我好不容易才找到了他。～ **karayı seçmek** 分清黑白好坏 ～ **kirpani** 白色但是脏的 ～ **koyun kara koyun** 各种各样的情况，各种各样的可能性 ～ **koyunun kara kuzusu olmak**【俚】好人家出不肖子：Ak koyunun kara kuzusu da olur. 【成】龙生九子，九子各不同。～ **köpek kara köpek** 一群坏蛋，一丘之貉 ～ **saçlı** 白胡子老头 ～ **sadeler giyinmek** 【俗】死亡，去世 ～ **sakal, kara sakal** 【旧】

老老少少 ～ **sakaldan yok sakala gelmek** (或 **geçmek, girmek**) 年老体衰 ～ **sıcak** 烈日炎炎，灼热：Ak sıcak altında günlerce yürümüşlerdi. 他们在烈日下走了好几天。～ **süt emmiş** 正人君子，好人 ～ **topuk beyaz gerdan**【俗】美女 ～ **yürekli** 赤诚地，一片诚心地，真诚坦率地，推心置腹地；好心地；仁慈的，慈悲的 ～**a çekmek** 誊清，誊写 ～**dan karadan anlamak** 阅历丰富 ～**dan karadan geçmek** 历经磨难 ～**ı** ～ **karası kara** 白皮肤黑眼睛黑头发的，非常漂亮的(人) ～**ı çok gözlerini belertmek** 翻白眼：Küçük, akı çok gözlerini belerterek ruh teslim etmiştir. 这小子两眼一翻断了气。～**ı kara karayı ak göstermek** 颠倒黑白，弄虚作假 ～**ı karadan seçmek** 区分正误优劣，知道好歹 ～**ı karası anlaşılmak** 【成】是骡子是马拉出来遛遛 ～**ı karası belli olmak** 【成】是骡子是马拉出来遛遛 ～**ı karayı yitirmek** 茫然若失，不知所措 ～**ım derken bokum demek** 【粗】越抹越黑，越描越黑；弄巧成拙 ～**ına karasına bakmak** 挑剔 ～**ını bokuna karıştırmak** 瞎搅和 ～**tan karadan haberi olmamak** 未读过书，文盲，不认识字，没文化，无知 ◆**Ak akçe kara gün içindir.** 集腋成裘，用时不愁；铢积寸累，急需有备。**Ak bacak, kara bacak hamamda belli olur.** 是骡子是马拉出来遛遛。**Ak don** (或 **göt**)**, kara don** (或 **göt**) **geçit başında belli olur.** 是骡子是马拉出来遛遛。**Ak gün ağartır, kara gün karartır.** 人逢喜事精神爽，人遇忧愁精神伤。**Ak koyunu gören içi dolu yağ sanır.** 盲人摸象。**Ak köpeğin pamuk pazarına zararı vardır.** 白狗跑进棉堆棉价跌，白石子混进米袋米贱卖。**Akı karası geçitte belli olur.** 是骡子是马，拉出来遛遛。

aka *is.* 【俗】大哥，老兄

akabe (阿) *is.* ❶陡峭的路，险峻的通道，山坡，陡坡 ❷【转】危险，危险境地，危险时刻；危机，(病情的)危象：Bu akabeyi de atlatırsak, ötesi kolay. 这一关如果我们闯过去了，其余的都不在话下。

Akabe *öz.is.* 亚喀巴(约旦)

akabinde *zf.* 紧追不放地，紧随其后，随后；立即，马上：～ takip etmek 紧紧跟踪，紧盯不舍 bağımsızlığın ilânı ～ 宣布独立之后

akaç, -cı *is.* ❶排水管，排水沟，下水道 ❷水渠，泄水系统 ❸用于特别潮湿的土地排水的地下排水设施；汇集地下水的设施

akaçlamak (*-i*) 给…排水，使…的水泄出

akademi (法) *is.* ❶科学院，研究院，学院，学会，协会：～ üyesi 科学院院士 bilimler ～si 科学院 iktisadi bilimler ～si 经济科学研究院 toplumsal bilimler ～si 社会科学院 ❷高等学校，学院：harp ～si 军事学院 spor ～si 体育学院 ❸裸体画，裸体雕塑 ◇～ **yapmak** 画裸体画，制作裸体雕塑

akademici *is.* 画裸体画的画家，做裸体雕塑者；学院派画家或雕塑家

akademicilik, -ği *is.* 学院派，经院派；学院派(经院派)做画或雕刻方式或职业

akademik (法) *s.* ❶科学院的，学院的，学会的，学术的：～ otorite 学术权威 ～ özgürlük 学术自由 ❷学院式的，纯理的，刻板的，拘谨的，学究的，空谈的，书生气的：～ argümanlar 纯理论性论据 ～ çalışma (绘画雕塑)经院派作品 ～ ressam 经院派画家 ❸学位的：～ derece 学位 ～ görev ünvanı 职称 ～ yükselme sınavları 学衔晋升考试 Halen üniversitelerimiz öğrencilerine lisans, yüksek lisans ve doktor gibi akademik dereceleri vermektedir. 目前我国大学授予学生学士、硕士和博士学位。❹裸体的(绘画雕塑)：～ figür 裸体画 ◇～ **yapmak** 画裸体画，做裸体雕塑 ～ **zekâ** 科学才智，聪慧的科学头脑：～ zekâya sahip olan gençler 拥有聪慧的科学头脑的青年们

akademisal *is.* 学院派的，经院派的(绘画或雕塑作品)

akademisyen (法) *is.* 科学院院士；法兰西学院院士；学会会员；在科学研究或教学工作中声名卓著者

ak ağa *is.* 〈史〉白人宦官

ak ağaç, -cı *is.* 〈植〉白桦树(*Betula alba*)

akait, -di [aka:it] (阿) *ç.is.* ❶神学：～ ilmi 神学 ❷宗教观念，宗教信仰 ❸教义，宗教信

条

akaju (法) Ⅰ *is.* 〈植〉❶桃花心木，红木(*Swietenia mahagoni*) ❷楝如树，菲律宾红柳桉树，产桃花心木的树，产红木的树 Ⅱ *s.* 桃花心木制的，红木的：～ dolap 红木橱柜 ◇～ **rengi** 红综色，赤褐色

akak, -ğı *is.* 【俗】❶河床；水道；槽，沟，渠 ❷河流；小河；溪，河叉子；流水 ❸运河 ❹泛指适于水或气等流体物质通过的各种通道

ak ala *is.* 用美国品种在土耳其培育的一种棉花

ak alınlı (**deniz kırlangıcı**) *is.* 〈动〉白额海燕(*Sterna albifrons*)

ak amber *is.* ❶龙涎香 ❷从被称为 Himena 的树中提取的一种散发香味的树脂

akamet [aka:met] (阿) *is.* ❶贫瘠，不结果实，荒瘠，无收成 ❷【转】无结果，无成就，半途而废，失败，挫折 ◇～**e uğramak** 遭到失败，受挫折

akan yıldız *is.* 〈天〉流星：～ yağmuru 流星雨

akap, -bi (阿) *is.* ❶脚后跟；袜后跟 ❷鞋后跟 ❸(某物的)后面部分，后部 ❹末尾，结论，结果

akapni (法) *is.* 〈医〉血液二氧化碳缺乏，缺碳酸血

akar[1] Ⅰ *is.* 流动的；液体的，液体的 Ⅱ *s.* 河流，溪水

akar[2] [aka:r] *is.* 不动产，房产，地产，私产

akar amber *is.* 〈植〉❶苏合香(树)(*Liquidambar orientalis*) ❷从胶皮枫香树(*Liquidambar styraciflua*)提取的液体香料

akarca *is.* 【俗】❶流水，流动的水 ❷小河，溪流，河沟，沟渠 ❸〈医〉结核、淋病等传染性病，骨结核 ❹〈医〉瘘，瘘管 ❺温泉

akar çeşme *is.* 泉，源泉；喷泉

akardiotrofi (法) *is.* 〈医〉心萎缩

akaret [aka:ret] (阿) *is.* 用于出租的房屋商店等不动产

akarisit, -di (法) *is.* 〈医〉杀疥虫剂；杀螨剂

akarit, -di (法) *is.* 〈动〉螨

akarlar *ç.is.* 〈动〉疥螨，痒螨，蜱螨(*Acarina*)

akar su *is.* ❶流水 ❷溪流，河流：～ kıyısı 河岸，江岸 ～ yatağı 河床 ◇～ **gibi ezberlemek** 倒背如流 ～**ları durdurmak** 令人信服地说话，讲话有说服力 ◆**Akar suya inanma el oğluna dayanma.** 不要相信流水，不要依靠别人。**Akar su pislik tutmaz.** 流水不腐，户枢不蠹。

akar yakıt *is.* ❶燃油，液体燃料，油料 ❷【俚】酒，含酒精饮料

akaryenler *ç.is.* 〈动〉疥螨，痒螨，蜱螨

ak asma *is.* 〈植〉铁线莲(*Clematis vitalba*)

akasya [aka'sya] (法) *is.* 〈植〉❶金合属植物(*Acacia*) ❷刺槐，洋槐(*Robinia pseudoacacia*)

akasya biti *is.* 〈动〉金雀花蚜(*Aphis laburni*)

akbaba [a'kbaba] *is.* ❶〈动〉座山雕，秃鹫，秃鹰，胡兀鹫(*Vultur monachus*) ❷【转】白发老人 ◇～**ya dönmek** 白发苍苍

akbabagiller *ç.is.* 〈动〉秃鹫科，新域鹫科(*Vulturidae*)

akbaba kralı *is.* 〈动〉黑秃鹫，秃鹫王(*Cathartes papa*)

ak bakla *is.* 【俗】干豆角，干菜豆，干四季豆(角)

ak balık, -ğı *is.* 〈动〉❶圆鳍雅罗鱼(*Leuciscus cephalus*) ❷海神鳃(*Lichia amia*)

ak balıkçıl *is.* 〈动〉白鹭(*Egretta alba*)

ak balina *is.* 〈动〉白鲸，白海豚(*Delphinapterus leucas*)

ak ballı baba *is.* 〈植〉(短柄)野芝麻(*Lamium album*)

ak basma *is.* 〈医〉❶白内障，圆翳内障(*Cataract*) ❷眼内出现白翳

ak basmak (*-e*) (眼内)出现白翳，患白内障

akbaş *is.* 〈动〉黑雁(*Bernicla*)

akbaş maymum *is.* 〈动〉白头猿

ak başak, -ğı *is.* 〈植〉生长于色雷斯的一种秋季收割的小麦

ak başlı *is.* 白头的：～ yelve 青头雁，灰头鸥

ak baykuş *is.* 〈动〉仓鸮(*Tyto alba*)

ak benek, -ği *is.* 〈医〉角膜白斑，白内障，白翳，眼翳

ak benekler *ç.is.* 〈绘〉绘画特别是油画、水彩画中留出的空白处

ak bez *is.* 白棉布

ak biber *is.* 白胡椒

ak buğday *is.* (产于安卡拉、开塞利、加济安泰普普等地区、秋季收获的)白壳小麦，白小麦

ak burçak, -ğı *is.* 〈植〉苦野豌豆(*Orobus*, *Lathyrus sativus*)

ak ciğer *is.* 〈解〉肺：～ atardamarı 肺动脉 ～ borucuğu 细支气管 ～ iltihabı 肺炎 ～ lopcuğu 肺小叶 ～ mide siniri 迷走神经 ～ toplardamarı 肺静脉 ～ tüberkülozu 肺结核 ～ zarı iltihabı 胸膜炎 ～ zarı kovuğu 胸腔

ak ciğergiller *ç.is.* 〈动〉肺螺亚纲(转体动物)(*Pulmonate*)

akciğerli balıklar *is.* 〈动〉肺鱼类，肺鱼亚纲(*Dipnoi*)

ak ciğerli barramunda *is.* 〈动〉角齿鱼(*Neoceratodus forsteri*)

ak ciğerli salyangozlar *ç.is.* 〈动〉肺螺亚纲(软体动物)(*Pulmonate*)

ak ciğerliler *ç.is.* 〈动〉肺鱼类，肺鱼亚纲(*Dipnoi*)

ak ciğersiz semender *is.* 〈动〉无肺螈(*Plethon glutinosus*)

ak ciğersiz semendergiller *ç.is.* 〈动〉无肺螈属(*Plethonidae*)

akça *is.* 较白的，稍白的；带白色的，有些苍白的；发白的，褪色的 ◇～ **pakça** 手脸白净的，白皮肤的；白净漂亮的(女人)：～ pakça bir kadın 白净、漂亮的女人

akça ağaç, -cı *is.* 〈植〉槭树(*Acer*)

akça ağaçgiller *ç.is.* 〈植〉槭树科(*Aceraceae*)

akça armudu, -nu *is.* 〈植〉一种浅绿色小香梨

akça kavak, -ğı *is.* 〈植〉银白杨(*Populus alba*)

akça kesme *is.* 〈植〉非丽树(*Phillyrea*)：geniş yapraklı ～ 阔叶非丽(树)

akçalı *is.* ❶有钱的，富的 ❷钱财的，财政的，财务的，金融的

ak çam *is.* 〈植〉白松，银枞(*Abies abla*)

ak çapak, -ğı *is.* 〈动〉粗鳞鳊(*Blicca bjoerna*)

akça yel *is.* 温暖的东南风

akçe *is.* ❶银币，银角子；硬币：ufak ～ 零钱 Bir buldu iki ister, akçe buldu çıkın ister.【成】得寸进尺；贪得无厌；得陇望蜀。❷钱币：ana ～ 本钱 ～ bozulması 货币贬值 ihtiyat ～si 储备金 ◇～ **çanlı** 非常爱钱的；财迷 ～ **etmez** 分文不值的，微不足道的 ～ **farkı** 〈经〉加水，贴水 ～ **ile bohça ile** 带着钱和礼物，送钱送礼 ～ **kesmek** 造币 ～**si ucuz olmak** 慷慨大方 ◆**Akçesi ucuz olanın kendisi kıymetli olur.** 慷慨之人人人爱。

akçeli *is.* 有钱的，富有的，富有的

akçesiz *is.* 无钱的，贫穷的

akçesizlik, -ği *is.* 无钱，缺钱，拮据，手头很紧

akçıl *is.* ❶略带白色的，微白的，淡白色的，灰白色的，稍白的：～ bir yeşil 淡绿色的，浅绿色的 Akçıl bir teni var. 她长着白净的皮肤。❷苍白的：Korkudan yüzü biraz akçıldı. 他当时脸都吓白了。❸变白的，发白的，褪色的：Bu perde güneşten akçıl olmuş. 这块

窗帘都晒褪色了。❹白色色调过重的：Bu tablo biraz akçıl olmuş. 这幅画白色色调有点过重。◇～ **toprak** 高岭土，陶土

akçıllanmak, akçıllaşmak (*nsz*) ❶变淡白，变灰白；变苍白 ❷褪色，发白

akçıllık, -ğı *is.* 微白，灰白；苍白；发白，褪色；偏白，过白

akçınlık, -ğı *is.* 〈医〉白化病，白化现象

ak çöpleme *is.* 〈植〉白藜芦(*Veratrum album*)

ak darı *is.* 〈植〉黍子，稷(*Panicum miliaceum*)

akdem (阿) Ⅰ *is.* ❶先前的，以前的，从前的 ❷古老的，久远的，最早的 Ⅱ *zf.* ❶先前，以前，从前 ❷很久以前，早先：bundan ～ 在这以前，从前 her şeyden ～ 首先

akdemce [akde'mce] *zf.* 此前，不久前，前不久

ak demir *is.* 白铁，马口铁

Ak deniz *öz.is.* 地中海：～ humması 〈医〉地中海热，波状热，布鲁士菌病 ～ iklimi 地中海气候

Ak deniz akbabası *is.* 〈动〉地中海秃鹫

Akdeniz kum engereği *is.* 〈动〉地中海沙蛇(*Vipera ammondytes meridionalis*)

Ak deniz meyve sineği *is.* 〈动〉地中海果蝇(*Cerbitis capitate*)

ak deniz sineği *is.* 〈动〉地中海实蝇(*Ceratitis capitata*)

akdes (阿) *is.* 【旧】非常神圣的，神圣不可侵犯的

akdetmek (*-i*) ❶签订，缔结：dostluk muahedesini ～ 签订友好条约 ittifak ～ 结盟 mukavele ～ 签订合同(协议，条约) ❷召开，举行：içtima ～ 举行会议

akdî (阿) *is.* 契约的，缔约的，签有条约的，订有合同的；契约规定的：～ faiz 法定利息之外通过契约确定的利息 ～ taraflar 缔约各方 ～ tatil 契约规定的假期 ～ vecibeler 契约规定的义务

ak diken *is.* 〈植〉鼠李，药鼠李(*Rhamnus cathartica*)

ak doğan *is.* 〈动〉大隼，隼(*Girfalcon*)

AKTDYK 【缩】阿塔图尔克文化、语言和历史协会(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu)

aken (法) *is.* 〈植〉瘦果

ak gergedan *is.* 〈动〉白犀牛(*Ceratotherium simus*)

ak görgen *is.* 〈植〉山毛榉，水青冈(*Fagus*)

ak gömlek, -ği *is.* 〈医〉白膜

ak günlük, -ğü *is.* 〈植〉乳香(*Olibanum*)

ak hardal *is.* 〈植〉欧白芥(*Sinapis alba*)

ak haşhaş *is.* 〈植〉白罂粟

akı[1] *s.*【俗】慷慨的；善良的

akı[2] *is.* 〈物〉流，流动；流量，能量：～ ölçer 〈物〉流量表，流速计 endüksiyon ～sı 〈物〉感应能量 ışık ～sı 〈物〉光通量，光流 magnetik ～sı 〈物〉磁通量

akıben [a'kıben] (阿) *zf.* 最终，终于，结果，最后

akıbet [a:kıbet] (阿) *is.* 结尾，结局，后果，命运，下场：düşüncesizliğin ～i 轻率与漫不经心的后果 muharebenin ～i 战斗的结局 Akıbeti meçhuldur. 他的命运不得而知。Davranışının akıbet ne olur bilmem. 我不知道他这么做的后果是什么。Hemen herkes, kıyamet gününün gelip çattığına hükmetmiş ve akıbetten ümit kesmiş görünüyor. 看来几乎所有的人都认为世界末日就要来了，对未来丧失了希望。Ⅱ *zf.* 最后，最终，终于，终将：～ bilmek 终于知道 ～ hissetmek 终于明白 Akıbet, iş düzelecek. 事情终将好起来。Kurdun çocuğu akıbet kurt olur. 【成】狼崽最终仍是狼。◇(*-in*) **～ine uğramak** 遭到某人的下场

akıcı *is.* ❶流动的，流质的，流体的，液态的：～ kapital 流动资本 ～ madde 流体物质 ～ nüfus 流动人口 ～ yiyecek 流体食物 ❷流畅的，顺畅的，流利的；清楚的，明了的：～ bir yazı 文笔流畅的文章 ～ bir söz 流畅的讲话，从容不迫的讲话 ～ ibare 顺畅的措辞 ～ anlatış 清楚的讲解，明白的阐述 ～ üslûp 流畅的文体 ❸匀称的，均匀的(笔迹等)：～ yazılış 匀整的笔迹 ❹平稳的，自然的；轻盈的(步态等)：～ yürüyüş 轻盈的步态 ◇～ **ünsüz** 〈语〉流音辅音(r, l, ğ, y 等)

akıcılık, -ğı *is.* ❶流动，流质，流体，液态；流动性，流度 ❷流畅，顺畅，流利；(表达)清楚，明了 ❸匀称，均匀；(步态)轻盈 ❹人口流动

akıl, -klı (阿) *is.* ❶理智，明智；智慧，智能，智力，聪明：Akıl kişiye sermayedir. 智慧是人的财富。❷记忆，记忆力：～ defteri 记事本，备忘录 Bu gün gibi aklında. 他记得清清楚楚，就象今天刚发生的事一样。❸主意，念头，想法，心思：Şimdi bütün aklın artık para kazanmakta olsun. Sözlerimi kulağına küpe et. 你今后要把一门心思放到挣钱上去，不要把我的话当耳旁风。❹意见，建议，劝告，忠告，指点：Adamın aklına bak! 瞧这人出的这主意！Teke bu aklı pek beğenmiş, hemen razı olmuş. 羊认为这个主意不错，立刻就同意了。❺心灵：～ güzellikleri 心灵美 ❻神态，理智，思维能力，判断力，理解力：～ doktoru 精神病医生 ～ hastahanesi 精神病院 ～ hastalığı 精神病 ～ hastası 精神病患者，疯子 ◇～ **alıcı** 有理智的，明智的，值得干的：～ alıcı bir iş 值得做的工作 ～ **almak** ①领会，懂得，明白，想象到：Daha altmış yıl önce, insanların aya gidebileceğini akıl almıyordu. 还是在 60 年前，人们还想不到人类能登上月球。②咨询，讨主意，讨教，求教：Nasıl davranması gerektiği ile ilgili olarak babasından akıl aldı. 他问父亲他应该怎么办。Önemli işlere karar vermeden önce tanıdıklarımızdan akıl almamız yerinde olur. 在作出重大决定之前，我们应该和朋友们商量一下。～ **almaz** 难以置信的，惊人的：～ almaz canavarlık 难以置信的野蛮暴行 Anlattıkları akıl almaz şeylerdi ama gene de heyecanla dinlemekten kendimizi alamadık. 他讲的都是一些难以置信的事情，可是我们仍然忍不住去饶有兴趣地听他讲。～ **baliğ olmak** 长大，成熟：Küçük değil ki, bu sene akıl baliğ oldu. 他已经不小了，今年已经长大成人了。(*-de*) ～ **başa sıçramak** 醒悟，明白，发现 ～ **başa yar olmak** 醒悟，弄明白，明白过来 ～ **bırakmamak** 使糊涂：Çocuğun hâlleri anasında akıl bırakmadı. 孩子的态度把他的母亲弄糊涂了。～ **cihetiyle iflâsa çıkmak** 不可理解，不可思议，百思不得其解；什么都不懂，什么都不明白：Çehre züğürdü olarak kırk lırk beş yaşına kadar evde kaldığından akıl cihetiyle iflâsa çıkmış. 她其丑无比，四十四、五岁了还嫁不出去，因此不谙世事。～ **çalmak** 蛊惑，迷惑，诱惑，引诱 ～ **çelmek** 引入歧途，诱惑 ～ **çileden çıkmak** 一时糊涂 ～ **dağıtılırken değirmene karpuz öğütmeye gitmek** 【成】一时糊涂干傻事 ～ **dağıtmak** 劝戒，劝告，出主意 (*-e*) ～ **danışmak** 咨询，商量，讨主意：Mesleğini seçerken babasına akıl danıştı. 他找工作时同父亲商量。～ **durdurmak** 令人惊异，令人赞叹的，使人目瞪口呆，使人震惊，使人困惑：İki gün boyunca bu bin kilometrelik kıyıların akıl durduran tabiat güzellikleri içinde yola almaya başlamıştık. 在这绵延 1000 千米的海岸的令人赞叹的自然美景中，我们开始了为时两天的行程。～ **duyuları** 视觉触觉和听觉 (*-e*) ～ **erdirmek** 理解，领悟，领会，明白，懂得：Kral paralardan birçoğunun eksildiğini anlamış; fakat bunları kimin çalabileceğine akıl erdirememiş. 国王发现钱少了不少，但是搞不明白是谁能把它们偷走。(*-e*) ～ **ermek** 理解，领会，领悟，明白：Onun işine akıl ermez. 不知道他在打什么主意。～ **etmek** ① (*-e*) 理解，领会，领悟，明白：Buna akıl edecek yaşta değil. 他还太小，弄不懂这一点。② (*-i*) 能及时想起对策和办法：Anahtarı komşuya bırakmayı akıl etmeseydi, kocasını saatlerce kapıda bekletecekti. 要不是她想起来把钥匙放在邻居家里，她的丈夫就得在门口等上几个小时了。Şaşkın şaşkın etrafına bakıyor, fakat başını kaldırmayı akıl edemiyordu. 他茫然地四处看，就是不敢反抗。～ **fikir** 想法，见解，设想，主意，点子 ～ **fikir ermek** 明白，懂得：Herkes çok şeyler söylüyor, ama yine de işlerine akıl fikir ermiyor. 大伙儿说了很多，可是他还是不明白。～ **fukarası** 傻瓜，笨蛋，蠢货 (*-i*) ～ **havsala almamak** 搞不明白，弄不懂：Artık bu kadarını akıl havsala alamaz. 就这点东西，他就是搞不明白。～ **hocalığı** ①出主意，指点迷津 ②好为人师，对人指手划脚，

自以为是：Akıl hocalığı istemem. 我不喜欢别人对我指手划脚。**～ hocalığı etmek** ①出主意，指点迷津 ②好为人师，对人指手划脚，自以为是：Bana akıl hocalığı etme; ben ne yapacağımı bilirim. 别对我指手划脚的，我该干什么我知道。**～ hocası** ①谋士，顾问，出主意者，指点迷津者：Onun yanında akıl hocaları daima bulunmaktadır. 他身边总有一些人给出谋划策。②好为人师者，喜欢对人指手划脚者，自以为是者：Bizim akıl hocasına ihtiyacımız yok. 我们不需要对我们指手划脚的人。**～ işi değil** (或 **olmamak**) 不理智的，不明智的，莫明其妙的，荒唐的：Yaptığın akıl işi değil. 你干的这事真是莫明其妙。Genç bir kıza bağlanmak siz yaşta bir adam için akıl işi olamaz. 像您这样年纪的人爱上一个年轻姑娘是不理智的。**～ kârı** 理智的，经过深思熟虑的：～ kârı hareket 理智的行动 Akıl kârı mı bu? 难道这是聪明人干的事吗？Bu iş akıl kârı değildir. 此事不妥。O senin salık verdiğin çareyi pek akıl kârı göremiyor. 她不会认可你出的主意。**～ karışmak** 慌乱，慌张，不知所措 (*-i*) **～ kesmek** 领会，懂得，明白：Bu işi aklım kesmiyor. 这事我搞不明白。**～ kethüdası** 好为人师者，好事出主意者，喜欢对别人指手划脚者 **～ kumkuması** (或 **kutusu, küpü**) 【谑】机灵鬼；聪慧的：Bu çocuk bir akıl kutusu. 这孩子是个机灵鬼。(*-e*) **～ öğretmek** 出主意，出谋划策，指点迷津：Bana bir akıl ögret. 帮我想个办法！帮我出个主意！你说我该怎么办？Ona, bir arkadaş sıfatıyle akıl öğretmek zahmetine katlanmayı göze almıştım. 我斗胆以同事的身分勉为其难地给他出了点儿主意。**～ satmak** 卖弄聪明，耍小聪明 (*-e*) **～ sır ermemek** 弄不懂其中奥秘：İnsanların modaya düşkünlüğüne akıl sır ermiyor. 他对人们赶时髦百思不得其解。(*-den*) **～ sormak** 咨询，讨主意，讨教 **～ terelelli** 非常轻浮的，非常不稳重的 (*-e*) **～ vermek** 出主意，出谋划策，指点迷津：Bu aklı kim size verdi? 这是谁给您出的主意？Allah akıl (fikir) versin! 愿真主开导开导他吧！**～ yaşatmak** 领会，懂得，明白 **～ yatmak** 领会，懂得，明白，想象到 **～ yormak** 费尽心思，煞费苦心，绞尽脑汁，冥思苦想：Akılını yorma, bulamazsın. 你别费心思了，找不到了。Bu bilmece akıl yormadan bulunamaz. 这个谜语不动脑子是猜不出来的。**～ yürütmek** 开动脑筋，出主意，想办法，提出思路 **～ zıvanadan çıkmak** 一时糊涂 **～a dokunmak** 使失去镇静，使心绪不宁，使糊涂，使震惊，使目瞪口呆 **～a gelmedik** 想不到的，想象不到的 **～a gelmek** 想到，想象出：Bu akla gelir şey değil. 这是想象不到的事情。**～a gelmez** 无法想象的，难以置信的，可怕的，恐怖的；想不起来的，回忆不起来的 **～a getirmek** 提醒，使想起 **～a hayale gelmemek** 想不到，难以置信，百思不解，莫明其妙：Cambaz akla hayale gelmeyen numaralar yaptı. 杂技演员表演了一些令人难以置信的特技动作。**～a sığar gibi** 可信的，令人信服的，理智能够接受的：Söylediklerin akla sığar gibi değil. 你说的话不能令人信服。**～a sığmamak** 不可信，难以置信，不合情理：～a sığmaz servetler 令人难以置信的财富 **～a uymak** 想当然，草率从事，莽撞行事 **～a yakın** 明智的，合乎情理的，似乎可以接受的 **～a yelken etmek** 心血来潮，草率从事，莽撞行事：Akla yelken ettik, o fena havada küçük sandalla açıldık, başımıza bir kaza geldi. 我们几个人心血来潮，在那个恶劣的天气里，登上一艘小船就出海了，结果出事了。Akla yelken edip bir kere kapıldık şimdi kurtulamıyoruz. 我们脑子一热，再次卷了进去，现在脱不了干系。**～a zarar** 令人震惊的，令人迷惑不解的，使人不知所措的 **～da bulunmak** 记住，牢记 **～da kalmak** 被记住，被铭记 **～da tutmak** 记住，铭记 **～dan atmak** 忘掉，不去想 **～dan bulmak** 思索，思考；想办法解决：Sorulan problemi akıldan bulmak için epey uğraştım ama beceremedim. 我绞尽脑汁想办法解决被提出的问题，可是一无所获。**～dan çıkarmak** 失望，断念头 **～dan çözmek** 思索，思考；想办法解决 **～dan gayrı müsellâh** 【转】疯狂的，心理不正常的 **～dan geçmek** 回想，回忆，怀念 **～dan geçirmek** ①回想，回忆，怀念：Akıldan geçiyordum çocukluğumu. 我怀念我的童年时代。②筹划做某事，产生某种念头 **～dan gitmek** 忘记：Okul hayatımız akıldan gider mi hiç? 我们的校园生活你一点儿也不记得了吗？**～dan söküp atmak** 忘记 **～dan söylemek** 思索，思考；想办法解决 **～dan yana züğürt olmak** 【谑】犯傻，成为笨蛋：Akıldan yana züğürt olduktan sonra zenginlik neye yarar ki… 人要是变成了傻瓜，有钱又有什么用？Zengindir ama akıldan yana ah, pek züğürt. 他很有钱，但是他很傻。(*-in*, *-i*) **～ı**

almamak ①想不通，不明白 ②不相信会发生 ③认为不妥：Çocuğun bu geç saatte evden izinsiz çıkıp gitmesini aklım almıyor. 我认为一个孩子这么晚了不经允许出门是不合适的。**～ı basmek** 领悟，明白 (*-in*) **～ı başına gelmek** ①醒悟，弄明白，明白过来：Aklı başına sonradan geldi. 他后来才明白是怎么回事。Başına böyle bir felek tokmağı yedikten sonra belki aklın başına gelir. 也许给你当头一棒，你才明白是怎么一回事。②苏醒 **～ı başında** ①理智的，聪明的，明智的：～ı başında bir çocuk 聪明的孩子 ②诚实的，正直的，正派的：～ı başında bir genç 正直的年轻人 Aklı başında bir kimse kolay kolay yolunu sapıtmaz. 一个正派的人是不会轻易学坏的。Karısı aklı başıda, mayası temiz bir kadın. 他的妻子是一个正派的好女人。**～ı başında değil bir karış yukarıda** 轻率的，不加思索想到什么就干什么的；任性的，轻佻的，轻狂的 **～ı başında kalmamak** 惊慌失措 **～ı başından bir karış yukarı(da)** 轻率的，不加思索想到什么就干什么的；任性的，轻佻的，轻狂的 **～ı başından çıkmak** 惊慌失措 **～ı başından fırlamak** 呆，发楞，惊呆 (*-in*) **～ı başından gitmek** ①乐不可支：Aklımız başımızdan gidip bir gece bunlar ile can sohbetleri ettik. 我们乐坏了，同这些人推心置腹地聊了一宿。Onu karşımda görünce aklım başımdan gitti. 我一见了他，高兴得不知该如何是好。②魂不守舍；大吃一惊，不知所措，惊慌失措，魂飞魄散：Fakat bunların da yeniden kömür olduklarını görünce kuyumcunun aklı başından gitmiş. 但是，这些也重新变成了煤炭，金匠一见，大吃一惊。Yaşlı adamın aklı başından gitti. 老头魂飞魄散。Aklım başımdan gitti, bir türlü yanına yaklaşmağa cesaret edemedim. 我魂都没了，还哪敢往前靠。③昏迷，昏厥 **～ı başka yerde olmak** (或 **kalmak, dolaşmak**) 走神儿，想别的事儿，魂不守舍，心不在焉：Affet, aklım başka yerdeydi. 对不起，我刚才走神了。Sen ders çalışıyor görünüyorsun; ama aklın başka yerde. 你看起来像是在做功课，可实际上心不在焉。**～ı bir yerde olmak** 分心，心思集中在某处，为不该操心事操心：Aklı hep evdeydi. 当时她的心思全放在家里了。**～ı bokuna karışmak** 【粗】①吓得屁滚尿流，吓傻；不知所措，惊慌失措：Ökçesizin biri, höt desen aklı bokuna karışır. 他是个胆小鬼，你一吓唬他，他就屁滚尿流了。②乐不可支，高兴得不知如何是好 **～ı bulanmak** 惊讶 **～ı çalık** 发疯的，发狂的，头脑不正常的，脑子有问题的 **～ı çatlamak** 犹豫不决，不知该如何是好 **～ı çelinmek** 不知所措，惊慌，困惑 **～ı çıkmak** 害怕，不安；不知所措，惊慌：Çocuklar evde yalnız diye aklı çıkıyor. 孩子们害怕独自在家。Para harcayacak diye aklı çıkıyor. 他怕花钱。**～ı dağılmak** 分神儿，思想不集中，无法集中精力思考某个特定问题 **～ı dolaşmak** 茫然不知所措，慌乱，惊慌 (*-nin*) **～ı durmak** 吓呆，惊呆，目瞪口呆；赞叹不已：Bu haberi öğrenince aklım durdu. 一得知这一消息，我目瞪口呆。(*-e*) **～ı erdirmek** 搞清楚，弄明白 (*-nin*, *-e*) **～ı ermek** ①搞清楚，弄明白；有能力做：Bunun nasıl olduğuna kimsenin aklı ermezmiş. 谁也不明白这是怎么回事。Onun matematiğe pek aklı ermez. 他数学不大行。Nasıl aile bu aklım ermiyor, hemen her gün, günün her saatinde birbirlerine geçiyorlar. 这个家我怎么也搞不明白，几乎每天每时每刻都在吵。②懂事，成熟：Benim o şeylere artık aklım ermeğe başladı. 我已经开始懂得那些事了。Sahi, Marie, senin aklın her şeye eriyor. 说实话，玛丽，你真是什么都懂。**～ı evvel** 非常聪明的，极聪慧的 **～ı fırtmak** 变傻，变呆；吃惊，惊呆 (*-in*) **～ı fikri bir şeyde olmak** 一门心思在某件事上：Bizim çocuğun aklı fikri oyunda. 我们的孩子一门心思就是玩儿。Bu adamın aklı fikri hep yemekte. 这个人一门心思净想着吃了。Ne yapsa aklı fikri o kızda. 不论干什么事，他总是想那姑娘。**～ı fikri birbirine karışmak** 被弄糊涂，被弄得莫明其妙 **～ı gideyazmak** 失去思维能力；昏厥，昏迷 **～ı gitmek** ①困惑，茫然不知所措，担心，害怕，惊慌失措：Kamyon hatalı sollayınca bir kaza olacak diye aklımız gitti. 我们担心，卡车一旦违章超车，就可能发生事故。②非常喜欢，酷爱，痴迷于 **～ı gözünde olmak** 信奉眼见为实，只相信亲眼看见的 **～ı işletebilmek** 善于动脑筋，会开动脑筋 **～ı kaçık olmak** ①发疯，发狂，失去理智，精神失常 ②【转】失态 (*-de*) **～ı kalmak** 入迷地想心爱的东西，痴迷于：Vitrinde gördüğü basket topunda aklı kaldı. 他在橱窗里看见了一个篮球，一下子就迷上了。**～ı karışmak** 不知所措，惊慌，困惑：Farklı konularda, bir çok soru sordunuz; aklım karıştı. 您问得那么多，涉及的事又多，我脑子都乱了。(*-i*) **～ı kesmek**

确信，确认，断定，以为，认为：Bu işin içinden yalnız çıkamayacağımı aklım kesti. 我认为我不可能一个人独立处理这件事。Oğlunun başarılı olacağına aklı kesti. 他认为他的儿子将会成功。Şimdi öleceğimi akılları kestiği için ağlaşıyorlar. 他们以为我就要死了，于是便哭了起来。**～ı kısa** (或 **kıt**) 愚笨的，缺心眼的 **～ı okkadan dört yüz dirhem eksik**【俚】没头脑的，缺心眼的，愚蠢的 **～ı oynamak**【俗】害怕，惊慌 **～ı pusmak** 头发蒙 (*-e*) **～ı sıra** 依某人所见，按某人理解，据某人认为，按照某人的希望 **～ı sonradan gelmek** 悔悟，知错而改，事后才明白：Aklı başına sonradan geldi. 他后来才明白是怎么回事。(*-e*) **～ı takılmak** 牵挂，冥思苦想，沉思；着迷，沉溺于：Gece gündüz aklı o çocuklara takılıyordu. 他日夜牵挂着那些孩子。Oğlunun geleceğine aklı takılıyor. 他在为儿子的前途而思虑。Yatakta, aklım ertesi gün yapacağım işlere takılıyordum. 我躺在床上，思索着次日要干的事。**～ı tam ayar** 神智正常的，智力正常的：～ı tam ayar çocuklar 智力正常的孩子们 Zaten bu ailede aklı tam ayar kimse yoktur. 在这一家人中，经常全都疯了。(*-in*) **～ı tepesinden yukarı** 轻率的，不加思索想到什么就干什么的；任性的，轻佻的，轻狂的(人)：Dikkat et, dost olacağın kimsenin aklı tepesinden yukarı olmasın. 当心点儿！不要结交轻浮的人。**～ı terelelli** 非常轻浮的，非常不稳重的(人) (*-e*, *-in*) **～ı yatmak** 确信，确认，断定，认可：Ama babası, bu söze iyice aklı yatsın diye ahıra gitmiş. 但是，父亲想证实一下这句话，于是来到羊圈。Ali'nin türbeye kundak sokmasına benim de aklım yatmıyor. 我也不大相信阿里会放火烧墓。**～ı yolundan çıkmak** (或 **fırlamak**) 发疯，发狂，发傻，干蠢事；怒不可遏，失去理智 **～ı yumurta sarısıyla beslenmek** 聪明 **～ı zıvanadan çıkmak** 发疯，发狂，发傻，干蠢事；怒不可遏，失去理智：Bu kadar yıkımdan sonra adamın aklı zıvanadan çıktı. 受到如此意外的打击，此人失去了理智。(*-in*) **～ına bir şey gelmemek** 一筹莫展：Oğlan bahçeye oturmuş, bu ödevin yapılmasının nasıl mümkün olacağını düşünüp taşınmış ama aklına bir şey gelmemiş. 小伙子坐在花园里，琢磨着怎样解决这个难题，可是一筹莫展。(*-in*) **～ına bir şey takılmak** 一直在想，一直在琢磨 (*-in*) **～ına dammak** 突然想起：Aklıma damdı. 我突然想起来了。**～ına düşmek** ①想起，记起，忆起：Geçen yaz tatilinde tanıştığım arkadaşım aklıma düştü. 我突然想起了我在暑假时认识的一个朋友。②想到，产生念头，产生想法 **～ına eseni söylemek** 冒然行事，不加思索随心所欲，随便说，想到什么说什么，信口开河 (*-in*) **～ına esmek** 心血来潮，忽然想做某事：Oraya gitmek aklımıza esti. 我们忽然心血来潮，想去那里走走。**～ına estiği gibi hareket etmek** 我行我素 (*-in*) **～ına gelen başına gelmek** 言中：Aklıma gelen başıma geldi otomobilin lastiği patladı. 真让我说着了，车胎爆了。**～ına geleni işlemek** 心血来潮，忽然想做某事 **～ına geleni söylemek** 冒然行事，不加思索随心所欲，随便说，想到什么说什么，信口开河 **～ına geleni yapmak** 心血来潮，忽然想做某事 (*-in*) **～ına gelmek** ①被想起，被想到：Sonunda birdenbire halasının Ankara'de yaşadığı aklına geldi. 最后，他突然想起来他有个姑妈住在安卡拉。Eski eşyaların yığılı durduğu odadaki eski bir masa aklına gelmiş. 他想起来堆杂物的房子里有一张旧桌子。②产生某种念头，打算做某事：Günün birinde aklına babasının yanına dönmek gelmiş. 有一天，他想该回到父亲身边去了。③想办法：Sonunda aklına bir çare geldi. 最后，他想出了一个办法。(*-in*) **～ına gelmemek** 忘记；没想到：Bu sonucu önceden düşünmek gerek ama böyle şeyler kimsenin aklına gelmiyor. 这个结果应该事先想到，可是这样的事情谁也没有想到。(*-in*) **～ına gelmeyen başa gelmek** 发生意想不到的事情 (*-i*) **～ına getirmek** ①使想起，提醒：Yemekten önce şekeri çocuğun aklına getirme. 饭前不要引逗孩子吃糖。②想到，想象：İşin nereye varacağını aklına getirmez. 他想象不出事情会搞成什么样子。Kral yasa girmiş, fakat kraliçenin bu kötü işi yaptığını aklına getirmemiş. 国王很难过，但他没想到这坏事是王后干的。③发现：Bunun kendi masası olmadığını aklına bile getirmemiş. 他甚至没发现这张桌子不是他那张桌子。**～ına hiffet getirmek** 发疯，发狂 (*-in*) **～ına hücum etmek** 烦扰：Aklıma ne kadar kötü şeyler hücum ederse, o kadar eğleniyorum. 不管我有多少麻烦事，我都同样保持乐观。(*-i*) **～ına koymak** 打定主意做，决心做，执意：Ali, beni vapura kadar götürmeği aklına koymuştu. 阿里执意要送我上船。Amerika'ya gitmeyi bir kere

aklına koymuştu. Bu fikirden onu caydırmak oldukça zordu. 他执意要再去美国一趟，要使他改变主意相当困难。(*-in*) **～ına koymak** 授意，提议，启发，使产生念头 (*-i*) **～ına sığdırmak** ①相信，想象，理解，弄懂，搞明白：Bunu aklıma sığdıramıyorum. 这一点我搞不明白。Barış Bey, Ali'nin bu cehaletini aklına sığdıramadı. 巴雷什先生就是搞不懂阿里为什么这么蠢。②认为有可能发生 ③忍受 **～ına sığmak** 明白，理解 (*-in*) **～ına şaşmak** 对某人不理智的蠢行感到困惑(吃惊等)：Senin aklına şaşayım, böyle iş yapılır mı? 你的脑子是不是有毛病，这种事能干吗？Sana güvenenin aklına şaşayım. 真让我感到吃惊，居然还有人相信你。(*-i*) **～ına takmak** 醉心于，迷恋于，打定主意，一门心思想做某事：Avrupa'ya gitmeği aklına taktı. 他一心想去欧洲。(*-in*) **～ına turp sıkmak** 不喜欢某人的主意或言行：Aklına turp sıkayım. 【谑】你真是个糊涂虫，没脑子。Bu soğukta burada oturmayı akıl edenin aklına turp sıkayım. 这么冷，谁想住在这儿，谁就是个猪脑子。**～ına tükürmek**【俚】(对某人的想法主意等)不屑一顾，嗤之以鼻，看不上眼，厌恶，斥责 (*-in*) **～ına uymak** 迁就，迎合：çocuğun ～ına uymak 迁就孩子的不正当要求 **～ına yatmak** 被牢记，被铭记在心；同意：Onun sözü aklıma yatmış. 我同意他的这句话。**～ına yelken etmek** 心血来潮，草率行事，莽撞：Her zaman aklına yelken eden kimselerin sonu hüsrandır. 无论何时，卤莽行事事不成。**～ına yer etmek** 牢记，不忘 **～ında kalmak** 被记住，被想起：Onun adı aklımda kalmadı. 我记不起他的名字了。Aklında kalsın. 记住，别忘了！Adresi aklımda kaldı. 她的地址我已经记在脑子里了。Can kulağınla dilemezsen elbette aklında kalmaz. 你不用心听，当然记不住了。**～ında olmak** 被记住，被想起：Aklında mı? 你还记得吗？Aklında olsun. 记住，别忘了！(*-i*) **～ında tutmak** ①学会 ②牢记不忘：Bu sözü aklınızda tutun. 请您记住这句话。Bunları iyice aklında tuttu. Krala gitti; gördüklerini, işittiklerini anlattı. 他把这一切牢记在心里，去见国王，把他的所见所闻报告了国王。**～ında yer etmek** 牢记，不忘 (*-i*) **～ından çıkarmak** ①把…忘掉，忘记，遗忘：Ağabeyim pilot olmayı aklından çıkarmadı. 我大哥还没有断了去当飞行员的念头。②不想，不愿意：Erişemiyeceğiniz şeyi aklınızdan çıkarın. 您做不到的事，就不要去想它。(*-in*) **～ından çıkmak** 被忘记，被遗忘，想不起来：Bak eczaneye uğracaktım, aklımdan çıktı. 本来我要去药店，可是我给忘了。Söylediğiniz ad aklımdan çıktı. 您说的这个名字我想不起来了。Onun için yaptıkları iyilikler aklından çıkmış. 似乎他已经把人们为他做的好事忘得一干二净。(*-i*) **～ından demek** 自言自语，默念 **～ından geçenler okumak** 揣测某人的心思 (*-i*) **～ından geçirmek** 想起，想到，产生念头，打算，被认为可能发生：Tatilde Hongkong'a çıkmayı aklımdan geçiriyorum. 我打算到香港去度假。Şimdi seni aklımdan geçiriyordum. 我现在想你了。(*-in*) **～ından geçmek** ①回想，回忆，怀念 ②筹划做某事，产生念头：Bunu yapmak aklımdan bile geçmez. 我根本就不可能产生干这事的念头。**～ından tutmak** 想，想出，考虑 **～ından zoru olmak** 言谈举止傻乎乎的，脑子有毛病：Aklından zoru yoktur. 他一点儿不傻。(*-in*) **～ını almak** ①引起注意，引起兴趣，使心向神往：Karanlık gecede duvardan "pat" diye düşen tuğla aklımı aldı. 半夜三更，啪嗒一声从墙上掉下来一块砖头，吓了我一跳。②使变傻：Allah insanın aklını alacağına canını alsın. 与其让他痴呆变傻，还不如要了他的命吧！**～ını başına almak** (或 **toplamak, devşirmek**) 明白过来，醒悟，明白事理，回心转意：Aklını başına topla da çalış. 打起精神，干活儿去！Aklını başına toplamazsan kötü durumlara düşeceğin muhakkaktır. 你如果不回心转意，肯定要倒霉。(*-in*) **～ını başından almak** 使惊呆，使手足无措，使茫然失措：Karanlık gecede duvardan "pat" diye düşen tuğla aklımı aldı. 半夜三更，啪嗒一声从墙上掉下来一块砖头，吓了我一跳。**～ını başka yere vermek** 走神儿，思想开小差 **～ını beğenmek** 自作聪明，自以为是 (*-le*) **～ını bozmak** 迷恋于，沉溺于，醉心于：Aklını fotbolla bozmuş. 他迷恋足球。Bu çocuk oyunla aklını bozmuş. 这孩子玩儿上瘾了。(*-in*) **～ını çalmak** 使着迷，使迷恋，使神魂颠倒；蛊惑 (*-in*) **～ını çelmek** ①劝阻，谏止，说服 ②诱惑，迷惑，使着迷，使误入歧途：Bu harita, kâğıdının genişliği ve güzelliğiyle çoktandır aklımı çeliyordu. 这张地图的纸又宽又好，我早就看中了。O kız benim aklımı çeldi. 那姑娘使我着迷。Yavrucuğumun aklını çelmiş; kural dışı davranışlara yöneltmiş. 他引诱我的孩子干不正

当的事。**～ını dağıtmak** 失去理智，发狂，精神失常 **～ını değiştirmek** 改变主意，变卦，改变决定 **～ını gidermek** 使惊讶，使大吃一惊，使目瞪口呆 **～ını işletmek** 开动脑筋 **～ını kaçırmak** ①发疯，发狂，失去理智，精神失常：Ali, aklını mı kaçırdın? Otur çabuk yerine! 阿里！你疯了吗？快坐回去！②【转】失态：Bu durumda efkâr dağıtmak için içtiğim günde iki paket sigaram da olmasa aklımı kaçırabilirim. 在这种情况下，为了消愁如果一天没有两包烟的话，我就会发疯。**～ını kaybetmek** ①发疯，发狂，失去理智，精神失常，疯疯癫癫 ②变痴呆 **～ını kullanamak** 动脑筋，思索 **～ını oynatmak** 发疯，发狂，精神失常，疯疯癫癫，犯傻：Razı oldum, pekâlâ, gözlerin parlamaya başladı, hayır desem aklını oynatacaksın. 好吧，就算是你说的那样吧！你两眼已经开始放光了，我要是说不行，你还不疯了。(*-in*) **～ını perişan etmek** 使伤心，使难过，使心绪不佳 **～ını peynir ekmekle yemek**【谑】犯傻，干傻事：Yani ben şarkı mı söyleyeceğim? Sen aklını peynir ekmekle mi yedin? 我还能唱歌？你别犯傻了！**～ını şaşırmak** 惊慌失措，失魂落魄，不知所措，干傻事 (*-e*) **～ını takmak** 迷恋于，沉溺于；操心，牵挂，心思都用于 **～ını üstüne almak** 明白过来，醒悟 **～ını yitirmek** 魂不守舍：Ali kızın bu sözlerini işitince o kadar kendisinden geçti ki, az kalsın aklını yitirecekti. 阿里听姑娘这么一说，魂不守舍。(*-in*) **～ının bir çivisi eksik olmak** 脑子少根弦：Bu adam tutarsız davranıyor; galiba aklının çivisi eksik. 这个人做事颠三倒四的，大概是脑子里少根弦。(*-in*) **～ının bir tahtası eksik olmak** 【俚】脑子里少根弦，半傻 (*-in*) **～ının kıyısından geçmek** 考虑，思索，琢磨：Elli dolarımın üstüne yatacağı aklımın kıyısından bile geçmemişti. 我从没有想过要把 50 美元据为己有。Ne geçer aklının bir kıyıcığından Allah bilir. 天晓得他在琢磨什么！(*-in*) **～ının köşesinden geçmemek** 从未想过：Onu çağırmak aklımın köşesinden geçmedi. 我从没有想过要请他。(*-in*) **～ının terazisi bozulmak** 变傻，呆头呆脑 (*-in*) **～ının ucundan geçmemek** 从未想过：Böyle mantıksızca bir şey aklımın ucundan bile geçmemişti. 我从没有想到还有这样不合逻辑的事情。**～ınla bin** (或 **çok**) **yaşa** 你真聪明 **～la cesareti birleştiren** 智勇双全的：～la cesareti birleştiren general 智勇双全的将军 **～lara durgunluk** 吃惊，惊呆：～lara durgunluk verecek gösteriler 令人眼花缭乱的表演 ～lara durgunluk veren güzellik 惊人的美貌 Akıllara durgunluk! 哇！太惊人了！**～lara hayret vermek** 令人吃惊 **～lara ziyan** 令人震惊的，令人迷惑不解的，使人不知所措的 **～ları durdurmak** 使惊呆，令人吃惊 ◆**Akıl akıldan üstündür.** 能人之外有能人。**Akıl için yol biridir.** 英雄所见略同。**Akıl olmayınca başta, ne kuruda biter, ne yaşta.** 人要是不走运，喝凉水都塞牙。**Akıl olmayınca ne yapsın sakal.** 没有智慧，有胡子又有什么用！**Akıl para ile satılmaz.** 智慧千金难买。**Akıl yaşta değil, baştadır.** 聪明与否不在年龄，而在头脑。**Akla gelmeyen, başa gelir.** 天有不测风云，人有旦夕祸福。**Aklına geleni işleme, her ağacı taşlama.** 凡事三思而后行。**Aklınla bin** (或 **çok**) **yaşa.** 【谑】高！实在是高！佩服之至！真乃高见！**Akıllar gelin olmuş, herkes kendininkini beğenmiş.** 人总是自以为是。**Akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine kendi aklını almış.** 人总是自以为是。

akılcı Ⅰ *s.* 智力的，脑力的，智能的：insanın ～ değerleri 人的智力，人的智能 Ⅱ *is.* ❶〈哲〉唯理论者 ❷【转】纯理性主义者

akılcılık, -ğı *is.* ❶〈哲〉唯理论 ❷【转】悟性人生观；纯理性主义

akıl dışı *s.* ❶不理智的，缺乏理智的，鲁莽的，冒失的：～ bir tutum 不理智的立场 ❷〈哲〉非理性的，反理性的

akıl dişi *is.* 智齿

akılya *is.* (墙下部的)排水孔，排水洞

akıllandırmak (*-i*) akıllanmak 的使动态

akıllanmak (*nsz*) 醒悟，悔悟，觉悟，觉醒，明白过来，脑筋开窍；变聪明，变理智：İki çocuk babası olduğu hâlde hâlâ akıllanmadı. 他已是两个孩子的父亲了，仍然是那么不开窍。

akıllanmaz *is.* 无法纠正的，不可救药的，不可指望的，脑筋不开窍的

akıllı Ⅰ *s.* ve *zf.* ❶聪明的，聪慧的：Bu, 16-17 yaşlarında akıllı bir kızdı. 这是一个十分聪慧的女子，约十六七岁。Senin gibi bilgili, akıllı bir adamın böyle cahil, münasebetsiz bir eksik eteğe esir olması, garip şeydir. 真奇怪，像你这样一个有知识又聪明的人怎么被这样一个没文化又轻佻放荡的女人俘虏了。❷有理智的，明智的，有头脑的；审慎的，谨慎的，考虑周到的，有出息的：Akıllı isen açma sırrını dostuna, çünkü dostunun dostu vardır, o da söyler dostuna. 如果你是明智的，就不要把你的隐秘告诉你的朋友，因为你的朋友也有朋友，也会把你的隐秘告诉他的朋友。Ⅱ *is.* ❶聪明人，智者 ❷【谑】笨蛋，傻瓜：Akıllı, şimdi buraya niçin geldin? 你真聪明！现在你到这儿来干什么？Akıllıya bak, bu işten kendisine bir pay çıkarmak istiyor. 瞧他能的，这种事他还想捞一把！◇～ **davranmak** 三思而后行：Akıllı davranan başarı olur. 做事用脑方能成功。～ **geçinmek** 自作聪明：Bir de akıllı geçinir haspa! 这鬼丫头，又在自作聪明了。～ **uslu** 聪明的，明智的；审慎的，冷静的，稳健的：Bugüne kadar akıllı uslu işini gördün. 迄今为止，你事情办得不错。Bıktım senin bu kaşkarikondan, ne zaman akıllı uslu bir adam olup karşıma geleceksin bilmem. 你这套瞎话我烦透了，真不知道你什么时候能变得聪明点儿再来找我。◆**Akıllı bildiğini söylemez, deli söylediğini bilmez.** 智者知而不说，愚者说而不知。**Akıllı düşman, akılsız dosttan yeğdir** (或 **hayırlıdır, iyidir**). 聪明的敌人好对付，愚蠢的朋友难招架。**Akıllı düşününceye kadar, deli oğlunu** (或 **çocuğunu**) **everir.** 智者还在左挑右拣，傻子已为儿子娶妻；聪明反被聪明误。**Akıllı köprüyü arayıncaya kadar** (或 **dek**) **deli suyu geçer.** 智者还在找桥，傻子已趟水过河；聪明反被聪明误。**Akıllı oğlan neyler ata malı, akıllsız oğlan neyler ata malı.** 有出息的子孙利用遗产钱能生钱，没出息的后代花老子的钱坐吃山空。

akıllıca [akıllı'ca] *is.* ve *zf.* 聪明的，明智的，有理智的：～ davranış 明智之举 ～ konuşmak 谈吐有理智

akıllılık, -ğı *is.* ❶聪明，伶俐，理智，精明，才智；慎重，审慎，谨慎；清醒，冷静 ❷聪明事，明智的事情 ◇～ **etmek** 明智行事；谨慎行事 ～ **taslamak** 自作聪明 ～**ını göstermek** 表现出理智；表现出远见卓识；表现冷静

akılsız *is.* 蠢笨的，没脑子的，不开窍的，糊涂的；不明智的，不理智的：Hey akılsız çocuk, ateşi ne diye ellersin? 嘿，傻孩子，为什么玩火呀？◆**Akılsız başın cezasını** (或 **zahmetini**) **ayak çeker**. 傻头傻脑，麻烦自我；上司糊涂累及下属。**Akılsız iti** (或 **köpeği**) **yol kocatır.** 做事不动脑，麻烦少不了。

akılsızca [akılsı'zca] *zf.* 愚蠢地，不明智地

akılsızlık, -ğı *is.* ❶愚蠢，糊涂，傻笨；莽撞，鲁莽；不明智，不理智 ❷傻事，糊涂事，蠢事 ◇～ **etmek** 做傻事，做糊涂事，做事莽撞，行为不理智，轻率行事

akım *is.* ❶(水、气、电等)流：dalgalı ～ 交流电 doğru ～ 直流电 elektrik ～ı 电流 hava ～ı 气流 trafik ～ı 交通流量 ❷(政治、艺术等)流派，学派：aşırı sol ～lar 极左思潮 gerçekçilik ～ı 现实主义流派 ❸流向，走向，倾向：kamu oyu ～ı 舆论倾向 saçağın ～ı 屋檐的走向 suyun ～ı 水的流向

âkım [a:kım] (阿) *is.* 贫瘠的，不肥沃的：～ topraklar 贫瘠的土地

akımlık, -ğı *is.* ❶河床，河道，河槽 ❷管道；导线：duman ～ı 烟道 gaz ～ı 瓦斯管道，天然气管道 hava ～ı 空气管道，风道，风管

akımsar *s.* ve *is.* 乐观的；乐观者，乐观主义者

akımsarlık, -ğı *is.* 乐观，乐观态度；乐观主义

akımtoplar *is.* 〈电〉蓄电池

akın *is.* ❶攻击，袭击，进攻：～ bölgesi (篮球)前场 hava ～ı 空袭 kaleye ～ 攻击堡垒；攻击球门 ❷涌入，峰拥而至，络绎不绝：köyden şehre ～ 农村人口大量涌入城市 ◇～ ～ 成群结队地，蜂拥而至地：Halk akın akın geçiyor. 人群蜂拥而过。Martılar akın akın kayalara dönüyorlar. 海鸥成群结队地飞回岩崖。～ **etmek** ①拥向，拥入：Toplerini duyan halk sahile akın etmeye başlamışlardı. 人群听到炮声，开始涌向岸边。②进攻，

袭击，攻击 ～ **yapmak** (尤其是足球)发动进攻

akın balıkları *is.* 回游鱼类

akıncı *is.* ❶突击兵，突击队员；进击敌国的战士 ❷〈体〉(球类运动，主要是足篮球运动中的)前锋 ◇～ **müfreze** ①游击队 ②骑兵部队 ③突击队，突击群，突击组

akındırık, -ğı *is.* 树脂，树胶

akınmak (*nsz*) ❶弯身，下垂 ❷有意，有心，趋向

akıntı *is.* ❶ akmak 的动名词：Musluğun ～sı bir türlü kesilemedi. 水龙头流水不止。❷(水、气)流：kutup hava ～sı 极地气流，寒流 su ～sı 水流 Akıntı onu almış, ırmağın ta ortasına sürüklemiş. 水流把他卷走，一直卷到了河中央。❸〈医〉渗出，流脓，流血水 ❹(树脂溶化或油漆过稀流淌造成的)曲痕，弯曲的道道 ❺〈建〉屋顶斜坡，屋檐斜坡：Bu damın akıntısı az gelmiş. 这个屋顶的坡度似乎不够。Bahçenin akıntısı olmadığı için yağmur yağınca su basıyor. 由于花园没有坡度，所以一下起雨来就积水难泄。◇ ～ **aşağı** 顺流而下 ～ **çağanozu** ①卷入激流的螃蟹 ②【谑】身体有明显残疾行动笨拙的人 ～ **vermek** 开泄水渠(孔) ～ **yukarı** 逆流而上 (*-i*) ～**ya bırakmak** 使卷入风波，使介入事件；使遇到麻烦：İşleri iyi plânladı, titizlikle uyguladı, akıntıya bırakmadı. 他把事情计划得很好，做得也很小心，没有遇到麻烦。～**ya gitmek** 徒劳，白费力，无效益 ～**ya kapılmak** ①被卷入激流：Akıntıya kapılmış, az kalsın boğuluyormuş. 他被卷入激流，眼看就要被淹死了。Aralarından biri akıntıya kapıldığı zaman ötekiler var, kuvvetleriyle dayanarak onu geri çekiyorlardı. 一个人被卷入了水流，其它人拼命地拉他。②被卷入风波，随波逐流 (*-i*) ～**ya kaptırmak** 使卷入风波，使介入事件；使遇到麻烦 ～**ya karşı kürek çekmek** 白费力气，白忙活，徒劳无益，白费工夫：Olan olmuş, sen akıntıya karşı kürek çekiyorsun. 事已至此，你这是瞎耽误工夫。～**ya kürek çekmek** 白费力气，白忙活，徒劳无益，白费工夫：Sen akıntıya kürek çekiyorsun hemşehrim, bu böyle olmaz. 你这是白费工夫，老乡！这样不行！Bu iş gerçekleşemez. Boşuna akıntıya kürek çekme. 这件事成不了，你就别白费工夫了！

akıntılar *ç.is.* 海流

akıntılı *s.* ❶具有…流的 ❷有坡度的，倾斜的：～ bir arazi 有坡度的土地 ❸渗出性的；传染的，感染的：～ egzama 渗出性湿疹 ～ hastalık 传染病

akıntısız *s.* 无激流的；静止的，不流动的(水)：～ bu 静水，死水

akış *is.* akmak 的动名词：suyun ～ı 水的流动 olayların ～ı 事件的过程 hastalığın ～ı 病程 günlerin ～ı 时光的流逝 O kızın içine akışını gün gittikçe hissediyorum. 我越来越感觉到那女孩在我心中的影响力。

akışkan *s.* ve *is.* 流动的，流体的；流体(液气与气体的总称)：～ nüfus 流动人口 ～ yiyecekler 流食

akışkanlaştırıcı *is.* 液化剂；溶化剂

akışkanlaştırmak (*-i*) 使溶化；使液化；使流体化；使悬浮在迅速移动的气流中运输

akışkanlık, -ğı *is.* ❶流动；流动状态；流动性 ❷液态；流体状态

akışlı *is.* 有河的(地区、地方)，有河流经的：～ bölge 有可入海河流的地区；有河流地区

akışsız *is.* 无河的(地区，地方)，无河流经的：～ bölge 无河地区；有河但只是不定期有水而不能入海的地区

akıtma *is.* ❶ akıtmak 的动名词：～ arkı 排水沟 ～ deliği (高炉)出铁口，出渣口 ～ demir 生铁，铸铁 ❷(牛马等大牲畜面部的)白斑 ❸【俗】一种煎饼 ❹【俗】石膏天花板饰物 ❺【俗】宽手镯 ❻【俗】松脂，松油 ❼〈医〉洗胃，灌肠

akıtmacık *is.* (绣在毛毯、袜子、马鞍褡等上面的)一种图案

akıtmak (*-e*, *-i*) akmak 的使动态：içine göz yaşını ～ 让泪水往肚里流，忍泣吞声 su gibi (para) ～ 花钱似流水，挥金如土 Çıbanı deşip irini akıttılar. 他们切开脓包引流。Kız da göz yaşlarını bol bol akıtarak içini boşalttı. 那女孩泪流满面地倾诉了她的不幸。

akıtmalı *is.* (牛、马等脸上)有白斑的，有白色斑点的

akız *is.* 流体(液体与气体的总称)；液

akide[1] [aki:de] (阿) *is.* ❶信仰，信念，宗教信仰：siyasî ～ 政治信念 ❷信条，教条，教义，教理 ◇～**si bozuk** 离经叛道的，叛教者，没有坚定信念的：Anlaşıldı ki akidelerin bozuk, seninle bu bahs üzerinde konuşmayalım. 看来，你是一个离经叛道的人，我们就不和你讨论这个问题了。～**si bozulmak** 离经叛道：Zararlı neşriyata düşkünlüğü akidesinin bozulmasına sebep oldu. 他离经叛道是由于他痴迷于有害的出版物和广播。～**yi bozmak** 离经叛道 ～**yi değiştirmek** 改变政治信仰

akide[2] [aki:de] *is.* 硬糖，水果糖：～ şekeri 硬糖，水果糖

âkif [a:kif] (阿) *s.* ❶有耐心的，有恒心的，坚韧不拔的，不屈不挠的(人) ❷做祈祷的，做祷告的(人)；顶礼膜拜的(人)

akifer (法) *is.* 〈地〉含水层

akik, -ği [aki:k] (阿) *is.* 〈矿〉玛瑙：～ yüzük 玛瑙戒指

akil [a:kil] (阿) *is.* ❶聪明的，聪慧的，伶俐的；有理智的，明理的，通情达理的 ❷成年的，成熟的，达到育龄的 ◇～ **baliğ** 成年的，成熟的，达到育龄的

akilâne [a:kilâ:ne] (阿) *zf.* 聪明地，聪慧地，伶俐地；有理智地，明理地，通情达理地

akim (阿) *is.* ❶无生育力的，不生育的，不妊娠的；不结果的；无子女的，绝育的 ❷贫瘠的，无收成的，贫乏的，不肥沃的(土地等) ❸无效的，无益的，无结果的；不成功的，失败的 ◇～ **bırakmak** 使不成功，使受阻(计划等)，使失败 ～ **kalmak** ①不育，不妊娠，绝育 ②变贫瘠 ③不成功，无结果，失败，流产(事情计划等)，半途而废，不了了之

akinet *is.* 〈植〉静止孢子，厚壁孢子(*Akinete*)

akip, -bi (阿) *is.* 跟随，紧跟 ◇～**inde** 跟随，紧跟，紧跟其后

akis, -ksi (阿) *is.* ❶(声音)反射，(光线)反映：mehtabın suda ～leri 水面上的月光倒影 ❷投影，倒影：filmin perde üzerindeki ～i 影片在银幕上的投影 ❸反响，反应：Bu haberin akisleri dünyayı tuttu. 这则消息在全世界引起了反响。❹相反意见，对立，反对：Ben aksini iddia etmiyorum. 我没有相反意见。◇～ **bırakmak** 留下痕迹 ～ **bulmak** 得到回应，得到肯定答复 ～ **uyandırmak** (或 **yapmak**) 引起反响，引起反应：Bu romanın yayımı edebiyat çevrelerinde geniş akis uyandırdı. 这部小说的发表在文学界引起了广泛的反响。Bu mesele orada hiçbir akis uyandırmadı. 这个问题在那里没有引起任何反应。～**ine** 相反，与…相反 ～**ini söylemek** 反驳，反对，发表不同意见

akit, -kdi (阿) *is.* ❶契约，合同，条约，协定 ❷婚约，结婚手续 ◇～ **vaadi** 先约，预先约定 ～**ı ittifak etmek** 结盟

âkit, -kdi [a:kit] (阿) *is.* 缔约方，签约方：～ler 缔约各方，签约各方

ak kan *is.* 〈解〉淋巴：～ dolaşımı 淋巴循环 ～ düğümü 淋巴结 ～ sistemi 淋巴系统

ak karınca *is.* 〈动〉白蚁的一种(直翅目，口部发达、头大、生活在温、热带地区，对植物有害)(*Termes*)

ak karıncalar *is.* 〈动〉等翅目(*Isoptera*)

ak kavak, akça kavak, -ğı *is.* 〈植〉银白杨(*Populus alba*)

ak kefal, -li *is.* 〈动〉欧鮊(*Alburnus*)

ak kelebek, -ği *is.* 〈动〉山楂粉蝶(*Aporia crateagi*)

ak kılıf *is.* 〈解〉筋膜

ak kor *is.* 白炽的，烧红的，炽热的：～ kömür 烧红的煤炭 ～ metal 烧红的金属 ～ lâmba 白炽灯

ak korluk, -ğu *is.* 白热，白炽；白热状态，白炽状态

ak kömür *is.* 白色煤炭(指由水、风、阳光、潮汐或地热获取的动力)

ak kuş *is.* 〈动〉❶雀鹰 ❷白鸽

ak kuşaklı ördek *is.* 〈动〉翘鼻麻鸭(*Tadorna tadorna*)

ak kuyruk, -ğu *is.* 绿茶

ak kuyruklu kartal *is.* 〈动〉白尾海雕(*Haliaeetus albicilla*)

ak kuyruk sallayan *is.* 〈动〉白鹡鸰(*Motacilla alba*)

aklama *is.* aklamak 的动名词：～ belgesi 清算收据

aklamak (*-i*) ❶使变白 ❷使干净，去除污垢；使变得纯洁 ❸宣告无罪，辨明无罪，平反昭雪，使恢复名誉 ❹清算，结清帐目

aklan *is.* ❶一地区总的坡度；斜坡，斜面，坡面 ❷大陆架：Karadeniz ～ı 黑海大陆架 ❸山坡，坡道；悬崖壁 ❹(流入湖，海的河流)流域 ❺屋檐上的泄水道，泄雨水沟

aklanmak (*nsz*) aklamak 的被动态：Bu çamaşır ne aklanır, ne paklanır. 这些脏衣服怎么也洗不干净。

aklaşmak (*nsz*) 变白，发白：Perdeler güneşten aklaştı. 窗帘被太阳晒得发白了。

ak leylek, -ği *is.* 〈动〉白鹳(*Ciconia ciconia*)

aklı *is.* 带白点的，有白斑的，有白色斑点的，带白色条纹的(布帛等)◇～ **karalı** 有黑有白的，黑白相间的；带黑白点的，有黑白条纹的，黑白的

aklık, -ğı *is.* ❶白色，洁白 ❷白色脂粉，白粉，香粉，粉饼(化妆品)；化妆或养颜用白色乳液 ❸无辜，无过，无罪 ❹〈天〉反照率

aklınca *zf.* 根据自己的想法，想当然地，凭主观想法，自以为：Aklınca beni aldatacak. 他自以为定能骗过我。Aklınca bizi korkutup kararımızdan vazgeçirecek. 他自以为能吓倒我们，让我们放弃我们的决定。

aklıselim [a'klıseli:m] (阿-波) *is.* 情理，理智，头脑清醒；健全的思维能力，正确的判断能力，健全的头脑：Bu aklıselimin bir zaferidir. 这是理智的胜利。◇～ **sahibi** 明智的，理智的，合乎情理的 ～**e mutabık** ①明智的，理智的，合乎情理的 ②可以接受的，可以同意的 ～**le** 理智地，通情达理地

aklî [akli:] (阿) *is.* 脑力的，智力的；理性的，合理的，明智的：～ hastalıklar 精神病 ◇～ **muvazene** 健全的思维能力，正确的判断能力：Aklî muvazenesi pek sağlam bulunmadığı için serbest bırakıldı. 他被释放是因为他精神不大正常。～ **muvazenesi bozuk** 精神失常的，有精神病的

akliyat [akli:ya:t] (阿) *ç.is.* 理性知识；利用推理方法得出的结论

akliye (阿) *is.* ❶精神病，精神病学：～ hekimi 精神病科大夫 ～ kliniği 精神病诊所 ❷精神病院，精神病科 ❸〈哲〉唯理论，纯理性主义

akliyeci *is.* 〈医〉精神病专家，精神病医生

AKM 【缩】阿塔图尔克文化中心(Atatürk Kültür Merkezi)

akma *is.* ❶ akmak 的动名词 ❷【俗】树脂，树胶，松脂，松树油子

ak madde *is.* 〈解〉(脑脊髓的)白(灰)质

akmak, -ar (*nsz*) ❶流，流动，流往，流经：limana akan petrol 输往港口的石油 Dere köprünün altından akar. 小溪从桥下流过。Nehir deniza akar. 江河入海。Sel suları güldür güldür akıyor. 洪水呼啸着流下来。❷渗漏，流出：Dam akıyor. 屋顶漏了。Kova akıyor. 桶在漏水。Kanı aka aka öldü. 他死于流血不止。Mutlu Prens'in gözleri yaş içindeydi, yanaklarından da gözyaşları akıp duruyordu. 快乐王子眼里装满了泪水，泪珠沿着他的脸颊流下来。❸涌向，蜂拥而至：Para cebine akıyor. 他财源滚滚。Pazarlarda halk akıyor. 市场上人群川流不息。Sokaklara halk akıyor. 人们涌上街头。❹【俚】消失，溜走：Babası *eve* döndü, çocuk ondan korkarak aktı. 父亲回到家里，孩子怕他，赶紧溜走了。O çoktan aktı. 他早就溜了。Yılan, kovuğundan aktı. 蛇从洞里溜走了。❺(时间)流逝：Vakit akıp gidiyor. 时光在流逝。❻脱落，下垂，下滑：Ceketin astarı akmış. 上衣的衬里好像开线了。Kaşlar alından şakaklara doğru akıyor. 双眉垂向太阳穴。◇(*-e*) **akan sular durmak** 无话可说，无言以对 **akıp gitmek** ①(时间)流逝 ②蜿蜒而去：Göz alabildiğine uzanan bir ovada tren akıp gidiyordu. 在一望无际的大平原上，一列火

车蜿蜒而去。◆**Aka aka sel olur.** 积水成渊；积羽成舟；集腋成裘。**Akacak kan damarda durmaz.** 是福不是祸，是祸躲不过。**Akan su yosun tutmaz.** 流动的水不长青苔，常劳动的人经验丰富。**Akar su pislik tutmaz.** 流水不腐，户枢不蠹。**Akma(z)sa da damlar.** 虽不是财源滚滚，但也可安身立命。

akmalık, -ğı *is.* 烟道，通风道，通气孔；导管，管道；槽，沟；排水沟，流水槽

akman *is.* 干净的，清洁的；纯洁的，无辜的

akmanlık, -ğı *is.* 清白，纯洁，纯真无邪

ak mantar *is.* 〈植〉(一种味道鲜美、可食用的)蘑菇，四孢蘑菇，白蘑菇(*Agaricus campetris*)

akmaz *is.* 不流动的，静止的：～ su 静水，死水

ak mıka *is.* 〈地〉白云母

akonitin (法) *is.* 〈药、化〉乌头碱

akont (法) *is.* 部分付款

akordeon (法) Ⅰ *is.* ❶(键盘式)手风琴 ❷(布帛上由织机造成的)褶薄壁，皱痕 Ⅱ *s.* 折迭式的；有褶裥的 ◇～ **olmak** 歪歪扭扭，歪七扭八，扭成一团，畸形，变形：Fren patlayınca arabalar akordeon oldu. 一声急刹车，几辆车撞成了一团。

akordeoncu *is.* 手风琴手，手风琴演奏员

akort[1], -du (法) *is.* ❶〈乐〉调音：～ anahtarı 调音器，调谐器 ～ bobini 调谐线圈 ～ düzeni 调谐装置 ❷和谐，协调一致，和睦融洽 ◇～ **bozukluğu** 失谐 (*-i*) ～ **etmek** (或 **yapmak**) ①调弦，调音，调谐 ②【俚】收拾，殴打，教训：Geç buraya! Anam avradım olsun akort ederim seni. 你过来！我要是不揍扁了你我就不是人！～**u bozuk** 音不准的，音调不正的，音调不合的；不协调的，不和睦融洽的 ～**u bozulmak** 音不准，音调不正，音调不合；不协调，不和睦融洽

akort[2] *is.* 协议，协约，协定；承包；承包工资，按协议计酬：～ ücreti 承包的报酬，按承包合同计酬，按协议付给的报酬；计件工资 ◇～ **usulü ile çalışmak** 按协议(合同)进行工作，以承包方式干活

akortçu *is.* 调音师，调音技师

akortlamak (*-i*) ❶调音，调弦，调准(乐器的弦)，调好…的音 ❷调好，调准(仪表等)

akortlu *is.* ❶和弦的，调好音的，调过弦的：～ ses 和弦音 ～ müzik 和弦乐 ❷协调的，和谐的，相互配合默契的 ❸【俚】免疫的，有免疫力的，有抗体的：Burada tüm millet mikroplara karşı akortludur. 这儿所有的人都对细菌有免疫力。

akortsuz *is.* ❶不和弦的，未调弦的，未调好音的 ❷不协调的，不和谐的，互相矛盾的，步调不一致的

akozlamak (*-i*) 【俚】告密，告发，揭发，秘密说出，秘密报告

ak örtü *is.* 〈解〉腱膜

ak pak [ak'pak] *is.* ❶洁净的，干干净净的 ❷须发斑白的 ❸皮肤白的，皮肤白皙的

ak pas *is.* 〈植〉白锈(菌类的一种)(*Albugo candido*)

ak pazı *is.* 〈植〉白藜(*Chenopodium album*)

ak pelin *is.* 〈植〉苦艾，洋艾(*Artemisia absinthium*)

akraba [akraba:] (阿) *ç.is.* ❶亲戚，亲族，亲属：～ hatırı 亲戚往来 ～ sistemi 族系，亲族体系 Akrabalarınla yüz yüze bakacaksın; kırıcı bir söz söylemekten kaçınmalısın. 你要多和亲戚们走动走动，不合适的话不要说。❷【转】同源事物：～ diller 同源语言(如英语和法语) ❸【转】互为因果的事物：Zulüm zorbalıkla akrabadır. 专制和暴力是孪生兄弟。◇～ **olmak** 结姻亲 ～ **ve taalukat** 亲属，亲戚 ◆**Akraba ile ye, iç, alış veriş etme.** 亲戚间不可经商，经商必伤和气；商场如战场，六亲不认。

akrabalık, -ğı *is.* ❶亲戚关系，亲属关系，家属关系：～ bağları (或 akrabıtaları) 亲属关系，亲缘 ❷亲密关系，亲近关系；亲近，亲密；亲缘

akran [akra:n] (阿) *ç.is.* ❶同龄人，同年龄者 ❷同学，同窗；朋友，好友；同事；同辈人，

同代人 ◇～**ından geri kalmak** 落后于自己的同龄人 ～ **muamelesi etmek** 平等对待，平等相等

akrancılık, -ğı *is.* 仅与同龄者交往，仅与自己合得来的人来往；仅与同自己境遇相当者交往；仅与同代人交往

akranlık, -ğı *is.* ❶同龄，同年龄；同代，同辈；同时代性；同窗，同事，同学(关系) ❷平等，境遇相当

akreditif (法) *is.* 信用证，信用状；付款凭单

akrep, -bi (阿) *is.* ❶〈动〉蝎子(*Scorpio*)：Tam avucuna koyacağı sırada akrep kuyruğunu kaldırmış. 他刚要伸手去抓，蝎子竖起了它的毒钩。❷(钟表)分针 ❸【俚】警察 ❹【转】狠毒如蛇蝎的人◇～ **gibi** 毒如蛇蝎的(人) ～ **kuyruğu bıyık** 蝎尾胡，两端上翘的胡子

Akrep, -bi *öz.is.* 〈天〉天蝎星座

akrepgiller *ç.is.* 〈动〉蝎科(*Scorpionidae*)

akrep kuyruğu *is.* 〈植〉蝎尾属(*Coronilla scorpioides*)

akrepler *ç.is.* 〈动〉蝎目(*Scorpionida*)

akrobasi (法) *is.* ❶高级(飞行)特技；特技，奇技，绝技，险技 ❷杂技，杂技表演；技巧运动

akrobat (法) *is.* ❶表演特技飞行的飞行员，特技飞行员 ❷杂技演员，特技演员；技巧运动员

akrobatlık, -ğı *is.* ❶特技动作；杂技技巧；技巧运动 ❷特技职业，杂技行业

akromatik (法) *is.* ❶〈物〉消色差的；消色的：～ dürbünler 消色差望远镜 ❷〈生〉非常染色性的；非染色质的：～ iğ iplik 〈生〉非染色质纺锤体

akromatin (法) *is.* 〈生〉非染色质

akromatopsi (法) *is.* 〈医〉色盲，全色盲

akromegal (法) *is.* 〈医〉肢端肥大症患者

akromegali (法) *is.* 〈医〉肢端肥大症

akropol, -lü (法) *is.* 〈史〉卫城(古希腊城市设防的部分，多筑在高丘上)

akrostiş *is.* 〈文学〉贯顶诗(各行第一字母构成一个词或一句话)

aks (法) *is.* 〈机〉轴：Arabanın aksı kırılmış. 车轴好像折了。

aksa *is.* 故障，意外的障碍，未预料到的困难：Her hangi bir aksa çıkmazsa bu iş iki ayda biter. 如果不出现什么意外，这项工作可在两个月内完成。

aksak Ⅰ *s.* ❶跛脚的，瘸腿的：～ Ali 瘸子阿里 ❷【转】进展不顺利的，有缺陷的，有毛病的，不足的：～ bir davranış 欠妥的行为 işin ～ tarafı 事情的不足方面 Ⅱ *is.* 土耳其音乐的一种旋律 ◆**Aksak eşekle yüksek dağa çıkılmaz.** 骑着瘸驴上不了高山。

ak sakal *is.* 老人，老公公；白须公，老人家；长者，老前辈 ◇～ **sakaldan yok sakala gelmek** 年迈体衰，老朽不堪

aksaklık, -ğı *is.* ❶跛，瘸：Atın ön ayağında aksaklık. 这匹马的前腿有点儿瘸。❷缺点，不足，毛病，缺陷，瑕疵：işlerdeki ～ 工作中的缺点 Bu aksaklık ihmaldan geliyor. 这种缺陷起因于疏忽。

aksam [aksa:m] (阿) *ç.is.* ❶部分，各部分；份额 ❷零件，部件：makinanın ～ı 机器零件 otomobil ～ı 汽车零件 yedek ～ 备用零件，备件

aksama *is.* aksamak 的动名词：Motor aksamaya başladı. 发动机运转出现异常。

aksamak (*nsz*) ❶跛，瘸：Attan düştüğünden beri aksıyor. 自打他从马上摔下来之后腿就瘸了。Topalla gezen aksamak öğrenir. 【成】跟着瘸子学跛腿，跟着巫婆跳大神。❷【转】进展不顺利，遇到麻烦，运转不正常，受阻，出毛病：İsler aksamıyor. 事情进展顺利。Yolun yapılması yağmurlar yüzünden aksıyor. 筑路工作因雨而受阻。Yürek aksadı. 心

脏出了毛病。

aksan (法) *is.* ❶口音：Amerikan ～ı 美国口音 İngiliz ～ı 英国口音 Alman ～ı ile Türkçe konuşmak 操德国口音的土耳其语 ❷〈语〉重音 ◇**～ı bozuk** 发音不正的，蹩脚的 **～ı düzgün** 纯正的

Aksaray *öz.is.* ❶阿克萨赖(土耳其省、市) ❷(美国)白宫

aksata *is.* 买卖，交易，贸易 ◇**～ etmek** 做买卖，进行交易，经商

aksatmak (*-i*) aksamak 的使动态：Havanın bozulması ekim işini aksattı. 恶劣天气妨碍了播种工作。Kar, ulaşımı aksatıyor. 大雪阻碍交通。Madam onu çocuğu gibi seviyordu. Dara düştüğü günlerde hizmetini hiç aksatmadan, para mara istemedi. 夫人视他为己出，在他贫困潦倒的日子里，对他照顾得无微不至，没要他一分钱。

ak sedir *is.* 〈植〉白杨，北美香杨，金钟柏(*Thuya occidentalis*)

akselerando (意) *is.* 〈乐〉渐快

akselerograf (法) *is.* 加速度记录仪，记录加速计

akselerometre (法) *is.* 加速度计

aksendaz *is.* ❶回声，反响 ❷扬声器，扩音器

akseptans (英) *is.* ❶接受，接收，验收 ❷承认，认可 ❸〈商〉(票据等的)承兑，承付；承兑签注 ❹寄给将出国就读者的接收凭证，录取通知书

akseptasyon (法) *is.* ❶接受，领受 ❷承兑赊销期票：banka ～u 〈经〉银行承兑，银行承兑票据，银行承兑汇票

aksesu(v)ar (法) *is.* ❶附件，附属品，附属装置：otomobilin ～ları 汽车附件 ❷〈剧〉道具，小道具：～ masası 道具桌 ❸妇女着装的附属品(鞋子，提包，手帕，帽子，袜子，腰带，手套，珠宝，首饰等)，点缀品；点缀部分，衬托部分

aksesu(v)arcı *is.* 道具师，道具员，道具管理员，道具制造技师

aksesyon (法) *is.* ❶达到 ❷参加，加入 ❸增益，添附 ❹新添资料：～ kayıtları (图书馆)新添资料登记 ～ sırası 图书资料到(图书)馆顺序(号)

aksetmek [a'ksetmek] (*-e*, *-den*) ❶(声音)传到，(光线)照射到：Lâmbanın ışığı duvara aksediyor. 灯光照射到墙上。Sesler ta uzaklara kadar aksediyordu. 声音传到很远很远。❷映，映照，投影，投射；放映：göle akseden dağlar 映照在湖面的高山 Yüksek binalar durgun suya aksediyor. 高楼大厦倒映在平静的水面。❸(光)反映；(声音)反响，产生回声，反传回来；(光)反射：Kubbeli yerlerde ses akseder. 在有拱形圆屋顶的地方声音会产生回声。Vadide bağırınca ses karşıki dağlardan akseder. 在山谷里大声呼喊，声音会从对面的山上传回来。❹(消息、事件等)反映到，传到，扩散到：Olay basına aksetti. 事件反映到新闻界。Mesele ilgili organlara aksetmiş. 据说问题已反映到有关机构。❺扭转，翻转，反转，回转，掉头

aksettirmek (*-i*, *-e*) aksetmek 的使动态：Bu karşılıklı ziyaretler iki ülke arasındaki yakınlaşmayı aksettiriyor. 这些互访反映出两国间的亲近。

aksırık, -ğı *is.* 打喷嚏，喷嚏声 ◇**～ taksırık** 不断打喷嚏，喷嚏和咳嗽不断 **～ı cinli** 易怒的，爱发脾气的：Sen de amma aksırığı cinli adamsın ha! Bu kadar kızmana sebep nedir ki? 你也太爱发脾气了！什么事情惹你发这么大的火儿？

aksırıklı *is.* 打喷嚏的，不断打喷嚏的，经常打喷嚏的：～ bir ihtiyar 不断打喷嚏的老人 ◇**～ tıksırıklı** 不断打喷嚏和咳嗽的；【转】年迈的，有病的

aksırış *is.* aksırmak 的动名词

aksırmak (*nsz*) 打喷嚏：Aksırmaktan kendini alamadı. 他忍不住打了个喷嚏。

aksırtıcı *is.* 引起喷嚏的，使人打喷嚏的；喷嚏性的：～ gaz 喷嚏性毒气

aksırtmak (*-i*) aksırmak 的使动态

aksi *is.* ❶相反的，对立的，否定的，反面的：～ cevap 相反的回答，否定的答复 ～ istikamet 反方面 Ben sizi bu taraftan bekliyordum, siz aksi taraftan geldiniz. 我在这边

等您，您却从那边来了。❷不适当的，不合适的：～ zamana rastlamak 时机不当 ❸倔犟的，固执的，执拗的，犟的：～ eşek 倔驴 çok ～ bir çocuk 非常倔强的孩子 çılgın ve ～ insan 又暴躁又固执的人 Aksi bir şey yaparsan, vallahi kim vuduya gidersin. 如果你总是那么倔，肯定会死在不知道什么人手里。Amma da aksi herife çatmışız ha! 我们真的碰上了一个这么犟的家伙！◇～ ～ 相反，恰恰相反 ～ **anlamak** 曲解 ～ **gibi** 相反，然而，但是，遗憾的是：Yola çıkacaktık, aksi gibi yağmur yağdı. 我们正要出发，可是老天又下起雨来了。～ **gitmek** ①进展不顺：İş pek aksi gitti. 事情进展很不顺利。② (*-e*) 与某人对着干 ～ **hâlde** 反之，否则，相反 ～ **şeytan** 真倒霉，活见鬼 ～ **takdirde** 反之，否则，相反 ～ **tesadüf** 不走运，倒霉 ～ **tesir hâsılet etmek** (或 **yapmak**) ①反对，反抗，抵制 ②施加反面影响，损害

aksilenmek, aksileşmek (*nsz*) 倔强，固执，执拗，坚持己见，坚持不改变；抵制，反对，反其道而行，抗拒；顶，顶撞：Öfkelenince büsbütün kekemeleşir, aksileşirdi. 他一生气就口吃得说不话来，倔脾气就来了。

aksilik, -ği *is.* ❶固执己见，执拗，倔强，抵抗：Aksiliğinden bîzar oldum. 我讨厌他的固执己见。❷不顺，毛病，不幸；障碍，阻力：evdeki ～ 家庭不和 Bu işte bir aksilik var. 这件事有点儿麻烦。Aksiliğe bak! 真倒霉，太不走运了！◇～ **çıkarmak** 制造障碍，阻碍，设置障碍，刁难：Memur aksilik çıkarırsa müdürüne şikâyet etmeyi unutma. 要是有职员刁难你，别忘了去找经理投诉他。～ **çıkmak** 遇到障碍，遇到麻烦，出现意外：Pazarlık bitecek gibi iken bir aksilik çıktı. 买卖眼看就要做成了，突然出了问题。～ **damarı** 倔脾气：Onda bu aksilik damarı varken söz dinletemezsiniz. 他这个人要是倔起来，你的话他是听不进去的。～ **etmek** ①设置障碍，刁难；反其道而行之 ②固执己见，执拗，倔强：Çocuk yemek yememek için aksilik ediyor. 这孩子倔劲又来了，不肯吃饭。～**i tutmak** 设置障碍，执拗，固执己见，刁难

aksine *zf.* 相反，正相反，与…相反：Hiç yorgun değilim, aksine trende bütün gece uyudum. 我一点儿都不累，相反我在火车上足足地睡了一夜。Tahminlerin aksine bu yaz serin geçti. 与人们估计的相反，今天夏天很凉爽。◇～ **anlamak** 误解，曲解 ～ **gitmek** 反其道而行之

aksi seda [a'ksiseda:] (阿) *is.* 回声，反响 ◇～ **hâsıl etmek** 引起回声，引起反响 ～ **hâsıl olmak** 产生回声，有反响

aksi seğirdim *is.* (枪、炮)反冲，后坐；大炮借助后坐力复位

aksiyom (法) *is.* 〈哲、数〉公理；【转】明显的道理，目明之理，公认的原则

aksiyon (法) *is.* ❶行动，活动，动作，行为：diplomatik ～ 外交行动 ❷运转，动 ❸作用，影响；作用力，影响力：ilâcın ～u 药剂的作用 kimyevî ～ 化学作用 ❹(小说、剧本、影片)情节 ❺动作，姿势 ❻股份，股票：～ spekülâsyonu (或 ihtikârı) 股票投机

aksiyoner (法) *is.* 〈商〉股东

akson[a'kson] (法) *is.* 〈解〉(神经的)轴突，轴索

ak soy Ⅰ *is.* 贵族，贵族门第，名门望族 Ⅱ *is.* 有名的，著名的；高贵的，显赫的，显贵的，出身名门望族的

ak soylu *is.* 出身于贵族的，出身于名门望族的

aksoyluk, -ğu *is.* 贵族身份；显贵地位；贵族出身；贵族派头，贵族作风

ak söğüt, -dü *is.* 〈植〉白柳(*Salix alba*)

ak su *is.* 〈医〉内障，白内障，圆翳内障 ◇(*-e*) ～ **inmek** 患白内障；变瞎，失明

ak sungur *is.* 〈动〉白隼

ak sül âmel, -li [a'ksülâmel] (阿) *is.* ❶【旧】反响，回应，感应 ❷反射，反映 ◇～ **yapmak** ①〈化〉起反应，(有)反应 ②做出反应，表态

ak sülümen *is.* 〈化〉氯化汞，升汞

akşam Ⅰ *is.* ❶傍晚，晚上，夜晚：～ gazetesi 晚报 ～ okulu 夜校 ～ pazarı 夜市 ～ yemeği 晚饭 İyi akşamlar! 晚上好！Akşam şerifler hayır olsun. 晚上好！Son bahar akşamlarınının can can katan serinliği içimizi dolduryordu. 秋天的晚上，秋高气爽，让我们心旷神怡。❷晚祈祷：～ ezanı 晚祈祷召唤人 ❸晚饭，晚餐 Ⅱ *zf.* 晚上，夜里：Bu akşam serbestim. 今晚我有空。Dün akşam elektrikler kesildi. 昨天晚上停电了。◇ **～ ahıra, sabah çayıra** (或 **nahıra**) 一饭三倒，除了睡就是吃 **～ ～** 天色已晚，时间这么紧：Akşam akşam kafa ütüleme. 天色已晚，你别唠叨了好不好？Akşam akşam mesele çıkarma. 时间已经到了这个时候，别再找麻烦了。**～ balığı** 晚上捕次日晨出售的鱼 **～ demez, sabah demez** 不分时间场合的：Ali akşam demez, sabah demez her kapının ipini çekmekten çekinmez. 阿里总是不分时间走东家串西家。**～ ezanında** 日落时分 **～ garipliği** 忧郁，痛苦，悲伤：Akşam garipliği iyiden iyiye etrafı kaplıyor. 周围弥漫着一种忧伤的气氛。**～ güneşi** 【转】晚年，暮年 **～ Hacı Mehmet, sabah eskici Yahudi** 总有理的人，骗子 **～ karanlığı** (或 **karantısı**) 暮色，黄昏 **～ kavil, sabah savul** 食言的，光说不做的：Akşam kavil, sabah kavul; böyle kimselere kim inanır. 他们光说不做，这样的人又有谁能相信他们呢？**～ olmak** 天色已晚：Kitaba öyle dalmışım ki akşam olduğunu fark etmedim. 我看书入了迷，不知不觉天色已晚。Akşam oluyor, daha mazot olmadık. 天色已晚，我们还没有吃饭呢。**～ pazarı üzeri** 傍晚时分，夜市时分 **～ piyasası** 傍晚散步：İki arkadaş, kolkola akşam piyasasına çıktılar. 两个朋友手挽着手晚上散步去了。**～ saati** 傍晚，黄昏时分 **～ sabah** 没日没夜地，总是，经常 **～ yeli** 晚风，傍晚凉爽的风 **～a doğru** 傍晚，黄昏：Akşama doğru buluşuruz. 我们傍晚见！**～a kadar** 整天到晚，一天到晚：İşini akşama kadar bitirmeğe azmetmiştir. 他决心晚上之前把工作做完。**～a kalmak** 拖到晚上：Bu iş akşama kalmasın. 这事不要拖到晚上。**～a sabaha** 很快，马上：Ali akşama sabaha askerden gelecek. 阿里马上就要退役回来了。Akşama sabaha yolcu görünür. 他只能活个一天半日了。**～dan ～a** 每天晚上 **～dan kalma** 醉态未消的(人) **～dan kalmak** 酒未醒 **～dan sonra dükkân açmak** 动手太晚白费工夫 **～ı bulmak** (或 **etmek**) 干一整天，呆一整天：Araba onarılıncaya kadar akşamı bulduk. 我们忙了一整天，才把车修好。**～ı iple çekmek** 焦急地等待天黑 ◆**Akşam ahıra, sabah çayıra.** 行尸走肉。**Akşam ise yat, sabah ise git.** 日出而做，日落而息；昼行夜宿。**Akşam oldu kon, sabah oldu göç.** 日出而做，日落而息；昼行夜宿。**Akşamdan kavur, sabaha savur.** 今天挥金如土，明天没米下锅。**Akşamdan sonra merhaba** (或 **sabahlar hayrolsun**). 马后炮！早干什么去了！**Akşamın işini sabaha** (或 **yarına**) **bırakma.** 今日事今日毕，莫为明天留。

akşama *zf.* 傍晚，黄昏：Aman abla koş! Geçen gün gelen görücüler akşama söz kesmeye geliyorlar. 姐姐，快跑！前天来相亲的那几个人晚上要来定亲。Bu yazıyı akşama yetiştirmeli. 这篇文章他必须在晚上赶出来。

akşamcı *s. ve is.* ❶习惯晚上早睡的 ❷习惯晚上喝酒的 ❸(大学)上晚课的(学生) ❹值夜班的，上夜班的，夜里工作的

akşamcılık, -ğı *is.* ❶晚班，夜班；晚间工作，晚间做事 ❷晚上饮酒；每晚饮酒的习惯 ◇ **～ etmek** 每晚饮酒；值晚班，做晚间工作

akşamdan *zf.* 傍晚，黄昏时分：Akşamdan yatıp uyudum. 天一擦黑，我就上床睡觉了。

akşamgüneşi *is.* ❶夕阳，夕阳色 ❷【转】晚年，暮年

akşamki *s.* 晚上的，晚间的；晚上举行的：～ çalışma 晚上的工作 ～ toplantı 晚上举行的会议 bu ～ film 今晚放映的影片

akşamlamak(*nsz*) ❶整天呆在某处或做某事；一直呆到晚上；做某事一直到晚上：Ben sana çabuk dön dedim, sen ise orada akşamladın. 我跟你说了让你快点回来，而你却在那一直呆到晚上。❷在某处度过晚上：Bütün geceyi bir kahvede akşamlamıştı. 他在一家咖啡馆泡了一夜。❸天色已晚：Vakit akşamlamıştır. 天色已晚了。❹(月亮)满月时推迟升起

akşamları *zf.* ①晚上：Çoğunlukla akşamları erken yatar. 他晚上通常上床很早。Akşamları

rüzgâr esince, toz kalkıyor alanda, göz gözü görmez oluyor. 晚上，大风一起，尘土飞扬，他两眼就什么也看不见了。②每晚，每天晚上：Akşamları böyle kapı önünde piyasa eder. 他每天傍晚都这样在门前散步。Akşamları kıyıda, piyasada bütün köy halkını görebilirdik. 每天傍晚在岸边溜达时都能见到所有的村民。Akşamları demlenmeden edemez. 他每天晚上不喝点儿可不行。

akşamlatmak(*-i*) akşamlamak 的使动态

akşamleyin [akşam'leyin] *zf.* 在晚上，晚间，傍晚：Akşamleyin bir ormana varıncaya kadar boyuna yürümüş. 他一直走啊走，晚上，他来到了一座森林。Günde iki kere derecenizi alın, sabahleyin ve akşamleyin. 您要一天量两次体温，早晚各一次。

akşamlı *s.* 有晚上的：Dünya ölümlü, gün akşamlı. 【成】人有旦夕祸福，月有阴晴圆缺。

akşamlık, -ğı Ⅰ *s.* ❶晚上专用的，用于晚上的：～ bir giyecek 晚服，晚间穿的衣服 ❷够用到(或吃到)晚上的：Bu akşamlık ekmeğimiz var. 我们的面包只够吃到今天晚上。Bu akşamlık bu kadar yeter. 今晚这些足够了。Bir akşamlık yiyeceğimiz kaldı. 我们只剩下一个晚上的口粮了。Ⅱ *is.* 晚服，晚上穿的衣服 ◇～ **sabahlık** 很快就，不久就要，早晚的事，难免的事：Gebe akşamlık sabahlık. 孕妇很快就要分娩了。Hasta akşamlık sabahlık. 病人眼看就要不行了。

akşamlı sabahlı *zf.* ve *is.* ❶每天早上和晚上，每天早晚 ❷每天早上和晚上的，每天早晚的：～ çalışma 每天早晚的工作

akşam safası (或 **sefası**), **-nı** *is.* ❶(家庭)晚会，晚间举行的娱乐活动 ❷〈植〉紫茉莉(*Mirabilis jalapa*)

akşam üstü *zf.* 傍晚，黄昏时分：Akşam üstü rüzgâr çıkmış hava serinlemeye yüz tutmuştu. 傍晚时分，起风了，天很快就要变凉快了。

akşam üzeri *zf.* 傍晚，黄昏时分：O gün akşam üzeri okuldan çıktıktan sonra hiç bir yere uğramadan doğru eve gitmiştim. 那天傍晚，放学之后我哪儿也没去，直接就回家了。

akşam yıldızı *is.* 昏星，晚星

Akşam yıldızı *öz.is.* 〈天〉长庚星，太白星，金星

akşın, akşar Ⅰ *s.* ❶先天患白化病的 ❷淡白的，微白的，灰白的 Ⅱ *is.* 白化病的患者；白化植物；白化体

akşınlık, -ğı *is.* 〈生〉白化病；白化现象

aktar (阿) *is.* 副食杂货铺，副食杂货商：～ dükânı 副食杂货商店

aktarıcı *is.* 翻修，拆修屋顶的工人，修换屋瓦的工匠 ❷〈体〉排球比赛中的二传手

aktarılmak (*nsz*) aktarmak 的被动态

aktarım *is.* ❶ aktarmak 的动名词 ❷〈乐〉换调，变调，移调

aktarımcı *is.* 〈乐〉变调装置，移调装置，换调装置

aktariye [akta:riye] (阿) *is.* 副食杂货

aktarlık, -ğı Ⅰ *is.* 副食杂货业：Ali, Ankara'da aktarlık yapıyor. 阿里在安卡拉开副食杂货铺。Ⅱ *s.* 副食杂货铺出售的

aktarma Ⅰ *is.* ❶ aktarmak 的动名词：Oraya kadar iki yerde aktarma var. 去那要倒两次车。❷摘录，摘引，引用的话，引用的片断 ❸〈体〉传球 Ⅱ *s.* 被移过来的，取自某处的，转手的，第二手的：～ bilgiler 第二手材料 ◇～ **etmek** 见 aktarmak 释义 ～ **yapmak** ①转车，换乘，倒车 ②转帐

aktarmacı *is.* 转运工，搬运工

aktarmacılık, -ğı *is.* 搬运业，搬运工作

aktarmak (*-i*, *-den*, *-e*) ❶搬运，移动，倒腾，斟倒；转运，转送：Bütün eşyaları bu odadan diğer odaya aktaın. 请把所有家具从这个房间搬到另一个房间。Suyu kovadan küpe aktardı. 他把水从桶里倒入罐里了。❷翻动，彻底搜查：Bütün ceplerimi aktarıp aradım, anahtarı bulamadım. 我把所有的口袋都翻了个遍，也没找着钥匙。❸转告，转达：Haberi

babasına hemen aktardım. 我立即把消息转告了他的父亲。❹援引，引证，摘引，摘录，引用 ❺翻译：Bu yazıyı Çinceden Türkçeye aktarabilir misin? 你能把这篇文章从中文译成土文吗？❻传递，传送，传球 ❼通读 ❽使转乘，使改乘 ❾翻修，整修(屋顶)：kiremitleri ～ 翻修整个屋瓦 ❿改制，改造；改编，改写 ❶❶翻耕(土地)

aktarmalı *is.* 需要换乘的，中途需要换车(飞机、船)的；非直达的：～ bilet 中途需要换乘的票，非直达票 ～ tren 中途需要换乘的火车，非直达车

aktarmasız *s.* 中途不需要换乘的，直达的，直航的：～ tren 直达火车 ～ uçak 直航飞机

ak tavşan *is.* 〈动〉跳鼠(*Jaculus*)

ak tavusotu *is.* 〈植〉小糠草(*Agrostis alba*)

ak tel *is.* 〈生〉胶原纤维

aktı *is.* 【口】❶计件工资 ❷按件给资的工作

aktif[1] (法) Ⅰ *s.* ❶积极的，主动的，活跃的：～ ideolojik mücadele 积极的思想斗争 ～ politika 积极的政策 ～ tedbirler 积极的措施 ～ rol 积极的作用 ～ ruh 主动精神 ～ müdahale 主动干预 ～ karakter 活跃的性格 ❷活动的，流动的：～ buz dağı 活动冰山 ～ buzul 活动冰川 ～ sermaye 流动资金 ❸活性的：～ kömür (或 karbon) 活性炭 ～ metal 活性金属，活泼金属 ❹有效的，有影响的，有用的：～ akım 〈电〉有功电流，有效电流 ～ bilgiler 有用的资料 ～ ilâç 速效药 ～ borç 应收债款 ❺常备的，现役的：～ ordu 常备军，现役部队 ～ savaş uçak 现役作战飞机 ❻烈性的：～ zehirler 烈性毒药 ❼〈语〉主动的，及物的：～ çatı 主动态 ～ fiil 及物动词 Ⅱ *is.* ❶积极性，主动性；【转】功劳 ❷活性，活化；活性物质，活化物质；活化剂 ◇～ **ürünler** 由核裂变产生的放射性物质 (*-i*) ～**ine yazmak** 归功于

aktif[2] (法) *is.* ❶资产：～ ve pasif 资产与负债 gerçek ～ 实有资产 itibarî ～ 虚拟资产 net ～ 净资产 ❷顺差：～ balans 顺差

aktifleştirici *is.* 〈工〉活化剂，〈化〉助催剂，促进剂，助聚剂

aktiflik *is.* ❶积极，主动，活跃 ❷活动，流动 ❸活性 ❹有效，有影响，有用 ❺常备，现役 ❻烈性 ❼〈语〉主动，及物

ak tilki *is.* 〈动〉*is.* 北极狐(*Alopex lagopus*)

aktinidya (法) *is.* 〈植〉猕猴桃(*Aktinidia*)

aktinit (法) *is.* 〈化〉锕类

aktinizm (法) *is.* 〈化〉光化性质，射线化学

aktinobiyoloji (法) *is.* 光化生物学

aktinoelektlik, -ği (法) *is.* 〈物〉光电，光化电，光电性

aktinoform (法) *is.* 〈生〉放射线状

aktinometre (法) *is.* ❶〈摄〉曝光计 ❷〈物〉光化线强度计

aktinometri (法) *is.* ❶〈摄〉曝光测光 ❷〈物〉光化线强度测定

aktinyum [akti'nyum] *is.* (法)〈化〉锕(Ac)

aktivite (法) *is.* 作用：kimyasal ～ 化学作用

aktivizm (法) *is.* ❶行动主义(主张为政治目的采取有力行动) ❷〈哲〉能动主义(否定物质第一性，宣扬精神有"自发"的能动作用)

aktör (法) *is.* ❶(男)演员，演艺界人士，表演者 ❷【转】角色：müzakerelerin önemli ～ü 谈判的主角

ak töre *is.* 道德，道义，德行，道德品质

ak töresel *s.* 道德的，道义的，德行的，道德品质方面的

aktörlük, -ğü *is.* ❶演员工作；演员职业 ❷表演艺术；表演活动 ◇～ **etmek** 【转】扮演角色，装扮

aktris (法) *is.* (女)演员

aktrislik, -ği *is.* 女演员工作；女演员职业

aktüalite (法) *is.* ❶现实，现实性，现实意义；迫切性：meselenin ～si 问题的迫切性 ❷时事，新闻：günün ～si 时事新闻 ～ filmi 新闻纪录影片 televizyon ～si 电视新闻 ～yi izleyen dergi 专门报道时事新闻的杂志

aktüalizm (法) *is.* 现实主义；现实主义方法论；推今及古方法论，均变论

aktüatör (法) *is.* ❶〈机〉促动器 ❷〈电〉调节器，传动装置 ❸〈军〉枪机

aktüel (法) *s.* ❶当前的，现实的，目前的；迫切的：～ konular (或 sorunlar, meseleler) 迫切的问题，现实的问题 ❷现实主义的；推今及古的 ❸时兴的，流行的 ❹实际的，具体的；真实的，实在的 ◇～ **hâlde tutmak** 使保持现实性，使留在议事日程中，使保持迫切性

aktüellik, -ği *is.* ❶现实性，迫切性 ❷新闻性，轰动性 ◇～ **kazanmak** 取得现实性，具有迫切性，成为现实的，迫切的

aktüer (法) *is.* 保险统计员

akupunktur *is.* 〈医〉针灸，针灸疗法

akustik, -ği (法) Ⅰ *is.* ❶〈物〉声学 ❷传音；在密闭场所声音的传导的方式；(礼堂、剧院等的)收音性，音响效果：Bir tiytro salonu yapılırken akustiğine önem verilir. 在修建剧场演出大厅时很重视音响效果。Ⅱ *s.* 声音的，听觉的；传音的；声学的：～ boru 助听器 ～ filtre 滤声器 ～ mayın 〈军〉音响水雷，声爆水雷 ～ siniri 听觉神经 ～ torpido 〈军〉音响鱼雷

akut (拉) *s.* ❶〈医〉急性的，急症的(疾病)：～ hastalık 急病 ❷〈植〉急尖的，非渐尖的(指叶尖) ❸尖锐的，锐利的；锐角的

akuzatif (法) *is.* 〈语〉宾格，受格

akü *is.* 蓄电池 ◇～**yü doldurmak** 给蓄电池充电

ak üçgül *is.* 〈植〉白车轴草(*Trifolium repem*)

akümülâtör (法) *is.* 储存装置，蓄能器，蓄电池：～ bataryası 蓄电池：elektrik ～ü 蓄电池，蓄电器 otomobil ～ü 汽车蓄电池，车用蓄电池 ısı (或 termik) ～ü 积热装置，积热器

aküpunktür *is.* 〈医〉针灸，针灸疗法

akvam [akva:m] *ç.is.* 人民，民族；部族，部落：～ Cemiyeti (或 Meclisi) 〈史〉(1919-1946) 国联，国际联盟 Cemiyeti ～ 国联，国际联盟

akvarel (法) *is.* ❶水彩颜料；水彩画艺术 ❷水彩画

akvaryum [akva:ryum] (拉) *is.* ❶养鱼缸，水族箱 ❷水族馆 ❸养鱼池

akya [a:kya] *is.* 〈动〉海神鳃(*Lichia amia*)

ak yakalı sinekkapan *is.* 〈动〉白颈鹟(*Musciacpa albicollis*)

ak yel *is.* 【俚】南风；西南风

ak yem *is.* 一种用青花鱼，胡瓜鱼等白色小鱼的部分鱼肉做成的鱼饵

Ak yıldız *öz.is.* 【俗】〈天〉天狼星

ak yuvar *is.* 〈解〉白细胞，白血球：～ azalması 〈医〉白细胞减少，白血球减少 ～ çoğalması 〈医〉白细胞增多，白血球增多 loplu ～ 〈生、动〉多核白细胞，多核白血球 nötrofil ～ 〈生、动〉嗜中性白血球

ak zambak, *is.* 〈植〉白百合(*Lilium candidum*)

ak zar *is.* 〈解〉筋膜

al[1] *is.* 【俚】计谋，圈套，欺骗，欺骗，欺诈，狡诈 ◇(*-i*) ～ **aşağı etmek** ①设计陷害，设计搞掉；打倒，推翻，废黜：O küçük ülkenin başkanını al aşağı edip koltuğunu ele geçirmişti. 他推翻那个小国的总统，夺取了总统的宝座。②打倒，击倒；打翻在地：Ali hasmını tutuğu gibi al aşağı etmişti. 阿里抓住对手把他打倒在地。Banka memurları hiç korkmıyarak yağmacıyı al aşağı ettiler. 银行职员们无所畏惧地把劫匪打翻在地。～

eylemek 欺骗 **～ı tuzağı olmamak** 没有坏心眼：Alı tuzağı olmayan biriydi, nesi varsa dilindeydi. 他这个人没有坏心眼，心直口快。◆**Al ile aslan tutulur, güç ile sıçan tutulmaz.** 四两拨千斤。

al[2] Ⅰ *is.* ve *is.* ❶血色，红色，绯红，栗色，枣红色，胭脂色：～ bayrak 红旗 ～ çuha 红色呢料 ～ yanaklar 绯红的双颊 ～ at 枣红马 ❷胭脂 ◇**～ ～ olmak** 面红耳赤，满面通红：Elif görücüye çıkınca utancından yanakları al al oldu. 艾莉芙去见相亲的人，羞得满脸通红。(*-e*) (*loğusayı*) **～ basmak** 〈医〉患产褥热病：İkinci çocuğunda ona al basmış. 听说她在生第二个孩子的时候患了产褥热。**～ kanlara boyanmak** ①受伤 ②倒在血泊之中，被打死 **～a bulanmak** 被血染红；变成红色 **～ı ～, moru mor** 面红耳赤的，满面通红的：Çocuk alı al, moru mor geldi, heber ulaştırdı. 孩子来送信，跑得满脸通红。Ali alı al moru mor bir hâlde dışarı çıktı. 阿里满脸通红地出去了。◆**Al elmaya taş atan çok olur.** 人怕出名猪怕壮。**Al giymedin ki alınayım.** 此事与我何干。**Al gömlek gizlenenemez.** 纸里包不住火；要想人不知，除非己莫为。**Al kiraz üstüne kar yağar.** 雪打红樱桃，天有不测风云；三伏天里下大雪，农民遭殃。

Al *is.* 〈化〉铝(*Aluminium*)

ala[1] Ⅰ *s.* ❶杂色的，各种颜色混杂的；花哨的，五颜六色的：❷【俚】有斑点的；有条纹的 ～ kilim 杂色地毯 ❸【俚】浅栗色的，淡栗色的，红褐色的，火红色的：～ gözler 褐色的眼睛 Ⅱ *is.* 【俚】灰山鹑脖颈上的黑色环状羽毛 ◇**～yı karayı yığmak** 数落，抱怨

ala[2] *is.* 〈动〉(淡水)鲑鱼，鳟鱼

âlâ [a:lâ:] (阿) Ⅰ *s.* 好的，很好的，非常好的，卓越的，极妙的：～ bir yemek 一道好菜 pek ～ 优秀(学生成绩评定的最佳等级) Barıştılar ha, âlâ. 他们和好了，真太棒了。Gelirse ne âlâ. 他要是能来，那该多好！Ⅱ *zf.* ❶很，非常：Sizin dediğinizi pek âlâ anladım. 您所说的我很明白。❷很好：O herkesle pek âlâ geçinir. 他同所有的人相处极好。◆**Âlâ keçi her vakit püsküllü oğlak doğurmaz.** 好母山羊不是任何时候都能生出好羊羔。

ala ala *ünl.* ❶(众人集体劳作时的呼喊声，劳动号子)嗨哟，哎嗨哟：Ala ala hey! 干起来哟(抬起来哟)，嗨哟！❷(众人集体表示愤怒，不满时)滚蛋！够了！别再… ◇**～ ～ya kalkmak** 喊起号子来(如喊"抬起"，"放下"，"追上"，"捉住"，"一起上"等)

ala bacak, -ğı *is.* ❶脚上有白斑的(马) ❷【俚】反复无常的，言而无信的，不讲信用的(人)

ala balık, -ğı *is.* 〈动〉鲑鱼，鳟鱼，大马哈鱼(*Trutta faris*)

ala balıkgiller *ç.is.* 〈动〉鲑科(*Salmonidae*)

alabanda [alaba'nda] (意) Ⅰ *is.* ❶舷墙 ❷(船的)内壳板 ❸舷炮；舷炮齐射：～ ateş 舷炮齐射 ❹满舵：Alabanda iskele! 左满舵！Alabanda kürek. 停止前进！Alabanda sancak! 右满舵！Ⅱ *is.* 【俚】令人讨厌的，招人烦的，纠缠不休的：O da sana alabanda. 他也纠缠上你了。◇**～ etmek** 转满舵 **～ iskele etmek** 转左满舵 (*-e*) **～ olmak** 令人讨厌，讨人嫌，纠缠 **～ sancak etmek** 转右满舵 **～ vermek** 【俚】责骂，训诉 **～yı çekmek** 【俚】责骂，斥责 **～yı yemek** 【俚】受责骂，被斥责：Alabandayı yiyince muma döndü. 他挨了一顿臭骂，立刻就老实了。

ala baş *is.* 〈植〉卷心菜，圆白菜(*Brassica oleracea*)

alabık *s.* 伪善的，假仁假义的，口是心非的，两面派的

alabildiğine Ⅰ *s.* ❶一望无际的，辽阔无垠的，无边无际的：～ boş çöl 一望无际的荒漠 ～ deniz 辽阔无垠的大海 ❷过分的，过度的，极端的：～ şişman bir adam 极胖的人，大胖子 Ⅱ *zf.* ❶尽可能地，尽量地，竭尽全力地，拼命地，全速地：～ yardım etmek 尽可能地帮助 Haydut alabildiğine koşarak soluk soluğa elebaşının yanına gelmiş. 这个强盗撒腿就跑，气喘吁吁地跑到头目跟前。❷过分，过度，极端：Hayat alabildiğine pahalılaşıyor. 生活费用暴涨。Vapur alabildiğine sallanıyor, yolcular da alabildiğine paniğe kapılmış bulunuyordu. 轮船剧烈地摇晃，乘客们也乱做一团。

alabora [alabo'ra] (意) *is.* ❶〈海〉倾覆 ❷〈海〉(水平桁架，横桁)竖起，从水平状态变成垂直状态；卷帆；收网，提网；举桨，升旗(以示敬意) ❸【转】变混乱，乱套；头脑

不清，思维紊乱 ◇ **～etmek**【转】搞乱，使乱套；使头脑不清，使思维紊乱 **～olmak** ①〈海〉倾覆：Fırtınaya tutulan yelkenli alabora oldu. 帆船遇上风暴，沉没了。②变得一片混乱

ala böcekgiller *ç.is.* 〈动〉郭公虫科(*Cleridae*)

alabros (法) *s.* 剪成刷子一样的(指发)，推成平头的：～ saçlar 平头

alaca *is.* ve *s.* ❶杂色，多色，五彩，五光十色，五色斑斓，花花绿绿：～ ineğk 花母牛 ～ kumaş 花布 ～ kurşunkalemler 五彩铅笔，彩色铅笔 ❷花布，彩绸 ❸斑点，花纹：～ at 花斑马 ～ geyik 梅花鹿 ❹闪烁的光：ay ～sında 在闪烁的月光下 ❺树上最先成熟的水果：Bu incirin alacasını ben yedim. 这棵无花果树上最先熟透的果实是我吃了。❻【转】性格，脾气；反复无常多变的性格，怪脾气：Hayvanın alacası dışında, insanın alacası içinde. 【成】动物的野性一目了然，人的脾气含而不露。❼用双色布制作的一种捕鸟工具 ◇ **～aydınlık** 清晨，晨曦，曙光 **～ bulaca** 杂色的，五光十色的，花里胡哨的 **～ çalışmak** 忙乱无序地工作，时断时续地干活 **～ dostluk** 不可靠的友情，不牢固的友谊 **～ düşmek** (果实)开始成熟 **～ karanlık** ①黎明，日出之前：Alaca karanlıkta yola çıkmıştık. 天没亮我们就出发了。②昏暗；夕阳西下之际 **～sı içinde** 性格内向的，城府很深的，含而不露的

alaca agaçkakan *is.* 〈动〉大斑啄木鸟(*Dendrocops mayor*)

alaca akık, -ki *is.* 〈地〉玉髓

alaca balıkçıl *is.* 〈动〉苍鹭(*Ardeola ralloides*)

alaca baykuş *is.* 〈动〉灰林鴞(*strix aluco*)

alaca doğan *is.* 〈动〉游隼(*Falco peregrinus*)

alacak, -ğı *is.* ❶预购物品：Çarşıdan alacaklarım için bir liste yaptım. 我列了一张去商场预物品的清单。❷债权，应收欠款，待收回的款物：Bütün alacaklarımı topladım. 我已收回了全部欠款。Ondan alacağım var. 他欠我债。◇～ **verecek** 买卖关系，生意关系 (*-nin hakkına*) **～ yazmak** 借给，贷给，记下某人应还的债 (*-in*) **～ı olmak** ①欠某人的债：Alacağı olsun. Bana oynadığı bu oyunun acısını ben ondan çıkarırım. 总有一天我要找他算帐，他耍了我，我要出这口恶气。②欠人情债，欠情 ③婉言谢绝：Eh, alacağın olsun; ben de seni çağırmam. 对不起，算我欠您的情，我也不能邀请你！**～ına tutmak** 以某物抵债 **～ını almak** ①得到该得到的东西，如愿以遂：Herkes alacağını aldı; bulacağını buldu, bize de kaldırım mühendisliği düştü. 别人都如愿以遂，而我们却沦落街头。②【转】咎由自取，受到应有的斥责 ◆**Alacağına şahin, vereceğine karga** (或 **kuzgun, kuzu**). 讨债凶似鹰隼，还钱吝如乌鸦。

alaca karanlık, -ğı *is.* ❶入暮，黄昏；曙光，黎明；〈天〉晨昏蒙影，曙暮光；太阳升起前或落下后大多是在雾大或潮湿的天气出现的光亮 ❷〈医〉(由于大脑的一定部位受损或因癫痫或其它精神方面的原因大脑不能工作而出现的)半睡眠状态

alaca karga *is.* 〈动〉秃鼻乌鸦，白嘴鸦(*Corvus frugilegus*) ◇ **～ya borçlu** 一身是债的，债台高筑的

alacaklandırmak (*-i*) 借给，贷给，向某人放贷；记下某人应付的帐

alacalanmak (*nsz*) 借钱，借债，欠下债务；借贷

alacaklı *is.* 债主，债权人：～ devlet 债权国 Alacaklı ev sahibi en sonunda kıraçıyı mahkemeye verdi. 债主房东最后终于把房客告上了法庭。Alacaklı, borçluya borcun bir an önce ödenmesini duyurdu. 债主要求债户尽快还帐。◇～ **çıkmak** 债权多于负债 **～ olmak** 成为债主，成为债权人 **～dan kaçmak** 躲避债主

alacalamak (*-i*) ❶使成杂色；把涂得五光十色，涂得花哨，把…涂得斑斑点点 ❷〈军〉用迷彩伪装

alacalanmak (*nsz*) ❶变成多色的，成为杂色的；变得花里胡哨；变得五光十色 ❷【俚】在融雪中间露出一小块一小块的地面：Tarlalar alacalandı. 田野在融雪中露出了一小块一小块的地面。❸【转】由于活动而脸色一会儿红一会儿白，(脸)忽红忽白，(脸)变色 ❹

【转】两眼发黑；两眼冒金光；眼睛变模糊起来 ❺【转】(东西)出现斑斑点点，变斑驳

alacalatmak (*-i, -e*) alacalamak 的使动态

alacalı *s.* ❶杂色的，多色的，带斑点的，花哨的：～ bir basma 杂花印花布 ❷【转】杂乱无章的，乱七八糟的 ◇ **～bulacalı** 杂花的，花里胡哨的，杂乱的：～ bulacalı kareli 花里胡哨的格衬衫

alacalık, -ğı *is.* ❶多色，杂色，五光十色；花哨，花里胡哨；斑驳 ❷落暮，黄昏，苍茫暮色 ❸【转】两面性，两面派；口是心非，表里不一，当面一套背后一套；反复无常，多变 ❹(植物叶片，花杂或鸟类羽毛上的)花斑，斑点

alaca menekşe *is.* 〈植〉三色堇(*Viola tricolor*)

alacı *is.* 刽子手

ala çam *is.* 〈植〉欧洲云杉(*Picea abies*)

alaçık, -ğı *is.* ❶牧民用的一种用毛毡搭的四周敞开的帐篷 ❷一种用树枝粗的灌木条和草席搭成的小棚子，凉棚，窝棚，雨棚；哨棚

Aladağ *öz.is.* 阿拉达山(在土耳其有 4 处：一处在科尼亚市西北 50 千米处，海拔 2305 米；一处在卡尔斯省东南，海拔 3134 米；一处在凡省北部；一处在阿达纳省和尼代省交界处，海拔 3910 米) ◇**～'dan serin** 【转】冷淡的，淡漠的，冷若冰霜的，漠不关心的，无动于衷的

ala doğan *is.* 〈动〉鹰，苍鹰

alafranga [alafra'nga] (意) Ⅰ *s.* 欧式的，欧化的，欧洲风味的; 欧洲的，西方的：～ şarkılar 西方歌曲 ～ müzik 西方音乐 ～ yemekler 西餐 Ⅱ *is.* ❶接受欧洲文明(或教育)的人，欧化的人 ❷欧洲计时制：～ saat 欧洲计时制 ◇**～nın bebesi** 【俚】无知的，鲁莽的，生手，无经验者，马大哈

alafrangacılık, -ğı *is.* 模仿欧洲习俗的企望，模仿欧洲生活方式的意向

alafrangalaşmak (*nsz*) 欧化，西化；模仿欧洲人

alafrangalık, -ğı *is.* ❶欧洲方式，欧式，欧洲生活方式 ❷欧化，西化 ❸冒充绅士；假斯文

alafrangasez (法) *s.* 法国式的，法式的：～ ekmek 法式面包

alâgarson (法) *s.* 剪得象男孩发型似的(女式发式)

ala geyik, -ği *is.* 〈动〉(产于南欧和北非的)扁角鹿，黇鹿(*Dama dama*)

alagrek (法) *s.* 希腊式的

ala gün *is.* 【俚】阴天，阴晦的天气；夏天当太阳被云彩遮住时出现的阴凉天气

alağız *is.* 恶意非难者；诽谤者，诋毁者

alâimi sema [alâ:i'misema] (阿) *is.* 彩虹，虹，霓

alajapone (法) *s.* 日本式的，日式的

alak *is.* 泉

alâka [alâ:ka] (阿) *is.* ❶关系，联系；牵连，涉及：toplum ～sı 姻亲，姻亲关系 Bu işin benimle bir alâkası yok. 这件事与我毫无关系。❷关注，关心，关切，兴趣，注意：Edebiyata karşı ilk alâka sizde nasıl ve ne zaman başladı? 您是什么时候、如何对文学感兴趣的？❸爱，倾心，喜欢，好感，同情：Ona karşı alâka duyuyorum. 我对他有好感。❹相恋，钟情；亲近，亲密关系，亲切：～ derecesi 亲密程度 ◇(*-e*) **～ beslemek** 感兴趣，关心，关切，表示亲近 **～ çekmek** 引起关注，引起兴趣，引起注意：～ çekici milletlerarası olaylar 令人关注的国际事件 (*-e*) **～ duymak** 感兴趣，关心，关切，表示亲近 **～ görmek** 受到关注，被关心，受到同情 (*-le*) **～ göstermek** 表示关注，关心，同情，感兴趣，注意 **～ toplamak** (或 **uyandırmak**) 引起关注，引起兴趣，引起注意 **～sını çekmek** 引起关注，引起兴趣，引起注意：Adamın şüpheli harektleri alâkamı çekti. 此人鬼鬼祟祟的行为引起了我的注意。**～sını kesmek** ①断绝关系，断

绝联系，决裂：Fabrikayla alâkamı kestim. 我已同这家工厂决裂了。②不再关心，不再感兴趣，停止关注：Dış dünya ile alâkamı kesmiyeceğim. 我不会停止对外界的关注。 **～ya çay demlemek** 对题外话不感兴趣 (*-le*) **～yı kesmek** ①断绝关系，断绝联系，决裂：Arkadaşlarımla o kavgadan sonra alâkayı kesmiştim. 自打那次吵架之后，我和我的朋友们就没了来往。②不再关心，不再感兴趣，停止关注

alâka bahş [alâ:kabahş] (阿-波) *s.* 【旧】引人注意的，令人感兴趣的，引起关注的

alâkadar [alâ:kadar] (阿-波) Ⅰ *s.* 与…有关的；关心…的，对…有兴趣的：～ zevet 有关人士 Ⅱ *is.* 有关人士，当事人，有关方面：Durum bütün alâkadarlara duyurulmuştur. 此情况已通知有关各方。◇(*-i*, *-le*) **～ etmek** ①使关心，使有兴趣，引起注意 ②使有利害关系，使卷入，牵扯入

alâkalandırmak (*-i*, *-le*) alâkalanmak 的使动态

alâkalanma *is.* alâkalanmak 动名词：Oğlunun o kadınla alâkalanmasını istemiyordu. 他不愿意让他的儿子同那个女人相恋。

alâkalanmak (*nsz*, *-le*) ❶关心，关注，感兴趣 ❷相恋，恋爱，倾心，钟情，亲近，有好感 ❸变得有趣，有吸引力，有意思，变得引人入胜

alâkalı *s.* ve *is.* ❶有关的，相关的，有联系的，有牵连的：～ların bildirdiğinie göre 据有关人士称 ～ daireler (或 makamlar) 有关机关，有关当局 Bu olayla alâkalı değilim. 这件事与我无关。❷关心的，感兴趣的，关注的 ❸细心的，留心的，用心的；关心人的，体贴入微的：～ komşuların sayesinde 由于邻居们的关心和体贴 ❹【口】钟情的，动情的，相恋的，迷恋上的，爱上的，有好感的：o güzel kızla ～ bir genç 钟情于那个美丽的姑娘的年轻人

ala karga *is.* 〈动〉松鸦(*Garrulus glandarius*)

alâkart (法) *s.* *is.* ve *zf.* 从菜单上选定的；菜单上的：～ yemek yemek 点菜就餐 Bu lokandanın alâkart yemekler çok iyi ve ucuzdur. 这家餐馆菜单上的饭菜非常好吃而且便宜。Tabldot, alâkarttan daha ucuzdur. 套餐比点菜便宜。

alâkasız *s.* ❶无关的，无牵连的，未参与的 ❷没兴趣的，不感兴趣的 ❸不关心的，不细心的，不体贴人的，冷漠的，无动于衷的 ◇**～ bırakmak** 丢下不管，漠不关心 **～ kalmak** ①无关，无牵连，未参与 ②没兴趣，不感兴趣 ③不关心，不细心，不体贴人，冷漠，无动于衷

alâkasızca *zf.* 不感兴趣地，冷淡地，漠不关心地，冷眼旁观地，无动于衷地，漠然地，冷漠地

alâkasızlık, -ğı *is.* ❶无关，无牵扯，无牵连，未参与 ❷不感兴趣，无兴趣 ❸冷漠，冷淡，漠不关心，无动于衷：Ali'nin bu alâkasızlığı annesinin içini kemiriyor. 阿里的这种冷漠使他的母亲伤透了心。◇**～ göstermek** 表现漠不关心，表示无兴趣

alâkok (法) *s.* ve *is.* 溏心的，半熟的，煮或煎得嫩嫩的(蛋)

alâkülli hâl [alâ:külliha:l] *zf.* 尽量地，尽可能地，无论如何，想尽办法，用各种方式◇**～ geçinmek** (或 **yaşamak**) 勉强度日，勉强维持生活

alalamak (*-i*) ❶涂成多色的，涂上条纹，斑点 ❷用迷彩伪装工厂：Hava saldırıllarından korunmak için askerî hedefleri alalamak gerekir. 为了防备空袭，应当用迷彩把军事目标伪装起来。

alalman (法) *s.* ve *zf.* 德国式的，德式的；按德国方式

alaman *is.* 【俚】一张大票(10 里拉)，10 里拉整票

alamana [alama'na] *is.* 〈海〉(不大的)帆船；单桅渔船，小货船：～ kayığı 不大的帆船；小货船；单桅渔船 ～ ağı 大渔网，双船远海使用的大渔网 ～ yelkeni 〈海〉船帆

alamanroken (法) *s.* ve *zf.* 摩洛哥式的；按摩洛哥方式

alâmeleinnas [alâ:meleinna:s] (阿) *zf.* 当着大家的面，当众，在大家面前；分开地

alamerikan (法) *s.* ve *zf.* 美国式的，美式的；照美国方式

alâmeratibihim [alâ:mera'tibihim] *zf.* ❶按职高低，按衔级高低 ❷按身材高矮；按尺寸大

小

alâmet [alâ:met] (阿) Ⅰ *is.* ❶征兆，兆头，征候，苗头，迹象，特征：hastalık ～i 疾病的征兆 ölüm ～leri 死亡征兆 Çocuk dudaklarını büktü. Ağlamak alâmetlerini gösteriyordu. 那孩子裂嘴要哭。❷标志，标识，记号，符号，印记：farik ～i 识别标志 iyi niyet ～i 诚意的标志 rütbe ～i 军阶标识，军衔符号 ❸(用手、眼或头表示的)示意，暗示 ❹庞然大物 Ⅱ *s.* 巨大的，庞大的：～ bir karpuz 好大个的一个西瓜

alâmeti farika [ala:me'tifa:rika] (阿) *is.* ❶商标 ❷【转】区别性特点，区别性特征；代号：Gümülcüne onun soy adı değil, sadece askerlikteki alâmeti farikası. 居米尔居内并不是他的姓，而仅仅是在军中服役时的代号。

alâminüt (法) *s.* ve *zf.* 立即进行的，马上做的，即刻进行的：～ fotoğraf 快照，快相，即照即取 ～ işler 急事 ◇～ **ölmek** 猝死，暴卒

alan *is.* ❶空地，场地，广场：～ cimnastiği 户外体操 ～ tiyatrosu 露天剧场 cimnastik ～ı 操场 çocuk oyun ～ı 儿童游乐场 harp ～ı 战场 hava ～ı 机场 orman ～ı 林中空地 ❷运动场地：～ yönetmeni (拳击比赛的)场地监督，现场监督 spor ～ı 运动场，体育场 ❸〈数〉面积，域：～ hızı 〈天〉面积速度，掠面速度 ～ kanunu 〈天〉面积律 daire ～ı 圆面积 üçgen ～ı 三角形面积 ❹〈物〉场：elektrik ～ı 电场 gideren ～ı 〈物〉矫顽磁场 magnetik ～ 磁场 mıknatıs ～ı 磁场 yer çekimi ～ı (地心)引力场 ❺领域，范围，方面：ateş ～ı 〈军〉射击范围，射界，火力带 bilim ～ı 科学领域 nükleer ～ 核领域 petrol ～ı 油田 sanat ～ı 艺术领域 siyaset ～ı 政治领域 ◇～ **araştırması** 分地区社会调查，按地区实地调查 ～ **derinliği** 〈影〉景深 ～ **korkusu** 〈医〉广场恐怖症

alancı *is.* 〈艺〉外光画派画家

alancılık, -ğı *is.* 〈艺〉外光画；外光画派

alanç, -cı *is.* 【新】❶猎获物，缴获；战利品 ❷没收，充公 ◇(*-i*) ～ **etmek** 没收，充公；缴获；猎获

alança *is.* 花园树间有草坪或无草坪的小块空地

alangle(z) (法) *is.* 英格兰式的，英国式的；照英国方式

alanlamak (*nsz*) 留出场地，留出空地，留出空场；拉开距离；退出，撤出，离开

alan talan *s.* ve *zf.* 乱七八糟的，一片混乱的，乱糟糟的，混乱不堪的，无序杂乱的 ◇～**etmek** ①使乱七八糟，使混乱不堪，使杂乱无序：Parkı çeviren çitin deliklerinden usul usul içeriye akıyor, çiçeklikleri alan talan ediyor. 他悄悄地从公园周围篱笆的空隙里钻了进去，把花坛搞得一塌糊涂。②洗劫，抢劫：Yağmacılar bütün köyü alan talan ettiler. 强盗们把整个村庄洗劫一空。～ **olmak** 变得乱七八糟，变混乱不堪，变得无序，杂乱：Odadaki eşya hep alan talan olmuş. 房里的东西总是乱七八糟的。

alan topu, -nu *is* 〈体〉网球

alarga [ala'rga] (意) Ⅰ *ünl.* ❶〈海〉请避让！不要驶近！❷【俚】滚开！离远点！别靠近：Hasırcıdır, alarga geç! 他是个小偷，离他远点儿！Ⅱ *is.* 公海，大海，远海 Ⅲ *zf.* ❶在公海，远离岸边 ❷离得远远地，远远地绕开：Bu evden mümkün olduğu kadar alarga yürüyerek gidiyordu. 他尽量远远地绕开这所房子走了。～ **durmak** 不关心，漠然以对：Ali uzun zaman alarga durdu bana. 阿里一直对我很冷淡。～ **etmek** ①出海，远航 ②绕过 ③【俚】断绝来往，不来往：Aferistir, alarga et! 他是一个惟利是图的家伙，你离他远点儿！④【俚】撤离，离开，走开，溜走：Kuvvetli bir fırtınanın gelmekte olduğu anlaşılınca gemiyi alarga ettirdiler. 一听说有一场强风暴正在逼近，他们立刻把船开走了。～ **gelmek** 不靠近，停在远处：Yanaşma, alarga gel. 你站住！别过来！～**da durmak** 【狎】躲在远处，呆在远处：Çapulcular, girmek istedikleri banka binasından biraz alargada duruyordu. 劫匪们躲在离他们企图进入的银行大楼稍远一些的地方。～**da olmak** 无所事事 ～**da yatmak** 〈海〉在远离海岸的锚地抛锚 ～**dan gitmek** (船舶)在远离海岸的海面行驶 ～**dan seyretmek** ①远远地观望，遥望，眺望 ②走公海，走远海 ～**ya çıkmak** ①出海，远航 ②为躲避风暴而驶离

alârm (法) *is.* ❶警报：～ çanı 〈海〉警钟，警铃 ～ düdüğü 警笛，报警器 ～ zili 警铃 hava saldırısı ～ı 空袭警报 muharebe ～ı 战斗警报 ❷〈军〉戒备，战备：～ durumu 战备状态 ～ tertibatı 戒备措施 ◇～ **vermek** 发出警报 **～a geçmek** 进入戒备状态

alarus (法) *s.* 俄罗斯式的，俄式的；按俄罗斯方式

ala sığın *is.* 〈动〉扁角鹿，黇鹿(*Dama dama*)

Alaska *öz.is.* 阿拉斯加(北美洲)

ala sulu *s.* 半生半熟的，未熟透的，未完全成熟的，介于生熟之间的，夹生的

alaşık, -ğı *is.* (衣服的)滚边，花边，花边，缘饰

alaşım *is.* 〈化〉合金：bakırlı ～ 含铜合金 maden ～ı 金属合金

alaşımlamak (*-i*) 在熔化的金属中加入构成合金的成分，使成为合金

alaşımlı *s.* 合金的：～ çelik 合金钢 ～ dökme demir 合金铸铁

alât *is.* 【俚】阴茎，鸡巴

ala tav *s.* ❶加热不够的 ❷湿度不够的,【俚】半湿半干的(土地等)，不干不湿的：～ toprak 不干不湿的土地 ❸(牲畜)不肥不瘦的，肥瘦适中的

alaturka [alatu'rka] (意) Ⅰ *s.* ❶土耳其式的，土耳其风味的，土耳其风格的：～ eşya 土耳其式家具 ～ müzik 土耳其音乐 ～ yemek 土耳其风味菜肴 ❷接受了土耳其传统和生活习惯的，土耳其化的 ❸【转】乱七八糟的，杂乱无序的，忙乱的，无序的：～ çalışma 忙乱的工作 Ⅱ *is.* ❶土耳其化的人 ❷土耳其计时制(以日落为 12 时)

alaturkacı *s. ve is.* ❶精通土耳其音乐的，按土耳其音乐规则作曲(或演唱的) ❷爱好土耳其音乐的：Dedesi alaturkacı idi, başka bir müzik başladı mı radyoyu hemen kapatırdı. 他的祖父是一个土耳其音乐爱好者，只要一开始播送其它音乐，他总是马上关掉收音机。

alaturkacılık, -ğı *is.* ❶土耳其音乐作曲或演唱的工作或职业；土耳其音乐的创作或研究工作 ❷爱好土耳其音乐

alaturkalaşmak (*nsz*) 变成土耳其风味的；成为土耳其式的；土耳其化

alaturkalaştırmak (*-i*) alaturkalaşmak 的使动态

alaturkalık, -ğı *is.* 土耳其生活或行为方式，土耳其式；土耳其特色；土耳其传统与习惯；土耳其风味

alavere [alave're] *is.* ❶转手，倒手；(款项的)交换；(装卸货物时)传递：～ tulumbası 真空泵 ❷转手倒卖，倒买倒卖，投机倒把 ❸(货船装卸货时使用的)跳板，搭板 ❹【转】混乱，骚乱，动乱，杂乱 ◇～ **dalavere** 圈套，骗局：Alavere dalavereyle adamı, işinden uzaklaştırdı. 他设了个圈套，把这个人开除了。～ **dalavere yapmak** (或 **çevirmek, oynamak**) 设圈套，骗人：Alavere dalavere çevirip zengin olmayı kurmuşlardı. 他们密谋设骗局骗人发一笔财。

alavereci *is.* 投机者，投机倒把者；倒买倒卖者

alay[1] (波) *is.* ❶(参加活动的)队伍，行列，人群：cenaze ～ı 送葬队伍 düğün ～ı 婚礼来宾 geçit ～ı 阅兵队列 gelin ～ı 送亲队伍 mitingciler ～ı 参加集会的人群 zafer ～ı 凯旋游行 ❷堆，群：bir ～ çocuk 一群孩子 bir ～ misafir 一大帮客人 bir ～ serçe 一大群麻雀 bir ～ eşya 一堆东西 bir ～ kitap 一堆书 miskinler ～ı 一帮闲汉 ❸全体，所有的人：～ımız 我们全体 ～ınız 你们所有的人 Ulan, bu dalgayı peniz edersen, alayımıza birden kodesi boylatırlar. 混蛋！你要是把这件事捅出去，他们会把我们大伙儿一下子全都投进监狱。Bütün çalpucu alayı başka kasabalara gittiler. 所有的劫匪都到其他城镇去了。❹仪式，集会，活动：～ esbisesi 〈军〉礼服 ～ meydanı 阅兵场，检阅场 ～ topu 礼炮 fener ～ı 火炬游行 ❺〈军〉团：piyade ～ı 步兵团 topçu ～ı 炮兵团 ～ topçusu 团属炮兵 ◇～ ～ ①大批大批地，一群一群地：Halk alay alay geçiriyor. 人群一批又一批地走过。Bütün kadınlar alay alay "Başın sağ olsun"a gittiler. 所有的女人都成群结队地去吊孝了。②一个团一个团地：Piyade kolu alay alay ilerliyor.

步兵部队正在成团建制地向前推进。～ **göstermek** 【旧】举行阅兵式 ～ **malay** 一起，共同，成群地，成批地 ～**a çıkmak** 〈军〉(在军校未能及格)下部队当兵

alay[2] (希) *is.* 玩笑，嘲笑，嘲弄，挖苦：Alayın sırası değil! 这可不是开玩笑的时候！◇ ～ **çıkarmak** 嘲笑，取笑，讥笑，嘲弄 (*-le*) ～ **etmek** (或 **geçmek**) 戏弄，嘲笑，取笑，讥笑，嘲弄，讽刺，挖苦：Benimle alay mı ediyorsun? 你是在挖苦我吗？Hem, arkadaşlarım da belki benimle alay ederler. 尤其是我的同伴们也许会笑话我。Kör kütük sarhoş adamla çocuklar alay ediyorlar. 孩子们正在戏弄那个喝得烂醉的醉汉。(*-e*) ～ **gibi gelmek** 难以置信，简直是开玩笑 (*-i*) ～ **gibi kabul etmek** 难以置信，认为是开玩笑：Söylenenleri alay gibi kabul etmiştim. Halbuki değişmiş. 我认为这些说法简直是开玩笑，实际上不是这么回事。(*-i*) ～**a almak** 嘲笑，取笑，嘲弄，讽刺，挖苦，讥讽：Güçsüzlerle çirkinleri alaya alır, onlarla eğlenirdi. 他戏弄孱弱和丑陋的人。(*-le*) ～**a başlamak** 嘲笑，取笑，嘲弄，讽刺，挖苦，讥讽：Hısım akrabası da onunla alaya başlamışlar. Aç susuz evlerine dönmüşler. 亲戚们也嘲笑他，然后既没吃也没喝就回家去了。～**a bozmak** 使带有玩笑性质，使带有嘲笑性 ～**a çıkarılmak** 军校的学员被开除 (*-i*) ～**a dökmek** 拿…开玩笑，拿…不当回事：işi ～a dökmek 拿工作开玩笑 ～**a hedef olmak** 被取笑，受嘲弄，被讽刺挖苦 ～**a kalkmak** 取笑，取闹，起哄 (*-i*) ～**a vurmak** 拿某事当儿戏，不拿某事当回事 ～**a yeltenmek** 嘲笑，取笑，嘲弄，讽刺，挖苦，讥讽 (*-in*) ～**ında olmak** 拿某事当儿戏，不把某事当回事：Görüyorum bu işin alayındasınız. 我发现你们把这件事当儿戏。Sen işin alayındasın; oysa bu iş çok ciddîdir. 那么把这项工作当儿戏，然而这可是一项非常重要的工作。

alay bozan *is.* 【口】火绳枪

alaycı *s.* ve *is.* ❶好开玩笑的，好取笑人的，说话刻薄的，喜欢嘲笑(讽刺、挖苦)人的：Sizin kadar alaycı bir insan görmedim. 我没见过像您这样好取笑人的人。❷开玩笑的，取笑人的，嘲笑人的，嘲弄人的，讽刺挖苦人的 ～ bir bakış 嘲笑的一瞥 ◇～ ～ 嘲笑地，讥笑地，嘲弄的，含讥笑意味地，戏弄人地：Ona alay alay baktı. 她含讥笑意味地朝他看了看。～ **bir tonla** 以嘲笑(讥讽)的腔调

alaycılık, -ğı *is.* ❶玩笑，嘲笑，嘲弄，嘲讽，讽刺，挖苦 ❷嘲笑(嘲弄，嘲讽，讽刺，挖苦)人的习惯，好开玩笑

alaycı kuş *is.* 〈动〉嘲鸫(*Mimus polyglottus*)

alaycı kuşgiller *ç.is.* 〈动〉嘲鸫科(*Minidae*)

alâyiş[1] [a:lâ:yiş] (波) *is.* 摆样子，装样子，样子货，排场，表面文章，样子货，装模作样，炫耀：Onun yaptığı hep alâyişten ibarettir. 他做事不过是为了给人看的。Alâyişe değil işe değer vermeli. 应当重视的不是排场而是工作。

alayiş[2] (波) ❶泥，泥泞；脏，脏物，脏东西，污秽，污秽的东西 ❷羞辱，玷辱，丢脸

alayişli *s.* 做样子给看的，炫耀的，装样的，装模作样的，显示的

alaylı[1] *s.* ve *is.* ❶【旧】由士兵逐步提升为军官的，士兵出身的(军官) ❷【转】自学的，自修的，无师自通的，自学成才的(人)

alaylı[2] *s.* ve *zf.* ❶嘲笑的，讥笑的，嘲弄的，好嘲笑人的：～ sözler 含讽刺意味的话语 ❷有趣的，好玩的，好笑的 ◇～ ～ 嘲笑地，讥讽地

alaylılık, -ğı *is.* 自不成才，自修，无师自通

alaysı *s.* 开玩笑的，像开玩笑似的，近似玩笑的；近似嘲笑的，不严肃的，不认真的：～ bakış 近似嘲笑的打量，近似嘲弄的目光 ～ ton 嘲笑似的腔调

alaz *is.* 【俚】焰，火焰，火舌 ◇～ ～ 冒着火焰地，窜着火舌地；(因身体发烧而脸)红红地，(因体温过高而脸)烧得通红：Çocuğun yüzü alaz alaz yanıyor. 孩子的脸烧得通红。

alaza *is.* 【俚】下种后在下一年自动长出的谷物，葱类等

alazlama *is.* 〈医〉身体发红或出现红斑；红斑，红皮病

alazlamak (*-i*) ❶点火烧，在火中烧红，烧焦，烧尽，烧毁；燎焦，燎净 ❷烧灼，烙，(用

烧红的铁)烙，烘，烘焦 ❸【转】消灭

alazlanmak (*nsz*) ❶ alazlamak 的被动态 ❷(人的皮肤)发红或出现红斑

alazlaşmak (*nsz*) (人的皮肤)发红或出现红斑

ALB 【缩】上校(Albay)

al bardak eriği *is.* 〈植〉一种深红色，卵形、多汁、味甜香的李子

al basma *is.* 〈医〉❶产褥热病 ❷产妇作的噩梦

al bastı *is.* 〈医〉产褥热

albatr (法)〈矿〉雪花石膏；建筑石膏：～ kalkeri 〈地〉方解石，大理石(*Albatre calcaire*)

albatros (法) *is.* 〈动〉信天翁(*Diomedea exulans*)

albay *is.* 〈军〉上校

albaylık, -ğı *is.* 上校军衔 ◇**～a terfi etmek** 晋升为上校军衔 **～a yükselmek** 晋升为上校军衔

al beni *is.* 吸引力，诱惑力，迷惑力，魅力：Biraz yaşlı kadın ama albeni var. 是一位年纪稍大的妇女，但却仍有吸引力。

al benili *s.* 有吸引力的，有诱惑力的，有迷惑力的，有魅力的：çok ～ bir akteris 很有魅力的女演员

al benisiz *s.* 没有吸引力的，没有诱惑力的，没有迷惑力的，没有魅力的：hiç ～ bir öneri 毫无吸引力的建议

albinizm (法) *is.* 〈医〉白化病；白化现象

albino(s) (法) *s. ve is.* 〈生物〉患白化病的(人或动物)；白化植物；白化体，白变种

albinotik (法) *s.* 〈植，生物〉白化的，白化性的

albüm(法) *is.* ❶像册；集邮册：fotoğraf ～ü 像册 ❷画册；图籍；图谱：Ankara ～ü 安卡拉画册 bitki ～ü 植物图籍 kelebek ～ü 蝴蝶图谱

albümin (法) *is.* 〈物、化〉蛋白，蛋白质；白蛋白，清蛋白 ◇**～ işeme** 〈医〉蛋白尿(*Albuminuria*)

albüminat, -tı (法) *is.* 〈化〉清蛋白化物

albüminli *s.* ❶含有蛋白的；含蛋白的 ❷蛋白的；白蛋白的；类蛋白的；类似白蛋白的

alca [a'lca] *s.* 微红的，浅红的，粉红色的，淡绯红的：～ at 淡棕黄色马，淡火红色马

alçacık [a'lçacık] Ⅰ *s.* 非常低的，非常矮的，低低的，矮矮的：～ dağ 非常低矮的山 ◇**～ dağları ben yarattım demek** 非常骄傲，非常自傲，自常傲慢，非常高傲，自高自大 ◆**Alçacık eşeğe herkes biner.** 驴矮被人骑，人弱被人欺；马善被人骑，人善被人欺。

alçacıktan *zf.* 轻轻地；悄悄地；声音很低地：～ konuşmak 轻声交淡，悄悄谈话

alçak *s.* ❶低的，矮的：～ arazi 低地，平原 ～ bina 低矮的建筑 ～ boylu 矮个子的，小个子的 ～ iskemle 矮凳子 ❷卑鄙的，卑劣的，下流的，下贱的，厚颜无耻的，可耻的，该死的：～ bir adam 卑鄙的人，卑鄙的家伙 Alçak balık beni suyun dibine çekmek istiyor. 这条该死的鱼想把我拖到水里去。Yurt hizmetinden kaçanlar alçaktır. 逃避为国效力是卑鄙可耻的。◇**～ eşek** 【俚】随和的，容易说话的，好商量的，肯谦让的：Alçak eşek binmeğe, öksüz çocuk dövmeğe, kolay. 【成】驴矮被人骑，人弱被人欺；马善被人骑，人善被人欺。**～ ruhlu** 下流的，可恶的，卑鄙的，下贱的 **～ sesle** 低声地，悄声地，轻声地，小声地：Nihat, yüzü kızarmış, alçak sesle söylendi. 尼哈特红着脸，小声地抱怨了几句。**～ tabiatlı** 缺少教养的，粗野的，不文明的 **～tan almak** 举止彬彬有礼，说话心平气和，言行有涵养 **～tan görüşmek** 心平气和地交谈：Bağıracak, çağıracak zamanımız yok, alçaktan görüşüp meseleyi halledersek pek güzel olur. 我们没有时间吵架，我们最好还是心平气和地谈谈，把问题解决了。Kuru gürültüye kimse pabuç bırakmaz, iyisi mi şurada can ciğer ahbabız, alçaktan görüşüp anlaşalım. 大家都镇静！最好我们还是好朋友，好好谈谈，和解了吧！◆**Alçak uçan yüce konar,**

yüce uçan alçak konar. 低飞高落，高飞低落；谦虚的人人人敬，高傲的人人人厌。**Alçak yerde tepecik kendisini dağ sanır.** 井底的蛤蟆，不知天高地厚。**Alçak yer, yiğidi hor gösterir.** 虎落平阳被犬欺，英雄落难干受气。

alçak basınç, -cı *is.* (气象)低气压，低压力

alçakça Ⅰ *s.* 颇低的，较低的，稍低的，有些矮的，不太高的 Ⅱ [alça'kça] *zf.* ❶颇低地，稍低地 ❷卑鄙地，下流地，厚颜无耻地，下贱地：～ davranmak 卑鄙地行事，行为下流

alçakçasına [alça'kçasına] *zf.* 卑鄙地，下流地，厚颜无耻地，下贱地，卑躬屈节地

alçak gönüllü *s.* 谦虚的，谦逊的，卑谦的；谦恭的，恭顺的，温顺的；随和的，容易知足的；简朴的，朴实的，拘谨的，谦虚谨慎的：Alçak gönüllü olanları severim. 我喜欢谦虚谨慎的人。

alçak gönüllülük, -ğü *is.* 谦虚，谦逊，卑谦；谦恭，恭顺，温顺；随和，容易知足；简朴，朴实；拘谨，谦虚谨慎 ◇～ **göstermek** 谦恭礼下，谨小慎微，谦虚谨慎：Adı kibirliye çıkmıştı. Bizde alçak gönüllülük göstereceğine inanmıyoruz. 他的傲慢是出了名的，我不相信他在我们这里能谦恭礼下。

alçaklamak (*-i*) 鄙视，蔑视，无视，瞧不起，不把…当回事，不把…放在眼里，傲视，傲慢对待

alçaklanmak (*nsz*) ❶ alçaklamak 的被动态 ❷降低身分，卑躬屈节，堕落；谄媚，阿谀，奉承，逢迎，溜须拍马，低三下四

alçaklaşmak (*nsz*) 变得卑鄙，变下贱，变得厚颜无耻，变得下流；卑躬屈节，堕落；谄媚，阿谀，奉承，逢迎，溜须拍马，低三下四

alçaklık, -ğı *is.* ❶低，矮 ❷卑鄙，下贱，下流，厚颜无耻；卑鄙行为，下贱行为，下流行为，无耻行为 ◇～ **etmek** 卑鄙行事，行为下贱，做出无耻行径

alçalış *is.* alçalmak 的动名词

alçalma *is.* alçalmak 的动名词：Uçak alçalmaya başladı. 飞机开始下降。

alçalmak (*nsz*) ❶降低，下降，下落：Bulutlar hayli alçaldı, yağmur yağacak. 乌云压顶，要下雨了。❷〈地〉下陷，下沉，沉积，滑落，坍塌 ❸衰落，衰减；退化 ❹【转】堕落；卑恭屈节，低三下四，不顾体面地行事：İnsan, para hırsı ile hiçbir zaman alçalmamalı. 人在任何时候都不应该为了贪财而堕落。Hemşiremden esirgediğiniz şeyi ben kabul edecek kadar alçalmadım. 我还没低三下四到同意你瞒着我姐姐所做的事。İşten atılma korkusuyla çok alçaldı. 由于害怕被炒鱿鱼，他卑恭屈节，低三下四。

alçaltı *is.* alçaltmak 的动名词

alçaltıcı *s.* 侮辱性的，羞辱人的；贬低…的，使有失身分的，使出丑的，使丢面子的，使威信(形象)受损害的：kendi ～ davranışlar (或 hareketler) ve sözler 使自己丢面子的言行

alçaltma *is.* alçaltmak 的动名词 ◇～ **tavan** 〈建〉吊顶，(为使顶棚降低面装修的)第二层天花板(与原天花板之间是空的)

alçaltmak (*-i*) alçalmak 使动态：binanın yüksekliğini ～ 降低楼房 Bahçe duvarını yarım metre alçalttılar. 他们把花园围墙降低了半米。Davranış ve sözleri ile kendini alçalttı. 他以自己的言行使自己丢了脸。

alçamak (*-i*) 侮辱，羞辱，贬低，损害(威信等)，诋毁，使丢丑

alçarak *s.* 稍低的，稍矮的，较低的；低低的，矮矮的；低一些，低一点

alçı *is.* 石膏，石膏粉：～ kalp 石膏模子 ～ sargısı 石膏绷带 Alçıdan bir heykel gibi duruyor. 他像一尊石膏塑像一样站在那儿一动不动。◇～**ya almak** (或 **koymak**) 打石膏绷带

alçıcı *is.* ❶开采石膏者 ❷制售石膏制品者 ❸石膏装修工

alçıdan *s.* 用石膏做成的：Alçıdan bir heykel gibi duruyor. 他像一尊石膏塑像一样站在那儿一动不动。

alçılamak (*-i*) ❶抹石膏涂上石膏；打上石膏；打石膏绷带：Duvarın deliklerini alçıladım. 我用石膏抹上了墙上的窟窿。❷搅拦石膏，和石膏

alçılanmak (*nsz*) alçılamak 的被动态

alçılı *is.* ❶含有石膏的，渗有石膏的：～ sular 石膏水 ❷缠上石膏的，打上石膏的，打了石膏绷带的：～ kırık kol 打了石膏绷带的断臂 ～ bacak 打了石膏的大腿

alçı taşı, -nı *is.* 〈地〉石膏，石膏石，硫酸钙

aldaç, -cı *is.* 阴谋，诡计，欺骗，诈骗，骗局，圈套，花招

aldamak (*-i*) 诱惑，引诱，骗，诓，以花言巧语劝止

aldanç *is.* 【俚】天真的，容易受骗的，易上当的，轻信的，易信的

aldangıç, -cı *is.* 【俚】骗术，骗局，阴谋，诡计，圈套，花招，骗人的东西；陷阱

aldanık *is.* 受骗的，上当的，落入圈套的；被愚弄的

aldanış *is.* aldanmak 的动名词

aldanmak (*-e*) ❶受骗，上当，被欺骗，落入圈套，轻信：Dün satın aldığım bu elbisede aldandım, beş bin liralık elbiseye sekiz bin lira aldılar. 我昨天买的这件衣服上当了，5 千里拉的衣服收了我 8 千里拉。Tatlı sözlerine kanarak aldandım. 我轻信了他的甜言蜜语，上了当。❷弄错，搞错，被表面现象所迷惑而做出错误的判断：İyice dikkat edersiniz. İnşallah aldanmazsınız. 您可要看得仔细点儿，但愿您不要看走了眼。Yapacağın kaşkarikonun farkındayım, haydi burada aldanacak yok. 你那一套把戏我早就看穿了，在这儿你谁也骗不了。❸自我欺骗，自欺自慰，自我陶醉 ❹植物因气温突然升高而提前开花 ❺失望，希望(愿望、梦想、幻想)破灭：Dumanı üstünde mal almak istersen hiç durma oraya git, aldanmazsın. 你要是想要新鲜的，赶紧去那儿，你不会失望的。Önünü ardını bilmeden bir iş yapmaya kalkarsan aldanırsın. 你做事如果不三思而后行会一事无成。

aldanmış *s.* 被骗的，受骗上当的；弄错了的，搞错了的

aldatan *s.* ❶骗人的，欺骗的，使人上当受骗的，勾引的，引诱的，使误入歧途的，使人堕落的 ❷说假话的，说谎的(人) ❸欺诈的，作蔽的，营私舞弊的

aldatı *is.* 欺骗，骗术，欺诈行为，哄骗，蒙蔽，花招；阴谋，诡计

aldatıcı Ⅰ *s.* 骗人的，虚假的，欺骗性的，靠不住的，容易使人上当的：～ işaret 假信号，骗人的信号 ～ mektup 假信，伪造的信件 ～ sözler 骗人 ～ metodlar 欺骗手法，欺骗手段 Güz akşamlarının sisi, ay ışığı altında daha donuk ve daha aldatıcı bir görünüme bürünür. 秋夜的雾在月光下显得格外朦朦胧胧，使人迷惑。Ⅱ *is.* 骗子，好说假话者，撒谎者

aldatılmak (*nsz*) aldatmak 的被动态

aldatış *is.* aldatmak 的动名词

aldatmaca *is.* 欺骗行为，欺骗，骗术，诡计，花招，计谋，圈套：～ politikası 欺骗政策

aldatmak Ⅰ (*-i*) ❶欺骗，瞒哄，欺诈，哄骗，行骗，蒙骗，坑骗，撞骗，诓骗：alışverişte alıcıları ～ 在交易中欺诈买主 çocuğu ～ 哄骗孩子 düşmanı ～ 欺骗敌人 Bazı satıcılar insanı aldatmaya kalkar. 某些商贩总是试图坑人。Onun seni sevdiğine inanmakla kendini aldatıyorsun. 你要是认为她爱你，那是自欺欺人❷说假话，撒谎，说了不算，食言：O bizi aldattı, para getirmedi. 他说话不算话，没有把钱带来。❸愚弄，捉弄：O bizi aldattı, biz de onu aldatalım. 他骗了我们，我们也捉弄捉弄他。Onu, bacak kadar bir çocuk aldattığı için üzülüyordu. 让他伤心的是他被一个小毛孩子捉弄了。❹蒙蔽，引入歧途，使人误会，引人上当，使迷失方向，引入圈套，以虚伪报道迷惑，以虚伪报道蒙蔽，淆惑…的视听：dünya kamuoyunu ～ 蒙蔽(欺骗)世界舆论 Bu elmanın rengi insanı aldatıyor. 这个苹果的颜色使人上当 ❺减轻，消除(某种感觉、感情)：ağrı ～ 减轻疼痛 bir elma ile açlık ～ 以一个苹果来压饥(充饥) ❻(夫妻间)变心，不忠 ❼诱奸，勾引(妇女)：Zavallı kızı aldatmış sonra da orada bırakmış. 他诱奸了那可怜的姑娘，而

后就把她抛弃在那里。◇**aldatıp atlatmak** 欺骗：Beni aldatıp atlatmak için kırk dereden su getirdi, nihayet baktı ki olmıyacak, çıkarıp bir kaç dolar verdi. 他总想骗我，最后一看不行，就掏出几个美元给了我。

aldatmazlık, -ğı *is.* 诚实，讲实话；真实(性)，正确(性)，确实(性)

aldehit, -di (法) *is.* 〈化〉醛；乙醛：～ alkol 〈化〉醛醇 ～ amonyak 〈化〉醛氨

aldırış *is.* aldırmak 动名词 ◇(*-e*) **～ etmemek** 不关注，不关心，不重视，不理会，不理睬，不在乎，置若罔闻：Yoksul bir kızsın ama ben buna aldırış etmem. 你虽然是一个穷人的女儿，但是我不在乎。Teklifime hiç aldırış etmiyerek karar verdi. 他毫不理会我的建议就做出了决定。

aldırışsız *is.* 毫不在意的，不予重视的，不关心的，不感兴趣的，冷漠的，淡漠的，冷淡的：～ insan 冷淡的人

aldırışsızlık, -ğı *is.* 不在意，不关心，不重视，冷漠，冷淡，漠不关心

aldırmak (*-ı, -e*) ❶ almak 的使动态：mağazadan yiyecek ～ 让人去商店买食品 Bu kadar eşyayı bu küçücük odaya nasıl aldıracaksınız? 这个小房间，您怎么能摆进这么多家具？Arkadaşımı Shanghai'den Beijing'e aldırdım. 我已把我的朋友从上海调到北京。Size yarın uşaklarla bir eşek yollarım, eşyalarınızı aldırırım. 明天我派家人牵头驴把您的行李搬来。❷〈医〉让摘除，让切除，让拔除：bademcik ～ 去切除扁桃体 çocuk ～ 去打胎 dış ～ 去拔牙 ❸ (*-e*) 重视，关心，注意，注重，在乎，介意，在意(通常只用于否定式、命令式、条件式或疑问句中)：Aldırma. 没关系，别在意！A, evin tepesinden bile düşsem aldırmam! 啊！即使我从房顶上掉下来，我也不在乎。Çiftçi onların dediğine aldırmamış, baltasını kaldırıp bir daha, bir daha vurmuş. 农夫不理睬他们说的话，举起斧子，砍了一下又一下。

aldırmaz *s.* 不听话的；满不在乎的，无所用心的；无所谓的；冷漠的，淡漠的；不重视的，不关心的；不严肃的，不认真的：～ seyirciler 无动于衷的旁观者；漠然的观众 Bazısı yardım eder bazısı da aldırmaz, beş parmak bir değil, her rastgeldiğinden bir şey beklersen aldanırsın. 有的人热心相助，有的人漠然置之，五指伸出有长短，你要是指望人人都一样，那你可就要失望了。

aldırmazcı *is.* ❶〈哲〉反宿命论者，反决定论者，反定数论者 ❷冷淡主义者，漠不关心者

aldırmazlık, -ğı *is.* ❶漠不关心，无所用心，满不在乎；冷漠，冷淡，淡漠，无动于衷：Sende hiç sinir yok mu? Bu kadar aldırmazlık olur mu? 你一点感觉都没有吗？能这么不在乎吗？❷无忧无虑，不在意 ◇**～tan gelmek** 不重视，漠不关心

aldırtmak (*-ı, -e*) aldırmak 的使动态

alegori (法) 寓意雕刻；寓意画；以雕刻或画寓意

alegorici (法) *is.* (作品的)寓意解释者，寓意评论家

alegorik (法) *s.* ve *zf.* 寓意的，譬喻的，讽喻的

aleksandren (法) *is.* 亚历山大格式；亚历山大格式的诗歌

aleksi (法) *is.* 〈医〉读字不能，失读症

alel âcayip, -bi [ale'lâca:yip] (阿) *s.* 非常奇怪的，奇特的，令人吃惊的，惊人的，异常的，怪诞的；完全是另外一种样子的，完全不同的

alel âcele [ale'lâcele] (阿) *zf.* 匆忙地，急急忙忙地，仓促地；紧急地，赶紧地；快速地

alel âde [ale'lâ:de] (阿) *s.* ve *zf.* 平常的，普通的，常见的，正常的；简单的，单纯的；平凡的，平庸的

alel âdelik, -ği *is.* 日常现象，通常现象；平常，平庸

alelamya (阿) *zf.* 盲目地，盲从地，轻率地，不会是非地，不加思考地，不加分析地

alelekser [ale'lekser] (阿) *zf.* 经常地，常常，反复地，多次地，一再地，一而再，再而三地；多半，在大多数场合

alel fevi [ale'lfevi] (阿) *zf.* 立刻，立即，马上，刻不容缓地，毫不迟延地

alel gafle [ale'lgafle] (阿) *zf.* ❶突然地，出乎意料地 ❷由于不了解；由于无知；由于疏忽

alel hesap [ale'lhesap] (阿) *zf.* 【旧】〈商〉部分付款；照帐单(付款)，按照帐目；随后见帐：Ücretinizden şimdilik alelhesap iki yüz bin lira ödeyecekler. 现在将支付给您部分工资 20 万里拉。

alel husus [ale'lhusus] (阿) *zf.* 特别；尤其，着重

alelıtlak [ale'lıtla:k] (阿) *zf.* 【旧】❶总地，一般地，一概地，无区分地 ❷无论如何，不管怎样，无条件地 ❸一定，定要，绝对地

alel icmal [ale'licmal] (阿) *zf.* 整个地，总体地，整体地；整体上，大体上

alel infirat [ale'linfirat] (阿) *zf.* 分别地，分开地，单个地，一个一个地，逐个地，逐一地

alel istimrar [ale'listimarar] (阿) *zf.* 不断地，不间断地，连续地

alel iştirak [ale'liştirak] (阿) *zf.* 一起地，共同地，合力地

alel kaide [ale'lkaide] (阿) *zf.* 按照规则，按规定，按规矩，按规章制度，按照规定的办法

alel kıyas [ale'lkıyas] (阿) *zf.* 相比较而言，比较地，相类似；用类比法

alel umum [ale'lumum] (阿) *zf.* 【旧】总地，一般地，通常地，普遍地；概括地，总体地，大体上，总之

alel usul [ale'lusu:l] (阿) *zf.* 【旧】一般地，通常，按惯例，照例；按规范，按规则；适当地，妥善地

alem (阿) *is.* ❶旗，旗帜 ❷专名，专用名称，专有名词；绰号，外号，浑号 ❸寺院、圆顶屋、清真寺呼礼塔等高大建筑物和大型旗杆上的金属制星星、月牙等形状的标志物 ❹标志，界标，界桩 ◇(*-e*) **～ olmak** 得到外号(绰号、浑号)；以…而出名

âlem [a:lem] (阿) Ⅰ *is.* ❶世界，宇宙：Arap ～i 阿拉伯世界 İslâm ～i 伊斯兰世界 çocuk ～i 儿童天地 duyga ～i 感情世界 hayaller ～i 幻想世界 iç ～i 内心世界 masal ～i 童话世界 ❷众人，他人，社会：Âlem bu olayı henüz bilmiyor. 公众尚不了解这一事件。Bu işe âlem ne der? 对此事人们会说些什么呢？O tarafa gidersen alimallah seni denize atar âleme maskara ederim. 你要是去那边，我一定要把你扔到海里去，让你在众人面前丢丑。❸领域，范畴，界：bitkiler ～i 植物界 edebiyat ～i 文学界 hayvanlar ～i 动物界，动物志，动物区系 ticaret ～i 商界 ❹情况，状况，状态，境遇，处境：evlilik ～i 婚姻状况 sağlık ～i 健康状况 Ne âlemdesiniz? 您现在好吗？❺环境，条件：zengin bir ～de yaşamak 在优裕的环境中生活 ❻【转】独具特色的地方(或物)，有独特特色的人：Arkadaşım Ali bir âlem. 我的同事阿里是一个奇人。Bizim gidecek yerlerimiz bir âlem. 我们要去的地方是一个独具特色的地方。Burası bir âlem. 这儿是一个奇妙的地方。◇**～ başına dar olmak** 大难临头，走投无路，一筹莫展，束手无策 **～ etmek** (或 **yapmak**) 举办娱乐聚会：Düğün gecesi ailece bir âlem yaptık; çok güzel eğlendik. 婚礼之夜，我们全家举行娱乐晚会，大家玩得非常开心。**～e bir parmak bal olmak** 成为笑料 **～e sakal dağıtmak** 指手画脚 (*böyle yapmanın*) **～ı var** (这么做)合适，应该(这么干)：Bu dar zamanda bu kadar para harcamanın ne âlemi var. 在这么短的时间里你要花这么多的钱，不大合适吧！**～i mana** 梦，梦境 **～i manada görmek** 作梦，梦见 (*böyle yapmanın*) **～i yok** (这么做)不合适，不该(这么干) **～in ağzında sakız olmak** 成为大家谈笑的话柄，成为他人的笑料：Böyle bir işe girişip âlemin ağzında sakız olmağa hiç niyetim yok. 这种事情我才不干呢！省得让别人笑话。**～in dilinde gezmek** 被人议论 ◆**Âlemin ağzı torba değil ki büzesin.** 走自己的路，任凭他人话短长。**Âlemin tuttuğu kuş ya kanatsız olur ya kuyruksuz.** 便宜没好货，好货不便宜。

alemci *is.* 为清真寺等建筑的物顶部制作或安装星星、月牙等形状的金属饰物的工人、工匠

alemdar (阿-波) *is.* ❶旗手 ❷【转】领导人，带头人，头儿

âlem şümul, -lü [a:lemşümu:l] (阿) *s.* 世界的，世界性的，世界范围的，全球性的：～ bir

şöhret 世界性的名声，全球性的声望

alenen [a'lenen] (阿) *zf.* 当众，在众目睽睽之下；公开地，毫不掩饰地；露骨地：Ağza alınmayacak küfürleri alenen suvurdu. 他当众口出不堪入耳的污言秽语。Ramazan günü alenen meyveli gazoz içmeye arlanmıyor musunuz? 你们在开斋节当众喝果子汽水不觉得害臊吗？◇～ **ilân etmek** 公开宣布 ～ **çatışmak** 公开争吵

alengir *is.* 【俚】❶外表，外貌，外观，样子 ❷吹牛，说大话；自夸，显白，摆阔

alengirli *s.* 【俚】阔气的，讲究的，富丽堂皇的；摆阔的，摆架子的；吹牛的，说大话的

alenî [aleni:] (阿) *is.* 公开的，当众的：～ celse 公开会议 ～ çağrı 公开呼吁 ～ hakaret 公开侮辱，当众羞辱 ～ mahkeme 公开审理 ～ mektup 公开信 ～ satış 大甩卖，清仓甩卖

alenîleşmek (*nsz*) 公开化，变得人所共知

alenilik, -ği *is.* 公开性；公开，明显，当众 ◇～ prensibi 公开性原则

aleniyet (阿) *is.* 公开性；公开，当众；显而易见，众所周知 ◇～**e çıkmak** 公开，公诸于众 (*-i*) ～**e intikal ettirmek** (*-i*) 把…公开，把…公诸于世，暴露，揭露 (*-i*) ～**e vurmak** 把…公开，把…公诸于世，暴露，揭露

alerji (法) *is.* ❶〈医〉变态反应，变应性，过敏，过敏症，过敏反应，过敏性 ❷【转】反感，憎恶

alerjik (法) Ⅰ *s.* ❶过敏的，过敏性的，变态性的 ❷感到反感的，憎恶的 Ⅱ *is.* 患过敏症者，有变态反应者

ales sabah [ale'ssaba:h] (阿) *zf.* 【旧】清晨，一大早，一清早

alesta [ale'sta] (意) *is.* ❶〈海〉(口令)注意！准备！警惕！是！准备就绪！❷警惕的，注意的，准备好了的，准备好行动的，待发的，一触即发的 ◇～**beklemek** 整装待命，处于戒备状态；一切准备就绪 ～ **durmak** 随时待命，待命行动；高度警惕；一切准备就绪 ～ **tutmak** 准备，做好准备，做好应急准备，保持戒备状态

âlet [â:let] (阿) *is.* ❶工具：～ çantası 工具包 marangozluk ～leri 农具 ❷仪器，仪表，器械，器具：～ tablosu (汽车)驾驶仪表盘 burgu ～i 钻床，旋床 fotograf ～leri 照相器材 müzik ～leri 乐器 tedavi ～leri 医疗器械 Gürültü etmeden hastayı masaya kaldırın, âletler hazır olunca bana haber verin. 你们去把病人小心地放到台子上，器械准备好后马上通知我。❸(人体)器官：tenasül ～i 生殖器官，性器官 ❹零件：Saatin aletleri yıpranmış. 似乎是表的零件磨损了。❺【转】傀儡，被利用的人：Onun elinde âlet olamam. 我不会成为他的傀儡。◇(*-i*) ～ **etmek** 利用，以某人为工具：Özellikle morfin kaçakçılığında patronlara âlet olanlar günün birinde muhakkak yakayı ele veriyorlar. 尤其是那些在吗啡走私中被老板利用的人，总有一天肯定会被抓获。Seni, kendi emellerine ulaşmak için âlet ediyor. 他把你当作实现他的目标的工具。(*-e*) ～ **olmak** 被利用，成为某人的工具(傀儡)：Ben bu işe âlet olmak istemem. 我不愿意被用作干此事的工具。◆**Âlet işler, el övünür.** 既要手艺好，又要家什妙。

âletçilik, -ği *is.* 〈哲〉工具主义

âletli *s.* 有工具的，带工具的，带器械的；用工具做的：～ jimnastik 〈体〉器械体操，器械操

âletlik, -ği Ⅰ *is.* 当傀儡，当工具，被利用 Ⅱ *s.* 需要使用工具的：～ bir iş 需要使用工具的活 ◇(*-e*) ～ **etmek** 给某人当傀儡，被利用：Ben kimseye âletlik edemem. 我不会给任何人当傀儡。

alev *is.* ❶火，火焰，火舌，火苗：～ borusu 喷火管 ～ cihazı (或 makinası, saçan makine) 〈军〉火焰喷射器 ～ lâmbası 喷灯 ocağın ～i 炉火 ❷信号旗，桅头旗，长旒(军舰桅上的三角旗)，长枪上的小旗 ❸发烧，发热 ❹欲火，爱情之火，情欲之火 ◇～ ～ ①烈焰腾腾地，大火熊熊地：Gece yarısı kim kime dum duma, köşk de eski yapı zaten, baca gibi alev alev bir anda dört yanı sarıvermiş. 半夜时分，在一片混乱中，实际上是座古堡

的别墅突然四周为熊熊的烈火所包围。②(因发烧，激动而又眼，面部)通红地：Onun gözleri alev alev idi. 他两眼通红。Hasta çocuk alev alev yanıyor. 病孩烧得满脸通红。 **～ almak** ①起火，燃烧，着火：Ateş birkaç dakika söndü, sonra yeniden alev aldı. 火灭了几分钟，后来又再次燃烧了起来。Benzin birden alev aldı. 汽油突然起了火。②【转】大发脾气，怒火中烧，勃然大怒，发火，暴怒 ③【转】激动，兴奋 **～ bacayı sarmak** 【转】陷入绝境，到危急关头：Alev bacayı sarmış, gençlerin kurtulmalarına imkân kalmamış. 情形危急，这帮年轻人已经不可能救出来了。**～ gömlek** ①极度的内心痛苦 ②炽热的爱，火一样的爱 **～ kesilmek** 【转】大发脾气，勃然大怒，发火，暴怒 **～ saçağı sarmak** 【转】陷入绝境，到危急关头 **～ sarmak** 起火，燃烧，着火 **～ın damarları sarması** 发怒，发火，怒火中烧

alev ağacı *is.* 〈植〉石楠(*Photinia*)

alevcik, -ği *is.* ❶小的火焰，小火舌，小火苗 ❷【转】闪光，闪亮；热情，热闹；生动，生气

alev çiçeği *is.* 〈植〉福禄考，天蓝绣球(*Phlox*)

Alevî [alevi:] *s. ve is.* 〈宗〉什叶派的(教徒)

Alevîlik, -ği [alevi:lik] *is.* 〈宗〉什叶派

alevlendirmek (*-i*) alevlenmek 的使动态：Onun konuşması anlaşmazlığı alevlendirdi. 他的一番话加剧了这种争端。

alevlenir *s.* 可燃的，易燃的，一点火就着的：～ maddeler 易燃物质

alevlenirlik, -ği *is.* 易燃性，可燃性

alevlenmek (*nsz*) ❶着火，燃烧，开始燃烧：Güneş gene alevlendi. 烈日依然似火烧。Birdenbire alevlenen büyük aşk Fatma ile Hasan'ı birbirine bağladı. 突然燃起的爱情之火使法特玛与哈桑走到了一起。❷大怒，发怒，发火，大为恼火；极为激动，激昂：Bu haberi duyunca alevlendi. 他一听到这个消息立即大发雷霆。❸加剧，变得更激烈，变得更困难；爆发：Dava gittikçe alevlendi. 问题逐渐变得尖锐起来。Aile geçimsizliği büsbütün alevlendi. 家庭矛盾大大加剧。❹(眼睛)闪闪发光；(眼睛因愤怒而)冒火：Gözleri alevlendi. 他两眼发光；他两眼冒火。

alevlenmez *s.* 不可能燃的，不能燃烧的，不起火焰的

alevli *s.* ❶点燃的，燃烧的，燃起的，起火焰的，冒火苗的，烈焰滚滚的：～ bir ateş 烈焰滚滚的火 ❷激烈的，热烈的，热情的，火热的，热火朝天的 ❸易燃的，容易起火的，一点就着的：～ cisimler 易燃物质 ❹暴燥的，急燥的，好发的，火爆脾气的，易动肝火的；发怒的，暴怒的

aleyh (阿) *is.* 反对，相反，对立，不利于 ◇(*-in*) **～inde** 反对，相反，对立，不利于：Arkadaşların ötede beride aleyhinizde olmayacak şeyler söylemeğe başlamışlar. 您的同事们已经开始到处说您的子虚乌有的坏话。Galiba aleyhimde dedikodu yapıyorlardı, ben odaya girince içerde bir bozum havası çaldı. 大概是他们正在讲我的坏话，我一进屋，里面非常尴尬。(*-in*) **～inde olmak** 反对：～imde olmak 反对我 Üç kişi ittifakla doktorların aleyinde bulundular. 三个人共同和医生们作对。**～inde söylemek** (或 **bulunmak**) 指责，反对，斥责 (*-in*) **～ine** 反对，不利于，有害于：düşmanla birleşip vatan ～ine çalışmak 与敌人相勾结出卖祖国 **～ine çıkmak** 不利于：Ancak, Gore da, Cumhuriyetçi aday George W. Bush da sonuçların kendi aleyhine çıkması durumunda sonuçlara itiraz edeceklerini açıklamışlardı. 但是，戈尔和共和党候选人乔治□W□布什也都表示，如果(选票统计)结果不利于自己，他们将反对这一结果。**～ine dönmek** 反对，持反对态度 (*-in*) **～ine olmak** 有利于，有害于 (*-in*) **～ine oy kullanmak** 投票反对 **～te olmak** 反对

aleyhtar [aleyhta:r] (阿-波) *s. ve is.* 反对的，持反对意见的，持反对立场的(人或派别)：harp ～ı 反战者，反战人士 parti ～ı 党内反对派；反党分子 ◇(*-e*) **～ olmak** 反对，不利于

aleyhtarlık, -ğı *is.* 反对，反对立场；反对派

aleykümselâm [ale'ykümselâ:m] (阿) *ünl.* 也向您致意！您好！也祝您健康！(对"selâmünaleyküm"的回答语)

alfa[1] [a'lfa] (希) *is.* 阿尔法(希腊语字母表中第一个字母 α)：～ ışın(ım)ları 〈物〉α 射线，阿尔法射线 ～ parçacığı (或 partikülü, taneciği)〈物〉α 粒子 ～ dezentegrasyonu 〈物〉α 蜕变

alfa[2] [alfa:] (阿) *is.* 〈植〉西班牙纸草(*Stipa tenacissima*) (生长于北非和西班牙的一种植物，可用来造纸、搓绳和织地毯等)

alfabe (法) ❶字母表，全部字母：Türk ～si 土耳其字母表 ❷字母课本，识字课本 ❸【转】初步知识，基础知识，入门；事情的开端，起步，初步：～ kitabı 启蒙书

alfabeli *s.* 带字母表的；按字母表顺序的；由字母组成的

alfabesiz *s.* 不带字母表的；不识字的，没文化的

alfabelik, -ği (法) *s.* ❶按字母顺序排列的，按字母顺序的：～ ansiklopedi 按字母顺序排列的百科全书 ❷字母的：～ sıra 字母顺序，按字母顺序的排列 ◇～ **katalog** 按字母顺序排列的目录，索引 ～ **metod** 依次按单个字母、字母搭配、整个单词的先后次序教授儿童读音识字的教学方法

alfenit, -di (法) *is.* 〈化〉铜锌镍合金(始用于制作刀、叉等餐具，1850 年由化学家 Halfen 发明)

alfons *is.* 【俚】受姘妇倒贴的男子，小白脸，面首；拉皮条的人，为妓女拉客的人

alg *is.* 〈植〉海藻；水藻，水草；青苔

algarina [algari'na] (意) *is.* ❶起重船，浮吊 ❷轮船上的装卸起重杆

al gerdan *is.* 〈动〉欧鸲，知更鸟(*Erithacus rubecula*)

algı[1] *is.* 割收鸦片用的匙，勺：～ bıçağı 用来划开罂粟果实的小刀

algı[2] *is.* ❶获利，利益，好处，进项；猎获物，战利品 ❷收取的贿赂，非法所得 ❸税收，税，捐税 ❹〈生物〉成熟

algı[3] *is.* 感觉，感知；知觉，感受；领会，领悟，理解；认识，认知；知觉力，感知力，理解力，领会能力

algıcılık, -ğı *is.* 〈哲〉感知论

algılamak (*-i*) ❶〈哲〉感知 ❷感觉，感到 ❸理解，领会，领悟，明白；觉察，辩出，发觉

algılanabilirlik, -ği *is.* 〈哲〉可感知性，可认知性；感觉力，觉察力，领悟能力；认识能力

algılanır *s.* 〈哲〉可认识的，可以被感知的：Dünya algılanırdır. 世界是可以认知的。

algılanmak (*nsz*) algılanmak 的被动态

algılatmak (*-i*, *-e*) algılamak 的使动态

algılayıcı *s.* 有感知力的；感觉灵敏的，有察力的，有理解力的，有洞察力的：～ bir yazar 有洞察力的作家

algılayış *is.* algılamak 的动名词

algın *s.* 【俗】❶虚弱的，憔悴的；患病的 ❷倾心的，爱恋上的，迷恋的，钟情的 ❸麻痹的；瘫痪的 ❹好的，美的，漂亮的 ❺生气的，愤怒的，被激怒的，大发雷霆的

algler *ç.is.* 水草，水藻，海藻

algoncar *is.* 〈植〉刺李(*Prunus spinosa*)

algolagniya (希) *is.* 〈心、医〉性虐狂，变态淫乐

algoloji (法) *is.* 〈植〉藻类学

algoritma [algori'tma] (法) *is.* 〈数〉算法；规则系统

algorizm (法) *is.* 〈数〉算法

alıcı *is.* ❶顾客，主顾，买主：Anlaşılıyor, alıcı değil, bakıcısın. 看来你不是一个买主，只

看不买。Alıcı ile satıcı beş milyon liraya uyuştular. 买卖双方以 5 百万里拉成交。Bitli baklanın da kör alıcısı olur. 【成】生虫的豆角自有不长眼的买主；萝卜白菜，各有所爱。❷收信人，收件人，收货人，收款人：Mektuplar posta memurunca alıcılara verilir. 信件由邮差送达收信人。❸收音机；收讯机，接收机：～ cihaz 收音机；收讯机，接收机 kısa dalga ～sı 短波收音机，短波收讯机 radyo ～sı 收音机，无线电接收机 ses ～sı 录音设备 ❹听筒，受话器，耳机：～yı kulağa götürmek 戴耳机 telefon ～sı 电话听筒 ❺摄影机，摄像机：～ gürültüsü 摄像机噪声，摄像机杂波 ～ hareketleri 摄影(像)机移动调整 ～ hızı 摄影(像)速度 ～ takımı 摄制组 ～ uzaklığı 拍摄距离 ～ yönetmeni 摄影(像)师 savaş ～sı 战地摄影机 ❻〈电〉变压器，互感器，(能源)变换器，感受器 ❼〈医〉受血者，〈生〉受体：genel ～ 〈医〉全适受血者(指 AB 血型者) ❽【俗】死神，索命鬼 ◇～ **bulmak** 找到买主，打开销路 (*-e*) ～ **çıkmak** 有买主，有销路，卖掉：Mallarımıza alıcı çıktı. 我们的货有了销路。～ **gözüyle** 挑剔地，认真地，仔细地：Alıcı gözüyle bakınca mobilyanun birçok kusurunu gördüm. 我用挑剔的目光一看，就看出了这套家具的许多毛病。Mühendis çıkan oğlunu evlendirmekten başkan isteği yoktu. Bundan ötürüdür ki, her gördüğü kıza alıcı gözüyle bakıyordu. 他一门心思就是为了给他那当工程师的儿子成家，因此，他一见到姑娘，就用挑剔的目光仔细观察。～ **melek** 死神，索命鬼 ～ **verici** 索回赠品的人

alıcı kuşlar *ç.is.* 猎禽，猎鸟：Alıcı kuşun ömrü az olur. 【成】猛禽寿命短，恶人仇人多。

alıç, -cı (波) *is.* 〈植〉❶山楂树(*Crataegus*) ❷山楂

alık[1], -ğı *s.* ve *is.* 呆傻的，愚昧的，愚笨的：Alık değilim ya elbet allarım. 我又不是傻子，我当然明白。◇～ ～ 呆呆地，傻呼呼地，两眼发直地：Alık alık etrafına bakındı. 他傻呼呼地四处张望。～ **salık** 呆傻的，傻乎乎的 ～**a dönmek** 变傻：Alığa döndüm, bir çuval pamuk kadar duygusuzum. 我一下就傻了，象一口袋棉花一样什么都不知道了。

alık[2], -ğı *is.* ❶牲口披，马披，马被 ❷烙在牲口身上的烙印 ❸不用鞍子直接驮在牲口背上的货物、物品 ❹旧衣服，穿旧了的衣物，破衣烂衫，破烂衣服

alıkça *s.* ve *zf.* 呆呆(的)，有点发呆(的)，傻乎乎(的)，像傻子似(的)：～ bir iş 傻事，蠢事

alıklamak (*-i*) 肥羊腹部的毛剪短

alıklanmak (*nsz*) ❶ alıklamak 的被动态 ❷变呆，变傻；发呆，发傻，发楞；像傻子似地不知所措，目瞪口呆，木然，茫然无措，呆若木鸡

alıklaşmak (*nsz*) 变呆，变傻；发呆，发傻，发楞；像傻子似地不知所措，目瞪口呆，木然，茫然无措，呆若木鸡

alıklaştırmak (*-i*) alıklaşmak 的使动态

alıklık, -ğı *is.* ❶痴愚，呆傻，愚笨；低能；呆傻状态，目瞪口呆，茫然失措 ❷傻事，蠢事；愚蠢行为 ◇～ **etmek** 犯傻，办傻事：Biz ne alıklık etmişiz! 我们真傻！

alıko(y)mak (*-i*, *-de*, *-den*, *-e*) ❶留住，留住不放(一段时间)，留下，挽留：misafiri ～ 挽留客人，留客 Dostum beni yemeğe alıkoydu. 我的朋友留我吃饭了。Orada insanlar olsa gerek. Bunlar beni gece yanlarında alıkorlar! 那儿可能有人，会留我过夜。Gideceğim diye tutturdu, alıkoyamadık. 他执意要走，我们挽留不住。❷扣下，扣留，扣住不放：Polis arabamı alıkoydu. 警察扣留了我的汽车。❸阻止，阻拦，阻挡，阻碍，妨碍，不让做：Beni yolumdan alıkoymasaydınız, iki gün önce oraya varmıştım. 若不是您中途阻拦我，我两天前就到达那里了。Bunu yapmaktan beni babam alıkoydu. 是我父亲不让我做这事的。Geldi, çene çalarak beni işimden alıkoydu. 他来了，唠唠叨叨使我无法继续干我的事情。❹给…留下，给…保留，留给：Bu kitabı sizin için alıkoydum. 这本书我是给您留的。Yemeğin bir kısmını akşama alıkoydum. 我把饭留一部分晚上吃。❺剥夺，使失去；使避免，使免于：suçluları hareket serbestisinden ～ 剥夺罪犯的行动自由 Para sarfından sizi alıkoydu. 他使您免于破费。Savaş çocukları anababalarından alıkoydu. 战争使孩子们失去了双亲。

alıkonulmak (*nsz*) alıkoymak 的被动态

alım *is.* ❶ almak 的动名词 ❷魅力，吸引力 ❸骄傲，傲慢，自大，神气活现 ◇～ **satım** 买卖，交易，购销：～ satım komisyonu 交易所 hayvan ～ satını 贩卖牲畜 Mobilya alım satımı ile uğraşıyorum. 我正在做家具生意。～**ı** (**çalımı**) **yerinde** 很有魅力的：～ı yerinde bir genç kız 很有魅力的年轻姑娘 ～**ı tez** 有能力的，有能量的，有接受力的

alımca *is.* 进项，收益，收入；津贴，补助款

alımcı *is.* ❶替他人收帐者；流动收款员 ❷税款征收员，收税人

alımlı *s.* ❶漂亮的，好看的，有吸引力的，有魅力的，有诱惑力的，可爱的，让人动心的：～ bir kız 可爱的姑娘 Onun pek alımlı bir hâli var. 她很有魅力。❷骄傲的，傲慢的，自大的，神气的，神气活现的，趾高气扬的 ❸有能力的，有能量的，有接受力的 ◇～ **çalımlı** 漂亮的，好看的，有吸引力的，有魅力的，有诱惑力的，可爱的，让人动心的

alımlılık, -ğı *is.* ❶魅力，诱惑力，吸引力；讨人喜欢，给人好感，招人喜爱的 ❷能力，智力；才能，才干；理解力，接受能力，聪慧

alımsa *is.* ❶受贿，收受贿赂 ❷贿赂(钱或物)

alımsak *s.* 收受贿赂的，受贿的，贪污的

alımsaklık, -ğı *is.* 受贿(行为)

alımsız *s.* ❶无吸引力的，没有魅力的，无诱惑力的，毫不出众的，不漂亮的，不招人喜欢的：～ bir kadın 没有魅力的女人 ～ bir yüz 毫不出众的脸 ❷无才能的，窝囊的，蠢笨的

alımsızlık, -ğı *is.* 无吸引力，无魅力，无诱惑力，不漂亮，不招人喜欢

alın, -ını *is.* ❶额，前额，额头，脑门：～ çatısı 〈解〉(双眉之间的部位)额顶，额脊，额带，额中 ～ falı 额面占卜术，相面术 ～ kemiği 颅骨 ～ sinüsü 〈解〉额窦 Gözlüklerini alnına kaldırdı. 他把眼镜推上额头。Alnında boncuk boncuk terler birikmisti. 他的额头满是汗珠。❷正面；采矿面，工作面；锋面，锋面气旋：～ doğrusu 〈数〉正面直线 ～ düzlemi 〈数〉正面平面 sıcak ～ 热锋面气旋 soğuk ～ 冷锋面气旋 Güneşin alnında durma. 你就别在太阳底下晒着啦！◇～ **açmak** 逆来顺受，任人侮辱 ～ **akı** 清白，体面，功成名就，堂堂正正 ～ **cenderesi** 额带(旧时用于刑讯逼供的一种用打结的绳子做成的刑具) ～ **damarı** 脸面，羞愧，羞耻，耻辱 ～ **damarı çatlamak** 【转】厚颜无耻，不要脸，不知羞耻 ～ **derisi** 脸面，羞愧，羞耻，耻辱 ～ **derisi değil davul dersi** 【转】脸皮厚，厚颜无耻，不要脸，不知羞耻 ～ **karşılamak** ①喜欢，满意，迎合，讨好 ②挑战，挑衅 ～**a yazılmak** 命中注定，天生注定 ～**dan ter boşanmak** 干得满头大汗 ～**ı açık** 清白的，问心无愧的，堂堂正正的 ～**ı açık çıkmak** 堂堂正正地做事 ～**ı açık gezmek** 清白，问心无愧，堂堂正正：Bunca yıldır alnım açık geziyorum. 这么多年来我是清清白白，问心无愧。(*-in*) ～**ı açık yüzü açık** (或 **ak, pak**) 清白的，光明正大的，问心无愧的，清正廉洁的，体面的：Alnım açık, yüzüm pak, kimseden çekinecek yerim yok. 我清清白白，堂堂正正，没有任何见不得人的事。Alnım açık yüzüm ak benim, ne korkacakmışım? 我清清白白，堂堂正正，有什么可害怕的？(*-in*) ～**ı ak** (**yüzü pak**) 清白的，光明正大的，问心无愧的，清正廉洁的，体面的：Bir insanın ki, alnı ak yüzü paktır, en büyük zenginlik bence odur. 依我看，清白是一个人最大的财富。～**ı davul derili** 无耻的，厚颜无耻的，脸皮厚的，不知廉耻的 ～**ı seccadeden kalkmamak** 非常崇拜，佩服得五体投地 ～**ı yukarda gezmek** 傲慢，傲视 (*-in*) ～**ına kara sürmek** 给某人抹黑，使丢脸 (*-in*) ～**ına yapıştırmak** 给某人抹黑，使丢脸 (*-in*) ～**ına yazılmak** 命中注定，天生注定：Alnımıza yazılmasaydı birbirimize raslayabilir miydik? 若非老天赐缘，我们怎能相遇得这样巧？～**ında yazılı olmak** 命中注定，天生注定 ～**ında yazılmış olmak** 命中注定，天生注定 ～**ından öpmek** 喜爱，喜欢，赞许 (*-in*) ～**ını ağartmak** 使有面子，给…增光：Senin alnını ağartacak işler yapacağım. 我要做一些给你挣面子的事情。(*-in*) ～**ını karışlamak** 挑

衅，寻衅，挑战；激将：Bunu yapanın alnını karışlarım. 我要让干这事的人吃不了兜着走。Beni piyastos edenin alnını karışlarım. 谁要抓我，我就让谁吃不了兜着走。**～ının akı ile** 清清白白地，问心无愧地，堂堂正正地，光明正大地，体面地：Alnının akı ile emekli olmuş. 他体面地退休了。Merak etme, bu işten alnımızın akı ile çıkacağız. 别担心，我会体面地从这件事情中脱身的。**～ının damarı** (或 **derisi**) **çatlamak** 【转】厚颜无耻，不要脸，不知羞耻：Alnının damarı çatlamış sanki, kimseden çekinmiyor. 他这个人不知羞耻，似乎对任何人都不在乎。**～ının kara yazısı** 恶运，倒霉，运气不佳：Alnının kara yazısı böyle imiş. 看来他的恶运就是这样。**～ının terini yemek** 自食其力：Alnının terini yiyen bu adamı çok seviyorum. 我很喜欢这个自食其力的人。**～ının teriyle ekmeğini çıkarmak** 自食其力：Dilenmiyor, alnının teriyle ekmeğini çıkarıyor. 他不乞求施舍，而是自食其力。**～ının teriyle kazanmak** 自食其力：Ben hayatımı alnımın teriyle kazanırım. 我自食其力维持我的生活。Zavallı çocuk alnının teri ile azıcık ekmek kazandı. 可怜的孩子以自己的汗水挣得了一点点面包。Ben senin gibi hazıra konmadım, ne kazandımsa alnımın teriyle kazandım. 我可不像你那样不劳而获，我挣的每一分钱都是一颗汗珠摔八瓣换来的。**～ının yazısı** 命运，天命，运气，遭遇，结局：Bu benim alnımın yazısı imiş! 看来这是我命中注定！◆**Alna yazılan** (或 **yazılı olan**) **başa gelir.** 人之命，天注定。**Alnını karışlayayım.** 也不撒泡尿照照你那副德行。

alınç, -cı *is.* 收入，进项，进款；收回钱款，收帐

alındı *is.* 收据，收条

alındılı *s.* 有回执的(信件，包裹等)，双挂号的

alıngan *s.* ❶过分敏感的，神经过敏的，因多心而好生气的；迅速做出激烈反应的 ❷多疑的，好多心的，疑神疑鬼的，心胸狭窄的，常常以为自己是受委屈的：Çok alıngan bir insan. 他是一个心胸非常狭窄的人。O kadar alıngan bir huy vardı ki, en masumane söylenen sözü bile kaldırmaz, çok kez kavgalara sebebiyet verirdi. 他是那么的心胸狭窄，别人说的哪怕是一句最无恶意的话，他也容不下，往往争吵起来。

alınganlık, -ğı *is.* ❶过分敏感，神经过敏 ❷多疑，多心，疑神疑鬼，心胸狭窄：Alınganlık hissine kapılmaya önlemeli. 应当避免神经过敏。

alınış *is.* alınmak 的动名词：öğrenci ～ı 招收学生

alınlı *s.* ❶宽前额的，宽额头的，宽脑门的 ❷(楼宇)正面很宽的，前面宽阔的 ❸【转】无耻的，不知羞耻的，厚颜无耻的，没脸皮的，不要脸的，没皮没脸的

alınlık, -ğı *is.* ❶冠冕形金银珍珠等制作的饰物，额前装饰物；(马笼头上部的)额带 ❷建筑物的正面装饰物 ❸希腊和罗马式正面建筑的三角形顶部饰装；三角墙，三角楣

alınma *is.* 〈语〉借用的，外来的：Arapçadan ～ kelimeler 阿拉伯语借词

alınmak (*nsz*, *-e*) ❶ almak 的被动态：Eve mobilya alındı. 家具已经买回来了。Çocuklar bu temsile alınmazlar. (戏剧、电影等)少儿不宜。Sandık didiklenerek değerli şeyler alınmış. 箱子被翻得乱七八糟，值钱的东西都被拿走了。❷(*-e*, *-den*) 因多疑而生气：Alınma dostum, geçecektir. 别难过，朋友，一切都会过去的。❸ (*-den*) 适应：yeni hayattan ～ 适应新的生活

alın teri, -ni *is.* 劳动汗水，劳动艰辛，艰苦努力：Arka bularak yükselmek yerine kendi alınterinizle kendi çabanızla yükselmeyi yeğ tutunuz. 你们最好不要找后台往上爬，应该通过自己辛勤的汗水和勤奋获得提升。◇**～ dökmek** 付出艰辛，卖苦力，满头大汗地干活，劳动：Alın teri dökerek kazanılmış para helâldir. 出力流汗挣来的钱最干净。**～yle geçinmek** 靠汗水维生，以卖苦力为生，辛辛苦苦地，辛勤地

alıntı *is.* ❶借用，引用，摘引，摘录，引语 ❷〈语〉外来语，借词 ◇**～ yapmak** 引用，摘引

alıntılamak (*-i*) 引用，摘用，摘引，转引；借用

alınyazısı *is.* 命运，宿命：Zeus tanrıya elçi gönderip alınyazılarının değiştirilmesini dilemişler. 他们派使者去找宙斯，祈求改变自己的命运。◆**Alınyazısı değişmez.** 人之命，天注定，天命不可违。

alırlık, -ğı *is.* 接受能力，感觉能力，感受性，领会能力，理解力；易感性；敏感性；接收性能

alış *is.* almak 的动名词

alışık *s.* ❶习惯的，惯常的：～ hareket 习惯动作 ～ usul 惯常的方式 ～ yürüyüş 惯常的步伐 ❷(*-e*) 习惯于…的，熟悉…的，对…不陌生的：alkole ～ 嗜酒的，嗜酒成癖的；能饮的；酒量大的 Her gün akşam kitaplar okumaya alışık bir öğrencidir. 他是一个习惯于每天晚上读书的学生。Sabah erkenden yataktan kalkmaya alışık bir adam değilim. 我不是一个习惯于早起的人。❸驯熟的，被驯服的(动物)：～ aslan 驯服了的狮子 ❹熟悉的，经常见的，常来常往的：～ muşteri 老顾客，老主顾

alışıklık, -ğı *is.* ❶习惯，习气，习性，习俗 ❷熟悉，熟识 ❸熟练，熟巧，技能，经验 ❹驯服，驯服性(动物)

alışılagelen Ⅰ *s.* 异常的，通常的，惯常的，惯例的，例行的 Ⅱ *zf.* 通常，按惯例，照例，象往常一样

alışılmak (*-e*) alışmak 的无主态：Bu işe kolay alışılır. 这个工作很容易掌握。Bunlar alışılmamış şeylerdir. 这是一些不寻常的东西。Bu gibi yemeklere alışılmaz. 这类饭菜人们吃不惯。

alışılmış *s.* 已经习惯了的，习以为常的，习惯成自然的，平常的，通常的，惯常的，惯例的：Alışılmış davranışlardan vazgeçmek güçtür. 改掉已经成为习惯的动作是很难的。

alışkan *s.* ❶习惯于…的；熟悉…的 ❷通常的，惯常的，养成习惯的 ❸训练有素的，有经验的，熟练的 ❹驯服了的，驯熟了的

alışkanlık, -ğı *is.* ❶习惯，习惯性，习性，习气，习俗：fena ～ 坏习惯 meslek ～ı 职业习惯 ❷爱好，兴趣，迷恋，酷爱，入迷，瘾头 ❸〈医〉(对毒物、药品)成瘾 ❹(动物)驯服性，驯服 ◇(*-i*) **～ etmek** 习惯于：El etek çekildikten sonra biraz pencerenin önünde oturmayı alışkanlık ettim. 夜深人静之后，我习惯在窗前坐一会儿。**～ peyda etmek** 学本事，掌握技巧：Çemberi öylesine hızlı çeviriyordu ki, alışkanlık peyda ettiği ilk bakışta anlaşılıyordu. 他的铁环滚得是那么快，初步看来他已经掌握了技巧。

alışkı *is.* 习惯，习性；习俗，惯例：Çocukları kötü alışkılarından vazgeçmeli. 应当使孩子们改掉不良的习惯。Bu adamın tuhaf alışkıları var. 此人有一些怪癖。

alışkın *is.* ❶习惯于…的；熟悉…的 ❷通常的，惯常的，养成习惯的 ❸训练有素的，有经验的，熟练的 ❹驯服了的，驯熟了的

alışkınlık, -ğı *is.* ❶习惯，习惯性，习性，习气，习俗 ❷爱好，兴趣，迷恋，酷爱，入迷，瘾头 ❸〈医〉(对毒物、药品)成瘾 ❹(动物)驯服性，驯服

alışmak (*-e*) ❶习惯于，养成某种习惯；学会；熟悉：erken kalkmaya ～ 习惯于早起 uzun yol yürümeye ～ 习惯于走长路 haylazlığa ～ 养成吊儿郎当的习惯 Bu olağan işlerdendir artık alıştık. 这是常有的事，我们早就习以为常了。❷与某人处熟，混熟：Aradan çok geçmeden birbirlerine alışmışlar. 没过多久，他们就互相熟悉了。Çocuk yeni hizmetçiye alıştı. 孩子已经与新来的佣人处熟了。İki gün sonra bulunduğum çevreye alıştım. 两天之后我就与我周围的人混熟了。❸适应，适合，相宜，合身；配合，磨合，运转灵活：Anahtar kilide alıştı. 给锁配上了钥匙。Bu kadar soğuk havaya alışmam. 我适应不了如此寒冷的天气。Dolabın kapakları alıştı. 柜橱门开关灵活了。❹上瘾，成瘾：eğlenceye ～ 玩上瘾 tütüne ～ 吸烟成瘾，学会吸烟 Afyona alışanlar çalışmazlar. 吸食鸦片成瘾者无法工作。Kahveye alıştı, içmeden duramıyor. 他喝咖啡上瘾，不喝就坐立不安。❺眷恋，爱恋，恋上：bu kıza ～ 恋上这位姑娘 ❻抗，顶得住，不怕：dayağa ～ 抗打，不怕打 ilâca ～ 抗药 ❼被驯服，被驯熟，被驯养，被驯化：henüz çift sürmeye alışmamış hayvanlar 还没有驯服的牲口 ❽(机器等)运行平稳 ❾点燃，着火；燃起(愿望等)，急于想…，急于要… ❿激化，激愤，激烈

alışmaz *s.* 不驯服的，难以驯服的，不顺从的，不屈不挠的

alışmış Ⅰ *s.* ❶习惯了的，习惯于…的 ❷不再感到陌生的，混熟了的，熟悉了的，适应了的 Ⅱ *is.* 习惯 ◆**Alışmış kudurmuştan beterdir.** 恶习难改。

alıştıra alıştıra *zf.* 渐渐地，逐渐地，慢慢地，循序渐进地

alıştırma *is.* ❶ alıştırmak 的动名词 ❷练习，习题：～ defteri 练习本，作业本 ～ kitabı 习题集 gramer ～ları 语法习题 matematik ～ları 数学习题 ❸(体育)训练，练习：araçlı ～lar 器械练习 araçsız ～lar 徒手练习

alıştırmak (*-i, -e*) alışmak 的使动态：～ kötü haber vermek 先使有思想准备然后告知噩耗 anahtarı kilide ～ 给锁配钥匙 afyona ～ 使吸食鸦片成瘾 içkiye ～ 使学会喝酒；教会喝酒 kediyi eve ～ 使猫认家 yeni erleri askerî hayata ～ 使新战士习惯于军事生活 Marangoz kapıları ve pencereleri alıştırdı. 木匠修整了门窗。

alış veriş *is.* ❶买卖，交易，生意；购物：～ caddesi 购物街 Son iki hafta içinde alış veriş çok canlıdır. 近两周内生意非常红火。Dostluk başka, alış veriş başka. 【成】友谊归友谊，生意归生意。❷【转】关系，交往：Bu adamla hiçbir alış verişim yok. 我与此人没有任何交往。❸交换：ikili, bölgesel ve küresel konularda görüş ～inde bulunmak 就双边、地区和全球问题交换意见 ❹【转】斗：Bu yabanıl hayvanla bir alış verişim yok benim. 我可斗不过这只野兽。◇(*-le*) **～ etmek** ①作交易，作生意 ②交往，往来 **～ yapmak** 购买，购物 **～e çıkmak** 去购物：Evin hanımı her sabah alışverişe çıkar, mutfakları için çeşitli gerekenleri satın alırlar. 家庭主妇每天早晨都去采买各种必要的食品。Yalnız başına alışverişe çıkınca bir güzel kazık yemiş. 他独自出去购物，结果上了大当。**～i kesmek** 断绝交往，不再来往 **～ine girişmek** 进行某种交易：silâh ～ine girişmek 进行武器交易

alışverişçilik, -ği *is.* 小买卖，小生意

alıt *is.* 收据,收条

alız *s.* ❶不强大的，弱的 ❷不好看的，不美观的，难看的，丑陋的

âli [a:li:] (阿) *s.* ❶高的，高等的，高级的；最高的：～ makamlar 最高当局 ～ tazyik 〈物〉高压 ❷高尚的，崇高的：devletin ～ menfaatları için 为了国家的崇高利益

Ali (阿) *öz.is.* 阿里(男子名) ◇**～ Cengiz oyunu** 【俚】阴险的花招，狡滑的圈套，骗局 **～ Cengiz oyunu oynamak** 【俚】耍花招，设骗局，欺骗 **～ kaptan çıplağı** 【成】赤身露体的，破衣烂衫的 **～ kıran baş kesen** (或 **koparan**) 十分霸道的，横行霸道的，恃强凌弱的，凶暴的，蛮横的：Ortaklığı boş buldu, Ahmet kıran, baş kesen oldu. 艾哈迈德目空一切，是一个横行霸道的人。**～ Paşa vergisi** 【俚】随后要讨还的礼物 **～'nin külâhını Veli'ye, Veli'nin külâhını ～'ye giydirmek** 【俚】拆东墙补西墙 **～'ye edik, Veli'ye düdük** 【俚】各种费用

âli aba [a:li:aba:] *is.* 〈宗〉先知穆罕默德视为最亲近的家族成员(女儿法特玛、女婿阿里和外孙侯赛因)

âli baht [a:li:baht] (阿-波) *s.* 非常幸福的，很幸福的

alibi (波) *is.* 〈法〉证明自己不在犯罪现场的自我辩护办法

âli cah [a:li:cah] (阿-波) *s.* 社会地位高的，上层的，有头有脸的，头面的：～ zat 头面人物

âli cenabane [a:li:cena:bane] (阿-波) *zf.* ❶慷慨地，大方地，无私地 ❷宽厚地，宽宏大量地；温和地，善良地；高尚地 ❸光荣地，光耀地，体面地

âli cenap, -bı [a:li:cena:p] (阿) *s.* 【旧】❶慷慨的，无私的，大方的 ❷宽宏大量的，宽厚的；高尚的，善良的，温和的 ❸光荣的，荣耀的，体面的

âli cenaplık, -ğı *is.* ❶慷慨，大方，无私 ❷宽厚，宽宏大量；温和，善良；高尚 ❸光荣，荣耀，体面

alidat (阿) *is.* 〈数〉量角器，分度规：dürbünlü ～ 经纬仪

alifatik (法) *s.* 〈化〉脂(肪)族的

âli güher [a:li:güher] (阿-波) *s.* 有教养的，文雅的，彬彬有礼的；道德高尚的，品德高尚的

âlihe [a:li:he] (阿) *is.* (神话或宗教传说中的)女神

alil [ali:l] (阿) *s.* 【旧】❶有病的，病歪歪的；体弱的 ❷有残疾的，残废的

alilik (法) *is.* 〈化〉烯丙基的：alilik ～ 烯丙醇

alîm [ali:m] (阿) *s.* ❶聪明的，英明的，文明的，学识渊博的 ❷先知的，通晓一切的，全知的(上帝的代称)：～ adam 万事通(指人)

âlim [a:lim] (阿) Ⅰ *s.* 有知识的，博学的，学识渊博的 Ⅱ *is.* 学者，专家，博学者：fizik ～i 物理学专家 Âlim olmak kolay, adam âlim güç. 【成】做学者容易做人难。Âlim unutmuş, kalem unutmamış. 【成】好记性不如烂笔头。

alim allah (阿) *ünl.* (我)指天发誓，让真主作证，当看上帝发誓，让上帝作证，向上帝保证，上帝会看到(用来使对方相信自己的话)：Bunu yaparsa alimallah, bir daha yüzüne bakmam. 我向上帝发誓，如果他干这事，我将再也不看他一眼。Alimallah bir daha oraya gitmem. 让上帝作证，我绝不再去那里。

âlimce [a:limce] (阿) *zf.* 熟练地，内行地，很在行地；像专家所做的那样，像行家一样；学识渊博地，很有学问地

âlimlik, -ği [a:limlik] *s.* ❶丰富学识，渊博的知识，高深的学问 ❷学者的工作，专家的职业

alinazik, -ği *is.* 一种用烤茄子、酸奶和肉馅做的菜肴

alivre (法) *s.* (农产品)秋后交货的，期货的(交易)：～ buğday fiyatı 期货小麦价格 ～ satın almak 购买期货，定购 ～ satış 期货交易，期货出售 ～ satmak 出售期货，定销 ～ muameleler 期货交易

alizarin (法) *is.* 〈化〉茜素：～ kırmızısı 茜素红

alize [ali'ze] (法) *is.* 信风，贸易风

alkalemi (法) *is.* 〈医〉碱血症

alkali (法) *is.* 〈化〉碱，强碱：～ metaller 碱金属，碱性金属

alkalik (法) *s.* 〈化〉碱的，碱性的，含碱的：～ lekeler 盐碱结壳区，盐碱不毛区 ～ metaller 碱金属 ～ ölçme 〈化〉碱量计，碳酸定量计 ～ reaksyon 碱性反应 ～ su 碱水 ～ toprak 碱性土壤

alkalilendirmek (*-i*) 〈化〉使碱化；加碱于

alkalileşmek (*nsz*) 碱化：～ derecesi 碱度

alkalileştirmek (*-i*) 使碱化

alkalileştirici *s.* 〈化〉碱化的

alkalilik, -ği *is.* 〈化〉碱度；碱性

alkalimetre [alkalime'tre] (法) *is.* 〈化〉碱量计，碳酸定量计

alkalimetri (法) *is.* 〈化〉碱量滴定法

alkaliselüloz (法) *is.* 〈化〉碱纤维素

alkaloit, -di (法) *is.* 〈化〉生物碱

alkaloz (法) *is.* 〈医〉碱中毒

alkal ölçer *is.* 〈化〉碱量计，碳酸定量计

alkanin (法) *is.* 〈化〉紫朱草素

alkanna *is.* 〈植〉紫朱草

alkapton (法) *is.* 〈生化〉尿黑酸

alkaptonüri (法) *is.* 〈医〉尿黑尿酸

alkarna, argalya [alka'rna] (意)〈海〉一种捕捞贻贝(淡菜、壳菜)和牡蛎(蚝)的铁网

alkım *is.* 虹，彩虹，霓

alkış *is.* ❶鼓掌，掌声：～ fırtınası (或 tufanı) 暴风雨般的掌声 hitam bulmak istemiyen ～lar 经久不息的掌声 sürekli ～lar 经久不息的掌声 şiddetli ～lar 热烈鼓掌 Gelen konuklar alkışlarla karşılandılar. 来宾受到了掌声欢迎。Erol'un sahnede görünmesi

üzerine alkışlar bir tuhaf şeklini alıyor. 艾罗尔在台上一出现就响起暴风雨般的掌声。❷【转】支持，赞成，喝彩 ◇～ **ağası** 〈史〉专为君主鼓掌欢呼的人 ～ **koparmak** 想得到喝彩 ～ **kopmak** 爆发掌声：Gökleri inleten bir alkış kopmuştu. 爆发出一阵雷鸣般的掌声。～ **toplamak** 受到喝彩 (*-e*) ～ **tutmak** 鼓掌赞成，为…喝彩，叫好，欢呼，鼓掌欢迎：Koca meydan pehlivana alkış tutuyor, aferin diyordu. 整个广场为大力士鼓掌欢呼。

alkışçı *is.* ❶鼓掌者 ❷【转】谄媚者，阿谀奉承乾，吹捧者，拍马屁的人 ❸(旧时剧院、戏院雇来的)鼓掌捧场者

alkışçılık, -ğı *is.* ❶给人鼓掌 ❷【转】谄媚，阿谀奉承，吹捧，溜须拍马，拍马屁 ❸鼓掌捧场

alkışlamak (*-i*) ❶鼓掌欢迎，鼓掌支持；欢呼，喝彩：Bir gün hayvanlar toplanıp dernek kurmuşlarmış, maymun kalkmış oynamış. Bütün hayvanların hoşuna gitmiş, hepsi uzun uzun alkışlamışlar. 一天，动物们举行联欢会，猴子起来跳舞，使得所有的动物都非常高兴，大家为它热烈鼓掌。❷(口头)表示喜欢，表示赞成，赞赏，赞美，钦佩，支持

alkışlanmak (*nsz*) alkışlamak 的被动态：Onun konuşması alkışlandı. 他的演讲受到鼓掌欢迎。Perde kapanınca komiğin başarısı uzun uzun alkışlandı. 一落幕，小丑的成功赢得了经久不息的掌声。

alkışlatmak (*-i*, *-e*) alkışlamak 的使动态

alkışlayış *is.* alkışlamak 的动名词

alkil (法) *is.* 〈化〉烷基；烃基

alkol, -lü (法) *is.* 〈化〉❶醇，乙醇，酒精：～ alışkalığı 〈医〉酒精中毒 ～ hastalıkları 〈医〉因酒精中毒而引起的各种精神和身体等方面的疾病 etil ～ 乙醇，酒精 metil ～ 甲醇，木醇 saf ～ 纯酒精，无水酒精 Alkol uçucu bir sıvıdır. 酒精是一种挥发性的液体。❷【转】酒精饮料：kendini ～*e* vermek 嗜酒如命 ◇～ **almak** 饮酒 ～ **kullanmak** 饮酒 ～**e alışık** 嗜酒的，嗜酒成癖的；能饮的；酒量大的 ～**ü fazla** 酗酒：Alkolü fazlası sağlığa zararlıdır. 酗酒有害健康。

alkolcü *s.* ve *is.* 嗜酒的(人)，饮酒成癖的(人)，酒精中毒的(人)

alkolcülük, -ğü *is.* 嗜酒，嗜酒癖，酒精中毒

alkolemi (法) *is.* 〈医〉醇血症

alkolik (法) Ⅰ *s.* ❶嗜酒的，嗜酒如命的，酗酒的：～ bir kadın 嗜酒成癖的女人 ❷酒中毒的，酒精中毒的 Ⅱ *is.* 嗜酒者，嗜酒成癖者，酒鬼，酒精中毒者：çamur bir ～ 一个烂醉如泥的酒鬼

alkolizlemek (*-i*) 〈化〉使醇化，使醇解；使转化成酒精；掺酒精，用酒精处理或饱和

alkolizm (法) *is.* 〈医〉❶嗜酒，嗜酒成癖，酗酒 ❷乙醇或普通酒精中毒，酒中毒：～ zehirlenmesi 酒精中毒

alkoleme *is.* 醇化处理；往饮料或食物中掺酒精

alkoleştirmek (*-i*) 使醇化，往饮料或食物中掺酒精，用酒精处理或饱和

alkollü *s.* ve *zf.* ❶含酒精的，含酒的：～ içkiler 含酒精饮料 ～ şekerleme 酒心糖 ❷喝了酒的，酒后的：Alkollü araba kullanmayınız. 请不要酒后开车。◇～ **olmak** 喝醉，醉醺醺：Alkollü olduğu için ne söylediğini bilmiyor. 他喝得醉醺醺的，不知道自己说了些什么。

alkolomani (法) *is.* 〈医〉嗜酒狂

alkolometre (法) *is.* 〈化〉酒精比重计，醇比重计

alkol ölçer *is.* 〈化〉酒精比重计，醇比重计

alkolsüz *s.* ❶不含酒精的：～ içkiler 不含酒精的饮品

Alkor (阿) *is.* 〈天〉辅(大熊星座 S_2)

alkoyl (法) *is.* 〈化〉烷基

Allah [alla:h] (阿) Ⅰ *öz.is.* ❶真主，安拉，苍天，老天爷 ❷作为词组中的一部分，对第二部分起强化作用：～ın adamı 不寻常的人，纯朴的人，可怜的人 ～ın ayazında 在严寒中 ～ın belâsı yer 该诅咒的地方，讨厌的地方 ～ın emri 真主的旨意，命运 ～ın gazabı 天怒，灾祸 ～ın kırı 无边的草原 ～ın tembeli 臭名远扬的二流子 Ⅱ *ünl.* 真主哇！天哪！哇！啊！我的天哪：Allah bu kadar çok kar yağdı! 哇！好大的雪！Allah ne de güzel olmuş. 哇！她变得多漂亮啊！◇～ **adamı** ①隐居的人，隐士 ②谦谦君子，与世无争的人 ③冥界之人，厌世的人，对世事极感失望的人 ～ ～ **bağırmak** 呼唤真主，哭天抢地 ～ ～**'ı göğe çıkmak** 哭天抢地 ～ **aratmamak** 聊胜于无：Allah aratmasın! 聊胜于无。Evimiz küçük, ama idare ediyoruz, Allah bunu da aratmasın. 我家的房子很小，但还能将就，有总比没有强。～ **baba** 真主，老天爷 ～ **bilmek** ①天晓得，不知道，不清楚：Ne geçer aklının bir kıyıcığından Allah bilir. 天晓得他在琢磨什么！Yağmur yağar mı dersin? Allah bilir. 你问会不会下雨？只有天晓得！②似乎，好像，看来：Allah bilir, bu iş pek karışıktır. 这事好像很复杂。Allah bilir paranızı o çalmış. 您的钱也许是他偷走了。～ **demek** 不知该说什么，无话可说：Allah derim, ne diyeyim. 我的天哪！我说些什么好呢？(*-i*) ～ **gibi saymak** 奉若神明 ～ **hakkı için** 向真主起誓 ～ **için** ①看在真主的面子上，为了真主：Allah için güzel söz çok söyleyin! 看在真主的份上，请多美言几句！②说真的，真的，的确，确实，说实在的：Allah için bu olay çok üzücüdür. 说真的，这件事真的非常令人遗憾。Ahmet Efendi'yi bilir misin? Erkek güzeli Allah için. 你认识艾哈迈德先生吗？真是一个美男子！Sonra Allah için ıslah oldu. 后来他真的改邪归正了。～ **kavuşturuna gitmek** 辞行，告别；送行，送别 ～ **kerim yeri** 免费过夜的地方，通宵营业(或凌晨开业)的咖啡馆 ～ **ne verdiyse** 有什么就：Kızım, Allah ne verdiyse onu yiyeceğiz. 姑娘！我们有什么就吃什么吧！～ **övmüş de yaratmış** 天生质丽的；天生好脾气的 ～ **rızası için** 看在真主的面子上，看在真主的份上：Allah rızası için bir ekmek parası veriniz! 看在真主的份上，给个面包钱吧！Allah rızası için sus! 看在真主的面子上，别说了！～ **taksimi** 不平等分配：Bu kul taksimi değil, Allah taksimi. 这不是平等分配，而是不平等分配。～**(ı) var** 如果需要说真话的话，说实在的，说真的：Allah var, bu kadar güç bir işi üç gün içinde hiçbir kimse yerine getiremez. 说实在的，如此困难的一项工作，任何人在两天之内也不可能完成。～ **var dememek** 无所畏惧，天不怕地不怕 ～ **vere** (**de**) 真主保佑，但愿：Allah vere de yağmur yağmasa. 老天保佑，可别再下雨了。Fırtına var, Allah vere de ayvalara zarar etmese. 暴风雨要来了，但愿不要刮坏了木瓜树。～ **vergisi** 天才，天赋，天生的特性，天性，生就的脾气 ～ **yapısı** 天才，天赋，天性，生就的脾气 ～ **yapısı olmamak** 有缺点，有毛病，并非完美无瑕 ～ **yapmak** 把某人奉为真主，视某人为神明 ～ **yarattı dememek** 不可怜，不怜恤，无情，残酷 ～ **yarattı demeyip vurmak** 狠打，痛打，狠揍，往死里打 Adam Allah yarattı demedi, var gücüyle çocuğa vurdu. 那人不由分说把那孩子痛打了一顿。～ **yazısı** 命运，命中注定的 ～ **yürü ya kulum demek** (对短时间内事业有成或暴富者用语)有真主相助：Bir kaç yıl önce çok fakir olan bu adam, Allah yürü ya kulum dedi, şimdi ülkesinin en zenginlerinden biri oldu. 几年前还一贫如洗的这个人如有神助，现在已成为国内首富之一。～**'a bir can olmak** 天不怕地不怕：Allah'a bir can borcu var. 他光棍一条，天不怕地不怕！～**'a emanet** (用于称赞某人时)托真主的福，老天保佑：Allaha emanet, iyi çocuktur. 他是个好孩子，愿真主保佑他。Allah'a emanet onun babası çok iyi yürekli bir ihtiyardır. 托真主的福，他父亲可真是个非常善良的老人。～**'a havale etmek** 指望真主，听天由命 ～**'a kalmak** 未解决，悬而未决：İşim Allah'a kaldı. 我的事情还未解决。～**'a sığınmak** 求真主帮助 ～**'ı çok, insanı az bir yer** 非常幽静和人烟稀少的地方，仙境 ～**'ı(nı) seversen** (表示发誓，恳求，吃惊，厌恶等)看在真主的面子上，为了真主，苍天在上，真主在上 ～**'ın bildiğini kuldan saklamamak** 说实话：Allah'ın bildiğini kuldan saklama, bu işi sen mi yaptın? 你要说实话，这件事是你干的吗？～**'ın binasını yıkmak** ①自杀：Allah'ın binasını yıkmak çok büyük günahtır. 自杀是很大的罪孽。②杀人，谋杀 ～**'ın cezası** 非常淘气的，非常顽皮的；乖僻的，不合群的，难于共处的 ～**'ın emanetini geri alması** 生命终结 ～**'ın emri Peygamberin kavliyle** (媒人的提亲时的开场白)承真主之命，受先知

之托 **～'ın emriyle** 按照真主的旨意，命中注定 **～'ın evi** ①清真寺 ②灵魂，心灵 **～'ın evini yıkmak** 以尖刻粗鲁的语言得罪，惹恼 **～'ın gazabı** 讨厌的，臭名昭著的 **～'ın günü** 几乎每天：Allah'ın günü kapımı aşındırmasından bıktım. 我讨厌他几乎每天都来纠缠我。**～'ın hikmeti** 莫明其妙，奇怪，难以理解：Allah'ın hikmeti, kayanın içinde kocaman bir ağaç bitmiş. 真奇怪，岩崖里竟然长出一棵又高又大的树。**～'ın inayetiyle** 老天保佑：Allahın inayetiyle muvaffak olacağım. 老天保佑，我会成功。**～'ın keskin kılıcına geleyim ki …** 如果…，我愿受天打五雷轰。**～'ın kulu** 真主的奴仆(泛指人)：Burada yol gösterecek bir Allah'ın kulu yok mu? 这里难道没人能给指一下路吗？Orada bir Allah'ın kulu yok mu? 那儿有人吗？**～'ın rahmetine kavuşmak** (或 **ulaşmak, ermek**) 去世，逝世，死亡 **～'ını seven tutmasın** 飞快地，脚不点地地；任何人也挡不住地：Allah'ını seven beni tutmasın, şunu cezasını vereyim. 我一定要处罚他，谁说情也不行。Öyle bir kaçış kaçtı ki Allah'ını seven tutmasın! 他拔腿就跑，一溜烟似的。**～'ını seversen** (表示发誓、恳求、吃惊、厌恶等)看在真主的面子上，为了真主，苍天在上，真主在上：Allahını seversen, merak edecek ne var, kim kime dum duma, senin kaçtığından kimin haberi olacak? 苍天在上，有什么可担心的？混乱之中，又有谁能知道你逃跑了呢？ **～'ını şaşırmak** 吓得不知所措，慌得不知如何是好 **～'tan** ①幸好，好在，谢天谢地，感谢真主：Yağmur başladı, Allah'tan şemsiyeyi yanıma almıştım. 下雨了，多亏我带了伞。Allah'tan bugün yağmur yağmadı da dışarı çıkabildik. 谢天谢地，今天没下雨，我们得以外出。②先天的，天生的，天赋的，生就的：Allah'tan kötürüm doğmuş. 据说他生下来就是个瘫子。Saçları Allah'tan sürmeli. 她的头发天生就像染过似的。**～'tan bulmak** 遭天谴：Allahtan bulsun! 愿真主给他应得的惩罚！愿他遭天谴！**～'tan korkmak** 惧怕真主，怕遭天谴：Allah'tan kork! 别这么干，真讨厌！**～'tan korkmaz** 残暴的，惨无人道的，毫无人性的，无法无天的，天不怕地不怕的，暴君：Allah'tan korkmaz, kuldan utanmaz adamın birisin. 你是个无法无天、厚颜无耻的家伙！ **～'tan sıska ne yapsın muska** 病入膏肓的 **～'tan umut kesilmek** 绝望，失去信心：Senin durumun ağır, ama Allah'tan umut kesilmez. 你的情况是严重的，但是别灰心，会好起来的。**～'tan uzun yerde bulunmak** 在异国他乡，在远离真主的地方 **～'tan ümit kesilmek** 绝望，失去信心：Üzülme dostum. Allh'tan ümit kesilmez. 朋友，别难过，别灰心！**～'ü âlem** 大概，也许，或许，想必，天晓得 **◆Allah aşkın(ız)a.** ①看在真主的份上！看在真主的面子上！为了主！苍天在上！真主在上：Allah aşkına, çabuk söyle, ne zaman gideceğiz? 看在真主的份上！快说！我们什么时候走？Allah aşkına böyle sözler hiçbir zaman söyledim. 苍天在上，我从来没有说过这种话！Allah aşkına buna yapmayın! 看在真主的面子上，别这么干！②我的天哪：Allah aşkına, bunu söyledi mi? 天哪！他真是这么说的吗？Allah aşkına çabuk gel! 看在真主的份上，你快点儿来吧！Kuzum, Allah aşkına sizin ahçıbaşıya yol mu verdiniz? 天哪！亲爱的，难道您把您的厨师长给开除了吗？**Allah bana, ben de sana.** (欠债人请求延期还债用语)真主赐我，我即予你。**Allah (bir bir) bereket versin!** 感谢真主！谢天谢地！**Allah bilir ama kul da sezer.** 要想人不知，除非己莫为。**Allah birdir.** ①真主只有一个！②我发誓！**Allah büyüktür.** ①真主伟大！②苍天有眼！**Allah cezasını vermesin** (或 **versin**)**!** 愿真主惩罚！遭天谴的！真该死：Dur bakayım, ismi hatırıma gelir mi? Hay Allah cezasını versin! Dilimin ucunda amma söylimiyorum. 等等！他的名字叫什么来着？嗨！真该死！就在嘴边可就是想不起来！**Allah dağına göre kar verir.** 苍天有眼，真主英明！**Allah dert verip derman aratmasın.** 天意如此。**Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz.** 天命难违；命中注定。**Allah düşmanıma vermesin.** 天哪！我怎么这么不幸啊！**Allah eksikliğini göstermesin.** 有总比没有强：Allah eksikliğini göstermesin, ama ekmekler pek siyah. 这面包实在太黑了，但总比没有强。**Allah emeklerini eline vermesin.** 老天不会让他白忙活！祝他成功！**Allah en yücedir.** 真主至大！**Allah etmesin.** 绝对不行！可别这样！**Allah gönlünüze göre versin.** 祝君好人有好报！愿真主赐福于你！祝万事如意，心想事成！**Allah gümüş kapıyı kaparsa, altın kapıyı açar.** 塞翁失马，安知非福。**Allah Halil İbrahim bereketi versin.** 愿真主赐福！**Allah hayırlara tebdil etsin.** (解梦时的祝福语)真主保佑！**Allah hayırlı etsin.** (通常用于开始做事时

的祈求)真主保佑！**Allah hayırlı pazar versin.** 愿真主赐予好买卖。**Allah herkesin gönlüne göre versin.** 愿真主赐福于众生！祝大家万事如意，心想事成！**Allah hoşnut olsun.** ①真主保佑：Allah hoşnut olsun! O adanın bana çok iyiliği dokundu. 愿真主保佑他，他待我很好。②谢谢，太感谢了。**Allah inandırsın.** 我若骗你苍天不容！让真主作证！我说的是实话！**Allah insanı elden ayaktan düşürmesin.** ①愿真主保佑他青春永驻！②愿真主保佑他早日康复！**Allah işinizi rast getirsin.** 愿上帝相助你工作(事业)取得成功。**Allah iyiliğini versin**. (对不喜欢的言行表示宽容的用语)愿真主宽恕你！**Allah kabul etsin.** (对做善事者的赞语)好心者必有好报：Allah kabul etsin, bu çocukları giyindirmekle ne büyük sevap kazandın! 好人必有好报！你让这些穷人的孩子有衣服穿就是最大的积德行善。**Allah kardeşi kardeş yaratmış kesesini ayrı yaratmış.** 亲兄弟明算帐。**Allah kimsenin başına getirmesin.** 愿真主普渡众生！**Allah kimseye zeval vermesin.** 愿真主保佑每一个人。**Allah kuru iftiradan saklasın.** (被冤枉时)冤枉啊：Biz o işin içinde değildik, yanılıyorsunuz, Allah kuru iftiradan saklasın. 冤枉啊！这件事情与我们无关，您搞错了！Neler söylüyorsun sen, Allah kuru iftiradan saklasın! 你说什么？真冤死我了！**Allah lâyığını versin**. (对不喜欢的言行表示宽容的用语)愿真主宽恕你！**Allah manda şifalığı versin.** 你吃得真多！你真能吃！**Allah mübarek etsin.** 愿真主赐你幸福！祝你幸福！**Allah müstahakını versin.** 让真主去惩罚他吧：Hay Allah müstahakını versin terbiyesiz. 这个没教养的东西！让真主去惩罚他吧。**Allah ne muradı varsa versin!** (得到别人帮助时说的祝福语)愿真主赐给你所想要的一切！**Allah nice yıllara yetiştirsin!** 愿真主恩赐长命百岁！**Allah onların yıldızlarını barıştırsın！**愿真主保佑他们和睦相处！**Allah ömürler versin.** 祝长命百岁！祝万寿无疆！**Allah rahatlık versin.** 晚安，祝你睡个好觉：Teşekkür ederim, Allah rahatlık versin. 谢谢！祝你晚安！**Allah rahmet eylesin.** 让他安息吧：Allah rahmet eylesin, çok iyilik sever bir insandı. 让他安息吧！他是一个积德行善的人。**Allah razı olsun.** ①真主保佑。②谢谢，太感谢了。**Allah sabır versin.** 让真主赐给我力量吧！**Allah sabırlı kulunu sever.** 真主喜欢有耐心的人。**Allah saklasın** (或 **saklaya**). 愿真主保佑。**Allah selâmet versin.** ①(对出行者的送行语)愿真主保佑你一路平安！②(对旅途中遇到困难者的祝福语)愿真主保佑你旅途顺利！③(提及远方亲友时的祝福语)愿真主保佑他一切平安！④(在提及不赞成的事时的开场白)愿真主保佑他：Allah selâmet versin. Ahmet'in bu işe aklı ermez. 愿真主保佑他，不过艾哈迈德做这事是力不从心。**Allah senden razı olsun.** 真主与你同在！**Allah seni inandırsın.** 我若骗你苍天不容！让真主作证！我说的是实话：Hani Allah seni inandırsın, bu kadar kızgın olmasaydım, korkardım. 我说的是实话！我当时要是不这样发火，我会感到害怕的。**Allah seni kahretsin.** 愿真主诅咒你！**Allah son gürlüğü versin.** 愿真主保佑他安度晚年！**Allah sonunu hayır etsin.** (对事情结局感到担心时祈祷语)求真主保佑事情圆满成功！**Allah tamamına eriştirsin.** 愿真主保佑事情圆满成功！**Allah tez gün tez saatte canını alsın.** 我真想马上宰了他！**Allah toprağı kadar ömür versin.** 祝寿比南山！祝万寿无疆！**Allah uçamayan kuşa alçacık dal verir.** 老天爷饿不死瞎家雀。**Allah utandırmasın.** 祝马到成功！**Allah verince kimin oğlu kimin kızı demez.** 真主赐福不分贫富贵贱。**Allah vermesin.** 但愿不要如此！**Allah versin.** ①真主保佑；愿真主保佑；真主保佑你不要白忙活：İşlerin yoluna girdi, Allah versin, kazancın bol olsun. 你诸事顺利，祝你事事如意！②(拒绝他人乞讨时的用语)让真主赐给你吧！去！向真主要去吧！③(对遇到喜事者的祝贺语，有时也带有戏弄或玩笑语气)真主慈悲，托真主的福：Allah versin, bu günlerde işler pek yolunda. 谢天谢地，近来事情进行得十分顺利。**Allah yazdıysa bozsun.** 这事打死我也不干：Onunla evlenmek mi, Allah yazdı ise bozsun! 和他结婚？打死我也不干！**Allah yıldız barışıklığı versin.** 真主保佑你们和睦相处！真主保佑你们合家欢乐：Allah, bir arada kocatsın, yıldız barışıklığı versin. 真主保佑你们夫妻和睦，合家欢乐！**Allah yolunu açık etsin!** 一路平安！**Allah'a ısmarladık** (离去者对留下者的道别语)请留步，再见！**Allah'a şükür.** 谢天谢地：Allaha şükür çocuk iyi oldu. 谢天谢地孩子的病好了。**Allah'a emanet olun.** (离去者对留下者的道别语)请留步，再见！**Allah'a tevekkül et.** 听天由命吧！**Allah'ı var.** 真主作证！**Allah'ın işine**

bak! (表示惊讶，出乎意料)瞧这事闹的！**Allah'ından bulsun.** 他这么缺德必遭报应！**Allah'tan başka yârim yoktur.** 除了真主没有人帮我。**Allah'tan bulsun.** 让他受到老天的报应吧！

allahlık, -ğı *s. ve is.* 平庸的，无能的，缺心眼的，低能的：Bu adam allahlığın biri, elinden bir şey gelmiyor. 这个人是个平庸之辈，一事无成。Hasan allahlığın biri. Ondan ne iş beklenir? 哈桑是个缺心眼的人，能指望他什么呢？

allahsız *s. ve is.* ❶不承认上帝的，不相信真主存在的，无神论的 ❷【转】残酷的，无情的，毫无怜悯心的；无人性的，没良心的 ◇～ **tosbağa** 残酷的，无情的，毫无怜悯心的；无人性的，没良心的

allahsızlık, -ğı *is.* 不信上帝，不相信真主存在；无神论

allahü ekber *ünl.* (祈祷时或呼吁帮助时)至高无上的上帝啊！啊，万能的真主啊！

allâk[1], -ğı [alla:k] (阿) *s. ve is.* ❶说话不算的，不信守诺言的，自食其言的，出尔反尔的；骗人的，说谎的，说谎的，诡诈的 ❷不可信任的，不没有信用的

allak[2], -kı (阿) *is.* 卖橡皮糖者，卖口香糖者

allak bullak *s. ve zf.* ❶乱七八糟的，一塌糊涂的，杂乱无章的，混乱不堪的，一片狼藉的：～ bir durum 混乱的局面 ❷【转】迷惑不解的，目瞪口呆的，仓皇失措的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 搅乱，使乱七八糟：Dünkü fırtına sahildeki evleri ve kayıkhaneleri allak bullak etmişti. 昨天的暴风雨使岸边的房屋和船库一片狼藉。～ **olmak** 乱七八糟，一塌糊涂，杂乱无章，混乱不堪，一片狼藉：Kötü haberi alınca kafası allak bullak oldu. 一听到这个噩耗，他的脑子里立即乱成一团。

allaklık, -ğı *is.* 自食其言，出尔反尔，哄骗，无信用

allamak (*-i*) 擦胭脂；使变红，使腓红，涂成红色 ◇**allayıp pullamak** 打扮，装饰，收拾

allâme [allâ:me] (阿) Ⅰ *is.* 造诣很深的，博学的，知识渊博的，学识精深的；无所不知的，万能的(真主) Ⅱ *is.* 学者，专家，博学者，博学多识的人，饱学之士 ◇～ **kesilmek** 显得什么都知道，看样子样样精通似的

allâmelik, -ği *is.* 造诣深，博学，知识渊博 ◇～ **taslamak** 假装博学多才

allanmak (*nsz*) 擦胭脂；涂成红色；变成腓红，(脸，面颊)变红：Güneş doğarken allanır dağlar. 太阳升起的时候山都变成腓红色。◇**allanıp pullanmak** 打扮自己；装装饰，彩饰，打扮漂亮：Allanıp pullanıp misafirliğe gitti. 她打扮得漂漂亮亮地去作客了。

allantoyis (希) *is.* 〈动〉尿囊

allegretto [allegre'tto] (意) Ⅰ *zf.* 〈乐〉稍快地，用缓快板速度 Ⅱ *is.* 缓快板乐曲

allegro [alle'gro] (意) Ⅰ *zf.* 〈乐〉迅速地，快活地，愉快地，用快板的速度 Ⅱ *is.* 〈乐〉快板调，快板乐曲

allem *is.* ◇～ **kallem** ①诺言，允诺，许诺 ②支吾躲闪，支吾搪塞；狡黠规避，诡辩 ～ (**etmek**) **kallem etmek** 施以千方百计，耍尽各种花招，软磨硬泡；劝诱，诱骗，诱引；支吾搪塞，狡黠规避：Allem etti, kallem etti, nihayet istediğini yaptırdı. 他耍尽了各种花招，最后终于达到了自己的目的。Allem kallem ederek hep çebe atmıştı. 他耍尽了各种花招，把所有的全私吞了。Allem ettiler, kallem ettiler, elindeki parayı aldılar. 他们千方百计地拿走了他手中的钱。

allı *is.* ❶红色的；带红颜色的：～ basma 红布 ❷穿红色衣服的：～ kız 红衣少女 ◇～ **pullu** 打扮得很漂亮的；穿得十分漂亮的，衣着亮丽的；装饰得漂亮的，装饰华丽的 ～ **yeşilli** (或 **morlu**) 多色的，杂色的，混合颜色的，鲜艳夺目的，五光十色的；花里胡哨的

allık, -ğı *is.* ❶红色，腓红：Hastalıktan ateşlenecek yüzünü bir allık bürüdü. 她因病发烧得满脸通红。❷胭脂 ◇～ **sürmek** 擦胭脂

allıklı *is.* 涂了胭脂的：～ kadın 涂了胭脂的女人

alligator (英) *is.* 〈动〉钝吻鳄(*Alligator mississippiensis*)

alliterasyon (法) *is.* 头韵，头韵法；迭韵法(在句子里连续数词重复相同的音节或辅音)；同音韵错误症

allüvyon (法) *is.* ❶is. 冲积，淤积，冲刷作用；洪水，泛滥 ❷冲积层，冲积物，冲积成的新地，沙洲

allüvyonlamak (*-i*) 冲积，淤积

allüvyonlu *is.* 〈地〉❶冲击的 ❷冲积的，含有冲积物的，由冲积物构成的：～ depozitler 冲积层，冲积土，冲积物

alma *is.* ❶ almak 的动名词 ❷〈海〉平桨(口令，把桨摆在水面上不划) ❸借用，引用，假借，因袭 ◇～ **haberi** 〈数〉回执 ～ **dibinde büyümüş** 一毛不拔的

Alma-Ata *öz.is.* 阿拉木图(哈萨克)

almaç, -cı *is.* 〈物、电〉接收机，收报机，收音机，收讯机；(电话机的)受话器，听筒

almak, -ır (*-i*) ❶拿，取：Ateşi maşa ile aldı. 他用火钳取了火。Şapkamı alıp gidiyorum. 我拿起帽了就走。Arabamı garajdan almak istiyorum. 我想到停车场取我的车。❷接：Çocuğumu çocuk kreşinden eve aldım. 我已把孩子从幼儿园接回了家。Yarın sabah size uğrar seni de alırım. 我明天早上到你们这儿拐一下，把你也带上。❸买：Babam yeni bir otomobil aldı. 我父亲买了一辆新车。İki kilo pirinç aldı. 他买了两千克大米。❹收到，得到：alıp verme merkezi (邮政)收发中心 arkadaştan bir mektup ～ 收到朋友一封信 öğüt ～ 受贿 ❺娶，嫁：Arkadaşım komşusunun kızını aldı. 我的朋友娶了邻居的女儿。Alacağımı isteyince kızarıp bozardı. 她羞得满脸通红，要求我娶她。❻占领，攻占，夺取：Ordu kenti aldı. 军队攻占了该城。❼夺去，抢走：Allah annesini aldı. 他的母亲永远离开了人世。Maden kömürü ocağındaki facia yirmi can aldı. 煤矿矿井发生的惨祸夺去了 20 条生命。❽没收，扣留，扣压：Polis şoförün ehliyetini aldı. 警察扣留了司机的驾照。❾带，随身携带：Sokağa çıkarken şemşiyemi alacağım. 我上街将带上伞。❿取得，得到：benzin ～ 加油 iş ～ 得到工作 izin ～ 得到允许；获得假期 mahsul ～ 收割，收获 söz ～ 得到承诺 ❶❶接纳，招收，接待：adam ～ 招野男人 evine kiracı ～ 接纳房客 yeni öğrenci ～ 招生 ziyaretciyi yanına ～ 接待来访者 ❶❷去除，摘除，拿掉，拔掉；刮(胡子)，修剪(胡须)：ameliyatla kurşun ～ 开刀取出子弹 dalağı ～ 摘除脾脏 kaş ～ 拔眉毛 ur ～ 摘除肿瘤 Bıyıktan biraz alınız. 请给我修剪一下胡子。❶❸卷走，冲走，刮走：Rüzgâr harmanı aldı. 大风吹跑了麦垛。Sel evler ile hayvanları aldı. 洪水冲走了房屋和牲畜。❶❹装下，容纳：Bu küp beş kilo su alır. 这个罐子能装 5 千克水。Bu otomobil dört kişi alır. 这辆车可载乘 4 人。Bu salon bin kişi alır. 这个大厅能容纳千人。Odanın içerisi bu kadar adam almaz. 房间里容不了这么多人。❶❺抽(烟)，服(药)，饮(酒)：bir sigara ～ 抽一支烟 iki kadeh konyak ～ 喝两杯白兰地 Bu ilâcı günde üç kere almalısınız. 这种药您每天应该服 3 次。❶❻(向内)渗露：Fotograf şasisi ışık almış. 照相机暗匣漏光了。Sandal birdenbire su alıp battı. 小船突然漏水沉没。❶❼遭受，受到，遭到：ateş ～ 遭受火灾 ceza ～ 受到惩罚 hastalık ～ 患病 soğuk ～ 受凉，感冒 ❶❽把…当作，把…看成，把…理解为：bu sözü şakaya ～ 把这句话当成开玩笑 ❶❾裁，减：Boyundan biraz al bu ceket. 请把这件上衣改小一点儿。Paltonun paçasını biraz almak gerekiyor. 这件大衣的下摆应该短一点儿。❷❿朝向，面向：Bu pencere de denizi alır. 这扇窗户也朝向大海。❷❶确定，选定，选择：ölçüsünü ～ 测量，衡量 ❷❷感觉到(味道、气味、声音等)：Köpeğin burnu iyi koku alır. 狗鼻子嗅觉灵敏。Sol kulağım sesi iyi almıyor. 我左耳聋，听不太清楚。❷❸拉，挪，移动：Arabayı daha sola alın. 请把车再向左靠靠。❷❹笼罩，遮盖，缠绕，围住，淹没：Ovayı sel aldı. 水漫平原。Bir düşünce beni aldı. 有一个想法萦绕在我的脑际。Kuvvetli bir heyecan onu aldı. 他十分激动。❷❺雇用，招聘，聘请，吸收：Lokantaya yeni garsonları alacaktır. 他将为餐馆招聘一些新的服务员。Yeni bir sekreter aldım. 我新请了一位秘书。Kontenjanımız yeni memurlar almaya elverişli değil. 我们的定额不利于吸收新员工。❷❻偷，窃，盗：Hırsız cebinden para aldı. 小偷偷了他口袋里的钱。Bütün paramı cebimden aldı. 他把我口袋里的钱都偷走了。❷❼放入，装入，领入：Çocuklar küçük tavşanı bir kutuya aldılar. 孩子们把小兔子放进一个盒子里。❷❽清扫，打扫，扫除：Örümcek ağlarını aldı. 他把蜘

蛛网都扫掉了。Yatağın altını süpürge ile alıyor. 他把正在用笤帚扫床底下。❷❾走，行驶：Arızalı araba iki üç kilometre zor alabildi ve yolda durdu. 这辆故障车勉强走了两三千米就趴窝了。O yolu yarım gün alabildik. 这段路我们半天就走完了。❸❿洗澡，洗浴 ❸❶理解，领会，懂得：Hoca iyi ama çocuk almıyor. 老师虽好，但孩子听不懂。Kafam bu sözleri hiç almıyor. 这些话我一点儿也听不懂。❸❷披：Mantosunu sırtına aldı. 她披上了大衣。Omuzlarına bir örtü aldı. 她把一块头巾披在双肩。❸❸赚，挣：Arkadaşım bir arabayı alıp satmakla elli milyon aldı. 我的朋友倒卖一辆汽车赚了 5 千万里拉。Her paltodan üç yüz bin lira alır. 每件大衣他能赚 30 万里拉。❸❹占用(时间)：Bu iş benim üç günümü aldı. 这件事花了我 3 天的时间。❸❺撤职，免职，开除：Düşündü, taşındı okumaktan hoşlanmayan çocuğu mektepten almaya karar verdi. 经过再三考虑，他决定把那个不爱学习的孩子从学校开除。❸❻除去，消除，减少，冲淡，使褪色：Güneş perdelerin rengini aldı. 太阳晒得窗帘退了色。İçine biraz su koy, tuzunu alır. 你兑点儿水，咸味就淡了。❸❼适合于，便于：Bu tahta boya almıyor. 这块木板着不上色。❸❽ (*nsz*) 猛然开始，突然启动：Ben sokağa çıkarken bir yağmurludur aldı. 我正要上街，突然天上下起了大雨。Çocuklar uyurken bir yangın birdenbire aldı. 孩子们正在睡梦中，突然发生了火灾。Gaza bastım, motor almadı. 我踩了油门，但马达没发动起来。❸❾ 开始讲述(民间故事) ◇**al aşağı vur yukarı** 讨价还价 **al mektup, ver mektup** 频繁的书信来往 **al takke ve külâh** ①长时间争吵之后，吵吵闹闹地：Yarım saat al takke ver külâh pazarlıktan sonra balıklar kilosu iki dolardan satıldı. 经过半个小时激烈的讨价还价，这些鱼以每千克两美元的价格卖了出去。②不拘礼节地，不讲客套地，随随便地 **alabildiğine** 竭尽全力地，尽可能地，拼命地 **aldı yürüdü** ①一下子走出好远，一下子扩散开来，不胫而走 ②流行：Blucin modası aldı yürüdü. 牛仔裤很流行。**aldığı aptes ürküttüğü kurbağaya değmemek** 功不低过；得不偿失 **alıp gitmek** 拖走，强行带走，抓走 **alıp kaçmak** 抢劫 **alıp satmak** 做生意，做买卖 **alıp vereceği olmamak** ①互不欠帐 ②互无往来，没有任何关系：Benim Ali'yle hiç alıp vereceğim yoktur. 我和阿里没有任何来往。(*-le*) **alıp verememek** 无法和解，无法和睦相处：Ne alıp veremiyorsunuz? 你们为什么总是互相过不去？Onunla alıp veremediğiniz nedir. 您和他有什么过结？Senin onunla ne alıp veremediğin var? Niye her yerde onu çekiştiriyorsun. 你和他有什么过节？为什么总是跟他过不去？**alıp vermek** ①心悸，心跳，感兴趣，动心 ②深思熟虑 ③有关系；有过节 **alıp yürümek** 飞跃发展，有大的进步：İnsanlar aya gitti. Elelktronik teknik aldı yürüdü. 人类已经登上月球，电子技术有了很大的发展。**alır almaz** 立即，立刻，马上 **almış, satmış, çekmecesini kapatmış** 退休的 ◆**Al** (或 **Alın, Alınız**)**!** 瞧！喏：Al bir aksilik daha! 喏！又一件麻烦事！Al sana bir sorun (或 belâ) daha! 瞧，又是你的一个难题！**Al benden de o kadar.** 我也这么认为：Söylediklerinız çok doğru; Al benden de o kadar. 你说的没错，我也这么认为。**Al beş paralıkta bundan.** 纯粹是胡说八道！**Al birini, vur birine** (或 **çarp ötekine**). 都是一路货色！没一个好东西：Onların birbirinden farkı yok ki, Al birini vur birine. 他们没有什么两样，都是一路货色！**Al bundan da on** (或 **beş**) **paralık.** 这纯粹是胡扯：Bunun da öekisinden farkı yok. Al bundan de on paralık. 这个和其他的也没有什么区别，纯粹是胡扯！**Al gülüm, ver gülüm.** ①(相爱者)互表爱意 ②等候即时回报 **Al iskeleyi**. 走开，滚开！**Al kaşağıyı, gir ahıra, yağırı** (或 **yarası**) **olan gocunsun.** 干自己的事，休管他人论短长。**Al malın iyisini, çekme kaygısını.** 便宜没好货，好货不便宜；花钱买好货，放心省烦恼。**Al on paralık da ondan.** 纯粹是胡说八道：Ali dayanamadı: Al on paralık da ondan diye karşılık vermek zorunda kaldı. 阿里实在忍不住了，回敬了一句："你这纯粹是胡说八道。"**Al sana bir kaya, nerene dayarsan daya.** 事已至此，我毫无办法。**Alan razı** (或 **memnun**)**, satan razı** (或 **memnun**)**.** 两相情愿，一拍即合：Alan razı satan razı, bize bu konuda söz düşmez. 他们是两相情愿，我们无可奈何。**Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste.** 作恶必受惩罚，只在早与迟；害人者终害己。**Almazsın satmazsın, pazarda işin ne.** 你在这里干什么？你瞎凑什么热闹：Burası gençlerin eğlendiği bir yerdir, almazsın satmazsın işin ne. almazsın satmazsın, pazarda işin ne. 这儿是年轻人娱乐的一个地方，你在这里干什么？

almamak (*-i*) 拒绝接受 ◇**almamış olmamak** 一定收下

almamazlık, -ğı *is.* 不接受，不以接爱：Almamazlık ederse ne yaparız? 如果他拒不接受，我们怎么办？

Alman (法) *öz.is. ve s.* 德国，德国人，德国的：～ halkı 德国人民 ～ hükûmeti 德国政府 ～ malı 德国货 ～ silâhlı kuvvetleri 德国武装部队 Almanlar çalışkan insanlardır. 德国人是勤奋的人。Alman diplaomatlar kabul resime katıldılar. 德国外交官们出席了招待会。◇ **～usulü** (集体消费费用)均摊方式

almanak, -ğı (法) *is.* 天文年历

Almanca [alma'nca] *s. is. ve zf.* 德语，德语的，用德语：～ bilmek 懂德语 ～ konuşmak 讲德语 ～ yazmak 用德语书写 ～dan Çince'ye çevirmek 从德语译成汉语 ～yı öğrenmek 学德语

Almancı Ⅰ *is.* 【俗】在德国工作的土耳其工人 Ⅱ *is.* 支持德国的，站在德国一边的

almandin (法) *is.* 〈地〉贵榴石，铁铝榴石

alman gümüşü *is.* 德国银，白铜(铜锌镍合金)

Alman haman böceği *is.* 〈动〉德国蟑螂

Alman papatyası *is.* 〈植〉臭春黄菊(*Anthemis nobilis*)

Almanya [alma'nya] *öz.is.* 德国(欧洲)：Federal ～ 联邦德国

almaş *is.* ❶交替，轮流，置换，交错 ❷(官员，职员)互调，轮换，交换位置，互代 ❸(正、误)两者挑一，决择，取舍，〈哲〉两难推一，两刀论法

almaşık *s.* ❶交替的，轮流的；按次序的，周期的；置换的，交错的 ❷互调的，轮换的，交换位置的，互代的 ❸轮番进行的，交替进行的 ❹〈植〉互生的：～ yapraklar 互生叶

almaşlı *s.* 具有交替性质的；轮流的，轮换的，交错的

almaşmak (*nsz*) ❶交换，互换 ❷交替工作，轮流干

almaştırmak (*-i*) almasmak 的使动态

alnaç, -cı *is.* ❶正面，正对着脸的一面 ❷(建筑物等物体的)正面，前面，立面：binanın ～ı 楼房正面

alo [a'lo] (法) *ünl.* (打电话时的呼语或应答语)喂：Alo, alo, neresi orası? 喂，喂，你是哪里？Alo! Lûtfen ben Mehmet'le konuşabilir miyim? 喂，请问我可以和穆罕默德通话吗？

alosa (法) *is.* 〈动〉西鲱

alotropi (法) *is.* 〈化〉同素异形(现象)，同素异性(作用)

alp, -pı Ⅰ *is.* 英雄，英雄人物，勇士，勇敢者 Ⅱ *is.* 勇敢的，英勇的，彪悍的；高大的

Alp Ⅰ *öz.is.* 阿尔卑斯(山脉)：～ dağları 阿尔卑斯山脉 Ⅱ *s.* 阿尔卑斯山的，位于阿尔卑斯山的，阿尔卑斯特有的：～ bahçesi 阿尔卑斯植物园，高山植物园(建于高山，培育阿尔卑斯山区植物以供科学研究的植物园) ～ dağ keçisi 阿尔卑斯山羊 ～ iklimi 阿尔卑斯气候(高山性气候，特点是低温，多雨、多雪，因此类气候的研究工作多在阿尔卑斯山区进行而得名)

alpagut, -tu *is.* 贵族，封建主，领主

alpaka [alpa'ka] (法) *is.* ❶〈动〉羊驼(*Lama glama pacas*) ❷羊驼毛，羊驼毛绒；羊驼毛织物，羊驼呢，阿尔帕卡织物

alpaks (法) *is.* 〈化〉阿派铝硅合金，硅铝明合金

al pehlivan üzümü *is.* 〈植〉葡萄的一种(产于色雷斯半岛，色红，粒圆，多汁，味甜，皮厚)

alpin (法) *is.* ❶阿尔卑斯山的 ❷高山的：～ bitkiler 高山植物 ❸登山运动：～ kulüp 登山俱乐部

alpinist (法) *is.* 登山运动员

alpinizm (法) *is.* 登山运动

alpinum *is.* 为研究高山植物而在平地或平原建立的植物园；植物园中培育高山植物的部分

Alplar *öz.is.* 阿尔卑斯山脉，阿尔卑斯山(欧洲)

alplık, -ğı *is.* 勇敢，英勇，无畏；英雄行为，英雄主义，勇敢行为

Alp yıldızı *is.* 〈植〉高山之星(一种生长在悬崖峭壁上的艳丽的花)(*Paradisia liliastrum*)

alşimi (法) *is.* 〈史〉炼丹术，炼金术

alşimist (法) *is.* 〈史〉炼丹家，炼金术士；古化学家

alt Ⅰ *is.* ❶底，底面：ayakların ～ı 脚底板，脚心 Ayakkabılarının altı çok çamurlu olarak odaya girdi. 他两脚烂泥就进了房间。Tencerenin altı delindi. 锅底漏了。❷下边，下面：Masanın altında bir kağıt sepeti var. 桌子下面有一个字纸篓。Tencerenin altında ateş var. 锅底下有火。❸臀部，屁股：Bebeğin altında pişik var. 婴儿屁股上起了红疹。Çocuk küçük iskemleyi altına çekip oturdu. 孩子把小凳拉到屁股底下坐下了。❹下部，下面，底层：binanın ～ı 楼的底层 ❺下边，后续部分，下一部分：Bu yazının altı daha var mı? 这篇文章还有后续部分吗？Makalenin altını henüz okuyamadım. 文章的后一部分我还没有读完。❻深处：şuur ～ı 意识深处，下意识 ❼阴间，地狱：Bu dünyanın üstü varsa, altı da var. 这个世界如果有天堂，那么也就有地狱。Ⅱ *is.* ❶下边的，底下的，下层的，下面的：～ hava küresi (或 yuvarı) (气象)对流层，运流层 ～ kat 底层，下层 ～ kısım 下部 ～ mukoza tabakası 〈解〉粘膜下层 ❷远处的：duvarın ～ köşesi 远处的墙角 ◇ **～ ～a** 一个压一个地，一叠一叠地：～ ～a yazmak 竖写 **～ ～a üst üste** 互相压在一起，扭在一起；一叠一叠地：～ ～a üst üste gelmek 扭打，撕打，推搡 ～ ～a üst üste boğuşmak 扭打，撕打，推搡 ～ ～a üst üste yuvarlanarak birbirlerini ısırmak 滚在一起互相撕打，打成一团 (*-i*) **～ aşağı vurmak** ①压倒，压住，压在下面 ②战胜，打败 **～ başı** 最下边，最后面，末尾：yokuşun ～ başı 坡底 **～ başından** 从最后面开始，从末尾开始 (*-i*) **～ etmek** ①战胜，打败，占上风，压倒：Sen çok şükürü ölümü alt ettin; kefeni yırttın. 谢天谢地，你已经战胜了死亡，死里逃生。②【转】曲解，歪曲 **～ olmak** 被打败，被战胜，被打倒，被压倒 **～ ölü noktası** 〈技〉下死点，下止点 **～ sınıf** ①下层人士 ②低年级 ③(植物分类)亚纲 **～ tarafı** ①剩余，其余部分 ②下边部分，低洼部分 ③最后，最终，终于，结果 ④归根到底，说到底，只不过，仅仅，充其量只：Bunda düşünecek ne var? Alt tarafı beş dolar! 还有什么好想的？说到底也就 5 个美元的小事！**～ toprak işlemesi** 深耕 **～ yanı** ①剩余，其余部分：Yolun alt yanı bozuk. 下面一段路坏了。②下边部分，低洼部分：Köyün alt yanı bataklık. 村子的低洼部分是一片沼泽地。③最后，最终，终于，结果 ④归根到底，说到底，只不过，仅仅，充其量只：Bu işin ne önemi var, alt yanı bana elli dolar kazandırır. 这活儿没多大意思，充其量只能让我赚 50 美元。**～ yanı çıkmaz sokak** 无稽之谈；胡闹；一事无成的事 **～ yanı on kuruşluk bir mesele** 小事一桩 **～ı çapanoğlu** 棘手的，不宜介入的 **～ı kaval üstü şişhane** (或 **şişane, şeşhane**) (衣着)上下不协调的，搭配不合适的 **～ı patlar** 鞋底已磨穿的鞋 **～ı üstüne gelmek** 翻个儿，翻个底朝上，完全乱了套，完全变样 (*-in*) **～ı yaş** 后果不妙的：Bu işin altı yaşa benziyor. 这件事似乎不妙。**～ına almak** 按倒：Bir defa kasabadan geç gelen Ali'yi, altına alıp bir temiz dövdi. 有一次，他把从镇里经过的阿里按倒在地狠狠地打了一顿。Çiftlik sahibi ayağa kalkıp da savunmaya geçeceği sırada onu yeniden yere yatırıp altıma aldım. 农场主爬了起来，还想还手，可是又被我再次摔倒在地，压在身下。**～ına çekmek** 赠送(车、马、坐垫等)：Çektiler altıma bir cıllığı çıkmış minder. 他们把一个用坏了的破垫子送给了我。**～ına etmek** (大小便)失禁：Çocuk altına etti. 孩子拉裤子了。**～ına girmek** 落在…之下，陷于…之中，遭受；承受：babasının etkisi ～ına girmek 受其父影响 hâkimiyeti ～ına girmek 受…的统治 İnsan ödemeyeceği bir borç altına girmemeli. 人不能背负他偿还不起的债务。**～ına gitmek** 失败，吃败仗 **～ına kaçırmak** (大小便)失禁 **～ına kalmak** 失败，吃败仗，受挫，碰钉子 **～ına koymak** 放到…下面，垫在…下面，置于…之下 **～ına yapmak** (大小便)失禁：Çocuk altına yapmış. 这孩子拉了一裤子。(*-in*)

～ında kalmak ①被打败，被征服，就范 ②不予回报，不予反击：Adam hiç bunun altında kalır mı? 难道这个人会对此无动于衷吗？**～ından çapanoğlu çıkmak** 遇到麻烦，出现棘手的局面，碰上复杂情况：İşi kurcalama, altından çapanoğlu çıkar. 这事儿你就别深究了，会有麻烦的。**～ından çapanoğlu çıkmak** 出现困难，出现麻烦；事与愿违：İşi kurcalama, altından çapanoğlu çıkar. 这事儿你就别深究了，会有麻烦的。İyi niyetle işe başladı ama altından çapanoğlu çıktı. 我们做这件事情是出于好心，可是结果是事与愿违。(*-in*) **～ından girip üstünden çıkmak** ①挥霍：Servetinin iki yıl içinde altından girip üstünden çıktı. 他两年就把家产挥霍一空。②搞乱套，使一塌糊涂 (*-in*) **～ından kalkmak** ①克服(困难)，承受，承担，胜任：Bu büyük çaptaki borcun altından kalkamam. 我无力承受这么大的债务。Bu güç işin altından sadece siz kalkabilirsiniz. 这件困难的工作只有您能胜任。②自我辩解：Altından kalkamayacağı suçlamalar ileri sürdüler. 他们向他提出了他无力辩解的指控。(*-in*) **～ını çizmek** 强调：Bu sözümün altını çizerek söylüyorum. 这句话我要再强调一遍。**～ını ıslatmak** 尿床，尿裤子，小便失禁 **～ını üstüne getirmek** ①搞乱，搅和，制造混乱：Küçükken çıkardığı çiçek, sabanla tarla sürer gibi çehresinin altını üstüne getirmiş. 他小时候得过天花，使他的脸像被用犁犁过一遍一样，满脸横七竖八的。Öyle yaramaz bir çocuk ki, sınıfın altını üstüne getirdi. 他是一个如此调皮的孩子，闹得全班都不得安生。②翻找，翻得乱七八糟：Ayaklı canavar, odanın altını üstüne getirdi. 这个刚会走路的淘气包，把房间里搞得乱七八糟。Evin altını üstüne getirdi ama aradığını bulamadı. 他把家里翻得乱七八糟，也没有找到他要找的东西。**～ta kalmak** ①被打败，被征服，就范：O, bu işte de altta kalmak istemedi, geceyi gündüze kattı. 在这件事情上，他也不甘示弱，没日没夜地干。②不予回报，不予反击 **～ta yok üstte yok** 一贫如洗的，穷得一无所有的，赤贫的 **～tan almak** (言谈举止)谦恭，卑谦，温文而雅；忍气吞声，服软：Eğer alttan almasaydım adam beni dövecekti. 我要是不服软，那个人会打我的。**～tan ～a** 悄悄地，暗地里秘密地，不露声色地：Alttan alta kendi görüşlerini topluma kabul ettirdi. 他不露声色地让大伙儿都接受了他的主张。**～tan gelmek** (言谈举止)谦恭，卑谦，温文而雅；忍气吞声，服软 **～tan görüş** 仰摄 **～tan güreşmek** 使绊子，做手脚(以求取胜) **～tan ışıklama** 〈剧〉下部照明 **～tan vuruş** (拳击)上击 ◆**Altı alay üstü kalay.** 华而不实；驴粪蛋子外面光；金玉其外，败絮其中。**Altın taş, üstün tokaç mı?** 你有麻烦吗？**Altta kalanın canı çıksın.** 成王败寇。**Altta kalmağı ayı bile sevmez.** 连狗熊都不愿某拜下风，是人都有好胜之心。

altait *is.* 〈矿〉碲铅矿(主要产于阿尔泰山脉)

alt âlem *is.* 〈植、动〉亚界(分类学中的第一级分类)

altar *is.* ❶祭坛，供台 ❷(教堂里的)圣堂

Altay Dağları *öz.is.* 阿尔泰山脉(亚洲)

alt aydınlatma *is.* 〈影〉下部照明

altayistik, -ği *is.* 〈语〉阿尔泰语言学，阿尔泰语言文学；阿尔泰语系

alt azimut, -tu *is.* 〈天〉地平经纬仪

alt bacak, -ğı *is.* 〈解〉小腿，腿肚

alt baldır *is.* 〈解〉小腿，腿肚

alt batarya *is.* 〈海〉距海面最近的舰炮群

alt bilinç, -ci *is.* 〈心〉下意识，潜意识

alt bilinçsel *is.* 〈心〉下意识的，潜意识的

alt boya *is.* 〈绘〉(油画的)底色

alt bölüm *is.* (文章、各种社会组织的)再分出来的部分，细分部分；分支部分，下属机构

alt büklüm *is.* 〈影〉下片环；下缓冲弯

alt cins *is.* ❶〈生〉(动、植物分类的)亚种，亚属 ❷下等的，低档的

alt çene *is.* 〈解〉下颌 ◇(*-i*) **～sinden girip üst çenesinden çıkmak** 竭力说服，游

说，劝说；花言巧语哄骗，千方百计劝说，央求，说服：Alt çenesinden girip üst çenesinden çıkarak Ali'yi dize getirdi. 他凭他那三寸不烂之舌使阿里就范了。

altçı *is.* 【口】正室，发妻

alt damak, -ğı *is.* 下腭

alt deri *is.* ❶〈解〉真皮；皮下组织 ❷〈植〉下皮

alt devler *is.* 〈天〉亚巨星

alt dudak *is.* 〈解〉下唇 〈动〉下唇瓣

alternasyon (法) *is.* ❶交替，轮流，交错 ❷〈植〉互生 ❸二者择一，决择，非此即彼的决择

alternatif (法) Ⅰ *is.* ❶交替的，轮换的，轮流的：～ sistem 轮换体制 ❷〈物〉交流的：～ cereyan (或 akım) 交流电 ～ akımlı motor 交流电动机 ❸二者选一个，选择的，必择其一的 Ⅱ *is.* 非此即彼的决择，选择：istenmiyen ～ 不得已的选择 Fazla alternatife sahip değilim. 我没有更多的选择余地。◇(*-e*) **～ olmak** 与…争高下，代替，取代

alternatör (法) *is.* 〈物〉交流发电机

altes (法) *is.* 殿下：～iniz 殿下

alt famila [altfami'lya] *is.* 〈植、动〉亚科

alt filum *is.* 〈动、植〉亚门

alt geçiş *is.* 〈天〉下中天

alt geçit, -di *is.* 路下通道，地下通道；跨线桥，立交桥

alt gergi *is.* 〈建〉屋架下弦；系梁，系杆，天平

altı *say.* 6，6 个：～da bir 六分之一 ～mız 我们 6 个人 bu ayın ～sı 本月 6 日 sabah saat ～da 在早上 6 点钟 ～ya on kala 5 时 50 分 Altı *kere* iki on iki *eder*. 6 乘以 2 等于 12。Sayfa altıya bakınız. 请看第六页。◇**～ ay gemisi**【俚】大懒蛋 **～ ay hastalığı** 六月病(犬出生 6 个月内患的一种致命的疾病) (*-i*) **～ kapıya almak** 【俚】牢牢捆住，使动弹不得：Onu altı kapıya almışım. 我把他牢牢地捆了起来。**～ karış beberuhi** 小矮人，矮子，矬子，身材短小的人；三寸丁谷树皮 (*-i*) **～ okka etmek** 众人抬起某人向上抛 **～ parmaklı** 六指的(人)，六趾的(动物) **～ pas** (足球)球门区 **～da bir** 六分之一 **～dan yemek** (住院病人的)食谱，无禁忌病号饭 ◆**Altı olur, yedi olur, hep Allah'ın dediği olur.** 任凭时光流逝，真主旨意永存。

altıgen *is.* ve *s.* 〈数〉六角形(的)，六边形(的)：düzgün ～ 等边六边形

altık, -ğı Ⅰ *is.* ❶〈哲〉特称判断 ❷下属，部下，副官 Ⅱ *s.* ❶〈哲〉特称的，非全称的 ❷下的，副的，次的；下级的，附属的，次要的 ❸暗指的，影射的，暗含的，潜在的

Altı kardeş *öz.is.* 〈天〉仙后(星)座(位于北半球，与大熊星座相对)

altıklama *is.* 〈哲〉特称判断

altı köşe *is.* 〈数〉六角形，六边形

altılamak (*-e*) ❶把…分成 6 部分，分成 6 块，分成 6 份 ❷使增加到 6 倍，使提高到 6 倍

altılı Ⅰ *is.* 由 6 部分组成的，含有 6 个某种东西的，由 6 个个体组成的：～ şamdan 6 烛台 ～ araba 6 匹马拉的车 ～ çay takımı 由 6 件组成的一套茶具，6 头茶具 Ⅱ *is.* ❶〈乐〉(自然音阶中的)第 6 音级；6 度(音程) ❷(纸牌等的)6 点 ❸6 行诗

altılık, -ğı Ⅰ *is.* ❶由 6 个个体(半打)组成的捆、行、串、包、盒、袋 ❷6 行诗 ❸〈天〉六分仪(星)座 ❹六分仪 Ⅱ *s.* ❶价值 6 个某种货币单位(库鲁士、里拉等)的 ❷由 6 个件某物组成的，可装 6 件的：～ bir kutu 可装 6 件(6 瓶、6 盒、6 包等)的盒子

altılıklama *is.* 〈乐〉第 6 重

altın Ⅰ *is.* ve *s.* ❶〈化〉金(Au) ❷金子，黄金(制成的)：～ çubuğu 金条 ～ diş 金牙 ～

esası 〈经〉金本位 ～ ihtiyatı (或 rezerveleri, stoku) 黄金储备 ～ kambiyo sistemi 〈经〉金汇兑本位制，虚金本位 ～ keseği (或 külçesi) 金锭，金块 ～ külçe sistemi 〈经〉金块本位制，纯金本位制 ～ saat 金表 sarı ～ 黄金 ❸金币 ❹【转】优秀的，珍贵的，最好的，最辉煌的(人或物)：～ devri (或 dönem) 黄金时期 ～ saatler 黄金时段 ～ ses 金嗓子 turizmin ～ yılı 旅游黄金年 ❺金色的，金黄色的，黄澄澄的：～ renkli tarlalar 金色的田野 Güneş, denizde yıkanıp çıkan altın bir küre gibiydi. 太阳就像是一个在海中浴罢喷薄而出的金球。◇**～ adı** 好名声，声誉 **～ adı bakır çıkmak** 名誉扫地；身败名裂：Altın adı bakıra çıktı. 他已经身败名裂。**～ adını bakır çıkarmak** 名誉扫地；身败名裂 **～ adını bakır etmek** 名誉扫地；身败名裂：Bu olumsuz davranışı ondan beklemezdik, altın adını bakır etti. 我们没有想到他会干出这种没出息的事情，他已经名誉扫地。Üç kuruş için altın adımı bakır eder miyim? 难道我会为了几个小钱而去丢人显眼？**～ anahtar** 金钥匙，金钱的力量 **～ anahtar her kapıyı** (或 **kilidi**) **açmak** 【成】有钱能使鬼推磨：Altın anahtar her kapıyı (或 kilidi) açar. 有钱能使鬼推磨。**～ babası** 富翁，富豪 **～ bileziğini koluna takmak** ①戴金镯子 ②【转】学会赚钱的手艺：Altın bileğini koluna taktı, ana baba eline bakmaktan kurtuldu. 他已经掌握了赚钱的手艺，不用再靠父母养活了。**～ bilezik** ①金镯子 ②【转】赚钱的手艺或职业 **～ değerinde** 贵重如金，值千金：Onun her sözü altın değerindedir. 他的话字字千金。**～ el ～ gibi** ①金黄色的 ②金子般的 **～ harflarla yazmak** 光荣地载入(史册等) **～ hırsı** 黄金梦，黄粱梦 **～ işlemli** 用金线缝制的 **～ kaplama** 镀金的，包金的，镏金的 **～ kesmek** 【转】发财，财源滚滚：Mapazası işlek bir caddededir, işleri çok iyi, altın kesiyor. 他的商店位于一条繁华的大街上，生意红火，财源滚滚。**～ küpü** 积攒金币者，财主 **～ leğene kan kusmak** 【转】虽富有但受疾病或烦恼折磨：Çok zengin ama, durmadan altın leğene kan kusuyor. 他很有钱，但是烦恼不断。**～ mucize** 巨大成就，极大成功 **～ noktaları** 〈经〉现金输送点，黄金输送点 **～ sayı** 黄金分割，中外比；〈天〉金数(默冬章周数) **～ tedavi** 〈医〉金疗法 **～ topu** 【转】胖乎乎的可爱的小孩 **～ tutsa bakır** (或 **toprak**) **kesilmek** (或 **olmak**) 【转】不走运：Altın tutsa, toprak olur. 【成】人要倒运黄金在手变泥土。**～ yaldız** 镀金层 **～ yaldızlama** 镀金 **～ yıl dönümü** 金婚纪念，结婚 50 周年纪念 **～ yumurtlayan tavuk** 【转】①赚钱的行业(职业，手艺等) ②收入丰厚者 ③游客 **～a batmış** 【转】非常富有的 **～a yapışsa bakır** (或 **toprak**) **kesilmek** (或 **olmak**) 【转】不走运 **～a yapışsa elinde bakır** (或 **toprak**) **kesilmek** (或 **olmak**) 【转】不走运：Altına yapışsa elinde bakır kesilir. 人要倒霉黄金在手变烂铜。**～ı bakır etmek** 【转】贬低，有眼不识金镶玉 ◆**Altın adı pul oldu, kız adı dul oldu.** 名誉扫地；身败名裂。**Altın ateşte, insan mihnette** (或 **tecrübede**) **belli olur.** 烈火之中见真金，患难之中见人心。**Altın eli bıçak kesmez.** 一招鲜吃遍天。**Altın eşik gümüş eşiğe muhtaçtır.** ①牡丹虽好，全仗绿叶相扶持。②三十年河东，三十年河西。**Altın leğenin kan kusana ne faydası var?** 黄金大盆虽好，对吐血者何益；即使家财万贯，不如身体康健。**Altın pas tutmaz, deli yas tutmaz.** 金子不生锈，傻子不戴孝；身正不怕影子斜。**Altın yere düşmekle pul olamaz.** 是金子掉在地上也不会变成铁片。

altın balık, -ğı *is.* ❶〈动〉金鲫；鲫鱼，鲋；金鱼 ❷〈天〉剑鱼星座

altın baş Ⅰ *is.* 〈植〉甜瓜的一种(园形、厚皮、金黄色，主要产于爱琴海地区) Ⅱ *is.* 镀金的，顶部镀金的(建筑物的园顶等)

altın böcek, -ği *is.* 〈动〉金龟，金龟子

altıncı *say.* 第 6：～ ders 第 6 课 ～ duygu 第六感觉，预感

altın çan *is.* 〈植〉连翘(*Forsythia*)

altın çiçeği *is.* 〈植〉金发毛茛(*Ranunculus acris*)

altından *s.* 用黄金制成的：Kılıç, hemen hemen üç parmak uzunluğundaydı, kabzası ve kını altındandı. 宝剑约有三指长，剑柄和剑鞘是用黄金制成的。

altın göz *is.* 〈动〉鹊鸭(*Bucephala dangula*)

altın haşhaş *is.* 〈植〉绿绒蒿(*Meconopsis*)

altın iplik, -ği *is.* 〈植〉黄连(*Captis*)

altın kakma *is.* 镶嵌金饰

altın kamışı *is.* 〈植〉珍珠菜属(*Lysimachia*)

altın kartal *is.* 〈动〉金雕(*Aquila chrysaetus*)

altın kesit, -di *is.* 黄金分割；黄金分割值

altın kökü *is.* 〈植〉吐根(*Cephaelis ipeca cuanha*)

altınlamak (*-i*) ❶包金 ❷镀金

altın oluk *is.* ❶绣有丝线的肥大女裤 ❷绣有金线的条纹棉布，棉布上绣金线法 ❸缠头巾上缠的金线束

altın suyu *is.* 〈化〉金水，王水

altın top *is.* 〈植〉柚，葡萄柚(*Citrus decumana*)

altı parmak *is.* ❶六指(趾)的人 ❷有 6 色条纹的布料 ❷用 6 色条纹布料制作的嫁衣 ❹〈动〉一种大型的金枪鱼

altıpatlar *is.* 左轮手枪

altışar *say.* 6 个 6 个的，每人 6 个的，每份 6 个的，每次 6 个的：Her birinize altışar kestane düştü. 给你们每人分了 6 个栗子。Her pakette altışar fincan var. 每个盒子里有 6 只杯子。

altı yarıklı balık, -ğı *is.* 〈动〉六鳃鲨(*Hexanchus griseus*)

altı yarıklıgiller *is.* 〈动〉六鳃鲨科(*Hexanchidae*)

altı yol *is.* 六叉路口 ◇～ **ağzı** 六叉路口

altız *is.* 6 胞胎的

altimetre (法) *is.* 高度表，高程计

alt karın *is.* 〈解〉小腹，下腹部

alt karşıt *is.* 〈逻〉小反对关系的判断，下反对关系的判断

alt kurul *is.* 小组委员会

altlamak (*-i*) 〈逻〉把(概念、词语、原理、命题等)归入，纳入，包含，总括

altlı üstülü *zf.* 上上下下，上下一起：Altlı üstülü oturuyorlar. 他们把上上下下都住满了。Evi altlı üstülü kiraladılar. 他们把这座房子上上下下都租了下来。

altlık, -ğı *is.* ❶支座，基座，柱角，垫座，座墩，托架，支架，垫 ❷(女士服装的)里子布，衬：buluz ～ı 外衣里子 ❸带有吸墨纸的垫纸

altmış *say.* 60，60 个 ◇～ **para** 小钱，没几个钱：O, altmış para verip bir paket tütün almaz, herkesin tabakasından geçinir. 他从不舍得花钱买包烟，净蹭别人的抽。～ **paralık** 不值几个大钱的，无价值的

altmış altı *is.* 一种扑克牌玩法，以取得 66 点为胜 ◇～**ya bağlamak** 搪塞，推托：İşi yine altmış altıya bağladılar. 他们又把这件事搪塞过去了。Ali gene bizi altmış altıya bağlamak istiyor, ama kim yutar. 阿里又想搪塞我们，可是又有谁相信呢？

altmışar *say.* 每次 60 个的，每人 60 个的：İşçiler altmışar dolar verildi. 每次给工人 60 美元。

altmış dörtlük *is.* 〈乐〉64 分音符

altmışıncı *say.* 第 60

altmışlık *s.* ❶60 个的：～ bir paket 60 个一盒 ❷60 岁的：～ bir erkek 60 岁的男人 ❸值 60 个钱的

alto (意) *is.* 〈乐〉❶中提琴 ❷最低的女低音

alt sınıf *is.* 〈生、动、植〉亚纲

alt sınıftaki omurgalı hayvanlar *is.* 〈动〉低级脊椎动物

alt şube *is.* 〈生〉亚门

alt takım *is.* 〈生〉亚目

alt tür *is.* 〈生〉亚种

altunî *s.* 金色的，金黄色的：Altunî başaklar güneş altında parlıyor. 金黄色的麦穗在阳光下闪亮。

alt üst *s.* 乱糟糟的，乱七八糟，狼藉一片的 ◇**～ böreği** 烙饼 (*-i*) **～ etmek** ①弄翻，乱翻，搞得乱七八糟：Çocuklar odayı alt üst etmişler. 孩子们把房间搞得乱七八糟。②搞乱：Hizmetçiler ellerinde mumlarla odadan odaya koşuyorlar, yalıyı altüst ediyorlardı. 仆人们手持蜡烛从这个房间跑到那个房间，把别墅翻了个底朝天。Yağmurun devamı her şeyi alt üst etti. 雨下个不停，把所有的事都搅乱了。③毁坏，破坏：Deprem köyü alt üst etti. 地震毁坏了村庄。İsteğini altüst edersem, bana içerler. 如果我坏了他的事，他会对我不客气的。④刷新(记录)：Kendi yapımı bir uçakla dünya turunu 19 saat on beş dakikada bitirip daha önceki rekorları alt üst etmiş. 他用自制的飞机花 19 个小时 15 分钟完成环球飞行，刷新了以前的纪录。**～ olmak** ①变得乱七八糟，变得一片狼藉：İstemeye istemeye, alt üst olmuş yataktan kalktım. 我极不情愿地从乱糟糟的床上爬了起来。②乱了方寸，坐立不安，慌恐不安：Kötü haberi alınca alt üst oldu. 他一得到噩耗，顷刻乱了方寸。Son günlerde başından geçen olaylar sebebiyle sinirleri alt üst olmuştu. 最近几天遇到的几件事情搞得他心神不安。③想发呕，不舒服：Yediğim yemekten midem alt üst oldu. 这道菜吃得我直想吐。④乱套，变得混乱：Kararımızdan kimseye bahsetmeyelim bir boş boğazla karşılaşırsak sonra herşey altüst olur. 我们不要对任何人说我们的决定，要是有人口风不紧，以后所有的事情都不好办了。

alt yapı *is.* ❶(一座建筑所必需的)基础设施(如道路、管道、水电等) ❷(社会、国家或一个地区居民赖以生存的)基础结构(如运输、动力、通讯、教育等设施)，(社会的)经济基础

altyapısal *s.* 经济基础的

alt yazı *is.* ❶(报刊上的)图片说明 ❷(电影)字幕

alt yazılı *s.* 配有字的，配有文字说明的

alt yazılamak (*-i*) 给电影配字幕，给图片配文字说明

alt yazılayıcı *is.* 电影字幕机

alüfte [a:lüfte] (波) *s.* 【旧】卖淫的(女人)

alümin (法) *is.* 〈化〉氧化铝，矾土，氢氧化铝

alüminyum [alümi'nyum] (法) *is.* 〈化〉铝(Al)

alüminyum taşı *is.* 铝土矿，铝矾土

alüvyon (法) *is.* 冲积地，冲积层

al yakut *is.* 红宝石

alyans (法) *is.* 结婚戒指

al yuvar *is.* 〈解〉红细胞，红血球：Kanın her milimetre küpünde beş milyon kadar al yuvar bulunur. 每立方毫米血液里有约 5 百万个红血球。

am *is.* 【粗】〈解〉阴户

Am *is.* 〈化〉镅

ama [a'ma] (阿) Ⅰ *bağ.* ❶但是，可是，然而，不过：Ben bu işe karıştım, ama pişman oldum. 我参与了这件事，不过我后悔了。Bu adam zengin, ama cimri. 这个人很富有，但是很吝啬。Yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunamayacağım. 你说你明天要来，可是明天我不在家。❷用于加强语气：Güzel, ama güzel bir söz söyledi. 说得好！他说得真好！Yarın bekleriz, ama gezmemezlik etmeyin! 明天我们等您，您不要不来哟！Bir çingene karısı vardı, surat düşkünü, ama şeytan mı şeytan. 他有一个吉普赛老婆，面目狰狞，其丑无比。Ⅱ *ünl.* ❶放在句尾，用于提醒：Akşama bize gelin ama! 傍晚你们要到我们这儿哟！Bu söz söylenmez ama! Böyle söylersen darılırım ama! 这话不要说！你要是说了，我可要生你的气了！❷(放在句首)多么：Ama güzel şey! 多美的东

西！◇～ **bakalım** 可是：İzin almak istiyorum ama bakalım mümkün olacak mı? 我想请假，可是能行吗？～ **ne** ①多好的，多美的：Ama ne film! 多好的电影！Ama ne manzara! 多美的景色！②多奇怪的，真奇怪的：Ama ne kılık! 真奇怪的打扮！(*-in*) **～sı maması yok** 不加反对地，二话不说地，不持异议地：Bunun aması maması yok, yapmak zorundasın. 这没有什么可说的，你不干也得干！(*-in*) **～sı var** 有不为他人知晓的毛病

âmâ [a:ma:] (阿) *s.* ve *is.* 眼瞎的，失明的；盲人：～lar evi (或 yurdu) 盲人之家

amabile [ama'bile] (意) *zf.* 〈乐〉动人心弦地(演奏乐曲)

amaç, -cı *is.* 目的，目标：askerî ～ 军事目标 bu ～la 为此，因而 Bencil amaçlar ◇ ～ **edinmek** 为了；目的是 ～ **gütmek** 为了，目的是 (*-i*) ～ **tutmak** 为了，目的是

amaçlamak (*-i*) 为了，旨在：Soruna bir çözüm bulunmasını amaçlayan görüşmeler sonuç vermedi. 为解决问题而举行的会谈没有取得结果。

amaçlanmak (*nsz*) amaçlamak 的被动态

amaçlı *is.* 有目的的，有目标的

amaçsız *is.* 没有目的的，无目标的

amade [a:ma:de] (波) *is.* 准备好的，已做好准备的：harekete ～ durumda bir araba 一辆已做好出发准备的汽车

amal, -li [a:ma:l] (阿) *ç.is.* ❶做的事情，作为 ❷按教规做事 ❸劳动成果，作品 ❹【转】腹泻

âmâlık, -ğı *is.* 盲，(眼睛)失明

aman [ama:n] (阿) *ünl.* ❶表示祈求帮助 ❷表示祈求宽恕：Aman! Bir daha yapmam! 放过我吧！我不能再干了！❸表示请求：Aman öyle söylemeyin! 求求您了，别再说了！Aman abla koş! Geçen gün gelen görücüler akşama söz kesmeye geliyorlar. 姐姐，快跑！前天来相亲的那几个人晚上要来定亲。❹表示讨厌，生气：Aman bırak beni! 真讨厌，放开我！Aman sen de. 真讨厌，又是你！Aman be kardeşim, sen de her taşın altından çıkarsın. 真讨厌！哥们！怎么什么事情都少不了你！Of aman, bu işten de bir sonuç çıkmadı. 唉！真气人！这件事又没搞成。❺表示提醒注意：Aman, çocuğa iyi bakın! 当心点儿！好好照看孩子！Aman, yemeğe dikkat et, yamasın. 小心点，注意(灶台上的)饭，别烧糊了！Aman, ona sataşmayın; o, fermanlı delidir. 当心点儿！别招惹他，他是一个人所共知的大笨蛋。❻表示特别喜欢：Aman, burası ne kadar güzel! 啊！这儿多美啊！Aman (da) ne güzel şey! 啊！多漂亮的东西！❼表示惊讶：Aman, bana ne olmayacak şeyler söyledi. sesimi çıkarmadım. 他给我说了一些子虚乌有的事情，弄得我无话可说。Aman, bu küçük yaramazın dönmediğini görünce evdekilerin aklına neler gelmez. 哎呀！看不到这个小家伙回家，家里人会怎么想呢？Aman çok soğuk, donuyorum. 啊，天哪！太冷了，冻死我了。◇～ **Allah** 用于表示惊讶、喜欢、不喜欢、害怕、祈求等语气：Aman Allahım! Beni bu sıkıntıdan kurtar. 真主啊！救救我吧！～ ～ 好的，让人喜欢的，称心的，可心的：Aman aman bir ev değildi, biz daha güzelini buluruz. 这不是一座称心的房子，我们可以找到更好的。～ **aralık vermemek** 使不得安宁 ～ **bırakmamak** 使不能脱身：Gelecektim ama hastalık aman bırakmadı. 本来我要来，可是病得我挪不了窝。～ **bulmak** 被解救，脱身 ～ **demek** 求饶，服输：Hancı "aman" diye bağırdıkça sopa daha hızlı vuruyormuş. 店老板大喊饶命，可是他喊得越凶，棍子打得越狠。～ **dedirtmek** 使屈服，压服 ～ **dilemek** 求饶，服输 ～ **vermek** 饶命 ～ **vermemek** ①使不得安生，使不舒服：İri sivri sinekler gece gündüz aman vermiyordu. 大蚊子咬得人日夜不得安生。②毫无怜悯地杀死 ～ **zaman demek** 央求，求饶：Aman zaman demeye kalmadan başını alıp gitti. 他一句求饶的话也没说，扬长而去。～ **zaman dinlememek** 毫不留情，毫不客气：Aman zaman dinlemeden herkesi içeri tıktı. 他毫不留情地把所有的人都关了进去。～ **zaman vermemek** 使不得安宁 ～**a dilemek** 求饶，服输 ～**a düşmek** 求饶，服输 ～**a gelmek** 求饶，服输：Onun amana geldiğini görünce bayağı acıdım. 一看他直求饶，我的心就软了。～**a getirmek** 使屈

服，压服，使服输：Amana getirinceye kadar akla karayı seçtim. 我好不容易才使他认输。**～ı kesilmek** ①连求饶的力气都没有 ②求助无门：Amanı kesildi, yardımına koşacak kimsesi kalmadı. 他呼天天不应，呼地地不灵，没有人去帮他。(*-in*) **～ını kesmek** ①使连求饶的力气都没有 ②使求助无门：Pahalılık halkın amanını kesiyor. 物价飞涨使老百姓呼天天不应，呼地地不灵。(*-in*) **～ını tüketmek** 使投降；使扛不住，使精疲力竭：Durmaz, oturmaz, nefes aldırmaz, nasıl çocuk anlayamadım ki, hergün amanımı tüketiyor. 我坐也不是，站也不是，气也喘不过来，这孩子我实在是搞不懂，每天累得我精疲力竭。◆**Aman derim!** 当心，别这么干！要三思而后行：Evi satacakmışsın, ama derim! 听说你要卖房子，你要三思而后行！O kızla evleneceğini duydum: Aman derim. 听说你要和那个姑娘结婚，你可要三思而后行啊！**Aman diyene kılıç kalkmaz.** 低下的头不可砍，认错的人不可侮。

amanın *ünl.* 【俗】(表示害怕和惊讶)啊！哎呀：Amanın nasıl iş o, nasıl yaptın bunu? 啊？事情怎么是这样？你是怎么搞的？Amanın, yemek yanıyor. 哎呀！饭糊了！

amansız *is.* 残酷的，惨烈的，无情的，致命的：～ bir üzüng 难以排解的忧愁 ～ hastalık 绝症，癌症 Ulus amansız bir savaş sonunda bağımsızlığına kavuştu. 这个民族经过一场残酷的战争，获得了独立。

amansızca [amansı'zca] *zf.* ❶致命地，无情地 ❷偏执地，心胸狭窄地 ◇**～ savaşmak** 顽强战斗，激烈战斗

amansızlık, -ğı *is.* 残酷，残忍；毫不留情：namussuzluğa karşı ～ 对不诚实毫不留情

Amara *öz.is.* 阿马拉(伊拉克)

Amasya *öz.is.* 阿马西亚(土耳其省、市)

amatör (法) *s. ve is.* 业余的，业余爱好的：～ boks 业余拳击 ～ ressam 业余画家 ◇**～ ruhlu** 热心的，勤奋的；活跃的，生气勃勃的

amatörlük, -ğü *is.* 业余性，业余爱好：Fotograf çekme amatörlüğü sonunda onu fotografçı yaptı. 他业余爱好拍照，最后成了摄影家。

amazon (希) *is.* ❶亚马逊(希腊神州中相传曾居住在黑海边的一族女战士中的一员) ❷骑马的女人

Amazon *öz.is.* 亚马逊河(美洲)

ambalâj (法) *is.* ❶包装，打包，装箱：Domates ekimi, bakımı zor olduğu kadar ambalâji güç, toplaması el tutar. 像种植和管理一样，西红柿的装运也很麻烦，因此收西红柿是很费时间的。❷包装物，包装材料：～ dahil 毛重，总重量 ～ hariç 净重 ～ kâğıdı 包装纸 ～ları bağlayıcı işçi 打包工 ekonomik ～ 简装 Bu eşyanın ambalâjı çok sağlam. 这件物品的包装很结实。◇**～ etmek** 包装，打包，装箱 **～ sandığı** ①包装箱 ②集装箱 (*-i*) **～ yapmak** 包装，打包，装箱：Bu kırılacak eşyanın ambâlajı iyi yapılsın. 这件易碎品要好好包装。

ambalâjcı *is.* 包装工，箱装工

ambalâjlamak (*-i*) 包装，打包，装箱

ambale *is.* 填满的，塞满的，阻塞的 ◇**～ etmek** ①使不省人事，使精疲力尽 ②(因给油过多)使汽车熄火 **～ olmak** 精疲力尽，不省人事

ambar (波) *is.* ❶仓，库：silâh ～ı 军火库，军械库，武器库 zahire ～ı 粮仓，谷仓 Ambarda buğday ve patates bile oluyordu. 谷仓里甚至还有麦子和土豆。Odayı ambar gibi ıklım tıklım bir hâle getirmişsin, böyle yerde oturulur mu hiç? 你把房间里塞这么多东西，弄得像个仓库似的，还能住人吗？❸货舱：yük ～ı 货舱 Büyük bir geminin sereni üstünde oturup gemicilerin koca koca sandıkları iplerle ambarlardan çıkarmalarını seyretti. 他坐在一只大船的桅杆上，望着水手们用粗绳把大箱子拖出船舱。❹托运公司，货运公司：Eşyayı ambarla Tianjin'e gönderdim. 我已通过托运公司把东西发往天津。❺测量砂石，水泥等建筑材料的每面多为 75 厘米的立方体 ◇(*-i*) **～a çekmek** 使入仓：Çiftçi buğdayı ambara çekti. 农民把小麦收进了仓里。(*-i*) **～a vermek** 使入库：

Basma balyaları bugün ambara verildi. 印花布捆今天都已送到了仓库。

ambarcı *is.* 粮食管理员，粮库管理员

ambaremini *is.* 粮食管理员，仓库管理员

ambargo [amba'rgo] (西) *is.* ❶封港令 ❷禁运：petroll ～su 石油禁运 silâh ～su 武器禁运 Amerika bazı ülkelere ambargo uyguluyor. 美国正在对某些国家实行禁运。❸战时交战国没收停泊在本国港口的敌国船只 ◇～ **kalkmak** 取消禁运，取消禁令 ～ **koymak** ①禁止船只离港 ②禁运 ③没收某种财产

amber (阿) *is.* ❶龙涎香 ❷某些香料物质的总称 ❸香味 ❹美女的头发 ❺树脂，松香

amber ağacı *is.* 〈植〉枫香树(*Liguidambar*)

amber balığı *is.* 〈动〉抹香鲸(*Catodon macrocephalus*)

amberbaris *is.* 〈植〉小檗属植物(*Berberis vulgaris*)

amberbu (波) *is.* 产于印度、伊朗的一种长粒香米

amber çiçeği *is.* 〈植〉枫香树的花

amberli *s.* ❶香的，芬芳的，芳香的 ❷含有龙涎香的，带有香味的

amblem *is.* 象征，标志，标记

amboli (法) *is.* 〈医〉栓塞

ambon *is.* (教堂的)讲道台，读经台

ambriyon *is.* 〈生〉胚，胚胎：～ halinde 在胚胎状态

ambrosia *is.* (古希腊神话)神的食品

ambülans (法) *is.* 救护车

amca [a'mca] *is.* 叔叔，伯伯 ◆**Amcamla dayım hepsinden aldım payım.** 不靠天，不靠地，一切靠自己。

amcalık, -ğı [a'mcalık] *is.* 叔叔或伯伯的身份或资格 ◇～ **etmek** 象叔叔一样对待某人

amcazade [a'mcaza:de] *is.* 堂兄弟姐妹

amden (阿) *zf.* 【旧】故意地，蓄意地，有预谋地

amel (阿) *is.* ❶做的事情，作为 ❷按教规做事 ❸劳动成果，作品：Bu kılıç hangi ustanın ameli? 这把长剑是哪位师傅做的？❹【转】腹泻

amele (阿) *ç.is.* 工人，劳动者：～ çavuşu 工头 lonca ～leri 手工业者，工匠，手艺人

amelelik, -ği *is.* 工人身份

amelî [ameli:] (阿) *is.* ❶实践的，实际的，实际应用的，实用的 ❷可行的，合适的，恰当的：*en* ～ usul 最可行的办法 Buna ameli bir çare bulmalı. 他必须为此找到一种可行的办法。

amelimanda (阿-波) *is.* 无工作能力的，失去劳动能力的

ameliyat [ameliya:t] (阿) *is.* ❶手术：～ odası 手术室 Çocuk ameliyata dayanamaz. 这孩子承受不了这样的手术。❷【旧】事情，活动，工作，活儿 ❸【俚】在警察局殴打：Bu hırboya biraz ameliyat lâzım. 这个蠢货，欠把他送到警察局修理修理！◇(*-i*) ～ **etmek** 作手术：Beni ameliyat *e*tti. 他给我做了手术。～ **olmak** 被作手术：Ona güvenmeyin, ameliyat oldu; zaten yarım adam. 你们别指望他！他做过大手术，实际上只有半条命。

ameliyathane [ameliyatha:ne] (阿-波) *is.* 手术室

ameliyatlı *is.* 作过手术的：～ hastalar koğuşu 术后病人休息室，术后病人病房

ameliye (阿) *is.* 活动，工作：petrol arama ～si 石油勘探活动

amenna [a:menna:] (阿) *ünl.* 同意！就这样吧！没什么可说的了！

Amerika *öz.is.* ❶美洲，阿美利加洲：kuzey ～ 北美洲 orta ～ 中美洲 güney ～ 南美洲 ❷美国：～ Birleşik Devletleri 美利坚合众国，美国 ❸【俚】有钱人，大款，阔佬

Amerika armudu *is.* 〈植〉产于美国的一种与梨树相似的树(*Persea gratissima*)

Amerika bademi *is.* 〈植〉美洲安息香树(*Styrax americana*)

Amerika elması *is.* 〈植〉❶腰果树(*Anacardium occidentale*) ❷腰果

Amerikalı [ameri'kalı] Ⅰ *is.* 美国的，美国人的 Ⅱ *is.* ❶美国人 ❷【俚】有钱人，大款，阔佬：Duyduğuma göre amerikalıymışsın bugünlerde. 听说你现在成了阔佬啦！

amerikalılaşmak (*nsz*) 美国化

amerikalılaştırmak (*-i*) amerikalılaşmak 的使动态

Amerikan (英) Ⅰ *öz.is.* 美国人：～ yazarı 美国作家 Ⅱ *is.* 美国的，美式的

amerikan *is.* 棉布

Amerikan bezi *is.* 棉布

Amerikanca *is.* ve *zf.* 美式英语；用美式英语

Amerikanist (法) *is.* 美洲学学家，美洲学学者

Amerika suyu *is.* 【俚】可乐类饮料

Amerika tavşan *is.* 〈动〉美洲兔(*Eriomys chincilla*)

Amerika üzümü *is.* 〈植〉十蕊商陆(*Phytolacca americana*)

amerikyum (拉) *is.* 〈化〉镅(Am)

âmet *is.* 【粗】屁股，肛门，屁眼

ametal (法) *is.* 〈化〉非金属元素

âmetçi *is.* 鸡奸者

ametist (法) *is.* 〈地〉紫晶，水碧，紫水晶

amfi (法) *is.* amfiteatr 的缩略形式 ❶(大学)梯形教室 ❷(古罗马的)园形露天剧场 ❸(剧场)楼厅，楼上梯形座位区 ❹园形凹地

amfibi (法) Ⅰ *is.* ❶两栖动物 ❷水陆两用车 Ⅱ *is.* 两栖的：Ardeniz'deki amfibi askerî manevralar 地中海上的两栖军事演习

amfibol, -lü (法) *is.* 〈矿〉闪石

amfibyumlar *ç.is.* 〈动〉两栖类

amfiteatr (法) *is.* ❶(大学)梯形教室 ❷(古罗马的)园形露天剧场 ❸(剧场)楼厅，楼上梯形座位区 ❹园形凹地

amfor(**a**) (法) *is.* (古代的)双耳尖底瓮

amibiye *is.* 〈动〉变形(虫)目(*Amoebina*)

amidon *is.* 淀粉

amigo [ami'go] (西) *is.* 朋友，支持者，拥护者

amik *s.* 深的

âmil [a:mil] (阿) *is.* ❶因素，要素，系数 ❷制造者，工人

amilâz (法) *is.* 〈生〉淀粉酶

amin (法) *is.* 〈化〉胺

âmin [a:mi:n] (阿) *ünl.* 阿敏(伊斯兰教用语，意为"祈主准我所求"。穆斯林在诵完《古兰经·法蒂哈》后均诵此语。)◇～ **demek** 祈求，祈望：Vergiler sıfıra indirilemez; kabul olmayacak duaya amin deme. 税不可能降到零，别异想天开了。

amino- (法) *is.* 〈化〉氨基

amino alkol. (法) *is.* 〈化〉氨基醇

amino asit. (法) *is.* 〈化〉氨基酸

amino azobenzen (法) *is.* 〈化〉氨基偶氮苯

amino benzoik (法) *is.* 〈化〉对氨基苯甲酸；维生素 H'

amino fenol (法) *is.* 〈化〉氨基苯酚

aminofit (法) *is.* 铍密黄石

amino guanidin (法) *is.* 〈化〉氨基胍

amino piridin. (法) *is.* 〈化〉氨基吡啶

amino plast (法) *is.* 〈化〉氨基塑料

amino plastik reçineler *is.* 〈化〉氨基塑料树脂

aminoz (法) *is.* 〈医〉氨基酸过多症

amip (法) *is.* 〈动〉变形虫，阿米巴(*Amoibe*)

amipler *ç.is.* 〈动〉变形虫类

amipli *is.* ❶有阿米巴的 ❷阿米巴引起的，阿米巴的：～ dizanteri 阿米巴痢疾

amipsi *s.* 变形虫状的，阿米巴状的

âmir [a:mir] (阿) Ⅰ *s.* 下命令的 Ⅱ *is.* 头，长官，首长，上级

amiral, -li (法) *is.* 海军将军：～ gemisi 旗舰

amirallik, -ği *is.* 海军将军军衔

âmirlik, -ği *is.* ❶权力，职权 ❷办公室，办事处：emniyet ～i 警察局

amit, -di (法) *is.* 〈化〉酰胺，氨化物

amitoz (法) *is.* 〈生〉无丝分裂

amiyane [a:miya:ne] (阿-波) *zf.* 通俗地

amma [amma] (阿) Ⅰ *bağ.* 见 ama Ⅱ *zf.* 真正，真的：Amma güzel şey! 真漂亮的东西！Amma da haydutmuşsunuz. 你可真粗鲁！Amma da aksi herife çatmışız ha! 我们真的碰上了一个这么犟的家伙！◇(*-in*) **～sı var** 有不为他人知晓的毛病

Amman *öz.is.* 安曼(约旦)

amme[1] [a:mme] (阿) *is.* 公众，人民：～ efkârı 舆论 ～ menfaati 公共利益

amme[2] (阿) *is.* 古兰经的

ammi *is.* 叔叔，伯伯

amnezi (法) *is.* 〈医〉遗忘症，记忆缺失：seçici ～ 〈医〉选择性遗忘

amnios [a'mnios] (希) *is.* 〈解〉羊膜：～ suyu 羊水

amonyak (法) *is.* 〈化〉氨水，氨

amonyaklı *s.* 〈化〉氨的，含氨的

amonyum (法) *is.* 〈化〉铵：～ karbanot 碳酸铵 ～ klorür 氯化铵 ～ nitrat 草酸铵 ～ sülfat 硫酸铵

amoral *s.* 不道德的，道德败坏的

amoralizm (法) *is.* 非道德主义；不道德行为

amorf (法) *s.* ❶〈化〉无定形的，非晶质的 ❷【转】无个性的，萎靡不振的 ◇**～ olmak** 【俚】①羞怯，腼腆，害羞；拘束，局促不安，难为情 ②挨打

amorti (法) *is.* ❶分期偿还，分年摊还 ❷(彩票的)末等奖 ◇**～ çarpmak** 变得到处都不受欢迎，变成一个万人嫌 **～ etmek** 分期偿还，分年摊还

amortisman (法) *is.* ❶折旧费，折旧 ❷分期偿还，分年摊还：～ sigortası 分期偿还保险

amortisör (法) *is.* 缓冲器，减震器，消震器，消音器

amper *is.* 〈物〉安培：～ saati (或 ölçeri) 安培计，电流表

ampes *is.* 【俚】(印度)大麻：Bir ampes daha tok et de mastorlaşayım. 再给我点儿大麻吧！让我过把瘾！

amperlik, -ği *is.* 电流强度为…安培的

ampermetre (法) *is.* 安培计，安培表

amperölçer *is.* 〈物〉安培计，安培表，电流表

amper saat *is.* 〈物〉安培小时

ampir (法) *is.* ❶帝国 ❷拿破仑时代式样(建筑、家具、服装等)

ampirik (法) *is.* 全凭经验的，无科学根据的

ampirist (法) *is.* 经验论者

ampirizm (法) *is.* 〈哲〉经验论

ampiyem *is.* 〈医〉积脓

amplifikatör (法) *is.* 放大器，扩音器

amplitüt, -dü *is.* 〈物〉幅，振幅：ihtizaz ～ü 振幅，变幅

ampul, -lü (法) *is.* ❶灯泡 ❷细颈瓶，细颈药瓶 ❸〈医〉水疱，小疱，疱疹 ❹【俚】(女人的)乳房，胸脯

ampütasyon (法) *is.* ❶〈医〉摘除，切除，截断，切断(术)❷缩减，削减，删除，删节

Amsterdam *öz.is.* 阿姆斯特丹(荷兰)

amudî [amu:di:] (阿) *is.* 【旧】垂直的，正交的

amudufıkarî [amu:dufıka:ri:] (阿) *is.* 【旧】脊椎，脊骨

Amur *öz.is.* 黑龙江(亚洲)

amut, -du [amu:t] (阿) *is.* 垂直，正交，垂直线 ◇～**a kalmak** 双平倒立，做倒立

amyant (法) *is.* 石棉

amyantinit (法) *is.* 阳起石石棉

an[1] [a:n] (阿) *is.* 时刻，时候：O an kendi da bir Çinli olduğu için derin bir iftihar duydu. 当时，他为自己也是一个中国人而深感自豪。

an[2] *is.* 【旧】地界

an[3] 心力，智力，智慧，机智，才智

ana Ⅰ *is.* ❶母亲，妈妈：～ yüreği 母爱 Her Çinli, yurdunu anası gibi kıskanır. 每个中国人都视祖国为母亲。Ustanın anası yataklak oldu, yanına başka bir bakıcı kocakarı tuttum. 师傅的母亲瘫痪在床，我又为她雇了一个老太太伺候她。❷母兽，雌性动物 ❸(对老年妇女的尊称)大妈，大娘，伯母，大婶 ❹女善人 ❺本钱，本金：～ akçe 本金，本钱 Ⅱ *s.* 基本的，主要的，总的：～ defter 总帐 ～ direk (船只的)下桅 ～ düşünce 基本想法，主导思想 ～ duvar 〈建〉主墙，承重墙 ～ fikir (文章的)主题思想 ～ kapı 大门，主门，正门 ～ kitap (某个学科的)基本著作，经典 ～ motif 中心思想，主题 ～ muhalefet 主要反对党 ～ renk 基色，原色(指红、黄、蓝三色) ～ toplar damar 主动脉 ～ yapı 主建筑 ◇～ **ata sofrasında büyümemeiş** 【俚】没有教养的，没有规矩的 ～ **avrat asfaltta koşmak** 【俚】骂娘，咒骂，谩骂 ～ **avrat düz** (或 **dümdüz**) **gitmek** 【俚】骂娘，咒骂，谩骂 ～ **avrat sövmek** 骂娘，用极粗野的话谩骂 ～ **baba** 父母，二老，双亲：Ana baba ahı almak doğru değildir. 咒骂父母是不对的。Ana baba çocuklarına örnek olmalı. 父母要成为自己孩子的榜样。～ **baba bir** 同父同母的(兄弟姐妹)：Onlar ana baba bir kardeştirler. 他俩是一奶同胞的嫡亲兄弟。～ **baba eline bakmak** 靠父母养活 ～ **baba evlâdı** 爸妈的小宝贝 ～ **baba günü** ①世界末日 ②恐慌，混乱局面，危急时刻：Taraflar birbiri üzerine yürünce kongre bir anda ana baba gününe döndü. 各方之间争论不休，大会一时间变得一片混乱。Vapur alabildiğine sallanıyor, yolcular da alabildiğine paniğe kapılmış bulunuyordu. Bu ana baba gününde herkes canının derdine düşmüştü. 轮船剧烈地摇晃，乘客们也乱做一团，在这危急时刻，所有的人都只想保命。～ **baba kuzusu** 爸妈的小宝贝；娇惯任性的孩子；缺乏经验的，年幼无知的，幼稚的，不成熟的 ～ **baba yavrusu** 爸妈的小宝贝；娇惯任性的孩子；缺乏经验的，年幼无知的，幼稚的，不成熟的 ～ **bir, baba ayrı** 同母异父的(兄弟姐妹) ～ **bucağı** (社会学)居住于女方家族或部落 ～ **buyruğu** (社会学)母权制 ～ **buyruklu** (社会学)母系的，母权制的 ～ **çizgi** ①〈数〉母线 ②(戏剧、小说)主线 ～ **doğma** 天生的：～dan doğma düşünür 天生的思想家 ～ **doğrusu** 〈数〉母线 ～ **evi** 祖居 ～ **hâli olmak** 怀孕 ～ **kaatilli** 弑母者 ～ **karnına düşmek** ①坐胎，子宫内胚胎形成 ②获得新生 ～ **kralçe** ①太后 ②〈动〉蜂王 ～ **kucağı** 母亲的怀抱，母亲身边 ～ **kuzusu** ①幼儿，吃奶的孩子；【俚】母亲最小最疼爱的子女，

老疙瘩，老儿子，老闺女 ②娇生惯养的孩子；缺乏经验的，年幼无知的，幼稚的，不成熟的 **～ rahmine düşmek** 坐胎，子宫内胚胎形成 **～dan doğma** ①赤条条的，赤裸裸的 ②先天性的，天生的 **～dan (yeni) doğmuşa dönmek** (或 **doğmuş gibi olmak**) 获得新生：Uzun süren başarılı bir ameliyattan sonra anadan doğmuşa döndü. 经过了一次长时间的成功的手术之后，他获得了新生。**～dan sıska, ne yapsın muska** 病入膏肓的，无可救药的 **～lar kusuru** 没尽到母亲责任而且虐待儿童的女人 **～n yahşi, baban yahşi demek** 求爷爷告奶奶；费尽口舌；奉承，恭维，阿谀，谄媚：Anan yahşi, baban yahşi dedikse de para etmedi. 尽管他求爷爷告奶奶地费尽了口舌，仍是没用。**～nın örkesi** 废话！屁话：Dünya yuvarlakmış … Yok ananın örkesi. 地球好像是圆的！…屁话！(*-in*) **～sı ağlamak** 遇到困难(或苦难、虐待、压制等)；叫苦不迭：Şu kayıtsızlıktan vazgeç, bu yüzden bir gün anan ağlayacak. 你得改改你这什么事儿都满不在乎的脾气，否则总有一天你哭都来不及。**～sı bellenmek** 遇到困难(或苦难、虐待、压制等) **～sı danası** 全家，老老少少 **～sı kılıklı** 言行举止禀性完全与其母相似的 **～sı sarımsak, babası şalgam** (或 **soğan**) 出身卑微的：Ondan başka türlü bir davranış beklenmez ki, anası sarımsak, babası soğan. 他出身卑微，也不能指望他会有什么其他作为。**～sı turp, babası şalgam** 出身卑微的：Anası turp babası şalgam olan çocuktan da ancak bu beklenebilirdi. 对与这个出身卑微的孩子，也只能指望他这样了。**～sı yerinde** 孩子他娘似的(老女人)：Anası yerindeki kadınla evlendi. 他娶了一个孩儿他娘似的女人为妻。**～sına avradına sövmek** 说某人母亲和妻子的下流话 **～sından doğduğuna pişman** ①懒惰的，懒散的 ②烦得要死的，苦闷的，痛苦的 (*-i*) **～sından doğduğuna pişman etmek** 烦扰；迫害，折磨，使痛不欲生，使厌世：Göreceksin onu elime geçirdiğim zaman anasından doğduğuna pişman edeceğim. 走着瞧，他要是落到我的手里，我非整死他不可。**～sından emdiği süt burnundan fitil fitil gelmek** 干某事时遇到严重困难，遇到大麻烦：Bu işi başardı, fakat anasından emdiği süt burnundan fitil fitil geldi. 这件事情他成功了，但也费了好大的力气。**～sından emdiği süt burnundan gelmek** 干某事时遇到严重困难，遇到大麻烦：Bahçeyi düzüne koyacaya dek, anasımdan emdiği süt burnumdan geldi. 我费了好大的力气，才把这个园子收拾好。(*-in*) **～sını ağlatmak** 整治，使受苦，使遇到麻烦，使叫苦连天：Ev halkı yeni hizmetçinin anasını ağlatmak için sanki anlaşmışlardı. 似乎全家人都已经琢磨好了要整治一下新来的佣人。Bıktım senin bu mantar atmandan, bu huydan vazgeçmezsen ananı ağlatırım. 我讨厌你说谎，你要再不改掉这个毛病，看我怎么收拾你。**～sını bellemek** 【粗】陷害某人，使倒霉 **～sını satmak** 什么都不在乎 **～sının ak sütü gibi helâl etmek** 无条件地赠送 **～sının babasının eline bakmak** 靠父母养活：Bu yaşa geldi, Hâlâ anasının babasının eline bakıyor. 他已经不小了，可是还靠父母养活。**～sının çocuğu** 酷似母亲的 **～sının gözü** 狡猾的，诡诈的，惯耍花招的，诡计多端的，坏蛋，恶棍：Gün görmüş, anasının gözü horozun biri tilkiyi aldatmış. 有一只公鸡，久经世故，诡计多端，竟然骗过了狐狸。**～sının ipini satmış** (或 **pazara çıkarmış**) 恶棍，流氓，无赖，坏蛋，无耻之徒：Aman dikkatli ol, o, anasının ipini satmış biridir, aldanma. 你要当心点儿，他可是一个无赖，别上当！**～sının kızı** 和母亲脾气一样的女孩 **～sının kuzusu** ①幼儿，吃奶的孩子；【俚】母亲最小最疼爱的子女，老疙瘩，老儿子，老闺女 ②娇生惯养的孩子；缺乏经验的，年幼无知的，幼稚的，不成熟的 **～sının nikâhı** 高价的，昂贵的 **～sının nikâhını istemek** 漫天要价 **～sının rahminde babasına götünü dönmek** 天生，与生俱来 **～sıyle danasıyla** 和全家男女老少一起 **◆Ana baba hakkı büyüktür.** 父母养育之恩重如山。**Ana kızına taht kurar, kız baht kocadan arar.** (或 **Ana kızına taht kurmuş, baht kuramamış.**) 嫁鸡随鸡，嫁狗随狗。**Anaları ne ki danaları ne olsun!** 有其父必有其子。**Anam!** ①(对任何人，无论男女老少都可以使用的昵称)哎：Dur, anam, saçını düzelteyim. 哎！等等！我给你整理一下头发。②(根据声调不同可分别表示害怕，喜欢，痛苦，难过等)我的妈呀！**Anam avradım olsun.** 我要是骗你我就是个畜生！**Anam babam!** (对任何人，无论男女老少都可以使用的昵称)哎！哎！**Anamın aşı, tandırın başı.** 最好吃的是娘亲做的饭菜，最温暖的地方是母亲的身边。**Anan turp baban**

şalgam, sen içinde gülberşeker (或 **sen nereden çıktın gülbeşeker**). 鸡窝里飞不出金凤凰。**Ananın ak sütü gibi olsun!** (把一件东西无任何回报地送给别人时说的一句话)你就拿着吧！**Anasını eşek kovalasın!** 去他妈的！去他的！**Anasını sat** (或 **satayım**). 他妈的！该死！糟糕！

ana arı *is.* 〈动〉蜂王

anabolizma (法) *is.* (生)组成代谢，合成代谢

ana cadde *is.* 主要大街

anacık, -ğı *is.* 妈妈，妈咪

anacıl *is.* 【俗】非常爱自己母亲的(孩子)

anaç[1] *is.* ❶成熟的(雌性动物或树木) ❷长大的，性成熟的：Ön sıranın başına oturmuş, iki anaç kız, baş başa konuşuyorlar. 前排边上坐的两个成熟的女孩正在交头接耳 ❸【转】机灵的，有经验的，老道的，聪明的

anaç[2]**, -cı** *is.* 〈园艺〉砧木

anaçlaşmak (*nsz*) 性成熟

anaçlık, -ğı *is.* 性成熟

ana deniz *is.* 海洋，大洋

ana deniz bilimi *is.* 海洋学

ana dil *is.* 〈语〉源语，原始语

ana dili *is.* 母语：Ana dilimiz Çincedir. 我们的母语是汉语。

Anadolu (希) *öz.is.* ❶阿纳多卢(即土耳其的亚洲部分) ❷东方，东方国家

Anadolulu *öz.is.* ve *is.* 阿纳多卢人(的)

anadut (希) *is.* 木杈，草杈

ana erki *is.* 母权制，母系氏族制

ana erkil *is.* 母系的，母权制的

anaerobik (法) *is.* 厌氧的，厌气的

anafor (希) *is.* ❶旋涡，涡流：Yüzücü anafora kapılarak boğuldu. 游泳的人被卷进旋涡淹死了。❷【俚】不义之财，非劳动所得 ❸【俚】诈骗 ◇**～a kaptırmak** ①使获得不义之财 ②被卷入旋涡 ③徒劳，白费心机，(钱等)打水漂 **～a konmak** 【俚】不劳而获 **～a vermek** ①挥霍，白费钱财 ②徒劳，白费心机 **～dan** 【俚】不劳而获地，不正当地，非法地 **～dan gelmek** 【俚】白得，不劳而获：Bu bilgisayar bize anafordan geldi. 这台电脑是我们白得的。

anaforcu *s.* 【俚】企图不劳而获的，想得不义之财的，守株待兔的：Anaforcudur, iyi dikiz et! 他是个吃白食的，你可要当心点儿！

anaforculuk, -ğu *is.* 【俚】企图不劳而获，追求不义这财，守株待兔：Anaforculuk burada sökmez. 不劳而获在这里行不通。

anaforlamak (*-i*) 【俚】不劳而获，发不义之财，非法致富，偷窃：Anaforladığın papelleri sökül bakalım. 把你偷的钱交出来！

anaforlanmak (*nsz*) (波浪)滚回

anaforlu *is.* 有旋涡的，有涡流的

ana(sı)giller *is.* 娘家：Anamgillere de Li'ler denir. 我的娘家也姓李。

anahtar (希) *is.* ❶钥匙：～ ağızlığı 锁的面板 ～ deliği 锁眼，钥匙孔 saat ～ı 上发条的钥匙 518 numaralı oda anahtarı, lütfen. 请给我 518 号房间的钥匙。❷扳钳，扳手，扳子，扳头，起子：boru ～ı 管板手，管钳 somun ～ı 扳手，扳钳 vida ～ı 改锥，螺丝刀，螺丝起子 ❸电开关，电钮 ❹密钥；答案 ❺〈乐〉谱号 ❻【转】关键 ❼【转】办法，手段，工具 ◇**～ deliğinden bakmak** 窥探 **～ kemiği** 〈解〉锁骨 **～ taşı** 〈建〉拱顶石 **～ uydurmak** 配钥匙 **～ vermek** 提供线索 **～ı beline takmak** 当家作主 **～ını bulmak** 找到解决办法

anahtarcı *is.* ❶锁匠 ❷【俚】善于撬门锁和保险柜的窃贼

anahtarcılık, -ğı *is.* ❶锁匠的职业 ❷锁匠铺

anahtarlı *s.* ve *zf.* ❶有钥匙的，有扳手的，有起子的 ❷用钥匙启动的

anahtarlık, -ğı *is.* 钥匙扣

anahtarsız *s.* ve *zf.* ❶不上锁的 ❷不用钥匙的：Kasavetsiz ağız anahtarsız açılır. 【成】心中无烦事，嘴上没把门。

anak, -ğı *is.* ❶记忆力，记性；记忆 ❷纪念品，作纪念的礼物

ana kara *is.* 大陆，大陆板块

anakart *is.* (电脑)主板：Anakart teknolojisinde birçok ilkin altına imza attı. 这家公司在主板技术上创下了多个第一。

ana kent *is.* 主要城市，大城市

anakronik (法) *is.* 过时的，不符合时代的

anakronizm (法) *is.* ❶时代错误，年月日错误 ❷过时，不符合时代

analı *is.* 有妈的，有母亲的 ◆**Analı kuzu, kınalı kuzu.** 有妈的孩子是个宝。

analık, -ğı *is.* ❶母亲身份，母亲资格：～ sigortası 产假保险 ❷母爱 ❸继母：Analığına annesi gibi saygı gösterdi. 他象对亲娘一样尊重他的继母。❹象亲娘一样对待，象母亲一样对待 ◇～ **damarları kabarmak** 母性大发 (*-e*) ～ **etmek** 象亲娘一样对待，象母亲一样对待：Siz, ona analık ettiniz. 您待他象亲娘一样。

analitik (法) *is.* 分析的，解析的：～ geometri 解析几何 ～ kimya 分析化学

analiz (法) *is.* 分析，解析，剖析：～ raporu 〈商〉信用状 kimyasal ～ 化学分析 ◇～ **etmek** 分析，解析，剖析

analizlemek (*-i*) 分析，解析，剖析

analizleyen *is.* 分析仪：ses ～i 声音分析仪

analjezi (法) *is.* 〈医〉痛觉缺失

analjezik (法) Ⅰ *s.* 镇痛的，止痛的 Ⅱ *is.* 镇痛药，止痛药

analoji (法) *is.* ❶类似，相似，相象 ❷类比 ❸〈语〉类同

ANAM 【缩】安卡拉核研究中心(Ankara Nükleer Araştırma Merkezi)

ana mal *is.* 资金，资本，本钱

ana malcı Ⅰ *is.* 资本家，资本主义制度拥护者 Ⅱ *s.* 资本主义的，拥护资本主义制度的

ana malcılık, -ğı *is.* 资本主义，资本主义制度

ananas (美洲土著语) *is.* 〈植〉凤梨(树)，菠罗(树)(*Ananas sativus*)

ananasgiller *ç.is.* 〈植〉凤梨科(*Bromeliaceae*)

anane [a'nane] (阿) *is.* 【旧】传统，习惯

ananeci *is.* 拘泥传统的，墨守成规的

ananeperest *s.* 【旧】拘泥传统的，墨守成规的

ananeperestli *s.* 拘泥传统的，墨守成规的

ananeperestlik, -ği *is.* 拘泥传统，墨守成规

ananeperver *s.* 【旧】爱好传统的

ananet [ana:net] (阿) *is.* 阳痿

ananevî [a'nanevi:] (阿) *s.* 传统的，习惯的

ana okulu *is.* 学前班，幼儿园大班

ANAP 【缩】祖国党(Anavatan Partisi)

ana para *is.* 资金，资本

anarı *is.* 对面 ◇～ **beri** 到各处；来回地

anarşi (法) *is.* ❶无政府状态，混乱 ❷无政府主义 ◇～ **yaratmak** 制造混乱

anarşik (法) *s.* 无政府状态的，混乱的

anarşist (法) Ⅰ *s.* 无政府主义的 Ⅱ *is.* 无政府主义者

anarşistlik, -ği *is.* 无政府主义

anarşizm (法) *is.* 无政府主义

anartri (法) *is.* 口齿不清，口吃

ana saat *is.* 〈天〉母钟，主钟

ana sanlı *is.* 取自母亲的名字的，从母姓的

anasav *is.* 思想核心，主题

ana sınıfı *is.* 不前班

anasır [ana:sır] (阿) *is.* 因素，要素

anasız *s.* 没有母亲的 ◇～ **babasız** 父母双亡的

anason (希) *is.* 〈植〉八角茴香，大茴香(*Pimpinella anisum*)

anasoy *is.* 人种，种族

anasoycu *is.* 种族主义者

anasoycul *s.* 种族的

anasoyculuk, -ğu *is.* 种族主义

anastomoz *is.* 〈解〉吻合，接通，联络

anatomi (法) *is.* ❶解剖学 ❷人体结构，体型 ❸【转】结构，特点

anatomik *s.* 解剖(学)的

anatomist (法) *is.* 解剖学工作者

anatüzük, -ğü *is.* 基本章程

anavaşya (希) *is.* 鱼类从地中海回游到黑海

anavatan *is.* ❶祖国，故乡 ❷原产地：Tütünün ana vatanı Amerika'dır. 烟草的原产地是美洲。

ana yarısı *is.* 姨妈

anayasa *is.* 宪法，根本法：Anayasa mahkemesinin kararları kesindir. 宪法法院的裁决是最终裁决。

anayasacı *s.* ❶维护宪法的，赞成宪法的 ❷负责宪法的

anayasal *s.* 宪法的，符合宪法的

anayol *is.* ❶主干道路，公路干线 ❷大街：Ana yolda trafik çok yoğun. 大街上交通十分拥挤。

ana yön *is.* 基本方向(东西南北之一)

ana yurt, -du *is.* 祖国，故乡：～ harbi 卫国战争 ～ sevgisi 爱祖国

anbar 见 ambar

an be an (阿-波-阿) *zf.* 每时每刻

anca [a'nca] *zf. ve bağ.* 见 ancak ◇～ **beraber, kanca beraber** 拴在一根绳上的蚂蚱；大家彼此彼此：Anca beraber, kanca beraber Onlar da bizim gibi meteliksiz kalırlar. 大家都是一根藤上的苦瓜，同我们一样，他们也是穷得一无所有。

ancak [a'ncak] *zf. ve bağ.* ❶只有，仅仅，才：Bu işi ancak siz yapabilirsiniz, başkası başaramaz. 这件事只有您能干，别的人干不了。Çocuk ancak babasından korkar. 孩子只怕他的爸爸。❷但是，可是，然而：Bu işe başlıyorum, ancak bu gün bitiremem. 这件工作我已经开始做了，但是今天做不完。❸最多，至多，只：Bu kalem ancak bin lira eder. 这支笔最多值 1000 里拉。❹最早：Kardeşin askerden ancak iki yıl sonra dönebilir. 你的兄弟最早两年后才能退伍。

ançizlemek (*nsz*) 【俚】逃之夭夭，溜掉

ançüez (西) *is.* ❶鳀鱼 ❷鳀鱼类腌制品

andaç, -cı *is.* ❶记事本，备忘录 ❷回忆录，日记

Andaman Denizi *öz.is.* 安达曼海(亚洲)

And Dağları *öz.is.* 安第斯山脉(美洲)

andante [anda'nte] (意) *zf.* 〈乐〉用行板，用步行速度

andantino [andanti'no] (意) *zf.* 〈乐〉用小行板

andaval *is.* 【俚】傻，笨，蠢

andavallı *s.* 【俚】傻的，笨的，蠢的：Andavallıya bak, lüp arıyor. 瞧这蠢货，又想捡便宜了。

andavallık *is.* 【俚】傻，笨，蠢

andezit *is.* 〈地〉安山岩

andıç, -cı *is.* ❶记事，备忘录 ❷记事簿，札记簿

andık, -ğı *is.* 【俗】〈动〉黄鸭，赤麻鸭(*Casarca ferruginea*)

andırak, -ğı *is.* 提示牌，警示牌

andıran *s.* 类似的，相似的

andırı 见 andıç

andırış *is.* ❶ andırmak 的动名词 ❷〈逻〉类比

andırışma *is.* ❶ andırışmak 的动名词 ❷混淆，弄错，搞错

andırışmak (*-i*) 类似于

andırmak (*-i*, *-e*) ❶ anmak 的使动态：Manzara tam bir ana baba gününü andırıyordu. 此情此景，活生生一副世界末日的景象。Biraz ötede, huş ağaçlarının beyaz gövdeleri kefene bürünmüş bir hayalet dizisini andırıyordu. 不远处，桦树的白色树干活象一排裹着尸布的幽灵。❷象，类似：Bu kız anasını andırıyor. 这女孩象她妈妈。Bu çocuğun yürüyüşü babasını andırıyor. 这孩子走路象他爸爸。

andız *is.* ❶【俗】〈植〉叙利亚桧树(*Arceuthos drupacea*) ❷〈植〉柏树 ❸〈植〉土木香，祁木香(*Inula helenium*) ❹田野里一种野草的根

andız otu *is.* 〈植〉旋覆花属植物(*Inula*)

andlaşma 见 antlaşma

andorra *öz.is.* 安道尔(欧洲)：～ prensliği 安道尔公国

andropoz (法) *is.* 男子更年期

anekdot (法) *is.* 轶事，趣闻，小故事

anele (意) *is.* 舰船上使用的一种铁环

anemi (法) *is.* 〈医〉贫血

anemik (法) *s.* 〈医〉贫血的

anemometre (法) *is.* 风速表

anemon (法) *is.* 〈植〉银莲花

aneroit, -di (法) *is.* (或 **～ barometre**) 空盒气压表，无液气压计

anestezi (法) *is.* ❶〈医〉感觉缺失 ❷〈医〉麻醉：lokal ～ 局部麻醉 Zavallı Hacı Omer, dişçinin koltuğunda anestezi bile kabul etmiyor. 可怜的哈杰□□梅尔在牙医的诊椅上连麻醉都没打。

anestezik (法) *s.* ve *is.* 麻醉的；麻醉剂，麻药

anestezist (法) *is.* 麻醉师

anesteziyoloji (法) *is.* 〈医〉麻醉学

anevrizma (法) *is.* 〈医〉动脉瘤

angaje (法) *is.* 许下诺言的，有承诺的，有约定的 ◇～ **etmek** 使许诺，使承诺，使约定 ～ **olmak** 许诺，承诺，约定

angajman (法) *is.* 诺言，承诺，约定

angarya [anga'rya] (希) *is.* ❶徭役，劳役，苦役 ❷无偿征用(车船、牲口等) ❸【转】沉重的负担，苦差事 ◇～**a koşmak** 罚做苦役

angaryacı *is.* 强制他人服劳役的人

angı *is.* 回忆，回想

angıç, -cı *is.* 【俗】畜力车两侧的挡板

angılamak (*-i*) 记起，想起，回忆起：Tatlı bir sıcaklıkla o günleri angıladı. 他甜蜜地回想起了那些日子。

angın *is.* 【俗】著名的，有名的

Anglikan (法) Ⅰ *s.* 英国国教的，英格兰教的，英国圣公会的 Ⅱ *is.* 英国国教教徒

Anglikanizm (法) *öz.is.* 英国国教，英格兰教，英国圣公会

Anglosakson (法) Ⅰ *öz.is.* 盎格鲁-撒克逊人 Ⅱ *s.* 英国的，英式的

Angola *öz.is.* 安哥拉(非洲)

angström *is.* 〈物〉埃(微小长度单位，长度为一千万分之一毫米)

angudî [angu:di:] *s.* 赤麻鸭色的

angut, -du *is.* ❶〈动〉黄鸭，赤麻鸭(*Casarca ferruginea*) ❷【转】傻瓜，笨蛋，蠢货

anha minha [a'nha:minha:] (阿) *zf.* 大约：Bu ev anha minha 50,000 dolardan fazlaya çıkmayacakmış. 这套房子听说大概不超过 5 万美元。

anhidrit (法) *is.* 〈地〉硬石膏

anı *is.* ❶记忆，回忆：Bu kadar acı anılarla bizim dertlerimizi tazelememesini söyledim. 我让他不要用如此痛苦的回忆勾起我们的烦恼。❷回忆录

anık *s.* ❶【俗】准备好的，有准备的 ❷天生的，生来就有的，天赋的，有天分的

anıklamak (*-i*)【俗】准备，预备，配制，调制

anıklık, -ğı *is.* 天赋，天分

anıksız *s.* ❶无才能的，无才华的 ❷没有准备好的，事先没有准备的

anıksızlık, -ğı *is.* ❶平庸，无才，无才华，无才能 ❷没有准备；事先没有准备

anıl Ⅰ *is.* 目的 Ⅱ *s.* 缓慢的，迟钝的；脑筋迟钝的

anılaşmak (*nsz*) 成为回忆

anılık, -ğı *is.* 迟钝，缓慢

anılmak (*nsz*) anmak 的被动态

anımsamak (*-i*) 回忆，想起，怀念：Ayrılık gününü anımsadı. 他怀念离别的日子。Gençliğimin o güzel günlerini anımsıyordum. 我怀念青年时代那些美好的日子。Eski dertlerimi anımsayıp yeniden dertlenmek istemem. 我一想起过去的痛苦，就不想再忍受。

anımsanmak (*nsz*) anımsamak 的被动态

anımsatmak (*-i*) anımsamak 的使动态

anırış *is.* 驴叫：Birden ovada unutulmuş yaşlı bir eşeğin anırışı duyuluyor. 突然草原上传来了久违的一头老驴的叫声。

anırmak (*nsz*) (驴)叫：Eşek can acısından anırmış, yerinde duramaz olmuş, oradan oraya koşmuş. 驴子疼得直叫唤，不停地打转转。

anırtı *is.* 驴叫声

anırtmak (*-i*) anırmak 的使动态

anıştırma *is.* ❶ anıştırma 的动名词 ❷典故：Kız duyguluydu. Gizli anıştırmalarla türlü şarkılar söylemekten hoşlanıyordu. 那姑娘多愁善感，喜欢读一些幽怨的诗词典故。

anıştırmak (*-i*) 影射，暗示

anıt *is.* 纪念碑，丰碑

Anıtkabir, -bri *öz.is.* 阿塔图尔克(穆斯塔法·凯末尔)陵墓，土耳其国父陵

anıtkabir, -bri *is.* 重大历史人物的带有纪念性的陵墓

anıtlaşmak (*nsz*) 成为纪念碑，成为丰碑：Atatürk, Türk milletinin gönlünde anıtlaştı. 阿塔图尔克已成为土耳其民族心目中的一座丰碑。

anıtlaştırılma *is.* anıtlaştırılmak 的动名词：Mehmetçiğimizin köylere kadar anıtlaştırılmasını çok görmem. 我认为在各个村庄都为我们的战士树碑立像也不过分。

anıtlaştırılmak (*nsz*) anıtlaştırmak 的被动态

anıtlaştırmak (*-i*) anıtlaşmak 的使动态

anıtmezar *is.* 豪华壮观带有纪念性的陵墓

anıtsal *is.* ❶带有纪念性的，丰碑式的 ❷雄伟壮观的

anız *is.* ❶庄稼根茬：buğday ～ı 麦茬 ❷收割后未翻耕的土地 ◇～ **biçmek** 清理庄稼根茬和田边杂草 ～ **bozmak** 耕地，犁地

anızlık *is.* 未清除庄稼根茬的田地

anî [a:ni:] (阿) *s. ve zf.* 突然的，突入其来的，突兀的：～ bir karar 突入其来的决定 Anî bir gürültü işitince yüreği hopladı. 突然一声巨响，吓了他一跳。Gözleri ürkek, hareketleri anîydi. 他大眼凶恶，动作突兀。

anîde [a:ni:de] (阿) *zf.* 立刻，马上，突然

anîden (阿) *zf.* 突然，立刻马上：Karşısına anîden bir araba çıkınca şaşırdı. 一辆车突然出现在他面前，他吓呆了。

anif [ani:f] (阿) *s.* 强硬的，粗暴的

anilin (法) *is.* 〈化〉苯胺：～ boyalar 苯胺染料，阿及林染料

animato [anima'to] (意) *zf.* 〈乐〉活泼地，有生气地，雄壮地

animizm (法) *is.* 〈哲〉万物有灵论，泛灵论

anjin (法) *is.* 〈医〉咽峡炎 ◇～ **döpuvatrin** 心绞痛 ～ **olmak** 患咽喉炎

Anka [anka:] (阿) *is.* ❶长生鸟，不死鸟，凤凰 ❷〈天〉凤凰星座 ❸【转】徒有其名而实际上并不存在的东西

Ankara *öz.is.* 安卡拉(土耳其)

ankastre (法) *s.* 镶入的，插入的，嵌入的，刚性固定的：～ telofon tesisatı 镶入式电话设施

anket (法) *is.* 讯问，调查，侦查 ◇～ **yapmak** 讯问，调查，侦查

anketçi *is.* 调查员，侦查员

ankiloz *is.* 〈医〉关节强硬

ankonsinyasyon (法) *s.* 寄售的，寄卖的：～ satış 寄售，寄卖

ankostik -ği (法) *is.* 蜡染：～ resim 蜡染画

anlak *is.* 智慧，聪明，智力：Onun anlağına, benliğine sevginizi ve hayranlığınızı, yazgısınaysa gözyaşlarınızı esirgeyemezsiniz. 对于他的聪明和品格，你们不可能抑制自己的钦佩和爱慕，对于他的遭遇，你们不可能吝惜自己的眼泪。

anlakalır *s.* 明理的，懂道理的，通情达理的；有智慧的，聪明的

anlaklı *s.* 有智力的，聪明的

anlaksal *s.* 懂得事理的，很自觉的

anlam *is.* ❶意义，意思，含意，涵义：～ aykırılığı 〈语〉误解，曲解 Bu sözcüğü anlamı nedir? 这个词是什么意思？Kelli felli müdürsün, borun ötmez demenin anlamı var, biraz

çalış bu işi mutlaka yaparsın. 你是一个堂堂正正的经理，你说你人微言轻是什么意思？好好干，这事儿你肯定干得了！❷〈逻〉观念，主张 ◇～ **vermemek** 不理解：Ailem yaptıklarıma anlam veremiyor. 全家人都不理解我的做法。**～ına gelmek** 意味着：Bu da Filistin devletinin yine ertelenmesi anlamına geldi. 这也意味着巴勒斯坦建国也将推迟。

anlama *is.* ❶ anlamak 的动名词：Çocuğun gözleri fıldır fıldır dönüyor, etrafında olup bitenleri iyice anlamaya çalışıyor. 这孩子两眼滴溜溜乱转，想搞清楚周围发生了什么事。❷〈哲〉内涵，内包

anlamak (*-i*) ❶领悟，悟到，体会到，领会：Kapıyı açan hizmetçi benim kadın olduğumu anlamadı. 开门的侍者没认出我是个女人。❷得知，知道：Yaptığınız gizli işleri ağabeyim bir anlarsa hepinize duman attırı. 你们背地里干的这些事，大哥要是知道了，饶不了你们。❸询问，打听，了解：Paltonun fiyatını anlamak için dükkâna girdi. 他进商店打听大衣的价格去了。❹理解，懂得，明白，心领神会：Beni anlıyor musunuz? 您明白我的意思吗？Bir şeyden anlamaz kabağın biri. 他是个什么也不懂的老粗。Eliyle kesesini yokladı. O zaman bütün parasının çalındığını anladı. 他用手一摸钱袋，当时就明白了，他所有的钱都被偷走了。❺ (*-den*) 懂得，会：O, ticaretten anlar, yaş tahtaya basmaz; aldanmaz. 他很会做生意，不会看走了眼，不会上别人的当。Motordan az buçuk ben de anlarım. 对摩托车我也略懂一二。Türkçeyi anlayabilirim fakat konuşamam. 我懂土耳其语，但是不会说。❻ (*-den*) (一般用于否定句或疑问句)利用，从中受益：Bu ilâçtan hiç bir şey anlamadım. 这种药对我一点儿用也没有。❼【俚】想得到

anlamamazlık, -ğı *is.* 装糊涂，假装不明白

anlamazlık, -ğı *is.* 装糊涂，假装不明白 ◇**～tan gelmek** 装糊涂，假装不明白

anlam bilimi *is.* 〈语〉语义学

anlam bilimsel *s.* 语义学的

anlamdaş *s.* 〈语〉同义词的，同义的

anlamdaşlık, -ğı *is.* 同义词

anlamdırmak (*-i*) 认为…有意义

anlamlandırmak (*-i*) 解释，说明，阐述

anlamlı *s.* 有意义的，有含义的，意味深长的 ◇～ ～ 意味深长地：Karısına bakarak anlamlı anlamlı gülümsedi. 他朝妻子看了一眼，交换了一个古怪的笑容。

anlamsal *s.* 语义的，语义学的

anlamsız *s.* 无意义的：Anlamsız şeylerle vakit yitiriyor, iş olsun diye yapıyor. 他干一些无聊的事打发时光，只是为了别闲着。

anlamsızlık, -ğı *is.* 无意义

anlaşık *s.* 加入联盟的，联盟的，同盟的

anlaşılan Ⅰ *s.* 显然的，意义明确的，含义明确的 Ⅱ *e.* 看来，显然，也许：Anlaşılan uçak gecikecek. 看来飞机要晚点。Bu tahdit mahiyetindeki sözler kadına hiç de tesir etmediğine göre, anlaşılan kadın çok kös dinlemişe benziyordu. 这种威胁性的言辞对这个女人一点而也不起作用，由此看来，这个女人见多识广，对什么都不在乎。

anlaşılma *is.* anlaşılmak 的动名词：Bu yazının anlaşılması sözlüğe bağlıdır. 要弄懂这篇文章得靠字典。Gerçeğin anlaşılması için onların yüzlleşmeleri gerek. 为了弄清事实，他们需要讨论。

anlaşılmak (*nsz*) ❶看来，可见，显然：Aygül'ün neşesinden sınavının iyi geçtiği hemen anlaşılıyor. 一看阿伊居尔的高兴样子就知道这次考试她考得很好。İkisinden hangisinin haklı olduğu anlaşılamadı. 搞不清他们两个谁是谁非。Anlaşıldı sen ayak sürüyeceksin, bunu ben başkasına havale edeyim. 看来你不大情愿，那我还是把这交给其他人吧！❷达成一致，达成协议 ❸被赞赏，被肯定 ❹搞清楚：Hızlı okumayın, bir şey anlaşılmıyor. 别读太快了，什么也听不清楚。Ne demek istediğin anlaşılmadı, karanlıkta göz

kırpıyoursun. 弄不明白你想说什么，你这是在打哑谜。

anlaşılmaz *s.* 莫明其妙的，不可明状的，不可思议的

anlaşma *is.* ❶ anlaşmak 的动名词 ❷协定，协议：～ya karşı hareket 违约行为 kültür ～sı 文化协定 ◇～ **yapmak** 达成协议，签署协定 ～ **sağlamak** 达成协议 ～**ya varmak** 达成协议，取得一致：Ev sahibi ile kiracı anlaşmaya vardılar. 房东同房客达了成协议。

anlaşmak (*nsz*, *-le*) ❶达成协议，取得一致，约定：Bir gün önce anlaştıkları motorcü gelmişti. 他们一天前约好的摩托艇手已经来了。İşverenle işçi anlaştı. 工人同雇主达成了协议。❷融洽，和睦；和解，讲和：Anlaşamadılar; sonunda mahkemeye düştüler. 他们没能讲和，最后对簿公堂。İki komşu pek anlaştı, her gün beraberler. 这两个邻居非常和睦，每天都在一起。◇**anlaşıp kaynamak** 融洽，和睦：Bu çocuğun kanı sıcak herkesle çabucak anlaşıp kaynaşıyor. 这孩子很讨人喜欢，很快就和大家打成了一片。

anlaşıt *is.* 妥协，折衷

anlaşmalı *s.* 有协议的

anlaşmazlık, -ğı *is.* 争端，争议，争执，争吵，纠纷：sınır ～ı 边境争端 Aralarındaki anlaşmazlığa çok acındım. 我对他们之间的争执感到十分遗憾。

anlaştırmak (*-i*) anlaşmak 的使动态

anlatı *is.* 讲述，叙述，讲故事

anlatıcı Ⅰ *s.* 讲解性的，解释性的 Ⅱ *is.* 讲故事的人，故事员

anlatık, -ğı *is.* 趣闻，奇闻，笑话；故事

anlatılma *is.* anlatılmak 的动名词：Bir düsüncenin iyi anlatılabilmesi için onun zihinde iyi kavranmış olması gerek. 只有充分理解一种思想，才能把它表达清楚。

anlatılmak (*nsz*) anlatmak 的被动态

anlatım *is.* ❶ anlatmak 的动名词 ❷表示，表达方式

anlatım bilimi *is.* 文体论，文体修辞学

anlatımcı Ⅰ *s.* 表现派的，表现主义的 Ⅱ *is.* 表现派，表现主义者

anlatımcılık, -ğı *is.* 表现主义，表现派

anlatımlı *s.* 有表现力的，表达力强的，生动的

anlatış *is.* anlatmak 的动名词：Her anlatışımda yeni bir şeyler ekliyordum. 我每次讲解都有新的内容。

anlatmak (*-i*, *-e*) ❶讲解，介绍，解释，说明，表达：Bize onların hâlini anlatın. 请向我们介绍一下他们的情况。Gece sabaha kadar düşündüğü şeyleri babasına da anlatmak isterdi. 他想把他日思夜想的一些事情也说给他父亲听。Yemek hazırlattı. Birlikte yediler, içtiler, birbirlerine aşklarını anlattılar. 她让人备下酒席，二人面对面喝酒，互相倾诉爱慕之心。❷使相信：Derdinizi ona anlatmak kolay değil. 要想让他相信你们的烦恼不是一件容易的事。❸蕴含：bu dörtlük, yalınlığı içinde derin bir üzüncü anlatır. 这首四行诗，朴实中蕴含着深沉的忧愁。◇(*-i*) **anlata anlata bitirememek** 赞不绝口

anlayış *is.* ❶ anlamak 的动名词 ❷理解力 ❸放任，纵容，宽容 ❹智力，精神，思想 ◇～ **göstermek** 容忍，宽容，纵容，放任

anlayışlı *s.* ❶理解力强的，聪明的，有才智的 ❷宽容的，容忍的，放纵的，溺爱的：Bu dünyada en anlayışlı dost sizsiniz benim için. 在这个世界上，最能宽容我的朋友就是您了。Sen, babanın anlayışlı oluşuna dua et, yoksa hâlin haraptı. 你得感谢你父亲的宽容，不然，你可就惨了。

anlayışlılık, -ğı *is.* ❶理解力强，聪明，有才智 ❷宽容，容忍，放纵，溺爱

anlayışsız *s.* ❶理解力差的，愚笨的，感觉迟钝的：Annemin pek muvafık bulduğu kız son derece sessiz, iki lâfı bir araya getiremez, durgun, okuyup yazması yok, anlayışsız bir zavallıydı. 我母亲相中的这个姑娘少言寡语，一句囫囵话也说不出来，死气沉沉，大字

不识一个，是一个什么也不懂的可怜虫。❷偏执的，气量狭窄的，心胸狭窄的：Çok anlayışsız, nankör birisidir; güneşe karşı işer. 他是一个心胸非常狭窄的人，忘恩负义，傲慢无礼。

anlayışsızlık, -ğı *is.* ❶理解力差的，愚笨，感觉迟钝，昏庸：Bu anlayışsızlığa ve bu vatan hainlerine vahvahlanırlar. 他们对如此的昏庸表示愤慨，痛恨这些卖国贼。❷偏执，气量狭窄，心胸狭窄

anlık, -ğı *is.* 理解力，思维能力，理智，智力，明智，判断力

anlıkçılık, -ğı *is.* 〈哲〉唯智力论

anlıksal *s.* 智力的；理智的

anlı şanlı *s.* 漂亮的，壮观的，妙不可言的：～ bir resmi geçit 壮观的阅兵式

anma *is.* ❶纪念，怀念，回忆，想起，提起：～ madalyası 纪念章 ❷纪念已故者的仪式，祭奠

anmak, -ar (*-i*) ❶想起，提起，回忆，记住：Oğlunun adını anmak istemiyordu. 他本不想提到他儿子的名字。Onun bu fedakârlığını her yerde, her zaman minnetle anacağım. 无论何时何地，我都将满怀感激地记住他做出的这种牺牲。Yıllarca önce yitirdiği yavrusunu andıkça yüreğinden kan gidiyordu. 一想起多年前失去的孩子，她心里就非常难过。❷怀念，记念，想念：Büyük liderimiz Mao Zedong'u daima hayırla anıyoruz. 我们永远怀念我们伟大的领袖毛泽东。Yurt uğrunda ölen şehitlerimizi her an saygıyla anıyoruz. 我们永远怀念我们那些为祖国献身的烈士们。Her dem sizi andık. 我们无时不刻不想念着你们。❸为…起名，把…称之为，起名为

anmalık, -ğı *is.* 纪念品，有纪念意义的礼物

anne *is.* 母亲，妈妈：Ah anneciğim! diye, can çekişen ihtiyar kadının üstüne kapandıkça yüreğim parçalanıyordu. 她大喊一声"妈妈"，便扑倒在已处弥留之际的老太太身上，此情此景，我的心都要碎了。Bu çocuk annesinin örneği. 这孩子长得同他的母亲一模一样。◇～ **olmak** 做母亲：Evlendikten iki yıl sonra anne oldu. 她结婚两年后做了母亲。

anne anne *is.* 姥姥，外祖母，外婆：Uzun süredir görmediğim anneanneme görmediğim özlemim gittikçe artıyor. 我越来越想念好久没见面的姥姥。

anneciğim *is.* ❶妈妈，娘 ❷老大娘(对上年纪妇女的称呼)

annelik, -ği *is.* 母亲资格，母亲身份：henüz ～in ne olduğunu bilmeyen otuz yaşındaki bir kadın 一个还不知道怎么做母亲的 30 岁的女人 ◇(*-e*) ～ (**ödevini**) **etmek** 承担做母亲的义务，象母亲一样对待(某人)

anofel (法) *is.* 〈动〉按蚊(*Anopheles maculipennis*)

anomal (法) *s.* 不规则的，不合常规的，反常的，异常的，畸形的

anomali (法) *is.* 不规则，不规则形式，不规则结构，不合常规，反常，异常，畸形

anonim (法) *s.* ❶匿名的，不署名的 ❷佚名的 ❸没有特点的，没有个性的，没有特色的 ◇～ **ortaklık** (或 **şirket**) 股份有限公司

anons (法) *is.* 公告，告示，通告，布告，通知 ◇～ **etmek** 公告，告示，通告，通知

anoreksi *is.* 〈医〉厌食，没有食欲

anorganik (法) *s.* ❶〈医〉非器质性的 ❷〈化〉无机的

anormal, -li (法) Ⅰ *s.* 异常的，反常的，例外的，不规则的；畸形的 Ⅱ *is.* 精神不正常的人，疯子

anormalleşmek (*nsz*) 变得异常，变得反常

anormallik, -ği *is.* 异常，反常，不正常

anot, -du (法) *is.* (电)阳极，正极

anozmi *is.* 〈医〉嗅觉缺失

ansal *s.* 脑力的；智力的

ansambl *is.* 乐团；歌舞团

ansefal (法) *is.* 〈解〉脑

ansefalit *is.* 〈医〉(大)脑炎

ansımak (*-i*) 回忆，想起，怀念

ansız *is.* ❶【俗】愚笨的 ❷突然的，突入其来的

ansızın [a'nsızın] *zf.* 突然，忽然：Arabam ansızın durdu. 我的车突然抛锚了。Biri koluma giriverdi ansızın. 突然有个人搀住了我。Kendi kendine başladığı bir konuşmayı ansızın dile getirir, karşısındakini şaşırtırdı. 他突然自言自语地说了起来，把对面的人吓了一跳。

ansızlık, -ğı *is.* 突然性，意外，出其不意

ansiklopedi *is.* 全书，百科全书

ansiklopedik *is.* 百科的，百科全书的：～ sözlük 百科词典

ant, -dı *is.* 发誓，起誓 ◇～ **etmek** 发誓，起誓 ～ **etmek** 发誓，起誓：Karşı köydeki köpekleri tepelemeye ant içtik. 我们发誓要收拾一下对面村子的那帮狗东西。～ **kardeşi** 盟兄弟，把兄弟 ～ **verdirmek** 使发誓干某事 ～ **vermek** 发誓使某人干某事 ～**ını bozmak** 违背誓言

antagonist Ⅰ *is.* ❶对抗者；对手；敌手；意见完全相反者 ❷〈生〉作用和功能相反的器官或物质；对抗物，对抗体；对抗器官 Ⅱ *s.* 对抗的，对抗性的；拮抗的

antagonizm(**a**) (法) *is.* ❶对抗，对抗性，对立，敌对，敌意 ❷(生化)拮抗，(生)对抗

Antalya *öz.is.* 安塔利亚(土耳其省、市)

Antananarivo *öz.is.* 塔那那利佛(马达加斯加)

antant (法) *is.* 谅解，协定，协议，协约 ◇～**kalmak** 和解，取得谅解，达成协议

antarktik (法) *s.* 南极的，南极洲的：～ kara 南极洲大陆

antbeti *is.* 条约；契约，合同；协定，协议

anten (法) *is.* ❶天线：～ yükselteci 天线信号增大器 dahilî ～ 内置天线 dış ～ 室外天线 haricî ～ 外接天线 ❷触角，触须 ❸直觉 ❹【俚】智慧

Antep fıstığı *is.* 〈植〉阿月浑子果，阿月浑子果树(*Pistacia vera*)

Antep fıstığıgiller *ç.is.* 〈植〉漆树科

anterit (法) *is.* 〈医〉肠炎

anterlin *is.* 〈印〉空铅，铅条

antet (法) *is.* 笺头

antetli *s.* 印有笺头的(信封、信笺等)

antetsiz *s.* 无笺头的(信封、信笺等)

antibiyotik, -ği (法) *is.* 抗菌素

antidemokratik (法) *s.* 反民主的

antifaşist Ⅰ *is.* 反法西斯者 Ⅱ *s.* 反法西斯的

antifaşizm *is.* 反法西斯主义

antifriz (英) *is.* ❶防冻剂，防冻液，抗凝剂 ❷【俚】酒

Antigua ve Barbuda *öz.is.* 安提瓜和巴布达(美洲)

antijen (法) *is.* 〈生〉抗原

antik Ⅰ *s.* 古代的，古老的：～ kent 古城 Ⅱ *is.* 古董，古玩(尤指古希腊和古罗马时代的)

antika [anti'ka] (意) Ⅰ *is.* ❶古董，古玩：Bu antikayı ehven almışsınız. 您这件古董买得便宜。❷头巾，手绢，床单等织物上的花边 Ⅱ *s.* ❶古老的，过时的，式样陈旧的：～ bir kılıç 古剑 ❷【转】怪异的，乖戾的：Ne antika herifmiş be. 他是一个多么乖戾的家伙呀！

antikacı Ⅰ *is.* ❶古董商，古玩商：～ dükkânı 古玩铺，古董店 ❷古董收藏乾，古玩收

藏者 Ⅱ *s.* ❶买卖古董古玩的 ❷收藏古董古玩的

antikalık, -ğı *is.* ❶古董性质，古玩价值 ❷古老，陈旧，过时 ❸【转】怪异，乖戾：Antikalığı bırak da, adam gibi konuş. 你别这么乖戾，有话好好说！◇～ **yapmak** 【转】怪异，乖戾

antikatot, -du (法) *is.* 〈电〉对阴极(X 射线管中的靶子)

antik çağ *is.* ve *is.* 古希腊时代(的)，古罗马时代(的)，古代(的)

antikiklon (法) *is.* 〈气〉反气旋，高气压

antikite (法) *is.* 古代，古时候

antikolonyalist *s.* 把殖民主义的：～ politika 反殖民主义政策

antikomünist (法) *s.* 反共的

antikomünizm (法) *is.* 反共产主义，反共论

antikor (法) *is.* 〈生〉抗体

antilenfositer serum *is.* 〈生〉淋巴细胞血清

antilenfotis serum *is.* 〈生〉淋巴细胞血清

antilop (法) Ⅰ *is.* 〈动〉羚羊(*Anthilopus*) Ⅱ *s.* 羚羊皮的

antilopgiller *ç.is.* 〈动〉羚羊亚科

antiloplar *is.* 〈动〉羚羊科

antimilitarizm *is.* 反军国主义

antimon (法) *is.* 〈化〉锑(Sb)

antimonlu *s.* 〈化〉含锑的

antin *is.* 【俚】❶情妇，姘妇；【俚】婊子，妓女，破鞋 ❷后门

antinomi (法) *is.* ❶矛盾 ❷〈哲〉二律背反

antipati (法) *is.* 反感，厌恶

antipatik (法) *s.* 引起反感的，讨厌的 ◇～ **bulmak** 讨厌，厌恶

antiproton *is.* 〈物〉反质子

antisemit (法) *s.* 仇视犹太人的，反犹太人的，排斥犹太人的

antisemitizm *is.* 反犹太主义，反犹太人运动，排斥犹太人运动

antisepsi (法) *is.* 防腐法，灭菌法

antiseptik (法) *s.* ve *is.* 防腐的(药剂)，灭菌的(药剂)

antisiklon (法) *is.* 〈气〉反气旋，高气压

antisosyal, -li (法) *s.* 反社会的，违反社会秩序的

antişambr (法) *is.* 候见室，候见厅 ◇～ **yapmak** 候见

antitez (法) *is.* 〈哲〉反题，反命题：Bu, tam bir antitezdir, iddia ettiğiniz gibi sentez değildir. 这完全是一个反命题，不是您所说的命题。

antitoksin (法) *is.* 〈医〉抗毒素

antlaşma *is.* ❶ antlaşmak 的动名词 ❷条约

antlaşmak (*nsz*, *-le*) 缔约

antlı *s.* 发过誓的

antoloji (法) *is.* 文选，诗选，散文选，乐曲选

antomoloji *is.* 昆虫学

antrakt (法) *is.* ❶幕间休息 ❷课间休息

antrasit (法) *is.* 无烟煤

antre (法) *is.* ❶入口 ❷入场费，门票钱 ❸(演员)出场，上场 ❹汤后第一道菜与烧烤之间上的菜

antrenman (法) *is.* (体育)训练，锻练，练习：Bu futbolcu antrenmanda göz doldurdu. 这

名球员在练习中使人大饱眼福。

antrenör (法) *is.* 教练：futbol 〜ü 足球教练 Ali, antrenörüne hayran kaldı. 阿里对他的教练赞不绝口。

antrenörlük, -ğü *is.* 教练工作，教练资格，教练职业，教练生涯

antrepo [antre'po] (法) *is.* ❶关栈，保税仓库 ❷仓库，货栈

antrepocu *is.* ❶国家专卖品经销人 ❷仓主，仓库保管员

antrkot (法) *is.* 牛排骨肉

antrok kalkeri *is.* 〈地〉海百合石灰岩

antropi *is.* 〈物〉熵

antropoit (法) *is.* 〈动〉类人猿

antropoitler *ç.is.* 〈动〉类人猿亚目

antropometri *is.* 人体测量(法)

antropoyid maymun *is.* 〈动〉类人猿

antropolog (法) *is.* 人类学家

antropoloji (法) *is.* 人类学

antropolojik (法) *s.* 人类学的

antropometre (法) *is.* 人体测量计

antropometri (法) *is.* 人体测量学，人体测量术

antropometrik (法) *s.* 人体测量的

antropomorfizm (法) *is.* 拟人论，拟人观

antoposantrizm (法) *is.* 人类中心论，人类本位说

antropozoik (法) *is.* 〈地〉灵生代的：〜 devir 灵生代

antrparantez (法) *zf.* 括号内，加括号，附带地说；离题；题外话，枝节话，闲话

anut, -du [anu:t] (阿) *is.* 【旧】固执的

anüri *is.* 〈医〉无尿(症)

anüs (法) *is.* 〈解〉肛门 ◇〜 **yüzgeci** 〈动〉(鱼的)臀鳍

anyon (法) *is.* 〈物〉阴离子，负离子

anzarot *is.* 〈植〉❶皮埃尔(产于南非的一种灌木)(*Sarcocolla*) ❷皮埃尔树脂(可用于疗伤) ❸【俚】拉克酒：Bir kilo anzarotu yuvarlayınca herif morto olmuş. 这家伙一下子灌进了两斤酒，死了。

AOÇ 【缩】阿塔图尔克森林农场(Atatürk Orman Çiftliği)

aort (法) *is.* 〈解〉主动脉

AP 【缩】❶正义党(Adalet Partisi) ❷欧洲议会(Avrupa Parlâmentosu)

apacı [a'pacı] *s.* 特别苦的

apaçık [a'paçık] *s.* 特别明显的，直接了当的

apaçıklık, -ğı *is.* 明显，显著

apak [a'pak] *s.* 特别白的

apalak *s.* 强壮的，结实的(婴幼儿)

apandis (法) *is.* 〈解〉阑尾

apandisit (法) *is.* 〈医〉阑尾炎

apansız(ın) [a'pansız], [a'pansızın] *zf.* 突然，忽然：Evimize apansızın bu varlık nereden geldi? Söyle bakayım. 我们家里突然有钱了，你说！这些钱是从哪里来的呢？

aparey (法) *is.* 仪器，器具，装置

aparmak (*-i*) 拿走，夺走，抢走，卷走，刮走：Sel geldi koyunları apardı. 洪水来了，卷走了羊群。❷【俚】偷走，顺走牵羊

apartma *is.* 抄袭品

apartman (法) *is.* 成套房间，单元房：Sedyeyle apartmanın dar, dolambaçlı merdivenlerinden çıkarmaya çalışıyorlar. 他们正在设法抬着担架从单元的狭窄而又弯弯曲曲的楼梯爬上来。Kırlangıçlar daha çok sahıldeki apartmanların bacalarında, pencere pervazlarında barınıyorlar. 燕子大都栖身在岸边住宅的天窗和窗檐上。

apar topar *zf.* 急匆匆地，匆忙地，仓促地，忙乱地

apaş (法) *is.* 流氓，坏蛋，强盗，恶棍，暴徒，地痞

apatit (法) *is.* 〈地〉磷灰石

apaydın [a'paydın] *s.* ❶非常亮的，光线非常充足的 ❷显而易见的，通俗易懂的

apaydınlık, -ğı [a'paydınlık] *is. ve s.* 光线充足(的)，亮堂(的)

apayrı [a'payrı] *s.* 完全不同的，截然不同的：Elbirliği ile kurduğumuz fidanlık okulumuza apayrı bir güzellik kattı. 我们一起修建的苗圃为我们学校增添了一种别具特色的美。Sinema tiyatrodan büsbütün başka, apayrı bir sanattır. 电影是与戏剧截然不同的另一种艺术。Onlar apayrı dünyaların insanlarıdır. 他们是截然不同的两个世界的人。

apaz *is.* ❶一把：bir ～ buğday 一把小麦 bir ～ para 一把钱 ❷【俚】捞一把，得到小费

apazlama Ⅰ *is.* 〈海〉从船的左后方吹来的风 Ⅱ *s.* 〈海〉从船的左后方吹来的 Ⅲ *zf.* 乘从左后方吹来的风

apazlamak (*-i*) ❶抓一把 ❷船帆被风吹鼓起来 ❸ (*nsz*) (船)顺着从左后方吹来的风前进

APB 【缩】欧洲货币联盟(Avrupa Para Birliği)

APEC (英)【缩】亚太经济合作组织(Pasifik Ülkeleri ekonomi İşbirliği)

Apenin Dağları *öz.is.* 亚平宁山脉(欧洲)

Apeninler *öz.is.* 亚平宁山脉(欧洲)

aperitif (法) *is.* 开胃酒

apış *is.* 大腿内侧：Çocuk apış arası pişmiş. 孩子大腿内侧沤得发红了。◇～ **arasında gezmek** 打扰，缠磨 **～ını açmak** 叉开双腿，叉开双腿坐着

apışak *s. ve is.* ❶罗圈腿的 ❷累得走不动道的 ❸罗圈腿走道

apışık *s. ve is.* ❶疲惫不堪的，精疲力竭的(人) ❷夹着尾巴走动的(狼等野兽)

apışlık, -ğı *is.* 裤裆

apışmak (*nsz*) ❶(动物)累得叉开腿站着，累散了架 ❷【俗】叉开腿蹲 ❸【转】慌作一团，不知所措，恍忽 ◇**apışıp kalmak** 慌作一团，不知所措，恍恍惚惚

apıştırmak (*-i*) ❶ apışmak 的使动态 ❷〈海〉抛双锚固定(船)

apia *öz.is.* 阿皮亚(萨摩亚)

apiko (意) Ⅰ *is.* 〈海〉(船只)准备起锚 Ⅱ *s.* ❶【俚】准备好的，预备好的 ❷【转】着装整齐的，衣冠楚楚的

aplik, -ği (法) *is.* 壁灯

aplikasyon (法) *is.* ❶实施，实行 ❷(缝纫)镶贴 ❸按图在地上打桩标明某个地块

aplike (法) *is.* 镶饰

apokaliptik (法) *s.* 难以理解的，晦涩的

apokrif (法) *is.* 不可靠的话(或文章)

apolet (法) *is.* ❶肩章 ❷肩带 ◇～ **kazanmak** 升衔 **～ köprüsü** (军装上衣用以佩戴肩章的)肩带 **～leri sökülmek** (因过失而)被降衔或开除军籍

apopleksi *is.* 〈医〉中风，卒中，脑溢血

aport (波) *ünl.* 向猎犬发出的拾取猎物或物品的口令

aposteriori [aposterio'ri] (拉) *s. ve zf.* 由结果追溯到原因的，由特殊推导出一般的，归纳的，基于实际观察的，凭经验的

apostrof *is.* 隔音符号(')

apoşi (希) *is.* 网口为箍形的袋状的大眼网

apotek, -ği *is.* 〈植〉子囊盘

apotr (法) *is.* 助手，追随着，信徒，捍卫者

appassionato [appasiyona'to] (意) *zf.* 〈乐〉热情地

apraksi (法) *is.* 〈医〉(精神性)运用不能症

apre (法) *is.* ❶(布料、皮革的)整理，(布料的)上浆 ❷(用作布料整理的)浆料，(绘画)底色，(油漆)底漆

apreci *is.* 〈纺〉(布匹的)上浆工；修饰工

aprelemek (*-i*) 整理(布料、皮革)，给(布料)上浆

apriori (法) *s. ve zf.* 先天的，先验的

apse (法) *is.* 〈医〉脓肿

apselenmek (*nsz*) (肿起)化脓，生脓：Ağız içi apselendi. 口腔里有溃疡。

apseli *s.* 〈医〉有脓肿的

apsent (法) *is.* ❶〈植〉苦艾(*Artemisia absinthium*) ❷苦艾酒

apsis (法) *is.* 〈数〉❶横座标 ❷轴上一点和原点的距离

apşak *s.* ❶腿弯的 ❷筋疲力尽的，疲惫不堪的，无力走动的

aptal *s.* 愚蠢的，傻的，笨的，蠢的 ◇～ ～ 傻乎乎地，愚蠢地：Aptal aptal karşısındaki adımın yüzüne bakıyor. 他傻乎乎地看着对面的那个人的脸。～ **kaz** 蠢货，笨蛋 ～ **olmak** 变傻 (*-i*) ～ **yerine koymak** 把…当成傻子：Herifler beni aptal yerine koydular. 这些家伙把我当成傻子了。

aptalca Ⅰ *s.* 有点傻乎乎的：～ bir adam 傻乎乎的人 Onun aptalca davranışlarından bıktım. 我讨厌他那傻乎乎的动作。Ⅱ *zf.* [apta'lca] 傻乎乎地，愚蠢地

aptalcasına [apta'lcasına] *zf.* 傻乎乎地，愚蠢地：O, aptalcasına iş görür. 他办事傻乎乎的。

aptallaşmak (*nsz*) 变傻，犯傻，变蠢：Öteki tek gözlüydü, aptallaşıncaya kadar içiyordu. 另一个是独眼龙，已经喝得晕头转向。

aptallaştırmak (*-i*) aptallaşmak 的使动态

aptallık, -ğı *is.* ❶傻，笨，蠢 ❷傻事，蠢事，愚蠢的行为 ◇～ **etmek** 干傻事，办蠢事：Bu binayı almamakla aptallık etti. 他办件蠢事，没买这座楼。Sen bombayı masanın örtüsü altına koyduğuna aptallık etmişsin. 你真傻，把炸弹放在了桌布下面。～**a vurmak** 犯傻，茫然，不知所措

aptalsı *s.* 傻头傻脑的，傻里傻气的，傻乎乎的

apteriks (法) *is.* 〈动〉无翼鸟(*Apteryx australis*)

aptes (波) *is.* ❶(穆斯林)洗身，沐浴 ❷排便：küçük ～ 小便 büyük ～ 大便 ◇～ **almak** (穆斯林)洗身，沐浴 ～ **bozmak** 上厕所，解手 ～ **tazelemek** (穆斯林)重新洗身，重新沐浴 ～ **vermek** 【俚】训斥，责骂，责备 (*-in*) ～**i bozulmak** 感到需要重新沐浴 (*-in*) ～**i gelmek** 有便意，想上厕所 (*-in*) ～**i kaçmak** 便意消失 (*-in*) ～**i olmak** 有便意，想上厕所 (*-in*) ～**inde namazında** 信教的，虔诚的 (*-in*) ～**inden şüphesi olmamak** 对自己所做的事坚信不移 (*-in*) ～**ini donatmak** 【俚】训斥，责骂，责备 (*-in*) ～**ini vermek** 【俚】训斥，责骂，责备

aptesane *is.* 马桶，坐便器：～ fırcası 马桶刷

aptesbozan *is.* 〈动〉绦虫

aptesbozan otu *is.* 〈植〉地榆(*Poterium spinosum*)

apteshane [aptezha:ne] (波) *is.* 厕所，卫生间

aptesli *s.* 沐浴过的，洗过身的

apteslik, -ğı Ⅰ *is.* ❶洗身的地方，沐浴的地方 ❷旧时沐浴时穿的一种无袖浴衣 Ⅱ *is.* 洗身时用的，沐浴用的

aptessiz *s.* 未洗身的，未沐浴的，需要重新洗身的 ◇～ **namazsız dolaşmak** 为非作歹 ～ **yere basmamak** 严格遵守教规

apukurya [apuku'rya] (希) *is.* 狂欢节

apul *s.* 肥大的；胖的；大腹的

apul apul *zf.* 摇摇摆摆地：Bu çocuk apul apul yürüyor. 这孩子摇摇晃晃地走着。

ar[1] *is.* 公亩：Bir ar, kenarı on metre olan bir karenin alanıdır. 一公亩为每边为 10 米的平方体。

ar[2] (阿) *is.* 耻辱，羞耻，害羞，不好意思 ◇～ **belâs**ı 脸皮薄，不好意思 ～ **damarı çatlamak** 满不在乎，厚颜无耻，脸皮厚 ～ **etmek** 害羞，不好意思，惭愧：Kâr eden ar etmez.【成】要钱不要脸；人为财死，鸟为食亡；不论职业贵贱，挣钱就好。～ **eylemek** 害羞，不好意思，惭愧：Gel denilen yere gitmeye ar eyleme, gelme denilen yere gidip yerini dar eyleme. 【成】有人请你，就大大方方去，不要不好意思；没人请你，就不要恬着脸硬去，以免丢人现眼。～ **namus tertemiz** 厚颜无耻的，无耻的 ～ **ve hayâ perdesi yırtılmak** 无耻，恬不知耻，大言不惭 ～ **yılı değil, kâr yılı** 见利忘义 ～**ına dokunmak** 使丢脸，羞侮

Ar *is.* 〈化〉氩(Argon)

ara *s.* ve *is.* ❶间隔，间隙，间距：～ kapı 连通门 Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasından yirmi bir yıl geçti. 两次世界大战之间相隔了 21 年。Okul ile ev arası yüz metre kadar. 学校与住处相距约 100 米。Dörtle beş arası evde yokum. 4 点到 5 点的时候我不在家。❷关系：Onunla aramız iyi değil. 我们同他的关系不好。❸中间，之间，当中：～ kararı 〈法〉临时裁决 ～ mal 半成品 ～ renk 中间色，过度色 ～ resimler 陪衬画 ～ seçim 补缺选举 iki parti ～sındaki işbirliği 两党之间的合作 Pencere ile kapı arasında oturmayın, üşürsünüz. 别坐在门窗之间，您会着凉的。❹(影剧院)幕间休息；(足球)中场休息；(篮排球等)暂停；(会议等)中间休息：perde ～ı 幕间休息 Toplantı arasında sizinle görüşürüz. 会议休息时，我们要和您谈谈。◇～ ～ 有时，不时 ～ **açmak** 破坏友谊，引起争议，把关系搞坏 ～ **bozmak** 破坏友谊，使反目 ～ **bulmak** 使和解 ～ **sıra** 有时，不时，先后：Ara sıra kır kokuları getiren hafif bir rüzgâr esiyordu. 微风不时送来乡土的气息。Babam arasıra biraz para gönderirdi. 父亲先后给我寄了一点儿钱。～ **sırıkı** (马术比赛中的)障碍杆 ～ **vermek** 中止，暂停，休息，稍事休息 ～ **vermeksizin** 不停地，不间断地，连续不断地，不停歇地 ～ **yerde** 中间，之间，当中 ～**da bir** 有时，偶尔：Bana arada bir bakkaldan tuz limon almak düşüyor. 有时由我负责去杂货铺买盐和柠檬。İhtiyar yürürken arada bir duraklıyor. 老人走路时不时停下来。～**da çıkarmak** 抽空干某事：Arada bir mektup da çıkardık. 我们抽空又写了一封信。～**da kalmak** 受夹板气，左右为难：İkisinin geçimsizliği sırasında ben de arada kaldım, ne yapacağımı bilemedim. 在他们两人不和的时候，我也受夹板气，不知如何是好。～**da … olmasa** 要不是看在…的面子上：Eğer arada Ali olmasa bu adamla bir gün bile karşı karşıya gelmeyeceğim. 要不是看在阿里的面子上，这个人我一天也不想见。～**da sırada** 有时，时常，时不时：Arada sırada tutar bizi balık yemeye götürür. 他时不时地想起来带我们去吃鱼。Bıyık altından bir şarkı mırıldanmakta ve arada sırada gelip bazı ufak taşlar ayıklamaktadır. 他小声地哼着歌，并时不时地过来把一些小石头挑出去。～**dan** 从那时起到目前为止：Aradan beş yıl geçtiği hâlde bir türlü evine dönmedi. 5 年了，他没回过一次家。～**dan çekilmek** ①不再露面，不再关心 ②滚开，走开：Aradan çekil! 走开！～**dan çıkarmak** 干完多件工作中的一件工作 ～**dan çıkmak** ①越忙越添乱的人离去 ②多件工作中的一件工作被做完 ～**dan kaldırmak** 使丧失工作能力 ～**ları açık olmak** 关系破裂，闹僵 ～**ları açılmak** 关系破裂，闹僵：Araları açılınca eski arkadaşının kirli çamaşırlarını ortaya döktü. 他们闹翻了，他把

以前老朋友的老底全都揭了出来。İki ortak biraz har gür etmişler, araları açılmış. 两个伙伴发生了一点儿争执，闹翻了。**～ları bozulmak** 关系破裂，闹僵 **～larına almak** 接纳，吸收：O, geçmişi kandilliyi aramıza almayalım. 我们不要那个混蛋！**～larına girmek** ①多管闲事，多事 ②调解，调停，干预：Murat Bey aralarına girmemiş olsaydı boğaz boğaza dövüşeceller, birbirlerinin başını gözünü yaracaklardı. 要不是穆拉特先生拦住，他们就打起来了，非打得头破血流不可。③冲突，妨碍 **～larına kara çalı gibi girmek** 挑拨离间 **～larına kara kedi girmek** 亲友之间翻脸，闹翻，反目成仇 **～larına karışmak** 长大，成长 **～larında bir sır olmak** 天知地知，你知我知 **～larında dağlar kadar fark olmak** 各方面都不一样，一点儿不相象，有天壤之别 **～larında kan olmak** 相互间有血海深仇 **～larında karlı dağlar olmak** 有天壤之别 **～larından kara kedi geçmek** 两个亲友之间闹翻，翻脸，反目成仇 **～larından su sızmamak** 亲密无间：İki ortağın aralarından su sızmıyor, çok güzel geçiniyorlar. 两个伙伴之间亲密无间，相处得非常好。**～larını açmak** 挑拨离间 **～larını bozmak** 挑拨离间 **～larını bulmak** 调解，说和：Çatışıp duruyorlardı, neyse aralarını bulduk. 过去他们时常发生冲突，不管怎样，我们使他们和解了。**～larını düzeltmek** 调解，说和 **～sı açık olmak** 关系破裂，闹僵 **～sı açılmak** 关系破裂，闹僵 **～sı bozulmak** 关系破裂，闹僵：Arkadaş ile arası bozuldu. 他同那位同事的关系恶化了。**～sı geçmeden** 转眼的功夫，刚过一会儿，时候不大 **～sı hoş** (或 **iyi**) **olmak** 同…关系好 (*-le*) **～sı hoş** (或 **iyi**) **olmamak** 不喜欢，讨厌，合不来 (*-le*) **～sı olmamak** 同…合不来，没来往 **～sı soğumadan** 转眼的功夫，刚过一会儿，时候不大 (*-in*) **～sı soğumak** (一件事)没过多久就失去影响 **～sı uzamadan** 转眼的功夫，刚过一会儿，时候不大 **～sına kamış koymak** 挑拨离间：Aramıza kamış koydu. 他挑拨我们之间的关系。**～sına karışmak** 长大，成长 **～sına katılmak** 合流，厮混：Kel tavuk kel horozla dedikleri gibi o da yine dalkavukların arasına katılıyor. 俗话说，鱼找鱼虾找虾，乌龟找个大王八，他又和那些阿谀奉承之徒搅和在了一起。**～sını açmak** 挑拨离间：Bu barışık insanların arasını açmayınız. 你们不要去挑拨那些和睦相处的人之间的关系。**～sını soğutmak** ①挑拨离间 ②无视，忽视 ziyaretlerin ～sını soğutmak 相互拜访变少 bir işin ～sını soğutmak 无视工作 **～ya almak** ①接纳，吸收 ②环绕，围住 **～ya girmek** ①多管闲事，多事 ②调解，调停，干预：Bıçak bıçağa gelmek üzereyken araya girenler feci bir kavganın doğmasına imkân vermediler. 眼看就要刀枪相见了，有几个人冲了进来，防止了一场悲剧性的冲突的发生。③冲突，妨碍 **～ya gitmek** 失去，损失，牺牲 **～ya karışmak** 消失在人群之中 **～ya kaynamak** 失去，损失，牺牲 (*-i*) **～ya koymak** 使调解，请… 调停 **～ya lâf** (或 **lâkırdı, söz**) **karışmak** 王顾左右而言他 **～ya soğukluk girmek** 关系变冷，关系恶化 **～ya sokmak** 使调解，请人调停 **～ya vermek** 白花钱，打水漂 **～yı açmak** 破坏友谊，把关系搞坏 **～yı bulmak** 改善关系，搞好关系 **～yı doğrultmak** 改善关系，搞好关系 **～yı soğutmak** 人走茶凉，逐渐疏远 **～yı yapmak** ①和解，和好 ②使和解，使和好

araba *is.* ❶车辆，车，大车；汽车：bağaj ～sı 推行李的小车，行李车 cankurtaran ～sı 救护车 öküz ～sı 牛车 tramvay ～sı 电车 Sürücü arabayı üzerimize doğrultmak için direksiyon kırdı. 司机一打方向盘，汽车向我们驶来。Şoför gaza dayanınca araba ok gibi fırladı. 司机一踩油门，汽车像箭一样窜了出去。❷一辆车的装载量：bir ～ kömür 一车煤 iki ～ saman 两车秸杆 ◇～ ～ 一车一车地：Dünyanın masrafını yapmış, bahçeye araba araba toprak ve gübre taşıtmıştır. 他花大价钱雇人把一车车的土和肥料运到花园。**～ falakası** (马车的)横辕，驾马横档 **～ kullanmak** 开车，驾车：Alkollü araba kullanmayınız. 请不要酒后开车。**～ vapuru** 轮渡 **～nın ön tekerine baş koymak** 设置障碍，使绊子，找麻烦，制造困难 **～sını çekmek** 【俚】开溜，滚蛋，走开：Çörekle şarabı sana verirsem bana bir şey kalmaz. Haydi çek arabanı şurdan! 如果我把我的蛋糕和葡萄酒给了你，我自己就没有了，滚开！Ulan hırbo, çek arabanı şurdan! 蠢货！滚开！**～sını düze çıkarmak** 克服困难，扫清障碍 **～yı devirmek** (伊斯兰教)洗礼，沐浴 ◆**Araba devrilince yol gösteren çok olur.** 事后诸葛亮；马后炮。**Arabanın ön tekerleği nereden geçerse, arka tekerleği de oradan geçer.** 上行下

效。

Arabacı *öz.is.* 〈天〉御夫星座

arabacı *is.* ❶赶车的，开车的；马车夫，车把式，司机：Arabacı, yavaş çek! 司机，慢点儿！O arabacı, bu kebeci sen neci. 【成】这有你什么事？这与你何干？❷造车的人；汽车厂商

arabacılık, -ğı *is.* ❶赶车，驾车，开车 ❷造车；卖车

arabalı *s.* 有车的 ◇～ **arabasız** 不管有没有车：Arabalı arabasız her gün süslenip süslenip kendini sokağa dar atıyor. 不管有没有车，每天她都要梳洗打扮一番躲到大街上。～ **hasta** 依赖助残车的人

arabalık, -ğı Ⅰ *is.* 车库，停车场，停车房 Ⅱ *s.* 一车装载量的：bir ～ odun 一车劈材

araban (阿) *is.* 一种土耳其乐曲

arabasız *s.* 无车的

arabesk (法) Ⅰ *s.* 阿拉伯式的 Ⅱ *is.* 阿拉伯式装饰图案

arabeskçi *is.* 阿拉伯音乐家

arabeyin, -yni *is.* 〈解〉间脑

Arabî [arabi:] (阿) Ⅰ *s.* 阿拉伯的，阿拉伯人，阿拉伯特有的 Ⅱ *is.* 阿拉伯语

Arabist *is.* 阿拉伯语言和文学家

Arabistan *öz.is.* 阿拉伯半岛(亚洲)

Arabistan defnesi *is.* 〈植〉欧亚瑞香，紫花欧瑞香(*Dephne gnidium*)

ara bozan *s.* 挑拨离间的

ara bozanlık, -ğı *is.* 挑拨离间 ◇～ **etmek** 挑拨离间

ara bozucu *s.* 挑拨离间的

ara bozuculuk, -ğı *is.* 挑拨离间 ◇～ **yapmak** 挑拨离间：Kendini bilen bir insan ara bozuculuk yapmaz. 一个有头脑的人是不会去干挑拨离间的事情的。

ara bozukluğu *is.* 不和睦；争执，纷争，纠纷；内讧，内争

ara bulma *is.* 调解，调停，斡旋

ara bulucu *is.* 调解人，调停人，斡旋者

ara buluculuk, -ğu *is.* 调解，调停，斡旋 ◇～ **yapmak** 进行调解，进行调停，进行斡旋：barış görüşmelerinde ～ yapmak 在和谈中进行斡旋

aracı *is.* ❶中间人，中人，中介者 ❷中间商 ◇～ **koymak** 请某人做中间人

aracılığıyla *zf.* 通过，以…为中介

aracılık, -ğı *is.* 中介 ◇～ **etmek** 做中介，做中间人

ara cümle *is.* 〈语〉插入语

araç, -cı *is.* 工具，用具；车辆：birini öç alma ～ı olarak kullanmak 利用某人做复仇工具 ulaştırma ～ları 运输工具，输送工具，交通工具 Dil, anlaşmayı sağlayan bir araçtır. 语言是一种相互沟通的工具。◇～ **tutması** 晕车

araççılık, -ğı *is.* 〈哲〉工具主义

araçlı *s.* 间接的，持械的：～ jimnastik 艺术体操，器械操

araçsız *s.* 直接的，徒手的

araçsızlık, -ğı *is.* 直接

ara deniz *is.* 内海

Araf [a:ra:f] (阿) *is.* 天堂和地狱之间的地方

Arafat *öz.is.* 阿拉法特山(伊斯兰教朝觐的圣地之一) ◇～**ta soyulmuş hacıya dönmek** 一无所有；束手无策

aragonit (法) *is.* 〈地〉霰石，文石

arak, -ğı (阿) *is.* ❶一种土耳其音乐 ❷一种用大米和甘蔗制成的酒 ❸【俚】偷窃，盗窃

araka *is.* 〈植〉大豌豆

arakçı *is.* 【俚】小偷，盗贼：Arakçıdır, gözünü aç. 他是个小偷，你要小心点儿！

arakçılık, -ğı *is.* 【俚】偷窃，盗窃：Arakçılığın sonu enselenmektir be abi. 大哥！偷东西的下场可是要被抓住的呀！

ara kesit *is.* 〈数〉相交，交叉，交点

ara kıye (阿) *is.* ❶旧时托钵僧戴的一种毛线帽 ❷一种小双簧管

Aral Gölü *öz.is.* 咸海(亚洲)

araklamak (*-i*) 【俚】偷窃，资窃，偷盗：Ali ağa'dan arakladığın papelleri sökül bakalım! 把你偷阿里大哥的钱交出来！

ara konakçı *is.* 中间宿主

aral, -lı *is.* 〈地〉群岛，列岛

aralama *is.* aralamak 的动名词：～ duvarı 〈建〉隔断墙 pencere ～sı 〈建〉窗间墙

aralamak (*-i*) ❶半开，打开一点儿，半开：Kapıyı araladım. 我轻轻地推开了门。Bir gün sabahın erken saatinde, genç bir kız kapı perdelerini araladı. İçeri girdi. 一天清晨，有个年轻的姑娘撩开门帘走了进来。❷使留出间隔，使分开一点儿：Şu sandalyeleri biraz aralayınız. 你们去把这些椅子摆开一点儿。❸【俗】剪枝，打杈

aralanmak (*-den*) ❶半开，微开，(眼睛)半睁，眯：Aralanmış kapıdan fırladı. 他从半开的门缝中冲了出去。Hafifçe aralanan gözlerini bana çevirdi. 他把微睁的双眼转向了我。❷避开，离开，闪开，走开：Buradan aralan bakalım! 劳驾！借光！Üstüme çamur sıçramasın diye aralandı. 为了不让泥溅到我身上，我闪到了一边。❸显出，露出：Kızın dudaklarında tatlı bir gülümseme aralandı. 那女孩的嘴角露出了一丝甜甜的微笑。

aralaşmak (*-le*) 见 aralanmak

aralaştırmak (*-i*) aralaşmak 的使动态

aralatmak (*-i*, *-e*) aralamak 的使动态：Rügâr girsin diye pencereyi aralattı. 他让人把窗户打开一条缝，让风吹进来。

aralı 见 aralıklı

aralık, -ğı Ⅰ *is.* ❶空隙，缝隙，间隔，距离，间距，间隙：İki masa arasında bir metre aralık var. 两张桌子之间有 1 米的空当儿。Kapının aralığından rüzgâr geliyor. 风从门缝里吹进来。❷时候，时间：O aralık Beijing'deydim. 当时我正在北京。❸时机，机会：Aralık bulamadım. 我没能找到机会。❹过道，通道：İki yapı arasındaki bir aralıktan geçereck içeri girdik. 我们从两座建筑之间的过道走了进来。❺12 月：Aralıkta havalar oldukça soğuk oluyor. 12 月份，天气相当冷。❻厕所 ❼〈数〉区间 ❽〈乐〉音程 ❾〈印〉间距，行距 Ⅱ *s.* ve *zf.* 半开的，半关严的：Sabaha karşı aşağı indi, aralık kapıdan korka korka babasına baktı. 早上她下了楼，从半开的门中胆怯地看着她爸爸。◇～ ～ 有时，不时：Ali yanıma aralık sokuluyor. 阿里有时到我这里来。～ **etmek** 半开，留有缝隙 ～ **oyunu** 幕间节目，幕间表演，幕间幽默短剧 ～ **vermek** 暂停 ～**ta** 在其它事情中：Aralıkta bu işi de yaparsınız. 在其它事情中，这件事你们也可以做。

aralıklı Ⅰ *is.* ❶稀疏的，有缝隙的，有间隔的：Ağzını açınca aralıklı dişleri göründü. 他一张嘴，他满嘴稀疏的牙齿就露了出来。❷(印刷排版时)有间距的，有行距的 Ⅱ *zf.* 断断续续地，有间隔地，稀疏地

aralıksız *is.* ve *zf.* ❶紧密的，没有间隔的，没有间距的 ❷连续不断的：Ama o hiç aldırmıyor, çalışmalarına aralıksız devam ediyordu. 但是他毫不在意，仍然不停地工作。Kar, yirmi dört saattir aralıksız yağıyor. 大雪不停地下了 24 小时。

arama *is.* ❶ aramak 的动名词：petrol ～ 石油勘探 Kuyruğunun kapana kısılacağını anladı, şimdi kurtuluş çareleri aramaya kalktı. 他明白他就要有大麻烦了，现在在琢磨如何摆脱。❷〈法〉搜查：～ emri 〈法〉搜查令 ～ izni 搜查许可证 ～ kararı 〈法〉搜查令：◇～ **tarama** ①(警察)搜身 ②(海上)扫雷 ～ **yapmak** 寻找 ～**ya çıkmak**

寻找：O, beni aramaya çıkmış, ben onu; gün boyu köşe kapmaca oynadık. 他找我，我找他，我们折腾了一天。

aramaç, -cı *is.* (考古)发掘工作

aramak (*-i*) ❶寻找，找：petrol ～ 勘探石油 Aradığım kitabı hiçbir yerde bulamadım. 我要找的书到处都没有找到。Kaybettiği parayı arıyor. 他正在寻找他丢失的钱。❷寻求：Çok ev aradım, ama hiçbir yerde rast gelmedim. 我看了很多房子，但没找到(合适的)。Fabrikada üretimi artırmak için yeni yöntemler arıyorlar. 他们正在想新的办法提高工厂的生产。❸聘请，聘用 ❹坚持要求，一再要求：Hakkını arıyor. 他一再坚持自己的权利。❺搜查，检查：Polis evini aradı. 警方搜查了他的家。❻拜访，探访：Beni arayan soran oldu mu? 有人找过我吗？Bir bayan sizi arıyor. 有位女士在找您。Komşular bizi eskisi gibi aramaz oldular. 邻居们不象以前那样来串门。❼想念，思念：Bebek annesini arıyor. 孩子要妈妈。Seni çok arıyorum. 我现在很想你。Sigarayı bıraktım, hem hiç aramıyorum. 我已经把烟戒了，现在一点也不想抽了。❽回忆，想，回想：Sabahtan beri sokağın adını arıyorum. 从一大早我就在想这条街叫什么名字。❾在(某个地方)：Sen burada ne arıyorsun? 你怎么在这里？❿找倒霉：Belânı mı arıyorsun? 你找倒霉呢？◇～ **taramak** 仔细寻找，细细地找 **～la bulunmak** 可遇不可求 **arayıp da bulamamak** 打着灯笼都难找 **arayıp soranı bulunmamak** (或 **olmamak**) 举目无亲，没人管没人问，孤独：arayıp soranı olmayan bir hasta 一位举目无亲的病人 (*-i*) **arayıp sormak** 问寒问暖，看望 (*-i*) **arayıp sormamak** 不闻不问，漠不关心 **arayıp taramak** 仔细寻找，细细地找 ◆**Arama!** 别找了！他不在！没有了：Bizde para pul arama. 我们已是分文皆无。**Aramakla bulunmaz.** 踏破铁鞋无觅处，得来全不费工夫。

aramal *is.* 有用矿物；矿产

aran *is.* ❶(飞)机库 ❷粮仓，谷仓

ara nağme(si) *is.* ❶〈乐〉间句，间插段，副歌，迭句 ❷【转】老调，陈词烂调，老生常谈

aranç, -cı *is.* (民事)诉讼，要求，请求；诉讼程序

arançcı *is.* 申诉人，告状的人，控诉人

aranılmak ❶ aramak 的被动态：Yaz sebzeleri kışın aranılıyor. 夏令蔬菜在冬天很紧俏。❷被谈到：Arkadaş arasında böyle şeyler aranılır mı? 在同事之间，这种事能说吗？

aranjman (法) *is.* 〈乐〉乐曲的改编，改编曲

aranmak (*nsz*) ❶ aramak 的被动态：Bir şey aranmadan bulunmaz. 一件东西不找是找不到的。Kanserin çaresi aranıyor. 人们正在寻找治疗癌症的方法。Fabrikaya teknik elemanlar aranıyor. 本厂诚聘技术人员。❷紧缺，紧俏：Bu mal çok aranıyor. 这种货非常紧缺。❸调查，考察：Fabrikaya teknik elemanlar aranıyor. 技术人员到工厂搞调查。❹找倒霉，自讨没趣，找死，自找麻烦：Bu çocuk artık iyice aranıyor. 这孩子欠揍。

Arap, -bı (阿) Ⅰ *öz.is.* 阿拉伯人 Ⅱ *öz.is.* 阿拉伯的，阿拉伯人的

arap, -bı Ⅰ *s.* 【俗】黑皮肤的，肤色深的：Çocuk, arap kadını görünce korktu. 这孩子一看见皮肤黑的女人就害怕。Ⅱ *is.* ❶【俗】黑人，肤色深的人 ❷【俗】底片，反片，负片：Fotografçı resmin arabını bana verdi. 摄影师把照片的底版给了我。❸【俗】怪物，妖怪，魔鬼；王八蛋：Yalan söylüyorsam arap olayım. 我要是撒谎，我就是王八蛋。◇～ (**gibi**) **olmak** 变黑，发黑：Yaz güneşinde bayağı arap olmuşsun. 在夏天的烈日下，你马上就晒黑了。**～ saçı** ①卷发 ②【转】困境；混乱；错综复杂的事 ◆**Arap araba yüzün karardır demiş.** 乌鸦落在猪背上说猪黑。**Arap uyandı** (或 **Arabın**) **gözü açıldı.** 吃一堑，长一智。

Arapça *öz.is. ve s.* 阿拉伯语(的)

araplaşmak (*nsz*) 变黑，发黑

araplaştırmak (*-i*) araplaşmak 的使动态

araplık, -ğı *is.* 发黑，黑

arap sabunu *is.* 一种多泡沫的液体肥皂

arap saçı *is.* ❶卷发 ❷【转】困境；混乱；错综复杂的事，乱七八糟，错综复杂，积重难返，混乱局面，难以解决的问题 ◇～ **gibi** 混乱的，乱七八糟的 **～na dönmek** 变得一团糟，变得难以解决：İşler arap saçına döndü. 事情已经变得一团糟。

Arap tavşanı *is.* 〈动〉跳鼠(*Daculus daculus*)

Arap zamkı *is.* 金合欢树胶

ararot (英) *is.* 竹芋粉：～ kamışı 竹芋

Arasat (阿) *öz.is.* 复活节穆斯林集会的场所

ara seçimi *is.* 补选

arasıl *s.* 平行的

arasıllık, -ğı *is.* 平行

arasız *zf.* 经常地，不断地

arasöz *is.* ❶离题，离开本题 ❷插叙

arasta *is.* ❶市(商)场中卖同类商品的区域：bakırçılar ～sı 铜器区 ayakkabıcılar ～sı 鞋区 ❷旧时军队中的流动商场

araşit, -di (法)*is.* 〈植〉花生，落花生

araştırı *is.* araştırmak 动名词

araştırıcı Ⅰ *is.* ❶研究的 ❷【转】好奇的，有好奇心的 Ⅱ *is.* 研究人员

araştırıcılık, -ğı *is.* 研究

araştırılmak (*nsz*) araştırmak 的被动态

araştırma *is.* araştırmak 的动名词：～ görevlisi 高等院校的研究人员 ～ radarı 探测雷达，警戒雷达(站) Sonra polis uzun uzadıya araştırmaya, soruşturmaya kalkışır. 随即，警察要进行漫长的侦查和讯问。Bilim adamlarını yeni yöntemler araştırmaya iten, sivrisinekler üzerinde yapılan incelemeler oldu. 对蚊子的观察使科学家们开始了对新方法的研究。

araştırmacı *is.* 研究人员

araştırmak (*-i*) ❶查找，寻找：Odayı iyice araştırdım, ama aradığımı bulamadım. 我把房间翻了个遍，也没找到我要找的东西。❷调查，检查，侦查：Kulaktan kapma bilgilerle yetinmeyelim; iyice araştıralım. 我们不应该满足于道听途说的材料，应该进行认真的调查研究。❸研究

araştırman *is.* 研究人员

aratmak (*-i*, *-e*) aramak 的使动态：Ertesi sabah kral bütün kent içinde kızının pabucunu aratmış. 第二天早晨，国王派人在全城寻找公主的鞋子。

ara tümce *is.* 〈语〉插入语

aravul *is.* 〈军〉侦察队

arayıcı *is.* ❶寻找者，探求者，勘探者，检查员：altın ～sı 淘金者 gümrük ～sı 海关检查员 petrol ～sı 石油勘探者 ❷天文望远镜的寻星器 ◇～ **fişeği** 探照灯，(舞台)聚光灯

arayış *is.* aramak 的动名词

ara yön *is.* 东西南北四个正方之间的方向，如东北，东南，西南，西北

arayüzü *is.* 〈计〉界面：grafik kullanıcı ～ 图形用户界面

araz [a:ra:z] (阿) *ç.is.* ❶迹象，征兆，征候，表现 ❷症状 ❸【转】意外事故，偶发事件 ❹偶然性

arazbar [arazba:r] (阿) *is.* 【旧】〈乐〉土耳其的一种合奏曲

arazi [ara:zi:] (阿) *is.* 地皮，空地，荒野：～ nokta 〈军〉(定方位的)地(物)标，方位物，方向标，标定点 ～ otomobili 越野汽车 ◇～ **açmak** 开荒，垦荒：Arazi açmak için

orman yakmak bir suçtur. 毁林开荒是一种犯罪。**～ye uymak** 【俚】隐藏，躲起来：Üç gün araziye uyduk, sonra enselendik. 我们躲了 3 天，后来被抓住了。

arbede (阿) *is.* 争吵，争斗，殴斗，打架：Kahvede çıkarn arbededе iki kişi yaralanmış. 在咖啡馆发生的殴斗中，有两人被打伤。

arbitraj (法) *is.* 〈商〉套汇，套购

arda *is.* 【俗】❶标志杆 ❷车刀，旋刀 ❸(君主或指挥官的)权杖

ardaç, -cı *is.* ❶〈天〉卫星 ❷【转】仆从，喽啰；附庸(国)

Ardahan *öz.is.* 阿尔达汗(土耳其省、市)

ardak, -ğı *is.* 从中间开始发朽的树木

ardaklanmak (*nsz*) (树木)发朽

ardal *s.* 家庭的，家里的；家属的

ardala *is.* ❶挂在驼队最后一只骆驼脖子上的铃 ❷鞍垫，后鞍，添鞍

ardelek *zf.* 背后

ardıcıl *s.* 连续的，连续不断的：～ bir savaş yürütmek 进行不断的斗争

ardıcıllık, -ğı *is.* 连续性

ardıcıllıkla *zf.* 连续不断地，不断地

ardıç, -cı *is.* 〈植〉桧属植物，杜松(*Juniperus*)：～ rakısı 杜松子酒

ardıç kuşları *is.* 〈动〉画眉鸟：Ardıç kuşları çevredeki çalılıkta cıvıldaşıyorlar. 画眉鸟在附近的灌木丛中啁啾。

ardıç kuşu *is.* 〈动〉田鸫(*Turdus pilaris*)

ardıl *is.* 继任者，后继者，接班人，接替者

ardılmak (*-e*) 【俗】❶被挂在某人背后 ❷【转】厌烦，烦闷 ❸烦忧，纠缠

ardın ardın *zf.* 向后，背朝前，倒退着：Çocuk ardın ardın giderken kuyuya düştü. 这孩子退着走，一下子掉到了井里。

ardınca [ardı'nca] *zf.* 在…之后，紧跟着：Felâketler, birbiri ardınca tevali etti. 祸不单行。

ardışık *s.* 连续的，依顺序的：～ sayılar 〈数〉相邻数

ardışıklık, -ğı *is.* 连续性，依顺序

ardiye (阿) *is.* ❶商品仓库，货库 ❷仓库保管费

ardiyeci *is.* ❶货仓主，仓库主 ❷仓库保管员

arduaz, arduvaz (法) *is.* 板岩

arena (法) *is.* ❶(铺满沙土的)角斗场 ❷【转】(进行政治角逐的)场合，场所：Birleşmiş Milletler ～sı 联合国大舞台 siyasî ～ 政治舞台

areometre (法) *is.* (液体)比重计

argaç, -cı *is.* (纺织)纬，纬纱

argaçlamak (*nsz*) 织，投入纬纱

argali (蒙) *is.* 〈动〉盘羊(*Ovis ammon*)

argın *is.* ❶精疲力尽的，疲惫不堪的 ❷不熟练的，生手的，笨拙的

argınlık, -ğı *is.* ❶精疲力尽，疲惫不堪：nuh ～ı 神经衰弱 ❷生疏，不熟练

argıt[1] *is.* 【俗】山口，通道

argıt[2] *is.* ❶本制捕鸟器上的长杆 ❷打场用的木杈 ❸扎篱笆用的木条

argo [a'rgo] (法) *is.* ❶行话，俚语：Türk ～su 土耳其俚语 ❷切口，黑话，隐语

argon (法) *is.* 〈化〉氩(A, Ar)

argonot (希) *is.* 〈动〉船蛸(*Argonauta argo*)

arı[1] *is.* ❶干净的，清洁的 ❷纯的，纯净的 ❸清白的，无辜的 ◇～ **sili** 干干净净的

arı[2] *is.* 〈动〉蜜蜂(*Arpis mellifica*)：～ dalağı 蜂巢，蜂窝 ～ kovanı 蜂箱，人工蜂房 bal arısı 蜜蜂 ◇～ **gibi** 像蜜蜂一样勤奋的 ～ **gibi sokmak** 恶语伤人 ～ **kavanı gibi işlemek** (某个地方)出出进进人很多，熙熙攘攘 ～ **sokmak** 突然发火，暴怒 ～**nın dikenini görüp balından el çekmek** 见风使舵；好汉不吃眼前亏 ～**nın yuvasına kazık** (或 **çöp**) **dürtmek** ①捅马蜂窝 ②【转】自找没趣，自讨苦吃 ◆**Arı bal alacak çiçeği bilir.** 老马识途。**Arı kızdıranı sokar.** 捅马蜂窝。

arıbakıcısı *is.* 养蜂人

arı beyi *is.* 蜂王

arıcı *is.* 养蜂人：O sırada arılar da çiçek özü toplamaktan dönmüşler, hepsi arıcının başına üşüşmüş, sokup canını acıtmışlar. 正在这时，蜜蜂们也采蜜回来了，全都飞到养蜂人的头上蛰他，使他疼痛难忍。

arıcılık, -ğı *is.* 养蜂业

arık[1] *is.* 【俗】❶水渠，水道，泷沟 ❷苗圃，菜畦

arık[2] *is.* 【俗】瘦的，没脂肪的，弱的，干瘦的：Et ne kadar arık olsa, ekmek üstünde yaraşır. 【成】肉再瘦也比面包好吃，清官再小也比赃官好。

arık[3] *is.* 干净的，清洁的

arıkçı *is.* 挖水渠的人

arı kil *is.* 高岭土

arıklamak (*nsz*) 变得干瘦，变弱

arıklaşmak (*nsz*) 变得干瘦，变弱

arıklatmak (*-i*) arıklamak 的使动态

arıklık, -ğı *is.* 瘦弱，虚弱

Arı Kovanı *öz.is.* 〈天〉鬼宿星团

arı kuşu *is.* 〈动〉蜂虎(鸟)(*Merops apiaster*)

arı kuşugiller *ç.is.* 〈动〉蜂虎科(*Meropidae*)

arılamak (*-i*) 清扫，清除

arılar *ç.is.* 〈动〉蜜蜂总科(*Apoidea*)

arılaşmak (*nsz*) 变干净，纯洁化

arılaştırmak (*-i*) arılaşmak 的使动态

arılık[1], **-ğı** *is.* ❶干净 ❷纯净 ❸清白，贞洁，纯真

arılık[2], **-ğı** *is.* 蜂箱，养蜂场

arı(l)mak (*nsz*) ❶养好，复元，健康得到恢复，痊愈 ❷变清洁，变干净

arınak *is.* 浴池，澡堂；浴棚，水滨浴场

arındırmak (*-i*) arınmak 的使动态

arıngaç *is.* 浴池，澡堂；浴棚，水滨浴场

arınmak (*nsz*) 被清除，被弄干净，被净化：Çamaşırlar arındı. 衣服洗干净了。

arı sütü *is.* 蜂乳，王浆

arış[1] (波) *is.* 手臂以肘部到指尖的部分

arış[2] *is.* 〈纺〉经纱

arış[3] *is.* 车辕

arıtıcı Ⅰ *s.* 去污的，去垢的 Ⅱ *is.* 洗净剂，洗涤剂，去污剂，去垢剂

arıtçılık, -ğı *is.* 纯洁主义；(语言的)纯语主义，净化主义

arıtılmak (*nsz*) arıtmak 的被动态：Fabrikanın atık suları arıtıldıktan sonra denize bırakıldı. 工厂的废水净化后被排入大海。

arıtım *is.* 精炼，提炼

arıtım evi *is.* 炼油厂

arıtlamak (*-i*) 认为…是正当的(正确的，对的)；替…辩护

arıtma *is.* arıtmak 的动名词：su ～sı 水的净化

arıtmak (*-i*) ❶清扫，清除，去污，去垢，洗涤：Bu sabun çamaşırların kirini iyi arıtıyor. 这种肥皂洗衣服洗得干净。❷提炼，提纯，精炼，净化

arız (阿) *s.* 后来发生的，后来出现的，偶然的，碰巧的 ◇～ **olmak** 发生，出现；恰好，碰巧，偶然，巧遇

arıza [a:rıza] (阿) *is.* ❶【旧】〈地〉起伏，高低不平；褶皱，断层 ❷毛病，故障；缺陷，缺点：Onun yaptığı işlerde hiç bir arıza çıkmaz. 他做的事无懈可击。Otomobildeki arızayı gidermek için onarıma götürmek gerekiyor. 汽车出了故障，该送去修理了。❸〈乐〉(表示变调的)临时符号 ◇～ **olmak** 出现故障，发生故障：Elektrik arızası oldu. 出现电力故障。～ **yapmak** 出现故障，发生故障：Otomobil arıza yaptı. 汽车抛锚了。～**ya uğramak** 出故障，遇到障碍

arızalanmak (*nsz*) 出故障，受损坏，有毛病：Arabam arızalandı. 我的车抛锚了。Motor arızalandı. 发动机出现故障。

arızalı [a:rızalı] *s.* ❶【旧】起伏的，高低不平的，有褶皱的，有断层的：～ arazi 高地，山地 ❷出故障的，坏了的，抛锚的，有毛病的：～ bir otomobil 抛锚的汽车

arızasız *s.* ❶【旧】平坦的，一马平川的 ❷没有故障的，没有毛病的，完美无缺的

arızî [a:rızi:] (阿) *is.* ❶后来发生的，后来出现的 ❷偶然的，碰巧的，暂时的

Arî (阿) Ⅰ *öz.is.* 亚利安人 Ⅱ *s.* 亚利安人的 ◇～ **dil** 亚利安语系，印欧语系，印度波斯语系

ari (阿) *is.* ❶赤裸裸的 ❷被净化的，被弄干净的

aria [a'rya] (意) *is.* 〈乐〉咏叹调，唱腔，唱段

arif [a:rif] (阿) *s.* 聪明的，聪慧的，明智的，智慧的：Söyleyenden dinleyen arif gerek. 会说的不如会听的。

arifane [a:rifa:ne] Ⅰ *zf.* ❶聪明地，熟练地，巧妙地 ❷共同地，联合地，合伙地 Ⅱ *s.*【旧】共同举行的 Ⅲ *is.* 【旧】聚会，聚餐，会餐 ◇～ **ile** 共同地，联合地，合伙地

arife (阿) *is.* 前夕：Kurtuluş Savaşı ～sinde 在解放战争前夕 ◇～ **günü** 宗教节日的前一天：Arife günü çarşılar çok kalabalıktır. (宗教)节日前夕，商店里人山人海。

arioso [aryo'zo] (意) *is.* 咏叹调

Aristocu *is.* 〈哲〉亚里士多德学派的人

Aristoculuk, -ğu *is.* 〈哲〉亚里士多德学派

aristokrasi (法) *is.* ❶贵族政权，贵族政治 ❷贵族阶级

aristokrat Ⅰ *is.* ❶贵族 ❷贵族政治论者 Ⅱ *s.* 贵族的：～ aile 贵族家庭 ～ tavırlı adam 有贵族派头的人

aristokratik (法) *s.* 贵族的

aristokratlık, -ğı *is.* ❶贵族政权，贵族政治 ❷贵族阶级

Aristotelesçi *is.* 〈哲〉亚里士多德学派的人

Aristotelesçilik, -ği *is.* 〈哲〉亚里士多德学派

aritmetik, -ği (法) *s. ve is.* 算术，计算：～ dizi 〈数〉算术序列 ～ işlem 〈数〉算术运算，四则运算，算术操作 ～ ortalama 〈数〉算术平均，运算平均

aritmetiksel *s.* 算术的

aritmi (法) *is.* 〈医〉心律不齐

aritmik (法) *s.* 〈医〉心律不齐的

ariya [a'riya] (意) *is.* 〈海〉落帆

ariyet [a:riyet] (阿) *is.* ❶借出物，借来的东西：Ariyet aldığım kitabı geri verdim. 我借的书已经归还了。❷借，借出 ◇～ **almak** 借，借来 ～ **vermek** 借出

ariyeten (阿) *zf.* 借

ariza [ari:za] (阿) *is.* 【旧】呈文，请愿书，申请书，报告

Arjantin *öz.is.* 阿根廷(美洲)

Arjantinli Ⅰ *s.* 阿根廷的，阿根廷人的 Ⅱ *öz.is.* 阿根廷人

ark *is.* 水渠，明渠：su ～ı 沟渠；漕沟

arka Ⅰ *is.* ❶后面，后边：～ resim 背景画 Evin arkasında bahçe var. 房子后面有一座花园。Tam mağazaya gireceğim zaman arkamdan bir ses geldi. 我正要进商店，背后传来一个声音。Arkamda çam korularının parça parça neftîleştirdiği yeşil bir dağ. 我身后是一座被松林染成片片墨绿的山岗。❷后背，背面：Çocuğun arkası ağrıyormuş. 这孩子后背痛。Tekne, arkasında bembeyaz köpükler bırakarak ilerliyordu. 船在飞驰，船后激起阵阵雪白的浪花。❸剩余部分，后半部分：yazının ～sı 文章的后半部分 ❹靠背：Bu sandalyenin arkası pek alçak. 这把椅子的背太低了。❺(人的)身体：Arkasındaki giysiler çok eskiydi. 他以前穿得破破烂烂。❻以后：Ölünün arkasından ağlansa da faydasız. 人死了哭也没用。❼【转】后台，靠山：Onun arkası kuvvetlidir. 他后台硬。Ⅱ *s.* 后边的，后面的，背面的：～ pencere 后窗 ～ sokak 次要街道 ～ tekerlek 后轮 dağın ～ yanı 山后面 Dolaş da arka kapıdan gel. 请绕道从后门进来。◇～ ～ 向后，倒退：Arka arka gitti. 他退回去了。～ ～**ya** ①一个接一个，先后：Arka arkaya iki posta geldi. 接连来了两个邮件。Kamyonlar, pikaplar arka arkaya park etmiş bulunuyorlardı yan sokaklarda. 卡车、皮卡都依次停放在小巷里。②向后，倒退：Arka arkaya giderken düştü. 他倒着走摔了一个跟头。～ ～**ya vermek** ①背对背躺着 ②联合，联手，相互支持，互相帮助：Arka arkaya verip bu zor işi başardık. 我们联手把这件难办的工作完成了。～ **bulmak** 找到后台，找到靠山：Arka bularak yükselmek yerine kendi alınterinizle kendi çabanızla yükselmeyi yeğ tutunuz. 你们最好不要找后台往上爬，应该通过自己辛勤的汗水和勤奋获得提升。(*-e*) ～ **çevirmek** 生分，疏远，不再来往：Yavaş yavaş onlara arka çevirdim. 我慢慢和他们疏远了。(*-e*) ～ **çıkmak** 做后台，做靠山，撑腰，保护：Pis hayvana mı arka çıkıyorsun? 难道你要为这可恶的畜生撑腰吗？Kimse arka çıkmadığı için şimdiye kadar bir işe girememişti. 因为没有后台，他至今也没有找到工作。～ **kapıdan çıkmak** (因考试不及格)肄业；灰溜溜地离开：Yıllarca fabrikada çalıştı, hiç bir iş öğrenemedi, arka kapıdan çıkmış. 他在工厂工作了几年，什么也没有学到，灰溜溜地离开了。～ **kapıdan mezun olmak** (因考试不及格)肄业；灰溜溜地离开 ～ **müziği** 衬托音乐，配乐 ～ **olmak** 做后台，做靠山，撑腰，保护 ～ **plânda** 次要的，不重要的 ～ **sarnıç** 〈解〉后脑勺 ～ **üstü** 仰面，脸朝天：Odanın tabanına arka üstü serildi gitti. 他被人仰面朝天推倒在地板上。～ **vermek** 支持，做后盾 (*-i*) ～**da bırakmak** ①超越，把…甩在后面：Geyik düzlükte aslanı arkada bırakmış. 在平地，鹿把狮子甩在了身后。Uyandığımız zaman üçte birini arkada bırakmışızdır başlanan günü. 我们一觉醒来时，这一天已经过了三分之一。②(对亡者而言)抛舍：Üç evlâdını arkada bırakıp göçüp gitti. 他抛舍下他的 3 个孩子，撒手人寰。～**da gezmek** 追求 ～**da kalanlar** 一个人去世或出远门时抛下的亲人，遗属，孤儿寡母：Babaları ölünce arkada kalanlar perişan oldular. 父亲一死，留下的孤儿寡母乱成一团。～**da kalmak** 落后，滞后 ～**dakiler** 一个人去世后或出远门而抛下的亲人，遗属 ～**dan** ～**ya** 悄悄地，背地里：Öyle insandır ki, arkadan arkaya dedikodu yapar. 他就是这样的人，净在背地里说闲话。～**dan düşman, yüzüne dost** 两面派的，当面是人背后是鬼的 ～**dan gelmek** 跟着，随着：Çocuklar arkadan geliyorlar. 孩子们正在后面跟着。～**dan konuşmak** 背后说坏话 ～**dan söyelmek** 背后说坏话：Arkadan söylemek doğru değil. 背后说人坏话是不对的。～**dan vurmak** 【转】从背后捅刀子，暗算：Ben dost görünüp arkadan vurmaya kalkışanlardan nefret ederim. 我讨厌当面说好话背后捅刀子的人。～**dan vurulmak** 遭暗算 (*-in*) ～**sı alınmak** 被结束，被中止，被遏止：Kaçakçılığın arkası alındı. 走私活动已被遏制。～**sı** ～**sına** 相继：Biri küçük,

ikisi benden büyük üç kardeşim de arkası arkasına hastalanıp dünyaya gözlerini yumdular. 我的一个弟弟和两个哥哥也相继病逝。**～sı gelmek** 继续，连续 **～sı kavi** ①后台硬的，有恃无恐的 ②(天冷时)穿得暖的 (*-in*) **～sı kesilmek** 耗尽，结束，完结：Ameliyattan sonra ağrılarının arkası kesildi. 手术之后，他的疼痛消失了。Kar bir kere yağmağa başladı mı nisan sonlarına kadar bir daha arkası kesilmez, bütün yollar kapanır. 又开始下雪了，可能不停地一直下到 4 月底也不会结束，所有的道路都会被封住。**～sı mihrapta olmak** 有靠山，有依靠 **～sı olmamak** ①结束，完结 ②没有后台，没有人撑腰，没有靠山 **～sı pek** ①穿得暖的 ②有靠山的，后台硬的，有恃无恐的 **～sı sıra** 紧随其后：～sı sıra koşmak 紧跟着跑 Arkanız sıra oğlunuz da geldi. 您的儿子也跟在您身后来了。Durdu, etrafına şöyle bir baktı ve arkası sıra yürüyenin kim olduğunu anlamağa çalıştı. 他停了下来，四周看了看，想搞清楚是谁跟在他的后边。**～sı üstü** 从背后，向后：Arkası üstü düştü. 他向后摔倒了。**～sı yere gelmemek** 坚不可摧，坚如磐石，不可战胜，战无不胜：Çok akıllı, bilgili, becerikli birisi, arkası yere gelmez. 明智、有知识而又有经验的的人是不可战胜的。**～sı yufka** ①没有下一道菜 ②【转】衣衫单薄：Çocuğun arkası pek yufka, üşüyecek. 这孩子衣衫单薄，会冷的。③【转】无依无靠的，没有后台的：O bu işi beceremez, arkası yufka. 他没有后台，这事他干不了。**～sına almak** ①背起，驮起 ②【转】支持，撑腰 (*-in*) **～sına bakmadan** 义无反顾地，头也不回地：Yürüyorum arkama bakmadan yürüyorum. 我走着，头也不回地走着。(*-in*) **～sına dönüp bakmak** 回头看：Her adım attıkça arkasına dönüp bakıyordu. 他一步一回头。(*-in*) **～sına düşmek** ①锲而不舍 ②追随，跟随，尾随，紧跟；追赶：O sırada oradan bir geyik geçmiş, aslan tavşanı bırakmış, geyiğin arkasına düşmüş. 正在此时，一只鹿从那里经过，狮子放下兔子去追鹿。Tilkinin biri, arkasına düşen avcılardan kurtulayım derken karşısına bir oduncu çıkmış. 有一只狐狸在摆脱猎人的追捕时遇到了一个樵夫。(*-in*) **～sına takılmak** ①锲而不舍 ②追随，跟随，尾随，紧跟；追赶：Kurdun biri bir koyun sürüsünün arkasına takılmış. 有一只狼尾随着羊群。(*-in*) **～sında dolaşmak** ①锲而不舍 ②跟在(某人)身后转，纠缠；陪同，跟着随时听从吩咐：Beni o işe razı etmek için arkamda çok dolaştı. 他一直缠着我要我同意那件事。(*-in*) **～sında gezmek** ①锲而不舍 ②跟在(某人)身后转，纠缠；陪同，跟着随时听从吩咐 (*-in*) **～sında yumurta küfesi olmamak** 没有什么可顾忌的，无后顾之忧：Arkanda yumurta küfesi olmadığına göre ona yardım kesersin. 你没什么可顾忌的，别去帮他了。Arkasında yumurta küfesi yok ya! 他已没有后顾之忧了。(*-in*) **～sından** 背后，背地里，私下里：birini ～sından övmek 背后夸奖某人 (*-in*) **～sından ağlaşmak** 跟在后边哭闹：Analarına çok düşkün olan komşunun çocukları, o bir yere gidince arkasından ağlaşıyorlar. 邻居家的几个孩子一步也离不开妈妈，妈妈走到哪儿，他们就闹到哪儿。**～sından atlı kovalamak** 不必要地急于干某事 **～sından atıp tutmak** 背后说坏话：Sen onun arkasından söylüyorsun, o da senin arkandan atıp tutuyor, sonra birgün birbirinize geçeceksiniz. 你背后说他的坏话，他也背后说你的坏话，以后总有一天要打起来。(*-in*) **～sından gelmek** 跟着，随着：Eve kadar arkamdan geldi. 他一直跟我到家。**～sından konuşmak** 背后说坏话 (*-in*) **～sından koşmak** ①套近乎，纠缠，追求：Sevdiği kızın arkasından koştu ama muvaffak olamadı. 他追求他所爱的姑娘，可是没有成功。②非常关心呵护 ③投入：Bu işin arkasından çok koşuldu. 他对这事很投入。**～sından sapan taşı yetişmemek** 飞也似地跑，飞跑，飞快地跑 **～sından söylemek** 背后说坏话：O toplantıda arkamdan söyleyenlerin kimler olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. 我已经搞清楚是谁在那次会议上说了我的坏话。**～sından teneke çalmak** 极力贬低，肆意嘲弄，起哄：Kazadan ayrılırken arkasından teneke çalmışlar. 事故中，他临阵脱逃，受到大伙儿的嘲笑。**～sını almak** ①结束，完成，干完：İşlerin arkasını alınca dinleneceğim. 这些工作做完我再休息。②制止，中止 **～sını bırakmak** ①放弃 ②漠不关心，置之不理 (*-e*) **～sını çevirmek** 生分，疏远，不再来往 (*-e*) **～sını dayamak** 相信某人的支持，以某人为后台 (*-e*) **～sını dönmek** 转身不理睬：Sonra kıza arkasını dönmüş; iki kibirli kızıyla birlikte acele acele çıkıp gitmiş. 然后，她转过身去，不再理睬那女孩，带着两个骄傲的女儿急匆匆地走了。**～sını**

getirememek 有始无终，虎头蛇尾，不了了之 (*-in*) **～sını sıvamak** 奉承，拍马屁 (*-in*) **～sını sıvalamak** 奉承，拍马屁 (*-e*) **～sını vermek** 以(某人)为后台 **～ya bırakmak** 推迟，往后推：Bu işi arkaya bırakacak, önce geziye çıkacak. 他将把这件工作往后推，先去旅行。**～ya dönmek** 转身：Arkaya döndüğüm sırada, kızarak gitmiş. 我一转身的工夫，他生气走了。**～ya kalmak** 落后 **～ya koymak** 推迟，往后推

arkaç, -cı *is.* 【俗】❶羊圈 ❷山坡上羊群避风的地方 ❸漫坡

arkadaş *is.* 伙伴，朋友，同伴，同事：çalışma ～ı 同事 hayat ～ı 生活伴侣，老伴 kız ～ 女朋友 okul ～ı 同学 sınıf ～ı 同学 silâh ～ı 战友 yol ～ı 旅伴 Onlar ta çocuklarından beri arkadaştır. 他们从小就是朋友。Çok iyi bir arkadaştı, eli pek açıktı. 他曾经是一个很好的朋友，非常慷慨大方。Kişi arkadaşından bellidir. 【成】观其友知其人。◇～ **canlısı** 讲义气的，够哥们的 ◆**Arkadaş değil arka taşı.** 成事不足，败事有余；帮倒忙；越帮越忙。

arkadaşça [arkada'şça] *zf.* 友好地，衷心地

arkadaşlık, -ğı *is.* 友谊，伙伴关系，友情 ◇(*-e*) ～ **etmek** 共事，做伴，情投意合，陪伴：O kopukla arkadaşlık etme. 别同那个浪荡子交朋友！Havadan nem kapan insanlarla arkadaşlık etmek zordur. 疑心重的人不好相处。İşim olmasa, sana arkadaşlık ederim. 我要是有空，会去陪伴你的。～ **kurmak** 交朋友：İnsanları iyice tartmadan arkadaşlık kurmayın. 对一个人没有全面了解之前不要同他交朋友。

arkaik (法) *is.* 古的，古老的，古代的

arkaizm (法) *is.* ❶古语，古词 ❷古风，古体

arkalamak (*-i*) ❶背，背负 ❷【转】支持，保护，帮助，做后盾，当后台

arkalanmak (*nsz*) ❶ arkalamak 的被动态 ❷(*-e*) 【转】依仗，依靠，以…为后盾

arkalı *is.* 有后台的，有后盾的

arkalık, -ğı *is.* ❶【旧】室内穿的一种无袖短式厚外套 ❷靠背：sandalyenin ～ı 椅背 ❸搬运夫背上垫的垫子

arkalıklı *s.* 有靠背的

arkalıksız *s.* 无靠背的

arkamak (*nsz*) (从背后)绕行，绕过

arkasız *s.* ❶无靠背的 ❷无后台的，无后盾的，孤立无援的

arkebüz (法) *is.* 15 世纪开始使用的一种火枪

arkeen (法) *is.* 〈地〉太古代

arkegon (法) *is.* 〈植〉颈卵器

arkeolog (法) *is.* 考古学者

arkeoloji (法) *is.* 考古学

arkeolojik (法) *s.* 考古学的

arkeopteriks (法) *is.* 始祖鸟

arkıt *is.* 【俗】(农村房门后的)横木

arkoz (法) *is.* 〈地〉长石砂岩

arktik (法) *s.* 北极的：～ kuşak 北极带

arlanmak (*nsz*) 感到害羞，惭愧，害臊，感到羞耻：Onda arlanmak diye bir şey yoktur. 他不知道什么叫羞耻。Ramazan günü alenen meyveli gazoz içmeye arlanmıyor musunuz? 你们在开斋节当众喝果子汽水不觉得害臊吗？

arlanmaz *s.* 无耻的，不要脸的

arlı *s.* 害羞的，害臊的，诚实的，有耻羞心的

arma [a'rma] (意) *is.* ❶(国家、朝代、城市或家族的)纹章，徽章 ❷【俚】珠宝 ❸〈海〉船帆缆装置，索具 ❹【俚】训斥，斥责 ◇～ **budatmak** 刮断帆缆 ～ **donatmak** 安装帆缆，安装索具 ～ **soymak** 卸去帆缆，拆除船上的索具 ～ **uçurmak** 刮断帆缆

armada (意) *is.* 舰队

armador (意) *is.* ❶(船上的)索具操作人员 ❷船主 ❸舰船修理工 ❹有经验的海员

armadura [armadu'ra] (意) *is.* ❶〈海〉台架，支架 ❷〈建〉钢筋，骨架

armağan *is.* ❶礼物，赠品：Armağanım küçük bir şey, ama bununla size verdiğim duygular çok büyük. 礼轻情意重。❷聘礼：nişan ～ı 聘礼 Bunu onuruna yediremedi ve armağanları geri göndererek nişanı bozdu. 她认为此事有失体面，于是退回聘礼，毁了婚约。❸奖，奖品，奖章，奖金：Nobel ～ı 诺贝尔奖 ◇～ **etmek** ①赠送：Evsahibi onlara firuze mavisiyle boyanmış bir araba armağan etti. 房主送给他们一辆蓝绿色的大车。②奖给：Sınıfını başarıyla geçmiş, kendisine bir kol saati armağan edilmiştir. 他顺利地通过了升级考试，还收到了一块奖品手表。

armak (*nsz*) ❶疲劳，疲乏，疲倦 ❷精力衰竭，变衰弱

armalı *s.* 【俚】含糊其词的，摸棱两可的：～ söz (或 konuşma) 含糊的话，模棱两可的话 Armalı sözlere karnımız tok. 摸棱两可的话我们已经听够了。

armatör (法) *is.* 船主，船东

armatür (法) *is.* 〈电〉转子，电枢，衔铁，引铁磁舌

armoni (法) *is.* ❶〈乐〉和声，谐调 ❷调和，融洽，协调，一致

armonik (法) *s.* ❶和声的 ❷和谐的，协调的

armonika [armoni'ka] (意) *is.* ❶口琴 ❷手风琴

armonize (法) *s.* 〈乐〉加和声的，加调合音的

armonyum (法) *is.* 风琴，簧风琴

armudî [armu:di:] *s.* 梨形的

armudiye [armu:diye] *is.* 梨形金护符

armut, -du (波) *is.* ❶〈植〉梨子，梨树(*Pirus communis*) ❷【俚】特别笨的，大笨蛋 ◇～ **ağa** 【俚】傻瓜，笨蛋，粗人，山野村夫 **～tan kundura olmamak** 【成】缘木求鱼 **～un sapı var, üzümün** (或 **kirazın**) **çöpü var demek** 鸡蛋里挑骨头，吹毛求疵。◆**Armut pis ağzıma düş.** 天上掉馅饼。**Armudun iyisini** (**dağda**) **ayılar yer.** 傻人自有傻福气。**Armudun önü, kirazın sonu.** 梨先樱桃后；有的东西新的好，有些东西旧的珍贵。

armut kabağı *is.* 〈植〉一种果实为梨形的观赏性瓜类植物

armut top *is.* 〈体〉(练习拳击用的)吊袋

armuz (希) *is.* 〈海〉(舰船甲板的)接缝

Arnavut, -du Ⅰ *öz.is.* 阿尔巴尼亚人 Ⅱ *s.* 阿尔巴尼亚人的

Arnavut biberi *is.* 一种小而圆的又特别辣的红辣椒

Arnavut ciğeri *is.* 用羊肺煎制的一道菜

Arnavutça [arnavu'tça] *öz.is.* 阿尔巴尼亚语

Arnavut kaldırımı *is.* 用大小不等的石块铺成的马路，石子路

Arnavutlaşmak (*nsz*) 成为阿尔巴尼亚人，阿尔巴尼亚化

Arnavutluk, -ğu *öz.is.* 阿尔巴尼亚(欧洲)

arnika [arni'ka] (意) *is.* 〈植〉山羊车(*Arnica*)

aroma [aro'ma] (法) *is.* ❶香气，香味，芳香 ❷(餐饮业使用的)香料

aromatik (法) *s.* 香的，芳香的

arozöz (法) *is.* 洒水车，水罐车：Yaz günleri, belediye, toz kalkmasın diye caddeleri arozözle sulatıyor. 夏天，为了防止扬尘，市政当局用洒水车在大街上洒水。

arp *is.* 〈乐〉竖琴

arpa *is.* ❶〈植〉大麦(*Hordeum vulgare*) ❷【俚】钱：Bu iş için biraz arpa gerek. 这件事需要花点儿钱。◇～ **boyu kadar gitmek** 一点一点往前蹭，推进缓慢 ～ **küspesi** (或

posası) 啤酒酒糟 **～ şehriye** 一种大麦粒形的通心粉 **～sı az gelmek** 未受足够的惩罚 **～sı çok gelmek** 变得热心于，热衷于 **◆Arpa eken buğday biçmez.** 种瓜得瓜，种豆得豆。**Arpa ektim, darı çıktı.** 事与愿违。**Arpa ununda kadayıf olmaz.** 大麦面做不成点心，黑面做不出白馍馍。

arpacı *is.* ❶卖大麦的人 ❷【俗】贼，小偷 ◇～ **kumrusu gibi düşünmek** 苦思冥想不知如何是好：Odasında kendi içine kapanır, arpacı kumrusu gibi düşünür. 他把自己关在房间里冥思苦想，左右为难。

arpacık, -ğı *is.* ❶麦料肿 ❷(枪支的)准星 ❸大麦料形的通心粉 ◇～ **soğanı** 葱苗

arpacılık, -ğı *is.* ❶销售大麦 ❷【俗】偷窃，盗窃

arpağan *is.* 【俗】野生大麦

arpalama *is.* ❶(牛马的)蹄皮炎 ❷(牲畜)因过量食用大麦而患的一种病

arpalamak (*nsz*) 牲畜因饲料而患病

arpalık, -ğı *is.* ❶大麦田，大麦地 ❷存放大麦的地方 ❸(牲畜的)牙口 ❹【旧】宗教人士的薪俸 ❺【旧】奥斯曼帝国时代付给苏丹母亲和女儿的份钱 ❻【转】只得利而不付出的人或地方 ◇～ **yapmak** 占便宜，吃白食

arpa suyu *is.* 【旧】啤酒

arpej (法) *is.* 〈乐〉琶音

arsa [a'rsa] (阿) *is.* 地皮，宅基地：Arsa satışından yükünü tutmuş oldu. 他炒卖地皮发了大财。Arsanın enini boyunu ölçtüm. 我测量了这块地皮的长和宽。

arsenik (法) *is.* 〈化〉砷(As)

arsıma *is.* 干涉，武装干涉

arsıulusal *s.* 【旧】国际的

arsız *s. ve is.* ❶无耻的，不要脸的，脸皮厚的 ❷无礼的，莽撞的，被宠坏的，没教养的(孩子)：Arsız çocuklar sevilmezler. 没礼貌的孩子没人喜欢。Bir hafta içinde o arsız çocuğu muma döndürdü. 一个星期之内，他就把那个被惯坏的孩子给治住了。Arsız kız, ne kımkımlanıyorsun? 你这女孩没礼貌，干吗吞吞吐吐的？❸疯长的(杂草) ❹贪婪的，贪得无厌的：Arsız bir tabiatım var. Ne görsem içim çeker. 我这个人天生贪心，见什么都动心。◇～ ～ 无耻地；无礼地；贪婪地

arsızca *s. ve zf.* 脸皮有点厚的，不大懂礼貌的，有些贪婪的：～ bir çocuk 不大懂礼貌的孩子 Arsızca her şeyi istiyor. 他贪心不足什么都想要。

arsızlanmak, arsızlaşmak (*nsz*) ❶无耻，不要脸，脸皮厚 ❷无礼，莽撞，没教养 ❸贪得无厌

arsızlık, -ğı *is.* ❶厚颜无耻，不要脸，脸皮厚 ❷无礼之举，莽撞，没教养行为 ❸贪婪，贪得无厌 ◇～ **etmek** ①厚颜无耻，不要脸，脸皮厚 ②无礼，莽撞，没教养 ③贪得无厌

arslan *is.* 〈动〉狮子(*Feliz leo*)：İki arslan bir posta sığmaz. 【成】一山不容二虎，一国不容二主。◇～ **payı** 最大的一份，最好的一份

arş[1] (阿) *is.* 九重天，九霄云外：El elden üstündür ta arşa kadar. 【成】山外有山，天外有天；人贵有自知之明。

arş[2] (阿) *ünl.* 【旧】〈军〉齐步走！

arş[3]**, arşe** *is.* ❶〈乐〉琴弓 ❷(电车或电力机车的)受电弓

arşın *is.* ❶【旧】(长度单位，约 0.68 米)阿尔申：Herkesin arşınına göre bez vermezler. 【成】不能因人而异坏了规矩。❷约一步的距离，一大步：Yolu birkaç arşınla bitirverdik. 这点儿路我们几步就走到了。◇～ ～ ①大段大段地，大块大块地：Kumaşları arşın arşın kesip dağıttılar. 他们把这些布料撕成一大块一大块的，分给了众人。②【转】大量，很多：Nişanlılar birbirlerine arşın arşın öpücük yolladılar. 这对未婚夫妻互相吻起来没完没了。**～a vurmak** 以阿尔申为单位测量 **～ları açmak** 【俚】甩开步子走，大步走

arşınlamak (*-i*) ❶以阿尔申为单位测量 ❷大步走，甩开步子走

arşidük (法) *is.* (古奥地利)大公，王子

arşiv (法) *is.* 档案 ◇～ **karıştırmak** 【俚】男女在桌子底下做爱

arşivci *is.* 档案保管员，档案专家

arşivlemek (*-i*) 记入档案，载入史册，归档

art, -dı *is.* *ve s.* 后面，背面，另一面(的)：～ kapı 后门 ～ teker (自行车)后轮 Güneş dağların ardında kayboldu. 太阳消失在山那边。◇～ **～a** 一个接一个，一个跟着一个：İkisi art arda içeri girdiler. 两个人鱼贯而入。～ **düşünce** 真实的意图，真正的想法，不可告人的目的 ～ **elden** 阳奉阴违地 ～ **eteğinde namaz kıl** 有好习惯的，贤慧的(女人) ～ **kapıdan çıkmak** 【转】不成功，失败 ～ **niyet** 真实的意图，真正的想法，不可告人的目的：Art niyetli ortaklığını nihayet gagasından yakaladık. 我们终于抓住了你那有着不可告人的目的的合伙人的把柄。**～ı arkası kesilmemek** 络绎不绝，接二连三，不停地：Artık soğuklar başlamıştı, yağmurların ardı arkası kesilmiyor, bazen sulu sepken kar bile düşüyordü. 天已经开始变冷了，雨下个不停，有时甚至还夹带着雪花。**～ı ～ına** 络绎不绝地，接二连三地，连续不断地，没完没了地，喋喋不休地 **～ı kesilmek** 山穷水尽，穷途末路 **～ı sıra** 一个接一个地，紧紧地：～ı sıra gelmek 接踵而至，接踵而来 (*-i*) **～ına bırakmak** 留一手 (*-in*) **～ına düşmek** ①落后于 ②追求：Dişi köpek kuyruğunu sallamayınca, erkek köpek ardına düşmez. 【成】母狗不掉尾，公狗不上身。**～ına kadar açık** (门窗等)大开的：Büyük kapının iki kanadı da ardına kadar açıktı. 两扇大门也完全敞开了。(*-i*) **～ına koymak** 留一手：Senin tehditlerin beni yıldıramaz, elinden geleni ardına koyma. 来吧！有什么招数全使出来吧！你吓不倒我。Tehditlerine kulak asmam, elinden geleni ardına koyma. 我不怕你的威胁，来吧！有什么招数全使出来吧！**～ından atlı kovalamak** 不必要地急于干某事 **～ından sapan taşı yetişmemek** 飞也似地跑，飞跑，飞快地跑 **～ından** (*-in*) 之后：Ölen papağanının ardından aylarca yas tuttu. 她的鹦鹉死了，她难过了好几个月。**～ından yetişmek** 追上，赶上：Koştum ama ardından yetişemedim. 我跑步都没能追上他。**～ını almak** 完成，结束 **～ını bırakmamak** 锲而不舍地追求 **～ını getirmek** 完成，结束 (*-in*) **～ını kesmek** 停止，结束，中止，制止，防止：Yardımın ardını kesti. 他已停止了援助。

artağan *s.* 丰富的，充足的，丰收的，高产的，多产的

artağanlık, -ğı *is.* 丰富，充足，丰收，高产，多产

artakalmak (*nsz*) ❶用剩，花费后剩余；还剩下(若干时间、路程等) ❷超出，超过 ❸活得比…长久，还活着，在世；安然无恙；保留下来，保存下来

artam *is.* ❶优点，长处 ❷优越性，优越处，优势(地位) ❸特长；特点，特性

artamak 见 artakalmak

artamlı *s.* ❶应得的，应受的 ❷有才能的，有才干的；有本领的

artan Ⅰ *s.* ❶用剩下的，剩余的 ❷增加的，增长的；扩大的，提高的 Ⅱ *is.* 剩余物；遗迹；残余

art avurt *is.* 〈解〉颊囊的后部：～ ünsüzü 〈语〉舌边辅音

art bölge *is.* 腹地，内地

artçı *s.* *ve is.* ❶〈军〉殿军，殿后部队 ❷拟古主义的；拟古主义者 ❸残余的，后续的：～ deprem 余震

artçılık, -ğı *is.* ❶〈军〉殿后 ❷拟古主义

art damak *is.* 〈解〉软腭：～ üsüzü 软腭辅音

arter (法) *is.* ❶〈解〉动脉 ❷【转】大动脉，交通要道

arterioskleroz *is.* 〈医〉动脉硬化

arterit (法) *is.* 〈医〉动脉炎

artezyen (**kuyusu**) (法) *is.* 自流井，喷水井

artı *is.* ve *s.* 〈数〉加号；正的：～ sayı 〈数〉正数 ～ kutu 正极 ～ elektrik 正电 ～ ürün 剩余产品

artı değer *is.* 〈哲〉剩余价值

artıcı *s.* 过多的，过度的，过分的：～ şekilde 多余地，过分地，过多地

artı emek *is.* 〈哲〉剩余劳动

artık, -ğı Ⅰ *s.* ❶多余的，剩余的：～ yemek 残汤剩饭 ～ kumaş 布头，碎布头 sofra ～ı 残汤剩饭 ❷多的，更多的 Ⅱ *is.* ❶剩余物，多余物：köy ekonomisi mamulleri ～ları 剩余农产品 kumaş ～ı 布头，碎布头 yemek ～ı 残汤剩饭 İnsan gönlünün artığını söyler. 【成】笑话吐真言；言多必失。❷遗迹，残迹；残余：feodalizm ～(lar)ı 封建残余 ❸废料，废物，垃圾，残渣：fabrika ～ları 工厂废料 kereste ～ları 碎木片 petrol ～ları 石油废渣 ❹〈化〉沉淀(物) Ⅲ *zf.* ❶今后，从此，再：Artık ben gelmiyeceğim. 今后我不会再来了。Bana boşuna dil dökme, artık inandıramazsın. 省省吧！别给我戴高帽子了，你再也骗不了我了！Çiftçi baltasını atmış elinden, artık o ağacı kutsal bilip gözü gibi bakmış. 农夫扔下斧子，从此把树视若神明，爱护备至。❷已经：Artık yaz geldi. 夏天已经到了。Of, bıktım artık! 哎哟，我已经烦透了！❸另外，还：Benim artık bir tek kaygım var. O da, şu kızı başgöz etmek. 我还有一个心愿，那就是为这姑娘找一个婆家。❹该，应该：Evlâtlarım, ben artık bu dünyadan gidiyorum. 孩子们，我就要死了。Hadi yavrum, bin artık trene. Vakit tamam. 快点儿！我的孩子，该上车了！时间到了！◆**Artık mal, göz çıkarmaz.** 手中有粮，心中不慌。

artık değer *is.* 〈经〉剩余价值

artık emek *is.* 〈经〉剩余劳动

artık gün *is.* 闰日(闰年 2 月份的第 29 天)

artıklama *is.* ❶ artıklama 的动名词 ❷长篇大论，废话连篇

artıklamak (*nsz*) 【俗】剩饭剩菜

artıklık, -ğı *is.* ❶过多，过剩，多余 ❷优越性，优势(地位)

artık yıl *is.* 闰年

artım *is.* 【俗】增加，增多：nüfus ～ı 人口增加 sürat ～ı 增加速度

artımlı *s.* 完全膨胀的(米饭等)；加快的，加速的

artın *is.* 〈化〉阳离子，正离子

artırılmak (*nsz*) artırmak 的被动态

artırım *is.* ❶节省，节约，节俭，经济 ❷出高价，(拍卖时)竞价

artırma *is.* ❶ artırmak 的动名词：Demirde ısınınca oylumunu artırma özeliği vardır. 铁有热胀冷缩的属性。❷拍卖：Parası az olan esnaflar bu artırmaya katılamazlar ve "hayvan terli" derler. 钱少的小商贩们没有参加这次拍卖会，嫌东西太贵。

artırmak (*-i*) ❶ artmak 的使动态：Allah artırsın! 愿真主赐福！Banka sermayesini artırdı. 银行增加了投资。Fabrika üretimi artırdı. 工厂增加了生产。❷竞价，出高价 ❸节省，节约，节俭，积攒：Parasının bir kısmını artırdı. 他攒了一些钱。Dişinden tırnağından artırdığı paralarla oğlunu okuttu. 他节衣缩食攒钱供他儿子上学。Bu paraları nasıl dişinden tırnağında artırdığını hatırlamıyor musun? 难道你不记得这些钱是如何节衣缩食攒下来的吗？❹超出，超过限度

artış *is.* artmak 的动名词：fiyat ～ları indeksi 物价上涨指数 Kalkınma hızı önemli bir artış kaydetti. 发展速度取得了明显的增长。Doğum kontrolü hızlı nüfus artışını durduracaktır. 计划生育将防止人口的快速增长。

artı uç *is.* 〈化〉阳极，正极，屏极

artist (法) *is.* ❶艺术家 ❷艺人，演员：sinema ～i 电影演员 Temsilden sonra artistler çok

alkışlandılar. 演出结束后，演员们赢得了热烈掌声。◇～ **gibi** 亭亭玉立的，楚楚动人的，妩媚的

artistik (法) *s.* 艺术的，富有艺术性的：～ bir fotograf 艺术照

artistlik, -ği *is.* ❶艺术家或艺人从事的职业 ❷艺术家或艺人的身份或资格

artlık, -ğı *is.* 后记，跋

artma *is.* artmak 的动名词：Patateste bu yıl üretim artması nedeniyle ucuzluk oldu. 今年土豆产量高，价格就便宜了。Annesinin asıl korkutan şey, kızının gittikçe çehresindeki kirli sarı rengin artmasıydı. 使母亲真正担心的，是她的女儿的脸色越来越蜡黄。

artmak[1], -ğı *is.* 【俗】大褡裢

artmak[2], -ar (*nsz*) ❶增加，增多：Masraf arttı. 支出增加了。❷剩余，富余，节省：Üç metre kumaştan bir takım elbise çıktıktan sonra bir parça arttı. 3 米布料做一套衣服之后还剩下一块。Yemek arttı. 饭剩下了。İşten artmaz, dişten artar. 【成】吃不穷，穿不穷，算计不到才受穷。❸上涨，上升：Altın fiyatları arttı. 金价上涨了。Geçen yılın aralık ayında, bir önceki aya göre toptan eşya fiyatları yüzde 3.9, tüketici fiyatları yüzde 3.4 oranında arttı. 去年 12 月与前一个月相比，批发价上涨了 3.9%，消费价上涨了 3.4%。

art oda *is.* 〈解〉后眼房

artrit, -di *is.* 〈医〉关节炎

artsız arasız *zf.* 不间断地，连续不断地，络绎不绝地

arvana *is.* 母骆驼

Artvin *öz.is.* 阿尔特温(土耳其省、市)

aryetta *is.* 〈乐〉小咏叹调

aryoso *is.* 〈乐〉咏叙调

art zamanlı *is.* 〈语〉历时性的，贯时性的：～ dil bilimi 历时语言学

art zamanlılık, -ğı *is.* 〈语〉(语言发展的)历时性，贯时性

aruz [aru:z] (阿) *is.* 韵律学，作诗法，诗体法 ❷立在帐蓬中央支撑帐蓬的木桩

aruzcu *is.* 韵律学者，诗体学者

arya (意) *is.* 〈乐〉咏叹调

Aryanizm (法) *öz.is.* 〈宗〉阿里乌斯教派的教义

arz[1] (阿) *is.* 呈送，呈报，汇报，呈递，报告：～ ve talep 〈经〉供求 ◇～ **etmek** ①呈送，呈报，呈递，汇报，报告 ②致敬：Arzederim. 此致敬意！

arz[2] (阿) *is.* 【旧】❶陆地，土地 ❷地球，地面 ❸国家

arz[3] (阿) *is.* 【旧】❶宽度 ❷〈地〉纬度圆，〈天〉黄纬圈：～ derecesi 〈地〉纬度

arzanî [arza:ni] (阿) *s.* 【旧】横向的，横切的，截断的，截线的

Arzıtilek, -ği *öz.is.* 〈天〉水星

arziyat [arziya:t] (阿) *is.* 【旧】地质，地质学

arzu [arzu:] (波) *is.* ❶愿望，希望，要求：Arzunuzu öğrenebilir miyim? 您有什么要求吗？Doktor olmak en büyük arzusuydu. 当医生是他最大的愿望。❷欲望；性欲：yaşam ～su 生存欲望 ◇～ **buyurmak** (通常用于受尊敬的人)希望，要求，请求，命令 ～ **doğmak** 希望，意欲，想要 ～ **duymak** 希望，要求，需求 ～ **etmek** ①希望，要求：Hasta, olmayacak şeyler arzu ediyordu. 这个病人有一些想入非非的要求。Ne arzu ediyorsunuz? 您要点儿什么？②有性欲 ～ **uyanmak** 希望，要求 ～ **vermek** 使希望，使要求 ～**ya düşmek** 希望，要求 ～**ya kapılmak** 怀有欲望：Behimî arzulara kapılmak insanlığa lekedir. 抱有种种畜生般的欲望是对人性的污辱。～**yu öldürmek** 打消某种愿望：O kadar üstüme varma, icbar arzuyu öldürür. 你别这么逼我！强人所难也就忒没劲了！

arzuhal, -li [arzuha:l] (阿) *is.* 申请书 ◇～ **gibi** (或 **kadar**) 很长的(信)

arzuhalcı *is.* 以代写书信填写表格为业的人

arzuhalcılık, -ğı *is.* 代写书信或填写表格：Postahane önünde arzuhalcilik yaparak para kazanıyordu. 他在邮局前为人代写书信挣钱。

arzulamak (*-i*) 希望，愿意，要求

arzulu *is.* 希望…的，有要求的，有欲望的

AS 【缩】欧盟条约(Avrupa Birliği Sözleşmesi)

As *is.* 〈化〉砷

as[1] *is.* 〈动〉白鼬(*Mustela erminea*)

as[2] *is.* ❶(色子、骨牌中的)一点，幺，(扑克牌中的爱司) ❷【转】第一流人物，好手，能手，最好的，顶尖好手，王牌，大王，巨头，要人

as[3] (阿) *is.* 〈植〉香桃木

as[4]**, -ssi** *is.* 巡逻，巡察；守夜人，更夫

as- 复合词的第一部分，表示"下级的，级别较低的；副职，助理"等意义。如：asbaşkan 副总统，副主席 asteğmen 少尉

asa [asa:] (阿) *is.* ❶权杖：mareşallik ～ı 元帅杖 ❷手杖，拐棍

asabî [asabi:] (阿) *s. ve zf.* ❶〈解〉神经的，神经系统的：～ hastalık 神经系统疾病 ❷【转】神经的，爱发火的，易怒的，性急的，烦躁的：Ali salonda asabî dolaşıyor, bazı küçük vazoların, resimliklerin, heykellerin yerlerini değiştiriyor. 阿里烦躁地在大厅里走来走去，把有些小花瓶、画框、雕像换了换位置。

asabîleşmek (*nsz*) 生气，发怒，发神经

asabîleştirmek (*-i*) asabîleşmek 的使动态

asabîlik, -ği *is.* 易怒，性急

asabiye (阿) *is.* ❶神经系统疾病学 ❷(医院的)神经科

asabiyeci *is.* 神经科大夫

asabiyet (阿) *is.* 神经质，易激动，烦躁

asabiyetle *zf.* 神经质地，性急地，烦躁地

asal *is.* 基础的，基本的，根本的，主要的：～ sayı 〈数〉质数，系数 ◇～ **gazlar** 〈化〉稀有气体

asalak, -ğı Ⅰ *s.* 寄生的 Ⅱ *is.* 寄生虫，寄生植物

asalak bilimi *is.* 寄生虫学，寄生物学

asalaklık, -ğı *is.* 寄生

asalet [asa:let] (阿) *is.* ❶贵族出身 ❷正式担任某种职务的人 ❸〈文〉委婉说法，婉言，雅语

asaleten [asa:'leten] (阿) *zf.* 主事地 ◇～ **atamak** 正式任命 ～ **tâyın** 正式就任

asamble[1] *is.* 会议，大会，议会，国会

asamble[2] (法) *is.* (舞蹈)并合(单脚跳起，落下时两脚交叉并拢)

asansör (法) *is.* 电梯：yük ～ü 货运电梯 Asansör nerededir? 电梯在什么地方？Asansörle yukarı çıkabilir miyim? 我可以乘电梯上去吗？

asansörcü *is.* 电梯司机，饭店里的电梯服务员

asansörlü *s.* 装有电梯的，有电梯的

asap [a:sa:p] (阿) *is.* 神经

asar [a:sa:r] (阿) *ç.is.* 作品

asarıatika [a:sa:'rıati:ka] (阿) *is.* 古迹，古物

asayiş [a:sa:yiş] (波) *is.* 安全，治安

asbaşkan [a'sbaşkan] *is.* 副主席

asbest (法) *is.* 石棉

asbestli *is.* 石棉的：～ tecrit 石棉隔热体，石棉隔热层

asbilinç, -ci *is.* 下意识，潜意识

aselbent, -di (波) *is.* ❶〈植〉安息香树 ❷安息香

asenkron (法) *s.* 异步的，不同期的：～ alternatör 异步交流发电机

asepsi (法) *is.* 〈医〉无菌法，防腐法

aseptik *s.* 〈医〉无菌的，防腐的

ases (阿) *is.* ❶【旧】守夜人 ❷〈史〉(奥斯曼帝国时期的)警察

asesbaşı [ase'sbaşı] *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时期的)警长

asetat (拉) *is.* 〈化〉醋酸盐，醋酸酯：sodyum ～ 醋酸钠

asetatlı *s.* 含醋酸盐的，含醋酸酯的

asetik (法) *s.* 〈化〉醋酸的：～ asit 〈化〉乙酸，醋酸

asetilen (法) *is.* 〈化〉乙炔

aseton (法) *is.* 〈化〉丙酮

asfalt (法) Ⅰ *is.* 沥青，柏油；(铺马路用的)沥青混合料：～ beton 沥青混凝土 Ⅱ *s.* 铺了沥青的：Asfalt cadde, ay ışığında sessiz akan bir dere gibi uzuyor. 柏油马路象一条月光下静静流淌的小河绵延而去。◇～ **bit** 【俚】大众牌汽车，大众汽车

asfaltlamak (*-i*) 用沥青混合料铺(路)：Karayolunu asfaltlıyorlar. 他们正在铺设柏油公路。

asfaltlanmak (*nsz*) 被铺上沥青：Cadde asfaltlandı. 街道已被铺上柏油。

asfaltlı *s.* 含沥青的

asgarî [asgari:] (阿) Ⅰ *s.* 至少，最少：～ ücret 最低工资 Bana asgarî üç gün izin veriniz. 您至少要给我 3 天假。Ⅱ *is.* 〈数〉最小值，极小值

ashap, -bı (阿) *ç.is.* 【旧】❶拥有者，主人 ❷见过先知穆罕默德并与之谈过话的人

ası *is.* asmak 的动名词 ◇ **～da kalmak** 搁置：Bu iş bundan fazla asıda kalamaz. 这件工作不能搁置太久。 **～da olmak** 搁置

asıcı *s.* ve *is.* ❶悬吊的，悬挂的：～ bağ 〈解〉(眼球晶状体的)悬韧带 ～ kas 〈解〉悬肌 ❷(执行绞刑的)刽子手

asık *s.* ❶生气的，愠怒的，绷着脸的，脸色难看的，愁眉苦脸的：suratı ～ 板着脸的，板着面孔的 Suratın neden asık? 你的脸色为什么这么难看？Yüzü her zaman asık olan Murat bile gülmekten kendini alamadı. 就连一向板着脸的穆拉特也忍不住笑了起来。❷被绞死的，被吊死的 ◇～ **suratla** 愁眉苦脸地；绷着脸地，生气地，愠怒地：Ağacı kesip devirdiği yerde bir adamın asık suratla oturmakta olduğunu görmüş. 在他砍树的地方，他看见有一个人愁眉苦脸地坐在那里。～ **suratlı** 愁眉苦脸的；绷着脸的，生气的，愠怒的

asıl, -slı (阿) Ⅰ *is.* ❶正本，原件：Diplamanızın aslını getiriniz. 请您把您毕业证的原件拿来！Mektubun kopyasını değil, aslını gördüm. 我看到的是信的原件，不是复印件。❷根源，真相：Bu haberin aslı yok. 这个消息系无稽之谈。İşin aslını öğrenince yüreğine iniyordu 了解了事实的真相，他很难过。Ⅱ *is.* ❶真实的，真正的：～ sayılar 〈数〉基数，纯数 Asıl hedef siz değilsiniz. 真正的目标不是您。Gece yarısı olup da herkes uykuya dalınca, lohusa odasında, beşiğin yanında henüz uyanık duran dadı kadın kapının açıldığını, asıl kraliçenin içeri girdiğini gördü. 夜半更深，所有的人都睡着了，只有婴儿房里坐在摇篮旁边的奶妈还醒者，看见门开了，真正的王后走了进来。❷最重要的，主要的：Asıl işleri dört senede yaptık. 最主要的工作我们已在 4 年内完成了。❸永久性的：Asıl köprü bitinceye kadar eğreti köprüden geçilecek. 在永久性的桥建成之前可以从临时性的桥上过。Ⅲ *zf.* 真正，实际上：Onun ne dik kafalı olduğunu asıl bilirim; burnu yere düşse kibrinden eğilip almaz. 我真的很了解他是多么的傲慢，不会低头服输。◇(*-in*) **～ı astarı** 真相，内幕：～ı astarı olmayan şeyler 连个影儿都没有的事 Bu

haberin aslı astarı yok. 这条消息是不真实的。**～ı çıkmak** 成为现实，变成真的，是真的：Söylenenlerin aslı çıkarsa güç duruma düşecek. 所说的这些如果是真的，他将陷入困境。**～ı faslı yok** 臆想的，编造的，谎言 **～ı nesli** 祖祖辈辈的 **～ına bakmak** 追根溯源

asılacak *s.* 该上绞刑架的，该绞死的

asılak 见 asalak

asılanmak (*-den*) 利用，得到好处

asılası 见 asılacak ：Sakalından asılası! 该绞死他！该把他送上断头台！

asılcıl *s.* 贪财的，自私自利的；唯利是图的，商人作风的

asılcılık, -ğı *is.* ❶贪财，唯利是图，商人作风 ❷〈哲〉功利主义

asılı[1] *is.* ❶挂起来的，吊起来的：duvara ～ bir resim 墙上挂的一幅画 tavana ～ bir lâmba 天花板上吊着的一盏灯 ❷被吊死的，被绞死的

asılı[2] 见 assılı

asılış *is.* asılmak 的动名词

asıllı *s.* …血统的，源于…的：İngiliz ～ 英国血统的

asılmak (*-e*, *nsz*) ❶ asmak 的被动态：Buraya bir palto asılmış. Acaba kimin? 这儿挂了一件大衣，是谁的？❷紧紧抓住，抓住使劲摇；抓住不放：Çocuk annesinin eteğine asıldı. 这孩子紧紧抓住妈妈的衣角不放。Kayıkçı fırtına geleceğini anlayınca küreklere asıldı. 船夫一看暴风雨要来了，抓起船桨使劲摇了起来。❸纠缠，坚持：Ali efendinin kaçacağını anladıkça daha çok asılıyor. 他一看阿里要跑，就紧紧缠住他不放。Asılırsan, kurtarsın yirmi doları. 如果你坚持，他可以再让价 20 美元。❹手淫

asılmalık, -ğı *is.* (公交车辆上的)吊带扶手

asılmış adam *is.* 〈植〉红门兰(*Loroglossum*)

asılsız *is.* 毫无根据的，不真实的，谎诞不稽的 ◇～ **fasılsız** 毫无根据的，谎诞无稽的

asılsızlık, -ğı *is.* 无根据，站不住脚，根据不足，经不住推敲；荒谬，胡诌：**～ı anlaşılmak** (或 **sabit olmak**) 显得根据不足

asıltı *is.* 〈物〉❶悬浮状态 ❷悬浮物

asılzâde *is.* 【俚】拉皮条的人，为妓女拉客的人

asım *is.* asmak 的动名词 ◇～ **takım** 饰物，首饰

asıntı *is.* ❶耽搁，迟延 ❷纠缠 ❸【俚】纠缠人的人 ◇～ **olmak** 【俚】纠缠

asır, -srı (阿) *is.* ❶世纪 ❷时代

asırlık *s.* 世纪的：bir ～ ihtiyar 一位世纪老人

asi Ⅰ *s.* 起义的，造反的：Ağası güçlü olanın, kulu asi olur. 【成】大王强横喽罗狂，宰相家奴七品官。Ⅱ *is.* 起义者，造反者

aside [asi:de] (阿) *is.* 一道用面粉，肉末和秋葵制作的阿拉伯食品

asidoz (法) *is.* 〈医〉酸中毒

asideimetre [asidime'tre] (法) *is.* 酸量测定计

asil [asi:l] (阿) *s.* ❶贵族的，血统高贵的：Kocanın asil dostları bu kadar hizmeti de ifa etmezlerse dostlukları neye yarar? 丈夫高贵的朋友们要是不肯干这些事，那么要这些朋友有什么用？❷高尚的，崇高的：～ bir davranış 高尚的行为 ❸正式任职的，正式的 ◇～ **ruhlu** 高尚的，气度高贵的，光明正大的

asileşmek (*nsz*) 起义，反抗，造反，暴动

asilik, -ğı *is.* 起义，反抗，造反，暴动 ◇～ **etmek** 起义，反抗，造反，暴动

asillik, -ği *is.* ❶出身高贵 ❷高尚，崇高

asilzade [asi:lza:de] (阿-波) Ⅰ *s.* 出身高贵的，贵族出身的 Ⅱ *is.* 贵族

asilzadelik, -ği *is.* 出身高贵，贵族阶级

asimetri (法) *is.* 不对等，不对称，不匀称，不均等

asimetrik (法) *s.* 不对等的，不对称的，不匀称的，不均等的

asimilâsyon (法) *is.* 使类似，使相似，同化

asimptot (法) *is.* 〈数〉渐近线

ASİS 【缩】木材工业工人工会(Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası)

asistan (法) *is.* ❶助手，助理：doktorun ～ı 医生助理 ❷助教

asistnalık, -ğı *is.* 助手(或助理、助教)资格(或职务)

asit, -di (法) *is.* 〈化〉酸，酸类：～ alkol 〈化〉醇酸，羟基酸 ～ borik 〈化〉硼酸 ～ fenik 〈化〉苯酚，石碳酸，酚类 ～ karbonik 碳酸 ～ karbonik buzu 干冰，固体二氧化碳 ～ nitrik 硝酸 ～ salisilik 水杨酸，柳酸 ～ silrik 柠檬酸 organik ～ler 有机酸 sirke ～i 醋酸，乙酸 süt ～i 乳酸 ◇**～e dayanır** 耐酸的 **～le yedirmek** 酸洗

asitli *s.* 〈化〉酸的，含酸的

asitlik, -ği *is.* 〈化〉酸度：～ derecesi 酸度

asitölçer *is.* 酸量测定计

ask (法) *is.* 〈植〉子囊

askarit (法) *is.* 蛔虫

as kat *is.* 〈数〉约数

asker (阿) Ⅰ *is.* ❶军人，士兵：～ kaçağı 逃兵，逃避服役的人 ～ ocağı 兵营，营房，部队驻地 ～ tayını 军粮，给养 ❷兵役：Oğlu bu yıl askere alındı. 他儿子今年被征召入伍了。❸【俚】钱：Bugün birkaç askerin yolunu buldum. 今天我找到了一些挣钱的办法。Ⅱ *s.* ❶(尤指男子)守纪律的，守规矩的；整齐的：～ adam 守纪律的人，循规蹈矩的人 ～ yürüyüşü 整齐的步伐 ❷英勇善战的，战无不胜的：～ millet 英勇善战的民族 ◇**～ çıkarmak** ①征兵 ②登陆；空降 **～ gibi** 守纪律的，守规矩的 **～ olmak** 服兵役 **～den gelmek** 退伍，退役：Ali akşama sabaha askerden gelecek. 阿里马上就要退役回来了。Oğlunun askerden gelmesini dört gözle bekliyor. 她在急切地盼望她的儿子退伍归来。**～e alınmak** 被征召入伍：Kırklılar askere alınacak. 40 岁的人将被征召入伍。**～e çağrılmak** 被征召入伍：Güvey girdiğinin ertesi günü askere çağrıldı. 他在娶亲的第二天被征召入伍。**～e gitmek** 参军，入伍：Ben temmuz döneminde askere gidiyorum. 我要在 7 月份去当兵。Mehmet dışarıda askere gitti. 穆罕默德在外当兵。

askerce [aske'rce] *zf.* 象军人一样地

askerî [askerî:] (阿) *s.* 军事的，军用的，军队的：～ adalet servisi 军法处 ～ akademi 军事院校，军校 ～ ataşe 武官 ～ eşya 军用品，军品 ～ inzibat 宪兵队

askerîleşmek (*nsz*) 军事化

askerîleştirmek (*-i*) akerîleşmek 的使动态

askerlik, -ği *is.* 军人身份，军人资格，军人职责，兵役：～ dairesi 兵役局 ～ hizmeti 兵役 Askerlik süresi kısalacakmış, diye bir söz çıktı. 有传言说服役期要缩短。◇**～ etmek** 服兵役，服役 **～ hizmetini yapmak** 服兵役，服役：Askerlik hizmetini yapmamış olanlar milletvekili seçilemezler. 未服过兵役的人不得当选国会议员。

askı *is.* ❶挂钩，衣帽钩：Paltosunu askıya astı. 他把大衣挂在衣帽钩上。❷衣架：Ceketini askıya geçirip astı. 他把上衣用衣架挂起来了。❸(裤、裙的)吊带 ❹公告牌，告示牌；结婚预告，告示：Onların evlenme işlemleri askıda. 他们的结婚手续已公诸于众。❺幛子(新房落成时房主挂起来答谢工匠或婚礼上主家挂起来送给车夫的布料) ❻(医院里固定四肢骨折部位的器械)托马斯架 ❼咖啡馆端咖啡用的带把手的托盘 ❽串在一起来保存的物品：ayva ～sı 木瓜串 üzüm ～sı 葡萄串 ❾新娘房中悬挂的饰物(通常为宾客送的礼品) ❿女用首饰，头饰 ❶❶蚕簇 ❶❷说唱艺人之间举行比赛时挂在墙上给优胜者准备的奖品，通常为布料、刀剑、手枪等 ◇**～ indirmek** 说唱艺人在比赛中获胜赢得奖品 **～da bırakmak** 使半途而废主 **～da kalmak** 半途而废，不了了之 **～ya almak** ①撑住，顶住 ②拖曳(即将沉没的船) ③【转】搁置 **～ya çıkarmak** (或

çıkarılmak) 公告结婚 **～ya çıkmak** (蚕)爬上蚕簇作茧 **～ya koymak** ①公告结婚 ②公布，公告，布告

askıcı *s.* ❶制售挂衣架(挂钩、吊裤带等)的人 ❷装饰洞房的人 ❸【俚】欠债不还的，赖帐的：Askıcıdır, oğlum, gözlerini iyi aç! 他赖帐，儿子！你可要小心点儿！

askılı *s.* 有吊带的：～ pantolon 吊带裤 ～ eteklik 吊带裙 ～ yatak 吊床

askılık, -ğı *is.* ❶(固定在墙上的)衣帽钩 ❷【俗】穿成串挂起来储藏的瓜果蔬菜

asklı *s.* 孢子在子囊内形成的：～ mantar 〈植〉子囊菌

askospor (法) *is.* 〈植〉子囊孢子

asla [a'sla] (阿) *zf.* 从不，决不：Asla yanılmıyorum; bu adam Ali, hem de ta kendisi. 我绝对没弄错，这个人是阿里，就是他。Az lâkırdı söyler, sık ve siyah kaşlarının altında asla kırpmadığı iri, parlak, sabit ve siyah gözlerini hep önüne dikerdi. 他寡言少语，浓黑的眉毛下一双大而明亮的黑眼睛总是睁得大大的，直视着前方。Bir daha onun sözlerine asla inanmayacağım. 我再也不会相信他的话了。

aslan *is.* 〈动〉狮子(*Feliz leo*) ◇**～ ağzı** ①水池边吐水的石狮头 ②〈医〉兔唇，上腭裂 **～ gibi** ①强壮的：Aslan gibidir, maşallah, taşı sıksa suyunu çıkarır. 我的天哪！他壮得像头狮子似的，石头也能攥出水来。②健康的 **～ gibi küremek** 咆哮，大发雷霆，勃然大怒 **～ kesilmek** 变得象狮子一样勇敢 **～ payı** 最大的一份，最好的一份 **～ sütü** 【谑】拉克酒 **～ sütü emmiş** 胆大的，勇敢的，强有力的 **～ yatağı** 狮子很多的地方 **～ yürekli** 非常勇敢的，大无畏的，无所畏惧的 (*-i*) **～ın ağzından almak** 虎口拔牙；虎口夺食 ◆**Aslanım!** (老年人对年轻人、小伙子的称谓)好小子！

Aslan *öz.is.* 〈天〉狮子星座，狮子宫(*Leo*)：～ yağmuru 〈天〉狮子座流星

aslan ağzı *is.* 〈植〉金鱼草(*Antirrhinium*)

aslan ayağı *is.* 〈植〉火绒草属(*Leontopotium*)

aslanca [asla'nca] *zf.* 雄狮般地，英勇地，勇敢地

aslan dişi *is.* 〈植〉蒲公英(*Taraxacum*)

aslangiller *ç.is.* 〈动〉猫科

aslan kuyruğu *is.* 〈植〉欧洲益母草(*Leonurus cardiaca*)

aslan pençesi *is.* ❶〈植〉斗蓬草属，羽衣草属(*Alchemilla*) ❷〈医〉痈

aslen [a'slen] (阿) *zf.* 实质上，本质上，从祖上看：O, aslen Ankaralıdır. 他祖上是安卡拉人。

aslık *s.* 【俗】不会生育的(女人或雌性动物)

aslında *zf.* 实际上；再说：Kocakarı kendini çocuklara iyi yürekli bir insan olarak göstermiş ama aslında kötülük yapmayı sever bir cadıymış. 老太婆向孩子们表示她是一个好心人，实际上是一个专干坏事的巫婆。Aslında kendimi çok yaşlı buluyorum. Artık danstan hoşlanmıyorum. 再说我觉得自己年纪大了，不再喜欢跳舞。

aslî [asli:] (阿) *s.* ❶最初的，最早的，原始的：～ adet (或 say) 〈数〉基数，纯数 ～ nüsha 原件，原本 ❷基本的，主要的：～ fail 主犯 ～ maaş 基本工资 Aslî görevi öğretmenliktir. 他的主要职业是教书。

asliye (阿) *s.* ❶最初的，最早的，原始的：～ ceza mahkemeleri 初审法庭 ❷基本的，主要的

asma[1] *s.* 挂起来的，吊起来的：～ kilit 挂锁 ～ köprü 斜拉桥 ～ lâmba 吊灯 ～ merdiven 绳梯 ～ saat 挂钟，壁钟 ◇**～ bahçe** 空中花园：Babil ～ bahçeleri 巴比伦空中花园

asma[2] *is.* 〈植〉❶藤本植物：Asma çardağı sardı. 藤爬满了架子。❷葡萄树(*Vitis*)：～ çubuğu 葡萄藤

asma biti *is.* 〈动〉葡萄根疣蚜，葡萄根瘤蚜(*Phylloxera vestatrix*)

asmagiller *ç.is.* 〈植〉葡萄科(*Vitaceae*)

asma *is.* asmak 的动名词 ◇～ **dikmek**【俚】拖着不还债，赖帐 ～ **sakal-takma bıyık**【俚】大话，吹牛；谎言 ～**ya gelmek** 拖延：Bu iş asmaya gelmez. 这件事可不能拖着不办。

asmak, -ar (*-i, -e*) ❶挂，吊：Lâmbayı tam pencerenin karşısına astı. 他把灯挂在正对着窗户的地方。Yatağının başucuna babasının bir fotoğrafını asmıştı. 他把爸爸的照片挂在了他的床头上。❷套上，带上，佩带 ❸绞死：Kazığa oturtmak cezası asmaktan çok ağır ve vahşi bir ceza usulü idi. 火刑是比绞刑还要严重和野蛮的一种刑罚。❹【俚】磨洋工，拖着不办；逃学：İşini asarsan, sepetlerler seni sonra. 你要是磨洋工，他们事后会开除你。❺【俚】拖着不还债，赖帐 ❻【俚】甩掉：Onu yarı yolda astık. 我们把他甩在半路上了。◇**asıp kesmek** (通常指有一定权势的人)残暴凶狠，无法无天，恣意妄为 **astığı astık, kestiği kestik** 残暴的，残忍的，凶狠的，凶残的

asma kabağı *is.* 〈植〉葫芦(*Lageneria vulgaris*)

asmalık, -ğı *is.* ❶栽种葡萄的地方 ❷爬满葡萄藤的地方

asmolen (法) *is.* 用陶土、炉渣和混凝土制成的空心砖

aso [a'so] *is.* (扑克牌的)爱司

asonans (法) *is.* 迭韵，半谐音

asortiman *is.* 一整套，全套；(商品或产品的)品种、种类的总和

asosyasyon *is.* 协会，联合会；团体

aspidistra (法) *is.* 〈植〉蜘蛛抱蛋

aspiran *is.* 研究生

aspiranlık, -ğı *is.* 研究生室，研究生班

aspirasyon *is.* 〈医〉抽出，吸出，吸引术

aspiratör (法) *is.* 吸尘器

aspirin (法) *is.* 〈医〉阿斯匹林：Bana iki kutu aspirin veriniz. 请给我两盒阿司匹林。

aspur (阿) *is.* 〈植〉红花(*Carthamus tinctorius*)

asrî [asri:] (阿) *s.* 【旧】现代的，时髦的，新潮的，摩登的

asrîleşmek (*nsz*) 现代化

asrîleştirmek (*-i*) asrîleşmek 的使动态

asrîlik, -ğı *is.* 现代，时髦，摩登

assai [assa'i] (意) *zf.* 〈乐〉很，非常：adagio ～ 很慢

assamble *is.* 全体大会

assubay *is.* 士官

asşuur *is.* 下意识，潜意识

ast Ⅰ *s.* 下级的 Ⅱ *is.* 下级：Her ast, üstüne saygı gösterir. 每个下级都要尊重上级。

Astana *öz.is.* 阿斯塔纳(哈萨克)

astar (波) *is.* ❶衬里，里子，衬料：Astarın dikişi sökülmüş. 衬里开线了。❷腻子层 ❸填嵌材料 ◇～ **boya** ①涂底料，底漆 ②(绘画)底色 ～ **çekmek** 刷底漆 ～ **etmek**【俚】等候，使等候：Aynasız yolumu astar ediyor. 雷子把我堵了个正着。～ **geçirmek** 加衬里，加衬料 ～ **vurmak** (绘画)打底色 ～**ı yüzünden pahalı olmak** (或 **gelmek**) 因小失大，得不偿失

astarlamak (*-i*) ❶加衬里，加衬料 ❷刷底漆；打底色

astarlanmak (*nsz*) satarlamak 的被动态

astarlatmak (*-i*) astarlamak 的使动态

astarlı *s.* 有衬里的，有夹层的

astarlık, -ğı Ⅰ *s.* 作衬用的 Ⅱ *is.* 衬里，里子，衬料

astarya (法) *is.* 〈海〉协定的装卸期限

astasım [a'stasım] *is.* 〈逻〉后三段论

astat(**in**) (法) *is.* 〈化〉砹(At)

astatik *s.* 〈物〉无定向的，无静差的

asteğmen [a'steğmen] *is.* 少尉

asteğmenlik, -ği *is.* 少尉军衔

asteni *is.* 〈医〉无力，虚弱，衰弱

asteroit, -di *is.* 〈天〉小行星

astım [a'stım] (法) *is.* 〈医〉哮喘：bronşiyal ～ 支气管性哮喘

astımlı *s.* 哮喘的，患有哮喘病的

astırmak (*-i*, *-e*) asmak 的使动态

astigmat (法) *s. ve is.* 〈医〉患散光的(患者)：Sizin gözlerinizde astigmat da var. 您的眼睛还有点儿散光。

astigmatizm (法) *is.* ❶〈医〉散光 ❷〈物〉象荼性，象散现象

astik *is.* 【俚】拉皮条的人，为妓女拉客的人

astm(**a**) 见 astım

astöz *is.* 假设，假定，假说；假想，猜测，推测，设想

astözel *s.* 假设的，假定的；推测的，假定的

astragan (法) *is. ve s.* 卷毛，羔皮(制成的)

astrofizik (法) *is.* 天体物理学

astrolatri *is.* 〈宗〉崇拜星辰

astrolog (法) *is.* 星相学者，占星家

astroloji (法) *is.* 星相学，占星术

astronom (法) *is.* 天文学家，天文工作者

astronomi *is.* (法) 天文，天文学：～ sistemi 天文体系

astronomik (法) *s.* 天文的，天文学的：～ rakam 天文数字 ～ sayı 天文数字

astronot (法) *is.* 宇宙航行员

astronotik, -ği *is.* 宇宙航行学，航天学

astronotluk, -ğu *is.* 宇航员资格，宇航员身份，宇航员工作：Astronotluk kolay bir iş değildir. 当宇航员不是一件容易的事。

astropika *is.* 亚热带，副热带

astropikal [a'stropikal] *s.* 亚热带的，副热带的

astsubay [a'stsubay] *is.* 士官：～ başçavuş 五级士官 ～ çavuş 一级军士，初级士官 ～ kıdemli başçavuş 六级士官，最高级士官 ～ kıdemli çavuş 二级士官 ～ kıdemli üstçavuş 四级士官 ～ üstçavuş 三级士官

astsubaylık, -ğı *is.* 军士资格，军士身份，军士工作

asude [a:su:de] (波) *s.* 【旧】平静的，安静的，宁静的，安宁的

asuman [a:suma:n] (波) *is.* 【旧】天空，太空

Asuncion *öz.is.* 亚松森(巴拉圭)

Asurca [a:su'rca] *öz.is.* 〈史〉亚述语

Asuri (阿) *s.* 〈史〉亚述国家的，亚述人的

Asvan *öz.is.* 阿斯旺(埃及)

Asya [a'sya] *öz.is.* 亚洲

Asyalı [a'syalı] Ⅰ *is.* 亚洲人 Ⅱ *s.* 亚洲的

Asya misk kedi *is.* 〈动〉亚洲(或东方)灵猫(*Viverra zibetha*)

ASYGT 【缩】军事法院(Askerî Yargıtay)

as yön *is.* 东西南北四个正方之间的方向，如东北，东南，西南，西北

aş *is.* ❶饭菜：～ damı 厨房 Ben sana mutlaka aşımdan tattıracağım. 我一定要让你尝尝我的厨艺。Yazın başı pişenin kışın aşı pişer. 【成】春夏耕作不休，秋冬吃穿不愁。❷用麦粒和面粉做的汤：～ ocağı 舍处，舍粥棚 ◇～ **yemek** (或 **ermek**) 孕妇讨厌某些食物而特馋另一些食物

aşağı Ⅰ *is.* 下面，下边：Kuyunun aşağısı karanlık. 井下漆黑一团。Ⅱ *s.* ❶下面的，下边的：～ Fırat 幼发拉底河下游 Aşağı katı, sakın ve daha sıcak olduğu için seçtik. 我们选择下面这一层是因为这一层安静而且比较暖和。Aşağı kattan müzik sesi geliyor. 下面一层传来音乐声。❷下等的；劣质的，劣等的：～ mal 劣质品 ～ toplumdan insanlar 下等社会的人 ❸低级的，普通的：～ bitkiler 低等植物 ～ terbiye 普通教育 ❹粗俗的：～ davranış 粗俗的行为 ❺低的：～ fiyat 低价 ❻ (*-den*) 少于…的，低于…的：On sekiz yaşından aşağı olanlar giremez. 18 岁以下者不得入内。Ⅲ *zf.* 向下：Eşyalarımı lütfen aşağı indirtiniz. 请您让人把我的行李拿下来！Ⅳ *ünl.* (与 haydi, çabuk 等连用)下来：Haydi aşağı! 嗨！下来吧！◇～ **akmak** 向下流：Utanç yaşları kızcağızın yanaklarından aşağı akıyordu. 羞愧的眼泪顺着姑娘的两颊往下流。～ **almak** 推翻，掀翻，损坏，毁坏 ～ **atılmak** 被扔下去：Eğer bunsuz yukarı dönüp gelirsen, dalgalar içinde ölünceye kadar boyuna aşağı atılacaksın! 如果你回来时没有这个(戒指)，你将被扔下去直至被浪淹死。～ **atlamak** 跳下：Enine boyuna bir kondüktör tren daha durmadan, düdüğünü çalarak aşağı atladı. 一个大个子的列车员，没等火车停稳，就吹着哨从车上跳了下来。(*-i*) ～ **atmak** 扔下去：Kavanozu aşağı atacaktı, sonra birinin kafasına gelip öldürüverir diye korktu. 她本想把罐子扔下去，可又怕砸着下边什么人。～ **bakmak** 往下看：Alice önce nereye gittiğini görmek için aşağı bakmaya çalıştı ama çevre o kadar karanlıktı ki hiçbir şey seçemedi. 艾丽丝起初还想看看下边，自己到了什么地方，可是周围一片漆黑，什么也看不清。～ **doğru** 向下，朝下：Sık sık bacaklarımı aşağı doğru indiriyordum, fakat ayaklarım dibe değmiyordu. 我屡屡伸下双脚试探，但是双脚总是够不着底。～ **düşmek** 下降，减少 ～ **gitmek** 下去：Çocuk aşağı gitti. 那孩子已经下去了。(*-i*) ～ **görmek** 鄙视，看不起：Oduncunun çocuklarıyla köyün öteki çocuklarını bayağı soydan diye aşağı görür. 他看不起樵夫的儿女，也瞧不起村子里别的小孩，说他们出身微贱。～ **indirmek** 减价，降价 ～ **inmek** 下来，下去：Asansörle aşağı indim. 我乘电梯下来了。～ **kalmak** 逊色，相形见拙：Ayşe Hanım hiç ablasından aşağı kalır mı? 阿伊赛何时比她的姐姐逊色？Bu dükânın pahalı mal satmada aşağı kalır yer olmadığını gördük. 我们认为，这家商店在卖高档商品方面一点儿也不逊色。～ **koşmak** 跑下去：Dev büyük bir sevinç içinde merdivenlerden aşağı koştu, acele acele bahçenin öbür ucuna geçip çocuğun yanına vardı. 巨人很欢喜地跑下楼，急急忙忙地来到花园的另一端，到小孩儿的身边。～ **kurtarmamak** 不能再压价：Aşağı kurtarmaz. 不能再便宜了。Bu giysi, iki bin liradan aşağı kurtarmıyor. 这件衣服不能低于两千里拉。～ **mahalle** 【俚】妓院，窑子：Papelleri uçlanınca aşağı mahalleye doğru sarkmış. 你一给他钱，他就下窑子去了。～ **vurmak** 减少 ～ **yukarı** ①大约：～ yukarı iki yıl önce 大约两年前 Bu yapı aşağı yukarı bir milyona çıktı. 这座建筑约值一百万。②从上到下，从头到尾 (**falan**) ～ (**falan**) **yukarı** 某人长，某人短 ～**dan almak** (言谈举止)谦恭，卑谦，温文而雅；忍气吞声，服软 ～**dan görünüş** (绘画)天花板图画的透视法 ～**dan güreşmek** 用甜言蜜语和计谋得到用暴力得不到的东西 ～**dan yukarıya** 完完全全，全部 ◆**Aşağı tükürse sakal, yukarı tükürse bıyık.** 左右为难：Kardeşlerimin tartışmasına bir son veremiyorum; yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal. 他们在争吵不休，我却无法制止，他们都是我的兄弟，我左右为难。

aşağılama *is.* aşağılamak 的动名词：Beni arkadaşımın yanında aşağılaması çok fenama gitti. 使我非常恼火的是他当着我朋友的面瞧不起我。

aşağılamak (*-i*) ❶降低，减低，放低 ❷鄙视，瞧不起；侮辱

aşağılanma *is.* aşağılanmak 的动名词：Olur ki bir aşağılanmaya uğrarız, bir yerden bir

kötülük gelir diye korkuyordum. 我一直担心的是我们让人瞧不起，受人欺辱。

aşağılanmak (*nsz*) aşağılamak 的被动态

aşağılaşmak (*nsz*) 变得低级，变得卑鄙，变得下贱，庸俗化

aşağılatmak (*-i*) aşağılamak 的使动态

aşağılı yukarılı *zf. ve s.* 从下到下，全部(的)：Bu evi aşağılı yukarılı kiraya veriyorlar. 他们这套房子从上到下全都出租。Bu ev aşağılı yukarılı 60 metre karedir. 这套房子总计 60 平方米。

aşağılık, -ğı Ⅰ *is.* 卑鄙，低级，下贱，庸俗：Riyakârlık aşağılığın son haddidir. 两面派的行为是最卑鄙的。Ⅱ *s.* 卑鄙的，下贱的，庸俗的；低级的，劣等的：～ mal 劣质货 Bu davranışıyla aşağılık bir adam olduğunu kanıtladı. 他的这种行为证明他是一个卑鄙的小人。◇～ **duygusu** 自卑感

aşağısamak (*-i*) 贬低，瞧不起，蔑视，轻视；轻慢，鄙视

aşama *is.* ❶等级，级别，官衔 ❷阶级，程度

aşar [a:şa:r] (阿) *ç.is.* 〈史〉什一税

aşarî [a:şa:ri:] (阿) *s.* 【旧】〈数〉千进位的 ◇～ **kesir** 〈数〉小数

aşçı *is.* ❶厨师，饮事员：Otel için yüksek ücretle bir aşçı aranıyor. 本饭店高薪招聘厨师一名。❷餐馆，饭馆，餐厅：Yolcuların kimi aşçı dükkânlarında, kimi meydan kahvesinde karınlarını doyuruyorlardı. 旅客们有的在餐馆，有的在车场咖啡馆解决肚子问题。◇～ **tutmak** 雇厨师

aşçıbaşı [aşçı'başı] *is.* 厨师长，主厨，大师傅

aşçıbaşlık, -ğı *is.* 厨师长(主厨)资格或身份

aşçılık, -ğı *is.* ❶厨师资格或身份 ❷厨艺，烹饪：Aşçılıkta ona çıkacak kimse yok. 论烹饪，没有人能和他相比。◇～ **etmek** 当厨师：Lokantada aşçılık ediyor. 他在餐馆当厨师。

aşdamı *is.* ❶餐室，饭厅 ❷免费公共食堂

aşerat [aşera:t] (阿) *ç.is.* 【旧】〈数〉十位

aş evi *is.* ❶餐馆，饭馆，餐厅 ❷舍饭处，粥棚 ❸婚礼等场合为客人准备食物的临时厨房 ❹苦行僧住处的伙房

aşhane [aşha:ne] (土-波) *is.* 舍饭处，给穷人分发食物的地方

aşı Ⅰ *is.* ❶嫁接，嫁接法 ❷接穗 ❸〈医〉接种：～ kağıdı 接种卡 ❹〈医〉疫苗：çiçek ～sı 天花疫苗 kolera ～sı 霍乱疫苗 tifo ～sı 伤寒疫苗 Aşılar, insana bazı hastalıklara karşı bağışıklık kazandırır. 疫苗能使人获得对某些疫病的免疫力。Ⅱ *s.* ❶嫁接过的：Sana yeni aşı güllerimi göstereceğim. 我让你看看我新嫁接的玫瑰。❷接种过疫苗的 ◇～ **olmak** ①被嫁接 ②被接种(疫苗) ～ **vurmak** 接种疫苗 ～ **yapmak** ①嫁接 ②接种(疫苗)：Doktor şırınga ile öğrencilere aşı yaptı. 医生用注射器给学生们打了预防针。

aşı boyalı *s.* 被涂成砖红色的

aşı boyası Ⅰ *is.* 红赭石，代赭石，氧化铁 Ⅱ *s.* 砖红色的

aşıcı *is.* ❶嫁接者 ❷接种(疫苗)员

aşık, -ğı *is.* ❶〈解〉距骨，踝：～ çıkıntısı 〈解〉踝节部 ～ kemiği 距骨，踝 ❷〈建〉桁，檩，水平梁 ◇～ **atmak** ①掷踝子骨(一种游戏) ② (*-le*) 【转】竞争，不甘落后：Ben demedim mi sana, bu herifin karşısında aşık atılmaz diye, şiştin mi şimdi? 我不是说过吗，你是斗不过这家伙的，现在后悔了吧？～ **oynamak** 掷踝子骨(游戏) ～**ı cuk** (或 **bek, bey, çift**) **oturmak** 心想事成；诸事顺利；万事如意

âşık, -ğı [a:şık] (阿) Ⅰ *s.* ❶有嗜好的，爱好…的，迷恋…的 ❷堕入情网的，痴迷的：Yakşıklı bir gence aşıktır. 她迷上了一个英俊的小伙子。Ⅱ *is.* ❶情人：Anlıyorum ki, yavrum, kalbinde yaşattığın bir âşık var. 孩子，我看你心里已经有个情人了。İki senedenberi on, on beş âşık değiştirmiş ve hiçbirisinde dikiş tutturamamış idi. 两年来，

他交了 10 多个女朋友，可是一个也没有谈成。❷伙计，哥们，亲爱的：Âşık, anlat bakalım, neler yaptın? 哥们！你说说看，你究竟干了些什么？❸嗜好者，痴迷者，盲从者：Beni gene körü körüne bir garp medeniyeti âşığı zannetmeyiniz. 您别又把我看成是西方文明的盲从者。❹浪迹天涯的民间说唱艺人 ◇(*-e*) **～ gözüyle bakmak** 认为某人堕入情网：Daha şimdiden kendisine bir âşık gözüyle bakılmasına canı sıkıldı. 他现在已经被看成是堕入情网，真是有苦难言。**～ olmak** 痴迷，迷恋，钟情：Bir tezgâhta tülbent dokuyan narin bir kıza âşık oldum. 我迷上了一位正在织布机上织布的姑娘，她身材修长，亭亭玉立。◆**Âşığın gözü kördür.** 情人的眼睛是瞎的；情人眼里出西施。

âşıkane [a:şıka:ne] (阿-波) *s.* ve *zf.* 含情脉脉的，痴迷的：Aşıkane bakışlarla kadını süzüyor. 他以痴迷的目光仔细打量这个女人。

âşıklı *is.* 迷恋…的，嗜好…的，喜欢…的：O, sandığınız gibi para âşıklısı değildir. 他不是你们认为的那种财迷心窍的人。

âşıklık, -ğı *is.* 嗜好，痴迷，迷恋，爱好

âşıktaş (阿-土) *is.* 恋人

âşıktaşlık, -ğı *is.* 相爱，相恋 ◇**～ etmek** 相爱，相恋

aşılama Ⅰ *is.* 刚嫁接的树 Ⅱ *s.* ❶嫁接过的 ❷勾兑好的：～ limonata 调好的柠檬水

aşılamak (*-i*, *-e*) ❶接种(疫苗)：Okula aşıcı geldi, çocukları aşıladı. 接种员来到学校给孩子们接种了疫苗。❷嫁接 ❸传染，感染 ❹【转】感化，教诲，灌输，教育：Sanatın görevi insanlara duygu ve sevgi aşılamaktır. 艺术的使命是让人有情感，有爱心。Çocuklarımıza doğru söylemeyi aşılamalıyız. 我们必须教育我们的孩子说实话。❺往热水里兑凉水或加冰，或往冷水里兑热水

aşılanmak (*nsz*) aşılamak 的被动态

aşılatmak (*-i*, *-e*) aşılamak 的使动态

aşılı *s.* ❶被嫁接的：～ ağaç 被嫁接的树 ❷被接种(疫苗)的：～ çocuk 打过疫苗的孩子 tifoya karşı ～ kimse 接种过抗伤寒疫苗的人

aşılmak (*nsz*) aşmak 的被动态

aşım *is.* aşmak 的动名词：hayvan ～ istasyonu 牲畜配种站 zaman ～ı 过时，过期

aşındırma *is.* aşındırmak 的动名词：deniz ～ 〈地〉浪蚀，海蚀 su ～sı 溶蚀，流蚀

aşındırmak (*-i*) ❶ aşınmak 的使动态：Bu taşlar ayakkabımın tabanını aşındırdı. 这些石头把我的鞋底磨薄了。❷侵蚀，磨蚀 ❸【转】常来常往(某个地方)：Komşu kapısını aşındıracağına evinin işine bak. 你别总往邻居家跑，还是去干好自己的家务事吧！Yıllardır mahkeme kapısını aşındırdı, yine birşeye muvaffak olamadı. 几年来，他把法院的门槛都磨平了，依然是毫无结果。

aşınım *is.* aşınmak 的动名词

aşınma *is.* aşınmak 的动名词：kimyasal ～ 化学腐蚀 toprak ～sı 土壤侵蚀

aşınmak (*nsz*) ❶磨薄 ❷变旧，磨损：Yıllar yılı kullandıkları silâhın yivlerinin aşındığını, giderek çakar almaz hale geldiğini fark edemiyorlardi. 他们没有发现，枪经多年使用螺纹已经磨平，越来越不中用了。❸磨平 ❹侵蚀，腐蚀

aşıntı *is.* 受侵蚀的地方，受腐蚀的部位

aşır, -şrı (阿) *is.* ❶【旧】10 ❷一次宗教仪式中或集体祈祷后诵读的 10 节古兰经

aşıramento [aşırame'nto] *is.* 【俚】偷窃，盗窃 ◇**～ etmek** 偷窃，盗窃：Bizim arabayı gene asıramento etmişler. 他们又把我们的车偷走了。

aşırı *is.* *s.* ve *zf.* 过分，过多，极端：～ milliyetçiler 极端民族主义分子 ～ uç 极端派 Aşırı sürat kazalara neden oluyor. 超速导致了车祸。Sigaranın aşırısı zararlıdır. 吸烟过多有害健康。◇**～ gitmek** 超过限度，过分 **～ taşırı** 过多的，过分的

aşırı bellem *is.* 记忆过旺(症)；〈心〉绝对记忆

aşırı besi *is.* 超量营养疗法，强饲法，管饲法

aşırıcı *is.* 极端主义者，过激分子；过激论者

aşırıcılık, -ğı *is.* 极端主义，过激论

aşırı doyma *is.* 〈物〉过饱和(现象)

aşırı duyu *is.* 感觉过敏

aşırı er(g)ime *is.* 〈物〉过熔(现象)

aşırıısıtma *is.* 〈物〉过热

aşırıkısa *s.* 〈物〉超短的，极短的

aşırılık, -ğı *is.* 过分，过激

aşırılmak (*nsz*) aşırmak 的被动态

aşırma Ⅰ *is.* ❶ aşırmak 的动名词：～ kayış 皮带，传送带 ❷被盗物品，脏物 ❸【俗】小锅 ❹〈建〉桁，檀，水平梁 Ⅱ *s.* 被盗的，剽窃的

aşırmacı Ⅰ *s.* ❶偷盗的，盗取的 ❷剽窃的 Ⅱ *is.* ❶偷盗者，盗贼 ❷剽窃者

aşırmacılık, -ğı *is.* ❶偷窃，盗取 ❷剽窃

aşırmak (*-i, -den*) ❶使越过，使经过 ❷ (*-i*) 【俚】偷窃，盗取：Bunları o hırsız hancı, kardeşlerimden aşırmışmış. 这些东西就是那个小偷店老板从我的哥哥们那里偷的。Kocakarı görmüyor ya! Hekim evin eşyasını birer birer aşırırmış. 老太婆看不见了，大夫就把家里的东西一件一件地偷走了。❸ (*-i, -e*) 把处于危险的物品抢运到某处：Yangın büyüyünce eşyayı bostana aşırdılar. 火越来越大，他们把家具抢运到了菜园子。❹剽窃 ❺超过，超越，跳越 ❻驱逐，赶走

aşırmasyon *is.* 【俚】偷窃，盗窃

aşırtmak (*-i, -e*) ❶ aşırmak 的使动态 ❷见 aşırmak

aşısız *s.* ❶未接种过疫苗的 ❷未嫁接过的

aşıt *is.* 【俗】❶小桥 ❷山口，通道

aşı taşı *is.* 石状氧化铁

aşikâr [a:şikâ:r] (波) *s.* 明显的，显然的，明确的，显而易见的，不可否认的，确凿的，明目张胆的：Kazayı yapanın sarhoş olduğu, ters yoldan geldiği gün gibi aşikârdı. 肇事者显然是喝醉了，而且又是逆行。◇～ **etmek** 表明，表示，显示，说明 ～ **olmak** 表现，出现，显现

aşikâre [a:şikâ:re] (波) *zf.* 明显地，明确地，明目张胆地：Kötülüğün aşikâre yapıldığını hiç gördün mü Ali ağa? 阿里大哥，难道你一点儿也没有看见有人在明目张胆地干坏事吗?

aşina [a:şina] (波) Ⅰ *is.* 熟人，朋友，相识者 Ⅱ *s.* ❶熟悉的，众所周知的：Çocukluğumdan beri aşina olduğum ses bana yabancı geldi. 我从小就熟悉的声音现已陌生了。❷懂得…的，知道…的：musikiye ～ bir hanım 懂得音乐的女士 Ⅲ *zf.* 友好地 ◇～ **çıkmak** 认识，知道，熟悉

aşinalık, -ğı *is.* 互相了解，熟识 ◇～ **göstermek** 关心，关注

aşiret [aşi:ret] (阿) *is.* 部落，部族，宗族

aşk (阿) *is.* ❶爱，喜爱，热爱：bilim ～ı 爱科学 yurt ～ı 爱祖国 ❷爱，爱慕，爱情：Yemek hazırlattı. Birlikte yediler, içtiler, birbirlerine aşklarını anlattılar. 她让人备下酒席，二人面对面喝酒，互相倾诉爱慕之心。Aşk ağlatır, dert söyletir. 【成】爱情使人烦恼多，烦恼使人话语多。Dert ağlatır, aşk söyletir. 【成】忧伤使人泪多，爱情使人话多。❸苦行僧之间打招呼用语 ◇～ **beslemek** 爱，喜爱，热爱：İşine karşı büyük bir aşk besliyor. 他非常喜欢他的工作。～ **etmek** 【俗】猛击，快速打击：Sandalyeyi elinden alıp iki tokat aşk etti. 他夺过他手中的椅子，给了他两个嘴巴。～ **yapmak** 做爱，发生性关系 ～**a dalmak** 沉溺于，痴迷于 ～**a düşmek** 痴迷，迷恋，钟情 ～**a gelmek** 【谑】痴迷于，热衷于 ◆**Aşk olmayınca meşk olmaz.** 爱一行，才能干好一行。

Aşkabat *öz.is.* 阿什哈巴德(土库曼斯坦)

aşkın *s.* ❶超过…的：～ sigorta 超额保险，超值保险 sekseni ～ bir kadın 80 多岁的妇

人 Biri kırkını aşkındı. 有一个人已经年逾不惑。Yirmi yılı aşın aynı kuruluşta çalıştık, seninle kapı yoldaşıyız. 我们在同一家公司工作了 20 多年，我们和你是同事。❷过多的，过分的 ◇～ **taşkın** 特别的，过分的

aşk olsun *ünl.* ❶(喝彩声)太好了！真棒！好：Akıl erdirebilirsen aşk olsu! 你若是能弄明白，那真不简单！❷(斥责声)真不要脸！真不象话！❸僧侣间打招呼用语

aşlamak (*-i, -e*) ❶接种(疫苗) ❷嫁接 ❸传染，感染 ❹【转】感化，教诲，灌输，教育 ❺往热水里兑凉水或加冰，或往冷水里兑热水

aşlık, -ğı *is.* ❶食品(原料) ❷打净晒干的麦子

aşmak, -ar (*-i*) ❶越过，穿越，翻越：Denizi aşıp ülkesine vardı. 他飘洋过海回到了祖国。Hırsız duvarı aşıp bahçeye inmiş. 窃贼翻墙进了花园。Dağ ne kadar yüce olsa, yol üstünden aşar. 【成】山高也高不过天，总有道路通天涯。❷超过(限度、期限、数量等)：Ateşi kırk dereceyi aşmıştı; zavallı kendinde değildi. 可怜他发烧 40 多度，已不醒人事了。Bu kitabın onbinleri aşan okuyucusu vardır. 这本书有数万多读者。Şimdi genç değil, söyle otuzunu aşmış, efendiden, ağır başlı bir kısmet bekliyor. 她现在已经不年轻了，已经 30 多岁了，还待字闺中，等候她的白马王子。❸ (*-e*) (雄性动物)与雌性动物交配，配种 ❹ (*nsz*) 【俚】溜走：Herif çoktan aşmış. 这家伙好像早就溜了。❺【俗】睡着，熟睡

aşna 【俗】Ⅰ *is.* 熟人，朋友，相识者 Ⅱ *s.* ❶熟悉的，众所周知的 ❷懂得…的，知道…的 Ⅲ *zf.* 友好地 ◇～ **fişna** ①卖弄风情的，调情的 ②卖弄风情，调情

aşnı *s.* 古代的，古时的，古老的：～ betikler 古代铭文，碑铭

aşoz (希) *is.* (木板等的)糟口，企口缝

aştırmak (*-i, -e*) aşmak 的使动态

aşure [aşu:re] (阿) *is.* ❶伊斯兰历元月的第 10 天：～ ayı 伊斯兰历元月 ❷阿舒拉(在这一天用小麦和各种干果制成的一种传统的点心) ❸【转】大杂烩

aşurelik *s.* 制作阿舒拉点心用的：Aşurelik buğday, üzüm, nohut, bakla ve incir aldı. 他买了做阿舒拉用的小麦，葡萄、鹰嘴豆、蚕豆和无花果。

aşüfte [a:şüfte] (波) *is.* 放荡的女人，水性杨花的女人，婊子

aşüftelik, -ği *is.* 放荡，淫荡，水性杨花，卖弄风情

AT 【缩】欧共体(Avrupa Topluluğu)

At *is.* 〈化〉砹(Astatin)

at *is.* ❶马(*Equus caballus*)：～ eri 骑手，驭手 ～ evi 马棚，马厩 ～ meydanı 跑马场 ～ pazarı 骡马市，牲口市 ～ yemi 马料 binek ～ı 坐骑 yarış ～ı 赛马 ❷(象棋中的)马：yanlış ～a oynamak 棋错一招，走错一步棋，犯错误 ◇～ **anası** 人高马大的(女人)，男人般的(女人) ～ **arkasına gelmek** 上马，骑上马 ～ **ayağı** ①马步，马的走姿 ②〈医〉脚部畸形 ～ **başı** ①约一马头的长度(距离) ②【转】很少：On numaralı yarışçı yarışı üç numaradan at başı farkla kazandı. 10 号选手以微弱的优势战胜 3 号选手，赢得了这场比赛。～ **başı beraber** 齐头并进，旗鼓相当，不相上下，半斤八两，棋逢对手 ～ **başı** (**beraber**) **gitmek** 齐头并进，旗鼓相当，不相上下，半斤八两，棋逢对手 ～ **binenin kılıç kuşananın** 艺高人胆大；没有金刚钻，不揽瓷器活 ～ **cambazı** ①马贩子 ②(马戏团)马技演员 ③马夫，养马人 ～ **çalındıktan sonra ahırın kapısını kapamak** 亡羊补牢 ～ **donu** ①马的毛色 ②古时战马戴的盔甲 ～ **gibi** 身材高大的，人高马大的(女人) ～ **hırsızı gibi** 象盗马贼一样的，贼眉鼠眼的，令人生疑的 ～ **izi it izine karışmak** 鱼龙混杂 ～ **kafalı** 愚蠢的，蠢笨的 ～ **koşturacak kadar** 非常宽阔的 ～ **kuyruğu saç** 马尾辫 ～ **nalı kadar** 巨型的(奖章、胸针、宝石等) ～ **oynatmak** ①表演绝技，露一手 ②比赛，竞赛，竞争：Ben onunla at oynatamam. 我不会去和他争高低。③信马由缰，随心所欲 ～ **yapılı** 身材高大的，大个子的 ～**a et, ite ot vermek** 把事情做反 ～**ını sağlam kazığa bağlamak** 【成】把马拴在结实的木桩上；使万无一失 ～**ını salmak** 放马吃草 ～**la arpayı dövüştürmek** (或

dalaştırmak) 捣乱，挑拨离间 **～lar anası** 人高马大的(女人)，男人般的(女人)，男人婆 **～tan inip eşeğe binmek** 【转】被降职 **◆Atlar tepişir, arada eşekler ezilir.** 城门失火，殃及池鱼。

ata *is.* ❶父亲 ❷父辈，祖先 ❸阿塔图尔克 ◇**～dan oğula geçmek** 世代相传 **～ya çekme** 隔代遗传，返祖现象

atabey, atabek *is.* 〈史〉❶王子师傅，王子的老师 ❷主管一省大权的大臣，封疆大吏

ata buyruğu *is.* 家长统治，父权制

ata buyruklu *s.* 家长统治下的，父权制的

atacılık, -ğı *is.* 隔代遗传，返祖现象

ataç *s.* 隔代遗传的，返祖现象的

ata erki *is.* 家长制，族长制，父系社会

ata erkil *s.* 家长制的，父权制的

atağlık, -ğı *is.* 看管，照管，照顾，保护

atak[1], -ğı *s. ve is.* ❶鲁莽的，冒失的 ❷【俗】多嘴多舌的，瞎说乱讲的

atak[2], -ğı (法) *is.* 攻击，进攻

ataklık, -ğı *is.* 鲁莽，冒失

ataksi (法) *is.* 〈医〉共济失调，运动失调

atalet [ata:let] (阿) *is.* ❶懒惰，无所事事 ❷失业

atalık, -ğı *is.* 父亲身份，象父亲一样的行为：Ona uzun yıllardır atalık ediyor. 多年来他待他象父亲一样。

atamak (*-i, -e*) 任命

ataman *is.* (帝俄哥萨克军的)首领，长官；哥萨克酋长

atan *is.* 〈体〉发球人

atanma *is.* atanmak 的动名词：～ yeri 到任地点，赴任地方，被委派的地方 Ali'nın atanması bakan onayından geçmiş. 据说对阿里的任命已得到部长的批准。

atanmak (*-e*) atamak 的被动态

ataraksiya [atara'ksiya] (法) *is.* ❶〈哲〉不动心(古希腊斯多葛哲学家用语，指心灵不受外界干扰的境界) ❷〈医〉阳痿

atar *is.* 脉，脉搏

atar damar *is.* 〈解〉动脉

atar kanal *is.* 〈解〉输精管

atasözü *is.* 成语，谚语

ataş (法) *is.* 支架，固定件

ataşe (法) *is.* 专员，随员：askerî ～ 武官 kültür ～si 文化专员 ticaret ～si 商务专员

ataşelik, -ğı *is.* ❶专员的职位 ❷专员办公室，专员公署：askerî ～ 武官处 kültür ～i (使馆)文化处 ticaret ～i (使馆)商务处

Atatürk *öz.is.* 阿塔图尔克

Atatürkçü Ⅰ *s.* 基马尔主义的 Ⅱ *öz.is.* 基马尔主义者

Atatürkçülük, -ğü *öz.is.* 基马尔主义

atavik (法) *s.* 隔代遗传的，返祖现象的

atavizm (法) *is.* 隔代遗传，返祖现象

at balığı *is.* 〈动〉河马(*Hippopotamus*)

atçı *is.* 养马人，马夫，驯马师

atçılık, -ğı *is.* 驯马

ate *is.* 无神论者

ateh (阿) *is.* 【旧】老年昏聩，老糊涂，犯迷糊

ateist (法) Ⅰ *s.* 无神论的 Ⅱ *is.* 无神论者

ateizm (法) *is.* 无神论

atelye (法) *is.* 画室；雕刻室；摄影棚；工作间，车间：～ resmi 施工(样)图 konfeksiyon ～si 缝纫车间 montaj ～si 装配车间，安装车间 resim ～si 画室

atenüasyon (法) *is.* 衰减：～ faktörü (无线电)衰减系数

aterina [ateri'na] (希) *is.* 〈动〉银汉鱼

ateş (波) Ⅰ *is.* ❶火，烈火：Ateşe dokunma, yanarsın. 别碰火，小心烧伤。Uygarlık ateşten doğmuştur. 文明产生于火。❷火灾，大火：Ateş öteki eve sıçradı. 大火已蔓延到了对面的房子。❸火炉：～ kafesi (壁炉)挡火板 ～ tuğla 耐火砖 Yemeği ateşten indirdim. 我把饭从炉子上端下来了。❹(枪炮)射击：～ alanı 射程，火力范围 ～ hattı (或 boyu) 〈军〉火线，前线 ～ idaresi 〈军〉射击控制 ～ teatisi 〈军〉对射，交火 Top ateşi geceye kadar sürdü. 炮击一直持续到夜里。❺体温；发烧：Hastanın ateşi yükseldi. 病人的体温升上去了。İki gün içinde ateş düştü, ağrılar, sızılar hafifledi. 两天内，烧退了，疼痛减轻了。Ateşi kırk dereceyi aşmıştı; zavallı kendinde değildi. 他发烧 40 多度，已不醒人事了。❻【转】热情，激情，强烈的感情：O, bir zamanlar pek çoşkundu, sonra sonra ateşini kaybetti. 他一度曾非常活跃，后来他这种火劲没有了。❼【转】火坑，危险，灾难 Ⅱ *s.* 火红的，红色的，火红色的 Ⅲ *ünl.* 〈军〉开火！◇～ **açmak** 开火，射击 ～ **almak** ①燃烧，着火 ②发射 ③【转】生气，发火，激动 ～ **bacayı sarmak** 火上房，大难临头 ～ **basmak** ①发烧 ②害羞，害臊 ③脸红，浑身发热：Başka zaman olsa çır çır çırpınırdım, deli çıkardım, her yanımı ateşler basardı. 要是在其他时候，我会惊慌失措，会恼羞成怒，会浑身发热。～ **boyu** 战场 ～ **çıkmak** 发生火灾，着大火 ～ **etmek** 射击，开枪，开炮：Dur, yoksa ateş ederim. 站住，不然我就要开枪啦！Hepsi de aynı anda ateş ederek hedefi kalbura çevirmişlerdi. 大家几乎是同时开火，把靶子打得满是窟窿。～ **gibi** ①火一样热的，火热的 ②勤奋的，积极的，活跃的，主动的，聪明的，有才华的 ～ **gibi yanmak** 发高烧：Başı hem zonkluyor hem de ateş gibi yanıyor. 他的头痛得厉害，又烧得发烫。～ **gömleği** 〈医〉丹毒 ～ **huylu** 脾气暴躁的，火暴脾气的：O asabî denecek kadar hırçın, ele avuca sığmaz ve ateş huylu bir kızdı. 她曾经是一个神经质暴躁、放荡不羁而又火暴脾气的女孩。～ **kesilmek** ①非常生气，火冒三丈 ②后来变得勤奋(积极、活跃)，浪子回头 ～ **kesmek** 停火 ～ **pahası(na)** 非常昂贵的 ～ **parçası** ①非常勤奋的，非常积极的，非常能干的 ②非常调皮的 ～ **püskürmek** 火冒三丈，大发雷霆，怒气冲天，暴跳如雷：Bekçi, kırılan camı görünce ateş püskürmüş. 看门人一看见打碎的窗户，暴跳如雷。Müdür Bey bugün ateş püskürüyor, sanki yanına gideyim demeyin. 经理大人今天正在气头上，你小心点儿！可别到他跟前去！～ **saçağı sarmak** 火上房，大难临头 ～ **saçmak** ①开火，开炮 ②怒不可遏，大发雷霆 ～ **sarmak** ①被火包围 ②激动，兴奋 ～ **tutmayan saha** ①(发动机中的)死点空间 ②(雷达)盲区 ③死角，死界 ～ **vermek** 点火，放火 ～ **yağdırmak** ①扫射 ②对周围的人说重话，伤众 ～ **yağmak** 大祸临头，掉入火坑 ～ **yakmak** 点燃，放火 (*-i*) ～**e atmak** 使不幸，使入火坑：Bu çocuk bile bile kendini ateşe atıyor. 这孩子是自己眼睁睁地往火坑里跳。～**e dayanıklı** 耐火的 ～**e göstermek** ①加热，烧热 ②枪击，炮击 ～**e kesmek** 烧坏，烧毁 ～**e körükle** (或 **kürekle**) **gitmek** 火上浇油 ～**e tutmak** ①加热，烧热 ②枪击，炮击 (*-i*) ～**e vermek** ①纵火，放火：Adamın evini geceleyin ateşe vermişler. 他们夜里放火烧了那人的房子。②使惊慌失措 ③使处于水深火热之境地 ～**e vurmak** 烧(饭) ～**e yakmak** 点燃 ～**e yanmak** 付之一炬，付之东流 ～**e yürümek** 跨越火海刀山，不怕死，勇敢无畏 ～**ı başına vurmak** 大发雷霆，暴怒 (*-in*) ～**i çıkmak** 发烧 (*-in*) ～**i düşmek** 退烧 ～**i ellemek** 玩火：Hey akılsız çocuk, ateşi ne diye ellersin? 嘿，傻孩子，为什么玩火呀？～**i körüklemek** 煽风点火，火上浇油 (*-in*) ～**i soğumak** 变得消沉 (*-in*) ～**i sönmek** 变得消沉 ～**i uyandırmak** 使即将熄灭的火旺起来 (*-in*) ～**i yükselmek** 发烧：Ateşi yükselince çok fena olmuş. 他一发烧就很难受。～**in ağzına atılmak** 使

自己陷于危险境地 (*-in*) **～ine yanmak** 因某人而受损失，因某人而受害，背黑锅 **～ini almak** ①降低体温，使退烧 ②量体温 **～le oynamak** 玩火，干非常危险的事 **～ler içinde** 发高烧 **～ten gömlek** 苦难经历，磨难，煎熬：Ayrılık ateşten gömlek, derler. 常言说，离别是一种煎熬。◆**Ateşe vursan duman vermez.** 小气鬼一毛不拔。**Ateşle barut bir arada olmaz.** 孤男寡女，干柴烈火。

ateş balığı *is.* 〈动〉沙丁鱼

ateş baz [a:teşba:z] (波) *is.* 〈史〉❶制做烟花的人 ❷用火表演魔术的人

ateş betonu *is.* 耐火混凝土

ateş böceği *is.* 〈动〉萤火虫(*Lampyris noctiluca*)

ateş böcekleri *ç.is.* 〈动〉萤科(*Lampyridae*)

ateşçi *is.* 锅炉工，司炉

ateş gemisi *is.* 〈史〉(旧时装有易燃物或爆炸物驶向敌船的)火攻船

ateşin [a:tesi:n] (波) *s.* 【旧】热情的，热烈的

ateş kayığı *is.* 捕捞沙丁鱼用的小船

ateşkes *is.* 停火

ateşlemek (*-i*) ❶点燃，生火：ocağı ～ 生炉子 ❷射击，发射：tüfeği ～ (用)步枪射击 ❸【转】煽动，策反，挑唆

ateşlendirmek (*-i*) 【转】鼓动，鼓励：Öğretmenin konuşması çocukları ateşlendirdi. 老师的一番话把孩子们都发动了起来。

ateşlenmek (*nsz*) ❶ ateşlemek 的被动态 ❷发烧：Çocuk ateşlendi. 孩子们发烧了。❸【转】激动，兴奋，热烈：Giderek tartışma daha da ateşlendi. 讨论越来越热烈了。

ateşletmek (*-i, -e*) ateşlemek 的使动态：Komutan cephaneliği ateşletti. 司令官下令炸毁弹药库。

ateşleyici Ⅰ *s.* 用于引爆的 Ⅱ *is.* 引爆装置

ateşli *s.* ❶正在燃烧的：～ bir ocak 正在燃烧的炉子 ❷发烧的：～ hasta 发烧的病人 ❸热烈的，热情的，热心的：～ bir tartışma 热烈的讨论 ～ bir konuşma 热情洋溢的讲话 ～ bir öğretmen 热心的老师 ❹强烈的：～ bir iştiyak 强烈的渴望 ❺【转】性欲强的(尤指女人) ◇**～ silâh** 〈军〉火器

ateşlik, -ği Ⅰ *is.* 火盆 Ⅱ *s.* 烧火用的，烤火用的：Bir daha dışarı çıkıp da ateşlik çalı çarpı toplayacak gücüm kalmadı. 我已经没有气力再出去拾点儿柴火了。

ateşperest [a:teşperest] (波) *s. ve is.* 拜火教的，拜火教徒

ateşsiz *s.* ❶没火的 ❷不发烧的：～ hasta 不发烧的病人 ❸不热烈的，不热情的，不热心的 ◇**～ silâh** 冷兵器

Ateş Toprak *öz.is.* 火地岛(美洲)

atfen [a'tfen] (阿) *zf.* 援引，引自，引用：Herhangi bir düşünceyi bana atfen söyleyemezsiniz. 你们谁也不要说是我说的。

atfetmek (*-e*) ❶援引，引用 ❷归咎于：Çalışmasını havanın sıcak olmasına atfediyordu. 他不努力却归咎于天气太热。❸转向，针对：Bakışlarını bana atfetti. 他把目光转向我。

atgiller *ç.is.* 〈动〉马科(*Epuidae*)

atıcı Ⅰ *is.* ❶射手，投手，投掷者 ❷【转】说大话的家伙，吹牛的家伙，说谎的人 Ⅱ *s.* ❶投掷的，发射的 ❷【转】说大话的，吹牛的，说谎的人Ⅱ *s.* ❶投掷的，发射的 ❷【转】说大话的，吹牛的，说谎的

atıcılık, -ğı *is.* ❶投掷者资格，射手资格 ❷投掷比赛，射击比赛 ❸说大话，吹牛，撒谎成性

atıf, -tfı (阿) *is.* 归因，归属，归咎，归罪

atıfet [a:tıfet] (阿) *is.* 【旧】❶无私的爱，乐善好施 ❷同情，怜悯

atık[1], -ğı *is.* 【俗】小型搅乳器

atık² *s.* 废弃的：Fabrikanın atık suları arıtıldıktan sonra denize bırakıldı. 工厂的废水净化后被排入大海。

atıl [a:tıl] (阿) *s.* ❶【旧】懒惰的 ❷失业的，无所事事的，游手好闲的，闲散的 ❸没用的，废物的

atılgan *s.* ❶英勇无畏的，挺身向前的，奋不顾身的 ❷有进取心的，有事业心的，有魄力的，有胆有识的

atılganlık, -ğı *is.* ❶英勇无畏，勇往直前，奋不顾身 ❷事业心，进取心，冒险精神，胆识

atılım *is.* ❶ atılmak 的动名词 ❷前进，跃进，突飞猛进 ❸主动，全力以赴 ❹(乒乓球、网球等)强攻，进攻

atılımcı *s.* 奋进的，全力以赴的

atılış *is.* atılmak 的动名词：Ordumuzun atılışına düşman ancak iki gün dayandı. 在我军的攻势下，敌人只坚持了两天。

atılma *is.* atılmak 的动名词：Öteden bir aslanın eşeğin üzerine atılmaya hazırlandığını görünce avazı çıktığı kadar bağırmaya başlamış. 他看见远处有一头狮子正要向驴子扑过去，就大喊了一声。

atılmak (*nsz*, *-den*, *-e*) ❶ atmak 的被动态：Eğer bunsuz yukarı dönüp gelirsen, dalgalar içinde ölünceye kadar boyuna aşağı atılacaksın! 如果你回来时没有这个(戒指)，你将被扔下去被浪淹死。❷进攻，攻击，袭击：Askerler, düşman üzerine korkusuzca atıldılar. 士兵们勇敢地向敌人发动冲击。Haydutlar, yolcuların üzerine atıldılar. 匪徒们袭击了过往的行人。❸跑向，扑向，冲向：Çocuk anasına doğru atıldı. 孩子扑向他的母亲。Kedi, kulağı kirişte bekliyor; ufak bir tıkırtı olsa panter gibi atılıyor. 猫竖起耳朵等着，哪怕稍有一点儿动静，它就会向豹子一样扑过去。❹跳入，冲入：Adam nehre atılarak canı pahasına da olsa küçük çocuğu boğulmaktan kurtarmıştı. 那人跳进河里，冒着生命危险救出了溺水的儿童。❺从事，开始，进行：Şimdilik yeni bir işe atılmayacağım. 我暂时将不做新的事。❻清除，删除，剔除：Türkçeden Arapça ve Farsça kelimelerinin bazıları atılmalı. 应从土耳其语中剔除某些阿拉伯语和波斯语词汇。❼被赶出去，被驱逐：Arsız çocuk okuldan atıldı. 这没教养的孩子被赶出了学校。❽覆盖，遮盖：Ölünün üzerine bir çarşaf atılmıştı. 死者身上盖了一个床单。❾被移交，被转让：Bu iş ona atılmalı, o becerir. 这件事应该交给他去办，他能胜任。❿插嘴，插话：Biz konuşurken kendisinden söz edildiğini duyunca atıldı. 我们正在说话，他听见在说他，也加了进来。

atım *is.* ❶ atmak 的动名词 ❷射程，有效距离

atımcı *is.* 梳理工，梳毛工，梳棉工

atımlık *s.* 枪炮等一次发射使用的火药量

atış *is.* atmak 的动名词：～ yeri 射击场，靶场 nabız ～ 脉搏跳动 Avcı tavşanı bir atışta vurdu. 猎人一枪打死了兔子。◇～ **sahası** ①射击扇面，射界 ②射击场，靶场

atışma *is.* atışmak 的动名词：Atışma yavaş yavaş kızışıyordu, nereye varacağı belli değil. 火力渐渐密集起来，目标却不明确。

atışmak (*nsz*) ❶ (*-le*) 争论，争吵，辱骂，毁谤：Dün Ali ile biraz atıştık. 昨天，我们同阿里吵了几句。İki ortak para yüzünden atıştılar. 这两个合作伙伴为了钱吵起来了。❷ (*-e*) 搭腔，搭话：Nafile atışma, ben sininle barışmam. 你别白费口舌了，我不会与你和好的。Ben seninle küstüm, ne atışıyorsun? 我都不理你了，你还纠缠什么？❸(民间说唱艺人)对唱 ❹ atmak 的互动态：İki ordu uzun süre ok atıştılar. 两军对垒，万箭对射。Ruzgâr eser, dallar atışır. 起风了，刮得树枝互相碰撞。

atıştırma *is.* atıştırmak 的动名词：Bıçaklarını çıkararak yemekleri atıştırmaya başlamışlar. 他们拿起刀叉，大吃起来。Kar atıştırmaya başladı. 雪下起来了。

atıştırmak (*-i*) ❶猛吃猛喝，快吃快喝，狼吞虎咽：Ayak üzeri birkaç lokma atıştırdı. 他就站在那儿狼吞虎咽地吃了点儿东西。❷(*nsz*) (雨雪)开始慢慢地下

ati [a:ti:] (阿) *is.* 【旧】❶未来，将来，前途 ❷下面，以下：～deki maddelerin dikkate

alınması 注意以下条款

atik[1] *s.* ve *zf.* 敏捷的，灵活的：Fakat bunların geldiğini işiten minik terzi daha atik davranıp bir köşeye fırlamış. 但是，小裁缝听到他们要进来，动作敏捷，跳到一个角落里。◇～ **tetik** 敏捷的，灵活的：Şöyle eteği belinde, atik tetik, derli toplu bir kadın değildir. 她不是那种能干而又干净利索的女人。

atik[2] [ati:k] (阿) *s.* 过去的

atiklik, -ği *is.* 灵活，敏捷

Atina *öz.is.* 雅典(希腊)

at kestanesi *is.* 〈植〉❶七叶树(*Aesculus hippocastanum*) ❷七叶树坚果

at kestanesigiller *ç.is.* 〈植〉七叶树科(*Hippocastanaceae*)

atkı *is.* ❶围巾，方巾，围脖：Üşüyünce omuzuna bir atkı attı. 他觉得冷，就披了一条方巾。❷鞋襻 ❸农用大木叉 ❹〈建〉过梁，托墙梁 ❺纬纱，纬线

atkılamak (*nsz*) 织(布)，投入纬纱

at kuyruğu *is.* ❶〈植〉木贼(*Equisetum arvense*) ❷马尾式发型

at kuyruğugiller *ç.is.* 〈植〉木贼属植物，木贼科

atlama *is.* atlamak 的动名词：sırıkla ～〈体〉撑杆跳(高) uzun ～ 跳远 yüksek ～ 跳高 sırıkla yüksek ～ 撑杆跳高 üç adım ～ 三级跳 suya ～ 跳水 ◇～ **taşı** (或 **tahtası**) 跳板：Bu işi küçükseme. Bu, daha iyi bir mevki için sana bir atlama tahtası vazifesini görür. 你可别小看这件事，它可能是你谋求更高职位的跳板。

atlamak (*-i*, *-e*, *-den*) ❶跳越，翻越，跳过，跳进，跳出：duvardan ～ 跳墙 hendekten ～ 跳过壕沟 Pencereden bahçeye atladı. 他翻窗跳进花园。Hedeğin öte tarafına atladı. 他跳过了壕沟。Kurt, kuyruğu bacağının arasında, çalıların üzerinden atladı. 狼夹着尾巴从树丛里跑出来。❷跳进，跳上，跳下：Birden kalkıp denize atladı. 他突然一跃而起，跳入海中。İçlerinden bazıları, sonradan öğrendiğime göre üzerimden yere atlarken düşmüşler, yaralanmışlar. 据我后来了解，他们从我身上跳下去的时候，有些人居然摔伤了。Taksiye atlayıp geldim. 我打个车就来了。❸跳，跳跃；跳过；空过；跳级：Küçükler bahçede ip atlıyor. 孩子们正在花园里跳绳。Arada iki cümle atlamışım. 好像我漏了两句话。Birinci sınıfı atladı, ikiye geçti. 他跳过一年级，上二年级。❹(新闻界)漏报新闻 ❺【转】不考虑，无视，视而不见：O konuyu neden atlıyorsunuz? 您为什么对那个问题视而不见？❻【俚】性交，交媾 ◇**atlaya zıplaya** ①蹦蹦跳跳地 ②心甘情愿地 **atlayıp gelmek** 立刻来，马上来

atlambaç, -cı *is.* 一种儿童跳跃游戏

atlandırmak (*-i*) atlanmak 的使动态

atlangıç, -cı *is.* (水中供人通行的)跳石

Atlanta *öz.is.* 亚特兰大(美国)

atlanılmak (*-den*) atlamak 的无主态：Bu kadar yüksekten atlanılmaz. 这么高没人能跳过去。

atlanmak[1] (*nsz*) ❶骑马 ❷得到马

atlanmak[2] (*nsz*) atlamak 的被动态：Burası atlanacak yer değil. 不得攀越！Bu yazıda birkaç satır atlanmış. 这篇文章好像漏了几行。Önemli bir haber atlanmış. 好像有一条重要的新闻被漏掉了。

atlas[1] *is.* 〈纺〉阿特拉斯缎

atlas[2] (希) *is.* ❶地图集，地图册 ❷图表册，图表集，图解，图谱 ❸〈解〉寰椎(第一颈椎)：atlas kemiği 〈解〉寰椎

atlas çiçeği *is.* 〈植〉仙人掌(*Cactus*)

atlas çiçeğigiller *ç.is.* 〈植〉仙人掌科(*Cactaceae*)

Atlas Dağları *öz.is.* 阿特拉斯山脉(非洲)

Atlaslar *öz.is.* 阿特拉斯山脉(非洲)

atlatılmak (*nsz*, *-den*) atlatmak 的被动态：Dilsizlik korkusu atlatılmıştı, ama başka dertler yüz göstermişti. 他不必担心会哑了，但其它疾病仍折磨着他。

atlatmak (*-i*, *-e*, *-den*) ❶ atlamak 的使动态：Bir tutam ot deveye hendek atlatır. 【成】有钱能使鬼推磨。❷ (*-i*) 【转】渡过，摆脱：Tehlikeyi atlattık. 我们已摆脱了危险。❸ (*-i*) 【转】辞退，解雇，免职，驱逐：Geveze adamın biridir, atlatmalı. 这个人太多嘴，必须把他赶走。❹ (*-i*) 欺骗：Bugün borcunu ödemeğe geleceğini söyledi ise de beni atlattı. 他说今天要来还钱，可是他把我涮了。Dikkat et, o ne hin oğludur, sen bilmezsin ama ben pek iyi bilirim, seni atlatır da haberin olmaz. 你要当心！他可是一个流氓。你不了解他，而我对他太了解了，他骗了你你都不知道。❺(新闻界)抢先发布消息

atlet (法) Ⅰ *is.* ❶田径运动员 ❷(男式)背心：～ fanilâsı 背心 Ⅱ *s.* 身体强壮的，强健的：～ yapılı bir genç 一个有着田径运动员身材的年轻人

atletik (法) *s.* ❶田径的，田径运动的：～ oyunlar 田径运动会 ❷强健的，田径运动员般的

atletizm (法) *is.* 田径运动

atlı Ⅰ *s.* 骑马的：～ bir gezinti 骑马旅行 ～ spor 马术 Bir atlı adam buradan geçti. 一个骑马人从这里经过。Ⅱ *is.* 骑手，骑马者；骑兵：Bir gün ona genç bir atlı geldi. 一天，有一个骑马的人来找他。◇～ **kovalarcasına** 匆忙地

atlı karınca *is.* ❶旋转木马 ❷(体操)旋转 ❸〈动〉一种大猛蚁(*Ponera grandis*)

atma *is.* atmak 的动名词：nabız ～sı 脉搏跳动

atmaca *is.* ❶〈动〉雀鹰(*Accipiter nisus*) ❷弹弓

atmak, -ar (*-i*, *-e*) ❶投，扔，抛，砸，推：Çocuklar suya taş attılar. 孩子们往水里扔石头。Rüzgâr o kadar şiddetli esiyordu ki, gemiyi doğru kayanın üzerine attı. 狂风大作，刮得船直朝这块礁石撞去。Kardeş kardeşi atmış, yar başında tutmuş. 【成】哥哥推兄弟一把，可到悬崖边上又拉一把；兄弟打架不记仇。❷把…放入，添加：ambara zahire ～ 把储备粮入库 yemeğe tuz ～ 往饭菜里放盐 Siz odun atın ve ateşi çoğaltın! 你来加柴，把火拨旺。❸播种：Bu yıl tarlaya tohumu erken attılar. 他们今年早早地把地种上了。❹送，搬，运：Arabanızla bizi Beijing'e atar mısınız? 您能用车把我们送到北京吗？Hazır araba varken eşyayı eve atalım. 等有了车，我们就把东西搬回家。❺丢弃，抛弃，遗弃：Bu lüzümsüz eşyayı atmalısın. 你该把这没用的东西扔了。Ali, üç çocuğunu sokağa atıp kayboldu. 阿里把 3 个孩子扔在街上，自己不知哪去了。Türk kadınlar çarşaflarını attılar. 土耳其妇女已经抛弃了面纱。❻驱逐，开除，解雇：Adamı, kahveden attılar. 他们把那个人赶出了咖啡馆。İki ay işine gelmeyince onu attılar. 他两个月没来上班，他们把他开除了。❼伸出，伸向，放下：Vapurdan iskele attılar. 他们从船上放下了舷梯。Köşede bir örümcek, ince ipliklerini tavandan duvara atarak ağını örüyor. 墙角里有只蜘蛛正在把蛛丝从天花板上拉到墙上结网。❽排斥；删去，删除：Yabancı cisimleri vücut atar. 人体具有排它性。❾推迟，顺延：Bu konunun tartışılmasını gelecek haftaya attılar. 他们把对这个问题的讨论推迟到了下周。Sınavı iki hafta sonraya attılar. 他们把考试推迟到了两周以后。❿(弓箭、枪、炮等)射击：Avcılar yaylarını kurmuş, oklarını atmışlar. Geyik vuruluvermiş. 猎人们张弓射箭，鹿被射中了。Havaya iki el silâh attı. 他朝天上开了两枪。Ona üç kurşun attı, vuramadı. 他向他开了 3 枪，没有击中。❶❶打(耳光)；(刀剑)砍，劈；(脚)踢：tokat ～ 打嘴巴 Attığı gol maçın sonucunu tayin etti. 他射入的一个球决定了比赛的结果。Ona niye tekme atıyorsun? 你为什么要踢他一脚？❶❷归咎于，推卸：Kabahati ona attılar. 他们把过错归咎于他。Suçu onun üzerine attılar. 他们把罪责都推在了他一个人身上。❶❸铺：Odaya bir kilim attılar. 他们在房间里铺了一块地毯。❶❹披：Üşüyünce omuzuna bir atkı attı. 他觉得冷，就披了一条方巾。Sırtına bir şal attı. 他把一条围巾披在身上。❶❺ (*-i*) 脱去：Oda ısınınca ceketi üstünden attı. 房间里热起来了，他脱去了上衣。Oyun kızıştı mı kunduralarını atar, yalın ayak oynardı. 玩到兴起处他脱掉了鞋子，光着脚玩了起来。Sıcak basınca sırtındaki ceketi attı. 天一热，

他就把上衣脱了。❶❻派遣：Müdürü, il merkezinden ilçeye attılar. 他们从省会派了一名主任去县里。❶❼发送，投寄：Bugün babama bir mektup attım. 今天我给爸爸寄了一封信。❶❽付出：Bütün sevgileri atıp içimden / Varlığımı yalnız ona verdim ben. 我付出了我所有的爱，我把我的一切的一切，都只献给了他。❶❾炸毁，炸碎：Köprüyü dinamitle attılar. 他们用炸药炸毁了大桥。Yol yaparken kayaları dinamitle attılar. 修路时，他们用炸药炸碎了岩石。❷❿使膨松：pamuğu ～ 弹棉花 ❷❶降价：Şu ellisini at da bu ayakkabıyı üç yüz yuandan alayım. 你再减 50，这鞋 300 块钱我买了。❷❷【俚】朗诵：Gazel attı. 他朗诵了一首抒情诗。❷❸【谑】喝酒：Bir kadeh attığımı biliyorum, sonra artık sarhoş olmuşum. 我记得我喝了一杯，后来好像醉了。❷❹摆脱，使不起作用：Yabancılığı üzerimden attım. 我已经不再是外行了。Çekingeliği üzerimden attım. 我已经不再胆怯了。❷❺ (*-e*) 调戏，猥亵，性骚挠：Kadınlara atmak çok ayıptır. 调戏妇女是非常可耻的。❷❻褪(色)：Kumaş rengini atıp kırlaştı. 布料褪色变成了灰白色的。Güneşten perdelerin rengi attı. 窗帘被太阳晒得褪了色。❷❼喊叫：nara ～ 大喊大叫 ❷❽开裂，裂开：Mermer yontulurken attı. 大理石在雕琢的时候裂开了。Mobilyanın kaplaması attı. 家具的外层开裂了。❷❾(心脏、脉博)跳动：Kafası zonk zonk atıyor. 他的太阳穴直跳。Kalbı hızlı hızlı atıyor. 他的心在急速地跳动。❸❿【俚】估摸，瞎蒙，胡乱猜测：Bilgi yarışmasında attı, ama tutturamadı. 在知识竞赛中，他瞎蒙了一下，但是没蒙对。❸❶【俚】说假话，说大话：Güya ayda on bin dolar kazanıyor, bence atıyor. 他声称每月挣一万美元，依我看他是吹牛。◇**atıp tutmak** ①说坏话，诽谤，毁谤：Bana neden hiddetlenip atıp tutuyorsunuz? 您为什么生气说我的坏话？Sen onun arkasından söylüyorsun, o da senin arkandan atıp tutuyor, sonra birgün birbirinize geçeceksiniz. 你背后说他的坏话，他也背后说你的坏话，以后总有一天要打起来。②说大话，说假话：O kadar atıp tutma, sonra bozarım seni arkadaş. 朋友，别说这样的大话，以后我会让你下不来台的。**Atsan atılmaz, satsan satılmaz** ①留着没用，弃之可惜的(物品) ②由于某种亲戚关系而摆脱不掉的(人) ◆**Atma Recep, din kardeşiyiz.** 【俚】别说谎！别说大话！**Atma, yazıktır.** ①不要扔掉，太可惜了。②不要胡说八道，真不知羞耻。

atmasyon Ⅰ *s.* 【俚】不真实的，撒谎的，骗人的 Ⅱ *is.* 【俚】谎言，假话，空话

atmasyoncu Ⅰ *s.* 【俚】说谎的，说假话的，骗人的 Ⅱ *is.* 【俚】说谎者，说假话者，骗子：Atmasyoncudur, anlattıkları hep tıraş. 他是个骗子，他说的全是无稽之谈。

atmasyonculuk, -ğu *s.* 说谎，说假话，说空话，欺骗：Herifin işi gücü atmasyonculuk. 这家伙净骗人。

atmık, -ğı *is.* 【俗】精液

atmosfer (法) *is.* ❶〈天〉大气，大气圈 ❷【转】气氛，环境；风气：sınıf ～i 班风，一个班级的风气 ❸〈物〉大气压

atmosferik (法) *s.* 大气的：～ sondaj 气象探测

ATO 【缩】安卡拉商会(Ankara Ticaret Odası)

atol, -lü *is.* 环礁，珊瑚岛

atom (法) *is.* ❶〈物、化〉原子：～ ağırlığı 原子量 ～ bombası 原子弹 ～ çekirdeği 原子核 ～ enerjisi 原子能 ～ reaktörü 核反应堆 ～ santrali 核电站 ～ sayısı (或 numarası) 原子序数 ～ sıkleti 原子量 ～ silâhı 原子武器 ❷(古代哲学)原子(小得不能再分割的微粒) ❸【转】微粒：İnsan kâinatta bir atomdur. 人在宇宙中是微乎其微的。

atomal *s.* 〈物〉原子的

atomcu Ⅰ *s.* ❶原子的，原子学的 ❷〈哲〉原子学说的，主张原子学的 Ⅱ *is.* ❶原子学家 ❷〈哲〉主张原子说的人

atomculuk, -ğu *is.* ❶〈物、化〉原子论，原子学说 ❷〈哲〉原子说

atomik (法) *s.* 原子的：～ külte tahvil faktörü 原子量转换因素 ～ silâh 原子武器

atomlamak (*-den*) ❶【俚】不及格：Bizim Ali fizikten de atomlamış. 听说我们的阿里物理又不及格。❷ (*-de*) 留级

atomlu *s.* 原子的：～ harp 原子战争

atomsuz *s.* 无原子武器的：～ bölge 无原子武器的地区

atonal, -lı (法) *s.* 〈乐〉无调性的

atölye (法) *is.* 画室，雕刻室，摄影棚，工作间：onarım ～leri 修理厂，修配厂；修理所；修理部

atraksiyon (法) *is.* ❶吸引，引力 ❷娱乐节目

atras *is.* 【俚】屁股，臀部，大腿

atropin (法) *is.* 〈医〉阿托品，颠茄碱：Atropin birçok spazmı yatıştırır. 阿托品能解多种痉挛。

at sineği *is.* 〈动〉虻(*Hippobosca equina*)

attar *is.* 【旧】副食杂货铺，副食杂货商

attırmak (*-i*, *-e*, *-den*) atmak 的使动态：Taşı yolun ortasından kenara attırdı. 他让人把石头从路当中搬到了路边。

ATV 【缩】燃料消费税(Akaryakıt Tüketim Vergisi)

Au *is.* 〈化〉黄金(Altın)

aut (英) *is.* 〈体〉球出界

AÜ 【缩】❶阿纳多卢大学(Anadolu Üniversitesi) ❷安卡拉大学(Ankara Üniversitesi)

AÜSBF 【缩】安卡拉大学政治学院(Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi)

av *is.* ❶打猎，打鱼，猎取：～ köpeği 猎狗 ❷猎物：Atmacanın gözü keskin olduğundan avını çok iyi görür. 雀鹰目光敏锐，能非常清楚地看见它的猎物。◇～ **yatağı** 有很多猎物的地方 **～a çıkmak** 打猎，出猎：Avcılar, karlı havada ava çıktılar. 猎人们在雪天打猎去了。**～a gitmek** 打猎，出猎：Hiç ava gittiniz mi? 你们打过猎吗？Ne olur, bırak beni de ava gideyim, daha fazla dayanamayacağım! 啊，让我出去打猎吧，我实在忍不住了。**～ına çıkmak** ①打猎，猎取：Avcılar bu kış kıyamette ördek avına çıktılar. 猎人们在这寒冬腊月的天气里都出去打兔子去了。②抓捕：O, çok cesur birisidir; yek at yek mızrak eşkıya avına çıkar. 他是一个非常勇敢的人，单枪匹马去抓强盗。

avadan (波) *is.* 【旧】❶成套工具 ❷工个箱，工具包

avadancı *is.* 〈史〉奥斯曼时期宫中仆人的一个级别

avadanlık, -ğı *is.* ❶成套工具，工具箱 ❷【旧】女人的首饰盒 ❸拾掇好的土地 ❹【俚】龟头，阴茎头

aval[1], -li (法) *is.* 〈商〉(对于商业票据的)担保，保证；担保人，保证人：～ sigortası (保险公司的)信贷担保

aval[2] *s. ve is.* 【俚】天真得近乎呆傻的，傻得可爱的，愚蠢的，愚笨的；笨蛋，蠢货，白痴，傻瓜：Avalı iki saatte mortlattım. 两个小时我就把那个白痴赢了个精光。Şu gördüğün avalı dün ispiyonlamışlar, bugün de enselemişler. 他们昨天探听到了你见过的那个笨蛋，今天他们又抓住了他。◇～ ～ 【俚】傻乎乎地：Aval aval yüzüme ne bakıyorsun? 你干吗傻乎乎地看着我的脸？

avallık -ğı *is.* 【俚】天真得近乎呆傻，傻得可爱，愚蠢，愚笨

avam [ava:m] (阿) *ç.is.* ❶【旧】下层百姓 ❷老百姓 ◇～ **kamarası** (英国)下院 ～ **takımı** 乌合之众

avanak, -ğı *s.* 容易受骗的，容易上当的，傻乎乎的：Avanağın biridir, her şeye inanır. 他这个人傻乎乎的，什么都信。

avanaklık, -ğı *is.* 易受骗，傻乎乎 ◇～ **etmek** 犯傻，干傻事

avangart, -dı (法) *s.* 领先的，打头阵的，先锋的，超前的

avans (法) *is.* ❶预付款，预支款，预借款：Avans olarak 50,000 lira alabilir miyim? 我能预支 5 万里拉吗？❷领先的距离，超前的距离 ◇～ **almak** 收预付款，预支，预借 ～ **çekmek** 预支，预借，收预付款：Yolluğuma mahsuben beş yüz dolar avans almıştım. 我预支了 500 美元的差旅费。～ **vermek** ①预付：İşe girerken bir miktar avans vermeyi

kabul etmişlerdi. 他们答应做事之前先预付一笔钱。②(下棋时)让子 ③【俚】抛媚眼；引诱，眉来眼去，眉目传情，暗送秋波

avanta [ava'nta] (意) *is.* 【俚】❶利润，利益，好处 ❷不当得利，不义之财 ❸不付出劳动而获得的利益 ❹(赌博中的)老千 ◇～ **çıkarmak** 不劳而获，获得不义之财 ～ **etmek** 不劳而获 ～ **vurmak** 不劳而获，获得不义之财 ～ **yemek** 侵吞他人劳动成果

avantacı *s.* 【俚】不劳而获的，寄生的

avantacılık, -ğı *is.* 【俚】不劳而获，寄生

avantaj (法) *is.* ❶优势，优越：Bugünkü maçta avantaj onlarda. 在今天的比赛中，优势在他们那边。❷利益，好处：Birden gelen kış odunculara, kömürcülere avantaj sağladı. 突然来临的冬天给卖劈材和卖煤的带来了好处。

avantajlı *s.* 有好处的，有优势的

avantajsız *s.* 没有好处的

avantür (法) *is.* ❶意外事件，偶发事件，奇遇 ❷冒险，投机

avantürism *is.* 冒险主义，盲动主义；冒险性，盲动性

avantüriye *is.* 冒险家，冒险主义者

Avar *öz.is.* 〈史〉阿瓦尔人(古代突厥族的一个部落，中国史书上称为柔然、芮芮、茹茹等)

avara[1] [ava'ra] (意) Ⅰ *is.* 〈海〉驶离，开走 Ⅱ *ünl.* 〈海〉把船撑开！把船开走！

avara[2] (波) *s.* ❶没用的，白费劲的，无益的 ❷(机械)空转的 ◇～ **kasnak işlemek** 白忙活，瞎忙活 (*makinenin bir bölümünü*) ～**ya almak** 使(机器的某部分)停止工作，使(离合器)分开

avare [a:va:re] (波) *s.* ❶懒散的，不做事的，吊儿郎当的，游手好闲的 ❷优柔寡断的，无精打彩的 ❸孤独的 ◇～ **dolaşmak** 游手好闲，吊儿郎当，到处游荡：Bazen yapayalnız, kafasını sokacak bir damdan mahrum, aç, avare dolaşmış. 他经常孤苦一人，居无定所，饿着肚子到处游荡。～ **etmek** 使失业，使无所事事 ～ **kalmak** 无所事事，没事干：Avare kalınca canı sıkılmaya başladı. 他一没事干心里就烦。～ **olmak** 懒散，闲逛，无所事事，吊儿郎当，游手好闲，无精打彩

avareleşmek (*nsz*) 变得懒散，变得吊儿郎当，变得无精打彩：Sıcaklar basınca avareleşti, işleri yüzüstü kaldı. 天一热，他变得无精打彩，好多事不了了之。Bu çocuğa bir hâl oldu, bu çocuk avareleşti. 这孩子性情有些变化，变得懒懒散散。

avarelik, -ği *is.* 懒散，吊儿郎当，游手好闲，无所事事

avarız [ava:'rız] (阿) *ç.is.* ❶【旧】事故，麻烦 ❷故障，毛病，障碍 ❸〈史〉奥斯曼帝国时期征收的一种税

avarya [ava'rya] (意) *is.* 海损：～ raporu 〈商〉海损报告

avaz (波) *is.* 高声，大声 ◇～ ～ **bağırmak** 拼命地大喊大叫，声嘶力竭地叫喊 ～**a gelmek** 喊叫，大叫 ～**ı çıktığı kadar** 拼命地，声嘶力竭地：Kız avazı çıktığı kadar bağırıp kaçmış. 姑娘大喊一声，撒腿就跑。Avazım çıktığı kadar öyle haykırdım ki, hepsi korkudan kaçıştı. 我大吼一声，居然把他们都吓跑了。

avcı Ⅰ *is.* ❶猎人，猎手，猎取者：～ uçağı 歼击机 Av köpeği bir çıtırtı iştince kulaklarını dikti, koştu, bıldırıncını yakalayıp avcıya getirdi. 猎狗一听到动静，就竖起了耳朵，扑过去抓住鹌鹑交给了猎人。Avcı tavşanı bir atışta vurdu. 猎人一枪打死了兔子。❷步兵：～ eri 步兵 Ⅱ *s.* 猎取…的，猎食其它动物的(野兽)

avcılık, -ğı *is.* ❶打猎，狩猎，猎取：～a meraklı bir insan 爱好打猎的人 şöhret ～ı 沽名钓誉 ❷(自行车比赛)追逐 ◇～ **etmek** 打猎，狩猎，猎取

avcı otu *is.* 〈植〉侧金盏花(*Adonis*)

avdet (阿) *is.* 返回，归来 ◇～ **etmek** 返回，归来：Ali, seyahattan avdet etti. 阿里外出

旅行回来了。

avdetî (阿) *s.* 皈依伊斯兰教的(通常指原犹太教徒)

avene (阿) *is.* 帮凶，为虎作伥者

avenü *is.* 林荫道

averaj (英) *is.* ❶平均 ❷〈体〉分差，小分

avgan *is.* 怀孕的母牛

avgın *is.* 【俗】(墙上的)排水孔，封闭式排水道

avisto [avi'sto] (意) *is.* 见票即付

avize [avi:ze] (波) *is.* 枝型吊灯

avize ağacı *is.* 〈植〉丝兰(*Yucca gloriosa*)

avizo *is.* 〈商〉汇款通知单；发货通知单

avlak, -ğı *is.* 狩猎场

avlama *is.* ❶ avlamak 的动名词：Boş zamanlarda kuş tutma, avlanma köy yaşamını bir kat daha tatlılaştırır. 闲来打鸟、捕猎，使农村生活平添了一层乐趣。❷(排球赛中)吊球得分

avlamak (*-i*) ❶猎取，打猎，狩猎：Avcılar bugün tavşan avlayacaklar. 猎人们今天要去打兔子。❷【转】欺骗，使上当，使中圈套

avlanmak (*nsz*) ❶ avlamak 的被动态：Ben ava çıktım sanıyordum ama asıl ben avlanmışım da haberim olmamış! 我以为我是出来打猎的，谁知也成了猎物！Balık baştan avlanır.【成】抓鱼先抓头，擒贼先擒王。❷打猎，狩猎，出猎：Her pazar avlanmak için uzaklara gidiyor. 每个星期天他都要去打猎。Ben her yıl bu ormanda avlanırım. 我每年都在这片林子里打猎。

avlu (希) *is.* 院子，庭院：Avluda bir kuyu vardı. 院子里曾经有口井。Çınar yaprakları diz boyu avluyu doldurmuş. 没膝深的法国梧桐树叶铺满了整个庭院。

avokado [avaka'do] (西) *is.* 〈植〉鳄梨(*Persea americana*)

Avrasya *öz.is.* 欧洲和亚洲的总称： ～ kara köprüsü 欧亚大陆桥

avrat, -dı (阿) *is.* 【俗】❶妇女，女人：Avradın ilenci tutarsa senin iki gözün kör olacak. 如果那个女人咒语应验的话，你的两眼就会变瞎。❷妻子，老婆：Anam avradım olsun.【俚】我要是骗你我就是个畜生！Evi ev eden avrat, yurdu şen eden devlet.【成】治家靠老婆，治国靠政府。❸阴部，外生殖器 ◇～ **pazarı** ①旧时贩卖妇女的市场 ②女贩市场 ◆**Avrat malı, kapı mandalı.** 吃软饭，心里烦。

avret (阿) *is.* 阴部，外生殖

Avrupa (意) *öz.is.* 欧洲

Avrupaî [avrupa:i:] *s.* 欧洲式的

Avrupalı [avru'palı] *öz.is.* ve *s.* 欧洲人；欧洲的

Avrupalılaşmak (*nsz*) 欧洲化

AVSD 【缩】安卡拉防痨协会(Ankara Verem Savaş Derneği)

Avşar *öz.is.* 阿弗沙尔人，阿弗沙尔部族(居住在伊朗北部，土耳其阿纳多卢南部及阿富汗的一些地区)

avuç, -cu *is.* ❶手掌：Avucu ile üç defa su çekti. 他用手捧起水，喝了三口。❷一把，一把的量：bir ～ pirinç 一把米 ❸一小撮：bir ～ insan 一小撮人 ◇～ **açmak** 伸手，讨要 ～ ～ ①一把一把地：Çocuklara kuru yemişi avuç avuç dağıttı. 他把干果一把一把地分给了孩子们。②大把大把地：Şuna buna avuç avuç para dağıttı. 他把大把大把的钱散了出去。～ **dolusu** 大把的，很多的：Bu şapkaya avuç dolusu para vermiş. 他往这顶帽子里放了一大把钱。Çocuk avuç dolusu fıstık yemiş, midesini bozmuş. 这孩子吃了许多花生，把肚子吃坏了。～ **içi** 手心：～ içi bilgisayar 掌上电脑 ～ **içi kadar** 巴掌大的，窄小的：～ içi kadar bahçe 巴掌大的花园 ～ içi kadar yer 巴掌大的地方

Çıkar çıkmaz onun o avuç kadar koltuk meyhanesinde alırdım soluğu. 我一出门就会到他那巴掌大的小酒铺去歇一会儿。(*-in*) **～u gicişmek** (或 **gidişmek, kaşınmak**)【转】时来运转要发财：Avcum gidişiyor. 我时来运转要发财了。(*-in*) **～una düşmek** 落入某人的手心，被抓住：Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge. 【成】天网恢恢，疏而不漏。**～una koymak** 抓住：Tam avucuna koyacağı sırada akrep kuyruğunu kaldırmış. 他刚要伸手去抓，蝎子竖起了它的毒钩。**～una saymak** 当面对清 (*-i*) **～unda tutmak** 把某人握在掌心之中 **～unu yalamak** 【谑】得不到想得到的东西，空手而归 (*-i*) **～unun içi gibi bilmek** (对某个地方)了如指掌 (*-i*) **～unun içinde tutmak** 把某人握在掌心之中 **～unun içine almak** 控制住某人

avuçlamak (*-i*) 用手抓，抓住，抓紧：Bütün şekeri avuçladı. 他把糖全抓走了。

avukat (意) *is.* ❶律师：Onu ancak iyi bir avukat kurtarabilir. 只有请一位好律师才能救他。❷【转】不必要地为他人辩解的人

avukatlık, -ğı *is.* ❶律师职业，律师资格 ❷律师工作 ❸【转】不必要的辩解 ◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 当律师 **～ını etmek** (或 **yapmak**) ①给某人当律师 ②为某人进行无效的辩解

avunç, -cu *is.* 安慰，慰藉

avundurmak (*-i*) 安慰，抚慰，慰问

avunmak (*nsz*) ❶自我安慰，转移注意力，忘却烦恼，欣慰：Bütün sevgilerini biricik kızlarına vermişler, onunla bir parça olsun avunmuşlar. 他们把他们所有的爱都给了他们的独生女儿，因此得到了一点儿安慰。❷振奋起来，打起精神：Dünyadan bezmiş bir hâli var, hiçbir şeyle avunamıyor. 他有厌世情绪，干什么事都打不起精神。❸【俗】(动物等)怀胎，怀孕，受孕

avuntu *is.* 令人宽慰的事：Bu stoacı düşünüş biçimi, insana yeterince avuntu verir mi? 这种熬苦思想真能使人得到安慰吗？

avurt, -du *is.* 面颊(内侧)：Avurtları çökmüş. 他两颊塌陷。◇**～ etmek** 说大话，吹牛，夸口 **～ kesmek** 说大话，吹牛，夸口 **～ öttürmek** 说废话，饶舌，喋喋不休 **～ satmak** 说大话，吹牛，夸口 **～ şişirmek** 鼓动起双颊 **～ları birbirine geçmek** 两颊塌陷，骨瘦如柴 **～ları çökmek** 两颊塌陷，骨瘦如柴 **～u ～una göçmek** 变得骨瘦如柴

avurtlamak (*nsz*, *-e*) 吹牛，说大话，摆架子，夸口，自吹自擂

avurtlu *s.* 吹牛的，说大话的，摆架子的，夸口的，自吹自擂的

Avustralya [avustra'lya] *öz.is.* 澳洲；澳大利亚：Avustralya Milletler Topluluğu 澳大利亚联邦

Avustralyalı [avustra'lyalı] Ⅰ *öz.s.* 澳大利亚的，澳洲的 Ⅱ *öz.is.* 澳大利亚人，澳洲人

Avusturya [avustu'rya] *öz.is.* 奥地利(欧洲)

Avusturyalı [avustu'ryalı] Ⅰ *öz.s.* 奥地利的 Ⅱ *öz.is.* 奥地利人

avutmak (*-i*) ❶安慰，慰问，使忘却烦恼，使忘却痛苦：Sıkıntılı anlarımda müzik beni avutuyor. 在我烦恼的时候，音乐使我得到了安慰。❷哄(孩子)：Çocuk annem diye tutturdu, güç avuttuk. 这孩子要妈妈抱，我们弄不了他。❸哄骗，欺骗

avutturmak (*-i*, *-e*) avutmak 的使动态

avutucu *s.* 宽慰的，安慰的：Ona hayli avutucu sözler söyledim. 我对他说了许多宽慰的话。

avutulmak (*nsz*) avutmak 的被动态：Güzel sözlerle avutuldu. 他被甜言蜜语蒙蔽住了。

Ay Ⅰ *öz.is.* 〈天〉月亮，月球：～ ağılı 月晕 ～ gün takvimi 日历，历书 ～ ışığı 月光 ～ kenarı 月球边缘 ～ takvimi 阴历 ～ tutulması 月食 ～ yıldız 土耳其共和国国旗上的星月图案 ～ yılı 太阴年 Uzay aracı Ay'a indi. 宇宙飞船在月球上登陆。Ⅱ *s.* 月牙形的：～ balta 月牙斧◇**～ harmanlanmak** 出现月晕 **～ karanlığı** 被云彩遮

住的月亮发出的微弱的光线 ～ **modülü** 登月舱，月球旅行舱 ～ **parçası** (**gibi**) 非常美丽的(女人) ～ **tutulmak** 月食：Ay tutuldu. 发生了月食。

ay[1] *is.* ❶月，月份：～ gün takvimi 日历，历书 mart ～ı 3 月份 haziran ～ı 6 月份 aralık ～ı 12 月份 Ayın kaçı? 今天几号了？❷一个月的时间段：Bu iş ancak üç ayda biter. 这件工作只用 3 个月就可完成。◇～ **be** ～ 一个月一个月地，逐月地：Borcunu ay be ay ödedi. 他逐月把帐还了。～**da yılda bir** 极少，难得：Ayda yılda bir sinemaya gider. 他难得去一次电影院。～**ın on dördü gibi** 面如满月的，貌若天仙的：～ın on dördü gibi bir genç hanım 一位面如满月的青年女子 On yedi yaşına girdiği sırada ayın on dördü gibi bir kız olmuş. 17 岁那年，她出落成了一个貌若天仙的美女。◆**Ay aydın, hesap belli.** 一清二楚，明明白白。**Ay var yılı besler, yıl var ayı beslemez.** 三年不开张，开张吃三年。

ay[2] *ünl.* 啊！呀！哎呀！哎哟：Ay, dişim çok ağrıyor! 哎哟！我的牙疼死了！Ay, yemek yandı! 哎呀！饭糊了！

aya[1] *is.* ❶掌心，脚心：elin ～sı 掌心 ❷〈植〉叶片光又亮的部分

aya[2] *s.* 神的；神圣的

ayak, -ğı *is.* ❶脚，足：～ bileği 〈解〉跗骨，鸟胫骨 ～ bileği dizi kemikleri 趾骨 ～ tabanı kemiği 〈解〉跖骨 ～ tabanı kemiği kırığı 跖骨折 ～ tarağı 〈解〉蹠 Ayağınızı yere basınca şehrin en kalabalık caddesinin içinde ve merkezindesiniz. 您双脚一踏上土地，您就到了这个城市最繁华的街道，到了市中心。❷腿：Ayaklarına felç geldi, yerinden kalkamıyor. 他双腿瘫痪了，再也站不起来了。❸家具桥梁等的接地部分：İskemlenin ayağı kırık. 凳子腿坏了。Bu köprünün dört ayağı var. 这座桥有 4 个桥墩。❹腰以下的部位，下身：Ayağına bir pantolon çekti. 他下身穿了一条裤子。❺(江河的)支流 ❻(湖泊的)出水口 ❼行进步伐，速度：Senin ayağınla köye akşama kadar varamayız. 照你这个速度，天黑之前我们赶不到村里。❽台阶：Birinci kata on beş ayak merdivenle çıkıyor. 他上 2 层要爬 15 级台阶的楼梯。❾(诗歌等的)韵脚，音步 ❿【旧】(长度单位，约 30.5 厘米)阿亚克 ❶❶英尺：En yüksek ağaçlar, tahminime göre yedi ayak boyundaydı. 最高的树估计有 7 英尺高。❶❷(冰箱容量单位)立方英尺 ❶❸〈数〉交点：dikme ～ı 垂足，垂线足 ◇～ **alamamak** 情不自禁 ～ **atmak** ①去，进入，迈入：Buraya ayak atayım deme, sonra fena olur. 别过来！否则让你吃不了兜着走！Hayatında tiyatroya ayak atmamış. 他一辈子没有进过戏园子。②起步，迈步：Mesleğine ilk ayak attığı günün anılarını unutamıyor. 他忘不了他在这一行迈出的第一步那一天。～ ～ 一步一步地，小心翼翼地 ～ ～ **üstüne atmak** 翘二郎腿 (*-e*) ～ **bağı olmak** 拖后腿，妨碍，阻挠：Bu çocuk bana ayak bağı oluyor. 这孩子成了我的累赘。～ **bağını çözmek** 离婚，休妻 ～ **basacak yer olmamak** (或 **bulunmamak**) 人多得没有插脚的地方 ～ **basılmamış** 人迹罕至的(地方) (*-e*) ～ **basmak** ①去，到达，进入：Artık efendimizin toprağına ayak bastık, şu dağı da aşalım, çiftliğe varacağız. 我们已经到了我家主人的地界，我们翻过这座山，就到庄园了。Bir daha senin evine ayak basmıyacağım. 我再也不登你家的门了。②从事(某种职业)，入主，控制 ③【旧】抵抗，反对，坚持，固执：Fikrim kabul olunsun diye ayak basmakla olmaz, herkesi ikna etmek lâzım. 要想让他们接受我的意见，固执己见是不行的，要说服所有的人。～ **çıkarmak** 脱鞋：İçeri girerken hepsi ayaklarını çıkardılar. 进去时，大家都把鞋脱了。～ **çıkmak** 【俚】做手脚，耍花样，装腔作势，骗人 ～ **değiştirmek** (队列行进时)倒步子，调整步伐 ～ **diremek** 坚持，不改口：Ben ayak direyince o, yanlış kararından döndü. 在我的坚持下，他放弃了他的错误决定。Bu konuda niçin bu kadar ayak direyip inat ediyorsun? 在这个问题上你为什么如此坚持？～ **divanı** 奥斯曼帝国时期在处于紧急状态的地区成立的特别会议 ～ **freni** 脚刹车 ～ **hizmeti** 跑腿的事，杂事 ～ **işi** 跑腿的事，杂事：Ufak tefek ayak işlerine bakmakla beraber konakta esas vazifesi çocuk lalalığıdır. 除了有一些小事跑跑腿以外，他的主要任务是在房里照看孩子。～ **işini görmek** 干杂事，打杂：Ayak işlerini görenler hemen tamamıyle çocuklardır. 这些干杂活儿的几乎全都是孩子。～ **işlerine bakmak** 跑腿，打杂：Tekkenin ayak işlerine bakan genç ve dilsiz bir adam,

yanımızda hep el pençe divan duruyordu. 在修道院跑腿打杂的一个年轻的哑巴，一直在我们旁边毕恭毕敬地站着。**～ izi** 脚印，足迹：Karda ayak izleri var. 雪地上有脚印。**～ kare** 平方英尺：Genellikle kırk ayak kare olan, çitle çevrili tarlalar da çiçek tarhlarına benziyordu. 每块约 40 平方英尺的土地，就像是一座座用栅栏围着的花圃。**～ kirası** 跑腿费，跑路费 **～ koşmak** 【俚】做手脚，耍花样，装腔作势，骗人 **～ koymak** 绊倒，使绊 **～ makinesi** ①用脚踏板带动的机器 ②脚踏式缝纫机 **～ satıcısı** 游动小贩，货郎：Belediye zabıtası ayak satıcıları ile mücadeleyi hızlandırdı. 市政警察加大了打击流动商贩的力度。**～ sesi** 脚步声 **～ sürtmek** 闲逛 **～ sürümek** ①腿瘸：Kazaya uğraması üzerine ayak sürüdü, nikâhımızı tehir etti. 遭遇车祸之后，他的腿瘸了，就把我们的婚期推迟了。②【俗】不情愿，拖拖拉拉：Anlaşıldı sen ayak sürüyeceksin, bunu ben başkasına havale edeyim. 看来你不大情愿，那我还是把这交给其他人吧！Canı bir türlü gitmek istemedi, lâkin mecbur olunca ne yapsın, ayak sürüye sürüye yola çıktı. 他心里一点儿也不想去，可是又必须去，怎么办呢？他只好不情愿地上路了。**～ şaşmak** 搞错，失手，办坏 **～ tedavisi** 非卧床治疗，非住院治疗 **～ tozu** 大人物所在的地方 **～ uğramak** 偶尔前往，偶尔前往 **～ uydurmak** 与…步调一致，顺应 **～ yapmak** 【俚】做手脚，耍花样，装腔作势，骗人 **～(lar)a abanmak** 跌倒，摔倒 **～a binmek** 站起，起身 **～a düşmek** 空口说白话，说到做不到 **～a fırlamak** 猛地站起来：Alice'in bir yeri acımamıştı, hemen ayağa fırladı. 艾丽丝一点儿也没觉得疼，赶紧站了起来。Ali ayağa fırlayarak öne doğru yürüdü. 阿里霍地站起，走向前去。(*-i*) **～a kaldırmak** 煽动，挑动，惊动：Kadın, “Yangın var” diye bağırarak mahalleyi ayağa kaldırdı. 那女人大喊一声“着火啦！”把整个街区都惊动了。**～a kalkmak** ①站起来，站着，起立：Alice fırlayıp ayağa kalktı. 艾丽丝猛的一下站了起来。Besleme kız utandı, bütün kanı yüzüne çıktı, hemen ayağa kalktı. 小丫鬟害羞了，满脸通红，赶紧站了起来。Çiftlik sahibi ayağa kalkıp da savunmaya geçeceği sırada onu yeniden yere yatırıp altıma aldım. 农场主爬了起来，还想还手，可是又被我再次摔倒在地，压在身下。②【转】(病人病情)好起来，好转：Şükür Allah’a, hastamız ayağa kalktı. 谢天谢地，我们的病人好起来了！③【转】激动，兴奋：Birkaç dakika içinde bütün yalı ayağa kalktı. Hizmetçiler ellerinde mumlarla odadan odaya koşuyorlar, yalıyı altüst ediyorlardı. 几分钟之内，整个别墅沸腾了，仆人们手持蜡烛从这个房间跑到那个房间，把别墅翻了个底朝天。**～(lar)ı ağırlaşmak** 走得慢，累得走不动 (*-e*) **～ı alışmak** 常去(某个地方)，时常出入于，常来常往于：Yaz geleli parka ayağı alışmış. 夏天一到，他常去公园。**～ı bağlı** 订了婚的(女子) **～ı basılmamış** 人迹罕至的(地方) **～(lar)ı birbirine dolaşmak** ①踉跄：Ayakları birbirine dolaşıyor. 他走路踉踉跄跄的。②激动，兴奋，三脚并做两脚：Ayaklarım birbirine dolaşarak merdivene doğru koşarken duraksadım. 我正要三脚并做两脚跑上楼去，又迟疑了一下。③忙中出错 **～ı cıvık** 脚不停步的 **～ı çarıklı** 【俗】精明的乡下人 **～(lar)ı çukurda** 【俗】老朽的，土埋脚脖子的 **～(lar)ı dolaşmak** ①踉跄 ②激动，兴奋，三脚并做两脚：Çocuğunun doğduğunu duyunca ayakları dolaşarak evine koştu. 他一听说他的孩子出生了，撒腿就跑回家去了。③忙中出错 (*-e*) **～ı düşmek** 顺访；顺道：Ayağım düşerse çarşıda aradığın kitabı bakacağım. 如果顺道，我将到市场去看看你要的书。**～ı düze basmak** (或 **gelmek**) 摆脱困境，踏上坦途：Uğraştık, çabaladık, kan ter içinde kaldık ama nihayet ayağımız düze bastı. 我们勤奋努力，出力流汗，终于熬出了头。**～(lar)ı geri geri gitmek** 不情愿地去 **～ı göğe ilişmek** 遇到突如其来的难以克服的障碍 **～ı karıncalı** 坏女人，道德败坏的女人 **～ı kaymak** 失足，误入歧途：Ne yapsın ayağı kaydı bir kere; kolay kolay kurtulamıyor bu bataktan. 他可怎么办呢？一失足成千古恨。(*-den*) **～ı kesilmek** 断绝来往：Kocaya vardıktan sonra da baba evinden ayağı kesilmedi. 出嫁以后，她还经常回娘家。(*-in*) **～(lar)ı suya değmek** (或 **ermek**)【俗】恍然大悟：Herkesin ayağı suya eriyor, hekimlik elden gidiyor. 大家恍然大悟，他原来并不懂医术。**～ı şaşmak** 搞错，失手，办坏 **～ı takılmak** 碰钉子，遇上拦路虎，遇到障碍；被绊倒：Ayağı takılınca kıçı üstüne düştü. 他脚下一绊，摔了个屁股蹲儿。Çocuk, ayağı takılınca kapandı. 这孩子脚下一绊，摔了个大马爬。**～ı taşa dokunmak** 碰钉子，遇上拦路虎，遇到障碍；被绊倒 (*-in*) **～ı uğurlu** 带来

好运的(人)：Ayağınız uğurlu, sizden sonra dükâna çok müşteri geldi. 您是一个能带来好运的人，您来过之后，店里顾客大增。(*-in*) **～ı üzengide** 箭在弦上的，随时准备出发的，整装待发的：Onun her zaman ayağı üzengidedir, yolculuğa hazırdır. 他已经做好了上路的准备，整装待发。**～ı yanmış it gibi dolaşmak** 【俗】火急火燎地东奔西走：İş bulmak için günlerce ayağı yanmış it gibi daire daire dolaşmıştı. 为了找到工作，几天来他火烧火燎地东奔西走，找了一家又一家。**～(lar)ı yerden kaldırmak** ①由于某种原因脚不能沾地 ②乘车不再步行 ③【俗】飞 ④【俗】非常高兴，高兴得手舞足蹈，高兴得跳起来 **～ı yerden kesilmek** ①由于某种原因脚不能沾地 ②乘车不再步行 ③【俗】飞 ④【俗】非常高兴，高兴得手舞足蹈，高兴得跳起来 **～(lar)ı yerden kesmek** ①由于某种原因脚不能沾地 ②乘车不再步行 ③【俗】飞 ④【俗】非常高兴，高兴得手舞足蹈，高兴得跳起来 **～(lar)ı yere basmak** 【转】抛弃幻想，脚踏实地 **～(lar)ı yere basmamak** ①由于某种原因脚不能沾地 ②乘车不再步行 ③【俗】飞 ④【俗】非常高兴，高兴得手舞足蹈，高兴得跳起来 ⑤【转】心存侥幸，抱有幻想 **～(lar)ı yere değmemek** ①由于某种原因脚不能沾地 ②乘车不再步行 ③【俗】飞 ④【俗】非常高兴，高兴得手舞足蹈，高兴得跳起来：Sınavı kazandığını öğrenince ayakları yere değmedi. 他一得知考试通过了，高兴得跳了起来。**～ına bağ olmak** 妨碍，阻碍：Belki de yeniden evlenirsin, çocuk bende kalsın ayağına bağ olmasın. 也许你该再成个家，把孩子留在我这里吧，省得他碍你的事。**～ına bağ vurmak** 设置障碍，阻碍，妨碍 (*-in*) **～ına basmak** 玷污：Kimbilir kaç kadını boynuzlamış, kaç kızın ayağına basmıştır. 谁知道他搞了几个女人，玷污了几个姑娘。**～ına çabuk** ①常来常往于某个地方的 ②手脚利索的 (*-i*) **～ına çağırmak** 召唤：Sizi ayağına çağırdı. 他叫您过去。**～ına çelme takmak** 使拌子 **～ına demir çarık giymek** 出远门，走远路 (*-in*) **～ına dolanmak** (或 **dolaşmak**) ①报应，搬起石头砸自己的脚：Babasının ettiği kötülükler oğlunun ayağına dolaştı, dünya bu. 父孽子受，世人皆如此。Kim olursa olsun kötülük etme, sonra yaptığın ayağına dolaşır. 不管你是谁，都不要干坏事，否则必遭报应。Yaptığı kötülüklerin bir zaman sonra ayağına dolaşacağını hiç düşünmemişti. 他压根儿就不认为还有恶有恶报这档子事儿。②碍事：Çocuk annesinin ayağına dolaşıyor, çalıştırmıyor. 孩子妨碍了母亲，使她做不了事。(*-in*) **～ına düşmek** 拜倒在某人面前，央求，哀求 **～ına geçirmek** 穿(裤子等) **～ına gelen kısmeti tepmek** 眼睁睁地错过大好时机 (*-in*) **～ına gelmek** ①拜见，求见 ②天上掉馅饼，不劳而获：Ormanlar kralı olan aslanın her şey ayağına geliyordu. Tilki bu işten memnun değildi. 森林之王狮子一向是不劳而获，狐狸对此很不满意。(*-i*) **～ına getirmek** ①召见 ②吸引：Bütün dünyayı ayağına getiren çok güzel bir yerdi. 这是一个非常漂亮的地方，使得所有的人都慕名而来。(*-in*) **～ına gitmek** ①求见，拜见，拜访：Gerçeğin ortaya çıkması için herkesin ayağına gitti. 为了搞清真相，他拜访了每个人。Ne istiyorsa ablan, buraya gelsin; biz onun ayağına gidemez. 你姐姐想要什么，让她到这儿来，我们是不会去见她的。②盯着，看着，监督 (*-in*) **～ına ip takmak** 下绊，说坏话，诽谤：Kulağım çınlıyor, gene ayağıma ip takmış olmalılar. 我的耳朵直响，肯定是他们又在说我的坏话。(*-in*) **～ına kadar gelmek** ①拜见，求见 ②天上掉馅饼，不劳而获 (*-i*) **～ına kadar getirmek** ①召见 ②吸引：Bütün dünyayı ayağına kadar getiren çok güzel bir yerdi. 这是一个非常漂亮的地方，使得所有的人都慕名而来。(*-in*) **～ına kadar gitmek** ①求见，拜见，拜访 ②盯着，看着，监督 (*-in*) **～(lar)ına kapanmak** 拜倒在某人面前，央求，哀求；请求宽恕，求饶：Kaç kere biçare Ali Efendiyi bu sefaletten kurtarmak için büyük ninesinin ayaklarına kapanmıştı. 为了使可怜的阿里躲过这一劫，他几次跪倒在太祖母的面前求情。Ayaklarına kapanıp bu genç kızdan af dilemedikçe buradan kıpırdamayacaksın. 你要是不跪下来向这个姑娘求饶，就别想在这里挪窝。(*-in*) **～(lar)ına kara su inmek** 两条腿累得像灌了铅：O kadar çok dolaştım ki ayaklarıma kara su indi. 我转悠了这么半天，两条腿累得像灌了铅。(*-in*) **～ına karpuz kabuğu koymak** 使绊，陷害 **～ına kira istemek** 不愿意来(去) (*-in*) **～ına oturmak** (鞋)合脚 (*-in*) **～ına pabuç olamamak** 小巫见大巫，逊色 **～ına pek olmak** 快步行走：Ayağına pek olan, on saatlık taban tepişle, Milas'tadır. 脚步快的人，10 个小时可以走到米拉斯。(*-in*) **～ına sıcak su**

dökmek 【俗】善待，优待：Ayağınıza sıcak su (mu) dökelim. (Ayağınıza soğuk su mu?) 欢迎您常来！(我都不知道该如何感谢你了！) Hangi rüzgâr attı ki gözüm, ayağınıza sıcak su mu soğuk su mu dökeyim? 宝贝！什么风儿把你们吹来了？真高兴你们来！ **～ına sıkı** 脚步快的，走得快的 **～ına taş değmek** 遇到障碍，受阻挠 **～ına üşenmemek** 手脚勤快，手脚利索 **～ına yatmak** 效仿，模仿 **～ında donu olmamak** 【俗】穷得没裤子穿 **～ını almak** 【俗】进谗言，说坏话 **～ını alamamak** ①脚(因疼痛或发麻而)不能动 ②情不自禁前往常去的地方 **～(lar)ını altına almak** ①蹲 ②拳打脚踢：Kendisine karşı koymak isteyenleri ayağının altına alarak hırpalar. 他们一阵拳打脚踢，把那些企图反对他的人痛打了一顿。 **～ını bağlamak** 拖后腿，妨碍 **～ını berk basmak** ①抵抗，反抗，反对 ②坚持，固执，顽固 (*-den*) **～ını çekmek** ①脱鞋 ②【俗】抽身，撤步，脱身：Nihayet kahveden ayağını çekmeye muvaffak oldu. 他终于成功地从咖啡馆脱了身。③【俗】再也不去：O olaydan sonra kulüpten niçin ayağınızı çektiniz? 您为什么自从那次事件之后再也不去俱乐部了？ **～ını çelmek** 绊倒，使绊 **～ını çıkarmak** 脱鞋：İçeri girerken hepsi ayaklarını çıkardılar. 进门时，大家都把鞋脱了。 **～ını denk almak** 当心，小心，防范：Ayağını denk al, bir gün ettiğini bulursun. 你小心点儿，总有一天你回遭到报应的。Ayağımızı denk alalım, olur olmaz yerlere para sarfetmeyelim. 我们得注意点儿！不能什么地方都花钱！Tehlike karşımızda canlanmış duruyor, ayağımızı denk alamazsak gürültüye gittiğimizin resmidir. 如果我们面临危险而掉以轻心，我们肯定会卷入是非之中。 **～ını denk basmak** 当心，小心，防范 **～ını giymek** 穿鞋 **～ını kaydırmak** 把某人整下台，使绊，拆台：Dün ayağını kaydırmak için uğraşanlar bugün karşısında el pençe divan duruyorlar. 昨天那些企图把他整下台的人今天毕恭毕敬地站在他面前。(*-in, -den*) **～(lar)ını kesmek** ①不能脱身 ②使不能脱身 ③使不再来往：Kardeşime kötü alışkanlık kazandıran çocuğun bizden ayağını kestim. 那孩子把我兄弟给带坏了，我们再不和他来往了。 **～(lar)ını öpmek** 【俗】求饶，请求宽恕：Ne olursun, ayaklarını öpeyim, yapma! 你怎么啦？求求你了！别干了！ **～ını sürümek** ①腿瘸 ②【俗】不情愿，拖拖拉拉 **～ını sürüyerek gelmek** 三三两两地来到(尤指第一个来到者) **～ını taştan esirgemek** 看守，保护：Ayaklarımızı taştan esirgemek sana mı kaldı? 是由你来保护我们的吗？ **～ını tek almak** 深思熟虑，仔细斟酌 **～ını tetik almak** 当心，小心，防范 (*ayakkabı*) **～ını vurmak** (鞋)磨脚，夹脚 **～(lar)ını yerden kesmek** 坐车不再步行 **～ını yere basmak** 【转】抛弃幻想，脚踏实地 **～ını yere vurmak** 跺脚：Ali öfkeden kıpkırmızı kesilip ayağını yere vurdu, "Sen kim oluyorsun da benim ne yaptığımı soruyorsun? " dedi. 阿里气得满脸通红，跺着脚说："你是什么人，敢来管我的事？"**～ını yorganına göre uzatmak** 【转】量入而出：Ayağımızı yorganımıza göre uzatırsak, kafamızı her zaman su üstünde tutarız. 如果我们能量入为出，我们就能永远立于不败之地。(*-i*) **～ının altına almak** 拳打脚踢，痛打：Kendisine karşı koymak isteyenleri ayağının altına alarak hırpalar. 他们一阵拳打脚踢，把那些企图反对他的人痛打了一顿。 **～ının altına karpuz kabuğu koymak** 【转】使绊，拆台，把某人整下台 (*-i*) **～ının altına yatırmak** 拳打脚踢，痛打 **～(lar)ının altında dolaşmak** 【转】碍手碍脚：Ayağımın altında dolaşma da hemen bitireyim. 别在这儿碍手碍脚，让我把事赶紧办完！(*Bir yer*) **～(lar)ının altında olmak** 鸟瞰，俯视；尽收眼底：Anıt-kabir'in bulunduğu tepeden bütün Ankara ayağının altındaydı. 从 Anıt-kabir (土耳其国父陵)所在的山头，整个安卡拉尽收眼底。 **～(lar)ının altını öpmek** 【转】苦苦哀求，乞求饶恕 (*-i*) **～ının bağını çözmek** 【转】①与妻子离婚，休妻 ②解除妨碍行动自由的关系，使自由 **～ının bastığı yerde ot bitmemek** 给…带来灾祸 (*Biri, ötekinin*) **～ının pabucu olamamak** 连…都不知 **～ının pabucunu başına giymek** ①下嫁，屈就 ②把无能者扶上高位 (*Biri ötekinin*) **～ının tozu olmak** 【转】①对…唯命是从，成为奴隶 ②哀求，请求 **～ının tozuyla** 刚一来就，连气都没喘就：Rica ederim bey, gelir gelmez ayağının tozuyla dırıltı çıkarma. 求你了，先生，请你不要一来就吵。(*Biri ötekinin*) **～ının türabı olmak** 【转】①对…唯命是从，成为奴隶 ②哀求，请求：Yapma Ali, ayağının türabı olayım, yapma! 阿里，别这样！我求求你了！别这样！ **～(lar)ının ucuna basmak** 踮起脚尖走，蹑手蹑脚地

走：Onları uyandırmakta korkar gibi ayaklarının ucuna basarak odadan çıktı. 似乎是怕惊醒了他们，他蹑手蹑脚地走出了房间。**～ıyla ağa uğramak** 自找麻烦 (*kendi*) **～ıyla gelmek** ①主动前来：Biz ona gelmesi için yalvarmadık ya! O kendi ayağıyla geldi. 我们并没有求他来呀！是他自己来的。②得来全不费功夫：Devlet adama ayağı ile gelmez. 幸福不会从天降。**～ıyla gitmek** 主动前往 **～ıyla tuzağa düşmek** 自找麻烦：Geleceğini hiç düşünmedi, kendi ayağıyla tuzağa düştü. 他不计后果，自找麻烦。**～ta** ①站着，站立着：Ayakta duramayacak raddede yorgunum. 我累得都快站不住了。Kahvelerimizi ayakta içtik. 我们站着喝完了咖非。②【转】活跃的，躁动不安的，乱哄哄的 **～ta durmak** 站，站立，矗立，挺立：Pencerenin önünde ayakta duruyor, akşamın denizdeki son kızıltılarını seyrediyordu. 他站在窗前，欣赏着夕阳落在海上最后一抹余晖。Boş çuval ayakta durmaz.【成】空袋子立不住；人要有价值才可立足。**～ta kalmak** 站，站立，矗立：Bu yapı beş yüz yıldan beri ayakta kalmıştır. 这座建筑已矗立了 500 年。İmparator bile, ayakta kalabildiyse de, bir zaman kendine gelemedi. 就连皇帝本人，虽然仍站在那里，可也好一阵儿没回过神来。(*-i*) **～ta tutmak** ①使站立：Ev sahibi, kiracıyı ayakta tutarak kirayı artırmasını söyledi. 房东让房客站起来，要他增加房租。②使不倒塌，使矗立：Bu tarihî yapıyı ayakta tutmak için birkaç milyon lira gerekmektedir. 为了使这座古建筑不致倒塌，需要数百万里拉。③使保持活力，使持续下去：Tiyatrosunu ayakta tutmak için kışta meşakkatli bir turneye çıkmak zorunda kalmıştır. 为了把他的剧团支撑下去，他不得不在冬季去进行艰苦的巡回演出。**～ta uyumak** 过于沉思，惊恐或疲劳 **～tan** (尤指牛羊等)鲜活地：～tan satış 卖活牛羊等 **◆Ayağının altında yumurta mı var?** 你干吗走得这么慢？

ayak altı *is.* 人来人往的地方：Ayak altı olmayan bir yer bul da baş başa oturalım. 你找一个没人的地方，咱们俩坐坐！Çiğnenip ezileceksin oğlum, ayak altında durma, kenara çekil. 儿子，别站在人来人往的地方，靠边儿一点儿！别让人踩着你了！**～na almak** 践踏 **～nda bırakmak** 不管不问，熟视无睹 **～nda dolaşmak** 碍手碍脚 **～nda kalmak** ①在人多嘈杂的地方感到不适 ②被瞧不起

ayakbastı (**parası**) *is.* 出入境税

ayakçak, -ğı *is.* ❶梯，台阶，阶梯 ❷织布机的脚踏板 ❸高跷

ayakçı *is.* ❶跑腿的杂役，勤务员 ❷流动商贩

ayakçın *is.* 织布机的脚踏板

ayakkabı, -yı [aya'kkabı] *is.* 鞋，靴：～ mantarı 鞋垫 top ～ları 足球鞋 ◇**～ sıkmak** (鞋)挤脚，夹脚 **～ vurmak** (鞋)挤脚，夹脚 **～larını çevirmek** ①把客人的鞋子朝着离去的方向排列整齐 ②【转】慢待，冷淡对待

ayakkabıcı *is.* ❶制鞋工人，鞋匠；卖鞋者 ❷鞋店，鞋铺

ayakkabıcılık, -ğı *is.* 制鞋业，鞋匠的职业；卖鞋的生意

ayakkabılık, -ğı Ⅰ *is.* 鞋柜，鞋架；门口换鞋的地方 Ⅱ *s.* 做鞋用的(皮革等)

ayaklamak (*-i*) ❶用步子丈量：Salonun boyunu ayakladık, elli sekiz ayak geldi. 我们用步子量了一下大厅的长度，一共 58 步。❷脚踩，脚踏

ayaklandırmak (*-i*) ayaklanmak 的使动态

ayaklanma *is.* ayaklanmak 的动名词：Ayaklanmayla ilgili en yeni haberleri verebilecek gibi gözüküyor. 看他的样子，也许可以向我们报告关于叛乱的最新消息。

ayaklanmak (*nsz*) ❶(幼儿)学步，开始走路 ❷(病人)可以行走 ❸站起来走：Bizi görünce ayaklandılar. 他们一看见我们，站起来就走了。❹【转】造反，起义，暴动，叛乱

ayaklı *s.* ❶有腿的，有脚的，有支撑物的：～ kadeh 高脚杯 ～ köprü 有桥墩的桥 ～ saat 座钟 ❷有…的腿的：çıplak ～ çocuk 光脚的孩子的 dört ～lar 四肢动物，四条腿的动物 ❸有脚踏板的：～ dikiş makinesi 脚踏式缝纫机 ❹【转】流动的，移动的 ◇**～ canavar** 【俗】刚会走路的淘气的孩子：Ayaklı canavar, odanın altını üstüne getirdi. 这个刚会走路的淘气包，把房间里搞得乱七八糟。**～ cephane** 【俗】全副武装的 **～ gazete** 消息灵通的人，喜欢散布小道消息的人 **～ kütüphane** 【转】无所不知的人，

博古通今的人，活字典，活的百科全书

ayaklık, -ğı *is.* ❶脚踏板，踏板：kavrama ～ı 离合器踏板 ❷高跷 ❸地面，地板 ❹古时一种刑具 ❺(柱子或桥墩等的)基座，底座

ayaksız *s.* ❶无腿的，无脚的，无支撑物的 ❷不动的

ayaksızlar *ç.is.* 〈动〉无足类，无足昆虫

ayak takımı *is.* 乌合之众，下等人：İstanbullu ayak takımı, turistleri insafsızca yolmuş. 伊斯坦布尔瘪三黑心地骗去了游客们的钱财。Dükkân karmakarışık, mallar bayat, kibar müşteriler birer birer çekiliyor, ayak takımı her gün artıyor. 店乱货次，有钱的顾客避而远之，那些无赖之徒倒日渐增多。

ayaktaş *is.* 【俗】伙伴，同事，朋友；同伙，同谋

ayak teri *is.* ❶脚汗 ❷【转】跑腿费，跑路钱

ayak topu *is.* 〈体〉足球：～ takımı 足球队

ayak ucu *is.* ❶床脚，床尾(床上放脚的一端) ❷〈天〉天底 ❸足尖，脚尖

ayak üstü (或 **üzeri**) *zf.* ❶站着：Ayak üstü biraz konuştuk. 我们站着说了几句话。❷尽快地，急忙地，匆忙地，仓促地，简短地：～ bir karar 仓促的决定 Bu karışık bir iştir, böyle ayak üstü anlatılmaz. 这是一个很复杂事情，一两句话说不清楚。

ayak yolu *is.* 厕所，卫生间，洗手间

ayal, -li [aya:l] (阿) *is.* 【旧】❶妻子，老婆：Efendi bazete okur. Ayali dikiş dikmektedir. 先生在读报，太太在做针线活。❷家人，家里的人，家眷

ayan (阿) *s.* 明显的，显而易见的，清楚的：～ yazı 大号铅字；容易辨认的字迹 ◇～ **beyan** 非常明确地，非常清楚地 **～ olmak** 明显，显然

âyan [a:ya:n] (阿) *ç.is.* 【旧】❶显贵，头面人物；荣誉公民 ❷参议员，上院议员；参议院，上院：～ azası 显贵，头面人物；参议员，上院议员 ～ başkanı 参议院议长，上院议长 ～ mecilisi 参议院，上院

ayanan *zf.* 非常明显的，清楚的

ayandon (希) *is.* 圣安东尼风暴(1 月 28 日开始)

ayar [aya:r] (阿) *is.* ❶调整器，校正器，调节器，校准器，标准器，标准尺，原器：ses ～ göstergesi 〈无〉声音调谐指示器 ❷标准时间：Beijing ～ı 北京时间 İstanbul ～i 伊斯坦布尔时间 ❸(金银的)成色：～ damgası 成色标记 18 ～ altın yüzük 18K 戒指 ❹尺度，标准，精确度，准确度：Kolorifercinin ayarı yok, ya çok yakıyor veya hiç yakmıyor. 这个烧暖气的锅炉工一点儿准头也没有，要么使劲烧，要么一点儿也不烧。❺性质，特性；性格，【转】档次：Bu ayarda bir kimseden ancak böyle bir davranış beklenir. 对这种档次的人，也只能指望他这样。◇～ **etmek** 调整，校正：Bu saat çok ilerlemiş, ayar etmeli. 这只表快了不少，得调一调。**～ı bozuk** ①不准的，失去准确性的：Saatin ayarı bozuk. 这个表走得不准。②【转】喜怒无常的 ③(金银)成色不足的 **～ını yapmak** 调整，校正：Fotograf makinesinin güneşe ve uzaklığa göre ayarını yaptı. 他根据太阳光线和距离调好了照相机。Saatin ayarını yaptım. 我把表校准了。

ayarcı *is.* 【旧】衡器检验员；金银器成色鉴定人

ayarlamak (*-i*) ❶调校，校正，校准：saati radyoya göre ～ 根据广播电台对表 teraziyi ～ 校秤 ❷调整；安排，组织：İşlerimi ayarlayabilirsem sinemaya gideceğim. 如果我能安排开，我就去看电影。❸【俚】说服，使满意：Babamı ayarlayabilirsem sinemaya gideceğim. 如果能说服老爷子，我就去看电影。

ayarlanmak (*nsz*) ayarlamak 的被动态

ayarlatmak (*-i*) ayarlamak 的使动态

ayarlı *s.* ❶(机械设备等)调校好的 ❷(金银器等)成色为…的

ayarsız *s.* ❶没有调校的，不准确的 ❷放荡不羁的 ❸成色不足的

ayartı *is.* 引诱，诱惑

ayartıcı *s.* 有诱惑力的，使误入歧途的

ayartılmak (*nsz*) ayartmak 的被动态

ayartmak (*-i*) ❶引诱，诱惑，使误入歧途：Perihan adında bir bayan, güveyi dans arasında ayartıp baştan çıkarmış. 一个名叫佩莉罕的女人在跳舞时勾引新郎官。❷使跳槽，挖人

ayaz Ⅰ *is.* ❶严寒，寒冷 ❷【俚】危险的地方，不好的地方：Orası ayazdır, ben gitmem. 那个鬼地方，我可不不去！❸【俚】糟糕的局面，危险的处境：İşler ayaz. 事业正处在危急之中。❹【俚】令人生畏的课程，难上的课程：Bugünkü dersler hep ayaz. 今天的课程全都很难。Ⅱ *s.* 寒冷的 ◇～ **almak** 竹篮打水；瞎子点灯 ～ **kesmek** 长时间冻得发抖 ～ **vurmak** (水果蔬菜)冻坏 (*Hava*) ～**a çekmek** 冬天气温下降 ～**da kalmak** ①处在寒冷之中：Bütün gece, sokakta ayazda kaldı. 他在街上冻了一夜。②【俚】空等，白干，竹篮打水

ayaz ağa *is.* 【俚】冷面老大(非常严厉、面无笑容、使学生感到害怕的老师)：İlk ders ayazağanındır, gözünü aç. 第一节课是冷面老大的课，你可当心点儿！

ayazlamak (*nsz*) ❶(天气)变冷 ❷冻得发抖 ❸【俚】空等，白忙活：Sabahtan beri burada ayazladık, ne gelen var, ne giden. 我们一大早就在这儿干等，谁也没来。

ayazlanmak (*nsz*) 变冷，变凉，被放凉：Su ayazlanmış. 水放凉了。

ayazlatmak (*-i*) ayazlamak 的使动态

ayazlık, -ğı *is.* 阳台，游廊

ayazma [aya'zma] (希) *is.* 希腊人的圣泉

AYB 【缩】欧洲投资银行(Avrupa Yatırım Bankası)

ay balığı *is.* 〈动〉翻车鲀鱼(*Mola mola*)

ay balığıgiller *ç.is.* 〈动〉翻车鲀科(*Molidae*)

ay başı *is.* ❶月初 ❷月经 ◇～ **olmak** 来月经，来例假

aybeay *zf.* 逐月地，一个月一个月地：Borcunu aybeay ödedi. 他按月把债还了。

ayça *is.* 新月，弦月，蛾眉月

ay çiçeği *is.* 〈植〉❶葵花，向日葵(*Helianthus annuus*) ❷葵花籽：～ yağı 葵花籽油

ay çöreği *is.* 月牙饼

ay dede *is.* 【儿】月奶奶，月亮 ◇～**ye misafir olmak** 露天过夜

aydemir *is.* 月牙斧

aydın Ⅰ *s.* ❶明亮的，亮堂堂的：～ bir oda 明亮的房间 ❷有文化的，知书达礼的 ❸通俗易懂的 Ⅱ *is.* 知识分子

aydınlanma *is.* ❶ aydınlanmak 的动名词 ❷〈物〉亮度，辉度

aydınlanmak (*nsz*) ❶变亮，变清晰：Oda aydınlandı. 房间变亮堂了。❷【转】弄明白，搞懂，变清醒

aydınlatıcı *s.* ❶照明的 ❷【转】有启迪作用的，使人领悟的，解释性的，说明性的：Ekonomik durumu aydınlatıcı bilgileri gazetelerde bulabilirsiniz. 您可以从报纸上找到说明经济形势的材料。

aydınlatılmak (*nsz*) aydınlatmak 的被动态

aydınlatma *is.* aydınlatmak 的动名词：～ sistemi 照明系统

aydınlatmak (*-i*) ❶照亮；照明：Güneş, evin içini aydınlattı. 太阳把屋里照得亮堂堂的。❷【转】说明，解释，阐述

aydınlık, -ğı Ⅰ *is.* ❶明亮，光亮：parlak bir ay ～ı 明亮的月光 Yazın saat dörtte aydınlık başlıyor. 夏天 4 点钟天就亮了。❷〈建〉采光井，天井 Ⅱ *s.* ❶明亮的：～ bir oda 明亮的房间 ❷【转】通俗易懂的，明了的：Bu konudaki düşüncelerinizi aydınlık bulamadım. 我不明白您在这个问题上的想法。❸【转】纯洁的，单纯的：～ bir yüz 纯洁的脸 ◇～**a çıkmak** (或 **kavuşmak**) 明白

aydınlıkölçer *is.* 照度计，勒克司计

ayet [a:yet] (阿) *is.* (古兰经的)节

ay evi *is.* 月晕

aygın baygın *zf. ve s.* ❶疲惫不堪地：Sıcakta, yokuşu yagın baygın tırmandı. 他在烈日炎炎之下疲惫不堪地爬上了高坡。❷多愁善感地 ❸沉溺于…的

aygır *is.* ❶雄性种马：～ deposu 种马场 ❷【转】性欲强盛的人 ❸【转】粗壮的人，强壮的人

aygıt *is.* ❶仪器，设备，器材：fotoğrafçılık ～ları 照相器材 can kurtarma ～ları 救生器材 ❷器官：sindirim ～ı 消化器官 solunum ～ı 呼吸器官

ayı *is.* ❶〈动〉熊(*Ursus arctos*) ❷【转】蠢货，笨蛋 ◇～ **gibi** ①壮得象头熊的 ②蠢得象头熊的 **～ya kaval çalmak** 对牛弹琴 **～yı vurmadan postunu satmak** 熊还未打先卖皮，指望得过早

ayı balığı *is.* 〈动〉海豹

ayıbalığıgiller *is.* 〈动〉海豹属(*Phocidae*)

ayı boğan Ⅰ *is.* 〈植〉一种梨 Ⅱ *s.* 【转】傻大黑粗的，愚蠢的，蠢笨的

ayıcı Ⅰ *is.* 要熊的人，驯熊人 Ⅱ *s.* 粗鲁的，粗俗的，粗野的

ayıgiller *ç.is.* 〈动〉熊科

ayı gülü *is.* 〈植〉一种牡丹(*Peconia corollina*)

ayık *s. ve zf.* 清醒的，没醉的

ayıklamak (*-i*) ❶清除杂质：sebze ～ 择菜 Onunla eğlenirler, küllerin içine bezelyeleri, mercimekleri dökerler; kız oturup bunları ayıklarmış. 她们捉弄那女孩儿，把豌豆和扁豆倒在灰里，使她不得不坐着把它们拣出来。Bıyık altından bir şarkı mırıldanmakta ve arada sırada gelip bazı ufak taşlar ayıklamaktadır. 他小声地哼着歌，并时不时地过来把一些小石头挑出去。❷【俚】捉住，抓住 ❸【俚】扒掉女人的衣服发生性关系

ayıklanma *is.* 〈生〉选择，淘汰

ayıklanmak (*nsz*) ayıklamak 的被动态

ayıklatmak (*-i*) ayıklamak 的使动态

ayıklık, -ğı *is.* 清醒

ayıkmak (*nsz*) 【俗】清醒

ayı kulağı *is.* 〈植〉耳状报春花(*Primula auricula*)

ayılık *is.* 蠢笨，愚蠢 ◇～ **etmek** 蠢笨，愚蠢

ayılmak (*nsz*) 醒来，清醒：Kadın baygınlığından ayılınca önüne yiyecek içecek getirdiler, gönlünü aldılar. 等那女人一醒来，他们又送来了吃喝，宽慰她。◇**Ayılıp bayılmak** 死去活来：Kıza öyle âşıktı ki onun için ayılıp bayılıyordu. 他曾对姑娘爱得死去活来。

ayıltı *is.* 醉态

ayıltmak (*-i*) ayılmak 的使动态

AYIM 【缩】最高军事法院(Askerî Yüksek İdare Mahkemesi)

ayınga [ayı'nga] (亚美尼亚语) *is.* ❶烟丝 ❷走私烟草

ayıngacı *is.* 烟草走私者

ayıngacılık, -ğı *is.* 烟草走私

ayıp, -bı (阿) Ⅰ *is.* ❶羞耻，耻辱，羞辱：～ yerler 羞处 Kelin ayıbını takke örter. 【成】软帽遮秃子的羞，地位金钱遮某些人的丑。❷缺点，毛病：Dost dostun ayıbını yüzüne söyler. 【成】直言进谏是朋友。Herkes kendi ayıbını bilmez. 【成】人总是自以为是。Ⅱ *s.* ❶可耻的，丢人的：Küfretmenin ayıp olduğunu çocuklara öğetmeli. 应该让孩子们知道骂人是可耻的。Sokağa çöp atmak ayıptır. 往街上丢垃圾可耻。Bilmemek ayıp değil, sormamak (或 öğrenmemek) ayıp. 【成】不知不为耻，不学才可耻。❷不礼貌的：Topluluk içinde fiskos etmek ayıptır. 在众人面前说悄悄话是不礼貌的。Misafiri istiskal ayıptır. 怠慢客人是不对的。◇～ **etmek** (或 **yapmak, sallamak**) 干丑事 **～ını**

örtmek 掩饰缺点 **～ını yüzüne vurmak** 当面指出缺点 **～tır söylemesi** 恕我冒昧，恕我直言

ayıplamak (*-i*) 指责，批评，责备：Kızınız, dilediği gibi davranmakta özgürdür. Onu ayıplamak bana düşmez. 您的女儿爱怎么做就怎么做，我没有权利非难他。Onun *yerlere* tükürmesini çok ayıpladılar. 他随地吐痰受到了大伙的严厉批评。

ayıplanmak (*nsz*) ayıplamak 的被动态

ayıplı *s.* ❶有错误的，有缺点的，有毛病的 ❷应受责备的

ayıpsız *s.* 完美的，没有缺点的：Ayıpsız dost olmaz. 十全十美的朋友是没有的。

ayıraç, -çı *is.* 〈化〉试剂

ayıran *s.* 〈物〉色散的

ayırdetmek (*-i*) ❶区别，区分，辨别，发现：yanlışı doğrudan ～ 去伪存真 Hiç kimse bu takma dişlerle önceki dişlerim arasındaki farkı ayırdedemez. 没有任何人能发现这套假牙和我以前的牙有什么区别。❷区别对待，另眼相看，青睐

ayırıcı *s.* 分离的：renk ～ aygıt 分色仪

ayırım *is.* ayırmak 的动名词 ◇**～ yapmak** 歧视，区别对待

ayırmaç, -cı *is.* 独到之处，特点，特色，特征

ayırmak (*-i*, *-e*, *-den*) ❶分开，切开，劈开：elmayı dörde ～ 把苹果切成四瓣 bir yumrukla tahtayı ikiye ～ 一拳把木板打成两截 Biz *evde* bir köroğlu bir ayvaz kaldık, çocukları *evlendirip* ayırdık. 家里就我们老两口，孩子们都已经成家，分家单过了。❷拆散：yavruları anadan ～ 让孩子与母亲分开 Bir yastığa baş koyan insanları ancak ölüm ayırır. 相亲相爱的人至死不渝。Evet, *evet*, sevişiyoruz; dünya bir araya *gelse*, kimseler bizi ayıramaz. 是的，是的，我们相爱，纵然人人都反对，谁也不能把我们拆开。❸隔开：odayı üçe ～ 把房间分隔成 3 部分 Fransa ile Ingiltere'yi Manş denizi ayırır. 法英两国之间隔着英吉利海峡。❹劝架，拉架：Kavgacıları ayırayım derken bir yumruk *yedim*. 我劝架时挨了一拳。Sokaktan geçen bir adam, bunları ayırdı, ikisine birer tokat salladı. 在街上路过的一个人把这两人拉开了，给他们两人一人一个嘴巴子。❺分辨，区分，区别：İyiyi kötüden ayıracak yaşa geldin. 你已经到了能知道好歹的年龄。Us, insanı hayvandan ayıran öz niteliktir. 思维能力是区分人和动物的根本特征。❻离间，使不和❼歧视：Onu *evlâdımdan* ayırmadım. 我视他为己出。❽留下，留给：Yemeğin bir kısmını akşama ayırdı. 他把饭菜留了一部分到晚上吃。Çocuklara pastadan biraz ayırdım. 我给孩子们留了一些点心。O parayı ihtiyarlığım için ayırmıştım. 我把那笔钱留下来用于养老。❾分给，专用于：odayı çocuklara ～ 这个房间给孩子们 dolabı çamaşırlara ～ 这个柜子用于放衣物 ❿挑选，选择：çürük elmayı ～ 挑烂苹果 Manav üzerinde bere olan *elmalan* ayırdı. 水果商将有伤痕的苹果挑了出来。

ayırt, -dı *is.* ❶特点，特性 ❷区别对待，另眼相看 ◇(*-i*) **～ etmek** ①区别，区分，辨别：Dayımın *evini* ilk görüşte ayırt *ettim*. 我一眼就认出了我叔叔的家。Biz yüksek okulları görmedikse de *essahtan* bilenle kulaktan dolmayı ayırt *ederiz*. 我们虽然没有上过大学，但我们也能分清楚什么是事实，什么是道听途说。②区别对待，另眼相看，青睐：Baba, büyük oğlunu öteki çocuklarından ayırt *eder*. 在几个子女中，父亲特别看中大儿子。

ayırtı *is.* 细微的差别

ayırtmak (*-e*, *-i*, *-den*) ayırmak 的使动态：Bir oda ayırtmıştım. 我已经预订了一个房间。Yarın için HongKong'a iki *yer* ayırtmak istiyorum. 我想订两张明天飞香港的机票。

ayırtman *is.* 主考人，主考官

ayırtmanlık, -ğı *is.* 主考官职责，主考官资格，主考官身份

ayıt, -dı *is.* 〈植〉羊荆，淡紫花牡荆(*Vitex agnus-castus*)

ayı üzümü *is.* 〈植〉熊果(*Arbutus uva ursi*)

âyin [a:yin] (波) *is.* 宗教仪式，弥撒

aykırı *s.* ❶相反的：～ bir düşünce 相反的想法 Kız aleyhine hiçbir aykırı dedikodu

çıkmadı. 这女孩儿，从来没有人说过她的坏话。❷违背的，违反的：anayasaya ～ bir davranış 违宪行为 Liberalizm, oportünizmin bir ifadesidir ve Marksizme tamamen aykırıdır. 自由主义是机会主义的一种表现，是和马克思主义根本冲突的。❸〈数〉不在同一平面的，挠曲的：～ doğrular 挠曲线 **～ düşmek** 违背，违反；相悖：Düşünceleri kardeşininkine aykırı düşüyor. 他与他的兄弟意见相悖。**～ katmanlaşma** 〈地〉不整合层理 **～ olmak** 违背，违反：Tutumu yasalara aykırı oldu. 他的作法是违法的。

aykırılamak (*-i*) 穿越，横穿：dereyi ～ (道路等)跨河

aykırılaşmak (*nsz*) 违背，违反

aykırılık, -ğı *is.* 违背，违反，相反，相悖

ayla *is.* ❶月晕，光环 ❷乳晕

aylak, -ğı *s. ve zf.* ❶无所事事的，游手好闲的，有闲的：Aylak insan, kıra, sağlık kazanmak ve hava almak üzere gelir. 有闲者到乡间小住，是要换换空气，调养身体。❷无固定工作的，打零工的

aylakçı *is.* 无固定工作的工人，打零工者

aylakçılık, -ğı *is.* ❶无固定工作的处境 ❷无所事事，游手好闲，懒散

aylaklık, -ğı *is.* 无所事事，游手好闲，懒散 ◇**～ etmek** 无所事事，游手好闲，懒散

aylamak (*-i*) ❶等候，等待 ❷持续，继续 ❸逗留满一个月 ❹闲逛

aylandız *is.* 〈植〉臭椿树(*Ailanthus glandulosa*)

aylanmak (*nsz*) 兜圈子

aylı *s.* ❶有新月形图案的 ❷有月光的：～ bir gece 有月光的夜晚

aylık, -ğı Ⅰ *is.* 月薪，工资 Ⅱ *s.* ❶一个月的：～ kazanç 月收入，月赢利 ❷每月一次的：～ rapor 月报告 ～ dergi 月刊 ❸…个月大的：üç ～ çocuk 3 个月大的婴儿 ◇**～(ını) almak** 领工资：Aylığını alınca doğru çarşıya koştu. 他一拿到工资就直奔商场去了。Babam aylığını alamadığı günlerde aç kalmak korkusu da kendini gösteriyordu. 爸爸拿不到工资的那些天我们出现了挨饿的危险。**～ bağlamak** 按月给退休人员和无劳动能力者发生活费 **～ vermek** 领工资 **～a geçmek** ①上按月领工资的班 ②从零工转为正式工

aylıkçı *is.* 工薪者，工薪阶层者

aylıklı *s.* 拿工资的，拿月薪的

AYM 【缩】宪法法院(Anayasa Mahkemesi)

aymak, -ar (*nsz*) ❶醒来，苏醒 ❷【转】明白真相，醒悟

aymaz *s.* 不了解情况的，一无所知的

aymazlık, -ğı *is.* 茫然无知，一无所知

ayna (波) *is.* ❶镜子；镜面：Aynaya tekrar dikkatle baktı. 他又再次仔细照镜子。❷望远镜：siper ～sı 掩体潜望镜 ❸旋涡 ❹面，板，木板，石板；(自行车)链轮：kapı kanadının ～sı 门扇的面板 ❺船桨的平头 ❻马的髌骨 ❼【俚】顺利，如日中天：Şu fenerliyı sövürlersen işimiz aynadır. 如果你能把那个大胡子骂一顿，那可就太好不过了！İşimiz ayna. 我们的事业如日中天。❽(皮影戏的)幕 ❾一种打猎用的工具

aynabakar *is.* 〈植〉一种李子

aynacı Ⅰ *is.* 制售镜子的人 Ⅱ *s.* 【转】狡猾的，玩弄阴谋诡计的

aynalı *s.* ❶有镜子的：～ dolap 有穿衣镜的大衣柜 ❷【俚】漂亮的，盘亮的，脸蛋漂亮的，英俊的 ◇**～ pembe** 【俚】荡妇，婊子

aynalık, -ğı *is.* 〈海〉船尾肋板(上有船名及所属港口名)

aynasız Ⅰ *s.* ❶没有镜子的 ❷【俚】有危险的，不合适的，不好的，不当的(物或地方)；丑陋的，不好看的：Amma da aynasız bir yermiş burası, beni hiç açmadı. 这可不是什么好地方，一点儿也提不起我的兴致。Böyle aynasız heriflerle başım hoş değil. 我不喜欢这样的丑八怪。Ⅱ *is.* ❶【俚】警察，雷子，条子；宪兵：Aynasızlar (polisler) geliyor

abi, fertiği çekmezsek piyastos oluruz (yakalanırız). 大哥，雷子(警察)来了，再不撤，我们就要折进去了(被抓住了)。Aynasızı görünce şipşak paniği kırdı. 他一看见警察，赶紧溜了。❷【俚】色子 ❸【俚】严厉苛刻的男老师

aynasızlık -ğı *is.* 【俚】不合适，不好，不当 ◇～ **etmek** 学坏，干坏事：Aynasızlık edersen harcını veririm. 你要是干坏事，我非骂你不可。

ayna taşı *is.* 〈建〉装饰石板材

aynaz[1] *is.* 【俗】低洼地，沼泽地

aynaz[2] *is.* 〈剧〉乡村戏剧的导演

aynen [a'ynen] (阿) *zf.* 原原本本地，原封不动地

aynı [a'ynı] *s.* 同样的，一样的，同一的：Aynı limandan, aynı sefer için yan yana iki vapur kaldırılacak. 从同一港口同一航班将同时发两艘轮船。Bu kalem sizinkinin aynıdır. 这支笔同您那支笔完全一样。◇～ **ağzı kullanmak** 异口同声 ～ **kapıya çıkmak** 殊途同归，得出同样的结论，结果完全相同 (*-i*) ～ **kefeye koymak** 相提并论 ～ **telden çalmak** 异口同声 ～ **yoldan** 原路：Ertesi gün aynı yoldan Beijing'e döndük. 第二天，我们原路返回了北京。～ **yolun yolcusu** 同病相怜的 ～ **zamanda** 同时：Bugün gezdik, aynı zamanda işi de ihmal etmedik. 今天我们出去玩了，同时工作也没耽误。

aynılık, -ğı *is.* 同样，一样，相同

aynısefa [a'ynısefa:] *is.* 〈植〉金盏花(*Calendula arvensis*)

aynıyla [a'ynıyla] *zf.* 完完全全地，原原本本地

aynî[1] [ayni:] (阿) *s.* 【旧】关于眼睛的，与眼睛有关的

aynî[2] [ayni:] (阿) *s.* 物质上的，物资上的，非现金的：Para vermediler de şeker, un, pirinç vererek aynî yardımda bulundular. 他们没有给钱，但是给了食糖，面粉和大米，提供了物质援助。◇～ **hak** 〈法〉物权

ayniyat [ayni:yat] (阿) *is.* 财产，资产

ayniyet [ayni:yet] (阿) *is.* 同样，一样，相同

aynştayniyum *is.* 〈化〉镄(E)

ayol [a'yol] *ünl.* (通常为女人用)哎！嗨！哟！啊：Ayol! sen başkalarının başına gelecekleri bilirsin de kendi başına geleceği neden bilmezsin? 哎！你呀！你能算出别人的命，怎么就不能算出自己的命呢？Ayol, sen nerelerde kaldın? 哎！你去哪儿了？Gözlerin dışarı fırlamış, yine ne var ayol, ne yaptılar sana? 你怎么吓成这样？啊！出什么事了？他们怎么着你了？

ayraç, -cı *is.* 括号

ayran *is.* 阿易朗(一种用稀释酸奶制成的饮料) ◇～ **ağızlı** 【俚】蠢蛋，傻瓜 ～ **delisi** 【俚】笨蛋，蠢货 ～ **gönüllü** 5 分钟热度的，没长性的 ～**ı kabarmak** ①生气，激动 ②性欲旺盛

ayrancı *is.* 制售阿易朗饮料的人

ayrı *s.* ve *zf.* ❶单独的，独自的：Beraber misiniz, ayrı mısınız? 你们是一起的，还是单独的？Oğlu ayrı evde oturuyor. 他儿子独自在家。Bu adam ayrı yaşar. 这个人离群索居。❷另外的，其它的，不同的：Bu ayrı mesele. 这是另外一个问题。Bu bir başka cins kırkağaç derdi, bunu ayrı koyalım. 他说这是另外一种甜瓜，我们就把它另外放在一起吧！◇～ ～ ①不同的：İstanbul'a üç defa, üçünde de ayrı ayrı yollardan gittim. 我去过伊斯坦布尔三次，三次都是走的不同的路线。②单独的，一个一个的；分别的：Hepinize ayrı davetiye gönderdim. 我已向你们分别发出了邀请。～ ～ **baş çekmek** 各自为政，各干各的 ～ **düşmek** ①互相疏远 ②【转】不相符：Düşüncelerimiz çok ayrı düşüyor. 我们的想法有很大的差异。～ **gayrı bilmemek** 亲密无间，不必彼此 ～ **seçi olmak** (或 **düşmek**) 分割财产，离婚：Ayrı seçi oldular, artık barışmak umudu kalmadı. 他们已经分割了家产，和解无望了。～ **seçi yapmak** 区别对待，青睐，器重，偏爱，优待 ～ **tutmak** 区别对待，器重，偏爱，优待：Büyük oğlunu öteki çocuklarından ayrı tutar. 在

几个孩子中，他偏爱大儿子。**～sı gayrıs olmamak** 亲密无间，不必彼此

ayrı basım *is.* 发行单行本

ayrıca [a'yrıca] *zf.* ❶另外，另行，除此之外：Ona para verdim ayrıca giysi de yaptırdım. 我已给了他钱，另外还给他定做了衣服。❷特别地：Bu bitki oralarda ayrıca yetiştirirlir. 这种植物在那里受到特别培育。

ayrıcalı *s.* 与众不同的，特别的，有特色的

ayrıcalık, -ğı *is.* 与众不同，独到之处，特权，优待

ayrıcalıklı *s.* 有特权的，有优待的

ayrıcalıksız *s.* 没有特权的，无优待的

ayrıcasız *zf.* 无例外地，一样地

ayrı cinsten *s.* 异质的

ayrıç, -cı *is* 叉路口

ayrı çanak yapraklı *s.* 〈植〉离萼的，萼片分离的

ayrı çanak yapraklılar *is.* 〈植〉离萼植物，萼片分离植物

ayrık Ⅰ *s.* ❶脱落的：～ tahta 脱落的木板 ❷有间隔的，分离的：～ ev 独立屋 ～ küme 〈数〉不相交的集(环) ❸与众不同的，受优待的，例外的 Ⅱ *is.* 〈植〉狗牙根，绊脚草

ayrıklı *s.* 与众不同的，受优待的，例外的

ayrıklık, -ğı *is.* ❶与众不同，受优待，例外 ❷〈天〉近点角

ayrık otu *is.* 〈植〉狗牙草，绊脚草(*Agropyrum repens*)

ayrıksı *s.* 古怪的，怪僻的，异乎寻常的 ◇～ **ay** 〈天〉近点月 ～ **yıl** 〈天〉近点年

ayrıksılık, -ğı *is.* 古怪，怪僻，异乎寻常

ayrıksız *zf.* 非例外的，不容许有例外地

ayrılaşmak (*nsz*) 变得特别，独树一帜

ayrılı *s.* 分离的，脱落的

ayrılık, -ğı *is.* ❶分离，离别，离开：Ailesinden ayrılık onu çok üzmüştür. 远离家人使他很难过。Çocuğumun ayrılığına katlanamadım. 我受不了孩子离我而去。Ayrılık ateşten gömlek, derler. 常言说，离别是一种煎熬。❷分歧：Düşüncelerindeki ayrılık onları birbirinden uzaklaştırdı. 他们的意见分歧使他们相互疏远了。Liberalizm, birliği kemiren, dayanışmayı zayıflatan, kayıtsızlığa yol açan ve ayrılık yaratan yıkıcı bir şeydir. 自由主义是一种腐蚀剂，使团结涣散，关系松懈，工作消极，意见分歧。❸分割：mal ～ı 财产划分，共用财产的分割 ❹〈法〉分居

ayrılış *is.* ayrılmak 的动名词

ayrılışmak (*nsz*) 分手，告别

ayrılma *is.* ❶ ayrılmak 的动名词：Onun bizden ayrılması acayibime gitti; bunu beklemiyordum. 他离开我们让我们感到吃惊，我没有料到。İstanbul'dan ayrılmana o sebep oldu, diye gizli gizli ona kızacak, kin bağlayacaktım. 由于他使得你离开伊斯坦布尔，我暗暗生他的气，恨他。❷〈物〉色散

ayrılmak (*nsz*) ❶ (*-e*) ayırmak 的被动态 ❷(*-den*) 离开：Çocuklar evinden ayrılalı üç gün olmuş. 孩子们离开家已经 3 天了。Oğlundan hemen ayrılmak düşüncesi anneme o kadar dokundu ki, elindeki kaşık, tencereye düşüverdi. 想到很快就要跟我分别，让母亲好不惊惶，手中的小勺儿滑落在锅子里。Sizden ayrılmalıyım, ama sizi hiç unutmayacağım. 我必须离开您了，但是我决不会忘记您。❸离任；辞职：Zatı devletleri artık bu vazifeden ayrılmış bulunuyorlar. 阁下已不担任这一职务。Öğretmenlikten ayrılıp tüccarlığa başlayınca denizden çıkmış balığa dönmüştü. 他刚一辞去教师的工作下海经商，就像是离开水的鱼儿不知如何是好。❹离婚，分手 ❺摆脱：Kaç senedir canıma yasin okudu. Hâlâ ayrılamıyorum. 这几年他净坏我的事，现在仍然是甩也甩不掉。❻去世

ayrım *is.* ❶差别，差异，特点，特征 ❷辨别，区分，区别：Yol ayrımına geldik. Ne yapacağız? 我们已经到了十字路口，怎么办？❸(书籍的)章回，篇 ❹(电影)分镜头 ◇**～ına varmak** 发现，觉察：Sözlerindeki uygunsuzluğun ayrımına varmıştı. 他已觉察到他的话中有不妥之处。Çok geçmeden kemerinin birdenbire hafiflediğinin ayrımına vardı. 没过多久，他突然觉得腰包变轻了。**～ında olmak** 了解，明白：Ah, şu mutlu köylü, mutluluğunun ayrımında olsaydı! 庄稼汉要是了解他的幸福的话，那是真幸福啊！

ayrımlama *is.* (电影)分镜头剧本

ayrımlaşma *is.* ❶ ayrımlaşmak 的动名词 ❷〈生〉分化；〈地〉分异作用

ayrımlaşmak (*nsz*) 变异，分化

ayrımlı *s.* 有差异的，与众不同的

ayrımlılık, -ğı *is.* 有差异，有差别，与众不同

ayrımsamak (*-i*) 发现，明白

ayrımsız *s.* 没有差异的，没有差别的，一样的

ayrımsızlık, -ğı *is.* 无差异，无差别

ayrın(**tı**) *is.* 细节，详情

ayrıntılı *s.* 详细的

ayrışık *s.* ❶分解的 ❷各种各样的

ayrışıklık, -ğı *is.* 差别，差异，特点，特征

ayrışım *is.* 〈化〉分解

ayrışma *is.* 〈化〉离解，电离；〈生〉离异，分离变异

ayrışmak (*nsz*) 分解，解体，分离

ayrıştırmak (*-i*) ayrışmak 的使动态

ayrıt *is.* 〈数〉棱，棱边：Bir küpün on iki ayrıtı vardır. 一个立方体有 12 条棱。

aysar *s.* 神经错乱的，多愁善感的，喜怒无常的

aysberg (挪威语) *is.* 冰山

aysfild (英) *is.* 冰原，冰帽，冰冠，冰盖

aysız *s.* 没有月光的(天空、夜晚)

ayşe kadın *is.* 〈植〉菜豆，四季豆，芸豆

ayva *is.* 〈植〉榅桲(*Cydonia vulgaris*) ◇**～ göbekli** 肚脐深陷的 **～ tüy** 绒毛，细毛，汗毛 **～yı yemek**【俚】吃苦头，受伤害，吃亏：Ali, zamanından önce emekliye ayrılınca ayvayı yedi. 阿里提前退休，吃了大亏。Yarın maaş alamazsak, ayvayı yiyeceğiz. 如果明天拿不到工资，我们可就惨了。

ayvadana *is.* 〈植〉艾蒿(*Achillea nobilis*)

ayvalık, -ğı *is.* 榅桲园，榅桲林

ayvan (波) *is.* 【俗】❶家庭花园，阳台，凉台 ❷谷物晾晒场 ❸一面无墙的房子

ayvaz *is.* ❶〈史〉奥斯曼时期大机关的厨子，厨工 ❷〈史〉军舰上外科医生的助手 ❸【俗】丈夫，男人：Bir Köroğlu, bir Ayvaz. (老两口)相依为命，无儿无女(或儿女不在身边)。Biz evde bir köroğlu bir ayvaz kaldık, çocukları evlendirip ayırdık. 家里就我们老两口，孩子们都已经成家，分家单过了。

ayyar (阿) *s.* 【阳】骗人的，狡猾的

ayyarlık, -ğı *is.* 【口】欺骗，欺诈，诈骗；欺诈行为，狡诈行为

ayyaş (阿) *s.* ve *is.* 嗜酒的，嗜酒如命的人；酷爱喝酒的，酒鬼：Ayyaşlar, bol bol buzlu, bulsuz rakı içtiler. 这帮酒鬼喝起酒来，加冰喝，不加冰也喝。

ayyaşlık, -ğı *is.* 嗜酒，酗酒：Ayyaşlığımdan arkadaşlarım bîzar oldular. 我的同事们讨厌我酗酒。

ayyuk [ayyu:k] (阿) *is.* ❶【转】九霄云外 ❷【旧】〈天〉御夫星座主星 ◇**～a çıkmak** ①(声

音)大得震耳欲聋 ②(谣言)传播得人人皆知

az Ⅰ *s.* ve *zf.* 少，少的：Bu gün işimiz az. 今天我们事不多。Cam az açar mısınız? 您能把玻璃窗稍微打开一点吗？Ⅱ *is.* 少：Her çok, azdan olur. 【成】积少成多，集腋成裘。◇～ ～ ①慢慢地 ②一点儿一点地 ～ **buçuk** 一点儿：Motordan az buçuk ben de anlarım. 对摩托车我也略懂一二。Senin az buçuk edebiyatçılığın da var. 你还略有一些文学家的气质。～ **bulmak** 认为太小，认为不足 ～ **bulunmak** 难得，少见：Senin gibi kara gün dostu az bulunur; bu zor durumda yardımıma koştun. 像你这样的患难之交真难得，在这种困难的情况下来帮我。～ **buz olmak** 相当多，不象想象的那样少：Sivrisinek öyle az buz değil. 蚊子竟然这么多。～ **çok** 一些，一部分：Biz de az çok pala sürttük. 我们也多少尽了点力。Soğuk her cisimde az çok inkıbaza sebep olur. 寒冷会造成任何物体或多或少地体积缩小。～ **da olsun** 尽管不多，虽说不多 ～ **daha** 几乎，差一点儿：Az daha havuza düşecekti. 他差一点儿掉到水池子里。Kadın o kadar kan kaybetmiş ki az daha ölecekmiş. 女人失血过多，险些丧生。～ **değil** 看起来不是这样：Sen de az değilsin, muziplikte ona taş çıkartırsın. 你看起来也不是这样，可是调皮起来比他有过之而不及。～ **gelmek** 不足以：Bu damın akıntısı az gelmiş. 这个屋顶的坡度似乎不够。Cebindeki para bir palto almağa az geldi. 他口袋里的钱不够买一件大衣。Bu kalabalığa göre bu yemek az gelecek. 人这么多，这点儿饭太少了。～ **gitmiş, uz gitmiş** 走啊走：Eşek böylece az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. 这头驴就这样深一脚浅一脚地走啊走。～ **görmek** 认为太少，认为不够，嫌少：Dolandırıcılığın çok ustaca yöntemleri, gerçekten pek az görülür. 骗术之巧者，愈出愈奇。～ **görülür bir şey** 罕见之物，稀罕之物，难得之物 ～ **günün adamı olmamak** 阅历深，见多识广 ～ **kalmak** 几乎，差不多，差一点儿：Az kaldı düşüyordu. 他差一点摔倒。Az kalsın boğulacaktı. 他几乎就要淹死了。Gemi az kalmış batacakmış. 船几乎就要沉没了。Çocuğunun yaptığı tehlikeli işleri duyunca, az kalsın üzüntüsünden Esen hanımın yüreğine iniyordu. 一听说她的孩子干的险事，艾森太太差点儿没吓死。～ **sonra** 不一会儿，稍后：Yol yorgunu oldukları için az sonra da hepsi uykuya dalmış. 由于旅途劳累，不一会儿，他们都睡着了。～ **zaman sonra** 很快(就)，不久(就)，过了一会(就) ～**a çoğa bakmamak** 不计多少，知是 ～**ı çoğa saymak** (或 **tutmak**) 认为礼轻情意重 ◆**Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz.** 积少才能成多；不能一口吃掉一个胖子；不积细流无以成江海。

Az *is.* 〈化〉氮

aza [a:za:] (阿) *ç.is.* ❶【旧】器官 ❷委员，成员：mahkeme ～sı 陪审员◇～ **olmak** 加入(某个组织)

azacık 见 azıcık

azade [a:za:de] (波) *s.* ve *zf.* (*-den*) 【旧】无拘无束的，自由自在的，摆脱了桎梏的，没有…的：Teklif ve tekellüften azade olduğumuz malûm. İstediğin dakika kapının ipini çekerek gelirsin. 您知道我们是没有那么多客套和规矩的，您随时可以来串串门。

azadelik, -ğı *is.* 自由自在，无拘无束

azakeyeri *is.* 〈植〉菖蒲(*Acorus calamus*)

azalmak (*nsz*) 减少，减轻，减弱：Derece derece azalıp çoğalan bu dalgınlık hâlinin ne kadar sürdüğünü de tahmin edemiyor. 他不知道他的这种时强时弱的昏昏沉沉持续了多久。Doktorlar, ağır hasta olduğunu, kurtulma ümidinin gittikçe azaldığını söylüyorlar. 医生们说，他病情沉重，救过来的希望越来越小了。

azaltıcı Ⅰ *s.* 使减少的，使减轻的，使减弱的：giderleri ～, gelirleri artırıcı önlemler 开源节流措施 Ⅱ *is.* (舞台灯光的)减光器，调光器

azaltılmak (*nsz*) azaltmak 的被动态

azaltmak (*-i*) azaltmak 的使动态：Şüphe yok ki, ölçüsüz bir para israfı bu borçları çoğaltacak, hiç azaltmayacak. 显然，没有节制地乱花钱只能使债务更多而不会减少。

azamet (阿) *is.* ❶伟大，高贵 ❷雄伟，壮丽 ❸高傲，骄傲，傲慢，自大 ❹尊严，面子 ❺

排场，豪华 ◇～ **satmak** 骄傲自大，傲慢，摆架子

azametli *s.* ❶伟大的，巨大的 ❷雄伟壮丽的 ❸高傲的，自大的，傲慢的 ❹有尊严的，好面子的 ❺讲排场的，豪华的

azamî [a:zami:] (阿) *s.* 最大的，最高的，最多的：Ben azamî derecede haşarı ve uçarı bir çocuktum. 我曾经是一个极为放荡不羁而又游手好闲的孩子。

azap[1], -bı [aza:p] (阿) *is.* ❶在阳间作恶的人死后在阴间将受到的惩罚 ❷折磨，痛苦，苦楚 ❸后悔，懊悔：vicdan ～ı 悔恨 ❹恐惧，害怕 ❺恐慌，危急关头 ◇～ **çekmek** ①在阴间受惩罚 ②受苦，受难，遇到大麻烦：İnsafsız adam çocuğa cehennem azabı çektiriyor. 那个狠心的人对孩子进行了残忍的折磨。③后悔，懊悔：Senin yüzünden bir hâl olursa, azabını ömrün boyunca çekersin, ağabey. 要是他因为你而有个三长两短的话，你可得后悔一辈子啊！大哥！～ **vermek** 使受苦，使痛苦

azap[2], -bı *is.* ❶(在阿纳多卢某些地区)农场雇工 ❷〈史〉土耳其精兵部队的士兵

azaplı *s.* 使人痛苦的，折磨人的；使人苦恼的，使人忧郁不乐的：～ şüpheler 使人苦恼的困惑

azar (波) *is.* 责骂，斥责，训斥 ◇～ **işitmek** 受责骂，受斥责，受训斥：Hasbî azar işittim. 我受到了无中生有的指责。Benim azar işitmeye vaktim yok. 我没时间听人说三道四。

azar azar *zf.* ❶慢慢地 ❷一点儿一点儿地

azarlamak (*-i*) 责骂，斥责，训斥，埋怨：Öğretmen çocuğu azarladı. 老师把那孩子训了一顿。Yaşlı adamı, "Neden bu denli geç kaldın, üç günden beri senin yüzünden üzüntüdeyim" diye azarladı. 他埋怨老人说："你怎么这么晚，我为你担心都 3 天了。"

azarlanmak (*nsz*) azarlamak 的被动态

azarlatmak (*-i*, *-e*) ❶ azarlamak 的使动态 ❷使挨责骂，使受训斥，使受斥责

azarlayış *is.* azarlamak 的动名词

azat, -dı [a:za:t] (波) Ⅰ *is.* ❶释放，使自由，解放 ❷【旧】(学校)暂时停课，放短假：Yarın okulda öğleden sonra azat var. 明天下午学校不上课。Ⅱ *s.* 被释放的，获得自由的 ◇～ **etmek** (或 **eylemek**) ①释放，解放 ②放学 ③〈史〉解放(奴隶)

azatlamak (*-i*) ❶释放，放出，给以自由 ❷放学；放假 ❸放飞

azatlı *s.* ve *is.* 被解放的(奴隶)

azatlık Ⅰ *is.* 自由，自由权 Ⅱ *s.* 【旧】被解放时间已到的(奴隶)

azatsız *s.* 不可解放的(奴隶)

azca *s.* 相当少的

azcık, -ğı 见 azıcık

azdırıcı *s.* 惹人生气的，令人气愤的

azdırılmak (*nsz*) azdırmak 的被动态

azdırmak (*-i*) ❶ azmak 的使动态 ❷使发怒，使受惊：Koçu azdırma, tos vurur. 别逗那只公羊，小心它顶你。❸宠坏，惯坏，姑息，溺爱：Yüz verip çocukları azdırdı. 他溺爱孩子，把孩子宠坏了。❹教唆，使学坏，使堕落，使腐败：Arkadaşları çocuğu azdırdı. 他的这些朋友把这孩子带坏了。

azelya *is.* 〈植〉杜鹃

Azerbeycan *öz.is.* 阿塞拜疆(亚洲)

Azerbaycanlı Ⅰ *öz.is.* 阿塞拜疆人 Ⅱ *s.* 阿塞拜疆的，阿塞拜疆人的

Azerî Ⅰ *öz.is.* 阿塞拜疆人 Ⅱ *s.* 阿塞拜疆的，阿塞拜疆人的：～ Türkçesi 阿塞拜疆突厥语

Azerîce [a:zeri:ce] *öz.is.* 阿塞拜疆语

azgaşmak (*nsz*) 【口】争吵，吵嘴，发生口角；对骂，吵骂起来

az gelişmiş *s.* 欠发达的，不发达的：～ gelişmiş ülke 欠发达国家

az gelişmişlik, -ği *is.* 欠发达，不发达

azgın *s.* ❶暴躁的，狂躁的，凶猛的：Adamın biri azgın bir ata binmiş. 有一个人骑上了一匹烈马。Kalabalık, azgın bir sel hâlinde vapura doğru akmış. 人群潮水般地涌向轮船。❷不易愈合的，发炎的(伤口) ❸非常顽皮的(孩子) ❹性欲旺盛的；发情的

azgınlaşmak (*nsz*) ❶变得暴烈，变得狂暴 ❷性欲旺盛

azgınlık, -ğı *is.* ❶过分，过度 ❷纵欲：Bu kadar azgınlık onun da ip sürdüğünü alâmettir, dur bakalım, elbet cezasını bulur. 他这么放纵说明他是在作死，走着瞧吧，他会有报应的！❸堕落，腐败 ❹暴力，强烈，猛烈，凶猛 ❺混乱 ❻刺激，兴奋，骚动，激动

azı[1] *is.* 臼齿

azı[2] *is.* 起义，暴动，暴乱，造反；哗变

azıcık [a'zıcık] *s.* ve *zf.* 很少的，一点儿，一丁点儿；一会儿：Evde azıcık şeker kalmış. 家里只剩下一点儿糖了。Azıcık gelir misin? 你能来一下吗？Azıcık yoruldum. 我有点儿累了。

azı dişi, -ni *is.* 臼齿：Sağ azı dişinizin kökü iltihaplanmış. 您的右臼齿齿根发炎了。

azık, -ğı *is.* ❶干粮：Gün ışıyınca da bir azık çıkınını beline sarıp kayalıklara yöneldi. 天一亮，他把干袋往腰上扎，又向崇山峻岭走去。❷食品，食物

azıklandırmak (*-i*) azıklanmak 的使动态

azıklanmak (*nsz*) ❶为自己准备干粮 ❷【俗】自己养活自己

azıklı *s.* ❶带干粮的 ❷充饥的

azıklık, -ğı *is.* ❶留作干粮用的食物 ❷【俗】干粮袋，干粮盒，放干粮的地方 ❸【俗】在收割季节之前提前收割食用的庄稼

azıksız *s.* 未带干粮的：Azıksız yola çıkılmaz. 兵马未动，粮草先行。

azılı Ⅰ *s.* ❶过分的，胆大妄为的，穷凶极恶的：～ bir haydut 胆大妄为的匪徒 ❷可怕的，令人恐怖的，使人胆战心惊的 Ⅱ *is.* ❶顽童 ❷3 岁以上的长牙向后弯的野猪

azımsamak (*-i*) 认为不足以，嫌少：Garson bahşişi azımsadı. 服务员嫌小费给得少。Azımsamana şaşarım, kedi ne budu ne ki, bacak kadar çocuktan daha fazlasını bekliyorsun. 你这么不知足真让我意外，他年幼无知，可你却对这么个小孩子还有更高的期望。

azımsımak 见 azımsamak

azın *is.* 〈物、数〉最低限度，最小限度；极小(值)

azın azın *zf.* 【口】平平常常，一般，还过得去

azınlık, -ğı *is.* ❶少数：～ hükûmeti 少数派政府 ❷少数民族 ◇**～ta kalmak** 居于少数，占少数

azırgamak (*-i*) (把某事物)看得过小，说得过小；估计得过低，评价过低；小看

azışmak (*nsz*) 越来越强烈，激化，加剧：Kavga azıştı. 争吵越来越厉害了。

azıştırmak (*-i*) azışmak 的使动态

azıtmak (*-i*) ❶刺激，使兴奋，使骚动不安，使暴烈 ❷【转】教唆，使不走正道，使堕落 ❸释放：Çocuk kuşu azıttı. 这孩子把鸟放跑了。❹ (*nsz*) 胡闹：Ne yapsak susmuyorlar, daha ziyade azıtıyorlar. 我们要是做点儿什么，他们就沉不住气了，进而大闹一场。

azil, -zli (阿) *is.* 解职，撤职 ◇**～ etmek** 解职，撤职 **～ olunmak** 被解职，被撤职

azim, -zmi (阿) *is.* 决心，果断；坚定，坚决；意志，愿望，要求：～ ve irade 意志和决心 para kazanmak ～iyle 打算挣钱 Burada kalmak azmindedir. 他决心留下来。Azmin elinden hiç bir şey kurtulmaz. 世上无难事，只怕有心人。◇**～ sahibi** 意志坚强的，刚毅的，坚毅的

azimet [azi:met] (阿) *is.* 去，前往，出发，动身 ◇**～ etmek** 去，前往，起程，动身，赴 **～ ve avdet** 往返

azimli *is.* 有决心的，坚定的，坚决的

azişlek *s.* ❶无效果的；效率低的 ❷稀有的，不常见的；陈旧的，过时的

aziz [azi:z] (阿) *s. ve is.* ❶亲爱的：～ dost 亲爱的朋友 Atom çağındayız. Sen hâlâ bağladığım yerde otluyorsun azizm! 亲爱的，现在都是原子时代了，你还这么不长进！❷神圣的；崇高的 ❸敬爱的 ❹圣徒，圣者

azizlik, -ği *is.* ❶圣徒身份 ❷【转】玩笑，戏弄，嘲笑，嘲弄 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 开玩笑，戏弄

azledilmek (*nsz*) azletmek 的被动态

azletmek, -der (*-i*) 解职，撤职，辞退，开除；使退役，使退休

azlık, -ğı *is.* ❶少，少量；很少，缺乏；微薄，贫乏 ❷少数，少数民族

azlolmak (*nsz*) 被解职，被撤职，被辞退，被开除

azlolunmak (*nsz*) 被解职，被撤职：Hâkimler ve savcılar azlonulamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz. 法官和检察官不得被撤职，除非本人要求，在未达法定年龄之前，不得安排退休。

-azma (复合词的第二部分)有经验的，有阅历的：cenkazma 久经考验的战士

azmak[1], -ğı *is.* 【俗】❶水塘，水坑 ❷沼泽 ❸河流入海口 ❹灌溉沟渠

azmak[2], -ar (*nsz*) ❶怒不可遏，失去自制力，狂暴，狂怒；变坏：Adam elinde para görünce azdı. 这人手里一有钱就管不住自己了。Çocuklar azdı. 孩子们变得不听话了。Kırkından sonra azana çare bulunmaz (或 azanı tenesir paklar). 【成】40 岁后堕落不可救药(或死路一条)。❷(江河湖海)泛滥：Deniz azdı. 大海波涛汹涌。❸溢出：düşü ～ 梦遗，遗精 ❹(病情)加重，恶化：Az sonra fırtına çıkacak. Romatizmalarım azdı. 呆会儿有暴风雨，我的风湿病又犯了。Yara azdı. 伤口恶化了。❺性欲旺盛 ❻(衣物)脏得洗不干净 ❼杂交：Katır, atla eşekten azmış bir hayvandır. 骡子是由马和驴杂交出来的一种牲畜。

azman Ⅰ *s.* ❶异变的，超常发育的；巨大的：adam ～ı 身材魁梧的人，巨人 ❷骗过的，阉过的 Ⅱ *is.* ❶混血种，杂交种 ❷木材，大木头，原木

azman kaya *is.* 〈动〉一种产于地中海和大西洋的虾虎鱼(*Gablldae jozo*)

azmetmek, -der (*-e*) 下决心，决定；有意，打算，想：İşini akşama kadar bitirmeğe azmetmiştır. 他已决心晚上之前把工作做完。

azmettirmek (*-i, -e*) azmetmek 的使动态

aznavur (格鲁吉亚语) *is.* ❶勇士，英雄，身体魁梧的小伙子 ❷冷面人，冷酷的人 ◇～ **gibi** 冷酷的

aznif *is.* 一种多米诺骨牌游戏

azoik (法) *s.* 〈地〉❶无生的 ❷无有机物遗迹的：～ toprak 无有机物遗迹的土壤

azot (法) *is.* 〈化〉氮(N)：～un oksijenli bileşikleri 氮氧化合物 ～ hamızı 硝酸

azoti *s.* 含氮的

azotiyet *is.* 〈化〉硝酸盐

azotlama *is.* azotlamak 的动名词

azotlamak (*-i*) 〈化〉硝化，使变成硝酸盐，使变成硝石

azotlu *s.* 含氮的：～ gübre 氮肥

azotometre [azotome'tre] (法) *is.* 测氮管

Azrail [azra:il] (阿) *öz.is.* 司死亡的天使；死神 ◇～**'e bir can borcu olmak** (或 **kalmak**) ①承认将死亡 ②还清所有债务，不欠任何人的债 ～**'e bir osuruk borcu kalmak** 行将就木 ～**'e elense çekmek** 大难不死，逃脱一死，死里逃生 ～**'in elinden kurtulmak** 大难不死，逃脱一死，死里逃生 ～**'le burun buruna gelmek** 面临死亡：Çok ağır bir hastalıktan kurtuldu; Azrail'le burun buruna geldi. 他大病一场，与死神擦肩而过。

azrak Ⅰ *s.* 少有的，罕见的，不常见的 Ⅱ *zf.* 少有，稀有，罕见

azurit *ç.is.* 蓝铜矿，石青

azv *is.* 诽谤，污蔑，诋毁，诬告

azvay *is.* 〈植〉芦荟，沉香，茄楠木，龙舌兰

azviyat *ç.is.* 诽谤，污蔑，诋毁，诬告

B b

B ❶〈化〉硼(Bor) ❷〈乐〉B 音(7 个音名中的 "si" 音)，B 调 ❸〈乐〉男低音 ❹巴依(中亚一带的大财主、大地主、大牧主)，老爷

B, b ❶土耳其语字母表中第 2 个字母：双唇爆破浊辅音。❷用于编号，表示"第 2"

Ba *is.* 〈化〉钡(Baryum)

BAB 【缩】西欧联盟(Batı Avrupa Birliği)

baba[1] *is.* ❶父亲，爸爸：Bu çocuğun babası Ali'dir. 这孩子的父亲是阿里。❷老伯，大伯，大爷，大叔，老翁：Hasan ～ 哈桑老伯 Ahmet, trabzon'lu zengin bir babanın tek oğluydu. İstanbul'a fi tarihinde göç etmişti. 艾哈迈德本是特拉布松一个富翁的独生子，很久以前移居伊斯坦布尔。Baba çekil de geçsinler. 大叔，请让一下，让他们过去。❸【旧】教派最高首领，寺院主持，教长：Besıktaşî ～sı 比克特西教团教主 Nur ～ 努尔教主 ～ İlyas 伊勒雅斯教主 ❹祖宗，祖先，前辈，先辈：Türklerin babaları Orta Asya'dan gelmişlerdir. 土耳其人的祖先来自中亚。Korkuyorum, sen bu gidişle babanın ocağına incir dikeceksin, düşmanlarını güldüreceksin. 我担心你这么干会毁掉祖宗的基业，干出亲者痛仇者快的事情。❺【转】创始人，奠基人：Atatürk milletinin babasıdır. 阿塔图尔克是土耳其国父。Herodotos tarihin babasıdır. 希罗多德是历史之父。❻【转】(黑社会)老大 ❼阴茎，阳物，【俚】鸡巴 ◇～ **adam** 慈父般的老者，慈眉善目的老人；热心人，好心人：Çetin Bey baba adamdır, elinden geldiğince herkese iyilik eder, yardımını esirgemez. 切廷先生是一个好人，尽心尽力地为大家做好事，毫不吝啬地帮人排忧解难。Okul müdürü baba adamdır. 校长是一位慈眉善目的老人。Murat çok baba bir adamdır, onu hepimiz severiz. 穆拉特是一个非常热心的人，我们大家都很喜欢他。～ **bir** 同父的，同父异母的 ～ **bucağı** 祖业 ～ **değil, iskele ～sı** 不尽父亲义务的人，不顾家的男人 ～ **değil, tırabzan ～sı** 不尽父亲义务的人 ～ **dostu** ①世伯，世叔 ②【俚】不成器的人，没出息的人 ～ **evi** ①祖业，祖居：Artık baba evinden çıkmış, daha iyi yere taşınmıştır. 听说他已经离开了祖屋，搬到了一个更好的地方。②娘家：Kocaya vardıktan sonra da baba evinden ayağı kesilmedi. 出嫁以后，她还经常回娘家。～ **evi gibi** 非常熟悉并能得到款待的地方 ～ **hindi** 雄壮的雄火鸡 ～ **hindi gibi kabarmak** 高傲自大，目中无人 ～ **logusalığı** 拟娩(某些原始部落的风俗，丈夫在妻子分娩时也模仿分娩而卧床) ～ **nasihati** 父亲的忠告，父辈的教诲 ～ **ocağı** 祖业，祖居：Çok zengin olmasına rağmen baba ocağını terk etmiştir. 他虽然很富有，但没有迁出祖居。～ **olmak** 当爸爸，做父亲：Evlendikten iki yıl sonra baba oldu. 婚后两年，他做了爸爸。～ **tarafı** 娘家人 ～ **yurdu** 祖业，祖居 ～**dan ～ya** 祖传的 ～**dan kalma** 遗产，父亲留下的遗产 ～**dan miras** 遗产，父亲留下的遗产 ～**dan oğula** 祖祖辈辈，世代相传：Bunlar babadan oğula doktordurlar. 这些人世代行医。～**larım** 我们的祖先，列祖列宗 ～**m** 位于重复使用的两个单数第二人称命令式之间，表示持续性：çalış ～m çalış 忙啊忙 koş ～m koş 跑啊跑 Düş babam düş. Bu düşmenin bir sonu gelmeyecek miydi acaba? 掉啊掉，掉到什么时候是个尽头。Git babam git, yol bitmez. 走啊走，走到哪儿是个尽头。～**sı turp, anası şalgam** 出身卑微的 (*-in*) ～**sına rahmet okumak** 怀念，思念；祝福 (*-in*) ～**sına rahmet okumamak** 诅咒 ～**sının hayrına** 不图任何好处地，不计任何报酬地；积德行善地：O bütün bunları babasının hayrına mı yaptı sanıyorsun? 你认为他做所有这些是为了积德行善吗？～**sının oğlu** ①父亲最宠爱的儿子 ②各方面都酷似父亲的儿子：Babasının oğlu olduğunu hareketleri ile de belli ediyordu. 他的一举一动都酷似他的父亲。～**ya oturmak** 失败，受挫 ～**yı almak** 认输，认负 ◆**Baba**

ekmeği zindan ekmeği, koca ekmeği meydan ekmeği. 娘家饭如牢饭，婆家饭吃得才舒坦。**Baba kırk oğul beslemiş, kırk oğul bir babayı beslememiş.** 一个爸爸养活 40 个儿子，40 个儿子却不养活一个老爸。**Baba oğluna bir bağ bağışlamış, oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş.** 父母呕心沥血育子女，子女无情无义弃严慈。**Babamın adı Hıdır, elimden gelen budur.** 我就这么大本事，别对我抱太大指望。**Babana rahmet.** ①愿令尊安息！②你说得对，你做得对，我也这么认为；英雄所见略同。**Babanın aşıkkemiğine** (或 **şarapçanağına**) 去他妈的！**Baba koruk** (或 **erik, ekşi elma**) **yer, oğlunun dişi kamaşır.** 前人造孽，后人遭殃；父孽子受。

baba[2] *is.* ❶系缆柱，系船柱；〈建〉中柱，桁架中柱；(楼梯扶手两端的)望柱，起柱：tırabzan ～ı 楼梯端柱，螺旋楼梯中柱 Çıma babayı yemiş. 缆绳把系缆柱磨坏了。❷旧时的墓碑 ❸丈量土方的标记 ❹【俚】阴茎，鸡巴

baba[3] *is.*一种类似于癫痫的病，多发于黑人中 ◇(*-in*) **～sı tutmak** ①勃然大怒，大发雷霆，生气，暴怒：Elim burnuna mı değdine, hayvan birdenbire babası tutmuş gibi fırladı. 我的手刚摸到它的鼻子，这畜生勃然大怒，一下子就暴跳了起来。Komşunun yine babaları tuttu; çocuklarına bağırıp çağırıyor. 邻居又在发脾气了，冲着他的孩子大喊大叫。②(黑人妇女)激动得晕过去 (*-in*) **～sı üstünde olmak** 勃然大怒，大发雷霆，生气，暴怒：Bugün benden uzak dur, yine babalarım üstümde. 你今天离我远点儿，我烦着呢！

baba anne *is.* 祖母，奶奶：Babaannemin anlattığı masalları çok seviyorum. 我非常喜欢我奶奶讲的童话。

baba buyruğu *is.* 〈哲〉家长统治，父权制

babaca *s. ve zf.* 父亲般地，父亲似地：Ali ona babaca bir nasihatta bulundu. 阿里给他以父亲般的教诲。

babacan *s. ve is.* 和蔼可亲的，成熟的，忠厚老实的，可靠的(男人)：Dedem babacan davranışlarıyla herkese kendini sevdirir. 我爷爷和蔼可亲，赢得了众人的爱戴。Gözlüklü bir adam, babacan birisi, altmışın üstünde. 那个戴眼镜的人和蔼可亲，年逾花甲。Neler görüyorsun, babacan? 朋友，你看到什么了吗？

babacanlaşmak (*nsz*) 变和蔼，变成熟，变得忠厚老实，变得老成持重

babacanlık, -ğı *is.* 和蔼可亲，成熟可靠，忠厚老实，老成持重 ◇**～a vurmak** 装出一副忠厚老实的样子：Tilki işi babacanlığa vurup suyu bir övmüş, bir övmüş, tekenin ağzının suyunu akıtımış. 狐狸装出一副忠厚老实的样子，就把水夸了一遍又一遍，说得羊只流口水。

babacıl *s.* 深爱其父的，恋父的

babacılık, -ğı *is.* 〈哲〉家长式统治，家长作风

babaç, -cı Ⅰ *is.* 雄性家禽中最雄壮者 Ⅱ *s.* 【转】雄壮的，五大三粗的

babaçko [baba'çko] *s.* 【俚】又高又壮的(女人)

babafingo [babafi'ngo] (意) *is.* ❶〈海〉上桅；上桅帆：～ yelkeni 上桅帆 ❷阴茎，阳物，【俚】鸡巴

Babaî [baba:i:] *öz.is.* 13 世纪由伊斯哈克(İshak)又名伊勒雅斯(İlyas)教长创立的教派教徒

Babailik, -ğı *öz.is.* 13 世纪由伊斯哈克(İshak)又名伊勒雅斯(İlyas)教长创立的教派

babaköş *is.* 〈动〉蛇蜥(亦称无脚晰，缺肢蜥)(*Anguis fragilis*)

babalanmak (*nsz*) ❶发怒，勃然大怒 ❷【俚】不退让，不屈服；抵抗，反抗

babalı[1] *s.* 有父亲的 ◇**～ kâğıtlı** 【俚】有记号的扑克牌

babalı[2] *s.* ❶(黑人中)患有类似癫痫的病的 ❷易怒的，爱发脾气的

babalık, -ğı *is.* ❶父亲的身分，父亲的资格：Babalık bunu gerektirir. 做父亲的必须这样做。Babablığın ne olduğunu çocuk sahibi olduktan sonra anladı. 他在有孩子之后才明白了做父亲是怎么一回事。❷【俗】养父；继父 ❸【俗】岳父，老丈人 ❹【俚】老人家：Bırak, babalık, bu senin becereceğin iş değil. 老人家，放手！这事你可干不了。Babalık, şu yükü kaça

götürüsün? 老人家，把这些货送到要多少钱?◇～ **etmek** 象父亲一样对待(某人)，呵护：Ben üç çocuğa babalık etmiş, iki kız evlendirmiş, bir oğlan okutmuşum. 我象父亲一样对待3个孩子，使两个女孩出了嫁，一个男孩去上学。～ **fırın** 父亲的帮助，爹妈给的

babana yuttur *is.* 【俚】义胸，假乳房

babasız *s.* ❶其父已故的，丧父的 ❷其父不明的

baba tatlısı *is.* 罗姆酒水果蛋糕

babatorik *is.* 阴茎，阳物，【俚】鸡巴

babayani [babaya:ni:] *s.* 不好炫耀的，不好表现的，不装腔作势的，不装腔作势的，不装模作样的，不张扬的，质朴的，稳重的：～ bir adam 老成持重的人 ～ kıyafet 朴素的衣服

babayanilik, -ği *is.* 不好表现，不装模作样，不矜持，质朴，稳重

babayiğit, -di *s.* ve *is.* ❶非常强有力的 ❷【转】勇敢的，无所畏惧的：～ delikanli 勇敢的小伙子 ❸自信的

babayiğitlik, -ği *is.* ❶强有力 ❷大胆，勇敢，无所畏惧

babıâli [ba:bıa:li:] (阿) *öz.is.* ❶〈史〉(帝制时代奥斯曼中央政府所在的建筑)大衙门;【转】帝制时代奥斯曼政府 ❷【转】帝制时代土耳其官方新闻界 ◇～ **efendisi** 旧时的国家官员

Babil *öz.is.* 〈史〉巴比伦(古代巴比伦王国首都) ◇～ **külesi** ①〈史〉古代巴比伦没有建成的通天塔 ②【俗】人多嘴杂的地方

Babilik, -ği *öz.is.* 巴布派(近代伊斯兰教派，由伊朗什叶派谢赫学派学者穆罕默德创立，因他自称"巴布"，故名)

babingtonit (法) *is.* 〈化〉硅铁灰石

babirussa *is.* 〈动〉鹿豚

babuin *is.* 〈动〉狒狒(*Papio cynocephalus*)

babuk[1] *is.* 【俚】鸡奸者

babuk[2] *is.* 短篇小说，故事；笑话，奇闻；寓言

babukluk, -ğu *is.* 鸡奸

baca (波) *is.* ❶烟囱，烟筒：～ başı 石壁炉架 ～ kulağı 石壁炉架侧架 ～ tomruğu 烟囱露出屋顶的部分 mutfak ～sı 厨房烟囱 fabrika ～sı 工厂烟囱 vapur ～sı 轮船烟囱 Evimizin bacası dumanı iyi çekmiyor, temizlenecek. 我家的烟囱不大通畅，该清扫了。Fırtınadan kimi bacalar devrildi. 有些烟囱被大风吹倒了。❷天窗：Hırsıza baca olmaz.【成】再好的天窗也是防君子不防小人。❸通气孔 ◇～ **gibi tütmek** 【俗】吞云吐雾，抽烟，吸烟 ～**sı tütmek** (家庭)生活和睦 ～**sı tütmez olmak** ①家破人亡，家道中落，破落，败落：Baba öldükten sonra bacaları tütmez oldu. 父亲去世后，他们家败落了。Savaş sonrası binlerce evin bacası tütmez oldu. 战后，成千上万的家庭家破人亡，妻离子散。②事业受挫 ～**yı kırmak** 轮船从桥下穿过时把烟囱放倒

bacak, -ğı *is.* ❶腿足，大腿：～ kalemi 〈解〉胫骨 ～ kemiği 〈解〉胫骨 Kurt, kuyruğu bacağının arasında, çalıların üzerinden atladı. 狼夹着尾巴从树丛里跑出来。Ak bacak, kara bacak hamamda belli olur. 【成】是骡子是马拉出来遛遛。❷下身：Adamın sırtında yakasız bir mintan, bacaklarında da dolaksız bir külot vardı. 此人上身穿一件无领长袖衫，下身穿一条未打绑腿的马裤。❸(桌椅柜橱等的)腿：Masanın bacakları kağşamış. 桌子腿已经坏了。❹(纸牌中的)J ❺从右上角到左下角的斜线 (/) ◇～ **arası** 胯下 ～ **arası yapmak** 足球比赛中从对方队员的裆下传球，踢穿裆球 ～ ～ **üstüne atmak** 盘腿而坐，跷二郎腿 ～ **kadar** 小的：Bacak kadar çocuk koca adamla alay ediyor. 小毛孩也和大人开玩笑。Onu, bacak kadar bir çocuk aldattığı için üzülüyordu. 让他伤心的是他被一个小毛孩子捉弄了。～**ı kırık** 瘸腿的：Sokakta bulduğum bacağı kırık kediyi veterinere götürdüm. 我在街上捡了一只瘸腿猫，送到了兽医院。～**ları kopmak** 疲劳，疲倦，疲惫不堪 ～**ları tutmamak** 站立不住，走不了路 ～**larını sallamak** 不成功；没得手，不顺手：Bizim iş yine bacaklarını

salladı. 我们的事情又黄了。**～larını uzatmak** 松松筋骨，伸伸懒腰，稍事休息 ◆**Bacak kadar boyu var, türlü türlü huyu var.** 人小脾气大。

bacaklı *s.* ❶有腿的 ❷长腿的；身材细长的 ❸【旧】荷兰金币 ◇～ **yazı** 大而易读的字

bacaksız Ⅰ *s.* ❶无腿的：Kazadan sonra bacaksız kaldı. 一场事故之后，他失去了双腿。Köşede bacaksız bir adam kibrit, çiklet gibi şeyler satarak geçimini sağlıyor. 在角落里，有一个无腿的人，靠卖火柴、巧克力等维持生计。❷短腿的；身材矮小的，五短身材的 Ⅱ *is.*【转】小大人：Bakın şu bacaksıza! 看，那个小大人！Şu bacaksıza bak, gene neler yapmış! 你看那个小大人，又在干什么哪！

bacaksızlık, -ğı *is.* 身材矮小，五短身材

bacanak, -ğı *is.* 连襟，担挑儿：Ziya ile Ali bacanaktır. 齐亚和阿里是担挑儿。

bacanaklık, -ğı *is.* 连襟关系

bacanış *is.* 训练；练习；锻炼；实习，见习

bacı *is.* ❶【俗】姐姐，大姐：Bacı, ne almak istiyorsunuz? 大姐，您要点什么？❷【俗】姐妹 ❸女佣人(尤指年长的黑人女佣) ❹【旧】伊斯兰教教长的妻子

baç, -cı (波) *is.* 〈史〉❶(奥斯曼帝国时期的)关税 ❷苛捐杂税

baççı *is.* 收税人

bâd (波) *is.* 风，风暴

badana [bada'na] (意) *is.* ❶石灰浆，粉刷用浆；粉刷：Bu badana dalga dalga olmuş. 这儿粉刷得白一道黑一道的。Okulumuzun badanası çok güzeldır. 我们学校粉刷得很漂亮。❷【转】粉饰，掩饰 ❸【俚】男子不进行正常的性交为满足自己的性需求而采取的一种性接触方式 ◇～ **çekmek** ①粉刷，刷石灰 ②【俚】男子不进行正常的性交去接触女性 ～ **etmek** 粉刷：Hastalığını düşünmeyerek evi badana etmeye kalkıştı. 他不顾自己的病痛，硬撑着要把房子粉刷一遍。～ **olmak** 被粉刷：Annemin evi baştan aşağı badana olmuştur. 我母亲的房子已被粉刷一新。～ **vurmak** (或 **yapmak**) 粉刷 ～**sı vurulmak** 被粉刷：Badanası vurulunca ev adama döndu. 房子经过粉刷焕然一新。

badanacı *is.* 粉刷工

badanacılık, -ğı *is.* 粉刷；当粉刷工

badanalamak (*-i*) ❶粉刷：Evimizin kirlenen duvarlarını badanaladık. 我们把我家的肮脏不堪的墙粉刷了一遍。❷浓妆艳抹

badanalanmak (*nsz*) badanalamak 的被动态

badanalatmak (*-i*, *-e*) badanalamak 使动态

badanalı *is.* ❶粉刷过的：～ oda 粉刷过的房间 kireç ～ duvarlar 用白灰粉刷过的墙壁 ❷【转】浓妆艳抹的(女人)

badanasız *s.* ❶没有粉刷过的 ❷墙皮脱落的

badar *is.* 幼熊，小熊

badarna [bada'rna] (意) *is.* 〈海〉防磨卷(用以防止磨损缠缆旧绳)

badas *is.* 【俗】打场后撒落的谷粒与泥土的混合物

badat *is.* 〈植〉洋姜，菊芋

badaz *s.* (因病)脸色发黄的，脸色苍白的

bâdban (波) *is.* 帆

bade [ba:de] (波) *is.* 【旧】酒：Doldur ver badeyi, bir daha uzat. 再给我倒一杯酒来！

badehu [ba:'dehu] (阿) *zf.* 【旧】在那之后，然后

badem [ba:dem] (波) *is.* ❶〈植〉巴旦杏树，扁桃树(*Amygdalus communis*) ❷巴旦杏仁：～ içi 巴旦杏仁 ～ yağı 杏仁油 Amerika ～i 美洲杏仁 ◇～ **bıyık** 仁丹胡 ～ **gibi** 新鲜的，脆的(黄瓜等) ～ **gözlü** 杏眼的：Kel ölür, sırma saçlı olur, kör ölür, badem gözlü olur.【成】拥有之时当根草，失去方觉不可少。～ **kürk** 仅用狐狸腿部的毛皮制成的皮衣 ～

parmak 大拇指

badema [ba:dema:] (阿) *zf.* 【旧】此后，今后，以后\

bademarısı *is.* 〈动〉巴旦杏叶蜂(*Cimbex quadrimaculatus*)

bademcik, -ği [ba:demcik] *is.* 〈解〉扁桃体，扁桃腺：～ iltihabı 〈医〉扁桃腺炎 Soğuk su içtiğim zaman bademciklerim şişyor. 我一喝凉水扁桃腺就发炎。

badem ezmesi *is.* 杏仁酱，杏仁糊

bademli *s.* 放巴旦杏的，带有巴旦杏的

bademlik, -ği *is.* 扁桃园，巴旦杏园

bademsi *s.* 杏仁状的，扁桃状的

badem şekeri *is.* ❶巴旦杏仁糖，糖衣巴旦杏仁 ❷【俚】枪子，子弹

badem yağı *is.* 杏仁油

badenuş *is.* 〈文〉喝酒的 ◇～ **olmak** 喝酒，为…而干杯，为…举杯

baderna [bade'rna] (意) *is.* 〈海〉防磨卷(用以防止磨损缠缆旧绳)

badıç, -cı *is.* 【俗】豆荚，荚果

badıncaniye *is.* 〈植〉茄科

badi[1] *is.* 【俗】鸭 ◇～ ～ **bacak** 短腿 ～ ～ **yürümek** 像鸭子一样地走，摇摇摆摆地走

badi[2] Ⅰ *is.* ❶起点，起始，开端 ❷理由，根据；借口 Ⅱ *s.* 开始…的，引起…的 ◇(*-e*) ～ **olmak** 成为…的理由

badi[3] *s.* 有风的

badik, -ği Ⅰ *is.* 【俗】鸭雏；小鹅 Ⅱ *s.* 矮个子的，身材矮小的，五短身材的

badiklemek (*nsz*) 【俗】(象鸭子似的)一摇一摆地走路

badincan (波) *is.* 〈植〉茄子

badir (阿) *s.* ve *is.* 【旧】❶突发的 ❷需要立刻做的 ❸满月，望月 ❹长大的(孩子)，成熟的(水果)

badire [ba:dire] (阿) *is.* ❶突发的险境 ❷一怒之下犯的错；失言 ❸强行度过的关口 ◇～**den kurtulmak** 躲过劫难：Deminki badireden sağ salim kurtulabildi. 他安然无恙地逃过了刚才这一劫。～**yi atlatmak** 度过突然出现的危险，度过突发的危机：Şu badireyi atlatsak. 要是我们能过这一关就好了。

badisaba (波) *is.* 春天清晨的微风

badiye [ba:diye] (阿) *is.* 【旧】沙漠

badminton (英) *is.* 羽毛球：～ raketi 羽毛球拍

badnüma *is.* 风向标，风信旗

badya [ba'dya] (希) *is.* 大盆，大桶

Baffin *öz.is.* 巴芬岛(美洲)

bagaj (法) *is.* ❶行李：～ kaydı 托运的行李 ～ taşıma arabası 行李车 Bagajın kaç kilosu ücretsizdir. 行李有多少千克是免费托运的？❷行李架，行李舱，行李车厢，(汽车)行李厢，后备厢 ❸行李房，行李托运处 ◇～**a vermek** 托运行李

bagajcı *is.* (旅馆的)行李工，脚夫

bagal, -li *is.* ❶腋，腋窝 ❷怀抱

baget (法) *is.* ❶小棍，小棒 ❷(乐队指挥的)指挥棒 ❸经过琢磨的 25 面体的垂直四边形钻石

bağ[1] *is.* ❶绳，带，结，绳结；链：ayakkabı ～ı 鞋带 kimyasal ～ 化学链 Demetlerin bağı sazdan olur. 扎捆的绳儿是用芦苇做成的。❷绷带：Yaramın bağını değiştirebilir misiniz? 您能给我换一下伤口的绷带吗？❸捆，把，束，扎：beş ～ ekin 5 捆庄稼 iki ～ ıspanak 两把菠菜 ❹〈解〉韧带：eklem ～ı 关节韧带 asıcı ～ (眼球晶状体的)悬韧带 ❺【转】纽带，关系，联系：tarihî ve geleneksel ～ 历史和传统的关系 Ahlâkla hukuk arasında sıkı bir

bağ vardır. 道德与法律之间有着密切的联系。❻【转】束缚，障碍，妨碍，累赘 ❼【转】爱情，情绪，情结，牵挂：Kalbimin sana olan bağı günlük yaşantımda bana güç kaynağı teşkil ediyor. 我内心对你的牵挂是我日常生活中力量的源泉。◇(*-e*) **～ olmak** 妨碍，成为累赘：Sana bağ olmak istemem. 我不想成为你的累赘。**～ yapmak** 打结 **～ı göğe değmek** (或 **ermek**) 心比天高，不知道天高地厚 **～ını koparmak** 割断羁绊，去掉约束 **～ları koparmak** 离开

bağ[2] (波) *is.* ❶葡萄园：～ çubuğu 葡萄藤 ～ kafası 藤条 Bu yıl bağlarda hastalık var. 今年葡萄园发生了病害。Üzümünü ye de bağını sorma. 【成】(招待客人时的一句客套话)你只管吃就是了，甭问是哪儿来的。❷果园，花园：～ meydanı 花园广场 elma ～ları 苹果园 Kimin ki bağı var, yüreğinde dağı var. 【成】有钱之人心事多，总怕盗贼惦记着。◇**～ bahçe** 果园和葡萄园，果林和葡萄地 **～ bozmak** 采收最后一茬葡萄 **～ bozumu** 采收最后一茬葡萄：Bağ bozumu sonrası çocuklar kalan ürünleri toparlar. 最后一茬葡萄采摘完毕之后，剩下的就都是孩子们的了。**～ budamak** 修剪葡萄树 ◆**Bağ bayırda tarla çayırda.** 好葡萄园在山坡，好耕地在平川。**Bağa bak, üzüm olsun, yemeye yüzün olsun.** 临渊慕鱼，不如退而结网。

bağa Ⅰ *is.* ❶【俗】龟 ❷龟甲，龟板，龟壳 ❸肿块，肿大，肿胀 ❸〈建〉紧固物，夹持器，扣件；固定屋檐下雨水槽的铁钩 Ⅱ *s.* 用龟壳制成的，龟壳状的：～ gözlük 有角质架的眼镜，玳瑁眼镜

bağaç, -cı *is.* 紧固物，夹持器，扣件

bağan(**a**) *is.* 【俗】❶早产死胎，流产死胎 ❷早产死羔，早产死羔皮

bağatur *s.* 勇敢的，英勇的

bağayak, -ğı *is.* (石砌)墙筋，(巩固墙身的)石块带层

bağban (波) *is.* 园丁，园林工人

bağ bilim *is.* 〈解〉韧带学

bağ bilimsel *s.* 韧带学的

bağboğan *is.* 〈植〉菟丝子(*Cuscuta*)

bağ bozumu *is.* ❶采收葡萄：köylüler sonbaharda bağbozumuna gittiler. 秋天，农民们都去采摘葡萄了。❷收葡萄的季节，秋季

bağcı *is.* 葡萄种植者，以葡萄种植业为生的人

bağcık, -ğı *is.* 带，绳，鞋带：Ayakkabımın bağcığı koptu. 我的鞋带开了。

bağcılık, -ğı *is.* 葡萄种植业

bağdadî [bağda:di:] (阿) Ⅰ *s.* 用板条和灰泥造的(墙或顶棚)：～ tavan (用板条和灰泥造成的一种)轻顶棚 Ⅱ *is.* 〈建〉板条

bağdadîlik, -ği *is.* ❶〈建〉木板条 ❷(钉木板条用的)细钉子

bağdalamak (*-i*) 【俗】绊倒，使绊

bağdamak (*-i*) ❶使交错，交织；纠缠，缠结，缠绕 ❷打死结，捆住，绑住

bağdan *is.* 接合处，连结点，粘合点

bağdaş *is.* 盘膝，盘腿 ◇**～ kurmak** 盘膝，盘腿：Sobanın yanına bağdaş kurup ısındık. 我们盘腿围坐在火炉旁取暖。Karşı karşıya yere bağdaş kurduk. 我们面对面地盘腿坐在地上。

bağdaşık *s.* 同种的，同类的，同样的；同质的，均质的，均匀的，清一色的

bağdaşıklık, -ğı *is.* 同种，同类，同样，清一色，一致，同质性，均匀性，均质性

bağdaşım *is.* 和谐，一致

bağdaşmak (*nsz*, *-le*) ❶和睦，融洽：Daha ilk görüşmemizde kendisiyle bağdaşıverdik. 初次见面我们就和他混熟了。❷适合，符合：gerçekle bağdaşmayan ihtiraslar 不切合实际的愿望 ❸【俗】在儿童游戏中作同伴

bağdaşmaz *s.* 不和谐的，不调和的，不一致的，不协调的

bağdaşmazlık, -ğı *is.* 不一致，不和谐，不协调

bağdaştırıcı *s.* 使统一的，使一致的，使和谐的：İki tarafı bağdaştırıcı bir yol bulundu. 他找到了一个使双方和解的方法。

bağdaştırmak (*-i*) bağdaşmak 的使动态：çeşitli fikirleri ～ 统一各种意见 şahsi menfaatleri sosyal menfaatlerle ～ 使个人利益与社会利益统一到一起来

Bağdat *öz.is.* 巴格达(伊拉克) ◇**～'ı tamir etmek** 【谑】吃饱肚子 ◆**Bağdat harap.** 我饿了。**Bağdat mamur.** 我饱了。

bağ doku *is.* 〈植、动〉结缔组织

bağ fiil *is.* 〈语〉副动词

bağı *is.* 【旧】法术，魔术，巫术

bağıcı Ⅰ *is.* 魔法师，巫师，魔术师，变戏法的人 Ⅱ *s.* 迷惑人的，蛊惑人的，诱惑人的

bağıç *is.* 【俗】固定帐篷的绳索及工具

bağıl *s.* 相对的：～ hareket 相对运动 ～ sapma 相对差 ～ tam sayısı 正负整数 ～ yoğunluk 相对密度 ～ yükseklik 相对高度

bağıldak, -ğı *is.* 【俗】❶(缠绑在摇篮上以防婴儿摔下来的)宽布带 ❷月经带，卫生带

bağıl değer *is.* 〈数〉相对值，比值

bağıllık, -ğı *is.* 相对性 ◇**～ kuramı** (或 **teorisi**) 相对论

bağıl nem *is.* 〈气〉相对温度

bağıltak, -ğı *is.* (女用)头巾；包头布

bağım *is.* 依赖，依靠，依附；从属，附属，隶属

bağımlaşım *is.* 互相依赖，互相依存

bağımlı *s.* (*-e*) ❶依赖的，依靠的，依附的：～ çocuk 未自立的孩子 insüline ～ diyabet 胰岛素依赖型糖尿病，Ⅰ型糖尿病 ❷从属的，附属的，隶属的

bağımlılık, -ğı *is.* 依赖(性)，依靠；从属，附属(性)

bağımsız *s.* ve *is.* 独立的，自主的，非依赖性的；不受控制的；无党派的：～ bir dış politika 独立的外交政策 ～ bir ülke 独立的国家 ～ millet vekili 无党派议员 insüline ～ diyabet 非胰岛素依赖型糖尿病，Ⅱ型糖尿病 ◇**～ hastalık** 〈医〉自发病，特发病

bağımsızlaşmak (*nsz*) 获得独立

bağımsızlaştırmak (*-i*) bağımsızlaşmak 的使动态

bağımsızlık, -ğı *is.* 独立(性)，自主(性)，自立：Türkler Kurtuluş Savaşından bağımlık için savaştılar. 土耳其人在解放战争中是为独立而战斗。

bağın *is.* ❶依赖，依靠，依附；从属，附属，隶属 ❷〈建〉横向支撑物

bağınlamak (*-i*) 用横向支撑加固

bağınmak (*-e*) 服从，听从

bağınsız 见 bağımsız：～ cümle 〈语〉主句

bağıntı *is.* 关系，联系，相关，相对：Ayın yere bağıntısı bir uyduluk bağıntısıdır. 月球对地球的关系是一种卫星的关系。

bağıntıcı *is.* 相对主义者，相对论者

bağıntıcılık, -ğı *is.* 相对主义，相对论

bağıntılı *s.* 有关的，相关的，相对的：tarihle ～ incelemeler 关于历史的研究 Baba düşüncesi oğul düşüncesiyle bağıntılıdır. 父子俩的想法是有关连的。◇**～ açıklık** (摄影)相对孔径 **～ kurgu** 〈影〉蒙太奇

bağıntılık, -ğı *is.* ❶相对性 ❷对…的依从关系，从属性，依存性；依赖地位

bağıntılılık, -ğı *is.* 〈哲〉相对性，相关性：～ kuramı 相对论

bağıntısız *s.* 不相关的，没有联系的

bağır, -ğrı *is.* ❶胸，胸脯，胸膛：göğüs ～ açık 敞胸露怀的 Ali, bağırını yağmura vermiş bir heykel gibi sessiz ve kımıldamadan duruyor. 阿里象一尊任凭风吹雨打的雕塑一样一声不吭地站在那里一动也不动。❷心，心脏；五脏六腑 ❸【转】正面，要害部位，腹地 ❹(弓箭)弓弦与弓背之间的部位，(山的)鞍部 ◇～ **yeleği** 旧时穿在甲胄里边的皮制坎肩 **～ı açık** 敞胸露怀的 **～ı baş(lı)** 十分悲痛的，非常难过的 **～ı göçük** 弱的，虚弱的 **～ı kara** 伤心的，忧伤的，悲痛的 **～ı kül olmak** 五内俱焚，悲痛欲绝 **～ı taşlı** 听天由命的 **～ı yanık** 五内俱焚的，悲痛欲绝的：Bağrı yanık Iraklı anneleri savaşın bitmesini istediler. 悲痛欲绝的伊拉克母亲要求结束战争。**～ı yanmak** ①五内俱焚，悲痛欲绝 ②渴得嗓子冒烟 **～ı yaralı** 忍受巨大悲痛的 (*-in*) **～ı yufka** 【俗】①富有同情心的，菩萨心肠的 ②衣裳单薄的：Karakışa dayanamamam, zira bağrım yufkadır. 我可能扛不过这寒冬腊月了，因为我穿得太少。**～ına ateş düşmek** 五内俱焚，悲痛欲绝 (*-i*) **～ına basmak** ①怀抱，拥抱：Annem küçük kardeşimi bağrına bastı. 我妈妈把我弟弟抱在怀里。Hele gel de seni bir bağrıma basayım. 来！我拥抱一下你好吗？②关照，关心，照顾：Seni kendime evlât edeyim, bağrıma basayım. 就让我收养你做我的孩子吧，让我来照料你！③接受 **～ına işlemek** 起作用，使痴迷，使迷恋 (*-in*) **～ına taş basmak** 默默地忍受痛苦，认命：Bir evlâdım vardı, Allah elimden aldı, bağrıma taş basarım. 我曾经有一个孩子，真主把他召回去了，我认命。Kocasının ölümünden sonra bağrına taş bastı, çocuklarını yetiştirdi. 丈夫死后，她强忍悲痛，把几个孩子抚养成人。**～ına taş düşmek** 默默地忍受痛苦，认命 (*-in*) **～ını delmek** (或 **deşmek**) 使万箭穿心，使心如刀绞，挖心窝子：Oğlum ölünün onun bağrını deldi. 儿子的死使他心如刀绞。Evlât hasreti bağrını deldi. 对儿女的思念使她心碎。(*-in*) **～ını doğramak** 使痛苦，使伤心(*-in*) **～ını ezmek** 使万箭穿心，使心如刀绞，挖心窝子 (*-in*) **～ını kan etmek** 使痛苦，使伤心 (*-in*) **～ını yakmak** 使痛苦，使伤心 (*-in*) **～ını yırtmak** 呼喊，叫喊；吆喝 **～ının yağı erimek** ①五内俱焚，心似油煎，悲痛欲绝 ②渴得嗓子冒烟

bağırdak, -ğı *is.* 【俗】❶(缠绑在摇篮上以防婴儿摔下来的)宽布带 ❷月经带，卫生带

bağırgan kuşlar *is.* 〈动〉凤头鹃亚目或总科(*Clamatores*)

bağırganlar *is.* 〈动〉凤头鹃亚目或总科(*Clamatores*)：yalancı ～ 〈动〉亚凤头鹃起科(*Subclamatores*)

bağırış *is.* bağırmak 的动名词：acı bir ～ 痛苦的叫喊 Sokaktaki çocukların bağırışlarından kafam şişmişti. 街上孩子们的吵闹声搅得我心烦意乱。◇～ **çağırış** ①嘈杂声，喧闹声，噪声：Bir bağırış çağırısla içeri girdiler. 随着一阵嘈杂声，他们进来了。②大喊大叫地，吵吵嚷嚷地

bağırma *is.* bağırmak 的动名词

bağırmak ❶ (*nsz*) 呼喊，叫喊；吆喝：Babası, "Ahmet buraya gel" diye bağırdı. 父亲喊道："艾哈迈德，这儿来！"Mustafa bağırıyor, ömründe böyle işe çatmadığını söylüyordu. 穆斯塔法大喊大叫，说他一辈子从没有碰到过这种事。❷ (*-e*) 嚷嚷，斥责：Çocuk yaramazlık yaptığı için annesi ona bağırdı. 这孩子因为顽皮受到了妈妈的斥责。Ne bağırıyorsun be adam. 你这个人，瞎嚷嚷什么哪？❸ (*-i*) 表明，说明：Bu durum, size her gün yaşamınızın tehlikede olduğunu bağırıyor. 这种情况说明，你们的日常生活已处在危险之中。◇**bağıra bağıra** (或 **çağıra**) 大喊大叫地 (*-e*) **bağırıp çağırmak** 大喊大叫，大声斥责：Tepsi düşünce evin hanımi, hizmetçiye bağırıp çağırıyor. 托盘掉在了地上，女主人对着女佣大喊大叫。Bağıracak, çağıracak zamanımız yok, alçaktan görüşüp meseleyi halledersek pek güzel olur. 我们没有时间吵架，我们最好还是心平气和地谈谈，把问题解决了。

bağırsak, -ğı *is.* 〈解〉肠，肠道：～ askısı 〈解〉肠系膜 boş ～ 空肠 çıkan kalın ～ 升结肠 inen kalın ～ 降结肠 enine kalın ～ 横结肠 ～ ingini 肠炎 göden ～ 直肠 ince ～ 小肠 kalın ～ 大肠 kör ～ 盲肠 kıvrım ～ 回肠 onikiparmak ～ı 十二指肠 sigmoid kalın ～ 乙状结肠 ön ～ 〈动〉口道，口凹 son ～ 〈动〉肛道 ◇～ **kazıntısı** ①肠炎病人排便时排出的脓液 ②【俗】老儿子，老疙瘩，最小的儿子 ～ **solucanı** 蛔虫 **～ını deşmek** 【俚】开膛破肚；杀死，要某人的命：Bağırsaklarını deşerim. 我非宰了他不可！

bağırtı *is.* 呼喊声，叫喊声：Sokakta bir bağırtı duydum. 我听见街上有人喊叫了一声。

bağırtıcı *s.* 叫喊的，叫嚷的，喊叫的

bağırtkan *s.* 爱喊叫的，爱叫嚷的(人)

bağırtlak, -ğı *is.* 〈动〉海番鸭(*Querquedula*)

bağırtmak (*-i*) bağırtmak 的使动态：Çocuğu niçin bağırtıyorsun? 你干嘛弄得这孩子直叫唤?

bağış *is.* ❶ bağışlamak 的动名词 ❷礼物，赠品，捐款 ◇～ **toplamak** 募捐：Depremde zarar gören yurttaşlarımız için bağış toplanıyor. 为我国的地震灾民而举行的募捐活动正在进行中。～**ta bulunmak** 赠送，捐助，捐款：Kızılaya bağışta bulundu. 他向红新月会提供了捐助。

bağışçı *is.* 捐赠者

bağışık *s.* ❶【俗】免除的，豁免的 ❷〈医〉免疫的，有免疫力的，有抗体的 ◇～ **kılmak** 使有免疫力：Çiçek aşısı, çiçek hastalığına karşı insanı bağışık kılar. 天花疫苗能使人对天花病有免疫力。

bağışıklamak (*-i*) ❶〈医〉使免疫，使不受传染 ❷免除，使摆脱(税)

bağışıklık, -ğı *is.* ❶免除，豁免：vergi ～ı 免税 gümrük ～ı 关税豁免 eşya ～ı 限额内的行李免费托运，免费行李 sigorta konusunda ～ 扣除免赔额 ❷免疫，免疫力，免疫性，抗体：～ hücreleri 免疫细胞 ～ sistemi 免疫系统 öz ～ 〈医〉自体免疫 Aşılar, insana bazı hastalıklara karşı bağışıklık kazandırır. 疫苗能使人获得对某些疾病的免疫力。

bağışıklık bilimi *is.* 〈医〉免疫学

bağışlama *is.* ❶ bağışlama 的动名词：Ağlayıp başını eğdi, arkadaşlarından kendisini bağışlamalarını dileyip dua etti. 他哭着低下了头，乞求同伴们的宽恕。Siz efendimizin onu bağışlaması için yalvarmış. 他请求阁下您的宽恕。❷礼物，礼品；捐助品，捐款 ❸〈宗〉宽恕罪过 ❹〈法〉赠送协议书

bağışlamak (*-i, -e*) ❶赠送，捐赠，捐献，捐助：Ben de sana acayip bir eşek bağışlıyorum. 我也要送给你一头怪驴。Bütün servetini Kızılay'a bağışladı. 他将所有的财产都捐给了红新月会。Gerçekten bana özgürlüğümü bağışladın, şimdi buna karşılık sana ne vereyim? 你的确给了我自由，现在我拿什么来报答你呢？❷饶恕，宽恕，原谅，赦免：suç ～ 免罪 cezasını ～ 免于处罚 Bildiğini burada yinelemek zorunda kaldığım için bağışlayın. 抱歉，在这里我必须老生常谈，重申几句。Bu sabahlık beni bağışlayınız. 大清早的，你就饶了我吧。❸(真主)保佑：Allah bağışlasın! 愿真主保佑！

bağışlanma *is.* bağışlanmak 的动名词：Bağışlanma bir defalık. 只能饶恕一次。

bağışlanmak (*nsz*) bağışlamak 的被动态：

bağışlatmak (*-i*) bağışlamak 的使动态：Bunun için onu bulup kendimi bağışlatıncaya dek dünyayı dolaşacağım. 因此，我要走遍全世界，找到她，求得她的宽恕。

bağışlayıcı *s.* 进行捐赠的，进行捐助的

bağıt *is.* 契约，合同

bağıtçı *is.* 签约人，订约人

bağıtlamak (*-i*) 订立，签订(契约、合同)

bağıtlanmak (*nsz*) bağıtlamak 的被动态

bağıtlaşmak (*-ile*) 签订(契约、合同)

bağıtlı *s.* ❶受契约、合同等约束的 ❷挂号的(信件、包裹等)

bağla *is.* 拦河坝，拦河土埝

bağlaç -cı *is.* ❶ 〈语〉连接词 ❷(夹纸用的)夹子，别针，回形针

bağlaçlı *s.* 带连接词的，有连接词的

bağlağı 见 bağla

bağlam *is.* ❶束，簇，捆，把 ❷〈文〉(诗的)行 ❸(事件的)背景；来龙去脉 ❹上下文，前后

关系

bağlama *is.* ❶ bağlamak 的动名词 ❷一种六弦琴 ❸横梁，大梁 ❹连接器，接合器

bağlamacı *is.* ❶六弦琴的制售者 ❷六弦琴的演奏者

bağlamak (*-i*, *-e*) ❶拴：eşeği kazığa 〜 把驴拴在木桩上 gemiyi iskeleye 〜 把船拴在码头上 Keçiyi ipinden tutmuş, eve getirip ahıra bağlamış. 他抓起绳子把羊牵回家，拴在羊栏里。Eşeği sahibinin dediği yere bağla da, varsın kurt yesin. 【成】你就照他说的去做，如有差池，与你无关。❷系，接；连接；拨通(电话)：boyun bağı 〜 打领带 ayakkabı 〜 系鞋带 uçkur 〜 系裤带 ip ipe 〜 把绳子一根根接起来 Bana 68 42 22 88 numarayı bağlar mısınız? 请给我拨通 68422288 好吗？Boğaz'daki asma köprü Avrupa ile Asya'yı birbirine bağladı. (博斯普鲁斯)海峡上的斜拉桥把亚洲与欧洲连接在一起了。❸捆绑，束缚，使不能做：basiretini 〜 使犯糊涂，使昏头 dilini 〜 堵某人的嘴，不让说话 elini kolunu 〜 束缚某人的手脚 gözünü 〜 蒙骗，蒙蔽 kısmetini 〜 使(女人)不能如意结婚 Onları arkadan kınnapla bağlamıştı. 他用绳子将他们反绑了起来。❹包扎：yarayı 〜 包扎伤口 Hekim, geldiği günler kadıncağızın gözlerine merhem sürer, bir bezle de sımsıkı bağlarmış. 大夫来了，给妇人的眼睛涂上药膏，又用绷带把她的双眼紧紧地包扎了起来。❺捆扎，打包，包装：Dükkâncı satılan eşyayı paket yapıp bağladı. 店铺老板把卖出的东西包好捆好了。❻佩带：kılıç 〜 佩带长刀 ❼拴，关闭：kapıyı 〜 把门拴上 su yolunu 〜 关上水管 bütün yolları 〜 封闭所有的通道 ❽【转】约束，管束：Bir takım kayıt ve şartlarla bizi iyi bağladılar. 他们用一大堆条件牢牢地限制了我们。Babası gibi kıskıvrak bağlar. 他就像他的父亲一样对他严加管束。❾【转】联系，结合：Arkadaşımın düşüncelerini benimkine bağlayarak aramızda amaç birliği olduğu kanısına vardım. 结合我和我同事的想法，我认为我们的目标是一致的。❿【转】纠缠，缠住：Bu çocuk beni eve bağladı. 这孩子把我拴在了家里。Bu iş beni çok bağladı. 这件事缠了我很久了。❶❶(就某事)达成(协议等)：işleri sözleşmeye 〜 就一些生意签订合同 Borcun ödenmesini bir anlaşmaya 〜 就还债问题达成一项协议 ❶❷使投入，使投身于：Kendisini işine bağladı. 他一心扑在了工作上。❶❸使亲近，使接近：Birdenbire alevlenen büyük aşk Fatma ile Hasan'ı birbirine bağladı. 突然燃起的爱情之火使法特玛与哈桑走到了一起。❶❹赢得某人的关心(爱、尊敬等)：Bu davranışınız beni size bağladı. 您的行动赢得了我对您的尊敬。İyi huyu ile kızı kendine bağladı. 他以良好的气质赢得了姑娘对他的爱。❶❺结束，完成；归纳，归结：masalı 〜 把故事讲完 sözünü 〜 结束发言 Uzun boylu konuştuktan sonra sözünü bir sonuca bağladı. 大个子讲话以后，他把他的发言作了一个归纳。❶❻分给，发给：aylık 〜 发生活费 ❶❼形成，呈现，变得：Ekin tane bağlar. 庄稼要灌浆了。Yarası kabuk bağlar. 他的伤口要结痂了。Ateş kül bağlar. 火要灭了。❶❽往酱里兑鸡蛋面糊等使之变稠 ◇**bağlandığı yerde otla(n)mak** 不长进，没长进，无进展：Atom çağındayız. Sen hâlâ bağladığım yerde otluyorsun azizm! 亲爱的，现在都是原子时代了，你还这么不长进！Yıllardır çalışır durur, bağlandığı yerde otlanmaktan bir türlü kurtulamadı. 他忙活了好几年，可是一点儿进展都没有。

bağlan *is.* 〈动〉鸨(*Otis tarda*)

bağlanım *is.* ❶ bağlanmak 动名词 ❷(在政治或社会问题上)站在某一边，支持某一方

bağlanış *is.* bağlanmak 的动名词

bağlanışma *is.* 结婚，婚姻

bağlanmak (*nsz*, *-e*) ❶ bağlamak 的被动态：Eşyalar bağlanıp kamyona yüklendi. 行李已打包装上了卡车。Atlar ahıra bağlandı. 马被拴在马厩里。Dul kadına 300 dolar aylık bağlandı. 这寡妇每月得到 300 美元的生活费。❷爱，热爱；喜欢：Ona bağlandığım kadar hiçbirine bağlanmadım. 我没有象爱他一样爱过其它任何人。O işine bağlandı. 他热爱自己的工作。Çocuk öğretmenine bağlanıverdi. 这孩子很快就喜欢上了他的老师。❹承担，担负，负责，承包：Şirket, köprünün yapımına bağlandı. 该公司承担了建桥工程。❺结果，告终：Her şey istediği şekilde bağlandı. 一切最终都如他所愿。❻关心，关注，感兴趣：Hiç bir meseleye fazla bağlanmam. 我对任何问题都不太感兴趣。

bağlantı *is.* ❶关系，联系，联络：Kar yüzünden köyümüzün çevre ile bağlantısı kesildi. 由于

下雪，我们村子同周围的联系中断了。Savaşta birlikler arasında tam bir bağlantı sağlamak gerekir. 在战争中应确保个部队的全面联络。❷连接物，纽带：～ bloku 配电箱 Boru, bağlantı yerinden su kaçırıyor. 水管接头处正在漏水。Boğaz köprüsü, Avrupa ile Asya arasında bir bağlantıdır. 海峡大桥是联接欧亚的一个纽带。❸条约，合同，盟约：siyasî partilerle ～ kurmak 同各政党结盟 ◇～ **borusu** 下水道 ～ **taşları**〈建〉凹口，槽口 ～ **yapmak** 建立关系；签订条约(合同)

bağlantılı *s.* 有联系的，有关系的，有关的；有合同的，有盟约的

bağlantısız *s. ve is.* ❶无关的，无关系的，无联系的 ❷不结盟的：～ ülkeler 不结盟国家 ～lar 不结盟国家

bağlantısızlık, -ğı *is.* 不结盟，不结盟运动：～ siyaseti (或 politikası) 不结盟政策

bağlaş *is.* 联合，同盟，结盟

bağlaşık *s.* ❶同盟的，联盟的(个人或团体) ❷有关联的

bağlaşıklık, -ğı *is.* 同盟，联盟

bağlaşım, bağlaşma *is.* ❶ bağlaşmak 的动名词 ❷同盟，联盟

bağlaşmak (*nsz*, *-le*) 结成同盟，结成联盟

bağlatmak (*-i*) bağlamak 的使动态

bağlayıcı *s.* ❶从事捆扎工作的：Ambalâjları ～ işçiler 打包的工人们 ❷连接的，连结的，起连接作用的，互相配合的 ❸有约束力的：Anlaşmada bizi bağlayıcı hiçbir madde yok. 条约中没有任何对我们有约束力的条款。

bağlı *s.* (*-e*) ❶被拴着的，被捆着的，被缚着的，被绑着的：～ aslan 被捆绑的狮子 ～ paket 捆好的包裹 ağaca ～ fidan 用木棍支撑的幼树 ❷取决于：-Dış anten koymam lâzım mı? -Nerede oturduğunuza bağlı, efendim. —我需要安装室外天线吗？—那就看您住哪儿了，先生。İnsanın genç ya da yaşlı olması, gücüne, sağlığına bağlıdır. 一个人是年轻还是年老，取决于他的精力和健康。❸依恋的，依附的；沉溺于的，投入的：evine ～ bir erkek 恋家的男子 Babası bütün ömrünü hayır işlerine bağlı olarak geçirdi. 他父亲终生投身于慈善事业。❹恩爱的，挚爱的，忠于的：Annem ve babam, birbirine çok bağlıdırlar. 我的父母相互间十分恩爱。❺受限制的，被束缚的，受制约的，受约束的：eli ayağı ～ olmak 受束缚，受约束 ❻被关闭的，被堵塞的：～ geçit 被封锁的通道 karla ～ yollar 被大雪封闭的道路 ❼从属于的，隶属于的：üniversiteye ～ fakülteler 隶属于大学的各学院 Karadeniz donanmasına ～ gemiler 黑海舰队的舰船 ❽恪守，坚持，遵守 ❾(迷信)被施魔法失去性能力的(男人) ◇(*-e*) ～ **kalmak** 恪守，遵守，坚持：lilkelere ～ kalmak 坚持原则 İlâçlar tükeninceye kadar dişini sıktı, doktor öğüdüne bağlı kaldı. 他遵医嘱一直坚持到把药用完。

bağlık Ⅰ *is.* 葡萄园 Ⅱ *s.* 有很多葡萄园的(地方) ◇～ **bahçelik** 到处是葡萄园、花园的(地方)

bağlılaşık *s.* 〈哲〉相互关联的，相互依存的

bağlılaşım *is.* ❶〈哲〉相互关联(指相互关系的行为或过程) ❷〈生〉关联现象

bağlılaşmak (*nsz*) 相互关联，相互联系

bağlılık, -ğı *is.* ❶ bağlı 的名词形式：yasalara ～ göstermek 遵纪守法 Çin komşu devletlerle olan bağlılığını sürecektir. 中国将发展同邻国的关系。Size bağlılık benim boynumun borcudur. 忠于您是我的责任。❷〈哲〉相互关联(指相互关系的行为或过程) ❸〈生〉关联现象

bağmak (*-i*, *-e*) ❶见 bağlamak ❷ (*-i*) 【转】施妖术，施魔法；迷惑，困惑 ❸ (*-i*) 欺骗，使入歧途

bağnak *is.* 【俗】❶早产死胎，流产死胎 ❷早产死羔，早产死羔皮

bağnaz *s. ve is.* 迷信的(人)，狂热的(人)：din ～ 宗教狂

bağnazlık, -ğı *is.* 迷信，盲从，狂热

bağrış *is.* bağırmak 的动名词 ◇～ **çağrış** ①争吵，吵嚷，吵闹，喧闹 ②大声争吵地，吵吵

嚷地，吵吵闹闹地：Köprüden bağrış çağrış bir çocuk sürüsu geçti. 一群孩子吵吵嚷地走过桥。

bağrışma *is.* bağrışmak 的动名词：Bereket bağrışmanın gürültüsünün şiddetinden bunları ayak sesleri işitilmiyordu. 好在嘈杂喧闹声盖住了这些人的脚步声。Haydutlar bu korkunç bağrışmayı duyunca oldukları yerde havaya fırlamışlar. 强盗们一听这种可怕的喊声，吓得一下子从地上跳起来。

bağrışmak (*nsz*, *-le*) ❶一起或相互叫喊：Çok bağrışıyorsunuz, biraz yavaş konuşun! 你们太吵吵了，说慢些好吗？Çocuklar bağrışıyor. 孩子们一起喊叫起来。❷争吵：Çevredeki halk iki olmuş, bir kısmı satana, öbürü alana yardım ediyor; karşılıklı bağrışıyorlar. 周围的人分成了两派，一派给卖主帮腔，一派给买主帮腔，双方彼此吵成一片。Demin kiminle bağrıyordunuz? 您刚才和谁吵架呢？◇**bağrışa çağrışa** 大声吵嚷地，大声吵闹地：Çocuklar bağrışa çağrışa gittiler. 孩子们叽叽喳喳地走了。

bağsız *s.* (*-e*) 与…毫无联系的，与…毫无关系的，非隶属于…的

bağsızlık, -ğı *is.* 与…毫无联系，与…毫无关系

bağtetten (阿) *zf.* 突然地，出乎意料地

bah *ünl.* 胡说！不可能！

baha (波) *is.* 【旧】价，价格，价值

bahadır (波) Ⅰ *s.* 英勇的，勇敢的，无所畏惧的 Ⅱ *is.* 英雄，勇士，豪杰

bahadırane (波) *zf.* 勇敢地，英勇地

bahadırlanmak (*nsz*) 变勇敢，变得无所畏惧

bahadırlık, -ğı *is.* 勇敢，大胆，英雄气概

bahai (波) *öz.is.* 巴哈教派信徒

bahaîlik, -ğı [baha:i:lik] (波) *öz.is.* 巴哈派(近代伊斯兰教派，由巴布教派分裂而成)

Bahama *öz.is.* 巴哈马(美洲)

bahane [baha:ne] (波) *is.* 借口，托词：Hasta olduğunu söyleyerek gelmek istemedi, bu bir bahanedirden başka bir şey değil. 他说病了不想来，这不过是一个托词而已。Vural başı ağrıdığı bahanesiyle çarşıya gitmek istemiyor. 乌拉尔借口头疼不想去逛商场。◇～ **aramak** ①找借口：Çalışmamak için bahane arıyor. 他正在找借口不干活。Kurdun biri, ırmaktan su içen bir kuzu görmüş, yemek için bir bahane aramış. 有一只狼看见一只小羊在河边喝水，便找借口要吃了它。②推迟，拖延，耽搁，延缓 (*-i*) ～ **bulmak** 以…为借口：Bir bahane buldu, yanımıza geldi. 他找了个借口到我们这边来了。(*-i*) ～ **etmek** 以…为借口：Yazmıyor, okumuyor, gözünün ağrısını, parmaklarının ağrısını, romatizmasını bahane ediyordu. 他不读又不写，借口说眼睛疼，手指疼，浑身风湿痛。

bahar[1] (波) *is.* ❶春季，春天：～ bayramı 春节(土耳其每年的 5 月 1 日) ～ noktası 春分点 Baharda kırlarda koşup oynamak ne güzel! 春天里，在原野中追逐玩耍是多么惬意啊！Leylekler baharda yurdumuza gelir. 春天里，白鹳飞到我们的家乡。❷春天里的鲜花和新叶 ❸【转】青春年华，青年时代 ◇～ **açmak** ①春天到：Bahçelerde bahar açmış. 春色满园。②(果树)开花 ～ **gelmek** 春天到：Kış geçti, bahar geldi. 冬去春来。～ **olmak** 春天到：Bahar oldu. 春天来了。～ **nezlesi** 花粉病，干草热 ～**ı başına vurmak** 【谑】①耍俏，耍单，老来俏 ②卖弄风情，卖弄风骚

bahar[2] (阿) *is.* 调料，作料

baharat [baha:rat] (阿) *ç.is.* 调料，作料：İçinde baharat olan yemekler benim mideme dokunuyor. 加有作料的饭菜不合我的胃口。

baharatçı *is.* 卖调料的人，卖作料者

baharatçılık, -ğı *is.* 经销调料，经销作料

baharatlı *s.* 加调料的，加了作料的：Baharatlı yiyecekler hararet verir. 加了作料的食物使人口渴。

baharcı Ⅰ *is.* 卖作料的，调料商 Ⅱ *s.* 喜食用各种作料的

bahariye [baha:riye] (波) Ⅰ *s.* 春天的，春天般的 Ⅱ *is.* 赞美春天的诗

baharlanmak (*nsz*) 天气变暖，春天到：Havalar bu yıl erken baharlandı. 今年春来早。

baharlı *s.* 加调料的，加了作料的

bahçe (波) *is.* 园子，花园，菜园，果园，苗圃：～ işleri 园艺 ～ mimarisi (或 mühendisi) 园艺师 çiçek ～si 儿童乐园 gül ～si 玫瑰园 hayvanat ～si 动物园 nebatat ～si 植物园 sebze ～si 菜园子 Bahçedeki biberler zamanında toplanmadığı için kartlaştı. 园子里的辣椒没有及时采摘，已经变老了。

bahçe alanı *is.* 林中空地，林窗

bahçecik *is.* 小花园

bahçeçi *is.* 园丁，花匠，菜农

bahçe kekiği *is.* 〈植〉百里香(*Thymus vulgaris*)

bahçelendirmek (*-i*) bahçelenmek 的使动态

bahçelenmek (*nsz*) 花园化

bahçeli *s.* 有花园的：～ köşk 花园别墅 ～ şehir 花园城市

bahçelik[1] *s.* ve *is.* ❶有花园的，花园多的(地方) ❷建花园用的，用于修建花园的

bahçelik[2]**, -ği** *is.* ❶园丁工作，园丁职业 ❷园艺，园艺学

bahçe nanesi *is.* 〈植〉辣薄荷(*Mentha piperita*)

bahçesiz *s.* 无花园的

bahçıvan (波) *is.* 园丁，花匠；菜农；果农，瓜农：～ bıçağı 修枝刀 ～ kovası 喷壶，洒水器 Bahçenin bakımını sağlamak için bir bahçıvan tuttular. 他们请了一个花匠照管这个花园。Benim babam bahçıvan ırgatı olmasaydı, ben de sizler gibi adam olurdum. 要不是我爹是一个种菜的，我也可以像你们一样有出息。

bahçıvanlık, -ğı *is.* ❶园丁工作，园丁职业 ❷园艺，园艺学

bâhir (阿) *s.* 明显的，明朗的，显然的：Hakkımız gün gibi zâhir ve bâhirdir. 我们的权益是明摆着的。

bahir, -hri (阿) *is.* ❶【旧】海，海洋 ❷韵律诗音步之一 ❸真主穆罕默德生平赞美诗章回之一

bahis, -hsi (阿) *is.* ❶问题，话题，论题：Kitapta bu bahsi bulamadım. 在书里我没有找到这个专题。❷讨论，商讨，争论，辩论：Bu bahsi yarına bırakalım. 这个问题我们明天再说吧！❸打赌 ◇(*-den*) ～ **açmak** 谈到，提到，提及：Senden bahis açılmadıkça susmak isterim. 只要没人提起你，我什么也不会说。～ **başı** (书的)章回 ～ **konusu** (或 **mevzuu**) **olmamak** 谈不上，不可能 ～ **koymak** 打赌 ～ **tazelemek** 重新谈起，再次谈到 ～ **yürütmek** 发表看法 ～**e başlamak** 谈到，谈起 ～**e dönmek** (或 **gelmek**) 重新谈到，再次谈起 ～**e gir(iş)mek** 打赌 ～**e tutuşmak** 打赌 ～**i geçmek** 被讨论，被谈到：Biraz önce bahsiniz geçti. 你们的问题刚讨论过。～**i kapamak** 中断，谈论，中止讨论 ～**i kaybetmek** 赌输 ～**i kazanmak** 赌赢 (*-dan*) ～**le** 由于，因为

bahname [bahna:me] (阿) *is.* 【旧】色情文学，黄色读物

bahr (阿) *is.* ❶江，河，湖，海：Bahri Ahzer 印度洋 Bahri Ahmer 红海 Bahri Esved 黑海 Bahri Harezm 咸海 Bahri Hazer 黑海 Bahri Müntin 亚速海 ❷学识渊博者，宽厚大量的人

bahran (阿) *zf.* 由海路，走海路

Bahreyn *öz.is.* 巴林(亚洲)

bahri (阿) *is.* 〈动〉翠鸟(*Alcedo atthis*)

bahrî (阿) *s.* 【旧】海洋的，海上的；海运的，航海的；海军的，军舰的：～ iklim 海洋气候 ～ mil 海里 ～ üs 海上基地

bahriye (阿) *is.* 【旧】海军，舰队，船队

bahriyeli *is.* 【旧】❶水兵 ❷海军军官 ❸海军学校学员

bahsetmek, -der (*-den*) ❶讲解：Bugün size Kurtuluş Savaşı'ndan bahsedeceğim. 今天我们讲"解放战争"。Bu yazıda sizden bahsediliyor. 这篇文章谈的是您。❷谈到，说到，谈论：Ölümünden sonra, ondan "iyi adam" diye bahsedildi. 他死了以后才有人说他是个"好人"。Şimdi bana lütfen, tahsilinizden ve iş tecrübenizden bahseder misiniz? 现在请您谈谈您的学历和您的工作经验。Sen kâmil efendinin eteğinin altından çıkmazsan erkeklikten bahsetme. 你要是老这么怕老婆就别扯什么爷们儿不爷们儿的。❸打赌：Bahsederim ki bu iş olmayacak. 我敢打赌，这是没有的事。

bahşetmek, -der (波) (*-i, -e*) ❶给，给予；送，送给；供给；赠给：Bu fırsatı sana bahşettiğinden dolayı Allaha şükret! 感谢真主吧，是真主给了你这个机会。❷原谅；宽恕，饶恕

bahşiş (波) *is.* 小费，赏钱：İşleri yoluna koyarsa çok bahşiş vereceğini söyledi. 他说事成定有厚报。Paltosunu ve şapkasını giydikten sonra garsona beş dolar bahşiş verdi. 他穿上大衣，戴好帽子，给服务员付了 5 美元小费。Garson bahşişi azımsadı. 服务员嫌小费给得少。◇～ **toplamak** 打场子卖艺的艺人表演后向围观的人群讨取赏钱：Tel cambazı numarasından sonra bahşiş toplamak üzere seyircilerin arasına daldı. 在走钢丝表演之后，他向观众讨取赏钱。

baht (波) *is.* 命运，运气，福气，好运，幸运，机会：Allah bahtından güldürsün! (对要出嫁的姑娘的祝福)愿真主赐福于你!Ana kızına taht kurar, kız baht kocadan arar. (或 Ana kızına taht kurmuş, baht kuramamış.) 【成】嫁鸡随鸡，嫁狗随狗。◇～ **bulmak** 幸福：İven kız ere varmaz, varsa baht bulmaz. 【成】强扭的瓜不甜；婚姻大事急不得。～ **işi** 听天由命的事，凭运气的事：İmtihan mı dedin? O, biraz da baht işidir. 考试么？听天由命吧！～ **körlüğü** 不走运，倒霉 (*-in*) ～**ı açık** 运气好的，幸运的：Canlar! Açık olsun bahtınız! 弟兄们，祝你们好运！(*-in*) ～**ı bağlı olmak** ①运气不好，走背字 ②(女子)嫁不出去 (*-in*) ～**ı gür olmak** 运气好 (*-in*) ～**ı kara** 运气不好的，不幸的，倒霉的 ～**ına ermek** 有幸：Ben, Başkan Mao'yu birkaç defa görmek bahtına erenlerdedim. 我有幸好几次见到过毛主席。(*-in*) ～**ında … olmak** 有机会，命中注定：Eğer bahtımda kral olmak varsa, o taç başıma ben kımıldamasam da geçer. 如果我命中注定当国王，即使我不去争，那王冠也会戴在我头上。◆**Baht olmayınca başta, ne kuruda biter, ne yaşta.** 人要是不走运，喝凉水都塞牙。

bahtiyar (波) *s.* 幸运的，运气好的，交好运的，有福气的 ◇～ **etmek** 使幸运，使交好运 ～ **olmak** 幸运，交好运

bahtiyarlık, -ğı *is.* 幸运，福气：Biricik dileği sevdiği kızlarla burun buruna yaşamak, iyi ama her zaman bu bahtiyarlık bulunur mu? 她惟一的愿望是同她心爱的女儿们生活在一起，好倒是好，可是她能永远有这个福气吗？

bahtlı *s.* 幸运的，运气好的，有福气的：Böyle bir evlâda sahip olduğu için çok bahtlı bir kadındır. 她是一个很有福气的女人，有这样一个孩子。

bahtsız *s.* 不幸的，倒霉的，不走运的，没福气的

bahtsızlık, -ğı *is.* 不幸，倒霉，厄运

bahusus [ba:'husus] (波) *zf.* 【旧】尤其，特别，格外：Ben kalabalığı severim, bahusus etrafımda sizin gibi gençler olursa, büsbütün içim açılır. 我喜欢热闹，尤其是像你们这样的年轻人在我身边，我开心死了。

bakaç -cı *is.* ❶【俗】(双筒)望远镜 ❷〈影〉取景器，取景框

bakakalmak (*nsz, -e*) 惊呆，惊愕；目瞪口呆，呆若木鸡

bakalım *Ünl.* ❶表示不相信，怀疑：Gidiyoruz, ama bakalım evde midir? 我们这就去，可是他在家吗？Bakalım bu iş kendini ateşe attığına değer mi? 这件事值得你自己往火坑里跳吗？❷表示提醒，警告：Dur hele yerinde bakalım sen, efelenmeyi bırak! 站住！不许动！Buradan aralan bakalım! 劳驾！借光！❸表示惊奇：Bakalım nasıl bulacaksınız. 哇！你们认为怎么样！❹表示加强语气：Gel bakalım. 嗨！你过来呀！Ne yazıyor bakalım senin lâhana

yaprağı. 喂！你的报纸上都写了些什么呀！

bakalit (法) *is.* 〈化〉酚醛树脂

bakalorya [bakalo'rya] (法) *is.* (法国的)业士学位；业士学位考试(即中学毕业会考)

bakam (阿) *is.* 〈植〉洋苏木(*Haematoxylon campechianum*)

bakan *is.* 部长，大臣：dışişleri 〜ı 外交部长，外交大臣，(美国)国务卿 savanma 〜ı 国防部长，国防大臣，(日本)防卫厅长官 ◇**〜lar kurulu** 内阁，部长会议：Bugün bakanlar kurulu toplandı. 今天内阁举行了会议。

bakanak, -ğı *is.* 〈动〉偶蹄，分趾蹄

bakanlık, -ğı *is.* ❶部长(或大臣)职位，部长(或大臣)身份：Beş yıl bakanlık yaptı. 他当了 5 年部长。❷部：dışişleri 〜ı 外交部，(美国)国务院 Bir iş için bugün bakanlığa gideceğim. 今天我要去部里办事。

bakar (阿) *is.* 牛

bakara [baka'ra] (法) *is.* 一种纸牌赌博

bakar kör *s.* ❶眼睛看似正常实则看不见的(人)，睁眼瞎 ❷【转】粗心的(人)

bakar körlük, -ğü *is.* 眼睛看似正常实则看不见，睁眼瞎

bakaya [baka:ya:] (阿) *ç.is.* 【旧】❶剩余部分；残余部分 ❷〈军、法〉被征召入伍未去报到的人，不按期应召的人 ❸欠缴的税款，尾欠

bakayım *ünl.* ❶表示不相信，怀疑：Anlat bakayım, neler gördün? 你说说，你都看见什么了？Dört sene bir yastığa baş koyduğum erkek benimle bir anda nasıl yabancı oluyormuş bakayım? 我相亲相爱 4 年的男人怎么突然和我成了陌生人？❷表示提醒，警告：Bana gerçeği söyle bakayım. 你要对我说实话！Tembel tembel dolaş bakayım. 你再晃荡来晃荡去试试！❸表示惊奇：Ne soluyup duruyorsun böyle bakayım, bekçi baba? 看门老伯，你怎么气喘成这个样子啊？❹表示加强语气

bakı *is.* ❶〈地〉朝向，位向，方位：Bu dağın bakısı güneyye doğrudur. 这座山的朝向是向南。Bu tepenin bakısı kuzeye doğru. 这座山头的朝向是向北。❷检查；调查；视察，检阅 ❸【俗】算命，看相，占卜；预言，预测

bakıcı *is.* ❶看护人，护理人，看管人，看守人，管理员：aslan 〜sı 狮子管理员 çocuk 〜sı 保育员，看孩子的，保姆 hasta 〜sı 护理员 Hayvanat bahçesindeki filin bakıcısı onun yıkanmaktan çok hoşlandığını söyledi. 动物园里的大象饲养员说大象很喜欢洗澡。❷只看而无意购货者：Anlaşılıyor, alıcı değil, bakıcısın. 看来你不是一个买主，只看不买。❸相士，算命者，预言家：Böyle işleri en keskin bakıcılar kestiremez. 这样的事情连最好的相士也无法预测。Bakıcının biri kasabanın alanına oturmuş, gelenin geçenin falına bakıp birçok para kazanıyormuş. 有一个算命先生在镇里的广场上给过路人算命，挣了很多钱。

bakıcılık, -ğı *is.* ❶照管，照护，照料，看护；看管 ❷算命，看相，占卜；预言，预测

bakılmak (*-e*) bakmak 的无主态：Bu çiçeklere bakılmıyor. 没人照看这些花。Çocuğa iyi bakılıyor. 孩子受到了很好的照料。Bu taya bakılırsa, güzel bir at olacak. 多关照一下这匹小马驹，它将成为一匹好马。◇(*-e*) **bakılırsa** 根据…来看：Bu otobüsler trene bakılırsa, bir hayli ucuz. 与火车相比，这些公共汽车便宜多了。Lâkırdının ağzından döküldüğüne bakılırsa, mutlaka canı birşeye sıkılmıştı. 看他言不由衷的样子，肯定是受到了什么委屈。

bakım *is.* ❶照看，照料，照顾，关照，关心：Bahçe bakım ister. 花园需要有人照料。Anneler çocuk bakımını iyi bilmeli. 做母亲的都应该懂得照料好孩子。❷医疗检查：yaralıya ilk 〜ı hemen yapmak 立刻给受伤者做初步检查 ❸保养，维护，维修：〜 istasyonu 维修保营养站 〜 personeli 地勤人员 ❹【转】观点，看法，角度：bir 〜dan 从某种角度看 bir 〜a 在某种意义上，从另外一个角度看，换个角度看 ◇**〜ından** 从…角度看：bilim 〜ından 从科学的角度看 sağlık 〜ından zararlı görülen ilâçlar 被认为有害于健康的药品 Türkiye stratejik bakımdan önemli bir yerdedir. 土耳其的战略地位十分重要。

bakımcak *is.* ❶靶子，靶标 ❷瞄准器，瞄准具，瞄准镜

bakımcı *is.* 看护人，护理员，保姆，(幼儿园)老师

bakım evi *is.* ❶诊疗所，门诊部 ❷养育院；养老院；救济所；残废军人收容所 ❸维修部，维修点

bakımlı *s.* 受到很好照料的，受到很好照顾的；得到很好保养的；收拾得整整齐齐的：Derken avludan atlar geçmeye başladı. Hepsi besili ve bakımlı idi. 正在此时，马群从院子经过，个个膘肥体壮。Yoksul evi, temiz ve bakımlıydı. 她简陋的房子又干净又整齐。

bakımlık, -ğı *is.* 〈影〉影片剪辑机，画面编辑机

bakımsız *s.* 无人照料的，无人照顾的，缺乏保养的；杂乱无章的，乱七八糟的，又脏又乱的，破败不堪的：～ bir çocuk 弃儿 ～ bir ev 乱七八糟的房子 ～ bir bahçe 无人看管的的花园 ～ bir köy 脏乱差的村庄 ～ yollar 缺乏保养的道路 ◇**～ kalmak** 无人照料，无人照顾，缺乏保养；杂乱无章，乱七八糟，又脏又乱，破败不堪：Çocuklarının bakımsız kalmalarına üzülürüz. 我们不愿意看到你的孩子们没人照料。

bakımsızlık, -ğı *is.* 无人照料，无人照管；被抛弃的，被遗弃；忽视，忽略，无人过问，不被关心；缺乏保养：Bu bakımsızlık içinde çocuğun iyi olacağı şüpheli. 这孩子无人管教，能好的了吗？让人怀疑。Bu bakımsızlıkla bu yoldan üç beş ay sonra arabalar geçemez. 如此缺乏保养，这条路三五个月之后就可能无法走车了。

bakım yurdu *is.* 救济院，养老院，残废人收容所

bakıncak, -ğı *is.* (枪)表尺，标尺

bakındı [ba'kındı] *ünl.* 【俗】瞧！看哪！出什么事了？怎么啦：Bakındı şu çocuklara! 怎么回事？这些孩子怎么啦？

bakınmak (*nsz*, *-e*) ❶环视，环顾，四顾张望：etrafa ～ 环顾四周 iki yana ～ 左顾右盼，东张西望 ❷【俗】做(身体)检查：Hasta doktora bakındı. 病人看过医生了。

bakır Ⅰ *is.* ❶〈化〉铜(Cu) ❷铜：～ baskısı 铜板印刷 ～ rengi 铜褐色 Altına yapışsa elinde bakır kesilir. 【成】人要倒霉黄金在手变烂铜。❸铜制品，铜器：～ çağı (或 devri) 铜器时代 Bakırcılar bakırı döver. 铜匠打制铜器。Ⅱ *s.* 铜的，铜制的：～ akçe 铜钱 ～ çivi 铜钉 ～ fırça 铜刷 ～ tel 铜丝，铜线 ～ tencere 铜锅 ◇**～ çalığı** ①被铜锈污染的：Zehirlenmelerin çoğu bakır çalığından meydana gelir. 这种食物中毒多数是由于铜锈污染引起的。②铜绿色的 **～ çalmak** (食物)被铜锈污染

bakırcı *is.* ❶铜匠：Bakırcılar yine bakırlarını şamata ile dövüyorlar. 铜匠们又在叮叮铛铛地打制铜器了。❷铜器商

bakırcılık, -ğı *is.* 铜匠行当；铜匠手艺：Bakırcılıkla geçimini sağlıyor. 他以当铜匠为生。

bakırlaşmak (*nsz*) 变成铜色，变成古铜色：Bakırlaşmış derime hasetle bakarak zehir gibi bir kahkaha şaklattı. 他嫉妒地看着我那晒得古铜色的皮肤，冷冷地笑了一声。Güneş altında rengi bakırlaştı. 他的肤色被晒成了古铜色。

bakırlı *s.* 含铜的

bakır rengi *is.* ve *s.* 红铜色，赤褐色，古铜色(的)

bakır suyu *is.* 〈化〉液态铜

bakır sülfat *is.* 〈化〉硫酸铜

bakır taşı *is.* 孔雀石

bakır tuzu *is.* 〈化〉硫酸铜

bakış *is.* ❶ bakmak 的动名词：iki yanlı ～ 双面对称 ❷眼神，目光：Ah, siz sadik bir adamsınız. Bakışınızdan anladım. 啊，您是个虐待狂。我从您的眼神中看出来的。Bakışını dağlara yöneltti. 他把目光投向群山。

bakışık *s.* 对称的，匀称的

bakışıklık,-ğı *is.* 不对称，不匀称

bakışıksız *s.* 不对称的，不匀称的

bakışım. *is.* 对称，匀称

bakışımsız *s.* 非对称的，不匀称的

bakışımsızlık, -ğı *is.* 非对称，非匀称

bakışmak (*nsz*, *-ile*) ❶互相对看，互相对望，互相打量；面面相觑：Ev halkı birbirlerine bakışıyorlar, söyleyecek söz bulamıyorlar. 家人们面面相觑，一句话也说不出来。Kaynatayla kaynana birbirlerine bakışarak derin derin içlerini çektiler. 岳父岳母面面相觑，深深地叹了一口气。❷偷偷地互相看，眉来眼去：Eniştemle mürebbiyenin birbirine nasıl bakıştıklarına hiç dikkat ettin mi? 难道你一点也没注意到我妹夫同那个家庭女教师是如何眉来眼去的吗？

bakışmlı *s.* 对称的，匀称的

baki [ba:ki:] (阿) *s.* ❶持久的，永久的，永远的，永生的，永恒的，永存的，不朽的，不灭的：İyi hatıralarımız bakidir. 我们美好的回忆永存。❷剩余的，残留下来的 ◇～ **kalmak** ①持久，永久，永恒，永生，永存，不朽 ②残留下来，成为遗迹

bakir [ba:kir] (阿) *s.* ❶童贞的：～ erkek 童男子 ❷纯真的，清纯的：～ bir fikir 纯真的想法 ～ renkler 纯色 ❸未使用过的，原封未动的，崭新的 ❹未开垦的，未开发的，原始的：～ toprak 处女地 ～ orman 原始森林

bakire [ba:kire] (阿) *is.* ❶少女；处女 ❷圣母(玛利亚) ❸未配过种的雌性动物

bakirelik, -ği *is.* 处女性；童贞；贞洁 ◇～**ini korumak** 保持贞洁

bakiye (阿) *is.* ❶【旧】遗迹，废墟，遗址：manastır ～si 修道院遗址 Yuanmingyuan Sarayı ～ı 圆明园遗址 ❷差额，余额，结欠：borç ～si 贷方差额，借方差额 ❸残渣，残液，残留物

bakkal (阿) *is.* ❶食品杂货铺：Orhan tatilde bir bakkal dükkânında çalışıyor. 奥尔汉假期里在一家杂货铺里打工。❷食品杂货铺老板：Bakkala yüz dolar borcum var. 我欠杂货铺老板100美元。◇～ **çakkal** 杂货铺老板，店铺老板 ～ **defteri** (**gibi**) ①杂货铺的赊帐簿 ②【转】记得乱七八糟的笔记本，涂得一塌糊涂的本子 ～ **kağıdı gibi** 糙纸，厚纸 ◆ **Bakkala bırakma!** 【俗】(开玩笑)有话直说，别绕弯子！

bakkaliye [bakka:liye] (阿) *is.* ❶食品杂货 ❷大食品杂货铺：Carşının en işlek yerinde bir bakkaliye açtı. 他在市场最热闹的地方开了一个杂货铺。

bakkallık, -ğı *is.* 食品杂货业：Bakkallığı basamak yaptı; market sahibi oldu. 他从开杂货铺起步，当上了超市老板。

bakkam (阿) *is.* 〈植〉洋苏木(*Haematoxylon campechianum*)

bakla[1] *is.* 〈植〉蚕豆，蚕豆角，蚕豆粒(*vicia faba*) ◇～ **açmak** 用蚕豆占卜，用蚕豆算命 ～ **atmak** 用蚕豆占卜，用蚕豆算命 ～ **dökmek** 用蚕豆占卜，用蚕豆算命 ～ **falı** 蚕豆占卜术 ～ **gibi** (或 **kadar**) (形容虱子、跳蚤等)蚕豆般大的，硕大的 ～ **oda nohut sofa** 巴掌大的：Bakla oda, nohut sofa bir ev kiraladı. 他租了一套巴掌大的房子。～ **sofa** 很小的门厅：Methali, dükkânın yanındaki dar, karanlıkça bir koridor, dolambaç bir merdiven, bakla sofadan ibaret idi. 它的入口，不过是商店旁边的狭窄昏暗的走廊、弯弯的楼梯和一个很小的门厅。～**yı ağzından çıkarmak** 忍不住说出，泄密，说走嘴：Israrla sorunca baklayı ağzından çıkardı. 在我们的一再追问下，他说走了嘴。～**yı ıslatmak** 闭口不说，保守秘密

bakla[2] *is.* 链环，环节

bakla çiçeği *is.* ve *s.* 蚕豆黄色，淡绿色(的)

baklagiller *ç.is* 〈植〉豆科(*Leguminosae*)

bakla kırı *s.* 有灰黑花斑的，菊花青色的(马)

baklalık, -ğı *is.* 蚕豆地

baklamsı *s.* ❶蚕豆形的 ❷有荚的，结荚的 ◇～ **meyve** (或 **yemiş**) 豆科

baklan *is.* 〈动〉鸨(*Otis tarda*)

baklava *is.* ❶巴克拉瓦(一种有果仁夹心的甜点心) ❷菱形：～ biçimi (或 dilimi) 菱形 ◇～

açmak 把做巴克拉瓦的面团擀开 ～ **börek** 小事一件，小菜一碟：Baklava börek olsa yemem. 我实在是吃不下去了。

baklavacı *s.* ve *is.* 制售巴克拉瓦点心的

baklavacılık, -ğı *is.* 制售巴克拉瓦点心，制作巴克拉瓦点心的工艺：Gaziantep'te baklavacılık ünlü bir iştir. 加齐安泰普的巴克拉瓦点心很有名。

baklavalı *s.* ❶菱形的：～ sac 〈船〉格子花铁板 ❷有菱形图案的(布料)

baklavalık *s.* 制作巴克拉瓦点心用的：Baklavalık un, fıstık aldı. 他买来了做巴克拉瓦点心用的面粉和果仁。

bakliyat [bakliya:t] (阿) *ç.is.* 【旧】豆子

bakliye (阿) *is.* 〈植〉豆科(*Leguminosae*)

bakmak, -ar (*-e*) ❶瞧，看，望，视：Baktım ama göremedim. 我看了看，但没有看到。Nereye bakıyorsunuz? 你瞧什么呢？Bir akşam tek odamın önündeki balkondan denize bakıyordum. 一天晚上，我从我那单人房间前面的阳台上眺望大海。❷寻找，寻觅：Çocuğa bakıver, acaba nereye gitti. 你快去找找孩子，他能去哪儿呢？Kardeşine bak, bana getir. 你去找找你的兄弟，带他到我这儿来！❸面向，朝向，鸟瞰，俯瞰，俯视：Bu evin cephesi güneşe bakar. 这所房子向阳。Evin arkası denize bakıyor. 房子背对着大海。Pencereler sokağa bakıyor. 窗户朝着大街。Limana bakan penceresinden deniz görünürdü. 透过它那俯视港口的窗户，可以看见大海。❹照料，照顾，照看，照应；看护：Çocuğuna gül gibi bakıyor. 她把孩子伺弄得像一朵花儿一样。Hastaya bakmaktan hasta olmak yeğdir. 与其伺候病人，还不如自己病一场。❺抚养，赡养，供养，养活：Beş çocukluk bir aileye bakıyor. 他养活着一个有 5 个孩子的家。Herkes anasına, babasına bakmakla ödevlidir. 每个人都有赡养父母的义务。❻指望，期待：öç almaya ～ 图报复 Evin bütün işleri bana bakıyor. 家里所有的事都指望着我。❼医治，诊治：Hastalığınıza hangi doktor bakıyor? 是哪位医生给您看的病？Lütfen dişlerime bir bakar mısınız? 请给我看一下牙好吗？❽察看，查看，尝试：hesaba ～ 查帐 Git bak bakalım, evdeler mi? 我们去看看，他们在家吗？Yemeğin tadına baktınız mı? 这菜的味道您尝过了吗？❾负责，掌管：Pasaport işine polis bakar. 护照事宜由警察负责。❿需要；依赖：Bu işin bitmesi on güne bakar. 完成这项工作需要 10 天时间。Bu iş beş bin dolara bakar. 这事得要 5 千美元。❶❶重视；关心；注意，在意；留心；当心：Şu soysuza bak, mal sahibi olunca beni kapı dışarı atacakmış. 你要当心那个卑鄙小人，要是让他当了家，他会把我赶出家门的。Siz benim kusuruma bakmayınız! 请原谅！请别见怪！Yalnız eğlenmeye bakıyor, başka şey düşünmüyor. 他只顾玩，对其它的事不闻不问。❶❷(颜色)相象，相似，相仿：Bu kumaşın rengi yeşile bakıyor. 这块布料的颜色与绿色相靠。Ötede beride iri güzel çiçekler çayırın üzerinden yıldızlar gibi bakardı. 草丛里到处露出星星似的美丽花朵。❶❸明白，意识到，察觉：Baktı ki kavga çıkacak, oradan hemen uzaklaştı. 他一看要吵起来了，就赶紧离开了那里。Baktım ki lâf anlamıyor, sesimi kestim. 我明白了，他什么也不懂，我就不再说什么了。Beni aldatıp atlatmak için kırk dereden su getirdi, nihayet baktı ki olmıyacak, çıkarıp bir kaç dolar verdi. 他总想骗我，最后一看不行，就掏出几个美元给了我。❶❹不为别的事分心，专心于手头或眼前的事：Yemek yemene bak! 吃你的饭吧！Vaktini hoş geçirmeye bak! 玩你的吧！❶❺企图，试图：Münasebete girişmekten korkmakta hakkın var, çünkü adamın karası elinde, küçük bir fırsat buldu mu, hemen seni lekelemeye bakar. 你和他交往要有所提防，因为这家伙爱造谣中伤，一有机会，马上他就会造你的谣。◇(*-e*) **bakarak** 与…相比：Sen onlara bakarak daha anlayışlısın. 你比他们聪明。Son okuduğum kitap elindekine bakarak daha zevkli. 我刚看完的这本书比你手里拿的那本书更有趣。**bakarsın** 可能，或许，也许：Odunu vaktinde al, bakarsın kış birden bastırıverir. 你要早点儿买点儿劈柴，冬天也许会突然降临。**baktıkça bakacağı gelmek** 看了又看，看得入迷：Şu dağlara baktıkça bakacağım geliyor. 这些山让我看得着了迷。◆**Bak** (或 **Bakın, Bakınız**) ①表示惊奇，惊讶：Bak, babam geldi. 哎呀！我爸爸来了！A bak, ben böyle şakadan hoşlanmam! 喂！我可不喜欢这种玩笑！Allah'ın işine bak! (表示惊讶，出乎意料)瞧这事闹的！②表示藐视：Bak şu yaptığın işe! 瞧你干的这事！Bak bak, neler de söylüyor! 你瞧瞧，他又要说什么呀？Bak, bak, neler olmuş da haberlerimiz yok. 啊？又

出了什么事了？我们一点都不知道。**Bakar mısın** (或 **mısınız**)**?** 哎，注意啦！**Baksan a** (或 **baksanız a**) 请注意！请听我说！请看着我：Akşam oluyor, baksana hava karardı. 天晚了，你注意到了吗？天已经黑了。Baksanıza bahçede kim var! 喂，谁在花园里呐？

bakman *is.* 检查员；视察员；监察员

bakmanlık, -ğı *is.* ❶视察员职位；检查员职位 ❷检查机构

bakraç -cı *is.* ❶小铜桶：kuyu ～ı 吊桶 ❷一小桶(的容量)：Bir kadın bir bakaraç yoğurt aldı. 一名妇女买了一小桶酸乳酪。

bakteri (法) *is.* 细菌

bakteridi (法) *is.* 炭疽杆菌

bakterigiller *ç.is.* 细菌类

bakterisit (法) *s. ve is.* 杀菌的；杀菌剂

bakteriyel (法) *s.* 细菌的

bakteriyemi (法) *is.* (细)菌血症

bakteriyofaj (法) *is.* 噬菌体

bakteriyoliz (法) *is.* 溶菌(作用)

bakteriyolog (法) *is.* 细菌学家

bakteriyoloji (法) *is.* 细菌学：～ harbi 细菌战

bakteriyolojik (法) *is.* 细菌学的：～ silâhlar 细菌武器

bakteriyoskopi (法) *is.* 细菌(显微)镜检查，细菌镜检法

bakteriyostatik (法) *s. ve is.* 制菌的；抑菌剂

bakteriyostaz (法) *is.* 制菌作用，抑菌作用

bakteriyotoksemi (法) *is.* 细菌毒血症

bakteriyoz (法) *is.* 细菌病(害)

bakteriyüri (法) *is.* 细菌尿

bakteroit (法) *s. ve is.* 似杆菌的；类菌体

baktırmak (*-i*, *-e*) bakmak 的使动态：kendi(si)ne ～ 引人注目 İçlerinden birini oraya yollamış, eve baktırmış. 他派了一个人去那儿，让他去房子里看看。Kendilerine baktırmak, lâf attırmak için oynak kadınlar suratlarını boyarlar, kuyruk sallayarak yürürler. 那种轻佻的女人为了同别人勾搭上总是浓妆艳抹，卖弄风骚。

Bakû *öz.is.* 巴库(阿塞拜疆)

bakûre (阿) *s.* 早熟的

bakûre (阿) *s.* 早熟的；早开的(花)，发育早的

bal *is.* ❶蜂蜜：deli ～ 蜜蜂从有毒的花上采回的蜜，误食对人有害 gömeç ～ 蜂房蜜 ❷(熟透的水果如无花果等流出的)蜜汁 ❸树胶：ağaç ～ı 树脂，树胶 ◇～ **ağzı** 处女蜜 ～ **alacak çiçeği bilmek** 【俗】有伯乐之才，知人善任 ～ **alacak çiçeği bulmak** 【俗】有伯乐之才，知人善任 ～ **alacak çiçek** 【俗】可用之物，可用之才 ～ **başı** 纯蜜，优质蜜 ～ **dök de yala** 【俗】窗明几净的；干干净净的；一尘不染的：Bayan Li çok temiz bir kadına benziyor. Evin her tarafına bal dök de yala. 李太太似乎是一个很爱干净的女人，家里收拾得窗明几净，一尘不染。～ **döksen yalanmak** 【俗】窗明几净；干干净净；一尘不染 ～ **gibi** ①像蜂蜜一样甜的，甜似蜜的 ②完全地，彻底地，全面的地：Bu külâh bal gibi sanat eseridir. 这顶土耳其帽是一件完美无缺的艺术品。Sizin pehlivan dünkü güreşte bal gibi yenildi. 你们的跤手在昨天的比赛中一败涂地。Ahmet mi? Herif bal gibi lâhmacun pidesi, hiç güvenmeye gelmez! 你说艾哈迈德吗？这家伙完全是个笨蛋，一点儿也靠不住！③毫无疑问，肯定：Bu kulüp bal gibi bu yıl birinci olur. 这家俱乐部今年肯定能拿冠军。Bu işi kimin yaptığını bal gibi biliyorsun ama söylemek istemiyor. 他肯定知道这件事是谁干的，但是不愿说。Oğlum seni bal gibi kötüye boğmuşlar. 孩子！他们肯定把你骗了。～

peteği 蜂窝，蜂巢 ～ **sağmak** 从蜂箱中采蜜 ～ **yapmaz arı gibi** 【俗】废物 ～**la sarımsak yemesini icat etmek**【俗】出馊主意 ◆**Bal bal demekle ağız tatlı olmaz** (或 **tatlılanmaz**). 天桥的把式，光说不练。**Bal tutan parmağını yalar.** 做好事的人终有所得。**Balı dibinden, yağı yüzünden.** 尺短寸长。**Balı olan bal yemez mi?** (要送给或卖给别人的东西)不用白不用。**Bal olan yerde sinek de olur** (或 **bulunur**). 有蜂蜜的地方也会有苍蝇。**Balı parmağı uzun olan yememiş, kısmeti olan yemiş.** 有福之人不在忙，无福之人跑断肠。**Balı parmağı uzun yemez, kısmetlisi yer.** 有福之人不在忙，无福之人跑断肠。

balâ (波) *s.* 【旧】高的，上面的 ◇～**da bahsi geçen** 上述的

bala *is.* 【俗】❶幼崽，兽仔 ❷小孩

balaban[1] *is.* ❶家养的熊，驯养的熊，宠物熊 ❷大鼓及鼓槌 ❸一种通常与大鼓合奏的吹奏乐器

balaban[2] *s.* 【俗】大的，大个子的，巨大的，身躯庞大的；肥胖的；强壮的

balaban[3] *is.* 〈动〉麻鸭

balaban kuşu *is.* 〈动〉麻鸭(*Botaurus stellaris*)

balabanlaşmak (*nsz*) 变大；变胖，变壮

balabanlık, -ğı *is.* 巨大，庞大，强壮，强健，健壮

balak, -ğı *is.* ❶【俗】犊子，牛犊，小水牛 ❷小水牛皮上衣

balalayka [balala'yka] (俄) *is.* 巴拉莱卡琴(一种俄罗斯民间的三弦琴)

balama *is.* 〈剧〉民间演出中的希腊族演员；吉普赛人、流浪汉、醉鬼对外族演员的称谓

balans (法) *is.* 平衡，均衡：～ ayarı 车轮平衡 aktif ～ 顺差

bâlâpervaz (波) *s.* 骄傲的，自命不凡的

balar (波) *is.* 【旧】屋顶板

bal arısı *is.* 〈动〉蜜蜂(*Apis mellifica*)

balast *is.* ❶(铁路)道碴，石碴 ❷〈海〉压载物，压舱物：～ gemi 空载的船 ❸〈电〉镇流器，平稳器：～ direnç 〈物〉镇流电阻

balat, -dı (法) *is.* ❶〈文〉(中世纪的)三节联韵诗 ❷〈乐〉叙事曲：Schubert'in ～ları 舒伯特的叙事曲

balata [bala'ta] *is.* 刹车蹄片：fren ～sı 刹车蹄片

bal ayı *is.* 蜜月：～ seyahatı (或 yolculuğu) 蜜月旅行

balcı *is.* 养蜂人，卖蜂蜜的人

balcılık, -ğı *is.* 养蜂业

balçak, -ğı *is.* 【俗】❶柄，把 ❷(刀剑的)护手

balçık balığı *is.* 〈动〉非洲肺鱼(*Protopterus*)

balçık balığıgiller *ç.is.* 〈动〉肺鱼属(*Lepidosirenidae*)

balçık, -ğı Ⅰ *is.* ❶泥；污泥；淤泥：Güneş balçıkla sıvanmaz. 【成】烂泥遮不住太阳，谎言改变不了真相。❷粘土，胶泥 Ⅱ *s.* 【转】粘乎乎的；制造麻烦的，设置障碍的，使人为难的，使人麻烦的 ◇～ **hurması** 干海枣 ～ **inciri** 无花果干

balçıklamak (*-i*) 用稀泥糊，用稀泥涂抹

balçıklı *s.* 有泥土的；有粘土的，掺有粘土的；用稀泥涂抹的

baldır *is.* ❶胫，小腿：～ kemiği 胫骨 ❷腓，腿肚子 ◇～ **bacak** 裸露的女人大腿 ～**ı çıplak** 无所事事的人，游手好闲的人，无赖，地痞流氓 ～**ının etini yiyip kasaba minnet etmemek** 【俗】死也不求人

baldırak, -ğı *is.* 【俗】❶裤腿的下半截 ❷绑腿，裹腿 ❸剑带耷拉下来的部分

baldıran *is.* ❶〈植〉伞形科有毒植物，毒参，毒芹(*Conium maculatum*) ❷该植物的有毒提

取物 ◇～ **şerbeti** 【转】经历了巨大的痛苦和屈辱才获得的利益

baldıranlık, -ğı *is.* 长满伞形科有毒类植物、毒参或毒芹的地方

baldırgan *is.* 〈植〉伞形科有毒类植物，毒芹，毒参(*Ferula assa foetida*)

baldırıkara *is.* 〈植〉铁线蕨(*Adiantum capillus -veneris*)

baldırsokan *is.* 〈动〉厩螯蝇(*Stomaxys calcitrans*)

baldız *is.* 姨子，妻姐，妻妹

bal dudaklı *s.* 嘴巴甜的，话好听的；甜言蜜语的

bale (法) *is.* ❶芭蕾舞：～ dansçısı 芭蕾舞演员 ❷芭蕾舞团：Devlet Opera ve ～si 国家歌剧舞剧团

balerin (法) *is.* 芭蕾舞女演员

balerinlik, -ğı *is.* 芭蕾舞女演员的职业

balet (英) *is.* 芭蕾舞男演员

balgam (阿) *is.* 痰：～ söktürücü 化痰(药) ◇～ **atmak** (或 **bırakmak**) 【转】说怪话，说风凉话 ～ **çıkarmak** (或 **sökmek**) 吐痰

balgam taşı *is.* 〈矿〉碧玉

balgamlamak (*-i*) 向某人吐痰

balgamlı *s.* 有痰的：～ öksürük 痰咳

bal gümeci *is.* 蜂巢状的缝纫法

Balık, -ğı *öz.is.* 〈天〉双鱼座

balık, -ğı *is.* 〈动〉鱼(*Piscis*)：～ kapanı 鱼栅 ◇～ **avlamak** ①捕鱼，钓鱼 ②【俚】撞大运 ～ **eti**(**nde**) 不胖不瘦的，身材匀称的：Bu, balık etinde, kumral ve genç bir hanımdır. 这是一位身材匀称的，长着一头淡褐色头发的年轻女士。Balık etinde biridir; giysileri pek yakışıyor. 她身材匀称，着装也很合身。～ **gibi** 象鱼一样滑的 ～ **gözü objektif** 广角镜头 ～ **ızgarası** ①鱼肉烧烤架 ②用烧烤架烤好的鱼 ～ **istifi** (**gibi**) 【俗】挤成一团的，拥挤不堪的，挤得水泄不通的，熙熙攘攘的(人)：～ istifi gibi sokağa dolan halk 街上挤得水泄不通的人群 Her zaman olduğu gibi yine belediye otobüsleri yolcular balık istifi doldurmuşlardı. 同往常一样，公共汽车上人满为患。～ **kavağa çıkınca** 【俗】真是太阳从西边出来了：Balık kavağa çıkınca o da ev sahibi olur. 真是太阳从西边出来了，他也成了房东了。～ **oltaya vurmak** ①鱼咬钩 ②【俗】被追捕的人出现 ③【俗】中圈套，上当，受骗 ～ **tutkalı** 鱼胶 ～ **tutmak** ①钓鱼，打鱼：Hergün en az on balık tutarım. 每天我至少能钓 10 条鱼。②【俚】撞大运 ～ **yağı** 鱼肝油 ～ **yumurtası** ①鱼卵，②鱼子酱 ～**a çıkmak** 去捕鱼：Evde olduğum günler. sabah erken babamla balığa çıkıyoruduk. 我在家时，一大早儿便同父亲一起去打鱼。～**ı temizlemek** 整治，处理，拾掇(去除内脏、鳞)：Dikiz et abi! Balığı nasıl temizliyor. 大哥！你看他是怎么拾掇鱼的！～**ın bel kemiğini bulmak** 【俗】抓住关键，找到关键所在，抓住要害 ◆**Balık ağa girdikten sonra aklı başına gelir.** 鱼儿进网才觉悟，人撞南墙方回头。**Balık baştan avlanır.** 抓鱼先抓头，擒贼先擒王。**Balık baştan kokar.** 鱼要腐烂头先臭，上梁不正下梁歪。

balık adam *is.* 蛙人，潜水员

balık bilim *is.* 鱼类学

balık bilimsel *s.* 鱼类学的

balıkçı *is.* ❶渔夫，渔民：～ gemisi 渔轮，渔船 ～ kahvesi 渔家咖啡馆 ～ kayığı 小渔船 ～ köyü 渔村 Balıkçı canlı balıklar getirdi. 渔夫带来了几尾活鱼。Çevredeki balıkçılar görmüşler, bizi kurtardılar. 周围的渔民发现了我们，把我们救了起来。❷鱼贩子，鱼商：Balık bol oldu; balıkçılar partiyi vurdular. 鱼很多，渔贩子们大捞了一把。

balıkçıl Ⅰ *s.* 用鱼喂养的，吃鱼的，以鱼为食的 Ⅱ *is.* 苍鹭(*Ardea cinerea*)

balıkçılgiller *ç.is.* 〈动〉鹭科(*Ardeidae*)

balıkçılık, -ğı *is.* 渔业，水产业，养鱼业

balıkçıllar *ç.is.* 〈动〉鹭亚目(*Ardeae*)

balıkçın *is.* 〈动〉燕鸥(*Serna hirundo*)

Balıkeser *öz.is.* 巴勒克埃西尔(土耳其省、市)

balık gözü *is.* 加环孔眼(鞋眼、腰带孔带等)

balıkhane [balıkha:ne] *is.* 鱼类批发市场；水产品冷库

balık kartalı *is.* 〈动〉鹗，鱼鹰(*Pandion haliaetus*)

balıklama *zf.* ❶(跳水的一种姿势)头朝下直身入水，鱼跃 ❷【转】猛然地，鲁莽地，轻率地；勇敢地，奋不顾身地 ◇～ **atlamak** ①扎猛子：Suya, idmancı gençlerin yaptığı gibi balıklama atladı. 他像年轻的运动员一样，一个猛子就扎进了水里。②【转】奋不顾身地扑；奋不顾身地从事：Polis saldırganın üzerine balıklama atladı. 警察猛地一下子扑到了袭击者的身上。

balıklava *is.* 渔场(鱼群聚集处)

balıklı *s.* 有鱼的：～ bir sazlık 有鱼的芦苇荡 kırmızı ～ havuz 金鱼池

balık nef(e)si *is.* 鲸蜡，鲸脑油

balık otu *is.* 〈植〉阿纳米特属鱼毒(*Anamirta*)

balık sırtı *is.* ❶垄，埂 ❷甲板脊弧，反拱 ❸分水岭 ❹(织物)人字型斜纹：～ bir kumaş 斜纹布 ❺鱼背坡：Balıksırtı kumlu bir yol, mermer bir havuza doğru gidiyor. 一条鱼背坡的砂石路通往一个大理石的游泳池。

balık yağı *is.* 鱼油；鱼肝油

baliğ [ba:liğ] (阿) Ⅰ *s.* ❶到达的，达到的：Borç beş yüz bine baliğ oldu. 欠债已达 50 万。Yaşı altmışa baliğ oldu. 他已是花甲之年。❷成熟的，成人的，成年的 Ⅱ *is.* 〈经〉本息合计

balina [bali'na] (意) *is.* 〈动〉❶鲸(*Balaena mistycetus*)：～ çubuğu 鲸须 ❷服装上鲸须状饰物

balinagiller *ç.is.* 〈动〉鲸目(*Cetaceae*)

balinalar *ç.is.* 〈动〉须鲸亚目(*Mysticeti*)

balinalı *s.* 有鲸须装饰物的：yakası ～ gömlek 领子上有鲸须装饰物的衬衣。

balistik, -ği (法) *is.* ve *s.* ❶弹道学，发射学：～ düzeltme 弹道修正 ～ faktör 弹道系数 ～ kamera 弹道照相机，弹道摄影机 ～ katsayı 弹道系数 ～ kıtalarası mermi 洲际弹道导弹 ～ mermi 弹道导弹 ～ pendül (或 rakkas, sarkaç) 冲击摆，弹道摆 ～ rüzgâr 弹道风 ❷冲击力：～ galvanometre 〈电〉冲击检流计

balk *is.* 启明星，长庚星(金星的俗称)

bal kabağı *is.* ❶〈植〉一种甜瓜(*Cucurbita moschata*) ❷【转】傻瓜

balkan *is.* 密林覆盖的山脉

Balkanlar *öz.is.* 巴尔干(欧洲)：Balkanlar yarımadası 巴尔干半岛

Balkanlı Ⅰ *s.* 巴尔干国家的，有关巴尔干国家的 Ⅱ *is.* 巴尔干人

balkanlık *s.* 深山老林的，高山密林中的

balkanolog (法) *is.* 巴尔干学家

Balkanoloji (法) *is.* 巴尔干学

Balkar *öz.is.* 巴尔卡族(居住在高加索的钦察人的一支)

Balkarca [balka'rca] *öz.is.* 巴尔卡尔语

Balkaş Gölü *öz.is.* 巴尔喀什湖(亚洲)

bal kelebeği *is.* 〈动〉蜡螟(*Galleria mellonella*)

balkı *s.* 【俗】❶漂亮的，美丽的，亮丽的 ❷痛的，绞痛的，阵痛的

balkımak (*nsz*) 【俗】❶发光，发亮 ❷打闪；闪电 ❸起波纹；起波浪 ❹阵痛

balkır *is.* 【俗】❶闪光，闪亮，发光 ❷闪电

balkon (法) *is.* ❶阳台：Arkadaşımla balkondan konuştum. 我隔着阳台同朋友聊天。Geçen gün bahçeye balkondan atlamak suretiyle inmiş. 他前天似乎是从阳台上跳到了花园里的。❷(戏院的)楼厅；包厢 ❸【俚】(女人的)乳房，胸脯

bal köpüğü *is.* 淡黄色

bal kursağı *is.* (鸟类等的)嗉囊

ballandırmak (*-i*) ❶ ballanmak 使动态 ❷【转】吹嘘，炫弄，炫耀，眉飞色舞地说，把…说得天花乱坠：Akşamki olayı önüne gelene ballandırarak anlatıyordu. 他逢人便眉飞色舞地讲述那天晚上的事。Amerika'da duyduğu şeyleri, daha da ballandırarak nakletti. 他又在那里眉飞色舞地讲述他在美国的见闻。❸【俚】提供，派送：Partiyi kaybettik, hâlâ ne duruyorsun paraları balandır bakalım. 我们又输了一局，你还傻愣干什么，快送些钱来！◇**ballandıra ballandıra** 眉飞色舞地，天花乱坠地：Çin Seti'ni ballandıra ballandıra anlattı; kulaktan âşık oldum; gideceğim. 他把长城说得天花乱坠，我顿生仰慕之心，我要去看看。

ballanmak (*nsz*) ❶被抹上蜂蜜，沾染上蜂蜜，蘸上蜂蜜：Elim ballandı. 我沾了一手的蜂蜜。❷变得象蜂蜜一样甜，(水果)熟透，熟得像蜜一样甜：Kayısılar iyice ballandı. 杏儿已经熟透了。❸变得象蜜一样稠

ballı *s.* ❶装有蜂蜜的：～ kavanoz 装有蜂蜜的瓶子 ❷加了蜜的，沾了蜜的，蘸上了蜜的，抹了蜜的：Ballı parmağını yalala. 他吮了吮沾了蜜的手指头。❸【转】甜蜜的，舒适的，愉快的 ◇～ **börek** ①美味的，甜美可口的 ②舒适的，愉快的：Yelken kürek, ballı börek muvafık rüzgâr ile deryaya açılıp gittiler. 他们乘着和风(驾船)向海上驶去。～ **börekli olmak** 非常和睦

ballı baba *is.* 〈植〉短柄野芝麻(*Lamimum album*)

ballı babagiller *ç.is.* 〈植〉唇形科(*Lamiaceae*, *Labiatae*)

ballı darı *is.* 【俗】无花果

ballık, **-ğı** *is.* ❶放蜂蜜的器皿 ❷葡萄霉菌病 ❸短柄野芝麻

ballıklı *s.* 有葡萄霉菌病的

bal mumu *is.* 蜂蜡，蜡：～ rengii 蜡黄色 ～ resmi 蜡染画 ◇～ **gibi** 蜡黄蜡黄的：Bal mumu gibi bir el yorganının altından çıktı. 一只蜡黄蜡黄的手从被子下面伸出来。～ **gibi erimek** 变得非常虚弱，憔悴：Beti benzi günden güne sararıyor, balmumu gibi eriyor. 他形容枯槁，日益憔悴。～ **gibi sararmak** ①褪色 ②变黄，变得蜡黄 ～ **ile davet etmek** 盛情邀请 (*-e*) ～ **yapıştırmak**【转】记住，牢记：Bu ağzımdan çıkacaklara bir bir bal mumu yapıştıracaksın ha! 我要说的这些话，你要一字一句牢记在心！Bu söze ben bal mumu yapıştırmalıyım. 我必须牢记这句话。

balo [ba'lo] (意) *is.* 正式舞会：masketli ～ 化装舞会 Artık çok durmamış, yanındaki hanımla birlikte balodan çıkmış! 他没呆多久，就和同行的女士一起离开了舞会。Bir kere de baloda beraber dans ettik. 我们又一次在舞会上一块儿跳舞。◇～ **vermek** 举行舞会，举办跳舞晚会

balon (法) *is.* ❶气球：～ pilotu 气艇驾驶员 güdümlü ～ 可控气球，气艇 sondaj ～u 探测气球 Çocuğa bir balon aldım. 我给孩子买了一个气球。❷球形大烧瓶：damıtma ～u 蒸馏瓶 ❸气包，气囊：buhar ～u 蒸气包 gaz ～u 气囊 ❹【转】流言蜚语，谣言，无稽之谈：Bunu herkes ilkin bir gazeteci balonu sandı. 起初大家都认为这是一位记者在胡说八道。◇～ **lâstik** 低压轮胎，自行车轮胎 ～ **uçurmak** ①放气球 ②【转】为刺探消息而散布谣言，放试探气球 ③【转】散布谣言，散布无稽之谈：O yıl, Dünya'ya bir kuyruklu yıldızın çarpacağı balonunu uçurmuşlardı. 那年，他们散布有一颗彗星将撞击地球的无稽之谈。

baloncu *is.* 卖气球的人

balotaj (法) *is.* 无结果的投票(选举人均未达到法定票而告选举无效)

baloz (希) *is.* 【旧】有歌舞表演的低档餐馆或酒吧

bal özü *is.* 〈植〉花蜜

bal özülük *is.* 〈植〉蜜腺(*Nectarium*)

bal peteğI *is.* 蜂窝

bal rengi *is. ve s.* 蜜黄色，淡褐色

balsam (英) *is.* 〈化〉香脂，香膏，香料，香液(*Balsamum*)

balsıra *is.* ❶植物叶子上出现的一种霉斑 ❷木蜜，甘露(花白蜡树分泌的含糖凝结物)

balta *is.* 斧子，斧头：～ resmi 宰牲税 ◇～ **değmemiş** (或 **girmemiş, görmemiş**) **bir orman** 原始森林，处女林：Av hayvanlarının çoğu balta girmemiş ormanlarda yaşar. 猎物大多生活在原始森林中。Balta girmemiş ormanlara dalan seyyahlar kısa zamanda yollarını kaybetmişlerdi. 进入原始森林的旅行者很快就迷了路。～ **ile yontulmuş** ①刀劈斧砍的，坑坑洼洼的，不光滑的 ②【转】粗野的，粗鲁的 ～ **kesmez** 【转】坚硬的：Ağustosta suya girsem balta kesmez buz olur. 【成】人若倒霉，喝口凉水也塞牙。(*-e*) ～ **olmak** 【俚】纠缠，烦扰：Bu adam da bana sürekli balta oldu. Ha bire para isteyip duruyor. 这个人也一直纠缠我，总是要钱。(*-e*) ～ **vurmak** 斧砍，斧劈：Meyvasız ağaca balta vururlar. 【成】树不结果被人砍，人无真才被人剔。～**sı kütükten çıkmak** 【转】克服困难，摆脱困难 ～**ya sap olmak** 【转】有一技之长，有谋生之道，自己养活自己：İlim ve irfan sahibi olduğu belli, fakat beceriksizliğinden bir baltaya sap olamamış. 他有学问，人又聪明，但是没有本事，还是不能自己养活自己。Yirmi beş yaşına geldin, hâlâ bir baltaya sap olamadın, hâlâ hazır yiyorsun. 你已经 25 岁了，仍无一技之长，白吃现成饭。～**yı kapıya asmak** 强行索要，登门逼索：Alacaklılar baltayı kapıya astılar, kaçacak delik arıyorum. 债主们已经逼上门来，吓得我恨不得找个地缝钻进去。～**yı taşa vurmak** 【转】无意中说了不该说的得罪人的话 ◆**Balta değmedik ağaç olmaz.** 树不修不成材，儿不育不成器。

baltabaş, baltaburun *is. ve s.* ❶直线型船首的(舰船)，船头像斧刃型的(舰船) ❷鹰勾鼻的，大鼻子的

baltacı *is.* ❶做或卖斧子的人 ❷樵夫 ❸装备有斧子的消防队员 ❹〈史〉以前指打仗时负责消除丛林地带、开辟道路、搭帐篷等任务的士兵；后来指负责保卫王宫的戟兵

baltalamak (*-i*) ❶斧砍，砍伐，砍杀 ❷【转】破坏 ◇**baltalamadan girmek** 粗暴干预

baltalanmak (*nsz*) baltalamak 的被动态：Orman son bir ay içinde yer yer baltalanmış. 近一个月内森林被砍伐得乱七八糟。Boykot birkaç defa baltalandi. 抵制多次遭到破坏。

baltalayıcı *s. ve is.* ❶盗伐森林的 ❷搞破坏的，破坏性的，破坏分子：～ hareket 破坏活动

baltalı Ⅰ *s.* 有斧子的 Ⅱ *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期装备有斧头开路的士兵

baltalık, -ğı *is.* ❶经常遭到砍伐的森林，伐木区 ❷薪材林

Baltik *öz.is.* 波罗的海(欧洲)：Baltik Denizi 波罗的海 Baltik memleketleri (或 devletleri) 波罗的海国家

Balucistan *öz.is.* 俾路支(巴基斯坦)

balya (意) *is.* 大包，大捆(指货物)：iki ～ pamuk 两大包棉花 ◇～ **yapmak** 打包，打捆

balyalamak (*-i*) 打包，打捆：İşçiler pamukları balyaladılar. 工人们已经把棉花打成了包。

balyalanmak (*nsz*) balyalamak 的被动态

balyemez (意) *is.* 从前在陆海战中使用的一种远程铜炮

balyos (意) *is.* 奥斯曼帝国时期对欧洲使节，特别是对威尼斯使节的称呼

balyoz (希) *is.* 大铁锤 ◇～ **gibi** 【转】铁锤般的(拳头)

balyozlamak (*-i*) 锤击，锤打

Bamako *öz.is.* 巴马科(马里)

bambaşka [ba'mbaşka] *s.* 完全不同的，截然不同的：İş önlüğü ile baş örtüsünü çıkardı mı, bambaşka bir insan oluyordu. 他一摘下围裙和头巾，就完全变成了另外一个人。

bambaşkalık, -ğı *is.* 完全不同，截然不同

bambu (法) *is. ve s.* 〈植〉竹(*Bambusa vulgaris*)：～ baston 竹手杖 ～ filizleri 竹笋 ～dan

yapılmış ufak bir kutu 一个小竹箱。

bambul *is.* 〈动〉奥国金龟(*Anisoplia austriaca*)

bam teli (波) *is.* ❶(某些乐器的)低音弦 ❷下唇部位的胡须 ❸【转】敏感部位，敏感点 ◇(*-in*) **～ne basmak** (或 **dokunmak**) 激怒

bamya, bamye [ba'mya, ba'mye] (阿) *is.* 〈植〉❶秋葵，羊解豆(*Hibiscus esculentus*) ❷秋葵菜，羊角豆菜 ❸【俚】(男童)生殖器，小鸡鸡 ◇**～ tarlası** 【俚】坟地，坟场

ban (克罗地亚语) *is.* 〈植〉奥斯曼帝国时期对在匈牙利和克罗地亚省与县之间的行政单位的行政长官及小王子的封号

bana Ⅰ *zm.* 单数第一人称(ben)的向格形式：Bana söylediklerinizi dikkatle dinledim. 我已经认真听取了您对我说的话。Bana bir akıl öğret. 给我拿个主意吧！快想想办法呀！Bana ucuz bir otel tavsiye edebilir misiniz? 您能给我推荐一个便宜的旅馆吗？Ⅱ *e.* 依我看：Bu adamın iddiası, bana doğru göründü. 我觉得他说的是对的。◇**～ da … demesinler** 我要是不…，我就不是…：Bu yaptığını babana söylemezsem bana da adam demesinler. 我要是不对你爸说这是你干的，我就不是人。Ben de bunu ona söylemezsem bana Ahmet demesinler. 我要是不把这告诉他，我就不是艾哈迈德。(*-e*) **～ mısın dememek** 毫无作用，毫无效果，白费劲，不在乎：Dün sıkıldım akşama kadar, iki paket cigara bana mısın demedi. 昨天，直到晚上，我烦燥不安，两包烟都没管用。İki tabak makarnaya bana mısın demiyor. 两碗面条对我来说不管用。◆**Bana bak!** 喂！听我说！听着：Bana bak, karışmam sonra! 哎，听着，我以后再也不管了。Oğlum bana bak. 儿子！这儿来。**Bana bakma!** ①别看我！和我没关系！②别指望我！我不管！**Bana da mi lolo.** 你骗得了别人，可骗不了我！**Bana dokunmayan yılan bin yaşasın.** 事不关己，高高挂起，明知不对，少说为佳。**Bana göre hava hoş, gün mülâyim.** 好也罢，歹也罢，不管怎么说，我不感兴趣。**Bana ne.** ①这和我毫不相干。②我对此不感兴趣。**Bana söylemez.** ①这和我毫不相干：Hayır hayır beni aranıza katmayın, bu bana birşey söylemez. 别！别！你们的事可别拉我，这和我毫无关系。②我对此不感兴趣：Matemetik kitabını getiriyorlar, çek, bana söylemez demekten başka birşey yapamıyorum. 他们把数学书拿了出来，我只好说你拿回去吧，我对此不感兴趣。

ban ağacı (阿) *is.* 〈植〉辣木(*Moringa oleifera*)

banak, -ğı *is.* 【俗】面包片；(食物)一口，一块

banal, -li (法) *s.* ❶公共的，通用的，通俗的 ❷【转】普通的，平凡的，平庸的

banallik -ği *is.* ❶公共，通用，通俗 ❷【转】普通，平凡

bançe [ba'nçe] (英) *is.* 〈乐〉班卓琴

bandaj (法) *is.* ❶扎绷带，缠绷带 ❷绷带 ◇(*-i*) **～la kapamak** 用绷带包扎：Şu hâlde, bu yağı günde 3 kere sürmesini ve yanığı bandajla kapamamasını söyleyin. 您这样，您让她把这种油每天擦 3 次，不要用绷带包扎烫伤的地方。

Bandar Seri Begavan *öz.is.* 斯里巴加湾(文莱)

bandıra [ba'ndıra] (意) *is.* ❶船旗，舰旗 ❷彩旗 ❸外国国旗：Fransız ～sı 法国国旗 İtalyan ～sı 意大利国旗

bandıralı *s.* 有…旗的，悬挂…旗的：Yunan ～ yolcu gemisi 悬挂希腊旗的客轮

bandırma *is.* s ❶ bandırmak 的动名词 ❷用核桃仁、杏仁等加葡萄汁制成的成串蜜饯 ❸用碳酸钾水浸泡葡萄用的容器

bandırmak (*-i*, *-e*) 蘸，浸，泡：Simidi çaya bandırıyor. 他把面包圈泡在茶水里。Kızarmış ekmeği süte bandırıp yumuşatıyordu. 他把烤面包放在牛奶里泡软。

bando [ba'ndo] (意) *is.* 〈军〉乐队：askerî ～ 军乐队 Benimle gel, sen de bandoya gir! Ben lavta çalarım, sen de davul. 你跟我来！你也参加乐队吧！我弹琉特，你打鼓！

bandocu *is.* 〈军〉乐队成员

bandrol (法) *is.* ❶封条，标签 ❷税签 ❸旗杆上的装饰穗

Bandung *öz.is.* 万隆(印度尼西亚)

bangır bangır *zf.* 放声地，高声地，大声地 ◇～ **ağlamak** 放声大哭，失声痛哭 ～ **bağırmak** 大喊大叫：Bangır bangır bağırarak bütün mahalleyi uyandırdı. 他大喊大叫，把整个街区都吵醒了。Ne oluyor, böyle bangır bangır bağıran kim? 出什么事了？谁这么大喊大叫的？

bangırdamak (*nsz*) (因生气)高声叫喊，大喊大叫，吼叫

Bangkok *öz.is.* 曼谷(泰国)

Bangla Körfezi *öz.is.* 孟加拉湾(亚洲)

Bangladeş *öz.is.* 孟加拉国(亚洲)

Bangladeşli *öz.is.* 孟加拉人

Bangoboz *is.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

Bangui *öz.is.* 班吉(中非)

bani [ba:ni:] (阿) *is.* ❶缔造者，创始人：Çin Halk cumhuriyetinin ～si Mao Zedong 中华人民共和国的缔造者毛泽东 ❷建设者，建造者

Banjul *öz.is.* 班珠尔(冈比亚)

bank[1] (法) *is.* 银行

bank[2] (法) *is.* (公共场所中的)长凳，长椅

bank[3] *is.* 沙滩，沙洲

banka [ba'nka] (意) *is.* ❶银行：Çin Halk Bankası 中国人民银行 ～ müdürü 银行行长 ～ cüzdanı 银行存折 ～ muameleleri 银行业务 ～ şübesi 银行分行，银行分理处 ❷存放某种东西的机构：göz ～sı 眼库 kan ～sı 血库，血站 ❸【俚】妓院，窑子，青楼 ◇～ **gibi** 非常有钱的(人) ～**dan çekmek** (或 **almak**) 提款，存钱 ～**ya yatırmak** 存款

bankacı *is.* 银行家，银行职员

bankacılık, -ğı *is.* 银行业

banker (法) *is.* ❶银行业主 ❷银行家 ❸股票经纪人，证券经纪人，珠宝商 ❹【转】富翁

bankerzede (法) *is.* 同银行家的工作关系中受到损害的人

banket (法) *is.* ❶城市间公路两侧供行人行走或故障车停靠的石子路或土路 ❷(电车、公共汽车等交通工具上的)座席，座位

bankiz (法) *is.* 〈地〉大块浮冰群，(两极地带的)大浮冰

banknot (英) *is.* 钞票，纸币，现钞：5 dolarlık mı, yoksa 10 dolarlık banknotlar hâlinde mi istiyorsunuz? 您是要 5 美元一张的现钞，还是 10 美元一张的现钞呢？

banko [ba'nko] (意) Ⅰ *is.* ❶工作台，柜台 ❷长凳 ❸(赌博的)庄家，庄家的赌本 Ⅱ *ünl.* 全押上了，就赌这一把：Yerde 500 dollar var. Banko! 500 美元，就赌这一把！◇～ **vermek** 孤注一掷

banlamak (*nsz*) 【俗】❶公鸡打鸣 ❷喊，叫

banliyö [ba'nliyö] (法) *is.* 郊区，市郊，近郊：～ treni 郊区火车

banmak, -ar (*-i, -e*) 蘸，浸，泡：ekmeği reçele ～ 把面包蘸上果酱 kalemi hokkaya ～ 把钢笔蘸上墨水

ban otu, -nu (阿) *is.* 〈植〉天仙子(*Hyoscyamus niger*)

bant, -dı (法) *is.* ❶带状物：izole ～ (绝缘)胶布 ❷医用绷带 ❸磁带；录象带：ses ～ı 录音带 ～ televizyonu 录像带 ❹频带，频道，波段：frekans ～ 波段 Beijing televizyonu altıncı banttan çıkar. 北京电视台的节目在 6 频道播出。◇～ **doldurmak** 灌制录音带，录制磁带 ～**a almak** 录音 ～**tan vermek** 播放录音带，放录像

bantlamak (*-i*) 绑，捆

ban yağı (阿) *is.* 蓖麻油

banyo [ba'nyo] (意) *is.* ❶浴室，洗澡间：Hizmetci banyoyu hazırladı. 女佣已经把洗澡水准备好了。❷洗澡，沐浴：～ küveti 浴缸 ～ odası 浴室 ～ sabunu 浴皂 güneş ～su 日光浴 elektrik ～su 电疗，烤电 ❸药液：göz ～su 洗眼药液 kepek ～su 去头皮屑药液 fotograf ～su 摄影用药液 ◇～ **almak** 洗澡：Sıcak bir banyo almak istiyorum. 我想洗个热水澡。(*-i*) ～ **etmek** 冲洗(胶卷)：Bu filmi lütfen banyo ediniz. 请把这个胶卷冲洗一下！～ **yapmak** 洗澡：Banyo yapmak istiyorum. 我想洗个澡。

banyolu *s.* 带洗澡间的：Banyolu odanız var mı? 您这儿有带洗澡间的房间吗？

banyosuz *s.* 不带洗澡间的：Banyosuz bir odanız var mı? 您这儿有不带洗澡间的房间吗？

baobap, -bı *is.* 〈植〉猴面包树(*Adansonia digitata*)

bap, -bı [ba:p] (阿) *is.* 【旧】❶门 ❷(书的)章，回，篇：Bu kitabın en önemli kısmı birinci babı. 这本书最重要的部分是第一章。❸问题，方面：Bu bapta malûmatım yoktur. 我对此一无所知。Bu bapta başka söylenecek yok. 在这个问题上再没有其它可说的了。

bâr (波) *is.* 【旧】负荷；负担：Kimseye bâr olmak istemem. 我不想成为别人的负担。

bar[1] *is.* 【俗】(土耳其阿纳多卢东部和北部地区)一种手牵手的民间舞蹈：hançer ～ı 匕首舞 bilezik ～ı 手镯舞 ◇～ **tutmak** 【俗】在婚嫁喜庆节日等娱乐活动中雇请剧团

bar[2] (英) *is.* ❶酒吧：～ kadını 吧女，酒吧间女招待 ❷小酒馆 ❸吧台；(剧场、轮船等)冷饮部

bar[3] (法) *is* 〈物〉帕(压强单位)

bar[4] *is.* ❶玻璃器皿中的沉淀物 ❷病人的舌苔 ◇～ **bağlamak** 弄脏，生锈

bar[5] *is.* 舞蹈练功房里与墙平行的扶手杠

bar[6] (法) *is.* 从右上角到左下角的斜线 (/)

baraj (法) *is.* ❶堤坝，水坝 ❷【转】障碍：～ ateşi 〈军〉(防空时的)弹幕射击，阻拦射击 ❸【转】必须通过的考试，必须拿到的学分；资格：～ karşılaşması 资格赛，预选赛，外围赛 Doktora yapmak için baraj notu yedidir. 获得博士学位的必备学分是 7 分。◇～ **kurmak** (或 **yapmak**) (足球比赛中对方发任意球时)搭人墙 ～ı **aşmak** (或 **geçmek**) 过关，通过考试，获得资格

barak, -ğı *is.* 【俗】❶长毛绒 ❷一种长毛猎狗；一种长毛马

baraka (意) *is.* ❶木房，棚屋，茅舍；小屋；售货亭：Tren şehre girerken yerlilerin teneke barakaları görünür. 火车一进城，就可以看见一片片当地人用铁皮搭成的棚屋。Bir sokak köpeği gibi çer çöple geçinir ve geceleri kilisenin yanındaki köpek kulübeleri büyüklüğünde bir barakada yatardı. 他就像一条野狗胡乱吃些东西裹腹，晚上就在教堂旁边狗窝大小的棚屋里过夜。❷〈军〉营棚，临时兵房

barata [bara'ta] (意) *is.* 〈史〉❶奥斯曼帝国宫廷杂役所戴的红呢帽 ❷博士或红衣主教所戴的四角圆锥帽或四角帽

baratarya [barata'rya] (意) *is.* 〈海〉船长或船员的不法行为(使船东或保险公司蒙受损失)

barba [ba'rba] (意) *is.* ❶胡子，胡须 ❷有胡子的老头 ❸上了年纪的希腊族酒馆老板

Barbados *öz.is.* 巴巴多斯(美洲)

barbakan (法) *is.* 古城堡上用于向敌人射击的孔洞，射击孔

bar bar *zf.* ◇～ **bağırmak** 大喊大叫，大发雷霆：Babası hiddetlenerek bar bar bağırdı. 他父亲愤怒地大喊起来。"Getirin şu keratayı bana!" diye bar bar bağırıyordu. 他大吼一声："把这个无耻之徒给我带过来！"

barbar Ⅰ *s.* ❶蛮族的(古代希腊、罗马人用以指外族) ❷不文明的 ❸【转】野蛮的；残忍的 Ⅱ *is.* ❶蛮族 ❷不文明的人 ❸野蛮人

barbarca [barba'rca] *s. ve zf.* 野蛮的；残忍的：～ hareket 野蛮的行动 Barbarca davranıyor. 他动作野蛮。

barbarizm (法) *is.* 语法的不规范，语词的不纯正

barbarlaşmak (*nsz*) 变野蛮，变粗野

barbarlık, -ğı *is.* ❶不文明行为 ❷野蛮行为，残忍，暴虐，粗野

barbata [barba'ta] (意) *is.* 城堡上的护墙，栏墙

barbun *is.* 〈动〉红鲱鲤鱼(*Mullus barbatus*)

barbunya [barbun'ya] (意) *is.* ❶〈动〉红鲱鲤鱼(*Mullus barbatus*) ❷〈植〉一种有红斑纹的豆 ❸【俚】满分，10 分：Ayaz ağadan kolay barbunya alınmaz. 要想从冷面老大那里拿到满分，可没那么容易。❹【俚】大面额钞票：Üç barbunyayı iki saatte ezmiş. 他两个小时就花了 3 张大票。

barbunyagiller *ç.is.* 〈动〉羊鱼科(*Mullidae*)

barbut *is.* 掷色赌博

barça [ba'rça] ❶ *is.* 中世纪的运输船 ❷(比 15 至 18 世纪作军舰用的西班牙大帆船小的)战舰

barçak, -ğı *is.* 剑柄的护套

barda *is.* ❶盖屋顶的人用的铁锤 ❷桶匠用的斧子

bardacık, -ğı *is.* 一种鲜无花果

bardak, -ğı *is.* ❶玻璃杯，杯子，瓶：～ altı 杯垫 ayaklı ～ 高脚杯 çay ～ı 茶杯 su ～ı 水杯 süt ～ı 奶瓶 ❷一杯的量：bir ～ süt 一杯奶 ❸(某些地区)罐子 ❹中空的杯形物 ◇**～ olmak** 变得中空：Eski çamlar bardak oldu. 【成】时过境迁，老树中空不值钱。**～ı taşıran** (**son**) **damla** 过激行为，过度行为，过分行为：Kabadayının bir sözü bardağı taşıran son damla olmuş ve tabancalar konuşmağa başlamıştı. 那无赖出言不逊，双方拔枪相见。**～ı taşırmak** 使失去耐心，使忍无可忍：Son davranışı bardağı taşırmaya yetti. 他最近的行为使人忍无可忍。Bardağı taşırmak üzeresin, dikkatli ol! 你快让人受不了了，你小心点儿！**～tan boşanırcasına yağmak** 大雨倾盆：Sabahleyin yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. 早晨下起了倾盆大雨。

bardakçı *is.* 制售杯盘碗碟的人

bardak eriği *is.* 〈植〉一种大而甜的李子

bardaklık, -ğı *is.* 存放杯碟的橱柜

barem (法) *is.* 工资等级表

barfiks (法) *is.* 单杠

bargam *is.* 〈动〉与尖吻鲈相似的一种鱼

barhana, barhane (波) *is.* 【俗】❶商队，旅行队 ❷迁徙，迁移 ❸大车店，客栈 ❹坛坛罐罐，粗重家伙什，家具：Yüklendi barhanam, kervanım göçtü. 我收拾好我的坛坛罐罐和驼队，远走他乡。◇**～ gibi** 像大车店似的，过于大的(房子)

barı *is.* ❶花园围墙；栅栏、篱笆 ❷用水沟环绕的地方

barılanmak (*-e*) 退守到易守难攻的地方，筑上防御工事，设防；固守，死守

barımak (*-i*) 防守，保卫

barınak, -ğı *is.* ❶隐藏所，避难所，躲避处：Sabahı eder etmez barınak derdine düştüm. 天一亮，我就为无处藏身而发愁。❷住所，住宅 ❸避风港

barınaksız *s.* 无家可归的

barındırmak (*-i*, *-e*) ❶ barınmak 的使动态 ❷ (*-i*, *-de*) 接待；安置：Gece yoluna devam edemeyen yolcuları ormandaki dinleme evlerinde barındırıyorlar. 他们要把不能赶夜路的旅客安置在树林里的房子里休息。

barınma *is.* barınmak 的动名词：Burası, fırtınalı havalarda gemilerin barınmasına pek elverişlidir. 这儿很适合船只在这里躲避暴风雨。

barınmak (*nsz*, *-de*) ❶躲避，隐藏，避难：karanlıkta barınan kötü insanlar 躲在黑暗处的坏人 Çınarın kovuğunda bir insan barınabilir. 梧桐树洞里可藏下一个人。Soğuktan barınmak için bir kulübeye sığındı. 为了御寒，他躲进了一间小茅屋。❷居住：Apartmanın her katında iki aile barınmaktadır. 公寓住宅楼的每一层都住着两户人家。Kentte barınamadı, köye

döndü. 他在城里无处落脚，回到了农村。❸【转】和睦相处，融洽相处：Girip çıktığı mesleklerin hiçbirinde altı aydan fazla barınamadı. 在他常从事的那几个行当，没有一个人能干满半年。

barış *is.* ❶ barışmak 的动名词：İki aile arasındaki dargınlık giderildi, barış sağlandı. 两家的怒气消了，重归于好。❷和平：～ davası 和平事业 ～ yılları 和平年代 devamlı ～ 持久和平 dünya ～ı 世界和平 ◇～ **görüş olmak** 【俗】和解，和好：İki aile arasında barış görüş oldu; dargınlık ortadan kalktı. 两家重归于好，烦恼也没有了。～ **içinde** (**bir arada**) **yaşamak** 和平共处：Çin ötenden beri barış içinde yaşamayı savunmuştur. 中国一直主张和平共处。～ **yapmak** 讲和，媾和

barışçı Ⅰ *s.* ❶爱好和平的，热爱和平的：Çin barışçı bir ülkedir. 中国是一个爱好和平的国家。❷和平的：～ bir girişim 和平倡议，和平努力 Ⅱ *is.* 和平主义者

barışçıl *s.* ❶爱好和平的，热爱和平的 ❷和平的

barışçılık, -ğı *is.* 和平主义

barışık *s.* ❶和平的，和睦的；和解的，和好的 ❷和谐的：～ renkler 和谐的颜色

barışıklık, -ğı *is.* 和平，和睦；和解，和好；和谐：Allah yıldız barışıklığı versin. 真主保佑你们和睦相处！真主保佑你们合家欢乐！

barışma *is.* barışmak 的动名词：Hâkim evvelâ onlara barışmalarına teklif etti. 法官首先向他们建议调解。

barışmak (*nsz*, *-le*) 和解，和好，达成谅解：Ayrı seçi oldular, artık barışmak umudu kalmadı. 他们已经分割了家产，和解无望了。Birbirlerine dargındılar, dün barıştılar. 他们曾经互相不说话，昨天和好了。

barışsever *s.* 热爱和平的，爱好和平的：Çinliler barışsever bir ulustur. 中国人民是一个热爱和平的民族。

barışseverlik, -ği *is.* 热爱和平，爱好和平：Barışseverlik, konukseverlik uygarlığın belirtileridir. 热爱和平和好客是文明的标志。

barıştırıcı Ⅰ *s.* 调停的，调解的 Ⅱ *is.* 调解人，调停人

barıştırmak (*-i*, *-le*) 调停，调和，调解

bari [ba:ri] (波) *bağ.* ❶如果那样：Bu böyle olmayacak! bari kendimi öldüreyim de kurtulayım! 不会是那样的！如果是那样的话，我还不如死了的好。Dünkü konser güzelmiş, bari biz de gitse idik. 听说昨天的音乐会挺好的，要是我们去了该多好啊！Sen bari dişini bir dişçiye göstersen. 你要是让牙科医生给你看看牙，那该多好啊！❷至少：Paranızı almaya gelin bari. 至少你要过来把你的钱拿走嘛！

barikat (法) *is.* 路障，街垒 ◇～ **kurmak** (或 **yapmak**) 设置路障，构筑街垒

barisfer (法) *is.* 〈地〉(地球)重核层，重圈

barit (法) *is.* 〈化〉氧化钡；氢氧化钡

baritin(法) *is.* 〈矿〉重晶石(Ba So_4)

bariton (法) *is.* 〈乐〉❶男中音 ❷萨克斯号

bariz [ba:riz] (阿) *is.* 明显的，显然的；清楚的，明确的

barizleşmek (*nsz*) 变明显，变清楚

bark 见 *ev* bark

barka [ba'rka] (意) *is.* 大划艇

barkarol, -lü (法) ❶(意大利威尼斯轻舟贡多拉船夫所唱的)船歌 ❷船歌

barmen [ba'rmen] (英) *is.* 酒吧间的招待员：Barmen kadehleri doldurdu. 酒吧间招待员往酒杯里斟满了酒。

barmenlik, -ği *is.* 酒吧间招待员差事

baro [ba'ro] (法) *is.* 律师团，律师协会，律师公会

barograf (法) *is.* 高度计，测高计，测高仪

barok (法) *is.* ❶巴罗克艺术风格；巴罗克建筑式样 ❷巴罗克作品：～ müzik 巴罗克风格音乐

barometre [barome'tre] (法) *is.* 气压计，气压表：Barometre düşüyor. 气压正在下降。Barometre yükseliyor. 气压正在升高。

baron (法) *is.* 男爵

baronluk, -ğu *is.* 男爵爵位

baroskop (法) *is.* 〈物〉气压测验器

barparalel (法) *is.* 双杠

barsak *is.* 〈解〉肠 ◇～ **çıkıntısı** 【谑】阴茎，小鸡鸡，小雀雀

barsam *is.* 〈动〉蛇龙騰(*Trac hinus vipera*)

barsama, marsama *is.* 〈植〉薄荷和百里香的统称，其叶可食

bartın *öz.is.* 巴尔滕(土耳其省、市)

baru *s. ve is.* 【俚】❶(妓女用语)傻的，蠢的，笨的；痴情的，痴情汉 ❷陌生的；陌生人：Baruyu sepetledim. 我把陌生人赶走了。

barudî [ba:ru:di] (阿) *s.* 深灰色的

barut (阿) *is.* 火药：～ kesemi 火药袋 pamuk ～u 焦木素，火棉，低氮硝化纤维素 ◇～ **değirmeni** 火药厂 ～ **fıçısı** (**gibi**) ①【转】很倔的；易怒的，吃了枪药的(人) ②【转】火药桶；随时可能发生冲突或战争的地方：Tarafların hızla silâhlanması Balkanları barut fıçısı yaptı. 各方加紧扩军使巴尔干成了一个火药桶。Bugünlerde Ortadoğu bir barut fıçısı gibi. 如今的中东就像是一个火药桶。～ **gibi** ①【转】很倔的；易怒的，吃了枪药的(人) ②又酸又苦又硬的(饭食) ～ **hakkı** 火药装药 ～ **kesilmek** 【转】震怒，勃然大怒：Barut kesilen kısım amiri masaya yumruğunu indirdi. 部门经理勃然大怒，一巴掌拍在桌子上。Durup dururken öfkelendi, barut kesildi. 他突然生气了，暴跳如雷。(*-den*) ～ **kokusu gelmek** 【转】闻到火药味；感到战争的危险：Orta Doğu'dan gene barut kokusu gelmeğe başladı. 中东又闻火药味。～ **olmak** 【转】震怒，勃然大怒 ～**la oynamak** 【转】玩火，冒险：Sen barutla oynadığının farkında değil misin? 难道你不觉得你这是在玩火吗？

barutçu *is.* 〈史〉造火药者

baruthane [barutha:ne] *is.* 火药厂；火药库

barutluk, -ğu *is.* 火药盒，火药袋；火药库

baryum [bar'yum] (法) *is.* 〈化〉钡(Ba)：～ karbonat 碳酸钡 ～ sülfat 〈矿〉重晶石

bas (法) *is.* 〈乐〉❶男低音 ❷男低音演唱者 ❸低音号 ◇～ **tutmak** 〈乐〉伴奏

basamak, -ğı *is.* ❶台阶，梯级：dağ ～ı 〈地〉山麓阶地 merdiven ～ı 梯级 İhtiyarladık artık! Şu dokuz basamağı çıkarken su içinde kalıyorum. 我们已经老了，才爬了这么 9 级台阶，就已经浑身是汗了。❷级，等级；程度 ❸〈数〉数位：birler ～ı 个位数 onlar ～ı 十位数 yüzler ～ı 百位数 ◇～ ～ 一步步地，逐步地(提高) ～ **olmak** 成为别人高升的台阶 (*-i*) ～ **yapmak** 利用…作为进身之阶：Hep başkalarını basamak yaparak yükseldi. 他踩着别人爬上了高位。Bakkallığı basamak yaptı; market sahibi oldu. 他从开杂货铺起步，当上了超市老板。

basamaklı *s.* 有台阶的；…数位的：iki ～ sayılar 两位数

basamaklık, -ğı *is.* 台阶石，楼梯板

basamaksı *s.* 像台阶似的

basan *is.* ❶印刷工人 ❷〈纺〉印花工 ❸沉闷的气氛，非常可怕的景象

basana *is.* 石弩

basar (阿) *is.* ❶看；视力，视觉 ❷眼睛 ◇～ı **basiret** 好视力的

basarık, -ğı *is.* 织布机的踏脚板；脚踏板

basarî [basari:] (阿) *s.* 视觉的，视力的

basarna *is.* 杠杆；起重器，千斤顶

bas bariton (法) *is.* 男中音演唱者

bas bas *zf.* ◇～ **bağırmak** 大声喊叫，大喊大叫

basbayağı [ba'sbayağı] *s.* 普通的，平常的：～ bir masa 普通的桌子 ～ yoksul bir köylü 普普通通的贫苦农民

base (法) *is.* 短腿猎犬

basen (法) *is.* ❶一盆之量 ❷【旧】〈解〉骨盆

bası *is.* 印刷

basıcı *is.* 印刷工

basıcılık, -ğı *is.* 印刷；印刷业

basık *s.* ❶扁平的；压平的：～ burunlu 扁平鼻子的 ❷低的，矮的：～ bir oda 低矮的房间

basıklık, -ğı *is.* ❶压平；扁平 ❷低，矮 ❸〈数〉偏心率

basıla *is.* 〈印〉付印 ◇～ **vermek** 付印

basılı *s.* ❶塞得紧紧的，装得满满的：peynir ～ küp 装满奶酪的罐子 ❷印刷好的，印制出来的

basılmak (*nsz*) basmak 的被动态：Ayakkabilarıyla halıya basılmasın. 不要穿鞋踩地毯！Son derece kötü kâğıda basılmış bir risale idi. 这是一本用最糟的纸张印成的小册子。Yerdeki yüze basılmaz. 【成】倒下的人打不得；落井下石要不得。

basım *is.* ❶印刷艺术 ❷印刷

basımcı *is.* 印刷厂厂主；印刷工人

basımcılık, -ğı *is.* 印刷业

basım evi *is.* 印刷厂：～ metali 铅字合金

basın *is.* 报刊；新闻：～ ajansı 通讯社 ～ ataşesi 新闻专员 ～ hürriyeti 新闻自由 ～ kartı 记者证 ◇～ **toplantısı yapmak** 举行记者招待会 **～a aksetmek** (事件等)被新闻界曝光

basınç *is.* 〈物〉压力：su ～ı 水压 Uçak, kanatlarının altına havanın basınç yapmasıyla yükselir. 飞机靠空气在机翼下产生的升压飞起。

basınçlı *s.* 压缩的：～ hava 压缩空气 ～ tulumba 压力泵，压送泵，压力唧筒

basınçölçer *is.* 气压计；晴雨计

basıölçer *is.* 〈物〉流体压力计：～ boşluğu 气压，实验室，(气压)压力室；〈医〉高压氧气仓 ～ düşüklüğü 〈气〉低气压，气压最小值，气压最低值 ～ yüksekliği 〈气〉气压最高值，气压极大值，最高压，高压中心

basırganmak (*nsz*) 做噩梦

basırık *is.* 淤血红肿

basırmak (*-i*) ❶拷打；强迫，迫使，逼迫去❷战胜，击败

basış *is.* basmak 的动名词

basil (法) *is.* 〈医〉杆菌：Verem hastalığının mikrobu bir basildir. 结核病菌就是一种杆菌。

basilemi (法) *is.* 〈医〉杆菌血症

basiloz (法) *is.* 〈医〉结核病；肺结核病

basilüri (法) *is.* 〈医〉杆菌尿

basiret [basi:ret] (阿) *is.* 洞察力，远见卓识，先见之明 ◇～**i bağlanmak** 无远见，无先见之明；糊涂，晕头转向：Basiretim bağlandı. Ağzımı açıp tek kelime söyleyemedim. 我给弄糊涂了，干张着嘴一句话也说不出来。Hakikaten adamın basiretinin bağlandığı zaman da olur. 真的，人有时也会犯糊涂。**～ini bağlamak** 使犯糊涂，使昏头

basiretli *s.* 有远见的；富于洞察力的；明智的

basiretsiz *is.* 无远见的，无先见之明的

basiretsizlik, -ği *is.* 无远见的，无先见之明

basit (阿) *s.* ❶简单的，单纯的，不复杂的；容易的：～ bir yöntem 简单的方法 ～ bir şey 容易的事情 Gayet basit bir hile ile saflığımdan istifade ederek işi başardı. 他利用我的无知以一个相当简单的计谋阴谋得逞了。❷【转】不装饰的，朴素的，纯朴的：～ bir giysi 朴素的衣服 ～ ruhlu insanlar 心地纯朴的人 ❸【转】无知的，愚昧的：～ bir adam 无知的人 ❹【转】普通的，平常的 ◇～ **cisim** 〈化〉单体 ～ **faiz** 〈经〉单利 ～ **renk** 单色 ～ **kelime** 〈语〉单词 ～ **cümle** 〈语〉简单句

basitleşmek (*nsz*) 变简单，简单化

basitleştirmek (*-i*) basitleşmek 使动态

basitlik, -ği *is.* ❶简单，单纯，容易，不复杂 ❷【转】无装饰，朴素 ❸【转】无知，愚昧 ❹【转】普通，平常

basket (英) *is.* 〈体〉(篮球比赛中的)得分 ◇～ **yapmak** (篮球比赛中)得分

basketbol, -lü (英) *is.* 〈体〉篮球：～ takımı 篮球队

basketçi *is.* 篮球运动员

baskı *is.* ❶印刷：～ kalıbı 印板 ～ makinesi 印刷机 ～ silindiri 压印滚筒 ayrı ～ 单行本 bakır ～ 铜板印刷 Sözlüğün baskısı güzel. 这字典印得很精美。❷印数：Bu kitabın baskısı yüz bindir. 这本书的印数是 10 万册。❸版：sözlüğün üçüncü ～sı 字典的第三版 ❹压迫，压制，镇压：～ sert yönetimi 专制政权 ❺压，压力：kuvvetli ～ 强大的压力 ～ dağıtmak 减缓压力 Bu görevli de baskı altında nasıl davranacağını şaşırdı. 这位官员在压力下也不知道该怎么办才好。❻压力机，压榨机 ❼(衣服)褶边：etek ～sı 裙边；衣边 ❽〈体〉篮球赛中守势队在半场区域内使用的一种积极紧逼防守法 ❾镇纸：Kağıtlar üzerine bir baskı koy da uçmasın. 请用个镇纸把纸压住，别让它飞了。◇(*-i*) ～ **altında bulundurmak** (或 **tutmak**) 使处于压力之下 ～ **yapmak** 施加压力，逼迫：Şu günlerde elimin geniş olmadığını anladığın hâlde bana yine baskı yapmakta devam ediyorsun. 你知道我现在手头不宽裕，可是你还是这么逼我。～**dan kurtulmk** 恢复自由 (*-i*) ～**ya koymak** ①交付出版 ②交付印刷 ③对某人执行纪律 (*-i*) ～**ya vermek** 交付印刷：Gazeteler gece yarısından sonra baskıya verilirler. 报纸通常在后半夜交付印刷。

baskıcı Ⅰ *is.* ❶印刷工人 ❷印花布工人 Ⅱ *is.* 压迫者：yeryüzünün ～ egemenleri 世上权贵

baskıç *is.* 楼梯台阶

baskı evi *is.* 印刷厂

baskılamak (*-i*) 施加压力

baskılık, -ğı Ⅰ *is.* 镇纸 Ⅱ *s.* 印刷用的：Baskılık üç top kâğıt var. 有 3 卷印刷纸。

baskın Ⅰ *is.* ❶突然搜索，搜捕：Hırsızlar, polisin baskını sonucunda bir evde yakalandılar. 由于警察突然搜查，小偷们在一所房子里被抓住了。❷突然袭击，突击：～ ateşi 突袭性炮击 ～ müfrezesi 突击队 gece ～ı 夜袭 tayyare ～ı 空袭 Baskı basanındır. 先下手为强。❸天灾的袭击：deniz ～ı 海潮漫堤 su ～ı 发大水 Ⅱ *s.* 有优势的，强有力的：Bu pehlivan ötekine baskın görünüyor. 这个角斗士似乎比其它角斗士有劲。Bugünkü soğuk dünkünden baskın. 今天比昨天冷。Kayınvalidesi çenesiyle gelinine baskın olduğunu gösterdi. 婆婆那张嘴显得比媳妇还厉害。◇～ **çıkmak** (或 **gelmek**) 占优势，占上风，压倒 ～ **vermek** 突然袭击 (*-e*) ～ **yapmak** ①突然袭击 ②突然搜查犯罪现场，搜捕；突击检查：Bozuk besin üreten fabrikaya sağlık ekipleri baskın yaptı. 卫生检查团对劣质食品的生产厂家进行了突击检查。③【转】(客人)突然来访 ～**a uğramak** ①遭到突袭 ②在犯罪现场被逮捕 ③(客人)突然到来，不速客来访 ④突遭天灾袭击

baskıncı *is.* 袭击者

baskısız *s.* ❶不受控制的；不受管束的；自由的：～ bir rejim 自由的制度 ❷缺乏纪律的，

无纪律的 ❸【俗】无教养的；不道德的 ◇～ **büyümek** 自然成长

basklârnet (法) *is.* 〈乐〉低音单簧管

baskül (法) *is.* ❶磅称；天平 ❷〈物〉摇臂；摇杆

baskülör (法) *is.* 车辆的倾卸装置

basma Ⅰ *is.* ❶ basmak 的动名词：～ kalıbı 印版 ❷印花布：Basma balyaları bugün ambara verildi. 印花布捆今天都已送到了仓库。❸印刷品 ❹一种纸牌玩法 ❺【俗】粪；干粪块 Ⅱ *s.* ❶印花布的，用印花布做成的 ❷印刷的，印制而成的：Basma kitaplar, yazma kitaplar kadar pahalı değil. 印出的来的书不像手抄本那样昂贵。

basmacı *is.* ❶印花布工人或卖印花布的人 ❷往布料上印字印花的人：Pazarda epeyce basmacı da var. 市场上还有许多印字印花的人。❸在农村背着包袱兜售针头线脑的女人

basmacılık -ğı *is.* ❶卖印花布 ❷印字，印花：Çarşıda basmacılık yapıyor. 他在市场里开了个印字摊。

basmahane [basmaha:ne] *is.* 印花布厂

basmak, -ar (*-e*) ❶踩，蹬，踏：Bir taş üzerine ayakla ～ 用脚踏在一块石头上 Çamura basma! 别踩着烂泥！Çimlere basmayınız. 请勿践踏草坪！Oraya birikmiş sulara basarak çamurları etrafa saçtı. 他踩着了那儿的积水，污泥向四周溅了起来。❷踏进：Köy evinin içine ayak basar basmaz elbette bir saman ve hafif tezek kokusu duyulur. 脚一踏进农舍，就能闻到一股麦桔味和淡淡的牛粪味。❸按，压：Zile bastı, hademeyi çağırdı. 他按铃把侍者叫了进来。Kapının elekteik düğmesine bastı. 他按了按门铃。Ali manivelâ kolunu aşağıya bastı. 阿里把曲柄向下压了压。❹陷入(困境)，遭遇(危险) ❺增岁：Bugün yirmi yaşına bastı. 他今年虚岁 20。Çocuk altısını bitrip yedisine bastı. 这孩子已 6 岁，该 7 岁了。Kendisi henüz ellisine basmadan iki üç kere büyükbaba olmak saadetine erdi. 他还不到 50 岁，就已经两次三番享受到当爷爷的乐趣了。❻ (*-i*, *-e*) 灌装，注入，泵吸：küpe peynir ～ 往罐子里装奶酪。tenekeye yağ ～ 往桶里灌油 otomaobilin lastiğine hava ～ 给汽车轮胎打气 Pompa boszulmuş. suyu basmıyor. 水泵坏了，压不出水来了。❼ (*-i*) 遮盖，掩盖，覆盖：Yüzünü lekeler, çizgiler bastı. 他脸上脏脏兮兮的，一道一道的。Akşam oldu, karanlık bastı. Şehri akşam üstü sis basti. 傍晚，大雾笼罩着全城。❽ (*-i*) 压倒，镇压，挫败；现场抓获：Kalpazanları bastılar. 他们当场抓住了那几个骗子。❾突然来到：Misafirler bastı. 客人们蜂拥而至。Sıcaklar basınca avareleşti, işleri yüzüstü kaldı. 天一热，他变得无精打彩，好多事不了了之。❿突然袭击：Soğuk bastı. 寒流突然袭来。Düşman kampını bastık. 我们对敌营发起了突然袭击。❶❶印刷，刊印；印花：Şiir kitabı yazmak, basmak kolay değil. 写诗出书不是一件容易的事情。❶❷盖印，盖章，摁手印：Kağida mühur ～ 在文件上盖章 Şuraya baş parmağını bas dediler, ben de bastım. 他们说请在那儿摁个手印，我就照办了。❶❸(幼儿)站立：Çocuk basmağa başladı. 这孩子会站了。❶❹(家禽)孵蛋，抱窝 ❶❺坍塌：Bina bu taraftan bastı. 大楼的这边塌了。❶❻【俚】走开，滚开；离开：Bas, suradan! 快从这儿走开！Onları yuyandıramktan kokar gibi ayaklarının ucuna basarak odandan çıktı. 似乎是怕惊醒了他们，他蹑手蹑脚地走出了房间。❶❼【俚】上当，受骗：tongaya ～ 上当，受骗，中圈套 ❶❽ (*-i*) 助动词，表示强烈，过分等：bir kahkaha ～ 大笑一声 çığlığı ～ 一声尖叫 protestoyu ～ 强烈抗议 istifayı ～ 突然辞职 küfürü ～ 大骂，恶语相加 Çocuğa bastı tokadı. 他打了那孩子一个大嘴巴。Yaygarayı basınca yer yerinden oynadı. 只听一声大喊，登时乱成了一锅粥。Yemeğe tuzu basmış, yenmiyur. 这道菜他好像盐放多了，没法吃。◇**basacağı yeri görmez olmak** ①兴奋不已，激动万分 ②惊慌失措 **basıp geçmek** ①赶超，超越：çok atları basıp geçmek 超过许多匹马 ②不重视 **basıp gitmek** 走开，离开(去干突然想起的某事)，心血来潮 **bastığı yerde ot bitmemek** 带去祸患，带去不幸：Bırak şu kademsiz herifi, bastığı yerde ot bitmez. 别理那个倒霉蛋，他到哪儿哪儿晦气。**bastığı yeri bilmemek** ①兴奋不已，激动万分，乐不可支 ②晕头转向：Bastığım yeri bilmiyorum. 我现在是晕头转向。**bastığı yeri görmek** 一步一个脚印 ◆**Basalım artık.** 我们从这里走吧！

basma kalıp *s.* 老一套的，已成陈规的：～ sözler 老一套的话，陈词滥调

Basra *öz.is.* 巴士拉(伊拉克)：～ körfezi 巴士拉(波斯)湾

Basseterre *öz.is.* 巴斯特尔(圣基茨和尼维斯)

basso [ba'sso] (意) *is.* 〈乐〉男低音；男低音演唱者

bastarda (意) *is.* 战舰

bastı *is.* 用肉馅做的菜：kabak ～sı 肉末西葫芦 patlıcan ～sı 肉末茄子

bastıbacak *s.* ❶腿短的或弓形腿的，罗圈腿的；五短身材的(人) ❷【转】(小孩)调皮的，顽皮的，淘气的

bastık, -ğı *is.* 【俗】水果软糕

bastırık, -ğı *is.* 【俗】❶顶门杠 ❷重量

bastırılmak (*nsz*, *-e*) bastırmak 的被动态

bastırma *is.* ❶ bastırmak 的动名词 ❷【俗】用肉馅做的菜

bastırmak (*-i*, *-e*) ❶ basmak 的使动态：elleri göğsünün üzerinde ～ 把手压在胸口上 Elleriyle yüreğini bastırarak hıçkırmaya başladı. 他双手捂在胸前，开始抽泣起来。Halıya ayakkabı ile bastırmayınız. 你们不要穿鞋踩地毯。❷ (*-i*) 镇压；平定；扑灭：isyanı ～ 平定暴乱 yangını ～ 扑灭火灾，扑灭大火，救火 ❸ (*-i*) 超过，胜过，占优势：Kurnazlıkta arkadaşlarını bastırdı. 在同事中，他机灵过人。Küçük, yaramazlıkta ağabeyini bastırdı. 这小的比哥哥更调皮。❹ (*-i*) 突然到来，出其不意地拜访：Dün akşam bir dostum beni bastırdı. 昨天晚上，一个朋友突然来拜访了我。❺ (*nsz*) 出现：Daha eylülde soğuk bastırdı. 还在 9 月里，就寒气袭人了。Kara kış bastırdı. 严冬来临。Öğle sıcağı iyice bastırmıştı. 中午时分，热浪袭人。Nefes almadan, kilimi kebeyi sermeden kış gelip bastırdı. 他们还没有喘口气，安置妥当，冬天就到了。❻ (*-i*) 消除：Bir lokma ekmek yiyip açlığını bastırdı. 他吃了一块面包压压饥。Acı acıyı bastırır, su sancıyı. 【成】以毒攻毒。❼(衣服)扦边：elbisenin eteğini ～ 给衣服扦边 ❽ (*-i*) 立即回答，脱口而出：Soruyu sorar sormaz cevabı bastırdım. 他刚一提问，我立即作出回答。❾【俚】放下：Haydi bastır paraları, al vatanı. 喂！把钱放下，滚！❿【俗】(家禽)孵蛋

bastika [basti'ka] (意) *is.* 〈海〉帆桁或任何圆材上开的孔

baston (意) *is.* ❶拐杖，手杖，滑雪撑杆 ❷船首斜帆桁 ❸长形面包 ◇～ **francala** 细长形面包，法国式面包 ～ (**yutmuş memesi**) **gibi** 站得笔挺的或走路挺得笔直的(人) **～u kırmak** 【俚】患淋病

basur [ba:sur] (阿) *is.* 〈医〉痔，痔疮：～ memesi 〈解〉痔瘤 kanlı ～ 〈医〉痢疾

basur otu *is.* 〈植〉榕莨属(*Ranunculus ficaria*)

basübadelmevt [ba:süba:delmevt] (阿) *is.* 【旧】❶复活 ❷【转】苏醒；复兴

basya [bas'ya] (拉) *is.* 〈植〉雾冰草属(*Bassia*)

baş[1] Ⅰ *is.* ❶头，头颅，脑袋，首级：～ çanağı 颅骨，头盖骨，脑壳 Başını elleri arasına almış düşünüyordu. 他两手托腮，在那里沉思。❷领导人，首脑，首领，头目，头儿：kol ～ı 队长 ırgat (或 işçi) ～ı 工头 oymak ～ı 部族首领 Cumhurbaşkanı devletin başıdır. 总统是国家元首。❸起头，开头，开始，开端：ay ～ı 月初 yıl ～ı 年初，新年，元旦 satır ～ı 段首 yazısının ～ında üzerinde durduğu noktalar 他在文章的开头部分谈到的几点 ❹基础，根本：Her işin (或 şeyin) başı sağlık. 【成】万事悠悠，健康为大。❺(河流)源头 ❻顶，最高点：dağ(ın) ～ı 山头，山顶 tepe(nin) ～ı 小山头，小山顶 ❼小头：çiban ～ı 脓头 meme ～ı 奶头，乳头 toplu iğne ～ı 大头针的头 ❽末端，尽头：köprü ～ı 桥头堡 O sırada koridorun başından uzun boylu bir kız belirmişti. 正在此时，走廊的尽头出现了一位高个姑娘。❾头，只，个，枚：bir ～ soğan 一棵葱 on ～ sığır 10 头牛 yirmi ～ koyun 20 只羊 üç ～ sarımsak 三头蒜 ❿(货币兑换时的)佣金 ❶❶附近，周围，旁边：ateş ～ı 火堆旁边 havuz ～ı 水池边 mangal ～ı 火盆旁 ocak ～ı 火炉旁 sofra ～ı 餐桌旁 Çeşme başında toplananlar su için kavga ettiler. 聚集在饮水处的人们为水争吵了起来。Pek sıcak günlerde prenses ormana gider; bu serin kuyunun başında otururmuş. 天气一热，公主就到森林里去，坐在清凉的水井旁边。❶❷思想，记忆；头脑：Geçmişin anılarını başımda

canlandırmak istiyorum. 我想恢复过去的记忆。❶❸船头，船首 ❶❹5 级跤手(最高一级跤手) ❶❺放在名词前，组成复合词：başbakan 总理 başkent (或 başşehir) 首都 başyazar (或 başmuharrir) 主编 başyazı (或 başmakale) 社论 baştercümen 首席翻译 Ⅱ *s.* ❶首要的，最重要的：～ merdiven 主梯，主楼梯 Parlamentonun baş vazifesi bütçeyi yapmaktır. 议会首要任务是制定预算。Bu işin böyle olmasında baş sorumlu olduğumu düşünüp kendi kendimi yiyorum. 我认为这件事弄成这个样子全怪我自己，我在生我自己的气。❷首席的，主要的：～ erkek dansçı 首席男领舞演员，舞剧男主角 ◇～ **açık yalın ayak** 慌得顾不上穿衣服地，赤身裸体地：Acı haberi alınca adam, baş açık yalın ayak sokağa fırladı. 这个人一听到噩耗，顾不上穿衣服就跑到了街上。～ **açmak** ①非常乐意做某事 ②(妇女)脱去罩袍 ～ **ağrı** 令人头疼的，令人伤脑筋的 (*-e*) ～ **ağrı vermek** 令人头疼，令人伤脑筋 ～ **ağrıtmak** 使烦恼，使厌烦，使伤脑筋：Şu mızmız davranışlarıyla baş ağrıttın. 你这种总爱给别人挑刺的态度使人反感。(*-den*) ～ **alamamak** 忙得脱不开身，忙得不可开交，忙得不亦乐乎 ～ **alıp** ～ **vermek** 争斗，撕打，搏斗 ～ **almak** 〈史〉取首级，杀敌 ～ **aşağı** 头朝下，颠倒：Kendimi baş aşağı yürüyen insanlar arasında buluvermek çok hoş olacak doğrusu! 和头朝下走路的人在一起真的很有意思。Tavukları baş aşağı tutmayınız. 你们不要把鸡头朝下拿着。～ **aşağı çekim** 交替拍摄 ～ **aşağı düşmek** 社会地位受到动摇，走下坡路，衰落，衰败 ～ **aşağı gelmek** ①头着地，倒栽葱 ②倒霉 ～ **aşağı gitmek** ①头着地，倒栽葱：Çocuk merdivenden baş aşağı gitti. 那孩子一个倒栽葱从楼梯上滚了下来。②变糟，下跌：Altın fiyatları baş aşağı gidiyor. 金价正在走低。Piyasa durgun, işlerimiz baş aşağı gidiyordu. 市场萧条，我们的生意不好做。③总是吃亏，总是倒霉：Baş aşağı gittiğinin farkındaydı. Fakat toplanıp silkinmesine de bir türlü çare bulamıyordu. 他发现他总是倒霉，但是怎么也找不到办法振作起来摆脱这个困境。～(ı) **bacadan aşmak** 超过出嫁年龄 ～ **bağlamak** ①包头，裹头 ②结穗：Buğdaylar baş bağladı. 小麦结穗了。③与…有联系，与…有关 ～ **bağlatmak** 使结婚 ～ ～**a** ①俩人单独在一起：Ayak altı olmayan bir yer bul da baş başa oturalım. 你找一个没人的地方，咱们俩坐坐。Odada baş başa oturdular. 他俩独处一室。②团结一致 ～ ～ **bırakmak** 使俩人单独在一起 ～ ～**a kalmak** 俩人单独在一起：Ben, el ayak çekildikten sonra, odanın kapısını sürmeleyip kitaplarımla baş başa kalmak saatini beklerim. 夜深人静之后，我插上门，读起书来，等待着我俩单独会面的时间到来。～ ～**a verip dert yanmak** 同情，发牢骚，互诉衷肠 ～ ～**a verip dertleşmek** 同情，发牢骚，互诉衷肠 ～ ～**a vermek** ①碰头，磋商：Bu mesele hakkında kaşık düşmanı ile baş başa verip düşünmeden birşey söyleyemem. 这事我什么也不能说，得先和我老婆商量商量，好好想想。②互为依靠 ～ **belâsı** 令人厌烦的，令人烦恼的，扫把星：Benim bir köpeğim vardır. Başımın belâsı. 我有一条狗，他真让我头疼。Baş belâsı karı, çocuğu niye dövüyorsun? 你这个贱女人，为什么打孩子？～ **belirsiz, meydan ıssız** 极其混乱的，杂乱无章的，无序的 ～ **beyin kalmamak** 晕头转向：İnşaatın gürültüsünden bizde baş beyin kalmadı. 施工噪音搅得我们晕头转向。～ **boy** 优质 ～ **bulmak** 赢利，获利：Bu fiyata verirsem, baş bulmaz. 如果按这个价卖，我无利可图。～ **çatmak** 包头，缠头 ～ **çavuş** 士官 ～ **çekimi** 半身像，半身照 ～ **çekmek** 倡导，发起，牵头；主演 ～ **çevirmek** 绝交，不愿见 ～ **çıkarmak** 出现，出头露面 ～ **derdine düşmek** 自顾不暇 ～ **dikmek** 任命领导人，指定负责人 ～ **döndürmek** ①使头晕眩：Aşağısı baş döndürecek kadar derin bir uçurumdu. 下面是令人眼晕的万丈深渊。②变化之快令人吃惊 ～ **döndürücü** ①(速度)极快的，过快的 ②令人眩晕的 ～ **dönmesi** ①头晕目眩，头晕眼花 ②陶醉：Böyle bir manzarayı ne resimlerde görebilirsiniz, ne filmlerde, insana baş dönmeleri gelir. 无论是在图画中，还是在电影里，你们都看不到这样一种景色，它令人陶醉。(*-le*) ～ **edebilmek** 有能力应付某人，有能力做某事 ～ **edememek** 无能力应付某人，无能力做某事：Baş edemeyeceklerini anlayınca kirişi kırıp kaçmışlardı. 他们明白他们无能为力了，便一走了之。～ **eğmek** ①点头(同意，打招呼等) ②惭愧，害臊：Kız utancından kıpkırmızı olmuştu. Sessizce başını eğdi. 姑娘羞红了脸，悄悄地低下了头。③俯首听命：Otoriteme her zaman baş eğmiştir, ama bu defa baş kaldıracak gibi bir şey yapıyor. 他一向服从我的权威，可这次似乎要造反了。～ **elde iken** 生前，活着时，在世时：Dedem baş elde iken mülkünü çocuklarına paylaştırdı. 我祖父生前把他的财产对他的子女做了分割。～ **etmek** 有能力

做，足以干成 **～ fiyat** 好价钱，为最好产品而确定的价格 (*-e*) **～ gelmek** 战胜，相当于：Bir orduya baş gelir. 它能顶一个军使。**～ giyeceği** 帽子 **～ giyimi** 帽子 **～ göstermek** 显示，出现，发生：Bu kış yine, kok kömürü sıkıntısı baş gösterecekmiş. 今年冬天焦煤似乎将匮乏。Kuraklık olunca, Afrika'nın bazı ülkelerinde açlık baş gösterir. 只要一发生干旱，非洲的某些国家就出现饥荒。**～ göz etmek** 【俗】使结婚，嫁：Ben onu Mustafa ile baş göz etmek istiyorum. 我想让她与穆斯塔法结婚。Benim artık bir tek kaygım var. O da, şu kızı baş göz etmek. 我还有一个心愿，那就是为这姑娘找一个婆家。Elim ayağım tutarken doğrusu şu kızı baş göz etmek isterim. 我真想在我手脚还能动的时候把这个女儿嫁出去。**～ göz olmak** 【俗】结婚 **～ göz yarmak** ①殴打，打得鼻青脸肿 ②【转】把一篇文章念得磕磕巴巴 ③【转】办事笨拙，把事办砸，未把事做好 **～ heykeli** 半身塑像 **～ indirmek** 点头同意 **～ kaldıramak** ①抬头：Gece gündüz yazı yazmaktan baş kaldıramıyordu. 他没日没夜到写啊写。②出现，显露 ③反对，反抗；起义，造反，暴动：Otoriteme her zaman baş eğmiştir. Ama bu defa baş kaldıracak gibi bir şey yapıyor. 他一向服从我的权威，而这次似乎要造反了。**～ kaldıramamak** ①病入膏肓，卧床不起 ②忙得脱不开身，忙得不可开交，忙得不亦乐乎 **～ kaygusu** 惦念，挂念 **～ kesmek** ①砍头 ②右手搁胸前低头致意：İhtiyar, baş kesip cevap verdi. 老人右手搁胸前低头致意，以示还礼。③投降，服从 **～ kıç vurmak** (船只)前后颠簸 **～ kırmak** 抬杠 **～ kisvesi** 帽子 (*-e*) **～ komak** 准备献身：Biz vatanımıza baş komuş erleriz. 我们是准备为祖国而献身的战士。**～ korkusu** 恐惧 **～ koşmak** 努力，用功 (*-e*) **～ koymak** 准备献身 **～ kurtarmak** 大难不死，躲过一劫，逃脱惩罚 **～ olmak** 当头，做首领 **～ örtmek** 用头巾包头 (*-e*) **～ sallamak** 随声附合，言听计从；同意，认可 **～ selâmı** 点头致意 (*-e*) **～ tutmak** 〈海〉沿着航线驶往，保持航线 **～ tutmamak** 〈海〉偏离航线，迷航 **～ üstünde gezdirmek** 盛情款待，友好接待，尊重 **～ üstünde gezmek** 受尊重，被敬重 **～ üstünde tutmak** 盛情款待，友好接待，尊重：Misafir olarak kaldığı sürece onu baş üstünde tutmuşlardı. 在他作客期间，他们对他盛情款待。**～ üstünde yeri olmak** 非常受尊敬，非常受关注，受到盛情款待 **～ vermek** ①(脓包)变熟 ②吐穗，抽穗 ③迎着风或水流 ④用清水漂流(衣物) ⑤牺牲；出师未捷身先死 **～ yakmak** 使陷入恶劣的境地 **～ yapmak** 做头发，做头发护理 **～ yarıp göz çıkarmak** ①殴打，打得鼻青脸肿 ②【转】办事笨拙，把事办砸，未把事做好 **～ yarmak** ①殴打，打得鼻青脸肿：Dostun attığı taş baş yarmaz. 【成】良药苦口利于病，忠言逆耳利于行。②【转】办事笨拙，把事办砸，未把事做好：Biz ona iş yap dedik, o gitti baş yarıp geldi. 我们让他去做事，他去了，结果搞得一塌糊涂。Adağın nerede kaldı, meseleyi kolaylıkla halledeceğini söylemiştin, hâlbuki baş yarmaktan başka birşey elinden gelmedi. 你是怎么答应的？你说你办这件事容易得很，可是除了添乱你什么事情也办不成。(*-in*) **～ yemek** ①(餐桌上汤后上的第一道)主菜 ②使死亡，致死 ③使陷入困境 **～a ～** 相同的，相等的，旗鼓相当的：Bu iki güreşçi başa baş güreştiler. 这两个摔跤手摔了个平手。**～a ～ gelmek** 平等，相等，平衡，旗鼓相当：Bu ayın aile bütçesi başa baş geldi. 这个月家里收支持平。**～a ～ gitmek** 平等，相等，平衡，旗鼓相当：Biz bu yarışın bu kadar başa baş gitmesinden gurur duymalıyız. 我们应该对这次竞争如此旗鼓相当感到自豪。(*-ile*) **～a çıkamamak** ①不胜任 ②无暇顾及 (*-i*) **～a çıkarmak** ①结束，完成 ②宠爱，溺爱 (*-ile*) **～a çıkmak** ①战胜，克服，征服，摆平，了结：Adamcağız sözle başa çıkamayacağını anlamış. 他似乎明白光靠空口说白话已经摆不平了。②胜任 ③任性，惯坏，受宠 **～a dert düşmek** 遭遇不幸，烦恼，不安 **～a geçmek** ①当头，做首领：Ali Bey dernekte başa geçti. 阿里先生当了协会的头。②名列前茅，首屈一指 **～a gelmek** 遭遇不幸：Alna yazılan başa gelir. 【成】人之命，天注定。**～a gün doğmak** 走运，撞大运 **～a güreşmek** ①争夺冠军 ②力争最佳结果 **～a hasır yakmak** 抱怨 **～a kaka anlatmak** (或 **söylemek**) 说粗话 (*-i*) **～a kakmak** 揭短；总提所做过的好事惹人厌 **～a sürmek** 使进行到底 **～a varmak** 结束，完成，有成果 **～a yazılmak** 命中注定 **～a yetişmek** 结束，完成，有成果 **～ı açık** 光着头，不戴帽子的：Yağmurda başı açık sokağa çıkma. 雨天别光着头上街。**～ı açılmak** 脱发，变秃 **～ı açmak** 走开，离开，滚开 **～ı ağırlaşmak** 犯困 (*-in*) **～ı ağrımak** ①对…负责任：Bu yolsuz işten dolayı başının ağrıyacağı belli idi. 显然他要对这种不正当的事情负责。②头痛，伤脑筋：O aileyle iyi geçinseydin başın ağrımazdı her hâlde.

你要是能同那一家和睦相处，你肯定就不会伤脑筋了。(*-in*) **～ı altından çıkmak** (某种坏事)出自某人的主意：Bütün bu kötülükler o zalimin başı altından çıkıyordu. 所有这些坏事都是那个坏蛋的主意。Samimî gibi görünür ama aldanmayın: Her kötülük onun başının altından çıkar. 他看起来忠厚老实，可是你们别上当，他什么事儿都干得出来！(*-in*) **～ı araya gitmek** 不情愿地卷入别人的纷争；受夹板气 **～ı ateşe yanmak** 因他人而受难，舍己为人；背黑锅 **～ı ayak, ayağı ～ yapmak** 颠倒黑白 **～ı bağlanmak** ①身不由己 ②忙得脱不开身 ③订婚，结婚 **～ı bağlı** ①身不由己的 ②忙得脱不开身的：Bir *yere* gidemiyor, başı bağlıdır. 他忙得脱不开身，哪儿也去不了。③已订婚的，已结婚的，有对象的，有主儿的，已出阁的 **～ı ～a çatmak** 磋商，商量 (*-in*) **～ı belâda** 处于难以摆脱的困境 (*-in*) **～ı belâya girmek** 陷于困境，面临令人烦恼的状况：Kıçı kırık bir saat yüzünden başım belâya giriyordu. 我为了一只破表而惹来了麻烦。**～ı bez** 女人 (*-in*) **～ı bozulmak** 丧夫 **～ı bütün** 配偶健在的 (*-in*) **～ı çatlamak** 头疼得象要裂开似的，头剧烈地疼痛 **～ı çekmek** 牵头，当头，当首领，倡导，发起；领衔主演 **～ı çıplak** 秃头的，光头的(*-in*) **～ı dara düşmek** 手头紧，拮据 (*-in*) **～ı dara gelmek** 陷入困境，苦恼 (*-in*) **～ı daralmak** 手头紧，拮据：Başınız daralırsa beni arayın. 您要是缺钱花，就来找我好了。**～ı darda kalmak** (或 **olmak**) 手头紧，贫困：Başı darda olduğu zaman bize gelirdi. 他一没钱就来找我们。**～ı derde girmek** 陷入困境，苦恼 **～ı dertte olmak** 陷入困境，苦恼 **～ı devletli** 幸福的，幸运的 **～ı dik gezmek** 昂首挺胸：Böyle çalışırsamız, boynumuzu eğmeden, kimseden bir lokma beklemeden alnımızın terini yer, başımız dik gezerik. 如果我们这么干，我们就可以自食其力，挺起胸来做人，用不着低三下四去求人。**～ı dimdik** 自尊的，自豪的 **～ı dinç** 无忧无虑的 **～ı dinlemek** 惬意，无忧无虑 (*-in*) **～ı dönmek** ①头晕，头晕眼花，晕头晕脑：Gözlerim kararıyor, başım döndü. 我眼前一黑，天旋地转。Kapının önüne geldiği zaman başının dönmeye başladığını hissetti. 他刚一来到门口，就觉得头开始发晕。②(遇到紧急情况)手忙脚乱，手足无措 ③乐昏了头，得意忘形 ④眼花缭乱 **～ı dumanlı** ①云山雾罩的，大雾笼罩山头的(山) ②陶醉于爱情的 ③酩酊大醉的，醉得昏天黑地的 (*-in*) **～ı göğe ermek** (或 **değmek**) 【谑】①忘乎所以，得意忘形：Bir kitapçığı yayınladıktan sonra başı göğe erdi. 他出了一本书就不知道天高地厚了。②意外得福，幸运：Beni müşkül durumda bırakmakla başın göğe erdi mi? 你挤兑我又得了什么好处了呢？**～ı gözü sadakası** 为驱灾或防灾而捐的物品或作出的牺牲 **～ı havada** ①无忧无虑的，高高兴兴的 ②高傲的，目空一切的，自鸣得意的 **～ı havalanmak** 迷恋，爱上 **～ı hoş** ①无忧无虑的，无拘无束的 ②微醉的 (*-in*, *-le*) **～ı hoş olmamak** (或 **gitmemek, sayılmamak**) 不喜欢，不欣赏：Benim öteden beri halılarla başım hoş değildir. 我一向不喜欢地毯。Benim zaten içki ile başım hoş değildil. 我本来就不喜欢喝酒。(*-in*) **～ı için** 看在某人的面子上：Aman babamın başı için beni ele vermeyin. 看在我父亲的面子上，请别告发我。Çocuğunun başı için bana gerçeği söyle. 看在孩子的份上，把真相告诉我吧！(*-in*) **～ı kalabalık** 身边人太多，不便说话：Şimdi başı çok kalabalık, işinizi yapamaz. 现在他身边的人太多，您的事他没法办。Bugün başı çok kalabalık, görüşemeyiz. 今天人太多，咱们没法谈。**～ı kapalı** 遮遮掩掩地，偷偷摸摸地：Sözlerinden bir şey anlamıyorum, neden böyle başı kapalı konuşuyorsun. 你说的我一点儿也不明白，你说话干嘛这么遮遮掩掩的？Başı kapalı iş yapmaktan hiç hoşlanmam. 我做事不喜欢偷偷摸摸。(*-in*) **～ı kazan** (**gibi**) **olmak** 头被吵得嗡嗡作响，头被吵得晕晕乎乎的：Gürültüden başım kazan gibi oldu. 我脑袋都快给吵炸了。(*-in*) **～ı kızmak** 生气，发火，发怒：Başı kızınca kavgaya çanak tutmaya başlamıştı. 他一生气就要吵架。(*-in*) **～ı nâra yanmak** 为他人受难，背黑锅，吃亏：Serseri yoplulukla düşüp kalkma, başın nâra yanar, pişmanlık fayda vermez. 你别和那些流氓混在一起，吃了亏悔之晚矣。**～ı önünde** 非常羞怯的；安分守己的，循规蹈矩的：Küçük kız ilk gün başı önünde sınıfa gördü. 小姑娘第一天怯生生地走进了教室。**～ı önüne düşmek** 处境不妙 **～ı pek** ①笨的，理解力差的；倔强的：Başı pek adamı kimse sevmez. 倔强的人没人喜欢。②不好驾驭的马 **～ı pişmek** 在太阳暴晒下干活，头顶烈日干活：Yazın başı pişenin, kışın aşı pişer. 【成】春夏耕作不休，秋冬吃穿不愁；少壮不努力，老大徒伤悲。(*-e*) **～ı sallamak** ①随声附合，言听计从；同意，认可：Onun söylediklerini, başı sallayarak tasdik ediyordu. 他点头对他的话表示认可。②摇头(表示提醒或生气) **～ı sert** ①

笨的，理解力差的；倔强的 (*-in*) **～ı sıkılmak** 陷入困境，处于困境，手头拮据：Başı sıkılınca kardeşinin yardımını bekliyor. 他一没钱就指望他的兄弟帮他。(*-in*) **～ı sıkıya gelmek** 陷入困境，处于困境：Başımız sıkıya geldi mi, hemen onlara koşacağız. 我们要是处于困难的境地，会马上去找他。(*-in*) **～ı taşa değmek** ①碰钉子：Sonunda başı taşa değdi; gerçeği anladı. 最后他碰了壁，才明白过来。②遇到生活困难，遇到难处 (*-in*) **～ı taşa gelmek** ①碰钉子：Daha toysun, başın taşa gelmedikçe söylediklerimden mana çıkaramazsın. 你还是太幼稚，不碰钉子不明白我的话的意思。Başı taşa gelinceye kadar fikrinde ısrar etti, nihayet anladı ama iş işten geçti. 他固执己见，不撞南墙不回头，最后终于明白了，然而为时已晚。②遇到生活困难，遇到难处 **～ı taşa taşı ～a vurmak** 千方百计 (*-in*) **～ı tutmak** 烦恼，头疼：Gürültüden başım tuttu. 吵得我头疼。(*-in*) **～ı üstünde yeri olmak** ①受到热情款待，受欢迎，受尊重：Arkadaşımın başımın üstünde yeri vardır. 我很敬重我的这位朋友。②赞成，认可 (*-in*) **～ı yastığa düşmek** 累得睡着，虚弱得睡着 (*-in*) **～ı yastık görmemek** 辗转反侧，坐卧不安：Bacağımın sızısından bu gece başım yastık görmedi. 我腿疼得一宿没睡着。Sinirli olduğum geceler başımın yastık görmesine imkân yok. 我激动得好几宿都没睡着。(*-in*) **～ı yastık yüzü görmemek** ①从未生过病 ②辗转反侧，坐卧不安：Bütün gece yol hazırlığı yaptık, başımız yastık yüzü görmedi. 我们在准备行囊，彻夜未眠。**～ı yerde** 害羞，羞怯，沮丧，失望 (*-in*) **～ı yerine gelmek** 恢复疲劳，醉酒后醒来：Sekiz saat deliksiz uyudum, başım yerine geldi. 我美美地睡了 8 个小时，缓过来了。**～ı yukarıda** 自以为是的，自大的：Fena adam değil ama başı yukarıda, bu da bir kusur demektir. 他不是坏人，但是很自以为是，这也算是一个缺点吧！**～ı yumuşak** 顺从的，听话的：Onun başı yumuşaktır, bu konuda sorun çıkarmaz. 他很听话，在这方面不会出问题。(*-in*) **～ı zapt olunmak** (马)驯服 **～ımla beraber** 高兴地，满意地 (*-in*) **～ın sağ olsun'a gitmek** 吊唁，吊孝：Bütün kadınlar alay alay başın sağ olsuna gittiler. 所有的女人全都成群结队地去吊唁。**～ına** 每个：Şu andaki kur dolar başına 8.275 yuandır. 现在的汇率是 1 美元兑 8.275 元。**～ına belâ açmak** 使遭遇不幸，使大难临头；使不安，使烦恼 **～ına belâ almak** 遭遇不幸，大难临头；不安，烦恼 **～ına belâ çıkarmak** 遭遇不幸，大难临头；不安，烦恼 **～ına belâ etmek** 使厌烦，使烦恼，打扰，烦扰 **～ına belâ gelmek** 遭遇不幸，大难临头；不安，烦恼：Ayağınızı denk almazsanız başınıza bir belânın geleceğini şimdiden söyleyebilirim. 现在我敢说，你们要不当心点儿，你们会有麻烦的。**～ına belâ getirmek** 使厌烦，使烦恼，打扰，烦扰：Deli ile çıkma yola, başına getirir belâ. 【成】疯傻之人不可交，否则多烦恼。**～ına belâ kesilmek** 遭遇不幸，大难临头；不安，烦恼 **～ına belâ olmak** 使厌烦，使烦恼，打扰，烦扰 **～ına belâ sarmak** 遭遇不幸，大难临头；不安，烦恼 **～ına belâyı satın almak** 使厌烦，使烦恼，打扰，烦扰：Böyle bir işe girişmekle başına büyük belâyı satın aldığını sonradan farketti. 后来他才发现他这么干是自寻烦恼。(*-in*) **～ına binmek** ①上脸，向…撒娇，在…面前放纵 ②骑在某人的头上，欺凌，欺负 (*-in*) **～ına bir hâl gelmek** ①遭遇不幸，遇到灾祸，出事：Çocuk şu saate kadar dönmedi, başına bir hâl gelmiş olmasın. 都这时候了，这孩子还没回来，可别出什么事。②大难临头，死到临头 ③(含蓄的说法)过世，三长两短：Başına bir hâl gelirse, azabını ömrün boyunca çekersin, ağabey. 如果他有个好歹的话，你可得后悔一辈子啊！大哥！(*-in*) **～ına bir iş gelmek** 遭遇不测，遇到灾祸，遇到麻烦，出事：Başına bir iş gelsin de akıllan! 那你就上一回当学一回乖吧！(*-in*) **～ına bir kaza gelmek** 遭遇不测，遇到灾祸，遇到麻烦，出事：Akla yelken ettik, o fena havada küçük sandalla açıldık, başımıza bir kaza geldi. 我们几个人心血来潮，在那个恶劣的天气里，登上一艘小船就出海了，结果出事了。(*-in*) **～ına bir şey gelmek** 遭遇不测，遇到灾祸，遇到麻烦，出事：Başımıza kötü bir şey gelecek sanıyorum! 我觉得我们会有麻烦。 (*-in*) **～ına bir yıkım gelmek** 遭遇不测，遇到灾祸，出事：Ali, başlarına bir yıkım geleceğinden korkuyordu. 阿里担心他们会出事。Giderken, başlarına bir yıkım gelir korkusuyla, karılarını yanında götürmekten korkmuştu; bunun için onları evde bıraktı, yalnız başına yola koyuldu. 出发的时候，他担心带着妻妾会遭遇不测，就把她们留在家里，只身上路去了。(*-in*) **～ına bitmek** 使厌烦，使烦恼，打扰，烦扰，纠缠 **～ına buyruk** 独立的，不受约束的，自由自在的：Başına buyruk bir alay ördek, yeşil bir düzlüğü kaplamıştı. 在绿茵茵的草地上，有一群自由自在的鸭子。(*-in*) **～ına çalmak**

生气地回绝，生气地退回 **～ına çelenk takmak** 取得成功，胜利 **～ına çıkarmak** 娇纵，溺爱，放纵 **～ına çıkmak** ①上脸，撒娇，放肆：Biraz koltuk verdik, şimdi başımıza çıkıyor. 我们奉承了他两句，他就不知道天高地厚了。Kadınlara yüz verdikçe başımıza çıkıyor. 受宠的女人爱翻脸。②骑在某人的头上，欺凌，欺负 (*-in*) **～ına çorap örmek** 陷害，使绊子，背后捣鬼 (*-in*) **～ına çökmek** ①落在某人头上：Evimin direğidir, giderse dünya başıma çöker. 他是我家的顶梁柱，如果他没了，所有的担子就会落到我头上。②殴打：Akşam hepsi bir olup zavallı çocuğun başına çökmüşler. 晚上，他们合伙儿把那可怜的孩子打了一顿。**～ına dermek** 聚集在…周围 **～ına dert açmak** 使不幸，烦扰，使苦恼，使伤脑筋 **～ına dert çıkarmak** 遭遇不幸，烦恼，不安 **～ına dert çıkartmak** 使不幸，烦扰，使苦恼 **～ına dert etmek** 使不幸，烦扰，使苦恼 (*-in*) **～ına dert olmak** 使不幸，烦扰，使苦恼：Ama bu güzellik başına dert oldu. 但是，她的美貌害了她。Artık açıkça mahallenin başına dert olmaya başlamış. 看来他显然已成为该街区的一害。(*-in*) **～ına devlet kuşu konmak** 意外得福，撞大运：Aynı mahalledendik. Ama sonradan Allah yürü ya kulum, dedi. Başına devlet kuşu kondu. 我们曾经是街坊，但是后来他犹如神助，成了气候。Başına devlet kuşu kondu, piyangonun büyük ikramiyesini o kazandı. 他撞了大运，买彩票中了大奖。**～ına dikilmek** ①不离开某人，形影不离，把某人置于控制之下 ②现场督促 ③一饮而尽 **～ına dikmek** ①委派某人保护某人某物 ②一饮而尽 (*-i, -in*) **～ına dolamak** 使烦恼，使厌烦；使负责一项艰难的工作：Bu işi benim başıma doladılar. 他们把这重任交给了我。(*-in*) **～ına dünyayı dar etmek** 使不安，使不快；滋扰：Apartmanlarına kazık kakıp oturan kiracıların başlarına dünyayı dar etmek için bir sürü orijinal usular bulmaya çalıstılar. 房客们住在她们的房子赖着不走，她们就使了许多怪招滋扰这些房客。(*-in*) **～ına ekşimek** ①使不堪重负 ②纠缠，烦扰，骚扰：Bu işi bitirverelim, ikide bir gelip başımıza ekşimesin. 我们快把这件事了结了吧，别再让他时不时来烦我们了。Herif başıma ekşidi. 这小子老缠着我。**～ına feleğin tokmağı inmek** 遇到麻烦，遭遇不幸，遭到打击：Başına böyle bir feleğin tokmağı indikten sonra belki aklın başına gelir. 也许给你当头一棒，你才明白是怎么一回事。(*-i*) **～ına geçirmek** ①戴头上：Şapkasını başına geçirdi. 他把帽子戴在了头上。②气得用某物打某人的头：Şimdi tencereyi başına geçiririm! 气得我真想把锅扣到你头上！(*-in*) **～ına geçmek** ①承担责任，承担义务 ②为首，主持，率领，领导：Gündüzün bahçede arkadaşlarımla oynar, akşamları da büyük salonda dansın başına geçerdim. 白天我同伙伴们在花园里玩儿，晚上我又在大厅里领头跳舞。Onları bahçeye toplayarak başlarına geçerek, akşama kadar âdeta kudurturdum. 我把他们召集到花园，我当头，让他们几乎一直疯到晚上。③开始做某事：Tekrar masanın başına geçerek satraçoynamaya başladık. 我们重又摆好桌子开始下棋。(*-in*) **～ına gelen pişmiş tavuğun başına gelmemek** 遇到大麻烦：Bizim başımıza gelen pişmiş tavuğun başına gelmemiştir. 我们真是倒霉透了！(*-in*) **～ına gelmek** ①面临困境，遇到麻烦；倒霉：Ah başıma gelenleri sorma. 啊！别提了，我真是倒霉透了！Geyik de başına gelecekleri düşünmeden tilkinin peşine takılıp mağaraya gitti. 鹿也没考虑会遇到什么麻烦，就跟着狐狸到山洞去了。②遭遇突发事件，面临突发情况：yolda benim ～ıma gelenler 我在途中的遭遇 Gülme komşuna, gelir başına!【成】不要笑话别人，你也可能受到嘲笑。(*-in*) **～ına getirmek** 给…带来好处：Allah kimsenin başına getirmesin. 愿真主普渡众生！(*-in*) **～ına gün doğmak** 走运，撞大运 (*-in*) **～ına güneş geçmek** 中暑：Başına güneş geçti. 他中暑了。Orada durma, başına güneş geçer. 别站在那儿，你会中暑的。(*-in*) **～ına hâl gelmek** 历经艰辛，好不容易：Bugün saç saça baş başa bir dövüştüler ki ayrıncaya kadar başımıza hâl geldi. 他们今天又打了起来，我们好不容易才把他们拉开。**～ına hırkayı çekmek** 隐居，自我封闭：Hiç bir işle ilgilenmiyor; hırkayı başına çekmiş. 他不问世事，隐居起来了。(*-in*) **～ına iş açmak** 找麻烦，招致烦恼：Pancuru tamir edeyim, derken başıma iş açtım, cam kırıldı. 我本想修一修活动窗板，结果惹了麻烦，把玻璃给弄碎了。(*-in*) **～ına iş çıkarmak** 找麻烦，招致烦恼：Bu oda başımıza iş çıkardı. 这个房间给我们添了不少麻烦。**～ına iş çıkmak** 突遭不幸，面临突发事件 (*-in*) **～ına iş gelmek** 有麻烦，遇挫折：Dağ başına kış gelir, insanın başına iş gelir. 【成】山头经常遇风暴，人生难免有挫折。**～ına kakmak** 总提所做过的好事惹人厌：Ali beni şirkete yerleştirmekle büyük bir iyilik etmiştı. Fakat onu ikide birde

başıma kakması doğru olmazdı. 阿里把我安置在公司是做了一件大好事，可是他不该总是把这件事挂在嘴边，真让人受不了。(*-in*) **～ına kalmak** 不情愿做某事，不得不伺奉某人：Arkadaşının yapması gereken işler de onun başına kalmıştı. 他不情愿地去做了本该由他同事去做的事。**～ına kan çıkmak** 血往上涌，生气，大发雷霆 **～ına karalar bağlamak** 非常悲伤，非常痛苦 (*-in*) **～ına kel kâhya kesilmek** 爱管闲事，指手画脚：O ahçı kadın bile bazen başıma kel kâhya kesiliyor. 连那个女厨子也不时地对我指手画脚。**～ına lânet yağmak** 倒霉，被奚落 **～ına patlamak** ①不情愿做某事 ②(恶运)当头 (*-i*, *-in*) **～ına sarmak** 使烦恼，使厌烦；使负责一项艰难的工作 **～ına sevda gelmek** 爱，恋爱，钟情，陷入爱河 **～ına sıçramak** 睡意全无：Eğer bu patırtıdan, ikindi uykusu başına sıçrayan imam aşağı koşmasa, iki kadın, avluda saç saça baş başa dövüşeceklerdi. 要不是阿訇被这吵闹声从午睡中惊起跑下来的话，两个女人就要在院子里打起来了。**～ına soğuk geçmek** 【俚】犯傻，办蠢事 (*-i*) **～ına taç etmek** 非常重视，非常关心；献殷勤：Ev sahibini başına taç etti ama yine yaranamadı. 他对房东大献殷勤，可是仍未落好。**～ına taş düşmek** (或 **yağmak**) 遭遇不幸，遭灾，受惩罚 **～ına taş yağdırmak** 使遭遇不幸：Deliye taş atma, başına taş yağdırır. 【成】疯傻之人不可招，自找麻烦吃不消。**～ına tedarik görmek** 寻找解决办法 **～ına teller takınmak** 非常高兴 **～ına tokmak olmak** 关押，使入狱，使身陷囹圄 (*-i*) **～ına toplamak** 聚集，招集：âlemi ～ına toplamak 把所有人聚集在他身边 **～ına toprak** 该死的 **～ına toprak saçmak** (或 **koymak**) 哀悼，哀伤 **～ına üş(üş)mek** 聚集在…周围：Herkes başına üştü. 所有人都聚集在他的周围。(*-in*) **～ına vermek** 使倒霉，使处境险恶 **～ına vurmak** ①(酒)上头，使失去知觉，使晕头转向，使失态：Oğlan şarabı fazla kaçırmıştı. Başına vurunca sızmaktan başka çare kalmadı. 小伙子喝多了，晕头转向，只好睡下了。②(因有毒气体、炎热、饥饿)致病，头疼：Kömür başına vurdu. 他煤气中毒了。(*-in*) **～ına yazılmak** 命中注定 **～ına kaza gelmek** 发生事故，发生意外，遭到不测：Akla yelken ettik, o fena havada küçük sandalla açıldık, başımıza bir kaza geldi. 我们几个人心血来潮，在那个恶劣的天气里，登上一艘小船就出海了，结果出事了。(*-in*) **～ına yıkmak** 使烦恼，使厌烦；使负责一项艰难的工作：Bu karmaşık işi benim başıma yıktılar. 他们把这件棘手的事情交给了我。**～ına yular geçirmek** 统治，控制 **～ına zindan etmek** 使活不下去，使无法生存，使陷入困境 **～ında** 居于首位：Öldürücü illetlerin başında kalp hastalıklarının geldiği malûm. 众所周知，心脏病乃致命疾病之首。**～ında akıl bırakmamak** 犯糊涂 **～ında ateş yanmak** ①发高烧 ②陷入困境：İnsanın başında ateşler yanarken nasıl neşeli olur? 人要是有了麻烦，怎么还能乐得起来呢？(*-in*) **～ında beklemek** ①监视，监督，督促，控制 ②伺候，侍奉，照顾，照料，守侯：Mezarının başında iki gece beklediler. 他们在他的坟头守了两夜。(*-in*) **～ında boza pişirmek** 迫害 **～ında bulunmak** ①受尊敬，受尊重 ②领导，率领 ❸在某人旁边：Hastasını muayene ederken başında bulundular mı, hele söz söylediler mi eli ayağı dolaşır ya kalbı bulamaz ya nabzı şaşırır. 当他给病人看病的时候，如果有人站在旁边，尤其是再有人说上几句话，他就会手足无措，要么找不到心脏在哪儿，要么摸不到脉搏。(*-in*) **～ında değirmen çevirmek** (或 **döndürmek**) 由于嘈杂声而使人心烦，滋扰：Üst kattakiler sabaha kadar başımızda değirmen çevirdiler. 楼上的人把我们折腾了一宿。**～ında dert tütmek** 烦恼，不快，伤心，难过，心烦意乱 **～ında dikilmek** 形影不离；纠缠 **～ında dolaşmak** 遇到：Başında dolaşan tehlikeyi görünce tilki usulca aslanın yanına gitmiş. 狐狸一见大祸临头，就悄悄地跑到了狮子身边。**～ında dört dönmek** 围在身边团团转，关注，关心 **～ında durmak** ①监视，监督，督促，控制：Başında durdum; ayakkabılarımı tamir ettirdim. 我看着让他给我修鞋。②伺候，侍奉，照顾，照料 **～ında gezdirmek** 款待；尊重 **～ında kavak yel(ler)i esmek** ①(年轻人)不负责任，贪图享乐 ②心不在焉，想入非非，空想，幻想 **～ında kazan kaynatmak** 骚扰，使不安，使不快 **～ında kışlamak** 赖着不走 **～ında muhabbet yelleri esmek** 爱恋，迷恋 **～ında olmak** ①处于同样困境：Başımda olduğu için parasızlığın ne olduğunu bilirim. 我的处境也不好，因此我知道缺钱花是一种什么滋味。Durumuzunu anlıyorum, çünkü aynı şey bizim de başımızda. 我理解你们的处境，因为我们都一样。②当头，当领导，主持：İşinin başında olduğu için her şey yolunda gidiyor. 你的事由他负责，一切顺利。**～ında seyisleri kalmamak** (奴隶)被解放 **～ında taşımak**

尊敬，尊重 **～ında torbası eksik** 蠢驴，笨蛋 **～ında yaşamak** 和…在一起生活：Kimseyle bir hır gür çıkarmadan çoluğunun çocuğunun başında yaşayıp gitmek istiyor. 他希望与世无争地同老婆孩子生活在一起。**～ından almak** 从头说，从头做，重新开始 **～ında yer vermek** 非常重视；尊重 **～ından aşağı kaynar sular dökülmek** 如同一盆冷水从头上浇下来；心似滚油浇 **～ından aşkın olmak** 很多 (*-in*) **～ından aşmak** 很多：İşim başımdan aşıyor, bir de bunu yaptırmayın. 我的工作很多，你就别再给我添麻烦了。(*-i*) **～ından atmak** ①摆脱纠缠：Mustafayı başlarından atmak yolunu arıyorlardı. 他们正在设法摆脱穆斯塔法的纠缠。②推托 **～ından ayrılmamak** 不离左右，寸步不离 **～ından beri** 从一开始 **～ından bir kazan kaynar su dökülmek** 如同一盆冷水从头上浇下来；心似滚油浇：Başımdan bir kazan kaynar su döküldü sandım. 我觉得如同一盆冷水劈头盖脸浇下来。**～ından büyük halt etmek** (或 **yemek**) 试图做自己力不能及的事，硬着头皮干事，自讨苦吃，干蠢事：Başından büyük haltlar yer bu arkadaş. 这位同事是自讨苦吃。**～ından büyük işlere girismek** (或 **kalkışmak, kalkmak, karışmak**) 试图做自己力不能及的事，硬着头皮干事，自讨苦吃，干蠢事：Başından büyük işe kalktı, başaramadı. 他硬着头皮去做，没能做成。**～ından büyük yalan söylemek** 说大话，吹牛 (*-i*) **～ından defetmek** ①摆脱纠缠 ②推托 **～ından düşmek** 衰落，衰败 **～ından geçmek** 经历：～ından iki evlilik geçen genç bir kadın 一位结过两次婚的年轻女人 Adamcağız evine dönmüş, akşam arkadaşlarıyla buluşup başından geçeni onlara da anlatmış. 他回到住处，晚上遇见同事，也向他们讲述了这番经历。Son günlerde başından geçen olaylar sebebiyle sinirleri alt üst olmuştu. 最近几天遇到的几件事情搞得他心神不安。**～ından gitmemek** 摆脱不了烦恼 **～ından kalkmak** 为了休息而推脱一件事情 **～ından kaynar su dökülmek** 如同一盆冷水从头上浇下来；心似滚油浇：Onu görünce başımdan kaynar sular döküldü. 我一看见他，如同一盆冷水劈头盖脸浇下来。Öğretmen çocuğun yaptıklarını anlatırken, annesinin başından kaynar sular dökülüyordu. 老师把那孩子干的事说了一遍，他母亲一听如同一盆冷水浇下来。(*-i*) **～ından kesmek** 推托 **～ından korkmak** 担惊受怕，提心吊胆：Seni bana ısmarlayıp gittiler. Başımdan korkarım. 他们把你交给我就不见踪影了，我好害怕。Yönetici başından korktu, bu kanunsuz işi yapmadı. 那当官儿的怕出事，这非法的事他没做。**～ından nikâh geçmek** 结婚 (*-i*) **～ından savmak** 找借口摆脱纠缠，敷衍了事，搪塞：Bize, kendisine yatacak bir yer bulmamız için yalvardı. Onu başımızdan savamadık. 他再三要求借宿，烦死我们了！Yoksa başımdan savmak için akla karayı mı seçeceğim? 难道我要费尽周折找借口才能甩掉他不成？(*-in*) **～ından sevda geçmek** 曾经爱过 (*-in*) **～ını adamak** 视…为生命，为…而献身 (*-in*) **～ını ağrıtmak** ①使头痛：Bu koku başımı ağrıttı. 这气味熏得我头疼。Sokağın har gürü başımı ağrıttı. 街上的嘈杂声搅得我头疼。②使烦恼，困扰，使伤脑筋：Ah affedersiniz efendim başınızı ağrıttım. 啊！对不起，先生！打搅了！Başınızı ağrıtmayayım. 说来话长，一言难尽哪！Böyle başımı ağrıtma. 你别再这样烦我了，好不好！Bütün bu meseleler başımı ağrıttı. 所有这些问题使我大伤脑筋。(*-in*) **～ını alıp gitmek** (或 **kaçmak**) ①抽身离去，不辞而别：Aman zaman demeye kalmadan başını alıp gitti. 他一句求饶的话也没说，扬长而去。O çarçabuk bezdi, başını alıp gitti. 她很快就厌倦了，不辞而别。②逃跑：Gel başımızı alıp uzaklara gidelim. 来！我们逃吧，逃得远远的。(*-den*) **～ını almak** 自由，解脱，抽身，摆脱：Dertten başını alamıyor. 他老是摆脱不了烦恼。Eşek de işlerin yolunda olmadığını sezmiş, başını alıp çıkmış. 这头驴也感觉到大事不妙，就调头逃跑了。İşten başımı alamıyorum ki sizi arasın. 我实在脱不开身，让他去找您吧！(*-in*) **～ını arkaya çevirmek** 回头：Kız yürürken, büyük bir korku duyuyormuş gibi başını ikide bir arkaya çeviriyordu. 姑娘一边走，一边回头，似乎很害怕。(*-in*) **～ını ateşlere yakmak** 使非常烦恼 (*-in*) **～ını bağlamak** ①使订婚，使结婚 ②约束，使走正道，使浪子回头：Kocana göre bağla başını, harcına göre pişir aşını. 【成】见机行事，量入为出，量力而行。(*-in*) **～ını beklemek** 看护，守护，守侯：Ali Bey'in hastalığında her gece birimiz başını beklemiştik. 在阿里先生生病期间，我们每天夜里都有一个人守在旁边。(*-in*) **～ını belâya sokmak** 使不幸，使受灾；滋扰，打扰：Çekil git buradan, başımı belâya sokma. 出去，别在这儿烦我！Söylediğim doğrudur ama yazamam, başımı belâya sokamam. 我说的是实话，但我不会写下来给自己

找麻烦。(*-in*) **～ını belâya uğratmak** 使不幸，使受灾；滋扰，打扰 (*-in*) **～ını bir yere bağlamak** 安置工作，使就业 (*-in*) **～ını boş bırakmak** 放任，使自由 (*-in*) **～ını çatmak** (用头巾、布条等)勒头止头痛 (*-in*) **～ını çevirmek** 回头：Kız bir aralık başını çevirdi. Adamı görünce, hizmetçisine daha çabuk yürümesini söyledi. 姑娘偶尔一回头，看见了这个人，让丫鬟快走。(*-in*) **～ını derde salmak** 惹麻烦；自生烦恼 **～ını derde sokmak** 使不幸，使受难；滋扰，打扰 (*-in*) **～ını derde uğratmak** 使不幸，使受难；滋扰，打扰：Sus. Başımı derde mi uğratacaksın? 闭嘴！难道你要给我找麻烦不成？(*-in*) **～ını dik tutmak** 维护尊严：Başını dik tut. 你抬起头来！(*-in*) **～ını dinlemek** 在安静的环境中休息：Biraz uzaklara gitmek, yalnız kalıp başını dinlemek istedi. 他想走得远一点儿，独自一人安安静静地休息休息。(*-in*) **～ını döğmek** 后悔，伤心 (*-in*) **～ını eğmek** ①低头不语：Onların hepsini dile getirerek sırların söyletiyor, onlar başlarını eğiyorlar. 他让他们开口说出他们的秘密，他们全都低头不语。②低头认错：Ağlayıp başını eğdi, arkadaşlarından kendisini bağışlamalarını dileyip dua etti. 他哭着低下了头，乞求同伴们的宽恕。(*-in*) **～ını ezmek** 斩草除根，防范于未然 (*-in*) **～ını gözünü yarmak** ①殴打，打得鼻青脸肿：Ali, Mehmet'e temiz bir dayak atmış, başını gözünü yaramış. 阿里把穆罕默德狠狠地打了一顿，打得他鼻青脸肿。Murat Bey aralarına girmemiş olsaydı boğaz boğaza dövüşeceller, birbirlerinin başını gözünü yaracaklardı. 要不是穆拉特先生拦住，他们就打起来了，非打得头破血流不可。②【转】把一篇文章念得磕磕巴巴：Başını gözünü yararak okuduğu parçaladan kimse bir şey anlamamıştı. 他念得磕磕巴巴，谁也不明白他都念了些什么。③【转】把事办砸，未把事做好：Yemeği başını gözünü yararak yapmış, mutfak darmadağınık olmuş. 他把饭给做砸了，厨房内一片狼籍。(*-in*) **～ını gün, ayağını yer yemek** 面朝黄土背朝天 (*-in*) **～ını her deliğe sokmak** 非常好奇，好奇心强 (*-in*) **～ını hırkaya çekmek** 隐居，退隐 (*-in*) **～ını iki eliyle tutmak** 感到遗憾，感到难过，感到忧伤 (*-in*) **～ını istemek** 要某人的脑袋，要某人的命 (*-in*) **～ını kaldırmak** 抬头：Alice başını kaldırıp baktı, yukarısı kapkaranlıktı. 艾丽丝抬头一看，上面一片漆黑。İşinden başını kaldırıp bir yere gidemedi. 他忙得不可开交，哪儿也没去成。(*-in*) **～ını kaldır(a)mamak** ①头也不抬地工作，不停地工作：Bütün gün başımı kaldırmadan okudum. Boynum tutulmuş gibi. 我头也不抬地看了一整天书，脖子好象都僵了。②抱病卧床，病得起不来床 (*-in*) **～ını kanadına çekmek** 诸事不问沉溺于自己的世界 (*-in*) **～ını kaşımaya eli değmemek** 忙得不可开交，非常忙 (*-in*) **～ını kaşımaya vakti bulamamak** 忙得不可开交，非常忙：Bugünlerde başımı kaşımağa vakit bulamıyorum. 我最近忙得不可开交。(*-in*) **～ını kaşıyacak vakti olmamak** 忙得不可开交，非常忙：Büyük babanın artık başını kaşıyacak vakti yoktur. Kâh çocukları kırda oynamaya götürüyor. Kâh onlara ocak başında masallar söylüyor. 老爷爷成天忙得不亦乐乎，有时带孩子们到郊外去玩，有时围着火炉给孩子们讲童话故事。(*-in*) **～ını kaydetmek** 掉脑袋：O adam hâlâ sağ; ama başını kaybedecek kadar ağır bir suç altında. 那个人还活着，可是他犯了杀头之罪。(*-in*) **～ını kesmek** 固执己见，坚持认为，坚持：Yalancılığını bir defa anladım, bundan sonra başımı kessen sana inanmam. 我已经认清了你的骗子嘴脸，今后你就是说破了天，我也不会相信你了。İştahım yok dedi, artık başını kesseler sofraya gelmez. 他说他没胃口，他们就是说破天，他也不会来吃饭。(*-in*) **～ını koltuğunun altına almak** 把脑袋夹在胳肢窝里；豁出性命干某事 (*-in*) **～ını koparmak** 砍头 (*-in*) **～ını kurtarmak** ①死里逃生，保命：Ne istersen yaparım. Elverir ki şu belâlardan başımızı, kurtaralım. 你让我怎么干，我就怎么干，只要我们能够从这场灾难中死里逃生。②能够维持生计，能够养活自己 (*-in*) **～ını narâ yakmak** 使遭受重大损失；使懊恼 **～ını okutmak** 为某人祈祷使之摆脱病痛 (*-in*) **～ını omuzları arasına çekmek** 缩脖子：Başını omuzları arasına çekmiş, rüzgârın etkisiyle arada bir sendeleyerek yola düzüldü. 他缩着脖子，被风吹得踉踉跄跄地上路了。(*-in*) **～ını ortaya koymak** 豁出命来干某事 (*-in*) **～ını önüne eğmek** 羞得抬不起头来：Esen Hanım bu kaynar sözlerin altında morardı. Başını önüne eğdi. 几句滚烫的话，说得艾森太太面红耳赤，羞得抬不起头来。(*-in*) **～ını sallamak** ①点头同意 ②摇头不同意 **～ını savurmak** (船头)顶风 **～ını secdeye koymamış** 不敬神的，不信神的 (*-in*) **～ını sokmak** 找到一个藏身之处，有安身之处：Sonunda başını sokabileceği küçük bir ev aldı. 最后他买了一所小房子安身。Ne

olsa yeriz, nasıl olsa başımızı sokup yatacak bir yer buluruz. 我们随便吃点什么，不管怎样，我们得找一个安身的地方，睡上一觉。Gelmiş buraya, başını sokacak, ekmeğini kazancak bir yer bulmuş, hiç bunu teper mi? 他来到这里找到了一个落脚谋生的地方，当然不会放弃。(*-in*) **～ını taşa vurmak** ①悔之不及，后悔得用头撞墙 ②忧郁，忧伤，忧愁，痛苦 (*-in*) **～ını taşla döğmek** 悔之不及，后悔得用头撞墙 (*-in*) **～ını taşlara çarpmak** 悔之不及，后悔得用头撞墙 (*-in*) **～ını taştan kurtarmak** 拯救，救命 (*-in*) **～ını taştan taşa vurmak** 悔之不及，后悔得用头撞墙 (*-in*) **～ını toplamak** (女人)梳理头发 (*-in*) **～ını uçurmak** 砍某人的头 (*-in*) **～ını vermek** 抛头颅，牺牲，献身 (*-in*) **～ını vurmak** 砍头：Bunun üzerine hiç acımaksızın oğlanın başını vurmuşlar. 因此，他们无情地砍掉了小伙子的脑袋。(*-in*) **～ını yakmak** 使处于困境；陷害 (*-in*) **～ını yapmak** (女人)梳理头发 (*-e, -in*) **～ını yaptırmak** (女人)去发廊做头发 (*-in*) **～ını yarıp gözünü çıkarmak** 殴打，打得鼻青脸肿 (*-in*) **～ını yarmak** 打破脑袋，打得头破血流 (*-in*) **～ını yemek** ①使陷入困境，使受重创：Sen bu gidişle kendi başını yersin. 你这是作茧自缚。②致死：Bu çocuğun başını yiyen sen değil misin? 这孩子难道不是你害死的吗？(*-in*) **～ının altında** 在某人的枕头下 (*-in*) **～ının altından çıkmak** 是某人策划的，是某人捣的鬼：Anlaşıldığına göre bu iş, Ali'nin başının altından çıkmıştı. 看来，这事是阿里捣的鬼。Samimî gibi görünür ama aldanmayın: Her kötülük onun başının altından çıkar. 他看起来忠厚老实，可是你们别上当，他什么事儿都干得出来！(*-in*) **～ının belâsını bulmak** 恶有恶报 (*-in*) **～ının çaresine bakmak** 自己的事自己做，自救：Herkes başının çaresine baksın! 每个人自己的事要自己办。**～ının derdi** 烦心的人，磨人的人(尤指孩子) (*-in*) **～ının derdine düşmek** ①烦恼得顾不上其它的事 ②不顾一切地逃命 (*-in*) **～ının dikine gitmek** 自以为是，固执己见 (*-in*) **～ının etini yemek** 唠唠叨叨让人烦，死命纠缠：Anaları başımın etini yiyor. 孩子他妈的唠叨让我心烦。Bisiklet almak için bizim oğlan bir senedir başımın etini yiyiyor. 一年来我儿子一直缠着我给他买一辆自行车。**～ının gözünün sadakası** 为驱灾或防灾而捐的物品或作出的牺牲 **～ının üstünde taşımak** 敬重，尊重 **～ının üstünde yeri olmak** ①受尊敬，受尊重：Sizi her zaman bekleriz. Her zaman başımızın üstünde yeriniz olduğunu unutmayınız. 我们永远等着您，您不要忘记了，您永远是我们敬重的人。②率领，领导 **～ıyla oynamak** 玩命地做事，冒着生命危险做事 **～ta gelmek** ①领先：İpekçilikte Shanghai başta gelir. 上海的纺织业居于领先地位。②居于主要地位：Başta gelen gıdalar arasında süt vardır. 主要的食品中有牛奶。**～ta gitmek** 领先：5 numaralı yarışmacı başta gidiyor. 5 号选手正在领先。**～ta akıl olmamak** 不走运：Akıl olmayınca başta, ne kuruda biter, ne yaşta. 【成】人要是不走运，喝凉水都塞牙。**～ta kalmak** 纠缠 **～ta taşımak** 非常敬重，非常尊重 **～tan** 从头起，重新，再一次：Meseleyi baştan anlatayım. 我重新阐述一下这个问题。**～tan aşağı** 从上到下，从头到尾，完完全全：Baştan aşağı demir kuşaklı bir yiğit ata binmiş. 全副武装的勇士上了马。Mektubu baştan aşağı okumuş. 他从头到尾把信读了一遍。**～tan aşağı bir kova sıcak su dökülmek** 如同一桶凉水劈头盖脸浇下来 **～tan aşağıya** 从上到下，从头到脚，完完全全：Bu genç adamı baştan aşağıya süzdü. 他把这个年轻人从头到脚打量了一番。**～tan aşkın** 很多，过分 **～tan aşmak** 很多 **～tan ayağa** 从上到下，从头到脚，完完全全：Beni şehre götürdü, baştan ayağa giydirdi. 他把我带到城里，把我从头到脚打扮一新。**～tan azmak** 摆脱控制 **～tan ～** 最好的 **～tan ～a** ①从一端到别一端：Ülkeyi baştan başa geçti. 他从国家这一端走到了另一端。②完全，全部，彻底，彻头彻尾：Adamcağız ölmüş; oğulları gömülü bir kap altın var sanarak bağı baştan başa kazmışlar. 他死了；他的儿子们以为底下埋的是一罐金子，把葡萄园挖了个遍。Köy baştan başa bir çamur deryası hâlini alır. 整个村子完全变成了一个烂泥塘。Söyledikleri baştan başa yalan. 他的话是彻头彻尾的谎言。**～tan ～a gitmek** 贸然行事 **～tan bulmak** 船头搁浅 (*-i*) **～tan çıkarmak** 使误入歧途，教唆，引诱，勾引；玷污：Onu da sen baştan çıkardın. Onu artık senden başka kişiyle evlendiremem. 你又玷污了她，我已无法把她嫁给他人。Perihan adında bir bayan, güveyi dans arasında ayartıp baştan çıkarmış. 一个名叫佩莉罕的女人在跳舞时勾引新郎官。(*-i*) **～tan çıkarmaya kurt masalı okumak** 使误入歧途，教唆，引诱，勾引；玷污 **～tan çıkmak** 道德败坏，学坏 **～tan inme** 突然降临的：～tan inme belâ 突然降临的灾祸

～tan kalmış (或 **kalma**) 别人用过的，旧的 **～tan kara etmek** ①(船)搁浅；冲滩 ②受挫，因失败而不知所措 **～tan kara gitmek** 不计后果而蛮干 **～tan kaynar sular dökülmek** 如同一盆冷水浇下来 **～tan savma** ①漫不经心地，敷衍了事地 ②漫不经心的，敷衍了事的：Bizim baştan savma işe gelmediğimizi bilirsin. 你要知道，我们不容忍做事漫不经心。(*-i*) **～tan savmak** 找借口摆脱纠缠，敷衍了事，搪塞 **～tan soğuk sular dökülmek** 如同一盆冷水浇下来 **～tan sona** 从上到下，从头到脚，完完全全 **～tan tırnağa** 从上到下，从头到脚，完完全全 ◆**Baş ağır gerek, kulak sağır.** 做人要有主心骨，流言蜚语随它去。**Baş dille tartılır.** 听其言，知其人。**Baş kırılır fes** (或 **körk**) **içinde, kol kırılır yen** (或 **kürk**) **içinde.** 脑袋破了，藏在帽子里，胳膊折了，藏在袖子里；家丑不可外扬。**Baş ol da, eşek** (或 **soğan**) **başı ol.** 无论大小，是官就得利；三年清知府，十万雪花银。**Baş olan boş olmaz.** ①官身不由己。②没有金钢钻，不揽瓷器活。**Baş nereye giderse, ayak da oraya gider.** 上行下效。**Baş üstüne**！是！遵命！**Başa gelen çekilir.** 既来之，则安之。**Başa gelmeyince bilinmez.** 饱汉子不知饿汉子饥。**Başa yazılan gelir.** 人之命，天注定。**Başın** (或 **başı, başınız**) **sağ olsun**！望节哀顺便。**Başına vur, ağzından lokmasını al.** 一脚踹不出个屁来；老实本分。**Başında paralasın.** 总提所做过的好事惹人厌。

baş[2] *is.* 【旧】小脓包

başağaç *is.* 横切过的显现年轮的树桩

baş ağırlık *is.* 〈体〉(拳击或摔交运动员)重量级(81 千克以上级)

baş ağrısı *is.* ❶头痛 ❷烦恼，厌烦 ◇～ **olmak** 使烦恼，使厌烦 ～ **vermek** 使烦恼，使厌烦 ～ **yapmak** 使头疼：Kokteylde yorulmuştum, içtiklerim de baş ağrısı yapmıştı. 我在鸡尾酒会上很累，喝下的酒使我头痛。

Başak, -ğı *is.* 〈天〉角宿一(室女座α星)

başak, -ğı *is.* ❶穗：Başaklar sararmağa başlayınca tarla işleri arttı. 穗一开始变黄，地里的活就多了。❷【俗】收完之后遗漏的谷物和水果 ◇～ **bağlamak** 吐穗，抽穗 ～ **çekmek** 选做种子用的穗头 ～ **toplamak** 拾穗或拾水果 ～ **tutmak** 吐穗，抽穗：Ekin başak tutmuş. 庄稼吐穗了。

başakçı *is.* 拾穗人或拾水果的人

başaklamak (*nsz*) 【俗】拾穗；拾水果

başaklanmak (*nsz*) 吐穗，抽穗：henüz başaklanmış ekinler 刚抽穗的庄稼

başaklı *s.* ❶有穗的(农作物) ❷后端呈穗状的(箭)

başal *s.* 主要的，基本的，根本的

baş altı *is.* ❶〈体〉摔交手的次重量级 ❷〈海〉船长舱或船员舱

başarı *is.* 成功；成就；成绩：Reşat Bey doçentlik sınavını başarıyla vermiş, şimdi de profesör olmak için hazırlanıyordu. 雷沙特先生已经成功地通过了副教授考试，正在准备晋升教授。◇～ **göstermek** 完成；成功：Yarışmada başarı göstererek kupayı kazandı. 他在比赛中获胜，赢得奖杯。～ **kaydetmek** 获得胜利，取得成功 ～ **sağlamak** 成功，取得成就：Girdiği işlerde başarı sağlayamaması sebebiyle yeni bir işe girmekten gözü korkuyordu. 他一件事情也没办成过，因此不敢去揽新的事。**～ya ulaşmak** 完成，成功：O güzelim kitabı iç etmek için çok uğraştı ama başarıya ulaşamadı. 为了偷到那本漂亮的书，他费尽了心机，但是未能得手。Meram ederseniz bu işte de başarıya ulaşabilirsin. 只要你们想干，这件事你们也能干成。

başarıcı *s.* 有成就的，有成绩的；幸运的，走运的；成功的，顺利的 ◇～ **hamleler** (或 **mesai**) ①顺利的工作 ②富有成效的努力

başarılı *s. ve zf.* ❶有成就的：～ öğretmen 有成就的教师 ❷成功的：～ bir deneme 成功的试验 Sınavı başarılı geçti. 他成功地通过了考试。◇～ **olmak** 获得成功，取得成功：Bahçeye su getirme konusunda kafa patlattı ve başarılı oldu. 为了把水引到园子里来他绞尽了脑汁，终于取得了成功。Oğlunun başarılı olacağına aklı kesti. 他认为他的儿子将会成功。

Eli işte gözü oynaşta olan kişi işinde başarılı olamaz. 心不在焉的人一事无成。

başarılmak (*nsz*) 获得成功：Aya gitmek başarıldı. 登月已经获得成功。Bu plân üç yılda başarılamaz. 这个计划在 3 年中是完不成的。İrade ile en güç işler başarılabilir. 有志者事竟成。Sizin yardımınız olmasaydı, bu iş başarılamazdı. 要是没有您的帮助，这件事是办不成的。

başarım *is.* ❶成功；成就；成绩 ❷〈体〉(运动员的)出色成绩

başarısız *s. ve zf.* 没有成就的；不成功的，失败的：～ bir öğrenci 一个没有成就的学生 ～ bir roman 一部失败的小说 Sporcuları yurt dısından başarısız döndüler. 运动员们从国外铩羽而归。İmtihanın başarısız geçtiği suratının bir karış olmasından belliydi. 他的脸拉得有一尺多长，看来考试没考好。

başarısızlık, -ğı *is.* 不成功，失败

başarmak (*-i*) 顺利完成；获得成功：Bu işi başardı, fakat anasından emdiği süt burnundan fitil fitil geldi. 这件事情他成功了，但也费了好大的力气。Bu işi el ele başardılar. 他们携手成功地完成了此项工作。Sınavı başarak sınıfı geçti. 他考试通过，获得升级。

başasistan [ba'şasistan] *is.* 首席助理

başasistanlık, -ğı *is.* 首席助理的职位：Başasistan asistanlardan en kıdemlisi seçildi. 最资深的助理被选为首席助理。

başat *s.* 支配的，统治的，主导的：～ karakter 〈生〉显性特征

başatlanmak (*nsz*) 统治，治理；控制，主宰，占优势

başatlık, -ğı *is.* 支配，控制，统治：～ yasası 〈生〉自然选择法则，天择法则，自然淘汰法则

başbakan [ba'şbakan] *is.* 总理，首相，首席部长 ◇～ **yapmak** 任总理，任首相，任首席部长

başbakanlık, -ğı [ba'şbakanlık] *is.* ❶总理(或首相、首席部长)职位 ❷总理府，首相官邸：Basbakanlıkta bir işi olduğunu söyledi. 他说他在总理府任职。

başbaşalık, -ğı *is.* ❶双人椅 ❷两件套的茶具

başbuğ *is.* ❶总司令；总指挥官，司令官 ❷(童子军的)辅导员 ❸【谑】领导，上司，头头

başbuğday *is.* 优质小麦

başçavuş [ba'şçavuş] *is.* 〈军〉军士

başçavuşluk, -ğu *is.* 军士衔

başçı *is.* ❶工头：Bin işçi, bir başçı. 【成】鸟无头不飞。❷卖生熟牛羊头的人

başçık, -ğı *is.* 〈植〉花药，花粉囊，花的雄蕊

başdanışman [ba'şdanışman] *is.* 首席顾问

başdizgici [ba'şdizgici] *is.* 排字工人的领班

başefendi [ba'şefendi] *is.* 【旧】国家部门中的资深职员，第一秘书

başeksper [ba'şeksper] *is.* 一流专家

başeser [ba'şeser] *is.* 杰作，名作，代表作，经典之作

başeski [ba'şeski] *is.* ❶最资深者 ❷〈史〉在皇宫和官邸里服务的最老者；老奴，老仆

başgardiyan [ba'şgardiyan] *is.* 看守长，典狱长

başgarson [ba'şgarson] *is.* (饭馆、旅馆中的)领班

başgarsonluk, -ğu *is.* ❶领班职务 ❷领班的工作

başgedikli [ba'şgedikli] *is.* 〈军〉军士长

başhakem [ba'şhakem] *is.* 〈体〉裁判长，主裁判

başhekim [ba'şhekim] *is.* 主任医生

başhekimlik, -ği *is.* ❶主任医生的职责(或资格、职位) ❷主任医生的办公室

başhemşire [ba'şhemsıre] *is.* 护士长

başhemşirelik, -ği *is.* 护士长的职位(或资格、职责)

başıboş [başı'boş] *s.* ❶不依赖某人或某物的：～ köpek 野狗 Başıboş yaşayışa alışkın değildir. 他不习惯于独立生活。❷无拘无束的，自由自在的，随意的；放肆的，放纵的：Dağdan başıboş inen su, tarlayı kökünden söküp denize götürer. 从山上奔腾而下的大水冲毁了田地，把泥土带入大海。❸闲散的，游手好闲的，无所事事的 ◇(*-i*) ～ **bırakmak** 放任，使无拘无束，使自由自在，使为所欲为；娇纵：Çocuklarını başıboş bırakan aileler bunun cezasını er geç çekeceklerdir. 养而不教，后患无穷。Başıboş bırakılmış kedi ve köpekler semt sakinleri için tehlikeli olmaya başlamıştı. 野狗野猫已开始危及居民区的安宁。～ **dolaşmak** 闲逛：El ele vererek yan yana başıboş dolaştılar. 他们手拉手肩并肩，到处闲逛。Günün birçok saatlerinde dar sokaklarda başıboş dolaşırdı. 他每天都在狭窄的胡同里闲逛很长时间。～ **kalmak** 自由自在，不受管束

başıboşluk, -ğu 无拘无束，自由自在，随心所欲；放肆，闲散

başıbozuk, -ğu [başı'bozuk] Ⅰ *is.* ❶非正规军：～ savaşçı 游击队员；〈史〉自由射手 ❷非军人，军队文职人员 ❸乌合之众 Ⅱ *s.* 混乱的，杂乱无章的：～ alay 乌合之众

başıbozukluk, -ğu *is.* ❶非正规军 ❷非军人身分，军队文职人员身分 ❸无秩序，无纪律

başı kabak Ⅰ *s.* 秃头的，秃顶的 Ⅱ *zf.* 光着头地，不戴帽地

başın *s.* 基本的，根本的，主要的

başıngan *s.* 固执的，执拗的

başınmak (*nsz*) 固执，执拗；倔强

başimam [ba'şimam] *is.* 大阿訇

baş iskeleti *is.* 颅骨，脑壳，头盖骨，骷髅头

başka Ⅰ *s.* ve *is.* ❶另外的，其他的，别的；其他人，别人：Bu dükkânda aradığmızı bulamadık, başka dükkâna bakalım. 在这个商店没有找到我们要找的东西，我们去别的商店看看。O da yaşını başını aldığına göre (on altısına girmiş bulunuyor) başkaları gibi yapmalı. 他已经长大了（16 岁了），该像别人一样去干活。O adam kazıkçıdır, başkasına git! 那个人卖东西净坑人，你还是去其他地方吧！❷与众不同的，特别的，奇特的，另类的：O, başka adamdır. 他这个人很特别。❸【俚】吉普塞人 Ⅱ *e.* (*-den*) 除…之外：bundan ～ 除此之外 Beijing'den başka Sanghai'ya da gitti. 除北京外，他还去了上海。Bunu sizden başka herkes bilir. 除您之外，每个都知道这件事。◇～ ～ 各种各样的；不同的：onlar da başka başka ve asla hiç uymayan birtakım şeyler söylediler. 他们也谈了一些，可是各不相同，千奇百怪。～ **bir havayı çalmak** 唱反调 ～ **biri** 另外一个人，别人 ～ **tabirle** 换言之，换句话说 ～ **türlü** 按另一种方式：Başka türlü yapamazdım. 我不能另行其事。(*-in*) ～ **yapacak işi kalmamak** 手足无措：Derdine yanmaktan başka yapacak işi kalmamıştı. 他张口结舌，手足无措。◆**Başka işin yok mu?** 【俗】你这是吃饱了撑的，关你什么事？**Başkasına kötülük için düzen kuran, kendi kuyusunu kazmış olur.** 搬起石头砸自己的脚。

başkaca [başka'ca] Ⅰ *zf.* 另外，此外 Ⅱ *s.* 稍有不同的：Bugün rengi biraz başkaca gibi geliyor. 今天颜色似乎有点不一样。Onu biraz başkaca gördüm. 我认为那个稍有差异。Şimdilik bu dediklerimden başkaca bir şey yok. 当前我说过的这些话还没有任何变化。

başkacılık, -ğı *is.* 利他主义

başkahraman [ba'şkahraman] *is.* 〈文〉主要人物

başkalaşım *is.* 〈地〉变质

başkalaşma *is.* ❶ başkalaşmak 的动名词：Böcekler, yaşantılarını tamamlayıncaya kadar türlü başkalaşmalar geçirirler. 昆虫在结束生命之前经历各种变态。❷〈语〉(音的)异化

başkalaşmak (*nsz*) ❶变化，改变，转化，转变：Zamanımızda her şey başkalaştı. 当今，一切都发生了变化。❷变形，异化，变态 ❸【转】变坏 ❹变得心烦意乱：O haberi alınca başkalaştı. 他一得到消息，情绪一下子坏透了。

başkaldırıcı *s.* 无赖汉

başkalık, -ğı *is.* ❶差异，不同，异常：Ayının durumunda bir başkalık olduğunu hemen sezmiş. 他立刻发现熊的情况有些异常。Burasının ışığında ve havasında bile bir başkalık vardı. 甚至这里的光线和空气都与众不同。❷变化：Sende bir başkalık görüyorum. 我看你有了变化。

başkan *is.* ❶长，首领；主席，总统，委员长，会长：belediye ～ı 市长，(大城市的)区长 duruşma ～ı 法庭庭长 hükûmet ～ı 政府首脑，总理，首相 mahkeme ～ı 法院院长 ❷元首，总统 ◇～ **vekili** 代主席，代总统，代理委员长 ～ **yardımcısı** 副主席，副总统，副委员长

başkanlık, -ğı *is.* ❶主持，领导，率领：Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kurulu olanğanüstü hâl ilân edebilir. 在总统主持下举行会议的内阁可以宣布紧急状态。❷主席职务，总统职位，委员长职务；主席官邸，总统官邸，委员长官邸：～ makamı 主席官邸，总统官邸，委员长官邸 ◇～ **etmek** 主持，率领 ～ **konferansi** 议会主席团会议，委员长会议

başkası *is.* 另一个，他人，别人：Bunu istemem, başkasını isterim. 我不要这一个，我要另一个。Bu işe başkasını karıştırma. 不要让他人插手此事。O çok yüklü, bu işi başkasına verelim. 他的事太多，我们把这一工作交给别人吧。◇～**nın eliyle yılanı tutmak** (假手他人)火中取栗；损人利己

başkâtip [ba'şkâtip] *is.* 第一书记；一秘

başkâtiplik, -ği *is.* 第一书记的工作(或职位、资格)；一秘的工作(或职位、资格)

başkent [ba'şkent] *is.* 首都：Çin başkenti Beijing'dir. 中国的首都是北京。Türkiye başkenti Ankara'dır. 土耳其的首都是安卡拉。

başkesit [ba'şkesit] *is.* 横切面，横断面，横剖面

başkilise [ba'kilise] *is.* 大教堂

başkişi [ba'şkişı] *is.* 〈文〉主角，主人公，主要人物

başkomutan [ba'şkomutan] *is.* 总司令，总指挥

başkomutanlık, -ğı *is.* ❶总司令部；总指挥部 ❷总司令的职位(或职权)，总指挥的职位(或职权)

başkonakçı [ba'şkonakçı] *is.* 〈动〉定居宿主，第一寄主

başkonsolos [ba'şkonsols] *is.* 总领事

başkonsolosluk, -ğu *is.* 总领事职务；总领事馆

başköşe [ba'şköşe] *is.* 为要人安排的座位 ◇～**de ikram görmek** 被待如上宾 ～**ye kurulmak** 坐到为要人安排的座位上 ～**ye oturmak** 尊重，尊敬

başkumandan [ba'şkumandan] *is.* 总司令，总指挥

başkumandanlık, -ğı *is.* ❶总司令部，总指挥部 ❷总司令的职位(或职权)，总指挥的职位(或职权)

Başkurt Ⅰ *öz.is.* 巴什基尔人(居住在乌拉尔山脉地区的突厥人) Ⅱ *s.* 巴什基尔人的

Başkurtça [başku'tça] *öz.is.* 巴什基尔语

başlâhana [ba'şlâhana] *is.* 〈植〉圆头的甘蓝，卷心菜，洋白菜(*Brassica oleracea*)

başlamak (*-e*) ❶着手，开始：Kitabı okumaya başladım. 我开始读书。❷ (*nsz*) 开始，开头，开演：Okul bugün başladı. 学校今天开学。Konferans başlıyor. 会议就要开始了。Filim saat kaçta başlıyor? 电影几点开演？❸呈现，显现，出现：Kış başladı. 冬天来了。Tepeyi aşınca yemyeşil bir ova başladı. 翻过山头，一片翠绿的大草原便出现在眼前。❹采取不受欢迎的行为：Çocuk gene başlama. 这孩子，别再闹了！Komşudaki gramofon başlıyor. 邻居的唱机又开始响起来了。❺被建立：Ahmet'le aramızda sıkı bir ahbaplık başladı. 我和艾哈迈德建立了亲密的友谊。

başlangıç, -cı *is.* ❶开始，开端，开头：iyi bir ～ 良好的开端 Gezimiz başlangıçta çok iyi geçti.

我们的旅行开始时倒是一帆风顺。Bu *evde* başlangıcından bitimine kadar dirlik düzenlik hiç bozulmamıştı. 这一家人一向和睦美满，从未发生过问题。❷〈文〉开头语，序言 ◇～ **noktası** ①起点，出发点 ②〈数〉原点

başlanılmak (*-e*) 开始

başlanmak (*-e*) ❶ başlamak 的无主态：Okula başlandı. 开学了。Koşuya başlandı. 赛跑开始了。❷ (*nsz*) 出现，发生：Soğan başlandı. 葱长出来了。

başlatılmak (*nsz*) başlatmak 的被动态

başlatmak (*-i*, *-e*) ❶ başlamak 的使动态：Oyunu geç başlattılar. 他们把演出推迟了。❷使说不好听的，招惹：Şimdi beni başlatma, Yoksa çok *söyleyeceklerim* var. 现在别招惹我，不然我可有的说。

başlayıcı *s. ve is.* 初学的；初学者

başlayış *is.* başlamak 的动名词：Bu işe başlayış iyi oldu. 这件事头开得不错。

başlı *s.* ❶有头的：～ taze soğan 大头葱 düz ～ çivi 平头钉子 yuvarlak ～ çivi 圆头钉子 kırmızı ～ kibrit 红头火柴 ❷冒尖的，满满当当的 ❸主要的，重要的：*en* ～ *mesele* 最主要的问题 ❹【转】骄傲的，傲慢的，趾高气扬的

başlı başına *s. ve zf.* 独立的，单独地，独特的：～ bir hâdise 孤立的事件 bütün *meseleleri* ～ çözme hakkı 自行处理所有问题的权利 Kentlerde gecekondu sorunu başlı başına bir problem. 城市中的棚屋问题是一个独特的问题。◇～ **buyruk** 我行我素的

başlıca [ba'şlıca] *s. ve zf.* 主要的，最重要的：～ rol 主角 İstanbul Türkiye'nin başlıca şehridir. 伊斯坦布尔是土耳其最重要的城市。Başlıca düşüncem derslerimdir. 我最担心的是我的功课。

başlık, -ğı *is.* ❶头饰，帽子；风帽，兜帽；头盔，钢盔：çelik ～ 钢盔 Başlığı kulaklarını örtüyor. 他的帽子把耳朵都罩上了。Küçük çocuklar da kıpkırmızı başlıklarla buz üstünde kayıyorlardı. 小孩子们也戴着红帽子在冰上滑冰。❷领导的身份，领导的地位：Başlık *etmek* kolay değildir. 当头不易。❸陪嫁钱，嫁妆；彩礼 ❹标题，题目：*gazete* ～ları 报纸的标题 Kalemi aldım *ve* kâğıda yazının başlığını oturttum. 我拿起了笔，在纸上写下了文章的题目。❺柱头，柱顶 ❻辐条接头，轮辐凸缘 ❼(牲口)的笼头 ❽接头；榫头：*ses* ～ı 〈无〉拾音头，拾音器 ◇～ **almak** 收陪嫁钱，收嫁妆 ～ **atmak** 写标题，写篇名 ～ **kaldırmak** 为新娘租镶钻新娘头饰 ～ **koymak** 写标题，写篇名 ～ **vermek** 送陪嫁钱，送嫁妆

başlıkçı *is.* 制售帽子、头盔、头饰的人；租售新娘头饰的人

başlıklı *s.* 戴帽子的；戴头盔的；戴头饰的；有标题的：kırmızı önlüklü, siyah ～ kadınlar 身着红围裙，头戴黑帽子的妇女们

başlıksız *s.* 没戴帽子的；没戴头盔的；没戴头饰的

başmabeyinci [ba'şmabeyinci] *is.* (奥斯曼王宫中的)侍从长

başmak, -ğı *is.* 【旧】鞋子

başmakale *is.* 社论

başmakçı *is.* ❶【旧】鞋匠；鞋商 ❷在清真寺门口为信徒看守鞋子的人

başmakçılık, -ğı *is.* ❶制鞋或卖鞋的工作 ❷(清真寺中)看守鞋的差事

başmaklık, -ğı *is.* ❶〈史〉【旧】奥斯曼帝国时代付给君王女眷的份钱 ❷(在清真寺中)放鞋处

başmal *is.* 本金，资金

başman *is.* ❶名人，显要人物，显贵 ❷〈哲〉至上，首位，优先

başmanlık, -ğı *is.* 统治地位，领导权；领先地位

başmerdiven *is.* 主楼梯

başmisafir *is.* 上宾：Evimizin başmisafiri o. 他是我们的上宾。

başmuallim *is.* (小学)校长

başmubassır [ba'şmubassır] *is.* 【旧】总监，总管

başmuharrir [ba'şmuharrir] *is.* 主编

başmuharrirlik, -ği *is.* ❶主编之职：O yeni Mecmua'da başmuharrirlik ediyordu. 当时他在《新杂志》担任主编。❷主编室

başmuhasebe (阿) *is.* 〈史〉奥斯曼时代主管审计的衙门

başmuhasebeci (阿) *is.* 〈史〉奥斯曼时代主管审计的大臣

başmurakıp, -bı [ba'şmura:kıp] *is.* 总管；总管理员；总检验员；总监督员

başmüdür [ba'şmüdür] *is.* 总经理

başmüdürlük, -ğü *is.* ❶总经理之职 ❷总经理办公室

başmüfettiş [ba'şmüffetiş] *is.* 总监；总检查官

başmüfettişlik, -ği *is.* ❶总监之职 ❷总监室

başmühendis [ba'şmühendis] *is.* 总工程师

başmürettip, -bi [ba'şmürettip] *is.* 排字工工长

baş oda *is.* 客厅

başoyuncu [ba'şoyuncu] *is.* 〈影、剧〉主角，主演

başöğretmen [ba'şöğretmen] *is.* 小学校长

başöğretmenlik, -ği *is.* ❶小学校长之职 ❷小学校长办公室

başörtü, -yü, baş örtüsü [ba'şörtü] *is.* 头巾：Kalın, yeşil bir başörtüsü yüzü ile beraber hemen vücüdünun yarısını kaplamıştı. 绿色的厚巾将她的脸及几乎一半身子都遮住了。

başörtülü [ba'şörtülü] *s.* 戴头巾的： ～ bir kadın 戴头巾的妇女

başpapaz [ba'şpapaz] *is.* 大主教

başpapazlık, -ğı *is.* ❶大主教之职 ❷大主教区

başparmak, -ğı *is.* 大拇指：Şuraya baş parmağını bas dediler, ben de bastım. 他们说在那儿摁个手印，我就照办了。◇**～ını bükmek** 【俚】拦路抢劫，劫道

başpehlivan [ba'şpehlivan] *is.* 摔跤冠军

başpehlivanlık, -ğı *is.* 摔跤冠军称号

başpiskopos [ba'şpiskopos] *is.* 总主教，大主教

başpiskoposluk, -ğu *is.* 总主教头衔，大主教头衔

başrol, -lü [ba'şrol] *is.* 主角

baş sağı *is.* (对死者的亲戚说的安慰话)请节哀！

başsağlığı *is.* 吊唁 ◇**～ dilemek** 吊唁

başsavcı [ba'şsavcı] *is.* 总检察长

başsavcılık, -ği *is.* ❶总检察长之职 ❷总检察长办公室

baş sedir *is.* 〈建〉旧时土耳其住宅房间正面窗前铺有坐垫的高台：Deli kız düğün etmiş, kendi baş sedire geçmiş. 【成】傻丫头出嫁自上门，傻人干傻事。

başsız *s.* ❶没头的，被砍了头的 ❷【转】没有领头的，没有首领的，没有领导的，群龙无首的：Düşman karşısında ordu, başsız bırakılmaz. 军队在对敌作战中不能群龙无首。

başsızlık, -ği *is.* ❶无人领导，无人管理，群龙无首 ❷无政府，无政府状态

başşehir [ba'şşehir] *is.* 首都

başţaban [ba'taban] *is.* 〈建〉(柱顶盘的)下楣；额枋

başţabip, -bı [ba'ştabip] *is.* 主任医生

başţabiplik, -ğı *is.* 主任医生的资格、身份或职务

baş tacı *is.* 倍受尊重的人，倍受喜爱的(人或物) ◇(*-i*) **～ etmek** 非常尊重，非常敬重，非常重视；非常喜爱，赞不绝口：Karısını kadınlığın baş tacı eder. 他对他妻子的贤惠赞不绝口。Doğuda veya batıda hangi memlekete gitse baş tacı edilir, bir şeref misafiri gibi

ağırlanırdı. 他无论是去东方或西方的哪个国家，都会十分受人尊敬，被当作贵宾来接待。

başlak, -ğı *is.* 发起人，创始人，首倡者，倡议者；教唆者，挑拨者

başlan *zf.* 从头开始，重新：Meseleyi bir defa daha baştan anlatayım. 我再重新讲一遍这个问题吧！

başlankara [ba'ştankara] *is.* 〈动〉山雀(*Parus major*)

başlankaragiller *ç.is.* 〈动〉山雀科

başlarda [başta'rda] (意) *is.* 战舰

baş tası *is* 〈解〉颅(骨)，头盖骨

başteknisyen [ba'şteknisyen] *is.* 高级技师

baş ucu *is.* ❶床头：～ kitabı 床头休闲书籍 ～ masası 床头柜 Hastanın başucunda ağladı. 他在病人的床前哭了。❷跟前，眼前 ❸〈天〉天顶：～ dürbünü 天顶仪，天顶筒 ～ noktası 天顶 ～ uzaklığı 天顶距 ～ yağmurları 对流雨 ❹(教堂的)圆室，多角室；休息室 ❺〈建〉檐沟边缘的铅制装饰 ◇(*-in*) **～na dikilmek** 纠缠：Ali gelip baş ucuma dikilmeseydi benim de borcumu ödeceğim yoktu. 要不是阿里来纠缠，我也不会把钱还给他。

başuzman [ba'şuzman] *is.* 首席专家

başuzmanlık, -ğı *is.* ❶首席专家之职 ❷首席专家办公室

başülke [ba'şülke] *is.* 宗主国

başvekâlet [başvekâlet] *is.* ❶总理的职位，首相的职位 ❷总理府，首相府

başvekil [ba'şvekil] *is.* 总理，首相，宰相

başvekillik, -ği *is.* ❶总理的职位，首相的职位，宰相之位 ❷总理办公室，首相府，宰相府

başvurak, -ğı *is.* (党政机关、工会、法院等组织的)级

başvurma *is.* ❶ başvurmak 的动名词：İlk bakışta, tartışmaya giren taraflardan birinin eleştiri özgürlüğüne çiddiyetle başvurmasından daha garip gözüken bir şey olamaz. 争论的一方一再郑重其事地援引批评自由，初看起来，简直难以想象还有什么比这更奇怪的事情。❷诉讼：Hürriyeti kısıtlanan kişi yetkili bir yargı mercine başvurma hakkına sahiptir. 被限制自由的人拥有向有关法院诉讼的权力。

başvurmak (*-e*) ❶请教于，求助于，倾诉于，援引：O bilmediği konuları öğrenmek için ablasına başvuruyor. 他向她姐姐请教不懂的问题。Ben birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı. 我找了好几天，问了好多地方，但毫无结果。❷请示：bir sorunun çözümü için amirine ～ 就某个问题的解决向领导请示 ❸申请：Köylerine okul yapılması için valiliğe başvurdular. 他们向省里申请在村里办学。❹向…叩头，乞求 ❺(鱼)咬钩，上钩

başvuru *is.* 申请，要求，请示，呼吁：Sınavlarda girmek için yaptığım başvuru onaylandı. 我申请参加考试一事已得到批准。

başvurucu *is.* 申请人，请示者

başyapımcı [ba'şyapımcı] *is.* 总制片人

başyapıt [ba'şyapıt] *is.* 杰作，名作，代表作

başyardımcı [ba'şyardımcı] *is.* 首席助手

başyargıcı [ba'şyargıcı] *is.* 〈体〉主裁判

başyasa *is.* ❶法典，法律汇编 ❷规则；规章，章程；标准，准则

baş yaver [ba'şya:ver] *is.* 首席副官，首席随从参谋

başyazar [ba'şyazar] *is.* 主编

başyazarlık, -ği *is.* ❶主编之职 ❷主编室

başyazı [ba'şyazı] *is.* 社论

başyazman [baş'yazman] *is.* 首席秘书

başyazmanlık [baş'yazmanlık] *is.* ❶首席秘书的身份 ❷首席秘书职责

başyıldız [baş'yıldız] *is.* 〈天〉主星

bat *is.* 【俗】❶木楔子 ❷鹅；鸭子 ❸巴特(一道用葱、核桃仁、熟碎麦粒、西红柿、香芹、红辣椒、咸盐拌制裹以叶菜可生食的菜)

batak, -ğı Ⅰ *is.* ❶泥潭，泥沼，沼泽地：İnsan bu kumda, bir batakta gibi yürür, ayağını güç çeker, her adımda bir günlük yol zahmeti duyar. 人走进这种沙漠中就像走在沼泽地中一样，举步维艰，每走一步要费半天的劲儿。❷【转】死胡同，困境 Ⅱ *s.* 【转】收不回来的，有危险的，极坏的，没有希望的：～ iş 没有希望的事，后果严重的事 ～ para 打了水漂的钱 ◇**～a saplanmak** ①陷入泥沼：Araba batağa saplandı. 车陷进了沼泽地里。②【转】进入死胡同，陷入困境 **～tan kurtulmak** 摆脱困境：Ne yapsın ayağı kaldı bir kere; kolay kolay kurtulamıyor bu bataktan. 他可怎么办呢？一失足成千古恨。

batakçı *s. ve is.* ❶惯于不还钱的：Bu adam batakçının biridir, ona sakın para verme. 此人借钱不还，当心！别借给他钱。❷亏了本儿的，赔了钱的

batakçıl *s. ve is.* 〈动、植〉在沼泽生长的

batakçılık, -ğı *is.* ❶欠帐不还：Sen bu batakçılıkla kimseden borç para alamazsın. 你这样老是借钱不还，谁也不会借钱给你。❷亏本儿，赔钱

batak çulluğu *is.* 〈动〉沙锥，田鹬(*Gallinago gallinago*)

batakhane [batakha:ne] *is.* 泥潭，泥坑

bataklı *s.* 泥泞的，满是污泥的，泥浆似的，多沼泽的 ◇**～ ev** 【转】巢穴，贼窝，匪巢

bataklık, -ğı *is.* 沼泽地带，烂泥潭：～ gazı 沼气 Eskiden bu tarlar bir bataklıktı. 从前这些耕地是一片烂泥潭。

bataklık baykuşu *is.* 〈动〉枭(*Asio flammeus*)

bataklık keteni *is.* 羊胡子草属(*Eriophorum*)

bataksal *s. ve is.* 〈动、植〉在沼泽生长的

batar *is.* 【俗】肺炎；阵痛

batarya [bata'rya] (意) *is.* ❶〈军〉炮组；炮台，炮兵连队 ❷〈海〉(舰艇上的)排炮：iskele ～sı 码头炮台 sancak ～sı 右舷炮 ❸(器具等的)一套，一组：banyo ～su 浴室套件 elektrik ～sı 蓄电池组

bateri (法) *is.* 〈乐〉(乐队的全部)打击乐器

baterist (法) *is.* 打击乐器演奏者

batı Ⅰ *is.* ❶西，西面：Odanın pencereleri batıya bakıyor. 房间的窗户是西向的。❷西部地区 ❸西方，西方国家：～ Bloku 西方集团 ～ müziği 西方音乐 Bu yaz bütün batı ülkerlerini dolaştı. 今年夏天他游遍了所有西方国家。❹〈天〉春分点或秋分点 Ⅱ *s.* 西的，西方的，西部的，从西方来的：～ Almanya 西德 evin ～ yüzü 房子的西面

batıcı *is.* 亲西方派，西方派

batıcılık, -ğı *is.* 亲西方，崇拜西方，西方主义

batık Ⅰ *s.* 沉没的；陷进去的：～ gemiler 沉船 ～ gözlü 深眼窝的，眼窝深陷的 Ⅱ *is.* 沉船残骸

batıl [ba:tıl] (阿) *s.* 无根据的，荒诞无稽的；无效的：～ inançlar 迷信 ～ itikat 迷信 ～ evlenme 无效婚姻

batılı *is. ve s.* ❶西方(国家)的，西方人 ❷西方化的，崇尚西方的：～ görüş 西方观点 ～ yaşayış 西方生活方式 ❸低档宝石；低档珍珠

batılılaşmak (*nsz*) 欧化，西方化

batılılaştırmak (*-i*) batılılaşmak 的使动态

batılılık, -ğı *is.* ❶西方，西方国家 ❷西洋式，西洋崇拜，西方化

batım *is.* batmak 的动名词

batın, -tnı (阿) *is.* 【旧】❶腹(部)，肚子 ❷【转】(一)代，(同)辈：O, dördüncu batından dedesi oluyor. 他是第 4 代爷爷。Sekizini batında onların dedeleri birdir. 这 8 代同出一宗。

batınî *s.* 【旧】〈哲〉奥秘的，深奥的，秘密的，秘传的

batıniye [ba:tınıye] (阿) *is.* 〈哲〉秘传的学说，学说中秘传的部分

batırılmak (*nsz*, *-e*) batırmak 的被动态：ikinci Dünya Savaşında birçok gemi batırıldı. 在第二次世界大战中，有许多舰船被击沉。Ticarette elli bin dolar batırıldı. 在交易中损失了 5 万美元。

batırmak (*-i*, *-e*) ❶ batmak 的使动态：Gemiyi batırdılar. 他们击沉了舰船。İki kaptan bir gemiyi batırır. 【成】两个船长开船船准翻。❷损失(本钱)，赔本，折本：Ticarette parasını batırdı. 在交易中他赔了本。❸ (*-i*) 讲人坏话，诽谤：Arkadaşını öyle batırdı ki şaştım. 他如此这般地诽谤他的同事，真令我吃惊。❹ (*-i*) 弄脏，弄污：Üstünü başını batırmış. 他浑身脏兮兮的。❺ (*-i*)【转】毁坏；断送，葬送；杀死，打死：Adamcağızı batırdılar. 他们打死了那个穷小子。Zavallı gençliğini madenlerde batırdı. 可怜的人在矿山断送了青春。

batısal *s.* 西方的，西边的，西部的

batış *is.* batmak 的动名词

bati [bati:] (阿) *s.* 【旧】慢的，重的

batik Ⅰ *is.* ❶蜡防(印花)法 ❷蜡防法印花织物 Ⅱ *s.* 由蜡防法印花织物做成的(衣服)

batisfer (法) *is.* 探深球

batiskaf (法) *is.* 海底观察船，深海观察潜水器

batkamak (*nsz*) 破产

batkı *is.* 破产，崩溃

batkın *is.* ve *s.* 破产的，破产者

batkınlık, -ğı *is.* 破产

batma *is.* batmak 的动名词：Şirketin batması kıllara durgunluk veriyor. 公司的倒闭令人吃惊。

batmak, -ar (*nsz*) ❶沉没：Adamcağızın biri denizde fırtınaya tutulmuş, kayığı batmış. 有一个人在海上遭遇风暴，船沉了。Gemi az kalmış batacakmış. 船几乎就要沉没了。Sandal battı. 小船沉没了。❷(日月星辰)落：Ay battı. 月亮落下去了。Güneş, tepenin ardında batıyor. 日落西山。❸陷入：Zavallı, içine battığı aşk deryasından kendini kurtaramadı. 这可怜的家伙，陷入了情爱的泥潭，不能自拔。❹变污，变脏：Üstüm başım battı. 我的衣服脏了。❺ (*-e*) 刺，扎，戮，刺伤：Elime diken battı. 我的手被刺扎了。Elime kıymık battı. 我手上扎了一个刺。❻ (*-e*) 伤害，使感到不快：Davranışım ona battı. 我的行为伤害了她。Onun her sözü bana batar. 她的每句话都在伤害我。❼ (*-e*) (对不应该引起烦恼的事)使烦恼：Bazı kimselere para batar, sarf edecek yer ararlar. 有些人有钱就烧得慌，总是趸摸着如何花掉它。Size rahat battı galiba? 难道安逸令你烦恼吗？❽破产，倒闭：Böyle hesapsız kitapsız hareket edersen çok çabuk batarsın. 你这么大手大脚，很快会破产的。Şirket battı. 公司倒闭了。❾消失，失踪：Dünya batar mı dersiniz? 您说地球会毁灭吗？Parası battı. 他的钱丢了。◇**bata çıka** 很费力地，极其困难地 **batar söz** 重话，伤人的话 **batıp bulanmak** 陷入灭顶之灾 **batıp çıkmak** 急急忙忙出没于 ◆**Battı balık yan gider.** 随它去吧！任其发展吧！

batman *is.* 【旧】巴特曼(过去的一种重量单位)：Şu güzelim zeytinin batmanını on sekiz mangıra bile almıyorlar. 他们甚至不愿以每巴特曼 18 个铜币买下那种优质橄榄。

Batman *öz.is.* 巴特曼(土耳其省、市)

batonsale (法) *is.* 咸面包棒

batöz (法) *is.* 打谷机，脱粒机

batpazarı *is.* 旧货市场

battal [batta:l] (阿) *s.* ❶报废的，废弃的，没用的：～ kuyu 废弃的井，枯井 Orada sahile

çekilmiş bir battal balıkçı kayığı yan yatmış. 在那里侧躺着一条被拖上岸的报废的渔船。❷比普通尺码大的：～ zarf 大号信封 ◇～ **etmek** 使不能用，使报废，使无效：Evin arka kapısını battal ettik. 我们把房子的后门封死了。～ **olmak** 作废，报废，失效

battaniye [batta:niye] (阿) *is.* 毛毯，毯子：Bana bir battaniye ve yastık daha verebilir misiniz? 您能再给我一条毯子和一个枕头吗？İki battaniye örtünmüş. 他盖了两条毯子。

Batum *öz.is.* 巴统(格鲁吉亚)

batur *is.* 战斗英雄

batyal (法) *is.* ve *s.* 〈地〉(深度约 200 至 2000 米的)半深海(的)

bav *is.* 训练猎狗、猎禽等捕猎

bavcı *is.* 训练猎狗、猎禽等捕猎的人

bavlı Ⅰ *s.* 受训捕猎的(动物) Ⅱ *is.* (训练动物捕猎用的)假动物

bavlımak (*-i*) 训练猎狗、猎禽等捕猎

bavul (意) *is.* 旅行箱

Bavyera *öz.is.* 巴伐利亚(德国)

Bavyeralı *öz.is.* ve *s.* 巴伐利亚人(的)

bay[1] *s.* 【旧】❶富裕的，富有的 ❷显贵的，贵族的

bay[2] *is.* ❶先生：～ Doğan 多安先生 Bir bay sizi arıyor. 有位先生在找您。❷巴依(中亚一带的大财主、大地主、大牧主)，老爷

bayağı [ba'yağı] Ⅰ *s.* ❶下等的，下层的，低微的：～ bir insan 出身低微的人物 ～ soydan 出身微贱的 ❷粗俗的，庸俗的：～ bir tavır 庸俗的作风 ～ söz 粗话 ❸普遍的，普通的，平常的，一般的，常见的，低档的：～ bir gün 普通的一天 ～ mal 低档的货物 Bayağı bir yürüyüşle insan saatte beş kilometre yol alabilir. 按正常速度，人一小时可走 5 千米。Bu işin bayağı sorumluluğunu taşımaktayım. 这事一般由我负责。Ⅱ *zf.* ❶几乎，差不多；立即：Bayağı kanacak gibi oldum. 我几乎要相信了。❷更确切地，实际上：Çocuğun şişmanlaması beni bayağı korkutmuştu. 这孩子越来越胖，真让我担心。❸很好地，相当，非常：Hasta bayağı iyileşti. 病人恢复得相当好。Bayağı yoruldum. 可累死我了。Onun amana geldiğini görünce bayağı acıdım. 一看他直求饶，我的心就软了。Kapıdaki adam yüzüme dik dik bakınca bayağı korktum. 门口的人恶狠狠地盯着我的脸，我吓坏了。◇～ **kaçmak** (言语、举止、穿着等)不当，不相宜，不合适：Konuşması bayağı kaçtı. 他的讲话不合时宜。(*-e*) ～ **kafa tutmak** 不屈服，不顺从，抵抗，反抗：Dünkü fırlamalar, adama bayağı kafa tutuyor yahu! 昨天那几个没教养的孩子真目中无人！

bayağı kesir *is.* 〈数〉真分数：Sekizde üç bir bayağı kesirdir. 八分之三是一个真分数。

bayağılaşmak (*nsz*) 变得粗俗：Sövüp sayarken ne kadar bayağılaşmıştı. 当他破口大骂时变得如此地粗俗。Bayağılaşmış gibi kendimden iğreniyordum. 我讨厌我自己变得如此粗俗。

bayağılaştırmak (*-i*) bayağılaşmak 的使动态

bayağılık, -ğı *is.* 平凡，平庸，粗俗；卑鄙，卑劣

bayak *zf.* ❶首先，起先，最初，(一)开始 ❷早先，原先；刚刚，方才

bayan *is.* 女士，小姐；夫人，太太：～ Ayşe 阿伊赛小姐 Bayan, kimi aradınız? 夫人，您找谁？Bir bayan geldi. 来了一位女士。

bayar *s.* 伟大的；著名的，知名的；强大的，强盛的

bayat *s.* ve *is.* ❶不新鲜的；陈旧的：～ ekmek 不新鲜的面包 ～ balık 不新鲜的鱼 ❷【转】过时的，不时髦的，老式的：～ haber 过时的消息 ～ espri 听厌了笑话 Dükkân karmakarışık, mallar bayat, kibar müşteriler birer birer çekiliyor, ayak takımı her gün artıyor. 店乱货次，有钱的顾客避而远之，那些无赖之徒倒日渐增多。❸【俚】迂腐的(人)：Şu bayatın kellesini az buçuk törpülemeli. 他这个迂腐的脑袋瓜该拾掇拾掇了。

bayatî [bayati:] *is.* 土耳其的一种古曲调

bayatlamak (*nsz*) ❶变陈旧，不新鲜 ❷(面包、点心等)变硬：Tenceredeki ekmek bayatlamış.

锅里的面包大概已经变硬了。❸过时，失时效

bayatlatmak (*-i*) bayatlamak 的使动态：Eti fazla bayatlatma, bozulur. 肉别放久了，否则会臭的。

bayatlık, -ğı *is.* ❶陈旧，不新鲜 ❷过时，失效

Bayburt *öz.is.* 巴伊布尔特(土耳其省、市)

baydalak s. 放肆的，毫不拘束的，举止随便的；厚颜无耻的

baygın *s.* ❶昏迷的，失去知觉的，半死不活的：yarı ～ bir hâlde 处于半昏迷状态 ❷无精打采的，倦怠的：～ bakış 无精打采的眼神 Baygın kuşu canlandırmak için çok uğraştı. 他们费了很大的功夫才救活了那只半死的鸟。❸爱恋的，钟情的，多情的 ❹迷人的，清香的：～ koku 清香 ～ *ses* 迷人的声音 ◇～ ～ 无精打采地，萎靡地，有气无力地：Bana baygın baygın baktı. 她呆呆地望着我。～ **düşmek** 疲惫不堪：Tepeyi tırmanınca baygın düştü. 一爬到顶他就累趴下了。～ **gözlü** 困得眼睛都睁不开的

baygınlaşmak (*nsz*) ❶昏迷，失去知觉；变得半死不活 ❷(眼睛)无神：Bir kadeh içine gözleri baygınlaştı. 他一杯酒下肚，两眼就发直了。

baygınlık, -ğı *is.* ❶失去知觉，昏厥，昏倒，昏迷，半死不活 ❷虚弱，无力；松驰，无精打采 ❸(由于饥渴而产生的)不适感：Yemek vaktıne doğru içinde bir baygınlık oluyor. 还没到吃饭时间他已经饥肠辘辘了。◇～(**lar**) **geçirmek** 不省人事，昏迷：Annesinin ölüm haberini alınca baygınlık geçirdi. 他一得到母亲的死讯就昏倒了。～(**lar**) **gelmek** ①失去知觉，昏厥，昏倒，昏迷 ②虚弱，无力；松驰，无精打采：Sıcaktan insana baygınlık geliyor. 天气热得人懒洋洋的。～**ından ayılmak** 从昏迷中醒来：Kadın baygınlığından ayılınca önüne yiyecek içecek getirdiler, gönlünü aldılar. 等那女人一醒来，他们又送来了吃喝，宽慰她。

baygıntı *is.* ❶失去知觉，昏厥，昏倒，昏迷；半死不活 ❷虚弱，无力；松驰，无精打采 ❸(由于饥渴而产生的)不适感 ❹僵蚕，僵蚕病 ◇～ **gelmek** 不省人事，昏迷：Bir baygıntı geldi bana. 我一下子昏迷了。

bayık *is.* 确凿的，真实的，无疑义的，确实的，无误的

bayıklık, -ğı *is.* 确实，可靠，无误；显而易见

bayılmak (*nsz*) ❶昏迷，失去知觉：Eve kan revan içinde döndüğü zaman annesi bayılmıştı. 他浑身是血回到家里，他母亲一下子就晕了过去。O kadar sıkıldım ki dikiş kaldı bayılacaktım. 这么挤，我快受不了了。Yüzüne bir tokat indirince çocuk bayıldı. 孩子挨了一耳光昏过去了。❷ (*-e*) 非常喜欢，非常满意：Ben gezmeye bayılırım, dolayısıyla karım da gezmeden hoşlanmalı. 我很喜欢旅行，因此我的妻子也应该很喜欢旅行才成。Bu evlere bayılıyorum. 我很喜欢这些房子。Senin bu kibar, bu efendi hâllerine bayılıyorum. 我喜欢你高贵的绅士气质。❸ (*-den*) (由于累、饥饿、渴、热等)无力，衰弱：Adam sıcaktan bayılmıştı. 那个人热晕过去了。Gülmekten bayıldım. 笑死我了。Birden gözü karardı; bayılacak gibi oldu. 他突然眼前一黑，似乎要晕过去了。❹(鲜花果菜)枯萎 ❺ (*-i*) 【俚】付钱；还钱：İhtiyara tam iki dolar bayılmış. 他好像是付给了老人两美元。On doları bayıldım. 我已经付了 10 美元。Bir kravatlıya üç buçuk dolar bayılıyoruz be kardeşim. 哥们儿！一杯夜总会的酒，可要花我 3 个半美元哪！◇**bayıla bayıla** ①无力地：Bayıla bayıla merdivenleri çıktı. 他费劲地登上了楼。②很高兴地，极情愿地：Yazdıkarını bayıla bayıla okuyorlar. 他们很喜欢读他的作品。

bayıltıcı *s.* ❶使无知觉的，使昏厥的，使昏迷不醒的：～ ilâç 麻醉药 ❷迷人的，使人失去知觉的：～ bir koku 醉人的香气 ～ sıcak 令人窒息的热

bayıltmak (*-i*) bayılmak 的使动态

bayıma *is.* 催眠(术)

bayındır *s.* 兴旺的，繁荣的，昌盛的，蓬勃发展的：～ bir ülke 繁荣昌盛的国家

bayındırlaşmak (*nsz*) 变繁荣，变昌盛，蓬勃发展：Ülke bayındırlaşıyor. 国家变得繁荣昌盛起来。

bayındırlaştırmak (*-i*) bayındırlaşmak 的使动态

bayındırlık, -ğı *is.* ❶繁荣，昌盛，兴旺发达：Yurdun bayındırlığı yolunda her gün yeni adımlar atılıyor. 祖国的建设每天都有新的进步。❷公共工程：Bayındırlık işlerine Bayındırlık Bakanlığı karışır. 公共工程部负责公共工程工作。

bayındırmak (*-i*) 使变得繁荣，使变得昌盛，使蓬勃发展

bayındırsız *s.* 不兴旺的，不繁荣的，不昌盛的

bayır *is.* ❶斜坡，山坡：Bayırı tırmanarak tepeye ulaştılar. 他们爬到了坡顶。Bağ bayırda tarla çayırda. 好葡萄园在山坡，好耕地在平川。❷小丘，小山：～a tırmanan yol 登山之路 dağ ～ 山地，荒野 ◇～ **aşağı** 下山，下坡

bayırcık, -ğı *is.* ❶小山包 ❷旗杆顶端的绳子

bayırcın *is.* 〈动〉白喉莺

bayırkuşu *is.* 〈动〉白喉莺(*Sylviya*)

bayırlaşmak (*nsz*) (地和路)变得上斜，变得突起：Arazi birdenbire bayırlaşıyor. 地势陡然升高。Yol, yavaş yavaş bayırlaşıyor. 路面渐渐向上升高。

bayırmak (*nsz*) 变富，变得繁荣；充实，丰富

bayır turpu *is.* ❶〈植〉大萝卜(*Cochlearia armoracia*) ❷粗野的、没有教养的男子

bayi, -i [ba:yi:] (阿) *is.* 专卖商，专卖店，专卖公司：gazete ～i 报刊专卖店 tekel baş ～i 烟酒批发中心 tekel ～i 烟酒专卖店

bayilik, -ği *is.* ❶专卖 ❷专卖处

Baykal Gölü *öz.is.* 贝加尔湖(亚洲)

baykuş *is.* 〈动〉猫头鹰：Yahu, ne şom ağızlı baykuşsun sen be. İlle herkesin başına bir şey mi gelsin isterdin. 哎呀，你也真是张乌鸦嘴。难道你想每个人都出点什么事吗！◇～ **gibi** 像扫帚星似的，不吉祥的；丧门星，扫帚星 ～ **yuvası** 废墟，无法修复的：Bu harap konak bir baykuş yuvası idi. 这座毁坏的住宅已无法住人。

baykuşgiller *ç.is.* 〈动〉鸱鸮科(*Strigidae*)

baylaç, -cı *is.* 关税

baylan *s. ve zf.* 【俗】娇惯的，任性的，放纵的，放肆的，吊儿郎当的：Komşunun çocuğu çok baylan. 邻居的孩子非常任性。

baylanlık, -ğı *is.* 【俗】娇惯，任性，放纵，放肆，吊儿郎当

baylanmak (*nsz*) 【俗】撒娇；作媚态

baymak[1] -ğı *is.* 罗圈腿

baymak[2] (*-i*) 【俗】(食品)生产不适感，使要吐，使反胃：Bu tuzsuz yemek içimi baydı. 这种无盐的食品吃得我都要吐了。

bayrak, -ğı *is.* ❶旗，旗帜：parti ～ı 党旗 Türk ～ı 土耳其国旗 işaret ～ları 信号旗 ❷【转】先驱者，先锋，倡导者，旗帜：Yeni bir sanat kuşağının bayrağıydı o. 他曾经是新一代艺术家的旗帜。❸【转】象征 ◇～ **açmak** ①募集志愿兵，招兵买马 ②揭竿而起，造反 ③【转】大喊大叫地发脾气：Elti eltiden kaçar, görümceler bayrak açar. 【成】妯娌姑嫂难相安，不是吵来就是喊。～ **altı** 兵役 ～ **asmak** 升旗 ～ **çekmek** 升旗 ～ **dikmek** 插旗 ～ **donanması** 节日里舰船挂彩旗 ～ **gibi** 明显地，显然地，大摇大摆的 ～ **göstermek** 船只相遇时悬挂国旗以表明国籍 ～ **olmak** 成为先驱者，成为倡导者 ～ **yarışı** 接力赛：4x100 metre ～ yarışı 4x100 米接力赛 **～ı altında toplanmak** 听命于：Sonunda bütün bu beylikler Osmanlı İmparatorluğunun bayrağı altında toplandı. 最后所有这些公国都听命于奥斯曼帝国。**～ı indirmek** 降旗 **～ı yarıya indirmek** 下半旗致哀 **～ları açmak** 【转】大喊大叫地发脾气

bayraklaşmak (*nsz*) 成为先驱者，当先锋

bayraklı *s.* ❶有旗的，悬挂有某种旗帜的 ❷蛮横无礼的，爱吵架的

bayraktar *is.* 掌旗者，旗手

bayraktarlık, -ğı *is.* 旗手之职：◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 率领，当先锋，做向导 **～ını yapmak** 倡导

bayram *is.* ❶节，节日，节期(尤指宗教节日)：bahar ～ı 春节 Cumhuriyet ～ı 国庆节 kurban ～ı 古儿邦节，宰牲节 ramazan (或 şeker) ～ı 开斋节 ～ hediyesi 节日礼品 ❷【转】高兴 ◇～ **ayı** 斋月后的第一个月，闪瓦鲁月 **～ çocuğu** 乐天派 **～ etmek** 十分高兴 **～ haftasını mangal tahtası anlamak** 完全曲解，误解 **～ havası** 欢乐的气氛，情绪高涨，兴高采烈：Bayram havası içinde yola çıktılar. 他们欢欢喜喜地上路了。**～ koçu** 过节羊(古尔邦节未婚夫送给未婚妻的经过打扮的用于过节时宰杀的公羊) **～ koçu gibi** 只有外表没有内涵的(男人) **～ üstü** 节日前夕 **～ üzeri** 节日前夕：Bayram üzeri terzinin işleri çok sıkışık. 快过节了，裁缝的活儿特别多。**～ yapmak** 十分高兴 **～da seyranda** 不时，时而 **～dan ～a** 很少，不常，难得，罕见

bayramlaşmak (*-le, nsz*) 互致节日的问候：Bayramlaşmak üzere komşuya gittiler. 他们去邻居那里祝贺节日去了。

bayramlık, -ğı Ⅰ *s.* 节日使用的，节日的：～ elbise 节日的盛装 Ⅱ *is.* ❶节日礼物 ❷节日盛装 ◇～ **ad** 侮辱性的绰号：Öbür bayramlık adlarını birer birer söyleyeyim mi? 让我来一一说出他们的其它带侮辱性的绰号吗？**～ ağız** 【俚】凌辱，侮辱，辱骂 **～ ağzını açmak** 侮辱，辱骂

bayram yeri *is.* 在节日里为孩子们设立的露天娱乐场所

bayrı *s.* 古代的，古老的

bayrılık, -ğı *is.* 时间久远，古时，古代，悠久

baysal *s.* 平静的，安宁的，舒适的

baysallık, -ğı *is.* 平静，安宁，舒适

baysungur *is.* 〈动〉鬈鹭

baytar (阿) *is.* 兽医

baytarlık, -ğı *is.* 兽医的职业

baz (法) *is.* ❶基本，基础：～ fiyat 底价 ❷〈化〉碱 ❸【转】基部，底部

bazal (法) *s.* 〈化〉多碱的(盐)，具有碱性特征的(物质)

bazalt (法) *is.* 〈地〉玄武岩

bazaltik (法) *s.* 〈地〉玄武岩的

bazan, bazen [ba:zen, ba:zen] (阿) *zf.* 有时，不时 ◇～ **…, ～ da** 有时…，有时…：Bazan uyuyor, bazan da uyumaz. 他有时睡，有时则不睡。

bazı [ba:zı] (阿) Ⅰ *s.* ve *is.* 一些，若干，有些：Sizi övdükten sonra ufak tefek bazı eksiklerinizi düzeltiniz. 听了表扬后，你们还要改掉身上的一些大大小小的毛病。Erken teşhis edilebilen kanserlerden bazıları ameliyatla ya da x ışınlarıyla tedavi edilebilir. 早期诊断出的癌症有些可以通过手术或放射疗法治愈。Ⅱ *zf.* 有时，不时 ◇～**ları** (或 ～**sı**) 有些人，有些东西

bazidiyospor (法) *is.* 担孢子

bazik (法) *s.* 〈化〉碱的，碱性的：～ oskitler 碱性氧化物

bazilika (拉) *is.* 〈史〉❶古罗马的宫殿 ❷(古罗马审判或交易用的)长方形大会堂 ❸大教堂

bazit (法) *is.* 〈植〉(担子菌的)担子细胞

bazitli mantarlar *ç.is.* 〈植〉担子菌纲

bazlama(ç) *is.* 烙饼

bazlaşma *is.* 〈化〉碱化

bazuka, bazoka [bazu'ka, bazo'ka] (英) *is.* 反坦克火箭炮

BDT 【缩】独联体(Bağımsız Devletler Topluğu)

Be 〈化〉铍(Berilyum)

be[1] *is.* 字母 B 的名称

be² *ünl.* (用在不礼貌讲话中)喂：Sus be! 你住口！Çık dışarı be! 滚出去！Otursan a be! 你给我坐下！Ne istiyorsun be! 你到底想怎么着？Kardeşiniz böyle söylemedi mi be? 难道您兄弟没有说过这样的话吗？

bebe *is.* 【俗】婴儿

bebecik, -ği *is.* ❶小宝宝，小乖乖 ❷孩子气的人：Altmış yaşındaki bebecik hâlâ kendine gelmedin mi? 你都 60 多岁的人了，还这么孩子气。

bebek, -ği *is.* ❶婴儿 ❷玩具娃娃，洋娃娃：Kızıma bir bebek aldım. 我给我女儿买了一个洋娃娃。Yarın seni bonmarşeye götüreceğim, beğendiğin bebeği alacağım. 明天我带你到百货商店买你喜欢的洋娃娃。❸美丽而时髦的女人：O insan değil, bir bebek. 不是那个人，是一位美丽而时髦的女人。❹(一种爱称)亲爱的，宝贝：Al tut ellerimi bebek. 抓住我的手，亲爱的。◇～ **beklemek** 怀孕 ～ **gibi** ①孩子气的(人) ②漂亮的，俏的，标致的(女人)

bebekçe [bebe'kçe] *s.* 孩子气的，像孩子似的

bebekleşmek (*nsz*) 幼稚，孩子气

bebeklik, -ği *is.* ❶婴儿期，幼年：～ yaşı 幼年 ❷幼稚 ◇～ **etmek** 幼稚，孩子气

Beberuhi [beberu:hi:] Ⅰ *öz.is.* (皮影戏中)矮人的称呼 Ⅱ *is.* 【转】矮男子：bir karış (altı) ～ 身材短小的人；三寸丁谷树皮

becayiş [beca:yiş] (波) *is.* 调换岗位：Shanghai'de çalışan bir öğretmenle, Beijing'de çalışan bir öğretmenin becayişleri yapıldı. 在北京工作的一位老师同在上海工作的一位老师调换了岗位。◇～ **etmek** 调换，交换，对调

becelleşmek (*nsz*) 【俗】忙于，忙碌，操劳

beceri(k) *is.* ❶熟练，巧妙 ❷才能，才智 ❸灵活，敏捷，技巧：Çok kez İmparator Hazretleri, başlıca bakanlarına da becerilerini göstermelerini, yetkilerini yitirmediklerine kendisini inandırmalarını buyuruyor. 皇帝经常命令他的主要大臣也表演这种技巧，以证明他们并未丧失这种技能。

becerikli *s.* 有才能的，有本领的：Oğlan iyiydi; becerikli, yumuşak huyluydu, ama hanesi kalabalıktı. 这个小伙子人不错，能干，脾气也好，但是他家人口太多。Pek becerikli olduğu için koca bir apartman sahibi oldu. 由于他非常能干，已拥有一个大公寓。

beceriklilik, -ği *is.* 才能，才干，本领，能力

beceriksiz *s.* 无能的，没本事的：Beceriksiz mi beceriksiz, pısırık mı pısırık! A, ne yapayım ben böyle erkeği! 他是那么无能，那么胆小怕事！哎，我能拿这种男人怎么办！

beceriksizlik, -ği *is.* 无能，没本事，没本领：İlim ve irfan sahibi olduğu belli, fakat beceriksizliğinden bir baltaya sap olamamış. 他有学问，人又聪明，但是没有本事，还是不能自己养活自己。

becerilmek (*nsz*) becermek 的被动态：Ne ise bu iş becerildi. 不管怎样，该工作顺利完成了。

becermek (*-i*) ❶顺利完成，成功地干：Çocuklar bu işi iyi becerdiler. 孩子们圆满完成了这项工作。Yunus balığı sudan çıkmaya uğraşmış, ama bir türlü becerememiş. 海豚一心想从水里出来，但未能成功，只好作罢。Mangalda kül bırakmıyor; ama bir işi beceremiyor. 他牛皮烘烘，但什么事也干不成。❷发音准确：Aman, adını iyi becermiyorum. 对不起！我总是念不准你的名字。❸破坏，毁坏，摧毁：Çocuk oyuncağını becerdi. 孩子弄坏了他的玩具。Bayramlık elbisesini ilk giyişte becerdi. 他第一次穿上他的节日礼服就搞破了。❹干坏事，作恶 ❺【俚】强奸：Kızı becermiş. 听说他强奸了一个姑娘。❻【俚】杀死，弄死

becertmek (*-i*, *-e*) becermek 的使动态

becet *is.* 〈动〉麻雀属(*Passer*)

becit *s.* 【俗】❶必要的，必需的 ❷紧急的，急迫的，刻不容缓的

beç tavuğu *is.* 〈动〉珍珠鸡，吐绶鸡(*Numida meleagris*)

bedahet [beda:het] (阿) *is.* 【旧】❶明显，显然 ❷即席发言能力

bedaheten [beda:heten] (阿) *zf.* 突然，忽然，一下子

bedava [beda:va] (波) *s.* ve *zf.* 不要钱的，不要报酬的，免费的：Bir ay bedava çalıştıktan sonra, kaşları biraz daha çatıldı, sesleri biraz daha dikleşti. 在白干了一个月之后，他眉头皱了起来，嗓门也大了起来。Linux, bedava dağıtılan bir Unix türevi işletim sistemidir. 免费发布的 Linux 操作系统是 Unix 的一个变种。◇**～dan** 不费力地，轻松地：Bedavadan sınıfı geçti. 他轻松地升了级。**～dan ucuz** 非常便宜地，很廉价地：Bu paltoyu bin yuana aldım. Doğrusu bedavadan ucuz. 这件大衣我 1 千块钱买的，真是太便宜了。Bu giysiyi alalım, bedavadan ucuza satılıyor. 这件衣服我们买了吧！卖得真便宜！**～sına** 不费力地，轻松地 **～ya** 便宜地，廉价地：Bu yıl kavun, karpuz, bedavaya. 今年的香瓜和西瓜都便宜。◆**Bedava sirke baldan tatlıdır.** 白给的醋比蜜甜。

bedavacı *s.* 想吃白食的，想不劳而获的

bedavacılık, -ğı *is.* 好吃懒做，游手好闲

bedayı *ç.is.* 美丽的东西，美景

bedbaht (波) *s.* 不幸的，痛苦的：～ bir kadın 不幸的女人 Mesutluk şöyle dursun bilâkis, çok bedbahttım. 不要说幸福，恰恰相反，我很不幸。◇**～ etmek** 使痛苦，使悲伤，折磨：Beni böyle olmayacak hayallere düşürerek büsbütün bedbaht etmeyiniz. 请你们不要把我推入那种虚无缥渺的幻觉中，使我备受折磨。**～ olmak** 痛苦，悲伤

bedbahtlık, -ğı *is.* 不幸，痛苦：Arkasındaki bütün ömrünün bedbahtlığı suratına doluştu. 他后半生的不幸都刻在了他的脸上。

bedbin (波) *s.* ve *zf.* 悲观的；悲观主义的：Bu kasabadan bedbin ayrıldı. 他绝望地离开了这个小镇。◇**～ etmek** 使悲观，使失望 **～ olmak** 失望：Annesmin İstanbul'a indiği günler bedbin oluyordum. 我母亲去伊斯坦布尔的那些日子里我一直很悲观。

bedbinleşmek (*nsz*) 变得悲观，失望

bedbinlik, -ği *is.* 悲观，悲观主义

bed çehre (波) *s.* 绷着脸的，生气的，愠怒的

beddua [beddu:a] (波) *is.* 诅咒，咒骂，咒语 ◇(*-e*) **～ etmek** 诅咒，咒骂；恶骂：Ali da, elinde olmaksızın çocuktan söz ederken kendi karısına beddua ediyordu. 阿里一提到孩子就情不自禁地要骂他的老婆。(*-e*) **～ sinmek** 诅咒对某人应验 **～sı tutmak** 诅咒应验 (*-in*) **～sını almak** 挨某人的骂

bedel (阿) *is.* ❶价值；价格：bilet ～i 票价 posta ～i 邮资，邮费 sigorta ～i 保险赔偿金 ❷同价，等价，等值：Bu köpek üç kurda kurda bedeldir. 这条狗与 3 只狼等价。❸免役税 ❹代替他人用他人的钱去朝拜的人 ◇**～ tutmak** 雇人代服兵役 **～ vermek** 支付免役税

bedelci *is.* 因支付免役税而缩短兵役期的军人

bedelli Ⅰ *s.* 有价的，付了钱的 Ⅱ *is.* 因支付免役税而缩短兵役期的军人

bedelsiz *s.* 免费的，不付款的：～ ithalat 免征进口税的进口

beden (阿) *is.* ❶身体，躯体，躯壳：ruhu ～inden ayrılmak 灵魂出窍 Onu sımsıkı kucakladı. Öyle ki, ikisi bir beden oldular. 他紧紧地搂住她，二人合二为一。Ağaca balta vurmuşlar, "Sapı bedenimden" demiş. 【成】本是同根生，相煎何太急。❷躯干：Her beden hareketi spor değildir. 各种躯干运动不是体育运动。❸(城堡等的)围墙，壁垒 ❹衣身，服装型号：Kaç beden giyiyorsunuz? 您穿几号衣服？◇**～ cezası** 肉刑；体罚 **～ eğitimi** 〈体〉体育

bedenci *is.* 体育老师

bedenen [bede'nen] *zf.* 形体上，肉体上，体力上：Bedenen çalışarak hayatını kazanıyor. 他靠体力劳动谋生。

bedenî [bedeni:] (阿) *s.* 有形体的，肉体上的，体力上的：～ yorgunluk 身体疲惫 ağır ～ iş 重体力活儿

bedensel *s.* 肉体上的，体力上的

bedensten (波) *is.* 买卖贵重物品的室内市场：Bu güzel halıyı bedestenden çok ucuza

düşürdüm. 我从室内市场以极低的价格购得这块漂亮的地毯。

Bedevî[1] [bedevi:] (阿) *s.* ve *is.* 巴达维教团中的教徒

Bedevî[2] [bedevi:] (阿) *is.* ❶贝督因人(在阿拉伯半岛和北非沙漠地区从事游牧的阿拉伯人) ❷游牧民

Bedevîlik, -ği *öz.is.* 巴达维教团

bedevîlik, -ği *is.* 游牧生活，流浪生活

bedhah [bedha:h] (波) *s.* 【旧】含有恶意的，恶毒的

bedhuy (波) *s.* 脾气坏的，性情暴躁的

bedihî [bedi:hi:] (阿) *s.* 显然的，明显的

bedîî [bedi:i:] (阿) *s.* 美学的，美感的，美的：En zengin, en bedîî sokaklarımıza pis diyoruz. 我们正在说我们最繁华、最美的街道的不足。

bediiyat [bedi:iya:t] (阿) *ç.is.* 美学，审美观；美术

bedir, -dri (阿) *is.* 满月，望月

bedmest (波) *s.* 酒醉的，喝醉的

bednam [bedna:m] (波) *s.* 【旧】声名狼藉的，声誉扫地的

begonya [bego'nya] *is.* ❶〈植〉秋海棠属(*Begonia*) ❷秋海棠

begonyagiller *ç.is.* 〈植〉秋海棠科

begüm *is.* 对印度公主的尊称

beğ *is.* 【旧】先生

beğence *is.* 序文

beğendi *is.* ❶一种黄花 ❷用烧肉或烤肉做成的茄泥菜

beğendirme *is.* beğendirmek 的动名词：Onu beğenmeye, kendimi de ona beğendirmeye çalışırım. 我会尽力去喜欢她，也尽力去讨她喜欢。

beğendirmek (*-i*, *-e*) beğenmek 的使动态

beğeni *is.* ❶鉴赏，审美；鉴赏力，审美力：Beğenilerimiz biri birine uyuyor. 我们的爱好相同。❷美感，好感：Davranışlarımızla konu komşunun beğenisi kazanmalıyız. 我们必须以我们的行动赢得街坊们的好感。

beğenilme *is.* beğenilmek 的动名词：Artık beğenilmeye başladım. 已经开始有人赏识我了。

beğenilmek (*nsz*) beğenmek 的被动态：Beğenilmeğe yeltenmiyorum, ne isem onu yazıyorum. 我不会刻意让人喜欢，我是什么就写成什么。Kendi yurtlarını beğenmeyip de başka illere gidenler yabancıdır diye oralarda beğenilmez. 他不喜欢自己的家乡，到外地去当外地人，因而在那里也不受欢迎。

beğenisiz *s.* 无鉴赏力的，无审美能力的

beğenisizlik, -ği *is.* 无鉴赏力，无审美能力

beğeniş *is.* beğenmek 的动名词：Eğer bu beğeniş ve güven gerçek bilgi ve ihtisasa dayasaydı, şüphesiz daha sağlam, daha verimli olurdu. 如果这种赞许和信任是建立客观的事实和感觉上的，则无疑更可靠，更有成效。

beğenme *is.* beğenmek 的动名词：Onu beğenmeye, kendimi de ona beğendirmeye çalışırım. 我会尽力去喜欢她，也尽力去讨她喜欢。

beğenmek (*-i*) ❶喜欢，赏识，看得起：Beni çok beğenen birindendir bu. 这是一个非常赏识我的人。Burayı hiç beğenmedim. 我从不喜欢这个地方。Akıllar gelin olmuş, herkes kendininkini beğenmiş. 【成】人总是自以为是。El beğenmezse yer beğensin. 【成】与其万人嫌，不如死了算。❷挑选，选择，中意：Bu kitapların bir tanesini beğeniniz. 请从这本书中选一本。İyi edersin; çünkü daha ne olacağı belli değil. Belki kadın beni beğenmez. 你这样做很好，因为这事八字还没有一撇呢，兴许我不中那女人的意。❸批准，赞同，同意，满意：Ben bu işin sonunu beğenmiyorum. 我在为此事的结果忧虑。Hastanın durumunu

beğenmedim. 我对病人的状况不满意。Tuttuğun yolu beğenmiyorum. 我对你管辖的路段不满意。◇**beğenip böbürlenmek** 自高自大，得意忘形：Kendini beğenip böbürlenmenin sonu böyle olur işte! 这就是自高自大，得意忘形的下场。◆**Beğenmeyen küçük kızını vermesin.** 我才不在乎别人喜欢不喜欢呢：Ben ancak bu kadar yapabiliyorum, beğenmeyen küçük kızını vermesin. 我只能这么做，我才不在乎别人喜欢不喜欢呢！

beğenmezlik, -ği *is.* 厌恶，憎恶，讨厌 ◇～ **etmek** 挑剔

beğensiz *s.* 令人厌恶的，讨厌的；不痛快的，不愉快的

behavyorist (法) *is.* 行为主义者

behavyorizm (法) *is.* 〈心〉行为主义

behemehal [behe'mehal] (波) *zf.* 【旧】无论如何，不管怎样：Bugün behemehal okula gitmelisin. 无论如何要让他今天上学校。Onun için, behemehal bu akşama kadar paranın ödenmesini isteriz. 因此，我们要求他不管怎样今晚前要还钱。

beher (波) *s.* 每个：Beher koyunun fiyatı bin liradır. 每只羊的价格是 1 千里拉。

behey *ünl.* (表示愤怒)啊，嘿，咳：Behey adam! 嗨！这个人怎么这样！

behice (阿) *s.* 高兴的，满面笑容的

behîç (阿) *s.* 高兴的，满面笑容的

behimî [behi:mi:] (阿) *s.* 禽兽一般的，畜生一般的，兽性的：Behimî arzulara kapılmak insanlığa lekedir. 抱有种种畜生般的欲望是对人性的污辱。

behişt (波) *is.* 【旧】人间天堂，乐土，乐园

behiye (阿) *s.* 美的，漂亮的

behre (波) *is.* 【旧】份儿，份额，部分

behresiz *s.* 没份儿，没有份额的：insaftan ～ 有失公正的

beis, -e'si (阿) *is.* 【旧】不便，不利；麻烦，妨害：Bu havada yola çıkmanızda bir beis yok. 你在这种天气出门没有什么不便。◇～ **görmemek** 认为不妨：Ali, ona plânlarını üstünkörü anlatmakta beis görmedi. 阿里认为不妨向他粗略讲解一下他们的计划。～ **yok** 没关系，不要紧，不值一提

bej (法) Ⅰ *is.* 米色，棕灰色 Ⅱ *s.* 米色的，棕灰色的

bek[1] *s.* 【俗】猛烈，激烈的，强硬的

bek[2] (英) *is.* 〈体〉(足球)卫

bek[3] (法) *is.* 煤气灯嘴

beka [beka:] (阿) *is.* 【旧】不死，不灭；(名声)不朽，永存；永垂不朽

bekar (法) *is.* 〈乐〉本位号

bekâr [beka:r] (阿) *is.* ❶未婚者：Bekârdı, evlenmeye vakit bulamamıştı. 他当时没有结婚，没到年龄。❷单身；未和家人住在一起的人：～ odası 单身汉宿舍 Çiftlikte dört bekâr çalışıyor. 有 4 个单身男人在农场工作。❸假期不回家的住校学生 ◇～ **dikişi dikmek** 为单身汉缝缝补补挣钱糊口：Bir ev alıp başçağınızı sokarsın. Bir yurdun olduktan sonra bekâr dikişi diksen geçinir gidersin. 你可以找个房子住下，安顿下来之后，你给单身汉缝缝补补，日子还能过得去。～ **kalmak** (或 **yaşamak**) ①未婚；独身；单身：Genç adamsın, bekâr kalacak değilsin ya. 你还年轻，可不要不结婚呀！②离婚；丧偶 ◆**Bekâra karı boşaması kolaydır.** 站着说话不腰疼；马上不知马下苦；饱汉不知饿汉饥。

bekâret [beka:ret] (阿) *is.* ❶童贞，贞操，贞洁：～ kemeri 贞操带 ❷纯洁，清白：Ruhumun bekâretini sana verdim. 我把我纯洁的心给了你。❸(艺术和见解)独创性，新颖，新奇

bekârlık, -ğı *is.* 独身，独身生活：Para kazanmak iyi şeydir, ama bekârlığa can dayanıyordu. 挣钱固然重要，但人不能总是独身。◇～ **sultanlık** 快乐的单身生活

bekas (法) *is.* 〈动〉丘鹬，山鹬

bekçi *is.* ❶看门人，看守者，看管者，保管者，守卫者，保安，警卫，卫兵：～ baba 更夫，

看门人 fener ～si 海上灯塔看守人 gece ～si 守夜人 mahalle ～si 街区更夫 orman ～si 护林人 sınır ～si 边防军人 Dadı kadın ertesi sabah bekçilere, geceleyin saraya birinin girip girmediğini sordu. 第二天早晨，奶妈问卫兵夜里是不是有人到王宫里来过。❷望风者

bekçilik, -ği *is.* ❶看护；看守，看管，保管，守卫，保安：Onu bekçilik bahanesiyle konağın bir odasına yerleştirmiştik. 我们以安排看门人的名义给他在这所住宅里安排了一个房间。❷望风 ◇～ **etmek** ①守护，警戒，站岗 ②望风：Galiba biri odaya giriyor, ötekiler dışarda bekçilik ediyor. 很可能是一人进入房间，其它人在外望风。

bekinmek (*nsz*) 【俗】❶固执，坚持 ❷堵塞：Gaz ocağın deliği bekinmiş açılmıyor. 煤气灶的孔堵住了，点不着。

bekir (阿) *s.* ve *is.* 习惯于早起的(人)

bekit *is.* 散财行善；善款，慈善资金

bekitmek[1] (*-i*) 【俗】堵塞，堵住，塞住，塞紧；阻碍

bekitmek[2] (*-i*) 散财行善

beklegör *is.* 观望：～ politikası 观望政策

bekleme *is.* beklemek 的动名词：～ odası (或 salonu) 等候室，候车室；候诊室 ～ salonu edebiyatı 休闲读物 Arabacıya beklemesini söyledikten sonra yokuştan aşağıya sahile doğru yürümüş. 他让司机在那儿等着，然后下了坡，朝堤岸走去了。◇～ **süresi** ①任职期限 ②军龄

beklemek (*nsz*) ❶等，等候，等待：İki saattir bekliyor, hâlâ kimse gelmedi. 他等了两个小时，仍没见有人来。Siz burada bekleyin, ben eve uğrayayım. 请您在这儿稍等一下，我顺便回趟家。Zaman geçiyor. Yıllar seni beklemez. 日月如梭，岁月不等人。❷ (*-i*) 看守，看管，看护：çayır ～ 看守牧场 eşyayı ～ 看管东西 orman ～ 看林子 tutukları ～ 看守犯人 ❸ (*-i*, *-den*) 希望，期望，指望，盼望：yolunu ～ 望眼欲穿 Düşünün taşının, yarın, öbür gün cevap ve imza bekliyoruz. 你认真考虑一下，我们希望你明后天答复并签字。Ondan kötülük bekler misiniz? 你希望他坏吗？Tam beklediğim gibi biridir. 他正是我要找的那个人。❹ (*-i*, *-den*) 预料，估计：Hayret! Böyle bir davranışı hiç beklemezdim. 真叫人吃惊！我压根就没料到他会这么干！Sizden böyle bir davranış beklemedik. 我们没有料到你们会这么干。❺忍耐；不着急：Biraz bekle, işin sonu iyi olacak. 别着急，一切都会好的。Biraz daha bekle, nasılsa iyileşecektir. 再等等，他肯定会好的！◆**Bekle yârın köşesini!** 等到猴年马月；等着公鸡下蛋吧！

beklemeli *s.* 留级的(学生)

beklenilmek (*nsz*) beklemek 的被动态：Çok sevdiği kocasının böyle hiç beklenilmeden gelmesine şaştı. 她对她十分爱恋的丈夫如此出乎预料的到来感到惊异。

beklenilmeyen *s.* 突如其来的，出乎意料的，意想不到的，预料不到的

beklenmedik *s.* 突如其来的，出乎意料的，意想不到的，预料不到的：Bu o kadar beklenmedik ve komik bir şeydi ki, neredeyse kahkahayı fırlatacaktı. 这是一件让人万万没有料到的滑稽事，差点儿让人捧腹大笑。◇～ **olay** (影视剧文学作品中的)悬念

beklenmek (*nsz*) (*-den*) beklemek 的被动态：Bu davranış ondan beklenmezdi. 没想到他会这么干。Ahmet gibisinden ne beklenir! 对艾哈迈德这样的人，还能指望什么呢？Ondan her şey beklenebilir. Zira o, dini yiyip imanı arkasına atmış bir yaratıktır. 他什么事儿都干得出来，因为他是一个寡廉鲜耻的东西。

beklenmez *s.* 突如其来的，出乎意料的，意想不到的，预料不到的

beklenmezlik, -ği *is.* 出乎意料的事，意外的事，预料不到的事，突如其来的事 ◇～ **fiili** 迅捷动词(以 acağı / eceği 形式的形动词加动词 tutmak 表示突然、出乎意料)：güleceği tutmak 突然笑了 ökşüreceği tutmak 突然咳嗽起来

beklenti *is.* 指望，期待，希望；预见

bekleşmek (*nsz*) 相互等待，彼此盼望：Bir sessizlik içinde bekleştik. 我们彼此默默地等待着。

İki âşık dört senedir bekleşti. 两个有情人彼此盼望了 4 年。

bekletilmek (*nsz*) bekletmek 的被动态：Şoförü bekletilmekten hoşlanmaz. 让他的司机等着，他会不高兴的。

bekletmek (*-i*, *-e*) beklemek 的使动态：Beni bekletti. 他让我等着。Eşyayı ona beklettim. 我让他看着东西。Özür dilerim sizi beklettim. 对不起！让您久等了！Sizi beklettim, kusura bakmayın. 让您久等了，请原谅。

bekleyiş *is.* beklemek 的动名词

bekri [bekri:] (阿) *s.* 嗜酒如命的，酷爱喝酒的；喝醉的

bekrilik, -ği *is.* 酗酒，纵酒，狂饮

Bektaşî [bekta:şi:] *öz.is.* 比克特西教团的信徒：～ babası 比克特西教团的长老 ◇～ **sırrı** 绝密

Bektaşî kavuğu *is.* 〈植〉刺仙人掌属(*Echinocactus*)

Bektaşîlik, -ği *öz.is.* ❶比克特西教团 ❷比克特西教团教徒身分

Bektaşî üzümü *is.* 〈植〉茶藨子(*Ribes grossularia*)

bel[1] *is.* 【俗】标记，记号，招牌

bel[2] *is.* ❶腰：～ ağrısı 腰痛 ～ bağı 【俗】腰带 ～ çantası 腰包 Beli ince. 她的腰细。Pantolonun beli çok geniş. 裤腰太肥了。Aralarında bellerini doğrultamayacak kadar yaşlılar da vardı. 他们当中还有一些老人，腰都快直不起来了。❷(山间)隘路，狭道：Dağda gez, belde gez; insafı elden bırakma (或 koma). 【成】你怎么着都行，但要讲道理。❸船的中间部分，船腰 ❹(牲口等)背 ◇(*-e*) ～ **bağlamak** 信任，信赖：O de bu hayale az çok bel bağlamıştı. 他也多少有些相信这种幻觉。～ **bükmek** ①鞠躬 ②使厌倦，使烦恼 ③使感到无能为力，使为难 ～ **bükülmek** 为难，无能为力 ～ **gibi akmak** (水等液体物质)细细地流 ～ **kıra kıra** 摇摇摆摆地(走)，左右摇摆地(走) ～ **kırmak** 一拐一拐地走路，跛行：Bel kırarak yürüyor. 他一拐一拐地走着。～ **kündesi** (在摔跤中)从对方后面拦腰抱住的动作 ～ **vermek** ①(墙壁等)中部弯曲，(顶棚等)中部弯曲，中部下垂：Duvar bel verdi. 墙中部凸出来了。Tavan bel verdi. 顶棚中部下垂了。②【转】作为支撑物：Bel ver de şu duvara tırmanayım. 你弯下腰让我踩着登上那墙。(*-in*) ～**i açılmak** ①小便失禁，尿床：Çocuğun beli açılmıştı her hâlde. 孩子肯定尿床了。②搬重物扭伤腰 (*-in*) ～**i bük**ük 腰弯背驼的，无力的，可怜的；不能自助的：Oğlunu kaybedince beli bükük kaldı. 他一失去儿子就变得苍老无力了。(*-in*) ～**i bükülmek** ①腰弯背驼：İhtiyarladıkça beli bükülüyordu. 他一老，背就驼了。②年迈力衰 (*-in*) ～**i çökmek** 变得弯腰曲背，弯腰，躬身 (*-in*) ～**i kırılmak** 什么事也干不了，无可奈何 (*-in*) ～**i kopmak** 腰疼：Belim kopuyor. 我腰疼。～**inden bağlı sokak süpürgesi** 野鸡，婊子，娼妇 ～**ine kadar** 齐腰的 ～**ine kadar kızarmak** 非常害羞 ～**ine sağlam** (**olmak**) 重贞操 ～**ini alamamak** 直不起腰来，爬不起来 (*-in*) ～**ini bükmek** ①缠身：bir ayak üstünde kırk yalanın ～ini bükmek 谎话连篇；一会儿功夫就说一大堆瞎话 ②使走投无路，使无可奈何；毁坏(正常生活)：Şu kör olası işsizlik belimi fena hâlde büküyordu. 该死的失业搞得我走投无路。Onun belini büken asıl kumardı. 毁了他的根子是赌博。(*-in*) ～**ini çökertmek** 使累弯了腰 (*-in*) ～**ini doğrultmak** ①使挺直腰板：Aramızda benim bir daha belimi doğrultamamış neslimin en parlak gençleri vardı. 在我们中间有我们这一代最杰出的青年，使我自惭形秽。②使恢复原状，恢复，改善 ～**ini kırmak** ①使累坏，使丧失工作能力 ②干最苦最累的活儿 ～**inin ağrısını duymak** 明白自己受到了什么样的伤害

bel[3] *is.* 精液；精子 ◇～ **gevşekliği** 性无能，阳痿 ～**i gelmek** ①射精 ②【俚】久而生厌，老生常谈 ～**i gevşek** ①小便失禁的，尿床的 ②阳痿的 (*-in*) ～**inden gelmek** 生为人子

bel[4] (波) *is.* 铁锹，铁铲；小锄 ◇～ **bellemek** 用铲锄地

bel[5] *is.* 〈物〉贝尔

belâ [bela:] (阿) *is.* ❶不幸，苦难；危害；灾难，灾祸：Bu belâdan nasıl kurtulmalı? 应该怎样摆脱这场灾难？Kumar, toplum için büyük bir belâdır. 赌博是社会的一大公害。❷(应得

的)惩罚 ❸(使人不得不做出某种不愿做的举动)影响力：Kumar belâsına tutuldu. 他赌博上瘾了。◇～ **aramak** ①自找麻烦，自寻烦恼 ②找茬儿吵架 ～ **bulmak** 受苦受难 ～ **çekmek** 受苦受难 ～ **çıkarmak** 使吵架，制造事端，制造麻烦：Bu hırçın çocuk bir gün bir belâçıkarır. 这个暴躁的孩子每天都会制造点儿麻烦。～ **gelmek** 遭遇不幸 ～ **kesilmek** 使痛苦，折磨，给别人添麻烦：Ali, kendisinden başkaları için âdeta bir belâ kesilmişti. 阿里总是给别人惹麻烦。～ **okumak** 诅咒：Şoförlere homurdanılırmış, kamyonlara belâ okunurmuş. 人们冲着司机嚷嚷着，冲着卡车诅咒。～**den esirgemek** 使免受灾祸：Allah belâdan esirgesin. 愿真主保佑遇难呈祥！～**lara duçar olmak** 遇到麻烦 ～**sı** 为了，为：Paralı bir çapkınla kaçtı. Namus belâsı boşadım. 他跟着一个有钱的花花公子跑了，为了名誉，我同她离婚了。(*-in*) ～**sını aramak** 找茬儿吵架：Geceleyin belânı arama, haydi nerden geldinse, bas git oraya. 深更半夜的，别找茬！你还是哪儿来哪儿去吧！～**sını bulmak** 受到应得的惩罚：Belâsını buldu. 他受到了应有的惩罚。Fakat herhâlde, O belâsını yakında bulacaktı. 但可以肯定，他很快会受到应有的惩罚。～**sını çekmek** 忍受痛苦；受到惩罚 ～**sını istemek** 自找麻烦，自寻烦恼 ～**sını vermek** 惩罚：Allah belâsını versin! 天杀的！遭天谴的！该死的！～**ya çatmak** (或 **düşmek**) 倒霉；突遭不幸，遇到大麻烦 ～**ya girmek** 陷入困境 ～**ya sokmak** 使陷入困境 ～**ya uğramak** 倒霉；突遭不幸，遇到大麻烦：Tamak ucundan belâya uğradı. 他倒霉就在于太贪婪。～**yı berzah** 灾难，灾祸 ～**yı satın almak** 自找麻烦，自讨苦吃 ～**yı savmak** 摆脱困境

belâgat, -ti [belâ:gat] (阿) *is.* ❶口才，雄辩力，善辞令，能言善辩 ❷修辞学 ❸演说术，说话的艺术 ❹【转】寓意：sükûtun ～i 沉默的寓意

belâgatli *s.* ❶有口才的，雄辩的，有说服力的 ❷意味深长的，寓意深刻的

belâhat, -ti [belâ:hat] (阿) *is.* 【旧】愚蠢，愚笨；愚蠢的事

belâlı *s.* ve *is.* ❶不幸的，倒霉的，令人苦恼的：Bu belâlı işin içinden çıkabilmek için çok zihin yormuştu ama, bir türlü çözüm yolu bulamamıştı. 为了摆脱这个烦心的事，他绞尽了脑汁，可是一点儿办法也没有。❷喜欢吵架的(人) ❸拉皮条的：Bir dostu vardı, belâlı çapkın bir delikanlı. 他曾经有一个朋友，是一个拉皮条的浪荡公子。

bel bel *zf.* ◇～ **bakmak** 茫然不知所措地看，傻呼呼地张望

belbele *is.* 一种带嘴的杯子

belce *is.* 眉心

Belçika [bekçi'ka] *öz.is.* 比利时(欧洲)：Belçika Krallığı 比利时王国

Belçikalı [bekçi'kalı] *öz.is.* ve *s.* 比利时人，比利时的

belde (阿) *is.* 【旧】城镇：～i tayyibe 麦地那城

beledî (阿) *s.* ❶城市的，市政的 ❷地方的，地区的，当地的，本地的：～ hastalık 地方病 ❸一种粗棉布

belediye (阿) *is.* 市政，市政府，市镇政府：～ başkanı 市长，镇长 ～ meclisi 市议会，乡镇议会 Belediye, çamaşırların balkonlarda kurutulmasının öünü aldı. 市政府禁止在阳台晾晒衣物。Yangını söndürmede çaba harcayan itfaiyecileri belediye ödüllendirdi. 市政府奖励了奋力灭火的消防队员。◇～ **otobüsleri** 公共汽车，公交汽车 ～ **suçları** 违犯市政法规

belediyeci *is.* 市政雇员，市政工作人员

belediyecilik, -ği *is.* 市政工作

belek, -ği *is.* 【俗】❶包裹婴儿的布，襁褓：Çocuk olsam beleklere belensem. 我要是婴儿，包在襁褓里就好了！❷摇篮

belemek (*-i, -e*) 【俗】❶把…裹在襁褓里，用襁褓包上：çocuğu ～ 把婴儿包在襁褓里 ❷把…捆躺在摇篮中 ❸把…涂上：Üstünü başını çamura belemiş. 他浑身上下沾的都是泥。

belemir *is.* 〈植〉矢车菊(*Cephalaria syiaca*)

belen *is.* 【俗】(山间)隘路，狭道

belenmek (*-e*) belemek 的被动态：Toza toprağa belenmişsin. 你成了泥人了。

belermek (*nsz*) 【俗】(眼睛)睁大：Gözleri belerdi. 他双眼睁得大大的。

belertmek (*-i*) 【俗】 belermek 的使动态：Küçük, akı çok gözlerini belerterek ruh teslim etmiştir. 这小子两眼一翻断了气。

beleş (阿) *s.* 【俚】免费的，无偿的，无报酬的：Beleş kahve içmeği çok sever. 他很爱喝免费的咖啡。◇ **～e konmak** 免费得到，无偿获得 ◆**Beleş atın dişine veya yaşına bakılmaz.** 白给的东西就不要再挑毛病了！

beleşçi *s.* 【俚】好吃懒做的，爱吃白食的：Beleşçidir! pek yanaşma. 他好吃懒做，你不要老同他搞在一起。

beleşçilik, -ği *is.* 吃白食，寄生生活，好吃懒做：Bırak şu beleşçiliği de çalışmana bak! 你不要再这么好吃懒做，应该去工作！

beleşten *zf.* 免费，不要钱：Para olduğu vakit karşıki İsmail'in kahvesine gidersin, olmadığı vakit buraya gelir, kahveyi hep beleşten içersin. 你有钱的时候就去对面的伊斯梅尔的咖啡店，没钱的时候就可以来这里免费喝咖啡。Torpilini bulursam içeri beleşten girerim. 我如果找到门路就可以免费进入。

belge *is.* 文件，资料，档案：～ filmi 〈影〉资料片，纪录片 Mahkemenin elinde bu iddiaları yalanyacak bir belge yoktu. 法院没有能驳倒这些主张的文件。◇**～ almak** 在同一年级再次留级而被开除学籍：Bu yılda kalırsa belge alacaktır. 他今年再留级的话，就要被开除了。

belgeci *is.* 〈影〉纪录影片的制作者

belgelemek (*-i*) 以文献证明，以资料证明，以文件证明

belgelendirmek (*-i*) 以文献证明，以资料证明，以文件证明

belgelenmek (*nsz*) ❶ belgelemek 的被动态 ❷在同一年级再次留级而被开除学籍

belgeli *is. ve s.* ❶有文件的 ❷在同一年级再次留级而被开除学籍的：～ öğrenci 在同一年级再次留级开除学籍的学生

belgelik, -ği *is.* 档案室，档案馆：～ müdürü 档案馆馆长 ses ～i 录音档案室

belgen *s.* 确实的，可靠的，可信的

belgesel Ⅰ *s.* 文件性的(东西)，公文般的：～ filim 资料片，纪录片，新闻片，文献片 Ⅱ *is.* 资料片，纪录片，新闻片，文献片：Ali, hayvanlarla ilgili bir belgesel izlerken, her gördüğü hayvana imreniyor ve onun gibi olmak istiyor. 阿里在观看关于动物的资料片时模仿他所看到的每一种动物，希望自己也能像动物一样。

belgi *is.* ❶特征，特点 ❷标志，标牌 ❸概念，观念

belgilemek (*-i*) 标示

belgilenmek (*nsz*) belgilemek 的被动态

belgili *s.* 明确的，清楚的

belgin *s.* 明确的，清楚的；毫无疑义的，显然的

belginlik, -ği *is.* 明确，清楚；正确，准确

belgisiz *s.* 不明确的，未定的，不分明的 ◇**～ sıfat** 〈语〉不定形容词：Birçok, birtakım, başka gibi sözlükler, belgisiz sıfatlardandır. 诸如“许多”、“一些”和“其它的”等词是不定形容词。 **～ zamir** 〈语〉不定代词：Kimsi, birkaçı, bazısı, biri...belgisiz zamirlerdendir. “一些人”、“许多人”、“一些”、“某人”等均是不定代词。

belgisizlik, -ği *is.* 不明确，不固定，不分明

belgit *is.* ❶收据，票据，凭证，证书 ❷〈逻〉论据

belgitleme *is.* 证据，证明；论据，理由

Belgrad *öz.is.* 贝尔格莱德(南斯拉夫)

beli [beli:] (波) *zf.* 【旧】是的，对的

beliğ [beli:ğ] (阿) *s.* 【旧】意味深长的，寓意深刻的：～ bir ifade 意味深长的表述

belik, -ği *is.* 发辫，辫子

beliklemek (*-i*) 编辫子

belin *is.* 害怕，恐惧，畏惧；胆战心惊

belinlemek (*nsz*) 吓醒，惊醒；害怕，恐惧，畏惧；胆战心惊

belinlendirmek (*-i*) belinlemek 的使动态

belinletmek (*-i*) belinlemek 的使动态

belirgi *is.* 无可争议，毫无疑义，显而易见

belirgin *s.* 明显的，明白的，明朗的

belirginleşmek (*nsz*) 变清楚，变清澈；变明朗：Ev sık, büyük ağaçların içine gömülmüştü. Biraz daha yaklaşınca, uzun duvarlarla çevrilmiş, büyük ev iyice belirginleşti. 宅院掩藏在密林丛中，再走近一些，高墙环绕的大宅院越发看得清楚了。

belirginleştirmek (*-i*) belirginleşmek 的使动态

belirginlik, -ği *is.* 清澈，明晰，清楚

belirimsizlik, -ği *is.* 不明确，不确定；含糊，模糊，不清楚

belirlemek (*-i*) ❶指明，确定，明确；发现：Ödevini gözden geçirdi; noksanlıklarını belirledi. 他把作业检查了一遍，发现了一些差错。❷〈逻〉下定义 ❸限制，限定 ◇～ **önerme** 〈逻〉真命题

belirlenim *is.* ❶确定，限定，决定 ❷〈哲〉规定性，决定

belirlenimci *is. ve s.* 〈哲〉决定论的，决定论者

belirlenimcilik, -ği *is.* 〈哲〉决定论

belirlenmek (*nsz*) belirlemek 的被动态：kimliği belirlenemeyen bir uçak 一架来历不明的飞机 Bu olaydan çok az önce düğün için bir gün belirlenmişti. 出事前不久刚确定了婚期。

belirlenmezci *is. ve s.* 〈哲〉非决定论者，非决定论的

belirlenmezcilik, -ği *is.* 〈哲〉非决定论

belirleyici *s.* 确定…的，断定…的；使具体化的，具体说明的

belirleyicilik, -ği *is.* 明确(性)，明晰(性)

belirli *s.* 被限定的，确定的，一定的，决定的：～ geçmiş 〈语〉肯定过去时 ～ görev 明确的任务 ～ ücret 固定工资 Belirli bir günde gidip kendisini görebilirsiniz. 您可以在定好的日子去见他。◇～ **belirsiz** 半明半暗的，隐隐约约的，犹犹豫豫的，朦朦胧胧的

belirlilik, -ği *is.* 明确，确定，限定

belirme *is.* belirmek 的动名词：Gözünüzün önünde belirmesini istediğim en önemli nokta budur. 这就是我希望当着你们的面搞明白的最重要一点。

belirmek (*nsz*) ❶出现，显露：O sırada koridorun başından uzun boylu bir kız belirmişti. 正在此时，走廊的尽头出现了一位高个姑娘。Şimdi güneş indikçe renkler beliriyor. 随着太阳西下，各种颜色全都显露出来。Böyle gülümsediği zaman ağzının iki yanında iki şirin gamze belirirdi. 她嫣然一笑，两腮显现出两个甜甜的酒窝。❷具体化，明朗化：Kafasında günden güne çeşitli düşünceler, çeşitli kaygılar beliriyordu. 日夜萦绕在他脑中的各种想法、各种担心在逐渐明朗化。❸清楚，明白

belirsiz *s.* ❶不明确的，不固定的，未定的：～ geçmiş 〈语〉不定过去时 Belirsiz bir günde çıkageldi. 有一天他突然出现了。❷不分明的，不清楚的，模糊的：～ bir söz 含含糊糊的话 ～ renk 模糊色彩 Kim oldukarı belirsiz kişilerle dostluk etme. 不要同身份不明的人交朋友。Ne olduğu belirsiz. 不清楚发生了什么事。

belirsizlik, -ği *is.* ❶不确定，无限定，不固定，不定性 ❷不明确，不明朗，模糊：ABD'de 7 Kasım'da yapılan başkanlık seçimlerinde durum hâlâ belirsizliğini koruyor. 11 月 7 日举行的美国总统选举局势仍不明朗。

belirteç, -ci *is.* 〈语〉副词

belirten *is.* 〈语〉限定的(词)；限定词

belirti *is.* 标志，征兆，迹象；症状：hipertansiyonun ～leri 高血压症状 Barışseverlik, konukseverlik uygarlığın belirtileridir. 热爱和平和好客是文明的标志。Hayatın ucuzlayacağına dair hiçbir belirti yok. 没有任何迹象表明生活必需品要降价。Kendinde yaşlılığın en küçük belirti yok. 他身上找不出一点儿上了年纪的迹象。

belirtik *s.* 〈哲〉明白的，毫无疑问的，无可争议的

belirtilen *is.* 〈语〉被限定词

belirtili *s.* ❶有迹象的，有征兆的，有标志的 ❷明确的，确切的，一定的，确指的：～ nesne 〈语〉确指宾格 ～ tamlama 〈语〉确指补语(如 çiçeğin kokusu 花香)

belirtilmek (*nsz*) belirtmek 的被动态

belirtisiz *s.* ❶没有标志的，没有迹象的，没有征兆的 ❷不明确的，未确定的，未定的，不确指的：～ nesne 〈语〉不确指宾格 ～ tamlama 〈语〉非确指补语(如 Ankara kedisi 安卡拉猫 Tuz gölü 盐湖)

belirtken *is.* 象征；标志

belirtme *is.* belirtmek 的动名词：～ durumu 〈语〉宾格 ～ grubu 〈语〉复合词组 ～ sıfatı 〈语〉定语

belirtmek (*-i*) ❶ belirmek 的使动态：Televizyonun faydalarını, zararlarını belirten bir yazı okudum. 我看过一篇阐明电视益处及危害的文章。❷〈数〉证明

belit . *is.* 〈逻、数〉公理："Tüm, parçaların her birinden büyüktür." sözü bir belittir. "全体大于每个部分"这句话是一个公理。

belitke(n) *is.* 〈逻〉公理体系

belitsel *s.* 公理的，自明的

Belize *öz.is.* 伯里兹(美洲)

bel kemiği *is.* ❶〈解〉脊柱：Sonra işittim ki bel kemiğine bir hastalık gelmiş, ikiye bükülmüş, evinden çıkamaz olmuş. 后来我听说他的脊柱出了毛病，腰弯得像个大虾米，出不了家门。❷骨架，龙骨 ❸【转】架构；支柱，柱石，靠山；关键，要害：Bu olay, romanın bel kemiğidir. 小说的架构就是这个事件。

belki [be'lki] (阿) Ⅰ *zf.* 也许，兴许，可能，大概：Sizinle birlikte belki ben de giderim. 我也可能同你们一起去。Ⅱ *bağ.* 顶多，最多，最多不过：O saldırmak için değil, belki kendini korumak için davrandı. 他采取行动不是要进攻，顶多是出于自卫。◇**～ de** 也许，可能：Belki de hiç gelmez. 也许他根本不来。Belki hastadır, beldki de başka yere gitmiştir. 他也许病了，也许去别处了。**～si melkisi yok** 没有什么也许：Belkisi melkisi yok, ipinin kıvrağı çözülmüş, ne yapsın, geçinmek için elbette aklına gelen tedbirlerin hepsine başvuracak. 没有什么也许，事情已经不可收拾，他能怎么办？为了谋生，当然是想到什么办法就得去试一试。

belkili [be'kili] *s.* ❶可能的，大概的 ❷〈哲〉盖然性的，或然性的

belladonma [bellado'nma] (意) *is.* 〈植〉颠茄

bellek, -ği *is.* ❶记忆力，记性：～ bozukluğu 记忆力减退，记忆力混乱，记忆力丧失 ～ karışıklığı 〈医〉记忆力混乱 Karaya çıktığım zaman da, karşılaştığım ulusların yaşayış ve huylarını inceler, belleğim çok güçlü olduğundan dillerini büyük bir kolaylıkla öğrenirdim. 在上岸的时候，我就考察当地的民情风俗，学习当地语言，在这方面，我的记忆力倒是蛮好的。❷〈计〉存储器，内存 ◇**～ yitimi** 〈医〉①记忆缺失 ②短期失去记忆 **～e kazınmak** 被铭记在心：Nanjing soykırımı belleklere kazındı. 南京大屠杀铭记在人们的记忆中。**～i güçlü** 记忆力强的，记性好的：Belleği güçlü olduğu için unutmamış. 他记性很好，没有忘。(*-in*) **～i zayıf** 记忆力差，脑子不好使：Paraya gelince: belleğim zayıftır ve şunun bunun hakkı üzerinde çekişmektense hepsini bırakıvermeyi yeğlerim. 至于钱的事，我的脑子不大好使，与其你争我抢，还不如都让给别人算了。**～ini yitirmek** 失去记忆力

bellem *is.* 记忆力

belleme[1] *is.* bellemek 的动名词

belleme[2] *is.* 鞍子垫布

bellemek[1] (*-i*) ❶记住，背下：Çocuk bu şiiri iyice belledi. 孩子已经把这首诗背得滚瓜烂熟。Orada gördüğü şeyi yineleyecek biçimde belledi. 他把他看到的事情熟记在心。❷认为，假设：Ben onu geldi bellemiştim. 我当时以为他已经来了。Doğru bellediğin yoldan şaşma. 你认准的路，就照直走下去。

bellemek[2] (*-i*) 用铲或锹翻(土)：tarlayı ～ 用锹翻地

bellenmek (*nsz*) bellemek 的被动态：Bahçe bellendi. 花园已用锹翻过了。

belleten *is.* 学术刊物

belletici *is.* *ve s.* (体育)教练，教师

belletmek (*-i*, *-e*) bellemek 的使动态：Çocuğa şiiri bellettim. 我让孩子背诗。İşçilere bugün tarlayı bellettim. 我让工人们今天用锹翻地。

belli *s.* ❶众所周知的，世人皆知的：Liranın değer kaybettiği belli bir şey. 里拉贬值世人皆知。❷明显的，明确的：Bunun bir zengin evi olduğu belliydi. 显然这是一个富户。Onun hasta olduğu gözlerinin çakmak çakmak oluşundan belliydi. 他两眼通红，显然是病了。Bunun tartısı belli değil. 它的重量不清楚。❸一定的，固定的，规定的 ◇～ **başlı** ①一定的，固定的：Bunun belli başlı bir sebebi yoktur. 这没有明确的原因。②重要的，显要的，有声望的，主要的：bir ～ başlı adam 一位地位显赫的人物 Ankara'nın belli başlı karakteri dağlar arasında bir çukura kurulmuş olmasıdır. 安卡拉建于高山环绕的低谷之中，这是它的主要特色。～ **belirsiz** 不明晰的，不清楚的，隐隐约约的：Ayşe'nin beyaz dişleri belli belirsiz takırdıyor. 阿伊赛洁白的牙齿在微微打颤。Dere içinde eylül sabahının ışığı yavaş yavaş, belli belirsiz yayılmaktadır. 山谷中 9 月的早晨的阳光朦朦胧胧，慢慢地扩散着。～ **beyan** ①非常明确的 ②非常清楚地 (*-i*) ～ **etmek** ①说明，阐明，显出，流露出：Kan kusuyoruz da ona belli etmemeğe çalışıyoruz. Ama her şeyin bir haddi, nihayeti vardır. 我们不想告诉他我们正在为他而受苦受难，但是什么事情都是有限度的。Fırtına yağmurun geleceğini belli ediyor. 狂风预示着雨的来临。Özenle yamanmış giysileri yokluk içinde kendisine karşı gösterdiği saygıyı belli ediyordu. 她的衣服细心缝补过，显出她在贫困中的自爱。②【转】使发现，使察觉，使看见：Ali kızmıştı ama, duygularını belli etmiyordu. 阿里似乎生气了，可是他不动声色。Yalan söylediğini her hâliyle belli etti. 他的所作所为让人发现他说了谎。～ **iki büklüm olmak** 年迈，苍老，老态龙钟 ～ **olmak** 露出来，暴露，显露出来：Dilinden Beijingli olduğu belli oluyor. 听口音，他是北京人。Karanlıkta yüzü belli olmuyordu. 黑暗中，他的脸看不清楚。Adamın iyisi iş başında belli olur. 【成】一个人的价值体现在他的工作成就上。Altın ateşte, insan mihnette (或 tecrübede) belli olur. 【成】烈火之中见真金，患难之中见人心。

bellik, -ği *is.* ❶招牌，标记，指示牌 ❷定婚仪式 ❸信物，定情物 ❹耳朵弯曲的羊

bellilik *is.* ❶明显，显然 ❷众所周知，世人皆知 ❸规定，固定

bellisiz *s.* ❶不知道的，未知的 ❷不确定的；不确知的 ❸含糊其词的 ❹难以察觉的，感觉不到的

Belmopan *öz.is.* 贝尔莫潘(伯里兹)

belsem *is.* 香脂，香胶

bel soğukluğu *is.* 〈医〉淋病 ◇～ **geçirmek** 患淋病：Ta eskiden, yirmi sene evvel bir belsoğukluğu geçirdi. 以前，那是在 20 年前，他得过淋病。～**na uğratmak** 瞎搅和，把…搞得乱七八糟

bembeyaz [be'mbeyaz] *s.* ❶非常白，雪白：Delikanlı kâğıt gibi bembeyaz olmuştu. 小伙子面如纸色。Saçı sakalı bembeyazdı. 他的头发、胡子都是雪白的。Tekne, arkasında bembeyaz köpükler bırakarak ilerliyordu. 船在飞驰，船后激起阵阵雪白的浪花。❷(阳光)灿烂的：Küçük kertenkeleler duvarın çatlaklarından çıkıverdiler, sonra bembeyaz ışığa yayılıp güneşlendiler.

小蜥蜴从墙壁缝隙中爬出来，在灿烂的阳光下展开身体，晒着太阳。◇～ **kesilmek** 变得很白；吓得脸色苍白：Kadının zaten sarı olan yüzü bembeyaz kesildi. 女人本已焦黄的面色变得煞白。

bemol, -lü (法) Ⅰ *is.* 〈乐〉降号(b) Ⅱ *s.* 降半音的

ben[1] *is.* ❶痣；雀斑；胎记：Büyük gözleri, çok belli kaşları, benlerle dolu bir yüzü vardı. 他大大的眼睛，浓浓的眉毛，满脸雀斑。❷(葡萄成熟时的)斑点 ❸【俗】(须发)斑白，花白

ben[2] *is.* ❶饵，诱饵 ❷亲鸟给雏鸟带回的食物

ben[3] Ⅰ *zm.* 我 Ⅱ *is.* 自我，自我主义 ◇～ ～ **demek** 总是只考虑到自己，自私 ～ **hancı, o yolcu iken** 只要我们继续保持这种关系 ～ **hancı, sen yolcu oldukça** 只要我们继续保持这种关系 ～**den söylemsi** 【俚】我该说(做)的都已说(做)了，听不听由你 ～**im diyen** 自以为是的：Benim diyen adam bu işi yapamaz. 自以为是的人干不了这种事。◆**Ben ettim, sen etme.** 我错了，你饶了我吧！**Ben şahımı** (或 **şeyhimi**) **bu kadar severim.** 【俚】我所能做到的只有这些了。**Bende o göz var mı?** 我可没这么傻：Beni kandırmaya çalışıyorlar, bende o göz var mı? 他们想骗我，我可没这么傻！**Benden de al o kadar.** 我也这么认为！英雄所见略同！**Beni sokmayan yılan bin** (**yıl**) **yaşasın.** 事不关己，高高挂起。

benbenci *s.* 自负的，自高自大的，骄傲自满的，自命不凡的：～ bir adam 自负的人

benbenlik, -ği *is.* 自满，沾沾自喜，洋洋自得；高傲，傲慢，自大；过于自信

bence *zf.* 我认为，在我看来：Anlaşılıyor ki o da artık yoldan çıkmış, o hâlde söyleyecek söz yoktur bence. 看来她也已经堕落了，既然如此我也没什么可说的了。Bence siz bu işe uygunsunuz. 我认为您适合于这项工作。İşte konunun bence en önemli yanı budur. 我认为这是问题的要害。

benci *s.* 自命不凡的，自负，自以为是的

bencil *s.* 自私自利的，利己主义的：Birden zengin olunca insanlıktan çıkmış, bencil, taş yürekli olmuş. 暴富之后他变得毫无人情味，自私自利、心如铁石。◇～ **olmak** 自私，不顾别人：Siz erkekler ne kadar bencil oluyorsunuz. 你们男人是多么自私啊！

bencilce [benci'lce] *zf.* 自私地，不顾别人地

bencileyin [be'ncileyin] *zf.* 像我一样：Siz de bencileyin kimden kaçtığınızı ve nereye gittiğinizi bilmiyorsunuz. 你们也像我一样不知道要躲避谁，不知道到了哪里。

bencilik, -ği *is.* 自私自利，利己主义

bencilleşmek (*nsz*) 变得自私自利：Büyüklenir oldu, bencilleşti, acımasızlaştı. 他变得狂傲、自私和残忍。

bencillik, -ği *is.* 自私自利性，利己主义：Liberalizm, küçük-burjuva bencilliğinden kaynaklanır. 自由主义来源于小资产阶级的自私自利性。Toplumda, bencillik iyi karşılanmayan bir davranıştır. 在社会上，自私自利是一种不受欢迎的行为。◇～ **etmek** 采取自私的行动

bende (波) *is.* 【旧】奴隶；奴才，仆人

bendegân (波) *ç.is.* 奴隶们；仆人们

bendegî [bendegi:] (波) Ⅰ *is.* 奴隶身分；奴隶制度 Ⅱ *s.* 奴隶的

bendeniz *is.* 【旧】您的忠实的仆人；(说话的人或笔者的自称)在下：Artık doğrusu bendeniz canımdan bıktım. 我真的已经不想活了！◇～ **cennet kuşu** 【谑】(自我介绍时的谦辞)您的忠实的仆人；在下：Bendeniz cennet kuşu Ahmet. 奴才是艾哈迈德。

bendir *is.* 土耳其式乐器

benek, -ği *is.* ❶斑点；污点 ❷(太阳)黑子 ◇～ ～ 斑斑点点地；一点点的：Güneş yapraklar arasında benek benek saçılıyordu. 阳光透过树叶撒下斑斑点点。

beneklenmek (*nsz*) 形成斑点

benekli köpek balığı *is.* 〈动〉猫鲨(*Soylliorhinus canicula*)

benekli *s.* 有斑点的：Altın benekli, mor renkli ipekli bluzu giyiyordu. 她穿一件缀有金点的紫

色丝织外衣。

bengi Ⅰ *s.* 无穷的，永久的，永存的 Ⅱ *is.* 爱琴海及马尔马拉地区的一种民间舞 ◇～ **su** (神话中的)长生不老水

bengilemek (*-i*) 使永恒，使永垂不朽，使永生

bengileşmek (*nsz*) 永生，永垂不朽

bengilik, -ği *is.* ❶无始无终 ❷永生，永恒 ❸无止境

beniâdem [be'ni:a:dem] (阿) *ç.is.* 【旧】人类

ben içincilik *is.* 〈哲〉自我中心

benildemek (*nsz*) 吓醒，惊醒；害怕，恐惧，畏惧；胆战心惊 ◇**benildeyip uyanmak** 惊醒

benimsemek (*-i*) ❶把占为己有，占有侵占；攫取，剽窃：Kardeşinin paltosunu benimsedi, bir türlü geri vermiyor. 他用着他兄弟的大衣，根本没有还的意思。❷【转】适应，习惯：Fedakârlık duygusunu iyice benimseyen bu genç olanca kazancını babasının hastalığına harcıyordu. 这位孝顺的年轻人把他所有的钱都用来给他父亲治病了。❸爱恋，记挂；喜欢，热爱：Karım içinde büyüdüğü bu evi bütün psikolojik derinliğiyle benimsemişti. 我妻子全身心地记挂着这间她从小住到大的房子。❹认领

benimsenmek (*nsz*) benimsemek 的被动态

benimsetmek (*-i*, *-e*) benimsemek 的使动态：Bu yuvayı çocuklarına benimsetmek ana babanın ödeviydi. 让孩子们热爱这个家是做父母的义务。

Benin *öz.is.* 贝宁(非洲)

beniz, -nzi *is.* 脸色，面色 ◇～ **geçmek** 【俗】(脸色)变苍白 (*-in*) ～**i atmak** (脸色)一下子变苍白：Benzi atıyor, kesik kesik soluyordu. 他的脸一下子就白了，气都喘不上来了。Suçüstü yakalanınca benzi attı. 他被当场抓获，脸色一下子变得煞白。～**i bozuk** 脸色不好，病态的 (*-in*) ～**i hazan yaprağına dönmek** 面容枯槁 (*-in*) ～**i kül gibi olmak** (脸色)失去红润，变得苍白：Kapı önündeki arabasının yerinde olmadığını görünce benzi kül gibi oldu. 他一看到停放在门前的车子不见了，脸都白了。Ne oldu kardeş benzin kül gibi oldu. 出什么事啦？兄弟，你怎么脸都白了？(*-in*) ～**i limon gibi sararmak** (脸色)失去红润，变得苍白：Benzi limon gibi sararmaya, gözleri ateş gibi parlamaya başladı. 他脸色苍白，两眼冒火。(*-in*) ～**i sararmak** 脸色苍白，面容枯槁：Kan ile gözüm doldu, benzim sararıp soldu. 我两眼充满血丝，面容枯槁。Borçlu ölmez, benzi sararır. 【成】欠债死不了人，但是能愁死人。(*-in*) ～**i uçmak** (脸色)苍白 (*-in*) ～**inde kan kalmamak** 脸色煞白，面无血色，面容枯槁：İki gündür görmemiştim, dün tesadüf ettim, benzinde kan kalmamış. 我两天没见他，昨天偶遇，他面容枯槁。(*-in*) ～**ine kan gelmek** 脸色恢复正常：Onların henüz benizlerine kan gelmemişti. 他们的脸色还未复原。(*-in*) ～**ine renk gelmek** 脸恢复血色：Çocukların benzine renk geldi. 孩子们的脸上有了血色。(*-in*) ～**i ağartmak** 使面无血色：Nihayetsiz bir ova ağarttı benzimizi. 无边无际的大草原使我们走得筋疲力尽。

benlenmek (*nsz*) 长痣：Çok mu çirkin yüzüm benlenince? 是不是我脸上一长上痣就变得很丑？

benli[1] *s.* 有痣的：Benli yüzü pek sevimsizdi. 他那长满痣的脸令人生厌。

benli[2] *zf.* 亲近地，亲热地，亲密地

benlik, -ği *is.* ❶个性，人格，灵魂；本质，实质；性格，品格：Küçük veya büyük çapta, ama mutlaka dürüst, namuslu bi iş adamı olmak hırsı bütün benliğini sardı. 他一心想当一位实业家，但无论做大实业家，还是小实业家，都绝对要做一个正直、善良的实业家。❷自负，高傲，傲慢；自私自利 ❸自尊 ◇～ **davası** 自作主张，一意孤行 ～ **ikileşmesi** 〈医〉人格分裂 ～ **yitimi** 〈医〉人格解体 ～**e düşmek** 过于自信 ～**inden çıkmak** 改变性格，性情大变 ～**ünü yitirmek** 失去人格；变得没有个性

benlikçi *s.* ve *is.* 自私自利的，利己主义的(人)

benlikçilik, -ği *is.* 自私自利；利己主义

benmari (法) *is.* 隔水炖，隔水温(将一器皿放在开水中加热或熔化器皿中物品的方法)

bent, -di (波) *is.* ❶【旧】连接，联系 ❷【法】项目，条款 ❸镣铐，脚镣，手铐 ❹绳索，绳结；结节 ❺纸捆，纸卷 ❻人质，俘虏 ❼限制，约束，束缚 ❽水坝，水闸 ❾【旧】报刊文章 ❿〈文〉(诗的)行 ◇(*-i*) **～ etmek** 限制，约束，束缚

benzek, -ği *is.* 〈文〉讽刺性的模拟作品，谐模诗文；模拟滑稽作品

benzeme *is.* benzemek 的动名词：～ resim 摹拟画

benzemek (*-e*) ❶相象，相似：Bu iki kardeş birbirine ne kadar benziyor! 这两兄弟彼此多么相象！Bu adam kardeşime benziyor. 这个人长得像我弟弟。Yüzü bir maymuna benzeyen adamcağız soyununca eciş bücüş bir vucut meydana çıkardı. 这家伙脸长得像猴似的，一脱去衣服就暴露出畸形的身躯。❷看来，似乎，好像；看上去很象：Bu yaz sıcak olacağına benziyor. 今年夏天看来会很热。Fırtına kalacağa benzemiyor. 风暴没有停止的迹象。Şunlara bak, muşmulanın yanında genç kız çöplükte açmış güle benziyor. 你看那边那个糟老头子身边的青年女子，好像一朵鲜花插在牛粪上。

benzemelik, -ği *is.* 装饰：～ resim 装饰画

benzemezlik, -ği *is.* 不相似，不相同，不一样

benzen (法) *is.* 〈化〉苯

benzer *s. ve is.* ❶相似的，类似的：～ şekiller 〈数〉相似图形 O aslan yelesine benzer saçlar şimdi süt beyaz olmuş. 那狮鬃般的头发现在已经变得雪白了。❷〈影〉替身演员 ◇**～i bulunmamak** 举世无双，绝无仅有

benzeri *s.* 类似的，相似的

benzer kanatlılar *ç.is.* 〈动〉同翅目

benzerlik, -ği *is.* ❶相似，相像：Bu iki ressamın tabloları arasında büyük bir benzerlik var. 这两位画家的画有很多相似之处。❷〈数〉三解形相似

benzersiz *s.* 惟一的，独一无二的，举世无双的：Benzersiz bir iş başardı. 他完成了一项创举。

benzersizlik, -ği *is.* 独一无二的，举世无双

benzeş *s.* 类似的，相似的，想象的

benzeşen *is.* 〈语〉同化

benzeşim *is.* ❶类似，相似 ❷〈数〉相似性：～ oranı 〈数〉相似比

benzeşlik, -ği *is.* 相似，类似，相象

benzeşme *is.* ❶ benzeşmek 动名词 ❷〈语〉同化

benzeşmek (*nsz*) 相象，相似：benzeşen bu iki kişi 两个长相相像的人

benzeşmezlik, -ğı *is.* 〈语〉(音的)异化：Attar sözcüğünün aktar biçimine girmesi bir benzeşmezlik olayıdır. 单词 attar 变成 aktar 就是一种音的异化现象。

benzeti *is.* ❶〈文〉寓意，譬喻，讽喻 ❷临摹 ◇**～ ressamı** 临摹画家

benzetici *s.* 伪造的，赝造的 ◇**～ ressam** 伪造名画者

benzetilmek (*nsz*) benzetmek 的被动态

benzetiş *is.* benzetmek 的动名词

benzetme *is.* ❶ benzetmek 动名词 ❷〈文〉寓意，譬喻，讽喻 ❸临摹

benzetmek (*-i, -e*) ❶ benzemek 的使动态：Ressam portreyi modele pek benzetemedi. 画家没能把肖像画得如同本人。Yaptığı resmi tam babasına benzetti. 他把画像完全画得像他爸爸。❷认为像：birini iyi bir adama ～ 认为某人像好人 Karşıdaki adamı birdenbire amcama benzettim. 我突然发现对面的人像我叔叔。Kedi yavrusunu yerken sıçana benzetir. 【成】猫吃自己的幼崽，说它像只老鼠；人做了错事，总会为自己开托。❸【转】损坏，搞糟：Çocuk oyuncağını benzetmiş. 孩子弄坏了玩具。❹【转】欧打，揍：Ali'yi kavgada iyice benzetmişler. 在争吵时他们狠狠地揍了阿里一顿。

benzeyiş *is.* benzemek 的动名词

benzin (法) *is.* ❶汽油：～ istasyonu 加油站 ❷【旧】苯

benzinci *is.* ve *s.* ❶加油站：Dümdüz gidin, sola dönün. 1 km. ötede bir benzinci var. 你们一直走，向左拐，一千米外有一个加油站。❷销售汽油者

benzol, -lü (法) *is.* 苯和甲苯的混合物

beraat [bera:at] (阿) *is.* 宣判无罪 ◇～ **etmek** 被判无罪，获得清白：Belki iftiraya uğramış bir adamdır, belki bir gün beraat edecektir. 他可能是受了陷害的，也许有一天会还他一个清白。Bu kararın okunuşu üzerine beraat edenler serbest bırakılmışlardı. 该判决宣读后，被判无罪者全部获释。◇～**ı zimmet** 免除责任或罪名 ～**ı zimmet asıldır** 无罪推定

beraber [bera:ber] (波) Ⅰ *zf.* ❶一起，共同：Anne, oğluyla beraber oturuyor. 母亲同儿子同住。Öğleyin beraber yiyebilir miyiz? 我们共进午餐好吗？Tercümanla beraber yandaki kapıdan girdiler. 他们是同翻译一起从旁门进去的。❷【旧】同…一样：Bina taş, merdiveni yok, toprakla beraber. 楼房是石头的，没有楼梯，与地面持平。Boyu beraber oğlu var. 他儿子同他一样高。Ⅱ *bağ.* (*-le*) ❶与某人一起，与…同时：Kardeşiyle beraber. 他同他兄弟在一起。❷尽管，虽然：Bunu demekle beraber gözlerini sildi ve güldü. 他话虽这么说，可是还是擦擦眼泪笑了。Kız öyle müstesna bir güzelliğe sahip olmamakla beraber çirkin de değildi. 那姑娘虽不是绝色佳人，但也并不丑。◇～ **almak** 携带 ～ **bulunmak** 陪同 ～ **düşüp kalkmak** 共同生活 ～ **kalmak** 共同生活：Tam iki sene benimle beraber kaldı. 他同我一起生活了整整两年。～**e bitmek** (比赛、游戏等)以和局、平局结束 ～**e kalmak** (比赛、游戏等)取分相等，打平，打成平手：İki kulüp, bu haftaki maçta berabere kaldılar. 两个俱乐部在本周的比赛中得分相等。～**inde** 在某人身旁：Beraberinde arkadaşını da getirdi. 他还带着他的同事。Beijing'e son gidişimde beraberimde eşim ve çocuklarım vardı. 上次我去北京，老婆孩子与我同行。～**inde almak** 携带 (*-i*) ～**inde gezdirmek** 使陪伴：Tek çocuk, hele de şımartılmışsa, yaşamı boyunca egosunu beraberinde gezdirir. 如果独生子女总是受到溺爱的话，他将一辈子是一个利己主义者。

beraberlik, -ği *is.* ❶一起，一块儿；共同：Kaynana ile gelin beraberliği yürütemediler. 婆媳俩无法相处。Onların beraberliği tam elli yıl sürmüştür. 他们共同生活了整整 50 年。❷相等；同等，平局，平手 ◇～ **müziği** 〈乐〉合奏乐，交响乐 ～**i korumak** 保持平衡，打成平手：Oyunda iki kulüp de beraberliği korudu. 在比赛中两个俱乐部也打成了平手。

beraklaştırma *is.* berraklaştırmak 的动名词：～ cihazı 净化装置

beraklaştırmak (*-i*) berraklaşmak 的使动态

berat [bera:t] (阿) ❶专利证，特许证：ihtira ～ı 发明专利证，专利证书 ❷〈史〉丹书铁券，铁券丹书 ◇～ **gecesi** 白拉特夜(指伊斯兰教历 8 月 15 日的夜晚)

berbat (波) *s.* ❶坏的，不好的，糟糕的：Bu gün hava berbat. 今天天气不好。Eskisinden daha berbat, iyileşmek ne gezer. 他比过去更糟糕了，没有一点好转的迹象。❷有毛病的：～ bir kalem 有毛病的笔 ❸肮脏的，污秽的，不洁的，泥泞的：ne ～ şehir 多么肮脏的城市 Burası, berbat; burası çekilir gibi değil. 这儿污秽不堪，真让人受不了。Yolculukta arasıra berbat yere konulmak zorunda kalınır. 旅行途中不得不时常在一些污秽不堪的地方留宿。❹丑的，难看的，乏味的：～ bir film 乏味的电影 Kadının gözü berbat. 那个女人的眼睛很丑。❺废弃不用的，荒废的，无人管理的；混乱的：～ bir han odası 废弃不用的客栈 Bu berbat şamata arasında yarım saat bekledim. 在这乱哄哄的嘈杂声中我等了半个小时。◇(*-i*) ～ **etmek** (或 **eylemek**) 搞糟，搞砸：Bu işi nasıl berbat ettinse gel yine öyle kendin temizle. 你要是把这件事搞砸了，那么就你自己来重新干吧！②玷污，破坏，毁坏 ～ **olmak** ①变坏；变污，变脏 ②被毁坏，被破坏；泡汤：İş büsbütün berbat oldu. 此事全砸了。Ya iş yoluna girecek, ya da bütün berbat olacaktı. 本来此事要么有望取得成功，要么完全都泡汤。

berber (意) *is.* ❶理发师 ❷理发店：～ dükkânı 理发店 ◇～**e gitmek** 去理发

berber balığı *is.* 〈动〉鮨属鱼(*Serranus anthias*)

Berberî [berberi:] (阿) *öz.is.* 柏柏尔人

berberlik, -ği 理发：O küçük dükkânda baba mesleği berberlikle altı yıldır geçinip gidiyordu.

6 年来爸爸在那个小店以理发勉强维持着生活。

berdelacuz (阿) *is.* 【俗】3 月 9 日至 18 日的寒流

berdevam [berdeva:m] (波-阿) *s.* 持续的，继续着的，延续着的：Yüz elli sene evvel türeyen bu âdet hâlâ da berdevam. 150 年前就有的这种习惯目前还延续着。

berduş (波) *is. ve s.* 自由的，无约束的；流浪的，漂泊的

bere[1] *is.* 青肿，伤痕；擦伤：Manav üzerinde bere olan elmalan ayırdı. 水果商将有伤痕的苹果挑了出来。Üstü başı parça parça, vücudu yara bere içinde, fakat gözleri bakıyor ve ağzı gülüyor gibi. 他衣衫褴褛，伤痕累累，但却睁着眼，嘴角像是挂着微笑。

bere[2] (法) *is.* 贝雷帽

bereket (阿) Ⅰ *is.* ❶丰富，富足，充裕：Onda hısım akraba sürüsüne bereket! 他有一大堆亲戚！Sofranıza bereket! (客人饭后说的感谢语)谢谢您的盛情款待！❷【俗】雨：Bereket yağıyor. 雨正在下。Ⅱ *zf.* 幸好，幸而，幸亏：Çocuğun yüzu ibik gibi kızardı. Bereket o telâşta kimse işin farkına varmadı. 那孩子的脸红得像鸡冠子，幸好在匆忙中谁也没发现。◇(*-den*) **～ gitmek** 贫困，贫困潦倒；贫瘠：Evimden bereket gitti diye odasına kapanmıştı. 他闭门不出是因为他已经穷困潦倒。**～ kaynağı** 鱼米之乡 **～ (versin) ki** 好在，幸而，幸亏：Bereket versin ki, genç boksör, dayağa ezelden idmanlıydı. 幸亏这位青年拳击手以前挨打也挨惯了。◆**Bereket versin.** ①上天保佑，谢天谢地：Allah (bir bir) bereket versin! 感谢真主！谢天谢地！Allah Halil İbrahim bereketi versin. 愿真主赐福！②幸亏，好在：Bu sene kış erken geldi bereket versin kömürümüzü yazın almıştık. 今年冬天来得早，幸亏我们夏天就把煤买好了。Bereket versin, ben çabuk davrandım. 幸亏我动作快。③(店主对顾客的谢词)多谢光顾：Tütüncüye kendini nasıl attığımı bilemiyorum, bereket versin ki bildim. 我都不知道我是怎么来到烟摊前的，只记得摊主说了一句“多谢光顾”。

bereketlenmek (*nsz*) 变多，增加：Çorbaya su koydukça bereketlendi. 往汤里加点儿水，汤就多了。

bereketli *s.* ❶丰富的，充裕的：Bu yıl ürün bereketli. 今年是丰收年。❷肥沃的，富饶的，多产的：～ bir toprak 肥沃的土地 ◆**Bereketli ola** (或 **olsun**)**!** ①(对就餐的客人)请用好！②(对于收获的人)祝你好运！

bereketlilik, -ği *is.* ❶丰富，充裕 ❷肥沃，富饶

bereketsiz *s.* ❶不丰富的；不肥沃的，贫瘠的 ❷低效的，可利用价值低的：～ bir ürün 减产

bereketsizlik, -ği *is.* ❶贫瘠，不充裕 ❷效率低

berelemek (*-i*) 碰伤，打伤，损伤，压伤

berelenmek[1] (*nsz*) berelemek 的被动态：Taşlara çarpan ayakları berelenmişti. 他那双脚撞在石头上肿了。

berelenmek[2] (*nsz*) 戴贝雷帽

bereli[1] *s.* 有伤痕的，有擦伤的；青肿的：～ elma 有伤的苹果

bereli[2] 戴贝雷帽的：Bereli çocuk onun oğludur. 那个戴贝雷帽的孩子是他的儿子。Zaten siyah bereli kadın da hep aynı yerde idi. 当时有个戴黑色贝雷帽的女人也一直在那儿。

bergamot (意) *is.* 〈植〉❶番柠檬树(*Citrus bergamia*) ❷香柠檬：～ şekeri 柠檬糖

bergüzar [bergüza:r] (波) *is.* 纪念品，赠品

berhane [berha:ne] (波) *is.* ❶商队，旅行队 ❷迁徙，迁移 ❸大车店，客栈 ❹坛坛罐罐，粗重家伙什，家具 ❺又大又破不实用的房子：◇**～ gibi** 过分大的(房子)

berhava [berhava:] (波-阿) *is.* ❶【旧】抛入空中 ❷无用的，废的 ◇(*-i*) **～ etmek** 【转】使爆炸，炸毁：Uçaklar köprüleri herhava ettiler. 飞机炸毁了桥梁。**～ olmak** ①爆炸，炸毁 ②【转】徒劳，白辛苦：Bütün emekleri berhava oldu. 他所做的一切全都泡了汤。

berhayat [berhaya:t] (波-阿) *s.* 活着的，存在的，在世的：Şu ilân gazetede çıkmasaydı, babası onun İstanbul'da berhayat olduğunu öğrenmeyecekti. 如果那个公告没有登报，他父亲还不

知道他仍活在伊斯坦布尔。

berhudar [berhuda:r] (波) *s.* 幸福的，幸运的：◇～ **olmak** 过幸福生活：Berhudar ol, oğlum! 孩子！祝你前程似锦！

berî (阿) *s.* 清白的，无辜的，与某事无关的 ◇(*-i*, *-den*) ～ **kılmak** 认为无辜，还以清白，平反 (*-den*) ～ **olmak** 清白，无辜，与某事无关：Suçtan berî olduğu anlaşıldı. 看来他是无辜的。

beri Ⅰ *is.* 这边的，稍近的：Biraz beriye geliniz. 请您走近点儿。Ⅱ *s.* 在近处的，在这边的：～ yandaki sandalye 这边的椅子 nehrin ～ yakası 河的这边 Ⅲ *e.* (*-den*) ❶从…开始，自…以来：o günden ～ 自那天以来 Dünden beri kırıklığı var. 打昨天起他就不舒服。Dünden beri sokağa çıkmadı. 自昨天起，他就没有上街。Kar sabahtan beri yağmıştı. 雪是从早上开始下的。❷从…开始：Beijing'den ～ 从北京开始

beriberi [beribe'ri] (法) *is.* 脚气病

beriki, -ni Ⅰ *s.* 这边的：～ ev 这边的房子 Onu değil, beriki kitabı istiyorum. 我要的不是那本，而是这本书。Ⅱ *zm.* 这边的东西或人：O kalemi istemedim, berikini ver. 我不要那支笔，请把这边这支给我。Öyle adamdan ben hoşlanmam, ötekine burun burar berikine burun burar. 我不喜欢这样的人，他谁也看不上眼。

beril (法) *is.* 〈矿〉绿柱石，绿玉

berîlemek (*-i*) 认为无辜，还以清白，平反

berîlenmek (*nsz*) berîlemek 的被动态

berîlik, -ği *is.* 清白，无辜

berilyum (法) *is.* 〈化〉铍(Be)

Bering *öz.is.* 白令海峡(亚洲)

berjer (法) *is.* 安乐椅，软座圈椅：～ koltuk 安乐椅

berk[1] (阿)【旧】 *is.* 闪电

berk[2] (波)【旧】 *is.* 叶子

berk[3] *s.* ❶硬的 ❷结实的，稳固的

berkelyum [berke'lyum] (法) *is.* 〈化〉锫(Bk)

berkem *s.* 加固的

berki *is.* ❶坚固(性)，结实；耐久性；强度 ❷【转】坚强，坚定；不屈不挠

berkimek (*nsz*) 变强壮，变牢固，变坚强

berkinmek (*nsz*) ❶变强壮，变牢固，变坚强 ❷被变硬

berkitmek (*-i*) 加强，加固；牢牢地捆着

berklik, -ği *is.* ❶坚硬 ❷结实，稳固

berlam (法) *is.* 〈动〉鳕鱼(*Merluccius merluccius*)

Berlşn *öz.is.* 柏林(德国)

bermuda [bermu'da] (法) *is.* 一种齐膝盖的短裤

bermutat [be'rmu:ta:t] (波-阿) *zf.* 通常，一般，惯常地，习惯性地：Pazar günü dükkânlar bermutat kapalı. 商店通常星期天关门。Ben ve arkadaşım, bermutat konforsuzluktan şikâyet ediyoruz. 我和我的同事总是抱怨起居设备不齐全。

Bern *öz.is.* 伯尔尼(瑞士)

berrak [berra:k] (阿) *s.* ❶(水)清澈的：Berrak suyun içinde kırmızı balıklar uyuyorlardı. 在清澈的水里，红色的鱼儿一动也不动。❷(声音)清脆的，悦耳的，纯正的 ❸(空气)清新的；(天气)晴朗的：Bu sabah hava berrak. 今天早上空气清新。❹【转】坦诚的，坦率的，通俗易懂的

berraklaşmak (*nsz*) 变清澈；变透明；变明朗；变明亮

berraklık, -ğı *is.* 清澈；透明；明朗；明亮

berrî [berri:] (阿) *s.* 【旧】陆地的，陆生的，陆上的：～ iklim 大陆性气候

bertaraf (波-阿) *zf.* 在旁边，到旁边；且不论：Bu iş bertaraf, ötekini konuşalım. 先不谈这件事，我们先谈谈另一件事。Şaka bertaraf, insanın günaha gireceği geliyor. 别开玩笑了！这是在作孽啊！◇(-*i*) **～ etmek** 把…放到一边；消除，清除，排除；删除：Her türlü güçlüğü bertaraf ettik. 我们排除了各种困难。Tehlikeyi bertaraf etti. 他脱离了危险。**～ olmak** 消失，被歼灭；被毁灭；被删除

bertik, -ği Ⅰ *is.* 青肿，伤痕，(皮肤上)青紫痕 Ⅱ *s.* 受伤的，扭伤的：～ bir kavun 有碰伤的甜瓜

bertilmek (*nsz*) bertmek 的被动态

bertmek, -er 打伤，碰伤，碰破，扭伤，打肿

berzah (阿) *is.* 〈地〉地峡：Yuvarlak dünyanın üstünde fiyortlar, berzahlar, limanlar doludur. 地球上有很多峡湾、地峡和港湾。

besalet (阿) *is.* 【旧】勇敢，英勇，大胆，英雄气概

besbedava [be'sbeda:va] *s.* 很廉价的，非常便宜的

besbelli [be'sbelli] Ⅰ *s.* 非常清楚的：Acı çektiği besbelliydi. 很显然他经受了痛苦折磨。Onun kazanç sağlayacağı besbelliydi. 很显然他将得到好处。Ⅱ *zf.* 看来，显然：Besbelli artık gelmeyecek. 看来他今后不会再来了。Besbelli mektup yazmamış olacak. 看来，他可能没写信。

besbeter [be'sbeter] (波) *s.* ve *zf.* 更坏的，更恶劣的，更有害的，有过之而无不及的：Bu küçük besbeter. 这个小的更坏。

beselemek (*nsz*) 见 eselemek beselemek

besermek (*nsz*) 见 esermek besermek

besi *is.* ❶养活，供养；饲养 ❷填塞垫料，垫料 ◇(-*i*) **～ye çekmek** 使(牲畜)长肥；催肥

besi doku(**su**) *is.* ❶〈植〉坯乳 ❷蛋白，蛋白质

besi dokulu *s.* 含蛋白质的

besi dokusuz *s.* 不含蛋白质的

besi örü *is.* 〈植〉胚乳；蛋白，蛋白质

besi suyu *is.* 〈植〉液，汁

besici *is.* 饲养员，牲畜贩子

besicilik, -ği *is.* 饲养并贩卖牲畜

besili *s.* 胖的，肥胖的；被养肥的，被催肥的：～ dana 肥牛犊

besin *is.* ❶食物，食品，滋养品：～ endüstrisi 食品工业 bitkisel ～ler 植物性食品 ❷【转】营养

besincilik, -ği *is.* 食品工业

besinli *s.* 有食品的，有食物的

besinsiz *s.* 缺乏食物的，没有食品的；营养不良的

besinsizlik, -ği *is.* 食品短缺，食品匮乏；营养不良

besledik *s.* 育肥了的，肥壮的

beslek, -ği *is.* ve *s.* 【俗】养女；家养的女仆

beslem *is.* 食物

besleme Ⅰ *is.* ❶ beslemek 的动名词：～ borusu 给水管，供水管道 ～ pompası 给水泵 ❷养女；家养的女仆，丫鬟，丫头，女佣：Gül dalından odun, beslemeden kadın olmaz.【成】花棵子成不了劈柴，丫鬟也当不了太太。Ⅱ *s.* ❶家养的：～ kız 小女佣，小丫鬟 ❷被收买的，豢养的：～ basın 被收买的新闻界 ～ gazete 豢养的报纸 ❸填好的，垫好的 ◇

～ gibi 穿着不得体的(姑娘)，像后娘养的

beslemek (*-i*) ❶养活，供养：Evinde altı can besliyor. 他养活一家 6 口。Tek başına sekiz nüfuslu bir aileyi beslemek zorundaydı. 当时他不得不独自一人养活一个 8 口之家。Baba kırk oğul beslemiş, kırk oğul bir babayı beslememiş. 【成】一个爸爸养活 40 个儿子，40 个儿子却不养活一个老爸。❷给食，使进食，饲喂：Anne, çocuğunu dört saatte bir besliyor. 母亲每隔 4 小时给孩子喂一次食。Ona pembe ekmekler kızartacak, üstlerine tere yağı, reçel havyar sürecek, eliyle besleyecekti. 他本想把面包烤黄，抹上黄油，果酱和鱼子酱喂他吃。❷饲养：at ～ 养马 tavuk ～ 养鸡 ❹添加：Ateş zayıfladıkça besliyor, ateşe gömdükleri mısır piştikçe misafirlerin eline tutuşturuyorlardı. 火苗一减弱，他们就添柴，埋在火里的玉米一熟，他们就递给顾客。Kaynaklar bu ırmağı besliyor. 涓涓溪流养育了这条河。❺填补，垫；加固 ❻【转】怀有，抱有，孕育，蕴藏：kin ～ 心怀敌意，憎恨，怀恨在心 ümit ～ 满怀希望 Çocuğuna ancak şefkat besliyordu. 他只是可怜他的孩子。◆**Besle kargayı, oysun gözünü.** 养只乌鸦啄瞎眼；养虎遗患。**Besledik büyüttük danayı,** (**şimdi**) **tanımaz** (**oldu**) **anayı.** 养大的牛犊不认娘，完全是个白眼狼。

beslemelik, -ği Ⅰ *is.* 女佣工作：Çocuğa beslemelik çok ağır gelmişti. 对于这个孩子来说，让她当丫鬟也够难为她了。Ⅱ *zf.* 当女佣，当丫鬟

beslenen *s.* 〈物〉不减弱的，不衰减的，不停息的(振荡)

beslengi *is.* 女佣，丫鬟：Yusuf'nun beslengisine öteden beri göz koymuş. 他早就对尤素福的丫鬟垂涎三尺。

beslenme *is.* ❶ beslenmek 的动名词 ❷伙食，食品，滋养品，营养品：～ çantası 饭盒 ～ eğitimcisi 营养专家 ～ eğitimi 营养学 Tayfalarımızdan on ikisi yorgunluktan ve kötü beslenmeden dolayı ölmüşlerdi. 我们的船员有 12 人死于过度劳累和伙食粗劣。

beslenmek (*nsz*) ❶ beslemek 的被动态：Bu otlakta binlerle hayvan beslenir. 该牧场可饲养成千上万头牲畜。❷ beslemek 的反身态：O, bir haftadır sütle besleniyor. 他吃了一星期牛奶。

besletilmek (*nsz*) besletmek 的被动态：Bebek annesine besletildi. 小孩被让他母亲抚养。Hasta, süt ve yoğurtla besletiliyor. 病人被吩咐只许吃牛奶和酸奶。

besletmek (*-i*, *-e*) beslemekr 的使动态：Doktor bebeği yağsız sütle besletti. 医生吩咐要喂小儿脱脂奶。

besleyici Ⅰ *s.* 有营养的，滋养的：～ yemek 滋补品 Ⅱ *is.* 营养师

besleyiş *is.* beslemek 的动名词

besli *s.* 胖的，肥胖的；被养肥的，被催肥的

besmele (阿) *is.* (在开始做某件事的时候说的一句祈祷语)以大慈大悲的真主的名义：İlk ders olarak beslemeyi öğrendiler. 他们的第一课，是学习说“以大慈大悲的真主的名义”。◇**～ çekmek** ①念念有词地说“以大慈大悲的真主的名义”②开始做某事 **～ görmüş şeytana dönmek** 【俚】胆战心惊

besmelesiz Ⅰ *is.* 没教养的孩子 Ⅱ *zf.* 未说“以大慈大悲的真主的名义”：Beslemesiz hiçbir işe başlamaz. 不说“以大慈大悲的真主的名义”，就什么事也不能干。

beste (波) *is.* Ⅰ *is.* 旋律，曲调；作曲：Önce piyanoya sonra besteye heves etti. 他先是喜欢弹钢琴，后来又迷上了作曲。Ⅱ *s.* 受制约的，不自如的 ◇(*e*) **～ bağlamak** 为…作曲 **～ yapmak** 创作音乐作品

besteci *is.* 作曲者，作曲家

bestekâr [bestekâ:r] (波) *is.* 作曲家：eşsiz bir ～ 卓越的作曲家。Son zamanlarda bir bestekâ olarak da isim yapmıştır. 近来，他又因作曲出了名。

bestelemek (*-i*) 作曲，谱曲：bir şiiri ～ 为一首诗谱曲

bestelenmek (*nsz*) bestelemek 的被动态

besteli *s.* 有曲子的，配有音乐的，谱了曲的

bestenigâr [bestenigâ:r] (波) *is.* 〈乐〉土耳其最古老的合奏曲之一

bestesiz *is.* 无旋律的，没有曲子的，没有配乐的

beş[1] *say.* 5，5 个：elin ～ parmağı 手的 5 个指头 Yirmi beş, beş ile beşin çarpımıdır. 25 是 5 乘以 5 的积。◇～ **aşağı** ～ **yukarı** ①互相让步地讨价还价 ②大约，大概，基本上 ～ **aşağı** ～ **yukarı gezmek** 来回溜达：Evin önünde beş aşağı beş yukarı gezdi, durdu. 他在家门前走来走去。～ **aşağı** ～ **yukarı pazarlık etmek** 互相让步地讨价还价 ～ **aşağı** ～ **yukarı uyuşmak** 互相让步地讨价还价谈妥价格 ～ ～ **dökmek** 饮泣吞声 ～ **better** 更坏的，更恶劣的，更有害的，有过之而无不及的：Erkek ne yaparsa kadın onun beş beterini yapıyor. 歹毒不过妇人心。Kardeşi Ali kocasından beş beterdi. Babasından kalan servetin altından girip üstünden çıkmıştı. 她兄弟阿里比她丈夫有过之而无不及，把她父亲留下的财产挥霍一空。～ **duyu** 5 种官能(触觉、味觉、视觉、嗅觉和听觉) ～ **duyu organı** 5 种感官(皮肤、舌头、眼睛、鼻子和耳朵) ～ **fırın ekmek yemek** 千辛万苦：Onun usta olması için daha beş fırın ekmek yemesi lâzım. 吃得苦中苦，方为人上人。～ **kardeş** 【谑】巴掌；嘴巴，耳光 ～ **kardeş yemek** 挨嘴巴，吃耳光 ～ **on** 少数，一丁点儿；几个：～ on kişi 几个人 Fakat beş on ay geçmeden ümitsizliği eskinden beter oldu. 但是没过几个月，他就比过去更加心灰意冷了。～ **para almamak** 分文未得 ～ **para etmemek** 一文不值，没有用：İstediğiniz kadar fikir söyleyin, açık bir dille halkın diliyle konuşmuyorsanız, beş para etmez. 您怎么想就怎么说，如果你讲得不通俗易懂就等于白说。～ **paralık** ①不值钱的，廉价的：～ paralık bir kalem 一支不值几个钱的笔 ②堕落；卑恭屈节，低三下四 (*-i*) ～ **paralık etmek** 羞辱，欺侮，侮辱，损害，诋毁；使无地自容：O saygısızın tüm kusurlarını saydı, âlemin içinde beş paralık etti. 他毫不客气地数落他，使他觉得无地自容。～ **paralık olmak** ①不值钱，廉价 ②【转】堕落；卑恭屈节，低三下四：Onuru beş paralık oldu. 他已经名声扫地。～ **parasız** 贫穷的，贫苦的，身无分文的，一文不名的：Buraya beş parasız bir genç delikanlı gelmiş. 听说此地来了一位贫穷的小伙子。～ **parasız kalmak** 贫困潦倒，一无所有：Ellerindeki paraları har vurup harman savurarak sonunda sermayeyi kediye yüklemiş, beş parasız kalmışlardı. 他们手里有钱就肆意挥霍，最后山穷水尽，变得一无所有。～ **paraya almamak** 不当回事，轻视 ～ **pençe yeri** 扇耳光留下的印记，巴掌印 ～ **vakit namaz** 五番礼 ～**i bir arada** (或 **bir yerde, birlik**) 旧时主要在农村地区妇女用做佩饰的价值 5 个金里拉的金币 ～**te bir** 五分之一：Havada beşte bir oranında oksijen var. 空气成分中的五分之一是氧。◆**Beş parmak bir değil** (**olmaz**). 五个手指不一般齐；龙生九子，九子各不同：Bazısı yardım eder bazısı da aldırmaz, beş parmak bir değil, her rastgeldiğinden bir şey beklersen aldanırsın. 有的人热心相助，有的人漠然置之，五指伸出有长短，你要是指望人人都一样，那你可就要失望了。

beş[2] *is.* 男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者 ◇～ **yıldız** 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

beşaret [beşa:ret] (阿) *is.* ❶怪物，怪事 ❷好消息，喜事

beşaset (阿) *is.* 高兴，快乐，眉开眼笑，喜气洋洋

beşaşetli (阿) *s.* 高兴的，快乐的

beş bıyık, -ğı *is.* 欧楂果

beş binlik, -ği *is.* 5 千里拉的纸币

beşer[1] (阿) *is.* 人，人类 ◆**Beşer şaşar.** 人非圣贤，孰能无过；人有失足，马有失蹄。

beşer[2] *s.* 各 5 个的，每次 5 个的，5 个 5 个的

beşerî [beşeri:] (阿) *s.* 人的，人类的，人文的：～ coğrafya 人文地理

beşeriyat (阿) *is.* 人类，人性

beşgen Ⅰ *is.* 〈数〉五边形，五角形 Ⅱ *s.* 〈数〉五角的，五边形的

beşik örtüsü *is.* 人字屋顶，三角屋顶

beşik, -ği *is.* ❶摇篮：Gemimiz beşik gibi ırgalanır. 我们的船象摇篮一样晃动。❷【转】发源地，策源地：sanatın ～i 艺术的发源地 uygarlığın ～i 文明的发源地 ❸草捆，庄稼捆 ❹

炮架 ❺一种两头尖的刻刀 ◇～ **düşmek** 跤手打成平手 ～ **ile mezarr arasında açılmış ömür köprüsü** 从生到死一辈子 ～ **kertiği** (或 **kertme**) **nisanlı** 订了娃娃亲的 ～ **kertmek** 订娃娃亲 ～ **kertmesi** 订了娃娃亲的 ～ **salıncak** 秋千 ～ **sandalye** 摇椅 ～**ini sallamak** ①摇摇篮 ②【转】抚养大；看着某人长大 ～**ten mezara kadar** 一生，从生到死

beşikçi *is.* 制售摇篮的人

beşiklemek （*-i*） 用两头尖的刻刀刻

beşinci *say.* 第五的：～ kol 第五纵队

beşir (阿) *is.* ❶带来好消息的 ❷眉开眼笑的，喜气洋洋的

beşiz *s. ve is.* 5 胞胎的：Beşizler yaşıyorlar. 5 胞胎都存活了下来。

beşizli *s.* 由 5 个组成的：～ şamdan 5 头烛台

beşlemek (*-i*) ❶做 5 次 ❷使数上升到 5 ❸分成 5 份

beşli Ⅰ *s.* ❶由 5 个部分组成的；其上面的每样东西都是 5 个的：～ yaprak 五瓣(花) Ⅱ *is.* ❶扑克牌中标有 5 的牌 ❷〈文〉五行诗 ❸〈乐〉五重唱；五重奏

beşlik[1], -ği Ⅰ *is.* ❶5 件套 ❷价值 5 库鲁士或 5 里拉的零钱 Ⅱ *s.* 5 件套的：～ *cezve* 5 件套的咖啡壶 ◇～ **simit gibi kurulmak** (或 **kasılmak**) 夜郎自大，自鸣得意，自命不凡：Parası çok, işleri yolunda diye beşlik simit gibi kuruluyor. 他因为有钱和事业有成而自命不凡。

beşlik[2], -ği *is.* 男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

beşme[1] *is.* 五彩条纹布

beşme[2] *is.* 未加工的原皮

beş parmak -ğı *is.* ❶〈动〉海星，海盘车(*Uraster*) ❷五种颜色织成的条纹布

beş parmak otu *is.* 〈植〉委陵菜(*Potentilla reptans*)

beş pençe *is.* 海星，海盘车

beşuş [beşu:ş] (阿) *s.* 【旧】快乐的，喜悦的，喜气洋洋的，眉开眼笑的，乐观的

beş yüzlük, -ğü Ⅰ *is.* 500 里拉纸币 Ⅱ *s.* 可装 500 个的，500 个的：～ yumurta sandığı 500 枚装的鸡蛋箱 ～ tespih 500 粒一串的念珠

bet, -di (波) *s.* 坏的，丑的：◇～ ～ **bakmak** 不怀好意地看着 ～ **suratlı** 面露恶意的，面目可憎的 (*-in*) ～**ine gitmek** 激怒，使恼怒，使恼羞成怒：Onun ölçüsüz davranışları betime gitti. 他的放肆激怒了我。

beta [be'ta] (希) *is.* 希腊字母的第二个字母 β：～ ışınları 〈物〉β 射线

betatron (法) *is.* 〈物〉电子感应加速器，电磁感应加速器

bet beniz *is.* 脸，脸色 ◇～ **ağarmak** 脸色苍白 ～ **atmak** 面无血色，面容枯槁 ～ **ayva rengi almak** 病得脸色蜡黄 ～ **duvar kesilmek** 脸色苍白 ～ **gül gibi olmak** 面色苍白 ～ **kalmamak** 面无血色，脸色蜡黄：Beti benzi kalmadı. Eli ayağı titremeye başladı. 他脸色苍白，浑身发抖。～ **kireç kesilmek** 面无血色：Gözünden yaşlar döktü, seller aktı, birdenbire bet beniz kireç kesildi, kucağıma düştü. 她泪流满面，脸色煞白，倒在我的怀中。～ **kül gibi olmak** 面无血色，脸色蜡黄：Kadının yüzü kırışıklıklarla doluymuş. Beti benzi kül gibiymiş. Gözleri bulanık, saçları kıpkızılmış. 这个妇人满脸皱纹，灰头灰脸的，烂眼睛，红头发。～ **kül kesilmek** 面无血色，脸色蜡黄：Beti benzi kül kesildi. 他脸色苍白。～ **limon gibi olmak** 面无血色，脸色蜡黄 ～ **ölüye dönmek** 面无血色，脸色蜡黄 ～ **sararmak** 面无血色，面容枯槁：Beti benzi günden güne sararıyor, balmumu gibi eriyor. 他形容枯槁，日益憔悴。～ **solmak** 面无血色，面容枯槁 ～ **soluk** 脸色苍白的：Ali'yi öylece beti benzi soluk, saçları omuzlarına dağılmış, elinde bıçakla gördü. 他脸色苍白，披头散发，手握菜刀，就这么看着阿里。～ **uçmak** 面无血色，面容枯槁：Hafız'da bet beniz uçmuş, el ayak titriyordu. 哈菲兹面色苍白，手脚哆嗦。

bet bereket *is.* 丰富，充裕 ◇～ **gelmek** 富裕，富足 ～ **gitmek** 不富裕，生活拮据：

Evimden bet bereket gitti. 我家生活拮据。～ **kalmamak** (或 **kaçmak**) 匮乏，缺，贫乏；颗粒无收：Paranın beti bereketi kalmadı. 资金匮乏。Zaten yanlarına geldiğim günden beri evlerinin beti bereketi kalmamış. 其实自我到来时，他们的家境就已经不行了。～ **olmamak** 匮乏，缺，贫乏；贫困

betelemek (*-i*) 见 etelemek betelemek

beter (波) *s.* 更坏的，还坏的，更差的，更恶化的：Korkunç düşünceler insanın karşısında duran korkunç şeylerden daha beter. 可怕的想法比一个人遇到的可怕的事情更糟糕。Ali'nin dediği dedikti. Fakat Ahmet de ondan beter inatçılık ediyordu. 阿里很犟，但是艾哈迈德比他更犟。◇～ **etmek** 使更坏，使恶化 ～ **olmak** 处境更糟：Fakat beş on ay geçmeden ümitsizliği eskinden beter oldu. 但是没过几个月，他就比过去更加心灰意冷了。～**in** ～**i** 最坏，最恶劣 ～**inden saklamak** 使免遭更大的苦难：Allâh beterinden saklasın (或 esirgesin)! 愿真主不要再降更大的苦难！～**ine uğramak** 倒大霉，死 ◆**Beterin beteri var.** 比上不足，比下有余：Allah'a şükür, mahrum insanlar değiliz. Beterin bereri varmış. 感谢真主！我们并非一无所有，比上不足，比下有余。

beti *is.* ❶外形，形状，形式 ❷造型

betik, -ği *is.* 书面的东西，书，信；字据：Kanılarımız, rengimiz, görüşümüz betikte belirecek. 我们的观点、思想感情和看法都将诉诸于笔端。

betilemek (*-i*) 描写，描述，描绘，形容，说明

betili *s.* (绘画或雕塑中)比喻的，借喻的，象征的；用形象表现的，象形的，图解的：～ sanat 形象艺术

betim *is.* ❶描写，描述，描绘，形容，说明 ❷绘画；雕塑

betimleme *is.* betimlemek 的动名词：toplumun gerçek ～si 对社会真实的描绘

betimlemek (*-i*) 描写，描述，描绘，形容，说明：Resim, bir tarlada çift süren bir çiftçiyi betimler. 这幅画描绘一个农夫扶着犁把犁田。

betimlemeli *s.* 描述的，描写的：～ bir öykü 叙事体短篇小说

betimlenmek (*nsz*) betimlemek 的被动态

betimsel *s.* 描述的，描写的，说明的 ◇～ **dil bilgisi** 描写语言学

betisiz *s. ve is.* 非形象的：～ sanat 非形象艺术

betke *is.* 文章，论文

beton (法) *is.* 混凝土：～ karma makinesi 混凝土搅拌机 ～ pist 机场混凝土跑道 ～ sığınak 混凝土掩蔽所 ～ sütun 水泥柱 ～ yol 水泥马路 asfalt ～ 沥青混凝土 ateş ～u 耐火混凝土 bitümlü ～ 沥青混凝土 demirli ～ 钢筋混凝土 ◇～ **dökmek** 浇铸混凝土 ～ **gibi** ①结实的，坚硬的，牢固的，经久耐用的 ②强壮的：Adamın beton gibi bir vücudu var. 此人有一副钢铁般的好身板。③【俚】刻苦的，勤奋的(学生)

betoncu *is.* 混凝土搅拌工

betoniyer (法) *is.* 混凝土搅拌机

betonkarar *is.* 混凝土搅拌机

betonnarme (法) *is.* 钢筋混凝土

bevliye (阿) *is.* 〈医〉❶泌尿系统疾病：～ koğuşu 泌尿科病房 ❷泌尿学

bevliyeci *is.* 泌尿科医生

bevvap, -bı [bevva:p] (阿) *is.* 【旧】❶看门人 ❷(街道学校的)杂役：Bevvap Salim'in da namaz kıldığını görmedim. 我没有看见杂役萨利姆做过祈祷。

bey *is.* ❶(用于男性名字后的尊称)先生：Ahmet ～ 艾哈迈德先生 ❷(特指男性)先生：Bir bey aradı sizi. 一位先生找过您。❸丈夫 ❹【旧】有权有势的富人，财主老爷：Abdal ata binince bey oldum sanır, şalgam aşa girince yağ oldum sanır. 【成】傻子骑上马就以为自己是老爷，萝卜进厨房就以为自己是块肥肉。❺(纸牌中的)A，(骨牌的)一点：Gerçekten de doktora bir bey ile iki yedili gelmişti. 实际上医生也摸到了一个 1 点和两个 7 点。❻〈史〉(小国)帝王，

君主；爵士 ❼〈史〉指挥官：Alay ～i 团指挥官 ◇～ **gibi yaşamak** 过富裕的生活 ～ **kardeş** 先生们 ～**in yayan yürüyeceği, hanımın yavan yiyeceği zaman** 青黄不接的时候 ～**ler aşı** 一顿美餐 ◆**Beydir ama cebi omuzunda.** 他富有然而吝啬。

beyaban [beya:ba:n] (波) *is.* 【旧】沙漠

beyan [beya:n] (阿) *is.* ❶声明，宣言：aciz ～ı 破产申请 ❷(证人的)陈述，证言 ❸口头表述 ◇～ **etmek** 宣布，宣告，声明，指出，通知 ～**da bulunmak** 作证

beyanat [beya:na:t] (阿) *ç.is.* 讲话，声明 ◇～ **vermek** 发表声明，发表讲话 ～**ta bulunmak** 发表声明，发表讲话

beyanname [beya:na:me] (阿-波) *is.* ❶宣言，声明 ❷通报，申报单：Gemilere mal yükleten tüccarlardan beyanname istiyorlarmış. 他们要求装货上船的小商贩提交申报单。

beyaz (阿) Ⅰ *is.* ❶白，白晰；苍白 ❷白种人：～ ırk 白色人种，白人 ❸(印刷留下的)空白处 ❹(印刷中)常规字体，白体字，白正体 ❺【俚】海洛因，白面儿 Ⅱ *s.* ❶白色的：～ boya 白色颜料 ❷干净的：～ bir kâğıt 白纸 ❸纯净的，纯正的：～ Türkçe 纯正的土耳其语 ◇～ **atlı prens** 白马王子：Beyaz atlı prensini bekliyor. 她正在等她的白马王子。～ **bayrak çekmek** 扯白旗，投降 ～ **çekmek** 吸食海洛因 ～ **etmek** 誊清 ～ **ihtilâl** 不流血革命 ～ **kitap** 白皮书 ～ **oy** 赞成票 ～ **silâh** 冷兵器 ～ **yalan** 善意的谎言 ～ **zehir** 白色毒品，海洛因，白粉，白面儿 (*-i*) ～**a çekmek** 誊清 (*-i*) ～**a çıkartmak** 洗脱罪名，还以清白 ～**a çıkmak** 被洗脱罪名 ～**lara bürünmek** ①一身白，穿白衣服 ②大雪覆盖

beyaz cam *is.* 电视屏，屏幕

beyaz eşya *is.* 白色家电(冰箱、洗衣机和消毒机等)

beyaz kömür *is.* 水电

beyaz kuvvet *is.* 水力

beyaz perde *is.* ❶银幕 ❷【转】电影：～ yıldızı 电影明星

beyaz peynir *is.* 各种白色干酪

Beyaz Rusya *öz.is.* 白俄罗斯(欧洲)

beyaz salkım ağacı *is.* 〈植〉白刺槐

Beyaz Saray *öz.is.* 白宫(美国)

beyaz sinek *is.* 〈动〉白蛉

beyazımsı *s.* 近白色的，微白的

beyazımtırak *s.* 近白色的，微白的：Ovayı her günkü beyazımtırak duman sarmıştı. 每天如此的灰白色烟雾弥漫了平原。

beyazlanma *is.* beyazlanmak 的动名词

beyazlanmak (*nsz*) 变白：Sarı saçları oldukça beyazlandı. 他的黄头发已经相当白了。

beyazlaşma *is.* beyazlaşmak 的动名词

beyazlaşmak (*nsz*) 变白

beyazlatılmak (*nsz*) beyazlatmak 的被动态

beyazlatmak (*-i*) 使变白

beyazlık, -ğı *is.* 白，白晰；苍白：Çamaşırda beyazlık hoşa gider. 白色衣服令人喜欢。

bey baba [be'ybaba] *is.* ❶老爹，大爷，老爷子：Ne oldu, beybaba? 大爷，出什么事了？Ne de çene varmış beybabada, amma da kazıyor ha! 老头子这张嘴真是厉害，把人骗得服服贴贴。❷(孩子对父亲的尊称)父亲大人：Beybabam nerede, dadı? 阿姨，我父亲大人在哪里？

beyefendi [be'yefendi] *is.* 先生，阁下：Siz söyleyin bari beyefendi. 阁下，请您多少说一点儿。Ehliyetiniz, beyefendi? Fazla hızlı sürüyordunuz. 先生，请出示您的驾照，您超速了！

beyerki *is.* 〈社〉富豪寡头政治，财阀政治，贵族政治

beygir (波) *is.* ❶马：Kadıncağız kalabalık aileye yemek yetiştirmek için bütün gün evin içinde

dolap beygiri gibi dönüp duruyor. 可怜的女人，为了给一大家子做饭，成天到晚在家里忙得团团转。❷驮马 ❸〈体〉跳马

beygir gücü *is.* 〈物〉马力：Bir beygir gücü 0.736 kilovata eşitti. 一马力等于 0.736 千瓦。

beyhude [beyhu:de] (波) *s. ve zf.* ❶徒劳的，徒然的：Beyhude işlerle vakit harcıyorsun. 你干这种事是瞎耽误功夫。Beyhude konuşma, seni dinlemiyor. 别白费口舌了，他不会听你的。❷无意义的，无价值的：Beyhude münakaşalar olacağını anladı. 他明白这将是一场无意义的辩论。◇～ **koşuşmak** 劳而无获，劳而无功，白忙活 ～ **yere** 徒劳，白辛苦，不必要地：Ormanları beyhude yere kesilmekten, tahripten kurtaracağım. 我将拯救森林，避免那些不必要的砍伐和毁坏。

beyin, -yni *is.* ❶脑，脑髓：～ cerrahîsi 脑外科 ～ iltihabı 大脑炎 ～ kabuğu 〈解〉大脑皮层 ～ kanaması 脑溢血 ～ karıncıkları〈解〉脑室 ～ korteksi〈解〉大脑皮层 ～ omur ilik sıvısı 〈解〉脑脊(髓)液 ～ zarları 〈解〉脑膜 ❷理解(力)领会，判断 ❸【转】(某项工作的)核心人物 ❹【转】有才智的人，智囊：～ göçü 科技人员流向国外，智囊流失 ～ gücü 智囊的思维力量 ◇～ **almaz olmak** (因用脑过度)脑子不好使 ～ **atmak** 大发雷霆，震怒 ～ **bırakmamak** 苦思冥想，努力思考 ～ **dağılmak** 脑子一片混乱 ～ **delinmek** 脑震荡 ～ **patlatmak** 绞尽脑汁 ～ **yıkamak** 〈心〉对(人)实行洗脑 ～ **yormak** 绞尽脑汁，想方设法 ～**i atmak** 勃然大怒 ～**i bulanmak** ①变傻，变呆 ②认识到不是好事，傻眼 ～**i durmak** 脑子不转弯，无法思考 ～**i karıncalanmak** (头脑由于紧张)麻木 ～**i sulanmak** 失去思维能力，糊涂；痴呆，变傻：～i sulanan bu ayyaş 这个醉醺醺的酒鬼 Bu adamın genç yaşta beyni sulanmış. 这个人年纪轻轻就这么糊涂。～**i uyuşmak** ①变傻，变呆 ②认识到不是好事，傻眼 ～**inde şimşekler çakmak** ①变虚弱，变得软弱无力 ②灵机一动 (*-in*) ～**inden vurulmuşa dönmek** 惊呆，像是当头挨了一棒：Babamın öldüğünü bildirdikleri zaman beynimden vurulmuşa dönmüştüm. 当他们告诉我父亲已经去世的时候，我像是当头挨了一棒。Acı haberle beyninden vurulmuşa döndü. 听到这个噩耗，他就像当头挨了一棒。(*-in*) ～**ine girmek** ①说服，使相信：Çocuğun beynine girdi, okuldan soğuttu. 那孩子信以为真，便不爱上学了。②记住，牢记，背诵 (*-in*) ～**ine vurmak** 使变得不知道做什么，使失去自制力：Bir defa rakı adamın beyinine vurdu mu, çekiver kuyruğunu. 这个人又喝多了！快把他拖出去！(*-in*) ～**ini kemirmek** 使不安，打扰，困扰：İşte birkaç zamandır beynimi kemiren süphe: Ben deli miyim? 这就是长期困扰我的问题："我是疯了吗？"(*-in*) ～**ini kurcalamak** 困扰，使不明白

beyincik, -ği *is.* 〈解〉小脑

beyinli *s.* ❶有脑子的：～ kuzu 有脑髓的羔羊头 ❷【转】多智的，聪明的

beyin orağı *is.* 〈解〉脑镰

beyinsi, beyinsel *s.* 〈解〉脑样的；脑的：～ boğumlar 脑神经节

beyinsiz *s. ve is.* ❶没有脑子的，没有脑髓的：～ kuzu başı 不带脑子的羔羊头 ❷【转】没有头脑的，无判断力的：Beyinsizler hep bir katliam düşünüyorlardı. 这些人没脑子，光想着杀人。◇～ **baş** 做事不动脑子的

beyin üçgeni *is.* 〈解〉大脑穹窿

beyin zarı *is.* 〈解〉脑膜

beyit, -yti (阿) *is.* ❶房屋，住宅 ❷〈文〉两行诗，对句，对联：Kendince uğur denediği bazı beyitleri okudu. 他读了几句他试着写成的自认为吉祥的对联。

beyiye (阿) *is.* 佣金，手续费

beylerbeyi, -ni *is.* 总督

beylik, -ği Ⅰ *s.* ❶国家的，国有的，国立的：～ elbise 由政府发放的服装 ～ bina 国有大楼 ❷老一套的，已成陈规的：～ söz 官话，陈词滥调，老一套的话 Böyle beylik lâflarla insan savsaklamak zamanı çoktan geçti. 用这样老套的话糊弄人的时候早已经过去了。Çaresiz yine güneyde beylik bir tatil köyüne gideceğiz. 没办法，老一套，我们还是要去南边那个度假村。Ⅱ *is.* ❶【转】富裕生活：Babasının kesesinden beylik taslıyor. 他用他父亲

的钱装阔气。❷〈史〉公国；公爵爵位：Bir günlük beylik beyliktir. 【成】一日为侯也是侯。❸【旧】官府 ❹小薄军毯 ◇～**ten alacaklı olmak** 政府贷款 ◆**Beylik çeşmeden su içme.** 没有金刚钻，别揽瓷器活；没有真本事，别当这个官。**Beylik fırın has çıkarır.** 三年清知府，十万雪花银。**Beylik vermekle, yiğitlik vurmakla.** 当阔佬靠的是出手大方，当英雄靠的是出手有力。

beylikçi *is.* 〈史〉皇帝国务会议厅主任

beyn *is.* 间隔，间距

beynamaz (波) *s.* 不作祈祷的(人)

beynelmilel (阿) *s.* 国际的

beynelmilelcilik, -ği *is.* 国际主义

beyninde (阿) *zf.* 在…之间：Ana baba beyninde konuşulanlara çocuklar karışmaz. 父母说话，小孩子不要插嘴。

Beyrut *öz.is.* 贝鲁特(黎巴嫩)

beysbol (英) *is.* 〈体〉棒球运动

Beyşehir gölü *öz.is.* 贝伊谢希尔湖(土耳其第三大湖泊，海拔 1116 米，面积 651 平方千米，水深 10 米)

beytülmal, -li [beytülma:l] (阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时期的)国库

beyyine (阿) *is.* ❶根据，证据 ❷【法】证据；证词

beyzade (土-波) [beyza:de] *is.* ❶贵族之子；纨绔子弟 ❷贵族 ❸【转】从小骄生惯养的人

beyzî [beyzi:] (阿) *s.* 卵形的，椭圆形的：～ torna eden tezgâh 椭圆形镟床

bez[1] Ⅰ *is.* 布：～ tezgâhı 织布机 Amerikan ～i 粗平纹棉布 brancla ～i 粗帆布 çadır ～i 帐篷 çocuk ～i 尿布 el ～i 手绢 gaz ～i 薄纱；纱布 sofra ～i 桌布，台布 toz ～i 抹布 yelken ～i 帆布 Herkesin arşınına göre bez vermezler.【成】不能因人而异坏了规矩。Ⅱ *s.* 布做的 ◇～ **bağlamak** (给婴儿)垫尿布 ～(**den**) **bebek** ①布娃娃 ②【转】不成器的，没出息的，没用的，懒惰的 ～ **dokumak** ①织布 ②【转】操办，主持，料理

bez[2] *is.* 〈生〉腺：lef ～leri 淋巴腺 pankreas ～i 胰腺 tükürük ～leri 唾液腺

bezdirici *s. ve is.* 令人厌烦的，令人失望的；烦闷的，寂寞的：Bu konunun mahkemeye düşmesinin halk üzerinde bezdirici bir etki yaratmasından endişe ediliyor. 人们担心，把这个问题诉诸法律会使人民感到失望。

bezdirilmek (*nsz*) bezdirmek 的被动态

bezdirmek (*-i*, *-den*) bezmek 的使动态

beze[1] *is.* ❶肿块，伤肿 ❷腺

beze[2] (希) *is.* 面团

beze[3] (法) *is.* 蛋白甜饼

bezek, -ği (法) *is.* ❶装饰，装潢 ❷华丽的辞藻

bezekçi *is.* ❶(室内)装饰家，房屋装饰师 ❷【俗】专管给新娘梳妆的女人

bezeklemek (*-i*) 装饰，装潢，点缀；美化，打标，装扮

bezekli *s.* 有装饰的，有点缀的；化了妆的，打扮了的

bezeksel *s.* 装饰用的，观赏的

bezelemek (*-i*) 做面团

bezeli *s.* 【俗】有装饰的，有点缀的，化了妆的，打扮了的

bezelye [beze'lye] (意) *is.* 〈植〉豌豆(*Pisun sativum*)：～nin kabuğunu çıkarmak 剥豌豆

bezeme *is.* ❶装饰；打扮 ❷装饰术

bezemeci *is.* 装饰家

bezemek (*-i*) 装饰，点缀，打扮，美化：Çocuk Bayramında okulumuzu bayraklarla bezedik.

儿童节我们用各种小旗装饰了我们学校。

bezemeli *s.* 装饰用的；观赏的

bezemelik *s.* 装饰用的；观赏用的：～ resim 装饰画

bezen *is.* 装饰品，点缀物，饰物

bezenmek (*nsz*) ❶ bezemek 的被动态：Yapı halılarla bezendi. 房屋铺上了地毯。❷打扮(自己)：özenip ～ 穿上漂亮衣服，打扮得漂亮，漂漂亮亮地打扮起来

bezeyici *is.* 装饰人员；制景人员

bezgi *is.* 装饰，装潢

bezgin *s.* 冷淡的，冷漠的；感觉麻木的，厌倦的，腻烦的；悲观的：Zavallı yorgun eşek bezgin bakışlarla sahibine bakıyordu. 可怜的疲惫不堪的小毛驴用冷漠的眼色望着它的主人。

bezginleşmek (*nsz*) 变冷漠，变得麻木，腻烦，厌倦

bezginlik, -ği *is.* 疲倦；厌倦，厌烦，腻烦 ◇～ **getirmek** 疲劳，疲乏，疲倦；厌倦，厌烦，腻烦 ～ **vermek** 使疲劳，使疲倦；使厌倦，使腻烦 ～**le** 疲惫不堪地：Yerinden bezginlikle kalktı, yavaş adımlarla yürümeye başladı. 他疲倦地从座位上站起来，慢慢地走了。

bezik, -ği (法) *is.* 一种纸牌游戏

bezilmek (*nsz*) bezmek 的被动态

bezir, -zri (阿) *is.* ❶亚麻籽 ❷亚麻籽油

bezirgân (波) *is.* ❶【旧】商人，买卖人：Korkak bezirgân (或 tüccar) ne kâr eder ne zarar (或 ziyan). 【成】胆小的商人发不了大财，懦弱的士兵当不了将军。❷贪婪的商人，奸商 ❸【转】惟利是图的人 ❹对犹太人的称呼

bezirgân başı *is.* ❶〈史〉负责为君王置办布匹衣料的官员 ❷一种儿童游戏

bezirgânlık, -ğı *is.* 贪婪，贪心，惟利是图

bezirlemek (*-i*) 使涂上亚麻籽油，使抹上亚麻籽油，使擦上亚麻籽油：Boyacı çerçeveleri bezirledi. 油漆式给窗框子都涂上了亚麻籽油。

bezir yağı *is.* 亚麻籽油

bezmek (*-den*) 失望，扫兴；厌烦，厌倦，腻烦：hayattan ～ 对生活失去信心 Canından bezdi. 他厌世。O çarçabuk bezdi, başını alıp gitti. 她很快就厌倦了，不辞而别。

bez tüyler *ç.is.* 〈植〉茸毛腺

bezzaz [bezza:z] (阿) *is.* 【旧】布商

bezzazlık, -ğı *is.* 贩布生意

Bhutan *öz.is.* 不丹(亚洲)

bıcı bıcı *is.* (儿语)洗，洗澡 ◇～ **yapmak** 洗，洗澡

bıcıl *is.* ❶蹄腕骨 ❷羊拐子游戏

bıcılgan Ⅰ *s.* 感染了的，受病菌侵染的 Ⅱ *is.* (马、牛的)蹄上边皮炎

bıcır bıcır *zf.* 不停地(说)，没完没了地(说)：Çocuk bıcır bıcır konuşuyor. 小孩子说个不停。

bıcırgan *is.* 圆锉

bıçak, -ğı *is.* 刀(子)；匕首：kâğıt ～ı 切纸刀 sebze ～ı 菜刀 tıraş ～ı 剃须刀 ◇～ **altına yatmak** 躺下接受手术 ～ **artığı** 还没有被宰杀的牲畜 ～ **atmak** ①飞刀 ②用刀切，用刀砍，用匕首刺 ③做手术 ～ ～**a gelmek** ①用刀格斗，刀兵相见：Bıçak bıçağa gelmek üzereyken araya girenler feci bir kavganın doğmasına imkân vermediler. 眼看就要刀枪相见了，有几个人冲了进来，防止了一场悲剧性的冲突的发生。②唇枪舌剑，激烈争吵 ～ **canına yetişmek** 苦不堪言 (*-e*) ～ **çekmek** 拔刀：Hiç yoktan sebepler, büyük ağız dalaşmalarına döner. Bıcaklar çekiliverir, insanlar şişleniverirler. 他们无缘无故地吵了起来，拔刀相见，多人被刺伤。～ **gibi** 锋利的，锐利的；刺骨的；刺耳的；辣的：～ gibi rüzgârlar 刺骨的风 ～ **gibi kesip atmak** 当机立断 ～ **gibi** (**kökünden**) **kesmek** ①断然拒绝；斩

钉截铁地说 ②突然中断 ③快刀斩乱麻，立杆见影：Aldığım ilâç karın ağrımı bıçak gibi kesmişti. 我服了药，肚子立刻就不疼了。～ **gibi saplanmak** (痛苦等)突然剧烈发作：Katil ve canavar sözcükleri Ali'in yüreğine bıçak gibi saplanmıştı. 一提到凶手和暴徒，阿里的心上就像是被捅了一刀子。～ **kemiğe dayanmak** (困境)到了无法忍受的地步，苦不堪言：Artık katlanacak hâlim kalmadı, bıçak kemiğe dayandı. 我苦不堪言，实在是受不了了！Sabredip susuyorum ama bıçak da kemiğe dayanıyor, haberin olsun. 我忍着没说，可实在是苦不堪言，你知道吗？～ **oynatmak** 动刀子 ～ **sırtı** ①刀背 ②很少的差异，很小的缝隙；差一点儿 (*-e*) ～ **sırtı kalmak** 差一点就要，险些要：Büyük bir maharetle kurulan pusuya düşmeme bıçak sırtı kalmıştı. 我差点儿落入有人精心设置的陷阱。～ **silmek** 干完，做完 ～ **vurmak** 揭疮疤 ～ **yemek** 挨刀，被刀砍伤，被刺伤：Önümde giden delikanlı bıçak yemiş gibi sendeliyordu. 有一个小伙子在我前面走，像是被用刀刺伤了一样步履蹒跚。～**a düşmek** 死，丧命 ～**ına güvenmek** 相信自己的力量，自信 ～**la keser gibi** 斩钉截铁地 ◆**Bıçak kınını kesmez.** 刀不伤刀鞘，人不以怨报德。

bıçakçı *is.* 刀剪商，刀剪匠

bıçakçılık, -ğı *is.* 刀剪业，刀剪工场；刀剪店

bıçaklamak (*-i*) ❶用刀切 ❷(用刀)刺伤，戮伤，砍伤：Ahmet onu böğründen bıçakladı. 艾哈迈德用匕首刺伤了他的肋部。Kardeş kardeşi bıçaklamış, dönmüş yine kucaklamış. 【成】兄弟翻脸动刀枪，事后后悔又拥抱；兄弟打架不记仇。

bıçaklanmak (*nsz*) bıçaklamak 的被动态

bıçaklaşmak (*-le*) 用刀打架，互相用刀砍

bıçaklı *s.* 带刀的，有刀的

bıçaklık, -ğı Ⅰ *is.* 放刀处，刀架 Ⅱ *s.* 做刀用的(金属)

bıçılgan Ⅰ *s.* 感染了的，受病菌侵染的(伤口) Ⅱ *is.* (马、牛的)蹄上边皮炎

bıçkı *is.* ❶大锯，电锯：～ talaşı 锯末，锯屑 ～ tezgâhı 锯木厂，制材厂 Oduncular bıçkılarla kocaman odun kütüklerini kesiyorlar. 伐木工人们正在锯那些大木料。❷半圆形铲刀 ❸【俗】修剪葡萄树的锯齿刀

bıçkıcı *is.* ❶锯工 ❷制造或卖锯的人

bıçkıcılık, -ğı *is.* 制材业

bıçkı evi *is.* 锯木厂，锯厂

bıçkıhane [bıçkıha:ne] (土-阿) *is.* 锯木厂，锯厂

bıçkın *s.* ve *is.* 【俚】❶贪淫好色的，流里流气的；流氓，坏蛋：Bıçkın arabacı kadınları süzdü. 贪淫好色的赶车人仔细打量着一个个女人。Ulan, onlar bey, sen bıçkın. 笨蛋！他们是贵人，你是地痞流氓。❷勇敢的，大胆的

bıçkınlaşmak (*nsz*) 耍无赖，贪淫好色，流里流气

bıçkınlık *is.* 无赖，贪淫好色，流里流气

bıdık *s.* ❶短粗的，矮胖的：～ parmak 短粗的手指 ❷(水果)小的：～ armut 小梨

bıdır bıdır *yans.* 噼噼啪啪响，哒哒响：～ konuşmak 炒爆豆子般说话，打机关枪似地说话

bıkılmak (*-den*) bıkmak 的无主态：Albaptan bıkılmaz. 不要嫌弃朋友。Bu sürekli yağmurdan bıkıldı. 淫雨连绵讨人嫌。Her gün baklava börek yense bıkılır. 【成】美食虽好多亦腻。

bıkıntı *is.* 烦恼，厌倦，厌恶，讨厌

bıkkın *s.* ❶厌恶的，厌烦的：Bıkkın sesle söyledi. 他用厌恶的语气说了句话。❷疲乏的，支持不住的：Yaşlı adam bıkkın adımlarla ağır ağır yürüyor. 老人步履蹒跚地缓慢地走着。

bıkkınlık, -ğı *is.* 烦恼，厌倦，厌恶，讨厌：İşi bıkkınlıkla değil, severek yapmalı. 做工作要有热情，不要不耐烦。◇～ **gelmek** 令人厌烦，讨厌，生厌；感到疲乏，疲倦 ～ **vermek** 使厌烦，讨人嫌

bıkmak, -ar (*-den*) ❶生厌，讨厌：Saklambaç oynamaktan bıktık, biraz da körebe oynayalım. 捉迷藏我们都玩腻了，玩一会儿瞎子捉人吧！İnsan bir düziye baklava yese bıkar. 美食虽

好多也腻。❷无法忍受：Onların geçimsizliğinden bıktım artık. 她们几个整天闹别扭，我真受不了。E, senin gürültünden bıktını artık. 嗨，你的吵闹早已让我受不了了。◇～, **usanmak** 厌倦：bütün yanlış düşünceler ve eylemlerle bıkmadan usanmadan mücadele etmek 同一切不正确的思想和行为做不疲倦的斗争 Giy onu, çıkar onu. Eş dost, konu komşu, sırtımda onu göre göre bıktılar, usandılar. 你穿上这件，脱下那件，那件我穿过，亲戚朋友和左邻右舍都看腻了。

bıktırıcı *s.* 讨厌的，令人腻烦的，讨人嫌的

bıktırmak (*-i*, *-den*) bıkmak 的使动态

bıldır [bı'ldır] *s.* ve *zf.* 【俗】去年：Bıldır diktiğim fidan bu yıl çiçek açtı. 去年我栽的苗今年已经开花了。

bıldırcın *is.* ❶〈动〉鹑，鹌鹑(*Coturnix*) ❷【俚】矮胖的女人 ◇～ **gibi** 矮胖的，丰满的(女人)

bıldırki *s.* 去年的

bıllık bıllık *s.* 胖的，肥大的，肉多的 ◇～ **dolaşmak** 蹒跚而行

bıngıl bıngıl *s.* 肥嘟嘟的，胖嘟嘟的 ◇～ **teleme peyniri gibi olmak** 丰满白皙

bıngıldak, -ğı *is.* 〈解〉囟门

bıngıldamak (*nsz*) (肉或液体)颤动，颤抖

bıngıllık, -ğı *is.* ❶肥，胖，肥胖；肥沃 ❷胖得不灵活，胖得发笨

bırakılmak (*-e*) bırakmak 的被动态：Vapurda bir çanta bırakılmış. 一个包落在了轮船上。

bırakım *is.* ❶许可，允许，准许 ❷罢工

bırakımcı *is.* 罢工工人，罢工者

bırakışmak (*-i*) 订立停战协定，停止争论(或争吵)：Silâhları bırakışmak için iki devlet anlaştı. 两国订立了停战协定。

bırakıt *is.* 〈法〉遗产

bırakma *is.* bırakmak 动名词：Süleyman'ın vazifesi de, amelenin toplarken kenarda köşede kısmış kozaları bırakmamasına mukayyet olmaktı. 苏莱曼还有一个任务，是注意工人在收茧的时候不要遗漏掉在犄角旮旯的蚕茧。

bırakmak (*-i*) ❶放下，投，掷，抛，扔掉；遗留：Elindeki değneği bırak. 把你手中的棍子放下！Cinayet mahallinde bıraktığı kâğıtlar sayesinde katilin kim olduğu anlaşılmıştır. 根据犯罪现场遗留的几张纸片，杀人凶手已经查明。Çocuk elmayı dişleyip bırakmış. 这孩子把苹果啃了一口就扔了。❷放到：Kâğıdı masanın üstüne bırakınız. 您把文件放到桌子上吧！Otomobilimi köşedeki park yerine bıraktım. 我把我的车停到了边上的停车场。❸推迟；拖延：Gezmeyi haftaya bıraktık. 我们已将旅行时间推迟了一周。Akşamın işini sabaha (或 yarına) bırakma. 【成】今日事今日毕，莫为明天留。❹遗失：Acaba eldivenlerini nerede bıraktım? 我会把手套忘在哪里呢？Atkımı okulda bırakmışım! 我把围巾忘在学校了。❺使恢复原位，使恢复原状，使重新处于某种状态：Aldığınız yere bırakınız. 请放回原处！Masayı yerine bırak. 请把桌子放回原处！❻储蓄：Paranın bir kısmını bırak! 请把一部分钱储蓄起来！❼使负责，委托，托管：Çocuklarını dedelerine bıraktı. 他把孩子交给孩子的爷爷照看。Eşyamı size bırakacağım. 我要把我的东西委托你照看。Bu işi size bırakıyorum. 我要把这件事交给你去办。Ötesini bana bırak. 其余的事你都交给我吧！❽许可，批准；放行：Bırakın da gideyim; bütün dünyayı dolaşayım, burada zaman yitirmeyeyim. 请放我走吧！我要周游世界，别让我在这儿浪费时间！Suyuu bırakın aksın. 把水放开，让它流走！❾蓄起，留下(胡须、头发等)：Saçlarını omzuna bırakmış. 她的头发已垂到肩。Sakal bıraktı. 他留起了胡须。❿留下，交给；遗赠给：Çocuklarımı evde bıraktım. 我把孩子们留在家里了。Karısına çok mal bıraktı. 他给他的妻子留下了许多财产。Kırtıpil babası ölmüş, milyonlar mı bırakmış? 他吝啬的父亲去世了，留下百万家产了吗？❶❶抛弃，放弃；遗弃，休妻：Beni yolda bırakma. 别把我扔在路上不管！Bu meseleyi bırakalım. 这个问题咱们先不谈了！Eskiden erkekler bir tek sözle karılarını bırakabilirlerdi. 过去男人一句话就可以把妻子休掉。

❶❷戒断：Babam sigarayı bıraktı. 我爸爸戒烟了。Bırak şu cigarayı ahu baba. 你就戒烟吧，老烟鬼！❶❸辞职：Öğretmenliği bırakacak. 她要辞去教师的工作。❶❹留下：leke ～ 留下污点 İnsan dünyada iyi nam bırakmalı. 人活在世上要留下好名声。Tozlu ayakkabılarınız halıda iz bıraktı. 您的双脚全是泥，把地毯都踩脏了。❶❺放开；放出；释放：Bırak beni. 放开我！Kafesteki kuşu bıraktım. 我把笼中的鸟都放了。❶❻使处于某种状态：birini aç ～ 使某人挨饿 parasız ～ 使一无所有 Çocuklarını yetim bıraktı. 他遗弃了他的孩子。Bu kara haber köyü dul bıraktı. 这个噩耗使全村成了寡妇村。❶❼让留级：Öğretmen üç tembel çocuğu bıraktı. 老师让 3 名反应迟钝的孩子留级了。❶❽同意以某一价格出售，出手：Başkalarına on ikiye veriyoruz, ama, sana onar yuandan bırakayım. 我卖给别人是 12 块钱，卖给你，就 10 块钱算啦！Satıcı paltoyu bin liraya bıraktı. 小贩同意以 1 千里拉售出大衣。❶❾送到：Seni evine bırakırım. 我可以送您回家。❷❶ (*-i*, *-e*) 捐给，赠送：Bizim komşu bütün malını Çocuk Esirgeme Kurumuna bırakmış. 我们的邻居把他的所有财产都捐给保护少年儿童协会了。❷❶ (*nsz*) 松开：Masanın kaplaması bırakmış. 桌子的贴面翘起来了。◇**bırak** 算了，罢了，拉倒吧：Bırak ne yaparlarsa yapsınlar. 算了吧！他们要干什么，就让他们干去吧！**bırak ki** 另外，况且：Bırak ki işim var, işim olmasa bile ben bunu yapamam. 另外，我还有事，即使没事我也不会做这个的。Oraya gitmek istemem, bırak ki işim de var. 我不想去那儿了，况且我还有事要办。**bırakın** 算了，罢了，拉倒吧：Bırakın, artık ondan söz etmeyelim. 算了，咱们别再谈这个事了！**bırakıp gitmek** 离开，离去：Gözüm arkada kalmadan bırakıp gittim. 我放心地离去了。

bıraktırmak (*-i*, *-e*) bırakmak 的使动态：Oğluna sigarayı bıraktırmak için çok uğraştı. 为了让他儿子戒烟，他花了很多精力。

bıranda *is.* 〈海〉(船上的)吊床，吊铺 ◇～ **bezi** 帆布

bıronş (法) *is.* 〈解〉支气管

bıronşçuk, -ğu *is.* 〈解〉细支气管

bırtlak, -ğı *s.* ❶鼓起的，凸出的，向外膨胀的 ❷易去壳的(果实)，易去皮的

bırtlamak (*nsz*) 跳出，跃出；鼓出，凸出

bıtır Ⅰ *s.* 无耻的，不知害臊的，不要脸的 Ⅱ *is.* 不知害臊的人，不知羞耻的人，不要脸的人

bıyık, -ğı *is.* ❶(上唇的)髭，小胡子：bademi ～ 仁丹胡 duglas ～ 又直又细的小胡子 karanfil ～ 两头翘的小胡子 yastık ～ 络腮胡 ❷(动物上唇两侧的)触须，触角 ❸〈植〉卷须 ◇～ **altından** ①偷偷地，私下里，不露声色地：Bazen bıyık altından bana güldüklerini de sezerim. 我也察觉到他们有时在私下里嘲笑我。②小声地：Bıyık altından bir şarkı mırıldanmakta ve arada sırada gelip bazı ufak taşlar ayıklamaktadır. 他小声地哼着歌，并时不时地过来把一些小石头挑出去。～ **bırakmak** 蓄髭 ～ **burmak** ①捻动胡须 ②表现出勇敢，显示出男子气概：Bıyık buran, göğüs geren erleriz. 我们是勇敢而又自豪的战士。～ **bükmek** ①捻动胡须 ②表现出勇敢，显示出男子气概 ③挑逗，调戏 ～ **falı ile meşgul olmak** 捻胡子：Kadının yüzüne dik dik bakıyor, bir taraftan da bıyık falı ile meşgul oluyordu. 他一面直勾勾地看着女人的脸，一面捻着他的胡子。～ **falına varmak** 摸着胡子想对策 ～ **salmak** 蓄胡子 ～**ı balta kesmemek** 骄傲，傲慢，自高自大，自吹自擂，高傲自负，妄自尊大 ～**ı terlemek** 刚长胡须：Aralarında bıyıkları henüz terleyen çocuklar da vardı. 其中也有刚长胡须的小伙子。～**ı yelli** 自大的，傲慢的 (*-in*) ～**ına gülmek** 嘲笑，嘲弄 ～**ını balta kesmez olmak** 骄傲，傲慢，自高自大，自吹自擂，高傲自负，妄自尊大 ～**ını eline almak** 长成小伙子，长大成人，成年，进入青春期 ～**ını silmek** 认为某事已了结而不愿为此而忙碌 ～**ları ele almak** 长成小伙子，长大成人，成年，进入青春期

bıyıklanmak (*nsz*) 长出胡子

bıyıklı *s.* 有胡子的，留小胡子的；没剃胡子的，胡子拉碴的：～ bir adam 留胡子的人 kıranta ～ 有白髭的，有小白胡的

bıyıklı balık *is.* 〈动〉鲃鱼(*Barbus fluviatilis*)

bıyıksız *s.* 没长胡子的；没有胡子的，剃过胡子的

bız *is.* 绞刀，锥子，钻

bızbız *is.* (用左手敲的)鼓槌

bızdık, -ğı (亚美尼亚) *is.* 【谑】小毛孩子

bızır *is.* 〈解〉阴蒂，阴核

Bi 〈化〉铋

bi- 表示否定的波斯词构词前缀，如：biaman 残酪的，惨烈的，无情的，致命的 biçare 无可奈何的，没有办法的，一筹莫展的；不幸的，可怜的 bikarar 优柔寡断的，朝令夕改的，六神无主的 biilâç 不含药的，不带药的；没有上药的

biaman (波-阿) *s.* 残酷的，惨烈的，无情的，致命的：～ bir hastalık 绝症，癌症

biat [bi:at] (阿) *is.* 【旧】忠实，忠心，忠忱 ◇(-*e*) ～ **etmek** 发誓忠于

bibaht *s.* 不走运的，不幸的，不成功的

bibak (波) *s.* 无所畏惧的，无畏的，勇敢的

bîbehre [bi:behre] (波) *s.* (-*den*) 【旧】没有…的，缺乏…的：acımadan ～ bir insan 毫无同情心的人 ilimden ～ bir zavallı 无知的可怜虫

biber *is.* 〈植〉❶辣椒(*Capsicum annuum*)：dolmalık ～ 大青椒 domates ～i 柿子椒 kırmızı ～ 红辣椒 sivri ～ 尖椒 yeşil ～ 青辣椒 ❷胡椒：ak ～ 白胡椒 kara ～ 黑胡椒 ◇～ **dolması** 元宝青椒(以青椒塞以馅料蒸而食之的一道菜肴)：Bu akşam yemekte biber dolması var! 今天晚饭吃元宝青椒。～ **gibi** 辛辣的；灼热的 ～ **gibi yanmak** (皮肤、眼睛等)灼痛，火辣辣

biberiye *is.* 〈植〉药用迷迭香(*Rosmarinus officinalis*)

biberlemek (-*i*) ❶加胡椒；加辣椒：Çorbayı iyi biberlemiş. 他往汤里放了很多辣椒。❷【转】烫痛，灼痛；刺痛

biberli *s.* ❶掺入胡椒粉的，有辣椒的；辛辣的，辣的：～ yemek 加有辣椒的菜肴 ❷【转】伤人的(话语)

biberlik, -ği *is.* ❶胡椒瓶；辣椒瓶 ❷胡椒地；辣椒地

biberon (法) *is.* 奶瓶：Anne, bebeğine biberonla süt veriyor. 母亲正用奶瓶给孩子喂奶。

bibersiz *s.* 没加胡椒粉的；不加辣椒的；不辣的

bibi *is.* 【俗】姑妈，姑母

bibliyofil (法) *is.* 珍本收藏者

bibliyograf (法) *is.* 书志学家，目录学家

bibliyografik (法) *s.* 目录学的，书目学的

bibliyografya, bibliyografi (法) *is.* 目录学，书志学

bibliyoman (法) *is. ve s.* 有藏书癖的，有收藏珍本癖的

bibliyomani (法) *is.* 藏书癖，收藏珍本癖

bibliyotek, -ği (法) *is.* ❶书柜，书橱，书架 ❷图书馆

bibliyotekçi *is.* 图书管理员，图书馆书馆馆员

biblo [bi'blo] (法) *is.* 小摆设 ◇～ **gibi** 瘦小的，文雅的(姑娘)

bici *is.* 小摆设，小玩意儿

bicili *s.* 花哨的，华丽的

biçare [bi:ça:re] (波) *s. ve is.* 无可奈何的，没有办法的，一筹莫展的；不幸的，可怜的：Kendimizi iradesizliğim yüzünden bir biçareye teslim etmiştik. 我的优柔寡断使大家陷于绝境。

biçarelik, -ği *is.* 无可奈何，没有办法，一筹莫展的；不幸，可怜

biçem *is.* 风格，式样，形式

biçer bağlar *is.* 〈史〉收割扎束机：Çiftçiler ekinleri biçerbağlarla kısa zamanda biçtiler. 农民们用收割扎束机很快就收割完了庄稼。

biçer döver *is.* 联合收割机

biçilmek (*nsz*) biçmek 的被动态：Düşman ordusu biçildi. 敌军已被赶尽杀绝。Dört elbise birden biçildi. 这 4 件衣服是一次裁成的。Ekin biçildi. 庄稼已经收割了。Emekli aylığı olarak devletçe biçilen para yeter değil. 国家拨的钱不足以支付退休金。Ekmeden biçilmez. 【成】没有耕耘就没有收获。◇**biçilmiş kaftan** 十分合适，很适合：Bu iş onun için biçilmiş kaftandır. 这项工作对他很合适。

biçim[1] *is.* ❶外表，外形，样子 ❷模型，型；款式；样式：saç ～i 发型 yeni ～ bir ceket 新款上衣 giysinin ～i 衣服款式 kostümün ～i 套装的款式 ❸形式；方式：koltuk ～inde bir sandalye 扶手椅 tekil ～ 单数形式 çoğul ～ 复数形式 olumsuz ～ 否定式 Liberalizm, kendisini çeşitli biçimlerde gösterir. 自由主义有各种表现。❹(文艺作品等的)体裁 ◇**～ almak** 采取…形式，具有…样式，采取…方式 **～ ～** 各式各样地 **～ vermek** 使具有某种形式：Bu odaya bir biçim vermeliyiz. 我们应该布置一下这间房子。(*-i*) **～e koymak** 使成某种形状 (*-i*) **～e sokmak** 使成某种形状 (*-i*) **～e sokmak** 使成某种形状 **～ine getirmek** 寻找好时机，伺机

biçim[2] *is.* 收割：buğday ～ zamanı 小麦收割时间

biçim bilmi *is.* 形态学

biçim birim *is.* 〈语〉词素

biçimci *is. ve s.* 形式主义的，拘泥形式的

biçimcilik, -ği *is.* ❶形式主义 ❷拘泥形式

biçimdeş *s.* ❶外形、样式、款型、方式等相同的 ❷〈植〉同形的

biçimdeşlik, -ği *is.* 〈数〉同态

biçimleme *is.* ❶设计，构思 ❷ biçimlemek 的动名词

biçimlemek (*-i*) 【俚】❶羞辱，奚落；使难堪，使名誉扫地；使发窘，使难为情，使蒙羞 ❷奸污

biçimlendirilmek (*nsz*) biçimlendirmek 的被动态

biçimlendirmek (*-i*) biçimlenmek 的使动态

biçimlenmek (*nsz*) 成形，形成，具有某种形式

biçimli *s.* 精美的；雅致的，优雅的；款式好的：～ bir ceket 款式不错的上衣 ne ～ bir yüz 多么英俊的面孔 Bu kadın iyi terzi elinden çıkmış koyu renk elbiseleri içinde biçimli vücuduyla az sonra dikkati çeker. 这个女人身穿一身深色的衣服，做工精细，身材优美，很快就引起了人们的注意。

biçimlik, -ği *is.* 待收割的庄稼

biçimsel *s.* 形式主义的；徒具形式的，表面上的：Biçimsel davranışlar işleri geciktiriyor. 形式主义耽误工作。

biçimsiz *s.* ❶丑的，难看的；不美观的；没形的：～ bir ayakkabı 款式不好的鞋 Çocuklar biçimsiz dar bir bahçede oynuyorlar. 孩子们正在一个简陋的花园中玩耍着。❷丑恶的，不体面的，有失体面的，不光彩的：Biçimsiz davranışlarıyla onu darılttı. 他那种有失体面的举动激怒了她。Biçimsiz sözlerle can sıktı. 他的污言秽语令人恶心。Biz de biçimsiz işe takıldık. 我们也卷入了这件不光彩的事。❸〈物、化〉无定形的，非晶质的

biçimsizleşmek (*nsz*) ❶变形，没形：Şapkası ıslanınca biçimsizleşmişti. 他的帽子一湿就没形了。❷变难看，变丑陋 ❸【转】变得粗鲁，变得无礼

biçimsizleştirmek (*-i*) biçimsizleşmek 的使动态

biçimsizlik, -ği *is.* ❶无定形 ❷丑陋，难看 ❸粗鲁，无礼

biçki *is.* 裁剪：～ kalıbı 裁剪纸样 Dikiş dikmek için önce biçkiyi öğrenmek gerekir. 要想缝纫首先应学会裁剪。◇**～ evi** 裁缝铺 **～ yapmak** 进行裁剪 **～ yurdu** 裁缝学校，缝纫

学校

biçkici *is.* ve *s.* 裁剪工，剪裁匠，剪裁师

biçme *is.* ❶ biçmek 的动名词 ❷〈数〉棱柱：üçgen ～ 三棱柱 beşgen ～ 五棱柱 ❸加工好的建筑石料

biçmek, -er (*-i*) ❶切，割，截，砍，剪：tahta ～ 裁成木板 ❷裁剪：Terzi kumaşı biçti. 裁缝裁好了布料。İki ölç, bir biç. 【成】凡事三思而后行。❸收割：ekin ～ 收割庄稼 ektiği ～ 种瓜得瓜，种豆得豆 ❹【转】收获，获得：pay ～ 吸取教训 Rüzgâr eken fırtına biçer. 【成】自食其果；恶有恶报。❺【转】用枪扫射，把敌人赶尽杀绝 ❻【转】拨款 ❼估计(价值，价格等)：paha ～ 估价 Buna ne fiyat biçtiniz? 你说这值多少钱？

biçtirmek (*-i*, *-e*) biçmek 的使动态

bid'ât, -ti [bid'at] (阿) *is.* 【旧】❶新事物，新东西；新秩序 ❷〈宗〉异教；异端

bidayet [bida:yet] (阿) *is.* 【旧】开始，起初；开端，开头；发起：bu işin ～ ve nihayeti 这件事的开始和结束

bide (法) *is.* 坐浴盆

bidon (法) *is.* 圆柱铁桶、壶或罐：petrol ～u 石油桶 Çeşmeden bir bidon su aldım. 我从水池打了一桶水。Lütfen bidonu benzinle doldurunuz. 请把这个桶装满汽油。

bidüziye *zf.* 连续地，不断地，持续地：Yağmur bidüziye yağıyor. 雨在不停地下。

biftek, -ği (英) *is.* 牛排：Biftek fiyatı çok arttı. 牛排价格猛涨。

bigami (法) *is.* (男子)重婚

bîgâne [bi:gâne] (波) *s.* 【旧】❶外人的，局外的，不相干的，无关的 ❷漠不关心的，冷淡的

bigudi (法) *is.* 卷发夹子

bîgünah [bi:güna:h] (波) *s.* 无罪的，无辜的

bîhaber [bi:haber] (波) *s.* (*-den*) 一无所知的，消息不灵通的，闭塞的；无知的，没有学问的：dünyadan ～ 无知的

bîhakkın *zf.* 【旧】公正地，公平地；合理地；确切地，正确地

bihuş [bi:hu:ş] (波)【旧】 *s.* 迟钝的，愚蠢的，愚笨的

bijuteri (法) *is.* ❶珠宝 ❷首饰

bikarbonat (法) *is.* 〈化〉碳酸氢盐：sodyum ～ 碳酸氢钠，小苏打

bîkes [bi:kes] (波) *s.* 孤单的，孤独的，举目无亲的；无保护的，无人关心的

bikini (法) *is.* 比基尼泳装

bikir, -kri (阿) *is.* 【旧】童贞，贞节，贞操 ◇**～i(ni) izale etmek** 失去贞节

bikromat (法) *is.* 重铬酸盐

bilâ [bila:] (阿) *e.* 阿语构词前缀，相当于土语"-sız, -siz"后缀：bilâvasıta 直接的，直截了当的，不转变抹角的

bilâder ağacı *is.* 〈植〉腰果属(*Anacardium*)

bilâfasıla (阿) *s.* 无间隔的，不间断的，不停顿的

bilâhare[bi'la:hare] (阿) *zf.* 随后，然后，后来，以后

bilâistisna [bilâ-istisna:] (阿) *zf.* 无例外地，毫无例外地：Toplantıya bilâtisna herkes geldi. 大家都无一例外地参加了会议。

bilâkis [bi'lâkis] (阿) *zf.* 正相反，恰恰相反：Bilâkis tecrübeli bir adam gibi söz söylüyorum, inanınız. 恰恰相反，我会像一个见多识广的人一样说话的，你就放心吧！Mesutluk şöyle dursun bilâkis, çok bedbahttım. 不要说幸福，恰恰相反，我很不幸。

bilânço [bila'nço] (意) *is.* ❶〈财〉资产负债表：Yılbaşında bilânço hazırlanarak genel kurula sunuldu. 年初资产负债表已制订好呈交大会。❷【转】总结，小结 ◇**～unu yapmak** ①

编制资产负债表 ②【转】总结，小结；作结算：Hayatımın hesabını, bilânçosunu yapıyordum. 我那时要经常计算一下生活费，做出结算。

bilâr *is.* 由含焦油的麻刀制成的填缝用的腻子

bilârdo [bilâ'rdo] (意) *is.* 台球：～ masası 台球桌，台球台 ～ salonu 台球厅 ～ sopası 台球杆 ◇～ **oynamak** 打台球：Ben altı yaşından beri bilârdo oynuyorum. 我从 6 岁起就玩台球。

bilâsebep (阿) *s.* ve *zf.* 无缘无故的

bilâteral (法) *s.* ❶双侧的，两侧的；有两个对称侧面的：～ simetri 双面对称 ❷双边的：～ ticaret anlaşmaları 双边贸易协定

bilâücret (阿) *s.* ve *zf.* 无偿的，免费的

bilâvasıta [bilâ:va:sıta] (阿) Ⅰ *s.* 直接的，直截了当的，不转弯抹角的：～ vergiler 直接税 Ⅱ *zf.* 直接地，坦率地，干脆地，老实地

bilcümle [bi'lcümle] (阿) *s.* ve *zf.* 【旧】全部，所有，通通；全部的，所有的：Bilcümle davetliler geldi. 客人们都到齐了。

bildik, -ği *s.* ve *is.* 熟悉的，相识的：Bildiklere yolda rastadı. 他在路上遇到了几个熟人。◇～ **çıkmak** 意识到他们原来早就相识 **～inden şaşmamak** 我行我素：O, bildiğinden şaşmaz, boşuna nefes tüketmeyin. 他不会听别人劝的，别白费口舌了。**～ini okumak** (或 **yapmak**) 我行我素

bildirge *is.* ❶声明，公告，通告 ❷申报单

bildiri *is.* ❶通知，通告；公报；声明：ortak ～ 联合公报 Okul müdürümüz okulda nasıl davranacağımızı bize bir bildiri ile duyurdu. 我们校长向我们发放了校规通告单。❷(学术)报告

bildirik -ği *is.* 被公告的事

bildirilmek (-*e*) bildirmek 的被动态：Durum ona bildirildi. 已将情况通告给他了。Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Merkez Konseyi'nin bağımsız devlet ilanını görüşmek üzere 15 Kasım'da toplanmayacağı bildirildi. 据报道，巴勒斯坦解放组织中央委员会将不会在 11 月 5 日开会讨论宣布建国问题。

bildirim *is.* 宣告；通告，布告；预告：～ komutu 〈军〉预备口令

bildiriş *is.* bildirmek 的动名词

bildirişim *is.* 通知，通告；(学术)报告；通讯

bildirişmek (-*le*) 通讯，通信，联络

bildirme *is.* bildirmek 的动名词：～ kâğıt 邮件通知单 ～ kipleri 〈语〉陈述式，叙述式样 ～ cümlesi 〈语〉陈述句

bildirmek (-*i*, -*e*) ❶通知，告知：İneceğim zaman lütfen bildirir misiniz? 到我下车的时候您叫我一声好吗？Öğretmenmiz sınıfımızı müzeye götüreceğini bildirdi. 我们老师说，他将带我们班去参观博物馆。❷介绍，告诉：Meseleyi anla da bana mektupla bildir. 你去了解一下这个问题，写信告诉我。Sağlığımızı mektupla bildirin. 请您来信介绍一下您的健康状况。❸表达，表白：Sadi hem acele acele konuşarak fikirlerini bildiriyor hem de, gözlerini ileriye uçan bisikletlerden hiç alamıyordu. 萨迪一边急急地表白着，一边紧盯着向前飞奔的自行车。

bildirmen *is.* 通讯记者，通讯员；(新闻)记者

bile *zf.* ❶【旧】共同，一起：Sizinle bile gideceğim. 我将同您一起去。❷甚至，连，还：-Ahmet geldi mi? -Gitti bile. -艾哈迈德来了吗？-来过了，又走了！Beni bile aldattı. 他甚至连我都骗。Okul yolunun yarısına bile ulaşmadan yorulduk. 去学校的路还没有走一半，我们就累了。❸(-*se*) 即使：Yemin etse bile inanmam. 即使你发誓，我也不相信。

bile bile *zf.* ❶故意地，有意地，有预谋地；明知…却：Bu isteği kabul etmeyeceğini bile bile yüzümüzü kızartıp söyledik. 明知他不会同意这个要求，我们还是厚着脸皮提了出来。Bu

çocuk bile bile kendini ateşe atıyor. 这孩子是自己眼睁睁地往火坑里跳。❷佯装 ◇～ **lâdes** 佯装上当

bilecen *s.* ❶【俗】自称无所不知的，自作聪明的 ❷【俗】无所不知的

bilecenlik, -ği *is.* 无所不知；自作聪明

Bilecik *öz.is.* 比莱吉克(土耳其省、市)

bileği *is.* 磨刀石，砺石；磨床：～ çarkı 砂轮 ～ kayışı 剃刀布，磨刀革

bileği taşı *is.* 磨刀石：Bileği taşındaki bıçak bir ileri gidiyor, bir geriliyor, ağzının körlüğünü yok ediyordu. 刀在磨刀石上磨两下就不钝了。

bilek, -ği *is.* ❶腕，腕关节；蹄腕骨；踝：～ damarı 【俗】脉搏 Bileğindeki saat durmuş. 我手腕上的表好像停了。Yazı yazmaktan bileğim ağrıdı. 我的手腕都写痛了。❷【转】力量，力气 ◇～ ～ 哗哗地(流淌) ～ **bükmek** ①掰腕子 ②【俚】胁迫 ～ **gibi** (头发)浓密的；(水量)充足的 ～ **gücü** 臂力，腕力；体力 ～ **güreşi yapmak** 掰腕子 ～ **kadar** (头发)浓密的；(水量)充足的 ～ **kalınlığında** (头发)浓密的；(水量)充足的 ～ **kuvveti** 臂力，腕力；体力 ～ (或 **kol**) **saati** 手表：Benim bilek saatim durmus. 我的手表好象停了。～**-spor yapmak** 【俚】手淫 ～ **yapmak** 掰腕子：Onları merakla seyreden bir kalabalık önünde bilek yapıyordu. 他俩正在众多观者面前掰手腕子。(*-in*) ～**inde altın bileziği olmak** 有挣大钱的手艺 ～**ine güvenmek** 凭本事，凭实力：Bileğine güvenen biri varsa çıksın ortaya. 有谁敢试一下，站出来！～(**ler**)**ine kadar** ①(泥、雪等)将没脚踝地：Artık sapsarı, ayak bileklerine kadar geçen kumdan başka bir şey yoktur. 除了能没脚踝的黄沙外别无他物。②(服装长及)脚面 ～**inin hakkı ile** 凭自己的劳动和能力，自食其力地

bilekli *s.* 【转】有手腕的：demir ～ 铁腕的，铁腕人物

bileklik, -ği *is.* 护腕：Bugün bileğim acıdığı için bileklik takmam lâzım. 今天我手腕疼，得戴上护腕。

bilelik -ği *is.* 手下，随从，跟班

bilemedin *zf.* 最多

bilemek (*-i*) ❶磨刀：Kasap etleri kesmeden önce bıçakları biledi. 肉铺老板切肉前将刀磨了磨。❷【转】加强，提高：Birkaç kadehle neşelendik, iştahlarımızı biledik. 几杯酒下肚，我们情绪好起来，食欲大增。

bilenmek (*nsz*) bilemek 的被动态

bileşen *is.* 〈物〉分力

bileşik, -ği *s. ve is.* ❶混合的，复合的(物)：～ cümle 复合句子 ～ faiz 复利 ～ fiil 复合动词 ～ kelime 复合词 ～ kesir 繁分数；假分数 ～ kırık 哆开骨折，有创骨折 ～ sarkaç 复摆，物理摆 ～ sayı 带分数 ❷〈化〉化合的(物)：azotun oksijenli ～leri 氮氧化合物 Su bileşik bir maddedir. 水是一种化合物。❸〈影〉音像合成：～ ana pozitif 〈影〉合成翻正片 ～ kopya 音像合成的拷贝

bileşikgiller *ç.is.* 〈植〉菊科(*Compositae*)

bileşim *is.* ❶〈化〉成分，组成部分：Suyun bileşiminde hidrojenle oksijen vardır. 在水的成分中有氢和氧。❷〈化〉化合物，混合物，合成物

bileşke *is.* 〈物〉合力，合量

bileşmek (*nsz*, *-le*) 〈化〉〈物〉化合，混合；组成：Hidrojen ile oksijen bileşerek suyu oluşturur. 氢同氧化合生成水。

bileştirmek (*-i*, *-le*) bileşmek 的使动态

bilet *is.* 票，门票，入场券，(车船等)票：piyongo ～i 彩票 sinema ～i 电影票 vapur ～i 船票 Bana 15. Sıradan iki bilet verin, lütfen. 请给我两张 15 排的票。Japonya'ya gidiyorum, biletlerim hazır. 我就要去日本了，各种票证都准备好了。◇～ **almak** 买票：Biletleri nereden alabilirim? 请问卖票的在什么地方？～ **kesici** 电影院门口的售票员 ～ **kesmek** ①卖票："Benimki paso dedi, hanımefendiye bir bilet kes." 他说："我的票是赠票，

请卖张票给这位女士。”②【俚】作淫媒，拉皮条；作淫媒谋利 **～ satış yeri** 售票处 **～ini kesmek** 【俚】杀死，杀害

biletçi *is.* 售票员：Biletçi, “lütfen bozuk para veriniz” diyordu. 售票员说：“请给零钱。”

biletçilik, -ği *is.* 售票工作；售票职业

biletli *s.* ve *zf.* 持票的，买了票的

biletmek (*-i*, *-e*) bilemek 的使动态

biletsiz *s.* ve *zf.* 没买票的：Biletsiz sinemaya dalıvermiş. 他没买票混进去看电影了。

bileyici *is.* 磨刀工，磨刀师傅，磨工：Babam evimizdeki makas ve bıçakları bileyiciye götürdü. 我爸爸把我们家的剪子和刀都拿去让磨刀师傅磨了。

bileyicilik, -ği *is.* 磨刀职业，磨刀手艺

bileylemek (*-i*) 磨刀

bilezik, -ği *is.* ❶手镯：Annem boncukları dizerek bana bir bilezik yaptı. 妈妈用彩球串起来给我做了一个手镯。❷管接头；联轴节；套筒，套管：boru ～i 管接头箍 kuyu ～i 石井栏 ❸环，圈 ❹【俚】手铐

bilezikçi *is.* 制手镯的匠人；卖手镯的商人

bilezikli *s.* ❶戴手镯的 ❷有箍的，有环的：～ askı 金属环吊架

bilfarz [bi'lfarz] (阿) *zf.* 比如(说)，譬如(说)，例如；假定，假如说；设想

bilfiil [bi'lfiil] (阿) *zf.* 实际上，事实上，行动上

bilge *is.* ve *s.* 学者，科学家；内行，行家；圣人

bilgece [bilge'ce] *s.* ve *zf.* 有学者风度的，富有哲理性的：～ bir söz 富有哲理性的话 Bilgece konuşuyor. 他有学者风度地讲着。

bilgelik, -ği *is.* ❶学识，学问 ❷技能，技巧；本领

bilgi *is.* ❶了解，熟悉，通晓，知道 ❷知识，学识，学问，科学：～ yarışması 知识竞赛，斗智 ～si olan bir kimse 有学识的人，学识渊博的人 Bilgilerim oldukça kağıt uştünde kaldı. 我的知识相当一部分停留在书本上。❸认识：～ kuramı 认识论 ❹某一门科学，某一门学科研成果：doğa ～si 自然科学 yurt ～si 方志学 ❺消息，材料，信息，资料：～ işlem 信息处理 Ankara'dan alınan ～ye göre 据来自安卡拉的消息 ～ toplamak 收集材料 ❻本事，本领，能力：Bu problemi çözmeye yeterli bilgim var. 我有足够的能力解决这一问题。◇**～ edinmek** ①获悉 ②打听情况 **～ istemek** 请教：bir konu hakkında öğretmeninden ～ istemek 向老师请教某个问题 **～ sahibi** 学者，有知识的人 **～ satmak** 装出有学问的样子，不懂装懂，卖弄学问 **～ sormak** 了解情况，打听情况：Savcı olduğunu benden birkaç bilgi soracağını söyledi. 他说他是检察官，要向我了解一些情况。**～ vermek** 介绍情况 **～si olmak** 了解，熟悉，通晓，知道，知情：Bu konuda bilgim oldu. 这件事我知道。Hakkında bilgisi olanların aşağıdaki adrese bildirmelerinin insaniyet namına rica ederim. 恳请知情者与以下地址联系。**～ye susamak** 渴望知识：Halk yeniliğe ve bilgiye susamıştı. 人们早就渴望得到新生事物和知识。

bilgice *zf.* 在学识方面：Yazılarını okudum, sözlerini dinledim, bilgice onu biraz yoksul buldum. 我读过他的文章，听过他的讲话。我认为他有些不学无术。

bilgicilik, -ği *is.* 〈哲〉❶诡辩法院 ❷诡辩

bilgiç, -ci *s.* ve *is.* ❶有学问的，博学的 ❷不懂装懂的：Bilgiç sözlerle her konuya karışıyordu. 他对每个问题都要不懂装懂地讲一番。◇～ ～ 学识渊博地；不懂装懂地

bilgiçlik, -ği *is.* ❶渊博的学问，丰富的学识 ❷不懂装懂 ◇**～ satmak** (或 **taslamak**) 装出有学问的样子，不懂装懂，卖弄学问：Bilgiçlik taslayıp böbürlenmek sana yakışmıyor. 你不该不懂装懂，目中无人。

bilgilendirmek (*-i*) bilgilenmek 的使动态

bilgilenmek (*nsz*) 获得知识，学习；了解情况：O izahat veriyor, biz bilgileniyoruz. 他讲课，我们学习。

bilgili Ⅰ *s.* 学识渊博的，有专门知识的，内行的；受过教育的，有学问的；知道的多的：yüksek ～ insan 受过高等教育的人 Bilgili kişiler çevrelerine de yararlı olmalıdırlar. 有学问的人应帮助其周围的人。Bu çocuk çok akıllı, bilgili; büyümüş de küçülmüş sanki. 这个孩子很聪明，懂得多，像个小大人似的。Ⅱ *zf.* 有意地，故意地，有存心地：～ konuşmak 有意讲出

bilgilik, -ği *is.* 百科全书

bilgin *is.* ve *s.* 很有学问的(人)；书生，学者，科学家：tiyatro ～i 戏剧学家 Bilgin burasının harem olması gerektiğini anladı. Bunun için hemen geri döndü. 书生意识到这儿可能是闺房，马上退了出去。Yerçekimi yasasını Newton adlı bir fizik bilgini bulmuştur. 物理学家牛顿发现了地心引力定律。

bilginlik, -ği *is.* 渊博的学问，丰富的学识

bilgisayar *is.* 计算机；电脑：defter ～ı 笔记本电脑 internet erişimine sahip bir ～ 一台连接国际互连网的计算机 Günümüzde artık pek çok iş bilgisayarlarla yapılmaktadır. 现在大量的工作已经通过电脑来完成。

bilgisayarcı *is.* 计算机专家，电脑专家

bilgisayarcılık, -ğı *is.* 计算机专家身份，计算机专家职业；电脑业

bilgisayım *is.* ❶情报学 ❷信息学；信息技术 ❸电子计算机；电脑

bilgisiz *s.* ❶未受过教育的，未读过书的，文盲的，不认识字的，无知的；没学问的：Bilgisiz bir insan olmamak için çok okumalı ve çalışmalıyız. 要不想做一个无知的人，就必须努力勤奋的学习。❷(*-den*) 一无所知的：Anasının öldüğünden bilgisizdi. 他不知道他母亲已经去世。

bilgisizlik, -ği *is.* ❶不学无术，无知，文盲：Ülkemizin gelişmesi için halkımızın bilgisizlikten kurtulması gerekir. 为了国家的兴旺发达，我们的人民应该扫除文盲。❷不知道，不了解

bilgiyazar *is.* 电脑控制排版装置

bilhassa [bi'lhassa] (阿) *zf.* 特别，尤其是；专门：Bilhassa annesini özlemişti. 她特别思念她的母亲。Telgrafta hareket saatimi bilhassa kaydetmiştim. 我在电报中特别注明了出发时间。

bili *is.* 了解，熟悉，通晓，知道

bili bili *ünl.* 呼唤家禽时发出的声音

bilici *s.* 知道的，认识的；懂得的：Tanrı görücüdür, bilicidir, işiticidir. 真主无所不知，无所不晓，无所不能。

bililtizam [bi'liltiza:m] (阿) *zf.* 【旧】故意地，蓄意地；预先考虑好地：Bilitizam onu ziyaret etmiyor. 他不是专程来探望她的。

bilim *is.* 知识，学识；科学；学科 ～ adamı 科学家 ～ dergisi 科普杂志 tabiat ～leri 自然科学 toplumsal ～ler 社会科学

bilimce *zf.* ❶从科学方面看 ❷以科学的方式

bilimci *is.* 学者，科学家

bilimcilik, -ği *is.* 〈哲〉唯科学主义

bilim dışı *s.* 违背科学的，不符合科学的

bilim kurgu *is.* 科幻：Televizyonda uzayla ilgili bilimkurgu filmlerini merakla izliyor. 他正在津津有味的观看电视中有关宇宙方面的科幻电影。

bilimsel *s.* 科学的；科学研究的：～ buluşlar 科学发明 ～ deneycilik 科学经验主义 ～ düşünce 科学观点 ～ filim 科普影片 ～ sosyalizm 科学社会主义，马克思主义

bilimselleştirmek (*-i*) 使符合科学

bilimsellik, -ği *is.* 科学

bilimsiz *s.* ❶不科学的：～ bir iddia 不科学的判断 ～ bir metot 不科学的方法 ❷未受过教育的，文盲的，无知的

bilimsizlik, -ği *is.* ❶不科学，不符合科学 ❷文盲；未受过教育，无知

bilimtay *is.* 科学院，研究院

bilinç, -ci *is.* ❶知觉，感觉；思维：Kazaya uğrayan adam bilincini yitirdi. 这位遭遇不幸的人失去了知觉。❷意识；觉悟：～ akışı 意识流 ～ uyandırmak 唤起觉悟 ◇**～ine varmak** 了解，领会 **～ini yitirmek** 失去知觉

bilinç altı *is.* ve *s.* 〈心〉下意识，潜意识：～ korku 下意识的恐惧

bilinç dışı *is.* ❶〈心〉无意识的，不知不觉悟 ❷失去判断力，意识不到

bilinçle *zf.* 自觉地；有意地，故意地

bilinçlendirmek (*-i*) bilinçlenmek 的使动态

bilinçlenmek (*nsz*) 恢复意识；有理智，有自觉性

bilinçli *s.* ve *zf.* 有意识的；有理智的，有觉悟的，自觉的：Bilinçli davranışlarımızı denetlemeyi bilmeliyiz. 我们必须懂得要有意识地控制我们的行动。

bilinçlilik, -ği *is.* 自觉，有理智，有理性；有意识

bilinçsiz *s.* ❶无知觉的，失去知觉的：～ bir hasta 失去知觉的病人 ❷无意识的，不自觉的，意识不到的，无觉悟的：～ insan yığınları 一群无觉悟的人

bilinçsizlik, -ği *is.* 无意识，不知不觉

bilindik, -ği *is.* 〈数〉已知数

bilinemez *is.* 〈哲〉不可知的事物，不可认识之物

bilinemezci *s.* ve *is.* 不可知论的；不可知论者

bilinemezcilik, -ği *is.* 〈哲〉不可知论

bilinen *is.* 〈数〉已知数：Bilinenler cebirde alfabenin ilk harfiyle gösterilir: a, b, c, d…. 在代数中，已知数由字母表中的头几个字母表示，如 A，B，C，D…等。

bilinmedik *is.* ve *s.* ❶〈数〉未知数 ❷无人知道的：Bilinmedik yerlere gitmemeli. 不要去那些无人知道的地方。

bilinmek (*nsz*) bilmek 的被动态：Yaşı bilinmemektedir ama, hiç bir zaman kırkın üstünde göstermez. 谁也不知道他的年龄，他一点儿也不象 40 多岁的人。Karnındaki çocuğun erkek mi, kız mı olduğu bilinmez. 她肚子里的孩子不知是男孩还是女孩。Gençliğin kıymeti, ihtiyarlıkta bilinir. 【成】老了才知道年轻的珍贵。◇**bilindiği gibi** 人所共知，众所周知

bilinmeyen *is.* ve *s.* 〈数〉未知的(数)：Cebirde bilinmeyenler şu harflerle gösterilirler: x, y, z. 在代数中，未知数用字母 X，Y，Z 表示。

bilinmez *s.* ❶神秘的，玄妙的 ❷不为人所知的，没人知道的：sebebi ～ geçimsizlik 莫名其妙的不和 Ne zaman geleceği bilinmez . 没人知道他什么时候来。

bilinmezlik, -ği *is.* ❶神秘，玄妙 ❷不知道，不清楚

bilir *s.* 会心的，理解的；领悟的；明白事理的(同名词连用组成联合形容词)：değerbilir 有鉴赏力的，有鉴别能力的，识货的 kadirbilir 欣赏的，有眼力的，承认有价值的；表示感激的 ◇**～ bilmez** ①一知半解地：Bilir bilmez herşeye karışır. 他一知半解的，什么事情都瞎掺乎。②马马虎虎地，随随便便地：Bilir bilmez söze karışmamalıyız. 我们不应该随便插话。

bilir kişi *is.* ❶专家，行家，能手 ❷鉴定人

bilir kişilik, -ği *is.* 鉴定，甄别

bilisiz *s.* 不学无术的，无知的：愚昧无知的；没文化的

bilisizlik, -ği *is.* 不学无术，无知，愚昧无知；文盲

bilistifade [bi'listifa:de] *zf.* (*-den*) 利用，趁…之际：bu fırsattan ～ 利用这个机会 Hırsız, ev sahibinin şaşkınlığından bilistifade kaçtı. 小偷趁房主不知所措之际逃跑了。

bilistişare [bi'listişa:re] *zf.* (*-le*) 商量，磋商，协商

biliş *is.* ❶ bilmek 的动名词 ❷〈心〉知道，了解，熟悉，通晓 ❸【转】熟人，相识者，朋

友 ◇～ **çıkmak** 恍然大悟原来就认识 ～ **görüş olmak** 成为朋友：Çarçabuk biliş görüş olduk. 我们很快就成了朋友。

bilişim *is.* 信息论：～ kuramı 信息论 ～ teknolojileri 信息技术

bilişimci *is.* 计算机专家，信息处理专家

bilişmek (*nsz*, *-le*) ❶相识 ❷【俗】相互了解

bilit *is.* 广告，海报；声明，通告，公告

bilitmek (*-i*) 宣布，宣告；宣读；公布；声明；告知

billâhi [billâ:hi] (阿) *is.* 真的，对天发誓：Billâhi bütün devetlilerin gözleri korku içinde. 真的，所有应邀者的眼中都充满了恐惧。Kocamdan ömrü billâhi kötü bir lâf işitmemiştim. 真的！我一辈子也没有听我丈夫说过粗话。

billûr [billû:r] Ⅰ *is.* ❶晶体，结晶体：Su buharı billûr durumunda donunca kar olur. 水汽冻结成结晶体就变成雪。❷晶质，水晶：～ süahı 长颈大肚水晶瓶 Dört tarafı kesme ～ kapaklı bir eski saat 罩着水晶玻璃的一只旧表 ❸由水晶制成的 Ⅱ *s.* ❶清澈透明的(水) ❷洁白的(胳膊、脖子、胸)；纯洁的 ❸(声音)纯正的，清晰的，清脆的：Anne diye haykırırdım ve sesimin kayalara çarpıp kırılan billûr akisleri yaparak dağıldığımı duyardım. 我大喊一声“妈妈”，听到对面悬崖发出了清晰的回音。◇～ **gibi** 水晶般的，晶莹剔透的

billûr cisim *is.* 〈解〉(眼的)晶状体，水晶体，水晶体

billûriye (阿) Ⅰ *s.* 由水晶制作的，水晶的 Ⅱ *is.* 水晶制品店

billûrlaşma *is.* billûrlaşmak 的动名词：～ suları 〈化〉母液

billûrlaşmak (*nsz*) ❶结晶，晶化，变为晶体 ❷【转】变清晰，变清楚

billûrlaştırmak (*-i*) billûrlaşmak 的使动态：Sarışın bir kış güneşi, maviyi billûrlaştırıyor, bulutları pamuk yığınlarına çeviriyordu. 金黄色的冬日照得天空湛蓝，云彩像棉团一样。

billûrlu *s.* 结晶的，晶状的，由许多晶体组成的；含水晶的：～ kaya 水晶岩

billûrsu Ⅰ *s.* 似晶的，水晶似的：～ taş 似晶石 Ⅱ *is.* 〈化〉晶体，似晶质

bilme *is.* ❶ bilmek 的动名词 ❷〈哲〉知识；认识

bilmece *is.* ❶谜语：İşte size bir bilmece, Sırasıra odalar, birbirini kovalar. (Yanıt: tren) 给你们出这样一个谜语：一长串的房子相互追逐着。(答案：火车) Bu bilmece akıl yormadan bulunamaz. 这个谜语不动脑子是猜不出来的。❷【转】谜 ◇～ **çözmek** 解开谜语，做字谜游戏：Bu bilmeceyi çözmek için sen de bize katılır mısın? 你也来参与我们解开此谜吗？Bir ipucu vermediğiniz sürece bu bilmeceyi çözemem. 你要是不提示一下，我就猜不出这个谜语。～ **gibi konuşmak** 说话隐晦，说话拐弯抹角

bilmek, -ir (*-i*) ❶懂得，了解：Sınavda sorulan bütün soruların yanıtlarını biliyordum. 考试中提出的所有问题我都会答。❷掌握(某种知识技能等)，通晓：Yani kısacası bu mükemmel dilimizi kimse bilmez, okumaz. 实际上，谁也无法掌握我们这种优美的语言。❸善于，会：İyi ütü bilir. 他善于熨烫。Karım kaymayı bilmez. 我的妻子不会滑雪。Yüzmek bilmem. 我不会游泳。❹记得，记着，认得；想起：Benim kim olduğumu bildin mi? 你想起我是谁了吗？Kadıncığım aç… Ben geldim. Bilemedin mi? 娘子，开门…，是我，你不记得我了吗？Ben arkadaşını bilmem, seni bilirim. 我认识你，而不认识你的同事。❺把…当成：Ben onu dost biliyordum. 我把他视为朋友。❻懂得，领会，知道：Çince bilir misiniz? 您懂汉语吗？Görülecek o kadar çok şey var. Nereden başlayacağımı bilemiyorum. 要看的东西那么多，我都不知道该从哪里开始了。❼认为…负责任：Ben, o aracı size teslim ettim. Onun için sizi bilirim. 我把那辆车交给您，我认为您会照管好它的。❽(*-den*) 怪罪：Düşünüp taşınmadan söylenmiş bir söz sizi bu evlenmeden soğutursa büyükleriniz benden bilirler. 如果我随便说了一句话，叫你不满意这门婚事，您家大人会怪罪我的。❾信任，相信：Halkın ne hükûmeti, ne de kanunları bildiği var. 人们既不相信政府，也不相信法律。❿符合于，合适：Bildiğin gibi yap! 请按你自己的想法做！❶❶加到以 -(y)a, -(y)e 结尾的付动词上，构成能动态动词：gidebilmek 能去 görebilmek 能看 ❶❷用做宽广时第一人称单数否定式时表示吃惊、怀疑和犹豫的意思：Soğuktan veya üzüntüden mi bilmem. Gözlerinde yaşlar var. 他两眼泪汪汪

的，我不知道由于冷还是由于难受。◇**bildiği gibi davranmak** 自以为是：Bildiği gibi davranan insanla benim işim yok. 我不同自以为是的人交往。**bildiğinden şaşmamak** (或 **kalmamak**) 我行我素，固执己见 **bildiğini okumak** 我行我素，恣意妄为：Ben böyle bir şeyin doğru olmayacağını kendisine anlattım, ama o hep bildiğini okudu. 我已告诉他样做不对，但他总是我行我素。Efendiden gizli yine herkes bildiğini okuyordu. 所有的人又在背着主人恣意妄为。**bildiğini yapmak** 固执己见：Her şeye peki, olur der, fakat sonunda gene bildiğini yapardı. 他做事总是先说“好，行”，但最后仍固执己见。**bildiğini yedi mahalle bilmez** 老奸巨滑的，老谋深算的 **bildim** (或 **bildik**) **bileli** 很久以来，自古以来 **bilemedin**(**iz**) 最多，顶多：Bu iş bir haftalık, haydi bilemediniz on günlük olsun. 这活儿需要一周，可能最多 10 天。Bu iş, üç günde, hadi bilemediniz, dört günde, ferah ferah biter. 这项工作 3 天，可能最多 4 天就可以从容地完成。**bilerek** 有意，故意 **bilmeden** ①无意地，非故意地 ②无法断定地 **bilmem hangi** (或 **kaç, kim, nasıl, ne**) 不值得重视的，不足道的：Bilmem hangi dairede kâtipmis. 听说他在一个不起眼的部门做秘书。**bilmemek** ①不知道 ②无穷无尽，无止境；漫长：Eskimek bilmiyor. 它很耐用；它很结实。Kış bir türlü bitip tükenmek bilmedi. 冬季漫长。◆ **Bilmemek ayıp değil, sormamak** (或 **öğrenmemek**) **ayıp.** 不知不为耻，不学方为耻。

bilmemezlik, -ği *is.* 不知道；无知

bilmezlemek (*-i*) 假装不知：meseleyi ～ 假装不知该问题

bilmezlenmek (*nsz*) 假装不知，装聋作哑，装疯卖傻

bilmezlik, -ği *is.* 不知道；无知 ◇(*-i*) **～ten gelmek** 装作不知，假装不知，装聋作哑，装疯卖傻：Olanları bilmezlikten geldi, hiç renk vermedi. 对这些事情，他装聋作哑，不露声色。

bilmiş *is.* ve *s.* ❶博学的 ❷阴险的

bilmukabele [bi'lmuka:bele] (阿) *zf.* ❶作为报答；作为抵偿；相反地 ❷我对你也一样，彼此：-Hürmetler ederim. -Bilmukabele. —我很尊敬你。—彼此彼此。

bilmünasebe [bilmüna:sebe] (阿) *zf.* 时机一到，到时

bilseme *is.* ❶求知欲，求知心好学精神，好奇心 ❷跟踪寻找，监视，盯梢

bilumum[bi'lumu:m] (阿) *zf.* 全部，一切，全体，整体：～ yurttaşlar 所有国民

bilvasıta [bi'lva:sıta] (阿) *zf.* ve *s.* ❶利用，借助于 ❷间接的：～ vergiler 间接税

bilye [bi'lye] (意) *is.* ❶(由石头、泥、玻璃等制成的)小球：～ uçlu kalem 圆珠笔 ❷〈机〉滚珠，弹子：～ yatağı 滚珠轴承

bilyeli *s.* 有滚珠的；小球的：～ rulman 滚珠轴承 ～ yatak 滚珠轴承

bilyon (法) *say.* 10 亿

bin *say.* ❶千：～ bir gece masalları 《一千零一夜(天方夜谭)》 ❷【转】很多：～ zorluk 很难，千难万险，千辛万苦 Bir ağızdan çıkan bin dile yayılır. 【成】好事不出门，坏事传千里。❸【转】非常：Sansürlerden geçirebilmek için yazılarımızı bin itina ile yazıyoruz. 为了通过新闻检查，我们在写文章的时候非常慎重。◇**～ ağızdan** 一同，一起 **～ belâdan arta kalmak** 见多识广，饱经风霜 **～ bir** 许多：Ali'nin tarlasını zapt için binbir hileye başvuruyor. 他为了强占阿里的田地，采取种种欺骗手段。İlk vapurdan bin bir yabancı çıkıyor. 从第一艘轮船上出来许多外国人。**～ bir ayak bir ayak üstüne** (人)无数之多：Bu gece gazino bin bir ayak bir ayak üstüne. 今夜，夜总会人山人海的。**～ bir güçlük pahasına** 历经千辛万苦 **～ bir güçlükle** 历经千辛万苦：Bin bir güçlükle yapılan fabrika çalışmıyor; yel üfürdü sel götürdü, kapandı. 历经千辛万苦建起来的厂子停产了，灰飞烟灭，倒闭了。**～ bir kapının ipini çekmek** 东游西逛，游手好闲 **～ bir küfrü ipliğe düzmek** 破口大骂 **～ can ile** 诚心诚意地 **～ derde deva** 灵丹妙药：Bu merhem bin derde devadır, çok yararlıdır. 这种药膏是灵丹妙药，非常管用。**～ dereden su getirmek** 摆出种种理由，找各种各样的借口，千方百计：Bizimle beraber bulunmamak için bin dereden su getirdi. 为了不和我们在一起，他找了许多借口。Para vermemek arzusu ile bin dereden su getiriyor. 他找了好多借口，不想给钱。**～ gemle bağlamak** 严格约束，束缚 **～ güçlükle**

历经千辛万苦 ～ **kalıba girmek** ①经常变换职业 ②经常改变意图 ～ **kat** 许多，大量的；很，非常(多) ～ **kocadan arta kalmak** (女人)多次结婚，多次再婚 ～ **kuyruk ilâvesiyle uçurmak** 夸张，夸大，言过其实 ～ **naz içinde büyümek** 娇生惯养 ～ **nazla** 显摆，装腔作势：Bin nazla seni ziyarete gider. 他可能去拜访你，臭显摆自己。～ **ölçüp bir biçmek** 三思而后行 ～ **parça olmak** 粉身碎骨 (*-e*) ～ **pişman olmak** 非常后悔，很懊悔，追悔莫及：Beijing'*e* gitmediğine şimdi bin pişman oluyordu. 他现在非常后悔没有去北京。～ **renge boyanmak** 见多识广 ～ **renge girmek** ①发窘，难为情：Utancından bin *r*enge girdi. 他羞愧得脸发红。②变幻多端，善变：Onun karakterini anlamaya imkan yok ki, bin *r*enge giriyor. 他的性格变化无常，真叫人无法理解。～ **tarakta bezi olmak** 忙得不可开交 ～ **yaşamak** 长命百岁，万岁：Beni sokmayan yılan bin (yıl) yaşasın. 【成】事不关己，高高挂起。～ **zahmetle** 费很大力气地，非常困难地，十分艰难地 ～**de bir** 非常罕见地，极稀有地：Kuyruklu yıldız binde bir görünür. 彗星很少见。～**i aşmak** 很多 ～**i bir paraya** ①丰富的，大量的，极多的，非常便宜的 ②变多：Ali'nin hiddeti daha ziyadeleşti, küfürün bini bir paraya. 阿里更加愤怒了，越骂越厉害。～**i geçmek** 很多 ～**in yarısı beşyüz** (**o da biz de yok**) 显而易见，明摆着：N*e* düsünüyorsun, binin yarısı beş yüz. 你考虑什么，这是显而易见的。◆**Bin bilsen de bir bilene danış.** 三人行必有我师；天外有天，山外有山。**Bin dost azdır, bir düşman çoktur.** 朋友千个不嫌多，敌人一个不算少。**Bin nasihatten bir musibet yeğdir.** 一次教训胜过一千次说教。**Bin ölçüp bir biçmeli.** 凡事三思而后行。**Bin yıl günahkâr, bir gün tövbekâr.** 浪子回头金不换；放下屠刀，立地成佛。

bina [bina:] (阿) *is.* ❶建筑物；楼；大厦：～ *e*mini 大楼看管人 ❷地基，基础理论 ❸关于阿拉伯语动词态的书：B*e*nim oğlum bina okur, döner döner y*i*ne okur. 【成】徒劳无益。❹【旧】〈语〉语态，态度 ◇～ **etmek** ①建立，创立，设立，开办 ②把…作为，根据；把…建筑在…上面：Düşüncelerini n*e* üzerine bina *e*diyorsun? 你这些想法有什么根据？

binaen [bina':en] (阿) *zf.* ❶因为，由于：Hastalığına binaen yola çıkamadı. 他因病没能起程。❷根据，基于：buna ～ 据此

binaenaleyh [bina':enaleyh] (阿) *zf.* 因此，所以

binbaşı, -yı *is.* 〈军〉少校：deniz ～ 海军少校

binbaşılık, -ğı *is.* 少校军衔 ◇～**a terfi etmek** 晋升为少校

bin dallı *is.* 一种有金银线绣花的紫天鹅绒衣物等

bindi *is.* 支架，支柱；支持

bindirilmek (*-e*) bindirmek 的被动态：bindirilmiş kuvvetler 〈军〉摩托化部队

bindirim *is.* 提价，涨价，加价

bindirimli *s.* 提了价，涨价的，加价的

bindirme *is.* ❶ bindirmek 的动名词 ❷重迭部分：s*e*s ～si 声音的迭加 ❸〈建〉凸出部，突出部

bindirmek (*-i*, *-e*) ❶ binmek 的使动态：Çocukları salıncağa bindirdi. 他把孩子们放到秋千上。❷ (*-e*) 触到，撞到，搁浅：Gemi rıhtıma bindirdi. 轮船撞到了码头上。Kamyon hızını alamamış; duvara bindirmiş. 卡车刹不住了，撞到了墙上。O gün bir dolmuşa bindirip üç taklalı sirk numaraları göstermiş. 那天他撞了一辆小公共汽车，像耍杂技似的翻了三个跟头。❸加上，添上：dert üstüne dert ～ 使愁上加愁 vergi üstüne vergi ～ 税上加税

binek, -ği *is.* 坐骑：～ atı 乘骑的马 ～ arabası 载人畜力车，载人马车 ～ y*e*ri 上马石 Bu at kimin bineğidir? 这匹马是谁的坐骑？Böyle güzel bir binekle gelen bir damat adayı p*e*k göze çarpar. 骑这样的好马去求婚，那才叫神气。

binek taşı *is.* 上马石

biner *s.* 各 1 千的；按各 1 千的：Bu satıştan iki ortak biner yuan kâr *e*ttiler. 两个合伙人在这笔生意中各获利 1 千块钱。

bingi *is.* 〈建〉穹隅

Bingöl *öz.is.* 宾格尔(土耳其省、市)

bini *is.* 【俗】❶ binmek 的动名词：Bu hayvan biniye gelmez. 这畜生骑不得。❷镶板，盖缝木条

binici Ⅰ *s.* 会骑马的 Ⅱ *is.* 骑手

binicilik, -ği *is.* ❶马术：～ okulu 马术学校 ～te usta bir genç 青年马术专家 ❷骑马运动

binihaye *s.* 无穷无尽的

binilmek (*-e*) binmek 的无主态：Saat ikide vapura binildi. 两点钟登船。

bininci *say.* 第 1 千的

biniş *is.* ❶ binmek 的动名词：～ kartı 登机卡，登船卡 ～ yanı 马的左侧 ❷【旧】骑兵团 ❸【旧】骑兵团制服 ❹〈史〉(高级学者和禁卫军军官穿的)袍服 ❺(大学教授或副教授穿的)袍服

binişmek (*nsz*) ❶一起乘坐 ❷摞，叠放，重叠

binit[1] *is.* 【旧】坐骑；运输工具

binit[2] *is.* (放待烤面包的)有孔木板

binler *ç.is.* 〈数〉千位：～ bölüğü 〈数〉千组数位(含千位、万位、十万位)

binlerce [binle'rce] *s.* 成千的，成千上万的；很多：Yaşadığım sürece, binlerce isteğini yerine getirmemi istesen, buna hemen söz veririm. 如果你要求我一辈子都听你的吩咐的话，我马上可以答应你。

binlik, -ği Ⅰ *is.* ❶面值为 1 千里拉的纸币：Yeni binlikler piyasaya çıktı. 新版 1 千里拉纸币已上市流通。❷(容积约 3 公升的)细颈玻璃瓶：Bir kocaman siyah binlik içinde kırmızı şarap. 在一大黑细颈玻璃瓶中装着葡萄酒。❸〈数〉千位 Ⅱ *s.* ❶由 1 千个组成的：～ yumurta kasası 1 千枚装蛋箱 ❷包含 1 千的，以千来计算的，数以千计的：Buğünün binlik satışlarına hayal bile yetişemezdi o zaman. 今天这种数以千计的销售那时甚至连想都不敢想。◇～ **devirmek** 大瓶喝酒

binme *is.* binmek 的动名词：Sonra allem ettiler, kallem ettiler, beni tayyareye binmeye razı ettiler. 后来，他们软磨硬泡让我同意上了飞机。

binmek, -er (*-e*) ❶骑，驾驭：ata ～ 骑马 eşeğe ～ 骑驴 Attan inip eşeğe bindi. 他下马骑上了驴。❷乘坐(飞机车船电梯等)：asansöre ～ 乘电梯，上电梯 trene ～ 乘火车，上火车 Bazı öğrenciler de kayığa binip denize açıldılar. 还有一些学生登上小船到海上去了。Pasaport tamam olup, Türkiye vizesi alınınca uçağa bindi Türkiye'ye gitti. 护照办完，获得土耳其签证之后，他坐上飞机去了土耳其。❸超过：Hiçbir yerde bunca uygarlık üst üste binmemiştir. 如此的开化无处可比。❹(事情)处于不期望的地步：İş fenaya bindi. 事情变遭了。❺重叠：Damar damara binmiş. 血管好像都重叠到了一起。❻增加，补充：Peynirin her tenekesine yirmi yuan da taşıma maşrafı bindi. 每桶奶酪外加 20 块钱运费。❼ (*nsz*, *-e*) 涨价：Pamuklulara yüzde on bindi. 混纺棉布涨价 10%。Yiyeceğe yüzde otuz bindi. 食品涨价 30%。◇**bindiği dalı kesmek** 挖自家墙脚，拆自己的台，自毁长城

bin yaprak *is.* 〈植〉狐尾藻

bîperva [bi:perva:] (波) Ⅰ *s.* 【旧】吓不倒的，无畏的，勇敢的 Ⅱ *zf.* 勇敢地，勇猛地，无畏地

bir Ⅰ *say.* 1，一个：～ adam 一个人 ～ kalem 一只钢笔 Ⅱ *s.* ❶某一的：Bir adam seni arıyor. 有人找你。Bir kitap okumak istiyor. 他想读本书。Öyle bir durum ki, sorma. 就是这么一个情况，别问了！❷惟一的，独一无二的：Allah birdir. 真主只有一个；我发誓！❸一体的，团结的，不可分割的：～ ülke iki sistem ilkesi 一国两制原则 Hep biriz, ayrılmayız. 我们大家是一个整体，不会分开。❹相同的，一样的：Bu kalemlerin ikisi birdir, hangisini isterseniz alınız. 这两只笔都一样，您想要哪只就要哪只吧！İkisi de bir, istediğini seç. 两个都一样，你随便挑！Her gün bir olmaz. 【成】此一时，彼一时也。❺共同的，同一的：Biz ikimiz bir evde kalıyoruz. 我们两个人住在同一个宅子里。Bizim kesemiz birdir. 我们的财产是共同的。Akıl için yol biridir. 【成】英雄所见略同。❻(构成名词词组，含轻蔑、厌

恶的语气)一个：Bir zamanlar yoksulun biriydi. 他曾经是一个穷光蛋。Kendisi vaktiyle arabacının biriydi. 他曾经是一个车夫。Ⅲ *zf.* ❶一次：Bir buraya gelsin, ben ona gösteririm. 让他来这一趟！我拿给他看。Sen bir Ankara'ya uzan da yeni bir takım yaptırıver. 你去一趟安卡拉！订做一套新衣服。Bir o yana, bir bu yana koştular. 他们东跑跑，西颠颠。❷仅，只：Bir Allah bilir. 只有天知道。Bir söyledi, pir söyledi. 他简明扼要地说了说。Bu kötülüğü bir o yapabilir. 这种坏事只有他干得出来。Bunu bir sen yapabilirsin. 这事只有你能干。Her şey oldu da sanki bir bu kaldı. 万事俱备，只差这一件了。❸一起，一块：Onların ikisi bir gezer. 他们二人一块儿出去旅行。◇～ **aba bir hırka kalmak** 贫困潦倒 (*hep*) ～ **ağızdan** 异口同声地，齐声地：～ ağızdan yanıtlamak 异口同声地回答 Bir ağızdan şarkı söylediler. 他们齐声歌唱。～ **âlâ** 完整地，完全地 ～ **alay** 很多的，大量的，大批的：Bir satır yazıda bir alay yanlış var. 一行文字里面错误一大堆。Dükkânın önünde bir alay adam toplandı. 商店门前聚集了很多人。Bir alay adamın içinde beni bozum edersen, bir alay köteğe hazır ol! 你要是让我当着众人出丑，看我怎么收拾你！～ **âlem** 与众不同的，有特色的：Görsen, salon bir âlemdi. 你要是去看看多好啊，那客厅真是与众不同。～ **Allah'ın kulu** 任何人 ～ **an** 一会儿：Yeni gelen üç kişi bir an girmekle girmemek arası kapının içinde duraladılar. 新来的 3 个人在门里边踌躇不前，琢磨着是否要进去一会儿。～ **an önce** (或 **evvel**) 尽快，尽早 ～ **anda** 片刻，瞬时，突然，一下子：Meclis bir anda bulandı. 议会一下子乱成了一锅粥。Bir anda karşısına çıkan kocaman köpeği görünce korkusundan dizlerinin bağı çözülmüş, olduğu yere yığılıp kalmıştı. 突然，他的面前出现了一条大狗，他一见吓得两腿只抽筋，瘫倒在地上。～ **ara** ①片刻，一会儿：Bir ara sesler kesilmişti. 那些声音曾经停了一会儿。②一度，曾经：Bir ara gazetecilik de yapmıştı. 我还曾经当过一段时间的记者。③偶尔 ～ **araba** (**dolusu**) ①一车：～ araba odun 一车木柴 ②【转】大量的，极多的：Gözünü aç, madara olursan bir araba dayak yersin. 你可要当心点儿，要是出了什么差池，你可要吃不了兜着走。Soruma bir araba cevap verdi. 他说了一大车话来回答我的问题。～ **arada** 一起，一块儿：Bir arada müdüre çıktılar. 他们一起见了经理。Onları bir arada bulunca düşüncemi söyledim. 我把他们召集在一起，谈了我的想法。～ **arada kocamak** 白头到老 ～ **arada kocatmak** 使白头到老：Allah bir yastıkta kocatsın! (对新婚夫妇的祝福语)但愿你们百年合好，白头偕老！Rabbim bir arada kocatsın, dirlik düzenlik versin. (对新婚夫妇的祝福语)苍天保佑你们白头到老，和睦美满。～ **arada olmak** 在一起：Ateşle barut bir arada olmaz. 【成】孤男寡女，干柴烈火。～ **aralık** ①片刻，一会儿：Bir aralık gel de şu işi sonuçlandıralım. 你也过来一下，我们把这件活儿干完吧！②一度，曾经：Bir aralık şoföre bağırıp kamyonu durdurmayı düşündüm. 我曾一度想冲着司机大喊一声，让他把卡车停下来。③偶尔：Kız bir aralık başını çevirdi. Adamı görünce, hizmetçisine daha çabuk yürümesini söyledi. 姑娘偶尔一回头，看见了这个人，让丫鬟快走。～ **araya gelmek** 会见，集会，开会，会晤，聚到一处：Onlarla bir araya gelmek istemiyorum. 我不想和他们搅和在一起。Bütün arkadaşlar bir araya gelerek bu meseleyi halletmeye karar verdiler. 所有的同事聚在一起，决定把这个问题解决了。(*-i*) ～ **araya getirmek** ①聚集，召集：Onları, benden başka kimse bir araya getiremez. 除了我以外，谁也不能把他们撮合在一起。②组装，拼合：parçaları ～ araya getirmek 把零件组装到一起 ～ **arpa boyu yol gitmek** (或 **almak, ilerlemek**) 进展缓慢，进展不大，收效甚微 ～ **aşağı** ～ (或 **beş**) **yukarı** 来回来去地，漫无目的地：Bir aşağı, bir yukarı dolaşıp duruyor. 他不停地走来走去。Odada bir aşağı bir yukarı adım atıyor. 他正在屋子里踱来踱去。～ **at başı fark** 大同小异，差别不大，几乎一模一样 ～ **atımlık barutu olmak** (或 **kalmak**) 无能为力，无计可施，黔驴技穷，心有余而力不足：O yoksul adam bu işi bir atımlık barutuyla sonuçlandıramaz, parası yetmez. 那个穷人钱不够，力不从心，干不成这件事。～ **atıp iki vurmak** 一石两鸟；一箭双雕 ～ **avazı yerde** ～ **avazı gökte** 声嘶力竭地，大声地：Çocuk merdivenden yuvarlanmış, bir avazı yerde bir avazı gökte akşama kadar ağladı. 那个孩子从楼梯上摔了下来，他扯着嗓子哭到了天黑。～ **avuç** ①一把：～ avuç tuz 一把盐 ②一小撮，少数的：Bir avuç insan istediğini yaptırmak istiyor. 一小撮人想为所欲为。Bir avuç kişi ortalığı bozdu. 就那么几个人把周围搞得乱七八糟。～ **avuç toprak olmak** 化为一抔黄土，死 (*-in*) ～ **ayağı …de** 经常前往(某地)：Benim bir ayağım Ankara'da, bir ayağım İstanbul'dadır. 我经

常往来于安卡拉和伊斯坦布尔之间。～ **ayağı çukurda olmak** 半截入土，行将就木：Şimdi bir ayağım çukurda. 我现在已是半截入土了。～ **ayağı içeride, bir ayağı dışarıda** 一脚门里，一脚门外；正要动身；正要离开 ～ **ayağı kıyıda, bir ayağı kuyuda** ①安全但也存在危险 ②即将动身，即将离开 ～ **ayağı mezarda olmak** 快要死，将死，一只脚已进坟墓 ～ **ayağı üzengide olmak** 即将启程，即将动身 ～ **ayağı yerde, bir ayağı gökte** 神通广大 ～ **ayak önce** (或 ***evvel***) 尽快，赶快，尽早：Bir ayak evvel İstanbul'a dönmem bir vicdan meselesi şekline girdi. 良心驱使我尽快赶回伊斯坦布尔。～ **ayak üstünde bin bir sözün belini bükmek** 口若悬河，滔滔不绝：Ali, bir ayak üstünde bin bir sözün belini büken bu kadının ağzına baka kaldılar. 阿里看那个女人口若悬河，目瞪口呆。～ **ayak üstünde bin yalan söylemek** 谎话连篇；一会儿功夫就说一大堆瞎话：Güvenilir biri değildir, bir ayak üstünden bin yalan söyler. 他这个人靠不住，满嘴瞎话。～ **ayak üstünde bir kişiyi aldatmak** 谎话连篇，满嘴瞎话 ～ **ayak üstünde kırk yalan kıvırmak** 谎话连篇；一会儿功夫就说一大堆瞎话 ～ **ayak üstünde kırk yalanın belini bükmek** 谎话连篇；一会儿功夫就说一大堆瞎话 ～ **bakarsın** 也许，大概，可能 ～ **bakıma** 从另一个角度看，另一方面；从某个角度看：Gitmememiz bir bakıma iyi oldu, zaman kazandık. 从某个角度看，我们没去也是一件好事，我们赢得了时间。Bir bakıma bütün bu olanlardan biz de sorumluyduk. 从另一个角度看，所有这些事情我们也有责任。～ **baltaya sap olmak** 有份工作，有个饭碗：Yirmi beş yaşına merdiven dayadın, ama hâlâ bir baltaya sap olamadın, hâla hazır yiyorsun. 你都快 25 岁了，可还没有找份事儿做，还是白吃饭。İlim ve irfan sahibi olduğu belli, fakat beceriksizliğinden bir baltaya sap olamamış. 他有学问，人又聪明，但是没有本事，还是不能自己养活自己。～ **bardak suda fırtına koparmak** (或 **yaratmak**) 小题大作；惟恐天下不乱：Hiç yoktan kavga çıkardı, bir bardak suda fırtına kopardı. 他无缘无故惹是生非，惟恐天下不乱。～ **baş** ①一次 ②独自地 ～ **başına** 独自地，单独地，全靠自己地：Bir başına koca tarlayı sürmeye kalkmıştı. 他开始独自一人耕种一大片土地。～ **başlı sevgi** 单相思 ～ **baştan** ～ **başa** 从一端到另一端，从一头到另一头，整个地：Ülkeyi bir baştan bir başa geçti. 他走遍了全国。Kar hafif hafif yağıyor, cadde bir baştan bir başa ağarıyor. 雪慢慢地下着，整条街银装素裹。～ **bıçakta çıkarmak** 一蹶而就 ～ **biçimli** 一模一样的，一个模子倒出来的 ～ **bilinmeyenli denklem** 一元一次方程 ～ **bilip bin satmak** 一瓶子不满半瓶子晃荡，不懂装懂 ～ ～ 一个一个地，逐个地：Bütün eşyayı bir bir saydı. 他把东西挨个儿点了一遍。Postaya verilmek üzere hazırlanan paketleri kapamadan evvel bir bir gözden geçirdim. 准备寄出的包裹在打包之前我又一个一个检查了一遍。～ ～ **anlatmak** (或 **söylemek**) 一五一十地说，全部说出：Gördüklerini bir bir anlatmış. 他把他看到的事情一五一十地讲了一遍。Onun kendisine ne söylediğini bir bir anlattı. 她把他对自己讲的一五一十地说了出来。～ …, ～ (**de**) …和… ～ …, ～ … 一遍又一遍：Tilki işi babacanlığa vurup suyu bir övmüş, bir övmüş, tekenin ağzının suyunu akıtımış. 狐狸装出一副忠厚老实的样子，就把水夸了一遍又一遍，说得羊只流口水。～ **birliğe inanmak** 信神，信上帝，信真主 ～ **bit için yorgan yakmak** 因小失大 ～ **bok olamamak** 无所事事 ～ **bok yapamamak** 一事无成 ～ **boy** ①一次：Bir boy gidelim, bakalım ne çıkacak. 咱们就去一趟，看看会怎么样！②一口气，不停地，一直：Yola çıktı, çevresine bakmadan bir boy gitti. 他上路了，义无返顾地一直走了。～ **boyda** 身高相等的 ～ **bu eksikti** 祸不单行，烦事不断：Bir bu eksikti. (真是)祸不单行。Yoğun işimizin arasında çocuk ağlamaya başladı, her işimiz bitti de bir bu eksikti. 事情正忙的时候孩子又哭了，真是烦事不断。～ **burnuna tuz,** ～ **burnuna biber koymak** 使费尽周折 ～ **cigara yol** 抽一只烟的距离 ～ **cuma gecesi eksik** 傻子，笨蛋 ～ **çaresine bakmak** 完成，解决 ～ **çatı altında** 同一建筑内，同一机构内：Biz bir çatı altında çalışıyoruz. 我们在一起工作。～ **çekirdek geri kalmamak** 旗鼓相当，毫不逊色：O bizden bir çekirdek geri kalmak istemez. 他愿意和我们平分秋色。～ **çırpıda** 迅速地，极快地，一下子：İşini bir çırpıda bitirdi. 他一下子就把活干完了。～ **çift söz** 一两句话，三言两语 ～ **çift sözü olmak** 有几句话要说：Sana bir çift sözüm var. 我有几句话要跟你说。～ **çimdik** 一点，少量：Bir çimdik peynir attı ağızına. 他掰了一块奶酪扔进嘴里。～ **çuval inciri berbat** (或 **bok, murdar**) **etmek** 使功亏一篑，使前功尽弃：Tam iş

oluyordu, söze karıştı bir çuval inciri berbat edersin. 本来事情进展顺利，他一插嘴，全砸了。Dur, yavaş hareket et. Sandalyeyi devirirsen bir çuval inciri berbat edersin. 等一下，你慢点儿！你要是把椅子弄翻了，你可要前功尽弃了！～ **daha** ①再次：Bir daha dans edelim mi? 我们再跳一个舞好吗？Niye kalktınız, biraz daha otursaydınız. 您干吗要走，再坐一会儿好吗？İlişti̇ğiniz sorunu bir daha inceleyelim. 您提到的问题我们再研究研究。②再也(不)，永远(不)：Bir daha yanlış işler yapma. 你不要再犯错误了。Sizi mahkemeye vermekten vazgeçiyorum ama bir daha başkalarına zarar vermekten sakının! 我可以不到法院告你，但你今后再也不能对别人干坏事！Ok yayından çıktı bir daha geri dönmez. 【成】开弓没有回头箭。～ **daha durmamak** 反悔 ～ **daha yüzüne bakmamak** 不再见面，绝交：Bir daha yüzüne bakmaz oldum. 我再也不理他了。～ **dahaki** 再后来的 ～ **dakika** ①稍候；一会儿：Lütfen burada bir dakika durur musunuz? 请在这儿停一下好吗？Bir dakika oturur musunuz? Komi size odanızı gösterecek. 请你们稍坐一会儿好吗？伙计将领你们看房间。②突然，猛然：Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı. Bir dakika araba yerinde durakladı. 枣红马咴咴嘶鸣，皮鞭劈里啪啦响，马车嘎然而止。～ **dalda dokuz ceviz görmeyince taş atmak** 利不大的事不做，不见兔子不撒鹰 ～ **dalda durmamak** (或 **kondurmamak**) 经常改变工作；经常改变想法；朝三暮四，没有准谱：Ona pek güvenme! O tıpkı serçeye benzer. Bir dalda durmaz. 你可别太相信他，他完全是个滑头，没个准谱。～ **dam altında bulunmak** 同在一个屋檐下 ～ **damla** ①一点儿，极少的：Ağzına bir damla içki koymaz. 他滴酒不沾。Bir damla olsun su yok. 连一滴水都没有。②(小孩)极小的，一丁点儿的，小不点儿：Bir damla çocuğun yaptığı işlere bak! 你看看，这么一丁点儿个小孩子居然能做这种事！～ **de** ①还有，以及，另外；也：Konuyu bir de öbür açıdan ele alalım. 我们再从另外一个角度讨论讨论这个问题。Sen, o, bir de ben. 你、他，还有我。②用在句首表示惊讶、意外：Bir de ne göreyim! 猜我看到了什么！Bir de baktım ki polis geliyor, kaçtım. 我一看警察来了，于是就逃了。～ **dediği** ～ **dediğini tutmamak** 前言不搭后语，前后矛盾，语无伦次，自相矛盾 ～ **dediği iki olmamak** 说一不二，任性：Adamcağız gözünün içine bakıyor, bir dediği iki olmuyor. 此人对他言听计从，他说一不二。～ **dediğini iki etmemek** (或 **yapmamak**) 言听计从，惟命是从 ～ **defa** ①一次：Bir defa oraya gitti. 他到那里去过一次。②已经：Bu iş olmuş bir defa, ne yapalım? 木已成舟，我们怎么办？Bir defa işe bulaşmış bulundum, bitirmeliyim. 我已经被卷入此事了，必须有个了结。③首先，最重要的是：Ev bir defa küçük, bundan başka, yeri uzak. 房子小不说，而且离得还远。④其实，实际上：Bir defa yeni kuşak bunları bilmez. 实际上新一代人不懂得这些。～ **defacık olsun** 一次也(未)：Hiç hapse girmemiş, ömründe bir defacık olsun karakola çağrılmamıştı. 他从未坐过牢，一辈子一次也没进过警察局。～ **defalık** 只(够)一次的，一次性的：Bağışlanma bir defalık. 只能饶恕一次。Un bir defalık kalmış. 面只够吃一顿了。～ **derece** 相对地，在某种程度上，有些：Bu sıcak bir derece çekilir. 这个温度相对来说还可以忍受。～ **dereceye** 相对地，在某种程度上，有些 ～ **dereyi bal, bir dereyi yağ etmek** 浮夸 ～ **deri** ～ **kemik** 皮包骨的，骨瘦如柴的：Beni şimdi niçin yiyeceksin? Bak, ben bir deri bir kemiğim. 你为什么现在要吃我呢？你看我现在骨瘦如柴。～ **deri** ～ **kemik kalmak** 皮包骨，骨瘦如柴：Öyle zayıfladı ki, bir deri bir kemik kaldı. 他瘦得皮包骨。～ **dikili ağacı olmamak** 一贫如洗，无儿无女又无钱，一无所有，孤苦伶仃，无牵无挂：Bu darı dünyada bir dikili ağacım bile yok. Ölümden neden korkayım? 在这个世道上，我无牵无挂，死对于我来说有什么可怕的呢？～ **dikiş payı** ①裁减布料时从布边到缝线部位留出的余量 ②【转】余地 ～ **dikiş payı bırakmak** 留有余地 ～ **dilim ekmek bahasına** 为了一口面包，为了糊口，为了填饱肚子 ～ **dilim ekmekle aç,** ～ **dilim ekmekle tok olmak** 生活简朴，粗茶淡饭 ～ **dinde durmamak** 朝三暮四，没有准谱，经常改变想法：Senin gibi bir dinde durmaz adam görmedim, dün düşüncen başkaydı, bugün yine başka. 没见过像你这样没有准谱的人，昨天一个想法，今天又一个想法。～ **dirhem** 一点儿，少量的：Bir dirhem aklı yok. 他一点头脑也没有。～ **dirhem bal için** ～ **keçiboynuzu çiğnemek** 因小失大；丢了西瓜拣芝麻；得不偿失 ～ **dirhem iki çekirdek** 美丽的，可爱的 ～ **dizi** 一些，一堆 ～ **dokun bin ah işit** (或 **dinle**) **kâşe-i fağfurdan** 一句话说到痛处 ～ **dokuz ceviz görmeyince taş atmamak** 不见兔子不撒鹰 ～ **dolu** 很多的，大量的 ～ **don** ～

gömlek 衣不蔽体地，半裸地：Bir don bir gömlek dışarı fırladı. 他衣不蔽体地冲了出去。Yangında bütün *sevet*ini kaybetmiş, bir don bir gömlek kalmıştı. 一把大火烧得他一无所有，衣不遮体。**～donu var kırmızı; kâh anası giyer kâh kızı** 穷得就剩下一条裤衩，一贫如洗 **～ dudağı yerde ～ dudağı gökte** (像传说的巨人一样)一个嘴唇在天上，一个嘴唇在地上(形容外表恐怖而丑陋) (*-i*) **～ düşüncedir almak** 使沉思，使冥思苦想：O olaydan sonra beni bir düşüncedir aldı. 自打那件事儿之后，我一直在琢磨怎么办。**～ düziye** 不断地，连续地：Geldi geleli bir düziye söylüyor, artık kafam şişti. 他一来就一直说个不停，说得我脑袋都大了。İnsan bir düziye baklava *yese* bıkar. 美食虽好多也腻。**～ el** (射击)一枪：～ el silâh atmak 开一枪 **～ elden** 第一手的，核心的 **～ eli yağda, ～ eli balda** (**olmak**) 生活富足；吃香的喝辣的：Her istediği oluyor, bir *e*li balda, bir *e*li yağda yaşıyor. 他心想事成，生活富足。**～ eli kan, ～ eli katran** 残忍的，恶贯满盈的 **～ elin beş parmağı gibi** 形影不离的 **～ elin sesi çıkmamak** ①一个巴掌拍不响 ②孤掌难鸣 **～ elin verdiğini öbür el bilmemek** 积德行善而不张扬 **～ elinden girip ～** (或 **öbür**) **elinden çıkmak** 一手进，一手出；大手大脚 **～ elini bırakıp ötekini öpmek** 过于殷勤 **～ elle** (或 **elin**) **verdiğini öbür elle almak** 假行善，真谋财；沽名钓誉：Böyle iyilik olmaz, bir *e*lle verdiğini öbür *e*lle alıyor. 好事可不是这么做，他这是沽名钓誉。**～ elini bırakıp ötekini öpmek** 非常尊重 **～ elma ile anmak** 施以小恩小惠 **～ elmanın iki yarısı** 非常相像的两个人 **～ elmanın yarısı o, yarısı bu** 像是一个模子刻出来似的(人) **～ etmek** 召集，召到一起 **～ eyyam** 有时，一度 **～ gelmek** 如出一辙，完全一样 **～ gerçektir** 说句公道话；确实，实际上：Oğlum, aile büyüğünün dostluğuna ve *y*erinde düşüncelerine değer verdiğin bir gerçektir. 我的孩子，说句公道话，你总是听从家长的好意和忠告。**～ getirmek** 使如出一辙，使完全一样 **～ Girit mangarı vermemek** 一毛不拔 **～ giyim** 一套(马掌) (*-den*) **～ gömlek aşağı** 略逊一筹 (*-den*) **～ gömlek fazla eskitmiş olmak** 年长；见多识广 (*-den*) **～ gömlek iyi** (或 **yukarı**) 略胜一筹：Berna matematikte Ayşe'den bir gömlek iyidir. 贝尔娜的数学比阿依赛略胜一筹。(*-den*) **～ gömlek ziyade eskitmiş olmak** 年长；见多识广：Kimsenin sözüne kulak asmıyorsun ama ben senden bir gömlek ziyade *e*skitmişimdir, biraz sözümü tut aldanmazsın. 别人的话你可以不听，可是我比你痴长几岁，你听我一句话没错儿！Onun düşüncesi *e*lbette daha mantıklı, bir gömlek ziyade *e*skitmiş, görmediği tecrübe kalmamış. 他的想法当然更有道理，他见多识广，什么事儿他没见过？**～ gömlekten baş(ını) çıkarmak** ①看法一致；一个鼻子出气，穿一条裤子 ②共同和睦生活；一起干：Eğer sen benimle gönül bir *e*dip bir gömlekten başını çıkarırsan ve sözüme uyarsan ben senin melâmetini defederim. 如果你和我一条心，跟我干，听我的话，我会解除你的烦恼。**～ görmek** 一视同仁，同样看待 **～ görüşte** 一眼，看一眼：Hayret, bir görüşte tıpkı örneğini yapmış. 真让人叫绝，他看一眼，就能把你惟妙惟肖地临摹出来。**～ göz(ü) gülmek** 有喜有忧，亦喜亦忧，悲喜交加 **～ göz ile bakmak** 一视同仁，同样看待 (*-in*) **～ gözü iki kulağı sağır etmek** 视而不见，充耳不闻，装聋作哑 (*-in*) **～ gözü kör, ～ kulağı sağır etmek** 视而不见，充耳不闻，装聋作哑：Bu gideceğin *y*erde bir gözün kör bir kulağını sağır *e*deceksin. Göreceğin şeylerin aslını öğrenmek merakına kalkışmıyacaksın. 这次到了你要去的地方，你要视而不见，充耳不闻，对你的所见所闻不要打听。**～ gülüp bir ağlamak** 有喜有忧，亦喜亦忧，悲喜交加 **～ gün** ①一天，有一天 ②总有一天，有朝一日：Ali, inşallah bir gün adam olursun, *e*lin *e*kmek tutar. 阿里，上帝保佑你有朝一日能有出息，自食其力。Unutma bunu bir gün gelir, ben de senin canına okumak fırsatını bulurum. 你给我记着！总有一天，我也会找机会收拾你！Yolsuzluk yapanlardan bir gün hesap sorarım. 我早晚要找这帮不法分子算帐。**～ gün evvel** 尽快，尽早 **～ günden ～ güne** 从来，任何时候 **～ gününü bin etmek** 珍惜时光 **～ güzel** ①非常好，好极了，出色地：Bol bol vaktim vardı, ödevimi bir güzel yaptım. 由于时间非常充裕，我出色地完成了任务。②完完全全：Yalnız başına alışverişe çıkınca bir güzel kazık *y*emiş. 他独自出去购物，结果上了大当。**～ hadde** 相对地，在某种程度上，有些 **～ hâl olmak** ①发生不测，生发意外，出现三长两短，死亡：Senin yüzünden bir hâl olursa, azabını ömrün boyunca çekersin, ağabey. 要是他因为你而有个三长两短的话，你可得后悔一辈子啊！大哥！②(*-den*) (忙得)焦头烂额，疲于：Çocuklar yapmayın, *e*tmeyin demekten bir hâl

oluyorum. 看孩子搞得我焦头烂额。③(*-e*) 改脾气，性情改变；变得烦躁：Bu çocuğa bir hâl oldu, bu çocuk avareleşti. 这孩子性情有些变化，变得懒懒散散。Bekleye bekleye bir hâl olduk. 我们等啊等，都等烦了。～ **hamlede** 迅速地，一下子：Beş tayfayla ben, denize bir filika indirmiş, bir hamlede gemiden ve kayadan uzaklaşabilmiştik. 我和 5 个船员放下救生艇，迅速脱离了沉船和礁石。～ **hayli** 好久，好多；非常，很：Bir hayli yutkundu, ama sonunda dayanamadı, söyledi. 他犹豫不决了好久，最终还是忍不住说了。Kapının önünde bir hayli cebelleştiler. 他们在门前大吵大闹。Otobüs yolculuğundan bir hayli dilim yandı. 这趟公共汽车让我吃尽了苦头。～ **hırka** ～ **külâh** 非常穷的 ～ **hoş** ①高兴的，快乐的 ②异样的，怪怪的：Sen çoktan beri bana karşı bir hoştun. 好长时间了，你对我怪怪的。～ **hoş eylemek** ①使惊慌失措，使不知所措，使惘然若失；使感到惊讶 ②使感到忧郁，使感到痛苦，使感到悲伤 ～ **hoş olmak** ①惊慌失措，不知所措，惘然若失；感到惊讶 ②感到忧郁，感到痛苦，感到悲伤 ～ **hoşluğu olmak** 感到不适，病恹恹：Bugün üzerimde bir hoşluk var, hasta mı olacağım? 今天觉得身上不舒服，我是不是要生病？Bir hoşluğu olmasa böyle sus pus oturmazdı. 他要不是身体不舒服是不会这么规规矩矩坐在那的。～ **içim su** 非常美丽的(女人)：Görmeyeli sen büsbütün bir içim su olmuşsun. 几日不见你变得愈发水灵了。Ben gençliğimde bir içim su idim. 我年轻的时候是很漂亮的。～ **içim suya gitmek** 贱卖 ～ **iğne** ～ **iplik kalmak** (或 **olmak**) 极度虚弱：Günlerdir ağzına bir şey koymadığı için bir iğne bir iplik olmuştu. 他几天水米未进了，所以极度虚弱。～ **iki** 一两个，极少的，少量的：～ iki kadeh 一两杯 Bir iki kez ablasının okuduğu kitaba göz attı. 她偶尔瞥一眼姐姐正在看的书。Her ay, mehtapta bir iki kere merkeplerle tura çıkardık. 每个月我们都能有那么一两回在月光下骑着毛驴去玩儿。Bu para belki bütün ihtiyacını karşılamaz, ama bir iki gedik kapar ya. 这些钱也许解决不了所有的问题，但也能救救急啊！～ **iki demeden** 突然地，迅速地，冷不防地：Bir iki demeden çocuğun üzerine çullanmıştı. 他突然向孩子扑去。～ **iki derken** 突然地 ～ **iki kelimeyle** 三言两语地，简明扼要地，言简意赅地：Bir iki kelimeyle durumu anlattı. 他三言两语就要事情讲清楚了。～ **incir çekirdeğini doldurmamak** 无足轻重，毫无价值：Uğraşırsan önemli meselelerle uğraş, böyle bir incir çekirdeğini doldurmayan meselelerle değil. 你要处理就处理一些重要的问题，不是这些无足轻重的小问题。～ **inip** ～ **kalkmak** 一起一伏，时起时伏，上下颠簸 ～ **ip odun** 一捆柴 ～ **iş çıkmamak** 一事无成 ～ **iş etmek** 做事后后悔的事情 ～ **işaretine bakmak** 一切就绪，蓄势待发 ～ **işe burnunu sokmak** 管闲事；瞎搅和；乱打听 ～ **işe el atmak** 做事，干事 ～ **işe sap olmak** 有工作 ～ **işe başa çıkarmak** 圆满完成任务 ～ **iştir olmak** 木已成舟，已无可挽回 ～ **kaba işemek** 臭味相投，沆瀣一气 ～ **kabahat yapmak** 放屁 ～ **kafada** 想法一样 ～ **kalemde** 一下子，一次性地，完全地：Dairelerdeki memur bolluğu öyle bir kalemde tasfiye edilemez kanaatindeyim. 办公室人员众多，我认为无法一次性解雇。Öylesine köklü, öylesine yaygın bir geleneği bir kalemde ortadan kaldırmak olanaksızdır. 一下子破除这样一个根深蒂固、广为流传的传统是不可能的。～ **kantar balla yenmez** 非常丑陋的，非常难看的 ～ **kantar baruta bir ateş basmak** 捅马蜂窝，捅大娄子 ～ **kapıya çıkmak** 一回事，殊途同归，得出同样的结论，结果完全相同 ～ **kararda** 一如既往地，同样地 ～ **karında yatmış,** ～ **memeden emmiş olmak** 一奶同胞 ～ **karış** 很少的 ～ **karış** (**altı**) **beberuhi** 身材短小的人；三寸丁谷树皮 ～ **karış boy** 身材短小的人；三寸丁谷树皮 ～ **karış surat** 绷着脸，脸色难看 ～ **kaşık bal için bir çeki keçiboynuzu çiğnemek** (或 **yemek**) 得不偿失 (*-i*) ～ **kaşık suda boğmak** 极为仇恨；非常生气：Bizi bir kaşık suda boğarlar. 他们恨不得要掐死我们。Niçin beni öyle zorlayıp duruyorsun, senin düşmanın mıyım bir kaşık suda boğmak istiyorsun? 你为什么总这么逼我，难道我是你的敌人吗，你非要置我于死地？～ **kaşık suda fırtına koparmak** (或 **yaratmak**) 小题大作；惟恐天下不乱 ～ **kaşıkla aş yemek** 持同样观点 ～ **kaza yapmak** 放屁 ～ **kazanda kaynamak** 打成一片；关系融洽：İki komşu bir kazanda kaynayacak gibi görünmüyor. 这两个邻居看来合不来。(*-i*) ～ **kenara bırakmak** 搁置，不当回事 ～ **kenara çekilmek** 袖手旁观，不负责任 ～ **kere** ①一次：Oraya bir kere gitti. 那儿他去过一次。②实际上，确实，的确：Bir kere o çok yalancı. 实际上他是一个大骗子。Bir kere yeni kuşak bunları bilmez. 新一代人的确不懂得这些。③首

先：Bir kere sen benim dediğimi yap, ondan sonra istersen git. 你先照我说的做，然后你爱走就走。～ **kere de** 又一次：Bir kere de baloda beraber dans ettik. 我们又一次在舞会上一块儿跳舞。～ **kerecik** 一次 ～ **kılına hata gelmemek** 毫发无损，安然无恙：Ayse'nin bir kılına hata gelmez, yüreğini rahat tut. 阿依赛什么事儿都不会有的，你就放心吧！～ **kıyamettir gitmek** (或 **kopmak**) 嘈杂，乱成一团 ～ **kol çengi** 用笑话和动作使人娱乐的人 ～ **koltuğa iki karpuz sığdırmak** 一心二用：İki karpuz bir koltuğa sığmaz. 【成】一心不可二用。～ **konağı beş etmek** 信步而行 ～ **koşmadır tutturmak** 飞快地跑 ～ **koşu** (**gitmek**) 快速地；跑步(去) ～ **Köroğlu,** ～ **Ayvaz** 老两口，无儿无女(或儿女不在身边)的：Bir Köroğlu bir ayvaz emekli aylığı ile geçinip gidiyorlar. 老两口靠退休金度日。Biz evde bir köroğlu bir ayvaz kaldık, çocukları evlendirip ayırdık. 家里就我们老两口，孩子们都已经成家，分家单过了。(*-i*) ～ **köşeye atmak** (或 **ayırmak**) 藏匿，积攒，积存 ～ **köşeye çekilmek** 离群索居(不问世事)，隐居 (*-i*) ～ **köşeye koymak** 藏匿，积攒，积存：Yıllardan beri dişinden tırnağından artırdığı parayı günün birinde, ben de bu zilletten kurtulurum umuduyla bir köşeye koymuştu. 他把多年来省吃简用积攒下来的钱存起来，为的是让我有一天也能摆脱这种卑贱的地位。～ **kulağı sağır** 宽容的，不在意的，不当回事儿的 ～ **kulağından girip öbür kulağından çıkmak** 一耳朵进一耳朵出；听不进去；当耳旁风，不当回事儿，不在意，不与置理：Söyledikleri bir kulağımdan girip öbür kulağımdan çıkıyor. 他们的话，我当耳旁风。～ **kulağından girip ötekinden çıkmak** 一耳朵进一耳朵出；听不进去；当耳旁风，不当回事儿，不在意，不与置理：Ne kadar nasihat verdimse dinlemedi, söylediklerim bir kulağından girip ötekinden çıktı. 不管我怎么劝他，他全都不听，我的话他全当耳旁风了。～ **kurşun atımı** 一箭之地 ～ **kuş bir çalıya sinmek** 在某人的庇护下 ～ **kuş sütü eksik** 什么都不缺，应有尽有 ～ **kuyruklu yıldızdır ki kırk yılda bir doğar** 千载难逢的 ～ **lokma, bir hırka** 粗茶淡饭，生活俭朴；苦行僧的生活 ～ **lokma ekmeğe muhtaç olmak** 极其贫困 ～ **lokma ekmek uğruna** 为了糊口：Bir lokma ekmek uğruna çoluk çocuğu ile gurbet ellere düşmüştür. 为了糊口，他带着老婆孩子流落异乡。～ **lokmada yutmak** 一口吞下 ～ **minval üzre** 单调地，千篇一律地；一样地 ～ **misilli** 这样的，这种的：～ misilli adamlar 这种人 ～ misilli hareketler 这种举动 ～ **nalına** ～ **mıhına vurmak** 左右逢源，两边讨好：Onun tutumu hiç güzel değil, bir nalına bir mıhına vuruyor, karar veremiyor. 他的这种态度可不怎么样，左右逢源，两面讨好，优柔寡断。～ **nebze** 丝毫，一点儿 ～ **nefeste** ①一瞬间，一刹那，霎时间 ②一口气，一下子，迅速地，很快地，立即：Bardağı bir nefeste dipledi. 他拿起杯子一饮而尽。～ **nice** 大量，许多 ～ **noksansız** 完全地，不差分毫地 ～ **noktaya** 相对地，在某种程度上，有些 ～ **numaralı** ①最重要的，头等重要的，头等的，首要的：～ numaralı mesele 最重要的问题 ～ numaralı yıldız 头等星 Köyün bir numaralı adamı aynı zamanda kişilerin ahtapot gibi kanını emen bir vicdansızdı. 他是村里的首富，同时也是吃人不吐骨头的恶人。②一级的，第一流的，上等的，最好的：O, dünyanın bir numaralı oyuncusudur. 他是世界头号演员。～ **o kadar** 加倍：Suç teşvik eden o ihtiyar adama da ayrıca bir o kadar ceza vermişler. 那个教唆犯罪的老头受到了加倍的处罚。～ **o yana,** ～ **bu yana** 四处，到处：Bir o yana bir bu yana koşuyor fakat bir türlü yolunu doğrultamıyordu. 他四处乱撞，还是没找到路。Yaralı kedi can havliyle bir o yana bir bu yana koşuyor. 那只受了伤的猫拼命地到处乱跑。～ **ok atımı** 一箭之地，很近的地方 ～ **okla iki kuş vurmak** 一箭双雕，一石双鸟，一举两得 ～ **olmak** ①合作，团结，一起：Hepsi bir olup horozu kesmeye karar vermişler. 她们决定联合起来，宰了那只公鸡。Her akşam, işlerimizi bitirince, beş altı arkadaş bir olur dolmuş yaparak kahveye çıkardık. 每天晚上活儿一完，我们哥儿几个就乘小巴出去到咖啡馆去坐坐。②一样，同样：Her kaşığın kısmeti bir olmaz. 【成】不是每一勺捞出来的都是好东西，不是每一个人挣的钱都一样多。③ (*-le*) 同时发生：Ali'nin içeri girmesiyle sabahtan beri esen kederli havanın dağılması bir oldu. 阿里一进来，从一大早就弥漫着的悲伤气氛一扫而光。Basmasıyla ayağı kayıp güvertenin üstüne kapaklanması bir oldu. 他一落脚，脚底一滑，就栽倒在甲板上。～ **oturuşta** 一会儿，一下子：Bir oturuşta bir tencere yemeği kıvırdı. 一会儿的功夫，她就做好了一锅饭。Bir oturuşta hepsini silip süpürdüm. 我一下就把所有东西都一扫而光。～ **örnek** 相同的，一模一样的：İki kardeş

bir örnek giyinmişler. 哥俩儿穿得一模一样。～ **paralık** 不值钱的；卑贱的：～ paralık adam 微不足道的人，小人物，渺小人物 (*-i*) ～ **paralık etmek** 羞辱，欺侮；破坏声誉，败坏名声：Adımızı bir paralık ettin. 你败坏了我们的名声。O günkü hareketlerinden ailemizin şerefini bir paralık ettiğini unuttun mu? 你忘记了吗？你那天的行为玷污了我们家的名声。～ **paralık olmak** 受辱，出丑 ～ **parça** ①一块，一段，一片；一件，一个，一只：～ parça ekmek 一块面包，一片面包 ～ parça toprak 一块田，一片地 ②一点儿，一丁点儿，一些：～ parça iş 一点儿事 ～ parça rahatsızlık 一丁点儿不舒服 Alın, için de bir parça, kendinize gelin! 拿着！喝一口，提提神！Yeni işe başlarken pek acele etmeye gelmez, bir parça ağır davranmalı. 在做一项新的工作的时候，不要太着急，做事要谨慎一些。③一小会儿；片刻：Bir parça bekleyin. 请稍等！～ **parça bal çalmak** 【转】给甜头，以小恩小惠诱惑，引诱；甜言蜜语地哄骗 ～ **parmak bal olmak** 受人议论 (*-i*) ～ **parmak üstünde çevirmek** (或 **oynatmak**) 玩弄于股掌之上 ～ **pençelik canı olmak** 有气无力，奄奄一息 ～ **pire için bir yorgan yakmak** 因小失大，得不偿失 ～ **pul etmemek** 一文不值 ～ **pul yerine geçmemek** 一文不值 ～ **pula değmemek** 一文不值 (*-i*) ～ **pula satmak** ①很便宜地卖掉；不重视 ②不忠，出卖：O, çıkarı uğruna arkadaşını bir pula sattı. 他为了自己的利益而出卖了朋友。～ **pulu olmamak** 不名一文，身无分文，一贫如洗 ～ **punduna getirmek** 选择最佳时机：O döner dönemz bir punduna getirip tanıştırayım sizi. 他一回来，我就找个机会介绍你们认识。～ **radde de yoruldum ki…** 我累得快要… ～ **raddeye kadar** 相当地，有一部分，在某些方面 ～ **saati** ～ **saatine uymamak** 【转】一会儿一个样；没主心骨；没有准主意 ～ **saniye** 稍候；一会儿 ～ **seksen uzanmak** 平躺，四肢伸展地躺下 ～ **sıkım**(**lık**) **canı olmak** 有气无力，奄奄一息：Sana kafa tutmağa kalkıyor ama bir sıkımlık canı olduğunu unutuyor. 他要起来和你斗，岂不知他已经没有力气了。～ **sıra**(**ya**) 连续地，一个接一个地，先后地 ～ **solukta** ①一瞬间，一刹那，霎时间 ②一口气，一下子，迅速地，很快地，立即：Bir solukta tepeye tırmanıverdi. 他一口气爬到了山顶。Uzun bacaklarıyla koridoru bir solukta geçip koşa koşa merdivenleri indi. 他迈开长腿一口气穿过走廊跑下了楼梯。～ **söylediği iki olmamak** 说一不二，任性 ～ **söylemek pir söylemek** 措辞得体而有感染力 ～ **söyleyip iki dökmek** 哭诉 (*-in*) ～ **sözü bardağı taşıran son damla olmak** 出言不逊：Kabadayının bir sözü bardağı taşıran son damla olmuş ve tabancalar konuşmağa başlamıştı. 那无赖出言不逊，双方拔枪相见。～ **sözü** ～ **sözüne uymamak** 食言，言而无信，不守诺言，说话靠不住 ～ **sözünü iki etmemek** 言听计从，惟命是从，满足一切要求：Sözümden çıkmaz. Bir sözümü iki etmez. 他从来都听我的话，我说一他不说二。İcabında ağalar onun bir sözünü iki etmez, nereye gönderirse koşarlar, ne isterse yaparlardı. 如有必要，哥哥们会满足她的一切要求，让去哪儿就去哪儿，让干什么就干什么。～ **sürü**①一群：～ sürü koyun 一群羊 ②很多的，大量的：Bu sefer, bir sürü aktör ve tiyatroseverle tanıştı. 这次他结识了不少演员和戏迷。Çerçeveli, çerçevesiz bir sürü fotograf çıkarıp masasının üstüne serdi. 他翻出一大堆有镜框和没镜框的照片，堆在他的桌子上。Kumun üstünde bir sürü kadın erkek, oğlan kız kaynaşıyor. 沙滩上拥挤着许多男男女女、大姑娘小伙子。～ **sürü lâfın belini bükmek** 滔滔不绝，说个不停：Gelir gelmez bir sürü lâfın belini büktün, ama ne istediğini söylemedin. 你一来就说个不停，可是没有说到点子上。～ **şey** ①(笼统指出有某些事物或某现象，但不确知是什么具体事物或现象)不知是什么事(物)，某事(物)，(有个)什么东西，(有件)什么事：İşte böyle bir şey. 就是这么回事(或就是这么件东西)。②(用于否定句中)什么也(不，没有)；什么事情也(不)，任何事情也(不)，任何东西也(不)：Ona bir şeyler olmamış. 他没发生什么事。～ **şey demeden** 二话不说：Bir şey demeden mektubu elime tutuşturdu. 他二话不说就把信塞到了我的手里。(*-e*) ～ **şey olmak** 出事；发生不测，死亡，有个三长两短：Bana bir şey olursa çocuklar size emanet. 如果我有个三长两短，孩子们就托付给你了。Aman, ona bir şey olmasın! 他可不要出什么事！Hiç bir şey olmamış gibi. 他就像似什么事也没有发生过似的。(*-i*) ～ **şey sanmak** 把…当成人物，高看，高估：Ben de seni birşey sanırdım, halbuki kaba sovanın biriymişsin. 本来我也把你当成个人物，然而你却是一个外强中干的人。Tüccar deyince biz de onu bir şey sandık. 一说是商人，我们都把他当成了人物。～ **şey söylemek** 讲话，说话 ～ **şeyciği kalmamak** 好转；完好如初 ～ **şeye**

benzememek 没有用处，不伦不类，不像样：Yaptığın resim, gücenme, ama bir şeye benzemedi. 不瞒您说，您画的画很不像样。～ **şeyler,** ～ **şeyler** 诸如此类 (*-e*) ～ **şeyler olmak** ①发生变化：Oğlana son aylarda bir şeyler oldu. 这孩子最近几个月大变样了。②出事：Ona bir şeyler olmamış. 他没发生什么事。Kadına bir şeyler oldu galiba, birden sararıp oturuverdi. 那女人似乎出了什么事，脸色刷白，一屁股坐下了。③感觉不好，感到眩晕：Bana bir seyler oluyor dedi ve bayıldı. 他说了一声感觉不好然后就昏过去了。④发生不测，死亡，有个三长两短：Ona bir şeyler olursa çocukları ortada kalır. 他要是有个三长两短，那他的孩子们可就无家可归了。～ **tahtada** 一次地，一下子；大方地；全部地：Kadının ilk istediği parayı bir tahtada sayıyorum. 我大方地给出了女人第一次开口要的价钱。Yüzlerce dolar parayı bir tahtada saymak kolay değil. 一下子付清几百美元并不容易。(*-in*) ～ **tahtası eksik olmak** 【俚】脑子里少根弦，半傻：Böyle ölçüsüz davranan insanın bir tahtası eksi olmalı. 如此轻率行事的人脑子里肯定是少根弦。～ **takım** 一系列，一连串，许多 ～ **takriple** 间接地 ～ **tamam** 完整地，完完全全地 ～ **tane** ①惟一的，单一的 ②杰出的，无与伦比的，独一无二的，天下无双的 ～ **tanem** 亲爱的：Anne, çocuğuna, "Biraz rahat dur bir tanem" dedi. 母亲对她的孩子说，"宝贝儿！你老实呆会儿行不行？"～ **tarafa bırakmak** (或 **koymak**) 忽视，抛到一边，搁置 ～ **taraftan … ～ taraftan** 一方面，另一方面：Yere uzanmış, bir taraftan şu kızla meşgul, bir taraftan da halazadeniz Esen'ye kur yapıyordu. 他躺在地上，一边被那个姑娘所吸引，一边又向你的表妹艾森献殷勤。～ **taraftan … öbür taraftan** 一方面，另一方面：Herif bir taraftan parasızlıktan yakınıyor, öbür taraftan kalkıp karısına kürk manto alıyor! 那个家伙一面叫穷，一面又给老婆买裘皮大衣！～ **tarihte** 有一次 ～ **taşla iki** （或 **birkaç**）**kuş vurmak** 一箭双雕，一石双鸟，一举两得：Beijing'de hem dayımı ziyaret ettim, hem işimi gördüm, bir taşla iki kuş vurdum. 我去北京既看望了我的舅舅，又把我的事情办了，一举两得。～ **tek** 少量，一点儿 ～ **tek atmak** 喝一杯酒：Canım şurada bir tek atalım, serinleriz, konuşuruz. 亲爱的，我们就在这儿喝一杯，静一静，谈一谈。Şu meyhanede bir tek atalım seninle. 咱们俩就在这家小酒馆喝一杯吧！(*-i*) ～ **tek yürek hâline koymak** 使万众一心，使齐心协力 ～ **telâş** ～ **kıyamet** 一片混乱，乱成一团：Sokakta bir telâş bir kıyamet iki ev halkı birbirine girmişti. 大街上一片混乱，两家人打成一团。～ **telâştır almak** 惊慌失措，不知所措 ～ **temiz** 狠狠地；完全地：Yaramaz çocuğu bir temiz dövüp odadan dışarı attılar. 他们把那淘气的孩子狠狠地揍了一顿，赶出了房间。～ **teviye** 连续地，不间断地 ～ **ton** 很多，大量 ～ **torba kemik** 皮包骨，骨瘦如柴：Neredeyse tanıyamayacaktı, zavallı bir torba kemik hâline gelmiş. 我差一点儿不认识他了，可怜的他变得骨瘦如柴。～ **tuhaf olmak** 手足无措；感觉不适 ～ **tuhaflığı olmak** 感觉不适 ～ **tutam** 一把；一点儿：～ tutam toz şeker 一点儿砂糖 ～ **tutmak** 一视同仁，同样看待；认为是一回事：Köylü, eskiden jandarmayla devleti bir tutardı. 农夫从前认为宪兵和政府是一回事。～ **türlü** ①(重复使用，表示消极的含义)…也好(结果都是一样)：Gelsem bir türlü, gelmesem bir türlü. 我来是一样，不来也是一样。②(用于加强否定的语气)无论如何也，一点儿也：Bir türlü onu kaldıramadım. 那家伙我怎么也搬不动它。Herif, yaman panduflacı imiş, bir türlü enselenmiyor. 这小子曾经是一个技艺高超的惯偷，一次也没有被抓住过。Şoför bir türlü arabayı durduramadı. 驾驶员怎么也停不住汽车。～ **tüyü bile incinmemek** 毫发无损 ～ **uçtan** ～ **uca** 从一端到另一端，从一头到另一头，整个地 ～ **uğurda** 一同，一起，为了同一目的 ～ **vakit**(**ler**) ①从前，有一次，有一回 ②当时，一时之间 ～ **var** ～ **yok** 一会儿在这儿，一会儿在那儿；时而在这儿，时而在那儿；很短促的，瞬息间的；暂时的：Dünya bu, bir var bir yok, yarına çıkacağımızdan emin değiliz. 世事无常，人生苦短。İnsan bir var bir yok, gelip gidiyor. 人生苦短，来去匆匆。～ **varmış,** ～ **yokmuş** ①(用于寓言故事开头)从前 ②昨天他还活着，可惜今天死了；匆匆即逝的：İnsanoğlu bir varmış bir yokmuş, dünya gelip geçicidir. 人如匆匆过客，天地亦非永恒。～ **vuruşta** ①打一下 ②一下子，迅速 ～ **yakadan baş çıkarmak** ①看法一致；一个鼻子出气，穿一条裤子 ②共同和睦生活 ～ **yana** ①放在一边，丢下不管，推卸责任 ②…除外，且不论：Boyun bosun bir yana, gözlerin cihanın gözlerini kamaştırıyor. 且不论你的身材，就你那一双眼睛，也让世人目瞪口呆。Yapmak bir yana, yapmayı zihnimden bile geçirmedim. 别说去做了，我连想都没想过。～ **yana atmak** ①

搁下，放在一边，放到一旁 ②储存起来，储备 (*-i*) **～ yana bırakmak** 搁置：Ali'yi bir yana bırakıp, biz kendimizi düşünelim bir yol. 我们别管阿里了，想想我们自己吧！**～ yana dünya ～ yana** 举世无双，天下第一：Mercan Usta bir yana dünya bir yana. 梅尔詹师傅举世无双。(*-i*) **～ yana koymak** 搁置：Fizik kitaplarını şimdilik bir yana koy, onları daha sonra tetkik ederiz. 你先把物理课本放一放，我们以后再研究它。**～ yanda**(**n**) … **～ yanda**(**n**) 一方面…，一方面；既…又…；不仅…而且… **～ yandan** 一方面，一边：Yemek yerken bir yandan da haberleri dinliyor. 他一边吃饭，一边听新闻。**～ yandan ～ yana** ①从一边到另一边 ②完全，彻底 **～ yandan …, diğer yandan …** ①一方面…，另一方面…；第一点，第二点 ②虽然…，但是：Bir yandan adama hoş görünmeye çalışıyorlar, diğer yandan ise kuyusunu kazıyordu. 他一方面显得宽容此人，另一方面又拆他的台。**～ yandan …, öte yandan …** ①一方面…，另一方面…；第一点，第二点 ②虽然…，但是 **～ yastığa baş koymak** (夫妻)结合，同床共枕，合卺；(夫妻)相亲相爱，相濡以沫：Bir yastığa baş koyan insanları ancak ölüm ayırır. 相亲相爱的人至死不渝。Dört sene bir yastığa baş koyduğum erkek benimle bir anda nasıl yabancı oluyormuş bakayım? 我相亲相爱 4 年的男人怎么突然和我成了陌生人？**～ yastıkta** 同床共枕地，出双入对地 **～ yastıkta kocamak** 白头到老：Mutluluklar dileriz, bir yastıkta kocayın! 我们祝你们幸福美满，白头到老！**～ yastıkta kocatmak** 使白头到老：Allah bir yastıkta kocatsın! (对新婚夫妇的祝福语)但愿你们百年合好，白头偕老！**～ yaşına daha girmek** (表示惊奇)真奇怪，真有意思：A, bir yaşıma daha girdim! Kız traktörü sürüyor. 嘿，真有意思！这姑娘还会开拖拉机。Şu kadının üzerindeki elbiseye bak! bir yaşıma daha girdim. Elbiseden çok hamam kıyafetine benziyor. 你看那个女人穿的衣服！真奇怪，不像是衣服，像是浴衣。**～ yatakta kocamak** 白头到老 **～ yazdığı iki olmamak** 说一不二，任性：Galiba biraz daha şirrettim. Bir yazdığım iki olmazdı. 那时我也许有些难于相处，因为我很任性。**～ yeni tarihin destanını yaratmak** 大展宏图 **～ yerde** 在某个方面，从某个角度看 **～ yerde durmak** 在一起：Ateşle barut bir yerde durmaz. 【成】孤男寡女，干柴烈火。(*-in, -den*) **～ yerden ayak**(**lar**)**ını** (或 **ellerini**) **kesmek** ①不能脱身 ②使不能脱身 ③使不再来往：Kardeşime kötü alışkanlık kazandıran çocuğun bizden ayağını kestim. 那孩子把我兄弟给带坏了，我们再不和他来往了。**～ yere** 随便往何处，不管到哪里 **～ yere getirmek** 收拢，聚集 **～ yeri tutmamak** 几乎支持(站)不住，勉强支撑 **～ yığın** 一大堆；许多，大量：～ yığın çubuk 一堆木棍 (*-e*) **～ yiyip bin şükretmek** (与境况差的相比)感到知足 **～ yol** 一次：Ali'yi bir yana bırakıp, biz kendimizi düşünelim bir yol. 我们别管阿里了，想想我们自己吧！**～ yol tutturmak** 明确立场 **～ yolunu bulmak** 找出路，想办法：Burada biraz boy gösterdikten sonra bir yolunu bulup kapağı Paris'e attı. 我在这儿露了一下面，然后设法逃到了巴黎。**～ yumup beş akıtmak** 哭泣 **～ yumup on dökmek** 大哭，泪如雨下 **～ zaman**(**lar**) ①从前，有一次，有一回：Bir zamanlar Cui adında bir adam vardı, bu, günün birinde işlediği bir suçtan dolayı Guangdong'a sürülmüştü. 从前，有一个姓崔的人，有一天犯了罪，被充军到了广东。②当时，一时之间：Bir zamandır kendimi tutamıyorum, göz yaşlarım birden boşanıyor. 一时之间，我实在忍不住了，眼泪刷地一下流了出来。Sustular, bir zaman konuşmadan çorbalarını kaşıkladılar. 大家都不作声，一时之间闷头用小勺喝自己的汤。**～e bin katmak** 夸大，借题发挥，添油加醋：Bazıları görüp geçirdikleri fırtınaları, yaptıkları tehlikeli yolculukları bire bin katarak yüksek sesle anlatmayı ihmal etmiyorlardı. 有那么一些人忘不了眉飞色舞地大肆渲染他们经历的暴风骤雨和冒险旅行。Olayı bire bin katıp anlattı; bizi telâşlandırdı. 他把那件事添油加醋地讲了一遍，说得我们毛骨悚然。**～e kadar** 完全，一点儿不剩地：A! Kedi pastırmaları yukarıda bire kadar yemiştir. 哎呀！猫在上面把腊肉吃了个一干二净。**◆Bir ağızdan çıkan bin dile yayılır.** 好事不出门，坏事传千里。**Bir Allah bilir.** (痛苦、忧愁等)天知地知，还有我知；只有天知道。**Bir baba dokuz evlâdı besler, dokuz evlât bir babayı beslemez.** 一个父亲能养九个孩子，九个孩子养不了一个父亲。**Bir ben** (**bilirim**)**, bir Allah bilir.** (痛苦、忧愁等)天知地知，还有我知；只有天知道：Okulu bitirmesine kadar çektiğim sıkıntıları bir Allah bilir bir de ben bilirim. 直到他毕业，我所受的苦只有天知地知，还有我知。Üç aydan üç aya maaş alıyoruz. Üç ayın sonunu nasıl bulduğumuzu bir biz biliriz, bir de Allah bilir. 我们 3 个月领一次工资，

能否用到 3 个月，那只有天知道了。**Bir buldu iki ister, akçe buldu çıkın ister.** 得寸进尺；贪得无厌；得陇望蜀。**Bir çiçekle bahar** (或 **yaz**) **olmaz**. ①一花独放不是春。②好色之徒淫欲难填。**Bir çöplükte iki horuz ötmez.** 一山不容二虎。**Bir dakika!** 请稍候！等一等！**Bir değil beş değil Hakka yarar iş değil.** 怙恶不悛。**Bir deli kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış.** 一个傻子往井里扔一块石头，40 个聪明人也捞不上来。**Bir dirhem et bin ayıp örter.** 一胖遮百丑。**Bir dostluk kaldı.** (小贩叫卖用语)快卖完啦；只剩一点儿了：Hey! Karpuza gel karpuza! Gidiyorum ha! Haydi bir dostluk kaldı! 快来买西瓜喽！就要收摊啦！就剩下一个西瓜喽！Selâmün aleyküm al bir konyak. Bir dostluk kaldı. 您好！来一瓶法国白兰地好吗？就剩下这一瓶了！**Bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar.** 众人拾柴火焰高；孤掌难鸣；一个好汉三个帮；人多力量大。**Bir elin nesi var, iki elin sesi var.** 众人拾柴火焰高；孤掌难鸣；一个好汉三个帮；人多力量大。**Bir** (或 **sağ**) **elin verdiğini öbür** (或 **sol**) **elin duymasın.** 助人莫声张。**Bir fıncan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.** 滴水之恩，永世难忘。**Bir günlük beylik beyliktir.** 一日为侯也是侯。**Bir karış boyun mu uzadı?** 对你又有什么好处？**Bir koltuğa iki karpuz sığmaz.** 一心不可二用。**Bir kuş sütü eksik.** 一应俱全，应有尽有，成事俱备。**Bir koyundan iki post çıkmaz.** 一只羊剥不出两张皮。**Bir lokma durmaz.** 他一分钟也坐不住。**Bir mum al da derdine yan.** ①各人自扫门前雪，休管他人瓦上霜。②事已至此，哭也无益。**Bir müşteri için dükkân açılmaz.** 不做亏本生意。**Bir ocakta bir dikme.** 万顷地，一棵苗。**Bir saniye!** 请稍候！等一下！**Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge,** (**üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge.**) 天网恢恢，疏而不漏；有再一再二，没有再三再四；躲得了初一躲不过十五：Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge. Sahi bir gün yakayı ele vereceğim. 躲得了初一躲不过十五，真的，总有一天我要被抓住。**Bir söyle bin dinle** (或 **işit**). 少说多听，言多必失。**Bir şey değil.** 不要紧！不客气！没关系！不算什么！**Bir tutam ot deveye hendek atlatır.** 有钱能使鬼推磨。**Bir vuruşla ağaç devrilmez.** 不能一口吃个胖子；不能一蹴而就。**Bir yerine bin versin Allah!** 愿真主给予他千百倍的回报！**Bir zeytin verir ağzına, bir tulum tutar** (或 **takar**) **ardına.** 施小惠而图厚报。

bira [bi'ra] (意) *is.* 啤酒：～ mayası 啤酒酵母，啤酒曲 kutu ～ 罐装啤酒

biracı [bi'racı] *s.* ve *is.* ❶制售啤酒的人，啤酒店，啤酒馆 ❷爱喝啤酒的(人)，善喝啤酒的(人)

biracılık, -ğı *is.* 啤酒制造(技术或工艺)；啤酒销售(生意)

birader [bira:der] (波) *is.* ❶兄弟 ❷(称谓用语)老兄，兄弟，哥们儿：A, birader, öyle şey olur mu? 喂，老兄，这样行吗？Biz bu sorumluluğu üzerimize alamayız, birader. 这个责任我们可不能担着，老兄。❸共济会会员之间的称谓用语

biraderzade (波) *is.* 侄子

birahane [biraha:ne] (意-波) *is.* 啤酒馆

birahaneci *is.* 啤酒馆经理，啤酒馆老板

biralık *s.* 用于酿造啤酒的：～ arpa 酿造啤酒的大麦

biraz [bi'raz] Ⅰ *s.* 片刻，稍微；少许，一点儿；一会儿：Biraz kağıt verir misin? 你给我一点儿纸好吗？Dili biraz Arapçaya çalıyor. 他说话带有一点儿阿拉伯口音。Ⅱ *is.* 少许，一点儿，一些：Tarlanın birazını satayım da düğün parası hazır edeyim. 我还是卖掉一些地，把结婚的钱准备准备吧！Ⅲ *zf.* 片刻，稍微；少许，一点儿；一会儿：Biraz bekle. 请稍候！Kalemini biraz biraz verir misin? 把你的笔给我用一会儿好吗？◇～ **da** 多少也是：Onun yükselmesine biraz da ağzının pek oluşu sebep olmuştu. 他得到提升多少也是由于他的嘴严。～ **olsun** 多少，稍微：Çocuğunun dünyaya gelişi biraz olsun acısını almıştı. 孩子的降生多少减轻了她的痛苦。～ **önce** 刚才：Biraz önce yolunu yitirmiş bir adama rasladık. 刚才我们遇到了一个迷路的人。～ **sonra** 稍后，马上：Gözlerim kararıyor, biraz sonra yüzükoyun kapaklanacağım gibi. 我的眼前发黑，仿佛马上就要栽倒。～ **tuzlayarak dinlemek** 不全信：Sen söylediklerini biraz tuzlayarak dinlersen iyi olur. 他的话你最好不要全信。

birazcık *s.* ve *zf.* 很少的，一丁点儿；稍微，片刻：Birazcık bekleyiniz. 请您稍等片刻。

birazdan [bi'razdan] *zf.* 稍后，不久：Birazdan gelirim. 我马上就到。Birazdan buradan alıp götürecekler. 他们一会儿就来把它从这里取走。

bir bakışımlı *is.* 〈植〉两侧对称的

bir bakışımlılık,-ğı *is.* 〈植〉两侧对称式

birbiri *zm.* 相互，彼此：Günler birbirini kovalar. 日复一日。İki çocuk birbirini kucakladı. 两个孩子相互拥抱在一起。◇～ **ardınca** 一个接一个，前前后后，先后：Birbiri ardınca bilmem kaç şişe bira yuvarlamış. 我不清楚他一瓶接着一瓶地喝了多少瓶啤酒。Birbiri ardınca on kişi geldi. 先后来了 10 个人。～ **için yaratılmış olmak** 天生一对，十分默契，珠联璧合 ～ **ile** 互相：Bu iki öğrenci birbiri ile yarışıyor. 这两个学生在相互竞赛。～ **üzerine yürümek** 争吵：Taraflar birbiri üzerine yürünce kongre bir anda ana baba gününe döndü. 各方之间争论不休，大会一时间变得一片混乱。～**lerinin gözünü çıkarmak** 水火不容，互相争吵，大打出手 ～**lerinin gözünü oymak** 水火不容，互相争吵，大打出手 ～**ne düşmek** 争吵，(关系)闹僵；敌视；撕打：Küçük bir arazi anlaşmazlığı sebebiyle iki köy birbirine düşmüş. 为了一小块土地的争端，两个村子发生了争斗。(*-i*) ～**ne düşürmek** 挑拨离间：Ağzı kara şom ağızlının biri aramıza girip bizi birbirine düşürdü. 嘴损的人是一个不祥之物，一到我们这里就闹得我们鸡犬不宁。～**ne geçmek** 【转】①撕打，扭打；争吵：Nasıl aile bu aklım ermiyor, hemen her gün, günün her saatinde birbirlerine geçiyorlar. 这个家我怎么也搞不明白，几乎每天，每时每刻都在吵。Sen onun arkasından söylüyorsun, o da senin arkandan atıp tutuyor, sonra birgün birbirinize geçeceksiniz. 你背后说他的坏话，他也背后说你的坏话，以后总有一天要打起来。②群情激昂 ③卷入 ④(线等)缠绕，无法解开 ～**ne girişmek** ①互相掺合 ②相互争吵 ～**ne girmek** 【转】①撕打，扭打；争吵：Bunun için sabır, sükûnet, soğuk kanlılık gerek, halbuki biz birbirimize giriyoruz. 因此，我们需要的是忍耐、镇静和冷静，然而我们却要打成一团。Kızlar saç saça, baş başa birbirine girmişlerdir. 几个姑娘撕扯着打成一团。②群情激昂 ③卷入 ④(线等)缠绕，无法解开 ～**ne katmak** 惹是生非，制造事端；使关系闹僵，使反目：Yoksa avukatlar işe karışır, birbirine katar, her şeylerini ziyan ederler. 不然的话，律师们就会插手进来，搞得他们不和，倾家荡产。～**ne kilit olmak** 互相忠诚 ～**ne koymak** 互相交叉 ～**ne oyun oynamak** 勾心斗角 ～**ne sırt vermek** 互为依靠，互相帮助 ～**ne yardımda bulunmak** 互相帮助：Ömrümüz boyunca birbirimize yardımda bulunmak için yemin ettik. 我们发誓，我们这一辈子要互相帮助。～**ni tutmamak** 互不相干，风马牛不相及，相互矛盾，牛唇不对马嘴 ～**ni yemek** 互相倾轧，相互使坏，互相拆台，争吵 ～**nin ağzına girmek** 关系密切 ～**nin ağzına tükürmek** 【俚】统一口径 ～**nin gözünü çıkarmak** (或 **oymak**) 水火不容，互相争吵，大打出手

birci *is.* ve *s.* 〈哲〉一元论的；一元论者

bircilik, -ği *is.* 〈哲〉一元论

bir cinsten *s.* ❶同类的，同种的 ❷同质的，均质的

bir cinstenlik, -ği *is.*同种，同质，均质性

bir çenekliler *ç.is.*〈植〉单子叶植物纲(*Monocotyledone*)

bir çenetli *s.* 单盖瓣的

birçoğu [bi'rçoğu] *is.* 很多人(或物)：Çocukların birçoğu okula gidiyor. 很多孩子都上学。

birçok, -ğu [bi'rçok] *s.* ve *is.* 很多，许多：～ sınava girmesine karşın bir türlü kazanamamak 屡试不第 Düğüne birçok kişi geldi. 婚礼上来了许多人。Hastalıkların birçoğu aşı ile önlenir. 有许多疾病可通过疫苗预防。

birçokları [bi'rçokları] *is.* 很多人(或物)：Birçokları öyle düşünüyor. 很多人都这样认为。Birçokları merak saikasıyla gelmişler. 有好几个人是出于好奇而来的。

birden [bi'rden] *zf.* ❶一次，一起，同时：Bu iki ilâcı birden almak doğru değildir. 这两种药不应一起服用。Dört elbise birden biçildi. 4 件衣服是一次裁的。Ulan, bu dalgayı peniz edersen, alayımıza birden kodesi boylatırlar. 混蛋！你要是把这件事捅出去，他们会把我们大伙儿一

下子全都投进监狱。❷突然，立即，立刻，一下子：Birden çıkageldi. 他突然出现了。Gözlerinden yaşlar boşandı birden. 她的眼泪刷地一下流了出来。Toplantıda hava birden elektriklendi. 会议的气氛立即紧张起来。

birdenbire [birde'nbire] *zf.* 突然，忽然：Birdenbire bulunduğumuz odanın kapısı açılıverdi. 我们的房门忽然打开了。Dağın iki tarafında da birdenbire kesilen uçurumlar ve yarlar var. 在山的两侧是陡峭的悬崖和万丈深渊。Söz tiyatroya gelince, bu yaşlı sanatkârın kırışık yüzü birdenbire canlandı. 此话一传到剧院，这位老艺术家布满皱纹的脸上立刻绽开了笑容。

birdenbirelik, -ği *is.* 突然性

birdir bir [bi'rdir bir] *is.* 跳马(一种游戏)：Erkek çocuklar gibi ata binmesini, birdirbir, esir almaca oynamasını çok seviyordu. 她很喜欢像男孩子那样玩骑马、跳背和抓俘虏游戏。

bire *ünl.* 见 bre

bire bir [bire'bir] *s.* ❶有效的：Bu tedavi usulü uykusuzluğa ve hazımsızlığa bire birdir. 这种疗法对失眠和消化不良十分有效。❷【转】适当的，合适的 ❸一对一的，一一对应的：Yenilen kolesterol miktarı ile kandaki kolesterol miktarı arasında birebir ilişki bulnmadığı anlaşıldı. 人们发现，摄入的胆固醇量与血液中的胆固醇量没有一一对应的关系。 **～ gelmek** (药物)明显见效，有显著疗效

bireme *is.* 【旧】双排浆快艇(古代地中海上每边有双排浆的海船)

biren *s.* 个别的；单个的，单独的；孤立的，独立的

birenlik, -ği *is.* 单个；单独；个别；独立；孤独

birer *say.* 各一个，一人一个，分别：Çocuklara birer kitap verildi. 给每个孩子发了一本书。Hepimizin umudu ileride yararlı birer kişi olmaktır. 我们每个人的希望，是将来都成为有用的人。Sokaktan geçen bir adam, bunları ayırdı, ikisine birer tokat salladı. 在街上路过的一个人把这两人拉开了，给他们两人一人一个嘴巴子。◇～ ～ 一个一个地，逐个地：Gelenleri birer birer yakalayıp göçürmüş. 来者被它一一抓住吃掉了。Öğrenciler birer birer dershaneye girdiler. 学生们一个一个地走进了教室。**～ ikişer** 三三两两地，仨一群俩一伙地：Demin trenin gürültüsünden ürküp havalanan güvercinler şimdi birer ikişer perona konuyorlardı. 刚才被火车声惊飞的鸽子又三三两两地落到了站台上。

bireşim *is.* 综合(体)，合成(物)

bireşimli *s.* 综合的，合成的：～ dil 综合语言

bireşimsel *s.* 综合的，合成的

biret *is.* 统一，划一

biretmek (*-i*) (使)联合，(使)统一；(使)合并；统一，划一

bir evcikli *s.* 〈植〉雌雄同株的

birey *is.* 个人；个体：Belli bir toplumun bireyi olan insan, yaşamını sürdürebilmek, gereksinimi karşılayabilmek için çevresiyle ilişki kurmak zorundadır. 人，作为一个特定社会的一分子，必须同周围的环境建立关系，才能维持自己的生存，满足自己的需要。

bireyci *s.* 个人主义的，利已主义的，个人至上的

bireycilik, -ği *is.* (个人利益高于社会利益的)个人至上主义；个人主义，利已主义

bireyleşmek (*nsz*) 个性化，个别化

bireyleştirmek (*-i*) bireyleşmek 的使动态

bireylik, -ği *is.* ❶个性，个人的特征 ❷独立存在，单独存在，个体状态

birey oluş *is.* 〈生〉个体发生，个体发育

bireysel *s.* 个人的，个体的，与个人有关的；独特的 ◇**～ olarak** 单个地，以个人名义：Gore kampanyası ya da bireysel olarak seçmenler, Florida eyalet mahkemesinde on gün içinde dava da açabilir. 戈尔阵营或选民个人也可能在 10 日之内向佛罗里达州法院提起诉讼。

bireyselleştirmek (*-i*) ❶使个人化，使个体化，使独特化 ❷使适用于个体 ❸分别考虑，一

一列举

bireysellik, -ği *is.* 个性，个人的特色

birey üstü *s.* 〈哲〉超个人的

bir gözeli *s.* 〈生〉单细胞的

bir gözeliler *ç.is.* 单细胞生物

birgünlükler *ç.is.* 〈生〉蜉蝣目(*Ephemeroptera*)

bir hücreli *s.* 〈生〉单细胞的(动植物)

bir hücreliler *ç.is.* 单细胞生物

biri(**si**) *zm.* ❶一个(件，只)：Çoraplardan birini buldum, öteki nerede acaba? 我找到了一只袜子，那么另一只在哪儿？❷某人，有人：Biri seni aradı. 有人打电话找你。Biri koluma giriverdi ansızın. 突然有个人挽住了我。❸用于名词词组中，带有蔑视的语气：aptalın ～ 傻瓜一个 Kendisi vaktiyle arabacının biriydi. 他自己过去是一个车夫。◇**～ eşikte ～ beşikte** 有大大小小几个孩子的(人)，孩子们都比较小的：Çocukları pek küçük, biri eşikte biri beşikte. 他的几个孩子都还小。**～ vardı geceden, ～ düştü bacadan** 祸不单行，烦事不断 **～nden** ～ 其中的一个(人) **～leri** 某些人，有些人：Bu munasebetsizliği çocuklarin birinden biri yapmıştır. 这件坏事是其中的一个孩子干的。◆**Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar.** 有吃的，有看的，出事那是肯定的。

biricik, -ği [bi'ricik] *s.* 惟一的，独一无二的：～ çocuk 独生子 Akşam olunca bu derece çetin çalışmasından elde ettiği biricik yarar ve biricik ödül, kapkara ve katı bir parça ekmekten başka bir şey değildir. 一天结束，这样艰苦的劳动惟一的报酬和收益，不过是一片最黑最粗糙的面包而已。Ömrü oldukça anneme bakmak benin biricik görevimdir. 只要我母亲活一天，照顾母亲就是我惟一的任务。

biriki *is.* 储备，储存；储备物资

birikim *is.* 聚集；积聚，积累，积攒；积淀：Bir öğrencinin 12 yıllık birikiminin bir defada yapılan 4 saatlik bir sınavla değerlendirilecek olması büyük bir stres kaynağıdır. 一个学生 12 年积累的知识要通过 4 个小时的一次性考试来评定，是造成巨大压力的根源。

birikinti *is.* 积聚物：su ～si 积水，水塘，池沼，水潭，水坑 ～ ovası 〈地〉冲积平原 ～ konisi 〈地〉冲积锥，淤积锥 ～ yelpazesi 〈地〉冲击扇，淤积扇

birikiş *is.* birikmek 的动名词

birikişmek (*nsz*) 聚集：Bütün mahpuslar onun başına birikiştiler. 所有的犯人都集合到他的面前。

birikit *is.* 积存(货物)，积攒，积累

birikme *is.* birikmek 的动名词：～ havzası 〈地〉流域，流域盆地 sermayenin ～si ve merkezleşmesi 资本的积累和集中

birikmek (*nsz*) ❶聚集，积聚，堆积：Alnında boncuk boncuk terler birikmisti. 他的额头满是汗珠。Büyük kapının önüne binlerce meraklı birikmişti. 大门外聚集了数千个看热闹的人。Oraya birikmiş sulara basarak çamurları etrafa saçtı. 他踩着了那儿的积水，溅得脏水到处都是。❷积累：Sana verilecek havadislerim birikti. 我有好多消息等着告诉你。❸积攒：Ali'nin birikmiş on beş bin dolar var. 阿里攒了 1.5 万美元。

biriktirim *is.* biriktirmek 的动名词

biriktirme *is.* biriktirmek 的动名词：su ～ dokusu 蓄水设施

biriktirmek (*-i*) birikmek 的使动态：asker ～ 聚集部队 pul ～ 集邮 sigara kutusu ～ 集香烟盒 Bir yıldan beri biriktirdiklerini bir anda harcadı. 他把他攒了一年的钱一下子全花光了。Bu sekiz yüz doların içinden hem ev kirası veriyorlar, hem de biriktiriyorlar. 他们用这 800 美元付房租还有结余。

birim *is.* ❶个体，单位：～ler bölüğü 〈数〉个组数位(含个位、十位、百位) ❷计量单位：Uzunluk birimi metredir. 长度单位是米。❸机构内部的一个部门 ❹部件，元件，组件，构

件：ana ～ 〈计〉主机 çevre ～leri 〈计〉外围设备，外设

birincasıf *is.* 〈植〉苦艾(*Artemisia*)

birinci Ⅰ *say.* 第一：～ sınıf 一年级 ～ mevki 头等舱 Ⅱ *is.* ❶地位最高的人，最重要的人，头号人物 ❷第一名，冠军 ◇～ **balkon** (戏院、音乐厅等的)第一层楼厅的前排座位 ～ **çağ** 〈地〉古生代 ～ **defa** 第一次：Bu ülkede birinci defa bulundum. 我是第一次来到这个国家。～ **elden** 第一手的，直接的 ～ **gelmek** (或 **çıkmak**) 高居榜首，名列第一，夺冠；首屈一指 ～ **kişi** (或 **şahıs**) 〈语〉第一人称 ～ **olmak** 夺冠，获得第一：Bu yılki resim yarışmasında okul birincisi oldum. 在今年的美术比赛中我得了全校第一名。～ **plânda olmak** 优先，被突出，被强调

birincil *s.* 首要的，第一位的

birincilik, -ği *is.* ❶第一(名)，冠军头衔 ❷(复数)锦标赛，冠军赛：güreş ～leri 摔交锦标赛

birinci zar *is.* 〈植〉果皮，果壳

birkaç Ⅰ *s.* 少量的，几个，数个：～ kişi 几个人 ～ ağaç 几棵树 ～ koyun 几只羊 ～ kitap 几本书 Ⅱ *zm.* 几个人：O gün otelden çıkarken birkaçımızı alıkoydu. 那天我们从旅馆出来时他把我们几个人拦住了。Gelenlerden birkaçı tanıdıklarımız. 来的人中有几位我们认识。◇～ **yerde çalışma** 兼职

bir kardeşli *s.* 〈植〉单体雄蕊的

birlemek (*-i*) 使成为一个，使成为一体，使联合，使团结

birlenmek (*nsz*) 合而为一

birler *ç.is.* 〈数〉个位：～ bölüğü 〈数〉个组数位(含个位、十位、百位)

birleşen *s.* 〈数〉共点的

birleşik *s.* ❶统一的，联合的 ❷复合的：～ cümle (或 tümce) 〈语〉复合句 ～ isim (或 ad) 〈语〉复合名词 ～ fiil (或 eylem) 〈语〉复合动词 ～ kelime (或 sözcük) 〈语〉复合词 ～ yaprak 〈植〉复叶 ～ sayı 〈数〉带分数 ～ zaman 〈语〉复合时态 ◇～ **oturum** 联席会议，联合会议：Millet Meclisi ve Senato ～ oturumu 众参两院联席会议

Birleşik Arap Emirlikleri *öz.is.* 阿拉伯联合酋长国，阿联酋(亚洲)

birleşilmek (*nsz*) birleşmek 的无主态

birleşim *is.* ❶ birleşmek 的动名词：kimyasal ～ 化合 ❷(议会一天之内的)会议 ❸〈动〉交配

birleşme *is.* birleşmek 的动名词：～ çizgisi 连字符，连(字)号(-) Bunlar daima bozuşukluk içinde kalacaklar, hiçbir zaman ve hiç bir gerçek üzerinde aralarında birleşme olmayacaklar. 这几个人总是不和，任何时候、任何事情他们都谈不拢。◇～ **değeri** 〈化〉原子价，化合价 ～ **evi** 妓院

birleşmek (*nsz*, *-le*) ❶合并：İhtimal ki ileride bu üç müze birleşerek tek bir müze hâlini alacaktır. 这3个博物馆今后也许要合并为一个。❷连接，衔接：Uzaklarda, çok uzaklarda gök ile deniz birleşiyor. 极目远望，天水一色。❸交汇：Caddeler alanda birleşiyor. 几条大街在广场汇合。❹碰面，见面，会面：Bazen ikisi, üçü birleşince ne ateşli münakaşalara dalıyorlar. 有时他们两三个碰了面总是吵得不可开交。❺达成共识，有相同的看法，取得一致，商定，谈妥；相同：Bu konuda birleştiler. 他们在这个问题上达成了共识。Huyları birleştiği için iyi geçiniyorlar. 他们脾气相投，相处融洽。❻联合；合伙：Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz! 全世界无产者，联合起来！Birleşmişler, birlikte ticaret yapmaya kalkmışlar. 他们合伙去经商。❼相勾结：Düşmanla birleşip vatan aleyhine çalıştılar. 他们与敌人相勾结出卖祖国。❽〈化〉化合 ❾(异性的)结合；性交

Birleşmiş Milletler *öz.is.* 联合国(BM)

birleştirici *s.* 使联合的，使接合的；调停的，斡旋的

birleştirilmek (*nsz*) birleştirmek 的被动态

birleştirme *is.* ❶ birleştirmek 的动名词：～ çivisi 铆钉 ❷接缝；缝合

birleştirmek (*-i, -le*) birleşmek 的使动态：akılla cesareti birleştiren general 智勇双全的将军 İki şirketi birleştirdiler. 他们把两家公司进行了合并。

birli *is.* 一点的纸牌(或西洋骨牌、色子等)，"A"牌

birlik, -ği Ⅰ *is.* ❶惟一(性)，独一(性)：Tanrı'nın birliğine inanır. 他相信真主只有一个。❷统一；团结；团圆：millî ～ 民族团结 Kuvvet birlikten doğar. 团结就是力量。❸同一，共同：dil ～i 同文 ülkü ～i 共同信仰 Aralarında bir birlik var. 他们之间有一点共同之处。❹军队，部队：dağ ～i 山地部队 ❺协会，联合会，行会：muhendisler ～i 工程师协会 öğretmenler ～i 教师协会 ❻〈文〉主题的一致性 ❼〈数〉个位 Ⅱ *s.* 单件的，单个的，一体的：～ *cezve* 单件的咖啡壶 ◇～ **dirlik içinde** 和睦相处 ～ **olmak** 商定(共同做某事) ～ **ve beraberlik** (**içinde**) 志同道合 ～ **olarak** 团结一致地：Mahallenin huzurunu kaçıran serkeşler, mahalle halkının birlik olarak karşılarına dizildiklerini görünce, amana gelip, "biz ettik, siz etmeyin" diyerek yalvardılar. 那几个把整个街区搞得鸡犬不宁的家伙一看街区的居民团结起来要对付他们，立刻一个劲儿地直求饶："我们错了，饶了我们吧！"

birlikte *zf.* ❶共同，一起，一块儿：～ çalışmak 合作，共同工作 ～ dava 〈法〉(多方)合并诉讼 ～ öğretim 男女同学(制) ～ hareket 〈军〉诸军种联合作战 ～ sigorta 联合保险 Birlikte evden çıkmıslar, limanda iskelenin karşısına düşen kahveye doğru yürümuşler. 他们一块儿从家里出来，朝位于港口码头对面的咖啡馆走去。Çocuk annesiyle birlikte gitti. 孩子跟妈妈一块走了。❷随身：Kitabınızı birlekte getirdiniz mi? 您把书带来了吗？❸ (*-le*) 虽然：Korku ve şaşkınlık içinde olmakla birlikte bu düşüncelere dalmaktan kendimi alamadım. 我虽然又惊又怕，但还是禁不住产生了这些想法。◇～ **yaşama** ①共同生活；同居 ②〈生〉共生(现象)

birliktelik, -ği *is.* 共同，一起，一块儿

Birman *s.* ve *is.* 缅甸的；缅甸人；缅甸语

Birmanya *öz.is.* 缅甸(亚洲)

Biro(v) (匈) *is.* 〈史〉村长

birsam (阿) *is.* 幻想，幻觉(症)

bir takım *s.* 有些，某些，一些，一系列：～ insanlar 一些人 ～ kitaplar 一些书 ～ hastalıklar 一系列疾病 Karanlıkların arkasından birçok adamlar belirerek acayip birtakım eşyalar taşıyor. 夜色中出现了许多人，搬动着一些奇怪的东西。Ben ihtiyarın peşiden giderken baktım ki benim arkamdan da bir takım karaltılar peyda oldu. 我跟在老人后边走着，可是我发现我后边也跟着几个黑影。

bir takımı *zm.* 某些，一些(人)：Tanıdıkların birtakımı Ege kıyısında tatil yapıyor. 他的一些熟人正在爱琴海沿岸度假。

bir terimli *s.* 〈数〉单项的

biryan (波) *is.* 烤肉，煎肉

biryancı *is.* 卖烤肉的人

bisiklet (法) *is.* 自行车

bisikletçi *is.* 自行车运动员

bisikletçilik, -ği *is.* ❶自行车运动 ❷自行车销售(或修理)

bisküvi (法) *is.* 饼干

bismillah [bismilla:h] (阿) *ünl.* (原义为"以真主的名义"，开始做事之前祈求好运，或表示吃惊、恐惧等情绪)老天保佑，真主保佑；我的天！◇～ **çekmek** 开始 ～ **demek** 开始：Biraz sabret, isteklerini vereceğim. Ancak daha bismillah demedik. 耐心点儿，我们会满足你们的要求的，只是我们还没有开始呢。～ **ile başlamak** 开始

Bissau *öz.is.* 比绍(几内亚比绍)

bistro [bi'stro] (法) *is.* 小饭馆

bisturi (法) *is.* (外科用)柳叶刀，小刀

Bişkek *öz.is.* 比什凯克(吉尔吉斯斯坦)

bit[1] *is.* 〈动〉虱；蚜虫(*Pediculus*)：ağaç ～i 臭蝽 balık ～i 鱼虱 çicek ～i 蚜虫 ～ sirkesi 虮子 pamuk yaprak ～i 〈动〉棉蚜 ◇～ **atmak** 说令人害怕的话 ～ **kadar** 极小的 ～**i kanlanmak** ①艰苦的生活开始好转，发财，变富：Yüzümüze bakmıyor artık: biti kanlandı çünkü. 他不再理我们了，因为他发财了。②出现生机 ◆**Bit ölmüş, kuyruğu dik.** 又穷又横。

bit[2] (英) *is.* 〈计〉位

bîtap [bi:ta:p] (波) *s.* 疲惫的，疲倦的 ◇～ **düşmek** 疲惫，疲倦

bîtaraf [bi:taraf] (波-阿) *s.* 中立的，不站在任何一方的：～ devletler 中立国 ◇～ **kalmak** 保持中立，不介入

bîtarafane *zf.* 中立地

bitaraflaştırmak (*-i*) 使中立

bîtaraflık, -ğı *is.* 中立：Savaş sırasında bitaraflığı korumak kolay değildir. 在战争中保持中立十分困难。

bitek *s.* 肥沃的，富饶的：～ tarla 肥沃的耕地

biteksiz *s.* 【俗】不肥沃的(土地)，贫瘠的

bitelge *is.* 地力

bitevi(**ye**) [bi'teviye] *zf.* 连续地，不间断地：Rica ederim, biteviye gidelim, ne çok ağır, ne çok hızlı! 咱们一直走下去吧，别太慢，也别太快。

biteviyelik, -ği [bi'teviyelik] *is.* 连续(性)：Anadolu'da dağların sonsuz gibi biteviyeliği var. 阿纳多卢群山连绵不断。

bitey *is.* 〈植〉(某一地区的)植物群，植被

bitik[1] *s.* ❶疲倦的，(因疾病而)乏力的：İki ay hastanede yattıktan sonra bitik durumda evine döndü. 住了两个月院之后，他回到家已经是十分乏力。❷糟糕的：Hâlim bitik. 我的身体状况极差。

bitik[2] *s.* 【俚】堕入情网的：Ulan bitiksin sen be! 喂！你堕入情网了吧！

bitiklik, -ği *is.* 疲倦，乏力；糟糕

bitim *is.* 结束，结尾；结局；完成：Yol bitiminde büyük bir yapı görürsünüz. 在路的尽头可以看到一座巨大的建筑。Bu evde başlangıcından bitimine kadar dirlik düzenlik hiç bozulmamıştı. 这一家人一向和睦美满，从未发生过问题。

bitimli *s.* 有限的，有尽的

bitimlik, -ği *is.* 建筑物的冠顶

bitimsiz *s.* 无限的，无尽的

bitirilmek (*nsz*) bitirmek 的被动态：İş iki saat içinde bitirilecek. 这件工作要在两小时之内完成。

bitirim *s.* 【俚】❶讨人喜欢的，聪明伶俐的：～ delikanlı 一个聪明伶俐的小伙子 ❷赌场，赌窝：～ yeri 赌场，赌窝

bitirimci *is.* 【俚】赌场老板

bitirimcilik, -ği *is.* 【俚】赌博业

bitirimhane *is.* 【俚】赌场：Bitirimhaneler bizi açımıyor artık. 我们再也不会对赌场感兴趣了。

bitiriş *is.* bitirmek 的动名词 ◇～**e geçmek** 冲刺，做最后努力

bitirme *is.* bitirmek 的动名词：～ araştırması 毕业论文 ～ belgesi 结(毕)业证书 ～ sınavı 毕业考试 Okulu bitirmem için bu yıl çok çalışmam gerekiyor. 我今年必须加紧努力才能毕业。◇～ **fiili** 〈语〉完成时复合动词，如：istemiş oldu, görmüş olacak 等

bitirmek (*-i*) ❶完成，结束：Dondurmalarını bitiren gençler güle oynaya kafile hâlinde

uzaklaştılr. 吃完了冰激凌，这帮年轻人有说有笑地结伴而去了。Öğretmenin verdiği kitabı bitirdim. 我把老师给的书看完了。İşini çabucacık bitirdi. 他麻利地把活干完了。❷毕业：1988 senesinde liseyi bitirdim. 我 1988 年高中毕业。Ortaokulu bitirdim. 我初中毕业。Çocuğunun okulu bitirdiğini görmeye adamın ömrü vefa etmemişti. 这个人英年早逝，没有看到他的孩子毕业。❸使疲惫，使乏力：Bu yumurcak bugün beni bitirdi. 这个小淘气包今天把我累坏了。❹【俚】毁坏，破坏；杀死；使完蛋 ❹【俚】使满意：Nezaketiniz beni bitirdi. 我非常满意您的礼貌。

bitirmiş *s.* 【俗】❶造诣极高的，登峰造极的 ❷【俚】老练的，机灵的，滑头的：Herifi görme, bitirmiş. 别管他了，这小子有的是办法。

bitiş *is.* bitmek 的动名词：hayatın ～i 生命的结束 ～ sözleri (戏剧的)终场词 Oyunun bitişinden on dakika sonra eve vardım. 戏结束 10 分钟后我回到了家。

bitişik, -ği Ⅰ *s.* 并排的，相邻的，相连的，旁边的，隔壁的：～ çanak yapraklı 〈植〉合萼的 ～ hastalıklar 并发症 ～ ikizler 暹罗双胎，剑突联胎(指身体连接的双胎) ～ oda 隔壁房间 ～ taç yapraklı 〈植〉合瓣的 birbirine ～ iki kiraz 并排的两棵樱桃树 Bitişik masada yeni evli bir çift var. 邻桌坐着一对新婚夫妇。Bitişik odada yatan hasta bakıcı gürültüden uyanarak yanımıza geldi. 在隔壁房间休息的护士被吵醒了，来到我身边。Ⅱ *is.* 邻居，隔壁：Bitişikte düğün var. 邻居家正在办婚事。

bitişiklik, -ği *is.* 相邻(状态)，相连(状态)：Başka bir evle bitişikliği yok. (这座房子)和其它房子没有连在一起。

bitişken *s.* 〈语〉粘着(型)的：～ dil 粘着语

bitişkenlik, -ği *is.* 粘着(法)

bitişme *is.* bitişmek 的动名词

bitişmek (*nsz*) 紧挨；粘贴：Yazıda harfler bitişmemiş. 文章里字母没有紧挨到一起。

bitiştirmek (*-i*) bitişmek 的使动态：Şu iki masayı bitiştirsek sofrada rahat otururuz. 把这两张桌子并到一起，我们吃饭就坐得下了。

bitiştirmelik, -ği *is.* 管接头

bitki *is.* 植物：～ konisi 〈植〉生长锥 ～ örtüsü 植被，植物群 ～ sütü 奶状的植物汁液 konuk ～ 寄生植物

bitki bilimci *is.* 植物学家

bitki bilimi *is.* 植物学

bitki bitleri *is.* 〈动〉蚜虫

bitkici *is.* 种养植物的人

bitkicil *s.* 食草的：～ hayvanlar 食草动物

bitkileşmek (*nsz*) 植物化，变成植物状

bitkimsi *s.* 植物状的，类似植物的：～ hayvanlar 植形动物(如珊瑚、柳珊瑚、海绵、苔藓虫等在形状或生活方式上与植物类似的无脊椎动物)

bitkin *s.* 疲惫的，筋疲力尽的：～ bir insan 精疲力尽的人 Bu berbat yollarda yürürken o kadar sıkıntı çektim ki, pek bitkinim. 在这样泥泞的路上我走得实在吃力，我已经筋疲力尽了。Sonunda bitkin bir durumda yere yıkılmış. 最后，他筋疲力尽地倒在地上。◇～ **düşmek** 疲惫不堪，筋疲力尽：Yorgunluktan bitkin düşmüştüm. 我已经累得筋疲力尽。

bitkinlik, -ği *is.* 疲惫，筋疲力尽：Bitkinliği geçer geçmez hemen dışarı çıktı. 解乏之后，他马上出去了。

bitkisel *s.* 植物的，与植物有关的，属植物的：～ dirim konisi 〈植〉生长锥 ～ fildişi 〈植〉胚乳 ～ örtü 植被 ～ hayat (或 yaşam) 植物人的生活(状态) ～ kazein 植物蛋白 ～ ürünler 植物性产品

bitlemek (*-i*) ❶除虱，捉虱 ❷【俚】找碴，寻衅滋事

bitlenmek (*nsz*) ❶生虱子 ❷(自己)捉虱子 ❸【俚】发财：Şu hacıağayı sövüşle de biraz

bitlenelim be oğlum. 儿子！咱们再去骂那暴发户一次，发点儿小财。

bitler *ç.is.* 〈动〉虱目

bitli *s.* ❶生了虱子的，长虫子的 ❷【俚】没钱的，身无分文的 ◇～ **bakla** 不值钱的东西 ～ **kokuş** 【谑】蓬头垢面的，不讲卫生的(女人) ◆**Bitli baklanın da kör alıcısı olur.** 生虫的豆角自有不长眼的买主；萝卜白菜，各有所爱。

bitlik *s.*〈计〉…位的：16 ～ genişleme yuvası 16 位扩展槽

Bitlis *öz.is.* 比特利斯(土耳其省、市)

bitme *is.* bitmek 的动名词：Dersin bitmesine beş dakika var. 离下课还有 5 分钟。

bitmek[1], -er (*nsz*) ❶用完，耗尽：Dün akşam param bitmişti. 我的钱昨天晚上花光了。Küpteki su bitti. 杯里的水没了。❷终止，完成，结束；了结：Dans bitti. 舞会结束了。Yapı bitti. 房子盖好了。Pasaportunuzun gelecek ay süresi bitiyor. 您的护照下个月就要到期了。❸疲惫不堪，筋疲力尽，变得十分虚弱；元气大伤：Kapıyı hızla kapamış, sofraya dönüp yerine oturmuş ama korkudan da bitmiş. 她赶快关上门，又坐回到餐桌旁边，吓坏了。Yokuşu çıkınca bittim. 爬上坡时我筋疲力尽。Kuru iftiraya uğrayan kişi üzüntüden bitti. 蒙受不白之冤的人非常难过。❹完蛋：Bittim Tanrım! 天哪！我完啦！Dikkat et, kaldırmacıya rast gelirsen bittiğin gündür. 你要当心点儿，要是有一天你遇上了劫道的，你就完了！❺ (*-e*) 【俚】喜欢，迷恋：Çiçek denildi mi, biterim. 说起花儿，我可是喜欢得不行。◇～ **tükenmek bilmemek** 无边无际，无穷无尽，没完没了，没有尽头 **bitip** (或 **bitmez**) **tükenmez** 无边无际的，无穷无尽的，没完没了的，没有尽头的：Kırk yıl bana bitmez tükenmez çok uzun bir süre gibi görünürdü. 40 年对我仿佛是没有尽头的一段漫长的时间。Otomobillerin bitmez tükenmez zinciri üzerinden geçiyor. 汽车川流不息地从上面通过。

bitmek[2], -er (*nsz*) ❶(植物、毛发等)长出，生长：ot ～ 长草 tüy ～ 长毛 Allah'ın hikmeti, kayanın içinde kocaman bir ağaç bitmiş. 真奇怪，岩崖里竟然长出一棵又高又大的树。Çalıda gül bitmez, cahile söz yetmez. 【成】乱草堆里长不出玫瑰花，鸡窝里飞不出金凤凰。❷【俚】突然出现

bitmeyen *s.* 无穷无尽的

bitmişi *is.* (讨价还价后的)最终价格

bitnik (英) *is.* 垮了的一代

bit otu *is.* ❶〈植〉马先蒿属植物 ❷一种灭虱药物

bitpazarı *is.* 跳蚤市场 ◇～**nda mezatla satmak** 以旧充新，以次充好

bittabi [bi'ttabi:] (阿) *zf.* 当然，自然

bitter [bi'tter] (德) *is.* ❶苦啤酒，苦味(药)酒 ❷苦巧克力

bitüm (法) *is.* 沥青，柏油：petrol ～ü 石油沥青

bitümlemek (*-i*) 铺沥青，铺柏油

bitümlü *s.* 含沥青的，掺有柏油的

bit yeniği *is.* 【转】美中不足，瑕疵，疑点，漏洞：Bunda bir bit yeniği var ya, bakalım sonu ne çıkar. 这里面有问题，我们看看结果如何。Aklıma gelmedi değil, yalnız pek üstünde durmadım, meğer meselede bir bit yeniği varmış. 我不是没想到，只是没太注意，原来这个问题还有漏洞。Bu iş böyle sonuçlanmamalıydı, bunda mutlaka bir bit yeniği varmış. 这件事不能就这么了结，这其中肯定有问题。

bîvefa [bi:vefa:] (波) *s.* 不忠诚的，不忠实的，背信弃义的

biye (法) *is.* (衣领、衣袖、裙边等处的)缝裥

biyel (法) *is.* 拉杆，系杆

biyeli *s.* 有缝裥的

biyo- (法) (前缀)表示“生命”、“生物”、“生物学(上)的”、“与生物学有关的”

biyoakustik, -ği (法) *is.* 生物声学

biyocoğrafya (法) *is.* 生物地理学(研究生物的地理分布)

biyoekoloji (法) *is.* 生物生态学

biyoelektrik, -ği (法) *is.* 生物电

biyoelektronik, -ği (法) *is.* 生物电子学

biyoenerjetik,-ği (法) *is.* 生物能学(研究生物体内能量转换)

biyoetik *is.* 生物论理学

biyofizik, -ği (法) *is.* 生物物理学

biyoforlar (法) *is.* 生原体(一种假设的微粒)

biyogenetik (法) *s.* 生源说的，关于生物发生的

biyogenez (法) *is.* 生源说

biyograf (法) *is.* 传记作者

biyografi (法) *is.* 传记(文学)，传，个人经历，履历，生平

biyografik (法) *s.* 传记(体)的；有关个人身世的：～ yzaı 传记文章

biyojenez (法) *is.* 生源说

biyojeografi (法) *is.* 生物地理学

biyokatalizör (法) *is.* 生物催化剂，生物触媒

biyokimya (法-阿) *is.* 生物化学

biyokimyasal (法) *s.* 生(物)化(学)的；具有生(物)化(学)反应特点的，由生(物)化(学)反应而产生的

biyoklimatoloji (法) *is.* 生物气候学

biyolog (法) *is.* 生物学家

biyoloji (法) *is.* 生物学

biyolojik (法) *s.* 生物学的，与生物学有联系的，动植物的：～ kimya 生物化学 ～ savaş 生物战 ～ silâh 生物武器

biyolojizm (法) *is.* 生物学主义，生物论

biyoluminesans (法) *is.* 生物发光(现象)；生物发的光

biyomekanik,-ği (法) *is.* 生物力学，生物机械学

biyometeoroloji (希) *is.* 生物气象学

biyometri (法) *is.* ❶生物统计学 ❷寿命测定

biyonik, -ği (法) Ⅰ *s.* 仿生学的，利用仿生学的 Ⅱ *is.* 仿生(电子)学

biyonomi (法) *is.* ❶生理学 ❷生态学

biyopsi (法) *is.* 〈医〉活组织检查取样

biyosenotik, -ği *is.* 生物群态学

biyosfer (法) *is.* 生命层，生物圈

biyoşimi (法) *is.* 生物化学

biyotit (法) *is.* 〈地〉黑云母

biz[1] *zm.* ❶我们：Sizin gibi bu sabahki gazeteleri biz de okuduk. 和你们一样，今天的报纸我们也看过了。Bize de mi lolo? 难道还想蒙我们吗？以为我们不知道底细吗？❷(正式用语或尊贵者自称)我 ❸笔者 ◇～ ～**e** (只有)我们自己，没有外人：Biz bize oturup konuşalım. 就我们几个人，坐下来谈一谈吧！◆**Biz attık kemik diye, el kaptı ilik diye.** 我们扔了当草，别人拣了当宝。**Biz ettik, siz etmeyin.** 我们错了，你们饶了我们吧！**Biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz.** 我们彼此知根知底(谁也骗不了谁)。**Biz leblebi deyinceye kadar pazar savulur.** 等我们做出决定的时候早已为时太晚了。**Bize de mi lolo.** 你骗得了别人，可骗不了我们！**Bize lululu olmaz.** 骗不了我们。**Bizleri yanında say.** 我们会帮助你的。

biz² *is.* (尤指锥木头、皮革的)锥子：kunduracı ～i 纳鞋锥子 saraç ～i 鞍工锥子

biz³ *is.* 土耳其的一种鲟鱼

bizam sıçanı *is.* 〈动〉麝香鼠(*Ondatra zibethica*)

Bizans *öz.is.* 拜占庭(古罗马城市，后曾称君士坦丁堡，今称伊斯坦布尔)：Bizans İmparatorluğu 〈史〉拜占庭帝国(即东罗马帝国)

Bizanslı *öz.is.* ve *s.* (关于)拜占庭(帝国)的；拜占庭风格的；古拜占庭居民

bîzar [bi:za:r] (波) *s.* 讨厌的，厌烦的，厌恶的：Bu sineklerden pek bîzarım. 我很讨厌这些苍蝇。◇(*-i*, *-den*) **～ etmek** 使讨厌，使厌烦，使厌恶 (*-den*) **～ olmak** 讨厌，厌烦，厌恶：Aksiliğinden bîzar oldum. 我讨厌他的固执己见。Ayyaşlığımdan arkadaşlarım bîzar oldular. 我的同事们讨厌我酗酒。

bizatihi [biza:'tihi] (阿) *zf.* 亲自地，独自地：Bunu ona biri öğretmiş olacak, çünkü bizatihi düşünebilir bir adam değildir. 这一定是有人教过他，因为他这个人不会独立思考。

bizcileyin [bi'zcileyin] *zf.* 像我们一样地：Dünya havadislerini, çok defa, bizcileyin, gazetelerden, radyolardan öğrenirlermiş. 他们往往像我们一样通过报纸和收音机来了解天下大事。

bizden Ⅰ *zm.* biz 的从格形式 Ⅱ *s.* 【俚】狡猾的，滑头的

bizimki *zm.* ❶我们的：Bu sözcük sizinki değil, bizimki. 这本字典不是你们的，是我们的。❷(夫妻之间的称谓用语)我们那口子，我们那位：Bizimki bugün yine sinirli. 我们那口子今天又生气了。❸(代指与自己关系密切的人)我们那位

bizimsemek 见 benimsemek

bizlemek (*-i*) 【俗】❶(用锥子)扎 ❷(用刺棒)驱赶(牲口)

bizlengeç, bizlengiç, -ci *is.* 【俗】刺棒；纳鞋的锥子

bizmut (法) *is.* 〈化〉铋(Bi)

bizon (法) *is.* 〈动〉犎牛，野牛(有欧洲种和美洲种两种)

bizzat [bi'zzat] (阿) *zf.* 亲自地，亲身地：Bu haberi bizzat bildirdi. 他亲自通知了这个消息。Avukatı varken bizzat mahkemeye geldi. 他有代理律师，可是却亲自去了法院。

blâstulâ [blâ'stulâ] (法) *is.* 囊胚

blend *is.* (矿)闪锌矿

blenoraji *is.* 〈医〉脓溢，脓性粘液溢

blok (法) Ⅰ *is.* ❶大块(木料、石料、混凝土或金属等)：mermer ～u 大块大理石 ❷集团：Batı ～u 西方集团 Doğu ～u 东方集团 ❸盒，箱，匣：bağlantı ～ı 配电箱 ❹大楼，相连的一群建筑，街区 ❺〈邮〉联张 Ⅱ *s.* 相连的，紧邻的 ◇**～ inşaat** 成群建筑 **～ sistemi** (铁路的)闭塞系统

blokaj (法) *is.* ❶封锁 ❷阻塞，堵塞 ❸冻结，禁用 ❹浇筑混凝土 ◇**～ı kaldırmak** 解冻，解禁

bloke (法) *s.* 封锁的，冻结的，停付的 ◇**～ etmek** ①冻结 ②封锁 ③〈体〉(守门员)扑住(球)

blokhavs *is.* 〈军〉碉堡，地堡

bloklaşmak (*nsz*) 结成(国家)集团，集团化

bloknot [blo'knot] (英) *is.* 活页本

bloksuz *s.* 未加入任何(国家)集团的，不结盟的：～ ülkeler 不结盟国家

blöf (英) *is.* ❶(在纸牌游戏中通过和持有的牌实力不符的任何力量显示)欺骗对手 ❷恫吓，吓唬，虚张声势：Bu, bana bir blöften ziyade şantaj gibi görünüyordu. 我觉得这不止是一种恫吓，更是一种敲诈。◇**～ yapmak** 恫吓，吓唬，虚张声势

blöfçü *is.* 采取欺骗手法的人，虚张声势的人

blucin [blu'cin] (英) *is.* 一种蓝色粗棉布；牛仔裤：～ pantolon 牛仔裤 ～ ceket 牛仔上衣 ～ gömlek 牛仔衬衫

blum (英) *is.* 一种纸牌游戏

bluz (法) *is.* 女衫：Sarı renkte incecik bir örme bluz giymiş. 她身着一件黄色薄羊毛衫。

BM 【缩】联合国(Birleşmiş Milletler)

BMESK 【缩】联合国经社理事会(Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi)

BMGK 【缩】联合国安理会(Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi)

BMGS 【缩】联合国大会秘书处(Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği)

BMİHK 【缩】联合国人权委员会(Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu)

boa (法) *is.* ❶〈动〉蟒蛇，水蟒(*Boa constrictor*) ❷(长圆筒形女用)皮毛(或羽毛)围巾

boagiller *ç.is.* 〈动〉蟒科(*Boidae*)

bobak, -ğı *is.* 〈动〉草原旱獭(*Marmota bobac*)

bobin (法) *is.* ❶筒管，卷筒，卷轴，线轴；筒状物：film ～i 卷片筒 ～ kâğıdı 纸卷 ❷〈物〉线圈

bobinaj (法) *is.* 卷绕，(线圈的)绕制

boca [bo'ca] (意) *is.* 〈海〉下风处，背风处 ◇～ **alabanda** 顺风换抡，掉转船尾向上风 (*-i*) ～ **etmek** ①(把船首)转向背风方向 ②【转】倾倒：Sirke şişesini boca etmişsin. 你把醋瓶子给倒了。

bocalamak (*nsz*) ❶(船)逆风而行 ❷【转】不顺利：Her yerde ulu orta yürünmez, biraz dümen kullanmak lâzım, aksi hâlde bocalar durursun. 不管在什么地方，做事不要卤莽，需要一点儿随机应变，否则你会事事不顺。❸【转】不知所措，无所适从：Okula başladığı sırada oldukça bocaladı. 他刚刚上学的时候简直不知所措。

bocalatmak (*-i*) bocalamak 的使动态

boci (意) *is.* 手推车

bocuk, -ğu *is.* ❶(东正教)圣诞节 ❷猪 ◇～ **domuzuna dönmek** 变得肥胖，变得肥头大耳

bocurgat (希) *is.* 绞盘，卷扬机 ◇～ **yapmak** 【俚】擤鼻涕

bodoslama (希) *is.* ❶〈海〉船首柱，船尾柱：baş ～sı 船首柱 kıç ～sı 船尾柱 ❷【俚】鼻子：Bodoslamadan bir tane inersem şeşi beş görürsün, alimallah! 老天作证，我朝你的鼻子打一下，你就会晕头转向。

bodrum (希) *is.* 地下室，地窖：Bodrum katındaki yemekhaneye indiğim zaman gönül bulantılarım yeniden teperdi. 我一踏进地下室的食堂，再次恶心得我直想吐。Çocuğu bodruma kilitlemiş. 他把孩子锁在地下室里。◇～ **gibi** 地下室一样(低矮、黑暗、不通风的房间) ～ **katı** 底层，一层

boduç, -cu *is.* 【俗】木制水罐

bodur *s.* 短粗的，低矮的：～ ağaçlar 又短又粗的树木 ～ ev 小房子 ～ adam 短粗的人 ◇～ **kalmak** ①矮小，发育不全 ②【转】停止发展 ～ **tavuk** 五短身材的人 ◆**Bodur tavuk her gün** (或 **dem**) **piliç.** 个小显得年轻。

bodurlandırmak (*-i*) bodurlanmak 的使动态

bodurlanmak (*nsz*) 变矮，变矮小

bodurlaşmak (*nsz*) 变得矮小

bodurluk, -ğu *is.* 短粗(的状态)，低矮(的状态)

bodur pas *is.* ❶〈植〉大麦锈菌(*Puccinia horde*) ❷大麦锈病

Bogota *öz.is.* 圣菲波哥达(哥伦比亚)

Boğa *öz.is.* 〈天〉金牛星座

boğa *is.* 种公牛：～ güreşi 斗牛 ～ güreşçisi 斗牛士 ◇～ **gibi** 公牛般(健壮)的

boğaça [boğa'ça] (意) *is.* 大馅饼

boğada (意) *is.* (用木灰水)浸洗

boğak, -ğı *is.* 【俗】扁桃腺发炎，扁桃体周脓肿，咽门炎

boğalık, -ğı *is.* 留作种牛的一岁以上的公牛

boğanak, -ğı *is.* 【俗】暴风雨

boğan otu *is.*〈植〉乌头属植物(*Aconitum napellus*)

boğasak *s.* 发情的(母牛)

boğasamak (*nsz*) (母牛)发情

boğası (西) *is.* 衬里，衬料

boğatır *is.* (西班牙)斗牛士

boğaz *is.* ❶咽喉，喉咙：～ anjini 〈医〉咽峡炎 ～ hastalığı 扁桃体炎，咽峡炎 ～ yangısı 〈医〉咽峡炎，咽痛 ～ı ağrımak 咽喉痛 ❷瓶、罐等咽喉状的部分：şişenin ～ı 瓶颈 ❸山口，狭道 ❹海峡：İstanbul ～ı 伊斯坦布尔海峡 ❺【转】需要吃喝的人口：Bizim evde beş boğaz var. 我们家有 5 张嘴要吃饭。❻吃喝；吃喝费用：İşçilerin boğazı bizden olacak. 工人的饮食将由我们负责。◇～ **açmak** 疏松树根土壤 ～ ～**a belâya girmek** 因打架、吵架而筋疲力尽 ～ ～**a savaş** 肉搏战，白刃战 ～ ～**a dövüşmek** 扭打，撕打：Murat Bey aralarına girmemiş olsaydı boğaz boğaza dövüşeceller, birbirlerinin başını gözünü yaracaklardı. 要不是穆拉特先生拦住，他们就打起来了，非打得头破血流不可。～ ～**a gelmek** 扭打，撕打：birbiriyle ～ ～a gelen çocuklar 打成一团的孩子们 ～ ～**a girmek** 扭打，撕打：Geçen gün az kaldı boğaz boğaza girecektik. 前天我们差一点儿打起来。～ ～**a muharebe** 肉搏战，白刃战 ～ **derdi** ①衣食之忧：Herkes boğaz derdine düştü, kimse kimseyle ilgilenmiyordu. 大家都为衣食而奔波，谁也顾不上谁。②做饭 ～ **kavgası** ①为生计而奔波 ②吃饭 ～ **kısılmak** 不出声 ～ **olmak** ①嗓子疼：Çocukluğumdan beri sık sık boğaz olurdum. 我打小就经常嗓子疼。②馋得吃个不停 ～ **tokluğuna** 只要求管饭(而不要其它报酬)：Ali, ihtiyar olduğu için bu evde boğaz tokluğuna çalışıyordu. 由于上了年纪，阿里在这家干活不要报酬，只求有碗饭吃。(*-in*) ～**ı açılmak** 食欲大增，胃口大开，有食欲 (*-in*) ～**ı düğümlenmek** 哽咽，因激动、悲伤而说不出话来 ～**ı ele vermek** 被抓 ～**ı inmek** 扁桃体发炎 (*-in*) ～**ı işlemek** 吃，不停地吃：Bu adamın boğazı sürekli işler, kilo alıyor. 他吃个不停，所以胖了。(*-in*) ～**ı kurumak** 口干舌燥，嗓子冒烟：Uzun süre konuşmaktan boğazım kurudu. 我因为长时间讲话而口干舌燥。(*-in*) ～**ı şişmek** 吃个不停 ～**ı yırtılırcasına bağırmak** 扯着嗓子叫 ～**ın kökü tutuşmak** (或 **yanmak**) 嗓子(辣得)冒火，感觉辣嗓子 ～**ına basmak** 强迫(某人做某事) (*-in*) ～**ına bir yumak tıkanmak** 如梗在喉：Boğazıma bir yumak tıkandı. 我如梗在喉。～**ına dikkat etmek** 讲究饮食 ～**ına dizilmek** 茶饭不思；吃不下东西：Kurbağa şapur şupur yemeği yemiş. Fakat lokmalar kızın boğazına dizilmiş. 青蛙吃得津津有味，而女孩却一点儿东西也吃不下去。Sen olmayınca lokmalar bağazıma dizildi. 你不在，我茶饭不思。～**ına durmak** 茶饭不思；吃不下东西 ～**ına düğümlenmek** 哽咽，因激动、悲伤而说不出话来 ～**ına düşkün** 贪吃贪喝的：Onun her zaman çenesi oynar, boğazına düşkündür. 他很贪吃，一天到晚吃个不停。～**ına indirmek** 胡吃海喝 ～**ına kadar borca batmak** 欠一屁股债，负债累累：Hesabını bilmediği için boğazına kadar borca battı. 他花钱不会算计，欠了一屁股的债。～**ına kadar borca girmek** 欠一屁股债，负债累累：Adam boğazına kadar borca girdiği hâlde hâlâ borç para arayıp duruyor. 这个人负债累累，可仍不停地借钱。～**ına kor düşmek** 【俚】咽不下去 ～**ına kurşun akıtmak** 【俚】打断话语，不让说话 ～**ına sabırsız** 饥不择食的，贪吃的 ～**ına sarılmak** 掐住某人的脖子，扑上去撕打：Tam boğazına sarılacaktım, yere düştü, bir daha kalkamadı. 本来我要扑上去揍他一顿，可是他摔倒了，怎么也爬不起来。～**ına tıkmak** 顶撞，反驳 ～**ında bırakmak** 眼馋别人吃的东西，自己的饭咽不下去 ～**ında durmak** 吃不下东西，食不甘味 ～**ında düğümlenmek** 哽咽，因激动、悲伤而说不出话来 ～**ında kalmak** ①卡住喉咙，鲠住喉咙：Kurdun biri karnını doyururken kemik boğazında kalmış. 有一只狼，吃东西时被一根骨头鲠住了喉咙。②吃不下东西，食不甘味：Çoluğum çocuğum yanımda değil, ben yalnızım ne yesem boğazımda kalıyor. 老婆孩子不在身边，我孤身一人，食不甘味。～**ından**

artırmak 省吃俭用地积攒：Boğazından artırdığı birkaç kuruşu bankaya yatırmıştı. 他把省吃俭用攒下的几个钱存进了银行。**～ından geçmemek** 食不甘味：Her gün evde pişen türlü yemeklerin hiçbiri sensiz boğazımdan geçmiyor. 家里每天做的饭菜如果没有你我就食不甘味。**～ından kesmek** 省吃俭用，舍不得吃舍不得喝：Ekonomi, kendinin ve çoluk çocuğunun boğazından kesmek demek. 所谓会过，就是说，你，还有你的老婆孩子，要省吃俭用。Boğazından kesip biriktirdi, ev aldı. 他省吃俭用攒钱买了房子。**～ını cepten çıkarmak** 铤而走险，冒生命危险 **～ını çıkarmak** 自己养活自己 **～ını doyurmak** 吃饭，吃东西 **～ını köreltmek** 吃点儿东西垫肚子 **～ını sevmek** 贪吃贪喝，讲究饮食 **～ını sıkmak** 强迫，迫使；催逼(债款等) **～ını yırtmak** 扯着嗓子大喊：Yangın var! Yangın var! diye boğazını yırtarcasına bağırmaya başlamışlardı. 他们扯着嗓子喊了起来："着火了！着火了！"◆**Boğaz dokuz boğumdur.** 说话应慎重；不可胡言乱语。**Boğaz durmaz.** 民以食为天。**Boğaz içinde kavga var.** 狼吞虎咽。**Boğaz ola!** 【俗】请吃好！祝您胃口好！

Boğaziçi *öz.is.* 博斯普鲁斯海峡及沿岸地区

boğazkesen *is.* 海峡要塞

boğazlak, -ğı *is.* 甲状腺肿

boğazlamak (*-i*) ❶砍头，杀头，杀，宰杀：Ötmezse o horozu boğazlarız. 如果那只公鸡不会叫我们就杀了它。❷【转】残杀

boğazlanmak (*nsz*) ❶ boğazlamak 的被动态 ❷【俗】被骗，受骗

Boğazlar *öz.is.* 博斯普鲁斯海峡和达达尼尔海峡

boğazlaşmak (*nsz*, *-le*) 互相残杀；扭打，撕打

boğazlatmak (*-i*) boğzlamak 的使动态

boğazlayan *is. ve s.* ❶屠宰牲畜的；屠夫，屠户 ❷杀人的；杀人者，刽子手，杀手，杀人犯，凶手；歹徒，匪徒，暴徒 ❸贼窝，罪犯的巢穴，社会渣滓集聚地

boğazlı *s.* ❶有咽喉的，有喉状部分的：～ testi 有颈的水瓶 ❷能吃的，有食欲的，贪吃的：～ çocuk 贪吃的孩子

boğazsız *s.* ❶无咽喉的，无喉状部分的 ❷饭量小的，食欲不振的

boğdurmak (*-i*, *-e*) boğmak 的使动态

boğdurtmak (*-i*, *-e*) boğdurmak 的使动态

boğdurulmak (*nsz*) boğdurmak 的被动态

boğma *is.* ❶ boğmak 的动名词 ❷一种用无花果、桑葚或葡萄干等酿制的低度酒 ❸【俗】灯笼裤

boğmaca *is.* 〈医〉百日咳：～ öksürüğü 百日咳

boğmacalı *s.* 患有百日咳的(人)

boğmak, -ar (*-i*) ❶闷死，掐死，溺死，勒死：birini iple ～ 用绳子把某人勒死 hayvanı suda ～ 在河里把牲畜淹死 Zavallıyı az kalsın, gırtlağından yakalayıp boğacaktı. 他抓住那倒霉蛋的脖子，差点儿把他掐死。❷箍，套：Ağacın bedenini çelik çemberle boğmuşlardı. 他们用钢圈箍住了树干。❸令人窒息：Güneş henüz yakmıyor, hava daha boğuyor. 太阳还没出来哪！到那时空气会更加使人喘不过气来。Sıcak insanı boğuyor. 高温天气令人感到憋闷。❹ (*-i*, *-e*) 【转】淹没，覆盖，盖住：birini iltifata ～ 使某人陷于阿谀奉承之中 gürültüye ～ 使陷于一片喧闹声中 şakaya ～ 没完没了地开…的玩笑 Gürültü, müzik sesini boğuyor. 喧闹声淹没了音乐声。Lâkırdıya boğarak adamın borcunu istemesine engel oldu. 他说个不停，使那个人没有机会开口讨债。❺ (*-i*, *-e*) 【转】给大量的东西：O gün, kesenin ağzını sonuna kadar açmış, evdekileri hediyeye boğmuştu. 那天，他倾其所有，给家里人买了不少礼物。❻【转】扼制，扼杀 ❼【转】使心烦：Bu çocuk bugün beni boğdu. 这孩子今天让我心烦。❽【转】做生意时欺诈卖高价 ❾(颜色)不协调，不适合：Bu renk seni boğmuş. 这种颜色不适合你。❿【转】加油过多而使机动车熄火

boğmak[2] *is.* ❶节，结：～ kemikleri 〈解〉指骨，趾骨 ❷【旧】颈圈，颈饰 ❸【俗】阵雨

◇～ ～ 一截一截的

boğmaklı *s.* 有节(结)的

boğmaklı kuş *is.* 〈动〉黑顶云雀

boğucu *s.* 令人窒息的，(热得)使人透不过气来的：～ gaz 令人窒息的气体 ～ sıcaklar 闷热的天气

boğuk *s.* 嘶哑的，沙哑的：Ansızın uğursuzun boğuk sesi yüreğini ağzına getirdi. 突然，一声不祥的嘶哑声，吓了他一大跳。◇～ ～ 嘶哑地，沙哑地

boğuklandırmak (*-i*) boğuklanmak 的使动态

boğuklanmak (*nsz*) 变嘶哑，变沙哑

boğuklaşmak (*nsz*) 变得嘶哑，变得沙哑：Kapı önündeki sesler boğuklaştı. 门前的声音变得了嘶哑了。

boğuklaştırmak (*-i*) boğuklaşmak 的使动态

boğulmak (*nsz*) ❶ boğmak 的被动态 ❷窒息，憋死，淹死：suda ～ 淹亡 havasızlıktan ～ 窒息 Akıntıya kapılmış, az kalsın boğuluyormuş. 他被卷入激流，眼看就要被淹死了。Devrenin bu cevresinde boğuldu. 他就是在河里这个旋涡处淹死的。Denizde yüzerken bacağıma kramp girince az kalsın boğulacaktım. 我在海里游泳时腿部抽筋，差点儿没把我淹死。❸【俚】上当受骗 ❹ (*-den*)【转】感到沉闷，感到厌烦：gürültüden ～ 被吵得心烦意乱 ❺【转】(声音)逐渐消失

boğum *is.* ❶(手指、植物茎部等的)节，结；(一)截：parmağın ～u 手指节 bir ～ şeker kamışı 一截甘蔗 ❷〈解〉神经节，结：lef ～ları 淋巴结 sinir ～ları 神经节 ◇～ **bağlamak** 抽穗 ～ ～ 一截一截的：～ ～ sucuk 一截一截的香肠 kamışı ～ ～ kesmek 把甘蔗切成一截一截的 ～ ～ **bogulmak** 【俗】心烦意乱 ～ **vermek** 抽穗 ～**a kalkmak** 出土，出苗

boğumlanma *is.* boğumlanmak 的动名词：～ bölgesi 发音部位 ～ noktası 发音点

boğumlanmak (*nsz*) ❶长节，分节 ❷发音

boğumlu *s.* ❶有结(节)的，有结的，有接头的，有疙瘩的；分节的；节状的，曲轴的 ❷(鸟等)颈部有环状斑的

boğuntu *is.* ❶窒息，呼吸困难 ❷烦燥，厌烦 ❸【俚】牟取暴利，抬高市价，投机倒把 ◇～ **yeri** 赌场 ～**ya gelmek** 【俚】上当受骗，被宰一刀 ～**ya getirmek** 【俚】①(在做生意或赌博时)欺诈：Kumarbazlar boğuntuya getirip adamın parasını aldılar. 赌徒们骗去了那个人的钱财。②蒙蔽，使迷失：duygu taşkınlığı ile sağduyuyu ～ya getirmek 因激动而失去理智

boğunuk *s.* 【俗】声音嘶哑的

boğuşma *is.* boğuşmak 的动名词：Bir dövüşmeyi müteakip bazen iki kişi, bazen iki saf arasında kıyasıya bir boğuşmadır başlardı. 一场混战之后，有时是两人之间，有时是两排之间便开始了一场残酷的肉搏。

boğuşmak (*nsz*, *-le*) ❶扭打，撕打，搏斗：Uzun süre boğuştuktan sonra oğlan boğanın karnına kılıcını saplamış, hayvan yere yıkılmış. 经过长时间的搏斗，小伙子把剑戳到牛肚子里，牛倒下死了。❷推推搡搡 ❸与…尽力拼争，竭尽全力：Doğa ile boğuşan bu insanlar ancak geçimlerini sağlarlar. 这些靠天吃饭的人虽然拼尽了全力却仅能勉强糊口。

boğuşturmak (*-i*) boğuşmak 的使动态

boğuşulmak (*nsz*) boğuşmak 的无主态

bohça *is.* ❶包袱(皮)，行李卷：kırpıntı ～sı 包碎布头的包袱皮 Bohçasını alıp evine geldi. 他背上包袱回家来了。Faytonun köşesinde dürülmüş, bağlanmış bir bohça gibidir. 他蜷曲在马车的角落里，像一个捆好的行李卷。❷上等烟草捆 ❸【粗】屁股，臀部，大腿 ◇～ **etmek** 打包袱，打点行囊 ～ **göndermek** 【俚】(婚礼中)送贺礼 ～ **sarmak** 处境恶化 ～ **vermek** 送礼 ～**sını bağlamak** 收拾东西，打点行囊 ～**sını eline vermek** 赶走，逐出；

辞退，炒鱿鱼 **～sını koltuğuna almak** (主动)离开，卷铺盖走人 **～sını koltuğuna vermek** 赶走，逐出；辞退，炒鱿鱼 **～sını koluna alıp kaçmak** 收拾东西远行，打点行囊离开 **～sını koluna vermek** 赶走，逐出；辞退，炒鱿鱼 **～sını toplamak** 收拾东西，打点行囊

bohça böreği *is.* 一种包袱状的馅饼

bohçacı *is.* 背着包袱兜售针头线脑的女人

bohçacılık, -ğı *is.* 背着包袱兜售针头线脑

bohçalamak (*-i*) 用包袱包裹，装进包袱

bohçalanmak (*nsz*) bohçalamak 的被动态

bohçalatmak (*-i*) bohçalamak 的使动态

bohem (法) *s.* ve *is.* 放荡不羁的(艺术家或诗人)：～ hayatı 放荡不羁的生活

bok Ⅰ *is.* ❶渣滓，残渣：maden ～u 渣，溶渣，炉渣，矿渣 ❷【粗】大便，屎：Kediye "Bokun kimya" demişler, üstünü örtmiş. 【成】你对猫说"你的屎真金贵"，它就会把屎盖上；自私的人要是认为某个本是无用的东西是宝贝，会立刻把它藏起来。❸【转】困境，麻烦 Ⅱ *s.* 【粗】讨厌的：～ şerif 讨厌的家伙 ◇(*-e*) **～ atmak** 污陷，栽脏；扣屎盆子 **～ boğaz** 贪食的，贪吃的，吃不够的，饕餮的 **～ ～ üstüne koyamamak** 对任何事情都一窍不通 (*-e*) **～ bulaştırmak** 污陷，栽脏；扣屎盆子 **～ çömçesi** 搅浑水的人 **～ çuvalı** 【粗】大胖子 (*-i*) **～ etmek** 破坏，捣乱 **～ götürmek** 肮脏，龌龊，污秽 **～ içinde badem kadın** 只顾打扮而不料理家务的女人 **～ karıştırmak** 搅浑水，瞎捣乱 **～ püsür** 讨厌的事物 **～ soyu** 【粗】混蛋 (*-e*) **～ sürmek** 污陷，栽脏；扣屎盆子：Sen de şimdi kırk yıl evvelki işi karıştırıp, bana bok sürmek mi istiyorsun? 难道你也想翻出这陈年烂谷子的事情陷害我吗？**～ tulumu** 【粗】大胖子 **～ üstün ～** 极坏的，糟糕的，更坏的 **～ üstünde badem** 非常不般配的 **～ üstünde badem kadın** 只顾打扮而不料理家务的女人 **～ yedi(ci) başı** 到处捣乱的人，瞎搀和的人 **～ yemek** 做不光彩的事情；说不该说的话 (*-e*) **～ yemek düşmek** (乱搀和的人)活该丢丑 **～ yemenin Arapçası** 大错，不可饶恕的错误，十分丢人的事，很不体面的事 **～ yetiştirmek** 着急，匆匆忙忙 **～ yolu** 茅坑 **～ yoluna gitmek** 白白送死 **～a basmak** 陷入困境，遇到麻烦 **～a taş atmamak** 不以怨报怨与坏人纠缠 **～tan** 毫无根据地 **～tan ～a sokmak** 嘲弄，讥讽 **～u ～una** 白白地，毫无必要地 **～u çıkmak** 丢丑，现眼，露陷 **～u kurumak** 吓得屁滚尿流 **～u püsürü** 鸡毛蒜皮 **～u yemek** 陷入困境：İşte şimdi boku yedik. Adamlar bütün yaptıklarımızı öğrenmişler. 我们现在有麻烦了，那些人已经知道了所有我们做的事情。**～umun ağa babası** 趾高气扬的家伙 **～un içinde oturmak** 肮脏，不讲卫生 **～un soyu** 【粗】混蛋 **～un üstünde oturmak** 肮脏，不讲卫生 **～una bıçak çekmek** 无端发火，莫名其妙发脾气 **～una kurban olmak** 因为爱而忍气吞声 **～unda ～ yemek** 盲目附和 (*-in*) **～unda boncuk bulmak** 捧臭脚 (*-in*) **～unda inci aramak** 捧臭脚 **～unda sinek öldürmek** 一事无成，对任何事情都一窍不通 **～unu çekmek** 搬起石头砸自己的脚；受牵连，跟着倒霉 **～unu çıkarmak** 破坏，捣乱 **～unu çomaklamak** ①过多地搀和 ②过于自谦 **～unu temizlemek** 替某人擦屁股，替人收拾残局 **～unu yemek** 溜须拍马 **～uyla kavga etmek** 脾气暴躁，难以相处，横挑鼻子坚挑眼 ◆**Bok canına olsun.** 见他的鬼去吧！**Boka nispetle tezek amberdir.** 矮子里面拔将军。

bok böceği, -ni *is.* 〈动〉蜣螂，屎壳郎(*Geotrupes stercorarius*)

bokça *s.* 【粗】极不好的，坏透的，糟糕的

bokçu *is.* ❶卖肥料的人 ❷清洁工

boklamak (*-i*) 【粗】❶弄脏 ❷破坏，弄糟

boklanmak (*nsz*) boklamak 的被动态

boklaşmak (*nsz*) 【粗】变糟

boklatmak (*-i*) boklamak 的使动态

boklu *s.* 【粗】带屎的，肮脏的；大便失禁的

bokluca bülbül *is.* 〈动〉鹪鹩，巧妇鸟(*Troglodytes troglodytes*)

bokluk, -ğu *is.* 【粗】❶粪堆；化粪池 ❷肮脏 ❸【转】困境，麻烦：Bu işin sonunda bokluk çıkacak. 这件事最后会出麻烦。O adamın bir bokluğu var. 那个人有麻烦了！◇～ **etmek** 干坏事，捣乱 ～ **içinde** 一片污垢，浑身污垢 ～**u çıkmak** 【粗】丢丑，现眼，露陷

boks (英) *is.* 拳击：ağır sıklet ～ şampiyonu 重量级拳击冠军 profesyonel ～ 职业拳击

boksit (法) *is.* 铝土岩，矾土

boksör (法) *is.* 拳手，拳击运动员：Boksörleri karşılaştırdılar. 他们让两名拳击手进行了较量。

bol[1] *s.* ❶宽松的，肥大的：～ ayakkabı 宽松的鞋子 ～ elbise 宽松的的衣服 Üzerinde bol bir bluz giymişti. 她穿了一件肥肥大大的衬衫。❷多的，大量的，充足的，充沛的：～ su 大量的水 ～ yiyecek 充足的食物 Bu yıl karpuz bol. 今年西瓜丰收。Burada kalırım. Bol havalı, çok güzel bir yer. 我就呆在这儿吧，这可是一个空气新鲜的好地方。Açık hava, bol besin hastayı kanlandırdı. 晴朗的天气，充足的营养，使病人恢复了生气。◇～ **ağız** 话多的，贫嘴的 ～ **atmak** 乱夸海口，大包大揽 ～ **biçmek** 计划周密，考虑周全 ～ ～ 大量的：Gezide bol bol para harcadı. 他这次旅游花了很多钱。Kız da göz yaşlarını bol bol akıtarak içini boşalttı. 姑娘也泪流满面地倾诉了她的不幸。～ **bolama** (或 **bolamaç, bulama, bulamaç**) 大量的 ～ **doğramak** 挥霍(钱财) ～ **elli** 大方的，出手阔绰的 ～ **gelmek** (衣服)肥大 ～ **götten osurmak** 【俚】说大话，吹牛，放空炮，打肿脸充胖子 ～ **keseden** 极多的，极度地，非常地；信口开河地：Biz de bol keseden duygulanıverdik, o atmosfer içinde. 在那种气氛下，我们也被深深地感动了。Bol keseden herkese bir şey alacağını söylüyordu. 他对所有的人喋喋不休地说他要买一件东西。～ **keseden atmak** ①趾高气扬，得意洋洋 ②故做慷慨大方；做出难以兑现的承诺 ～ **keseden harcamak** 挥霍，奢侈，浪费 ～ **paça** 零乱的，散乱的，邋邋遢遢的 ～ **paçadan atmak** ①趾高气扬，得意洋洋 ②故做慷慨大方；做出难以兑现的承诺 ～ **sözlü** 饶舌的，贫嘴的

bol[2]**, -lü** (法) *is.* 用专用玻璃杯装的由红酒、白酒、矿泉水和果汁等混合而成的一种饮料

bolalmak, bolarmak (*nsz*) ❶变得肥大，变得宽大 ❷变得充足

bolca *s.* ve *zf.* ❶大量的：Bu yıl bolca yağmur yağdı. 今年下了不少雨。❷肥大的：～ bir pantolon 一条肥大的裤子 Pantolonun kemeri bolca. 裤腰有点肥。

bolero (法) *is.* ❶博莱罗舞；博莱罗舞曲 ❷无袖短上衣；坎肩

boliçe [boli'çe] (希伯来) *is.* 【俗】犹太妇女

bollanmak, bollaşmak (*nsz*) ❶变得肥大，变得宽大 ❷变得充足：Sonbaharda meyveler bollaşır. 到了秋季水果非常充足。

bollatmak, bollaştırmak (*-i*) ❶加肥，加宽 ❷补充

bolluk, -ğu *is.* ❶宽大，肥大(部分)：Eteğin belinde bir bolluk var. 裙腰过肥。❷宽裕，富饶，充足：～ memleket 富裕之乡 Bu ev bollukta döşenmişti. 这套房子是(他们)宽裕的时候装修的。Bu yıl meyve bolluğu var. 今年水果丰收。Ben bolluk içinde rahat yaşarken kardeşimin sıkıntılı yaşamasını içim götürmüyor. 我丰衣足食过得舒舒服服，不忍心看我的弟弟过穷日子。

bolometre (法) *is.* 〈物〉(电阻)辐射热测定器

Bolsevizm (法) *is.* 布尔什维克主义

bolşekilli *s.* 多种形式的，多种多样的

Bolşevik, -ği (俄) *öz.is.* ve *s.* 布尔什维克(的)：～ öğretiler 布尔什维克理论

Bolşeviklik, -ği *öz.is.* 布尔什维克主义

Bolu *öz.is.* 博卢(土耳其省、市)

bom *is.* ❶(爆炸声)嘣 ❷【俚】谎言 ❸一种赌博 ◇～ **atmak** 【俚】撒谎

bomağlı kuş *is.* 〈动〉草原百灵(*Melanocorypha calandra*)

bomba[1] [bo'mba] (意) *is.* ❶炸弹：～ uçağı 轰炸机 atom ～sı 原子弹 el ～sı 手榴弹 gaz ～sı 毒气弹 göz yaşartıcı ～ 催泪弹 saatli ～ 定时炸弹 sis ～sı 烟雾弹 ❷大桶 ❸炸弹

状的钢铁容器：oksijen ～sı 氧气瓶 ◇～ **gibi** ①引人注目的，耀眼的 ②健康的，结实的 ③成绩优秀的，学习勤奋的 ～ **gibi patlamak** ①大发雷霆，暴跳如雷 ②爆发，引起轰动，造成巨大反响，令人震惊：Watergate olayı bomba gibi patlamıştı. 水门事件爆发了。～ **patlatmak** 【俚】偷窃：Para tuttuğunu görüyorum, galiba bomba patlattın. 我看你有钱了，是偷来的吧？ **～sı bombalamak** 爆发

bomba² [bo'mba] (意) *is.* 〈海〉后檣纵帆下桁

bombacı *is.* 轰炸员，投弹手；制造炸弹的人；炸鱼者

bombalamak (*-i*) 炸，轰炸

bombalanmak (*nsz*) bombalamak 的被动态

bombalatmak (*-i*) bombalamak 的使动态

bombarda 见 bombarta

bombardıman (法) *is.* 炮击，轰炸：～ uçağı 轰炸机 ◇～ **etmek** ①炮击；轰炸 ②【转】严厉斥责

bombardon (法) *is.* 低音管

bombarta *is.* ❶〈军〉"崩塌"巨炮(多半是以石球存弹的原始臼炮) ❷攻坚舰 ❸(地中海的)两桅运输船

Bombay *öz.is.* 孟买(印度)

bombe(**li**) (法) *s.* 肥大的，鼓起的，丰满的：～ bir göğüs 丰满的胸部

bombili *is.* 【俚】阴茎，鸡巴

bombires *is.* 〈海〉首斜桁，内斜桅

bombok [bo'mbok] *s.* 【粗】极差的，极坏的，极糟的

bomboş [bo'mboş] *s.* 空荡荡的：Ana, bahçelerindeki küçük odun yığınının nasıl olup da tükenmediğine, ambarını akşamleyin hemen hemen bomboş bıraktığı hâlde, sabahleyin nasıl dolmuş olduğuna hiç akıl erdiremedi. 母亲怎么也弄不明白，花园里的小柴火堆怎么也用不完，她的谷仓里头天晚上差不多搬空了，早晨又装得满满的。

bomboz [bo'mboz] *s.* 形容词 boz 的强化形式

bomcu *is.* 【俚】说谎的人，骗子

bonaça [bona:ça] *is.* 〈海〉无风，风平浪静

bonatire *is.* 〈印〉清样

bonbon (法) *is.* 糖果

bonboncu *is.* 制售糖果的人

bonbonculuk, -ğu *is.* 糖果制作；糖果生意

bonboniyer *is.* 糖果盒

boncuk, -ğu *is.* ❶珠子；珠状物 ❷【俚】吉普赛女郎；黑人女郎 ◇～ ～ 珠子般的，一颗一颗的：Alnında boncuk boncuk terler birikmisti. 他的额头满是汗珠。Çocuklar, taşların üzerine boncuk boncuk fışkıran bir pınarcık buldular. 孩子们在乱石堆里找到了一眼山泉，泉水像珍珠似的喷涌而出。Sıcaktan boncuk boncuk terledi. 他热得大汗淋漓。～ **gibi** (眼睛)又小又圆的：～ gibi gözler 圆圆的小眼睛 ～ **mavisi** 蓝绿色

boncukçu *is.* 制售小珠的人

boncuklanmak (*nsz*) (泪水、汗水、露水等)形成珠状(物)：Alnı ter damlalarıyla boncuklandı. 他的额头满是汗珠。

boncuklaşmak (*nsz*) 形成珠状

boncuklu *s.* 有珠子的，饰以小珠的

bone (法) *is.* 便帽，无边软帽

boneli *s.* 戴便帽的：～ bir hizmetçi 戴软帽的服务生

bonfile [bo'nfile] (法) *is.* 里脊肉

bonjur (法) Ⅰ *ünl.* 你早，早晨好 Ⅱ *is.* (男式晨礼服中的)晨燕尾服，常燕尾服

bonkör (法) *s.* ❶善良的，好心肠的；乐善好施的 ❷大方的，慷慨的

bonkörlük, -ğü *is.* 心地善良，乐善好施；慷慨大方

bonmarşe (法) *is.* ❶百货商店，百货商场：Yarın seni bonmarşeye götüreceğim, beğendiğin bebeği alacağım. 明天我带你到百货商店买你喜欢的洋娃娃。❷廉价商店，平价商场

Bonn *öz.is.* 波恩(德国)

bono [bo'no] (意) *is.* 债券，单据，票证 ◇～ **kırdırmak** 提前兑换债券，贴现票据

bonservis (法) *is.* 推荐信，介绍信，(离职时由原单位开出的)工作出色证明

bonşans *ünl.* 祝成功！祝顺利！祝好运！

bonuzdişligiller *ç.is.* 〈动〉牛科

bop[1] (英) *is.* 博普爵士乐

bop[2] *is.* (纸牌戏中发牌或抽新牌前下的)赌注

bop bop *is.* 【俚】扑克游戏

bopstil (英) *is.* ❶佐特套服(一种上衣长而肥大的男士流行服装) ❷【转】花花公子，赶时髦的人

bor[1] *is.* 【俗】❶休闲地，休耕地 ❷戈壁滩，乱石滩，不毛之地 ❸(路上扬起的)尘埃 ❹脏水留在瓶中的沉淀物 ❺【旧】葡萄酒

bor[2] (英) *is.* ❶旧时用来做台布的一种粗纺毛料 ❷略带黄色 **çıkmak** 发生风的园粒金刚石

bor[3] (法) *is.* 〈化〉硼(B)

bora [bo'ra] (意) *is.* ❶布拉风(亚得里亚海及其沿岸的一种干冷东北风或北风，风后多有暴雨)，飓风；暴雨：Fırtına, bora demedi, vapura gene bindi. 尽管狂风大作，暴雨倾盆，他还是登上了轮船。❷【转】严厉斥责 ◇～ **çıkmak** 出现暴风雨 ～ **kopmak** 暴风雨骤起 ～ **patlamak** ①暴风雨骤起 ②【俚】大发雷霆 ～ **yemek** ①遭遇风暴 ②受到严厉斥责 ～**ya tutulmak** ①遭遇风暴 ②受到严厉斥责

borağan *is.* 飓风；暴雨；雷阵雨

borak *s.* 【俗】戈壁滩，乱石滩，不毛之地

boraks (法) *is.* 〈化〉硼砂

boralı *s.* 寒冷而有暴风雨的

boran *is.* 飓风；暴雨；雷阵雨：Yazın sık sık boran olur. 夏天常有雷阵雨。

borani [bora:ni] (波) *is.* 一种由蔬菜、米饭和酸奶作成的食品

borasit (法) *is.* 方硼石

borat (法) *is.* 硼酸盐

borazan (土-波) *is.* ❶喇叭，小号：Kız dümbelek ve borazanlarla evine götürüldü. 姑娘被吹吹打打送入洞房。❷喇叭手，号手 ◇～ **çalamk** 四处张扬

borazancı *is.* 喇叭手，号手

borazancıbaşı *is.* 首席号手 ◇～ **olmak** 自信

borazancılık, -ğı *is.* 小号吹奏

borazankuşu *is.* 〈动〉(南美)喇叭鸟(*Psophia crepitans*)

borç[1]**, -cu** *is.* ❶债务：～ ikrarı 借据 ～ ıskontosu 债务折扣，债券发行折扣 ～ limiti 债务限额 Borcunun bin dolara yükseldi. 你欠的钱已经增加到了 1 千美元。❷应付的钱：Size borcum ne kadar? 我该付您多少钱？❸【转】义务，责任：Çocukları yetiştirmek ana ve babanın borcudur. 抚养孩子是父母的义务。◇～ **almak** 借入，借贷，借钱，贷款：Ev almak için bankadan borç aldı. 他从银行贷款买房。On beş bin dolar borç aldım. 我借了 1.5 万美元。～ **altına girmek** 负债，借钱，欠帐：İnsan ödemeyeceği bir borç altına girmemeli. 人

不能背负他偿还不起的债务。～ **bilmek** 视为己任，有义务做某事，有责任做某事，应该做某事：Yurdumuzu korumayı hepimiz borç biliriz. 保卫家园是我们大家的义务。～ **bini aşmak** 债台高筑，负债累累：Borç bini aştı, ödemek imkânsızdır. 他债台高筑，无力归还。～ **boğazı aşmak** 债台高筑，负债累累：Koca işinden çıktıktan sonra, borç boğazı aştı. 丈夫失去工作后，负债累累。～ **etmek** 借债，举债 ～ **gırtlağına çıkmak** 债台高筑，负债累累 ～ **harç** 东拼西揍地，通过借债的方式：Borç harç bir ev yaptık. 我们东拼西揍地盖了房子。Borç harç bir otomobil alabildik. 我们东拼西凑才买了一辆车。～ **içinde yaşamak** 欠债，负债，借钱，欠帐：Baba daima boğazına kadar borç içinde yaşar. 爸爸经常是一屁股债。～ **ödemek** 还债，还贷，还钱 ～ **paçasından akmak** 债台高筑，一屁股债，负债累累 ～ **saymak** 视为己任，有义务做某事，有责任做某事，应该做某事 (*-e*) ～ **vermek** 借出：Başkasıyla kötü kişi olmak istemezsen ne kimseye borç ver, ne de kimseden borç para al. 你要不想与人交恶，一不要把钱借给别人，二不要向别人借钱。İsabet, ona borç vermemişsiniz. 太好了，您没借给他。Yeminliyim, kimseye borç vermem. 我发誓不借给任何人钱。～ **yapmak** 借债，举债：Kimseye borç yapmıyor. 他不向任何人借债。～ **yemek** 以借债度日：Hiç geliri yok. Ondan bundan borç yiyor. 他没有收入，靠借债度日。～**a almak** 赊购 ～**a batmak** 债台高筑，负债累累：Elinin açıklığı yüzünden gırtlağa kadar borca battı. 他花钱无节制，负债累累。Hesabını bilmediği için boğazına kadar borca battı. 他花钱不会计算，欠了一屁股的债。～**a girmek** 举债，借债，借钱：Arabayı almıştı ama çok fazla borca girmişti. 他买了车，可是也欠了很多债。Adam boğazına kadar borca girdiği hâlde hâlâ borç para arayıp duruyor. 这个人负债累累，可仍不停地借钱。～**tan kurtulmak** 还清债务：O karısının kadınlığı sayesinde borçtan kurtuldu. 他靠了妻子的贤惠还清了债务。～**u asmak** 欠债不还 (*-e*) ～**u olmak** 欠债：Bakkala yüz dolar borcum var. 我欠杂货铺老板 100 美元。Bu çocuğun kasaba et (或 yağ) borcu mu var? (或 yok ya.) 【成】这孩子太胖了。(*-in, -i*) ～**una tutmak** 借给，记帐：On bin doları borcunuza tuttum. 我又借给了您 1 万美元。Paranın kalanını borcuma tutun. 剩下的钱您记到我的帐上吧！～**unu bilmek** 按时还债：O titiz biridir, borcunu bilir, tam zamanında öder. 他是一个认真的人，懂得有借有还，还钱总是很按时。～**unu kapatmak** 还清债务：Kısa sürede borcunu kapattı. 他很快就还清了债务。(*-in*) ～**unu ödemek** ①还债：Borcunu tamamı tamamına ödedi. 他把债一分不差地还清了。Borcunu kuruşu kuruşuna ödedi. 他已分文不少地还清了债务。②报答：Bize yaptığı iyilikten dolayı ev sahibimize saygıda kusur etmeyin, bir gün ben de onun iyiliklerine karşılık elbet borçlarımı öderim. 房东对我们恩重如山，你们不可怠慢，总有一天，我一定也要报答他。～**unu temizlemek** 清帐，还帐：Sonunda şu çingene borçlarını temizledim, şimdi düşüncem kalmadı. 最后我把这些小帐也还清了，现在我什么挂念的也没有了。(*-e*) ～**unu vermek** 还债：Borcunu vermediği hâlde yüzlü yüzlü para istiyor. 他欠的钱还没有还，又恬着脸借钱。◆**Borç benim kasavet senin mi?** (你这是)皇上不急太监急。**Borç ödemekle** (或 **vermekle**)**, yol yürümekle tükenir.** 一次无法偿还的债务可以逐渐还清。**Borç ödenir, kira ödenmez.** 欠钱能还完，房租交不完；即使借钱也应该有自己的房子。**Borç yiğidin kamçısıdır.** 贫困使人奋进；穷人的孩子早当家；穷则思变。**Borç yiyen kesesinden yer.** 借债还得自己还；欠帐还钱，天经地义。

borç[2] (俄) *is.* 俄式菜汤

borçlandırılmak (*nsz*) borçlandırmak 的被动态

borçlandırmak (*-i*) borçlanmak 的使动态

borçlanılmak (*nsz*) borçlanmak 的无主态

borçlanmak (*-e*) ❶借，佘：Bu pahalılıkta her ay bakkala borçlanıyor. 由于物价极高，他每个月都要向杂货店赊购。❷以…为己任，担责任

borçlu *is.* ❶欠债的：Alacaklı, borçluya borcun bir an önce ödenmesini duyurdu. 债主要求债户尽快还帐。❷【转】依靠(…的帮助)，得益于，借鉴于：Aslında, okumasını da ona borçludur. 其实，他能上学也是靠了他的帮助。İlk motorlu taşıtlar at arabalarına çok şey borçludur. 早期的机动车有很多东西借鉴了马车。Hayatımı ona borçluyum doğrusu. 说实话的，他对我

有救命之恩。◇～ **çıkmak** 欠债，欠钱 ～ **olmak** 欠钱，欠帐：Bana üç bin dolar borçlu olması da tuz biber ekmişti bunun üzerine. 如果我再欠上 3 千美元，那可真是雪上加霜。◆**Borçlu ölmez, benzi sararır.** 欠债死不了人，但是能愁死人。

borçluluk, -ğu *is.* 欠债

borçsuz *s.* 不欠债的 ◇～ **harçsız** 未借债地，不借债地：Borçsız harçsız bu evi satın aldılar. 他们自己买了这座房子，没借一分钱。

borçsuzluk, -ğu *is.* 不欠债

borda [bo'rda] (意) *is.* 〈海〉❶船舷：～ fenerleri 舷灯 ～ iskelesi 舷梯 ～ ateşi (全部)舷侧炮，舷炮齐射 ❷【俚】侧面，旁边：Bordama gel! 来！到我这边来！◇～ **etmek** (从船舷)靠拢，强行登船 ～ ～**ya** 并排地：İki vapur iskelede borda bordaya duruyordu. 两艘轮船在码头上并排停靠着。～ **hattı** 军舰一字排开的阵形

bordalamak (*-i*) ❶(船)并拢，靠拢 ❷撞击船舷 ❸沿岸而行 ❹沿着旗杆或码头边站成一排

bordo (法) Ⅰ *is.* 波尔多葡萄酒 Ⅱ *s.* 紫红色(的)：～ çanta 紫红色手提箱 ◇～ **bulamacı** 波尔多(混合)液(一种用硫酸铜、石灰和水配制成的农用杀菌剂)

bordro [bo'rdro] (法) *is.* ❶表，一览表，清单，细帐；工资表；在职人员名单：maaş ～u 工资单 kasa ～u 现金出纳单 ❷买货单，卖货单

bordür (法) *is.* ❶(人行道的)边石 ❷(服装的)边饰

borik (法) *s.* 〈化〉(含)硼的：～ asit (正)硼酸

borikli *s.* (含)硼酸的：～ vazelin 硼酸软膏

borina [bori'na] (意) *is.* 〈海〉(方帆)帆脚索

bornoz (阿) *is.* ❶浴衣 ❷(北非柏柏尔人的)有帽、袖短而肥的外衣

borsa [bo'rsa] (意) *is.* 交易所，证券交易所，股市：～ acentası 证券交易所经纪人 ～ cetveli 行市一览表 ～ rayici 交易牌价 kara ～ 黑市 Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道琼斯指数一天内下降了 290 点，纳斯达克指数下降了 144 点。◇～ **oyunu** 证券交易：Bütün parasını borsa oyunlarında kaybettiğini söyledi. 他说他在证券交易中把钱全赔光了。

borsacı *is.* 证券交易员；证券经纪人

borş (俄) *is.* 俄式菜汤，红甜菜汤

boru[1] *is.* ❶管，导管，输送管，管道，管状物：～ ağı 管道系统，管网 ～ anahtarı 管板手，管钳 ～ askısı 管架 ～ bileziği 烟囱管连接处的铁箍 ～ dirseği L 形弯管 ～ kelepçesi 把管子固定在墙上的铁箍 ～ sistemi 管道系统 nefes ～ları 〈解〉气管 östaki ～su 〈解〉欧氏管，咽鼓管 petrol ～su 输油管道 su ～su 水管 Boru değil, su gibi mangiz eritiyor. 他不是水管，可是花钱似流水。❷管乐器，号角：Ağaçların arasında boru sesleri, köpek havlamaları, avcıların neşeli bağrışmaları duyuldu. 号角声，狗叫声和猎人的欢呼声，响遍整个森林。Boru sesini duyan askerler toplandılar. 士兵们听到号声集合起来。❸话筒，喇叭筒 ◇～ **bükmek** 弯管 ～ **çalmak** 吹号 ～ **gibi** (裤子)皱巴巴的 (*-in*) ～**su ötmek** 【俗】说话管用，有权威，言出令行：Oğlum senin borun burada ötmez. 小子！这儿没你说话的份儿。İşte şimdi benim borum öter. Sizin çanınıza ot tıkanır. 这事现在我说了算，你们都给我闭嘴！Kelli felli müdürsün, borun ötmez demenin anlamı var, biraz çalış bu işi mutlaka yaparsın. 你是一个堂堂正正的经理，你说你人微言轻是什么意思？好好干，这事儿你肯定干得了！～**su tutmak** (或 **üstünde**) (黑人)暴跳如雷，大发雷霆 (*-in*) ～**suna ot tıkamak** 堵住某人的嘴 (*-in*) ～**sunu çalmak** 拍马屁，随声附和：Daha ne kadar onun borusunu çalacaksın! 你还能怎么拍他的马屁？

boru[2] Ⅰ *s.* ❶空的，毫无意义的 ❷坏的，恶劣的 Ⅱ *is.* ❶空话，废话 ❷坏，恶劣 ◆**Boru değil.** (或 **Boru mu bu?**) 【俗】可别不当回事！

borucu *is.* ❶制售管子的人 ❷管道工 ❸乐队号手

borucuk, -ğu *is.* 〈解〉管，血管，脉管

borucul *s.* 管状的

boru çiçeği *is.* 〈植〉❶比格诺藤属(一种观赏植物)(*Campsis bigone*) ❷曼陀罗

boru çiçeğigiller *ç.is.* 〈植〉风铃草属

borukabağı*is.* 一种特大的南瓜

borulu *s.* ❶有管子的，带管子的 ❷管状的，管式的：～ kondansatör 管式冷凝器

borumsu *s.* 管状的

boru yolu *is.* (石油)管道

bos *is.* 见 boy bos

boslu *s.* 见 boylu boslu

Bosna-Hersek *öz.is.* 波斯尼亚和黑塞哥维那，波黑(欧洲)

bostan (波) *is.* ❶大菜园：～ dolabı 戽水车 ❷瓜田 ❸西瓜、甜瓜的总称 ◇～ **beygiri gibi dönüp durmak**【转】长时间地从事某种一成不变的又苦又累的工作 ～ **korkuluğu** ①(竖在地里吓鸟的)稻草人：Dünyada tasasız baş, bostan korkuluğunda bulunur. 【成】世人皆有烦恼事。②【转】在其位不谋其政的人，不中用的人，摆设，尸位素餐者：O, bekçi değil bostan korkuluğu. 他不是什么卫兵，不过是个摆设。Seni buraya bostan korkuluğu diye mi diktik? 难道我们让你站在这儿是为了当摆设吗？

bostan bozan *is.* 【俗】〈植〉列当属植物

bostancı *is.* ❶菜农，瓜农 ❷【旧】御林军士兵：～ ocağı 御林军兵营

bostancılık, -ğı *is.* ❶种菜，种瓜：Bostancılıktan anlar. 他懂得如何种瓜菜。❷护驾，护城

bostan patlıcanı *is.* 〈植〉一种又大又圆的茄子

Boston *öz.is.* 波士顿(美国)

boş *s. is. ve zf.* ❶空的，瘪的：～ kutu 空箱子 ～ şişe 空瓶子 ❷空白的：Bu kâğıt yazılı, boş bir kâğıt ver. 这是一张写过字的纸，请给我一张白纸。❸空缺的；无人的：～ sokak 空荡荡的街道 Affedersiniz, bu yer boş mudur? 对不起！这儿有人吗？Bu dairede bir sekreterlik boş. 这个机关空着一个秘书的位子。❹空闲的，闲暇的：Boş zamanlarımı eski ve yeni yazarların en iyilerini okumakla geçirirdim. 我的业余时间都花在阅读古今名家的作品上。Boş zamanlarda kuş tutma, avlanma köy yaşamını bir kat daha tatlılaştırır. 闲来打鸟、捕猎，使农村生活平添了一层乐趣。O sene çok içine çekilmiş, daima boş vaktini kütüphanede geçirmişti. 当年他非常内向，总是在图书馆打发业余时间。❺闲置的：～ arsa 空地 ～ gemi 空船 ～ toprak 荒地 Boş odanız var mı? 您这儿有空房间吗？Bu ev iki aydır boş. 这所房子空了两个月了。❻有空的，无事的：Bu gün sabah boşum, gelebilirsin. 今天上午我没事，你可以来。❼失业的：Zavallı adam bir yıldır boştur. 这个可怜人失业已经有一年了。❽【转】空洞的，不合实际的；无益的：～ düşünce 空想 ～ lâkırdı 空话，废话 ～ söz 空话 ❾【转】无知的：Onun öyle konuşmasına bakmayın, çok boştur. 他爱怎么说就怎么说，不用理他，他很无知。❿【转】徒劳的：～ çabalar 徒劳的努力 Bir kimse kötülük etmeye karar verdi mi, siz kendinizi savunmak için ne kadar uğraşsanız boştur. 如果一个人要想算计你，那你是防不胜防。❶❶【转】空虚的，无意义的：～ hayat 空虚的生活 ❶❷(目光)呆滞的，无神的，漠然的：～ gözler 呆滞的目光 ❶❸离异的，被休掉的(妇女) ❶❹(绳子等)松驰的，未绷紧的 ◇～ **atıp dolu tutmak** (或 **vurmak**) 歪打正着 ～ **bırakmak** 使空无一人 ～ **bırakmamak** ①帮助，资助，救助 ②使有工作，使忙碌 ～ ～ **gezmek** 闲逛，东游西逛：Bu adam şurada burada boş boş gezen serserinin biridir. 他不过是一个东游西逛的无赖。～ **bulunmak** ①(无意)失言：Boş bulundum, yardım etmeye söz verdim, oysa mümkün değil. 我失言答应帮助他，可这是不可能的。Bir an için boş bulunmuş, karşısındakini üzecek konulardan bahsetmişti. 他一时失言，谈到了对方的伤心事。②出乎意料，缺乏准备 ③走神，心不在焉：Boş bulunarak vaz mı geçtiniz? 你心不在焉的，难道放弃了不成？～ **çıkmak** ①空无一物：Ama kavanozun içi boş çıkınca Alice'in çok canı sıkıldı. 但是，罐子里是空的，艾丽丝感到很扫兴。②落空，无结果，一无所获：Ben birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı. 我找了好几天，问了好多地方，但毫

无结果。Gerçi bu işte oldukça paramız gitti, ama yine de boş çıktığımız sayılmaz. Tecrübe kazandık. 虽然我们在这个事情上花了相当多的钱，但是还不能说我们是一无所获，我们获得了经验。(*Eli* 或 *kolu*) ～ **dava gütmek** 瞎折腾，做无谓的努力 ～ **dönmek** 无功而返，空手而归 ～ **durmak** 失业；不干活，不工作：Ali'nin hiç boş durduğu yoktu. 阿里没有不忙的时候。İş güç yoksa insan boş durmaktan sıkılır. 没事做闲呆着让人烦。～ **durmamak** ①忙碌：Gece güdüz okuyor, hiç boş durmuyordu. 他日日夜夜看书，一点儿空闲也没有。②做出反应，给以回应 ～ **düşmek** 【旧】(女人)被休：Eskiden önemsiz bir nedenle kadın kocasından boş düşermiş. 从前妇女往往被丈夫以一个没什么大不了的理由休掉。～ **geçmek** 不在乎，不在意，当耳旁风，不理睬 ～ **geçmiş bin yıllar** 虚度的光阴，虚度的年华 ～ **gezenin** ～ **kalfası** 无所事事的人，失业的人：Boş gezenin boş kalfası olarak ortada gezmek olmaz. 这样整天没事闲逛可不行。～ **gezmek** 失业，无所事事，闲逛 ～ **gözlerle bakmak** 目光漠然地注视：Babam, kuvvetli bir darbe yemiş gibi şaşkın, boş gözlerle bakakaldı. 爸爸像受了沉重的一击，目光呆滞。～ **gürültü** 瞎吵吵 ～ **inan(ç)** 迷信 ～ **kafalı** 愚蠢的，无知的 ～ **kâğıdı** 【旧】休书 ～ **kalmak** ①无人居住：Ev boş kaldı. 房子没人住。②失业 ～ **keseden atmak** 瞎吹，胡说 ～ **kile dipsiz ambar** ①空无一物的仓库 ②穷光蛋 ③没用的工作，无效劳动 ～ **konuşmak** 说废话，说空话 ～ **koymak** ①放松缆绳 ②同意，认可 ③撤离 ～ **küme** 〈数〉空集 ～ **küp** 【俚】无知的人 ～ **lâf etmek** (或 **katmak**) 说空话 ～ **olmak** ①(绳索、链条等)处于松弛状态 ②【旧】(女人)被休：Boş ol (或 olsun). 【旧】你被休掉了！～ **olmamak** 并非空穴来风 ～ **oturmak** 闲居，无所事事，空闲：Ambalâjları bağlayıcı işçiler boş oturuyorlar. 打包的工人们都闲待着。～ **vermek** ①放松缆绳 ②【俚】不在乎，不在意，当耳旁风，不理睬：Boş ver. 没关系，别在意！Ben böyle şeylere boş veririm. 这种事我不在乎。Filimcidır, palavrasına boş ver! 他是个骗子，他的谎言你可别当真！～ **yere** ①徒然，枉然，白白地，无益地，徒劳地：Sahibi eşeği boş yere beslemek istemiyormuş. 主人不想再白白地养活他的这头驴了。Unuttun mu, kaç prens bu uğurda, boş yere canlarına kıydı. 你忘了吗？已经有几个王子为此白白地送了命。②不应该地，不适当地：Bu sözleri duyunca terzinin aklı başından gitmiş. Üç oğlunu da evden boş yere kovduğunu anlamış. 一听这些话，裁缝大吃一惊，立刻意识到他错怪了三个儿子。～ **yerine vurmak** 击中某人的肋部 ～ **zaman ilgileri** 业余爱好 ～**a almak** ①开除，辞退，解职 ②搁置 ③(建筑)支撑 ④(汽车)使非耦合 ～**a çıkmak** (希望、设想等)落空，无结果：Ümidimiz boşa çıktı. 我们的希望落空了。Yahu bugün de boşa çıktık, bir para alamadık. 唉！我们今天又白忙活一场，一个子儿也没弄到。～**a gitmek** (付出的劳动、金钱)落空，无结果：Ertesi sabah kral iz aramak üzere adamlarını dışarı yollamış; fakat emek boşa gitmiş. 第二天早晨，国王派人出去找线索，但是一无所获。～**a harcamak** 浪费，挥霍 ～**a kürek çekmek** (或 **sallamak**) 白费力气：O çok kurnazdır; kan alacak damarı bilir; boşa kürek çekmez. 他很狡滑，有办法，从不白费功夫。～**u** ～**una** 毫无必要地，毫无益处地，徒劳：Boşu boşuna on gün iş peşinde koştu. 全白费了 10 天劲找工作。Bir iş yapamadığın gibi o kadar parayı da boşu boşuna harcadın. 你一事无成，又白白地浪费了那么多的钱财。～**unu almak** ①把绳索拉紧 ②【转】废话少说；剔除话语中不真实的部分 ◆**Boş başak dik durur.** 瘪穗子挺得直；一瓶子不响，半瓶子晃荡。**Boş çuval ayakta durmaz.** 空袋子立不住；人要有价值才可立足。**Boş eşek yorga gider.** 无官一身轻。**Boş fıcı çok langırdar.** 一瓶子不响，半瓶子晃荡。**Boş gezmekten bedava çalışmak yeğdir.** 义务劳动胜于无所事事；劳动可以治懒。**Boş torba ile at tutulmaz.** 舍不得孩子套不住狼；没有利益笼不住人心。**Boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz.** 左右为难，一筹莫展，无计可施，黔驴计穷。

boşalım *is.* ❶发泄，宣泄 ❷〈物〉放电

boşalış *is.* boşalmak 的动名词

boşalma *is.* ❶ boşalmak 的动名词 ❷〈物〉放电

boşalmak (*nsz*) ❶变空：Daha dün boşalmıştı bu oda. 这间房子昨天就空了。Salon boşalmağa başladı. 大厅里开始变得空荡荡的。❷(液体等)流出，排出；(人群)涌出：Kap delik, su boşalıyor. 容器漏了，水正在向外流。❸(绳扣、钟弦等)变松：Sicim gitgide boşalıyor; gemi

hafif yana yatarak pupa gidiyordu. 绳子慢慢地松开了，船轻轻地向一边倾斜，顺水而去。Zemberek birden boşaldı. 发条突然松开了。❹(枪炮等)发射 ❺(牲畜)脱缰，脱套：Atlar boşaldı. 马群挣脱了缰绳。❻【转】倾吐，发泄，宣泄：Anlattı, anlattı, biraz boşaldı. 他说啊说啊，这才痛快了点儿。❼〈物〉放电，(电池)耗尽

boşaltaç, -cı *is.* 〈物〉排气泵

boşaltan *is.* 〈电〉放电器；避雷器

boşaltı(m) *is.* ❶排空，排除 ❷〈生〉排泄(物)：～ aygıtı 排泄器官 ～ kanalı 排泄道

boşaltıcı *is.* ❶〈电〉放电器，火花隙 ❷〈矿〉水仓泵，水窝泵 ❸〈生〉分泌的，排泄的

boşaltılmak (*nsz*) boşaltmak 的被动态：İçi boşaltılınca kraliçenin yüzüğü karnında bulunmuş. 在掏(鸭)内脏的时候，发现王后的戒指在鸭肚子里。

boşaltma *is.* boşltmak 的动名词：～ kanalı (水利设施的)泄洪道；(建筑物的)污水道，废水道 ～ limanı (船舶的)卸货港 ～ müddeti (船舶在港口的)滞留期 ～ tulumbası 〈物〉排气泵 ◇～ **havzası** 〈地〉排水盆地；(河流的)流域

boşaltmak (*-i*) ❶清空，腾空；撤走；卸货；疏散，疏导(交通)：*evi* ～ 清空房子 Bakkal dükkânı boşalttı. 他已经把杂货铺腾出来了。Sandığı boşalttı. 他把箱子里的东西全倒了出来。Gemi bir delik açılmış olduğunu görerek bütün malları boşalttık. 我们看到船破了洞，于是卸下了所有的货物。❷倾倒；倾泻；击发(枪炮等)：şarabı öteki şiseye ～ 把酒倒进另一个瓶子 Başından aşağı birkaç kova su boşaltırım. 我会把几桶水浇到你的头上。Tabancasını karşısındakinin üzerinde boşalttı. 他把枪里的子弹全都倾泻在了对面那个人的身上。❸【转】倾吐，吐露：Arkadaşına içini boşalttı. 他向朋友吐露了心声。Kız da göz yaşlarını bol bol akıtarak içini boşalttı. 那女孩也泪流满面地倾诉了她的不幸。O tarihten beri, arada bir içimi boşaltığtm küçük bir defterim var. 自从那时起，我就有了一个小本子，经常在上边倾诉我的心声。❹呕吐 ❺解开，松开(马鞍等)：atın kolanlarını ～ 解开马的肚带 ❻使登陆，使上岸，卸(货)，下(客) ❼〈物〉使放电 ❽射精

boşaltmalı *is.* 排水孔

boşama *is.* boşamak 的动名词

boşamak (*-i*) 与…离婚；休(妻)：Paralı bir çapkınla kaçtı. Namus belâsı boşadım. 她跟着一个有钱的花花公子跑了，为了名誉，我同她离婚了。El ağzına bakan karısını tez boşar. 【成】家事总听别人话，老婆就得回娘家。

boşandırmak (*-i*) boşanmak 的使动态

boşanma *is.* boşanmak 的动名词：～ davası 离婚案 karşılıklı razı ile ～ 协议离婚 ～ oranı 离婚率

boşanmak (*nsz*, *-den*) ❶离婚：Ali Bey ile Nesrin Hanım boşandılar. 阿里先生与内斯琳女士离婚了。Ne oldu da kocasından boşandı, sen anladın mı? 又出什么事了？她同丈夫离婚了，你知道吗？❷逃脱；(牲畜)脱缰：Bu yolculuktan pek canı sıkılan at, boşandı; uzaklaştı. 那马对这次跋涉厌烦透了，挣脱缰绳跑了。❸ (*nsz*) (泪水等)奔涌，大哭；涌出：kan ～ 大量流血 testilerden boşanırcasına bir yağmur 倾盆大雨 Kız şiiri okuyunca, gözlerinden yağmur gibi yaş boşandı. 姑娘一看这首诗，泪如雨下。❹【转】倾吐，倾诉，吐露 ❺松弛：Saatin zembereği boşandı. 钟弦松了。◆**Boşanıp da semerini ye.** 人心不足蛇吞象。**Boşanıp kocana varma, sevişip dostuna varma.** 不可与离婚丈夫复婚，亦不可与婚外情人结婚。

boşatılmak (*nsz*) boşatmak 的被动态：Karı koca mahkeme kararıyla boşatılır. 夫妻二人可经法院判决离婚。

boşatmak (*-i*, *-den*) boşamak 的使动态

boşbağırsak, -ğı *is.* 〈解〉空肠

boş boğaz *s.* ❶嘴快的，多嘴多舌的，口风不紧的：O kadar boşboğaz çocuk arasında da vakayı bir sır olarak saklamak güçtür. 这些孩子嘴里一点把门儿的都没有，让他们保守秘密是很困难的。Kararımızdan kimseye bahsermeyelim bir boş boğazla karşılaşırsak sonra herşey altüst

olur. 我们不要对任何人说我们的决定，要是有人口风不紧，以后所有的事情都不好办了。❷胡言乱语的，多嘴多舌的，信口开河的：Siz boşboğaz değilsinizdir. Yanınızda korkmadan her şey konuşulabilir. 您不是一个多嘴多舌的人，在您面前说话不必顾忌。

boş boğazlık, -ğı *is.* 口风不紧，胡言乱语，信口开河：Boş boğazlığının cezasını çekiyor. 他吃到了乱说话的苦头。Şimdi suratına çarpacağım! Boşboğazlığı sana öğreteceğim. 我要给你一个大嘴巴，让你知道什么叫信口开河！◇～ **etmek** 口风不紧，胡言乱语，信口开河：Boşboğazlık etsen bir şey olmaz. 你即使胡说八道也没有什么大不了的。Boş boağzlık edip işi bozmakta anlam var mıydı? 他信口开河把事情搞黄了是什么意思？

Boşiman *is.* 布须曼人(南非的部落群)

boşlamak (*-i*) 不重视，忽视，不理睬，不在意，不在乎

boşluk, -ğu *is.* ❶中空部分，洞，孔，穴：～ oranı 孔隙度，孔积率 Çardağın boşluğuna girdiğimiz vakit durmuş, eliyle yanağımı sıkmış, çenemi okşamıştı. 当我们走进凉亭里的空地时，他停了下来，用手捏了捏我的脸颊，又摸了摸我的下巴。Kalıpta boşluk var. 铸模里有孔。❷断开部分，缝隙：iki duvar arasındaki ～ 两堵墙断开的部分，两堵墙之间缝隙 ❸空缺，空白：Onun için boşluğunu dolduracak bir kadın bulmak gerek. 因此应该找一个能替代她的女人。Türk edebiyatında 10. ve 13. yüzyıllar arasında bir boşluk var. 土耳其文学在 10 至 13 世纪期间出现了一个断层。❹〈解〉腔，窝：ağız ～u 口腔 göz ～u 眼窝 karın ～u 腹腔 ortakulak ～u (内耳里的)鼓室 ❺宇宙空间 ❻〈物〉真空：～ tulumbası 排气泵 Boşlukta bütün cisimler aynı hızla düşer. 在真空状态下，所有的物体都以同样速度下落。❼【转】空虚，无事可做，无所事事：Boşluktan sıkılıyorum. 我闲得难受。Koskoca kitabı okuduktan sonra içimde bir boşluk duygusu kaldı. 读完这本大部头之后我的心里生一种空虚感。❽徒劳，落空

Boşnak, -ğı *öz.is. ve s.* 波斯尼亚人(的)

Boşnakça [boşna'kça] *öz.is.* 波斯尼亚语

boşsözcülük, -ğü *is.* 废话，无聊的话，闲扯

boşta Ⅰ *s. ve zf.* 没有工作的，闲着无事的 Ⅱ *is.* (机器)空转 ◇～ **gezen** (或 **gezer**) ①游手好闲的人 ②失业者，失业工人 ～ **gezmek** ①游手好闲，无所事事 ②失业 ◆**Boştayım.** ①我现在有空。②我现在失业了。

boşuna *e.* 徒劳地，毫无必要地：～ vakit kaybetmek 白废时间 Sen burada kalabilirsin, boşuna uğraşma. 你就留在这儿吧！别白忙活了！Beni buraya bağladı, iki saat boşuna bekletti. 他把我拴在这儿，白白等候了两个钟头。◇～ **koşuşmak** 劳而无获，劳而无功，白忙活

bot[1] (英) *is.* 小船，小艇：hücum ～u 鱼雷艇 ileri karakol ～u 护卫艇 tarama ～u 扫雷艇

bot[2] (法) *is.* 长统靴

botanik, -ği (法) *is. ve s.* 植物学(的)：～ bahçesi 植物园

botanikçi, botanist *is.* 植物学家

botin *is.* 鞋，便鞋，皮鞋

Botsvana *öz.is.* 博茨瓦纳(非洲)

boy[1] *is.* ❶高度，长度；身高，身长：adam ～u 一人高 masanın ～u 桌子高度 adam ～u 一人高 dalga ～u 波长 iç ～u 裤子裤裆以下裤腿的长度 Boyu uzundu, yalnız biraz fazla semizdi. 他个子不矮，只是有点儿太胖。Boyum 1 metre 75 santimetredir. 我身高 1 米 75。Bu kumas iki metre boyunda. 这块布长两米。❷(路)边，(河)沿，(海)岸：ateş ～u 战场 su ～u ormanı (或 ağaçlığı) 沿岸的树林 sınır ～undaki çarpışmalar 边境冲突 ❸大小，尺寸：Üç boy var: bir çocuk boyu, bir küçük, bir orta. 有 3 种尺寸：一种是童装的尺码，一种小号，一种中号。Sandıklar birkaç boydur. 椅子有多种型号。❹(赛马、赛船等用以表示赛手差距的单位)马身，船身：Bir boyla kazandı. 他以一个马(或船)身的优势获胜。◇～ **almak** 长高 ～ **aptesti** 大净：～ aptesti almak 大净 ～ **atmak** 长高 ～ **aynası** 大穿衣镜 ～ **beyi gibi** 失业的，无所事事的 ～(**u**) **bos**(**u**) ①身材：Hele şu boyuma bosuma

bakın! Asıl ben olmalıyım. 瞧我这身材，这才是真正的我。Öyle de olsa, ha deyince senin boyuna bosuna göre asker kıyafeti bulunur mu? 这样一来，呀！你不就是从头到脚完全一副军人的打扮吗？②效力，价值：Sözümüzün hakikî boyunu bosunu zaman gösterecek. 时间将会证明我的这番话的真正价值。**～ bos yerinde** 身材修长的，婷婷玉立的 **～ ～** 大大小小的 **～ fukarası** 身材矮小的 **～ etmek** 按大小分类，挑选 **～ göstermek** ①露面，亮相；被摆出：Biz güreşte boy göstereceğiz. 我们将在摔跤中亮相。Geldi, boy gösterdi, bir iş yapmadan gitti. 他来打了照面，什么事也没做就走了。Gazete, dergi satan kiosklarda bütün yayınlar boy gösteriyor. 报刊亭摆出了各种出版物。②张扬，显摆 (*-e*) **～ hedefi olmak** 被群起而攻之 **～ heykeli** 全身雕像，全身塑像 (*-le*) **～ ölçüşmek** 与…相比，与…抗衡，论高低：Paraca belki onunla boy ölçüşebilecek Ali'dir. 说到钱，也许阿里可以与他相提并论。**～ satmak** 自大，自傲，傲慢，骄傲 **～ sürmek** 长高，长大 **～ vermek** ①(水)没过身高 ②以身高测试水深：Burada deniz çok derin, boy verme. 这儿海水很深，别试了。③(布料)足够长 ④长高，长大：Bu yıl ekin bir türlü boy vermedi. 今年作物不见长。(*Çocuk*) **～a çekmek** 长高：Bu çocuk boya çekti, daha ondört yaşında babasından uzun boylu oldu. 这孩子长高了，才 14 岁，就比他爸爸还高。Aman kardeş, bizim oğlan devamlı boya çekiyor. Bir görseniz şaşarsınız. 兄弟啊！我儿子一直在长个，你见了会感到吃惊的！(*-i*) **～a getirmek** 使长高，抚养，养育：Halanın hiç oğlu olmadı yavrum. Yalnızca Ayşe adlı şu biricik kızımı büyüttüm, bu boya getirdim. 孩子，姑妈没有儿子，只有一个独生女儿，名叫阿伊赛，都这么高了。Kırk yıldır yemedim içmedim, kan tükürüp seni bu boya getirdim. 多年来我舍不得吃舍不得喝，含辛茹苦地把你养到这么大。(*Çocuk*) **～a yetmek** 长高 **～dan aşmak** 过界，超前 **～dan ～a** 从一端到另一端，完全：gökyüzünü ～dan ～a kaplayan bir ebemkuşağı 横贯天空的彩虹 Atın biri bir tarladan geçiyormuş, boydan boya arpa görmüş. 有一匹马，从地里走过，看到燕麦一望无际。**～u** ①期间：Ömür boyu mutluluklar dilerim. 祝一生幸福！O, beni aramaya çıkmış, ben onu; gün boyu köşe kapmaca oynadık. 他找我，我找他，我们折腾了一天。②与…等高的：Sokakta diz boyu kar vardı. 大街上的雪没膝深。**～u**(**na**) **beraber** 和自己同样高的：Boyu beraber çocuğu var. 他有一个和自己一样高的孩子。**～u bosu yerinde** 身材修长的，婷婷玉立的：Boyu bosu yerinde, yakışıklı adam. 这是一个身材修长，长相英俊的人。(*-in*) **～u uzamak** 长高：Çocuğun boyu uzadı. 孩子长高了。**～una bosuna bakmadan** 不管(他)发育不良 **～u ～una, huyu huyuna** 情投意合的，趣味相投的，匹配的 **～una biçilmiş kaftan** ①量身定做的长袍 ②【转】非常适合某人做的工作 **～undan büyük işlere kalkışmak** (或 **kolkmak**) 自不量力，眼高手低 **～unun ölçüsünü almak** 有自知之明，知道自己的深浅：Kendisine çok güveniyordu, övünüyordu, ama boyunun ölçüsünü aldı. 他很自信，也很自豪，然而有自知之明。◆**Boyu** (**bosu**) **devrilsin** (或 **devrilesi**)**!** 这该死的！**Boyun bir karış uzadı.** 【谑】你真以为你了不起了吗？

boy[2] *is.* 〈社〉部落，宗族

boya *is.* ❶油漆，涂料，染料：～ tabancası 喷枪 ❷颜色，颜料；色素：su ～sı 水彩颜料 ❸鞋油 ❹【俗】墨水 ❺【转】假象 ◇**～ almak** 易着漆，染色性好 **～ atmak** 退色，掉漆 (*-e*) **～ çekmek** 涂漆；上色；化妆 **～ kullanmak** 化妆：Hiç boya kullanmaz, az pudra sürer. 她从不化妆，略施香粉而已。(*-e*) **～ sürmek** 涂漆；上色；化妆 **～ tutmak** 易着漆，染色性好：Boya tutmadı. 颜色退了。Bu tahta boya tutmaz. 这种木板挂不住漆。(*-e*) **～ vurmak** 涂漆；上色；化妆：duvara ～ vurmak 用油漆涂墙，用涂料漆墙 **～sı atmak** 退色，掉漆

boyacı *is.* ❶卖油漆(涂料、染料)的人，油漆(涂料、染料)店 ❷油漆工；染色工；染匠 ❸擦皮鞋的人：～ sandığı 擦鞋者给顾客的垫脚木箱 lostra ～sı 擦皮鞋的人 ◇**～ kedisi** (或 **köpeği**) 像油漆匠家的猫一样打扮得花里胡哨的：Şimdiki tazeler boyacı kendisine benziyorlar. Yüzlerini başka, saçlarını başka, kaşlarını, dudaklarını hep başka renge boyuyorlar. 现在的年轻女子就像油漆匠家里的猫，脸蛋、头发、眉毛、嘴唇颜色各不相同，打扮得花里胡哨。**～ küpüne girmiş gibi** 浓装艳抹的(女人)

boyacılık, -ğı *is.* 油漆(涂料、染料)的制造或销售；油漆工、染匠或擦鞋匠的活计

boyagözesi, -ni *is.* 〈生〉色素细胞；载色体

boyahane [boyaha:ne] *is.* 染坊，印染车间；油漆家具的作坊，喷漆车间

boyak, -ğı *is.* 色料，颜料

boyakalem *is.* 彩绘笔：～ resim 彩绘画

boya kökü *is.* 〈植〉茜草的红根

boyalamak (*-i*) ❶涂盖；涂漆；涂颜料；用染料染：Duvardaki yazıyı boyalamışlar. 他们把墙上字用涂料盖住了。❷涂鸦，乱涂：Çocuk mürekkeple üstünü boyalamış. 孩子弄得满身都是墨水。

boyalanmak (*nsz*) boyalamak 的被动态

boyalı *s.* ❶涂漆的，上色的，染过的：～ basın 彩色报刊 sarı ～ bir ev 刷成黄色的房子 Saçları o kalın altın bilezikler gibi yaldız sarısına boyalıdır. 她把头发染成了金黄色的，就像那些金镯子彩礼一样。❷浓妆的：～ bir kadın 浓妆艳抹的女人

boyama Ⅰ *is.* ❶ boyamak 的动名词：～ resim 油画 ❷彩色头巾或手帕 Ⅱ *s.* 染色的(非本色的)：～ kürk 染色的皮革(或皮衣) ～ saç 染色的头发

boyamak (*-i, -e*) ❶涂漆，染色：evi ～ 粉刷房子 kumaşı siyaha ～ 把布染成黑色 saçı ～ 染发 Dolabın içerisini pembeye boyadık. 我们把柜子的内侧漆成了粉红色。Her boyayı boyadı bir fıstıkî yeşil mi kaldı? 【成】正经事不干，瞎忙活什么呢？❷添加色素 ❸【转】斥责，咒骂

boyan *is.* 〈植〉甜草，甘草(*Glycyrrhiza*)：～ balı 甘草汁 ～ kökü 甘草根

boyana [boya'na] *is.* 〈海〉(艉)橹，一叶短桨 ◇**～ etmek** 用橹划船

boyanma *is.* boyanmak 的动名词：Evin boyanması için çok masrafa girdik. 为粉刷房子我们花了许多钱。Kocam bana karşı iyi davranıyor, benim de şık kadınlar gibi giyinip kuşanmamı, boyanmamı istiyor. 我丈夫待我好，希望我也像其它漂亮女人一样穿着打扮。

boyanmak (*nsz*, *-e*) ❶ boyamak 的被动态：Bilgin, karşısında güzel boyanmış bir köşk gördü. 秀才看见对面有一座装修豪华的宅院。Kapıdan ceketim boyandı. 我的上衣从门上蹭了油漆。Kapılar boyandı. 门漆过了。Kontrollerde bazı içeceklerin boyandığı saptandı. 经检查发现，有些饮料中添加了色素。❷化妆，涂脂抹粉：güzel boyanmış bir kız 打扮得十分漂亮的女孩

Boyar (俄) *is.* 〈史〉波雅尔(沙俄特权贵族的一员，地位仅次于王公)

boyar madde *is.* ❶〈化〉颜料，色料 ❷〈植〉色素

boyasız *s.* ❶未涂漆的；未上色的；未粉刷过的；无色的 ❷未化妆的

boyata *is.* 【俚】屁股，臀部，大腿

boyatılmak (*nsz*) boyatmak 的被动态

boyatmak (*-i, -e*) boyamak 的使动态：Evi boyattım. 我让人刷了房子。Kunduralarımı boyatmak istemiştim. 我已经让人擦了鞋。Saçımı gelecek hafta boyacağım. 下周我将来染发。

boyca *zf.* 从个头上看：Onlar boyca birbirlerinden farklıdırlar. 从个头上看，他们不一样。

boydaş Ⅰ *s.* 高度相同的，身高一样的 Ⅱ *is.* 年龄相当的人，同龄人

boykot(**aj**) (英) *is.* ❶抵制，拒绝购买(出卖或使用)，拒绝往来，切断关系 ❷禁赛处罚 ◇(*-i*) **～ etmek** ①抵制，拒绝购买(出卖或使用)，拒绝往来，切断关系：Japon mallarını ～ etmek 抵制日货 ②禁赛处罚

boykotçu *is.* (参与)抵制者

boylam *is.* 〈天〉经度

boylamak (*-i*) ❶溜到，躲到：Öğrentmeni sokakta görünce evi bayladı. 他在街上看到老师之后就溜回了家。❷沉入；跌至：Kayık denizin dibini boyladı. 船沉到了海底。Denize düşünce dibi boyladı. 他一落水，就沉到了海底。Ayağı kaydı, yeri boyladı. 他脚一滑，跌倒在地。

❸(不知不觉或不情愿地)来到，到达：ahreti ～ 死亡 hapsi ～ 坐牢，进大狱 Sıhhatine dikkat etmezsen yakında kozalak mahallesini boylarsın. 你要是不注意身体，很快就会丢了你的小命。

boylanış *is.* boylanmak 的动名词

boylanmak (*nsz*) ❶长高，增高 ❷走到，步行前往：Çarşıya kadar boylanalım. 我们步行去市场吧！◇**boylanıp poslanmak** 身高猛长

boylatmak (*-i, -e*) boylamak 的使动态：Şimdi seni öbür dünyaya boylatır. 现在他要送你上西天！

boyler (英) *is.* 锅炉

boylu *s.* ❶高度为…的，身高为…的：uzun ～ 高个的 kısa ～ 矮个的 Bu çocuk boya çekti, daha ondört yaşında babasından uzun boylu oldu. 这孩子长高了，才 14 岁，就比他爸爸还高。❷较高的，高个的：～ adam 高个子的人 Bu çocuk boylu olacağa benziyor. 这个孩子将来大概个头挺高。◇～ **boslu** 高挑的，身材修长的，潇洒的，高大英俊的 ～ **boyun**(**c**)**a** 直挺挺地：Boylu boyunca mindere uzanmış. 他直挺挺地躺在了垫子上。Yolda boylu boyunca yatan bir av köpeğiyle karşılaşmış. 它碰见一只猎狗横躺在路上。

boyluca *zf.* 高个的：～ bir adam 高个子的人

boyna (意) *is.*〈海〉(艉)橹，一叶短桨 ◇～ **etmek** 用橹划船

boynalmak (*nsz*) 担负责任，负担义务，承担义务

boynuz *is.* ❶(牛、羊、鹿等的)角，犄角；角状物：～ tarak (牛)角梳 ❷(蜗牛的)触角，(某些昆虫的)触须 ❸〈医〉火罐，吸杯 ❹号角 ◇～ **ararken kulaktan olmak** 偷鸡不成失把米，鸡飞蛋打，赔了夫人又折兵：Deve, boynuz ararken kulaktan olmuş. 【成】人心不足蛇吞像；偷鸡不成蚀把米。～ **çekmek** 拔火罐 ～ **dikmek** 【谑】给…戴绿帽子 ～ **eğmek** 屈从 ～ **isterken kulaktan olmak** 偷鸡不成失把米，鸡飞蛋打，赔了夫人又折兵 ～ **kulağı geçmek** 青出于蓝而胜于蓝；后来居上 ～ **takınmak** 【谑】戴绿帽子 ～ **takmak** 【谑】戴绿帽子 (*-e*) ～ **taktırmak** 【谑】给丈夫戴绿帽子 ～ **vurmak** (兽)抵，用角顶 ～**ları yaldızlamak** 给丈夫戴绿帽子

boynuz ağacı *is.* 〈植〉紫荆(*Cercis siliquastrum*)

boynuzcuk, -ğu *is.* (蜗牛、昆虫的)角状组织，角状肌体突出

boynuzlamak (*-i*) ❶抵，用角顶 ❷【谑】使(丈夫)戴绿帽子，搞女人：Kimbilir kaç kadını boynuzlamış, kaç kızın ayağına basmıştır. 谁知道他搞了几个女人，玷污了几个姑娘。

boynuzlanmak (*nsz*) ❶ boynuzlamak 的被动态 ❷长角，长犄角：Buzağı boynuzlandı. 小牛犊长犄角了。

boynuzlatmak (*-i*) boynuzlamak 的使动态

boynuzlu Ⅰ *s.* ❶有角的，有犄角的；有触须的，有触角的 ❷【谑】戴绿帽子的：Karıları tarafından aldatılmış kocalara boynuzlu derler. 人们把妻子不忠的丈夫叫作戴绿帽子的。Ⅱ *is.* 【俚】无轨电车

boynuzlugagalıgiller *ç.is.* 〈动〉犀鸟科(*Bucerotidae*)

boynuzlugiller *ç.is.* 〈动〉牛科(*Bovidae*)

boynuzotu, -nu *is.* 〈植〉嚏根草，铁筷子(*Helleborus*)

boynuzsu *s.* 角状的，犄角形的

boynuzsuz *s.* 无角的；无犄角的；无触须的，无触角的：～ bir keçi 一只没有犄角的山羊 ◇～ **koyun** 【转】顺从的人，听话的人，逆来顺受的人

boy otu *is.* 〈植〉土茴香(*Cuminum cyminum*)；土茴香子

boysan *s.* 体格匀称的，挺直的，端正的，苗条的，匀称秀丽的

boysuz *s.* 短小的，低矮的，身材矮小的

boytu *is.* 草坪，小草地；草坪草，绿草，草皮

boyun, -ynu *is.* ❶颈部，脖子：～ atkısı 围巾 ～ tutulması 〈医〉落枕 ❷颈状部分：şişenin ～u 瓶颈 ❸【转】责任，义务 ❹〈地〉山口，隘口，狭道：～ noktası 山口，山坳 ◇ **～ bağlamak** 顺从 **～ borcu** ①应尽的义务：Askerlik bir boyun borcudur. 服兵役是一种应尽的义务。Zorluk içinde kalan hastalar için, maddî menfaat düşünmeden yardım etmek, hekime bir boyun borcu oluyordu. 不计报酬地为处于困境中的病人提供帮助，是医生应尽的义务。②人情债 **～ bükmek** ①谦卑；作可怜状 ②屈从，服从 ③无可奈何，束手无策 ④(植物)枯萎 (*-e*) **～ eğmek** 低头，服从，屈从，屈服；忍受：Bu adam kimseye boyun eğmeden hayatını kazanıyordu. 这个人不向任何人屈服，自己养活自己。Bunun içindir ki, herkes önünde boyun eğmek mecburiyetini hissediyor. 正是因为如此，他认为必须在众人面前低头。Sessizce boyun eğerek etrafıma bakmaya başladım. 我悄悄地低下了头，开始东张西望起来。**～ kesmek** ①低头，服从，屈从；忍受：Boyun kesip her derde katlanmaktan başka çare yok. 他只得低头忍受各种苦恼。②点头致意：Ali'ye boyun kesip oturuyoruz. 我们冲阿里打了个招呼，便坐了下来。**～ kırmak** 服从，屈从；忍受；全盘接受 **～ olmak** 【俗】作保，担保 **～ tutmak** 反对，反抗 **～ vermek** 服从，听从，听命于 **～u altında kalmak** ①死亡 ②处于困境 (*-in*) **～u armut sapına dönmek** 瘦得像根棍儿，变得骨瘦如柴：Hasta çocuğun boynu armut sapına döndü. 病孩子变得骨瘦如柴。Baksanıza şu zavallı kızın hâline, boynu armut sapına döndü. Ağlamadan gözlerinin altı halka halka çürüdü. 你们看这可怜的女孩儿，变得骨瘦如柴，两眼哭得变成了两个黑圈。(*-in*) **～u bükük** 孤苦伶仃的，孤立无援的，可怜的；听天由命的：Allah'ın takdiri olan bu büyük afet karşısında hepimizin boynu büküktür. 这场大灾是天意，我们听天由命吧！(*birine karşı*) **～u eğri** ①穷困的，赤贫的 ②悲伤的，忧伤的 ③顺从的，软弱的 (*-in*) **～u kıldan ince olmak** 听任发落，听任处置；完全服从：Eğer bir kelime yalanım varsa hükûmete karşı boynum kıldan incedir. 如果我有半句假话，听任政府发落。Yasalara karşı boynumuz kıldan incedir. 我们都遵纪守法。(*-in*) **～u vurulmak** 被斩首：O gün herkes boynu vurulanları görmek için buraya toplanmıştı. 那天，大家都聚在那里看杀人。**～una almak** 承担，负责：Kardeşimin çocuğu, babası yok diye sokağa atacak değilim ya, boynuma almak, büyütmek, yetiştirmek borcumdur. 不能因为他爸爸不在了我就把哥哥的孩子扔到大街上，我要负起责任来，抚养他，教育他。**～una atılmak** 拥抱，搂住脖子：Bir çocuk gibi boynuma atılmıştır. 她象个孩子一样搂住我的脖子。**～una atmak** 责怪，归咎于 **～una binmek** 不断打扰，纠缠 **～una borç olmak** 有责任，有义务：Suratına hiç olmazsa iki tokat atmak boynuma borç olsun. 我最少也应该扇他两个大嘴巴。**～una geçirmek** 侵吞，侵占(财物) **～una sarılmak** 拥抱，搂住脖子：Öyle geldiki kalkıp boynuna sarılayım. 我真想扑上去搂住他的脖子。**～una torba takmak** 被俘 **～unda kalmak** 由…(个人)承担，由…背黑锅 **～unu almak** 杀死，取其首级 **～unu bükmek** ①谦卑；作可怜状：Öksüz çocuklar gibi karşımda boynunu bükme. 别跟死了爹娘似的在我面前装可怜。②(使)屈从，(使)服从：Boynunu büküp ah etmiş; başka ne gelir güçsüzlerin elinden? 无能为力的他们除了垂头叹息，又能怎么着呢？Boynumu büküp sustum. 我服从了，什么也没说。③(植物)枯萎 **～unu kaşımak** 感到尴尬，感到难堪；无言以对，无话可说 **～unu kırmak** 溜掉；走开：Daha bir ay tutunamazlar, boyunlarını kırarlar deniliyordu. 人们都说他们不可能再坚持一个月，肯定会滚蛋。Kır boynunu! 滚开！走开！**～unu uzatmak** ①伸脖子：Deveye ot lâzımsa boynunu uzatsın. 【成】不劳动者不得食。②【转】逆来顺受，听任发落 **～unu vermek** 服从，听从，听命于：Şimdi boynunu vereceğine evvelden küstahlık etmeseydi daha iyi olurdu. 要不是你以前蛮横无礼，还不至于现在如此谦恭。**～unu vurmak** 斩首 **～unun borcu** 责任，义务：Arkadaşımın yardımına koşmak boynumun borcudur. 帮助朋友是我应该做的。Size bağlılık benim boynumun borcudur. 忠于您是我的责任。◆**Boynu altında kalsın.** 让他死去吧！这该死的！

boyuna *zf.* ❶顺着，沿着，纵向地：Hızlı adımlar caddeyi boyuna yürüyorlar. 他们快步沿着大街走。❷[bo'yuna] 不停地，连续地：Birbirleriyle hiç geçinemez, boyuna çekişirlermiş. 他们几个一点儿也合不来，总是闹矛盾。Kimseye sıra vermeden boyuna söylüyor. 他讲个不停，不给任何人发言的机会。Akşamleyin bir ormana varıncaya kadar boyuna yürümüş. 他一直走啊走，晚上，他来到了一座森林。

boyunaltı bezi *is.* 〈解〉胸腺

boyun bağı *is.* 领带：Bu boyunbağı eskimiş ama bugünlük yasak savar. 这条领带不时兴了，但今天还能凑合。

boyunca [boyu'nca] *zf.* ❶身高(高度、长度)相同的：Boyunca çocuğu var. 他有一个和自己一样高的孩子。❷沿着；在…期间：yol ～ 沿途，一路上 yıllar ～ 多年，经年 Toplantı boyunca ağzını açmadı. 在会议期间，他一言不发。Herkes yaşamı boyunca çalışmalıdır. 每个人都要奋斗终身。Senin yüzünden bir hâl olursa, azabını ömrün boyunca çekersin. 要是他因为你而有个三长两短的话，你可得后悔一辈子。◇～ **günah** 大错，深重的罪孽 ～ **güvenmek** 完全相信 (*-e*) ～ **kalıbını basmak** 完全相信，完全证明，完全担保：Bu işin öyle olduğuna boyunca kalbını basar mısın? 难道你完全相信这件事情就是这样的吗？

boyuncuk, -ğu *is.* 〈植〉花的雌蕊柱

boyunduruk, -ğu *is.* ❶轭，牛轭 ❷【转】奴役，束缚，压迫 ❸夹头(摔跤中使用的一种技巧) ❹楣，过梁 ❺夹钳 ◇～ **altına girmek** 受压迫，受奴役，受束缚 ～ **parası** (接新娘时送给女方所在地男孩子们的)喜钱，红包 ～**a atmak** (或 **almak**) (摔跤时)夹头 ～**a vurmak** 压迫，奴役，束缚

boyundurukçu *is.* 制售牛轭的人

boyunluk, -ğu *is.* 围巾，围脖

boyunsal *s.* 〈解〉颈的；挂在颈上的

boyunşak, -ğı *is.* 牛轭，马颈上的套具

boyut *is.* ❶规格，尺寸，长度，宽度，厚度，深度：Perdeleri almandan önce pencerelerin boyutlarını ölçmek gerekiyor. 你买窗帘之前应该先量一下窗户的尺寸。❷〈数〉维，维数度，因次：～ denklemi 〈物〉量纲方程 ❸【转】性质，范围，影响，程度；方面：Hipertansiyon ciddî boyutlara ulaştığı zaman ilâç kullanımı öneriliyor. 高血压达到严重程度时应建议服用药物。◇～ **kazanmak** 获得新的状态(内容、性质、范围等)

boyutlandırmak (*-i*, *-e*) 使具有新的状态(内容、性质、范围等)

boyutlu *s.* ❶具有某种尺寸(规格)的 ❷具有某种性质(范围、影响、方面)的 ❸〈数〉有…维的：iki ～ geometri 平面几何 üç ～ geometri 立体几何

boz Ⅰ *is.* 土灰色 Ⅱ *s.* 未开垦的，撂荒的 ◇～ **bulanık** 非常模糊的

boza *is.* 波扎(用大麦、玉米、高粱、小麦等谷物的面团经发酵制成的一种粘稠而又酸甜的粥) ◇～ **gibi** (液体)粘稠而浑浊的 ～ **olmak** 【俗】难堪，难为情

bozacı *is.* 制售波扎的人

bozacılık, -ğı *is.* 波扎制售

bozalama *is.* bozalamak 的动名词：Pırnayı fazla alınca bozlamaya başladı. 他一喝多就吐。

bozalamak (*nsz*) 【俚】吐，呕吐

bozarmak (*nsz*) ❶变灰，褪色 ❷羞愧，脸红：Alacağımı isteyince kızarıp bozardı. 她羞得满脸通红，要求我娶她。Suçunu anlayınca kızardı, bozardı. 他意识到自己错了，羞愧得满脸通红。Ne söyleyeceğini unutan hatip kızarıp bozardı. 发言者忘记要说什么了，羞得脸都红了。

boz bakkal *is.* 〈动〉田鸫(*Turdus pilaris*)

bozca Ⅰ *s.* 土灰色的，呈土灰色的 Ⅱ *is.* 荒地

boz doğan *is.* ❶〈动〉鹞隼(*Falco aesalon*) ❷〈史〉狼牙棒

bozdurmak (*-i*, *-e*) ❶ bozmak 的使动态 ❷兑换零钱，破钱：Bu kâğıt paraları 10 dolarlık banknotlar hâlinde bozdurmak istiyorum. 我想把这几张钞票兑换成 10 美元一张的钞票。❸兑换成现金：çek ～ 兑换支票 Elinde bir altın var. Bozdurmak istiyor. 他有一块金子，想兑成现金。Lütfen bu 5000 yuanlık çeki bozdurmak istiyorum. 我想把这张 5 千块钱的支票兑成现金。

bozdurtmak (*-i*) bozdurmak 的使动态

bozdurulmak (*nsz*) bozdurmak 的被动态：Yüz dolar bozduruldu. 100 美元已经破开了。

boz geven *is.* 〈植〉黄芪属植物的一种(*Astragalus microcephalus*)

bozgun Ⅰ *is.* 涣散；骚动；溃败 Ⅱ *s.* 溃散的；骚动的；溃败的：～ ordu 溃军 ◇～ **vermek** 溃散；骚动；溃败 ～ **yemek** 溃散；骚动；溃败 ～**a uğramak** 溃散；骚动；溃败：～a uğrayan ordu 溃军

bozguncu *s. ve is.* 制造骚动的(人或力量等)；削弱士气的，动摇军心的，失败主义的

bozgunculuk, -ğu *is.* 制造骚动的行为；动摇军心的行为，削弱士气的行为，失败主义：Bozgunculuk etme, sen de gel. 不要动摇军心，你也来。

bozgunluk, -ğu *is.* 涣散；骚动；溃败

bozkır *is.* 无树木的大平原，干草原，荒野，荒原；荒漠；荒山秃岭：hem ～, hem de bataklık olan kötü bir memleket 一个尽是荒野和沼泽的鬼地方 Hans bol bol bir saat sürecek bir bozkırda bulunuyormuş. 汉斯走在一片荒原上，要整整一个小时才能走完。◇～ **açması** 草原中开垦出来的土地

bozkırdoğanı *is.* 〈动〉草原鹞(*Circus macrourus*)

bozkırlaşma *is.* 荒漠化

bozlak, -ğı *is.* ❶呈土灰色 ❷荒地 ❸波兹拉克民谣(土耳其民谣的一种)

bozlamak (*nsz*) 【俗】❶吼叫；尖叫，惊叫：Deve dört kez bozladı. 骆驼叫了四声。Ali bey ne ağlayıp bozlarsın. 阿里先生，你叫唤什么呢？❷土地撂荒

bozma Ⅰ *is.* ❶ bozmak 的动名词 ❷撤消(原判) Ⅱ *s.* ❶蜕变的；变化的，变形的 ❷杂交的，杂种的

bozmacı *is.* 【俗】回收旧货后拆散出售者

boz madde *is.* 〈解〉灰质

bozmak, -ar (*-i*) ❶弄坏，损坏，破坏：makineyi ～ 弄坏机器 çalışma düzeni ～ 破坏工作秩序 İnsanlar yerleştikleri yerlerde doğayı bozuyorlar. 人们正在他们居住的地方毁坏大自然。❷有害于，产生不良影响，干扰：Bu yemek midemi bozdu. 这道菜把我的胃吃坏了。Bu iki radyo istasyonu birbirini bozuyor. 这两个电台互相干扰。Kötü sabunlar deriyi bozar. 劣质的肥皂有害皮肤。Kötü arkadaşlar insan ahlâkını bozar. 近墨者黑。❸使无效：anlaşmayı ～ 撕毁协议 Eğer nişanını bozduysa yazıklar olsun! 如果是他悔婚的话，那就太丢人了。Allah yazdıysa bozsun. 这事打死我也不干！❹兑换现金；(把整钱)破开，换零钱：beş yüz lira ～ 破开 500 里拉 Yüz dolar bozar mısın? 你能换开 100 美元吗？❺击溃，击败：düşman ordusunu ～ 击溃敌军 ❻拉秧：Bostanı bozduk. 我们的菜园拉秧了。❼奸污：Eşkıyalar kızı bozdular. 强盗们把这个姑娘奸污了。❽改造，修改：Paltosunu bozdu, çocuğuna ceket yaptı. 他把大衣改了，给孩子做了件上衣。Salonu bozup oda yaptılar. 他们把大厅改成了房间。❾诋毁，羞辱；使难堪，使难为情，使尴尬：Adamcağızı fena bozdunuz. 您可害苦了他。O kadar atıp tutma, sonra bozarım seni arkadaş. 朋友，别说这样的大话，以后我会让你下不来台的。❿拆散(夫妻)：çifti ～ 拆散夫妻 ❶❶ (*-le*) (使)醉心于，(使)痴迷于；变傻：Galiba adam bozuyor. 大概这个人傻了。Adamcağız politika ile bozmuş. 他醉心政治。Aklını fotbolla bozmuş. 他迷恋足球。❶❷ (*nsz*) (天气)变坏：Havanın bozduğunu görünce bir saçak altına doğruldu. 他一看变天了，赶紧躲到一个屋檐下。O günler, hava bozar, fırtına, yağmur, soğuk olur. 那些天天气恶劣，又是风暴，又是大雨，十分寒冷。❶❸(在拳击比赛中)犯规

bozrak *s.* 土灰色的，发灰的

bozucu *s.* 有害的，致命的，破坏性的，有破坏作用的

bozuk[1] *s.* ❶坏的，被弄坏的，被损坏的；破损的：～ makine 损坏的机器 ～ kaldırım 破损的路面 ❷有毛病的，有缺陷的，不妥的：～ diş 有毛病的牙，坏牙 Bence lens daha iyi. Hiç kimse gözümün bozuk olduğunu fark etmez. 我看还是隐形眼镜好，谁也发现不了我的眼睛不好。Gözleriniz çok bozuk. Daha önce hiç göz doktoruna gittiniz mi? 您的眼睛很糟糕。您以前找眼科医生看过吗？❸混乱的，凌乱的，无序的：～ düzen 混乱的秩序 Bozuk yatakları hizmetçi düzeltti. 服务员把凌乱的床整理好了。❹变质的，腐败的：～ et 腐肉 ～

yumurta 臭鸡蛋 ～ yemek 变馊的饭菜 Bozuk besin üreten fabrikaya sağlık ekipleri baskın yaptı. 卫生检查团对生产变质食品的厂家进行了突击检查。❺【转】愤怒的，忧郁的，阴沉的：～ surat (或 çehre) 阴沉的脸，恼怒的脸色 ❻零(钱)，小(钱)：Hiç olmazsa birkaç kuruş bozuk ver! 你多少给几个零钱吧！❼【转】败坏的：～ adam 道德败坏之徒 ～ ahlâk 道德败坏 ◇(*-e*) **～ atlmak** 【俚】脸色阴沉，心情烦闷；生气，发火 (*-e*) **～ çalmak** 【俚】脸色阴沉，心情烦闷；生气，发火：Sen bana bozuk çalıyorsun ama konu bildiğin gibi değil. 你冲我发火，可是事情并不是你所知道的那样。**～ para** ①零钱 ②【俚】子孙满堂的家庭 (*-i*) **～ para gibi harcamak** 不委以重任，大材小用

bozuk² *is.* 〈乐〉土耳其的一种九弦琴

bozuk düzen *s.* 混乱的，凌乱的，无序的：Bu fabrika bozuk düzen işliyor. 这家工厂生产秩序混乱。

bozukluk, -ğu *is.* ❶故障，毛病；疾病：karaciğer ～ları 肝病 ❷败坏：ahlâk ～u 道德败坏 ❸零钱

bozulacak *s.* 易碎的，易损的

bozulma *is.* bozulmak 的动名词：Havanın bozulması ekim işini aksattı. 天气恶劣妨碍了播种工作。

bozulmak (*nsz*) ❶ bozmak 的被动态：bozulan ordu 被击溃的部队 Makine bozuldu. 机器坏了。İş bozuldu. 事情砸了。Ortalık bozuldu. 一切都混乱不堪。Palto bozuldu, ceket yapıldı. 大衣改成了上衣。Yatak bozuldu, düzeltmeli. 床乱了，必须整理一下。Yüz lira bozuldu. 换开了 100 里拉。Tılsım bozulmuş. 魔力被破解了。❷损坏，出故障：Yolda bozulan araba kenara çekildi. 半路抛锚的汽车被拖到了路边。❸(食物)变质，变馊，发霉：Eti fazla bayatlatma, bozulur. 肉别放久了，否则会腐烂的。❹(天气)变坏 ❺【俚】恼火：Herif bozuldu. 这家伙恼羞成怒了。Karısının bu ikinci ihtarı ile biraz bozulan adam salıncaktan atladı. 听了妻子的这第二次警告，这个人有些恼羞成怒，从吊床上跳了下来。❻【转】发蔫，变得枯萎；变得虚弱，变得消瘦：Çiçekler bir gecede bozuldu. 花一夜之间就枯萎了。Beş altı günde o kadar sarardım, bozuldum, bittim ki, beni kim görse büyük bir hastalığın pençesine düşüp kıvrandığımı sanıyordu. 过了五六天，我又黄又瘦，筋疲力尽，谁见了我都会以会我是大病缠身。Nihayet bir olay anlattım, herif bozuldu, fiyakası kalmadı. 最后我戳了他的老底，这小子一下就蔫了，再也不卖弄了。

bozulmalar *is.* 〈地〉断层

bozum *is.* ❶ bozmak 的动名词 ❷拉秧的时间：bağ ～u 果园拉秧的时间 ❸【俚】难堪，难为情，尴尬 ◇(*-i*) **～ etmek** 【俚】使难堪，使难为情，使尴尬：Bir alay adamın içinde beni bozum edersen, bir alay köteğe hazır ol! 你要是让我当众出丑，看我怎么收拾你！**～ havası** 【俚】难堪，难为情，尴尬 **～ havası çalmak** 【俚】难堪，难为情，尴尬：Galiba aleyhimde dedikodu yapıyorlardı, ben odaya girince içerde bir bozum havası çaldı. 大概是他们正在讲我的坏话，我一进屋，里面非常尴尬。**～ olmak** 【俚】难堪，难为情，尴尬：Anlattıklarını kimse dinlemeyince bozum oldu. 他说的话没人理睬，非常尴尬。

bozumca *is.* 【俗】灰蜥蜴

bozuntu *is.* ❶废墟，遗骸，遗迹 ❷不知所措，茫然 ❸(由旧衣服)改制的衣服：paltodan ～ bir ceket 由大衣改成的上衣 ❹冒牌货，假充内行的人：şair ～su 假诗人 ❺有根底的人，有某种习气的人：eşkıya ～su bir bekçi 一个有着土匪习气的保安 ◇**～ya uğramak** 不知所措，茫然 **～ya vermemek** 故做不知：Çelişkili sözlerini yakaladım, ama bozuntuya vermedim. 我发现他的话自相矛盾，但我故做不知。

bozuşma *is.* bozuşmak 的动名词

bozuşmak (*nsz*, *-le*) (关系)闹僵，闹翻，翻脸：Onunla ahbaptık, ama bozuştuk. 我们原来是朋友，不过现在闹翻了。

bozuşuk *s.* 闹僵的，闹翻的，翻脸的

bozuşukluk, -ğu *is.* 不和，关系僵持，翻脸：Bunlar daima bozuşukluk içinde kalacaklar, hiçbir

zaman ve hiç bir gerçek üzerinde aralarında birleşme olmayacaklar. 这几个人总是不和，任何时候、任何事情他们都谈不拢。

bozut *is.* 暴动，造反，叛乱

bozutçu *is.* 叛乱者，暴动者；煽动者，扰乱分子

bozutçuluk, -ğu *is.* 叛逆，叛乱；教唆

boz yel *is.* 西南风，南风

boz yürük *is.* 〈动〉沙蚺(*Eryx*)

böbrek, -ği *is.* 〈解〉肾脏：～ çıkarma 肾切除(术) ～ düşüklüğü 肾下垂 ～ enişlemesi 肾扩张，囊状肾 ～ avuzcuğu (或 leğeni) 肾盂 ～ iltihabı (或 yangısı) 肾炎 ～ sancısı 肾痛 ～ taşı 肾结石

böbreksi *s.* 肾状的，肾形的

böbrek üstü bezi *is.* 〈解〉肾上腺：～ çıkarımı 肾上腺切除(术)

böbür (波) *is.* ❶〈动〉蹄兔(*Hyrax syriensis*) ❷【转】得意，自豪，骄傲

böbürlenme *is.* böbürlenmek 的动名词：～ takıntısı 自以为是的神态 Onu öyle pohpohlamayın, sonra böbürlenmeye başlar. 您别那样奉承他，他会骄傲的。Kurt can çekişirken: "Kendini beğenip böbürlenmenin sonu böyle olur işte!" demiş. 狼在临死的时候说："这就是自高自大，得意忘形的下场。"

böbürlenmek (*nsz*, *-le*) 得意，自豪，骄傲，自夸：Bilgiçlik taslayıp böbürlenmek sana yakışmıyor. 你不该不懂装懂，目中无人。

böbürtü *is.* 得意，自豪，骄傲

böce *is.* ❶【俗】昆虫，虫 ❷(用来吓唬小孩的)鬼，妖怪

böcek, -ği *is.* ❶〈动〉昆虫 ❷【俚】(泛指蝴蝶、蛆、毛虫之外的各种小动物)虫 ❸龙虾 ❹【转】(爱称)小黑人儿 ◇～ **çıkarmak** 养蚕 ～ **gibi**【俚】矮小黝黑的(孩子) ～ **sabrıyla mücadele etmek** 【俚】不厌其烦地做 ～ **sokmak** 【俚】插足

böcekbaşı *is.* 〈史〉(奥斯曼时期的)警察

böcek bilimci *is.* 昆虫学家

böcek bilimi *is.* 昆虫学

böcekçi *is.* 养蚕家，蚕农

böcekçil *s.* 〈动、植〉食虫的；在昆虫体内繁殖生长的

böcekçilik, -ği *is.* ❶养蚕业 ❷养蚕场

böcekçiller *ç.is.* 食虫目动物(*Insectivora*)

böcekhane *is.* 蚕房

böcek kabuğu *is. ve s.* 青绿色，蓝绿色

böcekkapan *is.* 〈植〉捕蝇草，捕蝇叶，食虫植物

böceklenmek (*nsz*) 生虫的，长虫的，发生虫害的：Ağaç böceklendi. 树上长了虫子。Mercimek böceklendi. 豆子生虫了。

böcekler *ç.is.* 〈动〉昆虫纲(*Insecta*)

böcekli *s.* 生虫的，长虫的，发生虫害的：～ pirinç ve un 生虫米面

böceklik, -ği *is.* 蚕房

böceksiz *s.* 无虫的，未发生虫害的

böcelenmek (*nsz*) (谷物)发生虫害，长虫

böcü *is.* ❶【俗】昆虫，虫，毛虫 ❷(用来吓唬小孩的)鬼，妖怪

böcül böcül *zf.* 眼珠左右转动地：Bir köpek gözünü açtı. Böcül böcül baktı. 一只狗睁开了眼睛，转着眼睛左右张望。

böğ *is.* 〈动〉灰螺属

böğrüşmek (*nsz*)❶(牛、骆驼等)突然大叫：Meşesinde sığırları böğrüşür. 在他的栎树林，他的牛群突然哞哞乱叫。❷(人)大声喊叫

böğür, -ğrü *is.* ❶胁部，胁腹：Hayvan kaygılı kuyruğuyla zayıf böğürlerini döver. 这头牲口摆动着尾巴，不安地拍打着瘦削的腹部。❷侧面：Vapurun böğründe bir gedik var. 轮船的侧面有一个大窟窿。◇～ ～ **böbürlenmek** 洋洋得意，十分自豪 **～ünü dövmek** 【转】后悔得直拍大腿：Kızını dövmeyen dizini dövmeyen dizini döver; Oğlunu dövmeyen böğrünü döver. 【成】儿女不打不成器，养子不教悔之莫及。

böğüre böğüre *zf.* 大声地：～ ağlamak 嚎啕大哭

böğürmek (*nsz*) 吼叫，大喊大叫，咆哮：Öküzler böğürür. 牛群乱叫。Yabanıl boğa derin derin soluyor, onun yüzüne doğru böğürüyormuş. 野牛喘着粗气，向他咆哮。

böğürtlen *is.* ❶〈植〉黑刺莓(*Rubus caesus*)；黑刺莓果 ❷【俚】呕吐物：Şurada böğürtlen var. Öteden dolan. 不知道是谁，在这儿吐了一大摊，你还是从那边绕吧！◇～ **çıkarmak** 【俚】呕吐

böğürtlenlik, -ği *is.* 黑刺莓丛

böğürtmek (*-i*) böğürmek 的使动态

böğürtü *is.* 牛叫声；鹿鸣；大叫声 ◇～ **zamanı** (野兽)发情期 **～ye saldırmak** 放猎犬追鹿

böğürüş *is.* böğürmek 的动名词

böke *is.* ❶英雄，壮士 ❷(体育比赛的全国或世界)冠军

böldürmek (*-i*) bölmek 的使动态

böle *is.* 堂兄弟姐妹；表兄弟姐妹

bölek, -ği *is.* ❶(书或文章中一章内的)节，段，条；(法律的)条，条款，条文 ❷〈乐〉分节歌，分节段；领唱部

bölen *is.* 〈数〉除数

bölge *is.* ❶地区；区域：～ savunması (篮球)区域防守 Akdeniz ～si 地中海地区 askerî ～ 军区 deprem ～si 震区 güney ～ 南部地区 savaş ～si 战区 savunma ～si 防区 ❷(身体的)部位：bel ～si 腰部 koltuk altı ～si 腋下

bölgeci *is.* ve *s.* 地方(保护)主义者(的)，地区主义者(的)

bölgecilik, -ği *is.* 地区主义，地方(保护)主义

bölgel *s.* 地区的

bölgesel *is.* 地区(性)的

bölme *is.* ❶ bölmek 的动名词 ❷小间，隔间；分隔物(如隔墙、隔板等)：telefon ～si 电话间 Komşu ile aramıza çekilmiş tahta bölmeden bütün konuşmalar işitiliyor. 从同邻居家之间的木制隔板可以听到邻居家的谈话声。❸〈数〉除(法)：～ işlemi 除法 ❹〈海〉舱壁 ❺〈生〉中隔，间隔，隔(膜) ❻厚木板；造船用的大木头

bölmek, -er (*-i*) ❶分，分割，切割：elmayı ikiye ～ 把苹果切成两半 Ürünü üçe böldüler. 他们把收成分成了三份。❷【转】分裂 ❸〈数〉除

bölmeli *s.* 隔开的

bölü *is.* ❶〈数〉除号(÷)的读法，如 5÷7 或 5/7 读作 "beş bölü yedi" ❷分期付款中的每一期所付的款项

bölücü Ⅰ *s.* 分割的；分裂(主义)的 Ⅱ *is.* 分裂主义者，分裂分子

bölücülük, -ğü *is.* 分裂主义

bölük, -ğü *is.* ❶部分：evin arka ～ü 内宅 evin bir ～ü 房子的一部分 bir ～ halk 一部分民众 Sacini iki bölük etmiş. 他把头发梳成了两部分。❷〈军〉中队，连：Şehre giren kuvvetlerimiz iki süvari bölüğünden ibaretmiş. 入城的我军好像是两个骑兵连。❸〈数〉数位：birler ～ü 个组数位(含个位、十位、百位) binler ～ü 千组数位(含千位、万位、十万

位) milyonlar ～ü 百万组数位(含百万位、千万位、亿位) ❹单元：ön ～te oturanlar 住在前面单元的人们 ❺帮，派别，集团，派系 ◇～ ～ ①一部分一部分地，一块儿一块地，一批一批地，成群地：～ ～ edilmiş ekmek 被切成一块儿一块儿的面包 Sinemadan dönenler bölük bölük geçiyorlar. 看电影回来的人们一群一群地走了过去。Borcunu bölük bölük ödedi. 他分批偿还了债务。②整连整连地：Yoldan bölük bölük asker geçti. 路上过去了整连整连的军队。**～ pörçük** 零零散散的，不完整的：～ pörçük hatıralar 零零散散的回忆

bölüm *is.* ❶划分；部分，片段，章节：iş ～ü 分工 mektubun bir ～ü 信件的部分内容 Eline geçen paranın bir bölümünü köyüne gönderip geri kalanı ile zar zor yaşamak durumundadır. 他把挣到的钱一部分寄回农村，剩下的用于维持艰难的生活。❷部门；(大学的)系：personel ～ü 人事部 edebiyat ～ü 文学系 ❸【转】时代，纪元：Çin edebiyat tarihinde yeni bir bölüm açıldı. 中国文学史进入了一个新纪元。❹〈数〉商 ❺〈军〉部署 ❻〈动、植〉部(动、植物分类单位)

bölümlemek (*-i*) 分类

bölümlendirmek (*-i*) 分类

bölümleniş *is.* bölümlenmek 的动名词

bölümlenmek (*nsz*) bölümlemek 的被动态

bölümsel *s.* 部分的

bölün *is.* 分期连载作品的一期

bölünebilme *is.* 〈数〉整除

bölünen *is.* 〈数〉被除数

bölüngü *is.* ❶一部分，片断，碎片 ❷派别，集团，反对派

bölünme *is.* ❶ bölünmek 的动名词：İç bölünmeler felâketi hazırlar. 内部分裂会引起灾难。❷〈生〉(细胞的)分裂，卵裂 ❸〈化〉水解

bölünmek (*nsz*) ❶ bölmek 的被动态：ortasında ikiye bölünmüş saç 中分的头发 ❷分裂

bölünmez *s.* ❶不可分裂的，不可分割的：～ bir bütün 不可分割的整体 ❷〈数〉素(数)的：～ sayı 素数

bölünmezlik, ği *is.* 不可分裂性，不可分割性，完整性

bölüntü *is.* ❶一部分，片断，碎片：Kırılan vazonun bölüntülerin yapıştırdı. 他把被摔碎的花瓶的碎片粘起来了。❷(书刊的)分册，分卷 ❸(帘子或 薄墙隔开的)隔间 ❹派别，集团，反对派

bölünüş *is.* bölünmek 的动名词

bölüş *is.* bölmek 的动名词

bölüşmek (*nsz*) (*-i*, *-le*) ❶划分，分配：Bu katları bir ailenin üç nesli bölüştü. 这几层楼由一家三代分住。Paraları bölüştüler. 他们把钱平分了。❷分担：Felâketimizi başka biriyle bölüşmek mutluluktur. 有他人和我们一起分担不幸也是一种幸福。

bölüştürmek (*-i*, *-e*) bölüşmek 的使动态

bölüştürücü Ⅰ *s.* 分配的 Ⅱ *is.* ❶分配者；发放员 ❷〈技〉分配器 ❸〈语〉分配数词

bölüşülmek (*nsz*) bölüşmek 的被动态

bölüşüm *is.* 划分，分配：gelir ～ü 收入分配

bölüt *is.* 〈动〉体节

bölütlenme *is.* 〈生〉体节形成或分化

bölütlü *s.* 〈生〉体节的，分节的

bön *s.* 笨的，愚蠢的，傻的：Genç adam çirkin, hatta biraz bön. 这年轻人相貌丑陋，甚至还有点儿笨。◇～ **～ bakmak** 愣愣地看，不解地看，惊讶地看：O beni ilk defa görüyormuş gibi bön bön yüzüme baktı. 他愣愣地盯着我的脸，好像第一次见到我似地。

bönce [bö'ce] *s.* ve *zf.* 愚蠢的，傻乎乎的，笨头笨脑的

bönleşmek (*nsz*) 发愣，发傻

bönlük, -ğü *is.* 愚蠢，呆傻

bönsümek (*nsz*) 变糊涂，变蠢，变愚钝

börek, -ği *is.* 馅饼：kıymalı ～ 肉馅饼

börekçi *is.* 制售馅饼的人

börekçilik, -ği *is.* 馅饼制售

böreklik *s.* 做馅饼用的：～ un 做馅饼用的面粉

börk *is.* 【旧】(奥斯曼耶内恰里军)皮帽：Baş yarılır börk içinde, kol kırılır kürk içinde. 【成】脑袋破了藏在帽子里，胳膊折了藏在袖子里；家丑不可外扬。

börkenek, -ği *is.* ❶〈动〉(反刍动物的)第二胃，蜂巢胃，网胃 ❷【俗】(防雨或 防寒的)锥形帽

börtmek (*nsz*, *-i*) 略炒，微煮，微煎

börttürmek (*-i*) börtmek 的使动态

börtü böcek *is.* 各种昆虫的总称，小虫

börtük *s.* 微煎的，略炒的，微煮的；稍烤的

börtülmek (*nsz*) börtmek 的被动态

börülce *is.* ❶〈植〉豇豆(*Vigna sinensis*) ❷豇豆荚

bösmek (*nsz*) 一种物质突然汽化爆炸

böyle Ⅰ *s.* 如此的，这样的：A bak, ben böyle şakadan hoşlanmam! 喂！我可不喜欢这种玩笑！Böyle şey olabilir miydi? 怎么会发生这种事？Böyle baş, böyle tıraş. 因人而异；对什么人什么态度。Ⅱ *zf.* ❶这样，如此：Böyle gelmiş, böyle gider. 一贯如此；一切照旧。Böyle söyledi. 他是这样说的。Babasından kalan paranın kısa zamanda dibine darı ekmeseydi, şimdi böyle sürünmezdi, elbette. 要不是他很快就把他父亲留给他的钱挥霍一空，他现在当然不会这样贫困潦倒。❷加强反问语气以示不满或惊讶：Bu ne biçim iş böyle! 这叫什么事！Maşallah, nereden teşrif böyle? 我的天哪！他是打哪儿钻出来的？Vay, Mutlu Prens'e ne olmuş böyle? 天啊！快乐王子这是怎么了？◇～ ～ 这样一来，如此，逐渐地

böylece(**ne**) [bö'ylece] *zf.* 就这样；于是，因此：Bu hikâye de böylece geçmiş, unutulmuş oldu. 这个事故就这样过去了，被人淡忘。İş, böylece tamamlanmış oldu. 工作就这样完成了。O zavallıların da böylece ocakları sönüp gitti. 那些可怜的人们也就这样家破人亡了。

böyleleri *is.* 这样的人：Böylelerine üç çocuğu yetiştirmek ağır gelir. Hele çocuklar başka anadansa. 抚养 3 个孩子成人，对于这样的人来说，可能力不从心，尤其这些孩子都是前妻生的。

böylelikle *zf.* 这样，如此；最后：Bu iş böylelikle başarılabilir. 这件工作终将能够完成。

böylemesine *zf.* 这样，如此

böylesi *is.* 这样的人(或物)，如此的人(或物)：Önce, ben, genç kadın almana razı değilim. Sana böylesi yaramaz. 首先，我不赞成你讨一个年轻的女人。这样的人对你不合适。

böylesine [bö'ylesine] *zf.* 如此，这样：Böylesine söz söylenir mi? 怎么能这样说话？

Br *is.* 〈化〉溴

Brahman *öz.is.* 婆罗门

Brahmanizm *öz.is.* 婆罗门教

Brahmanlık, -ğı *öz.is.* 婆罗门教

brakikardi (希) *is.* 〈医〉心搏过缓，心动过缓

brakisefal, -li (法) *s.* 圆头型的

branda [bra'nda] (意) *is.* 网状吊床，帆布吊床：～ bezi 帆布

branş (法) *is.* (学科)分科

Brasilia *öz.is.* 巴西利亚(巴西)

brasya, brasa *is.* 〈海〉转桁索，操帆索 ◇～ **olmak** 用操帆索

Bratislava *öz.is.* 布拉迪斯拉法(斯洛伐克)

bravo [bra'vo] *ünl.* 太好了！太棒了：Onu kündeye vurursan sana bravo derim. 你要是能把他打败了，我会为你叫好。

Brazzaville *öz.is.* 布拉柴维尔(刚果)

bre *ünl.* ❶(用于呼叫对方引起注意)喂，嘿！❷(用在不礼貌讲话中)喂！❸(表示惊讶)哎呀，天啊：Bre, bu ne büyük gemi! 天啊！这艘船可真大！❹(置于同一动词的命令式之间，表示持续)啊，哇：Öyle bir yol ki git bre git, bitmez. 路可真长，走啊走，总是走不到头儿。

Brehmen *öz.is.* 婆罗门

breş (法) *is.* 〈地〉角砾岩

breve *is.* ❶证明书，证件 ❷胸章

brezil, brezilya (西) *is.* 〈植〉洋苏木；洋苏木的心材(供染料用)

Brezilya *öz.is.* 巴西：Brezilya Federatif Cumhuriyeti 巴西联邦共和国

Brezilyalı *öz.is.* 巴西人

brıçka [brı'çka] (俄) *is.* 带折叠顶篷、长而宽的四轮马车

briç (英) *is.* 桥牌：～ oyuncusu 桥牌选手

Bridgetown *öz.is.* 布里奇顿(巴巴多斯)

brifing (英) *is.* 吹风会，情况简介会

brigantin (法) *is.* 双桅纵横帆帆船

brik[1] (法) *is.* 方帆双桅船

brik[2] (英) *is.* 【旧】四轮大马车

briket (法) *is.* 煤砖，煤球，团块

briketçi *is.* 制售煤砖(煤球)的人

briketlemek (*-i*) 制煤砖(煤球)

briyantin (法) *is.* 润发油

briyantinlemek (*-i*) 抹润发油

briyantinli *s.* 抹了润发油的

briz *is.* 〈气、海〉微风

brizbiz (法) *is.* (挂在窗子下部的)小窗帘

brizola *is.* (拍松了的肉做的)煎肉排

brode *is.* 刺绣，绣花

brokar (法) *is.* (织有金争丝浮花的)锦缎，花缎，织锦

brom[1] (法) *is.* 〈化〉溴(Br)

brom[2] *is.* 〈植〉野雀麦(*Bromus arvensis*)

bromhidrik (法) *s.* 〈化〉溴化的：～ asit 氢溴酸，溴化氢

bromür (法) *is.* 〈化〉溴化物：sodyum ～ 溴化钠

bromürlü *s.* 溴化的：～ eriyik 溴化溶液

bronş (法) *is.* 〈解〉支气管

bronşçuk, -ğu *is.* 〈解〉细支气管

bronşektazi *is.* 〈医〉(细)支气管扩张

bronşit *is.* 〈医〉支气管炎

bronşiyal *s.* 与支气管有关的：～ astım 支气管性哮喘

bronşiyol *is.* 见 bronşçuk

bronz (法) *is.* 青铜(铜锡合金)：～ çağı 青铜器时代 ◇～ **gibi** 青铜色的

bronzlaşmak (*nsz*) 呈青铜色

broş (法) *is.* 饰针，胸针，领针

broşür (法) *is.* 小册子，说明书

brovnik, bovning *is.* 勃朗宁手枪

brötel *is.* ❶吊裤带，背带 ❷(妇女内衣的)吊带

bröve (法) *is.* 资格证书；毕业证书，文凭

bruet *is.* (病人坐的)两轮车

Brunei *öz.is.* 文莱(亚洲)

bruto *is.* 毛重，总重量：～ tonaj 总吨数

Brüksel lâhanası *is.* 〈植〉龙眼包心菜，抱子甘蓝；汤菜(*Brassica oleracea gemmifera*)

Brüksel *öz.is.* 布鲁塞尔(比利时)

brülör (法) *is.* 〈技〉燃烧器，喷嘴，喷火头

brüselloz *is.* 〈医〉布鲁氏杆菌病，波状热

brüt (法) *s.* 总的，全部的，毛的：～ ücret 总工资 ～ ağırlık 毛重

bu, -nu Ⅰ *s.* 这，这个，这些：Bu ev geniştir. 这房子宽敞。Bu söylediğiniz iş öyle değildir. 您说的这事不是那么回事。Ⅱ *zm.* 这，这个；这件事：Bu kim? 这个人是谁？Bunu istemem, şunu isterim. 这个我不要，我要那个。Öyle mi, bunu bilmiyorum. 是吗？这我可不知道。Bunda bir iş var. 这里面有猫腻。◇～ **arada** ①当时，这段时间里 ②同时，一起：Çamaşırı yıkıyorum, bu arada sizinkini de yıkacağım. 我在洗衣服，您的我也要一块儿洗了。～ **bağlamda** 在这方面，在这当中，其中包括 ～ **cümleden** (**olarak**) 就此，关于同样的问题 ～ **defa** 这次，现在 ～ **denli** 如此，这么：Kendini, nasıl bu denli yüce görebiliyor. 他怎么能如此高傲！Kızlara, bu denli geç geldikleri için öfkelenmişti. 她埋怨姑娘们来得这么晚。Neden bu denli geç kaldın, üç günden beri senin yüzünden üzüntüdeyim. 你怎么这么晚，我为你担心都 3 天了。～ **derece** 如此：～ derece çetin çalışma 如此艰苦的劳动 ～ **dünyadan gitmek** 死，去世：Evlâtlarım, ben artık bu dünyadan gidiyorum. 孩子们，我就要死了。～ **gidişle** 照这个样子，如此下去：Bu gidişle ancak akşama varırız. 这样下去我们天黑才能赶到。O, bu gidişle hiç bir yerde tutunamaz. 他这么干，到哪儿也站不住脚。～ **gözle** 以这种看法 ～ **günlerde** 近来，近日 ～ **haysiyetle** 【旧】从这个角度看 ～ **itibarla** 因此 ～ **kabil**(**den**) 这类的，类似的 ～ **kadar** (就)这些，如此，这么：Bu kadar büyük bir adamın huzur ihtimali bile beni ürkütüyordu. 能有机会得到这样的大人物的接见真使我感到诚惶诚恐。Çocuğa bu kadar sert davranma. 对孩子别这么厉害！～ **kadar** … 多：Aradan otuz bu kadar yıl geçti. 一晃过去了 30 多年。～ **kadarcık** 这么点儿的：Bu kadarcık bir kazanç, bunca zahmetlere değer mi? 就这么点好处，值得去费这么大劲吗？～ **meyanda** ①其中：Bu meyanda o da vardı. 其中也包括他。②(作为插入语)顺便说一句 ③就在那时候，当时；同时，一起 ～ **millet** ①这群人 ②我国人民 ～ **minval üzer**(**in**)**e** 这样，可见，因此：Akşamı bu minval üzere ettik. 晚上我们就这么度过了。İşinize bu minval üzere devam ediniz. 你就这样继续干吧！～ **münasebetle** 恰在此时，借此机会 ～ **safhada** ①在这方面 ②在这种情况下 ～ **sefer** 这次：Bu sefer gitmeyeceğim. 这次我不去。～ **suretle** 这样一来 ～ **takdirde** 如果这样的话 ～ **yakınlarda** 近来，近日 (*-den*) ～ **yana** ①到这里，往这儿，向这里 ②从…时开始；自打…以来：1977 senesinden bu ～a 从 1977 年开始 cumhuriyetten ～ yana 自建国以来 Kıştan bu yana hiçbir yere gitmedik. 入冬以来我们哪儿也没去。O tarihten bu yana bu beş yıl geçti. 自打那时起，已过去了 5 年。～ **yolda** 与此相关的，这方面的：Hükûmetçe bu yolda alınmış hiç karar yok. 政府从未作出这方面的决定。～ **yüzden** 因此：İki gündür fırtına var, bu yüzden vapurlar işlemiyor. 暴风雨持续了两天时间，因此轮船停运。～**na değdi** (**idi**) ～ **değmedi** (**idi**) **diyerek** 选来选去还是选中是原来不喜欢的东西 ～**na mebni** 因此 ～**na mukabil** ①代之，(作为)

交换 ②与此相对，与此相反 **～ndan akdem** 在这以前，从前 **～ndan başka** 除此以外，另外 **～ndan böyle** 今后：İmtihanlara iyi hazırlanmak gayesiyle, bundan böyle hafta sonlarında da çalışmaya karar verdim. 为了好好准备考试，我决定今后周末也要学习。**～ndan dolayı** 因此 **～ndan maada** 此外，除此之外：Elimden bundan maada kitap kalmadı. 除此之外我手中没有其它书了。**～ndan ötesi** 所有的事情：Bundan ötesine karışmam. 所有的事情都与我无关。Ben yapabileceğimi yaptım, Bundan ötesi sizin bileceğiniz iş. 我已经尽力而为，这些都是你们会干的事情。**～ndan ötürü** 因此 **～ndan sonra** 今后：Bundan sonra beni daha fazla budala yerine koyamayacaksınız! 今后你们别想再把我当傻瓜了！**～nun burası** 【俗】正是这里，就是这里：Bunun burası kendi evim! 这里就是我自己的家！**～nunla birlikte** (或 **beraber**) ①此外，另外 ②尽管如此，但是：Ben söyledim, bununla birlikte tekrar söyleirim. 我已经说过了，但我还是要说。**～nun üzerine** ①接着，随后，此后：Bunun üzerine herkes rahat etti. 此后，大家都安静下来了。②关于，有关：Bunun üzerine demiş. 他说过此事。◆**Bu çocuğun kasaba et** (或 **yağ**) **borcu mu var?** (或 **yok ya.**) 这孩子太胖了。**Bu kadar kusur kadı kızında da bulunur.** 这点小错不值一提；人非圣贤，孰能无过。**Bu ne hâl?** 出什么事啦：Bu ne hâl, yel yeperek yelken kürek böyle nereye gidiyorsun? 出什么事啦？你这么慌慌张张的要上哪儿去呀！**Bu sıcağa kar mı dayanır?** 这么花销怎么行呢：Dün aylık aldım, bugün beş param yok, oğlan ister, kız ister, ana ister ne yapayım. 我昨天领了工资，今天就花光了，小的哭，大的叫，我该怎么办呢？**Bundan iyisi can sağlığı.** 这是最好的了，再没有比这更好的了：En iyi arabayı aldık, bundan iysi can sağlığıdır. 我们买了一辆车，一辆最好的车，再没有比这更好的了。**Bunun üst yanı yalan.** 其它的全部是谎言。**Bunun üstüne yok.** 没有比这好的。

buat (法) *is.* 接线盒，分线盒

bubi tuzağı *is.* 伪装成芭比娃娃的炸弹

bucak[1], -ğı *is.* ❶角落，偏远的地方：ormanın bir ～ında çoluksuz çocuksuz oturan, basbayağı yoksul bir köylüyle karısı 住在远僻的树林里的一对无儿无女的普通而又贫穷的农家夫妇 ❷(行政单位的)乡 ◇～ **～ aramak** 到处寻找，四下寻找 **～ ～ kaçmak** 四处躲藏，东躲西藏

bucak[2] *is.* 乡(土耳其的一级行政单位)

bucuk 见 bocuk

bucur bucur *zf.* 非常地，强烈地：Memleket burnunda bucur bucur kokuyor. 他很想念家乡

bucurdak, bucurgat 见 bocurgat

buçuk, -ğu *s.* (用在数词之后，不能单独使用)半，一半；半点：saat beş ～ 5 点半 üç ～ sene 3 年半 İkişer buçuk lira aldılar. 他们每人拿了两个半里拉。

buçuklu *s.* 带零头的

Buda *öz.is.* 佛：～ dini 佛教

budacık, -ğı *is.* ❶小树枝 ❷幼芽，新芽，板芽，嫩芽，新茎

budak, -ğı *is.* ❶细枝，嫩枝；树枝 ❷(树的)节 ◇～ **deliği** (木板的)节孔 **～ özü** 新枝，嫩枝

budaklanmak (*nsz*) (树)抽枝，长叉：Ağaç budaklandı. 树长叉了。

budaklı *s.* 有细枝的；有节的(木材)，多节的

budala Ⅰ *s.* ❶笨的，傻的 ❷【转】沉醉于…的：para ～sı 财迷 Ⅱ *is.* 笨蛋，傻瓜：İki budala geldi. 来了两个笨蛋。◇(*-i*) **～ yerine koymak** 把…当傻瓜，欺骗：Bundan sonra beni daha fazla budala yerine koyamayacaksınız! 今后你们别想再把我当傻瓜了！

budalaca [budala'ca] *s. ve zf.* 笨的，傻的，愚蠢的：～ gülmek 傻笑 Bundan ötürü de hâllerinde görgüsüzce bir çalım, budalaca bir kurum sezilir. 因此从他们的神态中可以让人感到一种浅薄的炫耀和愚蠢的卖弄。

budalalandırmak (*-i*) budalalanmak 的使动态

budalalanmak (*nsz*) 变蠢，变愚钝，变笨

budalalaşmak (*nsz*) 发傻，干傻事

budalalık, -ğı *is.* ❶愚蠢，呆傻：Bugün budalalığım üstümde! 我今儿个净干蠢事！❷傻事，蠢事，傻话：Dul kadın onun bütün bu budalalıklarına hayranmış gibi gülüyor. 那寡妇觉得好笑，似乎很欣赏他的这些蠢话。Pintilerden bir iyilik beklemek budalalık değil de nedir ki? 指望吝啬鬼做善事岂不太傻？Yaptığı budalalıklar yüzünden fırsatı kaçırdı. 他由于干了傻事而错过了机会。◇～ **etmek** 犯傻，干傻事：Ayol! sen ne budalalık ettin? 唉！你犯什么傻呢？

budama *is.* budamak 的动名词：～ bıçağı 修枝刀，剪枝刀 ～ vakti 剪枝时节

budamak (*-i*) ❶修枝，剪枝，打尖；修剪 ❷〈体〉(摔跤时)绊(腿) ❸【转】减小，削减，删节：yazıyı ～ 删节文章 aylık ～ 削减工资 ❹【转】铲除：kökünden ～ 连根铲除；彻底解决，赶尽杀绝

budanış *is.* budanmak 的动名词

budanmak (*nsz*) ❶ budamak 的被动态 ❷【转】认真对待，全身心地投入

budantı *is.* 剪下的树枝

Budapeşte *öz.is.* 布达佩斯(匈牙利)

budatmak (*-i*) budamak 的使动态

budayıcı *is.* 整修树枝者

Buddha *öz.is.* 佛

Bud(dh)ist (法) *öz.is.* 佛教徒：～ rahibi 和尚

Bud(dh)izm (法) *öz.is.* 佛教

buduar *is.* ❶(女主任招待亲友的)小餐厅 ❷(住宅里的)客房

budun *is.* ❶人种 ❷【旧】民族

budun betimci *is.* 人种志专家

budun betimi *is.* 人种史，人种志，人种论

budun bilimci *is.* 人种学家

budun bilimi *is.* 人种学；人种文化学

budun bilimsel *s.* 人种学的

budunsal *s.* 种族的，人种的；民族的

budunsu *is.* 部落，部族

Buenos Aires *öz.is.* 布宜诺斯艾利斯(阿根廷)

bufa [bu:fa] *is.* 〈动〉八目鳗，七鳃鳗(*Petromyzon*)

bu gün Ⅰ *is.* 今天：Bu gün cuma. 今天是星期五。Ⅱ *zf.* 今天，当今，当前：Bugün bütün uluslar ekonomik yönden güçlenmeğe çalışıyorlar. 当今各国都在致力于经济发展。Bugün hava güzel. 今天天气好。Dün, kadınlarımız yalnız ev işleriyle uğraşıyorlardı, bugün meslek sahibi de olabiliyorlar. 昨天，我们女人只是围着锅台转，而今天也可以有自己的职业。◇～ **yarın** 近日，最近 ～**den tezi yok** 立即，立刻，马上，毫不迟疑：Bugünden tezi yok, eski arkadaşımı arayacağım. 我要马上去找我的老朋友。Bugünden tezi yok, buradan kaçmalı. 他应当立刻从这里逃走。～**den yarına** ①不久：Bugunden yarına yiyecek ekmeği olmayanlar için para ve mal her seyden üstündür. 对于那些吃了上顿没下顿的人来说，钱和物比什么都重要。②从今人到后人，子孙万代 ～**e** ～ ①(别忘记了，要清楚)现在，目前：Bugüne bügün o sizin âmirinizdir. (别忘了)他现在是你们的上司。②迄今 ◆**Bugünü anlamak için dünü bilmek gerek.** 温故而知新。

bu günkü *s.* 今天的；当前的，当代的：～ durum 当前形势 ◇～ **günde** 现在，当前 ◆**Bugünkü tavuk yarınki kazdan iyidir.** 今天的鸡胜过明天的鹅(切实的小利胜过虚幻的大利)。

bugünlerde *zf.* 最近，近来

bu günlük *zf.* 眼下，就目前来讲：Bu günlük bu kadar çalışma yeter. 就目前来讲，这么干就足够了。Bu boyunbağı eskimiş ama bugünlük yasak savar. 这条领带不时兴了，但今天还能凑合。◇～ **yarınlık** 很快，就这一两天：Kanserli hastası varmış, annesi bugünlük yarınlıkmış. 他母亲患了癌症，就这一两天了。

buğday *is.* 〈植〉小麦(*Triticum*)：～ unu 白面，小麦面粉 ～ yığını 麦垛 Güneş ışınları altında buğday tarlaları hareleniyor. 阳光明媚，麦浪滚滚。◇～ **benizli** (皮肤)棕黑的 ～ **rengi** 黝黑的 **～yı samanından ayırdıktan sonra, samanı ～ diye yutturmak** 把人当傻瓜，欺骗 ◆**Buğday başak verince orak pahaya çıkar.** 麦子抽穗的时候镰刀就会涨价；物以稀为贵。**Buğday ile koyun, geri yanı oyun.** 说一千，道一万，填饱肚子是关键；手中有粮，心中不慌。

buğday biti *is.* 〈动〉象甲，象鼻虫(*Sitophilus granarius*)

buğdaycıl *is.* 〈动〉蓝点颏，蓝靛颏儿(*Luscinia svecica cyanecula*)

buğdaygiller *ç.is.* 〈植〉禾本科

buğday güvesi *is.* 〈动〉谷蛾(*Tinea granella*)

buğday pası *is.* 小麦锈病

buğdaysı *s.* 像小麦的 ◇～ **tohum** (或 **meyve, tane**) 〈植〉颖果

buğday sürmesi *is.* 小麦黑穗病，小麦黑粉病

buğra *is.* 成年的雄骆驼，双峰骆驼

buğu *is.* 蒸汽，水气，气雾，雾：～ kebabı 蒸肉 su ～su 水蒸气 Tencerenin kapağını açınca buğudan eli yandı. 他掀开锅盖时被蒸汽烫了手。Nefesin buğusu aynayı bulandırdı. 呼吸中的水气模糊了镜子。Saban demirlerinin taze açtığı topraktan hafif bir buğu yükseliyordu. 土地被犁刀新翻过，散发出微微水气。◇～ **bağlamak** 以雾笼罩，蒙上水汽 **～da pişirmek** 蒸 **～ya oturmak** 洗蒸汽浴

buğu evi *is.* 蒸汽消毒间，熏蒸消毒室

buğulama *s. ve is.* ❶ buğulamak 的动名词 ❷蒸熟的(饭菜)：balık ～sı (或 ～ balık) 蒸鱼 hamsi ～sı 清蒸刀鱼

buğulamak (*-i*) ❶以蒸汽消毒，以蒸汽处理；使蒙上水汽：Hastanın giysilerini buğuladılar. 病人的衣服已经进行了蒸汽消毒。❷蒸熟；蒸制

buğulandırmak (*-i*) buğulanmak 的使动态：O kadar duru ki bardağı buğulandırmasa içinde su olup olmadığı anlaşılmayacak. 它是那么的纯净，要不是杯子上蒙上了一层水雾，就看不出杯子里是否有水。

buğulanış *is.* buğulanmak 的动名词

buğulanmak (*nsz*) ❶形成蒸汽；蒙上水气：Camlar buğulandı. 玻璃上蒙上了水气。❷【转】(眼睛)湿润；眼发花：Bu zavallı çokça içmişe benziyor, gözleri buğulanmış, biraz da kaymış. 这家伙好像是喝多了，泪眼朦胧，口歪眼斜。İşten çıkarıldığını öğrenince gözleri buğulandı, bir şey söyleyemedi. 他得知自己经被解雇的消息后两眼湿润了，一句话也说不出来了。

buğulaşmak (*nsz*) 蒸发，挥发

buğulaştırıcı Ⅰ *is.* 气化器，蒸馏器，喷雾器 Ⅱ *s.* 使蒸发的，使气化的

buğulu *s.* ❶蒙上水气的，有水气的，有雾气的 ❷【转】泪眼朦胧的 ◇～ ～ 泪眼朦胧地，眼泪汪汪地

buğur *is.* 成年的雄骆驼，双峰骆驼

buhar [buha:r] (阿) *is.* ❶蒸汽：～ gemisi 汽船，蒸汽机船 ～ kazanı 蒸汽锅炉 ～ makinesi 蒸汽机 su ～ı gerilimi 水蒸气压 ❷雾 ◇～ **olmak** 【转】消失，失踪，丢失 **～ı başına çıkmak** (或 **vurmak**) 气昏头，火冒三丈

buharlaşmak (*nsz*) 变成蒸汽，蒸发，挥发

buharlaştırmak (*-i*) buharlaşmak 的使动态

buharlı *s.* ❶有蒸汽的 ❷以蒸汽为动力的：～ ısıtma 蒸汽采暖 ～ kalorifer 汽暖 ～

lokomotif 蒸汽机车 ～ tren 蒸汽火车

buhran [buhra:n] (阿) *is.* ❶危机：ekonomik ～ 经济危机 kabinr ～ı 内阁危机 para ～ı 货币危机 siyaasî ～ 政治危机 ❷病危 ❸(情绪的)激发；极大的悲痛；焦虑；苦恼 ◇～ **geçirmek** 度过危机

buhranlı *s.* 危机的：Durum buhranlı ve tehlikeli. 形势危急。

buhur[1] [buhu:r] (阿-波) *is.* ❶(宗教仪式上用的)香：～ yakmak 烧香

buhur[2] *is.* 雄性种驼

buhuraki *is.* 条纹丝绸羽纱布

buhurcu *is.* 卖香的

buhurdan(**lık**)**, -ğı** [buhu:rdan] *is.* 香炉

buhurlamak (*nsz*) 烧香

buhurlu *is.* ❶烧了香的 ❷带条纹的(布料)：～ şal 条纹开司米

buhurluk, -ğu *is.* 香炉

buhurumeryem [buhu:rumeryem] (阿) *is.* 〈植〉仙客来属植物

buji (法) *is.* 火花塞

Bujumbura *öz.is.* 布琼布拉(布隆迪)

bukağı *is.* ❶【旧】脚镣 ❷马绊子，马脚绊 ◇～ **vurmak** 上脚镣；上脚绊

bukağılamak (*-i*) 给(牲口)上脚绊

bukağılı *s.* ❶上脚绊的 ❷踝部呈白色的(马)

bukağılık, -ğı *is.* 【俗】(马的)踝部

bukal *is.* 细颈玻璃瓶

bukalemun (阿) *is.* ❶〈动〉变色晰蜴，变色龙(*Chamaeleo chamaeleo*) ❷【转】见风使舵的人 ❸锦缎 ◇～ **gibi renkten renge girmek** 见风使舵

bukalemungiller *ç.is.* 〈动〉避役科(*Chameleontidae*)

buket (法) *is.* 花束

bukle (法) *is.* 小缕卷发 ◇～ ～ 卷曲的(头发)

bukleli *s.* (头发)卷曲的

buklesiz *s.* (头发)直的

buklet (法) *is.* 环绒

bukran (阿) *ç.is.* 充当填料的羊毛

bul *is.* 板材

bula *is.* 【俗】舅母；婶母

bulada [bula'da] (希) *is.* 不足一岁的小鸡，童子鸡

bulak, -ğı *is.* 【俗】泉水

bulama *is.* ❶ bulamak 的动名词 ❷(葡萄汁制成的)糖浆：ekmeğe ～ sürmek 往面包上抹糖浆

bulamaç, -cı *is.* ❶面糊；以面糊制成的食品 ❷【转】混乱的事物，杂乱的事物

bulamak (*-i*, *-e*) ❶涂抹，蘸：balığı una ～ 在鱼上涂面粉 ❷弄脏：Çocuk üstünü başını çamura bulamış. 孩子浑身上下全是泥巴。

bulandırıcı *is.* ve *s.* ❶使人恶心的，使人讨厌的 ❷挑唆性的，煽动性的：～ haberler, sözler vb. 具有挑唆性的消息、言论等

bulandırılmak (*nsz*) bulandırmak 被动态

bulandırmak (*-i*, *-e*) bulanmak 的使动态：Çamur, suyu bulandırdı. 泥巴搅混了水。Bu koku midemi bulandırdı. 这种气味使我感到恶心。Sen benim içtiğim suyu bulandırıyorsun! 你把

我喝的水弄脏了！

bulanık *s.* ❶混浊的，污浊的：～ gözlü 眼球混浊的 ～ su 污水 Kadının yüzü kırışıklıklarla doluymuş. Beti benzi kül gibiymiş. Gözleri bulanık, saçları kıpkızılmış. 这个妇人满脸皱纹，灰头灰脸的，烂眼睛，红头发。❷阴的，多云的：～ hava 阴天，多云天气 ❸不清晰的，(视线)模糊的：～ bir resim 模糊的照片 ～ bir ses 模糊的声音 Rahat göremiyorum. Harfler bulanık gözüküyor. 我看不清楚，字母是模模糊糊的。❹【转】混乱的，不明朗的：～ politika havasi 纷乱的政局 ◇～ **suda balık avlamak** 浑水摸鱼：O kurnaz adam karışıklığı sever, bulanık suda balık avlar. 那个狡猾的家伙恨不得越乱越好，他好浑水摸鱼。

bulanıkça *s.* 有些浑浊的，有些模糊的

bulanıklaşmak (*nsz*) 变得浑浊，变得模糊

bulanıklık, -ğı *is.* ❶浑浊，污浊 ❷混乱：Kafasında bir bulanıklık var. 他脑子里一片混乱。❸(照片)模糊，不清晰

bulanış *is.* bulanmak 的动名词

bulanmak (*-e*) ❶被涂以，被覆盖；被污染：Çocuğun üstü toza bulandı. 孩子浑身上下都是土。❷变得浑浊：Su bulandı. 水变浑了。❸(天气)转阴：Hava bulandı. 天气转阴了。❹感到恶心：Midem bulandı. 我的胃感到恶心。❺【转】变得混乱：Köylünün bu habere zihni bulandı. 农夫被这个消息搞得六神无主。Meclis bir anda bulandı. 议会一下子乱成了一锅粥。Günden güne bulanan hükûmet işlerinden tiksinerek bir köşeye çekildi. 他因厌恶日益混乱的政府工作而引退了。

bulantı *is.* 污物，令人恶心的事物：Bodrum katındaki yemekhaneye indiğim zaman gönül bulantılarım yeniden teperdi. 我一踏进地下室的食堂，再次恶心得我直想吐。◇～ **vermek** 使恶心；使厌恶

bulaşıcı *s.* 传染性的：～ hastalık 传染病

bulaşıcılık, -ğı *is.* 传染，传染性

bulaşık, -ğı Ⅰ *is.* 用后未清洗的杯盘碗筷：～ makinesi 洗碗机 Ⅱ *s.* ❶不干净的，被弄脏的：Hastanın kullandığı eşya bulaşıktır. 病人用过的物品不卫生。Bulaşık yıkarken önlük takmayı unutma. 洗脏东西时不要忘记戴围裙。❷传染的：～ hastalık 传染病 ❸【转】不正当的，不适当的：Bulaşık işlere burnunu sokmak istemiyorum. 我不想搀和这些乱七八糟的事。❹【转】纠缠的，缠人的，讨厌的：～ bir adam 讨厌的人 ◇～ **deniz** (布有水雷的)危险水域 ～ **gemi** 检疫不合格的船只 ～ **suyu** ①刷锅水，泔水 ②【转】味差的(汤、饮料等) ～ **teknesi** ①阴沟 ②【转】藏污纳垢的场所 ～ **yıkamak** 刷盘洗碗

bulaşıkçı *is.* 洗碗工

bulaşıkçılık, -ğı *is.* 刷盘洗碗(的工作)

bulaşıkhane (土-波) *is.* (餐厅、食堂等)涮洗餐具的房间

bulaşıklı *s.* 脏的，污秽的，污垢的，不干净的

bulaşılmak (*nsz*) bulaşmak 的被动态

bulaşkan *s.* ❶难以洗净的(污渍) ❷【转】好斗的，好吵架的

bulaşmak (*nsz*) ❶被弄脏，被玷污：Tabak bulaştı. 盘子脏了。❷ (*-e*) 沾到，染到，涂到：Boya üstüne bulaştı. 他身上沾了油漆。Sofra örtüsüne reçel bulaşmış. 果酱洒到了桌布上。Yüzü çamura bulaştı. 他的脸沾了泥。❸传染(给)：Çocuğa su çiçeği bulaşmış. 这孩子好像染上了水痘。❹烦扰，纠缠 ❺【转】不情愿地卷入，参与：Bu işe bulaşmış oldu. 他被卷入了这件事。Bir defa işe bulaşmış bulundum, bitirmeliyim. 我已经被卷入此事了，必须有个了结。Hiçbir tarakta bezim kalmadı, ipek böceği gibi kozama çekilmiş, kendi hâlimde, politikaya bulaşmadan yaşıyorum. 我现在闭门谢客，就像作了茧的蚕，独来独往，不过问政治。

bulaştırılmak (*nsz*) bulaştırmak 的被动态

bulaştırmak (*nsz*) bulaşmak 的使动态

buldok (英) *is.* 〈动〉獒狗(*Canis familiaris molosus hibernicus*)

buldozer (英) *is.* 推土机

buldumcuk, -ğu *is.* ◇～ **olmak** 因实现愿望而异常兴奋，欣喜若狂；踏破铁鞋无觅处，得来全不费功夫

buldurmak (*-i*, *-e*) ❶ bulmak 的使动态 ❷使(船只)搁浅

Bulgar *öz.is.* 保加利亚人： ～ hükûmeti 保加利亚政府 ～ müziği 保加利亚音乐

Bulgarca [bulga'rca] *öz.is.* 保加利亚语

bulgari [bulga:ri:] *is.* 保加利琴(一种四弦乐器)

Bulgaristan *öz.is.* 保加利亚(欧洲)

Bulgaristanlı *öz.is.* ve *s.* 保加利亚人；保加利亚的

bulgu *is.* ❶发现：kazıbilim ～ları 考古发现 anket ～ları 调查结果 ❷〈医〉症状

bulgulamak (*-i*) 〈哲〉发现

bulgur *is.* ❶熟麦米： ～ aşı 麦米粥 ～ pilâvı 麦米饭 sütlü ～ çorbası 牛奶麦米汤 ❷霰，雪子 ◇～ ～ 像霰子似的：Bulgur bulgur kar yağıyor. 大雪像霰子似的噼里啪啦下了起来。～ **çıkarmak** 腹泻，拉肚子

bulgurcu *is.* ❶制售熟麦米的人 ❷【俚】强盗，匪徒，抢劫犯

bulgurcuk, -ğu *is. is.* ❶【俗】霰，雪子 ❷〈天〉米粒组织(太阳光球层上面的小的米粒状斑点)

bulgurlanma *is.* 粒化，颗粒化

Bulgurlu *öz.is.* 布尔古尔卢(于斯屈达尔附近的一个村庄) ◆**Bulgurlu'ya gelin mi gideceksin?** 你干嘛这么匆匆忙忙的？

bulgurluk *s.* 适于(或用于)制作熟麦米的

bulgusal *s.* 启发的，启发式的： ～ yöntem 启发式教学法

bullak 见 allak bullak

bulma *is.* bulmak 的动名词：Suçluyu günlerce takipten sonra bulmaya muvaffak olduk. 我们在跟踪数天之后，终于发现了了罪犯。

bulmaca *is.* 纵横(填字)字谜

bulmak, -ur (*-i*) ❶设法弄到，找到；找回，失而复得：Biraz para bulmak gerekiyor. 需要弄点儿钱。Paramı buldum. 我找回了我的钱。Saatlerce karın doyuracak bir köy aramış, bulamamıştım. 我想找一个村子填饱肚子，但找了几小时也没能找到。❷碰见：Sizi burada bulacağımı hiç ummazdı. 我没想到能在这儿碰见你。❸发现，发明：Bi Sheng kitap basmayı buldu. 毕昇发明了印刷术。Colobe Amerika'yı buldu. 科伦布发现了美洲大陆。Sabahleyin uyandığımız zaman her tarafı karla örtülmüş bulduk. 早晨我们醒来的时候发现到处都是银装素裹。❹猜出，弄清，查明：bilmece ～ 猜出谜语，找到谜底 düşmanın plânını ～ 查明敌军意图 ❺达到(某一地点、某一时刻、数量等)：Vakit öğleyi bulduğu için burada uzunca bir mola verip öğle yemeğini yemek gerekecektir. 时间已经到了中午，我们应该在这儿多休息一会儿，吃顿午饭。Yetmişini buldu. 他已年过古稀。Konuşa konuşa evi bulmuşuz. 说着说着不知不觉我们就到了家。Kazancı milyonları buldu. 他挣的钱到了几百万。❻击中：Atılan kurşun o zavallıyı buldu. 射出的子弹击中了那个可怜的人。❼认为：Bu kumaşı nasıl buluyorsunuz? 你觉得这块料子怎么样？Hastayı iyi buldum. 我看病人已经好了。Bu davranışı yerinde buldum. 我认为这样做是得体的。❽挑选，选择；中意：Arkadaş olarak bu haylazı mı buldun? 你难道就挑了这么一个二流子当朋友？Bazen onlara yeni ve güzel kıyaretler buluyor. 他偶尔给她们挑几件漂亮的新衣服。❾受到报应，受到惩罚：Allah'tan bulsun. 他这么缺德必遭报应！Eden bulur. 【成】恶有恶报。❿ (*-i*, *-e*) 诿于，归咎于：Ona suç bulmak doğru değil, elinden geleni yaptı. 不应该怨他，他已经尽力了。Bana kabahat bulma, ben böyle olacağını vaktinde söylemiştim. 别怪我，我当时就说过会搞成这个样子的。Çoğu kimseler, kendi suçlarıyla yıkıma uğradılar mı, suçu tanrılara bulur, talihten

yakınırlar. 有许多人由于自己的过错而遭不幸，却怨天尤人。❶❶想起，回忆起：Adını bir türlü bulamıyorum. 我怎么也想不起他的名字。❶❷(船只)搁浅 ❶❸用于助动词，如：son ～ 结束 şifa ～ 痊愈，康复 vuku ～ 发生 vücut ～ 出现，发生 ◇**Bula bula bunu** (或 **onu, bir seyi, bir kimseyi**) **bulmak** 找来找去(挑来挑去)却找(挑)到个最差的：Demek, bula bula bunu buldun? 合着你挑了半天就挑了这么个东西？**buldukça bunamak** 贪得无厌，永不知足 **bulup buluşturmak** 努力寻找，四下寻找：Bulup buluşturup vergi borcumuzu ödeyerek hacizden kurtulduk. 我们东挪西借，交清了欠税，才免于被查封。◆**Buldukça bunar**. 他挑花了眼；他贪得无厌。**Bulmuş da bunuyor.** 他挑花了眼；他贪得无厌。

bulman *is.* 发明人，发明家

bulucu *s.* ve *is.* ❶发现者，发明者 ❷探测器，检波器：gaz kaçağı ～su 煤气漏气探测器

bulûğ (阿) *is.* (发育)成熟，青春期 ◇**～a ermek** 发育成熟，进入青春期，长大成人

bulunak, -ğı *is.* 地址

bulunç, -cu *is.* 良心

bulunçlu *s.* 有良心的，凭良心的

bulundurmak (*-i*) bulunmak 的使动态：evde ilâç ～ 在家里备药 Otomobillerde emniyet kemeri bulundurmak mecburîdir. 汽车上必须备有安全带。Yanında daima para bulundurur. 他总随身带着钱。

bulundurulmak (*nsz*) bulundurmak 的被动态：Her ihtimale karşı yedek odun bulundurulur. 储存劈材以防万一。

bulunma *is.* bulunmak 的动名词：～ hali 〈语〉位格

bulunmak (*nsz*) ❶ bulmak 的被动态：Aranan semsiye bulundu. 要找的伞找到了。Yeni bir tarihî şehir bulundu. 又发现了一座古城。Yeni bir tip silâh bulundu. 发明了一种新式武器。❷在(某地)；有；到达：Ben her gün büroda bulunurum. 我每天都在办公室。Siz sabahlar kaçta bulunursunuz? 你早上几点到？Bu dükkânda her zaman iyi mal bulunur. 这家店总有好东西。❸处于某种状态：dargın ～ 生气 boş ～ 走神；说走嘴 dalgın ～ 专心致志，全神贯注 ❹与动名词位格构成复合动词：fotoğraf çekiminde ～ 照相 Onunla tartışmada bulundum. 我同他进行了讨论。❺向…提供帮助：O herkese daima bulunur. 他总是乐于助人。

bulunmaz *s.* 珍稀的，罕见的，难得的：～ gök yakut 珍稀的蓝宝石 ～ bir fırsat 难得的机会 ～ Hint kumaşı 【谑】珍稀之物，劳什子

bulunmazlık, -ğı *is.* 缺席，不在场

buluntu *is.* ❶(考古)发现；(偶然发现的)古物，文物：kazıbilim ～ları 考古发现 ❷弃儿，弃婴

bulunuş *is.* bulunmak 的动名词

buluş *is.* bulmak 的动名词：bilimsel ～lar 科学发明 yeni ～lar 新的发现(或发明) Bilim adamları buluşları kafa yorarak yaparlar. 科学家搞发明可是绞尽脑汁。Doğrusu bu söz bir buluştur. 实际上这句话是独具匠心的。

buluşak, -ğı *is.* 见面地点

buluşma *is.* buluşmak 的动名词：～ yeri 约会地点，接头地点 ～ evi 地下妓院，暗娼的处所 Bu yeniden buluşma ikisi için de biraz acıklı oldu. 这次重逢对两个人来说也都有点儿伤感。

buluşmak (*nsz*, *-le*) ❶碰见，遇见；见面，团聚；约见：Saat sekizde restoranda buluşalım. 咱们 8 点钟饭馆见。Yarın tam bu saatte burada buluşuyoruz, tamam mı? 明天这个时候我们就在这里见面好吗？Yıllarla süren bir ayrılıktan sonra ana oğul birbiriyle buluştular. 分别多年之后母子得以团聚。❷交汇，汇合：Yollar bu noktada buluşuyor. 几条路在这里汇合。❸达成共识，形成一致意见：Biz bu konuda nihayet buluştuk. 我们就此事终于达成了共识。

buluşturmak (*-i, -le*) ❶ buluşmak 的使动态 ❷(勉强)凑齐：İki bin dolar buluşturup taksidi ödedi. 他凑齐了两千美元，交了分期付款的一笔款子。

buluşulmak (*nsz*) buluşmak 的无主态：buluşulacak yer 见面地点

bulut[1] *is.* ❶云，云彩：Gökyüzü masmavidir ve tek bulut yoktur. 天空是湛蓝湛蓝的，万里无云。❷云状物(如烟、尘、雾等)；(虫、鸟等)飞掠而过的一大群：toz ～u 尘烟，尘雾 duman ～u 烟雾 sinek ～u 一大群苍蝇 çekirge ～u 蝗虫群 ❸【转】阴影，不幸，危险：～larla kaplı bir gelecek 阴云密布的未来 ◇～ **geçmek** 下阵雨 **～lar boşanmak** 大雨倾盆，大雨磅礴 **～lar sıyrılmak** 云开雾散：Hava biraz kapanarak yağmur serperken bulutlar sıyrılmış, güneşin turuncu ışıkları fışkırmağa başlamıştır. 天刚一阴，有点儿要下雨的样子，却又云开雾散，露出了橙黄色的阳光。**～tan nem kapmak** 极其敏感，易生气，疑心重

bulut[2] *is.* 酩酊大醉的：Herife bak! bulut. 瞧这家伙，又喝醉了！◇～ **gibi** 酩酊大醉：Ali, o gece eve bulut gibi gelmişti. 阿里那天夜里醉醺醺地回到了家。～ **kesilmek** 酩酊大醉 ～ **olmak** 酩酊大醉 **～larda yaşamak** 幻想，梦想，做白日梦 **～unu vermek** 酩酊大醉

bulutdelen *is.* 摩天大楼

bulutlanmak (*nsz*) ❶被云遮住，变得多云，变阴：Bugün hava iyice bulutlandı. 今天天气变得很阴。Hava kâh bulutlanıyor, kâh açıyor. 天气时阴时晴。❷【转】(视线)模糊，看不清：Gözleri bulutlandı. 他的视线模糊了。❸【转】变得忧伤

bulutlu *s.* ❶多云的，阴的：～ bir hava 多云的天气 Hava bulutlu ve üzerinde durduğumuz tepe rüzgârlı idi. 阴云密布，我们所在的山头狂风呼啸。❷【转】模糊的 ❸【转】(记忆)模糊的，混乱的

bulutluluk, -ğu *is.* 〈气〉云况；云量；云层

bulutsu *is.* 〈天〉星云

bulutsuz *s.* 没有云彩的，晴朗的：Bulutsuz havalarda güneş ışınları odama kadar giriyor. 在晴朗的天气里，阳光一直照到我的房间里。

bulvar (法) *is.* (城市中的)林荫大道：iki tarafı ağaçlık bir geniş ～ 两侧大树参天的一条宽阔的林荫道

bumbar (波) *is.* ❶(动物的)大肠 ❷大肠中填充肉馅、大米等做成的食品，香肠 ❸(细布袋内填棉花堵塞门窗用于防寒的)密封条

bumburuş(uk) [bu'mburuş, bu'mburuşuk] *s.* 皱巴巴的，满是皱纹的

bumbuz [bu'mbuz] *s.* ❶冰冷的，非常冷的 ❷冷酷的，严酷的

bumerang (英) *is.* ❶飞镖，飞去来器 ❷【转】自食其果的言行

bumlamak (*nsz*) (轮胎)爆裂

bun *is.* ❶困境，贫困 ❷郁闷，烦恼

bunak, -ğı *is.* ve *s.* 痴呆的(人)，(年老)昏庸的(人)，老糊涂(的)

bunakça Ⅰ *s.* 有点儿呆傻的，有点儿老糊涂的 Ⅱ *zf.* [buna'kça] 傻里吧唧地，有点儿糊涂地

bunaklık, -ğı *is.* 痴呆，年老昏庸，老糊涂

bunaksı *s.* 似乎有点儿痴呆的，好像有点儿老糊涂似的

bunalım *is.* ❶危机：Kosova ～ı 科索沃危机 ❷〈医〉病情急转，病危 ❸萧条的 ❹极度的痛苦，苦恼 ◇～ **geçirmek** 度过危机 **～a düşmek** ①陷入危机 ②感到非常苦恼，陷入极大的痛苦

bunalımlı *s.* ❶危机的 ❷病危的 ❸处于经济危机中的，萧条的 ❹极度的痛苦的，苦恼的

bunalış *is.* bunalmak 的动名词

bunalmak (*nsz*) ❶窒息，呼吸困难：Adamcağız öksürürken bunaldı. 他咳得喘不上气来。Burada bunaldım, biraz çıkacağım. 我在这儿透不过气来，要出去一下。Kahvenin havasızlığında bunaldım. 咖啡馆里乌烟瘴气，我都透不过气来。❷心烦，烦躁；痛苦，苦恼：Bir dayağı, bir desteği olduğu için bunalmıyor. 他有后台，心中不慌。Çaresizlikten

bunaldı, ne yapacağını bilmiyor. 他一筹莫展，心烦意乱，不知如何是好。Müessesesinin epeyce karışık ve dolambaçlı işleri içinde bunalmış, kalmış. 他似乎陷在单位里非常繁杂的事务中透不过气来。❸穷困，窘迫：Bunaldığı için tarlasını satmak zorunda kaldı. 他由于贫困而被迫把土地卖了。

bunaltı *is.* 忧虑，抑郁，烦恼，痛苦，苦恼

bunaltıcı *s.* ❶令人窒息的，使呼吸困难的：Bugün bir esinti bile yok, hava pek bunaltıcı. 今天天闷，甚至连一丝风都没有。❷使人烦躁的，使人不安的 ◇(*-e*) **～ gelmek** 令人窒息：Salonun havası hepsine bunaltıcı geldi mi, pencereler açılıyor. 大厅里的空气让人透不过气来，于是有人把窗子打开了。

bunaltılmak (*nsz*) bunaltmak 的被动态

bunaltmak (*-i*) bunalmak 的使动态

bunama *is.* bunamak 的动名词：yaşlılık ～sı 老年痴呆症

bunamak (*nsz*) 痴呆，变傻

bunayış *is.* bunamak 的动名词

bunca [bu'nca] *s.* (如此)多的： ～ yıllık dostu 多年的老朋友 Bunca zamandır sizi görmedim. 我有很长时间没有见到你了。Bunca yol yürüdük. 我们走了这么长的路。Bunca yıldır alnım açık geziyorum. 这么多年来我是清清白白，问心无愧。

bungalov (英) *is.* ❶(印度)有廊的(木制)平房 ❷木屋

bungun *s.* 痛苦的，忧愁的，烦恼的，苦恼的

bunlu *s.* ❶危急的： ～ durum 危急的局面 ❷危重的： ～ hasta 危重的病人 ❸痛苦的，忧愁的，烦恼的，苦恼的

bunluk, -ğu *is.* ❶危机 ❷〈医〉病情急转，病危 ❸萧条的 ❹极度的痛苦，苦恼

bunmak, -ar (*nsz*) 【俗】不满，嫌少，看不上

bura [bu'ra] *is.* 这儿，这里(加位格、从格时字母 a 也可省略，写作 burda, burdan)：Buraya geliniz. 请这边儿来！Çok söz söyleme, seni dinleyecek vaktim yok, haydi çek arabanı buradan. 你住嘴！我没有时间在这里听你废话！赶紧从这里滚开！◇**～dayım diye bağırmak** 位置非常惹眼，明摆着 **～sına gelmek** 讨厌，厌烦

bura bura *zf.* 拧，绞：yaş çarşafları ～ sıkmak 把湿床单拧干

buracıkta [bu'racıkta] *zf.* 就在这儿，就是这里：Ben şimdi buracıkta tarağımı düşürmüştüm, gördünüz mü? 我的梳子刚才就是掉在这儿，您看到了吗？Ben buracıkta ineyim de biraz kahveyle şeker alayım. 我要在这里下车买些咖啡和糖。

burağan *is.* 飓风；暴雨；雷阵雨

buralı [bu'ralı] *s.* ve *is.* 本地的，当地的；本地人，当地人：Buralı insanlar konukseverdir. 当地人热情好客。Siz buralıya benzemiyorsunuz. 您不像是本地人。

buram buram *zf.* (烟雾、气味、汗、雪等)大量地：Buram buram sigara dumanı yükseliyor. 烟气腾腾。◇**～ terlemek** 大汗淋漓 **～ kar yağmak** 大雪纷飞

buran[1] *is.* 飓风；暴雨；雷阵雨

buran[2] (俄) *is.* 俄罗斯冬季的暴风雪

burası [bu'rası] *zm.* 这儿，这里：Affedersiniz, burası benim yerim. 对不起！这是我的位置。Burası neresi? 这是什么地方？Burası şimdilik bir sırdır. Sır olarak da kalacağa benziyor. 这儿现在是一个谜，也许永远是一个谜。

burcu *is.* 香气，香味 ◇**～ ～** 芬芳地，馥郁地：Çiçekler burcu burcu kokuyor. 花香四溢。

burcumak (*nsz*) 【俗】散发香气，香气四溢，缕缕飘香

burç[1]**, -cu** (阿) *is.* ❶垛子，城垛子 ❷〈天〉星群，星区，星座：～lar kuşağı 〈天〉黄道带；黄道十二宫

burç[2]**, -cu** *is.* 〈植〉桑寄生

burçak, -ğı *is.* 〈植〉巢菜，野豌豆(*Vicia ervilia*)

Burdur *öz.is.* 布尔杜尔(土耳其省、市)

burdurmak (*-i, -e*) burmak 的使动态

burgacık 见 kargacık burgacık

burgaç, -cı *is.* 〈地〉旋涡，涡流，涡旋

burgata [burga'ta] (意) *is.* 〈海〉绳子的周长单位，约为一英寸

burgu *is.* ❶(木工)手钻，钻子，木锥，螺旋钻：ağaç 〜su 木钻，麻花钻 ❷(拔软木塞用的)螺丝起子，瓶塞钻 ❸(弦乐器上用以调节弦线松紧的)弦轴，琴栓

burgulamak (*-i*) (用钻)钻孔，打眼：Bir zaman hiç kıpırdamadan beynimi burgular gibi keskin keskin baktı. 当时他一动不动地死死地盯着我，好像要在我的头上打个洞似的。

burgulanmak (*nsz*) burgulamak 的被动态

burgulu *s.* ❶有钻子的；手拿钻子的 ❷被钻了洞的

burgusuz *s.* ❶没有钻子的；没拿钻子的 ❷未被打洞的

burhan [burha:n] (阿) *is.* ❶证据 ❷〈逻〉论据

burjuva (法) *is.* ve *s.* ❶【旧】(中世纪城镇的)自由民 ❷中产阶级分子；中产阶级的：Burjuva bir aileden doğmuş, bir fabrikatörle evlenmiş. 听说她出身于一个中产阶级家庭，嫁给了一个工厂主。❸资产阶级的；资产阶级分子：küçük 〜 bencilliği 小资产阶级的自私自利性

burjuvalık, -ğı *is.* ❶自由民的身分 ❷中产阶级 ❸资产阶级

burjuvazi (法) *is.* ❶自由民的身分 ❷中产阶级 ❸资产阶级

burkat *is.* ❶神像，佛像，泥菩萨 ❷偶像

burkatlık, -ğı *is.* 庙宇，寺院，道观，神殿

Burkina Faso *öz.is.* 布基纳法索(非洲)

burkmak, -ar (*-i*) ❶扭(伤)，拧：birinin kolunu 〜 扭某的的胳膊 ❷ (*nsz*) (被)扭伤，崴伤：Ayağım burktu. 我的脚扭了。

burkucu *s.* 扭的，拧的

burkulmak (*nsz*) ❶ burkmak 的被动态：Vida paslanmış, burkulmuyor. 钉子锈了，拧不动。Kosarken ayağı burkuldu. 他跑步的时候崴了脚。Mustafa'nın ayak bileği burkulduğu için acıyor. 穆斯塔法的跗骨扭伤了，很疼。❷【转】伤心，悲伤：Haberi alınca yüreği burkuldu. 他听到这个消息很伤心。

burlesk (法) *is.* 诙谐文学

burma Ⅰ *is.* ❶ burmak 的动名词 ❷一种甜点 ❸【俗】水龙头 ❹【俗】干草 ❺【俗】无花果干 ❻(肠或胃)绞痛 ❼转纹手镯 Ⅱ *s.* ❶螺纹形的：〜 çelik 螺纹钢 ❷被阉割的：〜 at 骟马

burmak, -ar (*-i*) ❶拧，绞，扭曲；使成为螺纹状：Bazı sıkı zamanlarda öyle olur ki, sırtımdan çıkan gömleği elimden burup sıktığım zaman, tekneden çıkmış çamaşır gibi, zırıl zırıl su akar. 有时我忙得团团转，以致于把衬衣脱下来用手一拧，就像是刚从水盆里捞出来的一样哗哗直流水。❷阉割 ❸(酸涩食品)使倒牙，使麻木：Bu tomates ağzımı burdu. 这个西红柿吃得我倒牙。❹(肠胃)疼痛，绞痛 ❺【转】使伤心，使悲痛：Hikâyenin burası kalbimi burdu. 故事听到这里，我感到心里发酸。

burnaz *s.* 长着大鹰钩鼻子的(人)

burs *is.* 奖学金：Burs alabilmek için başarılı öğrenci olmak gerekir. 只有成绩优秀的学生才能领取奖学金。

Bursa *öz.is.* 布尔萨(土耳其省、市)

bursiye *is.* 领取奖学金的学生

burslu *s.* 领取奖学金的(学生)

burssuz *s.* 不享受奖学金的(学生)

burtlak, -ğı *is.* 【俗】❶灌木丛 ❷猪崽，仔猪

buru *is.* 【俗】(尤指分娩时的)腹痛

buruk Ⅰ *s.* ❶扭转的，扭曲的，捻过的 ❷味涩的，苦涩的：～ ayva 苦涩的榲桲 ～ şarap 酸涩的葡萄酒 ❸敏感的，易发怒的 Ⅱ *is.* ❶纹理扭曲的木板 ❷阉割过的动物

burukça *zf.* 略带涩味的

buruklaşmak (*nsz*) 变得苦涩：Gülümsemesi de buruklaştı. 他的微笑也变得苦涩。

burukluk, -ğu *is.* ❶苦涩，涩味：Ayvanın burukluğu hoşuma gitmez. 我不喜欢榲桲的涩味。❷【转】易怒，爱生气

burulmak (*nsz*) ❶被拧，被绞，被扭曲 ❷旋转 ❸疼痛，绞痛：Bağırsaklarım buruluyor. 我小肚子疼。❹ (*-e*) 爱生气，易怒：İyi çocuk, ama en ufak söze buruluyor. 他是一个好孩子，但是，一句话说不好，他就生气。

burulu *s.* 扭曲的

burum burum *zf.* 与 burulmak 一起使用起到强化语气作用，如：Bağırsaklarım burum burum buruluyor. 我的小肚子疼得厉害。

burun, -rnu *is.* ❶鼻，鼻子：～ boşlukları 〈解〉鼻腔 ～ deliği 〈解〉鼻孔 ～ kanadı 〈解〉鼻翼 ❷鼻状物(如喷嘴、喷管、船头、机首等)：ayakkabının ～u 鞋尖 vapurun ～u 船头 ❸(陆地向海洋的)突出部分；海岬：Ümit Burnu 好望角 Horn Burnu 合恩角 ❹【转】骄傲，傲气 ◇**～ boku** 【粗】小人物，狗屁不是的东西 **～ burmak** 不屑一顾，嗤之以鼻，鄙视，瞧不起：Öyle adamdan ben hoşlanmam, ötekine burun burar berikine burun burar. 我不喜欢这样的人，他谁也看不上眼。Komşuluk böyle midir, o bana burun burarsa ben de onunla konuşmam vesselâm. 难道做邻居是这样的吗？他瞧不起我，我还不理他呢！**～ ～a** 面对面地；密切地：Burun burna oturuyorlar. 他们面对面地坐着。İki kardeş burun buruna oturmuşlar, birşeyler konuşuyorlar, rahatsız etmek istemedim. 两兄弟面对面地坐下来说着什么，我不想打扰他们。Biricik dileği sevdiği kızlarla burun buruna yaşamak. 她惟一的愿望是同她心爱的女儿们生活在一起。(*-le*) **～ ～a gelmek** (意外地)碰见，照面，擦肩而过，不期而遇：Ali efendi, merdivenleri yorgun yorgun çıkarken sofada karısıyla burun burna geldi. 阿里先生疲惫不堪地上楼，在门厅与他的妻子不期而遇。Köşeyi dönen Ali, Ahmet Beyle burun buruna gelmişti. 阿里在路口一拐弯，碰到了艾哈迈德先生。Murat ameliyat sırasında ölümle burun buruna geldi ve henüz ormandan çıkmış değil. 穆拉特在手术时与死神擦肩而过，现在尚未脱离危险。**～ bükmek** 不屑一顾，嗤之以鼻，鄙视，瞧不起："Şöyle demiştim, böyle yapmıştım" diyene burun büker. 他鄙视说一套做一套的人。**～ büyüklüğü** ①大鼻子 ②【转】骄傲自大 **～ değil kemer patlıcanı** 丑陋的大鼻子 **～ göğüs körük gibi inip kalkmak** 气喘吁吁 **～ kıvırmak** 不屑一顾，不喜欢，嗤之以鼻，鄙视：Patlıcanı görünce burun kıvırdı. 她一看见茄子就把嘴撅了起来。**～ sarkmak** 生气，发怒 **～ silmek** 擦鼻涕 **～ sokmak** 管闲事，瞎搅和，乱打听：Sen bu işe burun sokma, konuyu ikimiz hallederiz. 这事你别搀和，问题我们俩会自己解决。**～ sürtmek** 屈尊转而求其次 **～ şişirmek** 骄傲，自大 **～ taslamak** 骄傲，自大 **～ üzerine düşmek** 船载货时船首吃水过深 **～ yapmak** 虚张声势 **～dan ～ seyir** 沿海岸线航行 **～dan pike yapmak** 恶劣天气时船首对着风浪 (*-in*) **～u bile kanamamak** 毫发无损：Burunları bile kanamadan ganimete kavuştular. 他们毫发无损，大获全胜。**～u boka batmak** 【粗】倒大霉 **～u boktan kalkmamak** (或 **kurtulmamak**) 【粗】陷入困境不能自拔：Kılavuzu karga olanın burnu boktan kurtulmaz. 兵熊熊一个，将熊熊一窝。**～u büyük** 骄傲的，自大的 (*-in*) **～u büyümek** 骄傲，自大：Son zamanlarda burnu büyüdü, kimseye selâm bile vermiyor. 近来他傲起来了，见谁都不理睬。(*-in*) **～u düşmek** 难以忍受(臭味等)：Sokağa dökülen çöplerin kokusundan burnumuz düştü. 倾到在街上的垃圾的臭味令我们无法忍受。(*-in*) **～u havada** (**olmak**) 鼻子翘到天上，骄傲，趾高气扬：Burnu havalardaydı, arkadaşlarına yukarıdan bakıyordu. 他趾高气扬，看不起同学们。(*-in*) **～u kabarmak** 骄傲，自大 (*-in*) **～u Kaf dağında** (**olmak**) 不可一世，非常骄傲：Güvendiği nedir anlamadım ki burnu kaf dağında, adama yan bile bakmıyor. 我不明白他凭什么不可一世，

对人不屑一顾。(*-in*) **～u kanamamak** 毫发无损；全身而退：Ağanın alnı terlemezse, ırgadın burnu kanamaz. 当头儿的要以身作则。(*-in*) **～u kırılmak** ①嗅到，闻到 ②不再骄傲自大 (*-in*) **～u kokuyu iyi almak** 有先见之明；不自以为是 (*-in*) **～u sarkmak** ①生气，发怒，面有愠色，恼火 ②失态 (*-in*) **～u sıkılmak** 遇到麻烦，遇到棘手的事 (*-in*) **～u sürtülmek** 屈尊转而求其次；不再骄傲自大：Bu acı olaydan sonra burnu sürtüldü. 自那次痛苦的事件之后，他再也不自以为是了。(*-in*) **～u yere düşse almamak** 骄傲，自大，傲慢：Onun ne dik kafalı olduğunu asıl bilirim; burnu *yere* düşse kibrinden *e*ğilip almaz. 我真的很了解他是多么的傲慢，不会低头服输。(*-in*) **～un ucunda** 在眼皮子底下，近在眼前；附近，不远 (*-in*) **～una biber sürülmüş gibi olmak** ①感到十分疼痛 ②经受磨难，经受艰巨的考验 ③受到损失或伤害 (*-in*) **～una boklu kamış yetişmemek** 【粗】不可容忍，忍无可忍 (*-in*) **～una çıkmak** ①疲惫不堪 ②忍无可忍 (*-in*) **～una dikilmek** ①不离开某人，把某人置于控制之下 ②现场督促 (*-in*) **～una gelmek** ①疲惫不堪 ②忍无可忍 (*-in*) **～una girmek** 靠近，紧贴，偎依，贴近 (*-in*) **～una götürmek** 闻，嗅 (*-in*) **～una hırızmayı takmak** 牵…的鼻子，控制：Ayının burnuna hırızma takmışlar, oynatıyorlar. 他们给熊套上鼻圈，正在耍熊。(*-in*) **～unda kokmak** 被非常思念，被想念 (*-in*) **～unda tütmek** 被非常思念，被想念：Annem, babam, hatta kardeşlerim burnumda tütme*ğ*e başladı. 我开始想念我的爸爸妈妈和兄弟姐妹们。Ah oğlum, mis gibi burnumda tütüyorsun. 我的儿啊！我现在非常想你！**～undan ateş püskürmek** 气得七窍生烟 **～undan ayrılmamak** 不离左右，寸步不离：*G*ece gündüz kızın burnundan ayrılmıyor. 他一天到晚围着姑娘转。**～undan düşen bin parça olmak** 面孔严肃，板着脸，生气 **～undan düşmek** 相像，非常像 (*-in*) **～undan (fitil fitil) gelmek** 后悔：Sabahki o *e*ğlentiler şimdi fitil fitil burnumdan gelme*ye* başladığı için bu gün buralara geldiğime bin ke*re* pişman oluyordum. 上午的这种聚会现在让我感到后悔，对于今天我到这种地方来，我是追悔莫及。**～undan (fitil fitil) getirmek** 使后悔莫及 **～undan kan damlamak** 受苦，受难，受折磨 **～undan kıl aldırmamak** ①不让人说话，听不进批评：Hiçbir uyarıda bulunamıyoruz, burnundan kıl aldırmıyor. 我们根本没法提醒他，他什么也听不进去。②骄傲的，妄自尊大的，自高自大的，目空一切的 ③极端吝啬，一毛不拔，爱财如命 **～undan ötesini görmemek** 非常自信，自视甚高 **～undan solumak** 气哼哼，怒气冲冲，勃然大怒：İnliyor, burnundan soluyarak konuşuyordu. 他吼叫着，怒气冲冲地说着。**～undan söylemek** 嘟嘟囔囔 (*-i*) **～undan yakalamak** 抓住某人的弱点，牵牛鼻子，抓把柄 **～undan yanına varılmamak** 盛气凌人：burnundan yanına varılmıyor. 他盛气凌人。**～unu çekmek** ①吸鼻涕 ②【转】失望，未达到目标 ③【俚】变穷，成为穷光蛋 (*-in*) **～unu kanatmamak** 使不受任何伤害 (*-in*) **～unu kırmak** 挫锐气，使不再骄傲：Onun burnunu kırmak için kör kadı olmak gerekir. 要想挫掉他的傲气，应该直言不讳。Onun burnunu kırdım, artık yüksekten atamaz. 我挫了他的锐气，他再也不敢吹牛了。**～unu kıvırmak** 嗤之以鼻，轻视，看不起 **～unu sıksan canı çıkmak** ①弱不禁风：Burnunu sıksan canı çıkacak. 他弱不禁风。②非常忧郁 (*-e*, *-in*) **～unu sokmak** 管闲事；瞎搅和；乱打听：Ali, kendine ait işlere başkalarının burnunu sokmasına müsaade *e*decek. 阿里不允许其他人搀和他的事。Her işe burnunu sokuyor. 他什么事都搅和。Her işe burnunu sokmasan olmaz mı? 难道你就不能不管闲事吗？(*-in*) **～unu sürtmek** 放下架子，变得谦虚；委曲求全 **～unun dibi** 眼皮子底下，眼前，旁边：Eskiden babam beni burnunun dibinden ayırmazdı. 以前，我爸爸对我是寸步不离。**～unun dibine sokulmak** 亲近；接近：Ta burnumuzun dibine sokulmuş da farkına varmamışız. 我们竟然没发现他也到我们跟前来了。**～unun dikine gelmek** 靠近，紧贴，偎依，贴近 **～unun dikine gitmek** 自行其事，不听劝告，我行我素，一意孤行，执拗，顶牛，逆着干，对着干：Büyüklerini dinle, burnunun dikine gitme. 你要听大人的话，别犟。Hep burnunun dikine gide gide sonunda hapsi boyladı. 他一意孤行，结果身陷囹圄。**～unun direği kırılmak** 【转】被臭味熏得直恶心 **～unun direği sızlamak** 【转】(精神或肉体)十分痛苦，肝胆俱裂：Benim toprağımın bile kalmadığı zamanlarda onları aklıma getirdiğim vakit burnumun direği sızlardı. 我的土地已荡然无存，一想到它们，我就肝胆俱裂。**～unun direğini kırmak** 臭气刺鼻，臭味熏天：Odaya girince burnumuzun direğini kıracak bir leş kokusu ile karşılaşmıştık. 我们一进房间，一股股的恶臭

差点儿没把我们熏个跟头。Tezek kokusu burnumun direğini kırmış, ciğerime işlemişti. 干牛粪臭气刺鼻，熏死我了。**～unun doğrultusuna gitmek** 自行其事，不听劝告，我行我素，一意孤行，执拗，顶牛，逆着干，对着干：Şimdiki gençler burunlarının doğrultusuna gidiyorlar kör kör. 现在的年轻人盲目地我行我素。**～unun doğrusuna gitmek** 自行其事，不听劝告，我行我素，一意孤行，执拗，顶牛，逆着干，对着干：Çok evvel bunların hepsini sana söylediğim hâlde inanmadın, burnunun doğrusuna gittin, şimdi uğradığın zarara katlan. 这些我早就一五一十地对你说过，可是你不信，一意孤行，现在吃了亏，你就自认倒霉吧！**～unun ucundan ötesini** (或 **ilerisini**) **görmemek** 目光短浅，思想狭隘 **～unun ucunu görmemek** ①酩酊大醉，醉得一塌糊涂 ②目光短浅，思想狭隘 **～unun yeli harman savurmak** ①骄傲，自大 ②愤怒，发火 **～unun yeli saman savurmak** ①骄傲，自大 ②愤怒，发火

Burundi *öz.is.* 布隆迪(非洲)

burunduruk, -ğu *is.* (牲口的)口套

burunlamak (*-i*) ❶欺负，虐待 ❷欺压 ❸妄自尊大，摆架子

burunlu *s.* ❶长着…样的鼻子的：doğan ～ 长着鹰钩鼻的 ❷有突出部分的 ❸【转】高傲的，骄傲的，自大的

burunluk, -ğu *is.* 【俗】鼻勒

burun otu *is.* 鼻烟

burunsak(**lık**), **-ğı** *is.* 鼻勒

burunsuz *s.* ❶无鼻的 ❷没有嗅觉的

buruntu *is.* 【俗】疼痛；腹痛：Dündenberi içerimde bir buruntu var. 从昨天起我就肚子痛。

buruş buruş *s.* ve *zf.* 褶皱的，多褶的，皱巴巴的：Eteklik buruş buruş olmus. 他的裙子皱巴巴的。

buruşmak (*nsz*) ❶形成褶皱，变得多褶：Yüzü buruşmuş. 他的脸上出了皱纹。Kâğıt buruştu. 纸皱了。❷(嘴、脸因酸、辣、苦或苦恼、痛苦等)扭曲变形：Koruk yedim, ağzım buruştu. 我吃了个酸葡萄，酸死我了。

buruşmuş *s.* 皱皱巴巴的

buruşturmak (*-i*) buruşmak 的使动态：Ali acı biberi yiyince yüzünü buruşturdu. 阿里吃了一个尖辣椒，辣得他呲牙咧嘴。

buruşuk *s.* ❶褶皱的，多褶的；皱巴巴的，皱纹多的；扭曲的，变形的：～ kumaş 皱巴巴的布 ～ surat 扭曲的脸；满是皱纹的脸 pek ihtiyar, pek cılız ve ～ bir kadın 老态龙钟的妇人 ❷年老的，苍老的

buruşukça *s.* 有些褶皱的，不太平整的

buruşukluk, -ğu *is.* 皱纹；皱褶；扭曲，变形

bus (英) *is.* 〈计〉总线

busbulanık [bu'sbulanık] *s.* 特别污浊的；特别浑浊的；特别不清晰的，特别不明朗的，非常模糊的

buse [bu:se] (波) *is.* 亲吻 ◇～ **almak** 吻，亲吻 **～ çalmak** 吻，亲吻

buselik, -ği [bu:selik] (波-土) *is.* 〈乐〉b 调

but, -du *is.* 大腿：Size ördek avladık fakat bir budunu Süleyman'a vereceğiz. 我们给您打了一只鸭子，但是我们要撕一条腿给苏莱曼。

butafor *is.* 〈剧〉道具

butaforcu *is.* 〈剧〉制作道具的人，道具员

butik (法) *is.* 服装饰物用品商店，服饰店

butikçi *is.* 服装饰物用品商店老板，服饰店老板

butlan [butla:n] (阿) *is.* 〈法〉❶无效，失效 ❷失误，不当

buton (英) *is.* 按钮

buut, -du (阿) *is.* 【旧】长度；长或宽

buymak, -ar (*nsz*) 【俗】❶被冻死 ❷感到寒冷

buyot (法) *is.* 热水袋

buyruk, -ğu *is.* ❶命令：Fabrikanın kel kâhyası oldu; elinden bir iş gelmaz; çevresindekilere buyruklar yağdırıyor. 厂子里就他爱多管闲事，他自己什么都不懂，可总是对周围的人指手画脚。❷领导：birinin ～u altında çalışmak 在某人的领导下工作 ◇～ **kulu** 听差的人，奉行公事的人，执行命令的人 ～ **vermek** 下令 ～**u altına girmek** (被迫)听命于，听…的差遣

buyrukçu *is.* ve *s.* 发布命令的(人)

buyrukçuluk, -ğu *is.* 专制君主统治，专制主义，专治政治

buyrulmak (*nsz*) buyurmak 的被动态

buyrultu *is.* 〈史〉政令，(书面)命令，圣旨

buyur *is.* 邀请(进入或就餐) ◇(*-i*) ～ **etmek** 邀请(进入或就餐)：Adamı salona buyur ettim. 我把这个人请进了大厅。Kızım, konukları içeri buyur et. 女儿！你去把客人们请进来！Eğer müdürü arayan dişli, ya da hatırlı biri ise hemen içeri buyur ediliyor. 如果来找经理的人是一个有权势的重要人物，立刻就会被请进去。

buyurgan *s.* ❶专制君主，暴君 ❷【转】霸道的人，压迫者

buyurmak (*-i, -e*) ❶命令；规定，嘱咐，吩咐：Evsahibi, çocuğun sofradan kaldırılmasını buyurdu. 房东让人把孩子从饭桌带开。Nasıl buyuruyorsam öyle yap. 我怎么说，你就怎么做。Sonra kral bu yüzüğü denizin dibinden yine çıkarmasını buyurmuş. 接着，国王命令他从海底拿出这枚戒指来。❷说，陈述：Çok doğru buyuruyorsunuz. 您要说实话。❸ (*-e*) (礼貌用语)来，去，走，进入：Lütfen önden buyurunuz. 请在前面走。Salona buyurmaz mısınız? 请您进大厅。Günün birinde yolunuz buralara düşerse, kesinlik fakirhaneye buyurun. 有朝一日途经此地，务请光临寒舍。❹(*-i*) 请享用：Bisküvileri kendim yaptım. Lütfen, buyurun. 这饼干是我自己做的，请品尝！Buyurunuz kahvenizi! 您请用咖啡。❺作助动词用，相当于 etmek, eylemek 等，表示尊敬：Kabul buyurlar mı acaba? 不知道他们会不会接受？Müsaade buyurursanız gidelim artık. 对不起，我们该走了。◆**Buyur.** ①我不明白，请您再重复一遍！②(对召唤声的应答词)哎！您好！请讲！请指示！③您这边儿请！**Buyurun cenaze namazına!** 真是糟透了！真是不可思议！**Buyrun gidelim.** 我们一起走吧！

buyurtmak (*-i, -e*) buyurmak 的使动态

buyuru *is.* 命令

buyurucu *is.* ❶统治者，君主；有影响的人 ❷【谑】懒汉；好指挥别人的人，好发号施令的人

buz Ⅰ *is.* 冰：～ alanı 冰原，冰帽，冰冠，冰盖；流冰群，大片浮冰 ～ yağmuru 冻雨 Ⅱ *s.* ❶严寒的，寒冷的：Hava bugün buz. 今天天气极冷。❷冷酷的：Bu romanın neresini beğendiniz? Buz! 您觉得这本小说哪点好？太冷酷了！◇～ **bağlamak** 结冰：Sıfır altında beş derecede akarsu buz bağlamadı. 流动的水在零下 5 度不会结冰。～ **duvarı** 【转】隔阂 ～ **gibi** ①冰冷的，冰凉的：Elleri buz gibi. 他的手冰凉。Buz gibi fırtınayla savrulan yağmur iliklere işliyor. 冰冷的风暴夹着雨水砭人肌骨。Hay ömrüne bereket; bu sıcak günde buz gibi ayran pek iyi geldi. 嘿！谢谢！这大热天的，这冰镇阿易朗真是太棒了！②【转】冷冰的，不热情的：～ gibi insan 冷冰冰的人 ③不折不扣的，确实的(表示消极的意义)：Adam buz gibi hırsız. 此人是个不折不扣的贼。Herife baksana be, buz gibi peygamber! 你看那小子，完全是一个醉鬼！Herif, buz gibi koroydo. 这家伙是一个不折不扣的笨蛋。④(肉)肥而干净的：～ gibi kuzu 肥嫩的羊羔 (*-den*) ～ **gibi soğumak** 厌恶，憎恶，冷若冰霜：Para isteme benden, buz gibi soğurum senden. 别找我要钱，我会讨厌你的。İnsanlardan buz gibi soğudum. 我讨厌这些人。～ **kesilmek** ①冷淡，疏远 ②冻僵，感到寒冷：Dışarda yarım

saat kalınca buz kesildi. 他在外面呆了半个小时，冻得够呛。③惊呆，瞠目结舌：Beni bir odaya götürdü. Elim ayağım buz kesilmiş, vücudumun her tarafı titriyordu. 他把我领进了一个房间，我非常紧张，浑身发抖。**～ kesmek** (使)感到冰冷：～ kesen rüzgâr 冰冷的风 Ellerim buz kesti. 我的手冰凉。**～ kırıcı** ①除霜器，除冰装置，防冰装置 ②破冰船 **～ olmak** 变成冰：Ağustosta suya girsem balta kesmez buz olur. 【成】人若倒霉，喝口凉水也塞牙。**～ sarkıtması** 钟乳石状装饰 **～ tutmak** 结冰 **～ üstüne yazı yazmak** 缘木求鱼，白费力气；白费口舌，对牛弹琴：Kalıcı bir çözüm bulamadık, buz üstüne yazı yazıyoruz. 我们找不到永久的解决办法，白忙活了。Yaptıklarına bakıp sana acıdım, buz üstüne yazı yazıyorsun da farkında değilsin. 我一看你做的事我就可怜你，你难道还没有发现你是在白忙活吗？**～ı kırmak** ①打破坚冰 ②【转】改善关系 **～lar çözülmek** ①冰融化 ②【转】和好

buz adası *is.* 〈地〉冰山

buzağı *is.* (未断奶的)小牛，牛犊

buzağılamak (*nsz*) 产犊

buzcu *is.* 卖冰的人

buzçözer *is.* 除冰器，除霜器

buz dağı *is.* 〈地〉冰山

Buz denizi *öz.is.* 北冰洋

buz dolabı *is.* 冰箱，冰柜：Buzdolabı yiyecek doludur. 冰箱里塞满了食物。

buzhane [buzha:ne] *is.* ❶制冰场所；制冰室 ❷冷藏室，冰室，冰窖，冰库

buz kar *is.* 〈地〉粒雪，冰原，万年雪

buzkıran *is.* 破冰船

buzla [bu'zla] *is.* 冰原，冰帽，冰冠，冰盖

buzlanmak (*nsz*) 结冰；被冰覆盖

buzlaşmak (*nsz*) 变成冰，结冰

buzlu *s.* ❶(表面)结冰的：～ dere 结冰的小河 ～ yollar 结冰的路面 ❷用冰冷冻的，加冰的：～ içki 带冰的饮料 ❸【转】半透明的：～ cam 毛玻璃 ～ sürahî 毛玻璃长颈大肚花瓶 ◇**～ hoşaf içmek** 一切进展顺利

buzluğan *is.* 【俗】终年结冰的山峰

buzluk, -ğu *is.* ❶(用冰制冷的)冰柜 ❷(冰箱的)冷冻室

buzul *is.* 〈地〉冰河，冰川：～ dönemi (或 çağı) 〈地〉冰河时期，更新世 ～ kaynağı 冰山泉 ～ seli 冰川洪水

buzul bilimci *is.* 冰川学家

buzul bilimi *is.* 〈地〉冰川学

buzul kar *is.* 〈地〉粒雪，冰原，万年雪

buzullaşmak (*nsz*) 形成冰川

buzullu *s.* 有冰川的，有冰盖的

buzul masası *is.* 〈地〉冰川石台(由一冰柱支撑的冰川表面石台)

buzul taş *is.* 〈地〉冰碛，冰碛层，冰川堆石

buz yalağı *is.* 〈地〉冰斗湖

büber 【口】见 biber

bücür *s.* 身材矮小的

bücürleşmek (*nsz*) 变得矮小

Büdü 见 Edi ile Büdü

büfe [bü'fe] (法) *is.* ❶碗厨，餐具柜 ❷聚会上摆放食品饮料的餐桌：soğuk ～ 冷餐会餐桌

Kadınlar büfeye gidip bir şey yemek için bile kımıldamıyorlar. 妇女们都一动不动，甚至没去餐桌旁吃点儿东西。❸小卖部；火车站的餐厅；客轮上卖饮料和洗衣的地方：Ben köşedeki büfeden size sandviç getirebilirim. 我可以从那个角落的小卖部给你带一个三明治。

büfeci *is.* 小卖部店主；(火车站餐厅和客轮上的)服务员，侍者

büfecilik, -ği *is.* 经营小卖部

büğe(lek) *is.* 〈动〉虻，牛虻(*Hypoderma bovis*)

büğemek (*-i*) 【俗】筑坝拦(水)

büğet *is.* 【俗】池塘，水洼

büğlü (法) *is.* 【音】军号，喇叭

büğrü 见 *e*ğri büğrü

büğünlemek (*-i*) 用坝拦住

bühtan (阿) *is.* 【旧】陷害，污陷，栽赃 ◇～ **etmek** 陷害，污陷，栽赃

bühtancı *is.* 陷害者，诬陷者，栽赃者

bühtanlı *is.* 被陷害者，被诬陷者，被栽赃者

bük *is.* ❶河边灌木丛；荆棘 ❷(水边的)肥田 ❸拐弯处

büken *is.* 〈解〉屈肌

büklük, -ğü *is.* (水边的)肥田

büklüm *is.* ❶(一)卷，(一)绺 ❷层；褶，皱摺，裥曲，蜷曲：Uçurum kovuklarında iki büklüm, baş asağı yatan *c*esetler vardı. 崖洞里躺着两具头朝下、身体蜷曲的尸体。Esen Hanım bu kaynar sözlerin altında morardı. Başını önüne eğdi. İki büklüm oldu. Cevap vermedi. 几句滚烫的话，说得艾森太太面红耳赤，羞得抬不起头来，缩成一团，一句话也回答不上来。❸【旧】转角，拐弯处 ◇～ ～ 一层一层的，一卷一卷的：Büklüm büklüm alnına dökülen kıvırcık saçları var. 他长了一头卷发，一绺绺地耷拉在他的脑门儿上。

büklümlü *s.* 卷曲的：～ saçlar 卷发 Uçurum kovuklarında iki büklümlü, baş asağı yatan *c*esetler vardı. 深洞里躺着两具头朝下、身体蜷曲的尸体。

bükme *is.* ❶ bükmek 的动名词 ❷绉丝，绉线，绉纱，绉布 ❸葡萄叶菜卷 ❹〈解〉褶皱

bükmek (*-i*) ❶弯曲，卷曲，缠绕；折叠：boru ～ 弯管 kâğıdın bir köşesını ～ 折起纸的一角 Çelik halatı büktü. 他把钢缆盘起来了。Halıyı büküp kaldırdı. 他把地毯卷起来搬走了。❷纺：iplik ～ 纺纱 yün ～ 纺羊毛 Vaktiyle tembel bir kız varmış. Çıkrıkla iplik bükmek istemezmiş. 从前，有一个懒姑娘，不愿意纺线。❸扭转：başını ～ 低头 Kolunu bükünce çatırdadı. 他一抬胳膊，咔咔直响。

Bükreş *öz.is.* 布加勒斯特(罗马尼亚)

büksül *s.* 曲折的，之字形的，弯弯曲曲的，蜿蜒的

büksüllük, -ğü *is.* 曲折，之字形，弯弯曲曲，蜿蜒

büksülmek (*nsz*) 弯弯曲曲，蜿蜒而去

büktürmek (*-i*) bükmek 的使动态

bükücü *is.* 纺纱工

bükücü kas *is.* 〈解〉屈肌

bükük *s.* 弯曲的，扭曲的：az beli ～ ve gözleri baygın bir ihtiyar 略有驼背而又目光呆滞的老人

bükülgen *s.* ❶易弯的 ❷〈语〉有屈折变化的

bükülgenlik, -ği *is.* 屈折变化

bükülmek (*nsz*) ❶ bükmek 的被动态 ❷弯曲 ❸朝向

bükülmez *s.* ❶不柔韧的，没有韧性的，不易变形的 ❷【转】不屈不挠的，不可压服的

bükülü *s.* 弯曲的，卷曲的，被扭转的，纺成的

bükülür mil *is.* 〈技〉软轴，挠性轴

bükülüş *is.* bükülmek 的动名词

büküm *is.* ❶ bükmek 的行为 ❷弯曲部分，折叠部分，皱，裥：Cebine koyarken kâğıt yere düştü, bükümü açıldı. 纸在塞进衣袋里时落在地上，折叠的页面展开了。❸弯曲(折叠、扭转等的) ❹(一)卷

bükümcü *is.* 精纺工，细砂工

bükümlü *s.* 成卷的，(布)成匹的

bükümsüz *s.* 平整的，直的

bükün *is.* 〈语〉屈折变化

bükünlü *s.* 〈语〉屈折的：～ dil 屈折语

bükünmek (*nsz*) ❶ bükmek 的被动态 ❷(因疼痛而)挣扎，打滚 ❸(水)积聚

büküntü *is.* ❶弯曲、扭转、折叠的部分或痕迹，皱裥 ❷腹痛 ❸(道路的)拐弯处 ❹曲折，之字形，弯弯曲曲，蜿蜒

bülbül (波) *is.* ❶〈动〉夜莺(*Luscinia megarhynchos*) ❷【转】音色优美的人 ◇～ **çanağı** (**gibi**) 非常小的(碗碟) ～ **gibi açılmak** 流利地说(或读) ～ **gibi anlatmak** 合盘托出，一一交代 ～ **gibi konuşmak** 流利地说(或读)：Bülbül gibi İngilizce, Fransızca, çatra patra Çince konuşuyor. 他英语和法语说得十分流利，汉语说得半通不通。Kadın bülbül gibi Fransızca konuşuyor. 那女人法语讲得很流利。～ **gibi konuşturmak** 使不加保留地说出，使一一交代 ～ **gibi okumak** 流利地说(或读)：Bülbül gibi Kur'an okuyor. 古兰经他倒背如流。～ **gibi ötmek** ①说话声音优美 ②喋喋不休，说起来没完，滔滔不绝：Hele emniyet ettiğim birkaç uyanık arkadaşla bulunduğum zaman bülbül gibi ötüyordum. 每当我同我所信任的几个活跃分子在一起时，我就会说个没完没了。～ **gibi söylemek** 合盘托出，一一交代：Karakolda bülbül gibi söylersin. 到了警察局你就会一一交代。～ **gibi söyletmek** 使合盘托出，使一一交代：İki kadeh fazla içirtince bülbül gibi söyletirim. 我一让人多灌他两杯，他的话匣子就打开了。～ **gibi şakımak** 声音优美、心情愉快地说 ～ **kesilmek** 滔滔不绝：Adam parayı görünce bülbül kesildi. 此人一见到钱话就多了起来。◆**Bülbülü altın kafese koymuşlar, "ah vatanım" demiş.** 金屋银屋不如自己的茅屋草屋。**Bülbülün çektiği dili belâsı.** 言多必失。

bülbül yuvası *is.* 夜莺窝(一种面食，圆形，中空，内置开心果)

bülent (波) *s.* 伟大的

bülten (法) *is.* ❶公报，公告，通报；新闻简报：～ tahtası 布告板，布告牌 ❷学会期刊，会刊

bünye (阿) *is.* ❶体格：kuvvetli bir ～ 健壮的体格 Bünyem zayıf olduğu için ağır işlere gelemem. 我体质弱，干不了重活儿。❷机构；建筑

bürçük, -ğü *is.* ❶从额头或鬓角耷拉下来的头发 ❷卷曲的发卷 ❸〈天〉慧尾 ❹〈植〉维管束

bürgü *is.* 【俗】❶头巾；披肩；围巾，方巾，围脖 ❷纱帘 ❸〈植〉苞片，苞叶

bürgücük, -ğü *is.* 〈植〉苞片，苞

bürgülü *s.* 〈植〉有苞片的，有苞叶的

bürhan (阿) *is.* ❶〈法〉证据 ❷〈逻〉论据

bürme *is.* ❶(旧时妇女上街时披的)大方巾，盖头 ❷内衣裤、布袋等的口

büro [bü'ro] (法) *is.* ❶办公室，办事处，事务所：～ malzemesi 办公用品 ～ mobilyası 办公家具 danışma ～su 谈判室 tercüme ～su 翻译室 avukat ～su 律师事务所 ❷(政府等机构的)局，司，处，署 ❸写字台

bürokrasi (法) *is.* 官僚主义，官僚作风

bürokrat (法) *is.* ❶国家机关工作人员，官吏，官僚 ❷办事处工作人员

bürokratik (法) *s.* 官僚主义的，官僚作风的：Bürokratik engelleri ortadan kaldıracak bir yol

aradık ve bulduk. 我们寻找并找到了一种消除官僚主义障碍的办法。

bürokratizm *is.* ❶官僚政治，官僚制度 ❷官僚主义

bürokratlık, -ğı *is.* 官僚制度，官僚体制

bürudet [büru:det] (阿) *is.* ❶【旧】寒冷 ❷不满，怨恨

bürülü *s.* 包住的，裹住的：şala ～ bir kadın 穿着披肩的女人

bürüm *is.* 一打，一摞，一叠：bir ～ kaymak 一叠凝乳

bürümcek, -ği *is.* 线团

bürümcük, -ğü *is.* ❶薄纱：～ çarşaf 纱巾 ❷绸布：～ gömlek 绸布褂 ❸线团

bürüme Ⅰ *is.* bürümek 的动名词 Ⅱ *s.* 漫不经心的，敷衍了事的

bürümeden *zf.* 敷衍了事地，马马虎虎，随随便便，潦潦草草，漫不经心；匆匆忙忙地；粗枝大叶地：～ anlatmak 匆忙地讲了讲 ～ iş görmek 马马虎虎地工作

bürümek (*-i*) ❶覆盖，遮盖：Gözlerini yaş bürüdü. 泪水遮住了他的双眼。Tarlayı otlar bürümüştü. 地里长满了草。❷【转】笼罩：Bir kötümserlik bürümüş sizin içinizi. 你的心里太悲观了。

bürüncük, -ğü *is.* ❶薄纱 ❷绸布 ❸线团

büründürmek (*-i*) bürünmek 的使动态

bürünmek (*-e*) ❶ bürümek 的被动态：Battaniyeye büründü. 他蒙上了毯子。Annem çarşafına bürünmüştü. 妈妈蒙上了头巾。Bir kurdu diri diri yüzüp postuna bürünmeliymiş, hekim öyle söylüyor. 医生说必须活剥下一头狼的皮，把皮趁热裹住你的身体。Dağ başı sise büründü. 山顶笼罩了一层雾气。❷有某种形象：Sanatçı kimliğine büründü. 他看上去有艺术家的风度。Onun görünüşüne aldanma, kuzu postuna bürünmüştür, kendini koru. 你不要被他的假象所迷惑，他是一个披着羊皮的狼，你要当心！Güz akşamlarının sisi, ay ışığı altında daha donuk ve daha aldatıcı bir görünüme bürünür. 秋夜的雾在月光下显得格外朦朦胧胧，使人迷惑。

bürünüş *is.* bürünmek 的行为与方式

bürüyüş *is.* bürümek 的行为与方式

büryan (波) *is.* 一种烤肉

büryancı *is.* 卖烤肉的人

büsbütün [bü'sbütün] *zf.* 完完全全地，彻底地，极度地，极其地；根本：türlü engellerle ～ çetinleşen bir görev 一个因各种障碍而变得极其艰巨的任务 savaşı ortadan ～ kaldırmak 彻底消灭战争 Yağmur büsbütün şiddetlenmişti. 雨完完全全下大了。İş büsbütün berbat oldu. 此事全砸了。Sorun bu yolla büsbütün çözülemez. 以这种方式根本无法解决这个问题。Zavallı kocası da ölünce büstütün kimsesiz kaldı. 她可怜的丈夫一死，她就变得无依无靠。

büst (法) *is.* ❶上身 ❷半身雕塑像：～ heykeltraşı 半身像雕塑家

bütan (法) *is.* 丁烃

bütçe [bü'tçe] (法) *is.* ❶预算：～ açığı 预算赤字 ～ yılı 预算年度 Bütçemizi doğrultur, pansiyoner olmaktan vazgeçeriz. 我们可以修改一下我们的预算，不要再当寄宿生了。❷收入：～si dar bir aile 低收入家庭 Onun bütçesi bu işe elverişli değil. 这件事超出了他的预算。

bütçeleme *is.* 预算编制

büten (法) *is.* 〈化〉丁烯

bütün Ⅰ *s.* ❶完整的；全部的，所有的：bir ～ elma 一整个苹果 ～ ağaçlar 所有树木 Küçükler de dahil bütün okul tiyatroya gidecek. 包括孩子们也在内，全校的人都要去看戏。❷无零头的：～ para 整钱 Ⅱ *is.* ❶整体：bölünmez bir ～ 不可分割的整体 ❷〈数〉和 ❸【俚】一张大票(10 里拉)，10 里拉整票 ◇～ ～ ①整个地：Patlıcanları bütün bütün pişmiş. 他把茄子整个整个地做了。②彻底地：Hava bütün bütün kötüleşti. 天气彻底阴了下来。Beni

üç gün aç bırakır. Bütün bütün dermandan düşerim. 他把我饿上三天，我就会一点劲儿也没有了。～ ～**e** 完全地，全部地 ～ **sinirleri yerinden oynamak** 勃然大怒，气急败坏，大发雷霆

bütüncül *s.* 极权的

bütüncüllük, -ğü *is.* 极权(主义)

bütünleme *is.* ❶ bütünlemek 的动名词 ❷补考：Bütünleme sınavlarında gözcü öğretmen öğrencilere göz açtırmamışlardır. 在毕业考试中，监考老师没给学生们任何机会。◇～**ye kalmak** 需要补考

bütünlemeci *is.* 房屋装修装潢艺术家

bütünlemek (*nsz*) ❶使完整，补充；使完美 ❷房屋装修装潢 ❸零钱换整钱

bütünlemeli *s.* 需要补考的(学生)

bütünlenmek (*nsz*) bütünlemek 的被动态

bütünler *s.* 补充的：～ açı 〈数〉补角

bütünleşmek (*nsz*) 合并，融合

bütünletmek (*-i, -e*) bütünlemek 的使动态

bütünleyen, bütünleyici *s.* 补充的，使完整的，使成为整体的

bütünlük, -ğü *is.* 完整，完全

bütünsel *s.* 完整的，整体的，集成的

bütünsellik, -ği *is.* 完整，整体，集成

büve(**lek**)**, -ği** *is.* 〈动〉虻，牛虻(*Hypoderma bovis*)

büvet[1] *is.* 【俗】堤坝

büvet[2] *is.* (火车站、剧院、电影院等处的)小吃酒吧，小卖部，小吃部，小酒吧

büyü *is.* ❶魔法，巫术：Büyüyle adamcağızın ağzını dilini bağlamıştır. 他用巫术使这家伙说不了话了。❷【转】魔力，魅力：müziğin ～sü 音乐的魅力 ◇～ **bozmak** 打破魔法，破巫术；打破神话 (*-e*) ～ **yapmak** 施魔法：Meğerse kötü üvey anne bir cadıymış. Ormandaki bütün pınarlara büyü yapmış. 但是，恶继母是一个巫婆，把森林中所有的小溪都施了魔法。(*-in*) ～**ye kapılmak** 迷恋，痴迷于：Müziğin büyüsüne kapıldık. 我们酷爱音乐。(*-in*) ～**ye tutulmak** 迷恋，痴迷于

büyücek *s.* 极大的，很大的：～ bir sandık 一个大箱子

büyücü *is.* 巫师，神汉，巫婆：～ aynası 魔镜 ～ kadın 巫婆，女巫

büyücülük, -ğü *is.* 巫术，魔法

büyük, -ğü Ⅰ *s.* ❶大的，巨大的：～ dağ 大山 ～ kitap 大部头 Büyük Millet Meclisi (土耳其)大国民议会 Deve büyüktür, ama beşini bir eşek yeder. 【成】骆驼虽大，五匹骆驼斗不过一头小毛驴；尿泡虽大无斤两，称砣虽小压千斤。❷伟大的：～ başarı 伟大的成就 ～ bir şair 大诗人 Allah büyüktür. 真主伟大！苍天有眼！Büyük liderimiz Mao Zedong'u daima hayırla anıyoruz. 我们永远怀念我们的伟大领袖毛泽东。❸宽大的：～ açıklıklı mercek 广角镜 ～ oda 宽大房间 ❹数量大的：～ bir aile 一个大家庭 ～ kalabalık 一大群人 ～ ordu 大军，庞大的军队 ～ servet 巨大的财富 ❺程度深的，剧烈的，强烈的：～ üzüntü 极大的悲痛 ～ bir deprem 大地震 ～ bir fırtına 大风暴 ❻重要的，重大的：～ bir haber 重大的消息 ～ bir gün 重要的日子 ❼年纪大的；成年的：～ bir çocuk 大孩子 Ⅱ *is.* ❶大的，为大者：İnsanlar da böyledir işte, küçük bir tehlikeden kaçayım derken daha büyüğüne atıldıkları az mıdır? 人也是这样的，为了躲避小的危险而陷入更大的危险之中的事难道还少吗？❷为长者，大人，成年人，长辈：Kücükler büyüklerini saymalıdır. 年幼者应该尊重年老者。Sen mahallenin büyüğüsün, yol erkân bilir adamsın. 你是这一带的老大，知道该怎么做。◇～ **ad** 姓 ～ **aptes** 屎，大便 ～ **aptes bozmak** (或 **yapmak**) 大便，拉屎 ～ **aptesi gelmek** 想大便 ～ **başlı** 聪明的 ～ **bilmek** 自视过高，高看 ～ **çember** 〈数〉大圆，大圈 ～ **dalga** 〈物〉长波 ～ **defter** 〈贸〉总帐，分类帐 (*-e*) ～

gelmek 偏大，不合适：Aldığı ayakkabı ayağına büyük gedi. 他买的鞋偏大，不合脚。～ **görmek** 自视过高，高看 ～ **harf** 大写字母 ～ **kalori**〈物〉大卡，千卡 ～ **kurna**【俚】学校纪律委员会主任 ～ **küçük** 老老少少，所有的人 ～ **lâf etmek** 说大话，吹牛 ～ **mevlit ayı** (伊斯兰教历)三月 ～ **oynamak** ①玩大的，豪赌 ②【转】铤而走险 ～ **önerme**〈逻、哲〉大前提 ～ **para** 大钱，极多的钱，巨富 ～ **peder** 爷爷，姥爷 ～ (**söz**) **söylemek** 说大话，吹牛，夸海口：Büyük sözü söylenenin acısını çekiyor olmalı. 说大话必自食其果。～ **söz bilmek** 听人劝 ～ **sözü** ①劝告，建议，规劝：Büyük sözü dinlemeyen işte böyle olur, zamanında söylediklerim birer birer nasıl çıktı? 不听老人言，吃亏在眼前，当时我是怎么说的？②大话，吹牛，海口 ～ **sözüme tövbe** 不是吹牛：Büyük sözüme tövbe, işlerimiz iyi gidiyor. 不是吹牛，我们的生意非常好。～ **terim** 〈逻〉大词 ～ **tövbe ayı** (伊斯兰教历)五月 ～ **tutmak** 自视过高，高看 ～ **ünlü uyumu**〈语〉大元音和谐 ～ **yemin etmek** 发毒誓：Büyük yemin ettim, bir daha kimseye kefil olmam. 我发誓，我再也不为任何人担保了！～**le** ～ **küçükle küçük olmak** 尊老爱幼 ～**ten** ～**e** 长子继承(制) ～**ünü yapmak** 大便 ◆**Büyük balık küçük yutar.** 大鱼吃小鱼；弱肉强食。**Büyük başın derdi büyük olur.** 做大事有大的麻烦。**Büyük lokam ye büyük** (**söz**) **söyleme.** 吃饭可以吃大口，说话不能说大话。**Büyüklerini umursamazsan sen zararlı çıkarsın.** 不听老人言，吃亏在眼前。

büyük amiral, -li *is.* 〈军〉(美)海军五星上将，(英、法等国)海军元帅

büyük ana *is.* 奶奶；姥姥

büyük anne *is.* 奶奶；姥姥

büyük ata *is.* 爷爷；姥爷

Büyük Ayı *öz.is.* 〈天〉大熊(星)座

büyük baba *is.* 爷爷；姥爷

büyük baş *s.* (牛马等)大牲畜

Büyük Britanya *öz.is.* 大不列颠岛(欧洲)

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı *öz.is.* 大不列颠及北爱尔兰联合王国(欧洲)

büyükçe *s.* ❶较大的 ❷相当重要的

büyükelçi *is.* 大使

büyükelçilik, -ği *is.* ❶大使的职务；大使的使命 ❷大使馆，大使官邸

büyük hanım *is.* 老太太，老夫人

büyükısırgan *is.* 〈植〉雌雄异株的寻菜(*Urtica dioica*)

büyükkum yılanbalığı *is.* 〈动〉大王筋鱼(*Ammodytes lanceolatus*)

büyüklenmek (*nsz*) 自大，骄傲；自豪：Büyüklenir oldu, bencilleşti, acımasızlaştı. 他变得狂傲、自私和残忍。

büyüklük, -ğü *is.* ❶大小；剧烈程度，重要性：Bir sokak köpeği gibi çer çöple geçinir ve geceleri kilisenin yanındaki köpek kulübeleri büyüklüğünde bir barakada yatardı. 他就像一条野狗胡乱吃些东西裹腹，晚上就在教堂旁边狗窝大小的棚屋里过夜。❷宽大，巨大，伟大 ❸大度，大气，宽容 ◇～ **deliliği** 〈逻〉夸大狂 ～ **delisi** 〈逻〉夸大狂患者 ～ **göstermek** 大度，大气，宽容 ～ **hastalığı** 夸大狂，自大狂 ～ **satmak** 自夸，骄傲，自大 ～ **taslamak** 自夸，骄傲，自大 ～**üne yaraşan bir incelikle** 谦恭下士地

büyüklü küçüklü *s.* 大大小小的，老老少少的：Büyüklu küçüklü hepsi gelsin. 老老少少都要到。

Büyük Okyanus *öz.is.* 太平洋

Büyük Sahra *öz.is.* 撒哈拉大沙漠

büyüksemek (*-i*) 大惊小怪，小题大做；过分重视

büyüksü *s.* 像大人的：～ bir çocuk 小大人

büyülemek (*-i*) ❶对…施以魔法：Kadın büyücülükten anladığı için, çocukları büyülemiş. Oğlancağızı kuzu, kızcağızı da balık kılığına sokmuş. 这个女人会巫术，对孩子们施了魔法，把男孩变成了一只鹅，把女孩变成了一条鱼。O zaman, kötü yürekli bir cadının onu büyüleyerek bu kılığa soktuğunu kıza anlatmış. 当时，他对姑娘说，他被一个恶毒的巫婆施了魔法，使他变成了这个样子。❷【转】使着迷：Güzel konuşmasıyla onu büyülemişti. 他优美的谈吐令她着迷。Sesiyle dinleyicileri büyüledi. 听众都被他的声音迷住了。

büyüleniş *is.* büyülenmek 的动名词

büyülenmek (*nsz*) ❶ büyülemek 的被动态：Kızcağız büyülenen zavallı ağabeyinin durumuna ağlıyor. 小女孩儿为她那被施了魔法的哥哥的处境而哭泣。Esen Hanım manzaranın güzelliğinden sanki büyülenmiş, kendini tatalı bir rüyada sanıyordu. 见此美景，艾森太太恍如中了魔一般，认为自己在一个甜蜜的梦境之中。

büyüleyici *s.* 有魔力的，有魅力的，迷人的：～ bir ses 充满魅力的声音

büyüleyiş *is.* büyülemek 的动名词

büyülteç, -ci *is.* (相片)放大机

büyültme *is.* ❶ büyülmek 的动名词 ❷放大的相片

büyültmek (*-i*) ❶使变大，加大，扩大：masayı ～ 使桌子加大 odayı ～ 扩大房间面积 ❷放大(相片等) ❸【转】夸大：Meseleyi bu kadar büyültmeye ne lüzum var? 你对这个何必如此大惊小怪？

büyülü *s.* ❶被施魔法的，着魔的 ❷有魔力的

büyüme *is.* ❶ büyümek 的动名词：～ oranı 增长率 Polis olaya el koyarak kavganın daha da büyümesini engelledi. 警方对这场争斗进行了干预，阻止了事件的进一步扩大。İki ayak üzerinde dikilme, kafatasının büyümesi, yüzün ve çene-diş sisteminin küçülmesi, insanlaşma olaylarıdır. 双腿直立、颅骨变大、颌、牙齿变小，都是人类进化现象。❷肿大：dalak ～si 脾肿大

büyümek (*nsz*) ❶成长，长大：Çocuk büyüdükçe saçları koyulaşıyor. 随着孩子年岁的增长，头发变黑了。Ekinler büyüdü. 庄稼长高了。Karım içinde büyüdüğü bu evi bütün psikolojik derinliğiyle benimsemişti. 我妻子全身心地记挂着这间她从小住到大的房子。❷变大，变得宽大：Masa kalkınca oda büyüdü. 桌子搬走以后房子变宽敞了。❸变得严重，程度加深：Ona karşı aşkım gittikçe büyüyor. 我对她的爱越来越深。Tehlike daha da büyüyor. 危险越来越大。Yangın büyümeden söndürüldü. 火势没有蔓延就被扑灭了。❹数量增多，增长：Kalabalık gittikçe büyüyor. 人越来越多。❺级别或威信增高 ◇**büyümüş de küçülmüş** (**gibi**) 像个小大人：Bu çocuk çok akıllı, bilgili; büyümüş de küçülmüş sanki. 这个孩子很聪明，懂得多，像个小大人似的。

büyüsel *s.* 有关魔法的

büyüteç, -ci *is.* 〈物〉放大镜；望远镜：iki gözlüklü ～ 双筒望远镜

büyütken doku *is.* 〈植〉形成层

büyütme *is.* ❶ büyütmek 动名词：ses ～ 扩音 ❷养子，养女：Mustafa, köy ağasının büyütmesidir. 穆斯塔法是村长的养子。❸〈天〉放大率，放大倍数

büyütmek (*-i*) büyümek 的使动态：Gözlerini büyüttü. 他瞪大了眼睛。Babası ile anası bu kızın meraklarını, alışkanlıklarını, düşündüklerini tetkik ede ede büyüttüler. 她的父母了解了这个女孩子的兴趣、习惯和所思所想，把她抚育成人。Meseleyi büyüttünüz. 你把问题夸大了。

büyütülmek (*nsz*) büyütmek 被动态

büyütüş *is.* büyütmek 的动名词

büyüyüş *is.* büyümek 的动名词

büz (法) *is.* 混凝土管

büzdürmek (*-i*) (使)缩紧，(使)皱起：ağız ～ 撅嘴

büzgen *is.* 〈解〉括约肌

büzgü *is.* 衣褶 ◇～ **dikişi** 抽褶缝法

büzgülemek (*-i*) 缝松紧线于，使成抽褶

büzgülü *s.* 抽褶的

büzme Ⅰ *is.* büzmek 的动名词 Ⅱ *s.* 褶起的；束口的，扎紧的，扎起来的

büzmek, -er (*-i*) (使)缩紧，(使)皱起，扎起来：ağız ～ 撅嘴 Herkesin (或 elin, âlemin) ağzı torba değil ki (çekip) büzesiniz. 【成】走自己的路，让别人说去吧。

büzmeli *s.* 褶起的；束口的，扎紧的，扎起来的

büzük[1] *s.* 皱起的，束紧的：～ ağızlı birçocuk 一个撅嘴的孩子

büzük[2] *is.* ❶【粗】肛门 ❷【俚】胆量，勇气：Onun karşınsında konuşmak büzük ister. 在他面前讲话需要勇气。İşkilli büzük dingilder. 【粗】作贼心虚。◇～**ü pek** (或 **sıkı**) 无畏的，胆大包天的，勇敢的

büzüktaş *is.* 【俗】志同道合的人，志趣相投的人，密友

büzülebilirlik, -ği *is.* 收缩性

büzülmek (*nsz*) ❶ büzmek 的被动态：Torbanın ağzı büzüldü. 口袋口扎起来了。❷收缩，起皱 ❸【转】(由于恐惧、惊讶、寒冷等)拘束，缩做一团，龟缩：Soğuktan bir köşede büzülüp kaldı. 他冻得在一边缩成一团。Toplantıdan olduğu yerde büzüldu. 开会时他闷着头一动不动。Kenara büzülmüş, gözden uzak kalmaya çalışıyor. 他龟缩在一边，极力躲避别人的目光。◇**Büzülüp oturmak** (或 **kalmak**) 躲在一边，缩成一团

büzülüş *is.* büzülmek 的动名词

büzüşmek (*nsz*) 缩紧，聚拢；蜷缩：Dudakları büzüştü. 他撅着嘴。

büzüştürmek (*-i*) büzüşmek 的被动态

büzüşük *s.* 蜷缩的，缩紧的，收拢的；褶皱的

BYKP 【缩】5 年发展计划(Beş Yıllık Kalkınma Plânı)

C c

C, c ❶土耳其语字母中第 3 个字母，舌尖齿龈塞擦浊辅音 ❷罗马数字“(一)百”：c=100, cc=200, ccc=300, CM(M=1000)=10 万，CCM=20 万，CCCM=30 万 ❸用于编号，表示“第 3”

C ❶〈化〉碳(Karbon) ❷〈物〉电容 ❸〈电〉库仑 ❹〈理〉百分温度或摄氏温度 ❺〈乐〉C 音(7 个音名中的“do”音)，C 调

Ca 〈化〉钙(Kalsiyum)

caba [ca'ba] Ⅰ *is.* 免费物，赠送物：Bu da aldıklarınızın cabası olsun. 这个白搭给你。Bu da benden caba. 这个我也白送给你。Ⅱ *zf.* 额外地，附加地，此外，加之：Alışverişte bu bardağı da caba verdiler. 买东西时人家又额外送了这只杯子。Bu kadar masraftan başka yorgunluğu da caba. 花了这么些钱，还搞得这么累。

cabacı Ⅰ *is.* 喜欢吃白食的人，寄食者；食客；寄生虫，不劳而食者 Ⅱ *s.* 喜欢吃白食的，寄食的；不劳而获的，想白得的

cabadan [ca'badan] *zf.* ❶免费地，不花钱地；额外地，附加地：O ikisini alırsan, bunu sana cabadan veririm! 如果你买那两个，我把这个白送给你！❷【转】不劳而获地：Cabadan para kazanmak istiyor. 他想光拿钱不干活。

cabası [ca'bası] *zf.* 免费地，不花钱地；额外地，附加地：Al bu da cabası. 这个你也拿着吧！白送的！

cabir *s. ve is.* (阿) 【旧】❶强迫的，逼迫的 ❷正骨的；正骨大夫 ❸修正的

cacık, -ğı *is.* 一种由黄瓜、生菜、酸奶等制成的色拉 ◇(*-den*) **～ bile olmamak** 一钱不值：Senden cacık bile olmaz. 你真是个废物！

cacıklık, -ğı *is.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

cactus (法) *is.* 〈植〉仙人掌科植物

cadaloz *s. ve is.* 爱唠叨的，凶悍的(女人)：～ bir kadın 泼妇，悍妇，母老虎；长舌妇

cadalozlaşmak (*nsz*) 撒泼，耍混，变得凶悍：İstediği olmayınca cadalozlaştı. 一不随心，她就撒泼。

cadalozluk, -ğu *is.* 泼，凶悍

cadde (阿) *is.* 街道，大街，马路：Caddeden karşıya yaya geçidinden geçiyorum. 我从人行横道过马路。◇**～yi tutmak** ①封锁街道，封锁道路 ②【俚】(因害怕而)溜走，躲避，逃跑；走开：Caddeyi tut bakalım. 咱们开溜吧。③【俚】死亡，去世

cadı (波) *is.* ❶鬼，鬼魂；妖精：Sormayın, evde korkunç bir cadı oturuyor. 嗨！别提了，房子里有一个恶鬼。❷母夜叉，母老虎，泼妇；巫婆：O zaman, kötü yürekli bir cadının onu büyüleyerek bu kılığa soktuğunu kıza anlatmış. 当时，他对姑娘说，他被一个恶毒的巫婆施了魔法，使他变成了这个样子。❸【旧】美目，漂亮的眼睛 ❹榨汁机 ◇**～ gibi** ①(女人蓬头圬面、指甲很长、长相丑陋)象个母夜叉 ②泼辣的，能干的(女人)：Maşallah cadı gibi her işini kendi kendine başarıyor. 真不简单，她很能干，什么事都能一个人办成。**～ kazanı** 是非窝，是非之地，流言极多的地方

cadılaşmak (*nsz*) ❶(女人)变得丑陋而凶悍 ❷(植物由于无人照料而)疯长，滋生，滋蔓：*yer yer* cadılaşmış üzüm kütükleri 四处乱长的葡萄藤

cadılık, -ğı *is.* 泼，(性格)乖戾，凶悍：Bu kadın cadılıktan bir türlü kurtulamadı. 这个女人的总是改不了泼妇的样子。

cadı süpürgesi 〈植〉*is.* ❶外囊菌(*Tophrina cerasi*) ❷外囊菌病，丛枝病；鬼帚病；扫帚病

cafcaf (波) *is.* ❶饶舌，废话，唠叨 ❷浮华，虚饰，雕饰：Cafcafından geçilmiyor! 太花哨了！◇**～ etmek** 饶舌，废话，唠叨：Oturmuş cafcaf ediyor. 他坐在那儿喋喋不休。

cafcaflı *s.* 浮华的，豪华的，艳丽的，华丽的，花哨的，虚饰的：～ bir kravat 一条花哨的领带 ～ sözler 华丽的辞藻

Caferî [ca:feri:] (阿) *öz.is.* 贾法尔派(伊斯兰教什叶派的一个分支)；贾法尔派教徒

Cagarta *öz.is.* 雅加达(印度尼西亚)

cağ[1] *is.* 【俗】(车轮的)辐条；栏杆，栅栏，扶手

cağ[2] *is.* 【俗】大布口袋，皮袋子

cağ[3] *is.* 【俗】盥洗池，浴缸

cahil *s.* [ca:hil] (阿) *s.* ❶未受过教育的，未读过书的，文盲的，不认识字的，无知的：Cahil adam mektubunu başkasına yazdırdı. 那个不识字的人请别人代他写了信。Senin gibi bilgili, akıllı bir adamın böyle cahil, münasebetsiz bir eksik eteğe esir olması, garip şeydir. 真奇怪，像你这样一个有知识又聪明的人怎么被这样一个没文化又轻佻放荡的女人俘虏了。❷【俗】年幼无知的，少不更事的，幼稚的，嫩的：Cahil çocuğu kandırıverdiler. 那孩子年幼无知，一下子就给他们骗了。Kusura bakmayın, cahildir. 请您原谅，他还不懂事。❸(在某一方面)缺乏知识的，不在行的，外行的，生疏的 ◇**～ kalmak** 无知，知之甚少：Bu konularda yeni kuşağın yanında her zaman cahil kalmaya mahkûmuz. 在这些问题上，同新一代相比，我们不得不承认知之甚少。**～i olmak** (在某一方面)缺乏知识，不在行，外行，生疏：Her şeyi bilmeğe imkân yoktur. Bir çok cahili olduğumuz meseleler olabilir. 人不可能无所不知，可能还有许多问题我们不懂。

cahilâne [ca:'hila:ne] (阿-波) *s. ve zf.* 无知的；幼稚的；外行的：～ bir söz 一句外行话

cahilce [cahi'lce] *s. ve zf.* 无知的；幼稚的；外行的

cahiliye [ca:hiliye] (阿) *is.* 〈史〉蒙昧时期(阿拉伯世界指伊斯兰教产生前的时期)

cahiliyet [ca:hiliyet] (阿) *is.* ❶蒙昧时期(阿拉世界指伊斯兰教产生前的时期) ❷无知，文盲(状态)；无见识，无经验 ❸幼稚，少不更事，年幼无知

cahiliyetçi *is.* 蒙昧主义者

cahiliyetçilik, -ği *is.* 蒙昧主义，黑暗势力

cahillik, -ği *is.* ❶无知，文盲(状态)；无见识，无经验 ❷幼稚，少不更事，年幼无知：Cahillik işte, kusurunu bağışlayın. 他这纯属年幼无知，请您原谅他的过错。◇～ **etmek** ①露怯，表现出无知 ②由于缺乏经验而犯错误或作错事，犯年幼无知的错误，犯幼稚病：Cahillik etti, kusurunu bağışlayın. 他年幼无知做错了事，您不要见怪。

cahit (阿) *s.* 【旧】勤奋的，努力的

caiz [ca:iz] (阿] *s.* 【旧】适当的，恰当的，正确的，允许的，可行的，合乎逻辑的：Bu gibi zamanlarda bu gibi tedbirler almak caizdir. 这种时候采取此类措施是适当的。Onun gibi adamlara selâm vermek bile caiz değildir. 对他那样的人，连打招呼都不必。◇～ **görmek** 同意，赞同，赞成，允许

caize [ca:ize] (阿)【旧】*is.* ❶(对赋颂歌者的)赏赐，奖赏 ❷书写时的重复前字符号 ❸干粮

caka [ca'ka] *is.* 【俚】*is.* 傲慢，得意，炫耀：Oğlum, bize de mi caka! 小子，你难道还要跟我们神气吗！◇～ **atmak** 卖弄，吹牛，自鸣得意，炫耀 ～ **satmak** 卖弄，吹牛，自鸣得意，炫耀：Askerliğin palavra ile olmadığını anladı, ama hâlâ caka satıyor. 他明白了当兵不是讲讲大话的事，可他仍旧在吹他的牛。Bize de mi caka satıyorsun yoksa! 你难道还要跟我们吹牛吗！(-*i*) ～ **yapmak** 【俚】卖弄，吹牛，自鸣得意，炫耀：Ne var ki, arkadaşlarını şaşırtmak, kendini göstermek, caka yapmaktı asıl amacı. 实际上，他真正的目的，是哗众取宠，表现自己，炫耀自己。

cakacı *s.* 【俚】好炫耀的，好吹牛的：Amma cakacı adamsın. 你可真能吹牛。

cakacılık, -ğı *is.* 【俚】炫耀，吹牛，牛皮，自鸣得意

cakalı *s.* 【俚】傲慢的，得意的，神气的，炫耀的：～ bir tutum 傲慢的态度 ～ bir yürüyüş 大摇大摆，昂首阔步

Cakarta *öz.is.* 雅加达(印度尼西亚)

cak cuk *is.* 吧嗒嘴声，咂嘴声，吧唧吧唧响

caket 见 *ceket*

calî [ca:li:] (阿) *s.* 【旧】假的，假装的，虚假的，做作的：～ bir gülüş 假笑 Bu adamın bütün yaptıkları calîdir. 这个人的所做所为都很做作。

calip, -bi [ca:lip] (阿) *s.* 【旧】吸引的，有吸引力的：Hâli merhameti caliptir. 他的处境让人同情。Sözleri dikkati caliptir. 他的话很吸引人。

Calvinci *öz.is.* 加尔文派教徒

Calvincilik, -ği *öz.is.* 加尔文主义

cam (波) *is.* ❶玻璃：pencere ～ı 窗玻璃 ～ dolap 玻璃柜 ～ eşya 玻璃器皿 ～ kapı 玻璃门 ～ mozaik 玻璃镶嵌砖，锦砖 saat ～ı 表蒙子 ❷窗，窗户：～ resim 彩画玻璃窗，彩绘大玻璃窗 ～ sileceği 汽车雨刷 Bekçi, kırılan camı görünce ateş püskürmüş. 看门人一看见打碎的玻璃窗，暴跳如雷。Camı aç. 把窗子打开！Kardeşim benim okuldan dönüşümü camda bekliyor. 我弟弟在窗口等我放学回来。❸【旧】杯子，玻璃杯，酒杯；(一杯)酒 ◇～ **gibi** ①透明的 ②(目光)呆滞的，无神的 ～ **kırmak** ①说错话，办错事 ②强奸，玷污 ～**ı çerçeveyi indirmek** 【俚】吵架，争吵；打架，搏斗

camadan (波) *is.* ❶马甲 ❷〈海〉(用卷帆索)卷帆，收帆 ◇～ **vurmak** 收帆，缩帆 ～**ı fora etmek** 打开帆，抖开帆

cambaz (波) Ⅰ *is.* ❶杂技演员，演杂耍的人，马戏演员：ip (或 tel) ～ı 表演走钢丝的杂技演员 İki cambaz bir (或 aynı) ipte oynamaz. 【成】两虎相争，必有一伤。❷马贩子，牲口贩子；牧马人 ❸高手，能人，擅长…的人：söz ～i 能说善辩的人 Ⅱ *s.* 【转】狡滑的，奸诈的，诡计多端的：O cambaz adamdır, güvenilmez. 他是个滑头，靠不住。

cambazhane (波) *is.* 杂技场，马戏场

cambazlık, -ğı *is.* ❶杂技，杂耍，马戏：İki çocuk iskelenin parmaklıklarında cambazlık yapıyor. 两个孩子正在码头的栏杆上玩杂技。❷贩马，马匹生意，贩卖牲口；养马：Elli senedir cambazlık ettiği hâlde, ancak ömründe bir defa beyaz eşek görmüştü. 他贩运牲口 50 年，一辈子只见过一次白驴。❸【转】狡滑，奸诈，诡计

cambul cumbul *s. ve zf.* (饭菜)多汤的，稀的：～ bir et yemeği 一道汤多的肉菜

cambuz *is.* 冰壳，冰层，冰盖

camcı *is.* ❶玻璃商；玻璃匠；制玻璃工：～ elması 玻璃(割)刀 ～ macunu 油灰，腻子 ❷【俚】(透过玻璃窗向室内)偷看者：Camcı geldi, indir perdeyi aşağıya. 有人偷看，把帘子放下来。

camcılık, -ğı *is.* ❶玻璃生意；玻璃安装；玻璃制造(工艺) ❷【俚】窥视，偷看

camekân [camekâ:n] (波) *is.* ❶用玻璃隔离出来的地方；橱窗；陈列柜；(土耳其浴的)更衣室；(图书馆、博物馆等)寄存物品的玻璃柜；温室，暖房 ❷【俚】眼镜

camekânlı *s.* 有橱窗(陈列柜，玻璃柜等)的：～ dükkân 有橱窗的商店

cam elyaf *is.* 玻璃纤维

cam evi *is.* ❶玻璃店 ❷镶玻璃槽

cam göbeği *is. ve s.* 青色，深绿色

camgöz[1] *s.* ❶有假眼的 ❷【转】贪婪的，贪得无厌的，贪心不足的；贪吃贪喝的，嘴馋的

camgöz[2] *is.* 〈动〉翅鲨(*Galeius canis*)

cam güzeli *is.* 〈植〉凤仙花属植物的一种(*Impatiens sultani*)

camız (阿) *is.* 水牛

cami[1]**, -i, -si** [ca:mi] (阿) *is.* 清真寺，礼拜寺：Camiye girmeden önce ayakkabılarınızı çıkarın. 进入清真寺之前请脱鞋。◇～ **duvarına işemek** 【俚】自寻烦恼，太岁头上动土：Eceli gelen köpek cami duvarına işer. 【成】太岁头上动土，不知死活。～**ye giren ite dönmek** 【俚】手足无措 ◆**Cami ne kadar büyük olsa, imam gene bildiğini okur.** 家人千口，主事一人。**Cami yıkılmış, ama mihrabı yerinde.** 徐娘半老，风韵犹存。

cami[2]**, -i** *s.* 【旧】聚集的，召集的，使集中的；包括的，包含的 ◇(*-i*) ～ **olmak** 聚集，召集，使集中；包括，包含：Umumî kütüphane, ilmin, edebiyatın her şübesine ait kitapları cami olmak lâzım gelir. 公共图书馆应收藏科学、文学各个分支的图书。

câmi *is.* 【俚】人多的地方，乱哄哄的地方

camia [ca:mia] (阿)【旧】 *is.* 社团，团体，界；社会：Müslümanlık ～sı 穆斯林社会 uluslararası ～ 国际社会

camit [ca:mit] (阿)【旧】 *s.* ❶无生命的，无机的：Taş, camit bir cisimdir. 石头是一种无生命物。❷冻僵的，僵硬的；被冻结的

cam kanatlılar *ç.is.* 〈动〉透翅蛾科(*Sesiidae*)

cam kesen *is.* 玻璃刀

cam kıran *is.* (车船等上的)小锤，救生锤

camlamak (*-i*) 安玻璃，装玻璃

camlanmak (*nsz*) camlamak 的被动态

camlaşma *is.* camlaşmak 的动名词

camlaşmak (*nsz*) 成为类似玻璃的物体，玻璃化

camlatmak (*-i, -e*) camlamak 的使动态：Babasının büyük boy resmini bana camlattı. 他请我给他父亲的巨幅画像镶上了玻璃。

camlı *s.* (部分为)玻璃的，装有玻璃的：～ dolap 玻璃柜 ～ kapı 玻璃门 ～ köşk 温室，暖房

camlık, -ğı *is.* ❶玻璃隔间；橱窗：dükkân ～ı 商店橱窗 ❷温室，温床，暖房：bahçe ～ı 花园暖房 ❸玻璃走廊，玻璃回廊 ❹贮运玻璃的隔架

cam pamuğu *is.* 玻璃纤维

camsı *s.* ❶玻璃状的，玻璃质的，像玻璃的：～ cisim 〈解〉玻璃体 ❷〈地〉非晶体的

cam suyu *is.* 水玻璃

camus *is.* 〈动〉水牛

camusçu *is.* 赶水牛的人

cam yünü *is.* 玻璃纤维

can (波) Ⅰ *is.* ❶魂，灵魂；生命：Senin canın can da benimki patlıcan mı? 【成】你的命值钱，难道我的命就不值钱吗？❷力气，力量：Sende hiç can yokmuş. 你好像一点力气也没有。Sıcakta yürümeye can kalmadı. 天气炎热，他没有力气走路了。❸(一个)人：Altı canı beslemek için çalışıyor. 为了养活 6 口人，他努力工作。Benimle beraber dört canız. 算上我咱们一共 4 个人。Orada bir tek can kalmamış. 那里好像一个人也没有。❹自己，自我，个人：Can cümleden aziz. 个人第一；个人至上。❺心，内心：Yanıma kibrit almayı unutmuşum; canım da öyle bir sigara içmek istiyor ki! 我竟然忘记了带火柴，我多想吸只烟啊。❻(比克特西教团及毛拉维教团)信徒，兄弟：Canlar tekkede toplandı. 众信徒在修道院聚会。❼(复数表示昵称)弟兄们，伙计们，哥儿几个：Canlar! Açık olsun bahtınız. 弟兄们，祝你们好运。Ⅱ *s.* 真诚的，纯真的，可爱的，可爱的：Ne can çocuk! 多可爱的孩子！Ne kadar can adam! 他真是个多么实在的人啊！◇**～ acısı** 剧痛：Eşek can acısından anırmış, yerinde duramaz olmuş, oradan oraya koşmuş. 驴子疼得直叫唤，不停地打转转。**～ ağıza gelmek** ①怕得心提到了嗓子眼，极度恐惧 ②濒于死亡 **～ ağzında beklemek** 焦急不安地等候 **～ alacak nokta** (或 **yer, taraf**) 关键，要害，最重要的：Susunuz, beyhude yoruluyorsunuz. Can alacak noktayi unutuyoruz. 大家安静！你们这是白受累，我们忽略了要害。**～ alıcı** ①关键的，要害的，最重要的 ②死神 **～ alıp ～ vermek** 死去活来，痛苦挣扎；垂死：İki gün can alıp can vermiş, ancak sonra ölmüştü. 他痛苦地挣扎了两天，最后还是死了。Üst üste gelen yıkımlarla can alıp can verdi. 接踵而来的打击使他在痛苦中挣扎。**～ almak** 要命，致命，杀死：Maden kömürü ocağındaki facia yirmi can aldı. 煤矿发生的惨祸夺去了 20 条生命。Uyarılara kimse kulak asmıyor; her gün tüp gazlı şofben kazaları can alıyor. 没有任何人把这种前车之鉴当回事，每天都有人死于液化石油气燃气热水器事故。(*-e*) **～ atmak** ①十分动心，渴望：Altın tüylerinden birer tane edinmek için can atmışlar. 她们很想每人得到一根金羽毛。Orada bulunmaya can atıyor, ama nedense çağırmadılar. 他特别想去，可是不知为什么，人家没有邀请他。②避难，躲避，摆脱 **～ bağışlamak** 饶命，饶恕 **～ baş gelmek** 苏醒 **～ baş koymak** 冒死做，为…而冒生命危险 **～ baş üstüne** 愿意效劳，遵命，非常荣幸 **～ baş vermek** 冒死做，为…而冒生命危险 **～ başa çıkmak** 惊恐万状 **～ başa düşmek** 处境危险，大祸临头，大难临头，祸从天降 **～ başa sıçramak** 吓得魂不附体 **～ beraber** 视如生命的，最亲爱的 **～ beslemak** ①吃喝玩乐，养尊处优 ②养活：Beş can besliyor. 他养活着 5 口人。**～ bırakmamak** 使筋疲力尽，使疲惫不堪 **～ boğaza gelmek** 濒于死亡 (*-in*) **～ boğazına gelmek** 使厌烦：İşte artık can boğazıma geldi. 好了好了，烦死我了！**～ borcu** 欠(真主或救命恩人)一条命：Allah'a bir can borcu var. 【成】光棍一条，天不怕地不怕！**～ borcunu ödemek** 死亡 **～ bulmak** ①大难不死 ②复活 **～ burnuna gelmak** 被耗尽，极为紧缺 **～ bülbülü**【俚】人 **～ ～a** 一起，一块儿 **～ ～a, baş başa** ①各顾各的，争相(逃命)：Halk can cana baş başa birbirini iterek boş yer arıyor. 人们争相逃命，推搡着寻找着空地。②相爱的两个人独处 **～ çekilmek** 无精打采，倦怠，疲惫不堪 **～ çekişmek** 垂死，垂危，奄奄一息，行将就木：Yollarının üzerinde bu ihtiyarın, yüzükoyun can çekişmekte olduğunu görmüşler. 他们在路上看到这个老人趴倒在地上，已经奄奄一息了。Kurt can çekişirken: "Kendini beğenip böbürlenmenin sonu böyle olur işte!" demiş. 狼在临死的时候说："这就是自高自大，得意忘形的下场。"**～ çekmek** 动心，想得到，羡慕 **～ damarı** 命脉，关键，要害，生命线：Akarsular toprakların can damarı, güç kaynağıdır. 河流是土地的命脉，力量的源泉。(*-in*) **～ damarına basmak** 切中要害，抓住关键 (*-e*) **～ dayanmamak** 无法忍受，忍无可忍，受不了，坚持不住：Para kazanmak iyi şeydir, ama bekârlığa can dayanıyordu. 挣钱固然重要，但人不能总是独身。**～ derdine düşmek** 求生 **～ direği** 〈乐〉音柱 **～ dostu** 密友，挚友 **～ dudağa gelmek** 吓得心提到嗓子眼 **～**

düşmanı 死敌，死对头 **～ evi** ①【俗】心脏 ②【转】心窝子，最敏感、最脆弱的事物 (*-in*) **～ evinden vurmak** 戳某人心窝子，击中要害，置人于死地：Onu can evinden vurdun, yapmamalıydın. 你这是置他于死地，你不能这样干！(*-in*) **～ evinden vurulmak** 被置于死地，被击中要害 **～ feda etmek** 为…而献身 **～ gelmek** 有了活力，有了力气，恢复生机 **～ gözünü açmak** 认清事实 **～ gözüyle bakmak** 认真看管，用心看管 **～ gözüyle tetkik etmek** 使劲盯着，仔细观察：O da bizi can gözüyle tetkik ediyordu. 他也在仔细观察我们。**～ hakkı ile çalışmak** 非常努力 **～ havli ile** 拼命地：İki elini arkasına uzatarak can havliyle direği yakalıyor. 他伸出两只手，拼命要抓住那根木头。Terzi keçiyi öyle pataklamış ki, hayvan can havliyle bir iki sıçrayışta kaçıp kurtulmuş. 裁缝拼命抽打那只羊，打得那只羊疯也似的逃走了。Yaralı kedi can havliyle bir o yana bir bu yana koşuyor. 那只受了伤的猫拼命地到处乱跑。**～ içe sığmamak** 忍无可忍 **～ içinde ～** 最亲爱的 **～ ile sarılmak** 全力以赴 (*-i*) **～ istemek** 极想，非常希望 **～ kalmamak** ①精疲力尽，精疲力竭，浑身没劲 ②濒临死亡 **～ kaygısına düşmek** 求生 **～ korkusu** 怕死 **～ kulağı ile dinlemek** 全神惯注地听，倾听，用心听：Can kulağınla dinlemezse elbette aklında kalmaz. 你要是不用心听，当然记不住。Nadide Hanım dayısını can kulağıyla dinledi. 娜迪代夫人倾听了舅舅的讲述。İki kız okunanları can kulağıyla dinlerler, oturdukları yerde örgü örerlermiş. 两个女孩一面认真听念书，一面坐着做毛活儿。**～ kurtarmak** 救命：İmdat! İmdat! Can kurtaran yok mu? 救命啊！救命啊！快来人啊！**～ kuşu** 魂，精神 **～ noktası** 关键，要害 **～ oynamak** 害怕，恐惧，畏惧；胆战心惊 **～ oyunu** 死亡游戏，有生命危险的处境 **～ pahasına** 以生命为代价；冒生命危险 **～ pazarı** 生死关头 **～ rahat olmak** 脱离险境 **～ sağlığı** 健在，生存：Allah can sağlığı verirse önümüzdeki yıl öğretmenlikten ayrılacağım. 如果我还活着，明年我将不再教书。**～ sevecek bir şey** 心爱之物 **～ sıkıcı** 令人烦恼的，令人烦闷的，令人忧愁的 **～ sıkıntısı** 烦恼，烦闷，忧愁，忧郁：Can sıkıntısını gidermek için de yanına bir altın top alır, havaya atıp tutarmış. 也是为了解闷，她拿出一个金球来，抛到空中，然后用手接住它。**～ sıkıntısı içinde yüzmek** 烦恼，烦闷，忧愁 **～ sıkmak** 令人心烦，令人不快，令人忧愁：Bu yağmurlar da artık can sıkmaya başladı. 这场雨已经开始让人心烦了。Biçimsiz sözlerle can sıktı. 他的污言秽语令人恶心。**～ simidi** 救生圈 **～ sohbeti** 推心置腹的交谈：Aklımız başımızdan gidip bir gece bunlar ile can sohbetleri ettik. 我们乐坏了，同这些人推心置腹地聊了一宿。**～ tutmak** 长力气：Çocuğun yemeğine dikkat etmeli ki biraz et, can tutsun. 要注意孩子的饮食，让他长胖、有劲。**～ ve baş feda etmek** 为…而牺牲 **～ ve baş ile** 全身心地 **～ ve baş yoluna** 以坚韧不拔的耐力 **～ vermek** ①死，送命，献身：Sen bu gidişle kuru hasır üzerinde can vereceksin. 照这样下去，你早晚得穷死。Hile ile iş gören mihnet ile can verir. 骗人者没有好下场。②渴望得到：Şöhret için can veriyor. 他一心想出名。③ (*-e*) 使振作，使振奋，鼓舞：Bu sözleriniz bana can verdi. 您的这席话让我很受鼓舞。④ (*-e*) 注入生机，使有生机，使有生气；使复活：Bahar toprağa gene can verdi. 春天使大地又恢复了生机。Ölene yeniden can verilmez. 人死不可复生。**～ yakmak** 伤害，迫害；使痛苦；体罚 **～ yoldaşı** 伴儿：Can yoldaşı olarak alıkoyuyor beni. 他要我留下来和她做伴儿。Kedisi onun için bir can yoldaşıdır. (只有)猫和她作伴儿。**～ yongası** 心爱的东西 **～a ～ istemek** 要某人偿命，要某人一命抵一命 **～a ～ katmak** 使振作，使有精神，使振奋：Son bahar akşamlarının cana can katan serinliği içimizi dolduruyordu. 秋天的晚上，秋高气爽，使我们心旷神怡。Sesiniz böyle tatlı oluyor, cana can katıyor. 您的歌喉如此甜美，让人心旷神怡。**～a değmek** 触动 **～a eser etmek** 触动，留下印象 **～a geçmek** 令人喜欢，使中意，令人心旷神怡 **～a kalmak** 爱，热爱；喜欢 **～a kastetmek** 企图杀死，谋害 **～a kıymak** 杀死，杀人，残杀 **～a minnet** (对意料之外的好的情况表示满意)谢天谢地，夫复何求 **～a yakın** 可爱的，善良的，有同情心的 **～a yakınlığı** 可爱，善良，有同情心：Doktorun güleçliğini, cana yakınlığını maske sanıyor. 他认为医生的笑脸和同情都是装出来的。**～dan bezmek** 失望，扫兴；厌烦，厌倦，腻烦 **～dan el çekmek** 即将死亡，垂死挣扎，苟延残喘 **～dan etmek** 致死 **～dan geçmek** ①冒着生命危险 ②死亡 **～dan gitmek** 死亡 **～dan olmak** 死亡 **～dan soğutmak** 使心寒，使寒心 **～dan tatlı** 令人喜欢的 (*-i*) **～dan bezdirmek** 使极度厌烦 (*-i*) **～dan usandırmak** 使极度厌烦：Beni candan usandırdı. 他让我烦死了。**～dan usanmak** 极度

厌烦 (*-e*) **～dan vurulmak** 迷恋于，痴迷于：Bir dilbere candan vuruldum. 我被一个漂亮的女人迷住了。**～dan yanmak** 非常喜欢 **～dan yürekten** 衷心地，真心诚意地 **～ı acımak** ①感到疼痛：Karayılan canı acıyınca kuşçuyu ısırmış, sokuvermiş. 黑蛇感到疼痛，就咬了捕鸟人一口。②同情，怜悯，可怜 (*-in*) **～ı ağızına gelmek** 心提到了嗓子眼，非常激动；十分害怕，怕得要命 **～ı ağızında beklemek** 焦急地等待，不安地等候：İzin verin bir haber salayım, çünkü evde canı ağzında bekliyor. 请允许我给她捎个话儿，她还在家里焦急地等着哪！**～ı almak** 要命，致命，杀死：Allah verdiği canı kendisi alır, Allah'ın binasını kimse yıkamaz. 生命是真主赐予的，只能由真主收回，任何人不得自杀。(*-in*) **～ı boğzına gelmek** 精疲力尽，疲惫不堪；受够了所受的苦难：iç ve dış buhranların tesiri altında ～ı boğazına gelmiş 内外交困疲惫不堪的 (*-in*) **～ı burnuna gelmek** 精疲力尽，疲惫不堪；受够了所受的苦难：Sabahtan akşama kadar uğraşmaktan can burnuma geldi, bir dakika rahat edemedim. 我从早忙到晚，累得我筋疲力尽，一分钟也没闲着。Yok o kadarı fazla oldu, zaten canım burnuma geldi, bir de bunu yükletirseniz düşer bayılırım. 还是那么多啊！我早就累了，您要是再给我加一点儿，我可就爬下了。(*-in*) **～ı burnunda olmak** 精疲力尽，疲惫不堪；受够了所受的苦难：Anaları ocak başında yemek kotarıyordu. Onun da canı burnundaydı. 他们的母亲正在灶前做饭，她也已经筋疲力尽。(*-in*) **～ı burnundan damlamak** 精疲力尽，疲惫不堪；受够了所受的苦难 (*-in*) **～ı burnundan gelmek** 精疲力尽，疲惫不堪；受够了所受的苦难：Gün boyu çalıştı, sıkıldı; canı burnundan geldi. 他成天干活儿，成天受欺负，他受够了。**～ı ～a ölçmek** 将心比心，设身处地 **～ı ～ına sığmamak** 很不耐烦；实在受不了 **～ı cebinde** 勇敢的，不怕死的，无畏的 **～ı cehenneme** 见他的鬼，去他的，管他呢 **～ı çekilmek** (身体的某个器官)功能减退，不大管用 (*-in*) **～ı çekmek** 动心，想得到，羡慕：Canım bir ıspanaklı börek çekti ki. 我想要一个菠菜馅饼。**～ı çıkasıca** 见他的鬼，去他的，管他呢 (*-in*) **～ı çıkmak** ①极度劳累，精疲力尽；备受艰辛，历尽艰难：Çalışmaktan canım çıktı. 我干活累得要死。Zenginin keyfi oluncaya dek yoksulun canı çıkarmış. 只要富人一不高兴，穷人就得累死。②死：Kolay canı çıkar mı o yezidin? 那个混蛋会容易死掉吗？③变旧，变破，被磨损：Her gün giyilmekten elbisenin canı çıktı. 这件衣服每天都穿，已经变得很旧了。**～ı dinlenmek** 好好休息 (*-in*) **～ı dudağına gelmek** 吓得心提到嗓子眼：Hanımefendi canım dudaklarıma geldi. Şu anda bir sözünüz ile ya yaşacağım ya da öleceğim. 夫人！我现在可是心提在嗓子眼上，眼下我是死是活，全凭您一句话。**～ı gelip gitmek** 死去活来 **～ı gelmek** 疲劳消除，体力恢复，身体康复，恢复元气 (*-i*) **～ı gibi sevemek** 非常喜欢，酷爱 **～ı gitmek** 提心吊胆，担惊受怕，放心不下，操心：Çok sevdiği kanaryası yolda ölecek diye kardeşimin canı gitti. 我的兄弟生怕他最喜爱的金丝雀死在路上，对它备加呵护。**～ı gönülden** 虔诚地，衷心地，真心实意地，心甘情愿地，愉快地，欣然地：Ev halkı şu kızın bir an evvel başının bağlanmasını canı gönülden istedikleri hâlde yine de kumarbaz Hayri'ye kız vermezler. 即使全家人真的希望赶快把女孩嫁出去，也不会把她嫁给赌鬼哈伊里。(*-in*) **～ı hulkuna gelmek** 受够了所受的苦难：Çektiğimi bir ben bir Allah bilir, artık canım hulkuma geldi. 我所受的苦只有我知天知，我已经受够了。(*-in*) **～ı içine sığmamak** 迫不及待，急不可耐；兴奋不已：Annesine kavuşacağından canı içine sığmıyordu. 他迫不及待地要和母亲团聚。**～ı ile oynamak** 玩命，从事危险的工作 (*-i*) **～ı istemek** 极想，非常希望：Bu gün çalışmayı canı istemiyordu. 今天他一点儿也不想干活。**～ı isterse** (面对拒绝时)随意，悉听尊便，无所谓，没关系 **～ı kaynamak** 迫不及待，急不可耐；兴奋不已 **～ı kurban olmak** 钟爱，忠诚于 (*-in*) **～ı oynamak** 害怕，恐惧，畏惧；胆战心惊：Canı oynadı. 他害怕了。**～ı pahasına** 以生命为代价；冒生命危险：Adam nehre atılarak canı pahasına da olsa küçük çocuğu boğulmaktan kurtarmıştı. 那人跳进河里，冒着生命危险救出了溺水的儿童。**～ı pek** 坚强的，有毅力的，坚韧不拔的 (*-i*) **～ı (gibi) sevmek** 热爱，深爱，十分喜爱 (*-in*) **～ı sıkılmak** ①感到烦闷，感到无聊：Bu gün işsizlikten canı sıkılıyordu. 他今天无事可做，甚感无聊。Canımın sıkılmasından korkarak ikide birde hatırımı almağa çalışıyor. 他怕我烦闷，经常设法宽慰我。②感到不快，感到窝火，感到扫兴，感到不满，气愤：Oğlumun sınıfta kaldığını duyunca bir hayli canım sıkıldı. 听说我儿子留级了，我很窝火。Vakitsiz misafire içinden canı sıkılıyor. 对这位不守时的客人他很是不满。Ama kavanozun içi boş çıkınca Alice'in çok canı sıkıldı. 但

是，罐子里是空的，艾丽丝感到很扫兴。**～ı sıkkın** 不安，烦躁，焦虑 **～ı tatlı** 贪图安逸的，不愿吃苦的，不肯受累的 **～ı tez** 性急的，急脾气的，缺乏耐心的：Canı tez biridir, bir hafta bekleyemez. 他是一个急性子，连一个星期都等不及。(*-in*, *-e*) **～ı vurulmak** 迷恋于，痴迷于：İkrar edeyim, bir mahbubeye canım vuruldu. 我承认，我被一个漂亮的女人迷住了。(*-in*) **～ı vücudundan çekilmek** 丧命：Yanımdan gitsen canım vücudumdan çekilir. 你要是离开我，我会没命的。(*-in*) **～ı yanmak** ①感到十分疼痛 ②经受磨难，经受艰巨的考验：Canı yanan eşek atı geçermiş derler. 常言说，受过磨难的驴子能赛过马。Canı yanmadan bir türlü akıllanmadı. 【成】不吃一堑，不长一智。③受到损失或伤害：İki ortağından canı yandığı için bir üçüncü ortalığın müracaatını kabul etmedi. 他受过两个合伙人的伤害，因此他没有接受第 3 个合伙人的请求。Sizin mutlaka bir güzel kadından pek fena hâlde canınız yanmış olmalı ki böyle söylüyorsunuz. 你这么说肯定是你受到了一个漂亮的女人的极大伤害。**～ı yerinden kopmak** 挣扎在极大的痛苦之中 (*-in*) **～ı yerine gelmek** 疲劳消除，体力恢复；身体康复，恢复健康，恢复元气：İki gün dinledim, canım yerine geldi. 我歇了两天，缓过来了。**～ı yürekten** 虔诚地，衷心地，真心实意地，心甘情愿地，愉快地，欣然地：İki köy halkı ihtiyar, genç, her sabah bu duaları canı yürekten tekrarlıyor. 两村的老老少少每天早晨都要虔诚地反复祷告。**～ım ciğerim** 我的心肝，我的宝贝，亲爱的 **～ım dese ～ım çıksın diyor sanmak** 好心当成驴肝肺 **～ım hakkı için** 凭良心说，真的，的的确确 **～ıma lâyık** 美味的 **～ımın içi** 我的心尖，我的心肝，我的宝贝，亲爱的 **～ına acımak** 爱惜自己，保重自己，注意健康：Küçücük birşey için kızarıp morarma azizim, canına acı. 亲爱的，别为点儿小事生气，要注意身体。**～ına ateş düşürmek** 使不安，使焦虑，使担心，使担忧 **～ına basmak** 热爱，钟爱 **～ına ～ katmak** 使振作，使有精神，使振奋：Bu genç canımıza can kattı. 这个年轻人让我们感到精神抖擞。(*-in*) **～ına değmek** ①被喜欢：Bu limonata canıma değdi. 这个柠檬我十分喜欢。Doğrusu bu börek canıma değdi. 真的，这个馅饼正合我意。②安息：Babanın canına değsin. 愿令尊得到安息。**～ına düşkün** (善于)自我保养的，自我保护的，注重养生之道的 (*-in*) **～ına ezan okumak** 【俚】报复，伤害，收拾，惩治 (*-in*) **～ına geçmek** 深深影响，使不堪，使无法忍受 (*-in*) **～ına işlemek** 深深影响，使不堪，使无法忍受 (*-in*) **～ına kâr etmek** 深深影响，使不堪，使无法忍受：Yalnızlık canıma kâr etti, bilmem neylesem. 孤独感使我难以忍受，我不知如何是好。(*-in*) **～ına kastetmek** 企图杀死，谋害 (*-in*) **～ına kıymak** ①残杀，虐杀：Alçak adam, iki suçsuzun canına kıymamı nasıl oldu da bana yazdın? 你这个卑鄙的家伙，你怎么这么狠心写信让我杀害两个无辜的生命？Bu hayvancağızın canına nasıl kıydın! 你怎么这么狠心杀了这个动物！②自杀，自戕：Canına kıymasına meydan vermeden yetişmeliyim. 我得赶过去不能让他自杀。③送命：Ah! Bizim kara bahtımız! biraz zevk edeceğiz diye canımıza kıymışız. 哎！我们真倒霉，为了一点儿快乐，却送掉了自己的性命。Birçokları bu yüzden canlarına kıydılar. 许多人为此送了命。④(工作)拼死拼活，(干活)不要命 (*-in*) **～ına okumak** 损坏，破坏，弄坏，伤害，使受损：Bilirim yezit kahpeyi bilirim, kaç aydır canıma okudu. 我知道这个臭婊子，这几个月她把我害得不轻。Dolu, ekinlerin canına okudu. 冰雹砸坏了庄稼。**～ına saplanmak** 严重伤害，使非常难过 **～ına susamak** 找麻烦，找碴 (*-in*) **～ına tak demek** 使无法忍受，使不堪，使厌烦：Kimsesizlik bu sefer tak dedi artık canıma. 孤苦伶仃的生活已经让我再也受不了了。Yorgunluk kızların canına tak demiş. 姑娘们累得实在受不了了。(*-in*) **～ına tak etmek** 使无法忍受，使不堪，使厌烦 **～ına üfürmek** 破口大骂 **～ına yandığım(ın)** 【俚】(表示喜欢、惊奇、愤怒等)该死的！讨厌的！可恶的：Canına yandığım herifi! 这个该死的东西！Canına yandığımın dünyası! 这可恶的世道！(*-in*) **～ına yasin okumak** 搞糟，捣乱；破坏，毁坏：Kaç senedir canıma yasin okudu. Hâlâ ayrılamıyorum. 这几年他净坏我的事，现在仍然是甩也甩不掉。**～ına yetmek** 无法忍受，厌烦，忍无可忍 **～ından bezmek** (或 **bıkmak**) 很烦，烦得要死，心烦意乱，不想活，厌世：Benim gibi canından bezmiş bir kadına hakaret etmeğe ne hakkın var? 你凭什么要来羞辱像我这样一个已经痛不欲生的女人？**～ından geçmek** 死，丧命，送命：Kazada öldü, canından geçti. 他死于事故，送了命。**～ından olmak** 死亡，白白送命 **～ından soğumak** 失去生活热情 **～ından usanmak** 很烦，烦得要死，心烦意乱，不想活，厌世：İnsan bazan canından usanır. 世人皆有烦恼时。(*-in*) **～ını acıtmak** ①弄疼，使疼痛：Bırak kolumu,

canımı acıtıyorsun. 放开我的胳膊！你弄疼我了。O sırada arılar da çiçek özü toplamaktan dönmüşler, hepsi arıcının başına üşüşmüş, sokup canını acıtmışlar. 正在这时，蜜蜂们也采蜜回来了，全都飞到养蜂人的头上蛰他，使他疼痛难忍。②使痛苦 (*-e*) **～ını alacak gibi bakmak** 恶狠狠地看，居心叵测地看，不怀好意地看：Ali'ye canını alacak gibi baktı. 他不怀好意地看了阿里一眼。(*-in*) **～ını almak** ①要命：O, benim canımı alır. 他会要了我的命。Allah canını alaydı! 天哪！让他去死吧！Allah canını alsın! 该死的！我真想杀了你！②博得欢心，使心满意足，使十分满意，使十分高兴 (*-in*) **～ını ateşe atmak** 冒生命危险 (*-in*) **～ını bağışlamak** 赦免，饶恕(性命) (*-in*) **～ını cehenneme göndermek** 【俚】送某人见阎王，送某人上西天，送某人下地狱：Evet şu sopa ile kemiklerini kırıp canını cehenneme göndereceğim. 是的，我就是要用这根棍子敲碎他的骨头，送他下地狱。**～ını cepten çıkarmak** 铤而走险，冒生命危险 **～ını çıkarıncaya kadar dövmek** 痛打，打得灵魂出窍：Sonra, canını çıkarıncaya kadar dövmüşler, hatta işkence için bir kolunu da kırmışlar. 后来，他们把他痛打了一顿，甚至因为用刑还打断了他一条胳膊。(*-in*) **～ını çıkarmak** ①使精疲力尽，使十分疲惫 ②弄旧，磨损 **～ını** (**bir yere**) **dar etmek** (躲过危险后在某地)苟且安身 **～ını dişine almak** 拼出全力，不顾一切：Üçüncü sıradaki koşucu son turlara yaklaşırken canını dişine alarak bir finiş yaptı. 排在第 3 位的跑步运动员在接近最后几圈的时候拼出全力发起了冲刺。**～ını dişine takmak** 拼出全力，不顾一切：Hayvan, sahibinin sırtına indirdiği şiddetli kamçı üzerine olanca canını dişine taktı. 背上挨了主人狠狠的几鞭之后，那头牲口便拼出了全力。**～ını feda etmek** 献身，捐躯，牺牲：Vatan uğruna canını feda etti. 他为国捐躯了。**～ını feda vermek** 献身，牺牲 **～ını kurtarmak** ①逃脱性命：Üç ortak canlarını zor kurtarmışlar. 3 个伙伴好不容易才逃脱性命。②救命，使脱离危险 **～ını oda atmak** 非常痛苦 **～ını ortaya koymak** 冒险 **～ını pazarda bulmak** 自寻烦恼 (*-in*) **～ını pazarda bulmamak** 无意冒险，珍惜生命 (*-in*) **～ını sıkmak** 使扫兴，使不快：Bu haber canımı sıktı. Beynimden vurulmuşa döndüm. 这个消息让我很失望，我就像当头挨了一棒。Onun sık sık sözünü kesmesi, benim canımı sıktı. 他总是插嘴，惹得我很不高兴。(*-in*) **～ını sokakta bulmamak** 无意冒险，珍惜生命：Canımı sokakta mı buldum? Ellbette biraz dinleneceğim. 难道我的命就那么贱吗？我当然得喘口气。Fırtınalı havada balığa çıkma, canını sokakta bulmadın. 雷雨天你可别出去打渔，你的命也不是从大街上捡来的。**～ını şeytana satmak** 把灵魂出卖给魔鬼；自甘堕落 (*için*) **～ını vermek** ①献身，捐躯 ②沉醉，沉迷；爱惜，珍爱：Fakat burada karşılaştığı manzara da bir başka türlü. Ali şu anda canını verebilirdi. 然而在这里遇到的景色也是与众不同，此时此刻，阿里如醉如痴。O, kitap için canını verir. 他嗜书如命。③忠于：Candan dostumun elbette benim için canını bile verebilmesini beklerim. 当然，我希望我的忠实的朋友对我忠诚。(*-in*) **～ını yakmak** ①体罚：Eskiden uzun seneler askerî rüştiyelerde hocalık etmiş olan bu adam kim bilir ne kadar çocuğun canını yakmıştı. 这个人曾多年在军事学校担任教官，天晓得他体罚过多少学生。②使受痛苦；使受损失：Ayağıma basıp canımı yaktın. 你踩了我的脚，弄疼我了。Az kalsın üzerinize düşecek ve canınızı yakacaktım. 我差点儿压着你们，把你们压痛了。**～ını yerine getirmek** 使健康 **～ını yoluna koymak** 献身，牺牲 **～ının derdine düşmek** 求生：Vapur alabildiğine sallanıyor, yolcular da alabildiğine paniğe kapılmış bulunuyordu. Bu ana baba gününde herkes canının derdine düşmüştü. 轮船剧烈地摇晃，乘客们也乱做一团，在这危急时刻，所有的人都只想保命。**～ının içine sokacağı gelmek** 深爱，热爱，非常喜爱 **～ıyla oynamak** 玩命，干危险的事 **～ıyla ödemek** 付出生命 **～ıyla uğraşmak** 糊口，谋生，求生存 **～la başla** ①全心全意地，心甘情愿地，忠心耿耿地；全力以赴地，竭尽全力地：Vaktiyle bir asker varmış. Uzun yıllar krala canla başla hizmet etmiş. 从前有一个士兵，为国王忠心耿耿地效劳了许多年。②高兴地：Hem de bu sofrayı görünce beni canla başla evine alır. 再说，他见到这张餐桌，一定会高兴地接纳我回家。◆**Can boğazdan gelir ama boğazdan da çıkar.** 人是铁，饭是钢，一顿不吃饿得慌。**Can canın yoldaşıdır.** 一个篱笆三个桩，一个好汉三个帮。**Can çıkmayınca huy çıkmaz.** 江河易改，本性难移。**Can feda** 太好了！太棒了！太美了！绝了！**Can kurban.** 太好了！太棒了！太美了：Doğru söze can kurban. 说得太棒了！**Canı çıksın(a)!** (诅咒用语)让他见鬼去吧！让他去死吧！**Canı sağ olsun!** (在别人遇到小的损失或麻烦时表示安慰)别担心，放宽心，没有什么大不了的！

Canı yok mu? (指一个人所受的艰难或劳累)他难道不是肉长的？他难道是铁打的：Onun canı yok mu, sabahtan beri çalışıyor. 他可真能干，从早晨开始一直在干。**Canım!** ①[ca'nım] (表示不满)：Böyle yazı olur mu, a canım! 我的天，写成这个样子怎么行！Bu ne iş, canım. 乖乖，这叫什么事！②[canı'm] (表示爱意)亲爱的，心肝宝贝：～ım kardeşim 我亲爱的兄弟，我的好兄弟 ③[ca:nım] 心爱的：Canım elbisesini lekelemiş. 他心爱的衣服给弄脏了。**Canım kurban** 太好了！太棒了！太美了！绝了！**Canın sağ olsun.** 不要紧，没关系：Senin canın sağ olsun, hiç vermesen de olur. 没关系，你就是什么也不给，也可以。**Canına** 天哪：Vay canına, doğru! 天哪！没错！(*-in*) **Canına minnet.** (对意料之外的好的情况表示满意)谢天谢地，夫复何求：Bu hâl onun canına minnet. 这对他来说是求之不得的天大好事。O bana can yoldaşı olacağına benim canım çıksa daha canıma minnetir. 我就是死了也不愿意与他为伍。**Canına rahmet.** 谢谢！**Canına tükürdüğümün** (或 **üfürdüğümün**). 【俚】(表示生气、愤怒)该死的！讨厌的！可恶的！

canan [ca:na:n] (波) *is.* ❶情人，情妇：Evvel can, sonra canan. 【成】夫妻本是同林鸟，大难临头各自飞。❷(伊斯兰教苏菲派)安拉

canatan Ⅰ *s.* 性急的；急忙的，急促的；赶忙的；急速的 Ⅱ *is.* 热心者，热衷…的人

canatma *is.* 强烈的愿望，热望；热心，勤勉，非常努力

canavar (波) *is.* ❶(食肉的)野兽，猛兽：İzlediğim filmde bir deniz canavarı sandalın batmasına neden oldu. 我看过一场电影，说的是一只海兽掀翻了一只小船。❷【转】淘气包，淘气鬼 ❸【转】歹徒，暴徒，恶棍，恶魔，畜生：Fakat bugün dediğimiz obur canavarın gözü bunlarla doymaz. 但是，今天我们说过的那个贪得无厌的畜生对此仍不满足。Katil ve canavar sözcükleri Ali'nin yüreğine bıçak gibi saplanmıştı. 一提到凶手和暴徒，阿里的心上就像是被捅了一刀子。◇～ **düdüğü** 警笛，警报 ～ **gibi** ①高大的，魁梧的，有进攻性的 ②拼命地，极度地：Canavar gibi çalışıp sınavlara hazırlanıyor. 他正在拼命地复习备考。～ **ruhlu** 非常残暴的，非常无情的 ～ **kesilmek** 变得暴躁，变得粗暴，施暴：Fakat o, bu gece sahiden canavar kesilmiş. 不过他今天晚上确实很粗暴。

canavarca *is.* 粗暴的，暴躁的，气急败坏的，疯狂的：Bu tam anlamıyla canavarca bir hava. 这老天爷真是疯了！

canavarlaşmak (*nsz*) 施暴；变得粗暴，变得疯狂，变得暴躁，变得气急败坏

canavarlık, -ğı *is.* 暴行，粗暴

canavar otu *is.* 〈植〉列当属植物(*Orobanche ramosa*)

canavar otugiller *ç.is.* 〈植〉列当科

canbaz 见 cambaz

Canberra *öz.is.* 堪培拉(澳大利亚)

cancağız *is.* (用于习惯用语中) ◇～**ım** (表示亲密的称谓)伙计，老弟，老兄 ～**ı isterse** 随他(她)去(与我何干)

can ciğer *s.* 关系密切的，亲密无间的(朋友)：Onlar canciğer iki arkadaş. 他们是两个亲密无间的朋友。İhtiyar kadınla derhal canciğer oldu. 她很快就和老太太成了要好的朋友。◇～ **kuzu sarması olmak** 变得亲密无间，成为要好的朋友

candan *s. ve zf.* 真诚的，真心的，诚挚的，诚恳的：～ bir arkadaş 一个真诚的朋友 Bayramınızı candan kutlarım. 我衷心地祝你们节日快乐！Candan teşekkür ederim. 衷心感谢！Bu çeviriyi okurlara candan salık veririm. 我诚挚地向读者们推荐这篇译作。◇～ **ciğerden** 真诚地，真心地，诚挚地，诚恳地 ～ **gönülden** 真诚地，真心地，诚挚地，诚恳地 ～ **yürekten** 衷心地，诚心诚意地，诚挚地，真心地

candanlık, -ğı *is.* 衷心；真诚，诚恳，坦诚，坦率

candarma *is.* 【俗】宪兵

candaş *is.* 非常要好的朋友，密友

can eriği *is.* 〈植〉李子的一种

canfes (波) *is.* 塔夫绸 ◇～ **gibi yaprak** 薄、嫩、无叶脉的叶子

canfeza [canfeza:] (波) Ⅰ *is.* ①〈乐〉土耳其的一种合奏曲 ②每月的第 23 天 Ⅱ *s.* 令人振奋的

cangıl *is.* 丛林

cangıl cungul Ⅰ *is.* 叮叮当当声：Bu çanların cangıl cungulu insanın başını ağrıtıyor. 这些铃铛叮叮当当的声音吵得人头痛。Ⅱ *zf.* 叮叮当当：Develer cangıl cungul geliyorlar. 一群骆驼正带着叮叮当当的铃声走了过来。

canhıraş [canhıra:ş] (波) *s.* 撕心裂肺的，令人毛骨悚然的：～ bir çığlık 撕心裂肺的尖叫

cani [ca:ni:] (阿) *s.* ve *is.* 杀人的，杀人者，杀人犯；犯罪的，罪犯 ◇～ **ruhlu** (**adam**) 有心杀人的人，有犯罪心理的人：Eğer o cani ruhlu adamın önünü almasaydık, herkese büyük fenalıklar yapacaktı. 要不是我们对那个有犯罪心理的人有所防范，他会给大家造成极大的伤害。

canice *s.* ve *zf.* 杀人犯般的，罪恶的

canicasine *zf.* 罪恶地

canilik, -ği *is.* 杀人，谋杀

canip, -bi [ca:nip] *is.* 【旧】方面，侧面：O canipten haber var mı? 有那方面的消息吗？

caniyane [ca:niya:ne] *s.* ve *zf.* (阿-波)杀人犯般的，罪恶的

cankurtaran *is.* 救护车(船、飞机等)：Hasta ağırlaştı, cankurtaran çağırmak gerekiyor. 病人病情加重了，应该叫辆救护车了。◇～ **çanı** (或 **düdüğü**) 警报器，警笛 ～ **gemisi** 救生艇 ～ **simidi** 救生圈；【俚】救命稻草 ～ **yeleği** 救生衣

canlandırıcı Ⅰ *s.* 令人振奋的，令人鼓舞的；使有生气的，使活跃的 Ⅱ *is.* 动画画家，动画设计师

canlandırıcılık, -ğı *is.* 动画制作(工作)，动画设计(工作)

canlandırılmak (*nsz*) canlandırmak 的被动态

canlandırım *is.* 重建，修复

canlandırmak (*-i*) ❶ canlanmak 的使动态：iç piyasayı ～ 活跃国内市场 Baygın kuşu canlandırmak için çok uğraştı. 他们费了很大的功夫才救活了那只半死的鸟。❷扮演，演得唯妙唯肖；说得活灵活现：Bu oyuncu, fakir bir delikanlıyı canlandırdı. 这位演员把一个穷小伙演得唯妙唯肖。❸回忆

canlanmak (*nsz*) ❶变活，复活：Bütün varlıklar sanki canlandı. 一切仿佛都活了起来。Taşlar sanki canlanıp konuşmaya başladılar. 那些石头仿佛有了生命，都纷纷开了口。Öldü sanılan adam birden canlandı. 原以为死了的那个人突然又活了过来。❷出现生机，出现生气，恢复活力，变得活跃，(火)变旺；恢复元气，(病情)好转：Yağmurdan sonra ekinler canlandı. 雨后庄稼又恢复了生机。Demiryolu yapılınca kasaba canlandı. 铁路建成后小镇便恢复了生机。Söz tiyatroya gelince, bu yaşlı sanatkârın kırışık yüzü birdenbire canlandı. 此话一传到剧院，这位老艺术家布满皱纹的脸上绽开了笑容。❸呈现，显现；面临：Eski günler gözümün önünde canlandı. 过去的日子呈现在我的眼前。Tehlike karşımızda canlanmış duruyor, ayağımızı denk alamazsak gürültüye gittiğimizin resmidir. 如果我们面临危险而掉以轻心，我们肯定会卷入是非之中。

canlı Ⅰ *s.* ve *zf.* ❶有生命的，活的：Balıkçı canlı balıklar getirdi. 渔夫带来了几尾活鱼。❷有力气的，健壮的；活跃的，好动的；有生气的，充满生机的：～ bir adam 一个健壮的人 ～ bir çocuk 一个活泼的孩子 ～ renkler 鲜艳的色彩，亮色，明快的色调 ❸【转】生动的，妙趣横生的：～ bir söz 一句生动的话 Öğretmen canlı bir ders yaptı. 老师讲了一堂生动的课。Öyle canlı anlatır ki, kahvenin içi kahkahadan çın çın öter. 他讲得非常生动，咖啡馆里充满一阵阵的尖叫声。Ⅱ *is.* 活物，动物，生物：Oksijen canlılar için gerekli bir gazdır. 氧气对生物来说是必不可少的气体。◇～ **bebek** 非常漂亮的女人 ～ **canavar** 非常调皮的孩子 ～ ～ 活的，鲜活的：Ev bark sahipleri, sandalcıların olta ile tutup oracıkta eski bir leğen içinde canlı canlı sattıkları balıklara bakmadan geçemezlerdi. 船夫们把钓来的鲜鱼就地放在旧盆中摆在那里出售，一家之主们经过时必然是要看一看的。～ **cenaze** 活尸，形

容槁枯的人，皮包骨的人，骨瘦如柴的人：Ali'yi şimdi görsen belki bir canlı cenaze zanneder de korkarsın. 如果现在见到阿里，你也许会以为他是一具活尸而感到吓人。 **～ fosil** 活化石 **～ gazete** 小广播，活报纸，热衷于传播各种小道消息的人 **～ kalıntı** 活化石 **～ madde** 〈动〉活性物质 **～ model** 真人模特儿 **～ özdekçilik** 〈哲〉万物有生论；物活论；生命与物质不可分离论 **～ resim** 〈影〉动画，卡通 **～ yayın** 现场直播 **～sı** 喜欢…的人：para ～sı 财迷 dost ～sı 好交朋友的人 çocuk ～sı 喜欢小孩的人

canlıcılık, -ğı *is.* 〈哲、宗〉❶生命由超物质的精神力所创造的学说 ❷灵魂独立说；灵气说 ❸万物有灵论，泛灵论

canlılaştırmak (*-i*) 用拟人法表现，使人格化

canlılık, -ğı *is.* 活跃；活力，生机；生动(性)

canpare (波) *is.* 子女，后代

cansız *s.* ve *zf.* ❶无生命的，死的：～ bir kuş 一只死鸟 Birdenbire yere cansız yıkılıverdi. 他突然倒地身亡。❷没有力气的；没有生机的；(生意)冷清的，不景气的；不活跃的，无精打彩的：～ bir çarşı 冷冷清清的一家商场 Ne kadar cansız bir adam! 他真是个半死不活的家伙！Bu yıl buğday piyasası biraz cansız. 今年小麦市场有些不景气。❸不生动的，干瘪的，干巴巴的：～ bir konuşma 干巴巴的讲话 ◇**～ düşmek** ①丧命，死亡：İlk kurşunda cansız düşmüştü. 一颗子弹就要了他的命。②变得虚弱无力：Son günlerde çok cansız düştüğümü anlıyorum. 最近几天我觉得我浑身无力。**～ kalmak** 疲惫不堪

cansızlaşmak (*nsz*) 变得无精打彩，失去生机，变得不景气，变得不生动，失去活力

cansızlaştırmak (*-i*) ❶ cansızlaşmak 的使动态 ❷〈医〉使(牙齿活性组织)失活

cansızlık, -ğı *is.* ❶无生命 ❷死气沉沉，冷清，不景气 ❸不生动，干巴巴

cansiparane [cansipara:ne] (波) *zf.* 【旧】玩命地，拼命地，不要命地：Ali maksat uğruna cansiparane çalışmaktadır. 阿里正在为实现目标而拼命地工作。

cant *is.* 轮缘，轮圈

can tahtası *is.* 【俗】胸骨

cantiyane (拉) *is.* 〈植〉龙胆(*Gentiana*)

capcanlı [ca'pcanlı] *s.* ve *zf.* 鲜活的，非常有活力的，非常生动的

car[1] *is.* (部分地区妇女用的)头巾：ipekli bir ～ 一块丝织头巾

car[2] *is.* ❶叫喊，大叫；高声宣布 ❷呼救 ◇**～ etmek** 大叫，大喊 **～ çekmek** 大声宣布

Caracas *öz.is.* 加拉加斯(委内瑞拉)

car car *zf.* 大声地(唠叨)，大喊大叫地，粗声大嗓地：Sabahtan akşama kadar car car konuşur durur. 他总是从早到晚粗声大嗓地说个没完。

carcar *s.* 【俗】胡言乱语的，胡说八道的

carcı *is.* 大声宣读公告的人

carcur[1] *is.* 【俗】(自动武器上的)弹夹

carcur[2] *zf.* 胡言乱语，胡说八道 ◇**～ etmek** 胡言乱语，胡说八道

carî [ca:ri:] *s.* ❶流的，流动的 ❷通行的，流通的，具有效力的：～ bir kanun 一条现行法律 ◇**～ hesap** 经常帐户，往来帐户，通用帐户：Kocamın ve benim bir carî hesabımız var. 我和我丈夫有一个通用帐户。

cariye [ca:riye] (阿) *is.* 【旧】女奴 ◇**～niz** (或 **～leri**) ①(女子自谦用语)妾，妾身，小女子，奴家 ②对家中女子的谦称：Kerimem ～niz 小女，息女，弱女，弱息 hemşirelerim ～leri 小妹，舍妹

cariyelik, -ği *is.* ❶女奴的身分 ❷〈社〉一夫多妻制，纳妾制；姘居

carlamak ❶ (*nsz*) 嚷嚷，大喊大叫，大声说话 ❷ (*-i*) (大声)宣告，通知

carluk, -ğu *is.* (公告宣读人宣读的)政令，消息

carmak, -ğı; carmakçur *is.* 【俚】白酒，烧酒

cart *is.* 韧物撕裂声：Kumaşı cart diye yırttı. 他刺啦一声把布撕开了。◇**～ ～ ötmek** (说话)

盛气凌人，颐指气使；吹牛 **～ curt etmek** 虚张声势，夸大其辞，危言耸听，盛气凌人，颐指气使；吹牛：Cart curt etmesine bakma, korkaktır. 别听他瞎咋呼，他胆子很小。**～ curt ötmek** 虚张声势，夸大其辞，危言耸听，盛气凌人，颐指气使；吹牛：Ne cart curt ötüyorsun? Herkes ne yapacağını biliyor. 你别瞎吹了，你要干什么大伙儿都知道。◆**Cart kaba kâğıt** 【俚】吹牛！

carta [ca'rta] *is.* 【俚】放屁 ◇**～yı çekmek** ①【俚】放屁 ②【俚】死，完蛋

cartadak, cartadan [ca'rtadak, ca'rtadan] *zf.* 突然而声音猛烈地：Cartadak kapıyı açtı. 他砰地推开了门。

cascavlak [ca'scavlak] *s.* ve *zf.* 光的，秃的，光秃秃的，无叶的：～ bir kafa 大光头 ～ bir ağaç 光秃秃的树 Büyük bir el çabukluğuyla saçını sakalını cascavlak tıraş etmiş. 他非常麻利地把他的头发胡子剃得干干净净。◇**～ kalmak** 一无所有，两手空空，别无长物

Castries *öz.is.* 卡斯特里(圣卢西亚)

casus [ca:sus] *is.* 间谍，密探：～ arama servisi 反间谍机关，反间谍组织 ～ romanı 间谍小说 ～ uçağı 间谍飞机 Bunun bir casus olmasından şüphelendim. 我怀疑这个人是间谍。

casuslamak (*-i*) 暗中监视，窥探

casusluk, -ğu *is.* 谍报，间谍活动：Casusluk şüphesiyle hudut dışına atıldı. 他因涉嫌从事间谍活动被驱逐出境。

cav *is.* 大布袋，大口袋 ◇**～ ～ etmek** ①胡说八道，说废话，说空话 ②聊天，闲扯，谈天 **～ etmek** ①胡说八道，说废话，说空话 ②聊天，闲扯，谈天

Cava *öz.is.* 爪哇岛(印度尼西亚)

cavalacosti, cavalacoz *s.* 【俚】无价值的，不重要的：～ bir insan 一个小人物 Cavalaoz şeylere boş ver! 对这些鸡毛蒜皮的小事，你别放在心上！

cava tavus kuşu *is.* 〈动〉蓝翅膀孔雀(*Pavo muticus*)

cavlak *s.* 光的，秃的，无叶的：～ bir kafa 秃头 ◇**～ı çekmek**【俚】死，完蛋 **～ı soyulmak** 歇顶，脱发

cavlaklaşmak (*nsz*) 【俚】放肆，粗鲁，无礼

cavlaklık, -ğı *is.* 光，秃

cavlamak[1] (*nsz*) 【俗】变秃，脱发，歇顶

cavlamak[2] (*nsz*) 【俚】死，完蛋

caydırıcı *s.* 使放弃(决定、承诺等)的，使反悔的，使变卦的，威慑的；警告(性)的

caydırıcılık, -ğı *is.* 使放弃，使反悔，使变卦，威慑(力)

caydırılmak (*nsz*) caydırmak 的被动态

caydırmak (*-i*) caymak 的使动态：Amerika'ya gitmeyi bir kere aklına koymuştu. Bu fikirden onu caydırmak oldukça zordu. 他执意要再去美国一趟，要使他改变主意相当困难。

cayğın *s.* 【俗】反复无常的，易变的，不专一的，朝三暮四的

cayır cayır *zf.* ①劈劈啪啪地，刺啦刺啦地：Ev cayır cayır yandı. 房子劈劈啪啪地起火了。Kendisine hediye edilen gömlekleri sokak ortasında cayır cayır yırtıp attı. 他在街上把送给他的衬衣刺啦刺啦地扯碎摔在了地上。②立刻，马上 ③不得已，不得不

cayırdamak (*nsz*) 劈劈啪啪地燃烧，被刺啦刺啦地撕裂

cayırdatmak (*-i*) cayırdamak 的使动态

cayırtı *is.* 劈劈啪啪声，撕裂声，类似的其它噪声：Tankların cayırtısından bir türlü uyuyamıyordu. 在坦克的轰鸣声中他怎么也无法入睡。◇**～yı basmak** (或 **koparmak**) 忽然大喊大叫：Esen Hanım gene cayırtıyı koparıyor. 艾森太太又在那儿嚷嚷起来了。**～yı vermek** 大声嚷嚷

cayma *is.* caymak 的动名词：Peki dedikten sonra işin nasıl ağır lokma olduğunu anlamıştık ama caymaya da yüzümüz tutmamıştı. 我们在答应了之后才发现这件事情真难办，但是我们又不好意思翻悔。Sözümden cayma alışkanlığım yoktur. 我不爱否认自己说过的话。

caymak, -ar (*nsz*) 取消(计划)，收回(诺言)，改变(主意)，反悔，翻悔，变卦：Bir kavga çıkarıp verdiği sözden caymak istiyordu. 他想找碴食言。Önce annesiyle alış verişe gitmek istedi, sonra caydı. 她原先想和妈妈去购物，后来又变了卦。

caymalık, -ğı *is.* 违约金

caz[1] (英) *is.* 〈乐〉 ❶爵士音乐 ❷爵士乐队

caz[2] *is.* ◇～ **etmek** ①胡说八道，说废话，说空话 ②聊天，闲扯，谈天

cazbant [ca:'zbant] (英) *is.* 爵士乐队

cazbantçı *is.* 爵士乐手

cazcı *is.* 爵士乐手；爵士音乐家

cazgır *is.* ❶向观众介绍摔交选手并进行祷告的人 ❷【俚】挑拨离间者，搬弄是非者

cazgırlık, -ğı *is.* ❶向…进行祷告 ❷【俚】挑拨离间，搬弄事非

cazır cazır, cazur cazur *zf.* (燃烧或煮开时的声音)劈劈啪啪，咕嘟咕嘟

cazırdamak (*nsz*) 发出劈劈啪啪声，发出咕嘟咕嘟声

cazırdatmak (*-i*) cazırdamak 的使动态

cazırtı *is.* 劈劈啪啪声，咕嘟咕嘟声，咕噜咕噜声：Bütün gece kağnı arabalarının cazırtısını duydum. 我整夜都听到咕噜咕噜的牛车声。

cazibe [ca:zibe] (阿) *is.* ❶吸引力，魅力，诱惑力：Kadın kısmı Ermeni gelini gibi kırıtarak cazibe kazanamaz. 这样的女人卖弄风骚无人睬。❷〈物〉引力 ◇～**sine kapılmak** 被吸引，受到诱惑

cazibeli *s.* 诱人的，有魅力的；有吸引力的

cazibesiz *s.* 无魅力的，无诱惑力的；无吸引力的

cazip [ca:zip] (阿) *s.* 诱人的，吸引人的，令人感兴趣的：～ sözler 引人注目的一番话 ～ teklif 令人感兴趣的建议 ～ renk 诱人的颜色

Cb 〈化〉铌(旧称钶)(Niyobyum)

CCCN 【缩】海关术语合作委员会(Gümrük İşbirliği Konseyi Nomenklatürü)

Cd 〈化〉镉(kadmiyum)

CD (法) Corps Diplomatique (外交使团)的缩写形式，为外交车辆标志

Ce 〈化〉铈(Seryum)

ce[1] *is.* 字母 C 的名称

ce[2] *ünl.* (逗婴儿时突然出现或用手蒙住脸突然张开发出的声音)嘿！◆**Ce demeye mi geldin?** 你怎么来这么一会儿就走？

cebbar [cebba:r] (阿) Ⅰ *s.* ❶强制的，强迫的，强行的，强暴的 ❷(女人)能干的，巧的，精明的 ❸有力的 Ⅱ *is.* ❶贾巴尔(意为"强大的主"，真主的美名之一) ❷【旧】〈天〉一星团名称

cebe (蒙) *is.* 【旧】❶铠甲 ❷武器

cebeci *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国禁卫军中的)铁甲武士，兵器匠

cebel (阿) *is.* ❶【旧】山 ❷【俗】荒地，野地，撂荒的耕地，不毛之地

cebeli *is.* ❶奥斯曼帝国军事体制中战时由领主派出的骑兵部队 ❷奥斯曼帝国时期的宪兵部队

Cebelitarik Boğazı *öz.is.* 直布罗陀海峡(欧洲)

cebellendirmek (*-i*) 武装

cebelleşmek (*-le*) 忙于；纠缠，争吵：Şehirde işi zor, cebelleşip duruyor. 他城里的事很难做，他一直在忙碌。Kapının önünde bir hayli cebelleştiler. 他们在门口大吵大闹。

cebellezi [cebe'llezi] *is.* 【俚】侵吞，偷窃，据为己有 ◇(*-i*) ～ **etmek** 【俚】侵吞，偷窃，据为己有：Bizim çakıyı cebellezi etmişler. 他们偷了我们的刀子。～ **olmak** 【俚】被盗，被窃：Bizim paket cebellezi olmuş. 我们的包好像被人偷走了。

cebellokum *is.* 〈植〉紫晶，水碧，紫水晶

ceberut [ceberu:t] (阿) *is. ve s.* 【旧】❶(真主的)尊严，至尊 ❷残暴，残忍，暴虐

cebin [cebi:n] (阿) Ⅰ *s.* 胆小的，怯懦的 Ⅱ *is.* 前额

cebir[1]**, -bri** (阿) *is.* 【旧】强制；暴力，武力 ◇～ **etmek** 强迫，强制 ～ **kullanmak** 强制，动用武力：Suçlu polise karşı geldiğinden cebir kullanıldı. 由于罪犯拒捕因而对其采取了强制手段。

cebir[2]**, -bri** *is.* 〈数〉代数：～ sayısı 代数数 Cebirde bilinmeyenler şu harflerle gösterilirler: x, y, z. 在代数中，未知数用字母 X，Y，Z 表示。

cebirci *is.* 代数学家，代数教师

cebire [cebi:re] (阿) *is.* 〈医〉夹(板)

cebirsel *s.* 〈数〉代数的，和代数有关的：～ değer 〈数〉代数值 ～ deyim (或 ifade, formül) 代数式 ～ tam sayısı 代数整数

Cebrail *öz.is.* 哲布勒伊米(伊斯兰教的四大天使之一)

cebren [ce'bren] *zf.* 强制地，强迫地，强行地：Senedi ona cebren imzalatmışlar. 他们逼他在文件上签了字。◇～ **ırza geçmek** 强奸，强暴

cebretmek, -der (*-i, -e*) 强迫，强制：Sizi inanmaya cebretmek istemiyor. 他不想强迫您相信。

cebrî [cebri:] (阿) *s* 【旧】强制的，强迫的，强行的：～ muamele 强制措施 ～ icra 强制执行 ～ yürüyüş 〈军〉强行军

cebrinefs *is.* 自制 ◇～ **etmek** 自制，自我克制：Lâyık olduğu kötü cevap vermemek için cebrinefs ettim. 我克制住自己，没有对他反唇相讥。

cebriye (阿) *is.* 〈哲〉宿命论

cedde *is.* 【旧】奶奶；姥姥

Cedî [cedi:] (阿) *öz.is.* 【旧】〈天〉山羊座；摩羯宫

cedit, -di *s.* 【旧】新的，未使用过的

cedre (阿) *is.* 〈医〉甲状腺肿

cefa [cefa:] (阿) *is.* 痛苦，苦恼，烦恼，忧愁：Safa ile yenen cefa ile kazanılır. 【成】花钱开心挣钱苦。◇～ **çekmek** 遭受痛苦，感到烦恼 ～ **etmek** 使痛苦，使烦恼，使忧愁 ～ **görmek** 遭受痛苦，感到烦恼 ◆**Cefayı çekmeyen âşık, safanın kadrini bilmez.** 不经受爱的煎熬就不知道幸福的可贵；不当家不知柴米贵。

cefakâr [cefa:kâ:r] (阿-波) *s.* ❶遭受(过)痛苦的，烦恼的，忧愁的：Zavallı çok cefakâr bir kadındır. 她是个可怜的受过不少苦的女人。❷令人伤心的，折磨人的：Ey cefakâr sevgili! 唉，这令人烦恼的情人！

cefakârlık, -ğı *is.* 圣徒的苦行，受苦受难

cefakeş [cefa:keş] (阿-波) *s.* 受(过)苦的，忧愁的，历尽坎坷的：Bu cefakeş bir işçi kadının hikâyesidir. 这是一个历尽坎坷的女工的故事。

cefalı *s.* 受苦的，受罪的，苦恼的，忧愁的

ceffelkalem [ce'ffelkalem] (阿) *zf.* 【旧】不加思索地，随意地，武断地：Adama ceffelkalem hırsız damgasını vurdular. 他们随意地给那个人扣了一顶小偷的帽子。◇～ **etmek** 武断，轻率下结论

cehalet [ceba:let] (阿) *is.* 【旧】无知，不在行，不了解：Barış Bey, Ali'nin bu cehaletini aklına sığdıramadı. 巴雷什先生就是搞不懂阿里为什么这么蠢。Cehaletle taassup istibdadın iki kardeşidir. 无知与盲从是专制制度下的一对兄弟。

cehennem (阿) *is.* 火狱，地狱：Ortalık cehenneme döndü. 这周围像是地狱。◇～ **azabı** ①地狱的刑罚 ②【转】极度的痛苦；残忍的折磨：İnsafsız adam çocuğa cehennem azabı çektiriyor. 那个狠心人对孩子进行了残忍的折磨。～ **gibi** 酷热的；地狱般的：Cehennem gibi sıcak, çöl gibi tozlu yol bitmiyordu. 火狱般炎热，沙漠般尘土飞扬的路总也走不完。～ **hayatı** 痛苦的生活 ～ **kütüğü** 该受地狱火刑的人，恶人 ～ **olmak** 滚蛋：Başımı örtünce

cehennem olur giderim. 我把头一蒙溜之大吉。Cehennem ol! 滚蛋！见鬼去吧！ **～ suratlı** 面目丑陋的 **～ zebanisi** 恶魔，恶棍 (*-i*) **～e çevirmek** 使下地狱 **～e direk olmak** 恶贯满盈被打入十八层地狱 **～e gitse bir köşeği getirmek** 深入虎穴 **～e kütük olmak** 恶贯满盈被打入十八层地狱 **～e razı olmak** 明知山有虎，偏向虎山行 **～e postu sermek** 恶贯满盈，无恶不做 **～e seccadeyi yaymak** 做伤天害理的事，无恶不做：Zaten günahkârım bir de, elin kızının kanına girip cehenneme seccadeyi yaymak istemem. 我是一个罪孽深重的的人，但是我并不想淫人妻女，干伤天害理的事情。**～i boylamak** 下地狱，见阎王，死，完蛋 **～in bucaği** (或 **dibi**) 天涯海角，遥远的地方 **～in dibine gitmek** 滚开，见鬼去 ◆**Cehenneme kadar yolu var.** 让他见鬼去吧！随他去吧！

cehennemî [cehennemi:] (阿) *s.* ❶火狱般的，地狱般的：Elli senedir Avrupa böyle bir cehennemî sıcak görmemiş. 据说 50 年来欧洲从来没有见过这样酷热的天气。❷【转】令人极度痛苦的，使人受(地狱般)煎熬的：İçimi cehennemî bir üzüntü kemiriyor. 极大的忧愁撕咬着我的心。

cehennemlik, -ği Ⅰ *s.* 该下地狱的，罪孽深重的，邪恶的：～ bir adam 一个恶棍 Ⅱ *is.* 土耳其浴室的生火间

cehennem taşı *is.* 〈化〉硝酸银，银丹

cehil, -hli (阿) *is.* 【旧】无知：Bütün inadı ve bütün kuvveti cehlinden geliyor. 他的所有固执和暴力都来自无知。

cehre (波) *is.* 锭子，纺锤

cehren (阿) *zf.* 高声地，大声地

cehri *is.* 〈植〉鼠李(*Rhamnus infectorius*)

ceht, -hdi (阿) *is.* 【旧】努力，尽力，极力：Ağlamamak için yaptığı büyük bir ceht gayesine varamadı ve göz yaşları boşandı. 他极力不去哭，但没有做到，泪水便流了下来。◇～ **etmek** 努力，尽力，极力

ceket (法) *is.* ❶上衣，外套 ❷书皮，书皮套

ceketatay (法) *is.* 男礼服

ceketlik, -ği *is.* 外套布料

celâdet [cela:det] *is.* 勇敢，勇气

celâl, -li [celâ:l] (阿) *is.* ❶(真主的)伟大，尊严 ❷愤怒

Celâlî *öz. is.* 〈史〉杰拉勒叛军；盗匪(因奥斯曼帝国时期叛军首领杰拉勒而得名)

celâllenmek (*nsz*) 发火，生气，愤怒

celâlli *s.* ❶暴怒的，怒气冲冲的 ❷咆哮的，汹涌的：～ bir nehir 波涛汹涌的河流

celbe *is.* 狩猎袋

celbetmek (*-i*) 吸引人：seyyah ～ 吸引游客

celep, -bi (阿) *is.* 贩卖(用于屠宰的)牲畜者

celeplik, -ği *is.* 牲畜生意

celî [celi:] (阿) *s.* 【旧】❶清楚的，明显的，显而易见的 ❷锃亮的，磨光的 ◇～ **yazı** 阿拉伯文的一种字体

celil (阿) Ⅰ *s.* 伟大的，威严的 Ⅱ *is.* 杰利勒(真主的美名之一，意为"威严的主")

cellât, -di [cella:t] (阿) *is.* ❶刽子手 ❷【转】心黑手狠的人，残忍的人 ◇～ **gibi** 残忍的，狠毒的

cellâtlık, -ğı *is.* ❶刽子手的职业 ❷【转】狠毒，残忍

celp, -bi (阿) *is.* ❶传唤，召唤 ❷征召(入伍) ❸传票：Ona bugün mahkemeden celp gelmiş. 今天法院给他发来了传票。

celpname [celpna:me] (阿) *is.* 传票

celse (阿) *is.* 会议 ◇～**yi açmak** 宣布开会 **～yi kapamak** 宣布会议结束 **～yi tatil etmek** 休会

cemaat, -ti [cema:at] (阿) *ç.is.* ❶会众，众教徒：Namazdan sonra cemaat dağıldı. 礼拜过后教徒们便散去了。❷人群，众人：Cemaati peşine takmış geliyor. 他尾随人群走了过来。❸(宗教或种族)社区，社团，团体，社会：Yahudi ～i 犹太人社团 Amerika'da Çinli ～i 美国华人社团 ◇～**e uymak** 【转】随大溜 ～**le namaz kılmak** 进行集体礼拜 ◆**Cemaat ne kadar çok olsa, imam gene bildiğini okur.** 家有千口，主事一人。

cemmatleşmek (*nsz*) 成为社团，聚成一群

cemadat [cema:da:t] (阿) *ç.is.* 无机物，无生命体

cemal, -li [cema:l] (阿) *is.* 【旧】美貌，花容月貌

ceman [ce'ma:n] (阿) *zf.* 总计，合计 ◇～ **yekûn** 总计，合计

cemat (阿) *is.* 无生命物体

cemaziyülâhır [cema:ziyüla:hır] (阿) *is.* 伊斯兰教历 6 月，称为朱马达□□黑赖

cemaziyülevvel [cema:ziyülevvel] (阿) *is.* ❶伊斯兰教历 5 月，称为朱马达□马拉 ❷【转】污点，劣迹 ◇(*-in*) ～**ini bilmek** 清楚某人的老底，知道某人过去的劣迹：Ben onun cemaziyülevvelini biliyorum. 我知道他的老底。Köyünde açamazdı. Cemaziyülevvelini bilmeyen kalmamıştı. 他在村子里就不招人待见，他的老底没人不知道。

cemek, -ği *is.* 镘形铲，大撮铲，大板锹

cembiye (阿) *is.* 弯刀

cemetmek (*-i*) ❶累加，加 ❷使集中，使聚集，汇集，搜集：Nefsinde bir hayli meziyet cemetmiştir. 他集众长于一身。

cemi (阿) Ⅰ *s.* ❶全部的，所有的 ❷【旧】〈语〉复数的 Ⅱ *is.* ❶集合，汇集：Orada yeniden kuvvet cemine teşebbüs ettiler. 他们在那里企图重新积蓄力量。❷〈数〉加

cemil (阿) Ⅰ *s.* 【旧】英俊的，(男子)漂亮的 Ⅱ *is.* 贾米尔(真主的美名之一，意为"聚集万物的主")

cemile [cemi:le] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】(女人)俊秀的，美丽的 Ⅱ *is.* 取悦，讨好：Cemile olmak üzere onu yemeğe davet etti. 他讨好她，请她吃饭。Misafire cemile olsun diye sofraya çiçek ve meyve doldurdu. 为取悦客人，他在饭桌上摆满了鲜花和水果。◇～ **göstermek** 讨好，取悦

cemilendirmek (*-i*) cemilenmek 的使动态

cemilenmek (*nsz*) 〈语〉变为复数

cemiyet (阿) *is.* ❶协会，学会，团体：tarih ～i 历史学会 ～ hüruyeti 结社自由 İslam ～i 伊斯兰协会 Cemiyeti Akvam İkinci Dünya Savaşının patlaması üzerine çalışmalarına son vermiştir. 由于第二次世界大战的爆发，国联宣告解散。❷社会，群体，人群：insan ～i 人群 fesat ～i 犯罪团伙 Güzel davranışlarıyla mesup olduğu cemiyetinde yüzünü ağartmıştı. 他办事漂亮，在圈子里挣足了面子。❸聚会，集会：evlenme ～i 婚礼

cemiyetçi *s.* 社会的，社会性的：～ vasfı almak 具有社会性质

cemiyetli *s.* 整齐的，整洁的，秩序井然的，有条不紊的

cemre (阿) *is.* 春天到来之前分别影响气温、水温和地温的 3 次增温(第 1 次影响气温，约在 2 月 19 日至 20 日；第 2 次影响水温，约在 2 月 26 日至 27 日；第 3 次影响地温，约在 3 月 5 日至 6 日)

cenabet [cena:bet] (阿) *is.* ❶〈宗〉没水，不带水(指穆斯林未作大净) ❷【转】肮脏的人(或事物)，坏人(或事物)，令人讨厌的人(或事物)

cenah [cena:h] (阿) *is.* 【旧】❶(鸟的)翅膀，翼状物，臂状物 ❷翼，侧翼：sol ～ 左派，左翼 Her iki cenahtan düşmana saldırıdılar. 他们在两侧向敌人展开了进攻。Sol cenahın imhası, düşman cephesinde büyük bir gedik açılmasına sebep olmuştu. 左翼的被歼，把敌人的前线撕开了一个大口子。

cenan (阿) *is.* 内心

cenap, -bı (阿) *is.* 伟大，尊严，荣誉(用于敬称)：～ı Allah 伟大的真主 Sefir ～ları 公使阁

下 ◆**Cenab-ı Hak muhafaza buyursun.** 真主保佑！

cenaze [cena:ze] (阿) *is.* ❶(入殓的)尸体，遗体 ❷葬礼：～ marşı 哀乐 ～ namazı 殡礼(穆斯林礼拜的一种，系教众代亡故者拜主，以祈祷其复命归真) ◇～ **alayı** 出殡仪式；送葬人群：Şoför, cenaze alayına yol vermek üzere durmuştu. 司机把车停了下来，给送殡的队伍让道。～ **gibi** 面如死灰，苍白的 ～**yı kaldırmak** 出殡，下葬

cendere (波) *is.* ❶压机，榨机：su ～si 水压机；(火车站的)鹤嘴型上水管，水鹤 yağ ～si 榨油机 ❷【转】(精神)压力，烦恼，痛苦 ◇(*-i*) ～**ye koymak** 对某人施加精神压力，逼迫：İtiraf ettirmek için cendereye koydular ama ağzımdan tek kelime alamadılar. 他们硬逼我承认，但是没能从我嘴里得到一个字。(*-i*) ～**ye sokmak** 对某人施加精神压力，逼迫

Ceneviz *öz.is.* 热那亚(意大利)

Cenevizli *öz.is.* ve *s.* 热那亚人(的)

Cenevre *öz.is.* 日内瓦(瑞士)

cengâver [cengâ:ver] (波) Ⅰ *is.* 【旧】战士，武士 Ⅱ *s.* 好战的，好斗的：～ bir millet 一个好战的民族

cengâverlik, -ği *is.* 好战，好斗，尚武

cenge *is.* ❶火花，火星 ❷火萤，萤火虫

cengel (波) *is.* 丛林

cengelli iğne *is.* 别针

cenin [ceni:n] (阿) *is.* 胎儿；早产儿 ◇～**i sakıt** 早产儿

cenk, -ği (波) *is.* ❶战争，战斗：～ adamı 战士 ～ meydanı 战场 ～ arabası 战车 ❷【转】奋斗，奋争；争吵：Her dakikam ayrı bir cenk ile geçiyor. 我每时每刻都在奋斗。◇～ **etmek** 战争，战斗，斗争

cenkçi *is.* ve *s.* 战士，武士，勇士；好战的

cenkleşmek (*nsz*, *-le*) ❶交战，作战 ❷争吵，发生摩擦

cenkname *is.* 战争小说

cennet (阿) *is.* 天堂，天国，天园；胜地：dünya ～i 人间天堂 tatil ～i 度假胜地 ◇～ **gibi** 天堂般的，天园般的：～ gibi bir yurt 天堂般的国度 ～ **köşkü cayır cayır yanmak** 眼睁睁地看着希望落空 ～ **misali** 天堂般的，天园般的 ～ **öküzü** 憨厚的人 ～ **taamı** 美味佳肴 (*-i*) ～**e çevirmek** 使变成天堂 ～**e dönmek** 变成天堂 ～**in kapısını açmak** 好人有好报：Cennetin kapısını açmak istersen şu fakir çocuklara beş on para ver. 你要是想好人有好报，那就给这些穷孩子点儿零钱吧！～**ten kovulmak** 日子过得过于舒坦了，没事找事

cennet balığı *is.* 〈动〉(歧尾)斗鱼，圆尾斗鱼(*Macropodus viridiauratus*)

cennet balığıgiller *ç.is.* 〈动〉攀鲈科

cennet kuşu *is.* ❶〈动〉凤鸟，极乐鸟(*Paradisea apoda*) ❷夭折的孩子

cennet kuşugiller *ç.is.* 〈动〉极乐鸟科

cennetlik *s.* ❶死后可升入天堂的：～ bir kişi 能升入天堂的(好)人 ❷(指死者)住在天堂上的

cennetmekân [cennetmekâ:n] *s.* 【旧】住在天堂上的

centilmen (英) *is.* ve *s.* 绅士(般的)，君子(般的)，有教养的人，彬彬有礼的人：Foyasını çıkaracağı insanlar, onun skeçlerindeki kadar centilmen olmayabilirler. 他要是揭穿了这些人的真面目，这些人就不会像在他的喜剧中那样有绅士风度了。

centilmence [centilme'nce] *s.* ve *zf.* 绅士般的，有绅士风度的，彬彬有礼的：～ bir davranış 绅士般的举止

centilmenlik, -ği *is.* ❶绅士身分 ❷绅士风度，绅士派头：～ antlaşması 君子协定

centiyane *is.* 〈植〉黄龙胆(*Gentiana lutea*)

centiyanegiller *ç.is.* 〈植〉龙胆科(*Gentianaceae*)

cenubî [cenu:bi:] (阿) *s.* 【旧】南的，南方的，南面的：～ Amerika 南美洲

cenup, -bu [cenu:p] (阿) *is.* 【旧】南，南方，南面，南侧

cenuplu *s.* 来自南方的：～ rüzgâr 南风

cep, -bi (阿) *is.* ❶衣兜，口袋：～ sözlüğü 袖珍词典 ～ saati 怀表 ～ telefonu 移动电话，手机 Kefenin cebi yok.【成】钱乃身外之物，生不带来死不带去。❷〈军〉战场上的缺口 ❸路边停车场 ◇～ **astarı** 【俚】钱包，钱夹 ～ **harçlığı** 零花钱，零用钱 ～**e atmak** 侵吞，私吞，贪污：Allem kallem ederek hep çebe atmıştı. 他耍尽了各种花招，把所有的全私吞了。～**e el etmek** 掏钱，拿钱 ～**i delik** 不名一文的，身无分文的 ～**i dolu** 腰缠万贯的，有钱的 (*-in*) ～**i para görmek** 拿到钱，挣到钱：Cebi para gördü. 他的口袋有钱了。～**inde akrep olmak** 【俚】吝啬，小气，铁公鸡一毛不拔 (*-i*) ～**inden çıkarmak** 强于，高于，使相形见绌：Bütün Amerikan milyonerlerini cebinden çıkarır. 他使所有的美国百万富翁相形见绌。(*-i*) ～**ine atmak** 侵吞，私吞，贪污 (*-i*) ～**ine indirmek** (或 **koymak**) ①装入口袋：Cüzdanını ceketin iç cebine koydu. 他把钱包放进了上衣内侧衣兜。②【转】侵吞，私吞，贪污，中饱私囊：Derneğin paralarını cebine indirdiği ortaya çıkmış. 他侵吞协会公款的事情败露了。～**ini doldurmak** 发财：Ahmet bey cebini doldurdu. 艾哈迈德先生发了大财。～**inin içi gibi bilmek** 非常了解 ～**ten vermek** 自己掏腰包，花自己的钱

cephane [cepha:ne] (波) *is.* ❶弹药 ❷武器库，军火库 ❸【俚】鸦片 ◇～**yi tüketmek** 【俚】弹尽粮绝，山穷水尽

cephaneci *is.* 弹药(搬送)手

cephanelik, -ği *is.* 弹药库：Komutan cephaneliği ateşletti. 司令官下令炸毁弹药库。

cephe (阿) *is.* ❶(建筑物的)正面：Bu evin cephesi güneşe bakar. 这所房子向阳。❷〈军〉战场，战区；前线：～ gerisi 后方 ～ taarruzu 正面进攻 Askerimiz cephede kahramanca dövüşüyorlar. 我们的战士正在前线英勇作战。Meydan muharebesi yüz kilometrelik cephe üzerinde cereyan ediyor. 会战正在 100 千米的战场展开。❸【转】方面，侧面：işin bu ～si 问题的这个方面 Adamın bir de cimrilik cephesi var. 他还有吝啬的一面。❹阵线：halk ～si 人民阵线 ◇(*Birine karşı*) ～ **almak** 站在某人的对立面，反对，与…对峙：Bana karşı cephe alacaklarını zannetmiyorum! 我不认为他们将和我对抗。～ **bozulmak** 全线崩溃 ～**den** ～**ye koşmak** 连续地英勇作战 ～**den** ～**yi sormak** 战无不胜 ～**den hücuma** (或 **saldırıya**) **geçmek** 正面进攻；直接反对，明确反对 ～**ye gitmek** 上前线：Kamyonlar ağızlarına kadar yüklü olarak cepheye gittiler. 一辆辆载重汽车满载物资驶往前线。

cepheleşmek (*nsz*) 结成(统一)阵线

cepken *is.* 一种长袖宽松无领短上衣

cer, -rri (阿) *is.* 【旧】拖，拉，拽，牵 ◇～**e çıkmak** (旧时伊斯兰宗教学校学生有偿地)下乡实习

cerahat, -ti [cera:hat] (阿) *is.* ❶脓 ❷【旧】伤口 ◇～ **bağlamak** 化脓

cerahatlenmek (*nsz*) 化脓

cerahatli *s.* 化脓的

cerbeze (阿) *is.* ❶口才，辩才 ❷能力，才干 ❸奸诈，狡滑

cerbezeli *s.* 能言善辩的，能说会道的，巧舌如簧的，伶牙俐齿的：Bilgisi azdır ama pek cerbezelidir. 他知识不多但却能说会道。

cereme *is.* ❶代人受过，代人受罚 ❷处罚，罚款 ◇(*-in*) ～**sini çekmek** 代人受罚：Çocukların yaptığı ziyanın ceremesini babaları çeker. 孩子们惹祸由他们的爸爸受罚。

ceren (蒙) *is.* 【俗】羚羊

cereyan [cereya:n] (阿) *is.* ❶(水、气、电)流，流动：su ～ı 水流 hava ～ı 气流 elektrik ～ı 电流 Bu kablodan cereyan geçebilir, sakın dokunma. 这根线可能有电，别动！Pencerenin önünde oturma, cereyandan üşütebilirsin. 别坐在窗前，会吹着凉的。❷进展，发展：İşi kendi cereyanına bırakalım. 我们任此事顺其自然吧。❸【转】潮流 ◇～ **çarpmak** 使触电，电击 ～ **etmek** 发生，进行：geçen yıl ～ eden olaylar 去年发生的事件 ～ eden müzakere 正在进行的谈判 okulumuzda ～ etmiş olan hâdise 在我校发生的事件 Kongre sert bir hava

içinde cereyan etti. 会议是在紧张的气氛中进行的。

cereyanlandırmak (*-i*) 使透风，使通风，把…透透风，把…拿出去晾晾

cereyanlı *s.* 有水(气、电)流的：～ bir su 一条流动的河 ～ bir elektrik teli 一根有电的电线

cereyansız *s.* 没有水(气、电)流的

cereyansızlık, -ğı *is.* 无水(气、电)流

cerh (阿) *is.* 【旧】❶弄伤：sokakta bir ～ olayı 大街上的一次伤人事件 ❷驳斥，反驳；拒绝，反对：Onun fikirlerini cerh için her şeyi söyledim. 为了反驳他的意见，我费尽了口舌。◇(*-i*) **～ etmek** ①使受伤 ②反驳，驳斥，拒绝，反对

ceride [ceri:de] (阿) *is.* 【旧】❶报纸 ❷纪要，记录，日志，流水帐

ceriha [ceri:ha] (阿) *is.* 【旧】伤，伤口

cerime [ceri:me] (阿) *is.* ❶代人受过，代人受罚 ❷处罚，罚款

Cermen (法) *öz.is.* 日耳曼人：～ dilleri 日耳曼语族

cerrah [cerra:h] (阿) *is.* ❶外科医生：Londra'da ünlü bir cerrah olan Bay Bates'in yanına çırak olarak verildim. 我在伦敦著名的外科医生贝茨先生那里当学徒。❷【旧】(治疗轻伤的)郎中

cerrahî [cerra:hi:] (阿) *is. ve s.* 外科(的)，外科手术(的)：～ kliniği 外科门诊 beyin ～si 脑外科 ～ âletler 手术器械 ◇**～ müdahale** 手术

cerrahlık, -ğı *is.* 外科(学)，外科手术(治疗)；外科医生的工作：Arka arkaya iki gemide cerrahlık yaptım. 我先后在两艘船上当外科医生。

cerrar [cerra:r] (阿) Ⅰ *s.* ❶拉的，拖的 ❷强行索要钱财的(人) Ⅱ *is.* 乞丐

cerretmek (*-i*) 〈技〉拉制，拉延，拉成丝，抽成丝

cersüme *is.* 〈生〉芽，幼芽，芽苗；胚，胚胎

cesamet [cesa:met] (阿) *is.* 【旧】体积，大小，尺寸

cesametli *s.* 庞大的，巨大的，很大的，极大的；体积大的，容量大的

cesaret [cesa:ret] (阿) *is.* ❶勇气，胆量，胆子：Suna'nin dişçiye ceraretle gidişine hayran oldum. 我很钦佩苏娜竟然敢去看牙医。❷鲁莽，莽撞，冒失 ◇**～ almak** 得到鼓舞，壮起胆：Bundan cesaret alan fidyeciler, daha sonra, aldıkları paranın iki katını istediler. 受此鼓舞，索要赎金的人后来又把他们索要的赎金翻了一番。**～ bulmak** 得到鼓舞，壮起胆：Sen meydan vermeseydin, o bu cesareti kendinde bulamazdı. 要不是你给他机会，他自己也没有这个胆量。(*-e*) **～ etmek** 敢于，有胆量：Bana madik atmaya cesaret edecek birini ben tanımıyorum. 我还没有见识过有谁胆敢骗我。Bu soğuk havada denize girmeye cesaret etmiyordu. 这么冷的天他不敢下海。Seni yaralamaya kim cesaret etti? 究竟是谁竟敢伤害你？(*-e*) **～ gelmek** 鼓起勇气，壮起胆 **～ göstermek** 显示勇气，表现勇气 **～ satmak** 装出勇敢的样子 (*-e*) **～ vermek** 给某人壮胆，鼓励，激励：Yurt içinden ve yurt dışından gelen okuyucu mektupları yazara cesaret vermişti. 国内外的读者来信，使作者倍受鼓舞。**～e gelmek** 得到鼓舞，鼓起勇气，壮起胆 **～i kırılmak** 失去勇气，泄气：Kapıdan içeri ilk adımını atınca birdenbire cesareti kırıldı. 他刚迈进门第一步便失去了勇气。Cesareti tümüyle kırılmıştı. 他完全泄了气。(*-in*) **～ini artırmak** 使壮胆 (*-in*) **～ini kırmak** 使魂飞魄散，使吓破胆：Benim cesaretimi kıran sen oldun. 你吓死我了！**～ini yitirmek** 失去勇气：Doğru, ben de, annem de çok çektik. Üzüldük ama cesaretimizi hiç yitirmedik. 是的，我和我的母亲吃苦受累，我们有烦恼，但是我们从来没有失去勇气。

cesaretle *zf.* 勇敢地，大胆地，鼓足勇气地：Karınından söyleme; cesaretle, açık açık söyle. 别这么唧唧咕咕的，鼓起勇气，大大方方地说！

cesaretlendirilmek (*nsz*) cesaretlendirmek 的被动态

cesaretlendirmek (*-i*) cesaretlenmek 的使动态

cesaretlenmek (*nsz*, *-den*) 鼓足勇气，壮起胆，受到鼓舞

cesaretli *s.* 勇敢的，大胆的，英勇的，无所畏惧的

cesaretlilik, -ği *is.* 勇敢，英勇，大胆，无所畏惧

cesaretsiz *s.* 胆小的，畏缩的，怯懦的，缩手缩脚的

cesaretsizlik, -ği *is.* 怯懦，胆小

ceset, -di (阿) *is.* 尸体

cesim [cesi:m] (阿) *s.* 大的，巨大的，庞大的

ceste ceste (波) *zf.* 一点一点地，一部分一部分地，逐步地：Borucunu ceste ceste ödebildi. 他一点一点地把债还清了。

cesur (阿) *s. ve is.* 勇敢的，英勇的，大胆的：O, çok cesur birisidir; yek at yek mızrak eşkıya avına çıkar. 他是一个非常勇敢的人，总是单枪匹马去抓强盗。Oğulları arasında en dirayetli ve en cesuru Selim'di. 他的几个儿子中最有本事、最勇敢的是赛利姆。

cesurane [cesu:ra:ne] (阿-波) *zf.* 勇敢地，英勇地，大胆地，无所畏惧地

cesurluk, -ğu *is.* ❶勇敢，英勇，大胆 ❷莽撞，鲁莽

cet, -ddi (阿) *is.* ❶祖父，外祖父 ❷祖先 ◇～ **becet** 从祖辈起，祖祖辈辈，世代 **～ine okumak** 诅咒祖宗八代：Ben de senin ceddine okurum. 我也诅咒你祖宗八代！◆(**Yedi**) **Cetine lânet** 咒你祖宗八辈！**Cetine rahmet!** ①太好了！太棒了！好极了！②(表示谢意)愿真主保佑你！

cete *is.* 努力，勤奋

cetvel (阿) *is.* ❶直尺，尺子：hesap ～i 〈数〉计算尺 Eğri cetvelden doğru çizgi çıkmaz. 【成】歪尺子画不出直线。❷【旧】水渠，水沟 ❸图表，清单：çarpım ～i 乘法表 hareket ～i (列车)时刻表 istatistik ～leri 统计表 müfredat ～i 细目表 yürüyüş ～i 行军计划表；运行图 ◇**～le çizilmiş gibi** 笔直的

cevaben [ceva:'ben] (阿) *zf.* 作为对…的答复，作为回答

cevabî [ceva:bi:] (阿) *s.* 作为答复的：～ nota 复照

cevahir [ceva:hir] (阿) *ç.is.* 宝石：～ bedesteni 珠宝行 ◇**～ yumurtlamak** 【贬】废话连篇：İşte sana bir cevahir daha yumurtladı. 他又对你说了一大堆废话。

cevahirci *is.* 珠宝商，珠宝店

cevap, -bı [ceva:p] (阿) *is.* 回答，答复，回复，回信；答案：yazılı ～ 书面答复 ◇**～ almak** 得到回答，收到回信 (*-e*) **～ vermek** ①回答，答复，回复，回信，回函：Eleştirisine cevap verecek. 他将对他提出的批评作出答复。İçimizden biri öne çıkarak sorulan soruya cevap verdi. 我们当中有一个人站出来回答了提问。②满足需要，解决问题：Yeni stadyum bütün spor çalışmalarına cevap verecek. 新体育馆将满足所有体育活动的需要。(*-e*) **～ vermemek** ①不回答，不理睬：Ağzım dilim bağlanmış gibi cevap veremedim. 我张口结舌，一句话也说不出来。Şiirlerim için yazılan kötüleyici tenkitlere çoğu zaman cevap vermedim. 对于那些恶意诽谤我的诗的文章我一般不予理睬。②默许，默认 ③不见效，无效：İlâç cevap vermedi. 药没有见效。**～ı dayamak** 【俗】作出明确、强硬、出乎对方意料的答复 **～ı dikmek** 【俗】作出明确、强硬、出乎对方意料的答复：Ben şimdi cevabı dikeceğim. Böyle iş göremem. 我现在就答复你，这样的事情我不干。**～ı oturtmak** 【俗】作出明确、强硬、出乎对方意料的答复 **～ı yapıştırmak** 【俗】作出明确、强硬、出乎对方意料的答复

cevaplamak (*-i*) 回答；回复，回信；满足(要求)

cevaplandırılmak (*nsz*) cevaplandırmak 的被动态

cevaplandırmak (*-i*) 回答；回复

cevaplı *s.* 包含答案的，含有答复的：～ telgraf 回报费已付的电报

cevapsız *s.* 未作回答的，未作答复的 ◇**～ bırakmak** 不回答：Mektubumu cevapsız bıraktı. 他没有给我回信。**～ kalmak** 未得到回答：Sorunlarım cevapsız kaldı. 我的提问没有得到回答。

cevaz [ceva:z] (阿) *is.* 允许：Cumhuriyet ilkelerine aykırı hareketlere cevaz yoktur. 违反共和国原则的行为是不能允许的。◇(*-e*) **～ vermek** 允许，许可，同意

cevelân [cevela:n] (阿) *is.* 【旧】巡游，环游，旅行：Akdeniz'de bir ～ 环游地中海

cevher (阿) *is.* ❶矿，矿石，矿砂：demir ～i 铁矿石 maden ～i 矿石 ❷宝石；珍贵的事物 ❸天赋：Çocukta cevher var. 这孩子有天赋。❹〈哲〉实体，本体，本质 ◇～ **yumurtlamak** 废话连篇

cevherci *is.* ❶珠宝商，首饰商：～ dükkânı 珠宝店，首饰店 ❷〈哲〉实体派，实体主义者

cevhercilik, -ği *is.* ❶珠宝加工艺术；制造首饰的技艺 ❷实体论

cevherli *s.* 有天赋的，有能力的

cevhersiz *s.* 无天赋的，无能的，平庸的

cevir, -vri (阿) *is.* 苦恼，忧郁，痛苦：Kendi kafamın cevrinden kurtulmak için de geldim. 我来也是为了排除我心中的郁闷。

ceviz (阿) *is.* 〈植〉胡桃，核桃(*Juglans regia*)：～ çekmece 核桃木首饰盒 ◇～ **kabuğu gibi** (船)又小又不能抗风浪的 ～ **kabuğu**(**nu**) **doldurmamak** 微不足道：Ceviz kabuğu doldurmaz bir konu için birbirimizin hatırını kırmakta ne mana var? 我们为这么一个鸡毛蒜皮的小事撕破脸皮有什么意思？～ **kabuğuna sokmak** 使陷入窘境 ～ **kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş** 忘本的，忘祖的 ～ **kırmak** 瞎胡闹 ～**i çift görmezse ağaca taş atmamak** 利不大的事不做，不见兔子不撒鹰

cevizgiller *ç.is.* 〈植〉胡桃科

cevizli *s.* 有胡桃的，含有核桃仁的

cevizlik, -ği *is.* 胡桃林，胡桃园；核桃林，核桃园

cevval, -li [cevva:l] (阿) *is.* ❶机敏的，机灵的：～ çocuk 机灵的孩子 ～ zeka 机智 ❷勤快的，活跃的，工作狂的：～ bir vali 一位勤于政务的省长

cevvî [cevvi:] (阿) *s.* 【旧】大气(层)的

Cevza [cevza:] *öz. is.* 【旧】(天文)双子星座；双子宫

ceylan *is.* 〈动〉羚羊(*Gazella dorcas*) ◇～ **bakışlı** 目光温和的，目光柔和的；漂亮的 ～ **gibi** 体形苗条而匀称的：～ gibi delikanlı 身材匀称的年青人 ～ **gözü** 丹凤眼

ceza [ceza:] (阿) *is.* ❶处分，惩罚，处罚；刑罚：～ alanı 〈体〉罚球区 ～ günü 〈宗〉末日审判，报应日，赏善罚恶日 disiplin ～sı 纪律处分 ölüm ～sı 死刑 ömür boyu hapis ～sı 终身监禁，无期徒刑 para ～sı 罚金，罚款 ❷罚金，罚款 ◇～ **almak** ①受罚：Futbolcu, doping yaptığı gerekçesiyle altı ay ceza aldı. 该球员因服用兴奋剂而被禁赛半年。②对某人处以罚款 ～ **atışı** 〈体〉罚球，(尤指足球的)任意球 ～ **çekmek** 受罚，被处罚，被判刑：Hırsızlıktan üç ay ceza çekti. 他因盗窃罪而坐了 3 个月牢。～ **görmek** 受罚，被处罚，被判刑 (*-e*) ～ **kesilmek** ①被罚款：Polisin dur ihtarına aldırmayan şoföre ceza kesildi. 司机不理会警察停车信号，结果被罚了款。②罚酒(茶、咖啡等) (*-e*) ～ **kesmek** ①罚款 ②罚酒(茶、咖啡等)：Gene bana ceza kesti. 他又罚了我一杯。～ **ödemek** 支付罚款，交纳罚款：50 yuan ceza ödemek zorundasınız. 您必须交纳 50 块钱的罚款。～ **reisi** 重罪法庭庭长 ～ **vermek** ①惩罚，处罚 ②交纳罚金 ～ **vuruşu** 〈体〉罚球，(尤指足球的)任意球 (*-e*) ～ **yazmak** ①罚款 ②罚酒(茶、咖啡等) ～ **yemek** 受罚，被处罚，被判刑 ～**sına çarptırılmak** 受处分，受处罚，受惩罚：Okul eşyasına zarar verdiği için disiplin cezasına çarptırıldı. 他因为毁坏学校的物品而受到了纪律处分。(*-in*) ～**sını bağışlamak** 免于处罚 (*-in*) ～**sını bulmak** 受到应有的惩罚，罪有应得：Kötülük eden, cezasını bulur. 干坏事的人终将受到惩罚。Sonunda kapana düştü; cezasını buldu. 最终他还是上了当，受到了应有的惩罚。(*-in*) ～**sını çekmek** ①遭报应，吃某种苦头，受惩罚：Boş boğazlığının cezasını çekiyor. 他吃到了乱说话的苦头。Vaktinde yaptığımız uyarıları kulak ardı etti; cezasını çekiyordu. 他当时不把我们的警告当回事，现在吃苦头了。Çocuklarını başıboş bırakan aileler bunun cezasını er geç çekeceklerdir. 养而不教，后患无穷。②服刑期满 (*-in*) ～**sını görmek** 遭报应，吃某种苦头，受惩罚：Aradan çok geçmemiş, kartal dostluğa hayınlık etmenin cezasını görmüş. 没过多久，鹰就受到了背叛朋友的报应。～**sını vermek** ①惩罚，处罚：Allah cezasını vermesin (或 versin)! 愿真主惩罚他！遭天谴的！②交纳罚金 (*-i*) ～**ya çarptırmak** 处分，处罚，惩罚：Ben de bu şerirleri aynı cezaya çarptıracağım. 我也要使这些坏蛋都受到同样的惩罚。～**ya kalmak** (学生课后)罚站，受罚(不得外出) ～**ya istihkakı**

bulunmak 该受处罚，应受惩处：Cezaya istihkakı bulunanlar cezasını bulmuşlar. 应受处罚的人受到了处罚。**～yı ağırlaştırıcı sebepler** 〈法〉从重情节 **～yı hafifletici sebepler** 〈法〉从轻情节

ceza evi *is.* 监狱，牢房：Suçlular ceza evlerine kapandılar. 罪犯们被关进了监狱。

cezaî [ceza:i:] (阿) *s.* 刑事的，刑法上的；受刑罚的：～ sorumluluk 刑事责任

cezalandırılmak (*nsz*) cezalandırmak 的被动态：Duvarı aşanlar cezalandırılacaktır. 不准擅入，违者严惩。

cezalandırma *is.* cezalandırmak 的动名词：Suçluyu cezalandırmanın sebeplerinden biri de başkalarına ibret vermektir. 惩治罪犯的目的之一也是为了教育他人。

cezalandırmak (*-i*) cezalanmak 的使动态：Yargıç suçluyu on yıl hapisle cezalandırdı. 法官判处罪犯 10 年监禁。

cezalanmak (*nsz*) 受罚，受处罚，受惩罚

cezalı *s.* ve *is.* 受罚的，挨处罚的，受惩罚的，遭报应的：～ öğrenci 受罚的学生

cezasız *s.* ve *zf.* 未受惩罚的，未受报应的

Cezayir [ceza:yir] *öz.is.* 阿尔及利亚(非洲)；阿尔及尔(阿尔及利亚) ◇～ **dayısı gibi kurulmak** 炫耀，卖弄，得意忘形

Cezayirli [ceza:'yirli] *öz.is.* ve *s.* 阿尔及利亚人(的)；阿尔及尔人(的)

Cezayir menekşesi *is.* 〈植〉(小)长春花(*Vinca*)

cezbe (阿) *is.* 【旧】狂喜，出神，入迷 ◇**～ye gelmek** 激动，兴奋 **～ye tutulmak** 狂喜，出神，入迷：Cezbeye tutulmuş gibi haykırdım. 我如痴如狂地叫了起来。

cezbelenmek (*nsz*) 狂喜；出神，入迷

cezbetmek (*-i*) 吸引，诱惑，引诱；拉拢

cezel *s.* ❶刑事的 ❷惩罚的；讨伐的

cezir, -zri (阿) *is.* ❶根，根本 ❷退潮，落潮

cezire [cezi:re] (阿) *is.* 【旧】岛，岛屿，海岛

cezp, -bi (阿) *is.* 【旧】❶吸引，引诱，诱惑 ❷【转】拉拢

cezrî [cezri:] (阿) *s.* 根本的，基本的：～ tedbirler 基本措施

cezve (阿) *is.* 咖啡壶

Cf 〈化〉锎(Kaliforniyum)

C.G. *s.* 〈物〉厘米、克、秒(制)

CGP 【缩】共和信任党(Cumhuriyet Güven Partisi)

check-up *is.* 体检，健康检查

CHP 【缩】共和人民党(Cumhuriyet Halk Partisi)

cıbıl *s.* 【俗】❶光的，秃的，赤裸的 ❷穷的，没钱的，拮据的

cıcık, -ğı *is.* 【俗】❶美女，美人 ❷修饰 ❸去皮肉 ❹内脏 ◇～ **çıkmak** ①疲惫不堪，筋疲力尽 ②被用旧，被用坏 **～ını çıkarmak** ①使疲惫不堪 ②用旧，用坏 ③仔细调查，认真研究

cıda (蒙) *is.* 【旧】矛

cıdağı *is.* 【俗】❶鬣甲：～ nasırı (马的)耆甲上磨破的地方，磨伤处 ❷伤口，疮口

cıgara *is.* 【俗】香烟，烟卷：～ kağıdı 卷烟纸 ◇～ **içmek** 吸烟 **～ kağıdı gibi** 薄如烟纸的

cıgaralık, -ğı *is.* 【俚】(印度)大麻

cık *ünl.* 【俗】(表否定语气)不，不是，不行，没有

cılga *is.* 山上小道，山上羊肠小道

cılgar *is.* 拉边套的马，拉边套的牲畜

cılız *s.* ❶虚弱的，瘦弱的，无力的：çirkin, ～ ve sağlıksız bir çocuk 一个又丑又弱又多病的孩

子 Bahçemizdeki ağaç pek cılız, dibine gübre koymalı. 我家花园里的这棵树长得太弱了，该施肥了。O kadar cılız ki üflesen düşecek. 他弱不禁风。❷(光线)微弱的，昏暗的 ❸无价值的 ◇～ **çamın kozalağı** 【转】虚弱无力的

cılızlaşmak (*nsz*) ❶变得虚弱，变得瘦弱：Bebeğe iyi bakmalı, gittikçe cılızlaşıyor. 这个孩子得好好照顾，他现在越来越虚弱了。❷【转】变得微弱：Siste ışıklar gittikçe cılızlaşıyor. 雾中光线越来越微弱。❸变得无价值，失去价值：Yazıları gittikçe cılızlaşıyor. 他的文章越来越没有价值。◇**cılızlaşmış ırmak** 夺流河，被夺河(指水量减少水小谷宽的河流)

cılızlık, -ğı *is.* 虚弱，无力；微弱

cılk *s.* ❶腐烂的，变质的，发臭的：～ yumurta 臭鸡蛋 ❷稀软的：çok çamurlu, ～ yol 泥泞稀软的道路 Yağmurdan sonra bahçe cılk çamur oldu. 雨后，花园变成了烂泥塘。❸化脓的：～ yara 化脓的伤口 ❹【转】笨嘴笨舌的 ◇～ **çıkmak** 变坏，变臭；落空：Bu yumurtalar cılk çıktı. 这些鸡蛋已经臭了。(-*i*) ～ **etmek** 使变质，使腐烂 **～ı çıkmak** 变坏，走上斜路；落空，成为泡影：Adamcağızın az daha cılkı çıkacaktı. 他又差点犯错误。

cılkava *is.* ❶〈动〉狐 ❷(狐、狼)裘皮

cılklaşmak (*nsz*) 变质，变臭，变坏

cılklık, -ğı *is.* 腐烂，变质

cıllık, -ğı *is.* 【俗】❶美女，美人 ❷修饰 ❸去皮肉 ❹内脏 ◇～ **çıkmak** ①疲惫不堪，筋疲力尽 ②被用旧，被用坏：Çektiler altıma bir cıllığı çıkmış minder. 他们把一个用坏了的破垫子送给了我。**～ını çıkarmak** ①使疲惫不堪 ②用旧，用坏 ③仔细调查，认真研究

cımbar *is.* 【俗】❶(织机上的)撑直器，拉幅器 ❷芽，苗，嫩枝

cımbarlamak (-*i*) 用撑直器撑紧

cımbız (希) *is.* ❶镊子，小钳子：Annem elimdeki dikeni cımbızla çıkardı. 母亲用镊子拔去了我手上扎的刺。❷〈纺〉修布钳 ❸【转】伤人的话，刻薄的话 ❹【俚】尖酸刻薄的女教师

cımbızcı *is.* 修布工

cımbızlamak (-*i*) ❶(用镊子)拔，夹出

cıncık, -ğı *is.* 【俗】玻璃(或陶瓷)器皿，瓶瓶罐罐 ◇～ **boncuk** 人造珠宝饰物

cıngıl *is.* 【俗】(金银珠宝等)饰物

cırboğa *is.* ❶跳鼠(*Dipus caegyptius*) ❷【转】弱小的孩子

cırcır Ⅰ *is.* ❶陀螺：～ delgi 手钻，陀螺钻 ❷蟋蟀，促织 ❸【俗】织布机上的一种钩子 Ⅱ *s.* 饶舌的，受唠叨的

cır cır *zf.* 连续的尖利声：Cırcır böceği sabahtan akşama kadar cır cır öter. 蟋蟀从早到晚唧唧叫个不停。Bu kücük kız boyuna cır cır konuşur. 这个小姑娘总是叽叽喳喳说个没完。◇～ **ötmek** 胡言乱语，胡说八道，瞎吵吵

cırcır böceği *is.* 〈动〉蟋蟀，蛐蛐，促织(*Grillus domesticus*, *G. compestris*)

cırcırböceğigiller *ç.is.* 〈动〉蟋蟀总科(*Gryllidae*)

cırcırlık, -ğı *is.* 爱说话

cırdaval *is.* 投枪，标枪

cırıldamak (*nsz*) 唧唧叫；嘁嘁喳喳地说话

cırıltı *is.* (昆虫等的)唧唧声，(说话时的)嘁嘁喳喳声

cırlak, -ğı Ⅰ *s.* (声音)尖细的，刺耳的：～ bir ses 尖细的声音 Ⅱ *is.* 【俗】蛐蛐 ◇～ ～ 尖声尖气地

cırlak sıçan *is.* 〈动〉仓鼠(*Cricetus*)：Cırlak sıçan kış uykusuna yatar. 仓鼠冬眠。

cırlamak (*nsz*) 发出尖锐刺耳的声音，尖叫

cırlatmak (-*i*) cırlamak 的使动态

cırlayık, -ğı *is.* 〈动〉❶伯劳(*Lanuis*) ❷【俗】知了，蝉

cırmalamak (-*i*) 【俗】抓，搔，挠

cırmık, -ğı *is.* 【俗】抓痕

cırnak, -ğı *is.* 【俗】(猛兽的)爪

cırnaklamak (*-i*) 【俗】抓，搔，挠

cırnık, -ğı *is.* 墙的排水孔

cırt *is.* (布、纸等撕裂时的)刺啦声

cırtavi *is.* 爱说大话的人，吹牛大王

cırtlak, -ğı *s.* ❶(声音)尖锐刺耳的 ❷(水果等)熟透变软的：～ erik 熟透的李子 ～ domates 熟透的西红柿

cırtlamak (*nsz*) ❶发出刺啦声 ❷(水果蔬菜等)熟透变软

cıs *ünl.* (提醒小孩注意火等危险物)注意！当心！留神！

cıscıbıl [cı'scıbıl] *s.* ve *zf.* ❶赤裸裸的，赤条条的，光秃秃的 ❷【转】一无所有的

cıscıvık [cı'scıvık] *s.* 非常稀软的

cıta *is.* 板条，窄板

cıva [cı'va] (波) Ⅰ *is.* 〈化〉汞，水银(Hg)：Cıva olağanüstü hareketliğe sahip bir maddedir. 水银是一种很活泼的物质。Ⅱ *s.* 【俚】崭新的 ◇～ **gibi** 多动的，好动的，不听话的，淘气的

cıvadra [cıva'dra] (意) *is.* 〈海〉第一斜桅

cıvalı *s.* 水银的，汞的，含水银的： ～ barometre 水银气压计 ～ maden halitası 汞齐，汞合金 ～ termometre (水银)温度计

cıvata [cıva'ta] (意) *is.* 螺栓，螺钉，螺杆

cıvatalamak (*-i*) 用螺栓固定

cıvgar 见 cılgar

cıvık, -ğı *s.* ❶水分过多的，稀软的，粘的： ～ hamur 软面团 ～ çamur 稀泥 ❷【转】放肆的，粗鲁的，无礼的：Sarhoş olunca pek cıvık oluyor. 他喝醉以后十分放肆。◇～ ～ 粗鲁地，无礼地，放肆地：Öteki masada birtakım hayta gençler cıvık cıvık gülüşüyor. 旁边桌子旁一伙小流氓正在放肆地嘻笑。

cıvıklamak ❶(*-i*) 揉，揉和 ❷(*-i*) 弄稀，冲稀，弄淡，冲淡 ❸纠缠不休，变得讨厌；变得厚颜无耻

cıvıklaşmak (*nsz*) ❶变得稀软，变粘 ❷变得放肆

cıvıklaştırmak (*-i*) cıvıklaşmak 的使动态

cıvıklık, -ğı *is.* ❶稀软，粘 ❷放肆，胡闹：Bu adam yine cıvıklık ederse mahvoluruz. 这个人再胡闹，我们就完蛋了。

cıvıkmak (*nsz*) 【俚】放肆，粗鲁，无礼；说粗话，说下流话，说淫猥话：İki tane yuvarlayınca, başladı cıvıkmaya. 两杯一下肚，他就说起粗话来了。

cıvık mantarlar *is.* 〈植〉粘菌

cıvıl cıvıl Ⅰ *zf.* ❶叽叽喳喳地：Çocuklar bahçede cıvıl cıvıl konuşuyorlar. 孩子们在花园里叽叽喳喳地说笑。Kuşlar dallarda cıvıl cıvıl ötüyorlar. 鸟儿叽叽喳喳唱枝头。❷生动的： ～ söylediği türkü 唱得十分生动的歌谣 ❸光闪闪的 Ⅱ *s.* ❶生动的，快活的，活泼的 ❷熙熙攘攘的，人来人往的，万头攒动的： ～ insanlar 熙熙攘攘的人群

cıvıldamak (*nsz*) (鸟)叽叽喳喳地叫：Bir kuş durmadan cıvıldıyor. 一只鸟叽叽喳喳地叫个不停。Kuşlar uçuşa uçuşa neşe içinde cıvıldıyor. 鸟儿们快乐地四处飞舞歌唱。

cıvıldaşmak (*nsz*) (一起)鸣叫，叽叽喳喳地叫(说话)：Ardıç kuşları çevredeki çalılıkta cıvıldaşıyorlar. 画眉鸟在附近的灌木丛中啁啾。

cıvıltı *is.* (小鸟)叽叽喳喳的叫声：çerçelerin ～sı 麻雀叽叽喳喳的叫声

cıvımak (*nsz*) ❶变稀软，变粘 ❷放肆，变得无耻：Bir kadeh rakı içti cıvıdı. 他喝了一杯酒后就放肆起来。❸变糟，出差错，失败：Artık bu mesele cıvıdı. 这个问题已经搞砸了。

cıvıltılmak (*nsz*) cıvıtmak 的被动态

cıvıtmak (*-i*, *nsz*) cıvımak 的使动态：Sonradan katılan su, hamuru cıvıttı. 后来加的水使面团太软了。Ali içince cıvıtırdı. 阿里一喝酒准坏事。

cıyak, -ğı *is.* ❶(鹰、鹭等的)鸣声 ❷老鹰，鸢

cıyak cıyak *zf.* (与动词 bağırmak 连用)大声地(尖叫)：Çocuk cıyak cıyak bağırıyor. 孩子哇哇地叫。Bunu diri diri yiyecekmişim gibi yaptım: adamcağız cıyak cıyak bağırmaya başladı. 我作了个要把他生吞活嚼的样子，吓得这可怜虫惊呼乱叫。Tavuk yakalanınca cıyak cıyak bağırmaya başladı. 鸡被抓住后厉声尖叫。

cıyaklamak (*nsz*) 大声尖叫

cıyaklatmak (*-i*) cıyaklamak 的使动态

cıyırdamak (*nsz*) (纸、布等)发出撕裂声

cıyırdatmak (*-i*) cıyırdamak 的使动态

cıyırtı *is.* (纸、布等)撕裂声

cız *is.* ❶(儿语)火 ❷吱吱声：Sigarayla elimi cız diye yaktı. 他用香烟吱地一声烫了我的手。Arı cız diye soktu. 蜜蜂吱地蜇了一下。◇～ **etmek** ①发出吱吱声 ②(突然地)疼痛；难过：Aklımıza eski günler gelince yüreğimiz cız eder. 一想起过去的日子，我们心里就很难过。Bu manzara karşısında yüreğim cız etti. 面对这种场面，我的心猛地感到一阵刺痛。Parasını cebinde bulamayınca içi cız etti. 口袋里的钱不见了，他心里咯噔一下。③【俚】逃之夭夭，逃跑，溜掉

cızbız *s.* 烤制的：～ köfte 烤肉

cızdam *is.* 【俚】逃之夭夭，逃跑，溜掉 ◇～ı **çekmek** 逃之夭夭，溜走，溜：Çoktan cızdmı çekti. 他早就溜走了。～ı **etmek** 逃之夭夭，溜走，溜 ～ı **kırmak** 逃之夭夭，溜走，溜

cızık, -ğı *is.* 【俗】❶(直)线 ❷痕迹，印迹 ◇～ ～ **bağırmak** 尖叫

cızıktırmak (*-i*) 【俗】写，涂写，涂抹

cızıldamak (*nsz*) ❶吱吱响，劈里啪啦响，刷刷声响 ❷【转】仓促杂乱地说

cızıltı *is.* 吱吱声，劈里啪啦声，刷刷声

cızıltılı *s.* 发出吱吱声的，劈啪作响的

cızır cızır *zf.* 吱吱作响，劈里啪啦地，刷刷地

cızırdamak (*nsz*) ❶吱吱响，劈里啪啦响，刷刷声响：Ateşin üzerindeki etler cızırdıyor. 火上的肉烤得吱吱作响。❷【转】仓促杂乱地说

cızırdatmak (*-i*) cızırdamak 的使动态

cızırtı *is.* 吱吱声，劈里啪啦声，刷刷声

cızırtılı *s.* 发出吱吱声的，劈啪作响的

cızlam *is.* 【俚】逃之夭夭，逃跑，溜掉 ◇～ı **çekmek** 溜走，溜：Bekçiyi görünce cızlamı çektiler. 他们一看见保安，撒腿就跑了。～ı **etmek** 逃之夭夭，溜走，溜 ～ı **kırmak** 逃之夭夭，溜走，溜

cızlamak (*nsz*) ❶发出吱吱声 ❷【转】感到刺痛；难过：Yüreği cızladı. 他心里非常难过。Hâdiseyi duyduğum anda yüreğim cızladı, fakat elden ne gelir? 听说出事了，我感到很难过，可是我该怎么办呢？

cızlamlamak (*nsz*) 【俚】逃之夭夭，逃跑，溜掉

cızlatmak (*-i*) cızlamak 的使动态：Yürek cızlatacak haberleri nereden işitirsin anlamam ki? 我不明白，这些让人心碎的消息你是从哪里听来的？

cız sineği *is.* 【俗】牛虻，马蝇

cibilliyet (阿) *is.* 天性，本性，秉性

cibilliyetsiz *s.* ❶卑鄙的，卑贱的 ❷吝啬的

cibilliyetsizlik, -ği *is.* ❶卑鄙，卑贱 ❷吝啬

cibin *is.* 【俗】蚊蝇

cibinlik, -ği *is.* 蚊帐

cibre[1] [ci'bre] (希) *is.* (葡萄等水果榨后的)残渣，果渣，葡萄榨渣

cibre[2] *is.* 〈动〉欧鳊(*Abramis brama*)

Cibuti *öz.is.* 吉布提(非洲)

cici Ⅰ *s.* 可爱的，漂亮的：Ne cici bebek bu! 这婴儿真可爱！Yeni arkadaşım çok cici bir kız. 我的新同伴是一个十分漂亮的女孩。Ⅱ *is.* (孩子们喜欢的)好东西，好玩意：Sana ciciler aldım. 我给你买了一些好东西。◇**～ bey** 假斯文的；假绅士的；耍滑头的；做作的 **～ mama** 勾引无知少男的坏女人：Oğlan cici mamaya dadanmış. 这孩子好像迷上了这个坏女人。**～m!** 我的宝贝儿！亲爱的：Cicim, sen ne kadar dışarlıklı olmuşsun! 宝贝儿，你真是一个乡巴佬！**～m ayı** 蜜月

cici anne *is.* 奶奶；老奶奶

cici bici *is.* 华丽(花哨)的衣物，小巧而又精美的小玩意：Prens eğilip bu tek pabucu almış. Mini mini, cici bici, som altınla işlenmiş bir pabuç. 王子弯腰把这只鞋拾了起来，这是一只纯金制成的鞋，小巧而又精美。

cicik, -ği *is.* 【俗】乳头，奶头

cicili bicili *s.* 华丽的，花哨的：～ bir giysi 花哨的衣服

cicim *is.* 小地毯，小挂毯

cicoz Ⅰ *is.* ❶打弹子游戏 ❷弹子 Ⅱ *ünl.* 【俚】一点儿没有：Bende para cicoz! 我一个子儿也没有！

cicozlamak (*nsz*) 【俚】逃之夭夭，溜掉

cidal, -li [cida:l] (阿) *is.* 【旧】❶战争，战斗 ❷争吵，口角，分歧

cidalci *s.* 好争论的，好争吵的：～ bir insan 一个好争论的人

cidar [cida:r] (阿) *is.* 【旧】❶墙壁；侧面：Teknenin cidarı su alıyor. 船的一侧漏水。❷〈植〉体壁

Cidde *öz.is.* 吉达(沙特阿拉伯)

cidden [ci'dden] (阿) *zf.* 严肃地，认真地，确实地：～ güzel bir manzara 确实美丽的景色 Bu işe cidden memnun oldum. 我对此事真的十分满意。Bu akşam teşrif etmek lütfunda bulunursanız beni cidden minnettar etmiş olursunuz. 今晚您如能光临寒舍，我将万分感谢。Fikriniz cidden münasiptir. 您的意见的确合理。

ciddî [ciddî:] (阿) Ⅰ *s.* ❶严肃的，庄重的，不苟言笑的：～ bir kız 一个庄重的姑娘 ～ bir yüz 一张严肃的面孔 ～ bir eser 一部严肃作品 ～ bir toplantı 一次庄重的会议 Keyif hâlinde iken ona ciddî konulardan söz etmeyin. 他喝得醉醺醺的，你就别和他谈什么正经事了。❷认真的，真诚的，真正的，彻底的：～ bir sevgi 真正的爱 ～ bir vaat 认真的承诺 Bu söz ciddîdir. 这话是当真的。Kentin hava kirliği ciddî çareler bekliyor. 城市空气污染问题有待彻底解决。❸细致的，认真的：～ bir çalışma 一项细致的工作 ❹重大的，严重的，危险的：～ bir hastalık 重病 ～ bir durum 严重的情况 Size ciddî bir konudan söz etmek istiyorum. 我想跟你谈一件要紧事。❺可靠的：İşi ciddî bir ilkeye bağlamalı. 此事必须有一个可靠的原则。Ⅱ *zf.* 认真地，真正地，严肃地：Size bunu ciddî söylüyorum, şaka değil! 我跟你说这些是当真的，不是开玩笑。İşe bu kez ciddî başladı. 这回他真的开始干了。◇～ ～ 严肃地，认真地 (*-i*) **～ye almak** 严肃对待，予以重视，当真，相信：O, galiba işi pek de ciddîye almıyor. 他也许不把这当回事。O gün lâf olsun diye öyle konuşmuştum ama birçok arkadaşlar sözlerimi ciddîye almışlar. 那天我这么随便说了几句，可是许多朋友都把我的话当了真。

ciddîleşme *is.* ciddîleşmek 的动名词：durumun ～si 情况复杂化

ciddîleşmek (*nsz*) 变得严肃，变得严重：Sözüm karşısında ciddîleşti. 听了我的话，他突然严肃起来。Uluslararası politik durum giderek ciddîleşiyor. 国际政局日益严重。

ciddîlik, -ği *is.* 严肃(的行为)，严重(性)：～ten uzak bir tutum 一点也不严肃的态度 Durumun

ciddîliğini muhafaza ediyor. 局势仍然十分严重。

ciddîyet (阿) *is.* 庄重，严肃；严重(性)：göstermek istediği ～ boyu 故做深沉 Hastanın sağlık durumu ciddîyetini korumaktadır. 病人的病情仍很严重。Bu konuda bütün ciddîyetimle garanti verebilirim. 在这一点上，我可以全力担保。

cif [sif] (英) *is.* 〈贸〉到岸价格

cife [ci:fe] (阿) *is.* 【旧】❶腐烂的动物尸体，死尸 ❷【转】令人厌恶的事物：O, bir cife heriftir. 他是个令人厌恶的家伙。

cifeleşmek (*nsz*) 变得可恶，变得令人讨厌；变得卑劣，变坏

cigara *is.* 【俗】香烟

ciglör *is.* 〈技〉喷嘴，喷油嘴

ciğer (波) *is.* ❶心肝肺的统称：ak ～ 肺 kara ～ 肝 Onu öldüreceksin. Ciğerlerini de bana getireceksin. 你去把她杀了，把她的心肝切下来见我。❷杂碎(指牛羊等屠宰牲畜的心肝肺)：Kedi yetişemediği (或 uzanamadığı) ciğere pis (或 murdar) dermiş. 【成】猫够不着杂碎，就说那是臭的。Kedinin boynuna ciğer asılmaz. 【成】把杂碎挂在猫脖子上欠思量。❸【转】内心 ◇～ **acısı** 失子之痛：Ciğer acısını unutamayan kadının göz yaşları dinmiyor. 那女人忘不了失子之痛，眼泪不住地往下掉。Ciğer acısını tatmayan bilmez. 没有经历过的人不知道失子之痛。～ **dağlamak** 使伤心，使痛苦，撕心裂肺 ～ **delmek** 使伤心，使痛苦，撕心裂肺 ～ **hün olmak** 伤心，痛苦，难过 ～ **kanı içmek** 痛苦挣扎 ～ **kebap olmak** 受煎熬，痛苦，五内俱焚，伤心欲绝 ～ **köşe** 亲爱的，心爱的(孩子) ～ **parçası** 亲爱的，宝贝儿 ～**e ateş düşmek** 受煎熬，痛苦，五内俱焚，伤心欲绝 ～**e yapışmak** 使非常伤心，使非常揪心 (*-i*) ～**i ağzına gelmek** 心提到了嗓子眼，非常害怕 (*-i*) ～**i beş** (或 **bir**) **para etmek** 下贱，卑微，一文不名：Güvendiğiniz adamın ciğerinin beş para etmediği anlaşıldı. 看来，你们所信任的人一文不名。(*-in*) ～**i dağlanmak** 肝胆俱裂，伤心欲绝 (*-in*) ～**i dağlı** 肝胆俱裂的，伤心欲绝的 (*-in*) ～**i delinmek** 在痛苦中挣扎 (*-in*) ～**i kan ağlamak** 非常伤心 (*-i*) ～**i kan dolmak** 痛苦，伤心，难过 (*-in*) ～**i kavrulmak** 受煎熬，痛苦，五内俱焚，伤心欲绝 (*-in*) ～**i kebap olmak** 受煎熬，痛苦，五内俱焚，伤心欲绝 (*-in*) ～**i parçalanmak** 心碎，非常难过；肝肠寸断，肝胆俱裂 (*-in*) ～**i parça olmak** 心碎，非常难过；肝肠寸断，肝胆俱裂 (*-in*) ～**i sızlamak** 非常伤心，非常难过：Kış günleri çırılçıplak gezen çocukları gördükçe ciğerim sızlar. 在冬天的日子里，我一见到那些赤身裸体的孩子们，我就非常难过。(*-in*) ～**i yanmak** 五内俱焚，伤心欲绝，痛不欲生：Kaçırdığı fırsatın ardından ciğeri yandı. 他错失良机，伤心不已。～**imin köşesi** 我的心肝宝贝儿 (*-in*) ～**inden kan gitmek** 在痛苦中挣扎 (*-in*) ～**ine geçmek** 伤害，刺激：Soğuk, ciğerime geçti. 冻得我透心凉。(*-in*) ～**ine işlemek** 伤害，刺激：Tezek kokusu burnumun direğini kırmış, ciğerime işlemişti. 干牛粪臭气刺鼻，熏死我了。～**ini almak** ①用刀刺伤胸部 ②使开心，宽慰 (*-in*) ～**ini dağlamak** 烧烙某人的心，使悲伤，使伤心：Acılar ciğerini dağladı. 痛苦撕咬着她的心。(*-in*) ～**ini delmek** 戳某人的心窝子，使悲痛，使伤心，使难过，使承受难以承受的痛苦 (*-in*) ～**ini doğramak** 啮噬某人的心，使悲痛，使伤心，使难过 ～**ini kebap etmek** 使受煎熬，使痛苦，使五内俱焚，使伤心欲绝 (*-in*) ～**ini kucağında görmek** 被砍伤 (*-in*) ～**ini okumak** 看透某人的心思，猜透某人的心思：Peki mademki her baktığı insanın ciğerini dahi okuyordu, nasıl olup da etrafını saran mideci dalkavukların iki yüzlülüğünü anlayamıyordu? 既然他看人入木三分，那么他对身边那些自私自利阿谀奉承之徒的两面派行径却怎么认识不到呢？(*-in*) ～**ini parçalamak** ①挖某人的心头肉，使遭受重大损失，使受重创 ②以酷刑致死 (*-in*) ～**ini sökmek** ①挖某人的心头肉，使遭受重大损失，使受重创 ②以酷刑致死 (*-in*) ～**ini üzmek** 使受苦，使痛苦 (*-in*) ～**ini yakmak** 烧灼某人的心，使悲伤，使难过 (*-in*) ～**inin başına işlemek** 使伤心，使痛苦 (*-in*) ～**inin içini bilmek** 知道某人的心思 (*-in*) ～**leri bayram etmek** 过烟瘾：Bir cigara atla da ciğerlerimiz bayram etsin. 请再给只烟抽，让咱也过过瘾！

ciğerci *is.* 卖(牛羊等的)生熟杂碎的人 ◇～ **sırığı** 大高个的(人)

ciğerdeldi *is.* ❶在布料上打孔的工艺 ❷在布料上打孔的工具

ciğergâh parası *is.* 忘不了的痛苦回忆

ciğergâhına kadar işlemek (*-in*) 深受感动：Efendim bana ne büyük vefa ve mürüvvet gösterdiniz, doğru ta ciğergâhına kadar işler. 先生，您对我表示的那么大的诚信和宽宏大量使我非常感动。

ciğer otları *is.* 〈植〉苔纲(*Hepaticae*)

ciğer otu *is.* 〈植〉地衣(*Hepatica*)

ciğer pare [ciğer pa:re] (波) *s.* ve *is.* 亲爱的，宝贝儿

cihan [ciha:n] (波) *is.* 世界，人世间；全世界的人，所有的人：Bu olayı cihan duyacak. 这件事天下的人都会听到。◇～ **âlem bilmek** 世人皆知 ～ **başa dar olmak** 大难临头，走投无路，一筹莫展，束手无策 ～ **bir yere gelse** 肯定，绝对(不行) ～ **durdukça** 任何时候 ～**a gelmek** 出生，降生 ～**dan** (**el**) **çekmek** 撒手人寰，死 ～**den geçmek** 撒手人寰，死 ～**ı başına zindan etmek** ①使很不安，使很不放心，使非常焦急 ②使受苦，使非常痛苦，使非常不愉快 ～**ı tutmak** 满城风雨，广为流传 ～**nın yangınlarına salâh okumak** 向所有的人叫板，挑战：Bu bapta bütün cihanın yangınlarına salâh okurum. 在这个问题上，我敢向任何人叫板。

cihangir (波) *is.* 征服世界的人

cihangirane [cihangira:ne] (波) *zf.* 以征服世界的气魄

cihangirlik, -ği *is.* 征服世界者的身分

cihannüma [cihanüma:] (波) *is.* 【旧】❶(尤指建筑物顶端的)观景楼，了望塔 ❷世界地图

cihanşümul [cihanşümu:l] (波) *s.* 【旧】环球的，全球的

cihar [ciha:r] *is.* (色子)4 点

ciharıdü [ciha:'rıdü] *is.* (色子)2、4 点(一为 2，一为 4)

ciharıse [ciha:'rıse] *is.* (色子)3、4 点

ciharıyek [ciha:'rıyek] *is.* (色子)1、4 点

cihat, -dı [ciha:t] (阿) *is.* 【旧】圣战

cihaz [ciha:z] (阿) *is.* ❶器材，设备，装置：ses kayıt ～ı 录音设备 ❷嫁妆，妆奁：～ sigortası 陪嫁保险

cihazlamak, cihazlandırmak (*-i*) ❶装备，配备 ❷陪送嫁妆

cihazlanmak, cihazlandırılmak (*nsz*) 得到装备，装备起来

cihet *is.* ❶方面；方向；(思考)角度：doğu ～i 东方 ～ tayini 定向，定位 Bunda korkulacakbir cihet yok. 这没有什么可怕的。❷原因：O cihetten kasavet çekme. 别为这事儿发愁。◇～**iyle** 因为，由于

cihetlendirmek (*-i*) 测定(确定)…的方位，标定…的方位；指出运动方向：haritayı ～ 标定地图

cihetlenmek (*-e*) 以…为目标，以…为方向，向…方向：Vapur şimale cihetlendi. 轮船向北航行。

cilâ [cila:] *is.* ❶抛光剂，上光剂，擦亮剂 ❷光泽 ❸过多的装饰 ◇(*-e*) ～ **vurmak** 给上光：tahtaya ～ vurmak 给木板打抛光剂

cilâcı *is.* 抛光工

cilâcılık, -ğı *is.* 抛光，上光，擦亮

cilâlamak (*-i*) ❶抛光，上光，擦亮 ❷【转】为…增色

cilâlanmak (*nsz*) cilâlamak 的被动态

cilâlatmak (*-i*) cilâlamak 的使动态

cilâlı *s.* 抛光的，上光的，擦亮的 ◇～ **taş devri** 新石器时代

cilâsız *s.* 未抛光的，未上光的，未擦亮的

cilasun *is.* ❶英雄，勇士 ❷能干的，能手

cilban *is.* 【俗】豆角的一种

cilbent, -di (阿) *is.* 文件夹

cildiye (阿) *is.* 皮肤病学

cildiyeci *is.* 皮肤病专家，皮肤病医生

cilt, -di (阿) *is.* ❶皮肤：～ tahrişi 皮肤瘙痒 taze ～ 娇嫩的皮肤 Çocuğun cildi fısır fısır kabardı. 这孩子身上起满了水疱。Naylon bluz cildimi tahriş ediyor. Ben pamuklu giyerim. 尼龙内衣对我的皮肤有刺激，我穿纯棉内衣。❷装订，装帧，封皮 ❸卷，册：Bu sözlük bir cilttir. 这部字典为单卷本。Bu ansiklopedinin beşinci cildi de çıktı. 这部百科全书的第 5 卷也出版了。

ciltçi *is.* ❶装订工人 ❷装订厂，装订所

ciltçilik, -ği *is.* 装订，装帧

cilt evi *is.* 装订厂，装订所

ciltlemek (*-i*) 装订

ciltlenmek (*nsz*) ciltlemek 的被动态：Kitap ciltlenirken bir forma düşmüş. 此书装订时漏了一个印张。

ciltletmek (*-i, -e*) ciltlemek 的使动态：Kitaplarını kâmilen ciltletti. 他已让人把书全部装订成册。

ciltli *s.* 装有封皮的，用封面包住的，装订成册的

ciltlik *s.* ❶…卷的，…册的：üç ～ kitap 3 卷集的书 ❷装订的，装订用的，装封面用的：～ mukavva 装封面用的硬板纸

ciltsiz *s.* 无封皮的，未装订的

cilve *is.* ❶调情，搔首弄姿，挑逗 ❷显示，显现，表现：Hayatta çok kişiler denizden geçip çayde boğulmuşlardır. Hayatın cilvesidir bu. 在生活中，有许多人大风大浪都过来了，却在阴沟里翻了船，这就是生活。◇～ **davet etmek** 卖弄风情，挑逗，调情 ～ **etmek** 卖弄风情，挑逗，调情 ～ **kutusu** 爱调情的，风骚的，妖媚的，搔首弄姿的，卖弄风情的 ～ **satmak** 卖弄风情，挑逗，调情 ～ **yapmak** 卖弄风情，挑逗，调情

cilvelenmek (*nsz*) 卖弄风情，搔首弄姿

cilveleşmek (*nsz, -le*) ❶相互挑逗，相互调情，打情骂俏：Sanırım hoppalığı da var, çünkü hep Ali'yle cilveleşiyor. 我看她是一个荡妇，因为她老是跟阿里调情。❷互开玩笑

cilveli *s.* 爱调情的，卖弄风情的

cim *is.* 阿拉伯字母之一，发音为 c ◇～ **karnında bir nokta** 【俚】胸无点墨的，无知的：Şuna bak! Cim karnında bir nokta olduğu hâlde fasulye gibi kendini ninemtten sayıyor. 这家伙是一个愚昧无知的东西，自以为了不起。

cima(ğ), -(ğ)ı [cima:] (阿) *is.* 【旧】(尤指人的)性交，交媾 ◇～ **etmek** 性交，交媾

cimbakuka [cimbaku'ka] *s.* 瘦弱丑陋的人

cimbar 见 cımbar

cimbistra *is.* (带弹簧的)钳子，镊子

cimcime Ⅰ *is.* 一种小甜西瓜 Ⅱ *s.* 【转】小巧可爱的(女人)

cimcirik *is.* 【俚】矮小的，矮瘦的，瘦小的

cimdallı *s.* 【俚】性子急的；缺乏耐心的

cimnastik *is.* 体操，健美运动

cimnastikçi *is.* ❶体操运动员，健美运动员 ❷体操教练，健美操教练

cimri (波) *s.* 吝啬的，小气的，爱财如命的：Bu adam varlıklı olmasına karşın çok cimri. 这个人很有钱，但是很吝啬。

cimrileşmek (*nsz*) 变得吝啬，变得小气，变得爱财如命

cimrilik, -ği *is.* 吝啬，小气，爱财如命 ◇～ **etmek** 吝啬，小气，爱财如命

cin[1] *is.* ❶鬼，精灵；恶魔：Özellikle cinden, periden, umacıdan çok korkardım. 我最怕妖魔鬼怪。❷【转】鬼精灵，贼精贼精的人，聪明的人 ◇～ **başa toplanmak** 勃然大怒，怒不可遏 ～ ～ **bakmak** ①狡黠地看 ②睡眼朦胧地看 ～ **çalığı** 丑陋的人，丑八怪 (*-i*) ～ **çarpmak** (迷信认为因触怒精灵而)使生病或瘫痪，使中邪：Onu cin çarpmış. 他好像是中了邪了。～ **çarpmışa dönmek** 像中了邪似的：Bu olayla cin çarpmışa döndü. 通过这件事，他像是中了邪。～ **fikirli** 有鬼点子的，聪明的，机灵的；精明的，精于算计的；狡猾的：Ne söyleyeceğimi cin fikirli kız birden anladı. 这个机灵的小丫头一下子就明白了我要说什么。～ **gibi** 机灵的 ～ **göz** 机灵的 ～ **ifrit olmak** 勃然大怒，怒不可遏 ～ **ifrit kesilmek** 勃然大怒，怒不可遏 (*-i*) ～ **tutmak** 中邪；恼火，生气 ～ **yavrusu** 小机灵鬼 (*-in*) ～**i tepesine çıkmak** 勃然大怒，怒不可遏：Birden cinlerim tepeme çıktı. 我登时勃然大怒。(*-de*) ～**ler cirit oynamak** 空无一人，空荡荡，荒无人烟：Boş binada cinler cirit oynuyor. 在空荡荡的大楼里，一个人影也没有。Sabahleyin şehre girdiğimizde en işlek caddelerde bile cinler cirit oynuyordu. 当清晨我们进城的时候，即使是在最繁华的大街上，也是空无一人。～**leri ayağa kalkmak** 勃然大怒，怒不可遏 ～**leri başına toplanmak** (或 **çıkışmak, üşüşmek**) 勃然大怒，怒不可遏 ～**leri kalkmak** 胡闹，放肆 ～**leri tutmak** 勃然大怒，怒不可遏

cin[2] (英) *is.* 金酒，杜松子酒，荷兰酒

cin[3] (英) *is.* ❶密织棉布制作的工作服或运动服 ❷裤子

cinaî [cina:i:] (阿) *s.* 【旧】犯罪的；有关犯罪的：～ roman 侦探小说

cinas [cina:s] (阿) *is.* 〈文〉❶双关(语) ❷反语

cinayet [cina:yet] (阿) *is.* 杀人(罪)，谋杀(案)；罪孽：vahşî bir ～ 一起残忍的谋杀案 Cinayetin kurbanı yirmi beş yaşlarında bir genç kızdır. 命案的受害者是一个 25 岁左右的年轻姑娘。Seven kalbi ezmek, sevmeyen kalbi durdurmaktan daha affedilmez bir cinayettir. 折磨一个爱你的人是比杀死一个不爱你的人更不可饶恕的罪孽。◇～ **işlemek** 犯杀人罪 ～ **mahalli** 犯罪现场：Cinayet mahallinde bıraktığı kâğıtlar sayesinde katilin kim olduğu anlaşılmıştır. 根据犯罪现场遗留的几张纸片，杀人凶手已经查明。

cinayetbilim *is.* 犯罪学

cinci *is.* 巫婆，仙姑，神汉：～ hoca 神汉，大仙

cin darısı *is.* 爆花用玉米

cingil *is.* 【俗】(金银珠宝等)饰物

cin göz *s.* 精明的，不上当的

cinlenmek (*nsz*) 发怒，愤怒，生气

cinli *s.* ❶有精灵的 ❷【转】发怒的，生气的

cin mısırı *is.* 爆花用的玉米

cinnet (阿) *is.* 疯狂，发疯 ◇～ **getirmek** 疯狂，发疯：Duydun mu, Fahim Bey cinnet getirmiş. 你听说过没有，法希姆先生疯了。

cins (阿) Ⅰ *is.* ❶种，类，类型：Bu cinsten bir olayla hiç karşılaşmamıştım. 我从没遇到过这种事。Bu bahçede üç cins gül var. 这个花园里有 3 种玫瑰。❷(动植物)属：Portakal, turunç cinsinden bir meyvedir. 橘子是酸橙属水果。❸血统，种：Saf Arap ～i bir at 一匹纯种阿拉伯马 ❹性别；色：erkek ～ 雄性 dişi ～ 雌性 Ⅱ *s.* ❶纯种的，优种的：～ köpek 纯种狗 ❷【俚】怪的，奇怪的 ◇～ **adı** 〈语〉普通名词 ～ **cibiiliyet** 本质，根本 ～ ～ ①各种各样的：～ ～ çiçekler 各种各样的花 ②根据种类：～ ～ ayırmak 分门别类 ～ **ismi** 〈语〉普通名词 ～**e tutkusu** 好色：En güçsüz yanı da karşı cinse aşırı tutkusuydu. 他最大的弱点是太好色。～**i bozuk** 不道德的，缺乏道德的，缺德的；缺乏教养的，不守规矩的，恬不知耻的，伤风败俗的，有伤风化的 ～**i cazibe** 吸引力，诱惑力，迷惑力，魅力 ～**i lâtif** 【俚】女人

cin saçı *is.* 〈植〉菟丝子，菟丝子属植物

cinsel *s.* 性的，关于性的：～ sapık 性变态的 ～ temas 性接触

cinsellik, -ği *is.* 性，性别

cinsî [cinsi:] (阿) *s.* 性的，关于性的：～ hastalık 性病 ～ eğitim 性教育 ～ sapık 性变态的 ◇～ **muamelede bulunmak** 【俚】性交，交媾

cinsiyet (阿) *is.* 性，性别：～ hastalıkları 性病 ～ ayrılıkları 性别差异 yaşına, ～ine ve gücüne uymayan işler 与年龄、性别、体力不相符合的工作

cinslik, -ği *is.* 性，性别

cinslik bilimi *is.* 性(行为)学

cinsliksiz *s.* ❶〈生〉无性的，无生殖器官的 ❷〈语〉中性的：～ isim 中性名词

cip (英) *is.* 吉普车

cips (英) *is.* 油煎土豆片，炸土豆片

cipsometre *is.* 〈测〉沸点测高(温度)计

cipsometri *is.* 〈测〉测高术

ciranta [cira'nta] (意) *is.* 〈贸〉背书人，转让人

cirim, -rmi (阿) *is.* 【旧】❶无机物，无生命物 ❷容量，剂量；规模：Dilin cirmi küçük, cürmü büyük. 【成】祸从口出。

cirit, -di (阿) *is.* ❶投枪(土耳其旧时一种马上比赛项目) ❷标枪：～ atma 〈体〉掷标枪 ◇(*-de*) ～ **atmak** 猖獗，肆虐；放肆，为所欲为：Fareler evde cirit atıyor. 这座房子里到处都是老鼠，空无一人。

ciritçi *is.* 投标枪者，标枪运动员

ciro [ci'ro] (意) *is.* 〈贸〉背书 ◇～ **etmek** 背书

cisim, -smi (阿) *is.* ❶物质，物体：organik ～ler 有机化合物 Su sıvı bir cisimdir. 水是一种液体。❷身体，躯体：Fikirlerim gibi cisimlerimde de, talihimde de sabitlik yok. Her şey değişiyor. 就象我的思想一样，我的躯体、我的命运都没有固定性可言。一切都在变化。

cisimcik, -ği *is.* ❶微粒，浮尘 ❷原子

cisimlenmek (*nsz*) 物化

cisimleşmek (*nsz*) 物化

cismanî [cisma:ni:] (阿) *s.* 物质的，物体的；身体的，肉体的：～ ceza 肉体惩罚，体罚 ～ arzu 肉欲 ～ zarar 人身伤害

cismanîlik, -ği *is.* 〈哲〉物质性；物质，物体

cismel *s.* ❶身体的，肉体的 ❷物质的，实物的，物体的

cismen [ci'smen] (阿) *zf.* 从物质的角度；从肉体的角度

civan [civa:n] (波) Ⅰ *is.* 英俊少年 Ⅱ *s.* 年轻英俊的

civanım *ünl.* 【昵】亲爱的：Civanım seni çok göreceğim geldi. 宝贝儿，我很想你。

civan kaşı *is.* 锯齿状线脚

civanmert, -di (波) *s.* ve *is.* 侠义的，慷慨大方的

civanmertlik, -ği *is.* 侠义，慷慨大方

civan perçemi *is.* 〈植〉蓍属植物(*Achillea millefolium*)

civar [civa:r] (阿) *is.* ve *s.* 附近，周围；郊区：Bu civarda banka yok. 附近没有银行。Civar köylerden birinde kolera var. 郊区有一个村子正在流行霍乱。Köyde, hatta bütün civar köylerde onu sevmeyen yoktu. 全村人，甚至附近所有村子里的人，没有不喜欢他的。

civata *is.* 螺栓，螺钉，螺杆：saplama ～ 螺钉 ◇(*-in*) ～**ları gevşemek** 【俚】①放松要求，放纵：Öyle pohpohluyor, yağ yakıyordu ki bütün civatalarım gevşemişti. 他如此奉承我，我也就放松了对自己的要求。②情不自禁地笑

civciv *is.* (鸡鸭等的)雏：Her yumurtadan civciv çıkmaz. 【成】不是每个蛋都能孵出小鸡来。

civcivli *s.* ❶有雏的(鸡鸭等)：～ bir tavuk 带着一群鸡雏的母鸡 ❷(修饰时间名词)热闹的，嘈杂的，繁忙的，紧张的，激烈的：kışın en ～ zamanı 数九寒天，寒冬腊月 pazarın ～

zamanı 集市最热闹的时候 savaşın *en* 〜 günü 战争最激烈的一天 İşimin *en* civcivli zamanında gelip beni rahatsız *etti*. 他在我工作最忙的时候来烦我。

civcivlik, -ği *is.* 鸡(鸭等的)雏笼

civelek, -ği Ⅰ *s.* 活跃的，活泼的，欢快的 Ⅱ *is.* ❶〈史〉土耳其禁卫军新兵 ❷雇农 ❸年轻人 ❹小骆驼

civeleklik, -ği *is.* 活跃，活泼，欢快

ciyak ciyak *zf.* 大喊大叫地，尖声地：Çocuk ciyak ciyak bağırıyor. 那孩子正在哇哇大叫。

cizvit *is.* 耶稣会士

cizvitlik, -ği *is.* ❶伪善，狡诈，诡诈 ❷耶稣会教义

cizye *is.* 〈史〉(穆斯林国家向非穆斯林征收的)人头税

Cl 〈化〉氯(Klor)

Co 〈化〉钴(Kobalt)

cober *is.* 〈经〉交易所经纪人

coğrafî [coğrafi:] (阿) *s.* 地理的，关于地理的；地理学的

coğrafya [coğra'fya] (阿) *is.* 地理；地理学

coğrafyacı [coğra'fyacı] *is.* 地理学家；地理学教师

coğrafyacılık, -ğı *is.* 地理学家(或地理学教师)的身分(或工作)

cokey (英) *is.* (赛马的)职业骑师，骑手，骑者

cokeylik, -ği *is.* 驯马术

combik, -ği *is.* 【俗】情妇，姘妇；情人

coniler *ç.is.* 美国佬，美国人

con kikirik *is.* 【谑】对英国人或英国大兵的称呼

conta [co'nta] (意) *is.* ❶〈技〉密封垫；填密圈；垫圈；垫片；填料；衬：asbest 〜sı 石棉填料，石棉垫 boru 〜sı 管子的垫圈 ❷包装材料，包皮

contalamak (*-i*) ❶〈技〉焊接，熔接 ❷包装好，装入

cop (波) *is.* 短棍；警棍 ◇**〜a sıçmak** 【俚】失败，受挫

coplamak (*-i*) 棍打，棒打

coplanmak (*nsz*) coplamak 的被动态

coplatmak (*-i, -e*) coplamak 的使动态

corum *is.* 鱼群

coşku *is.* 兴奋，热情，激动：〜yla karşılanmak 受到热烈欢迎

coşkulanmak (*nsz*) 激动，兴奋

coşkulu *s.* 兴奋的，激动的：Coşkulu *ve* neşeli olmasına karşın, karısı öleli beri hiçbir kadınla gönül *e*ğlendirmemişti. 虽然他是一个急性子，活泼好动，但打从妻子死后，他没有同别的女人嬉笑打闹过。

coşkun *s.* ❶兴奋的，激动的 ❷猛烈的，汹涌的：〜 bir ırmak 波涛汹涌的大河

coşkunca *zf. ve s.* 兴奋地，激动地；猛烈地，汹涌地

coşkunlaşmak (*nsz*) 变得兴奋，激动起来；变得猛烈，变得汹涌

coşkunluk, -ğu *is.* ❶兴奋，激动 ❷猛烈，汹涌

coşmak, -ar (*nsz*) ❶激动，兴奋：Halk alkışladıkça konuşmacı coşuyordu. 伴随着听众的掌声，演讲者也越来越起劲。❷(风暴)加强，(水势)增长：Fırtına iyice coştu. 风暴已经非常强烈。Deniz coştu. 海浪翻滚起来。

coşturmak (*-i*) coşmak 的使动态：Gencin sözleri ihtiyarı coşturdu. 年轻人的一席话使老人十分兴奋。

coşturucu *s.* 使激动的，使兴奋的

coşturculuk, -ğu *is.* 感染力

coşturulmak (*nsz*) coşturmak 的被动态

coşu *is.* 神魂颠倒，心醉神迷；极度兴奋，激动；陶醉，得意忘形

coşuntu *is.* 激动，兴奋，紧张；激励，鼓舞，热情奋发

covino *is.* 【俚】打扮入时的，衣着时髦的

cömert, -di *s.* ❶慷慨的，大方的：～ adam 慷慨的人 ❷【转】多产的，肥沃的，丰饶的：～ toprak 肥沃的土地

cömertçe *zf.* 慷慨地，大方地，不吝惜地

cömertleşmek (*nsz*) 变得慷慨：Hasan Efandi pintiliği bıraktı, nasılsa cömertleşti. 哈桑先生不再小里小气，不知为什么变得大方起来了。

cömertlik, -ği *is.* ❶慷慨，大方：Helâle cömertlik olmaz. 【成】奸夫淫妇，罪不可赦。❷(土地)丰饶，肥沃 ◇**～e kalkmak** 慷慨大方：Başkasının malıyla cömertliğe kalkanlara güvenmemeli. 慷别人之慨的人靠不住。

cönk, -gü *is.* ❶巨帆船 ❷〈文〉诗集

Cr 〈化〉铬(Krom)

Cs 〈化〉铯(Sezyum)

CSO 【缩】总统府交响乐团(Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası)

Cu 〈化〉铜(Bakır)

cudam *is.* 【俗】笨蛋，废物：Adam değil, cudam! 他不是个汉子，是个废物!

cudo *is.* 〈体〉柔术，柔道

cudocu *is.* 〈体〉柔道运动员

cuk[1], -ğu *is.* 【俗】(印度)大麻素，大麻膏

cuk[2] *is.* ❶正襟危坐 ❷【俚】(印度)大麻 ◇**～ oturmak** ①正襟危坐：Cuk oturmak bilmiyorsan yallah buradan. 你坐好了，要不然你给我从这里出去！②诸事顺利；万事如意

cuma [cuma:] (阿) *is.* 星期五，主麻日：～ namazı 聚礼

cumartesi, -yi [cuma:'rtesi] (阿) *is.* 星期六 ◇**～ çocuğu** 【俚】私生子 **～ kibarı gibi süslenmek** 打扮(装饰)得花里虎哨，俗气地打扮(装饰)

cumba [cu'mba] *is.* 圆肚窗，凸(肚)窗

cumbadak [cu'mbadak] *zf.* ❶通，扑通：Cumbadak denize düştü. 他扑通一声掉进海里。❷【转】突然

cumbalak, -ğı *is.* 【俗】筋斗 ◇**～ı atmak** 【俚】死，完蛋

cumbalamak (*-i*) 打磨，修边

cumbalı *s.* 有凸窗的

cumbul cumbul *s.* ve *zf.* 汤多的，稀溜的

cumbuldamak (*nsz*) 发出激荡声，发出哗啦哗啦声

cumbuldatmak (*-i*) cumbuldamak 的使动态

cumbultu *is.* 咕嘟声；汩汩声

cumburdamak (*nsz*) 发出激荡声，发出哗啦哗啦声

cumburdatmak (*-i*) cumburdamak 的使动态

cumburlop *zf.* 扑通一声，通的一声

cumburtu *is.* ❶扑通声 ❷【转】喧哗声，嘈杂声；忙乱，乱糟糟

cumhur [cumhu:r] (阿) *is.* ❶人民 ❷人群，群众，公众：Cumhurun alkışları arasında yavaş yavaş Ahmet Bey çıkmağa başladı. 艾哈迈德先生在众人的掌声中缓缓走上前。Cumhura muhalefet kuvve-i hatadandır. 众意不可违，众怒难犯。

cumhurbaşkanı *is.* 总统，国家主席

cumhurbaşkanlığı *is.* ❶总统的职务，国家主席的职务 ❷总统府，国家主席官邸

cumhurcu *is.* 拥护共和政体者，共和主义者

cumhurî *s.* 主张共和政体的，拥护共和国制的；共和国的

cumhuriyet [cumh:riyet] *is.* ❶共和国，民国：Çin Halk cumhuriyeti 中华人民共和国 Türkiye cumhuriyeti 土耳其共和国 Kore cumhuriyeti 大韩民国 ❷【俚】一个里拉的纸币

cumhuriyetçi *is.* 共和主义者，共和派，共和党人：Cumhuriyetçiler, Demokratları yenilgiyi kabul etmeye çağırırken Demokratlar, 'Seçim henüz bitmedi' diyor. 共和党人呼吁民主党人承认失败，而民主党人则说选举尚未结束。

cumhuriyetçilik, -ği *is.* 共和主义，共和论，共和信仰

cumhuriyetperver [cumhu:riyetperver] (阿) *s.* 拥护共和制的，共和主义的

cunda (意) *is.* 〈海〉斜桅的上端

cunta [cu'nta] (西) *is.* ❶(尤指政变或革命后掌权的)军人集团，军政府 ❷(尤指西班牙、葡萄牙的)政务(审议)会

cuntacı *is.* 军政府成员；政务(审议)会成员

cup *zf.* 通，扑通：Cup diye denize düştü. 他扑通一声掉进海里。

cuppadak [cu'ppadak] *zf.* 通，扑通

cura Ⅰ *is.* ❶一种两弦或三弦乐器 ❷【俗】鹰的一种(体小，声音尖利) ❸【俚】香烟的最后一口：Curası da bizim olsun! 最后一口我们吸吧！❹【俚】臀部，屁股 Ⅱ *s.* 【俗】小的，发育不全的 ◇～ **çekmek** ①抽烟 ②用酒瓶喝酒；喝一口，喝最后一口 ③吸毒

curcuna [curcu'na] *is.* ❶嘈杂，杂乱，热闹：Köyde sabaha karşı bir curcuna başladı. 早晨，村里开始热闹起来。❷〈乐〉快节奏 ◇～(**yı**) **koparmak** 使嘈杂，使混乱，起哄 (-*i*) ～**ya çevirmek** (或 **döndürmek, kalkmak, vermek**) 使嘈杂，使混乱，起哄：Şımarıp curcunaya kalkma, herkese rezil olmayalım. 你就别任性瞎胡闹了，别让我们在众人面前丢脸！

curcunalı *s.* 嘈杂的，杂乱的，热闹的：düğünün en ～ zaman 婚礼最热闹的时刻

cure *is.* 〈动〉绿翅鸭(*Anas crecca*)

curnal *is.* 【俗】❶签到簿 ❷告密，告发 ◇～ **etmek** 告密，告发

curnalcı *is.* 告密者

curnalcılık, -ğı *is.* 告密，告发

curnata [curna'ta] *ç.is.* 鹌鹑群

cusun *is.* ❶种，品种 ❷种类，类型，形式

cusundaş *s.* 同类的，同种的

cûş (波) *is.* 【旧】激情，激动，兴奋 ◇～ **etmek** 激动，兴奋 ～**a gelmek** 激动，兴奋

cuşiş [cu:şiş] (波) *is.* 【旧】激情，激动，兴奋：Yürüdükçe gönlümdeki cuşiş artıyor. 我越走心里越兴奋。

cüce Ⅰ *is.* 侏儒，小矮人：Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalını çok seviyorum. 我非常喜欢《白雪公主和七个小矮人》这个童话故事。Ⅱ *s.* ❶(身材)短小的 ❷【转】未充分发育的：～ ağaçlar 小树

cücegeyikgiller *ç.is.* 〈动〉鼷鹿科(*Tragulidae*)

cüceleşmek (*nsz*) 变成侏儒，变小：Dünyanın bütün umutları cüceleşmişti artık. 世人的一切希望都已渺茫。

cücelik, -ği *is.* 身材矮小

cücemsi *s.* 矮小的；身体矮的；矮生(性)的：～ bir ağaç 矮生树

cücük, -ğü *is.* ❶芽，苗，嫩枝；菜心 ❷雏儿，崽儿：Bizim mahallede oturur, arabacının oğlu. Bir yığın cücükleri var. 他住在我们街区，是车夫的儿子，有一大堆小崽子。

cücüklenmek (*nsz*) 发芽，抽枝：Soğanlar dolapta cücüklenmiş. 洋葱头在柜子里好像都生了芽。

cücümek (*nsz*) 变甜；变得味美，变得可口

cücütmek (*-i*) cücümek 的使动态

cüda [cüda:] (波) *s.* 【旧】与…分别的，远离…的

cüdre *is.* 〈医〉甲状腺肿，气瘿脖

cühelâ [cühela:] (阿) *is.* 【旧】无知者，文盲

cülûs [cülu:s] (阿) *is.* 【旧】登基

cülûsiye (阿) *is.* 【旧】❶君主登基时的赏赐 ❷〈文〉赞颂君主登基的诗歌

cümbür cemaat (阿) *zf.* 一起，共同：Akşam, komşular cümbür cemaat bize geldiler. 晚上，邻居们一起来到我家。Kızı kısrağı cümbür cemaat düğüne gelmişler. 他的老婆孩子都一起来参加了婚礼。

cümbüş *is.* ❶作乐，娱乐，狂欢 ❷〈乐〉一种弹拨乐器 ◇～ **patlamak** 发生争吵 ～ **yapmak** 联欢

cümbüşçü *s.* ve *is.* 演奏 cümbüş 乐器的

cümbüşlü *s.* 欢乐的，热闹的

cümle *is.* ve *s.* ❶所有的人：Cülemiz iyiyiz. 我们大家都很好。❷〈语〉句子：～ bilgisi 句法 ～nin öğeleri 句子成分 Yüklem, cümlenin temel öğesidir. 谓语是句子的主要成分。❸系统：sinir ～si 神经系统 ◇～ **âlem** 所有的人：Paran varsa cümle âlem kulun, paran yoksa tımarhane yolun. 【成】有钱能使鬼推磨，无钱寸步难行。～ **kapısı** 大门 ～**si** 所有，全部，一切：Geçmiş, gelecek cümlesi rüya görünür. 过去和未来的一切都晃然如梦。

cümlecik, -ği *is.* 分句，从句

cümlecilik, -ği *is.* 说漂亮话的习气，夸夸其谈的习气，空谈

cümleten [cu'mleten] *zf.* 共同，一起：Cümleten Allaha ısmarladık. 各位，再见！

cümudiye [cümu:diye] (阿) *is.* 【旧】冰川

cünha *is.* 【旧】轻罪

cünun [cünu:n] (阿) *is.* 发疯，疯狂

cünüp, -bü (阿) *s.* ve *is.* 〈宗〉不带水的(人)(按伊斯兰教规定，房事后需实施净礼，否则被视为不洁，中国穆斯林称之为“不带水”或“没水”)

cünüplük, -ğü *is.* 〈宗〉不带水，没水

cüppe *is.* (法官、神职人员、学者等穿用的)袍服 ◇～ **gibi** 肥大的(衣服)

cüppeci *is.* 制售袍服者

cüppeli *s.* 身穿袍服的

cüret [cü'ret] (阿) *is.* ❶勇敢，勇气；莽撞 ❷莽撞失礼的行为 ◇～ **etmek** 鲁莽，莽撞，胆敢：Seni yaralamaya kim cüret etti? 究竟是谁竟敢伤害你？

cüretkâr [cüretkâ:r] (阿-波) *s.* 鲁莽的，莽撞的，冒失的

cüretkârlık, -ğı *is.* 鲁莽，莽撞，冒失

cüretlenmek (*nsz*) 作事鲁莽，冒冒失失

cüretli *s.* 鲁莽的，莽撞的，冒失的

cüruf [cüru:f] (阿) *is.* 炉渣，金属渣，矿渣

cürüm, -mrü (阿) *is.* 罪行；过错，过失，错误：～e teşebbüs 犯罪企图 Dilin cirmi küçük, cürmü büyük. 【成】祸从口出。◇～ **işlemek** 犯罪 (*-i*) ～**ü meşhut yakalamak** 当场抓获

cüsse *is.* 躯体，身体

cüsseli *s.* 身材高大的，魁梧的

cüssesiz *s.* 瘦小的，瘦弱的

cüz, -z'ü (阿) *is.* ❶部分 ❷《古兰经》的一章(共 30 章) ❸分册，分卷

cüzam [cüza:m] *is.* 〈医〉麻风病

cüzamlı *s.* 患麻风病的

cüzdan (阿-波) *is.* ❶钱包，皮夹：Cebinden cüzdanını aşırmışlar. 他们从你的口袋里偷走了钱包。Cüzdanı cebine koydu. 他把钱包放进了口袋。❷证件：nüfus ～ı 身份证 evlenme ～ı 结婚证 askerlik ～ı 士兵证

cüz'î [cüz'i:] *s.* ❶少的，很少的，微量的 ❷〈哲〉局部的，部分的

cüzice *zf.* 轻微地，一点点：Cüzice yaralanmıştır. 他受了一点轻伤。

Cy 〈化〉氰(乙二腈)(Siyanojen)

Ç ç

Ç, ç ❶土耳其语字母中第 4 个字母，舌尖齿龈塞擦清辅音 ❷用于编号，表示"第 4"

ÇABA 【缩】劳动部(Çalışma Bakanlığı)

çaba *is.* 努力，尽力 ◇～ **göstermek** 努力，尽力：Onu kurtarmak için büyük caba gösteriyoruz. 我们正在极力营救他。～ **harcamak** 努力，尽力：Yangını söndürmede çaba harcayan itfaiyecileri belediye ödüllendirdi. 市政府奖励了奋力灭火的消防队员。～ **sarfetmek** 努力，尽力 (*-in*) ～**sı boşa çıkmak** 白忙活

çabalamak (*nsz*) ❶极力，尽力，努力，争取：Kitabı bitirmek için çabalıyorum. 我正在尽快看完这本书。Para kazanmak için bütün gün çabalıyor. 他整天都在拼命挣钱。❷挣扎：Çamurun içine düşmüş, çabalayıp duruyordu. 他陷进泥里，不停地挣扎。◆**Çabalama kaptan ben gidemem.** 这件事我干不了，别逼我。

çabalanmak (*nsz*) ❶奋力，极力 ❷挣扎：Kızcağız çabalandı, çırpındı, kurtulamadı. 小姑娘极力挣扎，但终究没有摆脱。

çabucacık [ça'bucacık] *zf.* 迅速地，极快地；轻松地，麻利地：Çabucacık giyindim. 我很快地穿好了衣服。İşini çabucacık bitirdi. 他麻利地干完了活儿。

çabucak [ça'bucak] *zf.* 很快地，迅速地；轻松地，麻利地；匆忙地：Babamla da çabucak dost olmuşlardı. 他们和我的父亲也很快地成了朋友。Çabucak gitti, çabucak dönüverdi. 他去也匆匆，来也匆匆。Çabucak hazırlan, tiyatroya gideceğiz. 快点儿准备好，我们要去看戏了。

çabuk (波) Ⅰ *zf.* 快地，迅速地；抓紧，赶快：Çocuklar parlaklere, hele kırmızı şeylere çabuk kapılırlar. 亮色，尤其是红色的东西容易引起儿童的注意。Mektubuma çabuk cevap geldi. 我的信很快就有了回信。Ⅱ *ünl.* 快点！赶快！抓紧！别磨蹭：Çabuk bana bir bardak su ver. 快点！给我拿杯水来！Haydi, sol elimiz bekliyor, çabuk gel! 你快点儿！我们大伙儿都等你吃饭呢！快点过来！◇～ ～ 快速地，急急忙忙地：Çabuk çabuk, ezberlemiş gibi söylüyor. 他像背书似地说得很快。～ **parlamak** 勃然大怒 ◆**Çabuk ol!** 快点！赶快！快！别磨蹭：Çabuk ol! Temsil başlamak üzere. 你快点儿！演出就要开始了！**Çabuk parlayan çabuk söner.** 亮得快，熄得也快。

çabukça [çabu'kça] *zf.* 很快地，快地，迅速地；匆忙地：Alman kızı Türkçe'yi çabukça öğrendi. 德国姑娘很快就学会了土耳其语。Çabukça yürü! 快点走！

çabuklaşmak (*nsz*) 加快，加速，变快；抓紧

çabuklaştırılmak (*nsz*) çabuklaştırmak 的被动态

çabuklaştırmak (*-i*) çabuklaşmak 的使动态：Yola çıkacağına göre işleri çabuklaştır. 既然你要动身了，就抓紧干活吧！

çabukluk, -ğu *is.* 快捷，迅速；速度；匆忙：Her şey umulmaz bir çabuklukla yoluna girdi. 一切都以出乎预料的速度步入了正轨。İşlerin görülmesinde çabukluk önemli sayılmalıdır. 办事重要的是要快。

çaça [ça'ça] (希) *is.* ❶(商船上的)老水手 ❷【俚】老鸨，鸨母，妈妈；老妓女 ❸恰恰舞

çaça balığı *is.* 〈动〉西鲱，黍鲱；小鲱；玉筋鱼(*Clupea sprattus*)

çaçaça [ça'ça'ça] (西) *is.* 恰恰舞

çaçaron (意) *s.* 雄辩的，口若悬河的；健谈的，多嘴的，饶舌的：～ bir kadın 一个饶舌的女人

çaçaronca [çaçaro'nca] *zf.* 雄辩地，口若悬河地，滔滔不绝地，喋喋不休地

çaçaronluk, -ğu *is.* 健谈，空谈，多话，饶舌：Onun çaçaronluğu çekilmez. 他要是唠叨起来真让人受不了。

Çad *öz.is.* 乍得(非洲)

çadır *is.* ❶帐篷：Kılıcını çekip tek başına atını, düşman başkumandanının çadırına saldırıyor. 他拔出刀，单枪匹马地向敌酋的大帐冲去。❷(多为伊朗妇女使用的)方披巾，披风 ❸阳伞 ◇ **～ kurmak** 搭帐篷

çadırcı *is.* 制售帐篷的人

çadırcılık, -ğı *is.* 帐篷制售

çadır çiçeği *is.* 〈植〉旋花属植物；缠绕植物(*Euryaleferox*)

çadırlı *is.* ❶有帐篷的：～ bir kamp yeri 一个有帐篷的营地 ❷居住在帐篷中的：～ göçebeler 住帐篷的牧民 ～ ordugâh (帐篷)军营

çadır uşağı *is.* 〈植〉氨草(*Dorema ammoniacum*)

çağ *is.* ❶时间(段)：akşam ～ı 傍晚时分，晚间 sabah ～ı 上午，晨间 ❷年龄段；龄期：askerlik ～ı 服役年龄 çocukluk ～ı 童年 gençlik ～ı 青年 olgunluk ～ı 成年 orta yaş ～ı 中年 ihtiyarlık ～ı 老年 okul ～ı çocuk 学龄儿童 O, evlenecek çağda değil. 他还不到结婚年龄 ❸时期，时代：atom ～ı 原子时代 bilgisayar ～ı 计算机时代 bir sanatçının olgunluk ～ı 艺术家的成熟期 ❹历史分期的年代：ilk ～ (476 年西罗马帝国灭亡之前的)古代 orta ～ 〈史〉中世纪(从 476 年西罗马帝国灭亡开始到 1453 年) yeni ～ 近代(从中世纪结束到 1789 年法国资产阶级革命) yakın ～ 〈史〉近代(从 1789 年法国资产阶级革命起到现今) ❺〈地〉代：buzul ～ı 冰河时期，更新世 ◇**～ açmak** 开创新纪元，开创新时代 **～ atlamak** 跨时代 **～ı geçmek** 变老，衰老

çağa *is.* 【俗】小孩，儿童，婴儿

çağal *s.* 现代的；现在的

çağan *is.* 季节，时节

çağanak *is.* 响板

çağanoz *is.* 〈动〉蟹(*Carcinus*) ◇**～ gibi** 弯腰驼背的，(肢体)畸形的

çağbeti *is.* 日历

Çağday *öz.is.* 察合台人(15 世纪突厥语族的一支)：～ dili 察合台语

Çağatayca [çağata'yca] Ⅰ *öz. is.* 察合台语 Ⅱ *zf.* 用察合台语，讲察合台语

çağcıl *s.* 现代的：～ eğitim görüşü 现代教育思想 ～ fizik 现代物理

çağcıllaşmak (*nsz*) 适应时代，现代化

çağcıllaştırmak (*-i*) çağcıllaşmak 的使动态：Eğitim anlayışımızı çağallaştırmak zorundayız. 我们必须使我们的教育思想跟上时代。

çağcıllık, -ğı *is.* 现代，新潮；现代主义，现代派

çağdaş Ⅰ *s.* ❶同期的，同时代的：Victor Hugo ile Namık Kemal çağdaş yazarlardır. 维克多·雨果和纳默克·凯末尔是同时代作家。❷现代的：～ edebiyat 现代文学 ～ toplum 现代社会 ～ uygarlık 现代文明 Ⅱ *is.* ❶同期的人，同时代的人 ❷现代的人

çağdaşlaşmak (*nsz*) 适应时代，现代化

çağdaşlaştırmak (*-i*) çağdaşlaşmak 的使动态

çağdaşlık, -ğı *is.* 同期，同时代；新潮，现代

çağ dışı *s.* ❶落后于时代的，落伍的：～ bir düşünce 落伍思想 ❷超过服役年龄的

çağıl çağıl *zf.* 潺潺地，淙淙地：～ akan su 潺潺流水 Dereler çağıl çağıl akıyor. 小溪潺潺。

çağıldamak (*nsz*) (水流动时)发出潺潺声，淙淙响：Su çağıldayarak akıyor. 小河潺潺流动。

çağıldayış *is.* çağıldamak 的动名词

çağıltı *is.* 潺潺声，淙淙声：Derenin çağıltıları uzaklardan duyuluyor. 在远处就可以听到小河潺潺的流水声。

çağıltılı *s.* 淙淙响的，潺潺作响的：～ bir dere 潺潺小溪

çağırış *is.* çağırmak 的动名词

çağırmak (*-i*) ❶召唤，叫来，呼叫：Adam onları çağırdı ve bir at yitirip yitirmediklerini sordu. 那人叫住了他们，问他们是不是丢了一匹马。Lütfen bir taksi çağırınız. 请帮我叫辆出租车！Lütfen derhal bir doktor çağırın. 请快找一个医生来！❷邀请：birini ziyafete ～ 邀请某人赴宴 Orada bulunmaya can atıyor, ama nedense çağırmadılar. 他特别想去，可是不知为什么，人家没有邀请他。Ali, yarım ağızla arkadaşlarını akşam çay içmek üzere evine çağırmıştı. 阿里很不情愿地请同事们到家里喝晚茶。❸征召：uşağı ～ 招收学徒 Radyo yedek subayları askere çağırıyor. 电台正在征召预备役军官入伍。❹称作，名叫，叫做：Onu Ali diye çağırırlar. 人们都管他叫他阿里。❺(*-i, -e*) 呼吁：Cumhuriyetçiler, Demokratları yenilgiyi kabul etmeye çağırırken Demokratlar, 'Seçim henüz bitmedi' diyor. 共和党人呼吁民主党人承认失败，而民主党人则说选举尚未结束。❻唱，吟唱：türkü ～ 唱歌谣 Denklerin üstünde zayıf bir delikanlı hazin bir ayrılık türküsü çağırıyor. 一个瘦弱的小伙子，坐在一堆行李卷上，唱着一首忧伤的离别曲。

çağırtı *is.* 召唤，呼叫，呼唤

çağırtkan *is.* 〈动〉❶媒鸟(以叫声招引同类供猎人猎捕的鸟) ❷高声宣讲者，兜售者 ❸【转】偏袒者

çağırtmaç *is.* ❶(公告)传报员；送消息的人，信使，报信者 ❷叫卖的人，小贩 ❸经纪人，掮客，中间人

çağırtmak (*-i, -e*) çağırmak 的使动态：Salı günü bir adam çıkarıp doktoru köye çağırttı. 星期二那天，他派人请了大夫到村里来。

çağla [ça'ğla] *is.* ❶未成熟的带硬核的可食水果 ❷青巴丹杏

çağlamak (*nsz*) ❶波涛汹涌，奔流，倾泄，流淌：Derinden derine ırmaklar çağlar. 河水在静静地流淌。Çağlayanlar çağlıyor. 瀑布倾泄而下。❷【转】充满激情，异常激动，十分兴奋 ◇ **çağlamadan çatlamak** 故作老成

çağlanmak (*nsz*) ❶成丁，成年，长大成人 ❷变老，见老，衰老

çağlar *is.* 小瀑布

çağlayan *is.* 小瀑布

çağlayık, -ğı *is.* 喷泉，泉

çağlayış *is.* çağlamak 的动名词

çağlık *s.* ❶周期的，周期性的；定期的 ❷划时代的，有划时代意义的

çağmak, -ar (*-e*) ❶(阳光)照射：Oraya güneş çağmıyor. 那里不见阳光。❷(气味等)弥漫扩散

çağnak, -ğı *is.* 〈解〉羊水

çağrı *is.* ❶邀请；请帖，请柬：Yabancı evlerde yemeğe kalmak istemez, çağrıları reddetmek için türlü sebepler icat eder. 他不愿在陌生人家用饭，总要编上各种理由回绝人家的邀请。❷呼唤，呼吁：Ben bir telefon bekliyorum. Benim için bir çağrı olursa, lütfen, bana bildirin. 我在等一个电话，如果有人找我，请招呼我一声。Bu çağrıya her taraftan koşuldu. 人们从各个方向往喊叫声跑去。❸召集；征召 ❸〈语〉呼格，呼格词：～ hâli 呼格

çağrıcı *is.* 召集人，邀请者，传叫者：Çağırcı kapı kapı dolaştı, komşuları düğüne çağırdı. 报信儿的人挨家挨户地把邻居们请来参加婚礼。

çağrıcılık, -ğı *is.* 邀请、召集、传叫的差事

çağrık, çağrılı *is. ve s.* 受到邀请的，来宾，客人 ◇～ **gelmek** 应邀：toplantıya ～ gelmek 应

邀赴会 Şölene bütün çağrılılar geldi. 宴会的客人到齐了。

çağrılık, -ğı *is.* 邀请函，请柬，请帖

çağrılış *is.* çağrılmak 的动名词

çağrılmak (*nsz*) çağırmak 的被动态：Hiç hapse girmemiş, ömründe bir defacık olsun karakola çağrılmamıştı. 他从未坐过牢，一辈子一次也没进过警察局。Toplantıya çağrılmazsa bize gücenir. 再不请他与会，他会生我们的气的。◆**Çağrılmayan yere çörekçiyle börekçi gider.** 不速之客上门，自讨没趣。

çağrım *is.* 高声叫喊可以听到的距离：Bir çağrım uzaktaki ağaç altında oturuyor. 他坐在那棵树下，喊一声就能听到。

çağrısız *s.* ve *is.* 未受到邀请的，不速之客

çağrışım *is.* 〈心〉联想 ◇**～ını vermek** 联想起来：Bu size ne çağrışımı verir. 这会让您想到什么呢？

çağrışımcı *is.* ve *s.* 联想论者，不可知论者；联想论的，不可知论的

çağrışımcılık, -ğı *is.* 联想论，联想心理学，联想主义；不可知论

çağrışımlı *s.* 富于联想的

çağrışımsal *s.* 联想的，有联想的

çağrışımsız *s.* 没有联想的，缺乏联想的

çağrışma *is.* çağrışmak 的动名词：Birden karanlıktan çağrışmalar işitildi. 黑暗之中，忽然听到一阵呼喊声。

çağrışmak (*nsz*, *-le*) ❶互相呼叫，互相叫喊，彼此呼唤 ❷一起叫喊，吵吵嚷嚷

çağrıştırmak (*-i*) çağrışmak 的使动态

çakal (波) *is.* ❶〈动〉豺(*Canis aureus*) ❷【转】狡猾的人，奸诈的人，骗子，卑鄙小人 ◇**～ armudu** 野梨 **～ olmak** ①领悟，弄懂，明白，觉察 ②奸诈 **～ yağmuru** 【俗】晴天雨，出着太阳时下的雨

çakal eriği *is.* 〈植〉黑刺李(果或树)(*Prunus spinosa*)

çakallamak (*-i*) 【俚】明白，懂得，识破：Ben dalgayı çoktan çakallamışım. 这个小把戏我早就识破了。

çakaloz *is.* 【旧】古代一种以石丸为弹丸的小型舰炮

çakar *is.* ❶(航海)闪光灯标 ❷拉网，曳网

çakı[1] *is.* 小折刀，铅笔刀 ◇**～ gibi** 活跃的，敏捷的，能干的：Her köy okuluna çakı gibi bir öğretmen yetiştirmek kolay değil. 给每所乡村小学都培养一名能干的老师并非易事。

çakı[2] *is.* 〈动〉剃刀鲸(*Solen*)

çakıcı *is.* 制售刀具的人

çakıl *is.* 砾石，卵石：～ ocağı 砾石场 ～ tabakası 卵石层 Çakıl taşlı yol üzerinden yürüyoruz. 我们走在碎石铺就的小路上。Sen gelmeden önce çakıllar gibi devinimsizdiler. 你来之前，他们就象石头一样一动不动。◇(*-e*) **～ döşemek** 铺卵石 **～ pidesi** 在加热的石头上烙的饼

çakıldak, -ğı *is.* ❶〈机〉棘爪，掣子 ❷一种哐啷哐啷响的玩具 ❸羊尾上的粪球

çakıldamak (*nsz*) 格格作响，发出卡嗒声，噼里啪啦响：Dağdan taşlar çakıldayarak yuvarlanıyordu. 石头从山上咕噜咕噜滚下去了。

çakıldatmak (*-i*) çakıldamak 的使动态

çakılı[1] *s.* 持刀的

çakılı[2] *s.* ❶(钉子等)钉住的，拴住的：duvara ～ saat 挂在墙上的时钟 Genç kadın forsaların çakılı bulunduğu oturak dairesini görmeyi merak ediyordu. 那少妇很想看看关押那些苦工的地方。❷固定的

çakıllı *s.* ❶里边有石子的：～ kum 里边掺有石子的沙子 ❷用石子铺成的：～ yol 石子路

çakıllık, -ğı *is.* 铺满或堆积石子的地方

çakılmak (*nsz*) ❶ çakmak 的被动态：Duvara çivi çakılmış. 墙上钉了钉子。❷ (*-e*) 坠落：Uçak dağa çakıldı. 飞机坠落到山上。◇**çakılıp kalmak** 一动不动：Olduğum yere çakılıp kaldım. 我在原地一动不动。

çakıltı *is.* 石子摩擦声

çakım, çakın *is.* ❶闪电 ❷火花，火星

çakıntı *is.* ❶闪电：bir şimşek ～sı 一道闪电 ❷闪烁，火花 ❸【俚】酒会，聚会

çakır[1] *s.* (眼睛)蓝灰色的：～ gözler 蓝灰色的眼睛

çakır[2] *is.* 〈动〉苍鹰(*Accipiter gentilis*)

çakır[3] *is.* 【旧】酒

çakır ayaz *is.* 【俗】晴朗而寒冷的天气

çakırcı *is.* 养苍鹰的人；鹰猎者

çakır çukur *zf.* 硬物碰撞声，叮叮当当地：～ yuvarlanmak 叽哩咕噜地滚动 Çakır çukur şeker yiyor. 他嘎巴嘎巴地吃糖。

çakırdiken *is.* 〈植〉刺芹(*Aretium tomentosum*)

çakır doğan *is.* 〈动〉苍鹰(*Accipiter gentilis*)

çakır kanat *is.* 〈动〉短颈野鸭(*Anas crecca*)

çakırkeyf *s.* 半醉的，微醉的，略带酒意的：Trene binmezden evvel biraz çakırkeyftik. 上火车之前我们都略带酒意。Şampanyayı bol bol içti ve 25 dakikalık yolculuk sırasında âdeta çakırkeyif oldu. 他痛饮了香槟酒，在 25 分钟的旅途中几乎是半醉半醒。

çakır pençe *s.* 【转】精明强干的；寸利必得的：tutumlu ve ～ bir ev kadın 一个精打细算，精明强干的家庭主妇

çakısız *s.* 无折刀的

çakış *is.* çakmak 的动名词

çakışık *s.* 〈数〉全等的，叠合的：～ üçgenler 全等三角形

çakışmak (*nsz*, *-le*) ❶吻合，叠合 ❷比赛即兴作诗：Şairler akşamki karşılaşmada çakışıtılar. 诗人们在晚间的聚会上进行了即兴赋诗比赛。❸相碰，相撞 ❹〈数〉与…全等，与…叠合：Bu iki üçgen çakıştı. 这两个三角形全等。

çakıştırmak (*-i*) ❶ çakışmak 的使动态 ❷离间 ❸对比，比较 ❹ (*nsz*) 【俗】饮酒作乐

çakma *is.* ❶ çakmak 的动名词 ❷模具，模子：dişi ～ 阴模 erkek ～ 阳模

çakmak[1] *is.* ❶火镰 ❷打火机

çakmak[2] *is.* 〈医〉小脓疱(多生在脸上)

çakmak[3]**, -ar** (*-i*, *-e*) ❶钉；(以钉子)固定；(钉木桩)栓(牲口)：atı çayıra ～ 把马栓在草地的桩子上 duvara çivi ～ 把钉子钉到墙上 haliyi duvara ～ 把毯子钉到墙上 toprağa kazık ～ 把木桩钉进地里 ❷【俗】击，打：Yüzüne bir tokat çaktım. 我打了他一记耳光。❸【俗】(以欺诈手段)使接受：kalp parayı birine ～ 骗使某人收下伪钞 ❹【俗】(*-i*, *-den*) 领悟，弄懂，发觉；了解，掌握：Herifin işini çakmışlar. 他们识破了这个家伙的诡计。Motordan biraz çakar. 他对发动机略知一二。Ne demek istediğini hemen çaktı. 他立刻明白了她要说什么。❺ (*-i*) 击打或摩擦生火：çakmak ～ 打打火机 kibrit ～ 划火柴 ❻【俗】(*-den*, *-de*) 不及格；留级：Ali bu sene çakacağa benziyor. 阿里今年好像要留级。İki dersten çaktı. 他有两门课不及格。❼闪光：şimşek ～ 打闪 ❽【俗】喝酒：Gel, iki tek çakalım. 来！咱们喝两杯！◇～ ～ (眼睛)充血的，有血丝的：Bakınız, çocuğun gözleri çakmak çakmak, mutlaka ateşi var. 您看，孩子眼睛充血，一定是发烧了。Onun hasta olduğu gözlerinin çakmak çakmak oluşundan belliydi. 他两眼通红，显然是病了。**çakar almaz** ①【俗】外强中干的，中看不中用的：Olanlardan habersiz, bir iş yapmıyor; çakar almaz biri. 他什么也不懂，什么事情也干不成，是个中看不中用的家伙。Yıllar yılı kullandıkları silâhın yivlerinin aşındığını, giderek çakar almaz hâle geldiğini fark edemiyorlardi. 他们没有发现，枪经多年使用螺纹已经磨平，越来越不中用了。②【谑】手枪 **çakıp gürlemek** 勃然大怒 **çakır dikenli** 刻薄的话，伤人的话

çakmakçı *is.* 制售打火机的人

çakmakçılık, -ğı *is.* 打火机的制售

çakmaklı *is.* 燧发枪，明火枪：～ tüfek 火枪

çakmaklık *s.* 用于点火的，用于引燃的：～ fitil 火绳，火绒

çakmaksız *s.* ❶(枪)无法使用的，损坏的 ❷没划过的(火柴)

çakmak taşı *is.* 〈地〉燧石，火石

çakozlamak (*-i*) 【俚】明白，懂得，识破：Onun dalgasını çoktan çakozladım. 我早就识破了他的这套把戏。

çakşır *is.* ❶一种男式灯笼裤 ❷鸟类脚部羽毛

çakşırlı *s.* ❶身穿男式灯笼裤的 ❷(尤指鸽子)腿部长羽毛的

çakşırsız *s.* (尤指鸽子)腿部无羽毛的

çaktırılmak (*nsz*) çaktırmak 的被动态

çaktırış *is.* çaktırmak 的动名词

çaktırmak (*-i*, *-e*) çakmak[3] 的使动态：Kontes bizi bu sene çaktıracak galiba. 这女老师今年也许会让我们留级。Hırsız, çaktırmadan cebimdekini yürütmüş. 小偷神不知鬼不觉地摸去了我衣兜里的东西。Yan gözle, çaktırmadan yüzüne bakıyorum. 我用眼角偷偷地注视着他的脸。

çal *is.* 【俗】多石的地方；荒山秃岭

çala *zf.* 疾，快，猛

çalaçak, -ğı *is.* 【俗】(制酸奶用的)酵母

çalâk [ça:lâk] (波) *s.* 敏捷的，手脚麻利的

çala kalem *zf.* 胡乱地(写)，潦草地(写) ◇～ **yazmak** 挥笔疾书，胡写：～ yazdığım bir mektup 我胡乱写成的一封信

çala kamçı *zf.* 挥鞭不停地 ◇～ **gitmek** 快马加鞭：atı ～ sürmek 快马加鞭

çala kaşık *zf.* 狼吞虎咽地 ◇～ **yemek** 狼吞虎咽

çala kılıç *zf.* 挥剑不停地 ◇～**yürümek** 快剑猛攻

çala kürek *zf.* (划桨)快速地：Bir sandalın çala kürek yanaştığı görüldü. 只见一条小船疾驶过来。◇～ **açılmak** 奋桨远去

Çalap, -bı *öz. is.* 【旧】安拉，真主：Yoktur tapacak, Çalaptır ancak. 万物非主，唯有安拉。

çala paça *zf.* 驱赶着，连拉带拽地：Sarhoşu çala paça karakola götürdüler. 人们连拖带拉地把醉汉送到了警察局。

çalapala *zf.* 全力以赴地

çalarmak (*nsz*) (作物或水果)逐渐成熟

çalar saat *is.* 闹表，闹钟

çalçene *s.* 爱唠叨的，饶舌的，喋喋不休的，健谈的：～ bir kocakarı 一个爱唠叨的老太婆

çalçenelik, -ği *is.* 喋喋不休，唠唠叨叨

çaldırılmak (*nsz*) çaldırmak 的被动态：Halk müziği çaldırıldı. 演奏了民间乐曲。Bin dolar çaldırıldı. 1 千美元被盗。

çaldırış *is.* çaldırmak 的动名词

çaldırmak (*-i*, *-e*) ❶ çalmak 的使动态：Bu müziği iki kez çaldırdı. 他让人把这支曲子演奏了两遍。Zili çaldırdı. 他按响了铃。❷失窃：Saatimi çaldırdım. 我的表让人偷了。

çalgı *is.* ❶乐器：yay ～lar (或 sazlar) 弓弦乐器 Hangi çalgıyı çalarsınız? 你演奏什么乐器？❷乐曲，音乐：Çalgı dinleyelim mi? 我们听点音乐怎么样？❸乐队：～ takımı 乐队 Çalgı, yerine geçmiş oturmuştu. 乐队已就位。◇～ **çağanak** 载歌载舞地，狂欢地：Çalgı çağnak bir hayli eğlendik. 我们载歌载舞，玩了个痛快。～ **çalmak** 演奏乐器 ～ **orağı** 大钐镰 ～ **tutmak** 请乐队：Düğün için çalgı tutmuş. 听说他给婚礼请了乐队。

çalgıcı *is.* 乐师，乐手，乐器演奏者

çalgıcılık, -ğı *is.* 乐师的工作

çalgıcı otu *is.* 〈植〉 篱芥(*Sisymbtium*)

çalgıç, -cı *is.* ❶(弹奏乐器用的)拨子，琴拨，拨弦片 ❷【俗】大扫帚

çalgılı *s.* 有乐队的，配乐的，奏乐的：～ düğün 有乐队伴奏的婚礼 ～ lokanta 配有乐队的饭馆

çalgın Ⅰ *is.* ❶因气温不正常而长得不好的庄稼 ❷变质的食物 Ⅱ *s.* 【俗】瘫痪的，麻痹的

çalgısız *s.* 无乐队伴奏的，无配乐的

çalı *is.* 〈植〉灌木：Tarlanın kenarından çalılardan bir çit örülmüştü. 田头用灌木树枝扎了道篱笆。◇～ **çırpı** (生火用的)干柴草，树枝：ateşlik ～ çırpı 柴火 ～ çırpı demetin 柴捆 ～ **dibi taşlamak** 拐弯抹角地打探真实目的 ～ **gibi** (须发)密而硬的 ～ **süpürgesi** 灌木枝编成的扫帚 ～**dan** ～**ya sıçramak** (或 **atlamak, geçmek**) (说话)颠三倒四，语无伦次 ～**yı tepeden sür**(**ü**)**mek** 使复杂化，使困难，难为 ◆**Çalı idi, çırpı idi, evim idi ya, ayı idi, uyu idi kocam idi ya.** 茅屋也好，草屋也罢，好歹是我的家；笨熊也好，蠢熊也罢，终归是我的男人。**Çalıda gül bitmez, cahile söz yetmez.** 乱草堆里长不出玫瑰花，鸡窝里飞不出金凤凰。

çalı bülbülü *is.* 〈动〉白喉莺(*Sylvia communis*)

çalı dikeni *is.* 〈植〉黑刺李(*Paliurus spinosa*)

çalı fasuliyesi *is.* 〈植〉食荚，菜豆，刀豆

çalı horozu *is.* 〈动〉松鸡(*Tetrao urogallus*)

çalık Ⅰ *s.* ❶变形的，扭曲的，歪的，斜的：～ ağız 歪嘴 ❷有斜纹的；斜裁的：Kumaşın bir yanı çalık. 布料的一面有斜纹。❸失去常态的：aklı ～ 傻的，愚蠢的 rengi ～ 掉色的，褪色的；凋谢了的，枯萎了的 ❹【俗】(马)斜行的 ❺【旧】被除名的，被开除的 ❻脸上有疤的：～ adam 脸上有疤的人 Ⅱ *is.* ❶疤 ❷羊痘

çalık kavak *is.* 〈植〉一种杨树(枝条可用于编筐)

çalı kuşu *is.* 〈动〉火冠戴菊(莺科戴菊属)(*Troglodytes*)

çalılık, -ğı *is.* 灌木丛：Ardıç kuşları çevredeki çalılıkta cıvıldaşıyorlar. 画眉鸟在附近的灌木丛中啁啾。

çalım *is.* ❶得意；趾高气扬，卖弄，炫耀；吹牛：Bundan ötürü de hâllerinde görgüsüzce bir çalım, buladaca bir kurum sezilir. 因此从他们的神态中可以让人感到一种浅薄的炫耀和愚蠢的卖弄。Onun çalımına aldırma. 对他的得意洋洋劲儿你不要搭理！❷(刀)锋，刃：～ yeri 刀刃，刀锋 ❸(可以达到的)距离：kurşun ～ı 子弹射程 göz ～ı 视距 ❹相似，相像 ❺〈体〉(带球过人的)假动作 ❻(船)窄体高首 ◇～ **atmak** (足球)带球过人 ～ **bozmak** 鄙视装腔作势的人 ～**etmek** 得意；趾高气扬，卖弄，炫耀，装腔作势；吹牛 ～ **satmak** 得意；卖弄，炫耀，装腔作势；吹嘘：Arabam var diye bize çalım satıyor. 他向我们炫耀他有车了。İhtiyar baban taban tepsin; sen, eşeğin sırtında çalım sat! Ayıp değil mi? 让你的老爹走路，你却骑在驴背上洋洋得意，你不感到难为情吗？～ **yapmak** ①〈体〉以假动作欺骗，(带球)晃过 ②【转】借机侵占(他人财物) ～**ına gelmek** (或 **getirmek**) 抓住机会，找到合适的时机：Bir çalımına getirip ona her şeyi söyleyeceğim. 我准备找个合适的机会把一切都告诉他。(*-in*) ～**ından geçilmemek** 盛气凌人，洋洋得意令人难以忍受：Çalımından geçilmiyor. 他盛气凌人。

çalımcı *is.* 吹嘘的人，卖弄的人，得意洋洋的人

çalımlamak (*-i*) ❶〈体〉以假动作欺骗，(带球)晃过 ❷【转】借机侵占(他人财物)

çalımlanış *is.* çalımlanmak 的动名词

çalımlanmak (*nsz*) ❶得意洋洋，趾高气扬，卖弄 ❷〈体〉被假动作骗过

çalımlayış *is.* çalımlamak 的动名词

çalımlı *s.* ❶趾高气扬的，得意洋洋的，炫耀的 ❷(船)窄体高首的 ◇～ ～ 趾高气扬的，得意洋洋地，神气活现地：Ali bey çalımlı çalımlı çıktı gitti. 阿里先生得意洋洋地走了出去。

çalımlık *s.* 够作一次酸奶或酵母的：Bir çalımlık süt kaldı. 牛奶只剩下够作一次酸奶了。

çalımlılık, -ğı *is.* 趾高气扬，得意洋洋

çalımsız *s.* 谦和的，不露锋芒的，不卖弄的

çalınmak (*nsz*, *-e*) ❶ çalmak 的被动态：Cüzdanım çalındı. 我的钱包被偷了。Kapı kapanalı daha üç beş dakika olmadan tekrar çalınmış. 门刚关上还没有三五分钟，就又有人敲门了。Kapı çalındı ve Ali yüksekten bakar bir tavırla odaya daldı. 门一响，阿里走进了房间，一副不可一世的样子。❷【俗】瘫痪

çalıntı *s.* ve *is.* ❶被盗的(财物)；脏物：Hırsız, çalıntı mallar ile birlikte yakalandı. 人脏俱获。❷(被)剽窃的

çalısız *s.* 无灌木的：Oldukları yer otsuz, çalısız, kızıl renkli bir toprak. 他们呆的地方是一片寸草不生的红土地。

çalış *is.* çalmak 的动名词

çalışılmak (*-e*) çalışmak 的无主态：Bu hayhuy içinde çalışılmaz. 在这乱哄哄的噪音中没法工作。Karanlıkta çalışılmaz. 摸黑没有法干活。

çalışım *is.* 〈体〉训练，练习，教练

çalışkan *is.* 勤快的，勤劳的，勤奋的，用功的，刻苦的，吃苦耐劳的：～ bir kız 一个勤快的女孩 ～ bir öğrenci 一个用功的学生 Senin kadar çalışkan insan görmedim. 我还没见过像你这样勤奋的人。Benden daha çalışkan olduğunu kabul ediyorum. 我承认他比我更刻苦。

çalışkanlık, -ğı *is.* 勤快，勤劳，勤奋，用功：Çalışkanlığıyla bütün arkadaşlarını gölgede bıraktı. 他以他的勤奋使他的同学们相形见拙。

çalışma *is.* ❶ çalışmak 的动名词：～ bakanlığı 劳动部 ～ frekansı 〈无〉工作频率 ～ gücü 劳动力 ～ günü 工作日 ～ odası 工作室，办公室 fazla ～ ücreti 加班费 ideolojik ～lar 思想工作 Bırak şu beleşçiliği de çalışmana bak! 你不要再这么好吃懒做，应该去工作！Ayak topu takımı başarı sağlamak için çok önceden çalışmalara başladı. 为了获胜，足球队早就开始训练了。❷活动：parçalayıcı ～ 分裂活动 siyasî ～ 政治活动 ❸著作，作品，论文：portre ～sı 肖像作品 Folklor üzerinde çalışmaları var. 他有民俗学方面的著述。

çalışmacı *is.* 工作者：sosyal ～ 社会工作者

çalışmak (*nsz*) ❶工作，劳动，干活，上班：Arkadaşım bankada çalışıyor. 我的朋友在银行工作。İşçiler çalışıyor. 工人们正在干活。❷ (*-e*) 努力，尽力，勤奋；争取，奋斗；热衷于：Bu eser için yedi yıl çalıştım. 这部作品花了我 7 年的心血。İsteğini yerine getirmeye çalışacağız. 我们将尽力满足你的要求。Çocuk, dersine çok çalışıyor. 这孩子学习很用功。❸忙碌：Sağlık ekibi salgının önünü almak için sabaha kadar durmadan çalışmıştı. 医疗队为了防止疫情蔓延一直忙到天亮。Reşat Bey son zamanlarda çok çalışıyordu. 雷沙特先生最近很忙。❹(机器等正常)运转；发动，启动：Motor çalışıyor. 发动机正在运转。Araba çalışmıyor, dayanalım, kenera çekelim. 车抛锚了，咱们下去推车吧！弄到边儿上再说！❺练习，训练 ◇**çalışıp çabalamak** 努力，忙于

çalıştırıcı *is.* 教练员

çalıştırıcılık, -ğı *is.* 教练；教练之职

çalıştırılmak (*nsz*) çalışmak 的被动态：Hiç kimse zorla çalıştırılamaz. 任何人不得被强制劳动。

çalıştırış *is.* çalıştırmak 的动名词

çalıştırma *is.* çalıştırmak 的动名词：çocukları ～ yasağı 禁止使用童工

çalıştırmak (*-i*, *-e*) ❶ çalışmak 的使动态：çocuğu ～ 让孩子干活 Bu iş için çok adam çalıştırmak gerekiyor. 这活儿需要很多人手。O zaman memlekette benzin çok kıtlaşmıştı, otomobilleri gazla çalıştırabiliyorduk. 那时国内汽油短缺，我们的汽车烧的是煤气。Çocuk annesinin ayağına dolaşıyor, çalıştırmıyor. 孩子妨碍了母亲，使她做不了事。❷经营，管理：Koca bir müesseseyi tek başına çalıştırıyor. 他一个人经营一家庞大的企业。❸【俗】以…取乐，哄骗：Deminden beri çalıştırıyor, farkında değilsin. 这会儿人家是拿你寻开心呢，你还没发觉。

çalkağı *is.* 【俗】轧棉机

çalkak, -ğı *is.* 轧棉机

çalkalamak (*-i*) ❶摇匀，搅拌；漂洗，涮洗；漱(口)：ağzını ılık suyla ～ 用温水漱口 kahve fincanını ～ 涮咖啡杯 sütü yayıkta ～ 用搅乳器搅奶 şişedeki ilâcı ～ 把瓶里的药摇匀 tabakları ～ 冲洗盘子 yumurta ～ 打蛋 İlaç şişesini iyice çalkalayınız. 请把药瓶涮干净。❷筛：kalburda ～ 用筛子筛小麦 ❸使摇摆，使颠簸：Fırtına koptu. Deniz gemiye sabaha kadar çalkaladı. 起了风暴，轮船在海上一直颠簸到天亮。❹使恶心，使反胃：Süt, çocuğu çalkaladı. 奶水使孩子恶心。❺(孵窝鸡)翻动(鸡蛋)

çalkalanış *is.* çalkalanmak 的动名词

çalkalanmak (*nsz*) ❶ çalkalamak 的被动态：Bulaşık kaplar yıkandı, çalkandı. 脏碟都冲洗过了。❷(海水等)起波浪，波涛汹涌，荡漾；摇摆，颠簸；(走路时)左右摇晃：Deniz iki saattir çalkalanıyor. 大海已咆哮了两小时。Ördekler suda çalkalanıyor. 鸭子在水中游来游去。❸(消息、流言)传来传去，广泛流传：Bütün kent bu haberle çalkalanıyor. 这个消息传遍了全城。❹【转】激动，兴奋；涌动，骚动 ❺作呕，恶心 ❻(蛋)变质，发臭

çalkalatış *is.* çalkalatmak 的动名词

çalkalatmak (*-i*, *-e*) çalkalamak 的使动态

çalkalayış *is.* çalkalamak 的动名词

çalkama Ⅰ *is.* çalkamak 的动名词 Ⅱ *s.* 摇匀的，搅匀的

çalkamak (*-i*) 见 çalkalamak

çalkanış *is.* çalkanmak 的动名词

çalkanmak (*nsz*) 见 çalkalanmak ：Herkes bir bahar sevinci içinde çalkanır durur. 每个人都为春天的到来而高兴不已。Kalabalık çalkandı. 人群骚动了。Midesi çalkandı. 他感到十分恶心。Yumurtalar çalkandı. 鸡蛋臭了。

çalkantı *is.* ❶波涛，波浪，风浪：Denizin çalkantısı onu rahatsız etti. 海上的风浪使他感到不舒服。❷摇(搅)匀之物；搅起泡沫的：yumurta ～sı 打好了的鸡蛋 ❸筛出物 ❹激情，兴奋状态 ❺混乱，凌乱

çalkantılı *s.* ❶波涛汹涌的，有波浪的：～ deniz 波涛汹涌的大海 Gece yıldızsız deniz hafif çalkantılı idi. 月黑星稀，海浪轻轻。❷摇摆的，摇晃的；颠簸的

çalkantısız *s.* 平静的，无风浪的：～ deniz 风平浪静的大海

çalkar *is.* 轧棉机

çalkatmak (*-i*, *-e*) çalkamak 的使动态

çalkalayış *is.* çalkalamak 的动名词

çalkı *is.* 乐师，乐手，乐器演奏者

çalma Ⅰ *is.* ❶ çalmak 的动名词：Mandolin çalmayı bilir. 他会弹曼陀林琴。Bir şeyi çalma suçtur. 偷东西是一种罪过。❷头巾 ❸【俗】火柴 Ⅱ *s.* ❶偷来的：～ mal 脏物 ❷雕刻的：～ çiçekli bir gümüş vazo 一个雕花银瓶

çalmacı *is.* 雕刻工，凿工

çalmaç, -cı *is.* 【俗】木制器皿

çalmak, -ar ❶ (*-i*) 偷盗：Hırsız bir saat çaldı. 小偷偷了一只表。❷ (*-i*) 演奏，使发声；放音乐；敲(门)：davul ～ 敲鼓 piyano ～ 弹钢琴 zil ～ 按铃 keman ～ 拉小提琴 klasık parçalar ～ 演奏古典音乐 radyo ～ 开收音机 pikap ～ 放留声机 Hizmetçi kapıyı çaldı. Yaşlı bir kadın göründü. 丫鬟敲门，出来了一个老妇人。❸ (*nsz*) 响：Ders zili çaldı. 上课铃响了。Tam saat iki de zil çaldi. 两点整的时候铃响了。Telefon çalıyor. 电话铃响了。❹(*-i*, *-e*) 摔，甩：kamçı ～ 挥鞭 duvara ～ 摔到墙上 Bardağı yere çaldı. 他把杯子摔到了地上。❺ (*-i*, *-e*) 涂，抹：Ekmeğin üzerine yağ çaldı. 他在面包上涂了油。Ağzına bir parmak bal çaldı. 他用手指蘸了点儿蜂蜜，放到嘴里。❻ (*-i*) 裁，剪(布料) ❼ (*-i*, *-e*) 掺杂，混入：süte yoğurtmayası ～ 往奶中加酸奶酵母 çorbaya un ～ 汤里加面 ❽ (*-i*) 使变坏，使变味，使有异味：bakır ～ 使(食物)被铜锈污染 is ～ 熏黑 patlıcanı kırağı ～ 使茄子遭霜冻 ❾ (*-i*) 雕，镂，刻 ❿ (*-i*) 【俗】清扫，清除：tozu ～ 除尘 ❶❶ (*-e*) 类似，相像，接近：yeşile ～ 发绿 maviye ～ 发蓝 Boyu

kısaya çalıyor. 他身材偏矮。Konuşmanız Karadenizli diline çalıyor. 您讲话有点地中海一带的口音。Şivesi biraz Arapça'ya çalıyor. 他的发音有点像阿拉伯语。❶❷(时间)浪费，虚度 ◇**çal kapı gelmek** (或 **gitmek**) 不请自到 **çalıp çırpmak** 见什么偷什么：Çaldı çırptı, mal mülk sahibi oldu. 他见什么偷什么发了财。**çalmadan oynamak** ①手舞足蹈，兴致勃勃，兴高采烈 ②(因渴求而)按捺不住，情不自禁，难以自已 ◆**Çalma elin kapısını çalarlar kapını.** 善有善报，恶有恶报。

çalpara[1] [ca'lpara] (波) *is.* 响板(或其它套在手指上的小乐器)

çalpara[2] [ca'lpara] (波) *is.*〈动〉梭子蟹，少女蟹(*Portunus puber*)

çaltı *is.* 【俗】荆棘

çaltılık, -ğı *is.* 荆棘丛生的地方

çalyaka [ça'lyaka] *zf.* (突然)抓住(某人的领口)：Gelenler, adamcağızı çalyaka götürüp tek bir hücreye kapadılar. 来人抓走了这个可怜的人，关进了单人囚室。◇～ **etmek** 抓住(领口)：Hırsızı çalyaka ederek karakola götürdük. 我们把小偷扭送到警局。

çam *is.*〈植〉松树，松木(*Pinus*)：～ katran yağı 松节油 ～ kereste 松木材，松木板 ～ kozası 松果 ～ ormanı 松林 Arkamda çam korularının parça parça neftîleştirdiği yeşil bir dağ. 我身后是一座被松林点缀得翠绿点点的山岗。O çamlar bardak oldu.【成】木已成舟。◇～ **ağacı gibi upuzun** 大高个子 ～ **devirmek** 说话不得体，出语伤人，说错话，做错事(而造成不良后果)：Daha demin bir cam devirdim. 刚才我又说错话了。～ **sakızı** ①松树脂 ②【转】纠缠不清的人，惹人厌烦的人 ～ **sakızı çoban armağanı** 【转】一点心意 ～ **yarması** 彪形大汉，魁梧的人

çamaşır *is.* ❶内衣，衣物：～ dolabı 衣橱，衣柜 Belediye, çamaşırların balkonlarda kurutulmasının önünü aldı. 市政府禁止在阳台晾晒衣物。❷脏衣物：～ yıkamak 洗衣服 Bugün çamaşır var. 今天有衣服要洗。❸洗衣服：～ ipi 晾衣绳 ～ leğeni (或 teknesi) 洗衣盆 ～ makinesi 洗衣机 ～ sodası 纯碱 ～ tokacı 洗衣杵 ◇～ **ağası** 旧时宫中或大户人家主管洗衣服的管事 ～ **azgını** 难洗干净的 ～ **değiştirmak** 更换内衣，换洗内衣 ～ **ipeği** 绣花线 ～ **suyu** ①(洗衣后的)脏水 ②碱液，洗涤液 ～**a gitmek** 洗衣服：Sakalı ağardı ama gönlü kocamadı, hâlâ köyün taze kızları suya çamaşıra giderken imrenmektedir. 他胡子白了心却不老，见到村里水灵的姑娘去河边洗衣仍然心里痒痒的。

çamaşırcı *is.* 洗衣工：～ kadın 洗衣妇

çamaşırcılık, -ğı *is.* 洗衣的工作

çamaşırhane [çamaşırha:ne] *is.* 洗衣房，洗衣店：Lütfen çamaşırlarımı çamaşırhaneye veriniz. 请把我的脏衣服送到洗衣房。

çamaşırlık, -ğı Ⅰ *is.* 洗衣房，洗衣店 Ⅱ *s.* ❶用于缝制内衣的：～ kumaş 用来缝制内衣的布料 ❷够洗一次衣服的：Bir çamaşırlık sabun kaldı. 剩下的肥皂还够洗一次衣服。

çamça, çamçak[1]**, -ğı** *is.*〈动〉斜齿鳊，(欧洲)石斑鱼(*Leuciscus rutilus*)

çamçak[2]**, -ğı** *is.* 带把的木制水壶

çamçak çamçak *zf.* 大量地，大批地

çam fıstığı *is.* 松籽；松果

çamgiller *ç.is.*〈植〉松科

çamlık, -ğı Ⅰ *s.* 松树多的(地方) Ⅱ *is.* 松树林

çam sakızı *is.* ❶松脂 ❷【转】纠缠不清的人，惹人厌烦的人 ◇～ **çoban armağanı** 微薄之礼，薄礼，小意思 ～ **gibi** 难缠的，缠人的

çamuka [çamu'ka] (希) *is.*〈动〉银汉鱼(*Atherina hepsetus*)

çamur Ⅰ *is.* ❶泥，泥巴，烂泥，污泥，淤泥，泥浆：～ banyosu 泥浴 Oraya birikmiş sulara basarak çamurları etrafa saçtı. 他踩着了那儿的积水，溅得脏水到处都是。❷陶土，黏土 ❸砂浆，灰浆，胶泥 Ⅱ *s.* ❶【转】烂醉如泥的，不可救药的：～ bir alkolik 一个烂醉如泥的酒鬼 ❷【转】鲁莽的，无礼的，纠缠的 ◇(*-e*) ～ **atmak** 玷污，污蔑，诽谤，中伤，诋毁 ～ **deryası** 烂泥塘：Donlar çözülünce etrafı vıcık vıcık bir çamur deryası kapladı. 冰雪一化，四

周变成了烂泥塘。Köy baştan başa bir çamur deryası hâlini alır. 整个村子完全变成了一个烂泥塘。**～ gibi** ①(面包)又生又黑的 ②【转】鲁莽的，无礼的，纠缠的 **～ ığrıbı** 浅水区使用的一种长渔网 **～ olmak** 变成泥塘，泥泞：Yağmurdan sonra sokaklar çamur oldu. 雨后大街小巷泥泞不堪。Elbisenizin ötesi berisi çamur olmuş. 你的衣服上到处都是污泥。(*-e*) **～ sıçratmak** 玷污，污蔑，诽谤，中伤，诋毁 **～ topuklara çıkmak** 四处泥泞 **～a basıp çalıya asmak** 【转】漫不经心地做事 **～a basmak** 惹一身骚，背黑锅 **～a batmak** 倒霉，陷入困境 **～a bulaşmak** 惹一身骚，背黑锅 **～a düşmek** 陷入泥潭；倒霉，陷入困境 **～a taş atmak** 招惹难缠的人，找麻烦，捅马蜂窝：Haydi yürü oğlum! Çamura taş atamayalım. 儿子，快走！咱们可别去捅这个马蜂窝。**～a yatmak** 赖帐，耍赖；食言 (*-i*) **～dan çekip çıkarmak** 拉一把，保住某人的面子，使不丢面子 **～u karnında, çiçeği burnunda** 新鲜的，刚采摘的，新的

çamurcuk, -ğu *is.* 〈动〉一种小型的鲤科鱼(*Chrondrostoma nasus*)

çamurcun *is.* 〈动〉一种生活在湖泊和沼泽地带的小型野鸭(*Cercedula*)

çamurlamak (*-i*) ❶涂泥于 ❷【转】玷污，污陷，污蔑，栽赃，中伤

çamurlanma *is.* çamurlanmak 的动名词：Sevim'in beyaz potinleri âdeta çamurlanmaya başlamıştı. 塞维姆的高帮皮鞋就快要沾满污泥了。

çamurlanmak (*nsz*) çamurlamak 的被动态：Ayakkabıları çamurlanmış. 他鞋子沾上了泥。Liman çamurlanmış. 港口被淤泥堵塞。Oynarken giysilerim çamurlandı, evdekilerden lâf işittim. 我玩的时候弄脏了衣服，受到家里人的训斥。

çamurlaşmak (*nsz*) ❶变成泥：Yağmur yağınca sokağın tozu toprağı çamurlaştı. 一下雨，街上的土都变成了烂泥。❷【转】纠缠，无礼 ❸【俚】烂醉如泥：İki tek parlatınca çamurlaştı. 两杯酒下肚，他就烂醉如泥。

çamurlatmak (*-i, -e*) çamurlamak 的使动态

çamurlu *s.* ❶沾了泥的，泥泞的，被污泥淤积的：～ bir pantalon 沾了泥的裤子 ～ yollar 泥泞的道路 ❷(水)混浊的，污浊的：Daracık ve bozuk kaldırımlardan çamurlu sular akıyordu. 在狭窄而又破损的路面上，污水横流。

çamurluk, -ğu *is.* ❶泥泞地：Çamurlukta adım atmak çok sıkıntılı. 在泥地里迈开步子很费力。❷绑脚，裹脚 ❸挡泥板：Bisikletimin çamurluğu sallanıyor bir vidası düşmüş. 我的自行车的挡泥板晃动了，像是掉了一只螺丝钉。❹(放在门口的)刮鞋板，脚垫

çamursuz *s.* 无泥的，未沾泥的

çan *is.* 钟，铃：deve ～ı 驼铃 kilise ～ı 教堂大钟 ～ kulesi (教堂的)钟楼，钟塔 Bu çanların cangıl cungulu insanın başını ağrıtıyor. 这些铃铛叮叮当当的声音吵得人头痛。◇**～ çalmak** 【转】到处嚷嚷，四处张扬 (*-in*) **～ına ot tıkanmak** 【转】闭嘴，住口：İşte şimdi benim borum öter. Sizin çanınıza ot tıkanır. 这事现在我说了算，你们都给我闭嘴！(*-in*) **～ına ot tık(a)mak** 【转】堵住某人的嘴，使沉默，杀人灭口

çanak, -ğı *is.* ❶碟，杯，盏，盂：sigara ～ı 烟灰缸 ❷〈植〉花萼 ◇**～ açmak** ①请求，哀求，乞求 ②招惹，招致：Öyle olur olmaz söz söyleyip lâkırdıya çanak açma. 你可别胡说八道，自讨没趣！**～ ağızlı** ①大嘴巴的 ②【俚】守不住秘密的，口风不紧的 **～ çömlek** 锅碗瓢盆，坛坛罐罐 **～ gibi** 很大的，宽大的 **～ tutmak** ①请求，哀求，乞求 ②招惹，招致：Kabahat bende, çanak tuttum. 是我的错，是我招惹的。Başı kızınca kavgaya çanak tutmaya başlamıştı. 他一生气就要吵架。**～ üzengi** 一种宽马镫 **～ yalamak** 拍马屁，奉承，溜须 **～ yalayıcı** (喜欢)奉承的，溜须拍马的 **～ yalayıcılık etmek** 拍马屁，奉承，溜须 ◆**Çanağına ne doğrarsan kaşığına o çıkar.** 种瓜得瓜，种豆得豆。**Çanakta balın olsun, Yemen'den arı gelir.** 酒好不怕巷子深。

çanakçı *is.* 制售器皿的人，陶工

çanakçılık, -ğı *is.* 制陶(业)，器皿销售(生意)

Çanakkale *öz.is.* 恰纳卡莱(土耳其省、市)

Çanakkale Boğazı *öz.is.* 恰纳卡莱海峡(土耳其)

çanaklık, -ğı *is.* 〈海〉桅杆了望塔

çanaksı *s.* 萼状的，杯形的：～ hücreler 〈解〉杯形细胞

çanak yaprağı *is.* 〈植〉萼片

çancı *is.* ❶制售钟(铃)者 ❷敲钟人

çan çan Ⅰ *zf.* 当当，丁丁当当，咯当咯当 Ⅱ *is.* 大声的唠叨：Bütün gün onun çan çanından bıktım. 我受不了他整天的大声唠叨。◇～ **etmek** (或 **ötmek, konuşmak**) 没完没了地大声唠叨，喋喋不休

çan çiçeği *is.* 〈植〉钟形花(*Campanella*)

çan çiçeğigiller *ç.is.* 〈植〉风铃草属

çandır *s.* ❶【俗】杂交的，杂种的 ❷【俗】野生的

çangal[1] *is.* 〈体〉使绊

çangal[2] *is.* 枝杈交差的树木

çangıl çangul *s.* 发出(刺耳的)丁当声的

çangır çungur *zf.* 咣当：Tencereler çangır çangı devrildi. 叮哩当啷一阵乱响，锅都打翻了。

çangırdamak (*nsz*) 发出丁当声，丁当作响

çangırtı *is.* 铿锵声，丁当声

çanıltı *is.* 丁当声，叮哩当啷声

Çankırı *öz.is.* 昌克勒(土耳其省、市)

çanta [ça'nta] *is.* 包，袋，钱包，公文包，手提包，挎包，背包：arka ～sı (士兵行军时用的)背包，背囊 el ～sı 手提包 evrak ～sı 公文包 okul ～sı 书包 para ～sı 钱包 posta ～sı 邮包 Şu adamın çantasını görüyor müsün? 你见到了这个人的包吗？◇～**da keklik** 囊中之物，唾手可得之物，瓮中之鳖：Merak etme, tam tabiriyle o çantada keklik artık. 别担心，他已经完全是瓮中之鳖了。～**dan yetişmek** 边学边干

çantacı *is.* 制售箱包的人

çantacılık, -ğı *is.* 箱包工艺；箱包生意

çantal *is.* 刽子手，严刑拷打者

çantalı *s.* 带包的，有包的

çantasız *s.* 未带包的，没有包的

çap *is.* ❶直径，口径，内径；宽度；尺寸，大小：～ kampası 两脚规；卡钳，测径规，量规 topun ～ı 炮的口径 ❷【转】范围：Deng Xiaoping dünya çapında bir devlet adamıdır. 邓小平是一个有世界影响的政治家。Dünya çapında bir eser yazmak istiyor. 他想写一部享誉世界的作品。❸平面图 ◇～**tan düşmek** 【俗】失去价值(力量)，变得不中用：İş yok onda, çaptan düşmüş o artık. 他干不了活，已经不中用了。

çapa [ça'pa] (意) *is.* ❶锄，耘锄 ❷〈海〉锚 ❸锄地

çapacı *is.* 锄地者

çapacılık, -ğı *is.* 锄地

çapaçul *s.* 脏乱的，凌乱的，邋遢的，不修边幅的：～ bir kadın 一个邋遢的女人 Gene her günkü çapaçul kılığına bürünmüş. 他又套上了他那身每天都穿的脏兮兮的衣服。

çapaçulluk, -ğu *is.* 脏乱，邋遢，不修边幅

çapak[1]**, -ğı** *is.* ❶眼屎，眵目糊 ❷金属渣 ❸(金属器物的)毛边，毛口 ◇～**ını alayım derken gözünü kör etmek** 【俚】好心办坏事 ～**ını silmek** 漠不关心

çapak[2]**, -ğı** *is.* 〈动〉鲤科的淡水鱼，鳊

çapaklanış *is.* çapaklanmak 的动名词

çapaklanmak (*nsz*) 形成眼屎，出现眼屎

çapaklı *s.* 有眼屎的：～ gözler 有眼屎的眼睛

çapaksız *s.* 没有眼屎的

çapalamak (*-i*) 锄(地)，(用锄)耪(地)：Çiftçi eğilip fideleri çapalıyor. 农夫正在弯着腰锄地。

çapalanış *is.* çapalanmak 的动名词

çapalanmak (*nsz*) çapalamak 的被动态

çapalatmak (*-i*, *-e*) çapalamak 的使动态：Baharda bahçeyi işçilere çapalattı. 春天，他叫雇工们锄了菜地。

çapalı *s.* ❶锄过的，耪过的 ❷有锄的

çapan *is.* 信使，信差；送信员，通信员

çapanak, -ğı *is.* 走私品

çapanoğlu *is.* (隐藏的)困难，(意料不到的)复杂情况，麻烦 ◇～ **çıkmak** 出现困难，出现麻烦：İşi kurcalama, altından çapanoğlu çıkar. 这事儿你就别深究了，会有麻烦的。Şimdiye kadar bir çapanoğlu çıkmadı, işi doğal çerçevede yürüttük. 到目前为止，还没出现什么麻烦，事情一切顺利。～**nun aptes suyu gibi** 稀薄而色味俱差的(饮料)

çapar[1] Ⅰ *is.* 【旧】邮差，报信人 Ⅱ *s.* ❶ (动物)有斑点的 ❷患白化病的 ◆**Çapar çiçek çıkardı.** 屋漏偏遭连阴雨。

çapar[2] *is.* 【俗】黑海地区的一种渔船

çaparız (波) *is.* 【俗】使人左右为难的事，棘手问题 ◇～ **çıkmak** 遇到麻烦 ～**a gelmek** ①遇到麻烦 ②上当受骗 ～**a getirmek** 欺骗

çapari [çapa'ri] (意) *is.* 一种多钩钓具

çapasız *s.* ❶未锄过的(地) ❷无锄的

çapçak, -ğı *is.* ❶木碗 ❷宽口桶

çapıt *is.* 破布 ◇～**ı gümüşlü** 【俚】把破烂当成宝贝的人

çapkın *s. ve is.* ❶放荡的，好色的，沾花惹草的；浪荡公子，色鬼，花花公子：～ bir delikanlı 一个浪荡公子 O kızların peşinden koşmak için yaratılmış mendebur bir çapkındır. 他是一个天生的、令人讨厌的追逐姑娘的色鬼。Paralı bir çapkınla kaçtı. Namus belâsı boşadım. 她跟着一个有钱的花花公子跑了，为了名誉，我同她离婚了。❷性感的；色迷迷的：～ bir bakış 色迷迷的目光 ❸游手好闲的，讨人嫌的 ❹淘气的，坏的；(昵称)小坏蛋：Seni çapkın seni! 你这个淘气鬼！

çapkınca [çapkı'nca] *s. ve zf.* 有点放荡的；有点性感的；有点淘气的：Bana azıcık çapkınca göründü, söyle yola gelsin. 我看他有点放荡，你去跟他说说，让他学好。

çapkınlaşmak (*nsz*) 放荡，好色

çapkınlık, -ğı *is.* 放荡，好色，色迷迷：Muşmula oldun hâlâ gözün çapkınlıkta. 你这个老家伙，还是那么色迷迷的。

çapla *is.* 凿子，錾子，錾刀，雕刻刀，刻板刀：～ kalemi 榫凿，榫眼凿

çaplamak (*-i*) 测量

çaplı *s.* ❶大尺寸的，大规格的，大口径的 ❷有某种尺寸的：iri ～ bir adam 一个大个子的人

çapmak, -ar (*-i*) 【旧】❶策(马)：Atını çaparak gitti. 他策马而去。❷突袭，袭击，冲击：Düşman üzerine çaptılar. 他们向敌人冲去。

çaprak, -ğı *is.* 鞍垫(褥)

çapraşık *s.* 复杂的，棘手的，难以解决的，难以理解的：～ bir düğüm 一个死结 ～ bir konu 复杂的问题

çapraşıklaşmak (*nsz*) 复杂化，变得混杂，变得棘手

çapraşıklık, -ğı *is.* 复杂，棘手

çapraşmak (*nsz*) ❶复杂化，变得混杂，变得棘手：O bahsi karıştırınca mesele çapraştı. 他一插手，问题就复杂了。❷斜叉，交叉

çapraz Ⅰ *s.* 交叉的，斜叉的，对角线的：～ ateş 交叉火力 ～ çizgiler 交叉线，对角线 Tüfeği omuzuna çapraz taktı. 他把枪斜背在肩上。Ⅱ *is.* ❶〈体〉钳住对手：tek ～ 单臂钳住对手 çift ～ 双臂钳住对手 ❷双排扣 ◇～ **vurmak** (摔交)从腋下抱住对手 ～**a almak** (摔交)从腋

下抱住对手 **～a gelmek** ①遇到麻烦 ②上当受骗 **～e getirmek** 欺骗 **～a sarmak** 陷入困境，无法解决 **～da sürmek** (摔交运动员)抱推(对手)

çaprazlama Ⅰ *zf.* ❶斜地，斜叉地，交叉地：Kumaşı çaprazlama kesti. 他把布斜着裁开了。Ⅱ *is.* ❶整锯，锯齿修整 ❷交错配列(一种修辞方式)，如：Her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır. ❸杂(交生)成，杂交

çaprazlamak (*-i*) ❶使交叉：Kollarını göğsünün üzerinde çaprazladı. 他把胳臂斜叉在胸前。❷使杂交

çaprazlaşmak (*nsz*) 棘手，难办，变得麻烦：Durum iyice çaprazlaştı. 情况很棘手。

çaprazlık, -ğı *is.* 交叉，斜叉

çaprazölçer *is.* 锯齿整修器

çaprazvari [çaprazva:ri:] (波) *zf.* 交叉地

çapsız *s.* 【转】无价值的，不值钱的

çapul *is.* 洗劫，抢劫，劫掠 ◇**～una çıkmak** 洗劫，抢劫，劫掠：Tanınmamak için yüzlerini karalayarak gece çapuluna çıkmış iki haydut. 有两个劫匪，怕人认出来，把脸涂黑，半夜去打劫。

çapula *is.* 【俗】一种粗皮皮鞋

çapulacı *is.* 【转】鞋匠，卖鞋的人

çapulcu *is.* 抢夺者，掠夺者，劫匪

çapulculuk, -ğu *is.* 抢劫：Birçok geçit yerlerinde eşkıyalık, yol yağmacılığı, çapulculuk türedi. 在许多交通要道上，曾经是劫匪横行。

çapullamak (*-i*) 洗劫，抢劫

çaput *is.* ❶旧衣服；破布头，旧布块 ❷布

çar *is.* 沙皇

çarçabuk [ça'rçabuk] *zf.* ❶极快地，立即，马上：Gelip çarçabuk gitti. 他来了就走了。O çarçabuk bezdi, başını alıp gitti. 她很快就厌倦了，不辞而别。❷轻易地

çarçur *is.* 浪费，挥霍，大手大脚：Onu çarçuruna para dayanacak gibi değil. 像他那样大手大脚，钱是不会够用的。◇**～ etmek** 浪费，挥霍：Ayşe hesabını bilir; parasını çarçur etmez. 阿伊赛很节俭，从不乱花钱。**～ olmak** (被)挥霍，(被)浪费：Bir milyon liralık ödenek çarçur oldu. 1 百万里拉经费被挥霍一空。

çardak, -ğı (波-阿) *is.* ❶棚子，窝棚，瓜棚：Bostandaki çardak altına oturup bir karpuz yediler. 他们坐在瓜棚下吃了一个西瓜。Harmanda bir çardak yaptılar. 他们在打麦场搭了个窝棚。❷藤架，棚架：Asma çardağı sardı. 藤爬满了架子。Aç bir tilki bakmış ki çardaktan salkım salkım üzümler sarkıyor, imrenmiş, yemek istemiş. 一只饥饿的狐狸看到葡萄架上垂下几串葡萄，垂涎欲滴，很想吃。❸凉亭，凉棚：Çardağın boşluğuna girdiğimiz vakit durmuş, eliyle yanağımı sıkmış, çenemi okşamıştı. 当我们走进凉亭里的空地时，他停了下来，用手捏了捏我的脸颊，又摸了摸我的下巴。

çardaş (匈) *is.* 恰尔达什舞(一种匈牙利民间舞蹈)

çare [ça:re] (波) *is.* 办法，方法，方案，途径：sınıfta başarılı olmanın ～leri 学好功课的方法 ◇**～(si) aramak** 想办法，寻找解决办法：Kanserin çaresi aranıyor. 人们正在寻找治疗癌症的方法。**～(si) bulunmak** 找到解决办法：Olacakla öleceğe çare bulunmaz. 【成】在劫难逃。Parasızlığın çaresi bulunur, yeter ki sağlık olsun. 【成】只要青山在，不怕没柴烧。**～ yok** 毫无办法：Olacak ile olduya çare yoktur. 【成】在劫难逃。**～si kalmamak** 没有办法，无可奈何：O adam başka çaresi kalmayınca müdürün ocağına düşüp çocuğunu affetmesi için yalvarmıştı. 那人实在没有其他办法了，就去找局长，求局长饶了他的孩子。**～si tükenmek** 无可奈何，黔驴计穷 (*-in*) **～sine bakmak** 寻找(解决的)办法：Sık boğaz etme çocuğum. Bir çaresine bakacağız. 别着急，孩子，我们会有办法的。Şimdi plânı değiştirmek, kıza uslu akıllı görünmenin çaresine bakmak lâzım. 现在必须改变计划，想办法冷静下来去见姑娘。

çaresiz Ⅰ *s.* ❶无法解决(克服、治愈)的：～ dert 无法消除的烦恼 ～ hastalık 不治之症 ❷

无计可施的(人)，毫无办法的，一筹莫展的 Ⅱ *zf.* 无奈，没辙，无可奈何地，只好：Yağmur var ama çaresiz gideceğiz. 正在下着雨，可是没办法，我们还是得走。Çaresiz bu işe katlanacağız. 没办法，这件事我们只能忍。Çaresiz, bize yol göründü. 没办法，我们该走了！◇**～ kalmak** 无可奈何，没有办法，无计可施，一筹莫展：Adamcağız çaresiz kaldı, evini sattı. 他毫无办法，(只好)卖掉了房子。

çaresizlik, -ği *is.* 无可奈何，没有办法，一筹莫展：Çaresizlikten bana uğradı. 他没有办法，只好来找我。Çaresizlikten bunaldı, ne yapacağını bilmiyor. 他一筹莫展，心烦意乱，不知如何是好。

çareviç [ça'reviç] (俄) *is.* (俄国沙皇的)太子，皇储

çargâh [ça:rgâ:h] (波) *is.* 〈乐〉土耳其音乐中的一个音阶

çarık, -ğı *is.* ❶生皮鞋，便鞋 ❷制轮瓦，闸瓦，制轮具，刹车 ❸【俚】车轮外胎 ❹【俚】钱包 ◇**～ı çekmek** 开始(从事)，着手 **～ı ters giydirmek** ①欺骗，诱使(做某事) ②使慌乱，使忙乱；使不知所措

çarıkçı *is.* 制售生皮鞋的人

çarıkçılık, -ğı *is.* 生皮鞋制售

çarıklı *s.* 穿生皮鞋的 ◇**～ erkânıharp** 【谑】精明的乡下人

çarıklık, -ğı Ⅰ *s.* 适用于制作生皮鞋的 Ⅱ *is.* 鞋架(柜)

çarıksız *s.* 没有(或没穿)生皮鞋的

çariçe [çari'çe] (俄) *is.* 沙皇皇后，女沙皇

çark (波) *is.* ❶轮，车轮；砂轮；机轮，浆轮，明轮；飞轮；轮状物：vapur ～ı 舵轮 bileği ～ı 砂轮 dişli ～ 齿轮 su ～ı 水轮机，水磨 ❷〈军〉队形变换 ◇**～ çevirmek** 转圈：Kırmızı balıklar birdenbire canlanırlar ve kavanozun içinde birbiri ardınca keyifli keyifli çark çevirmeye başlarlar. 金鱼忽然活跃起来，在鱼缸里一个跟着一个欢快地转起圈来。**～ etmek** ①改变方向，转身，扭头，返回：yarım sağa ～ etmek 半面右转，右转 45°。②放弃 **～a çektirmek** 用砂轮磨(刀剪等) **～a tutmak** 磨刀 **～a vermek** 用砂轮磨(刀，剪等) **～ı döndürmek** 【俗】谋生，糊口，过活 **～ı dönmek** 【俗】好转，改善 **～ına etmek** (或 **okumak**) 【俚】破坏，损坏，毁坏，捣乱

çarkçı *is.* ❶轮机员 ❷磨刀人

çarkçıbaşı, -yı *is.* 轮机长，大副

çarkçılık, -ğı *is.* ❶轮机员的工作 ❷磨刀

çarkıfelek, -ği [ça'rkıfelek] (波-阿) *is.* ❶〈植〉西番莲(*Passiflora*) ❷五彩轮转(一种烟火) ❸【转】命运，运气

çarkıfelekgiller *is.* 〈植〉西番莲科(*Passifloraceae*)

çarklı *s.* 有轮子的，有明轮的：～ traktör 轮式拖拉机 yandan ～ vapur 明轮船

çarksız *s.* 无明轮的，无浆轮的

çarlık, -ğı *is.* ❶沙皇皇位 ❷沙皇国家：Çarlık Rusyası 沙皇俄国

çarliston (英) *is.* ❶查尔斯顿舞 ❷〈植〉青椒的一种 ❸【俚】穿奇装异服的人，阿飞；假斯文的人，假绅士

çarmıh, çarmık, -ğı (波) *is.* ❶(古罗马帝国处死刑用的)十字架 ❷〈海〉主桅支索 ◇**～a germek** 把手脚钉(或捆)在十字架上处死

çarnaçar [ça'rnaçar] (波) *zf.* 无奈，只得，只好

çarpan *is.* 〈数〉乘数 ◇**～lara ayırma** 因子分解，因式分解

çarpan balığı *is.* 〈动〉大龙䱵(*Trachinus draco*)

çarpangiller *ç.is.* 〈动〉龙䱵科(*Trachinidae*)

çarpı *is.* ❶石灰浆 ❷〈数〉乘号，乘号的读法(如："5×7" 读作：beş çarpı yedi)

çarpıcı Ⅰ *is.* 〈数〉乘数 Ⅱ *s.* 醒目的，显著的，引人注目的：Kapısına büyük bir bez asmışlar ve üstüne yapıcı biçimde kocaman harflerle yazmışlar. 他们在门口挂了一块布并写上了醒目

的大字。◇～ **çekim** 〈影〉闪景，短景 ～ **söz** 标语，口号

çarpıcılık, -ğı *is.* 错综复杂的事物；冲突

çarpık *s.* ❶扭曲的，弯曲的，变形的，畸形的；倾斜的，歪斜的；瘫痪的：～ bacak(lı) 罗圈腿 ～ kapı kanadı 变形的门扇 ～ duvar 斜墙 ～ ökçeler 磨偏的鞋后跟 ～ yazı 七扭八歪的字体 ❷畸形的；丑恶的：～ eğitım 畸形教育 ～ tutum 邪恶的态度 ❸【转】乖戾的，古怪的 ❹【转】不祥的，晦气的 ◇～ **ayak**(**lı**) ①罗圈腿 ②扫帚星，晦气的人 ～ ～ 一摇一摆地 ～ **çurpuk** 扭曲的，畸形的，变形的：～ çurpuk vücut 畸形的身体 Yazım pek çarpık çurpuk. 我的字写得很不好看。～ **tahta** 跳板，独木桥

çarpıklaşmak (*nsz*) ❶扭曲，弯曲，变形，畸形；倾斜；瘫痪 ❷变得乖戾，变得古怪

çarpıklaştırmak (*-i*) çarpıklaşmak 的使动态

çarpıklık, -ğı *is.* ❶扭曲，变形，畸形 ❷乖戾，古怪：Dayımın yüzünde de bir acayiplik, bir çarpıklık hasıl oldu. 我舅舅的脸上也出现了一种古怪的表情。

çarpılan *is.* 〈数〉被乘数

çarpılış *is.* çarpılmak 的动名词

çarpılma *is.* çarpılmak 的动名词

çarpılmak (*nsz*, *-e*) ❶ çarpmak 的被动态：Karanlıkta araba ile ağaca çarpıldı. 黑暗中车撞到了树上。❷扭曲，变形，畸形：Ağaç fırtınada çarpıldı. 树被风暴吹歪了。Kapının kanadı çarpıldı. 门扇变形了。Lâmbanın abajuru çarpılmış. 灯罩变形了。❸【转】愠怒，生气：Annesinin sözünden çarpılıp yemek yemeden sofradan kalktı. 他听了妈妈的话，生气了，饭也没吃了离开了饭桌。❹【转】非常惊讶，瞠目结舌：Bu lâfları işitince çarpıldı. 听了这番话，他吃惊得瞠目结舌。❺【俚】喜欢，爱

çarpım *is.* 〈数〉乘积，积：～ cetveli 乘法表 ～ tablosu 乘法表

çarpınç, -cı *is.* ❶强烈印象，强烈反响 ❷轰动一时的消息

çarpınma *is.* çarpınmak 的动名词

çarpınmak (*nsz*) ❶挣扎 ❷(肌肉)抽搐 ❸(海面)波浪起伏 ❹【转】手足无措，惊慌失措；胡闹 ❺【转】奋力，极力

çarpıntı *is.* (心脏的)剧烈跳动；拍打：kalp ～sı 心脏的剧烈跳动 dalga ～sı 波浪拍击

çarpıntılı *s.* 激动的，紧张的，慌乱的

çarpıntısız *s.* 不跳动的，不拍打的

çarpış *is.* 动词 çarpmak 的动名词

çarpışılmak (*nsz*) çarpışmak 的无主态

çarpışma *is.* çarpışmak 的动名词：～ önleme radarı (船、飞机上安装的用来预防碰撞的)雷达警报系统

çarpışmak (*nsz*, *-le*) ❶相撞：İki tren çarpıştı. 两列火车撞到了一起。Petrol gemisi rotadan çıktığı için başka bir gemi ile çarpıştı. 油轮偏离了航线，与另外一艘轮船相撞。❷搏斗，战斗，冲突：düsmanla ～ 与敌人搏斗 ❸【转】(相)抵触，矛盾：İki düşünce çarpışıyor. 两种想法互相矛盾。❹【俚】性交，交媾

çarpıştırmak (*-i*, *-le*) çarpışmak 的使动态

çarpıtılmak (*nsz*) çarpıtmak 的被动态

çarpıtmak (*-i*) ❶使弯曲，使扭曲，使变形：Çok biçimli bağlanmış olduğuna dikkat ettiğim siyah papyon kravatımı azıcık çarpıtıyor, gevşetiyorum. 我把我特意系得有棱有形的黑色蝴蝶领结稍微拽歪拽松了点。❷【转】曲解，歪曲：Gerçekleri çarpıtarak gösterdi. 他歪曲了事实真相。

çarpma Ⅰ *is.* ❶ çarpmak 的动名词 ❷〈数〉乘(法)：～ işlemi 乘法 ❸五齿大鱼钩 Ⅱ *s.* 榨制的，打制的：～ pekmez 榨制的果汁 ～ gümüş eşya 打制的银器

çarpmak, -ar (*-i*, *-e*) ❶碰，撞：Çıplak ayakları taşlara çarpıp kanamaya başlamıştı. 他赤脚碰在石头上流出血来。Otomobil bir çocuğa çarptı. 汽车撞了一个小孩。❷击打，击落 ❸打嘴巴，拳打：Ağa kızarsa bu yol yordam bilmezlerin suratına iki şamar çarpardı. 老大要是发了

火，这些不懂得规矩的家伙就该挨嘴巴了。❹猛关：Bu durumlarda hiç duraksamadan şapkasını almış, kapıyı çarpıp gitmiştir. 在这种情况下，他毫不迟疑地拿起帽子，把门一摔走了。❺ (*nsz*) 撞击：Rüzgâr çıkınca kapı çarptı. 一刮风，门砰地就关上了。Panjurlar rüzgârdan çarpıyordu. 风吹得百叶窗啪啦啪啦响。O yıl, dünyaya bir kuyruklu yıldızın çarpacağı balonunu uçurmuşlardı. 那年，他们散布有一颗彗星将撞击地球的无稽之谈。❻榨制(果汁) ❼打制(金银锡铜器) ❽ (*nsz*) (心)博动：Yüreği çarpıyor, ölmemiş. 他的心还在跳，原来没有死。Yüreği kaygı ve öfkeden çarpıyordu, ter alnından sızıyordu. 因为不安和愤怒，他的心噗通噗通地跳着，汗水从脑门上淌下来。❾(*-i*) (疾病等)侵袭，使突然生病；上头，使头痛：cereyan ～ 使触电，电击 güneş ～ 使中暑 kömür ～ 使煤气中毒 cin ～ 使中邪 ❿偷，窃；抢劫：Yankesici iki kişinin parasını çarptı. 扒手偷了两个人的钱。❶❶ (*-i, -le*) 〈数〉乘

çarptırış *is.* çarptırmak 的动名词

çarptırmak (*-i*) çarpmak 的使动态

çarşaf (波) *is.* ❶床单，床罩，被罩：yatak ～ı 床单 yorgan ～ı 被罩 ❷【旧】(妇女)罩袍 ❸【俚】1 千里拉的大票 ❹【俚】卷大麻的烟纸 ◇～ **gibi** 风平浪静的，(水面)平静的 ～ **giymek** (旧时女孩成年后)开始穿罩袍，及笄：Eskiden kızlar on iki yaşında çarşaf giyerlerdi. 过去女孩子 12 岁起穿罩袍。～ **kadar** 过大的：～ kadar bir başörtüsü 一块大的头巾 ～ kadar bir mendil 一块大手帕 ～ kadar bir kağıt 一大张纸 ～ **tutmak** (消防队员)拉起布单(接从高空跳下逃生的人) ～**a dolaşmak** 受挫，碰钉子 ～**a girmek** (旧时女孩成年后)开始穿罩袍，及笄

çarşafçı *is.* 制售罩袍的人

çarşafçılık, -ğı *is.* 罩袍的制售

çarşaflamak (*-i*) ❶套被(床)罩；铺床单 ❷使穿罩袍：Kızı on iki yaşında çarşafladılar. 女儿 12 岁时家里人给她穿了罩袍。❸【俚】倒霉，遭殃：Yakalanırsak, fena çarşafladık. 我们要是被抓住了，那可就惨了！

çarşaflanmak (*nsz*) ❶ çarşaflamak 的被动态：Yorganlar çarşaflandı. 被子套了被罩。Annem de çarşaflandı. 妈妈也穿上了罩袍。

çarşaflatmak *is.* (*-i*) çarşaflamak 的使动态

çarşaflı *s.* ❶套了床(被)罩的 ❷身穿罩袍的

çarşaflık *s.* 用于制作床罩(或被罩、罩袍)的(布)

çarşafsız *s.* ❶未套床(被)罩的 ❷未穿罩袍的

çarşamba (波) *is.* 星期三 ◇～ **karısı gibi** 蓬头垢面，衣衫不整的(女人) ～ **pazarı gibi** 乱七八糟的，凌乱的 ～ **pazarına çevirmek** 使凌乱不堪 ～ **pazarına dönmek** 变得凌乱不堪 ～**dır** ～ **demek** 坚持自己的说法，固执己见

çarşı (波) *is.* 商业区，集市，市场；商场：～ya bir adam göndermek 派人去商场买东西 ◇～ **ağası** 【旧】市场主管 ～ **böreği** 街头摊贩制售的馅饼 ～ **halkı** (市场内的)摊商，店主 ～ **pazar dolaşmak** (或 **gezmek**) 逛市场，逛商店，逛集：Yemekten sonra erkekler işlerinin başına döndüler, ev sahibi misafir kadını çarşı pazar dolaştıracaktı. 饭后，男人们都干自己的事去了，房东就让女客人去逛街了。～**yı boyalamak** 逛市场

çarşılı Ⅰ *is.* (市场、集市上的)摊商，店主 Ⅱ *s.* 有集市的：～ bir köy 有集市的村子

çasar [ça:sa:r] (匈)奥斯曼时期对神圣罗马帝国皇帝的称谓

ÇASOD 【缩】当代电影演员协会(Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği)

çaşıt *is.* ❶间谍，密探，特务 ❷挑拨离间者

çaşıtlamak (*-i, -e*) 侦察，刺探

çaşıtlık, -ğı *is.* ❶间谍身分 ❷间谍活动

çat[1] *is.* 硬物破裂或撞击声：Cama gelen taşın çıkardığı çat sesi ile uyandı. 他被石块击碎玻璃的声音惊醒了。◇～ **diye orta yerinden çatlamak** 大怒 ～ **etmek** 发出破裂声 ～ **kapı** 不期而至，忽然敲门：Çat kapı misafir geldi. 忽然有客人敲门。～ **orada,** ～ **burada,** ～ **kapı arkasında** 到处都去，无所不在，没有个准地方，忽这忽那：O bir yerde durmaz. Çat orada,

çat burada, çat kapı arkasında. 他从不呆在一个地方不走，总是忽这忽那。～ **pat** ①一点儿：Çat pat İngilizce konuşur. 他能说一点儿英语。②时而，偶尔：Çocuk çat pat söylemeye başladı ama, henüz yürüyemiyor. 小孩子已经会呀呀学语，但还不会走路。Böyle çat pat gelmekten ne çıkar, şurada komşuyuz demektir, sık sık görüşmemiz gerekir. 你这样偶尔走动有什么意思，我们既然在这里做邻居，就应该常来常往。③随时：O bize çat pat gelir. 他随时都会到我们这来。

çat² *is.* 【俗】叉路口，合流

çatak, -ğı Ⅰ *is.* 山峡 Ⅱ *s.* ❶错综复杂的，盘根错节的 ❷双生的(果实) ❸爱争吵的 ◇～ **çutak** 混乱的，胡乱拼凑的

çatal Ⅰ *is.* ❶叉；耙；餐叉：Daha çatal ve bıçağı tutmasına eli yatmamıştı. 那时他还不习惯使用刀叉。❷树杈；岔路(口)；分岔点 ❸(叉状物的)齿，股：Zıpkının üç çatalı var. 这把鱼叉有 3 个齿。Ⅱ *s.* ❶有叉的，叉状的，分岔的：～ dal 树叉 ～ yol 岔路 ❷双关的，有双重意义的：～ söz 双关语 ❸双面的：～ anahtar 双面钥匙 ◇～ **atmak** 【俚】管闲事；瞎搅和；乱打听 ～ **avuç** 一捧 ～ **görmek** 看不清楚，看成双影 ～ **iş** 难办的事 ～ **kazık** 【转】①因态度不一而碍事者：Çatal kazık yere çakılmaz (或 batmaz, geçmez). 【成】七嘴八舌事难办。②结果不明的混乱状态，难办的事：Bu konu bir çatal kazığa benziyor, buna karışmayıp bir kenara çekilsek daha iyi olur. 这件事似乎不大好办，我们最好还是别插手，先放一放再说。～ **matal kaç** ～ 一种儿童游戏 ～ **ses** 嘶哑的声音 ～ **yürekli** 非常勇敢的，大无畏的，无所畏惧的

çatal ağız *is.* 〈地〉三角洲

çatallanmak (*nsz*) 分岔：Orada yol çatallanıyor. 在那里路岔开了。

çatallaşmak (*nsz*) 节外生枝，变得复杂：İşte şimdi iş çatallaştı. 现在情况复杂了。

çatallaştırmak (*-i*) çatallaşmak 的使动态：Bu hâl işi çatallaştırdı. 这一情况使问题复杂化了。

çatallı *s.* ❶有叉的，分岔的，岔状的：～ bir yol 岔路 Öküzler bu birden direnişe kızarak sıçrıyorlar, çatallı geniş ayaklarıyla toprağı eşiyorlar. 这群公牛给突如其来的阻挡激怒了，蹦跳起来，用宽大的分趾的蹄子刨土。❷存在多种可能性的，复杂的 ❸(声音)嘶哑的 ◇～ **iş** 难办的事，难以解决的问题，棘手的事情：Bu da çatallı iş, ama ben sonunda kazanacağımızı ümit ediyorum. 这也是一件棘手的事，但是我希望最后我们能解决。

çatallık, -ğı *is.* 餐叉盒

çatana [çata'na] (罗) *is.* 汽轮，轮船

çatanacı *is.* 汽轮的船长

çatapat *is.* 摔炮

çatı *is.* ❶屋顶(构架)；屋顶室，阁楼：～ arası 屋顶室，阁楼 ～ katı 屋顶室，阁楼 ～ kirişi (或 merteği) 椽木 ～ oku (房屋的)脊梁，栋木 ～ penceresi (房屋的)天窗 Çatıdan düştü, az kalsın niyazi olacaktı. 他从房顶上摔了下来，差点儿白白送了命。❷(相互支撑或捆绑而成的)束，捆：silâh ～sı (三角)枪架 ❸骨骼 ❹【转】容身之地：Başını sokacak bir çatı arıyor. 他正在找一块容身之地。❺【转】团体，社团，组织 ❻〈语〉语态 ❼(文学作品的)结构 ❽【俚】〈解〉外阴 ◇～ **ekleri** 语态词缀 ～**ya çıkmak** 【俚】性交，交媾 ～**yı almak** 盖到顶层，盖到屋顶，封顶

çatık *s.* ❶端部连接的，堆起的，支起的(枪架)：Silâhlar çatık. 枪架在一起。❷皱起的(眉)，绷着的(脸)：～ kaş 皱起的眉头 ～ yüz (或 çehre, surat) 板起的面孔，带着怒气的脸 ◇～ **çehreli** 生气的，怒气冲冲的

çatıklaşmak (*nsz*) ❶形成堆，支成架 ❷皱起，板起，绷起

çatıklık *is.* 皱眉，蹙额

çatılı *s.* ❶有…样的屋顶的：Biraz daha aşağılarda kırmızı çatılı evler görülür. 再往下一点儿可见到红顶的房子。❷堆放的，架起的 ❸戴束发带的

çatılış *is.* çatılmak 的动名词

çatılmak (*nsz*) çatmak 的被动态：İşte odunlar çatıldı. Yanıp yanmayacağını şimdi görürsünüz.

瞧，柴火已经堆好了，马上您就会看见能不能点着。

çatınmak (*nsz*) 皱眉蹙额

çatır çatır *zf.* ❶劈劈啪啪地，咔嚓一声，轰隆一声：Sandalyeyi çatır çatır kırdı. 他把椅子劈里啪拉地砸碎了。Ev çatır çatır yanıyor. 房子劈劈啪啪地燃烧着。Bina çatır çatır yıkıldı. 大楼轰隆一声倒塌了。❷强行地，强迫地：Ben ondan paramı çatır çatır alırım. 我会把我的钱从他那里夺回来。Kızcağızı Ahmet'e çatır çatır nikâh ettiler. 他们强迫可怜的姑娘与艾哈迈德订了婚。Dişçi, dişini çatır çatır söktü. 牙医用力地把他的牙拔了出来。❸大胆地，勇敢地 ❹轻松地，流利地：İngilizceyi çatır çatır konuşuyor. 他英语说得很流利。❺无奈地，不情愿地 ◇ **～ çatlamak** ①(变得)粉碎：Kızgın güneşe maruz bırakılmış çam fıstıkları gibi çatır çatır çatlıyor, sapır sapır dökülüyordu. 它们就像是烈日暴晒下的松籽一样噼里啪啦爆开，纷纷落地。②【转】炉火中烧 **～ etmek** 发出劈劈啪啪声 **～ şokmek** 用力地拔起：Dişçi, dişini çatır çatır söktü. 牙医用力地把他的牙拔了出来。

çatır çutur *zf.* 劈劈啪啪地，咔嚓一声，轰隆一声：Kapıya yüklenmiş ve çatır çutur kırarak içeriye girmiş. 他用力撞门，咔嚓一声把门撞碎进去了。

çatırdama *is.* çatırdamak 的动名词：Konak, bir fırtına başlangıcında bir eski gemi gibi çatırdamaya başladı. 这所房子就像是风暴初起时的一艘破船，摇摇欲坠。

çatırdamak (*nsz*) ❶发出劈啪声，发出嘎吱声；(牙齿)打战：Kolunu bükünce çatırdadı. 他一抬胳膊，咔咔直响。Kolumu öyle bir çekiş çekti ki, omuz başım çatırdadı. 他就这么着一拽我的胳膊，我的肩头咔咔直响。❷【转】危在旦夕，摇摇欲坠

çatırtı *is.* 劈啪声，嘎吱声

çatırtılı *s.* 发出劈啪声的，发出嘎吱声的：～ yangın 劈啪作响的大火 Çatırtılı, dumanı fena hâlde kıvılcım üreten vahşî bir yangın. 一场大火，劈啪作响，浓烟滚滚，火花四溅。

çatısız *s.* ❶(房子等)无顶的 ❷无房的，无家可归的

çatış *is.* çatmak 的动名词

çatışık *s.* 对立的，矛盾的，抵触的，冲突的：～ düşünceler 相互矛盾的想法

çatışkı *is.* ❶〈哲〉二律背反(指两个互相掩护但同样可论证的命题之间的矛盾) ❷(法律、规则、原则、观点等之间的)对立，矛盾，冲突，抵触

çatışma *is.* ❶ çatmak 的动名词：Döndüğü zaman hoş olmayan çatışmalar olabilmesi ihtimali, evde fekâlet bekleyen bir gerginlik yaratmıştı. 他一回来，就可能发生令人不快的冲突，这使全家人心惶惶。❷战斗，武装冲突，交火：on beş dakika süren bir silâhlı ～ 一场持续了 15 分钟的战斗

çatışmak (*nsz*, *-le*) ❶相撞；遭遇 ❷支撑，架起 ❸冲突；争吵：Dışişleri Bakanı, Afganistan'da barışın, sadece çatışan gruplar arasındaki anlaşmayla sağlanacağı görüşünde olduklarını da kaydetti. 外交部长还指出，他认为，阿富汗的和平只有通过冲突各方的和解才能够实现。❹矛盾，对立，冲突，抵触：Bugünkü düşünceleriniz dünkülerle çatışıyor. 您今天的意见与昨天的相矛盾。Bu iki düşünce çatışıyor. 这两种意见相左。❺ (狗、骆驼等)交配 ❻(时间)冲突，同时发生：Ders saati ile yemek saati çatışıyor. 上课时间和吃饭时间冲突。

çatışmalık -ğı *is.* 缓冲器，缓冲装置

çatıştırmak (*-i*, *-le*) çatışmak 的使动态：İki grubu kızıştırarak çatıştırdılar. 他们煽动这两个团伙打了起来。

çatkı *is.* ❶(枪)架；构架，骨架，建筑构架：tüfek ～sı 枪架 ❷三脚支撑物，三脚桌 ❸束发带，头带；新娘绣花盖头：Başı ağrıyınca bir yemeni ile başına bir çatkı yapar. 他一头疼就会用一块头巾缠在头上。❹疏缝，粗缝，绗

çatkılı *s.* 戴头带的：Kızının bu hâlini gören başı çatkılı bir dolmacı bacı, hemen oraya koştu. 看到姑娘这般光景，一个戴头带的卖菜卷的大姐立刻跑了过去。

çatkılık, -ğı *is.* 把两头耕牛连在一起的牛轭

çatkın *s.* ❶皱眉蹙额的：～ kaşlı 皱眉蹙额的 ❷生气的：Ali, bunu işitince çatkın bir çehre ile geldi. 阿里一听，板着脸就过来了。

çatkınlık, -ğı *is.* ❶皱眉蹙额 ❷生气

çatkısız *s.* 未戴头带的

çatlak, -ğı Ⅰ *s.* ❶破裂的，裂口子的：～ cam 裂了的玻璃 ～ tabak 破裂的杯子 ～ küp 有裂纹的坛子 ～ el 裂口子的手 Bu ses ona şimdi çatlak bir zurnadan çıkan sesler gibi kulak tırmalayıcı geliyordu. 这声音现在对他来说就像是吹破唢呐那样刺耳。❷【转】(声音)沙哑的，粗哑的，刺耳的：Bir zurna gibi duyulan çatlak sesiyle âlemi çekiştirir. 他用他那破锣嗓子把大伙数落了一顿。❸【转】傻乎乎的 Ⅱ *is.* ❶裂纹，裂口，裂缝：Bardağın burasında bir çatlağı var. 杯子的这个地方有个裂纹。Deprem sonucu kimi evlerde çatlaklar oluştu. 由于地震，部分房子出现了裂缝。❷碎浪，浪花 ◇～ **zurna** 【转】喋喋不休、声音刺耳的破锣嗓子：Bırak şu çatlak zurnayı. 你那破锣嗓子，别说了好不好！❸【转】糊涂虫，笨蛋，傻瓜

çatlaklık, -ğı *is.* ❶破裂；裂缝，裂纹，裂口 ❷沙哑，粗哑，刺耳 ❸疯狂

çatlama *is.* ❶ çatlamak 的动名词 ❷碎浪，浪花

çatlamak (*nsz*) ❶破裂，开裂，龟裂，出现裂纹：Ayakkabının yüzü çatladı. 鞋面出现裂纹。Sıcak suyu koyuncu fincan çatladı. 倒进热水之后杯子裂了。Toprak kuraklıktan çatladı. 土地因干旱而龟裂。❷【转】撑死，撑得要死；累死累活；哭死哭活 ❸(*-den*) 【转】极度忧郁(焦急、烦躁、嫉妒，疼痛等)：kıskançlıktan ～ 嫉妒得要死 sabırsızlıktan ～ 急得要死 üzüntüden ～ 伤心得要死 Başım ağrıdan çatlıyor. 我头疼得要命。Çatladın mı? 耐心点儿！别这么不耐烦！❹(波浪)卷碎，破碎 ◇**çatlasa da** (**patlasa da**) 就算使出浑身解数，无论怎么努力：Çatlasa da patlasa da isteklerini yerine getirmeyeceğim. 就算使出浑身解数，我也不能满足您的要求。**çatlayasıya gülmek** 哈哈大笑

çatlatış *is.* çatlatmak 的动名词

çatlatmak (*-i*) çatlamak 的使动态

çatlayış *is.* çatlamak 的动名词

çatma *is.* ❶ çatmak 的动名词 ❷(建筑物的)构架；脚手架；临时搭起的台(或支架) ❸头巾 ◇～ **kaş** (连在一起的)浓眉

çatmak, -ar (*-i*) ❶架(放)；搭(建)，盖：Askerler silâhlarını çattılar. 战士们把枪架在了一起。Çardağı iki saatte çattılar. 他们用两个小时搭好了棚子。❷粗缝 ❸(往牲口驮子上)搭放 ❹戴，系，束 ❺ (*-i*) 皱(眉)；板(脸)：Polis kaşlarını çattı. 警察皱起了眉。❻ (*-e*) 遭遇，遇到，碰到(尤指令人不快的事)：belâya ～ 倒霉；遭到不幸 Amma da aksi herife çatmışız ha! 我们真的碰上了一个这么犟的家伙！Mustafa bağırıyor, ömründe böyle işe çatmadığını söylüyordu. 穆斯塔法大喊大叫，说他一辈子从没有碰到过这种事。❼(舰船在海上)相撞 ❽ (*-e*) 申斥，训斥；寻衅，找碴儿，惹事：Hanım, hizmetçisine, iyi çalışmadığı için çattı. 夫人因为仆人笨手笨脚，把他训斥了一顿。Kabadayılara çattı; onun yuvasını yaptılar. 他招惹了那些无赖，他们就把他收拾了一顿。❾ (*nsz*) 轮到，到了…时间：Bir karara varma zamanı gelip çatmış. 已经到了作决定的时候了。Kadının doğacağı gün ve saat gelip çatmış. 女人分娩的日子和时辰到了。❿集中，聚集：Düğün için derleyip çatıp gerekeni sağladı. 他凑齐了婚礼必备的东西。◇**çatacak adam aramak** 找人撒气

çatmalık -ğı *is.* 缓冲器，缓冲装置

çatpat *is.* 摔炮

çatra patra [ça'tra pa'tra] *zf.* (外语说得)半通不通地，马马虎虎地：Bülbül gibi İngilizce, Fransızca, çatra patra Çince konuşuyor. 他英语和法语说得十分流利，汉语说得半通不通。

çattırmak (*-i, -e*) çatmak 的使动态

çav[1] *is.* 【旧】声音；名声；消息

çav[2] *is.* 【俗】大牲畜的雄性生殖器，鞭

çavalye [çava'lye] (意) *is.* 鱼篓

çavdar *is.* 〈植〉黑麦(*Secale cereale*)

çavdarlı *s.* 掺有黑麦的

çavdar mahmuzu *is.* 〈植〉(黑麦的)麦角病；麦角(菌)(*Claviceps purpurea*)

çavdarsız *s.* 未掺黑麦的

çavlan *is.* 瀑布：Niagara ～ı 尼亚加拉瀑布

çavlanmak (*nsz*) ❶发出喧嚣声 ❷【转】(消息)流传，变得家喻户晓，不径而走；成为他人的谈资

çavlı *is.* 雏鹰

çavmak (*-e*) 【俗】❶日出 ❷(光、热、气味等)散发，飘散，传播 ❸转向，改变方向，偏离目标

çavşır (阿) *is.* 〈植〉愈伤草(*Opopanax chironium*)

çavun *is.* 皮鞭

çavuş *is.* ❶〈史〉(奥斯曼帝国的)官吏 ❷〈史〉(奥斯曼帝国军队高级军官的)传令官，副官 ❸军士；(军校学员班的)班长 ❹工头，班组长：amele ～u 工头

çavuş kuşu *is.* 〈动〉戴胜科鸟(*Upopa epops*)

çavuş kuşugiller *ç.is.* 〈动〉戴胜科

çavuşluk, -ğu *is.* 军士军衔

çavuş üzümü *is.* 〈植〉一种皮薄、籽小、个儿大的白葡萄

çay[1] (汉) *is.* ❶茶叶；茶树(*Thea chinensis*) ❷茶水：～ bardağı 茶杯 ～ ficanı 茶碗，茶杯，茶缸 ～ kaşığı 茶匙 ～ takımı 茶具 ❸茶点；茶话会，音乐茶会：okul ～ı 校园音乐茶会 ◇ **～ ağacı** ①茶树 ②【俚】在掷色子等游戏中常输而为别人叫茶的人 ③【俚】爱喝浓茶的人 **～ arabası** 送餐桌 **～ bahçesi** 茶社(可在其中饮茶休息的园子) **～ demlemek** 沏茶，泡茶：El ayak çekildikten sonra kalkar kendime bir güzel çay demlerim. 等人都走了之后，我要自己给自己泡一壶好茶。**～ içmek** ①喝茶 ②【俚】(在交易中)反悔，改主意：Ben çay içtim, bir şey almayacağım. 我改主意了，不买了。**～ semaver gib yerinde fokurdamak** 说起来没完 **～ vermek** 以茶点招待，举办茶话会 **～ zehirlenmesi** 茶中毒(饮茶过量而引起的各种不适的总称)

çay[2] *is.* 小河 ◇**～ kenarında kuyu kazmak** 临河掘井白费力 **～a varmadan çemrenmek** 还没见到水就卷裤腿 **～dan geçip derede boğulmak** 阴沟翻船 **～ı görmeden paçaları sıvamak** 还没见到水就卷裤腿

çaycı *is.* ❶卖茶水的人；茶商 ❷茶农 ❸喝茶成瘾的人

çaycılık, -ğı *is.* ❶卖茶水；茶叶生意 ❷种茶

çaydanlık, -ğı *is.* 茶壶

çay evi *is.* 茶室，茶馆

çaygiller *ç.is.* 〈植〉茶科(*Theaceae*)

çayhane [çayha:ne] *is.* 茶室，茶馆

çayır *is.* ❶草原，草地，牧场；平川：～ otu 草，牧草 ～ hokeyi 草地曲棍球 dağ ～ı 山地牧场 güzel ～lar 美丽的牧场 Bağ bayırda tarla çayırda. 【成】好葡萄园在山坡，好耕地在平川。Akşam ahıra, sabah çayıra. 【成】行尸走肉。❷牧草，青草 ❸天然植被 ◇**～ cücesi** (身材)短小的，五短身材的

çayırbiçer *is.* 割草机

çayır çayır *zf.* 劈劈啪啪地，刺啦刺啦地：Çayır çayır yanacağız, imdat! 着火啦！着火啦！要烧死我啦！救命啊！

çayır güzeli *is.* 〈植〉画眉草(*Erogrostis major*)

çayır kuşu *is.* 〈动〉云雀(*Alauda arvensis*)

çayırlamak (*nsz*) ❶放牧，啃食牧草 ❷(牛羊等)患胃气胀

çayırlanmak (*nsz*) 放牧，啃食牧草

çayırlaşmak (*nsz*) 变成草地，长出青草

çayırlatmak (*-i*) çayırlamak 的使动态

çayırlı *s.* 长草的，有青草的

çayırlık, -ğı *is.* 草地，草坪

çayır mantarı *is.* 〈植〉洋蘑菇(*Algaricus campestris*)

çayır melikesi *is.* 〈植〉合叶子属植物，绣线菊属植物；假升麻(*Aruncus dioicus*)

çayır otu *is.* 〈植〉梯牧草，猫尾草(*Phleum pratense*)

çayır peyniri *is.* 〈植〉鲜奶酪的一种

çayır sedefi *is.* 〈植〉唐松草(*Thalitrum*)

çayır tavuğu *is.* 〈动〉榛鸡(*Tympanuchus cupido*)

çayır teresi *is.* 〈植〉草地碎米荠(*Cardamina pratensis*)

çayır tirfili *is.* 〈植〉红三叶草(*Trifolium pratense*)

çayır yulafı *is.* 〈植〉燕麦状的草(如燕麦草、扁芒草)，野燕麦(*Avenastrum*)

çaykara *is.* 【俗】河边的泉水

ÇAYKUR 【缩】茶叶协会(Çay Kurumu)

çaylak, -ğı *is.* ❶〈动〉鸢(*Milvus migrans*) ❷【俚】缺乏经验的人，新手：O, çaylağın biri. 他是个新手。◇～ **fırtınası** 初冬的暴风雪

çaylakça [çayla'kça] *s. ve zf.* 缺乏经验的，不熟练的，生疏的

çaylaklık, -ğı *is.* 缺乏经验，生疏，初出茅庐

çaylı *s.* 有茶水的

çaylık, -ğı Ⅰ *is.* 茶园，茶树种植园 Ⅱ *s.* ❶用于饮茶的：～ şeker 茶糖 ❷一次泡茶之量的：İki çaylık çayımız kalmış. 我们只剩下可以泡两次的茶了。

çayşekeri *is.* 【俚】大麻烟

çe *is.* 字母 Ç 的名称

çebiç, -ci *is.* 一岁的山羊羔

çeç (波) *is.* ❶谷物堆 ❷粗筛，大眼筛：Nisan yağar sap olur, mayıs yağar çeç olur. 【成】4 月下雨庄稼旺，5 月下雨粮满仓。

çeçe [çe'çe] (法) *is.* 〈动〉采采蝇(*Glossina*)

Çeçen *s. ve is.* 车臣的；车臣人

Çeçence *öz.is.* 车臣语

çedene *is.* 【俗】〈植〉大麻籽，大麻仁

çedik, -ği *is.* 旧时的一种黄色的套鞋：Kavuğu başından düşmüş, çedik pabuçlarından biri ayağından fırlamış. 他的头巾掉了，一只鞋也从脚上飞了出去。

çegâne (波) *is.* 〈乐〉吉普赛人弹奏的一种竖琴

çegilge *is.* ❶独处，幽居，离群索居 ❷躲避的地方，隐匿处

çehre (波) *is.* ❶脸，面孔，脸庞：ablak ～ 圆脸 Bütün çehrelere hemen bir durgunluk, hüzün, endişe çökerdi. 所有人的脸上都显得呆滞、痛苦和不安。❷面貌，外观，外形：şehrin ～si 市容 ❸表情；阴沉的脸色，绷脸：Onun çehresinde tagayyür, muhatabının gözünden kaçmadı. 他表情的变化没有逃过对方的眼睛。Ne bu çehre! 干嘛绷着脸？◇～ **asmak** 噘嘴，绷着脸，生闷气，沉下脸来 ～ **çatmak** 板起脸，拉下脸，绷起脸 ～ **eğmek** 面露愠色 ～ **etmek** 板起脸，拉下脸，绷起脸：İşte söz ağız burun ekşitip çehre etti. 就是这句话，使他眉头一皱，拉下脸来。～ **uzatmak** 生气，板起面孔，拉下脸，绷起脸：Ortada bir şey yokken niye çehre uzatıyorsun? 无缘无故的，你生什么气？～ **züğürdü** 相貌丑陋的，丑八怪：Bayan zengindir, gençtir de, gel gelelim, çehre züğürdüdür. 这女士很有钱，也很年轻，然而是一个丑八怪。(*-in*) ～**si atmak** 脸色苍白 (*-in*) ～**si bozulmak** 喜形于色：Size ne oluyor, çehrenız bozuldu. 你们怎么了？这么喜形于色的？(*-in*) ～**si dönmek** 变脸，板起脸，拉下脸，绷起脸 ～**si sirke satmak** 生气，愠怒，绷着脸，脸色难看，愁眉苦脸 (*-in*) ～**sinden düşen bir parça olmak** 【俚】烦恼，烦闷，忧愁，愁眉苦脸：Ali'nin çehresinden düşen bir parça oluyor. 阿里显得

愁眉苦脸的。**～sine karanlık gelmek** 【俚】烦恼，烦闷，忧愁，愁眉苦脸 **～sini çatmak** 生气，板起面孔，拉下脸，绷起脸

çek (英) *is.* ❶支票：～ karnesi 支票簿 yolculuk ～i 旅行支票 Bu çeki paraya çevirmek istiyorum. 我想把这张支票兑换成现金。❷收执：posta ～i 邮局收执

Çek *öz.is.* ve *s.* 捷克(欧洲)；捷克人(的)：～ dili 捷克语

çekap (英) *is.* ❶体检 ❷ (车辆和机器设备)检修

Çekçe [çek'çe] *öz.is.* 捷克语

çekçek, -ği *is.* 四轮手推车

çeke *is.* 签，掮

çekecek, -ği *is.* 鞋拔：Çekecekle ayakkabısını kolayca giydi. 他用鞋拔很容易地穿上了鞋。

çekek, -ği *is.* 码头：Kıyıdaki kayık çekekleri yıktırıldı. 岸边的小船码头已破败不堪。

çekel *is.* ❶小锄 ❷赶牛棒一端用于去除铧头泥巴的铁器 ❸细长的圆木棍

çekelemek (*-i*) 拖，拉

çekelez *is.* 【俗】松鼠

çekem *is.* 〈植〉(桑寄生科的)美洲寄生子属植物；槲寄生属植物

çekememek (*-i*) ❶无法拉动：Tek at koca arabayı çekemiyor. 一匹马拉不动这辆大车。❷不能忍受，受不了：Ben onun hırçınlığını artık çekemem. 我再也受不了他那暴躁的脾气了。❸嫉妒，(因嫉妒而)看不惯：Bu iki tüccar birbirini çekemez. 这两个商人谁也看不惯谁。

çekeme(me)zlik *is.* ❶嫉妒，看不惯 ❷无法忍受，忍无可忍 ◇(*-i*) **～ etmek** ①嫉妒，看不惯：Aralarında çekememezlik olur, biririne acı sözler sarf eder. 他们互相嫉妒，彼此说些刻薄的话。②无法忍受，忍无可忍：Bu tür sıkıntıları çekememezlik edemeyiz. 这种困难我们不能不忍受。

çeken araç *is.* (铁路)机车

çeker *is.* ❶最大称重量 ❷牵引器，牵引物

çeki *is.* ❶称 ❷(通常用于计算木头、石料等重物的)重量单位，合 250 千克 ❸【俗】包头巾 ❹条理，整洁 ❺【转】忧愁，烦恼，麻烦 ❻步枪弹药的计量单位 ◇**～ çekmek** (遭受)忧愁，烦恼，痛苦 **～ taşı** (通常用于计算木头、石料等重物的)重量单位，合 250 千克 **～ taşı gibi** 重的，纹丝不动的 **～ye gelmek** 整齐，规规矩矩 **～ye gelmemek** ①不可胜数，大得难以测量 ②凌乱不堪 ③不听劝

çekici *s.* ❶吸引的，拉的：～ güç 引力 ❷有吸引力的，有魅力的，诱人的：～ bir güzellik 诱人的美景

çekicilik, -ği *is.* ❶诱惑力，魅力，吸引力：Âdeta bütün subaylar onun çevresinde ve çekirciliği altındadır. 似乎所有的军官都围着她转，都为她的魅力所倾倒。❷〈物〉引力：mıknatısının ～i 磁的引力

çekiç, -ci *is.* ❶锤，榔头：～ kemik 〈解〉锤骨 fabrika ～i 弹簧锤，扦锤，水力锤，液压锤，跑动锤，落锤等的总称 saat ～i 钟锤 su ～i 水锤 ❷链球 ◇**～ atmak** 掷链球

çekiçhane [çekiçha:ne] *is.* 锻工车间

çekiç kemiği *is.* 〈解〉锤骨

çekiçlemek (*-i*) (用锤子)敲打，锤打，锻造：Demirci kızgın demiri çekiçliyor. 铁匠正在敲打烧红的铁。

çeki düzen *is.* 条理，整洁 ◇**～ kalmak** 条理，整洁：Odada çekidüzen kalmadı. 屋里乱七八糟。**～ vermek** 整理，清理；使整洁，使有秩序：sesine ～ vermek 清嗓子 kendine ～ vermek 理一理衣服 Av gereçlerimize çekidüzen verdik. 我们已整理好了狩猎工具。Gereksiz masrafları hazfederek bütçelerine çekidüzen verdiler. 他们把不必要的开支删除去，预算就平衡了。

çekik *s.* ❶细长的：～ göz 细长眼 ～ kaş 细眉 ❷凹陷的，瘪的：～ çene 瘪腮 ～ karın 瘪肚子 Zayıf, ince uzun bir vücudu, kuru, çekik esmer bir yüzü var. 他身体虚弱，瘦高挑，长着一张干瘪的、黝黑的脸。

çekikçe *s.* 细长的；瘪的

çekilce *is.* 要求退休，请辞

çekile *is.* ❶退伍，退职，退休；辞职 ❷落潮，退潮 ❸退却，撤退，退出

çekilen araç *is.* (铁路)车皮，车厢

çekiliş *is.* çekilmek 的动名词

çekilme *is.* çekilmek 的动名词：～ muharebesi 且战且退 Hesaplarımı alt üst etmiş, beni elli beş yaşında devlet memuriyetinden çekilmeye mecbur bırakmıştı. 他把我的计划全打乱了，逼得我在 55 岁的时候不得不辞去公务员的职务。Neticede işgal kuvvetleri, buralardan çekilmeye mecbur edildiler. 最后，占领军不得不从这里撤退。

çekilmek (*-den*, *-e*) ❶ çekmek 的被动态：Bu araba bu atla çekilebilir. 这辆车可以用这匹马来拉。Ağlar çekiliyor dalyanlarda. 鱼堰里要布网。İki bahçe arasına bir duvar çekildi. 两个花园之间砌了一道墙。❷后退，避让，离开 ❸滚开：Çekil karşımdan Allah aşkına! 滚开！别让我再看到你！Sen ne karışıyorsun, çekil oradan. 你瞎搀和什么？走开！Çekil git buradan, başımı belâya sokma. 你出去，别在这儿烦我！❹远离，不去，避而远之：Dükkân karmakarışık, mallar bayat, kibar müşteriler birer birer çekiliyor, ayak takımı her gün artıyor. 店乱货次，有钱的顾客避而远之，那些无赖之徒倒日渐增多。❺辞职，引退：Müdür görevinden çekildi. 经理辞职了。❻减少，消失；干涸：Sular çekildi. 水退下去了。Altın stoku çekildi. 黄金储备枯竭。Kötülükler bu dünyadan asla çekilmez. 罪恶永远不会从这个世界上消失。❼去(某地)，进入(某种状态)：istirahate ～ 休息 Evine çekildi, hiç dışarı çıkmıyor. 他躲在家里，从不出门。Bir köşeye çekilerek ben de bir çay getirttim. 我走到一个角落，也要了一杯茶。❽后退，撤退；退出；回到：Asker kışlasına çekildi. 士兵退回了兵营。Düşman çekildi. 敌人撤退了。Yarışmadan çekildi. 他退出了比赛。❾眯成一条缝，微闭：gözleri ～ 双眼眯成一条缝 Çekilmiş dudakların arasından birşey fısıldadı. 他半张的嘴里嘟囔了几句什么。❿被蒸馏出：İyi rakı üzümden çekilir. 优质的拉克酒用葡萄蒸馏而成。❶❶绷紧：Şimdi sinirleri çekiliyor. 他的神经立刻就绷紧了。❶❷容忍，忍受：Bu, çekilecek davranış değil. 这是不可容忍的行为。Burası, berbat; burası çekilir gibi değil. 这儿污秽不堪，真让人受不了。Arkadaşlarının ağız şakaları çekilmez hâle gelmişti. 朋友们的玩笑话已经变得不可忍受。◇**çekilip gitmek** 后退，避让，离开：Çok oturmadılar, birer birer çekilip gittiler. 他们没有久坐，一个个地走了。Baktım ki söz ayağa düşmüş, şu hâlde çekilip gitmek daha muvafıktır dedim. 看来已经有人说闲话了，既然如此，我看还是离开的好。

çekim *is.* ❶拖，拉 ❷〈物〉引力：～ ölçer 引力测定仪 Güneş ～i 太阳引力 Yer ～i 地球引力 mıknatıs ～ı 磁力 Isı, atomlar arası çekim gücünü yenerek maddenin hacmini artırır. 热能可以克服原子间引力使物体体积膨胀。❸吸引力，魅力 ❹比，比率，比例；变换系数 ❺〈语〉变格 ❻(电影)(一次拍摄的)电影镜头 ❼【俚】一把，一点儿：Bir çekim malım kaldı, kimseye veremem. 我的货只剩下一点儿了，我谁也不给。◇**～ eki** 人称后缀

çekimlemek (*-i*) 〈物〉吸引

çekimli *s.* ❶有吸引力的，有魅力的，诱人的：Görüntüsü çok daha çekimli. 其画面更加迷人。❷〈语〉有变格的

çekimlik *is.* 能抽一口的香烟(或鼻烟等)：Dündenberi harmanım, bize de bir çekimlik diş kır yahu! 从昨天起我就迷迷糊糊的，让我也抽一口大麻好吗？

çekimse(n)mek (*-den*) 避免，不做，不敢做

çekimşer *s.* ❶中立的，不介入的，不支持任何一方的：Bu işte çekimser olduğunu söyledi. 他说这事他没有介入。❷弃权的 ◇**～ oy kullanmak** 弃权：Çekimser üyelerden herkes oyunu kullandı. 除弃权的成员外，大家都投了票。

çekimserlik, -ği *is.* 回避，不介入；弃权

çekimsiz *s.* ❶无引力的；无魅力，不诱人的，乏味的 ❷〈语〉无变格的

çekince *is.* 保留，犹豫，顾虑：Kararı çekince ileri sürerek kabul etti. 他有保留地接受了决议。◇**～ koymak** 提出保留(意见)，表明顾虑

çekinecek -ği *is.* 不方便，麻烦，困难

çekingen *s.* ve *zf.* 羞怯的，犹豫的，顾虑重重的，拘谨的，胆怯的，腼腆的：Dudaklarında biraz çekingen, biraz utangaç bir gülümseme vardı. 他的嘴角挂着一丝羞怯的、拘谨的微笑。Köyden gelmişti, çekingendi. Ama dişini tırnağına taktı, kısa sürede zengin olup çıktı. 他来自农村，脸皮薄，但是吃苦耐劳，很快就富了起来。◇～ **davranmak** 羞怯，犹豫，顾虑重重，拘谨，胆怯，腼腆：Büyük elçinin her görüşmemizde bana karşı pek çekingen davranmasına rağmen karısı âdeta kırk yıllık dostummuş gibi davranırdı. 每次会见，大使对我都很拘谨，而他的夫人的言谈举止则象是我多年的老朋友一样。

çekingence [çekingen'ce] *zf.* 羞怯地，犹豫地，顾虑重重地，缩手缩脚地，胆小地

çekingenleşmek (*nsz*) 害羞，变得胆小，缩手缩脚，犹犹豫豫，顾虑重重：Akşama doğru kendisinin bile yadırgayacağı kadar çekingenleşmişti. 傍晚他变得犹豫起来，对此他自己都感到吃惊。

çekingenlik, -ği *is.* 羞怯，胆怯，犹豫，顾虑：Onu iteceğinden çekiniyor, çekingenliği gözlerinden okunuyor. 他不敢推它，从他的眼神里可以看到一丝胆怯。

çekinik *s.* 〈生〉隐性的，潜性的：～ karakterler 隐性特质，潜性

çekinilecek *s.* 应该回避的，应该避免的

çekinilmek (*nsz*) çekinmek 的无主态

çekiniş *is.* çekinmek 的动名词

çekinme *is.* çekinmek 的动名词：İçinde bu adama karşı garip bir tiksinme, çekinme vardı. 他的心里对这个人有一种难以名状的厌恶和畏惧。

çekinmek (*-den*) ❶不敢，害怕，畏惧，敬畏：Babasından çekindiği için uslu duruyor. 他怕他的父亲，所以规规矩矩地站着。Çekinmeden bana her derdinizi anlatabilirsiniz. 你可以毫无顾虑地把你所有烦恼都告诉我。Söz gelmesinden çekinenler hiç bir şey başaramazlar. 怕挨批评的人什么事情也干不成！❷不愿，羞于(做某事)：Vicdanlı bir esnaf müşterisine kazık atmaktan çekinir. 一个有良心的商贩不会欺骗他的顾客。❸ (*-i*) 涂，抹：Gözüne sürme çekinmiş. 她打了眼圈。

çekinti *is.* 犹豫，踌躇

çekirdecik, -ği *is.* 〈生〉(内胞核内的)核心

çekirdek, -ği *is.* ❶果核：elma ～i 苹果籽 karpuz ～i 西瓜籽 kayısı ～i 杏核 ❷食用坚果，干果：～ içi 坚果仁，干果仁 ❸〈生〉(细胞)核 ❹〈物〉原子核；〈天〉慧核；〈地〉地核 ❺树木的木质部分 ❻【旧】珠宝重量单位(0.05 千克) ❼【转】核心，基本：～ kadro 核心干部 ～ ordusu 基干军队，正规军，常备军 Sermayesinin çekirdeği babasından kalma servettir. 他的主要资本是他父亲的遗产。◇～ **fiziği** 核物理 ～ **kahve** 咖啡豆 ～ **özü** 核素，核蛋白质 ～**ten yetişme** 从小接受训练的：Çekirdekten yetişme iş adamları, parayı yaparlar, tutmasını da bilir. 那些很小就受过训练的商人既能赚钱又懂节约。

çekirdekçi *is.* 卖坚果的人

çekirdekçilik, -ği *is.* 卖坚果

çekirdeklenmek (*nsz*) ❶结籽：Artık salatalıklar çekirdeklendi. 黄瓜已经结籽了。❷〈物〉凝结

çekirdekli *s.* 结籽的，有核的；有芯的：～ hücre 有核细胞 ～ çekirdekli delici mermi 钢芯穿甲弹

çekirdeksel *s.* 〈物〉原子的，核的：～ silâh 核武器

çekirdeksiz *s.* 无核的，无籽的：～ üzün 无籽葡萄

çekirge *is.* 〈动〉蝗虫；蚱蜢(*Akridium*)：Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge. 【成】躲得了初一躲不过十五；法网恢恢，疏而不漏。

çekirge kuşu *is.* 〈动〉燕八哥，高粱头，欧棕鸟；(紫翅)椋鸟(*Stur nus vulgaris*)

çekiş *is.* çekmek 的动名词：～ gücü 拉力 Bir düğümü bir çekişte açmak imkânını temin eden kesik ip ucunu bulunca durdular. 他们常常找到绳头，一拉就把绳结解开了。◇～ ～ 夹生

的(肉) ～ **çekmek** 拉，拽：Kolumu öyle bir çekiş çekti ki, omuz başım çatırdadı. 他就这么着一拽我的胳膊，我的肩头咔咔直响。～**ten düşmek** (机器)马力下降；工作不正常

çekişken *s.* 好争吵的，好吵架的

çekişme *is.* çekişmek 的动名词：Gerçi aralarında birtakım çekişmeler ve didişmeler olmuyor değildi. 然而他们之间并非没有发生争吵。Bütün çekişmelerin dışında kalmayı da becermiştir. 他还成功地置身于所有的争吵之外。Bu günlerde sen kana susamış görünüyorsun, nedir bu aranızdaki çekişme? 最近你好像总想找碴打架，你们两个人有什么过节？

çekişmek (*nsz*, *-le*) ❶互相拉扯：halat ～ 拉绳子 el ele ～ 手拉手 ❷争吵，吵嘴；激烈争论：Paraya gelince: belleğim zayıftır ve şunun bunun hakkı üzerinde çekişmektense hepsini bırakıvermeyi yeğlerim. 至于钱的事，我的脑子不大好使，与其你争我抢，还不如都让给别人算了。❸传抄 ❹极力争取，争胜；争夺：bıcak ～ 夺刀 tabanca ～ 夺枪 Takımımız birincilik için çekişiyor. 我们队正拼抢第一名。Dünkü maçta takımlar iyi çekiştiler. 在昨天的比赛中，两个队争抢得很激烈。❺批评，斥责，呵斥：Babası, çocuk dersine çalışmadığı için çekişti. 这孩子上学不用功，爸爸批评了他。◇**çekişe çekişe pazarlık etmek** 杀价，卖力地讨价还价

çekişmeli *s.* ve *zf.* ❶有争议的，造成争议的：～ bir durum 有争议的情况 ❷激烈的，热烈的：Maç çok çekişmeli geçti. 比赛进行得十分激烈。

çekişmesiz *s.* 无争议的

çekişte [çeki'şte] *is.* 【俗】加盐橄榄

çekiştirmek (*-i*) ❶拉，拽，揪：Çocuk, annesinin eteğini çekiştirip duruyor. 孩子拽着母亲的裙角。❷争吵：Kitabı, "Ben alacağım", "Sen almayacaksın" diye çekiştirirken yırttılar. 俩人吵了起来，一个说我要买，一个说你不能买，结果把书撕烂了。❹争抢；撕扯：Eti çekiştire çekiştire yedi. 它把肉撕吃了。❺背后说坏话，数落：kişilerin yüzlerine karşı hiç bir şey söylemeyip arkalarından ～ 当面不说，背后乱说 Derdi günü beni çekiştirmek ve dedikodumu yapmak. 他成天琢磨的，就是背后说我的坏话，散布我的流言蜚语。Komşunun kızını saatlerce çekiştirip durdular. 他们把邻居的女儿数落了好几个小时。

çekkin *s.* 远离的，戒除的，摈弃的：her türlü eğlenceden ～ bir yaşayış 没有任何娱乐的生活

çekme Ⅰ *is.* ❶ çekmek 的动名词 ❷抽屉：Sonra çekmesinden pembe bir dosya çıkarıp önüme sürdü. 后来，他从抽屉里取出一个粉红色的卷宗，递到我面前。❸(修剪树枝等用的)砍刀 ❹一种干活时穿的劳动裤 ❺打场用的一种弯木棍 ❻小沙锅 ❼一种长筒靴 ❽一种弹拨乐器 Ⅱ *s.* ❶扁平的：～ burun 扁鼻子 ❷弹拨的(乐器) ◇～ **demir** 轧制过的钢材

çekmece *is.* ❶抽屉 ❷手饰匣，珠宝匣：çeviz ～ 核桃木首饰盒 ❸海湾

çekmeceli *s.* 有抽屉的

çekmecesiz *s.* 无抽屉的

çekmek (*-i*) ❶拉，拽，拖，牵：araba çeken at 拉车的马 ip ～ 拉(紧)绳子 adamı bir yana ～ 把某人拉到一边 Kapıyı kıracak gibi şiddetle çekerek evden çıkıp gitti. 他猛地拉开门，扬长而去，差点儿没把门给摔碎。❷拔，抽，掏(刀枪等)：bıçak ～ 拔刀 tabanca ～ 拔枪 diş ～ 拔牙 şişe (或 vantuz) ～ 拔火罐 ❸升挂，悬挂：direğe bayrak ～ 升旗 fenerler ～ 挂灯笼 ❹拉运，运走，移开：kollarını masanın üzerinden ～ 把胳膊从桌上拿开 Çiftçi buğdayı ambara çekti. 农民把小麦收进了仓里。Her sabah kuyudan su çekiyor. 每天早晨他到井边去挑水。Sandalyeyi pencere önüne çekti. 他把椅子拉到窗前。❺召回，撤回：birliği geri ～ 撤回军队 büyükelçiyi geri ～ 召回大使 ❻支取，取回，领取：piyasadaki parayı ～ 撤走市场上的资金 Bir miktar para çekmek istiyorum. 我想支取一笔钱。❼吸，抽，喝：nem ～ 吸湿 of ～ 叹气 (tulumba ile) su ～ 用水泵抽水 burnuna su ～ 鼻子呛水 Avucu ile üç defa su çekti. 他用手捧起水，喝了三口。Baca iyi çekiyor. 烟囱排烟效果很好。Sünger bütün suyu çekti. 海绵把所有的水都吸掉了。❽吸引，引起；诱惑，引诱：Bu kadın iyi terzi elinden çıkmış koyu renk elbiseleri içinde biçimli vücuduyla az sonra dikkati çeker. 这个女人身穿一身深色的衣服，做工精细，身材优美，很快就引起了人们的注意。❾忍受，承受，遭受；吃苦：eziyet ～ 受痛苦，遇到麻烦；受压迫 gurbet ～ 怀念故乡，思乡，想家 sevda ～ 爱恋，钟情 sıkıntı ～

吃苦，遭罪，经历磨难 Bu adam çok çekti. 他受了不少苦。Ben onun hırçınlığını artık çekemem. 我再也受不了他那坏脾气了。Yalnız bende meçhul bir hastalık vardı. Sekiz yaşından beri çekiyordum. 只有我有这种怪病，8 岁上就得了。❿承重；承担，担负：Bu araba 500 kilodan çok yük çekmez. 这辆车拉不了 500 千克以上的重物。Onun bütün masraflarını ben çekiyourm. 我担负他的所有费用。Yemek paralarmızı çekti. 我们的饭钱他已经付了。❶❶称重；重量为：çuvalı ～ 称袋子的重量 Şu bir torba pirinci çek. 请给称袋大米。Tartsaydınız kırk, kırk beş kilodan fazla çekmezdi. 如果你称一称的话，它的重量最多不过 40 到 45 千克。Yaş odun ağır çeker. 湿木柴分量重。❶❷铺设，设立(某种分隔物)：çit ～ 扎篱笆 duvar ～ 建墙，砌墙 perde ～ 拉帘子，拉幕 sınıra tel örgü ～ 在边界拉铁丝网 tablo ～ 拉线，布线 Komşu ile aramıza çekilmiş tahta bölmeden bütün konuşmalar işitiliyor. 从同邻居家之间的木制隔板可以听到邻居家的谈话声。❶❸蒙(被、毯等)，穿(鞋、袜、裤等)：çizmeyi ～ 穿靴子 Pantolonunu bacaklarına çekti. 他提上了裤子。Yorganınızı başınıza çekiniz. 用被子把你的头蒙上！❶❹提炼，榨取，酿造：ispirto ～ 酿酒 gül yağı ～ 提炼玫瑰油 Çok kimse rakısını bağından çekiyordu. 有许多人在葡萄园里制酒。❶❺磨碎，擂：kahve ～ 磨咖啡 ❶❻驾驭，驾驶，操纵：kürekleri ～ 划桨，摇橹 Arabacı, yavaş çek! 司机，慢点儿！❶❼ (*-e*) 与…相像：İnatçılığı babasına çekmiş. 他的倔劲和他爸一样。Oğlan dayıya, kız halaya çeker. 【成】小子像舅，丫头像姑。❶❽曲解：Bak, sözümü nereye çekti! 哎哟！他把我的话想哪去啦！❶❾延续，持续：Ocak ayı 31 gün çeker. 1 月份有 31 天。Kızılay, buradan yirmi dakika çeker. 从这到克兹拉伊广场需要 20 分钟。❷❿涂抹，刷：astar ～ 刷底漆 kapıya bir kat boya ～ 在门上抹一层油漆 ❷❶画线(状物)；抄写，复写：çizgi ～ 画线 gözüne sürme ～ 打眼圈 kaşına rastık ～ 描眉 yazıyı temize ～ 誊写文章 bir yazıyı gazeteden kâğıda ～ 把一篇文章从报纸上抄下来 ❷❷ (*-i, nsz*) 收缩；缩水：Kumaşı yıkayınca çekti. 布洗后缩水了。Kaplumbağa başını kabuğunun içine çekti. 乌龟把头缩进了壳里。❷❸使摆脱某种习惯：birini kumardan ～ 使某人不再赌博 ❷❹拍摄：fotoğraf ～ 摄影，照相，拍照 film ～ 拍摄影片；拍 X 光片 ❷❺钩补，缝补：çorap ～ 补袜子 ❷❻全部买下，大量买进：piyasadaki şekeri ～ 全部买进市场上的糖 ❷❼提取：bankadan para ～ 从银行提款 Hesabımdan iki bin dolar çekeceğim. 我要从我的户头里提两千美元。❷❽踢，打：dayak ～ 殴打，棒打 şut ～ 射门 Çocuğa bir güzel sopa çekti. 他用棍子把孩子狠狠地打了一顿。❷❾抽，摸，抓；赌赢：kur'a ～ 抽签，抓阄 piyango ～ 买彩票 niyet ～ 占卜，抽签 İlle para çekeceğiz diye beni masaya yatırırlar. 他把我拉上赌桌，说是肯定可以赢钱。❸❿拍发(电报)：telgraf ～ 拍电报，发电报 ❸❶使处于尴尬境地：sorguya ～ 提审，审问，审讯，讯问；盘问 Mecliste hükûmeti hesaba çekeceklermiş. 听说他们将在议会上向政府提质询。❸❷设(宴)：ziyafet ～ 设宴，举行宴会 ❸❸喝酒：İki kadeh daha çekersem dayanamam, lâfın gümrüğünü verir, yine söylerim. 我要是再喝上两杯，就把握不住自己了，会说起来没完。❸❹宣讲，吟颂：nutuk ～ 发表演讲；大发议论 gazel ～ 吟诗 ❸❺填写，起草：çek ～ 开支票 poliçe ～ 开期票 politika ～ 制定政策 ❸❻【俗】(雌性动物)吸引雄性动物与之交配 ❸❼织补：çorap ～ 补袜子 ❸❽〈语〉列举动词变形(或变位)："Gelmek" fiilinin şimdiki zamanini çek. 请给出 gelmek 这个词的现在时形式。◇**çekeceği olmak** 将有罪受，将有苦吃：Bu lâf anlamaz ustadan çekeceğin var. 有这么一个固执的师傅，将来可有你受的。**çekip çekiştirmek** 说三道四，胡说八道 **çekip çevirmek** ①经营，管理：büyük bir dükkân çekip çevirmek 经营一家大商店 ②【俚】使神魂颠倒：İyilikle, tatlı dille, bu kadınları çekip çevirmiştı. 他温文尔雅，谈吐得体，搞得那些女人神魂颠倒。**çekip gitmek** 偷偷离开，溜走：Herkes çekip gitti, o, ortada düdük gibi kaldı. 所有的人都溜了，把他一个人晾在那儿了。**çektiğini cihan çekmemek** 非常厌倦，很无聊；非常烦恼 ◆**Çek** (**arabanı**)**!** 滚开！

çekme kat *is.* 屋顶房间，顶层公寓

çekmen *is.* ❶〈生〉吸枝，吸根；吸盘 ❷吸盘

Çekoslovak *öz.is. ve s.* 捷克斯洛伐克人；捷克斯洛伐克的

Çekoslovakya [çekoslovak'ya] *öz.is.* 捷克斯洛伐克

çektiri *is.* 〈海〉(以帆和桨为动力的古代)战船

çektiriş *is.* çektirmek 的动名词

çektirme *is.* ❶ çektirmek 的动名词 ❷〈海〉(以帆和桨为动力的古代)战船巨帆船；大木船

çektirmek (*-i, -e*) çekmek 的使动态：Dişini çektirirken az kalsın çenesi kırılacaktı. 他让人拔牙的时候差点儿把下巴颏儿给弄碎了。

çekül *is.* 铅锤(线)，准绳，测锤，垂球

çele *is.* 否认，否定，不承认

çelebi *is.* (阿) ❶先生，老爷 ❷君子，绅士，有教养有学问的人：Ali ～ 阿里先生 ～ bir adam 彬彬有礼的人 ❸【旧】对某些伊斯兰教派高级成员的称谓 ❹对基督徒商人的称谓

çelebice [çelebi'ce] *s. ve zf.* 绅士般人，文质彬彬的

çelebilik, -ği *is.* 君子风范，绅士风度

çelen *is.* 【俗】屋沿

çelenç (英) *is.* 挑战

çelenk, -ği *is.* ❶花环；花圈 ❷(旧时女人戴在头上并以宝石等装饰的)羽饰 ◇(*-e*) **～ geçirmek** 敬献花环：Elli delegenin boyunlarına genç kızlar çelenk geçirdiler. 姑娘们给 50 名代表献上了花环。**～ koymak** 敬献花圈，送花圈

çelgi *is.* 【俗】花头巾

çelik[1], -ği (波) Ⅰ *is.* ❶钢 ❷〈海〉索桩 Ⅱ *s.* ❶钢制的：～ başlık 钢盔，(中世纪武士的)头盔 ～ dolap 钢柜 ❷非常硬的，非常强硬的：～ bakışlı 目光犀利的 ❸非常强有力的：pehlivanın ～ pençesi 摔交手钢一般的手 ◇**～ gibi** 清瘦但是强健的：Çelik ve demir gibi vücuduyla hassas bir sporcuya benziyordu. 他身材强健，就像是一个灵巧的运动员。**～ kesilmek** 有钢铁般的毅力 **～ macunu** 底漆 **～ metre** 卷尺 **～e su vermek** 淬

çelik[2], -ği *is.* ❶短树枝 ❷插枝，插条 ❸一种儿童游戏中用的小木撅(参见 çelik çomak) ◇**～ basmak** 用棍子抽打 **～e su vermek** 淬火

çelik çomak *is.* “棒击木片”游戏(以棒击两端前尖的小木撅，待其弹起在空中时再击之以比赛远近)

çelikhane [çelikha:ne] *is.* 炼钢厂

çelikleme *is.* çeliklemek 的动名词

çeliklemek (*nsz*) 插条育苗

çelikleşmek (*nsz*) ❶成为钢 ❷变得象钢一样结实

çelikleştirmek (*-i*) ❶ çelikleşmek 的使动态 ❷【转】加强：Almanya akıl almaz bir çabuklukla yeniden kalkındı, ekonomisini çelikleştirdi. 德国以令人难以置信的速度再次崛起，使它的经济得以加强。

çelik pamuğu *is.* 钢丝绒，钢棉

çelim *is.* 【俗】力量，劲头

çelimli *s.* 有力的，强壮的

çelimsiz *s.* 无力的，虚弱的：Pek çelimsiz olduğu için oruç tutamıyor. 他很虚弱，不能把斋。Çocuk çelimsiz, kıldan nem kapacak vaziyette, fazla olarak bir de giyimsiz, tabiî bu soğuk havada hasta olur. 这孩子体质弱，弱不禁风，再加上衣衫单薄，当然要冻病了。

çelimsizlik, -ği *is.* 无力，虚弱

çelişik *s.* 矛盾的，抵触的：～ bir söz 自相矛盾的话

çelişiklik, -ği *is.* 矛盾(性)：～ ilkesi 〈逻〉矛盾律

çelişken *s.* 矛盾的

çelişki *is.* 矛盾，对立，抵触：Şeyler içindeki çelişkinin yasası, yani karşıtların birliği yasası, materyalist diyalektiğin temel yasasıdır. 事物的矛盾法则，即对立统一的法则，是唯物辩证法的最根本的法则。◇**～ye düşmek** 言行不一

çelişkili *s.* 矛盾的，对立的，相抵触的

çelişkisiz *s.* 无矛盾的，不对立的，不抵触的

çelişme *is.* çelişmek 的动名词：～ ilkesi 〈逻〉矛盾律 Fikirlerindeki çelişmeyi belirtip adamı kıskıvrak bir kapana sıkıştırır. 他指出了这些想法中相矛盾的地方，使那人非常尴尬。

çelişmek (*nsz*, *-le*) 与…矛盾，与…抵触：Biraz önce söylediklerimizle son düşüncemiz çelişiyor. 你最新的想法和你刚才说的话相矛盾。İnsanın yaptıkları, söyledikleri ile çelişmemeli. 人应该言行一致。

çelişmeli *s.* 矛盾的，对立的，抵触的

çelişmesiz *s.* 无矛盾的，不对立的，不抵触的

çello (意) *is.* 大提琴

çelme *is.* ❶ çelmek 的动名词：Bir çelmede adamı yere yuvarladı. 他使了一个绊子把那人摔倒在地。❷一种从后边轻轻系住的头巾 ◇(*-e*) ～ **atmak** ①使绊，下绊，绊倒：Bir çelme atarak yıktı. 他一个绊，就把对方摔倒了。Bir keresinde de karısı şişman kocasına ustalıkla bir çelme attı. 还有一次，妻子很在行地使了个绊，把她的肥胖的丈夫摔倒了。②【转】从中作梗，暗中使坏，暗中下绊，拆台 (*-e*) ～ **takmak** ①使绊，下绊，绊倒 ②【转】从中作梗，暗中使坏，暗中下绊，拆台：Burası, herkesin birbirine çamur attığı, çelme taktığı, birbirinin gözünü oyduğu bu dünyadır. 这是一个人人互相诋毁、拆台和伤害的世界。(*-e*) ～ **vurmak** ①使绊，下绊，绊倒 ②【转】从中作梗，暗中使坏，暗中下绊，拆台

çelmek, -er (*-i*) ❶绊倒 ❷拦住，挡住：En tutulmaz penaltıları çeler ama bazen de bakarsın bacak arasından en olmayacak golleri yerdi. 他能扑住最难扑住的点球，可是有时也许能从胯下漏掉最不可思议的进球。❸制止，说服，劝阻 ❹系(头巾) ❺斜剪，斜裁 ❻与…矛盾，与…抵触：Bu sözünüz deminkini çeliyor. 您这番话和刚才您说的相矛盾。

çelmelemek (*-i*) ❶使绊，下绊：birbirini çelmeleyen adımlar 磕磕绊绊的步子 ❷阻碍，从中作梗

çelmelenmek (*nsz*) çelmelemek 的被动态

çelmeleyiş *is.* çelmelemek 的动名词

çelmik, -ği *is.* (颗粒未脱尽的)稻草或麦杆

çelmiklemek (*-i*) 弹奏(弹拨乐器)

çelo (意) *is.* 大提琴

çeltik, -ği (波) *is.* ❶稻谷：～ makinesi 脱粒机 ～ tarlası 稻田 ❷稻田

çeltikçi *is.* 稻农

çeltikçilik, -ği *is.* 水稻种植

çeltik kargası *is.* 〈动〉黑鹳(*Ciconia nigra*)

çeltikli *s.* 掺有稻谷的：～ pirinç 掺有稻谷的大米

çembalo *is.* 〈乐〉大键琴，洋琴

çember *is.* ❶〈数〉圆 ❷环，圈；环状物；(环状物的)边，(桶等的)箍；铁环(一种儿童玩具)；(篮球的)篮圈 ❸头巾 ❹【转】难以克服的困难，棘手的问题 ◇～ **çevirmek** 滚铁环：Çember çeviriyor, ip atlıyor, top arasında koşuyor, kelebek kovalıyor, koşmaca oynuyorlardı. 他们滚铁环、跳绳、打球、扑蝶，玩捉人游戏。～ **darlaşmak** 收缩包围圈 ～ **geçirmek** 箍住 (*-i*) ～ **içine almak** 包围 ～ **kayık** 尾部呈弧形的船 (*-i*) ～**e almak** 包围 ～**e düşmek** 被包围 ～**i yarmak** 突破包围

çemberlemek (*-i*) ❶用环套住，箍住：Usta fıçıları çemberledi. 师傅把桶都箍好了。❷使成环状

çemberlenmek (*nsz*) çemberlemek 的被动态

çemberletmek (*-i*) çemberlemek 的使动态

çemberli *s.* ❶有圆(环、圈等)的 ❷箍住的，加了箍的

çmbersiz *s.* ❶无圆的，无环的，无圈的 ❷未加箍的

çemçe *is.* 长柄木勺

çemen *is.* 〈植〉❶枯茗，欧莳萝，小茴香 ❷以小茴香籽粉、大蒜和红辣椒为主制成的用以制

作腊肉的调味酱

çemenlemek (*-i*) 涂调味酱：pastırmayı ～ 往腊肉上抹调味酱

çemenli *s.* 涂了调味酱的

çemiç, -ci *is.* 葡萄干；桑椹干

çemkiriş *is.* çemkirmek 的动名词

çemkirmek (*-e*) ❶反驳，驳斥 ❷(狗)狂吠

çemre(le)mek (*-i*) ❶【俗】挽，卷(袖口或裤脚) ❷收拾，整理，拾掇：Harmanın çevresini öğleyin çemreledi. 他中午就把打谷场拾掇好了。❸【转】摩拳擦掌，跃跃欲试

çemrenmek (*nsz*) ❶挽(卷)袖口或裤脚：çaya varmadan ～ 还没见到水就卷裤腿 ❷收拾，整理，拾掇 ❸【转】摩拳擦掌，跃跃欲试

çene (波) *is.* ❶颌，下巴：Çardağın boşluğuna girdiğimiz vakit durmuş, eliyle yanağımı sıkmış, çenemi okşamıştı. 当我们走进凉亭里的空地时，他停了下来，用手捏了捏我的脸颊，又摸了摸我的下巴。❷钳口，夹片(板、头)，夹(咬)紧装置 ❸【转】嚼舌，健谈：Karısının çenesinden usanmıştı. 他讨厌妻子唠叨起来没完没了。◇～ **açmak** 唠叨，喋喋不休，嚼舌 ～ **atmak** 聊天 ～ **çalmak** 聊天：Komsu kadınlar akşam yemeğinden sonra onun etrafında toplanırlar, geç vakitlere kadar çene çalarlardı. 邻家的女人们一吃过晚饭，就聚拢在她的周围，一直聊到很晚。Ha bire çene çalıyor. 他在那儿喋喋不休地说着。～ **çukuru** 酒窝 ～ **kavafı** 爱唠叨的，喋喋不休的，嚼舌的；爱聊天的 ～ **patlatmak** 苦口婆心，磨破嘴 ～ **satmak** 滔滔不绝，唠叨 ～ **yarışı** 一起聊天：Çene yarışına giriştikleri zaman ben ortadan kayboldum. 趁他们在一起聊天的时候，我离开了。～ **yarıştırmak** 一起聊天：Bir kısmı merdivenlerde durup birbiriyle çene yarıştırıyor. 有一部分人就站在楼梯上聊了起来。～ **yormak** 白费口舌 ～**leri birbirine vurmak** 哆嗦，打颤 ～**si açılmak** 打开话闸子，说起来没完没了：Sabahtan akşama kadar uyukluyorsun, gece olunca çenen açılıyor. 你整天昏昏欲睡，一到夜里话闸子就打开了。～**si atmak** (人将死时)下巴动一动 (*-in*) ～**si ayrılmak** 打哈欠 (*-in*) ～**si durmamak** 喋喋不休 ～**si düşük** 废话连篇的，唠叨个没完的，喋喋不休的，嚼舌的；爱聊天的 (*-in*) ～**si kısılmak** 不能说，不可说：Çenen kısılsın! 别说！不可说！(*-in*) ～**si kitlenmek** ①瞠目结舌，惊呆；说不出话来 ②牙关紧咬 ③去世，死亡 ～**si kuvvetli** 健谈的 (*-in*) ～**si oynamak** 不停地吃东西：Onun her zaman çenesi oynar, boğazına düşkündür. 他很贪吃，一天到晚吃个不停。(*-in*) ～**si pırtı** 废话连篇的：Çenen pırtı! 你少给我废话！闭嘴！(*-in*) ～**si tutulmak** 说不出话来：Çenen tutulsun. 让你烂舌头！闭上你的乌鸦嘴！(*-in*) ～**sine tükürmek** 侮辱，羞辱：Onu görürsem çenesine tüküreceğim. 我要是见了他，非啐他一口不可。～**sine üşenmemek** 健谈 ～**sini açmak** 开口，说话 ～**sini açtırmak** 使开口，使说话 ～**sini bağlamak** ①(给死人)封嘴 ②【转】杀死，灭口 ～**sini bıçak açmamak** (因痛苦、难过、悲伤等而)说不出话来，坚强，打掉牙往肚子里咽 ～**sini dağıtmak** 猛击下巴：Şu yumurcağı yanımdan kaldır. Şimdi bir yumruk vurup çenesini dağıtacağım. 快把这个讨厌的孩子带走！要不我会一拳打烂他的嘴。(*-in*) ～**sini kapamak** (使)闭嘴，(使)不说话 (*-in*) ～**sini kesmek** (或 **kısmak**) 沉默，不说话 ～**sini tutmak** 保持沉默：Çeneni tut! 住嘴！别说话了！～**ye kuvvet** 滔滔不绝地，口若悬河地

çenebaz (波) *s.* 嚼舌的，喋喋不休的，健谈的：Bu, otuz yaşlarında çenebaz ve oynak bir duldu. 这是一个 30 岁多嘴多舌的轻佻的寡妇。

çenebazlık, -ğı *is.* 嚼舌，喋喋不休，健谈

çenek, -ği *is.* ❶〈植〉子叶 ❷〈动〉(鸟喙的)上(或下)部；(昆虫等的)上颚，大颚

çeneleşmek (*-le*) 聊天，交谈：Kadın hamallarla çeneleşiyordu. 那个女人正在和几个脚夫聊天。

çeneli *s.* ❶有…样的颌的 ❷【转】喋喋不休的，爱唠叨的

çenet *is.* ❶〈植〉(荚果的)裂片 ❷〈动〉贝壳

çenetlemek (*-i*) 磕，剥皮，脱壳，剥壳

çengel (波) *is.* ❶钩 ❷〈体〉下绊 ❸(鳞翅目、双翅目等昆虫的雄性外生殖器中的)爪形突 ◇～ **atmak** 插手，干预，捣乱 ～ **takmak** 不断打扰，纠缠 ～**e dönmek** 变得虚弱，变得

憔悴 **～e gelmek** 被扔进一个四周布满铁钩子的坑里处死 **～i takmak demiri almak** ①纠缠，使腻烦，惹讨厌 ②心怀敌意，憎恨，怀恨在心

çengel çeneliler *ç.is.* 〈动〉愈颌类(*Plectognathi*)

çengellemek (*-i*) 钩住：Pencerenin panjurlarını duvara çengelledi. 他把百叶窗钩在了墙上。

çengellenmek (*nsz*) çengellemek 的被动态

çengelleyiş *is.* çengellemek 的动名词

çengelli *s.* ❶有钩的 ❷呈钩状的

çengelli iğne *is.* 别针

çengel sakızı *is.* (由刺菜蓟制成的)口香糖

çengi (波) *is.* ❶舞女，舞姬 ❷【转】放荡不羁的女人 ◇～ **kolu** (或 **takımı**) 一班舞女

çengilik, -ği *is.* 跳舞，舞蹈

çenilemek (*nsz*) (狼、狗等)凄厉地嚎叫：Zorlu vuruşla yaptı. Kurt çeniledi ve geriledi. 他一阵猛打，狼惨叫着向后退去。

çenk, -ği (波) *is.* 〈乐〉竖琴 ◇～ **ü çengâne** 奏乐；作乐，娱乐，狂欢

çentik, -ği Ⅰ *is.* ❶豁口，缺口，切口，裂口，凹陷，刻痕，槽口，凹口：Bıcağın ağzında çentik var. 刀刃上有豁口。❷(电影胶片上的)齿孔 Ⅱ *s.* 有豁口的，有刻痕的：～ bıçak 有豁口的刀子 ◇～ **açmak** 开出豁口，刻上痕迹：Sütçü her süt bırakışta bir sopaya bir çentik açıyor. 送奶的人每送一户奶就在一根棍上刻上标记。～ **atmak** ①开出豁口，刻上痕迹 ②切薄

çentiklemek (*-i*) ❶开豁口，刻痕迹 ❷切成薄片

çentiklenmek (*nsz*) çentiklemek 的被动态：Masanın kenarı çentiklenmiş. 桌子边上被刻出了豁口。

çentikli *s.* 有豁口的，有刻痕的

çentilmek (*nsz*) çentmek 的被动态

çentmek (*-i*) ❶刻上痕记，切出豁口 ❷切碎(葱姜蒜等)

çep(e)çevre [çe'pçevre, çepe'çevre] *zf.* 四周，周围：Köyün etrafı çepeçevre ağaçlık. 村子四周全是树。

çepel *is.* ❶污秽，污物，泥污 ❷(谷物等中的)杂质，异物 ❸(生火用的)干柴草，树枝 ❹阴雨天气

çepellenmek (*nsz*) 被掺入杂物；被弄脏，被弄乱

çepellik, -ği *is.* 泥泞的地方，脏乱的地方

çepelli *s.* 掺有杂质的，有异物的：～ pirinç 有杂物的谷子

çeper *is.* ❶篱笆，篱笆墙 ❷墙面；体壁，腔壁；内壁，膜：kafatası ～i 颅骨内膜 midenin ～i 胃壁 ❸藤枝，细树枝 ❹无赖 ◇～ **çekmek** 插篱笆，扎篱笆墙

çepez *is.* 【俗】坏了的蚕茧

çepin *is.* 【俗】耘锄

çerçeve (波) *is.* ❶框架，边框 ❷【转】范围，框架：～ antlaşmaşı 框架协议 ❸〈体〉双杠 ◇～**sini dağıtmak** 【俚】殴打戴眼镜的人

çerçeveci *is.* 制作、销售或安装门(或窗、画等)框的人

çerçevecilik, -ği *is.* 门(或窗、画等)框的制作、销售或安装

çerçeveleme *is.* ❶ çerçevelemek 的动名词 ❷〈影〉图框配合，成帧

çerçevelemek (*-i*) 加框，装框；画框

çerçevelenmek (*nsz*) çerçevelemek 的被动态

çerçeveletmek (*-i*) çerçevelemek 的使动态：Levhayı çerçevelettim, baş ucuma astım. 我让人把条幅加了框，然后挂在了床头。

çerçeveli *s.* 装了框的，有框的：～ fotoğraf 装入相框的照片

çerçevesiz *s.* 未装框的，无框的

çerçi(**ci**) *is.* 货郎，沿街叫卖(针线等物)的小贩

çerçilik, -ği *is.* (货郎的)小生意

çer çöp Ⅰ *is.* ❶劈柴，柴枝：Ocaktaki çer çöp yaştı. 灶里的劈柴是湿的。❷杂物，碎屑之物：Bir sokak köpeği gibi çer çöple geçinir ve geceleri kilisenin yanındaki köpek kulübeleri büyüklüğünde bir barakada yatardı. 他就像一条野狗胡乱吃些东西裹腹，晚上就在教堂旁边狗窝大小的棚屋里过夜。Ⅱ *ünl.* (用在一些儿童游戏中)注意！小心！

çerden çöpten *s.* 简陋的，不结实的：～ kulübe 简陋的窝棚

çerez (希) *is.* 零食，点心，甜食，小吃；开胃品 ◇(*-i*) ～ **çıkarmak** 用点心招待：Konuklara çerez çıkardı. 他用点心招待客人。

çerezci *is.* 卖小食品的人；小食品店

çerezcilik, -ği *is.* 小食品生意

çerezlenmek (*nsz*) ❶吃点心，吃零食 ❷【转】沾光，(稍微)享用

çerezlik, -ği *is.* ❶甜食，点心，零食 ❷盛甜食的容器

çerge *is.* ❶简易帐篷，吉普赛人的帐篷 ❷【旧】(苏丹的)豪华大帐篷

çergeci *is.* 【旧】苏丹帐篷的卫兵

çergi *is.* ❶简易帐篷，吉普赛人的帐篷 ❷【旧】(苏丹的)豪华大帐篷

çergici *is.* (集市上搭帐篷售货的)小贩

çeri *is.* 【旧】士兵

çeribaşı, -yı *is.* ❶【旧】团长，团指挥官 ❷吉普赛人的头领

Çerkez Ⅰ *öz.is.* 切尔卡西亚人(高加索人的一支) Ⅱ *s.* 切尔卡西人的，切尔卡西亚族的

Çerkezce *öz.is.* 切尔西亚语

Çerkez peyniri *is.* 切尔卡西亚奶酪

çermik, -ği *is.* 【俗】温泉

çerviş (波) *is.* ❶动物脂肪，大油 ❷(菜肴的)汤汁

çeşit, -di (波) *is.* ❶种，类：her ～ten kumaş 各种布料 ❷〈生〉变种，亚种 ◇～ ～ 各种各样的：～ ～ çiçekler 各种各样的花

çeşitkenar *s.* 〈数〉不等边的(多边形)：～ üçgen 不等边三角形

çeşitleme *is.* ❶ çeşitlemek 的动名词 ❷〈乐〉变奏

çeşitlemek (*-i*) 增加品种，使多样化

çeşitlendirmek (*-i*) çeşitlenmek 的使动态

çeşitlenmek (*nsz*) 种类增多，多样化

çeşitli *s.* 多种多样的，各种各样的：Çeşitli kitapları okuyarak bilgisini artırdı. 他读了各种各样的书，增长了知识。

çeşitlilik, -ği *is.* 多样化，多种多样

çeşme (波) *is.* 水井，机井，打水处：Sol yanındaki yaradan kanım çeşme gibi akıyor. 我左边的伤口血如泉涌。Keçinin uyuzu, çeşmenin (或 pınarın) içer suyunu. 【成】癞山羊要喝山泉水，癞蛤蟆想吃天鹅肉。◆**Çeşmeye gitse çeşme kuruyacak.** (人要倒霉)喝口凉水都塞牙。

çeşmibülbül [çeş'mibülbül] (波) *is.* 雕花玻璃制品

çeşni (波) *is.* ❶味道，口味 ❷【转】特色 ❸样品(尤指食品) ◇～ **tutmak** (面包制作过程中各种原料)按比例搭配 ～**sine bakmak** 品尝

çeşnici *is.* ❶【旧】御厨；(官宦人家的)厨子 ❷(烟酒质量、金银币成色)鉴定师 ❸变心的(男人)

çeşnicibaşı *is.* ❶御膳房总管；厨师长 ❷(铸币厂)首席鉴定师 ❸经常更换妻子的人

çeşnicilik, -ği *is.* ❶御膳房总管之职；厨师长之职 ❷鉴定

çeşnilemek (*-i*) 调味

çeşnilenmek (*nsz*) çeşnilemek 的被动态

çeşnilik, -ği *is.* 调味品，调料

çete [çe'te] (保加利亚) *is.* ❶游击队，小分队，小股武装：～ savaşı 游击战 ❷匪帮：bir korsan ～si 一伙强盗

çeteci *is.* ❶游击队员，小分队队员 ❷土匪，强盗，匪徒

çetecilik, -ği *is.* ❶游击战；游击队员的身分 ❷打家劫舍，强盗行径；土匪身分 ◇～ **yapmak** 抢劫，打家劫舍

çetele [çe'tele] (希) *is.* ❶刻痕，凹痕 ❷(用于记帐的)符木 ◇～ **çekmek** (或 **tutmak**) 刻线记帐 ～**ye dönmek** 变得伤痕累累：Dayaktan yüzü çeteleye dönmüş. 他被打得满脸是伤。

çeteleşmek (*nsz*) 占山为王，落草为寇，打家劫舍

çeteleştirmek (*-i*) çeteleşmek 的使动态：Peşine sürdüğü devlet kuvvetlerini bile çeteleştirmiştir. 他甚至把官兵都追杀得溃不成军。

çetene *is.* 【俗】〈植〉大麻籽，大麻仁

çetin *s.* ❶艰巨的，艰难的，艰辛的，困难的：～ yol 难走的路 ～ durum 严峻的形势 ～ iş 艰巨的任务 ～ bir iş günü 一天艰辛的劳动 bu derece ～ çalışma 如此艰苦的劳动 ❷激烈的：～ savaş 激战 ～ tartışma 激烈的讨论 ❸难以解决的，棘手的：～ mesele 棘手的问题 ❹顽固的，固执的：～ adam 固执的人 ◇～ **çeviz** ①坚果 ②倔强的人，顽固的人 ③【转】硬骨头，难题

çetinleşmek (*nsz*) ❶变得艰巨，变得艰难 ❷变得激烈 ❸变得棘手 ❹变得固执

çetinleştirmek (*-i*) çetinleşmek 的使动态

çetinlik, -ği *is.* ❶艰巨，艰难 ❷激烈 ❸棘手 ❹顽固，固执

çetrefil *s.* ve *zf.* ❶错综复杂的，棘手的，难以理解的：～ bir dava 一件棘手的案子 ❷语气含混的，语无伦次的，颠三倒四的：Onun çetrefil bir dili var. 他说话颠三倒四。Çinceyi pek çetrefil konuşuyor. 他汉语讲得很蹩脚。

çetrefilce *s.* ❶有些错综复杂的，有些棘手的，有些难以理解的 ❷语气有些含混的，有些语无伦次的，有些颠三倒四的

çetrefilleşmek (*nsz*) ❶变得错综复杂，复杂化：Durum çetrefilleşiyor, belki her şeyi yeni baştan düşünmem icap edecek. 情况变得复杂了，也许我得把一切重新考虑。❷变得语无伦次，说话颠三倒四

çetrefilli *s.* ❶复杂的，难以理解的；棘手的 ❷语无伦次的，颠三倒四的

çetrefillik, -ği *is.* ❶错综复杂，棘手 ❷语无伦次，颠三倒四

çetrefilsiz *s.* 简单的，容易的，好办的

çevgen (波) *is.* ❶马球 ❷马球棍 ❸拐棍

ÇEV-GÖN 【缩】环境志愿者协会(Çevre Gönüllüleri Derneği)

çevik (波) *s.* 敏捷的，矫健的，轻盈的：～ kuvvetler 轻骑兵，快速部队 zarif ve ～ vücut 俊美灵活的身材 Çevik bir hareketle gemiden rıhtıma atladı. 他一个箭步从船上跳上了码头。Onların çevik bacakları mutlak en evvel yangın yerine erişirdi. 他们腿脚灵活，肯定能最先到达火灾现场。

çevikçe *s.* ve *zf.* 敏捷的，矫健的，轻盈的

çevikleşmek (*nsz*) 变得敏捷，变得矫健，变得轻盈

çevikleştirmek (*-i*) çevikleşmek 的使动态

çeviklik, -ği *is.* 敏捷，矫健，轻盈：Vücudundan umulmaz bir çeviklikle yerinden kalktı. 他跃起身，动作之敏捷出乎人们的意料。Tenis oynarken yüz çeşit çeviklikler içinde eğilir, kalkar, sıçar, koşar. 她打网球时，一曲一伸，跃起，跑动，轻盈无比。

çeviren *is.* 翻译，译员，译者

çevirgeç, -ci *is.* 转换开关，转换器，换向器

çevirgi *is.* 旋转门把手

çeviri *is.* ❶翻译 ❷翻译作品，译作，译著，译文：Bu çeviriyi okurlara candan salık veririm. 我诚挚地向读者们推荐这篇译作。

çevirici *is.* ❶翻译，译员，译者：Bu kitabın çevircisi Çinceyi iyi bilir. 这本书的译者精通汉语。❷转换开关，转换器，换向器

çeviricilik, -ği *is.* 翻译工作，翻译艺术；翻译的职务

çevirim *is.* ❶ çevirmek 的行为 ❷〈影〉显影 ◇～ **senaryosu** 摄影台本，分镜头剧本

çeviriş *is.* çevirmek 的动名词

çevirme Ⅰ *is.* ❶ çevirmek 的动名词：Görücüleri de kapıdan çevirmeyi doğru bulmuyor. 他认为不该把媒人也拒之门外。❷转烤肉：kuzu ～si 烤乳羊 Ⅱ *s.* 翻译的：Türkçeden ～ bir eser 一部从土耳其语翻译过来的作品

çevirmek (*-i*) ❶使转动，使滚动；回转：baş ～ 回头 çember ～ 滚铁环 telefon ～ 拨打电话 Yaşlı balıkçı, teknenin dümenini açık denize doğru çevirdi. 老渔夫一打舵轮，船向公海驶去。❷翻转，转烤：tepsideki böreği ～ 把锅里的馅饼翻个 ❸反穿(衣服)：paltoyu ～ 反穿大衣 ❹翻过：kitabın yaprağını ～ 翻过书页 ❺管理，经营，操持：Büyük bir mağazayı çevirmek kolay değildir. 经营一家大商场并非易事。Eteği belinde, bütün evi o çeviriyor. 她很勤劳，操持一大家子。❻拦住，叫住；阻拦：İbrahim caddeye çıkar çıkmaz bir taksi çevirdi. 易卜拉欣一走到街上就叫了一辆出租车。Arkadaşı bizi çevirip evine getirdi. 他的朋友把我们叫住并带到他的家里。❼拒绝，回绝；拒收，退还：Anası bütün istekleri çeviryordu. 他要什么母亲都不答应。Kendisine yollanan parayı çevirmiş. 听说他把寄给他的钱退回去了。❽收回，反悔：sözünü ～ 收回承诺，改口 anlaşmayı ～ 撕毁协议 ❾做，干(尤指不正当行为)：dalavere ～ 搞阴谋诡计，玩花样，耍花招，做见不得人的勾当 dolap ～ 玩弄阴谋诡计，设圈套，耍手腕 Bu meselede çevirdiklerini biliyorum. 我知道他们在这个问题上玩了花活儿。❿ (*-i*, *-e*) 使变成，使成为：maskaraya ～ 使成为笑料，出某人的洋相，捉弄 Bu çeki paraya çevirmek istiyorum. 我想把这张支票兑换成现金。Evlerini otele çevirdiler. 他们把家当成了旅馆。Milyoner karısı oldu, Avrupa'yı komşu kapısına çevirdi. 他有一个百万富婆老婆，去欧洲就如同到邻居家串个门。❶❶ (*-i*, *-e*) 翻译：Aşağıdaki cümleleri Türkçe'ye çeviriniz. 请把下面的句子翻译成土耳其语！Çevirmek bir bakıma yeniden yazmaktan güçtür. 从某个角度看，翻译比重新写作更难。❶❷曲解 ❶❸包围；以…围住：bağı duvarla ～ 用墙围住园子 dört yanını ～ 四面包围 kaleyi askerle ～ 派兵包围城堡 ❶❹(天气)变化 ❶❺玩(纸牌) ◆**Çevir kazı yanmasın.** 【谑】话说错了，赶快改口！

çevirmen *is.* 翻译，译员

çevirmenlik, -ği *is.* 翻译身分，译员资格；翻译工作，译员工作

çevirtmek (*-i*, *-e*) çevirmek 的使动态

çevre *is.* ❶周围，四周，附近：Bütün çevremizde ben ondan başka bir boş ev görmedim. 除了这一所房子以外，周围我再没有看见一所空房子。Çevredeki balıkçılar görmüşler, bizi kurtardılar. 附近的渔民发现了我们，把我们救了起来。Bu çevrede dükkânlar fazlalaştı. 这一片儿商店多起来了。❷【转】朋友圈子，交际范围：Onun çevresi çok geniştir. 他的交际范围很广。Belli bir toplumun bireyi olan insan, yaşamını sürdürebilmek için çevresiyle ilişki kurmak zorundadır. 人，作为一个特定社会的一分子，必须同周围的环境建立关系，才能维持自己的生存。❸【转】界，阶层：sanat ～si 艺术界 siyasî ～ler 政界 ❹绣花手帕，绣花头巾：Geçen gün sandığı karıştırırken elime işlemeli çevreler geçti. 前天我翻我的箱子，翻出了几块绣花手帕。❺〈数〉边，周长；方圆：dairenin ～si 圆周 Bu şehrin çevresi on beş kilometredir. 这个城市方圆 15 千米。Ekvatorun çevresi kırk milyon metredir. 赤道的周长是 4 万千米。❻环境：～ kirliliği 环境污染 Çevre sağlığına önem vermemişler; hastalıklar kol geziyor. 他们不注意环境卫生，一些疾病正在滋生蔓延。Torunlarımız güzel günler görsün diye çevremizi korumalıyız. 为了让我们的子孙后代过上好日子，我们必须保护环境。◇～ **renkleri** 底色 ～ **yapmak** 交友

çevre birimi *is.* 〈计〉外围设备

çevreci *is.* 环保工作者

çevre bilimi *is.* 生态学

çevre bilimci *is.* 生态学者

çevre bilimsel *s.* 生态学的，与生态学有关的

çevrelemek (*-i*) ❶包围，围拢：İki kişi kollarını çevreler de belimi dolayamaz. 两个人把胳膊合拢起来也抱不住我的腰。❷界定，标出边界

çevreleniş *is.* çevrelenmek 的动名词

çevrelenmek (*nsz*) çevrelemek 的被动态

çevreleyiş *is.* çevrelemek 的动名词

çevrelik, -ği *is.* 边框

çevrem *is.* 轮廓，外形

çevren *is.* 地平(线)

çevresel *s.* 环境的，有环境有关的

çevre teker *is.* 〈植〉中柱鞘，周围形成层

çevri *is.* ❶曲解，歪曲 ❷旋风，旋流，旋涡：hava ～si 旋风 su ～si 旋涡 Devrenin bu cevresinde boğuldu. 他就是在河里这个旋涡处淹死的。

çevrik *s.* 转的，回转的，旋转的

çevrilemek (*-i*) 歪曲，曲解

çevrili *s.* ❶被包围的，被环绕的：Bu ülkenin üç tarafı denizlerle çevrili. 这个国家三面环海。❷转的，回转的，旋转的

çevriliş *is.* çevrilmek 的动名词

çevrilme Ⅰ *is.* çevrilmek 的动名词 Ⅱ *s.* 翻译的：Çinceden ～ romanlar 译自汉语的小说

çevrilmek (*nsz*) çevirmek 的被动态：Roman, kısa sürede birçok Avrupa diline çevrildi. 小说很快就翻译成为多种欧洲语言。

çevrim *is.* ❶循环，周期 ❷电路

çevrimli *s.* 熟练的，能干的

çevrimsel *s.* 循环的，有关循环的，周期性的

çevrinmek (*nsz*) 朝圣，朝拜，顶礼膜拜

çevrinti *is.* ❶自转，旋转 ❷旋涡 ❸【俗】各种谷物的混合物

çevriyazı *is.* 〈语〉音标，标音

çeyiz (阿) *is.* 嫁妆，妆奁，嫁资 ◇～ **alayı** 送嫁妆的人群 ～ **çemen** 全套嫁妆，丰厚的嫁妆 ～ **düzmek** 准备嫁妆：Kazandığını bir yana atar, kendine çeyiz düzer. 她把挣的钱积攒起来给自己准备嫁妆。Kızın çeyizi düzüldü. 姑娘的嫁妆已打点好了。～ **işlemek** 做嫁妆：Neden bu kadar çok çeyiz işliyorsun? 你干吗要做这么多的嫁妆？

çeyizci *is.* 制办或出售陪嫁物品的人

çeyizcilik, -ği *is.* 嫁妆的制办(或销售)

çeyizlemek (*-i*) 陪送(嫁妆)

çeyizlenmek (*nsz*) çeyizlemek 的被动态

çeyizli *s.* 有嫁妆的

çeyizlik Ⅰ *s.* 作为嫁妆的 Ⅱ *is.* 嫁妆

çeyizsiz *s.* 无嫁妆的

çeyrek, -ği (波) *is.* ❶四分之一 ❷一刻钟 ❸【旧】(货币单位)5 个库鲁士 ❹【俚】德国马克 ◇～ **son** 〈体〉四分之一决赛

çeyreklemek (*-i*) 使婴儿做臂、脚交叉运动

çeyreklenmek (*nsz*) çeyreklemek 的被动态

ÇGD 【缩】当代记者协会(Çağdaş Gazeteciler Derneği)

ÇHC 【缩】中华人民共和国(Çin Halk Cumhuriyeti)

ÇHD 【缩】当代法律工作者协会(Çağdaş Hukukçular Derneği)

ÇHK 【缩】中国共产党(Çin Komünist Partisi)

çıban *is.* ❶脓疱，脓肿 ❷【俚】戒指 ◇～ **ağırsağı** 脓疱的肿痛部分 ～ **başı** ①脓头 ②【转】严峻形势，严重问题 ～ **işlemek** 挤脓 ～**nın başını koparmak** 引发严重问题

çıdam *is.* (蒙)【旧】耐心

çıdamak (蒙) (*-e*) 耐心，忍耐

çıfıt (波) *is.* 狡猾的人，骗子

Çıfıt (波) *öz.is.* 犹太人 ◇～ **çarşısı** 物品杂乱无章的地方

çıfıtlık, -ğı *is.* 狡猾，欺诈，诡计多端 ◇～ **etmek** 欺诈，行骗

Çıfıtlık, -ğı *öz.is.* 犹太人的身分

çığ[1] *is.* 雪崩：～ konisi 雪崩堆积物 ◇～ **düşmek** 发生雪崩 ～ **gibi büyümek** (事件及其影响)突然扩大：Tüm dünyada bir çığ gibi büyüyerek günümüzün en önemli medya araçlarından biri hâline gelen İnternet, yepyeni fırsatlar sunuyor. 因特网在全球范围内迅速扩大，已经成为当今最为重要的媒体之一，正在提供着诸多全新的机遇。

çığ[2] *is.* 【俗】帐，幔，隔板，屏风

çığa[1] *is.* 〈动〉鲟(*Aciperser ruthenus*)

çığa[2] *is.* 【俗】公鸡、极乐鸟等漂亮的尾部长羽

çığalanmak (*nsz*) (马)竖起尾巴

çığıltı *is.* 尖叫声

çığır *is.* ❶雪崩留下的痕迹 ❷痕迹 ❸羊肠小路 ❹蹊径 ◇～ **açmak** 独辟蹊径 ～**ından çıkmak** 出偏差：İş çığrından çıkmış, ok yaydan fırlamıştı. 娄子已经出了，已经无可挽回。

çığırış *is.* çığırmak 的动名词

çığırmak (*-i*) 【俗】❶叫，喊；招呼 ❷唱：türkü ～ 唱民谣

çığırtı *is.* 召唤，呼叫，呼唤

çığırtkan *is.* ❶媒鸟(以叫声招引同类供猎人猎捕的鸟) ❷高声宣讲者，兜售者 ❸【转】偏袒者

çığırtkanlık, -ğı *is.* ❶经纪，经纪人；叫卖，兜售 ❷当代言人，当喉舌

çığırtma *is.* ❶ çığıtmak 的动名词 ❷〈乐〉横笛

çığırtmacı *is.* 吹横笛者

çağırtmaç *is.* ❶(公告)传报员；送消息的人，信使，报信者 ❷叫卖的人，小贩 ❸经纪人，掮客，中间人

çığırtmak (*-i*, *-e*) 见 çağırtmak

çığlık, -ğı *is.* 尖叫，惊呼：Bir çığlık bütün mahaleyi uyandırdı. 一声尖叫把整个街区都惊醒了。◇～ **atmak** 尖叫，惊呼 ～ **basmak** 尖叫，惊呼 ～ ～**a** 大呼小叫地 ～ **koparmak** 尖叫，惊呼：Zehra birdenbire iki avucunu da yüzüne kapadı, kısa ve keskin bir çığlık kopardı. 泽赫拉突然用双手捂住脸，发出短促而尖利的叫声。～ **koyuvermek** 尖叫，惊呼

çığrı *is.* ❶苍穹，天空，天球 ❷命运，劫运，劫数

çığrışmak (*nsz*, *-le*) 吵闹，喧嚷

çıkacak, -ğı Ⅰ *is.* ❶(土耳其浴出浴时用的)浴巾 ❷出口，大门 Ⅱ *s.* 可与之相比的，可与之匹敌的；超过的：Aşçılıkta ona çıkacak kimse yok. 论烹饪，没有人能和他相比。

çıkagelmek (*nsz*) 突然来到，突然出现

çıkağ *is.* 起源，来源；开始，开端

çıkak, -ğı *is.* ❶出口 ❷〈语〉发音部位

çıkamak *is.* 紧急出口

çıkar Ⅰ *is.* 利益，好处；私利 Ⅱ *s.* 通向…的：ana caddeye ～ yollar 通向大街的路 ◇～ **yol** 出路 ～**ına bakmak** 只顾自己和自己的私利：O yalnız kendi çıkarına bakar. 他只顾自己的利益。～**ını bulmak** 找到解决办法

çıkarcı *is.* 自私自利的人

çıkarcılık, -ğı *is.* 自私自利

çıkarılış *is.* çıkarılmak 的动名词

çıkarılmak (*nsz*) çıkarmak 的被动态：Biraz sonra sedye yukarı çıkarılıp koridora konuldu. 不一会儿，担架被抬了上来，放在走廊上。

çıkarım *is.* ❶ çıkarmak 的动名词 ❷〈逻〉推理，推断

çıkarış *is.* çıkarmak 的动名词

çıkarlanmak (*nsz*) 得到利益，得到好处

çıkarma *is.* ❶ çıkarmak 的动名词：Büyük bir geminin sereni üstünde oturup gemicilerin koca koca sandıkları iplerle ambarlardan çıkarmalarını seyretti. 他坐在一只大船的桅杆上，望着水手们用粗绳把大箱子拖出船舱。Yatarken saatini bileğinden çıkarmayı unutmuştu. 他睡觉时忘记将手表摘下来了。❷〈数〉减(法)：～ işlemi 减法 ❸〈军〉登陆：～ gemisi 登陆舰 ◇ **～ yapmak** 进攻，袭击

çıkarmak (*-i*) ❶取出，拿出，弄出，牵出，捞出：dolaptan çamaşır ～ 从衣柜里拿出内衣 Atı ahırdan çıkardı. 他从马棚里牵出马来。Cebinden küçücük siyah bir mendil çıkardı. 他从兜里掏出一块黑色小手帕。Denize uçan otomobili çıkardılar. 他们把掉到海里的汽车捞了上来。Bir deli kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış. 【成】一个傻子往井里扔一块石头，40个聪明人也捞不上来。❷卸下；脱：çoraplarını ～ 脱袜子 elbisesini ～ 脱衣服 şapkanı ～ 摘帽子 ❸吐出，呕吐；排出，排泄：Bütün yediklerini çıkardı. 他把吃的东西全吐了。❹驱逐，赶出：evden kiracıyı ～ 从家里赶走房客 pasaportsuz adamı sınırdan ～ 把没有护照的人驱逐出境 ❺消除，除去，拔除；挑出，拣出，摘除：çekirdeğini ～ 去核 dalak ～ 脾切除 diş ～ 拔牙 kabuğunu ～ 剥去外壳，剥皮 lekeyi ～ 清除污渍 zehirli maddeler ～ 排出有毒物质 ❻提取，榨出：sütün yağını ～ 提取奶油 gülyağı ～ 提炼玫瑰油 Taşı sıksa suyunu çıkarır. 【成】他力大无比，石头也能攥出水来。❼〈数〉减去 ❽搬上，抬上：dolabı üst kata ～ 把柜子抬到楼上 ❾派出：Bir adam çıkarıp oğlunu yanına getirtti. 他派了一个人把他的儿子接来了。❿【转】说出；揭穿，揭露，指出；认定，指责，认为：yalanını ～ 揭穿谎言 yanlışını ～ 指出错误 birini hırsız ～ 说某人是小偷 birini suçlu ～ 指责某人犯罪 Ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla. 你有话好好说。❶❶展示；以…招待：misafire meyve ～ 拿水果招待客人 müşteriye kumaş ～ 拿布给顾客看 Kızı görücüye çıkardı. 他叫出了女儿给媒人相看。❶❷演奏出：bir tangoyu piyanoda ～ 用钢琴弹奏一曲探戈舞曲 ❶❸出版，发表：faydalı bir kitap ～ 出版一本好书 Türkiye'de o zamanlar gazete çıkarmak kolaydı. 当时在土耳其出版报纸是非常容易的。❶❹得到，获得：Geçimini balıkçılıktan çıkarıyor. 他靠打鱼为生。❶❺度过，熬过；忍受：Bu kömür kışı çıkarmaz. 这些煤过不了冬。Bu para ile ayı çıkaramayız. 我们用这些钱过不了这个月。Hasta kışı çıkaramadı. 病人没有熬过冬天。❶❻养成，形成：yeni bir âdet ～ 形成新的习惯 ❶❼得出结论，得出认识；理解，弄懂：Bundan ne çıkarıyorsun? 你从中得出什么结论？Mektuptaki şu sözcüğü çıkaramadım. 信里的这个词我没有看懂。❶❽出产，生产：Antalya, turfanda domates çıkarır. 安塔利亚出产早熟的的番茄。Fabrika yeni bir otomobil modeli çıkardı. 工厂生产了一种新车型。❶❾制造，引发，造成：kavga ～ 吵架 iş ～ 添乱 olay ～ 惹是生非，制造事端 güçlük ～ 制造麻烦；阻挠，刁难，为难 ❷❿解决，破解：bilmeceyi ～ 猜出谜语 meseleyi ～ 解决问题 ❷❶患有：kızamık ～ 患麻疹，出疹子 çiçek ～ 出天花 ❷❷非常喜欢：Lezzetini çıkara çıkara hikâyesine devam ediyor. 他仍在兴致勃勃地讲着他的故事。❷❸发泄：Öfkesini benden çıkardı. 他拿我出气。

çıkarsama *is.* 〈哲〉推理，推断，推论

çıkarsız *s.* 无利益的；非赢利性的

çıkartı *is.* 排泄物

çıkartılmak (*-e*, *-den*) çıkartmak 的被动态

çıkartım *is.* 排泄

çıkartma *is.* ❶ çıkartmak 的动名词 ❷贴花纸；贴花转印的图画(或图案)：～ resimleri 印花

çıkartmak (*-i*, *-e*, *-den*) çıkarmak 的使动态：Aklıma geldi, kilerden bir teneke gaz çıkarttım. 我

记起来了，是我让人从贮藏室拿了一罐煤气。

çıkı *is.* (小)包裹；腰包，钱包

çıkık, -ğı Ⅰ *s.* ❶凸的，突出的：～ alın 尖脑门 elmacık kemikleri ～ bir yüz 一张颧骨突出的脸 Bu adam, elli beş altmış yaşlarında, boynu biraz yana çarpılmış, çıkık alınlı, çökük yanaklı, kara kuru bir ihtiyardı. 此人又黑又瘦，约五六十岁，脖子有点儿歪，脑门突出，两颊下陷。❷(骨)脱位的，脱臼的 Ⅱ *is.* 脱臼：Düştüm ve kolumda bir çıkık var. 我摔了一跤，胳膊脱臼了。Kolunda kırık yok, ama çıkık var. 他的胳膊没有骨折，而是脱臼了。

çıkıkçı *is.* 正骨者，正骨大夫

çıkıkçılık, -ğı *is.* 正骨(法)

çıkıklık, -ğı *is.* ❶凸突，突出 ❷脱臼症状

çıkılamak (*-i*) 打包，包

çıkılanmak (*nsz*) çıkılamak 的被动态

çıkılmak (*-e*) çıkmak 的无主态：Azıksız yola çıkılmaz. 兵马未动，粮草先行。Bu havada dışarı çıkılmaz. 这样的天气无法外出。

çıkın *is.* (小)包裹；腰包，钱包：Bir buldu iki ister, akçe buldu çıkın ister. 【成】得寸进尺；贪得无厌；得陇望蜀。◇～ **etmek** 打包，包起来

çıkınlamak (*-i*) 包起来，打包

çıkıntı *is.* ❶突出物，突出部分：evin sokağa doğru olan ～sı 房子朝街突出部分 gırtlağın ～sı 喉节 Yüz tarafında ne böyle iri bir çıkıntısı, ne de böyle kıvır kıvır bıyıkları vardı. 他的面目没有这么狰狞，也没有这些卷曲的胡须。❷对原文的修改或补充部分 ❸【俚】香烟，烟卷

çıkıntılı *s.* ❶有突起的，有突出部分的：girintili ～ 凹凸的，锯齿状的，“之”字形的；进出口很多的 ❷有修改或增补的

çıkıntısız *s.* 无突出部分的；(文字)无修改或增补的

çıkır çıkır *s.* ve *zf.* ❶丁丁当当的 ❷闪闪发光的，光辉灿烂的

çıkış *is.* ❶ çıkmak 的动名词 ❷出口：Sinemanın çıkışı sağdadır. 电影院的出口在右侧。❸斥责，责备 ❹〈军〉突围；出击：～ hareketi 突围；出击 ❺〈体〉起跑，出发；起跑线 ❻〈体〉(摔交运动员)出场 ❼(舞台演员)退场，下场 ❽坡道 ❾〈计〉输出：～ birimleri 输出设备 ◇～ **almak** 辞职 ～ **belgesi** ①毕业证 ②出口许可证 ～ **kapısı** 出口，安全门 ～ **noktası** 起点，出发点：Çıkış noktanız hatalı. 你们的出发点就错了。～ **yapmak** 斥责，训斥 ～ **yolu** 出路，解决办法

çıkışlı *s.* ve *is.* 毕业的；毕业生：1976 ～ öğrenci 1976 年毕业的学生 lise ～ları 高中毕业生

çıkışmak (*-e*) ❶责备，斥责，训斥：Ona çıkışmaya hakkınız yok. 您不应该责备他。❷足够：Bu odaya param çıkışmaz; daha ucuz var mı? 我租不起这个房间，还有更便宜的吗？Param çıkışmadığı için arkadaşımdan borç aldım. 我的钱不够，所以向我的朋友借了债。❸(用于否定句中)竞争：Çene yarıştırmada ben seninle çıkışamam. 斗嘴我斗不过你。

çıkıştırmak (*-i*) çıkışmak 的使动态：Sonunda parayı çıkıştırdım. 我最后凑足了钱。

çıkıt *is.* 出口；安全门

çıkma Ⅰ *is.* ❶ çıkmak 的动名词：～ durumu 〈语〉从格 Yola çıkmadan evvel eve gitmek, uyumak istedim. 上路前我想回家睡一觉。❷(屋顶、房屋楼层的)悬挑部分 ❸土耳其浴出浴时用的毛巾等用具 ❹岬，海角，(伸入海中的)悬崖 ❺旁注，边注 Ⅱ *s.* ❶出自…的，来自…的；毕业于…的：sanat okulundan ～ usta 艺术学校毕业的高手 saraydan ～ eşyalar 宫廷用品 ❷凸出的：～ kule (城堡上凸出的)的箭塔，(教堂顶楼的)角塔

çıkmak (*-den*, *-e*) ❶出去，出来：Delikten böcek çıktı. 虫子从洞里爬了出来。Evden sokağa çıktı. 他出门上街去了。Bu kahveden sıkıldın, ötekine çıkarsın, anladın mı? 你讨厌这家咖啡馆，你可以去其他家，明白吗？Ok yayından çıktı bir daha geri dönmez. 【成】开弓没有回头箭。❷去从事某种活动：alışverişe ～ 去购物 Az sonra görev saati başlıyormuş, işe çıkacakmış. 好像过会儿就到上班时间，他要去上班。Onunla yola çıkarsan, seni yarı yolda bırakır. 你要是和他出门，他会把你甩在半路的。Keçi nereye çıkarsa, oğlağı da oraya çıkar. 【成】有其父必

有其子；上行下效。❸(路)通向，到达：Bu yol nereye çıkar? 这条路通向哪里？❹(*-e*, *-den*, *-i*) 登高，攀登：ağaca ～ 爬树 dağın tepesine ～ 爬到山顶 uzun, dik merdivenli bir yokuş ～ 登上一个长长的有着陡峭的台阶的高坡 Taşa çıkan keçinin ağaca çıkan oğlağı olur. 【成】有其父必有其子；上行下效。❺由…获得，由…得到：Ay çiçeğinden yağ çıkar. 向日葵可以榨油。Bu tartışmadan bir şey çıkmaz. 这样争论不会争出什么结果。Taştan yağ çıkar, ondan çıkmaz. 【成】石头都可以出油，他却一毛不拔。❻毕业于：Hukuk fakültesinden çıkmış. 他毕业于法学院。❼离开，脱离：hastaneden ～ 出院 ceza evinden ～ 出狱 İşinden çıktı, başka iş arıyor. 他辞了职，正在找新工作。Sabah kalvaltısından sonra otelimden çıktım. 早饭后我退掉了客房。❽凸出：Zayıflıktan kemikleri çıkmış. 他瘦骨嶙峋。❾足够：Bu kumaştan bir palto çıkar mı? 这块布够做一件大衣吗？❿处于某种状态：borçlu ～ 欠债，欠钱 kârlı ～ 赢利，赚钱 alcaklı ～ 债权多于负债 O bizden daha vatansever çıktı. 他原来比我们更爱国。Aldığınız yağ iyi çıktı mı? 您买的食油好不好？İşler çabuk çıkmıyor. 工作进展不快。❶❶不再具有某种性质：inandırıcı olmaktan ～ 令人无法信服 insanlıktan ～ 失去人性；虚弱得没了人形 Çocukluktan çıkıp kocaman bir adam oldu. 他已经长大成人。Ev, ev olmaktan çıktı. 家已经不像个家了。❶❷出来，被发现；暴露，漏出；突出；发生：çiçek ～ 出天花 fırtına ～ 出现暴风(雨、雪等) soğuk ～ 天凉，天冷 Bedava desen, bir alıcı çıkmaz. 即使白送，也不会有买主。Hava açılmış, ay çıkmıştı. 天晴了，月亮出来了。Sularda bakteri çıktı. 水里发现了细菌。❶❸长出：tomurcuk ～ 发芽 Bıyığı çıktı. 他长胡子了。Ekinler çıkmaya başladı. 庄稼开始长出来了。❶❹面市，上市：Erik daha çıkmadı. 李子还没有上市。Patlıcan çıktı. 茄子已经上市了。❶❺拜见，晋见；见面，露面，(突然)出现：müdüre ～ 拜见经理 Eskiden kadınlar erkeklere çıkmazdı. 过去的女人不在男人面前露面。Karşıma çıktı. 他突然出现在我的面前。❶❻落到，轮到，归于，中(奖)：Bize yine gezi çıktı. 又轮到我们外出了。Bu işten size de birşey çıkar. 从这件事你也会得到一些好处。Ona büyük ikramiye çıktı. 他中了大奖。❶❼价值：Bu ev 50 milyona çıktı. 这所房子价值 5 千万。❶❽扮演，出演：Otello'ya çıktı. 他扮演奥赛罗。❶❾发表，发行，出版：yeni çıkmış kitap 新出版的书 Yeni bir gazete çıktı. 出了一种新杂志。Yüz yuanlıklar çıktı. 百元大钞已经发行。❷❿散发：Lâğımdan pis kokular çıkıyor. 阴沟里发出难闻的气味。❷❶传播，散布，充斥：Başından beri gazetelerde onun hakkında havadisler çıkıyordu. 从一开始报纸上就充斥着关于她的奇闻逸事。❷❷竞争，抗衡：Güreşte ona çıkacak kimse yok. 论摔交没有人比得上他。❷❷褪色，浸染：Kravatın boyası gömleğe çıkmış. 领带的颜色染到了衬衣上。Kumaşın boyası çıktı. 布退色了。❷❸迁入，迁离：Hemen bir apartmana çıkarım. 我很快就要搬到一所公寓里去。Onlar evden çıktılar. 他们从这所房子搬走了。❷❹脱落：Bebeğin patiği çıktı. 幼儿的鞋子掉了。Kitabın kabı çıktı. 书皮掉了。Kutunun çivisi çıkmış. 箱上的钉子掉了。❷❺脱位，脱臼：Çocuğun kolu çıktı. 孩子的胳膊脱臼了。❷❻下达；下发；交出：emir ～ 下命令 maaş ～ 发工资 ❷❼(时间)过去，流逝：Kış çıktı. 冬天过去了。Mart çıktı. 3 月份过去了。❷❽(价格)上涨，升高：Altın fiyatları boyuna çıkıyor. 黄金价格一路攀升。❷❾提高(价格、声音等)：Satıcı razı olmayınca birkaç lira daha çıktım. 货主不同意，我就又加了几个里拉。Sesim elvermiyor, daha fazla çıkamam. 我的嗓子不适，不能再大声了。❸❿大便：Adamcağız bir haftadan beri çıkmıyor. 他有一个星期没大便了。❸❶被消除，被去除；被洗掉：Ayakkabı ayağından çıkmıyor. 他没脱鞋。Leke çıkmadı. 污渍没有去掉。❸❷【俚】破财，(被迫)花钱：Çık bakalım paraları! 你就掏钱吧！On dolardan çıktım. 我破费了 10 个美元。❸❸应验，言中；实现；成功：Dediğim çıktı. 我说的话应验了。Rüyası çıktı. 他梦想成真。O çıkar iş değil. 那可不是一件能办成的事。❸❹ (*-le*) (与异性朋友)约会：Senden başka bir kızla çıkmadım. 除你之外我从没有约过别的女孩。❸❺〈数〉被减去：beşten üç ～ 5 减去 3 ❸❻发生，爆发：fırtına ～ 发生风暴 kavga ～ 发生口角 ❸❼ (*-i*) 修建(楼层)：Evin ikinci katına çıkmadan havalar bozuldu. 房还没有建完 2 层天气就变了。Evine bir kat daha çıktı. 他的房子又加盖了一层。

çıkmalama *is.* 注释，注解

çıkmalı *s.* (带)从格的

çıkmaz Ⅰ *s.* ❶一端不通的：～ yol 死路，绝路 ❷无出路的，陷入僵局的：～ iş 无法解决的问题 Ⅱ *is.* ❶死路，死胡同 ❷【转】僵局 ❸〈解〉盲(管) ◇**～ ayın son çarşambası**【谑】

驴年马月 ～ **sokak** ①死胡同 ②【转】解决不了的问题 **～a girmek** 陷入僵局：ABD seçimleri iyice çıkmaza girdi. 美国大选陷入僵局。**～a sapmak** 陷入困境，走投无路，不知所措 **～a sokmak** 使陷入僵局 **～a sürüklenmek** 陷入僵局：Florida'daki oyların yeniden sayımının, çıkmaza sürüklenen ABD başkanlık seçimlerinin kaderini belirlemesi umuluyor. 佛罗里达州的重新计票被寄希望于决定已陷入僵局的美国总统选举的命运。

çıkra *is.* 浓密的灌木丛

çıkralık, -ğı *is.* 灌木丛密集的地方

çıkrık, -ğı *is.* 辘轳；纺车；绞车，卷扬车，链式绞盘：Vaktiyle tembel bir kız varmış. Çıkrıkla iplik bükmek istemezmiş. 从前，有一个懒姑娘，不愿意纺线。

çıkrıkçı *is.* 制造辘轳的人；制造纺车的人；绞车制造商

çıkrıklı *s.* 有辘轳的；有纺车的；有绞车的

çıkrıksız *s.* 无辘轳的；无纺车的；无绞车的

çıktı *is.* ❶产品，产出 ❷〈计〉输出

çılan *is.* 【俗】一种大枣

çılbır[1] *is.* 酸奶荷包蛋

çılbır[2] *is.* 【俗】缰绳

çıldırasıya *zf.* 发疯般地，极其：Karısını çıldırasıya seviyor. 他非常爱自己的妻子。

çıldır çıldır *zf.* (目光等)闪烁地：Çocuk çıldır çıldır bakıyor. 孩子眼睛忽闪忽闪地看。Elmas yüzük çıldır çıldır yanıyor. 钻戒闪闪发光。

çıldırış *is.* çıldırmak 的动名词

çıldırmak (*nsz*) ❶疯狂，发疯，丧失理智：Kendimi yalnız buluyorum. Kitaplarım olmayınca çıldıracağım. 我感到孤独，没有书我就会发疯。Yüzüne bakınca şaşırdım kaldım, gözleri fincan gibi olmuş, saçları dikilmiş, âdeta çıldırmış gibi. 我一看他的脸，大吃一惊，只见他两眼圆睁，毛发矗立，似乎要疯了。❷【转】(喜爱、渴望、愤怒、恐惧等情绪)达到狂烈的程度：Çocukları için çıldırıyor. 他极爱自己的孩子。Eminim, resminizi yapmak için çıldırıyor. 我肯定他极想为你画像。Kadın deyince çıldırıyor. 那女人一说起来就没完没了。

çıldırtmak (*-i*) çıldırmak 的使动态：Beni çıldırtmak mı istiyorsun? 你是不是想逼疯我？Ana kız ikisini de sevinçlerinden çıldırtacak kadar ağır, pahalı hediyeler getirmişti. 他带来了贵重的礼物，让母女俩欣喜若狂。Eniştemin hareketleri beni çıldırtıyor. 妹夫的作法气得我发疯。

çılgın *s.* 疯狂的，狂烈的，暴怒的：～ ve aksi insan 又暴躁又固执的人 ◇**～e dönmek** 害怕，恐惧；慌张，惊慌失措：Kadın çılgına dönüyor. 那女人吓得惊慌失措。**～e düşmek** 害怕，恐惧；慌张，惊慌失措

çılgınca(**sına**) [çılgı'nca, çılgı'ncasına] *s.* ve *zf.* 疯狂地，发疯般地：～ bir aşkla tutuşan genç bir kalp 一颗燃烧着疯狂爱火的年轻的心 Çılgıncasına köyün içinde dolanır, dolanır. 他疯也似地在村子里跑来跑去。

çılgınlaşmak (*nsz*) 发疯

çılgınlık, -ğı *is.* ❶疯狂：Bir genç kıza tutulmak çılgınlığında bulundum. 我有爱上一个年轻姑娘的疯念头。❷大手大脚：Dükkânda iki şişe istemek çılgınlığında bulunmadınız mı? 您不是在商店里大手大脚地要了两瓶酒吗？

çıma [çı'ma] (意) *is.* 〈海〉缆索，牵索，锚链：Çıma babayı yemiş. 缆绳把系缆柱磨坏了。◇**～ atmak** (或 **vermek**) 抛缆

çımacı *is.* 〈海〉抛缆或接缆者

çımacılık, -ğı *is.* 抛缆或接缆的差事

çımbar *is.* 【俗】❶(织机上的)撑直器，拉幅器 ❷芽，苗，嫩枝

çımkırmak (*nsz*) (鸟)拉屎

çın *s.* 【俗】真实的，正确的 ◇**～ ayaz** 晴朗、寒冷、有月光的天气 **～ sabah** 一大早，清晨 **～ tutmak** 证实，确认

çınar (波) *is.* 〈植〉法国梧桐(*Platanus*)：Bahçemizdeki ulu çınar ağacının gölgesinde kitap okumayı çok seviyorum. 我很喜欢在我家花园中的一棵巨大的法国梧桐树的树荫下看书。

çınargiller *ç.is.* 悬铃木科

çınarlı *s.* 有梧桐树的

çınarlık, -ğı *is.* 梧桐树林

çın çın *zf.* (金属撞击的声音)铿锵，丁当 ◇～ **çınlamak** 叮当作响：Dün akşam üstü kulaklarım çın çın çınladı, beni sevdiklerimden biri andı ama kim? 昨天傍晚我耳鸣，又是我的哪个情人在想我，可是是谁呢？～ **inletmek** 使发出尖利刺耳的声音：Şarkıcı ortalığı çın çın inletti. 歌手的演唱引起观众一阵阵的尖叫声。～ **ötmek** (不停地)尖叫：Öyle canlı anlatır ki, kahvenin içi kahkahadan çın çın öter. 他讲得非常生动，咖啡馆里充满一阵阵的尖叫声。

çıngar (希) *is.* 争吵，吵闹，喧闹 ◇～ **çıkarmak** 惹起争端，制造麻烦：Çıngar çıkarmadan işi rast gitmez. 他浑水摸鱼。Çıngar çıkarıp pekmez akıtırsan, şipşak kodesi boylarsın ha! 你要是惹是生非出手伤人，很快就会坐牢的！Arabada çıngar çıkaran müşterilere, bazen gece zammı lâzım gelir. 对于车上的那些害群之马，有时需要用棒子敲他们的头。～ **çıkmak** 出现争吵，发生争端：Başhakem orada değilmiş. Çıngar çıktı. 主裁判好像不在那儿，结果发生了争执。～ **kopmak** 爆发争吵，发生争端

çıngı *is.* 【俗】❶火花，火星 ❷微量，一点儿

çıngıl *is.* 未成熟的一串葡萄

çıngırak, -ğı *is.* ❶小铃，手摇铃：Şimdi uzaklaşan yörük hayvanlarının derinleşen çıngırak seslerini işitiyor. 他的那些牲畜飞奔而去，现在他正在倾听那逐渐消失的铃铛声。❷拨浪鼓 ◇～**ı çekmek** 【俚】死：İnce hastalıktan çıngırağı çekmiş. 一个小病就要了他的命。

çıngırakçı *is.* 制售小铃当(或拨浪鼓)的人

çıngırakçılık, -ğı *is.* 小铃当(或拨浪鼓)的制作或销售

çıngıraklı *s.* ❶有铃当的 ❷【转】(笑声)银铃般(清脆)的：～ bir kahkaha 银铃般的笑声

çıngıraklı yılan *is.* 〈动〉响尾蛇(*Crotalus*)

çıngıraklı yılangiller *ç.is.* 〈动〉响尾蛇科(*Crotalidae*)

çıngır çıngır *zf.* (铃当般)清脆地，尖利地：Çıngır çıngır bağırıyor. 她正在尖声尖气地叫。

çıngırdak, -ğı *is.*. ❶小铃，手摇铃 ❷拨浪鼓

çıngırdama *is.* çıngırdamak 的动名词

çıngırdamak (*nsz*) 叮当作响，格格作响

çıngırdatmak (*-i*) çıngırdamak 的使动态

çıngırtı *is.* 叮当声，格格声

çınlak *s.* 发出回声的，回响的(地方)

çınlamak (*nsz*) 发出叮当声；回响：ses ～sı 鸣响，丁当声 Boş salonda sesi çınlıyordu. 他的声音在空荡荡的大厅里回响。

çınlatmak (*-i*) çınlamak 的使动态

çınlatış *is.* çınlatmak 的动名词

çınlayış *is.* çınlamak 的动名词

çıpı çıpı *is.* (儿童用语)洗澡

çıpıl çıpıl *zf.* (戏水时发出的声音)哗哗地

çıpıldak *s.* 赤裸的，光屁股的(小孩)

çıplak, -ğı Ⅰ *s.* ❶赤裸的；无遮蔽的，无覆盖的：～ adam 赤身裸体的人 Çıplak ayakla dolaşan yoksul çocuğu görünce içimiz burkuldu. 看到那个穷孩子光着脚流浪，我们感到很难过。Bütün gün çıplak güneş altında otura otura derisi kavladı. 他一整天裸露在阳光下被晒得脱了皮。❷光秃的：～ tepe 秃山 ～ kafa 秃头 ❸空荡的：～ oda 空荡的房间 ～ duvar 无任何装饰的墙壁 ❹【转】显而易见的，明摆着的：～ gerçekler 明摆着的事实 ❺【转】直截了当的，原原本本的 ❻【转】朴素的，无任何雕琢的：～ bir anlatım 朴实无华的叙述 Ⅱ

is. ❶裸体画 ❷衣不蔽体者；赤贫者：～lara giyecek dağıtmak 给没有衣穿的人发衣服 ◇～ **at** ①未备鞍鞯的马 ②【俚】穷光蛋 ～ **göz** 裸眼 ～ **Mustafa'ya dönmek** 变得愚笨，受人嘲弄

çıplaklaşmak (*nsz*) 脱光；变秃；变得空无一物

çıplaklaştırmak (*-i*) çıplaklaştırmak 的使动态

çıplaklık, -ğı *is.* 赤裸，裸露；光秃；空无一物；显而易见；原原本本 ◇(*Bütün*) ～**ıyla** 一五一十地，不加隐瞒地，原原本本地：Olayı bütün çıplaklığıyla anlattı. 他把这件事一五一十地讲了一遍。

çıplak tohumlular *ç.is.*〈植〉裸子植物

çıplanmak (*nsz*) 脱光；变秃：Çocuk çıplandı. 小孩脱光了衣服。Ağaçlar çıplanmaya başladı. 树木开始落叶。

çıra (波) *is.* ❶松明 ❷【俗】(油)灯 ◇～ **gibi yanmak** (或 **tutuşmak**) 【俚】遭受重大损失 ～**sını yakmak** 以怨报怨

çırağ [çırağ] (波) *is.* (火把、灯笼、蜡烛等)照明用具

çırak, -ğı (波) *is.* ❶学徒：demirci ～ı 铁匠铺学徒 terzi ～ı 裁缝铺学徒 Marangozum diye geldi ama dülger çırağı bile olamaz, kalpazanın biri. 他自称是个木匠，可是连一个学徒都不如，是一个骗子。❷(店铺)伙计：bakkal ～ı 杂货铺伙计 manav ～ı 蔬菜店伙计 ❸徒弟，弟子：Yeni aldığım çırak gözü açık birine benziyordu. 我新收的徒弟似乎是一个精明强干的人。Kabiliyetli çırak ustayı geçer. 【成】青出于蓝而胜于蓝。❹旧时在宫中或大户人家服劳役多年后获得自由的男女奴仆 ❺(木工加工长工件用的)支承架 ◇(*-i*) ～ **çıkarmak** 【俚】①坑害合伙人解除合伙关系：Uzun yıllar çalıştık, elimize bir şey geçmedi; ortağımız bizi çırak çıkardı. 我们辛苦多年，什么也没有得到，我们的合伙人坑了我们。②旧时男女奴仆在宫中或大户人家服劳役多年老而无用后主人使其获得自由 ～ **çıkmak** ①出师 ②(旧时)自立门户；娶妻生子 (*-i*) ～ **etmek** 使出师：Yıllardan sonra usyam beni çırak etti. 几年之后，我的师傅让我出了师。(*-e*) ～ **girmek** 给…当学徒：Büyük oğlan bir doğramacının yanına çırak girmiş. 大儿子在一个木匠那里当学徒。(*-i*, *-e*) ～ **vermek** 送某人去当学徒：Bu çocuğu sekiz yaşında iken, marangoza çırak vermişler. 这孩子 8 岁时，他们送他去木匠铺当学徒。

çıraklık, -ğı *is.* ❶学徒(伙计、弟子)的身分(或职责) ❷学徒(伙计)的工资 ❸学徒的场所；学艺的地方 ❹学徒学艺的期限 ◇～ **etmek** 作学徒；当伙计；当弟子

çırakma(**n**) (波) *is.* ❶灯架，烛台 ❷渔民夜间诱鱼的火把火堆

çırak usta *is.* 师徒关系

çıralı *s.* ❶有松明的 ❷含有松脂的：～ tahta 含有松脂的木版

çıralık, -ğı *s.* ve *is.* 适于用做松明火把的

çıramoz *is.* (渔民夜间捕鱼时使用的)诱鱼灯架

çırçıplak, -ğı [çı'rçıplak] *s.* ve *is.* 赤裸裸的；光秃秃的；空无一物的；毫无修饰的；显而易见的：～ dağlar 光秃秃的山 ～ bir adam 一个一丝不挂的人 Hepsinin yüzünde de aynı endişe çırçıplak görünüyor. 每个人的脸上都清楚地显出忧虑的神色。

çırçıplaklık, -ğı *is* 赤裸；光秃秃；空无一物；毫无修饰；显而易见

çırçır[1] *is.* 轧棉机，轧花机

çırçır[2] *is.* ❶(小)泉 ❷田蟋蟀，黑蟋蟀，油葫芦

çır çır *zf.* ◇～ **çırpınmak** 手足无措，惊慌失措：Başka zaman olsa çır çır çırpınırdım, deli çıkardım. 要是在其他时候，我会惊慌失措，会恼羞成怒。

çırılçıplak, -ğı *s.* ve *is.* 赤裸裸的；光秃秃的；空无一物的；毫无修饰的；显而易见的：Benden bir isim istiyorlar, kundaksız, çırılçıplak bir resmini de göndermişler; yumuk yumuk bir bebek. 他们要我给起个名字，还给我寄来了一张照片，赤裸裸一丝不挂，一个胖乎乎的小宝宝。

çırılçıplaklık, -ğı *is.* 赤裸；光秃秃；空无一物；毫无修饰；显而易见

çırnık, -ğı Ⅰ *is.* 一种小船 Ⅱ *s.* 【俚】不起眼的

çırpı *is.* ❶断(树)枝 ❷墨线：～ ipi 墨线 ◇～ (**gibi**) (臂、腿)瘦弱的：～ gibi kollar 麻杆似的胳膊 **～ çekmek** 打墨线 **～ vurmak** 打墨线 **～dan çıkmak** 出格，过分：Fazlasına gitme, iş çırpından çıkmış olur, sonra sen de pişman olursun. 别过分，做事出了格，以后你也会后悔的。**～ya getirmek** 使成直线，校直

çırpıcı *is.* ❶漂洗工：～ taşı 洗衣石 ❷(食品)搅拌器

çırpılmak (*nsz*) çırpmak 的被动态

çırpınış *is.* çırpınmak 的动名词

çırpınmak (*nsz*) ❶挣扎：Balık oltanın iğnesinde çırpınıyor. 鱼在钩上挣扎。❷(肌肉)抽搐 ❸(海面)波浪起伏 ❹【转】手足无措，惊慌失措；胡闹：Ağlasa da, çırpınsa da bir sonuca varamaz. 哭也好，闹也好，此事还是行不通。❺【转】奋力，极力：Evini geçindirmek için çırpınıp duruyor. 他为了养家而疲于奔命。

çırpıntı *is.* 挣扎；抽搐；微波起伏，碧波荡漾；惊慌；奋力

çırpıntılı *s.* 微波起伏的，碧波荡漾的：～ bir deniz 碧波荡漾的大海

çırpış *is.* çarpmak 的动名词

çırpışmak (*nsz*) (鸟)振翼，拍翅

çırpıştırılmak (*nsz*) çırpıştırmak 的被动态

çırpıştırma Ⅰ *is.* çırpışmak 的动名词 Ⅱ *s.* 马马乎乎的，敷衍了事的，漫不经心的：～ resim 速写，素描；草图

çırpıştırmak (*-i*) ❶ çırpışmak 的使动态 ❷用细棍轻轻地抽打 ❸马马乎乎，敷衍了事，漫不经心

çırpmacı *is.* 跤手抱摔者

çırpmak, -ar (*-i*) ❶(接连地)打，击，拍打；扑扇：el ～ 拍手 halı ～ 拍打毯子 kanat ～ 振翅 ❷抖动；(用连续的打击动作)搅拌(蛋、奶等) ❸剪，修剪：ağacın dallarını ～ 剪树枝 ❹(跤手)抱摔 ❺【转】偷：çalıp ～ 见什么偷什么

çırptırmak (*-i*, *-e*) çırpmak 的使动态

çıt *is.* 轻微而短暂的破裂声：Çıt diye kırıldı. 咔地一声裂了。◇**～ çıkarmamak** 一声不吭，不声不响：Kapıyı çıt çıkarmadan araladı. 他不声不响地把门打开了一道缝。**～ çıkmamak** 悄无声响，鸦雀无声：Hiçbirisi kımıldamadı ve çıt çıkmadı. 谁也没有动，悄无声响。**～ etmek** 发出"咔"声 **～ yok** 静悄悄，无声无息，鸦雀无声：Orman bir sessizliğe büründü, çıt yok. 森林一片寂静，没有一声响。

çıta [çı'ta] *is.* 木板条，条板 ◇**～ gibi** 瘦高条的

çıtak, -ğı *is.* ve *s.* 【俗】❶在山中以砍樵为生的 ❷粗鲁的，暴躁的

çıtçıt *is.* 按扣，锁扣

çıtçıtlamak (*-i*) 用按扣固定

çıtı pıtı *s.* 小巧玲珑的：～ yapılı, gencecik, incelik bir kadın 身材小巧玲珑、年轻、苗条的女人

çıtır çıtır *zf.* 嘎巴嘎巴地，噼里啪啦地：Kedi, balığı çıtır çıtır yedi. 猫嘎巴嘎巴地把鱼吃了。Sobadaki odun çıtır çıtır yandı. 炉里的木柴噼里啪啦地烧着了。◇**～ etmek** 发出嘎巴嘎巴声 **～ konuşmak** 口若悬河

çıtırdamak (*nsz*) 发出嘎巴嘎巴声，噼里啪啦地响：Her bastığımız yerde ayaklarımızın altında kuru odunlar çıtırdıyor. 干柴在我们脚底下到处都咔嚓作响。

çıtırdatış *is.* çıtırdatmak 的动名词

çıtırdatmak (*-i*) çıtırdamak 的使动态：Sandalyeyi çıtırdatma. 别把椅子坐得乱响。

çıtırdayış *is.* çıtırdamak 的动名词

çıtır pıtır Ⅰ *zf.* (儿童讲话)流畅地；甜甜地 Ⅱ *s.* 小巧可爱的

çıtırtı *is.* 嘎巴声，噼里啪啦声：Yanımda bir dal çıtırtısı duydum. 我听到身边有树枝嘎巴断裂的声音。Av köpeği bir çıtırtı iştince kulaklarını dikti, koştu, bıldırıncını yakalayıp avcıya getirdi.

猎狗一听到动静，就竖起了耳朵，扑过去抓住鹌鹑交给了猎人。

çıtkırıldım *s.* (过分)娇嫩的(人)，(过于)高雅的(人)：İsatanbul'un çıtkırıldım hanımlarıyla benim gibi bir kaba asker geçinemez. 伊斯坦布尔那些娇贵的女人同像我这样的大兵混不到一块儿。

çıtkırıldımlık, -ğı *is.* (过分)娇嫩，(过分)高雅

çıtlamak (*nsz*) 发出轻微的断裂声：Ateş çıtlıyor. 火烧得咔咔响。

çıtlatılmak (*nsz*) çıtlatmak 的被动态

çıtlatış *is.* çıtlatmak 的动名词

çıtlatmak (*-i*) ❶ çıtlamak 的使动态：Parmaklarını çıtlattı. 他把手指掰得咔咔作响。❷ (*-i*, *-e*) 暗示，透风：Babam, yazın bizi geziye götüreceğini çıtlattı. 爸爸暗示夏天要带我们去旅游。

çıtlık, -ğı *is.* 〈植〉荨麻树(*Celtis*)

çıtpıt *is.* 欢乐球，踩炮

çıvdırmak (*-i*) çıvmak 的使动态

çıvgar (希) *is.* 【俗】拉偏套的牲畜，非驾辕的牲口

çıvgın *is.* 【俗】❶雨夹雪 ❷(树的)新枝

çıvlamak (*nsz*) 【俗】哗哗地流淌

çıvmak, -ar (*nsz*) ❶【俗】跳，跃 ❷偏斜，转向：Kurşun da taşa değmiş sonra taştan çıvmış, Ali'yi değmiş. 子弹击中石头，然后弹飞，打中了阿里。

çıyan *is.* 〈动〉百脚(唇足纲节肢动物的通称，包括蜈蚣、蚰蜒)(*Scolopendra*)：Her deliğe (或 taşın altına) elini sokma, ya yılan çıkar ya çıyan. 【成】不是每块石头下面都可伸手，不是蛇就是蜈蚣；凡事须三思而后行。◇～ **gibi** 神情奸诈令人讨厌的 ～ **gözlü** 蓝眼睛的

çıyanlık, -ğı *is.* 奸诈，不忠 ◇～ **etmek** 背叛

çızıktırmak (*-i*) 【俗】速画，速写，潦草地写

çiçek, -ği *is.* ❶花，花朵；开花植物：kır ～leri 野花 ～ bahçesi 花园 ～ demeti 花束 ～ sapçığı 〈植〉花梗 ～ sapı 〈植〉花序梗，花梗 ❷【转】狡猾、轻浮、难以捉摸的人，笑面虎，奸诈的人；妖艳的女人，荡妇：Onun ne çiçek olduğunu hep biliriz! 他是个什么玩意儿，我们都很清楚！❸【旧】玫瑰 ❹〈化〉华：kükürt ～i 硫华 ❺〈医〉天花：～ aşısı 天花疫苗 ～ hastalığı 天花病 ◇～ **açmak** 开花：Ağaçlar çiçek açtı. 树开花了。～ **çıkarmak** 出天花，染上天花病：Küçükken çıkardığı çiçek, sabanla tarla sürer gibi çehresinin altını üstüne getirmiş. 他小时候得过天花，使他的脸像被用犁犁过一遍一样，满脸横七竖八的。～ **dökmek** 出天花 ～ **durumu** 花序 ～ **dürbünü** 万花筒 ～ **gibi** 花一般(整洁、漂亮)的，如花似玉的，花枝招展的 ～**i burnunda** (**çamuru karnında**) 新鲜的，刚采摘的，新的：～i burnunda bir haber 刚刚得到的一则消息 ～i burnunda bir salatalık 一根新摘的黄瓜 ～i burnunda bir üniversite mezunu 一个刚刚毕业的大学生

çiçek biti *is.* 〈动〉蚜虫；木虱

çiçek boyası *is.* 红色

çiçek bozuğu *s.* 有痘痕的；有麻点的：hafif ～ yüzlü bir kadın 脸上稍微有些麻子的女人 Yazıhanenin başında oturan çiçek bozuğu, ince kırkılmış softa sakallı birisi buranın müdürüydü. 写字台后面坐着的那个人是这儿的经理，满脸麻子，留着经过精心修剪的胡子。

çiçekçi *s.* ❶养花人，花匠；卖花人；制作人工花的人 ❷花店 ❸【俚】拉皮条的人，为妓女拉客的人

çiçekçik *is.* 小花

çiçekçilik, -ği *is.* ❶养花，卖花，制花 ❷【俚】拉皮条：Mesleğini sorarsan çiçekçilik yapar. 你要问他是干什么的，他是个拉皮条的。

çiçeklemek (*-i*)❶种(制)花 ❷以鲜花(纸花、花状物)装饰：Çiçekliyor duvarı ocağın akisleri. 炉火在墙上映上花影。

çiçekleniş *is.* çiçeklenmek 的动名词

çiçeklenme *is.* ❶ çiçeklenmek 的动名词 ❷花季 ❸〈化〉风化，粉化(物)

çiçeklenmek (*nsz*) ❶开花：Baha gelince bütün bahçeler çiçeklendi. 春天到了，所有的院子里鲜花盛开。❷以花装饰：Bayramda bütün sınıf çiçeklendi. 节日里整个教室都用鲜花装饰起来了。

çiçekli *s.* ❶有花的，开花的；有鲜花图案的：～ bir bahçe 种了花的园子 ～ bir ağaç 开了花的树 Kış olmasına rağmen ağaçlar yemyeşil yapraklı ve çiçekliydi. 虽然已是冬天，但树林里依然是绿叶葱葱，花开枝头。❷染上天花的：～ bir çocuk 出天花的孩子 ◇～ **bitkiler** 种子植物，种子植物门的植物

çiçeklik, -ği Ⅰ *is.* ❶花瓶 ❷花园，花圃，花坛 ❸(用以摆放装饰品的)壁橱 ❹〈植〉花托 Ⅱ *s.* (可)用于制花的：～ kâğıt 用于制纸花的纸

çiçekseme *is.* çiçeksimek 的动名词

çiçeksemek (*nsz*) ❶像花一样 ❷〈化、医〉风化，粉化，起霜 ❸〈医〉出天花

çiçeksever *is.* 爱花的人

çiçekseverlik, -ği *is.* 爱花

çiçeksime *is.* çiçeksimek 的动名词

çiçeksimek (*nsz*) ❶像花一样 ❷〈化、医〉风化，粉化，起霜 ❸〈医〉出天花

çiçeksiz *s.* 不开花的，无花的：～ bitkiler 无花植物，隐花植物 Artık güller hepsi çiçeksiz. 玫瑰都已调谢了。

çiçek suyu *is.* 橙花水(常用于食品、香料等)

çiçek tacı *is.* 花冠

çiçek tozu *is.* 花粉

çiçek yaprağı *is.* 苞，苞片

çift (波) *is. ve s.*❶(一)双，(一)对，(一)副；(异性组成的)一对儿，夫妇；成双的，成对的，偶数的：bir ～ terlik 一双拖鞋 bir ～ çorap 一双袜子 bir güvercin ～i 一对儿鸽子 mutlu bir ～ 幸福的一对儿 ～ sayı 偶数 ～ camlı pencere 双层玻璃窗 ～ demetli radar 搜索雷达 ～ düğmeli 双排扣的 ～ kanatlı 双扇的(门或窗) ～ uyruk taşımak 拥有双重国籍 Çift yataklı bir oda istiyorum. 我要一个双人房间。❷(套在一起耕地的)两头牛 ❸钳子，镊子 ❹耕作，耕地：～ çubuk 农具 ～ resmi 农业税 ◇～ **atış** 〈体〉(因起跑无效而进行的)二次发令 ～ **çubuk sahibi** 财主，地主 ～ **dikiş** ①双缝 ②【俚】留级，蹲班 ～ **dirsek** U 形弯头 ～ **görmek** 喝醉 ～ **koşmak** 套牲口(拉犁) ～ **sıra olmak** ①使队列成两行 ②排成两列纵队 ～ **sürmek** 耕地，犁地：Resim, bir tarlada çift süren bir çiftçiyi betimler. 这幅画描绘一个农夫扶着犁把犁田。～ **vuruş** 〈体〉连击 ～ **zamanı** 开耕时节 ～**e gitmek** 去耕地 ～**e koşmak** 套牲口(拉犁) ～**i bozmak** 弃农

çift ayaklılar *ç.is.* 〈动〉千足虫，倍足纲动物

çiftçi *is.* 农民，农夫，庄稼汉

çiftçilik, -ği *is.* ❶农夫的身分 ❷农业，农活

çift desimetre *is.* 绘图尺

çift dişliler *ç.is.* 〈动〉啮齿目动物

çifte (波) Ⅰ *s.* ❶由两部分组成的，成双的：～ dürbün 双目镜，双筒望远镜 ～ hamam 有男女部的浴池 ～ harf 连字(如 æ) ～ sigorta 双重保险 ～ vergi 双重征税 ❷双浆的：iki ～ sandal 两条双浆小船 Ⅱ *is.* ❶(马、驴、骡等)尥蹶子：Yavaş atın çiftesi pek olur. 【成】蔫驴踢死人；表面正经心里坏。❷双管猎枪：Çifte dolu, kurcalamayın. 猎枪里有子弹，别乱动！◇～ **atmak** ①(马、驴、骡等)尥蹶子踢 ②用双管猎枪射击 ③【俚】偷袭 ～ **dikiş** ①双缝 ②【俚】留级，蹲班 ～ **kâğıtları yapındırmak** 【俚】吸食大麻 ～ **kavrulmuş** ①一种甜食 ②【转】老练的，经验丰富的 ③备受煎熬的，饱经苦难的 ④【俚】留级生 ～ **kumrular** 如胶似漆的人 ～ **sallamak** (马驴骡等)尥蹶子 ～ **yemek** 被(马驴骡等)尥蹶子踢中 ～**si pek olmak** 反应过于强烈

çiftehane [çifteha:ne] (波)(鸟禽)育雏笼

çiftelemek (*-i*) ❶尥蹶子踢 ❷ (*nsz*) 〈海〉抛双锚

çiftelenmek (*nsz*) çiftelemek 的被动态
çifteleşmek (*nsz*, *-le*) 互相踢
çifteli *s.* ❶爱尬蹶子的 ❷【转】喜欢斥责别人的 ❸不幸的，倒霉的
çifte nağra *is.* 〈乐〉双鼓
çifter çifter *zf.* 两个两个地，成双成对地：Çifter çifter içeri girdiler. 他们成双成对地走了进去。
çifte telli *is.* 一种民间舞蹈或舞蹈音乐
çift kanatlılar *ç.is.* 〈动〉双翅目昆虫
çift kapı *is.* 双扇门，双开门
çift küme *is.* 〈天〉双星团
çiftlemek (*-i*) 使成双；使交配
çiftlenmek (*nsz*) çiftlemek 的被动态
çiftleşmek (*nsz*, *-le*) ❶与…组成一对 ❷交配
çiftleştiriş *is.* çiftleştirmek 的动名词
çiftleştirmek (*-i*, *-le*) çiftleşmek 的使动态
çiftlik, -ği *is.* 农场，农庄，牧场，种植园：～ kâhyası 农场主
çift parmaklılar *ç.is.* 〈动〉偶蹄(目)动物
çift pencere *is.* 双层(玻璃)窗
çift sayı *is.* 〈数〉偶数
çift teker *is.* 自行车
çift tekerci *is.* ❶骑自行车的人；自行车运动员 ❷自行车商；修理自行车的人
çift tekercilik, -ği *is.* 骑车；自行车销售(或修理)
çift yıldız *is.* 〈天〉双星
Çigan *öz.is.* 吉普赛人，茨冈人
çiğ *s.* ❶生的，夹生的，不熟的：～ et 生肉 O beni vaktinden evvel acıkmış zannederek akşam yemeği için kotarabildiklerinin bir kısmını yarı çiğ, yarı pişmiş önüme sürüyor. 她觉得我早就饿了，把一些可能是为晚饭准备的半生半熟的食物送到我眼前。❷【转】粗鲁的，生硬的：～ söz 生硬的话 ～ davranış 粗鲁的举止 ❸缺乏经验的，不成熟的：～ adam 生瓜蛋子，幼稚的人 ❹(光线、颜色等)刺眼的：～ bir sarı 扎眼的黄色 ◇～ ～ 夹生地：Yumurta sepetinden üç yumurta alıp çiğ çiğ onları yumuş. 他从蛋筐里拿了 3 个鸡蛋生着吞吃了。～ ～ **bakmak** 呆看，傻乎乎地看 (*-i*) ～ ～ **yemek** 【转】对某人恨之入骨，对某人大发雷霆，对某人极为恼火；恨不得生吃了某人：Şimdi o adamı bulsam, çiğ çiğ yerim. 现在我要是找到了那个人，非撕吃了他不可。～ **düşmek** 有失分寸，显得粗鲁 ～ **iplik** 未纺的纱线 ～ **iplikle bağlamak** 【转】找到权宜之计 ～ **kaçmak** 有失分寸，显得粗鲁：Onun o sözü pek çiğ kaçtı. 他的那句话很不恰当。～ **süt emmek** 人之初性本恶：Yok İsmail, ben çiğ süt emmedim. 不，伊斯梅尔，我可不是天生的坏种。～ **toprak** 撂荒地 ～**den vermek** 支付伙食费 ◆**Çiğ yemedim ki karnım ağrısın.** 没吃生东西，不会肚子疼；不做亏心事，不怕鬼叫门。
çiğ börek *is.* 一种类似肉饼的食品，
çiğde *is.* 〈植〉枣树，枣子(*Zizyphus sativa*)
çiğdem *is.* 〈植〉秋水仙(*Colchicum*)
çiğe *is.* 【俗】胡桃仁或杏仁
çiğin *is.* 【俗】肩膀
çiğindirik, -ği *is.* 【俗】扁担
çiğit, -di *is.* 【俗】籽(尤指棉花籽)
çiğitli *s.* 含籽的
çiğ köfte *is.* 一种食品

çiğleşmek (*nsz*) ❶(光线、颜色)刺眼 ❷【转】(言行)粗鲁，生硬

çiğlik, -ği *is.* ❶生，夹生，不熟 ❷【转】粗鲁的行为，生硬的举止 ◇～ **etmek** 行为粗鲁，举止生硬

çiğnek, -ği *is.* 【俗】路边，路旁

çiğnem *is.* 一口，一块：bir ～ sakız 一块口香糖

çiğnemek (*-i*) ❶咀嚼：sakız ～ 嚼口香糖 Yemeği iyi çiğnemeli. 吃饭要细嚼。Yemekleri iyice çiğnedikten sonra yutmak sağlığımız için gereklidir. 细嚼慢咽有益健康。❷踩，轧：yerdeki çimenleri ～ 践踏草坪 Araba bir çocuğu çiğnedi. 汽车轧了一个小孩。❸【转】践踏，破坏，违反：kanunları ～ 违反法律 ahlâk kurallarını ～ 违背道德准则 insan haklarını ～ 践踏人权 ◇**çiğneyebileceğinden büyük lokma ısırmak** 眼大肚子小，贪多嚼不烂：Otomobilini kendisi tamir etmeye başladı, fakat çok geçmeden çiğneyebileceğinden büyük lokmayı ısırdığını anladı. 他开始自己修车，可是没过多久，他明白过来，没有金刚钻，他却揽了瓷器活儿。**çiğneyip geçmek** ①忽视，忽略，藐视，瞧不起；未给予必要的关注与尊重：Ben hiçbir zaman büyüklerımı çiğneyip geçmem. 我从不瞧不起长辈。②越级申请

çiğnemik, -ği *is.* 嚼碎后吐出的食物：Çocuklara çiğnemik yedirmek zararlı bir alışkanlıktır. 嚼饭喂孩子是个不良习惯。

çiğnemlik *s.* (一)口：bir ～ yemek 一口饭 bir ～ sakız 一块口香糖

çiğneniş *is.* çiğnenmek 的动名词

çiğnenmek (*nsz*) çiğnemek 被动态：Ateşkes çiğnedi. 停火遭到了破坏。İyi çiğnenen yemek kolay sindirilir. 嚼碎的食物容易消化。Yolda çiğnenmemek için dikkatli olmalı. 路上要小心以免被车子轧着。

çiğnetmek (*-i*) çiğnemek 的使动态

çiğneyiş *is.* çiğnemek 的动名词

çiğ renkçi *s.* ve *is.* 野兽派的，野兽派风格的；野兽派画家

çiğ renkçilik, -ği *is.* 野兽派；野兽派绘画的理论和风格

çikirdemek (*nsz*) 发酸，变酸，发酵，变馊

çiklet (法) *is.* 口香糖

çikletçi *is.* 卖口香糖的人

çikolata [çikola'ta] (意) Ⅰ *is.* 巧克力 Ⅱ *s.* 巧克力色的

çikolatacı *is.* ❶制售巧克力的人 ❷爱吃巧克力的人

çikolatacılık, -ğı *is.* 巧克力制作，巧克力销售

çil[1] *is.* 〈动〉❶花尾榛鸡(*Tetrastes bonasia*) ❷鹧鸪(*Francolinus*) ◇～ **yavrusu gibi dağılmak** 【转】四散而去，作鸟兽散，四散奔逃：Genç kızlar bizi görür görmez çil yavrusu gibi dağıldılar. 年轻的姑娘们一见到我就一哄而散。(*-i*) ～ **yavrusu gibi dağıtırmak** 【转】使四散而去，使作鸟兽散，使四散奔逃：Düşman ordusunu çil yavrusu gibi dağıtırlardı. 他们把敌军打得抱头鼠窜。

çil[2] Ⅰ *is.* ❶雀斑：Yüzü çillerle kapalıydı. 他曾经是一脸的雀斑。 ❷(镜子上的)斑点，污点 ❸根毛 Ⅱ *s.* ❶有雀斑的：Çocuklardan biri çildir. 有一个孩子一脸的雀斑。❷有斑点的，有花斑的：～ horoz 花公鸡

çil[3] *s.* 【旧】崭新的，锃亮的(金币)：～ altın 锃亮的金币 ◇～ ～ 崭新的，锃亮的

çile[1] (波) *is.* ❶苦行 ❷【转】痛苦，苦难：～lerle geçmiş, acılarla dolu bir yaşam 历尽苦难、充满艰辛的生活 ◇～ **çekmek** 遭受苦难，遭受痛苦，受罪 ～ **çıkarmak** 忍受痛苦，苦熬 ～ **doldurmak** 忍受痛苦，苦熬：Talebeliği zamanında altı yıl bu hücrede çile doldurmuştu. 求学时期他在这间斗室里苦熬了 6 年。(*-i*) ～**den çıkarmak** 使大怒，激怒：Bu gürültü annemi çileden çıkardı. 嘈杂声令我的母亲大为恼火。Yaptıkları maskaralıklarla bütün seyircileri çileden çıkarmışlardı. 他们的丑恶的表演激怒了所有的观众。～**den çıkmak** ①忍无可忍，无法忍受 ②结束苦行 ～**sini çıkarmak** 忍受痛苦，苦熬 ～**sini doldurmak** 忍受痛苦，苦熬：Bu ücra köyde çilemizi dolduruyoruz. 我们正在这个偏远的村子里苦撑苦熬。

～ye girmek 开始苦行

çile[2] *is.* ❶(丝、线、纱等的)一绞，一束，一把：İki çile yün aldım. 我买了两把毛线。❷弓弦

çilecilik, -ği *is.* 苦行，禁欲

çilek, -ği *is.* 〈植〉草莓(*Fragaria vesca*)

çilekçi *is.* 种植或贩卖草莓的人

çilekçilik, -ği *is.* 草莓种植，草莓贩卖

çilekeş (波) *s.* ❶饱受苦难的，历经磨难的：～ bir ana 一位饱经磨难的母亲 ❷苦行的，禁欲的

çilekeşlik, -ği *is.* 饱受苦难，历经磨难

çilelenmek (*nsz*) (丝、线、纱等)被绕成一绞，一束

çileli *s.* ❶饱经苦难的，历经磨难的：Ali Bey otuz altı yıl oldukça çileli bir ömür sürdü. 阿里先生在 36 年里历经磨难。❷艰巨的，艰辛的，艰苦的：～ bir iş 艰苦的工作

çilemek (*nsz*) 【俗】❶细雨绵绵，下毛毛雨 ❷打湿，淋湿 ❸(夜莺)鸣叫，歌唱

çilenti *is.* 毛毛雨，细雨

çilingir (波) *is.* ❶锁匠 ❷【俚】小偷 ◇～ **sofrası** 【转】(放有酒和小吃的)小酒桌

çilingirlik, -ği *is.* 锁匠工作，锁匠手艺

çillenmek (*nsz*) 长雀斑：Yüzü iyice çillendi. 他的脸上长了很多雀斑。

çilli *s.* 有雀斑的：Çilli bir yüzü vardı bu arkadaşımın. 我的这位同事有着一张长满雀斑的脸。

çilsiz *s.* 无雀斑的

çim *is.* 〈植〉黑麦草，毒麦(*Lolium*)；(黑麦草)草坪：Çimlere basmayınız. 请勿践踏草坪！

çimbali [çimba'li] (意) *is.* 钹

çimçek, -ği *is.* 【俗】麻雀的一种

çim çim *zf.* 不情愿地，勉强地：～ iş görmek 应付差事，懒洋洋地做事 ～ yemek 勉强地吃

çimdik, -ği *is.* ❶捏，拧，掐 ❷(一)撮，(一)掐：Bir çimdik peynir attı ağızına. 他掰了一块奶酪扔进嘴里。❸伤人的话，无礼的话 ◇(-*e*) ～ **atmak** (或 **basmak**) 捏，拧，掐 ～ **yemek** 挨掐，挨拧

çimdiklemek (-*i*) ❶捏，拧，掐：Çocuğun kolunu çimdikledi. 她朝孩子的胳膊上拧了一下。Şaka diye çimdikledi, kolum çürüdü. 他拧了我一下，嘴上说是开玩笑，可我的胳膊青了一块。❷掰取(小块)，撕下(小块)：Bu ekmeği kim çimdiklemiş? 这块面包谁掰了？❸(以话语)刺伤

çimdiklenmek (*nsz*) çimdiklemek 的被动态

çimek, -ği *is.* 跳水的地方

çimen *is.* ❶野草，草地，草坪：Çocuklar çimenlerin üzerinde alt alta üst üste güreştiler. 孩子们在草地上摔交，滚成一团。Kükredi çimenler, açıldı güller. 绿草茵茵，鲜花怒放。❷莳萝，土茴香

çimenli *s.* 生有野草的，有草地的，有草坪的；长着莳萝的：～, çiçekli bir bahçe 一座有花有草的园子

çimenlik, -ği *s.* ve *is.* 生有野草的(地方)：～ bir arazi 草地

çimensiz *s.* 未长草的

çimento [çime'nto] (意) *is.* 水泥：dişçi ～su 补牙材料 ◇～ **yemek** 消耗水泥：Yapımına başlanan bu yapı günde 5 ton çimento yiyor. 开工建造的这座大楼每天要消耗 5 吨水泥。

çimentolamak (-*i*) 铺水泥，浇注水泥

çimentolanmak (*nsz*) çimentolamak 的被动态

çimlemek (-*i*) 种草于：O koca alanı biz kendi elimizle temizledik, düzelttik, çimledik, suladık. 我们亲手把那块地清理干净，整平，种上草，还浇了水。

çimlendirmek (-*i*) çimlenmek 的使动态

çimlenmek (*nsz*) ❶发芽 ❷长草，被种草：yeni çimlenmiş yeşil alan 新种了草的绿地 ❸(-*den*)

【俚】揩油 ❹ (*-den*) 【俚】品尝，少量地吃：Sofradaki mezelerden o da çimlendi. 饭桌的小食品他也尝了一点儿。

çimleyiş *is.* çimlemek 的动名词

çimmek, -er (*nsz*) 【俗】扎猛子，潜泳

Çin *öz.is.* 中国：Çin Halk Cumhuriyeti 中华人民共和国 Çin Komünist Partisi 中国共产党 Çin Kurtuluş Ordusu 中国人民解放军

çinakop, -bu (希) *is.* 〈动〉小蓝鱼(*Temnodon saltator*)

Çin anasonu *is.* 〈植〉八角，大料(Illicium anisatum)

Çince [çi'nce] *öz.is.* 汉语，中文

çinçilya (法) *is.* 〈动〉绒鼠，毛丝鼠(*Chinchilla laniger*)

çinçilyagiller *ç.is.* 〈动〉绒鼠科(*Viscaciidae*)

Çingen(**e**) Ⅰ *öz.is.* 吉普赛人，茨冈人 Ⅱ *s.* 【转】吝啬的，小气的：İsteyen bir çingene, vermeyen iki çingene. 【成】求人者没面子，拒人者更没面子。◇～ **borcu** 零星的债务：Sonunda şu çingene borçlarını temizledim, şimdi düşüncem kalmadı. 最后我把这些小帐也还清了，现在我什么挂念的也没有了。～ **çadırı** 【转】凌乱肮脏的地方 ～ **çadırında musandıra aramak** (或 **bulunmak, olmak**) 在吉普赛人家里找壁柜，在叫花子身上搜元宝；家徒四壁 ～ **çalar, Kürt oynar** ①混乱嘈杂的(会议)：Orada Çingene çalar, Kürt oynar. 那里乱得一塌糊涂。②凌乱肮脏的(地方) ～ **çergesi** 【转】凌乱肮脏的地方：Bu çingene çergesi odada nasıl yaşıyorsun? 在这凌乱肮脏的房间里，你怎么住？～ **çergesinde musandıra aramak** (或 **bulunmak, olmak**) 在吉普赛人家里找壁柜，在叫花子身上搜元宝；家徒四壁：Çingene çergesinde musandıra ne arar. 【成】穷人家里别想有什么像样的东西。～ **çorbası** 混乱嘈杂的，乱哄哄的，七嘴八舌的 ～ **düğünü** 混乱、嘈杂的会议 ～ **evi** 【转】凌乱肮脏的地方 ～ **evinde musandıra aramak** (或 **bulunmak, olmak**) 在吉普赛人家里找壁柜，在叫花子身上搜元宝；家徒四壁：Çingene evinde musandıra bulunur mu, dün gittim, bir kahve bile pişirmediler. 他们家穷得真是家徒四壁，昨天我登门，他们连一杯咖啡也没得煮。～ **haraççısına benzer** 衣冠不整的 ～ **kavgası** (尤指女人间)对骂，吵架：Çingene kavgası ettiler. Biraz sonra birlikte gülüp eğlendiler. 她们先是在吵架，可不一会儿又有说有笑的了。～ **maşası** 丑陋、又黑又瘦的人 ～ **parası** 零钱，小钱 ～ **pilici** 无耻的，不要脸的，没教养的，浅薄的(女子)

Çingenece [çingene'ce] Ⅰ *öz.is.* 吉普赛语 Ⅱ *s.* ve *zf.* ❶吉普赛式的 ❷【转】吝啬的

çingeneleşmek (*nsz*) 变得吝啬：Son zamanlarda çok çingeneleşti. 最近他变得很吝啬。

Çingenelik, -ği *is.* ❶吉普赛人的特性 ❷【转】小气，吝啬，爱财如命

Çingene palamudu *is.* 〈动〉小狐鲣鱼

Çingene pembesi *is.* ve *s.* 鲜红色；鲜红鲜红的

Çin gülü *is.* 〈植〉茶花(*Camellia japonica*)

çini Ⅰ *is.* 瓷器，瓷料，瓷砖 Ⅱ *s.* 瓷制的，瓷器的；贴有瓷砖的：～ vazo 瓷花瓶 ～ duvar 巾有瓷砖的墙 ◇～ **döşemek** 铺瓷砖，贴瓷砖 ～ **mavisi** 钴蓝，钴青，瓷蓝 ～ **mürekkebi** 墨，墨汁

çinici *is.* 陶瓷工，陶瓷商

çinicilik, -ği *is.* 陶瓷工艺，陶瓷生意

çinili *s.* 贴(或铺)有瓷砖的，铺着釉面瓦的

çinisiz *s.* 未铺(或贴)瓷砖的，未铺釉面瓦的

çinke *is.* 【俗】❶硬石，顽石 ❷微粒，最小部分 ❸斑点，污点

çinko [çi'nko] (意) *is.* 锌(Zn)：～ kompleksi 锌化合物

çinkograf (法) *is.* 制锌版工匠

çnkografi (法) *is.* 锌版制造术

Çin leylâğı *is.* 〈植〉楝

Çinli *öz.is.* 中国人，华人，汉人

çintiyan *is.* 【俗】农妇穿的一种宽松的粗布裤子

çip (英) *is.* 芯片

çipil *s.* ve *is.* ❶两眼红肿烂眼角的 ❷肮脏的：～ hava 肮脏的空气 ❸【俗】烂泥塘，沼泽

çipilleşmek (*nsz*) 变得两眼红肿烂眼角

çipillik *is.* ❶ (眼睛)红肿烂眼角 ❷【俗】烂泥塘，沼泽

çipilti *is.* 【俗】毛毛雨，细雪花

çipiltili *s.* 下毛毛雨的，飘细雪花的：Hava soğuk, çıpiltili. 天气很冷，天上飘着细细的雪花。

çipo [çi'po] (意) *is.* 〈海〉锚杆

çipset (英) *is.* 芯片组

çipura [çipu'ra] *is.* 鲷，乌鲂(*Aurata aurata*)

çir *is.* 【俗】干果(尤指李子、杏子等晒干的果实)

çiriş (波) *is.* 浆糊，胶水 ◇～ (**çanağı**) **gibi** 粘而苦的：Ağzım çiriş çanağı gibi. 我的嘴里又粘又苦。

çirişlemek (*-i*) 涂浆糊于，涂胶水于

çirişlenmek (*nsz*) çirişlemek 的被动态

çirişli *s.* ❶涂了胶水的，抹了浆糊的 ❷上浆的(布匹)

çiriş otu *is.* 〈植〉百合物草本植物(*Asphodelus*)

çirkef Ⅰ *is.* 脏水，污水，恶水 Ⅱ *s.* 讨厌的，令人憎恶的，可恶的：Bu çirkef adamla arkadaşlık etme. 你可别和这个可恶的家伙交朋友。Sen bu çirkef işe karışma. 你别插手这种讨厌的事儿。◇～**e bulaşmak** 自找麻烦 ～**e taş atmak** 捅马蜂窝，自找麻烦 ～**i üzerine sıçratmak** 捅马蜂窝，自找麻烦

çirkefçe [çirke'fçe] Ⅰ *s.* 讨厌的，可恶的 Ⅱ *zf.* 令人讨厌地，可恶地

çirkefleşmek (*nsz*) 变得可恶，变得讨厌：Aralarında senin gibi çirkefleşeni çıkmadı hiç. 他们几个中还没有谁变得像你这样讨厌。

çirkeflik, -ği *is.* 令人讨厌的品性或行为：Çirkefliği bırak da adam ol! 别这么讨厌，要像个爷们儿！

çirkin *s.* ve *is.* ❶难看的，丑陋的，丑八怪：～ bir yüz 一张丑陋的脸 Aralarında hem güzeli hem çirkini var. 她们当中有美的也有丑的。Hayır, çirkinle evlenmeni kesinlikle istemem. 不！我决不愿意你嫁给一个丑八怪。❷难听的，刺耳的：～ bir ses 难听的声音 ❸可耻的，可恶的，卑劣的：Böyle hareketler bir namuslu adam için çirkin şeylerdir. 这些行为对一个正直的人来说是可耻的。Kopya yapmak çirkin bir davranıştır. 抄袭是一件可耻的事。❹不好的：Güzellerin talihi çirkin olur. 【成】红颜薄命。◇～ **durmak** 丑陋，难看：Kumaşın eki çirkin duruyor. 这块布料接得真难看！～ **kaçmak** 令人讨厌

çirkinleşmek (*nsz*) ❶变得丑陋，变成丑八怪 ❷变得刺耳 ❸变得可恶

çirkinleştirmek (*-i*) çirkinleşmek 的使动态：Eciş bücüş mobilyalar salonu çirkinleştirmiş. 这些破烂家具摆在客厅难看死了！

çirkinlik, -ği *is.* 丑陋：güzellik ve ～ 美与丑

çirkinsemek (*-i*) ❶认为丑陋 ❷认为难听 ❸认为可恶

çiroz (希) *is.* ❶(产卵后变瘦的)鲐鱼；鲐鱼干 ❷【转】瘦弱的人

çirozlaşmak (*nsz*) ❶(鲐鱼)产卵后变瘦 ❷【转】变得非常瘦弱

çirozluk, -ğu Ⅰ *s.* 适用腌制成干鱼的：～ uskumru 可作成干鱼的鲐鱼 Ⅱ *is.* 瘦弱：Bu çirozluktan kurtulmak için iyi yemelisin. 你必须吃好才能长胖。

çis *is.* 木蜜，甘露：Çis, hekimlikte müshil olarak kullanılır. 甘露在医学上被用作通便剂。

çise *is.* 【俗】细雨，毛毛雨

çiselemek (*nsz*) 小毛毛雨，下小雨：Akşama doğru hava bulandı; yağmur çiseledi. 傍晚时分，

天阴了，下起了毛毛雨。

çisemek (*nsz*) 小毛毛雨，下小雨

çisenti *is.* 毛毛雨，细雨

çiskin Ⅰ *s.* (被细雨淋得)微湿的 Ⅱ *is.* 细雨，毛毛雨

çiş *is.* (儿童用语)尿，小便 ◇～ **etmek** 小便，撒尿 ～**i gelmek** 想撒尿

çişik, -ği *is.* 【俗】小兔，兔崽子

çit[1] *is.* 篱笆，栅栏 ◇～ **çekmek** 扎篱笆

çit[2] *is.* 【俗】❶手帕 ❷头巾，方巾

çita [çi'ta] (英) *is.* 〈动〉猎豹

çitar *is.* 【俗】一种丝、棉混织物

çitari *is.* 〈动〉槽海鲷(纽鳃樽科尾索动物)(*Box salpa*)

çiten *is.* 【俗】❶草筐 ❷羊圈

çiti *is.* ❶集拢，收拢 ❷织补 ❸束紧(梳齿) ❹搓洗，揉搓 ◇～ **yapmak** ①梳理 ②搓洗，揉洗

çitilemek (*-i*) 揉搓，搓洗：Başını üç defa sabunladı, çitiledi, çitiledi. 他在头上打了 3 遍香皂，又搓洗了好几遍。

çitilenmek (*nsz*) çitilemek 的被动态

çitili *s.* 揉洗过的，搓洗过的：～ çamaşır 搓洗过的衣服

çitilmek (*nsz*) çitmek 的被动态

çitin *say.* 少量，不多

çitişmek (*nsz*) 交织，交错，缠结：Saçları iyice çitişmiş. 他的头发乱成了一团。

çitlembik, -ği *is.* 〈植〉荨麻树(*Celtis*) ◇～ **gibi** (尤指女孩)棕色皮肤、小巧可爱的

çitlemek (*-i*) ❶嗑，剥食 ❷以篱笆圈住

çitmek (*-i*) ❶集拢，收拢 ❷织补 ❸束紧(梳齿) ❹搓洗，揉搓

çitmik, -ği *is.* 【俗】❶葡萄柄 ❷(一)撮，(一)掐：bir ～ biber 一小撮辣椒

çit sarmaşığı *is.* 〈植〉旋花(*Convolvulus sepium*)

çit sarmaşığıgiller *ç.is.* 〈植〉旋花科(*Convoluvulaceae*)

çivi *is.* ❶钉子，钉状物：vidalı ～ 螺钉，螺丝钉 ～ başı 钉帽 birleştirme ～si 铆钉 koncalı ～ 蚂蟥钉 döşemeci ～si 圆头钉 resim ～si 图钉，揿钉 ❷〈体〉扣球 ❸大菱鲆背上的针状骨刺 ❹【转】强壮矫健的人 ◇～ **atmak** 搬弄是非，挑拨离间 ～ **çakmak** ①钉钉子 ②加固 ～ **gibi** ①强壮的，矫健的 ②冰冷的，(冻得)僵硬的 (*el*, *ayak* 或 *parmak*) ～ **gibi olmak** ①(手脚或手指)变得冰冷，冻僵 ②像钉子一样坚固；非常强壮 ～ **kesmek** 感到极冷，冻僵：Otobüsün kaloriferi bozukmuş, yolculuk boyunca çivi kestim. 大客车的暖气好像坏了，一路上可把我冻坏了。～ **kestirmek** 使冻僵，使感到极冷 ～ **koymak** 搬弄是非，挑拨离间 ～ **sokmak** (或 **sürmek**) 从中作梗，设置障碍，制造麻烦：Bakanlıktan biri çivi sokar diye korkuyor. 他担心部里有人从中作梗。◆**Çivi çıkar ama yeri kalır.** 钉子拔了，钉眼还在；心灵上的伤害抚难平。**Çivi çiviyi söker.** 以毒攻毒；以其人之道还制其人之身；恶人还需恶人磨。

çivici *is.* ❶卖钉子的人 ❷〈体〉扣球手

çivicilik, -ği *is.* 钉子生意，钉子制作

çividî [çivi:di:] *s.* 靛蓝色的：～ mavi 靛蓝色(的)

çivileme Ⅰ *is.* ❶ çivilemek 的动名词 ❷〈体〉扣球 Ⅱ *zf.* 头上脚下地：Denize çivileme atladı. 他一头扎进了大海。

çivilemek (*-i*) ❶用钉子钉住：Marangoz kapıyı çivileyecek. 木匠要把门钉上。❷【转】使固定：Gözleriyle onu olduğu yere çiviledi. 她看得他一动也不敢动。Gözünü Ali'nin geleceği yola çiviledi. 他目不转睛地朝阿里要来的方向看。❸【俚】性交，交媾 ❹【俚】砍伤，扎伤 ❺【俚】搬弄是非

çivilenmek (*nsz*) çivilemek 的被动态：Sandık çivilendi. 箱子钉好了。Babasının sert bakışları altında olduğu yere çivilendi. 在爸爸严厉的目光之下他站在原地一动也不敢不动。Bu lâf aklıma çivilenmişti. 这话已印在了我的脑子里。

çiviletmek (*-i*) çivilemek 的使动态：Ayakkabılarını çiviletti. 他让人把鞋子钉好了。

çivili Ⅰ *s.* 钉着钉子的，用钉子钉起来的，有钉子固定的：duvara ～ tablo 钉在墙上的画 Çivili kapıyı açmak için çok uğraştılar. 他们费了半天的劲儿才把钉死的门打开。Bu ayakkabı yapıştırma değil, çivili. 这只鞋不是粘的，是用钉子钉的。Ⅱ *is.* 〈体〉钉鞋，跑鞋 ◇～ **kâğıt** 【俚】有记号的扑克牌

çivisiz *s.* 无钉的，未钉住的

çivit, -di *is.* (防止白色衣物泛黄的)蓝色漂白剂，上蓝剂 ◇～ **mavisi** 靛蓝色

çivitlemek (*-i*) 使成蓝色，给…用上蓝剂

çivitlenmek (*nsz*) çivitlemek 的被动态

çivitli *s.* 含有上蓝剂的，染蓝的

çivit otu *is.* 〈植〉 *is.* ❶槐蓝属植物，木蓝属植物(*Indigofera*) ❷菘蓝，靛青(*Isatis tinctoria*)

çivit rengi *is.* ve *s.* 靛蓝色，深蓝色

çivitsiz *s.* 不含上蓝剂的，未染蓝的

çivi yazısı *is.* (古代巴比伦等的)楔形文字

çiy *is.* 露，露水 ◇～ **düşmek** (或 **yağmak**) 结露水

çiyleme *is.* 【俗】细雨，毛毛雨

çiylemek (*nsz*) 下毛毛雨

çizdirmek (*-i*, *-e*) çizmek 的使动态

çizdirtmek (*-i*, *-e*) çizdirmek 的使动态

çizeyleme *is.* 计划，规划，纲要，大纲

çizelge *is.* 表格

çizge *is.* 图表，图解

çizgeç *is.* 尺子，直尺

çizgi *is.* ❶线，直线；分界线；边线；线条，条纹：～ resim 速描，白描，素描 kumaşın ～leri 布的条纹 Kâğıt üzerine cetvelle bir çizgi çizdi. 他用尺子在纸上划了一条直线。❷皱纹，体纹：alın ～leri 额头的皱纹 avuç içindeki ～ler 掌纹 ❸划痕 ❹主要特点，要点，基本内容：Konuyu belli başlı çizgileriyle ortaya koydu. 他对问题作了概括介绍。◇～ **çekmek** 划线 ～ ～ 伤痕累累；满是皱纹 ～ **film** 〈影〉动画电影 ～ **resim** 速描，白描，素描

çizgilemek (*-i*) 划线，划出痕迹：tekerleklerin çizgilediği yollar 车轮辗出的道路

çizgilenmek (*nsz*) çizgilemek 的被动态

çizgileşmek (*nsz*) 成为线状：siyah ve kalın bıyıklar altında çizgileşmiş dudaklar 浓黑的胡髯下两片薄薄的嘴唇

çizgili *s.* ❶有线条的，有条纹的：～ kumaş 条纹布 ❷有皱纹的：～ yuz 褶皱的脸 ❸有划痕的

çizgilik, -ği *is.* 直尺，标尺，板尺

çizgisel *s.* 线的，直线的，线状的，用线条表示的：～ resim 直线图

çizgisiz *s.* ❶无线条的，无条纹的 ❷无皱纹的 ❸无划痕的

çizi *is.* ❶线，直线：～ resim 速描，白描，素描 ❷犁沟 ❸【转】态度，立场

çizici Ⅰ *s.* 划(线)的：çizgi ～ araç 划线工具 Ⅱ *is.* ❶绘制图纸的人；制定计划的人 ❷(罂粟田里的)割浆工

çizik, -ği *s.* ve *is.* 被划过的；划痕：Bacağında bir çizik var. 他的腿上有一道划痕。

çiziktirmek (*-i*) 速画，速写，潦草地写

çizili *s.* 划出…的，划了线的：～ kâğıt 单线纸，双线纸

çiziliş *is.* çizilmek 的动名词

çizilmek (*nsz*) çizmek 的被动态：Masanın üzeri çizildi. 桌面被划了印。Konun sınırları çizildi. 问题的范围已经划定。

çizim *is.* 〈数〉作图，制图

çizimci *is.* 制图员

çizinti *is.* ❶划伤，划痕 ❷划线部分，删除部分：Mektupta çizinti olmamalı. 信件不得涂改。

çiziş *is.* çizmek 的动名词

çizit *is.* 工业品艺术设计

çizitçi *is.* 工业品艺术设计师

çizme *is.* ❶ çizmek 的动名词 ❷长统胶靴：kasık ～ 齐腰胶皮裤 ◇**～ ile tandıra girmek** 反其道而行之 **～den yukarı çıkmak** 不自量力，打肿脸充胖子 **～leri çekmek** 参与，从事，插手：Yaptığım işe hâlâ şaşmaktan ve inanamamaktan vazgeçemediğim hâlde çizmeleri çekmiştim. 尽管我还有些吃不准，还有些将信将疑，这事我还是干了。

çizmeci *is.* 制售长统胶靴的人

çizmecilik, -ği *is.* 长统胶靴的制作或销售

çizmek, -er (*-i*) ❶划线：Sayfanın üzerine bir çizgi çizdi. 他在书页面上划了一道杠。❷画图，画像：Beş dakika içinde taslağı çizdi. 他 5 分钟之内把草图画好了。Ben seni yazar olarak değil, insan olarak çizmek istiyorum. 我不想把你画成一个作家，而是要把你画成一个普通人。Bir üçgen çizdi. 他画了一个三角形。❸划破，划伤：İğne elimi çizdi. 针划破了我的手。❹划掉：Şu iki kelime gereksizdi, çiziniz. 这两个词多余，请您把它们划掉。❺【转】概述：Çocukluk yaşantısının bir anısını çizdi. 他描述了一段童年生活往事。

çizmeli *s.* 穿长统靴的

Çoban *öz.is.* 〈天〉金星，太白星

çoban *is.* 牧人，牧工；羊倌，猪倌，放牛郎：～ kız 牧羊女 domuz ～ı 猪倌 Çoban davarı yaymaya götürdü. 牧羊人赶着羊群去放牧。◇**～ armağanı çam sakızı** 微薄之礼，薄礼，小意思 **～ kebabı** 一种烤肉食品 **～ kulübesinde padişah rüyası görmek** 做黄粱美梦；做梦娶媳妇；做白日梦 **～ salatası** (用西红柿、黄瓜、辣椒等拌成的)乔邦色拉 ◆**Çoban aldı bağa gitti, kurt aldı dağa gitti.** (财物)被人瓜分干净。**Çobanın gönlü olursa tekeden süt çıkarır.** 有志者事竟成。**Çobanın yağı çok olursa çarığına sürer.** 傻子有钱胡乱花，总有一天要败家。

çobanaldatan *is.* 〈动〉夜鹰，欧夜鹰(*Caprimulgus europeus*)

çobanaldatangiller *ç.is.* 〈动〉夜鹰科(*Caprimulgidae*)

çoban çantası *is.* 〈植〉荠菜(*Capsella bursa pastoris*)

çoban dağarcığı *is.* 〈植〉锦葵(*Thlaspi*)

çoban değneği *is.* 〈植〉萹蓄(*Polygonum aviculare*)

çoban düdüğü *is.* 〈植〉细辛(*Asarum europaeum*)

çoban iğnesi *is.* 〈植〉脉蓼针果芹(*Geranium*)

çoban köpeği *is.* 〈动〉牧羊犬 ◆**Çoban köpeği gibi, ne yer ne yedirir.** 铁公鸡一毛不拔。

çobanlama *is.* 〈文〉田园式文学作品

çobanlık, -ğı *is.* ❶牧人的身分；放牧，牧羊的差事：Bir çobanlık buldu. 他找到了一个牧羊的差事。❷牧人的工钱 ◇**～ etmek** 放牧 **～a gitmek** 去当羊倌

çoban merhemi *is.* 油膏，药膏，治伤的药膏

çoban püskülü *is.* 〈植〉冬青(*Ilex aquifolium*)

çoban püskülügiller *ç.is.* 〈植〉冬青科

çoban süzgeci *is.* 蓬子菜，猪殃殃

çoban tarağı *is.* 〈植〉川续断(*Scandix*)

çoban tuzluğu *is.* 〈植〉小檗属植物

Çoban Yıldızı *öz.is.* 金星，太白星

çocuğumsu *s.* 孩子气的

çocuk, -ğu *is.* ❶儿童，小孩；子女，儿女，孩子；子孙后代；小伙子：～ çağı 童年时代 ～ arabası 童车 ～ bahçesi 儿童乐园 ～ bakımı yurtları 托儿所，幼儿园 ～ yuvası 幼儿园 suçlu ～ları 失足少年 Çocuklar yedi yaşında okula başlar. 儿童 7 岁开始上学。Komşusunun iki çocuğu var. 邻居有两个孩子。❷孩子气的人，缺乏经验或能力的人：Otuz yaşında ama hâlâ çocuk. 他都 30 岁了，可是还孩子气十足。❸(相对)年少的人：Kendisini otuz yıldan beri tanırım, çok iyi çocuktur. 我 30 年前就认识他了，是个很好的孩子。❹在店铺打工的男童，小厮 ◇ **～ acısı** 丧子之痛：Birbiri arkasına ik çocuk acısına uğradıktan sonra feleğe küstü, şimdi hafta oluyor ki evden dışarı bile çıkmıyor. 他接连两次遭遇丧子之痛后便怨天尤人，现在都两个星期了，他连门都没出。**～ aldırmak** 打胎，堕胎 **～ bezi** 尿布 **～ dili** 儿童用语 **～ düşürmek** 流产，早产 **～ dünyaya getirmek** 生孩子，分娩 **～ düşürmek** 堕胎 **～ getirmek** 生孩子，分娩 **～ gibi** ①缺乏才能(或经验)的 ②单纯的，天真的；易受欺骗的：Sen de çocuk gibisin, o adamın sözüne inanılır mı? 你也太天真了，那个人的话能信吗？**～ istemek** 想要孩子 **～ işi** 小把戏，儿戏，简单且不重要的事 **～ olmak** 孩子气，耍小孩子脾气 **～ oyuncağı** ①儿童玩具 ②小事，次要的事 ③容易的事，小儿科，小菜一碟：Televizyon tamiri onun için çocuk oyuncağı. 修理电视对他来说是小菜一碟。**～ oyuncağı hâline getirmek** (由于态度多变而)使缺乏严肃性，使如同儿戏 **～ peydahlamak** 未婚先孕 **～ ruhlu** 童心未泯的，孩子气的，稚气未脱的 **～ yapmak** 生孩子，分娩 **～ yetiştirmek** 培养孩子 **～la çocuk, büyükle büyük olmak** 见什么人说什么话 **～u memeden kesmek** (或 **vazgeçirmek**) 给孩子断奶 **～u olmak** 生孩子，分娩 **～un adını koymak** 【转】(某种商品或服务的)报价 **～un rengi** 孩子气：Çocuğun rengi geldi. 他的孩子气露出来了。◆**Çocuktan al haberi.** 孩子嘴里吐真言；童言无忌

çocuk bakıcı *is.* 保育员，保姆

çocuk bilimi *is.* 儿童学

çocuk bilimci *is.* 儿童学家

çocukça [çocu'kça] *s. ve zf.* 孩子般的，孩子气的：～ düşünceler 孩子气的想法 Çocukça işler yaparak herkese gülünç oluyor. 他做些孩子气的事情，让大家觉得可笑。

çocukçu *is.* ❶儿科医生 ❷【俚】鸡奸者

çocuk hekimliği *is.* 儿科学

çocuklaşmak (*nsz*) 变成孩子，显得孩子气：Onu ne zaman görse çehresi derhal çocuklaşıyor, dili açılıyor. 不管什么时候，他只要一看见她，就立刻像个孩子，满脸的灿烂，话也多了。

çocuklaştırmak (*-i*) çocuklaşmak 的使动态

çocuklu *s.* 有…个小孩的；拖儿带女的：Eski karısından üç çocuklu bir duldur. 他是个鳏夫，前妻给他留下了 3 个孩子。Çocuklu dul kadın ağzını açmış, gözlerini süzmüş, dalgın dalgın Kenan'a bakıyordu. 那拖儿带女的寡妇张着嘴，眯着眼，愣愣地看着凯南。

çocukluk, -ğu *is.* ❶童年(时期)：～ dönemi 童年时代 Çocukluğunda ana babasını hiç üzmemişti. 小的时候他从不让父母操心。Çocukluğunu yaşadığı Beijing'i son günlerine kadar hep tahassürle hatırlar. 他一直非常思念儿时生活过的北京。❷稚气，孩子气，幼稚：Bu çocukluklarından bir türlü vazgeçemiyor. 他总是这样孩子气。Oğlum, çocukluğu bırak bu iş senin elinden gelmez. 孩子，你别再幼稚了，这件事你做不了。◇**～ etmek** ①耍小孩子脾气，孩子气 ②简单行事，办事欠考虑 **～ yapmak** ①耍小孩子脾气，孩子气：Koskoca adam oldu, hâlâ çocukluk yapıyor. 他已是个大人了，却还有孩子气。②简单行事，办事欠考虑 **～u tutmak** 耍小孩子脾气，孩子气

çocuksu *s.* 孩子气的，稚气的，幼稚的：～ hâller 孩子气的神情 ～ davranış 幼稚的做法

çocuksuluk, -ğu *is.* 孩子气，稚气，幼稚

çocuksuz *s.* 无子女的，无孩子的：Hem çocuksuz, hem de mallı mülklü bir dulsa? 她要是一个

没有孩子、家道殷实的寡妇呢？

çocuksuzluk, -ğu *is.* 无儿无女，膝下凄凉

çoğalış *is.* çoğalmak 的动名词

çoğalma *is.* çoğalmak 的动名词：eşeysiz ～ 无性繁殖

çoğalmak (*nsz*) ❶增多，变多，增加：Bir şey çoğalınca değeri düşer. 一种东西多了就不值钱了。Sürüdeki koyunlar çoğaldı. 羊群里的羊增多了。❷繁殖

çoğaltım *is.* ❶增多，变多，增加 ❷复制，翻版

çoğaltış *is.* çoğaltmak 的动名词

çoğaltma *is.* çoğalmak 的动名词：～ makinesi 复印机

çoğaltmak (*-i*) ❶ çoğalmak 的使动态：Barajlar elektrik üretimini çoğalttı. 几座大坝提高了发电量。Siz odun atın ve ateşi çoğaltın! 你来加柴，把火拨旺。Hava pisletilmesine karşı yeşillikleri çoğaltmak ilk akla gelen önlemdir. 增加绿地是防止空气污染的首选措施。❷复印，复制

çoğay *s.* 最大限度的，最高限度的；最大的，最高的，极限的

çoğu Ⅰ *zf.* 多数时候，通常：Öğle yemeklerini çoğu evde yemiyor. 他午饭通常不在家里吃。Ⅱ *zm.* 多数，大部分：Çoğumuz sağlığımıza önem vermiyoruz. 我们多数人不注意身体。Çoğu bana, azı sana. 多的归我，少的归你。Ⅲ *s.* 大部分的，多数的 ◇～ **zaman** (或 **kez**) 多半，大多数，大多数场合，大部分时间，多半是，通常

çoğul *is.* 〈语〉复数：～ biçim 复数形式 ～ ekleri 复数词尾

çoğulcu Ⅰ *s.* 〈社〉多元的，多元论的，多元主义的：～ demokrasi 多元民主 ～ görüş 多元论观点 Ⅱ *is.* 多元论者

çoğulculuk, -ğu *is.* 〈社〉多元主义，多元论

çoğullamak (*-i*) ❶使变为复数 ❷使多元化

çoğullanmak (*nsz*) 变为复数，构成复数

çoğullaştırmak (*-i*) 使变为复数

çoğulluk, -ğu *is.* ❶复数 ❷多元化

çoğumsamak (*-i*) 认为(过)多

çoğun [ço'ğun] *zf.* 通常，经常，大多

çoğunca *is.* ve *s.* 通常，经常，大多

çoğunluk, -ğu *is.* 多数：～ kazanmak 获得多数 ～un isteği 多数人的意愿

çoğunlukla [çoğunlu'kla] *zf.* ❶以多数：Karar çoğunlukla alındı. 决议以多数通过。❷通常，经常，大多：Çoğunlukla akşamları erken yatar. 他晚上通常上床很早。

çoğurcuk, -ğu *is.* 〈动〉椋鸟，紫翅椋鸟(*Sturnus vulgaris*)

çok, -ğu Ⅰ *s.* 多的，数量大的：～ para 很多钱 Bugün işimiz çok. 今天我们很忙。Bu yıl çok ürün var. 今年收成不错。Ⅱ *zf.* ❶经常 ❷长时间地：Çok yaşa! 万岁！Bu eseri meydana getirmek için çok uğraştım. 为了完成这个作品，我已经费了很多心血。❸很，十分，非常：～ kısa dalga 超短波 ～ kolay 很容易 ～ güzel 非常漂亮 Çok çalışıyor. 他很刻苦。❹大量地，多 ❺更加；比…更多地：Anamı daha çok severim. 我更喜欢我的母亲。Şu anda her şeyden çok memleket gözümde tütüyordu. 眼下我最思念的是我的故乡。Ⅲ *is.* 多，多数，大部分：insanların ～u 多数人 Yolun çoğu bitti, azı kaldı. 路大部分修完了，还剩一小段。◇～ **bilmek** ①知识丰富；聪明，聪慧 ②精明，狡猾 ～ ～ 至多，最多：Bu iş çok çok iki saat sürer. 这件事至多用两个小时。～ **geçmeden** 不久，很快地，没过多久 (*-e*) ～ **gelmek** ①过多，太多：Bu yemek bana çok geldi. 饭太多了，我吃不了。②过分，难以承受，难以忍受：Bu davranışınız artık bana çok geliyor. 我觉得您的这个做法太过分了。(*-e*) ～ **görmek** 认为没有必要，认为过分，认为不相称，认为不配：Mehmetçiğimizin köylere kadar anıtlaştırılmasını çok görmem. 我认为在各个村庄都为我们的战士树碑立像也不过分。～ **olmak** 做得过分：Eh, çok oldun artık. 喂，你太过分了。Sen çok oluyorsun artık. 你这也太过分了。～ **ortaklı** 合伙人多的(公司) ～ **söylemek** 喋喋不休，滔滔不绝 ～ **sözlü** 甜言

蜜语，健谈的，说话和气的 **～ su götürür** 不大可信的，不大可靠的 **～ şükür ki** 幸亏 **～ yanlı** ①多面的，多边的：～ yönlü ilişkiler 多边关系 ②学识渊博的，经验丰富的；多面手 **～ yıllık** 多年生的(植物) **～ yanlı** ①多面的，多边的 ②学识渊博的，经验丰富的；多面手 **～a kaçmak** 过分，过度：Artık bu hareketiniz çoğa kaçtı. 您的这一行为过分了。**～a kalmaz** 不久 **～a varmak** 过分，过度 **～a varmaz** 不久 **～lar** 大部分，大多数：Çoklarını dinledim. 我大部分都听了。◆**Çok şey!** (表示惊讶)难以置信！不可思议！**Çok şükür!** 谢天谢地：Çok şükür bu günleri de gördük. 谢天谢地，我们也过上了这样的好日子。**Çoğu gitti, azı kaldı.** 七十二拜都拜过了，还剩一哆嗦。**Çoğu zarar, azı karar.** 满招损，谦受益。

çokal *is.* 【旧】甲胄，铠甲

çok anlamlı *s.* 〈语〉多义的

çok anlamlılık, -ğı *is.* 〈语〉多义性

çok ayaklılar *ç.is.* 〈动〉多足纲节肢动物

çokbilir *s.* ve *is.* 博学多识的；饱学之士，渊博之士

çokça *zf.* 大量地，多：Bu zavallı çokça içmişe benziyor. 这家伙好像是喝多了。Elinde avucunda nesi varsa kumara toplummuzda çokça rastlanır. 在我们这个社会上，倾家荡产去赌博的人比比皆是。

çokçu Ⅰ *is.* 多元主义者，多元论者，主张多元文化者 Ⅱ *s.* 多元主义的，多元文化的，多元论的

çokçuluk, -ğu *is.* 〈哲〉多元论，多元主义，多元文化

çok düzlemli *is.* 〈数〉多面的

çok eşli *s.* 多配偶制的，一夫多妻的，一妻多夫的

çok eşlilik, -ği *is.* 多配偶制，一夫多妻制，一妻多夫制

çok fazlı *s.* 〈物〉多相的

çokgen *is.* 〈数〉多边的

çok hücreli *s.* 〈生〉多细胞的

çok hücreliler *is.* 〈生〉多细胞生物

çok gözeli *s.* 多细胞的

çok karılılık, -ğı *is.* 〈社〉一夫多妻制

çok kocalılık, -ğı *is.* 〈社〉一妻多夫制

çokluk, -ğu Ⅰ *is.* 多数：Çokluğun sözünü geçerli sayalım. 咱们尊重多数人的意见。Biz onlardan hayli çokluğuz. 我们人比他们多得多。Ⅱ *zf.* 经常；通常，大多：Çokluk bize uğrar. 他经常来看我们。Eski evler çokluk iki, bazen üç kattır. 旧房通常是两层，有的是 3 层。

çokrağan *is.* (水源充足的)喷泉

çokramak (*nsz*) 沸腾

çoksamak (*-i*) 认为多；认为过分

çok sesli *s.* ❶〈乐〉复调的：～ müzik 复调音乐 ❷〈语〉多音的

çok sesli(li)k, -ği *is.* ❶〈乐〉复调音乐(作用)，多声部 ❷一符多音(现象)，一字母多音(现象)

çoktan(dır) *zf.* 很久以前，很长时间以来；早已：İçeri girdiklerinde birinci film çoktan başlamış, hatta sona bile yaklaşmıştı. 他们进去时第一部电影早就开始了，甚至已经接近尾声。Sana çoktandır yazamadım. 我好久没给你写信了。Çoktan biz onun üstüne soğuk su içtik, artık adını bile unuttuk. 我们早已对他不抱希望，连他叫什么名字我们都忘了。

çok tanrıcılık, -ğı *is.* 〈社〉多神信仰，多神论，多神教

çok tasım *is.* 〈逻〉复合三段论

çok terimli *is.* 〈数〉多项式

çoktürel *s.* 〈数、化〉异质的，多相的；非均匀的；不同种类的

çok uluslu *s.* 多国的，由多国组成的，跨国的：～ güç 多国部队 ～ şirket 跨国公司

çoküyeli *is. ve s.* 〈数〉多项式(的)

çok yüzlü *is. ve s.* 〈数〉多面体(的)

çolak, -ğı *s.* (手或臂)残疾的：～ kol 有残疾的胳膊 Kolunun diyetini ben verdim. Yoksa çolak kalacaktın. 你的胳膊赎罪金我已经付了，要不然你的胳膊就没了。

çolaklık, -ğı *is.* (手或臂)残疾

çolpa (波) *s.* ❶(一只)脚有残疾的，跛脚的 ❷【转】笨手笨脚的，不麻利的，(动作)生疏的：hareketleri ～ 行动笨拙的

çolpalık, -ğı *is.* 跛足

Çolpan *öz.is.* 〈天〉金星，太白星

çoluk çocuk, -ğu *is.* ❶老婆孩子，妻儿老小：Çoluk çocuğu kardeşime bıraktım. 我把我的妻儿老小托付给了我的兄弟。Çoluk çocuk, karı kızan hepsi geliyor. 一家老小全都来了。Eline geçen paranın çoğu da çoluğa çocuğa gidiyor. 他挣点儿钱大都花在老婆孩子身上了。❷孩子们；毛头小子：Siz daha çoluk çocuksunuz. Böyle büyük meseleleri nasıl anlayabilirsiniz ki? 你们还是毛头小子，这么重大的问题你们怎么能懂呢？Sokakta çoluk çocuğun gürültüsünden uyunmuyor. 街上一群孩子吵得人无法入睡。◇～ **elinde kalmak** 掌握在一群毛头小子手里 ～ **sahibi olmak** 娶妻生子，成家立业 ～**a karışmak** 娶妻生子，成家立业

çoluksuz çocuksuz *s.* 无儿无女的：ormanın bir bucağında ～ oturan, basbayağı yoksul bir köylüyle karısı 住在远僻的树林里的一对无儿无女的普通而又贫穷的农家夫妇

çomak, -ğı *is.* ❶棍，棒；鼓棒，鼓槌：Herkes davul çalar, ama çomağı makama uyduramaz.【成】每个人做的事不可能一样漂亮。❷【俚】鸡巴 ◇～ **sokmak** (或 **koymak**) 【俗】作梗，使绊

çomaklamak (*-i*) 棒打

çomaklı *s. ve zf.* 手持棍棒的

çomar *is.* ❶大驯犬，牧羊犬 ❷【俚】上年纪的咖啡馆老板 ❸【俚】老色鬼

çopra *is.* ❶鱼刺，鱼骨 ❷茂密的荆棘丛或芦苇丛

çopra balığı *is.* 〈动〉泥鳅(*Cobitis*)

çopur *s.* 有痘痕的，有麻子的，有雀斑的

çopurina [çopuri'na] *is.* 〈动〉一种与鲷鱼相似的鱼

çopurlaşmak (*nsz*) 留下痘痕，出现麻子，变成麻脸

çopurlaştırmak (*-i*) çopurlaşmak 的使动态

çopurluk, -ğu *is.* 麻脸

çor *is.* 【俗】❶疾病 ❷牛疫

çorak, -ğı Ⅰ *s.* ❶贫瘠的，寸草不生的，荒凉的：～ toprak 贫瘠的土地 Çorak yerde ot bitmez. 盐碱地寸草不生。❷(水)苦的，无法饮用的 Ⅱ *is.* ❶盐碱滩 ❷硝盐

çoraklaşmak (*nsz*) ❶变得贫瘠；盐碱化 ❷(水)变得苦涩

çoraklaştırmak (*-i*) çoraklaşmak 的使动态：Gürbesizlik toprağı çoraklaştırdı. 缺乏肥料使土地变得贫瘠。

çoraklık, -ğı *is.* ❶(土地)贫瘠 ❷(水)苦涩

çorap, -bı (阿) *is.* 袜子：～ koncu 袜腿，袜统 ◇～ **çekmek** 补袜子 ～ **giydirmek** 嘲笑，取笑，嘲弄，讽刺，挖苦，讥讽 ～ **kaçmak** (袜子)抽丝 ～ **örmek** 陷害，使绊子，背后捣鬼 ～ **söküğü gibi** 连续地，接连不断地：Bu semtte de olay olmayan gün yok, çorap söküğü gibi durmadan bir kaza çıkıyor. 在这个街区也是没有一天不出事，接二连三总出事。～ **söküğü gibi gitmek** (或 **gelmek, sökülmek**) 迎刃而解，势如破竹

çorapçı *is.* 制售袜子的人

çorapçılık, -ğı *is.* 袜子的制作或销售

çorba *is.* ❶汤，粥：～ kaşığı 汤匙 balık ～ı 鱼汤 Bu sıcak çorba çok makbule geçti. 这种热汤很受欢迎。❷【转】混乱的事物 ◇～ **düzeni** 混乱局面，无政府状态 (*-i*) ～ **etmek** 【转】

弄乱 ～ **gibi** ①(菜)像汤一样稀的 ②【转】乱成一锅粥的，变得十分混乱的 ～ **içmek** 吃饭 ～ **olmak** 【转】乱成一锅粥，变得十分混乱：Bu iş çorba oldu; düzeltemeyiz. 这件事搞得乱七八糟，我们收拾不了了。～**da tuzu** (或 **meydanozu**) **bulunmak** 【转】有些贡献，有些功劳 ～**ya çevirmek** 【转】使乱成一锅粥，使变得十分混乱 ～**ya dönmek** 【转】乱成一锅粥，变得十分混乱：Evin içi çorbaya döndü. 家里乱成了一锅粥。～ **kıl düşmek** 使人感到恶心，令人作呕，叫人倒胃口

çorbacı *is.* ❶卖汤(或粥)的人 ❷〈史〉民间对基督徒贵族的尊称 ❸〈史〉耶内恰里军部队司令 ❹〈海〉水手对船主的称谓 ❺【俚】店主，老板：O çorbacı kazıkçıdır, boş ver. 那个店主卖东西净坑人，别去理他！

çorbacılık, -ğı *is.* 卖汤(或粥)

çorbalık, -ğı *s.* 适于做汤(或粥)的：～ pirinç 做粥的大米

çorlu *is.* 【俗】生病的

çorman 见 karman çorman

çotanak *is.* 【俗】有多个榛子的树枝

çotira [çoti'ra] *is* .〈动〉鳞鲀(*Balistes capriscus*)

çotiragiller *ç.is.* 〈动〉鳞鲀科

çotra [ço'tra] (希) *is.* 木制小水罐

çotuk, -ğu *is.* ❶暴露的树根 ❷树墩 ❸藤条

çöğdürmek (*-i*) ❶小便，撒尿 ❷喷射

çöğmek, -er (*nsz*) ❶下降 ❷下倾 ❸小便

çöğüncek, -ği *is.* 【俗】跷跷板

çöğünmek (*nsz*) (像跷跷板一样)上下摆动，摇动，一起一伏

çöğür[1] *is.* 去郁琴(一种弹拨乐器)

çöğür[2] *is.* ❶刺芹属植物丛 ❷籽苗，苗木：dut ～ü 桑苗

çöğürcü *is.* ❶制售去郁琴的人 ❷演奏去郁琴的人

çökek, -ği *is.* ❶低洼地 ❷泥塘，沼泽 ❸沉淀，沉渣

çökel *is.* 〈化〉沉淀物

çökelek, -ği *is.* ❶凝乳制成奶酪 ❷〈化〉沉淀物

çökelge *is.* 泥塘，泥沼，沼泽地，低洼地

çökelmek (*nsz*) 〈化〉沉淀

çökelti *is.* 〈化〉沉淀物

çökeltmek (*-i*) çökelmek 的使动态

çökermek (*-i*) ❶使跪下，使(骆驼)跪卧 ❷【转】使丧失斗志，使崩溃 ❸〈军〉突破(防线)

çökertme[1] *is.* ❶ çökertmek 的动名词 ❷〈军〉突破(防线)

çökertme[2] *is.* 沉网(沉入水底，拉角起网)

çökertmek (*-i*) çökermek 的使动态

çökkün *s.* ❶坍塌的，沉陷的 ❷抑郁的，沮丧的，消沉的

çökkünlük, -ğü *is.* 抑郁，沮丧，消沉

çökmek, -er (*nsz*) ❶倒坍；沉降，下陷，凹陷：ev ～ 房子倒坍 tavan ～ 屋顶坍下 yol ～ 道路塌陷 ❷蹲下，(猛地)坐下；(骆驼等)跪卧：diz ～ 屈膝，下蹲 Kadehi masanın kenarına bırakıp teklifsizce koltuğa çöktü. 他把杯子放在桌边，毫不客气地一屁股坐在椅子上。Soluk soluğa yere çöktü. 他气喘吁吁地坐在地上。❸(烟雾等)弥漫；(夜色、灾难等)降临：sis ～ 下雾 duman ～ 烟气弥漫 karanlık ～ 夜色降临 felâket ～ 灾难降临 Salona bir sessizlik çöktü. 大厅里一片沉静。❹沉淀 ❺瓦解，崩溃，解体：Batı cephesi çöktü. 西线崩溃了。Bizans imparatorluğu 1453'te çöktü. 拜占廷帝国于 1453 年解体。❻变得虚弱：Bir hafta hasta yatınca hayli çöktü. 卧病一周之后他变得非常虚弱。

çöktürme (*-i*) çöktürmek 的动名词：～ havuzu 沉淀池

çöktürmek (*-i*) çökmek 的使动态

çökük *s.* 下陷的，凹陷的：～ yanaklar 凹陷的双颊 ～ omuz 塌肩

çöküklük, -ğü *is.* 下陷，凹陷

çökül *is.* 沉淀物，渣滓；淤泥

çöküm *is.* 衰落；崩溃，瓦解

çöküntü *is.* ❶废墟，瓦砾 ❷沉淀物 ❸下沉，沉降，下陷 ❹消沉，沮丧，抑郁：Sermayesini yitirince onda bir çöküntü oldu. 亏本之后他非常沮丧。❺不景气，萧条 Otomobil piyasasındaki çöküntü ondan da çok şey götürmüştü. 汽车市场萧条使他也蒙受了巨大损失。

çöküş *is.* çökmek 的动名词：devenin ～ü 骆驼的跪卧 moral ～ü 精神颓废 Qing hanedanının ～ü 清朝的衰落；清朝的覆灭 Yapıların depremde çöküşü korkunçtu. 建筑在地震中倒塌令人恐怖。

çöküşmek (*-i*) ❶沉淀 ❷纷纷降落：Kuşlar tarlaya çöküştüler. 鸟纷纷落在田里。

çöl *is.* 沙漠：dağ ～ü 山地沙漠 ◇**～e dönmek** 变得荒芜

çölleşmek (*nsz*) 沙漠化

çölleştirmek (*-i*) çölleşmek 的使动态

çöllük *s.* ❶多沙漠的：～ bir ülke 一个多沙漠的国家 ❷不毛的，贫瘠的

çömçe *is.* 【俗】长柄木勺：Oduncunun gözü omçada dilencinin gözü çömcede. 【成】樵夫盯着的是荆条，乞丐盯着的是木勺。

çömek, -ği *is.* 藏身之处

çömeliş *is.* çömelmek 的动名词

çömelmek (*nsz*) 蹲，蹲坐：Duvara sırtını verip çömeldi. 他背靠着墙蹲着。

çömeltmek (*-i*) çömelmek 的使动态

çömez *is.* ❶【旧】(服侍老师进而可以免费学习的)宗教学校学生 ❷学徒

çömezlik, -ği *is.* 宗教学校学生或学徒的身分

çömlek, -ği *is.* 沙锅，瓦锅，瓦罐：Para dolu çömleği toprağa gömmüş. 他把装满钱币的瓦罐埋入地下。◇**～ hesabı** 糊涂帐 **～ kebabı** 沙锅炖羊肉，大葱莴苣炖羊肉 **～ peyniri** 瓦罐奶酪(装入瓦罐埋入地下保存的奶酪)

çömlekçi *is.* 沙锅匠，瓦锅匠，瓦罐匠

çömlekçilik, -ği *is.* 沙锅(瓦锅、瓦罐)生意；沙锅(瓦锅、瓦罐)制作

çömmek (*nsz*) 【俗】蹲，蹲坐

çöngül *is.* 【俗】小沼泽地；泥塘

çöp (波) *is.* ❶(草木等的)小枝，一小段；柄：bir kibrit ～ü 一截火柴棍儿 üzüm ～ü 葡萄柄 Gözüme bir çöp girdi. 我的眼里进了一个草刺儿。❷垃圾：～ arabası 垃圾车 ～ kutusu (或 tekenesi) 垃圾箱，垃圾筒 ～ sepeti 垃圾筐 ～ yığını 垃圾堆 ❸【俚】鸡巴 ◇**～ atlamamak** 非常仔细，一丝不苟；非常精明，明察秋毫 **～ atmak** 扔垃圾：Temiz yere kolay çöp atamazsınız. Eliniz varmaz. 您不会随地扔垃圾，您不会这样做。**～ bacaklı** 细腿的，腿细的 **～ gibi** 瘦弱的，骨瘦如柴的 **～ kebabı** 烤肉串 **～e dönmek** 变得非常瘦弱 **～ten çelebi** 瘦弱不堪的人 **～ten direk** 【转】无稽之谈：Bu konuyu kurcalama, çöpten direk olduğu anlaşıldı. 这个问题你就别管了，看来是个无稽之谈。**～ten minare** 瘦弱不堪的人 **～ü kırmak** 发怒，生气

çöpçatan *is.* ❶姻缘，夫妻缘分：Çöpçatan böyle çatmış. 前世有缘(这是命里注定的姻缘)。❷媒人，红娘，介绍人 ◇**～ çatmak** 有缘分

çöpçatanlık, -ğı *is.* 说媒

çöpçü *is.* 垃圾工，清洁工

çöpçülük, -ğü *is.* 环卫工作，清洁工的工作

çöpleme *is.* 〈植〉噱根草属植物(*Helleborus*)；噱根草根

çöplemek (*-i*) 扔垃圾于，弄脏

çöplenmek (*nsz*) ❶ çöplemek 的被动态：Ortalık çöplendi. 到处都扔了垃圾。❷东吃一口西吃一口 ❸【转】四处获取小利

çöplü *s.* ❶(葡萄等)有柄的 ❷有垃圾的 ❸满是树枝草棍等物的

çöplük, -ğü *is.* 垃圾堆：Şunlara bak, muşmulanın yanında genç kız çöplükte açmış güle benziyor. 你看那边那个糟老头子身边的青年女子，好像一朵鲜花插在牛粪上。Bir çöplükte iki horoz ötmez. 【成】一山不容二虎。Her horoz kendi çöplüğünde (或 küllüğünde) öter (或 eşinir). 【成】每只公鸡都有自己的垃圾堆，每个人都有自己的一亩三分地。◇～ **horozu** (对女人美丑不加选择的)色鬼 **～te yatıp vezir rüyası görmek** 【成】想入非非，做白日梦

çöpsüz *s.* ❶无垃圾的 ❷无柄的 ◇～ **üzüm** ①【转】无亲无故的人(通常指婚姻的一方) ②【转】正大光明的生意

çör çöp *is.* 劈柴，柴枝；杂物，碎屑之物

çördek, -ği *is.* 吊索，升降索

çörek, -ği *is.* ❶圈糕(一种圆形糕点)：Annemin evde yaptığı çörek, çarşıdan aldığımdan farksız. 我妈妈在家做的圈糕和我从商店里买的一样好吃。Açın kursağına çörek dayanmaz. 【成】一块蛋糕填不满饿汉的肚子。❷圆形物，环形物 ❸绳端环孔 ❹绳制救生圈 ❺〈天〉晕

çörekçi *is.* 制售圈糕的人：Çağrılmayan yere çörekçiyle börekçi gider. 【成】不速之客上门，自讨没趣。

çörekçilik, -ği *is.* 圈糕的制作和销售

çörekhane *is.* 【旧】宫廷面包房

çöreklenmek (*nsz*) ❶(蛇)盘绕 ❷【转】(长期)住下；盘踞：Geldi, coreklendi, gitmek bilmedi. 他来了，住了下来，不想走了。❸【转】(长时强烈地)感受；缠绕

çöreklik *s.* 够制作圈糕的，用于制作圈糕的：～ un 圈糕粉

çörek otu *is.* 〈植〉莳萝，土茴香(*Nigella damascena*)；莳萝子，土茴香子

çörkü *is.* 算盘

çörten *is.* 【俗】檐沟，承溜 ◇～ **gibi** 大量地

çörtü *is.* 【俗】料斗的斜槽；石磨上的磨眼

çötele *is.* 柱，杆，标；标示危险的杆子

çöven[1] *is.* 〈植〉肥皂草(*Saponaria officinalis*)

çöven[2] *is.* ❶马球 ❷马球棍 ❸拐棍

çöz *is.* 【俗】❶大肠，肠子 ❷肠内脂肪

çözdürmek (*-i, -e*) çözmek 的使动态

çözelti *is.* 〈化〉溶液

çözge *is.* 解决办法

çözgü *is.* 〈纺〉经，经纱

çözgün *s.* ❶解开的，未系着的，未打结的 ❷解冻的，(开始)融化的

çözgünlük, -ğü *is.* ❶解开(状态) ❷解冻(状态)，半融(状态)

çözme *is.* ❶ çözmek 的动名词：Sorunları kaba kuvvetten çok aklıyla çözmemiz gerek. 我们应该以智慧而不是以暴力来解决问题。❷老布，土布，粗布，大布

çözmek, -er (*-i*) ❶解开，打开，松开：ceketin düğmelerini ～ 解开衣扣 düğümlü ip ～ 解开打结的绳子 paketi ～ 打开包裹 saçları ～ 打开头发 Örgülerini çözdü, saçlarını omuzlarına indirdi. 她解开辫子，把头发披在肩上。❷【俗】把经纱安在织布机上 ❸破解，破译，解开(谜语等)；解决，克服(困难)：bulmacayı ～ 解开字谜 güçlükleri ～ 克服困难 soruyu ～ 解决问题 şifre ～ 破译密码 Bu probleme takıldı, onu bir türlü çözemiyor. 他被这个问题卡住了，怎么也解决不了。❹〈数〉求解 ❺〈化〉使溶解

çözücü *is.* ve *s.* ❶解开的；破解的；解决(克服)的(办法)：güçlükleri ～ tutum 克服困难的态度 ❷〈化〉溶剂

çözük, -ğü *s.* ❶(结、扣等)解开的：～ zincir 打开的锁链 Düğmeler çözük. 扣子是解开的。❷(冰雪等)开始融化的，解冻的

çözülme *is.* ❶ çözülmek 的动名词 ❷后退，撤退，溃败，溃散；解体，崩溃 ❸〈语〉后流 ❹〈心〉分裂，解体

çözülmek (*-i*) ❶ çözmek 的被动态 ❷【转】溃败，溃散：Düşman ordusu çözüldü. 敌军溃散了。❸【俚】逃之夭夭，逃跑，溜掉：O, çoktan çözüldü. 他早就溜走了。❹(冰雪等)开始融化：Donlar çözülünce etrafı vıcık vıcık bir çamur deryası kapladı. 冰雪一化，四周变成了烂泥塘。❺【转】变得软弱，变得无力，瘫软：İşten çıkarıldığını öğrenince eli ayağı çözülmüş. 他得知自己被解雇的消息后手脚瘫软了。

çözülüm *is.* ❶〈军〉溃败，溃散 ❷〈心〉神志分离

çözülüş *is.* ❶ çözülmek 的动名词：düğümün ～ü 绳结被解开 buzların ～ü 冰雪消融 düşman ordusunun ～ü 敌军溃败 Osman İmparatorluğunun ～ü 奥斯曼帝国的覆灭 ❷结局

çözüm *is.* ❶解决，克服；解决办法，解决方案，结果：～ yolu 解决办法 ❷〈数〉解，根；解法，答案：İki çözümü karşılaştırdık, bizimki doğru. 我们把两个解法作了比较，我们的是对的。❸〈文〉结局

çözümleme *is.* çözümlemek 的动名词：kimyasal ～ 化学分析

çözümlemek (*-i*) ❶分析，解析 ❷解决：Beklenmedik masraflar çıkınca kapıyı odun ettik, sorunu çözümledik. 由于出于了意想不到的花销，所以我们砸锅卖铁把问题解决了。

çözümlemeli *s.* 分析的，解析的，通过分析的，和分析有关的

çözümleniş *is.* çözümlenmek 的动名词

çözümlenmek (*nsz*) çözümlemek 的被动态

çözümleyici *is.* ve *s.* 分析者，解析者；分析的，解析的

çözümsel *s.* 分析的，解析的，和分析有关的，和解析有关的：～ kimya 分析化学 ～ geometri 解析几何

çözümsüz *s.* 无法解决的，解决不了的

çözümsüzlük, -ğü *is.* 无法解决，解决不了

çözündürmek (*-e*) çözünmek 的使动态

çözünmek (*nsz*) 溶解；分解

çözüntü *is.* ❶绽线，散纱 ❷浮冰 ❸溃败，溃散：Düşman cephesinde çözüntü başladı. 敌人在前线开始溃败了。

çözünürlük, -ğü *is.* 分辨率

çözüş *is.* çözmek 的动名词

çözüşmek (*nsz*) 〈化〉离解

çubuk, -ğu Ⅰ *is.* ❶棍，棒，棍状物：demir ～ 铁棍 ❷嫩枝：asma ～u 葡萄藤 bağ ～u 葡萄藤 ❸旱烟；烟袋杆；烟袋锅：～ çekmek 吸旱烟 ～u doldurmak 把烟袋锅装满 ❹(布料的)条纹：mavi üzerinde siyah ～ları olan kumaş 蓝底黑条纹布 ❺〈海〉上部桅 Ⅱ *s.* 棍状的：～ demir 铁棍 ◇**～unu tüttürmek** (或 **tellendirmek, yakmak**) 【转】养尊处优，安逸地生活，无忧无虑地生活：Belki birgün biz de çubuğu tellendirmek fırsatını buluruz. 也许有一天，我们也会有机会过上无忧无虑的生活。

çubuk ağacı *is.* 〈植〉大戟属的一种灌木，枝条中空，可制烟袋杆(*Mabea*)

çubukçu *is.* ❶制售烟袋的人 ❷【旧】宫中和官宦人家掌管烟袋的侍者

çubuklamak (*-i*) (用棍状物)拍打，掸拍：halıyı ～ 拍掉毯子上的尘土

çubuklu *s.* ❶栽着树苗的 ❷有横纹的，有条纹的(布料、纸张等)：～ kumaş 条纹布 ～ kâğıt 信纸，信笺

çubukluk, -ğu Ⅰ *is.* 【旧】盛放烟袋的橱柜 Ⅱ *s.* 适于作烟袋杆的：～ dal 可作烟袋杆的树枝

çubuksuz *s.* ❶无树苗的；无嫩枝的 ❷无横纹的，无条纹的

çuha *is.* 细毛料，薄呢

çuhacı *is.* 制售细毛料的人，制售薄呢的人

çuhacılık, -ğı *is.* 细毛料、薄呢的制售

çuha çiçeği *is.* 〈植〉报春花(*Primula*)

çuha çiçeğigiller *is.* 报春花科(*Primulaceae*)

çuhadar (波) *is.* 【旧】听差，仆从，跑腿的

çuhadarlık, -ğı *is.* 仆从的差事，跑腿

çuhalı *s.* 有…样的细毛料(薄呢)的

çuhçuh *is.* (儿童用语)列车，火车

çukur *is.* ve *s.* ❶坑，洼地；地势低的；凹面的：～ semtler 低洼的市区 ～ ayna 凹面镜 diş ～u 牙槽 Çukurlara sular birikmiş. 坑里积了水。Şu çukurları bugün muhakkak örttürmek lâzımdır. 今天必须叫人把这些坑填上。❷污水池 ❸高尔夫球洞 ❹酒窝：yanak ～u 酒窝 ❺坟墓，墓穴：mezar ～u 墓穴 bir ayağı ～da 半截入土，行将就木 ❻【俚】屁股，臀部，大腿 ◇ **～ açmak** 挖坑：Diz boyu çukurlar açıp fidan diktik. 我们挖了一些没膝深的树坑，栽上了树苗。**～ doldurmak** 寿终正寝，去世，进坟墓 **～a düşmek** ①掉到坑里：Çamurdan sakıncayım derken çukura düştüm. 我本想躲开这些烂泥，却掉进了坑里。②【转】倒霉，栽跟头，大难临头 **～a kaçmış** 眼窝深陷的 (*-in*) **～unu kazmak** 成为某人的掘墓人；给某人设陷井，陷害：Çukurumu kazdı ama içine kendi düştü. 他搬起石头砸了自己的脚。

çukurca *s.* 略微低洼的，稍凹的

çukurlanmak, çukurlaşmak (*nsz*) 变成坑，变得低洼

çukurlaştırmak, çukurlatmak (*-i*) ❶挖坑 ❷加深：Kuyuyu çukurlaştırdı. 他把井挖深了。❸掏洞：Çuvalı dip tarafından çukurlaştırıp gocuk gibi başına çekti. 他把麻袋从底部掏个洞，像穿大衣似的套在身上。

çukurlu *s.* 有坑的，低洼的：～ yol 坑洼的道路

çukurluk, -ğu *is.* ❶低洼 ❷坑，洼地：Yol üzerindeki çukurluklar kapandı. 路上的坑填平了。

çukurumsu *s.* 像个坑似的

çul (阿) *is.* ❶毛布，粗布 ❷马衣，马被，驮鞍：ata ～ örtmek 给马披上马被 ❸【谑】衣服，衣物 ◇**～ çaput** ①旧织物，旧衣物 ②各种织物 **～ çuval** 用粗布制成的衣物 **～ çürüten** 【谑】屁股沉的，坐下就不走的 **～ tutmaz** 挥霍的，浪费的：Çul tutmazın biridir, yıllarca çalıştı; ev bark kuramadı. 他是一个花钱无度的人，工作多年了，一点儿家业也没置下。**～dan çuvaldan olmak** 失去所有财产，变成穷光蛋 **～u deldirmek** 受伤 **～u düzmek** (或 **düzeltmek**) ①穿戴一新 ②发财，变得富有：Aranızdan ayrılalı bir ay mı var? Belki yok bile. Çulu derhal düzelttim. 我们分手有一个月吗？也许还不到。我马上就发财了。**～unu başına çekmek** 害羞，羞愧，羞怯；腼腆，不好意思，难为情 **◆Çul içinde aslan yatar.** 人不可貌相。

çulband *is.* 〈植〉山黧豆，香豌豆(*Hyrus sativus*)

çulcu *is.* 制售马衣驮鞍者

çulgerme *is.* 【俚】私生子

çulha (波) *is.* 在手工织布机上织布者

çulha kuşu *is.* 〈动〉攀雀(*Parus pendulinus*)

çullama *is.* ❶动词 çullamak 的动名词 ❷丘拉玛肉饼(以肉覆面或以面覆肉煎制而成)：tavuk ～ 鸡肉丘拉玛肉饼

çullamak (*-i*) ❶给…披马衣 ❷(海浪)冲击甲板

çullandırmak (*-i*) çullanmak 的使动态

çullanış *is.* çullanmak 的动名词

çullanmak (*-e*) ❶ çullamak 的被动态：At çullandı. 马身上已经披上了马衣。❷【转】扑(倒)，扑向：Ayağa kalktı, beni korkutan bir kahkaha ile üstüme doğru çullandı. 他站起来，瘆人地笑着朝我扑过来。Bir iki demeden çocuğun üzerine çullanmıştı. 他突然向孩子扑去。❸纠缠，骚扰

çulluk, -ğu *is.* 〈动〉丘鹬，山鹬(*Scolopax rusticola*)

çullukgiler *is.* 〈动〉鹬科

Çulpan *öz.is.* 〈天〉金星，太白星

çulsuz *s. ve is.* ❶无马衣的 ❷【转】贫穷的，不名一文的，不贫如洗的：Bir çulsuz adamla evlendi. 她嫁给了一个穷光蛋。

çultar(ı) *is.* ❶【俗】鞍垫 ❷一种毯子

çurçur[1] *is.* 〈动〉隆头鱼科的鱼(*Cerenilabrus*)

çurçur[2] *s.* 次要的，不重要的：～ yazar kalabalığı 众多的二流作家

çuşka [çuş'ka] (保) *is.* 红辣椒

çuval (波) *is.* ❶袋，包，粗布袋，麻袋：posta ～ı 邮袋 un ～ı 面袋子 Taşıyıcılar çuvalları sırtlayıp götürdüler. 搬运工们把麻袋扛走了。Yazın gölge hoş, kışın çuval boş. 【成】夏天干活不卖力，冬天就要饿肚皮。❷【俚】胖子 ◇～ **ağzı açmak** 【俚】打起精神 ～ **gibi** ①粗糙的(布) ②邋遢的(衣服) ～**a girmek** 建立密切关系

çuvalcı *is.* ❶制售麻袋的人 ❷装袋的人

çuvalcılık, -ğı *is.* ❶麻袋制售 ❷装袋工作

çuvaldız (波) *is.* 缝袋针

çuvallamak (*-i*) ❶装袋 ❷(*nsz*)【俚】不及格；留级：Ben fizikten çuvalladım. 我物理不及格。❸受挫，陷入困境

çuvallanmak (*nsz*) çuvallamak 的被动态：Ürün iki günde çuvallandı. 粮食两天时间就装了袋。

çuvallatmak (*-i*, *-e*) çuvallamak 的使动态

çuvallı *s.* 袋装的

çuvalsız *s.* 散装的，非袋装的

Çuvaş *öz.is.* 楚瓦什人(的)

Çuvaşça *öz.is.* 楚瓦什语

çük *is.* 【谑】阴茎，小鸡鸡，小雀雀

çükündür *is.* 【俗】甜菜

çükür *is.* 【俗】锄斧

çünkü [çü'nkü] (波) *bağ.* ❶因为，由于：Bugün gidemem, çünkü hastayım. 今天我不能去，因为我病了。Ailesi onun Avrupa'ya tahsile gittiğine âdeta üzülmüştü. Çünkü o, ailede dokuz körün bir değneği idi. 他一家对他赴欧洲求学很不放心，因为他是家里的独苗。❷既然：Çünkü bilmiyorsun, söyleme. 既然你不知道，那你就不用说了。

çürük Ⅰ *s.* ❶腐烂的，腐败的：～ diş 龋齿，虫牙 ～ elma 烂苹果 ～ gaz 尾气，废气 ～ sakız 老调，陈词滥调，老生常谈 ～ yumurta 臭鸡蛋 ❷破败的，不结实的：～ yapı 破房子 ～ moblya 破家具 Bu tuğların bir kısmı sağlam bir kısmı çürüktür. 这些砖有的结实，有的不结实。❸【转】不可靠的，无根据的，不可信的，站不住脚的；不诚实的；劣质的：～ iddia 毫无根据的说法，无稽之谈 ～ iş 不诚实的交易 ～ para 分量不足的金银币 ～ sav 不足为信的话 Gözleri fıldır fıldır eden bir satıcı, çürük malı bize vermiş. 一个小贩两眼滴溜溜乱转，把劣货卖给了我们。Ⅱ *is.* ❶青肿，青斑：Vücudundan her tarafı çürük içindeydi. 他浑身青一块紫一块。❷【俚】婊子，妓女，破鞋 ◇～ **çarık** (或 **çarık** ～) 破败的，不结实的，无法使用的；不值钱的 ～(**e**) **çıkmak** ①腐烂：Bu kumaş çürük çıktı. 这块布烂了。②被淘汰；(因身体原因)被免除兵役：Geriye kalmış olanların bir kısmı çürüğe çıktı. Yalnız okur yazarlar ve sağlamlar kalmıştı. 剩下的人有一部分被淘汰了，只有那些有文化，身体结实的人

留了下来。Adam sağlık kontrolü sonucu çürük çıkmış. 经过体检，这个人被淘汰了。～ **dava** 证据不足难以打赢的官司 ～ **su** 〈海〉死水 ～ **tahtaya basmak** 【转】因大意而上当，看走眼：Ben çürük tahtaya basmam diyordum ama yanılmışım. 我本以为我不会看走眼，结果还是铸成了大错。

çürükçül Ⅰ *s.* 腐生的 Ⅱ *is.* 腐生(植)物，腐生寄生物

çürüklü *s.* 青一块紫一块的，有青肿的

çürüklük, -ğü *is.* ❶腐烂；破败 ❷堆破烂的地方 ❸【转】墓地

çürüksüz *s.* 未腐烂的：～ meyve 未腐烂的水果

çürümek (*nsz*) ❶腐烂；腐朽，腐败：Devlet malının çürüdüğünü, çarçur edildiğini görünce yüreğim sızladı. 看到国家财产被糟蹋浪费，我心里很难过。Meyveler çürüdü. 水果烂掉了。Tahtanın içi çürümüş. 木板里面好像朽了。Ağaca dayanma çürür, insana dayanma ölür. 【成】靠树树会枯，靠人人会死；外来帮助靠不住，自己的事还得靠自己。Her ağaç kökünden çürür. 【成】树从根上朽。❷变成青肿，出现伤痕；溃烂：Vücudunun sopa ile vurulan yerleri çürüldü. 他浑身上下被用棍子打得体无完肤。Şaka diye çimdikledi, kolum çürüdü. 他拧了我一下，嘴上说是开玩笑，可我的胳膊青了一块。❸风干 ❹【转】变得消瘦，变得憔悴：Toplama kamplarında çürüdü. 他在集中营中变得十分憔悴。Demir, insan gamdan çürür. 【成】潮湿铁器蚀，忧伤催人老。❺【转】被驳倒，缺乏根据，站不住脚：Bu olay karşısında iddiası kendiliğinden çürüdü. 事件面前，他的说法不攻自破。Onun düşünceleri çürüdü. 他的想法站不住脚。

çürütmek (*-i*) çürümek 的使动态：Onun sağlam olmayan düşüncelerini çürüttük. 他的想法站不住脚，被我们驳斥得体无完肤。Hami Bey devlet dairesinde kırk yıl ömür çürüttü. 哈米先生在国家机关白混了那么多年。

çürütülmek (*nsz*) çürütmek 的被动态：Toplanan kavunlar yenmedi, çürütüldü. 摘下来的甜瓜没有吃，都烂掉了。

çürütüş *is.* çürütmek 的动名词

çürüyüş *is.* çürümek 的动名词

çüş *ünl.* ❶(喝止牲口的口令)吁！❷【粗】吁！停止！打住！

ÇYDD 【缩】支持现代生活协会(Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği)

D d

D, d ❶土耳其语字母中第 5 个字母，舌前齿龈爆破浊辅音。❷罗马字母“500”❸用于编号，表示“第 5”(按土耳其语字母排序)，第 4(按英语字母排序)

D ❶〈化〉氘，重氢(Döteryum) ❷〈乐〉D 音(7 个音名中的“re”音)，D 调

da/de Ⅰ *ünl.* (加强语气词，置于被强调词之后) ❶也，甚至，就连…也：Ben onu da gördüm. 就连他我也见过。Onu ben de gördüm. 我也见过他。Onu ben gördüm de. 我甚至见过他。❷而，却，则；完全，十分：Bazan uyuyor, bazan da uyumaz. 他有时睡，有时则不睡。Kimi çalışır, kimide yan gelir oturur. 有些人在干活，有些人则袖手旁观。Bu hiç de doğru değil. 这肯定不对。Dersleri hiç de iyi değil. 他的功课肯定不好。❸很，非常，多么，十分：Ne de güzel şey! 多么漂亮的东西！Sizi sayıyorum, seviyorum da. 我非常尊敬您，非常爱您。O kadar da güzel değil. 她没那么漂亮！O filim çok da güzel imiş. 据说那部电影好极了。❹(表示轻视、轻慢、鄙视、藐视等)还算，也算是，也叫做：O da ne oluyor? 他算是个什么东西！Sus sen de! 住口！你还有脸说！Yorulmak da lâf mı, canım çıktı. 累一点儿还值得提，我都快累死了！❺置于两个相同名词或形容词之间，起强化作用：Sesi güzel de güzel! 她的嗓子真好！Kadın da kadınmış ha! 嘿！女人到底是女人！❻置于两个相同动词形式之间或之后，表示行为持续时间长：Bir defa ağzını açtı mı, söyler de söyler. 她

只要一开口，就说起来没完没了。Gitmiş de gitmiş, gitmiş de gitmiş, sonunda yorulmuş. 他不停地走啊走啊，最后终于走累了。Misafir gelmez gelmez de birden gelir. 客人左等不来，右等也不来，说到，马上就到。❼置于两个单数第二人称命令式之间，表示威胁或强求：Al da gel! 你拿过来吧！Vur da gör! 你打打试试！Ⅱ *bağ.* ❶(联合连接词)和，与，并，及：Beni dinle de gitme. 你听我的，不要走！Bunu alsın da okusun. 让他把这个拿去念一念。Bu gidişle onlara yetişeceğiz de geçeceğiz. 我们以这种速度走，不仅能追上他们，而且还可能超过他们。❷(对别连接词)而，而是，然而，却，但：Sen otur da ben gideyim. 你坐，我去吧！Onu almadım da bunu aldım. 那个我没拿，我拿的是这个。Sözümü tutacağını söyledi de tutmadı. 他说是要听我的话，可是他没听。❸(叠用连接词)又…，又…；既…，又…：Ben de, sen de, o da hep gideceğiz. 既有我，也有你，还有他，我们大家都要去。Onu da, bunu da alacağım. 那个我要，这个我也要。Yoruldum da, açıktım da. 我又累又饿。❹(连接让步从句)虽说，哪怕，尽管，即使：Ağlasa da, çırpınsa da bir sonuca varamaz. 哭也好，闹也罢，都不会有结果。Ölür de söylemez. 他是死也不会说出来的。Yağmur yağsa da yağmasa da yola çıkmalısınız. 下不下雨，你们都得上路。❺连接说明副句：Ne yaptın da seni polis arıyor? 你干什么了？警察在找你？Evlâdım, ben sana ne yaptım da testimi kırdın? 孩子，我怎么你了，你砸碎了我的水罐？❻(连接目的从句)为了，以便：Ben buracıkta ineyim de biraz kahveyle şeker alayım. 我在这里下去一下，去买点儿咖啡和糖。Paramızı ekleyelim de şu binayı ortaklaşa alalım. 咱们把钱凑在一起，合伙把这座大楼买下来吧！❼(连接原因从句)因为，由于：Anlamadım da sordum. 我不懂才问的。Evim yok ta ondan buradayım. 我留在这里是因为我无家可归。Evdeki yangın büyüyüp de tehlikeli bir hâl alınca Ahmet, kendisini son anda sokağa atabilmişti. 屋子里的火越来越大，情景危急，艾哈迈德在最后一刻逃到了街上。❽表示“马上、立刻、立即、随即”：Bu bilgi kitapları okuyarak da öğrenilir. 这方面的知识看看书就能学会。Burası süpürülerek de temizlenir. 这里一扫就干净了。Eve kadar gideyim de geleyim. 我一到家就来！◇～ **görsün** (威胁语)走着瞧：Ben onu bir süsleyeyim de görsün. 走着瞧，我一定要他当面好看！

dabılbotım (英) *is.* 双层底，双重底

dablin (英) *is.* (船)防护板，加强板

dacelo *is.* 〈动〉笑鸟属

dadacı *is.* 达达派的信徒

dadacılık, -ğı *is.* 达达主义，达达派(现代西方文艺流派)

dadaist (法) *is.* 达达派的信徒

dadaizm (法) *is.* 达达主义，达达派

dadamak (*nsz*) 设饵，布饵

dadamık, -ğı *is.* 饵

dadandırmak (*-i, -e*) dadanmak 的使动态：O kediyi bu kapıya sen dadandırdın. 是你使那只猫养成了总呆在这个门口的习惯。Dilenciyi eve dadandırmakla iyi etmedin. 都是你惹的事，让这家伙死皮赖脸总来家里要东西。

dadanmak (*-e*) ❶嗜好，习惯于：Çocuk çikolataya pek dadandı. 这孩子非常爱吃巧克力糖。Köpeğin biri yumurtaya pek dadanmış. 有一条狗非常爱吃鸡蛋。❷为了某种好处而常来常往，时常出入于：Bizim sürüye de bir kurt dadandı. 我们的羊群也总是遭到一只狼的袭击。Kediler mutfağa dadandılar. 猫总是出入于厨房。❸痴迷于：İkinci sene plâjlara da dadandı; yüzüyor, kumda yatıp güneşleniyor, dans ediyor, kürek çekiyordu. 第二年，他又迷上了海滩，在那里游泳、躺在沙滩上晒太阳、跳舞、划船。Oğlan cici mamaya dadanmış. 这孩子好像迷上了这个坏女人。

dadaş (波) Ⅰ *is.* ❶兄弟 ❷小伙子，男子汉，英雄汉 Ⅱ *ünl.* (用于东部诸省)嘿！喂！

dadaşlık, -ğı *is.* ❶兄弟情分，兄弟情谊 ❷少年英雄气概，男子汉气概

dâdgâh (阿) *is.* 【旧】法院，法庭

dadı (波) *is.* 奶妈；保姆：Dadı kadın ertesi sabah bekçilere, geceleyin saraya birinin girip girmediğini sordu. 第二天早晨，奶妈问卫兵夜里是不是有人到王宫里来过。

dadılık, -ğı *is.* 保姆行当；保育，护理

dafi (阿) *s.* 击退…的，抵制…的，抗…的，防御性的：tayyare ～ topu 高射炮 ～ silâh 防御性武器

dafillit (法) *is.* 〈矿〉辉碲铋矿

dafnetin (法) *is.* 〈化〉瑞香素

dafnin (法) *is.* 〈化〉瑞香苷

dafnit (希) *is.* 〈化〉铁绿泥石

daga (意) *is.* 短剑，匕首

dagerreotip *is.* 达盖尔照片

dagerreyotip (法) *is.* 〈摄〉达盖尔银版照相制版法

dagerreyotipi (法) *is.* 达盖尔银版术

dağ[1] *is.* ❶山，山地，山脉，山岳：～ brizi 山风 ～ havası 山地空气 ～ kara oluşması 〈地〉地壳运动形成的地层 ～ oluşması 〈地〉造山成因 ～ oluşması hareketleri 〈地〉造山运动 ～ otlağı 高山牧场 ～ savaşı 山地战 ～ sığınağı 高山小屋 ～ sırtı çizgisi 〈地〉山脊线 ～ şehri 山城 ～ yağmuru 地形雨 ～ yamacı 山坡 ～ yeli 山风 ～ yolu 山路，环山公路 Solumuzda biri yayvan, biri dik ve sivri iki dağ var. 在我们左边有两座山，一座平缓，一座陡峭。❷野生的动植物，土生土长的人：～ armudu 山梨 ～ eriği 山李子 ❸堆积如山的一种物品：bir kitap ～ı 一堆书 buz ～ı 冰山 ◇**～ ağzı** 火山口 **～(ları) devirmek** 移山填海；成功完成非常困难的工作 **～(lar) gibi** ①身材高大的，魁梧的，健壮的：～lar gibi delikanlı 一个壮小伙子 Benim içim yanıyor dağ kadar babam gitti. 巨大的悲痛袭击了我，我那壮得像头牛似的父亲去世了。②堆积如山的：İki milyon doları saydı, dağ gibi önüme yığdı. 他点了 2 百万美元，一下子堆到我面前，象一座小山似的。③排山倒海般的：Dağ gibi dalgalar gemimizi devamlı sarsıyordu. 排山倒海般的巨浪不断地激荡着我们的船。**～ göçebeliği** 进山放牧 **～ göçmesi** 滑坡，塌方 **～(lar) kadar** ①身材高大的，魁梧的，健壮的 ②堆积如山的 **～ sığınağı** 高山小屋 **～ taş** ①(乡间)处处 ②大量：O dağ taş çamaşırı kendisi yıkanmıştı. 他自己洗了一大堆衣服，像座小山似的。Ürün dağ taş yığıldı. 果实累累，堆积如山。**～ tutması** 高山病 **～a çıkmak** 【转】占山为王，落草为寇 (*-i*) **～a kaldırmak** 【转】绑架，劫持，绑票：Eşkıya, köyün en zengin adamını dağa kaldırmış. 听说村里首富被绑匪绑了票。Kızı dağa kaldırdılar. 他们绑架了那个姑娘。**～a taşa tırmanmak** 翻山越岭：Bir türlü durduğu oturduğu yok, Allah demirden ayak yaratmış, dağa taşa tırmanıyor, yine of bile demiyor. 他一步也没有停留，天生一副铁脚板，翻山越岭不发愁。**～da büyümek** 【转】山里长大，粗俗，没教养，没见过世面：Bir topluluk içinde ancak dağda büyümüşler senin gibi davranır. 在社会上，只有那些没见过世面的粗人待人处事才像你一样。**～dan gelip bağdakini kovmak** 鸠占鹊巢 **～dan gelme** 【转】山里来的，乡巴佬，山村野夫，粗人 **～dan inme** 【转】山里来的，乡巴佬，山村野夫，粗人 **～dan taş yuvarlalar gibi lâf söylemek** 说话又快又没有分寸 **～ı duman olmak** 愁上心头 **～ı taşı** ①(乡间)处处：Yine dağı taşı düşman bürümüş. 郊外的敌人依然是漫山遍野。②大量 **～ı taşı kaplamak** 人满为患 **～lar misafir almağa başlamak** 【谑】夏天到：Dağlar misafir almağa başladı. 夏天到了。**～lara düşmek** 退隐山林：Üst üste gelen yıkımlardan sonra mecnun oldu; dağlara düştü. 在接二连三的打击之后，他的精神崩溃了，便退隐山林。**～lara gücü yetmek** 力大无比；手眼通天 **～larca** 山一样的，多的，大的：Hangi derdim söyleyim dağlarca derdim var benim. 要问我有多苦，我的苦比山高，比海深。**～larca günahı olmak** 罪孽深重 **～ları tutmak** 人山人海 **～ların şenliği** (或 **gelin anası**) 【谑】①熊 ②粗人，不明事理的人，没教养的人 ◆**Dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz.** 山上可以有山，家中不可有家；一所房子住两家，早晚要吵架。**Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.** 山与山不见面，人与人总相逢。**Dağ doğura doğura bir fare doğurmuş.** 黄鼠狼下耗子，一窝不如一窝。**Dağ ne kadar yüce olsa, yol üstünden aşar.** 山高也高不过天，总有道路通天涯。**Dağ yürümezse, abdal yürür.** ①浮夸之人不可靠，办事你得提防

他。②真是扶不起的阿斗！**Dağda gez, belde gez; insafı elden bırakma** (或 **koma**)**.** 你怎么着都行，但要讲道理。**Dağdaki kuşun kırkı bir akçeye.** 狐狸吃不到葡萄就说葡萄是酸的。**Dağlara taşlara.** 愿真主保佑我们免遭恶运！

dağ² (波) *is.* ❶烙印，印痕，标记 ❷烙术，烧灼术，用烙铁或烧灼剂进行的烧灼(如对异常组织或损伤的组织) ❸伤痛 ❹【转】担心，不安，痛苦 ◇～ **açılmak** 伤心，难过：Ölüm haberini duyunca yüreğinde dağ açıldı sanki. 听到他的死讯，你好象非常难过。～ **basmak** 作记号，盖戳 ～ **kaldırmak** 忍耐，不生气 ◆**Dağda bağın var, yüreğinde dağın var.** 有钱之人心事多，总怕盗贼惦记着。

dağ adamı *is.* 山野村夫，粗人，无教养的人

dağ akça ağacı *is.* 〈植〉山槭(*Acer pseudo-platanus*)

dağ alası *is.* 〈动〉欧鳟(*Salmo alpinus*)

dağ anası *is.* 胖大女人

dağar (波) *is.* ❶缸 ❷陶器桶 ❸陶瓷和面盆

dağarcık, -ğı *is.* ❶皮囊，褡裢 ❷【转】知识，学问，资料，档案 ❸〈乐〉剧目 ◇～**i yüklü** 见多识广的，博学的，有学问的，消息灵通的 ～**ını atmak** ①记住，不忘记 ②无抗议地容忍(指责) ～**ındakini çıkarmak** 【转】公布(计划)，讲出(打算)，和盘托出 ～**ta bir şey kalmamak** ①花光用净 ②【转】无话可说，无事可做

dağ ardı *is.* 山后，山的那边，大山深处 ◆**Dağ ardında olsun da, yer altında olmasın.** 好死不如赖活着。

dağ arnikası *is.* 〈植〉山金车(*Arnica montena*)

dağ ayısı, -nı *is.* 【转】山野村夫，土包子，乡巴佬：Dağ ayı birisidir, toplum kurallarına hiç uymaz. 他是个乡巴佬，一点儿规矩都不懂。

dağ başı, -nı *is.* ❶山头，山顶：Dağbaşı dumanla örtülü idi. 山头云雾缭绕。❷穷乡僻壤，荒郊野外，大山深处：Dağ başında gece yarısı beni kim görmek isteyebilir? 三更半夜的，在这穷乡僻壤，有谁能想见我呢？❸荒蛮之地，深山老林；山高皇帝远的地方：Ama dağlar başında, yedi cücelerin yanındaki Pamuk Prenses sizden bin kat daha güzel! 可是，在大山深处的 7 个小矮人那里，白雪公主比您漂亮一千倍！◆**Dağ başına kış gelir, insanın başına iş gelir.** 山头经常遇风暴，人生难免有挫折。**Dağ başından duman eksik olmaz.** 山高多风雨，权重多烦恼。

dağ beyi, -ni *is.* 山大王，土匪头子

dağbilgisi, -ni *is.* 〈地〉山理学，山岳成因学

dağ bukalemunu *is.* 〈动〉山地变色蜥蜴，山地变色龙(*Chamaeleon montium*)

dağcı *is.* 登山运动员：～ değneği 碎冰斧

dağcılık, -ğı *is.* 登山运动

dağdağa (阿) *is.* ❶噪音，杂音，嘈杂声 ❷烦恼，负担，操心的事：aile ～sı 家庭负担 yaşama ～sı 生活烦恼

dağdağalı *s.* ❶骚乱的，喧嚣吵闹的，嘈杂的，乱糟糟的 ❷有烦恼的，有负担的

dağdağasız *s.* ❶无噪音的，无干扰的，静的 ❷无烦恼的，清静的，舒心的

dağ dalak otu *is.* 〈植〉山霍香(*Teucrium montana*)

dağdar *s.* ❶受伤的，受了伤的 ❷【转】伤心的，忧愁的

dağ drenaj bilmi *is.* 山地水文学，地形水文学

dağılım *is.* ❶分散的，弥散 ❷〈心〉神志分离 ❸〈化〉分散(作用)，离解：Sis, suyun havada dağılımıdır. 雾气是水挥发在空气中形成的。❹〈经〉分配，分布：gelir ～ı 收入分配 ❺分配物，划拨款项，拨款

dağılır *s.* 易碎的：～ dekor 一碰就碎的道具

dağılış *is.* dağılmak 的动名词：düşman ordusunun ～ı 敌军的溃散 nüfus ～ı 人口分布 Hun imparatorluğunun ～ı 匈奴帝国的瓦解

dağılma *is.* ❶ dağılmak 的动名词：Fatoş'un içeri girmesiyle sabahtan beri esen kederli havanın dağılması bir oldu. 随着法托什的进门，从一大早就弥漫着的悲伤气氛一扫而光。❷〈军〉疏散 ❸〈军〉散射

dağılmak (*nsz*) ❶分散，散开：dağılan faz 〈生〉分散相，分散质 Bulutlar dağıldı. 云开雾散。Dizili boncuklar, ip kopunca dağıldı. 线一断，串珠洒得满地都是。Koşuşa koşuşa etrafa dağılıyorlark, ağaçlara tırmanıp çimenlerde yuvarlanıyorlardı. 他们一起跑着跑着便向四周散开，爬树，在草地上打滚。❷失散：Evlâtları küçük yaşta dağıldılar. 她的孩子在很小的时候就失散了。❸分发，分配，投递：yemek ～ 分发食物 mektup ～ 投递信件 oda ～ 分配房间 ❹破碎，断裂：Bardak elimde dağıldı. 杯子在我手中炸裂了。Patatesler çok pişince dağıldı. 土豆煮得太狠了，都煮烂了。Üstüne oturunca iskemle dağıldı. 他一坐，凳子就散架了。❺混乱，凌乱，散乱：Masanın üstü dağıldı. 桌上一片狼籍。Oda dağıldı. 房间里凌乱不堪。Kızın saçı dağıldı. 那女孩儿披头散发的。❻解散，被取缔：Dernek dağıldı. 协会被取缔了。Meclis dağıldı. 议会解散了。❼解体，散伙：Babanın ölümünden sonra aile dağıldı. 父亲去世后，家族解体了。Şu kuru kalabalık lütfen dağılsınız da işimize bakalım. 你们这些废物，还是散了吧！我们做我们的事情去吧！❽溃散，崩溃：Golü yiyince takım dağıldı. 失球后，球队溃不成军。❾失去影响力，作用减少：Çocuğun dikkati dağıldı. 这孩子注意力不集中。

dağılmalı *s.* 分散的，离散的

dağınık *s.* ❶分散的，不集中的：～ ışık 〈剧〉散射光，散射灯 ～ bir kent 一座分散的城市 ～ nüfüslama (或 yerleşme) 散居 ❷混乱的，紊乱的，杂乱无章的，不整齐的：Bu oda pek dağınık. 这个房间凌乱不堪。Bu kasabanın evleri pek dağınık. 该镇房屋建得杂乱无章。Masanın üstü pek dağınık. 桌子上一片狼籍。❸邋遢的，不整洁的：～ kıyafetle, hocasına bile görünmez bir kadın 一个穿着邋遢、甚至不和丈夫见面的女人 saçları ～ bir kadın 一位披头散发的妇女 ❹自由散漫的：pek ～ bir insan 一个自由散漫的人 ❺【转】(精力)不集中的，(注意力)分散的：Bugün zihnim pek dağınık. 今天我的思绪很乱。Şu anda kafam çok dağınık. 当时我的脑子里一下子全乱了。

dağınıklı *s.* 混乱的，紊乱的，杂乱无章的，不整齐的：fikri ～ 思维混乱的

dağınıklık, -ğı *is.* ❶分布，散开，散乱 ❷混乱，紊乱，杂乱无章，不整齐 ❸〈心〉精神错乱：fikir ～ı 思维混乱

dağıntı *is.* 不经意胡乱抛撒的小东西

Dağıştan *öz.is.* 达格斯坦(俄罗斯)

Dağıştanlı *s. ve is.* 达格斯坦的(人)

dağıtıcı Ⅰ *is.* ❶投递员，邮递员：posta ～sı 邮递员 ❷分配器，配电盘 ❸泛光灯，散光灯：çift ～ 〈影〉双排灯丝散光灯 Ⅱ *s.* 调皮捣蛋的：Siz ne dağıtıcı çocuklarsınız! 您们真是一群调皮捣蛋的孩子！

dağıtıcılık, -ğı *is.* ❶分配；分送，投递：gazete ～ı 报纸的投递 ❷分配物，配给物 ❸销售，推销，销售量：kitap ～ı 推销书 ❹造成不和的行动

dağıtık *s.* 喝醉的，醉醺醺的：Polis, dağıtık gazino müşterisini derdest edip götürdü. 警察抓走了在夜总会酗酒闹事的醉汉。

dağıtılmak (*nsz*) dağıtmak 的被动态：Dışarıda, bahçede, meydanda bekleyen mektep çocuklarına birer külâh şeker dağıtıldı. 等候在外面花园和广场上的小学生们每人分到了一包糖。Kalabalık dağtıldı. 人群被驱散了。Mektuplar dağıtıldı. 信已经都被投递出去了。

dağıtım *is.* dağıtmak 的动名词

dağıtımcı *is.* 批发商：gazete ～sı 报纸批发商

dağıtımcılık, -ğı *is.* 批发

dağıtım evi *is.* 批发站，批发公司

dağıtış *is.* dağıtmak 的动名词

dağıtmaç, -cı *is.* ❶分配器，分配阀 ❷〈电〉配电器，配电盘

dağıtmak (*-i*) ❶驱散；击溃：Düşman ordusunu çil yavrusu gibi dağıtırlardı. 他们把敌军打得抱头鼠窜。Polis kalabalığı dağıttı. 警察驱散了人群。Rüzgâr bulutları dağıttı. 大风吹散了乌云。❷分配，分发，散发：para ～ 分钱 Kurban eti ～ 分发古尔邦节(牛羊)肉 yemek ～ 分发食品 ❸投递，投送：gazete ～ 投递报纸 mektup ～ 投递信件 ❹搞乱：Çocuklar evi dağıtmışlar. 孩子们把家里搞得乱七八糟。❺打烂，击碎：Bir yumrukta camı dağıttı. 他一拳把玻璃击碎了。Şu yumurcağı yanımdan kaldır. Şimdi bir yumruk vurup çenesini dağıtacağım. 快把这个讨厌的孩子带走！要不我会一拳打烂他的嘴。Vapur sandalı bir çarpışta dağittı. 轮船把小船撞碎了。❻【转】解散，取缔，取消：Kooperatif dağıttılar. 他们解散了合作社。❼【转】削弱（影响、力量等）

dağıtman *is.* 见 dağıtıcı

dağî [da:ği:] (土-阿) *is.* ❶〈乐〉田园曲，山歌 ❷乡村景色，田园画

dağ keçisi *is.* 〈动〉小铃羊；岩铃羊(*Rupicapra tragus*)

dağ kırlangıcı *is.* 〈动〉欧夜鹰，夜鹰

dağ kuyruksallayanı, -nı *is.* 〈动〉灰鹡鸰

dağlağı *is.* ❶烧灼器，熔器 ❷烧灼剂，烙灼剂

dağ lâlesı *is.* 〈植〉银莲花属植物；银莲花(*Anemeone vulgaris*)

dağlama *is.* ❶ dağlamak 的动名词：～ resmi 烙画 ❷烧灼剂，烙灼剂

dağlamak (*-i*) ❶打火印，打烙印 ❷烧伤，灼伤；晒伤：Güneş derisi dağlamış. 太阳灼伤了他的皮肤。❸冻伤：Soğuk yüzümü dağladı. 严寒冻伤了我的脸。❹〈医〉烧灼(用于止血或去除痦子等) ❺使火辣辣的：Biber ağzını dağladı. 辣椒辣得他满嘴火辣辣的。❻【转】使伤心，使痛苦：Acılar ciğerini dağladı. 痛苦撕咬着她的心。Onun bu hâli yüreğimizi dağladı. 他的这种处境使我伤心。

dağlanış *is.* dağlanmak 的动名词

dağlanmak (*nsz*) dağlamak 的被动态：Kimi yağlandı, kimi dağlandı. 凡事皆有两重性，有人欢喜有人愁。

dağlar anası *is.* 胖大女人

dağlatış *is.* dağlatmak 的动名词

dağlatmak (*-i*, *-e*) dağlamak 的使动态

dağlayış *is.* dağlamak 的动名词

dağlı[1] *s.* ❶打有烙印的 ❷有伤痕的 ❸【转】痛心的，伤感情的，悲哀的：yüreği ～ 伤心的

dağlı[2] Ⅰ *s.* ❶山区的 ❷【转】粗鲁的，粗暴的，粗俗的 Ⅱ *is.* ❶山地人，山民 ❷(纸牌)大王

dağlıç, -cı *is.* 一种杂交绵羊(脂尾，尾重约 3 至 5 千克)

dağlık, -ğı Ⅰ *s.* 多山的，山地的：～ burun 岬角 ～ kuşak 山系 ～ kütük 群山 ～ yer 山岭区 Ⅱ *is.* 山区

dağ oluşsal *s.* ❶造山的 ❷造山带的

dağ oluşu *is.* 造山运动

dağ parçası *s.* 高大英俊的

dağ servisi, -ni *is.* 〈植〉雪松(*Cedrus*)

dağ sıçanı, -nı *is.* 〈动〉旱獭(*Marmota marmota*)

dağ tavuğu *is.* 〈动〉花尾榛鸡(*Tetrastes bonasia*)

dah[1] *is.* 〈植〉洋麻(*Hibiscus cannabinus*)

dah[2] *ünl.* (让牲口前进或加速前进的口令)得！驾！◇～ **etmek** 驱赶(牲口)，吆喝(牲口)：Hayvanını dah edip yola koyuldu. 他赶着牲口上路了。

daha *zf.* ❶迄今为止，仍然，还：Daha kimse gelmemiş. 还是一个人也没有来。❷再，又：Bir saat daha bekleyin. 你们再等上一小时吧！Daha neler var? 又出什么事了？Oraya bir

daha git. 你再跑一趟吧！Seni bir daha buraya getirmem. 我再也不会带你到这儿来了。❸更，更加；比较：～ büyük 更大 ～ sağlıklı 更健康 ❹ (*-den*) 比…更：Asya Avrupa'dan daha büyüktür. 亚洲比欧洲大。Bu odadan daha büyük, daha küçüğü yok mu? 这个比那个更大，有小一点的吗？◇**～ çelik çomak oynamak** 【转】幼稚，乳臭未干 **～ çok** 更多，主要：Kırlangıçlar daha çok sahıldeki apartmanların bacalarında, pencere pervazlarında barınıyorlar. 燕子大都栖身在岸边住宅的天窗和窗檐上。**～ ～** 又怎么啦？**～ iyi** 更好，还不如：Böyle korku içinde yaşamaktansa yoksul olmak daha iyi. 我宁愿受穷，也不愿意这样提心吊胆地生活。Eğer bozuk bir fikrin varsa yol yakınken geri dön, daha iyi. 如果你觉得有什么不妥，最好还是赶紧回来。Öyleyse bizimle gel daha iyi. 既然如此，你还不如跟我们一起走吧！**～ kötüsü** 更糟糕的是：Daha kötüsü treni de kaçırdık. 更糟糕的是我们连火车也误了。**～ olmak** 还有，再有：Daha bir saat olmadı. 还有不到一小时。Bir kızım daha olsaydı, adını Ayşe koyardım. 我要是再有一个女儿，我就给她起名叫阿伊赛。**～sı** 另外，还有 **～sı var** 未完，待续 ◆**Daha neler!** 怎么又是这样？又是你干的吗？

dahame *is.* 〈医〉肥大，〈植〉过度生长，肥肿

dahdah *is.* 【儿】马

dahi *bağ.* ❶也，亦，甚至也，此外，而且，加之：Bunu kardeşım dahi bilir. 这个连我兄弟都懂得。❷(置于条件式之后)即使：Artık gelse dahi beni bulamaz. 即使他再来，也不会找到我。

dâhi [da:hi:] Ⅰ *s.* 具有天才的，有超人的智力的 Ⅱ *is.* 天才，超人，能力非凡的人：Atatürk eşi olmayan bir dâhidir. 阿塔图尔克是一位举世无双的伟人。

dâhice [da:hi:ce] *s.* ve *zf.* 天才的，机敏的，精巧的，巧妙的，精致的，有创造才能的，有发明能力的：～ bir buluş 一个天才的发明

dahil[1], -hli (阿) 【旧】 *is.* 参与，插手：Bu işte benim dahlim yoktur. 这事儿跟我没关系！◇(*-e*) **～ etmek** 参与，插手 (*-e*) **～ olmak** 参与，参加：Geziye biz de dahil olduk. 我们也参加了这次旅行。(*-in*) **～i olmak** 参与，插手：Bu işte benim hiçbir dahlim olmadı. 这里边可没我什么事儿！

dahil[2] [da:hi:l] Ⅰ *is.* 内部，里面：Hastane dahilinde gürültü etmeyiniz. 医院之内请勿喧哗！Ⅱ *s.* 里边的 Ⅲ *e.* 包括：Bugün dahil ayrılalı beş gün oldu. 算上今天，他已经离开 5 天了。Bütün bu insanlar, amcası dahil tiyatroda perdenin açılmasını bekliyor. 所有这些人，包括他叔叔，都在等着戏开场。◇(*-i*, *-e*) **～ etmek** 使列入，包括：Sizi de listeye dahil ettik. 我们把您也写到名单里了。Her türlü mefruşat da dahil olmak üzere evleri iki yüz bine mal olmuştu. 包括各种家具摆设在内，他们的房子花了 20 万。

dahilen [da:'hilen] (阿) *zf.* ❶从内部，从内侧，从里面：Memleket günden güne dahilen çökmekte, yıkılmaktaydı. 这个国家正在一天天从内部垮下去。❷口服，内服：～ kullanılan ilâç 口服药 Bu ilâç dahilen kullanılmaz. 此药不可内服。

dâhileşmek (*nsz*) 成为天才

dâhileştirmek (*-i*) dâhileşmek 的使动态

dahilî [da:hili:] (阿) *s.* 内部的，里面的，内置的：～ anten 内置天线 ～ harp 内战 ～ hava servisi 国内航空业务 ～ nizamname 内部条例 ～ ticaret 国内贸易

dâhilik, -ğı [da:hi:lik] *is.* 天才，杰出，出类拔萃，卓越

dahiliye [da:hiliye] *is.* ❶【旧】内政，内务：～ nezareti 内务部 ～ müdürü 总务主任 ❷内科；内科学：～ koğuşu 内科病房 ～ hemşiresi 内科护士 ～ mütehassısı 内科专家

dahiliyeci *is.* ❶内务部官员 ❷内科专家，内科医师

dâhiyane [da:hi:ya:ne] (阿-波) *s.* ve *zf.* 天才的，杰出的，出类拔萃的，英明的：～ bir buluş 一项天才的发明

dahiye (阿) *is.* 【旧】灾难，灾祸，不幸

dahletmek (*-e*) 【旧】干涉，参予

dahlia *is.* 〈植〉大丽花，大丽菊

dahme (阿) *is.* 一种烟花

dahra *is.* 修枝钩刀

daim [da:im] (阿) *s.* 【旧】连续的，持续的 ◇(*-i*) ～ **etmek** (或 **eylemek**) 使永久，使永恒，使长存，保持 ～ **olmak** 延续，持续，持久

daima [da:ima:] (阿) *zf.* 永远，持续地，不断地，总是：Büyük liderimiz Mao Zedong'u daima hayırla anıyoruz. 我们永远怀念我们的伟大领袖毛泽东。Sabahları daima yürüyüşe çıkar. 每天早晨他都要散步。

daimî [da:imi:] (阿) *s.* 长期的，永久的，常驻的，常来常往的：～ bir mücadele 一场持久战 ～ temsilcilik 常驻代表机构 Evlerinde daimî bir terzileri vardı. 他们家有一位长期为他们缝制服装的裁缝。

daimîlik, -ği *is.* 稳定(性)，固定，不动，恒定

daimiyet *is.* 【旧】稳定(性)，固定，不动，恒定

dair [da:ir] (阿) *s.* 关于…的，和…有关的：edebîyata ～ konuşma 一次关于文学的讲话

daire [da:ire] (阿) *is.* ❶圆，圆形物：～ çemberi 圆圈 ～ çevresi 圆周 ～ kesmesi 扇形面 ～ parçası 弓形，球缺 ～ yayı 圆弧 ～ alanı 圆的面积 ❷套房，单元：İki daire satın aldı. 他买了两套房子。karşıki apartmanda kiralık daire var. 对面的公寓里面有出租套房。❸部门，机关，办公室，办公楼：belediye ～leri 市政府大楼 Bu cadde üzerinde devlet daireleri var. 这条街上有国家机关。❹部分，房间，区域：hareket ～si (铁路)调度室 makine ～si 机房，机器间，机舱 ❺范畴：mantık ～si 逻辑学范畴 ❻〈乐〉铃鼓，小手鼓 ◇～ **çizmek** 兜圈子：Kuş gene havada süzülüp daireler çiziyor 鸟仍然在空中兜着圈子滑翔着。～ ～ 到处：Daire daire dolaşarak iş dileniyor. 他正在到处找工作。

dairesel *s.* 〈数〉圆(形)的，环形的，环行的：～ diyagram 全向图 ～ halka 圆环 ～ harket 圆周运动 ～ testere 圆盘锯 ～ testere makinesi 圆盘锯床

dairevî [da:irevi:] (阿) *s.* 圆形的：～ bina 圆形建筑物 ～ yatak odası halısı 圆形卧室地毯

Dakar *öz.is.* 达卡尔(塞尔加尔)

dakik [da:ki:k] (阿) Ⅰ *s.* ❶精细的：～ iş 精细活 ❷精密的，(走时)准确的：～ saat 精密钟表 ❸守时的，按部就班的：～ kimse 守时的人 Ⅱ *is.* 【旧】粉状物，细粉，粉面，粉末

dakika [da:ki:ka] (阿) *is.* ❶分钟：Bir dakika. 请稍候！Saat beşe yirmi dakika var. 现在是 4 点 40 分。On dakika oturup gitti. 他坐了 10 分钟就走了。❷〈数〉分 ❸时分，时刻：Bundan sonra sizi her dakika aracağım. 今后我每时每刻都会去找您。◇～**da** 立刻，马上：Dakikada resmi çekip verdi. 他立刻拍了照片递过来了。～**sı** ～**sına** 如期，按时：Dakikası dakikasına geldi. 他按时来了。～**sı** ～**sına uymamak** 变幻无常 ～**sında** 立刻，马上

Dakka *öz.is.* 达卡(孟加拉)

dakriyoadenektomi (法) *is.* 〈医〉泪淋巴结切除术，泪腺样增殖体切除术

dakriyordenit (法) *is.* 〈医〉泪腺炎

dakriyon (法) *is.* 泪点，泪穴

dakriyosel (法) *is.* 泪囊膨出

dakriyosist (法) *is.* 〈医〉泪囊

dakriyosistektomi (法) *is.* 〈医〉泪囊切除术

dakriyosistit (法) *is.* 〈医〉泪囊炎

dakriyosistorinostomi (法) *is.* 〈医〉泪囊鼻腔造口术

daktilit (法) *is.* 〈医〉指(趾)炎

daktilo [dakti'lo] (法) *is.* ❶打字机：～ makinesi 打字机 ❷打字：Kitabın daktilosu tamamlandı. 这部书稿的打字工作已经完成。❸打字员：Daktilo, müsveddeleri temize çekti. 打字员已把书稿打印完毕。◇(*-i*) ～ **etmek** 打字：Şu mektubu daktilo eder misniz? 您能用打字机把这封信打出来吗？

daktilofazi (法) *is.* 手语

daktilograf (法) *is.* ❶打字机 ❷打字员

daktilografi (法) *is.* 打字术，打字

daktilogram (法) *is.* 指纹

daktiloloji (法) *is.* (聋哑人用的)手语

daktiloluk, -ğu *is.* 打字工作 ◇～ **yapmak** 当打字员

daktilomegal (法) *s.* 〈医〉患有肢端肥大症的(人)

daktilomegali (法) *is.* 〈医〉巨指(趾)

daktiloskopi (法) *is.* 指纹鉴定法

dal[1] *is.* ❶树枝：～ makası 整枝剪 zeytin ～ı 橄榄枝 Rüzgâr iki dal kırdı. 大风吹断了两根树枝。❷【转】分支，分部；门类，学科：biyoloji ～ı 生物学学科 tıp ～ı 医学学科 Demir gibiyimdir; yüzmeden güreşe kadar sporun her dalında çalıştım. 我的身体强壮有力，从游泳到摔跤在体育上我样样在行。◇～ **budak salmak** (或 **vermek**) ①分支，分权，分蘖 ②滋蔓，蔓延：Geçimsizlik dal budak salmadan önlendi. 不合睦的现象已被消灭在萌芽状态。～ **gibi** 细高个的，瘦弱的，骨瘦如柴的：Dal gibi kızı şişmanlatmak için elinden geleni yapmıştı. 为了使骨瘦如柴的女儿发胖，他已尽了全力。～ **gibi bir vücut üzerinde dev gibi bir baş** 三根筋挑着一个大头 ～ **gibi kalmak** 骨瘦如柴 ～ **kol atmak** 到处设立分支机构 ～**dan** ～**a konmak** (或 **atlamak**) 反复无常，朝三暮四 ～**ından yeni kopmuş gibi** 就像是刚采摘的，非常新鲜的 ～**ları basmak** 果实累累压枝头

dal[2] *is.* 【俗】❶背，后背 ❷臂膀 ❸肩膀 ◇～ **vermek** 忍耐，忍受，扛 ～**a çıka** 困难地，好不容易地 (*-in*) ～**ına basmak** 使烦恼，激怒，惹恼，使焦虑；讨人嫌：O, pek dalına basıp kandıramakdıkları vakit, hizmetçilere çok iyi muamele eden bir adamdı. 只要佣人们不是过于使她烦恼，她待她们相当好。(*-in*) ～**ına binmek** 烦扰，纠缠，惹恼 ～**ına korkuyu kondurmamak** 无所畏惧，天不怕地不怕

dal[3] *s.* 赤裸的，裸的，光秃秃的 ◇～ **taban** 赤贫的，一无所有的 ～ **yarak** 【粗、转】傻蛋

dal[4] *s.* 放在表示时间的词汇的词首，用以加强语气：～ gündüz 在光天化日之下 ～ öğle 正当午

dalabımak (*-i*) 【俗】❶(雄性动物)发情 ❷向某人谄媚，奉承，对某人讨好

dalacan *s.* 调皮捣蛋的(孩子)，十分顽皮的

dalak, -ğı *is.* ❶〈解〉脾脏：～ ameliyatı 脾切除术 ～ büyümesi 脾肿大 ～ çıkarma 脾切除术 ～ hastalığı 炭疽病 ～ şişkinliği (或 şişmesi) 脾肿大 ～ flebiti 脾静脉炎 ❷蜜脾 ❸一种圆形干酪

dalak otu *is.* 〈植〉石蚕(*Teucrium chamaedrys*)

dalâlet [da:lâ:let] (阿) *is.* 【旧】歧途，迷途 ◇～**e düşmek** (或 **kapılmak**) 误入歧途：Dalâlete kapılmış olmalarından korkarım. 我担心他们已经误入歧途。

dalamak (*-i*) ❶(狗、狼、熊等)咬伤：Köpek, çocuğu dalamış. 好像是狗把孩子咬伤的。Köpek mi daladı seni? 是狗把你咬伤了吗？❷(毒虫)蜇伤，叮咬；(有毒刺植物)拉伤；(硬物)划伤(皮肤) ❸烫伤，烧伤，灼伤：Alev yüzünu dalamış. 似乎是火燎到了他的脸。

dalan *is.* ❶门厅，前厅，走廊，过道 ❷【俗】方式，方法，途径

dalap, -bı (阿) *is.* ❶发情期 ❷发情的雌性动物 ◇～ **olmak** (雌性动物，尤指母马)发情 ～**a gelmek** (雌性动物)发情

dalarnit (法) *is.* 〈矿〉毒砂，砷硫化铁

dalaş *is.* 争吵，吵架，口角；争论，论战：ayak ～ı 拳打脚踢 dil ～ı 斗嘴，吵嘴，吵架，口角，舌战，争论

dalaşma *is.* dalaşmak 的动名词：Hiç yoktan sebepler, büyük ağız dalaşmalarına döner. 他们无缘无故地吵了起来。

dalaşmak (*-le*) ❶(狗等动物)互相撕咬，打架 ❷【转】争吵，吵架：O da bunun için günlerce karısıyla dalaşmış. 听说他也为此天天同老婆吵架。Siz ihtiyarlar da dalaşırsanız biz ne yapalım. 要是你们当爹当妈的也互相吵架，那我们该怎么办？

dalaşman *is.* 好争吵的人，动辄吵架的人

dalavere [dalave're] (意) *is.* 阴谋诡计，花招，欺诈，见不得人的勾当 ◇～ **çevirmek** (或 **döndürmek, yapmak**) 搞阴谋诡计，玩花样，耍花招，做见不得人的勾当：Dalavere çeviren elbet bir gün yakalanır. 干这种骗人的勾当的人总有一天肯定会被抓起来。～**ye getirmek** 搞阴谋诡计，玩花样，耍花招，做见不得人的勾当：Herif bir dalavereye getirdi, çürük malını bize hatta piyasadan pahalı sattı. 这家伙玩了一个鬼把戏，用甚至比市场上还高的价格把这批烂货卖给了我们。

dalavereci Ⅰ *is.* 耍阴谋诡计者，阴谋家，骗子 Ⅱ *s.* 耍阴谋的，骗人的

dalaverecilik, -ği *is.* 【俗】欺骗，欺诈，谎言

dalavereli *s.* 耍花招的，有阴谋诡计的，欺诈的

dalayıcı *s.* 有刺激(性)的

dalbastı Ⅰ *s.* 挂满枝头的(水果) Ⅱ *is.* 【俗】一种又大又圆的樱桃

dalboy *s.* 穿得少的

dalda *is.* ❶隐藏处，躲避处 ❷保护，掩护，庇护

dalcık, -ğı *is.* 小树枝，细枝，嫩枝：Ağaçtan bir dalcık koparmış. 他从树上撅下了一根小树枝。

daldırılmak (*-e*) daldırmak 的被动态

daldırış *is.* daldırmak 的动名词

daldırma *is.* ❶ daldırmak 的动名词：～ denetici 浸入式控制器 ❷压条繁殖法 ❸压条：～ dalı 压条 ～ filizi 用曲枝压条法埋入土中的母树枝条

daldırmak (*-i, -e*) ❶ dalmak 的使动态：İnce parmaklarını kocasının saçlarına daldırarak, yumuşak bir sesle yalvardı. 她将她那双纤细的手插入丈夫的头发中，柔声地央求着。❷沉思，陶醉：Fazla daldırmış beni görmedi bile. 他被深深的陶醉了，根本没有发现我。❸移栽

daldırtmak (*-i*) daldırmak 的使动态

daldız *is.* 【俗】❶凿子 ❷木制蜂箱，木制蜂笼：Bu yıl beş daldız arı edindim. 今年我已经拥有 5 箱蜂了。❸(采蜜用的)铁刀 ❹木制搅乳器

dalga *is.* ❶浪，风浪，波浪，波涛：～ aşındırma 〈地〉浪蚀，海蚀 ～ çatlaması 〈地〉激浪，拍岸浪 ～ düzlüğü 〈地〉浪蚀地，浪蚀台地 ～ efekti 〈剧〉波浪效果 ～ların serpintisi 浪花 ölü ～ 水浪，余涌 Dalgalar gemiyi kayalıklara sürükledi. 海浪把船推到了礁石堆里。❷波形物；发卷；褶，裥：geniş ～larla uzanıp giden ovalar 蜿蜒起伏的平原 kumaştaki ～ 布料上的褶痕 ❸〈物〉波，波段：～ dizisi 波带，波串，波列 ～ genliği 波幅 ～ hareketi 〈物〉波动 ～ kılavuzu 〈电〉波导管 ～ mekaniği 〈物〉波动力学 ～ oyuğu 〈地〉海蚀洞，浪蚀洞 ～ ölçücü 〈电〉波长计 ～ sırtı 〈地〉波峰 ～ yüksekliği 〈地〉波高 elektromanyetik ～ 电磁波 ışık ～sı 光波 patlayıcı ～ 爆炸波 pilot ～ 导频波，引导波 ses ～sı 声波 ters ～ 反射波，回波 ❹【转】浪潮，高潮：göç ～sı 难民潮 soğuk ～sı 寒潮 Haziran ayında şehrin üstünden büyük bir sıcak dalgası geçiyordu. 6 月份，一股巨大的热浪袭击了这个城市。❺【俗】诡计，花招，捣鬼，阴谋，骗局，见不得人的事：Bu işte bir dalga var. 这事有猫腻。Sizin bir dalganız var ama anlamadım. 你们肯定捣了鬼，但是我还没有搞明白。Ulan, bu dalgayı peniz edersen, alayımıza birden kodesi boylatırlar. 混蛋！你要是把这件事捅出去，他们会把我们大伙儿一下子全都投进监狱。❻【俚】(毒品引起的)快感；(印度)大麻 ❼【俗】心不在焉，漫不经心；健忘 ❽【俗】(尤指婚外的)情人 ❾【俗】物品，东西 ❿【俗】处境，地位 ◇～ **boyu** ①从一个山头到另一个山头的弧形距离 ②〈物〉波长 ～ ～ ①(颜色)明暗对比的，半明半暗的 ②没有条理的，忽高忽低的，波浪形的：Duvar silinmeye dalga dalga oldu. 墙被粉刷得一道一道的。

Giysi üzerinde dalga dalga leke oldu. 他满身污渍，衣服上一道一道的。③(头发)卷曲的：Dalga dalga saçları var. 他有着一头卷发。～ **devimi** 波浪起伏 ～ **dönmek** 【俗】维持不明不白的关系：Aralarınızda bir dalga dönüyor ya, dur bakalım. 你们之间还维持着那种不明不白的关系吗？我看不要再这样了！～ **geçmek** 【俗】①不当回事：Dalga geçme oğlum, insan gibi konuşuyoruz. 正经点，儿子！我们好好谈谈！Yanındaki kaşarpeyniridir, dalga geçme, aç gözünü! 你旁边的那个人是一个精明奸诈的家伙，你别不当回事，要当心！②心不在焉，漫不经心：Derste dalga geçersen sınavda mahçup olmaktan kurtulamazsın. 你要是在课堂上心不在焉，考试的时候就该傻眼了！İşine bak, dalga geçme. 干活去！别在这儿心不在焉的！③ (*-le*) 嘲笑，取笑，戏弄，逢场作戏：Benimle dalga geçme. 别拿我开涮！Kızı almaya niyeti yok, dalga geçiyor. 他无意娶那姑娘，逢场作戏而已。～ **gibi gelmek** 接踵而来 ～ **saymak** 【俗】无所事事 ～**da olmak** 【俗】①中圈套，上当 ②心不在焉，漫不经心；健忘 ③吸毒后感到飘飘然 ～**dan çakmak** 识破骗局：Dilgozun biridir, o dalgadan çakmaz. 他是个笨蛋，识不破那个骗局。～**sı olmak** 【俗】有心事：Onun bir dalgası olmak gerek tünel geçiyor. 他可能是有什么心事，在那里胡思乱想的。(*-in*) ～**sına taş atmak** (或 **koymak**) 【俗】①坏某人的事，添乱，捣乱，破坏 ②插足 (*-in*) ～**sından çakmak** 识破骗局 (*-in*) ～**sını çakozlamak** 识破阴谋诡计：Onun dalgasını çoktan çakozladım. 我早就识破了他的这套把戏。～**sını taşlamak** 【俗】①坏某人的事，添乱，捣乱，破坏 ②插足 ～**ya düşmek** (或 **gelmek**) 【俗】①中圈套，上当：Dalgaya gelmeyiz, gözünü aç! 你把眼睛睁大点儿，我们是不会上当的！②心不在焉，漫不经心；健忘 ③吸毒后感到飘飘然 ～**ya getirmek** 【俗】设圈套坑害(伤害，陷害)：Herif dalgaya getirip, çürük elmaları yutturuyor. 那家伙设圈套让别人吃烂苹果。～**yı başa gelmek** (船) 破浪前进

dalgabezek, -ğı *is.* 波形装饰

dalgacı *s. ve is.* ❶不专一的，不专心的，心不在焉的(人)：Dalgacının yaptığı işe bakın! 这家伙心不在焉，你看他干的这事儿！Pek dalgacı görünüyor, saçmalayacağa benziyordu. 他显得很心不在焉，似乎要胡说八道了。❷玩弄阴谋诡计的(人) ◇～ **Mahmut** 心不在焉的人

dalgacık, -ğı *is.* 涟漪，微波，细浪

dalgacıklı *is.* 涟漪荡漾的

dalgacılık, -ğı *is.* ❶不专一，不专心，心不在焉 ❷玩弄阴谋、诡计

dalgakıran *is.* 防波堤：～ kayalar 防波堤 Limanın dalgakıranı ucundaki deniz fenerine olduğu ilerledim. 我向港口防波堤顶端的灯塔走去。

dalgalama *is.* 〈剧〉波纹效应

dalgalandırıcı *is.* 波纹收报机

dalgalandırış *is.* dalgadırmak 的动名词

dalgalandırmak (*-i*) dalgalanmak 的使动态：Vapur, denizi dalgalandırdı. 轮船掀起了海浪。

dalgalanmak (*nsz*) ❶起波浪：Göl dalgalanıyor. 湖面上波涛汹涌。❸【转】波动，涌动：İçi dalgalanıyor. 他内心如波浪翻滚。Piyasa dalgalanmaya başladı. 市场已开始波动。❹【转】浮动：Bazı ülkeler paralarını dalgalanmağa bıraktı. 有些国家听任本国货币自由浮动。❺(颜色)色调变化

dalgalı *s.* ❶有波浪的，波涛汹涌的：～ deniz 波涛汹涌的大海 Deniz dün çok dalgalıydı, bugün durgunlaştı. 海上昨天波涛汹涌，今天风平浪静。❷波状的，有波状边缘的，有皱纹的：～ kumaş 皱纹布 ❸波浪式的，卷曲的：～ arazi 丘陵地 ～ saçlar 卷曲的头发 ❹(颜色)深浅不一的，半明半暗的，一道一道的 ❺有波段的：üç ～ radyo 3 波段收音机 ◇～ **akım** 〈物〉交流电：～ akım üzereci 〈物〉交流电发电机 ～ **borçlar** 〈经〉短期债务

dalgamotor *is.* 【俗】(女)友，爱人，恋人；姘夫(妇)，情人，情夫(妇)；野汉子

dalgasız *s.* 无浪的，风平浪静的：Deniz dalgasız olmaz, gönül sevdasız olmaz. 【成】大海不可能没有风浪，人不可能没有爱情。Deniz dalgasız olmaz, kapı halkasız. 【成】大海不

可能没有风浪，大门不可能没有门环。

dalgı *is.* 心不在焉，不注意，漫不经心

dalgıç, -cı *is.* ❶潜水员：～ elbisesi (或 takımı) 潜水服 ～ hastalığı 潜水病 ～ kampanası 潜水钟 ❷【俗】惯偷：Dalgıçtır, gözünü aç. 他是个惯偷，要当心！

dalgıç böceği, -ni *is.* ❶龙虱 ❷龙虱属

dalgıç böcekleri *ç.is.* 龙虱科(*Dyticidae*)

dalgıç kuşları *is.* 〈动〉臀脚目(*Pygopodes*)

dalgıç kuşu *is.* 〈动〉鹭鹃(*Colymbus glacialis*, *Podiceps*)

dalgıç kuşugiller *is.* 〈动〉鹭鹃科(*Colymbidae*)

dalgıçlık, -ğı *is.* ❶潜水业，潜水作业：Dalgıçlık herkese vergi değildir. 潜水作业并不是每个人都能干的。❷【俗】惯偷，以偷为业

dalgın *s.* ve *zf.* ❶出神的，沉思的，若有所思的，漫不经心的，稀里糊涂的：Dalgın adam şemsiyesini bırakıp gitti. 那人不知道在想什么，放下伞就走了。Kendi kendine mırıldanır gibiydi, dalgındı. 他自言自语地在那里发愣。❷(因病)昏沉沉的：Hasta dalgın uyuyor. 病人正在昏睡。◇～ **bakışlı** 漫不经心的 ～ ～ 出神地，愣愣地，漫不经心地：Çocuklu dul kadın ağzını açmış, gözlerini süzmüş, dalgın dalgın Kenan'a bakıyordu. 那拖儿带女的寡妇张着嘴，眯着眼，愣愣地看着凯南。Dalgın dalgın baş parmaklarını emen küçük çocuklara benzerler. 他们就像那些漫不经心地吮吸着大拇指的小孩子。Yolda dalgın dalgın gidiyordu. 他若有所思地走在路上。

dalgınca [dalgı'nca] *s.* ve *zf.* ❶出神的，若有所思的，沉思的；漫不经心的，稀里糊涂的 ❷昏沉沉的

dalgınlaşmak (*nsz*) ❶陷入沉思，出神，若有所思，漫不经心，稀里糊涂 ❷昏昏沉沉

dalgınlık, -ğı *is.* ❶出神，沉思，若有所思；漫不经心，稀里糊涂：Dalgınlığın da bu derecesi olmaz, kargayı bülbül diye sattıklarının farkında olmuyor. 你这么稀里糊涂可不行，发现不了他们在以次充好。❷昏昏沉沉：Derece derece azalıp çoğalan bu dalgınlık hâlinin ne kadar sürdüğünü de tahmin edemiyor. 他不知道他的这种时强时弱的昏昏沉沉持续了多久。◇ **～ına gelmek** 出神，沉思，若有所思 **～ına getirmek** 趁某人出神而行事：Bir dalgınlığa getirip dışarı kaçtım. 乘他一不留神，我就逃了出来。

dalgınlıkla *zf.* ❶出神地，沉思地；漫不经心地，稀里糊涂地：Dalgınlıkla şapkasını kaybetmiş. 他稀里糊涂地把帽子丢了。❷昏昏沉沉地

dalgır *is.* 【俗】波纹

dalıcı *s.* 潜入水中的(人或动物)

dalınç, -cı *is.* 【俗】激动不已

dalış *is.* ❶ dalmak 的动名词 ❷〈体〉(足球守门员)鱼跃扑球

dalız *is.* 〈解〉前庭

dalkavuk, -ğu *s.* ve *is.* ❶奉承的，阿谀的，谄媚的(人)：Onu pek iyi tanırım, dalkavuk adamın biridir. 我很了解他，他属那种阿谀奉承的小人。Kel tavuk kel horozla dedikleri gibi o da yine dalkavukların arasına katılıyor. 俗话说，鱼找鱼虾找虾，乌龟找个大王八，他又和那些阿谀奉承之徒搅和在了一起。❸〈史〉弄臣

dalkavukça [dalkavu'kça] *s.* ve *zf.* 奴颜婢膝的，奴性的，卑屈的

dalkavuklaşmak (*nsz*) 谄媚，阿谀，讨好

dalkavukluk, -ğu *is.* 阿谀奉承，谄媚：Dalkavukluk, iyi kötü başkalarının her dediğine kavuk sallamakla olur. 拍马屁就是对别人说的话不分好坏一律附和。Ötekiler dalkavukluk değil, âdeta benimle kavga ediyorlardı. 其他人不奉承我，而几乎是在和我吵架。◇～ **etmek** 奉承，讨好

dal kılıç Ⅰ *s.* ve *zf.* 剑出鞘的，剑拔弩张的，持剑的：Süvariler dal kılıç hücuma geçtiler. 骑兵队持剑发起了进攻。Ⅱ *is.* 敢死队员

dalkıran *is.* ❶〈动〉李梨木小蠹(*Anisandrus dispar*) ❷【俗】狂风

dalkurutan *is.* 白蜡小灰小蠹(*Hylesinus oleiperda*)

dallamak (*-i*) 【俗】修剪，修整，剪枝

dallandırmak (*-i*) dallanmak 的使动态：Bu işi iyice dallandırıp çözülemez duruma soktu. 他把这件事越闹越大，以致无法收拾。◇(*-i*) **dallandırıp budaklandırmak** 使扩大化，使复杂化：Sen keyfiyeti dallandırdan budaklandırdın. İçinden çıkılmaz bir hâle getirdin. 你把这件事弄大发了，以致于无法收拾。

dallanış *is.* dallanmak 的动名词

dallanmak (*nsz*) ❶(树木)分枝 ❷【转】蔓延，扩大化，复杂化 ◇～ **dallanıp budaklanmak** 扩大化，复杂化：Dallanıp budaklanmasına fırsat vermeden bir an önce bu meseleyi kapatmak gereklidir. 应该尽快把这件事了结了，别让它弄大发了！

Dallas *öz.is.* 达拉斯(美国)

dallı *s.* ❶多分支的 ❷有条纹的，有花纹的(布)：～ basma 条纹布，花布 ◇～ **budaklı** 错综复杂的，盘根错结的：Gel zaman git zaman konu dallı budaklı bir şekil aldı, uğraştık, çabaladık, didiştik, bir türlü sonuca gelemedik. 时光在一天天地流逝，问题也越来越错综复杂，我们忙得焦头烂额，可一点儿头绪也没有。～ **güllü** 五颜六色的

dalmak, -ar (*-e*) ❶跳进，进入，投入；冲入：denize ～ 跳入海中 odaya ～ 一头钻进房间 bahçeye ～ 一头钻进花园 Balta girmemiş ormanlara dalan seyyahlar kısa zamanda yollarını kaybetmişlerdi. 进入原始森林的旅行者很快就迷了路。Dışarıdan içeriye ellerinde yalın kasaturalarla polisler daldı. 手里拿着刺刀的警察们从外面冲了进去。❷溜进，混入，潜入：Biletsiz sinemaya dalıvermiş. 他没买票混进去看电影了。❸【转】埋头于，全身心投入，全神贯注于，专心致志于；沉溺于：düşünceye ～ 沉思 kitaba ～ 埋头看书 işe ～ 埋头工作 eğlenceye ～ 沉溺于玩乐 ❹(病人)失去知觉，昏迷：Hasta yine daldı. 病人又昏过去了。❺入睡：öğle uykusuna ～ 午睡 Biraz dalmışım. 我好像睡着了一会儿。❻(跤手在比赛中)突然下沉袭击对手小腿 ◇**dala çıka** 好不容易地 **dalıp çıkmak** ①在(江河湖海)水中沉浮，在水中时隐时现 ②在(江河湖海)水中稍事停留 ③到处走：Nerede bulunduğu belli olmaz, her yere dalar çıkar. 他到处走，谁知道他现在在哪儿。**dalıp** (**dalıp**) **gitmek** 沉思，埋头于，沉溺于，心神恍惚：Son zamanlarda dalıp dalıp gidiyor, bir derdi olmalı. 最近他心神恍惚，肯定有什么麻烦事。**dalıp kalmak** 发呆，发愣

dalsı *s.* ❶枝状的 ❷多枝的，生枝的，枝岔的

dalsız *s.* 没有枝的

dal taban *s.* ❶赤脚的 ❷【转】无所事事的，游手好闲的

dal taşak *s.* ve *is.* 【粗】光屁股的，穷光蛋

dalton hastalığı *is.* 〈医〉色盲

daltonizm (法) *is.* 〈医〉色盲

dal uyku *is.* 深睡，酣睡

dalya[1] [da'lya] *is.* 〈植〉大丽花(*Dahlia*) ◇～ **gibi** 高挑的，亭亭玉立的

dalya[2] [da'lya] (意) *ünl.* 计数时的一个用于提醒的语气词：Dalya yüz! Dalya iki yüz! 一百！二百！

dalyan *is.* (江河湖海水边的)鱼栅，鱼簖；鱼堰：～ tarlası 鱼堰区 ◇～ **çorbası** 一种鲜鱼汤 ～ **gibi** 高个的，高大英俊的

dalyancı *is.* ❶鱼堰主 ❷在鱼堰打鱼的渔民

dal yarak, -ğı *s.* ve *is.* 【粗】(男性)傻蛋，傻瓜，笨蛋，蠢货

dalyaraklık, -ğı *is.* 【粗】(男性)傻，笨，蠢

dalyasan *is.* 〈史〉旧时缠头巾垂在肩头的一端

dam[1] *is.* ❶屋顶：Pencerenin önüne geçmiş, dalgın ve hiddetli nazarlarıyla karşıki damları seyrediyordu. 他走到窗前，目不转睛地愤怒地望着对面的屋顶。❷简陋小屋，村舍，民

居，土房：Hekim kendisine üç ay, tam üç ay damdan dışarı çıkmaya izin vermemişti. 大夫禁止他 3 个月，整整 3 个月不得出门。Bazen yapayalnız, kafasını sokacak bir damdan mahrum, aç, avare dolaşmış. 他经常孤苦一人，居无定所，饿着肚子到处游荡。❸【俗】羊栅，马厩，牲口棚：Atları dama bağladılar. 他们把马牵进马棚拴好。❹【俗】大牢，大狱，牢狱，班房 ◇～ **aktarmak** 修缮屋顶，补瓦 ～ **altı** 栖身之处 ～ **altına girmek** 有栖身之处，有了自己的窝 (*-i*) ～**a atmak** 【俗】①使入狱，囚禁 ②不再来往，忽视：Yeni dostlar bulunca eskilerin pabucunu dama atmak âdetini nereden öğrendiniz? 有了新朋友，就忘了老朋友，您这是打哪儿学来的坏毛病？～**a çıkmak** ①性兴奋，性欲强 ②生气，怒不可遏，失去自制力，狂暴，狂怒 ③【俗】坐牢，入狱：Ali dama çıkmış diyorlar, haberin var mı? 听说阿里又坐牢了，你听说了吗？～**a düşmek** 【俗】坐牢，入狱 ～**a tıkılmak** 【俗】坐牢，入狱：Dama tıkıldı. 他被送进了监狱。(*-i*) ～**a tıkmak** 【俗】使入狱，囚禁 ～**da havuç deli Ayşe** 【俗】轻浮的女人 ～**dan çardağa atlamak** 东拉西扯 ～**dan düşer gibi** (或 **düşercesine**) (说话)唐突，冒失：Damdan düşer gibi birden bire söyleyecek, açacak olursam itiraz edersiniz. 如果我有言语冒犯的地方，您可以提出来。～**dan düşmek** 【俗】经历不幸：Damdan düşenin hâlini damdan düşen bilir. 【成】同病相怜。◆**Dam yandı, içindeki sıçan da** (**birlikte**) **yandı.** 玉石俱焚，同归于尽。**Damda kulak kesen var.** 隔墙有耳。**Damdaki tavuktan elde bulunan serçe daha iyidir.** 屋顶上的母鸡虽肥，不如手里的麻雀香。

dam² (法) *is.* ❶女舞伴 ❷(纸牌中的)王后，Q

dam³ (波) *is.* 【旧】❶(捕捉鸟兽等的)陷阱，罗网 ❷【转】陷阱，圈套

dama [da'ma] (意) *is.* 西洋跳棋：～ tahtası 西洋跳棋棋盘 ◇～ **demek** ①(西洋跳棋中)走到底线升为后 ②用尽，耗尽：Konyak şişesi dama dedi. 一瓶法国白兰地已见瓶底。③【转】精疲力尽，走到尽头：Yokuşu çıktı, dama dedi. 他爬上了坡，也累爬下了。～ **gelmek** 【转】①精疲力尽 ②成功，完成 ～ **taşı gibi** 【转】居无定所的；打零工的 ～ **taşı gibi olmak** 【转】①居无定所 ②不停地调动工作 ～ **taşı gibi oynatmak** 【转】①使居无定所 ②不停地调动某人的工作

damacana [damaca'na] (意) *is.* (装液体用的小颈的包有柳条的)玻璃坛

damacı *is.* 西洋跳棋棋手

damak, -ğı *is.* 〈解〉腭：～ eteği 〈解〉软腭：～ kemeri 〈解〉腭弓 ～ ünsüzü 〈语〉腭辅音，如：g, h, k, n 。◇～**ı kurumak** 口干舌燥 ～**ına kokmak** 【转】渴望 ～**ına tat değmek** 【转】初见成效 ～**ını kaldırmak** 用手捂住受了惊吓的人的嘴

damaklı *s.* 有腭的：～ diş 上腭牙

damaksı(**l**) *s.* 〈语〉腭音的：Kişi kelimesindeki k damaksıl sestir. “人(kişi)”这个词中的 k 是一个腭辅音。

damaksılaşma *is.* 〈语〉腭化

damaksıllaşmış *is.* 〈语〉腭化音

damaksıllaştırmak (*-i*) 〈语〉使腭化

damalı *s.* 有方格图案的：Damalı bir eteklik giymişti. 她穿着一条花格短裙。

damar *is.* ❶〈解〉管，血管，脉管，〈医〉经脉，脉络：～ kat(man)ı (眼底)脉络膜 ～ sertliği 动脉硬化 ～ tabaka (眼底)脉络膜 kan ～ı 血管 lenf ～ı 淋巴管 Her damardan kan alınmaz. 【成】不是每种管子里流的都是血，不是向每个人都可求援。❷〈动、植〉导管，翅脉，叶脉 ❸(木、石等的)纹理；水脉，矿脉，矿层：ağaç ～ı 木材纹理 kömür ～ı 煤层 maden ～i 矿脉 petrol ～ı 油层 su ～ı 水脉 zengin bir altın ～ı 一处蕴藏丰富的金矿脉 ❹裂缝 ❺【转】禀性，脾气：Onda bu aksilik damarı varken söz dinletemezsiniz. 他这个人要是倔起来，你的话他是听不进去的。❻【转】本性，个性；气质：hasislik ～ı 吝啬的本性 şairlik ～ı 诗人的气质 ◇～ **çatlamak** 厚颜无耻 ～ ～ ①多管的 ②多层的 ～ **tepreşmek** 固执，执拗 ～**ı bozuk** ①有瑕疵的(玉石)，纹理不好的(石料) ②脾气不好的 ～**ı çatlak** 卑鄙无耻的，不要脸的，声名狼籍的 ～**ı deprenmek** 固执，执拗 ～(**lar**)**ı kabarmak** 某种脾气或感觉加剧：analık ～ları kabarmak 母性大发 (*-in*) ～**ı tutmak** 禀

性、脾气、个性加剧(发怒、吝啬、固执、卑鄙等)：Tutarsa onun bir damarı yıkar adamın başına çadırı. 他这个人要是犯起倔来，一个人敢把帐篷拆了。(*-in*) **～ına basmak** 激怒，惹恼，使生气：En ufak şeye kızan insanın damarına basarlar. 他们可能会惹恼那个为一点儿小事而生气的人。**～ına çekmek** 象某人的脾气，有某人的气质 **～ına dokunmak** 激怒，惹恼，使生气 (*-in*) **～ına girmek** 投其所好；欺骗 (*-in*) **～(lar)ına işlemek** 成为某人的恶习 (*-in*) **～(lar)ında kanı kurumak** 非常厌烦：Damarlarımda kanım kurudu, hâlâ bu çocuğun vızıltısı kesilmedi. 我已经烦透了，可这个孩子还是叽叽咕咕不停地发着牢骚。(*-in*) **～ını bulmak** 顺从 (*-in*) **～ları şaha kalkmak** (对…)动心，想得到，羡慕 (*-in*) **～larında kan tutuşmak** 激动，热血沸腾 ◆**Damarı kurusun.** (因某人的固执而生气时说的一种诅咒话)真该死，去他的！

damarbilimi *is.* 〈解〉脉管学，血管淋巴管学

damarcık, -ğı *is.* 小静脉，小动脉

damardaraltan *s.* 血管收缩的

damargenişleten *s.* 血管扩张的

damarlandırma *is.* 〈医〉血管移植术

damarlanım *is.* 〈植〉脉序，脉型

damarlanma *is.* ❶血管分布，血管密度：elin ～sı 手血管分布 ❷血管形成，血管化

damarlı *s.* ❶有血管的；血管暴突的：～ el 青筋暴突的手 ❷有纹理的，纹理明显的：～ mermer 有纹理的大理石 ～ bir tahta 一块木纹清晰的木板 ❸维管的：～ bitkiler 维管植物 ❹【转】固执的，执拗的，一根筋的，认死理的：～ bir çocuk 一个执拗的孩子

damarsız *s.* ❶没有纹理的，纹理不明显的：～ mermer 没有纹理的大理石，纯色大理石 ❷【转】好脾气的，脾气随和的

damasko [dama'sko] (意) *is.* 缎子，锦缎

damat, -dı [da:ma:t] *is.* ❶女婿 ❷新郎：Damatla geline Allah bir yastıkta kocatsın. 祝新郎新娘百年合好，白头偕老！❸驸马 ◇～ **adayı** 求婚者：Böyle güzel bir binekle gelen bir damat adayı pek göze çarpar. 骑这样的好马去求婚，那才叫神气。(*-e*) **～ girmek** 入赘，倒插门：Öyle bir aileye damat girmek isterim. 我愿意入赘这样的家庭。**～ olmak** 入赘，倒插门

damatlık, -ğı *is.* ❶新郎(或女婿、附马的)资格(身份或地位) ❷当新郎(或女婿、附马)时制做的家具或收到的礼物

damdazlak [da'mdazlak] *s.* 全秃的，毛发脱光的：Başı dam dazlak. 他的头全秃了。

damdönör, -rü (法) *is.* 宫中女官，宫廷贵妇

damga *is.* ❶印，章，鉴，戳，玺：soğuk ～ 钢印 ❷印记，标记，标志，记号；卫生检疫合格章：ayar ～sı (金银首饰的)成色标记 kurşun ～ 铅封 ❸烙印 ❹印花税：～ kanunu 印花税法 ～ pulu 印花税票 ❺【转】污点，恶名：Orada da haksız damgalar altında kalırsan ne olacak? 在那里要是又背上不公正的恶名，怎么办？◇**～ basmak** ①盖章，用印；打烙印 ②留下痕迹；留下记号 **～ vurmak** ①盖章，用印；打烙印 ②留下痕迹；留下记号 **～sı yemek** 留下恶名，恶名远扬；被搞臭，被加上恶名：Bir defa hırsızlık damgası yemiş bir hizmetçiyi kimse evine almak istemez. 一个曾经背上小偷恶名的佣人，谁也不想要。**～sını taşımak** 背有坏名声：Bu adam taşıdığı damgayı hiçbir vakit silemeyecek. 这个人的污点永远也洗刷不掉。(*-e*) **～sını vurmak** ①加上恶名，扣帽子：Adama ceffelkalem hırsız damgasını vurdular. 他们随意地给那个人扣了一顶小偷的帽子。Ona zalim damgasını vurdular. 他们称他为暴君。②使有某人的风格：Osmanlılar ve İranlılar bu sanata kendi damgalarını vurmayı başarmışlardı. 奥斯曼人和伊朗人都使这种艺术带有自己的风格。

damgacı *s.* ve *is.* 掌玺官；打烙印的(人)

damgalama *is.* damgalamak 的动名词：Herkesi hırsızdır diye damgalama doğru değil. 不该把所有的人都说成是小偷。

damgalamak (*-i*) ❶盖印，盖章，用玺，扣戳；打烙印；做标记：hayvanı ～ 给牲口打上烙印 mektupları ～ 给信函盖戳 pulu ～ 盖销邮票 ❷【转】污蔑，扣帽子

damgalanmak (*nsz*) damgalamak 的被动态：Bir kere hırsız olarak damgalandı. 他有一次被人说成是小偷。Makbuzların pulları damgalandı. 收据上的印花税票都已盖了章。

damgalatmak (*-i*, *-e*) damgalamak 的使动态

damgalayış *is.* damgalamak 的动名词

damgalı Ⅰ *s.* ❶有印章的，盖过章的；被打上烙印的：Damgalı pullar geçersizdir. 盖销过的邮票不能用了。❷受冤枉的，背黑锅的 Ⅱ *is.* 【俗】钞票 ◇～ **eşek** 【谑】臭名昭著的人

damgasız *s.* 未盖章的；未打烙印的：～ pasaport 未盖印的护照

damıtıcı *s.* ve *is.* ❶蒸馏的；蒸馏器：suyu ～ aygıt 水蒸馏器 ❷(采用蒸馏法的)蒸馏者

damıtık *s.* 〈化〉用蒸馏法提得(或制成)的，净化的，经浓缩凝冻的：～ su 蒸馏水

damıtılma *is.* damıtılmak 的动名词：petrolün ～sı 石油蒸馏法

damıtılmak (*nsz*) damıtmak 的被动态

damıtma *is.* damıtmak 的动名词：～ balonu 蒸馏瓶 petrol ～ ürünleri 石油蒸馏产品

damıtmak (*-i*) 蒸馏，用蒸馏法提纯(或净化)：petrolü ～ 蒸馏石油

damız *is.* 马棚，马厩，牲口棚，羊栏

damızlık, -ğı *s.* ve *is.* ❶留种的(动、植物) ❷【俗】酵素，酵头：yoğurt ～ı 酸奶酵头 ◇～ **çalmak** 【俗】放酵头，掺酵素

dam koruğu *is.* 〈植〉景天(*Sedum*)

dam koruğugiller *ç.is.* 〈植〉景天科(*Crassulaceae*)

damla[1] Ⅰ *is.* ❶滴：su ～sı 水滴 yağmur ～ları 雨滴 Elime bir damla yağmur düştü. 一个雨点落在我的手上。❷〈医〉滴剂：burun ～s 滴鼻剂 Doktorun göz için vediği damlalar iyi geldi. 大夫开的眼药水效果不错。❸【转】少量，微量，一丁点儿：Bebek bir damla süt içmiyor. 孩子一点儿牛奶也不喝。Beyaz gömleğine ne bir damla kan, ne de bir damla çamur sıçradı. 他的白衬衫上一点血渍和污渍都没沾上。İki damla yağmur düşmedi. 雨没下几滴。Ⅱ *s.* 滴形的(饰物)：～ elmas (或 yakut) 滴形钻石 ◇～ ～ ①一点一滴地，少量地：Damla damla verdiğiniz su ile susuzluğunu gideremedi. 你们给的这一点点水根本解不了渴。②一滴一滴地

damla[2] *is.* 〈医〉心衰：Damladan ölmüş. 他似乎死于心力衰竭。◇～ **hastalığı** 〈医〉痛风病 (*-e*) ～ **inmek** 心力衰竭

damlacık -ğı *is.* ❶小滴：bir ～ kan 一小滴血 Yağmur damlacıkları taraçada tapırdıyor. 雨点落在露台上啪啪作响。❷一丁点儿：Birkaç damlacık derken biraz fazlaca kaçırmıştı. 说是只喝一点儿，结果他喝多了。❸小不点儿：bir ～ yavru 小不点孩子

damlalı *s.* 患痛风病的

damlalık, -ğı *is.* ❶滴管 ❷挑檐滴水板：saçak ～ı 〈建〉外侧滴水平椽 ❸沥水用的器皿

damlama *is.* ❶ damlamak 的动名词 ❷〈生〉吐水，滴泌

damlamak (*-e*) ❶滴落，洒落：Alnından şıpır şıpır ter damlıyordu. 他额头上的汗珠子滴答滴答地往下掉。Örtüye yağ damlamış. 好像是油洒在了台布上。Üzerine yemeğin suyu damladı. 菜汤洒到了他身上。❷滴漏：Kalorifer kazanından su damlıyor. 暖气锅炉正在漏水。Musluk devamlı damlıyor. 水龙头一直在漏水。❸【谑】不请自到，突然出现：O da hep böyle zamanlarda damlar. 他也总是在这种时候不请自到。Sabah sabah komuşuya damladı. 一大早，他突然出现在邻居的面前。Hafta sekiz, gün dokuz buraya buraya damlarlar. 这儿他们经常不请自来。❹【谑】及时赶到：O şimdi damlar. 他来了！◆ **Damlaya damlaya göl olur.** 积水成渊；积羽成舟；集腋成裘。

damla sakızı *is.* 优质乳香

damla taş *is.* ❶(经琢磨而成的)凸圆形宝石 ❷〈地〉钟乳石

damlataşı *is.* 〈建〉凸饰

damlatılmak (*nsz*) damlatmak 的被动态

damlatmak (*-i, -e*) ❶ damlamak 的使动态：Burnuna ilâç damlattı. 他往鼻子里滴了几滴药水。Tamam, gözlerinize bir damla damlatacağım. 好的！我来给您滴一滴眼药水。❷蒸馏

damlatmalık -ğı *is.* 沥水器，沥水架

damlı *s.* 有屋顶的：saz 〜 küçük köy *e*vi 乡下小茅屋

dammak (*-e*) 【旧、俗】见 damlamak

damper (英) *is.* ❶自动倾卸装置；倾卸器 ❷减震器

damperli *s.* 有自动倾卸装置的，有倾卸器的，有减震器的：〜 kamyon 自卸车

damping [da'mping] (英) *is.* ❶〈经〉倾销 ❷便宜，廉价 ◇〜 **fiyatına satmak** 倾销

dana *is.* 小牛：〜 pirzolası 牛排 ◇〜**lar gibi bağırmak** (或 **böğürmek**) 声嘶力竭地大叫 〜**nın kuyruğu kopmak** 死到临头；大难临头

danaayağı *is.* 〈植〉海芋(*Arum*)

danaburnu *is.* ❶〈动〉蝼蛄(*Gryllotalpa vulgaris*) ❷〈植〉金鱼草，龙头花

danacı *is.* 【俗】牧牛人，放牛娃

danakıran otu *is.* 〈植〉火烧兰属(*Epipactis*)

Danca [da'nca] *öz.is.* 丹麦语

dan dan *zf.* 粗暴地，无礼地，唐突地：Dan dan konuşuyor. 他大吵大闹着。

dandini [da'ndini] Ⅰ *ünl.* 哄孩子睡觉或逗弄孩子时用语 Ⅱ *s.* 凌乱的，不整洁的，脏乱的：Ortalık pek dandini. 环境非常脏乱。◇〜 **bebek** 幼稚的人

dandizm *is.* ❶华丽，时髦 ❷19 世纪后期英国和法国颓废派的一种矫揉细腻的文艺风格

dan dun *is.* ❶枪声大作，枪声砰砰响 ❷毫无意义，空洞 ◇〜 **etmek** ①枪声大作，枪声砰砰响 ②胡说八道，空谈，废话连篇 〜**a gitmek** 变得毫无意义

dang (西) *is.* 〈医〉登革热

dangadak *zf.* 突然，立刻，马上

dangalak, -ğı *s.* 【狎】傻的，憨的，呆头呆脑的，幼稚无知的：Dangalağın biri, ne söylediğini bilmez. 这个傻瓜蛋，他自己都不知道他说了些什么。Ulan bu makineyi sen mi bozdu, dangalak? 他妈的！这机器是你搞坏的吗？蠢货！

dangalakça [dangala'kça] *s.* ve *zf.* 呆头呆脑的，傻乎乎的

dangalaklık, -ğı *is.* 白痴(状态)，极度低能，愚蠢，蠢事，蠢话 ◇〜 **etmek** 干蠢事：Dangalaklık etme. 别干蠢事！

dangıldamak (*nsz*) 大喊大叫

dangıl dungul *s.* ve *zf.* 言行粗鲁的，举止粗野的：〜 bir adam 一个粗鲁的人 ◇〜 **konuşmak** 说脏话

dangırdamak (*nsz*) 大喊大叫

dangır dungur *zf.* 叮哩当啷，叽里咣当，嘁哩咔嚓，稀哩哗啦：Merdivenden dangır dungur yuvarlandı. 只听叽里咣当一阵响，他从楼梯上滚了下来。

danış *is.* 磋商，商议，讨论，协商

danışık, -ğı *is.* ❶协商 ❷共谋，勾结，串通，密谋，攻守同盟

danışıklı *s.* 合伙虚构的，事先密谋串通好的：〜 döğüş (或 dövüş) 有预谋的骗局，攻守同盟

danışıklık, -ğı *is.* 共谋，勾结，串通，密谋，攻守同盟

danışılmak (*nsz*) danışmak 的被动态

danışım *is.* 商量，咨询，磋商

danışma *is.* ❶ danışmak 的动名词：〜 bürosu 问讯处 〜 kurulu 磋商委员会 ❷咨询处，问讯台，接待室：〜daki şişman kız 咨询处的胖姑娘

danışmak (*-i, -e*) 商量，讨论，磋商：Bu işi kime danısmalı? 他该和谁商量这件事呢？Bey babaya da danışalım belki işimize yarayacak bir şey öğreniriz. 我们还是也和老爷子商量商量吧！也许会对我们的事情有所帮助。◆**Danışan dağı aşmış, danışmayan(ın) yolu şaşmış.** 不知不问麻烦多，不耻下问办法多。

danışman *is.* 顾问

danışmanlık, -ğı *is.* ❶咨询，咨询服务 ❷顾问处

Danıştay *öz.is.* 国务委员会

Danimarka [danima'rka] *öz.is.* 丹麦(欧洲)

Danimarkalı [danima'rkalı] *s. ve is.* 丹麦的；丹麦人

daniska [dani'ska] (德) Ⅰ *s.* 【狎】最好的 Ⅱ *is.* 根底，实质，本质：O bu işin daniskasını bilir. 这件事他最清楚。

dank *zf.* ◇(*kafasına*) **～ demek** (或 **etmek**) 恍然大悟：Ne zamandan beri söylüyorum, nihayet bugün kafasına dank etti. 我把嘴皮子都快磨破了，今天他终于明白过来了。

dans (法) *is.* 舞蹈：～ kulübu 舞厅 göbek ～ı 肚皮舞 Sizden bir dans rica edebilir miyim? 我能请您跳个舞吗？◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 跳舞：Dans etmek hoşuma gider. 我喜欢跳舞。Sizinle dans etmek çok hoşuma gidiyor. 非常高兴能同您跳舞。Abanarak ve korseli göğsünü âdeta kavalyesinin göğsünde ezerek dansediyordu. 她倾着身子跳着舞，戴着文胸的胸脯几乎要压着舞伴的胸脯上。**～a gitmek** 去跳舞：Akşam yemeğinden sonra dansa gider miyiz? 晚饭后我们去跳舞好吗？**～a kalkmak** 翩翩起舞：Çiftler dansa kalktılar. 一对对舞伴翩翩起舞。

dansçı *is.* ❶跳舞者 ❷喜欢跳舞的人 ❸舞蹈演员，舞蹈家：baş erkek ～ 〈剧〉男领舞者

dansimetre (法) *is.* 〈物〉密度计，比重计

dansimetri (法) *is.* 〈物〉密度测定

dansing (英) *is.* 舞厅，舞场

dansite (法) *is.* 〈化〉密度，强度，浓度

dansitometre (法) *is.* 〈物〉显像密度计

danslı *s.* 有舞蹈的，跳舞的：～ suare 舞蹈晚会

dansör, -rü (法) *is.* 男舞蹈家，男舞蹈演员

dansöz, -zü (法) *is.* 女舞蹈家，女舞蹈演员：göbek ～ü 肚皮舞女演员

dantel(â) [dante'la] (法) *is.* 网状织物，花边织物：Entarisinin yakasına dantel dikmişti. 她的外衣领绣有花边。

dantel ağacı *is.* 〈植〉拉吉塔属(*Lagetta*)

dantelacı *is.* 生产或销售网状织物花边织物者

dantel kesme *s.* 锯齿状的

dantelleme *is.* ❶锯齿状，〈建〉齿形雕刻，齿饰 ❷〈植〉(叶缘的)细齿

dantelli, dantelâlı *s.* 有网状织物的，带花边的

dapdar [da'pdar] *s. ve zf.* 很窄的：Bu ceket dapdar olmuş. 这件上衣好像太瘦了。

dapdaracık [da'pdaracık] *s.* 非常窄的，极紧的，极狭窄的：～ bir giysi 一件紧身衣

dapre natür (法) *is.* 〈绘〉写生，写实

dar[1] Ⅰ *s.* ❶窄的，狭窄的，狭小的：～ elbise 瘦小的衣服 ～ ev 狭小的房子 ～ sokak 狭窄的街道 ～ açı 〈数〉锐角 ～ açılı üçgen 〈数〉锐角三角形 ～ ünlü 〈语〉窄元音 ❷【转】狭隘的，保守的：～ düşünce 狭隘的想法 ～ görüşlü 思想僵化的 ～ kafalı 头脑僵化的，心胸狭窄的 hayalı ～ 思路狭窄的，缺乏想象力的 ❸少的，不够的，有限的：～ gelirli 低收入的，贫穷的 ～ zaman 紧迫的时间 Bu dar gelirle hiçbir şey yapılamaz. 这点收入什么事也办不成。Vaktimiz dar. 我们的时间很紧。❹【转】不宽裕的，拮据的：～ günler 拮据的日子 eli ～ 手头紧的，生活拮据的 Ⅱ *zf.* 艰难地，好不容易地，差一点就不能：Bunları düşüne düşüne sabahı dar etti. 他彻夜在考虑这些问题，几乎一点没睡。

Uçağa dar yetiştik. 我们差点儿没赶上飞机。◇(*kendini*) ～ **atmak** 急忙逃走，赶紧躲到：Kıraathanenin dumanından, gürültüsünden kendini sokağa dar attı. 咖啡馆里乌烟瘴气，人声嘈杂，他赶紧逃了出来。Yağmur başlayınca kendini eve dar attı. 一下雨，他赶紧躲进了屋里。～ **～ına** 艰难地，好不容易地 ～ **düşmek** 毫不容易到达某地 ～ **gelmek** 令人不快，令人窒息：Acaba bu içinde yaşadığımız hava neden bu kadar dar geliyor? 这儿的气氛为什么这么令人窒息？～ **hat** 轻轨铁路 ～ **kaçmak** 侥幸脱险，死里逃生，九死一生：Sıcaktan ve pahalılıktan dar kaçtık. 我们好不容易才逃脱了酷热和物价高昂。～ **kopya** 缩制拷贝，缩印拷贝 ～**a boğmak** 乘人之危 ～**a düşmek** ①处境拮据，贫困潦倒：Madam onu çocuğu gibi seviyordu. Dara düştüğü günlerde hizmetini hiç aksatmadan, para mara istemedi. 夫人视他为己出，在他贫困潦倒的日子里，对他照顾得无微不至，没要他一分钱。②陷入困境，处境危急 ～**a gelmek** ①急于，匆忙 ②不得不 ③拮据，缺钱：Gösterdikleri şartları kabul etmek işime gelmediği hâlde dara geldiğim için ne dedilerse pek demeye mecbur oldum. 虽然接受他们开出的条件对我不利，但是我急需用钱，也不得不就范。～**a getirmek** 趁乱得到，浑水摸鱼 ～**da bırakmak** 袖手旁观，见死不救 ～**da boğmak** 趁乱得到，浑水摸鱼 ～**da bulunmak** ①拮据，缺钱 ②陷入困境，遇到麻烦 ～**da kalmak** ①拮据，缺钱 ②陷入困境，遇到麻烦：Çocuklar gibi lala da pek darda kaldığı zaman kabahati Ali'nin üstüne yıkıyor. 同这些孩子们一样，这位保育员一到遇到麻烦，就把责任推给阿里。～**da olmak** ①拮据，缺钱 ②陷入困境，遇到麻烦

dar[2] (波) *is.* 【旧】绞刑架，绞台

dar[3] 【旧】*is.* 争斗，争吵

dar[4] 【旧】*is.* 国家，家园：～ı harb 〈史〉战时穆斯林所在的非穆斯林国家 ～ı işlâm 〈史〉穆斯林国家

dara [da'ra] (意) *is.* ❶皮重，包皮重量：Peynirin teneke darası iki kilo. 奶酪桶皮重两千克。❷配衡体 ◇～**sını almak** 〈商〉称皮重 ～**sını düşmek** 扣除皮重 ～**ya atmak** (或 **çıkarmak**) 漠视，不尊重，不理会

daraban [daraba:n] (阿) *is.* 【旧】(心脏)跳动

daracık, -ğı [da'racık] *s.* 狭窄的，极狭窄的：Daracık ve bozuk kaldırımlardan çamurlu sular akıyordu. 在狭窄而又破损的路面上，污水横流。

daraç *s.* 【俗】窄的，狭窄的，狭小的：～ bir sokak 一条狭窄的街道

dara dar *zf.* 艰难地，好不容易地，差一点就不能；勉强：Para dara dar yetişti. 钱刚刚够。Vapura dara dar yetiştiler. 他们差点儿没赶上船。

dar ağacı *is.* 绞架，绞刑台：Bir dar ağacı önünde gibi şuursuz, dilsiz, külçe hâlindeyim. 我像站是在绞刑架下似的，毫无意识，不言不语，缩成了一团。◇～**na çekilmek** 被绞死：Dar ağacına çekilmiş bir adam gibi, göğsüm, nefes borularım birdenbire tıkanıverdi. 我就像是一个被挂在绞刑架上的人，一下子就透不过气来了。

daralamak (*-i*) 用天平称量

daralış *is.* daralmak 的动名词

daralma *is.* ❶ daralmak 的动名词：damar ～sı 血管收缩 Son günlerde üst üste meydana gelen kötü hâdiseler yüzünden artık içim daralmaya başlamıştı. 近来坏消息接二连三，我开始不安起来。❷〈语〉(宽元音的)窄化

daralmalı *s.* 〈语〉窄化的(辅音)

daralmak (*nsz*) ❶变狭，变狭，收缩，缩小：daralan nefesler 急促的呼吸 Elbise yıkanınca daraldı. 衣服一洗就变瘦了。Vakit daraldı. 时间紧迫。Yol burada iyice daraldı. Tek kişi bile zorlukla geçebilirdi. 路在这里变得很窄，勉强能通过一个人。❷【转】变难，变艰苦：Geçimi daraldı. 他的日子紧巴巴的。Bugünlerde eli iyice daraldı. 最近他手头很紧。❸【转】讨厌，厌倦：Çocukların gürültüsünden içi daraldı. 孩子们吵得她心烦意乱的。Hayvan aklıma geldikçe içim daralıyor. 一想到那畜生，我心里就不痛快。

daraltıcı *is.* 渐缩管，缩径管，大小头，异(变)径管

daraltılmak (*nsz*) daraltmak 的被动态

daraltma *is.* ❶ daraltmak 的动名词 ❷〈影〉拷贝缩小：～ basımı 〈影〉缩片

daraltmak (*-i*) ❶ daralmak 的使动态：Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amaçıyla işlenen suçlar, genel ve özel af kapsamına alınamak. 烧毁、滥伐和缩小森林罪，不在特赦之列。❷(把衣服)改小，改瘦

darasız *s.* ve *zf.* 净的(重量)：Bu bir teneke peynir daraşız on sekiz kilo geliyor. 这桶奶酪净重 18 千克。

darbe *is.* ❶冲击，打击，击打：～ denemesi 冲击试验 ağır bir ～ 沉重的打击 ❷政变：hükûmet ～si 政变 Bu ülkede darbeler kanıksanmış durumda. 在这个国家，政变已经成了家常便饭。◇(*-e*) **～ indirmek** 打击，破坏：Başına şiddetli bir darbe indirerek hayvanı sersemletti. 他朝这畜生头上狠狠地给了一下，打得这畜生晕头转向。Düşmana son darbeyi indirdi. 他给了敌人最后一击。(*-e*) **～ vurmak** 打击，破坏 **～ yemek** 历经磨难，经受波折，遭受灾难，吃苦头 (*-e*) **～si inmek** 被击中：Sağ omuzuna şiddetli bir kılıç darbesi indi. 他的右肩被狠狠地砍了一刀。

darbelemek (*-i*) ❶打击，撞击，碰撞 ❷【转】使遭到不幸，使痛苦，使悲伤 ❸【转】暗中破坏，捣乱，阻止，阻碍：Devletin bağımsızlığını darbeliyorlar. 他们正在暗中破坏国家的独立。

darbeli *s.* 遭受打击的，受撞击的

darbılmesel [da'rbımesel] (阿) *is.* 谚语，格言，成语

dar boğaz *is.* ❶〈地〉狭山口 ❷【转】危急关头，困难时期：Ekonomimiz dar boğazlardan geçti. 我们已经度过了经济困难时期。Ekonomik dar boğazı geçmek için kemerleri sıkmalıyız. 我们必须勒紧裤带过紧日子。

darbuka [darbu'ka] (阿) *is.* 一种长形的单面鼓

darbukacı *is.* 鼓手

darca [da'rca] *s.* 稍窄的，不太宽的

dardağan[1] *is.* 〈植〉棕榈树的一种(*Milium effusum)*

dardağan[2] *s.* 缺乏组织的，无系统的，杂乱无章的 ◇**～ sarık** (奥斯曼帝国时士兵戴的)一种头巾

dardağanlık, -ğı *is.* 瓦解，打乱

Dar-Es-Selam *öz.is.* 达累斯萨拉姆(坦桑尼亚)

dargın *s.* (*-e*) ❶不快的，生气的，恼火的：Bana dargın mısınız? 您是不是生我的气了？Hasan Ağa büyük oğlu ile dargındı. 哈桑大哥在和他的大儿子生气。Emin bey Ali'yle kanlı bıçaklı denecek derecede korkunç bir şekilde dargındır. 艾敏先生对阿里恨之入骨，与阿里称得上是不共戴天。❷冷淡的，漠不关心的：Annem, bahçe kapısında beni iki dargın kelime ile karşıladı. 我母亲站在花园门口，用几句冷言冷语迎接了我。Daha ötede, yine büyük bir kafeste hasta ve dargın akbabalar var. 在那边的一个大笼子里，有几只病歪歪而又冷漠的秃鹫。

dargınlaşmak (*nsz*) ❶不快，生气，恼火 ❷冷淡，漠不关心

dargınlık, -ğı *is.* ❶不快，不悦，不满，不称心，不乐意，生气，烦恼：İki aile arasında barış görüş oldu; dargınlık ortadan kalktı. 两家和好如初，烦恼也没有了。❷冷漠：Bu dargınlığa onun da canı sıkıldı. 对这种冷漠，他也感到很窝火。◇**～ çıkarmak** 不快，不悦，不满，不称心，不乐意，生气：Hiç yoktan dargınlık çıkardı. 他无缘无故地发起火来。

darı *s.* ❶〈植〉黍，稷，高粱(*Panicum*)：Açlıkta darı ekmeği helvadan tatlıdır. 【成】饥时糠似蜜，饱时肉如柴。❷(某些地区)玉米：Darı unundan baklava, incir ağacından oklava olmaz. 【成】棒子面做不成细点心，无花果树枝做不成擀面杖；巧妇难做无米之炊。◇**～ ekmek** 种高粱 ◆**Darısı** (**dostlar**) **başına.** 但愿您也交好运。

dârı ahiret *is.* 阴间

darı beka *is.* 阴间

darı darına *zf.* 好不容易地

dârı dünya [da:'rıdünya:] (阿) *is.* 【俗】世界，地球；地面；世道：Bu darı dünyada bir dikili ağacım bile yok. Ölümden neden korkayım? 在这个世道上，我无牵无挂，死对于我来说有什么可怕的呢？◇～**da bir** (**tek**) **başı olmak** 孤独，空无一人

darıfülfül (波) *is.* 荜拨(*Fructus piperis longi*)

darılgan *s.* 易因小事生气的，易怒的，过于敏感的：Yılmaz darılgandır, şakaya gelmez. 耶尔马兹易怒，开不起玩笑。

darılganlık, -ğı *is.* 敏感，易因小事生气，易怒

darılışmak (*-le*) 同某人生气，恼火，发火；同某人不和睦

darılmaca *is.* 生气，发怒，责骂，叱责：Darılmaca yok. 没有触犯你的意思，并无恶意，请勿见怪。

darılmak (*-e*) ❶发怒，生气：Kendisini bayramda ziyaret etmedim diye darıldı. 他生气是因为过节时我没去看他。Sözünü onaylamadığım için bana darıldı. 我没同意他的说法，他就生我的气了。Yaramazlığından dolayı yeğenime biraz darıldım. 我这个侄子太调皮，我有些生气了。❷埋怨，抱怨；指责，训斥，责骂，叱责：Çocuğa biraz darıl, çok yaramazlık ediyor. 你去说说这孩子，他太调皮了。Derslerine çalışmıyor diye kızına darıldı. 她因女儿不好好学习而训了她。Komşu kadınları çocuğa darıldılar: -Sen ne karışıyorsun, çekil oradan, dediler. 邻家女人训斥孩子说："你瞎搀和什么？走开！"

darıltmak (*-i*) darılmak 的使动态：Biçimsiz davranışlarıyla onu darılttı. 他那种有失体面的举动激怒了她。Ters cevap vererek adamı darılttınız. 您没答应这个人，把他得罪了。

darlaşmak (*nsz*) ❶变窄，变紧：elbise ～ 衣服变瘦 yol ～ 道路变窄 ❷变得狭隘，变得保守，变得墨守成规 ❸变得拮据

darlaştırmak (*-i*) darlaşmak 的使动态

darlatmak (*-i*) 使狭窄，使缩小

darlık, -ğı *is.* ❶窄，狭小，狭窄：kulak yolu ～ı 耳道狭窄 mitral ～ı 〈医〉二尖瓣狭窄 nefes ～ı 〈医〉气喘病 Elbisemi darlığından giyemiyorum. 这件衣服太瘦，我穿不了。❷【转】狭隘，僵化，墨守成规：❸匮乏：bilgi ～ı 知识匮乏 ❹【转】贫困，生活困难，拮据：Savaş yılları herkes için darlık yıllar oldu. 战争年代对于每一个人来说，都是艰辛困苦的年代。Güvenme varlığa, düşersin darlığa. 【成】纵然家财千万贯，坐吃山空也完蛋。❺【转】烦恼，烦扰：İç darlığım var. 我心里不痛快。Karanlık içime darlık veriyor. 我怕黑。◇～ **çekmek** 艰难度日，生活拮据

darmadağın [da'rmadağın] *s.* ❶非常乱的，乱七八糟的，纷乱的：Gözlerinin sürmesi akmış, saçları darmadağın olmuş. 她眼影变形，头发散发。❷溃散的，溃不成军的 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①搞乱：Çocuk masanın üstünü darmadağın etmiş. 这孩子把桌子上搞得乱七八糟的。②击溃，驱散：Askerlerimiz, onları darmadağın edecek, uzaklara doğru sürüp götürecek. 我军将击溃他们，把他们赶得远远的。

darmadağınık [da'rmadağınık] *s.* ❶非常乱的，乱七八糟的，纷乱的：Yemeği başını gözünü yararak yapmış, mutfak darmadağınık olmuş. 他把饭给做砸了，厨房内一片狼籍。❷溃散的，溃不成军的，丢盔卸甲的：Harp sonuydu, ordu dağılmıs, asker silâhsız, darmadağınık, yolu tutmuştu. 仗打到最后，军队溃不成军，士兵们丢盔卸甲，纷纷夺路而逃。

darmaduman [da'rmaduman] *s.* 十分杂乱的，混乱不堪的，没有秩序的 ◇～ **etmek** 使混乱，使无秩序 ～ **olmak** 混乱，杂乱

darp, -bı (阿) *is.* 【旧】❶打，击，敲 ❷〈数〉乘法，乘法运算 ❸〈乐〉拍子，节拍，小节 ◇～ **etmek** ①打，击，撞 ②(给钱币)打水印

darphane [darpha:ne] (阿-波) *is.* 铸币厂 ◇～**si işlemek** 【俗】有固定的高收入

dartroz (法) *is.* 马铃薯旱疫病

darülpâceze [da:'rülâceze] (阿-波) *is.* 【旧】救济院，贫民所

darülfünun [da:'rülfünu:n] (阿-波) *is.* 【旧】大学

dârül harb *is.* 战场

darülmuallim (阿) *is.* 【旧】男子师范学校

darülmuallimat (阿) *is.* 【旧】女子师范学校

darüş şifa *is.* 【旧】医院

Darwinci *s. ve is.* 达尔文主义的；达尔文主义者

Darwincilik, -ği *öz.is.* 达尔文主义

darwinizm (法) *is.* 达尔文主义

dasit (法) *is.* 〈地〉英安岩

dasitan [da:sita:n] (波) *is.* 史诗，叙事诗

dasitanî [da:sita:ni:] (波) *s.* 史诗的，叙事诗的，史诗般的

dasnik, -ği (亚美尼亚) *is.* 【俗】以作淫媒为业者，作淫媒谋利者，拉皮条的人，为妓女拉客的人

dastar (波) *is.* 【俗】头巾

datif (法) *is.* 〈语〉向格

daüssıla [da:üssıla] (阿) *is.* 【旧】想家，思乡 ◇～ **çekmek** 想家，思乡

dav *is.* 〈动〉(非洲产)斑马(*Hippotigris burchelli*)

dava [da:va:] (阿) *is.* ❶诉讼，案子，官司：～ dilekçesi 诉状 ～ zaptı 案件卷宗 ～nin reddi 驳回上诉 boşanma ～sı 离婚案 ceza ～sı 刑事案 kamu ～sı 公诉案 karşı ～sı 反诉案 kişisel ～sı 自诉案 Bugün mahkemede davam var. 我今天在法院打官司。❷【转】应该解决的重大问题；事业：müşterek ～mız 我们共同的事业 terbiye ～sı 教育事业 ❸【转】主张：Bu onun eski bir davasıdır. 这是他以前的一个主张。❹【俗】情人 ◇～ **açmak** 起诉，控告：Onun aleyhine dava açtılar. 他们起诉了他。(-*e*) ～ **etmek** 起诉，控告 ～ **görmek** 办案，审案 ～ **ikame etmek** 起诉，控告 ～**dan vazgeçmek** 撤诉 ～**ya bakmak** 办案，审案：Hiçbir mahkeme görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz. 任何一级的法院不得拒不办理自己责权范围之内的案件。～**yı kaybetmek** 败诉：Kiracı aleyhine açtığı davayı kaybetti. 他起诉了房客，可是败诉了。～**yı kazanmak** 胜诉：Sen davayı kazansak da aç. 要是我们能赢这场官司，那你就起诉吧！

davacı *is.* 原告，起诉人：Bana hakaret ettiği için davacıyım, efendim. 先生，他侮辱了我，我要告他。◆**Davacın kadı olursa, yardımcın Allah olsun.** 如果要告你的人是法官的话，那你就只有听天由命了！

davalaşmak (*nsz*) 互相起诉，互相控告

davalı Ⅰ *s.* ❶有争议的，正在打官司的(物)：～ arsa 有争议的地皮 ❷有官司的：Ev yüzünden davalı oldular. 他们正在为这所房子打官司。❸有某种主张的，有寓意的，有意义的：～ bir oyun 一出有寓意的戏 ～ bir roman 一部意味深长的小说 Ⅱ *is.* ❶被告：davacı ile ～, hazır olduğu hâlde 在原被告皆在场的情况下 Davalı, hapse mahkûm oldu. 被告被判入狱。❷讼案当事人：Birbirlerinden davalı olan kişiler mahkemeye gelmediler. 讼案当事人皆未到庭。

davalık *s.* 必须立案的，必须打官司的：Bu, davalık bir durum. 这是一个必须打官司的事儿。

davar *is.* 羊；羊群：Bu et tutmamış davarı satalım. 咱们把这只不长肉的羊卖了吧！Çoban davarı yaymaya götürdü. 牧羊人赶着羊群去放牧。

dava vekili *is.* 诉讼代理人

davet [da:vet] (阿) *is.* ❶邀请：Davetiniz için çok teşekkürler. 非常感谢您的邀请。Sizi kıramayacağım için daveti kabul ettim. 我接受邀请是因为我不想驳您的面子。❷传唤 ❸导致，引起 ❹宴会，餐会，招待会：Karşıda bir davet var. 对面正在举行聚餐会。◇(-*i*) ～ **etmek** ①邀请：Ali bir kır eğlencesine davet edilmiştir. 阿里被邀请参加郊游。Bu akşam yemeğe arkadaşlarımı davet ettim. 今天晚上我请朋友吃饭了。②传唤 ③【转】导致，引起：Perhiz etmemekle hastalığı davet ettiniz. 您的病是暴饮暴食引起的。④ (-*i*, -*e*) 请，请求：Sizi nezakete davet ediyorum. 我请您放尊重点儿。～ **yapmak** 宴请，举行招待会：

Annesi, oğlununu okulu bitirmesi şerefine güzel bir davet yapmıştı. 母亲为庆祝儿子毕业大宴宾客。**～e icabet etmek** 应邀出席，应邀赴宴 **～ini kırmak** 拒绝邀请：Ali'nin ısrarlı davetini kıramamış, evine gitmiş. 他无法拒绝阿里的一再邀请，去了阿里家。

davetçi *is.* 召集人；邀请者

davetiye [da:vetiye] (阿) *is.* ❶请柬，请帖：düğün ～si 喜帖 Hepinize ayrı davetiye gönderdim. 我已向你们分别发出了邀请。Kapıda gülümseyen bir zat davetiye kontrol ediyor. 门口有一个人满脸堆笑在查验请柬。❷传票 ◇(*-e*) **～ye çıkarmak** 提供方便，开绿灯：anarşiye ～ çıkarmak 为无政府状态开条绿灯

davetkâr *s.* 爱调情的，卖弄风情的

davetli *s. ve is.* 持有请帖的(客人)：Davetliler gelmeye başladılar. 客人纷至沓来。Salonda hayli davetli var. 大厅里来的客人相当多。

davetname [da:vetna:me] (阿-波) *is.* ❶请柬，请贴 ❷传票

davetsiz *s. ve is.* 未持请帖的(客人)，没有被邀请的(客人)：～ misafir 不速之客 **◆Davetsiz yere kedilerle köpekler gider.** 不速之客上门自讨没趣。

davlumbaz (阿-波) *is.* ❶〈海〉明轮罩 ❷烟囱遮盖，烟囱帽 ❸猎鼓

davrandırmak (*-i*, *-e*) davranmak 的使动态

davranış *is.* davranmak 的动名词：～ları ağır bir insan 一个举止稳重的人 centilmence bir ～ 绅士般的举止 Bize karşı davranışı soğuktu. 他待我们冷冰冰的。Bu haber karşısında davranışınız nasıl olacak? 听到这个消息，你们会怎么做？Onun davranışını beğenmem. 我不喜欢他的举止作派。

davranışçı *is.* 〈心〉行为主义者

davranışçılık, -ğı *is.* 〈哲〉行为主义

davranışlı *s.* 行为做作的

davranma *is.* davranmak 的动名词

davranmak (*nsz*, *-e*) ❶运，运动，行动，移动：Bir bölük asker ondan evvel davranır, arkadan dolaşır. 有一个连的兵力先行一步，从后面绕过去。Davranma! 不许动！举起手来！❷伸手拿：bıçğa ～ 拿起刀 silâha ～ 拿起武器 ❸干，做，进行：Böyle davrandığın sürece çoluk çocuğun maskarası olmaktan kurtulmazsın. 只要你这么干，你就难免成为这帮毛头小子们的笑料。Polisi görünce kaçmaya davrandılar. 他们一见警察，撒腿就跑。❹准备，打算：İçeriye girince, kendisini karşılamak için ayağa kalkmağa davranan kâtibini bir el işaretiyle yerine oturttu. 他一进来，就挥手示意让要起身欢迎他的秘书坐下。❺对待，采取某种态度：Çocuğa bu kadar sert davranma. 你对孩子别这么凶！❻行为举止，表现

davudî [da:vudi:] (阿) *s.* 低(音)：～ ses 低音 Davudî sesiyle ortalığı inletti. 他那浑厚的声音在周围回荡。

davul (阿) *is.* ❶大鼓 ❷【俗】屁股，臀部，大腿 ◇(*-in*) **～** (*birinin*) **boynunda, tokmak** (*bir başkasının*) **elinde olmak** 受指使，当枪手；被人当猴耍：Davul senin boyunda tokmak Ahmet'in elinde, seni araç yapıyor. 你被艾哈迈德当枪使，被利用了。**～ çalmak** ①敲鼓 ②【转】四处张扬 ③【转】一再解释，一再讲解：Herifçioğlu kandıralı, davul çalsan yine anlamaz. 这家伙是个傻子，你怎么说他也不明白。**～ çalsan işitmez** ①全聋的 ②睡得死的，沉睡的 ③沉醉于…的，痴迷于…的，醉心于…的 **～ dövmek** 击鼓 **～ etmek** 激怒 **～ gibi** ①全聋的：Gürültüden kafam davul gibi şişti. 吵得我什么也听不见了。②胖鼓鼓的，胀鼓鼓的 **～ tozu** 【俗】白日梦 **～a dönmek** ①受到噪音的骚扰 ②膨胀，鼓起来 **～u yarık** 【俗】满嘴跑舌头的人，守不住秘密的人 **～un tokmağı elinde olmak** 【转】大权在握，掌握领导权 **◆Davul dengi dengine çalar.** 男婚女嫁要想好，门当户对最重要。**Davulu biz çaldık, parsayı başkası topladı.** 我们卖力他受益，尽为他人做嫁衣。**Davulun sesi uzaktan hoş gelir.** 鼓声悦耳四方传，鼓手艰辛谁人知。

davulcu *is.* 鼓手 ◇**～ osuruğu gibi araya gitmek** 【粗】被噪音搞得不能集中精力，被吵吵得什么也听不见

davulculuk, -ğu *is.* 击鼓，打鼓

davulga *is.* 〈植〉莓实树(*Arbutus unedo*)

davullu düdüklü *s.* 非常嘈杂的

davya (法) *is.* 拔牙钳

dayak, -ğı *is.* ❶棒打，殴打：～ cezası 杖刑 Dayak kâr etmiyor, başka çare düşünmeli. 打不管用，必须得想别的法子。❷支柱，支撑物：Kapıya bir dayak koyunuz ki rüzgârla kapanmasın. 请把门支上，别让风给关上了。❸顶门扛 ❹【转】后台，靠山，后盾：Bir dayağı, bir desteği olduğu için bunalmıyor. 他有后台，心中不慌。◇～ **arsızı** 记吃不记打的，打皮了的：Bu çocuk dayak arsızı. 这孩子被打皮了。(*-e*) ～ **atmak** 棒打，殴打：Ali, Mehmet'e temiz bir dayak atmış. 阿里把穆罕默德狠狠地打了一顿。Gece tenha bir sokakta parasını aldığı bir adama dayak atıyormuş. 晚上，他在一条空旷的街上抢了别人的钱，还把人家打了一顿。(*-i, -e*) ～ **attırmak** 指使人殴打：Bir tarihte Ali, Mehmet'e ayak attırmış. 有一天，阿里唆使人打了穆罕默德一顿。～ **basmak** 棒打，殴打 ～ **çekmak** 棒打，殴打 ～ **düşkünü** (或 **düşmanı, kaçkını**) 该打的，欠打的 ～ **vurmak** 用支柱支撑，用支柱撑住 ～ **yemek** 被打，挨打：Adamın eli armut devşirmediği için dayak da yermiş. 那个人也不是好惹的，看来他也挨了打。Sen ne arıyorsun, şimdi dayağı yersin. 你怎么回事？找打呢！Ne o, yine ıslak kargaya dönmüşsün, bu hâl nedir, kimden dayak yedin? 怎么，你又挨打了？这到底是怎么回事？是谁打了你？～ **yoksul** 该打的，欠打的 ～**a alışmak** 抗打，不怕打 ～**a idmanlı** 挨打挨惯了的：Bereket versin ki, genç boksör, dayağa ezelden idmanlıydı. 幸亏这位青年拳击手以前挨打也挨惯了。～**tan geçirmek** 殴打 ～**tan geçmek** 挨打 ◆**Dayak cennetten çıkmıştır.** 棍棒底下出孝子。

dayaklamak (*-i*) 用支柱支撑，用支柱撑住；顶门杠顶住：Geceleyin kapıyı koldemiri ile dayaklar. 夜间人们用铁门闩顶住门。

dayaklatmak (*-e, -i*) dayaklamak 的使动态

dayaklı *s.* 持棒的，持械的：Politika münaskaşaları ve birbirine yapılan şakalar bazen dayaklı kavgalara meydan açacak derecede canlanıp kızışır. 谈论时事和相互间开的玩笑，有时会激化成械斗。

dayaklık, -ğı *is.* 支撑物

dayalı *s.* ❶靠在…的，倚在…的：duvara ～ tahta 靠在墙上的木板 ❷与…有关的 ◇～ **döşeli** 设备齐全的：Dayalı döşeli bir ve kiraladı. 他租用了一间设备齐全的房子。

dayama *is.* ❶ dayamak 的动名词：～ merdiven 梯子 ❷【俗】一种扁平型的面包 ❸预付的现金

dayamak (*-i, -e*) ❶使倚靠，把…靠在：merdiveni duvara ～ 把梯子靠在墙上 Dolabı duvara dayadı. 他把柜子靠墙放着。Ordu yanını dağa dayadaı. 部队倚山扎营。❷支撑：Duvar yıkılmasın diye hatılları duvara dayadılar. 他们在墙上架上横梁以防墙倒塌。❸杵：Mektubu gözüme dayadı. 他把一封信杵到了我的眼前。❹强行给，迫不急待给，生气地给：Dayadık sulfatayı çocuğa. 我们逼孩子把奎宁片吃了下去。İstifasını müdüre dayadı. 他迫不急待地向经理提出了辞职。Protestoyu dayadı. 他怒气冲冲地提出了抗议。❺【转】依靠：Sırtını babasına dayamış. 他把后背靠在了爸爸的身上。❻【俗】(门窗等)大开 ❼仗着，以…相要挟，以…相威胁：Bıçağı göğsüme dayadı. 他用剑顶在我的胸前。Borç pusulasını gözüme dayadı. 他拿出借据要挟我。◇(*-le*) **dayayıp döşemek** (用家具等)布置房屋：Karyolalar, koltuklar, kanepelerle dayayıp döşemek lâzım. 应该用床、椅子、沙发把房子布置一下。

dayanak, -ğı *is.* ❶支撑物，支持物 ❷【转】根据，依据，理由 ❸【转】支持者，后台 ◇～ **noktası** ①支撑点 ②【转】根据，依据，理由 ～**ı kalmamak** 失去依靠，无依无靠：Babası öldükten sonra hayatta hiçbir dayanağı kalmadı. 父亲去世之后，在生活上他一点儿指望也没有了。

dayanç, -cı *is.* ❶忍耐，容忍，耐心 ❷支柱；依靠：Gençlik, ülkemizin ve geleceğimizin dayancıdır. 青年一代是我们国家和我们的未来的依靠。

dayandırmak (*-i*) dayanmak 的使动态

dayangaç, -cı *is.* 支撑物

dayangan *s.* ❶耐用的 ❷有忍耐力的；有生命力的，能吃苦的

dayanık, -ğı *is.* 坚持不懈，坚韧不拔，不屈不挠；耐力

dayanıklı *s.* ❶耐用的：～ ayakkabı 耐穿的鞋 ～ kumaş 耐穿的布料 ❷有忍耐力的；有生命力的，能吃苦的：～ bir ihtiyar 一位能吃苦的老者 Acıya dayanıklı bir yapısı var. 他有着一副能吃苦耐劳的体魄。◇～ **çıkmak** 耐用：Elden düşme aldığımız araba, yenisinden daha dayanıklı çıktı. 我们买的二手车比新车还耐用。

dayanıklılık, -ğı *is.* 持久(力)，耐久(性)，坚固，稳定性：～ dememesi 耐久试验 renk ～ı 色彩稳定性

dayanıksız *s.* ❶易破的，不耐用的，不结实的：～ bir ayakkabı 不结实的鞋 ❷无忍耐力的，不能吃苦的：soguğa ～ bir insan 一个畏寒的人 ❸瘦小的，微弱的：～ çocuk 瘦小的孩子

dayanıksızlık, -ğı *is.* 不坚固，不牢，力量薄弱，无能为力，无忍耐力

dayanılmak (*-e*) dayanmak 的被动态：Herif katiyen dayanılacak gibi değil. 这个家伙绝对让人受不了。

dayanılmaz *s.* 不能忍受的，无法容忍的，使人受不了的；无法抗拒的，难以遏制的：Dayanılmaz bir elemle yüreği sızladı. 揪心似的疼痛使他不堪忍受。

dayanım *is.* 抵抗，反抗，阻力

dayanımlı 见 dayanıklı

dayanırlık, -ğı *is.* 耐力，韧性，抵抗力

dayanış *is.* dayanmak 的动名词

dayanışçılık, -ğı *is.* 表示赞同(同意)

dayanışık *s.* 团结一致的，连接一起的，连带关系的

dayanışma *is.* ❶团结性，一致性 ❷互助，团结

dayanışmacı *s. ve is.* 社会连带主义的；社会连带主义者

dayanışmacılık, -ğı *is.* 社会连带主义

dayanışmak (*nsz, -le*) 团结一致，相互依赖，共同负责

dayanışmalı *s.* 相互提供支持的，相互依存的

dayanmak (*-e*) ❶倚，靠，依靠：ağaca ～ 靠着树 duvara ～ 倚着墙 Çok yaşlı bir kadın koltuk değneklerine dayana dayana dışarı çıkmış. 一个老夫人架着双拐走了出来。Odalardan birinde köşeye dayanmış bir adam, sanki sızmış gibi görünüyor. 有一个人躲在一个房间的角落里，好像是混进来的。❷耐用：Bu kumaş çok dayandı. 这块料子很结实耐用。Bu ayakkabı iki yıl dayandı. 这双鞋穿了两年。❸经得起，受得住，扛得起，承受：Yemek bu sıcağa iyi dayandı. 饭菜在这种温度下没放坏。Bu sıcağa kar mı dayanır? 钱多也经不起这样的大手大脚。Çocuk ameliyata dayanamaz. 这孩子承受不了这样的手术。❹忍耐，忍受：Kimsenin kendinden daha güzel olmasına dayanamazmış. 只要有人比她漂亮，她就受不了。Zulme kimse dayanamaz. 这种迫害谁也受不了。Düşmanının meydan okuyuşlarına dayanamayıp ileri atıldı. 对手屡屡叫阵，他忍不住冲了上去。❺基于，立足于：Onun bilgisi sağlam bir temele dayandı. 他的知识有着牢固的基础。Yurdun özgürlüğü, ulusun gücüne dayanmalı. 国家自主权必须建立在国力的基础之上。❻依靠，依赖：Bu iş sonunda bize dayanacak. 这件事最终还得靠我们。Yalnız baba zenginliğine dayanan, yarın yoksul kalabilir. 【成】纵有遗产千千万，坐吃山空终受穷。❼信赖，信任：O ana babasından başka kimseye dayanmaz. 除了父母之外，他谁也信不过。❽施压，踩压：Şoför gaza dayanınca araba ok gibi fırladı. 司机一踩油门，汽车像箭一样窜了出去。❾紧逼，逼近：Ordumuz düşman başketine dayanıyor. 我军正逼近敌国首都城下。❿使劲推，全力以赴干：Araba çalışmıyor, dayanalım, kenera çekelim. 车抛锚了，咱们下去推车吧！弄到边儿

上再说！Siz de dayanın, şu sandığı kaldıralım. 您也搭把手，咱们把这个箱子抬起来。❶❶足以，够用：Bir teneke yağ dört ay dayandı. 一桶油吃了 4 个月。Bu kış kömürümüz iyi dayandı. 今年冬天，我们的煤足够用了。Çocuklara ekmek dayanmıyor. 面包不够孩子们吃。❶❷把握：İki kadeh daha çekersem dayanamam, lâfın gümrüğünü verir, yine söylerim. 我要是再喝上两杯，就把握不住自己了，会说起来没完。❶❸追溯至：Dostluğumuzun başlangıcı 1997 yılına dayanıyor. 我们的友谊始自 1997 年。

dayanmalık, -ğı *is.* ❶〈建〉围栏 ❷(椅子的)扶手，靠背

dayantı *is.* 支柱，撑材，支持物：Duvar eğrilmiş, önüne bir dayantı vurmalı. 墙似乎已经倾斜，应该找个东西顶上。

dayantılma *is.* 用支撑物加固

dayatılmak *is.* dayatmak 的被动态

dayatış *is.* dayatmak 的动名词

dayatmak (*-i, -e*) ❶ dayamak 的使动态：Kasayı duvara dayattı. 他把保险柜靠墙放着。❷ (*nsz*) 坚持，固执己见：Gideceğim diye dayattı. 他坚持一定要去。❸反对，不同意

dayattırmak (*-e*) dayatmak 的使动态

dayı *is.* ❶舅父，舅舅：Dayının oğlu Ali senin ağabeyin oluyor. 这是你的表哥阿里，是你舅舅的儿子。❷【转】保护人，庇护人，支持者，靠山：Mahkemeda dayısı var. 他在法院有靠山。Onun dayısı var, elbette işe onu alırlar. 他有后台，他们当然要录用他了。❸老大爷，老爷子；大爷，大叔：Ali ～ 阿里大爷 Ahmet ～ 艾哈迈德大叔 Dayı, bu yol nereye çıkar? 老大爷，这条路通往哪里？❹〈史〉北非奥斯曼帝国统治者(在奥斯曼帝国时期，突尼斯、阿尔及尔和的黎波里通过选举上台的执政者) ❺勇敢者，勇士 ❻【俗】警察，雷子，条子；宪兵 ◇**～sı** (**dümende**) **olmak** 有后台，有靠山：Dayısı dümendedir; işleri kolayca götürür. 他有后台，他的事情就好办多了。Senin de dayın dümende olsaydı istediğini yapardın, kimse de ses çıkaramazdı. 要是你也有后台，你想干什么就可以干什么，谁又敢说什么呢？

dayıbey *is.* 【俚】警察，雷子，条子；宪兵

dayılık, -ğı *is.* ❶舅舅的身份 ❷【转】袒护，偏向，庇护 ❸勇敢，勇气

dayızade [dayıza:de] (土-波) *is.* 姑舅表兄弟，姑舅表姐妹

dayin (阿) *is.* 【旧】债权人，债主

dayk *is.* 〈地〉岩墙，岩脉

daz *s.* ve *is.* 【俗】❶秃头的；秃子，光头：Kaz kazla, daz dazla, kel tavuk kel (topal) horozla. 【成】物以类聚，人以群分；鱼找鱼，虾找虾，乌龟找王八。❷光秃秃的，寸草不生的(土地)

dazara dazar (或 **dazır**) *zf.* 匆忙地，迅速地：Dazara dazar gidiyordu. 他匆忙地走着。

dazlak *s.* 光头的，秃的：～ bir kafa 秃头 ～ kafalı 秃顶的

dazlaklaşmak (*nsz*) 秃顶，歇顶；变得光秃秃的

dazlaklık, -ğı *is.* 秃发，光秃

dazlamak (*nsz*) 挑剔，吹毛求疵：Dazlayan daza düşer, kel başlı kıza düşer. 【成】过于挑剔易花眼，吹毛求疵无好妻。

dazlık, -ğı *is.* 【旧】❶秃发，光秃 ❷光秃，寸草不

DB 【缩】世界银行(Dünya Bankası)

Db 〈化〉镱(İterbyum)

DÇM 【缩】可兑换的投资(Dövize Çevrilebilir Mevduat)

DDT 〈化〉二氧二苯三氮乙烷，(商品名)滴滴涕

De *is.* 字母 D 的名称

de 见 da/de

debagat (阿) *is.* 制革(法)，鞣皮(法)

debarkman (法) *is.* (海员)离职下船；登陆

debbağ *is.* 制皮工，鞣革工：～ bıçağı 皮匠用的用于切割厚皮革的半月形的短把钢刀

debbe *is.* 【俗】大铜壶，大铜罐

debboy *is.* 军需补给仓库

debdebe (阿) *is.* 【旧】❶盛大的仪式，盛况；排场，豪华，富丽，壮丽：Kentte debdebe ile karşılandı. 他在这个城市受到了欢迎，盛况空前。Eski valiler büyük bir debdebe ile işlerine bakarlardı. 前任总督们做事都很讲排场。❷嘈杂，喧闹

debdebeli *s.* 盛大的，排场很大的，豪华的，气派的；富丽的，壮丽的：Mustafa bu debdebeli hayata ilk defa giriyordu. 穆斯塔法还是第一次享受这样气派的生活。

debe *is.* 一种嘴细底大的小圆桶

debeleniş *is.* debelenmek 的动名词

debelenmek (*nsz*) ❶挣扎，打颤：Gözüm, yerde ters yüz edilmiş debelenen bir kaplaumbağaya ilişti. 我突然看到一只乌龟四脚朝天在地上挣扎。Polisler bu arada, kurtulmak için çırpınan ve debelenen Sadi'nin ceplerini arıyorlardı. 萨迪拼命挣扎想摆脱，而警察则翻了他的口袋。❷【转】白忙活：Aslan debelenmiş, debelenmiş, ama kendi kendini parçalamaktan başka bir şey gelmemiş ki elinden. 狮子一阵忙活，但是除了把自己抓得稀烂以外一无所获。

debeleşme *is.* debeleşmek 的动名词：Kızın deminki debeleşmede eli sıyrılmıştı. 女孩在刚才的撕打中手被弄伤了。

debeleşmek (*nsz*) 搏斗，肉搏，撕打

debg (阿) *is.* 【旧】皮革制造，制革(法)

debi (法) *is.* 〈物〉流量，排出量

debil (法) *s.* 〈医〉(身体)孱弱的，软弱的，无力的，虚弱的，衰弱的

debillik, -ği *is.* 虚弱，衰弱：zekâ ～i 精神幼稚症

deblokaj (法) *is.* 开禁，解冻

debreyaj (法) *is.* 分离离合器

debridman (法) *is.* 〈医〉切入，切开，全切开

debriyaj *is.* 分离离合器：～ pedalı 离合踏板

Deccal [decca:l] (阿) *öz.is.* 达加勒(伊斯兰教对反面人物的贬称，意为"骗子"、"假救世主)

deccal [decca:l] (阿) *s.* 【转】骗人的，蛊惑人心的

dede *is.* ❶祖父；外祖父 ❷祖宗，祖先，列祖列宗；前辈：Dedelerimiz bu topraklar için, kanlarını dökmüşler. 我们的祖先曾为了这片土地流血牺牲。Dedem, eden bulur, kazma kuyunu, kazarlar kuyunu, derdi. 老话说，善有善报，恶有恶报。❸老公公，老爷爷 ❹长老(对莫拉维教派修行者的尊称) ❺【俚】长胡子的大龄学生 ❻【俗】上年纪的无业游民；上年纪的瘾君子 ◆**Dede(si) koruk yer, torunun dişi kamaşır.** 前人造孽，后人遭殃。

dedektif *is.* 侦探，警探，秘密警察，便衣警察：～ bürosu 侦探所 ～ hikâyesi 侦探故事

dedektör *is.* 探测器，检验器，指示器，检波器

dedik, -ği *s.* ve *is.* 说过的(话等)：bir ～ini iki yapmamak (或 etmemek) 言听计从，惟命是从 ◇(*-in*) **～i çıkmak** 言中：Dediğim çıktı. 此话被我言中了。(*-in*) **～i ～** ①不食言的，信守诺言的：Bu adamın dediği dediktir. 这个人是一个言行一致的人。②固执的，执拗的，我行我素的：Ali'nin dediği dedikti. Fakat Ahmet de ondan beter inatçılık ediyordu. 阿里很犟，但是艾哈迈德比他更犟。Bu hususta hiç söz dinlemez, dediği dediktir. 在这个问题上，他谁的话也听不进去，我行我素。**～in** 所谓的，通常所说的，公认的：Dost dediğin böyle davranır. 既然是朋友，理当如此。Onun kanaatince rekek dediğin ille asker olacaktı. 他认为，既为男子汉，就该去当兵。(*-in*) **～inden** (**dışarı**) **çıkmak** (或 **dönmek**) 不听某人的话：Ana babasının dediğinden dışarı çıkan işte bu duruma düşer. 不听老人言，吃亏在眼前。Fakat kadın dediğinden dönmüyor. 但是那女人不听他的话。(*-in*) **～ine gelmek** 转

而同意某人观点：Dediğime geldi. 他终于同意了我所说的。**～ini demek** 不食言，信守诺言 **◆Dediğim dedik, öttürdüğüm** (或 **çaldığım**) **düdük.** 君子一言，驷马难追。

dedikodu *is.* 闲话；嚼舌，流言蜚语，谣言，坏话；题外话：Dedikodusu ortalığı kapladı. 关于他已经流言四起。Dedikodu yüzünden birbirlerine düşman oldular. 他们因听信流言蜚语而相互敌视。Kız aleyhine hiçbir aykırı dedikodu çıkmadı. 这女孩儿，从来没有人说过她的坏话。Bu dedikodular bizim eve bile sirayet etti. 这些谣言甚至都已经传到我们家里来了。◇**～ çıkarmak** 陷害，诬陷，诽谤，中伤，散布流言蜚语 **～ etmek** 讲人坏话，诽谤 **～ kumkuması** 惯于造谣中伤者 **～ yapmak** 讲人坏话，诽谤：Fındık kabuğunu doldurmayacak birşey için günlerce dedikodu yaparlar. 她们成天总是因为一些芝麻绿豆的小事说三道四。Öyle insandır ki, arkadan arkaya dedikodu yapar. 他就是这样的人，净在背地里说闲话。**～sunu sayıp dökmek** 东家长西家短说起来没完：Berna Hanım her sabah kırk kapının ipini çekip köyün bütün dedikodusunu sayıp döktükten sonra ancak öğleye doğru eve gelirdi. 贝尔娜太太每天上午走东家，串西家，村里东家长西家短说起来没完，直到中午时分才回家。**～sunu yapmak** 讲人坏话，诽谤：Derdi günü beni çekiştirmek ve dedikodumu yapmak. 他成天琢磨的，就是背后说我的坏话，散布我的流言蜚语。

dedikoducu *s.* 爱造谣的，爱饶舌的，喜欢传播流言蜚语的：～ bir kadın 一位爱饶舌的女人，长舌妇

dedikoduculuk, -ğu *is.* 闲聊；传播流言蜚语，散布谣言，说坏话

dedir(t)mek (*-i*, *-e*) demek 的使动态：Bana "pes" dedirtti. 他硬逼我认输。Kendine tembel dedir(t)memek için çok çalışıyor. 他这么勤奋是为了不被人当成是笨蛋。

dedüksiyon (法) *is.* 〈哲〉演绎，推论，推演，推断

dedüktif (法) *s.* 〈哲〉演绎的，推论的，推演的，推断的

dedveyt (英) *is.* 船舶的载重量：～ kapasitesi 载重吨位 ～ skeyl 载重量标尺 ～ ton 总载重量，总载重吨位(含货物加船用燃料等)

def[1] (波) *is.* 铃鼓，小手鼓 ◇**～ çalsan oynayacak** 凌乱的，乱七八糟的 **～e koymak** (或 **koyup çalmak**) (以流言)取笑，嘲弄，嘲笑

def[2] (阿) *is.* ❶躲避，逃避，回避；摆脱，解除 ❷清除，消除，排除 ❸驱赶，驱除 ❹〈物〉排斥，推斥 ◇(*-i*) **～ etmek** ①躲避，逃避，回避 ②清除，消除，排除 ③驱赶，驱除：Sen şimdi yukarı çıkar, bu edepsizi def edersin. 你现在上去，把这个恶棍给我赶走！④〈物〉排斥，推斥 **～i hacet etmek** 排大便

defa (阿) *is.* ❶次，回：Bu yıl iki defa geziye çıktı. 他今年已经两次出门旅行了。❷倍：Bu ondan iki defa büyük. 这个比那个大两倍。

defaatla [defaa':tla] (阿) *zf.* 多次：İyi meddahları defaatla dinledim. 我曾多次听过许多优秀的民间说书人说书。

defalarca [defala'rca] *zf.* 屡次，一再，经常

defalık *s.* …次的，…回的：bir ～ 一次的，一回的

defans (法) *is.* ❶〈体〉防守，防御，保卫：karşı takımın ～ını geçmek 突破对方球队的防守 ❷【俗】屁股，臀部，大腿

defansif (法) *s.* 防守的，防御的，防守型的

defaten *zf.* 突然，立刻，一下了

defayyans (法) *is.* 〈医〉昏厥，晕厥

defedilmek (*nsz*) defetmek 的被动态

defekasyon (法) *is.* 排便

defekt (法) *is.* 〈医〉缺少，缺乏，不足

defetizm (法) *is.* ❶失败主义 ❷无自信

defetmek, -der (*-i*) ❶躲避，逃避，回避；摆脱，解除：belâyı ～ 摆脱痛苦 Bütün sıkıntıları kısa zamandan başlarından defettiler. 他们在短期内解决了所有困难。❷清除，消除，排

除 ❸驱赶，驱除：düşmanı ～ 驱除敌人 Serkeş adamı evinden defetti. 他把蛮横不讲理的人赶出了家门。❹〈物〉排斥，推斥

defi (阿) *is.* ❶防御，保卫，防护：～ silâh 防御性武器 tank ～ silâhı 反坦克武器 ❷驱逐，开除 ❸〈物〉排斥，推斥

defile (法) *is.* 时装表演，时装展览，时装展示会：moda ～si 时装展览 Sanat enstitüsü defilesi başarılı oldu. 艺校时装展览获得成功。

defin[1] (阿) *s.* 被埋葬的

defin[2]**, -fni** (阿) *is.* 埋葬，安葬

define [defi:ne] *is.* ❶埋藏金银财宝，藏匿的钱财：Temel kazılırken define bulundu. 在挖地基时发现了埋在地下的财宝。❷【转】珍贵的物品(或人才)：O bir definedir. 他可是一个宝。

defineci *is.* 挖宝者，淘金者：Defineciler tarihî yapıtlar buldular. 挖宝者们挖掘出许多历史文物。

definecilik, -ği *is.* 寻宝

deflâsyon (法) *is.* 〈经〉通货紧缩

deflâsyoncu *s.* 〈经〉通货紧缩的：～ siyaset 通货紧缩政策

deflasyonist *s.* 经通货紧缩的，通货收缩的：～ tedbirler 通货紧缩措施

deflemek (*-i*) ❶驱逐，赶走 ❷使离开，使远离，引开：Hırsız kapıcıyı defledi. 小偷引开了守门人。

deflorasyon (法) *is.* 〈医〉破坏童贞，奸污少女

defne [de'fne] (希) *is.* 〈植〉月桂(*Laurus nolbilis*) ◇～ **çelenk** 桂冠 ～ **tacı** 【转】光荣，荣誉，成功，成就

defnedilmek (*nsz*) defnetmek 的被动态

defnegiller *ç.is.* 〈植〉樟科(*Lauraceae*)

defnetme *is.* defnetmek 的动名词：Ailesi onu doğduğu Beijing'e defnetmeye hazırlanıyordu. 他的家人准备把他安葬在他出生的北京。

defnetmek, -der (*-i*, *-e*) 葬，埋葬，安葬，埋入土中

defne yaprağı *is.* ❶月桂叶，月桂叶图案 ❷〈动〉一种小型青鱼，长约 10 厘米

defnolunmak (*nsz*) 被埋葬，被安葬

defo [de'fo] (法) *is.* 缺陷，缺点，不足之处，瑕疵：Defoları yüzünden bu çoraplar ucuz satılıyor. 这双袜子因有瑕疵只好廉价出售。

defolmak (*nsz*) 滚蛋，滚开，溜走：Defol diyorum sana, gözüm görmesin! 我说你呐！滚开，别让我再看见你！Herif haber vermeden defoldu gitti. 这家伙一声不吭就溜走了。Bu terbiyesiz adam nihayet defolup gitti. 这个缺乏教养的人终于滚蛋了。

defolu *s.* 有疵点的，有瑕疵的(布料衣物等)：～ çorap 有疵点的袜子

deformans (法) *is.* 〈医〉变形，畸形

deformasyon *is.* 变形，畸形，形状损坏

deforme (法) *s.* 形状损坏的，丑的，破相的，变了形的，畸形的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使变形，使走样 ～ **olmak** 变形，走样：Ayakkabı kısa sürede deforme oldu. 鞋子很快就变形了。

deforsuz *s.* 完美的，没有疵点的，无缺陷的

defransiyel (法) *is.* 【俗】屁股，臀部，大腿

defroster (英) *is.* 除冰器，除霜器

defter (阿) *is.* ❶本，册，簿：～ bilgisayarı 笔记本电脑 nota ～i 笔记本 resim ～i 图画本 hatıra ～i 记事簿 ❷帐本，帐册，帐簿 ◇～ **açmak** ①开户头 ②设记事簿，设笔记本 ③募捐；招募志愿者 ～ **emini** 【旧】主管不动产证书事务的高级官员 ～ **etmek** 上帐，记帐，设帐 ～ **tutmak** 上帐，记帐，设帐 (*-i*) ～**den silmek** 【转】与某人绝交 (*-i*) ～**e**

geçirmek 入帐，记录 (*-i*) **～e kaydetmek** 登记：Dairedeki eşyayı deftere kaydetti. 他对办公室里的家具进行了登记。**～i dürülmek** ①完蛋，了帐；死亡，被杀 ②垮台，下台 ③解散，被取缔：～i dürülüp ortadan kaldırılan kuruluş 被取缔的组织 **～i hakanî** 〈史〉奥斯曼帝国时期主管不动产证书和地籍测量的衙门 **～i kabartmak** 债台高筑 **～i kapamak** 【转】(将某问题某事)打入冷宫；束之高阁 **～i kebir** 〈商〉总帐 **～i kebirinden okumak** 【俗】大骂，臭骂 **～ine girmek** 被惦记；上黑名单：Bakkal Ali da dişçinin defterine geçmiş. 肉铺老板阿里好像也上了盗墓贼的黑名单。(*-in*) **～ini dürmek** ①使了帐，杀死：Bir gün senin defterini dürerler bir eyyam gelir. 总有一天，他们会杀了你。②了结，中断，停止办理

defterci *is.* 本册帐簿制造商或销售商

deftercilik, -ği *is.* 本册帐簿的生产与销售

defterdar (阿) *is.* ❶省级财政主管 ❷〈史〉奥斯曼帝国时期的财政大臣或省级财政主管

defterdarlık, -ğı *is.* 财政主管职位或办公场所

defterhane [defterha:ne] (阿-波) *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期主管不动产证书和地籍测量的衙门

degajman (法) *is.* 〈体〉(足球守门员)大脚开球；大脚解围

değdiriş *is.* değdirmek 的动名词

değdirmek (*-i*, *-e*) değmek 的使动态：kurşunu hedefe ～ 使子弹击中目标 mektubu yerine ～ 把信送到 Ben sizin suyunuzu nasıl bulandırırım? Dudaklarımı bile değdirmiyorum. 我怎么弄脏你的水啦？我的嘴还没碰到水呢！Çocuk elini ateşe değdirdi. 孩子用手去碰火苗。Lâkırdıyı bana değdirmek istedi. 他试图用言语刺激我。

değer Ⅰ *is.* ❶价值：～ bilgisi 〈哲〉价值论 ～ düşmesi 通货膨胀 ～ kağıdı 〈商〉债券，证券，票据 ～ kuramı 〈哲〉价值论 Bu evin değeri yarım milyon. 这所房子值 50 万。❷价格，价钱：Babamın bana aldığı kitabın değeri çok fazla. 我爸爸给我买的这本书很贵。❸益处：Bazı böceklerin tarım yönünden değeri vardır. 有些昆虫对农业有益。❹杰出人物，优秀人才：Bu okul memlekete birçok değerler kazandılardı. 这所学校给国家培养了许多优秀人才。❺才能，才华，真才实学：Bu yazarının değeri ölümden sonra anlaşıldı. 这位作家的才华是死后才被人们认知的。Profesörlük ancak gerçek değer sahiplerine verilmelidir. 教授头衔只能授给那些有真才实学的人。❻值，数值：artı ～ 增加值 bağıl ～ 相对值，比值 cebirsel ～ 〈数〉代数值 ısı ～i 热量，热值，发热量 katma ～ 增值 renk ～i (绘画)色调对比度 yaklaşık ～ 〈数〉近似值 Ⅱ *s.* (*-e*) 值得的：soyulmaya ～ bir şey 值得抢的东西 Bu gece televizyonda seyre değer bir şey var mı? 今晚电视有值得看的吗？Bakalım bu iş kendini ateşe attığına değer mi? 这件事值得你自己往火坑里跳吗？◇**～ biçmek** 估价，评价：Tablo, değer biçilmek üzere müzeye kaldırılmıştı. 画已被送往博物馆去估价。**～ koymak** 估价，评价 **～ paha** 合理的价格，公道的价钱 **～ vemek** 尊重，尊敬，珍重，赏识：Ona değer verdikçe şımardı. 人家越是尊重他，他就越傲慢。Ekin itinin birisidir, kimseyle ilgilenmez, kimse de ona değer vermez. 他目中无人，从不关心他人，大伙也都瞧不起他。**～ yargısı** 价值观：Değer yargıları değişiyor; o hâlâ kör değneğini beler gibi aynı görüşleri savunuyor. 价值观已经变了，可他仍然一成不变，坚持自己的观点。**～i bilinmek** 被赏识

değerbilir *s.* 有鉴赏力的，有鉴别能力的，识货的

değerbilirlik, -ği *is.* ❶正确评价，鉴别 ❷欣赏，鉴赏，赏识

değerbilmez *s.* 无鉴赏力的，无鉴别力的，不识货的，有眼无珠的

değerbilmezlik, -ği *is.* 无鉴赏力的，无鉴别力的，不识货，有眼无珠

değer düşürümü *is.* 〈经〉货币贬值；通货膨胀

değerlemek (*-i*) 定价；评价，估价

değerlendirilmek (*nsz*) değerlendirmek 的被动态：Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerledirilmesi için gereken tedbirleri alır. 国家将采取种种必要的措施对动植物产品进行

鉴定。

değerlendirme *is.* değerlendirme 的动名词：～ sürümü 测试版 kişisel ～ 主观评价 milletlerarası durumu ～ 分析国际形势 müessesenin işini ～ 评定企业的工作

değerlendirmek (*-i, -e*) ❶ değerlenmek 的使动态：Aldığı evi onartıp değerlendirdi. 他让人把他买下的房子修整一新，使这所房子增了值。❷评价，估价，鉴定：Komisyon tarlayı değerlendirdi. 委员会对这块地进行了估价。❸把…变为现钱，变现，变卖 ❹利用：Kendi gelen bu gelir kaynağını çok iyi değerlendirmeliyiz. 这笔意外之财我们要好好花。

değerlenmek (*nsz*) ❶增值：Aldığımız ev bir yıl sonra çok değerlendi. 我们买的房子一年后增值不少。❷受赏识，被欣赏

değerli *s.* ❶值钱的，贵重的：～ bir yüzük 一枚昂贵的戒指 ❷有价值的，有用的，宝贵的：～ kağıt 有价证券 ～ taşlar 宝石

değerlik, -ği *is.* 〈化〉原子价，化合价

değerlilik, -ği *is.* 有价值，珍贵

değersiz *s.* ❶无价值的，无用的；价值不大的 ❷不受尊敬的：Böyle değersiz adamların sözlerine aldırmayınız. 这种小人物的话，别理会它。❸无才能的

değersizlik, -ği *is.* 无价值，价值不大

değgin *s.* 关于…的，和…有关的

değil *e.* ❶名词性谓语的否定词，有人称变化：Ben de öğrenci değilim. 我也不是学生。Sen bir öğretmen değilsin. 你不是老师。O bir işçi değildir. 他不是工人。❷在复合句中对某一部分进行否定，起否定式动词的作用：Evi gördüm, bahçeyi değil. 我看见了房子，没看见花园。Hasan değil, Ali geldi. 哈桑没来，阿里来了。Kalem değil defter aldı. 他没买笔，买了本子。❸用在成份相同的两个词之间，强调第二个词：Türkiye değil, devletlerin en büyüğü dahi bugünkü milletlerarası şartlar içinde tek başına kalamaz. 且不论土耳其，即使是当今最大的国家，在目前的国际条件下，也不可能单独生存。◇(*-inde*) **～ yeter ki …olsun** 不在意…，只要…就行：Ben parasında değilim, yeter ki iyi bir şey olsun. 我不在乎价钱，只要东西好就行。Ben parasında değilim, yeter ki alınan ilâç yararlı olsun. 我在不乎花钱，只要买来的药能治病就行。… **～ a,** … 且不论，更不用说：Ağaç değil a, ot bile yok. 连草都没有，更不要说树了。Süt değil a, su bile yok. 不要说牛奶，就连水也没有。(*Yalnız*) **～ …, … bile** (或 **dahi, de**), 不但…，而且…：Değil ben sen bile geldin. 我来了，没想到你也来了。Yalnız evi değil, bahçeyi de gördüm. 我不仅看见了房子，还看见了花园。**～ mi ki,** 因为，既然，鉴于：Değil mi ki gelirim dedi. mutlaka gelir. 既然他说要来，就一定会来。Değil mi ki sözunde durmadı, anlaşma geçersiz sayılır. 既然他不讲信用，那么可以认为协议已被撕毁。

değim[1] *is.* değmek 的动名词：～ noktası 接点，接线点

değim[2] *is.* 长处，优点

değimli *s.* 有优点的，有长处的

değimsiz, -ği *is.* 无优点的，一无是处的，无长处的

değimsizlik, -ği *is.* 一无是处

değin[1] (*-e*) 到…为止，在…之前：Bugüne değin derslerimi aksatmadım. 迄今为止我没有误过课。Onu bulup kendimi bağışlatıncaya değin de içim rahat edemez. 在找到她并得到她的宽恕之前，我心不安。

değin[2] *is.* 【俗】松鼠

değini *is.* değinmek 的动名词

değiniş *is.* değinmek 的动名词

değinmek ❶ (*-le*) 联络，联系 ❷ (*-e*) 谈到，谈及，说话：son siyasî olaylara ～ 谈论最近发生的政治事件 Beijing'in hava kirliği konusuna değinmek istiyorum. 我打算谈谈北京的空气污染问题。

değinti *is.* 接触，联系

değirmek (*-i, -e*) ❶ değmek 的使动态 ❷通知，告知，转达，传达

değirmen *is.* ❶磨，石磨；研磨机：kahve ～i 咖啡研磨机 kahveyi ～le çekmek 用研磨机磨制咖啡 ❷磨房，磨坊：su ～i 水磨房 yel ～i 风车磨坊 Buğdayı öğütmek için değirmene gönderdik. 我们把麦子送到磨坊去磨面。❸钟表：çıngıraklı ～ 壁钟 Kaç papel tosladın bu külüstür değirmene. 这个破钟你花了多少钱？◆**Değirmen iki taştan, muhabbet iki baştan.** 磨要石头两扇，爱要两厢情愿。**Değirmenin suyu nereden geliyor?** 磨房的水打哪儿来，办这事谁出钱？

değirmenci *is.* ❶磨坊主，磨房老板：Her başın bir derdi var, değirmencininki su. 【成】天下烦恼人人有，磨坊主发愁水不来。❷磨坊

değirmencilik, -ği *is.* ❶磨坊业 ❷磨制造业

değirmenlik, -ği Ⅰ *is.* 磨坊多的地方 Ⅱ *s.* ❶准备磨的(谷物等)：Bir değirmenlik kahvemiz kalmış. 我们大概还剩有能磨一次的咖啡。❷可推动水磨的(水)：bir ～ su 一股可推动水磨的水

değirmen taşı *is.* ❶磨盘 ❷〈地〉砂岩 ◆**Değirmen taşının altından çıkar.** 苦尽甘来。

değirmi Ⅰ *s.* ❶圆的：Kızın beyaz, değirmi bir yüzü var. 姑娘有着一张白白净净，圆乎乎的脸。❷正方形的(布料) Ⅱ *is.* 【俗】方巾

değirmilemek (*-i*) 使成为圆形

değirmilenmek, değirmileşmek (*nsz*) ❶成为圆形 ❷变成正方形

değirmilik, -ği *is.* 圆，圆形

değiş[1] *is.* değmek 的动名词

değiş[2] *is.* 以物易物，交换，互换 ◇～ **etmek** 以物易物，交换，互换：buğdayı pirinçle ～ etmek 用大米换麦子

değişebilme *is.* 〈生〉变异性

değişgeç *s.* ❶改变…的，变更…的 ❷降低…的

değişici *s.* ❶易变的，常变的，反复不定的 ❷〈数〉变量的

değişik, -ği Ⅰ *s.* ❶被修改过的，修正的：yasanın ～ 10. maddesi gereğince 根据该法第10条修正案 ❷不一样的，不同的，另外的：Paltosunu almışlardı, yerine değişik bir palto bırakmışlardı. 他们拿走了他的大衣，又给他换了另外一件。❸新式样的：Değişik bir araba modeli çıktı. 又有一款新车型被推出来了。Hergün değişik bir kıyafetle çıkar. 她每天出门穿衣打扮花样翻新。❹各种各样的：～ renkler 五彩缤纷 ❺发育不正常的，异常的：Bu çocuk değişik olmuş. 这孩子似乎发育不正常。Ⅱ *is.* 【俗】换洗的衣物，备用的衣物：Hiç değişiğim kalmadı. 我一件换洗的衣物也没有。

değişiklik, -ği *is.* ❶变化，改变：Kentlerde on yıl içinde büyük değişiklikler var. 10年中各个城市都发生了很大变化。❷变动，变更：Yönetim kurulunda değişiklik oldu. 执委会有了变动。❸修改，更改，修正：Tüzükte değışiklik oldu. 对条例已经作了修改。

değişim *is.* ❶改变，变化，转变：ısı ～i 热交换，换热 Doğa ve insan değişim içindedir. 自然与人类一直处在变化之中。❷变态，变异，变种 ❸〈经〉物物交换，易货 ❹〈数〉变化量，变分，变差 ❺〈海〉变风，不定风

değişimci *is.* 突变论者，突变主义者，突变主义的信奉者和支持者

değişimcilik, -ği *is.* 〈生〉突变论

değişinim *is.* (根本的)变化，变异，转变

değişir *s.* 可变的，易变的，不定的：～ odaklı mercek 〈影〉变焦距镜头 ～ örtülü 〈影〉可调遮光器

değişiş *is.* değişmek 的动名词

değişke *is.* 〈生〉改变，变化

değişken Ⅰ *s.* 易变的，多变的，变幻无常的，不的稳定的：Ninemin havadan çok etkilenen değişken bir sağlık durumu var. 奶奶的身体时好时坏，很受天气的影响。Ⅱ *is.* 〈数〉变

数，变量，可变参数

değişkenlik, -ği *is.* ❶更换，变换，改变，变化 ❷〈数〉变换

değişkin *s.* 修正的，改进的，改良的，改制的，改装的

değişkinlik, -ği *is.* 修正，改进，改良，改装

değişme *is.* değişmek 的动名词：Halıcı eski halı ile yenisini değişmeye razı olmadı. 地毯商不同意以旧换新。

değişmek (*nsz*) ❶改变，变化：Hava değişti. 天变了。Her zamanki gibi güzelsin. Hiç değişmedin. 你还是那么漂亮，一点儿也没变。❷更改，更换：Film değişti. 改放别的电影了。❸ (*-i*, *-e*) 交换：Onunla saatlerimizi değiştik. 我同他交换了手表。Kitaplarımızı arkadaşımla değiştik. 我与我的同学交换了书。❹ (*-i*) 更换：Üstümü değiştim. 我换了身衣服。❺ (*-i*, *-e*) (用否定式)非常重视，认为不可替代：Onu kimseye değişmem. 我认为他无人可以替代。Bu babamdan kaldı, onu dünyaya değişmem. 这是我父亲留下来的，给什么都不换。◇**değişen devim** (或 **hareket**) 〈物〉变速运动

değişmez *s.* 不变的，不能改变的，固定的，不动的：～ doku 〈生〉永久组织 ～ odak 〈影〉固定焦距

değişmezlik, -ği *is.* 永久(性)，持久(性)，经常(性)，不变(性)，连续(性)，稳定(性)

değiştirge *is.* 修改动议，提议：Katasayının artırılması ile ilgili değiştirge kabul edildi. 关于加强协同因素的动议被接受了。

değiştirgeç *is.* 变压器，变换器，变频器，变流器

değiştirici *s. ve is.* 使改变的，使变换的(人或物)

değiştirilebilirlik, -ği *is.* 可改变(性)，可变换(性)

değiştiriliş *is.* değiştirilmek 的动名词

dğiştirilme *is.* değiştirilmek 的动名词：Zeus tanrıya elçi gönderip alınyazılarının değiştirilmesini dilemişler. 他们派使者去找宙斯，祈求改变自己的命运。

değiştirilmek (*nsz*) değiştirmek 的被动态：Kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin resmî gazetede yayınlandığı, gün yürürlüğe girer. 各项修改过的法令条款将于官方公报发表之日起生效。Vaktinde değiştirilmeyen kâğıt paralar yandı. 没有按时兑换的纸币不值钱了。

değiştirim *is.* değiştirmek 的动名词

değiştirme *is.* değiştirmek 的动名词：ses ～ 〈语〉变音位 Hekimi Ali'ye biraz yer ve hava değiştirmeyi, biraz kırlarda ve denizlerde gezip eğlenmeyi tavsiye etti. 阿里的医生建议他换换环境，到乡下和海上去散散心，玩一玩。Gece vakti takır tukur eşyanın yerini değiştirmeye kalktı. 夜里他开始劈里啪拉地挪东西。

değiştirmek (*-i*) ❶改变，变换：Hastalık onun yaşamını değiştirdi. 一场病改变了他的生活。Para onu çok değiştirdi. 金钱使他改变了许多。Saç biçimini değiştirmiş. 她似乎是改变了发型。❷替换，更换：Bu ayakkabı sana küçük, değiştir. 这双鞋你穿太小了，换一双吧！Lütfen yağı değiştirir misiniz? 请给我换一下机油好吗？Masanın örtüsünü değiştirmek gerekiyor. 桌布该换了。❸撤换：Genel müdürü değiştirdi. 他撤换了总经理。❹改口，改嘴，改说法，改主意：18 Aralık'ta 3 delege fikir değiştirip Gore'a oy verirse Gore başkan seçilir. 如果 12 月 18 日有 3 名选举人改变主意投戈尔的票，戈尔将当选总统。❺兑换：Fersude paraları bankalar değiştiriyor. 银行兑换破损的钞票。30 doları lira olarak değiştirmek istiyorum. 我想把 30 美元换成里拉。

değiştirtmek (*-i*, *-e*) değiştirmek 的使动态：Çocuğunu kirli üstünü değiştirtti. 他让他的孩子换下了脏衣服。Onlara yerlerini değiştirttim. 我让他们挪挪地儿。

değiş tokuş *is.* 以货易货，交换

değme Ⅰ *is.* değmek 的动名词：～ noktası 〈数〉切点 ～ yüzeyı 〈数〉切面 Ⅱ *s.* ❶很平常的，一般化的，普普通通的：Değme adam bu işi yapamaz. 一般人不会干这种事。❷精选的，杰出的，上等的

değmede *s.* 未必有的，不象会有的，不大可能的：- Hava açacak mı dersiniz? - Değmede. 你说天气会转晴吗？-未必。

değmek[1], -er (*-e*) ❶触摸，接触，碰到：Başı tavana değiyor. 他的头触到了天花板。Elektrik telleri saçağa değiyor. 电线搭在房檐上了。Elim ateşe değdi. 我的手碰到了火。❷到达，达到，抵达：Yolladığı para anasının eline henüz değmedi. 他妈妈还没有收到他寄来的钱。❸打中，击中，命中，射中：Kurşun hedefe değdi. 子弹射中目标。❹触动：Acısı canıma değdi. 他的痛苦打动了我。İt değmekle deniz pis olamaz. 【成】一泡狗尿脏不了大海；身正不怕影斜，脚正不怕鞋歪。◇**değme gitsin** (我)无法表达，(我)难以描述：Öyle sevindim ki değme gitsin. 我高兴得说不出话来。◆**Değme sarhoşa yıkılana kadar gitsin.** 刚愎自用的人再劝也没用，他不撞南墙不回头。

değmek[2], -er (*nsz*, *-e*) ❶值：Bu tablo milyon değer. 这幅画值 1 百万。❷值得：Bu binaya bir milyon vermeğe değer. 这座楼值得花 1 百万。Bu manzara görülmeye değer. 这个景色值得一看。❸令人满意：Bu kahve değdi doğrusu. 这咖啡确实不错。

değnek, -ği *is.* ❶棍，棒：Çoban elindeki değnekle eşeğine vurdu. 牧人拿木棒打了那头驴。❷拐棍，手杖：～le yürümek 拄棍行走 Koltuk değneklerine dayana dayana bir kötürüm kadın gelir. 一位拄着双拐的瘫痪女人走过来了。Testiyi bir eline, değneğini ötekine alır. 他一手提罐，一手拄着拐棍。◇～ **gibi** 像棍一样瘦弱的(腿)：Bacakları değnek gibi. 他的两条腿细得像根棍似的。～ **yemek** 挨棒打：Ayaklarına değneği yedi de gık demedi. 他腿上挨了一棒，也一声不吭。～ **vurmak** 棒打

değnekci *is.* ❶车站管理员 ❷【旧】督察

değnekçilik, -ği *is.* ❶车站管理 ❷督察工作

değneklemek (*-i*) 棍打，棒打，鞭抽：sıska eşeğini ～ 用鞭子抽打瘦驴 Tozunu temizlemek için halıyı epeyce ～ 用棍子使劲地拍打地毯除尘

değnekli Ⅰ *s.* ❶手持棍棒的 ❷拄拐杖的 Ⅱ *is.* 【旧】看门人 ◇～ **kavas** 【史】旧时宫门持棒的卫兵

değre *is.* 圆，圆圈

değrek *s.* 圆的，圆形的

değşinci *s. ve is.* 〈生〉突变论的；突变论学者

değşincilik *is.* 〈生〉突变论，突变学说

değşinim *is.* 突变

değşirmek (*-i*) 把某人带坏，使误入歧途，使腐坏，使污浊

deh *ünl.* (车夫催牲口快跑的喊声)驾！

deha[1] [deha:] (阿) Ⅰ *is.* 天才，天资，天赋，才华，聪明；才干：Bütün bilim dünyası onun dehasını o kanaldan öğrenmiş bulunuyordu. 整个学术界已通过这个渠道了解了他的才干。Bu cami, Mimar Mehmet'in tecessüm etmiş dehasıdır. 这座清真寺是建筑师穆罕默德天才的体现。Ⅱ *s.* 英明的，天才的，有天赋的，聪明的；有才干的 ◇～ **sahibi** 天才，有天赋的人

deha[2] *ünl.* 【俗】瞧！哎呀！喏！

dehalet [deha:let] (阿) *is.* 【旧】避难，庇护

dehdeh *is.* 【儿】马

dehlemek (*-i*) ❶驱赶，驱使(大牲畜) ❷【俗】驱逐，赶走；解雇，开除：Babasının kurduğu şirketin başına geçip öbür ortakları dehlemiş. 他接手了他父亲创建的公司，立刻就把其它合伙人都赶走了。Bu işi sen yapacaksın. Yapamazsan ben seni dehlerim. 这事你去办，如果办不成，我就开除你。

dehlenmek (*nsz*) dehlemek 的被动态

dehliz (波) *is.* 狭长通道，走廊：Karanlık dehlizden beyazlıklarla dolu ve aydınlık muayene odasına girdim. 我穿过昏暗的走廊来到了满屋白色的、明亮的检查室。Binanın sağ tarafında dehliz gibi kuytu bir köşeye açılan bir kapı vardır. 在大楼的右侧，有一个门，通

往一个像走廊似的犄角旮旯。

dehrî *s.* 【旧】唯物主义的，唯物主义者的

dehriye *is.* 【旧】唯物主义，唯物论

dehşet (阿) Ⅰ *is.* 害怕，恐惧：Ali dehşetle soğuk ter döküyordu. 阿里吓得直冒冷汗。Dehşetten gözleri büyümüştür. 他吓得瞪大了双眼。Yangının gittikçe büyüdüğünü dehşetle gördüm. 我惊恐地看到，大火越烧越大。Ⅱ *s.* 特别的，与众不同的：Sen büyüdükçe dehşet bir şey oluyorsun. 你越大越与众不同。Ⅲ *ünl.* 哇！啊！呀：Dehşet, bu ne büyük vapur! 哇！好大的船！Dehşet, bu ne güzellik! 啊！多美啊！◇**～ saçmak** 吓唬，使惊恐 **～ vermek** 使极度惊恐 **～e kapılmak** 惊恐万状：Vapurdakiler fırtına karşısında dehşete kapıldılar. 面对暴风雨，船上的人惊恐万状。**～e düşürmek** 使惊恐万状

dehşetlendirmek (*nsz*) dehşetlenmek 的使动态

dehşetlenmek (*nsz*) 害怕，恐惧，畏惧

dehşetli *s.* ve *zf.* ❶可怕的：～ bir olay 一次可怕的事件 Eğer bu dehşetli muharebeler olmasa, kırk yıl Yusuf efendi olarak kalırdı. 如果没有这场可怕的战争，优素福还能体面地活好多年。❷特别的，出奇的，异常的，不可思议的：～ bir ağaç 一棵奇大无比的树 ～ bir yağmur 一场大暴雨 ～ bir tablo 一幅奇特的画 Ali'nin ise başkalarının sözlerinden dehşetli bir surette içi sıkılıyordu. 而阿里非常伤心的是另外一些人说的那些话。Bugün hava dehşetli sıcak. 今天天气热得邪乎。Onu dehşetli seviyorum. 我非常爱她。

DEİK 【缩】对外经济联系委员会(Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu)

deist (法) *s.* ve *is.* 〈哲〉信奉自然神论的

deizm (法) *is.* 〈哲〉自然神论

dejenerasyon (法) *is.* 退化，蜕化变质

dejeneratif (法) *s.* 〈医〉变性的

dejenere (法) *s.* ❶退化的，堕落的，颓废的：～ bir genç 一个堕落的青年 ❷粗鲁的，不灵活的 ◇**～ etmek** 使蜕化变质，使退化 **～ olmak** 堕落，蜕化，退化

dejenereleşmek (*nsz*) 堕落，蜕化，退化

dejeneresans (法) *is.* 〈生〉退化

dek[1] (*-e*) 直到…为止，直到，直至：bugüne ～ 直到今天 Sıram gelene dek ne kadar bekleyeceğim? 我要等多久才能轮到我？Şimdiye dek hiç evlenmedim, doğrusu niyetim de yok. 我至今还没有结婚，说老实话，我也不想结婚。Tepeye dek çıktı. 他一直爬到山顶。

dek[2] *is.* 诡计，奸计，计策，骗局，谋略 ◇**～e düşmek** 被骗，上当：İlkin deke düştüğümün hiç farkına varmadım. 最初，我丝毫未发现我被骗了。**～e düşürmek** 欺骗，使上当 **～ etmek** 欺骗

dek[3] *is.* 冲突，抵触

dek[4] *s.* 健壮的，强壮的，坚固的，牢固的

dek[5] *s.* 见 tek

deka (希) *is.* 〈数〉10：～ metre 10 米

dekadan (法) Ⅰ *is.* 颓废派作家或艺术家 Ⅱ *s.* ❶没落的，衰落的，堕落的 ❷颓废的

dekadanlık, -ğı *is.* ❶没落，衰落，堕落 ❷(文学艺术的)颓废

dekadans *is.* 颓废，堕落

dekadantizm *is.* (文学艺术的)颓废

dekagram (希) *is.* 〈数〉10 克

dekahidratlı (法) *s.* 〈化〉10 水(合)的

dekalitre (法) *is.* 〈数〉10(公)升

dekametre (法) *is.* 〈数〉10 米(dam)

dekan[1] (法) *is.* 〈化〉癸烷

dekan[2] (德) *is.* (大学学院的)院长：Dekanlar ise yüksek öğretim kurulunca seçilir ve atanır. 各学院院长则是由高等教育委员会选出并任命的。

dekanlık, -ğı *is.* ❶学院院长的职务 ❷学院院长办公室

dekar (希) *is.* 〈数〉1 千平方米：Dekar, hektarın onda biri değerindedir. 1 千平方米是 1 公顷的十分之一。

Dakar *öz.is.* 达喀尔(塞内加尔)

Dakartçı Ⅰ *is.* 〈哲〉笛卡尔主义者 Ⅱ *s.* 〈哲〉笛卡尔哲学的

Dekartçılık, -ğı *is.* 〈哲〉笛卡尔哲学，笛卡尔主义

dekaster (希) *is.* 〈数〉10 立方米

dekastil (希) *s.* 〈建〉十柱式的

dekatir (法) *is.* 〈纺〉蒸呢

dekatlon (希) *is.* 〈体〉10 项全能运动

dekave (法) *s.* 输光赌本的(人) ◇～ **etmek** 将(对方的)赌本全部赢来 ～ **olmak** 输光赌本

dekbaz (波) *s.* 【旧】欺骗诈的，骗人的，狡猾的，耍花招的

dekçi *s.* 狡猾的，耍花招的，骗人的

deklânşör, -rü (法) *is.* ❶〈电〉跳闸装置，断路装置 ❷〈摄〉快门装置，快门开关

deklârasyon (法) *is.* ❶宣布，宣告，公告 ❷宣言，声明 ❸(纳税)申报，申报单

deklâre (法) *s.* 公然宣称的，公开的 ◇～ **etmek** ①宣布，宣告，声明 ②(纳税)申报

dekolte (法) Ⅰ *s.* 袒胸露肩的，穿袒胸肩衣服的，(衣服)领口开得低的：～ gece giysisi (女式)夜礼服 Ⅱ *is.* 袒胸露肩的女式衣服 ◇～ **konuşmak** 【狎】说下流话

dekompansasyon (法) *is.* 〈医〉代偿失调：kalb ～u 〈医〉心脏代偿失调

dekompozisyon (法) *is.* 溶解，分解，解散，瓦解

dekompresyon *is.* 减压，解压

dekont (法) *is.* ❶细帐 ❷帐单，财务报告 ❸扣除数

dekor (法) *is.* ❶(舞台影视)布景，置景，场景，道具：～ değişimi 变换布景 ～ ressamı 布景师 ❷装饰，装扮，布置：Şimdi bu semtlerin ne eski dekoru kaldı, ne de eski sakinleri. 如今，这些街区的模样早已不是原来的模样，人也不是旧人了。❸【转】风景，景色：Burada bambaşka bir dekor içindeyiz. 在这里，我们置身于一种截然不同的景色之中。

dekorasyon (法) *is.* ❶置景，搭制布景 ❷装饰，装修：iç ～ 〈建〉室内装潢

dekoratif (法) *s.* ❶置景用的，布景用的 ❷装饰用的，装修用的，装潢用的 ❸装样子的，摆样子的

dekoratör (法) *is.* ❶布景师 ❷室内装潢设计师

dekorcu *is.* ❶布景师 ❷室内装潢设计师

dekorculuk, -ğu *is.* ❶布景师资格；室内装潢设计师资格 ❷布景；室内装潢设计

dekore (法) *s.* 被装饰的 ◇～ **etmek** 装饰，装潢，装修

dekot (法) *is.* 减价

dekovil (法) *is.* 轻便狭轨铁路

dekre (法) *is.* ❶意旨，决定 ❷法令，政令

dekromatör (法) *is.* (电解除铬用的)阴极隔膜

dekstrin (法) *is.* 〈化〉糊精

dekstrokardi (法) *is.* 〈医〉右位心

dekstroz (法) *is.* 〈化〉右旋糖，葡萄糖

delail *ç.is.* 证据：Bütün delail aleyhinde imiş. 听说所有证据都对他不利。

delâlet [delâ:let] (阿) *is.* ❶指引，引导，点拨，领路：Bu evi sizin delâletinizle bulduk. 在您

的引导下，我们找到了这所房子。❷【转】迹象，标志 ◇(*-e*) ～ **etmek** ① 指引，引导，点拨，领路 ②说明，声明：Bu bölge içinde bahara delâlet eden işaret yoktur. 在这个地区，没有什么东西是春天的标志。Bu davranışı zek bir adam olduğuna delâlet eder. 他这么做说明他是一个聪明人。

deldirmek (*-i*, *-e*) ❶ delmek 的使动态 ❷【转】使无效，使作废

delecek, -ği *s.* 【俗】❶(冲出或打出的)孔，切口 ❷(纸、纸板等的)打孔器，穿孔机

delecen *s.* 刺入…的，透入…的

delegasyon (法) *is.* 代表团，代表机构

delege (法) *is.* ❶代表：daimi ～ 常驻代表 Bu efendiler ticaret kongresine gelmiş delegelermiş. 这些先生是出席商业会议的代表。❷美国总统选举团的选举人：18 Aralık'ta 3 delege fikir değiştirip Gore'a oy verirse Gore başkan seçilir. 如果 12 月 18 日有 3 名选举人改变主意投戈尔的票，戈尔将当选总统。❸【俗】傻瓜，笨蛋，蠢货

delegelik, -ği *is.* ❶委托，委派，授权 ❷代表团，代表机构：daimî ～ 常驻代表机构

delfin *is.* ❶〈动〉海豚(*Delphinus delphis*) ❷〈天〉海豚(星)座

delgeç, -ci *is.* (纸、纸板等的)打孔器，穿孔机

delgi *is.* 钻，钻头，钻孔器，钻床：～ kolu 钻杆

delgiç, -ci *is.* 穿孔器，钻孔器，打眼器；剪票铗

deli *s.* ve *is.* ❶精神失常的，疯的，呆傻的；精神病患者，疯子，傻子：Deliler yaptıklarından sorumlu tutulamazlar. 精神病患者对其言行不负任何责任。Akıllı bildiğini söylemez, deli söylediğini bilmez. 【成】智者知而不说，愚者说而不知。❷【转】言行过分的，发疯的，发狂的，疯狂的 ❸【转】痴迷于…的，狂热的，着迷的：kitap ～si 书迷 oyun ～si 戏迷 sinema ～si 影迷 ❹猛烈的，激烈的，强有力的，飞速的：～ ırmak 汹涌澎湃的大河 ～ bir sağanak 一场猛烈的阵雨 dinmek nedir bilmeyen bir ～ rüzgâr 没完没了的狂风 ❺速生的：～ ağaçlar 速生林木 ◇～ **alacası** 斑驳陆离的，杂色的：Salonun badanası deli alacasına dönmüş. 客厅墙上的白灰已变得白一块，黑一块。～ **bal** 蜜蜂从有毒的花上采回的蜜(误食对人有害) ～ **bayrağı açmak** 【谑】狂热地爱上 (*-den*) ～ **çıkmak** ① 迷上，痴迷于 ②【转】恼羞成怒，大发脾气：Başka zaman olsa çır çır çırpınırdım, deli çıkardım. 要是在其他时候，我会惊慌失措，恼羞成怒。～ **dana gibi dönmek** 惊慌不知所措 ～ ～ 愚蠢地：Sanki afyonu başına vurmuş gibi deli deli hareketler yapıyordu. 他也许是气昏了头，才有如此愚蠢的行动。～ **divane olmak** ①高兴，喜欢：Biz konuk gidince teyzem deli divane olur. 我的姨妈很喜欢我们去做客。②迷恋于，痴迷于 ～ **etmek** ①使发疯，使大怒 ②强烈地影响 ～ **gibi** 发疯般的，疯狂地，疯也似地，狂热地：Deli gibi kaçmaya başlamış. 他发疯似地逃走了。Kızı deli gibi seviyor. 他狂热地爱着这位姑娘。～ **gömleği** 拘束衣(精神病院为有危险的攻击倾向的病人穿的一种无袖衣) ～ **güllâbiciliği etmek**【转】①对狂暴的人陪笑脸，容忍某人的任性乖戾行为 ②强颜欢笑 ～ **güllâbicisi** 精神病院护理员 ～ **kızın çeyizi gibi** 杂乱无章的，乱糟糟的 (*-e*, 或 *için*) ～ **olmak** ① 犯傻：Uygununu almamak için insan deli olmalı. 只有傻子才不选自己合适的。②非常爱，非常喜欢，爱得发疯：Deli oluyor çocuklara, onlarsız edemiyor. 她非常爱这些孩子，没有他们可不行。Kız için deli oluyor. 他爱这姑娘爱得发疯。③恼怒，气得发疯：Onun lâflarına deli oldum. 他的话气得我勃然大怒。～ **olmak işten değil** 走投无路，急得发疯 ～ **orman** 密林 ～ **pösteki sayar gibi** 令人厌烦杂乱无章的琐碎工作 ～ **Raziye** 疯疯癫癫的(女人) ～ **saçması** 疯话，胡话，胡言乱语 ～ **saraylı** (**gibi**) 衣着打扮怪异的(女人) (*-i*) ～ **yerine koymak** 把某人当傻瓜：Sen beni deli yerine mi koyuyorsun? 你当我是傻瓜吗？～**nin eline değnek vermek** 助纣为虐，为虎作伥 ～**ye dönmek** ①欣喜若狂：Haber aldığı gün âdeta deliye dönmüş. 那天他一得到消息，真是乐坏了。②生气，发火，气得发疯：Adamcağız kahrından deliye döndü. 他因悲痛过度而发了疯。～**ye pösteki saydırmak** 【俚】赶鸭子上架 ◆**Deli dostun olacağına akıllı düşmanın olsun.** 宁要聪明的敌人，不要愚蠢的朋友。**Deli ile çıkma yola, başına getirir belâ.** 疯傻之人不可交，否则多烦恼。**Deli kız düğün etmiş, kendi baş sedire geçmiş.** 傻丫头出嫁自上门，

傻人干傻事。**Deliden al uslu haberi.** 傻子嘴里吐真言。**Deliye taş atma, başına taş yağdırır.** 疯傻之人不可招，自找麻烦吃不消。

deli balta *is.* 残酷的人，暴徒，暴君

delibaş *is.* ❶多头蚴病，脑包出病，回旋病，家畜晕倒病，蹒跚病 ❷性格暴躁的牲畜

deli bozuk *s.* 精神失常的，错乱的，语无伦次的

deli bozukluk, -ğu *is.* 精神失常，错乱，语无伦次

delice[1] Ⅰ *s.* ❶疯疯癫癫的，发疯的，发狂的 ❷过分的，异常的 Ⅱ *zf.* [de'lice] 疯狂地，发狂地，狂热地，失常态地：Ali şiiri okuyunca delice sevindi. 阿里一读这首诗，大喜过望。Kızı delice seviyor. 他狂热地爱恋着那姑娘。

delice[2] Ⅰ *is.* ❶〈植〉毒麦(*Lolium temulentum*) ❷未嫁接的橄榄树，野树 Ⅱ *s.* 野的：Adanın delice zeytinleri çok gür. 岛上的野生橄榄树非常多。

delicesine [deli'cesine] *zf.* 疯狂地，发狂地，狂热地，过分地：Yokuş aşağı delicesine koştu. 他疯了似地向山下奔跑。Arabayı delicesine sürüyor. 他疯狂地驾驶着汽车。

delici Ⅰ *s.* ❶钻孔的，穿孔的，打眼的 ❷【转】有效的，有影响的：～ bakış 犀利的目光 ❸〈解〉穿通的(肌或神经) Ⅱ *is.* 钻孔器，穿孔器，打眼器

delicik, -ği *is.* ❶〈植〉气孔 ❷〈生〉孔，细孔，小孔，孔隙

deli dolu *s.* 缺少考虑的，考虑不周的，轻率的，粗心的，冲动的：Sen onun kusuruna bakma. O delidolu bir adamdır. 请你不要老盯着他的缺点，他就是做事缺乏考虑。

deli duman *s.* 莽撞的，蛮干的，妄动的，不顾一切的，不顾后果的

deli fişek *s.* 轻浮的，轻薄的，轻率的，鲁莽的；疯疯癫癫的

deli fişeklik, -ği *is.* 轻浮，轻薄，轻率，鲁莽；疯疯癫癫

delik, -ği Ⅰ *is.* ❶洞，孔：burun ～i 鼻孔 sidik ～i 〈解〉尿道外口 Bu dişte delik var. 这颗牙上有个洞。İğnenin deliği pek küçük. 针鼻很小。Eski hikâyelerde okunan peri sarayları gibi her deliktan, her kovuktan bir türlü ses çıkıyor. 就像在古代神话中所讲到的仙宫一样，每一个洞穴里都发出一种声音。❷(小动物的)巢，窝，洞：fare ～i 老鼠洞 Duvardaki deliğe fareler girip çıkıyor. 老鼠钻进墙洞逃跑了。Her deliğe elini sokma, ya yılan çıkar ya çıyan. 【成】不是每个洞里都可伸手，不是蛇，就是蜈蚣；凡事须三思而后行。❸【俚】监狱，牢狱，拘留所：Ali, on günden beri delikte imiş. 阿里已经被关了 10 来天了。Ⅱ *s.* 穿洞的，穿破的，有窟窿的：～ ayakkabı 有窟窿的鞋 ～ çorap 破袜子 Çuval delikmiş, buğday aktı. 口袋破了，麦子漏了出来。Kap delik, su boşalıyor. 容器漏了，水正在向外流。◇～ **açılmak** 出现破洞：Gemi bir delik açılmış olduğunu görerek bütün malları boşalttık. 我们看到船破了洞，于是卸下了所有的货物。～ **deşik** 满是窟窿的，到处有洞的，千疮百孔的：göğsü kıpkırmızı yaralarla ～ deşik bir delikanlı 胸膛上伤痕累累的一个小伙子 Dikiş iğnesini dürtüklemekten delik deşik, kızarmış, sert elleri var, çünkü bu kadın terzi. 她的一双手粗糙、发红，指头上满是针眼，因为她是一个女裁缝。～ **deşik aramak** 四处寻找，到处找 (*-i*) ～ **deşik etmek** ①使遍体鳞伤 ②使到处是洞，使千疮百孔：Fareler un çuvalını delik deşik etmiş. 老鼠把面袋咬得到处都是窟窿。～ **deşik olmak** ①遍体鳞伤 ②到处是洞，千疮百孔 ～ **deşmek** 触动旧日的伤痛 ～ **eğesi** 来福线锉 ～ **kalemi** 圆根切刀，圆根车刀 ～**e girmek** 【俗】入狱，被捕：Hırsız yargılandı; deliğe girdi. 盗贼受到了审判，坐了牢。(*-i*) ～**e tıkmak** 逮捕，关进监狱 ◆**Delik büyük, yama küçük.** 洞大补丁小；杯水车薪，无济于事。

delikanlı *is.* 小伙子，少男：yakışıklı ～ 英俊的小伙子 Delikanlı yorğunluk nedir bilmeden çalışıyor. 这小伙子干起活来不知道累。

delikanlılık, -ğı *is.* ❶(男子)年少 ❷(男子)青少年时代：Delikanlılığında çok kavgacı idi. 他以前年少气盛说话冲。

delikçik, -ği *is.* 〈解〉(腺体开口的)孔，毛孔，汗孔；〈植〉气孔；〈物〉细孔，微孔

delikli Ⅰ *s.* ❶有孔眼的，网状的：～ bir masa örtüsü 一块网状桌布 ～ sargı 〈医〉带孔的绷带 ❷〈解〉多细孔的 Ⅱ *is.* 【俗】漏勺，笊篱 ◇～ **tas** (厨房里的)水池 ◆**Delikli**

boncuk (或 **taş**) **yerde kalmaz.** 东西虽不起眼总能用得上。

delikliler *ç.is.* 〈动〉有孔虫目(*Foraminifera*)

deliksiz *s.* ve *zf.* ❶无孔的，无洞的 ❷不停的，接连不断的，不间断的：～ uyku 酣睡 ◇ **～ demire dürtünmek** 明知不可为而为之 **～ uyumak** 酣睡：Sekiz saat deliksiz uyudum, başım yerine geldi. 我美美地睡了 8 个小时，缓过来了。

delil (阿) *is.* ❶〈法〉证据，证明：maddî ～ 物证 Elde hiçbir delil olmadığı için sebest bırakıldı. 由于证据不足，他被无罪释放。❷论据，理由 ❸【旧】向导

delilenmek (*nsz*) 发疯，发狂

delilik, -ği *is.* ❶疯狂；狂热，迷恋；狂怒 ❷愚蠢：Bir hafta, on gün kimse bu işi bir budalalık, bir delilik olduğunu anlayamadı. 都 10 来天了，可他还不明白这么干太蠢，太傻。◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 发疯，发狂 **～e vurmak** 装疯卖傻 **～i tutmak** 发疯，发狂

delilsiz *s.* ve *zf.* 无证据的，无缘无故的，凭白无故的：Delilsiz niçin beni ithama kalkıyorsun? 无缘无故的，你干吗要说我？

delinmek (*nsz*) ❶ delmek 的被动态：Kızın kulağı delindi. 那女孩儿扎了耳朵眼。Yağmur hızını o kadar artırdı, o kadar artırdı ki sanki gök delinecekti. 雨越下越大，就像是天要塌了一样。❷穿孔：Midesi delindi. 他的胃穿孔了。Kundurası delinmiş. 他的鞋破了一个洞。Tencere delinmiş. 锅漏了。❸【转】背道而驰，不一致，违背：Yöneticinin koyduğu yasaklar delindi. 他违反了领导的禁令。

deli otu *is.* 〈植〉香荠菜属植物，庭荠属植物(*Alyssum*)

deliriş *is.* delirmek 的动名词

delirmek (*nsz*) ❶发疯，失去理智：İkramiye kazananlar delirdiler. 中彩者都乐疯了。Babamın hastalandığı, delirdiği muhakkak. Ama bunun sebebi ne? 我老爸肯定是有毛病，他疯了！怎么会是这样？❷狂怒，大发脾气 ❹【转】酷爱，迷恋

delirtmek (*-i*) delirmek 的使动态

deliryum *is.* 〈医〉震颤性谵妄

delişmen *s.* ❶顽皮的，淘气的，任性的，疯疯癫癫的：Arabacı yirmi beş yaşlarında delişmen, dili biraz kekeme bir oğlan. 车夫是一位顽皮的，有点口吃的 25 岁左右的小伙子。❷精力旺盛的，体格健壮的：～ bir genç 一位精力旺盛的青年

delişmence *s.* ve *zf.* 顽皮的，任性的，疯疯癫癫的

delişmenlik, -ği *is.* 顽皮，任性，疯疯癫癫 ◇**～ etmek** 顽皮，任性，疯疯癫癫

delk (阿) *is.* ❶揉，按摩 ❷〈物〉摩擦 ◇**～ etmek** 使摩擦

delme Ⅰ *is.* ❶ delmek 的动名词 ❷【俗】背心 Ⅱ *s.* 挖成的，掏成的，凿成的

delmek, -er (*-i*) ❶打洞，凿洞，刺破，穿孔：tahtayı ～ 在木板上打眼 Toprağı delip su aradılar. 他们打井寻找水源。❷【转】使苦恼，使悲痛：Evlât hasreti bağrını deldi. 对儿女的思念使她心碎。Oğlum ölünün onun bağrını deldi. 儿子的死使他心如刀绞。

delta [del'ta] (希) *is.* ❶希腊字母表第 4 个字母(δ)：～ ışını δ 射线 ❷〈地〉三角洲：Tuna'nın ～sı 多瑙河三角洲 Zhujiang'ın ～sı 珠江三角洲

delta kası (希) *is.* 〈解〉三角肌

dem[1] (阿) *is.* ❶血 ❷月经 ◇**～ dökmek** 来月经

dem[2] (波) *is.* 【旧】❶呼吸，气息 ❷时候，时期，时代：Her dem sizi andık. 我们无时不刻不想念着你们。Kış yaz demeden tepelerden tepelere koştuğumuz demleri hatırlıyor musun? 你还记得当年我们无论冬夏山上山下来回跑的时候吗？❸酒 ❹沏茶沏到色香味俱佳的状态 ❺味道 ❻【俗】饭菜火候恰到好处 ❼【俚】(印度)大麻 ◇**～ çekmek** ①(鸟)鸣叫：Akasya dallarında bir tek bülbül uzun uzun dem çekiyor. 在金合欢树的枝头上有一只夜莺引吭高歌。②喝酒，饮酒：Gündüz olmasına rağmen gidenler o serin yerde yemekten evvel dem çekmek istediler. 尽管是在白天，但去那儿的人在那阴冷的地方饭前都愿意先喝一杯。**～ sürmek** ①过幸福生活，度过美好时光 ②聚会饮酒 **～ tutmak** 伴奏：Ötede bir tavuk gıdaklıyor, bir horoz da ona yardım ediyor, sanki dem tutuyor. 那边有一只母鸡在咯

嗒嗒地叫，还有一只公鸡也加进来，就算是伴奏吧！(*-den*) **～ vurmak** 谈到，提及：Üç gün sonra gideceğimiz çaylardan, davetlerden dem vuruyorum. 现在我来谈 3 天后我们要参加的茶话会和宴会。Enayi meydanı boş bulmuş, cesaretinden dem vuruyor. 这蠢货在肆无忌惮地大谈他的胆量。

dem adem *zf.* 永远，总是，老是，时刻，始终，一贯

demagog (希) *is.* 煽动者，蛊惑人心的政客：Bu konuşan adam tam bir demagog. 讲话之人是一位彻头彻尾的蛊惑人心的政客。

demagogluk, -ğu *is.* 蛊惑人心，煽动行为

demagoji (法) *is.* 煽动的行为，蛊惑民心的宣传 ◇**～ yapmak** 进行蛊惑民心的宣传

demagojik (法) *s.* 煽动(性)的，蛊惑人心的

demans (法) *is.* 〈医〉痴呆：～ prekos 〈医〉早发性痴呆

demantoit, -di (法) *is.* 〈矿〉翠榴石

demanyetize (法) *s.* 〈物〉退磁的，去磁的

demarkasyon *is.* ❶分界，划界：～ çizgisi 分界线 ❷界线，界限

demarş (法) *is.* ❶请求，申请 ❷勤奋，努力 ❸方法，步骤，措施，手段 ◇**～ta bulunmak** 找某人帮忙，向某人请教

dem bedem *zf.* 有时，不时地

deme Ⅰ *is.* ❶ demek 的动名词：Onun böyle demesine bakmayın. 您别把他的这番话当真。Gel demesi kolay ama git demesi güçtür.【成】请神容易送神难。❷意思，含义：Demem o deme değil. 我不是那个意思。❸诗 ❹谚语 Ⅱ [de'me] *ünl.* 真的吗？◇**～ gitsin** 难以形容的，妙不可言的，无法表达的：Öyle sevindim ki deme gitsin. 我高兴得说不出话来。Yaylaya çıktın mı keyfine deme gitsin. 你去过高原牧场吗？真是妙不可言，令人心旷神怡。**～ye gelmek** 意味着：Bu söz ne demeye gelir? 这话是什么意思？**～ye getirmek** 暗示，拐弯抹角地说 **～ye kalmamak** 立即，马上：İşimiz bitiyor demeye kalmadı, herkes ayağa kalktı. 我们的工作一做完，大家立刻激动得站了起来。

demeç, -cı *is.* 谈话，讲话，声明：Bakanlardan biri gazetecilere bir demeç vermiş. 有一位部长向记者们发表了谈话。

demek (*-i*) ❶说，讲，告诉：Arkadaş "beni biraz beklesinler" diyor. 有位同事说："让他们等我一会儿。"Bunu demek istemiyorum. 我不是那个意思。Sizin dediğinizi pek âlâ anladım. 您所说的我很明白。❷ (*-e*) 称之为，叫作，说成是：Bu yaptığını babana söylemezsem bana da adam demesinler. 我要是不告诉你父亲这事是你干的，我就不是人。Muşmulaya döngel de derler. 人们也把枇杷称为欧楂。❸意味着，等于：Bu para onun için servet demektir. 这些钱对他来说意味着财富。Hele o adı ne demekti? 尤其是他那个名字，是什么意思？Misafire surat asmak istiskal demektir. 对客人拉着脸就是慢待客人。❹ (*-e*) 评价，挑剔，判断，认为：Ben çürük tahtaya basmam diyordum ama yanılmışım. 我本以为我不会看走眼，结果还是铸成了大错。Bu işe herkes ne der? 对这件事，大伙儿会怎么说？Yeğenimdir, iyi bir terbiye görmüştür dedim. 他是我的侄子，我本以为他是一个有教养的人。❺愿意，希望，打算：Bu yaz geziye çıkabilir miyiz dersin? 你愿意今年夏天我们出门旅游吗？Bundan sonra gelir mi dersin? 你希望他以后再来吗？Kımıldayım deme, kurşunu yersin. 别动！要不我一枪打死你！❻发出某种声响：Küt dedi, düştü. 他吧嗒一声掉下来了。❼也就是说：Demek yarın gelecek. 也就是说，明天他来。Demek sen onun oğlusun ha? 这么说，你是他的儿子了？Demek çirkin bir kadınla evlenmemi istiyorsunuz? 那末您要我讨一个丑女人？❽以否定形式，前面是名词或副词，表示"无论"，"尽管"，"不管不顾"，"不重视"，"不在意"：Açlık, susuzluk demedi, sıcakta bütün gün yürüdü. 他不顾饥渴，大热天里走了一整天。Yağmur kar demedi, yola çıktı. 尽管雨雪交加，他还是上路了。Allah verince kimin oğlu kimin kızı demez. 【成】真主赐福不分贫富贵贱。◇**～ ki** 也就是说：Demek ki koskoca bir caddeyi yürümüş; Royal kahvesinin önüne sanki uykuda gezenler gibi varmışım. 也就是说，我在大街上溜达着，就象梦游般地到了皇家咖啡馆前。**～ olmak** 也就是说，意味着，等于：Bu işe girişmişler, demek oluyor ki, güçlerine güveniyorlar.

听说他们这项工作已经开始了，也就是说，他们相信自己的实力。**～e kalmadı** 立即，立刻，马上，二话不说 **～ten maksat** 所说的是，所指的是 **～tir** 既然：Böyle çat pat gelmekten ne çıkar, şurada komşuyuz demektir, sık sık görüşmemiz gerekir. 你这样偶尔走动有什么意思，我们既然在这里做邻居，就应该常来常往。**dedi mi** 正点，准时，按时：Eskiden saat üç dedi mi paralar dağılmış olurdu. 过去似乎是准 3 点钟发钱。Saat yedi dedi mi uyanırım. 我会 7 点钟准时醒来。**demediğin bırakmamak** (或 **komamak**) 说话刻薄伤人心 **der demez** 立刻，马上，恰好：O buraya geldi, der demez yollar kapandı. 他刚一来到这儿，道路就被封闭了。"Şimdi gelir" der demez karşıdan göründü. 正说着"他就来了"，他就在对面出现了。**der oğlu der** 说了又说，说起来没完，老生常谈 (*-in*) **diyeceği kalmamak** 无话可说，无法推脱：Güzel kral kızına altın elmayı götürmüş. Kızın başka bir diyeceği kalmamış. 他给漂亮的公主带来了金苹果。公主再也无话可说了。**deyip** (**de**) **geçmek** 不重视，不当回事，说说而已：Çocuk deyip de geçmeyin. 你们可别把孩子不当回事！Nezle deyip geçmeyin, ilerlerse kötüdür. 别把感冒不当回事，小洞不堵，大洞受苦。Yengeye de yenge deyip geçmeyelim. Bir mahalleyi susta durdurur. 大婶可不是一般的大婶，她使整个街区的人都感到害怕。(*-e*) **diyecek yok** 无可挑剔的：Tezyınata diyecek yoktu. 这些装饰真是无可挑剔。◆**Dediğim dedik, öttürdüğüm** (或 **çaldığım**) **düdük.** 君子一言，驷马难追。

demet (希) *is.* ❶束，捆，把：bir ～ çiçek 一束鲜花 çiçek ～i 花束 ❷〈物〉(光线的)束，道，柱；(电子)射线，射束，波束：elektron ～i 电子束，电子柱 ışık ～i 光束 katot ～i 阴极电子束 mıknatıs ～leri 复合磁铁 ❸〈植〉维管束 ❹〈解〉(神经、肌肉的)束：kas teli ～i 肌肉纤维束 sinir ～i 神经束 ◇～ ～ 一束一束地，一捆一地捆，一把一把地

demetlemek (*-i*) 捆成捆，扎成束：Buğday saplarını demetlemiştir. 他们把麦杆捆成捆了。

demetlenmek (*nsz*) demetlemek 的被动态

demetletmek (*-i*) demetlemek 的使动态

demetli *s.* 成捆的，成束的，成把的

demevî [demevi:] (阿) *s.* ❶多血的，红润的，血色好的(人)：～ bir köylü kız 一位面色红润的村姑 ❷血色的，血红的 ❸与血有关的 ❹【转】易怒的，性情暴躁的

demin [de'min] *zf.* 刚才，一会儿以前：Buradaydı ama demin gitti. 他本来在这儿，刚走。Demin kiminle bağrışıyordunuz? 刚才你们和谁在一起嚷嚷呢？Demin trenin gürültüsünden ürküp havalanan güvercinler şimdi birer ikişer perona konuyorlardı. 刚才被火车声惊飞的鸽子又三三两两地落到了站台上。

demincek [de'mincek] *zf.* 刚才，方才：Demincek telefonda sizi sordu, kapadı, siz geldiniz. 他刚刚打电话找您呢，他挂上电话你就来了。

deminden *zf.* 刚刚，方才 ◇～ **beri** 一直，早就：Deminden beri ne diye maytap geçiyorsun? 你为什么一直嘲笑我们？Yavaş yavaş, dikkatle torbanın yanına gitmiş, ama genç deminden beri onu bekliyormuş. 他悄悄地靠近那个袋子，但是年轻人早就在那里候着他了。

deminki [de'minki] *s. ve is.* 在前的，在先的，刚才的：Deminki kavgadan dolayı pişmanlık duydu. 他对刚才的争吵感到懊悔。Bu sözünüz deminkini çeliyor. 您这番话和刚才您说的相矛盾。

demir *is. ve s.* ❶铁 ❷铁制的：～ don (或 gömlek) 盔甲，甲胄 ～ diren 铁叉 ～ çerçev 铁框 ～ masa 铁桌 ～ boku 铁渣 ～ boru 铁管 ～ parmaklık 铁栅栏门 ❸铁器，(器具的)铁制部分：～ çağı (或 devri) 铁器时代 kapı ～i 铁门闩 sapan ～i 犁铧 ❹镣铐，脚镣 ❺铁锚：～ resmi 停泊税 ～ yeri 锚地 ◇～ **almak** 起锚 ～ **atmak** ①抛锚：Açıkta demir atmış kotraye görüyor musun? 你见到了在公海抛锚的独桅帆船吗？Motorlu su taşıtlarından biri de, kanal rıhtımının tam bizim önümüze düşen bir noktasında demir atmış duruyordu. 又有一艘机动船在运河码头正好面对我们的地方抛锚泊在了那里。②【转】长期滞留，长期逗留：Adam ahbabının evine demiri attı, bir türlü gitmek bilmiyor. 这人赖在朋友家里，没有一点要走的意思。İkinci sınıfta demir attı. 他总是上二年级。～

bırakmak 弃锚 ～ **bilekli** 铁腕的；铁腕人物 ～ **çarık** 【转】铁鞋，非常结实的鞋 ～ **çekirdek** 【俗】枪子，子弹 ～ **eksikliği kansızlığı** 缺铁性贫血 ～ **gibi** ①像铁一样坚硬结实的，铁一般的 ②非常强有力的，非常强壮的：Demir gibiyimdir; yüzmeden güreşe kadar sporun her dalında çalıştım. 我的身体强壮有力，从游泳到摔跤在体育上我样样在行。③冰凉的：Su demir gibi. 水凉刺骨。Eliniz demir gibi olmuş. 您的手冰凉。～ **kuşaklı** 身穿盔甲的：Baştan aşağı demir kuşaklı bir yiğit ata binmiş. 一个全副武装的勇士上了马。～ **leblebi** ①难以办成的事，棘手的事 ②难以对付的人 ～ **taramak** 拖锚：Demirlerini tarayan hurda harami gemileri karaya vuruyordu. 那几艘拖锚而去的破海盗船被冲上了海岸。～ **üzerinde** 起了锚准备启航的(船只) ～ **yürekli** 无畏的，胆大包天的，勇敢的 ～**den ayak** 铁脚板：Bir türlü durduğu oturduğu yok, Allah demirden ayak yaratmış, dağa taşa tırmanıyor, yine of bile demiyor. 他一步也没有停留，天生一副铁脚板，翻山越岭不发愁。～**e binmek** (船只)向抛锚的方向倾覆 (*-i*) ～**e vurmak** 给某人戴上手铐脚镣，用铁链拴住某人：Katili hücresinde demire vurdular. 他们把杀人犯锁在一个单人牢房里。～**leri funda etmek** 抛锚 ◆**Demir, insan gamdan çürür.** 潮湿铁器蚀，忧伤催人老。**Demir tavında dövülür.** 趁热打铁。

demir ağacı *is.* 〈植〉铁榄属(*Casuarına*)

demirbaş *is. ve s.* ❶机关配发的可长期使用的属移交品的公有设施设备物品 ❷出租的农场、工厂、商店、住宅等由出租方提供的由承租方使用且租期届满须归还给出租方的工具、设备、家具，牲畜等 ❸【转】在某处长期工作的(人)：Ahmet bey bu dairenin demirbaşıydı. 艾哈迈德先生曾长期在这个部门任职。❹【转】死脑筋，非常固执的人 ❺【转】一成不变的

demirci *is.* 铁匠；铁器商：～ körüğü 锻炉风箱 ～ mengenesi 锻工虎钳 ～ ocağı 炼铁炉

demircilik, -ği *is.* ❶铁匠职业；铁匠手艺 ❷铁器商行

demirhane [demirha:ne] (土-波) *is.* 铁匠铺

demirhindi[1] *is.* ❶〈植〉罗望子树(或酸豆) (*Tamarinolus indica*) ❷(罗望子果制成的)一种冷冻的缓泻饮料

demirhindi[2] *is.* 【俗】铁公鸡，吝啬鬼，守财奴

demirî [demiri:] (土-阿) *s.* 铁灰色的

demirkapan *is.* 磁体，磁铁，磁石

demir kapı *is.* 河道中妨碍船只通行的礁石

Demir Kazık, -ğı *öz.is.* 〈天〉北极星

demir kırı *is.* (马的毛色)铁灰色，灰白色

demirlemek (*-i*) ❶(给门窗)上闩：kapıyı ～ 把门插上 Pencereleri demirledikten sonra içim rahatladı. 把窗户都关上插紧之后我心里才踏实下来。❷(船只)抛锚，停泊：Bir gün adanın sahilinde bir soğan yüklü kayık gelip demirledi. 有一天，在海岛的岸边，驶来了一只装满大葱的小舢板，抛了锚。Körfezin karşı kıyısında bir kömürcü kayığı demirlemişti. 在海湾对岸停泊着一条运煤船。Sallanır kotralar, demirlemiş bir koya. 独桅帆船晃着停泊到海湾里。❸上枷锁，给某人戴镣铐

demirleşmek (*nsz*) ❶变成铁 ❷【转】象铁一样结实：Duvarlar simsiyah kesildi, kapılar demirleştiler. 黑墙高耸，大门如铁。

demirli *s.* ❶含铁的：～ göktaşı 铁陨石 ～ ilâçlar 补铁药 ～ kil 含铁粘土 ～ kum taşı 铁砂石 ～ metal 黑色金属 ❷有铁栏杆的，有铁栅栏的：～ kapı 有铁栏杆的，有铁栅栏的：～ kapı 有铁栏杆的门 ～ pencere 有铁栏杆的窗户 ❸抛锚的(船只)

demirli beton *is.* 钢筋混凝土

demir pası *is. ve s.* ❶铁锈 ❷铁锈色，赭色

demir perde *is.* 铁幕：～ ülkeleri 铁幕国家

demirsalip, -bi *is.* 〈史〉十字军骑士，十字军的参加者：～ seferleri 〈史〉十字军远征

～ nişanı 铁十字章(旧时德国军队的勋章)

demir yolcu *is.* 铁路员工

demir yolculuk, -ğu *is.* ❶铁路员工的工作 ❷铁路行业

demir yolu, -nu *is.* ❶铁路：～ bekçisi 巡道工 ～ geçidi 铁路道口 ～ içtinap hattı 备用线 ～ içtinap mevkii 铁路会让线(会让站) ～ imlâsı 铁路路基 ～ istasyonu 火车站 ～ sınıfı 铁道兵 Demiryollarıyla yurdun dört bucağı birbirine bağlandı. 铁路把全国各地都连接了起来。❷【俚】(掷骰子)双 6 点：Öküzler demiryolunu buldu. 他掷出了双 6 点。

demiurgos (希) *is.* 创造者，缔造者，创世者

demlemek (*-i*) ❶沏茶，泡茶：El ayak çekildikten sonra kalkar kendime bir güzel çay demlerim. 等人都走了之后，我要自己给自己泡一壶好茶。❷【转】使恰到好处，使火候正好

demlendirmek (*-i*) ❶ demlenmek 的使动态：Kendi eliyle semaverde demlendirdiği çayı karşılıklı içtiğimiz günleri bir daha bulamam. 当年她亲手给我们沏茶对饮的日子再也不会有了。❷【转】使恰到好处，使火候正好

demlenmek (*nsz*) ❶茶沏得色香味俱佳：Çay demlendikten sonra konuklara ikramda bulundu. 茶沏好了，被用来待客。❷米饭做好后晾一会儿可食用 ❸【谑】饮酒：Akşamları demlenmeden edemez. 他每天晚上不喝点儿可不行。Haftada bir iki gün toplu olarak gittikleri bir meyhanede demleniyordu. 他们每周都有一两天聚到酒馆喝一顿。

demli *s.* 沏好的(茶)，沏得恰到好处的(茶)

demlik, -ği *is.* 茶壶：Bize iki çay söyle, demliği yıkasın, taze çaydan demlesin. 你去给我们叫两杯茶，让他把茶壶洗干净，沏点儿新茶。

demode (法) *s.* 过时的，不时髦的，老式的：～ birtakım giysi 一套过时的衣服

demograf (法) *is.* 人口统计学者

demografi (法) *is.* 人口统计学

demografik (法) *s.* 人口统计学的；人口的：～ yapısı 人口结构

demokrasi (法) *is.* 民主，民主政体，民主主义

demokrasicilik, -ği *is.* 民主化

demokrat (法) *is.* 民主主义者，民主党人，民主人士

demokratik (法) *s.* 民主的，民主主义的，民主政治的，民主政体的：～ bir davranış 民主行动 Türkiye Cumhuriyet demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir. 土耳其共和国是一个民主世俗的社会法制国家。

demokratikleşmek (*nsz*) 民主化

demokratikleştirmek (*-i*) demokratikleşmek 的使动态

demokratizm *is.* 民主主义：sosyalist ～ 社会民主主义

demokratlaşmak (*nsz*) 实现民主，建立民主制，民主化

demokratlaştırmak (*-i*) demokratlaşmak 的使动态

demokratlık, -ğı *is.* 民主

demonstrasyon (法) *is.* ❶论证，证明 ❷示范，表演

demonte (法) *is.* 拆卸，拆开 ◇(*-i*) **～ etmek** 拆卸，拆开：Motoru demonte etti. 他把发动机拆了下来。

demoralize (法) *s.* 挫伤士气的，使人气馁的

demren *is.* 镞，矛头

denaet [dena:et] (阿) *is.* 【旧】低俗，低下，简陋

denatürasyon (法) *is.* 〈化〉变性(作用)

denden *is.* 表示“同前”，“同上”的符号(")

dendrit 〈希〉 *is.* 〈解〉(神经细胞的)树突

deneç, -ci *is.* 实验，试验

denek, -ği *is.* 受实验者，实验材料

denek taşı *is.* 试金石

deneme *is.* ❶ denemek 的动名词：～ satışı 试销 darbe ～si 冲击试验 Denemeye hacet kalmadı. Ne insan olduğu seçtiği arkadaşından belli. 用不着试了，观其友知其人。❷(作品的)雏形，初稿：şiir ～leri 诗稿 ❸〈文〉短评，评论，论文；随笔：edebiyati üzerine ～ 文学评论；文学随笔 ◇～ **tahtası** 试验品：Beni deneme tahtası yaptılar, her türlü ilâcı kullanarak tedavi etmek istediler. 他们把我当成了试验品，给我使用各种药以观疗效。

denemeci *is.* ❶实验员，试验员，化验员 ❷评论作者，随笔作者

denemek (*-i*) ❶测验，面试，目测，测试，考验 ❷尝试，试验，化验，检验：Ayağa kalkarak üç adım ötedeki musluğa kadar gitmeyi denedi. 他站起来，尝试着朝对面的洗手池走了 3 步。Bozuk makineyi tamir ettikten sonra çalışıp çalışmadığını denedi. 他把机器修好后，试了试看能否运转。

denenme *is.* denenmek 的动名词：～si gereken barışçı bir girişim 一个应该尝试的和平倡议

denenmek (*nsz*) denenmek 的被动态：Bu bahçıvanın işe yarayıp yaramıyacağı denenecek. 这个园丁是否能用要试一下。

deneştirmek (*-i, -le*) 比较，对比；使相比，把…与…相比：bir imzayı bir imza ile ～ 对比两个签字，核对两个签字 bir el yazısını bir el yazısıyla ～ 对比两种笔迹

denet *is.* ❶控制，监督 ❷〈影〉试映

denetçi *is.* ❶管理员，检验员，监督员 ❷〈影〉检收员

denetçilik, -ği *is.* 审查，验收，检查

denetici *is.* 监规器；控制器，调节器

denetilmek (*nsz*) denetemek 的被动态

denetim *is.* 控制，监督；管教：Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetim altında yapılır. 宗教及道德方面的教育工作应在国家的监督和控制下进行。Çocuğunu denetime almadı, kötü yola düştü, babası dizini dövüyor. 他没能管住自己的孩子，孩子走了邪路，当父亲的后悔莫及。

denetimci *is.* 监督员，监察员

denetimli *s.* 审查过的，检察了的

denetimsiz *s.* ❶未经检查的，未核审的 ❷未加监督的

denetleme *is.* denetlamek 的动名词：～ kurulu 监察委员会，监察院 ◇～ **yapmak** 检查，监察，审查，核查

denetlemek (*-i*) 检查，监察，审查，核查

denetlenmek (*nsz*) denetlemek 的被动态

denetleyici Ⅰ *is.* ❶监察官，检查员 ❷操纵机构，控制机构；调节机构 ❸卡片分类机 Ⅱ *s.* 检查的，审查的

denetmek (*-i, -e*) denemek 的使动态

deney *is.* 实验，试验，经验：～ balonu 试验汽球 ～ tüpü 试管 petrol ～ âleteleri 验油器，油料试验机

deneyci *s. ve is.* 〈哲〉经验论者，经验论的

deneycilik, -ği *is.* ❶经验主义：bilimsel ～ 科学经验主义 ❷〈哲〉经验论

deneyim *is.* 实验，试验，经验 ◇～ **kazanmak** 有经验

deneyimli *s.* 有经验的，经验丰富的

deneyimsiz *s.* 缺乏经验的，未经验的

deneyimsizlik, -ği *is.* 缺乏经验，不熟练

deneyiş *is.* denemek 的动名词

deney kap, -bı *is.* 〈化〉试管，试验管

deneylemek (*-i*) 实验，试验，检验

deneyli *s.* 实验(性)的，试验(性)的：～ ders 实验课

deneysel *s.* 实验的，试验性的，供实验的

deneyselcilik, -ği *is.* 实验主义

deneysellik, -ği *is.* 实验性，试验性

deneysiz *s.* 缺乏经验的，无经验的

deney üstü *s.* 〈哲〉先验的，先验论的

deney üstücülük, -ğü *is.* 〈哲〉先验论

denge *is.* ❶平衡，均衡，平均，相称：～ kalası 〈体〉平衡体 ❷均势：siyasî ～ 政治均势 ❸(心情的)平静：ruhsal ～ 心平气和 ❹〈社〉稳定：toplusal ～ 社会稳定 ◇～ **bozulmak** 失去平衡 ～**sini kaybetmek** 失去平衡，失去控制

dengelemek (*-i*) 使平衡，使均衡，使相称，使平均

dengelenmek (*nsz*) 平衡，均力

dengeleyici Ⅰ *s.* 稳定的 Ⅱ *is.* 稳定器

dengeli *s.* ❶平衡的，均衡的 ❷【转】举止得体的，有节制的：～ bir davranış 有节制的行为 ～ bir insan 一位举止得体的人

dengelik, -ği *is.* 平衡器，均衡器

dengelilik, -ği *is.* ❶平衡，均衡 ❷【转】有节制，得体

dengesiz *s.* ❶不均衡的，不平衡的，失衡的 ❷【转】行为不得体的，无节制的，朝三暮四的，反复无常的：～ bir insan 一个的反复无常的人

dengesizlik, -ği *is.* ❶不均衡，不平衡，失衡 ❷【转】举止不得体，无节制，朝三暮四，反复无常

dengeşik 见 dengeli

dengeşmek (*nsz*) (得到)平衡；成为均等的；得失相抵，一致

denî [deni:] (阿) *s.* 【旧】卑鄙的，下贱的：～ bir hareket 卑鄙的行径 ～ bir insan 卑鄙小人

denilmek (*-e*) demek 的被动态：Avrupa ve Afrika ile Amerika kıtasını ayıran büyük denize Atlas Okyanusu denildi. 分隔欧洲非洲与美洲大陆的大海被称为大西洋。

deniz *is.* ❶海，大海，海洋：～ akıntısı 海流，洋流 ～ buzu 滨冰，岸冰 ～ hamamı 海滨浴场 ～ hırsızı 海盗 ～ hırsızlığı 海盗行径 ～ hukuku 海洋法，海事法 ～ kuvvetleri 海军 ～ mili 海里(1852 米) ～ suyu 海水 Ege Denizi 爱琴海 Güney Çin Denizi 南海 Marmar Denizi 马尔马拉海 Az ilerdeki burunda bütün heybetiyle bir deniz feneri görünüyordu. 在前面不远处的海岬上，一座雄伟壮观的灯塔显现了出来。Nehirler denizlere ulaşıyor. 条条江河归大海。❷海浪，海上风暴：Bu gün çok deniz var. 今天海上波涛汹涌。Deniz sahili yemiş. 海浪冲毁了海岸。❸【转】多，大量，浩瀚：çiçek ～i 花海 kan ～i 血海 ◇～ **basması** 〈地〉海侵 ～ **bindirmek** 海上风暴突起 ～ **çıkmak** 海上起风暴 ～ **durmak** (或 **düşmek**) 海上风暴平息 ～ **kenarında kuyu kazmak** 临河掘井，骑驴找驴，抱着金饭碗讨饭 ～ **kolu** 海湾 ～ **kurdu** 老练的水手，经验丰富的海员 (*-i*) ～ **tutmak** 使晕船：Beni deniz tutmaz. 我不晕船。～ **yeli** 海风，海上季风(夏季白天从大海吹向大陆的季风) ～**de balık** 前所未有的，闻所未闻的：Söylediklerin denizde balık, güvenemeyiz. 你所讲的都是一些前所未有的东西，我们无法相信。～**de kum, onda para** 【谑】阔佬，腰绕万贯的 ～**den bir avuç** (或 **bardak**) **su gibi** 沧海一粟；九牛一毛 ～**den çıkmış balığa dönmek** 像出水之鱼；到了新环境无所适从，不知所措：Öğretmenlikten ayrılıp tüccarlığa başlayınca denizden çıkmış balığa dönmüştü. 他刚一辞去教师的工作下海经商，就像是离开水的鱼儿不知如何是好。～**den çıkmış gibi** 像从水里捞出来似的：Hanımın arabasını çeken yağız at denizden çıkmış gibi sırılsıklamdı.

给夫人拉车的栗色马像从水里捞出来似的，浑身上下湿淋淋的。**～den geçip çayda** (或 **derede, kıyıda**) **boğulmak** 阴沟翻船：Hayatta çok kişiler denizden geçip çayde boğulmuşlardır. Hayatın cilvesidir bu. 在生活中，有许多人大风大浪都过来了，却在阴沟里翻了船，这就是生活。**～e açılmak** 出海，出航 **～e çıkmak** 出海，出航 **～e dökmek** 把敌人赶下海，歼敌 **～e düşen yılana sarılmak** 急病乱投医；饮鸠止渴：Denize düşen yılana sarılır. 【成】饮鸠止渴。**～e düşmek** 溺海：Denize düşen çocuğu kurtardılar. 他们救起了溺海的孩子。**～e girse kurutmak** 烂泥糊不上墙 (*-i*) **～e indirmek** 使(舰船)下水：Gemi, törenle kızaktan denize indirildi. 仪式上，船从滑台上下水入海。**～e su götürmek** (或 **taşımak**) 打水漂，白忙活 **～i geçip çayda** (或 **derede, kıyıda**) **boğulmak** 阴沟翻船 **～i kurutmak** 使失望 **～in dibine gitmek** 沉入海底：Ama onlar tam denizin ortasındayken bir fırtına, bir fırtına; gemileri gıcır gıcır gıcırdayıp parçalanıvermiş, içinde ne varsa hepsi de denizin dibine gitmiş. 但是，他们在茫茫大海之中遭遇风暴，嘁哩喀嚓，船被风浪打得粉碎，船上的货也全部沉入海底。**～leri kollamak** 使船迎着浪尖 **～leri yiyememek** (舰船)遭遇风浪无法前进 ◆**Deniz dalgasız olmaz, gönül sevdasız olmaz.** 大海不可能没有风浪，人不可能没有爱情。**Deniz dalgasız olmaz, kapı halkasız.** 大海不可能没有风浪，大门不可能没有门环。

deniz alası *is.* 〈动〉欧鳟(*Salmo trutta marina*)

denizaltı Ⅰ *s.* ❶海底的：～ alıcısı 海底摄影机 ～ araştırmaları 海底探测 ～ volkanları 海底火山 ❷易受海浪拍打的，易受海浪袭击的：Bu denizaltı yerde gemi barınamaz. 船只不能停泊在这种易受海浪袭击的地方。Ⅱ *is.* 潜艇：～ avcı gemisi 猎潜舰 ～ avcılığı 猎潜行动，反潜行动 ～ hücumbotu 反潜快艇

denizaltıcı *is.* 潜艇乘员(官兵)

denizaltıcılık, -ğı *is.* 潜水作业；潜水工作

deniz anası *is.* ❶〈动〉水母(*Aurelia aurita*) ❷【转】又高又胖的，人高马大的(女人)

denizaslanı *is.* ❶〈动〉北海狮(*Eumetopias jubatus*) ❷【转】又高又壮的人，人高马大的人

denizaşırı *s.* 越洋的，大洋彼岸的，海外的：～ bir seyahat 海外旅行 ～ ticaret 海外贸易 ～ ülkeler 大洋彼岸的国家

denizatı *is.* 〈动〉海马(*Hippocampus hippocampus*)

deniz ayısı *is.* 〈动〉南海狗(*Arctocephalus ursinus*)

deniz bilimi *is.* 海洋学

deniz biti *is.* 〈动〉水蚤，金鱼虫，红虫(*Daphnia pulex*)

deniz cevizi *is.* 〈动〉无壳侧鳃(*Pleurobrachia*)

denizci *is.* ❶从事海洋工作的人，航海者 ❷水兵；海员：Denizci, altı ay toprağa ayak basmamıştı. 这位海员有半年时间没有上岸了。❸从事海上运动者

denizcilik, -ği *is.* ❶航海 ❷海员职业 ❸海上运动

deniz çakısı *is.* 〈动〉剃刀鲸(*Solen*)

deniz çulluğu *is.* 〈动〉瓣蹼鹬

denizdanteli *is.* 千窝珊瑚，千孔虫(*Mille poros*)

deniz dikenli balık, -ğı *is.* 〈动〉刺鱼(*Gasterosteus spınachia*)

deniz dişi *is.* 〈动〉角贝(*Dentalium*)

deniz dişleri *is.* 〈动〉掘足纲(*Scaphopoda*)

denizel *s.* 海的，海洋的；海里生长的；滨海的，海滨的：～ bitki 海生植物 ～ kumul 海岸沙丘

deniz fili *is.* 〈动〉象海豹(*Macror hinus leonia*)

deniz gergedanı *is.* 〈动〉独角鲸(*Monodon Monoceros*)

deniz gülü *is.* 〈动〉红海葵属(*Actinia*)

deniz güzeli *is.* 〈动〉鹰石首鱼(*Manatus*)

deniz hıyarı *is.* 〈动〉海参(*Holothurion*)
denizhıyarıgiller *ç.is.* 〈动〉海参纲(*Holothurioidea*)
deniz ısırganı *is.* 〈动〉水母
deniz ısırganları *is.* 〈动〉水母类(*Acalephae*)
deniz iğnesi *is.* 〈动〉尖海龙(*Syngnathus acus*)
deniz ineği *is.* 〈动〉海牛(*Hydrodamalis gigas*)
deniz inekleri *ç.is.* 〈动〉海牛目(*sirenia*)
deniz kadayıfı *is.* 〈植〉海藻，海草(*Alaria esculenta*)
deniz kaplumbağaları *ç.is.* 〈动〉海龟科(*Cheloniidea*)
deniz kaplumbağası *is.* 〈动〉海龟
deniz kaplumbagasigiller *ç.is.* 〈动〉海龟科(*Cheloniidea*)
deniz kazı *is.* 〈动〉黑雁(*Bernicla*)
deniz kedisi *is.* 〈动〉银鲛(*Chimaera monstrosa*)
deniz kestanesi *is.* 〈动〉海胆(*Echinus*)
deniz kırlangıcı *is.* 〈动〉燕鸥(*Sterna hirundo*)
deniz kızı *is.* ❶〈动〉鳗螈(*Siren*) ❷(神话)美人鱼
deniz kızı-semendergiller *ç.is.* 〈动〉鳗螈科(*Sirenidae*)
deniz kızları *ç.is.* 〈动〉海牛目(*Sirenia*)
deniz kozalağı *is.* 〈动〉芋螺(*Conus*)
deniz köpeğigiller *ç.is.* 〈动〉海豹科(*Phocidae*)
deniz köpüğü *is.* 海泡石
deniz kulağı *is.* ❶〈动〉鲍鱼(*Haliotis*) ❷〈地〉咸水湖，泻湖
denizlâleleri *ç.is.* 〈动〉海百合纲
deniz lâlesi *is.* 〈动〉海百合(*Antedon*, *Cumatula*)
Denizli *öz.is.* 代尼兹利(土耳其省、市)
denizlik, -ği *is.* ❶(船上的)挡溅板 ❷(窗户下檐的)挡水板 ❸女式泳装
deniz marulu *is.* 〈植〉海白菜(*Ulva lactuca*)
deniz maymunu *is.* 〈动〉银鲛属
deniz menekşesi *is.* 〈植〉钟花的一种
deniz ördeği *is.* 〈动〉海燕，燕鳽(*Thalassidroma pelagica*)
deniz örümceği *is.* 〈动〉蜘蛛蟹(*Maja squinado*)
deniz palamudu (或 **pelidi**) *is.* 〈动〉藤壶属(*Balanus*)
deniz perisi *is.* (神话)海洋中的女神
deniz pırasası *is.* 〈植〉苔藓
deniz piyadesi *is.* 海军陆战队
deniz raziyanesi *is.* 〈植〉海马齿属，圣彼得草(*Crithmum maritimum*)
deniz resmi *is.* 海景画
deniz ressamı *is.* 海景画家
deniz rezenesi *is.* 〈植〉海马齿属，圣彼得草(*Crithmum maritumum*)
deniz salkımı *is.* 〈动〉一种群居的海洋软体动物
deniz samuru *is.* 〈动〉水獭(*Latax lutris*)
deniz sarmaşığı *is.* 〈植〉一种多年生藤本植物，有奶白汁液(*Convolvulus soldanella*)
denizsel 见 denizel
deniz şakayığı *is.* 〈动〉海葵(*Actinia anemonia*)

deniz şakayıkları *ç.is.* 〈动〉海葵目

deniz tarağı *is.* 〈动〉扇贝(*Pecten*)

deniz tavşancılı *is.* 〈动〉鱼鹰，鹗(*Pandion haliaetus*)

deniz tavşanı *is.* 〈动〉海兔属软体动物(*Cyclopterus lumpus*)

deniz tavşanıgiller *ç.is.* 〈动〉海兔科(*Aplysiidae*, *Tethyidae*)

deniz telekleri *ç.is.* 〈动〉海鳃目(*Pennatulacea*, *Pennatulida*)

deniz teresi *is.* 〈植〉海马齿属，圣彼得草(*Crithmum maritumum*)

deniz tilkisi *is.* 〈动〉长尾鲨

deniz üzümü *is.* 〈植〉麻黄(*Ephedra*, *Ephedromajor*)

deniz uzumugiller *ç.is.* 〈植〉麻黄科(*Ephedraceae*)

deniz yelpazesi *is.* 〈动〉海扇

deniz yılanı *is.* 〈动〉海蛇(*Hydrophis*)

deniz yıldızı *is.* 〈动〉海星(*Aster*, *Astropecten*)

deniz yıldızları *ç.is.* 〈动〉海星纲(*Asteroidae*)

deniz yolu, -nu *is.* 海上运输线，航道

denk, -gi Ⅰ *is.* ❶驮在牲口两侧的驮子的任何一侧：Denkler bağlandi. 驮子已经捆好了。Yükün bir dengi buğday, öteki pirinç. 驮子的一边是小麦，一边是大米。❷包袱，行李卷：Denklerin üstünde zayıf bir delikanlı hazin bir ayrılık türküsü çağırıyor. 一个瘦弱的小伙子，坐在一堆行李卷上，唱着一首忧伤的离别曲。❸奥斯曼时期的重量单位，约合 1125 毫克 ❹同辈：Sizin de, bana karınız ve denginiz olmaktan çok, kızınız gibi davranacağınız anlar olacaktır. 您有时会把我看成是您的女儿，而不是您的妻子和同辈。Ⅱ *s.* ❶对等的，对应的，对称的，平衡的：Bu teneke ile öteki tenekenin ağırlıkları denk. 这个罐子和那个罐子的重量是一样的。İkimizin de gücü denk olduğundan birbirimizi yenemiyoruz. 我们两个人力气相等，谁也不能战胜谁。❷【转】般配的：birbirine ～ karı koca 一对般配的夫妻 O size denk (或 sizin denğiniz) olamaz. 他配不上您。◇**～ biri olmamak** 不相称，不般配：Kral kızı, oğlanın kendisine denk biri olmadığını öğrenince onu küçümsemiş. 国王的女儿听说小伙子的出身和她的不一样，就看不起他。**～ düşmek** (或 **gelmek**) ①相称，对称，般配：Bu iki çuval denk gelmiyor. 这两个大包不一样重。②【俗】赶巧，碰巧，凑巧：Dolunun her biri, denk gelse, bir kafa yarardı. 要是赶巧了，一个冰雹就能把脑袋砸破了。**～ getirmek** ①使相称，使对等，使对称，使般配 ②使赶巧，使碰巧，使凑巧 **～ taşı** ①重量单位，一个德拉克马的四分之一，约合 787 毫克 ②为保持驮子平衡放在较轻一侧的石头 ③天平上的砝码 **～i ～ine** 相称的，相等的：Davul bile dengi dengine çalar (或 vurur); insanlar, denk durumda beraberliklerini sürdürürler. 男婚女嫁要想好，门当户对最重要。**～ine düşmek** 门当户对 (*-i*) **～ine getirmek** 选择适当时机 **～ini bulmak** 找到与之般配的人 **～iyle karşılamak** 同样对待，将心比心

denklem *is.* ❶〈数〉方程：～ çözmek 解方程 ～ kökü 方程根 ～ler sistemi 联立方程组 bir bilinmeyenli ～ 一元方程 bir ～in yanı 方程的项 boyut ～i 〈物〉量纲方程 çok bilinmeyenli ～ 多元方程 diferansiyel ～ 微分方程 integral ～ 积分方程 irrasyonel ～ 无理方程 kısmî türevli ～ler 偏微分方程 kişisel ～ 人为方程(校正读表误差用) parametrik ～ 参数方程 rasyonel ～ 有理方程 tam ～ 整式方程 transandant ～ 超越方程 ❷〈化〉反应式

denklemek (*-i*) 见 denkleştirmek

denklenmek (*nsz*) denklemek 的被动态

denkleşmek (*-le*) 互相平衡，相互对称，相互般配：Bu iki parça birbiriyle denkleşti. 这两个部件相互对称。

denkleştirmek (*-i*, *-e*) ❶ denkleşmek 的使动态 ❷(钱物等)支付必要的数量：Katırcının parasını denkleştiremedim. 我没能给赶脚人付够钱。Parasını denkleştirip bir arsa aldı. 他付足钱买了一块地皮。

denklik, -ği *is.* ❶同等，平等，均等 ❷平衡，均势，对称，般配

denkserlik, -ği *is.* 公平，公正，正当，正义

denksizlik, -ği *is.* ❶不同等，不平等，不均等 ❷不平衡，不均势，不对称，不般配

denktaş, denkteş *s.* 相等的，均等的，相同的

denli[1] *e.* 如此，这样，到如此程度：Kendini, nasıl bu denli yüce görebiliyor. 她怎么能如此高傲！Kızlara, bu denli geç geldikleri için öfkelenmişti. 她埋怨姑娘们来得这么晚。

denli[2] *s.* 稳重的，言行得体的，言谈举止有分寸的 ◇～ **densiz söylemek** 出言不逊，说话粗鲁，说下流话

denlilik, -ği *is.* 稳重，言行得体，言谈举止有分寸

denmek (*-e*) demek 的被动态：Bu tutuma doğru denmez. 这种态度无人认可。Buna düpedüz dolandırıcılık denir. 坦率地说，这是一场骗局。Bir ana devreden alınan kollarla evlere verilen elektrik akımlarına kol akımı denir. 从干线上接下的、输往各家各户的电流，叫分路电流。

densiz *s.* 言谈举止无分寸的，出言不逊的，言之不恭的，没礼貌的，不检点的，轻佻的：～ adam 没礼貌的人 ◇～ **teneke dipsiz öreke** 非常讨厌的人，令人厌恶的人；很坏的人；轻佻的人，放荡的人

densizlenmek (*nsz*) 举止粗鲁，缺乏教养，没礼貌，言谈举止不得体，不检点，轻佻

densizleşmek (*nsz*) 变得没礼貌，变得出言不逊，言谈举止不检点，轻佻

densizlik, -ği *is.* 言谈举止不得体，出言不逊，不检点，没礼貌，轻佻：Densizliği yüzünden saygınlığını yitirdi. 由于他的不检点，他失去了人们的尊敬。◇～ **etmek** 言谈举止不得体，出言不逊，不检点，没礼貌，轻佻：Çocuk densizlik etme! 孩子，别这么没大没小的！

denşirim *is.* 〈物、化〉变化，变换，转换，转化；变形，变性

denşirimcilik, -ği *is.* 〈生〉转变论，变化论；变性(作用)

denşirmek (*-i*) 【俗】使变性，使失去自然特性

denyo [de'nyo] *is.* ❶【俗】傻瓜，笨蛋，蠢货 ❷【俗】抵押品，担保物

deodoran (法) *s. ve is.* 除臭的，除臭剂

deontoloju (希) *is.* 义务论，道义学

DEP 【缩】民主党(Demokrasi Parti)

depar (法) *is.* (径赛项目的)出发，起跑：～ çizgisi 起跑线，出发线 ～ hakemi 起点裁判员 doğru ～ 起跑成功 yanlış ～ 抢跑，不成功的起跑

departman (法) *is.* ❶分支，分部，部门，基层单位：mağazanın giysi ～ı 商场服装部 ❷(法国的)省

depderin [de'pderin] *s.* 很深的，深不可测的

deplâsman (法) *is.* ❶〈体〉移动，挪动，移位，换位 ❷〈体〉打客场 ◇～ **yapmak** 【俚】在考试的时候说话 ～**a gitmek** (或 **çıkmak**) 去打客场

depo (法) *is.* ❶仓，库，寄存处，保管室，储藏室，堆栈：eşya ～su 货仓 su ～su 水库，水池 kömür ～su 煤场 silâh ～u 军火库，军械库，武器库 soğuk hava ～su 冷库 yakıt ～su 燃料库 ❷油库，油池，油箱：petrol ～su (储)油库，储油池 Lütfen depoyu doldurunuz. 请把油箱加满。❸【俗】博学大师，博学多才者：Bizim matematikçi depodur, ne istersen sor. 这是我们的数学大师，你想问什么，你就问吧！◇～ **etmek** 囤积，贮藏，储备：Çiftçi kış erzakını depo etti. 农民已经储备了冬天的食物。

depocu *is.* 仓库管理员

depoculuk, -ğu *is.* 仓库保管

depolamak (*-i*) 囤积，贮藏，储备：Bir yıllık şekerini kilere depoladı. 他已在贮藏室储备了够吃一年的糖。

depolanmak (*nsz*) depolamak 的被动态

depor *is.* (交易所)证券交付延期费；空头卖方所付差价

depozit(o) (意) *is.* 保证金

deppoy *is.* 军需补给仓库

deprem *is.* 地震：～ bölgesi 震区 ～ dalgaları 震波；地震海啸 ～ felâketi 震灾 ～ ıskalası 震级 ～ merkezi 震中 ～ ocağı (或 odağı) 震源 ～ ortası 震中 ～in serpintisi 余震 artçı ～ 余震 Deprem başlayınca herkes sokağa urğradı. 地震一开始，所有人都跑到了户外。Depremde pek çok ev yıkıldı. 地震中，有很多房屋倒塌了。◇～ **olmak** 发生地震：Bilim adamlarının tahminlerine göre eskiden bir deprem olmuş. 据科学家们估计，以前发生过地震。Kargaşa son kerteye ulaştı. Herkes, deprem oluyor diye haykırıyordu. 混乱到了顶点。大家都在喊地震了。

deprem bilimi *is.* 〈地〉地震学

deprem bilimsel *s.* 地震学的

depremçizer *is.* 〈地〉地震仪

depremsel *s.* ❶地震的，地震现象的 ❷记录地震的，研究地震的

depremyazar *is.* 〈地〉地震仪

depremlilik, -ği *is.* 〈地〉地震频率

depremzede *is.* 地震灾民：Depremzedeler birer dilim ekmek istihkaklarını bekliyorlar. 地震灾民们正等着分到一块面包。

deprenmek (*nsz*) 奋力摆脱，拼死挣扎：Koyunun boynuna bıçak dayanınca hayvan deprenmeğe başladı. 刀一碰到羊的脖子，它就拼死挣扎。

depresyon (法) *is.* 〈心〉沮丧，意气消沉，抑郁

depreşmek (*nsz*) 重新出现，复发，再发，重犯：Hastalık depreşti. 疾病复发了。Yatışmaya yüz tutan kederi yeniden depreşivermişti. 他那趋于平静的痛苦猛又涌上心头。

depreştirmek (*-i*) depreşmek 的使动态：Mektup dertlerimi depreştirdi. 来信又引起我痛苦的回忆。

derağuş (波) *is.* 【旧】拥抱，抱 ◇～ **etmek** 拥抱，抱

derakap [de'rakap] (波-阿) *zf.* 立即，马上：emrinizi ～ yerine getirmek 立即执行您的命令

derbeder (波) *s.* 没有条理的，做事没有章法的：Odası ve kitapları hiç muntazam durmaz, pek derbederdir. 他这个人很没有条理，房间乱糟糟的，各种书籍扔得到处都是。

derbederlik, -ği *is.* 不整洁，没有条理，杂乱无章

derbent, -di (波) *is.* 【旧】❶山口 ❷边防哨所

derbentçi *is.* 〈史〉哨兵

derç, -ci (阿) *is.* 【旧】❶插入，放入，嵌入 ❷刊登，写进 ◇～ **etmek** ①插入，放入，嵌入 ②刊登，写进

derdest (波) 【旧】 Ⅰ *is.* 逮捕，拘留 Ⅱ *s.* 掌握住的，控制住的 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①抓住，逮捕，扣留：Polis suçluyu derdest etti. 警察抓获了罪犯。Polis, dağıtık gazino müşterisini derdest edip götürdü. 警察抓走了在夜总会酗酒闹事的醉汉。②夺取，占领

dere *is.* ❶小溪，溪流：～ suyu 溪水 ❷山谷，山沟，河谷，溪谷，峡谷：Koyunlar derede otluyor. 羊群正在山沟里吃草。❸〈建〉沟瓦，(街上的)排水沟：dam ～si 〈建〉檐沟 iç ～si 〈建〉斜沟瓦 ◇～ **bülbülü** 【俗】青蛙 (*kan*) ～ **gibi** (**kan**) **akmak** (血)流成河，浑身是血，血流不止：Kazaya uğrayan küçük kızın bileğinden, dere gibi kan akıyordu. 遭遇事故的女孩儿手腕血流不止。～ **tepe** ①起伏的，波浪形的；深一脚浅一脚的：Durmadı, dere tepe yürüdü. 他没有停步，深一脚浅一脚地走了。②到处，处处：～ tepe bulaşmak 到处游荡 Üç yıl dere tepe bütün dünyayı dolaştı. 3 年来，他走遍了全世界。～ **tepe aşmak** 远道而来 ～ **tepe düz gitmek** 深一脚浅一脚地走，克服困难前进：Eşek böylece az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. 这头驴就这样深一脚浅一脚地走啊走。Geceleyin ay aydınlığında yola düzüldüler, dere tepe düz gittiler. Dağlar aştılar. 夜里，趁着月光，他们上路了，深一脚浅一脚地走着，翻越了座座高山。～**den tepeden konuşmak** (或 **söz**

etmek) 海阔天空地聊天：Dereden tepeden konuştuk, gece yarısı oluvermiş. 我们海阔天空地聊到了半夜。**～yi görmeden parçaları sıvamak** 还没见到水就卷裤腿

derebeyi, -ni [dere'beyi] *is.* ❶〈史〉封建领主，封建君主 ❷【转】专制君主，暴君 ◇**～ kesilmek** 压迫，压制，专制，施暴政

derebeylik, -ği [dere'beylik] *is.* ❶封建君主的地位，封建君主权 ❷封建制度，封建主义 ❸封建主的领地

derece (阿) Ⅰ *is.* ❶程度，阶段，界线：Susuzluk artık son dereceye geldi. 缺水已经达到了极限。❷等级，级别，衔级：Benzerleri arasında onun derecesi başkadır. 在类似的人当中，他的职衔与众不同。Harplerdeki yararlığı yüzünden derecesi çabuk yükseldi. 由于他在历次战斗中战功卓著，他的军衔升得快。❸〈物〉度：biranın alkol ～si 啤酒的酒精度 sıcaklık ～si 温度 sıcakölçerin ～leri 温度计的度数 Dik açılar 90 derecedir. 直角的角度为 90 度。❹温度计，体温表：Çok yorgunum. Ateşim de var biraz… Derece var mı sizde? 我太累了，还有点儿发烧。您那儿有体温表吗？Ⅱ *e.* 程度，那么，这么：O derece terlemiş ki hastalanacak. 他那么辛苦，会病倒的。◇**～ almak** 取得名次：Artık koşamıyordu. Koşsa da derece alamıyordu. 他再也跑不动了，再跑也拿不到名次。**～ ～** 慢慢地，逐渐地，逐步地：Derece derece azalıp çoğalan bu dalgınlık hâlinin ne kadar sürdüğünü de tahmin edemiyor. 他不知道他的这种时强时弱的心不在焉持续了多久。**～sını almak** 量体温：Günde iki kere derecenizi alın, sabahleyin ve akşamleyin. 您要一天量两次体温，早晚各一次。Nöbetçi hemsireler hastaların derecelerini alıyorlar. 值班的护士们正在给病人们量体温。**～ye girmek** 取得名次

derecelemek (*-i*) 分级，分等

derecelendirilmek (*nsz*) derecelendirmek 的被动态

derecelendirmek (*-i*) derecelemek 的使动态

dereceli *s.* ❶…等级的，…级别的：orta ～ memurlar 中级官员，中等职员 ❷分级的；分阶段的：tek ～ seçim 直接选举 ❸有刻度的：～ bir süt şişsi 刻度奶瓶 ❹发烧的：yüksek ～ bir hastalık 一种发高烧的病

derecesiz *s.* ❶不分等级的，不分级别的 ❷不发烧的 ❸【转】非常，很；多的，大量的：Mektubunuza derecesiz sevindim. 我非常喜欢你们的来信。

derecik, -ği *is.* ❶溪，小河 ❷小洼地

dereke (阿) *is.* 【旧】低级，下等：Onu bir yalancı derekesine indirdi. 她把他看作是一个骗子。

dere otu *is.* 〈植〉莳萝(*Anethum*)

dergâh [dergâ:h] (波) *is.* 寺院

dergi *is.* 期刊，杂志：edebiyat ～si 文学杂志

dergicilik, -ği *is.* 杂志发行业

dergilemek (*-i*) 汇编，编纂，编辑

dergin *s.* 编辑的，汇编的

derginlemek (*-i*) 编纂，整理

derhal [de'rhal] (波-阿) *zf.* 立刻，马上，立即，即刻：Çocuğu ateşli görünce derhal muayene ettirdim. 我一看孩子发烧，赶紧去找医生看看。Lütfen derhal bir doktor çağırın. 请快把医生叫来！Şimdi derhal giyineceksiniz ve kirişi kıracaksınız. 你们现在马上穿上衣服离开这里！

deri[1] Ⅰ *is.* ❶皮，皮肤：～ hastalığı 皮肤病 ～ yangısı 皮炎 İt derisinden post olmaz.【成】狗皮制不成革；朽木不可雕；劣材难成器。❷皮革 ❸果皮，果壳 Ⅱ *s.* 用皮革制成的：～ ceket 皮衣 ～ çanta 皮包 ◇**～ bağlamak** (伤口)愈合 **～si kalkmak** 蜕皮：Güneşten bütün vücudunun derisi kalkmış. 太阳晒得他全身蜕了一层皮。**～si kavlamak** (被太阳晒得)蜕皮：Bütün gün çıplak güneş altında otura otura derisi kavladı. 他一整天坐在裸露的阳光下被晒得脱了皮。**～si kemirklerine yapışmak** 瘦得皮包骨，骨瘦如柴

～sine sığmamak 傲慢，自大，狂妄：Sonradan görme birisi; derisine sığmaz oldu. 他是一个暴发户，不知道天高地厚。**～sini yüzmek** ①剥皮：Kasap, koyunun derisini yüzdü. 屠夫剥下了羊皮。②【转】盘剥一空：Tefecilerin eline düşerse derisini yüzerler. 他要是落在高利贷者手里，不死也得扒层皮。③拷打致死 **～yi tuzlamak** 死亡；被杀：Ulan, bir gün deriyi tuzlayacaksın bu gidişle. 混蛋！你这么干早晚会让人给打死。

deri[2] *is.* 【俗】❶集会，婚宴 ❷集市，庙会

deri altı *s. ve is.* 〈解〉皮下的(组织)：～ hücre dokusu 皮下细胞组织 ～ iğne 皮下注射器 ～ şırınga 皮下注射

derici *is.* 皮革商

dericik, -ği *is.* ❶〈解〉表皮；护膜 ❷〈动〉小皮，角皮，角质膜 ❸〈植〉角质层 ❹〈生〉表膜

dericilik, -ği *is.* ❶皮革产业 ❷皮革贸易

deriçe *is.* 【旧】小门，边门

deride (波) *s.* 【旧】被扯破的，被撕裂的，被撕碎的

derilenmek (*nsz*) (伤口)愈合，长好，结疤

derili *s.* 有皮的，皮面的

derilmek (*nsz*) dermek 的被动态：Üzümler derildi. 葡萄摘完了。

derimevi *is.* ❶木屋 ❷毡房

derimli çekimli *s.* 头脑清醒的

derin Ⅰ *s.* ❶深的：～ bir kuyu 一口深井 ～ bir yara 一个深深的伤口 ～ nefes 深呼吸 ❷深度的，极度的：～ uyku 酣睡 ～ üzüntü 深切的不安 ～ bir yoksulluk 极度贫困 ❸深入的，细致的：～ bir araştırma 一次深入细致的调查 ～ inceleme 认真仔细的研究 ❹【转】由衷的，发自内心的：～ saygılar 由衷的敬意 ～ sevgi 深深的爱 ❺【转】学识渊博的，造诣深：～ bilgin 一位学识渊博的学者 ❻【转】深奥的：～ bilgi 深奥的知识 Ⅱ *is.* 深处，深渊 ◇～ ～ 深深地：Derin derin nefes aldı. 他深深地吸了口气。Maymun sağına bakmış, soluna bakmış, derin derin içini çekmiş. 猴子左顾右盼，深深地叹了一口气。Yabanıl boğa derin derin soluyor, onun yüzüne doğru böğürüyormuş. 野牛喘着粗气，向他咆哮。**～ ～ dalmak** 沉思，深思 **～ ～ düşünmek** ①陷入痛苦的思索之中；发愁 ②沉思，冥思苦想：Bir kez yine odasında derin derin düşünürken kız çay getirdi. 有一次，他正在房间里遐想，姑娘给他送来了茶。**～den** ①详细地：Arkadaşını derinden tanıyor. 他深知他的同事。②从远方，从远处：Derinden sesler geliyor. 声音从远处传来。③衷心的，热诚的：～den sevgi 由衷的热爱 **～den ～e** ①从远方，从远处：Derinden derine top sesleri işitiliyor. 炮声从远处传来。②暗自地，悄悄地：Derinden derine ırmaklar çağlar. 河水在静静地流淌。③详细地：～den ～e tanımak 深入了解 **～lere dalmak** ①陷入痛苦的思索之中；发愁 ②沉思，冥思苦想

derince *s.* 有点深的

derinlemesine *zf.* 深入地，详细地：Derinlemesine incelemelerde bulundu. 他进行了深入细致的调查研究。

derinleşmek (*nsz*) ❶变深：Alnındaki çizgiler derinleşti. 他额头上的皱纹起来越明显了。Temel yeterince derinleşti. 地基已经够深的了。❷【转】变得学识渊博，造诣越来越深 ❸【转】变得强有力，变得有影响 ❹【转】(声音)逐渐远去，逐渐消失：Şimdi uzaklaşan yörük hayvanlarının derinleşen çıngırak seslerini işitiyor. 他的那些牲畜飞奔而去，现在他正在倾听那逐渐消失的铃铛声。

derinleştirmek (*-i*) derinleşmek 的使动态：Bu konudaki bilgisini iyice derinleştirdi. 他大大地充实了他在这方面的知识。İşi ciddîyetle derinleştirdiler. 他们对此事进行了认真细致的研究。Kuyuyu derinleştirdik. 我们把井往深处挖了挖。

derinletmek (*-i*) 见 derinleştirmek

derinliğine *zf.* 深入地，详细地

derinlik, -ği *is.* ❶深度：Kuyunun derinliği altı metre. 井深 6 米。❷〈物〉高度，厚度 ❸深处，纵深地带：yüreğinin ～lerinden gelen bir sevgi 发自内心的爱 Büyük salonun derinliğinden hafif bir piyano sesi işitiliyordu. 从大厅的深处传来一阵轻柔的钢琴声。Ormanın derinliklerinden bir ses geldi. 有一种声音从密林深处传来。❹【转】长期的过程：tarihin ～leri içinde kaybolan olaylar 淹没在历史的长河中的事件 tarihin ～lerine saklanmış olan gerçekler 隐藏在历史深处的真相 ❺【转】深奥，奥妙：Bu yazının derinliğine inebilmek için birçok kez okumak gerekti. 这篇文章要多看几遍才能了解其中的奥妙。

derinti *is.* 【俗】 ❶积聚，集会 ❷堆积物，积聚物；垃圾堆 ❸人群

derisel *s.* 皮肤(上)的，皮的

derisi dikenliler *is.* 〈动〉棘皮动物门(*Echinoderma*)

derişik *s.* 〈化〉浓的，浓缩的：～ asit 浓酸 ～ süt 炼乳

derişiklik, -ği *is.* 浓缩，浓度：moleküler ～ 〈化〉分子浓度

derişmek (*nsz*) ❶集中，全神贯注，专心 ❷〈化〉浓缩，凝结

derivasyon (法) *is.* ❶(河流的)改道，分流：～ kanalı 引水渠，分水渠 ❷〈数〉求导(数)

derk (阿) *is.* 【旧】理解，体谅，含义 ◇～ **etmek** ①包括，包含 ②懂得，明白，了解，理解

derken *zf.* ❶虽说：Bitti bitiyor derken hâlâ bitmeyen hava alanı. 虽说这就要完工了，但仍然是一个未完工的机场。❷恰好在此时：Derken kapı açıldı, içeri biri girdi. 正在此时，门开了，有一个人走了进去。Yazı yazıyordum, derken misafir geldi. 我正在写文章，来了客人。❸简而言之，总之一句话：Aradan bir hafta geçti, iki hafta, beş hafta, derken haftalar elli iki oldu. 从那时起，一周过去了，两周过去了，五周过去了，一句话，一年都过去了。Böylece sarayın adı dillere destan olmuş. Derken seneler geçmiş. 就这样，宫殿的名字名垂青史，一直过了许多年。❹本想，正要：Akşamdan önce varacağız derken ancak gece yarısı varabildik. 我们本想傍晚到，结果半夜才到。Düğün dernek derken kesenin dibi göründü. 他结婚本来要大摆宴席，可是钱已经花得一干二净了。Kaş yapayım derken göz çıkardı. 【成】好心办坏事；弄巧成拙。

derkenar [derkena:r] (波) *is.* (文章)旁注，脚注

derketmek (*-i*) 理解，了解，明白，领悟，领会

derlem *is.* 收集，采集，搜集

derlemci *is.* 收集人；收藏家；采集者

derlemcilik, -ği *is.* 收集，采集，收藏

derleme Ⅰ *is.* derlemek 的动名词 Ⅱ *s.* 选集的：～ sözler 语录

derlemek (*-i*) 收集，搜集，归到一起，拾掇好 ◇(*-i*) **derleyip top(ar)lamak** 收拾，整理，整顿：Fikirlerini derleyip toparladı. 他理了一下思绪。Odayı derleyip toparladı. 他收拾了房间。

derlenmek (*nsz*) derlemek 的被动态

derleyen *is.* (书籍等的)编(纂)者

derleyici *is.* 选集的编者

derleyicilik, -ği *is.* 编辑

derli toplu *s. ve zf.* ❶整齐的，整洁的，井然有序的：～ bir kadın 一个整洁的女人 ～ bir oda 一个整洁的房间 Eskiden de derli toplu bir insan değildim. Fakat kasabaya geldikten sonra kendimi büsbütün bırakmıştım. 本来我也不是一个爱干净的人，但自从来到小镇之后，我可是完全不修边幅了。❷有条不紊的，有条理的：～ bir yazı 一篇整洁的文章 ～ anlatmak 有条不紊地讲述 Söz ve hareketleri gayet derli topluydu. 他的言谈举止相当有条不紊。

derman [derma:n] (波) *is.* ❶力量，力气：Yokuşu tırmanınca bacaklarında derman kalmadı. 等他爬上高坡，两条腿一点儿劲也没有了。Yürümeye derman yok. 他无力行走。❷药：

Kel derman bulsa başına sürer. 【成】癞痢头要是有药早给自己抹上，向自身难保的人求援你甭想。❸【转】出路，办法：Derdini saklayan (或 açmayan, söylemeyen) derman bulamaz. 【成】讳疾忌病，无可救药。◇～ **aramak** 想办法 ～ **bulmak** ①强壮，壮大 ②找到办法 ～**dan düşmek** 筋疲力尽：Beni üç gün aç bırakır. Bütün bütün dermandan düşerim. 他把我饿上 3 天，我就会一点劲儿也没有了。～**dan kesilmek** 筋疲力尽 ～**ı kalmamak** 筋疲力尽 ～**ı kesilmek** 筋疲力尽：Çok uzak yerlerden geldim, ayaklarımın dermanı kesildi. 我来自遥远的地方，我的双脚已经挪不动了。～**ı olmamak** 感到筋疲力尽

dermansız *s.* ❶虚弱的，无力的 ❷医不好的，不可救药的：～ hastalık 不治之症 ◇～ **dert** ①难以抚平的伤痛 ②不治之症 ～ **düşmek** 虚弱，无力 (*-i*) ～ **düşürmek** 使虚弱，使无力 ～ **kalmak** 筋疲力尽

dermansızlaşmak (*nsz*) 变得无力，没有力气

dermansızlık, -ğı *is.* 虚弱，衰弱：Dizlerindeki dermansızlık arttıkça artıyordu. 他的双膝越发软弱无力。

dermatolog (法) *is.* 皮肤科医生

dermatoloji (法) *is.* 皮肤病学

dermatoz (法) *is.* 皮肤病：Egzama bir dermatozdur. 湿疹是一种皮肤病。

derme *is.* 收集品，收藏品

dermecilik, -ği *is.* 折中主义

derme çatma *is.* ❶胡乱拼凑的：～ çatma eşya 胡乱拼凑的家具 ❷粗糙的，偷工减料的：～ çatma bir ev 偷工减料的房屋

dermek, -er (*-i*) 【俗】❶收集，汇集 ❷采摘，捡取：çiçek ～ 采花

dermeyan [dermeya:n] (波) *s.* 【旧】谈到的，提到的 ◇～ **etmek** 提出，表白，阐明

dernek, -ği *is.* ❶联欢，聚会：düğün ～ 喜宴 karga ～i 乌合之众 Bir gün hayvanlar toplanıp dernek kurmuşlarmış, maymun kalkmış oynamış. 一天，动物们举行联欢会，猴子起来跳舞。❷集市，庙会 ❸协会：edebiyat ～i 文学协会 öğretmenler ～i 教师协会

dernekçi *is.* 协会会员

dernekçilik, -ği *is.* 协会会员资格

derneşik *s.* 【俗】整齐的，整洁的，井然有序的

derpiş [derpi:ş] (波) *is.* 【旧】考虑，思考，预见 ◇～ **etmek** 考虑，细想，预见：Bütün sonuçları derpiş etmeden önemli bir işe başlamamalı. 凡事须三思而行。

ders *is.* ❶功课 ❷(一节)课：～ saati 课时 Öğretmen derse girdi. 老师去上课了。Öğretmenimizin derslerinden çok yararlanıyoruz. 我们老师讲的课使我们受益匪浅。❸课程，学程，教育：～ kitabı 课本 resim ～i 图画课 Ders yılı başladı. 学年已经开始了。❹【转】教训，教诲：Bu kadar dersim dururken sinemaya nasıl gideyim? 我已有这种教训在那儿摆着，哪能去看电影？◇～ **almak** ①学习，上学习班，上训练班：Karım kaymayı bilmez, kayak dersleri almak istiyor. 我的妻子不会滑雪，想上滑雪训练班。②征求意见，接受教诲 ③接受教训，吃一堑长一智：Başa gelen musibetlerden ders almayı bilmeli. 他应懂得从灾祸中吸取教训。Yanılgılardan ders almalıyız. 我们应从错误中吸取教训。～ **çalışmak** 授课 ～ **görmek** ①学习，上学习班，上训练班 ②征求意见，接受教诲 ③接受教训，吃一堑长一智 ～ **göstermek** 授课 ～ **mahali** 训练场；练兵场；操场 (*-e*) ～ **olmak** 对某人来说是教训：Bu seneki tecrübe aynı zamanda bir de ders oldu. 今年的经验同时也是一种教训。(*-e*) ～ **vermek** ①授课，教诲 ②教训：Onun bu münasebetsizliğine karşı güzel bir ders vermeli. 对于他的这种目中无人的行为，应好好教训他。Ona bir ders vereyim de ömründe unutmasın. 我要给他一次教训，让他一辈子都忘不了。～ **yapmak** 授课，教诲 ～**ine çalışmak** 做功课：Güzel güzel dersinize çalışın. 好好地做你们的功课！～**leri asmak** 缺课；旷课 (*-i*) ～**lerine vermek** 使学习：Orada üç yıl kaldım ve kendimi tümüyle derslerime verdim. 我在那里专心地学了 3 年。～**ini hazırlamak** 做功课：Çocuk,

dersini hazırlıyor. 孩子正在做功课。(*-e*) **～ini vermek** ①授课，教诲 ②教训：Ben söz kaldıramam; hemen dersini veririm. 我可容不得别人挤对我，会马上教训他。

ders(h)ane [dersha:ne] (阿-波) *is.* ❶教室，课堂 ❷校外收费授课班，学习班

dersiam [de'rsia:m] (阿) *is.* ❶清真寺或宗教学校的讲经课 ❷清真寺或宗教学校讲经的经师

derslik, -ği *is.* 教室，课堂

dert, -di (波) *is.* ❶悲伤，悲痛，忧伤，烦恼，苦恼，心病：Allah dert verip derman aratmasın. 【成】天意如此。Aşk ağlatır, dert söyletir. 【成】爱情使人烦恼多，烦恼使人话语多。Dert ağlatır, aşk söyletir. 【成】忧伤使人泪多，爱情使人话多。❷操心：Evlâdın mı var, derdin var. 【成】家中有儿操心多。❸长期的病痛：Derdini saklayan derman bulamaz. 【成】讳疾忌病，无可救药。❹【俗】肿瘤，脓包：Boynunda dert çıkmış. 他脖子上好像长了一个瘤子。◇～ **anlatmak** 诉苦，倾诉苦闷：Derdimi kimseye anlatamadım. 我无法向任何人诉说我的烦恼。～ **bir iken iki olmak** 愁上加愁 ～ **çekmek** 忍受痛苦，以…为心病 ～ **değil** 没关系，不要紧 ～ **dökmek** 诉苦，倾诉苦闷 (*-i*) ～ **etmek** (或 **edinmek**) 因…而烦恼：Başkasının mutluluğunu kendine bilinçle dert etmek ona özgüdür. 因他人的幸福而自寻烦恼是他的特点。Dostuna tuzak kurmaya kalkan da çoğu zaman onunla birlikte kendine de dert eder. 欺骗朋友的人往往也毁了自己。～ **içinde olmak** 悲伤，悲痛，烦恼，苦恼 (*-e*) ～ **kesilmek** 成为心病，使苦恼，使烦恼：Nereden buraya gelmiş, âlemin başına dert kesilmişti. 他是从哪里来到这儿的呢？他已经成为大伙儿一件糟心的事。(*-e*) ～ **olmak** 成为心病，使苦恼，使烦恼：Bu da başıma dert oldu. 这也是一个让我头疼的事。Artık açıkça mahallenin başına dert olmaya başlamış. 看来他显然已成为该街区的一害。Onun okumaması babasına dert oldu. 他不学习已成为他爸爸的一块心病。～ **ortağı** ①同病相怜者 ②知已，知心朋友 ～ **sahibi** ①有病的，病秧子：Genç yaşında dert sahibi oldu. 他年轻时体弱多病。②苦恼的，烦恼的，伤心的，悲伤的 ～ **tutmak** 旧病复发 ～ **tutmamak** 无忧无虑，不知愁 ～ **üstüne** ～ **bindirmek** 使愁上加愁 ～ **üstüne** ～ **katmak** 使愁上加愁 ～ **yanmak** 诉苦，抱怨：Bana gelerek dert yandı. 他到我这儿来诉苦。～**e çare aramak** 想办法解忧 ～**e çatmka** 愁上心头 ～**e derman olmak** 使忘却痛苦，使好转，消除痛苦烦恼 ～**e** ～ **katmak** 愁上加愁 ～**e düşmek** ①陷入困境不能自拔，遇到麻烦 ②生病，患病 ～**e girmek** 陷入困境不能自拔 ～**e sokmak** 使苦恼，使烦恼 ～**e uğratmak** 非常伤心，非常难过 ～**i depreşmek** 伤心的往事再上心头 (*-in*) ～**i günü** 日思夜想的；日夜思念的：Derdi günü beni çekiştirmek ve dedikodumu yapmak. 他成天琢磨的，就是背后说我的坏话，散布我的流言蜚语。Onun derdi günü roman okumak! 他日思夜想的，就是读小说！～**i olmak** 有心事，有麻烦：Son zamanlarda dalıp dalıp gidiyor, bir derdi olmalı. 最近他心神恍惚，肯定有什么麻烦事。～**i tazelenmek** 回忆起伤心的往事 ～**i tepmek** ①旧病复发 ②伤心的事再上心头：Akşam oldu mu derdi teper. 夜色降临，他那伤心的往事再次涌上心头。～**i uyanmak** 伤心的往事再上心头 ～**ine çare bulmak** 消除烦恼，解除痛苦困挠：Doktor doktor dolaştı ise de derdine bir çare bulamadi. 他四处投医，仍未能找到办法解除他的病痛。～**ine derman aramak** 想办法解决问题，想办法消除烦恼 ～**ine derman olmak** 消除烦恼 ～**ine** ～ **katmak** 愁上加愁 (*-in*) ～**ine düşmek** 奢望，祈望，乞盼：Büyük derdine düştüğü için hiç dikkatine çarpmamıştı. 他正在想入非非，因而对其它一切都无动于衷。O şimdi otomobil derdine düştü, gözü bir şey görmüyor. 他现在就想要一辆小汽车，其他什么都不想。Sabahı eder etmez barınak derdine düştüm. 天一亮，我就为无处藏身而发愁。～**ine koşmak** 关心，关注，关怀 ～**ine yanmak** 为自己的处境而难过：Derdine yanmaktan başka yapacak işi kalmamıştı. 他除了暗自伤心，无可奈何。Çok fırsatlar kaçırdı; şimdi derdine yanıyor. 他错过了许多机会，现在只有哭的份儿了。(*-e*) ～**ini açmak** 诉苦：Derdini açmayan derman bulamaz. 【成】讳疾忌病，无可救药。～**ini çekmek** 忍受痛苦 ～**ini depreştirmek** 使产生痛苦的回忆：Mektup dertlerimi depreştirdi. 来信重又引发了我痛苦的回忆。(*-in*) ～**ini deşmek** 使产生痛苦的回忆：Bu konuyu açarak yine kadının derdini deşmişlerdi. 他们一再次提及这个问题，又引起了这个女人痛苦的回忆。～**ini dökmek** 诉苦，倾诉苦闷 (*-e*) ～**ini söylemek** 诉苦：Derdini söylemeyen derman

bulamaz. 【成】讳疾忌病，无可救药。(*-in*) **～ini tazelemek** 使产生痛苦的回忆：Onun konuşması derdimi tazelemiş, gözlerim yaşarmıştı. 他的一番话触到了我的痛处，我两眼含泪。Bu kadar acı anılarla bizim dertlerimizi tazelememesini söyledim. 我让他不要用如此痛苦的回忆勾起我们的烦恼。**～ini unutturmak** 安慰，宽慰 **～ini yanmak** 诉苦，抱怨：Sabahleyin geldi, akşama kadar oturup derdini yandı, ben de hatır için ses çıkarmayıp dinledim. 他一大早就来了，一直坐到晚上，诉说他的烦恼，我也是出于礼貌，一声不吭地听他说。**～ten başını almak** 摆脱烦恼：Dertten başını alamıyor. 他老是摆脱不了烦恼。**～ten ～e düşürmek** 引起各种烦恼

dertlenmek (*nsz*) ❶受苦，痛苦，烦恼，忧伤：Eski dertlerimi anımsayıp yeniden dertlenmek istemem. 我一想起过去的痛苦，就不想再忍受。❷生病

dertakıl *s.* 【口】讨厌的，令人厌烦的，令人腻烦的；教训人的，训诫的

dertleşmek (*nsz*, *-le*) 诉说烦恼，诉苦，发牢骚

dertli *s.* ❶忧伤的，有烦恼的，伤心的，悲痛的，苦恼的，心烦意乱的 ❷有病的，体弱多病的 ◇(*-i*) **～ etmek** 使痛苦，使难过，使烦恼，使心烦意乱：Kız, seni beni dertli ettin. 女儿啊！痛煞我也！

dertlilik, -ği *is.* ❶烦恼，苦恼，忧虑，心烦意乱 ❷病态，体弱多病

dertop *zf.* ◇**～ etmek** 使集中，使集结，使聚集，使集拢 **～ olmak** ①卷成一团，缩成一团 ②合为(一体)

dertsiz *s.* 不烦恼的，无忧无虑的：～ insan 无忧无虑的人 ◇**～ başını derde sokmak** 自寻烦恼 ◆**Dertsiz baş terkide gerek** (或 **olur**). 世人皆有烦恼事，一死万事休。**Dertsiz baş olmaz.** 世人皆有烦恼事。

dertsizlik, -ği *is.* 无忧无虑，悠闲

derttaş *is.* 患难朋友

deruhte (波-阿) *is.* 【旧】担保，负责，承担 ◇**～ etmek** 承担，负责，接受：böyle bir vazifeyi ısrarla ～ etmek 坚持承担这样的一项任务

derun [deru:n] (波) *is.* 【旧】里面，内部：hanenin ～u 屋里 ◇(*-in*) **～una su**(**lar**) **serpilmek** 安心，放心，平静下来：Geldiğini haber alınca derunuma sular serpildi. 听说你已经到了，我这才放下心来。

derunî [deru:ni:] (波) *s.* 【旧】内部的，里面的

derviş[1] (波) *is.* ❶(伊斯兰教)苦行僧，苦修教士，托钵僧：Hacı hacıyı Mekke'de, derviş dervişi tekkede bulur. 【成】物以类聚，人以群分。❷【转】自讨苦吃的人 ❸宽容的人，大度的人，四大皆空的人 ◆**Dervişin fikri ne ise zikri de odur.** 心直口快；有话藏不住。

derviş[2] *is.* 〈动〉小绿鳍鱼

dervişçe [dervi'şçe] *s.* ve *zf.* 宽容的，大度的

dervişlik, -ği *is.* ❶(伊斯兰教)苦修教士身份 ❷宽容，大度

derya [derya:] (波) *is.* 【旧】❶海，大海 ❷【转】博学者，学识渊博的人 ❸【转】充满…的地方：Köy baştan başa bir çamur deryası hâlini alır. 整个村子完全变成了一个烂泥塘。◇**～ gibi** ①学识渊博的，博大的 ②浩如烟海的 **～dan bir katre** 沧海一粟，九牛一毛

deryadil [derya:dil] (波) *s.* 宽容大量的，豁达大度的，宽大为怀的，非常有耐心的

derz (阿) *is.* 〈建〉勾缝，嵌缝，缝线：Duvarların derzi iyi olmuş. 墙上的缝线完好无损。

derzetmek (*-i*) ❶〈医〉缝合 ❷〈建〉填缝，勾缝隙：(*-in*) duvarlarını ～ 勾墙缝

Descartes'çı Ⅰ *s.* 〈哲〉笛卡儿哲学的 Ⅱ *is.* 笛卡儿主义者

Descartes'çılık, -ğı *is.* 笛卡儿哲学，笛卡尔主义

desen (法) *is.* ❶画，素描，图画 ❷绘图：O, desen öğreniyor. 他是学绘图的。

desenci *is.* 制图员，绘图员

desenli *s.* 有图案装饰的：karışık ～ bir elbise 一件花哨的衣服

desensiz *s.* 没有图案装饰的

deser *is.* (作为正餐最后一道的)甜点心，甜食或水果

desibel *is.* 〈物〉分贝

desigram (法) *is.* 〈数〉分克(dg)

desikatör (法) *is.* 〈技〉干燥器

desilitre [desili'tre] (法) *is.* 〈数〉分升(dl)

desimetre (法) *is.* 〈数〉分米(dm)

desimilimetre (法) *is.* 〈数〉丝米(dmm)

desinatör (法) *is.* ❶画家 ❷制图员，绘图员

desinatörlük, -ğü *is.* 画图，绘图

desise [desi:se] (阿) *is.* 阴谋，诡计

desiseci *is.* ve *s.* 阴谋家，骗子；猾头(的)

desisecilik, -ği *is.* 阴谋，花招；诡计，欺诈，诈骗

desisekâr *is.* ve *s.* 阴谋家，骗子；猾头(的)

desisekârlık, -ğı *is.* 阴谋，花招；诡计，欺诈，诈骗

desiseli *s.* 阴险的；狡猾的；诡诈的

desister (法) *is.* 十分之一立方米(dst)

desk kök *is.* 〈植〉不定根

desman *is.* 〈动〉俄罗斯麝鼹(*Desmana moschata*)

despot (法) *s.* ve *is.* ❶专制君主，暴君：～ bir kral 一位残暴的国王 ❷〈史〉大主教 ❸【转】独裁者，专制者，专横的人，独断独行的人

despot(h)ane *is.* 〈宗〉❶主教职位 ❷主教管辖区，教区

despotik (法) *s.* 专制的，独裁的，专横的，暴虐的

despotizm (法) *is.* ❶专制，专制主义，专横，暴虐 ❷专制国家，专制政府

despotluk, -ğu *is.* ❶专制，专横，暴虐 ❷专制国家，专制政府

dessas [dessa:s] (阿) *s.* 诡计多端的，耍花招的，狡猾的

dessaslık, -ğı *is.* 诡计多端，耍花招，狡猾

destan (波) *is.* 史诗，叙事诗：Bugün size bir kahramanlık destanından bahsedeceğim. 今天，我来给你们讲一部英雄史诗。◇～ **düzmek** 写长诗 ～ **etmek** 【转】广而告之 ～ **gibi** 【转】篇幅长的，长篇的(信) ～ **okumak** 【转】诉说自己的烦恼与爱 (-*e*) ～ **olmak** 【转】臭名远扬，臭名昭著：Yaptığı haylazlıklar, terbiyesizlikler ile bütün köye destan olmuştu. 他的游手好闲和缺乏教养已是全村皆知。İki güne kalmaz elâleme destan olurlar. 不出两天，他们便会臭名天下传。～ **yaratmak** ①创作英雄史诗 ②【转】表现得非常英勇

destancı *is.* 诗人

destanî [desta:ni:] (波) *s.* 史诗般的

destanlaşmak (*nsz*) 表现得非常英勇，成为英雄史诗

destansı *s.* ve *is.* 史诗般的

deste (波) Ⅰ *is.* ❶束，串，捆，把：bir ～ çiçek 一束花 bir ～ kağıt 一捆纸 ❷(纸牌的)一副：iskambil ～si 一副牌 ❸柄，把手：bıcak ～si 刀柄 ❹土耳其式摔跤手最低一级 Ⅱ *s.* 【转】许多的：Cebinden bir deste para çıkardı. 他从口袋里掏出一大把钱。Masanın üstünde bir deste resim var. 桌上有许多画。◇～ ～ 一捆一捆地，一堆一堆地：Deste deste parası var. 他有许多钱，成捆成捆的。

desteci *is.* 把收割的庄稼打成捆或运送成捆庄稼的工人

destek, -ği (波) *is.* ❶支撑物，支柱，顶杠：Ev destekle ayakta tutuluyor. 房屋靠支撑物支撑着。❷支座，支架，支托，底座，托架 ❸【转】后台，靠山，后盾：Bir dayağı, bir desteği olduğu için bunalmıyor. 他有后台，心中不慌。❹支持，支援：ateş ～i 火力支援 ～ birliği 增援部队 Babasının desteği ile işini ilertetti. 在父亲的支持下，他事业有成。❺〈物〉支集

◇～ **görmek** 受到支持，得到支持 ～ **olmak** 支持，帮助 ～ **vurmak** 加固

destek doku *is.* 结缔组织

destekleme *is.* ❶ desteklemek 的动名词 ❷补助金，津贴 ◇～ **alımı** 国家以保护价对某种农产品进行的收购

desteklemek (*-i*) ❶支撑，支承，垫稳：duvarı ～ 支撑着墙：Şuradaki taşlarla da iki yanından destekleyiverin. 您把那几块石头也拿过来，把两边垫稳。❷【转】支持，支援，赞助 ❸【转】是某人的靠山，成为后盾

desteklenmek (*nsz*) desteklemek 的被动态

detekleyici *is.* ❶支撑的，支承的 ❷【转】支持的，支援的，赞助的：esnaf ve sanatkârı koruyucu ve ～ tedbirler 保护和扶植手艺人的措施

destekleyiş *is.* desteklemek 的动名词

destekli *s.* 有支撑的；得到支持的：mobil internet hizmetleri ～ cep telefonu 支持移动互连网服务的手机

desteksiz *s.* 没有支撑的；没有支持的 ◇～ **atmak** (或 **sallamak**) 夸口，夸夸其谈

destelemek (*-i*) 捆扎

destelenmek (*nsz*) destelemek 的被动态

desteyici *is.* 把收割的庄稼打成捆或运送成捆庄稼的工人

desti *is.* 见 testi

destilasyon *is.* 〈化〉蒸馏：～ cihazı 蒸馏器

destillemek (*-i*) 蒸馏

destroyer (英) *is.* 驱逐舰

destur [des'tu:r] (波) Ⅰ *is.* 允许，同意 Ⅱ *ünl.* 算了吧！就这样吧！你就答应了吧！◇～ **almak** 获得允许，得到许可 ～ **vermek** 允许，许可

destursuz *s.* ve *zf.* 未经许可的，没注意的 ◇～ **bağa girmek** 擅自进入：Destursuz bağa gireni sopa ile kovarlar. 擅入者后果自负！

desturun *ünl.* 【俗】(通常用于不得不说羞于启齿的话时)对不起，请原谅，抱歉，不好意思：Desturun içi sürüyormuş. 不好意思，他正在闹肚子。

deşarj (法) *is.* ❶卸载，卸货 ❷〈物〉排放，释放(电流等) ❸【转】倾诉烦恼，一吐为快 ❹〈经〉清算，清帐，结清 ❺〈体〉进攻，反击 ◇～ **olmak** ①(电池等)放电，耗尽 ②【转】倾诉烦恼

deşelemek (*-i*) ❶挖掘，刨：Tavuklar çiçeklerin altını deşelemişler. 母鸡把花根刨了出来。Yaban domuz tarlayı deşelemişler. 野猪把庄稼地拱得乱七八糟。❷【转】搜寻，搜查，调查，探究，刨根问底

deşifre (法) *s.* 可译出的(电码)，可辨认看出的，识破的，了解的 ◇～ **etmek** ①译码 ②辨认，辨读，解读，揭秘 ～ **olmak** (密码)译出，解出，大白于天下

deşik Ⅰ *s.* 有洞的，破口的，切开的：eşik ～ 坑坑洼洼的 delik ～ 千疮百孔的 Ⅱ *is.* 洞，裂开处，破洞

deşilmek (*nsz*) deşmek 的被动态：Çıban deşildi. 脓包被切开了。

deşmek, -er (*-i*) ❶切开，破开：Çıbanı deşip irini akıttılar. 他们切开脓包引流。Bağırsaklarını deşerim. 我非宰了他不可！❷挖掘，刨：Köstebek bütün tarlayı deşmiş. 鼹鼠把地都给糟蹋了。❸开垦 ❹【转】揭开，重提：Bu konuyu açarak yine kadının derdini deşmişlerdi. 他们一再次提及这个问题，又引起了这个女人痛苦的回忆。Derdini deşme. 请不要揭他的疮疤。Şimdi o sorunu deşmeyelim. 现在我们别再提那事了！

detant (法) *is.* 温和，软化，暖和，和缓：Uluslar arasında detantı sağlamak için zirve toplantısı yapıldı. 首脑会议的举行是为了缓和国际关系。

detay (法) *is.* 细节，细目，细部，详细，详细情况

detektif (英) *is.* 侦探，警探，秘密警察，便衣警察

detektör (法) *is.* 探测器，检验器，指示器，检波器

deterjan (法) *is.* 洗涤剂，除垢剂，净化剂，清洁剂：krem ～ 乳状清洁剂

determinant (法) *is.* 〈数〉行列式

determinasyon (法) *is.* 确定，决定，测定

determinist (法) *is.* 决定论者

determinizm (法) *is.* 决定论

detonasyon *is.* 〈技、军〉爆轰，爆震；起爆

detonatör *is.* 〈技、军〉雷管，起爆管；传爆管；发爆剂

deuterium *is.* 〈化〉氘重氢(H^2)

deuteron *is.* 〈物〉氘核，重氢核

deuteryum *is.* 〈化〉氘重氢(H^2)

dev (波) Ⅰ *is.* ❶(神话中身躯庞大力大无比的)恶魔，魔头 ❷庞然大物，巨人，巨兽 Ⅱ *s.* ❶高大的，巨大的，庞大的，雄伟的：～ bir yapı 一座高大的建筑 ～ heykel 巨型雕塑 ～ vücut 庞大的身躯 ❷很大的，很重要的，大型的：～ adam 大人物 ～ bir yazar 一位大作家 ～ liman 大型港口 ～ şirketler 大公司 ◇～ **adımlarıyla ilerlemek** 飞速发展，突飞猛进 ～ **anası** ①女妖魔，女恶魔，女魔头 ②【转】大块头的女人 ～ **gibi** 巨大而又令人恐怖的，恶魔般的

deva [deva:] (阿) *is.* ❶医疗方法，药方，药：Bu hastalığın devası perhizdir. 这种病的医疗方法是节制饮食。❷【转】方法，办法 ◇～ **bulmak** 找到办法：Derdime kimse deva bulamaz. 我的烦恼谁也无法排除。

devaimisk [deva:imisk] (阿) *is.* 【转】一种美味点心

devalorizasyon *is.* 〈经〉币值降低；降价，跌价

devalüasyon (法) *is.* 货币贬值

devam [deva:m] (阿) Ⅰ *is.* ❶继续，持续，连续：Yağmurun devamı her şeyi alt üst etti. 雨下个不停，把所有的事都搅乱了。❷出勤，上班，上学：～ durumu 出勤情况 okula ～ı 上学 fakülteye ～ 上大学 ❸续，后续部分：Devamı var. 待续。Devamı 19. sayfada. 下转第 19 版。Ⅱ *ünl.* 继续，别停下！◇～ **etmek** ①继续，持续，连续：Bu teftiş üç gün gece devam etti. 这次审查持续了 3 天 3 夜。Devam edin! 请继续！② (*-e*) 上(学)：okula ～ etmek 上学

devamlı *s.* ve *zf.* ❶连续的，不断的：～ çalışma 连续的工作 Dağ gibi dalgalar gemimizi devamlı sarsıyordu. 排山倒海般的巨浪不断地激荡着我们的船。Devamlı olarak güneşin altında çalıştıkları için içleri yanıyor, tas tas su içiyorlardı. 他们一直在太阳底下干活，所以渴得嗓子冒烟，大碗大碗地喝水。❷满勤的，不旷工的，不旷课的：～ öğrenci 从不旷课的学生

devamlılık, -ğı *is.* 继续，持久(性)，不间断

devamsız *s.* ❶不连续的 ❷经常旷课(工)的：～ öğrenci 经常旷课的学生

devamsızlık, -ğı *is.* 非持续性

devasa [deva:sa:] (波) *s.* 巨大的，庞大的

devasız *s.* ❶(人或病)医不好的，不可救药的 ❷没有办法的，无计可施的：Devasız dert olmaz. 【成】没有治不好的病，也没有解决不了的问题；没有降伏不了的妖魔，也没有过不去的火焰山。

dev aynası *is.* 放大镜 ◇(*kendini*) ～**na bakmak** 【转】自命不凡，自以为了不起，自夸，自吹 (*kendini*) ～**nda görmek** 【转】自命不凡，自以为了不起，自夸，自吹：Biraz para kazandı, kendini dev aynasında görüyor. 他挣了一点儿钱，就自以为了不起。

deve *is.* 〈动〉骆驼(*Camelus*)：～ güreşi 斗骆驼 Deve büyüktür, ama beşini bir eşek yeder. 【成】骆驼虽大，五匹骆驼斗不过一头小毛驴；尿泡虽大无斤两，称砣虽小压千斤。Deveden büyük fil vardır. 【成】天外有天，山外有山，比骆驼大的是大象。◇～ **dudaklı** 【俗】

嘴唇下垂的 ～ **edilmek** 【俗】被盗 ～ **etmek** 【俗】偷窃 ～ **gibi** 傻大黑粗的，粗笨的，傻大个 ～ **gibi hamuttan yemek** 吃现成饭，光吃不干 ～ **izi yapmak** 【俗】不垫东西随意地坐在地上 ～ **kılavuzu** 走在驼队前引路的驴 ～ **kini** 【成】深仇大恨，不共戴天之仇：Ali'ye unutmaz, affetmez bir deve kini bağladı. 他对阿里有刻骨铭心、不共戴天的深仇大恨。～ **kolu** 〈史〉在沙漠地区由骆驼组成的辎重部队 ～ **nalbanda bakar gibi** 惊奇的，看呆了的 ～ **olmak** 【俗】被盗，失踪，吃光花净：Paranı ona verirsen beş dakikada deve olur. 你把钱给了他，5 分钟就会被花光花净。～ **tımarı** 【俗】豆腐渣工程 ～ **tüyü renginde** 驼毛色的，浅咖啡色的 ～ **yapılmak** 【俗】被盗 ～ **yapmak** 【俗】偷窃：Adam göz göre göre bizim kitabı deve yaptı. 此人在众目睽睽之下偷了我们的书。～ **yürekli** 【俗】胆小的，胆怯的，畏惧的，怯懦的；懦夫，胆小鬼 ～ **yürüyüşü** 【俗】慢腾腾地走 ～**de kulak** 【俗】微不足道的，沧海一粟，九牛一毛：Benim yaptıklarım seninkilere nazaran devede kulak kalır. 我干的这些比你的少多了。Bu kadarcık kâğıt, yazacağım kitap için devede kulaktır. 对于我要写的书来说，这点儿纸太少了！Onun bir ayda aldığı para benimkine göre devede kulaktır. 他一个月挣的钱比我的少多了。～**nin başı** (或 **papucu, nalı**) 【俗】胡说八道，一派胡言，吹牛 ～**ye binmek** ①骑骆驼：Deveye bindikten sonra çalı ardına gizlenilmez. 【成】灌木丛难藏骑骆驼者，众目睽睽难逃脱。② 【俚】吸毒：Kaç gündür deveye bindiğimiz yok be abi, iyice harmanız. 大哥！我们已经好几天没抽了，实是受不了了。③【俗】喝醉：Gene kafayı çekmiş, yani deveye binmişti. 他又喝多了！～**ye hendek atlatmak** 【转】强人所难，赶鸭子上架：Görülüyor ki, insanlara bir şeyi anlatmak deveye hendek atlatmaktan güçtür. 看来，要想把一件事对这些人说清楚，比登天还难。～**yi dizine vurmak** 【转】弹无虚发 ～**yi düze çıkarmak** 【转】克服困难，扭转局面；度过难关之后踏上坦途 ～**yi hamuduyla** (或 **havuduyla**) **yutmak** 【转】假公济私；明火执仗；明偷暗抢；获取不义之财 ～**yi yardan atmak** 【转】冒险 ◆**Deve bir akçeye** (**götür, hani akçe**)**, deve bin akçeye** (**götür, hani deve**)**.** 有钱走遍天下，无钱寸步难行。**Deve, boynuz ararken kulaktan olmuş.** 人心不足蛇吞像；偷鸡不成蚀把米。**Devenin derisi eşeğe yük olur.** 骆驼皮驮在驴身上；城门失火，殃及池鱼。**Deveye ot lâzımsa boynunu uzatsın.** 不劳动者不得食。**Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur.** 因小失大；占小便宜吃大亏。

devebağırtan *is.* 【俗】陡坡，又陡石头又多的路，陡峭的石头路

deve boynu *is.* 蛇形管，S 型管，U 型管

deveci *is.* ❶骆驼的主人，出租骆驼的人 ❷赶骆驼的人 ◆**Deveci ile görüşen kapısını yüksek açmalı.** 与赶骆驼的人说话要门户大开，与有钱人说话要顺着来。

devecik, -ği *is.* 【口】顺见使舵的人，虚与委蛇的人，“变色龙”

deve dikeni *is.* 骆驼刺，蓟(*Alhagi camelorum*)

deve dişi *s.* (石榴籽、麦粒)硕大的

deve döşlü *s.* 腹部往里收的(马)

deve elması *is.* 刺芹属植物(*Eryngium*)

devegiller *ç.is.* 〈动〉骆驼科(*Camelidae*)

devekulağı, -nı *is.* 〈植〉山芹菜，变豆菜

deve kuşu, -nu *is.* 〈动〉鸵鸟(*Struthio camelus*) ◇～ **gibi** 【俗】耍两面派的，推三阻四的：Deve kuşu gibi ikili oynuyor; yüke gelince kuş, uçmaya gelince deve oluyor. 他像鸵鸟一样耍两面派，你让他驮东西，他说我是鸟，你让他飞，他说我是骆驼。～ **gibi başını kuma sokmak** (或 **gömmek**) 【成】采取鸵鸟政策，自欺欺人

develik, -ği *is.* 【俗】骆驼圈，骆驼棚

developatör (法) *is.* 〈摄〉显影剂

develope (法) Ⅰ *s.* 冲洗过的(胶卷，胶片) Ⅱ *is.* 〈体〉(举重)推举 ◇～ **etmek** 冲洗(胶卷，胶片)

developman (法) *is.* ❶〈摄〉显影，冲洗，冲片 ❷成长，发育，发展，进展

deveran [devera:n] (阿) *is.* 【旧】❶循环，环流，流通；往来 ❷命运，人生的变迁

deveranıdem [devera:'nıdem] (阿) *is.* 〈生〉血液循环

deve tabanı *is.* 〈植〉龟背竹(*Phlodentron*)

deve tımarı *s.* 胡乱对付出的，仓促干完的(工作)，匆忙而又敷衍了事干的活

deve tüyü *s.* ❶由驼毛制成的 ❷驼色的，浅棕色的：～ bir battaniye 一条驼色的毯子

devim *is.* 〈物〉运动，活动，动作

devim bilimi *is.* 〈物〉力学，动力学

devimli *s.* 动态的

devimsel *s.* ❶运动的 ❷动力学的

devimselcilik, -ği *is.* 〈哲〉(以力与其相互关系来解释宇宙的)物力论，力本论

devimselik, -ği *is.* 运动，活动

devimsiz *s.* 不动的

devindirmek (*-i*) devinmek 的使动态

devin duyumu *is.* 〈生〉动觉

devingen *s.* 〈物〉运动的，活动的，可动的

devingenlik, -ği *is.* 运动性，流动性，机动性

devinim *is.* ❶运动，活动，转动：Dünyanın biri kendi, öteki güneş çevresinde olmak üzere iki devinimi vardır. 地球有两种运动方式，一种是自转，另一种是围绕太阳的公转。❷变化，变动：Devinim hâlinde bir dünya bu. 这是一个变化着的世界。❸蠕动：sığamsal～ (肠胃等的)蠕动

devinimli *s.* 运动的，活动的，变动的，有变化的

devinimsiz *s.* 不动的，固定的，不机动的，稳定的，不变的，静止的：Sen gelmeden önce çakıllar gibi devinimsizdiler. 你来之前，他们就象石头一样一动不动。

devinme *is.* devinmek 的动名词 ◇～ **olayı** 〈天〉岁差

devinmek (*nsz*) 运动，行动，移动

devir[1], -vri (阿) *is.* ❶〈物、化、天、地〉周期 ❷【转】时期，时代：Osmanlı ～i 奥斯曼时期 taş ～i 石器时代 çocukluk ～i 童年时代 gençlik ～i 青年时代 ❸【转】阶段：Hastalığın tehlikeli devrini atlattı. 病人已度过了危险期。◇～ **açmak** 开创新纪元：Halk Kurtuluş Ordusu, Beijing'e girerek yeni bir devri açtı. 人民解放军进入北京，开创了历史的新纪元。

devir[2], -vri (阿) *is.* ❶转动，旋转：tekerleğin ～i 轮子的转动 ❷绕圈子，环游，环行：～i âlem 环球旅行 Hacılar kâbenin etrafını devir ve tavaf ederler. 朝觐者围着正房绕行。Şehrin çevresinde iki devir yaptık. 我们已在这个城市的周围转了两圈。❸转移，倒，搬运：malın arabadan vagona ～i 货物被从汽车上搬到火车上 malın vapurdan depoya ～i 货物被从货轮搬运到仓库 ❹转手，转让；移交：demirbaşların ～i 室内附属设施的移交

devirli *s.* ❶旋转的，回转的：～ tulumba 旋转泵 ❷〈物〉周期性的：～ fonksiyon 〈数〉周期函数 Bir sarkacın devimi devirlidir. 钟摆的摆动是周期性的。

devirmek (*-i*) ❶掀翻，打翻，砍倒，使倾覆：ağacı ～ 伐树 Koşarken sandalyeyi devirdi. 他奔跑时碰倒了椅子。❷【转】推翻，打倒，罢黜：Devrimciler kralı devirdiler. 革命者推翻了国王。❸【转】喝光：Bir şişe rakıyı devirdi. 他把一瓶拉克酒喝了个底朝天。❹【转】使倾斜，使翘起：Şapkasını yana devirdi. 他歪戴着帽子。❺【转】通读：Ders kitaplarını bir haftada devirdi. 他一周之内把课本都看了一遍。

devirtmek (*-i*, *-e*) devirmek 的使动态

devitken *s.* 起动的，发动的，激活的

devitmek (*-i*) 使运行，使动，移动

devleşmek (*nsz*) ❶渐渐变大 ❷变得异常肥大，发育过度

devleştirmek (*-i*) devleşmek 的使动态

devlet[1] (阿) *is.* ❶国，国家：～ dini 国教 ～ sırrı 国家机密 Amerika Birleşik Devletleri 美利坚合众国 ❷国家政权，中央政府，官府：～ adamı 国家领导人 ～ bakanı 国务部长 ～ başkanı 国家元首，国家主席 ～ bankası 国家银行，中央银行 ～ kapısı 国家机关，政府机构 ～ memuru 国家公务员，政府官员 ～ teşkilâatı 国家机关 Çok eskiden yol kesen eşkıyalar devleti uğraştırırlarmış. 很久以前，劫匪横行，官府伤透了脑筋。◇～ **baba** (民间对国家的称谓)官府

devlet[2] (阿) *is.* ❶【转】幸福，幸运：Bu hâl onun için ne devlet! 对于他来说，这是多么幸福哇！Onun erdiği devlet herkese nasip olmaz. 大伙儿谁也没有他那么幸运。Devlet adama ayağı ile gelmez. 【成】幸福不会从天降。❷地位，高位：Adamcağız eski devletiyle övünüp durur. 这家伙经常夸耀他以前曾拥有的高官厚禄。◇～ **ayağına gelmek** 【转】机会难得 ～ **başında olmak** 幸福，幸运 ～ **düşkünü** ①破落的，家道中落的 ②【转】令人感兴趣的地方 ～ **güneşi**【转】天赐良机 ～ **kuşu** 幸福鸟，好运，天降之喜：Başına devlet kuşu kondu, piyangonun büyük ikramiyesini o kazandı. 他撞了大运，买彩票中了大奖。Her yiğitin devlet kuşu konmaz başına. 不是每个勇士都非常幸运。～ **sürmek** 生活安逸 ～ **tacı** 天赐良机 ～**e konmak** 走运 ～**i dönmek** 倒运，走背字 ～**ini tepmek** 自找倒霉，自讨苦吃 ～**le** 祝你好运！

devletçi *s.* ve *is.* 〈经〉❶国家干涉主义的 ❷保护(贸易)主义的

devletçilik, -ği *is.* 〈经〉❶国家干涉主义 ❷保护(贸易)主义：ekonomi ～ 国家经济统制

devlethane [devletha:ne] (阿-波) *is.* 【旧】贵府，府上：Devlethane ne tarafta? 府上何在？

devletlerarası *s.* 国际的：～ hukuk 国际法 ～ barış antlaşması 国际和平条约

devletleşmek (*nsz*) 国有化，成为国家财产

devletleştirilmek (*nsz*) devletleştirmek 的被动态：Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler devletleştirilebilir. 具有公共事业性质的私营企业将被收归国有。

devletleştirmeci *is.* 主张对工商业实行国有化的人

devletleştirmek (*-i*) devletleşmek 的使动态

devletli, devletlû Ⅰ *s.*【旧】幸福的，幸运的：Ne devletli adam! 多幸福的人啊！Ⅱ *is.*〈史〉(奥斯曼时期宫庭要员的尊衔)阁下：～ efendimiz 我国王陛下 ◆**Devletli gözü perdeli olur.** 封疆大吏不知国家的弊端，达官贵人哪知老百姓的死活。**Devletli ile deli bildiğini işler.** 达官贵人与傻子自以为是不听劝。**Devletliye dokun geç, fukaradan sakın geç.** 见了富人迎上前，见了穷人绕着走。

devletsiz *s.* 倒霉的，不幸的 ◇～ **kelle** 倒霉蛋，不走运的人

devon(**yen**) (法) *is.* 〈地〉泥盆纪

devonik, -ği 〈地〉Ⅰ *s.* 泥盆纪的 Ⅱ *is.* 泥盆纪

devralmak (*-i*) 接收，接管，接任：Nöbetçi, nöbeti devraldı. 哨兵接班了。

devran [devra:n] (阿) *is.* ❶命运，时运：Herkesin başına yazılan gelir, devrandır. 人的命，天注定。❷时间，时代，时期 ❸世界 ◇～ **dönmek** 历经沧桑

devre[1] *is.* ❶周期：yayılma ～si (疾病)传染周期 ❷(体育比赛的)节，局，半场，轮，回合，循环：birinci ～ 上半场 ikinci ～ 下半场 ❸〈物〉电路，回路：açık ～ 开端电路，开路循环，非闭合回路 açık magnetik ～ 开磁路 kısa ～ 短路 kontrol ～si 控制电路 kuvvet ～si 电源电路，电力网 magnetik ～ 磁路 primer ～ 初级电路，原电路 toprak ～si 接地电路 ～ kesici 断路保护器 ◇～ **dışı kalmak** (机器)停止运行 ～**den çıkarmak** 切断电路 ～**den çıkmak** 【转】中断，不起作用 ～**ye girmek** 参与，干预，插手：Annem devreye girdi, sorun halledildi. 我母亲搭了把手，问题已经解决。～**ye sokmak** ①打开电路 ②【转】请求调解

devre[2] *s.* ve *zf.* 错误的(地)，谬误的(地)；不准确的(地)，搞错了的，弄颠倒了的

devredilmek (*nsz*) devretmek 的被动态

devrek, -ği *is.* 【俗】瓦罐，瓦盆；(宽颈的)器皿

devren [de'vren] (阿) *zf.* 以转让的方式，转手地：～ kiralık mağaza 转租店

devretmek, -der (*-i, -e*) ❶转动，旋转 ❷转让；移交：Eski memur vazifeyi yenisine devrediyor. 前任官员正在向继任者移交工作。Adamın dükkânını devrettiğini öğrenince eşi hop oturup hop kalktı. 一听说那人把商店交给了别人，他老婆一下子就跳了起来。❸转运，搬运 ❹通读：Tarih kitabını üç kez devettim. 我已把历史书通读了 3 遍。

devrî [devri:] (阿) *s.* ❶〈物〉旋转的，转动的，循环的，轮流的 ❷〈化〉环状的 ❸周期的(病)

devridaim [de'vrida:im] (阿) *is.* 永动，恒动，永恒运动

devrik *s.* ❶翻下的，翻折的，折叠的：～ yaka 翻领 ❷推倒的，打倒的：～ çam ağaçlar 倒地的松树 ❸〈语〉倒装的：～ tümce 倒装句 ❹【转】被推翻的，被废黜的，被罢黜的：～ başbakan 被废黜的总理

devriliş *is.* devrilmek 的动名词

devrilme *is.* devrilmek 的动名词：tahtın ～si amacını taşıyan bir ayaklanma 一次以推翻帝制为宗旨的起义

devrilmek (*nsz*) ❶ devirmek 的被动态：Araba doludizgin gitmekteyken devrildi. 汽车飞速行驶时翻了车。Kendimizi dalgaların keyfine bıraktık ve yarım saat kadar sonra bir sağanakla devrildik. 我们只好听任海浪的摆布，大约半个小时之后，一阵暴风雨，把我们(的小艇)掀翻了。Koca ağaç güçlükle devrildi. 那棵大树好不容易才被伐倒了。❷倒地，摔跤；倾倒：Adam birden devridi. 那人突然摔了一个跟头。Elim çiçeklere ilişti, vazo devrildi. 我的手碰了一下花儿，花瓶就倒了。❸【转】倒台，垮台：Evlerden ırak, dağ gibi delikanlı iki günde devrildi gitti. 多么健壮的小伙子，可两天就垮了，愿上帝保佑大家吧！

devrim *is.* ❶弯曲；弯曲的部位 ❷圆桌：Yemeği ortadaki devrimin üstüde yeriz. 我们转座在中间的圆桌旁进餐。❸革新，改革：yazı ～i 文字改革 ❹革命：Fransız ～i 法国大革命 Rusya'daki Sovyet ～i 俄国的苏维埃革命

devrimci *s.* ve *is.* ❶改革的，革新的；改革家，革新者 ❷革命的；革命者：～ bir topluluk 革命组织 ～ saflar 革命队伍 Bütün devrimci savaşlar haklıdır. 一切革命战争都是正义的。

devrimcilik, -ği *is.* ❶改革，革新(思想和行动) ❷革命主张，革命行动：Atatürk ～i 凯末尔革命

devrimsel *is.* 革命的

devrisi *s.* 【俗】紧接着来到的，下(年、月、周、日等)：～ gün 明天

devriye (阿) *is.* ❶巡警，巡逻兵，巡逻队，巡逻艇队，巡逻机队 ❷巡逻，巡查 ❸〈史〉奥斯曼时期神职人员的一个级别 ◇～ **gezmek** 巡逻

devrolunmak 见 devredilmek

devşirilmek (*nsz*) devşirmek 的被动态

devşirim *is.* ❶ devşirmek 的动名词 ❷一次采摘的作物：bir ～ üzüm 一次采摘的葡萄 Ağaçlarda bir devşirim kiraz kaldı. 树上剩下的樱桃还能采摘一次

devşirimli *s.* 有序的，很整齐的，秩序井然的

devşirimsiz *s.* 混乱的，杂乱的，无序的，无秩序的

devşirme *is.* ❶ devşirmek 的动名词 ❷〈史〉招募耶内恰里军 ❸〈史〉被招入耶内恰里军的儿童

devşirmek (*-i*) ❶采摘，采收：meyva ～ 采摘水果 zeytin ～ 采收橄榄 Köylü kızları gülüşe çağrışa elma devşiriyorlar. 树里的姑娘们说说笑笑地采摘着苹果。❷整理(衣物等)，收拾(房间等)：çamaşır ～ 整理衣物 sofra örtüsüsü ～ 把桌布叠好收起 odayı ～ 收拾房间

devşirtmek (*-e, -i*) devşirmek 的使动态

deyi *is.* ❶语言，词语；基督或上帝的话，(基督教教义的)道 ❷向人类传达上帝圣训的圣子(即耶稣)

deyim *is.* ❶习语，语言习惯用法 ❷表达，表示，措辞，说法

deyimleşmek (*nsz*) 成为习语，成为习惯用语

deyiş *is.* ❶ demek 的动名词：Avcılardan biri peşinden sürüne sürüne *eve* kadar geldi: "Kardeşçiğim, beni içeri al!" deyişini duydu. 其中一个猎人悄悄地跟着他，一直跟到小屋前，听他喊："姐姐，让我进去！"❷表达力 ❸诗，民谣 ❹陈述，说法：Onun deyişine bakılırsa iş öyle değil. 按照他的说法，事情不是这样的。

deyyus (阿) *is.* 戴绿帽子的

dezavantaj (法) *is.* 不利，劣势，损失

dezenfeksiyon (法) *is.* 消毒

dezenfektan *s.* ve *is.* 消毒的；消毒剂

dezenfekte (法) *s.* 已灭菌的，已消毒的 ◇～ **etmek** 对…进行消毒

dezenfektör *is.* 消毒者

dezenfektuar *is.* 消毒室

dezenflasyon (法) *is.* 通货紧缩

DHMİ 【缩】国家机场管理局(Devlet Hava meydanları)

dığan *is.* 【俗】铁锅，炒勺

dığdığı *s.* 发音不清的，口齿不清的，说话不利落的，把"r"音读为"ğ"音的

dığdık *is.* 见 dızdık

dılak, -ğı *is.* 【俗】〈解〉阴蒂，阴核

dımbırdatmak (*-i*) 弹(弦乐)，演奏

dımdızlak [dı'mdızlak] *s.* ve *zf.* ❶一根头发也没有的(秃头) ❷【转】两手空空的，一贫如洗的 ◇～ **kalmak** 贫困潦倒，一贫如洗：Başka bir memlekete atılınca dımdızlak kaldım. 我被赶到了异国他乡，现在是贫困潦倒，一贫如洗。

dıragon *is.* 【俗】❶没有钱的人，穷人，穷光蛋 ❷地痞，流氓，无赖

dırav *is.* 【俗】钱，票子

dır dır *zf.* 没完没了地(数落、责备、埋怨等)：Benim kırdığımı anlayınca dır dır bana söylenmeye başladı. 他以为是我打碎的，又开始没完没了地唠叨个没完。◇～ **etmek** 没完没了地数落、责备、埋怨：Şoför, hızını alamamış, boyuna dırdır ediyor. 司机把速度提不起来，嘴里没完没了地抱怨着。

dırdır *is.* 唠叨，不停的责骂，无休止的数落：Kaynanasının dırdırından usandı. 她讨厌她婆婆唠叨。◇～ **çıkarmak** 唠叨，絮叨，絮叨，讨人嫌

dırdırcı *s.* ve *is.* 爱唠叨的(人)，婆婆嘴

dırdırlanmak (*nsz*, *-le*) 唠叨，发牢骚，数落，无休止地埋怨

dırdırlaşmak (*nsz*, *-le*) 低声争吵

dırıltı *is.* ❶唠叨，絮叨，埋怨 ❷口角，争吵 ◇～ **çıkarmak** ①唠叨，絮叨，埋怨：Dırıltı çıkarmakta mahirdir. 她爱唠叨。Yine geldi, dırıltı çıkardı, gitti; neşemiz kaçtı. 她又来了，叨叨了一阵子走了，我的兴致全没了。②发生口角：Rica ederim bey, gelir gelmez ayağının tozuyla dırıltı çıkarma. 求你了，先生，请你不要一来就吵。

dırlanmak (*nsz*) 唠叨，发牢骚，数落，无休止地埋怨：Elinden geliyorsa sen de ipini boya, ne dırlanıp duruyoursun? 能干你就干，干嘛没完没了地发牢骚？

dırlaşmak (*nsz*) 吵架，争吵

dış *is.* ve *s.* ❶外，外面，外表，外观；外面的：～ açı 〈数〉外角 ～ kapı 外门 ～ lâstik 外胎 ～ yüz 外表，外观 ～a akışlı bölge 〈地〉外流区 ～a akışlılık 〈地〉外流 Bardağın dışı kirli. 杯子外面脏了。Yapının dışı mozaikle kaplandı. 这座建筑外面贴了马赛克。❷外国的，国外的，对外的，外交的：～ borç 外债 ～ pazar 国外市场 ～ siyaset 外交政策 ～ ticaret 外贸 ～ ilişkiler 对外关系 ～ gezi 出国旅游，国外旅行 ◇～ **dünya** ①国外 ②外界 ～ **güçler** ①外部势力，外国政治经济大国 ②外力 ～ **hat** ①(航空航海)国际航班，国际航线：Türk Hava Yollarının ～ hatlarda çalışan görevlileri 飞国际航线的土航职员 Dış hatlara bugün uçak kalkmadı. 今天飞机未飞国际航班。②国际通信线；国际长

途电话线路：Dış hatlarda bozukluk olduğu için Ankara'yla konuşulamıyor. 国际长途电话线路出故障了，无法与安卡拉通话。③电话外线：Bir dış hat istiyorum, lütfen. 请给我接外线。**～ kapının ～ mandalı**【俗】非常远的远亲，八竿子也打不着的亲戚 **～a açılma** 对外开放：～a açılma ve reform politikası 改革开放政策 **～a akma** 喷射，喷流 **～a çevrilme** 〈医〉外翻 (*-i*) **～a vurmak** ①挑明，说明 ②和盘托出，倾诉 **～ı iffetle badana olmak** 贞洁，清白 **～ında** 除…之外，如果这个不算的话：Bu kitabın dışında hiçbir roman yazmadım. 除了这本书以外，我没写过其它任何小说。**～ına çıkmak** 越权 **～ında bırakılmak** 被排斥在外 **～nda kalmak** 不参与，不关心 (*-i*, *-in*) **～ında saymak** 把…排除在外：Gazete yazarlığını, edebiyatın, sanatın dışında sayanların ne demek istediklerini hiçbir zaman anlamadım. 有些人把报刊写作排除在文学和艺术之外，我从来都没搞明白他们想干什么。**～tan evlilik** 异族通婚 **◆Dışı eli yakar, içi beni (yakar).** 华而不实；驴粪蛋子外面光；金玉其外，败絮其中。**Dışı hoca, içi baca.** 华而不实；驴粪蛋子外面光；金玉其外，败絮其中。**Dışı kalaylı, içi alaylı.** 华而不实；驴粪蛋子外面光；金玉其外，败絮其中。

dışa dönük, -ğü *s.* ❶同外界有联系的 ❷〈心〉外倾性性格的，外向的

dışa dönüklük, -ğü *is.* 〈心〉外倾，外向

dış alım *is.* 进口，输入

dış alımcı *s.* ve *is.* 进口的；进口商，进口者

dış alımcılık, -ğı *is.* 进口业

dışalımlamak (*-i*) 进口，输入，引入

dışarı Ⅰ *is.* 外面；屋外；国外：Dışarıdan sesler geliyor. 声音来自外面。Geceyi dışarıda geçirdi. 他在外面过了一夜。Dışarıda yağmur yağıyor. 外面正在下雨。Ⅱ *zf.* 外面；屋外；国外：Su dışarı akıyor. 水正在往外流。Çocuk dışarı kaçtı. 孩子跑出去了。◇(*-i*) **～ atmak** 赶出去，驱逐：Yaramaz çocuğu bir temiz dövüp odadan dışarı attılar. 他们把那淘气的孩子揍了一顿，赶出了房间。Karısını dirgenle döver. Hırsını alamaz, evden dışarı atar. 他抄起叉草的大叉子把老婆打了一顿，又怒不可遏地把她赶出了家门。**～ çıkmak** ①排大便：Karnım ağrıyor, hiç durmadan dışarı çıkıyorum. 我肚子疼，不停地拉肚子。②出门；背井离乡；出国：Ali ses çıkarmadan dışarı çıktı. 阿里一声不吭地出门去了。Dışarı çık! 出去，滚！İnsan, bu sokatkta paltosuz dışarı çıkar mı? 这么冷的天有谁会不穿大衣跑到外边去呢？③向外凸：Acıdan dişlerini sıka sıka dışarı çıkmış. 疼得她呲牙裂嘴。**～ doğru** 朝外的：Ayak izleri hep içeri doğru, dışarı doğru olanını hiç göremiyorum. 我看见脚印只有朝里的，没有朝外的。**～ fırlamak** ①冲出去，跑出去：Kadın, gürültü üzerine başındaki bigudilerle dışarı fırladı. 那位妇女争吵完了之后戴着满头的卷发夹子冲出门去。②向外凸 **～ gitmek** 外出，出游：Bizim dışarı giden işçilerimizin yüzde doksandan fazlası rençperdi. 我们出外打工的 90%以上都是农民。(*-i*) **～ salıvermek** 放出去：Ortalık ağarır ağarmaz çocuklar ayıyı dışarı salıverirlermiş. 天一亮，孩子们就把熊放了出去。**～ uğraşmak** ①拼命往外跑 ②(眼睛)向外凸 **～ vurmak** 倾诉，诉说 **～dan evlenmek** 异族通婚 **～dan gazel okumak** 妄发议论 **～ya dar atmak** 逃出，溜出：Bunun üzerine hepimiz kıyam ederek kendimizi kitapçı dükkânından dışarıya dar attık. 于是我们赶紧站起来从书店里逃了出来。**～ya sızmak** 溜出去：Bekir, kaşla göz arasında dışarıya sızdı. 一眨眼的功夫，贝基尔溜出去了。

dışarılı *s.* 省的，外省的，外地的

dışarısı *is.* 户外，外面：Dışarı pek soğuk. 外面很冷。

dışarlık *is.* 京都大邑以外的地方(尤指伊斯坦布尔以外土耳其的其它地区)，外省，外地，边远地区

dışarlıklı *s.* 京都大邑以外地方的，外省的，外地的，外乡的：Cicim, sen ne kadar dışarlıklı olmuşsun. 宝贝，你真是一个乡巴佬！Kıyafetinden dışarılıklı ve zarurette olduğu anlaşılıyor. 从衣着打扮上看，他是一个外地人，而且穷困潦倒。

dış asalak *is.* 〈动〉外寄生物，外寄生虫(*Ectoparasitus*)

dışa vurum *is.* 表达，表现
dışa vurumcu *is.* 表现主义者
dışa vurumculuk, -ğu *is.* (文学、艺术的)表现主义
dış başkalaşım *is.* 〈地〉外变质性，外接触变质性
dış beslenen *s.* 〈生〉异养的
dış beslenme *is.* 异养
dış bükey *s.* 〈物〉凸状的，凸面的：～ ayna 凸面镜 ～ mercek 凸透镜
dışçokgen *is.* 〈数〉外切多边形
dış daire *is.* 〈数〉外接圆，旁切圆
dış deri *is.* 〈生〉外胚层，外层
dış evlilik, -ği *is.* 〈社〉异族通婚
dış gezgen *is.* 〈天〉外行星
dışık, -ğı *is.* 〈化〉熔渣，炉渣，矿渣
dışınlı *s.* 非固有的，外来的，外在的
dışişler *is.* 外交，外事：～ bakanlığı 外交部
dışkı *is.* 粪，屎，粪便，排泄物
dışkılık, -ğı *is.* 〈生〉泄殖腔
dış kulak, -ğı *is.* 〈解〉外耳：～ yolu (或 kanalı) 外耳道
dış kutsal *s.* 渎神的，亵渎的，不敬(神)的
dışlamak (*-i, -den*) 拒绝接纳(或考虑)，把…排除在外，排斥；不感兴趣
dışlaştırmak (*-i*) ❶表明，表示，显示 ❷倾诉，诉说，和盘托出
dışmerkez *is.* 〈地〉震中
dış merkezli *is.* 〈数〉不同圆心的，偏心的
dış merkezlik *is.* 〈数〉偏心率
dış odun *is.* (树木的)内皮
dışperde *is.* (舞台上的)幕
dış plâzma *is.* 〈生〉外胚层质，外质
dışrak *s.* (对公众或外行人)公开的
dışraklık, -ğı *is.* 〈哲〉公开
dışsal *s.* 外面的，外表的，外部的
dış satım *is.* 出口，输出：Son yıllarda dışsatım olanakları genişledi. 近几年出口能力有所增加。
dış satımcı *s. ve is.* 出口…的；出口商，出口者
dış satımcılık, -ğı *is.* 出口业
dış sıvı *is.* 〈生〉外淋巴液
dışsahne *is.* 〈影〉外景拍摄
dıştan *s.* 〈哲〉外表的，外感的
dış ters açı *is.* 〈数〉外错角
dış yarı çap *is.* 〈数〉外接圆半径
dış yüz *is.* 外表，外观，外貌：～den içyüze doğru adım adım ilerlemek 由表及里
dış zar *is.* 〈植〉外壁，孢粉外壁
dızdık, -ğı *is.* ◇～**ının** ～**ı,** ～ **kapının mandalı** 【俗】八竿子打不着的亲戚：Ali'nin kızının kocası, dızdığının dızdığı, dış kapının mandalı. 他是阿里的女婿，是八竿子也打不着的亲戚。
dızdız *is.* 〈动〉牛虻

dızdızcı *is.* 【俗】街头诈骗分子：Dızdızcılar yakalandı. 街头诈骗分子们被抓起来了。

dızdızcılık, -ğı *is.* 【俗】(多人合伙转移路人的注意力伺机偷盗钱物的)街头诈骗术

dızdızlamak (*nsz*) 街头诈骗

dızgal *is.* 【俗】胡须，胡子

dızgallı *s.* 【俗】长胡子的，有胡子的

dızıldamak (*nsz*) ❶嗡嗡，作嗡嗡声，作营营声；飕飕响 ❷【口】嘟囔，唠叨

dızıltı *is.* ❶嗡嗡声，营营声；蜂鸣声，飕飕声 ❷【口】嘟囔声，唠叨声

dızlak *s.* ❶秃的，秃顶的 ❷【俗】好的，顺利的

dızlaklık, -ğı *is.* 秃发病

dızlamak (*-i*) 【俗】哄骗，蒙骗

dızman *s.* 【俗】巨大的，庞大的：～ adam 一位身材高大的人 ～ bir gemi 一艘大船

dialektik, -ği *is.* ve *s.* 〈哲〉辩证法(的)：～ materyalizm 辩证唯物主义，辩证唯物论

dializliyen *is.* 〈理、化〉渗析膜；渗析器；透析器

dialkol (法) *is.* 乙二醇，甘醇

diba [di:ba:] (波) *is.* 锦缎

dibace [di:ba:ce:] (阿) *is.* ❶序言，绪论，开场白 ❷开端

dibek, -ği *is.* 臼，研钵：kahve ～i 咖啡臼 ～ kahvesi 磨制的咖啡

didaktik (法) Ⅰ *s.* ❶教训的，教导的，说教的 Ⅱ *is.* 教学法，教学理论

didar [di:da:r] (波) *is.* ❶脸，面孔：Didarını görmeyeli aylar oldu. 已经有好几个月没有见到他了。❷会见，会谈

dide (波) Ⅰ *is.* 眼睛，目 Ⅱ *s.* 看见的，经受过的：cihan ～ 阅历广的，见多识广的 felâket ～ 遭受过不幸的

didik didik *s.* ve *zf.* 被撕成碎片的，蓬乱的，被翻得乱七八糟的：～ saçlar 蓬乱的头发 ◇ **～ etmek** 把…撕成碎片，使变乱：Kedi örtüyü didik didik etmiş. 猫把罩子抓坏了。**～ olmak** 破烂不堪，成为碎片；乱七八糟

didiklemek (*-i*) ❶咬碎，撕碎：Kuşlar incirleri didiklemiş. 鸟把无花果啄得稀烂。Beklemek işkencesi yüreğimi fena didiklemeğe başladı. 等待的折磨开始使我的心倍受煎熬。❷翻找，寻找，查找：Manzumenin yazılı olduğu kâğıdı bulmak için bütün ceplerimi on parmağımla didikledim. 为了找诗稿我把我的所有的口袋翻了个遍。

didikleniş *is.* didiklenmek 的动名词

didiklenmek (*nsz*) didiklemek 的被动态：Telefon elefteri aranıyor, didikleniyor. 正在找电话号码本，东西都被翻乱了。Sandık didiklenerek değerli şeyler alınmış. 箱子被翻得乱七八糟，值钱的东西都被拿走了。

didiniş *is.* didinmek 的动名词

didinme *is.* didinmek 的动名词：Yıl on iki ay didinmemizin karşılığı işte, sarı mısır ekmeği! Kepekli arpa! Bulgur pilâvı! 我们成年累月出的是牛马力，吃的是猪狗食。

didinmek (*nsz*) 苦干，劳碌，出力，忙个不停：Akşama kadar didinmekten harap oldu. 他一天忙到晚，累得疲惫不堪。Alnının teriyle, / Zavallı yaşamını kazanacaktın, / Uzun bir çalışma ve didinmeden sonra, / İşte ölüm seni bekliyor. 你干得汗流满面 / 才能维持可怜生计 / 长年劳动，精疲力竭 / 如今死神召唤着你。

didinti *is.* 劳碌，忙碌，忙个不停

didişim *is.* 〈哲〉争论术，辩论术

didişken *s.* 好争吵的，好争论的，好斗的

didişme *is.* didişmek 的动名词：Gerçi aralarında birtakım çekişmeler ve didişmeler olmuyor değildi. 然而他们之间并非没有发生争吵。

didişmek (*nsz*, *-le*) ❶争吵，互相诽谤；互相撕打；撕咬 ❷【转】工作，劳作：bir lokma kuru

ekmek için sabahtan akşama kadar didişen zavallılar 那些为一块干面包而从早到晚疲于奔命地干活的穷人们 Gel zaman git zaman konu dallı budaklı bir şekil aldı, uğraştık, çabaladık, didiştik, bir türlü sonuca gelemedik. 时光在一天天地流逝，问题也越来越错综复杂，我们忙得焦头烂额，可一点儿头绪也没有。

didon(**a**) (法) *is.* ❶【旧】土耳其人对在伊斯坦布尔的外国人特别是对法国人的称呼 ❷【俗】假斯文(指人)，假绅士；滑头，无赖的人；花花公子；好打扮的人，好穿戴的人 ◇～ **sakallı** 下巴留有一绺胡须的，留拿破仑式胡须的：～ sakallı minimini bir ihtiyar 一个留着拿破仑式胡须的小老头

DİE 【缩】国家统计局(Devlet İstatistik Enstitüsü)

difana (希) *is.* (3 层的)渔网

difaze *s.* 〈电〉两相的，双相的

diferansiyel (法) *is.* ❶差速器 ❷〈数〉微分：～ denklem 〈数〉微分方程式 ～ geometri 〈数〉微分几何 ～ hesap 〈数〉微分计算，微分学

difraksiyon (法) *is.* 〈物〉衍射，绕射

difteri (法) *is.* 〈医〉白喉病：～ aşırı 白喉疫苗 ～ felçleri 白喉麻痹症 ～ serumu 白喉血清

difterili *s.* 患白喉的，染上白喉的

diftong (法) *is.* 〈语〉双元音，复合元音

diftonglaşmak (*nsz*) 变成双元音，双元音化

difüzör *is.* ❶〈技〉浸提器；扩散器 ❷〈汽〉喷雾器 ❸〈无〉扬声器；扬声器的膜片 ❹散光灯罩 ❺〈纸〉洗料池，救火水管喷嘴

difüzyon *is.* 〈物、化〉扩散，弥漫；漫射

digitoksin *is.* 〈医〉洋地黄甙

digitoksit *is.* 〈医〉洋地黄甙

diğer [di'ğer] (波) *s.* ve *is.* 另外的，其他的：Bu kitap değil, diğer kitap. 不是这本书，是另一本书。

diğerkâm [diğerkâ:m] *s.* 【旧】替他人着想的，利他的

diğerkâmlık, -ğı *is.* 【旧】利他主义

dijital[1] (法) *s.* 数字的，数字显示的：～ telefon santrali 数显电话交换台，数显电话交换机

dijital[2] (法) *is.* 〈植〉洋地黄，毛地黄(*Digitalis purpurea*)

dijiatalin (法) *is.* 〈医〉洋地黄甙

dik *s.* ❶垂直的，笔直的，直立的；陡峭的：～ duruş 直立 ～ kaya 悬崖 ～ oturuş 正襟危坐 ～ saç 竖起的头发 ～ yokuş 陡坡 ❷〈数〉直的，垂直的，直角的：～ açı 直角 ～ biçme 直立棱柱 ～ doğru 直线 ～ dörtgen 矩形，长方形；正方形 ～ koni 直立圆锥，正圆锥体 ～ silindir 正圆柱体 ～ üçgen 直角三角形 ～ yamuk 直角梯形 ❸竖排的：Çinlilerin yazısı dikti. 中国人的文字过去是竖排的。❹(目光等)直勾勾的：～ bakış ❺凝视，怒视 ❻(声音等)调高的，尖声的：～ ses 〈乐〉高音 ❼倔犟的，固执的，执拗的，犟的：～ cevap 倔犟的的答复 ◇(*-in*) **～ âlâsı** 【谑】极端，过分(通常为不受欢迎的)：rezaletin ～ âlâsı 莫大的耻辱 **～ baş(lı)** ①顽固的，固执的，执拗的，自以为是的，不听话的：～ çocuk 执拗的孩子 Vazgeç bu kadar dik başlı olmanın birgün zararını göreceksin. 别再固执了，你再这么固执下去，总有一天要吃亏的。Ordumuz en dik başlı düşmanları bile dize getirdi. 连最顽固的敌军也被我军打垮了。②傲慢的，目空一切的 **～ ～ bakmak** ①直勾勾地看着：Kadının yüzüne dik dik bakıyor, bir taraftan da bıyık falı ile meşgul oluyordu. 他一面直勾勾地看着女人的脸，一面捻着他的胡子。②怒视，凝视：Hiçbir şey söylemeden dik dik bakıyor. 他一言不发地怒视着。Kapıdaki adam yüzüme dik dik bakınca bayağı korktum. 门口的人恶狠狠地盯着我的脸，我吓坏了。**～ diklemek** 固执，倔强，好抬杠 **～ durmak** 挺立：Boş başak dik durur. 【成】瘪穗子挺得直；一瓶子不响，半瓶子晃荡。**～ duvara tırmanmak** 【转】特别顽皮 **～ gelmek** 固执，倔强，好抬杠：Ali dik gelmek istedi ve yave

söyledi. 阿里想抬杠，胡搅蛮缠。～ **kafalı** ①顽固的，固执的，执拗的，自以为是的，不听话的，倔强的：Dik kafalı öğrenciler pek başarılı olamıyor. 自以为是的学生学习好不了。②傲慢的，目空一切的：Onun ne dik kafalı olduğunu asıl bilirim; burnu yere düşse kibrinden eğilip almaz. 我真的很了解他是多么的傲慢，不会低头服输。～ **rüzgâr** 〈海〉逆风 ～ **sözlü** 直言不讳的；刻薄的，粗暴的 ～ **ve intizamlı** 笔直挺拔的：Asker gibi, dik ve intizamlı yürüyordu. 他象士兵那样挺拔地走着。～ **ve sivri** 陡峭的：Solumuzda biri yayvan, biri dik ve sivri iki dağ var. 在我们左边有两座山，一座平缓，一座陡峭。～ **yazı** 竖排的文字

dikçe *s.* 稍直的，稍陡的：～ bir yokuş 稍陡的坡

dikeç, -ci *is.* 【俗】❶长竿，桩，棍棒 ❷(门窗的)梃子 ❸栽葡萄秧时挖坑用的铁制工具

dikek, -ği *is.* 烛台

dikel *is.* 钉耙，铁耙

dikelmek (*nsz*) ❶变直 ❷站着不动，立等 ❸【转】(*-i, -e*) 抵抗，反抗，斥责，反驳

diken *is.* ❶(某些植物上的)刺：Annem elimdeki dikeni cımbızla çıkardı. 母亲用镊子拔去了我手上扎的刺。Gülün dikenleri elime battı. 玫瑰刺扎了我的手。❷(某些动物身上的)刺：kirpinin ～leri 刺猬的刺 ❸〈解〉刺状突起 ❹多刺植物，荆棘；刺藤：Giysileri dikenlerle paramparça olmuştu. 他的衣服被荆棘撕得稀烂。❺【转】障碍，艰难险阻 ◇～ ～ ①到处是刺的 ②(毛发等)竖起来的：Dinlerken tüylerim hep diken diken oldu. 我一听毛骨竦然。～ **üstünde durmak** (或 **olmak, oturmak**) 如坐针毡，坐立不安，提心吊胆，忐忑不安：Sinemaya izinsiz gittiğim için âdeta diken üstünde oturmuştum. 我去看电影没有请假，心里真有些忐忑不安。

dikence *is.* 〈动〉九刺鱼(*Gasterosteus pungitius*)

diken dutu *is.* 黑莓，荆棘

dikenli *s.* ❶多刺的，有刺的：～ çiçek 带刺的花 ～ bir bitki 有刺的植物 ～ tel 铁丝网 ❷充满荆棘的(地方)：～ tarla 刺灌丛，荆棘丛

dikenli balık *is.* 〈动〉刺鱼(*G. aculeatus*)

dikenli balıkgiller *ç.is.* 〈动〉刺鱼科(*Gasterosteidae*)

dikenlice *is.* 〈动〉梅花鲈(鱼)

dikenlik, -ği *is.* 荆棘丛：Bu dikenlikte yürümek çok güç. 在荆棘丛中行走十分艰难。

dikenli meyan *is.* 〈植〉棘皮甘草(*Glycyrrhıza echinata*)

dikenli salyangoz *is.* 〈动〉骨螺属(Murex)

dikenli yılan *is.* 〈动〉南棘蛇(*Acanthophis antarcticum*)

dikenli yüzgeçliler *ç.is.* 〈动〉棘鳍类(*Acanthopterygii*)

dikensi *s.* 刺状的：～ çıkıntı 〈解〉棘突

dikensiz *s.* 无刺的 ◆**Dikensiz gül olmaz.** 金无足赤，人无完人。

dikey Ⅰ *zf.* 垂直地 Ⅱ *s.* 〈数〉垂直的，成直角的，正交的

dikgen *s.* 〈数〉互相垂直的，直角的，直交的，正交的：～ eğriler 正交曲面

dikici *is.* ❶庄稼人，农民 ❷皮匠，补鞋匠 ❸裁缝

dikicilik, -ği *is.* ❶种田 ❷修鞋 ❸缝纫

dikili[1] *s.* 缝补过的；缝制过的：ceketin ～ yeri 外套缝补过的地方 ◇～ **kese** 香囊，香袋

dikili[2] *s.* ❶栽种的，移植的：～ fidan 移栽的秧苗 Bu topraklarda dikili tek ağaç yok. 这是一片荒芜的土地，一棵树也没栽。❷树起的，立起的：～ taş 石碑 ❸(眼睛)直直的，直勾勾的；直盯着…的：Yine gözleri, karşısındaki adama dikilli. 他两眼又直直地盯着对面的那个人。◇(*-in*) ～ **ağacı olmamak** (或 **yok**) 【转】一贫如洗，无儿无女又无钱，一无所有，孤苦伶仃：Bu darı dünyada bir dikili ağacım bile yok. Ölümden neden korkayım? 在这个世道上，我无牵无挂，死对于我来说有什么可怕的呢？

dikiliş *is.* dikilmek 的动名词

dikili taş *is.* 石碑 ◇(*-in*) **～ı kalmamak** 【转】失去所有的一切

dikilme *is.* dikilmek 的动名词：İki ayak üzerinde dikilme, kafatasının büyümesi, yüzün ve çene-diş sisteminin küçülmesi, insanlaşma olaylarıdır. 双腿直立、颅骨变大、颌、牙齿变小，都是人类进化现象。

dikilmek (*nsz*) ❶ dikmek 的被动态：Bahçede bir heykel dikildi. 花园里矗立着一尊塑像。Bu araziye binlerce ağaç dikildi. 这块地里栽了成千上万棵树。Ceket dikildi. 外套已经缝好了。❷伫立；站起，起立：İki saattir burada dikiliyorum. 我戳在这儿已经两个小时了。Konuşmadan, taş gibi kaskatı, yanımda dikiliyordu. 他一言不发，像石头一样一动不动地站在我的旁边。❸面对，反对，对抗，阻挡 ❹直勾勾地盯着，直视 ❺勃起，矗立：Yüzüne bakınca şaşırdım kaldım, gözleri fincan gibi olmuş, saçları dikilmiş, âdeta çıldırmış gibi. 我一看他的脸，大吃一惊，只见他两眼圆睁，毛发矗立，似乎要疯了。❻突然出现：Birden karşıma bir adam dikildi. 我面前突然冒出个人来。◇**dikilip durmak** 长时间站在某处：Karşımda ne dikilip duruyorsun! 你戳在我跟前干什么？**dikilip kalmak** 长时间站在某处：Uzun zaman orada kararsız, şaşkın, dikilip kaldı. 他痴痴地站了好久。

dikim *is.* dikmek 的动名词：～ zamanı 栽种季节，移栽时机 Bu kostümün dikimi iyi değil. 这套衣服的做工不好。

dikim evi *is.* 服装厂，裁缝铺

dikimhane [dikimha:ne] *is.* 【旧】服装厂，裁缝铺

dikine *zf.* ❶垂直地，成直角地 ❷执意，故意 ◇**～ gitmek** 执拗，顶牛，逆着干，对着干：Hep dikine gitmekle başarılı olacağını zannediyorsan yanılırsun. 你要是以为事事与人对着干能够成功，那你就错了。Toplum içinde dikine gitmekle insan kendini sevdiremez. 在社会上事事与人对着干的人是不招人待见的。**～ tıraş** ①执拗，顶牛，逆着干，对着干：Sabahtan beri dikine tıraşla kafamı ütüledi. 一大早他就执拗地唠叨个没完，搅得我心烦意乱。②【俗】巧言蒙骗：Onun dikine tıraşına kanmıyorum. 我们不会上他的当。

dikiş *is.* ❶ dikmek 的动名词：～ makinesi 缝纫机 ❷针线活儿，女工，女红：～i seven bir ev kadını 一个爱做针线活的家庭妇女 Dikişle evini geçindiriyor. 她靠给人缝缝补补养家糊口。Eli dikişe yatkın. 她是做针线活的好手。❸缝纫做工，缝纫手工：Bu elbisenin dikişi güzel. 这件衣服的做工真棒。Bu terzinin dikişini beğenirim. 我喜欢这个裁缝的手艺。❹针脚，缝线，缝口：Astarın dikişi sökülmüş. 衬里开线了。Pantolonun dikişi sökülmüş. 裤子开线了。❺待缝制的活儿：Biraz dikiş kaldı. 还剩一点针线活儿没做。❻〈解〉缝，骨缝 ◇**～ atmak** 缝补，缝合：Doktor, kafasına iki dikiş attı. 医生在他头上缝了两针。**～ dikmek** 做针线活：Annem dikiş dikiyor. 我妈妈正在做针线活。Oğlan babadan öğrenir sofra açmayı, kız anadan öğrenir dikiş dikmeyi. 【成】男儿跟父亲学挣钱养家，女儿跟母亲学操持家务。(*bir*) **～ kaldı** 几乎，差不多：O kadar sıkıldım ki dikiş kaldı bayılacaktım. 这么挤，我快受不了了。**～ payı** ①裁减布料时从布边到缝线部位留出的余量 ②【转】余地 **～ payı bırakmak** 留有余地 **～ tutmak** 使接受自己 **～ tutturmak** 持之以恒，站住脚：İki senedenberi on, on beş âşık değiştirmiş ve hiçbirisinde dikiş tutturamamış idi. 两年来，他交了 10 多个女朋友，可是一个也没有谈成。O haylaz nereye girse dikiş tutturamıyor. 他游手好闲的，到哪儿都干不长。Bay Li, bu defa da Beijing'de dikiş tutturamamış. 李先生这次在北京又没能站得住脚。**～ini almak** 〈医〉拆线

dikişçi *is.* 裁缝，缝衣工：Bunu, mahalledeki dikişçi kadın değil, maharetli ve şöhretli erkek gömlekçiler dikerdi. 这件衣服不是街头缝衣妇做的，而是著名男裁缝做的。

dikişçilik, -ği *is.* 缝纫业，制衣业

dikişli *s.* 缝合的，缝制的：～ ayakkabı 缝制的鞋

dikişsiz *s.* ❶无缝的 ❷粘合的

dikit *is.* 〈地〉石笋

dikiz *is.* 【俗】看，观察：～ aynası (汽车上的)反照镜，后视镜 ◇(*-i*) **～ etmek** (或 **geçmek**) 【俗】①看，看见：Dikiz et abi! Balığı nasıl temizliyor. 大哥！你看他是怎么拾掇鱼的！Soför, aynadan müşteriyi dikiz etmiş. 司机通过反光镜看见了乘客。②窥视，偷看 ③盯，凝视，

目不转睛地看，当心：Anaforcudur, iyi dikiz et! 他是个吃白食的，你可要当心点儿！Sen etrafı dikiz et. 你给盯着点儿！**～e çekmek** 窥视，偷看

dikizci *is.* 【俚】望风者；窥视者：Dikizci gelmezse, topumuzu piyastos ederler. 要是没有望风的，我们全都会被抓住的。

dikizcilik, -ği *is.* 望风；观察；窥视

dikizlemek (*-i*) 【俗】目不转睛地注视，盯，凝视；窥视：Az konuşan, insanı boyuna gümrükçü gibi dikizleyen bir adamdı. 他少言寡语，就像海关检查官那样盯着别人看。Şu külüstür herif kimi dikizliyor? 这老家伙盯上谁了？

dikkat, -ti (阿) Ⅰ *is.* 注意，关注，留意，留心：Dikkatle dinledim ama, bir şey anlayamadım. 我认真地听了，但是什么也没听懂。Ⅱ *ünl.* 当心！注意：小心！Dikkat! konferans başlıyor. 请注意！开会了！Dikkat, dikkkat! Shanghai - Beijing ekspresi birinci perona girmek üzeredir. 注意啦！注意啦！上海到北京的特快列车将进入一站台。Dikkat, kapı yeni boyanmıştır. 小心！门上油漆未干。◇～(**ini**) **çekmek** ①关心，关注，注意 ②引人注目：Giyinişiyle dikkati çekiyor. 她的衣着打扮引起了人们的注意。O açık saçık elbiseler giyip herkesin dikkatini üzerine çekmekten hoşlanır. 她喜欢穿坦胸露背的衣服招摇过市。③提醒：Müdür, görevine vaktinde gelmesi için dikkatini çekti. 经理提醒他要注意按时上班。(*-e*) **～ etmek** 注意，重视，当心；关心，留意，在意：Dikkat et, kendini üşütme. 当心，别着凉了！Dikkat ettiniz mi neler söyledi? 您留心他说了些什么吗？Herkes kendi onurunu korumaya dikkat eder. 每个人都在意捍卫自己的尊严。(*-e*) **～ göstermek** 认真，勤奋 (*-e*) **～ kesilmek** 全神贯注 **～ toplaşımı** 〈心〉专注，专心 **～e alınmak** 被注意，被考虑：atideki maddelerin ～e alınması 注意以下条款 (*-i*) **～e almak** 注意，考虑：Bu önerinizi dikkate alacağım. 我将考虑您的这项建议。Muracaatınızı dikkate aldılar. 他们已经考虑了您的申请。**～e değer** (或 **şayan**) 值得注意的：Bu olay dikkate değer. 这次事件值得注意。**～ini vermek** 认真，勤奋 **～ine çarpmamak** 无动于衷：Büyük derdine düştüğü için hiç dikkatine çarpmamıştı. 他正在想入非非，因而对其它一切都无动于衷。

dikkatle [dikka'tle] *zf.* 认真地，注意地，小心翼翼地：Göz doktoru, Reşat Beyi dikkatle dinleyerek muayeneye başladı. 眼科大夫认真听取了雷沙特先生讲述，开始给他检查。Yavaş yavaş, dikkatle torbanın yanına gitmiş, ama genç deminden beri onu bekliyormuş. 他悄悄地靠近那个袋子，但是年轻人早就在那里候着他了。

dikkatli *s.* ve *zf.* 注意的，当心的，精心的，细心的，认真的，谨慎的：～ bir çalışma 一项认真的工作 ～ öğrenci 细心的学生 Trafik cezasından ağzı yandı, artık dikkatli araba sürüyor. 他已尝到了交通违章处罚的苦头，今后开车会小心的。◇**～ davranmak** 谨慎，小心 **～ olmak** 注意，当心，精心，细心，认真，谨慎：Ali ona, biraz dikkatli olmasını rica etti. Başlarına bir yıkım geleceğinden korkuyordu. 阿里劝他当心点儿，担心他们会有不测。Böyle zengin bir evde dikkatli olmak gerek. 在这样的富人家，当然得多加小心。

dikkatsiz *s.* 精心的，疏忽的，精枝大叶的，漫不经心的，不介意的：～ bakışlar 漫不经心的目光

dikkatsizlik, -ği *is.* 粗心大意，粗树大叶，漫不经心，不介意疏忽：Dikkatsizlikten ormanlar yanıyor. 由于疏忽森林着火了。Ufak bir dikkatsizlik bütün emeklerimi mahvetti. 一点小小的不慎，毁掉了我的全部劳动。◇**～ etmek** 疏忽，忽视，不重视

dikleme(**sine**) *zf.* 垂直地：Kuş dikleme aşağı doğru indi. 鸟一头扎了下来。Uçak diklemesine yükseldi. 飞机垂直地上升。

diklenmek, dikleşmek (*nsz*) ❶竖直，变得陡峭：Tavşan deliği önce bir tünel gibi düz gidiyor, sonra birdenbire dikleşiyordu. 兔子洞一开始像一条笔直的隧道，后来突然却直上直下。Yol birdenbire dikleşti. 道路突然变得陡峭了。❷【转】反对，顶住，抵抗，抗击，反其道而行之，横眉立目，变强硬，坚定起来：Bir ay bedava çalıştıktan sonra, kaşları biraz daha çatıldı, sesleri biraz daha dikleşti. 在白干了一个月之后，他眉头皱了起来，嗓门也大了起来。

dikleştirmek (*-i*) dikleşmek 的使动态：Merdiveni dikleştirdi. 他竖起了梯子。Sesini dikleştirdi.

他提高了嗓门。

dikletmek (*-i*) 〈乐〉使变成高音

diklik, -ği *is.* ❶垂直，垂线 ❷倔犟，固执，执拗 ◇～ **etmek** 倔犟，固执，执拗

dikloridi feniltrikloretan *is.* 〈化〉二氧二苯三氮乙烷，(商品名)滴滴涕

dikme Ⅰ *is.* ❶ dikmek 的动名词 ❷〈数〉垂线，垂直面 ❸秧苗，树苗；【转】独苗，独生子女：Bir ocakta bir dikme. 【成】万顷地，一棵苗。❹杆，柱，桩 ❺桅杆起重机 ❻(木制建筑的)门柱，窗柱 Ⅱ *s.* 直立，树起的：～ direk 立柱

dikmek[1], -er (*-i*, *-e*) ❶树，立，竖插：anıt ～ 树碑，立碑 şamdana mum ～ 在烛台上插一根蜡烛 yere direk ～ 在地上立一根木桩 ❷栽种，移栽：bahçeye ağaç ～ 在花园里植树 fidan ～ 插秧，栽种树苗 patlıcan fidesi ～ 栽茄子秧 ❸一饮而尽：Bir bardak içkiyi dikti. 他一扬脖，把一杯酒一饮而尽。❹【转】建立，建造：Cadde üzerine iki büyük bina diktiler. 他们临街建造了两座宏大的建筑。❺放置，安置，安插，设置：İki tane nöbetçi dikmişler. 他们设置了两名哨兵。Oyuncu topu penaltı noktasına dikti. 球员把球放在了点球点上。❻(把球、石头等)往空中抛

dikmek[2], -er (*-i*) 缝，缝合，缝缀，缝制：dikiş ～ 做针线活 giysi ～ 缝衣服 Bunu, maharetli ve şöhretli erkek gömlekçiler dikerdi. 这件衣服是著名男裁缝做的。

dikmelik, -ği *is.* 苗圃，苗床：gül ～i 玫瑰苗圃 orman ağaçları ～i 林木苗圃

dikmen *is.* 【俗】圆锥形小丘

dikse *is.* 捕鸟树(在一个空地上放置一棵上有捕鸟网的假树)

diksiyon (法) *is.* ❶(讲演、朗诵的)语调 ❷措辞；道白

dikta [di'kta] (德) *is.* 独裁

diktacı *s.* ve *is.* 拥护独裁的，主张独裁统治的

diktacılık, -ğı *is.* 拥护独裁，主张独裁统治

diktafon (法) *is.* 口述录音机

diktatorya *is.* 专政：proletarya ～ sı 无产阶级专政

diktatör (法) *is.* ❶独裁者 ❷【转】暴君

diktatörlük, -ğü *is.* ❶独裁，专制 ❷专政 ❸专制国，独裁者统治的国家

dikte (法) *is.* ❶口授，口述 ❷听写 ◇～ **etmek** ①口授，口述，使听写：Şimdi sana bir mektup dikte edeceğim. 我现在向你口授一封信。②【转】强加于人：Ⅰ. Naponeon, 1805'de Pressburg antlaşmasını Avusturyaya dikte etmişti. 拿破仑一世于 1805 年迫使奥地利签署了普雷斯堡条约。

diktirmek (*-i*, *-e*) dikmek 的使动态：elbise ～ 定做衣服 Kumaşım 60 santim eksik gelmeseydi tam bir takım elbise diktirmek mümkün olabilecekti. 我的这块布料少了 60 厘米，要不然能裁一身衣服。Yeni fideler diktirmiştir. 他让别人新栽一些秧苗。

diktirtmek (*-i*) diktirmek 的使动态

dil *is.* ❶〈解〉舌，舌头：～ düşüklüğü 〈医〉舌下垂 ❷语言；用语，术语：～ ailesi 语系 ～ atlası 语言分布图 ～ felsefesi 语言学 aşk ～i 爱情用语 hukuk ～i 法律用语 ～ lâboratuvarı 电教室 konuşma ～i 口头语言 Türk ～i 突厥语 yazı ～i 书面用语 ❸(机械、乐器、簧片等)舌状物：kilidin ～i 锁舌 terazi ～i 天平指针 ❹【转】伸入海中的狭长陆地，岬角 ❺【转】舌头，俘虏 ❻【转】流言蜚语 ❼〈海〉绳轮，槽轮，滑轮 ❽【俗】钥匙 ◇～ **açılmak** 打破沉默开口说话 ～ **ağız vermemek** 病得说不出话来：Zavallı kadın çok ağır hasta; dil ağız vermiyor. 可怜的女人患了重病，连话都说不出来了。～ **almak** 〈军〉抓舌头 ～ **avcısı** 【旧】密探，间谍，特务 ～ **bastırmak** 捂住胆小者的嘴 ～(**i**) **belâsı** 因多嘴而带来的麻烦，吃多嘴的亏 ～ **bir ikrar bir** 【俗】讲老实话的人，实话实说的人 (*-de*) ～ **bir karış** 【俗】出言不逊的，(说话)放肆的，无礼的，鲁莽的，不谦恭的，厚颜无耻的，口上无德的：Ona söz söylenmiyor, dil bir karış. 他口上无德，没人理他。～ **birliği etmek** ①异口同声 ②统一口径，建立攻守同盟 (*-e*) ～ **çıkarmak** 嘲笑，愚弄，羞辱 ～ **dalaşı** 斗嘴，吵嘴，吵架，口角，舌战，争论 (*-e*) ～(**ler**)

dökmek 花言巧语，阿谀奉承："Aman ne tatlı sesin varmış senin! Hele gel de seni bir bağrıma basayım" diye türlü diller dökmüş. 他巧舌如簧地奉承道："您的嗓子真美，来！我拥抱一下你好吗？"Büyük hanım türlü dil dökerek onu kandırmaya çalışıyordu. 大太太花言巧语，极力要说服他。Bana boşuna dil dökme, artık inandıramazsın. 省省吧！别给我戴高帽子了，你再也骗不了我了！**～ ebesi** 健谈的，话多的：Dil ebesisin sen, her şeyin yanıtını buluyorsun, buluyorsun ya, ben gene yiyeceğim seni. 你总有的说，反正我是要吃你。**～ ebesi, tandir kebesi** 废话多的 **～ kavgası** 口角，吵嘴，争吵，辩论，舌战 **～(i) kaymak** 失言，口误 **～ koymak** 插嘴 **～ kullanmak** 说话管用 **～ oğlanı** 〈史〉奥斯曼帝国时期在外国使馆当翻译的青年 **～ otu yemek** 话多：Dil otu yedin? 就你话多！**～ pelesengi** (或 **persengi**) 口头语 **～ satmak** 耍嘴皮子 **～ sürçmek** 失言，口误 **～ şaklatmak** 吹口哨(呼唤狗或马) **～ tutmak** 〈军〉抓舌头 **～ tutukluğu** ①〈医〉(大脑受损引起的)说话能力的完全丧失 ②由于某种原因说不出话来 **～ uzatmak** 诽谤，中伤，诬蔑，诋毁，说坏话：Namsuma dil uzatıyorlar. 他们中伤我的人格。**～de gezmek** 有口碑 **～de niyaz, elde piyaz** 徒劳地苦苦哀求，求爷爷告奶奶 **～den ～e dolaşmak** (或 **gezmek**) 被纷纷议论 **～den ～e düşmek** 出名；臭名昭著 **～den ～e söylenmek** 被纷纷议论 **～den düşmemek** 念念不忘 **～den gelmek** 说到 **～den komak** 话到嘴边想不起来，好忘事 **～e alınmaz** 难以启齿的 **～e dolanmak** 臭名昭著，恶名远扬 **～(ler)e düşmek** 受非议，被议论，成为他人的谈资 **～e gelmek** ①受非议，被议论，成为他人谈资：Evlerinin haricinde göze batmaktan, dile gelmekten sakınmayı bilirler. 他们都懂得出了家门不要太张扬，被人议论。②开口说话，能说话，会说话 ③说走嘴 **～e gelmez** 难以言状的，无法形容的 **～e getirmek** ①使说话：Onların hepsini dile getirerek sırların söyletiyor, onlar başlarını eğiyorlar. 他让他们开口说出他们的秘密，他们全都低头不语。②说，讲：Varış saatimizi bilelim, ama dile getirmeyelim. 让我们知道到达的时间吧，我们不说出去不行吗？③使受非议 **～e kolay** 说起来容易做起来难的：Dile kolay, on yıl evimden uzak kaldım. 说得容易!我离开家门已经有 10 年了。**～e perhiz etmek** 沉默，缄默，不多说话 **～e vermek** 泄露，张扬，声张，泄漏 **～e yörük** (或 **yavuz**) 嘴快的，多嘴的 **～i açılmak** 突然开口说话，打破沉默：Onu ne zaman görse çehresi derhal çocuklaşıyor, dili açılıyor. 不管什么时候，他只要一看见她，就立刻像个孩子，满脸的灿烂，话也多了。**～i ağır** 晦涩难懂的 (*-in*) **～i ağırlaşmak** 说话困难：Hastaya bazı şeyler soruyor. Fakat anlaşılır cevaplar alamıyordu, kaynımın dili ağırlaştı. 他询问病情，但没能搞清楚，因为我内兄说话已经很吃力了。**～i alışmak** 琅琅上口 (*-in*) **～i bağlanmak** 闭嘴，不说话，不吭气：Beni karşısında görünce dili bağlandı. 他一看见我，立马不吭气了。**～i bağlı** 沉默不语的，缄默的 **～i bir karış** 【转】放肆的，无礼的，鲁莽的，不谦恭的，厚颜无耻的 (*-in*) **～i bir karış (dışarı) çıkmak** (或 **sarkmak**) 【转】气喘吁吁：Koştu koştu da dili bir karış sarktı. 他跑哇跑，累得气喘吁吁。**～i bozuk** ①说话不流利的 ②满口脏话的，讲话下流的，口出污言秽语的，恶语咒骂的 (*-in*) **～i** (*başka bir dile*) **çalmak** 说话带某种口音：Dili hiç çalmıyor. 他口音纯正。Dili İngilizce'ye çalıyor. 他说话带有英语味。(*-in*) **～i çetrefilli olmak** 语无伦次，口齿不清 (*-in*) **～i çözülmek** 开口说话，打破沉默：Hasan kafayı tütsülemişti, dili çözülmüştü. 哈桑喝多了，话匣子也打开了。(*-in*) **～i damağı kurumak** 口干舌燥，渴极：İki saatten beri konuşuyorum; dilim damağım kurudu. 我都说了两个小时了，说得我口干舌燥。(*-in*) **～i damağına yapışmak** 口干舌燥，渴极：Çaydan birkaç yudum ver. Dilim damağıma yapıştı. 给我点儿茶喝，渴死我了！Hava o kadar sıcak gelmeye başlamış ki susuzluktan Hans'ın dili damağına yapışmış. 天气越来越热，渴得汉斯嗓子直冒烟。(*-in*) **～i dolaşmak** 语无伦次，舌头不听使唤，口齿不清：Korkudan dilim dolaşıyor. 我吓得舌头都不听使唤了。Hikâyasini anlatmağa çalışan Ali, kendini dinlediğimin farkına varır varmaz dili dolaştı. 阿里正讲得起劲，突然发现我也在听他讲，立刻说话都不利索了。**～i dökmek** 能言善辩，巧舌如簧 **～i döndüğü kadar** 尽可能详尽地，尽可能明了地：Dilinin döndüğü kadar sordu, anlamaya çalıştı. 他打破砂锅问到底，试图搞清是怎么一回事。(*-in*) **～i dönmek** 能言善辩，巧舌如簧 (*-in*) **～i dönmemek** 词不达意 **～i durmamak** ①滔滔不绝，口若悬河，喋喋不休，能说会道 ②多嘴多舌 **～i emekçi küreği** 出言不逊讨人嫌的家伙 (*-in*) **～i fare yemek**

【转】不说话，什么也不说 **～i güllü** 【转】能说会道的，甜言蜜语的，巧舌如簧的 **～i her şeye dönmek** 能言善辩，巧舌如簧 **～i kılıçtan keskin** 【转】长舌如刀伤人心的，刀子嘴的 **～i kısa** 拙嘴笨腮的 **～i kurtlu** 【转】热衷于传播流言蜚语的人 (*-in*) **～i kurumak** 说不出话：Dili kurusun. (对说坏话者的诅咒语)让他烂舌头！**～i pabuç kadar** (或 **gibi**) 出言不逊的，放肆的，无礼的，鲁莽的，不谦恭的，厚颜无耻的 (*-in*) **～i takılmak** (或 **sürçmek**) 说不出话 **～i tutuk** 说话不利索的，大舌头的 (*-in*) **～i tutulmak** ①说不出话来：Çok çalışıyor, fakat imtihanlarda dili tutuluyor, başaramıyordu. 他很努力，可是一考试他就说不出来，考试没能通过。Millî piyangodan *e*n büyük ikramiyenin kendisine çıktığını duyunca dili tutulmuştu. 一听说他自己彩票中了最大奖，他话都说不出来了。②不说话，闭嘴：Dilin tutulsun! 闭上你的乌鸦嘴！(*-in*) **～i uzamak** 说话没有分寸，讲话口无遮拦 **～i uzun** 舌头长的，多嘴多舌的；恶语伤人者，无礼的，傲慢的，蛮横的：Onun dili uzundur, sataşmayın. 她是一个长舌妇，你们别招惹她！(*-in*) **～i varmak** 愿意，敢于，企图：Bunu bana nasıl teklif *e*tmeğe dilin vardı. 你怎么能建议我去干这种事情呢？Sınıfta kaldığını bildirmeye bir türlü dilim varmıyor. 我不敢告诉他他已经留级了。Onu terslemeğe, konuşmağa bir türlü dilim varmıyordu. 当时我根本无意指责他，什么也没说。(*-in*) **～i yanmak** 吃苦头，受伤害：Otobüs yolculuğundan bir hayli dilim yandı. 这趟公共汽车让我吃尽了苦头。**～i yatkın** 学外语能力强的；口才好的，能言善辩的 (*-in*) **～i yatmamak** 有话说不出 **～i zifir** 说话尖酸刻薄的，放肆的，无礼的，鲁莽的，不谦恭的，厚颜无耻的 **～in kemiği olmamak** 出尔反尔 **～in persenği** 口头语 **～inde gezmek** 广为传播，被谈到 **～inde türkü olmak** 被传颂，被怀念 **～inde tüy bitmek** 【转】(通常用于说了多次没人听时)说得都不想说了，嘴皮子都磨破了：Ben daha *n*e yapayım, söyleye söyleye dilimde tüy bitti. 我还能怎么着呢？我说得都不想说了，反正也没人听。Hanımın her gün söyleye söyleye dilinde tüy bitmesine rağmen hizmetçiler sabun kalıplarını muslukta bırakıyorlardı. 尽管太太每天都说，说得连她自己都烦了，可是佣人们依然是把肥皂块在水龙头旁随手乱扔。(*-in*) **～inden anlamak** 领悟到某人要说(或做)什么，明白是怎么回事，知道该怎么办，察言观色：Evde yiyecek, içecek bir şey yok ya! Sen onun dilinden anlarsın. 家里没吃的，也没喝的，你知道该怎么办了吧？(*-in*) **～inden bal akmak** 【转】嘴里抹了蜜，满嘴甜言蜜语：Ali'nin dilinden bal akar. 阿里一开口，满嘴的甜言蜜语。(*-in*) **～inden düş(ür)memek** 挂在嘴边，念念不忘，常想起，念叨：Torununun adı bir türlü dilinden düşmüyor. 她常念叨她的孙子。Büyük annemin dilinden düşürmediği sözlerden biri de buydu. 这也是我奶奶常挂在嘴边的一句话。**～inden incinmek** 挨骂 **～inden kurtulamamak** 总是挨说，总是被斥责 (*-in*) **～inden şeker akmak** 【转】嘴里抹了蜜，满嘴甜言蜜语 (*-in*) **～inden zehir dökülmek** 【转】说坏话，说话刻薄：Halkın dilinden zehir dökülüyor. 众人舌头压死人。(*-i*) **～ine dolamak** ①反复讲同一件事，逢人便讲同一件事 ②到处讲某人的坏话，到处诽谤 **～ine düşmek** 总是挨说，总是被斥责 **～ine geleni söylemek** 信口开河 **～ine kira istemek** 说话扭扭捏捏，吞吞吐吐，欲言又止，卖关子：Ne söyleyeceksen çabuk söyle, diline kira mı istiyorsun? 你要说什么就赶紧说，难道还要卖关子？**～ine pelesenk etmek** ①反复讲同一件事，逢人便讲同一件事：Ali, âdeta bu sözleri aferin tarzında diline pelesenk etmişti. 阿里几乎是拍马屁似的，把这些话说了一遍又一遍。②到处讲某人的坏话，到处诽谤 **～ine sağlam olmak** ①口紧，不该说的不说：Ahmet'e güvenebilirsiniz; diline sağlamdır. 你们可以相信艾哈迈德，他的口风紧。②不讲别人的坏话 **～ine şeker ezmek** 嘴里抹了蜜，满嘴甜言蜜语 **～ine takmak** ①反复讲同一件事，逢人便讲同一件事 ②到处讲某人的坏话，到处诽谤 **～ine virt etmek** ①反复讲同一件事，逢人便讲同一件事 ②到处讲某人的坏话，到处诽谤 **～ine yörük** 多嘴多舌的 **～ini açmak** 让说话 (*-in*) **～ini bağlamak** 封某人的嘴，使某人不说话：Büyüyle adamcağızın ağzını dilini bağlamıştır. 他用巫术使这家伙说不了话了。**～ini bozmak** 破口大骂，说脏话 **～ini burmak** 吓唬说脏话的人 (*-in*) **～ini çözmek** 逼迫开口说话，逼迫打破沉默：Söylecek misin? Yoksa şimdi dilini çözerim. 你说不说？你不说，我就撬开你的嘴！**～ini değdirmemek** 不吃不喝，水米不打牙 **～ini döndürememek** 不会说话，说不了话 **～ini düdük etmek** 到处传话 **～ini eşek arısı sokmak** (诅咒人者)让他烂舌头 (*-in*)

～ini kedi (或 **fare**) **yemek** 【转】不说话：Beyefendi, dilinizi fare mi yedi? 先生，您干吗不说话？(*-in*) **～ini kesmek** (或 **kesip oturmak**) ①沉默，不作声：Senidinlemek istemiyorum, dilini kes. 我现在不想听你说话，你闭嘴！②使不能说话，使沉默，封住某人嘴：Çok konuşma. Dilin uzun senin. Sonra keserler dilini, karışmam ha! 你少说话，你的舌头太长，以后他们要是割你的舌头，我可不管！(*-in*) **～ini kuş yemek** 【转】不说话 **～ini tutmak** 【转】守口如瓶：Ben sana dilini tut demedim mi? 难道我没有告诉你要守口如瓶吗？Ne yapayım, tembih ettiğim hâlde dilini tutamıyor, ağzına gem vuracak değilim ya. 我该怎么办呢？我叮嘱他要守口如瓶，可他就是管不住自己的嘴，我又不能给他套上一个马嚼子。**～(ler)ini yutmak** 【转】说不出话：Hem öyle yakışıklı ki, insan onu sokakta görünce dilini yutar. 他是那么英俊潇洒，已致于在街上人们一看见他就惊呆了。Dilini mi yuttun? 你干吗不说话？你说话呀！**～ini zaptetmek** 不说话，不表态 **～inin altında bir bakla** (或 **şey**) **olmak** (或 **saklamak**) 【转】话中有话，话中有难言之隐，欲言又止：Konuşurken dilinin altında bir şey olduğunun farkına vardım. 我觉得他说话时是欲言又止，有什么东西说不出口。**～inin altında gevelemek** 【转】咕哝，嘟囔，含含糊糊地说 **～inin altındaki baklayı çıkarmak** 【转】终于忍不住说出本不想说出的的事情，一吐为快，和盘托出：Çıkar şu dilinin altındaki baklayı da ne demek istiyorsan söyle, ben de anlayayım. 你还是把你压在心头的话说出来吧！你想说什么就说什么吧！我也会理解你的。**～inin altındakini anlamak** 明白话中话：Ben, onun dilinin altındakini anlamıştım. 我明白他要说什么了。**～inin cezasını** (或 **belâsını**) **çekmek** (或 **bulmak**) 吃亏就在这张嘴上，祸从口出 **～inin döndüğü kadar söylemek** 【转】能言善辩，巧舌如簧 (*-in*) **～inin ucuna** (**kadar**) **gelmek** 话到嘴边，俗言又止，欲说还休：Dilimin ucuna geliyor da söyliyemiyorum. 我话都到了嘴边了，就是说不出口。(*-in*) **～inin ucunda dolaşmak** 有话想说：Dilinin ucunda birşey dolaşıyordu amma bir türlü söyliyemiyordu. 他有话想说，就是一句话也说不出来。(*-in*) **～inin ucunda olmak** 就在嘴边可就是想不起来：Dur bakayım, ismi hatırıma gelir mi? Hay Allah cezasını versin! Dilimin ucunda amma söylimiyorum. 等等！他的名字叫什么来着？嗨！真该死！就在嘴边可就是想不起来！**～inin ucuyla** 非诚心地，嘴上说说而已 **～iyle belâya uğramak** 吃亏就在这张嘴上，祸从口出 **～iyle sokmak** 恶语伤人，说话刻薄：Çok patavatsızdır, diliyle sokar kalp kırar. 他是一个非常冒失的人，说话刻薄伤人心。**～iyle tutulmak** 不打自招，招认 **～iyle uğramak** 吃亏就在这张嘴上，祸从口出 **～iyle yakalanmak** 不打自招，招认 **～le belâya uğramak** 因多嘴而吃苦头，吃多嘴的亏 **～le donatmak** 说脏话 **～le tabir olunmaz** 说不清楚的 **～lerde dolaşmak** ①名声在外，广泛流传，有口皆碑：Bu sanatçının adı dillerde dolaşıyor. 这位艺术家大名鼎鼎，妇孺皆知。②臭名昭著 **～lerde gezmek** ①名声在外，广泛流传，有口皆碑：Senin duymadığına hayret ettim, kaç gündür dillerde geziyor, sen neredeydin? 真奇怪！你没听说过？这几天路人皆知，你干吗去了？②臭名昭著：Kötü oynakların pis şöhreti bütün şehirde dillerde gezer. 这些骚货在城里臭名昭著。**～lerde kalmak** ①名声在外，广泛流传，有口皆碑 ②臭名昭著 **～lerde söylenmek** ①名声在外，广泛流传，有口皆碑 ②臭名昭著 **～lere destan olmak** ①名声在外，广泛流传，有口皆碑：Barış beyin çiçekleri dillere destandır. 巴雷什先生种的花远近闻名。Güzelliği dillere destan olan prenses siz misiniz? 难道您就是那个举世闻名的漂亮公主吗？Onun serveti bu yörede dillere destan oldu. 他富甲一方。②臭名昭著，恶名远扬：Birkaç filmle birden bire parlayan Mehmet'in şımarıklığı dillere destan. 因为几部电影而突然走红的穆罕默德的骄横跋扈世人皆知。(*-i*) **～lere düşürmek** 使成为别人的口实：Beni dillere düşürdün, rezil rüsva oldum. 你使我成了人们议论的话题，我在人前感到无地自容。◆**Dilden gelen elden gelse, her fukara padişah olur.** 说到能做到，穷汉变阔佬。**Dili ensesinden çekilsin.** (诅咒语)让他烂舌头！**Dili olsa da söylese.** 但愿它能开口说话(意指无生命的东西如果会说话，可为某些事情作证)。**Dilin cirmi küçük, cürmü büyük.** 祸从口出。**Dilini eşek arısı soksun.** 让他舌头长疔疮！

dil[2] (波) *is.* 【旧】心，心灵 ◇**～ bağlamak** 爱上，倾心于 **～ yarası** 心灵创伤：Kılıç yarası onar, dil yarası onmaz. 【成】利刀割肉疮犹合，恶语伤人恨难消。El yarası geçer, dil yarası geçmez. 【成】皮肉之伤好愈合，心灵创伤难修复。

dilâk, -ğı *is.* 〈解〉阴蒂

dil altı Ⅰ *s.* 舌下的：～ bezleri 〈解〉舌下腺 Ⅱ *is.* (鸡等)一种传染病(喉头生粘液或舌上生痂) ◇～ **olmak** 闭口不说，秘而不宣 ～**ndan söz almak** 【俗】获得秘密消息，获得内幕消息

dilatometre [dilâtome'tre] (法) *is.* 膨胀仪，膨胀计

dil balığı *is.* 〈动〉舌鳎(*Solea vulgaris*)

dilbasan *is.* 〈医〉压舌板

dilbaz (波) *s.* ❶雄辩的，有说服力的 ❷嘴甜的，说话动听的

dilber (波) *s. ve is.* 美丽的，动人的(女人)；美女，美娇娘：Dedim dilber niçin sararıp soldun / Dedi çektiklerim dil yarasıdır. 我说美娇娘你为什么那么憔悴 / 她说那是因为我心灵上受到的创伤。Bir dilbere candan vuruldum. 我被一个漂亮的女人迷住了。

dilber dudağı *is.* 美娇娘之唇(一种唇状的甜点心)

dil bilgisi *is.* ❶语法(学) ❷语法书 ❸语法课

dil bilimi *is.* 语言学

dil bilimci *is.* 语言学家

dil bilimsel *s.* 语言的，语言学的

dilcan *s. ve is.* 【口】爱说话的(人)，好说话的(人)

dilci *is.* 语言学家

dilcik, -ği *is.* ❶〈植〉舌片 ❷〈动〉唇舌 ❸小舌状物；簧片

dilcilik, -ği *is.* 语言研究

dildaş *is.* 讲同种语言的人

dilek, -ği *is.* ❶希望，愿望，祝愿：～ kipi 〈语〉虚拟式 Biricik dileği sevdiği kızlarla burun buruna yaşamak. 她惟一的愿望是同她心爱的女儿们生活在一起。En iyi dileklerimi sunarım. 致以最良好的祝愿。❷请求，恳求，央求

dilekçe *is.* 请愿书；申请书：dava ～si 诉状 Bir dilekçe karaladım. 我草拟了一份申请。Okula kabulü için dilekçe verdim. 我递交了入学申请。Bir dilekçe yazarak başına gelen haksızlığı anlattı. 他写了一个申诉，诉说了自己受到的冤屈。

dilekçeci *is.* 以代写申请、诉状、书信为职业的人

dilekçi *is.* 申请人，请愿者

dilem *is.* ❶〈逻〉两刀论法，两难推理 ❷进退两难的处境；非此即彼的抉择

dilemek (*-i*) ❶希望，期望：Gerekli işlemin yapılmasını dilerim. 我希望把该办的手续办了。Verimli olmasını dilediğimiz içindir ki, yaşamın mutlu olmasını istiyoruz. 我们希望生活是美好的，因为我们希望它丰富多彩。❷祝愿：Sağlığınızı dilerim. 祝您健康。Size mutluluklar dilerim. 祝你们幸福！Ömür boyu mutluluklar dilerim. 祝一生幸福！❸愿意：Dilediğiniz gibi davranabilirsiniz. 悉听尊便。Dükkânı dilediği zaman açar, dilediği zaman kapar. 这商店他想开就开，想关就关。❹祈求：Ağlayıp başını eğdi, arkadaşlarından kendisini bağışlamalarını dileyip dua etti. 他哭着低下了头，乞求同伴们的宽恕。Zeus tanrıya elçi gönderip alınyazılarının değiştirilmesini dilemişler. 他们派使者去找宙斯，祈求改变自己的命运。◇**Dilediğini yapmak** 我行我素

dilemma (希) *is.* 【旧】❶〈逻〉二难推理 ❷窘境，困境，进退两难

dilenci *s. ve is.* ❶以乞讨为生的，要饭的；乞丐：Yolumun üzerinde her sabah tesadüf ettiğim bir dilenci var. 在我走的这条路上，有一个乞丐，我每天早上都能碰到。Aç aç ile yatınca arada dilenci doğar. 【成】龙生龙，凤生凤，老鼠生来会打洞。❷【转】哭穷的 ❸【转】死皮赖脸索要某种东西的人 ◇～ **borcu** 欠许多人的为数不多的债务 ～ **çanağı** ①讨饭碗，讨钱的盒子 ②盛零碎东西的容器 ～ **çanağıdan para çalmak** 盘剥穷人 ～ **değneği** (乞丐的)打狗棍 ～ **değneğine dönmek** 变得骨瘦如柴，变得非常虚弱：Hastalıktan sonra dilenci değneğine dönmüştü. 大病之后，他非常虚弱。～ **vapuru** 【转】

每个码头都停靠的轮船 ～ **yalvarışı** 乞求 ◆**Dilenci bir olsa şekerle beslenir.** 乞讨人要少，好饭吃个饱。**Dilencinin torbası dolmaz.** 乞丐袋子装不满，人心不足蛇吞象。**Dilenciye hıyar vermişler de eğri diye beğenmemiş.** 要饭的还要挑肥拣瘦；讨来的东西还嫌不好。

dilencilik, -ği *is.* ❶行乞，乞讨 ❷死皮赖脸，死乞白赖 ◇～ **etmek** ❶乞讨，行乞 ❷【转】乞求，哀求，讨要，苦苦请求

dilendirmek (*-i*) dilenmek 的使动态：Küçük çocukları sokaklarda dilendiriyorlar. 他们让小孩子们沿街要饭。

dileniş *is.* dilenmek 的动名词

dilenmek (*nsz*, *-den*) ❶乞讨，行乞：Köşebaşında dileniyor. 他正在街头乞讨。Dilenmiyor, alnının teriyle ekmeğini çıkarıyor. 他不乞求施舍，而是自食其力。❷【转】乞求，哀求，讨要，苦苦请求：Ben onu dilenerek ele geçirdim. 那是我好不容易才讨来的。◇**dilenemez dilenci** 已贫困潦倒却又死要面子的人

diletant *is.* (艺术或科学方面)专门知识肤浅的人，略识门径者；(浅薄涉猎的)业余爱好者

diletantizm *is.* 专业短程肤浅，根底浅，浅薄涉猎；浮光掠影，不求甚解的态度

diletmek (*-i*, *-e*) dilemek 的使动态

dileyici Ⅰ *s.* 要求的，请求的 Ⅱ *is.* 请愿人，请求者

dilgoz *is.* 【俗】傻瓜，笨蛋，蠢货：Dilgozun biridir, o dalgadan çakmaz. 他是个笨蛋，识不破那个骗局。

Dili *öz.is.* 帝力(东帝汶)

dilim *is.* ❶薄片，切片，片，块：ekmek ～i 面包片 bir ～ karpuz 一块西瓜 İki dilim ekmek kızarttı. 她烤了两片面包。❷(暖气、汽车水箱散热器等的)片 ◇～ ～ 一片片地，一块块地：karpuzu dilim dilim kesti. 他把西瓜切成一块一块的。◇～ ～ **etmek** 把…切成薄片

dilimlemek (*-i*) 切成薄片，切成块

dilimleniş *is.* dilimlenmek 的动名词

dilimlenmek (*nsz*) dilimlemek 的被动态

dilimletmek (-i, *-e*) dilimlemek 的使动态

dilimleyiş *is.* dilimlemek 的动名词

dilimli *s.* ❶切成块的，切成片的 ❷〈技〉分节的，分段式的，片式的：～ kazan 分节锅炉，分段式锅炉，片式锅炉

dilinim *is.* 〈地〉解理，裂理

dilinme *is.* ❶ dilinmek 的动名词 ❷〈地〉解理，裂理

dilinmek (*nsz*) dilmek 的被动态

diliş *is.* dilmek 的动名词

dillendirmek (*-i*) dillenmek 的使动态

dillengeç, -ci *is.* 【口】口头禅，口头语

dillenmek (*nsz*) ❶(小孩)初次讲话 ❷(拟人化的)开口说话：Elini uzattı, tam koparacağı sırada mor menekşe dillendi, "koparma beni! " 她伸过手去，刚要摘时，紫罗兰开口说话了，"别摘我！"❸成为流言蜚语的目标，受到人们非议 ◇**ellenmiş dillenmiş** 名声不好的(女人)

dilleşmek (*nsz*, *-le*) ❶互相奉承 ❷【俗】低声争吵

dilleştirmek (*-i*) dilleşmek 的使动态

dilli *s.* 话多的，嘴甜的(孩子、女人)：Daha çok küçük, dört yaşında bile yok. öyle dilli ki kimseye lâf bırakmıyordu. 她很小，还不满 4 岁，但话多得让别个都插不上嘴。

dilli düdük *is.* ❶横笛 ❷【俗】喋喋不休的人，饶舌者 ◇(*-i*) ～ **etmek** 传播，散布，使扩大蔓延下去

dilmaç, -cı *is.* 翻译，译员

dilmaçlık, -ğı *is.* 翻译工作，翻译职业：Kazım Bey dilmaçlık ediyordu. 卡兹姆先生担任过翻译。

dilme *is.* ❶ dilmek 的动名词 ❷四棱柱，方柱：Bu evlerin iskeleti birbirine eklenen dilmelerden, direklerden kurulur. 这些房子的柱子是由许多相互连接在一起的方柱和梁组成。

dilmek, -er (*-i*) ❶切成片：Ekmeği dilerek sofraya koydu. 她把面包切成片摆上餐桌。❷【俗】劈开

dil peyniri *is.* 一种舌状的无盐乳酪

dilsever *s.* ve *is.* 爱说的，多嘴的

dilsiz *s.* ve *is.* ❶哑的，不能说话的；哑巴：～ işareti 哑语 Sınıfa yeni gelen çocuk âdeta dilsiz gibiyidi; söz ağzından dirhemle çıkıyordu. 班上新来的孩子不爱说话，象个哑巴似的。Dilsizin dilinden anası anlar. 哑巴的心思母亲知。❷【转】不说话的，无言的，沉默寡言的：～ oyunu 哑剧 ◇～ **ağızsız** 哑巴的，不会说话的：Dilsiz ağızsız hayvancağızı aç bırakırsın ha? 你让那哑巴牲口饿着肚子？啊？

dilsizlik, -ği *is.* 哑：Dilsizlik korkusu atlatılmıştı, ama başka dertler yüz göstermişti. 他不必担心会哑了，但其它疾病仍折磨着他。

dilşat *s.* 高兴的，满意的，满足的

dilüviyum [dilü'viyum] (法) *is.* 〈地〉洪积层

dimağ (阿) ❶脑：körpe ～lar 记忆未衰的大脑 ❷脑力，智能，智囊：Partinin nerede verilebileceği fikri dimağımızı işgal ediyor. 我们现在满脑子想的是聚会能在哪里举行。

dimağçe *s.* ❶脑的，大脑的 ❷理智方面的

dimdik [di'mdik] *s.* ve *zf.* ❶笔直的，直立的，垂直的；直挺挺的：～ bir merdiven 一个竖梯 Saçları korkudan dimdik oldu. 他吓得头发都竖起来了。Tüyleri kırağıdan dimdik olmuştu, ama aldırmıyorlardı. 它们的羽毛被白霜冻得很硬，可是它们并不介意。❷强健的，有力的：～, sert adımlar atmak 步履强健 ❸坚强的，不屈不挠的 ❹固执的，倔强的，认死理的 ◇～ **ayakta durmak** 打不垮，打不倒 ～ **durmak** ①笔直，垂直：Onun hiç sasılmadan dimdik durduğunu gördüm. 我看见他直挺挺地站在那儿一动也不动。②【转】坚持(某种立场)，无所畏惧

dimi (希) *is.* 粗斜纹布

diminuendo [diminue'ndo] (意) Ⅰ *zf.* (声音)渐渐弱下去地 Ⅱ *is.* 〈乐〉渐弱，音量渐少符号(〉)

dimnit *is.* 一种早熟的黑葡萄

dimyat *is.* 一种白里带黄的、厚皮、圆粒、水份大的葡萄

Dimyat *öz.is.* 杜姆亚特(埃及) ◇～**'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak** 偷鸡不成蚀把米：Ölçüsüz davrandı; Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan oldu. 他做事草率，偷鸡不成蚀把米。

din[1] [di:n] (阿) *is.* ❶宗教：～ adamı 宗教界人士，神职人员 ～ felsefesi 宗教哲学 ～ kardeşi 教友 ❷宗教信仰，教派：Hristiyan ～i 基督教 Müslüman ～i 伊斯兰教 ❸【转】理想，信仰 ◇～ **iman hak getire**【俗】邪恶的，残暴的，冷酷无情的，寡廉鲜耻的 ～**den imandan çıkmak** 气急败坏，气晕了头，气糊涂，怒火中烧 ～**den imandan olmak** 不信教 ～**i bir uğruna** 为伊斯兰事业 ～**i bütün** 笃信宗教的，虔诚的，虔信的 ～**i gibi bilmek** 非常了解，十分熟悉 (*-in*) ～**i imanı para** 钻到钱眼里的，财迷心窍的：Onun dini imanı paradır. Başka şey düşünmez o. 他是一个财迷，其他的什么也不关心。～**i yiyip imanı arkasına** (或 **sırtına**) **atmak** 寡廉鲜耻，厚颜无耻：Ondan her şey beklenebilir. Zira o, dini yiyip imanı arkasına atmış bir yaratıktır. 他什么事儿都干得出来，因为他是一个寡廉鲜耻的东西。～**inden çıkarmak** 使气急败坏：Acı söz insanı dininden çıkarır, tatlı dil yılanı deliğnden çıkarır. 【成】恶语伤人使人恼，甜言蜜语拢人心。～**inden dönmek**

改变宗教信仰 **～ine yandığım** 【俗】该死的，挨千刀的 **～ini yıkmak** 【俗】说谎，撒谎 ◆**Dinim aşkına.** 上天作证！向真主发誓！**Dinim hakkı için.** 上天作证！向真主发誓！**Din Muhammed dini, ekmek, buğday ekmeği, yol, Halep yolu.** 要选就选最好的！

din² (法) *is.* 〈物〉达因：Bir nevton 10^5 din'e eşittir. 一牛顿等于 10^5 达因。

din³ *is.* 【俗】顶，尖端：～ doruğu 山顶

din⁴ *is.* 【俗】(线、带等打成的)圈，环，环孔，环状物

dinamik (法) Ⅰ *is.* ❶〈物〉动力学，力学 ❷〈乐〉力度：ses ～i 声响的力度 ❸进程，动态变化情况 Ⅱ *s.* ❶〈哲〉运动的，动的；〈物〉动力的，动力学的 ❷动作感强的，动作多的 ❸精力充沛的，灵活的：～ bir kişi 精力充沛的人 ～ önlemler 灵活的措施

dinamikleşmek (*nsz*) 变得有力，变得有生气，变得精悍

dinamit (法) *is.* 硝化甘油炸药：～ lokumu 胶质炸药 Köprüyü dinamitle attılar. 他们用炸药炸毁了大桥。Yol yaparken kayaları dinamitle attılar. 修路时，他们用炸药炸碎了岩石。

dinamitçi *is.* ❶爆破工，爆破手 ❷使用炸药的恐怖分子

dinamitlemek (*-i*) ❶炸毁：Düşman köprülerini dinamitlediler. 敌人炸毁了桥梁。❷【转】使完全失败，挫败

dinamitlenmek (*nsz*) dinamitlemek 的被动态

dinamizm (法) *is.* ❶〈哲〉动力论 ❷【转】动力，活力，生气，积极，能动性

dinamo [dina'mo] (法) *is.* 发电机

dinamometre [dinamome'tre] (法) *is.* 测力机

dinar (阿) *is.* ❶第纳尔(南斯拉夫、伊朗、伊拉克、突尼斯等国的货币单位) ❷一种古币，约值四分之一金里拉

dinasti *is.* 王朝；朝代

din bilgisi (阿) *is.* 神学

dinbilim *is.* 神学

dincelmek (*nsz*) 【俗】 ❶变坚强，变得有力 ❷康复，恢复健康

dinci *s.* 赞成神权政治的

dinci erki *is.* 神权政治；神权政治国家

dinç *s.* 强健的，强壮的，健全的：Yaşlıdır ama dinçtir. 他老当益壮。

dinçleşmek (*nsz*) ❶变坚强，变得有力 ❷康复，恢复健康

dinçlik, -ği *is.* ❶活力，精力，有生气 ❷健壮，茁壮

dindar [dinda:r] (阿-波) *s.* ve *is.* 虔诚的，笃信宗教的(信徒)：Beş vakit namazını kılan dindar bir kadındı. 她是一位一天做 5 次祈祷的笃信宗教的妇女。

dindarca *s.* ve *zf.* 虔诚的：Kendisini dindarca hülyaya kaptırıyor ve Ali'nin ruhuna dua ediyordu. 他让自己沉浸在虔诚的梦想中，为阿里的亡灵祈祷。

dindarlık, -ğı *is.* 虔诚

dindaş *is.* 信奉同一宗教者，教友

din dışı *s.* 非宗教的，世俗的：～ edebiyat 世俗文学

dindirmek (*-i*) dinmek 的使动态：Kanı dindirmek için yara üzerine bolca pamuk koydu. 他用大量的棉花敷在伤口上止血。

dinelmek (*nsz*) 【俗】❶立直，站，立：Karşımda dinelip durma. 别老在我面前站着。❷ (*-e*) 【转】反对，顶住，抵抗，抗击：Ben yalvardıkça o dineldi. 每次我求他都遭到他的拒绝。

dinen [di:'nen] (阿) *zf.* 从宗教角度看：İçki içmek dinen doğru değildir. 饮酒从宗教角度看是不应该的。

dineri [dine'ri] (意) *is.* (扑克牌的)方块；◆

din erkçilik, -ği *is.* 教权主义

din erki *is.* 政教合一体制，神权政治

dingi *is.* 〈海〉小船，救生橡皮筏

dingil *is.* 轴：Arabanın dingili kırılmış. 车轴折断了。

dingildek *s.* 摇摇晃晃的，失衡的

dingildemek (*nsz*) ❶摇晃，动摇不定：Siyah esvaplılar, siyah çarşaflıları dingildeyen iskeleden vapura ite ite çıkardılar. 穿着黑衣服，戴着黑头巾的人们推推攘攘地穿过摇摇晃晃的码头登上了轮船。❷恐惧，害怕：İşkilli büzük dingilder. 【粗】作贼心虚。

dingilli *s.* 有轴的

dingin *s.* ❶不动的，静止的 ❷熄灭的，死的(火山) ❸平静的，宁静的，安定的：～ bir yaşam 宁静的生活 ❹〈物、化〉钝性的，钝态的 ❺【转】筋疲力尽的，耗尽的：～ bir at 一匹疲惫不堪的马

dinginle(ş)mek (*nsz*) 平静下来，镇定下来

dinginlik, -ği *is.* ❶静止，不动；安静 ❷平静，宁静，安定 ❸〈物、化〉钝性，钝态 ❹疲惫不堪，筋疲力尽 ◇～**ine kavuşmak** 恢复宁静，平静下来：Çiftçi, birdenbire basit ruhlu insanlara özgü dinginliğine kavuşuyor. 那农夫这时便立刻恢复了他那心地纯朴的人特有的宁静。

dingo *is.* 〈动〉澳洲野犬(*Canis dingo*) ◇～**nun ahırı** 不知名的地方

dinî [di:ni:] (阿) *s.* 宗教的：Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 每人都拥有宗教信仰自由。

diniş *is.* dinmek 的动名词

dink *is.* 【俗】 ❶磨 ❷大石臼

dinleme *is.* dinlemek 的动名词：～ cihazı 测音器，收音仪；窃听器，截听器；声定位计，声测向计 ～ merkezi 〈军〉截听站 ～ salonu 音乐厅；录音棚 ～ servisi 〈军〉截听站 ～ ve kestirme hizmeti 截听勤务

dinlemek (*-i*) ❶听，听取：şarkı ～ 听歌 Can kulağınla dinlemezse elbette aklında kalmaz. 你要是不用心听，当然记不住。Göz doktoru, Reşat Beyi dikkatle dinleyerek muayeneye başladı. 眼科大夫认真听取了雷沙特先生讲述，开始给他检查。❷听话，听从，顺从：Beni dinlersen, bu işten vazgeç. 你要是听我的，就别做这件事。Çocuk kimseyi dinlemiyor, hatta babasını da. 这孩子谁的话也不听，甚至连他爸爸的话也不听。❸听诊：Doktor kalkar. Kulağını bu gösterilen yere dayar. Dinler. 大夫站起来，把耳朵贴在病人指点的地方，进行听诊。

dinlence *is.* 假期，假日，休假：Dinlencede tasarımız Ege kıyısına gitmek. 假期中我们计划去爱琴海海滨。

dinlendirici *s.* 令人松驰的，使轻松的，休闲的：～ bir kitap 一本休闲书

dinlendirilmiş *s.* 年代久的，停了一段时间的：～ şarap 陈酒 ～ hamur 醒过的面

dinlendirmek (*-i*) ❶ dinlenmek 的使动态：tarlayı ～ 使田地休耕 ❷【俗】把(炉火等)熄灭，关熄

dinlenme *is.* dinlenmek 的动名词：Kendisine bir yere oturup dinlenmeyi teklif ettim. 我建议他坐下来休息一会儿。

dinlenmek (*nsz*) ❶ dinlemek 的被动态：Anasının sözü dinlendi. 妈妈的话他听进去了。❷休息，度假，疗养：～ kampı 度假村，疗养院 Biraz dinlendikten sonra canlandı. 他稍微休息一下之后又来了精神。Tarlada bütün gün çalıştıktan sonra dinlenmek için ağaç altına uzantı. 他在地里干了一天的活，到树底下躺着歇着去了。❸放置，搁置：Bu et bir gün dinlendi, pişebilir. 这肉放了一天了，可以做菜了。

dinlenti *is.* 休息

dinleti *is.* 音乐会

dinletmek (*-i*, *-e*) dinlemek 的使动态：Onda bu aksilik damarı varken söz dinletemezsiniz.

他这个人要是倔起来，你的话他是听不进去的。Sana kaç defa bu adamın ipiyle kuyuya inilmez dedim ama dinletemedim, adam seni sonunda dolandırdı. 我跟你说过多少次了，这个人靠不住，可你不听，最后还是把你给骗了。

dinleyici *is.* ❶听众：Sesiyle dinleyicileri büyüledi. 听众都被他的声音迷住了。❷旁听生

dinleyicilik, -ği *is.* ❶听众身份 ❷旁听

dinleyiş *is.* dinlemek 的动名词

dinli *s.* 宗教的；笃信宗教的，虔诚的

dinmek, -er (*nsz*) 停止，结束：Fırtına dinmiş, sular yatışmış. 风平了，浪静了。Sabaha karşı diş ağrısı diner gibi oldu. 到了早上，牙好像不疼了。Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat daha bir güzelleşmişti. 云开雾散，雨过天晴，大自然变得更加美丽了。

dinozor (法) *is.* 〈动〉恐龙

dinozorlar *ç.is.* 〈动〉恐龙类(*Dinosauria*)

din öncesi *is.* 在宗教以前的时期

dinsel *s.* 宗教的：～ konular 宗教方面的问题

dinsiz *s. ve is.* ❶不信教的 ❷【转】邪恶的，残暴的；恶魔 ◇～ **imansız** 邪恶的，残暴的，冷酷无情的，寡廉鲜耻的：Seni dinsiz imansız seni. 你呀你！你这个寡廉鲜耻的家伙！◆**Dinsizin hakkından imansız gelir.** 以毒攻毒；恶人自有恶人磨。

dinsizlik, -ği *is.* ❶不信教 ❷【转】冷酷无情，残暴，邪恶，寡廉鲜耻

dioksit, -di *is.* 〈化〉二氧化物

dioll**er** *ç.is.* 〈化〉乙二醇，甘醇

dip, -bi *is.* ❶底，深处：denizin ～i 海底 kuyunun ～i 井底 tencerenin ～i 锅底 dağın ～i 大山深处 salonun ～indeki masalar 大厅深处的几张桌子 Zavallı asker, bir yanına zarar gelmeden ıslak dibe düşmüş. 可怜的士兵掉在湿地上，没有受伤。❷基部，根部：duvarın ～i 墙脚 saçın ～i 发根 Ağacı dibinden kesti. 他把树连根砍了。❸(织物等的)底布 ❹附近，旁边：Ağacın dibinde oturduk. 我们坐在大树下。Kulağımın dibinde ne bağırıyorsun! 你在我耳朵边瞎嚷嚷什么呢？❺屁股 ◇～ **ağı** 拖网 ～ **bucak** 不显眼的地方，犄角旮旯：Dibi bucağı olmayan plânlar kafasının içinde dönüp duruyordu. 他翻来覆去地想办法。～ **doruk** 从上到下，从头到脚，完完全全 ～ **sarnıç** 〈解〉后脑勺 (*-i*) ～**e düz yıkmak** 夷为平地：Koskoca gecekondu mahallesini dibe düz yıkıverdiler. 他们很快就把一大片棚户区夷为平地。～**e gitmek** (船)沉没 ～**e inmek** (船)沉没 ～**i boyalamak** (船)沉没 ～**i düşmek** 非常喜欢，酷爱 (*-in*) ～**i görünmek** (容器、钱财等)见底，耗尽，用完：Paranın dibi görünmeye başladı. 钱快用完了。(*-in*) ～**i tutmak** (饭菜)糊锅，粘锅：Yemek pişerken karıştırılmayınca tencerenin dibi tutmuş. 煮饭时没有搅，锅底糊了。(*-in*) ～**i tutmamak** 【俗】腹泻，拉肚子 ～**inden budamak** 连根铲除，根除 ～**ine darı ekmek** 花光用净，挥霍一空：Babasından kalan paranın kısa zamanda dibine darı ekmeseydi, şimdi böyle sürünmezdi, elbette. 要不是他很快就把他父亲留给他的钱挥霍一空，他现在当然不会这样贫困潦倒。Hükûmet sert tedbirleri almasaydı, neredeyse denizlerimizdeki balıkların dibine darı ekecektik. 要不是政府断然采取措施，我国沿海的鱼类几乎就要断子绝孙了。(*-ine*) ～**ine gelmek** (或 **inmek**) 见少，大大减少：Kilerdeki un, pirinç, şeker çuvallarına dibine inmek üzeredir. 食品柜里的面粉、大米、糖眼看就要见底了。～**ine yakmak** 欲速则不达 ～**ini bulmak** (容器、钱财等)见底，耗尽，用完：Para dibini buldu başka paramız yok. 我们的钱已经花完了，再没有了。～**ini dövdürmek** 【俗】成为泄欲工具 ～**ten budamak** 连根铲除，根除 ～**ten doruğa** 从上到下，从头到脚

dipçik, -ği *is.* 枪托

dipçiklemek (*-i*) 用枪托击打

dipçiklenmek (*nsz*) dipçiklemek 的被动态

dipdinç [di'pdinç] *s.* 很健康的，生龙活虎的

dipdiri [di'pdiri] *s. ve zf.* 充满活力的，精力旺盛的，有力的：Küçük geyik dipdiri, neşeli fırlayıp

ormana gitti. 小鹿欢蹦乱跳地向林子里跑去。

dipfriz [di'pfriz] (英) *is.* 冷冻箱，冰柜

dip koçanı *is.* 票根，存根

diplarya [dipla'rya] *is.* 〈动〉小欧洲鳎

diplemek (*nsz*) 【俗】❶ (把植物)连根拔起 ❷一饮而尽：Bardağı bir nefeste dipledi. 他拿起杯子一饮而尽。❸【俚】留级：Dipleyecek kadar enayi değildir. 他还没有笨到要留级的程度。❹【俚】(人的)性交，交媾

dipli *s.* 有底座的：kırmızı ～ mum 有红底座的蜡烛

diplik, -ği *is.* 背景；布景

diploit (法) *is.* 二倍体

diplokok *is.* 〈医〉双球菌

diploma [diplo'ma] (意) *is.* ❶毕业文凭，学位证书：lise ～sı 高中毕业文凭 ❷执照，资格证书：hekimlik ～sı 行医执照

diplomalı *s.* ❶有文凭的，有毕业文凭的 ❷有执照的，有资格证书的：～ hemşire 有执照的护士

diplomasız *s.* ❶无文凭的 ❷无照经营的：～ dişçi 无照行医的牙医

diplomasi (法) *is.* ❶外交，外交学，外交界：～ dokunulmazlığı 外交豁免权 ～ ilişkileri 外交关系 ❷【转】外交手腕，交际手段，圆滑

diplomat (法) Ⅰ *is.* 外交官，外交家：Cumhurbaşkanı diplomatları kabul buyurdular. 总统接见了外交官们。Ⅱ *s.* 【转】有外交手腕的，有交际手段的，圆滑的

diplomatik (法) *s.* 外交的：～ toplantı 外交会议

diplomatlık, -ğı *is.* ❶外交官身份，外交官资格 ❷【转】外交手腕，交际手段，圆滑

dip not *is.* 注解，注释，按语

dipol, -lü *is.* 〈无〉❶偶极子 ❷偶极天线

dipsiz *s.* 无底的 ◇～ **kile, boş ambar** ①空无一物的仓库 ②穷光蛋 ③没用的工作，无效劳动 ～ **kuyu** 无底洞 ～ **tepsi** 挥霍的，挥金如土的 ～ **testi** 挥霍的，挥金如土的

dipsizlik, -ği *is.* ❶无底，深不可测 ❷没有根据

dirayet [dira:yet] (阿) *is.* 能力，本领，本事

dirayetli [dira:yetli] *s.* ve *is.* 有能力的，有本事的：Oğulları arasında en dirayetli ve en cesuru Selim'di. 他的几个儿子中最有本事、最勇敢的是赛利姆。

dirayetsiz [dira:yetsiz] *s.* 无能的，没有本事的

dirayetsizlik, -ği *is.* 无能，无力，无能为力

direk, -ği *is.* ❶杆，柱，梁，桅：bayrak ～i 旗杆 çatı ～i 房梁 elektrik ～i 电线杆 vapur ～i 船桅 sınır ～i 界桩 Arabacı atları direğe bağladı. 车夫把马栓到柱子上。İki elini uzatarak can havliyle direği yakalıyor. 他伸出两只手，拼命要抓住那根柱子。❷【转】支柱，顶梁柱：Babası, ailesinin direğidir. 他父亲是他一家的顶梁柱。◇～ **dikilmek** 【转】笔直地站在某人面前 ～ **dikmek** 【转】站在一个地方不走 ～ ～ **bağırmak** 高声尖叫，声嘶力竭地大喊大叫：Direk direk bağıran sesiyle uykumundan sarsılıp uyanmış bulundum. 我从梦中被他那声嘶力竭的喊叫声惊醒。～ **gibi** 铁塔似的，巍然屹立的，大个子的：Direk gibi adam oldun yine çocukluğundan bir türlü vazgeçmiyorsun. 你站在那里铁塔似的是个大人了，可仍然那么幼稚。～**ten dönmek** 功败垂成，功亏一篑

direkçi *is.* 爬到小渔船的桅杆上了望者

direklik, -ği *s.* 适于制做柱、杆、梁、桅等的(木材)

direkli *s.* 有桅杆的，有桅樯的：üç ～ gemi 三桅船

direksiyon (法) *is.* 转向装置，转向系统，方向盘，驾驶盘：～ gönye kolu 坦克方向操纵杆 otomobil ～u 汽车方向盘 Direksyonun simidine sımsıkı yapıştı. 他紧紧握住方向盘。

◇～(**u**) **kırmak** 打方向盘：Sürücü arabayı üzerimize doğrultmak için direksiyon kırdı. 司机一打方向盘，汽车向我们驶来。～ **sallamak** 手握方向盘，驾车

direkt (法) *s. ve zf.* 直接的，不迂曲的，不停的：～ tren 直达列车 İki devlet arasında direkt ilişki yok. 两国间没有直接关系。Bu otobüs direkt İstanbul'a gider. 这辆公共汽车直达伊斯坦布尔。

direktif (法) *is.* 指示，指令，命令 ◇～ **almak** 接受命令 ～ **vermek** 下达命令，做指示

direktör (法) *is.* 指导者，校长，院长，所长，局长，处长，署长，主管，主任，导演

direktörlük, -ğü *is.* 指导，领导，指挥，管理，导演

diremek (*-i, -e*) 【俗】❶支撑，支承 ❷【转】抵抗，反抗，对抗；坚持

diren *is.* 干草叉，草耙

direnç, -ci *is.* ❶反抗，抵抗 ❷抗力，耐力 ❸〈物〉电阻

dirençli *s.* 抵抗的，抵抗性的，有抵抗力的；有电阻的

dirençsiz *s.* 不抵抗的，没有抵抗能力的；无电阻的

direngen *s.* 顽固的，坚持的，不听调动的

direngenlik, -ği *is.* 固执，顽固

direngi *is.* 〈心〉抵触，抵制

direnim *is.* ❶顽固，固执，倔强；顽强 ❷〈法〉未履行债务，拖欠；违约

direniş *is.* direnmek 的动名词：Öküzler bu birden direnişe kızarak sıçrıyorlar, çatallı geniş ayaklarıyla toprağı eşiyorlar. 这群公牛给突如其来的阻挡激怒了，蹦跳起来，用宽大的分趾的蹄子刨土。

direnişçi *s. ve is.* 反对的，对抗的；反对派，抵抗者

direnlemek (*-i*) 用叉子扬

direnmek (*nsz*) ❶抵抗，反抗，反对，拒绝：Murat gelip talip oldu Ayşe'nin sevgisine; kız fazla direnmedi. 穆拉特来向阿依夏求爱，阿依夏没有一再拒绝。❷坚持，固执，顽固

direşken *s.* 坚持的，固执的，持久的

direşmek (*nsz*) 【俗】坚持，不屈不挠

diretmek (*nsz*) 坚持，坚决主张，坚决认为：Annesi ile ablası adamın kaçırılacak bir kısmet olmadığını öne sürerek evlenmesi için diretiyorlar. 他母亲和姐姐都主张他结婚，声称这是每个人不可逃避的命运。Sana üç gün mühlet veriyor, hemen yola çıkman için diretiyorum. 我给你 3 天的期限，你必须立即出发。Ben o aileye kız vermem, diye diretiyorum. 他宣称不把女儿嫁给那一家。

direy *is.* 〈动〉动物区系，动物群(尤指某一地区或某一时期的动物群)：Anadolu direyinde tiftik keçisi yetişir. 阿纳多卢动物群中有安卡拉细毛羊。

direyici Ⅰ *s.* 固执的，执拗的，顽固的 Ⅱ *is.* 固执的人，执拗的人；顽固的人

dirgen *is.* 【俗】干草叉：Karısını dirgenle döver. Hırsını alamaz, evden dışarı atar. 他抄起叉草的大叉子把他老婆打了一顿，又怒不可遏地把她赶出了家门。

dirgenlemek (*-i*) 用叉子扬

dirhem (阿) *is.* ❶德拉克马(古希腊衡量小单位，相当于英美药衡制中的打兰，约 3.148 克)：Bir dirhem et bin ayıp örter. 【成】一胖遮百丑。❷德拉克马(古希腊银币名) ❸少量，少许，一丁点儿：Sınıfayeni gelen çocuk âdeta dilsiz gibiyidi; söz ağzından dirhemle çıkıyordu. 班上新来的孩子不爱说话，象个哑巴似的。◇～ ～ 少量，少许，一丁点儿 ～ ～ **satmak** 得意；卖关子，故作高深，故弄玄虚；忸扭捏捏：Hâl böyle iken yine de bilmeyenlere karşı kendini dirhem dirhem satar. 到了这种时候他还会对那些不知情的人大卖关子。Güzelim, akıllıyım diye kendini dirhem dirhem satıyor. 她自以为漂亮聪明而非常得意。Kendini dirhem dirhem satmak niyetinde isen o burada olmaz. 在这里如果你想故弄玄虚，连门儿都没有。

diri *s. ve is.* ❶活的，活生生的：Bu tavuğu diri mi aldınız, yoksa kesilmiş mi? 您买的这只鸡

是活的，还是宰杀过的？Ağlama ölü için, ağla diri için. 【成】与其为死人忧伤，不如为活人解难。❷生龙活虎的，有力的，强健的：～ bir delikanlı 一个生龙活虎的小伙子 ～ bir adam 一个强健的人 ❸新鲜的，鲜艳的：～ marul 鲜嫩的生菜 ～ çiçek 鲜艳的花朵 ～ salatalık 新鲜的黄瓜 ❹夹生的：Pirinçler biraz diri kalmış, daha pişsin. 米还有点夹生，再煮会儿！❺【转】刻薄的，无情的，冷酷的，严厉的：～ söz 严厉的话 ◇～ ～ ①活生生地，生机勃勃地：Balıkları diri diri *eve* getirdi. 他拿回家几条活鱼。Bunu diri diri yiyecekmişim gibi yaptım: adamcağız cıyak cıyak bağırmaya başladı. 我作了个要把他生吞活嚼的样子，吓得这可怜虫惊呼乱叫。Ben burada, diri diri bir mezara gömülmüş gibiyim. 在这里，我就像是被活埋在一座坟墓里。②夹生：Fasulyeler diri diri kalmış. 豆角夹生了。◇～ **örtü** 植物群，植物区系 **～sinden ölüsü yeğ olmak** 生不如死

dirice *s.* 有点严厉的，有点不留情面的

dirig (波) Ⅰ *is.* 【旧】吝惜 Ⅱ *ünl.* 真可惜！◇(*-i*, *-den*) ～ **etmek** 吝惜

dirijabl, -li *is.* 飞艇，气艇

dirije *s.* 可操纵的，可控制的，可指挥的

diriksel *s.* 活的，有生命的 ◇～ **ısı** 动物体温

diril[1] *s.* 活的，有生命的 ◇～ **ısı** 动物体温

diril[2] (德) *is.* 帆布，精斜纹布

dirileşmek (*nsz*) (植物)恢复活力，重新发芽，复活

dirilik, -ği *is.* 生命，生物，生命力，生气

diriliş *is.* dirilmek 的动名词

dirilmek (*nsz*) ❶变得有生气，变得生机勃勃，变得鲜活，缓过劲来：Bir bardak suyu içince dirildi. 一杯水喝下去，他又精神起来了。Çiçek sulanınca dirildi. 花儿一浇水又活过来了。❷(病人)痊愈，康复 ❸【转】恢复，再生效，再生，复活

diriltici *s.* 使生机勃勃的，令人精神焕发的

diriltmek (*-i*) dirilmek 的使动态

dirim *is.* 【俗】❶生命，性命：ölüm ～ savaşı 生死之战 ❷生命力；活力，生气 ◇～ **konisi** 〈植〉生长锥 ～ **suyu** 【转】神水，长生不老水

dirim bilimci *is.* 生物学者，生物学家

dirim bilimi *is.* 生物学

dirim bilimsel *s.* 生物学的，生物学上的

dirim kurgu *is.* 仿生学

dirim kurgusal *s.* 仿生学的

dirimli *s.* 活的，有生命的；生物的

dirimlik, -ği Ⅰ *s.* 【俗】生命的，与生命有关的：Suyun dirimlik bir önemi var. 水与生命息息相关。Ⅱ *is.* 【俗】❶生命 ❷财产，收入；命根子

dirimsel *s.* 生命的，与生命有关的；生物的

dirimselcilik, -ği *is.* 〈哲〉生机论，生机说，活力论

dirlik, -ği *is.* ❶【俗】活着，生存：Dirliğimden ölmek bana yeğdir. 对我来说，生不如死。❷和睦，和谐，融洽，安宁 ❸〈史〉(奥斯曼帝国时期的)俸禄，生活费 ◇～ **düzenlik** 和睦美满：Aramızda dirlik düzenlik kalmadı. 我们之间的和睦与宁静已荡然无存。Yeni evlenmişler, Allah dirlik, düzenlik versin. 这小两口新婚燕尔，愿真主保佑新人和睦美满。～ **düzenlik içinde** 和睦美满地：Bu *evde* başlangıcından bitimine kadar dirlik düzenlik hiç bozulmamıştı. 这一家人一向和睦美满，从未发生过问题。O da *eşiyle* birlikte dirlik düzenlik içinde uzun zaman yaşamış. 他也和他的妻子和睦美满地一起生活了好多年。～ **etmek** 相处融洽 ～ **yüzü görmemek** 格格不入，不调和，互斥，难得安宁

dirliksiz *s.* ❶不安宁的，不平静的：～, düzensiz bir akşam 一个不平静的夜晚 ❷难与交往的，难以接近的，难以相处的：～ bir kadın 一个难以相处的女人

dirlisizlik, -ği *is.* 不和；不一致，不调和

dirsek, -ği ❶肘：～ kemiği 〈解〉尺骨 Dirseğini masaya dayamış, elini kalpağının içine sokmuş, dalgın, tavla seyrediyordu. 他把胳膊肘倚在桌子上，把手放在他的皮帽子里，漫不经心地看下棋。❷(道路、墙等的)拐弯处，拐角 ❸衣袖的肘部 ❹弯管，弯头，肘管：boru ～i L 形弯管 Bu iki boruyu bir dirsekle birbirine bağlamalı. 这两个管子需用一个肘管连接起来。❺〈建〉斜撑，斜支柱；悬臂，悬梁；罐梁 ❻(发动机器的)摇把，曲柄 ◇(*-e*) **～ çevirmek** 中断来往，翻脸，绝交：İşi bitince on yıllık arkadaşına dirsek çevirdi. 事情一结束，他就和他 10 年的朋友翻了脸。**～ çürütmek** 苦度十年寒窗：İyi bir uzman olmak için yıllarca dirsek çürütmek gerekir. 要想成为一名优秀的专家，必须经过多年的苦读。Okullarda dirsek çürütmekten sonra bir meslek sahibi olabildi. 经过十数年的寒窗苦，他找到了一份工作。**～ ～e** 肩并肩，并排 **～ teması** 携手：Çıkarları onları dirsek temasına zorladı. 共同的利益使他们携起手来。**～ vurmak** ①肘击 ②【转】妨碍

dirseklemek (*-i*) 用肘推，用肘击

dirseklenmek (*nsz*) ❶ dirseklemek 的被动态 ❷被弯成肘状，被弄成弯状；弯曲，屈身

dirseklik *s.* ve *is.* ❶用于制做弯管，弯头，肘管的(材料，如管材、木头等) ❷缝在上衣外套肘部起保护作用的(布料、皮革等) ❸扶手，楼梯栏杆扶手

disimilâsyon (法) *is.* 〈语〉(音的)异化

disiplin (法) *is.* ❶纪律；惩戒：askerî ～ 军纪 parti ～i 党纪 ～ cezası 纪律处罚 ～ kurulu 纪律委员会 ～ suçu 违纪 ❷学科；(学术的)一门，一科：Bu yıl hangi disiplini alacaksınız? 今年你打算拿下哪门？◇(*-i*) **～ altına almak** 使恢复秩序 **～ cezası alınmak** 受处分：Disiplin cezası alınca mum direk oldu. 挨了处分之后，他学乖了。

disiplinli *s.* ❶守纪律的，有纪律的：～ bir okul 纪律严明的学校 ❷有秩序的：～ bir çalışma 有序的工作

disiplinsiz *s.* ❶缺乏纪律的，散漫的，任性的：～ sınıf 纪律松散的班级 ❷无规律的，无序的：～ bir yaşam 没有规律的生活

disiplinsizlik, -ği *is.* 不守纪律，无纪律性

disk (法) *is.* ❶〈体〉铁饼：～ atmak 掷铁饼 ❷唱片；磁盘，光盘；盘状物：～ sürücüsü 磁盘驱动器 optik ～ 光盘 sabit ～ 硬盘 ❸〈解〉椎间盘

diskalifiye (法) *s.* 被取消比赛资格的 ◇**～ etmek** 取消比赛资格：Diskalifiye edilmekten korkarak beyaz çizginin yarım metre gerisinden kendini havaya fırlattı. 他担心被取消比赛资格，离白线还有半米远就起跳了。**～ olmak** 被取消比赛资格

disket *is.* 〈计〉软盘：1.44 disket 3 寸盘

diskjokey (法) *is.* (电台的)唱片音乐节目主持人

disko (法) *is.* ❶唱片橱 ❷收藏的唱片 ❸迪斯科，歌厅，迪厅

diskotek, -ği (英) ❶唱片橱 ❷收藏的唱片 ❸迪斯科，歌厅，迪厅 ◇**～ çocuğu** ①幼稚少年 ②【俚】高中男生

diskriminant *is.* 〈数〉判别式

diskur (法) *is.* 话，讲演，讲话 ◇**～ çekmek** (或 **geçmek**) ①演说似地讲：Orada dikilip ne diskur çekiyorsun be adam! 嗨！你站在那儿像讲演似地说什么哪？②责备，斥责，训斥

dislokasyon *is.* ❶〈医〉脱位 ❷〈地〉断层，断错

dismenore *is.* 〈医〉痛经，月经痛

dispanser (法) *is.* 诊所

dispeç (英) *is.* ❶海损理算 ❷海损理算书，海损清算书

dispeççi *is.* 海损鉴定人，海损清算人

dispepsi *is.* 〈医〉消化不良

disprosyum [di'sprosyum] (法) *is.* 〈化〉镝(Dy)

dissepiment *is.* 〈植〉隔膜，隔壁

distal *s.* 〈解〉远中的，远侧的；末梢的，末端的

distile (法) *s.* 蒸馏过的

distribütör (法) *is.* ❶分配者，配给者，分发者 ❷分配器，分配阀

distribütörlük -ğü *is.* 分配，分发

distrofi *is.* 〈医〉营养不良，营养障碍

disülfüz *is.* 〈化〉二硫化物

diş *is.* ❶牙齿：～ çukuru 牙槽 ～ doktoru 牙医 ～ fırçası 牙刷 ～ hekimi 牙医 ～ macunu 牙膏 ～ muayenehanesi 牙医诊所 Büyük kişilerde 32 diş bulunur. 成年人有 32 颗牙齿。❷齿状物，齿轮的齿：～ ～ arası (胶片的)齿孔间距 ～ deliği (胶片的)齿孔 kaşığının ～leri 马梳的齿 sarmısak ～i 蒜瓣 ❸【俚】毒品，大麻：Kaç gündür dişsiz kaldık be abi! 大哥呀！我们已经好几天没抽的了！◇～ **açmak** 攻螺母，攻螺丝；(锁匠)配钥匙 (*-e*) ～ **bilemek** 伺机报复，咬牙切齿 ～ **çekmek** 拔牙 ～ **çektirmek** 让医生拔牙 ～ **çıkarmak** 拔牙：Dişçi iki dişini çıkardı. 牙医给他拔了两颗牙。～ **doldurmak** 补牙：Bu dişi doldurmak istiyorum. 我想补补这颗牙。(*-e*) ～(**ini**) **geçirememek** 对…无能为力，对…无可奈何：Sen ona diş geçiremezsin, boş yere gidip yorulma. 你斗不过他的，别白忙活了。～ **gıcırdatmak** 怒不可遏 ～ **göstermek** 张牙舞爪，恐吓，威胁 ～ **kemiği** 象牙 ～ **kırmak** 【俚】把大麻弄碎塞入香烟中：Dünden beri harmanım, bize de bir çekimlik diş kır yahu! 从昨天起我就迷迷糊糊的，让我也抽一口大麻好吗？～ **kirası** ①旧时宫中或大户人家宴请宾客后送给来宾的礼金赠品 ②额外的礼金赠品 ～ **taktırmak** 镶牙：Bir dişi taktırmak istiyorum. 我想镶颗牙。～ **tırnak göstermek** 张牙舞爪，耀武扬威 ～**e dokunmak** 值得一提：Dişe dokunur değişiklik sadece evlerin yapısında idi. 值得一提的不同点只是房子的结构。Eve giren hırsızlar dişe dokunur bir şey bulamamışlar. 破门而入的盗贼们没有找到值得拿走的东西。(*-in*) ～**i taşa geçmek** 做艰苦的工作，啃硬骨头 (*-in*) ～**i tırnağı dökülmek** 非常努力，竭尽全力，呕心沥血：Çocuklarını büyütüp yetiştirinceye kadar kadının hakikaten dişi tırnağı döküldü. 这个女人为了把她的子女培养成人，可真是含辛茹苦，呕心沥血。～**inden tırnağından artırmak** 省吃简用，节衣缩食：Büyük oğlunu dişinden tırnağından artırarak tahsile göndermişti. 他省吃简用攒钱送大儿子去念书。Dişimizden tırnağından artırdıklarımızla başımızı sokacak bir ev almayı düşünüyorum. 我打算用我们节衣缩食攒下的钱买一所能让我们安身立命的房子。～**ine değmemek** (食物等)不够塞牙缝 ～**ine göre** 力所能及地，尽力地 ～**ine güvenmek** 自信 ～**ine mangır değmek** 挣钱 ～**ini göstermek** 张牙舞爪 ～**ini saydırmak** 【俗】泄露秘密 ～**ini sıkmak** ①咬紧牙关 ②咬牙忍受，忍耐；容忍，咬紧牙关，硬撑，苦熬：İlâçlar tükeninceye kadar dişini sıktı, doktor öğütüne bağlı kaldı. 他遵医嘱一直坚持到把药用完。Dişini sık, şimdi itfaiye gelecek. 坚持！消防队就要来了。Hele biraz dişini sık, hepsi yoluna girer. 你再咬咬牙，一切都会好的！(*-in*) ～**ini sökmek** ①拔牙：Dişçi, dişini çatır çatır söktü. 牙医用力地把他的牙拔了出来。②【转】使不能为害：Ben kararımı vermiştim. Ali'nin dişlerini mutlaka sökecektim. 我已决定要收拾一下阿里，使之不能为害四方。～**ini tırnağına takmak** 全力以赴，竭尽全力，硬撑，苦熬，吃苦耐劳：Köyden gelmişti, çekingendi. Ama dişini tırnağına taktı, kısa sürede zengin olup çıktı. 他来自农村，脸皮薄，但是吃苦耐劳，很快就富了起来。～**inin ağrısı** 牙疼：Dişimin ağrısı çok ıstırap veriyor. 牙疼使我非常痛苦。～**inin kovuğuna bile doldurmamak** (或 **gitmemek, yetmemek**) (食物)少得不够塞牙缝 ～**inin kovuğunda kalmak** (食物)少得不够塞牙缝 ～**iyle tırnağıyla** 全力以赴地 ～**leri dökülmek** 老掉牙，上岁数 ～**leri takırdamak** 哆嗦 ～**lerini gıcırdatmak** 咬牙切齿：Yumruklarını sıktı. Dişlerini gıcırdattı. 他双拳紧攥，牙齿咬得咔咔直响。～**ten artırmak** 省吃简用，从嘴里省钱：Sabah akşam nerede, kimin işyerinde iş varsa gittim, dişten tırnaktan artırdım, zorla üç beş yüz yuan sahibi oldum. 从早到晚，哪儿有活，我就在哪儿干，省吃简用，好不容易才攒了三、五百块钱。

diş bademi *is.* 纸皮巴旦杏

dişbudak, -ğı *is.* 〈植〉梣木(*Fraxinus excelsior*)

diş buğdayı *is.* ❶牙麦(当小孩长出第一颗牙时散发给亲朋的裹着沙糖碎核桃仁等食品的熟麦粒) ❷牙麦仪式 ❸大粒软麦

dişçi *is.* ❶【俗】牙医：～ çimentosu 补牙材料 ～ kerpeteni 拔牙钳 ❷无照行医的牙医：Suna'nin dişçiye ceraretle gidişine hayran oldum. 我很钦佩苏娜竟然敢去看牙医。❸【俚】掘墓盗金牙者：Bakkal Ali da dişçinin defterine geçmiş. 肉铺老板阿里好像也上了盗墓贼的黑名单。

dişçik *is.* 〈建〉齿饰：～ aralığı 〈建〉齿饰间隔

dişçilik, -ği *is.* ❶牙科学，牙科 ❷【俚】掘墓盗金牙的勾当

dişeği *is.* ❶石錾 ❷新錾的磨盘

dişeğilemek (*-i*) 【俗】用石錾錾磨盘

dişemek 【俗】❶ (*nsz*) (幼儿或幼畜)出牙，长牙 ❷ (*-i*) 錾刻(磨盘等)

dişeti *is.* 〈解〉牙床，牙龈：～ damak ünsüzü 〈语〉舌尖齿龈摩擦辅音(c, ç, z, s, n, j, ş) ～ ünsüzü 〈语〉舌尖上齿龈爆破辅音(j, ş) Dişini kanırtınca dişeti kanamaya başladı. 他一拔完牙，牙龈开始出血。

dişi Ⅰ *s.* ❶雌的，母的：～ çiçek 雌花 ～ geyik 雌鹿 ～ kedi 母猫 Dişi köpek kuyruğunu sallamayınca, erkek köpek ardına düşmez. 【成】母狗不掉尾，公狗不上身。❷女性的，女用的 ❸可锻的，韧性的，软的：～ bakır 软铜 ～ demir 软铁 ❹柔顺的，顺从的；娇柔的，女子气的：～ erkek 女性化的男人 ❺凹进的，阴的：～ fiş 插座 ～ klişe 凹板 ～ çakma 阴模 ～ kopça 风纪扣(领钩)的圈(环) Ⅱ *is.* ❶妇女，女人：Beş yıl öncesine kadar kara kuru, sümsük bir kızken şimdi gelişivermiş bir dişi. 5 年前她还是一个又黑又瘦的傻丫头，现在成了一个胖大女人。❷榫眼

dişicik başı *is.* 〈植〉柱头

dişil *s.* 〈语〉阴性的(词)

dişileşmek (*nsz*) 女性化，变得女里女气的；变成阴性的

dişili *s.* 女性的，雌性的，阴性的，凹形的，窝孔的：～ bir kopça 扣眼，钮孔 ◇～ **erkekli** 成双成对地

dişilik, -ği *is.* ❶女性，阴性，雌性 ❷【转】女性化

dişilleştirmek (*-i*) 〈语〉使(一个词)变成阴性形式

dişillik, -ği *is.* 〈语〉阴性词

dişindirik, -ği *is.* (牲口)嘴套

dişi organ *is.* 〈植〉雌蕊

dişlek *s.* ❶龅牙的：Kız, hafifçe dislektir, gülünce belli olur. 姑娘稍稍有点龅牙，一笑就显露出来。❷【转】有影响的，施以影响的；有权势的：Köyün en dişlek kodamanıydı. 他是村里最有影响的显贵。

dişleme *is.* ❶ dişlemek 的动名词 ❷〈建〉齿形雕刻，齿饰

dişlemek (*-i*) ❶啃，咬，叮，蜇：Çocuk elmayı dişleyip bırakmış. 这孩子把苹果啃了一口就扔了。Fareler kitapları dişlemiş. 老鼠把书咬坏了。❷〈技〉车螺纹，车螺齿 ❸【转】使不安，折磨

dişlenmek (*nsz*) ❶ dişlemek 的被动态：Bu elma dişlenmiş. 这个苹果被人咬了一口。❷长牙，出牙 ❸(蒜等)瓣片形成 ❹【转】羽翼丰满

dişletmek (*-i*) dişlemek 的使动态：Testereyi dişlettim. 我让人把锯开了刃。

dişli[1] Ⅰ *s.* ❶有齿的，有牙的，齿状的：～ çarkı 齿轮 sivri ～ bir hayvan 一只牙齿锋利的野兽 ❷【转】羽翼丰满的，有权势的：Eğer müdürü arayan dişli, ya da hatırlı biri ise hemen içeri buyur ediliyor. 如果来找经理的人是一个有权势的重要人物，立刻就会被请进去。❸吸毒的 Ⅱ *is.* ❶齿轮 ❷一种绱鞋的工具 ◇～ **tırnaklı** 伶牙俐齿的，极富攻击性的，说话不饶人的 ◇～ **kalmak** 吸毒

dişli[2] *is.* 〈动〉虾虎鱼科的刺鳍鱼，虾虎鱼(*Gobius gobius*)

dişlik, -ği *is.* 〈体〉(拳击时护齿用的)牙托

diş otu *is.* 〈植〉欧洲白花丹(*Plumbago europea*)

diş otugiller *is.* 〈植〉白花丹科(*Plumbagi naceae*)

diş özü *is.* 〈解〉牙髓

dişsel *s.* ❶牙齿的，牙科的 ❷〈语〉齿音的

dişsiz *s.* 无牙的，缺齿的

dişsizlik, -ği *is.* 缺牙，无牙：Dişsizlikten peltek çıkan bir sesle sordu. 他因无牙而口齿不清地问话。

diş tacı *is.* 〈解〉齿冠

ditiramp, -bı (法) *is.* ❶(古希腊)酒神赞美歌 ❷狂热的抒情诗

ditmek, -der (*-i*) ❶梳理(羊毛、棉花等) ❷撕碎：Tavuğun etlerini diderek tabağa koydu. 她把鸡肉撕开装入盘中。❸(鸟用喙)啄食：Karga leşi ditti. 乌鸦啄食腐尸。

dival (波) *is.* 金银刺绣

divan [di:va:n] (波) *is.* ❶〈史〉(土耳其等的)国务会议，国务会议厅 ❷(无靠背、无扶手的)长沙发：Divanda iki üç dolgun minder vardır. 大沙发上有两三个鼓鼓囊囊的靠垫。❸波斯诗集，阿拉伯诗集 ◇～ **durmak** 毕恭毕敬地站着：Karşımda divan durur gibi el pençe duruyor. 他双手合拢，站在我面前像是毕恭毕敬的。～ **edebiyatı** 迪万文学(13 世纪至 19 世纪受波斯和阿拉伯影响的一个文学流派) ～ **kalemi** 〈史〉起草圣旨及宰相令的衙门 ～ **kurmak** 召开国务会议 ～**ı hümayun** 〈史〉奥斯曼时期由君王、宰相和其他高级官吏组成的国务会议

divançe (波) *is.* 小诗集

divane [di:va:ne] (波) *s. ve is.* ❶发疯般的，疯狂的，心理不正常的，痴愚的 ❷【转】痴迷于…的，沉溺于…的：içki ～si 嗜酒者 kadın ～si 好色之徒 kumar ～si 嗜赌者 ◇～ **olmak** ①高兴，喜欢：Biz gidince teyzem deli divane olur, en güzel yemeklerini çıkarır. 我的姨妈很喜欢我们去，总是拿出最好的饭菜给我们吃。②迷恋于，痴迷于 **～si olmak** 迷恋于，痴迷于 **～ye dönmek** 非常难过，十分不安

divanelik, -ği *is.* 发疯，心理不正常，痴愚

divanhane [di:va:nha:ne] *is.* 【旧】会议室，大厅

divannıâli [di:va:'nıa:li] (波) *is.* 【旧】高等法院

divanıharp, -bi [di:va:'nıharp] (波) *is.* 【旧】军事法庭：Beni ordudan atmak için divanıharbe verdiler. 他们把我送上军事法庭是为了把我赶出军队。

Divanımuhasebat [di:va:'nımuha:seba:t] (波) *öz.is.* 【旧】审计法院

divanî [di:va:ni:] (波) *s.* 【旧】国务会议的：～ yazı 圣旨用语，圣谕用语；懿旨用语；宰相令用语

divan sazı *is.* 〈乐〉(奏土耳其民间音乐使用的)一种大型弦乐器，大肚塔尔琴

divik, -ği *is.* 〈动〉白蚁

divil divil *zf.* 持续不断地，不停地

divit (阿) *is.* 【旧】(配有墨水瓶挂在腰间的)文具盒

divitin *is.* 起绒织物

divlek, -ği *is.* 【俗】一种甜瓜

diyabaz (法) *is.* 〈地〉辉绿岩

diyabet (法) *is.* 〈医〉糖尿病：～ koması 糖尿病昏迷 ～ komplikasyonu 糖尿病并发症 insüline bağımlı ～ 胰岛素依赖型糖尿病，Ⅰ型糖尿病 insüline bağımsız ～ 非胰岛素依赖型糖尿病，Ⅱ型糖尿病

diyabetik (法) *is.* 〈医〉糖尿病患者

diyabetit (法) *is.* 〈医〉糖尿病疹

diyadem *is.* 王冠，冕；(妇女的)冠状头饰

diyafram (法) *is.* 〈解〉横膈膜；〈物〉光圈

diyagnostik, -ği *is.* 〈医〉诊断学；诊断(法)

diyagnoz *is.* ❶〈医〉诊断 ❷〈动、植、矿〉特征描述，鉴定

diyagonal (法) *is.* ❶斜纹布 ❷〈数〉对角线

diyagram (法) *is.* ❶线圈，曲线圈，图表，图 ❷〈植〉略图，图解

diyaklâz (法) *is.* 〈地〉正方断裂线，压力裂缝，节理，构造裂缝

diyakoz [diya'koz] (希) *is.* 执事(希腊正教主教的助手)

diyakroni (法) *is.* 〈语〉(语言发展的)历时性，贯时性

diyakronik (法) *s.* 〈语〉历时性的，贯时性的

diyalâj (法) *is.* 〈地〉异剥辉石

diyalekt (法) *is.* 方言，土话：Türkmen ～i 土库曼语

diyalektik (法) *is.* ❶辩证法：～ materyalizm 辩证唯物论 materyalist ～ 唯物辩证法 ❷论证，雄辩术

diyalektolog (法) *is.* 方言学家

diyalektoloji (法) *is.* 方言学

diyalel (法) *is.* 〈逻〉循环论证

diyaliz (法) *is.* 〈化〉渗析，透析

diyalog (法) *is.* ❶对话，交换意见 ❷(小说，戏剧中的)对白 ❸对话体(作品) ◇～ **kurmak** 建立对话

diyalizedici *is.* 〈理、化〉渗析膜；渗析器；透析器

diyamagnetik *s.* 〈物〉抗磁(性)的，反磁(性)的

diyamagnetizm *is.* 〈物〉抗磁性，反磁性

diyametre *is.* 〈数〉直径

diyanet [diya:net] *is.* ❶笃信宗教，虔诚 ❷宗教：～ işleri 宗教事务

diyapazon (法) *is.* 音笛，音叉

diyapozitif (法) *is.* 正片

diyar [diya:r] (阿) *is.* 国家，地区 ◇～ **～ dolaşmak** 四处奔走，到处奔走：yaşayabilmek için ～ ～ dolaşmak zorunda kalmak 不得不为生存而四处奔波

Diyarbakır *öz.is.* 迪亚尔巴克尔(土耳其省、市)

diyare *is.* 腹泻

diyastaz (法) *is.* 淀粉酶

diyastol (法) *is.* 〈生〉(心脏的)舒张

diyatome (法) *is.* 〈植〉硅藻类

diye Ⅰ *bağ.* ❶连接补语从句："Sizinle esenleşmeye geldim" diye seslendi. 他说道："我是来向您告别的。"Ben o aileye kız vermem, diye diretiyorum. 他宣称不把女儿嫁给那一家。"Getirin şu keratayı bana!" diye bar bar bağırıyordu. 他大吼一声："把这个无耻之徒给我带过来！"❷连接说明从句：Küçük çocuk balkondan sarkınca ha düştü ha düşecek diye yüreğimi ağzıma getirdi. 那幼童悬挂在阳台上，眼看就要掉下来了，吓得我心都提到了嗓子眼。Çok sevdiği kanaryası yolda ölecek diye kardeşimin canı gitti. 我的兄弟生怕他最喜爱的金丝雀死在路上，对它备加呵护。Gideceğim diye tutturdu, alıkoyamadık. 他执意要走，我们挽留不住。❸连接原因从句：Belki elinden bir kaza çıkar diye evine girmeye cesaret edemedi. 他大概又惹祸了才不敢回家。Evimden bereket gitti diye odasına kapanmıştı. 他闭门不出是因为他已经穷困潦倒。Gücenirsiniz diye bir şey söylemedim. 怕您生气，我什么也没有说。❹连接目的从句：Buraya sığınırım diye dalmış içeri. 他跳进去躲了起来。Bir an önce varalım diye içim içimi yiyor. 我想尽快赶到，心急如焚。Oda ısınsın diye

pencereleri kâğıtlamış. 他用纸糊了窗户以便保暖。❺名为…，叫做…，所谓…，绰号叫…：İsa kaptan diye bir balıkçı 一个绰号叫伊萨船长的渔夫 İlk günler, Bursa diye bir otelde yatıp kalmıştı. 最初几天他好象住在一个叫做"布尔萨"的旅馆里。Onda arlanmak diye bir şey yoktur. 他不知道什么叫羞耻。Ⅱ *e.* 因为，为了：Para diye hant hant ötüyor. 他为了钱大吵大闹。Ⅲ *zf.* ❶一般位于拟声词之后，表示一种声音：Karanlık gecede duvardan "pat" diye düşen tuğla aklımı aldı. 半夜三更，啪嗒一声从墙上掉下来一块砖头，吓了我一跳。Lârp diye kapıyı vurdu. 他砰地一声关上了门。"Kış!" diye tavukları kovaladı. 他喔嘘一声把母鸡赶走了。❷(一般位于名词或形容词之后，其作用相当于 olarak)作为，当作：Barış Bey, bekçiye bahşiş diye ellilik kağıt verdi. 巴雷什先生给了门卫 50 块钱小费。Biz sana ağabey diye itibar ediyoruz. 我们把你尊为大哥。Dilenciye hıyar vermişler de eğri diye beğenmemiş. 【成】要饭的还要挑肥拣瘦；讨来的东西还嫌不好。

diyecek, -ği *is.* 要说的话：Başka diyeceğiniz var mı? 您还有什么要说的吗？◇**～ yok** 无可挑剔的，完美无缺的：Berna'nın okuldaki çalışmalarına diyecek yoktur. 贝尔娜在学校的学习是无可挑剔的。**～i olmamak** 没什么可说的：Siz bu konuda anlaştıysanız benim bir diyeceğim olamaz. 如果你们已经就这个问题达成了协议，那我就没什么可说的了。

diyet[1] (阿) *is.* ❶赎罪金：Kolunun diyetini ben verdim. Yoksa çolak kalacaktın. 你的胳膊赎罪金我已经付了，要不然你的胳膊就没了。❷【转】价值：Onun kaç paralık diyeti var? 这能值几个钱？

diyet[2] (法) *is.* 〈医〉(限制的)饮食，食谱

diyetetik (法) *is.* 饮食学，营养学

diyetisyen (法) *is.* 饮食学家，营养学家，营养师

diyez (法) Ⅰ *is.* 〈乐〉升号(符号为#) Ⅱ *s.* 升高半音的，升的：Fa ～ 升 F (#F)

diyoptri (法) *is.* 屈光度，折光度

diyorit (法) *is.* 〈地〉闪光岩

diz *is.* ❶膝盖，膝部：～ ağırsağı 【俗】膝盖骨 ❷大腿：Anne çocuğu dizlerine oturttu. 母亲让孩子坐在自己腿上。◇**～ boyu** 没膝，直到膝部：Çınar yaprakları diz boyu avluyu doldurmuş. 没膝深的法国梧桐树叶铺满了整个庭院。Sokakta diz boyu kar vardı. 街上的积雪没膝深。(*-e*) **～ çökmek** ①跪下，下跪：Bir siyah pöstekinin üzerine diz çöktü. 他跪在一张黑羊皮上。Yaşlı kadının önünde diz çöktü. 他跪倒在老妇人的面前。Yere diz çöktü, Tanrıya yalvardı. 她跪下来，求神帮助。②屈服，屈从，屈膝投降 **～ ～e** 紧紧挨在一起：Kanepede diz dize oturdular. 他们并排坐在一张沙发上。Yüzyüze diz dize oturup konuştular. 他们面对面地促膝谈心。**～ üstü** 跪在地上：Herkes diz üstü saygılıca oturmuştu. 大家都毕恭毕敬地跪在那里。**～de yüzmek** 没膝，很多 **～e gelmek** ①跪下，下跪 ②屈服，屈从，屈膝投降 **～e getirmek** 使就范，使屈服，使投降：Alt çenesinden girip üst çenesinden çıkarak Ali'yi dize getirdi. 他凭他那三寸不烂之舌使阿里就范了。Ordumuz en dik başlı düşmanları bile dize getirdi. 连最顽固的敌军也被我军打垮了。**～e kadar** 没膝，很多 **～e varmak** ①跪下，下跪 ②屈服，屈从，屈膝投降 **～inde oturup sakalını yolmak** 恩将仇报 (*-in*) **～ine can gelmek** 有了活力，有了力气，恢复生机 **～ine çıkmak** 过分，超过限度 (*-in*) **～ine derman gelmek** 恢复活力 **～ine durmak** 遭报应 **～(ler)ine düşmek** 乞求，哀求 (*-in*) **～ine vurmak** 十分懊悔，后悔得直拍大腿 (*-in*) **～ini dövmek** ①十分懊悔，后悔得直拍大腿：Çocuğunu denetime almadı, kötü yola düştü, babası dizini dövüyor. 他没能管住自己的孩子，孩子走了邪路，当父亲的后悔莫及。Evlâdını dövmeyen dizini döver. 【成】养子不教悔之莫及，子女教育从小抓起。②十分悲伤，伤心得捶心顿足 (*-in*) **～inin dermanı kesilmek** 筋疲力尽 (*-in*) **～inin dibi** 身边：Biricik kızını dizinin dibinden ayırmıyor. 她不让她的独生女离开她半步。(*-in*) **～leri kesilmek** 双腿无力，精疲力尽：Barış Bey'in dudakları kuruyor, dizleri kesiliyor. 巴雷什先生渴得嗓子直冒烟，两条腿累得像断了一样。(*-in*) **～leri tutmamak** 双腿无力，精疲力尽：Dizlerim tutmuyor. 我两条腿直抽筋。(*-in*) **～lerine kan oturmak** 筋疲力尽 (*-in*) **～lerine kapanmak** 央求，苦苦哀求 (*-in*) **～lerine kara su inmek** 筋疲力尽 (*-in*)

～lerini dövmek ①十分懊悔，后悔得直拍大腿 ②十分悲伤，伤心得捶心顿足：Evlerini barklarını nasıl ateşe verdiklerini görerek kahrından dizlerini dövüyor. 他眼看着那些人一把大火把他的家烧得干干净净，伤心得哭天抢地。(*-in*) **～lerinin bağı çözülmek** 吓得腿哆嗦，紧张得腿肚子抽筋：Bacaklarıma doğru yumuşak bir şey dokunmaya başladı. Korkudan dizlerimin bağı çözüldü. 我的腿碰到了一个软乎乎的东西，吓得我两条腿直哆嗦。Bir anda karşısına çıkan kocaman köpeği görünce korkusundan dizlerinin bağı çözülmüş, olduğu yere yığılıp kalmıştı. 突然，他的面前出现了一条大狗，他一见吓得两腿只抽筋，瘫倒在地上。

dizanteri (法) *is.* 〈医〉痢疾

dizanterili *s.* 〈医〉患痢疾的

dizayn (英) *is.* 设计，图样，图案

dizayner (英) *is.* 设计者，制图者，谋划者

dizbağı *is.* ❶护膝 ❷吊袜带

dizdar [dizda:r] *is.* 〈史〉城堡守卫，要塞守卫

dizdarlık, -ğı *is.* 守卫工作

dizdirmek (*-i*, *-e*) dizmek 的使动态

dize *is.* 半句诗句，诗的一行：Şiirin duygusundan soylu hazlar alan bir insan, bütün ömründe tek dize bile yazmamış olsa gene de şairdir. 能在诗意的情感里汲取高尚情趣的人是真正的诗人，尽管他一生都没有写过一句诗。

dizel (德) *is.* ❶柴油机 ❷【俗】不守妇道的女人

dizem *is.* ❶〈文〉(诗中的)韵律，节律，格律 ❷〈乐〉节奏

dizemli *s.* 有韵律的，有节律的，有节奏的，有格律的

dizemsel *s.* 有节律的，有节奏的

dizge *is.* 系统，体系

dizgeli *s.* 有系统的，成体系的

dizgesel *s.* 有系统的，成体系的

dizgesiz *s.* 无系统的，无规则的

dizgi *is.* 排版，排字：～ makinesi 排版机 Yapıtın dizgisi bitti. 作品的排版完成了。

dizgici *is.* (印刷厂)排字工人

dizgicilik, -ği *is.* 排字工人的工作，排字工人的职业

dizgin *is.* 缰绳：～ kolu 缰绳头 ◇**～ etmek** 【转】猛冲 **～ kırmak** 【转】放弃 (*-e*) **～ olmak** 驾驭，约束，控制：Gemsiz ata dizgin olmaz. 【成】自以为是的人难驾驭。(*-e*) **～ vurmak** ①套缰绳 ②【转】约束，控制：Yalnız kendi hâlime sen bıraktım, bu delice arzuma sen dizgin vurmak istemedin. 你把我一个人丢下不管，并没有想约束我的这种奢望。**～e çarpmak** 使停止 **～e vurmak** 使停止，控制 **～ine alışmak** (马)变得驯服 **～ine çarpmak** 使迷途知返 (*-in*) **～ini çekmek** 约束，控制 (*-in*) **～ini kısmak** 【转】约束，施压：Bu çocuk pek yaramaz, biraz dizginini kısmalı. 这孩子太顽皮了，该管管了。**～leri ayarlamak** (驭手)调整方向 **～leri başkasına kaptırmak** 受他人控制 **～leri ele almak** 控制，操纵，掌握 **～leri elinde toplamak** 控制，操纵，掌握 **～leri elinde tutmak** 控制，操纵，掌握 **～leri gevşetmek** ①松缰绳 ②【转】放松控制，减轻压力 **～leri koparmak** 【转】摆脱束缚与压力 **～leri salıvermek** 放松控制，放纵，放任自流：Dizginlerini bırakınca kötü işlere adı karıştı. 一不管他，他就去干坏事。**～leri** (**ele**) **vermek** 受约束，受操纵：Önceleri dizginleri vermiş Barış Bey'in eline. 以前他受巴雷什先生的控制。

dizginlemek (*-i*) ❶给(马)套笼头，控制缰绳 ❷【转】抑制，遏制，制止

dizginlenmek (*nsz*) dizginlemek 的被动态

dizginsiz *s.* ❶无羁的，脱缰的 ❷【转】不受拘束的，放纵的，自由自在的：～ fiyatlar 开

放的价格

dizgi yeri *is.* 排字房

dizi *is.* ❶串：boncuk ～si 珠子串 dalga ～sı 波带，波串，波列 iki ～ inci 两串珍珠 ❷全集，丛书，系列，辑：～ film (影视)系列片 roman ～si 小说集 kültür eserleri ～si 文化作品系列 ❸行列，队列：Öğrenciler topluca bir yere giderken dizi olurlar. 学生们排队前往某地。❹一系列(相关的人或事)：bir ～ olay 一系列事件 ❺(铁路)列车 ❻〈数〉数列，级数 ❼〈乐〉音阶 ◇～ ～ 一排一排的，一列一列的，一串一串的：～ ～ araba 一排一排的车 ～ ～ kitap 一排排的书

dizici *is.* 排字工人；从事穿，排列，摆放等工作的人：tütün ～si 把烟叶穿成串的工人 Diziciler portakalları sandıklara diziyorlar. 工人们正在为橘子装箱。

dizilemek (*-i*) ❶穿成串 ❷整队 ❸排列 ❹使成系列

dizili *s.* 被穿成串的，排列好的，归置好的，成列的：rafa ～ kitaplar 书架上归置好的书 Duvarın önünde yanyana dizili yedi karyolacık varmış. 靠墙有一溜儿 7 张小床。

diziliş *is.* dizilmek 的动名词

dizilmek (*-e*) dizmek 的被动态：Çocuklar sıraya dizildi. 孩子们依序排好队。İnciler ipliğe dizildi. 珍珠已被穿成一串。Kuşlar ağaçlara dizilir, tatlı tatlı ötelerdi. 鸟儿们在树枝上排成排，唱出悦耳的歌声。

dizim *is.* ❶排字：Kitabın dizimi bitti. 该书的排字工作已经结束。❷〈语〉音义段，意群

dizin *is.* 索引，目录，(一览)表：alt ～ 子目录 ana ～ 根目录

diziş *is.* dizmek 的动名词

diz kapağı *is.* 〈解〉膝盖：diz ～ı 〈解〉膝关节韧带 ～ı kemiği 〈解〉膝盖骨，髌骨

dizlemek (*-i*) 【俗】❶使没膝 ❷用膝盖压

dizlik, -ği *is.* ❶护膝 ❷中统袜 ❸【俗】内裤 ❹【俗】(宽软的)长裤 ❺【俗】围裙

dizme *is.* dizmek 动名词：Çardağın önünde o gün dizmeleri gereken sekiz küfe tütün duruyordu. 棚子前面摆了 8 筐当天要他穿起来的烟叶。

dizmek, -er (*-i*, *-e*) ❶穿线，以线穿(针，珠子等)：boncuk ～ 穿珠子 inci ～ 穿珍珠 tütün ～ 把烟叶穿成串 Annem boncukları dizerek bana bir bilezik yaptı. 妈妈用彩球串起来给我做了一个手镯。❷使排成队伍，使排成行：Odanın ortasına üç ayaklı masayı koymuş, etrafına sandalyeleri diziyordu. 他在房间中间摆了一张三条腿的桌子，摆上了一圈椅子。Saksıları balkona dizdi. 她把花盆整齐地摆放到阳台上。❸排字，排版

dizmen *is.* 排字工人

dizyem (法) *is.* 摄氏温度的十分之一

DM 【缩】德国马克(Alman Markı)

DNA 【俗】〈生〉脱氧核糖核酸：～ teşhisi 脱氧核糖核酸鉴定

do *is.* 〈乐〉7 个唱名之一“哆”(在固定唱名法中相当于音名 C)

do anahtarı *is.* 〈乐〉谱号为 C

dobra [do'bra] *s.* 坦率的，明确的：～ sözlü 说话坦率的 Dobra bir adamdır. 他是一个坦率的人。◇～ ～ 坦率地，明确地，直言不讳地：～ ～ konuşmak 坦率地讲 ～ ～ söylemek 明确地说

doçent (德) *is.* 副教授：～ unvanı 副教授头衔 yardımcı ～ 讲师

doçentlik, -ği *is.* 副教授职称：～ sınavı 晋升副教授考试 ～ travayı 晋升副教授论文 ◇～ **etmek** 当副教授

dogma (法) 〈希〉*is.* 公理，教义，教条，教理，宗旨，原则：Liberal kimseler Marksizmin ilkelerini soyut birer dogma olarak görürler. 自由主义者以抽象的教条看待马克思主义的原则。

dogmacı Ⅰ *s.* 教条的 Ⅱ *is.* 教条主义者

dogmacılık, -ğı *is.* 〈哲〉独断主义，教条主义

dogmalaştırmak (*-i*) 传授教义，讲授教理

dogmatik (法) Ⅰ *s.* 教条的，教条主义的：～ felsefe 〈哲〉教条主义 Ⅱ *is.* 教义学，教理神学

dogmatiklik, -ği *is.* 教条主义

dogmatizm (法) *is.* 〈哲〉独断主义，教条主义

doğa *is.* ❶天然，自然，自然界：～ bilimleri 自然科学 ～ bilgisi (或 ilgisi) 自然知识 ～ yasası 自然法则 ～yı sevmek 热爱大自然 Doğa sonsuza dek gençtir, güzeldir ve eliaçıktır. 大自然永远是年轻、美丽和慷慨的。❷自然资源：Burada doğa pek zengindir. 这里的自然资源非常丰富。❸天性，本性 ❹自然法则，自然规律，常理：～ya aykırı hareket 违背自然规律的行为

doğaca [doğa'ca] *s.* 自然的，天然的；天生的，生来的

doğacı *s.* ve *is.* 崇拜自然现象的，欣赏自然美和自然裨益的(人)

doğacılık, -ğı *is.* 〈哲〉自然崇拜说，主张返回自然生活的学说

doğaç, -cı *is.* 〈天〉灵感

doğaçlama *is.* 即兴作品

doğaçtan *zf.* 临时地，即兴地，即席地，当场，无准备地

doğa dışı *s.* 非自然的，违背常理的，违背自然的

doğal *s.* ❶自然的，天然的：～ gaz 天然气 ～ sayı 〈数〉自然数 ❷合乎自然规律的，正常的 ❸天然形成的，不加做作的，非人工塑造的 ◇～ **ayıklanma** 〈生〉自然选择(达尔文学说)

doğalcı *s.* ve *is.* 自然主义的，写实主义的

doğalcılık, -ğı *is.* 自然主义，写实主义

doğallaşmak (*nsz*) 变得自然，自然化，天然化

doğallaştırmak (*-i*) doğallaşmak 的使动态

doğallık, -ğı *is.* ❶本性，天性 ❷性格，性情 ❸天然，自然，不做作

doğallıkla *zf.* 当然：Ne demek istediklerini o zaman doğallıkla bilmiyordum. 当然，当时我不明白他们想说些什么。Doğallıkla taşları bana hiç değdiremezlerdi. 当然，他们用石头是打不中我的。

doğan *is.* 〈动〉(猎鸟用的)猎鹰(*Falco*) ◇～ **burunlu** 长着鹰钩鼻的

doğancı *is.* 养猎鹰者；鹰猎者

doğa ötesi Ⅰ *is.* ❶〈哲〉形而上学，玄学 ❷空想，玄想 Ⅱ *s.* ❶形而上学的，玄学的 ❷超自然的，超感觉的，抽象的

doğa üstü *s.* 超自然的，神奇的，不可思议的：～ güç 超能力

doğa üstücülük *is.* 超自然主义，超自然性

doğay *is.* 〈动〉动物区系；动物志；动物群

doğdurmak (*-i*) doğmak 的使动态

doğma Ⅰ *is.* doğmak 的动名词：Bıçak bıçağa gelmek üzereyken araya girenler feci bir kavganın doğmasına imkân vermediler. 眼看就要刀枪相见了，有几个人冲了进来，防止了一场悲剧性的冲突的发生。Ⅱ *s.* 出生的，诞生的：Beijing'de ～ bir yabancı 一位在北京出生的外国人 ◇～ **büyüme** ①土生土长的：～ büyüme Beijing'li 土生土长的北京人 ②【转】生来，天生地

doğmaca *s.* ❶天生的，天赋的 ❷遗传的 ❸即兴(演奏) ◇～ **yapmak** 即兴演奏

doğmak, -ar (*nsz*) ❶出生，诞生：1960'da doğmuş. 他出生于 1960 年。❷(日月星辰)升起，上升：Güneş doğdu. 太阳出来了。Çiftçi üstüne güneş doğmadan evinden çıkmalıdır. 农夫必须天不亮就起床去干活儿。❸【转】出现，发生；发源，起因：Bir gün bir roman yazma düşüncesi kafamda doğdu. 有一天，我心头浮现出想写一本小说的愿望。◇**doğduğuna**

bin pişman ①麻木的，厌烦的，厌倦的，厌世的 ②懒惰的，怠惰的，懒洋洋的 (*-i*) **doğduğuna pişman etmek** 使痛不欲生，使厌世 **doğmadan ölmek** 胎死腹中 **doğmamış çocuğa** (或 **oğlana**) **don biçmek** 【俗】操之过急：Hele acele etmeyin, sabredin, daha çok vaktimiz var, doğmamış oğlana don biçmeyin. 您别着急，要忍耐，我们还有的是时间，不要操之过急。

doğram *is.* 【俗】切片，碎块 ◇～ ～ 一块一块地，一片一片地，一段一段地，分期地：Çocuk koca kartonu doğram doğram kesmiş. 孩子把一块大纸板剪成了小碎块。

doğrama *is.* 房屋内部的木建部分(如门窗橱柜等)：İnşaatın doğramasını götürü pazarlıkla verdi. 他把工程的木建部分包了出去。

doğramacı *is.* 木工，木匠：Büyük oğlan bir doğramacının yanına çırak girmiş. 大儿子在一个木匠那里当学徒。◇～ **kalemi** 凿子 ～ **kısacı** 木工弓形夹，夹钳，接缝楔

doğramacılık, -ğı *is.* ❶木工业 ❷木作，木器

doğramak (*-i*) 切片，切块，切段：eti ～ 切肉 soğan ～ 切葱 keresteyi ～ 把木料锯成段 Soğanın acısını yiyen bilmez, doğrayan bilir. 【成】守业不知创业苦。

doğranmak ❶ doğramak 的被动态 ❷【转】像刀割似地疼：Kollarım doğranıyor. 我的双臂疼得钻心。

doğratmak (*-i, -e*) doğramak 的使动态

doğrayış *is.* doğramak 的动名词

doğru Ⅰ *s.* ❶直的，笔直的，挺直的：～ akım 直流电 ～ açı〈数〉平角 ～ bağırsak〈解〉直肠 ❷真的，真实的，确实的，正确的，准确的，对的：～ bir karar 一个正确的决定 ～ cevap 正确的回答 ～ haber 准确的消息 ～ yazım 正确的拼写 Bak, bu söylediğin doğru! 对！你说得没错！Bu adamın iddiası, bana doğru göründü. 我觉得这个人说得对。İşte. Doğru doldurmuş muyum? 我这样填写对吗？❸恰当的，符合的，端正的：～ davranış 端正的行为 Küçük bir söz için alt alta üst üste gelmek doğru mu? 为了小小的一句话就打成一团，值当吗？Bilmediğimiz bir konu hakkında fikir yürütmek doğru değildir. 在我们不懂的问题上，还是不要出主意为好。❹(钟表等)走时准确的：Benim saatim doğrudur, saniye şaşmaz. 我的表走得很准，分秒不差。❺诚实的，正直的：～ adam 正直的人 Ⅱ *is.* ❶真实，真相，实际情况，实话：～ söylemek 说实话 İşin doğrusunu anlayamadık. 我们没能把事情真相搞清楚。Söylediğim doğrudur ama yazamam, başımı belâya sokamam. 我说的是实话，但我不会写下来给自己找麻烦。❷〈数〉直线：sayı ～su 〈数〉示数直线 İki noktadan yalnız bir doğru geçebilir. 通过两点只能确定一条直线。Ⅲ [do'ğru] *zf.* ❶准确地，确切地，精确地：Çocuk doğru okudu. 孩子读得很好。❷直，直接地，一直地：Berna Hanım, doğru süpermarket gitti. 贝尔娜太太直接去了超级市场。Bu yol doğru bizim köye gider. 这条道直通我们村。Rüzgâr o kadar şiddetli esiyordu ki, gemiyi doğru kayanın üzerine attı. 狂风大作，刮得船直朝礁石撞去。Ⅳ [do'ğru] *e.* (*-e*) ❶朝，向：Anne oğluna doğru eğilip onu öptü. 母亲弯下腰，亲了儿子一下。Bu seslerin geldiği tarafa doğru yürüyorum. 我朝着声音传来的方向走去。Eve doğru gitti. 他回家去了。❷(与表示时间的词连用)大约：Akşama doğru size uğrarım. 傍晚我会到您那儿拐一下。Eve saat dörde doğru gittim. 约 4 点的时候我回家去了。Şafağa doğru otomobil sesi duyuldu. 黎明时分，传来了汽车声。◇(*-e*) ～ **atılmak** 扑向：Çocuk anasına doğru atıldı. 孩子扑向他的母亲。(*-i*) ～ **bulmak** 认可，同意，赞成：Onun yaptıklarını doğru buluyor musunuz? 您认为他做得对吗？Kendi payıma, ben bu işi doğru bulmuyorum. 我个人认为此事不妥。Görücüleri de kapıdan çevirmeyi doğru bulmuyor. 他认为不该把媒人也拒之门外。～ **çıkmak** 看来是对的：Çocuğun dediği doğru çıktı. Ana kız otelden gittiler. 看来那孩子说的是对的，那母女俩从饭店走了。İstediğin kadar söyle, dinler ve dinliyorsa demek ki doğru çıktı. 你怎么想就怎么说，如果他听了，就是说他认可了。(*-e*) ～ **denmek** 被认可：Bu tutuma doğru denmez. 这种态度无人认可。～ ～ **dosdoğru** 确切地说：Doğru doğru dosdoğru, bu işi yapan odur. 确切地说，这事儿就是他干的。～ **durmak** ①直立 ②一动不动 ③守规矩，不调皮捣蛋：Doğru duracağına söz verirsen seni sirke götürürüm. 如果你

答应我不调皮捣蛋，我就带你去看马戏。～ **dürüst** 合适的，无瑕的，完美无缺的，十全十美的：Doğru dürüst bir giyeceği yok. 她没有一件合适的衣服。Nihayet doğru dürüst bir kompozisyon yazabildin. 你终于写出了一篇非常棒的作文。Doğru dürüst bir uyku uyuyamadığı gibi sabah erkenden de kalkarak işine gitmişti. 他晚上没好好睡，早上又一大早起来去上班了。～ **oturmak** 规规矩矩地坐着；守规矩，不调皮捣蛋 ～ **söylemek** 说实话：Çocuklarımıza doğru söylemeyi aşılamalıyız. 我们必须教育我们的孩子说实话。～ **sözlü** 说实话的 ～ **yol** ①直路 ②【转】正道，正路 ③【转】金光大道，康庄大道 (*-i*) ～ **yola getirmek** 使改邪归正：Dişlerini gıcırdatan korkunç ölüm, bu biçimiyle ahlâk düşkünlerini doğru yola getirmemiş, mutsuzları avutamamıştır. 可怕的死神咬牙切齿，他这个模样，并不能使恶人改邪归正，使受苦受难的人得到安慰。～ **yola girmek** 安分守己，走正道 ～ **yola gitmek** 安分守己，走正道 ～ **yoldan çıkmak** 走上邪路，学坏 ～ **yoldan sapmak** 走上邪路，学坏 ～**dan** 径直，直接 ～**dan** ～**ya** 径直，直接：Kırkı çıkmadan gelen yabancılar doğrudan doğruya loğusa odasına alınmazlar. 产后不满 40 天，外人不得直接进入产妇的房间。～**sunu söylemek** 说实话：Allah aşkına doğrusunu söyle! 为了真主，你把实话说出来吧！～**yu söylemek** 说实话：Doğruyu söylememenin vebali büyüktür. 不说实话是严重的过错。Tanıklar mahkemede doğruyu söyleyeceklerine yemin ettiler. 证人们在法庭上宣誓要讲真话。◆**Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.** 常言说，实话实说讨人嫌，阿谀奉承反受宠。**Doğru söyleyenin bir ayağı üzengide gerek.** 说完实话赶紧溜，不然祸临头。**Doğru söz acıdır** (或 **gelir**). 忠言逆耳。**Doğru söze can kurban.** 说得太棒了！

doğruca Ⅰ *s.* 较直的：～ bir yol 一条比较直的道 Ⅱ [doğru'ca] *zf.* 直接，径直：Bu yol doğruca bizim köye çıkar. 这条道直通我们村。Bunu ona doğruca söyleyebilir misin? 您能直接把这告诉他吗？Doğruca çarşıya git, başka yere uğrama. 你直接去商场，别到其它地方瞎逛！

doğrucu *s.* ve *is.* 说真话的，诚实的，老实的(人)：O doğrucu bir adamdır. 他是一个老实人。

doğruculuk, -ğu *is.* 诚实，老实；表里如一

doğrudaş *s.* 〈数〉在同一条直线上的：～ noktalar 在同一条直线上的点

doğrulamak (*-i*) 证实，确证，证明，检验，核实：Başka kaynaklardan alınan haberler Ali'yi doğruladı. 从其它渠道获得的消息证明，阿里说的是实话。Kendisi de beni doğrulayacaktır. 他本人也将为我作证。

doğrulanmak (*nsz*) doğrulamak 的被动态

doğrulmak (*nsz*) ❶变直，变僵硬：Çocuğun ayağı kemik hastalığı geçtikten sonra yavaş yavaş doğruldu. 这孩子的脚患了骨病，后来慢慢就变得僵硬了。❷变正，变直，变平：Ne tarafa doğru meyil varsa, gidonu o tarafa doğru kıracaksınız ki, bisiklet doğrulsun. 自行车向哪边斜，您就向哪边打把，这车就正过来了。❸起立，直立：Ali doğrulmuş, düşünceli bir tavırla çevresine bakınıyordu. 阿里翻身坐了起来，若有所思地张望着四周。Eski ögretmenini görünce saygıyla doğruldu. 他一看见他以前的老师，立刻尊敬地站了起来。Şoför doğruldu, gerindi, kemikleri kıtırdadı. 司机直起身子，伸伸腰，关节劈啪作响。❹【转】改正：Hesap doğruldu. 帐已经改正了。❺【俗】(钱)被得到，被挣到：Nasıl, gündelik doğruldu mu? 怎么样，每天挣到钱了吗？İstanbul'a giderken biraz da ördek topladık, dünyalık doğruldu. 我们开车去伊斯坦布尔的时候又拉了一些散客，捞了一把。❻【转】复兴，复苏，重新崛起：savaştan sonra doğrulan bir ülke 战后重新崛起的一个国家 Feleğin sillesini yediğinden bu yana doğrulamadı. 他从此一蹶不振。❼ (*-e*) 转向，走向：Çocuk babasını görünce eve doğruldu. 那孩子一看见爸爸，赶紧回家了。Çocuk, hızlı, paytak adımlarla parkın kapısına doğruldu. 孩子摇摇摆摆地快速向公园门口走去了。

doğrultmaç, -cı *is.* 〈物〉整流器

doğrultmak (*-i*) ❶ doğrulmak 的使动态：tabancasını düşmanına ～ 把手枪对准敌人 yanlışları ～ 改正错误 Aralarında bellerini doğrultamayacak kadar yaşlılar da vardı. 他们当中还有一些老人，腰都快直不起来了。Karşıki tepeye bakarak yolu doğrultup geldim. 我

看了看对面的山头，瞅准了方向就过来了。❷挣，赚(钱)：Günde söyle böyle elli yuanı doğrultuyorum. 我每天大约挣 50 块钱。

doğrultman *is.* ❶〈物〉转向装置，转向系统 ❷〈数〉准线

doğrultu *is.* 方向，方位

doğrulu *s.* 〈数〉直线的，沿直线的，沿直线的：～ hareket 直线运动

doğruluk, -ğu *is.* ❶诚实，老实，正直：Doğruluğundan dolayı çok sevilir. 由于他的正直，他非常受人爱戴。❷正确，恰当；确切，真实性：Ben bu işin doğruluğuna kail değilim. 我不相信这件事是真的。

doğrulum *is.* 〈植〉向性

doğrusal *s.* ❶线的，直线的 ❷〈数〉一次的，线性的：～ denklemler 线性方程，一次方程

doğrusu *zf.* 真是，的确，实际上，事实上，说老实话：Elim ayağım tutarken doğrusu şu kızı baş göz etmek isterim. 我真想在我手脚还能动的时候把这个女儿嫁出去。Doğrusu, senin için el etek öpmek zahmetine katlanamam. 真的，我可不愿意为你四处张罗着去求人。Şimdiye dek hiç evlenmedim, doğrusu niyetim de yok. 我至今还没有结婚，说老实话，我也不想结婚。

doğu[1] Ⅰ *s.* 东方，东方的：～ Türkçe 东突厥语 ～ ülkeleri 东方国家 ～ yarım küresi 东半球 Ⅱ *is.* 东方国家：Arkadaşım Ali dün uçakla doğuya gitti. 我的同事阿里昨天乘飞机去东方国家了。

doğu[2] *s.* 【俗】小耳(羊)

doğu bilimi *is.* 东方文化研究，东方学

doğu bilimci *is.* 东方文化研究者，东方学专家

Doğu Çin Denizi *öz.is.* 东海(中国)

doğulu Ⅰ *s.* ❶(阿纳多卢)东部的；东方的，东方国家的：～ bir insan 一个东部人；一个东方人 ❷东方文明的 Ⅱ *is.* 东部人；东方人

doğululuk, -ğu *is.* 东方特征，东方风格

doğum *is.* ❶出生，诞生：～ günü 诞辰，生日 ～ günü pastası 生日蛋糕 ～u önleyici haplar 口服避孕药片 kolay bir ～ 顺产 ❷生辰，出生年月：Lütfen, doğumlarınızı yazmayı unutmayın. 请不要忘记写上你们的出生年月。◇**～ kontrolü** 节育，节制生育；计划生育：Doğum kontrolü hızlı nüfus artışını durduracaktır. 计划生育将防止人口的快速增长。**～ sancısı** ①分娩阵痛 ②【转】痛苦，阵痛 **～ yapmak** 生育，生产，生孩子

doğum evi *is.* 产院，妇产医院：Bu kadın ağırlaştı, doğumevine kaldırmalı. 这位妇女临产了，应当送妇产医院。

doğumlu *s. ve is.* 出生的：1975 ～ bir çocuk 1975 年出生的孩子 1980 ～lar askere çağrıldı. 1980 年出生者被征召入伍。

doğumsal *s.* 天生的，先天性的：～ kalp hastalıkları 先天性心脏病

doğuranlar *ç.is.* 〈动〉胎生动物：Balina doğuranlardandır. 鲸鱼是胎生动物。

doğurgan *s.* 多胎的，多产的

doğurganlaşmak (*nsz*) 多产，多生

doğurganlaştırmak (*-i*) doğurganlaşmak 的使动态

doğurganlık, -ğı *is.* ❶多产 ❷生育，生育数：～ çağı 育龄 Bu köydeki doğurganlık tam olarak bilinemiyor. 这个村子的人口生育数搞不大清楚。

doğurmak (*-i*) ❶生产，生育：Gelinim neredeyse doğuracak. 我的儿媳妇快要临产了。Genç kraliçe güzel bir oğlan doğurdu. 年轻的王后生了一个漂亮的儿子。Kedi iki yavru doğurdu. 猫生下了两只崽儿。Dağ doğura doğura bir fare doğurmuş. 【成】黄鼠狼下耗子，一窝不如一窝。❷【转】造成，引起：ciddî endişe ～ 引起严重不安 Bu hareket kötü sonuçlar doğurabilir. 这种行为会产生不良后果。Çocukların üstüne çok fazla düşmek bazen aksi

sonuçlar doğurabiliyor. 对孩子管得太多有时会适得其反。

doğurtmak (*-i, -e*) 助产，给某人接生

doğuş *is.* doğmak 的动名词：bebeğin ～u 孩子的出生 güneşin ～u 日出

doğuştan *s.* ve *zf.* 天生的，生来的，固有的：～ bir kolu sakat adam 天生胳膊有残疾的人

doğuştancı *s.* 先天论的

doğuştancılık, -ğı *is.* 先天论

Doğu Timor *öz.is.* 东帝汶(亚洲)

Doha *öz.is.* 多哈(卡塔尔)

dok (英) *is.* 船坞，码头，停泊处；码头仓库：～ işçisi 码头装卸工

doksan Ⅰ *say.* 90 Ⅱ *is.* 【俚】足球球门上角：Gol doksandan girdi. 足球挂角而入。◇ **～ kapının ipini çekmek** ①走东家，串西家：Her akşam doksan kapının ipinin çeker, lâf taşırmış. 她每天晚上都要到处串门，东家长李家短地传闲话。②东奔西走；求爷爷告奶奶：Bir günde doksan kapının ipini çeker, uğramadığı yer kalmaz. 他一天之内东奔西走，求爷爷告奶奶，没有他没求过的地方。

doksanar *say.* 每份 90 个的，各 90 个的：Çocuklara doksanar yuan verdi. 他给了孩子们每人 90 块钱。

doksanıncı *say.* 第 90 的

doksanlık *s.* ❶有 90 个的：～ portakal sandığı 90 枚装的盒装橙子 ❷90 岁的，90 来岁的，耄耋之年的，老耄的：～ bir ihtiyar 一位耄耋之年的老人

doktor (法) *is.* ❶大夫，医生，医师：～ öğütü 医嘱 iç hastalıkları ～u 内科医生 ❷博士：～ unvanı 博士学位 edebiyat ～u 文学博士 hukuk ～u 法学博士 ❸【俚】戴眼镜的人(通常为男性) ❹【俚】惯偷，老骗子 ◇**～a gitmek** 去看病，找医生看病：Rahatsız insan doktora gider. 身体不适的人会去看医生。**～a görünmek** 看医生，找医生看病：Bir doktora görünmeliyim. 我该找医生看看了。(*-i*) **～a götürmek** 送医院：Beni bir doktora götürün, lütfen. 请把我送到医院。**～una gitmek** 去看病，找医生看病：Daha önce hiç göz doktoruna gittiniz mi? 您以前找眼科医生看过吗？Vakit geçirmeden hemen bir arabaya atlayıverdi. Doğru bir göz doktoruna gitti. 他一点儿也不敢耽搁，立刻跳上车，直奔眼科医生那里去了。

doktora [do'ktora] (法) ❶博士学位考试 ❷博士学位，博士衔 ◇**～ vermek** (或 **yapmak**) 获得博士学位

doktoralı *s.* 有博士学位的

doktorasız *s.* 没有博士学位的

doktorlu kâğıt *is.* 【俚】有记号的扑克牌

doktorluk, -ğu *is.* ❶医生的职业；行医资格 ❷博士衔，博士学位

doktrin (法) *is.* 主义，学说，教义，教理

doktrinci Ⅰ *s.* 教条的，空谈理论的 Ⅱ *is.* 教条主义者，空谈者

doku *is.* ❶〈生〉组织：～ bozukluğu 〈医〉组织损害 ～ sıvısı 组织液 kas ～su 肌肉组织 sinir ～su 神经组织 ❷【转】结构：romanın ～su 小说结构

doku bilim *is.* 〈生〉组织学

dokuma *is.* ❶ dokumak 的动名词：～ sanayii 纺织工业 halı ～ sanatı 制毯工艺 ～ ham maddeleri 纺织原料 ～ tezgâh 织布机 ❷纺织品；(做沙发套、软垫、床罩的)织物

dokumacı *is.* ❶纺织工：On sekiz yaşından beri on beş yıl dokumacı olarak çalışmıştı. 她从 18 岁开始已经做了 15 年纺织工。❷纺织品经销商

dokumacılık, -ğı *is.* 纺织工业，纺织工艺，纺织品经销业：Dokumacılık, Çin'de oldukça ilerlemiştir. 中国纺织业相当发达。

dokumahane *is.* 纺织车间，纺织厂

dokumak (*-i*) ❶织，编(制)，纺织：bez ～ 织布 halı ～ 织毯 ❷【俗】击落(树上的果子) ❸

【转】认真地做，一丝不苟地干

dokunaç, -cı *is.* 〈动〉触角，触须

dokunaklı *s.* ❶尖刻的，刻薄的，刺耳的：～ ses 刺耳的声音 ～ söz 刻薄的话 ～ yazı 尖刻的文章 ❷烈性的，辛辣的：～ biber 很辣的辣椒 ～ tütün 烈性烟草

dokunaklılık, -ğı *is.* 尖酸刻薄，尖刻

dokunca *is.* 损害，伤害，危害

dokuncalı *is.* 有害的

dokuncasız *s.* 无害的

dokundurmak (*-i, -e*) ❶ dokunmak 的使动态：Çocuğuna dokundurmaz. 他不会让人欺侮他的孩子的。Eşyalarına dokundurmaz. 他不会让人动他的东西的。❷暗示：Sözü bana dokundurmak istedi. 他想用这句话来暗示我。

dokunma *is.* dokunmak 的动名词：～ duygusu 触觉 Bacaklarıma doğru yumusak bir şey dokunmaya başladı. Korkudan dizlerimin bağı çözüldü. 我的腿碰到了一个软乎乎的东西，吓得我两条腿直哆嗦。

dokunma bana *is.* ❶〈植〉凤仙花(*Impatiens balsamina*, *Balsamina hortensis*) ❷【俗】癌症

dokunmak[1] (*-e*) ❶触摸，抚摩：Hastanın eline dokundum, ateşi olduğu belli. 我摸了摸病人的手，显然他在发烧。Rüzgâr estikçe dal antene dokunur. 一刮风，树枝就碰到天线。Sobaya dokunma, elin yanar. 别碰炉子，小心烫着你的手。❷翻动，触动：Bu kâğıtlara kimse dokunmasın. 别让任何人动这些文件。Kapıları açmak için benim elimin tokmağa dokunmasını bekliyor. 他在等我敲门才开门。Herif kandil, kibriti dokunsan parlayacak. 这家伙烂醉如泥，划根火柴就能着。❸拿，动用：Bu paraya birisi dokunmuş. 好像有人动了这笔钱。Hırsız giysilere dokunmamış. 小偷似乎没动这些衣服。Kendi parasına dokunmak istemiyor. 他不想动用自己的钱。❹碰，撞：Dokunma, kolum acıyor. 别碰，我的胳膊疼。Saçları yüzüme dokunuyordu. 她的头发碰到了我的脸。Vazoya dokunup kırmış. 好像是她把花瓶碰碎了。❺有损于，有害于：Bu tütün bana dokunur. 这烟叶呛死我了。Bu yemek bana dokunur. 这道菜让我倒胃口。Hamur işi ona dokunur. 他不宜吃面食。❻触犯，侵犯：Çocuğa kimse dokunmasın. 谁也别想动这孩子一根汗毛。Bana dokunmayan yılan bin yaşasın. 【成】事不关己，高高挂起，明知不对，少说为佳。❼打搅，使惊慌，使不安：Bu zavallıya dokunmayın. 请不要为难这个可怜的人。Geceleyin kaval sesi insana dokunur. 夜里的哨笛声使人心烦。Sitemi ona pek dokundu. 她的责骂使他胆战心惊。❽【转】触及，触动：Bu şarkı bana dokunur. 这首歌令我感动。Sözleri bana çok dokundu. 他的一番话使我感触良深。❾【转】涉及，谈及：Görüşmede bu konuya dokunmak istemedim. 在会谈中，我不想讨论这个问题。O işin bana dokunur yanı yoktur. 这事与我无关。Sözlerimi bitirirken şuna da dokunmak istiyorum. 在我结束我的发言时，我还想再谈一点。❿【转】(与表示善或恶的词连用)有：Bana çok iyiliği dokundu. 他待我很好。Onun bana zararı dokunmaz. 他对我没有什么坏处。◇**dokunu dokunu vermek** 痛打，毒打，一拳接一拳地打：Burnunun üstüne dokunu dokunu vermeli. 该给他脸上几拳。◆**Dokunma sarhoşa yıkılana kadar gitsin.** 对牛弹琴不管用，他不撞南墙不回头。

dokunmak[2] (*nsz*) dokumak 的被动态：Halılar dokundu. 地毯结成了。Kumaş dokundu. 布已经织好了。

dokunsal *s.* 〈生〉触觉的，有触觉的，能触知的

dokunulmak (*-e*) dokunmak 的被动态：Buraya hiç dokunulmadı. 谁也没有碰这儿。Masadaki evraka dokunulmuş. 桌子上的文件好像有人动过了。Haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. (公民)有通信自由，但不得涉及秘密。

dokunulmaz *s.* ❶不可侵犯的，不可触犯的：～ hak ve hürriyetler 不可侵犯的权利和自由 ❷【转】批评不得的，惹不起的

dokunulmazlık, -ğı *is.* 〈法〉不可侵犯性，豁免权：konut ～ı 住宅的不可侵犯性 milletvekillerinin ～ı 议员的豁免权 ◇ (*-in*) **～ını kaldırmak** 取消豁免权

dokunum *is.* 〈生〉触觉，触感

dokunuş *is.* dokunmak 的动名词

dokurcun *is.* 【俗】 ❶草垛，粮堆 ❷九子游戏 ◇～**u düzgün olmak** 【俗】富裕

dokutmak (*-i*, *-e*) dokumak 的使动态

dokuyucu Ⅰ *is.* 织布工，编织者，纺织工 Ⅱ *s.* 编织的

dokuyuş *is.* dokumak 的动名词

dokuz *say.* 9，九：ayın ～u 本月 9 号 akşamın ～u 晚上 9 点 Cilt dokuza bakınız. 请看一下第 9 册。Üç'ün üç ile çarpımı dokuz eder. 3 乘以 3 等于 9。Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz. 【成】天命难违；命中注定。◇～ **ayın çarşambası bir araya gelmek** 忙得不可开交：Her şey üstüste; dokuz ayın çarşambası bir araya geldi. 事情一件接一件，他忙得不可开交。～ **babalı** 【俗】野种，杂种，私生子 ～ **canlı** 九条命的，命硬的 ～ **doğurmak** 热切、激动而又急不可耐地期待；望眼欲穿地等待；忐忑不安地挂念：Evin biricik oğlu, o gece sabaha karşı gelmişti eve. Zavallı anası dokuz doğurarak beklemişti onu. 家里的独生子那天夜里直到凌晨才回家，他那可怜的母亲一直在忐忑不安地等着他。～ **dolanmak** (或 **dolaşmak**) 历经沧桑 ～ **felekten geçmek** 历经千辛万苦 ～ **fırın ekmek istemek** 历经磨难，需要长期磨练：Onun terzi olabilmesi için dokuz fırın ekmek ister. 他要当裁缝，需要长期的磨练。～ **körün bir değneği** ①独生子，独苗：Ailesi onun Avrupa'ya tahsile gittiğine âdeta üzülmüştü. Çünkü o, ailede dokuz körün bir değneği idi. 他一家对他赴欧洲求学很不放心，因为他是家里的独苗。②惟一的依靠，主心骨，支柱：Dokuz körün bir değneğiydi ailesine. 他曾是家里惟一的依靠。～ **köyden kovulmak** 不受欢迎，声名狼籍，臭名昭著：Dokuz köyden kovulmuş biri, burada hiç dikiş tutturamaz. 他臭名昭著，在这儿根本站不住脚。Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar, derler. 【成】常言说，实话实说讨人嫌，阿谀奉承反受宠。～ **öksüzle bir mağaraya kapanmak** 身在福中不知福：Niye yakınıyorsun, dokuz öksüzle bir mağaraya mı kapandın? 你还抱怨什么呢？身在福中不知福！～ **parça olmak** 非常辛苦，忙忙碌碌 ～ **tarakta bezi olmak** 同时做许多工作 ～ **yorgan eksitmek** (或 **paralamak, parçalamak**) 长寿，长命百岁：Korkma , sen daha dokuz yorgan eskitirsin. 别怕！你的命还长着哪！～**da bir** 九分之一 ◆**Dokuz ölç, bir biç.** 三思而后行。

dokuzar *s.* 各 9 个的：Her sınıfa dokuzar kişi ayrıldı. 每个班分了 9 个人。

dokuzgen *is.* 〈数〉九边形

dokuzlu *s.* ❶有 9 部分的 ❷(纸牌)9 点的：～ sinek 梅花 9

dokuz taş *is.* 九子游戏

dokuzuncu *say.* 第 9

doküman (法) *is.* 文件，文书，文献，公文，资料，档案：Çin'e dair doküman filmi çekeçekler. 他们拟拍介绍中国的资料片。

dokümantasyon (法) *is.* ❶收集文献，收集资料 ❷资料总汇

dokümanter (法) *s.* 文件的，文献的，资料的：～ film 纪录片

dolak, -ğı *is.* ❶绑腿，裹腿：Kurtuluş Savaşı sırasında erler bacaklarına dolak sararlardı. 解放战争时战士们都打绑腿。❷【俗】头巾 ❸【俗】围巾

dolaksız *s.* 未打绑腿的：Adamın sırtında yakasız bir mintan, bacaklarında da dolaksız bir külot vardı. 此人上身穿一件无领长袖衫，下身穿一条未打绑腿的马裤。

dolam *is.* (卷绕着的)一圈，一转；缠绕，围着转动：Bu sargı ancak üç dolam dolanabilir. 这种绷带只能绕 3 圈。

dolama *is.* ❶ dolamak 的动名词 ❷〈医〉瘭疽，甲沟炎 ❸【俗】一种围裙

dolamak (*-i*, *-e*) ❶绕，缠绕，卷绕：Beline kuşak dolamış. 他系上腰带。❷包，裹；挽，抱，搂：Bir kolunu uzatarak omuzuma doladı. 她伸出一只胳膊，搂住了我的肩膀。Kocasının kolu beline bir kobra gibi dolamış, ince kaburgalrını birbirine geçirerek gibi sıkıyordu. 她丈夫的手臂象一条蛇一样紧紧搂住她腰，似乎要把她的肋骨夹断了。Kollarını boynuma

doladı, dizlerime oturmuştu. 她双臂搂着我的脖子，坐在我膝盖上。❸【转】使负责一项艰难的工作：Bu işi benim başıma doladılar. 他们把这重任交给了我。

dolaman *is.* 【旧】土耳其男子穿的一种上衣或束腰坎肩

dolama otu *is.* 〈植〉指甲草(*Paronychia serpilifolia*)

dolama otugiller *ç.is.* 〈植〉石竹科

dolambaç, -cı *is.* ❶(道路的)拐弯，转弯，弯曲：～ bir merdivan 曲曲弯弯的台阶 Bu yolun dolambaçlarları çoktur. 这条路弯道多。❷〈生〉内耳，迷路

dolambaçlı *s.* ❶弯曲的，曲折的，蜿蜒的：apartmanın dar, ～ merdivenleri 单元的狭窄而又弯弯曲曲的楼梯 Dolambaçlı, tozlu yol üzerinde hızlı hızlı yürüyor. 他正在急匆匆地走在尘土飞扬的弯弯的小路上。❷【转】转弯抹角的，迂回曲折的；难以理解的，难以解决的；难以摆脱的，混乱的，乱七八糟的：～ bir ifade 晦涩的一番表述，一番拐弯抹角的话 Böyle dolambaçlı sorunlar zor çözülür. 这种复杂的问题很难解决。İşi pek dolambaçlı bir duruma soktular. 他们把事情搞得乱七八糟。Sorunu çözmek için dolambaçlı yollar gösteriyor. 问题的解决绕了许多弯路。

dolambaçsız *s.* ❶(道路)直的，没有弯道的：～ yol 直路 ❷【转】直截了当的，直率的，直爽的：～ anlatım 直言

dolamık, -ğı *is.* (捕动物的)罗网，夹子，陷阱

dolan *is.* ：yalan ～ 欺诈，欺骗

dolanbaç, -cı *is.* ❶(道路的)拐弯，转弯，弯曲：～ bir merdivan 曲曲弯弯的台阶 ❷〈生〉内耳，迷路

dolandırıcı *s. ve is.* 诈骗的，骗人的；骗子：O, dolandırıcının biridir, paranı ondan alamazsın. 他是一个骗子，你的钱是拿不回来了。

dolandırıcılık, -ğı *is.* 诈骗手段，骗局；欺诈：Buna düpedüz dolandırıcılık denir. 坦率地说，这是一场骗局。

dolandırılış *is.* dolandırılmak 的动名词

dolandırılmak (*nsz*) dolandırmak 的被动态：Akşam vakti genç, kardeşlerinin dolandırıldığı hana varmış. 晚上，年轻人来到了他的哥哥们受骗的旅店。

dolandırış *is.* dolandırmak 的动名词

dolandırmak (*-i, -e*) ❶ dolanmak 的使动态：beline kuşak ～ 系腰带 Çocuğu şehrin etrafında dolandırdı durdu. 他经常让孩子到城外转转。❷欺诈，诈骗，诈取，骗取：Saf insanları dolandırmak kolaydır. 单纯的人容易骗。Sana kaç defa bu adamın ipiyle kuyuya inilmez dedim ama dinletemedim, adam seni sonunda dolandırdı. 我跟你说过多少次了，这个人靠不住，可你不听，最后还是把你给骗了。

dolanı Ⅰ *is.* 见 dolambaç Ⅱ *s.* 混乱的，杂乱无章的，乱七八糟的，毫无秩序的

dolanım *is.* 〈经〉流通，流转 ◇**～a çıkarmak** 发行钞票：Merkez bankası dolanıma çıkardığı paranın değerini korumalıdır. 中央银行必须保证它发行的钞票的币值。

dolanış *is.* dolanmak 的动名词

dolanlı iflâs *is.* 诈欺破产

dolanma *is.* dolanmak 的动名词：～ süresi 旋转周期

dolanmak (*-e*) ❶ dolamak 的被动态 ❷搂抱：Çocuğun kolları anasının boynuna dolanmıştı. 孩子用双手搂住妈妈的脖子。❸缠绕，盘绕：Sarmaşık selviye dolandı. 常青藤缠绕在柏树上。❹绕，兜圈子：Akşama kadar evin etrafında dolandı. 天黑之前，他一直在房子周围兜圈子。Birçok kez ateşin çevresinde dolandı, gitti, geldi. 他绕着火堆转来转去，走开了，又走回来。Çılgıncasına köyün içinde dolanır, dolanır. 他疯也似地在村子里跑来跑去。❺漫游，闲逛：Bahçede dolanmaktan bıkmıyordu. 在花园里她逛也逛不够。❻传播：Bu haber bütün şehirde dolandı. 这一消息已传遍全城。❼【俗】扭弯，扭歪，扭曲，扭伤：Ayağı dolandı. 他脚扭了。

dolan taşı *is.* 〈地〉粗(粒)玄(武)岩

dolantı *is.* (话剧或小说中)错综复杂的情节

dolap, -bı (阿) *is.* ❶柜，橱：aynalı ～ 有穿衣镜的大衣柜 buz ～ı 冰箱 camlı ～ 玻璃柜 çamaşır ～ı 衣柜 duvar ～ı 壁橱 elbise ～ı 衣柜 kitap ～ı 书柜 mutfak ～ı 碗橱 Dolapta ağza koyacak bir şey yok. 橱柜里一点儿吃的也没有。❷水车：bostan ～ı 菜园水车 kuyu ～ı 辘轳 ❸(游乐场上的)大观览车 ❹(过去大户人家传送饭菜的)升降机 ❺轮状物(如辘轳、纺车、绞车、卷扬机、链式绞盘等) ❻伊斯坦布尔贵重商品市场的小店铺 ❼【转】诡计，计谋，阴谋，圈套，手腕：Çevrilen dolabı sezdi. 他已觉察出有人在搞阴谋诡计。◇**～ beygiri gibi dönüp durmak** 【转】长时间地从事某种一成不变的又苦又累的工作：Kadıncağız kalabalık aileye yemek yetiştirmek için bütün gün evin içinde dolap beygiri gibi dönüp duruyor. 可怜的女人，为了给一大家子做饭，成天到晚在家里忙得团团转。**～ çevirmek** (或 **döndürmek, düzmek, kurmak**) 【转】①长时间地从事某种一成不变的又苦又累的工作 ②玩弄阴谋诡计，设圈套，耍手腕：Dolap çevirerek bu ihaleyi kazandıkları söyleniyordu. 据说他们这次中标是在投标时耍了花样。(*-i*) **～a düşürmek** 欺骗，使上当受骗 **～a girmek** (或 **gelmek**) 上当受骗 (*-i*) **～a koymak** 欺骗，使上当受骗 (*-i*) **～a sokmak** 欺骗，使上当受骗 **～ı bozulmak** 工作毫无进展，受挫 **～tan haber olmamak** 对阴谋诡计毫无觉察

dolapçı *s. ve is.* ❶制售柜子的(人) ❷操作大观览车、升降机、辘轳、纺车、绞车、卷扬机、绞盘机等设备的人 ❸【转】搞阴谋诡计的，耍手腕的(人)

dolaplı *s.* ❶有橱柜的，有床头柜的，有五斗橱的：～ saat 挂钟 ❷有绞盘的，有辘轳的：～ kuyu 有水车的水井，有辘轳的井 ❸〈海〉有罗经箱的

dolar (英) *is.* 元(美国、加拿大等国家和地区的货币单位)

dolaş *is.* ：sarmaş ～ olmak 相互拥抱

dolaşık *s.* ❶乱糟糟的：～ bir yumak 一个乱糟糟的线团 ～ ip 乱成一团的绳子 ～ saç 乱糟糟的头发 ❷弯曲的：～ bir yol 一条弯弯曲曲的路 ❸【转】错综复杂的，难办的，棘手的：～ iş 棘手的工作 ❹【转】婉转的，不直接了当的，兜圈子的：Dolaşık bir deyişle benden yardım istedi. 他婉转地提出请我帮帮忙。Öğretmen dolaşık anlatımdan hoşlanmaz. 老师不喜欢说话兜圈子。

dolaşıklık, -ğı *is.* ❶弯曲，曲折，盘绕 ❷混乱，复杂 ❸婉转，隐晦

dolaşıksız *s.* ❶径直的，直接的 ❷直截了当的，直率的

dolaşılmak (*nsz*) dolaşmak 的无主态：Burada dolaşılmaz. 游人止步。Pazar günleri mesire yerlerinde dolaşılır. 每逢星期天人们都到游乐场所去玩。

dolaşım *is.* dolaşmak 的动名词：kan ～ı 血液循环 ◇**～a çıkarmak** 发行钞票

dolaşlı *s.* ❶弯弯曲曲的，蜿蜒的 ❷隐晦曲折的；不明确的，含糊不清的

dolaşma *is.* dolaşmak 的动名词：Açık havada dolaşmanın iyilikleri saymakla bitmez. 户外散步的益处数不胜数。"Beni kurtaracak birini bulurum" diye dolaşmaya başlamış. 他四处奔走找人救他。Kırda dolaşmaya çıkmıştım. Kır yaşamını ve çiftçinin kısmetini düşünüyordum. 我漫步在田野里，沉思着乡村生活和农民的命运。

dolaşmak (*nsz*) ❶逛，游玩，散步，漫步：parkta ～ 逛公园 sokaklarda ～ 逛大街 ❷徘徊；走来走去，四处奔走：Tarlada iki hayvanın dolaştığını gördu. 他看见地里有两只动物在来回跑。Yok, ben sıçandan korkmadım; ama uyuyan aslanın üzerinde kim cesaret edip dolaşıyor, merak ettim. 不，我不怕老鼠，但是我想知道是谁胆敢在睡着的狮子身上跑来跑去。❸流通，循环：Balonun salonlarında şimdi esrarengiz bir hava dolaştı. 舞厅里笼罩着一种神秘的气氛。Yürekten çıkarak dolaşan kan yeniden yüreğe gelir. 血液从心脏中流出，再次流回到心脏。❹(头发、线头等)乱糟糟，乱七八糟：İplikler dolaşmış açılmıyor. 这些绳子乱七八糟的，抖落不开。Saçları taranmamaktan dolaşmış. 她的头发没梳，乱糟糟的。❺(步伐)踉跄：Ayakları birbirine dolaşıyor. 他走路踉踉跄跄的。❻(口齿)不清：Dili dolaşıyor. 他口齿不清。❼ (*-i*) 绕道，绕圈，绕远：Binanın çevresini dolaştı, çocuğunu bulamadı. 他围着大楼绕了一圈，也没找到他的孩子。Bir bölük asker ondan evvel davranır,

arkadan dolaşır. 有一个连的兵力先行一步，从后面绕过去。Bu yoldan gidersen çok dolaşırsın. 你要是走这条道儿，那就绕得太远了。❽ (*-i*) 参观，游览；巡视，视察，考察：askerî birlikleri ～ 视察部队 müzeleri ～ 参观博物馆 Bekçiler her gece sokakta dolaşırdı. 更夫每天夜里都要在街上巡视。Bu yaz bütün Avrupa'yı dolaştı. 今年夏天他游遍了整个欧洲。❾表露，显现：Yüzünde bir an bir öfke dolaştığını duyumsadım. 我觉察到他脸上显现出了一丝不快。❿传播，流传：Ortalıkta öyle bir söylenti dolaşıyor. 这种说法到处流传。◇**dolaşıp durmak** ①到处走，四处奔走：Bu çocuk her zaman usludur, söz dinler, öbür haylaz kardeşleri gibi ormanda dolaşıp durmayacak! 这孩子一向善良听话，不会像她的两个游手好闲的姐姐一样在树林里乱跑。Hemen hemen yedi yıldır dolaşıp duruyorum, karımla çocuğumu arıyorum ama bir türlü bulamıyorum! 都快 7 年了，我一直在到处找我的妻儿，可是怎么也找不着。②传播，流传

dolaştırılmak (*nsz*) dolaştırmak 的被动态：Çocuk bahçede dolaştırıldı. 孩子被带到花园玩去了。Kent sokaklarında bazı reklâmlar dolaştırılıyor. 某些广告在城市的大街小巷随处可见。

dolaştırmak (*-e*, *-i*) dolaşmak 的使动态：Arkadaşım ona kenti dolaştırdı. 我的同事领着他游览市容。Yumağı dolaştırdı. 他把线团搞乱了。

dolay *is.* 周围，外围部分，附近：Ankara dolaylarında şirin bağlar var. 在安卡拉近郊有许多好的葡萄园。Beijing dolayları yağmurlu geçecek. 北京周边地区将有雨。Şehirden, dolayı köylerden çağrılanlar geliyorlar. 应召者来自该城及其附近的农村。

dolayı Ⅰ *is.* 【俗】附近，周围 Ⅱ *e.* (*-den*) 因为，由于：Doğruluğundan dolayı çok sevilir. 由于他的正直，他非常受人爱戴。Hastalığından dolayı gelemedi. 他因病未到。

dolayısıyla [dolayi'sıyla] *zf.* 间接地；由于，因为，因此：Dolayısıyla onun ne düşündüğünü anlamış olduk. 由此我们才明白他究竟想干什么。İş dolayısıyla buraya geldim, dolayısıyla sizi gördüm. 我到这儿来办事，顺便看看您。

dolay kutupsal *s.* 〈天〉围绕天极的：～ yıldız 拱极星

dolaylama *is.* 比喻：Beijing sözcüğü yerine "Çin'in kalbi" demek bir dolaylamadır. 用"中国的心脏"来代替北京这个词就是一种比喻。

dolaylı *s.* 间接的：～ özne 〈语〉形式主语，实质主语 ～ tümleç 〈语〉间接宾语 Tekel maddelerinden alınan vergi dolaylı vergidir. 对专卖品征收的税是间接税。◇**～ anlatmak** 暗示

dolaysız *s.* 直接的，直接了当的，直率的：～ bilgi 〈哲〉直觉感知 ～ bulaşma 〈医〉直接触染 ～ vergi 直接税

doldurma *is.* ❶ doldurma 的动名词 ❷〈物〉充电：～ devresi 负荷电路 ❸〈文〉(文章等的)冗长的废话，车轱辘话：～ anlatım 乏味的讲解

doldurmak (*-i*) ❶ dolmak 的使动态：Çam ağaçlarından çevreye yayılan mis gibi bir koku ciğerleri dolduryordu. 松树林散发出的清香沁人心肺。Dersler bütün günümü dolduruyor. 这些课程把我的一天排得满满的。❷塞满，填充，填补，灌装；装填：aküyü ～ 给蓄电池充电 bardağı içkiyle ～ 斟满一杯酒 sürahiyi su ile ～ 装满一瓶水 pipoyu ～ 把烟斗装满 Kıvır zıvırla bütün dolapları doldurmuş. 他塞了满柜子的破烂玩艺儿。Garson gel şu karafayı doldur. 伙计！来打一瓶酒！❸装填弹药：tabancayı ～ 给手枪装子弹 tüfeği ～ 给步枪装子弹 Bir tabanca getirdi, takır takır doldurdu. 他带来了一支手枪，咔嚓一声上了子弹。❹填写：yatırma fişi ～ 填写存款凭条 ❺年满：On sekizini dün doldurdu. 他昨天年满 18 岁。Yirmi yaşını dolduralı bir iki seneden fazla olamamıştı. 他也就 20 岁出头。❻堵塞：Kımıldamayan bir kalabalık bütün yolu doldurmuştu. 拥挤不动的人群把整条马路堵了个水泄不通。❼拉紧(马缰、弓弦等)：Adam atını doldurdu, uzaklaştı gitti. 那人一抖马缰走了。❽【转】挑唆，使有偏见：Seni doldurmuşturlar, ne desem boş. 你已经受了他们的挑唆，我还能说什么呢？❾【转】使充满生机，使有活力：Bir çocuk koca evi doldurur. 一个小孩子使一个大家庭充满了生机。

doldurtmak (*-i*, *-e*) doldurmak 的使动态

dolduruk, -ğu *is.* 填方，填料

doldurulmak (*nsz*) ❶ doldurmak 的被动态：Kütüphaneler ağzı ağzına kitapla doldurulmuştur. 图书馆被书塞得满满的。❷【转】对某人有偏见；对某人有成见

dolduruş *is.* doldurmak 的动名词 ◇～ **yapmak** 挑唆，唆使，煽动 **～a gelmek** 【转】上当受骗：Çocuğun dolduruşa geldiği belliydi. 那孩子显然是上当了。**～a getirmek** 【转】欺骗，诱骗：Adamı dolduruşa getirip suç işlettiler. 他们欺骗了那个人，使他犯了罪。

dolerit (英) *is.* 〈地〉粗玄武岩

dolgu *is.* ❶填料；补牙料：diş ～su 补牙料，填补物 ❷填方，填土 ◇～ **yapmak** ①填充，填补；装填 ②补牙，镶补龋齿

dolgulu *s.* 填过料的，填满了的：～ diş 补过的牙

dolgun *s.* ❶满的，充满的，鼓鼓囊囊的：～ havuz 蓄满水的水池 ～ yastık 鼓鼓囊囊的枕头 ❷肥胖的，肥大的，硕大的：～ kafa 硕大的脑袋 ～ karın 大肚子 ～ vücut 肥胖的身躯 ❸大量的，多的：Dolgun bir maaşla Shenzhen'e gitmişti. 他去深圳是为了那里的高薪。❹生气的，怒气冲冲的：Ali'ye karşı adamakıllı dolgun. 他很生阿里的气。

dolgunca *s.* 稍胖的，稍肥的

dolgunlaşmak (*nsz*) 变胖，膨胀起来

dolgunluk, -ğu *is.* ❶充满，装满，被填满，满满当当：kulak ～u 充耳不闻 meme ～u 奶胀 ❷丰满，肥胖，硕大 ❸〈医〉胃胀气 ❹生气，怒气冲冲

dolikosefal, -li (法) *s.* 〈解〉长头型的

dolin *is.* 〈地〉谷，谷地；喀斯特谷地

dolma Ⅰ *is.* ❶ dolmak 的动名词 ❷菜卷(用瓜菜葡萄叶等裹馅或乳羊鸡鸭贝壳等体内填馅制成的菜肴)：biber ～sı 元宝青椒(以青椒塞以馅料蒸而食之的一道菜肴) kabak ～sı 瓜盅(以菜瓜塞以馅料蒸而食之的一道菜肴) yaprak ～sı 葡萄叶菜卷(以葡萄叶裹以馅料蒸而食之的一道菜肴) ❸【俚】掺有毒品的香烟 ❹【俗】谎言，谎话，圈套，骗局，见不得人的勾当；假像，冒充 Ⅱ *s.* ❶填成的：～ arazi 填土整出的地皮 ～ rıhtım 填造的码头 ❷有瓤的，有馅的：～ duvar 隔断墙，非承重墙 ❸【俚】洗牌时做了弊的：Önümüzdeki deste dolmadır, ağzını kapa da gözünü aç! 你闭嘴！睁大眼睛看看！我们面前这摞牌洗牌的时候被捣了鬼。◇～ **gibi** 鼓鼓囊囊的：～ gibi cüzdan 鼓鼓囊囊的钱包 ～ gibi yastık 鼓鼓囊囊的枕头 ～ **yutmak** 【俗】上当，受骗：Biz dolma yutmayız. 我们是不会上当的。(*-e*) ～ **yutturmak** 【俗】欺骗：Dünkü çocuk, bize dolma yutturmaya kalkıyor. 昨天那个孩子想骗我们。

dolma biber *is.* 柿子椒，青椒

dolmacı *s. ve is.* ❶制售菜卷的 ❷爱吃菜卷的 ❸【俗】骗人的，说瞎话的：Dolmacıdır, sözüne güven olmaz. 他是个骗子！他的话靠不住。

domacılık, -ğı *is.* ❶制售菜卷 ❷【俗】欺骗，欺诈，谎言：Dolmacılığa karnımız çoktan tok. 我们早已听够了谎言。

dolmak, -ar (*nsz*) ❶盛满，装满，填满，充满：Havuz su ile doldu. 池子里蓄满了水。Şişe yağla doldu. 瓶子里装满了油。Sandık doldu. 箱子已经满了。Dilencinin torbası dolmaz. 【成】乞丐袋子装不满，人心不足蛇吞象。❷满载，满员，挤满：Görevli kadrosu doldu. 编制已经满额。Otobüs doldu. 公共汽车已经满员了。Salon iyice doldu. 大厅里挤得水泄不通。❸充满，满怀：Gönlü aşkla doluyor. 她心里充满了爱。Ona karşı sevgiyle doldu içim. 我心里充满了对她的爱。❹期满：Süresi doldu, emekliye ayrıldı. 他年限已到，已经退休了。Süresi doldunca yurda dönecek. 期限一到，他就将回国。❺(眼睛)含泪：Kızın gözleri doldu. 那女孩双眼含泪。❻(树上)长满：Ağaç meyveyle dolmuş. 树上果实累累。❼【转】怒不可遏：Öğretmen iyice dolmuştu, birden patladı. 老师怒不可遏，一下子就发作了。◇**dolup boşalmak** 经过，途径 (*-le*) **dolup taşmak** 充斥：Gazatelerin birinci sayfaları acı, kötü, çirkin, korkunç haberlerle dolup taşar. 各报的头版都充斥了一些乱七八糟的报道。Kentin sokakları dolup taşmıştı araçlarla. 各种车辆充斥了城里的大街小巷。

dolma kalem *is.* 自来水笔，钢笔

dolmalan *is.* 〈植〉冬块菌(*Tuber brumale*)

dolmalık, -ğı *s.* ve *is.* ❶制做菜卷用的：～ biber 青椒，柿子椒 ❷一种圆形的馅饼(面饼切开后掏空填以青菜奶酪馅然后裹上鸡蛋煎制)

dolmen *is.* (两三块竖石上承一横石条的)史前墓的遗迹，石桌坟

dolmuş Ⅰ *s.* 填满的，塞满的，充满的，满满当当的：Burası dolmuş, öteki salona geçelim. 这儿已经人满为患了，咱们到另外一个大厅里去吧！Ⅱ *is.* 小公共汽车、小渡船等小型交通工具：En iyisi ben buradan bir dolmuşa binip *eve* gideyim. 我最好还是从这儿乘小巴回家。Ankara'daki dolmuşlar kaldırıldı. 安卡拉的小巴已被取缔。◇～ **yapmak** ①用小型专线交通工具载客：Bu latarna ile dolmuş yapılmaz. 这辆破车不能当小公共拉客。②多人合租用小型交通工具：Her akşam, işlerimizi bitirince, beş altı arkadaş bir olur dolmuş yaparak kahveye çıkardık. 每天晚上活儿一完，我们哥儿几个就乘小巴出去到咖啡馆去坐坐。

dolmuşçu *is.* 小公共汽车、小渡船等小型交通工具的经营者

dolmuşçuluk, -ğu *is.* 经营小公共汽车、小营渡船等：Dolmuşçulukla geçimini sağlıyor. 他以开小巴为生。

dolomi(t) (法) *is.* 〈地〉白云石

dolu[1] *is.* 雹子，冰雹：Dolu, ekinlerin canına okudu. 冰雹砸坏了庄稼。Dolunun her biri, denk gelse, bir kafa yarardı. 要是赶巧了，一个冰雹就能把脑袋砸破了。Şiddetli dolu bütün meyveleri yere döktü. 一阵猛烈的冰雹，果子全砸掉了。◇～ **düşmek** 下冰雹 ～ **vurmuş** (**döğmüş**) **tarlaya dönmek** 遭受重大损失 ～ **yağmak** 下冰雹 ～**ya tutulmak** 遭受雹灾

dolu[2] Ⅰ *s.* ❶ (*-le*) 充满的，客满的：～ bir tabanca 一把装满子弹的手枪 ～ çekmece 满满一抽屉 ～ dükkân 顾客盈门的商店 ～ sinema 客满的电影院 Derken İlkyaz geldi, bütün kırlar küçük küçük kuşlarla doldu. 春天来了，乡下到处都开着小花。Uzakta kalan dostlarıma karşı kalbim muhabbetle doludur. 我心里充满了对我的那些流落在远方的朋友们的爱。❷大量的，多的：Bu yıl ağaçlar meyve dolu. 今年果树硕果累累。Dağda keklik dolu. 山上多鹧鸪。❸日程排满的，没空的，无闲暇：Bu gün çok doluyum, yarın buluşalım. 今天我很忙，我们明天再见吧！❹充满某种情感的的：sevinç ～ 高高兴兴的 öfke ～ 怒气冲冲的 Sevgi dolu bir sesle konuşuyordu. 她说话的话语充满了爱。Ⅱ *is.* ❶满满一个容器的量：bir bardak ～su süt 满满一杯牛奶 bir oda ～su insan 满满一屋子的人 Bu orman, dışardan bakınca öten kuşlar, güzel kokulu çiçeklerle dolu gibi, pek güzel görünüyordu. 从外边看，这片林子鸟语花香，显得非常漂亮。❷满满一杯酒：Bir dolu içti. 他喝了满满一杯酒。❸盛满东西的容器 ◇～(**yu**) **çekmek** 一饮而尽 ～ **içmek** 喝酒 ～ **zar** 【俚】做了假的色子 ◆**Dolu küpün sesi çıkmaz.** 一瓶子不响，半瓶子晃荡。**Doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı.** 左右为难；一筹莫展；无计可施；黔驴计穷。

dolu dizgin *zf.* 全速，飞快：Araba doludizgin gitmekteyken devrildi. 汽车飞速行驶时翻了车。Beş atlı dolu dizgin geliyor. 有 5 个骑兵飞奔而来。

dolukmak (*nsz*) 【俗】流泪，欲哭

doluluk, -ğu *is.* 满，盈

dolum *is.* 装满，充满，填满：benzin ～ yeri 加油站

dolun ay *is.* 〈天〉月圆，月盈，满月

doluş *is.* dolmak 的动名词

doluşmak (*-e*) 汇集，聚集，集会：Arkasındaki bütün ömrünün bedbahtlığı suratına doluştu. 他后半生的不幸都刻在了他的脸上。

domalan *is.* 〈植〉块菰(*Tuber melanosporum*)

domalıç *s.* 突出的，凸起的

domalmak (*nsz*) 【俗】趴

domaltmak (*-i*) domalmak 的使动态

domates [doma'tes] *is.* 〈植〉番茄，西红柿(*Lycopersicon esculentum*)：～ salçası 番茄酱 ～ suyu 番茄汁

domatesli *s.* 西红柿(做)的，蕃茄(制)的

dombay *is.* 【俗】水牛

dominant (法) *s.* 支配的，占优势的，统治的，为首的

Dominik *öz.is.* 多米尼加(美洲)

domino [domi'no] (法) *is.* ❶多米诺骨牌 ❷(化妆舞会上穿的)带风帽的化妆长外衣

dominocu *is.* 玩多米诺骨牌的人；多米诺骨牌爱好者

dominyon (英) *is.* 英联邦自治领

domur *is.* 【俗】❶水疱，泡 ❷芽，萌芽 ◇～ ～ ①(珠子般)大颗大颗地：Hasta domur domur terledi. 病人的汗大滴大滴地流下来。②一个包一个包地：Hastalıktan derisi domur domur kabardı. 他因病皮肤疙疙瘩瘩的。◇～ ～ **açılmak** 发芽，萌芽

domuz *is.* ❶〈动〉猪(*Sus scrofa domestica*) ：Domuz derisi(nden) post olmaz, eski düşman dost olmaz.【成】猪皮制不成皮革，夙敌成不了朋友。Domuzun kuyruğunu kes, yine domuz.【成】猪切掉尾巴还是猪，狼披上羊皮还是狼。❷【俗】固执的人，犟人：Domuzun biri, hiç söz dinlemiyor. 他是一个执拗的人，什么话也听不进去。❸【粗】猪猡，畜生 ◇～ **arabası** (车站码头近距离运送重物的)小轮平板车 ～ **gibi** ①坏脾气的，固执的，执拗的 ②彻底，完全，很，非常：Domuz gibi bilir, ama söylemez. 他很明白，就是不说。Domuz gibi çalışır. 他很勤奋。～ **gibi yemek** (或 **tıkınmak**) 能吃，吃得多，吃不够：Şişmanlıyorum, neden yine bir domuz gibi tıkındım? 我越来越胖了，我怎么这么能吃呢？～ **oynamak** 变得混乱 ～ **topu gibi** 人声鼎沸的 ～**dan** (**bir**) **kıl çekmek** (或 **koparmak**)【转】向一个非常吝啬的人要哪怕是不起眼的东西 ～**un gok dediği yer** 非常遥远的地方，天涯海角

domuz ayağı *is.* ❶(步枪上的)通条 ❷〈史〉铁蒺藜，拦路钩，三角钉

domuz ayrık otu *is.* 〈植〉禾草(*Cynodon dactylon*)

domuz balığı *is.* 〈动〉鼠海豚(*Phocaena communis*)

domuz damı *is.* 矿井里有支撑的巷道

domuzgiller *ç.is.* 〈动〉猪科(*Suidae*)

domuzlan *is.* 〈动〉投弹甲虫(*Brachynus crepitans*)

domuzlanmak (*nsz*) 【口】坚持己见，固执

domuzlaşmak (*nsz*) 坚持己见，固执 ◇～ **etmek** 固执，执拗

domuzluk, -ğu *is.* ❶坚持己见，固执：Yine domuzluğu tuttu. 他又执拗起来了。❷水磨的磨轴 ◇～ **etmek** 固执，执拗 ～**u olmak** 损人利己

domuz tırnağı *is.* 撬杠，起货钩

domuzuna *zf.* 【转】❶固执，执拗 ❷完全，彻底，非常：Yel domuzuna esiyor. 暴风雨肆虐。

domuzyağı *is.* 腌猪油，腌咸的肥猪肉块；炼好的猪油，熟猪油

Don *öz.is.* 顿河(欧洲)

don[1] *is.* ❶【俗】衣服，着装：Güzellik ondur, dokuzu dondur. 【成】美丽有十分，衣装占九分；人靠衣服马靠鞍。❷内裤：Ayağında don yok. 他下身什么也没穿。Ak don, kara don geçit başında belli olur. 【成】是骡子是马拉出来遛遛。❸马的毛色 ◇～ **gömlek** 身穿内衣内裤，半裸，衣不遮体地：Ali don gömlek kapının önünde gözüktü. 阿里穿着内衣内裤出现在房门口。Depremle birlikte ahali, don gömlek kendini dışarı atmıştı. 地震了，居民们衣不遮体地逃了出去。～ **paça kaçmak** 顾不上穿衣服急匆匆地逃跑 ～**una doldurmak** (或 **etmek, kaçırmak, yapmak**) ①(小孩)拉裤子，尿裤子 ②【转】吓得屁滚尿流：Edeptir söylemesi, donuna kaçırmış. 请原谅我的用词，听说他吓得尿裤子了。～**unun bağı çözülmek** 吓得不知所措

don² *is.* 冻，冻结，结冰，冰冻，霜冻：Don ekinlere zarar verir. 霜冻危害农作物。Ekinler dondan yanmış. 庄稼冻死了。◇～ **çözülmek** 解冻，冰雪消融：Donlar çözülünce etrafı vıcık vıcık bir çamur deryası kapladı. 冰雪一化，四周变成了烂泥塘。～ **kesmek** 【俗】(植物)冻伤，冻坏 ～ **tutmak** 结冰，上冻：Epeydir kar, kar üstüne yağıyor, don tutuyordu. 大雪纷飞，天寒地冻。～**a çekmek** 天寒地冻：Dona çekmiş kar tabakaları üstüne kebelerimizi attık. 我们把大氅铺在冻得硬梆梆的雪地上。

donakalmak (*nsz*) 愣住，呆住，不知所措，目瞪口呆：İlhan şaşkınlığından donakalmıştı. 伊尔汉惊得目瞪口呆。

donam *is.* 【俗】❶房间内门，窗，顶棚，地板等部分 ❸(舰船内的)装备

donamak (*-i*) 装饰，打扮

donanım *is.* ❶〈海〉(船上的)帆缆索具 ❷装置，设备，器械：şelektrik ～ı 电气设备 ❸〈计〉硬件

donanma *is.* ❶ donanmak 的动名词 ❷海军，舰队：Türk ～sı 土耳其舰队 ❸船队：ticaret ～sı 商船队 ❹焰火晚会，灯火晚会：～ fişeği 烟花 ～ gecesi 烟火晚会 ◇～ **cemiyeti** 【俗】蓄意纵火的人

donanmacı *is.* 【俗】蓄意纵火的人

donanmak (*nsz*) ❶ donamak 的被动态：Gelin pek güzel donanmıştır. 新娘子被打扮得花枝招展。❷被照亮，被用灯火装饰：Bu gördüğünüz yol şenlik gecesi gibi ardı arası kesilmez sıra sıra otomobillerin fenerleriyle donanırdı. 川流不息的汽车的灯光把您看到的这条大道装点得像灯火晚会一样绚丽多彩。Bütün şehir donanmış. 全城华灯齐放。❸长满，被覆盖：Ağaçlar yapraklarla donandı. 树上长满了绿叶。Baharda ağaçlar çiçeklerle donanır. 春天里，千树万树鲜花怒放。❷被装备齐全：Gemi henüz donanmadı. 这艘船尚未装备好。❺【转】受批评，被责备

donatan *is.* 船主

donatı *is.* 装备，配备，设备，器材，装置

donatılmak (*nsz*) donatmak 的被动态

donatım *is.* ❶装备，设备，设施 ❷装饰品，配件，附属物，道具 ❸(文艺作品中的)陪衬

donatımcı *is.* 道具管理人

donatış *is.* donatmak 的动名词

donatma *is.* ❶ donatmak 的动名词 ❷装备(品)，供应(品)

donatmak (*-i*) ❶ donamak 的使动态：Bütün bahçeyi, donanma gecelerinde olduğu gibi, fenerlerle, renkli fanuslarla donatmışlar. 他们用灯笼和彩灯把整个花园装点得像灯火晚会一样。Cumhuriyet bayramında, belediye bütün caddeleri bayraklarla donattı. 国庆节，市政府用各种旗帜将所有街道装点起来。❷提供衣服：Kızılay, bayramda fakir çocukları donattı. 节日里，红新月会向穷人的孩子分发衣物。❸装备，配备，配置：gemi ～ 给船配备装备。❹布置(酒席)，设置(舞台布景等)：Garson sofra donattı. 侍者已把酒席布置好了。❺【转】责骂，辱骂：Adama sövüp saydı, onu iyice donattı. 他把那人数落了一顿，好一通臭骂。Dünkü sözlerin üzerine seni adamakıllı donatır. 为了你昨天那番话，他会臭骂你一顿。

donattırmak (*-i*, *-e*) donatmak 的使动态

donduraç, -cı *is.* 冰柜

dondurma Ⅰ *is.* ❶ dondurmak 的动名词 ❷冰淇淋，冰激凌，冷饮：kaymaklı ～ 奶油冰淇淋 limonlu ～ 冰冻柠檬饮料 Ⅱ *s.* 冰冻的，冻结的

dondurmacı *is.* 冷饮制造商，冷饮商，冷饮店；卖冷饮的小贩：uzakta mahalle mahalle dolaşan ～nın sesi 远处卖冷饮的小贩沿街叫卖的声音

dondurmacılık, -ğı *is.* 冷饮业，卖冷饮

dondurmak (*-i*) donmak 的使动态：fiyatları ～ 冻结物价 kadroları ～ 冻结编制 suyu ～ 让水结冰 Bu rüzgâr beni dondurdu. 这阵风吹得我透心凉。Soğuk fidanları dondurdu. 严

寒冻坏了幼苗。

dondurucu *s.* ❶致冷的，制冷的 ❷寒冷的

dondurulma *is.* dondurulmak 的动名词：işçi ücretlerinin ～sı 冻结工人工资

dondurulmak (*nsz*) dondurmak 的被动态

dondurulmuş *s.* ❶结成冰的 ❷经过冷处理的，冻硬的：～ *et* 冻肉

done (法) *is.* 资料，材料，数据，论据

donjuan *is.* 玩弄女性的人，唐璜式的人物(出自西班牙民间传说人物的名字 Don Juan)

donki *is.* 〈技〉辅助发动机

donkişotluk, -ğu *is.* 堂吉诃德式的人，充满幻想的理想主义者，狂热而狭隘的人；堂吉诃德式的行为(或思想、性格)

donma Ⅰ *is.* donmak 的动名词：～ derecesi 〈化〉凝固点 ～ noktası〈物〉冰点 Ⅱ *s.* 凝固了的；结冰的，冻僵了的

donmak, -ar (*nsz*) ❶冷冻，结冰：Çağlayana geldikleri zaman onu havada donmuş buldular. 他们走到瀑布跟前，发现瀑布已在空中冻住了。Kışın yeryüzü kaskatı donmuştur. 冬天里地面冻得硬邦邦的。❷冻坏，冻死：Aman çok soğuk, donuyorum. 啊，天哪！太冷了，冻死我了。Böyle havada yola çıkarsa, insan donar. 这么冷的天气出门会冻死人的。Yolculardan iki kişi dondu. 有两名旅客冻死了。❸凝结，凝固：Çimento ve alçı çabuk donar. 水泥和熟石膏会很快凝固的。❹【转】发呆，发愣，停止不动，僵硬：Durumu öğrenince dondu. 他听到消息后呆住了。◇**donup kalmak** 不知所措，呆住，愣住：İhtiyar yıldırımla vurulmuş gibi donup kaldı. 老人像是遭到电击似的呆住了。

donra *is.* 【俗】❶头皮屑，皮(肤)屑 ❷冻土地

donsuz *s.* ❶没穿内裤的 ❷【转】赤贫的，一贫如洗的，一无所有的，穷光蛋

donuk *s.* ❶受冻的，冻坏的：～ sebze 冻坏的青菜 ～ portakal 冻坏的橘子 ❷无光泽的，暗淡的，阴暗的，朦朦胧胧的：～ bir yer 阴暗的地方 Güz akşamlarının sisi, ay ışığı altında daha donuk ve daha aldatıcı bir görünüme bürünür. 秋夜的雾在月光下显得格外朦朦胧胧，使人迷惑。❸(眼神)呆滞的，苍白无力的，缺乏活力的，麻木的，迟钝的：～ bir adam 麻木的人 ～ bir anlatış 苍白无力的解释 ◇～ ～ 没有活力地，萎靡不振地，有气无力地，呆呆地：Zeki ve yuvarlak yüzlü bir çocuk, kendinden büyük kılıçına sarılmış, donuk donuk bakıyor. 一个脸圆圆的聪明小孩紧紧握住一把比他本人还大的刀，呆呆地望着。

donuklaşmak (*nsz*) ❶受冻，冻坏，冻死 ❷变得暗淡，变得无光泽，变得阴暗：Işıklar donuklaştı. 光线暗淡下来了。❸变得呆滞，变得苍白无力，变得死气沉沉，变得麻木迟钝：Suçu yüzüne vurulunca donuklaştı. 他因过错受到了斥责，立马就蔫了。

donuklaştırmak (*-i*) donuklaşmak 的使动态

donukluk, -ğu *is.* ❶冻结，硬化，凝固 ❸黯淡无光，灰暗，模糊 ❸愚钝，迟钝

don yağı *is.* ❶炼过的动物油 ❷【转】冷漠的人，难相处的人：～ gibi 少言寡语死气沉沉的(人) ～ ile pekmez 冷漠的人，难相处的人

dopdolu [do'pdolu] *s.* (*-le*) (塞)满了的，挤得满满的：Doğrusu ırmak da sazlarla dopdoluydu. 的确，河边也长满了芦苇。

doping (英) *is.* 兴奋剂 ◇～ **yapmak** ①(给某人)服用兴奋剂：bir sporcuya, bir yarış atına ～ yapmak 给运动员和赛马服用兴奋剂 Futbolcu, doping yaptığı gerekçesiyle altı ay ceza aldı. 该球员因服用兴奋剂而被禁赛半年。②【转】处于兴奋之中

dore *s.* 镀金的

dortuvar *is.* 学生宿舍

doru Ⅰ *s.* 栗色的：～ at 栗色马 Ⅱ *is.* 栗色马

doruk, -ğu *is.* ❶山顶，巅，山峰：～ çizgisi 〈地〉峰线，山脊线 ❷最高点，高峰，顶端 ❸【转】最高(级别)：～ toplantısı 首脑会议，峰会 AB-Balkan ～u 欧盟-巴尔干峰会 ◇～ **noktası** ①峰线，山脊线 ②顶端 ③【转】最严重的程度：Ekonomik bunalım doruk

noktasında. 经济危机达到崩溃的边缘。

doruklama Ⅰ *is.* doruklamak 的动名词 Ⅱ *zf.* 满满地，冒尖地：Bardağı doruklama şekerle doldurdu. 他装了满满一杯糖。

dorulamak (*-i*) 把…装得满满的

dorum *is.* 【俗】幼驼

dosa (**tahtası**) *is.* 〈海〉梯，船梯；踏板，跳板

dosdoğru [do'sdoğru] Ⅰ *s.* 笔直的；完全正确的：～ bir düşünce 非常正确的见解 Ⅰ *zf.* 笔直地：Bu yol dosdoğru çarşıya çıkar. 这条路直通商场。Dosdoğru bu caddeden gidersen Tiananmen Meydanı'na çıkarsın. 你顺着这条街一直往前走，可直达天安门广场。

dost (波) Ⅰ *is.* ❶朋友，友人：Bu arkadaşa kanım kaynadı, çabucak dost olduk. 我很喜欢这位同学，我们很快就成了朋友。Köpek sahibinin en sadık dost olur. 狗是主人最忠实的朋友。Her kişiyi dost sanma. 不能把每个人都当朋友。❷情人，情夫，情妇 ❸爱好者：kitap ～u 书迷 Ⅱ *s.* 友好的：～ ülkeler 友好国家 ◇～ **bilmek** 以某人为友 ～ **düşman** 无论敌友的外人，其他所有的人 ～ **edinmek** ①交友，成为好友：Böyle bir insanı dost edinmek düşüncesizliğin ta kendisidir. 和这样的人交朋友实在是欠考虑。②得到情妇 ～ **eli** 非陌生的，不是外人的 ～ **gayreti gütmek** 够朋友，仗义 ～ **geçinmek** 建立良好关系 ～ **görünüp arkadan vurmaya kalkışmak** 当面说好话背后捅刀子：Ben dost görünüp arkadan vurmaya kalkışanlardan nefret ederim. 我讨厌当面说好话背后捅刀子的人。～ **görünen düşman** 口蜜腹剑的人 ～ **kazığı** 【谑】朋友的不忠，朋友的暗算：Çok pahalıya mal oldu, dost kazığı yedik. 我们付出了很高的代价，遭到了朋友的暗算。～ **nazarıyla** 友好地 ～ **tutmak** ①交友 ②搞婚外恋 ～**a düşman bakışlı** 狗眼看人低；以小人之心度君子之腹 ～**a düşmana karşı** 对外人，对所有的人：Ailedeki geçimsizlikleri dosta düşmana karşı açığa vurmamak gerekir. 家丑不可外扬。◆**Dost acı söyler.** 直言进谏是朋友。**Dost ağlatır, düşman güldürür.** 朋友直言是好意，敌人奉承藏祸心。**Dost bin ise azdır, düşman bir ise çoktur.** 朋友上千不算多，敌人一个不算少。**Dost dostun ayıbını yüzüne söyler.** 直言进谏是朋友。**Dost ile ye, iç, alış veriş etme.** 好友经商必伤和气；商场如战场，六亲不认。**Dost kara günde belli olur.** 患难见真情。**Dost sanma şanlı vaktinde dost olanı, dost bil gamlı vaktinde elinden tutanı.** 不要把你春风得意的时候向你献殷勤的人当成是你的朋友，要知道你穷困潦倒的时候帮助你的人才是你的朋友。**Dostlar başına.** 但愿您也交好运。**Dostun attığı taş baş yarmaz.** 良药苦口利于病，忠言逆耳利于行。

dostane [dosta:ne] (波) *s.* ve *zf.* 友好的：～ ilişkiler 友好关系 Bu mağazay girdiğimiz vakit güler yüzlü ve çok dostane kabul edildik. 我们一进这家商店，就受到了满面笑容和非常友好的接待。

dostça [do'stça] *s.* ve *zf.* 友好的，友善的：～ bir öğüt 一个友好的忠告 Dostça geçiniyorlar. 他们友好相处。

dostluk, -ğu *is.* 友好，友谊：Aradan çok geçmemiş, kartal dostluğa hayınlık etmenin cezasını görmüş. 没过多久，鹰就受到了背叛朋友的报应。Abdalın dostluğu köy görünceye kadardır. 【成】势利小人无友谊，见利忘义是本性。◇(*-le*) ～ **etmek** 交朋友，以某人为友：Kim oldukarı belirsiz kişilerle dostluk etme. 不要同身份不明的人交朋友。(*-le*) ～ **kurmak** 建立友情 ◆**Dostluk başka, alış veriş başka.** 友谊归友谊，生意归生意。**Dostluk kantarla, hesap** (或 **alışveriş**) **miskalle.** 友谊要多多地建立，买卖要一点点地做。

dostsuz *s.* 没有朋友的：Kusursuz dost arayan dostsuz kalır. 【成】水至清则无鱼，人至察则无徒。

dosya [do'sya] (法) *is.* 卷宗，案卷；档案；文件：～ gömleği 文件夹，卷宗夹 müzik ～larını cd'lere kaydetmek 把音乐文件刻录到光盘 Dosyasını inceledikten sonra karar verdiler. 他们研究了他的案卷，作出了决定。Masasının kenarında duran dosya yığınını önüne çekti. 他把堆积在桌边的卷宗拖到自己面前。◇～ **açmak** 为…立案，为…建档

dosyalamak (*-i*) 把…归档，放入卷宗，立案，建档

dosyalanmak (*nsz*) dosyalamak 的被动态

Dow Jones endeksi 道□琼斯指数：Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道□琼斯指数一天内下降了 290 点，纳斯达克指数下降了 144 点。

doya doya *zf.* 满意地，满足地，足足地，充分地，圆满地：Temsili doya doya seyretti. 他们圆满地看完了表演。

doyasıya *zf.* 丰富地，充足地，饱饱地：Babamı doyasıya göremedim. 我没能仔细地看看我爸爸。Doyasıya yemek yediler. 他们吃得饱饱的。

doygu *is.* 生计，营养物

doygun *s.* 满足的，不需要的，不缺乏的：O doygundur, böyle kazançları arayacak adam değildir. 他很满足，他不是那种要捞取这样的好处的人。

doygunluk, -ğu *is.* 满意，满足，称心

doyma *is.* 饱和，饱和度：Tungstenli iyi bir çelik 1500 gausluk manyetizma ile doyma durumuna gelir. 优质钨钢的磁化饱和度为 1500 高斯。

doymak, -ar (*nsz*, *-e*) ❶饱，吃饱：Doydum, başka bir şey yiyemem. 我饱了，再也吃不下了。Abdalın karnı doyunca gözü pabucundadır. 【成】势利小人见利忘义，得陇望蜀。❷满足，知足：Bazı adamlar ne kadar zengin olurlarsa gene paraya doymazlar. 总有那么一些人，不管多么富有，仍是见钱眼开，乐此不疲。Bu yaz gezmeğe iyice doydu. 今年夏天，他四处周游，玩了个够。Dünyanın parasını kazandı, hâlâ doymadı. 他把全世界的钱都捞到了手，可是仍不知足。❸饱和：Bol yağmurla toprak suya doyar. 雨水充沛，土壤里的水已经饱和。◇～ **bilmemek** 不知足，贪得无厌

doymamış *s.* 〈化〉不饱和的：～ bileşikler 不饱和的溶液

doymaz *s.* 贪婪的，贪得无厌的，永不满足的，不知足的

doymazlık, -ğı *is.* 贪得无厌，贪婪

doymuş *s.* ❶饱足的，过饱的 ❷【转】满足的，满意的 ❸〈物、化〉饱和的

doysatmak 见 doyurmak

doyulmak (*-e*) doymak 的无主态：Bu kadar yemekle doyulur mu? 这点儿饭，吃得饱吗？Bu manzaranın güzelliğine doyulmaz. 这景色之美让人爱不够。

doyum *is.* doymak 的动名词 ◇(*-e*) ～ **olmamak** 不满足，不知足，不厌其烦：Kıyının yeşiline doyum olmuyor. 河岸的绿色让人看也看不够。Yaz günleri denizin güzelliğine doyum olmuyor. 夏天，大海的景色美不胜收。Size doyum olmaz! (分别时说的客套话)真舍不得离开你们！

doyum evi *is.* 小吃店，餐馆，饭馆

doyumluk, -ğu Ⅰ *s.* 足以吃饱的(量)：Bu yemek doyumluk değil, tadımlık. 这种食品不是当饭吃的，只是供品尝的。Ⅱ *is.* 【俗】掠夺物，赃物：Eski akıncılar baskınlarda hayli doyumluk edinirlerdi. 从前的入侵者在多次袭击中掠夺了大量的财物。

doyumsuz *s.* ve *zf.* 丝毫不满足的，不知足的：Çevredeki doyumsuz güzelliği seyrediyor. 她贪婪地观赏着周围的美景。

doyunmak (*nsz*) 【俗】吃饱

doyuran Ⅰ *s.* 使饱和的 Ⅱ *is.* 饱和磁场

doyurma *is.* doyurma 的动名词：Biraz sonra balıkçılar çökütmelerini orada bırakıp kendileri karınlarını doyurmaya gitmişler. 过了一会儿，渔夫们放下打鱼的工具吃饭去了。

doyurmak (*-i*, *-e*) ❶ doymak 的使动态：bir eriyiği tuzla ～ 使溶液中饱含盐 Ali, beş nüfuslu aile doyuruyor. 阿里养活一个 5 口之家。Toprağı su ile doyurdu. 他给地浇足了水。Kar susuzluk kandırmaz, kavurga karın doyurmaz. 【成】一把雪解不了渴，一把瓜子解不了饿；扬汤止沸不如釜底抽薪，权宜的办法不能解决根本问题。❷【转】行贿，贿赂

doyurucu *s.* ❶使吃饱的 ❷使饱和的 ❸【转】令人满意的，令人信服的：Soruma doyurucu

bir cevap veremediniz. 您没能给我一个满意的答复。

doyurulmak (*nsz*, *-e*) duyurmak 的被动态

doyuş *is.* doymak 的动名词

doz (法) *is.* ❶〈药〉剂量，(一次或一天的)用量：～ fazlalığı 超剂量，用量过大 Doktor, ilâçın günlük dozunu belirledi. 大夫规定了每天用药的剂量。❷含量，比例 ❸【转】分寸：Çok ölçülü konuşur ve benim etrafımdaki lâkırdılar muayyen bir dozu geçmezdi. 他言谈很有节制，在我身边说话很有分寸。❹【转】分量，一些：Çalgıların dozu şimdilik bana bir parça fazla geliyor. 现在乐队就多了我一个。◇(*-in*) **～u kaçmak** 过量，过分，过火，过头：Şakanın dozu kaçmış. 这玩笑好像开过头了。(*-in*) **～unu kaçırmak** 使过量，使过分，使过火，使过头

dozaj (法) *is.* ❶定剂量 ❷〈化〉定量，测定含量

dozer (英) *is.* 推土机

dozimetre *is.* 放射量计，放射性剂量仪

döğen 一种牲口拉的打谷用具

döğmeci *is.* ❶锻造工 ❷以文身为业者

döğmek 见 dövmek

döğünmek 见 dövünmek

döğüş *is.* döğmek 的动名词

döğüşmek 见 dövüşmek

dökme Ⅰ *is.* ❶ dökmek 的动名词 ❷【俗】古银币 Ⅱ *s.* ❶倒出的，泼出的 ❷散装的：～ buğday 散装小麦 ～ çimento 散装水泥 ❸铸造的，浇铸的，压铸的：～ boru 铸铁管 ～ cam 压铸玻璃 ～ demir 铸铁 ～ soba 铸铁炉 Makinenin bu dökme parçası çabuk kırılabilir. 机器上的这个铸件易碎。◆**Dökme su ile değirmen dönmez.** 泼出的水带不动石磨，措施不得力就做不好工作。

dökmeci *is.* 铸造工，翻沙工

dökmecilik, -ğü *is.* 铸造工作，铸造业

dökmek, -er (*-i*, *-e*) ❶倾倒，泼洒：Sürahideki suyu döktü. 他把瓶里的水倒掉了。Satılmayan balıkları denize döktüler. 他们把没有卖掉的鱼倾入了大海。❷腾空，清除干净：sigara tablasını ～ 倒烟灰缸 ❸抛撒，投撒；丢弃：Tavuklara yem döküyor. 她正在给鸡群投食。Çöpleri sokağa dökmeyiniz. 请不要在街上乱丢垃圾！❹流(泪、汗等)：ter ～ 流汗 Anne çocuğu için göz yaşı döktü. 母亲为她的孩子落泪。❺使下垂，使垂下：saçlarını alnına ～ 留刘海儿 ❻使脱落，拔，褪：Tavuk tüyünü döküyor. 他正在褪鸡毛。Hastalık bütün saçlarını döktü. 一场大病使他头发全掉光了。Soğuklar ağaçların yapraklarını döktü. 严寒使树叶纷纷落地。❼浇铸，浇灌；倒入：beton ～ 浇铸混凝土 harf ～ 铸字 Gazozu bardağa dökünce bardakta kabarcıklar oluştu. 他把汽水倒进杯子里，杯子里起了许多泡沫。❽【转】倾诉，和盘托出：dert ～ 诉苦 Bu konudaki düşüncelerini döktü. 他把对这个问题的考虑和盘托出。❾炸，煎(面食)：kadayıf (或 lokma) ～ 炸面点 ❿集结，聚集：sınıra asker ～ 向边界调兵遣将 ❶❶【转】花钱似流水：Bu şahane daireyi etekler dolusu para dökerek yaptırmıştı. 他花了一大笔钱修建了这座富丽堂皇的办公楼。Çoluk çocuğa paralar döküyor. 他把大把大把的钱都花在老婆和孩子身上。❶❷【转】能说，口若悬河：dil ～ 花言巧语，阿谀奉承 ❶❸【转】出，长(麻疹、天花、丘疹、脓疮等) çiçek ～ 出天花 kızamık ～ 出麻疹 ❶❹【谑】使多人未通过考试，使多人留级；淘汰：Matematikten sınıfın yarısını dökmüşler. 通过数学考试，他们淘汰了半个班的人。❶❺转换，使改变：İşi alaya dökmeyiniz. 你们不要拿工作当儿戏！❶❻【转】(植物)开花结果：Ağaçlar kiraz dökmüş. 樱桃树已经挂果了。❶❼(*nsz*)(树叶等)落：Dut yaprağı açtı, soyun; döktü, giyin. 【成】桑树发芽春光近，桑树落叶冬天到。◇**döke saça** 漫不经心地，随意地 **döküp saçmak** 挥霍，浪费，大把花钱

döktürmek (*-e*, *-i*) ❶ dökmek 的使动态 ❷【俗】信手拈来，一挥而就，出口成章：Ne güzel

yazı bu, yine döktürmüşsün. 这篇文章真棒！好像又是你的杰作。

dökük *s.* ❶下垂的：omuzlara kadar ～ saç 披肩发 ❷【转】柔软的(布料等)：～ bir kumaş 一块柔软的布料 ❸【转】破旧的，褴褛的：üstü başı ～ bir adam 一个衣衫褴褛的人。◇**～ saçık** 混乱的，杂乱无章的

dökülmek (*nsz*, *-e*) ❶ dökmek 的被动态：Çorba döküldü. 汤被打翻了。Çuvaldan buğday döküldü. 小麦从口袋里倒出来了。Saçları ensesine dökülüyor. 她一头秀发披散在脑后。❷掉落，脱落：dişler ～ 掉牙，牙齿脱落 meyvalar ～ 落果 yapraklar ～ 落叶 Kızgın güneşe maruz bırakılmış çam fıstıkları gibi çatır çatır çatlıyor, sapır sapır dökülüyordu. 它们就像是烈日暴晒下的松籽一样噼里啪啦爆开，纷纷落地。❸聚集，拥向：Bahar o sene erken gelmiş, herkes tarlalara dökülmüştü. 那年春天来得早，大家都去踏青去了。Bayram günü halk sokaklara döküldü. 过节了，人们拥上街头。Herkes yollara dökülmüştü. 道路上到处都是人。❹扩散，流向：Müzik sesleri açık pencerelerden sokağa dökülüyordu. 音乐声透过打开的窗户，传到大街上。❺(布料等)有垂感 ❻阵旧，破旧：Ev dökülüyor. 他家里的家具都陈旧了。❼疲惫不堪，生病：Bugün dökülüyorum. 今天累死我了。Ateşi vardı, bütün vücudu dökülüyordu. 他发烧了，全身都软了。Evlâtlarım birer birer dökülmeğe başlarsa iki elim, on parmağım yakandadır. 我的孩子要是一个个都垮了，我是不会放过你的。❽江河入海(湖)：Yeşil Irmak karadenize dökülen büyük ırmaklardan biridir. 耶希尔河是注入黑海的一条大河。❾做事走样 ❿出现，显现：Âdeta düşünmeksizin kaleminden masal sahnelerine benzeyen dağ, dere, uçurum resimleri dökülüyordu. 他几乎是不加思索，画笔一挥，神话般的山川河流悬崖峭壁就出现在画面上。❶❶【俗】从小公共上下车：Kızılay'a gelince birer ikişer dökülürüz. 车一到克兹拉伊，我们就三三两两地下了小公共汽车。❶❷【俗】偿还 ◇(*nsz*) **dökülüp saçılmak** ①大手大脚，花钱似流水：Bu uğurda dökülüp saçılma; sonu umduğun gibi olamaz. 不要为此大把花钱，结局不会像你所希望的那样。②无所不谈，敞开心扉 ③衣服脱得太多，着装过于裸露：Dökülüp saçıldıkça etrafın dikkatini çekmeğe başlamıştı. 她一脱衣服，立刻引起了周围人的注意。(*-i*) **döküp saçmak** 【转】①大手大脚，花钱似流水 ②无所不谈，敞开心扉

dökülüş *is.* dökülmek 的动名词

döküm Ⅰ *is.* ❶ dökmek 的动名词：Satılmayan balıkların denize dökümü kararlaştırıldı. 已决定把没卖出去的鱼倾入大海。❷铸造，翻沙：Döküm sanaiinde gelişme var. 铸造工业有了发展。❸铸件 ❹(布料的)垂感：kumaşın ～ü 布料的垂感 ❺详细描述，详细研究：hesabın ～ü 报流水帐 ❻脱落期：yaprak ～ü 落叶期 Ⅱ *s.* ❶铸成的 ❷【俗】衣衫褴褛的 ❸【俗】丑陋的(女人)

dökümcü *is.* 铸造工，翻沙工

dökümcülük, -ğü *is.* 铸造工作，铸造业

döküm evi *is.* 铸造车间

dökümhane [dökümha:ne] (波) *is.* 铸造车间

dökümlü *s.* 合身的，合体的(衣服)，合适的(布料)

dökünmek (*nsz*) 流出：su ～ 水流出

döküntü Ⅰ *is.* ❶脱落之物，碎料，残屑：Odadaki döküntüleri toplayalım. 房间里乱七八糟的，我们收拾一下吧！❷失散的人：bozulan ordunun ～leri 败军的散兵游勇 ❸疹：deri ～sü 皮疹 kızamık ～sü 麻疹 ❹暗礁：dağ ～sü 〈地〉崖堆 ❺乌合之众，下等人：Bu mahallenin döküntüsü onlar. 他们是该街区的下等人。❻废物，没用的东西 Ⅱ *s.* 【转】没用的，低贱的，下等的

döküntülü *s.* ❶脱落的，残败的 ❷〈医〉疹的，发疹性的

döl *is.* ❶后裔，子孙，后辈，代：Büyük ana, büyük baba ile bunlarin çocukları ve torunları birbiri arkasından gele 3 döl meydana getirirler. 祖父母及其子孙加起来一共 3 代人。❷胚，胚胎；胎，胎儿；胚芽，子房 ◇**～ almak** ①得子：Erken kalkan yol alır, er evlenen döl alır. 【成】早起早赶路，早婚早得子；天上不会掉馅饼，好吃懒做难立家。②配种，良种配马 **～ döş** 子孙，子女，后代：Öyle ya: senin dölün yok, döşün yok! Bekâra karı boşaması

kolaydır. 当然，你无儿无女，站着说话不腰疼! ～ **tutmak** (动物)坐胎，怀胎，受孕 ～ **vermek** 产仔，繁殖：Doru on iki yaşında son dölünü verdi. 栗色马在它 12 岁时产下了最后一仔。②(植物)产籽，结果

dölcek *s.* 【俗】❶结果实多的，繁殖力强的；宜于植物繁殖的 ❷怀孕的(马)

dölek *s.* ❶镇静的，沉着的，从容的：～ bir kişi 一个镇静的人 ❷平坦的：～ yer 平地 ◇ ～ **durmak** (孩子)安静地坐着

döl eşi *is.* 胎盘

döllemek (*-i*) 使受孕，使受胎，授精，授粉

döllemsiz *s.* 〈生〉单性的，孤雌的：～ çoğalma 单性生殖，孤雌生殖

döllenmek (*nsz*) 受孕，受精，受粉

döllenmesiz *s.* 没有受精的：～ üreme 单性生殖，孤雌生殖

döllenmiş *s.* ❶〈生〉受精的：～ yumurta (接)合子，受精卵 ❷〈植〉授了粉的

döllü döşlü *s.* 子孙满堂的

dölüt *is.* 〈生〉胎，胎儿

döl yatağı *is.* 〈解〉子宫：～ hareketsizliği 〈医〉子宫无力

döl yolu *is.* 〈解〉阴道

dömifinal (法) *is.* 〈体〉半决赛

dömisek (法) *is.* 半干葡萄酒

dömisezon (法) *is.* 春秋装

dömivole (法) *is.* 〈体〉(足球中)球落地刚弹起时的回击，飞击，飞腿截击

dönbaba *is.* 〈植〉老鹳草(*Geranium robertianus*)

döndürme *is.* döndürmek 的动名词：Yüzünü benden yana döndürmesini bekledim. 我等他把脸转开别冲着我。

döndürmek (*-i*, *-e*) ❶ dönmek 的使动态：Tekerleği döndürdü. 他转动着轮子。Onu inancından döndüremezsiniz. 你们无法使他放弃他的信仰。Bu öğretmen çalışmayanları döndürür. 这位老师会让那些不努力学习的学生留级。❷【转】使变得：Beni serseme döndürdü. 他使我震惊。Aslanı döve döve kediye döndürmüşler. 他们把这头狮子调教成了一只猫。❸【转】管理，支配，支使，料理：Tek başına koca daireyi döndürüyor. 他正独自管理着一个大机构。Tek başına bütün evi döndürüyor. 他一个人操持全家的事情。◇(*sözü*) **döndürüp dolaştırmak** 拐弯抹角地说，间接地讲，暗示：Döndürdü, dolaştırdı, sözü miras konusuna getirdi. 他兜了半天圈子，把话题转到了遗产问题上。

döndürülmek (*nsz*) döndürmek 的被动态

döndürüş *is.* ❶ döndürmek 的动名词 ❷〈体〉(乒乓球等)回球

döneç, -ci *is.* 转子，叶轮；转片，动片；旋翼；转动体

dönek Ⅰ *s.* (信仰、意见、行为等)易变的，无常的，不坚定的；变幻无常的；朝三暮四的：～ bir adam 朝三暮四的人 Ⅱ *is.* ❶留级生 ❷背叛者，变节者，叛徒 ❸能在飞行中翻跟头的鸽子 ◇～ **olmak** ①经常变换职业 ②经常改变意图

dönekçe [döne'kçe] *s.* ve *zf.* 易变的，无常的，不坚定的

döneklik, -ği *is.* 易变，无常，不坚定 ◇～ **etmek** 易变，无常，不坚定：İnsan döneklik etmemeli. 人不应该变化无常。

dönel *s.* 旋转的，转动的：～ koni 旋转圆锥体 ～ silindir 旋转圆柱体

dönelemek (*nsz*) 打转，打圈子，游荡：Köy hayvanları ile üç mevsim dağ, bayır döneleyip durmuştu. 他一年中有 3 季在山坡上放村里的牲口。

dönelmek (*nsz*) 开始下降，回落

dönem *is.* ❶时期，阶段，期间，学期，任期：～ başkanı 轮值主席 cumhuriyet ～i 共和国时期 Ben temmuz döneminde askere gidiyorum. 我要在 7 月份去当兵。❷期，周期

❸(拳击比赛中的)回合

dönemeç, -ci *is.* 角，(街道)拐角，转弯处：Evimiz bu yolun dönemeç yerindedir. 我家就在这条路的拐弯处。Yol dönemecini döndüler. 他们转过了街角。

dönemeçli *s.* 弯弯曲曲的，曲折的：～ bir yol 一条弯弯曲曲的路 Bu dönemeçli, rampalı saadet beni biraz ürkütmeye başladı. 这历尽曲折艰辛才能得到的幸福开始令我感到害怕了。

dönemeçsiz *s.* 没有弯道的，笔直的：Dönemeçsiz, doğru yolları severim. 我喜欢走笔直的、没有弯道的路。

dönence *is.* 〈天〉回归线：oğlak ～si 南回归线，冬至线 yengeç ～si 北回归线，夏至线

dönencel *s.* 由一回归线开始的：～ ay 〈天〉分至月 ～ yıl 回归年

dönenceli *s.* 交替的，轮流的

dönenmek (*-de*) 【俗】打转，转来转去，兜圈子：Kedi etin çevresinde dönenip duruyor. 猫正围着肉不停地兜圈子。

döner Ⅰ *s.* ❶旋转的，转动的，能转动的：～ köprü 旋转式桥 ～ koltuk 转椅 ～ diplik 旋转布景，活动布景 ～ sahne 旋转舞台 ❷周转性的：～ sermaye 〈商〉流动资本，流动资金，周转资金 Ⅱ *is.* 转烤肉：～ kebap 转烤肉 Türkiye'ye giden bir turist Türk yemeklerinden en çok döneri sevdiğini söyledi. 一位去土耳其的游客说土耳其餐中他最喜欢转烤肉。

dönerçi *s.* ve *is.* 做卖转烤肉的(人)

döngel *is.* 【俗】欧楂树

döngel orucu *is.* 长期绝食，节食，斋戒 ◇～ **tutmak** 长期绝食，节食，斋戒：Haftalarca döngel orucu tutmaktan betleri benizleri toprak rengine dönmüştü. 由于几周的斋戒，他们的脸色已变成了土色了。

döngü *is.* ❶〈逻〉循环论证 ❷【转】恶性循环

dönme Ⅰ *is.* dönmek 的动名词：～ ekseni 〈天〉旋转轴 ～ metodu 〈数〉转动法，转角法 ～ yönü 〈天〉旋转方向 ～ kutbu 〈天〉自转的 ～ süresi 〈天〉自转周期 Kapının önüne geldiği zaman başının dönmeye başladığını hissetti. 他刚一来到门口，就觉得头开始发晕。Ⅱ *s.* ❶旋转的 ❷皈依伊斯兰教的 ◇～ **dolap** ①(游乐场上的)大观览车 ②(过去大户人家传送饭菜的)升降机

dönmek, -er (*nsz*) ❶旋转，转动：Dünya 24 saatle bir kere kendi ekseni etrafında, yılda bir defada güneşin etrafinda döner. 地球每 24 小时自转一周，每年围绕太阳公转一周。Topaç hızlı dönüyor. 陀螺正在飞速地旋转。❷盘旋；徘徊，踱步：Odanın içinde dönüyor. 他在房间里踱步。Pervane ışığın çevresinde dönüp duruyor. 蛾子围着灯光不停地转。❸恢复运转，恢复正常；运转，处于工作状态：Rotatif dönüyor. 轮转印刷机正在运转。Bu işyeri iki kişiyle döner. 这家单位有两个人就能恢复运转。❹ (*-den*, *-e*) 回来，返回：Beijing'e gidip üç gün sonra döneceğim. 我要去北京，3 天以后返回。Yıllardan beri her akşam işinden dönerken burada bir iki dakika kadar mola verir. 几年来，每天晚上下班回来时，他都要在这里歇息一会儿。❺ (*-e*) 转向，面对，转身：Bana dönerek cevap verdi. 他转向我，回答了我的问题。Kadın elindeki işini dizine bırakıp geline döndü. 那妇人把手里的活儿放在膝盖上，转过身看新娘子。Oğluna doğru döndü. 他转过身来，面对他的儿子。❻ (*-den*, *-i*) 转弯，转过，绕过，拐过：Sağa dönünüz. 请向右转。Atlılar köşeyi döndüler. 骑手们拐过了弯道。Yol dönemecini döndüler. 他们转过了街角。❼(*nsz*) 拐弯：Yol birdebire döndü. Derin bir sel yarıntısını geçmek lâzım geldi. 道路突然拐了个弯，要穿越一条深深的鸿沟。❽ (*-e*) 像，如同：Kadın çılgına dönüyor. 这个女人像疯了似的。Karın aydınlığında yeryüz gündüze döndü. 大雪茫茫，映得地面如同白昼。Bugünlerde Ortadoğu bir barut fıçısına döndü. 如今的中东就像是一个火药桶。❾ (*nsz*) 留级：Çocuk çalışmazsa bu yıl döner. 这孩子如果不加把劲的话，今年就会留级。❿(在宗教、意见、信仰等方面)改变，皈依：Adam düşüncesinden döndü. 这个人改变了主意。❶❶变化，改变：Hava birden döndü, fırtına başladı. 天气突变，刮起了大风。❶❷翻身：Yatağına sabaha kadar dönüp durdu. 他一夜

未睡，辗转反侧直到天明。❶❸重操(旧业)，重新回到(某话题上)；恢复：Adam eski işine döndü. 这个人已重操旧业。Bu konuya tekrar döneceğim. 我会再回到这个问题上的。Rüzgâr kesilince deniz eski durgunluğuna döndü. 风一停，大海又恢复了往日的宁静。❶❹耍(阴谋诡计)：Bu işte bir hile döndü, ama anlayamadım. 他在这件事上捣了鬼，我居然没觉察出来。◇**döne döne** 转动地，滚动地：Kıyısı kırmızı parmaklıklı ve ak taşlarla döşeli bir yol, gizemli bir karanlık içinde döne döne gidiyordu. 一条用白石子铺就的路，路边设置红色的栏杆，在神秘的夜色之中，蜿蜒而去。**döne döne aramak** 在同一个地方反复寻找 **döne taşı, öter kuşu olmamak** 【俗】孤苦伶仃，一无所有 **dönüp dolaşmak** (或 **döne dolaşa**) 转悠，闲逛：Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır. 【成】狐狸再狡猾也躲不过进皮货店。**dönüp gelmek** 回来，返回：Eğer bunsuz yukarı dönüp gelirsen, dalgalar içinde ölünceye kadar boyuna aşağı atılacaksın! 如果你回来时没有这个(戒指)，你将被扔下去直至被浪淹死。

dönü *is.* 后悔，懊悔；悔过，认错

dönük *s.* ❶转向…的，面对…的：Arkası dönük çocuğu tanıyor musunuz? 您认识背对着您的那个孩子吗？Ayağa kalkmıştı, arkası bana dönüktü. 他站起来，把背转向我。❷【转】针对…的，面向…的：halka ～ bir eğitim 全民教育 içine ～ 内向的 ileriye ～ tutum 面向未来的态度

dönülmek (*nsz*) dönmek 的无主态：Sağa dönülmez. 禁止右转弯。Sola dönülmez. 禁止左转弯。

dönüm *is.* ❶ dönmek 的动名词 ❷(面积单位，旧制 2720 平方米，今制 1000 平方米)德尼姆：Bu tarla 50 dönüm kadardır. 这块地约有 50 个德尼姆。❸周期：yıldönümü 周年 ❹轮，回，次：Saka dönümü beşyüz liradan su taşıyor. 送水工一趟运 5 百里拉的水。❹转折：Çin Halk Cumhuriyetinin ilânı Çin tarihinin en büyük dönüm noktalarından biridir. 中华人民共和国宣告成立，是中国历史上最伟大的转折点之一。

dönüş *is.* ❶ dönmek 的动名词：～ bileti (剧场的)中途外出票 Artık serbestim, koynumda terhis kâğıdımla dönüş yolundayım. 我可自由了，我揣着复员证走在回乡的路上。Dünyanın dönüşü bir bir hakikattır. 地球的转动是一个不可争议的事实。❷候鸟北飞 ❸运动员进行的单腿回转运动 ❹转弯，弯道：S ～ü S 字形弯道 U ～ü U 字形弯道 Z ～ü 之字形弯道

dönüşlü *s.* ❶返回的，旋转的 ❷〈语〉反身的：～ fiil 反身动词(如 yıkanmak, dövünmek, sevinmek, taranmak 等) ～ zamir 反身代词(如 kendi)

dönüşme *is.* ❶ dönüşmek 的动名词 ❷〈语〉音的同化(相邻的两个音的第一个因第二个的作用而发生变化)：necdet 变成 nejdet, iclâl 变成 ijlâl

dönüşmek (*-e*) ❶转化成，转向，变成，变换，转换：Havuzdaki su soğuğun eksiyle buza dönüştü. 天气太冷，水池里的水都结冰了。Yeni fizik anlatılır olmaktan çıkmış, matematik dile dönüşmüştür. 新的物理课不好讲，都改成数学语言了。❷领导，管理，支配：Bu kadar az para ile nasıl dönüşecek? 这么点儿钱怎么安排？

dönüşsüz *s.* 没有回旋的

dönüştürmek (*-i, -e*) ❶ dönüşmek 的使动态：savaşı ekonomik bunalıma ～ 使战争演变为一场经济危机 Bunun üzerine büyük oğlanı kartala dönüştürmüş; onu kayalık bir dağ tepesinde yaşamak zorunda bırakmış. 因此，她把大儿子变成一只鹰，使他不得不住在崖石山上。❷〈数〉变换

dönüştürücü Ⅰ *s.* 可变换的 Ⅱ *is.* 〈物〉变压器，变换器

dönüştürüm *is.* dönöştürmek 的动名词：～ emsali 变换常数 ～ harereti 转换温度，逆温，逆变温度

dönüşüm Ⅰ *is.* ❶〈生〉转化，变态 ❷〈语〉转换 ❸变换：denklemin ～ü 变换方程 ～ oramı 变压系数 Ⅱ *zf.* 【俗】在回来的时候

dönüşümcü *s.* ve *is.* 物种变化论的，进化论的(者)：～ sistem 进化论体系

dönüşümcülük, -ğü *is.* 〈哲、生〉物种变化论，进化论

dönüsümlü *zf. ve s.* 变化地，改变地

döpiyes (法) *is.* 两件套裙服

dörder *s.* 每 4 个的，各 4 个的：Aksu ile Yaman dörder çörek yediler. 阿克苏和亚曼每人吃了 4 个馅饼。Çocuklardan her birine dörder dolar verildi. 发给每个孩子 4 美元。

dördül *is.* ❶正方形，方形物❷〈文〉4 行诗

dördün *is.* 〈天〉月球公转的四分之一，弦：ilk ～ 从新月开始到上弦时结束的月相 ikinci ～ 从上弦开始到望月时结束的月相 üçüncü (或 son) ～ 从下弦开始到残月时结束的月相

dördüncü *s.* 第 4 的：～ sınıf elçi 4 等公使 Bunu sana dördüncü kez söylüyorum. 这是我第 4 次对你说了。◇～ **çağ** (或 **zaman**) 〈地〉第 4 纪，第 4 系 ～ **duvar** 第 4 堵墙(戏剧术语，指镜框舞台台口一面并不存在的墙) ～ **kuvvet** 第 4 纵队(用于形容所谓民主国家的新闻界) ～ **uykuya dalmak** 酣睡

dördüz *s. ve is.* 4 个一起的，4 胞胎的：İki gün önce doğan dördüzlerin sağlığı iyi. 两天前出生的 4 胞胎个个都健康。◇～ **yumrucuklar** (或 **tümsecikler**) 〈解〉四迭体

dördüzleme *is.* (古代希腊)4 部曲(由 3 部悲剧与一部讽刺剧组成)

dört, -dü Ⅰ *say.* 4，4 个：～ tek 〈体〉4 桨小艇 ～ kilo domates 4 千克西红柿 İki kere iki dört eder. 2 乘以 2 等于 4。Ayın dördünde kira ödenecek. 租金每月 4 日交。Dörde çeyrek var. 现在是差一刻 4 点。Ⅱ *s.* 全部的，完全的：～ yerinden yaralı 遍体鳞伤的 ◇～ **başı mamur** 完美无缺的，头等的，一流的，无与伦比的，十全十美的：～ başı mamur spor ve bale salonları 一流的体育馆和芭蕾舞剧场 ～ **bir taraf** (或 **yan**) 到处，四面八方：Oğulları babasını iyileştirmek için dört bir yana koşuşurdu. 儿子们为了让父亲康复，四处奔走。～ **bucak** 到处，处处：～ bucağı dolaşmak 走四方，到处走 Demiryollarıyla yurdun dört bucağı birbirine bağlandı. 有了铁路，全国各地都被相互连接在一起。～ **dirhem bir çekirdek** 盛装的，衣冠楚楚的，衣着讲究的 ～ **dolaşmak** ①难受，痛苦，受苦；急得团团转：Dört dolaştım, yine bulamadım. 我急得团团转，仍是找不到。②忙得团团转 (*-i*) ～ **dolaştırmak** ①使受苦；使急得团团转：Beni dört dolaştırma, biliyorsan yerini söyle de boşuna yorulmayayım. 你就别让我着急了，你要是知道，就把地方告诉我，别让我白忙活了。②使忙得团团转 ～ **dönmek** ①急得团团转，四处奔走：Adam çocuğu bulabilmek için dört dönmüştü, ama bulamamıştı. 这个人四处奔走找他的孩子，可是没有找到。Cemil, Cemil! diye haykırarak yağmurun altında dört dönüyordum. 我呼喊着"杰米尔！杰米尔！"冒着雨四处找他。②忙得团团转：Öğleye kadar mutfakta börek pişiren babamın etrafında dört dönerdik. 爸爸在厨房做馅饼，我们围着他团团转，一直忙到中午。～ **dörtlük** ①〈乐〉全音，四分之四拍子 ②【转】完美的，无暇的，优秀的，杰出的，卓越的：～ dörtlük bir öğretmen 一位优秀的教师 ～ **duvar arasında** 足不出户；大门不出，二门不迈：Ömrünü dört duvar arasında geçirmiş, çocuklarından başka insan yüzü görmemüş bir ev kadını birdenbire değişemez. 一个家庭妇女，一辈子大门不出，二门不迈，除了自己的孩子，与其它人没见过面，是不可能一下子改变的。Sessiz, iddiasız, dört duvar arasında bir memur hayatı sürüyor. 他过着一种默默无闻、与世无争、足不出户的职员生活。(*-e*) ～ **elle sarılmak** (或 **yapışmak**) 全力以赴做某事：İşine dört elle sarıldı. 他全身心地投入到了他的事业之中去。～ **etekli** 邋遢鬼 ～ **göz**(**lü**) 四眼，戴眼镜的人 ～ **gözden ayırmak** 使失去双亲：Çocuklarını sağlıklı büyüt, Allah dört gözden ayırmasın! 愿真主保佑孩子们健康成长，父母双全！～ **gözle ağlamak** 号啕大哭 ～ **gözle beklemek** 焦急地等候，望眼欲穿地等待：Babamın yolculuktan dönmesini dört gözle bekliyorum. 我在焦急地等待爸爸外出归来。"Fen" her perşembe çıkışını dört gözle beklediğim gazete idi. 《科学知识报》曾经是我每个星期四望眼欲穿的报纸。～ **işlem** 〈数〉四则运算 ～ **kaşlı** ①刚开始长胡子的小伙子 ②眉毛浓重的 ～ **kitap** 四书(指《旧约全书》首 5 卷，旧约中的《诗篇》，新约的《福音书》和《古兰经》) ～ **kollu** ①棺材 ②四人抬的宝座，四人抬的轿子 ～ **kolluya binmek** 进棺材，死亡，去世 ～ **kolluya binmek** (或 **çıkmak**) 【谑】进棺材；寿终正寝；去世 ～ **kulak dinlemek** 认真听，仔细听，聆听 ～ **kutuplu** 〈无〉四端

网络，四极：～ kutuplu alıcı 无源四端网络 **～ patlarlı dizel motoru** 【俚】有经验的老妓女 **～ sekizlik** 〈乐〉八分之四拍子：～ sekizlik müzik parça 八分之四拍子的曲子 **～ tahtırevan** ①棺材 ②四人抬的宝座，四人抬的轿子 **～ ucunu koyuvermek** (或 **bırakmak, salıvermek**) 对某事不感兴趣，放任 **～ ucunu suya vermek** 对某事不感兴趣，放任 **～ üstü** 完美无缺的 **～ üstü, murat üstü** 诸事顺利的，万事如意的 **～ yana koşmak** 四处奔走：Adamın birini köpek ısırmış: "Aman birini bulsam da beni iyileştirse" diye dört yana koşmaya başlamış. 一个人被狗咬伤，四处奔走求人医治。**～ yanı deniz kesilmek** 走投无路，一筹莫展，陷入绝境 **～ yanına bakınmak** 四处张望，东张西望 **～ yanına dönmek** 团团转：Aslan uyanmış, dört yanına dönüp o küstahın kim olduğunu öğrenmek istemiş. 狮子醒了，四处寻找，想知道那个无礼的家伙是谁。**～ yanını çevirmek** 四面包围 **～ yol ağzı** 十字路口 **～ zaman** 四冲程：～ zamanlı motorlar 四冲程发动机 **～te bir** 四分之一

dört ayak, -ğı Ⅰ *is.* ❶四足动物，四脚动物 ❷〈考古〉罗马时期东方城市，尤其是在叙利亚主要十字路口上覆盖整个路口的大棚 Ⅱ *zf.* 四肢着地，手脚并用：Bebek, dört ayak emekliyor. 幼儿在手脚并用地爬行。Dört ayak yürüyor, gözleri dört dönüyor, maymun gibi çığırıyor. 他四肢着地，两眼滴溜溜乱转，像猴子一样大喊大叫。◇**～ olmak** 趴下 **～ üstüne düşmek** ①幸运地抓住机会 ②安然脱险，遇难呈祥：Sen onun için merak etme! O, her zaman dört ayak üstüne düşer. 你不要为他担心，他一向是有惊无险，安然脱险。**～ yerlerde sürünmek** 匍匐前进 **～ı(nı) bir yere getirip marifet yapmak** 哗众取宠 **～ı(nı) bir yere getirmek** 全力以赴，竭尽全力：Başarılı olmak için dört ayağını bir yere getirmekten başka çare yok. 要想取得成功，除了全力以赴，没有其他办法。

dört ayaklı *s.* 〈动〉四脚的，四足的：At dörtayaklı bir hayvavdır. 马是一种四脚动物。

dört ayaklılar *is.* 〈动〉四脚动物，四足动物

dört cihar *is.* (掷色子)双 4 点

dört dişli balık *is.* 〈动〉河豚(*Tetrodon lagocephalus*)

dört dişligiler *is.* 〈动〉鲀科(*Tetrodonidae*)

dörtgen *is.* ve *s.* 〈数〉四方形(的)：Defterime bir dörtgen çizdim. 我在我的本儿上画了一个四边形。Evimizin dörtgen bir bahçesi var. 我家有一个四四方方的花园。

dört kaşlı *s.* ❶刚长出胡子的(青年人) ❷浓眉的

dört kenar *is.* 四边形

dört köşe Ⅰ *is.* 〈数〉四角形，四边形；正方形 Ⅱ *s.* 四角的，方形的，矩形的：～ oda 方形的房间 Evimizin dört köşe bir bahçesi var. 我家有一个四四方方的花园。◇**～ olmak** 【谑】乐得合不拢嘴，狂喜：Ali, bir gol atınca zevkten dört köşe oldu. 阿里踢进了一个球，乐得合不上嘴。**～ tekerlek** 【俗】不可能做到的事情：Rafa koy böyle aklı, dört köşe tekerlek yürür mü be? 拉倒吧！这主意行不通！

dörtköşelemek (*-i*) 使成方形

dörtköşeli *s.* 四角形的；方形的；正方形的

dörtleme *is.* ❶四等分，四分法❷〈剧〉四部曲 ❸【俗】耕四遍地

dörtlemek (*-i*) 把…分为四部分，把…四等分

dörtleşmek (*nsz*) 四人一组，四人组成一组；增加三倍，增加到四倍

dörtleştirmek (*-i*) dörtleşmek 的使动态

dörtlü Ⅰ *s.* 由四部分组成的：～ obajür 四头台灯 ～ sefer tası 四格分餐盘 Ⅱ *is.* ❶4 点(纸牌、色子、骨牌等) ❷〈乐〉4 人乐队

dörtlük, -ğu Ⅰ *s.* 4 个的：～ es 四分休止符 Ⅱ *is.* ❶〈乐〉四分音符 ❷〈文〉四行诗 ❸〈天〉弦

dört nal *is.* ve *zf.* ❶(马)四蹄腾空，飞奔，疾驰：Dört nal atı çok yorar. 疾驰会把马累坏的。❷【转】活干得快，利索，麻利；快跑，飞奔 ◇**～ sesi** 〈医〉奔马律

dört nala *zf.* ❶(马)飞快地，疾驰地：Atı dört nala kaldırdı. 他策马疾驰。Hayvana sıçradı ve

ormana doğru dört nala yola çıktı. 他跳上马，朝树林方向疾驰而去。❷【转】飞快地，急速地：Burada sanki her şey dört nala koşuyor. 这儿好像一切都在发生飞速的变化。◇～ **kaldırmak** 使疾驰，快马加鞭 ～ **kalkmak** (马)疾驰，飞奔 ～ **kaçmak** 快速溜走，飞也似地逃离

dört yol *is.* 十字路口，十字街头，交叉路口：～ ağzı 十字路口，十字街头

dört yüz *is.* 【俗】扑克

dört yüzlü *is. ve s.* ❶〈数〉四面体：düzgün ～ 正四面体 ❷底面是三角形的棱锥

döş *is.* ❶【俗】胸脯，胸膛：～ kemiği 胸骨 ～ bağır açık 敞胸露怀的 ❷(动物的)胸肉：～ gömü 胸肉腊肉 Koyunun döş tarafıdan bir parça tarttı. 他称了一块羊胸肉。◇～ **çıkarmak** 砍伤某人的胸部，刺伤某人的胸部

döşek, -ği *is.* ❶床，床垫，床褥：ölüm ～inde 临终的时候 Birçok gemicilere rahat döşeğinde ölmek nasip olmaz. 对于许多船员来说死在自己的家里是一种福份。❷(花)坛，(苗)圃，绿地：bahçe ～i 花坛 çimen ～ 草地，绿地 fidan ～i 苗圃 ❸(船的)复肋材 ❹防水层：çimento ～ 水泥防水面层 ❺【俗】把收割的谷物铺在打谷场上；铺在打谷场上准备打场的谷物 ❼田野，原野 ◇～ **hastası** 压床板的，爱躺着的，爱睡懒觉的 ～ **sermek** 铺床 ～**e düşmek** 生病卧床 ～**e uzanmak** 躺下，躺到床上

döşekli *s. ve is.* 宽底的(船)

döşeklik, -ği Ⅰ *s.* 做床褥用的：～ pamuk 做床褥用的棉花 Ⅱ *is.* 床单：Pazardan altı metre döşeklik aldım. 我在市场上买了 6 米床单。

döşeli *s.* 全铺上的，布满的：halı ～ bir salon 全铺上地毯的大厅 ～ döşeli 全部都布置好的(房间) ak taşlarla ～ bir yol 一条用白石子铺就的路

döşem *is.* 设备，设施：elektrik ～i 供电设施 sıcak su ～i 供热水设施

döşemci *is.* 装配工，安装工：su ～si 管子工；钻管工

döşemcilik, -ği *is.* 装配工种

döşeme *is.* ❶ döşemek 的动名词 ❷地板：çimento ～ 水泥地板 parke ～ 镶木地板 tahta kuşak ～ 木条地板 ～ tahtası 木地板 ～ taşı 石材地板 ❸软垫家具；〈军〉营具(包括桌椅板凳、铁柜、储物架、打字机、计算器、复印机等) ❹软垫家具的布套，填充物，弹簧等的总称：Bu patiska döşemeleri beraber ütüleyecektik. 我们正要把这些细亚麻布的沙发套一起熨一下。❺(民间故事、诗歌等开篇的)铺垫，引子 ❻人行道

döşemeci *s. ve is.* ❶铺设地板的(工匠)，装修的(工匠) ❷制做、修理软垫家具的(工匠)，卖软垫家具的(商人)，给软垫家具做布套的(工匠) ❸(电影)道具布景员

döşemecilik, -ği *is.* ❶软垫家具制造业 ❷软垫家具销售业 ❸家庭装饰业，车内装饰业

döşemek (*-i*) ❶铺设：hasır ～ 铺席 mermer ～ 铺大理石 kaldırım ～ 铺砌人行道 bir yola taş ～ 用石子铺路 Eskiden odaları hasırla döşerlerdi. 从前，他们都用席子铺满房间。❷覆盖：Yufkayı tepsiye döşedi. 她把大饼放在了托盘里。❸用家具布置：misafir odasını yeni eşya ile ～ 用新家具布置客厅 Bir kanepe, iki koltuk bu küçuk odayı döşer. 这间斗室里布置有一张长沙发和两把扶手椅。

döşemeli *s.* 铺设地板的；备有家具的

döşemelik *s. ve is.* ❶可用来铺设地板的(材料)：～ mermer 大理石地板板材 ～ tahta 做地板用的木板 ❷可用作包软垫家具的(布料)

döşemesiz *s.* 未铺设地板的；没有家具的

döşenmek (*nsz*) ❶ döşemek 的被动态：Yerlere halı döşendi. 地上已铺好了地毯。Ev döşendi. 房子已经收拾好了。Yol asfalt döşendi. 路上已铺上了柏油。❷病倒：Birkaç ay ayakta gezdi, sonunda döşendi. 他徒步旅行了好几个月，最后终于病倒了。❸ (*-e*) 叱责，责骂，谩骂，辱骂；写长篇文章斥责：Başyazar bu olay üzerine gene döşenmiş. 主编已写长篇大论对这一事件进行了鞭鞑。Şimdiye kadar sabrediyordu, bu gün döşendi. 他一直忍耐到现在，今天终于怒而斥之。

döşetmek (*-i, -e*) döşemek 的使动态：Mutfağa mermer döşettiler. 他们让人在厨房铺了大理

石地面。Salona halı döşetildi. 大厅里已让人铺好了地毯。

döşeyici *is.* 安装工，装配工，管子工

döşeyiş *is.* döşmek 的动名词

döteryum [döte'ryum] (法) *is.* 氘(D)

dövdü *is.* ❶木槌 ❷斧背，刀背

dövdürmek (*-i*, *-e*) dövmek 的使动态：Çocuğu babasına dövdürdüler. 他们让孩子父亲打了这孩子一顿。

dövdürtmek (*-i*) ❶ dövmek 的使动态 ❷文身：Koluna sevgilisinin adını dövdürttu. 他让人在自己手臂头上文上了情人的名字。

dövdürülmek (*nsz*) dövdürmek 的被动态：Adam, mahallenin kabadayılarına dövdürüldü. 那个人被受人指使的街头无赖揍了一顿。

döveç, -ci *is.* 【俗】木臼：sarımsak ～i 蒜臼

döven *is.* 马拉脱谷机

dövenci *is.* 生产或出售马拉脱谷机的人

döviz (法) *is.* ❶外汇，外币：～ kaçırmak 走私外汇 ～ kontrol rejimi 外汇管理法 Turizm bir ülkeye döviz getiren en önemli kaynaklardan biridir. 旅游是一个国家外汇收入最重要的来源之一。❷【俗】钱，票子 ❸口号，信条，座右铭

dövme Ⅰ *is.* ❶ dövmek 的动名词 ❷【俗】麦米，麦米饭 ❸文身 Ⅱ *s.* ❶锻造的：～ demir 锻铁 ❷粉末状的：～ kahve 粉末状咖啡 ◇**～ yapmak** 文身

dövmeci *is.* ❶锻造工 ❷以文身为业者，从事文身工作的人

dövmek, -er (*-i*) ❶殴打，揍：Halk, hırsızı yakalayınca iyice dövdü. 人们抓到了小偷一顿臭揍。Üvey anne bizi her gün dövüyor. 后妈天天打我们。Vicdansız herif! İstersem seni döve döve öldürebilirim. 你这个没心肝的东西！我真想打死你！❷掸，拍打，清除干净：Hayvan kaygılı kuyruğuyla zayıf böğürlerini döver. 这头牲口摆动着尾巴，不安地拍打着瘦削的腹部。Bu elektrik süpürgesi halıyı iyice döver. 他的这台吸尘器可以把地毯清理干净。❸敲打，击打：Hiddetli ayak sesleriyle merdivenleri döve döve yukarı çıktı, aşağı indi. 他在楼梯上跑上跑下，脚步声咚咚作响。❹捣，砸：döveçte kara biber ～ 在臼里捣胡椒 Annem cevizleri dövüp tatlının üstüne koydu. 妈妈把核桃砸开撒在点心上面。❺锻打；打制：demir ～ 打铁 Bakırcılar bakırı döver. 铜匠锻打铜器。❻打，拌：yumurta ～ 打鸡蛋 ❼炮击：düşman siperlerini ～ 炮击敌人的战壕 Gemi, kaleyi dövdü. 军舰炮击了要塞。◇**～te devam etmek** 狂轰滥炸

dövmeli *s.* 文身的

dövüç, -cü *is.* ❶木槌 ❷(捶衣服用的)杵

dövülgen *s.* (金属)有延展性的，可锻的，韧性的

dövülgenlik, -ği *is.* 可锻性

dövülmek (*nsz*) dövmek 的被动态：Büyümüş gözler örste dövülen kızgın demir gibi kıvılcımlar saçtı. 两只睁得大大的眼睛，象铁砧上锤打着的烧红了的铁一样散射着火花。Köyün içinde birkaç kat davul sabahtan başladı, gece yarılarına kadar dövüldü. 村里的几面大鼓从早上开始，一直敲到深更半夜。Demir tavında dövülür. 【成】趁热打铁。◇**dövülmüş ete dönmek** 【俗】受虐待

dövülüş *is.* dövülmek 的动名词

dövünmek (*nsz*) ❶自打，自击，自敲 ❷【转】悲痛，伤心，遗憾，捶胸顿足：Çinceyi öğrenmediğime dövünür dururum. 我后悔没学汉语。Sınıfta kaldığı için dövünüyordu. 他为留级而伤心。◇**dövüne dövüne** 忙不迭地：Bakıcı hemen yerinden sıçramış, dövüne dövüne evine koşmuş. 算命先生一下子跳起来，忙不迭地往家跑。**dövünüp ağlamak** 悲痛欲绝，痛不欲生

dövünüş *is.* dövünmek 的动名词

dövüş *is.* dövmek 的动名词：Ali'yle dövüşe kalksa iki tokatla onu yere serer. 他要是同阿里打，两巴掌就能把他扇爬下了。Dövüşte her yanı kanı revan içinde kalmış. 在殴斗中，他浑身是血。

dövüşçü *is.* 打斗者

dövüşken *s.* 好斗的，善战的，好战的

dövüşkenlik, -ği *is.* 好斗，好战

dövüşme *is.* dövüşmek 的动名词：Bir dövüşmeyi müteakip bazen iki kişi, bazen iki saf arasında kıyasıya bir boğuşmadır başlardı. 一场混战之后，有时是两人之间，有时是两排之间便开始了一场残酷的肉搏。

dövüşmek (*nsz*, *-le*) ❶互相打，互殴，打群架：Çocuklar neden dövüşüyorsunuz? 你们这些孩子，为什么要打架？İki mahalle çocukları dövüştüler. 两个街区的孩子们打群架。Bugün saç saça baş başa bir dövüştüler ki ayırıncaya kadar başımıza hâl geldi. 他们今天又打了起来，我们好不容易才把他们拉开。❷冲突，交火，作战：Askerimiz cephede kahramanca dövüşüyorlar. 我们的战士正在前线英勇作战。❸〈体〉拳击

dövüştürmek (*-i*) dövüşmek 的使动态：horoz 〜 斗鸡

dragon (法) *is.* ❶龙 ❷(旧时的)龙骑兵

drahmi (希) *is.* (希腊货币单位)德拉克马

drahoma [draho'ma] (希) *is.* (基督徒和犹太教徒中)嫁资，嫁妆，陪嫁财产

draje (法) *is.* ❶糖衣药片 ❷糖衣杏仁，糖衣果仁，巧克力果仁

dram(**a**) (法) *is.* ❶剧本 ❷悲剧：Dram yerine güldürü izlemeyi daha çok severim. 我比较喜欢看喜剧，不喜欢看悲剧。❸戏剧艺术 ❹【转】悲惨事件：Kaza sonucu kimsesiz kalan çocuğun dramı herkesi üzdü. 一场事故使这孩子成了孤儿，他的悲剧使大家为之动容。

dramatik (法) *s.* ❶戏剧性的，富于戏剧色彩的 ❷激动人心的，惹人注目的 ❸悲剧性的，严重的，悲惨的

dramatizasyon (法) *is.* 戏剧化；【转】夸大，夸张，演绎

dramatize (法) (*-i*) ❶把(小说、故事等)改编为剧本 ❷【转】夸大，夸张，演绎

dramaturg (法) *is.* 剧作家，编剧

dramlaştırma *is.* ❶ dramlaştırmak 的动名词 ❷(剧本)改编

dramlaştırmak (*-i*) 使戏剧化

dren (法) *is.* ❶排水管，排水沟，下水道 ❷〈医〉引流管

drenaj (法) *is.* ❶排水❷〈医〉引流

dretnot (英) *is.* 无畏战舰(源出 1906 年建成的英国战舰名 Dreadnought)

drezin (法) *is.* 轻型轨道巡道车

dripling (英) *is.* 〈体〉运球，带球 ◇〜 **yapmak** 带球，运球

drosera [drose'ra] (法) *is.* 〈植〉茅膏菜，毛毡苔(*Drosera rotundifolia*)

droseragiller *is.* 〈植〉茅膏菜科(*Droseraceae*)

DSP 【缩】民主左翼党(Demokratik Sol Partisi)

DTO 【缩】海上贸易商会(Deniz Ticaret Odası)

DTÖ 【缩】世界贸易组织(Dünya Ticaret Örgütü)

dua [dua:] (阿) *is.* ❶祈祷，祷告；许愿：Kız, diz çöktü, küçük ellerini kavuşturdu ve duaya başladı. 小姐跪下身子，双手合十，开始许愿。❷祈祷文，经文 ◇〜(**sını**) **almak** 得到赞扬，得到祝福 〜 **etmek** ①祈祷，祷告：Her sabah, ölmüşleri için dua eder. 每天早晨，他都为死者祈祷。Ağlayıp başını eğdi, arkadaşlarından kendisini bağışlamalarını dileyip dua etti. 他哭着低下了头，乞求同伴们的宽恕。②表示感谢：Sen, babanın anlayışlı oluşuna dua et, yoksa hâlin haraptı. 你得感谢你父亲的宽容，不然，你可就惨了。Kızım, Ali beyi kurtarırsanız, size ömrüm boyunca dua ederim. 姑娘，如果您救活阿里先生，我会感激你一辈子。〜 **okumak** 读经文，祈祷，祷告 〜(**sını**) **okunmak** 死，被害 〜**sı tutmak** 祝

福成为现实：Duasının tutup tutmayacağını söyleyemezdi. 他说不准他的祝福是否能成为现实。**～ya amin demek** 祝福：Vergiler sıfıra indirilemez; kabul olmayacak duaya amin deme. 税不可能降到零，你别异想天开了。**～ya el kaldırmak** 祝福

duacı *is.* 祈祷者，祝福者：Onun duacısı çoktur. 为他祈祷的人很多。Hepimiz iyiyiz, sana duacıyız, diyordu mektupta. 他在信中说，“我们大家都很好，我们在为你祝福。”

duacınız *zm.* (与尊贵者对话时的自谦词)卑职，下官，在下，小人

duahan [dua:ha:n] (阿) *is.* 念祈祷文的人

duayen (法) *is.* 外交团团长

duba [du'ba] *is.* ❶(装卸货等用的)小驳船，平底小船 ❷(架设舟桥用的)平底船，浮舟 ❸ 浮标：fener ～sı 浮动灯标 ◇～ **gibi** 极胖的，大胖子

Dubai *öz.is.* 迪拜(阿联酋)

dubalı köprü *is.* 浮桥，舟桥

dubalı tarak *is.* (链斗)挖泥机，浚河机；挖泥船

dubalı vinç *is.* 起重船

dubar *is.* 鲻鱼(*Mugil cephalus*)

dubara [duba:'ra:] *is.* ❶(在一次掷两个色子时掷成)双 2 点 ❷【俗】骗局，阴谋，诡计；假话，谎言；欺骗 ◇～ **kapıları kapanmak** 不上当 **～ya düşmek** (或 **gelmek**) 上当，受骗

dubaracı *s.* 【俗】耍阴谋的(人)；骗子：Herif sâfi dubaracı, harbi konuştuğu yok. 这小子纯粹是一个骗子，一句实话也没有。

dublâj (法) *is.* 〈影〉❶配音 ❷译制：～ filmi 译制片

dublâjcı *is.* 配音演员

dublâjcılık, -ğı *is.* 配音工作，配音职业

duble (法) *is.* ❶两倍，双：Bir duble bira. 来两杯啤酒！❷(衣服的)衬 ◇～ **etmek** ①(赌博)加倍下注 ②加衬里，衬

dubleks (法) *s.* 双层的，复式的：～ daire 复式公寓，双层公寓房间

dublikatör *is.* 复写器，复制机，复印机，复制装置

Dublin *öz.is.* 都柏林(爱尔兰)

dublör (法) *is.* 替身演员

dublörlük, -ğü *is.* 替身职业，做替身工作

duçar [du:ça:r] (波) *s.* 易受…的，常遭…的，患…的：hastalığa ～ olmak 染病 bir kazaya ～ olmak 遇到一次事故 belâlara ～ olmak 遇到麻烦

dudak, -ğı *is.* ❶唇，嘴唇；阴唇：～ damak yarığı 〈医〉兔唇，唇裂 ～ yarığı 唇裂，兔唇 üst ～ 上唇 alt ～下唇 ～ boyası 口红 Kızın dudaklarında tatlı bir gülümseme aralandı. 那女孩的嘴角露出了一丝甜甜的微笑。❷〈植〉唇瓣 ❸唇状物 ❹【转】物体的上沿：deniz ～ı 海边 ◇ (*-e*) **～ bükmek** 撇嘴，鄙视，蔑视，瞧不起：Onlar da babaları gibi, yerli olan her şeye dudak büküyorlar. 他们也同他们的父辈一样，对当地的一切都看不上眼。**～ çatlamak** ①咧嘴要哭 ②惊恐万分，非常害怕 **～ ～a** 嘴对嘴地，紧紧地 **～ ～a konuşmak** 窃窃私语 **～ ～a gelmek** 接吻 **～ ～a kalmak** 接吻 **～ ～a öpüşmek** 接吻 **～ eşlemesi** (电影配音)对口型 **～(larını) ısırmak** ①咬嘴唇 ②【俗】感到惊讶，吃惊，惊愕不已；瞠目结舌；不知所措 **～ payı bırakmak** (杯、碗等)不注满，不倒满：Çok sıcak içilen içeceklerin kabında dudak payı bırakılmalıdır. 非常热的饮料在杯子里不要倒得太满。**～ sarkıtmak** 拉下脸来，生气，愠怒：İstediği yapılmayınca dudak sarkıttı. 他生气的是他交办的事情没办。**～ tiryakîsi** 抽烟时不往肺里吸的人 **～ında kalmak** 欲言又止 **～ından bal akmak** 口甜似蜜 **～ından düşürmemek** 说车轱辘话 **～ından kan damlamak** 面色红润，显得身体健康 (*-ye*) **～ını bükmek** ①咧嘴要哭：Küçük çocukların çoğun korktukları zaman dudaklarını büküverirler. 大多数小孩子一

害怕就咧嘴要哭。Çocuk dudaklarını büktü. Ağlamak alâmetlerini gösteriyordu. 那孩子裂嘴要哭。②撇嘴，鄙视，蔑视，瞧不起：Genç ressamın tablosunu incelerken dudak büküyorlardı. 他们在研究那位青年画家的画作时直撇嘴。**～ının ucuna gelmek** (话)到嘴边 **～ları titremek** 咧嘴要哭 **～larını yapıştırmak** 吻

dudaklıayı *is.* 〈动〉懒熊(*Melursus ursinus*)

dudaksıl *s.* 〈语〉唇的：～ *ses* 唇音

dudaksıllaşma *is.* 〈语〉唇化

dudu[1] (波) *is.* ❶女士，太太，夫人：Fatma ～ 法特玛太太 ❷老年亚美尼亚妇女

dudu[2] *is.* 鹦鹉 ◇**～ dili** 喜欢讲话的，健谈的，多嘴的(女人) **～ gibi** 口齿伶俐的：Dudu gibi konuşuyor. 她说话口齿伶俐。**～ kuşu** 喜欢讲话的，健谈的，多嘴的(女人)

duetto *is.* 〈乐〉二重奏，二重唱

duhul, -lü [duhu:l] (阿) *is.* 进入，进口，门口，入场

duhuliye [duhu:liye] (阿) *is.* 入场费，入会费，入学费，进口税：～ kartı 入场券

duka [du'ka] *is.* 〈史〉❶公爵，大公 ❷(中世纪威尼斯等共和国的)督治，总督 ❸一种威尼斯金币：～ altını 金币 ❹〈解〉外阴，阴户

dukalık, -ğı *is.* 〈史〉公国，公爵领地

dul Ⅰ *s.* 失去配偶的，寡居的，鳏居的 Ⅱ *is.* 鳏夫；寡妇：～ yaşmağı 寡妇戴的头巾 ◇(*-den*) **～ kalmak** 失去配偶，鳏居，寡居，守寡：Karısından dul kalalı aşağı yukarı iki yıl oluyor. 他死了妻子已经两年了。O, pek genç dul kalmış zengin bir hanımcağızdır. 她年轻守寡，是一个富婆。(*-i*) **～ bırakmak** 使成为寡妇，使成为鳏夫：Bu kara haber köyü dul bıraktı. 这个噩耗使全村成了寡妇村。**～ karı enciği** 【俗】爱唠叨的女孩

dul aptal otu *is.* 〈植〉瑞香属植物(*Daphne mezereum*)

dul aptal otugiller *is.* 〈植〉瑞香科

dul avrat otu *is.* 牛蒡；牛蒡属植物(*Arctium tomentosum*)

dulda *is.* 【俗】❶隐藏处，躲避处 ❷保护，掩护，庇护

duldalamak (*-i*) 保护，掩护，庇护

duldalanmak (*nsz*) duldalamak 的被动态

duldalı *s.* 受到保护的

duldasız *s.* 缺乏保护的

dulluk, -ğu *is.* 鳏居，寡居

duluk, -ğu *is.* 【俗】❶面颊，脸蛋 ❷太阳穴

Duma *öz.is.* 杜马(俄国议会)

dumağı *is.* 【俗】感冒，伤风

duman *is.* ❶烟，雾，蒸气；烟雾，尘雾；(新鲜水果蔬菜及装有冰的容器上的)水气：～ mermisi 烟雾弹 ～ noktası (石油)发烟点 ～ yolu (建筑)烟道 ～ı fena hâlde kıvılcım üreten vahşî bir yangın 一场浓烟滚滚，火花四溅的大火 Toz dumandan etraf görünmüyor. 尘雾大得周围什么也看不见。Dağbaşı dumanla örtülü idi. 山头云雾缭绕。❷【俗】乌烟瘴气，乱七八糟，不妙，不好：Kıraathanenin dumanından, gürültüsünden kendini sokağa dar attı. 咖啡馆里乌烟瘴气，人声嘈杂，他赶紧逃了出来。İşimiz duman. 我们的事搞得一塌糊涂。O zamana kadar çareler bulamazsa hâlimiz dumandır. 如果到那时还想不出办法，我们的处境可就不妙了。❸【俚】大麻，毒品 ◇(*-i*) **～ almak** ①烟雾笼罩：Dağ başını duman almış. 山上云雾笼罩。Dağları duman almış. 雾锁群山。②吞云吐雾，吸烟，抽烟 **～ altı olmak** 烟雾燎绕 (*-e*) **～ attırmak** ①【俗】不给喘息的机会，超过，以优势压倒：Ahmet çok güçlüydü, bütün çocuklara duman attırıyordu. 艾哈迈德非常强壮，镇住了所有的孩子。②不宽恕：Yaptığınız gizli işleri ağabeyim bir anlarsa hepinize duman attırı. 你们背地里干的这些事，大哥要是知道了，饶不了你们。**～ bürümek** ①大火蔓延 ②烟雾弥漫 **～ çökmek** 烟气弥漫 (*-i*) **～ etmek** ①搞乱，使乌烟瘴气，使乱七八糟 ②打败，战胜，使

灰飞烟灭 **～ içinde kalmak** 乌烟瘴气：Oda duman içinde kaldı. 屋子里乌烟瘴气。**～ olmak** ①乌烟瘴气，乱七八糟，一塌糊涂 ②化成烟，消失，失踪：Mal mülkü duman olmuş, hiç bir şey kalmamış. 他的财产全完了，一点儿也没剩下。Sonunda kafası taşa çarptı, tüm serveti duman oldu. 他最后碰了壁，全部财产都搭进去了。**～ saçmak** 烟雾笼罩，雾气弥漫 (*-i*) **～ tutmak** 烟雾笼罩，雾气弥漫：Dağ başlarını duman tutmuştu. 山顶雾气弥漫。(*-den*) **～ tütmek** 冒烟：Kentin bacalarından dumanlar tütüyor. 城市的烟囱里升起缕缕烟气。**～ vermek** 冒烟：Ateşe vursan duman vermez. 【成】小气鬼一毛不拔。**～ yapmak** 【俗】一本万利 **～da balık kurutmak** 制做熏鱼 **～ı başına vurmak** 生气，发怒 **～ı tepesinden çıkmak** 火冒三丈，大发雷霆，暴跳如雷 **～ı tozlara katmak** 迅速，赶快 **～ı üstünde** 新鲜的，水灵的：～ı üstünde simitler 刚出炉的面包圈 ～ı üstünde börekler 刚烙好的馅饼 Dumanı üstünde mal almak istersen hiç durma oraya git, aldanmazsın. 你要是想要新鲜的，赶紧去那儿，你不会失望的。**～ı vermek** 搞乱，使乱七八糟

dumancı *is.* 【俗】❶一本万利的骗子 ❷吸毒者，瘾君子

dumanlamak (*-i*) ❶烟熏，熏制：balıkları ～ 制作熏鱼 ❷【转】使混浊，使模糊不清；(喝酒)喝得犯糊涂

dumanlanmak (*nsz*) ❶ dumanlamak 的被动态：Gözleri dumanlandı. 他的双眼被烟熏了。❷烟雾笼罩：Yanan sobadan oda dumanlandı. 生火的炉子搞得满屋子都是烟。❸【转】不清楚，糊涂：Kafam dumanlandı. 我被搞糊涂了。

dumanlı *s.* ❶有烟的，能产生烟的：～ barut 有烟火药 ～ kömür 烟煤 ❷烟雾弥漫的；有雾的：～ bir oda 一个烟雾弥漫的房间 ～ dağlar 大雾笼罩的群山 Kurt dumanlı havayı sever. 【成】狼喜欢大雾弥漫，恶人喜欢浑水摸鱼。❸(眼睛)看不清的；(头脑)犯糊涂的：Biraz içtiği için kafası dumanlı. 他喝点酒就犯迷糊了。

duman rengi *is. ve s.* 烟灰色(的)

dumansız *s.* ❶无烟的，不冒烟的：～ barut 无烟火药 ～ kömür 无烟煤 ❷没有烟雾的，没有雾的：～ bir hava 没有雾的天气 ◆**Dumansız baca olmaz, kahırsız koca olmaz.** 没有不冒烟的烟囱，没有不打老婆的丈夫。

dumdum *is.* ❶〈军〉达姆弹，柔头弹(一种杀伤力很弹的步枪子弹) ❷(鼓声)咚咚：Kafile, davulun dumdumuna ayak uydurarak yürüyor. 方队踩着鼓点在前进。

dumur [dumu:r] (阿) *is.* 〈生〉萎缩 ◇**～a uğramak** 萎缩

dun [du:n] (阿) 【旧】 Ⅰ *s.* ❶低的，低级的：～ rütbe 低级别 Dun fiyat verdi satmadım. 他给的价太低，我没卖。❷卑鄙的(人) Ⅱ *is.* 下面，下文：Bu sözlerin dununda ne bulunduğunu bilmiyorum. 我不知道这些话的下面还有什么。

duo [du'o] (意) *is.* 二重唱，二重奏

dupduru [du'pduru] *s.* 特别清澈的；特别白净的；特别纯正的，特别清晰的：～ bir su 特别清澈的水

duraç[1], -cı *is.* 〈动〉鹧鸪属(*Tetrao francolinus*)

duraç[2], -cı *is.* 【俗】柱脚(雕像等的)垫座，基座

durağan *s.* ❶不动的，静止的 ❷【转】不发挥作用的，无效的，没有发展的，僵硬的 ◇**～ yıldız** 〈天〉恒星：Geceleri gökyüzündeki durağan yıldızları izlemek hoşuma gidiyor. 我喜欢晚上看天上的星星。

durağanlaşmak (*nsz*) ❶变稳，变坚固 ❷【转】僵化

durağanlık, -ğı *is.* ❶稳定，固定 ❷僵硬，僵化

durak, -ğı *is.* ❶停车站：otobüs ～ı 公共汽车站 Durakta otobüs beklerken bir arkadaşımı gördüm. 我在公共汽车站等车的时候看见了我的一个同学。❷句尾的停顿符号(如句号，逗号等) ❸〈文〉一行诗中间的停顿 ❹〈乐〉休止，休止符 ❺〈语〉(讲话中的)停顿 ❻休息，歇息：Bir haftadan beri bende uyku durak yok. 我一个星期没有休息了。❼【俚】骚货：O duraktan iş alma, başın belâya girer. 别对那个骚货献殷勤，你会惹麻烦的！◇

～ **konağı** 客栈，旅店，招待所

duraklama *is.* ❶ duraklamak 的动名词 ❷〈军〉(部队行军时)停止前进

duraklamak (*nsz*) ❶暂停，停顿：İhtiyar yürürken arada bir duraklıyor. 老人走路时不时停一下。Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı. Bir dakika araba yerinde durakladı. 枣红马咴咴嘶鸣，皮鞭劈里啪啦响，马车嘎然而止。❷【转】踌躇，犹豫，迟疑：Kapının önünde durakladı, elini çıngırağa uzatırken geriye çekti. 他在门口迟疑了一下，刚要伸手想摁门铃，又把手收了回来。Ahmet hayret içinde durakladı. 艾哈迈德一下子楞住了，什么话也说不出来了。

duraklatmak (*-i*) duraklamak 的使动态

duraklayış *is.* duraklamak 的动名词

duraklı *s.* ❶不动的，静止的，固定的 ❷有站的 ◇～ **dalga** 〈物〉驻波，定波 ～ **saat** 秒表，跑表，马表

duraksamak (*nsz*) 踌躇，犹豫，迟疑：Ayaklarım birbirine dolaşarak merdivene doğru koşarken duraksadım. 我正要三脚并做两脚跑上楼去，又迟疑了一下。Bu durumlarda hiç duraksamadan şapkasını almış, kapıyı çarpıp gitmiştir. 在这种情况下，他毫不迟疑地拿起帽子，把门一摔走了。

duraksamalı *s.* 踌躇的，犹豫的，迟疑的

duraksamasız *s.* 坚决的，果断的，毫不犹豫的

duraksayış *is.* duraksamak 的动名词

dural *s.* 静止的，静态的，静力的

duralamak (*nsz*) ❶停止，停顿，暂停 ❷踌躇，犹豫，迟疑：Yeni gelen üç kişi bir an girmekle girmemek arası kapının içinde duraladılar. 新来的 3 个人在门里边踌躇不前，琢磨着是否要进去一会儿。

duralayış *is.* duralamak 的动名词

durallık, -ğı *is.* 静止状态，不动

durdurma *is.* durdurmak 的动名词：Bir aralık şoföre bağırıp kamyonu durdurmayı düşündüm. 我曾一度想冲着司机大喊一声，让他把卡车停下来。

durdur(**t**)**mak** (*-i*) durmak 的使动态：Doktor beni bir ay yatakta durdurdu. 医生让我卧床一个月。Elini kaldırarak otobüsü durdurdu. 他伸手拦了一辆公共汽车。Soför otobüsü durdurdu. 司机把大轿车停了下来。

durdurulmak (*nsz*) durdurmak 的被动态：İkide bir polis memurları tarafından arabamız durduruluyor, her yanı aranıp taranıyor. 我们的汽车经常遭到警察的拦截，里里外外被搜个遍。

durduruş *is.* durdurmak 的动名词

durendiş [du:rendiş] (波) *s.* 有远见的

durendişlik, -ği *is.* 预见性，远见，先见之明；谨慎，慎重，审慎

durgu *is.* 【俗】 ❶中止，停止 ❷〈乐〉(中间)休止，休止符

durgun Ⅰ *s.* ❶停滞的，不流动的，平静的：～ bir su 死水 Deniz bu gün durgun. 大海今天风平浪静。❷无风的：～ bir hava 无风天 ～ rüzgâr 时速在一千米以下的风 ❸【转】呆滞的，无生气的，死气沉沉的，少言寡语的：～ bir çocuk 一个傻呆呆的孩子 Bugün Suna'nın durgun bir durumu vardı. 今天苏娜有些发呆。Annemin pek muvafık bulduğu kız son derece sessiz, iki lâfı bir araya getiremez, durgun, okuyup yazması yok, anlayışsız bir zavallıydı. 我母亲相中的这个姑娘少言寡语，一句囫囵话也说不出来，死气沉沉，大字不识一个，是一个什么也不懂的可怜虫。❹【转】萧条的，不景气的：Piyasa durgun. 市场不景气。Ⅱ *zf.* 闷闷不乐地：Niçin öyle durgun oturuyorsunuz? 您为什么这样闷闷不乐地坐着。

durgunlaşmak (*nsz*) ❶平静下来：Deniz dün çok dalgalıydı, bugün durgunlaştı. 海上昨天波涛汹涌，今天风平浪静。❷【转】变得沉闷，沉默寡言 ❸【转】变迟钝，变麻木

durgunlaştırmak (*-i*) durgunlaşmak 的使动态

durgunluk, -ğu *is.* ❶平静，宁静：Rüzgâr kesilince deniz eski durgunluğuna döndü. 风一停，大海又恢复了往日的宁静。❷【转】呆滞，无生气，少言寡语，消极无为，无动于衷 ❸【转】萧条，不景气：piyasa 〜u 市场不景气 sanayi(in) 〜u 工业萧条 ❹【转】闷闷不乐，沉思，若有所思 ◇〜 **gelmek** 感到委靡不振，不感兴趣

durmadan [du'rmadan] *zf.* 不停地，不断地，持续地，一直：Bir kuş durmadan cıvıldıyor. 一只鸟叽叽喳喳地叫个不停。Sağlık ekibi salgının önünü almak için sabaha kadar durmadan çalışmıştı. 医疗队为了防止疫情蔓延一直忙到天亮。

durma *is.* ❶ durmak 的动名词 ❷〈技〉支点；支柱，支架 ❸停歇，停顿，停滞 ❹〈物〉静止，静止状态

durmak, -ur (*nsz*) ❶停，依靠，停止：Arkamdan bir ses duyunca durdum. 我觉得后面有动静，就停了下来。Mahallenin o iki güzel kızı birbirlerini çekemezler, bir araya gelseler birbirlerine söz atmadan duramaz. 街区的这两个漂亮的姑娘互不服气，一见面就互相讥讽，没完没了。Sabahtan beri hiç durmadım. 从一大早开始，我就一直忙个不停。❷停留，逗留：Artık çok durmamış, yanındaki hanımla birlikte balodan çıkmış! 他没呆多久，就和同行的女士一起离开了舞会。İstanbul'da çok durmadık. 我们在伊斯坦布尔未停留多久。❸停靠，停留：Şimdi orada tramvayların durduğu yerde bizi bekler. 现在他可能在那边儿电车停靠的地方等我们。Tren istasyonda durdu. 火车停在车站上。Uçak havaalanında yarım saat durdu. 飞机在机场停留了半个小时。❹住在，呆在：Şimdi burada mı duruyorsunuz? 您现在住在这里吗？Tek başına bu evde nasıl duruyor? 他如何独自一个呆在这所房子里？Koca evi buldular ya, kilimi kebeyi sermişler, rahat edip duruyorlar. 他们找到了一所大房子，安置停当，舒舒服服地住了下来。❺等候：Biraz durun, şimdi gelir. 请稍候，他这就来。Dur ben sana gösteririm. 请稍候，我拿给你看。Durun, durun bu adam ölmemiş, gözlerini kırpıyor. 等等！这个人没有死，他的眼睛还在动呢！❻位于，在：Elbise dolapta duruyor. 衣服在衣橱里。Kitaplar masanın üzerinde duruyor. 书就在桌子上。❼存在，有：Elindeki mal olduğu gibi duruyor. 他手中的货还在，原封未动。Önünde eski bir daktilo makinesi duruyordu. 在她的面前，摆放着一台破旧的打字机。Yazlık eviniz hâla duruyor mu? 您的避暑别墅还在吗？❽生存，健在，活着：Babanız duruyou mu? —Geçen sene öldü. 令尊还健在吗？—他已于去年过世了。Kediniz hâlâ duruyor mu? 您养的猫还活着吗？❾无动于衷，发呆：Bu kadar saygısızlık karşısında ses çıkarmadan niçin duruyorsun? 对如此无礼的行为，你为什么无动于衷，一声不吭？Kesimine gelirse hiç durma al. 如果合你的身，那你还愣什么？买了吧！Ne duruyorsunuz, vakit geldi. 时间已经到了，你们傻呆着干什么？❿坚持认为，一再谈到，非常关心，特别关注：Artık bunun üzerinde kimse duramaz. 今后再也不会有任何人这么认为了。❶❶忍受，忍耐：Sigara içmeden duramaz. 他不抽烟受不了。❶❷承担某种工作：Her gelişimde ben de maçları seyreder, kaleci dururdum. 每次来我都能看到比赛，我都可以当守门员了。Sizin at ile seyis duruyor mu? 这是您的马和马夫吗？❶❸处于某种状态：boş 〜 失业 karşı 〜 反对 rahat (或 uslu) 〜 乖，听话，不淘气 henüz sıcak duran kül yığınları 尚有热气的灰堆 ❶❹做助动词用，表示“经常”，“持续”，“不停”，“一直”：Elinde mendil, ensesinin, alnının terini silip duruyordu. 他手拿手绢不停地擦拭着脖梗子和脑门上的汗。❶❺动词词根加 a / e 加 durmak 表示经常，持续，不停，一直：çalışadurmak 一直努力 bakadurmak 一直看 getiredurmak 经常带来 yiyedurmak 常吃 Sen okuyadur, ben yatıyorum. 你继续看书吧！我要睡觉了。◇**dur dinlen bilmeden** 经常性地：Eski sanat yapıtları, eski başyapıtlar dur dinlen bilmeden halka gösterilmeli, okutulmalı, dinlentilmeli. 古代艺术品和古代名家代表作，应经常向民众开放。**dur durak bilmemek** 不停，一直 **dur durak yok** 不停地，一直地 **dur otur olmamak** 一直忙，无暇休息 **durduğu yerde** ①不劳而获地：Durduğu yerde o kadar para kazanmıştı. 那些钱是他不劳而获得来的。②不必要地 ③在无罪的情况下，无辜地 **durmuş oturmuş** ①成熟的，老练的，稳重的，持重的，有节制的 ②国泰民安的，安居乐业的，太平盛世的 **durup dinlenme bilmeden** 不知疲倦地：Maşallahı var, adam bu yaşında bile durup dinlenme bilmeden devamlı çalışıyor. 他这个人真行，这么大

年纪了，还在不知疲倦地工作。**durup dinlenmeden** 不停地，经常地，持续的，不懈的 **durup dururken** ①无缘无故地：Durup dururken bu işi niye üstlendin? 无缘无故地你干嘛要揽这件事？②突然地：Durup dururken sinemaya gitmek nereden aklına geldi bilmem? 我不知道他为什么突然想起来要去看电影？Durup dururken öfkelendi, barut kesildi. 他突然生气了，暴跳如雷。

duru *s.* ❶清澈的，纯净的，无污垢的：～ su 清水 O kadar duru ki bardağı buğulandırmasa içinde su olup olmadığı anlaşılmayacak. 它是那么的纯净，要不是杯子上蒙上了一层水雾，就看不出杯子里是否有水。❷晴朗的：Gün duru ve ılıktı. 这一天晴朗和煦。❸【转】(皮肤)白净的：～ beyaz tenli 皮肤白皙的 ❹【转】(声音)纯正的，准确的，清晰的：Güzel, duru sesiyle şarkı söylerken mandolin çalıyor, ara sıra bilgine gizlice göz atıyordu. 漂亮的姑娘边弹边唱，歌声清脆悦耳，并不时地向秀才暗送秋波。◇～ **buz** 雨凇，冻雨

durucu *s.* ve *is.* 永久的，持久的

duruk, -ğu Ⅰ *s.* ❶静止的，不动的 ❷〈物〉静力的，表态的 Ⅱ *is.* ❶静力学 ❷定子

durukluk, -ğu *is.* 静止，不动

duruksamak, duruksımak (*nsz*) ❶停(止)一会儿，暂时停止，暂时停顿 ❷【口】犹豫不决，拿不定主意

duruksun *s.* 【俗】举棋不定的，犹豫不决的，优柔寡断的

durulamak (*-i*) 漂洗，用清水冲洗

durulanmak (*nsz*) ❶被漂洗干净，被用清水冲洗干净 ❷(人洗澡擦肥皂后)用清水冲洗

durulaşmak (*nsz*) ❶变干净，纯净化 ❷【转】(皮肤)变得白净 ❸(声音等)变得纯正，变得清晰

durulmak[1] (*nsz*) ❶变得纯净，变干净，净化：Bulanık su duruldu. 污水净化了。❷(喧闹、动作、骚乱、雨风等)安静，平息，停止，中断：Ortaklık duruldu. 四周变得静悄悄的。❸【转】冷静，镇定

durulmak[2] (*nsz*) durmak 的无主态：Burada durulmaz. 不得在此处停留。

durultmak (*-i*) ❶ durulmak 的使动态 ❷漂洗，用水冲洗：çamaşırı ～ 漂洗衣物

duruluk, -ğu *is.* ❶清洁，干净，纯净，白净 ❷【转】纯正，纯洁；(珠宝的)成色 ❸【转】清晰，简单明了

durum *is.* ❶局势，形势，局面：Durumu çok kötü görüyor. 他认为形势糟透了。❷情况，状况，状态：gelir ve gider ～u 收支状况 savaş ～u 战争状态 ❸地位，处境，境况，境遇：nazik ～ 微妙的处境 Durumunuzu anlıyorum, çünkü aynı şey bizim de başımızda. 我理解你们的处境，因为我们都一样。Çocukları da işe girince durumları oldukça genişledi. 孩子们一参加工作，他们的境遇大大好转了。❹举止，风度：Durumundan iyi bir insan olduğu anlaşılıyor. 从他的言谈举止来看，他是一个好人。❺姿态，态度 ❻姿式 ❼〈语〉格：belirtme ～u 宾格 kalma ～u 位格 yönelme ～u 向格 çıkma ～u 从格 yalın ～u 原格 tamlayan ～u 所有格 ◇～ **almak** ①具有某种形式，处于某种状态 ②采取某种态度 ～ **ortacı** 〈语〉形动词 ～ **ulacı** 〈语〉副动词 ～**da olmak** 能做，会做：Karar verecek durumda değilim. 我不能做出决定。～**u bozulmak** 处境恶化 ～**u düzelmek** 处境好转 ～**una düşmek** 沦落为，处于某种境地 ～**unda olmak** (或 **bulunmak**) 不得不，必须：Bugünlerde masraftan kısmak durumundayız. 眼下我们不得不节省开支。

durumsamak (*nsz*) 踌躇，犹豫，迟疑：Durumsamadan söyleyebilirim. 我可以肯定地说。

duruş *is.* ❶ durmak 的动名词：Ayol! bu kaçıncı duruş? 哎！这是第几次停下来了？❷姿态，姿势，态势，表现：esas ～u 立正姿势 duruşundan bir derdi olduğu belli. 从他的情景看，显然他有些不舒服。Bu tablonun duruşu biraz çarpık. 这幅画挂得有点歪。❸ (排球比赛等运动的)站位 ❹〈摄〉曝光：～ süresi 曝光时间，曝光速度

duruşma *is.* 庭审，审讯，法院审理：～ başkanı 审判长 Yargıç duruşmada, tanıkların dinlenmesinden sonra kararını bildirdi. 在审讯中，法官在听取了证人证言之后宣读了判决书。

duş (法) *is.* ❶淋浴，〈医〉冲洗疗法：～ kabini 淋浴设施 ❷淋浴设备，淋浴器，莲蓬头：Banyonun duşu bozulmuş. 浴室的莲蓬头坏了。◇～ **almak** 洗淋浴：Soğuk bir duş almak istiyorum. 我想洗个凉水澡。～ **yapmak** 洗淋浴：Sabah kalkar, jimnastiğini yapar, duşunu alır, erkenden bürosuna gider. 他早晨起来，锻炼身体，冲个淋浴，然后早早地去办公室。

duşak, -ğı *is.* 【俗】拴在动物两条腿上防止逃亡的绳套

duşaklamak (*-i*) 【俗】用绳套拴住动物的两条腿

duş gelmek (*-e*) 碰到，遇见

Duşanbe *öz.is.* 杜尚别(塔吉克斯坦)

duşlu *s.* 带淋浴的：tek yataklı ～ bir oda 一个带淋浴的单人房间 İki yataklı, duşlu bir oda istiyoruz. 我们要一个带淋浴的双人房间。

dut (波) *is.* ❶桑树(*Morus*) ❷桑葚，桑果：Bahçedeki dut ağacının dallarını silkeleyince bütün dutlar yere döküldü. 他摇了摇花园里桑树的树枝，桑葚落了一地。❸【俗】酩酊大醉的醉鬼 ◇～ **gibi olmak** 【俗】①喝醉 ②害羞，不好意思，难为情：Palavrası ucuzlayınca, herifçioğlu dut gibi oldu. 这小子牛皮一破，自己也不好意思了。～ **yemiş Bulgar götü** 爱唠叨的家伙，废话连篇的家伙 ～ **yemiş bülbüle dönmek** 哑口无言，无言以对；说不出话来：Sabahtan akşama kadar durmadan söyleyen geveze Ahmet, dut yemiş bülbüle dönmüştü. 从早到晚说个不停的大嘴艾哈迈德此时哑口无言。◆**Dut yaprağı açtı, soyun; döktü, giyin.** 桑树发芽春光近，桑树落叶冬天到。

dutçuluk, -ğu *is.* 桑树栽培

dutgiller *is.* 〈植〉桑科(*Moraceae*)

dutluk, -ğu *is.* 桑田，桑园

duvak, -ğı *is.* ❶(新娘的)盖头，面纱，面罩：Damat, gelinin duvağını kaldırdı. 新郎揭去了新娘的盖头。❷【俗】给新生儿包头的软布 ❸【俗】(缸、瓮、地炉、烟囱等用的)石盖，泥盖 ◇～ **düşkünü** 刚结婚就守寡的 ～**a girmek**【转】当新娘，出嫁 ～**ına doymamak** 【转】刚结婚就本人或配偶死亡或生离死别：Zavallı kızacağız duvağına doymadan kara topraklara karıştı. 可怜的姑娘刚一结婚就死了。

duvakçı *is.* 制售盖头等的人

duvaklamak (*-i*) 使盖上盖头，使戴上面纱

duvaklanmak (*nsz*) ❶戴上盖头，蒙上面纱 ❷【转】当新娘，出嫁

duvaklı *s.* ❶盖了盖头的，头戴面纱的：～ gelin 蒙着盖头的新娘 ❷头上包了软布的(新生儿)

duvaksız *s.* 未戴盖头的，未戴面纱的

duvar (波) *is.* ❶墙壁：～ ayağı 〈建〉壁柱，半露柱 ～ dişi 〈建〉凹口，槽口 ～ dolabı 壁柜 ～ gazetesi 墙报 ～ gözü 墙龛 ～ halısı 挂毯 ～ kâğıdı 壁纸，墙纸 ～ örücüsü 砌墙工 ～ resmi 壁画 ～ saati 挂钟，壁钟 ～ semeri 墙的压顶，盖顶 ana ～lar 〈建〉主墙，外墙 kerpiç ～ 土坯墙 tuğla ～ 砖墙 taşımıyan ～lar 〈建〉非承重墙 taşıyıcı ～lar 〈建〉承重墙 temel ～ı 〈建〉承重墙 yangın ～ı 〈建〉防火墙 ❷围墙，大墙：bahçe ～ı 花园围墙 ❸【转】障碍；隔阂：ses ～ı 音障，声障 Aralarında aşılmaz bir duvar var. 他们之间有着难以消除的隔阂。❹(排球)拦网 ◇～ **çekmek** 建墙，砌墙 ～ **çevirmek** 建墙，砌墙 ～ **gibi** ①聋子 ②冷漠的，无动于衷的 ～ **üstünde** (**neticeyi**) **beklemek**【转】隔岸观火，坐收鱼翁之利：Parti içi mücadelesinin nasıl gelişeceğini görmek için duvar üstünde bekledi ve nihayet kazanan tarafın safına geçti. 他隔岸观火，静观党内斗争如何发展，最后加入了获胜的一方。～ **yapmak** (足球)排人墙 (*-i*) ～**a vurmak**【转】使碰壁，使束手无策 ～**ı örmek** 砌墙：Bu duvarı iki günde ördüler. 这堵墙他们两天就砌好了。◆**Duvarı nem, insanı gam yıkar.** 潮湿使墙倒，忧伤催人老。

duvar bülbülü*is.* 〈动〉红尾鸲(*Phoenicurus*)

duvarcı *is.* ❶泥瓦匠，筑墙的工匠，砌砖工人 ❷【俗】翻墙越户的盗贼

duvarcılık, -ğı *is.* 泥瓦工工作，砌砖工作

duvar sarmaşığı *is.* 〈植〉爬墙虎，常春藤(*Hedera heliz*)

duvar sedefi *is.* 〈植〉石蚕(*Teucrium chamaedrys*)

duy (法)*is.* 灯座，灯头：～ priz 带插座的灯头

duyar *s.* 感觉灵敏的，敏感的：～ bölge (躯干的)敏感的部位

duyarga *is.* 〈动〉触角，触须

duyargalılar *is.* 有触角动物(*Antennata*)

duyar kat *is.* 〈摄〉感光乳剂：～ sayısı 乳剂号，乳剂批号

duyarlı *s.* 敏感的，易感的：～ bölgeler 敏感地区 ～ kâğıt 感光纸

duyarlık, -ğı *is.* ❶敏感，感受性：Köpeklerin kokuya karşı duyarlıkları çok fazladır. 狗对味道的嗅觉非常灵敏。❷灵敏 ❸〈摄〉感光能力

duyarlıklı *s.* 敏感性强的

duyarlılık, -ğı *is.* 敏感

duyarsız *s.* 不敏感的，不灵敏的，迟钝的

duyarsızlaşmak (*nsz*) 变得不敏感，变得迟钝，变得无反应

duyarsızlaştırmak (*-i*) duyarsızlaşmak 的使动态

duyarsızlık, -ğı *is.* 不敏感，反应迟钝

duydurmak (*-i*) duymak 的使动态

duygu *is.* ❶知觉，感觉：～ organları 感官 acıma ～su 痛感 dil ～su 语感 aşağılık ～su 自卑感 ❷感情，情感，情操：acıma ～su 恻隐之心 güzellik ～su 爱美之心 ödev ～su 责任感 sanat ～su 艺术情操 vatan ～su 爱国之心 yurt ～su 故乡情 ❸印象，值得回味的感觉，心情：Buradan iyi duygularla ayrıldım. 我离开此间时心情不错。❹直觉，预感：Yolunuzu değiştirmeniz lâzım geldiğini de sezecek kadar bir duygum var. 我有一种直觉，你们也该改变一下你们的路线了。❺情绪，感情：Ali kızmıştı ama, duygularını belli etmiyordu. 阿里似乎生气了，可是他不动声色。◇ **～larını yenememek** 感情用事 **～larıyla davranmak** (或 **hareket etmek**) 感情用事

duygucu *s.* 多愁善感的，易动感情的，感伤的；心肠过软的，感情脆弱的

duyguculuk, -ğu *is.* 多愁善感，感伤心理

duygudaş *s. ve is.* ❶有同感的，产生共鸣的 ❷一致的，持相同看法的，观点相同的

duygudaşlı *s.* ❶讨人喜欢的，令人产生好感的，惹人爱的 ❷富有同情心的 ❸有同感的

duygudaşlık, -ğı *is.* 好感，喜欢；同情；同感

duygulamak (*-i*) 使有印象，使有感受

duygulandırmak (*-i*) duygulanmak 的使动态

duygulanım *is.* 〈心〉感情敏感

duygulanış *is.* duygulanmak 的动名词

duygulanmak (*nsz*) 感触，触动，受感动：Küçüğün, fakir arkadaşına yardım etmesinden annesi pek duygulandı. 这孩子帮助穷哥儿们的事使他的母亲大为感动。

duygulu *s.* 敏感的，易激动的，易动感情的，多情善感的；多愁善感的：Arkadaşım Ahmet çok duygulu bir adamdır. 我的同事艾哈迈德是一个多愁善感的人。Kız duyguluydu. Gizli anıştırmalarla türlü şarkılar söylemekten hoşlanıyordu. 那姑娘多愁善感，喜欢读一些幽怨的诗词典故。

duygululuk, -ğu *is.* 冲动，敏感，感受性，灵敏性，多愁善感

duygun *s.* 敏感的，容易感受的

duygunluk, -ğu *is.* 敏感，灵敏

duygusal *s.* ❶感情上的，情绪上的 ❷易激动的，易动感情的 ❸浪漫的 ◇～ **bir gözle bakmak** 浪漫地看待 **～ hareketlerden çekinmek** 避免感情用事

duygusuz *s.* ❶无感觉的，无知觉的，不省人事的：Alığa döndüm, bir çuval pamuk kadar

duygusuzum. 我一下就傻了，象一口袋棉花一样什么都不知道了。❷冷漠的，冷酷无情的：～ bir insan 一个冷酷无情的人

duygusuzluk, -ğu *is.* ❶无感觉，无知觉 ❷冷漠，冷酷无情

duymak, -ar (*-i*) ❶听见，听到：Dinledim ama duyamadım. 我听了听，但是没听见。Gürültüyü duydum. 我听到了响声。Kulakları hiç duymuyor. 他双耳什么也听不见。İçerdekiler konuştuklarımızı duyarlar mı? 里边的人能听到我们在说些什么吗？❷听说，得知，了解：Yaptıklarını duydum. 我已听说他们干了些什么。Yıllar nasıl geçti, duymadım. 我不知道这几年是他怎么过来的。Yolculuktan döndüğüzünü duydum. 我听说你们已经旅行归来。❸感到，觉得：gurur ～ 骄傲，自大，傲慢，自负 zevk ～ 喜欢 Arkamdan bir ses duyunca durdum. 我觉得后面有动静，就停了下来。Odada bir koku duyuyorum. 我觉得房间里有一股味。

duymamazlık, -ğı *is.* ❶耳聋 ❷没有感觉，失去知觉 ❸无动于衷，漠不关心，冷淡，佯装不知，装不知道，装听不见 ◇(*-i*) **～a gelmek** ①耳聋 ②没有感觉，失去知觉 ③无动于衷，漠不关心，冷淡，佯装不知，装不知道，装听不见：Duymamazlığa gelip başını çeviriyor. 他假装没听见，把头扭了过去。

duymaz *s.* ❶耳聋的 ❷没有感觉的，失去知觉的 ❸无动于衷的，漠不关心的，冷淡的，佯装不知的，装不知道的，装听不见的

duymazlık, -ğı *is.* ❶耳聋 ❷没有感觉，失去知觉 ❸无动于衷，漠不关心，冷淡，佯装不知，装不知道，装听不见 ◇(*-i*) **～tan gelmek** ①耳聋 ②没有感觉，失去知觉 ③无动于衷，漠不关心，冷淡，佯装不知，装不知道，装听不见：Kız bu sözleri duymazlıktan geldi, gülümseyerek evin arka bölüğüne gitti. 那姑娘假装没听见这番话，笑了笑进了内宅。

duynak, -ğı *is.* (马、驴等奇蹄目动物的)蹄

duysal *s.* 感官的，感觉的，感到的

duyu *is.* 感官，官能；感觉：～ ayağı (蜂型动物的)须肢 dokunma ～su 〈生〉触觉 görme ～su organı 视觉器官 Fakat duyuları hayvanlar gibi güçlü olur, bir insanın yaklaştığını sezerler. 但是她们的嗅觉像动物一样非常灵敏，人来到附近，她们能感觉到。

duyulmak (*nsz*) duymak 的被动态：Bu olay her yerde duyuldu. 这件事已是街谈巷议。Pirenin vücutta yürüdüğü duyulur. 跳蚤在身上爬可以感觉到。Sesiniz öteki odadan duyuluyor. 你们的声音在另外一个房间都听到了。

duyulmamış *s.* 前所未闻的，没听到见过的，空前的，史无前例的

duyulur *s.* 感官的，感觉得到的 ◇**～ duyulmaz** ①勉强能听见的(声音) ②一听说就

duyum *is.* 感觉，知觉：～ eşiği 〈心〉意识阈限，知觉阈 ～ ikiliği 〈心〉联觉，牵连感觉，共同感觉 ～ yitimi 〈心〉失去知觉；〈医〉感觉缺失，麻醉 ağrı ～u 痛感 görme ～u 视觉 sıcaklık ～u 灼热感 yorgunluk ～u 疲惫感 rahatsızlık ～u 不适感

duyumcu *s. ve is.* ❶〈心〉〈哲〉感觉论的 ❷沉湎于酒色的，肉欲主义的

duyumculuk, -ğu *is.* ❶〈心〉〈哲〉感觉论，感觉主义 ❷沉湎于酒色；肉欲主义

duyumlu *s.* 有感觉的，有知觉的

duyumölçer *is.* 〈心〉触觉测量计

duyumsal *s.* 感觉的：～ sinirler 感觉神经

duyumsamak (*-i*) 感觉，感知，感受：Canı sıkılıyordu, yüreğinin büyük bir yük altında ezildiğini duyumsuyordu. Ölmek istiyordu. 他心里难受，感到心头压着一座大山，连死的心都有。Fakat Guangdong'daki asker kampına vardığı zaman, yalnızlığını duyumsadı; üzüldü. 但是，到了广东的兵营之后，他感到很孤独，很难过。Sırtıma ter bastığını duyumsadım. 我感到背上出汗了。

duyumsamazlık, -ğı *is.* ❶无感觉，反应迟钝 ❷冷淡，漠然，冷酷无情

duyumsanmak (*nsz*) duyumsamak 的被动态

duyumsatmak (*-i*) duyumsamak 的使动态

duyumsuz *s.* ❶失去知觉的，无感觉的 ❷感觉迟钝的，不敏感的

duyumsuzluk, -ğu *is.* 无感觉，失去知觉 ❷感觉迟钝，不敏感

duyurmak (*-i, -e*) duymak 的使动态：Bu haber sizde kalsın, kimseye duyurmayın. 此事你知我知，不要散布给他人。Söyledim ama, ağır işittiği için duyuramadım. 我告诉他了，但是他听力不好，没能听到。

duyuru *is.* 宣布，宣告，通告，布告，通知：～ tahtası 布告牌

duyurucu *s. ve is.* 通告性的，通知性的，布告性的，公告性的(物或人)

duyurulmak (*-e*) duyurmak 的被动态：Elektriklerin kesileceği halka duyuruldu. 已向公众宣布将要停电。

duyusal *s.* 感觉的，感官的

duyuş *is.* duymak 的动名词：Bu haberden siz keyiflendiniz, ben üzüldüm, duyuşlarımız ayrı. 对这个消息，你们感到高兴，我们感到不安。我们的感觉不 一样。◇～ **vurgusu** 〈语〉重读

duyu üstü *s.* ❶〈哲〉超感官的，超感觉的 ❷凭空想象的

duziko *is.* ❶【俚】拉克酒 ❷一种茴香酒

düalist (法) *is. ve s.* 二元论者(的)

düalizm (法) *is.* 〈哲〉二元论

Dübbüasgar (阿) *öz.is.* 〈天〉小北斗(小熊星座的七颗主星)

Dübbüekber (阿) *öz.is.* 〈天〉(大熊星座的)北斗七星

dübeş (波) *is* . (掷色子出现)双 5

dübyum *is.* 〈化〉镄(Db)

düden *is.* 〈地〉灰岩坑，落水洞

düdük, -ğü Ⅰ *is.* 哨子，汽笛；六孔竖笛 Ⅱ *s.* 【俗】傻的，蠢的，笨的，没脑子的 ◇～ **çalmak** 吹哨，鸣笛 ～ **çekmek** (轮船)鸣笛 ～ **gibi** ①(衣服)瘦小，紧绷：～ gibi bir pantolon 一条又瘦又小的裤子 ②愚蠢，蠢笨 ～ **gibi kalmak** ①孤独，孤立无援：Annesi ölünce düdük gibi kaldı, zavallıcık. 他母亲一死，孤苦伶仃，真可怜！Herkes çekip gitti, o, ortada düdük gibi kaldı. 所有的人都溜了，把他一个人晾在那儿了。②瘦弱 ③缩水：Yıkanınca pantolon düdük gibi kaldı. 裤子一洗缩水了。～ **makarnası** ①通心粉 ②【俗】傻瓜蛋，蠢货：Düdük makarnası sen de, kendini fasulye gibi nimetten mi sayıyorsun? 蠢货！你有什么了不起？～ **ötmek** 哨子响：Düdük öttü. 汽笛响了。～ **öttürmek** 吹哨，鸣笛 ～**le selâmlamak** 鸣笛致意 ～**ü çalmak**【转】①心想事成：Mutlaka yine düdüğü çaldın, neşenden belli. 看你高兴的样子，你又是心想事成了。Parayı veren düdüğü çalar. 【成】有钱能使鬼推磨。②讲话有人听，意见受到重视 ～**ü ötmek** 讲话有人听，意见受到重视 (*-in*) ～**ünü öttürmek** 吹哨，鸣笛：Enine boyuna bir kondüktör tren daha durmadan, düdüğünü çalarak aşağı atladı. 一个大个子的列车员，没等火车停稳，就吹着哨从车上跳了下来。(*-in*) ～**ünü öttürmek** ①吹哨，鸣笛：Bekçi her gece düdüğünü öttürür. 守夜人每天夜里都吹哨。②【转】听从，服从

düdükçü *is.* 制售哨子(笛子等)者

düdüklemek (*-i*) 【俗】❶奸污 ❷欺骗

düdüklü Ⅰ *is.* 有哨子的，有汽笛的 Ⅱ *is.* 【俗】高压锅，压力锅：～ tencere 高压锅，压力锅

düello [düe'llo] (意) *is.* ❶决斗：～ şahidi 决斗见证人 ❷【转】(双方的)斗争，决战 ❸舌战：söz ～su 辩论，舌战

düellocu *is.* 决斗者

düet *is.* 二重唱，二重奏

dügâh [dügâ:h] (波) *is.* 〈乐〉土耳其的一种合奏曲目

düğme *is.* ❶纽扣，扣子：gömlek ～si 衬衣钮扣 kol ～si 袖扣 ❷旋纽，(弦乐乐器的)弦纽，

按钮：güç ～si 电源开关 marş ～si 起动按钮 radyonun ～si 收音机旋纽 Bir elektrik zilinin düğmesine dokundum. 我摸到了电铃的按钮。❸隆起的；疙瘩，肿块，肉赘：meme ～leri 菱鲆鱼身上的瘤状硬块 ❹【俗】银币 ❺【俗】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

düğmeci *is.* 制售纽扣、钩扣、拉链者

düğmecilik, -ği *is.* 制售纽扣、钩扣、拉链业

düğmek , -er (*-i*) 【俗】打结，系

düğmelemek (*-i*) 扣(衣服)钮扣：Yeleğini düğmeledi. 他扣上了坎肩的钮扣。

düğmelenmek (*nsz*) düğmelemek 的被动态

düğmeli *is.* ❶有钮扣的 ❷扣紧的 ❸疙瘩的，有肉赘的

düğmeli Afrika domuzu *is.* 〈动〉(脸部有肉赘的)非洲疣猪

düğü *is.* 【俗】❶筛选后剩下的 bulgur 碎粒 ❷大米，碎米

düğüm *is.* ❶(绳等的)结；(用缎带等打成的装饰性的)花结：dağ ～ü 〈地〉山结，山汇 İpin düğümünü çözemedim. 我解不开这个绳结。❷【转】症结，难题，纠葛，疙瘩：Bu samimiyet her düğümü çözer. 这种诚意能解开任何一种疙瘩。❸〈物〉节；〈解〉结；〈医〉瘤，肿块，硬结；〈植〉瘤，节 ❹〈文〉(问题、故事情节等的)中心点，要点 ◇～ **atmak** 系，打结 ～ ～ 多结的，疙里疙瘩的 ～ **noktası** ①症结，难点 ②路口，枢纽：demir yolu ～ noktası 铁路枢纽 yol ～ noktası 路的交叉点，路的交汇点 ～ **üstüne** ～ **atmak** (或 **vurmak**) ①使难办的事更难办，添乱 ②吝啬，抠门，一毛不拔 ～ **vurmak** ①系，打结 ②吝啬，抠门，一毛不拔 ～**ünü çozmek** 【转】解开谜团，消除症结，解开疙瘩

düğümcük, -ğü *is.* ❶〈解〉结，节；神经节；结节 ❷〈植〉(藻的)节；(菌的)瘤

düğümlemek (*-i*) 打结，系，捆，拴，绑：Çıkını düğümledi. 他把包袱系上了。Halatı düğümledi. 他系上了缆绳。

düğümlenmek (*nsz*) ❶ düğümlemek 的被动态：Kuyunun ipi düğümlenmiş. 井绳已经拴好了。❷拥挤：Trafik düğümlendi. 交通拥挤不堪。❸【转】(问题)成堆，积重难返

dügümlü *s.* 打了结的，有花结的，有结节的，结状的：～ örgü 花样织物 ～ ip 打了结的绳子 ～ halı 土耳其毯

düğümsüz *s.* 没有绳结的，没有结节的

düğün *is.* ❶婚礼：～ dernek 婚礼活动，婚庆活动 ～ evi 举行婚礼的场所 ❷割礼：sünnet ～ü 割礼 ❸娱乐活动，欢庆活动：～ salonu 出租用于举办欢庆活动或集会的场所 Abdal düğünden, çocuk oyundan usanmaz. 【成】罗卜白菜，各有所爱。Eşeğin ölümü köpeğe düğündür. 【成】驴子的死日，是野狗的节日。◇～ **aşı savulduktan sonra** 时机错过之后 ～ **aşıyla dost** (或 **konuk**) **ağırlamak** (或 **gönüllemek**) 【成】借花献佛；用现成的东西招待来客：Çok cimri, kurnaz birisi, düğün aşıyla konuk ağırladı. 他既吝啬，又滑头，拿现成的东西招待客人。Düğün aşıyla dost ağırlanmaz.【成】借花献佛心不诚。～ **bayram etmek** 喜出望外，异常兴奋：Sınıfı geçtiğini öğrenince evde herkes düğün bayram etti. 一得知他通过了考试，一家人高兴得像过节一样。～ **dernek, hep bir örnek** 千篇一律，老生常谈，老一套，故计重演，老调重谈：Hiç bir gelişme yok, düğün dernek, hep bir örnek. 一点儿进展都没有，还是老样子。～ **evi gibi** 热闹的，熙熙攘攘的(地方) ～ **pilavıyla dost** (或 **konuk**) **ağırlamak** (或 **gönüllemek**) 【成】借花献佛；用现成的东西招待来客 ～ **yapmak** 举行婚礼 ～**de bulunmak** 参加婚礼：Maalesef düğünde bulunmayacağım. 很抱歉，我不能参加婚礼了。～**e gelmek** 参加婚礼：Kızı kısrağı cümbür cemaat düğüne gelmişler. 他的老婆孩子都一起来参加了婚礼。～**e keçi getirmiş kâhya gibi kurukmak** 得意忘形，忘乎所以 (*-in*) ～**ünü yapmak** 为某人举行婚礼：Kerim ağa epeyce büyük bir tantana ile oğullarından birinin düğününü yapmak üzere idi. 克里木大哥正在准备给他的一个儿子大办婚事。◆**Düğün bizim, oyna kızım.** 自己的事得自己上心：Haydi çalış, düğün bizim oyna kızım. 嗨，加油干，我们自己的事，得自己上心。**Düğün değil, bayram değil** (**enişte beni neye öptü?**) 无事不登三宝殿；夜猫子进宅，无事不来：Düğün değil, bayram değil, Batılılar bize kucak dolusu yardımı niçin

yaptı dersiniz? 您说西方人干吗给我们提供大量的援助？夜猫子进宅，无事不来。**Düğüne gider zurna beğenmez, hamama gider kurna beğenmez.** 罗卜白菜，各有所爱；吹毛求疵不可取。

düğüncü *is.* ❶婚礼(或割礼仪式、庆典等)主持人 ❷婚礼(或割礼仪式、庆典等)来宾 ❸婚礼(割礼仪式、庆典等)召集人

düğüncübaşı *is.* 婚礼(或割礼仪式、庆典等)总主持人

düğün çiçeği *is.* 〈植〉毛茛属植物(*Ranunculus*)

düğün çiçeğigiller *is.* 〈植〉毛茛科(*Ranunculaceae*)

düğün çorbası *is.* 婚宴汤

düğünsüz *s.* 不举行婚礼的；未行割礼的；不举行庆典的 ◆**Düğünsüz ev olur, ölümsüz ev olmaz.** 有人丁不旺之户，无长生不老之家。

düğünlük *s.* 为婚礼(或割礼仪式、庆典等)而制做的：～ esvap 婚礼服

düğürcük, -ğü *is.* 【俗】碎麦粒

dük (法) *is.* 公爵：demir ～ 铁公爵(英国首相威灵顿公爵的别称)

dükkân (阿) *is.* ❶商店，店铺：ahçı ～ı 小饭馆，饭铺 arzuhalcı ～ı 代人写信写文书的店铺 bakkal ～ı 食品杂货铺 berber ～ı 理发店 kasap ～ı 肉店，肉铺 manav ～ı 果菜商店 ❷【俚】赌场：Bizim dükkân gece on ikide açlır. 我们的赌场通常半夜 12 点开始营业。❸舞台上作布景用的屏风；剧场

dükkâncı *is.* 店主：Dükkâncı noksan tartınca onunla merhabayı kestim. 这家店铺缺斤短两，我再也不去那儿买东西了。

düklük, -ğü *is.* ❶公爵的爵位 ❷公国

dükruvar *is.* 〈商〉❶支付能力担保，资力保证 ❷支付能力保证费，资力保证费 ❸支付能力保证人，资力保证人

düldül (阿) *is.* ❶先知穆罕默德送给先知阿里的骡子的名字 ❷劣马 ❸【俗】破旧汽车

dülger (波) *is.* 木工，木匠

dülger balığı *is.* 〈动〉海鲂(*Zeus faber*)

dülgerbalığıgiller *ç.is.* 〈动〉海鲂目(*Zeidae*)

dülgerlik, -ği *is.* 木工手艺

dümbelek, -ği (波) Ⅰ *is.* ❶鼓：Kız dümbelek ve borazanlarla evine götürüldü. 姑娘被吹吹打打送入洞房。❷【俗】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者 Ⅱ *s.* 【俗】愚蠢的，笨的 ◇ **～ çalmak** ①敲鼓 ②【俗】咕咕响：Karnım dümbelek çalıyor, gidip bir iki lokma birşey atıştıralım. 我肚子饿得直叫唤，咱们去吃点儿东西吧！③【俗】撒谎，说假话 **～ sıfatlı** 笨蛋，蠢货

dümbelekçi *is* . 鼓手；鼓商

dümbük *is.* 【俗】❶恶人，坏人 ❷拉皮条的人，为妓女拉客的人

dümdar (波) *is.* 【旧】殿后部队，殿军

dümdüz [dü'mdüz] *s. ve zf.* ❶平坦的，光滑的；笔直的：～ bir yol 一条平坦的路 Dümdüz gidin, sola dönün. 1 km. ötede bir benzinci var. 你们一直走，向左拐，一千米外有一个加油站。❷【转】平静的，温和的(人)：～ bir hayat 平静的生活 ❸普通的，平常的，一般的：～ bir elbise 一件普通的衣服 ❹【转】目光狭小的，无远见的，鼠目寸光的；头脑无知而目光狭小的，平庸的，简单的：Öyle dümdüz bir adam sanatçı olamaz. 如此无知而又鼠目寸光的人成不了艺术家。◇(*-i*) **～ etmek** 夷为平地

dümen (意) *is.* ❶舵：～ bedeni 舵柄 ～ izi 航迹，船迹，尾流，尾波 ～ suyu 航迹，船迹，尾流，尾波 ～ yekesi 舵轮 ❷【转】管理，统治 ❸【俗】手腕，诡计，圈套，骗局，花招：Onun dümenini bir türlü anlayamadım. 我一点也搞不明白他耍的花招。◇**～ çevirmek** ①驾驭，掌舵，操纵，控制 ②【狎】耍花招，玩弄骗局 ③【俗】随机应变；见风使舵 **～ kırmak** ①转向，拐弯：Gemimiz doğruya doğru dümen kırdı. 我们的船向

东拐弯了。②改变主意 ③逃之夭夭，逃跑，溜掉：Baktı ki işler kötü gidiyor, hemen dümen kırdı. 他一看事情不妙，赶紧溜走了。～ **koşmak** 耍花招，玩弄骗局，欺骗 ～ **kullanmak** ①驾驭，掌舵，操纵，控制 ②【狎】耍花招，玩弄骗局 ③【俗】随机应变；见风使舵：Dümen kullanmayı bilmediği için herkesi gücendiriyor. 他不会随机应变，把人全得罪了。Her yerde ulu orta yürünmez, biraz dümen kullanmak lâzım, aksi hâlde bocalar dursun. 不管在什么地方，做事不要卤莽，需要一点儿随机应变，否则你会事事不顺。～ **neferi** ①殿后兵；殿后分队 ②〈海〉舵手，操舵员 ③【转】最懒散的人，最落后的人，倒数第一的人，排名最后的人：Ali hep sınıfın dümen neferi olarak kaldı. 阿里在班里总是倒数第一。～ **suyunu bulmak** (船只)找到最适合的航线 (*-in*) ～ **suyuna girmek** 【转】听命于某人，追随某人 (*-in*) ～ **suyunda gitmek** 【转】听命于某人，追随某人：Kendine özgü görüşten yoksul oluşu onu, başkalarının dümen suyunda gitmesi sonucunu doğurmuştu. 他没有自己的主见，只好人云亦云。～ **tutmak** 掌舵，驾驶 ～ **yapmak** 【俗】设圈套，耍手腕，欺骗，玩弄阴谋诡计：Dümen yapıyor, dikkatli olun, aldanmayın. 他又要耍滑头了，你要当心，别上当！Dümen yapma bana！ 别对我耍花招！～**de dayısı olmak** 走运 ～**i eğri** 【俗】①左右摇摆行进的 ②变幻不定的，没有准主意的，没有主心骨的：Anlaşıldıysa ne dümeni eğri olduğu, artık onunla görüşmeyi aklından çıkarırsın. 你要是知道他是一个什么样的变幻不定的人，你就不会想和他见面了。Dümeni eğri herifin birisin, her işinde hesapsız hareket eder, sonuçta zarar görürsün. 你这个没有准星的家伙，你总是做事轻率，最终是要吃苦头的。～**i elinde olmak** 掌握了控制权，操纵，驾驭 ～**i kırmak** ①转向，拐弯 ②改变主意，随机应变；见风使舵 ③逃之夭夭，逃跑，溜掉：Kır dümeni! 滚开！Zoru görünce dümeni kırdı. 他一见到困难就躲开了。Şu işi bitirsem ben de dümeni kırarım. 等把这件工作做完了，我也不干了。～**i tutmak** 【转】操纵，控制，统治 ～**ine bakmak** 巧取豪夺

dümenci *is.* ❶舵手 ❷【俗】最懒散的，最不成器的，最没出息的，最落后者：Ali, sınıfının dümencisidir. 阿里是年级最后一名。❸【俗】骗子，阴谋家：Dümencinin biridir, sözüne güvenilmez. 他是个骗子，他的话不可信。❹诱人赌博者

dümencilik, -ği *is.* ❶操舵，掌舵 ❷【俗】最落后，最不成器，最没出息：Bu dümencilikle on yılda zor bitirir. 他这么没出息，10 年也难以毕业。❸【俗】骗局，诡计，圈套，骗人的行径

dümensiz *s.* 无舵的 ◇～ **yelkensiz gemiye dönmek** 变得一无所有

dümtek *is.* 〈乐〉(土耳其古典音乐中的)速度，节拍 ◇～ **tutmak** 合拍，打拍子

dün *is.* ve *zf.* ❶昨天：～den kalma yemek 昨天的剩饭 Dün gece uyuyamadım da biraz başım ağrıyor. 我昨天一宿没睡，现在头有点儿疼。Düne kadar burada idi. 直到昨天，他一直在这里。❷过去，不久前：Dün, kadınlarımız yalnız ev işleriyle uğraşıyorlardı, bugün meslek sahibi de olabiliyorlar. 昨天，我们女人只是围着锅台转，而今天也可以有自己的职业。Bugünü anlamak için dünü bilmek gerek.【成】温故而知新。◇～ **başlayan hafız**【俗】初学乍练的，初出茅庐的，学艺不精的 ～ **bir, bu gün iki** 事隔不久 ～ **gün** 【俗】每天

dünden *zf.* ❶从昨天起 ❷欣然，急切地，心里早就 ◇～ **bugüne** 转瞬间，很快就，很快，马上 ～ **hazır** 欣然接受，心里早就同意：O, bu işe dünden hazır. 他欣然接受了这份工作。～ **ölmüş** 无精打彩的，懒散的 ～ **razı** 欣然接受，心里早就同意：O dünden razı. 他早就同意了。

dünit(法) *is.* 〈地〉纯橄榄岩

dünkü *s.* ❶昨天的：Dünkü toplantıya katıldınız mı? 您参加昨天的会了吗？❷最近的，近来的 ❸【转】刚开始工作的；没有经验的：～ işçi 刚参加工作的工人 ◇～ **çocuk** 缺少阅历的，无经验的：Dünkü çocuk bize akıl öğretmeye kalktı. 乳臭未干的小子就试图来教训我们。Dünkü çocuk öyle önemli işin başına getirilir mi? 他乳臭未干，能胜任如此重要的工作吗？～ **şırlağanın küsbesi** 以前犯错的后果

dünü *is.* ❶暴怒，狂怒，盛怒 ❷强烈的愿望，极强烈的欲望

dünür *is.* 亲家：Dünürümün küçük kızı oğlumun karısıdır. 我亲家的小女儿是我的儿媳。◇(*-e*) ～ **düşmek** 为男方向女方提亲 ～ **gezmek** 为男方寻亲 ～ **gitmek** 为男方向女方提亲

dünürcü *is.* 【俗】媒人；替男方相亲的人

dünürleşmek (*nsz*, *-le*) 【俗】与某人结成儿女亲家

dünürlük, -ğü *is.* ❶亲家身份 ❷姻亲，亲家关系

dünüş *is.* 【旧】亲家

dünya [dünya:] (阿) *is.* ❶世界：Dünya Ticaret Örgütü 世界贸易组织(WTO) ～nın beş kıtası 世界五大洲 Batı ～sı 西方世界 sosyalist ～ 社会主义世界 edebiyat ～sı 文学世界 hayvanlar ～sı 动物世界 Farzımuhal, güneş bir daha doğmasa, dünyada neler olur? 假如太阳不再升起，世界将会怎么样？❷思想，观点，内心世界：～ları apayrı iki insan 内心世界截然不同的两个人 Onlar apayrı dünyaların insanlarıdır. 他们是截然不同的两个世界的人。❸大陆：Güney kutbunda yeni bir dünya bulundu. 在南极发现了新大陆。Kristof Kolomb yeni bir dünya buldu. 哥伦布发现了新大陆。❹人世间，人类社会；大家，世人，所有的人：öbür ～ 阴曹地府 Dünya onu aldatıyor. 所有的人都在骗他。Artık son günlerimi yaşıyorum. Dünya üstünde varım yoğum bir kızım vardı. 我来日无多，只有这么一个女儿。◇～ **adamı** 老于世故的人，善于处世的人 ～ **ahret** 每时每刻，永远：Benim dünya ahret kardeşim olursun. 你永远是我的兄弟。～ **âlem** 每一个人，大家，所有的人：Onun oyunlaını dünya âlem biliyor. 她的这套把戏，世人皆知。～ **başına dar olmak** (或 **gelmek**) 大难临头，走投无路，一筹莫展，束手无策 (*-in*) ～ **başına yıkılmak** 极度绝望，伤心欲绝：Kardeşimin ölümünü duyunca dünya başıma yıkılmıştı. 一听到我兄弟的死讯，我觉得天塌地陷。～ **bir araya gelse** 即使人人都反对：Dünya bir araya gelse fikrimi değiştiremez. 纵然人人都反对，也不能使我改变主张。Evet, evet, sevişiyoruz; dünya bir araya gelse, kimseler bizi ayıramaz. 是的，是的，我们相爱，纵然人人都反对，谁也不能把我们拆开。(*-i*) ～ **cenntine çevirmek** 使变成人间天堂 ～ **çapında** 世界闻名的 ～ **durdukça durmak** 长寿，万寿无疆：Dünya durdukça durasın? 万岁！祝你万寿无疆！～ ～ **olalı** 很久很久以来 ～ **ehli** 老于世故的人，善于处世的人 ～ **evi** 婚姻，婚姻生活 ～ **evine girmek** 结婚：Dünya evine girmemiş yaşlı bir teyze ile oturuyor. 他现在同年迈的未结过婚的姨妈住在一起。～ **görüşü** 世界观 ～ **gözüne karanlık** (或 **zindan**) **olmak** (或 **görünmek, kesilmek**) 极度悲观失望，绝望：Sınıfta kalınca dünya gözüne zindan oldu. 他留级了，非常失望。～ **gözüyle** 临死之前，生前：Adam torununu bir daha dünya gözüyle göremeyeceğine üzülüyordu. 这个人伤心的是他临死之前不能和他的孙子再见一面。Ölsem de artık gam yemem zira / dünya gözüyle ben seni gördüm. 我就是死了，我也不会再伤心，因为 / 我在死前见到了你。～ **güzelli** 非常漂亮的，非常英俊的，俊美的，人间美女 ～ **işleri** 世事 ～ **kadar** 【转】很多的，非常多的：Hazırlandım. Daha dünya kadar vaktimiz var. 我已准备好了。我们还有许多时间。Beijing'e dünya kadar yol var. 条条大路通北京。～ **kelâmı** 非宗教语言，世俗的话：Aramızda dünya kelâmı geçmedi. 我们之间无话可谈。～ **kelâmı etmek** 聊天，空谈：Hoca Barış'la tam iki saat oturduğumuz hâlde tek dünya kelâmı etmedik. 我们和巴雷什老师在一起整整坐了两个小时，可是我们一句话也没说。Bunları örüp bitirinceye kadar kimse ile dünya kelâmı etmeyeceksin. 在你把这些活儿都干完之前，不要同任何人说话。～ **malı** (或 **nimeti**) 财产，身外之物 ～ **penceresi** 心灵的窗户；【转】眼睛 ～ **umurunda olmamak** 失去生活的希望 ～ **yansa bir kalbur samanı yanmamak** 天塌地陷也无所谓，不在乎，漠不关心，不负责任：Karnı geniş biridir; dünya yansa bir kalbur samanı yanmaz. 他是不操心的人，天塌下来他也不放在心上。～ **yerinden oynamak** 在社会上引起巨大反响 ～ **yıkılsa umurunda olmamak** 天塌地陷也无所谓，不在乎，漠不关心，不负责任 ～ **yüzü görmemek** ①没见过世面：Dünya yüzü görmedim, hayatın tadını çıkaramadım. 我没见过世面，还没有体验到生活的乐趣。②与世隔绝，隐居 ～(**sı**) **zindan olmak** 遇到挫折后失去希望 ～**da ettiğini ahrette bulmak** 遭报应 ～**dan bezmek** 对生活失去信心 ～**dan bihaber** 无知的 ～**dan el etek çekmek** ①【转】退隐，隐居 ②【转】去世，

撒手西去：Hasan Bey de dünyadan el etek çekmişti. 哈桑先生也已经过世。**～dan elini eteğini çekmek** ①隐居，与世隔绝：～dan elini eteğini çekmiş bir kimse 一个与世隔绝的人 ②【转】去世，撒手西去：O mu, hiç sokağa çıkamaz oldu. Dünyadan elini eteğini çekti. 他呀？他已经不能上街了，他已经去世了。**～dan geçmek** ①【转】退隐，隐居 ②【转】去世，撒手西去 **～dan gitmek** 【转】去世，过世：Evlâtlarım, ben artık bu dünyadan gidiyorum. 孩子们，我就要死了。**～dan göçmek** 【转】去世，过世 (*-in*) **～dan haberi olmamak** 无知，愚昧；与世隔绝：Onun dünyadan haberi yok; arkadaşlar çoktan gittiler. 他愚昧无知，早就没有朋友了。**～dan usandırmak** 厌世 **～lar onun olmak** 【转】非常高兴，非常愉快：Dünyalar benim oldu. 我非常高兴。Okulunu bitirince dünyalar onun oldu. 毕业了，他非常高兴。**～lara sığmaz olmak** 因痛苦(或高兴)而不能自持 **～ları vermek** 【转】使得到许多东西，使心满意足 **～nın** 【转】很多的：Dünyanın parasını harcadı. 他花了许多钱。Dünyanın masrafını yapmış, bahçeye araba araba toprak ve gübre taşıtmıştır. 他花大价钱雇人把一车车的土和肥料运到花园。**～nın damı** 北极 **～nın dört bucağından gelen** 【转】来自四面八方的 **～nın kaç bucak** (或 **köşe**) **olduğunu anlamamak** 【转】不知天高地厚 (*-e*) **～nın kaç bucak** (或 **köşe**) **olduğunu göstermek**【转】给某人以必要的惩罚：Dünyanın kaç bucak olduğunu ona gösteririm. 我会让他知道马王爷有几只眼。**～nın öbür** (或 **bir**) **ucu** 【转】天涯海角，非常遥远的地方：Dünyanın öbür ucuna da gitsen yine seni bulurum. 你就是跑到天涯海角，我也能找到你。**～sı başına dar gelmek** (或 **olmak**) 走投无路，一筹莫展，束手无策 **～sı başına yıkılmak** 绝望，失去生活情趣 **～sı değişmek** 【转】死亡，过世，去世 **～sı haram olmak** 经历生活的磨难，遇到挫折 **～sı tutuşmak** 祸不单行 **～sı yıkılmak** 失望，绝望 **～sı zehir olmak** 经历生活的磨难，遇到挫折 **～sı zindan olmak** 经历生活的磨难，遇到挫折 **～sına doymamak** 夭亡 **～sından geçmek** 出世，出生 **～sını değiştirmek** 【转】死亡，过世，去世：Kocası sabaha karşı dünyasını değiştirmişti. 黎明时分，她的丈夫去世了。**～ya bağlamak** 使活下去 **～ya değmek** 非常珍贵 **～ya bükmek** 【转】闭门谢客，与外界隔绝，不与人交际 **～ya gelmek** 出生，出世：1953 yılında dünyaya gelmişim. 我出生于 1953 年。Çocuğunun dünyaya gelişi biraz olsun acısını almıştı. 孩子的降生多少减轻了她的痛苦。(*-i*) **～ya getirmek** 生产，产仔：Yedi gün evvel ilk çocuğunu dünyaya getirmiştir. 7 天前，她生下了她第一个孩子。On sekizinde kocaya varmış, yirmisine varmadan da bir çocuk dünyaya getirmişti. 她 18 岁出嫁，不到 20 岁就生了一个孩子。**～ya gözlerini açmak** 出生，出世：Dünyaya gözlerini açtığı gün babası gözlerini kapadı. 就在他出世的那天，他父亲去世了。**～ya gözlerini kapamak** 去世，逝世，告别人世：Atatürk 10 kasım 1938'de dünyaya gözlerini kapatı. 阿塔图尔克逝世于 1938 年 11 月 10 日。**～ya gözlerini yummak** 去世，逝世，告别人世：Bir sabah söyledi son sözlerini / Yumdu dünyaya elâ gözlerini. 一天上午，他说了最后几句话，合上了他淡褐色的双眼，撒手西去。Biri küçük, ikisi benden büyük üç kardeşim de arkası arkasına hastalanıp dünyaya gözlerini yumdular. 我的一个弟弟和两个哥哥也相继病逝。**～ya ilân etmek** 向世人宣告 **～ya kazık çakmak** (或 **kakmak**) 【狎】长寿 **～ya küsmek** 厌世 **～ya nam salmak** (或 **vermek**) 闻名世界，名扬全世界 **～ya sığmaz** 极端地，过分地 **～ya tapmak** 热爱生活，沉溺于世事 **～ya veda etmek** 告别人世，去世，与世长辞 **～yı anlamak** 明白事理，懂事：Ancak yirmi yaşında dünyayı anladım. 我 20 岁时才懂事。**～yı ayağa kaldırmak** 发出巨大声响 **～yı başına dar** (或 **zindan**) **etmek** 使不得安宁，使没有好下场：Söyleyecek olsak, dünyayı başımıza zindan ederler. 我们要是说出去，他们是不会让我们安宁的。**～yı gözü** (或 **gözleri**) **görmemek** 不能自持，昏头昏脑：İki efendi, çok derin bir münakaşaya dalmışlar, dünyayı gözleri görmüyor. 两位先生进行激烈的争论，吵得天昏地暗。**～yı haram etmek** 使生活在地狱之中，使生活在噩梦之中：O iki zavallı öksüz kızcağıza, dünyayı haram ediyor. 他使得那两个可怜的没爹没妈的女孩生活在地狱之中。**～yı hiçe saymak** 轻视一切，蔑视一切，无视一切 **～yı hor görmek** 轻视一切，蔑视一切 **～yı karanlık görmek** 悲观失望，绝望 **～yı kurutmak** 扫荡一空 **～yı pembe** (**gözlükle**) **görmek** ①乐观处世，豁达 ②对什么事都不在乎：Dünyayı pembe gözlükle görmeğe çalışırsan çok defa ümitsizliğe düşersin. 如果你

对什么事都不在乎，你会多次感到失望的。**～yı soymak** 抢夺，巧取豪夺 **～yı toz pembe** (**gözlükle**) **görmek** ①乐观处世，豁达 ②对什么事都不在乎：Dünyayı toz pembe görüyor, gerçekleri anlayamıyor. 他对什么事都不在乎，不可能知道真相。**～yı tutmak** 广为流传，广为传播：şöhreti ～yı tutmak 誉满全球，非常著名 Sıcak ekmek kokusu dünyayı tutmuş. 热面包的香味到处都是。**～yı yakmak** 使所有的人都不得安生 **～yı yemek** 肆意挥霍 **～yı yerinden oynatmak** 发出巨大声响 (*-e*) **～yı zindan** (或 **zehir**) **etmek** 使遇到大麻烦，使痛苦，使烦恼，使苦恼 ◆**Dünya malı dünyada kalır.** 钱财乃身外之物，生不带来，死不带去。**Dünya ölümlü, gün akşamlı.** 人有旦夕祸福，月有阴晴圆缺。**Dünya varmış.** (摆脱困境之后的感叹语)太好了，妙极了：İçerisi zindan gibiydi, oh burada dünya varmış! 里面像个地狱，这里真是好极了！**Dünyada tasasız baş, bostan korkuluğunda bulunur.** 世人皆有烦恼事。**Dünyanın ucu uzundur.** 人生旅途漫漫，什么事情都可能发生。

Dünya *öz.is.* 地球：Dünya'nın uydusu Ay'dır. 地球的卫星是月亮。

dünyacılık, -ğı *is.* 现世主义，政教分离论

dünyada [dünya:'da] *zf.* (一般与动词否定式连用)任何时候，绝对，肯定：Bu kitabı dünyada kimseye vermem. 这本书我谁也不给。Dünyada oraya gitmez. 他绝对不会去那里。

dünyalık, -ğı Ⅰ *s.* ❶世界的，地球的，万物的 ❷世间的，人间的，尘世间的 Ⅱ *is.* 钱财：Hiç dünyalığımız kalmadı, hâlimiz kertan. 我们已经山穷水尽，境况窘迫。◇**～ biriktirmek** 攒钱：O, durmadan dünyalık biriktiriyor. 他正在不停地攒钱。**～(ı) doğrulmak** 赚钱，挣钱：İstanbul'a giderken biraz da ördek topladık, dünyalık doğruldu. 我们开车去伊斯坦布尔的时候又拉了一些散客，捞了一把。Şu moruğu kafeslersek dünyalığımız doğrulur. 要是能骗过这个老头，我们就能捞一把。**～ı olmak** 有钱 **～ını doğrultmak** 赚钱，挣钱：Şu kalantoru enselersek, dünyalığı doğrulturuz. 我们要是能抓住这个大款，我们就能发一笔财。

dünyevî [dünyevi:] (阿) *s.* 世间的，人间的，尘世的

düo (意) *is.* 二重唱，二重奏

düpedüz [dü'pedüz] Ⅰ *zf.* ❶平坦地，笔直地 ❷【转】坦率地，公开地，直截了当地：Buna düpedüz dolandırıcılık denir. 坦率地说，这是一场骗局。Ⅱ *s.* 简单的，不复杂的

dürbün (波) *is.* 望远镜：mikrometreli ～ 瞄准镜；观测望远镜 meridyen ～ü 中星仪，工程经纬仪 nişan ～ü 瞄准镜 ◇(*-e*) **～ün tersiye bakmak** 【转】轻视，小看

dürbünlü *s.* 带望远镜的，带瞄准镜的：～ çocuk 持望远镜的孩子 ～ tüfek 带瞄准镜的步枪

dürme *is.* ❶ dürmek 的动名词 ❷【俗】甘蓝，卷心菜 ❸一种饼(内夹有奶酪、剁碎的肉等)

dürmece *is.* 〈动〉葡萄长须卷蛾(*Sparganothis pilleriana*)

dürmek, -er (*-i*) ❶使卷成筒状：kâğıdı ～ 把纸卷起来 halıyı ～ 卷地毯 ❷折叠：çamaşırları ～ 叠衣服

dürtme *is.* dürtmek 的动名词：kesme ve ～ silâhı 冷兵器

dürtmek, -er (*-i*) ❶(用手指头、木棍等)捅：arının yuvasına kazık (或 çöp) ～ 捅马蜂窝；【转】自找没趣，自讨苦吃 Bir parça uyuşup dalar gibi olmuşsun, derken seni birdenbire dürtüp uyandırıyor. 你好像睡着了，他突然捅了你一下，把你叫醒了。❷(用木棍等)驱赶(牲口)：eşeği yürümesi için sopayla ～ 用棍子赶驴 ❸触、摸、碰：dirseğiyle ～ 用胳臂肘碰 ❹【转】激励，激将，刺激，驱使，督促，催促

dürtü *is.* 〈心〉刺激因素，促进因素：Sevgi bir dürtüdür. 爱情是一种兴奋剂。

dürtüklemek (*-i*) ❶一下接一下地捅(驱赶、触摸等)：eşeği ～ 一下又一下地赶驴 Dikiş iğnesini dürtüklemekten delik deşik, kızarmış, sert elleri var, çünkü bu kadın terzi. 她的一双手粗糙、发红，指头上满是针眼，因为她是一个女裁缝。❷【转】激励，鼓励，督促，催促

dürtüklenmek (*nsz*) dürtüklemek 的被动态：Çocuk dürtüklenmedan derslerine çalışmıyor.

这孩子没人督促就不好好做功课。

dürtülmek (*nsz*) dürtmek 的被动态

dürtüş *is.* dürtmek 的动名词

dürtüşlemek (*-i*) ❶一下接一下地捅(驱赶，触，摸等)：eşeği ～ 一下又一下地赶驴 Kimi bir mandayı dürtüşleyerek önüne katmıştır. 有时他赶着一头水牛，让牛走在他的前面。❷【转】激励，鼓励，督促，催促

dürtüşmek (*nsz*, *-le*) ❶互相捅，彼此相撞，互相推挤 ❷互相激励(督促等)

dürtüştürmek (*-i*) ❶不停地捅(碰，触，驱赶，驱使等) ❷不停地激励(督促等)

dürü[1] *is.* 【俗】 ❶卷好的东西，包好的物品 ❷【俗】礼物，礼品 ❸【俗】嫁妆 ❹褶子，褶痕

dürü[2] *is.* 铁锹，铲

dürülmek (*nsz*) ❶ dürmek 的被动态：Dürüldü her denğim, satamaz oldum. 我的东西都已打包了，不卖了。❷蜷曲，蜷缩，弯曲：Faytonun köşesinde dürülmüş, bağlanmış bir bohça gibidir. 他蜷曲在马车的角落里，像一个捆好的行李卷。

dürülü *s.* 弯曲的，卷起的，蜷曲的

dürülüş *is.* dürülmek 的动名词

dürüm *is.* ❶卷，叠，折：Halıcının dürümu sıkı olmuş. 地毯商(把地毯)卷得很紧。❷卷状物，多层的东西 ❸薄饼抹上黄油奶酪等卷成筒状 ❹褶，褶痕 ❺层：bir ～ kaymak 一层奶油

dürüm dürüm *s.* ve *zf.* ❶卷着的，成卷状的，皱巴巴的：～ bir çarçaf 一条皱巴巴的床单 ❷通常与 dürzü 连用，起强调作用：～ dürzü 十足的恶棍，非常卑鄙的小人 ◇～ **dürmek** 卷成卷，叠起来

dürümlemek (*-i*) 卷，裹，叠

dürüst (波) *s.* ❶诚实的，正直的，坦荡的，规规矩矩的，忠厚老实的，贞洁的：Bu adamın davranışları daima dürüsttür. 这个人待人处事一向忠厚老实。Güzel bir kadın, her zaman, başka bir kadın gibi dürüst değildir. 漂亮的女人一向不像别的女人那样规规矩矩。Nuran hiç yalan söylemeyen dürüst bir kızdır. 努兰是一个正直的姑娘，从不说谎。❷【转】正确的，无误的；棒的，精彩的：Nihayet doğru dürüst bir kompozisyon yazabildin. 你终于写出了一篇非常棒的作文。

dürüstlük, -ğü *is.* ❶诚实，正直，坦荡，贞洁：Mehmet çevresinde dürüstlüğüyle tanınır. 穆罕默德的正直远近闻名。Köylerde dürüstlük kutsal bir gelenektir. 在乡村里，贞洁是一种神圣的传统。❷正确，无误

dürüşmek (*-e*) 致力于，力争，力求，努力

dürüşt (波) *s.* 粗糙的，粗暴的，粗鲁的，粗野的，得罪人的；(声音等)粗糙刺耳的：～ yüz 粗糙的脸 Ömüründe bir defa kimseye dürüşt bir söz söylememişti. 他这一辈子，从来没有说过一句得罪任何人的话。

Dürzî [dürzi:] (阿) *öz.is.* 德鲁兹派信徒(居住在叙利亚)

dürzü (阿) *is.* 坏蛋，恶棍，下流货，卑鄙的家伙

düse (波) *is.* (掷色子时)双 3 点

düstur [düstu:r] (阿) *is.* ❶准则，规矩，规章，规程：meslek ～u 行规 ❷法典 ❸公式

düş *is.* ❶梦：Düşünde on yıl önce ölen anasıyla karşılaştı. 他梦见了 10 年前去世的母亲。Sema düşünde kendini Pamuk Prenses gibi görmüş. 塞玛梦见自己就是白雪公主。❷梦想：～ kırıklığı 美梦破灭 ❸幻想，空想 ◇～ **azmak** 梦遗，遗精 ～ **etmek** 使做白日梦 (*-e*) ～ **göndermek** 托梦给：Gece ona bir düş göndermişler. 晚上，他们托梦给他。～ **görmek** 做梦 ～ **gücü** 想象力 ～ **kurmak** 梦想，想象，幻想 ～ **yormak** 解梦，圆梦 ～**te görse hayra yormamak** 做梦也想不到，如同梦中一般：Beijing'e tayin edileceğimi düşte görsem hayra yormazdım. 我做梦也想不到我会被派往北京任职。～**ü azmak** 梦遗，遗精 ～**ü**(**nü**) **hayra yormak** 希望梦想成真，圆梦 ～**üne girmek** 做梦

düşçü *is.* 空想家，梦想家

düşçülük, -ğü *is.* ❶空想，梦想 ❷〈心〉幻觉

düşelek, -ği *is.* 【口】命运，遭遇；运气

düşelge *is.* ❶部分；份额 ❷遗产的份额

düşerge 见 düşelge

düşerlik, -ği *is.* 命运，运气；遭遇

düşes (法) *is.* 公爵夫人；女公爵

düşeslik, -ği *is.* 公爵夫人身份；女公爵爵位

düşeş (波) *is.* ❶(掷色子中的)双 6 点 ❷【转】奇遇，意想不到的好事：Bu ev iyi bir düşeş oldu da ucuza aldık. 这套房子真是天上掉下来的馅饼，我们很便宜地买到了手。❸【俗】耳光，巴掌 ◇～ **atmak** 手气好，获得意想不到的成功 ～ **gelmek** 走运：Talihine pek güvenme her zaman düşeş gelmez. 不要过于相信运气，好运不可能天天有。

düşey *s.* 垂直的：～ düzlem 垂直面，竖面 ～ sapması 垂直偏差

düşeyazmak (*nsz*) 差点儿摔到：Buzda ayağı kayınca düşeyazdı. 他在冰上脚下一滑，差点摔到。İhtiyar kadın düşeyazdı. 老太太差一点跌倒了。

düşeylik, -ği *is.* 垂直状态，垂直性

düşgelmek (*-e*) 【俗】遇见，偶然遇到

düşkü *is.* 业余爱好，嗜好

düşkün *s. ve is.* ❶ (*-e*) 沉溺于…的，醉心于…的，溺爱…的；酷爱…的：çocuklarına ～ 溺爱孩子的 fırsat ～ü 伺机干坏事的 içkiye ～ 嗜酒的，酒鬼 kumara ～ 嗜赌的，赌徒 sinema ～ü 影迷 şehvet ～ü 淫棍，色鬼 ❷ (*-e*) 离不开的，缠人的：Analarına çok düşkün olan komşunun çocukları, o bir yere gidince arkasından ağlaşıyorlar. 邻居家的几个孩子一步也离不开妈妈，妈妈走到哪儿，他们就闹到哪儿。❸【转】失节的，淫荡的，堕落的：～ kadın 堕落的女人，荡妇 ❹家道中落的，破落的：Zavallı, arabasını ve atlarını satmış, düşkün bir hâldeydi. 这可怜的家伙买掉了车和马，成为一个穷光蛋。❺失去劳动能力的：～ bir ihtiyar 一个失去了劳动能力的老人 Düşkünlere yardım, Türk'ü ıralayan bir erdemdir. 扶危济困是土耳其人特有的美德。Ali düşkün insanlara yardımı kendine görev edinmiştir. 阿里以帮助失去劳动能力的人为己任。◇～ **kılıklı** 破衣烂衫的

düşkün ezen *s. ve is.* 欺软怕硬的恶棍，痞子，无赖

düşkünezenlik, -ği *is.* 压迫，压制，压榨；欺压

düşkünler evi *is.* 贫民所，救济院：İçki yüzünden böyle düşkün bir hâle geldi, zavallın düşkünler evinden başka gidebileceği yer yok. 他因酗酒而变得如此潦倒，这可怜的家伙除了贫民所以外无处藏身。

düşkünleşmek (*-e*) ❶变穷 ❷走下坡路，威信下降 ❸爱好，入迷，酷嗜；依恋，留恋

düşkünlük, -ğü *is.* ❶ (*-e*) 沉溺于，醉心于，癖好，嗜好，酷爱，迷恋；溺爱：içkiye ～ 嗜酒 kumara ～ 嗜赌 sigaraya ～ 嗜烟 ananın çocuğa olan ～ü 母亲对孩子的溺爱 ❷离不开，缠人 ❸【转】失节，堕落，淫荡：ahlâk ～u 道德败坏，道德沦丧 ❹家道中落，破落，穷困潦倒，不幸：Kesinlikle benimle alay ediyorlar, düşkünlüğümle eğleniyorlar. 肯定是他们瞧不起我，拿我的不幸寻开心。❺失去劳动能力 ◇ (*-e*) ～ **göstermek** 醉心于，痴迷于，沉溺于

düşlem *is.* ❶想象，白日梦，漫无边际的幻想，想入非非 ❷别出心裁，怪念头 ❸幻想曲，幻想作品 ❹幽灵：Her yerde ölümün düşlemi sırıtır, meydan okur ve zafer kazanır. 死神这个幽灵到处在嘲弄、在威胁，并且总是胜利。

düşlemek (*-i*) 想象，设想，料想，幻想：Ablam bulaşığı yıkayan bir robot düşlüyor. 我姐姐幻想着有一个自动洗碗机。Yıl sonu yaklaştıkça hep dinlencede neler yapacağını düşlüyorum. 快过年了，我在想像放假的时候干什么。

düşlemlenmek (*nsz*) 想像，梦想，想入非非：Köylünün dingin, özgür, şairce, yalın ve

çalışmayla geçen bir yaşam sürmesi, düşlemlenemeyecek denli olanaksız bir şey değildir. 对于一个庄稼人，梦想过上安宁、自由、诗意、勤劳和纯朴的生活，并不是那样难以实现的，不应该把这看作想入非非。

düşlemsel *s.* 幻想的，想象的：～ bir kişi 一个幻想的人物

düşman *s. ve is.* ❶仇视的，敌对的；敌人，敌手：～ ordusu 敌军 halk ～ı 人民公敌 sınıf ～ı 阶级敌人 Ahmet hiç düşmanı olmayan, çok sevilen bir insandir. 艾哈迈德没有任何仇人，是一个深受爱戴的人。Düşman süvarisi, kesif yayım ateşi başlayınca yüz geri attı. 密集的枪声一响，敌骑兵掉头就跑。Rıhtımda kaynaşan kalabalığa düşman gözüyle bakıyor. 他用仇视的目光盯着码头上熙熙攘攘的人群。❷对方，对手：Futbol sahasının kenarında düşmanlarını seyrediyordu. 他在足球场边上看着对手。❸(*-e*) 讨厌…的，厌恶…的：içki ～ı 讨厌喝酒的人 içkiye ～ bir adam 一个厌酒的人 Mediha kendinin iştirak etmediği her davranışa düşmandır. 迈迪哈讨厌任何他不赞同的作法。❹ (*-e*) 对…有害的，有害的，天敌：meyve ～ı karga 危害水果的乌鸦 çiçek ～ı böcek 危害鲜花的昆虫 ❺大量消耗…的：yemek ～ı 饭桶，老饕，饕餮 ◇～ **ağzı** 诬陷不实之词，诽谤，恶言中伤 ～ **başına** 让恶运远离自己和亲友而只落到敌人头上的一句祝词 ～ **çatlatmak** 展示自己的胜利刺激敌方 (*-e*) ～ **kesilmek** 敌视，仇视；讨厌，厌恶：Neden ona bu kadar düşman kesildiklerini anlayamadı. 他不明白他们为什么如此讨厌他。～ **mevzilerini sarmak** 包围敌军 ～ **olmak** 敌视，成为仇敌：Dedikodu yüzünden birbirlerine düşman oldular. 他们因听信流言蜚语而相互敌视。～**a sokulmak** 与敌人接触(交火) ～**ı püskürtmek** 击溃敌军 ～**ı topun namlusunda görmek** 与敌军正面交火 ～**ın arkasını kesmek** 切断敌军后路 ～**ın eline kılıç vermek** 自己做对自己不利的事 ～**ın merhametine sığınmak** 无条件投降 ～**ını güldürmek** 使亲者痛仇者快：Korkuyorum, sen bu gidişle babanın ocağına incir dikeceksin, düşmanlarını güldüreceksin. 我担心你这么干会毁掉祖宗的基业，干出亲者痛仇者快的事情。◆**Düşmanın karınca ise de hor bakma.** 敌手再弱，也不可轻敌。

düşmanca [düşma:nca] *s. ve zf.* 敌视的，仇视的，敌对的；厌恶的，讨厌的 ◇～ **davranmak** 敌对，敌视；厌恶，讨厌

düşmancasına *zf.* 敌意地，敌对地，敌视地；厌恶地，讨厌地

düşmanlık, -ğı *is.* 敌视，敌对；仇恨，仇视；厌恶，讨厌；伤害，损害：ırkçılık ve yabancı ～ı 种族主义和排外 ◇～ **etmek** 伤害，损害

düşme *is.* düşmek 的动名词：ses ～si 〈语〉语音脱落 Fiyatın birden düşmesi balıkçılarda soğuk duş etkisi yaptı. 鱼价暴跌，对鱼贩子来说如同一盆冷水浇下来。

düşmek, -er (*-e*) ❶落下，掉下，坠落，落入：Az daha havuza düşecekti. 他差一点儿掉到水池子里。Damdan bir kiremit düştü. 房顶上掉下一片瓦。Ağaçtan yere bir yaprak düştü. 有一片叶子从树上掉到了地上。❷跌倒，摔跟头：Çocuk koşarken yere düştü. 这孩子跑着跑着摔了跟头。Karda yürürken düştü. 他在雪地上走，摔了一跤。❸下，降(雨雪等)：Buraya yağmur düşmedi. 这儿没有下雨。Yılın ilk karı düştü. 今年已下了头场雪。Dağlara kar düştü. 山上下雪了。❹早产，小产，流产 ❺失陷，陷落；沦陷：İkinci dünya savaşında Nanking düştü. 在第二次世界大战中，南京沦陷。❻位于，坐落于：Ev yolun soluna düşüyor. 房子在马路左边。İskelenin karşısına düşen kahveye doğru yürümüş. 他好像朝码头对面的咖啡馆走过去了。Beijing Üniversitesi kentin kuzeybatısına düşüyor. 北京大学位于城西北。❼落座：Protokolda kimlerin nereye oturduğunu bilmem ama, ben saray nazarının yanına düşüyor. 我不知道按规矩谁应该坐在什么地方，我就坐在了宫廷大臣的旁边。❽垂下，披散在，滑落在，下滑：Saçları alnına düşüyor. 他的头发垂在他的额头上。❾垮台，下台：Kabine düşmedi, yalnız üç bakan düştü. 内阁没有倒台，只有 3 位部长下台了。❿(价值、速度、力量、温度、压力、体重、健康状况等)下降：Arabanın hızı düştü. 车速降下来了。Dolar günden güne düşüyordu. 当时美元天天在贬值。Isı sürekli olarak düsüyor. 温度正在持续下降。Pek yaşlı değil ama hastalıktan düştü. 他岁数并不是很大，但是疾病把他拖垮了。Rüzgar düştü. 风力下降了。❶❶遗漏，漏掉；缺损，遗失：Bisikletimin çamurluğu sallanıyor bir vidası düşmüş. 我的自行车的挡泥板晃动了，像是掉了一只螺丝钉。Kitabın

yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş. 此书再版时这里好像漏了一个词。Kitap ciltlenirken bir forma düşmüş. 此书装订时好像漏了一个印张。❶❷破落，没落，失势，变穷：düşmüş bir aile 一个破落的家族 Zavallı ne kadar düşmüş. 可怜的他已经穷困潦倒。❶❸堕落，沦落，变得一钱不值：sokağa ～ (女人)沦落街头，沦为娼妓；(东西)多得臭了街 ❶❹由某人继承：Baba mirasından ona bu ev düştü. 在父亲的遗产中，这套房子由他继承了。❶❺(光线等)映在；(影子等)遮蔽：Fakat güneşin ilk ışıkları bahçeye düştüğü sırada oğlan on çuvalın da tümüyle dolu olarak yan yana durduklarını görmüş, içlerinde bir tane bile eksik yokmuş. 但是，当第一束阳光照进花园的时候，小伙子看见 10 只袋子都装得满满的，排列在那里，一粒(小米)都不少。İnce uzun dallı badem ağaçlarının alaca gölgeleri sahile inen keçi yoluna düşüyordu. 杏树林枝繁叶茂，树影斑驳，遮蔽了通往岸边的小路。❶❻由某人负责，由某人去做：Buraya her nevi bakır eşyaları düşüyor. 各种铜器活都交给这儿做。Onlar böyle yaparlarsa tabiî bize iş düşmez. 他们要是这么干，自然没我们什么事了。❶❼只好，不得不：Bana arada bir bakkaldan tuz, limon almak düşüyor. 有时我只好自己去杂货铺买盐和柠檬。Tanıklar borcu olduğunu söyleyince ona parayı vermek düştü. 证人证明他欠了债，他只好把钱还了。❶❽与某人在一起(生活、学习、工作等)，赶上，摊上：Çocuk iyi bir öğretmene düştü. 这孩子摊上了一个好老师。Görevi iyi bir kente düştü. 他的差事赶上了一个好城市。O asker bir aralık benim bölüğüme düşmüştü. 那位军人曾在我们连队呆过一段时间。Ortalama bir kilometre kareye 52 kişi düşmektedir. 平均每平方千米有 52 人。❶❾去，进入：Rastgele dolaştığımız için çiçeklerin içine düşmüştük. 我们信步走去，步入鲜花丛中。Sabah sabah sokağa düştüm. 我一大早就上街了。❷❿误入：Bu konuda kim bilir ne yanılgılara düşüyoruz. 在这个问题上，谁知道我们又有什么样的失误。Bu sırada büyük bir ormana düşmüş, çıkacak yer bulamamış. 就在此时，他误入了一座大森林，迷了路。❷❶撞上：Gemi karaya düştü. 船搁浅了。❷❷适合，恰当，协调：Bu iş bana düşmez, size düşer. 这活我干不合适，您干合适。Bu konuşmayı yapmak size düşer. 这次讲话由您讲合适。❷❸专心于，酷爱，醉心于，沉湎于：Ben bu işin üstüne, çok düştüm. 对这件工作，我非常用心。Oğlunun üzerine çok düşüyor. 她把心思都放到了儿子身上。Bugünlerde oyuna pek düştü. 这些日子他太贪玩了。❷❹走，追，跑向：önüne ～ 引导，带领 peşine ～ 跟随，追随，追求 peşine ～ 跟随，追随，追求："Dur! dur!" diye bağırarak arkalarına düşüyor. 他喊着"站住！站住！"朝那些人追去。Süvariler öne düştüler. 骑兵走在前面。❷❺突然出现：Hiç haberimiz yokken akşam düştü. 我们一点也没得到信儿，到了晚上，他突然冒了出来。Ne zaman düştün yahu! 嗨！你是什么时候冒出来的？Ulan kaşalot, nereden düştün buraya? 嘿，傻小子，你这是打哪儿冒出来的？❷❻恰好，恰巧，恰逢：Bayram pazara düşüyor. 节日正好赶上星期天。Yolum düşürse gelirim. 要是顺路的话，我会来的。Babasının burada yeni bir ev alması bu tarihlere düşer. 恰恰在这个节骨眼上，他的父亲要在这儿买一座新房子。❷❼被迫离开前往：tımarhaneye ～ 被送进精神病院 Bir lokma ekmek uğruna çoluk çocuğu ile gurbet ellere düşmüştür. 为了糊口，他带着老婆孩子流落异乡。❷❽变为，成为，沦为：yorgun ～ 疲惫不堪 hasta ～ 患病 fakir ～ 变穷 zayıf ～ 变弱，变瘦 esir ～ 被俘 şehit ～ 牺牲 ❷❾感到，受到，遭到：belâya ～ 遇到麻烦 kuşkuya ～ 怀疑 şupheye ～ 怀疑 korkuya ～ 害怕 Saçlarıma ak düştü. 我有白头发了。❸❿ (*-i*) 扣除，减去：borçları düştükten sonra kalan para 扣除债务后剩下的钱 darasını ～ 扣除皮重 Beş yüzden iki yüzü düşünce üç yüz kalır. 500 扣去 200 还剩 300。◇**düşe kalka** ①好不容易，艰难地，困难地，费劲地，吃力地：Çocuk düşe kalka büyüdü. 孩子好不容易长大了。Düşe kalka nihayet varabildik. 我们终于到了，真不容易。②同某人建立密切关系；同某人混在一起：Evveli böyle değildi. Esnafla düşe kalka hin oğlu hinleşti. 他原来不是这样子的，自打同那个坏女人混在一起就变坏了。**düşecek yer aramak** 寻找落脚之处 **düşüp bayılmak** 昏倒，晕倒：Kadın bu sözleri duyunca, sesi çıktığınca haykırarak düşüp bayıldı. 那女人一听这话，大叫一声，晕了过去。Yok o kadarı fazla oldu, zaten canım burnuma geldi, bir de bunu yükletirseniz düşer bayılırım. 还是那么多啊！我早就累了，您要是再给我加一点儿，我可就爬下了。(*-le*) **düşüp kalkmak** ①同某人婚外恋，鬼混：Onlar bir süre birlikte düşüp kalkmışlar, kadın sonra başka biriyle evlenmişti. 他们曾相好过一阵子，后来女人嫁给了他人。Orospularla düşüp kalkan, iyi bir

insan olamaz. 嫖妓的没有一个是好人。Yok pek ileriye gitme, senin de kimlerle düşüp kalktığını biliyoruz, fakat nemelâzım, kel tavuk kel horozla derler bilirsin ya. 站住！别走！我们知道你又和什么人混在一起了，但是我们不感兴趣，俗话说，鱼找鱼虾找虾，乌龟找王八，这你该知道吧！②同某人关系密切，同某人在一起，来往：Kapanık mizaçlı adamla hergün düşüp kalkmak insanı âdeta sinirlendiriyor. 每天同内向孤僻的人待在一起，都快把人逼疯了。Onlar da orta gelirli aile çocukları idi, kendileri seviyesinde insanlarla düşüp kalkarlardı. 他们也是中等收入家庭的孩子，同与他们同档次的人来往。Kanı kaynamazsa insan birbiriyle ne olursa uzun uzadıya düşüp kalkamaz. 人逢知己千杯少，话不投机半句多。③跌倒了再爬起来 ◆**Düşenin dostu olmaz.** 落魄之人无朋友。**Düşmez kalkmaz bir Allah.** 人无千日好，花无百日红。

düşsel *s.* 与梦有关的，梦的；梦似的，梦一般的

düşsül *s.* 想象的，设想的，假想的；幻想的，虚构的

düşsüz *s.* 无梦的

düşük Ⅰ *s.* ❶落下的，掉下来的：～ diş 掉落的牙 ❷低的：～ faiz 低利息 ～ fiyat 低价 ～ seviye 低水平的 ❸贬值的：～ para 贬值的货币 ❹被推翻的，垮台的：～ iktidar 被废黜的统治者 ❺不合规格的，不合标准的，不规范的：～ cümle 不合规范的句子 ❻【转】堕落的：～ bir kadın 堕落的女人 ❼【转】名誉扫地的 ❽〈医〉流产的，小产的(胎儿) Ⅱ *is.* 〈医〉流产，小产 ◇～ **etek**(**li**) 衣冠不整的，衣衫褴褛的 ～ **yapmak** 堕胎

düşüklük, -ğü *is.* ❶垂下 ❷地陷 ❸(价格)减少 ❹不合规格，不合标准，不规范：vezin ～ü 重量不够，份量不足 ❺【转】粗俗，庸俗，低俗 ❻【转】堕落 ❼【转】名誉扫地的

düşüm *is.* (放在打谷场粮堆上的)木签：～le damgalamak 用木签做记号

düşümdeşmek (*nsz*, *-le*) ❶〈哲〉同时发生；与…相符，与…相吻合 ❷〈数〉迭合，重合

düşümdeşlik, -ği *is.* ❶〈哲〉一致，吻合；同时发生 ❷〈数〉迭合，重合

düşün *is.* 思想，想法

düşünce *is.* ❶意见，看法；主张，见解，思想：～ adamı 思想家 ～ alışverişi 交换看法 ～ özgürlüğü 言论自由 Ya candan bir dostun görevleri konusunda düşünceniz nedir? 您以为一个忠实的朋友究竟有些什么样的义务？❷设想，计划：kurnaz bir ～ 狡猾的计划 Bu düşünceyle içi içine sığmıyordu. 他一想到这里，就兴奋不已。❸头脑：Düşüncesinde neler olduğunu bilemiyoruz. 我们搞不清他的脑子里在想些什么。❹担心，挂念，忧虑：Çocuğun okumaması benim biricik düşüncem. 孩子不好好学习是我惟一挂念的事。Başlıca düşüncem derslerimdir. 我最担心的是我的功课。Sonunda şu çingene borçlarını temizledim, şimdi düşüncem kalmadı. 最后我把这些小帐也还清了，现在我什么挂念的也没有了。❺目的：Yazarın bu yazıdaki düşüncesi çok açık. 作者写这篇文章的目的是十分明确的。◇～ **beynini kemirmek** 深思 ～ **hayatını paylaşmak** 同意某人的看法 ～**sini açmak** 公开自己的主张 ～**sini almak** 征求意见 ～**sini okumak** 明白某人在想什么 ～**ye dalmak** 沉思，思索，思考：Rıhtımda bir aşağı bir yukarı dolaşanları seyre müsait bir iskemlede düşünceye daldım. 我坐在一张凳子上，看着在码头上来来往往的人们，陷入了沉思。～**ye varmak** 得出某种看法

düşüncel *s.* ❶空想的，虚构的，不切实际的 ❷抽象的

düşünceli *s.* ❶有思想的；经过思考的，考虑周到的，审慎的：～ bir insan 一个审慎的人 ❷忧郁的，担心的；烦恼的，焦虑的，有心事的，若有所思的：Ali doğrulmuş, düşünceli bir tavırla çevresine bakınıyordu. 阿里翻身坐了起来，若有所思地张望着四周。Baba bu günlerde çok düşünceli görünüyordu. 爸爸这些天看上去一直忧心忡忡。

düşüncelilik, -ği *is.* ❶明智，理智，深思熟虑 ❷烦恼，焦虑

düşüncellik, -ği *is.* ❶想象，设想 ❷空想

düşüncesiz *s.* ❶无思想的；不老练的，不机智的，不小心的；不圆滑的 ❷无忧无虑的：Düşüncesiz bir tatil geçirdim. 我度过了一个无忧无虑的假期。18 yaşında olmasına karşın

hâlâ çocuk gibi düşüncesiz. 她都 18 岁了，可还像个孩子一样，什么事都不关心。❸轻率的，粗心的

düşüncesizlik, -ği *is.* ❶不老练，不机智，不圆滑 ❷不谨慎，轻率，冒失：Sen bu kuyuya düşseydin suçu kendi düşüncesizliğine bulmaz, bana bulurdun. 如果你掉下这口井，你不会怪自己不小心，反而会怪我。❸无忧无虑，不在意 ◇**～ etmek** 轻率行事

düşündeş *is.* 持一致看法者，志同道合者

düşündür(t)mek (*-i*) düşünmek 的使动态：İşinde başarılı olamayışı ona başka işlerde çalışmayı düşündürttü. 工作中的失误会让他在从事别的工作时多加思索。Çocukların, bunun için bizi düşündürüyor. 照这样看，你的这些孩子使我们很为难。Seni düşündüren bir şey görürsen bana yavaşça fısıldarsın. 如果你看到了什么让你不安的事，你可以悄悄地告诉我。

düşündürücü *s.* ❶令人深思的，发人深省的：～ bir sorun 令人深思的问题 ❷【转】令人担心的，令人焦虑的

düşünme *is.* düşünmek 的动名词：～ kabiliyeti 思维能力 kısa bir ～den sonra 经过短暂的思考之后 İnsanı öteki canlılardan ayıran temel özelliği, düşünmesi ve düşündüklerini dil denilen araçla anlatabilmesidir. 区别人类与其他生物的主要一点，是人类能够以语言为工具，表达自己的所思所想。◇**～ yasaları** 〈哲〉思维规律

düşünmek (*-i*) ❶想，思考，考虑，思索：Bu iş için ben bir çare düşündüm. 对于这一工作我已经想出了解决办法。Mektupta neler yazacağını düşünüyor. 他正在考虑信中将写些什么。❷关心，注意，感兴趣：O, derslerinden başka şey düşünmez. 除了功课外，他对其它事都不感兴趣。❸思念：Bunları düşündükçe daha çok üzünç duydu. 一想到这些，他就更加难过。Karısını düşündü. 他思念他的妻子。O andan sonra, ailesiyle birlikte yaşadı, bir daha eski evini barkını düşünmedi. 打那以后，他就和家人住在一起，再也不想老家了。❹预测：Ekonomik durumun gelişeceğini düşünüyor. 他在预测经济形势的发展。❺计划，打算：Ankara'ya gitmeyi düşünüyorum. 我打算去安卡拉。Esen Hanım tatil için Çin'i düşünüyor. 艾森太太想去中国度假。Bu son tarlayı de elden çıkarmayı düşünüyoruz. 我们打算把最后这块地也卖了。❻ (*nsz*) 担心，忧虑：Bu kadar düşünme elbette bir çare bulunur. 别这么担心，迟早会有办法的。❼猜想，料想，想象：Köpek orada birkaç parça kemik, biraz et bulursa pek hoşuna gideceğini düşünmüş. 狗在想，如果在那里能找到几块骨头几块肉，那就好了。❽想到：Bu sonucu önceden düşünmek gerek ama böyle şeyler kimsenin aklına gelmiyor. 这个结果应该事先想到，可是这样的事情谁也没有想到。❾认为：Bu işte şeytanın parmağı bulunduğunu düşünmesine karşın, evini papaza efsunlatarak, onunla arasının açılmasını istemiyordu. 她认为这是有鬼在作怪，但她又不想请法师在她家驱鬼，同鬼闹翻。Yaptığı kötülüklerin bir zaman sonra ayağına dolaşacağını hiç düşünmemişti. 他压根儿就不认为还有恶有恶报这档子事儿。◇**düşüne taşına hareket etmek** 三思而后行 **düşünmek taşınmak** 认真思考，慎重考虑，想办法：Bu yıkımdan nasıl kurtulabileceğini düşünüp taşınıyor. 他正在想办法如何摆脱这样的厄运。Düşündüm taşındım ve içinden çıkamadım. 我经过慎重考虑，这个工作我干不了。Düşünün taşının, yarın, öbür gün cevap ve imza bekliyoruz. 你认真考虑一下，我们希望你明后天答复并签字。

düşünsel *s.* 脑力的，智力的：～ bir soyun 智力问题

düşünülmek (*nsz*) düşünmek 的被动态：Artan işleri yetiştirebilmek için bir daire ihdası düşünülüyor. 正在考虑成立一个办公室以处理增多的事务。

düşünü *is.* ❶思想；想法，主义 ❷意见，见解，观点

düşünücü Ⅰ *s.* 思索的，思考的，善于独立思考的 Ⅱ *is.* 思想家

düşünüm *is.* ❶思维，思考，思想 ❷想法，见解，观点

düşünür *is.* 思想家：O tanınmış düşünurlerden biridir. 他是一位著名的思想家。

düşünüş *is.* ❶ düşünmek 的动名词：Bütün bu düşünüşler, Ali'yi Ahmet'e kininden kurtaramıyardu. 所有这些看法都不能使阿里化解对艾哈迈德的仇恨。❷〈哲〉世界观，

宇宙观；思想

düşürme *is.* düşürmek 的动名词：Arkadaşının münasebetsiz bir fiyat söylerek piyasayı düşürmesinden korkmuştu. 他担心他的同伴报出一个不合适的价格而降低了市价。Malın fiyatını düşürmeye çalışıyor. 他竭力降低物价。

düşürmek (*-i*, *-e*) ❶ düşmek 的使动态：uçağı ～ 击落飞机 Tabağı düşürüp kırdım. 我失手打碎了盘子。Saati yere düşürdü. 他把表摔了。Hâdiseler, bir zamanlar omuzlarda taşınan politikacıların maskelerini düşürdü. 这些事件撕下了我们以前喜欢的那些政治家的假面具。❷降(价) ❸减少：verimi ～ 减少产量 ❹丢失，遗失：Ben şimdi buracıkta tarağımı düşürmüştüm, gördünüz mü? 我的梳子刚才就是掉在这儿，您看到了吗？❺(从身上)抛出，放下，抛掉：Çocuk, solucan düşürüyor. 孩子打蛔虫。Kadın çocuk düşürdü. 这个女人流产了。❻推翻，摧毁：bakanlar kurulunu ～ 推翻内阁 ❼ (*-e*) 遇到，碰到：tehliye ～ 碰到危险 ❽ (*-i*, *-den*) 获得，得到：Bu güzel halıyı bedestenden çok ucuza düşürdüm. 我从室内市场以极低的价格购得这块漂亮的地毯。Ucuza bir tarla düşürüp satın aldı. 他低价买到一块田地。❾使无力，使虚弱：Annemi verem iyiden iyiye düşürmüştü. 肺病使我妈妈的身体彻底垮了。

düşürtmek (*-e*, *-i*) düşürmek 的使动态：çocuk ～ 打胎，堕胎 Korkuttu, elindeki kahve fincanını düşürttü. 他吓得她把手中的咖啡杯丢掉了。

düşürücü *s.* ❶降低…的，减低…的，减少…的：ateş ～ 解热的，退热的，退烧的 gerilim ～ transformatör 降压变压器 ❷使处于…的，使陷于…的，使降低到某种程度的：müşkül duruma ～ hareketler 使陷于困境的行为

düşürülmek (*nsz*) düşürmek 的被动态：Bir uçak düşürülmüştür. 一架飞机被打下来了。

düşürüm *is.* 〈经〉(在国外市场)倾销

düşüş *is.* düşmek 的动名词：Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道琼斯指数一天内下降了 290 点，纳斯达克指数下降了 144 点。Her düşüş bir öğreniş. 【成】吃一堑，长一智。

düşüt *is.* 【俗】见 düşük

düşüzlemek (*nsz*) 来，到：Yarım saate kadar düşüzler. 半个小时之内，他们肯定会来。

düttürü [dü'ttürü] Ⅰ *s.* 穿奇异服的 Ⅱ *is.* 瘦而短的衣服 ◇～ **leylâ** 穿瘦而短的奇异服装的妇女

düve *is.* 小母牛，母牛犊

düvel (阿) *is.* 【旧】多国

düven *is.* 马拉脱谷机 ◇～ **sürmek** (或 **dövmek**) 用马拉脱谷机脱谷

düvenci *is.* 马拉脱谷机厂商

düver *is.* 【俗】(建筑材料)粗木

düvesimek (*nsz*) (公牛)发情

düyek (波) *is.* 〈乐〉拍节

düyün [düyü:n] (阿) *ç.is.* 【旧】债务 ◇～**u umumiye** 公债

düz[1] Ⅰ *is.* ❶平放的：～ tahta 平放着的板 ～ baskı makinesi 平台印刷机 ❷不弯曲的，直的：～ değnek 直棍 ～ çizgi 直线 ～ saç 直发 ❸平的，平坦的：～ yol 平坦的道路 ❹低跟的，平跟的：～ ayakkabı 平跟鞋 ❺平底的，浅的：～ kayık 平底船 ～ tabak 浅底餐盘 ❻不加修饰的，朴实的：～ bir anlatım 朴素的语言 Giysisi düz ve yalındı. 他的服饰淡雅简朴。❼单色的；无纹饰的，无装饰的：～ kumaş 无纹饰的单色布 Ⅱ *is.* 平地 ◇～ **duvara çıkmak** 【俗】胡闹，搞恶作剧 ～ **nefes etmek** 【转】成功，战胜：Tek başına sekiz aynasızı düz nefes etti. 他一个人斗过了八个雷子(警察)。～ **tümleç** 〈语〉直接宾语 ～ **yürümek** 【转】走正道 ～**e çıkmak** 【转】摆脱困境 ～**e inmek** 【转】(强盗)金盆洗手；浪子回头

düz[2] *is.* 不加香料的葡萄酒：～ rakı 不加香料的拉克酒

düz ayak *s.* 内部没有梯子的或没有可升降设备的(房子、路)：～ bir ev 平房

düz baskı *is.* 胶版印刷

düzce *s.* 平坦的，平整的：～ bir arazi 平整的土地

düze *is.* 〈化〉含量

düzeç, -ci *is.* 水平仪，水准仪：kabarcıklı ～ 水平仪，水准仪

düzeçleme *is.* 水准测量

düzelmek (*nsz*) ❶变平：Yol düzeldi. 路面平坦了。❷被整理好，井然有序：Oda düzeldi. 房间整理好了。İşler düzeldi. 工作井然有序了。❸(气候、病情、局面等)好转，安定：Savaş bitti ama, durum çabuk düzelemiyor. 战争已经结束了，然而局势不会很快安定下来。Sen merak etme, yavrucak yakında düzelir. 你别担心，孩子病情最近有所好转。Ahmet Bey, bu karışık işe el atınca her şey düzeldi. 这件事错综复杂，艾哈迈德先生一插手，事情全摆平了。

düzelti *is.* ❶改正，纠正；修改，矫正，校正 ❷校对

düzeltici Ⅰ *s.* ❶整理…的；安排…的，筹备…的，组织…的 ❷修理…的；修正…的 Ⅱ *is.* ❶筹备者；组织者；校对员 ❷校正器：ses ～si 〈军〉(监听器材上的)音响校正器 ◇～ **jimnastik** 〈体〉保健操

düzelticilik, -ği *is.* 校对；校正

düzeltilmek (*nsz*) düzeltmek 的被动态

düzeltim *is.* ❶调整，校正 ❷改革，改进

düzeltme *is.* düzeltmek 的动名词 ◇～ **işareti** 〈语〉长音符

düzeltmek (*-i*) ❶ düzelmek 使动态：Bozuk yatakları hizmetçi düzeltti. 服务员把凌乱的床整理好了。O koca alanı biz kendi elimizle temizledik, düzelttik, çimledik, suladık. 我们亲手把那块地整理干净、整平，种上草，还浇了水。Bu iş çorba oldu; düzeltemeyiz. 这件事搞得乱七八糟，我们收拾不了了。❷修理，修补：Usta, makineyi düzeltti. 师傅修好了机器。❸改正，校正，修正，更正，修改：Lütfen hatalarımı düzeltiniz. 请给我改一下错儿！Öğleden sonra nüfus kağıdını gatir. Kaydını düzeltelim. 下午你把户口簿带来，咱们改一下。

düzeltmen *is.* 校对员

düzem *is.* ❶〈化〉配量，测定含量，测定比例 ❷〈医〉定剂量

düzemek (*-i*) 〈化〉测定比例，测定含量

düzen *is.* ❶传统，习惯，规矩：Herkesin ettiği yanına kalırsa toplum düzeni bozulur. 如果人人都干了坏事而不受惩罚，社会岂不乱了套。❷次序，顺序：Düşüncelerine bir düzen verdi. 他捋顺了思路。❸安排，布置，整理：Odanın düzenini uygun bulmadım. 我认为房间布置得不好。❹体制，制度，国体：çok partili ～ 多党制度 sosyal ～ 社会制度 Öğrenciler okul düzenine uymak zorundadırlar. 学生必须要遵守学校的纪律制度。❺【俗】织布机 ❻〈乐〉调音，调弦 ❼【转】诡计，骗局，计策：Suçsuz olduğumu bir düzenle suçlu çıkarıldığımı açıkça söyleyebilirim. 我可以明确地说，我是无辜的，我是被人陷害的。◇～ **açıklaması** 〈剧〉舞台指导 ～ **bağı** 纪律 ～ **düzmek** 欺诈，欺骗 ～ **kurmak** ①为某工作做准备 ②耍滑头，耍花招，设骗局：Büyük bir düzen kurdu; adamı kündeden attı. 他设了一个大骗局，把那个人打垮了。Başkasına kötülük için düzen kuran, kendi kuyusunu kazmış olur. 【成】搬起石头砸自己的脚。(*-i*) ～**e koymak** (或 **vermek, sokmak**) ①修复，调整好 ②组织好：İş bilir birini bulup burayı düzene koyduk. 我们找来一个能人理顺了这里的秩序。③调准(乐器等) ～**i bozmak** 破坏秩序 ～**ini bozmak** 扰乱，搞糟，破坏

düzenbaz *s.* 骗人的：Seni gidi yaşlı düzenbaz. 你这个老骗子！

düzence *is.* 纪律

düzenci *is.* 骗人的

düzencilik, -ği *is.* 欺骗

düzenek, -ği *is.* 计划，方案

düzengeç, -ci *is.* 〈物〉调节器，调整器；控制器；调节装置

düzenleme *is.* ❶ düzenlemek 的动名词：Ben sahnenin düzenlenmesi işini üstüme alıyorum. 我要揽下布置舞台的活儿。Bir komutanın doğru düzenlemeleri doğru kararlarına bağlıdır. 指挥员的正确部署来源于正确的决心。❷〈乐〉改编曲

düzenlemek (*-i*) ❶整理，安排，分类，排列，部署：Odasını düzenledi. 他把房间整理好了。❷举行：Ağabeyim okulu bitirmesi onuruna bir şölen düzenledi. 我哥哥举行宴会庆祝他的毕业。❸〈乐〉改编(乐曲)

düzenlenmek (*nsz*) düzenlemek 的被动态：Yayın ve propaganda işleri bu yeni hayata göre düzenlenecektir. 广播宣传工作要根据新的生活加以安排。

düzenleşik *s.* ❶协调的，相称的 ❷〈哲〉在分类中处于同一次序和等级的，同等的，并列的

düzenleşim *is.* 相互关联

düzenleşmek (*nsz*) 整顿好，整理好，就绪；协调好

düzenleştirmek (*-i*) düzenleşmek 的使动态

düzenleyici *is.* ❶组织者，负责人，协调人 ❷〈物〉调节器，校准器

düzenli *is.* ve *zf.* ❶有条理的，整洁的，整齐的：～ bir oda 整洁的房间 ❷端庄的：Fakat düzenli, zevk sahibi bir kadındı. 但是，她是一个端庄和意志坚强的女人。❸有组织的，有计划的，有规则的：～ bir çalışma 有组织的工作 Ders yılı başından itibaren düzenli çalışmadı, şimdi kafasını taştan taşa vuruyor. 开学以来他没有好好学习，现在非常后悔。❹有系统的 ❺〈乐〉悦耳的

düzenlik, -ği *is.* 和睦

düzensiz *s.* ❶不整齐的，参差不一的 ❷不规则的，无规律的，无组织的 ❸〈乐〉不协调的，不和谐的

düzensizlik, -ği *is.* ❶无组织，无次序，无规则，混乱 ❷〈乐〉不和谐

düzen teker *is.* 飞轮

düzetici 见 düzeltici

düzetilmek 见 düzeltilmek

düzetmek 见 düzeltmek

düzey *is.* ❶水平面：su ～ı 水平面 ❷水平：eğitim ～i 教育水平 kültür ～i 文化水平

düzgü *is.* 〈哲〉标准，准则

düzgülü *s.* 标准的，正规的

düzgün Ⅰ *s.* ❶平而直的，光滑的：～ tahta 光滑的木板 ～ yol 平坦的道路 ❷无缺陷的，整齐的，适宜的，妥当的：～ bir yazı 一篇文理通顺的文章 ～ bir anlatış 条理分明的讲话 ❸规则的，匀称的，整齐的，体面的，利索的：～ kılıklı biri 一个穿着体面的人 ～ çok yüzlü 〈数〉正多面的 Fesi, kılığı, her şeyi sade, düzgün ve temizdir. 他的帽子，他的衣装，他的一切一切，都是那么朴素、干净而又体面。Ⅱ *zf.* 标准地，无缺陷的，正确地 Ⅲ *is.* 擦脸油，胭脂，油彩

düzgünce *is.* ve *zf.* ❶平而直的，光滑的：～ bir yol 一条平坦的道路 ❷无缺陷的，整齐的，适宜的，妥当的 ❸规则的，匀称的，整齐的，标准的

düzgüncü *is.* 制造或销售化妆品的人

düzgünlü *s.* 脸上有擦油的，擦了雪花膏的：～ bir yüz. 擦了雪花膏的脸

düzgünlük, -ğü *is.* ❶光滑，平坦 ❷整齐，适宜，妥当；井井有条❸匀称，整齐，体面，利索

düzgüsel *s.* 标准的，规范的

düzgüsüz *s.* 不规则的，无规律的

düziko *is.* 不加香料的葡萄酒

düzine [düzi'ne] (意) Ⅰ *is.* 一打，12 个：Bir düzine bardak aldı. 他买了一打杯子。Ⅱ *s.* 【转】许多的，一大堆：Babasının şatosunda sabah kahvaltımı ederken karşımda bir düzine

hizmetçi el pençe divan dururdu. 那时，每当我在他爸爸的别墅中吃早饭，都有一大堆侍者毕恭毕敬地站在我面前。Bir düzine söz etti. 他讲了许多话。Bu makine günde on düzine iş çıkarıyor. 这部机器一天到头总出事。

düzkanatlılar *is.* 〈动〉直翅目

düzlem Ⅰ *s.* 平的，平坦的 Ⅱ *is.* ve *s.* 〈数〉平面(的)：～ geometri 平面几何学

düzlemek (*-i*) 弄平，使平滑：İnşaat alanını düzlediler. 他们平整了建筑工地。

düzlemküre *is.* 〈地〉平面球体图

düzlemsel *s.* 平面的，二维的

düzlendirmek (*-i*) düzlenmek 的使动态

düzlenmek (*nsz*) düzlemek 的被动态：Yol düzlendi. 道路被弄平整了。

düzleşmek (*nsz*) 变平，变直：Çocuğun kıvırcık olan saçları zamanla düzleşti. 孩子的一头卷发随着年龄的增长变直了。

düzletilmek (*nsz*) düzletmek 的被动态

düzletmek (*-i*) düzlemek 的使动态

düzlük, -ğü *is.* ❶平坦，平滑，光滑，平稳，均匀 ❷平台：stüdyo ～ü 摄影棚内的平台 ❸平原，平地：sürülmeye elverişli ～ 一马平川的耕地 Geyik düzlükte aslanı arkada bırakmış. 在平地，鹿把狮子甩在了身后。◇**～e çıkmak** 【转】摆脱困境

düzme *s.* ❶假的，虚伪的，不真实的：～ senet 伪造的字据 Kral dönüp gitti. Yatakta düzme bir kraliçenin yattığından haberi yoktu. 国王转身走了，不知道床上躺的是假王后。

düzmece *s.* ❶假的，虚伪的，不真实的 ❷伪造的，仿造的

düzmeci *s.* ve *is.* 造假的，造谣的(人)

düzmecilik, -ği *is.* 编造，伪造，造假

düzmek, -er (*-i*) ❶使聚集，收拾，搜集，为…准备好：çeyiz ～ 打点嫁妆 ev ～ 收拾房间 ❷伪造，捏造；造假：yalan ～ 说谎 ❹【粗】发生性关系，强奸

düz taban Ⅰ *is.* ❶平足，扁平足 ❷刨子 Ⅱ *s.* ❶平足的 ❷【转】不幸的，倒霉的，不吉的，不祥的

düztabanlık, -ğı *is.* ❶〈医〉(扁)平足，平跖足 ❷【转】不幸，倒霉，不吉，不祥

düzülmek (*nsz*) ❶ düzmek 的被动态：Ev eşyası da ona göre düzülmüş. 房里的东西也按照他的意图收拾好了。Kızın çeyizi düzüldü. 姑娘的嫁妆已打点好了。❷开始，出发，动身：Araba yola düzülür. 车开动了。Geceleyin ay aydınlığında yola düzüldüler, dere tepe düz gittiler. Dağlar aştılar. 夜里，趁着月光，他们上路了，深一脚浅一脚地走着，翻越了座座高山。

düzün *is.* 节奏，旋律，节律

düzünlü *s.* 有节律的，有节奏的

düz yazı *is.* 散文

Dy 〈化〉镝(Disprosyum)

DYP 【缩】正确道路党(Doğru Yol Partisi)

E *e*

E, *e* ❶土耳其语字母中第 6 个字母，前、宽、非圆唇元音 ❷用于编号，表示“第 5”(按英语字母顺序)，“第 6”(按土耳其语字母顺序)

E ❶〈乐〉E 音(7 个音名中的 ”mi” 音)，E 调 ❷〈理〉电子(Elektron)

e ünl. ❶在这种情况下，于是，那么，既然：E, artık bu söze diyecek yok. 既然这么说，那就没什么可说的了。E, gitsin. 既然这样，那就让他去吧。E, sonra? 那么，后来呢？❷(表示高兴、惊讶、愤怒等情绪)嘿，哼，哟，哎呀，啊，哦：E, akıllı insansın doğrusu. 嘿，你确

实是个聪明人。E, senin gürültünden bıktını artık. 嗨，你的吵闹早已让我受不了了。◆E mi? 可以吗？行吗？好吗：Bu kitabı birlikte okuyalım e mi? 咱们一起看这本书可以吗？Bugün çarşıya gidelim e mi? 今天咱们去逛商场好吗？
ebabil [eba:bi:l] (阿) is. 〈动〉夜鹰
ebat, -dı [eba':t] (阿) is. 大小，尺寸；规模：~ı küçük bir masa 一张小桌子 ◇~ında …规模的，…口径的，…大小的，…长的，…范围的
ebcet, -di (阿) is. 阿拉伯字母次序排列
ebe is. ❶接生婆，助产士：Ebe demek yarım doktor demektir. 所谓接生婆，就是半个医生。❷【俗】奶奶 ❸在孩子玩的游戏中当头的孩子或在游戏中独自一个对付其他人的那个孩子：Köşe kapmacada ebe orta yerde durur. 在抢壁角游戏中首领站在中间位置上。◇~den ~ye 男女老少
ebe bulguru is. 【俗】霰，雪子，雪糁
ebedî [ebedi:] (阿) s. 无休止的，没完没了的；永恒的，不朽的，永存的，永久的，永远的：Bu mezarda iki harp ve aile kahramanı ebedî uykusuna dalmıştı. 这座墓穴中长眠着两位战死的家族英雄。◇~ akşam 死亡
ebedîleşmek (nsz) 永恒，不朽，永生，永垂不朽
ebedîleştirmek (-i) ebedîleşmek 的使动态
ebedîlik, -ği is. 永生，不朽，永恒
ebediyen [ebedi:yen] (阿) zf. ❶总是，永远，永恒，无休止地：Ebediyen sustuğuna ihtimal veremedim. 我认为他不可能永远保持沉默。❷(用于否定句中)任何时候，从来：Ebediyen onu görmeyecekti. 他本来就从没想要见他。
ebediyet (阿) is. 永恒，无止境，无终止，没完没了：Burası sanki onun ebediyete kök saldığı yerdi. 这儿好象就是他最后的归宿地。
ebe gümeci is. 〈植〉锦葵属植物，欧锦葵(Malva siylvestris)
ebe gümecigiller ç.is. 〈植〉锦葵科(Malvaceae)
ebekurbağa is. 〈动〉产婆蟾(Alytes obstetricans)
ebe kuşağı is. 彩虹：gökyüzünü boydan boya kaplayan bir ~ 横贯天空的彩虹 Şimdi çağlayanlar üstüne mayıs güneşi ebe kuşağından köprüler atmış. 5 月的太阳在一道道瀑布上架起了一座座彩虹桥。
ebelemek (-i) (在儿童游戏中)选某人当头
ebeleyiş is. ebelemek 的动名词
ebeli is. 有接生婆的，有助产士的
ebelik, -ği is. ❶接生 ❷(儿童游戏中)处于领头地位
ebem kuşağı is. 彩虹
ebesiz is. ve zf. 没有接生婆的，没有助产士的：Ebesiz doğurdum, ebe hekim demektir. Ben hasta mıyım? 我没接生婆也生过孩子，接生婆就是大夫，难道我病了吗？
ebet, -di (阿) is. 【旧】永无止境，无终止：İşte bu, ezelden bilinmemiş, ebede kadar bilinmeyecektir. 就是这么回事，这件事天知地知，你知我知。
ebeveyn (阿) is. 【旧】父母，双亲：Ebeveynim çok mutlu insanlardı. 我的父母非常幸福。Ebeveynime karşı derin bir muhabbet besliyorum. 我深爱我的爸爸妈妈。
EBK 【缩】肉和鱼协会(Et ve Balık Kurumu)
ebleh (阿) s. 【旧】笨的，低能的，傻的，愚蠢的
eblehleşmek (nsz) 变傻，变笨，变蠢：Hani bazı kadınlar vardır, hödük koca ile düşe kalka eblehleşir, içleri kararır. 说实在的，有那么一些女人，傻里吧唧，跟野男人鬼混，搞得垂头丧气的。
eblehlik, -ği is. 呆傻，愚蠢
ebleşük, -ğü is. 钳子，夹子，夹钳
ebonit (法) is. 硬橡胶，硬胶皮，胶木
ebru [ebru:] (波) is. 仿大理石图案(的纸) ◇~ ~ 青一块紫一块的(脸)：Yanakları ebru ebru olmuştu. 他脸上青一块紫一块的。
ebrucu s. ve is. 绘制大理石图案的(人)

ebruculuk -ğu is. 绘制大理石图案的手艺
ebrulamak (-i, -e) 印上、涂上或漆上大理石花纹
ebrulaşmak (nsz) (脸上)变得青一块紫一块
ebruli s. 彩色的；有色的，色彩斑斓的；有大理石图案的
ebrulu s. 彩色的；有色的；有大理石图案的：～ kumaş 花布
ebter (阿) s. ❶没尾巴的(动物) ❷无后的，绝后的，无子嗣的 ❸没用的，无用的 ❹〈文〉从 4 个音节减为两个音节的词
ebucehil karpuzu [ebu:cehil karpuzu] is. 〈植〉药西瓜(Citrullus colocynthis)
Ebussuut Efendinin torunu is. 【谑】老古董，极其怀古的守旧者
ebül burun s. 大鼻子的
ebüliyometre (法) is. 〈物〉沸点计
ebüliyoskop (法) is. 〈物〉沸点计
ebüliyoskopi (法) is. 〈物〉沸点测定法
ebyaz s. (阿)【旧】很白的
ecdat, -dı [ecda:t] (阿) ç.is. 祖辈，祖先：Ecdadının dilini neye beğenmiyorsun? 你为什么不喜欢你祖辈的语言？
ece is. 【旧】❶王后，女王 ❷美女 ❸【俗】大哥，大姐 ❹老妈；大妈，大娘；老太太
ecektör is. 〈技〉喷射器，引射器，引射泵
ecel (阿) is. ❶死，死亡：Korkunun ecele faydası yoktur. 【成】胆小怕事于事无补。❷〈法〉终结，终了，完结 ◇～ aman verirse 如果我能长生不老的话 ～ beşiği ①(建筑工人用的悬在绳索上的)吊凳 ②【转】各种危险的交通工具或通道，活棺材：İçinde bulunduğum bu dört tekerlekli nesne, sanki araba değil, beni bir kasırga hızı ile sürükleyen korkunç bir ecel beşiği idi. 我所乘坐的这个有 4 个轮子的东西，似乎不是一辆车，而是一具风驰电掣般地要把我拖走的活棺材。～ gelmek 死到临头，死于非命 ～ olup karşısına çıkmak 拼死挑战 ～ şerbeti içmek 死亡 ～ teri dökmek 惊出一身冷汗：Arabanın freni patlayınca hepimiz ecel teri döktük. 一个急刹车，我们大伙儿都惊出了一身冷汗。Gömleği, döktüğü ecel terinden çıplak vücuduna yapışmış. 他惊出一身冷汗，浸湿的衬衣紧贴在他身上。～ yastığına baş koymak 病入膏肓；生命垂危 ～den aman olmak 死不了，不死：Ecelden aman olursa torunum düğününü görürüm. 我要是死不了，我还要看我孙子娶媳妇呢！～i çağırmak 去死 ～i erişmek 死到临头 ～i gelmek 死到临头，死于非命 ～i yakın olmak 濒临死亡 ～ine susamak (或 koşmak) 找死，送死，玩命：Ben ecelime susamadım ki o kadar yüksekten atlamaya cesaret edeyim. 我可不敢从那么高的地方往下跳，那可是找死。～ini beklemek 等死 ～iyle ölmek 正常死亡，寿终正寝：Adamcağız uzun yıllar yaşadı; 100 yaşında eceliyle öldü. 这人真长寿，百岁之时寿终正寝。◆Ecel geldi cihana, baş ağrısı bahane. 人难免一死。Ecele çare bulunmaz. 柳暗花明；天无绝人之路。Eceli gelen fare kedi taşağı kaşır. 太岁头上动土，不知死活。Eceli gelen köpek cami duvarına siyer (或 işer). 太岁头上动土，不知死活。
ecelsiz s. ve zf. 不当死的，不该死的：～ ölüm 死于非命 ◇～ gömülmek 死于非命 (-i) ～ öldürmek 使死于非命：Bu çocuklar beni ecelsiz öldürecekler. 这些孩子是要置我于死地。～ ölmek 死于非命
ecinni is. 【俗】鬼，魂，精灵 ◇～ler top oynamak (某地)空无一人
ecir, -cri (阿) is. 【旧】❶奖赏，奖品，报酬 ❷工资，薪金 ❸员工，工薪阶层者 ◇～ sabır dilemek 慰问死者家属，吊唁 ～ sabır vermek 慰问死者家属，吊唁：Allah ecir sabır versin! 望节哀顺变！
ecirli s. 高尚的，气度高贵的，光明正大的：～ bir iş 高尚的事业
eciş bücüş s. ❶弯的，歪的，扭曲的，歪七扭八的：～ bir yazı 潦草的笔迹 Eciş bücüş mobilyalar salonu çirkinleştirmiş. 这些破烂家具摆在客厅难看死了！❷畸形的，变形的；丑的，难看的：Yüzü bir maymuna benzeyen adamcağız soyununca eciş bücüş bir vucut meydana çıkardı. 这家伙脸长得像猴似的，一脱去衣服就暴露出畸形的身躯。
eclik, -ği is. 〈建〉(砌石墙时填补大石头间隙的小石头)填料
ecnebi [ecnebi:] (阿) is. ve s. ❶外国的，外籍的：～ parası 外币 ❷外地的，外乡的：Bu iki ecnebi hanım da nahiyeye varır varmaz yatağı ve aşı hazır bulsunlar. 让这两位外乡女人到了

本县再找吃住的吧！❸外地人；外国人
ecnebilik, -ği is. 外地人身份；外国人身份
ecza [ecza:] (阿) ç.is. ❶部分，份 ❷未装钉成册的书 ❸化学制品，化学药剂 ❹药：～ laboratuvarı 制药室，药剂室 Her evde bir ecza dolabı bulunmalı. 每个家庭都应该备有一个药箱。
eczacı is. 药剂师；卖药的：～ çırağı 药铺学徒 ～ kalfası 药剂员，助理药剂师 İlâç fabrikasında eczacı olarak çalışıyor. 他在制药厂当药剂师。
eczacılık, -ğı is. ❶制药学；制药业：～ fakültesi 药学院 ❷药剂师的职务或工作
eczahane [ecza:ha:ne] (阿-波) is. ❶制药厂 ❷药店，药铺
eczalı s. 化学的，经化学处理的：～ pamuk 药棉，消毒棉 Güzel bir bıçak, bir de eczalı dedikleri tabanca satın almıştım. 我买了一把漂亮的刀子，外加一把他们声称经过化学处理的手枪。
eczane is. ❶制药厂 ❷药店，药铺：Bak eczaneye uğrayacaktım, aklımdan çıktı. 哎呀！本来我要去药铺，可是我给忘了！
eçhel (阿) s. 毫无知识的，全然不知的，不学无术的 ◇～ cühela 毫无知识的，全然不知的，不学无术的
eda1 [eda:] (阿) is. ❶方式，样式，方法；语气，腔调：Temiz bir eda ile o söylevi Fransızca olarak tekrar etti. 他用法语清晰地重复了那场演说。❷卖俏，卖弄风情，调情；妖艳，媚态，娇态 ❸傲慢，目空一切，无礼，蛮横，狂妄：Herifin bu edası doğrusu çekilmez. 这家伙的狂妄实在让人受不了。
eda2 [eda:] (阿) is. ❶缴纳，缴清；付清，偿清：～nın imkansızlığı 无力偿还 ❷完成，实现；执行，履行：Namazını eda etti. 他做完了祷告。◇～ etmek ①缴纳，缴清，付清，偿清 ②完成，实现；执行，履行 ③做祷告
edalı s. ❶…样的，…方式的：ciddî～ 严肃的 ❷吸引人的，迷人的，漂亮的，富有魅力的；卖弄风情的：～ bir kadın 一个卖弄风情的女人 ❸骄傲自大的，傲慢的：～ bir genç 一个傲慢的青年
edat [eda:t] (阿) is. 〈语〉后置词
edatçık, -ğı is. 〈语〉情态词
edatlı s. 〈语〉带后置词的：～ tümleç 带后置词的补语
ede is. 【俗】哥哥；老兄，大哥
edebî [edebi:] (阿) s. 文学的，研究文学的：～ eserler 文学作品 ～ mecmua 文学杂志 ～ münakaşa 文学讨论
edebiyat [edebiya:t] (阿) is. ❶文学，文学作品：～ fakültesi 文学院，文学系 ～ ustası 文学大师 Edebiyat hocası iken talebeme bu nesir sanatından bir defa bahsetmiştim. 在我当文学教师时，我给我的学生讲过这种散文作品。❷专题著作，专题文献：hekimlik～ı 医书 ❸【转】空话，不现实或不切实际的虚文，漂亮话 ◇～ yapmak 【转】说空话，说漂亮话：Edebiyat yapmayı bırak, gerçekleri söyle. 你少废话！快说实话！
edebiyatçı is. ❶作家，文学家 ❷文学老师，文学教授
edebiyatçılık, -ğı is. 文学家身份；文学家气质：Senin az buçuk edebiyatçılığın da var. 你还略有一些文学家的气质。
edememek [ede'memek] (nsz) ❶感到不舒服，感到不安；不能不：Ben okumadan edemem. 我不学习就觉得难受。Ben onsuz edemem. 我不能没有她。❷与某人不能共处：Ben onunla edemem. 我无法同他共处。
edep, -bi (阿) is. 礼貌，客气，斯文，彬彬有礼：◇～ erkân 文雅的举止 ～ erken bilmek (或 tanımak) 知书达理 ～ etmek 感到拘束，觉得不好意思；因…羞愧 ～ yeri (人)阴部，外生殖器官，羞处 ～i kelâm 〈文〉委婉语，婉词 ～ini takınmak 变文雅，变得懂礼貌 ～tir söylemesi 【俗】恕我直言；不客气地说，请原谅我的用词：Edeptir söylemesi, donuna kaçırmış. 请原谅我的用词，听说他吓得尿裤子了。◆Edep yahu! 真丢脸！
edepleniş is. edeplenmek 的动名词
edeplenmek (nsz) 有教养，谦恭，有礼貌
edepli s. 有羞耻心的，腼腆的；有教养的；客气的，有礼貌的 ◇～ ～ 规规矩矩地：Burada

edepli edpli otur. 你就规规矩矩地坐那儿吧！
edeplice(sine) zf. 彬彬有礼地，有礼貌地，客气地，谦恭地
edepsiz Ⅰ s. 不知羞耻的，没有廉耻的，无耻的，不要脸的；无礼的：Edepsiz adam ağzına geleni söyledi; ortalığın üstüne başına etti. 那个无耻的家伙满口污言秽语，污染环境。Sizi edepsiz hayvanlar sizi! 你们这些不知羞耻的畜生！Ⅱ is. 恶人，坏人：Sen şimdi yukarı çıkar, bu edepsizi def edersin. 你现在上去，把这个恶棍给我赶走！◇～ ～ 厚颜无耻地，恬不知耻地；缺乏教养地
edepsizce [edepsi'zce] zf. 厚颜无耻地，恬不知耻地；缺乏教养地，不礼貌地；有伤大雅地，不成体统地；粗鲁地
edepsizleşmek (nsz) 粗野；没礼貌，不知羞耻，缺乏教养
edepsizlik, -ği is. 不礼貌，傲慢，鲁莽，肆虐：Bu sene kış uzun sürdü ve mart sonuna kadar edepsizliğini yaptı. 今年冬天持续时间很长，直至 3 月底，肆虐的气候才过去。◇～i ele almak 说话粗鲁，言辞无礼，傲慢无礼
eder is. 价钱，价格：Bu kitabın ederi ne kadar? 这本书多少钱？
edev is. ❶礼貌，客气，谦恭；有教养，文雅 ❷品德优良，品行端正
edevat [edeva:t] (阿) ç.is. 工具，器具，用具：yazı ～ı 文具
edici s. 做…的：hayran ～ 令人崇拜的；非常的，异常的，惊人的；非常好的 tadil ～ 改变…的 tehdit ～ 威胁的；令人恐惧的 teşdit ～ 增强…的，加强…的
edik, -ği is. 【俗】❶在家中穿的软底羊皮鞋 ❷短筒靴
edilgen Ⅰ s. 〈语〉被动态的：～ fiil 被动态动词 Ⅱ is. 被动态动词
edilgenlik, -ği is. 〈语〉被动形式，被动态
edilgi is. 〈哲〉外因；受动性；(外因作用的)结果
edilgin s. 被动的，守势的；消极的
edilginlik, -ği is. 被动，消极
edilmek (nsz) etmek 的被动态：Birine yardım edildi. 他得到了帮助。
edim is. ❶事实，实际情况 ❷行为，活动，举动；言行：Söylediklerinin tersini yapanlardan olmadığı için, edimlerinde de yakınlarını öylesine güven içinde tutar. 他不是那种阳奉阴违的人，因此他的一言一行也得到了亲人们的信任。
edimsel s. 实在的，实际的，真实的，确实的
edinç, -ci is. 获得物，赚得的
edinik s. ❶获得的，得到的；挣到的 ❷被收为义子的
edinilmek (nsz) edinmek 的被动态
edinim is. 获得，得到，掌握
edinmek (-i) 获得，得到，掌握：bilgi ～ 掌握情况 dost ～ 交朋友 Yıllarca sonra bir ev edindi. 多年后他拥有了一所房子。Ağzı bozuk arkadaşlar edinme. 满口脏话的人不可交。
edinsel s. 获得的，得到的；挣到的
edinti is. 获得物，赢得物；成果，收获
edip, -bi [edi:p] (阿) Ⅰ is. 作家，文人，文学家 Ⅱ s. 受过良好教育的；有修养的，有教养的；有礼貌的：Ondan çirkin hareket beklenmez, edip bir adamdır. 料他不会做出丑事，他是个有教养人。
edisyon (法) is. 印刷；印刷术
editör (法) is. ❶出版者 ❷编辑
editörlük, -ğü is. 出版业；编辑
edna [edna:] (阿) s. ❶最小的，最低的 ❷渺小的，微小的，微乎其微的 ❸最恶劣的，粗俗的：～ bir hareket 粗俗的举止 ～ bir mal 劣质货
edvar [edva:r] (阿) ç.is. 世纪，时代，时期
efe is. ❶勇士，好汉：Ali ～ 好汉阿里 ❷大哥 ◇～ satmak (或 yapmak) 卖弄；骄傲起来，自高自大起来
efece [efe'ce] s. ve zf. 像大哥似的，像英雄似的
efekt (英) is. 〈剧、影〉效果
efektif (法) Ⅰ is. 现金，现款，现钞 Ⅱ s. 有效的，有实效的，实际的，确实的

efelek, -ği is. 【俗】〈植〉巴开酸模，圆叶酸模(叶子可作蔬菜食用)(Rumex petientia)
efeleniş is. efelenmek 的动名词
efelenme is. efelenmek 的动名词：Dur hele yerinde bakalım sen, efelenmeyi bırak! 站住！不许动！
efelenmek (nsz) ❶自高自大，摆架子，昂首挺胸 ❷抵抗，反对 ◇efelenerek yürümek 昂首挺胸地走，昂首阔步地走
efeleşmek (nsz) 成为勇士，成为好汉
efelik, -ği is. ❶勇敢，胆大，剽悍 ❷蛮横，胆大妄为 ◇～ etmek (或 yapmak) 蛮横，胆大妄为
efendi [efe'ndi] (希) Ⅰ is. ❶【旧】先生：Ali ～ 阿里先生 Efendi! Allah'ın emriyle kızını bana ver. 先生！看在真主的份上，请把你的女儿嫁给我吧。❷主人，庄主，东家，老爷：çiftliğin ～si 农场主 konağın ～si 庄主 Efendisinin karşısında el pençe divan durdu. 他在主人面前毕恭毕敬地站着。Halk, yurdun gerçek efendisidir. 人民是国家真正的主人。❸谦谦君子，绅士：Senin bu kibar, bu efendi hâllerine bayılıyorum. 我喜欢你高贵的绅士气质。Kıyafeti efendiye benzer ama ağzı bozuk terbiyesizin biridir. 他衣冠楚楚似君子，却满口脏话无教养。❹丈夫：Bizim efendi artık geceleri de eve gelmiyor. 我先生今后再也不在夜里回家了。❺大王；狮王：Aslan kocamış, hastalanmış, ininden çıkamaz olmuştu; bütün hayvanlar birer birer gelip efendilerinin hatırını sordular. 狮子老了，生病出不了山洞。所有的动物都来探望它们的狮王。Ⅱ s. 【转】可敬的，彬彬有礼的，有教养的：Ardadaşımız efendi adamdır. 我们的同事是一位有教养的人。◇～ baba 【旧】①(孩子对父亲的尊称)爸爸 ②(晚辈对长辈的尊称)老大爷，老爹爹 ～ ～ 乖乖儿地，不调皮地：Efendi efendi otur, e mi? 你乖乖儿地坐好行吗？～ gibi yaşamak 养尊处优 ～den 有教养的：Şimdi genç değil, şöyle otuzunu aşmış, efendiden, ağır başlı bir kısmet bekliyor. 她现在已经不年轻了，已经 30 多岁了，还待字闺中，等候她的白马王子。～den kellifelli 稳重的 ◆Efendim nerede, ben nerede? (想法和说法)大相径庭。Efendime söyleyeyim. (用于当说话时找不到合适的词时)嗯，这个。
efendice [efe'ndice] zf. ve s. ❶主人般的 ❷彬彬有礼的，高尚的，庄严的：Her hâli ile insancıl, sevecen, efendice bir tavırdır. 种种情况表明，这是一种高尚而又温柔的人道主义的做法。
efendilik, -ği [efe'ndilik] is. ❶可敬，彬彬有礼 ❷主人身份，主子身份：Başlarına geçip onlara efendilik taslar, onları da kendi hizmetçileri yerine koyardı. 他自命为他们的主子，称他们作他的佣人。◇～ yapmak 彬彬有礼
efendim [efe'ndim] ünl. ❶(应答呼唤)是，唉，我在这儿：-Hasan! -Efendim beni mi çağırdınız? -哈桑！-唉，您喊我吗？❷(没有听清楚对方的话，希望他重复一遍时或征求对方意见)你说什么？什么？是不是：Böyle düşünmekte haklı değil miyim efendim? 您认为我这样考虑不对吗？❸(表示客气、尊敬的语气)：Haklısınız, efendim. 您是对的。Müdür sizinle görüşecek, efendim. Lütfen benimle gelin. 经理要见见您。请随我来！
efendimiz is. (旧时过于表示尊敬的称谓)大人，老爷
efervesan (法) s. 发泡的，冒泡的
efiji (拉) is. 钱币和证章上的人形图案
efil efil zf. ◇～ esmek 微拂：Rüzgârın efil efil esmesi hoşa gidiyor. 微风拂面令人心旷神怡。～ etmek 飘扬
efkâr [efkâ:r] (阿) ç.is. ❶意见；见解，主张；看法；评价 ～ı âmme (或 halk ～ı) (社会)舆论 ❷悲伤，伤心，悲哀；忧愁，忧郁，愁闷：～ tepesi 无尽的烦恼，无穷的悲哀 ◇(-i) ～ basmak 使悲伤，使抑郁，使忧愁；折磨：Efkâr basıyor. 忧愁折磨人。Yalnız adamı efkâr bastı. 孤独的人郁郁寡欢。～ dağıtmak 消愁，消除烦恼：Bu durumda efkâr dağıtmak için içtiğim günde iki paket sigaram da olmasa aklımı kaçırabilirim. 在这种情况下，为了消愁如果一天没有两包烟的话，我就会发疯。～ etmek 悲伤，抑郁，忧愁 ～ı dağılmak 郁闷消散：Ona ne zaman rastlarsanız, konuşsanız, içiniz açılır, efkârınız dağılır. 您不论什么时候遇见他，只要跟他谈，您就会心情开朗，郁闷全消。
efkârıumumiye [efka:rıumu:mi:ye] (阿) is. 公众舆论
efkârlanış is. efkârlanmak 的动名词
efkârlanmak (nsz) 悲伤，抑郁，忧愁，担心：Boşuna efkârlanma, yaptığı hep numara. 你就

别瞎操心了，他的所作所为全是骗人的。
efkârlı s. 悲伤的，伤心的，悲哀的；忧愁的，忧郁的，愁闷的：Seni pek efkârlı görüyorum. 我看你也太忧郁了。
efkere is. 庭院，前院
eflâk, -ki [efla:k] (阿) ç.is. 天，天空 ◇～e ser çekmek 高耸入云，耸入云霄：～e ser çeken dağlar 高耸云霄的山峰 ～e ser çekmiş ağaçlar 参天的大树
eflâtun [eflâ:tun] (阿) is. ve s. 淡紫色(的)
eflâtunî [eflâ:tu:ni:] (阿) s. 淡紫色的
efor is. 用力；努力，尽力，竭力 ◇～ harcamak 努力；费力
efrat, -dı [efra:t] (阿) ç.is. ❶个人，个体 ❷士兵，列兵 ◇～ını cami, ağyarını mani (对定义)确切而又简要
efriz (法) is. ❶〈剧〉沿幕(挂在舞台顶部的横幅帷幕) ❷〈建〉(柱顶盘的)中楣，(檐部的)檐壁
efsane [efsa:ne] (波) is. ❶轶闻，轶事，神话，传说，传奇：O geceki macera ne idi? Rüya mi, hayal mi, efsane mi? 那夜发生的怪事是什么？是梦，是幻觉，还是传说？Olimpus Dağının tepesindeki bu ateş üzerine nice efsaneler söylenmiş. 关于奥林匹斯山上的这堆圣火，有许多传说。❷【转】谎话，瞎说，臆造，无稽之谈
efsaneleşme is. efsaneleşmek 的动名词：Bazı insanlar efsaneleşmeyi nedense pek seviyor. 不知道为什么一些人总喜欢说谎。
efsaneleşmek (nsz) 具有传奇性，成为传说；说谎
efsaneleştirilmek (nsz) efsaneleştirmek 的被动态
efsaneleştirmek (-i) efsaneleşmek 的使动态：Siz neden ille her şeyi büyütüp efsaneleştirirsiniz. 你们为什么一定要把每件事情都夸大，闹得神乎其神的？
efsaneli s. 传说的，传奇的
efsanevî [efsa:nevi:] (波) s. 传说(中)的，传奇(中)的，传说似的，传奇似的：O günün benim için en büyük nimeti, o efsanevî başı yakından görmem olmuştur. 那天最令我高兴的是我能在很近的地方见到了那位传奇似的重要人物。
efsun [efsun] (波) is. 巫术，妖术，魔法；咒语 ◇～ okumak 施魔法，施巫术
efsunkâr (波) s. 巫术的，有魔法的
efsunlamak (-i) ❶施魔法，使中魔法，用魔力控制，使中妖术：Tespihiyle galiba bir mahalle halkını efsunlayıp duruyor. 他大概是拨弄着念珠念咒语控制着一个街区的人。❷【转】迷住，使着迷，使神魂颠倒
efsunlatmak (-i, -e) efsunlamak 的使动态：Bu işte şeytanın parmağı bulunduğunu düşünmesine karşın, evini papaza efsunlatarak, onunla arasının açılmasını istemiyordu. 她认为这是有鬼在作怪，但她又不想请法师在她家驱鬼，同鬼闹翻。
efsunlu s. 巫术的，有魔法的
efsürde (波) s. 【旧】❶受冻的，冻坏的 ❷冷漠的，冷酷无情的
eftamintokofti is. 【俚】假话，谎言
eften püften s. 胡乱做成的，偷工减料地建造的；不结实的，不耐用的；不值钱的(东西)：～ bir iskele 一座偷工减料的码头
egale (西) s. 相等的，相同的；势均力敌的，旗鼓相当的，相匹敌的 ◇～ etmek 使相等；使势均力敌
egavlamak (-i) 【俚】抓住，弄到，搞到，物色到，捞到；攫取；偷窃
ege is. 监护人，保护人
Ege (denizi) öz.is. 爱琴海
egemen Ⅰ s. ❶主权的：～ devlet 主权国家 ❷【转】统治的，居统治地位的，执政的，当权的：～ sınıflar 统治阶级 dünyaya ～ güçler 主宰世界的势力 ❸【转】主导的，占优势的 Ⅱ is. 执政者，当权者 ◇(-e) ～ olmak ①统治，控制 ②占上风，占优势 ～ ton (绘画)色调
egemenlik, -ği is. ❶主权：millî ～i savunmak 保卫国家主权 Egemenlik ulusundur. 主权属于人民。❷统治，控制，统治地位；领导权；霸权：deniz ～i 海上霸权；制海权 hava ～i 制空权，空中霸权 ◇(-i) ～i altında almak 控制，统治

eglog (法) is. 牧歌，田园诗
ego (拉) is. ❶自我，自己 ❷自我主义，利己主义：Tek çocuk, hele de şımartılmışsa, yaşamı boyunca egosunu beraberinde gezdirir. 如果独生子女总是受到溺爱的话，他将一辈子是一个利己主义者。❸自负 ❹意志
egoist (法) s. 利己主义的，自私自利的
egoistlik, -ği is. 利己主义，自私自利，私心
egoizm (法) is. 利己主义
egosantrik, -ği (法) s. 自我中心的
egosantrizm (法) is. 自我中心
egotizm (法) is. 自夸，自负，自大
egzost, egzoz is. 〈技〉(内燃机汽缸的)排气，排出；放出：～ borusu 排气管，放气管 ～ gazları 排气，废气 ～ supabı 排气阀
egzama [e'gzama] (希) is. 湿疹：Egzama bir dermatozdur. 湿疹是一种皮肤病。Egzama, bir kuru, öteki akıntılı olmak üzere iki türlüdür. 湿疹分为两种类型：一种是干性湿疹，另一种是渗出性湿疹。
egzersiz (法) is. 训练，锻炼：Sabahleyin balkonda nefes egzersizlerini ihmal etmez. 每天早晨他都不忘在阳台上做深呼吸训练。◇～ yapmak 练习，操练：O akşam yalnız olduğum için kemanda bazı egzersizler yapmaya başladım. 那天晚上因只有我一个人，我就练起了小提琴。
egzistansiyalist (法) s. ve is. 存在主义的(者)
egzistansiyalizm (法) is. 存在主义
egzogami (法) is. 异族通婚
egzomorfizm (法) is. 外变质性，外接触变质性
egzosfer (法) is. 外大气圈，外逸层
egzosmos (法) is. 〈物〉外渗(现象)
egzotik (法) s. 外来的，异国的，异国情调的：～ bitki 非本地种植物，外来植物 ～ roman 外国小说
egzotizm (法) is. 异国情调，异国趣味
egzotoksin (法) is. 外霉素
egzoz (英) is. ❶排出，排气 ❷排气装置，排气管 ❸灭声器，消音器
egzozcu is. 修理和制做排气装置的专家
eğdiriş is. eğdirmek 的动名词
eğdirmek (-i) eğmek 的使动态
eğe1 is. 〈解〉肋骨：～ kemiği 肋骨 ～ler arası sinirler 肋间神经
eğe2 is. 锉：üç köşe ～ 三角锉
eğelemek (-i) 锉
eğelenmek (nsz) eğelemek 的被动态：Demirin pürüzlü yerleri eğelendi. 铁器上粗糙不平的地方已经锉平了。
eğelerarası 〈解〉 I is. 肋骨间隔，肋骨间空隙 II s. 肋骨间的
eğelet(tir)mek (-i) eğelemek 的使动态
eğer1 [e'ğer] (波) bağ. (用在条件句句首)如果，假如，只要：Eğer hava güzel olursa, gezmeye çıkarız. 如果天气好的话，我们就出去散步。Eğer karanlık içinde bir iki adım daha atsalarmış bu uçuruma düşerek param parça olacaklarmış. 只要她们在黑暗中再向前多走几步，就会掉下悬崖，摔得粉身碎骨。
eğer2 is. 鞍子，马鞍：～ hörgücü 鞍桥
eğerci 见 gerçi
eğiç, -ci is. (用以采摘枝头水果的)小钩，钩形工具
eğik I s. ❶斜的，倾斜的；歪斜的：～ biçme 〈数〉倾斜棱柱 ～ koni 〈数〉斜圆锥体 ～ silinder 〈数〉斜柱 Şapkası yana doğru eğik. 他歪戴着帽子。❷弯曲的：Başı yine yere eğik, sol kolu yine kalçasındaydı. 他依旧是低垂着头，左手背在身后。II is. 〈数〉斜线
eğiklik, -ği is. ❶倾斜(状态)；斜面，斜坡 ❷〈天〉(轨道)交角，倾斜角
eğilebilme is. 柔韧，柔软；易弯曲

eğili s. ❶倾斜的，低垂的，弯下的：～ bayraklar 垂下的旗 ❷俯身的，弯下腰的
eğilim is. 倾向，趋向；喜好，嗜好；意向，志向；派别：Liberalizm, son derece kötü bir eğilimdir. 自由主义是一种严重的恶劣倾向。
eğilimli s. 倾向于…的，有…癖好的，有…嗜好的
eğiliş is. eğilmek 的动名词
eğilme is. ❶ eğilmek 的动名词 ❷〈数〉倾角，斜角
eğilmek (nsz) ❶倾斜，弯曲：Rüzgârdan telgraf direkleri eğildi. 风吹歪了电话线杆。Ağaç yaşken eğilir. 【成】木湿可曲，枝嫩可弯，人才培养自童年。❷屈身，俯身，弯腰：Eğilip düşürdüğünü aldı. 他弯腰把他碰掉的东西拣了起来。Tenis oynarken yüz çeşit çeviklikler içinde eğilir, kalkar, sıçar, koşar. 她打网球时，一曲一伸，跃起，跑动，轻盈无比。❸鞠躬：Eğilip selâm verdi. 他鞠躬致意。Kız oğlanın önünde eğildi. 姑娘向小伙子鞠了一躬。❹【转】屈服，顺从：O, hiçbir zaman para karşısında eğilmez. 他永远不会成为金钱的奴隶。Türk kolay eğilmez. 土耳其人是不会轻易屈服的。❺ (-e) 【转】开始重视，开始认真对待，开始认真考虑：Hükûmet suçlu çocuklar konusuna eğilmeli. 政府必须对少年犯罪问题给予重视。◇ eğilip bükülmek 羞愧不已 ◆Eğilen baş kesilmez. 低下的头不可砍，认错的人不可侮。
eğilmemezlik, -ği is. 刚毅，不屈不挠，百折不回，坚定不移
eğilmez s. 刚毅的，不屈不挠的，百折不回的，坚定不移的；不能弯曲的
eğilmezlik 见 eğilmemezlik
eğim is. ❶倾斜 ❷倾斜度，坡度：yamacın ～i 山坡的倾度 ❸斜面，斜坡
eğimli s. ❶喜爱…的，爱好…的 ❷善于，擅长于
eğimölçer is. 测角器，倾斜仪
eğin, -ğni is. ❶背，背部，脊背：birinin ～ine binmek 骑在某人背上 ❷身体：Büyüdüm çabuk / Entarim eğnime dar. 我长得太快了，上衣都裹在身上了。❸身姿
eğinç, -ci is. ❶瘤，肿瘤；肿块；包，疙瘩 ❷疣，赘疣；树瘤，叶瘤
eğindirik, -ği is. ❶短披肩，短斗篷 ❷大衣宽领
eğindirmek (-i) eğinmek 的使动态
eğingen s. 倾向…的，爱好…的
eğinik s. ❶倾斜的 ❷倾向…的，爱好…的
eğinim is. ❶倾斜；点头；弯腰 ❷趋向，趋势，倾向；爱好 ❸倾度；斜坡；倾角，斜角
eğinmek (-e) 喜爱，爱好，对…感兴趣
eğinti1 is. ❶【俗】锉屑：demir ～si 铁锉屑 ❷平坡(坡度一般不超过 5-6 度)
eğinti2 is. 〈地〉斜坡，坡
eğir1 is. 【俗】蜂蜜采集的花粉；蜜蜂的一种分泌物：～ mumu 蜂蜡，黄蜡
eğir2 is. 〈植〉菖蒲(Acorus calamus)
eğirgeç, -ci is. 锭子；纺锤
eğirici is. ❶缫丝工 ❷制绳机
eğir kökü is. 〈植〉菖蒲(Acorus calamus)
eğirmeç is. 纺车
eğirme is. eğirmek 的动名词：～ makinesi 精纺机
eğirmeç, -ci 见 eğirgeç
eğirmek (-i) 纺(线)
eğirmen is. 锭子，纺锤
eğirtmek (-i, -e) eğirmek 的使动态
eğiş is. eğmek 的动名词
eğitbilim is. ❶教育学 ❷教育法
eğitbilimci is. 教育家；教员，教师
eğitici Ⅰ s. 教育的，教养的；养育的，培养的，教育性的：～ bir yayın 教育性的宣传 ～ film 教育片 Ⅱ is. 教育者，辅导员，教师
eğiticilik, -ği is. 教育，教育性
eğitilmek (nsz) eğitmek 的被动态
eğitim is. ❶教育，教练，训练，培训；驯练：～ dönemi 培训期 ～ sistemi 教育体制 ～ uçağı

教练机 askerî ～ 军事训练 meslekî ～ 职业培训 Bu eğitim yolu verimli değildir. 这种教育方法是没有效果的。❷教育，修养 ❸教育学：～ enstitüsü 师范学院 ◇(-i) ～e tâbi tutmak 训练：Bunları bir müddet askeri eğitime tâbi tuttuktan sonra cepheye sevk ediyoruz. 我们对这些人进行一段时间的军训之后就把他们送到前线。
eğitim bilimi is. ❶教育学 ❷教育法
eğitimci is. 教育者，教育工作者
eğitimcilik, -ği is. 教育，教养；教育工作
eğitimli s. 受过教育的，有文化的
eğitimsel s. 教育的，有教育意义的：～ konular 各种有教育意义的问题
eğitimsiz s. 未受过教育的
eğitme is. eğitmek 的动名词：Özeleştiri insanın kendini eğitmesi için gereklidir. 对于人的自我教育来说，自我批评是必不可少的。
eğitmek (-i) ❶教育，训练，培养：çocukları ～ 教育孩子 ❷训练(动物掌握一定的特种技能)：hayvanları ～ 训兽
eğitmen is. ❶教育工作者 ❷(受过短期专门训练培养出的)乡村教师
eğitmenlik, -ği is. 教育工作
eğitsel s. 教育的，有教育意义的 ◇～ faaliyet ①教学活动 ②校外活动
eğitsellik, -ği is. 教学性，教育性
eğlek, -ği is. ❶(牧群或兽群夏季中午呆着的)避暑处 ❷客店，旅店，大车店
eğlemek (-i) ❶阻拦，拦截；使耽搁：Beni işler eğledi de, vaktinde yetişemedim. 有些事耽搁了我，因此没能按时到达。❷使娱乐，使快乐，使开心；使忘却不愉快的事，使解闷
eğlence is. ❶娱乐，消遣：Biz bu işe tuhaf bir merakla eğlence şeklinde başladık. 我们怀着极大的兴趣消遣性地着手做这件事。❷娱乐活动：kır ～si 郊游 Çocuklar bir eğlence düzenlemiş. 孩子们举行了一次娱乐活动。❸(娱乐性的)聚会 ❹嘲弄的对象，笑料：O herkesin eğlencesi oldu. 他成了大家嘲弄的对象。❺【转】易如反掌的事情：Onun için bu görev bir eğlencedir. 这个任务对他来说玩儿似的。❻鸡毛蒜皮的事
eğlenceli s. ❶娱乐性的，消遣的，休闲的：～ bir toplantı 娱乐性的聚会，联欢会 Eğlenceli bir şehirde, seninle yaşamak istiyorum. 我希望能同你一起生活在一个能娱乐的城市。Buz veya kar üzerinde kaymak eğlenceli bir spordur. 滑冰滑雪是一种休闲运动。❷愉快的：～ bir gezinti 一次愉快的散步
eğlencelik, -ği is. ❶笑料，笑柄 ❷零食，休闲食品：Babacığım, gelirken bana eğlencelik alır mısın? 爸爸，你回来时给我买些零食好吗？◇(-i) ～ yapmak 取笑，嘲弄：Zavallıyı eğlencelik yapmışlar. 他们拿这可怜的人取乐。
eğlencesiz s. ❶没有娱乐性的 ❷不愉快的
eğlendiri is. 滑稽，诙谐，幽默
eğlendirici s. 令人欢快的，令人开心的，有趣的：～ bir film 一部喜剧片 ～ oyun 喜剧
eğlendiriş is.eğlendirmek 的动名词
eğlendirmek (-i) eğlenmek 的使动态：Boş yere beni orada günlerce eğlendirdi. 在那里他无端地作弄了我几天。Bu kitap insanı eğlendiriyor. 这本书很逗乐。
eğlenilmek (nsz) eğlenmek 的无主态：Fatma hanımın bahçesinde eğlenildiğini duyan diğer sakinler de akşamları misafirliğe gelmeğe başladılar. 听说法特玛太太的花园里开欢乐聚会，其他居民晚上也来登门做客。
eğleniş is. eğlenmek 的动名词
eğlenme is. eğlenmek 的动名词：Hekimi Ali'ye biraz yer ve hava değiştirmeyi, biraz kırlarda ve denizlerde gezip eğlenmeyi tavsiye etti. 阿里的医生建议他换换环境，到乡下和海上去散散心，玩一玩。Herkesle eğlenmeye ne hakkın var? 你有什么权利戏弄大伙儿？Onun eğlenmesi, açılmasi lâzım. 应该让他解解闷，开开心。
eğlenmek (nsz) ❶快乐，快活，乐观：Aklıma ne kadar kötü şeyler hücum ederse, o kadar eğleniyorum. 不管我有多少麻烦事，我都同样保持乐观。Sabahtan beri keyif çatıp eğleniyordu. 他快活了一上午。❷玩，娱乐，消遣：Dün gece sizde iyi eğlendik. 昨晚在你们那里我们玩得很开心。Kente geldi, bir hafta eğlendi. 他进城来玩了一个星期。❸ (-le) 嘲笑，

讥笑，捉弄，取笑：Benimle eğlendi. 他捉弄了我。Köyden geçerken çocuklar eğlenip onu taşa tuttular. 他从村里走过的时候，孩子们都嘲笑他，丢石头打他。❹停留，等：Sen burada biraz eğlen, ben şimdi gelirim. 你在这里稍等一下，我就来。❺歇息：Onun canı yok mu, o da biraz eğlenmek ister. 他难道是铁打的不成，也应该歇歇才是。
eğlenti is. (娱乐性的)聚会，联欢会
eğleşmek (nsz) ❶停留，逗留：Kar kuytuda, para pintide eğleşir. 【成】雪在背阴处不化，钱在吝啬鬼处不花。❷居住，生活
eğletmek (-i) 拦阻，阻挡；妨碍；使…丢下(不干)：Beni yolumdan eğletme. 不要妨碍我。
eğme is. ❶ eğmek 的动名词 ❷门鼻儿 ❸【俗】一种歪戴的帽子
eğmeç, -ci is. 弯如弓的物品，弓型物
eğmek, -er (-i) ❶使倾斜，使垂下，使低垂，耷拉：Başını öne eğdi, tekrar ağlamağa başladı. 他耷拉着脑袋，又哭了起来。Gözlerini yere eğdi. 他两眼瞅着地面。Şapkasını kaşının üzerine eğmiş. 他把帽子压低齐眉。❷弄弯，使弯曲：Demir çubuğu çabucak eğdi. 他一下子就把铁条折弯了。
eğmel s. 弯曲的，弯曲成弧形的
eğrek, -ği is. ❶灌溉沟渠，水沟，水渠 ❷(夏天中午)畜群休息的凉爽地方
eğrelti is. 〈植〉蕨
eğrelti otu is. 〈植〉蕨(Driopteris filix-mas)
eğrelti otugiller ç.is. 〈植〉水龙骨科
eğreti s. ve zf. ❶暂时的，临时的：Asıl köprü bitinceye kadar eğreti köprüden geçilecek. 在永久性的桥建成之前可以从临时桥上过。❷假的，人造的：～ bacak 假腿 ～ diş 假牙 ～ göz 假眼，义眼 ～ saç 假发 ❸借来的：～ giysiler 借来的衣服 ～ kitap 借来的书 ❹没放好的，不合适的：Sandalyenin bacağı eğreti olduğu için düşebilirsiniz. 椅子没有放好会摔着您的。◇～ almak 借，借贷：Arkadaştan bu kitabı eğreti aldım. 我从朋友那里借来了这本书。～ durmak ①逗留，暂时停留 ②没放好：Ayna eğreti duruyor, düşebilir. 镜子没放好，会掉下来的。Tencerenin kapağı eğreti duruyor. 锅盖没盖好。～ oturmak 逗留：Bu evde eğreti oturuyoruz. 我们要在这所房子里暂时下。～ vermek 借(钱)给，贷予 ～ye almak 支起，托起 ◆Eğreti kaftan tez eskir. 借来的东西坏得快。Eğreti kuyruk tez kopar. 借来的尾巴掉得快，不要相信没有根据的事情。
eğretiden zf. 暂时地，临时地
eğretileme is. 〈文〉借喻，比喻，隐喻
eğretilik, -ği is. 暂时，临时
eğrez is. 埃里迪尔湖出产的一种鱼
eğri Ⅰ s. ❶弯曲的：～ bir yol 弯弯曲曲的路 ～ değnek 弯棍 ～ yüz 〈数〉曲面 ❷弓形的，月芽形的：～ kılıç 弓形刀，弯刀，马刀 Dilenciye hıyar vermişler de eğri diye beğenmemiş. 【成】要饭的还要挑肥拣瘦；讨来的东西还嫌不好。❸斜的，歪斜的：～ bir masa 歪斜的桌子 ～ duvar 歪斜的墙 Tabak eğri duruyor, yemek dökülecek. 盘子放歪了，菜要洒了。❹说谎的，不诚实的：～ adam 说谎的人 ～ söz 诽谤，诋毁，造谣中伤 Ⅱ is. ❶曲线，造型：hava nemi ～si 空气湿度曲线 sıcaklık ～si 温度线 izobar ～si 等压线 izohips ～si 等高线 izoterm ～ 等温线 Ocağın eğrisine bakma tütünün doğrusuna bak. 【成】不要看炉灶好看不好看，而要看它出烟好不好。❷〈数〉斜线，斜面 Ⅲ zf. 错误地，不对地，不正确地 ◇～ (gözle) bakmak 不怀好意地看，不友好地对待；有成见地看待 ～ büğrü 弯弯曲曲的，歪歪扭扭的，歪七扭八的：～ büğrü birtakım dağ yolları 弯弯曲曲的山路 Annesi ona, kasabada eğri büğrü bir sokakta, eğri büğrü ahşap evler arasında, eğri büğrü tahtalarla kaplı ve iki odalı bir ev tutmuştur. 他的母亲在镇上一条曲里拐弯的小巷子里一片歪歪扭扭的木屋中为他租了两间用歪七扭八的木头搭制成的房子。～ büğrü söylemek 歪曲事实 ～ ～ bakmak 横眉冷对，怒目而视 ～ oturmak ①歪坐着，斜坐着，侧身坐着 ②有失大雅地坐着，不成体统地坐着 ～ oturup doğru konuşmak 永远说实话 ～si doğrusuna (或 karşı, rast) gelmek 歪打正着：Eğrisi doğrusuna karşı geldi, bozuk olan işimiz düzeldi. 真是歪打正着，我们本来办砸的事又搞好了。◆Eğri ağaçsız orman olmaz. 金无足赤，人无完人。Eğri cetvelden doğru çizgi çıkmaz. 歪尺子画不出直线。Eğri gemi doğru sefer. 东西不好却实用。

eğrice1 s. 稍弯曲的
eğrice2 is. 【俗】〈动〉虻
eğrice3 is. 腊肉
Eğridir gölü öz.is. 埃里迪尔湖(土耳其第 4 大湖)
eğrik s. ❶弯曲的，弯的 ❷【转】屈服的，顺从的
eğrili s. 〈数〉呈曲线的
eğrilik, -ği is. ❶弯曲，偏斜，歪斜：omurga ～i 脊椎歪斜 ❷狡计，诡计；支吾，搪塞 ❸〈数〉呈曲线；弧形，曲率，曲度
eğriliş is. eğrilmek 的动名词
eğrilmek (nsz) 弯曲：Demir direk eğrildi. 铁柱子弯了。Duvar eğrilmiş. 墙似乎已经倾斜。
eğriltmek (-i) eğrilmek 的使动态
eğrim is. ❶旋涡，涡流，涡旋 ❷鞍鞯
eğrisel s. 〈数〉曲线的，以曲线形成的
eğritmek (-i) 弄弯，扳成弯状
eğsi is. 【俗】一端烧焦的木柴
eğsinim is. 志趣，志向；爱好，嗜好，倾向，趋向
eh ünl. ❶行，好；还行：Gidelim mi? -Eh, hadi gidelim. -我们走吗？-好的，我们走吧！-Nasılsınız? -Eh, şöyle, böyle. -您身体怎么样？-还行，凑合吧！Eh! Hoca pek ömür adasın hani! 真棒！老师，你真是一个大好人！❷够了，行了：Eh, artık bu kadarı fazla. 行了，太过分了！Eh, artık çok oluyorsun. 喂！你太过分了！
ehem s. 最重要的，最严重的
ehemmiyet (阿) is. 重要，重要性，重大，意义：Bu işlerde yaşın ne ehemmiyeti olurmuş? 这些工作有年龄要求吗？Konunun ehemmiyetini belirtmek için bütün talâkatını sarf etti. 为了说明问题的重要性，他费尽了口舌。◇～ almak 具有意义 ～ taşımak 有意义 ～ vermek 重视
ehemmiyetle [ehemmiye'tle] zf. 恳切地，坚决地：～ rica etmek 恳切地请求
ehemmiyetli s. 重要的，有意义的
ehemmiyetsiz s. 无足轻重的，无关紧要的；小的：En ufak, en ehemmiyetsiz şeyi derin derin düşünür. 他总是想那些鸡毛蒜皮的事。Ancak bir ehemmiyetsiz noktayı tashihe lüzum görüyoruz. 我们认为只有一处不太重要的地方需要修改。
ehemmiyetsizlik, -ği is. 无关重要，无足轻重；微不足道
ehem uhum etmek (nsz) 嗽，哼(表示不快或迟疑等)
ehil, -hli (阿) is. 【旧】❶一伙人，人群，团体；居民 ❷行家，巨匠，大师：～i kalem 文豪 O bu işin ehlidir. 他是这项工作的专家。❸丈夫，妻子，配偶：Bu adam ehliyle iyi geçinmiyor. 这人和他的妻子不和。Kadıncağız ehlini kaybetti. 这个女人失去了丈夫。❹具有…的人：sanat ～i 有艺术细胞的人 ◇～ el 行家里手 ～i ırz 诚实的，正直的，坦荡的，规规矩矩的，忠厚老实的
ehlî [ehli:] (阿) s. ❶家养的：～ hayvanlar 家畜 ❷本地的
ehlibeyt [e'hlibeyt] (阿) is. ❶〈史〉先知穆罕默德及女儿、女婿、孙子、孙女所组成的家庭的名称 ❷先知们的家庭 ❸家，家庭
ehlidil [e'hlidil] (阿) is. 【旧】❶善良的人，宽宏大量而又有人缘的人 ❷圣人
ehlihibre [e'hligibre] (阿) is. 【旧】❶专家，行家，能手 ❷【法】鉴定人
ehlîleşmek (nsz) (动物)驯化，被驯服
ehlîleştirilmek (nsz) ehlîleştirmek 的被动态
ehlîleştirmek (-i) ehlîleşmek 的使动态
ehlisalip, -bi [e'hlisali:p] (阿) 〈史〉十字军远征参加者：～ seferleri 十字军远征
ehlisünnet [e'hlisünnet] (阿) is. (伊斯兰教)逊尼派教徒
ehlivukuf [e'hlivuku:f] (阿) is. 【旧】❶专家，行家，能手 ❷【法】鉴定人
ehliyet (阿) is. ❶能力，才能，才干，本领；技能：işçilerin ～ini artırmak 提高工人的技能 ❷许可证；特许证，执照；驾照：şoförlük ～i 驾驶执照 Ehliyetim var. 我有驾照。Ehliyetiniz, beyefendi? Fazla hızlı sürüyordunuz. 先生，请出示您的驾照，您超速了！Polis şoförün

ehliyetini aldı. 警察扣了司机的驾照。
ehliyetle [ehliye'tle] zf. 熟练地，内行地；技艺精湛地：～ vazife görmek 熟练地履行义务
ehliyetli s. ❶有本领的，有本事的，有技巧的，有技能的；能干的：～ bir işadamı 能干的实业家 ❷有执照的，有许可证的，有特许证的，有驾照的：～ bir şoför 有驾照的司机
ehliyetname [ehliyetna:me] (阿) is. 许可证，特许证，执照，证书
ehliyetsiz s. ❶无能力的，无才能的，没本事的 ❷无许可证的，无特许证的，无执照的，无驾照的
ehliyetsizlik, -ği is. ❶无能力，没本事 ❷【法】无行为能力 ❸无资格，无执照，无许可证，无驾照
ehlizevk [e'hlizevk] (阿) is. 有鉴赏力的人
ehram [ehra:m] (阿) is. ❶金字塔：Mısırın ～ları 埃及金字塔 Ehramın tabanı ne kadar geniş olursa tepesi o kadar yüksek olur. 金字塔的基座有多宽，它的最高点就有多高。❷【旧】〈数〉棱锥：nakıs ～ 平截头棱锥体，棱台
ehrimen is. 魔鬼，恶魔
ehven (阿) s. ve zf. ❶不算坏的，不错的，还可以的，还将就的，凑合的：Bu sıcakta yürümektense şu topal eşeğe binmek daha ehven bir iş olur. 与其顶着烈日走，还不如骑上这头瘸驴。Bütünlemeye kalmak, sınıfta kalmaktan ehvendir. 补考比留级好。Ölüm, esirlikten ehvendir. 宁死不当俘虏。❷便宜的，廉价的；容易得到的：～ fiyat 低价 Bu antikayı ehven almışsınız. 您这件古董买得便宜。Ehven bir fiyatla şu halıyı aldılar. 他们以低廉的价格买下了这块地毯。Ehven satılır. 廉价出售。◇～ kurtulmak 轻易摆脱
ehvenişer [ehve'neşer] (阿) is. 不算坏的，不错的，还可以的，还将就的，凑合的
ehvenlik, -ği is. ❶不算坏，不错，还可以，还将就，凑合 ❷廉价，低廉，便宜；物价低廉
einsteinyum is. 〈化〉锿(E)
ejder(ha) (波) is. ❶龙 ❷大蛇 ◇～ gibi 大而可怕的 ～ kesilmek 暴怒
Ejderha öz.is. 〈天〉天龙座
ejektör (法) is. 喷射器，喷射泵，推顶器
ek Ⅰ is. ❶(书的)补编，附录；附件；附页，补充的部分；附加物：yazının ～leri 文件的附件 Bu maddeler filân kanuna ektir. 这些条款是某项法律的补充条款。❷副刊，赠刊：gazetenin aylık sanat ve edebiyat ～i 报纸每月一次的文学艺术赠刊 ❸接合处，接头，接缝：～ bileziği 套节，套节管 ～ tekeri (管道接头的)凸缘 Kapının ekini boya ile kapatmışlar. 他们把门的接缝涂上了油漆。❹〈语〉词缀：olumsuz ～ 否定词缀 şahıs ～i 人称词缀 yapım ～i 构词词缀 ❺〈数〉附标 ❻〈解〉附件，子宫附件(指卵巢和输卵管)；垂体：Kapaklarla kirpikler gözün eklerindendir. 眼皮和睫毛是眼睛的附件。Ⅱ s. ❶补充的，附加的；规定以外的，追加的，额外的：～ sigorta 附加保险 ～ ücret 额外工资 ～ yapı 附属建筑 ❷〈植〉不定的：～ embriyonlar 不定胚芽 ～ kökler 不定根 ～ tomurcuklar 不定芽 ◇～ bent olmak 发呆，呆若木鸡，目瞪口呆 ～ dolaş olmak 滋扰 ～ görev 兼职 ～ gün 闰日 ～ gürültüsü (影片等的)杂音 (-e) ～ koymak 补充，增接：Kumaş yetişmedi, perdeye ek koydular. 布料不够了，他们就在帘子上接了一块。～ ödenek 津贴 ～ yeri ①部件衔接处，接点 ②缺陷，疵点 ③伤痕 ～ini belli etmemek 不露声色，掩盖，掩饰，隐匿：Güçlükle geçiniyor, ama ekini belli etmiyor. 他生活得很艰难，但别人却看不出来。Ekini kimseye belli etmeden işini sürdürmeye çabalıyor. 他正在不动声色地做他自己的事情。
ekâbir [eka:bir] (阿) ç.is. ❶【旧】大人物，上层人物 ❷【谑】自视甚高的人
ekalliyet (阿) is. 【旧】少数 ◇～te kalmak 占少数
ekber (阿) ç.s. ❶最高的；最崇高的：Allahü ekber. 真主伟大！❷年岁最大的：～ evlât 长子，长女 ～ evlât hakkı 长子继承权
ekele (阿) ç.is. 【旧】贪吃的人，嘴馋的人，饕餮的人
ekelge is. 耕地，可耕地
ek eylem is. 谓语性词缀的总称
ekenek, -ği is. 耕地，可耕地
ekici s. ve is. 农民，农夫：tütün ～si 烟农
ekili s. 已播种的(土地)：～ tarla 播了种的田

ekilmek (-e) ❶ ekmek 的被动态：Buğday ekildi. 小麦已播种了。Tarlaya mısır ekildi. 田里已播种了玉米。Çiçeğin tohumu ekildikten bir kaç gün sonra filizlendi. 花种种下几天后就发芽了。❷【俚】被甩在半路
ekim is. ❶播种，耕种：～ makinesi 播种机 ～ zaman 播种季节 pirinç ～inden anlayan bir uzman 一位会种稻谷的专家 ❷10 月 ◇～ biçim 耕种与收割，耕作，农活：Ekim biçim işlerini tamamıyla kadınlara bırakmışlardı. 他们把农活全都撒手甩给了妇女。
ekin is. ❶庄稼，农作物：～ bağı 禾捆 ～ biçmek 收割庄稼 ～ demeti 禾捆 ～ ekmek 种庄稼 ～ sapı 麦杆，麦秸，麦草 ～ tarlası 庄稼地，农田 ～ vakti 播种季节 ❷耕作 ◇～ iti 傲慢的，目中无人的人：Ekin itinin birisidir, kimseyle ilgilenmez, kimse de ona değer vermez. 他目中无人，从不关心他人，大伙也都瞧不起他。～ iti gibi 势利的，傲慢的，目中无人的
ekin biti is. 〈动〉象甲，象鼻虫(Sitophilus granarius)
ekinci is. 【俗】庄稼汉，农民，农夫
ekincilik, -ği is. 农事，农业
ekinkargası is. 〈动〉秃鼻乌鸦(Corvus frugilegus)
ekinlik, -ği is. 庄稼地
ekinokok (法) is. 〈动〉棘球蚴
ekinoks (法) is. 〈天〉春分或秋分，二分点
ekinti is. 【俗】种植物，作物
ekip, -bi (法) is. 队，班，组：on kişilik bir tiyatro ～i 10 人戏班子 Sağlık ekibi salgının önünü almak için sabaha kadar durmadan çalışmıştı. 医疗队为了防止疫情蔓延一直忙到天亮。
ekipaj (法) is. ❶豪华汽车 ❷(船、飞机等的)全体乘务员，全体船员，机组
ekipman (法) is. 装备，设备，装置，器材
ekkoni ç.is. 〈地〉寄生火山堆
eklatör (法) is. ❶〈物〉火花放电器 ❷火花隙
eklektik (法) Ⅰ is. 〈哲〉折中主义者，折中派 Ⅱ s. 〈哲〉哲中主义的，折中派的
eklektizm (法) is. 〈哲〉折中主义
eklem is. ❶〈解〉关节：～ ağrısı 关节痛 ～ bağı 关节韧带 ❷〈植〉节 ❸连接，接合：Kumaşın eklem yeri belli. 织物的接缝处很显眼。
eklem bacaklılar ç.is. 〈动〉节肢动物门
eklem bilim is. 〈解〉关节学
eklem bilimsel s. 〈解〉关节学的
ekleme Ⅰ is. eklemek 的动名词 Ⅱ s. 补加的，补充的，额外的 ◇～ dişi 〈建〉凹口，槽口
eklemek (-i) ❶增加，添上；补充：Her anlatışımda yeni bir şeyler ekliyordum. 我每次讲解都有新的内容。❷集结，汇合；连接：İkisi paralarını ekleyerek bir öğle yemeğI yediler. 他俩合出钱吃了顿午餐。Paramızı eklersek, epey bir yekûn tutar. 如果我们把钱凑在一起，那将是一笔可观的数额。Paramızı ekleyelim de şu binayı ortaklaşa alalım. 咱们把钱凑在一起，合伙把这座大楼买下来吧！❸ (-i, -e) 添加，加入，接长：Bu kumaşı örtüye eklemeli. 他应该用这块布补台布。Kısalan giysimin eteğine bir parça kumaş ekledim. 我的衣服短了，我又接了一块。Pantolonu uzatmak için bir parça ekledik. 我们把裤子加长了一节。
eklemeli s. 〈语〉粘着的，以粘着作用为特征的：～ diller 〈语〉粘着语
eklemlemek (-i, -e, -le) 使连接，使结合
eklemlenmek (-e, -le) 连接：Kafa taşını oluşturan kemikler oynamayacak biçimde birbirleriyle eklemlenmiştir. 组成头盖骨的骨头相互间都是固定不动地连接在一起的。Uyluk kemiği yukarıdan kalçaya eklemlenir. 股骨的上部与胯骨连接在一起。
eklemlerarası s. 关节间的
eklemliler ç.is. 〈动〉节肢动物门(Articulata)
eklemsizler ç.is. 〈动〉无关节纲
eklenmek (-e) ❶ eklemek 的被动态：Halat eklendi. 绳子加长了。Örtü eklenmeden burasını örtmeyecek. 罩子不加大的话就盖不住这里。❷补充，加入：Bu parça şuraya eklenecek. 这节续到这里。Dereye sel suları eklenince sular kabardı. 一发洪水，小河就会泛滥成灾。

eklenti is. ❶附件，附属品，附加物 ❷〈语〉后缀
eklentiler ç.is. 附属建筑
ekler1 is. ❶一种长形夹奶油的糖面小糕点 ❷拉链，拉锁
ekler2 ç.is. 〈解〉附件
ekleşmek (nsz) 〈语〉变成词缀：Eski Türkçe turur kelimesi ekleşerek -dir şekline dönüşmüştür. 古土耳其语 turur 一词已变成词缀，变成了-dir。
ekleştirmek (-i) 打，敲
ekletmek (-i, -e) eklemek 的使动态
ekli s. 延长的，加长的；增加的，附加的：～ kumaş 加长的布料 ◇～ püklü 补丁摞补丁的，修补过的
ekliceler ç.is. 〈动〉尾海鞘纲(Larvacea)
ekliktik (法) is. 〈天〉黄道
eklil is. (戴在头上庆祝胜利的)花冠
ekliptik, -ği is. 〈天〉黄道：～ düzlemi 黄道平面
ekliyıl is. 闰年
eklüz is. 闸，水闸，闸门
ekme is. ekmek 的动名词：～ makinesi 播种机 Ekme zamanı geldi. 播种季节到了。
ekmek1, -er (-i) ❶播种，栽种：tarlaya buğday ～ 在田里播种小麦 ❷耕作：Bu yıl tarlaları erken ektik. 今年我们早早就耕好了地。❸撒：yemeğe biber ～ 往饭菜里放辣椒 ❹【转】埋下，种下：fesat tohumları ～ 埋下祸根 Rüzgâr eken, fırtına biçer. 【成】作茧自缚；自食其果；恶有恶报。❺ (-i) 【俚】摆脱，躲开，甩掉：Bizi karanlıkta oraya ektiler. 他们甩开我们偷偷地去那里了。❻ (-i) 【俚】胡乱花钱，挥霍；浪费：Dün gece şaraphanede beş yüz doları ektik. 昨天晚上我们在酒店胡乱花掉了 500 美元。❼ (-i) 【俚】失掉，失落：En sonunda yepyeni atkıyı da bir yerde ektin. 临了你还把一条崭新的围巾不知丢到哪里去了。❽【俚】超过：Bizim otobüs onları ekti. 我们的大轿车超过了他们。◇ekip biçmek ①务农，干农活，种田 ②种瓜得瓜，种豆得豆；善有善报 ekmediğin yerde bitmek 冤家路窄：Bu sevimsiz adam ekmediğin yerde biter. 真是冤家路窄，又遇见这个讨厌的家伙了。ektiği biçmek 种瓜得瓜，种豆得豆：Herkes ektiğini biçer. 【成】种瓜得瓜，种豆得豆。◆Ekmeden biçilmez. 没有耕耘就没有收获。
ekmek2 is. ❶面包：～ ufağı 面包屑 çavdar ～i 黑麦面包 ❷生计：～ kavgası 生存竞争 Zavallının ekmeğine mâni oldular. 他们断了这位可怜的人的生计。❸【俚】食品，饭菜，食物 ◇～ aslanın ağzında 养家糊口不易，谋生不易 ～ düşmanı 吃闲饭的人；老婆 ～ elden, su gölden 【俚】衣来伸手，饭来张口；不劳而获，寄生虫：Kocaman adam oldu, hâlâ ekmek elden su gölden geçiniyor. 他已经是一个大人了，可是仍然衣来伸手，饭来张口。～ gözünü tutmak 指天发誓 ～ kapısı 就业场所，就业门路：Banka tıkır tıkır işlemekte, üstelik kasabanın yeni yetmelerine ekmek kapı olmaktadır. 这家银行生意兴隆，同时也为该镇的青年人提供了就业机会。～ parası 生活费，活命钱：Ekmek parası için sabahtan akşama kadar yazmak zorunda. 为了维持生活他不得不从早到晚写个不停。～ parasını çıkarmak 挣活命钱 ～ peşinde 为生活而操劳 ～i bütün 不求人的 ～i dizinde 卑鄙的，忘恩负义的：Ekmeği dizindedir, kimse ondan hoşlanmaz. 他是一个忘恩负义的卑鄙小人，大伙儿都不喜欢他。(-i) ～inden etmek 开除，辞退 ～inden olmak 被开除，被辞退 ～ine göz dikmek (或 koymak) 觊觎他人的工作，抢别人的饭碗 ～ine kan doğramak 使伤心，使痛苦 ～ine koç 好客的，【俗】殷勤的，招待周到的 ～ine kuru, ayranına duru dememek 恶语伤人 (-in) ～ine yağ sürmek 无意中助长某人的声势，无意中使有利于，反而帮了忙：Bu kararın, onun ekmeğine yağ sürdü. 你的这个决定反而是帮了他的忙。Sen gözün kapalı hareket ettikçe düşmanların ekmeğine yağ sürersin. 你闭着眼睛瞎撞反而会帮敌人的忙。～ine yavuz 好客的 ～ine yiğit 好客的 ～ini ayağı ile tepmek 自作自受 ～ini çıkarmak 自食其力：Ne zararı var, ekmeğini çıkarıyor ya. 没关系，他已能自食其力。～ini eline almak (或 kazanmak) 自食其力：Çocuklar emeklerini ellerine aldılar, bize gereksinmeleri yoktur. 孩子们已经自食其力，不需要我们了。～ini kana doğramak (或 batırmak) 忍受极大的痛苦 ～ini kazanmak 维持生计：Ekmeğimi mutlaka burada kazanacaktım ben. 我本来一定要在这里找份工作。～ini kendisi kazanmak

自食其力：Artık büyüdü, çalışmaya, ekmeğini kendisi kazanmaya başladı. 他已经长大了，开始工作，自食其力了。~ini taştan çıkarmak 艰难谋生：Bu cins çocukları da ekmeğini taştan çıkarmak için ölürcesine çalıştıklarını görüyorum. 我看见这些可怜的孩子为了谋生也都玩命地干着。Er olan, ekmeğini taştan çıkarır. 【成】作为一个男子汉，就该不怕吃苦，自食其力过生活。(-in) ~ini yemek ①自食其力，为某人打工 ②靠某人生活：İhtiyar ana oğlunun ekmeğini yiyeceğI günleri bekliyordu. 老母亲期待着她儿子能挣钱养活她的那一天。Oğlunun ekmeğini yiyemeden öldü. 他到死也没有得他儿子的济。~ünün peşinde koşmak 为生活而操劳 (-in) ~iyle oynamak 使生活陷入困境，使生活来源受到威胁，使挨饿 ~ten etmek 开除，辞退 ~ten olmak 被开除，被辞退 ◆Ekmek çarpsın! 我要是说谎，就不得好死！
ekmek ağacı is. 〈植〉面包果(Artocarpus incisa)
ekmek ayvası is. 〈植〉榲桲
ekmekçi is. ❶做或卖面包的人，面包商，面包师 ❷面包房，面包铺
ekmekçilik, -ği is. 面包业
ekmek kadayıfı is. 一种甜点心
ekmek küfü is. 灰绿青霉，皮壳青霉(Penicillium crustaceum)
ekmeklik Ⅰ s. 做面包用的：～ un 做面包用的面粉 Ⅱ is. ❶面包盒，食品柜 ❷【俚】(赌博中的)输家
ekmeksiz Ⅰ s. ❶没有面包的：～ bir sofra 没有面包的一顿饭；没有面包的膳食 ❷没有食品的，没有吃喝的 ③【转】穷得吃不上饭的 Ⅱ zf. 没有主食地；没有面包地：Börek ekmeksiz yenir. 没有面包，可以吃馅饼。Sebze yemeği ekmeksiz yenmez. 不能没有主食光吃菜。
ekol, -lü (法) is. 学派，流派：realizm ~ü 现实主义流派
ekolali (法) is. 〈心〉模仿言语：Ekolaliye çocuklarda ve bunaklarda rastlanır. 在童年期和老年期都可出现模仿言语。
ekoloji (法) is. 生态学：Ekoloji insanla çevresinin ilişkilerini inceliyor. 生态学研究人与生存条件的相互关系。
ekolojik (法) s. 生态学的，生态的
ekolojist (法) s. ve is. 生态学的；生态学家：Altı yıldır ekolojist akımın her faaliyeti ile ilgileniyorum. 6 年来我一直关注着生态学流派的各种活动。
ekonometri (法) is. 经济计量学
ekonomi (法) is. ❶经济：dünya ~si 世界经济 ❷经济学：～ politik 政治经济学 ❸(家庭经济的)经管，理财(术)：ev ~si 家政，家庭经济 ❹节省，节约，节俭：Ekonomi, kendinin ve çoluk çocuğunun boğazından kesmek demek. 所谓会过，就是说，你，还有你的老婆孩子，要省吃俭用。◇～ yapmak 节省，节约
ekonomik (法) s. ❶经济的：～ sorunlar 经济问题 ❷节省的，节约的，经济的，省钱的：～ bir gezi 一次经济的旅行 ❸简练的：～ ambalâj 简装 Matematik dili en ekonomik dildir. 数学语言是最简练的语言。◇～ davranmak 节省，节约 ～ devletçilik 〈经〉国家经济统制
ekonomist (法) is. 经济学家
ekonomizm (法) is. 经济主义
ekopraksi (法) is. 模仿言语
ekose (法) s. 格子花呢的：～ ceket 格子花呢上衣
ekran (法) is. ❶银幕 ❷白布带 ❸荧屏，屏幕：～ koruyucu 屏幕保护程序 Arkadaşına ekrandan öpücük gönderdi. 她在屏幕上给了她的朋友一个飞吻。
ekranlı s. 〈技〉屏蔽的，隔离的
ekremöz is. 〈技、化〉分离器，分离机，离析器；选矿机
eksantrik (法) Ⅰ s. ❶偏心的，离心的 ❷【转】古怪的，怪僻的，怪诞的：～ bir adam 一个怪僻的人 Ⅱ is. 偏心曲柄：～ mili 偏心曲柄连杆
eksantriklik, -ği is. ❶离心，偏心；离心率，偏心率 ❷【转】古怪性情，怪癖，怪诞
ekselâns (法) is. 阁下
eksen is. ❶轴，轴线：yer yuvarlağının ~i 地轴 Dünya 24 saatle bir kere kendi ekseni etrafında, yılda bir defada güneşin etrafinda döner. 地球每 24 小时自转一周，每年围绕太阳公转一周。❷〈数〉数轴，对称轴 ❸车轴

eksenel s. 轴的：～ yükleme 轴载，轴荷重
ekser1 is. 【俗】大钉子 ◇～ vurmak 钉钉子
ekser2 is. 大部分，多数 ◇～ ahvalde 在多数情况下 ～i insanlar 大部分人
ekseri [e'kseri] (阿) s. 大部分的，多数的：Ekseri görevliler saat sekiz buçakta işlerinin başında bulunurlar. 多数职员都是 8 点半上班。
ekseriya [e'kseriya:] (阿) zf. 多数，多次，常常：Ekseriya buraya gelir. 他经常来这里。
ekseriyet (阿) is. 多数，绝大部分；(开会的)有效人数：mutlak ～ 绝对多数 nispî ～ 相对多数 yeter ～ 必要多数 Toplantıda ekseriyet yok. 会议没有达到有效人数。
ekseriyetle [ekseriye'tle] zf. ❶在多数情况下，多半是，大多数是 ❷以多数票：zayıf bir ～le 以微弱多数 Kahir ekseriyetle seçimi kazandı. 他以压倒多数当选。
eksi1 Ⅰ is. 〈数〉减号，负号：On beş eksi dokuz, eşittir altı. 15 减 9 等于 6。Ⅱ s. (温度)零下的；负的；带阴电的：～ sayı 负数 ～ sonsuz 无穷小 ～ kutup 阴极 Sıcaklık eksi 15°'ye düştü. 温度降至零下 15 度。
eksi2 is. (没有烧尽的)木头块，炭火块，阴燃或烧焦的木柴
eksibe (阿) ç.is. 【旧】沙丘，沙堆
eksik, -ği Ⅰ is. ❶需要的东西，缺少的东西：Evin eksikleri bitmez. 家庭需要的东西是添置不完的。❷缺少，缺乏，不足，不够：Bir kilo olmak için yüz gram eksiği var. 还差 100 克到 1 千克。❸缺点，不足：Sizi övdükten sonra ufak tefek, bazı eksiklerinizi düzeltiniz. 听了表扬后，你们还要改掉身上大大小小的毛病。Bu işin hiç bir noktasında eksik, gedik bırakmayacağız. 在这件工作中我们不要留下任何缺憾。Ⅱ s. ❶缺少的；缺席的：Bir bavul eksik. 少了一个旅行箱。Bu sınıf iki kişi eksik. 这个班有两个学生缺席。Eşeği düğüne çağrılmışlar, "ya odun eksik, ya su" demiş. 【成】你邀请驴子去赴宴，它说你是缺柴还是缺水。❷有缺陷的；不足的：Bu kitap eksik, baş tarafı yok. 这本书不全，前面没有。Bu kumaş iki metreden eksik. 这块布料不够两米。En kusursuz dediğiniz insanın da eksik yönleri vardır. 您所说的完人也还是有不足之处的。◇～ çıkmak (重量、尺寸等)不足，缺斤短两：Bin adet olarak gönderildiği bildirilen yumurtalardan epeyce eksik çıktığını zannediyorum. 送来的鸡蛋据说有 1 千枚，可是我看差得太多。Gönderilen kitaplardan birisi eksik çıktı. 寄来的书少了一本。～ doğmak 早产：Kardeşi iki ay eksik doğmuştu. 他的兄弟早产了两个月。～ doldurmak 补遗，补缺：Ali, takıma eksik doldurmak amacıyla alınmıştı ama olumlu futbolu onu günün adamı hâline getiriverdi. 阿里是作为补缺被召进球队的，可是他踢得一脚好球很快使他变成了风云人物。～ etek 【俗】妇女，女人，娘们：Babaları öldüğünden beri bütün yük şu eksik eteğe düşmüştü. 自从他们的父亲死后，所有的重担都落在了这个女人的身上。Senin gibi bilgili, akıllı bir adamın böyle cahil, münasebetsiz bir eksik eteğe esir olması, garip şeydir. 真奇怪，像你这样一个有知识又聪明的人怎么被这样一个没文化又轻佻放荡的女人俘虏了。(-i, -den) ～ etmemek 从不缺少：Allah eksik etmesin. (对给予帮助者的感谢用语)您好人必有好报！Sağ gözünden, güneş vurdukça sağa sola yansıyan tek gözlüğünü eksik etmezdi. 他的右眼上一直戴着一架单片眼镜，阳光一照闪闪发光。Ali havyar ile balık yumurtalarını sever, diyerek evden eksik etmezdi. 阿里说他喜欢鱼子酱，因此家里从来都不缺这种玩意儿。～ gedik 小缺陷，差错；小小需求：Yola çıkmadan eksiğimizi gediğimizi tamamlayalım. 出发之前，我们必须把这些大大小小需要的东西都收拾好。～ geldik kapamak 弥补不足；满足种种需求 ～ gelmek ①不足，不够，缺乏：TV almak istedi, fakat parası eksik geldi. 他想买台电视机，可是钱不够。②缺斤短两 ～ olmamak 从不缺少，总有，总在：Altında kış yaz gölge vutubet eksik olmaz. 一年四季这下面总是阴冷潮湿的。Misafir hiç eksik olmuyor. 客人不断。O, hiçbir toplantıda eksik olmaz. 每次开会，他从不缺席。Dağ başından duman eksik olmaz. 【成】山高多风雨，权重多烦恼。～ terazide tartılmak 受到不公平对待 ～i yok, gediği yok 完美无缺 ◆Eksik olma(yın)! ①(高兴时喊)万岁！②谢谢：Eksik olma kardeşim, yardımınıza teşekkür ederim. 多谢啦！兄弟！谢谢您的帮助！Eksik olmasın! (表示对其不满)愿上帝保佑他吧！愿真主保佑！Eksik olsun! ①不需要！没必要；还是不要的好：Böyle yardım eksik olsun! 这样的帮助没必要。Onun dostluğu eksik olsun; yarar yerine zarar veriyor. 他的友谊还是不要的好，不是有利，而是有害。②该死的！见鬼去吧：Ondan gelecek yardım eksik olsun. 让它的援助见鬼去吧！

eksikli Ⅰ s. ❶不足的，缺乏的，欠缺的，需要的 ❷有瑕疵的，有缺陷的 Ⅱ is. 【俗】妇女，女人
eksiklik, -ği is. 缺乏，欠缺；缺额；匮乏；缺点，缺陷，毛病：～ ve kusurlar 量少质次 Vitamin eksikliği çocuklarda kavrukluğa yol açar. 维生素缺乏会造成孩子发育不良。
eksiksiz s. ❶完整的，完全的，圆满的，全面的：～ gelişme 全面的发展 ～ insan 全面发展的人 ❷完美的，无瑕的：～ bir eser 一部完美无暇的作品
eksilen is. 〈数〉被减数：4-3 işleminde 4 sayısı eksilendir. 在 4 减 3 式中，数字 4 是被减数。
eksiliş is. eksilmek 的动名词
eksilme is. eksilmek 的动名词：nüfus ～si 人口减少
eksilmek (nsz) ❶减少，减弱，减低，缩小：Yemek hiç eksilmemiş, yoksa yemediniz mi? 饭菜一点儿也没少，该不是您没吃吧？❷ (-den) 缺席，不到，离开，散去：Bu dağdan kar eksilmez. 这座山长年积雪。
eksiltme is. ❶ eksiltmek 的动名词 ❷以报价最低为得标人的招标方式，招标：O gün eksiltmeye kendi yerine beni yollamıştı. 那天他派我替他去招标。◇～ye çikarılmak 进行招标：Yapı işi eksiltmeye çıkarıldı. 建筑工作已经招标。
eksiltmek (-i) eksilmek 的使动态：Harcaya harcaya parasını eksiltti. 他的钱越花越少了。
eksimek (nsz) 减少；变少，变小；缩减；降低，减低
eksin is. 〈化〉阴离子，阳向离子
eksinlik, -ği is. 体弱无力，虚弱；无能为力，束手无策
eksi uç is. 〈化〉阴极，负极
ekskavatör (法) is. 挖掘机
ekspeditör (法) is. 发送人，发行人，发货人
eksper (法) is. 专家，行家，能手：sigorta ～i 保险鉴定专家 tütün ～i 烟草鉴别家
eksperimantal (法) s. 实验的；试验的，试验用的
eksperimantalizm (法) is. 实验主义
eksperlik, -ği is. 专家的职务，专家的身份
ekspertiz (法) is. 专家评价，鉴定：Tütünün ekspertizi yapıldı. 烟草已做过鉴定。
eksplikasyon (法) is. 说明，解释
eksport (法) is. ❶出口，输出 ❷出口物，输出品
eksportasyon (法) is. 出口货物，出口产品
ekspoze (法) is. 陈述，叙述，报告
ekspozisyon (法) is. 陈列，展览
ekspres (法) Ⅰ is. 快车，快速交通工具：Paris'e ekspres sabah altı buçukta hareket ediyordu. 快车早晨 6 点半开车去巴黎。Ⅱ s. ❶快的：～ temizleme 快速清洗 ❷快速的：～ mektup 快信 ～ yol 高速公路
ekspresyonist (法) is. 表现主义者
ekspresyonizm (法) is. 表现主义
ekstra [e'kstra] (法) is. ❶优等的，特等的，优质的：～ un 优质面粉 ❷额外的，外加的：Ekstra yatak ücreti almadılar. 他们没有额外收加床费。◇～ ～ 最好的，最优秀的
ekstrafor (法) is. (加固用)滚边带
ekstrasistol (法) is. 〈医〉(心的)期外收缩
ekstrem (法) is. ❶末端的，尽头的；最后的，最末的 ❷过分的，过激的，特制的，非常的
ekşi Ⅰ s. ❶酸的，酸味的，酸溜溜的：～ çorba 酸汤，醒酒汤 ～ erik 酸李子 ～ kiraz 酸樱桃 Sirkenin tadı ekşi, biberin tadı acıdır. 醋味酸，椒味辣。Kimse yoğurdum ekşi demez. 【成】卖瓜的不说瓜苦。❷【转】愠怒的，敌对的，不满意的：～ yüz (或 surat) 愠怒的面孔 Suratım ne kadar ekşi, bilmiyorum. 我不知道我的表情是多么地愠怒。Ⅱ is. 酸味：Bu yemeğin ekşisi fazla kaçmış. 这道菜太酸了。
ekşice s. 略带酸味的，微微发酸的
ekşi kiraz is. 〈植〉欧洲酸樱桃
ekşi kulak is. 【俗】〈植〉酸模(Rumex acetosa)
ekşilemek (-i) 使变酸

ekşili s. 带有酸味的：～ elma 有点酸味的苹果
ekşilik, -ği is. 酸，酸味：Yemekte bir ekşilik duydum. 我觉得饭菜有点儿酸了。
ekşilme is. ekşilmek 的动名词：Hemen sinirli bir yüz ekşimesiyle kaşları çatıldı, gözleri büyüdü. 他立即沉下那神经质的脸，双眉紧蹙，瞪大双眼。
ekşimek (nsz) ❶变酸：Yoğurt ekşidi. 酸奶已变酸了。❷发酵：Hamur ekşidi. 面已发酵了。❸变质，腐烂；变坏；(肠胃等)不适：Bu yemekler ekşimiş. 这些饭菜好像变质了。Midem ekşidi. 我的胃不舒服。❹【俚】害羞，感到惭愧，不好意思，难为情：Palavrası meydana çıkınca ekşidi. 他一说谎脸就红。❺【俚】皱眉，沉着脸，面有愠色：Suratı ekşidi. 他面有愠色。❻【俚】纠缠，烦扰，困扰：Herif başıma ekşidi. 这小子老缠着我。
ekşimik, -ği is. 【俗】一种脱脂乳酸
ekşimiş s. 变酸了的：～ süt 酸奶
ekşimsi s. 有酸味的：～ bir üzüm 酸葡萄
ekşimtırak s. 略带酸味的
ekşitilmek (nsz) ekşitmek 的被动态：Yemek ekşitildi. 饭被放馊了。
ekşitlemek (-i) 使变酸
ekşitlenmek (nsz) 变酸，变成酸的
ekşitmek (-i) ekşimek 的使动态：Limon, salatayı çok ekşitmiş. 柠檬使色拉变得极酸。Palavracı Ali'yi bal gibi ekşittiler. 他们把骗子阿里狠狠地羞辱了一番。Geldiğimiz dakikadan beri yüzünü ekşitip duruyorsun, eğer istemiyorsan kalkıp gidelim. 我们一来你就不高兴，你要是不愿意，我们起来走吧！
ekşi yonca is. 〈植〉白花酢浆草(Oxalis acetosella)
ekşi yoncagiller ç.is. 〈植〉酢浆草科(Oxalidaceae)
ekti Ⅰ s. ❶一心想着吃的 ❷寄生的 ❸愠怒的；刺耳的：～ yüzlü 满脸怒容的 ～ söz 刺耳的话 Ⅱ is. 母羊死后靠别的羊哺乳的或人工喂养的羊羔 ◇～ püktüler 门客，食客
ektima is. 〈医〉深脓疱，臁疮
ektirmek (-i, -e) ekmek 的使动态
ektoderm (法) is. 〈生〉外胚层，外层
Ekvador öz.is. 厄瓜多尔(美洲)
ekvator (法) is. 赤道：magnetik ～ 地磁赤道
Ekvator Ginesi öz.is. 赤道几内亚(非洲)
ekvatoral (法) Ⅰ s. 〈天〉赤道的：～ kuşak 赤道 ～ yörünge 赤道轨道 Ⅱ is. 〈天〉赤道仪
ekyük is. 过载，超载，超重，超负荷；负担过重
ekzama, ekzema (法) 见 egzama
ekzersis (法)见 egzersiz
ekzos(t) (法) 见 egzost
ekzoterm (法) is. 〈化〉放热，释热，散热
ekzotermik (法) s. 〈化〉放热的
el1 Ⅰ is. ❶手，爪：～ bileği 手腕 ～ bilgisayarı 掌上电脑 ～ falı 手相术 ～ feneri 手电筒 ～ freni 手煞车 ～ tezgâhı 手工织布机，手工织毯机 Yemeğe oturmadan önce ellerinizi yıkamak gerekir. 你们饭前应该先洗手。❷柄，把手：kapı ～i 门把手 değirmen ～i 磨柄 ❸【转】方法，手段，办法；中介：Otomobili ikinci elden aldı. 他买了台二手汽车。❹次，回：Bir el tabanca attı. 他开了一枪。İki el silâh sesi duyuldu. 听到两声枪响。❺(玩牌时)轮到出牌：El kimde? Şimdi el bende. 该谁出牌？该我了。Oyuna devam ediyoruz; el bendedir. 咱们继续玩儿，该轮到我了。❻控制，统辖，统治：düşman ～inden kurtulan topraklar 解放区 ❼介入，干预，插手：Bu işte onun da eli vardır. 他也插手了此事。Ⅱ s. 手工制作的；手工进行的：～le sayım yapmak 手工计算 ◇～ açmak ①行乞，讨要：Oturup kör gibi, namerde el açmak iyi mi? 像瞎子似的坐等那些无情无义的人来施舍行吗？②(牌戏中)亮开王牌，翻开王牌 ～ alışkanlığı 技能，熟巧，习惯做法 ～ alıştırmak 练习，练手，练字 ～ almak ①加入教派，成为信徒 ②(在师傅的允许下)独自操作 ③(牌戏中)赢牌，占先手 ～ altı ①手下的人，手下 ②秘密组织 ～ altı etmek 隐藏，藏匿 ～ altında 手边的，唾手可得的，现成的：

Kitaplarımı el altında bulundururum. 我把我的书放到随手可以拿到的地方。～ altından 秘密地，暗地里，私下里，偷偷地，悄悄地：El altından ucuz fiyata evini satmış; ailesini perişan etmiş. 他背地里以低价把房子卖了，家人闻讯顿时乱做一团。Onun el altından çocukları kışkırttığını Hanımefendi bilmiyor mu? 难道夫人不知道他背地里教唆孩子们干坏事吗？～ arabası 独轮手推车 ～ arabasına binmek 【俚】手淫 (-e) ～ atmak ①抓住，抱住，拿：Yüz yüze gelmiş, pakete el atmış. 他迎面走来，手里提着包。②插手，干涉：Ahmet Bey, bu karışık işe el atınca her şey düzeldi. 这件事错综复杂，艾哈迈德先生一插手，事情全摆平了。③着手做，进行，从事：Hangi işe el atsa başarır. 他要干什么都会成功。Günlerim sayılı olduğu için hiç bir şeye dürüst el atmıyordum. 我来日无多，因此什么事也不管了。～ avuçta olmamak (或 kalmamak) 两手空空，一无所有 ～ ayak bağlamak 束缚手脚 ～ ayak gevşemek (因激动、害怕等)手脚发软：Bu müjdeye karşı Ali'de el ayak gevşedi. 听到这个好消息，阿里高兴得手脚发软。～ ayak öpmek ①央求，请求，恳求 ②讨好，谄媚，献媚，阿谀，奉承，巴结；卑躬屈节，低三下四 ～ ayası 手掌，手心 ～ bagajı 随身行李 ～ bağlamak 双手捧腹站着以表示尊敬 ～ basmak ①手放在圣经上宣誓，举手宣誓：Elini kitaba bastı, yemin etti. 他把手放在圣经上宣誓。②发誓：Kitaba el basarım senden başka yârim yok. 我发誓，我只爱你一个。～ bebek gül bebek 娇养惯了的，娇纵的，任性的：Ailenin en küçüğü olan bu kızı el bebek gül bebek yetiştirdiler. 这个女孩儿是全家最小的，他们对她娇生惯养，备加呵护。～ bir etmek 意见一致，联手，合作 ～ bulmak 找到助手 ～ çabukluğu ①麻利，巧妙，灵巧，敏捷：Büyük bir el çabukluğuyla saçını sakalını cascavlak tıraş etmiş. 他非常麻利地把他的头发胡子剃得干干净净。Yan kesici, el çabukluğuyla adamın cüzdanını aşırmış. 小偷非常敏捷地偷走了那个人的钱包。②花招 (-den) ～ çekmek 放弃，抛弃，摆脱，洗手不干 (-den, -i) ～ çektirmek 解雇，免职，开除 ～ çırpmak ①击节，打拍子：Bir köylü oturduğu yerde cura çalıyor, birkaç delikanlı etrafında el çırparak, ayak vurarak türkü söylüyorlardı. 一个农民坐着弹琵琶，几个小伙子围着他打着拍子，踩着点儿唱着歌。②拍手(呼人) ～ değirmeni (磨咖啡、香料等的)手磨 (bir şey) ～ değiştirmek (东西)转手，易手，易主：O canım tarihî eşyalar kim bilir kaç el değiştirmiştir. 谁知道我的那些心爱的古董已经倒了几次手。～ değmemiş 未动用的，原封未动的，未经触动的：gıcır gıcır ～ değişmemiş yüzlükler 嘎嘎新的没有用过的百元大钞 ～ diz köprüsü 〈体〉小桥 ～ ～de baş başta ①一无所有，两手空空：Jandarma, tutuşmuş bir evden kaçar gibi el elde baş başta dağ yoluna dökülen ahaliyi çevirmişti. 宪兵们包围了那些急火火两手空空拥向山路的老百姓。②一筹莫展的，无计可施的 ～ ～den üstün olmak 山外有山，天外有天；强中自有强中手，能人之外有能人 ～ ～e ①手拉手：Onları bir köşede denize bakan bir masada el ele, göz göze buldum. 在一个角落里的临海的桌子旁，我发现他们手拉着手，面对着面。②携手，团结一致，联合：Başbaşa, el ele verelim de biz asıl bir çare bulalım, evvelâ şu büyüden kurtulalım. 让我们携手并肩找出一种切实可行的办法，先摆脱这种魔法。Öncede söyledim, yine de o fikirdeyim, bu devirde el ele verip yürümedikçe herşeyin sonunda mahrumiyete düşmek mümkündür. 我以前就说过，现在还是这种观点，当前如果我们不联合起来，最终我们将一无所有。～ emeği ①手工劳动 ②手工劳动的报酬，酬劳：El emeği olarak milyon lira aldık. 我们挣了 1 百万里拉。～ ense çekmek (或 etmek) ①掐住脖子：Bir ense çekti, rakibini yüz üstü düşürdü. 他掐住对手的脖子，把他摔到在地。②【转】战胜，制服：Politikacı konuşmaları çoğu zaman iki tarafın birbirine el ense çektiği, birbirini iskandil ettiği, ağız aradığı bir taktikle başlar. 政治家的交谈往往都是以观察、试探、战胜对方的战术开始的。～ erimi 【俗】一臂之长 ～ ermez, göz görmez 看不见摸不着的；遥远的：Kızları evlenip uzaklara gitti; el ermez göz görmez. 他们的女儿远嫁他乡，看不见摸不着。～ ermez, güç yetmez 无能为力，力所不及，爱莫能助 ～ eşyası 随身行李 ～ etek çekilmek 变空，变得空荡荡；(声音等)消逝，夜深人静：Gündüz dairedeyim, akşam çoluk çocuk gürültüsü oluyor, bunun için el etek çekildikten sonra okumayı tercih ediyorum. 我白天在单位上班，晚上老婆孩子太吵，因此我宁愿在夜深人静之后看会儿书。～ etek öpmek ①央求，请求，恳求：Doğrusu, senin için el etek öpmek zahmetine katlanamam. 真的，我可不愿意为你四处张罗着去求人。②讨好，谄媚，献媚，阿谀，奉承，巴结；卑躬屈节，低三下四 ～ etmek 招手，喊某人：Arkadaşım pencereden el etti; beni çağırdı. 我的朋友在窗口招手叫我。Sizin arabaya el ettim, oralı bile olmadınız. 我朝着您的车招手喊您，您根本不在那里。～ gölgesi 推荐信，保荐信 ～

havlusu 手巾 ～ ile tutulur ①明确的，确实的，明显的，确凿的：Ortada el ile tutulur kanıtlar yok. 显然没有确凿的证据。②具体的，真实的；看得见摸得着的，众所周知的 ～ işreti 手势：Kâtibini bir el işaretiyle yerine oturttu. 他挥手示意让他的秘书坐下。～ iyisi 总是要求别人帮助的人 ～ kadar 巴掌大的，很小的：～ kadar çocuk 婴儿 ～ kaldırmak ①举手(投票或发言等) ②扬手想打：Sana el kaldırmadı. 他没伸手打你。～ kantarı 便携称 ～ katmak ①干涉，干预；参与 ②助一臂之力，搭把手 ～ kavuşturmak 双手合拢毕恭毕敬地等候 ～ kesmek 放弃，甩手不干 ～ kiri 可随便放弃的，可扔弃的；身外之物：Mal dediğin ne? El kiri. 你说财产是什么东西？身外之物而已！Para el kiridir, gelir, gider. 钱乃身外之物，来得，也去得。Para dediğin el kiri. 钱乃身外之物。～ kitabı 手册 ～ koymak ①干预，插手：Bizi işimizde gücümüzde serbest bırakmak şöyle dursun, çoluk çocuğumuzun nafkasına el koymaya kalkıştılar. 别说让我们自由支配自己的事情了，就连我老婆孩子的生活费，他们都想插手。②接管，没收 ～ mizan, göz terazi 手掂目测(估量一个物体的重量及大小) ～ oğuşturmak 惊慌失措 ～ öpmek 吻手：Mahalle yaşlılarının ellerini öpüp dualarını alarak, kendi yaşıtları ile de sarılıp helâlleşerek gitti. 他吻了该街区老人们的手以得到他们的祝福，又同他的同龄人拥抱告别后走了。～ pençe divan durmak 毕恭毕敬地站立着：Efendisinin karşısında el pençe divan durdu. 他在主人面前毕恭毕敬地站着。Dün ayağını kaydırmak için uğraşanlar bugün karşısında el pençe divan duruyorlar. 昨天那些企图把他整下台的人今天毕恭毕敬地站在他面前。～ sallamak ①招手 ②挥手召唤：El salladığını görmedim, seslenseydin elbette işitir, gelirdim. 我没看见他冲我招手，他要是喊一声，我当然一听见就会过来。③挥手告别 ～ sanatları 手工艺 ～ sıkışmak 互相握手致意 ～ sıkışıp bitirmek 握手成交 ～ sıkmak 握手 ～ sokmak 插手，干预 ～ sözüne uymak 看别人眼色行事，照别人说的去做 ～ sunmak 伸手，表示亲近 ～ sürmek ①碰：Çocuklardan her biri Ali'nin yalnız kendini sallamasını, ötekilerin salıncağına el sürmemesini istiyordu. 每个孩子都要阿里悠着自己，而不让他去碰别的孩子的秋千。②提到，触及，涉及：Daha işe el sürmedik. 我们没再提及此事。Kimse bu yerleşmiş, kökleşmiş sisteme el süremez. 谁也不能触及这个根深蒂固的体制。～ sürtmek 干涉，干预；过问 ～ şakası 恶作剧，耍弄别人的玩笑(例如推、捏、戳、胳肢人等)：Herkes el şakasına tahammül edemez. 没有人能容忍他搞的恶作剧。El şakası yaparken fena yerine vurdu. 他的恶作剧使人很不舒服。～ tazelemek 换手，倒手：Haydi, el tazeleyin! Yorulan arkadaşınızı dinlendirin. 哎！你去倒把手，你的朋友累了，让他歇会儿！～ terazi, göz mizan 手掂目测(估量一个物体的重量及大小) ～ titrer, diş kesmez olmak 老得手发抖，牙口也不好 ～ tutmak 拖长，拖延，占用时间：Domates ekimi, bakımı zor olduğu kadar ambalâji güç, toplaması el tutar. 像种植和管理一样，西红柿的装运也很麻烦，因此收西红柿是很费时间的。～ tutmamak 不出手，不帮助 ～ tutuşmak 联合起来，合并，团结起来；携手 ～ ucuyla vermek 给得很少 ～ uzatmak ①想侵占，想抢夺，染指：Ne var ki niye bizim lokmamıza el uzatırlar? 但是他们为什么想抢我们的饭碗？②帮助，伸出援助之手：En umulmadık bir zamanda kendine el uzatabilecek bir adam olmadığı nereden belli? 怎么才能知道在您最绝望的时候没有人会向你伸出援助之手？③插手，参与，干预 ～ uzunluğu 偷，盗窃 ～ üstünde 珍贵的，爱不释手的 (-i) ～ üstünde gezdirmek 珍视，爱不释手 ～ üstünde gezmek 讨人喜欢，令人喜爱 (-i) ～ üstünde tutmak ①敬重，崇拜 ②珍视，爱不释手：Ben de onu çok sevmiş, el üstünde tutmaya çalışmıştım. 我也很喜欢它，对它爱不释手。～ varmamak 不敢 ～ vermek ①【旧】帮助，伸出援助之手：Bir (或 sağ) elin verdiğini öbür (或 sol) elin duymasın. 【成】助人莫声张。②【旧】赋予某人某种权力 ③准许某人行医 ④(牌戏中)输牌 ～ vurmak ①击掌呼唤 ②做，干：Musevîler cumartesi günleri hiç bir işe el vurmazlar. 犹太教徒星期六全天什么事也不做。～ vurup etek silkmek 放弃从事的某项工作，半途而废 ～ yarası 皮外伤 ～ yatkınlığı 技能，熟巧：El yatkınlığı bir hayli tecrübenin sonunda kazanılabilir. 熟能生巧。(-den) ～ yıkamak 洗手不干；不再管 ～ yordamıyla (暗中)摸索着：Mehmet, merdivenin ayağına koyduğu ufak petrol lâmbasını el yordamıyla bulmuş, yakmıştı. 艾哈迈德摸索着找到了放在楼梯扶手上的小油灯，点亮了它。～ yumak 洗手不干 ～de ağza yaşamak 一天的所得只够糊口 ～de avuçta (ne varsa) 所有财产 ～de avuçta bir şey kalmamak 一无所有，两手空空：İki konağı da satınca elde avuçta bir şey kalmamıştı. 他把两套宅子也卖了，现在是两手空空，一无所有。Ne ile elbise ve düğün yapacaklardı? Elde avuçta bir şey kalmamıştı. 他们用什么

置办礼服，举行婚礼呢？他已经一无所有了。~de bir 肯定能实现的事：Takım oluştururken Ahmet elde bir, iki kişi daha bulunca tamam olur. 球队成立时，肯定会有艾哈迈德，再找两个人，就齐了。Guoan'nın galip geleceği elde bir ama kaç gol atacağını tahmin etmek güçtür. 国安队肯定能赢，但能进几个球却不好说。~de bulunan 手头现有的：Damdaki tavuktan elde bulunan serçe daha iyidir. 【成】屋顶上的母鸡虽肥，不如手里的麻雀香。(-i) ~de etmek ①拥有；获得，得到，搞到：İlk önce ikisinin el yazısını elde edeceğiz, sonra bu mektupla karşılaştıracağız. 首先我们要搞到他俩的笔迹，然后再同这封信作比较。O parlak siyah gözler, onları bir daha elde edemeyecek miydi? 那双美丽的黑眼睛，难道他再也不能拥有了吗？②争取，拉来，拉到，招来，招引，吸引：Davayı, karşı taraftan birilerini elde etmek suretiyle kazanmışlardı. 他们通过争取对方的人，打赢了这场官司。Galiba onu elde edemedin. 你大概没能把他拉过来。~de maddeler 呆信(或其他邮件等) ~de kalmak ①在某人控制下 ②卖不出去：Bu mallar elde kaldı. 这些货砸在手里了。③剩余，节省，富余：Elde sadece salı, çarşamba ve perşembe günleri kalıyor. 只剩下星期二、星期三、星期四这 3 天了。~de olmak 能做：Aslında çocukları dövmemek gerekir ama bazen elde olmadan dövüyor insan onları. 的确不应该打孩子，但是有时人们也是不得已而为之。~de olmamak 是某人力所不及的，无法左右 ~de tutmak ①〈数〉进位 ②霸占，攫为己有 ③控制(局面等) ~de yok avuçta yok 穷得一无所有的：Kızlarımın açılıp saçılmasına ben de razı değilim ama ne yapalım elde yok avuçta yok. 我也不愿意我的女儿穿得破衣烂衫，可是我怎么办呢？我穷得一无所有。~deki 手头现有的 ~deki hamuru iyi yoğurmak 【转】充分利用现有的条件 ~den ①亲自，直接：Dilekçenin cevabını elden aldı. 他直接收到了请愿者的答复。②由专人：Parayı elden yolladı. 他托人把钱带去了。~den ağıza yaşamak 仅够糊口 ~den almak 以出厂价购买，不经过中间商而直接购买：Geçen Kurban Bayramında koyunları elden aldığımız için ucuza mal etmiştik. 上次古尔邦节我们的羊是直接从农民那里买来的，所以很便宜。~den ayaktan düşmek (或 kalmak, kesilmek) 年老体衰手脚不利索；累倒；病倒 ~den ayaktan olmak 失去手和脚 (-i) ~den bırakmak (或 koymak) 放弃：O ne kadar öfkelense insanlığı elden bırakmaz, yine de yardım eder. 他不管多么生气，仍然不失人情味，去帮助别人。(-i) ~den bırakmamak 爱不释手 ~den çıkarmak ①卖，出手，转让，卖掉：Eskilenden bir kısmını yok pahasına elden çıkarmak gerekecek. 应该把部分旧物以非常低廉的价格出手。Evin en pahalı eşyalarını el altından elden çıkarmıştı. 他偷偷地把家里最值钱的家具都卖了。②出牌，垫牌 ~den çıkmak 脱手，被售出：Koca konak de pek az fiyatla elden çıkmıştı. 大宅院也以很低的价钱买掉了。Bu son tarlayı de elden çıkarmayı düşünüyoruz. 我们打算把最后这块地也卖了。~den düşme ①二手的，用过的，旧的：Elden düşme bir araba satın alınır. 可以买一台二手车。Elden düşme aldığımız araba, yenisinden daha dayanıklı çıktı. 我们买的二手车比新车还耐用。②低价交易的，廉价的 ~den düşürmek 放下，抛在一边：Bu kitabı bitirinceye kadar elden düşürmedim. 我一口气看完了这本书。(bir şey) ~den ~e dolaşmak ①传来传去，流传，多易其主：~den ~e dolaşan kitap 流传的书 ②(女人)恶名远扬 ~den ~e düşmek 从一人之手转到他人之手，从一个人传给另一个人 ~den ~e geçmek 更换主人，易主：Bu arsa elden ele geçti sonunda biz satın aldık. 这块地皮已经倒手，最后我们买了下来。~den ~e gezmek 更换主人，易主 ~den geçirmek 检查：Pilot uçuştan önce motoru elden geçirmek zorunluluğundadır. 飞行员起飞前必须检查发动机。~den geçmek 【俗】(女人)与男人发生性关系 ~den geldiği kadar 尽量，尽力 ~den geleni eksik etmemek 全力以赴 ~den gelmek ①能，会，懂得：Depreme karşı elden ne gelir? 地震了，怎么办？Hâdiseyi duyduğum anda yüreğim cızladı, fakat elden ne gelir? 听说出事了，我感到很难过，可是我该怎么办呢？②拿出，摆出，交出：Aldıklarını elden gel bakalım. 把你拿的东西交出来！Oğlum mangizleri elden gel bakalım. 小子，把钱交出来。~den gitmek ①不会，不懂：Herkesin ayağı suya eriyor, hekimlik elden gidiyor. 大家恍然大悟，他原来并不懂医术。②失踪，下落不明；消失：Tıpkı kendisine benzeyen kara yağız erkek evlât elden gitmiş. 那个长得酷似他的皮肤黑黝的男孩失踪了。~den kaçırmak 失去，错过：Ben akıllı olmasaydım, bu kelepiri elden kaçırdım. 我要是不聪明些，这么便宜的东西就错过去了。~den kaçmak 失去 ~den kovuşturmak 催办，督办：Verdiğim dilekçenin cevabını, elden kovuşturduğum için çabuk alabildim. 在我的催办下，我的申请很快就有了下文。~den koymamak 爱不释手 ~e alınır 相当好的，有用的，

趁手的，好使的 ~e alınmaz 非常坏的；毫无用处的，不好使的：Bu araba ele alınmaz, çok eskimiş. 这辆车一点儿用也没有，太旧了。~e almak ①研究，讨论；调查：Bunlar da daha çok genel, objektif, akademik açıdan ele alınmıyor. 还没有更全面地客观地从理论上来讨论这些问题。②着手处理，着手进行：Siz bu işi şahsen ele almalısınız. 这事儿您得亲自干。Sizce, hükûmet öncelikle hangi konuları ele almalı? 您认为政府应该优先处理哪些问题？③毒打，狠揍 ~e avuca sığmamak ①不听话；顽皮：~e avuca sığmayan bir çocuk 一个不听话的孩子 ②放荡不羁，任性：Büyüdükçe eski uysallığını kaybederek ele avuca sığmaz oldu. 他长大了，就不太那么随和了，变得放荡不羁。③急性子：Bu çocuk da senin gibi ele avuca sığmıyor. 这孩子和你一样，也是个急性子。④不遵守一定的规范：Şiiri nazımla nesirden ayıran hususiyetler üzerinde durmaya çalışacağım. Daha doğrusu o hususiyetlerin nasıl ele avuca sığmaz şeyler olduğunu söyleyeceğim. 我要讲一讲诗同韵文的区别，更确切地说，我要说一说这些区别是怎样的模糊不清。~e ayağa bakmak 乞求，哀求，央求，恳求 ~e bakmak ①看手相 ②期盼得到帮助 ~e ~e vermek 携起手来，联合起来 ~e geçirmek ①抓，捉，拘捕，逮捕：Polis, hırsızları ele geçirdi. 警察抓住了窃贼们。Kurtlar bir sürü koyuna göz dikmişler, ele geçirmek istiyorlarmış. 一群狼盯上了一群羊，想夺过来。②获得，得到，占有，夺取：Fabrikanın bütün hisse senetlerini şirket ele geçirdi. 公司获得了工厂的全部股票。~e geçmek ①被捕，被捉住；被抓住：Nihayet bir defasında tam iki ay izini kaybetmiş, bir türlü, ele geçmemişti. 最后一次整整两个月不知道他的下落，根本无法抓到他。Fırsat her vakit ele geçmez. 【成】机不可失，时不再来。②被占领，被夺取 ③找回来，挽回：Yiten vakit bir daha ele geçmez. 失去的时间是无法挽回的。Küçücük birşey için kızarıp morarma azizim, canına acı, herşey gelir geçer, fakat sıhhat bir daha ele geçmez. 亲爱的，别为点儿小事生气，要注意身体，其他什么事情都好说，可气坏了身体是不可挽回的。~e gelmek ①被捉住 ②(孩子)长到齐胸高：Bebek büyüdü; ele geliyor. 孩子长大了，都齐胸高了。~e getirmek 找到，得到 ~e girmek 被捉住 ~i ağır ①笨手笨脚的，动作迟钝的：Eli ağır olduğundan arkadaşlarından daha az mal üretiyor. 他手脚太慢，因此活儿比同事们干得少。②手重的 ~i ağzına uymak 说的和干的一个样 ~i ağzına yetmemek 所得不够填饱肚子 ~i ağzında kalmak 惊慌失措，不知所措，惘然若失；感到非常惊讶 ~i akçe tutmak 节俭 ~i alışmak ①成为专家 ②养成习惯 (-in) ~i altında olmak ①在随手可以拿到的地方：Ders çalışırken her öğrencinin birkaç ana kitabı elinin altında bulunmalıdır. 在做功课的时候，每个学生手边必须有几本课本。②在某人的控制下，在某人手心中，完全在某人的支配下 (-in) ~i armut devşirmemek (或 toplamamak) 在殴斗中还击：Adamın eli armut devşirmediği için dayak da yermiş. 那个人也不是好惹的，看来他也挨了打。Sen bana vurursan benim elim armut devşirmiyor ya! 你要是敢打我，我的手也不是白长的。~i aşta, gözü oynaşta 心不在焉 (-in) ~i ayağı bağlanmak 手脚被束缚：Bir evin içinde çocuk var mı, elin ayağın bağlandı demektir, artık ne iş görebilirsin, ne de bir yere gidebilirsin. 一个家庭一旦有了孩子，就等于被栓住了手脚，什么事都不能干，哪儿也去不了。(-in) ~i ayağı bağlı 束缚住手脚的，受约束的 (-in) ~i ayağı buz kesilmek ①手脚冰凉：Elim ayağım buz kesildi. Üşüyorum konyak içmeliyim. 我手脚冰凉，浑身发冷，必须喝点儿酒。②呆若木鸡，异常激动：Beni bir odaya götürdü. Elim ayağım buz kesilmiş, vücudumun her tarafı titriyordu. 他把我领进了一个房间，我非常紧张，浑身发抖。~i ayağı çözülmek 手脚瘫软：İşten çıkarıldığını öğrenince eli ayağı çözülmüş. 他得知自己被解雇的消息后手脚瘫软了。(-in) ~i ayağı dolaşmak 手足无措，不知所措：Çok heyecanlanınca eli ayağı dolaştı. 他非常激动，手足无措。Onların gözlerini yaşlı görünce eli ayağı dolaşır, bir şey düşünemez olurdu. 老者一看他们的眼神，就不知所措，什么也想不起来了。~i ayağı düzgün 漂亮的，标致的，俏的，美丽的 (-in) ~i ayağı gevşemek 手脚发软：Sıcak bastırdı; elim ayağım gevşedi. 热浪袭来，我手脚发软。(-in) ~i ayağı kesilmek 手足无措，不知所措 (-in) ~i ayağı olmak 成为某人的帮手，成为某人的助手；对某人的工作有利 (-in) ~i ayağı şaşırmak 不知所措，惊慌失措：Çocuktan kan gelmeğe başlayınca hepsinin eli ayağı şaşırdı. 孩子一出血，大家就都慌得不知如何是好。(-in) ~i ayağı titremek (因害怕、激动等)手脚哆嗦 (-in) ~i ayağı tutmadan kalmak 冻得手脚不听使唤 (-in) ~i ayağı tutmak 手脚利索：Birkaç yıl sonra ne eli ayağın tutar, ne de gözleri görür. 几年之后，他就会手脚也不能动了，眼睛也看不见了。Elim ayağım tutarken doğrusu şu kızı baş göz etmek isterim. 我真想在我手脚还能动的时候把这个

女儿嫁出去。(-in) ~i ayağı zangır zangır titremek 浑身瑟瑟发抖：Murat Bey'in hiddetten eli ayağı zangır zangır titriyordu. Yerinden fırlayıp Ali'yi bir iyi tepeliyecekti. 穆拉特先生气得浑身发抖，冲上去就要打阿里。(-in) ~i ayağına dolaşmak 不知所措，手足无措，手忙脚乱 (-in) ~i aza varmamak 习惯于大把进大把出 ~i bayraklı ①持旗的 ②【转】蛮横无礼的，爱吵架的：Kasımpaşa karısı gibi ~i bayraklı 母夜叉 ~i belinde 【转】蛮横无礼的 ~i boş ①无所事事的，失业的 ②两手空空的 (-in) ~i boş çevrilmek 失望而归，无功而返，空手而归 (-in) ~i boş çıkmak 失望，失败 ~i boş dava gütmek 瞎折腾，做无谓的努力 ~i boş dönmek 空手而归，无功而返 ~i boş durmak 游手好闲 ~i boş gelmek 空手而归，无功而返 ~i boş geri gelmek 空手而归，无功而返 ~i boş gitmek 空手去：Arkadaşının evine eli boş olarak gitmezdi. 他从不空着手去朋友家。~i boş kalmak 大失所望：Fakat bütün gayretine rağmen eli boş kaldığını itiraf ediyordu. 但是他承认，虽然尽了力，依然是一无所获。(-in) ~i boş olmak 空闲，无事：Eliniz boş olunca TV'yi onarmak için geliniz. 你要是有空，就来把电视修修！~i boş varmak 失业 (-in) ~i böğründe kalmak ①失败，完蛋：O ölünce iki elimiz böğrümüzde kaldı. 他一死我们就完了。②无事可做，束手无策，一筹莫展：Uğraştım, didiştim, yine birşey yapamadım, elim böğrümde kaldı, doğrusu bu durum beni çok üzüyor. 说实话，让我非常难过的是，我碌碌无为，一筹莫展。~i çabuk 麻利的，勤快的：Senelerden beri bir eli çabuk hizmetçi bulamadım gitti. 几年了，我都找不到一个勤快的佣人。(-in) ~i cebine gitmemek (或 varmamak) 舍不得掏钱，吝啬：Çok tutumlu biri oldu; eli cebine varmıyor. 他是一个很节俭的人，舍不得花钱。(-in) ~i daldan kaymak 无依无靠，失去依靠 (-in) ~i dar(da) olmak 手头拮据：Borcumu elim darda olduğu için iki ay sonra ödememe müsaade etmenizi rica ederim. 我手里现在没钱，请您允许我过两个月再还您的钱。Bu günlerde babamın eli dar; istediğimiz bilgisayarı satın alamaz. 目前爸爸手头紧，买不起我们要的电脑。Şu sıralarda elim dar, onun için bu tür işlere girişemem. 眼下我手头拮据，这种生意我还做不了。(-in) ~i daralmak 手头拮据：Bugünlerde eli iyice daraldı. 最近他手头很紧。(-in) ~i değmek 有机会，有时间：Yola çıkarken tanıdıklara, sevdiklere bile selâm bırakmağa elimiz değmedi. 我们走的时候没来得及向熟人，甚至我们的亲人打招呼。~i değnekli 乖僻的，不合群的，难于共处的 (-in) ~i dursa ayağı durmamak 好动，手脚不停，调皮，不听话 ~i düzgün 手巧的，身手敏捷的 (-in) ~i ekmek tutmak 自食其力：İşi var, eli ekmek tutuyor. 他有工作，已经自食其力了。(-in) ~i erişmek 有机会，有时间 (-in) ~i ermez gücü yetmemek 走投无路，无能为力 (-in) ~i geniş olmak 富裕，有钱，手头阔绰：Şu günlerde elimin geniş olmadığını anladığın hâlde bana yine baskı yapmakta devam ediyorsun. 明知道我现在手头不宽裕，可是你还是这么逼我。(-in) ~i genişlemek 变阔，发财：İlerde elimiz genişler de borcumuzu öderiz. 以后我们有钱了，会把债还清的。~i gitmek 想抓住 (-e) ~i gitmemek 不愿做，不会干 (-in) ~i hafif 手轻的，动作轻的：Hemşire hanımın eli çok hafif; hiç acıtmadan iğne yaptı. 护士小姐的动作很轻，打针一点儿都不疼。(-in) ~i hamur karnı aç 白忙活的，为他人做嫁衣的：Çok çalıştığım hâlde elim hamur karnım aç. 我很忙，却是为他人做嫁衣。(-in) ~i iki yanına gelmek ①撒手人寰，故去 ②死后了帐 (-in) ~i işe yatkın 手巧的，能干的：Elleriniz işe yatkın olmaktan çok, kollarınız güçlü. 你们的手不巧，但是胳膊很有劲。~i işe yatmak 有工作能力，能干，手巧，办事麻利，勤快：Eli işe yatıyor. 他干活很勤快。Elim hiç bir işe yatmadı. Ömür sürdüm faydasız. 我肩不能担，手不能提，这一辈子过得一点儿意思也没有。~i işlemek 勤劳能干 ~i işte, gözü oynaşta 心不在焉：Eli işte gözü oynaşta olan kişi işinde başarılı olamaz. 心不在焉的人一事无成。İşlerini elbette beğenmezler, çünkü ağzı aya gözü çaya bakıyor, eli işte gözü oynaştadır. 他们肯定不喜欢他们的工作，因为他们漫不经心，心不在焉。~i kadar 巴掌大的，很小的 ~i kalem tutmak 擅长于写作：Saz sanatkârı bütün kedileri sever. Aynı zamanda eli kalem tuttuğundan sevdiği kedilerin bir bir hikâyesini yazar. 这位塔尔琴演奏家喜欢各种各样的猫，同时擅长于写作，因此写下了一个个他所喜欢的猫的故事。(-e) ~i kırılmak ①习惯于，擅长于；熟练，有经验，老练 ②不会伤害他人 ~i kısa 【俚】无能的，没本事的 (-in) ~ı kolu bağlı 束缚住手脚的，受约束的 (-in) ~i kolu bağlı kalmak (或 durmak) 被缚住手脚，做事没有自由，束手就擒：Düşman askerleri şu tepenin ardından görünüverirse, elin kolun bağlı durabilir misin? 一旦敌军突然从那座山峰背面出现，你不就要束手就擒了吗？~i koynunda ①失败，完蛋，没有出路的，束手无策的：Kuraklık yüzünden

çiftçilerin eli koynunda kaldı. 面对干旱，农夫们束手无策。İşittiklerinin hiçbirine kulak asmadın, şimdi böyle elleri koynunda oturuyorsun. 你过去一句话也听不进去，现在没辙了吧！②无所事事的 ③老实巴交的，不爱惹事的，沉默寡言的 (-in) ~i kulağında ①快到，临近：akşamın ~i kulağında iken 当夜幕降临时 Bayramın eli kulağındadır. 节日快到了。②警惕的，警觉的，准备好的 (-in) ~i kurumak 手不能拿东西，手废了：Eli kurusun! 把他的手废了！~i maşalı 蛮横无礼的(女人)：Kasımpaşalı ~i maşalı 母夜叉 (-e) ~i olmak 插手，参与，有联系：Şu hâlde Ali Bey'i Ahmet'in ölümünde de eli olanlardan saymak lâzım geliyordu. 如果是这样的话，应该认为阿里先生同艾哈迈德的死也有关系。~i öpülür adam 受尊重的人：Ali Bey deyip geçme, eli öpülür adamdır. 别把阿里先生不当回事，他可是一个受人尊重的人。(-in) ~i para görmek (或 tutmak) 变富，变阔，到手很多钱：Elin para tutuyor. Kızı istersen, babası da vermeğe yanaşırsa, alır mısın? 你现在有钱了，如果你想娶那姑娘，她的父亲也同意，你娶她吗？~i pek 吝啬的，小气的：Ali usta eli pek bir adamdır. 阿里师傅是一个很小气的人。~i silâh tutmak 会使用武器：Halk arasında da eli silâh tutan büyük bir kalabalık bulunuyordu. 民间也有很多人会使用武器。~i sopalı 好斗的，好打架的，迷信武力的 ~i şakağında 烦恼的，焦虑的，忧郁的：Biraz küskün, daima eli şakağında. 他有点儿不高兴，总是一副忧郁的样子。~i tartısız 无度的，大手大脚的：Eli tartısız kadın bir evi kolay kolay geçindiremez. 大手大脚的女人管不好家。~i taş altında kalmak 无可奈何，束手无策，一筹莫展 ~i terazili 有绝招的，有绝活的，技艺高超的 ~i uğurlu 手气好的 ~i uz 灵巧的，能干的，熟练的；有绝招的，有绝活的，技艺高超的：Elinden her iş gelir, eli uzdur. 他心灵手巧，什么活儿都能干。~i uzun ①势力大的 ②什么都会干的 ③小偷 ~i üstün olmak 胜人一筹 ~i üstünde tutmak 很看重，爱不释手 (-e) ~i varmamak 不愿做，不会干：Babasına kötülük etmeye eli varmadı. 他是不会害他的爸爸的。Bahçemizdeki çiçekleri seyretmeye elim varmıyor. 我不想去花园去看花。Temiz yere kolay çöp atamazsınız. Eliniz varmaz. 您不会随地扔垃圾，您不会这样做。~i yakasında olmak 向某人要求自己的权利，向某人讨说法 (-e) ~i yatkın 熟练的，有经验的，老练的：Ali'nin onarım işlerine el pek yatkındır. 阿里很擅长于维修。(-e) ~i yatmak 擅长于，善于，习惯：Daha çatal ve bıçağı tutmasına eli yatmamıştı. 那时他还不习惯使用刀叉。Ev işlerinde annesine yardım eder, hattâ onun örgülerine, gergeflerine biraz eli yatardı. 她会帮妈妈干家务，甚至颇善于编织和刺绣。~i yerden gökten kesilmek 得不到任何帮助；叫天天不应，叫地地不灵 ~i yordamlı 灵巧的，熟练的 ~i yufka 手头拮据的，贫困潦倒的，艰难度日的 ~i yumuk katı canlı 一毛不拔而又铁石心肠的 ~i yüreğinin üstünde olmak 不安地等候，焦虑不安的期待着(不好的结果) ~i yüzü düzgün 漂亮的，标致的，俏的，美丽的：~i yüzü düzgün bir kadın 一位标致的女子 Eli yüzü düzgün köy ve kasabalarda geçerek nihayet şehre ulaştık. 我们穿过美丽的村庄和小镇，终于来到了城里。~im ve valım 非常痛苦的，非常可怕的 ~imi sallasam ellisi, başımı sallasam tellisi 一呼百应 ~in nur topu gibi kız 掌上明珠 (-in) ~inde ①掌握：Elimdeki bütün parayı bu eve yatırdım. 我把属于我的所有钱都投进了这座房子。Mal onun elindedir. 财产在他的名下。②在某人的照顾下，在某人的监控下：Çocuklar bu kadının elinde büyüdüler. 孩子们在这位妇女的看护下长大了。(-in) ~inde avucunda nesi varsa 全部财产：Elinde avucunda nesi varsa kumara toplumumuzda çokça rastlanır. 在我们这个社会上，倾家荡产去赌博的人比比皆是。(-in) ~inde avucunda bir şey kalmamak 一无所有，两手空空：Bu kadar çok harcasan yakında elinde avucunda bir şey kalmaz. 你再这么花销无度，很快就会一无所有，两手空空。Öyle bir hale düştü ki Elinde avucunda bir şeyciği kalmadı. 他已经沦落到了这种地步，一无所有，两手空空。(-in) ~inde bulunmak (或 olmak) 拥有，占有，持有 (-in) ~inde büyümek 被抚养大：O da senin gibi elimizde büyüdü. 和你一样，他也是我们抚养成人的。~inde ekşimek (被)延误，(被)耽误 (-in) ~inde kalmak ①在某人的看护下，在某人的控制下 ②砸在手里，卖不掉：Pazarcının sebzelerinin yarısı elinde kalmış. 小贩的菜有一半儿没卖出去。~inde kezzap suyu 毁灭一切的人 ~inde olmak 全力以赴，力所能及：Okulda en yüksek notu almak elindeydi; ama düzenli çalışmadı. 在学校，他要全力以赴拿最高分，可是他学习不好。~inde olmamak 无法左右；由不得自己，情不自禁地：Elinde olmadan başını kaldırdı ve göz göze gelince de konuşmak zorunda kaldı. 他迫不得已地抬起头，彼此看见了，他也就不得不说话了。Elinde olmadan gülümsedi. 他情不自禁地笑了。Ali da, elinde olmaksızın çocuktan söz

ederken kendi karısına beddua ediyordu. 阿里一提到孩子就情不自禁地要骂他的老婆。(-i) ~inde tutmak ①垄断，独占；专营，专利；控制：Piyasayı elinde tutuyor. 他已经控制了市场。Tütün satışlarını devlet elinde tutuyor. 国家垄断着烟草销售。②不卖 ~inden 因为，由于：senin ~inden 因为你的原因 (-in) ~inden almak 夺走：Bir evlâdım vardı, Allah elimden aldı, bağrıma taş basarım. 我曾经有一个孩子，真主把他召回去了，我认命。(-in) ~inden bir iş gelmek 什么事都会做：Elinizden iki paralık iş gelmez. Siz adam olsanız ben böyle insanları semtime mi uğratırım. 你们什么都不会做，如果你们能干的话，我还要这些人干什么？(-in) ~inden bir kaza çıkmak 惹祸，搞出不好的事：Belki elinden bir kaza çıkar diye evine girmeye cesaret edemedi. 他大概又惹祸了才不敢回家。Elimden bir kaza çıkmıyacak. 我不会惹事生非的。Elinden bir kaza çıkmakla hem kendi ocağını, hem kardeşinin ocağını söndürmüş oldu. 都是他惹的祸，不仅害了他自己一家，还害了他哥哥一家。(-in) ~inden bir sakatlık çıkmak 惹祸，搞出不好的事 (-in) ~inden bir şey gelmek 什么事都会做：Yüreğim kurşun olduğu hâlde elimden ağlamaktan başka bir şey gelmiyor. 虽然我的心是铅做的，我也忍不住哭了。(-in) ~inden bir şey kurtulmamak 没有干不成的事情：Azmin elinden hiç bir şey kurtulmaz. 世上无难事，只怕有心人。~inden çekmek 讨厌，厌恶 (-in) ~inden çıkmak 出自某人之手：Bu kitap benim elimden çıktı. 这本书是我写的。Elbisenin kumaşı iyi değil ama, iyi bir terzi elinden çıktığı belli. 这件衣服的质地不好，但做工考究。(-in) ~inden düşürmemek 爱不释手：Babam bu kalemi pek sever; onu hiç elinden düşürmez. 爸爸很喜欢这只笔，爱不释手。(-in) ~inden geldiğince 极力，尽力，全心全意地：Kendisi de tam karşıma geçmiş; elinden geldiğince bana iyi davranıyor ve daha çok benimle ilgileniyordu. 他也坐在我的对面，殷勤地招待我，对我特别偏爱。Çetin Bey baba adamdır, elinden geldiğince herkese iyilik eder, yardımını esirgemez. 切廷先生是一个好人，尽心尽力地为大家做好事，毫不吝啬地帮人排忧解难。(-in) ~inden geleni ardına (或 arkasına) koymamak (或 bırakmamak) 坏事做尽：Senin tehditlerin beni yıldıramaz, elinden geleni ardına koyma. 来吧！有什么招数全使出来吧！你吓不倒我。Tehditlerine kulak asmam, elinden geleni ardına koyma. 我不怕你的威胁，来吧！有什么招数全使出来吧！(-in) ~inden geleni yapmak 尽力而为：Başarmak için elinden geleni ifa etmekte. 他正在竭尽全力争取成功。Biricik çocuğu için elinden geleni yapmıştı. 他为自己的独生子费尽了心血。(-in) ~inden gelmek 能做：Ne şiir yazmak elimden gelir, ne roman. 无论是作诗，还是写小说，我都不会。Babamın adı Hıdır, elimden gelen budur. 【成】我已尽力而为；我把吃奶的劲都使出来了。(-in) ~inden gelmemek 不能做，干不了，办不成：Adağın nerede kaldı, meseleyi kolaylıkla halledeceğini söylemiştin, hâlbuki baş yarmaktan başka birşey elinden gelmedi. 你是怎么答应的？你说你办这件事容易得很，可是除了添乱你什么事情也办不成。Bu iş elimden gelmez. 这件事我干不了。Elinden gelmiyen iş yoktur. 没有他不会的事。~inden gelse bir kaşık suda boğmak 欺软怕硬，吃柿子拣软的捏 (-in) ~inden hiçbir şey kurtulmamak 门门在行，事事精通：Her işten anlıyor; elinden hiç bir şey kurutulmuyor. 他无所不通，没有他干不了的事。(-in) ~inden içmek 受款待，被请客 ~inden incinmek 挨骂 (-in) ~inden iş çıkmak 做，干 (-in) ~inden iş çıkmamak (做事)磨磨蹭蹭，拖拖拉拉 (-in) ~inden iş gelmek 做，干：Elinden bir iş gelmez; ama bize ağız satıyor. 他什么也干不了，可是仍向我们夸口。(-in) ~inden iyi iş gelmek 有才干，有本事 ~inden kabuklu koz yenmez 不讲卫生的人 (-in) ~inden kan çıkmak 犯罪：Kırk kanını Allah'a affettirmeğe çalışırken kazara, elinden yeni bir kan çıkmıştı. 当他试图请求真主饶恕他的种种罪行时，他又意外地犯了新罪。(-in) ~inden koymak 不放手，不松手：Kitabı bütün gün elinden koymadı. 她成天手不释卷。(-in) ~inden kurtulmak 摆脱，逃脱：Kuş olsan da kurtulmazdın elimden / Eğer görsem idi gözümle seni. 只要是让我盯上了，你就插翅难飞。(-in) ~inden tutmak 帮助，帮忙，援助；接济；关心：Annem elimden tutuyor. 我妈妈在帮我。Sizden çok iyilikler gördüm. En müşkül bir zamanda elimden tutunuz. 我得到了您的鼎力相助，在我最困难的时候，您拉了我一把。~inden uçmak 失去，丧失 ~ine ağır ①手脚不利索的，笨头笨脑的，迟钝的，反应慢的 ②不想还债的，赖帐的：Borç para vermeye tövbe ettim, kimisi aldığını vermiyor, kimi eline ağır oluyor. 我发誓再也不借钱给别人了。有些人借了不还，有些人还想赖帐。(-in) ~ine almak ①掌管，负责，看管：Tahliye edilirse bilâhare onun idaresini elime alacağım. 如果他要撤离的话，以后他那个部门将由我来掌管。②承担，尝试 (-e) ~ine

ayağına kapanmak (或 sarılmak, düşmek) 跪下乞求，恳求，苦苦哀求：Eline ayağına düşüp bir maval okusan belki paçayı kurtarırdın. 如果你跪下来哀求，再说些好话，也许你早就解脱了。~ine ayağına üşenmemek 勤快 (-in) ~ine bakmak ①靠某人养活：Beş nüfus benim elime bakıyor. 我养活着 5 口人。Bir senedir burada oturuyorlar, o adamın eline bakıyorlar. 他们在这里住了一年了，一直靠那个人养活着。Yaşlanınca çocuklarının eline bakmak zordur. 他老了以后很难指望儿女养活他。②渴望帮助 ③看某人带什么来了，看某人拿着什么东西 ~ine çabuk 效率高的，(办事)麻利的：Eline çok çabuktur. 他办事很麻利。(-in) ~ine değmek 收到：Mektup elime değmedi. 我没有收到信。(-in) ~ine doğmak 从小就认识：A, Ahmet'i nasıl tanımam? Elime doğdu. 嗨！我怎么能不认识艾哈迈德？他是我看着长大的。(-in) ~ine düşmek ①被占领：Kale düşman eline düştü. 要塞落入敌人之手。②被抓住：Haydutların eline düştü. 他落到了强盗之手。Polisin eline düştü. 他落入警察之手。③被控制：Eline düşersem beni muhakkak öldürürdü. 我要是落在他的手里，他非杀了我不可。Yıllar önce bana oyun oynamıştı; şimdi elime düştü. 几年前他耍了我，现在可落在了我的手里。④碰到，遇见：Çocuk iyi bir öğretmenin eline düştü. 孩子遇到个好老师。⑤需要：Elbet bir gün elime düşersin. 总有一天你会需要我的。~ine erkek eli değmemiş olmak (姑娘)贞洁 ~ine eteğine doğru 无罪过的，无污点的，纯洁的 ~ine eteğine sarılmak 乞求，恳求，哀求 ~ine fırsat düşmek (或 geçmek) 抓住机会 (-i) ~ine geçirmek ①得到，获得，搞到，拿到：O yazma eseri sahaflarda elime geçirtim. 那本手抄本的东西是我从旧书店搞到的。Eline geçirince dibine darı ekmeden bırakmaz. (钱)一到手，他是不花光用净不罢休。②抓住，抓获：İşte seni elime geçirdim, koca canavar! 好！我可抓住你了，你这个大坏蛋！Bir elime geçirirsem seni eşek sudan gelinceye kadar döverim. 我要是能抓到你，一定会好好收拾你一顿！(-in) ~ine geçmek (或 girmek) ①获得，赚得，挣得：Evi sattım, elime bin iki yüz dolar kadar bir şey geçti. 我卖了房子，获得了大约 1200 美元的东西。Eline geçen paranın çoğu da çoluğa çocuğa gidiyor. 他挣点儿钱大都花在老婆孩子身上了。②遇见，找到：Eline geçen her kitabı okur. 没有他不看的书。Geçen gün sandığı karıştırırken elime işlemeli çevreler geçti. 前天我翻我的箱子，翻出了几块绣花手帕。③收到，得到：Bu mektuplardan birkaç tanesi elime geçti. 这些信有几封我收到了。④扣押，扣留，抓住：Vazoyu ortadan kaldıralım, çocuğun eline geçmesin. 我们把花瓶拿开吧！别让孩子够着了！(-in) ~ine kalmak 由某人照管：İki yaşında iken elime kalmıştı. Şimdi on sekiz yaşında. 他两岁的时候我带过他，现在他已经 18 岁了。(-i, -in) ~ine sıkıştırmak 悄悄地给东西 (-in) ~ine su dökememek 某人比某人差远了，远远不如；望尘莫及：Ali onun eline su dökemez. 阿里给他提鞋还不配呢！Şimdikiler onların eline su dökemez. 现在这些人比他们差远了。~ine tetik 勤快的，麻利的，利索的 (-i, -in) ~ine tutuşturmak 悄悄地给东西：Bir şey demeden mektubu elime tutuşturdu. 他一声不吭，悄悄地把信塞到我手里。~ine yüzüne bulaştırmak 弄得灰头土脸的，工作没做好 ~ini ayağını bağlamak 束缚手脚 ~ini ayağını kesmek (或 çekmek) 不让去某处 (-den) ~ini ayağını öpmek 哀求，央求：Elini ayağını öpeyim. 我求求你啦！~ini bırakıp ayağına sarılmak 哀求，央求 ~ini ceb(in)e atmak 掏钱 ~ini çabuk tutmak 快干，麻利：Elini çabuk tut kız, misafirlere kahve götüreceksin. 姑娘，麻利点儿，把咖啡给客人们送去！Şoförümüz elini çabuk tutmasaydı, bir kazanın meydana gelmesi işten bile değildi. 要不是我们的司机手脚麻利，很容易出交通事故。Yavrum kapana tutulmak istemiyorsan elini çabuk tut. 小子！你要是不想被抓住，就手脚麻利点儿！(-den) ~ini eteğini çekmek 切断联系，退出：Odasına kapandı. aylarca dünyadan elini eteğini çekti. 他闭门不出，已有数月与世隔绝了。Bir yaşlı akrabam elini eteğini siyasetten çektiken sonra gül yetiştirmeye başladı. 我的一位上了年纪的亲戚退出政界之后开始养植玫瑰花。(-in) ~ini eteğini öpmek 哀求，央求：Onun bunun elini eteğini öpmek süretiyle bu mevkiye geldi. 他四处求人，才得到了这个职位。~ini kalbine (或 göğsüne) koymak 公正，公平，凭良心 ~ini kaldırmak 挥手，招手：Elini kaldırarak taksiyi durdurdu. 他挥手拦了一辆出租车。~ini kana bula(ştır)mak 双手沾满鲜血，伤人，杀人：Kavga edenler ellerini kana buladılar. 斗殴者们浑身是血，有死有伤。~ini kesmek 阻挠，阻止 (-in) ~ini kolunu bağlamak 束缚手脚；约束：Bu çocuk elimi kolumu bağlamasa ben de çalışmak isterim tabiî. 要不是这个孩子拴住了我的手脚，我当然也愿意去工作。~ini kolunu sallaya sallaya gelmek 空手而来，空手而归，一无所获 ~ini kolunu sallaya sallaya gezmek 自由自在地周游，漫游：Bütün memleketi, elimi

kolumu sallayarak serbest ve rahat dolaşmağa başlamıştım. 我开始自由自在地漫游全国。~ini kulağına atmak (在唱歌时)使手置于耳后 ~ini oğuşturmak 踌躇不安：Ali epeyce gecikti, nihayet elleri oğuşturarak içeri girdi. 阿里迟到得太多，最后踌躇不安地进来了。~ini oynatmak ①不惜钱财 ②抓紧干：Haydi elini oynat ta bitir şu işi. 嗨！抓紧快把这点儿活儿干完。~ini sallasa ellisi (başını sallasa tellisi) 一呼百应 ~ini sıcak sudan soğuk suya sokmamak (或 değdirmemek, koymamak) (在家)什么活都不干；衣来伸手，饭来张口；【转】娇生惯养 ~ini sıkmak 握手：birbirinin ~ini sıkmak 互相握手 (-e) ~ini sürmemek ①不碰，不能摸 ②不屈尊做，不做 ~ini şakağa koymak 认真思索 ~ini uzatmak 帮助，援助：Kızılay, yoksullara elini uzatır. 红新月会救助穷人。~ini üstüne koymak 触摸：Hemen o yöne doğru gitti, yere eğilip ellerini üstüne koydu. 他连忙跑过去，弯下身子，用两只手去摸。(-e) ~ini veren kolunu (或 ayağını) alamaz 欲壑难填的，得寸进尺的，得陇望蜀的：Aman uyanık ol; ona elini veren kolunu alamaz. 你可要当心！他这个人欲壑难填。~ini vermek ①【旧】帮助，伸出援助之手：Bir (或 sağ) elin verdiğini öbür (或 sol) elin duymasın. 【成】助人莫声张。②【旧】赋予某人某种权力 ③准许某人行医 ④(牌戏中)输牌 ~ini vicdanına koyarak konuşmak (或 söylemek) 凭良心说话 ~ini vicdanına koymak 公正，公平，凭良心 ~ini yıkamak 洗手不干；不再管 ~ini yüzüne almak 硬着头皮去求人 ~inin altında 在手头，在身边，手下的；唾手可得：Elinin altındaki asker pek azdı. 在他身边的士兵不多。Siz daha elinizin altındaki iki üç kopuğa söz geçiremiyorsunuz. 您别再吩咐您手下的那两、三个游手好闲者做什么事了。~inin hamuruyla erkek işine karışmak 妇女试图做力所不及的事 ~inin körü ①住嘴！②难以理解的，嘈杂的：Acentenin açık arka pencerelerinden her gün işittiği elinin körü bir lisanın yaygarası sokağın ortasına düşüyor. 大街上每天都可以听到办事处敞开的后窗里传出的嘈杂的叫喊声。~iyle 以…为中介，通过：Kardeşimin eliyle arkadaşıma mektup yolladım. 我让我兄弟给我的同事捎去一封信。~iyle koymuş gibi 没有找地，轻易地：Eliyle koymuş gibi rafta çay kavanozunu buldu. 他一下子就找到了放在架子上的茶叶筒。~iyle koynunun arası kırk yıllık yol 铁公鸡一毛不拔 (-in) ~le tutulacak tarafı (或 yanı, yeri) kalmamak ①全面崩溃 ②没有任何价值，失去信任 ③破烂不堪：Pantolonu o kadar eskimişti ki, elle tutulacak tarafı kalmamıştı. 这条裤子也太破了，都提不起来了。~(iy)le tutulur 真实的，实际的；非常明显的，众所周知的 ~le tutulur gözle görülür (或 dille anlatılır) 看得见摸得着的，实实在在的；众所周知的：Ali'nin yakışıklılığı elle tutulur, dille anlatılır makbul bir yakışıklılık değildir. 阿里的英俊不是那种众所周知的公认的英俊。~lerde gezmek 爱不释手，非常喜爱 ~leri altında 手边的，唾手可得的，现成的：Ailelerin daima elleri altında bulunabilen malzeme ile güzel yemekler nasıl pişirilir? 怎么才能用家庭常备的材料做出可口的饭菜呢？~lerini kavuşturmak 双手抱拳；双手合十：Ellerini kavuşturarak kıza teşekkür etti. 他双手抱拳，谢过了小姐。Kız, diz çöktü, küçük ellerini kavuşturdu ve duaya başladı. 小姐跪下身子，双手合十，开始许愿。~lerini üstüne sürmek 用双手摸：Kirli ellerini üstüne sürme. 请你不要把脏手放在上面！~leriyle çalışan 自食其力的 ◆El elden üstündür. 山外有山，天外有天；强中自有强中手，能人之外有能人。El etek öpmekle ağız (或 dudak) aşınmaz. 阿谀奉承不吃亏。El öpmekle ağız aşınmaz. 该求人时且求人，求人亦不丢人。El yarası geçer (或 onulur), dil yarası geçmez (或 onulmaz). 皮肉之伤好愈合，恶语伤人恨难消。(-in) Eline sağlık 手艺真不错：Elinize sağlık, balık nefis olmuş. 您手艺真不错，这道鱼做得太好了。Elinle ver, ayağınla ara. 借出容易索回难：Artık elinle ver, ayağınla ara, en iyisi hiç kimseye birşey vermezsin, sonra uğraşmaktan da kurtulursun. 借时容易还时难，最好的办法是谁也不借，免得以后麻烦。Eliyle hamur ovalar, gözüyle dana kovalar. (女人)心不在焉一事无成。Eller yukarı! 举起手来！快投降！Ellerim yanıma gelsin ellerin dert görmesin! 祝你万事如意！

el2 is. ❶外人，生人，别人，他人：~ evi 旁人家 Elin karısına kızına göz dikmenin akıbeti budur. 这就是你觊觎他人妻女的下场。Zurnayı biz çaldık parayı el topladı. 【成】我们卖力他受益，尽为他人做嫁衣。❷国家，省，地区：yad ~ler 外地，外乡 Bizim eller ne güzel eller. 我们的国家山河壮丽。Ala gözlü nazlı dilber / Koma beni el yerine. 褐色眼睛的美娇娘，请不要把我抛弃在他乡。❸人民：El mi yaman bey mi yaman? El yaman! 谁是世界的主宰？人民！❹【俗】游牧者，游民 ◇~ adamı 陌生人，异乡人 ~ ağzı ile çorba yemek (或 içmek) 人云亦云，鹦鹉学舌：Kendi görüşü yok; el ağzıyla çorba içer. 他没有自己的主见，总是人云亦云。

～ ağzı ile kuş tutmak 亦步亦趋 ～ ağzına bakmak 人云亦云，亦步亦趋 ～ ağzına düşmek 被人议论 ～ ağzına sakız olmak 被人议论 ～ arı düşman gayreti (或 körü) 为了顾全面子，为了装点门面 ～ ayak çekilmek 变空，变得空荡荡，空无一人；(声音等)消逝，夜深人静：El ayak çekilince bekçi düdüğü duyuldu. 夜深人静之后，传来了更夫的哨子声。El ayak çekildikten sonra kalkar kendime bir güzel çay demlerim. 等人都走了之后，我要自己给自己泡一壶好茶。～ ile gelen düğün bayram 同舟共济 ～ kanadı ile uçmak 靠别人接济生活 ～ kapısı ①婆家 ②别人家：El kapısında çalışmak çok zordur. 在别人家做工很难。Ben baba ocağında yetiştim, senin gibi el kapısında büyümedim. 我是在我的老家长大的，不像你那样是在别人家长大的。～ kapısına düşmek 需要别人：Başından nasıl bir sergüzeşt geçmişti de böyle el kapılarına düşmüştü? 他经历了一次怎样的冒险，这样需要别人？～ kazanıyla aş kaynatmak 依靠别人帮助做事 ～ sözüne uymak 按别人说的做 ～ yüzüne bakamamak 不愿见任何人 ～den ayrıksı 与众不同 ～den vefa, zehirden şifa 不要寄希望于别人 ～e güne (karşı) 面对所有人，在外人面前：Sade yurttaşlara karşı değil, ele güne karşı da açmazlara düşüyoruz. 我们不仅无颜面对国人，就是在世人面前也处于尴尬的地位。(-i) ～e vermek ①通知，告密，告发；出卖，叛变，背叛；泄露，暴露；招供出：Aman babamın başı için beni ele vermeyin. 看在我父亲的面子上，请别告发我。Eşkiyaları bir hafta sonra ele verdi. 一周之后，他告发了这帮匪徒。②使白费力气：Allah emeklerini ele vermesin. 老天保佑你别白忙活一场！～in ağzına bakmak 对别人言听计从 ～in gözündeki çöpü görüp de kendi gözündeki direği görememek 看别人是豆腐渣，看自己是一朵花 ～in günahını almak 无理指责 ◆El ağzına bakan karısını tez boşar. 家事总听别人话，老婆就得回娘家。El atına binen tez iner. 好借好还，再借不难。El beğenmezse yer beğensin. 与其万人嫌，不如死了算。El elin aynasıdır. 旁观者清。El için kuyu kazan, evvelâ kendi düşer. 搬起石头砸自己的脚。El kazanı ile aş kaynamaz. 用借来的锅做不成饭，总依赖别人的帮助则将一事无成。Elden glen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz. 外人之饭不可靠，肚到饥时找不到。Elin ağzı torba değil ki (çekip) büzesiniz. 走自己的路，让别人说去吧。

elâ [elâ:] is. ve s. 淡褐色，淡栗色；浅栗色的(眼睛)：İri elâ gözleriyle dik yarın keskin kenarına baktı. 他那双褐色的大眼睛望着那陡峭的悬崖。

el âlem is. 大家，旁人，别人：Elden âlemden utanıyorum. 我怕见生人。El âlemin ne diyeceğI bir yana, benim yerimde sen olsan ne yapardın? 除非别人开口说话，否则要是你处在我的位置上，你怎么办？İki güne kalmaz elâleme destan olurlar. 不出两天，他们便会臭名天下传。◇～e karşı 据其他人认为，在别人看来 ～in ağzında sakız olmak 被人议论 ～in maskarası olmak 感到难堪，出丑

elaman [elama:n] (阿) ünl. 够了！烦死了！别再说了！真讨厌：Elaman bu dilencilerden. 这些要饭的讨厌死了！Elaman senden! Nedir bu huysuzluk? 你真讨厌！干吗发这么大脾气？◇～ çekmek 讨厌，厌烦 ～ demek 讨厌，厌烦

elan [ela:n] (阿) zf. ❶现在，目前：Zaten evlerinde elan sinide, yer sofrasında yemek yiyorlar. 此时他们正在家里围坐在用大圆托盘做的地桌旁吃饭。❷至今(还)，仍然；还是：Mektubuma elan cevap vermedi. 他至今还没有给我回信。

elâstik (法) s. ❶有弹性的，有弹力的：～ bir örgü 有弹性的组织 ❷【转】灵活的，有伸缩性的；可以变通的：～ bir cevap 灵活的回答

elâstikî [elâstiki:] s. ❶有弹性的，有弹力的 ❷【转】灵活的，有伸缩性的；可以变通的

elâstikiyet (法) is. ❶弹性，弹性物：vücudun ～i 身体的弹性 ❷灵活性

elâstiklik, -ği is. 弹性，弹力

Elaziğ öz.is. 埃拉泽(土耳其省、市)

el başı, -yı is. ❶(孩子游戏中的)领头人，头头 ❷【转】首恶分子，头目，头子，首领

Elbe öz.is. 易北河(欧洲)

elbet(te) [e'lbet, elbe'tte] (阿) zf. 无疑，毫无疑问；当然，自然，肯定：Elbette senin ettiklerinin bütün acısını çıkartırım. 当然，对于你全部的所作所为，我会找人报仇的。Elbet buradan kurtulmanın bir yolunu bulacağız. 我们肯定会有办法从这里逃出去的。

el bezi is. 手巾：O Hanım, biri sabunlu, öbürü sadece ıslak iki el beziyle dönmüştü. 那位太太转身拿来两条手巾，一条是擦有肥皂的，另一条只是湿的。

el birliği is. 合作，协作，配合，联手：El birliğiyle hareket edersek bunları çabuk bitiririz. 我们要是联合起来，这些活儿很快可以干完。Niçin el birliğiyle yapmadınız, herhâlde öyle yapsaydınız, sonuç daha iyi olurdu. 你们为什么不合起来干，你们要是合起来干，结果肯定会更好。◇～ etmek 联手，一起，团结：Ailenin ileri gelenleri el birliği ettiler ve fakir düşmüş olan yeğenlerini evlendirdiler. 家族的长老们联合起来，给他们那些落魄的子侄们成了家。
elbise (阿) is. (外面穿的)衣服：bayram ～si 节日盛装 iş ～si 工作服 Bayram sabahlarında yeni elbiseler karşısında çocuk heyecanları duyuyorum. 在节日的早上，面对新衣服，我孩子似的激动起来了。Elbisesini değiştirdi. 他换了身衣服。
elbiseli s. 穿得…的，穿…的，穿衣服的
elbiselik, -ği Ⅰ s. 做衣服用的：～ kumaş 衣料 Ⅱ is. ❶衣料 ❷衣帽间，衣帽寄存处
elbisesiz s. 没穿衣服的
elçi is. ❶使节，使者：büyük～ 大使 orta～ 公使 ❷调解人 ❸预言者，先知 ◆Elçiye zeval olmaz. 两国交战，不斩来使。
elcil is. 利他主义者
elçilik, -ği is. ❶使节职务；使节办公室 ❷特使身份：Elçilikle yabancı ülkeleri dolaştı. 他以特使身份巡游了各国。❸使馆：～ uzmanı 使馆随员 ～ ticaret uzmanı 使馆商务专员 ◇～ etmek (或 yapmak) ①担任大使；任特使 ②调停，斡旋
elde is. 〈数〉(乘法、加法等运算中的)进位数：18×2 işleminde iki kere sekiz 16, elde bir denir. 在乘法算式 18×2 中，8 乘以 2 等于 16，就叫进位数。
eldeci is. 管理人；占有人，持有人
eldiven is. 手套：kayak ～leri 滑雪手套
elebaşı, -yı is. ❶(孩子游戏中的)领头人，头头 ❷【转】首恶分子，头目，头子，首领
elebaşılık, -ğı is. 首领的身份或职务 ◇～ etmek 当头目
elegans is. 文雅；雅致，优美
eleğimsağma is. 【俗】虹，彩虹，霓
eleji (法) is. 〈文〉主题悲哀的诗
elek, -ği is. 罗，筛子，筛网，过滤器：değirmen ～i 罗 ◇～ ～ aramak 仔细搜索 ～ini boğazına geçirmek 失去一切，一无所有 ～le su taşımak 竹篮打水，干傻事 ～ten geçirmek ①筛选，过罗 ❷选择，挑选 ❸仔细检查
elekçi is. ❶制售筛子的人 ❷过筛工 ❸【俗】吉普赛人
elekçilik, -ği is. 筛子的制售
eleklemek (-i) 筛，筛净，筛选
elektrifikasyon (法) is. 电气化
elektrik, -ği (法) is. ❶电能，电力，电气：～ kıvılcım 电火花 ～ mühendisi 电气工程师 ～ pili 电池，电池组 ❷电灯：～ ışığı 电灯光 Hava iyice kararmış, caddenin bütün elektrikleri yanmış. 天完全黑了，街上的电灯都亮了。❸电学 ❹电：～ anahtarı (或 düğmesi) 电门，电开关 ～ feneri 手电筒 ～ süpürgesi 吸尘器 ～ yayı 电弧
elektrikçi is. 电工，电工技师，电工技术员
elektrikçilik, -ği is. 电工职业，电工差事，电工技术：Elektrikçilik öğrenmek için İstanbul'dan ayrılmış. 听说他离开伊斯坦布尔去学习电工技术去了。
elektrikleme is. elektriklemek 的动名词
elektriklemek (-i) 使带电：bir cam çubuğu～ 使玻璃棒带电
elektriklendirme is. elektriklendirmek 的动名词：Bütün köylerimizi elektriklendirmeye çalışacağız. 我们要让我们所有的村庄实现电气化。
elektriklendirmek (-i) elektriklenmek 的使动态：dinleyicileri ～ 使听众激动 Köylerimzi kısa zamanda elektriklendireceğiz. 我们将在短期内使我们所有的村庄实现电气化。Karşı tarafın sert konuşmaları havayı elektriklendirdi. 对方强硬的讲话使气氛紧张起来。
elektriklenmek (nsz) ❶成为带电的，有电，带电：Altın yapraklı elekrtoskop, elektriklenmiş yaprakların birbirlerinden uzaklaşması özelliğine dayanır. 金箔验电器原理是带电的金箔相互排斥。❷【转】变得神经质，激动，紧张：Toplantıda hava birden elektriklendi. 会议的气氛立即紧张起来。

elektrikleşme is. elektrikleşmek 的动名词
elektrikleşmek (nsz) 电气化
elektrikleştirmek (-i) elektrikleşmek 的使动态
elektrikleştirilme is. elektrikleştirilmek 的动名词：memleketin ~si 国家电气化
elektrikleştirilmek (nsz) elektrikleştirmek 的被动态
elektrikli s. ❶有电的，通电的，带电荷的：~ saha 电场 ~ tel 通电的电线 Aynı cins elektrikli iki cinsim birbirini iteler. 带同种电荷的两个物体互相排斥。❷靠电工作的：~ araba 电瓶车 ~ ev cihazları 家用电器 ~ kızartma makinesi 电炉，电热板 ~ tıraş makinesi 电动剃须刀 ❸【转】紧张激烈的，令人激奋的，鼓动性的：~ bir toplantı 紧张激烈的会议 ~ bir ortam 紧张的局势 ~ hava 极度紧张的气氛
elektriksel s. 电的，电力的，电动的：~ direnç 〈物〉电阻
elektriksiz s. 不带电的，没通电的
elektro (法) is. 〈医〉心电图描记术 ◇~ çektirmek 做心电图：Haa! Unuttum. Bir de elektro çektirecektim. 哎！我忘了，我本来还要做心电图。
elektroansefalografi (法) is. 〈医〉脑电图描记术
elektroansefalogram (法) is. 〈医〉脑电图
elektrobiyoloji (法) is. 生物电学
elektrodinamik, -ği (法) is. ve s. 电动力学(的)
elektrodinamometre (法) is. 电测力计
elektrofon (法) is. 电唱机(包括音频放大器和扬声器)
elektrojen (法) s. 发电的
elektrokardiyograf (法) is. 〈医〉心电图描记器，心电机
elektrokardiyografi (法) is. 心电图描记术
elektrokardiyogram (法) is. 心电图
elektrokimyasal s. 电化的，电化学的：~ eşdeğer 电化当量
elektrolit (法) is. 电解质，电解液
elektroliz (法) is. 电解，电解作用：~ kabı 电解槽 ◇~e etmek 电解
elektromanyetik (法) s. 电磁的：~ dalgalar 电磁波 ~ güç 电磁力
elektromanyetizma (法) is. 电磁学；电磁
elektromekanik, -ği (法) Ⅰ is. 电机学，电力机械学 Ⅱ s. 机电的；机电学的
elektrometalürji (法) is. 电冶金；电冶金学
elektrometre (法) is. 静电计
elektromıknatıs is. 电磁铁
elektromotor (法) Ⅰ s. 起电的 Ⅱ is. 电动机
elektron (法) is. 〈物〉电子
elektronegatif (法) s. 阴电性的，负电性的；电负性的
elektronik (法) Ⅰ s. 电子的：~ beyin 电脑，电子计算机 ~ çalgılar 〈乐〉电子乐器 ~ müzik 〈乐〉电子音乐 ~ saat 电子钟，电子表 ~ savaş 电子战 ~ teknik 电子技术 Ⅱ is. 电子学
elektronikçi is. 电子学家
elektropozitif (法) s. 正电性的，阳电性的
elektroradyoloji (法) is. 〈医〉电放射学
elektroskop (法) is. 验电器
elektrostatik (法) Ⅰ s. 静电的 Ⅱ is. 静电学
elektroşok (法) is. 〈医〉电休克(疗法)
elektrot (法) is. 电极
elektroteknik (法) s. 电工的，电工技术的，电机工程的
elektroterapi (法) is. 〈医〉电疗法
elektrotermi (法) is. 电热学，电热法
elem (阿) is. 痛，痛苦，悲伤：Dayanılmaz bir elemle yüreği sızladı. 揪心似的疼痛使他不堪忍受。◇~ çekmek 感到疼痛，感到痛苦，经受痛苦折磨：Bu kadar dert, elem çeke çeke kanım

kurudu. 承受如此多的烦恼和痛苦令我心力交瘁。
eleman (法) is. ❶因素，要素 ❷元件，零件，构件，单元 ❸(团体的)分子，成员：Fabrikaya teknik elemanlar aranıyor. 本厂诚聘技术人员。
elemansal s. 元素的：～ analiz 〈化〉元素的分析
elemanter (法) s. 初级的，初等的，基础的：～ geometri 初等几何
eleme Ⅰ is. ❶ elemek 的动名词：～ sınavı 初试 ❷〈体〉四分之一决赛 Ⅱ s. 挑选出的
elemek1 (-i) ❶筛选，筛净，过筛：un ～ 筛面粉 ❷选择，挑选；选优 ❸细查，详审 ❹淘汰 ❺【俚】抢劫：Enayiyi elemişler. 他们抢劫了那个傻子。❻【俚】花光：Papelleri elemiş. 他好像把钱都花光了。
elemek2 (-i) 把线绕成团，把纱制成纱锭：iplik ～ 把线绕成团
element (德) is. 元素；因素，要素：～ analizi 元素分析 ～ cetveli 元素周期表 kimya ～leri 化学元素 Grafit ve elmas, karbon elementinin iki değişik biçimidir. 石墨和金刚石是碳元素的两个同素异形体。
elemge is. 摇纱机，络纱机
elemle zf. 痛苦地，悲痛地，悲伤地，苦恼地：Kadıncağızın elemle bakan gözlerinden, gözlerini kaçırmış. 他不敢正眼去看那女人哀伤的目光。
elemli s. 痛苦的，悲痛的，悲伤的，苦恼的：Arkadaşını kaybettiğinden beri çok elemlidir. 他自从失去同伴后悲痛万分。O elemli günün gecesinde gözlerime uyku girmemiş, sabahı etmiştim. 在那个痛苦的夜晚，我彻夜未眠，一直熬到天亮。
elemsiz s. 无忧无虑的，快乐的
Elen is. 希腊人
elengi is. 纺车
Elenika is. 现代希腊语 ◇(-in) ～sını bilmek 弄清…的所有细节 ◆Elenika bilmem. 我不明白这些深奥道理。
Elenistik s. 古希腊人的；希腊的
elenmek (nsz) ❶ elemek 的被动态：Un elendi. 面粉已筛过了。❷被选中：O şarkıcı radyo aday sınavında elenmişti. 那位歌手通过了电台候选人考试。❸〈体〉被淘汰
elenti is. 【俗】被筛出的东西，筛出物
elerki is. 〈社〉民主
eleştirel s. 批评的，批判的；评论的：Bütün eleştirel davranışlar sert tepkilerle karşılanıyor. 所有批评之举都会引起强烈的反应。
eleştiri is. ❶批评，批判：öz～ 自我批评 ❷〈文〉评论，评价，评判：～ yazısı 评论文章 ❸考证，鉴定，识别
eleştirici Ⅰ is. 批评家，评论员 Ⅱ s. 批评的，批判的：～ bir görüş 批判的眼光
eleştiricilik, -ği is. ❶批评，批判，评论 ❷〈哲〉批判主义
eleştirilmek (nsz) eleştirmek 的被动态：Tepeden inmedirler, eleştirilemezler. 他们高高在上，批评不得。Yazısı eleştirildiği için gücendi. 他生气是因为他的文章受到了批评。
eleştirim is. 批评，批判；评论
eleştirimci Ⅰ s. 〈哲〉批评(性)的，批判(性)的；评论(性)的 Ⅱ is. 批评者，评论家
eleştirimcilik, -ği is. ❶〈哲〉批判主义 ❷批评(或批判)的态度
eleştirme is. eleştirmek 的动名词：Eleştirme her okurun, her seyircinin başlıca hakkıdır. 批评是每一个读者和观众最主要的权利。
eleştirmeci is. 批评家，评论家
eleştirmecilik, -ği is. 评论工作，批评工作
eleştirmek (-i) ❶批评，批判：Üyeler, derneğin yönetim kurulunu eleştirdiler. 会员们对协会执委会提出了批评。❷评论
eleştirmeli s. ❶批评(性)的，批判(性)的；评论(性)的：～ bir yazı 一篇评论性的文章
eleştirmen is. 评论家，批评家：edebiyat ～i 文学评论家
eleştirmenlik, -ği is. 评论家之职，批评家的工作
eletmek (-i) elemek 的使动态：Unu komşusuna eletti. 他让他的邻居筛面粉。
elevatör (法) is. 提升机，升降机

elezer (法) is. ❶〈心〉有虐待狂的人；暴虐者，残忍的人 ❷〈医〉施虐淫者，性虐待狂
elezerlik, -ği (法) is. 虐待狂，虐待；残忍
elgin s. 外乡的，外地的，流落他乡的
el gün is. 别人，人家，外人：El günle eğleniyorlar mı？他们是在捉弄别人吗？
elhak [e'lhak] (阿) zf. 的确，确实，无疑：Ama yazdığını da elhak güzel yazardı. 不过他文章确实写得很好。
elhamdülillah [elha'mdülilla:h] (阿) ünl. 感谢真主！
elhasıl [elha:sıl] (阿) zf. 总而言之，总之
eli açık s. 慷慨的，大方的：Doğa sonsuza dek gençtir, güzeldir ve eli açıktır. 大自然永远是年轻、美丽和慷慨的。Eli açık bir insan olduğu için onu herkes severdi. 他是一个出手大方的人，大家都很喜欢他。
elif (阿) is. 阿拉伯字母表的第一个字母名称 ◇～i ～ine 完全地，恰好，正好；丝毫不差：Saat şimdi elifi elifine dokuzu gösteriyordu. 现在正好 9 点。～i görse mertek (或 direk) sanmak 愚昧无知，没有文化：Elifi görse mertek sananlar, ne yapacağını bilmeyecek kadar para kazanır. 愚昧无知的人只会挣钱，而不知如何花钱。～i yüzünde, ekmeği dizinde 讨厌的，粗鲁的，没有教养的：Kimsenin sevmediği; elifi yüzünde, ekmeği dizinde biridir. 他是一个谁都不喜欢的，讨厌、粗鲁而又没有教养的家伙。～ten başlamak 从头开始 ～ten yeye kadar 从头到尾，从始至终 ◆Elifin hecesi, gündüzün gecesi var. 人有喜怒哀乐，月有阴晴圆缺。
elifba, elifbe [elifba] (阿) is. (由 33 个字母组成的，如阿拉伯语、波斯语、奥斯曼语)字母表
elik, -ği is. 【俗】山羊
eliksir is. 酏剂，甘香酒剂
elim [eli:m] (阿) s. 令人痛苦的，使人悲伤的，令人烦恼的：～ bir olay 令人头痛的事件
elindelik, -ği is. 〈哲〉意志自由
elips (法) is. 〈数〉椭圆(形)
elipsimsi s. 〈数〉椭球的，椭面的
elipsoidal, -li (法) s. 〈数〉椭圆形的；椭球形的
elipsoit (法) Ⅰ s. 似椭圆的 Ⅱ is. 椭球
eliptik (法) s. 椭圆的
eli selek s. 【俗】慷慨的，大方的
eli sıkı is. ve s. 手紧的，花钱仔细的；吝啬的，小气的
el işçiliği is. 手工劳力
el işi is. 手工(劳动)：～ dersi 手工课 ～ nakış 手工刺绣
elit (法) is. 杰出人物，精英
el kızı is. 【转】新娘，夫人，老婆
elleme Ⅰis. ellemek 的动名词 Ⅱ s. 【俗】精挑细选的，精心挑选的：～ kömür 优质煤
ellemek (-i) 用手触摸，用手摆弄：Bu saati kim elledi? 谁摆弄这块表了？Yaralarım göz göz oldu, elleme. 我的伤口上都是窟窿，你别拿手摸。Hey akılsız çocuk, ateşi ne diye ellersin? 嘿，傻孩子，为什么玩火呀？
ellenmek (nsz) ellemek 的被动态 ◇ellenmiş dillenmiş 名声不好的(女人)
elleşmek (-le) 【俗】❶触摸 ❷扭打，扭斗 ❸(买卖中)捏手指讨价还价 ❹【转】激怒，触怒 ❺掰手腕 ❻互相握手 ❼一起抬 ❽相互帮助
elli1 say. 50：～ beş altmış yaşlarında bir ihtiyar 一个五六十岁的老者 ◇～ dirhem otuz 醉醺醺的：Herif, elli dirhem otuz. 这小子喝多了！
elli2 s. ❶有手的，有爪子的：İnsan iki elli, iki ayaklıdır. 人有一双手，两只脚。Maymun dört elli bir hayvandır. 猴子是四爪动物。❷有柄的，有把手的
ellialtı is. 【俚】耳光，巴掌：Ellialtıyı özlemişe benziyorsun. 看来你是找抽啊！◇～ya kalkmak 被抢光
ellik, -ği is. 【俗】手套；(收割庄稼时左手戴的木制)护手套
ellilik, -ği Ⅰ s. ❶有 50 个单位的：～ paket 50 个一包 ～ defter 有 50 页的练习本 ❷50 岁的：～ bir erkek 一个 50 岁的男人 Ⅱ is. 面额为 50 库鲁士或 50 里拉的钱

ellinci say. 第 50 个的：～ yıl 第 50 年
ellisekiz s. 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者
ellişer s. 各 50 个的，一次 50 个的：İşçilere ellişer dolar verildi. 每个工人都获得 50 美元。
elma is. 苹果；苹果树(Pirus malus)：～ şarabı 苹果酒 ◇～ gibi 通红的(脸蛋儿) ～nın yarısı o, yarısı bu (长得)一模一样，一个模子刻出来的
elmabaş is. 〈动〉鹞鹞
elmacı is. 卖苹果的人；果农
elmacık, -ğı is. 〈解〉颧颊：～ kemiği 〈解〉颧骨 ～ kemikleri çıkık bir yüz 一张颧骨突出的脸
elmalı s. 有苹果的：～ pasta 苹果馅饼
elmalık, -ğı is. 苹果园
elmas (阿) Ⅰ is. ❶金刚石，钻石 ❷裁玻璃刀 Ⅱ s. 嵌钻石的：～ küpe 嵌钻石的耳环 ～ yüzük 钻戒 ◇～ parçası (gibi) 非常可爱的：～ parçası bir çocuk 一个惹人爱的小孩 ～ gibi 纯洁的，天真的，善良的：～ gibi bir çocuk 天真无邪的孩子 Elmas gibi kalbi var. 他有一颗金子般的心。～ım (用作对人的称呼)亲爱的，心肝儿
elmasçı is. 打磨宝石工人
elmasçılık, -ğı is. 打磨宝石的职业或工作
elmasiye [elma:siye] is. 果冻
elmaslı s. 有钻石修饰的，佩戴钻石的，珠光宝气的：～, kürklü kadınlar 珠光宝气身裹裘皮的女人们
elmastıraş (阿) Ⅰ s. 经过琢磨的，琢磨好的，有棱的，磨出棱的：～ sürahi 多棱的，细长颈玻璃瓶 Ⅱ is. ❶水晶玻璃 ❷裁玻璃刀
elma şekeri is. (苹果)糖葫芦
elode is. 〈植〉伊乐藻(Elodea)
el oğlu is. ❶别人，外人；外国人：Sen onu kayırmazsan, el oğlu kayırır mı? 你不关照他，难道外人会关照他吗？Akarsuya inanma el oğluna dayanma. 【成】不要相信流水，不要依靠别人。❷【转】女婿
elöpen is. 【俗】蜥蜴
elpeşrevi is. 【俚】猥亵，下流行为
elsi s. 〈植〉指状的；掌状的：～ yaprak 掌状叶，掌形叶
el tası is. ❶盥洗池 ❷餐桌上供人餐后洗手用的小盘
elti is. 妯娌：İki elti ağız kavgasına başladılar. 两妯娌开始斗嘴了。◆Elti eltiden kaçar, görümceler bayrak açar. 妯娌姑嫂难相安，不是吵来就是喊。
eltilik, -ği is. 妯娌身份
el topu is. 〈体〉❶手球，手球运动 ❷(足球赛中)手球违例
el ulağı is. ❶助手，帮手 ❷信差，信使 ❸佣人，下人：Onu elulağı gibi kullanıyor. 他像使唤佣人似地使唤他。
el ulaklığı is. 帮手、佣人、下人等的身份或差事：Yenilere de el ulaklığı, bahçıvan yamaklığı gibi daha aşağılık işler düşüyor. 跑腿、听差、给花匠打下手等更卑贱的活儿，又落在了新来的人的头上。
elvan (阿) Ⅰ ç.is. 颜色 Ⅱ s. 多色的，五光十色的
elveda [elveda:] (阿) ünl. 再见！别了：Elveda ey güzel günler! 别了，这美好的时光！Elveda sevgilim. 再见！亲爱的！Hoşça kal kız! Elveda kötü memleketinize! 你多保重！姑娘！别了！你们这个鬼地方！
elverişli s. 适合的，适宜的，合适的；有益的，有用的；适应工作的：～ fiyatlar. 合适的价格 Bu dükkânın yeri alışverişe pek elverişli değil. 这家铺子的位置很不适合于做买卖。İşe başlarken de sağlığının elverişli olmadığını itiraf ediyor. 他承认一开始他的健康状况就不适应从事这项工作。Onun kapasitesi ile bu işi başarmaya elverişlidir. 以他的能力办成这件事是绰绰有余的。
elverişlilik, -ği is. 方便，便利，适当，合适
elverişsiz s. 不恰当的，不得当的，不确切的，不利的：～ şartlar 不利的条件

elverişsizlik, -ği is. 不适宜，不适当，不合适
elvermek (-e) ❶满足，足够：Bu kadarı bana elverir. 对我这就够了。Zaman elvermedi. 时间不够。❷适合，适应：O, benim işime elvermiyor. 他不胜任我的工作。Verilen fiyat elvermediği için evini satmadı. 由于出价不合适，房子他没卖。◇elverir ki (与命令式连用)只要：Ne istersen yaparım. Elverir ki şu belâlardan başımızı, kurtaralım. 你让我怎么干，我就怎么干，只要我们能够从这场灾难中死里逃生。
elyaf ç.is. ❶【俗】纤维 ❷线状物：ağaç ~ı (树的)内皮，韧皮
elyaflı s. 纤维的，丝状的，线状的：~ nesiç 纤维组织
el yazısı Ⅰ is. 手写字，笔迹；手迹，手稿：Edebiyat hocamızın çok güzel el yazısı vardır. 我们的文学大师写得一手好字。Ⅱ s. 手写的
el yazması Ⅰ is. 手稿；手抄本，手写本：Biz, başlıca amacımıza vardığımız için, elyazmasını farelerin kemirici eleştirisine seve seve terkettik. 既然我们已经达到了我们的主要目的，我们就情愿让原稿留给老鼠的牙齿去评判了。Ⅱ s. 手写的
elzem (阿) s. 非做不可的，不可避免的；十分必要的：Bugün oraya gitmek elzemdir. 今天必须到那里去。
em is. 【俗】药，药膏 ◇~e seme yaramamak 【俗】无用，无益，无效 ~e yaramak 有用，有益，有效
e-mail (英) is. 电子邮件
emanet [ema:net] (阿) is. ❶托管，寄存：~ yeri 寄存处 ❷委托物，寄存物：İstanbul'dan getirdiğim emanetinizi akşam benden alınız. 今晚请过来把我从伊斯坦布尔给你捎的东西取走！Orası emin bir yerdir, emanetiniz kaybolmaz. 那个地方很安全，您寄存的东西丢不了。❸寄存处：Bagajımı emanete götürünüz. 请把我的行李拿到寄存处去！❹典当物；寄卖物：~ şeklindeki satış 寄卖 ❺行政区域管理机关；管理局，管理处，署，局：rüsumat ~i 海关署 şehr~i 市政府，市镇政府 ◇(-i, -e) ~ bırakmak ①典当，抵押：Halıyı emanet bırakarak borç aldı. 他以地毯作抵押借到了钱。②寄存；储蓄：Barullarımı otele emanet bıraktım. 我把包寄存在旅馆了。③寄卖 (-i, -e) ~ etmek ①委托给，托管，委托某人做：Evimi, çocuklarımı kardeşime emanet ettim. 我把家和孩子都委托给我兄弟了。Yirmi sekiz yaşındaki bir erkeğe on altı yaşındaki bir kızı emanet etmeyi kimse aklından geçirmez. 谁也不会想像会把一个 16 岁的女孩儿托付给一个 28 岁的男子。②典当 ③寄卖 (-e) ~ olmak 被托付给：Allah'a emanet olun. (离去者对留下者的道别语)请留步，再见！Bana bir şey olursa çocuklar size emanet. 如果我有个三长两短，孩子们就托付给你们了！(-i, -e) ~ vermek ①典当，抵押 ②寄存；储蓄 ③寄卖 (-i) ~e bırakmak 放到寄存处：Bavulumu emanete bıraktım. 我把旅行包寄存在寄存处了。~e hıyanet olmamak 妥善保管 ◆Emanet eşeğin yuları gevşek olur. 托人代养的驴缰绳拴得不牢，托人保管的物品保管得不好。Emanete hıyanet olmaz. 受人之托，忠人之事。
emanetçi [ema:netçi] is. 委托人，保管人；寄存处：Eşyasını istasyondaki emanetçiye bıraktı. 他把东西存到了车站寄存处。
emanetçilik, -ği is. 保管工作；寄存工作
emaneten [ema:neten] (阿) zf. ❶作为照管物；作为寄存物品：Eşyalarını emaneten kardeşine bıraktı. 他把他的东西交给了他兄弟照管。❷作为抵押物
emare [ema:re] (阿) is. 记号，标号，征兆，迹象，线索：Hırsız girdiğine dair hiçbir emare bulunamadi. 没能找到任何失窃的痕迹。
emaret [ema:ret] (阿) is. 〈史〉亲王或王子的封地或爵位；公国
emay (法) is. 珐琅，釉，搪瓷
emaye (法) s. 涂了珐琅的，涂了釉的，搪瓷的
emayelemek (-i) 涂珐琅，上釉
emaylamak (-i) 涂珐琅，上釉
embilim is. 药理学
embol is. 〈体〉手球
embriyolog (法) is. 胚胎学家
embriyoloji (法) is. 〈生〉胚胎学
embriyon (法) is. 胚，胚胎

embriyonal s. 胚胎的；胚胎形成时期的
emcek, emcik, -ği is. 【俗】乳头，奶头
emdirmek (-i, -e) emmek 的使动态：çocuğu meme ～ 给孩子喂奶
emeç, -ci is. 〈植〉菌丝
emek, -ği is. ❶劳动，工作：～-yoğun ucuz mallar 劳动密集型廉价商品 Ücret emeğin karşılığıdır. 工资是劳动的报酬。Emek olmadan yemek olmaz. 不劳动者不得食。❷辛苦，劳累，操劳：Büyük emeklerle yetiştirdiğim köpeğim ölünce çok üzüldüm. 我的狗是我好不容易养大的，牠死了，我好不伤心。Gerçek bilim hazırlop olmaz, yıllarca emek ister. 真正的科学不是唾手可得的，需要多年的努力。❸酬金，工钱：Emeğimi veriniz. 把我的工钱给我！◇～ çekmek 付出努力：Kitabı yazmak için çok emek çekti. 为了写这本书，他呕心沥血。～ harcamak 付出努力：Bu işe çok para ve emek harcandı. 为这件事已花费了许多人力物力。Büyük bir emek harcayarak taşlı tarlayı verimli duruma getirdi. 他付出了巨大的劳动把乱石滩变成了高产田。～ sarfetmek 付出努力 ～ vermek 付出努力：Ne kadar emek verirdi çizdiği karikatürlere. 为了他画的这些漫画，他付出了多大的心血。～i geçmek 出力，付出努力
emekçi is. 以劳动为生的人，劳动者：～ kütleleri 劳动群众 ～ halk 劳动人民
emekdar s. 老练的，经验丰富的
emeklemek is. ❶(婴儿)爬行：Bizim çocuk henüz yürümüyor, ama emekliyor. 我们的孩子还不会走，但会爬。Bebek kıçın kıçın emekliyor. 小孩子正在爬来爬去。❷努力做，克服困难做 ❸【转】摸索，试制，尝试：El yordamı ile fesini düştüğü yerden alıp emekleyerek camiden çıktı. 他从摔倒的地方摸到了自己的帽子，摸索着走出了清真寺。
emekletmek (-i) emeklemek 的使动态
emekli1 s. 费力气的，繁重的：Bu emekli bir iştir. 这是一项繁重的工作。
emekli2 is. ve s. 退休的，退职的，退役的；退休者，退职者，退役者：～ aylığı 养老金，退休金 ～ maaşı 退休金，养老金 Buraya gelenler hep asker emeklileridir. 来这里的人都是退役军人。◇～ olmak 退休，退职，退役：Otuz yıl çalışıp emekli oldu. 他工作了 30 年，已经退休了。～ye ayırmak 使退休 ～ye ayrılmak 退休；被安排退休：Hâkimler ve savcılar, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz. 在未达法定年龄之前，不得安排法官和检察官退休。～ye çekilmek 退休：Emekliye çekildikten sonra inzivaya çekildi. 退休后他就隐居起来了。～ye çıkar(t)mak 使退休
emeklik, -ği is. 退休金，养老金：～ maaşı 退休金，养老金
emeklilik, -ği is. 退休，退职，退役；退休生活：～ dilekçesi 退休报告 ～ yaşı 退休年龄 Büyükelçi emekliliğe ilkin kolay adapte olamamıştır. 大使起初不能适应退休生活。◇～e ulaşmak 工作到退休
emekseverlik, -ği is. 爱劳动，喜欢劳动，勤劳
emeksiz s. ❶不出力的，不费劲的，轻而易举的 ❷非亲生的：～ evlât 养子女，非亲生的孩子；前夫的儿子，前妻的儿子；前夫的女儿，前妻的女儿 ◆Emeksiz başarı şeref vermez. 无功受禄，脸上无光。Emeksiz para kazanılmaz. 不劳动就挣不了钱，天上不会掉馅儿饼。
emektar [ememkta:r] s. ve is. ❶老练的，经验丰富的；老手：～ hizmetçi 有经验的服务员；老仆，老妈子 ❷【转】老的，旧的：～ bir araba 一辆旧车 ❸老职工；劳动者
emektarlık,-ğı is. ❶老练，经验丰富 ❷【转】陈旧
emektaş is. 同事，在一起工作的人
emel (阿) is. 愿望，期望，理想：Büyük işler yapmak, meşhur olmak emelindeydi. 他的理想曾经是要干大事，出人头地。Mektebe giderken bütün emelim bir bisikletten ibaretti. 我上学的时候最大的愿望不过是买一辆自行车。
emelsiz s. ❶没有愿望的，没有理想的 ❷没有目的的，无目标的
emen is. 【俗】坑，树坑
emici s. 有吸收能力，能吸收的，吮吸的：～ kıllar (或 tüyler) 〈植〉根毛 ısı ～ 吸热的，保温的 ses ～ boya 消音涂料
emik1, -ği is. 【俗】❶吮痕；烫伤 ❷人脑
emik2 -ği is. 咽喉，喉咙，嗓子
emilmek (nsz) emmek 的被动态

emin (阿) s. ❶可靠的，信得过的：～ bir kişi 一个可信赖的人 Parayı emin biriyle göndereceğim. 我将托一个靠得住的人把钱捎过去。❷安全的，没有危险的：Bu yol pek emin değil. 这条道不太安全。Bugün en emin yolculuk uçakla yapılmaktadır. 现在乘飞机旅行最安全。❸相信：İyi işler göreceğine, pek yakın bir zamanda varlık göstereceğine eminim. 我相信，他会好好工作并且很快会胜任。Mektuplarımın gazeteye varacağından emin değilim. 我不信我的信件能在报上发表。❹确实的，真实的，肯定的，无疑的 ❺〈史〉(首)长；主任，经理，(某部门的)负责人：bina ～i 大楼看管人 ambar ～i 仓库管理员 şehr～i 市长 ◇(-den) ～ olmak 确信，深信不疑，相信：Yarınından emin olmak herkesin hakkıdır. 相信未来是每个人的权利。

emir1, -mri (阿) is. ❶命令，指示，指令；吩咐：～ mahali 〈军〉指挥所 ～lere uymayıp kendi görüşlerini herşeyin üstünde tutmak 命令不服从，个人意见第一 Müdürün emrini yerine getirdi. 他执行了经理的命令。Bir emrin olursa dükkâna haber bırak, şipşak buradayım. 要是有什么吩咐你就给店里说一声，我会立刻到这儿来。❷政令，法令：Atama emri çıkmadı. 委任书没有发出。❸〈语〉命令式：～ cümlesi 〈语〉命令句 ～ kipi 〈语〉命令式 ◇(-dan) ～ almak 接收指令，收到命令：Siyasî partiler, yabancı devletlerden aynî ve nakdî yardım alamzlar, bunlardan emir alamazlar. 各政党均不得收受外国的资金和物资援助，不得接受外国的指示。～ eri 【旧】传令兵，勤务兵：Emir erlerini birbirleriyle güreştirir, eğlenirmiş. 听说，他让勤务兵相互摔交来以此取乐。～ kulu 执行人，必须执行命令之人 ～ subayı 副官 ～ vermek 发布命令 ～e muharrer senet 记名期票，银行支票 (-in) ～ine girmek 听候某人吩咐，听凭某人使用；去当某人的佣工 ～ine vermek ①委派，指派，任命：Onu Ankara Maarif Müdürlüğü emrine verdiler. 他们把他安排到安卡拉教育局。②分配，分配给：Emrine bir oda verdiler. 他们分给他一间房子。Bu daireyi büro olarak onun emrine verdiler. 他们把这套房子分配给他作办公室。

emir2 [emi:r] (阿) is. (伊斯兰教国家的)埃米尔，王子，亲王，亲王，酋长

emirber (阿-波) is. 传令兵，勤务兵

emircik, -ği is. 〈动〉翠鸟，鱼狗(Alcedo atthis)

emirlik, -ği is. ❶埃米尔的称号；酋长之位 ❷埃米尔国，酋长国，王国

emirname [emirna:me] (阿-波) is. (书面的)命令，意旨

emisyon (法) is. ❶发出，发射，辐射，发送，播送，传播 ❷发行(钞票、股票、债券等)，颁发

emiş is. emmek 的动名词

emlâk, -ki [emla:k] (阿) ç.is. 不动产，房地产：～ tellâllı 房地产经纪人

emlâkçi is. 不动产商，房地产商

emlâkçilik, -ği is. 房地产业

emlemek (-i) 【俗】给某人用药，用药给某人治病，上药，涂药

emme1 is. emmek 的动名词：～ basma tulumba 吸压泵

emme2 (阿) bağ. 【俗】但是，可是

emmeç, -ci is. 吸气器，吸液器

emmek, -er (-i) ❶吮，吸，咂，嘬：meme ～ 嘬奶头 parmağını ～ 嘬手指头 ❷含：şeker ～ 口含糖 ❸吸进，吸收，吸取：Tahta, su emerek şişer. 木板吸水而膨胀。Toprak suyu emdi. 土地吸水。❹【俚】一点一点地榨取，剥削

emmi (阿) is. 叔叔，伯伯：Bir kız bana emmi dedi, N'eyleyelim. 一个女孩子叫了我一声叔叔，我该怎么办呢？

emniyet (阿) is. ❶安全，治安：～ adaları 安全岛 kamu ～i 社会治安 Polis emniyeti sağlar. 警察是负责治安的。❷保险：Bu kilide emniyet olmaz. 这把锁不保险。❸信任，相信：Benim bu adama emniyetim var. 我信任此人。Hemşehriler bana büyük bir sevgi ve emniyetle kucaklarını açmışlardı. 同乡们处于极大的信任与关爱接纳了我。❹保险器，保险装置，保险锁，安全装置，保险丝，安全阀 ～ faktörü 安全系数，安全率 ～ kemeri (飞机、汽车乘客等用的)安全带 ❺警察当局，警察部门，警察局，公安局，公安机关：～ amiri 警察局长，公安局长 ～ müdürü 警察局长，公安局长 Emniyette işim var, oraya gidiyorum. 我要到警察局去，有些事要办。❻〈军〉警戒：Emniyet kuvvetleri kol geziyor. 警戒分队正在巡逻。

◇～ altına almak 保护，保卫，捍卫 ～ etmek ①信任，相信：Hele emniyet ettiğim birkaç uyanık arkadaşla bulunduğum zaman bülbül gibi ötüyordum. 每当我同我所信任的几个活跃分子在一起时，我就会说个没完没了。②把…委托给，托人照看；委托某人做：Bu kopuğa mal emniyet edilir mi? 能把财物留给这个浪荡子照看吗？～ vermek 使感到安全；使信任，使相信
emniyetli s. ❶安全的，牢固的 ❷可靠的，可信的，准确的：～ bir adam 一位可以信赖的人
emniyetsiz s. ❶不安全的，危险的，不牢固的：Geceleri yollar emniyetsizdir. 夜里外出不安全。❷不可靠的，不准确的：～ adam 不可信赖的人
emniyetsizlik, -ği is. 不安全，危险
EMO 【缩】电力工程师商会(Elektrik Mühendisi Odası)
emoglobin (希) is. 血红蛋白
emoraji is. 〈医〉出血
emoroit (法) is. 〈医〉痔，痔疮
empermeabl (法) is. 雨衣
emperyalist s. ve is. 帝国主义的；帝国主义者
emperyalizm (法) is. 帝国主义
empoze (法) s. 强迫接受的，强加的 ◇～ etmek 强加，把…硬塞
empresyonist (法) s. ve is. 印象主义的；印象主义者
empresyonizm (法) is. 印象主义，印象派
emprezaryo [empreza'ryo] (意) is. (乐团、歌剧团等的)经理，文艺演出的主持人
emprime (法) Ⅰ is. ❶印花 ❷印花织物，印花布 Ⅱ s. 印花的
emraz [emra:z] (阿) ç.is. 【旧】疾病
emretmek (阿) (-i, -e) 命令，指挥
emreylemek (阿) (-i, -e) 使命令
emrihak, -kkı [e'mrihak] (阿) is. 【旧】死 ◇～ vaki olmak 死亡
emrivaki, -i [e'mriva:ki] (阿) is. 既成事实 ◇～ yapmak 造成既成事实
emsal, -li [emsa:l] (阿) is. ❶同等的人，平等的人，同等物：Cenup otellerden birinde emsaline nadir tesadüf edilir lüks bir banyo dairesi görmüştüm. 我在一家南方旅馆中看到了一间罕见的如此豪华的洗澡间。❷同龄人：Bu gencin emsali askere gitti. 这年轻人的同龄人当兵去了。❸模范，典范，榜样：Bu harekete göz yumulursa başkalarına emsal olur. 如果对此视而不见，大家都会效仿的。❹〈数〉系数
emsalsiz s. 独一无二的，举世无双的：Tam istediğim gibi kusursuz, noksansız giyinmiş, emsalsız vücutlu bir kadındı. 正如我希望的那样，她是一个完美无缺的、穿着得体的、有着举世无双的身材的女子。
emsalsizlik, -ği is. 举世无双，独一无二
em sem is. 【口】药，药品
emtia (阿) ç.is. 商品，货物：～ borsası 商品交易所
emtia-para is. 贸易：～ münasebetleri 贸易关系，贸易联系
emülasyon (法) is. 仿真
emülsiyon (法) is. ❶乳状液 ❷〈化〉乳胶，乳浊液；乳剂：petrol ～u 乳化油
emval, -li [emva:l] (阿) ç.is. 【旧】财产，产业，物品：～i gayrimenkule 不动产 ～i menkule 动产
emzik, -ği is. ❶橡皮奶头，(哄小孩用的)假奶头 ❷奶瓶 ❸(容器的)嘴，口：Çaydanlığın emziği tıkanmış. 茶壶嘴塞住了。❹【俗】(带嘴纸烟的)纸筒，纸嘴，(烟斗的)吸嘴，烟嘴
emzikli s. ❶有嘴的：～ kap 有嘴的器皿 ❷奶孩子的：～ kadın 奶孩子的妇女 ❸吃奶的：～ çocuk 吃奶的孩子
emziksiz s. 无嘴儿的
emzirilmek (nsz) 吃奶，吸奶
emziriş is. emzirmek 的动名词
emzirmek (-i) ❶给喂奶：Kadın çocuğunu üç ay emzirdi. 那个女人给她的孩子喂了 3 个月奶。❷【俚】用皮管偷后备油箱的汽油：Bizim ineği gene emzirmişler yahu. 嗨！他们又偷我们

小汽车的油了。
emzirtmek (-e, -i) emzirmek 的使动态：Çocuğunu sütanneye emzirtti. 他让奶妈给孩子喂奶。
en1 is. 宽度：kâğıt ~i 纸张的宽度 kumaşın ~i 布料的幅宽 yolun ~i 道路的宽度 Arsanın enini boyunu ölçtüm. 我测量了这块地皮的长和宽。◇~i sonu 完全，彻底：Murat bey kızının çeyizi için kesenin ağzını eni sonu açmıştı. 穆拉特先生倾其所有给女儿办了嫁妆。~inde sonunda 最后，归根到底：Eninde sonunda üniversiteyi bitireceğim. 我终将大学毕业。Eninde sonunda bu işe üstünden geleceğine inanıyordu. 他相信他终将圆满完成这项任务。~ine boyuna ①魁梧的，身材高大的，个儿大的：Cipten inen adamı tanıdı. Bu kapının mühendisiydi. Enine boyuna bir adam. 他认识从吉普车上下来的那个人，是这座大楼的工程师，身材魁梧。②全面的，周到的：Annem babam ikisi de saf, benim evlenme meselesini enine boyuna düşünürler ve beni zengin bir kayınpederin yanına iç güveysi vermek emeline düşerler. 我的父母双亲也是一门心思考虑我的婚事，要我给一个富人岳父做上门女婿。③详细地，详尽地：Bu soruyu öyle enine boyuna tartışmak niyetinde değilim. 我不想如此详细地讨论这个问题。
en2 is. 【俗】烙印，印记；标记，商标，烙印
en3 zf. 最：~ büyük, ~ güzel kent 最大、最美的城市 ~ büyük alt sınır 〈数〉最大下界，下确界 ~ küçük üst sınır 〈数〉最小上界，上确结 ◇~ aşağı 至少，最低限度，起码：En aşağı sekiz saat çalışır. 他至少工作 8 小时。Hemen bir apartmana çıkarım. En aşağı dört odalı. 我就要搬进一套至少有 4 间房间的公寓。~ az 至少：Hergün en az on balık tutarım. 每天我至少能钓 10 条鱼。~ erken 最早：Resmî sonuçların en erken gelecek hafta açıklanması bekleniyor. 正式结果预计最早将在下周公布。~ kabadayı 最好的，最出色的，最优秀的：~ kabadayı spor uzmanları 最出色的体育专家 ~ küçüğü kan kırmızı 聪明活泼的，淘气的，招人喜爱的(孩子) ~ sıkı netice 直接的结果 ~ sonra(sı) 在最后，快结束时 ~ sonrada 最后，终于，归根到底 ~ sonunda 最后，最终，终于
enayi [ena:yi] s. ve is. 【俚】❶愚蠢的，傻呵呵的；蠢货，笨蛋：Palavralarını suratına çarpınca, enayiyi foslattım. 我当面戳穿了他的谎言，臊得这个蠢货无地自容。Enayi meydanı boş bulmuş, cesaretinden dem vuruyor. 这蠢货在肆无忌惮地大谈他的胆量。❷自私自利的，利己主义的；孤芳自赏的：Hoşlanmıyorum böyle enayilerden. 我不喜欢这种孤芳自赏的人。◇~ boğmak 【俚】欺骗傻子 ~ dümbeyeği 【俚】非常愚笨的人 ~ kutusu 【俚】电视机：Bu gece tüm dünya yurttaşları aynı programı izleyecekler. 今天晚上，所有的人都将看同一套电视节目。~ pilâkisi 【俚】笨蛋，蠢货，傻瓜
enayice(sine) [ena:yi'ce, ena:yi'cesine] zf. 【俚】愚蠢地，傻呵呵地
enayilik, -ği is. 【俚】蠢话，蠢事，瞎话，胡闹
en beri is. 〈天〉近星点
enbiya (阿) ç.is. 先知，预言家
encam [enca:m] (波) is. 【旧】末端，目的，目标，结果，结局：Söz dinlemeyenin encamı ne olur bilinmez. 不知道不听劝会有什么下场。
encik, encek, -ği is. 【俗】(猫、狗等哺乳动物的)幼崽
enciklemek (nsz) (-i) (尤指猫狗)下崽，生幼兽
encümen (波) is. 委员会：Büyük Millet Meclisi Maliye Encümeni 大国民议会财政委员会
endaht (波) is. 开枪，开火 ◇~ etmek 开枪，开火
endam [enda:m] (波) is. 身材，身段，身体，身躯：~ aynası 穿衣镜
endamlı s. 体格匀称的，体态端正的，身材匀称的：~ bir kadın 一个身材匀称的女子
endaze [enda:ze] (波) is. 【旧】❶恩达辛(长度单位，约 65 厘米) ❷尺度，标准 ◇~ye gelmemek 无法计算，无法衡量 ~ye vurmak 量，计量，测量
endazelemek (-i) ❶量，测量 ❷【转】估计，估算
endazesiz s. 【转】没有分寸的，不合常规的，不规则的
endeks (法) is. ❶索引，目录 ❷(刻度盘上的)指针 ❸食指 ❹〈经〉指数，率：fiyat ~i 物价指数 geçinme ~i 生活费指数 Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道□斯指数一天内下降了 290 点，纳斯达克指数下降了 144 点。
ender (阿) Ⅰ s. 少数的，不多的，很少发生的，少有的：~ bir olay 少有的情况 Sekiz aylık

düşenler arasında yaşayan enderdir. 8 个月的早产儿中活下来的极为罕见。II zf. 稀罕地，难得地，罕见地
enderun (波) is. ❶(宫殿内妇女住的)房间，后宫 ❷内部，内侧，里面 ❸培养国家官员的学校
enderunlu is. 在培养国家官员的学校受过训的人
endikator is. ❶〈技〉指示器，示功器 ❷〈化〉指示剂
endişe [endi:şe] (波) is. ❶忧虑，担心，焦急，不安，惊慌：Endişeye değer bir hastalık değil 这不算什么值得忧虑的大病。❷思考，考虑，沉思，反省 ◇～ etmek 担心，挂念，不安 ～ye düşmek 担心，不安，忧虑：Albay ve subaylar, hele cebimden çakımı çıkardığımı görünce, büyük bir endişeye düştüler. 上校和军官们一看我从口袋里掏出了铅笔刀，显得非常不安。
endişelenmek (-den) 担心，挂念，费心
endişelendirmek (-i) endişelenmek 的使动态
endişeli s. ❶慌恐不安的，惊慌的，不安宁的：～ bir kişi 慌恐不安的人 ❷不宁静的：～ bir durum 动荡的局势
endişesiz s. 无忧无虑的：～ bir insan 一个无忧无虑的人
endişesizlik, -ği 无忧无虑，不在意
endividüalist (法) is. ve s. 个人主义的；个人主义者
endividüalizm is. 个人主义
endividüel (法) s. 个体的，个人的
endoderm (法) is. 〈解〉内皮层，内胚层
endogami (法) is. 内婚制，族内婚
endokrin (法) is. 内分泌腺
endokrinoloji (法) is. 内分泌学
Endonezya [endone'zya] öz.is. 印度尼西亚(亚洲)
Endonezyalı [endone'zyalı] öz.is. ve s. 印度尼西亚人；印度尼西亚的
endotermik (法) s. 〈化〉吸热的
endüktör is. 〈物〉电感器，感应器；感应体；(发电机里的)磁板
endüksiyon (法) is. 归纳，归纳法
endüstri (法) is. 工业，产业，工业部门：～ inkılâbı 工业革命 ～ şehirlerei 工业城市 yerli ～ 地方工业 Çin endüstri alanında epeyce yol aldı. 中国工业有了大幅度的进步。
endüstrici is. 工业家，企业家；企业主，厂主
endüstrileşmek (nsz) 工业化
endüstrileştirmek (-i) endüstrileşmek 的使动态
endüstriyalizm (法) is. 工业主义
endüştriyel (法) s. 工业的，产业的
enek1, -ği s. 【俗】骟过的(牲畜)，阉割过的
enek2, -ği ❶下颌 ❷种子
enemek (-i) 阉割，骟
enenmek (nsz) enemek 的被动态
enerji (法) is. ❶能，能量：ısı ～si 热能 su ～si 水能 kimsesal ～ 化学能 mekanik ～ 机械能 elektrik ～si 电能 atom ～si 原子能 ❷力气，精力，体力，肌肉力：Beden eğitimi vücuda enerji kazandırır. Besinler de insana enerji sağlar. 体育锻炼可提高人体肌肉的力量，吃饭则可以使人获得体力。
enerjik (法) s. ❶精力充沛的：～ bir işadamı 精力充沛的实业家 ❷有效力的，坚决的，有力的：～ bir yönetim 强有力的领导层
enez(e) s. 无力的，衰弱的，无能为力的
enezeleşmek (nsz) 衰弱，虚弱，无能为力
enfarktüs (法) is. 〈医〉梗塞，梗死：kalp ～ü 心肌梗死 ak ciğer ～ü 肺梗塞
enfeksiyon (法) is. 〈医〉传染，感染
enfes (阿) s. 最优美的，极好的：～ bir hava 晴天 Bu enfes! Buna söz yok. 这太棒了！没得挑！

enfiye (阿) is. ❶鼻烟 ❷〈医〉鼻吸药，鼻粉 ◇～ çekmek 吸鼻烟
enflâsyon (法) is. ❶通货膨胀 ❷【俗】高价：Esnaf enflâsyonun acısını fiyatları insafsızca artırarak çıkarıyor. 小贩昧着良心抬高物价以补偿物价的上涨。❸【转】过剩，供大于求
enflasyonist (法) Ⅰ is. 通货膨胀论者，通货膨胀政策的支持者 Ⅱ s. 通货膨胀的
enflüanza [enflüa'nza] (法) is. 流行性感冒
enformasyon (法) is. ❶请教，求教，咨询：～ bürosu 咨询处，问讯处 ❷情报，消息，报道，通报：～ müdürlüğü 情报局
enfrakırmızı s. 红外的，红外线的
enfraruj (法) is. 〈物〉红外线，红外区，红外辐射
enfrastrüktür (法) is. ❶(建筑物、道路等的)下部结构，底层结构 ❷〈军〉地面设施，地面设备 ❸〈哲〉基础
enfüsî [enfüsi:] (阿) s. 【旧】个人的，本人的，主观的，片面的
engebe is. 〈地〉高低不平之地，凹凸不平之地，崎岖不平之地，丘陵地
engebeli s. 崎岖不平的，高低不平的，坑坑洼洼的：～ arazi 丘陵地，高低不平的地面 ～ yol 高低不平的路 ～ ve sert bir toprak 高低不平的坚硬的土地
engebelik, -ği is. ❶起伏地势，崎岖地带 ❷地形：Anadolu'nun ～ini gösteren bir harita 阿纳多卢地形图
engebesiz s. 平坦的
engel is. ❶障碍，桎梏，束缚，羁绊 ❷〈体〉障碍物 ◇～ çıkarmak 为…设障，妨碍 (-e) ～ olmak 阻碍，妨碍，阻挠：Mademki aralarında gönül birliği var, şu hâlde evlenmelerine engel olmayı ben pek uygun görmedim. 既然他们心心相印，那么在这种情况下，我认为阻止他们结婚就不大合适了。～ sınavı 补考 ～e kalmak 遇到障碍，被阻隔
engellemek (-i) 阻碍，妨碍，阻挠：Korku birçok işler yapmamızı engeller. 畏惧心理防碍了我们做许多事。
engellenmek (nsz) engellemek 的被动态：Haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. (公民)有通信自由，但不得涉及秘密。
engelleyici s. 妨碍的；阻挠的，阻难的
engelleyiş is. engellemek 的动名词
engelli is. 有障碍的：～ koşu 障碍赛跑 110 m ～ koşu 110 米栏障碍赛跑
engelsiz s. 没有障碍的，顺利的，毫无困难的：～ bir iş 很容易的事情
engerek, -ği is. 〈动〉蝰蛇(Vioera aspis)
engerekgiller ç.is. 〈动〉蝰蛇科
engerek otu is. 〈植〉蓝蓟(Echium vulgare)
engin1 Ⅰ s. 无边无际的，宽阔的，无尽头的，无垠的：～ deniz 一望无际的大海 ～ hüzüm 极度悲伤 Ⅱ is. 公海 ◇～e açılmak 驶入公海 ～e salmak 派往远方 ～lere dalmak 深思，沉思
engin2 s. ❶【俗】低廉的，(价值)低的：～ mal 廉价物 ❷低的，矮的，地势低的：～ yer 低洼地
enginar (希) is. ❶〈植〉朝鲜蓟(Cynara Scolymus) ❷【俚】〈解〉外阴，阴户 ❸【俚】头，脑袋
enginleşmek (nsz) 广阔无垠，一望无际
enginlik, -ği is. 辽阔，宽敞，无边无际，广阔的地方
engizisyon (法) is. 〈史〉(中世纪天主教的)宗教裁判所
enigmatik (英) s. 谜一般的，不可思议的，高深莫测的，莫名其妙的
enik, -ği is. (猫、狗等哺乳动物的)幼崽：Köyün mezbelesinde, köpek enikleriyle, insan yavruları birbirine karışmış oynaşıyorlar. 村里的垃圾场上，小狗崽和娃娃们混在一起嬉耍着。
eniklemek (nsz) (-i) 【俗】下崽，生幼崽
eni konu zf. 完全地，非常，全部，详尽地，好好地，相当地：Yağmurdan enikonu ıslandım. 我被雨淋个透湿。
enine s. ve zf. 横的，横向的：～ adale 〈解〉横肌肉 ～ dalgalar 〈物〉横向波 ～ kumullar 〈地〉横向沙丘 ～ titreşim 横向振动

enir is. 〈植〉一种野生的香桃木
enişte [eni'şte] (波) is. ❶姐夫，妹夫：Enişteniz olacak zat karısını çok seviyormuş. 看来这个将成为您姐夫的人会很爱他妻子。❷姑父；姨夫：Enişten öldükten sonra evimizde hiç erkek yüzü görmedik. 自从你姑父去世以后，家中再没有男子。
enjeksiyon (法) is. ❶注射 ❷注射液 ◇～ natürel 【俚】(尤指人的)性交，交媾 ～ yapmak 注射
enjeksiyoncu is. 注射师：Bana gelen enjeksiyoncu sık sık onu da iğneler. 给我打针的注射师也经常给他打针。
enjektör (法) is. ❶注射器 ❷喷射器，注水器 ◇～le morfin yapmak 注射吗啡
enjikte is. 〈医〉注射 ◇～ etmek 注射
enkaz [enka:z] (阿) ç.is. 碎片，碎屑，残骸，瓦砾：batmış gemi ～ı 沉船残骸 Binanın enkazını kaldırıyorlar. 他们在清除大楼的瓦砾。
enlem is. 〈地〉纬度：～ dairesi 纬度圈 kuzey ～i 北纬度
enlenmek (nsz) 变宽，宽阔起来
enletmek (-i) 放宽，加宽，放大，使宽阔
enli s. 宽的，宽阔的：～ bir basma 宽幅印花布 ～ bir yaprak 阔叶
enlileşmek (nsz) 变宽，宽阔起来
enlilik, -ği is. 宽度
en öte is. 〈天〉远星点
ense is. ❶颈背，后颈，脖颈儿，脖梗儿；脑后：Elinde mendil, ensesinin, alnının terini silip duruyordu. 他手拿手绢不停地擦拭着脖梗子和脑门上的汗。Ense köküne bir tokat indirdi. 他向后脖根儿拍了一掌。Saçları ensesine dökülüyor. 她一头秀发披散在脑后。❷【俚】屁股，臀部 ◇～ köküne gelmek 击中后脖颈 ～ kulak yerinde ①(男人)高大的，魁梧的 ②(男人)衣冠楚楚的 ～ yapmak 【俚】过悠闲的生活：Çalışma zamanı ense yapmak akıllı adamın harcı değildir. 工作时间贪图安逸不是聪明人的作为。～si kalın 【转】有影响的，有权势的，强有力的；有钱有势的(人)：Ondan fazlaca yardım isteyin; ensesi kalındır onun! 你去向他寻求更多的帮助吧！他有权有势！～sinde bir araba yonca var 【转】不修边幅的肮脏的男子，嬉皮士似的男子 (-in) ～sinde boza pişirmek【转】折磨，强迫某人拼命工作：İhtiyarlık kepaze şey… Şimdi çoluk çocuk evde ensemde boza pişiriyor. 老了不中用了，现在在家一家人都来给我气受。(-in) ～sine binmek 骑在某人脖子上；【转】欺负，欺压：Zavallı adamın ensesine binmişler, her biri bir yandan sıkıştırıp duruyor. 他们几个人欺负那个可怜的人，一人一边挤住他。(-in) ～sine yapışmak 【转】紧紧抓住：Maliye müfettişleri vergi kaçakçısının ensesine yapıştı. 税务监察官抓住了逃税者。～sini çevirememek 脖子粗得扭不动 ～sini çevirmek ①扭头 ②【转】视而不见 ～sini görmek 目睹某人离去，看见某人离开 ～sini kaşımak ①挠头 ②【转】冥思苦想，犹豫不决，拿不定主意：Çıkar yol olmadığını görünce ensesini kaşımaya başladı. 他一看这不是办法，就犹豫起来。
enselemek (-i) 【俚】抓住：Çalınan paranın sahibi, yahut polisim de hırsızı enselemek istiyorum. 无论是作为失主，还作为是警察，我都希望抓住小偷。Üç gün araziye uyduk, sonra enselendik. 我们躲了 3 天，后来被抓住了。
enselenmek (nsz) enselemek 的被动态：Herif, yaman panduflacı imiş, bir türlü enselenmiyor. 这小子曾经是一个技艺高超的惯偷，一次也没有被抓住过。Tahtakoza enselenirsen, sabaha kadar içirirler sana. 你要是栽在雷子手里，这一宿够你喝一壶的。
enser is. 【俗】大钉
ensiz s. 窄的，狭窄的：bir ～ tahta köprü 一座窄木桥
ensizlik, -ği is. 狭窄，窄
enstalasyon (法) is. 安装，装设，放置
enstantane (法) Ⅰ is. 快照 Ⅱ s. ❶快拍的：～ fotograf 快照 ❷瞬间的，瞬时的，即时的，即刻的
enstitü (法) is. ❶学会，研究所，研究院：folklor ～sü 民俗学研究所 ❷专科学校，学院：sanat ～sü 艺术学院 yabancı diller ～sü 外国语学院
enstrüman (法) is. 器械，工具；乐器

enstrümantal, -li (法) s. 〈乐〉乐器的，用乐器演奏的：～ müzik 器乐曲
enstrümantalizm (法) is. 工具主义
ensülin (法) is. 胰岛素：Ensülin, şeker hastalığının özgül ilâcıdır. 胰岛素是糖尿病的专用药。
entari [enta:ri] (阿) is. 长袍儿，长罩衫；长袖连衣裙：gecelik ～si 睡袍
entarilik, -ği s. ve is. 适合于做长袍的(布料)：～ basma 可做长袍儿的印花布
entbent zf. 难为情地，不好意思地，局促不安地 ◇～ olmak 发窘，感到难为情，腼腆起来
entegral (法) s. 全部的，完整的，全面的
entegrasyon (法) is. 结合，合成一体，一体化，合并，归并
entegre (法) s. 一体化的，合成一体的
entelekt (法) is. 智力，理解力
entelektüalizm (法) is. 理智主义；智力至上
entelektüel (法) is. ve s. ❶受过教育的(人)，有知识的(人) ❷智力的，用脑力的，需智力的：～ bir çalışma 脑力劳动
entelektüellik, -ği is. 理智性，智力，理智：Kendisi hiçbir zaman entelektüelliği özenmedi. 他自己做事从不理智。
entelekya [entele'kya) (希) is. 隐德来希(古希腊学家亚里士多德用语，意译“完成”)，圆满实现
enteresan (法) s. 有趣味的，很有意思的：Bu mektupların bir kere hepsi enteresan değil. 这些信没有一封令人感兴趣。Benim için enteresan bir insandır o. 我觉得他这个人挺有趣。
enteresanlık, -ğı is. 兴趣，趣味
enterese etmek (-i) 使感兴趣，引起兴趣；使想知道：Onlar beni enterese etmiyor. 他们对我不感兴趣。
enterferans is. 〈物〉干涉；干扰
enternasyonal (法) s. 国际的：İzmir Enternasyonal Fuarı 伊兹密尔国际博览会
Enternasyonal (法) öz.is. 国际工人协会
enternasyonalci is. 国际主义者
enternasyonalist (法) is. ve s. 国际主义者；国际主义的
enternasyonalizm (法) is. 国际主义
enterne (法) s. 被软禁的 ◇～ etmek 软禁
Enterpol öz.is. 国际警察
entertip (英) is. 〈印〉整行排铸机
enterüptör (法) is. 〈电〉断路器；转换开关；开关；闸刀开关
entimem (法) is. 〈哲〉省略推理，省略三段论
entipüften s. 毫无意义(或价值)的；内容空洞的；微不足道的；不坚固的：～ sözler. 毫无意义的话 ～ bir ev 不坚固的房子
entomoloji (法) is. 昆虫学
entomolojist (法) is. 昆虫学家
entrika [entri'ka] (意) is. ❶阴谋，倾轧：siyasî ～lar 政治阴谋 ❷〈文〉(文学作品中错综复杂的)情节 ◇～ çevirmek 耍阴谋，玩弄阴谋，欺骗 ～lar tezgâhlamak 搞阴谋诡计
entirkacı is. ve s. 阴谋家，耍阴谋的：～ adam 耍阴谋的人
entrikacılık, -ğı is. 阴谋行为
entüisyon (法) is. 直觉，直观
enüstünlük, -ğü is. 〈语〉最高级
enva, -ı [enva:] (阿) ç.is. 种，类，种类，类别 ◇～ çeşit(li) 各种的，各种各样的 ～i türlü 各种的，各种各样的
envanter (法) is. ❶财产清单 ❷清点，清查，盘点：Envanter dolayısıyla mağazamız kapalıdır. 本店盘点，暂停营业。
envestisman (法) is. 投资
enzim (法) is. 〈生〉酶
eosen (法) is. 〈地〉始新世
EP 【缩】❶劳动党(Ekmek Partisi) ❷经济政策(Ekonomi Politika)

epe (法) is. 〈体〉 ❶(剑术中用的)轻剑 ❷各种剑类运动
epey(i) [e'pey] Ⅰ s. 相当多的，相当大的，有分量的：～ bir adam 重要人物 Biz burada epey mal mülk edindik. 我们在这里颇有家产。Kentte küçük bir dükkânım vardı. Bundan epey para kazanmıştım. 我本来在城里作点儿小生意，挣了不少钱。Toplantıya epey üye katıldı. 相当多的成员参加了会议。Ⅱ zf. 很，非常，颇：Hasta ilâcını içtikten sonra epey rahatladı. 病人服药后感觉好多了。Hastalık onu epey örselemiş. 疾病使他很虚弱。
epeyce [e'peyce] zf. 相当，很，非常：Gece epeyce ilerledi. 夜已经很深了。Uyandığım zaman güneşi epeyce yükselmiş buldum. 我醒来时，发现太阳已经高高升起来了。Kerim ağa epeyce büyük bir tantana ile oğullarından birinin düğününü yapmak üzere idi. 克里木大哥正在准备给他的一个儿子大办婚事。
epher is. 〈解〉 主动脉
epidemi (法) is. 〈医〉 流行病
epidemik (法) s. 流行病的，流行性的
epidemioloji (法) is. 〈医〉 流行病学
epiderm (法) is. 〈解〉 表皮
epifit (法) s. ve is. 〈植〉 附生的(植物)
epigenez (法) is. 〈生〉 渐成说
epigrafi (法) is. 碑铭学
epik1, -ğı is. 艺术；技巧，技能
epik2 s. 史诗的，英雄叙事诗的：～ şiir 史诗 Bertold Brecht'in《Galilei'nin Yaşamı》adlı epik oyununda şöyle bir diyalog var. 在布莱希特《伽利略传》这部叙述体戏剧中有这样一段对话。
epikerem (法) is. 〈逻〉 带证体，带证式
Epikurosçu is. 〈哲〉 伊壁鸠鲁学派的人，信奉伊壁鸠鲁学说者
Epikurosçuluk, -ğu öz. ve is. 〈哲〉 伊壁鸠鲁学说，伊壁鸠鲁主义
Epikürcü Ⅰ s. 〈哲〉 ❶伊壁鸠鲁学派的，伊壁鸠鲁学说的 ❷享乐主义的，享乐至上的 Ⅱ is. 〈哲〉 伊壁鸠鲁学派的人，信奉伊壁鸠鲁学说者 ❷享乐主义者，享乐至上的人
Epikürcülük, -ğu is. ❶伊壁鸠鲁主义，伊壁鸠鲁学说 ❷享乐主义
epilog (法) is. (文学作品)跋，结束语，结语，尾声，收场白
epiplon (法) is. 〈解〉 肠网膜：～ saçakları 肠网膜
epistemoloji (法) is. 认识论
epitel(yum) [epite'lyum] (法) is. 〈生〉 上皮：Geniz, ağız, mide gibi iç boşlukları epitelyumla kaplıdır. 像鼻腔，口腔，胃腔，内部都有上皮覆盖。
epitmek (-i) 发明，创造，创作
epizot, -du (法) is. (小说等的)次要情节
epope (法) is. 史诗
e-posta is. 电子邮件
eprimek1 (nsz) 【俗】❶破，破裂，变旧 ❷ (水果)放熟 ❸分解，溶解
eprimek2 (nsz) 【口】带鼻音说话，鼾着鼻子说话
er1 is. ❶男人，成年男子，男子汉 ❷兵，士兵；战士 ❸英雄，豪杰，勇士：～ meydanı 角斗场 ❹丈夫：On beşindeki kız, ya erde ya yerde. 女大当嫁。❺内行，行家；能人，有才学的人：O bu işin eridir. 他是这方面的行家。❻占有者，掌握者：sanat ～leri 艺术人才 ◇～ oğlu ～ 真正的男子汉，英雄 ～ olmak ①勇敢，英勇，大胆 ②当兵 ～ ustası 老兵，超期服役的战士 ～e gitmek (或 varmak) 出嫁，嫁汉，嫁人：İven kız ere varmaz, varsa da baht bulmaz. 【成】强扭的瓜不甜；婚姻大事急不得。～e vermek 把某人嫁出去◆Er kocar, gönül kocamaz. 烈士暮年，壮心不已。Er lokması er kursağında kalmaz. 人不可忘恩负义；滴水之恩，当涌泉相报。Er olan, ekmeğini taştan çıkarır. 作为一个男子汉，就该不怕吃苦，自食其力过生活。Er olan sözünden dönmez. 大丈夫一言既出，驷马难追。Erine göre bağla başını, tencerene göre pişir aşını. 量入为出，量力而行。
er2 zf. 早；清早，过早：～ ekmeği 穆斯林斋月中黎明前吃的饭 ◇～ geç 迟早，早晚：Bu iş er geç olacak. 这件事迟早会发生的。Eğer üzerinde 'zehir' yazılı bir şişeden çok içerseniz; er geç bir şey olursunuz. 如果你喝了标有“有毒”字样的瓶子里的东西，早晚会出事。Çocuklarını

başıboş bırakan aileler bunun cezasını er geç çekeceklerdir. 养而不教，后患无穷。
Er is. 〈化〉铒(erbiyum)
eradikasyon (法) is. (地方病的)消灭，根除：sıtma ～u 根除疟疾
erat (土-阿) ç.is. 士兵
erbain (阿) is. 仲冬季节(从 12 月 22 日至 1 月 30 日)：Hatta erbainde ayılar ine girer, denir. 可以说，熊甚至在仲冬季节才入洞穴。
erbap, -bı [erba:p] (阿) is. 能手，行家，师傅：hizmet ～ı 服务业的从业人员 işinin ～ı bir kunduracı 一位手艺高明的鞋匠 Her işi erbabından sormalı. 做事应该请教专家。
erbaş is. 〈军〉军士
erbaşlık, -ğı is. 军士级别，军士衔
er bezi is. 〈解〉睾丸
erbezüstü is. 〈解〉附睾
erbin (法) is. 〈化〉氧化铒
erbiyum [e'rbiyum] (拉) is. 〈化〉铒(Er)
Erboğa öz.is. 〈天〉半人马(星)座
ercik, -ği is. 〈植〉雄蕊
erdem is. 美德：Düşkünlere yardım, Türk'ü ıralayan bir erdemdir. 扶危济困是土耳其人特有的美德。
erdemli s. 品德高尚的，有美德的
erdemlik, -ği is. 美德，高尚品德；慈善，善良
erdemlilik, -ği is. 品德高尚，有道德
erdemsiz s. 没有道德的，缺德的
erdemsizlik, -ği is. 没有道德，缺德
erden s. ❶童贞的 ❷未开垦的，处女的：～ ormanlar 原始森林 ❸完整的，整体的
erdenlik, -ği is. ❶贞节，童贞 ❷完好无损
erdirmek (-i, -e) ermek 的使动态：Tanrı sizi muradınıza erdirsin. 上帝保佑您成功吧！Sırığı tavana erdirdi. 他用竿子顶着顶棚。
er dişi is. ve s. ❶〈植〉雌雄同株的(植物) ❷〈生〉雌雄同体的(生物)
er dişilik, -ği is. 雌雄同体生物，雌雄同株植物
erek, -ği is. 目的，目标，意向
erek bilimi is. 〈哲〉目的论
erekçilik, -ği is. 〈哲〉目的论
ereklik, -ği is. 结尾，终结，定局
ereksel s. 最后的，最终的，决定性的：～ neden 最终目标
erem is. ❶愿望，心愿 ❷同意，赞同
eren is. ❶圣徒，信徒 ❷虔诚慈善的人，道德高尚的人，圣人，正人君子：～lerden biri 一位超凡脱俗的人 ◆Erenlerin ardı önü birdir. 正直的人表里如一。
Erendiz öz.is. 〈天〉木星
erg1 (法) is. 〈物〉尔格(功的单位)：Bir kilogrammetre ise 981x105 erg'e eşittir. 一千克米等于 981x105 尔格。
erg2 (法) is. 〈地〉(撒哈拉的)纯沙沙漠
erganun is. [erga:nun] (希)〈乐〉管风琴
ergen s. ❶独身的，不婚的 ❷未婚的，未出嫁的 ◇～ olmak 成年 ◆Ergen gözüyle kız alma, gece gözüyle bez alma. 选妻不让毛头小子去，买布不在深更半夜去。Ergene karı (或 avrat) boşamak kolay. 站着说话不腰疼；马上不知马下苦；饱汉不知饿汉饥。
ergene is. ❶【旧】矿山 ❷山坡
ergenleşmek (nsz) 成熟，发育成熟，达到成熟
ergenlik, -ği is. ❶青春期，青年期 ❷青年期粉刺
ergi is. 获奖，成功，胜利，好评，赞扬；利益，好处
ergime is. ergimek 的动名词：～ ısısı 〈物〉熔解热 ～ noktası 〈物〉熔点
ergimek (nsz) 〈物〉熔化

ergimiş s. 熔化的：～ maden 熔化的物质
ergin s. ❶成熟的，熟了的：～ ekin 熟了的庄稼 ～ yemiş 成熟的水果 ❷成年的，已达成年的
erginlemek (-i, -e) 教给临时需要的知识，教些应急用的肤浅的知识
erginlenmek (nsz) 学好，掌握，领会 (在某一方面)学识渊博，成为内行
erginleşmek (nsz) 变熟，成熟
erginlik, -ği is. 成年；成熟 ◇～e varmak 成年：Yası daha erginliğe varmamıştı. 他还未成年。
ergitmek (-i) ergimek 的使动态
ergonomi (法) is. 人体工程学
ergosterol (法) is. 〈化〉麦角甾醇
erguvan (波) is. 〈植〉西亚紫荆(Cercis siliguastrum)
erguvanî [erguva:ni:] (波) Ⅰ is. 紫色，紫红色 Ⅱ s. 紫的，紫红的
erigen s. 易熔化的，易溶解的，易分解的
erik, -ği is. 〈植〉❶洋李树(Prunus domestica) ❷李子
eriklik, -ği is. 李树园
eril s. 〈语〉阴性的
erillik, -ği is. 〈语〉阳性
erim1 is. 活动距离；射程：göz ～i 能见度，视野 kurşun ～i 子弹的射程
erim2 is. 喜讯，喜报，捷报，好消息，高兴的事情
erime is. erimek 的动名词：～ noktası 熔(化)点，融点 ～ sıcaklığı (或 sıcaklık derecesi) 熔点，熔化温度；融化温度，融点
erimek (nsz) ❶溶化，溶解：Şeker suda erir. 糖溶解在水中。Kar yaslanma kar erir, ere yaslanma er ölür. 【成】冰雪不可依，男人不可靠，自己的事还得自己办。❷熔化 ❸(衣服等)穿旧，穿破 ❹【转】消瘦，衰弱，憔悴：Veremden eridi. 他因肺病消瘦了。❺【转】羞愧，窘迫 ❻【转】消失，结束：Güzel hayatımız da bir göz açıp kapayışta eridi. (人生短暂，)我们美好的生活也在瞬间逝去了。◇erimiş yağa dönmek 变得十分憔悴 eriyip eriyip hilâle dönmek 变得十分憔悴
erim erim zf. 完全，十分，充分 ◇～ erimek 瘦弱不堪，十分憔悴：Hastalıktan erim erim eridi. 他因病变得瘦弱不堪。
erimez s. 不熔解的，溶解不开的
erimli s. 对…怀好意的，关怀的，同情的
erin s. 已届青春期的，到达发育期的，成熟的(人)
erincek s. 【俗】懒惰的
erinç, -ci is. 平静，宁静，宁馨，恬静；舒适：kırsal yaşam ～i 农村生活的恬静 derin bir sessizlik ve ～ duygusu 柔和与宁馨的气氛
erinçli s. 安静的，宁静的，恬静的；舒适的
erinçsiz s. 不宁静的，汹涌的；不舒服的，不适意的
erinçsizlik, -ği is. 不满足，不满意，不满(情绪)
eringen s. 懒惰的；游手好闲的：Eringene eşik dağ beli görünür. 懒人把门槛视为山隘。
erinlik, -ği is. 〈物〉青春期；发育
erinmek (-e, nsz) 懒惰，偷懒，懒于，懒怠 ◆Erinenin oğlu kızı olmazmış. 天上不会掉馅饼，好吃懒做难立家。
erirlik, -ği is. 〈物〉熔性，熔度
eristik, -ği (法) Ⅰ is. 〈哲〉争论术，辩论术 Ⅱ s. 辨论的
eriş is. ermek 的动名词：Bu makama eriş ona, bir devlet reisinin tahtına veya koltuğuna kurulmuş gibi bir his verir. 登上这个位置，对他来说就好像是坐上了国家元首的宝座似的。
erişilmek (-e) erişmek 的无主态
erişim1 is. ❶达到 ❷交通；通讯，联络(方法)：internet ～i 连接因特网 İki köy arasında erişim kesildi. 两村之间的交通中断了。
erişim2 is. (最高)纪录
erişkin s. 成年的，已达成年的

erişkinlik, -ği is. 成年
erişmek (-e) ❶ (声音、消息)传到：Haber çabuk erişti. 消息很快传来了。❷达到：Nihayet isteğine erişti. 他最终实现了愿望。❸成熟：Yemişler bu yıl çabuk erişti. 今年水果早早就成熟了。❹ (时间)到了：Bahar erişti. 春天到了。Vakit erişti. 时间到了。
erişmen is. 创造纪录的运动员，纪录创造者
erişte (波) is. ❶细面条，手擀面 ❷【俗】海草，海藻
eriştirmek (-i, -e) erişmek 的使动态：Allah tamamına eriştirsin. 愿真主保佑事情圆满成功！
eritem (法) is. 〈医〉红斑
eriten is. 〈化〉溶剂，溶媒
eritici Ⅰ s. 有溶解力的：～ madde 溶剂 Ⅱ is. 溶剂，溶媒
eritilmek (nsz) eritmek 的被动态
eritiş is. eritmek 的动名词
eritme Ⅰ is. eritmek 的动名词：～ kabı 熔锅 Ⅱ s. 融化的，稀释的：～ peynir 稀奶油干酪
eritmek (-i) erimek 的使动态：fazla yağlarını ～ 消耗过剩的脂肪 Bütün varlığını kumarda eritti. 他赌输了他的全部家当。Boru değil, su gibi mangiz eritiyor. 他不是水管，可是花钱似流水。Hastalık koca adamı eritti. 疾病把壮汉折腾得虚弱不堪。
eritrosit (法) is. 〈生〉红(白)细胞，红血球
Erivan öz.is. 埃里温(亚美尼亚)
eriyebilirlik, -ği is. 溶(解)性，可溶性；溶(解)度
eriyik, -ği is. 〈化〉溶液
eriyiş is. erimek 的动名词
erk is. ❶能力，力量 ❷效应，影响，权威 ❸权力，政权
erkân [erkâ:n] (阿) ç.is. ❶上层人物，高级官员：bir şirketin ～ı 公司决策层 hükûmet ～ı 政府高级官员 ❷〈军〉高级军官，将领，将官 ❸准则，标准；规则，规定：Her işin erkânı vardır. 每件事都有其标准。❹【旧】基础，基本，基本原则，根据 ◇～ı harbiyei umumiye 总参谋部
erkânıharp, -bı [erkâ:nıharp] (阿) is. 【旧】参谋部
erkbilim is. 考古学
erkbozan is. 无政府主义
erke is. ❶〈物〉能，能量：mekanik ～ 机械能 kimyasal ～ 化学能 ❷活力；精力，毅力
erkeç, -ci is. 公山羊
erkeçsakalı is. 〈植〉绣线菊属植物
erkeğimsi s. 有男人气的；男人式的
erkek, -ği Ⅰ is. ❶雄性动物 ❷成年男子，男子汉，男子，男人：Gelmen iyi oldu. Bu evin erkeği olur, işlerimizi çevirirsin. 幸亏你来了，这个家有了男人，可为我支撑门庭了。Köyün erkekleri askerde. 村里的成年男子都在服兵役。❸丈夫：Kadın erkeğini uğurladı. 妻子送别了丈夫。Çocuğu babasına bırakıp kendisi erkekle ilgisini keser ve familyasının yanına döner. 他把孩子留给孩子他爹，同丈夫一刀两断，回了娘家。❹与相应的凹陷部件相配的配件；插入式配件：～ anahtar 钥匙 ～ fiş 插头 ～ kopça 纽扣，搭扣，钩子 Ⅱ s. ❶男性的；雄性的：～ organ göze 雄性组织细胞 ～ çiçek 雄花 ～ kedi 公猫 ❷【转】勇敢的，英勇的；刚毅的：～ adam 真正的男人 ❸硬的，不易弯曲的；坚固的：～ demir 硬铁 ❹凸出的，凸形的：～ çakma 阳模 ◇～ Ayşe 男孩似的姑娘，假小子 ～ canlı 迷恋男人的女人，花痴 ～ ～e 男人间，男人对男人：Kocanıza söyleyin, bu işler erkek erkeğe konuşularak yapılacak işlerdir. 您去告诉您的丈夫，这些事情是男人们之间的事。Sizinle erkek erkeğe konuşalım! 我们俩男人之间说说！～ Fatma 男孩似的姑娘，假小子 ～ gibi 男人似的，男子气的(女人)：Ayşe erkek gibi sesiyle bağırdı. 阿伊赛用她那男人似的嗓门儿叫喊着。～ olmak ①(女性)变成男性 ②像男人似的 ◆Erkek aslan aslan da, dişi aslan aslan değil mi? 雄狮是狮子，难道雌狮就不是狮子了吗？Erkek koyun, kasap dükkânına yakışır. 公羊只配进肉铺，没本事的人是废物。Erkeğin kalbine giren yol midesinden geçer. 拴住男人心的绝招是做一手好菜。
erkekçe [erke'kçe] s. ve zf. ❶男子气概的；雄赳赳的 ❷勇敢的，英勇的：Erkekçe savaştılar. 他

们战斗得很勇敢。
erkekçil s. 迷恋男子的：～ bir kadın 花痴
erkeklenmek (nsz) 假充好汉
erkekleşmek (nsz) ❶(男孩)成年，长大成人 ❷(女人、姑娘等的言行举止)像男人
erkekli s. 有男人的：～ bir ev 有男人的家庭 ◇～ kadınlı (或 dişili) 男男女女的：～ kadınlı bir kalabalık 男男女女一群人
erkeklik, -ği is. ❶男性，阳性，男子气概：Erkeklik sende kalsın! 你拿出点儿男子汉的风度来！Sen Kâmil efendinin eteğinin altından çıkmazsan erkeklikten bahsetme. 你要是老这么怕老婆就别扯什么爷们儿不爷们儿的。❷【转】勇敢，英勇，无畏 ❸男子生殖力：～ organı 阴茎，男性生殖器
erkek organ is. 〈植〉雄蕊
erkeksi s. 有男人气的；男人式的
erkeksiz s. 没有男人的：～ ev 没有男人的家庭
erken s. ve zf. ❶早：Sabahın erken saatiydi. Güneş yeni doğuyordu. 清早时分，旭日东升。Sabahları erken kalkarım. 我每天早晨很早就起床。Yaz günleri ortalık çok erken ağarıyor. 夏季天亮得很早。❷(比规定的时间)早些：Bu sabah çok erken kalkmıştı. 今天早晨他起得很早。Erken dönecektim, Ali lâfa tuttu, geciktim. 我本来可以早点儿回来的，可是被阿里叫住说了几句话，来晚了。❸尽早：Çocuklarını, evde her şeyin yolunda olmasını isteyen bizleri düşünmeli; elinden geldiğince erken evlenmelisin. 为你的孩子，也为我们这些希望家里万事如意的人想想，你应该尽早结婚。◇～ bunama 〈医〉精神分裂症 ◆Erken kalkan yol alır, erken evlenen döl alır. 早起早赶路，早婚早得子；天上不会掉馅饼，好吃懒做难立家。Erken kalktım işime, şeker kattım aşıma. 早起早做早得益。
erkence [erke'nce] zf. ❶早 ❷颇早
erkenci s. ❶早动身的，早起的，早来的：Bugün erkencisiniz. 您今天早啊！❷早熟的(水果、蔬菜)
erkenden [e'rkenden] zf. 非常早，早早地：Berna Hanım her sabah erkenden pazara gitmek için evden çıkar. 贝尔娜太太每天早上都早早地出门去赶集。Bu yorucu iş Ali'yi erkenden ihtiyarlatmış. 辛苦的工作使阿里早早地衰老了。
erkete [erke'te] (希) is. 【俚】察看，监视；窥视 ◇～ durmak 察看，监视；窥视 ～ye yatmak 察看，监视；窥视
erketeci is. 【俚】岗哨，监视者，望风者；窥视者
erketecilik, -ği is. 【俚】监视工作：Hırsızlara erketecilik ettiğini anladım. 我打听到他是干监视小偷工作的。
erkin s. 自由自在的，随心所欲的，自由的：～ meslekler 自由职业
erkinci is.ve s. 自由主义的；自由主义者，自由派的
erkincilik, -ği is. ❶〈经〉自由放任主义 ❷〈哲〉自由主义
erkinlik, -ği is. 自由，自由自在；无拘无束
erkinlikçi is. 自由主义者；自由主义分子，抱自由主义态度的人
erkinlikçilik, -ği is. 自由主义，自由主义态度
erkizlik, -ği is. ❶无政府状态；无人掌权状态 ❷无权威，无声望，无权无势
erkkapan is. 篡位者，僭位者；篡夺者
erkkapmak (-i) 篡位；篡夺；篡权；夺取…的权利
erkli s. 有权力的，有权势的；能干的，能力强的
erklilik, -ği is. 有权力，有权势；能干，能力强
erkmen s. 有权力的，有权势的；能干的，能力强的
erksiz s. 没有能力的，没权没势的
erksizlik, -ği is. ❶无政府状态；无人掌权状态 ❷无权威，无声望，无权无势
erlik, -ği is. ❶男性，雄性；男子气概 ❷勇敢，英勇，无畏
ermek, -er (-e) ❶达到：muradına ～ 达到目的 Aklımız ermiyor. 我们不明白。❷到达：başı tavana ～ 头触到天花板 Ağaç ne kadar uzasa göğe ermez. 【成】碗大大不过盆，树高高不过天。❸ (nsz) (植物、水果等)成熟：Ekinler ermeden biçilmez. 庄稼不熟不能收。❹成年：

O, henüz ermemiş bir çocuktur. 他还是一个未成年的孩子。❺(nsz) 超凡脱俗，成为圣徒
Ermeni Ⅰ öz.is. 亚美尼亚人 Ⅱ s. 亚美尼亚的 ◇～ gelini gibi kırıtmak ①卖弄风骚：Kadın kısmı Ermeni gelini gibi kırıtarak cazibe kazanamaz. 这样的女人卖弄风骚无人睬。②做事磨蹭：Sana bırakılan iş akşama kadar bitmez, Ermeni gelini gibi kırıtmaktan iş görmeye vakit kalmaz ki. 你的活儿到晚上也干不完，再这么磨蹭，就没时间干活儿了。
Ermenice [ermeni'ce] öz.is. 亚美尼亚语
Ermenistan [ermeni'stan] öz.is. 亚美尼亚(亚洲)
ermin (法) is. 〈动〉白鼬
ermiş is. 圣人，圣徒
ermişlik, -ği is. 圣徒身份
eroin (法) is. 海洛因
eroinci is. ❶毒贩 ❷吸海洛因者，瘾君子
eroincilik, -ği is. 海洛因瘾
eroinman (法) is. ve s. 有海洛因瘾的，瘾君子
erionmanlık, -ğı is. 海洛因瘾
eros1 [e'ros] (法) is. 〈心〉情欲，性爱
Eros2 [e'ros] (法) öz.is. 厄洛斯(爱神)
erosal s. 性爱的，性欲的，好色的；爱情的
erosçu s. ❶性爱的，色情的 ❷带有色情内容的(文学作品)
erosçuluk, -ğu is. 色情狂，好色
erotik (法) s. ❶爱情的：～ şiir 情诗 ❷色情的，黄色的：Erotik yapıtlar zaman zaman ilgi görse de bir süre sonra unutulurlar. 黄色作品即使一时受到青睐，也很快会被忘却的。
erotizm (法) is. ❶色情狂，好色 ❷性欲，性行为
erozyon (法) is. 〈地〉侵蚀：toprağın ～la kaybedilmesini önlemek 防止土地侵蚀
erselik is. ❶雌雄同株植物 ❷雌雄同体生物
erseliklik, -ği is. 雌雄同体
ersemek (nsz) 【俚】(女子)求偶
ersi s. 有男人气的；男人式的
ersiz s. 没有丈夫的，守寡的
ersizlik, -ği is. 没有丈夫，守寡；(女)独身，(女)单身
er suyu is. 精液
erte is. 紧接着时间：bayram ～si 节后 pazar ～si 星期一 savaş ～si 战后
ertelemek (-i) 延迟，使延期，延缓：Toplantıyı bir hafta sonraya ertelediler. 他们把会议延期一周后举行。
erteleniş is. ertelenmek 的动名词
ertelenmek (nsz) ertelemek 的被动态：Gezi ertelendi. 外出旅行被推迟了。Hareketimiz iki gün ertelendi. 我们动身的时间被推迟了两天。Yağmur yağdığı takdirde toplantı ertelenecek. 如果下雨，会议就推迟。
erteleyiş is. ertelemek 的动名词
ertesi s. 紧接着来到的；下(年、月、日、周等)：～ gün 次日，翌日 ～ hafta 下周 Kızanlarla köyün eşiğinde ertesi gün öğle vakti, karşı köydeki köpekleri tepelemeye ant içtik. 第 2 天中午时分，我们和乡勇们在村口发誓要收拾一下对面村子的那帮狗东西。
ertik, -ği is. 职业，行当
ervah [erva:h] (阿) ç.is. 精神，心灵，灵魂 ◆Ervahına yuf olsun. 该死！
erzak [erza:k] (阿) ç.is. 储藏食品，储备食物：～ ağırlığı 粮草辎重 ～ torbası 干粮袋 Çiftçi kış erzakını depo etti. 农民已经储备了冬天的食物。
erzatz (德) is. 代替，代替者，代替物，代替品，代用品：～ kahve 代用咖啡
Erzincan öz.is. 埃尔津詹(土耳其省、市)
Erzurum öz.is. 埃尔祖鲁姆(土耳其省、市)
es is. 〈乐〉休止符：dörtlük ～ 四分休止符 sekizlik ～ 八分休止符 ◇(-i) ～ geçmek 忽视，不注意，不重视，不谈，不提：Toplantıda çevre düzenleme işini es geçtiler. 在会议上，他们

没提环境的事。
esami [esa:mi:] (阿) ç.is.【旧】名字：～ listesi 名单 ◇(-in) ～si okunmamak (或 olmamak) 不理，忽视，无人提及
esans (法) is. ❶〈化〉香水，香精油 ❷精华，精髓
esaret [esa:ret] (阿) is. ❶奴隶身分，奴隶地位，奴隶状态，奴隶制：～in kaldırılması 废除奴隶制度 ❷【转】桎梏，枷锁
esaretçi is. 奴役者
esas [esa:s] (阿) Ⅰ is. ❶基础，根本，原则；骨干；本质，实质：Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. 不符合这些原则的教学场所不许开设。❷真情，真相，真实性：haberin ～ını anlatmak 说清楚此消息的真相 Bu işin esası böyle değil. 这件事的真相不是这样的。Ⅱ s. 基本的，根本的，主要的：～ düşünce 基本想法 ～ görev 主要任务 ～ renkler (太阳光线中的)七色 ～ sermaye 〈经〉固定资金 ◇～ duruş (或 vaziyet) ①基本情况，基本姿势 ②立正，立正姿势 ～ itibariyle 基本上，大体上 ～a bağlamak 使按一定规划 ～ı olmamak 没有事实根据，虚构：Bu haberin esası yok. 这一消息没有事实根据。
esasen [esa:sen] (阿) zf. ❶基本上，根本上，原则上：Bu tutum esasen yanlıştı. 这一立场原则上就不对。❷预先，事先；原本：Bu işin bu neticeye varacağını esaen biliyordum. 我早就知道这件事会是这个结果的。Hasan esasen yıldızı sönmüş bir burjuva ailesinin oğluydu. 哈桑原本是一个破落资本家的儿子。❸老实说，说实在的：Kabahatı büyük olamayabilir, fakat esasen ben işinden memnun değilim. 他不会出什么大错，不过老实说我对他的工作不满意。❹无论如何，不管怎样，无论怎样：Siz söylemeyin esasen gidecektim. 请你别说了，不管怎样我本应去的。
esasî [esa:sî:] (阿) s. 基本的，根本的，主要的
esaslandırmak (-i) ❶ esaslanmak 的使动态 ❷给…找出根据(或理由)；提出理由；以…为基础，以…为根据 ❸奠定基础，原则确定：İşi esaslandıralım, teferruata sonra geçeriz. 这事儿咱们先原则上定下来，细节以后再说。❹开创，实现
esaslanmak (nsz) 加强，巩固，强化
esaslı Ⅰ s. ❶根本的，主要的：～ onarma 大修 ～ bir temizlik yapmak 进行一次大扫除 ❷真实的，确实的：～ bir haber 真实的消息 ❸坚固的，可靠的：～ bir yapı 牢固的建筑 Ⅱ zf. 确实，的确：Konuyu esaslı öğrendi mi? 他确实知道这个问题吗？
esassız s. ❶不坚固的，不结实的：～ bina 不坚固的楼房 ❷无事实根据的，无依据的：～ dava 无证据的案件 ❸不真实的，假的：Bu haber esassızdır. 这一消息是无稽之谈。
esassızlık, -ğı is. ❶不坚固，不结实 ❷无根据，不真实，假，虚假(性)，虚伪(性)
esatir [esa:ti:r] (阿) ç.is. 神话(集)：Bize Türk esatirini yazacaktı. 他本打算为我们写一部《土耳其神话集》。
esbap, -bı [esba:p] (阿) ç.is. 【旧】原因，理由：～ı mucibe 【旧】理由，论据
esef (阿) is. 惋惜，遗憾，抱歉，懊悔 ◇～ etmek 觉得可惜，抱歉；感到遗憾
esefle zf. 遗憾地，不情愿地，勉强地
eseflenmek (nsz) 觉得可惜，抱歉；感到遗憾
eselemek beselemek (nsz) 劝说，劝得同意，说服：Eseledi beseledi, bizi kandırdı. 他说服了我们。
eseme is. 逻辑学
esen s. 健康的，健壮的：Şen ve esen kalınız. 祝你健康，快乐。
esenlemek (-i) ❶打招呼，致意；行军礼，致敬 ❷告别，辞别
esenleşmek (nsz, -le) ❶互致问候，互相致意：Esenleşmişler, hoşbeş etmek için durmuşlar. 他们互相致意，停下来聊天。Her ikisi de üzgün üzgün esenleştiler, ağlaştılar. 二人互致珍重，相拥而泣。❷相互告别："Sizinle esenleşmeye geldim" diye seslendi. 他说道："我是来向您告别的。"
esenlik, -ği is. 健康，健康状况；平安：Size esenlikler dilerim. 祝您健康。Tanrı esenlik versin. 愿上帝保佑。
eser (阿) is. ❶产物，产品，创作；著作，作品，杰作：Bu kitap kimin eseridir? 这本书是谁的作品？Bu eser uğruna yaşamını yele verdi. 为了这部作品，他耗尽了毕生的心血。Her

önüne gelen kitap yayınlarsa iyi eserler ortaya konamaz. 如果是个人就能出书，那么也不会有什么好作品。❷印迹，痕迹：Buralarda sudan eser yok. 这里没有水痕。❸迹象，征象，征兆，朕兆 ❹遗迹，古迹，遗址：eski ~ler 古迹 Eski Mısırlıların eserleri insana hayret verir. 古埃及人留下的遗迹让人赞叹不已。◇~ bırakmak 有征兆，有预兆：Eser bırakmadan öldü. 他没有任何预兆地死了。~ kalmamak 没有任何痕迹；没有任何迹象：Biraz evvelki yorgunluktan eser kalmamıştır. 他刚才的倦意一点儿也没了。
esericedit, -di [ese'ricedit] (阿) is. 大页书写纸：~ kâğıdı 大页书写纸
esermek (-i) 培养，养成；陶冶 ◇~ besermek 尽心竭力地去做
esham [esha:m] (阿) ç.is. ❶【旧】股份，份额 ❷股票，债券
esik, -ği is. 【俗】洼地；〈地〉断层
esim is. 【俗】骤然一阵(风)
esin is. ❶灵感；鼓舞，激励；兴奋 ❷晨风 ◇(-den) ~ almak 有灵感，感悟；振作起来，振奋起来 ~ vermek 鼓舞，鼓励，激励，感召，给某人以灵感，给某人以启示
esindirmek (-i, -e) 鼓舞，鼓励，激励；感召，使振作，使奋发，给某人以灵感，给某人以启示
esinlemek (-e) 鼓舞，鼓励；感召，使振作，使奋发，给某人以灵感，给某人以启示
esinlenmek (-den) 从…得到启发，从…汲取思想，从…受到鼓舞；有灵感，振作
esinmek (-den) 从…得到启发，从…汲取思想，从…受到鼓舞；有灵感，振作
esinti is. 微风：Bugün bir esinti bile yok, hava pek bunaltıcı. 今天天闷，甚至连一丝风都没有。Bunu düşününce bütün vücudumdan soğuk bir esinti geçtiğini, tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. 一想到这儿，我就觉得身体里生出一股凉气，毛骨耸然。
esintili is. 有微风的
esintisiz s. 无风的，平静的
esir1 [esi:r] (阿) is. ❶俘虏 ❷奴隶：~ gemisi 贩奴船 ~ ticareti 贩奴，奴隶贸易 savaş ~i 战俘 ❸沉迷于…的人，受迷惑的人；受支配的人 ◇~ almaca (儿童)抓俘虏游戏：Erkek çocuklar gibi ata binmesini, birdirbir, esir almaca oynamasını çok seviyordu. 她很喜欢像男孩子那样玩骑马、跳背和抓俘虏游戏。~ almak 俘获，俘虏 ~ düşmek 被俘 ~ etmek 俘虏 (-e) ~ olmak 成为俘虏：Düşman başkumadanı esir oldu. 敌总指挥成了俘虏。Senin gibi bilgili, akıllı bir adamın böyle cahil, münasebetsiz bir eksik eteğe esir olması, garip şeydir. 真奇怪，像你这样一个有知识又聪明的人怎么被这样一个没文化又轻佻放荡的女人俘虏了。(-in) ~i olmak ①受某人影响，受某人约束：Kocasının esiri oldu. 她被她丈夫控制了。②被某人迷住；被俘虏：Onun güzelliğinin esiri oldular. 他们被她的美丽迷住了。
esir2 (阿) is. 〈化〉乙醚
esir3 is. ❶微粒 ❷天空，太空
esirci is. 【旧】贩卖奴隶者
esircilik, -ği is. 贩卖奴隶，奴隶贸易
esirgeme is. esirgemek 的动名词：Çocuk Esirgeme Kurumu 保护少年儿童协会
esirgemek (-i, -den) ❶保护，保卫，捍卫；保佑：Allah esirgeye! 真主保佑！Tanrı esirgesin! 真主(上帝)保佑！Yavrularını her türlü kötülüklerden esirgemeye çalışır. 她竭力保护她的孩子们免受种种不幸。❷不给，回避：Hemşiremden esirgediğiniz şeyi ben kabul edecek kadar alçalmadım. 我还没低三下四到同意你瞒着我姐姐所做的事。Bana karşı reddettiği şeyi senden esirgememesi için çalış. 他拒绝我了，你去想办法叫他答应你。❸珍惜，爱惜 ❹舍不得，吝惜，吝啬：Çetin Bey baba adamdır, elinden geldiğince herkese iyilik eder, yardımını esirgemez. 切廷先生是一个好人，尽心尽力地为大家做好事，毫不吝啬地帮人排忧解难。
esirgemez s. 有自我牺牲精神的，有献身精神的，忘我的：İnsan yurdu için canını esirgemez. 人人都应为祖国不惜牺牲自己的生命。
esirgemezlik -ği is. 奋不顾身，忘我，公而忘私
esirgenmek (nsz) esirgemek 的被动态：Kaz (或 Yağ) gelen yerden tavuk (或 bal) esirgenmez. 【成】舍不得孩子套不着狼，吃小亏占大便宜。
esirgeyici s. ve is. 保护的，庇护的；保护者，庇护者：Tanrı kullarının esirgericisidir. 上帝是他的仆人的保护者。

esirgeyiş is. esirgemek 的动名词
esirlik -ği is. ❶俘虏身份：Ölüm, esirlikten ehvendir. 宁死不当俘虏。❷奴隶制度，奴隶地位，奴役：kadını ~ten kurtarmak 解放妇女；使妇女摆脱被奴役地位
esirmek (nsz) 【俗】❶神魂颠倒，心醉神迷 ❷愤怒
esiş is. esmek 的动名词：Rüzgârın her esişinde saz kesin en zarif iltifatlarını yağdırırdı. 风一吹，芦苇就大献殷勤。
eskatologya [eskatolo'gya] (希) is. 末世学
eski s. ve is. ❶年代久的，古老的；古人：～ yapı 古老的建筑 ～ tiyatro 古剧场 ～ eserler 古迹 ～ şarap 陈酒佳酿 Köylerinde bize her zaman portakalların en olmuşunu, şarapların en eskisini ikram ettiler. 村民们总是拿出熟透的橘子和陈年的老酒来招待我们。❷陈旧的，破旧的；老朽的：～ giysi 旧衣服 ～ bir daktilo 一架破旧的打字机 Eskileri bozuyor, beni, çocuğu giydiriyor. 她要把这些旧衣服改改给我和孩子穿。❸以前的，从前的，以往的；前任的：～ ev bark 老家，故居 bankanın ～ müdürü 银行前任行长 ❹失效的，过期的；过时的：～ moda 过时的式样 ～ yasa 失效的法律 ❺老资格的，资深的：Yeni sanatçılar ortaya çıkınca eskilerin yıldızı söndü. 新的艺术家一出现，老的艺术家就黯然失色了。Yeni dostlar bulunca eskilerin pabucunu dama atmak âdetini nereden öğrendiniz? 有了新朋友，就忘了老朋友，您这是打哪儿学来的坏毛病？Her şeyin yenisi, dostun eskisi. 【成】东西是新的好，朋友是老的好。❻老练的，经验丰富的：～ bir okul müdürü 一位老校长 ～ öğretmen 老教师 ◇～ ağıza yeni taam (或 kaşık) 尝鲜 ～ çamlar bardak olmak 今非昔比，时过境迁 ～ defterleri karıştırmak (或 yoklamak) 翻老帐，旧事重提，老调重谈 ～ demleri yad etmek 回忆往事 ～ enayi biçimi 过时的穿着打扮 ～ göz ağrısı 老相好，旧情人：Eski göz ağrısını unutmamış. 他没有忘记他的旧情人。～ hâle getirmek 使恢复原貌 ～ hamam ～ tas 一点没变，依然如故：Kuru gürültüden ileri geçmediği, her şeyin eski hamam, eski tas kaldığı çabucak anlaşıldı. 大伙儿很快就明白，那不过是瞎嚷嚷，一切都依然如故。～ hayratı da berbat etmek 事与愿违，弄巧成拙 ～ kafalı 老脑筋的，守旧的：Benim eski kafalı olduğumu size söyledi? 谁给你们说我是老脑筋？～ kafaklılık 守旧，落伍 ～ köye yeni âdet 移风易俗的 ～ kulağı kesik 【俚】老练的人，见多识广的人，老于世故的人；有案底的 ～ kurt ①行家里手，老手 ②老练的人，老于世故的人，见多识广的；老狐狸：O aldanmaz; eski kurttur. 他是一个老狐狸，不会上当的。～ kütük 老练的人，老于世故的人，见多识广的 ～ memur ①老留级生：Eski memurdur, vız gelir ona. 他一个老留级生，什么都不在乎。②饱经风霜的，阅历深的，见多识广的 ～ papuç 毫无用处的破烂，废物 ～ püskü 破烂不堪的，破旧的，穿破的，用破的：Köylü, üstü başı eski püskü, bodur ve yaşlı bir adamdır. 农夫衣衫褴褛，是一个粗壮的老汉。～ şekilde inşa etmek 原样重修 ～ tas ～ hamam 一点没变，依然如故 ～ toprak 腰板硬朗的(人) ～ tüfek 【转】老于世故的(人) ～ler ①先驱者，前辈 ②旧物，旧玩意儿 ～si gibi 同以前一样，依然：Burayı eskisi gibi sevmiyorum. 我依然不喜欢这里。～si kadar 像过去一样，同以往一样 ◆Eski düşman dost olmaz. 多年的仇敌成不了朋友。Eskisi olmayanın acarı olmaz. 有其旧方有其新；喜新厌旧要不得。
eskice s. 不太新的，稍微旧点的
eskici is. ❶旧货商；古董商 ❷补鞋匠
eskicilik, -ği is. ❶旧货生意；古董生意 ❷补鞋
Eski Çağ is. 〈史〉史前时代
eskiden zf. 从前，原先，昔日：Bilim adamlarının tahminlerine göre burada eskiden bir deprem olmuş. 据科学家们估计，以前这里发生过地震。Çok eskiden yol kesen eşkıyalar devleti uğraştırırlarmış. 很久以前，劫匪横行，官府伤透了脑筋。
Eski Dünya öz.is. 旧大陆(欧、亚、非三洲的统称，与新大陆即美洲大陆相对而言)
eskileralayımcı is. 收破烂的人，收旧货的人
eskileşmek (nsz) ❶变得陈旧，过时，(酒)变陈 ❷变老，衰老
eskilik, -ği is. ❶陈旧，破旧 ❷衰老 ❸陈腐，过时 ❹悠久，长期，古老 ❺古物，古玩，古董
eskimek (nsz) ❶变老，渐老 ❷变旧，过时：Diş fırçam eskimiş, yenisini almam gerekiyor. 我的牙刷旧了，该买新的了。Eğreti kaftan tez eskir. 借来的东西坏得快。
Eskimo [eski'mo] Ⅰ öz.is. ❶爱斯基摩族 ❷爱斯基摩人 Ⅱ s. 爱斯基摩的

Eskimoca [eski'moca] öz.is. 爱斯基摩语
Eskişehir öz.is. 埃斯基谢希尔(土耳其省、市)
eskişehir taşı is. 〈地〉海泡石
eskitilmek (nsz) eskitmek 的被动态
eskitmek (-i) eskimek 的使动态：Alkol, tütün ve aşk eskitti beni. 酗酒、抽烟和失恋把我变得苍老不堪。Bazı sanatçıları zaman eskitemez. 有些艺术家是不会被时代遗忘的。Çocuk pantolonunu eskitti. 孩子们把裤子穿破了。
eskiyiş is. eskimek 的动名词
eskiz (法) is. ❶草图，略图 ❷提纲，梗概，轮廓
eskort (法) is. 护卫队，护送队，押送队
eskrim (法) is. 剑术，刀剑训练，击剑
eskrimci is. 击剑运动员，击剑手
eslâf [esla:f] (阿) ç.is. ❶先驱者，前辈 ❷前任
eslek s. 【俗】服从的，顺从的，恭顺的
eslemek (-i) 【俗】听，听从，听话，听信：söz ～ 听话
esma [esma:] (阿) ç.is. 名字，名称 ◇～yı hüsnâ (或 şerife) 以上帝的名义 ～yı üstüne sıçratmak 自讨苦吃，捅马蜂窝，自找麻烦：Adamla iyi bir münasebet kurmadılar ve bence esmayı üstüne sıçratmak istemediler. 他们没去结交那个人，我看他们是不想自找麻烦。
esme is. esmek 的动名词：Bu sıcakta rüzgârın ifil ifil esmesi hoşa gidiyor. 如此炎热的天气下，微风轻拂，令人心旷神怡。Haziranın yakıcı güneşi birden esmeye başlayan rüzgârı sanki ılıklaştırıyor. 6 月，骄阳似火，刮起来的风似乎也一下子变热了。
esmek, -er (nsz) ❶(风)吹，刮：Ara sıra kır kokuları getiren hafif bir rüzgâr esiyordu. 微风不时送来乡土的气息。Bugün kuzey rüzgâr esiyor. 今天刮北风。İki üç günden beri sert bir kış rüzgârı esiyor. 凛冽的寒风已经刮了两三天了。❷ (-e) 【转】突然想起，忽然产生某种念头，心血来潮：Bu yolculuk size nereden esti? 你们怎样突然想到这次旅行？Şimdi yola çıkıyor, öyle esmiş olacak. 他就要出门了。他就是这样，想出一出是一出。❸【转】突然出现：Böyle nerelerden estiniz? 您这是打哪儿冒出来的？Bu otomobil size nereden esti? 您的这辆小汽车是从哪儿冒出来的？❹【转】说风凉话 ◇esip savurmak ①风骤起，大风刮得天昏地暗 ②信口胡说
esmer (阿) s. ve is. 皮肤黝黑的，褐色的，深棕色的：～ bir kız 皮肤黝黑的姑娘 ～ un 黑面粉，质量差的面粉 ～ yüz 黝黑的面孔 ～ vatandaş 黑公民(对吉卜赛人的戏称)
esmer amber is. 龙涎香
esmerce s. 带褐色的，淡褐色的，带棕色的，浅棕色
esmerimsi s. 带褐色的，浅褐色的
esmer küf is. 〈植〉霉状毛霉(Mucor mucedo)
esmer küfler ç.is. 〈植〉毛霉科
esmerleşmek (nsz) 变黑，变暗；变成褐色，变成棕色：plajlarda esmerleşen kadınlar 因海水浴而晒黑的女人们 Cildin güneşte nasıl esmerleşmiş! 你的皮肤晒得真黑！
esmerleştirmek (-i) esmerleşmek 的使动态：Kül rengi, morumsu bulut kısa sürede ovanın üstünü de kapladı, ortalığı esmerleştirdi. 乌云迅速笼罩了草原，四周黑暗下来。
esmerlik, -ği is. 棕色，褐色
esmer su yosunları ç.is. 〈植〉褐藻类
esna [esna:] is. 一段时间；时刻，时候：O esnada ben burada değildim. 那时我不在这里。Yersarsıntısı olduğu esnada herkes sokakta bulunuyordu. 地震发生时，人们正在街上。
esnaf [esna:f] (阿) ç.is. ❶手艺人，工匠：～ loncası 手工业者行会 ❷小贩，小商人：çarşı ～sı 市场商贩 Vicdanlı bir esnaf müşterisine kazık atmaktan çekinir. 一个有良心的商贩不会欺骗他的顾客。❸【俚】婊子，妓女，破鞋：～tan bir kadın 一个坏女人 Evveli böyle değildi. Esnafla düşe kalka hin oğlu hinleşti. 他原来不是这样子的，自打同那个坏女人混在一起就变坏了。❹【俚】拉皮条的人，为妓女拉客的人 ❺【转】从事非法生意谋取暴利的人 ◇～ ağzı 商贩的吆喝 ～ı ondalığa kesmek 敲诈勒索
esnaflık, -ğı is. ❶手艺，手工业 ❷做小买卖

esnek s. ❶有弹性的，有弹力的：Çelik ve kauçuk çok esnek cisimlerdir. 钢和橡胶都是很有弹性的物质。❷【转】灵活的，有伸缩性，可以变通的：～ bir tutum 灵活的立场 ❸【转】马嚼子
esnekleşmek (nsz) 变得有弹性，变灵活
esnekleştirmek (-i) esnekleşmek 的使动态
esneklik, -ği is. ❶弹性，弹力 ❷【转】伸缩性，灵活性
esnemek (nsz) ❶打哈欠：Birden çenelerim gerildi. Uzun uzun esnedim. 我立即张开大嘴，打了一个长长的哈欠。İkimiz de esniyorduk, uyku bastırıyordu. 我们俩都打哈欠了，很想睡觉。Konuşma uzayınca herkes esnemeğe başladı. 发言时间一长，大家就开始哈欠连连。❷有弹性，有弹力：Lâstik çekilince esner. 橡皮筋一拉就有弹性。❸拉宽，拉大：Bu çorap dar gibi görünüyor ama giyilince esner. 这袜子看上去窄小，但一穿就拉宽了。
esnetmek (-i) ❶ esnemek 的使动态 ❷【转】使人生厌，使昏昏欲睡
esneyiş is. esnemek 的动名词
espas (法) is. ❶〈印〉空铅，铅条 ❷(印刷时)字母间或行间空白
espaslı s. ❶有铅条的 ❷有间隔的
Esperanto [espera'nto] (西) öz.is. 世界语
esperi is. 〈动〉燕隼
espressivo [espressi'vo] (意) s. 〈乐〉富于表情的，多表情的
espri (法) is. ❶风趣话，幽默话：soğuk bir ～ 黑色幽默 ❷(文章、图画、话、举动等的)本义：romanın ～si 小说的基本精神 ◇～ yapmak 开玩笑
esrar1 [esra:r] (阿) ç.is. 秘密，神秘 ◇～ kumkuması 神秘人物 ～ perdesi 烟幕，迷雾：O ölümdeki esrar perdesi bir türlü çözülemedi. 他的死亡之谜怎么也解不开。
esrar2 is. (印度)大麻素，大麻膏：～ tekkesi 吸毒窝点 ◇～ çekmek 吸食大麻 ～e başlamak 开始吸食大麻：13 yaşında esrara başladı. 他 13 岁开始吸食大麻。
esrarcı is. ❶吸食大麻的瘾君子 ❷大麻毒贩
esrarengiz [esra:rengiz] (阿-波) s. 秘密的，神秘的：～ bir olay 秘密的事 Balonun salonlarında şimdi esrarengiz bir hava dolaştı. 舞厅里笼罩着一种神秘的气氛。
esrarengizlik, -ği is. 秘密，神秘
esrarkeş (阿-波) is. 嗜大麻素者，嗜毒者，瘾君子
esrarkeşlik -ği is. 毒瘾
esrarlı1 s. 秘密的，神密的，令人不解的：～ bir ev 神秘的房子
esrarlı2 s. 含有大麻素的：～ sigara 大麻素烟
esrik s. 【旧】喝醉了的；陶醉的，神魂颠倒的
esriklik, -ği is. 【旧】醉；陶醉
esrimek (nsz) 【旧】❶发疯，失去理智 ❷兴奋，狂热 ❸喝醉；陶醉
esritmek (-i) esrimek 的使动态
essah (阿) Ⅰ s. 【俗】正确的，准确的，真实的，确实的 Ⅱ is. 正确，真实，事实，真相：Biz yüksek okulları görmedikse de essahtan bilenle kulaktan dolmayı ayırt ederiz. 我们虽然没有上过大学，但我们也能分清楚什么是事实，什么是道听途说。
estağfurullah [estağfuru:llah] (阿) ünl. (用于回答别人的谢语)不敢当；不要客气！
estamp (法) is. 版画
estampaj (法) is. 版画法；压印图案
estek ◇～ (köstek) etmek (köstek etmek) 制造种种借口不做某事，推托：Estek etti, köstek etti, işi yapmadan kalkıp gitti. 他找借口推掉这件事，甩手而去。Estek köstek etmeden bu işi yapmalısın. 你别找借口，必须完成这项工作。
ester (德) is. 〈化〉酯，醚
esterleşme is. 〈化〉酯化
estet (法) is. 唯美主义者；爱美者
estetik, -ği (法) Ⅰ is. ❶美学 ❷审美观 Ⅱ s. ❶审美的；美的，有美感的：～ bir yapı 美丽的造型 ～ duygu 美感 ❷〈医〉整容的，矫形的：～ cerrahî 整容术，矫型外科
estetikçi is. 美学家；审美家

estetikçilik, -ği is. 唯美主义
estetizm (法) is. 唯美主义
estirilmek (nsz) estirmek 的被动态
estirmek (-i) esmek 的使动态
estomp (法) is. 擦笔(纸或皮卷成，画铅笔画、木炭画、粉画时用来擦晕线条)
Estonya öz.is. 爱沙尼亚(欧洲)
esvap, -bı [esva:p] (阿) ç.is. 【旧】服装，衣服
esvapçı is. ❶卖服装的人，做服装生意的人 ❷存衣室工作人员
esvaplık, -ğı s. ve is. 可做衣服的(料子)
eş is. ❶一双，一对：ayakkabının ～i 一双鞋 terliğin ～i 一双拖鞋 ❷配偶；丈夫；妻子：Bay Turgut ve ～i 吐尔古特夫妇 Güvercin eşini arıyor. 鸽子正在寻找配偶。Sakanın eşi öldü. 一对金翅鸟中的一只死了。❸【俗】朋友，同伴，伴侣：Kendime vefalı bir eş bulamadım. 我没能交到一个忠诚我的朋友。❹同相的人，同类的东西，同类，相似：Bunun dünyada eşi bulunmaz. 这是举世无双的。❺【俗】胎盘 ❻(两人一组的游戏中)搭档，合作者，配手：Briçte kuvvetli bir eş seçti. 他在玩桥牌时选择了一位很有实力的搭档。◇～ dost 相识的人们，熟人们：Eş dost sizi hâlâ oradarda biliyor. 认识的人都知道你们现在在那里。(-e) ～ koşmak 信多神教 ～ tutmak 选搭档
eşaçılı s. 〈数〉等角的
eş adlı is. ve s. 〈语〉同音异义的(词)；同形异义的(词)
eş anlam is. 〈语〉同义
eş anlamlı s. 〈语〉同义的，近义的
eş anlamlılık is. 〈语〉同义
eşantiyon is. 样子，样品；货样
eşarp, -bı (法) is. 长围巾，头巾
eşas is. 高跷
eş bacaklılar ç.is. 〈动〉等足目
eş bası(nç) is. 〈地〉等压线
eşbasınçlı s. ❶〈物、生〉等渗压的，等渗的 ❷〈化〉等中子异位的，等中子的，同量异序的
eş başkan is. (会议或组织的)两主席
eş biçim is. ❶同样，同一个式样，一样 ❷〈化〉(类质)同晶 ❸〈矿〉同形，类质同像
eş biçimli s. ❶同样的，同一个式样的，一样的 ❷〈化〉(类质)同晶的 ❸〈矿〉同形的，类质同像的
eş biçimlilik, -ği is. ❶〈化、地〉同晶型现象，同形现象 ❷〈数〉同构性
eş cinsel s. 同性恋的
eş cinsellik, -ği is. 同性恋，同性性关系
eş değer is. ve s. 等价的(物)，等值的(物)，等量的(物)
eş değerli s. ❶等值的，等价的 ❷〈数〉等面积的，等容积的，等体积的 ❸〈数〉等值的
eş değerlik, -ği is. 〈数〉等面积，等容积，等体积；等值：iki alanın ～i 两个面积相等 iki denklem siteminin ～i 两个方程式等值
eş deprem is. 〈地〉等震：～ çizgisi 等震线
eşecik, -ği is. 驴，小毛驴
eşek, -ği is. ❶〈动〉驴(Equus asinus)：Ölmüş eşek (或 koyun) kurttan korkmaz. 【成】死驴(羊)不怕狼；死猪不怕烫。❷【转】笨蛋，蠢货，傻瓜 ❸【俗】(登高用的)支架 ◇～ akıllı 愚蠢的 ～ başı 【粗】①微不足道的人：Sen necisin? Eşek başı mısın bu sınıfta? 你算是个什么东西？在这个班，你是个小罗卜头。②不负责任的人，不干事的人：Çocuklar fidanları kırmışlar; bahçıvan eşek başı mı? Niçin önlememiş? 孩子们把花苗都搞坏了，花匠是干什么吃的？为什么不去制止他们？～ cenneti 【俚】①地狱 ②监狱 ～ cennetine göndermek 送上西天，杀死，杀害 ～ cilvesi 卖弄风骚，丑态百出 ～ derisi gibi ①皮厚的 ②【转】没有感觉的，冷酷的 ～ dili yedirmek 【转】使醒悟，开导，劝导，使觉悟，使明白道理，使走上正道 ～ gelip hayvan gitmek 【转】不学好，狗改不了吃屎 ～ gibi 粗鲁的，愚蠢的 ～ herifin damadı 同

流合污的人，一丘之貉 ～ inadı【粗】驴脾气，倔强，犟驴：Onda eşek inadı vardır; dediğinden dönmez. 他是个驴脾气，一倔起来 10 头牛也拉不回来。～ kadar 【粗】像头驴似的，人高马大的，大个子的，发育过度的：Eşek kadar olduğu hâlde hâlâ mahallede küçük çocuklarla top oynamaktan kendini alamıyor. 他长得人高马大，可仍然情不自禁地在街头和小孩子们一起踢球。Eşek kadar oldu, pabucunu bağlayamıyor. 他长得人高马大，可连鞋带都不会系。～ kafalı 【转】愚蠢的，笨的 ～ oğlu ～ 【粗】笨蛋，蠢驴 ～ sıpası 【粗、谑】小兔崽子 ～ sudan gelinceye kadar dövmek 痛打，狠狠地打：Bekçi, hırsızı eşek sundan gelinceye kadar dövmüş. 更夫把小偷痛打了一顿。Uslu otur, yoksa ufak bir münasebetsizliğini duyarsam, eşek sudan gelinceye kadar döverirm kemiklerin kırılır, anladın mı? 你老实坐着，如果我发现你有什么小小的不规矩，我就敲断你的骨头，你听明白了吗？～ sudan gelinceye kadar marizlemek 痛打，狠狠地打：Herifçioğlunu, eşek sudan gelinceye kadar marizlemişler. 他们把那小子痛打了一顿。～ şakası 恶作剧，粗鲁话，无礼的话；粗鲁行为 ～e bindirmek 使出丑，使难堪 ～e binmeden ayaklarını sallamak 【俚】驴还未骑先摇腿，事还未做先报捷 ～e gücü yetiyen semerini dövmek 【狎】拿别人出气 ～i satmak “ço çüş” demekten kurtulmak 【俚】摆脱某事不受烦恼 ～ini sağlam kazığa bağlamak 【俚】把驴拴在结实的木桩上；使万无一失 ～ten düşmüş karpuza dönmek 【俚】①惊呆 ②陷入困境 ～ten düşmüşe dönmek 【俚】使目瞪口呆 ◆Eşek at olmaz, ciğer et olmaz. 驴不是马，下水不是肉；龙生龙，凤生凤，耗子生来会打洞；鸡窝里飞不出金凤凰。Eşek bile düştüğü yere bir daha düşmez. 蠢驴也不会同一个地方摔倒两次。Eşek eşeği ödünç kaşır. 驴给驴蹭痒痒要回报，自私的人助人亦如此。Eşek hoşaftan ne anlar, (suyunu içer, tanesini bırakır). 驴子不懂什么是美食；孤陋寡闻的人不会鉴赏精美的东西。Eşek kuyruğu gibi ne uzar, ne kısalır. 他是一个扶不起的阿斗。Eşek küçüktür, ama dokuz devei yeder. 毛驴虽小，能斗九匹骆驼；尿泡虽大无斤两，称砣虽小压千斤。Eşeğe altın semer vursalar, yine eşektir. 驴子套上金鞍还是驴。Eşeği büyüdü, semeri küçüldü. 驴大鞍子小；孩子个大衣服小。Eşeği dama çıkaran yine kendi indirir. 解铃还须系铃人。Eşeği düğüne çağrılmışlar, “ya odun eksik, ya su” demiş. 你邀请驴子去赴宴，它说你是缺柴还是缺水。Eşeği sahibinin dediği yere bağla da, varsın kurt yesin. 你就照他说的去做，如有差池，与你无关。Eşeği süren (或 tımarlayan) osuruğuna katlanır. 既干这种活儿，就吃得了这种苦。Eşeğin kuyruğunu kalabalıkta kesme; kimi uzun der, kimi kısa. 自己的事自己做，休管他人论短长。Eşeğin ölümü köpeğe düğündür. 驴子的死日，是野狗的节日。

eşek arısı is. 〈动〉大黄蜂(Vespa crabro)

eşekçe [eşe'kçe] s. ve zf. ❶愚蠢的，笨的：～ bir cevap 一个拙劣的答复 ❷乏味的，无聊的

eşekçi is. 赶驴子的人，赶驴的

eşek dâvası is. ❶【旧】〈数〉勾股定理 ❷撒泼，骂大街

eşek dikeni is. 〈植〉刺菜蓟(Cynara cardunculus)

eşek hıyarı is. 〈植〉喷瓜(Ecballium elaterium)

eşek kulağı is. 〈植〉倒提壶属

eşekleşmek (nsz) 【转】变糊涂，变蠢

eşeklik, -ği is. 【转】❶蠢话，蠢事 ❷粗鲁的话，粗暴的行为 ◇～ etmek (或 yapmak) ①胡闹，做蠢事，说蠢话；说粗话，说无礼的话 ②撒野

eşek marulu is. 〈植〉马利筋属植物

eşek maydanozu is. 〈植〉峨参(Anthriscus silvestris)

eşek otu is. 〈植〉驴豆(Onobrychis)

eşek sırtı is. 〈建〉人字屋顶，三角屋顶

eşekturpu is. 〈植〉(野)萝卜

eşelek, -ği is. 【俗】(苹果、梨等)果实的心，核心

eşelemek (-i) ❶挖掘，采掘，刨：Tavuk toprağı eşeliyor. 母鸡在刨土。❷【转】刨根问底，仔细琢磨，深入研究；左思右想：Bu meseleyi fazla eşeleme, altından çapanoğlu çıkar. 这事儿你就别深究了，会有麻烦的。❸【转】使厌烦，打搅，搅扰

eşelenmek (nsz) ❶ eşelemek 的被动态 ❷(用爪子等)刨土，扒土，挖土 ❸自寻烦恼，自找麻烦

eşelmobil. (法) is. 底薪制

eşetmek (-i) 配对，使配成对，把…配成对
eşey is. 性，性别
eşeykromozomu is. 〈植〉性别染色体
eşeyli s. ❶〈生〉有性(生殖)的：～ üreme 有性生殖，有性繁殖 ❷有性别的
eşeylik, -ği is. 〈生〉性别：～ ayrılığı 性别差异 ～ bezi 性腺 ～ gözesi (或 hücresi) 〈生〉生殖细胞，性细胞 ～ organı 性器官，生殖器官
eşeylilik, -ği is. 性的特性，性别；有性状态，性别
eşeysel s. 〈生〉性的
eşeysiz s. 〈生〉无性的：～ çoğalma 无性繁殖
eşeysizlik, -ği is. 〈生〉无性别，无性
eş güdüm is. 协作，协调
eş güdümcü s. ve is. 协调的；协调人
eş güdümlü s. 协调一致的
eşhas [eşha:s] (阿) ç.is. 【旧】❶人 ❷ (文艺作品中)人物，角色
eşik, -ği is. ❶门槛：Sofaya açılan kapının eşiğine gelmişti. 他已跨进通往走廊的门槛。❷入口处，门口：Kızanlarla köyün eşiğinde ertesi gün öğle vakti, karşı köydeki köpekleri tepelemeye ant içtik. 第 2 天中午时分，我们和乡勇们在村口发誓要收拾一下对面村子的那帮狗东西。❸【转】开始，开端，入门：Dünya yeni bir ekonomik bunalımın eşiğinde. 全球正处于新的一轮经济危机的前夕。❹〈乐〉琴马，弦马 ❺〈地〉岩床；海底山脊 ❻〈心〉阈限 ◇(-in) ～ine çıkmak 到某人身边 (-in) ～ine yüz öpmek 恳求，央求 (-in) ～ine yüz sürmek 恳求，央求：İşverenin eşiğine yüz sürüp iş istedi. 他央求雇主，想找个工作。(-in) ～ini aşındırmak 踏破某人的门坎；多次登某人的门求助，缠住不放：Belediye başkanının eşiğini aşındırdı; sonunda istediğini elde etti. 他缠住市长不放，终于如愿以偿。Borçlular alacakları için kaç günden beri eşiğini aşındırıp duruyorlar. 债户们几天来一直找上门来想借点儿钱。～teki, beşikteki 大大小小的(孩子)
eşilmek (nsz) eşmek 的被动态
eşineğitim is. 男女生合教
eşinmek (nsz) (动物)刨土：Oğlum senin borun burada ötmez, git kendi çöplüğünde eşin. 小子，这儿没你说话的份儿，你给我该干吗干吗去！Her horoz kendi küllüğünde eşinir.【成】每只公鸡都有自己的垃圾堆，每个人都有自己的一亩三分地。
eşinzaman s. 〈物〉同期的，同步的
eşit s. ❶相等的，同等的，同样的：Bu iki denk, ağırlıkça eşittir. 这两包一样重。❷平等的：Herkes kanun önünde eşittir. 法律面前人人平等。
eşit çenetli is. 〈动〉双壳的(软体动物)
eşitçi is. ve s. 〈哲〉平均主义者，平均主义拥护者，均产主义者；平均主义的
eşitçilik, -ği is. 〈哲〉平均主义
eşitkenar s. 〈数〉等边的：～ üçgen 等边三角形
eşitlemek (-i) 使相等，使平均
eşitlenmek (nsz) 相等
eşitleşmek (nsz) 变成相等，变成一样
eşitleştirmek (-i) eşitleşmek 的使动态
eşitleyici s. 平均主义的
eşitlik, -ği is. ❶相等，同等 ❷平等 ❸〈数〉等式
eşitsiz s. 不等的；不平均的，不平等的
eşitsizlik, -ği is. 不等，不平均；不平等；〈数〉不等式
eşkâl, -li [eşkâ:l] ç.is. 【旧】形状，形态，外形，样子，式样 ◇(-e) ～ vermek 给…下定义
eş kanatlı ç.s. 〈动〉同翅类的(昆虫)
eş kanatlılar ç.is. 〈动〉同翅目
eş kenar s. 〈数〉等边的 ～ dörtgen 等边四边形(正方形) ～ üçgen 等边三角形
eşkıya [eşkıya:] (阿) ç.is. ❶强盗，盗匪，土匪，匪徒：Eşkıyalar kapana kısıldıklarını anlayınca kaçmaya kalkıştılar. 匪徒们发现中了圈套，企图逃走。❷匪帮：～ yatağı 匪巢 Çok eskiden yol

kesen eşkıyalar devleti uğraştırırlarmış. 很久以前，劫匪横行，官府伤透了脑筋。◇～ avına çıkmak 抓强盗，剿匪：O, çok cesur birisidir; yek at yek mızrak eşkıya avına çıkar. 他是一个非常勇敢的人，总是单枪匹马去抓强盗。～ gibi 土匪般的，凶神恶刹般的
eşkıyalık, -ğı is. 抢劫，掠夺：Birçok geçit yerlerinde eşkıyalık, yol yağmacılığı, çapulculuk türedi. 在许多交通要道，曾经是劫匪横行。◇～ etmek 抢劫，打家劫舍
eşkin Ⅰ is. (马等的)快走 Ⅱ s. 快走的：～ bir at 快走的马 Ⅲ zf. 快步地：～ gitmek 疾走
eşkinle zf. 快步地：At, eşkinle beş on dakika gittiği yolu, dörtnala, bir iki dakikada geldi. 马快步走 5 到 10 分钟的路，要是四蹄腾空跑起来的话，一两分钟就到。
eşkinli s. 快走的(马)
eşkinsiz s. 缓行的(马)
eş koşma is. 多神论
eş koşmak (-e) 信多神论
eş köken s. ❶〈生〉同源的 ❷〈化、数〉同系的
eşlek, -ği is. 〈天〉赤道
eşleksel s. 赤道的
eşlem is. ❶仿制品 ❷抄本，副本
eşleme is. eşlemek 的动名词
eşlemek (-i) ❶使成对：çorapları ～ 把袜子配成对 ❷〈影〉同期录音；配音；音像合成
eşlemeli s. 〈影〉同期录音的，音像合成的(电影)
eşlemesiz s. 〈影〉非同期录音的(电影)；音像合成效果差的
eşlenik s. 〈数〉共轭的
eşlenmek (nsz) eşlemek 的被动态
eşleşmek (nsz, -le) ❶成对，配对 ❷组成对，分成对；分在同一小组：Çin, C Grubu'nda, Türkiye, Brezilya ve Kosta Rika ile eşleşti. 中国同土耳其、巴西和哥斯达黎加同分在 C 组。
eşlik, -ği is. ❶陪同，伴随，附属 ❷〈乐〉伴奏，伴奏部分 ◇～ etmek ①伴奏 ②陪同，伴随，护送
eşme is. ❶ eşmek 的动名词 ❷【俗】水源，来源
eşmek1, -er (-i) ❶挖，掘，凿，刨：Öküzler bu birden direnişe kızarak sıçrıyorlar, çatallı geniş ayaklarıyla toprağı eşiyorlar. 这群公牛给突如其来的阻挡激怒了，蹦跳起来，用宽大的分趾的蹄子刨土。❷【转】刨根问底，深入研究，挖掘，钻研
eşmek2 (nsz) (马)奔跑，疾驰
eş merkezli s. 同一中心的：～ iki çember 同心圆
eşofman (法) is. 〈体〉❶热身 ❷比赛间歇穿着的保暖衣 ◇～ yapmak 进行热身
eşoğlu is. 【口】蠢货，笨蛋，蠢驴
eşraf (阿) ç.is. 贵族，大户人家，头面人物：～ evi 大户人家，显贵
eşraflık, -ğı is. 贵族(身分)，贵族阶级；大家风范：Ağalığını ve eşraflığını hiç unutmamıştı. 他时刻表现出大家风范。
eşref (阿) s. 【旧】最光荣的，最高尚的 ◇～ saat ①极幸福的时刻，吉时，良辰吉日 ②最庄严的时刻
eş sesli is. ve s. 〈语〉同音异义的；同形异义的
eş sıcak s. 〈地〉等温的：～ eğrisi 等温线
eşsıcaklı s. 〈物〉等温线的
eşsıcaklık s. 〈地〉等温的
eşsiz s. ❶举世无双的，无比的，无与伦比的：～ bir başarı 空前的成功 ～ komedyen 举世无双的喜剧演员 ❷单独的，孤零零的，孤单的：Vazonun biri kırıldı, öteki eşsiz kaldı. 一只花瓶打碎了，剩下另一个孤零零的。
eşsizlik, -ği is. ❶举世无双，无与伦比 ❷孤独，孤单
eşşek is. 蠢驴，不折不扣的蠢驴：Eşşeğin biri! 不折不扣的蠢驴！
eştipli s. 同型的，同一类型的；同样的，同一样式的
eştiplilik, -ği is. 同型，同样；同一样式
eştirmek (-i, -e) eşmek 的使动态

eşya [eşya:] (阿) ç.is. 物品，东西；衣物，家具；行李：Bunlar benim eşyalarım değil. 这些不是我的行李！Gümrüğe tâbi hiçbir şeyim yok. Sadece özel eşyalarım var. 我没有任何要报关的东西，只有一些私人物品。
eşyalı s. 有家具的：Adaya taşınmayı kurdular, eşyalı bir ev aradılar. 他们打算搬到岛上，找了一套备有家具的房子。
eş yapım is. 联合制作：Türk - Alman eş yapım bir film üzerinde çalışmalara başlandı. 土德两国正在联合拍一部片子。
eş yükselti s. 〈地〉等高的：～ eğrisi 等高线
eş zaman s. 同时的，同期的；同步的
eş zamanlı s. ❶等时的：Bir saat sarkacının hareketleri eş zamanlıdır. 钟摆的摆动是等时的。❷同时的：～ dil bilimi 共时语言学
eş zamanlık s. 同时的，同期的；同步的
eş zamanlılık, -ğı is. 〈语〉(指从某一历史时期看的语言现象)同时性，共时性
et is. ❶肉：～ beni 〈解〉痣 ～ lokması 肉菜，肉食 ～ suyu 肉汤，高汤 ～ tavuğu 肉鸡 Etin fiyatı yükselmeye başladı. 肉价开始上涨了。Istakozun eti beyaz olur. 龙虾的肉是白色的。❷身体，肉体：Gömleği yırtılmış, eti görünüyor. 他的衬衫撕破了，肉都露出来了。İnsanın eti ağır. 【成】人的躯体最沉，伺候瘫子最累。❸果肉，果瓤：Bu zeytinde et denecek bir şey yok. 这个橄榄没有一点肉。◇～ bağlamk ①发胖：Et bağlamak için neler yapmadı ki … Ama gene cılız gene tahta gibi. 为了长肉，他什么事也不干，…可仍然瘦得像搓板似的。②(伤口)愈合，长好：Elindeki yara bir ayda et bağladı. 他手上的伤一个月就痊愈了。～ can tutmamak 不发胖，不长肉：Çok yiyor; fakat hareketli; et can tutmuyor. 他吃的多，但是活动也多，一点儿肉也不长。～ ekmek sahibi olmak 能挣钱糊口：Evlâdım büyüdü, et ekmek sahibi oldu da gözümü biraz açtım. 我的儿子长大了，能养家了。我也可以喘口气了。～ kafalı 呆头呆脑的：On kere söyledim bir türlü anlamadı et kafalı. 我都说了 10 遍了，他还是不明白，真是个肉头。～ kesimi (封斋前的)狂欢节 ～ kırımı (封斋前的)狂欢节 ～ tırnak olmak 建立密切的家庭关系 ～ tutmak ①发胖，长肉：Bu et tutmamış davarı satalım. 咱们把这只不长肉的羊卖了吧！②(伤口)愈合，长好 ～i budu yerinde 丰满的，胖的 ～i ve kanı 骨肉至亲：Benim etim ve kanım demek olan bir insanın evime gelmesi üzerinden daha on beş gün geçmeden bir hayvanın yapamayacağı işler yapacağını düşünmemiştim. 想不到骨肉至亲，家来才半个月，竟干出这等禽兽不如的事情。(-in) ～inden ～ koparmak (或 kesmek) 使痛，使痛苦 ～ine dolgun 丰满的，不胖不瘦的，身材匀称的 ～ken yiyip kemikken atmak 拈轻怕重 ～le tırnak gibi 关系密切的，唇齿相依的，血肉相连的 ◆Et kakarsa tuzlanır, ya tuz kokarsa ne yapılır? 肉要变质用盐腌，盐变质了又该如何？Et tırnaktan ayrılmaz. 唇齿相依，骨肉难分。Eti ne, budu ne? ①年幼无知 ②无助，势单力薄，贫困 Eti senin, kemiği benim. (家长对老师、师傅等讲)你就大胆地管教我的孩子吧！Etle tırnak arasına girilmez. 清官难断家务事。
etajer (法) is. 多层架子，搁物架；书架
etalon (法) is. 标准器，基准器，原器；计量单位
etamin (法) is. 筛绢，滤布
etanol (法) is. ❶酒精；醇；乙醇 ❷【转】烧酒，白酒
etap, -bı (法) is. (长途比赛的)中途站；阶段
etatizm is. 〈政〉国家主义(特指土耳其 1918－1922 年民族解放战争后的国家资本主义政策)
etba, -aı (阿) ç.is. 奴仆，仆人，侍从：Ağası yiğit olanın etbaı sarhoş gezer. 【成】主子胆大奴才狂。
etçi is. 【俗】屠夫，卖肉的，肉铺老板
etçil s. 食肉的，肉食的
etçiller ç.is. 〈动〉食肉类，肉食性动物
etek, -ği is. ❶(衣服、裙子的)底边，下摆，底襟：～lerini beline sokmak 把衣服的下摆掖到腰里 ❷裙子：Bu yıl etekler dizler aşağıda. 今年流行过膝长裙。❸垂下物：Çadır eteklerini iyi kapatmalı, içeriye su girer. 必须把帐篷边缘压好，不然水就会进去。❹前襟：paltonun ～i 大衣的前襟 ❺(山)脚，麓；台基，底部，基底：dağ ～i 〈地〉山麓，山前地带 dağ ～i düzlüğü (或 ovası) 〈地〉麓原，山麓冲积平原 Kör duman yamaçlara kadar inmiş, etekteki bahçelerin

kavak ağaçlarını da perdelemeğe başlanmıştı. 浓雾沿着山坡而下，就连位于山脚下花园里的杨树也被雾气笼罩起来。❻〈建〉出檐，(烟囱等的)帽盖：baca ~i 烟囱帽盖 ❼(人的)阴部 ◇ ~ açmak 不贞， 不清白 ~(i) belde 勤劳的(妇女)：Oğluna eteği belde bir hanım bulmak istiyorsan o kızı al aldanmazsın. 如果你想给你的儿子找一个勤劳的媳妇，你就娶那个姑娘吧，吃不了亏的。~ bez 尿布 ~ dolusu 大量地，丰富地：Etek dolusu para harcadı; çok güzel bir ev yaptırdı. 她花了一大笔钱，盖了一座非常漂亮的房子。~ ~ 大量地，丰富地 ~ kiri 不正当的关系 ~ öpmek 哀求，央求，卑躬屈膝，奴颜婢膝 (-den) ~ silkmek 放弃，避免；断绝(关系)：O işten etek silktim. 我放弃了那个工作。~ tıraşı olmak 刮阴毛 ~ tutmak 当面夸奖，吹捧 ~i ayağına dolaşmak 不知所措，手足无措，手忙脚乱：Eteği ayağına dolaştı; gülünç duruma düştü. 他手忙脚乱，笑话百出。~i belinde 勤劳的，能干的(妇女)：Eteği belinde, bütün evi o çeviriyor. 她很能干，操持一大家子。Her işi becerir; eteği belinde bir hanımdır. 她什么活儿都会做，是一个勤快的女人。~i düşük 不整洁的，不修边幅的，邋遢的(女人)：Kırk beş yaşına kadar bekledi evlenmedi, adamcağız, sonunda eteği düşüğün birine rastladı, talihsizlik işte bu kadar olur. 这个可怜的家伙等到了 45 岁，也没成家，最后遇到了一个邋里拉遢的女人，也算该他倒霉。~i kirlenmek (女人)失贞，被玷污 ~i savruk 散漫的，丢三落四的：Evin içinde eteği savruk biri bulunduktan sonra ne yapsan, ne kadar çalışsan nafile emeğin boşa gider. 自从家里有了这么一个散漫成性的人，无论你干什么，无论你多么勤快，全白费。~i temiz 贞洁的，清白的：Ben o kızı çok iyi eteği temiz tanırım. 我知道她是一个很清白的好姑娘。(-in) ~i tutuşmak 火烧屁股，十分惊恐不安，惊慌失措：Bütün foyasının meydana çıktığını anlayınca etekleri tutuşmaya başlamıştı. 他明白，他整个丑恶的真面目已大白于天下，顿时慌了手脚。~i zil çalmak 欢乐，快乐，高兴：Amcasının ölümünden zerre kadar üzüntülü görünmüyor, aksine mirasa kondum diye etekleri zil çalıyor. 看来，对叔叔的死，她一点儿也不伤心，反而对得到遗产而高兴。Hemen etekleri zil çalmasın, dur bakalım, işin aslını esasını inceleyelim. 且慢，让她先别高兴，我们先看看是怎么回事。~indeki taşı dökmek 倾诉，竹筒倒豆子 (-in) ~ine düşmek 恳求，央求 ~ine sarılmak 恳求，央求 (-in) ~ine sığınmak 在某人的庇护下 (-in) ~ine yapışmak 在某人的庇护下：Onun eteğine yapışmakla bir şey elde edeceğini sanma. 你别以为有了她的庇护，你就能捞到什么东西。~ini lekelemek 玷污名声 ◆Etek öpmekle dudak aşınmaz. 该求人时且求人，求人亦不丢人。

eteklemek (-i) ❶吻某人的衣襟 ❷【转】求宠于，奉承，拍马屁

eteklik, -ği Ⅰ is. ❶裙子：Beyaz etekliğindeki ekmek kırıntılarını kuşlara serper. 她把白裙子上的面包屑抖了抖喂给鸟儿吃。Damalı bir eteklik giymişti. 她穿着一条花格短裙。❷底部，基底，底坐：basamakların ~i 楼梯的踢脚板，阶梯的起步 Ⅱ s. 可做裙子的：~ kumaş 裙布料子

etelemek betelemek (-i) 【俗】干坏事；虐待：Yanına gidemem, eteler beteler, canımı sıkar. 我不愿见他，他不干好事，让我烦。

eten is. 【俗】❶〈解〉胎盘；〈植〉胎座 ❷果肉

etene is. ❶〈解〉胎盘 ❷〈植〉胎座

eteklenmek (nsz) 胎盘形成

eteneli s. 胎盘的

eteneliler ç.is. 〈动〉胎盘动物类

etenesiz s. 无胎盘的：~ memeli 无胎盘哺乳动物

etenesizler ç.is. 〈动〉无胎盘类

etenli s. 肉多的，肉厚的，果肉肥厚的

eter (法) is. ❶〈化〉乙醚：petrol ~i 石油醚 ❷乙醚麻醉剂

eterlemek (-i) 用乙醚麻醉，使失去知觉

eterleşmek (nsz) 〈化〉(一种醇或酚)转化为醚

eterleştirmek (-i)〈化〉eterleşmek 的使动态

etermek yetermek (nsz) 尽力设法，力求努力，尽全力：Eterdi yeterdi bin Euro'yu tamamladı. 他尽其一切所能积攒了一千欧元。

Eti öz.is. 赫梯人，赫梯语

etik (法) Ⅰ is. 伦理学 Ⅱ s. 伦理的，道德的，伦理学的
etiket (法) is. ❶标签，签条：Etikette 250 dolar yazılı. 标签上注着 250 美元。Kavanozun üstüne "Portakal Reçeli" yazılı bir etiket yapıştırılmıştı. 罐子上贴着一张标签，上面写着“橘子酱”。❷【转】礼仪，礼节：İki teklifsiz dost olmakla beraber Sevim'le Mükerrem etiketten ayrılmazlar, birbirlerine daima “siz” derler. 塞维姆和米克莱姆尽管亲密无间，但还是不失礼节，彼此经常以“您”相称。
etiketçi Ⅰ is. 贴标签者 Ⅱ s. 【转】重视礼节，讲礼仪的
etiketçilik, -ği is. 贴标签工作
etiketlemek (-i) 贴标签：Öğrenci, defterini etiketledi. 学生给练习本贴上了标签。
etiketlenmek (nsz) etiketlemek 的被动态
etiketli s. ❶贴有标签的 ❷【转】礼节性的：～ bir davet 礼节性拜访
etiketsiz s. 没贴标签的
etil (法) is. 〈化〉乙基：～ alkıl 乙醇，酒精 ～ klorür 氯乙烷
etilalkol, -lü is. 〈化〉乙醇，酒精
etilen (法) is. 〈化〉乙烯
etimolog (法) is. 词源学家
etimoloji (法) is. ❶词源学 ❷词源
etimolojik (法) s. 词源学的
etioloji (法) is. 病源学
Etiyopya öz.is. 埃塞俄比亚(非洲)
Etiyopyalı [etiyo'pyalı] s. ve is. 埃塞俄比亚的；埃塞俄比亚人
etkafalı s. 脑筋迟钝的，愚钝的，笨拙的
etkanat, -dı is. 一种体形大的蝙蝠(Noctulinia altivolans)
ETKB 【缩】能源和自然资源部(Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı)
etken s. ❶有效的，积极的：Bu olayın etkenleri ortaya konmalıdır. 应该肯定这件事的种种积极的作用。❷〈化〉烈性的，活性的 ❸〈语〉及物的，主动的：～ fiil 及物动词
etkenlik, -ği is. 积极性，作用；活性
etker s. 起作用的，对…有影响的，影响…的
etkerlik, -ği is. 影响，作用
et kesimi is. 狂欢节
et kırımı is. 狂欢节
etki is. ❶影响；作用：fasılalı ～ 〈控制论〉间歇作用，继续作用，断续控制 güneşin bitkiler üzerindeki ～si 太阳对植物的影响 ❷效应：Tokadın etkisi kötü oldu. 耳光的效应是消极的。❸【转】印象：Bende olumlu etki bıraktı. 他给我的印象不错。◇(-in) ～sini altına girmek 受某人的影响：babasının ～si altına girmek 受其父影响 (-in) ～siyle 受其影响，由于：Onların yüzleri, şaşkınlığın etkisiyle sanki taş kesilmişti. 他们的脸由于吃惊而僵硬了。
etkil s. 有积极作用的，发生作用的，有效的：faaliyeti ～ kılmak 使活动有效
etkileme is. etkilemek 的动名词
etkilemek (-i) ❶影响，起作用：Ay çekimi, deniz sularını etkiler. 月球引力对海水有影响。Doktorlar yıllardır kahvenin kalbi etkilediğini söylerler. 多年来医生们一直说咖啡对心脏有影响。Onun katır inadı tuttu, onu kimse etkileyemez. 他犯了牛劲，谁也说不动他。❷使触目惊心：Cinayetle yıkım; onu etkileyen işte bunlardır. 使他触目惊心的正是罪恶和不幸。
etkilenme is. etkilenmek 的动名词：karşılıklı ～ 互相影响
etkilenmek (nsz) etkilemek 的被动态：Bu büyük adamın olağanüstü tevazuu karşısında haklı olarak etkilenmişti. 他理所当然地受到了这位大人物谦逊美德的影响。
etkileşim is. etkileşmek 的动名词
etkileşmek (nsz) 相互影响
etkileyici s. 有影响的：～ bir konuşma 有影响力的讲话
etkili s. 有效的，有影响的，生效的，有力的 ◇(-e) ～ olmak 施加影响
etkililik, -ği is. 效力，效能，功效；影响，作用
etkimek (-e) 〈化、物〉起作用，发生影响；有效

etkin s. ❶活动的，活跃的，勤劳的，积极的 ❷有效的；主动的 ～ bir ilâç 有效药 ❸〈化〉活性的(分子或原子)
etkinci s. ve is. 活动主义的；活动主义者
etkincilik, -ği is. 活动主义
etkinleşme is. etkinleşmek 的动名词
etkinleşmek (nsz) 活跃起来，变主动，变积极；〈化〉活性化
etkinleştirmek (-i) etkinleşmek 的使动态
etkinlik, -ği is. ❶活跃，活动，作用：kimyasal ～ 化学作用 ❷〈哲〉能动性，主动性，积极性
etkisiz s. 不起作用的，无效的，无能的
etkisizleşmek (nsz) 成为无效
etkisizleştirmek (-i) etkisizleşmek 的使动态
etkisizlik, -ği is. 无效，无能
etleç s. 胖的；肥的；有膘的；胖大笨重的，臃肿的
etlenmek (nsz) 发胖，变胖
etli s. ❶加肉的，含肉的：～ ekmek 肉饼 ～ pilâv 肉饭 ～ sebze yemeği 肉炒青菜 ❷多肉的，肥的：～ koyun 肥羊 ❸矮胖的，短粗的：～ bir adam 矮胖子 ❹多果肉的，肉质的：～ bitki 〈植〉肉质植物 ～ meyve 多肉的水果 ◇～ butlu 肥胖的 ～ canlı 强壮的，健壮的，力气大的：Sofrada dört kişiydik. Ev sahibi, etli canlı karısı, kayınvalidesi ve ben. 餐桌上我们一共 4 个人，房东、房东健壮的妻子、房东的岳母和我。～ye sütlüye karışmamak 【转】不参加各种社会活动，不参与同自己无关的事；井水不犯河水；隐居：Etliye sütlüye karışmamak, onun mizacıdır. 他的原则是不参与任何社会活动。ilk zamanlarda etliye sütlüye karışmaya cesaret edemiyor, sade arkadaşları dinliyordu. 起初我不敢参加任何社会活动，一切只听几个朋友的。
etlik, -ği is. ❶【俗】肉用牲畜 ❷(冰箱的)冷冻室
etme is. etmek 的动名词
etmek, -der (nsz) ❶助动词，与形容词或名词连用：akın ～ 进攻，袭击，攻击 kahvaltı ～ 吃早点，吃点心，吃便餐 işi berbat ～ 把事情搞糟 ❷干，做：Etme eyleme ağabey, ben ne yaptım? 别！别这样！大哥，我做了什么了？Herkes ne ederse kendine eder. 【成】善有善报，恶有恶报。❸使成为：Tanrıça acımış onun durumuna, acımış da güzel bir kız edivermiş. 女神同情它的遭遇，把它变成了一个漂亮的女人。❹值，价钱是，价为：Bu kitap beş bin lira eder. 这本书 5 千里拉。Bu kilim kaç lira eder? 这块地毯多少里拉？❺达到，到：Konuşurken sabahı etmişsiz. 我们一直说到早晨。❻ (-i, -den) 使失掉，使失去：Harp birçoklarını evinden etti. 战争使许多人无家可归。❼给：armağan ～ 送礼 ❽等于，是：Beş üç daha sekiz eder. 5 加 3 是 8。İki kere iki dört eder. 2 乘以 2 等于 4。Sabahın kızıllığı akşamı kış eder; akşamın kızıllığı sabahı güz eder. 【俗】朝霞预示着夜冻，晚霞意味着晨秋。❾作错事，做坏事；虐待：Etme bulma dünyasıdır bu, babasının yaptığı kötülüklerin acısını şimdi oğlu çekiyor. 这是一个恩怨分明的世界，老子作错了事，现在却要儿子去受苦。Felek bana neler etti. 命运总捉弄我。Kaynanası ona çok etti. 她的婆婆待她很不好。❿生活，生存：İnsan susuz nasıl edebilir? 人离开水怎么能生存？Çocuk oynamadan edemez. 玩是孩子的天性。❶❶履行职责，担负职责：Ağabeyim bir lisede öğretmenlik eder. 我哥哥在一所高中任教。Şimdi enstitümüzde kapıcılık eder. 他目前是我们学院的守门人。❶❷(同加向格的 yatak, alt 连用)拉或尿：Çocuk altına etti. 孩子拉裤子了。◇etmediğini bırakmamak (或 komamak) 坏事做绝：Zavallı kadına senelerden beri etmediklerini bırakmayarak kan kusturmuşlardı. 多年他们绞尽脑汁欺压这个可怜的女人。ettiği hayır, ürküttüğü kurbağaya değmemek 弊大于利，过大于功，利少弊多 ettiği yanına kalmak 干坏事而不受惩罚：Herkesin ettiği yanına kalırsa toplum düzeni bozulur. 如果人人都干了坏事而不受惩罚，社会岂不乱了套。ettiğinden utanmak 悔不当初 ettiğini bulmak (或 çekmek) 受报应：Ayağını denk al, bir gün ettiğini bulursun. 你小心点儿，总有一天你回遭到报应的。ettiğini imanında bulmak 受报复 ettiğini yanına bırakmamak 以怨报怨，报复，报仇 ettiğini yanına (kâr) kalmak 干坏事而不受惩罚 ettiğiyle kalmak ①丢脸，丢人，丢丑，搬起石头砸自己的脚 ②没得逞 ◆Eden bulur, (inleyen

ölür). 善有善报，恶有恶报。Etme. (表示惊慌)真是那样的么？ Etme bulursun, inleme ölürsün. 善有善报，恶有恶报。Etme yahu. (表示惊慌)真是那样的么？ Ettiği fenalık ayağına dolaştı. 害人反害己。
etmen is. 因素，要素：kimyasal ～leri 化学因素 doğal ～ler 自然因素
etnik (法) s. 人种的，种族的
etnograf [etno'graf] (法) is. 人种史学者，民族学家，民族志学家
etnografi (法) is. 人种史，人种论，民族学，民族志
etnografik s. 民族(学)的
etnografya [etnogra'fya] (法) is. 人种史，人种论，民族学，民族志
etnolog (法) is. 人种学者，人类学者，民族学者
etnoloji (法) is. 人种学，人类学，民族学，人类文化学
etnolojik s. 人种学的，人类学的，民族学的
et oburlar ç.is. 〈动〉肉食性动物：Etoburların köpekdişileri uzunca olur. 肉食动物的犬牙比较长。
etokrasi (法) is. 伦理统治；伦理治国论
etol, -lü (法) is. (女用)毛皮披肩
etraf [etra:f] (阿) ç.is. ❶各方，四处 ❷四周，周围，附近：şehrin ～ları 城郊 Etrafta yağmur yağdı. 附近下雨了。Etrafı kırlık, mezarlık, uzun bir yoldan gidiyoruz. 四周是旷野和坟地，我们走很长一段路。O, etrafını dikkatle süzmeğe başladı. 他开始仔细观察周围的情况。❸左右，身边的人，周围人：Dökülüp saçıldıkça etrafın dikkatini çekmeğe başlamıştı. 她一脱衣服，立刻引起了周围人的注意。◇～a mezar sessizliği çökmek 周围死一般的寂静 ～ına bakınmak 四处张望，左顾右盼：Etrafına bakındı, nihayet bir hayalet gibi sessiz, oradaki masalardan birine oturdu. 他四下看了看，最后象个幽灵似的一声不响地在那边一张桌前坐了下来。～ına bakmak 四处张望，左顾右盼：Durdu, etrafına şöyle bir baktı ve arkası sıra yürüyenin kim olduğunu anlamağa çalıştı. 他停了下来，四周看了看，想搞清楚是谁跟在他的后边。Kaçamak gözlerle etrafıma bakıyorum. 我偷偷地四下打量。(-in) ～ında dolaşmak ①围着转：Muhtaç hemşehrilerin bir kısmı etrafımda dolaşmaya, bana kur yapmaya başladılar. 有一部分穷乡亲开始围着我团团转，奉承我。②【转】恭维，奉承，拍马屁 (-in) ～ında dönmek ①围着转：Dünya 24 saatle bir kere kendi ekseni etrafında, yılda bir defada güneşin etrafinda döner. 地球每 24 小时自转一周，每年围绕太阳公转一周。②【转】恭维，奉承，拍马屁 (-in) ～ında dört dönmek 总在某人眼间晃，总围绕某人转 (-in) ～ında pervane kesilmek 恭维，奉承，拍马屁 (-in) ～ını almak 环绕，围住，围绕：Gülüşerek, konuşarak etrafını aldılar. 他们围在一起说笑着。Genç kızların, delikanlılar etraflarını alınca ağızları kulaklarına vardı. 年轻的姑娘们围在小伙子们的周围，乐得合不拢嘴。
etraflı s. ve zf. 详细的，详尽的，完善的
etraflıca [etraflı'ca] zf. 详细地：Etraflıca düşün. 请认真考虑一下。
et sineği is. 〈动〉肉蝇
etsiz s. ❶没肉的：～ yemek 素食 ❷消瘦的，瘦的，干瘦的：～ bir yüz 一张瘦脸
et şeftalisi is. 〈植〉一种不离核的桃(Prunus persica duracina)
ettirgen s. 〈语〉使动的：～ fiil 使动动词
ettirgenlik, -ği is. 〈语〉使动态
ettirmek (-i) etmek 的使动态：çocuklara kahvaltı ～ 让孩子们吃早饭 Hastalık onu sigaradan nefret ettirdi. 疾病使他讨厌抽烟。
et toprak is. 【俗】沃土
etüt, -dü (法) is. ❶探讨，考察，审查 ❷设计，筹划：Yapılacak köprünün etütleri tamamlandı. 即将建造的桥的设计工作已经全部结束。❸论著，专著，专题论文：felsefi ～ 哲学专著 ❹自修室；自修时间：Biz etütte iken içeriye bir yabancı girdi. 一个陌生人在我们自修时走了进来。❺试作，习作，练习曲 ◇～ etmek 研究，探讨，考察，审查
etüv (法) is. ❶消毒柜 ❷烘箱 ❸恒温箱
etyaran is. 【俗】瘭疽
et yemez Ⅰ s. 素食的 Ⅱ is. 吃素的人，素食主义者

et yemezlik, -ği is. 素食主义
Eu is. 〈化〉铕(Evropiyum)
ev is. ❶房屋，寓所，住所，住宅：～ kirası 房租 mağara ～i 窑洞 Yeni bir ev kıraladılar. 他们租了一座新居。Taş taş üstüne olur, ev ev üstüne olmaz. 【成】山上可以有山，家中不可有家；一所房子住两家，早晚要吵架。❷家，人家：～ hayvanı 家畜 ～ kadını 家庭主妇，家庭妇女 ～ yemeği 家常菜，家宴 Akşam olunca herkes evine döner. 天一黑，人们就都回家了。Gelin girmedik ev olur, ölümsüz ev olmaz. 【成】有人丁不旺之户，无长生不老之家。❸家里的家具，摆设：～ eşyası 家具，居家用品，坛坛罐罐 düzenli bir ～ 秩序井然的摆设 Evi çok temiz. 她的家一尘不染。❹室，院，所，馆；机构：çay ～i 茶馆 ceza ～i 监狱 dikim ～i 服装厂，裁缝铺 gözlem ～i 观察室 ordu ～i 军人之家 öğretmen ～i 教师之家 randevu ～i 幽会场所；暗娼的处所，地下妓院 yayın ～i 出版社 ❺【转】家庭；家人，家眷：～ine bağlı bir adam 有家眷的人 kız ～i 娘家人 oğlan ～i 婆家人 Akşama gecikeceğimizi eve haber verelim, meraklanmasınlar. 我们要耽搁到晚上，还是给家里说一声吧，别让他们担心。❻【旧】家族：Kasabada Ahmedoğulları evi meşhurdur. 在镇上，艾哈迈德家族是很有名的。❼(国际象棋棋盘的)方格 ◇～ açmak ①分家，自立门户 ②结婚，成家：Sevdiği kadına ev açmıştı. 他同心爱的女人成了家。③开妓院 ～ adamı 恋家的男人 ～ almak 买房 ～ altı (旧时房屋的)地窖，地下室，谷仓，畜栏 ～ bark ①家产，住宅：Almanya'da ev bark düzerek bir daha dönmemişti. 他在德国安家后就再也没有回来。O andan sonra, ailesiyle birlikte yaşadı, bir daha eski evini barkını düşünmedi. 打那以后，他就和家人住在一起，再也不想老家了。②家人，老婆孩子：Her insan ev bark sahibi olmak ister. 每个人都想做一家之主。～ bark edinmek 结婚，成家 ～ basmak 私闯民宅，打家劫舍 ～ başkanlığı 〈法〉户主 ～ bekçilik etmek 【俚】闭门不出 ～ bozmak 家庭破裂，造成夫妻分居，家庭解体 ～ delisi 人见人烦的人 ～ ～ dolaşmak (或 gezmek) 挨家挨户地串，走东家串西家 ～ gailesi 家累，家庭负担 ～ halkı 全家人，一家人：Sokakta bir telâş bir kıyamet iki ev halkı birbirine girmişti. 大街上一片混乱，两家人打成一团。～ idaresi 家务事，家务活儿，家政 ～ işi 家务事，家务活儿，家政：Ev işlerinde annesine yardım eder, hattâ onun örgülerine, gergeflerine biraz eli yatardı. 她会帮妈妈干家务，甚至颇善于编织和刺绣。～ işletmek 开妓院 ～ kadını 家庭妇女 ～ sahibi ①房主，房东 ②主人：Ev sahipleri bizi güler yüzle ağırladılar. 主人们热情地款待了我们。～ sahipliğini yapmak 做东道主，主持：Arafat, ABD Başkanı Bill Clinton 'ın ev sahipliğini yapacağı yeni bir Ortadoğu zirvesine katılmaya istekli olduğunu söyledi. 阿拉法特说，他愿意参加将由美国总统克林顿主持的新的中东首脑会议。～ tavuğu 轻佻放荡的家庭妇女 ～ tutmak 租房：Annemden kalma bir evim vardı. Onu rehine koyarak bir ev tuttuk. 我们把妈妈留下的房子作为抵押租了一座房子。～ (bark) yıkmak 破坏家庭，拆散家庭，使夫妻反目 ～de kalmak (姑娘)嫁不出去：Kaygılanma; evde kalmazsın. 别担心，你不会嫁不出去的。～e hırsız girdikten sonra kapıya kilit takmak 【俚】亡羊补牢 ～e kapağı atmak 疲惫不堪地赶回家 ～e kapanmak 闭门不出 ～i geçindirmek 管家，持家：Eli tartısız kadın bir evi kolay kolay geçindiremez. 大手大脚的女人管不好家。～i omuzunda 四海飘泊的，居无定所的，无家可归的，流浪的 ～i şırtında 四海飘泊的，居无定所的，无家可归的，流浪的 ～i yakılmak 窝里反，家庭不和 ～in direği 家庭的顶梁柱：Erkek evin direğidir. 男人是家庭的顶梁柱。Günün birinde bu evin direği sen olacaksın yavrum, bunu unutma! 总有一天，你将成为这个家里的顶梁柱，我的儿，这你可不要忘了！～in yolunu bilmek 恋家，经常回家 ～in yolunu unutmak 很少回家，经常不回家 ～inde elek dönmemek 一贫如洗 (-in) ～inden bereket gitmek 一贫如洗，穷困潦倒：Evimden bereket gitti diye odasına kapanmıştı. 他闭门不出是因为他已经穷困潦倒。～inden kaçmak 离家出走：Evinden kaçan genç kız kısa zamanda kadın ticareti yapanların eline düşmüştü. 离家出走的女孩儿很快就落入了人贩子的手中。～inden olmak 失去家园，被赶出家园；被赶出家门 ～ine barkına bakmamak 无家可归：Berna Hanım evine barkına bakmaz, açık kapı arayan takınmındandı. 贝尔娜太太无家可归，正在寻找栖身之所。～ini bırakmak 离家出走：Yedi senedir Ali'yle evli, fakat arada bir aklına esince evini bırakır. 她和阿里结婚已经 7 年了，可有时说出走就出走。～ini yıkıp yüzünü ağartmak 死要面子活受罪 ～lerden ırak (或 uzak) 愿上帝保佑你们千万不要遇到这种事：Evlerden ırak, dağ gibi delikanlı iki günde devrildi gitti. 多么健壮的小伙子，可两天就垮了，

愿上帝保佑大家吧！~lere şenlik【俗】①面对坏情况，不好的举动所说的戏言：Ev desen evlere şenlik apteshane kokar. 你说是住宅，怎么散发着厕所味。②愿上帝保佑我们：Evlere şenlik, üç oğlunu bir günde kaybetti. 他一天失去了 3 个儿子，愿上帝保佑我们免受此难吧！③很不好：Yeni bir bina yapmışlar, mimarı bakımdan evlere şenlik... 他们新建了一栋大楼，从建筑结构上来看糟透了。~inin kadını olmak 女人当家庭妇女 ◆Ev alma, komsu al. 择居先择邻。Evdeki pazar (或 hesap) çarşıya (或 pazara) uymaz. 人算不如天算；谋事在人，成事在天。Evi ev eden avrat, yurdu şen eden devlet. 治家靠老婆，治国靠政府。

evaze (法) s. (衣服)大口的，喇叭口的：～ etek 喇叭裙

evce [e'vce] zf. 【俗】举家，全家

evceğiz is. 简陋的小屋，陋屋，茅舍，简陋的小农舍

evcek [e'vcek] zf. 【俗】举家，全家：Sinemaya evcek gidiyoruz. 我们全家一起去看电影。

evci is. ve s. 寄宿的，回家度假的(寄宿生或士兵)：Evci öğrenciler, izin aldılar. 寄宿生们放假了。◇～ çıkmak 放假，回家度假

evcik, evceğiz is. 简陋的小屋，陋屋，茅舍，简陋的小农舍

evcil s. 家养的：～ hayvanlar 家畜 ～ ördek 家鸭 Kedi evcil bir hayvandır. 猫是一种家养的动物。

evcilik, -ği is. ❶过家家游戏：～ oyunu 过家家游戏 ❷寄宿 ◇～ oynamak ①玩过家家游戏 ②乱串们：Bernacık evcilik oynamayı pek severdi. 这个贝尔娜，特别爱串门。

evcillemek (-i) 训化(动物)，使(野生禽兽)变为家畜(家禽)

evcilleşmek (nsz) 被驯服，被养驯：Tavşan kolay evcileşir. 兔子很好驯服。

evcilleştirilmek (nsz) evcilleştirmek 的被动态

evcilleştirmek (-i) 驯养，驯服，驯化：Vahşî hayvanları bile evcilleştiriyor. 他甚至可以驯服各种野兽。

evcimen s. ❶顾家的，爱干家务的(人)：～ bir erkek 顾家的男人 ❷善于持家的(女人)

evç (阿) is. 【旧】❶高峰，顶点，极点，顶，颠，尖 ❷远地点 ❸土耳其的一种合奏曲

evdeci is. 佣人，仆人；雇工

evdemonizm (法) is. 〈哲〉幸福主义，幸福论

evdeş is. 【俗】❶配偶 ❷同住在一座房屋的人

evdirmek (-i) 加速，加快；催促，使迅速做(某事)

evecen s. 【俗】匆忙的，仓促的；不耐烦的

evecenlik, -ği is. 不耐烦，急躁

evegen s. ❶不耐烦的；匆忙的，仓促的 ❷〈医〉急性的 ～ bir hastalık 一种急性病

evelce 见 evvelce

evelemek gevelemek (-i) 含糊地说，咕哝，支支吾吾：Eveledi geveledi neden sonra söyleyeceklerini bir bir ortaya döktü. 他先是支支吾吾，接下来还是把要说的话一一说了出来。

Everest öz.is. 珠穆朗玛峰(亚洲)

evemek (nsz) 忙着做，赶着干，急于(进行、完成某事)

evermek (-i) 【俗】使结婚，使成家，娶媳嫁女：Şimdi de küçük kızlarını everiyorlar. 现在他们又要嫁小女儿了。Akıllı düşününceye kadar, deli oğlunu (或 çocuğunu) everir. 【成】智者还在左挑右拣，傻子已为儿子娶妻；聪明反被聪明误。

ev eşeği is. 〈动〉家驴

evet [e'vet] zf. ❶是，是的：Bana hiç mektup var mı? Evet, sizin için iki mektup ve bir telgraf var. 有我的信吗？是的，有您两封信和一封电报。❷(加强语句用)是的，说真的 ◇～ efendimci 阿谀奉承之人

evetçesine zf. 象似肯定地：Evetçesine mırıldandı. 他低声含糊地说了一句象似“是”什么的话。

evetlemek (nsz) 连声说是，唯唯称是；随声附和

evgin s. 【俗】紧急，急迫的，刻不容缓的，迫不及待的：Bu evgin bir iştir, fazla geciktirmeyiniz. 这项工作刻不容缓，您可不要耽误了。

evham [evha:m] (阿) ç.is. 猜忌，多疑，无端猜测 ◇～ getirmek 猜忌，多疑，无端猜测 ~a

kapılmak 猜忌，多疑，无端猜测
evhamlanmak (nsz) 猜忌，多疑，无端猜测
evhamlı s. 猜忌的，无端猜测的，多疑的，神经过敏的：～ bir adam 多疑的人
evhamsız s. 信任的，毫无疑义的
evhemerist (法) s. ve is. 凡人神化论的；凡人神化论者
evhemerizm (法) is. 凡人神化论
evhemeroşçu s. ve is. 凡人神化论的；凡人神化论者
evhemeroşçuluk, -ğu is. 凡人神化论
eviç, -vci (阿) is. 土耳其的一种合奏曲
evin is. 【俗】❶内部，里面；内核，核心 ❷麦粒，谷粒 ◇～ bağlamak 长熟，成熟
evinlenmek (nsz) 【俗】(小麦，大麦等)成熟，长熟
evinli s. 【俗】饱满的(种子)
evinsiz s. 【俗】瘪的，不饱满的(种子)
evirgen s. 【俗】内行的，精明强干的，明白道理的，深明事理的；理智的；审慎的；有远见的；讲究实际的，求实的；能干的(人)
evirme is. ❶ evirmek 的动名词 ❷〈逻〉换位法：”Hiçbir insan ölümsüz değildir” önermesinden evirme yoluyla “hiçbir ölümsüz insan değildir.” “没有人长生不老”这一提法通过换位变成“长生不老的不是人”。
evirmek (-i) ❶使旋转，转动，转化 ❷改制，改造，改变，改建 ❸婉转地说，绕弯子 ◇evire çevire 好好地；狠狠地，仔细地；适当地：Kravatımın ucuncu yakalamış, nasıl örüldüğünü, nasıl dikildiğini evire çevire tetkik ediyor. 他抓住我领带的一端，仔细研究着领带是怎么缝的。evirip çevirmek ①细看，观察：Ben, kitapları, bir heyecan ile elerim arasında evirip çeviriyordum. 我怀着激动的心情来观看着手中的书。Terzi masayı evirip çevirerek iyice gözden geçirmiş. 裁缝翻来覆去地仔细打量了一番这张桌子。②审理，研究，琢磨：Mehmet de, aynı plânı evirip çevirmesine rağmen o da birşey anlayamadı. 穆罕默德也拿了同一份计划书，翻来覆去地看，可怎么也看不明白。Zihnimde yarının programını evrip çeviriyor ve kat'i şekline sokmak için mütemadüyen düşünüyorum. 我心里正在琢磨明天的计划，一直想最后定下来。③婉转地说，绕弯子：Evirip çevirme, doğrusunu söyle! 你别绕弯子了，直说吧！④驾驭，操纵，管理：Bu evi nasıl evirip çevirdiğimi bir bilseniz, şaşar kalırsınız alimallah! 我发誓，你们要是知道我是如何管理这个家，你们会大吃一惊的。
evirtik s. 〈化〉转化的
evirtim is. ❶〈化〉〈物〉转化：Sakarozun levüloz olması bir evirtimdir. 蔗糖做成果糖是一种转化。❷反转；反射：Aynaların eşya görütülerini ters göstermesi bir evirtimdir. 镜子照出物体的影子是一种反射现象。
evirtmek (-i) ❶〈化〉使转化，反射(光、热、声音等)：Ayna nesnelerin görüntüsünü evirtir. 镜子可以映出物体的形象。
eviye (法) is. 洗碗槽，洗碗池
evkaf [evka:f] (阿) ç.is. ❶捐赠的不动产，捐赠的基金 ❷基金会，捐赠的不动产管理机构
evlâ [evlâ:] (阿) s. 【旧】更好，更合适：İyi anlamadan okumaktansa, hiç okumamak daha evlâdır. 不求甚解地学还不如不学。Öyle yapmaktansa böyle yapmak evlâdır. 这么做比那么做好。
evlâdiye [evlâ:diye] (阿) is. 传家宝
evlâdiyelik, -ği [evlâ:diyelik] (阿-土) s. ve is. 世代相传的(东西)
evlât, -dı [evlâ:t] Ⅰ ç.is. ❶子女，孩子：Ana, evlâdı için kendini harcadı. 母亲为子女耗尽了毕生的精力。O ailenin iki evlâdı var. 那家有两个孩子。Bir baba dokuz evlâdı besler, dokuz evlât bir babayı beslemez. 【成】一个父亲能养 9 个孩子，9 个孩子养不了一个父亲。❷后代，子孙；代，一代：asker ～ı 军人出身 Türk ～ı 突厥人后裔 Ⅱ ünl. (年龄大的对晚辈的称呼)孩子：Çok koşma, çabuk yorulursun evlât! 孩子！别跑太快，不然你很快就会跑不动的。◇～ acısı ①丧子之痛：Evlât acısı yüreğini dağladı. 丧子之痛撕咬着她的心。②【转】憎恨，仇恨；痛苦，难过：Evlât acısı, gam, kasavet kapı gibi kadını eritmiş; adeta iğneye döndürmüş. 仇恨、悲伤和忧愁使这个人高马大的女人形容枯槁，瘦弱不堪。Sende kuyruk acısı, bende

evlât acısı varken biz dost olamayız. 你有仇，我有恨，我们成不了好朋友。～ acısı gibi içine çökmek (或 oturmak) 难过得如同死了孩子，非常难过：Cüzdanını yitirmesi evlât acısı gibi içine çöktü. 他丢了钱包，心里非常难过。～ canlısı 非常溺爱子女的 ～ edinmek 收养：Kimsesiz bir çocuk bulup evlât edinmeyi düşünmeye başlamıştım. 当时我开始考虑领养一个孤儿为子。～ etmek 收养：Seni kendime evlât edeyim. 就让我收养你做我的孩子吧！～(ı) gibi 小心翼翼地，细心，细致：Çiçekleri suluyor evlât gibi büyütüyordu. 他给花浇水，精心养育着。(-e) ～ı gibi bakmak 视如己出：Ona evlâdı gibi baktı. 她待他如己出。～ü ıyal 【旧】家庭成员；家里的人；老婆孩子 ◆Evlât ekmeği zindan ekmeği, koca ekmeği meydan ekmeği. 子女家饭如牢饭，夫家饭吃得才舒坦。Evlâdın mı var, derdin var. 家中有儿操心多。Evlâdını dövmeyen dizini döver. 养子不教悔之莫及，子女教育从小抓起。

evlâtlık, -ğı is. ❶子女的身份：Babasına karşı evlâtlık görevini gereği gibi yaptı. 他对他父亲已经完全尽到了做子女的义务。❷养子女

evlâtsız s. 无儿无女的

evlâtsızlık, -ğı is. 无儿无女；不能生育子女

evlek, -ği (希) is. 【俗】❶犁沟；垄沟 ❷(面积单位，德尼姆(dönüm)的四分之一)埃韦莱克 ❸(田间)畦沟 ❹【旧、俚】10 里拉钞票

evleklemek (nsz) 分畦

evlendirilmek (-le) evlendirmek 的被动态

evlendirmek (-i) evlenmek 的使动态：Kardeşim öyle güzel, öyle akıllı ki, onu yüksek aileden biriyle evlendirmek güç olmaz sanırım. 妹妹如此聪慧美丽，我看不愁不嫁个世族大家。

evleniş is. evlenmek 的动名词

evlenme is. evlenmek 的动名词：Kızın güzelliğine kapılarak evlenme teklif etti. 他被姑娘的美貌所吸引，开始向她求婚。O da babası gibi nişanlısını evlenmeden önce baştan çıkardı. 他也同他的老子一样，与未婚妻未婚同居。Hem geç, hem de yaşlı bir erkekle evlenmeye yazgılıyım. 我命中注定要晚结婚，嫁给一个年纪大的人。

evlenmek (nsz, -le) 结婚：Hüseyin üstüne evlenmem. 除了侯赛因我谁也不嫁。Karımla benim, sanki, yeni evlenmiş gibi bir hâlimiz vardı. 那时我同我妻子像一对新婚夫妻一样。O kızla evleneceğini duydum: Aman derim. 听说你要和那个姑娘结婚，你可要三思而后行啊！◇～ barklanmak 结婚成家，结婚生孩子

evlenmelik, -ği is. 结婚礼物

evlenmemiş s. 未娶妻的，未成家的；未婚的，独身的；未出嫁的

evleviyet (阿) is. 优越，优势，优先

evleviyetle [evleviye'tle] (阿-土) zf. ❶优先，首先 ❷更加，更不必说，更有理由

evli s. ve is. ❶已婚的，成了家的；有妇之夫，有夫之妇：Evliyim ve iki çocuğum var. 我已婚，有两个孩子。Yedi senedir Ali'yle evli, fakat arada bir aklına esince evini bırakır. 她和阿里结婚已经 7 年了，但经常想离家就离开家。❷有…户的，有…家的：elli ～ köy 50 户的村子 ❸有房子的；房主，房东 ◇～ barklı 结婚有孩子的(人)：Evli barklı adam, mutlu bir yaşantısı var. 他是一个有家室的人，过着幸福的生活。～ evine, köylü köyüne 散了吧！该干啥就干啥去吧：Evli evine, köylü köyüne dağıldı. 人们散去，各干各的去了。Haydi dağılın! Akşam oldu, oyun bitti; evli evine, köylü köyğne. 嗨！散了吧！天色已晚，游戏结束了，都散了吧！◆Evlinin bir evi var, kiracının bin evi var. 房东有房一套，房客有房千座。

evlik s. 有…户的：elli ～ bir köy 有 50 户的村子

evlilik, -ği is. 成家，结婚，婚姻：～ birliği 〈法〉夫妻关系 ～ hayatı 婚姻生活 Evliliklerinin üzerinden 20 yıl geçti, çocukları olmadı, ocağı kör kaldı. 他结婚已经 20 年了，仍没有子嗣，后继无人。

evlilik dışı s. 非婚姻的，未经结婚的；非婚生的：～ çocuk 私生子

evliya [evliya:] ç.is. ❶圣徒，圣人；神明，神灵，神仙 ❷圣像 ◇～ gibi 高尚的人

evliya böceği is. 〈动〉一种昆虫

evliya devesi is. 〈动〉犰狳(Armadillidium vulgare)

evliyalık, -ği is. 圣徒身份；仙籍 ◇～ satmak 假装虔诚，假仁假义

evliya otu is. 〈植〉驴食草(Onobrychis)

evmek (nsz) 抓紧，赶紧，匆忙
evolüsyon (法) is. 进化，演化，演进
evrak [evra:k] (阿) ç.is. ❶纸，纸张 ❷手稿，文稿；公文；信件：～ çantası 公文箱 ～ hazinesi 档案馆；档案室
evrat, -dı [evra:t] (阿) ç.is. 【旧】伊斯兰教宗教习惯说法；古兰经诗文，经文；祷告 ◇～ çekmek 诵念经文
evre is. 阶段，时期
evren is. ❶全球，全世界，世界，天下 ❷全世界的人，天下人 ❸宇宙，天地万物：Evren öncesizdir. 天地万物古来有之。Evren öncesizlikten beri vardır. 天地万物古来有之。❹人类生活环境
evren bilimi is. 宇宙学，宇宙论
evren bilimsel s. 宇宙学的，宇宙论的
evren doğum(u) is. 宇宙起源论，天体演化学，宇宙进化论
evrendoğumsal s. 宇宙起源(论)的，宇宙进化(论)的；天体演化学的
evren pulu is. 云母
evrensel.s. ❶宇宙的，万有的 ❷全世界的 ❸全部的，包罗万象的 ❹普遍的，一般的
evrenselleşmek (nsz) 普及，普遍
evrenselleştirmek (-i) evrenselleşmek 的使动态
evrensellik, -ği is. ❶普遍性，广泛性，普及性 ❷全体，总和
evrik s. 相反的，逆的，颠倒的，倒转的：～ önerme 〈逻、数〉逆命题
evrilir s. ❶可变换的，可改变的，可颠倒的：”Her insan güler” evrilir bir önerme sayılır çünkü “her gülen insandır” yargısı yanlış olmaz. “是人都会笑”是一个可逆命题。因为“凡会笑的都是人”的判断是正确的。❷反转显像的
evrilmek çevrilmek (nsz) 转来转去，不停地转
evrim is. ❶演变，进化，发展，变化 ❷〈生〉进化，演化 ❸变革
evrimci Ⅰ is. 进化论者 Ⅱ s. 进化论的
evrimcilik, -ği.is. 〈哲〉进化论
evrimlenmek (nsz) 进化，演变；发展，进步，进展
evrimleşmek (nsz) 发展(起来)，得到发展
evrinmek (nsz) 进化，演变；发展，进步，进展
evrişik s. 〈逻〉可逆的：”Her insan güler” önermesinim evrişiği, “her gülen insanlar” biçiminde olur. “是人都会笑”命题的逆命题是“凡会笑的就是人。”
evropiyum (法) is. 〈化〉铕
evsaf [evsa:f] (阿) ç.is. 【旧】质量，性质，性格
evsemek (nsz) 想家，思乡
evsenmek (nsz) 宾至如归，住惯，住熟，象在家一样
ev sıçanı is. 〈动〉家鼠；黑鼠
evsin is. 狩猎人的藏身处
ev sineği is. 〈动〉家蝇(Musca domestica)
evsivrisineği is. 〈动〉普通库蚊，尖音库蚊(Culex pipiens)
evsiz s. ve is. 无家的，无家可归的：Evlinin bir evi var, evsizin bin evi var. 【成】房东有房一套，房客有房千座。
evvel (阿) Ⅰ e. (-den) 在某人前面，在某人以前：Siz benden evvel geldiniz. 您比我先到。Ⅱ zf. 首先，第一，最初：Evvel zamanda göl üzerinde kurulmuş köyler vardı. 最早湖畔曾有过村庄。Ⅲ s. 首先的，最初的 ◇～ âhır 一贯，一向，从头到尾，自始至终 ～ Allah 上帝保佑：Evvel Allah, ben bu işi yaparım. 上帝保佑我完成这件事吧！～ be ～ 首先 ～ emirde 首先 ～ ve ahir 一贯，一向，从头到尾，自始至终 ～leri 从前，过去 ◆Evvel can, sonra canan. 夫妻本是同林鸟，大难临头各自飞。Evvel hesap, sonra kasap. 凡事三思而后行。Evvel taam, sonra kelâm. 人是铁，饭是钢，一顿不吃饿得慌。
evvelâ [e'vvelâ:] (阿) zf. 首先，起初，最初 ◆Evvelâ can, sonra canan. 夫妻本是同林鸟，大难临头各自飞。

evvelce [evve'lce] zf. ❶首先，第一 ❷从前，往昔，过去，往日
evvelden zf. 早先，原先，先前；事先，事前；预先 ◇～ sezmek 预感到
evveli Ⅰ s. 【俗】❶上上个的，以前的：～ gün 前天 ～ yıl 前年 Ⅱ zf. 从前，过去：Evveli böyle derlerdi. 以前他们一直这样说。
evveliyat [evveliya:t] (阿) ç.is. 【旧】起源，起因，由来，始初，来龙去脉：Bu işin evveliyatını bilmezsiniz. 您不清楚事情的来龙去脉。
evvelki s. ❶在先的，在前的，在…之前的：Ali'nin en parlak devri hürriyetten evvelki devre tesadüf eder. 阿里最风光的时期是在自由运动前。❷上上个的：Dün değil, evvelki gün geldi. 他不是昨天，是前天到达的。
ey ünl. ❶啊，哦：Ey çocuklar, bana baksanız a! 啊，孩子们！你们为何不看着我呀？❷哎：Ey, artık çok oluyorsun! 哎！你太过分了！❸怎么回事：Ey bu mermer tezgâh burada ne arıyor? 怎么回事？这张大理石工作台怎么在这里？
eyalet [eya:let] (阿) is. 省
E-yazı is. 电子邮件
eyer is. 鞍子，马鞍：～ kaltağı 鞍架子，鞍框架 Eyer dönmeye başlayınca ben hemen atın boynuna sarıldım. 马鞍子一滑，我赶紧抱住了马脖子。◇～ kapa(t)mak 备鞍，装鞍，加鞍，上鞍 (-e) ～ vurmak 给(牲口)备鞍，装鞍，加鞍，上鞍：Göç hazırlıkları yaparken binilecek atların eyerlerini vurmuşlardı. 他们在准备迁徙的时候，已给要骑的马备好了鞍。～e de gelir, semere de 样样在行，多面手 (Atın) ～i boş kalmak 骑手死亡
eyerci is. 做和卖鞍子的人，鞍具商
eyercilik, -ği is. 制售鞍子
eyerlemek (-i) 备鞍，装鞍，加鞍，上鞍
eyerlenmek (nsz) eyerlemek 的被动态
eyerli s. 备好鞍子的(牲口)
eyersiz s. 没备鞍子的(牲口)
eyitmek (-e) 【旧】说：O eyitti: - Yarın seninle geleyim. 他说："我明天同你一起去吧！"
eylem is. ❶行动，行为，活动：Ormanlarda zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilmez. 任何破坏森林的行为都是不能允许的。❷作用，效力，功效；影响 ❸〈语〉动词：～ ismi 动名词 ◇～de bulunmak 做，干 ～e geçmek 执行，实施，生效
eylemci is. ve s. 活动的；活动家，活动分子
eylemcilik, -ği is. ❶活动 ❷〈哲〉能动主义
eylemek (nsz) ❶(助动词)做，干，制造：rica ～ 恳求，请求 emir ～ 命令，责成 ❷ (-den) 使失去：Yurdumdan yuramdan eyledi beni. 他使我失去了祖国，失去了家园。
eylemli s. ❶有效力的，有效的，有功效的；实际的 ❷在编的：～ doçent 在编副教授
eylemlik, -ği is. 〈语〉动名词
eylemsi is. 〈语〉动词衍生词
eylemsiz s. ❶消极的，被动的 ❷不在编的
eylemsizlik, -ği is. 消极，无主动性；惰性，怠情：～ ilkesi 惯性定律
eylül, -lü (阿) is. 9 月
eytam [eyta:m] (阿) ç.is. 【旧】孤儿：～ maaşı 国家发给孤儿公务员的补助金，孤儿救济金
eytişim is. ❶辩证法 ❷论证，雄辩术
eytişimci is. 辩证论者；雄辩家
eytişimsel s. 辩证法的：～ özdekçilik 辩证唯物论
eyvah [eyva:h] (波) ünl. 啊，哎哟，唉：Eyvah, yemek yandı! 哎哟，饭糊了！Eyvah ki, forsunun kırılmasına az kalmış. 唉！他差一点儿脸面丢尽。◇～ demek (或 etmek) 觉得可惜，惋惜，遗憾，抱歉；懊悔
eyvala (阿) zf. 当然，毫无疑问
eyvallah [ey'valla:h] (阿) ünl. ❶再见！再会！回头见！❷多谢！谢谢！❸行！好！就那样吧！◇～ demek 说行，同意：Ona ne iş verilse eyvallah der. 不管交给他什么事，他都说行。(-e) ～ etmek 感恩戴德：Amcasına eyvallah etmek mecburiyetinde iki. 他不得不对他的叔叔感恩戴德。(-e) ～ etmemek 不愿受恩惠，不欠情，不求人：Ben kimseye eyvallah etmeyeceğim. 我

不愿欠任何人的情。Ekmek parasını kazanıyor, kimseye eyvallah etmiyor. 我自己养活自己，不受任何人的恩惠。(-e) ～ı olmamak 不欠人情
eyvan [eyva:n] (波) is. 【俗】❶家庭花园，阳台，凉台 ❷谷物晾晒场 ❸一面无墙的房子
eyyam [eyya:m] (阿) ç.is. 【旧】日子，时期，时代：Bir gün senin defterini dürerler bir eyyam gelir. 总有一天，他们会杀了你。◇～ adamı 趋炎附势者，势利小人 ～ ağası 趋炎附势者，势利小人 ～ dostu 富贵时的朋友 ～ efendisi 趋炎附势者，势利小人 ～ görmüş (或 sürmüş) 生活好的，幸福的，见过世面的 ～ ola 祝一路顺风！～ reisi 趋炎附势者，势利小人 ～ sürmüş 生活好的，幸福的，见过世面的 ～a uymak 趋炎附势
eyyamcı is. 见风使舵者，混日子的，作一天和尚撞一天钟的
eyyamcılık, -ğı is. 见风使舵，混日子，作一天和尚撞一天钟
eza [eza:] (阿) is. 烦恼，苦恼，压抑；伤心，痛苦 ◇～ etmek 烦恼，苦恼，压抑；伤心，痛苦：Çocuğa yemek yedireceğim diye eza etme. 你不要担心，我会给孩子喂饭的。
ezan [eza:n] (阿) is. (伊斯兰教)唤拜词，宣礼词：～ vakti 宣礼期间，宣礼时 ◇～ okumak 【俚】无休止的埋怨，唠叨，絮叨
ezanî [eza:ni:] (阿) s. 与宣礼有关的
ezber (波) is. ❶背诵，记忆：Sevdiğimiz bir sairdi, dizeleri ezberimizdeydi. 那时，他是一位我们喜爱的诗人，他的诗句我们都背诵过。❷须背诵的课文 ◇～ etmek 记住 ～e anlatmak 原原本本地讲解，照本宣科 (bir yeri) ～e bilmek 熟知，熟记 ～e iş görmek 马虎工作，敷衍塞责 ～e konuşmak (或 söylemek) 无根据地说，瞎说：Gülmeyin, ezbere söylemiyorum. 你别笑，我没有瞎说。
ezberci s. 死记硬背的，读死书的(人)
ezbercilik, -ği is. 读死书，死记硬背：Farkına varmadan ezbercilikten kurtulup aktif araştırıcı olmuşsunuz. 你们已经开始一改那各种死记硬背的学习方法，开始积极地钻研。
ezberden zf. ❶背着，单凭记忆 ❷【转】不理解地，不明白地
ezbere zf. ❶背着，凭记忆 ❷【转】不理解地，不懂地，没有研究地：Sen bunu ezbere söylüyorsun. 你这是照本宣科。◇～ iş görmek (或 gitmek) 敷衍了事，肤皮潦草：Konuyu iyi araştırın; ezbere iş görmeyin. 这个问题你们得好好地研究研究，不要敷衍了事。～ konuşmak 信口开河
ezberlemek (-i) 背诵：Şiiri pek çabuk ezberledi. 他很快背会了这首诗。
ezberlenmek (nsz) ezberlemek 的被动态
ezberletmek (-i) ezberlemek 的使动态：Kafasına vura vura çarpım cetvelini ezberletti. 他硬逼着他背会了乘法表。
ezberleyiş is. ezberlemek 的动名词
ezcümle [e'zcümle] (波) zf. ❶主要地，概要地，摘要地；简短地 ❷其中：Profesör bir çok şey anlattı, ezcümle dil konusuna değindi. 教授谈了很多，其中谈到语言问题。
ezdir(t)mek (-i, -e) ezmek 的使动态
ezel (阿) is. 永久，永恒，无始无终 ◇～den 以前：Beredet versin ki, genç boksör, dayağa ezelden idmanlıydı. 幸亏这位青年拳击手以前挨打也挨惯了。～den beridir 早就，一直：Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım. 我一直过着自由自在的生活。
ezelî [ezeli:] (阿) s. ❶永恒的，永存的，永久的 ❷【转】以前的，过去的，老的：Ali onun ezelî rakibidir. 阿里是他的老对手。
ezgi is. ❶〈乐〉旋律，乐曲，曲调：güzel bir ～ 动人的乐曲 ❷悦耳的音调，悦耳的话 ❸【转】方法，方式，样式：Bu iş bundan böyle aynı ezgide sürüp gidemez. 这件事不能再这样继续下去了。❹【俗】忧郁，心情沉重，压迫：sömürge ～si 殖民主义压迫
ezgilemek (-i) 作曲，谱曲
ezgili s. 旋律的，曲调的；富有旋律的
ezgin s. ❶【俗】贫困潦倒的(人) ❷被压迫的(人) ❸腐烂的(水果) ❹压坏的，破坏的，毁灭了的 ❺【转】筋疲力尽的，衰弱的；抑郁的，忧郁的
ezginlik, -ği is. ❶压坏；被压迫 ❷腐烂 ❸饥饿感：İçimde bir ezginlik duydum. 我觉得饿得慌。❹忧郁，压抑：Alacaklı değil, borçlu ezginliği vardı içimde. 我很压抑，倒好像不是债权人，而是债务人。

ezgisel s. 好听的，悦耳的
ezici s. ❶令人感到压抑的，难以忍受的：～ *sessizlik* 令人窒息的沉默 ～ *sıkıntı* 令人难以忍受的苦闷 ❷非常消耗体力的，令人疲惫的：～ *muharebe* 疲劳战，消耗战 ❸【转】压倒的，绝大多数的：～ *çoğunluk* 压倒多数 ～ *üstünlük* 绝对优势
ezik, *-ği* Ⅰ s. ❶被压扁的，被碾平的：～ *bir burun* 塌鼻子 ❷忧愁的，忧郁的，愁闷的 Ⅱ is. 青肿：*Vücudundaki ezikler dayak atıldığını gösteriyor.* 他身上一块块的青肿一看就知道是棒子打的。◇～ *büzük* 弯弯曲曲的
eziklik, *-ği* is. ❶忧郁，低沉 ❷不舒服，难受，酸痛；饥饿感：*Midemde bir eziklik var.* 我饿了。❸筋疲力尽
ezilgen s. 易被压碎的
eziliş is. *ezilmek* 的动名词
ezilmek (nsz) ❶ *ezmek* 的被动态：*Parmağım ezildi.* 我的手指被压坏了。*Çocukların da ezilir.* 你的孩子也要吃苦了。*Duşman kuvvetleri ezildi.* 敌军被打败了。*Cadde üzerindeki ezilmiş fare ölüsü midesinin ağzına gelmesine sebep olmuştu.* 马路上被轧烂的死耗子让他感到恶心。❷(*mide, yürek* 和 *iç* 做主语时)感到饿：*İçim eziliyor, bir bardak süt içeyim.* 我饿了，喝杯牛奶吧！❸【转】痛苦，伤心：*Çocuğun hâlini görünce yüreğim ezildi.* 看到孩子这般光景，我很伤心。❹【转】羞愧，难为情 ◇*ezile büzüle* 忸怩地，羞答答地，胆怯地：*Ezile büzüle, sıska bir yavru köpek gibi duvara, kapının pervazına sürünerek dışarı çıktı.* 他像一条瘦弱的小狗沿着墙根怯生生地贴着门框溜了出去。*ezilip büzülmek* 发窘，难为情，被弄得不好意思，忸怩，羞答答，胆怯：*Etrafındakiler hanımefendiye karşı bir süc işlemiş gibi ezilip büzülüyorlar.* 周围的人面对夫人全都像是做错事似的难为情。*Müdürün karşısında ezilip büzülüyor, söylemek istediklerini bir türlü söyleyemiyordu.* 在经理面前，他局促不安，想要说的话一句也说不出来了。
ezilmiş s. ❶被压坏的 ❷忧郁的 ❸【转】被压迫的，无权力的
ezim evi is. 【转】榨油厂，油坊
ezim ezim zf. 与 *ezmek* 或 *ezilmek* 连用，起强化动词的作用：*İçim ezim ezim eziliyor.* 我饿坏了。
ezinç, *-ci* is. 难受，痛苦
ezinti is. ❶饥肠辘辘：*İçimde bir ezinti duydum.* 我已饥肠辘辘。❷惊慌，惊恐
eziş is. *ezmek* 的动名词
eziyet is. 痛苦，难受，悲痛，苦难，艰辛；压迫 ◇～ *çekmek* 受痛苦，遇到麻烦；受压迫 (*-e*) ～ *etmek* 使痛苦，使烦恼，对不起；压迫，虐待：*Çocuğa eziyet etmek günahtır.* 虐待儿童是犯罪行为。*Lâyığımdır bu benim: çubuk beni kurtarmıştı, ben onun iyiliğini bilmedim de kalktım yapraklarını yedim, ona eziyet ettim!* 我这真是活该，这棵树救了我的命，我却不知恩图报，反而去吃它的叶子，是我对不起它。～ *vermek* 折磨，使苦恼
eziyetli s. ❶使人疲劳的，累人的，耗费精力的：～ *iş* 累人的事情 ❷讨厌的，令人厌倦的：～ *adam* 令人讨厌的
eziyetsiz s. ❶轻松的(活儿) ❷没烦恼的，无痛苦的
ezme is. ❶ *ezmek* 的动名词 ❷研磨制的食用品：*badem* ～*si* 杏仁糊 *balık* ～*si* 鱼酱
ezmek, *-er* (*-i*) ❶捣碎，挤压：*sarmısak* ～ 捣蒜 *Üzümü ezdik, sıra yaptık.* 我们把葡萄汁挤出，做成了葡萄酒。❷轧，碾，踩：*Araba çocuğu ezdi.* 汽车轧着孩子了。*Bir de bakmış ki yerde elmaya benzeyen bir şey var, ayağıyla ezmek istemiş.* 突然他看见地上有一个像是苹果的东西，就想拿脚去踩。*Tren iki ineği ezdi.* 火车轧死了两头牛。❸搀和，搅拌：*Şerbet için şeker* ～ 往果汁里掺糖 *boya* ～ 调配颜料 ❹折磨，使痛苦：*Seven kalbi ezmek, sevmeyen kalbi durdurmaktan daha affedilmez bir cinayettir.* 折磨一个爱你的人是比杀死一个不爱你的人更不可饶恕的罪孽。❺【转】压迫 ❻【转】使疲倦，使累：*Bu yol hayvanı ezdi.* 这段路把牲口累坏了。❼【转】战胜，击败：*düşmanı* ～ 战胜敌人 ❽【俚】花掉(钱)：*Paraları bir haftada ezerim.* 我一周就能把这笔钱花掉。
ezrail öz.is. 司死亡的天使

F f

F ❶〈化〉氟(Flüor) ❷〈乐〉F 音(7 个音名中的"fa"音，F 调) ❸〈电〉法拉 ❹〈理〉华氏(Fahrenhayt) ❺〈摄〉光圈数的符号 ❻法朗

F, f ❶土耳其语字母中第 7 个字母：唇齿磨擦清辅音 ❷用于编号，表示"第 7"(按土耳其字母排序)

fa *is.* 〈乐〉音阶符号的第 4 声：～ anahtarı 低音谱号，F 谱号

faal (阿) *s.* ❶勤奋的，用功的，敬业的，积极的：～ bir adam 一个勤奋的人 Bir komünist meselelere etraflı bir şekilde bakmalı ve sağlam ve faal olmalıdır. 一个共产党员，应该是襟怀坦白，忠实，积极。❷活跃的，活泼的，生机勃勃的：～ yanardağ 活火山 ❸有效的，现行的；执行的：～ alan 有效面积，工作面积，放射性区域，灵敏区 ～ futbol hakemi 足球主裁判 ～ hayat 使用耐久性，使用寿命，使用期限 ～ idare 决策和执行机关(或部门) ～ nüfus (人中统计学中一个国家的)就业人口 ～ ortak 执行业务股东

faaliyet [faa:liyet] (阿) *is.* ❶活动：iktisadî ～ 经济活动 siyasî ～ 政治活动 ❷经营，营业：～ değeri 经营价值，继续营业的价值 ～ devresindeki değişmeler 商业周期，经济循环 ～ haddi 就业人口率 ◇～ **göstermek** ①活动：casusların en çok ～ gösterdikleri şehir 间谍活动最猖獗的城市 ②经营，营业 **～e geçmek** ①开始活动 ②开始运转，投入运营 **～ini durdurmak** 〈生、化〉灭活化，使减活化，使不活性化，使纯化 **～te bulunmak** 进行活动，从事活动；经营：siyasî ～te bulunmak 从事政治活动 **～ten alıkoymak** 停止活动，停业

fabizm (法) *is.* 〈医〉蚕豆病，蚕豆黄

fabl (法) *is.* 〈文〉寓言

fabrika [fabri'ka] (意) *is.* 工厂，制造厂，工场，作坊：şeker ～sı 制糖厂 kâğıt ～sı 造纸厂 ekmek ～sı 面包房 ～ gazı 人工煤气 ～ maliyeti 生产成本 ～ markası 商标 ～ mühendisi 工厂工程师 ～ numarası 系列号，序号，批号 ～ siparişi 生产通知单，在制品成本单 ～ uzunluğu (一般指电缆)出厂长度 ◇～ **gemisi** 〈海〉①维修船 ②海产品加工船

fabrikacı [fabri'kacı] *is.* 工厂主，作坊主

fabrikacılık, -ğı *is.* 工厂主身份，作坊主身份

fabrikasyon (法) *s.* ve *is.* 在工厂制成的(产品)：～ usulleri 制作，制造，生产

fabrikatör (法) *is.* 工厂主，作坊主：Burjuva bir aileden doğmuş, bir fabrikatörle evlenmiş. 听说她出身于一个中产阶级家庭，嫁给了一个工厂主。

fabrikatörlük, -ğü *is.* 当工厂主，当作坊主

facia (阿) *is.* ❶〈剧〉悲剧 ❷【转】悲剧，灾祸，惨案，不幸事件，悲惨场面：Maden kömürü ocağındaki facia yirmi can aldı. 煤矿矿井中发生的惨祸夺去了 20 条生命。

facialaşmak (*nsz*) 变成悲剧，成为悲剧

facialı *s.* 悲剧的；悲惨的，凄惨的

faça [fa'ça] (意) *is.* 【俚】❶牌面，正面 ❷脸，面；嘴脸 ❸着装 ❹〈海〉船掉头，转向 ❺舰船空载时吃水线以上至满载时吃水线以下的部位 ❻最下面的一张牌 ◇～ **etmek** 〈海〉转向，掉头 **～sını almak** 【俚】羞侮；打掉…的傲气 **～sını aşağı almak** 【俚】羞侮 **～sını aşağı bozmak** 【俚】羞侮

façeta [façe'ta] (意) *is.* (宝石等的)刻面，抛光面

façetalı *s.* 有刻面的，经过打磨的 ◇～ **gözler** 复眼

façuna [façu'na] (意) *is.* 〈海〉卷缠(缆索易磨损部分)：～ bezi 〈海〉卷缠材 ～ maçunası (或 takmağı) 镶接绳索用木制工具 ◇(*-i*) ～ **etmek** 卷缠，包缠

façunalık, -ğı *is.* 〈海〉(用以防止缆索磨损的)卷缠材料(如纱线、帆布等)

fafrettin kerim *is.* 【俚】小瓶拉克酒；拉克酒瓶

fagopirizm (法) *is.* 〈兽〉荞麦中毒

fagosit (法) *is.* 〈生〉吞噬细胞 ◇～ **etmek** (吞噬细胞)吞噬(异物或细菌)

fagositil *s.* 〈生〉❶吞噬的 ❷吞噬细胞的

fagositin (法) *is.* 〈生〉❶吞噬细胞素 ❷吞噬素

fagositoz (法) *is.* 〈生〉吞噬作用

fagot (意) *is.* 〈乐〉大管，巴松管，低音管

fağfur (波) Ⅰ *is.* ❶【旧】(中国的)皇帝，天子 ❷中国瓷 Ⅱ *s.* 中国瓷的(碗、碟等)

fağfurî *s.* 中国瓷的：～ fincan 中国瓷杯

fahaka *is.* 〈动〉(鲀科的)鲀鱼(*Ovoides fahaka*)

fahamet (阿) *is.* ❶雄伟，壮观 ❷价值，珍贵 ❸尊贵，显贵

fahiş (阿) *s.* ❶过分的，极端的：～ faiz 高利贷 ～ fiyat 谎价，漫天要价 ～ kira bedeli 重租，苛酷地租 ❷淫秽的，污秽的，丑恶的：～ hareket 丑恶的行径 ～ söz 污言秽语

fahişe *is.* 娼妓，妓女，婊子，淫妇，荡妇

fahişelik, -ği *is.* 卖淫，淫荡，淫乱 ◇～ **yapmak** 卖淫，淫荡，淫乱

fahrenhayt [fa'renhayt] (德) *is.* 〈物〉华氏温度(符号为°F，水的冰点为 32°F，沸点为 212°F，人的平均体温为 98°F)

fahretmek (*-le*) 以…自豪，以…为荣

fahrî (阿) *s.* 名誉的：～ başkan 名誉主席，名誉会长 ～ doktor 名誉博士 ～ üye 名誉会员 ◇～ **çalışmak** 尽义务，义务劳动

fahriye (阿) *is.* 【旧】〈文〉(诗人用来称颂自己的)颂诗

fahur [fahu:r] (阿) *s.* 【旧】吹牛的，夸口的，自负的，自吹自擂的，高傲的，骄傲的

faide 见 fayda

faik (阿) *s.* ❶占优势的：～ kuvvetler 优势兵力 ❷【旧】杰出的，优秀的

faikıyet (阿) *is.* 【旧】❶优势：hava ～i 空中优势 ❷杰出

fail (阿) Ⅰ *s.* 肇事的 Ⅱ *is.* ❶肇事者，凶手，罪魁祸首：aslî ～ 主犯 ferî ～ 共犯，帮凶，同谋 ❷〈语〉主语：bir cümlenin ～i 句子的主语 ◇～**i muhtar** 自由自在的，自主的

faiz (阿) *is.* 利息：～ fiyatı (或 oranı) 利率 basit ～ 单利 birleşik ～ 复利 fahiş ～ 高利贷 gecikme ～i 损害赔偿利息，延期偿付款利息 mevduat ～i 存款利息 ◇～ **getirmek** 生利 ～**i işlemek** 生利 ～**e vermek** 放债，贷出

faizci *is.* 放贷者，高利贷者

faizcilik, -ği *is.* 高利贷，高利剥削

faizlendirmek (*-i*) 使生息

faizli *s.* 有息的：～ tahvil 活动债券

faizsiz *s.* 无息的

fak, -ki (阿) *is.* 【旧】陷井，圈套 ◇～**a basmak** ①落入陷阱，上圈套 ②【转】受骗，上当 ③【转】陷入困境 (*-i*) ～**a bastırmak** 欺骗，设圈套

fakat [fa'kat] (阿) *bağ.* 但是，可是，然而：Belki reddolunmaktan korkuyor; fakat hiç şüphe etme, onun tarafından seviliyorsun. 也许他害怕遭拒绝，但毫无疑问，他是爱你的。Bu evi alacaktım, fakat param yetişmedi. 我本来要买这所房子，但是我的钱不够。Kaç zamandır size gelmek istiyorduk fakat kısmet olmadı. 我们早就想来看您，但一直没有机会。

fakfon (法) *is.* 白铜

fakır, -krı (阿) *is.* 贫穷，贫困

fakih [faki:h] (阿) *is.* 【旧】精通伊斯兰法典的学者

fakir (阿) Ⅰ *s.* ❶贫穷的，贫困的，无依靠的，凄凉的：～ fukura 穷苦百姓，劳苦大众，穷人 Kızılay, bayramda fakir çocukları donattı. 节日里，红新月会向穷人的孩子分发衣物。❷贫的，低品位的，含量低的：～ cevher 贫矿，低品位矿石 ～ gaz 贫煤气，稀可燃混

合气 ～ karışm 稀混合气(燃料)，贫混合气 ❸不幸的，可怜的 II *is.* ❶穷人，无依靠的人；乞丐：～ler yurdu 贫民收容所 ❷苦行僧，托钵僧 ❸(旧时表示自谦的代词单数第一人称)鄙人，在下：Fakir dün ziyaterinize geldimse de bulamadım. 在下昨天曾来拜访您，然而未能得见。◇～ **düşmek** 变穷 ～ **zaruret** 贫穷，一无所有的

fakirce *s.* 像穷人似的

fakirhane [fakirha:ne] *is.* ❶贫民收容所 ❷寒舍：Fakirhaneye buyurmaz mısınız? 可否光临寒舍？Fakirhane buraya o kadar uzak değil. 寒舍就距此不远。

fakirizm (法) *is.* 印度行乞者的苦行，苦行僧的苦行

fakirleşme *is.* 变穷；赤贫化 mutla ～ 绝对赤贫化 nispî ～ 相对赤贫化

fakirleşmek (*nsz*) 变穷，贫穷化：Zavallı ihtiyar büsbütün fakirleşmiş. 孤独的老人已经一贫如洗。

fakirleştirmek (*-i*) fakirleşmek 的使动态

fakirlik, -ği *is.* ❶贫穷，贫困 ❷贫瘠；贫乏，匮乏：toprağın ～i 土地的贫瘠 dilin ～i 语言的匮乏 ◆**Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp.** 笑脏笑拙不笑补，笑馋笑懒不笑苦；笑懒不笑贫。

faksimile (法) *is.* 复制品： ～ baskı 摹真印花

fakti(ti)f (法) *s. ve is.* 〈语〉使动态的(词)

faktör (法) *is.* ❶因素，要素 ❷〈数〉因子，因数，乘数，商；因式 ❸〈物〉系数，指数：atenüasyon ～ü (无线电)衰减系数 atomik külte tahvil ～ü 原子量转换因素 balistik ～ 弹道系数 emniyet ～ü 安全系数，安全率 RH ～ RH (血型)因子，猕猴因子，恒河猴(血型)因子

fakulya *is.* 〈建〉拱腹

fakül (法) *is.* 〈天〉(太阳)光斑

fakültatif *s.* 任选的，选修的

fakülte [fakü'lte] (法) *is.* (大学的)学院，系，分科，专科：edebiyat ～si 文学院，文学系 hukuk ～si 法学院，法律系

fakülteli *s. ve is.* 学院的；学院学生：edebiyat ～si 文学院(系)学生

fal (阿) *is.* ❶占卜，算命，看相 ❷预言 ❸命运 ◇～ **açıcı** 女相士，女看相者 (*-e*) ～ **açmak** 占卜，算命，看相：Şu kızı çağıralım sana fal açsın olmaz mu? 我们把这个女孩儿叫过来给你算算命好吗？～ **çıkmak** 占卜应验，预言应验 ～ **dikmek** 应验 ～ **tutmak** 应验 ～**a bakmak** 占卜，算命，看相 (*-in*) ～**ına bakmak** 占卜，算命，看相：Bakıcının biri kasabanın alanına oturmuş, gelenin geçenin falına bakıp birçok para kazanıyormuş. 有一个算命先生在镇里的广场上给过路人算命，挣了很多钱。

falaka [fala'ka] (阿) *is.* ❶古代一种打脚底刑具(一条长棍，中间带有绳圈，把受刑者的双脚套在绳圈里，向上拉紧打脚底。)❷打脚底刑罚 ❸类似于打脚底刑具的用于固定物体的工具：araba ～sı (马车的)横辕，驾马横档 ◇(*-i*) ～**ya çekmek** (或 **yatırmak, vurmak, yıkmak**) 施打脚底刑：Bir gün Barış Hoca beni yine falakaya çekmişti. Yine gık demedim. 有一天，巴雷什老师又罚我，打我的脚底板，我仍然是一声未吭。

falakacı *is.* 实施打脚底刑的打手

falakalı *s.* 戴打脚底刑具的，受打脚底刑的

falan (阿) *s. ve is.* ❶某：Falan gün, falan adamı görürsünüz, falan yere gidersiniz. 某日，你们可以去某个地方去见某人。Falanın sözü ile mi hareket edeceğiz? 难道我们要照某个人的话去做吗？❷等人，等物：Dün bize Ali falan geldi. 昨天，阿里等人来看过我们。Çarşıdan kâğıt, kalem falan aldım. 我从商场买来了纸、笔等物品。◇～ **filân** (或 **fıstık, faşmekân, fastekiz**) ①其它人，某人 ②诸如此类，等等：Ona kâğıt, kalem falan filân lâzım. 他需要纸、笔等物品。

falanca *s. ve is.* 某个，某人，某时，某地：～ gün 某一天 ～ yerde 在某地 Falanca geldi.

有人来过。Falancaya gittik. 我们去过某个地方。

falanıncı *s.* (表示顺序的)某某：～ evin ～ katı 某栋房子的某层

falanj (法) *is.* ❶(古希腊步兵的)方阵，(古希腊人，尤其是以马其顿步兵为核心的)长枪团 ❷长枪党 ❸〈解〉指骨，趾骨

Falanjist (法) *is.* 西班牙长枪党党员，长枪党员

falbala 见 farbala

falcı *is.* 以算命(占卜、看相等)谋生的人，相士：Falcı değilim ya! 我又不是算命先生，我怎么知道呀！◆**Falcı falcıya fendetmez.** 官官相护。

falcılık, -ğı *is.* 以算命为业；相术，占卜术

falçata, falçete [falça'ta, falçe'te] (意) *is.* 鞋匠的弯刀；刀，匕首，短剑

falez *is.* 悬崖，悬岩，峭壁

falihayır, -yrı [fa:lihayır] (阿) *is.* 吉兆，好兆头

falso [fa'lso] (意) *is.* ❶〈乐〉不合调，跑调 ❷〈绘〉色彩不协调 ❸【转】犯错误，失误 ◇ **～ basmak** ①〈乐〉跑调，走调 ②【转】犯错误，捅漏子，失误 **～ çıkmak** 出差错，出纰漏 **～ etmek** 犯错误，失误 **～ ses çıkarmak** 破锣嗓子说话 **～ yapmak** ①〈乐〉跑调，走调 ②【转】犯错误，捅漏子，失误

falsolu *s.* 错误的，出纰漏的，走调的，有毛病的，有差错的，失误的

falsosuz *s.* 没有错误的，完美无缺的，尽善尽美的

fal taşı *is.* 相士占卜用的石头，卦石 ◇**～ gibi açılmak** (眼睛)瞪得像牛眼一样大：Hancının gözleri faltaşı gibi açılmış. 店主的眼睛瞪得像牛眼一样大。Keriz deyince, gözleri faltaşı gibi açılıyor. 一提耍钱，他的眼睛就睁得老大。

falya [fa'lya] (意) *is.* ❶(旧时大炮上的)火门，点火孔：～ barutu (旧时大炮的)引药 ❷放纵

falyanos (希) *is.* 一种大型海豚；鲸鱼

familya [fami'lya] (意) *is.* ❶家，家庭；家族，氏族：Çocuğu babasına bırakıp kendisi erkekle ilgisini keser ve familyasının yanına döner. 他把孩子留给孩子他爹，同丈夫一刀两断，回了娘家。❷【俗】妻子，老婆 ❸〈动、植〉科；〈化、数、天、语〉科，族：alt ～ 亚科；子族 üst ～ 〈动、植〉总科，超科 radyoaktif ～ 放射族，放射性元素周期表

fanatik (法) *s.* ve *is.* 狂热的，盲从的，狂热崇拜的，狂热爱好的，入迷的(人)：～ bir din adamı 一位狂热的宗教人士

fanatikcesine *zf.* 狂热地

fanatiklik, -ği *is.* 盲目迷信，信仰狂；狂热

fanatizm (法) *is.* 狂热，盲从，迷信；狂热崇拜，狂热爱好，入迷

fanfan böceği *is.* 〈动〉气步甲，放屁虫，行夜(气步甲亚科)

fanfan *s.* ve *is.* 【俗】口齿不清的

fanfar (法) *is.* 〈乐〉❶管乐，军号合奏，军乐 ❷管乐队，军乐队

fan fin (**fon**) *is.* ◇**～ etmek** 【俗】说话叽哩咕噜：Turistler fan fin fon ettiler, ama dil bilmediğinden bir şey anlamadım. 游客们说话叽里咕噜的，可是我不懂他们的语言，一句也没听懂。

fanî[1] (阿) *s.* 暂时的，短暂的，短命的，昙花一现的，瞬息的

fani[2] (法) *is.* 感光度

fanilâ [fani'la] (意) *is.* ❶法兰绒 ❷法兰绒内衣：Fanilâ örüldü. 法兰绒内衣织好了。

fanîlik, -ği *is.* 暂时，短暂，短命，昙花一现

fanon *is.* 鲸须

fanta [fa'nta] *is.* 〈动〉山雀(*Parus cacruleus*)

fantasma [fa'ntasma] (法) *is.* 幻觉，幻想，荒诞，虚构，异想天开

fantasmagorik *s.* ❶魔术幻灯的 ❷幻象的，幻影的，光怪陆离的

fantasmagorya *is.* ❶魔术幻灯 ❷幻象，幻影，光怪陆离的景象

fantastik (法) Ⅰ *s.* 幻觉的，幻想的，空想的，虚构的，不现实的，荒诞的，荒唐的，异想天开的 Ⅱ *is.* 荒诞派

fantazya [fanta'zya] (法) *is.* 阿拉伯骑兵的骑术表演

fantezi (法) Ⅰ *is.* ❶漫无边际的幻想，白日梦 ❷别出心裁，怪念头 ❸〈乐〉幻想曲，幻想作品 Ⅱ *s.* 新奇的，别致的，奇特的，花哨的：～ bir elbise 奇装异服

fantezici *is.* ❶好幻想的人，幻想家 ❷写幻想题材的作家

fantezicilik, -ği *is.* 幻想，梦想

fantezili *s.* 离奇的，奇异的；荒诞不经的，难以置信的

fantezist *s.* ve *is.* 写幻想题材的（作家）

fanti (希) *is.* (扑克牌中的)J，杰克

fantom *is.*〈医〉人或动物的驱体模型（供解剖实验等用）

fanus (阿) *is.* ❶提灯，灯笼，路灯：Bütün bahçeyi, donanma gecelerinde olduğu gibi, fenerlerle, renkli fanuslarla donatmışlar. 他们用灯笼和彩灯把整个花园装点得像灯火晚会一样。❷球形套，钟形套 ❸灯罩

fanuslu *s.* 有罩的

fanya [fa'nya] (希) *is.* 一种大眼渔网

far[1] (法) *is.* ❶(汽车的)大灯：gerileme ～ı (汽车等的)倒车灯 sis ～ı (汽车的)雾灯，雾天行车灯 ❷灯塔：radyo ～ 无线电指向台 ❸【俚】(女人的)乳房，胸脯

far[2] (法) *is.* 眼影粉

farad *is.* 〈物〉法拉（电容单位）

faraş *is.* 簸箕：Fatma bir elinde süpürge, bir elinde faraş odayı temizliyor. 法特玛一手拿着笤帚，一手拿着簸箕，正在打扫房间。◇～ **gibi** (或 **kadar**) 【俚】很大的(嘴)：Kadının faraş kadar bir ağzı var. 那女人有一张大如簸箕的嘴。

faraza [fa'raza] (阿) *zf.* 假定，假如，如果：Faraza savaş çıksa ne yaparız? 如果发生战争，我们怎么办？

farazî (阿) *s.* 假定的，假设的

faraziyat (阿) *is.* 假定，假设

faraziye (阿) *is.* 假设，假定

farba *is.* (窗帘、裙子等的)边饰

farbala [fa'rbala] (意) *is.* (窗帘、裙子等的)边饰

fare (阿) *is.* ❶〈动〉鼠(*Mus*)：ev ～si 家鼠 tarla ～si 田鼠 ～ sırığı hastalığı 鼠咬热病 ～ kapanı 老鼠夹 ～ zehiri 耗子药 ❷鼠标：sol ～ tuşuna çift tıklamak 双击鼠标左键 ◇～ **deliği** ①老鼠洞 ②【转】藏身之处 ～ **gibi kaçacak delik aramak** 【俚】吓得四处躲藏 (*-de*) ～**ler cirit oynamak** 空无一人，空荡荡，荒无人烟：Fareler evde cirit atıyor. 这座房子里到处都是老鼠，空无一人。◆**Fare çıktığı deliği bilir.** 老鼠熟悉来时道，恶人行事知退路。**Fare deliğine sığmamış, bir de kuyruğuna kabak bağlamış.** ①屋漏偏遇连阴雨；雪上加霜。②自身难保，难上加难。**Fare düşse başı yarılır.** 家徒四壁。

fareci *is.* 【俚】鼠人(土耳其海员对美国港口船只鼠害情况检疫人员的戏称)

fare köpeği *is.* 〈动〉捕鼠狗

fare kulağı *is.* 〈植〉❶三柳菊，海绿属植物(*Anagallis*) ❷野生牛至

fare kulaklı yarasa *is.* 〈动〉鼠耳蝠

fare kuşları *ç.is.* 〈动〉鼠鸟目

fare kuşu *is.* 〈动〉鼠鸟(*Colius macrurus*)

farenjit (法) *is.* 〈医〉咽炎

farfara (阿) *s. ve is.* ❶饶舌的，多嘴多舌的，大声说话的 ❷爱吹牛的，好夸口的，自吹自擂的，不知道天高地厚的：Böyle yaşınızla yine genç farfara adamlar gibi kavga çıkarmaktan ihtiraz etmemişsiniz. 你们都这么大岁数了，还和那些不知天高地厚的毛头小子一样，惹是生非。

farfaracı *s. ve is.* 吹牛的，自吹自擂的，好夸口的(人)

farfaralık, -ğı *is.* 大喊大叫，大声说话，大叫大嚷，多嘴多舌

farımak (*nsz*) ❶疲劳，筋疲力尽 ❷厌倦 ❸变旧 ❹变老

fariğ (阿) *s.* ❶转让(财产)的，放弃(财产)的 ❷轻松的，安逸的，解脱的 ◇(*-den*) **～ olmak** 放弃，解脱，不再从事

farika (阿) *is.* ❶特征，标记 ❷〈数〉(对数的)首数

faril *is.* 渔网上的边绳

faringit, -ti 或 **-di** *is.* 〈医〉咽炎

farinks *is.* 〈解〉咽，咽头，咽喉

faris *s. ve is.* ❶骑马的，善骑的 ❷老练的，熟练的，行家的

Farisî (波) *is. ve s.* 波斯语(的)

fariza (阿) *is.* 【旧】❶真主的旨意 ❷应尽的义务

fark (阿) *is.* ❶差距，差别，差异；差价，价差：～ları psikolojisi 差别心理学 potansiyel ～ı 〈电〉势差，位差，位能差 sıcaklık ～ı 温差 Florida'daki oyların yeniden sayımından çıkan resmî olmayan sonuçlar Bush'un 327 oy farkla kazandığını gösteriyor. 佛罗里达州重新计票的非正式结果表明，布什以 327 票的优势获胜。❷偏爱，偏心 ❸察觉，觉察，分辨，辨别，发现，感觉到 ❹〈数〉差，差分 ◇～ **atmak** ①以大比分领先，以大比分获胜，遥遥领先 ②脱颖而出，出类拔萃 (*-i*) **～ etmek** ①察觉，觉察，分辨，辨别，发现，感觉到：Bir anda kardeşinin yanında olmadığını fark etmişti. 她突然发现她的弟弟不见了。Kitaba öyle dalmışım ki akşam olduğunu fark etmedim. 这本书让我入迷，以致于我没发现天色已晚。Böyle bir işe girişmekle başına büyük belâyı satın aldığını sonradan farketti. 后来他才发现他这么干是自寻烦恼。②变化，变异，异化：çocuğun kilosu ～ etmek 孩子体重发生变化 ③区分，区别 **～ yapmak** 大比分取胜：Guoan Shenhua'yı fark yapmıştı: 9-1. 国安队 9 比 1 大胜申花队。(*-i*) **～ gözetmek** 区别对待，有差别地对待，不一视同仁：Analar çocukları arasında fark gözetmez. 母亲对自己的孩子要一视同仁。**～ olunmak** 被区别，被发现，被认出 (*-den*) **～ı olmamak** 与…没什么两样：Kılık kıyafet itibarıyla bir dilenciden hiç farkı yoktur. 他这身打扮跟要饭的没什么两样。Sabah ve akşam saatlerinde otobüslerin balık istifinden farkı olmuyor. 早晚的公共汽车上人满为患。(*-in*) **～ına varmak** ①注意到，意识到，觉察到，察觉到，体会到，发现：Bu defa farkına vardım ki ihtiyarlamışım. 这一下我发现我老了。Çocuğun yüzu ibik gibi kızardı. Bereket o telaşta kimse işin farkına varmadı. 那孩子的脸红得像鸡冠，幸好在匆忙中谁也没发现。②变化，变异，异化 (*-in*) **～ında olmak** 感觉到，意识到，体会到，发现：O kadar el salladım da farkında olmadı. 我就那样招了招手，但是他没看见。Ne işler çevirdiğinin farkındayım; beni kandırmazsın. 我知道你在搞什么鬼花样，你骗不了我。Hareketlerinle beni günaha soktuğunun farkında mısın? 你不觉得你这么做是在勾引我吗？

farklı *s.* ❶有差别的，有区别的，不同的；歧视的，不平等的：～ muamele siyaseti 歧视政策 ticrette ～ muamele 贸易歧视 ❷比分悬殊的：～ bir skor 悬殊的比分 ◇～ ～ 差别不大的，稍有差别的 **～ fiyat uygulamak** 〈经〉物价分等，价格差别 **～ muamele yapmak** 歧视 **～ olmak** 有区别，不同于：birbirinden ～ olmak 彼此不同 **～ tutmak** ①区别对待 ②歧视 ③起变化

farklıca Ⅰ *s.* 有点改变的，有些变化的 Ⅱ *zf.* 有点儿好，好一些 Hastayı bugün farklıca gördüm. 我看今天病人好一些。

farklılaşma *is.* ❶ farklılaşmak 的动名词：hücre ～sı 〈生〉细胞分化 ❷〈地〉(从共同的岩

浆产生出不同的岩石的)分异作用

farklılaşmak (*nsz*) 变得有差别，异化，分化

farklılaştırmak (*-i*) farklılaşmak 的使动态

farklılık, -ğı *is.* 差别，区别，差异

farksız *s.* 没有区别的，没有差别的，同样的，一样的：Annem beni ve kardeşimi farksız duygularla sevdiğini söyler. 我妈妈总是说她对我和我兄弟的爱是一样的。Bu para ile bu işi yapmağa çalışmak, gökyüzünde saray kurmağa çalışmaktan farksız. 用这点儿钱就想做这件事，无异于异想天开。

farksızlaşmak (*nsz*) 变得没有区别，同化

farksızlık, -ğı *is.* 毫无二致，同样，无差别

farmakodinami (法) *is.* 〈医〉药效学

farmakodinamik (法) *is.* 〈医〉❶药效 ❷药效学

farmakolog (法) *is.* 〈医〉药理学家

farmakoloji (法) *is.* 〈医〉药理学

farmakolojik *s.* 药理学的

farmason (法) *is.* ❶共济会员 ❷【转】无神论者，不信教者 ❸残酷无情的人 ❹【俚】无忧无虑的人，游手好闲的人

farmasonluk, -ğu *is.* ❶共济会 ❷共济会会员(的身份、职责) ❸共济会的观点

fars (法) *is.* ❶〈剧〉闹剧，滑稽剧 ❷粗鲁的玩笑，恶作剧

Fars *öz.is.* ve *s.* 波斯人(的)

Farsça *öz.is.* 波斯语

Farsî *öz.is.* 波斯语

fart(**a**) **furt**(**a**) *zf.* 【俚】口吐狂言地，自吹自擂地，说大话地，傲慢地 ◇～ **etmek** 说大话，说空话，自吹自擂，自高自大 **～sı ～sı olmamak** 不知深浅，没有分寸

farz[1] (阿) *is.* ❶穆斯林应尽的义务，真主的旨意 ❷应尽的义务

farz[2] (阿) *is.* 假设，设想，假如 ◇(*-i*) ～ **etmek** 假设，设想，假如：Oğlum böyle bir şey yaparsa onu ölmüş farz ederim. 我的儿子要是这么干，我就当他已经死了。

farzımuhal [farzımuha:l] (阿) *zf.* 假如，假设：Farzımuhal, güneş bir daha doğmasa, dünyada neler olur? 假如太阳不再升起，世界将会怎么样？

Fas *öz.is.* 摩洛哥(非洲)

fasa fiso [fa'sa fi'so] Ⅰ *s.* 空的，废的，没用的 Ⅱ *is.* ❶空话，废话 ❷没用的东西，废物：Ali'nin söyledikleri hep fasa fiso. 阿里说的全都是废话。

fasarya [fasa'rya] (意) *s.* ve *is.* 愚蠢的(言行)；空话，废话

faseta *is.* (宝石等的)刻面

fasetalı *s.* 有刻面的，经过琢磨的

fasıl, -sılı (阿) *is.* ❶分割，分开 ❷诽谤，说坏话，中伤，污蔑 ❸(书的)章，回，节 ❹部分 ❺(戏剧的)幕，场 ❻(土耳其音乐的)组曲；【转】音乐会 ❼季节：～ı şita 冬季

fasıla *is.* 间隔，空隙：muharebe ～sı 战斗间隙

fasılalı *s.* 有间隔的，有空隙的：～ etki 〈控制论〉间歇作用，继续作用，断续控制

fasılasız *s.* ve *zf.* 无间隔的，不间断的，不停顿的：～ bir gayret 不懈的努力 Bay Liu fasılasız çalışmaktadır. 刘先生一直在工作着。

fasılasızlık, -ğı *is.* 连续性，不间断，不停歇

fasih (阿) *s.* 口齿清楚的，有口才的，雄辨的，谈吐优雅的

fasikül (法) *is.* (书的)分册：Ansiklopedinin altıncı fasikülü de çıkmış. 百科全书的第 6 册也已经出版。

fasile (阿) *is.* 〈生〉❶家，家庭；家族，氏族 ❷【俗】妻子，老婆 ❸〈动、植〉科；〈化、数、天、语〉科，族

fasit (阿) *s.* ❶恶劣的，坏的：～ telkinler 馊主意 ～ niyet 恶意 ❷制造混乱的，挑拨离间的，惹事生非的，制造麻烦的：～ adam 挑拨离间的人 ◇～ **daire** 循环论证，恶性循环 ～ **olmak** (祈祷、把斋等)被破坏

faska [fa'ska] (拉) *is.* 襁褓

fasla fasla (阿) *zf.* 到处，处处，广泛地，浑身上下：Çocuğun vücudu fasla fasla kabarmış. 这孩子全身浮肿。

fasletmek (*-i*) 【旧】❶解决(问题) ❷分开，解开，分解 ❸离间，挑拨

Faslı *öz.is.* 摩洛哥人

fason (法) *is.* ❶方式，方法；态度，行为 ❷(裁缝的)裁剪；(服装、鞋帽的)式样 ❸(家具等的)人工，手工，制造，加工

fasone (法) *is.* 提花织物

fasonlamak (*-i*) 〈纺〉旧时一种工艺用尖细的硬物在丝绸上作图案花纹等

fasulye [fasu'lye] (希) *is.* 〈植〉❶菜豆，四季豆 (*Phaseolus vulgaris*) ❷豆角 ❸菜豆籽 ◇～ **gibi kendini nimetten saymak**【俚】摆架子，自以为了不起，自命不凡：Düdük makarnası sen de, kendini fasulye gibi nimetten mi sayıyorsun? 蠢货！你有什么了不起？Onun kim olduğunu biliriz; fasulye gibi kendini nimetten saymasın. 我们知道他是谁，让他别在那里装腔作势了。Şuna bak! Cim karnında bir nokta olduğu hâlde fasulye gibi kendini ninemtten sayıyor. 这家伙是一个愚昧无知的东西，自以为了不起。～ **sırığı gibi** 【谑】瘦高个

fasulyegiller *ç.is.* 〈植〉豆科植物

faş (波) *s.* 泄露的，曝光的，暴露的，大白于天下的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 泄露(秘密等)；公布，公诸于众 ～ **olmak** 传开，人尽皆知：Aman faş olmasın. 但愿不要弄得人尽皆知。

faşır faşır *zf.* (水流动时发出的声音)哗哗地：Su faşır faşır akıyor. 水哗哗地流着。

faşing [fa'şing] (德) *is.* 狂欢节，谢肉节，嘉年华会

faşist (意) *s. ve is.* 法西斯的，法西斯主义的(者)：～ yönetim 法西斯政权

faşistleşmek (*nsz*) 法西斯化

faşistleştirmek (*-i*) 使法西斯化

faşistlik, -ği *is.* 法西斯主义，法西斯制度

faşizan (法) *s. ve is.* 接近法西斯的，亲法西斯的(人)

faşizm (意) *is.* 法西斯主义，法西斯制度

fatalist (法) *s. ve is.* 宿命论的(者)

fatalite (法) *is.* ❶命运，天数 ❷不幸

fatalizm (法) *is.* 宿命论

fathom (英) *is.* 噚(合 6 英尺或 1.829 米，主要用于测量水深)

fatih (阿) *s. ve is.* 优胜的，征服的(者)

fatiha (阿) *is.* (为死者祈祷时背诵的)《可兰经》第 1 章 ◇(*-e*) ～ **okumak** 【俚】使绝望；敲丧钟

fatura [fatu'ra] (意) *is.* 发票：Alışverişlerde fatura almaya alışmalıyız. 我们应该养成在购物时索要发票的习惯。Okulumuzun kitaplığına aldığım kitabın faturasını öğretmenime verdim. 为校图书馆买书的发票我已交给了老师。◇(*-e*) ～**sını çıkarmak** 把责任推给，推卸责任给，委过于人 ～**yı hazırlamak** 结帐：Lütfen faturayı hazırlayınız. 请结帐！

faturalamak (*-i*) 开发票

faturalı *s.* 有发票的 ◇～ **yaşam** 在购物时要发票的习惯

faul (英) *is.* (体育运动中的)犯规，犯规动作

faullu *s.* (体育运动中的)犯规的 ◇～ **çalışmak** 犯规

fauna (拉) *is.* ❶动物区系 ❷动物志

fava [fa'va] (意)一道用蚕豆制作的菜

favori (法) *s. ve is.* ❶最有希望获胜的(赛马、运动队或运动员) ❷最受钟爱的：Favori şarkınız hangisi? 您最喜欢哪首歌？❸颊髯

favus *is.* 〈医〉秃发病

fay[1] (法) *is.* 〈地〉断层：karmaşık ～ 复合断层 yatay ～ 横推断层

fay[2] *is.* 罗缎，充绸

fayans (法) *is.* 瓷砖：Banyomuzun duvarları beyaz fayanslarla kaplı. 我家浴室墙上贴的是白瓷砖。◇～ **döşemek** 铺瓷砖

fayansçı *is.* 铺贴瓷砖的工匠

fayda (阿) *is.* ❶益处，好处：Babasının verdiği nasihatları devamlı olarak kulağına küpe etmiş; bunun faydasını da epey görmüştür. 他时刻把父亲的教导牢记在心，获益匪浅。❷利润 ◇～ **etmek** 有利于：İlâç verdiler, kan aldılar ise de fayda etmedi. Bir hafta sonra kalıbı dinlendirdi. 开了药，抽了血，可是不管用，一个星期之后他还是死了。Allah'ın takdir ettiğinden sakınma fayda etmez. 摆脱天意是徒劳无益的。～ **vermek** 有利于：Serseri toplulukla düşüp kalkma, başın nâra yanar, pişmanlık fayda vermez. 你别和那些流氓混在一起，吃了亏悔之晚矣。Kim ne derse desin aldırma, sonra kapıdan kovulursan pişmanlık fayda vermez. 别人怎么说，你不要理睬，否则，以后你要是被开除了，哭都来不及。(*-e*) **～sı dokunmak** 成为有用的：Sizlere çok faydası dokunabilir. 它可能对你们很有帮助。**～sı olmak** 有利于：Sütün insan vücuduna çok faydası vardır. 牛奶对人体很有好处。**～sını görmek** ①认为有用 ②吸取(好处、经验等等)，对…有好处：Sen o ilâcın faydasını birkaç gün sonra göreceksin. 过几天你就可以感觉到这种药的效用。

faydacıl *s.* 功利主义的

faydacılık, -ğı *is.* 〈哲〉功利主义

faydalanış *is.* faydalanmak 的动名词：～ hakkı 〈法〉使用权 atom enerjisinden ～ 利用原子能

faydalanmak (*-den*) 利用，受益于，从中渔利：Lisede okuyan ağabeyimin bilgisinden faydalanıyorum. 我那正在读高中的哥哥的学识使我受益匪浅。

faydalı *s.* 有好处的，有益的，有利的：～ kitaplar 好书 her iki taraf için ～ ticaret münasebetleri 双方互利的经贸关系 Sabır güzel, faydalı şeydir. 宽容是美德，是有益的。

faydalılık, -ğı *is.* 益处，好处

faydasız *s.* 无益的，无利的，没用的：Faydasız konuşmalarla zamanımı yitirmeyip ders çalışıyorum. 我没有去说没用的话浪费时间，而是在认真做功课。Ölünün arkasından ağlansa da faydasız. 人死了哭也没用。◆**Faydasız baş, mezara yaraşır.** 当官不理事，犹如行尸走肉。

faydasızlık, -ğı *is.* 无益，无用

fayrap [fa'yrap] (英) *is.* ❶(锅炉等的)点火，生火 ❷〈海〉轮船上下达的点火或加速的口令 ❸【俚】加速 ❹【俚】打开(门、窗、盖子等)；解开(衣服)；脱掉(鞋袜) ◇(*-i*) ～ **etmek** ①生火，点火(锅炉等：Ocağı fayrap edeyim mi? 我把炉火升起来好吗？②加速 ③打开(门、窗、盖子等)，解开(衣服)；脱掉(鞋袜)：pencereyi ～ etmek 打开窗户 gömleği ～ etmek 解开衬衣

fayraplamak (*-i*) ①生火，点火(锅炉等) ②加速 ③打开(门、窗、盖子等)，解开(衣服)；脱掉(鞋袜)

fayton[1] (法) *is.* 两匹马拉的四轮敞篷马车：Faytonun köşesinde dürülmüş, bağlanmış bir bohça gibidir. 他蜷曲在马车的角落里，像一个捆好的行李卷。

fayton[2] (法) *is.* 〈动〉蒙加鸟(*Phaeton*)

faytoncu *is.* 马车夫，马车主

faz (法) *is.* 〈物〉位相，相，周相，相位：～ değiştirici 相位针 ～ farkı 相位差

fazıl [fa:zıl] (阿) *s.* ve *is.* 善良的，有美德的，德高望重的，学识渊博的；智者，俊杰

fazilet [fazi:let] (阿) *is.* ❶美德，贞节，高尚品德 ❷优点，长处，价值

faziletli *s.* ❶有美德的，德高望重的 ❷有长处的

faziletsiz *s.* 缺德的，卑鄙的

fazitron *is.* 〈物〉稳相加速器，同相加速器

fazla (阿) *s.* *is.* ve *zf.* ❶特别多的，不必要的，多余的；更多，更加：～ bagaj 超重行李 ～ çalışma 加班 nüfus ～sı 人口过剩 5 kilo fazla eşyanız var. 您的行李超重 5 千克。Fazlası senin olsun. 多出来的东西归你啦！Kışın uzun süreceğini hesaba katıp fazla yakıt aldık. 考虑到冬季漫长，我们多买了一些燃料。❷ (*-den*) 比…多的：Bizim dışarı giden işçilerimizin yüzde doksandan fazlası rençperdi. 我们出外打工的 90%以上都是农民。Shanghai'nin nüfusu Tianjin'den fazladır. 上海人口比天津多。❸过分的，过分：Fazla açıldığı için iflâs etti. 由于过分铺张，他破产了。Her gün içki, her gün kumar, bu kadarı da fazla. 他每天又是喝酒，又是赌博，真是太过分了。◇～ **gelmek** 超过限度，过分：Bunun fiyatı bana çok fazla gelir, ben daha ucuz birşey istiyordum. 这件的价格对我来说太贵了，我想买个便宜的东西。～ **gitmek** 超过限度，过分 ～ **hızlı sürmek** 超速驾驶：Ehliyetiniz, beyefendi? Fazla hızlı sürüyordunuz. 先生，请出示您的驾照，您超速了！(*-e*) ～ **içirmek** 使喝多，灌醉：Arkadaşları ona fazla içirmişler. 听说哥几个把他灌醉了。～ **içmek** 喝多，喝醉 (*-i*) ～ **kaçırmak** (吃、喝、吸、说等)过量：Akşam, yemeği fazla kaçırmışım; sabaha dek uyuyamadım. 晚上我吃得太多了，一宿没睡着觉。～ **kaçmak** 超过限度，过分：Bu yemeğin ekşisi fazla kaçmış. 这道菜太酸了。～ **olmak** 力不从心，心有余而力不足 ～ **poz vermek** (摄影)过度曝光 ～ **viraj almak** 【俚】撒弥天大谎 ◆**Fazla mal, göz çıkarmaz.** 手中有粮，心中不慌。

fazlaca [fazla'ca] *zf.* 更多地，多余地：Birkaç damlacık derken biraz fazlaca kaçırmıştı. 说是只喝一点儿，结果他喝多了。

fazladan *zf.* 多，超：Fazladan bir Euro daha veriyorum. 我再多付一个欧元。

fazlalaşmak (*nsz*) 数量增加，变多：Bu çevrede dükkânlar fazlalaştı. 这一片儿商店多起来了。

fazlalaştırmak (*-i*) fazlalaimak 的使动态

fazlalık, -ğı *is.* 多余，过多：nüfus ～ı 人口过剩 Ben bir kilo şeker istemiştim, bu pakette fazlalık var. 我要 1 千克糖，这包太多了！◇～ **etmek** (某个在某场合)多余

fe[1] *is.* 字母 F 的名称

fe[2] *is.* 〈化〉铁

febe *is.* 【儿】月亮

febril *s.* 〈医〉有热度的，发热性的，热病的，发烧的

fecaat, -ti (阿) *is.* ❶痛心疾首，悲痛欲绝 ❷灾难，祸患，不幸事件，悲剧，惨剧

feci (阿) *s.* 痛苦的，伤心的，可怕的，灾难性的，悲剧性的：～ bir trafik kazası 一次可怕的交通事故 Bu dişimde feci bir ağrı var. 我的牙疼得厉害。Oraya varınca kaleme gelemeyecek feci manzaralarla karşılaşmıştım. 一到那里我见到了一幕幕难以言表的惨状。

fecir, -cri (阿) *is.* ❶拂晓，天色发白：kutup ～i 极光 kuzey ～i 北极光 ❷朝霞，曙光，晨曦

fecirle *zf.* 拂晓，黎明

fecrikazip, -bi [fe'crikazip] (阿) *is.* 晨曦

fecrisadık, -ğı [fe'crisadık] (阿) *is.* 朝霞，曙光

feda (阿) *is.* ❶牺牲，贡献：Annem bizim için kendini fedadan çekinmez. 妈妈为了我们不惜牺牲她自己。❷牺牲品，祭品，供品 ◇(*-i*) ～ **etmek** 牺牲，贡献，献出，奉献：Arkadaşıma bir armağan alabilmek için bütün paramı feda ettim. 我拿出了所有的钱，才能给我的伙伴

买一件礼物。Geleceği hâl için feda etmemeliyiz. 我们不能为今天而牺牲未来。Vatan uğruna canını feda etti. 他为了祖国而献出了自己的生命。～ **olmak** 成为牺牲品，被牺牲 ◆**Feda olsun** 豁出去：Gönlüm de feda olsun, canım da feda olsun. 我豁出去了！

fedaî (阿) *is.* ❶勇于献身的人 ❷卫士，卫兵 ❸革命者

fedaîlik, -ği *is.* 自我牺牲，舍己为人，牺牲精神，勇于献身 ◇～ **yapmak** 自我牺牲，舍己为人，勇于献身

fedakâr *s.* 勇于牺牲的，勇于献身的，有牺牲精神的：～ yurtsever 勇于牺牲的爱国者 Fedakâr kuş gagasıyla getirdiği yiyecekleri kendisi yemiyor, yavrularına yediriyordu. 有牺牲精神的鸟儿自己叼来的食物自己舍不得吃，喂养它的孩子们。

fedakârane *zf.* 勇于牺牲地，勇于献身地

fedakârca [feda:ka'rca] *s.* ve *zf.* 勇于牺牲的，勇于献身的

fedakârlık, -ği *is.* 牺牲，牺牲精神，献身，献身精神：Annem ile babam bizi yetiştirip okutabilmek için çok fedakârlık ediyorlar. 爸爸妈妈含辛茹苦，养活我们，供我们上学。Fedakârlık duygusunu iyice benimseyen bu genç olanca kazancını babasının hastalığına harcıyordu. 这位孝顺的年轻人把他所有的钱都用来给他父亲治病了。

fedecik, -ğı *is.* 小苗，小秧

federal (法) *s.* ❶联邦的，联邦政府的：～ devlet 联邦国家，联邦制国家 ～ Almanya Cumhuriyeti 德意志联邦共和国 ～ Araştırma Bürosu (美国)联邦调查局 ❷联合会的，同盟的

federalist (法) *s.* ve *is.* 联邦制的，联邦主义的；联邦主义者，联邦派

federalizm (法) *is.* 联邦制，联邦主义

federallik, -ği *is.* 联邦制，联邦主义

federasyon (法) *is.* ❶联邦：İsveçre ve Amerika Birleşik Devletleri birer federasyondur. 瑞士和美国都是联邦国家。❷联合会，联盟：futbol ～u 足联 işçi sendikalar ～u 工会联合会 öğrenci ～u 学联

federatif (法) *s.* 联邦制的：～ cumhuriyet 联邦制共和国

federe (法) Ⅰ *s.* 加入联邦的，从属于联邦的 Ⅱ *is.* 邦联成员，邦

feding (英) *is.* 〈无〉衰落，衰减，衰弱

fedre *is.* 盖屋顶的草席

fehamet (阿) *is.* ❶雄伟，壮观 ❷价值，珍贵 ❸尊贵，显贵

fehametli, fehametlû, fehametlü Ⅰ *s.* 尊贵的 Ⅱ *is.* 【旧】(奥斯曼时期给宰相、亲王、总督等的尊号)殿下，阁下

fehva (阿) *is.* 旨意，宗旨，大意，含意

fehvasınca *zf.* 根据，按…的旨意；常言道，俗话说：Kendi düşen ağlamaz sehvasınca. 常言道，自己跌到不要哭。

fek[1], -kki (阿) *is.* ❶打开，撬开，拆下，扯下，掰开，撕下，破开，破坏，砸开 ❷开口(说话) ❸解决(难题) ❹解救 ❺废除，废止，取消

fek[2] (阿) *is.* 【旧】〈解〉颌骨

fekketmek (-*i*) 撕开，砸开，打开，撬开

fekül (法) *is.* 淀粉：yeşil ～ 未经干燥的湿淀粉

felâh (阿) *is.* 【旧】幸福 ❷解放，解脱 ◇～ **bulmak** 被解放，获得幸福

felâket (阿) Ⅰ *is.* 灾难，灾害，灾祸，惨剧，不幸事件：～e uğrayanlar için iane toplanmak 为灾民筹集捐款 Bu felâketin kurbanlarına çok acıdım. 我非常同情这场灾难的受害者。Deprem felâketinden zarar görenlere komşu ülkelerden de yardım geldi. 邻国也给地震灾民送来了援助。Üst üste felâketler beni mahvetti. 接二连三的不幸击垮了我。Ⅱ *s.* ❶非常糟糕的：～ bir yazı 一篇非常糟糕的文章 ❷过分的，放肆的：～ bir kız 一个放肆的女孩 ◇

～ **çökmek** 灾难降临 ～ **gelip çatmak** 大难临头，灾祸降临：Ben bunca sene kan tükürdükten sonra nihayet biraz nefes alacağım derken felâket gelip çattı. 我含辛茹苦这么多年，眼看终于可以喘口气了，一场灾祸降临了。～ **yağmak** 祸不单行 ～**e sürüklemek** 使遭遇不幸 ～**e uğramak** 遭遇不幸：Sonunda ihtiyar adamın ahı tutmuş, her biri bir felâkete uğramıştı. 最后，老人的诅咒显灵了，每个人都难逃厄运。～**i bölüşmek** 分担不幸：Felâketimizi başka biriyle bölüşmek mutluluktur. 有他人和我们一起分担不幸也是一种幸福。～**i hazırlamak** 引起灾难：İç bölünmeler felâketi hazırlar. 内部分裂会引起灾难。

felâketli *s.* ❶造成灾难的，带来灾难的 ❷灾难性的；苦难的，不幸的，倒霉的，不走运的，非常可怕的：～ durum 苦难的处境

felâketzede *s. ve is.* 倒霉的，不幸的，遇难的，受灾的(人)：～lere yardım etmek 援助灾民

felç, -ci (阿) *is.* 〈医〉麻痹，瘫痪：çocuk ～i 脊髓灰质炎，小儿麻痹 damar ～i 血管麻痹，血管失张力 ◇～ **gelmek** (或 **olmak**) 瘫痪：Arkadaşım trafik kazasından sonra yürüyemiyor, felç oldu. 我的同学在一场车祸之后站不起来了，成了一个瘫子。～**e uğramak** ①麻痹，瘫痪 ②【转】瘫痪，中断：Yağmur yüzünden trafik felce uğradı. 大雨滂沱，交通陷于瘫痪。

felçli *s. ve is.* 瘫痪的；瘫子 ◇～ **olmak** 瘫痪

feld(i)spat (德) *is.* 〈矿〉长石

feldmareşal, -li [fe'ldmareşal] (德) *is.* 〈军〉(德国、奥地利、英国、俄国和瑞典等国的最高军衔)陆军元帅

felek[1]**, -ği** (阿) *is.* ❶【旧】天空，太空，苍穹，宇宙 ❷世界 ❸【转】天意，天命，命运：Felek bana neler etti. 命运总捉弄我。Beni bir gözleri ahuya zebun etti felek. 命运使我爱上了一位美丽的姑娘。❹一种军乐器 ◇～ **yar olursa** 听天由命；老天保佑；如无意外 ～**e küsmek** 怨天尤人：Birbiri arkasına iki çocuk acısına uğradıktan sonra feleğe küstü, şimdi hafta oluyor ki evden dışarı bile çıkmıyor. 他接连两次遭遇丧子之痛后便怨天尤人，现在都两个星期了，他连门都没出。～**i şaşmak** ①挨闷棍，被打晕，受到打击而昏厥：Önce feleği şaştı, sonra iki seksen uzanıp kaldı. 他先是挨了一击，然后仰面朝天倒在地上。②(因喝酒、吸毒等)昏厥 ③(因迷恋女人)昏了头 ～**in çemberinden geçmek** 饱经风霜，阅历深，见多识广，老于世故，老奸巨滑，老谋深算 ～**in damına düşmek** 遭遇不幸，不走运：İnsan melek olsa da elbet feleğin damına düşer. 人总有不走运的时候，即使他是一个天使也不例外。～**in sillesine uğramak** 历经磨难，大难不死，大难临头，遇到灾祸，遭遇挫折 ～**in sillesini yemek** 历经磨难，经受波折，遭受灾难，吃苦头：Feleğin sillesini yediğinden bu yana doğrulamadı. 他从此一蹶不振。～**ini şaşırmak** 遇到不希望遇到情况 ～**ten bir gün** (或 **gece**) **çalmak** (或 **aşırmak**) 度过美好的一天(或一夜)：Arkadaşlarıyla felekten bir gün çaldı. 他和他的朋友们度过了美好的一天。～**ten kâm almak** 欢度快乐时光，尽情欢乐 ◆**Felek kimine kavun yedirir, kimine kelek.** 人之命，天注定，富贵贫贱难强求。

felek[2]**, -ği** *is.* (希) 移动重物时放在下面的圆木：Başına böyle bir felek tokmağı yedikten sonra belki aklın başına gelir. 也许给你当头一棒，你才明白是怎么一回事。

felekiyat (阿) *is.* 天文学

Felemenk, -ği [fe'lemenk] *is.* 佛兰芒(历史上对现荷兰、比利时和法国东北部的旧称)

Felemenkçe [feleme'nkçe] *öz.is.* 佛兰芒语

Felemenkli *öz.is. ve s.* 佛兰芒人(的)

felenk, -ği *is.* 移动重物时放在下面的圆木

felfelek, -ği *is.* ❶〈动〉一种小蝴蝶 ❷〈植〉槟榔(*Areca catechu*) ◇(-*e*) ～ **sokmak** 使人糊涂，使摸不着头脑，使坠入云雾之中

felfellemek (*nsz*) 【俗】❶失去以往的活力 ❷惊慌失措 ❸(旋转的或正在运动的物体停住前)失去速度，减速

fellâh (阿) *is.* ❶【旧】农夫(尤指埃及农夫) ❷黑皮肤的人，黑人

fellek fellek, fellik fellik *zf.* 急忙地，慌张地，到处，疲于奔命地 ◇～ **aramak** 到处寻找，

四处寻找：Fellek fellek çocuğunu arıyor. 他正在到处寻找他的孩子。Kaç saklan. Zaptiyeler fellik fellik seni arıyor. 快去找个地方躲起来，警察正在到处找你。Murat ne oldu? Kaç gündür fellek fellek arıyorum, sanki yer yarıldı, içine girdi. 穆拉特是怎么回事？我找了他好几天了，他好像是找个地缝钻了进去。**～ dolaşmak** 到处寻找，四处寻找

felloderm *is.* 〈植〉栓内层，绿皮层

felsefe (希) *is.* ❶哲学，哲学体系：～ doktoru 哲学博士 ～ okulu 哲学学派 ～ sistemi 哲学体系 ❷哲理，人生观：Onun yaşam felsefesi böyledir. 他的人生哲学就是这样的。❸理论 ❹伦理 ❺原理 ◇**～ yapmak** 提出理论 **～ler yapmak** 高谈阔论

felsefeci *is.* ❶哲学家 ❷哲学老师

felsefî (阿) *s.* 哲学的，富有哲理的：～ yöntem 哲学体系

feminist (法) *s.* ve *is.* 男女平等主义的，争取女权主义的，女权论的(者)

feminizm (法) *is.* 女权论，男女平等主义，争取女权运动

femoral *s.* 〈解〉股骨的

femur *is.* 〈解〉股骨

fen[1], -nni (阿) *is.* ❶理科(包括数学、物理、化学和生物学在内的总称)：～ fakültesi 理学院 ❷科学，知识：Çağımızda fendeki ilerlemeler sonucu birçok makine yapılır. 由于现代科技的进步，人们造出了许多机器。❸【转】本事，技巧，才能：harp ～i 军事艺术，兵法 ❹【转】招数，诡计，骗术 ◇**～ adamı** 学者，科学家 **～ini almak** 学会某种本事

fen[2] *is.* ❶分(中国货币的辅助单位，100 分合 1 圆) ❷分(中国面积计量单位，10 分合 1 亩，每分约合 61.44 平方米)

fena[1] (阿) Ⅰ *s.* ❶坏的，恶劣的，丑恶的：Bu fena havada sokağa çıkma. 在这种恶劣的天气下，你就别上街了。Ruşvet aslında fena şeydir. 贿赂是丑事。❷令人伤心的，令人遗憾的：～ haber 坏消息，噩耗 Aylarca önce kulağını burmak istedim, o zaman işi anlasaydın, bugün bu fena vaziyete düşmezdin. 几个月前我就想提醒你，当时你要是了解其中奥秘，今天就不会如此不幸了。❸表现不好的：～ bir öğrenci 一个坏学生 ❹品质恶劣的，道德败坏的：～ kadın 坏女人 Ahmet fena bir çocuk, hep yalan söylüyor. 艾哈迈德是个坏孩子，总是说谎。Fena adam değil ama başı yukarıda, bu da bir kusur demektir. 他不是坏人，但是很自以为是，这也算是一个缺点吧！❺令人不快的，令人不舒服的：～ koku 令人不舒服的气味 Amma onun karşısındakine ağız açtırmama huyu çok fena idi. 但是，他那不让人说话的毛病很不好。❻多的，很多的：Bugün fena işim var. 今天我很忙。Ⅱ *is.* 坏人，恶人，坏蛋：Bu dünya fenaların dünyasıdır. 这是个坏人的世界。Ⅲ *zf.* 很，非常，过分：Adamcağızı fena bozdunuz. 您可害苦了他。Kafilenin başında polisi gören kadınlar fena telâşlanmışlardır. 走在前面的女人们看到了警察，非常惊慌。Yağmur fena yağıyor. 淫雨霏霏。◇(*-e*) **～ bakmak** 不怀好意：Kimsenin malına göz koymadı, fakat herkes benimkine fena bakıyor. 我不觊觎任何人的财产，可是所有的人都对我的财产不怀好意。**～ bulmak** 认为不好，不喜欢 **～ değil** 不错的，相当好的 **～ düşmemek** 很不合适，很不协调：Bu resim buraya fena düşmedi. 这幅画与这里很不协调。**～ etmek** ① (*nsz*) 干坏事 ② (*-i*) 使不幸，使不愉快：Bu koku beni fena etti. 这股味熏死我了！Fazla ileri gitme, fena ederim seni. 你不要再往前走了，否则我可对你不客气了！**～ gitmek** 进展不顺利 (*-e*) **～ gözle bakmak** ①抱有恶意 ②色迷迷地看：İnsan kardeşine fena gözle bakıyor. 有个人正在色迷迷地看着你的妹妹。**～ hâlde** 很，非常，过分：Aldığı havadis fena hâlde içini karıştırmış. 他得到的消息使他心神不宁。Hele çalışmasın, fena hâlde darılırım. 他要是再不努力，我可真要生气了。Sinemada fena hâlde uykum gelmişti. 看电影的时候我直打瞌睡。**～ kalpli** 有坏心眼的，黑心肝的，残暴的：Fena kalpli insanlar mutsuz olurlar. 有坏心眼的人没有好下场。**～ olmak** ①病恹恹，面黄肌瘦 ②道德败坏 ③难过，难受：Ateşi yükselince çok fena olmuş. 他一发烧就很难受。④倒霉：Buraya ayak atayım deme, sonra fena olur. 别过来！否则让你吃不了兜着走！**～ sayılmaz** 不错的，相当好的 **～ yakalamak** 使尴尬，使处境不妙 **～ yapmak** ① (*nsz*) 干坏事 ② (*-i*) 使不幸，使不愉快 (*-in*) **～ yerinden vurmak** 击中要害 **～ yerine vurmak** 使不舒服；击中要害：El şakası yaparken fena yerine vurdu.

他的恶作剧使人很不舒服。～ **yola düşmek** (女人)堕落；沦为妓女：Bu kadın muteber bir ailenin tek kızıydı. Nasılsa fena yola düştü. 这个女人本是一个好人家的独生女，不知怎地沦为妓女。～ **yürekli** 有坏心眼的，黑心肝的，残暴的 ～**dan** ～ **var** 还有更坏的 (*-in*) ～**sına gitmek** 激怒，使恼怒，使恼羞成怒；使伤心，使痛心：Benim fenama giden şey onun verdiği sözde durmamasıdır. 使我恼火的是他说话不算数。Beni arkadaşımın yanında aşağılaması çok fenama gitti. 使我非常恼火的是他当着我朋友的面瞧不起我。(*-i*) ～**ya çekmek** 曲解，歪曲，好心当成驴肝肺：Açık konuştuğum hâlde sözlerimi fenaye çekmiş. 我已经说得很明白了，可他仍然曲解我的话。～**ya sarmak** (事情或处境)恶化，变糟：O günden sonra işleri fenaya sarmaya başlamıştı. 自打那天之后，他的生意便每况愈下。İş senin bildiğin gibi değil. Fenaya saracağa benzer. 事情并不像你所知道的那样，好像会有麻烦。Son günlerde işleri fenaya sarmış. 最近，他的生意好像有些不妙。～**ya varmak** 结局不妙：Doğrusu bu işin sonu fenaya varacak. 说实在话，这笔生意结果好不了。(*-i*) ～**ya yormak** 曲解，歪曲，好心当成驴肝肺 ◆**Fena haber tez duyulur.** 坏事传千里。

fena[2] (阿) *is.* 【旧】死，去世，亡故 ◇～ **bulmak** 死，去世，亡故

fenalamak (*-i*) 诬蔑，中伤；诽谤；给…抹黑

fenalaşmak (*nsz*) ❶恶化，变糟，变坏，变差：Bu lokantanın yemekleri fenalaştı. 这个食堂的伙食变差了。❷(病情)加重，恶化：Dün iyiceydi, bugün fenalaştı. 他昨天还好好的，今天病情加重了。❸晕倒，昏过去：Kadın sıcaktan fenalaştı. 这个女人热晕过去了。

fenalaştırmak (*-i*) fenalaşmak 的使动态

fenalık, -ğı *is.* ❶不好，恶，恶劣；道德败坏，品质恶劣：Ettiği fenalık ayağına dolaştı. 害人反害己。❷伤害，妨害，不利，恶意 ❸生病，不舒服：Bugün kendimde bir fenalık duyuyorum. 今天我感觉有些不舒服。❹晕倒，头昏 ◇(*-e*) ～ **etmek** 做恶，干坏事，危害 ～ **geçirmek** ①晕倒，非常难受，感到不适：Ben biraz fenalık geçirdim de eczahaneden rica ettik. 我感到有些不舒服，所以我们就去了药店。②非常紧张，非常拘束 ～ **gelmek** ①晕倒，非常难受，感到不适：Birdenbire fenalık geldi, evine götürdüler. 他突然头晕，众人把他送回家。Bütün kanı başına çıktı, üstüne bir fenalık gelir gibiydi. 他气血攻心，差一点儿没晕过去。②非常紧张，非常拘束 (*-e*) ～(**ı**) **yapmak** 干坏事，伤害，危害：Bu alçaklar sana her fenalığı yapabilirler. 这些卑鄙小人对你什么事都干得出来。Eğer o cani ruhlu adamın önünü almasaydık, herkese büyük fenalıklar yapacaktı. 要不是我们对那个有犯罪心理的人有所防范，他会给大家造成极大的伤害。

fenci *is.* ❶理科学家，理科学者 ❷理科老师

fendbaz *is.* 【俚】骗子，老千

fener (希) *is.* ❶灯，灯笼；信号灯；火炬：～ alayı (节日期间的)火炬游行，火炬游行队伍 ～ bayramı 元霄节，灯节，上元节 bahçe ～i 花园灯 demiryolu ～i 铁路信号灯 el ～i 手电筒 kağıt ～ 纸灯笼 Kedi bir akşam eve gelmezse Esen Hanım elinde fener kapı kapı dolaşırdı. 如果有一天晚上猫咪没有回家，艾森太太会打着灯笼挨家挨户地寻找。❷旧时的街灯：～ direği 路灯杆，灯柱 ❸〈海〉灯塔，灯标：～ bekçisi 海上灯塔看守人，浮标手 ～ dubası 浮动灯标 ～ gemisi 灯船 ～ külesi 海上灯塔 ❹〈建〉天窗；气楼，晒亭 ◇～ **çekmek** ①手持灯笼(火把等)前面引路：Afsuncu önde fener çekiyordu. 巫师手持火把在前面引路。②成为团伙首领 ～**i nerede söndürmek** ①【谑】迟到：Seni bekliyordum, feneri nerede söndürdün? 我一直在等你，你刚才去哪儿啦？②在何处过夜

fener balığı *is.* 〈动〉灯笼鱼(*Lophius piscatorius*)

fener balığıgiller *is.* 〈动〉灯笼鱼科(*Myctophidae*)

fener böceği *is.* 〈动〉光蝉

fenerci *is.* ❶制售各种灯具的人 ❷海上灯塔看守人 ❸旧时点燃街灯的人

fenercilik, -ği *is.* 制售灯具

fenerli *s.* ❶有灯的 ❷【俚】长大胡子的：Şu fenerliyı sövürlersen işimiz aynadır. 如果你能把那个大胡子骂一顿，那可就太好不过了！

fenersiz *s.* 没有灯的 ◇(*-i*) ～ **yakalamak** 冤家路窄，狭路相逢 ～ **yakalanmak** 突然遇到不想遇到的情况

fenik[1], -ği (德) *is.* 芬尼(德国马克的辅币，100 芬尼合 1 马克)

fenik[2] (法) *s.* 〈化〉含石炭酸的，含苯酚的

Fenike *öz.is.* 腓尼基(古国名，公元前 2500 年在今黎巴嫩一带)

Fenikeli *s. ve is.* 腓尼基的(人)

fenlenmek (*nsz*) 【俗】(尤指女孩)聪慧过人

fennî (阿) *s.* ❶理科的，有关理科的：～ silâhlar 化学武器 ❷科学的：～ sosyalizm 科学社会主义 ❸技术的，工艺的，工程的：～ film 科普影片 ～ ıstılah 技术术语 ～ sınıf 技术兵种

fenol, -lü (法) *is.* 〈化〉苯酚，石炭酸，酚类

fenomen (法) *is.* ❶〈哲〉现象 ❷奇观，奇异现象

fenomenizm (法) *is.* 〈哲〉现象论

fenomenoloji (法) *is.* 〈哲〉现象学

fenotip *is.* 〈生〉表现型，表型，现象型

fent[1], -di (波) *is.* 【旧】计谋，诡计，奸计，骗局，花招：Kadının fendi, erkeği yendi. 女人比男人精于算计。

fent[2] (法) *is.* 〈体〉佯攻，假动作，声东击西

feodal (法) Ⅰ *is.* 封建主，地主，农奴主：～ bey 封建主，地主，农奴主 Ⅱ *s.* 封建的，封建制度的：～ bir toplum 封建社会 yarı-sömürge ve yarı-～ bir ülke 半殖民地半封建的国家

feodalite (法) *is.* 封建制，封建主义

feodalizm (法) *is.* 封建主义，封建制度

fer (波) *is.* ❶晶莹透彻；华丽，富丽堂皇 ❷(眼睛)清澈，奕奕有神，晶莹：Gözlerinin feri kalmamış (或 kaçmış). 他两眼暗淡无光。❸装饰，图案装饰

ferace (阿) *is.* 【旧】❶菲拉杰(旧时土耳其妇女上街时穿的一种上衣) ❷神职人员穿的一种上衣

feraceli *s.* 身穿菲拉杰的

feracelik, -ğı *s. ve is.* 适合于做菲拉杰的布料

feragat, -ti (阿) *is.* ❶自愿放弃，拒绝：～ mektubu 〈经〉股份分配弃绝证书 ❷解脱 ❸(君主)退位 ◇(*-den*) ～ **etmek** (或 **göstermek**) 放弃，拒绝 ～ **sahibi** 慷慨大方的

feragatle *zf.* 忘我的，有自我牺牲精神地

ferağ (阿) *is.* ❶放弃，脱身，解脱，撒手 ❷〈法〉转让(不动产)：kati ～ 无条件转移，卖断 ◇～ **etmek** 撒手不管

ferah[1] (波) *s.* 宽敞的，广阔的，豁亮的：～ bir oda 豁亮的房间 ◇～ ～ 至少：Ferah ferah otuz yaşındadır. 他至少 30 岁了。Bu yol ferah ferah iki saat sürer. 这段路至少要走两个钟头。

ferah[2] (阿) *s.* 心情愉快的，心旷神怡的：Bugün içim çok ferah. 今天我心情很好。◇～ **fahur** (或 **ferah**) 愉快地，无忧无虑地，阔绰地：Ferah ferah yaşayıp gidiyorlar. 他们生活得无忧无虑。

ferahfeza *is.* 〈乐〉土耳其音乐的一种合奏

ferahî (波) *is.* 【旧】❶宽敞，广大，宽阔 ❷便宜 ❸〈史〉(过去军警佩带的新月形的)徽章 ❹〈史〉(过去非斯帽上固定饰缨的)别针

ferahla(n)mak (*nsz*) ❶变宽敞：Ortadaki masa kaldırılınca oda ferahladı. 中间的桌子一搬走，房间宽敞多了。❷变得高兴，变得心情愉快，变得放心：Hasta ilâcı içince ferahladı. 病人一吃药，就好多了。Mektubu alınca ferahladım. 接到信，我才放下心来。Neyse mektup geldi

de yüreğim ferahladı. 好了，信到了，我也就放心了。

ferahlandırmak (*-i*) ferahlanmak 的使动态

ferahlatıcı *s.* 令人高兴的，令人愉快的

ferahlatmak (*-i*) ferahlamak 的使动态

ferahlık, -ğı *is.* 心情愉快，心旷神怡，放心：Tebdili mekânda ferahlık var. 树挪死，人挪活。◇～ **duymak** 感到心旷神怡 ～ **vermek** 使感到快乐，使高兴，使喜悦

ferahnak, -ki (阿) Ⅰ *s.* 令人愉快的，令人高兴的 Ⅱ *is.* 土耳其音乐的一种合奏

feraset (阿) *is.* 【旧】理解力，聪明，聪慧，思维敏捷 ◇～ **köteği** 婉转的责备

ferasetli *s.* 聪明的，思维敏捷的

ferasetsiz *s.* 愚笨的，迟钝的

ferç, -cı (阿) *is.* 〈解〉外阴，【俚】阴户

ferda (波) *is.* 【旧】❶次日，第二天：Geldiğimin ferdasında yola çıktı. 我来的第二天，他出门了。❷未来，将来 ❸阴间

ferde *is.* 【俗】一包，一束，一捆，一把，一卷：bir ～ yün 一束毛线

ferdî *s.* 【旧】❶单个进行的，单独进行的，单个的，个别的：～ birincilik 个人冠军 ～ hususiyetler 个性，特性 ～ hürriyet 人身自由 ❷〈哲〉主观的；个人的

ferdiyet (阿) *is.* 【旧】❶单个 ❷个性，特性，特征

ferdiyetçi *s.* ve *is.* 个人主义的，利己主义的(者)

ferdiyetçilik, -ği *is.* 个人主义，利己主义：～ belirtileri 个人主义表现

feri (阿) *s.* 【旧】❶细节的，详细的 ❷次要的：～ fail 共犯，帮凶，同谋

feribot [fe'ribot] *is.* 轮渡，渡船：Yakında köprünün yapımı bitiyor, artık feribotu beklemeye gerek kalmayacak. 附近的桥就要造好了，今后再也不用等候渡船了。

feride *s.* 【旧】任性的；自大的

ferih (阿) *s.* 非常高兴的，非常愉快的 ◇～ **fahur** ①宽松地 ②无忧无虑地，愉快地，阔绰的

ferik[1] *is.* 【俗】❶半大的鸡(或沙鸡、鹌鹑等) ❷两岁的公鸡 ❸一种脆苹果

ferik[2]**, -ki** (阿) *is.* 【旧】〈军〉少将或中将

feriklik, -ği *is.* 少将或中将军衔

ferit (阿) Ⅰ *s.* 独一无二的，无以伦比的，绝无仅有的，举世无双的 Ⅱ *is.* 非常珍贵的珍珠

ferlemek (*nsz*) 【俚】溜走

ferli *s.* 明亮的(眼睛、光线)

ferma [fe'rma] (意) *is.* 猎犬(发现动物时)停住以头指向猎物的方向 ◇～ **etmek** 准备抓住或扑向猎物

ferman (波) *is.* ❶指令，命令：Ferman sizin. 你爱怎么办就怎么办吧！❷圣旨，诏书，圣命 ◇～ **buyurmak** ①发布命令，下令 ②颁诏，下旨 ～ **çıkarmak** ①发布命令，下令 ②颁诏，下旨：Bunun için kral bir ferman çıkarmış. Kızı kim güldürürse onunla evlendirecekmiş. 因此，国王下旨，谁能让公主笑，谁就可以同公主结婚。～ **dinlememek** 抗旨，抗命，不服从，不听话：Gönül ferman dinlemez. 爱得至死不渝。～ **ile uyanmak** 苏醒，醒来；明白

fermanlı *s.* ve *is.* ❶〈史〉被以反朝廷罪通缉惩处的；钦犯 ❷【旧】钦点的，御封的(将军) ❸【转】无法无天的，胆大妄为的 ◇～ **deli** 大傻瓜蛋，人所共知的大笨蛋：Aman, ona satışmayın; o, fermanlı delidir. 当心点儿！别招惹他，他是一个人所共知的大笨蛋。

fermantasyon (法) *is.* 发酵

fermejüp (法) *is.* 按扣

fermene [fe'rmene] (意) *is.* 【旧】小坎肩

fermeneci *is.* 【旧】制售小坎肩的人

ferment (法) *is.* 〈化〉酵母，酵母素，酶

fermiyum (法) *is.* 〈化〉镄(Fm)

fermuar (转) *is.* ❶拉链：Ayşe, eteğinin fermuarı açılmış! 阿伊赛，你裙子的拉锁开了！Giysimin fermuarı var, kopçaya gerek yok. 我的衣服上有拉链，不需要风纪扣。❷(珠宝业)锁扣，扣环，扣钩，搭扣

fersah (阿) *is.* ❶【旧】帕拉桑(古波斯的长度单位，大约为 5 千米)：Üç fersah kadar kürek çektik; artık gücümüz kalmamıştı. 我们划着小艇，走了大约 3 帕拉桑的路程，再也没有气力了。❷【转】遥远 ◇～ ～ 大大地，远远地：Futbolda biz yerimizde sayarken, dünkü milletler bizi fersah fersah geride bıraktılar. 我们在足球方面停滞不前，而那些新兴的足球国家却把我们远远地抛在了后面。～ ～ **geçmek** 超越，赶超；领先，出类拔萃 ～ ～ **ustasını geçmek** 青出于蓝而胜于蓝

fersiz *s.* 暗淡的(光线、眼睛等)，无神的(眼睛)

fersizleşmek (*nsz*) 变得无神，变得暗淡：Gözleri fersizleşmiş. 他两眼无神。Dışarda batmış güneşin bıraktığı ziya artık fersizleşiyor. 外面晚霞的光辉已渐渐消退。

fersude (波) *s.* 【旧】破旧的，破损的：Fersude paraları bankalar değiştiriyor. 银行兑换破损的钞票。

fert, -di (阿) Ⅰ *is.* ❶〈生、动〉个体 ❷〈哲〉个别 ❸个人 Ⅱ *s.* 单独的，惟一的，无双的

fertçi *s.* ve *is.* 个人主义的，利己主义的

fertçilik, -ği 个人主义，利己主义

fertik, -ği [fe'rtik] (德) *is.* 【俚】溜走，跑掉 ◇～**i çekmek** 逃掉，跑掉，溜走：Aynasızlar (polisler) geliyor abi, fertiği çekmezsek piyastos oluruz (yakalanırız). 大哥，雷子(警察)来了，再不撤，我们就要折进去了(被抓住了)。～**i kırmak** 逃掉，跑掉，溜走

fertiklemek (*nsz*) 【俚】溜走，躲开，跑掉

feryat, -dı (波) *is.* ❶高声呼救，大喊救命声：Feryadı ortalığı tuttu. 四下里都能听到她的尖叫声。Sokakta çantasının kapılması üzerine kadın feryada başladı. 那女人在街上被抢走了包，尖叫起来。❷抱怨 ◇～ **etmek** ①高声呼救，大声求救 ②【转】受苦，受困扰：İstanbul, susuzluktan feryat ediyor. 伊斯坦布尔倍受缺水困扰之苦。～ **figan** 大喊大叫 ～ **figan ayyuka çıkamk** 大喊大叫 ～ **koparmak** 嚎啕大哭 ～ **kopmak** 发出呼喊声，传出求救声：İçerde feryatlar koptu. 里面突然发出呼叫声。～**ı basmak** 尖声大叫 ～**ı cihanı tutmak** 大喊大叫 ～**ı vermek** 【俚】①爱上，钟情于，迷恋于 ②酩酊大醉：Kolay kolay feryadı vereceğimi zannedersen yanılırsın, sen kendine bak, ben yapacağımı bilirim. 如果你认为我容易喝醉，那你就错了，你自己管好你自己，我该干什么我知道。

feryatçı *is.* ❶哭诉者，抱怨者 ❷旧时葬礼上受雇哭丧的女人

ferz (波) *s.* 国际象棋的后 ◇～ **çıkarmak** 与新手让后对弈 ～ **çıkmak** (国际象棋)兵挺进到最后一行升后

fes *s.* 【旧】非斯帽：Baş kırılır fes içinde, kol kırılır yen (或 kürk) içinde. 【成】脑袋破了，藏在帽子里，胳膊折了，藏在袖子里；家丑不可外扬。◇～ **rengi** 深红色(的) ～**ini havaya atmak** 欢呼雀跃

fesahat, -ti (阿) *is.* 【旧】能言善辩，口才好

fesat, -di (阿) Ⅰ *is.* ❶失调，失常，障碍：mide ～i 消化不良 ❷腐败，腐化，败坏：ahlâk ～i 缺德，道德败坏 ❸混乱，争吵，对立，对抗；反叛，谋反：～ başı 捣乱的首恶分子；反叛首领 ～ cemiyeti 犯罪团伙 ❹阴谋，圈套 Ⅱ *s.* ❶多疑的，疑神疑鬼的：Sen de ne fesat adamsın! 你真是一个多疑的人！❷爱搅和事的，挑拨离间的，捣乱的 ◇～ **çıkarmak** 捣乱，挑拨离间；制造骚乱；谋反 ～ **karıştırmak** 捣乱，挑拨离间；制造骚乱；谋反：

O fesat karıştırıp işini gördü; bulanık suda balık avladı. 他做事从中捣乱，浑水摸鱼。～ **kaynatmak** 捣乱，挑拨离间；制造骚乱；谋反 ～ **kazanları kaynamak** 进行破坏捣乱 ～ **kumkuması** (或 **kutusu**) 爱搅和事的，挑拨离间的，捣乱分子 ～ **kurmak** 陷害 ～ **ocağı** 叛乱发生地，是非之地 ～ **tohumu** 祸根；纷争的种子：～ tohumu saçmak 播下纷争的种子，离间 ～ **tohumları ekmek** 埋下祸根 ～ **yürekli** 口蜜腹剑的，笑里藏刀的，阴险的 ～**a vermek** 捣乱，制造混乱

fesatçı *s. ve is.* 制造混乱的，捣乱的，制造动乱的；造反的，谋反的(分子)

fesatçılık, -ğı *is.* 捣乱，破坏；谋反

fesatlık, -ğı *is.* 捣乱，破坏；谋反

feshedilmek (*nsz*) feshetmek 的被动态

feshetmek (*-i*) ❶取消，废除，废止，撤销(法令、判决等) ❷解散，取缔，查封(组织、政党、出版物等)

fesih, -shi (阿) *is.* ❶(法令、判决等的)撤销，废除，废止，取消：hükümün ～i 撤销判决 ❷(组织、出版物、政党等的)解散，查封，取缔，关闭：～ kararı 废止令 mukavelenin ～i 废除合同 parlâmentonun ～i 解散议会 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①取消，废除，废止，撤销(法令、判决等) ②解散，取缔，查封(组织、政党、出版物等)

fesleğen (希) *is.* 〈植〉罗勒(*0cimum basilicum*)

feslemek (*-i*) 欺骗，诈骗

fesrengi *is. ve s.* 深红色，葡萄酒红(的)

festekiz 见 falan festekiz

festival, -li (法) *is.* ❶联欢节：İstanbul ～i 伊斯坦布尔联欢节 ❷(电影、戏剧等)节：Antalya Film ～i 安塔利亚电影节 Cannes ～i 戛纳电影节 ❸(以地方特产为题而举办的)节：karpuz ～i 西瓜节 ❹【狎】乱哄哄的场面

fesuphanallah *ünl.* (表示生气或惊奇)天哪！万能的主！至仁至慈的主：Fesuphanallah! Dünyada böyle kadın var ha! 天哪！世上竟有这样的女人！

feşmekân 见 falan feşmekân

fetha (阿) *is.* ❶〈解〉孔，口，管口 ❷阿拉伯语词上端的标记

fethetmek (*-i*) ❶攻克，占领，征服 ❷(政治的和经济的)侵略 ❸【转】赢得某人的心，讨某人的欢心：Küçük bir hediye alarak anasının gölünü fethetmişti. 他买了一件小礼品讨得了母亲的欢心。

fetih, -thi (阿) *is.* ❶攻克，占领，征服 ❷(政治的和经济的)侵略 ❸【转】赢得某人的心，讨某人的欢心 ◇～ **etmek** ①攻克，占领，征服 ②(政治的和经济的)侵略 ③【转】赢得某人的心，讨某人的欢心

fetihname *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期向邻国君主通报胜利的捷报

fetiş *is.* ❶(原始社会拜物教的)物神，神像，偶像 ❷【转】盲目崇拜对象(物或人) ❸吉祥物，护符 ◇～ **hâline getirmek** 使偶像化，奉为偶像

fetişist (法) *s. ve is.* ❶物神崇拜的(人)，拜物教的(信徒) ❷〈心〉恋物癖的，恋物欲的(者) ❸【转】盲目崇拜的(人)

fetişizm *is.* ❶(原始祖会的)拜物教，物神崇拜 ❷〈心〉恋物癖，恋物欲 ❸【转】盲目崇拜

fetret *is.* ❶预言家去世后新的预言家出世前的时代 ❷君王去世后新君王即位前的时期 ❸伊斯兰教认为耶稣与穆罕默德之间的时代 ❹〈史〉中央政府失权后到重建权威前的时间 ❺两次事件之间的间隔 ❻〈医〉两次疟疾之间的间隔

fettan (阿) *s. ve is.* ❶捣乱的，制造麻烦的，引起混乱的(人) ❷迷人的，令人销魂的，卖弄风情的，妖艳的(人)

fettanca [fetta'nca] *s. ve zf.* ❶捣乱的，制造麻烦的，引起混乱的 ❷迷人的，令人销魂的，卖弄风情的，妖艳的

fettanlaşmak (*nsz*) ❶捣乱，制造麻烦 ❷迷人，变得令人销魂，卖弄风情，妖艳

fettanlık, -ğı *is.* ❶捣乱，引起混乱 ❷迷人，妖艳，妩媚，魅力，诱惑力

fetü (英) *is.* 胚胎

fetva (阿) *is.* 〈史〉伊斯兰神职人员作出的裁决 ◇～ **çıkarmak** ①裁决 ②【转】瞎指挥，胡乱发号施令 ～ **vermek** ①裁决 ②【转】瞎指挥，胡乱发号施令

fetvacı *s.* 【转】瞎指挥的，胡乱发号施令的

fetvahane *is.* 〈史〉❶负责穆斯林宗教事务的机构 ❷谢赫伊斯兰(奥斯曼帝国时期仅次于首相的大臣，负责宗教事务)官邸

fevç, -ci (阿) *is.* 【旧】人群 ◇～ ～ 一群一群地，成群接队地

feveran (阿) *is.* 【旧】❶喷发，爆发 ❷大发雷霆，怒气冲冲 ◇～ **etmek** ①喷发，爆发：Yanardağ feveran etti. 火山爆发了。②大发雷霆，怒气冲冲

fevk (阿) *is.* 【旧】上面，上边

fevkalâde [fe'vkalâde] (阿) Ⅰ *s.* ve *zf.* 特别的，前所未有的，闻所未闻的，始料不及的，非常：～ çalışmak 特别勤奋工作 ～ zengin 特别富有的 ～ hâl 紧急状态 Bu yemek fevkalâdedir. 这道菜有特色。Tıpkı senin gibi onun kıskançlığından fevkalâde korkuyorum. 我很担心他会同你一样嫉妒。Ⅱ *ünl.* 真好！真棒！真漂亮！Yemek nasıldı? Fevkalâde. 这道菜怎么样？太棒了！

fevkalâdelik, -ği *is.* ❶独特性，特色 ❷长处，优势

fevkalbeşer [fe'vkalbeşer] (阿) *is.* ve *s.* 超人(的)，杰出的，非一般人所及的

fevkanî (阿) *s.* 上面的，上边的

fevren *zf.* 匆忙，立即，马上

fevrî (阿) *s.* 匆忙的，意想不到的，紧急的，刻不容缓的

fevrîlik, -ği *is.* 匆忙，意想不到，紧急的，刻不容缓

fevt (阿) *is.* 【旧】❶失去，丧失，错过 ❷死亡 ◇(*-i*) ～ **etmek** 失去，丧失，错过 ～ **olmak** ①失去，丧失 ②死亡：Hayvan açlıktan fevt olmuş. 这畜生是饿死的。

feyezan (阿) *is.* 【旧】❶春汛，溢出，发大水，洪水泛滥：～ barajı 在小河上或水源处修建的水坝 ～ kanalı 行洪河道 ～ sahası 蓄洪水库，蓄洪区 ❷满，多，丰富

feyiz, -yzi (阿) *is.* ❶丰富；肥力 ❷进步，发达，繁荣 ❸知识，学问；智慧，智力 ❹慷慨大方 ◇～ **almak** 请教，求教，征求意见

feyizlenmek (*nsz*) ❶增产，丰产，高产 ❷进步，发达

feyizli *s.* ❶高产的，丰产的，富饶的，大量的：～ çalışmalar 富有成效的工作 ❷发达的，进步的

feylesof (阿) *is.* 【旧】❶哲学家，思想家 ❷达观者，豁达的，大度的

feylosofluk, -ğu *is.* ❶哲学，思想 ❷达观，豁达，大度 ◇～ **etmek** 卖弄聪明；高谈阔论

feyyaz (阿) *s.* 【旧】❶高产的，多产的；肥沃的，富饶的；赢利的：～ bir toprak 肥沃的土地 ❷泛滥的(洪水) ❸慷慨的，出手大方的

feza (阿) *is.* 【旧】❶宇宙，太空：～ adamı 宇航员 ～ cismi 天体 ～ fotoğrafçısı 天体摄影学家 ～ gemisi 宇宙飞船 ～ garitası 天文图 ～ istasyonu 太空站，空间站 ～ saati 天文钟 ❷旷野，一望无际的大草原；开阔地带

fezahat, -ti (阿) *is.* 【旧】下贱，羞耻，丑事，丑闻

fezleke (阿) *is.* 【旧】摘要，要略，概要

fıçı (希) *is.* 桶，木桶，酒桶，筒：～ burgusu 木桶钻孔器 ～ çatı 筒形屋顶，薄壳屋顶 su ～sı 水桶 bira ～sı 啤酒桶 bir ～ zeytin yağı 一桶橄榄油 ◇～ **balığı** 用木桶腌制的咸鱼 ～ **dibi** 【俚】①烂醉如泥的人，酒鬼，嗜酒如命的人：Olur olmaz sarhoş sanma, fıçı dibi, midesinden rakı eksik olursa gözü dünyayı görmüyor. 别以为他是一个普通的酒鬼，他是一个嗜酒如命的人，肚子里一缺了酒，就成天昏天黑地的。②酒馆，酒吧 ～ **dibinden ayrılmamak** 滥饮，长时间饮酒：Ortalık tutuşup yansa umurunda değil, herif fıçı dibinden

ayrılmıyor. 这小子就是火烧了屁股也漠不关心，成天喝得烂醉如泥。～ **gibi** 【俚】又矮又胖的：Genç ama fıçı gibi şişman, yusyuvarlak bir kız. 她是个年轻姑娘，但又圆又胖，像个大木桶。

fıçıcı *is.* 制售木桶的人

fıçıcılık, -ğı *is.* 制售木桶；箍桶手艺

fıçılamak (*-i*) 装桶，用桶装：zeytinyağlarını ～ 把橄榄油装桶

fıkara *s. ve is.* 穷的，无依无靠的，孤苦伶丁的；托钵僧 ◇～ **babası** 乐善好施的人，善人

fıkdan (阿) *is.* 【旧】一无所有，缺乏，匮乏，贫乏：para ～ı 资金短缺

fıkıh, -khı (阿) *is.* 【旧】❶伊斯兰法典 ❷博学，全知全觉

fıkır fıkır Ⅰ *zf.* 扑扑地，咕嘟咕嘟地 Ⅱ *s.* 【转】轻佻的，卖弄的，卖弄风情的，风骚的：～ bir genç kız 轻佻的年轻女子 ◇～ **kaynamak** ①咕嘟咕嘟地沸腾：Su fıkır fıkır kaynıyor. 水咕嘟咕嘟地沸腾着。②【转】(某种东西)特别多：Peynirde fıkır fıkır kurt kaynıyor. 奶酪里生了许多虫子。Yollarda fıkır fıkır insan kaynıyor. 路上人头攒动。③【转】非常轻佻

fıkırdak *s. ve is.* ❶好动的，坐不住的 ❷【转】卖弄风情的，卖俏的，媚态的，妖艳的

fıkırdaklık, -ğı *is.* ❶好动，坐不住 ❷【转】卖弄风情，风骚，献媚，妖艳

fıkırdama *is.* fıkırdamak 的动名词：Tencere fıkırdamaya başladı. 锅开了。Deniz fıkırdamaya başladı. 大海波涛汹涌。

fıkırdamak (*nsz*) ❶扑扑地沸腾 ❷翻腾，波涛汹涌 ❸哧哧地笑，扑哧一笑，嘿嘿笑 ❹卖弄风骚

fıkırdaşmak (*nsz*) 卖弄风情，举止不雅，行为轻佻：Kızlar gülüşüp fıkırdaşıyorlar. 这几个姑娘嘻嘻哈哈举止轻佻。

fıkırdatmak (*-i*) fıkırdamak 的使动态

fıkırdayış *is.* fıkırdamak 的动名词

fıkırtı *is.* 水开的声音，扑扑声，咕嘟声

fıkra (阿) *is.* ❶轶事，故事，小笑话：Fıkrayı dinleyenler gülüştüler. 听故事的人都笑了。Anlattığı fıkralarla hepimizi kırıp geçirmişti. 他讲的笑话让我们大伙儿笑得直不起腰来。❷见闻录 ❸章节，条款 ❹〈解〉脊椎

fıkracı *is.* ❶爱讲笑话的人，讲故事的人 ❷(报纸上)奇闻轶事专栏作家

fıkramak (*nsz*) 【俗】发酸，发酵；发馊，变质

fıldır fıldır *s. ve zf.* (眼睛)滴溜溜乱转的，左顾右盼的 ◇(*-i*) ～ ～ **aramak** 乱翻，翻箱倒柜 ～ ～ **bakmak** (眼睛)滴溜溜乱转，左顾右盼：Fıldır fıldır ne bakıyorsun? 你左顾右盼看什么呢？～ ～ **dönmek** (眼睛)滴溜溜乱转，左顾右盼：Çocuğun gözleri fıldır fıldır dönüyor, etrafında olup bitenleri iyice anlamaya çalışıyor. 这孩子两眼滴溜溜乱转，想搞清楚周围发生了什么事。Yavru kedinin gözleri fıldır fıldır dönüyor. 小猫的两只眼睛滴溜溜乱转。～ ～ **etmek** (眼睛)滴溜溜乱转，左顾右盼：Gözleri fıldır fıldır eden bir satıcı, çürük malı bize vermiş. 一个小贩两眼滴溜溜乱转，把劣货卖给了我们。

fınans *is.* 财政，财务，金融；财力，财源：～ sermayesi 金融资本

fındık, -ğı (波) *is.* ❶〈植〉榛子(树)(*Corylus avellana*)：～ bahçesi 榛子园 ～ içi 榛子仁 Küçük sincap fındıkları yuvasına yığmış. 小松鼠把榛子储存在窝里。❷【俚】做了手脚的色子 ◇～ **altını** ①奥斯曼帝国时期发行的一种边饰象榛子的金币 ②【转】小而珍贵的物品 ～ **ateşi** (抽土耳其水烟时使用的)小炭火块 ～ **kabuğunu doldurmamak** 【俚】不重要，微不足道，一钱不值：Fındık kabuğunu doldurmayacak birşey için günlerce dedikodu yaparlar. 他们成天总是因为一些芝麻绿豆的小事说三道四。Fındık kabuğunu doldurmayacak bir nedenler araları açıldı. 他们因为一些鸡毛蒜皮的事闹翻了。～ **kırmak** 【俚】放荡，浪荡，淫逸 ～ **yuvası** 胖人手上可见的肉坑

fındık biti *is.* 〈动〉榛子象甲，坚果象甲，欧榛栎实象(*balaninus nucum*)

fındık faresi *is.* ❶〈动〉榛睡鼠(*Muscardinus avellanarius*) ❷【俚】小不点儿，小巧玲珑的

人

fındık kıran *is.* ❶胡桃夹子 ❷【俚】放荡的，好色的，沾花惹草的；浪荡公子

fındıkçı *is.* ❶种植或卖榛子的人 ❷【俚】淫荡的女人，举止轻佻的女人，妖艳的女人，献媚的女人，卖弄风情的女人 ◆**Fındıkçının terazisi olmaz.** 奸商是没有良心的。

fındıkçılık, -ğı *is.* ❶榛子树种植；做榛子生意 ❷【俚】淫荡，献媚，妖艳，轻佻，轻浮，卖弄风情

fındıkî *s.* 榛色的

fındıkkurdu Ⅰ *is.* 〈动〉榛子象甲幼虫，欧洲榛栎实象幼虫 Ⅱ *s.* 轻浮的(女人) ◇～ **gibi** 又矮又胖的(女人)

fındıklı *s.* 榛子仁做的，有榛子仁的

fındıklık, -ğı *is.* 榛子树多的地方，榛园

fındıksıçanı *is.* 〈动〉榛睡鼠(*Muscardinus avellanarius*)

fındıkşekeri *is.* 糖渍榛子仁

fır Ⅰ *zf.* 呼呼地，呼呼旋转地 Ⅱ *is.* 【俚】私生子 ◇～ **dönmek** 团团转：Kızı, annesinin çevresinde fır dönüyor. 女儿围着母亲团团转。

Fırat Nehri *öz.is.* 幼发拉底河(亚洲)

fırça (希) *is.* ❶刷子，毛刷：elbise ～sı 衣服刷 diş ～sı 牙刷 boya ～sı 油漆刷 ❷画笔：resim ～sı 画笔 ❸【转】绘画的手法，功力 ◇～ **atmak** 【俚】训斥，呵责 ～ **çekmek** 【俚】训斥，呵责 ～ **gibi** 又粗又硬的(头发、胡子等) ～ **yemek** 【俚】受训斥，被呵责：Murat'tan fırça yemekten korkuyordu. 他怕穆拉特剋他。

fırça ayaklığiller *is.* 〈动〉蛱蝶科(*Nymphalidae*)

fırçacı *is.* ❶制售刷子的人 ❷刷墙工

fırçacılık, -ğı *is.* 制售刷子及类似工具

fırçadilligiller *ç.is.* 〈动〉绯鹦鹉科(*Loriidae*)

fırçalama *is.* ❶ fırçalamak 的动名词 ❷【俚】(街头)流浪儿，顽童

fırçalamak (*-i*) ❶刷：Giysilerimi dolaba asmadan önce fırçaladım. 我把衣物刷干净，收到了衣柜里。❷(狩猎者在林中)搜索 ❸【转】训斥，呵责

fırçalanmak (*nsz*) ❶ fırçalamak 的被动态 ❷刷自身

fırçalatmak (*-i*) fırçalamak 的使动态

fırçalayış *is.* fırçalamak 的动名词

fırdolayı [fı'rdolayi] *zf.* 周围，四周，到处：O, annesinin çerçevesinde fırdolayı dönüyor. 他围着母亲团团转。

fırdöndü Ⅰ *is.* 转杯，活节，轴头 Ⅱ *s.* 【转】没有主见的，优柔寡断的，见风使舵的，反复无常的

fırfır[1] *is.* (窗帘衣裙等的)边饰，皱褶

fırfır[2] *zf.* 快速旋转地，团团转地

fırfırlı *s.* 有边饰的，带皱褶的

fırıldak, -ğı *is.* ❶风车：su ～ı 水轮，水车 Bakın rüzgâr çıktı, fırıldağım dönüyor! 哇！起见了，我的风车转起来了。Rüzgar fırıldağı çeviriyor. 风吹风车团团转。❷通风装置，排气扇 ❸风标，风向标，信风旗：hava ～ı 风标 ❹【转】骗局，圈套，阴谋，诡计，欺诈 ◇～ **çevirmek** 捣鬼，玩花招，设骗局，欺诈，搞阴谋：Birtakım fırıldaklar çevirerek kısa zamanda servet sahibi olmuşlardı. 他们设了一系列骗局，很快就发了财。～ **döndürmek** 捣鬼，玩花招，设骗局 ～ **gibi** 【俚】动摇不定的，优柔寡断的；朝三暮四的，朝令夕改的，言而无信的 ～ **süpürgesi** 【俚】又黑又瘦的大个子

fırıldakçı *is.* ❶制售风车的人 ❷【转】耍花招的人，捣鬼的人，搞阴谋诡计的人，设圈套的人，骗子

fırıldakçılık, -ğı *is.* 欺骗，骗局；花招，阴谋诡计，手腕

fırıldak çiçeği *is.* ❶〈植〉西番莲 ❷【俚】动摇不定的，优柔寡断的；朝三暮四的人，朝令夕改的人，言而无信的人

fırıldanmak (*nsz*) 呼呼地旋转

fırıldatmak (*-i*) 使呼呼地转：Sapanı fırıldattı, taşı saldı. 他把投石环索摇得呼呼作响，把石头抛了出去。

fırıl fırıl *zf.* 快速旋转，团团转：Topaç fırıl fırıl döner. 陀螺滴溜溜地转。Bir de gözümü açıyorum ki, düya fırıl fırıl dönüyor. 我再睁开眼睛一看，天旋地转。

fırın Ⅰ *is.* ❶炉子，炉具，烤箱：ekmek(çi) ～ı 面包烤箱 havagazı ～ı 煤气炉 Emekler sıcacık, fırından yeni çıkmış. 面包还有点儿热！刚出炉的。❷烤制出售面包点心的店铺，面包房；面包铺：Fırından iki ekmek aldı. 他从面包房买了两个面包。❸炉，窑；反应堆：atom ～ı 核反应堆 kok ～ı 炼焦炉 maden ～ı 高炉 marten ～ı 平炉，马丁炉 tuğla ～ı 砖窑 Ⅱ *s.* 用炉子烤箱等制作的：～ kebap 烤肉 ◇**～ gibi** 火炉般热的(地方)

fırıncı *is.* 面包师，点心师，面点师：Fırıncı pişen ekmekleri fırından çıkarıyor. 面包师把烤好的面包从烤箱里取出来。

fırıncılık, -ğı *is.* 面包点心业

fırınlamak (*-i*) ❶在炉子上(烤炉里)制做(食物) ❷在炉子上(烤炉里)烤干

fırınlanmak (*nsz*) fırınlamak 的被动态：fırınlanmış tahta 烤干的木板

fırınlatmak (*-i*) fırınlamak 的使动态

fırınlı *s.* 烤熟的，烤干的

fırınlık *s.* ❶…炉子的 ❷准备烤制的

fırka *is.* 【旧】❶人群，团体 ❷〈军〉师：Bir alayımız, düşmanın bir fırkasını sabahtan akşama kadar tevkif etmiştir. 我们的一个团从早到晚牵制住了敌人的一个师。❸政党：～ azası 党员 muhahalefet ～sı 反对党

fırkacı *is.* ❶党员 ❷党人，党徒，党的信徒

fırkata [fırka'ta] (意) *is.* 【旧】〈海〉三桅战舰

fırlak *s.* 突出的，鼓出的：Uzun boylu, gırtlağı fırlak bir garson, öğle yemeği için masaları hazırlıyor. 一个喉头突出的大个子服务员正在准备午餐。

fırlama *is.* ❶ fırlamak 的动名词 ❷【俚、转】没教养的顽童：Dünkü fırlamalar, adama bayağı kafa tutuyor yahu! 昨天那几个没教养的孩子真目中无人！❸【俚】私生子

fırlamak (*nsz*) ❶冲出，跑出，跳出，跳起：Ali trene yetişmek için erkenden fırlayıp gitmiştir. 为了赶火车，阿里早早就冲了出去。Kapının çalındığını duyunca yerimden fırladım. 听见有人敲门，我一下子跳了起来。O sıralarda insana hayret verecek kadar koskocaman ve sapsarı bir ay fırladı. 正在此时，一轮大的让人吃惊的明月喷薄而出。❷快速驶离：Şoför gaza dayanınca araba ok gibi fırladı. 司机一踩油门，汽车像箭一样蹿了出去。❸〈狩〉(猎物)逃窜 ❹突出，鼓出：Gözleri yuvalarından fırlamış 他的双眼从眼眶里鼓了出来。Koltuğun yayları yerinden fırlamış. 扶手椅的弹簧好像露出来了。❺脱落，掉：Kavuğu başından düşmüş, çedik pabuçlarından biri ayağından fırlamış. 他的头巾掉了，一只鞋也从脚上飞了出去。Ali koşarken cüzdanı cebinden fırlamış. 阿里跑着跑着，钱包从口袋里掉了出来。❻价格暴涨：Kitap ederleri birdenbire fırladı. 书价突然上涨。Şu kuru yemişlerin nereye fırladığını bilemiyoruz. 我们不可能知道这些干果的价格涨到了多少。

fırlatıcı *is.* 〈军〉退弹器

fırlatılmak (*nsz*) fırlatmak 的被动态：fırlatılabilen koltuk 弹射座椅

fırlatış *is.* fırlatmak 的动名词

fırlatma *is.* ❶ fırlatmak 的动名词 ❷(体操运动中)突然向外伸臂或踢腿的动作

fırlatmak (*-i*) fırlamak 的使动态：Ali, topu bana doğru fırlat! 阿里！把球传给我！O zaman kız fena hâlde öfkelenmiş, kurbağayı tutup kaldırmış, olanca gücüyle duvara fırlatmış. 当时公

主非常生气，把乌龟提了起来，使劲朝墙上摔去。

fırlayış *is.* fırlamak 的动名词

fırsat (阿) *is.* 时机，机会：Polis arkaya doğru bakarken suçlu bu fırsattan yararlanarak kaçtı. 警察回头向后看的时候，罪犯乘机逃掉了。Tatilde gezmeye ve kitap okumaya çok fırsatım olacak. 放假了，我将有很多机会旅游和读书。◇～ **aramak** 伺机，等待时机 ～ **beklemek** 伺机，等待时机 (*-i*) ～ **bilmek** 懂得利用机会 ～ **bu** ～ 机不可失，时机到了，这正是个机会 ～ **bulmak** 找到机会：Mayası bozuk kişiler fırsat bulunca kötülük yaparlar. 坏人一有机会就会干坏事。Münasebete girişmekten korkmakta hakkın var, çünkü adamın karası elinde, küçük bir fırsat buldu mu, hemen seni lekelemeye bakar. 你和他交往要有所提防，因为这家伙爱造谣中伤，一有机会，马上他就会造你的谣。～ **çıkmak** 机会出现 ～ **düşkünü** 伺机作恶的：Dikkatli davran, fırsat düşkünlerine meydan verme. 你要小点儿心，别给那些伺机作恶的人机会！～ **düşmek** 机会出现 ～ **elvermek** 时机成熟 ～ **gözlemek** 伺机，等待时机 ～ **kaçırmak** 错过机会：Çok fırsatlar kaçırdı; şimdi derdine yanıyor. 他错过了许多机会，现在只有哭的份儿了。～ **kollamak** 伺机，等待时机：Tilki horozu yakalamak için fırsat kollıyor. 狐狸正在等待时机抓住公鸡。(*-e*) ～ **vermek** 提供机会：Dallanıp budaklanmasına fırsat vermeden bir an önce bu meseleyi kapatmak gereklidir. 应该尽快把这件事了结了，别让它复杂化了！～ **yakalamak** 找到机会 ～ **yoksulu** 伺机作恶的 ～ **züğürdü** 伺机作恶的 ～**ı fevt etmemek** 不失时机 ～**ı ganimet bilmek** 最大限度地利用时机，充分利用时机，乘机：Fırsatı ganimet bildi; bahçeye girmişken elma kopardı. 他乘机在进果园的时候摘了一个苹果。～**ı ganimet saymak** 最大限度地利用时机，充分利用时机，乘机 ～**ı kaçırmamak** 不失时机 ～**ı öldürmek** 眼巴巴地坐失良机 ～**tan istifade** (**etmek**) 充分利用机会，乘机：Ayağa kalktı. Ben de fırsattan istifade pardösümü çıkarıp yanıma koydum. 他站了起来，我乘机拿出我的薄外套，放在我的身边。◆**Fırsat her vakit ele geçmez.** 机不可失，时不再来。

fırsatçı Ⅰ *s.* 投机的 Ⅱ *is.* 投机分子，投机者

fırsatçılık, -ğı *is.* 投机，机会主义

fırt *is.* (烟、酒)一口：Çek bir fırt！来，抽一口(喝一口)！

fırt fırt *zf.* 不断地，频繁地：Fırt fırt ne girip çıkıyorsun? 你出出进进地干什么呢？

fırtına [fırtı'na] (意) *is.* ❶风暴，暴风雨，暴风雪，暴风骤雨；惊涛骇浪，大风大浪：～ bildirici 风暴警报(信号) ～ bulutu 风暴云 ～ feneri 防风灯 ～ sinyalı 大风警报 Bu gemi fırtınaya iyi dayanır. 这条船经得起大风大浪。Fırtınadan bacalar yıkıldı. 烟囱被暴风雨摧毁了。❷【转】(政治、经济、社会等方面)风暴，风波，风潮，动乱，动荡，劫难，浩劫：Çin ikinci dünya savaşında bir fırtına atlattı. 在第二次世界大战中，中国经历了一场浩劫。❸【转】纷争，纠纷，争吵，争议，风波：Bu film Cannes Festivalinde gösterilip fırtınalara yol açtı. 这部电影在戛纳电影节上放映，引起了争议。◇～ **çıkmak** ①出现暴风(雨、雪等)：Az sonra fırtına çıkacak. 呆会儿有暴风雨。Bir gemi denizde gidiyormuş. Karadan hayli açıldıktan sonra bir fırtına çıkmış. 有一条船在海上航行，离岸很远以后起了风暴。②【转】出现喧闹和争吵 ～ **gibi** ①暴风骤雨般的，快速的，突如其来的，强烈的：Fırtına gibi geldi gitti. 他风风火火地来了。②焦虑的，急性子的：～ gibi adam 一个急性子的人 ～ **kopmak** ①出现暴风(雨、雪等)：Fırtına kopmadan epey önce köpek balıkları açık denizlere kaçarlar. 暴风雨来到之前，鲨鱼都早早地逃往公海。②【转】出现争吵(争执、纠纷等)：İlkönce aramızda epey korkunç fırtınalar koptu. 首先我们之间发生了激烈的争执。～ **patlamak** ①出现暴风(雨、雪等) ②【转】出现喧闹和争吵 ～ **yatışmak** ①暴风雨停止，风平浪静 ②【转】争吵和纷争停止 ～**lar koparmak** ①暴风骤起 ②【转】诱发重大事件 ～**ya tutulmak** 遭遇风暴：Adamcağızın biri denizde fırtınaya tutulmuş, kayığı batmış. 有一个人在海上遭遇风暴，船沉了。Gemi korkunç bir fırtınaya tutuldu. 船遇上了可怕的风暴。～**yı ucuz atlatmak** ①以很少的损失经历一场风暴 ②【转】以较少的损失逃过一劫：Büyük dehşete kapılan Ali, fırtınayı ucuz atlattğına seviniyordu. 惊恐万状的阿里庆幸自己毫发无损地躲过了这一劫。

fırtına kırlangıcı *is.* 〈动〉海燕

fırtına kuşları *is.* 〈动〉鹱形目

fırtına kuşu *is.* 〈动〉海燕，燕鹱(*Thalassidroma pelagica*)

fırtına kuşugiller *is.* 〈动〉鹱科

fırtınalar okyanusu *is.* 〈天〉(月球上的)风暴洋

fırtınalı *s.* ❶大风的，暴风骤雨的，惊涛骇浪的，狂风暴雨的：Fırtınalı havada balığa çıkma, canını sokakta bulmadın. 雷雨天你可别出去打渔，你的命也不是从大街上捡来的。❷【转】乱哄哄的，争吵不休的：～ bir toplantı 乱哄哄的会议

fırttırmak (*nsz*) ❶【狎】变傻，变呆 ❷【俚】走开，滚开

fıs fıs *zf.* 悄悄地，耳语般地：Fıs fıs ne konuşuyorsunuz? 你们在嘀咕什么呢？

fısfıs *is.* 喷雾器，喷壶

fısfıslamak (*nsz*) 喷洒(香水、药水等液体物质)

fısfıslanmak (*nsz*) fısfıslamak 的被动态：fısfıslanmış sinek gibi 就象被药打的苍蝇一样

fısıldamak (*-i, -e*) 窃窃私语，小声嘀咕，悄悄地告诉：Kulağıma bir şey fısıldadı, ama ne dediğini anlamadım. 他凑到我耳边说了句什么，但是我没听明白。Çekilmiş dudakların arasından birşey fısıldadı. 他半张的嘴里嘟囔了几句什么。Seni düşündüren bir şey görürsen bana yavaşça fısıldarsın. 如果你看到了什么让你不安的事，你可以悄悄地告诉我。

fısıldanmak (*nsz*) fısıldamak 的被动态

fısıldaşmak (*nsz*) 相互耳语，相互嘀咕，相互说悄悄话，交头接耳

fısıldayıcı *is.* 提台词的人

fısıl fısıl *zf.* 轻声地，低声地，轻声细语地：～ ～ fısıldamak 交头接耳 Fısıl fısıl konuşuyorlar. 他们在交头接耳。

fısıltı *is.* 悄悄话，耳语：İçeriden bir fısıltı geliyor. 里面传出细语声。Öğretmen gelince fısıltılar bitti. 老师一来，顿时鸦雀无声了。Sessiz çalışınız, fısıltıyı kesiniz! 好好做功课，别说话！◇～ **gazetesi** 传闻，流言，轶事，小道消息

fısıltılı *s.* 〈语〉发唏音的

fısıltıyle *zf.* 轻声地，低声地，轻声细语地

fısır fısır *zf.* ❶悄声地，小声地：Kuru otlar fısır fısır yanar. 干草悄声地燃烧。Su musluktan fısır fısır akıyor. 水汩汩地从水龙头里流出来。Fısır fısır ne konuşuyorsunuz? 你们在嘀咕什么呢？❷水疱状地：Çocuğun cildi fısır fısır kabardı. 这孩子身上起满了水疱。

fısırtı *is.* ❶轻声：su ～sı 水声 ❷水疱：Bebeğin karnı üstünde fısırtılar var. 婴儿肚子上起了水疱。

fıskiye (阿) *is.* ❶(喷水池喷泉的)喷嘴：Havuzun fıskiyesini açabilir misiniz? 您能把水池喷泉打开吗？❷一种能喷水的儿童玩具。

fıslamak (*-i, -e*) ❶见 fısıldamak ❷密告，捡举，告发

fıslanmak (*nsz*) fıslamak 的被动态

fıslaşmak (*-le*) 互相低语，小声交谈，窃窃私语

fıstık, -ğı (阿) *is.* ❶(阿月浑子果、松子、花生等的总称)坚果；阿月浑子果：antep ～ı 阿月浑子果 çam ～ı 松子 yer ～ı 花生 ❷【俚】脑筋，智慧 ◇～ **etmek** 【俚】欺骗，诈骗 ～ **gibi** ①丰满的，胖乎乎的，圆滚滚的 ②【俚】非常漂亮的，有魅力的，妩媚的(女人)：Ali'nin dairesinden sürüyle fıstık gibi kız çıkıyor. 一群妩媚的女孩子从阿里的房间里拥了出来。～ **gibi fikir** 【俚】好主意 ～ **vermek** 【俚】离间，挑拨，挑唆，教唆 ～**ını kullanmak** 【俚】动脑筋

fıstıkçı *is.* 种植或卖坚果的人

fıstıkçılık, -ğı *is.* ❶种植坚果 ❷买卖坚果

fıstıkî (阿) *is. ve s.* 淡黄绿色，阿月浑子绿 ◇～ **makam** 【谑】慢慢地，不紧不慢地，磨磨蹭蹭地：Fıstıkî makam geliyor. 他不紧不慢地来了。

fıstıklık, -ğı *is.* 种植坚果的地方，坚果园

fış fış *zf.* 沙沙声，蔌蔌声，潺潺声

fışıldamak (*nsz*) 发出沙沙声，发出蔌蔌声，发出潺潺声

fışıltı *is.* 沙沙声，蔌蔌声，潺潺声：Önümdeki denizin fışıltısını duyuyorum. 我听到了前面大海的波涛的拍岸声。

fışırdamak (*nsz*) 发出沙沙声，发出蔌蔌声，发出潺潺声

fışırdatmak (*-i*) fısırdamak 的使动态

fışır fışır *zf.* 沙沙声，蔌蔌声，潺潺声：Kumaş fışır fışır ediyor. 布料发出沙沙声。Su fışır fışır akıyor. 水潺潺流淌。

fışırtı *is.* 沙沙声，蔌蔌声，潺潺声

fışkı (希) *is.* (大牲畜的)新鲜粪便，牲口粪

fışkıcı *s. ve is.* 打扫牲口粪便的(人)

fışkılamak ❶ (*-i*) 施厩肥，施肥 ❷ (*nsz*) (大牲畜)排便，拉屎

fışkılı *s.* ❶施上厩肥的 ❷落上牲口粪的

fışkılık, -ğı *is.* ❶(大牲口)粪便堆积场 ❷(大牲畜的)胃，肚

fışkın *is.* (植物的)根出条，幼芽，新芽，新枝 ◇～ **atmak** 发芽

fışkırdak, -ğı *is.* ❶(化验室的)洗涤瓶 ❷喷壶

fışkırık, -ğı *is.* 喷泉；喷水池的喷嘴，喷水枪；喷雾器

fışkırış *is.* fışkırmak 的动名词

fışkırma *is.* fışkırmak 的动名词：Kadın elindeki topuklu iskarpini adamın alın çatısına indirince kan fışkırmaya başlamıştı. 那女人抄起高跟鞋就朝那人的面门来了一下，顿时鲜血喷涌而出。

fışkırmak *is.* ❶喷射，喷出，喷涌：Sular fışkırdı. 水喷涌而出。Çocuklar, taşların üzerine boncuk boncuk fışkıran bir pınarcık buldular. 孩子们在乱石堆里找到了一眼山泉，泉水像珍珠似的喷涌而出。Hava biraz kapanarak yağmur serperken bulutlar sıyrılmış, güneşin turuncu ışıkları fışkırmağa başlamıştır. 天刚一阴，有点儿要下雨的样子，却又云开雾散，露出了橙黄色的阳光。❷(植物)快速生长，茁壮生长：Yağmur yüzünden ekinler fışkırdı. 由于雨水好，庄稼长势也好。❸【转】丰富，随处可见：Duvarlarda yeşil ipekten fon üzerinde altından çiçekler fışkırıyormuş. 墙面是绿绸子底的，上面有金花。Yolun kıyısında renk renk çiçekler fışkırmış. 道路两侧长满了五颜六色的鲜花。

fışkırtı *is.* (气体、液体喷出时发出的)咝咝声，吱吱响，嘘嘘声

fışkırtıcı *is.* 喷射器，喷射泵，推顶器

fışkırtılmak (*nsz*) fışkırtmak 的被动态

fışkırtmak (*-i*) fışkırmak 的使动态：Balina derin bir denizde yaşar, ara sıra havaya büyük bir su sütunu fışkırttığı görülürmüş. 鲸鱼生活在深海里，有时可看到它喷起的巨大的水柱。

fışlamak, fışnamak (*nsz*) ❶发出沙沙声 ❷【俗】发酸，发馊，发酵

fıt(ı)r *is.* 〈宗〉❶开斋 ❷斋月的末尾

fıtık, -ğı (阿) *is.* 〈医〉疝：～ bağı 〈医〉疝带 göbek ～ı 脐疝 karın ～ı 小肠疝气，腹股沟疝 ◇～ **etmek** 【俚】惹恼，激怒 ～ **olmak** 【俚】感到不舒服，生气

fıtıklı *s.* 有疝的，有疝气的

fıtıkotu *is.* 〈植〉赫花亚草，无瓣石竹(*Herniania glabra*)

fıtrat (阿) *is.* ❶创造，造物，创立，创始 ❷天性，本性；天资，天赋：Herkesin fıtratı başkadır. 各人天资各不同。❸创业

fıtrî (阿) *s.* 【旧】天生的，先天的，生来俱有的：～ bir istidat 天赋

fıtriye (阿) *is.* 【旧】先天论，天性论

fıttırmak (*nsz*) 【狎】变傻，变呆

fıymak (*nsz*) 【俚】悄悄地离去，偷偷地离开，溜走：Biz gelene kadar çoktan fıymış. 在我们来到之前，他早就溜走了。

fi (阿) *e.* 【旧】位于，在之内：～ iki haziran 在 6 月 2 日 ◇～ (**filân**) **tarihinde** 很久很久以前，从前：Fi tarihinde bu tepeler ormanlarla kaplıymış. 从前，这些山头密林深深，郁郁葱葱。Ahmet, trabzon'lu zengin bir babanın tek oğluydu. İstanbul'a fi tarihinde göç etmişti. 艾哈迈德本是特拉布松一个富翁的独生子，很久以前迁到了伊斯坦布尔。

fiber (英) *is. ve s.* ❶纤维板，硬纸板：～ bavul 钢纸板手提箱 ❷纤维

fiberglas (英) *is.* 玻璃纤维，玻璃钢：～ ski 玻璃钢滑雪板

fibril (法) *is.* ❶小纤维 ❷〈解〉原纤维

fibrin (法) *is.* 〈生〉纤维蛋白

fibrinojen (法) *is.* 〈生〉纤维蛋白原

fibrom *is.* 〈医〉纤维瘤

fibula *is.* 〈解〉腓骨

fidan (希) *is.* ❶秧苗：pamuk ～ı 棉苗 sebze ～ı 菜苗 ❷扦条，插条 ❸树秧，树苗：elma ～ı 苹果树苗 Çıplak bir alan, çevre okulları öğrencilerinin eliyle ektiği bin çam fidanı ile şenleniverdi. 这本是一块光秃秃的土地，周围学校的学生们亲手种下了 1 千棵松树苗，这里很快便热闹起来了。◇～ **boylu** 细高个的，苗条的 ～ **dikmek** 植树，栽树，种树：Diz boyu çukurlar açıp fidan diktik. 我们挖了一些没膝深的树坑，栽上了树苗。～ **gibi** 细高个的，苗条的

fidan biti *is.* 〈动〉蚜虫(*Aphidoidea*)

fidanlık, -ğı *is.* 林木苗圃；苗床

fide [fi'de] (希) *is.* 秧苗，花苗，花秧，菜苗，菜秧：patlıcan ～si 茄子苗 biber ～si 辣椒苗 Annem saksılara dikmek için pazardan çiçek fideleri aldı. 妈妈从市场上买来花秧，要种在花盆里。

fideci *is.* 培育和出售秧苗的人

fidecilik, -ği *is.* 培育和销售秧苗的行当

fideizm (法) *is.* 〈哲〉信仰主义，信仰论

fidelemek (*-i*) 栽秧，栽苗

fidelik, -ği Ⅰ *is.* ❶苗圃，温床 ❷【转】(培养新人的)摇篮，温室 Ⅱ *s.* 育苗用的：～ tohum 种籽

fider *is.* 〈电〉馈(电)线

fidye *is.* 赎金：Ne kimseyi dağa kaldırmış, ne de fidye istermiş. 没听说他绑架了什么人，也没听说他索要什么赎金。◇～ **almak** 索要赎金

fidyeci *is.* 索要赎金的人：Bundan cesaret alan fidyeciler, daha sonra, aldıkları paranın iki katını istediler. 受此鼓舞，索要赎金的人后来又把他们索要的赎金翻了一番。

fidyeinecat *is.* 【旧】赎金

fifre [fi'fre] (法) *is.* 短笛

figan (波) *is.* 【旧】呻吟，呜咽 ◇～ **etmek** 呻吟，呜咽，因伤痛大喊大叫

figür (法) *is.* ❶造型，图形：bale ～ü 芭蕾舞造型 mecburî ～ler 规定动作 serbest ～ler 自选动作 50 bin liralık metal paraların arka yüzünün fonunda yaprak figürleri bulunurken, ön yüzünde Atatürk'ün profili yer alıyor. 面额为 50 里拉的硬币背面的图案是树叶，正面是阿塔图尔克的侧面像。❷〈乐〉音型

figüran (法) *is.* 配角，跑龙套的，群众演员

figüranlık, -ğı *is.* 配角角色：Tiyatroda figüranlık yapıyor. 他在戏中当配角

figüratif *s.* (绘画或雕塑中)比喻的，借喻的，象征的，用形象表现的，象形的，用图形表示

的：～ sanat 形象艺术(与抽象艺术或非形象艺术相对)

figürin *is.* 小雕像，小塑像，小人像

figürist *is.* 肖像画家，画像家

figürlü *s.* 有形状的，有图案的，有造形的

fiğ *is.* 〈植〉巢菜属植物(如巢菜，野豌豆，作饲料用) (*Vicia sativa*)

fihris(t) (波) *is.* ❶目录，总目，图书目录，目录册：bibliyografik ～ 图书索引 kitabın ～i 书目 ❷清单，一揽表，统计表，登记表：müze ～i 博物馆清单

fihristlemek (*-i*) 列入目录，列入清单

fiil (阿) *is.* ❶行为，行动，所做所为，动作：Kavli fiiline uymaz. 他言行不一。❷〈语〉动词：～ cümlesi 动词句 ～ çatısı 动词的态 ～ çekimi 动词变位 ◇～ **adam** 成功人士 ～ **bozuk** 缺德的，行为恶劣的

fiilen [fii'len] (阿) *zf.* 实际上，确实，的确：Bu işe fiilen karışmamış. 他确实没有插手这件事。

fiilî (阿) *s.* ❶实际的，现行的，正在进行的，已经进行的：～ hizmet 现役 ～ hükûmet 现政府 ～ şirket 〈法〉事实上的公司 ～ zilyetlik 〈法〉实际占有，事实占有 ❷〈语〉动词的

fiilimsi *is.* 〈语〉动词衍生词

fiiliyat (阿) *is.* 实际，行动，行为，实践

fiiliyata *zf.* 实际上

Fiji Adaları *öz.is.* 斐济群岛(大洋州)

fikir, -kri (阿) *is.* ❶想法，思想，思维：～ adamı 思想家 ～ arkadaşı 志同道合者；同伙，同谋 ～ dağınıklığı 思维混乱 ～ mücadelesi 思想斗争；意识形态 ～i dağınıklı 思维混乱的 ❷智慧：～ işçisi 脑力劳动者，白领工人 ❸意图，目的：öğrenim ～iyle 为了学习 ❹看法，观点，主意，意见，见解：～ ayrılığı 意见分歧 ～ teatisi 交换意见，交换看法 Balıkçı fitili almış gidiyordu, ileri sürdüğüm fikirlere kulak bile vermiyordu. 渔夫暴跳如雷，我的话他根本听不进去。❺记忆 ◇～ **açmak** ①发表看法 ②开动脑筋 ～ **almak** 听取看法，征求意见：O konuda arkadaşının da fikrini almaya karar vermişti. 他决定在这个问题上也听听朋友的意见。Sizden fikir almaya geldim. 我是来听取您的意见的。～ **danışmak** 征求意见，咨询 ～ **değiştirmek** 变卦，改主意：18 Aralık'ta 3 delege fikir değiştirip Gore'a oy verirse Gore başkan seçilir. 如果 12 月 18 日有 3 名选举人改变主意投戈尔的票，戈尔将当选总统。～ **edinmek** (对某事)有看法，有见解 ～ **etmek** 思考，思索，考虑，想象 ～ **gazetesi** 坚持某种主张的报纸 ～ **sondajı** 民意调查，民意测验 ～ **vermek** 表明看法，阐述意见，出主意：Bu konuda bize fikir verirseniz çok seviniriz. 我们非常欢迎您能在这个问题上给我们出出主意。～ **yormak** 动脑筋 ～ **yürütmek** 阐明看法，提出想法，出主意：Bu konuda birçok fikir yürütmelerine rağmen bir türlü sonuca gidemiyorlardı. 在这个问题上，尽管他们出了不少主意，但一点儿效果也没有。Bilmediğimiz bir konu hakkında fikir yürütmek doğru değildir. 在我们不懂的问题上，还是不要出主意为好。～**e dalmak** 沉思 ～**e düşmek** 想起，回忆 ～(**in**)**e körü körüne bağlanmak** 盲从：Bir fikre körü körüne bağlanmak çok kez iyi sonuç vermiyor. 盲从大都没有好结果。～**i mariz** 痴呆的，患痴呆病的 ～**inde ısrar etmek** 固执己见：Başı taşa gelinceye kadar fikrinde ısrar etti, nihayet anladı ama iş işten geçti. 他固执己见，不撞南墙不回头，最后终于明白了，然而为时已晚。～**inde olmak** 认为 ～**inde tutmak** 记忆，牢记 ～**inden caymak** 变卦，改主意：Fikrinden caydı. 他变卦了。～**inden geçirmek** 打算，设想 ～**lerinde ayak diremek** 坚持自己的意见 ～**ini değiştirmek** 变卦，改主意：Fikrimi değiştirdim. 我改主意了。

fikirce *zf.* 聪明地，精明地；深奥地：～ zayıf 低能的

fikircilik, -ği *is.* 〈哲〉唯理论

fikirden *s.* 凭记忆画画，非写生～ bir manzara çizmek 凭记忆画风景

fikirli *s. ve is.* 有某种思想的，有某种想法的，有某种意图的(人)：açık ～ 坦诚的，老实的，朴实的 dar ～ 狭隘的 geri ～ 因循守旧的，保守的落后的；反动的 ileri ～ 进步的，先

进的 Liberal fikirli idi. 他是一个具有自由主义思想的人。

fikirsiz *s.* 无思无虑的，无所用心的，不动脑筋的，粗心大意的；迟钝的，笨的，头脑简单的，无知的

fikirsizlik, -ği *is.* 无思无虑，无所用心，不动脑筋，粗心大意；迟钝，笨，头脑简单，无知

fikren [fi'kren] *zf.* 心理上，精神上，寻思，暗自思量

fikret *is.* ❶沉思，寻思；考虑，思考 ❷思想，念头

fikretmek (*-i*) 沉思；思想，思考，思索，寻思

fikrî (阿) *s.* ❶精神的，思想的，脑力的，智力的：～ birlik 思想一致 Partinin nerede verilebileceği fikrî dimağımızı işgal ediyor. 我们现在满脑子想的是聚会能在哪里举行。❷抽象的

fikrisabit [fi'krisa:bit] *is.* 【旧】成见，固定的观念

fikriyat (阿) *is.* 思想体系，意识形态；精神世界

fiksaj *is.* 〈摄〉定影剂，定影液

fiksatif *is.* 〈摄〉(绘画、制图用的)固定剂

fiksiyon *is.* 虚构；虚伪的事物，佯装；假相

fiks menü (法) *is.* 份饭，客饭

fikstür (英) *is.* (体育比赛)秩序册

fil (阿) Ⅰ *is.* ❶〈动〉大象(*Elephantes*)：～ hastalığı 〈医〉象皮病 Hayvanat bahçesindeki filin bakıcısı onun yıkanmaktan çok hoşlandığını söyledi. 动物园里的大象饲养员说，大象很喜欢洗澡。Deveden büyük fil vardır. 【成】天外有天，山外有山，比骆驼大的是大象。❷(国际象棋中的)象 Ⅱ *s.* 笨重的，粗笨的 ◇～ **gibi** 大胖子，大肚汉：Sofraya oturunca fil gibi yiyor, elbette şişecek. 他一坐在餐桌旁就像饿虎扑食，当然会胖了。～**i yürütmek** (国际象棋中)走象

filador, filadur *is.* 〈海〉松紧器，旋转紧线器

filama *is.* 见 flama

filâman (法) is. 灯丝，极丝

filân (阿) 见 falan 释义：Filâna keyif sormaya gideceğim. 我要去探望一个人。◇～ **falan** (或 **festekiz**) 见 falan filân

filanca 见 falanca

filandra *is.* 见 flandra

filânıncı 见 falanıncı

filântrop (法) *s.* ve *is.* 慈善的，博爱主义的

filantropi (法) *is.* 博爱，慈善，仁慈

filantropizm (法) *is.* 博爱，慈善，仁慈

filâriz *is.* (击打亚麻等用来剥离种子的)棒槌

filârizlemek (*-i*) 用棒槌槌打亚麻使之成为纤维状

filârmoni (法) *is.* ❶音乐迷 ❷爱乐乐团，爱乐乐队

filârmonik *s.* ❶爱好音乐的 ❷爱乐的(协会、乐团等)

filasa (意) *is.* 细股，线屑细股，绳股

filateli (法) *is.* 集邮

filatelik (法) *s.* 集邮的

filatelist (法) *is.* 集邮者，集邮家

filator, filatür *is.* 精纺机；纺纱厂

filavta 见 flüt

filayağı *is.* 〈建〉墩，支柱

fil ayaklılık *is.* 〈医〉脚气病

filbahar, filbahrî *is.* 〈植〉山梅花，丁香花(*Philadelphus*)

fildekoz Ⅰ *is.* 莱尔线(高极精梳，烧毛，丝光双股棉线，用于针织品) Ⅱ *s.* 莱尔线的

fil dişi *is.* ve *s.* ❶象牙；象牙制的：～ oymacısı 象牙雕刻家，象牙雕刻匠 ～ tarak 象牙梳子 Fildişi çok sert bir maddeden oluşmuştur. 象牙是由一种非常坚硬的物质构成的。Annemin fildişi bir tarağı var. 我妈妈有一把象牙梳子。❷象牙色；象牙色的，象牙般的：～ rengi 象牙色 Annem ablama fildişi bir giysi dikti. 我妈妈给我姐姐做了一件象牙色的衣服。Manolya ağaçları da kat kat fildişi küreler biçimindeki çiçeklerini açıp, tatlı keskin kokularıyla havayı doldurdular. 玉兰树也打开了它们那些一层一层的象牙般的球形花苞，使得空气中充满了浓郁的甜香。❸〈解〉牙质，齿质

fil dişi balinalar *is.* 〈动〉独角鲸(*Monodon nonocers*)

Fildişi Kıyısı *öz.is.* 科特迪瓦

file[1] (法) *is.* ❶网，球网：Sağ bek topu filelerden çıkarıp santraya gönderiyor. 右后卫把球从网中取出，开到了中场。❷网兜：Pazara annemle birlikte gittim, ona filelerin taşınmasında yardım ettim. 我和妈妈一起去赶集，帮妈妈提网兜。❸发网：saç ～si 发网

file[2] *is.* 脊肉，里脊肉 sığır ～si 牛里脊肉

fileci *is.* 【俚】望风者

filecilik, -ği *is.* 【俚】望风

fil elması *is.* 〈植〉木苹果(*Feronia elephantum*)

filenç, ci *is.* 〈技〉法兰，法兰盘；凸缘，突缘，突边

filençli *s.* 法兰的，法兰盘的；带法兰的，带凸缘的 ～ kavram 凸缘结合，法兰盘结合；凸缘联轴节 ～ boru 法兰管，法兰盘管

filenk, -ği *is.* 移动重物时放在下面的圆木

filet *is.* (意)浅滩

fileto [file'to] (意) *is.* 里脊肉

fileyşin *is.* 〈海〉(舰上的)信号灯

fil faresi *is.* 〈动〉跳鼢，长鼻鼢(*Macroscelides proboscideus*)

filgiller *is.* 〈动〉象科(*Elephantidae*)

filhakika [fi'lhaki:ka] (阿) *zf.* 实质上，实际上，事实上，现实上，的确，确实

filibit *is.* 〈医〉静脉炎：dalak ～i 脾静脉炎

filiform *s.* 〈植〉丝状的，线形的

filigran *is.* 水印，暗记

filigranlı *s.* 有水印的，有暗记的

filik, -ği *is.* 白色优质马海毛

filika [fili'ka] *is.* ❶放置在舰船上的小帆船，舢板，小艇，救生艇：denize bir ～ indirmek 把一艘救生艇放下海 Bindiğimiz gemide beş çift filika vardır. 我们乘坐的船上有 5 对救生艇。❷(外交官戴的)二角帽

filikacı *is.* 看管小帆船的人

filim *is.* 见 film

filinta [fili'nta] (德) Ⅰ *is.* 火枪，猎枪；卡宾枪 Ⅱ *s.* 【俚】漂亮的，英俊的 ◇～ **gibi** 漂亮的，英俊的

Filipinler *öz.is.* 菲律宾(亚洲)

Filipinli Ⅰ *s.* 菲律宾的 Ⅱ *is.* 菲律宾人

filispit (英) Ⅰ *ünl.* 〈海〉(口令)全速前进！Ⅱ *s.* 【俚】酩酊大醉的

Filistin [fili'stin] *öz.is.* 巴勒斯坦(亚洲)：Filistin Kurtuluş Örgütü 巴勒斯坦解放组织

Filistinli [fili'stinli] Ⅰ *öz.is.* 巴勒斯坦人 Ⅱ *s.* 巴勒斯坦的

filiz[1] *is.* 〈植〉芽，萌牙，嫩枝，嫩芽：bambu ～leri 竹笋 Keçiler ağaç filizlerini yiyerek ormana zarar verirler. 山羊啃食树木嫩枝，对林木有害。◇～ **gibi** 身材苗条的，身材匀称的，身材姣好的 ～ **sürmek** ①(植物)发芽，萌芽 ②【转】开始生长，开始长大 ③【转】萌芽

filiz[2] (阿) *is.* 矿，矿石，矿沙：bakır ～i 铜矿石 demir ～i 铁矿石 maden ～i 矿沙，矿石

filizi *is.* ve *s.* 淡绿色(的)

filizkıran *is.* (5 月份树木发芽时出现的一种)风暴，暴风

filizlemek[1] (*-i*) (给植物)打尖，打芽，打顶尖

filizlemek[2] *is.* 一种土豆病害

filizlenme *is.* filizlenmek 的动名词：İçimde yeni duygular filizlenmeye başladı. 一些新的感觉开始在我心中萌发。

filizlenmek (*nsz*) ❶(植物)发芽：Saksıya diktiğim çiçek tohumu filizlendi. 我种在花盆里的花籽已经发芽了。❷【转】开始生长，开始长大，萌发

filizli[1] *s.* 有芽的，长芽的，发芽的：～ dal 发芽的枝条

filizli[2] *s.* 含矿的，有矿石的

filiz sıklet *is.* 〈体〉(摔跤、拳击和举重)最轻量级

fil kulağı *is.* 〈植〉杯芋(天南星科观赏植物) (*Caladium*)

fillat, -dı *is.* 〈矿〉千枚岩，硬绿泥石

fil(i)m (英) *is.* ❶胶卷，胶片，底片：siyah-beyaz ～ 黑白胶卷 renkli ～ 彩色胶卷 Resmini çekemeyeceğim, fotoğraf makinesinde film kalmadı. 我不会照相，相机里面没有胶卷。❷电影，影片，拷贝：～ fotoğrafı 电影剧照 ～ yıldızı 影星 ～ yönetmeni 电影导演 ～ hilesi 电影特技 çizgi ～ 卡通片，动画片 çocuk ～i 儿童电影 karton ～ 卡通片，动画片 polisiye ～ 侦探片 serum ～i 惊险电影 ❸薄膜，薄层，膜 ◇～ **çekmek** ①拍摄影片 ②拍 X 光片 ～ **çevirmek** ①拍摄影片 ②拍电影，在影片中担任角色 ③【转】娱乐，消遣，消磨时光，打发时间 ～ **göstermek** 放映电影 ～ **koparmak** 【俚】酒后胡言乱语：Ali bu, iki tek parlatınca filim koparmaya başlar. 阿里就是这样，两杯酒下肚，就开始胡说八道。～ **kopmak** 酩酊大醉，稀里糊涂，迷迷瞪瞪：O rezil barda sabaha kadar oturdum, kafa çektim. Film kopmak üzereydi. 我就在那家小酒馆坐着喝到天明，差点儿喝醉了。～ **oynatmak** 放映电影 ～**i yıkamak** 冲洗胶片，冲洗底片 ～**leri yakmak** 【转】①搞糟，办砸 ②使难堪，使名誉扫地

fil(i)mci *is.* ❶电影工作者，影人 ❷卖胶卷的人 ❸【俚】言而无信的人，骗子：Filimcidır, palavrasına boş ver! 他是个骗子，他的谎言你可别当真！

fil(i)mcilik, -ği *is.* 电影业

filo [fi'lo] (意) *is.* ❶舰队，船队：ticaret ～su 商船队 ❷ (空军)机队，中队：Bir uçak filosu Cumhuriyet Bayramında gösteri yaptı. 在国庆节，有一个飞行机队做了飞行表演。❸【俚】虱子

filojenez *is.* 〈生〉系统，发育，种系发生

filoksera [filo'ksera] (法) *is.* ❶根瘤蚜 ❷根瘤蚜虫害

filolog *is.* 语史学家，语文学家，文献学家

filoloji *is.* 语文学，语史学，文献学

filolojik *s.* 语文学的，语史学的；文献学的

filotilla [filoti'lla] (意) *is.* ❶轻型舰队 ❷飞行小队

filoz *is.* (渔网的)浮漂，浮标

filozof (法) *s.* ve *is.* ❶对哲学有兴趣的；哲学家 ❷【转】达观的；豁达者；隐居的；隐士

filozofça [filozof'ça] *s.* ve *zf.* 有哲人态度的，达观的，镇静的，逆来顺受的

filozoflaşmak (*nsz*) (遇事)镇定自若，泰然处之

filozofluk, -ğu *is.* 处事大度，达观，旷达

filtre [fi'ltre] (法) *is.* 滤器，滤纸；滤光镜，滤色镜；(香烟)过滤嘴：akustik ～ 滤声器 ışık ～si 滤光镜 renkli ～ 有色滤光镜 siyah ～ 不可见光滤光镜 ◇～ **etmek** 滤除，过滤

filtreli s. 带滤器(滤纸、滤光镜、滤色镜、过滤嘴)的：～ sigara 过滤嘴香烟

filtresiz s. 不带滤器(滤纸、滤光器、滤色镜、过滤嘴)的

filum (拉) *is.* 〈生〉(生物分类的)门

filvaki, -i [fi'lva:ki] (阿) *zf.* 实际上，事实上，确实，的确 ◇～ **… ama …** 尽管…，但是：Filvaki soyledi, ama iyi anlatamadı. 他说过，但是没说明白。

Fin *s.* ve *is.* 芬兰的，芬兰人：～ dili 芬兰语 ～ hamamı 芬兰浴，桑拿浴

final, -li (法) Ⅰ *s.* 最后的，结局的 Ⅱ *is.* ❶决赛：～ maçı 决赛 çeyrek ～ 四分之一决赛 yarı ～ 半决赛 Basketbol finalleri bu gün yapılacak. 篮球决赛将在今天举行。❷终曲 ◇～**e kalmak** 取得决赛权，进入决赛

finalist[1] *is.* 取得决赛权的运动员或运动队，决赛选手，决赛队

finalist[2] (法) *s.* ve *is.* 〈哲〉目的论的(者)

finalizm (法) *is.* 〈哲〉目的论

finansal *s.* 财政的，财务的，金融的

finanse etmek (*-i*) 〈经〉提供资金，资助：fabrikayi ～ 供给工厂资金

finansiye *is.* 金融家，银行家；资本家

finansman (法) *is.* 〈经〉❶筹措资金，提供资金，投资 ❷资金：～ güçlükleri 资金困难 ～ kaynağı 资金来源

Fin balinası *is.* 〈动〉长须鲸，鳁鲸(*Balaennoptera physalus*)

fincan (阿) *is.* ❶杯子：çay ～ı 茶杯 ～ tabağı 杯托碟 Dolaptan çay fincanlarını çıkarır mısın? 请您从柜子里给拿几个茶杯好吗？❷一杯的量：Bir fincan çay mı yoksa kahve mi istersiniz? 您是要杯茶，还是咖啡？❸陶瓷绝缘子，电瓷瓶 ◇～ **gibi** 又大又亮的，又大又圆的(眼睛)：Fincan gibi gözlerini üstüme çevirme. 别拿你的牛眼看着我！Hiddetten gözleri fıncan gibi oldu. 他气得两眼瞪得像铃铛。

fincanböreği *is.* 一种蜜饼儿

fincancı *is.* 出售瓷器或玻璃制品的人

fincanlık *s.* ❶…杯的：Ancak iki fincanlık kahvemiz var. 我们只有两杯咖啡。❷能放…个杯子的：altı ～ tepsi 能放 6 个杯子的托盘

Fince *öz.is.* 芬兰语，芬兰文

finfon 见 fanfan

fingirdek *s.* 卖弄风情的，轻佻的，妖冶的：～ bir kadın 一个轻佻的女人

fingirdeklik, -ği *is.* ❶卖俏，卖弄风情，搔首弄姿 ❷轻率，轻浮，轻佻

fingirdemek (*nsz*) 卖弄风情，轻佻，暗送秋波：aşçı ile fingirdeyen kız 同厨师调情的姑娘

fingirdeşmek (*-le*) (男女之间)互相调情，眉来眼去

fingir fingir *zf.* ◇～ **fingirdemek** 搔首弄姿：Kız, erkeklerin karşısında fingir fingir fingirdiyor. 那姑娘在男人面前搔首弄姿，举止轻佻。

finiş (英) *is.* ❶结束 ❷终点 ◇～ **yapmak** (赛跑中的)冲刺：Üçüncü sıradaki koşucu son turlara yaklaşırken canını dişine alarak bir finiş yaptı. 排在第 3 位的跑步运动员在接近最后几圈的时候拼出全力发起了冲刺。～**e kalkmak** (赛跑中的)冲刺

fink *is.* ❶欢乐，乐趣 ❷在东南阿纳多卢地区生长的一种植物的果实，误食可使人瘫痪 ◇～ **atmak** 游荡，闲逛：Hiç bir sorumluluk almıyor, bütün gün sokaklarda fink atıyor. 他什么事也不管，成天在大街上游荡。Her akşam, siz yattıktan sonra buluşuyorlar, sabahlara kadar fink atıyorlar dere boyunda. 每天晚上你们都睡下之后，他们就去幽会，沿着河边溜达，直到天亮。

Finlandalı, Finlandiyalı *is.* 芬兰人；芬兰居民

Finlandiya *öz.is.* 芬兰(欧洲)

fino [fi'no] (意) *is.* ❶长毛小狗，观赏狗，宠物狗，哈叭狗 ❷【俚】(印度)大麻

Fin-Ugor *öz.is.* ve *s.* 芬兰-乌戈尔语系(的)

firak (阿) *is.* 【旧】❶分离，离别，别离，分别，离散，生离死别 ❷悲伤，痛苦，遗恨

firaklı *s.* 【旧】悲伤的，痛苦的，难过的

firar (阿) *is.* ❶逃脱，逃跑，逃亡；越狱：～ yolu (舰船等机舱的)紧急出口，撤离通道 ～ kenarı 机翼后缘 ❷〈军〉擅离职守，开小差，当逃兵 ◇～ **etmek** 逃跑；开小差；越狱 **～a kadem basmak** 逃跑；开小差；越狱

firarî (阿) *s.* ve *is.* 逃脱的，开小差的，越狱的

firaş (阿) *is.* ❶床，榻，床铺 ❷铺垫(物)，坐垫；地毯

firavun (阿) *is.* ❶〈史〉法老 ❷【转】暴君，恶魔：Her firavunun bir Musa'sı çıkar. 有压迫就有反抗。❸一种纸牌游戏

firavun faresi *is.* 〈动〉獴，埃及獴(*Hespestes ichneumon*)

firavun inciri *is.* 〈植〉仙人掌；仙人掌果(*Opuntia ficus*)

firavunlaşmak (*nsz*) 【转】变得残暴，变成恶魔

firavunluk, -ğu *is.* ❶法老之位 ❷【转】残暴，暴戾，暴虐

fire [fi're] (希) *is.* ❶〈商〉报损，损耗，商品损耗率 ❷(生产原料中筛选出来的)杂质 ❸【俚】劣迹 ◇～ **vermek** ①损耗：Sabun kuruyunca çok fire verir. 肥皂一干，分量就要损耗许多。②【俚】劣迹败露：Kapıcı ilk günleri hiç fire vermedi, ama sonradan hırsızlığı ortaya çıktı. 看门人最初几天表现不错，但是后来他做贼的本性就暴露出来了。

firez *is.* 【俗】❶(收割后地里剩下的)庄稼根茬 ❷庄稼，庄稼苗

firfiri (阿) *is.* ve *s.* 紫红色(的)

firigo *s.* 【俚】讨厌的，令人厌恶的，引起反感的，令人不愉快的，冷漠的(人)

firigorifik 见 frigorifik

firik, -ği *is.* 【俗】❶快成熟的庄稼 ❷炒熟的青麦粒或者烤玉米等

firkat (阿) *is.* 离别，分离，分别，别离，离散，生离死别

firkateyn (意) *is.* 【旧】❶〈海〉(16 世纪)三桅战舰 ❷快速护卫舰，护航舰

firkete [firke'te] (意) *is.* U 形发夹，夹叉

firketelemek (*-i*) 用 U 形发夹固定

firma [fi'rma] (意) *is.* 公司，商行，商号：Çinli sermayeli ～ları 中资公司

firuze (波) *is.* ve *s.* 绿松石(色的)：Evsahibi onlara firuze mavisiyle boyanmış bir araba armağan etti. 房主送给他们一辆蓝绿色的大车。

Fisagor davası *öz.is.* 〈数〉毕达哥拉斯定理

fisebilillah [fi:'sebilillah] (阿) *zf.* 看在真主的份上，不需任何回报地

fis fis *zf. yans* ❶(燃烧时发出的)噼啪声，折裂声，破裂声 ～ ～ yanmak 烧得噼啪响 ❷耳语声，低语声 ～ ～ konuşmak 窃窃私语，悄悄地谈话

fiske (希) *is.* ❶用手指弹：Bir ağaç tepesinde kiraz yiyor, çekirdeklerini fiske ile uzaklara savurarak eğleniyordum. 我在树上一边吃樱桃，一边用手指把果核弹向远处玩。❷用手指轻叩：Kapıya birkaç fiske vurulduğunu duydum. 我听见有人敲了几下门。❸用两个手捏起的量：bir ～ tuz 一小撮盐 ❹水痘，水疱，血疱 ◇～ **dokundurmamak** 精心呵护不使其有任何危险或受到伤害 ～ ～ **kabarmak** (或 **olmak**) 长水痘，起水疱：Yumurta yiyince çocuğun derisi fiske fiske kabardı. 吃了鸡蛋，孩子身上起了许多水疱。～ **kondurmamak** 精心呵护不使其有任何危险或受到伤害

fiskelemek (*-i*) ❶用手指敲 ❷【转】数落，嗔怪，埋怨，责备

fisket *is.* 〈海〉(水手长用的)哨子，海军笛 ◇～ **çalmak** 吹哨子，吹海军笛

fiskos *is.* 耳语，说悄悄话 ◇～ **etmek** 耳语，说悄悄话：Onların fiskos etmeleri midemi bulandırdı. 他们俩交头接耳使我大生猜疑。Topluluk içinde fiskos etmek ayıptır. 在众人面前说悄悄话是不礼貌的。

fistan *is.* ❶(某些地区的)一种女式裙子 ❷(苏格兰、阿尔巴尼亚和希腊)一种男式短裙

fistanlı *s.* 穿短裙的

fistanlık, -ğı *s.* ve *is.* 用于做短裙的(布料)

fistansız *s.* 未穿短裙的

fisto [fi'sto] (西) Ⅰ *is.* ❶花彩 ❷边饰布料 Ⅱ *s.* 用边饰布料制作的

fistolu *s.* 悬挂花彩的；有边饰的

fistül (法) *is.* 〈医〉瘘，瘘管

fisyon *is.* 〈物〉分裂，裂变

fiş (法) *is.* ❶电源插头：dişi ～ 插座 Ütünün fişini prizde unutma. 别忘了拔电熨头的插头！❷便笺，便条，卡片：Kitaplıktan kitap almak için bir fiş doldurmak gerekiyor. 在图书馆借书要先填写卡片。❸凭证，小票：yatırma ～ 存款凭条 ❹(赌场的)筹码；(赊帐的)欠条，白条 ◇～ **açmak** 写便笺，记卡片，写条 ～ **tutmak** 写便笺，记卡片，写条 ～ **sokmak** 挑唆，教唆

fişe *is.* 密码锁

fişek, -ği (波) *is.* ❶火药筒，子弹筒，子弹带：muharebe ～i 实弹，子弹 ❷焰火，礼花，花炮 ❸筒状硬币卷 ❹筒状调味瓶 ◇～ **atmak** ①一语惊四座，惊人之举 ②【俚】打炮，做爱，性交 ③抽签，抓阄 ～ **gibi** 迅速地，飞快地：İçeriye fişek gibi girdi. 他闪电般地进来了。～ **salıvermek** 挑拨离间 ～ **sokmak** 挑拨离间

fişekçi *is.* ❶〈军〉火炮装弹手 ❷制售花炮者

fişekhane (波) *is.* 弹药制造厂，花炮厂

fişeklemek (*-i*) 挑拨离间，挑唆，教唆

fişekli *s.* 有子弹的

fişeklik, -ği *is.* 子弹夹，子弹带，子弹盒，子弹箱

fişeklikli *s.* 有子弹带的

fişka [fi'şka] (意) *is.* 〈海〉(船上的)锚架

fişlemek (*-i*) ❶记入卡片，记在便条上 ❷开条，打白条 ❸警察记录在案，留案底

fişlenmek (*nsz*) fişlemek 的被动态

fişli *s.* ❶被写入卡片的，被写在便条上的 ❷在警察局有记录的，有案底的

fişlik, -ği Ⅰ *is.* 卡片盒，便笺盒 Ⅱ *s.* 做卡片用的，做便笺用的：～ kâğıt 卡片纸，便笺纸

fit[1] (阿) *is.* 离间，挑拨，挑唆，教唆 ◇(*-e*) ～ **koymak** 离间，挑拨，搬弄是非，挑唆，教唆 (*-e*) ～ **sokmak** 离间，挑拨，搬弄是非，挑唆，教唆 (*-e*) ～ **vermek** 离间，挑拨，搬弄是非，挑唆，教唆

fit[2] *is.* 同意，成交，以物易物 ◇～ **olmak** 【俚】同意，成交，以物易物：Anlaşmazlık sona ersin diye o paraya fit oldum. 我同意以这笔钱了结这场纠纷。O benim kitabımı aldı, ben de onun kalemini aldım, fit olduk. 他拿了我的书，我拿了他的笔，我俩成交了。

fit[3] (英) *ç.is.* 英尺

fitçi *s.* 挑拨性的，挑拨离间的

fitçilik, -ği *is.* 挑拨性，挑拨离间

fitil (阿) *is.* ❶灯芯，灯捻，烛芯：Mehmet, gaz lâbasının fitilini kısver. 穆罕默德，把油灯调暗点儿！❷栓剂，坐药，塞药 ❸绷带 ❹炮捻，导火索，引火线 ❺(服装等上面的)装饰穗 ❻用 50 张纸牌玩的一种游戏 ❼【俚】醉鬼，烂醉如泥的人：Şu moruğa bak, fitil, mübarek. 你

看那个老头！烂醉如泥，真傻！❸是非 ◇～ ～ **burnundan gelmek** 后悔莫及 ～ ～ **burnundan getirmek** 后悔莫及 ～ **gibi** 烂醉如泥的 ～ **olmak** ①【俚】烂醉如泥 ②勃然大怒，暴跳如雷，气极败坏：Çocuğun bu tür yaramazlıklarına fitil oluyordu. 孩子这样淘气，使他非常生气。(*-e*) ～ **vermek**【俚】①激怒，使生气 ②离间，挑拨，搬弄是非，挑唆，教唆 ～**i alırken mumu söndürmek** 【俚】成事不足败事有余 ～**i almak** 【俚】勃然大怒，暴跳如雷，气极败坏：Çocuğunun kavga ettiğini öğrenince fitili almış. 他一听说他的孩子和人打架，当时就火了。Balıkçı fitili almış gidiyordu, ileri sürdüğüm fikirlere kulak bile vermiyordu. 渔夫暴跳如雷，我的话他根本听不进去。～**i yutmak** 【俚】搬弄是非，离间，挑拨，挑唆，教唆

fitilci *s.* ve *is.* ❶制售灯芯的(人) ❷【转】制造混乱的，引起争吵的(人)

fitillemek (*-i*) ❶点燃炮捻，点燃导火索 ❷【转】激怒，使暴跳如雷 ❸用穗形的东西装饰

fitillenmek (*nsz*) itillenmek 的被动态

fitilli Ⅰ *s.* ❶有芯的，有捻的，用捻点燃的：～ çakmak 带捻的打火机 ～ gaz sobası 带捻的煤油炉 ❷用导火索引爆的，用灯捻发射的：～ top (旧式)火炮 ～ tüfek 火枪 Ⅱ *is.* 一种带穗的布料

fitilsiz *s.* 无捻的

fitlemek (*-i*) 离间，挑拨，搬弄是非，挑唆，教唆

fitlenmek (*nsz*) fitlemek 的被动态

fitne (阿) Ⅰ *is.* ❶骚乱，混乱，争吵，纠纷，不和谐 ❷教唆，使入迷途 ❸无神论 Ⅱ *s.* ❶挑拨离间的，从中挑唆的，搬弄是非的：～ fücur 挑拨离间的，挑拨离间者，搬弄是非的人 ～ kumkuması 挑拨离间者，搬弄是非的人 ❷漂亮得使人想入非非的，美得使人心猿意马的(女人、脸蛋、眼睛等) ◇～ **çıkarmak** 挑拨离间，搬弄是非 ～ **salmak** 挑拨离间，搬弄是非 ～ **sokmak** 挑拨离间，挑拨离间，搬弄是非：Arkadaşlar arasına fitne sokup kavgaya neden oldu. 他在同学们之间搬弄是非，惹起一场争斗。Bu iki arkadaşın samimiyetini çekemiyorlar, devamlı olarak aralarına fitne sokmaya çalışıyorlardı. 他们受不了这两个同学如此亲密，一直企图在他们之间搬弄是非。

fitneci *s.* 挑拨离间的，制造不和的，搬弄是非的

fitnecilik, -ği *is.* ❶煽动性，挑唆性 ❷煽动，挑唆，搬弄是非

fitnelemek (*-i*) 挑拨离间，煽动，挑唆，教唆，搬弄是非

fitnelik, -ği *is.* 挑拨，挑唆，教唆，离间，搬弄是非

fitofaj *s.* 食草的，食植物的

fitoloji *is.* 植物学

fitopatoloji (法) *is.* 植物病理学

fitre (阿) *is.* 斋月给穷人的施舍物

fitrelemek (*-i*) 滤除，过滤

fitret *is.* ❶预言家去世后新的预言家出世前的时代 ❷君王去世后新君王即位前的时期 ❸伊斯兰教认为耶稣与穆罕默德之间的时代 ❹〈史〉中央政府失权后到重建权威前的时间 ❺两次事件之间的间隔 ❻〈医〉两次疟疾之间的间隔

fiyaka [fiya'ka] (意) *is.* 炫耀，卖弄：Açlıktan götün örümcek bağlamış da, hâlâ fiyakadan vazgeçmiyorsun ha! 嗨！你都穷得叮当响了，可还在那里臭美！Senin fiyakan burada sökmez. 你在这里卖弄是枉费心机。◇～ **satmak** 【俚】炫耀，卖弄：Yeni giysileriyle herkese fiyaka satması hoş karşılanmadı. 他穿着新衣服四处显摆，大家都不喜欢他。～ **yapmak** 【俚】炫耀，卖弄 ～**sı kalmak**【俚】炫耀，卖弄：Nihayet bir olay anlattım, herif bozuldu, fiyakası kalmadı. 最后我戳了他的老底，这小子一下就蔫了，再也不卖弄了。(*-İn*) ～**sını bozmak** 羞辱，使丢脸；打掉…的傲气 ～**yı bozmak** 羞辱，使丢脸；打傲气

fiyakacı *s.* ve *is.* 炫耀的，卖弄的；讲究穿戴的

fiyakalı *s.* 显然的，惹眼的，招摇过市的，过分艳丽的，炫耀的，卖弄的：～ elbise 过分艳

丽的服装

fiyasko(**s**) [fiya'sko] (意) *is.* 失败，惨败，破产，夭折：Bu dalganın sonu fiyaskostur be kardeşim. 哥们儿！你这一套把戏没用！◇～ **vermek** 失败，惨败，破产，夭折，以失败告终

fiyat (阿) *is.* 价格，价值，代价：～ endeksi 物价指数 ～ indirimi 削价，降价 ～lar arasındaki makas ağzı 差价，剪刀差 fabrika ～ı 厂价，出厂价 Bu gömleğin fiyatı ne kadar? 这种衬衫多少钱一件？◇～ **ayarlamak** 调整价格，调价 ～ **biçmek** 标价，估价；报价：Bu yapıya bir milyon dolar fiyat biçtiler. 他们估计该栋建筑值 1 百万美元。～ **dondurmak** 冻结物价：Hükûmetin ürün fiyatlarını dondurması iyi sonuç vermemiş. 政府冻结产品价格并未产生好的效果。～ **kırmak** 砍价，压低价格：Fiyat kırmak için epey uğraştı ama başarılı olamadı. 他极力压价，但未成功。Fiyatı çok kırdınız; hiç değilse ana parasını verin. 你们把价钱压得太低了，至少你们应该给个本钱吧！～ **söylemek** 报价：Arkadaşının münasebetsiz bir fiyat söylerek piyasayı düşürmesinden korkmuştu. 他担心因他的同伴报出一个不合适的价格而降低了市价。～ **vermek** 还价，出价，报价：Tüccar ürüne çok düşük fiyat vermiş. 商人对产品报了很低的价。

fiyatlandırmak (*-i*) 标价，定价

fiyatlanmak (*nsz*) 物价上涨

fiyonk, -ğu (意) *is.* 蝴蝶结

fiyort, -du (法) *is.* 峡湾

fizibilite (英) *is.* 可行性：～ raporu 可行性报告

fizik, -ği (法) *is.* ❶物理，物理学，物理书：～ tedavisi 物理治疗 Yerçekimi yasasını Newton adlı bir fizik bilgini bulmuştur. 物理学家牛顿发现了地心引力定律。❷体格，体质，肉体，身体：～ yapısı 体型，身材 ❸外貌，相貌，长相

fizikçi *is.* ❶物理学家 ❷物理老师 ❸理疗医生

fizikî (法) *s.* ❶物理学的：～ coğrafya 自然地理 ～ harita 自然地理地图 ❷体力的，身体(上)的，肉体的：～ durum 身体状况 ～ çalışma 体力劳动

fizikokimya (法) *is.* 物理化学

fizikomatematik (法) *s.* 数学物理的

fizikoterapi (法) *is.* 物理治疗，理疗

fizik ötesi, -ni *is.* ve *s.* 形而上学(的)，玄学(的)

fiziksel *s.* ❶物理的 ❷物质的 ❸实际的：～ imkansızlık 实际上的不可能

fiziyograf (法) *is* 自然地理学家，地文学家，地文地质学家

fizyografi (法) *is.* ❶自然地理学，地文学 ❷自然地理

fizyografya (法) *is.* ❶自然地理学，地文学 ❷自然地理

fizyokrat (法) *s.* 重农主义的，重农论的

fizyokratlık, -ğı *is.* 重农主义，重农论

fizyolog (法) *is.* 生理学家

fizyoloji (法) *is.* 生理学

fizyolojik (法) *s.* ❶生理学的 ❷生理的：～ serum 生理盐水

fizyolojist (法) *is.* 生理学家

fizyonomi (法) *is.* ❶相貌，容貌，面貌；特征 ❷面部表情，面相 ❸观相术：～ uzmanı 善于根据相貌判断性格的人；相士，观相家

fizyonomist (法) *is.* 善于根据相貌判断性格的人；观相家，相士

fizyoterapi (法) *is.* 物理疗法，理疗

fizyoterapist (法) *is.* 物理疗法专家，理疗专家，理疗医生

FKB 【缩】物理、化学、生物

FKÖ 【缩】巴勒斯坦解放组织(Filistin kurtuluş Örgütü)

flagellum *is.* 〈生〉(下等动物的)纤毛状运动器官，鞭毛

flajole *is.* 〈乐〉❶古竖笛 ❷(弦乐器上单独发出的)泛音

flâma [flâ'ma] (意) *is.* 信号旗，标志旗，小旗

flâmacı *is.* 旗语手

Flâman (法) *öz.is. ve s.* 佛兰芒人(的)

Flâmanca [flama'nca] *öz.is.* 佛兰芒语

flâmangiller *ç.is.* 〈动〉红鹳目(*Phoenicopteridae*)

flaman kuşu *is.* 〈动〉红鹳，火烈鸟(*Phoenicopterus ruber*)

flamingo (英) *is.* 〈动〉红鹳，火烈鸟(*Phoenicopterus ruber*)：～ kuşu 红鹳，火烈鸟

flândra [fla'ndra] (意) *is.* 〈海〉尖旗，三角旗，信号旗(通常是用于区别军舰与商船的标志，军舰之间也用于打旗语)

flândra balığı *is.* 〈动〉背点棘赤刀鱼

flânel (法) *is.* 法兰绒

flâş (英) Ⅰ *is.* ❶闪光，闪光灯；夜间灯光：～ lambası 闪光灯 Bu oda yeterince aydınlık değil, fotoğraf çekmek için flâş gerekiyor. 这个房间光线不足，拍照应使用闪光灯。❷火急文电 Ⅱ *s.* 【转】浮华的，华而不实的

flatülans *is.* 〈医〉(胃肠道)胀气

flâvta [flâ'vta] (意) *is.* 笛，长笛

flebit *is.* 〈医〉静脉炎：dalak ～i 脾静脉炎

flegmon (法) *is.* 〈医〉蜂窝织炎

fleol, -lü (法) *is.* 〈植〉梯牧草(*Pheleum pratense*)

flibit (法) *is.* 〈医〉静脉炎

flikten (法) *is.* 〈医〉水痘，水疱，血疱物群 ❷植物区志；植物志 ❸〈医〉菌丛

flit (英) *is.* ❶除虫喷雾剂：～ tulumbası 除虫喷雾器 ❷除虫喷雾器 ◇～ **sıkmak** 喷杀虫剂

flitlemek (*-i*) 用喷雾器喷酒杀虫剂

flok (意) *is.* 〈海〉三角帆：balon ～ 大三角前帆

floka *is.* 〈海〉三桅小帆船

flor (法) *is.* ❶〈化〉氟(F) ❷植物区志；植物志

flora [flo'ra] (拉) *is.* (某一地区的)植物群，植被

floresan (法) *s.* 荧光的：～ lâmba 荧光灯，日光灯

floresans (法) *is.* 荧光

flori (意) *is.* ❶【旧】弗罗林(古代佛罗伦萨金币，后许多国家曾仿造) ❷(广义)金币

florin (意) *is.* ❶弗罗林(13 世纪佛罗币萨金币) ❷弗罗林(19 世纪奥地利银币) ❸弗罗林(19 世纪英国银币，值 2 先令) ❹荷兰盾

floş[1] (法) *is.* ❶绒线 ❷绣花丝线

floş[2] (英) *is.* (纸牌游戏中)一手同花的 5 张牌

flotilla *is.* ❶〈海〉(小型专用的)艇队，逐舰队 ❷(小型的)船队

flöre (法) *is.* 花式剑，纯头剑

flörist *is.* 花剑运动员

flört (英) *is.* ❶挑逗，调情，卖弄风情 ❷调情者，卖俏者 ❸【转】勾搭，勾结 ◇(*-le*) ～ **etmek** (或 **yapmak**) 挑逗，调情，勾搭，勾结

flörtçü *is.* 卖俏的女子

flurcun *is.* 〈动〉蜡嘴雀

flurya [flu'rya] *is.* 〈动〉绿黄色雀科鸣鸟(*Chloris chloris*)

flüor (法) *is.* 〈化〉氟(F)

flüoresan (法) *s.* 荧光的：～ lâmba 荧光灯

flüoresans (法) *is.* 荧光

flüorışı *is.* 荧光

flüorışıl *s.* 荧光的：～ ekran 荧光屏

flüorin *is.* 〈地〉萤石，氟石

flüorit *is.* 〈化〉氟化物：sodtum ～ 氟化钠

flüorür (法) *is.* 〈化〉氟化物

flüt (法) *is.* 笛，长笛：Flüt üflemeli bir çalgıdır. 长笛是一种吹奏乐器。Semra, flütü üfleyerek çalıyor. 赛尔马在吹长笛。

flütçü *is.* 笛手，长笛演奏者

Fm 〈化〉镄(fermiyum)

fob (英) *is.* 离岸价格；船上交货

fobi [fo'bi] (法) *is.* 恐怖，恐怖症

fodla [fo'dla] (阿) *is.* 【旧】佛德拉饼(旧时通常是慈善机关向穷人散发的用粗面粉制做的类似大饼的食品)

fodlacı *is.* 【旧】❶旧时挨家挨户分发佛德拉饼的人 ❷旧时依靠佛德拉饼为生的人 ❸【转】喜欢吃现成饭的人

fodlacılık, -ğı *is.* 吃闲饭，过寄生生活；好吃懒做，不劳而食

fodra [fo'dra) (意) *is.* 衬里，里子

fodul (阿) *s.* 专横的，自以为是的，傲慢的，放肆的，冒昧的：hem kel hem ～ 自以为是的，自命不凡的

fodulca [fodu'lca] *s.* ve *zf.* 有些专横的，有些自以为是的，有些傲慢的，有些放肆的，有些冒昧的

fodulluk, -ğu *is.* 专横，自以为是，傲慢，放肆，冒昧

foga *is.* 〈海军、口令〉开火！开炮！◇～ **etmek** 开火，开始射击

fok (法) *is.* 〈动〉海豹(*Phoca*)

fokgiller *is.* 〈动〉海豹属

fokstrot [fo'kstrot] (英) *is.* 狐步舞；狐步舞曲：～ dansı 狐步舞

fokurdamak (*nsz*) ❶发出咕嘟声：Yerden fokurdayarak su çıkıyor. 水咕嘟咕嘟地冒出地面。❷咕嘟咕嘟地沸腾：Ocağın üzerindeki çaydanlık fokurduyor. 炉子上的水壶咕嘟咕嘟的沸腾着。

fokurdatmak (*-i*) fokurdamak 的使动态：Nargilesini fokurdatarak içiyor. 他咕嘟咕嘟地抽着水烟袋。

fokur fokur *zf.* 咕嘟咕嘟地：Tencere fokur fokur kaynıyor. 锅咕嘟咕嘟地沸腾着。

fokurtu *is.* 咕嘟咕嘟声，沸腾声

fokus *is.* 〈物〉焦点；焦距：～ uzaklığı 焦距

fol, -lü (希) *is.* 留窝蛋，伪装蛋 ◆(**Ortada**) **fol yok yumurta yok.** 无缘无故：Ortada fol yok, ev yapmaya kalkıştınız. 无缘无故的，你们干吗要盖房子？Ortada fol yok yumurta yokken münakaşa giriştiler. 他们无缘无故地吵了起来。

folas *is.* 〈动〉海笋(*pholas*)

folikül *is.* 〈解〉❶滤泡，小囊 ❷卵泡

folikülit *is.* 〈医〉❶滤泡炎 ❷毛囊炎

folk (英) *is.* 民间：～ sanatçısı 民乐家，民间歌唱家 ～ müziği 民间音乐；二战后在美国流

行的民间音乐

folklor [fo'lklor] (英) *is.* ❶民俗学 ❷民间艺术

folklorcu *is.* ❶民俗学家 ❷民间艺人

folklorik (法) *s.* 民俗学的

folluk, -ğu *is.* ❶(母鸡)下蛋窝：Sabahleyin kümese girdiğimde follukta üç tane yumurta buldum. 清晨，我到鸡棚，在下蛋窝里发现了 3 枚鸡蛋。❷(木板或皮制的放置同类物品的)盒子 ❸【俚】女性生殖器，外阴，阴户 ❹【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

fon[1] (法) *is.* ❶基金：～ bilânçosu 专款资产负债表，专款平衡表，基金平衡表 ～ hesabı 基金帐户 para ～u 货币基金 ❷资金，财力：biriktirme ～u 积累资金 döner ～lar 周转资金 esas istihsal ～ları 基本生产资金 ihtiyat ～u 储备资金

fon[2] (法) *is.* ❶(舞台、摄影场等)背景：～ gürültüsü (无线电)附加噪声，寄生噪声 ～ müziği 背景音乐，伴奏音乐，配乐 ❷(绘画)底色 ❸(织物等)底，底布，地，地纹：Duvarlarda yeşil ipekten fon üzerinde altından çiçekler fışkırıyormuş. 墙是绿绸子底的，上面有金花。❹(钱币等)背景图案

fonda[1] [fo'nda] (意) *is.* 锚地

fonda[2] (意) *ünl.* 抛锚！◇～ **etmek** 抛锚

fondan (法) *is.* 易溶于口的糖果；夹心酥糖

fondo *is.* 【口】股票；有价证券

fondöten (法) *is.* 化妆底粉

fonem (法) *is.* 〈语〉音素；音位：～ düşmesi 省略元音，元音脱落

fonetik, -ği (法) Ⅰ *is.* 语音学 Ⅱ *s.* 语音的：～ imlâ (或 yazım) 语音音标

fonetikçi *is.* 语音学家

fonksiyon (法) *is.* ❶职责，职能，职权 ❷作用，功用，功能，机能 ❸〈数〉函数，函项：oran dışı ～ 无理函数 oransal ～ 有理函数 ❹〈化〉官能

fonksiyonalizm (法) *is.* 〈语〉功能主义；(建筑、家具等)功用主义

fonksiyonel (法) *s.* ❶职能的，功能的，机能的：～ arıza (或 bozukluk) 〈医〉机能障碍 ❷函数的 ❸〈化〉化学官能的

fonlu *s.* 带…底色的，有…背景的：yeşil ～ afiş 带绿底色的海报

fonograf (法) *is.* 留声机，唱机

fonografi (法) *is.* 〈物〉声波显示法

fonogram *is.* ❶〈语〉音标文字；(速记用的)表音符号 ❷录音片，唱片，录音带

fonojenik (法) *s.* 适合录音的(人)，录音效果好的(人)

fonolit (法) *is.* 〈矿〉响岩

fonolog (法) *is.* 音位学家

fonoloji (法) *is.* 音位学

fonotek, -ği *is.* 收集起来的一整套唱片(录音带)

fonotel *is.* 用电话口述的电报

fonotelgraf (法) *is.* 用电话口述的电报

font[1] (法) *is.* 生铁，铸铁

font[2] (英) *is.* 字体

for *is.* 〈体〉(足球、冰球的)锋，前锋

fora[1] [fo'ra] (意) *ünl.* 〈海〉升帆！◇(*-i*) ～ **etmek** ①升帆 ②打开，解开，揭开：Bütün ışıklar sahneye doğru fora edilmiştir. 所有的灯光都照向舞台。③打开门窗透气 ④【俚】抽出，拔出：bıcakları ～ etmek 拔刀，抽刀 ～ **halat** (**etmek**) 解缆线 ～ **yelken etmek** 升帆，张帆 ～ **zincir etmek** 解链条

fora² [fo'ra] *is.* 鞋衬

forbiyon *is.* 〈植〉大戟(*Euphorbia*)

forbiyongiller *ç.is.* 〈植〉大戟科(*Euphorbiaceae*)

forint (匈) *is.* 福林(匈牙利货币)

form (法) *is.* ❶形状，形态，状态，外型，样子，式样 ❷(人的)体型，身型，外型 ❸样本，表格 ◇**～da olmak** 〈体〉竞技状态良好 **～dan düşmek** 〈体〉竞技状态不好 **～u doldurmak** 填写表格：Lütfen, bu formu doldurun. 请填一下这张表格。**～unu korumak** ①〈体〉保持良好竞技状态 ②显得生龙活虎

forma [fo'rma] (意) *is.* ❶形状，形态，外型，样子，式样：Bu şapkanın forması güzel. 这项帽子的式样好。❷制服：ilkokul ～sı 小学校服 Okulumuzda kız öğrenciler siyah forma giyerler. 在我们学校，女学生着黑色校服。❸印版，印张：Kitap ciltlenirken bir forma düşmüş. 此书装订时好像漏了一个印张。Türkçe kitabımda üç forma var. 我的土耳其语语文课本有 3 个印张。◇**～ kırmak** 裁切印张

formaldehit (法) *is.* 〈化〉甲醛

formalık, -ğı *s.* ve *is.* ❶用于制做制服的(布料)：～ kumaş 制服布料 ❷有…个印张的：yirmi ～ bir kitap 一本有 20 个印张的书

formalin (法) *is.* 〈化〉福尔马林，甲醛水

formalist (法) *is.* 形式主义，拘于形式的人

formalite (法) *is.* ❶手续，程序：Ev almanın gerektirdiği birçok formalite var. 买房需要办许多手续。❷礼节，礼仪：Formalite kendisini ziyarette bulunduk. 出于礼节，我们拜访了他。❸俗套，走过场，例行公事 ❹官僚主义，文牍主义，形式主义

formaliteci *is.* 形式主义者，拘于形式的人

formalizm (法) *is.* 形式主义，拘于形式，文牍主义，注重礼节

formasyon (法) *is.* ❶形成，构成，组成 ❷训练，教育，成长：Futbol takımının formasyonu gayet iyi. 这只足球队的训练搞得很好。❸〈地〉层，层系

formatlamak (*-i*) 〈计〉使格式化

formatlanmak (*nsz*) 〈计〉格式化

formatlı *s.* 〈计〉格式化的

formatsız *s.* 〈计〉未格式化的

formcu *is.* 形式主义者，拘于形式的人

formel *s.* 形式主义的；表面上的

formen (英) *is.* ❶工长，领班 ❷工头，监工

formika [formi'ka] (英) *is.* 福米加塑料贴面

formik asit (法) *is.* 〈化〉蚁酸，甲酸(HCOOH)

formiyat *is.* 〈化〉蚁酸盐，甲酸盐

formol, -lü (法) *is.* 〈化〉甲醛的俗称

formsuz 〈体〉竞技状态不佳，没有发挥水平

formül (法) *is.* ❶格式，样式：Bu dilekçe formüle yugun değil. 这份申请写得不合格式。❷方案，方式，方法，办法：Bu işi çözmek için bir formül bulunmadı. 未能找到解决这件事的办法。❸用语，惯用语，套话，客套话，俗套话 ❹〈植〉程式；〈化〉分子式；〈数〉公式，方程式，计算式：çiçek ～ü 〈植〉花程式 dönüşüm ～ü 〈数〉变换公式 kayıtım ～ü 〈数〉递推公式，循环公式 yapı ～ü 结构式 ◇**～ aramak** 寻找解决方案 **～ bulmak** 找到解决办法 (*-i*) **～e etmek** 使公式化，用公式表示

formüler (法) *is.* ❶手册，公式汇编：eczacı ～i 外方汇编集 ❷表格

formülleşmek (*nsz*) 公式化，程式化

formülleştirmek (*-i*) formülleşmek 的使动态

foroz (希) *is.* 一网鱼的量：～ kayığı 小渔船 bir ～ balık 一网鱼

fors (英) *is.* ❶(总统、将军等办公地点或军舰、兵营、座车等上面悬挂的)标志旗 ❷势力，力量，权威 ◇～ **yapmak** 【俚】虚张声势 **～u bulmak** (在某个问题上)有权威，说话有分量 **～u kırılmak** 丢面子：Eyvah ki, forsunun kırılmasına az kalmış. 唉！他差一点儿脸面丢尽。

forsa [fo'rsa] (法) *is.* ❶〈史〉在船上划船或作苦工的囚犯 ❷海军战俘

forseps (法) *is.* 〈医〉产钳

forslu *s.* ❶挂有帅旗的(舰船、车辆等) ❷有权威的，说话顶用的

forsmajör (法) *is.* 〈法〉不可抗力，不可抗拒的原因

fort *is.* 鞋后帮

forte [fo'rte] *zf.* 〈乐〉用强音，强响

fortepiyano *zf.* 〈乐〉强而转弱，强后即弱(F.P.)

fortissimo [forti'ssimo] *zf.* 〈乐〉甚强，甚响，最强，更强，非常响亮地(ff 或 FF)

forum [fo'rum] *is.* ❶(古罗马举行群众集会讨论公用事务的)广场，集会场 ❷论坛，讨论会

forvet (英) *is.* 〈体〉(球类比赛的)前锋

fos *s.* 【俚】虚的，假的，空的 ◇～ **çıkmak** (事情)泡汤，办砸了，失败：Ücretine zam yapılacağı haberi fos çıktı. 关于要涨工资的消息落了空。～ **dalga** 【俚】奸诈，言而无信，阳奉阴违，失信：Bir gün olur bu fos dalganın acısını çıkarırım senden. 你言而无信，总有一天我要出这口恶气。

fosfat (法) *is.* 〈化〉磷酸盐，磷酸酯，磷酸钙，磷肥：sodyum ～ 磷酸钠

fosfatlamak (*-i*) ❶施磷肥 ❷磷化，使变成磷酸盐，用磷酸盐处理

fosfatlı *s.* 含磷的，含磷酸盐的

fosfor (法) *is.* 〈化〉磷(P)

fosforesan (法) *s.* 磷光的，发磷光的

fosforesans (法) *is.* 磷光

fosforışı *is.* 磷光

fosforışıl *s.* 磷光的，发磷光的

fosforik (法) *s.* 〈化〉磷的，含磷的：～ anhidrit 磷酸酐，五氧化二磷 ～ asit 磷酸

fosforit (法) *is.* 〈化〉磷灰岩，磷钙石，磷钙土

fosforizm (法) *is.* 〈医〉磷中毒

fosforlu *s.* ❶含磷的 ❷亮的，有光的，闪光的 ❸【俚】浓装艳抹的

fosgen (法) *is.* 〈化〉光气，碳酰氯

fosil Ⅰ *is.* ❶化石 ❷【转】守旧者，老顽固 ❸【转】过时货 Ⅱ *s.* ❶化石的：～ bitkiler 植物化石 ～ reçine 矿物脂；含氧碳氢化合物 ❷旧的，过时的，式样陈旧的

fosilleşmek (*nsz*) ❶变成化石，化石化 ❷【转】变得过时，变得陈腐

fosilli *s.* 含有化石的

foslamak (*nsz*) ❶【俚】(谎言或阴谋)败露，出纰露，(事情)办砸了 ❷【俚】害臊

foslatmak (*-i*) foslamak 的使动态：Palavralarını suratına çarpınca, *e*nayiyi foslattım. 我当面戳穿了他的谎言，臊得这个蠢货无地自容。

fosseptik (法) *is.* 化粪池

fosur fosur *zf.* 大口大口地(抽烟)：Fosur fosur sigara içiyordu. 他在大口大口地抽烟。Odamda sigarasını yalnız içmekle kalmaz, dumanlarını burnundan fosur fosur çıkarır. 他不仅敢在我的房间中抽烟，而且还从鼻中冒出一团团的烟雾。

fosurdamak (*nsz*) 出气，喘气

fosurdatmak (*-i*) fosurdamak 的使动态

fosurtu *is.* ❶大口大口地抽烟时发出的声音 ❷【转】自大，傲慢

foşa [fo'şa] *is.* 一种榛子

fota [fo'ta] (意) *is.* 一种制作葡萄酒用的桶，葡萄酒发酵桶

fotin *is.* 长统靴

foto Ⅰ *s.* (前缀)"光的" Ⅱ *is.* 照片；照相馆：～ muhabiri 摄影记者

fotoakım *is.* 〈物〉光电流

fotoelektrik (法) *is.* ve *s.* 〈物〉光电(的)：～ olay(ı) 〈物〉光电效应

fotofiniş (英) *is.*〈体〉终点纪录摄影机；终点纪录摄影

fotoğraf (法) *is.* ❶摄影，照相，拍照：～ atelyesi 照相馆，摄影棚 ～ direktörü (电影)摄影师 ～ filmi 照相胶卷 ～ kağıdı 感光纸，相纸 ～ makinesi 照相机；摄影机 ❷照片：～ albümü 相册，影集 ～ büyütme 扩印；放大的照片 boy ～ 全身照 vesikalık ～ 证件照 Okula kayıt olabilmem için 6 fotoğraf gerekiyormuş. 听说我到学校注册需要 6 张照片。◇ **～ çekmek** 摄影，照相，拍照 **～ çektirmek** 使拍照，使摄影 **～ çıkarmak** ①拍照，照相，摄影 ②【俚】撞车：Ali bey gene bu sahah fotoğraf çıkarmış. 听说阿里先生今天上午又撞车了。**～ olmak** 【俚】①被留案底 ②被在报刊上曝光 **～ını almak** 摄影，照相，拍照 **～ını meydana çıkarmak** 【俚】①把某人打倒在地 ②阴谋败露，骗局露馅

fotoğrafçı *is.* ❶摄影师，照相师 ❷照相馆：Fotoğraf çektirmek için fotoğrafçıya gittik. 我们去照相馆照了相。❸相机商店，照相器材商店

fotoğrafçılık, -ğı *is.* ❶照相，摄影；照相术，摄影术 ❷照相业 ◇**～ yapmak** 从事照相业

fotoğrafevi *is.* ❶照相馆，影楼 ❷相机商店，照相器材商店

fotoğrafhane *is.* ❶照相馆，影楼 ❷相机商店，照相器材商店

fotoğrafi *is.* 照片

fotoğraflamak (*-i*) 给…拍照

fotogrametri (法) *is.* 摄影测量(学)

fotojen (法) *s.* 发光的

fotojenik (法) *s.* ❶光化的，有光化性的 ❷【转】上相的，上照的，上镜的：～ bir yüz 上相的脸

fotokimya *is.* 光化学

fotokimyasal *s.* 光化学的

fotokinezi (法) *is.* 〈生〉趋光性，光动性

fotokopi (法) *is.* ❶照相复制，影印：～ makinesi 照相复印机 ❷照相复制件，影印件

fotokopici *si.* 照相复制操作员，影印操作员

fotokromi (法) *is.* 彩色摄影术

fotolitografi (法) *is.* 摄影石印术，照相石印术

fotomekanik (法) *s.* 摄影制版的

fotometre [fotome'tre] (法) *is.* 光度计

fotometri (法) *is.* 测光，光度学

fotometrik (法) *s.* 〈物〉光度学的，测光学的：～ inceleme 光度测定研究

fotomodel (法) *is.* 杂志封面模特，广告摄影模特

fotomontaj (法) *is.* 合成摄影，集成照片制作法

fotomorfoz (法) *is.* 光形态发生

foton *is.* 〈物〉光子，(尖的）量子

fotorobot (法) *is.* (寻人或追捕逃犯用的)画影图形

fotoroman (法) *is.* 照片小说，连球照片

fotosel lamba *is.* 〈物〉光电管，光电池，光电元件

fotosentez (法) *is.* 〈生〉光合作用

fotosfer (法) *is.* 〈天〉光球，光球层

fotoskop (法) *is.* 透视镜

fotoşimi (法) *is.* 光化学

fototaksi (法) *is.* 〈生〉趋光性

fototaktizm (法) *is.* 〈生〉趋光性

fototek (法) *is.* 照片档案室(馆)

fototelgraf *is.* 传真电报

fototeodolit (法) *is.* 照相经纬仪，摄影经纬仪

fototerapi (法) *is.* 〈医〉光线疗法，光疗

fototip *is.* 〈印〉珂罗版印刷（术），珂罗版印刷品

fototropizm (法) *is.* 〈生〉向光性

fovizm (法) *is.* (绘画)野兽派

foya [fo'ya] (意) *is.* ❶(珠宝业)金箔，金属簿片 ❷【转】蒙蔽，欺瞒，哄骗，欺骗，打马虎眼 ◇**～ vermek** 揭穿谜底 **～sı bozuk** 品质不好的，不诚实的，好说谎的；假的，伪造的：Haydi canım, biz senin ne adam olduğunu biliriz, foyası bozuk, kendini satmaya kalkma. 喂！我们知道你是个什么人！不是个好东西！别再卖弄自己了！(*-in*) **～sı çıkmak** 露馅，(某人)劣迹败露；丑恶的真面目大白于天下；狼子野心，昭然若揭；阴谋败露 (*-in*) **～sı meydana çıkmak** 露馅，(某人)劣迹败露；丑恶的真面目大白于天下；狼子野心，昭然若揭；阴谋败露：Çocuklar, foyamız meydana çıkmış. Şu taraftan sıvaşılım. 孩子们！我们被识破了，咱们从那边溜吧！Foyasının meydana çıkmasını istersen biraz surat as, gör sana ne yapar. 你要是想知道他的真面目，你就对他冷落一些，看他会对你怎么样。İkili oynayanın bir gün foyası meydana çıkar. 耍两面派的人迟早会露馅的。(*-in*) **～sı ortaya çıkmak** 露馅，(某人)劣迹败露；丑恶的真面目大白于天下；狼子野心，昭然若揭；阴谋败露：Sizin gibilerin foyası ortaya çabuk çıkar. 像您这样的人，丑恶的真面目终将大白于天下。(*-in*) **～sını çıkarmak** 揭露，揭穿，揭发：Foyasını çıkaracağı insanlar, onun skeçlerindeki kadar centilmen olmayabilirler. 他要是揭穿了这些人的真面目，这些人就不会像在他的喜剧中那样有绅士风度了。(*-in*) **～sını meydana çıkarmak** 揭露，揭穿，揭发 (*-in*) **～sını ortaya çıkarmak** 揭露，揭穿，揭发

fötr (法) *is.* ❶毡子，毛毡 ❷毡帽

föy (法) *is.* ❶纸页，纸张，书页 ❷扉页空白处

föyton *is.* (每日)报纸连载小说的章节或片断；(报纸上的)专栏，专栏文章

Fr *is.* 〈化〉钫(Fransiyum)

fragman (法) *is.* 电影预告片

frak (英) *is.* 男士长礼服；燕尾服

fraklı *s.* 穿燕尾服的

fraksiyon (法) *is.* 派别，集团，党团：～ kurmak 成立党派

fraksyoncu *is.* 派别(活动)分子：～ gruplar 党派，团体 ～ savaşlar 党派斗争

fraksyonculuk, -ğu *is.* 派别活动，派性

francala [fra'ncala] (法) *is.* 用优质面粉烤制的细长的面包，面包棒，法式面包：Bakkal amca bana bir francala verir misiniz? 店主大叔，给我一个面包棒好吗？

francalacı *is.* 制售法式面包的人

francalacılık, -ğı *is.* 制售法式面包业

francalalık *s.* 制作法式面包的(面粉)

frank, -ğı (法) *is.* 法朗

frankoporto *is.* 〈海〉自由港，免税口岸

franmason *is.* 共济会会员

franmasonluk,-ğu *is.*❶共济会 ❷共济会的观点

Fransa *öz.is.* 法国，法兰西(欧洲)

Fransalı [fran:salı] *s.* ve *is.* 法国的；法国人

Fransevî *s.* 【口】法国的，法兰斯的，法国人的，法兰斯人的

Fransız Ⅰ *öz.is.* 法国人 Ⅱ *s.* 法国的，法国人的 ◇～ **salatası** 【俚】未洗过的一副乱牌：Kaldır ortadan şu fransız salatasını. 你把这副乱牌收起来吧！ ～ **salatası yapmak** 洗牌：Şu dökülenleri bir fransız salatası yap da, sonra başlayalım kerize. 你先把这副乱牌洗一下，我们赌一把。

Fransızca [fransı'zca] Ⅰ *öz.is.* 法语 Ⅱ *s.* 法语的

Fransızlaşmak (*nsz*) 法国化

Fransızlaştırmak (*-i*) fransızlaşmak 的使动态

fransiyum (法) *is.* 〈化〉钫(Fr)

frapan (法) *s.* 引人注目的，令人吃惊的

frazeoloji *is.* 成语，成语学

Freetown *öz.is.* 弗里敦(塞拉里昂)

fregatkuşu *is.* 〈动〉军舰鸟(*Fregata aquila*)

fregatkuşugiller *ç.is.* 〈动〉军舰鸟科(*Fregatidae*)

frekans (法) *is.* 〈物〉频率：～ bant 波段 ses ～ı 音频，声频

fren (法) *is.* 刹车，制动器：～ pedalı 刹车踏板 ～ sıvısı 气刹车液 ～ sistemi 刹车系统 Sürücü çocuğu ezmemek için arabayı sert bir frenle durdurdu. 司机使劲一踩刹车，把车停住，才没有轧到那孩子。◇～ **patlamak** 急刹车：Arabanın freni patlayınca hepimiz ecel teri döktük. 一个急刹车，我们大伙儿都惊出了一身冷汗。Fren patlayınca arabalar akordeon oldu. 一声急刹车，几辆车撞成了一团。～ **yapmak** 刹车 ～**leri boşaltmak** 面对财色的诱惑不能自持 ～**leri kısmak** 减速

frenci *is.* ❶汽车刹车修理工 ❷(铁路)司闸员

frengî *s.* 【口】被欧化的，欧化了的

frengi[1] *is.* 〈医〉梅毒：～ korkusu 〈医〉梅毒恐怖 ～ uru 梅毒瘤

frengi[2] *is.* 〈海〉(甲板)排水孔：～ deliği (甲板)排水孔

frengili *s.* 染上梅毒的，害黄梅大疮的，患梅毒病的

Frenk, -ği *öz.is.* ❶法兰克人(指盎格鲁撒克逊人、法国人、日尔曼人、拉丁人) ❷法兰克人(奥斯曼帝国时期指欧洲人，特别是法国人) ◇～ **sakalı** 山羊胡子

frenk asması *is.* 〈植〉白葵属(*Ampelopsis*)

Frenkçe Ⅰ *is.* 法兰克语(尤指法语) Ⅱ *s.* ❶法兰克人的，法兰克的 ❷像欧洲人似的

frenk çileği *is.* 〈植〉一种大草莓

frenk gömleği *is.* 旧时一种长袖可扎领带的男式衬衣

frenk inciri *is.* 〈植〉❶仙人掌(*Opuntia ficus*) ❷仙人掌果

frenk lâhanası *is.* 〈植〉抱子甘蓝，球芽甘蓝

Frenkleşmek (*nsz*) 象法兰克人，言行象法兰克人，欧洲化

frenk maydanozu *is.* 〈植〉山人参属(*Caerefoluim*)

frenk menekşesi *is.* 〈植〉香芥属(*Hesperis*)

frenk üzümü *is.* 〈植〉❶茶簏子属(*Ribes nigrum*) ❷茶簏子

frenlemek (*-i*) ❶刹车：Birdenbire Ali'yi görünce bisikletimi frenleyip durdurdum. 我突然看见了阿里，一捏闸，把自行车停了下来。❷【转】抑制：One çok kızmıştım ama kendimi frenledim, bir şey söylemedim. 我很生他的气，但是我忍住了，什么也没说。❸【转】阻挠，阻碍，

妨碍：gelişmeyi ～ 阻碍发展

frenlenmek (*nsz*) frenlemek 的被动态

frenleyen *s.* ❶抑制的，阻滞的 ❷预防性的

frenleyici *s.* ❶抑制的，阻滞的 ❷预防性的

frenoloji (法) *is.* 颅相学，骨相学

fresk (法) *is.* ❶壁画法 ❷壁画

freskçi *is.* (水彩)壁画家

freze [fre'ze] (法) *is.* 铣刀，铣床

frezeci *is.* 铣工

frezelemek (*-i*) 铣削

fribord (英) *is.* (船)干舷

frigo [fri'go] (法) Ⅰ *is.* 雪糕 Ⅱ *s.* 【俚】冷漠的

frigorifik (法) *s.* 冷藏的，冷冻的：～ vagon 冷藏车皮

frijider (法) *is.* 冰箱

frijidite (法) *is.* 〈医〉性感缺失，性欲冷漠

frikik, -ği [fri'kik] (英) *is.* ❶〈体〉(足球)任意球 ❷【俚】裙子微开露出大腿 ◇～ **çekmek** 开任意球：Oyuncu güzel bir frikik çekti. 球员发了一个漂亮的任意球。～ **yakalamak** 【俚】看见裸露的大腿

friksiyon (法) *is.* ❶摩擦，擦身，揉，按摩 ❷(用香水等)擦头，擦香水

frilya *is.* 〈动〉金翅雀(*Chloris chloris*)

frisa [fri'sa] (法) *is.* 熏鲱鱼

frişka [fri'şka] (意) *is.* 〈海〉吹不起船帆的微风

fritöz (法) *is.* 有盖及漏油器的油炸锅(炸土豆条用)

friz (法) *is.* ❶〈剧〉沿幕(挂在舞台顶部的横幅帷幕) ❷〈建〉(柱顶盘的)中楣，(檐部的)檐壁

frontal *s.* 前额的，脑门的 ～ kemik 〈解〉额骨

froti *is.* 〈医〉涂片

fruko *is.* 【俚】开车执行公务的巡警

früktoz (法) *is.* 〈化〉果糖

fuar (法) *is.* ❶博览会，商品交易传染，商品展销会：İzmir Enternasyonal Fuarı 伊兹密尔国际博览会 ❷定期集市，庙会

fuarcı *is.* 博览会举办者

fuarcılık, -ğı *is.* 博览会举办业

fuaye (法) *is.* 剧场的幕间休息室

fuel oil (英) *is.* 燃料油

fuhuş, -hşu (阿) *is.* ❶卖淫；婚外性行为：～ yazısı 淫书，色情文学，色情描写 ～ yeri 妓院 ❷【旧】过分行为，道德败坏，有失体面 ◇～**e teşvik etmek** 唆使卖淫

fuhuşhane *is.* 妓院，青楼

fukara (贫) *s.* ve *is.* 贫穷的，穷人；孤苦伶仃的；苦行僧：Devletliye dokun geç, fukaradan sakın geç. 【成】见了富人迎上前，见了穷人绕着走。◇～ **babası** 乐善好施的人，善人 ◆ **Fukuranın tavuğu tek tek yumurtlar.** 本小利微。

fukaralaşmak (*nsz*) 变穷

fukaralık, -ğı *is.* ❶穷，贫困，贫穷 ❷软弱无力

fukaraperverlik, -ği *is.* 行善

fukus *is.* 〈植〉墨角藻(*Fucus*)

fukusgiller *ç.is.* 〈植〉岩藻科
ful[1], -lü (阿) *is.* 〈植〉茉莉，素馨(*Casmin sambac*)
ful[2], -lü (阿) *is.* 〈植〉埃及产的一种小粒蚕豆
ful[3] (英) Ⅰ *s.* 满的，充满的 Ⅱ *is.* (扑克牌)3 张同点与两张同点的一组牌
fular (法) *is.* ❶一种薄绸 ❷薄绸头巾
fule (法) *is.* ❶步距 ❷(马的)步点，步子
fultaym [fu'ltaym] (英) *is.* 全天
fulya [fu'lya] (意) *is.* 〈植〉(水仙属)长寿花(*Narcissus jonquilla*)
fulya balığı *is.* 〈动〉鳚(*Myliobatis aquila*)
fulya balığıgiller *is.* 〈动〉鳚科(*Myliobatidae*)
Funafuti *öz.is.* 富纳富提(图瓦卢)
funda [fu'nda] *is.* 〈植〉欧石楠(*Erica*)：～ toprağı 欧石楠植土(可作肥料用)
funda sıçanı *is.* 〈动〉八齿鼠(*Ectadon degus*)
funda tavuğu *is.* 〈动〉澳大利亚的一种火鸡(*Cathetfurus lathami*)
fundagiller *is.* 〈植〉欧石楠科(*Ericaceae*)
fundalar *is.* 〈植〉欧石楠目(*Ericales*)
fundalık, -ğı *is.* 长满欧石楠的地方 ◇～ **açması** 灌木丛中开垦出来的土地
fundanlı Ⅰ *is.* ❶长石南的地方 ❷长灌木林的地方 Ⅱ *s.* ❶石南的 ❷灌木的
funya [fu'nya] (意) *is.* 底火，底药，发火药；雷管
furgon (法) *is.* (铁路客车的)行李车
furka (拉) *is.* (虾蟹的)螯
furta [fu'rta] 见 farta furta
furya [fu'rya] (意) *is.* 过多，充斥
fut (英) *is.* 英尺(30.48 厘米)
futa[1] [fu'ta] (波) *is.* 丝织围裙
futa[2] (意) *is.* 赛艇
futbol, -lü (英) *is.* 足球：～ delisi (或 hastası, meraklısı, tutkunu) 足球迷 ～ maçı 足球比赛 ～ sahası 足球场 ～ sezonu 足球赛季 millî ～ takımı 国家足球队
futbolcü *is.* 足球球员，足球队员，足球运动员
futbolsever *is.* 足球球迷
fuyer (法) *is.* 〈植〉蕨
fuzulî (阿) *s.ve zf.* 不必要的，还适当的，不恰当的，毫无意义的
fücceten [fü'cceten] (阿) *zf.* 突然(死亡) ◇～ **gitmek** 暴死，暴卒，暴毙
fücür *is.* 乱伦
füg (法) *is.* 〈乐〉赋格曲
führer (德) *is.* ❶领袖，领导人 ❷元首(德国纳粹时对希特勒的称呼)
füjer *is.* 蕨
fülûs (阿) *is.* 【旧】铜币，铜圆 ◇～**ü ahmere muhtaç olmak** 一贫如洗，身无分文
füme (法) Ⅰ *is.* 烟色 Ⅱ *s.* ❶烟色的：～ gözlük 烟色眼镜 ❷熏制的(鱼、肉等)：～ balık 薰鱼
fümerol, -lü (法) *is.* 〈地〉火山气体
fümuar *is* 吸烟室
füniküler *is.* (山地的)缆索铁路；缆车；铁索道
Fürs *öz.is.* 古波斯人

füru, -u (阿) *is.* ❶分支 ❷子孙，后代

fürumaye *s.* 【旧】卑鄙的，下流的，无耻的

füsun (波) *is.* 【旧】魔力，魅力

füsunkâr (波) *s.* 迷人的，娇媚的，妩媚的，有魔力的，有魅力的

füsunlu *s.* 迷人的，娇媚的，妩媚的，有魔力的，有魅力的：Başında ağır ve paha biçilmez emsalsiz ve füsunlu bir taç duruyordu. 他头上戴着一顶沉重无价的、无与伦比的、有魔力的桂冠。

fütuhat (阿) *is.* 【旧】胜利，攻克，征服

fütuhatçı *is.* 征服者；侵略者，掠夺者

fütur (阿) *is.* 【旧】❶精疲力尽，疲惫，厌倦，无精打采 ❷寂寞，无聊；冷淡，冷漠 ◇～ **etmemek** 轻视，不感兴趣，不在乎，不去费心 ～ **gelmek** ①无力，疲倦，劳累 ②使厌烦，使讨厌 ～ **getirmek** 厌倦，不感兴趣，讨厌；无可奈何

fütursuz *s.* ❶不感兴趣的，漠不关心的，冷淡的 ❷抑制不住的，遏制不住的；放纵的；奔放的

fütursuzca *zf.* ❶不感兴趣地，漠不关心地，冷淡地 ❷抑制不住地，遏制不住地

fütürcülük,-ğü *is.* 〈艺〉未来主义，未来派

fütürist (法) *is.* 未来派，未来主义者

fütürizm (法) *is.* 未来主义，未来派

fütüroloji (法) *is.* 未来学

füze [fü'ze] (法) *is.* 火箭，火箭发动机，火箭弹；导弹：～ alanı 火箭发射场，火箭试验场；导弹发射场，导弹试验场 ～ atış rampası 火箭发射场，火箭发射装置 ～ üssü 火箭发射基地 güdümlü ～ 导弹 iki sasfhalı ～ 二级火箭 uzay ～si 宇宙火箭

füzeatar *is.* 火箭发射装置，火箭炮，导弹装置

füzeci *is.* 火箭技术专家，火箭发射专家

füzecilik, -ği *is.* 火箭制造(业)，导弹制造(业)

füzen (法) *is.* ❶画图木炭，绘画炭笔 ❷木炭画：～ resim 炭笔画，木炭画

füzesavar Ⅰ *is.* 反导弹导弹：～ füze(si) 反导弹导弹 ～ sistemi 反导弹系统 ～ tesisleri 反导弹装置 Ⅱ *s.* 反导弹的

füzyometre (法) *is.* 熔化温度测量仪

füzyon (法) *is.* 融合，结合，合并，联合

G g

G, g ❶土耳其语字母表中第 8 个字母，舌后软颚爆破浊辅音 ❷用于编号，表示“第 8”(按土耳其字母排序)

G ❶〈乐〉G 音(7 个音名中的 “sol” 音)，G 调 ❷〈天〉南，南方(Güney) ❸10 亿(Jiga) ❹〈物〉高斯

Ga *is.* 〈化〉镓(Galyum)

gabardin (法) *is.* ❶〈纺〉轧别丁，华达呢 ❷轧别丁雨衣：Gabardin pardösüsünü kaptığı gibi fırladı. 他一把抓起雨衣跑了出去。

gabari (法) *is.* ❶模型，样板，样模 ❷净空，净高，限高

gabavet [gaba:vet] (阿) *is.* 【旧】笨拙，愚笨，迟钝

gabi [gabi:] (阿) *s.* 【旧】愚笨的，迟钝的，愚蠢的

gabilik, -ği *is.* 【旧】愚笨，迟钝，愚蠢，笨拙

gabin [gabi:n] (阿) *is.* 【旧】❶(交易中的)谎，欺诈，卖高价 ❷〈法〉欺诈

Gabon *öz.is.* 加蓬(非洲)

gabon engereği *is.* 〈动〉巨蝰(*Bibis gabonice*)

Gaborone *öz.is.* 哈伯罗内(博茨瓦纳)

gabro [ga'bro] (意) *is.* 〈地〉辉长岩

gabya [ga'bya] (意) *is.* 〈海〉半桅合板

gacırdamak (*nsz*) 发出嘎嘎吱吱的声音

gacırdatmak (*-i*) gacırdamak 的使动态

gacır gucur, gacır gacır *zf.* 发出嘎嘎吱吱声地 ◇～ **etmek** 发出嘎嘎吱吱的声音

gacırtı *is.* 嘎吱声

gaco *is.* 【俚】❶情妇 ❷狐鲣鱼幼苗 ◇～ **oskisi** 【俚】英镑

gaddar [gadda:r] (阿) *s.* 残忍的，无情的

gaddarca [gadda'rca] *s.* ve *zf.* 残忍的，无情的

gaddâre *is.* 【旧】一种两面开刃的重剑

gaddarlık, -ğı *is.* 残忍，无情 ◇～ **etmek** 残忍，无情

gadir, -dri (阿) *is.* 【旧】❶残忍，无情 ❷非正义，不公正 ◇～**e uğramak** 受到不公正对待，受委屈，被冤枉

gadirlik, -ği *is.* 【俗】❶残忍，无情 ❷非正义，不公正：Ona çok gadirlik oldu. 这对他太不公正了。

gadolin (法) *is.* 〈化〉氢氧化钆

gadolinit (法) *is.* 〈矿〉硅铍钇矿

gadolinyum [gadoli'yum] *is.* 〈化〉钆(Gd)

gadr etmek (*-e*) 【旧】委屈，冤枉，使受不公正待遇，无理地对待，虐待

gadr olmak (*-e*) 【旧】受委屈，被冤屈，受无礼对待，受虐待

gaf (法) *is.* 蠢话，蠢事，不合时宜的话，不合时宜的事 ◇～ **yapmak** 说蠢话，干蠢事，犯傻：Görgüsüz kişiler topluluk içinde gaf yaparlar. 没有教养的人在社会上总是说错话，干傻事。

gafil [ga:fil] (阿) *s.* ve *is.* 【旧】不了解情况的，漫不经心的 ◇(*-i*) ～ **avlamak** 使茫然不知所措，使措手不及：Beni gafi avlayınca her şeyi açıklamak zorunda kaldım. 他使我措手不及，我不得不和盘托出。～ **avlanmak** 茫然不知所措，措手不及：Gafil avlandım. Yapmaya niyetim olmadığı hâlde, "olur, yaparım," deyiverdim. 我措手不及，尽管我没打算干，我还是答应干。～ **davranmak** 漫不经心 ◆**Gafile kelâm, nafile kelâm.** 对牛弹琴不管用，瞎子点灯干熬油。

gafillik, -ği *is.* 漫不经心，熟视无睹，麻木不仁 ◇～ **etmek** 漫不经心，熟视无睹，麻木不仁

gaflet (阿) *is.* 【旧】❶漫不经心，茫然无知，不慎重，麻木不仁 ❷困意，睡意 ◇～ **basmak** ①漫不经心，粗心大意，麻木不仁 ②犯困 ～ **etmek** 漫不经心，茫然 ～ **uykusuna dalmak** 极为漫不经心，极为茫然，麻木不仁 ～**e düşmek** ①漫不经心，粗心大意，麻木不仁 ②犯困

gag *is.* (在表演中)插科打诨，笑话

gaga *is.* ❶鸟嘴 ❷【俚】嘴：Kapan gaganı! 闭上你的乌鸦嘴！◇～ **burun** ①一种船头象鸟嘴的商用帆船 ②长着鹰钩鼻的(人) (*-i*) ～**sından yakalamak** 抓住某人的弱点，牵牛鼻子，抓把柄：Art niyetli ortaklığını nihayet gagasından yakaladık. 我们终于抓住了你那有着不可告人的目的的合伙人的把柄。～**sından yakalanmak** 被抓住弱点，被抓把柄，被抓住小辫子：Ne etti ne dediyse sonuç alamadı. Çünkü gagasından yakalanmıştı. 无论他怎么说，怎么做，全白费，因为他被抓住了小辫子。～**yı ıslatmak** ①喝酒 ②受贿 ③捞好处 ～**yı kısmak** 闭嘴，不说话

gagalamak (*-i*) ❶(鸟)啄食：Kargalar kavunları gagalamışlar. 群鸦啄食甜瓜。❷(鸟)啄打 ❸【转】训斥，责骂

gagalanmak (*nsz*) gagalamak 的被动态

gagalaşmak (*nsz*, *-le*) ❶(鸟)互相啄咬：Horozlar gagalaşıp birbirlerinin ibiklerini kanattılar. 一群公鸡互相撕打，咬得鸡冠鲜血淋淋。❷(鸟)互相啄着戏耍 ❸【转】(人)接吻 ❹【转】斗嘴，争论，争吵

gagalı Ⅰ *s.* 长着鸟嘴的 Ⅱ *is.* 船头为鸟嘴形的商用帆船

gagalı memeli *s.* 〈动〉鸭嘴兽(*Ornithorhynchus anatinus*)

gagamsı *s.* 〈解〉冠状的，喙的

gâh [ga:h] (波) *bağ.* 有时：Abdalın yağı çok olursa, gâh borusuna çalar, gâh gerisine. 【成】傻子有钱胡乱花，总有一天要败家。

gaile [ga:ile] (阿) *is.* ❶麻烦，头痛事，难以解决的问题，棘手的问题，通病：ev ～si 家累，家庭负担 ❷战争 ◇**～si başından aşmak** 麻烦事颇多

gaileli [ga:ileli] *s.* ❶有麻烦的，问题缠身的 ❷令人头疼的，惹麻烦的，使不安的，使焦虑的：çok ～ bir iş 一件非常让人头疼的事

gailesiz [ga:ilesiz] *s.* 舒适的，惬意的，轻松自在的：～ bir adam 一个轻松自在的人 ～ bir iş 一件惬意的工作

gailesizlik, -ği *is.* 舒适，惬意，轻松自在

gaip, -bi [ga:ip] (阿) Ⅰ *s.* 缺席的，失踪的 Ⅱ *is.* ❶〈语〉【旧】第三人称单数 ❷灵界，冥界，幽冥世界 ❸〈法〉失踪人员，失踪者 ◇**～ten haber vermek** 预言，预测，预示，掐算

gaiplik, -ği *is.* ❶缺席；失踪 ❷〈法〉失踪

gaita [ga:ita] (阿) *is.* 大粪，人粪

gak *is.* 乌鸦的叫声，鸦噪

gaklamak (*nsz*) 乌鸦叫，鸦噪

gala [ga'la] (意) *is.* ❶正式仪式后举行的大型娱乐活动，盛会：～ gecesi 盛大晚会 ❷(戏剧，电影等的)首演式，首映式

galaksi (法) *is.* (天)星系；银河系

galalit (法) *is.* 〈化〉酪朊塑料

galat (阿) *is.* 【旧】(语句的)错误

galatıfahiş *is.* 非常明显的错误

galatıhis, -ssi [gala'tıhis] (阿) *is.* 【旧】错觉

galatımeşhur [gala'tımeşhur] (阿) *is.* 【旧】常见的病句

galatırüyet *is.* ❶视力差，视力衰退 ❷视错觉：Serap bir galatırüyettir. 海市蜃楼是一种视错觉。

galebe (阿) *is.* ❶胜利 ❷上风，优势；至高，至上 ◇**～ çalmak** (或 **etmek**) 战胜，取胜，压倒，占上风：Disiplin bir ordu muhakkak düşmanına galebe çalar. 一支有纪律的部队肯定能战胜敌人。Futbol maçında seyircilerin mantığı galebe çaldı; sahaya yabancı madde atılmadı. 在足球比赛中，观众们克制住了自己，没向足球场内扔杂物。Kadıncağızın gönlü gence kayıyordu. Fakat neticede akıl ve mantık tarafı galebe çaldı. 这女人一度爱上了这个年轻人，但最终还是理智占了上风。

galen (法) *is.* 〈矿〉方铅矿；〈无〉矿石

galenit (法) *is.* 〈矿〉方铅矿

galeri (法) *is.* ❶走廊，长廊，游廊 ❷画廊，陈列廊，艺术品陈列室，艺术品陈列馆，艺术口商店，博物馆：resim ～si 画廊 ❸商行：mobilya ～si 家具行 otomobil ～si 车行，汽车商店，汽车专卖店 ❹〈矿〉平巷，平峒，走廊：petrol ～si 油田坑道 ❺〈军〉坑道

galerici *is.* 经营画廊、艺术品陈列馆、艺术品商店和某些商店等的人

galeta [gale'ta] (意) *is.* 饼，烘饼：～ unu (用烘饼或干面包皮制成的)面包渣

galeyan [galeya:n] (阿) *is.* ❶【旧】沸腾 ❷【转】动荡，骚动，激动，兴奋 ◇～ **etmek** ①沸腾 ②动荡，骚动，激动，兴奋 **～a gelmek** 动荡，骚动，激动，兴奋 **～a getirmek** 使动荡，使激动，使兴奋

gali [ga'li] (法) *is.* ❶中世纪的一种轻型舰船 ❷船上的厨房

galiba [ga:liba:] (阿) *zf.* 看来，也许，大概；好像是：Galiba siz biraz da gözlüğü sizi yaşlı göstermesinden korkuyorsunuz. 也许您还有点儿担心戴上眼镜使您显老。Galiba yağmur başladı. 好像是开始下雨了。Galiba soğuk almışım kırıklığım var. 也许是着了凉，我有点不舒服。◆**Galiba kız doğdu.** 会议上无人发言，鸦雀无声。

galibarda [ga:libarda] (意) *is.* 鲜红色，加里波第红

galibiyet [ga:libiyet] (阿) *is.* 战胜，胜利

galip, -bi (阿) Ⅰ *s.* 占上风的；战胜的，胜利的，取胜的：～ bir ihtimal 极大的可能 ～ sporcu 获胜的选手 Ⅱ *is.* 取胜者，胜利者 ◇～ **edalı mağlup** 虽败犹荣的 **～ gelmek** (或 **çıkmak**) 战胜，取胜，胜利：Bu kulüp garanti galip gelir. 这家俱乐部肯定能赢。O gün Guoan galip geldiği için benim keyfim yerinde idi. 那天，国安队赢了球，我的兴致不错。

galiz [gali:z] (阿) *s.* ❶粗俗的，下流的，丑陋的：Galiz bir küfür savurdu. 他用下流活骂了一句。❷粗糙的，粗制的

galon (英) *is.* 加仑

galoş (法) *is.* 木底皮面套鞋

galsame (阿) *is.* 〈动、解〉鱼鳃

galvaniz (法) *is.* 电镀，镀锌

galvanizci *is.* 电镀工

galvanize, galvanizli *is.* 镀锌的，电镀的

galvenizlemek (*-i*) 电镀，镀锌

galvanizlenmek (*nsz*) galvanizlemek 的被动态

galvanizli *s.* 电镀的，镀锌的

galvanizm (法) *is.* 〈医〉直流电作用，直流电疗法

galvano (法) *is.* 〈印〉电镀版

galvanokoter (法) *is.* 〈医〉直流电烙器

galvanometre (法) *is.* 〈电〉电流计，检流计

galvanoplâsti (法) *is.* 电镀法，电铸法

galvanoskop (法) *is.* 验电流器

galvanotip (法) *is.* 〈印〉电镀版

galyot (法) *is.* 【旧】荷兰圆头帆船，荷兰捕鱼帆船

galyum [ga'lyum] (法) *is.* 〈化〉镓(Ga)

gam[1] (阿) *is.* 悲伤，忧虑，伤心：Evlât acısı, gam, kasavet kapı gibi kadını eritmiş; adeta iğneye döndürmüş. 仇恨、悲伤和忧愁使这个人高马大的女人形容枯槁，瘦弱不堪。Duvarı nem, insanı gam yıkar. 【成】潮湿使墙倒，忧伤催人老。◇～ **çekmek** 悲伤，忧虑，伤心 **～ yemek** 悲伤，忧虑：Orada ölsen de gam yemeyeceğim. 你就是死在那儿，我也不会为你伤心。Ölsem de artık gam yemem zira / dünya gözüyle ben seni gördüm. 我就是死了，我也不会再伤心，因为 / 我在死前见到了你。**～a düşmek** 悲伤，忧虑，伤心

gam[2] (法) *is.* 音阶

gama [ga'ma] (希) *is.* 希腊字母中第 3 个字母 γ，伽马：～ ışınları γ 射线，伽马射线

gamaglobülin (法) *is.* 〈生、医〉γ 球蛋白，丙种球蛋白

gamalı *s.* 卐字形的，卍字形的 ◇～ **haç** ①(德国纳粹标记)卐 ②(佛教)卍，万字符

Gambiya *öz.is.* 冈比亚(非洲)

gambot (英) *is.* 炮艇，炮舰

gamet (法) *is.* 〈生〉配子

gametli *s.* 〈生〉有配子的，配子的：～ bitkiler 配子植物

gamlanmak (*-e*) 悲伤，忧虑

gamlı *s.* 悲伤的，伤心的，忧虑的，忧郁的：Babası onun bu taşkın hareketine gamlı gözlerle bakıyor. 他的父亲以忧郁的目光注视着他的这种过分的举止。Dost sanma şanlı vaktinde dost olanı, dost bil gamlı vaktinde elinden tutanı. 【成】不要把你春风得意的时候向你献殷勤的人当成是你的朋友，要知道你穷困潦倒的时候帮助你的人才是你的朋友。

gamlılık, -ğı *is.* 悲伤，伤心，忧虑

gamma (希) *is.* 希腊字母中第 3 个字母 γ，伽马

gammaz [gamma:z] (阿) *s.* 搬弄是非的，挑拨离间的，多嘴多舌的

gammazlamak (*-i*, *-e*) 搬弄是非，挑拨离间

gammazlanmak (*nsz*) gammazlamak 的被动态

gammazlık, -ğı *is.* 搬弄是非，挑拨离间

gamsele [gamse'le] *is.* 雨衣

gamsız *s.* 无忧无虑的

gamsızlaşmak (*nsz*) 无忧无虑

gamsızlık, -ğı *s.* 无忧无虑

gamze (阿) *is.* 酒窝，笑窝，靥：Böyle gülümsediği zaman ağzının iki yanında iki şirin gamze belirirdi. 她嫣然一笑，两腮显现出两个甜甜的酒窝。

Gana *öz.is.* 加纳(非洲)

gang (法) *is.* 〈矿〉脉石，矿石中的杂质

ganglyon (法) *is.* 〈解〉神经节

gangster [ga'ngster] (英) *is.* ❶匪徒，强盗，暴徒 ❷【转】歹徒，恶棍，地痞

gangsterlik, -ği *is.* 强盗行径，暴行

Gangtok *öz.is.* 甘托克(锡金)

gani [gani:] (阿) *s.* 【旧】❶富有的，富裕的，有钱的 ❷大量的，丰富的 ◇～ ～ 大量地，丰富地：Allah gani gani rahmet eyleye (或 eylesin, etsin). 真主啊！宽恕他吧！～ **gönüllü** 慷慨的，大方的：～ gönüllü bir komşu 一位慷慨的邻居

ganimet [gani:met] (阿) *is.* ❶战利品 ❷意外的财富，横财 ◇～ **almak** 掠夺，抢劫 ～ **bilmek** 懂得利用机会 ～**e kavuşmak** 获胜：Burunları bile kanamadan ganimete kavuştular. 他们毫发无损，大获全胜。

Ganj *öz.is.* 恒河(亚洲)

ganyan (法) *s.* ve *is.* (赛马中)获胜的(马)，中奖的，中彩的(人)

gar (法) *is.* 火车站：Uzun süredir görmediğim halamla garda kucaklaştık. 在火车站，我同久未见面的姑妈相互拥抱了许久。

garabet [gara:bet] *is.* 奇异，怪诞

garaip, -bi [gara:ip] (阿) *ç.is.* 【旧】奇迹

garaj (法) *is.* ❶汽车库，汽车间，停车房，停车场：En yakın garaj nerededir? 最近的停车场在什么地方？Lütfen arabamı garaja götürunuz. 请把我的车开到停车场。❷汽车修理厂，汽车修理场 ❸长途公共汽车站

garajcı *is.* 汽车库经营者

garamî [gara:mi:] (阿) *s.* 〈文〉【旧】抒情的：～ bir şiir 一首抒情诗

garanti (法) Ⅰ *is.* 保证，担保；保修：bir yıllık ～ 一年保修 Bu konuda bütün ciddîyetimle garanti verebilirim. 在这一点上，我可以全力担保。Ⅱ *s.* 有保证的，有担保的 Ⅲ *zf.* 无论如何，肯定：Posta garanti bugün gelir. 邮件今天肯定会到。Bu kulüp garanti galip gelir. 这

家俱乐部肯定能赢。◇(*-i*) ～ **etmek** ①(为某事)提供担保 ②保证，保障

garatilemek (*-i*) 保证，担保；保障：Aldığı puanlarla üniversiteye girmeyi garatiledi. 他的分数确保他考上了大学。

garantili *s.* 有担保的，有保证的，有保修的：beş yıl ～ buzdolabı 保修 5 年的电冰箱

garantisiz *s.* 没有担保的，没有保证的，无保修的

garantör (法) *is.* 担保人，担保国，保证人：～ devletler 保证国

garaz (阿) *is.* ❶【旧】意图，意向，目的 ❷怨恨，恶意，敌意，仇视，偏见，成见：Benim kimseye garazım yok. 我对任何人都没有成见。◇(*-e*) ～ **bağlamak** 抱有敌意，抱有成见：Bana garaz bağladığını seziyorum. 我觉得他对我有成见。(*-e*) ～ **gütmek** 仇恨，仇视 (*-e*) ～ **olmak** 仇恨，仇视

garazkâr *s.* (*-e*) 【旧】抱有敌意的，有成见的

garazkârlık, -ğı *is.* 怨恨，敌意，仇视，成见，偏见

garazlı *s.* 抱有敌意的，怨恨的，仇视的，有成见的，偏见的

garazsız *s.* 不怨恨的，不仇视的，无敌意的，没有偏见的，没有成见的 ◇～**ı vazsız** 没有任何成见的

garbî [garbi:] (阿) *s.* 【旧】西边的，西方的，欧洲的：～ Anadolu 西阿纳多卢

gard (法) *is.* 〈体〉(击剑，拳击赛等项目中的)防护姿式，防护术

gardenparti [ga'rdenparti] (英) *is.* 花园舞会

gardenya [garde'nya] (法) *is.* 〈植〉栀子(*Gardenia*)

gardıfren (法) *is.* (铁路)司闸员

gardırop, -bu (法) *is.* ❶衣橱，衣柜，藏衣室 ❷一个人的全部衣服；行头

gardiropçu *is.* 【旧】(剧团)服装员

gardiyan (意) *is.* 监狱看守，狱吏：Mahakûmu ihtilâttan menederek gardiyanın yattığı odaya kapamışlar. 听说他们断绝了该犯的一切交往，把他关进了看守住的房间。

gardiyanlık, -ğı *is.* 监狱看守之职

garez (阿) *is.* 见 garaz

gargara (希) *is.* ❶漱口 ❷漱液，漱口剂：ağız ～sı 漱口剂 Doktor bir gargara yazdı. 医生给开了一些漱剂。◇～ **etmek** ①漱口 ②【俚】不信某种谎言而显得似乎相信 ③说大话 ～ **yapmak** 漱口 ～**ya gelmek** 相信，被欺骗 ～**ya getirmek** ①【俚】转移注意力，打岔：Gargaraya getirip konuyu ele almamızı engelledi. 他故意打岔，阻挠我们讨论这个问题。②欺骗

gariban (阿-波) *s.* ve *is.* 孤独的，孤苦伶仃的(人)：Biz garibanız, bize kim bakar! 可怜可怜我们这些孤苦伶仃的人吧！◇～ **sofrası** 舍粥棚，舍饭处

garibe [gari:be] (阿) *is.* 【旧】奇迹

garip, -bi [gari:p] (阿) Ⅰ *s.* ❶孤独的，孤苦伶仃的，无依无靠的，可怜的：～ it 流浪狗，野狗 Şu garip çocuğa acıyın. 您可怜可怜这个无依无靠的孩子吧！❷流浪的流落他乡的，外乡的 ❸奇异的，怪异的：～ bir davranış 怪异的举止 ～ bir olay 一件怪事 ～ bir tiksinme, çekinme 一种难以名状的厌恶和畏惧 ❹令人伤心的，令人伤感的：Bir yabancı için dünyanın neresinde olursa olsun büyük şehir böyle garip bir yalnızlık duygusu veriyor. 对于一个外乡人来说，无论是在世界的什么地方，大城市给他这样一种令人伤心的孤独感。Ⅱ *is.* ❶孤独者，孤苦伶仃者，无依无靠者，可怜的人 ❷流浪者，流落他乡者，外乡人：Garbin boynu bükük olur. 这个外乡人愁眉苦脸的。O burada gariptir, 他在这儿是外乡人。Ⅲ *ünl.* 奇怪，怪事！◇～ ～ ①孤独地，怪异地，可怜巴巴地，愁眉苦脸地，伤心地：Henan'dan Beijing'e gelmiş, garip garip dolaşıyordu. 当时，他从河南来到北京，孤独地四处游荡。②怪异的，奇怪的 ～**ine gitmek** 使认为，使吃惊，使感到奇怪：Caddelerde en çok garibine giden insan, dilencisi olmuştur. 在街头最令他吃惊的，是那里的一个乞丐。◆**Garip kuşun yuvasını Allah yapar.** 苍天有眼，天无绝人之路；老天爷饿不死瞎家雀。

garipleşmek (*nsz*) ❶变得怪异：Onun da gülümsemesi garipleşmişti. 他的笑也变得怪模怪样的。❷感到孤独，感到无依无靠

gariplik, -ği *is.* ❶奇异，怪异，怪诞：Gariplikleri çok sever, dikkati çekmek için elinden geleni yaparmış. 听说他这个人非常爱标新立异，为了引起他人注意，无所不用其极。❷流浪，孤独，流落他乡 ❸孤独，可怜：Terzi böylece evde tek başına kalıverince içine bir gariplik çökmüş. 就这样，裁缝孤身一人在家，十分孤独。

garipsemek ❶ (*nsz*) 因感到孤独而暗自伤心 ❷(*-i*) 感到奇怪，认为奇怪：Onun bugünkü konuşmasını pek garipsedim. 我觉得他今天的话怪怪的。

garipsetmek (*-i*) garipsemek 的使动态

gark (阿) *is.* 【旧】溺水，沉入，淹没 ◇(*-i*, *-e*) 〜 **etmek** ①淹没：Sel, bahçeyi suya gark etti. 洪水淹没了花园。②【转】把…大量地给某人：Onu elmasa gark etmiştim ama aç gözünü doyuramamıştım. 我给了他许多钻石，可是他仍不满足。Piyango onu paraya gark etti. 彩票使他发了大财。(*-e*) 〜 **olmak** ①沉入，沉没：Gemi suya gark oldu. 船沉入水中。②【转】大量获得：Paraya gark oldu. 他得到了一大笔钱。

garnitür (法) *is.* ❶装饰品，配件 ❷服装上的饰物 ❸配菜；配荤菜的素菜：Etin yanına garnitür olarak bezelye koymuş. 他用豌豆做配菜摆在肉的旁边。

garnitürlü *s.* ❶有饰物的 ❷有配菜的

garnizon (法) *is.* 〈军〉❶驻军，卫戍部队 ❷兵营，驻地：Asker, garnizon dışına izin almadan çıkamaz. 未经许可，军人不得从驻地外出。

garoz *is.* 鲔鱼和狐鲣鱼的内脏

garp, -bı 【阿】*is.* 【旧】西，西方，西方国家(尤指土耳其以西的欧洲国家)：Garp alemi bundan inanılmayacak büyük kazançlar elde etmiştir. 西方世界从中获得了难以置信的巨大利益。

garpçı *s.* ve *is.* 崇尚西方文化和文明的，西化的(人)

garpçılık, -ğı *is.* 崇尚西方文化和文明，西文化，西化

garpkârî *s.* 西式的，西方制造的：tam 〜 caddeler 完全西式的街道

garplı *s.* ve *is.* ❶西方的，西部的(人) ❷崇尚西方文化的，西化的(人)

garplılaşmak (*nsz*) 西化，西方化

garplılaştırmak (*-i*) garplılaşmak 的使动态

garplılık, -ğı *is.* 西方化，西化

gars *is.* 栽，植(树) ◇〜 **etmek** 栽，植

garson (法) *is.* ❶小伙子，男孩 ❷未婚男子，单身汉 ❸侍者，伙计，服务员：Garson, hani ya kahve nerede? Bir saattir bekliyorum. 服务员！怎么回事？咖啡呢？我都等了一个小时了。

garsoniyer (法) *is.* ❶单身汉住的一套小公寓房间 ❷(婚外情人居住的)外室，外宅

garsonluk, -ğu *is.* 侍者、服务员的差事

gasb etmek (*-i*) 抢夺，篡夺，窃取

gaseyen [gaseya:n] (阿) *is.* 【旧】呕吐，恶心 ◇〜 **etmek** 吐，呕吐

gasıp [ga:sıp] (阿) *s.* 【旧】篡位的，篡权的，窃取的，抢夺的

gasil, -sli (阿) *is.* 【旧】洗尸 ◇〜 **etmek** 洗尸

gasletmek (*-i*) 洗尸

gasp, -sbı (阿) *is.* 抢夺，篡夺，窃取

gasp etmek (*-i*) 抢夺，篡夺，窃取

gassal, -li [gassa:l] (阿) *is.* 【旧】洗尸人

gassâle *is.* ❶女洗尸人 ❷药水 ❸【转】早上饮用的葡萄酒

gastrit (法) *is.* 〈医〉胃炎

gastroenterolog (法) *is.* 胃肠病专科医生

gastroenteroloji (法) *is.* ❶胃肠病学 ❷胃肠病专科

gastronom (法) *is.* 美食家

gastronomi (法) *is.* 美食术，美食学

gastroskop (法) *is.* 〈医〉胃镜，胃窥镜

gastroskopi (法) *is.* 〈医〉胃镜检查(法)

gastrulâ [ga'strula] (法) *is.* 〈生〉原肠胚

gaşiy, -şyi (阿) *is.* 【旧】出神，入迷 ◇～ **olmak** 出神，入迷

gaşy olmak (*nsz*) 出神，入迷

GATA 【缩】居尔哈奈军事医学院(Gülhane Askerî Tıp Akademisi)

gato (法) *is.* 饼，糕，蛋糕

gauss *is.* 〈物〉高斯(G)

gavgav *is.* 【俚】〈解〉睾丸

gavot (法) *is.* 加沃特舞(法国古代的民间舞)

gâvur (阿) Ⅰ *is.* ❶【粗】异教徒，基督徒：～ icadı (旧时守旧者对西方技术产品的称呼)妖术，异术，歪门斜道 ❷无神论者，不信教的人 Ⅱ *s.* 【转】❶残忍的，没有同情心的，无情的，野蛮的 ❷固执的：kart ～ 老顽固 ◇～ **bozuntusu** 【俚】口吃的人，结巴：Şu gelen çocuk da gâvur bozuntusu imiş. 走过来的那个孩子好像也是个结巴。(*-i*) ～ **etmek** 浪费，滥用 ～ **eziyeti** 故意刁难 ～ **inadı tutmak** 极为顽固，极其固执 ～ **olmak** ①成为异教徒，成为基督徒 ②被浪费，被白费：Aldığım bu şeylerle beş yüz yuan gâvur oldu. 我买的这些东西白费了我 500 块钱。～ **orucu gibi uzamak** 被无谓地拖延，被不必要地拖延：Bakanlğa verdiğim dilekçenin cevabı gâvur orucu gibi gibi uzadı. 我的申诉交到部里，如石沉大海，杳无音讯。～ **ölüsü gibi** 【俗】死沉死沉的，粗重的，粗笨的，傻大黑粗的 ～**a kızıp oruç** (**perhiz**) **yemek** (或 **bozmak**) 气大伤身 ◆**Gâvurun ekmeğini yiyen, gâvrunun kılıcını çalar.** 拿人钱财，替人消灾；拿人手短，吃人嘴软。

gâvurca [gâvu'rca] Ⅰ *is.* 【俗】西洋话：Bu gâvurca değil, Farisîce. 这不是西洋话，是波斯话。Ⅱ *zf.* 【转】残忍地，无情地，野蛮地；固执地：Gâvurca davranıyor. 他的行为非常野蛮。

gâvurcasına [gâvu'rcasına] *zf.* 极端残忍地，毫无人性地，野蛮地

gâvurlaşmak (*nsz*) ❶【俗】变成基督徒，变成异教徒 ❷【转】变得残忍，变得毫无人性

gâvurluk, -ğu *is.* ❶异端，无神论，不信教 ❷【转】野蛮，残忍 ◇～ **etmek** ①野蛮，不开化 ②固执 ～**u tutmak** ①野蛮，不开化 ②固执

gayakol (法) *is.* 〈化、药〉愈疮木酚，愈创木酚

gaybubet [gaybu:bet] (阿)*is.* 【旧】缺席，不在位，不在场：Gaybubeti sırasında dükkâna kardeşi bakacak. 他不在期间，将由他的兄弟照看商店。◇～ **etmek** 缺席，不在位 ～**inde** 在某人缺席的情况下，在某人不在位期间

gayda [ga'yda] (保加利亚语) *is.* 〈乐〉风笛

gaydacı *is.* 风笛手，卖风笛的人

gaye [ga:ye] (阿) *is.* 目的，目标：Gayesi bir yabancı dil öğrenmektir. 他的目标是学一门外语。

gayeli *s.* 有明确目标的，有目的的。

gayesiz *is.* 无明确目标的，无目的的：Gayesiz sokaklarda dolaşıyor. 他正在大街上漫无目的地游荡。

gayet [ga'yet] (阿) *zf.* 很，非常，极为：～ büyük bir *ev* 一所非常大的房子 ～ çalışkan bir çocuk 一个非常勤奋的孩子 ～ güzel bir manzara 特别美妙的景色 Gayet basit bir hile ile saflığımdan istifade ederek işi başardı. 他利用我的无知以一个相当简单的计谋把事办成了。

gayetle [ga:'yetle] *zf.* 【俗】过分地，极其，极为：～ çalışkan bir genç 一个极为勤奋的青年

gayr, -i (阿) *is.* 【旧】其它人 ◇～**e muhtaç olmamak** 不需要其它人

gayret (阿) *is.* ❶【旧】激情，勇气，义愤：Ha gayret ha! 加油！❷努力，勤奋；热情，热心：Büyük bir gayretle çalışıyor. 他正在非常努力地工作。❸优越感：Akran gayretiyle kendini

öldürecek. 阿克兰的优越感将害了他自己。❹情感，感情：hemşehrilik ～i 乡情，同乡之情 ◇～ **almak** 振作起来，鼓足勇气 ～ **dayıya düşmek** (或 **kalmak**) 【俚】老将出马，一个顶俩：Gayret dayıya düştü; bu işe sen el atmazsan, olmayacak. 姜还是老的辣，你不出手，这事就瞎了。～ **etmek** 努力，致力于：Gayret etse o işi bugün bitirir. 他要是加把劲，今天可以把活儿干完。～ **göstermek** 加油，加紧努力：Yumurta kapıya dayanınca gayret gösterir, çare arasın. 时间紧急，你快加把油，想想办法！～ **sahibi** 勤奋的，努力的，勤勤恳恳的，用心的 ～ **vermek** ①鼓励，鼓舞，鼓动，勉励 ②安慰 ～**e gelmek** 恢复活力，振作起来，有活力 (*-i*) ～**e getirmek** 鼓励，鼓舞，怂恿，持续：öküzleri ～e getirmek 激起耕牛的劲头 ～**i kesilmek** 失去勇气，气馁 ～**ine dokunmak** 较劲，被激将，被伤自尊心 ～**ini gütmek** 受到支持，得到袒护，受到怂恿 ～**ten düsmek** 失去勇气，气馁

gayretkeş *s.* ❶【旧】过于勤奋的，努力的，狂热的 ❷支持的，偏袒的

gayretkeşlik, -ği *is.* ❶过于勤奋，狂热 ❷袒护，偏视

gayretlenmek (*nsz*) 努力，勤奋

gayretli *s.* 努力的，勤奋的

gayretlilik, -ği *is.* 努力，勤奋

gayretsiz *s.* 不勤奋的，不努力的，懒惰的，懒散的，懈怠的

gayretsizlik, -ği *is.* 懒惰，懈怠，不勤奋

gayrı [ga'yrı] (阿) *zf.* 【俗】今后，从今以后：Gayrı sizden para istemem. 今后我不会向您要钱了。

gayri (阿) Ⅰ *is.* 另一个，那个：Ağlarsa anam ağlar, gayrisi yalan ağlar. 只有母亲真正忧伤，他人都是逢场作戏。Doğrusu bu, gayrisi yalan. 这一句是真话，那一句是假话。Ⅱ *s.* ❶其它的，另外的：Onlar köylerinden gayri yeri bilmezler hemen hemen. 除了自己的村子以外，他们几乎不知道还有其它地方。❷[ga'yri] 非…的：～ resmî 非正式的 ～ meşru 非法的；婚外的 Ⅲ *zf.* ❶今后，从今以后：Sık sık görüşürüz gayri. 今后我们可以常见面。❷非常，特别：Hani ya kahve nerde? Bir saattır bekliyorum, hâlâ gelmedi! Yoo! siz artık işi azıttınız gayri! 怎么回事？咖啡呢？我都等了一个小时了，还没有送上来。哎，你们真是太过分了！

gayri ahlaki [ga'yri ahlâ:k] (阿) *s.* 不道德的

gayri aklî [ga'yri akli:] (阿) *s.* 不明智的

gayri askerî [ga'yri askerî:] (阿) *s.* 非军事的：～ mıntıka 非军事区

gayri caiz [ga'yri ca:iz] (阿) *s.* 不正当的，不合适的

gayri ihtiyarî [ga'yri ihtiya:ri:] (阿) *s.* ve *zf.* 非自愿的，不情愿的

gayri ilmî [ga'yri ilmi] (阿) *s.* 不科学的，非科学的

gayri iradî [ga'yri ira:di:] (阿) *s.* ve *zf.* 非自愿的，不情愿的

gayri kabil [ga'yri ka:bil] (阿) *s.* 不可能的 ◇～**i ispat** 无法证明的，无法证实的 ～**i itiraz** 不可辩驳的，不容辩驳的 ～**i kıyas** 无比的，无双的，无与伦比的 ～**i şifa** 不可救药的 ～**i tahammül** 不能容忍的，难以忍受的 ～**i tahmin** 无法预测的，出乎意料的 ～**i telâfi** 无法补救的，无法挽回的，无法弥补的，无法修补的，不能修复的 ～**i tezelzül** 不可动摇的，坚定不移的

gayri kâfi [ga'yri kâ:fi:] (阿) *s.* 不足的，不够的

gayri kanunî [ga'yri ka:nu:ni] (阿) *s.* 非法的，违法的：～ grev 非法罢工 ～ para muameleleri (为获取高利或保障币值而)由一国转移至另一国的资金 ～ rekabet 不正当竞争

gayri katî [ga'yri ka'ti:] (阿) *s.* 不确定的，不确知的

gayri kıyasî [ga'yri kıya:si:] (阿) *s.* 违章的，不合规则的

gayri lâyık [ga'yri lâ:yık] (阿) *s.* 卑鄙的，可耻的

gayri maddî [ga'yri maddi:] (阿) *s.* 非物质的，无形的：～ hak 无形资产 ～ mallar 无形财产

gayri mahdut [ga'yri mahdu:t] (阿) *s.* 无限的，无垠的，无边无际的

gayri mahsus [ga'yri mahsu:s] (阿) *s.* 感觉不到的，难以察觉的，不清楚的

gayri mâkul [ga'yri ma:kul] *s.* 无理性的，失去理性的，荒谬的

gayri malûm [ga'yri ma:lûm] (阿) *s.* 无名的，未知的

gayri mamur [ga'yri ma:mu:r] (阿) *s.* 未开发的，不开化的

gayri mantıkî [ga'yri mantıki:] (阿) *s.* 不合逻辑的，缺乏逻辑的

gayri matbu, -u [ga'yri matbu:] (阿) *s.* 未曾刊印的，未曾出版的

gayri memnun [ga'yri memnu:n] (阿) *s.* 不满意的，不高兴的，生气的

gayri memul, -lü [ga'yri me:mul] (阿) *s.* 想不到的，出乎意外的；骤然的

gayri menkul, -lü [ga'yri menku:l] (阿) Ⅰ *s.* 不可移动的：emvali ～ 不动产 Ⅱ *is.* 不动产：～ kredi müesseseleri 不动产信用机构，以不动产为抵押提供贷款的银行 ～ mallar 不动产 ～ rehni 抵押，不动产抵押 ～ sermaye iradi 不动产收入 ～ sicili 不动产登记册

gayri meskûn [ga'yri meskû:n] (阿) *s.* 无人居住的，杳无人烟的

gayri mesbuk [ga'yri mesbuk] (阿) *s.* 无先例的，史无前例的

gayri mesul, -lü [ga'yri mesul] (阿) *s.* 不承担责任的，无需负责任的

gayri meşru [ga'yri meşru:] (阿) *s.* ❶非法的，违法的 ❷非婚的，婚外的

gayri mezru [ga'yri mezru:] (阿) *s.* 未耕作的，未开垦的：～ arazi 未开垦的土地，处女地

gayri muaddî [ga'yri muaddi:] (阿) *s.* 无营养的，非滋补的

gayri muayyen [ga'yri mu:ayyen] (阿) *s.* 不明确的，不定的，模糊的

gayri muharip, -bi [ga'yri muha:rip] (阿) *s.* 非交战的，非战斗的(人员)

gayri muhtemel [ga'yri muhtemel] (阿) *s.* 不可能的，未必有的

gayri müktedir [ga'yri muktedir] (阿) *s.* 无力的，无能为力的，虚弱的

gayri muntazam [ga'yri muntazam] (阿) *s.* 无规律的，不规则的，不整齐的，非正规的 ◇ ～ **akış** 非稳流，不稳流动，不稳定流，变流，非恒定流，变量流

gayri mutabık [ga'yri muta:bık] (阿) *s.* 不和谐的，一致的，不相符的

gayri muteber [ga'yri mu:teber] (阿) *s.* 无效的，作废的

gayri muvafık [ga'yri muva:fık] (阿) *s.* 不相宜的，不合适的

gayri mümbit [ga'yri mümbit] (阿) *s.* 荒凉的，不肥沃的，贫瘠的

gayri mümkün [ga'yri mümküm] (阿) *is.* 不可能的

gayri münasip [ga'yri müna:sip] (阿) *s.* 不相宜的，不合适的

gayri münbit [ga'yri münbit] (阿) *s.* 荒凉的，不肥沃的，贫瘠的

gayri müsavi [ga'yri müsa:vi:] (阿) *s.* 不平等的，不相等的

gayri Müslim [ga'yri müslim] (阿) *s.* 非穆斯林的，非伊斯兰的

gayri müsmir [ga'yri müsmir] (阿) *s.* 没有好处的，无成效的，无结果的

gayri mütecanis [ga'yri müteca:nis] (阿) *s.* ❶异类的，异质的 ❷未搅匀的，未和匀的

gayri resmî [ga'yri resmi:] (阿) *s.* 非正式的：～ serbest döviz piyasası 外汇黑市

gayri sâfi [ga'yri safi] (阿) *s.* 毛的，不纯的：～ ağırlık (或 sıklet) 毛重 ～ gelir (或 hasılat) 总收入，毛收入 ～ kâr (或 kazanç) 毛利，总收益，总利润，盈余总额 ～ millî hasıla 国民生产总值 ～ satışlar 销售总额 ～ zarar 毛损，总损

gayri samimi [ga'yri sami:mi:] (阿) *s.* 虚情假意的

gayri şahsî [ga'yri şahsi:] (阿) *s.* 非个人的，与个人无关的：～ hesap 不记名帐户，非人名帐户

gayri şuurî [ga'yri şuu:ri:] (阿) *s.* 无意识的，不知不觉的

gayri tabiî [ga'yri tabi:i:] (阿) *s.* ❶反常的，不正常的：～ cinsî mukarenet 鸡奸，兽奸 ❷怪异的

gayri vaki [ga'yri va:ki:] (阿) *s.* 杜撰的，未曾发生的，不真实的

gayri varit [ga'yri va:rit] (阿) *s.* 不可能的，不可想象的，不可思议的

gayri vazıh [ga'yri va:zıh] (阿) *s.* 不可理解的，含糊其辞的，不清楚的，难懂的

gayur [gayu:r] (阿) *s.* 【旧】非常勤奋的，非常勤劳的

Gayya [gayya:] (阿) *öz.is.* 传说中地狱里的深井的名称：～ kuyusu 【转】万丈深渊

gayz (阿) *is.* 【旧】生气，发怒

gayzer (法) *is.* 间歇热喷泉

gayzerit (法) *is.* 〈地〉硅华

gaz[1] (法) *is.* 纱布，薄纱：～ bezi 纱布，绷带

gaz[2] (拉) *is.* ❶气态，气体：～ baloncuğu 气囊 Hava oksijen, hidrojen vb. gazlardan meydana gelir. 空气是由氧气、氢气等气体组成的。Oksijen canlılar için gerekli bir gazdır. 氧气对生物来说是必不可少的气体。❷瓦斯，毒气，煤气：～ bombası 毒气弹 ～ maddesi 毒剂，毒物，毒气 ～ mazkesi 防毒面具 ～ musluğu 煤气栓，煤气龙头 ～ odası 毒气室 ～ savaşı 毒气战 ～ sayacı (或 saati) 煤气表 ～ sığınağı 防毒掩蔽部，避毒所 ～ su ısıtıcısı 煤气热水器 petrol ～ı 天燃气，石油气 ❸煤油，煤油灯：～ lâmbası 煤油灯 ～ sobası 煤油炉 ❹(汽车)油门：～ ayarı (汽车)油门 ～ pedalı 油门踏板 ❺(肠胃中产生的)气体，屁 ◇～ **çıkarmak** (或 **kaçırmak**) 放屁 ～ **kesmek** ①减速 ②不把话题扯远，长话短说 ～ **ocağı** ①煤油炉 ②煤气炉子 ～**a basmak** ①加油，加速，踩油门：Efendi Mansur gaza bastı, traktör müthiş homurtusuyla sanki uçtu. 曼苏尔先生一踩油门，拖拉机怒吼着冲了出去。Gaza bastım, motor almadı. 我踩了油门，但马达没发动起来。②开溜：Çok ötme bakalım hafiften gaza bas. 你别吱声，悄悄地溜吧！～**a dayanmak** 加油，加速，踩油门：Şoför gaza dayanınca araba ok gibi fırladı. 司机一踩油门，汽车像箭一样窜了出去。

gaza [gaza:] (阿) *is.* 伊斯兰圣战，宗教战争

gazab etmek (*nsz*) 生气，发怒，发火

gazal, -li (阿) *is.* ❶〈动〉瞪羚 ❷幼鹿 ❸〈文〉漂亮的眼睛

gazale *is.* 〈动〉雌瞪羚

gazanfer (阿) *is.* ❶大狮子 ❷【转】勇士

gazap, -bı (阿) *is.* 生气，愤怒，愤慨 ◇～**a gelmek** 生气，愤怒，发怒 ～**a uğramak** 受斥责：Tanrı'nın gazabına uğradı. 他遭到了天谴。～**ını yenmek** 强压怒火

gazaplandırmak (*-i*) 激怒

gazaplanmak (*nsz*) 生气，发怒

gazaplı *s.* 生气的，发怒的

gazel[1] (阿) *is.* ❶〈文〉一种抒情诗体 ❷〈乐〉有土耳其音乐伴奏的诗朗颂，颂歌 ◇～ **atmak** 吟诗：Gazel attı. 他朗诵了一首抒情诗。～ **çekmek** 吟诗 (*-e*) ～ **okumak** ①唱颂歌，朗颂 ②说大话，说废话，欺骗：Biz olayın özünü biliyoruz; bize gazel okuma. 这件事我们很清楚，你别骗我们了。

gazel[2] *is.* 秋天的落叶

gazelhan (阿－波) *is.* 独唱者，朗颂者

gazellemek (*nsz*) ❶(树叶)变黄，变干 ❷(树木)落叶

gazete [gaze'te] (意) *is.* ❶报纸：～ idarehanesi 报社 akşam ～si 晚报 duvar ～si 墙报，大字报 gündelik (或 günlük) ～ 日报 haftalık ～ 周报 resmî ～ 官方公报 sabah ～si 晨报，早报 ❷报社：Her gün gazeteye uğruyordu. 他每天都去报社。◇～ **çıkarmak** 【俚】晚上在宿舍传播小道消息 ～ **kapatmak** 查封报社

gazeteci *is.* ❶报人，报界人士，新闻界人士 ❷报纸记者 ❸报贩 ◇～ **balonu** 记者的胡说八道：Bunu herkes ilkin bir gazeteci balonu sandı. 起初大家都认为这是一位记者的胡说八道。

gazetecilik, -ği *is.* ❶报人，报界人士，新闻界人士(资格和身份) ❷报纸记者(资格和身份) ❸报贩行当 ◇～ **yapmak** 当记者：Bir ara gazetecilik de yapmıştı. 我还曾经当过一段时间

的记者。

gazetelik, -ği *is.* 报架

gazhane (拉-波) *is.* 生产或储存煤气的地方

gazışı [ga'zışı] *is.* 〈物〉发光：kimyasal ～ 化学发光，冷发光

gazışıl *s.* 〈物〉发光的

gazi [ga:zi:] (阿) *is.* ❶参加过战斗的人，打过仗的人，老战士：Devlet, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. 国家保护伤残人和老战士，保障他们应有的生活水平。❷加齐(国家授予战胜了敌人的指挥官或城市的尊号，反异教徒的英雄) ❸凯旋者 ◇～ **olmak** 凯旋 **～ler helvası** 一种用面粉制成的点心

Gaziantep *öz.is.* 加济安泰普(土耳其省、市)

gaz ibiği *is.* 煤气喷嘴

gazino [gazi'no] (意) *is.* ❶(可供就餐、听音乐、看表演、跳舞、娱乐和赌博的)夜总会，俱乐部，娱乐场：Gazinoda bir masa tutmuştum, ona oturduk. 我们在夜总会订了张桌子，大家就在这张桌子旁落坐。❷大型咖啡厅或啤酒馆

gazinocu *is.* 夜总会，俱乐部，娱乐场的经营者

gazinoculuk, -ğu *is.* 夜总会、俱乐部、娱乐场的经营

gazlamak (*-i*, *nsz*) ❶掺煤油，往…撒煤油 ❷(汽车)加大油门，踩油门 ❸【俚】滚蛋：Gazla! 滚！

gazlanmak (*nsz*) ❶ gazlamak 的被动态 ❷(消化道)胀气

gazlaştırmak (*-i*) 使气化

gazlı *s.* ❶胀气的：Karnı çok gazlı. 他的肚子胀气。❷沾上煤油的：Gazlı elle ekmeği tutma. 别用沾了煤油的的手拿面包！

gazlı bez *is.* 【口】纱布，绷带

gazoil, gazoyl (英) *is.* 瓦斯油，粗柴油，汽油

gazojen (法) *is.* 煤气发生器

gazolin (法) *is.* 汽油

gazometre [gazome'tre] (法) *is.* ❶煤气储气罐 ❷煤气表

gazometri (法) *is.* 气体定量(法)

gazoz (法) *is.* 汽水：Gazozu bardağa dökünce bardakta kabarcıklar oluştu. 他把汽水倒进杯子里，杯子里起了许多泡沫。Ramazan günü alenen meyveli gazoz içmeye arlanmıyor musunuz? 你们在开斋节当众喝果子汽水不觉得害臊吗？◇～ **ağacı** 【俚】胡言乱语，废话：Bu dediğin gazoz ağacı！ 你说的这些全是废话！

gazozcu *is.* ❶制售汽水的人 ❷在娱乐场所流动卖汽水的人

gazozculuk, -ğu *is.* 制售汽水的行当

gazölçer [ga'zölçer] *is.* 煤气表

gaz ölçümü *is.* 气体定量(法)

gaz taşı *is.* 气石

gazup, -bu [gazu:p] (阿) *s.* 【旧】生气的，易怒的，暴躁的

gazve (阿) *is.* ❶【旧】阿拉伯部族之间的战争 ❷宗教战争

gaz yağı *is.* 煤油

gaz yuvarı *is.* 〈天〉大气，大气层

GB 【缩】关税同盟(Gümrük Birliği)

Gd *is.* 〈化〉钆(Gadolinyum)

Ge *is.* 〈化〉锗(Germanyum)

ge *is.* 字母 G 的名称

gebe *s.* ❶怀孕的，有孕的：～ kadın 孕妇 ～ inek 怀孕的母牛 ❷【转】瞒不住的，即将暴

露的 ❸【俚】负债的 ◇～ **bırakmak** ①使受孕，使妊娠，使怀孕 ②【转】使负债累累 ～ **kalmak** ①怀孕 ②【转】负债累累 (*-e*) ～ **olmak** ①怀孕 ②【转】孕育 ～ **zar** 【俚】(赌博作弊用的)灌铅色子

gabelik, -ği *is.* ❶怀孕，妊娠：dış ～ 宫外孕 ❷孕期，妊娠期：Bu kadının gabeliği rahat geçti. 这个女人顺利地渡过了孕期。

geberik, -ği *s.* ve *is.* 【谑】死了的；死人，死东西

gebermek (*nsz*) 【谑】死，完蛋：Kayıkla gelip kurtarmasalardı satlıcandan geberecektim. 要不是他们划船来救我，我早就死于胸膜炎了。Kurtulduk. Yaşlı cadı geberdi. 我们得救了，那老巫婆死了！Keçi geberse de kuyruğunu indirmez. 【成】山羊死了尾巴也翘着，固执的人至死也不放弃。

gebertilmek (*nsz*) gebertmek 的被动态

gebertmek (*-i*) ❶宰杀，杀死：Bugün bana kızıl altın akçeyi getirirsen sana özgürlüğünü veririm, getirmezsen kesinlikle gebertirim. 你今天把红金币给我拿来，我就放了你，要是拿不来，我一定要杀了你。Bırak beni, şu hınzırı geberteceğim. 放开我！我要宰了这个恶棍。❷【转】暴打，收拾：Bak, eve gidelim de seni nasıl gebertiyorum. 咱们进屋去，看我怎么收拾你！

gebeş *s.* ❶【俚】傻呼呼，傻呵呵的，呆头呆脑的 ❷又矮又胖的 ❸【口】大腹便便的

gebeşâki *s.* 【俚】傻呼呼，傻呵呵的，呆头呆脑的

gebeşlik, -ği *is.* ❶傻呼呼，傻呵呵，呆头呆脑 ❷又矮又胖 ❸大腹便便

gebre[1] (拉) *is.* 刷马布

gebre[2] *is.* 马槟榔属植物的果实

gebrelemek (*-i*) 刷洗(牲畜)

gebelenmek (*nsz*) gebrelemek 的被动态

gebre otu *is.* 〈植〉刺山柑(*Capparis spinosa*)

gebre otugiller *is.* 〈植〉白花菜科(*Capparidaceae*)

gece Ⅰ *is.* ❶晚间，夜间，黑夜：～ baskını 夜袭 ～ bekçisi (专职的)守夜人 ～ etkisi (电影)夜景效果；夜间效应 ～ göğü 夜空 ～ kandili (寝室)夜明灯 ～ servisi 夜班 ～ yürüyüşü 夜行军 Bir gececik daha kalmaz mısın? 你不能再住一晚上吗？❷晚会，晚间聚会：～ kulübü 夜总会 gala ～si 盛大晚会 şiir ～si 诗歌晚会 düğün ～si 婚礼晚会 ❸【转】愚昧无知 Ⅱ *zf.* 在晚间，在夜里：Gece sokağa çıkmıyoruz. 晚上我们不上街。◇～ **barınağı** 由市政当局建造并管理的以低价或免费向穷人提供的过夜的住所 ～ **bastırmadan** 天黑之前：Gece bastırmadan evine dönmek istiyormuş. 他想在天黑之前赶回家。～ **çapuluna çıkmak** 半夜打劫，趁黑打劫：Tanınmamak için yüzlerini karalayarak gece çapuluna çıkmış iki haydut. 有两个劫匪，怕人认出来，把脸涂黑，半夜去打劫。～ **gündüz** 日日夜夜，不分昼夜：Gece gündüz aklı o çocuklara takılıyordu. 他日夜牵挂着那些孩子。Geçimini sağlamak için gece gündüz çalışıyor. 为了维持生计，他没日没夜地操劳着。Mustafa gece gündüz çalışarak kayalık bir araziyi tarla hâline getirmiş. 穆斯塔法日夜操劳，把一片乱石滩变成了良田。～ **gündüz dememek** 不管白天黑夜，不分昼夜：Çocuklar gece gündüz demeden çalışıyorlar, ellerindeki işi bitirmeye uğraşıyorlardı. 孩子们在不分昼夜地忙着，要把手里的工作做完。～ **hayatı** 沉溺于夜生活 ～ **işçiliği** ①夜班 ②【俚】夜间行窃 ～ **kuşu** ①【俗】蝙蝠 ②【转】夜猫子，喜欢昼伏夜出的人 ③【转】失眠者 ～ **muma gündüz güne zararı var** 无恶不作 ～ **olmak** 夜幕降临：Gece olmuştu, gökyüzünde ince bir ay vardı. 夜幕降临，一弯明月空中高挂。Sabahtan akşama kadar uyukluyourun, gece olunca çenen açılıyor. 你整天昏昏欲睡，一到夜里话闸子就打开了。～ **vakti** ①夜间 ②在夜里：Gece vakti takır tukur eşyanın yerini değiştirmeye kalktı. 夜里他开始劈里啪拉地挪动家具。～ **yarısı** 午夜，子夜，半夜：Dereden tepeden konuştuk, gece yarısı oluvermiş. 我们海阔天空地聊到了半夜。～ **yatısı** 晚上客居他处，借宿，寄宿：～ yatısı okulu 寄宿学校 ～ **yatısına gitmek** 晚上客居他处，借宿，寄宿，投宿 ～ **yatısına kalmak** 晚上客居他处，借宿，寄宿，投宿 ～ **zammı** 【俚】汽车司机座位下的棍棒：Arabada çıngar çıkaran müşterilere, bazen gece zammı lâzım gelir. 对于车上的那些害群之

马，有时需要用棒子敲他们的头。**～ler kandili** 【俚】失眠的 **～nin ileri saatinde** 夜深时分：Gecenin ileri saatinde caddeler ıssızlaşır. 夜深时分，街上空空荡荡。**～nin inmesi** 夜幕降临 **～si gündüzü belli olmamak** 不管白天黑夜 **～yi atlamak** 破晓，天亮 **～yi geçirmek** 过夜：Bir hana gitmiş. Geceyi burada geçirecekmiş. 他进了一家旅馆，要在这里过夜。**～yi gündüze katmak** 夜以继日：O, bu işte de altta kalmak istemedi, geceyi gündüze kattı. 在这件事情上，他也不甘示弱，没日没夜地干。**～yi ihya etmek** 通宵达旦(工作或祈祷) ◆**Gece gözü kör gözü.** 屋漏偏遭连阴雨，船漏偏遇顶头风。**Gece silâhlı, gündüz kulâhlı.** 满嘴仁义道德，一肚子男盗女娼：Onun ne yolda olduğu bilinmez; gece silâlı, gündüz kulâhlı gezer. 谁也不知道他是什么道儿上的人，满嘴仁义道德，一肚子男盗女娼。**Geceler gebedir.** 只要天不亮，什么事情都可能发生；在身处逆境的时候，不要失去希望。

gececi *s.* ve *is.* ❶值夜班的(人员)，夜间营业的(商店等)：～ eczane 夜间营业的药店 ❷〈动〉夜行的(动物)：Etçillerin birçoğu gececidir. 食肉类动物多数是夜行动物。

geceki *s.* 夜间的，夜间发生的：～ olay 夜间发生的事件 Dün geceki ateş ortalığı kasıp kavurdu. 昨夜的大火给环境造成了很大的危害。

gecekondu *s.* ve *is.* ❶棚户，棚屋：Büyük kentlerin çevreler gecekondularla sarılmıştır. 大城市四周都是棚户区。❷匆忙修建的(建筑)，草草修建的(建筑) ◇～ **gibi** 草草搭建的；匆忙修建的

gecekonducu *is.* ❶棚户居民 ❷建造和出售棚户的人

gecekondulaşmak (*nsz*) 棚户区化

gecelemek (*nsz*) ❶过夜 ❷熬夜

geceleri *zf.* ❶在晚间，在夜间：Geceleri gökyüzündeki durağan yıldızları izmek hoşuma gidiyor. 我喜欢晚上看天上的星星。❷每天晚上：Geceleri ihtiyarsız bunu düşünüyorum, uykum kaçıyordu. 每天晚上，我都不由得想起这件事，顿时睡意全无。

geceleyin [gace'leyin] *zf.* 在晚间，在夜间：Geceleyin sinemaya gittik. 晚上我们去看电影了。Geceleyin yollarını kaybettiler. 他们在夜里迷失了方向。

geceli *s.* 有夜晚的：uzun ～ bir ülke 长夜之国 ◇～ **gündüzlü** 日日夜夜，日夜不停，日夜兼程：Geceli gündüzlü çalışarak işini bitirdi. 他日夜不停地干，把活干完了。

gecelik, -ği *s.* 夜间用的：～ garaj 夜间停车场 ～ kıyafet 夜礼服 ～ takke 睡帽 Ⅱ *is.* ❶睡衣：Sabahleyin giyinmem, gecelikle dolaşırım. 早上，我不换衣服，穿着睡衣来回遛达。❷每夜的费用：～i seksen dolar olan oda 每夜 80 美元的房间 ◆**Gecelik külâhıma anlat.** 你说的我不信，别费口舌了。

gece sefası, gece safası *is.* 〈植〉紫茉莉(*Mirabilis jalapa*)

gece sefasıgiller *is.* 〈植〉紫茉莉科(*Nyctaginaceae*)

gece yanığı *is.* 一种突发的皮疹

gece yolu *is.* 【俚】〈解〉外阴，阴户

gecikilmek (*nsz*) gecikmek 的被动态

gecikiş *is.* gecikmek 的动名词

gecikme *is.* gecikmek 的动名词：～ faizi 延期偿付款利息，损害赔偿利息 ～ hattı 〈电〉延迟线 Uçağın ne kadar gecikmesi var? 飞机晚点了多少？Uçak on dakika gecikme ile gelecek. 飞机将晚点十分钟。

gecikmek (*nsz*) 迟到，延误，晚点；延期，推迟：Anlaşılan uçak gecikecek. 看来飞机要晚点。İlkyaz neden böyle gecikti anlamıyorum. 我不懂为什么春天来得这样迟。Erken dönecektim, Ali lâfa tuttu, geciktim. 我本来可以早点儿回来的，可是被阿里叫住说了几句话，来晚了。

gecikmeli *s.* ve *zf.* 延期的，推迟的；误点的，晚点的：～ gelen tren 晚点到站的火车 Gecikmeli uçak doğru Shanghai'ya gidecek. 推迟起飞的飞机将直飞上海。

gecikmesiz *s.* ve *zf.* 没有延期的，没有推迟的，没有晚点的

gecikmiş *s.* 延期的，延误的：～ etki 延时动作 ～ faiz 延期偿付款利息，损害赔偿利息

geciktirilmek (*nsz*) geciktirmek 的被动态：Demokratlar, Florida'da bütün elle sayımlar tamamlanıncaya kadar sonucun açıklanma tarihinin geciktirilmesini istiyor. 民主党人要求在佛罗里达州所有人工计票完成之前推迟宣布选举结果。

geciktirim *is.* (电影)悬念

geciktirme *is.* geciktirmek 的动名词：～ savaşı 阻击战

geciktirmek (*-i*) gecikmek 的使动态：Oğlu mektubunu epeyce geciktirmişti. 他的儿子好长时间没有来信了。Terzi elbiseyi geciktirdi. 裁缝没有按时做好衣服。Tipi trenleri geciktirdi. 暴风雪使火车晚点了。

geç *s.* ve *zf.* 迟，晚：～ vakit 晚些时候，很晚的时间 Dağların güzeyindeki karlar geç erir. 山背面的雪化得晚。Dün gece geç yattık. 昨天我们睡晚了。Hem geç, hem de yaşlı bir erkekle evlenmeye yazgılıyım. 我命中注定要晚结婚，嫁给一个年纪大的人。◇**～ gelmek** 迟到，延误，延期，推迟：Kızlara, bu denli geç geldikleri için öfkelenmişti. 她埋怨姑娘们来得这么晚。**～ kalmak** 迟到，延误，延期，推迟：Ay! ay! Geç kalacağım! 哎呀！我要迟到了！Sen hep geç kalırsın. 你总是迟到。Geç kalacağımı kaşık düşmanına haber vermezsem merak ederler. 我要晚回家，要是我不给我那口子打个招呼的话，她们会担心的。**～ olmak** 晚：Geç oldu, eve dönmeli. 天色已晚，他该回家了。

geçe[1] *zf.* (*-i*) (表示钟点的)…点过…分：dokuzu beş ～ 9 点过 5 分 saat onu çeyrek ～ 10 点一刻

geçe[2] *is.* 边，面，旁边，侧面：suyun öteki ～si 河对岸

geçeğen *s.* 临时的，过渡的

geçek, -ği *is.* ❶(交通和通讯网线经过的)线路，沿线：demiryolu ～i 铁路沿线 ❷小木桥

geçeli *s.* 【俗】边的，侧面的：caddede iki ～ insan seli 街道两侧的人流

geçen *s.* ❶(与 yıl, ay, hafta, kış 等表示时间的词连用)上一个的：～ yıl 去年 ～ ay 上个月 ～ hafta 上周 ～ sefer 上一次 ～ yaz 去年夏天 ～ sefer 上一次 ～ gelişimde 上次我来的时候 ❷(与 gün, gece 等词连用)前天的：～ gün 前天 ～ gece 前天夜里 Dün mü, geçen gün mü idi, pek hatırlayamıyorum. 是昨天，还是前天，我记不大清楚了。❸过去的：～ sonbaharlar 前几年秋天

geçen(ler)de *zf.* 前几天，最近几天，近来，最近：Geçende, vitrinde eski baskı bir fizik kitabı gördüm. 前几天在我在橱窗里看见一本旧版物理书。Geçenlerde bir gezintiye çıkmıştık. 前些日子我们去逛过一圈。

geçenek, -ği *is.* 走廊，过道

geçer *s.* ❶现行的：～ kanun 现行法律 ～ para 现行货币 ❷受欢迎的，受青睐的：～ mal 畅销货物 ◇**～ akçe** 【转】最受欢迎的，最受青睐的：Böyle bir düşüncenin günümüzde geçer akçe olmadığını bilmeniz gerekirdi. 您应该知道，这种想法目前已经行不通了。

geçerli *s.* ❶有效的，现行的：Bu pasaport geçerli değildir. 这本护照已经作废了。Sömürgelerde kölelik düzeni uzun süre geçerli olmuştur. 奴隶制在殖民地实行了很长时间。❷可行的，不过时的 ❸行得通的，说得过去的，正当的：～ bir sebep 行得通的理由，说得过去的理由，正当理由 ❹【转】流行的，受青睐的

geçerlik, -ği *is.* ❶有效性，效力，合法性，流通 ❷流行，青睐 ◇**～i kalmak** ①有效 ②流行，受青睐：Bu malın geçerliği kalmadı. 这种货色已不再流行了。**～ten kaldırılmak** 失效：Bu para geçerlikten kaldırıldı. 这种货币已不再流通。

geçerlilik, -ği *is.* ❶有效性，效力，合法性，流通 ❷流行，青睐 ◇**～i kalmak** ①有效，生效 ②流行，受青睐：Artık fazla içinden pazarlıklı olmanın geçerliliği kalmadı. 再怎么阴险也已经行不通的。

geçersiz *s.* ❶不流通的，失效的：Bu paralar bizim memlekette geçersizdir. 这些货币在我国不流通。Bu yasa geçersizdir. 这项法律已经失效。❷行不通的，不可行的 ❸行不通的，说不过去的，不正当的 ❹不流行的，不受青睐的

geçersizleşmek (*nsz*) 变得无效，失去效力

geçersizlik, -ği *is.* ❶失效 ❷行不通 ❸非流行

geçici *s.* ❶临时的，暂时的，过渡的：～ bir heves 一时的冲动 ～ hükûmet 临时政府 yasanın ～ maddesi 法案的临时条款 ❷流行性的，传染的：～ hastalık 流行性疾病

geçicilik, -ği *is.* 临时性，暂时性，过渡性，流行性

geçiliş *is.* geçilmek 的动名词

geçilmek (*-den*) ❶通行，通过：geçilmez bir yol 一条死胡同 Buradan geçilmez. 此处禁止通行。Buralarda köprü yok, karşıya kayıkla geçiliyor. 这一带没有桥，过河用船。❷放弃，舍弃，戒除：Alışılan şeyden kolay geçilmez. 顺手的东西不好舍弃。❸(用于否定式)很多，过多：Bu yıl karpuzdan geçilmiyor. 今年的西瓜多得成灾。Pazarda meyveden geçilmiyor. 市场上到处都是水果。❹(用于否定式)过于：Cafcafından geçilmiyor. 太花哨了。Çalımından geçilmiyor. 他太爱卖弄了。Tofrasından geçilmiyor. 他过于高傲了。

geçim *is.* ❶生活，生计，营生，生存：～ derdi (或 sıkıntısi, zorluğu) 生活困难，生存艰难 ～ savaşı 生存竞争 ～ yolu 谋生之道，生路，活路 Bütün ailenin geçim ağırlığı omuzlarımdadır. 全家的生活负担都压在我肩上。❷和睦，和谐，一致，融洽：Aralarında geçim yok. 他们之间不和。◇**～ kapısı** 【转】饭碗 **～ yolu** 生存之道，活法：Herkes kendine göre bir geçim yolu bulmuş. 每个人都有自己的活法。**～ini sağlamak** ①维持生计：Köşede bacaksız bir adam kibrit, çiklet gibi şeyler satarak geçimini sağlıyor. 在角落里，有一个无腿的人，靠卖火柴、巧克力等维持生计。Geçimini sağlamak için gece gündüz çalışıyor. 为了维持生计，他没日没夜地操劳着。②养活，赡养

geçimli *s.* 与周围的人关系融洽的，与他人和睦相处的，人缘好的

geçimlik, -ği *is.* ❶生活费 ❷赡养费，抚养费

geçimlilik, -ği *is.* 与周围的人关系融洽，与他人和睦相处，人缘好

geçimsiz *s.* 与周围的人关系不好的，不能与他人和睦相处的，人缘不好的

geçimsizleşmek (*nsz*) 变得不能与他人和睦相处，变得人缘不好

geçimsizlik, -ği *is.* 不和睦，人缘不好：İkisinin geçimsizliği sırasında ben de arada kaldım, ne yapacağımı bilemedim. 他们两人不和，我也受夹板气，不知如何是好。Ailedeki geçimsizlikleri dosta düşmana karşı açığa vurmamak gerekir. 家丑不可外扬。◇**～ çıkarmak** 找别扭：Bu işte ona rahat battı, her gün geçimsizlik çıkarıyor. 他日子过得太舒坦了，每天非要找点儿别扭。

geçindirmek (*-i*) geçinmek 的使动态：Bu adam on kişilik bir aile geçindiriyor. 这个人要养活一个 10 口之家。Eli tartısız kadın bir evi kolay kolay geçindiremez. 大手大脚的女人管不好家。

geçinecek, -ği *is.* 生活费

geçinim *is.* geçinmek 的动名词

geçinme *is.* geçinmek 的动名词 ◇**～ye gönlü olmamak** 一无所求，什么事都不想做

geçinmek (*nsz*) ❶生活，生计，生存，谋生：Ali artık yalnız balıkçılıkla geçiniyor. 阿里今后仅以打渔为生。Bugünkü koşullarda bir maaşla geçinmek kolay değil. 在目前的条件下，靠一份工资维持生计不是那么容易的。❷ (*-le*) 和睦，融洽：Akrabaları da onunla geçinemediler. 亲戚们也不喜欢他。Ben tembellerle geçinemem. 我无法与这些懒鬼相处。Karı koca iyi geçiniyorlar. 夫妻俩相亲相爱。❸ (*-den*) 蹭(吃、喝、花费等)：O, altmış para verip bir paket tütün almaz, herkesin tabakasından geçinir. 他从不舍得花钱买包烟，净蹭别人的抽。❹【俗】死亡，去世 ❺冒充：Sen filozof geçinen bir ukalâ herife benzersin. 你就像是一个冒充哲学家的自以为是的家伙。◇**geçinip gitmek** ①生活还过得去；日子过得马马虎虎：Bir ev alıp başçağınızı sokarsın. Bir yurdun olduktan sonra bekâr dikişi diksen geçinir gidersin. 你可以找个房子住下，安顿下来之后，你给单身汉缝缝补补，日子还能过得去。②和别人的关系不好不坏，马马虎虎

geçinmelik, -ği *is.* 赡养费，抚养费

geçirgen *s.* 可渗透的，具渗透性的，渗透性好的

geçirgenlik, -ği *is.* 渗透，渗透性：seçici ～ 〈动、植〉选择性渗透

geçirilmek (*-e*) geçirmek 的被动态：Sıkıntılı günler geçirildi. 困难的日子已经捱过去了。Kapane ve koltuklara örtüler geçirilmiştir. 所有沙发和沙发椅都套上了罩子。

geçirim *is.* geçirmek 的动名词

geçirilmli *s.* 可渗透的，具渗透性的，渗透性好的

geçirimlilik, -ği *is.* 渗透，渗透性

geçirimsiz *s.* 没有渗透性的，无渗透性的

geçirimsizlik, -ği *is.* 不可渗透性，无渗透性

geçiriş *is.* geçirmek 的动名词

geçirmek (*-i*, *-e*, *-den*) ❶通过，经过：muayeneden ～ 通过检查 sınavdan ～ 通过考试 ❷度过，经历：eğlenceli bir gün ～ 度过欢乐的一天 hastalık ～ 生一场病 Tatillerimi burada geçirim. 我可以在这儿度假。❸使经过，使通过；放行：çocuğu yolun öbür yanına ～ 领孩子过马路 ses geçirmez 隔音的 Polis yolu tutmuş, kimseyi geçirmiyor. 警察封锁了道路，不让任何人通行。❹安装，装入，套入：lâmbaya abajur ～ 安灯泡 muskayı boynuna ～ 在脖子上带护身符 pencereye cam ～ 给窗户安上玻璃 yorgana kılıf ～ 罩被罩 ❺运往，搬运：odanın eşyasını öbür odaya ～ 把房间的家具搬到另一个房间 Sandığı geçirirken dikkat edin, duvara ilişmesin. 你们搬箱子时小心点儿，别碰着墙！❻记入，载入：Merkez, kadının dosyasına vefat kaydını geçirdi. 该中心已把死亡记录写入那个女人的档案。❼穿，身着：pembe bir bluz ～ 穿一件粉红色的衬衫 Hemen onun üstüne sabahlığını geçirerek kapıyı açmağa koştu. 他立刻穿上晨衣跑去开门了。❽送行，送别；送往，送到：İlle seni evine kadar geçireceğim diye ayak diriyor. 他坚持说："我无论如何也要把你送回家。"İstasyonda kardeşini geçirecek. 他要去车站送他的兄弟。❾做，实施：dayaktan ～ 殴打，打耳光 kılıçtan ～ 砍杀 kontroldan ～ 检查，检验 ❿传染：Nezleyi bana geçirdi. 他把感冒传染给了我。❶❶操持，忙于，应付：Benim bu işlerle geçirecek vaktim yok. 我没有时间去应付这些事。

geçirtilmek (*nsz*) geçirtmek 的被动态

geçirtmek (*-i*, *-e*, *-den*) geçirmek 的使动态

geçiş *is.* ❶ geçmek 的动名词：～ dönemi 过渡时期 ～ üstünlüğü (救护车、消防车、警车等的)优先通行权 Atların takır takır geçişini işittim. 我听到马队嗒嗒地经过。❷运行，计算机运行 ❸〈语〉转换 ❹〈乐〉经过句，乐节，装饰乐段 ❺〈动〉迁徙，迁徙期

geçişim *is.* geçişmek 的动名词

geçişli *s.* 〈语〉及物的，要求宾格的：～ fiil 及物动词

geçişmek (*nsz*, *-le*) 混合，混杂，渗透：～ basıncı 渗透压 ～ göçümü 趋渗性 ～ ölçer 渗透压计

geçişmel *s.* ❶〈语〉不及物的 ❷渗透的

geçişsiz *s.* 〈语〉不及物的

geçiştirici *s.* 〈医〉镇静的，止痛的，镇痛的

geçiştirilmek (*nsz*) geçiştirmek 的被动态

geçiştirmek (*-i*) ❶应付，打发，对付：Bu kışı iki ton kömürle geçiştirdik. 今年冬天我们用两吨煤就对付过去了。Misafiri bir çayla geçiştirdi. 他用一杯茶就把客人打发了。❷熬过，做完(不愉快的事)，挺住，顶住，幸免：kazayı ～ 在事故中幸免于难

geçit, -di *is.* ❶ geçmek 的动名词：～ muharebesi 渡江战役，渡河作战 ～ nota 〈乐〉过渡音(符) ❷通道，过道，走廊：～ hakkı 通行权，通过权 ～ kapısı (或 parmaklığ, kapısı) 路卡，海关关卡 demiryolu ～i 铁路道口 üst ～ 人行过街桥，铁路天桥 yaya ～i 人行横道 yeraltı ～i 地下过街通道 ❸阅兵式，分列式：～ alayı (或 töreni, resmi) 阅兵式 ❹路口，十字路口 ❺(河流)可以徒步涉水过河的地方：ırmak ～i 可涉水过河的地方 Akı karası geçitte belli olur. 【成】是骡子是马，拉出来遛遛。❻山口，峡谷，隘路，狭道，〈解〉

峡 ◇～ **vermek** 可以横越，可以逾越：～ vermeyen dağlar 不可逾越的群山

geçitlik, -ği *is.* 通行费，过路费，过桥费

geçiv *is.* 〈文〉讽刺作品

geçkin *s.* ❶年长的，年老的：～ bir adam 一个年长的人 Kadın biraz geçkin ama güzelliği şahane. 这女人虽已是半老徐娘，但风韵犹存。❷超过…岁的：altmış yaşını ～ bir adam 年逾花甲的老人 Mustafa'nın yaşı yetmişi geçkin. Fakat henüz kanlı canlı. 穆斯塔法年逾古稀，但是气色还不错。❸过分成熟的，熟过头的(植物)：～ bir karpuz 一个熟过头的西瓜

geçkinlik, -ği *is.* ❶年长，年老 ❷(瓜果)过熟

geçme Ⅰ *is.* ❶ geçmek 的动名词：Ertesi gün ayrılırken tekrar oradan geçmemi sıkı sıkı tembih ediyorlar. 第二天我离开的时候，他们再三叮嘱我还从那儿过。Kimi köprü bulamaz geçmeye, kimi su bulamaz içmeye. 【成】有人东西多得发愁无法处理，有人东西紧缺发愁无处寻找。❷榫舌，凸榫，雄榫 Ⅱ *s.* 榫接的；套筒式的：～ çerçeve 榫接的镜框 ～ dürbün 套筒式望远镜

geçmek ❶ (*nsz*) 过去，消失，完结：Yavaş yavaş bu hırs geçer. 这口怨气慢慢会消失的。Zaman geçiyor. Yıllar seni beklemez. 日月如梭，岁月不等人。❷ (*nsz*) 过时，失去价值：Gazete haberleri bir gün, iki gün okunur, sonra geçer. 报刊消息头一两天还有人看，过后没有用了。❸ (*nsz*) 度过：Bu odanın içinde geçen aşk anları artık çok uzaklardaydı. 曾在这个房间里度过的爱情时光已经是非常遥远的了。Bütün günüm seni takip etmekle geçti. 我盯了你一天了。❹ (*nsz*) 通过(考试等)：Çocuk bu yıl geçmedi. 这孩子今年(考试)没通过。❺ (*nsz*) 发生，产生，出现：Olay, bundan 30 yıl önce şöyle geçmişti. 事情发生在 30 年前。❻ (*nsz*) 有效，流通：Bu 100 liralıklar geçiyor, 10 kuruşluklar geçmiyor. 这种 100 里拉的钱还在流通，10 个库鲁士的钱已经不流通了。❼ (*nsz*) 流行：Bu kumaş geçen yıl çok geçiyordu. 这种布料去年非常流行。❽ (*nsz*) 被提到，被谈到：Dün sizin de adınız geçti. 昨天您的名字也被提到了。❾ (*nsz*) (瓜果等)成熟过度：Bu karpuz geçmiş. 这个西瓜好像娄了。❿ (*-den*) 经过，通过，穿过：332 numaralı otobüs buradan geçer mi? 这儿有 332 路公共汽车经过吗？İplik, iğne deliğinden geçti. 线从针眼穿过去了。İstanbul'dan Ankara'ya geçeceğiz. 我们将经伊斯坦布尔赴安卡拉。Herkesin geçtiği köprüden sen de geç. 【成】傻子过年看隔壁；如法炮制。❶❶ (*-den*) 遭受，经历：dayaktan ～ 挨耳光 muayeneden ～ 受检查 ❶❷ (*-den*) 放弃，戒除：hakkından ～ 放弃权利 Ben kârdan geçtim, bari sermayeyi kurtarsam. 利润我不要了，但至少我应该把本钱收回来。❶❸ (*-den*) 遗传：Bu titizlik ona babasından geçmiş. 他这么难伺候是从父亲那里遗传下来的。❶❹ (*-den*) 家传，祖传：Bu arsa ona babasından geçti. 这块地皮是他父亲传给他的。❶❺ (*-e*) 前往，迁往：Bu yıl başka bir eve geçeceğiz. 今年我们将迁往另一套住房。Siz şu koltuğa geçin. 请您换到那个座位。❶❻ (*-e*) 被任命为，被提拔为，升为：Başmüdürlüğe geçti. 他升任总经理。Birinci sınıfı atladı, ikiye geçti. 他跳过一年级，上二年级。❶❼ (*-e*) 浸入，渗入：Su ayakkabımın içine geçmiş. 水好像渗到我鞋里了。❶❽ (*-e*) 传染给：Kızamık başkasına da geçer. 麻疹也可能传染给其它人。❶❾ (*-e*) 对…起作用：Benim sözüm ona geçer. 我的话对他是会管用的。❷❿ (*-e*) 写入，载入：Onun kahramanlıkları tarihe geçti. 他的英雄业绩已载入史册。❷❶ (*-e*) 被安装：Lâstik tekerleğe geçti. 轮胎装好了。❷❷ (*-i*) 穿越，越过，突破：Çocuk caddeyi geçiyor. 那孩子正在横穿马路。Ordu sınırı geçti. 军队越过边界。❷❸ (*-i*) 跳过(问题)，搁置(问题)，绕过(问题)：O meseleyi geçelim. 我们把那个问题放一放吧！❷❹ (*-i*) 赶过，超过；胜过；超出(范围等)：Otomobil, kamyonu geçti. 小汽车超过了卡车。Odaya geldikleri zaman saat 10'u geçiyordu. 他们到房间来的时候都快过 10 点钟了。Bu davranış saygısızlığı da geçti. 这种行为也已不仅仅是不尊重了。Kabiliyetli çırak ustayı geçer. 【成】青出于蓝而胜于蓝。❷❺ (*-i*) 升级，升学：Çocuk sınıfı geçti. 这孩子升学了。❷❻ (*-i*) 学唱(歌)，学奏(乐曲)：Bu şarkıyı kimden geçtiniz? 这首歌你们是跟谁学的？❷❼ (*-i*, *-e*) 说坏话，挑唆：O seni müdüre geçmiş. 听说他在经理面前说你们坏话了。❷❽ (*-i*, *-e*) 通知，报告：Ankara haberlerini gazetesine geçiyormuş. 好像他正在向自己的报社通报安卡拉的消息。❷❾(与某些词连用构成复合动词，其作用类似于 etmek, durumunda olmak 等) ◇**geçip gitmek** 走开：Tilki avcıların geçip gittiğini görünce saklandığı yerden çıkmış, hiçbir şey söylemeden

uzaklaşmak istemiş. 狐狸一见猎人们走了，就从藏身的地方出来，什么也没说就要走。◆ **Geç (efendim)!** 不提它了：Geç! Başka şeyler konuşalım. 算了，不提它了，我们来讨论其它问题吧！**Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye.** 早干嘛去了？现在才来？**Geçtim olsun.** 算了算了，我不要了！

geçmelik, -ği *is.* 通行费，过路(桥等)费

geçmezlik, -ği *is.* 〈法〉失效，作废

geçmiş Ⅰ *s.* ❶已经过去的，已经通过的 ❷过去的，以往的，以前的：～ günler 过去的日子 ～ olaylar 过去的事情 ～ zaman 〈语〉过去时 ❸过熟的，熟过头的(瓜果)：～ karpuz 娄瓜 Ⅱ *is.* ❶过去，从前，以往 ❷历史，经历，过去：Onun geçmişi pek temiz değil. 他的历史不太请白。❸已故亲属，先人，列祖列宗 ◇**～i kandilli** 【俚】该死的，混蛋：O, geçmişi kandilliyi aramıza almayalım. 我们不要那个混蛋！Geçmişi kandillinin birine çattım dün akşam, az kaldı başım belâya girecekti. 我昨天晚上遇到了一个混蛋，差点儿倒了大霉。**～i kınalı** 【俚】该死的，混蛋：O geçmişi kınalılara acımaya gelmez. 用不着去可怜那些该死的混蛋。(*-le*) **～i olmak** ①有交情，有世交：Onunla bir geçmişiniz var mı? 您和他有交情吗？Onunla tam yirmi senelik geçmişimiz vardı. 我们和他有整整 20 年的交情。②冰释前嫌 ③有过先例 **～i tenekeli** 【俚】该死的，混蛋 **～şine okumak** 谩骂，咒骂 (*-in*) **～lerini karıştırmak** 咒骂某人的祖先 ◆**Geçmiş olsun.** 过去的事就让它过去吧：Geçmiş olsun kardeşim, büyük bir kaza geçirmişsiniz. 过去的事就让它过去吧！兄弟！你可是刚经历了一场大难！Ne yapalım, geçmiş olsun. 我们能怎么办呢？过去的事就让它过去吧！**Geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler.** 过去的事就让它过去吧！

geçmişçilik, -ği *is.* 〈戏〉嗜古(学派)，厚古(学派)

geçmişli *is.* 累犯，惯犯

geda [geda:] (波) *is.* 【旧】乞丐，穷人

gedeleç *is.* 【俗】箭袋，箭筒

gedemec *is.* (农村住房的)门厅

gedik, -ği Ⅰ *is.* ❶洞，窟窿，豁口，缺口；山口；〈军〉突破口，缺口：～leri tıkamak 堵漏洞 Vapurun böğründe bir gedik var. 轮船的侧面有一个大窟窿。❷【转】漏洞，空子：Tunus ～i 不可多得的机会 Kanunların gediğinden alabildiğine yararlanıp küpünü doldurmuş bir açık gözdür. 他是一个钻法律的空子大捞一把中饱私囊的滑头。❸【转】缺点，毛病，缺憾：Bu işin hiç bir noktasında eksik, gedik bırakmayacağız. 在这件工作中我们不要留下任何缺憾。❹【转】困难，困境，麻烦 ❺〈史〉特权，豁免权 Ⅱ *is.* 【旧】豁牙的，掉牙的 ◇**～ açılmak** ①被突破：Kale duvarında bir gedik açıldı. 城墙被突破了一个缺口。Sol cenahın imhası, düşman cephesinde büyük bir gedik açılmasına sebep olmuştu. 左翼的被歼，敌人的前线被撕开了一个大口子。②【转】出大纰露，出漏洞 **～ açmak** 打开缺口，突破：Barajın duvarında su, bir gedik açmış. 大水在坝墙上冲开了一个缺口。**～(i) kapamak** 满足某种需要，救急：Bu para belki bütün ihtiyacını karşılamaz, ama bir iki gedik kapar ya. 这些钱也许解决不了所有的问题，但也能救救急啊！Çocuğun da bir işe girip eve para getirmesiyle bir gediği daha kapamışlardı. 孩子也去打工给家里挣钱，贴补一些家用。**～ kapmak** 钻空子 **～ten kurtulmak** 摆脱困境

gedikli *s. ve is.* ❶有洞的；有漏洞的；有毛病的；有麻烦的；有特权的：～ duvar 有豁口的墙 ～ diş 豁牙 ❷常来常往的：～ müşteri 常客，老主顾，老顾客 ❸【旧】高官显贵 ❹【旧】士官 ❺【俚】留级生 ◇**～ olmak** 常来常往

gedilmek (*nsz*) ❶出大纰露，出现漏洞，出问题 ❷【俗】发生锈蚀

gedmek (*-i*) 【俗】挖洞，扒口子，打开缺口

geğiriş *is.* geğirmek 的动名词

geğirmek (*nsz*) 打嗝

geğirti *is.* 打嗝声

geğrek, -ği *is.* ❶〈解〉肋软骨 ❷〈解〉季肋部：～ batması 季肋部疼痛

gelberi *is.* 【俗】❶火钳 ❷耙子 ❸铲子 ❹剪枝刀(剪) ◇～ **etmek** 【俚】攫取，捞取，窃取：Benim çakmağı gelberi etmiş. 好像是他偷拿了我的打火机。

geldiri *is.* 传票。通知

gelecek, -ği Ⅰ *s.* 将来的，未来的，下一次的：～ hafta 下周 ～ yıl 明年 ～ tren 下一趟火车 Ⅱ *is.* 将来，未来，前途：mutlu bir ～ 幸福的未来 ◆**Geleceği varsa, göreceği de var.** 恶有恶报。**Gelecekte neler olacağı bilinemez.** 天有不测风云，人有旦夕祸福。

gelecek bilimi *is.* 未来学

gelecek bilimci *is.* 未来学家

gelecekçi *s. ve is.* 未来主义的(者)，未来派的

gelecekçilik, -ği *is.* 未来主义，未来派

geleğen *s. ve is.* 〈地〉流入某河的(支流)，流入某湖的(河流)，流入某海的(河流)

gelembe *is.* 【俗】羊栏，羊圈

geleme *is.* 【俗】两年未耕种的耕地，撂荒的耕地

gelen *s.* ❶来的，来…的：Beijing'e ～ turistler 到北京来的游客们 ❷〈物〉入射的：～ dalga 放射波 ～ ışık 入射光 ～ ışın 放射线 ◇～ **giden** ①来访者，顺访者 ②来来往往的，过路人：Bakıcının biri kasabanın alanına oturmuş, gelenin geçenin falına bakıp birçok para kazanıyormuş. 有一个算命先生在镇里的广场上给过路人算命，挣了很多钱。◆**Gelen ağam, giden paşam.** 走了官老爷，来了山大王；天下乌鸦一般黑。**Gelen gideni aratır.** 一个不如一个；有过之而无不及。

gelenek, -ği *is.* 传统

gelenekçi *s. ve is.* 传统的，恪守传统的，传统主义的，注重传统的(人)：～ sanat 传统艺术

gelenekçilik, -ği *is.* 传统主义

gelenekleşmek (*nsz*) 传统化

gelenekleştirmek (*-i*) 使传统化

gelenekli *s.* 有某种传统的，传统的

geleneksel *s.* 传统的：～ mantık 形式逻辑

geleni *is.* 【俗】〈动〉田鼠

gelgeç *s.* ❶动摇不定的，优柔寡断的，没有长性的，朝三暮四的：～ fikirli bir adam 一个优柔寡断的人 ❷临时的，非经常性的：～ hanı 旅客休息室，临时落脚点 ～ bir misafir 稀客

gelgel *is.* 【俗】❶魅力，妩媚之处，吸引力 ❷金簪，钻石簪

gel gelelim *bağ.* 但是，可是，然而：Bayan zengindir, gençtir de, gel gelelim, çehre züğürdüdür. 这女士很有钱，也很年轻，然而是一个丑八怪。Gel gelelim, kralın kötü yürekli bir annesi varmış. Bu evlenmeden hoşlanmamışmış. 但是，国王有一个恶毒的母亲，不满意这个婚姻。

gelgelli *s.* 【俗】有魅力的，妩媚的

gelgit *is.* ❶徒劳 ❷潮汐

gelin *is.* ❶新娘：～ abla 婚礼中为新娘引路的妇人，伴娘 ～ alayı 送亲队伍 ～ bayrağı 新娘旗(游牧民居住区新郎帐篷前竖立的或迎亲队伍队首打起的旗) ～ odası 新房，洞房 ～ önü 婚宴，喜酒 ～ parası 婚礼上撒向新娘的钱 ～ teli 新娘线(新娘带在头上一直拖地的闪亮的银线，表示吉祥) Ebussuut *efendinin* ～i gibi 穿着打扮过于古板守旧的女人 ❷儿媳；媳妇：Onun için sana yeni bir karı, bana da başka bir gelin gerekli. 所以你得再讨一个女人，我也得再有一个媳妇。◇～ **alıcı** ①迎亲者 ②【俚】警察，雷子，条子 ～ **almak** 娶媳妇，娶亲 ～ **bakma** (女方到男方家由男方亲属)相亲 ～ **bindirme** 【俗】在婆家门前为新娘举行的上马仪式 ～ **çalması** 抢新娘(某些地区新郎前往女方家中在一群妇女当中找到新娘带回新房的风俗) ～ **çıkarma** 将从娘家前往婆家的新娘从装扮到旅途的整个过程 ～ **dulu** 年轻寡妇，小寡妇 (*-i*) ～ **etmek** 嫁女：Gönül hoşluğu ile kızını gelin etti. 他高高兴兴地把女儿嫁了出去。(*kendi kendine*) ～ **güvey olmak** 抱幻想，存梦想，想入

非非 ～ **hamamı** 新娘浴(婚礼前几天在土耳其浴室为新娘举行的仪式) ～ **havası** ①(大海)风平浪静 ②送亲队伍的乐队 ～ **indirme** 在夫家门前为新娘举行的下马仪式 ～ **indirmelik** 下马钱(举行新娘下马仪式时女方宾客索要的礼金) ～ **olmak** 当新娘，出嫁 ～ **tarafı** 新娘一方，新娘的亲戚；儿媳妇的亲戚 ～ **yanı** 新娘婚前在娘家最后一天与同伴的聚会 ～ **yazmak** 【旧】用各种装饰材料对新娘脸部进行装饰 ◆**Gelin çiçek, her dediği gerçek; kaynana yılan, her dediği yalan.** 老婆是朵花，说的句句是真话；丈母娘是条蛇，说的句句是瞎话。**Gelin girmedik ev olur, ölümsüz ev olmaz.** 有人丁不旺之户，无长生不老之家。**Gelini ata bindirmişler "ya nasip" demiş.** 只要新娘没有进婆家门，就不能说婚礼已经完成；只要没有最后的结果，就不能认为事情已经办妥。

gelin boğan *is.* 〈植〉一种野生梨树

gelin böceği *is.* 〈动〉瓢虫

gelince *e.* (*-e*) 至于，关于，涉及到，关系到：bu işe ～ 关于这件事 Paraya gelince: belleğim zayıftır ve şunun bunun hakkı üzerinde çekişmektense hepsini bırakıvermeyi yeğlerim. 至于钱的事，我的脑子不大好使，与其你争我抢，还不如都让给别人算了。Berna'ya gelince, onun düşüncelerini anlamak delilanlı için imkânsız gibiydi. Çünkü genç kızın günü gününe, saati saatine uyumuyordu. 至于贝尔娜，对于这个小伙子来说，要想猜透她的心，似乎是不可能的，因为这个姑娘变幻莫测，每天每时都不一样。

gelincik[1] *is.* 〈植〉丽春花，虞美人(*Papaver rhoeas*)

gelincik[2] *is* 〈动〉鼬，黄鼠狼(*Mustela nivalis*)

gelincik[3]**, -ği** *is.* 〈动〉澳鼬鳚，五须鳕(*Mustela tricirrata*) ：～ balığı 澳鼬鳚，五须鳕 tatlı su ～ balığı 江鳕

gelincik[4]**, -ği** *is.* 【俗】脓肿，疮，脓疱

gelincik[5] *s.* 芙蓉红色的：Gelincik gibi kızardı. 他脸涨得通红。

gelincikgiller *is.* 〈植〉罂粟科(*Papaveraceae*)

gelincik şurubu *is.* 用壮丽贝母制成的一种饮料

gelin çiçeği *is.* 〈植〉壮丽贝母(*Fritillaria imperialis*)

gelin feneri *is.* ❶一种装饰精美的纸灯 ❷一种甜樱桃

gelin kuşağı *is.* 【俗】虹，彩虹

gelin kuşu *is.* 〈动〉云雀(*Otocoris pencillatus*)

gelinlik, -ği Ⅰ *is.* ❶当新娘，新娘身份：Anası, kızının gelinliğine kadar yaşamayı istiyor. 母亲希望能活到她的女儿做新娘。❷婚纱 Ⅱ *s.* ❶做新娘礼服用的(布料等) ❷为新娘预备的 ❸已到待嫁年龄的：～ kız 待嫁的姑娘 ◇～ **etmek** 新娘在夫家亲属面前带一段时间的盖头 ～ **kız olmak** 长到待嫁的年龄 ～ **tutmak** 新娘在夫家亲属面前带一段时间的盖头

gelinlikçi *is.* 缝制新娘结婚礼服的人；婚纱店

gelinmek (*-e*, *-den*) gelmek 的无主态

gelin otu *is.* 〈植〉酸浆(*Physalis alkekengi*)

gelin parmağı *is.* 〈植〉一种长粒葡萄

gelir *is.* 收入，收益，进款，所得：～ vergisi 所得税 ～ gider 收支 aylık ～ 月收入 yıllık ～ 年收入 safî ～ 纯收入

gelirli *s.* 有收入的：orta ～ aile çocukları 中等收入家庭的孩子

geliş *is.* gelmek 的动名词：Çocuğunun dünyaya gelişi biraz olsun acısını almıştı. 孩子的降生多少减轻了她的痛苦。Kaçıncı gelişim, evde bulamıyorum. 我已来过好几次了，都没能在家里找到你。

gelişigüzel [gelişi'güzel] *s.* ve *zf.* 不经意的，偶然的，任意的

gelişim *is.* ❶成长，长大，发育：bebeğin ～i 婴幼儿的发育 ❷发展，进步：teknik ～ 技术进步

gelişkin *s.* 发达的，进步的，高水平的：Sanatçının gelişkin bir zevki olmalı. 艺术家应有高水平的审美能力。

gelişme *is.* ❶ gelişmek 的动名词：Bir ülkenin gelişimi uygulayım alanındaki gelişmelere de bağlıdır. 一个国家的发展取决于科技方面的进步。❷进展：Okul inşaatı yerinde sayıyor; hiçbir gelişme yok. 校舍建设陷入僵局，一点儿进展也没有。❸事件，事态发展

gelişmek (*nsz*) ❶发育，成长，长大：Şu ağaç bu yıl hayli gelişti. 这棵树今年长了许多。Bu kızların vücutları daha tam gelişmemiş. 这些女孩的身体还未发育完全。❷进步，成熟，发达，发展：～te olan ülkeler 发展中国家 Önümüzdeki dönemlerde Çin Halk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki çok yönlü ilişkilerin daha da gelişeceğine inanıyorum. 我相信今后中土两国之间各方面的关系一定会进一步发展。❸【俗】发福，发胖：Beş yıl öncesine kadar kara kuru, sümsük bir kızken şimdi gelişivermiş bir dişi. 5 年前她还是一个又黑又瘦的傻丫头，现在成了一个胖大女人。

gelişmemiş *s.* ve *is.* 不发达的，欠发达的；不发达国家，欠发达国家

gelişmiş *s.* ve *is.* 发达的；发达国家：～ ülkeler 发达国家

geliştirilmek (*nsz*) geliştirmek 的被动态

geliştirim *is.* 〈影〉脚本情节大纲

geliştirmek (*-i*) gelişmek 的使动态：vucudu ～ 增强体质 Derslerde öğrendiklerimiz zihnimizi geliştirir. 我们在各门课程中学到的知识，能拓展我们的智力。

gelme Ⅰ *is.* ❶ gelmek 的动名词：Davetliler gelmeye başladılar. 客人纷至沓来。Gelmen iyi oldu. Bu evin erkeği olur, işlerimizi çevirirsin. 幸亏你来了，这个家有了男人，可为我支撑门庭了。❷〈物〉入射：～ acısı 入射角 Ⅱ *s.* ❶来的，从…来的：Avrupa'dan ～ bir televizyon 欧洲来的电视 ❷出身于…的：iyi aileden ～ çocuk 良家子弟 mühendislikten ～ bir ticaret adamı 一位工程师出身的商人 ◇**～si ile gitmesi bir olmak** 一来就走，刚来就走：Galiba çok acelesi vardı, gelmesiyle gitmesi bir oldu. 他可能有很着急的事，刚一来就走了。

gelmek (*nsz*) ❶来，来到，到达：Araba geldi, sizi bekliyor. 车子已经来了，正在等您。Barış bey Ankara'dan Beijing'e geldi. 巴雷什先生从安卡拉来到北京。Kış geliyor. 冬天来了。Saati gelince söylerim. 到时候我会说的。❷被送来，被端来：Kahve gelir, içerler. 咖啡来了，他们喝了起来。Posta ne vakit gelir? 邮件什么时候能到？❸来自，付自：Bu mektup kardeşimden bana geldi. 这封信是我兄弟写给我的。Çiftelikten ona ayda 500 dolar gelir. 农场每月付给他 500 美元。❹ (*-den*) 源于，产自，衍生于：Çay Çin'den geldi. 茶叶产自中国。Kahve Brezilya'dan geliyor. 咖啡产自巴西。❺ (*-den*) 起因于：Bu aksaklık ihmaldan geliyor. 这种缺陷起因于疏忽。❻ (*-den*) 从…传下来：eski devirlerden gelen yapıtlar 以前时代传下来的遗产 ❼ (*-den*) 落，落下：Taş yan taraftan değil yukarıdan geldi. 石头不是从旁边，而是从上边掉下来的。❽ (*-den*) 流自，源于：Burnundan kan geldi. 血从他的鼻子里流出来了。Musluktan su gelmiyor. 水管没水了。❾ (*-den*) 产生：Bu davranışlardan ne gelir bilinmez. 这种行为会产生什么样的后果，只有天晓得。❿ (*-den*) 跟着，随着：Çocuklar arkadan geliyorlar. 孩子们正在后面跟着。Eve kadar arkamdan geldi. 他一直跟我到家。❶❶看望，拜访，串门：Bayan Wu bu akşam sana geliyor. 吴女士今晚将登门拜访你。Dün akşam, amcalar bize geldi. 昨天晚上，我叔叔婶婶来看我们。Kaç zamandır size gelmek istiyorduk fakat kısmet olmadı. 我们早就想来看您，但一直没有机会。❶❷ (*-e*) 击中，打中：Başına bir taş geldi. 一块石头击中了他的头。Kurşun kalbine gelmiş. 子弹像是打中了他的心脏。❶❸ (*-e*) 赶上，达到：Boyu neredeyse tavana geliyor. 他的个子几乎要顶到天花板了。Çocuğun başı benim omuzuma geliyor. 孩子的个头快到我肩膀了。❶❹ (*-e*) 位于，座落于：Aradığınız dükkân yolunuzun sağına gelir. 你们找的那家商店在这条街的右边。Okul, yolun sağına geliyor. 学校位于马路的右边。❶❺ (*-e*) 加在…上：Türkçede ekler kelimelerin sonuna gelir. 在土耳其语中，词缀加在词尾。❶❻ (*-e*) 讨论：Geleyim asıl meseleye. 我们谈本题吧！Şimdi sözü burada kesip asıl konumuza gelelim. 这个问题就此打住，现在我们来讨论我们的正题吧！❶❼ (*-e*) 值，价值：Bu bardakların tanesi 5 yuana geldi. 这些杯子每个值 5 块钱。Bu karpuzların herbiri kaça geliyor? 这些西瓜多少钱一个？❶❽ (*-e*) 相信，

认同，认可，接受，承认：Dedeğime geldin mi? 现在你相信我说的了吧？Sonunda benim dediğime geleceksiniz. 你们最终将承认我说得对。❶❾ (*-e*) 忍耐，容忍：Birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor. 他一点儿也不能受凉，马上就病倒了。Bu ihtiyar ağır işe gelemez. 这位老人干不了重活。Bu iş hiç şakaya gelmez. 这件事可不是闹着玩的。Şakaya gelir. 他经得起开玩笑。❷❶ (*-e*) 合适，相符：hesaba gelmeyen bir durum 与帐面不符的情况 Bu palto bana iyi geldi. 这件大衣我穿正合适。Bu ceket sana tamam geldi. 这件上衣正合你身。Dur biraz dileneyim, yok soluk aldırmamak niyetinde isen buna gelemem. 等等！让我歇会儿！你要是不想让我喘口气，那可不行。❷❶ (*-e*) 有效，有作用：Bu ilâç size nasıl geldi？这种药对您效果如何？Yağmur ekine iyi geldi. 这场雨对庄稼有利。❷❷ (*-le*) 同…去，跟…去，陪同：Ben Tianjin'e gidiyorum, benimle gelir misiniz? 我要去天津，您能陪我一块儿去吗？❷❸恰逢：Hesap ettim Kurban Bayramı'nın ilk günü pazartesiye geliyor. 我计算了一下，古尔邦节的第一天是个星期一。❷❹显现出，出现，似乎：Bu yol bana çok uzun geldi. 这段路对我来说似乎太长了。İri beyaz dişleriyle insana hemen saldırarak, sıracakmış gibi gelirdi. 当时它呲着白森森的大牙，似乎要冲过来咬人。Söylenenler bana yalan gibi geliyor. 这番话似乎在骗我。❷❺做助动词用，与名词连用，表示"产生"，"出现"，"遭到"：Bana şüphe geldi. 我受到怀疑。Merak etme, ondan kimseye kötülük gelmez. 别担心，它不会伤害任何人。❷❻做助动词用，与加领属性词缀的名词连用，表示"需要"：aptesi ～ 想撒尿 uykusu ～ 犯困 ❷❼做助动词用，与加向格的名词连用，构成复合动词：akla ～ 想到，想起，记起 hatıra ～ 回忆，想起，记起 insafa ～ 讲理，通情达理 meydana ～ 出现，发生 Ahmet mi? Herif bal gibi lâhmacun pidesi, hiç güvenmeye gelmez! 你说艾哈迈德吗？这家伙完全是个笨蛋，一点儿也靠不住！Yeni işe başlarken pek acele etmeye gelmez, bir parça ağır davranmalı. 在做一项新的工作的时候，不要太着急，做事要谨慎一些。❷❽做助动词用，与加序数词或位格的方位名词连用，表示"顺序"：başta (或 önde) ～ 名列前茅 birinci ～ 排名第一 ❷❾做助动词用，与加 -a/-e 的动词词根连用，表示"经常"，"持续"：okunagelen kitaplar 常读的书 yapılagelen işler 常干的事 ❸❶做助动词用，与 -mazlıktan (-mezlikten) 连用，表示"假装"：Bizi işitmezlikten geldi. 他假装听不见我们叫他。Görmezlikten gelme. 别装看不见！❸❶做助动词用，与 -dıkça (-dikçe) , -acağı(-eceği) 连用，表示强化的愿望或持续性：Baktıkça bakacağı ～ 看了又看 yedikçe yiyeceği ～ 吃了还想吃 Şaka bertaraf, insanın günaha gireceği geliyor. 别开玩笑了！这是在作孽啊！◇**gel zaman git zaman** 逐渐，渐渐；在经过了相当长的时间之后：Gel zaman git zaman bir savaş açılmış. 后来，战争爆发了。Neyse, gel zaman git zaman kız büyüdü. 不管怎样，日子一天天过去，女孩一天天长大了。**gelip çatmak** 临近，不可回避：Aylardan beri beklediği o mutlu saat gelip çatmıştı. 他盼了几个月的那个幸福时刻就要来到了。Kış gelip çattı. 冬天来临了。Konferans günü gelip çattı. 会期临近了。**gelip dayanmak** 临近，不可回避 **gelip geçici** 短期的，临时的：İnsanoğlu bir varmış bir yokmuş, dünya gelip geçicidir. 人如匆匆过客，天地亦非永恒。**gelip geçmek** ①从一个地方经过，路过 ②过来过去，来来往往，有来有往：Sahilden gelip geçen motorlar, kayıklar bir nokta şeklinde gözüküyor. 岸边来来往往的摩托艇和小船象一个个小黑点。**gelip gitmek** 过来过去，来来往往，有来有往：İnsan bir var bir yok, gelip gidiyor. 人生苦短，来去匆匆。**gelip görmek** 过来看看：Madem görmek istiyorsunuz, gelip görebilirsiniz. 既然你们想看，你们就可以来看一看。**gelmiş geçmiş** 迄今为止所有的：gelmiş geçmiş kahramanlar 名垂青史的英雄 **gelsin …** (或 **gelsin … gelsin … gitsin …**) 用于比喻作事不认真负责：Bütün gün gelsin gazete, gelsin roman, işe baktığı yok ki! 他整天不是看报纸，就是看小说，什么事也不管。◆**Gel**(**sin**) (表示忠告或愿望)哎！嗨！嘿：Gel, işi uzatma da sunun isteğini yap. 嗨！别拖延了，按要求去干。Gel, kızma! 哎，别生气了！Gelsin, bu işi yapmasın. 嗨！这事别让他干了。Gelsin, inattan vazgeçsin, yoksa hakkında iyi olmaz. 嘿！让他别再固执了，不然于事无补。**Gel demesi kolay ama git demesi güçtür.** 请神容易送神难。**Gel denilen yere gitmeye ar eyleme, gelme denilen yere gidip yerini dar eyleme.** 有人请你，就大大方方去，不要不好意思；没人请你，就不要恬着脸硬去，以免丢人现眼。**Gel keyfim gel.** (表示非常满意)真好啊：Oh artık sabahın bu vaktinde güneş henüz doğarken bu serin harman yerinde gel keyfim gel. 啊！清早时分，旭日初升，在这凉爽的打麦场上，真舒服啊！

gelmiç, -ci (波) *is.* 大型鱼类身上鱼刺状的鱼骨

gem *is.* ❶(马)嚼子 ❷〈解〉系带 ◇～ **almak** (马匹等)带上嚼子 ～ **almamak** 【转】不驯服，不听话：Bu çocuk büyüdü; gem almıyor, bizi üzüyor. 这孩子长大了，不听话了，让我们头疼。～ **vurmak** ①给马带上嚼子 ②【转】驯服，制服，抑制，遏制，管束，控制，约束：Ne yapayım, tembih ettiğim hâlde dilini tutamıyor, ağzına gem vuracak değilim ya. 我该怎么办呢？我叮嘱他要守口如瓶，可他就是管不住自己的嘴，我又不能给他套上一个马嚼子。～**i azıya almak** ①(马)不听骑手指挥乱跑，脱缰 ②【转】不驯服，不听话，不听指挥 ～**ini kemirmek** (马)咬嚼子 ～**ini kısmak** 加紧控制 ◆**Gem almayan atın ölümü yakındır.** 做事无顾忌，必将吃苦头。

gemi *is.* 船，舰：～ adamı 海员，水手 ～ enkazı 沉船残骸 ～ ızgarası 船台 ～ leşi 沉船残骸 ～ yatağı 港湾，港口 cankurtaran ～si 救生船 petrol ～si 油船，油轮 savaş ～si 军舰 uçak ～si 航空母舰 yük ～si 货轮 ◇～ **aslanı** ①古代木船船首狮形饰物 ②【转】虚张声势的人，徒有其表的人，银样鑞枪头：Sen gerçekten de, karının dediği gibi, bir gemi aslanısın! 你呀！也真的跟你老婆说的一样，是个银样鑞枪头。～ **karaya oturmak** ①搁浅 ②【转】事情办砸 ～**si şapa oturmak** ①搁浅 ②【转】事情办砸 ～**sini kurtaran kaptan**【转】力挽狂澜的人 ～**sini yürütmek**【转】轻车熟路；得心应手：Çok zeki, kurnaz birisi; her koşulda gemisini yürütüyor. 他很聪明，还有些狡黠，无论在什么条件下，做事都得心应手。～**yi duvarda görmek** 纸上谈兵；不学无术

gemici *is.* ❶海员，水手，船员 ❷船主，船家

gemicilik, -ği *is.* ❶船运业，航海业；航海知识：Ben bu paraları, gemicilik öğrenmek, geziye çıkmak isteyenlere yararlı olacak bazı matematik bilgileri edinmek için harcardım. 这点儿钱都被我花在学习航海知识和对旅行有用的某些数学知识上面了。❷造船业 ❸海员职业，水手职业：Uzak denizlerde gemicilik yapıyor. 他在远海当海员。

gemilik, -ği *is.* 造船厂，修船厂

gemlemek (*-i*) ❶给在牲畜带马嚼子 ❷【转】抑制，阻止

gemlenmek (*nsz*) gemlemek 的被动态

gemli *s.* 带嚼子的(马)

gemsiz *s.* 不带嚼子的(马) ◆**Gemsiz ata dizgin olmaz.** 自以为是的人难驾驭。

gen[1] *s.* ❶宽的，广阔的，广泛的 ❷(几何学)边的

gen[2] *s.* 撂荒的(土地)

gen[3] (德) *is.* 〈生〉基因

genbilik *is.* 百科全书

genbiliksel *s.* 百科全书的

genbirlik, -ği *is.* 同盟，联盟，联合会

gencecik [ge'ncecik] *s.* 非常年轻的：～ ağaç 幼树 Gencecik adam kazaya kurban gitti. 一个小青年成了这场事故的牺牲品。

gencelmek (*nsz*) 变得年轻，年轻化

genç, -ce *s.* ve *is.* 年轻的，未成年的；青年，小伙子：～ ağaç 幼树 ～ at 马驹 ～ cumhuriyet 年轻的共和国 ～ irisi 大个子青年，高个年青人；早熟的年轻人 ～ kadın 年轻的女人 O, genç ve her şeyi öğrenmek merakını duyan bir adamdı. 他本是一个年轻爱看热闹的人。

gençleşmek (*nsz*) ❶年轻化 ❷显得年轻：Saçlarını kestirince gençleşti. 他剪了头，显得年轻了。❸恢复活力，焕发青春

gençleştirilmek (*nsz*) gençleştirmek 的被动态

gençleştirmek (*-i*) gençleşmek 的使动态：Bu dairede çalışanları gençleştirmek için önlemler alınıyor. 正在采取措施使这个部门的工作人员年轻化。Buranın havası insanı gençleştirir. 这儿的气氛使人显得年轻。Kısa saç seni gençleştirdi. 短发使你显得年轻了。

gençlik, -ği *is.* ❶青年时代：Gençlik arzuları gerçekleşti. 年轻时代的愿望变成了现实。❷年轻；青年的特性或状态 ❸青年一代：Çinli ～i 中国青年 ◆**Gençliğin kıymeti, ihtiyarlıkta**

bilinir. 老了才知道年轻的珍贵。

gençliksuyu *is.* 【俚】酒

gençten *s.* 年轻的：Ali gençten bir adamdır. 阿里是一个年轻人。

gene [ge'ne] *zf.* ❶又，再：Başladı gene martaval okumaya. 他又在胡说八道了。Kısmet olursa, gene görüşürüz. 如果有缘，我们会再相见。❷尽管如此，依然，也：Ben yüz yuan daha indim, gene almadı. 我又降了 100 元，他还是没买。◇**～ cılız ～ tahta gibi** 瘦得像搓板似的：Et bağlamak için neler yapmadı ki … Ama gene cılız gene tahta gibi. 为了长肉，他什么事也不干，…可仍然瘦得像搓板似的。**～ de** 尽管如此；仍然：Anlattıkları akıl almaz şeylerdi ama gene de heyecanla dinlemekten kendimizi alamadık. 他讲的都是一些难以置信的事情，可是我们仍然忍不住去饶有兴趣地听他讲。

genel *s.* ❶普遍的，全体的，总的，全面的：～ af 大赦 ～ bütçe 总预算 ～ görüşme 大会讨论，大会辩论 ～ grev 总罢工 ～ kurmay başkanlığı 总参谋部 ～ seçim 大选 ～ seferberlik 总动员 ❷总，长：～ müdür 总经理，司长，局长 ～ sekreter 总书记，秘书长 ❸公共的，公用的：～ kitaplık 公共图书馆 ～ tatil günleri 公共假日，法定假期 ◇**～ alıcı** 〈医〉全适受血者(AB 血型者) **～ verici** 〈医〉全适供血者(O 型血者)

genelce *zf.* 一般地说，概括地说，总的说来，总之

genelçekim *is.* 〈物〉引力，重力，万有引力

geneleme *is.* 〈逻〉同义反复，赘述

genel ev *is.* 妓院，青楼，窑子

genelge *is.* 通报，通告，通函

genelge(le)mek (*-i*) 通知，通报，通令，报告

genel kadın *is.* 妓女，娼妇，婊子

genel kız *is.* 妓女，娼妇，婊子

genel kurmay *is.* 总参谋部：～ başkanı 总参谋长 ～ başkanlıgı 总参谋部

genellemek (*-i*) 概括，归纳

genelleşmek (*nsz*) 一般化

genelleşmiş *s.* 通行的，普及的，常规的，常见的

genelleştirilmek (*nsz*) genelleştirmek 的被动态

genelleştirme *is.* ❶ genelleştirmek 的动名词 ❷〈逻〉概括

genelleştirmek (*-i*) genelleşmek 的使动态

genellik, -ği *is.* 概括性，一般性，普遍性

genellikle [genelli'kle] *zf.* 总的说来，一般来讲：Genellikle son yıllarda geçim zorlaştı. 总的说来近几年日子不好过。Türkler genellikle konukseverdir. 土耳其人总的说来是好客的。

genelmek (*nsz*) 【口】见 genişlemek

geneloy *is.* 舆论

general, -li (德) *is.* (陆军和空军)将军：akılla cesareti birleştiren ～ 智勇双全的将军 yenilmez ～ 常胜将军

generallik, -ği *is.* ❶将军军衔 ❷将军职权 ❸将军办公室

genetik, -ği (德) *is. ve s.* 遗传学，遗传的：～ değişime tabi tutulmuş yiyecekler 转基因食品 moleküler ～ 分子遗传学

gengörü *is.* 公论，共同的观点

gengüdüm *is.* 战略

gengüdümsel *s.* 战略的，战略性的

geniş *s.* ❶宽的，宽敞的，宽大的，宽广的，辽阔的，广袤的：～ acı 〈数〉钝角 ～ ev 宽敞的住房 ～ kapı 宽大的门 ～ yol 宽阔的马路 ～ bir ova 广袤的原野 ～ ünlü 〈语〉宽元音的 ❷广泛的，广大的：～ anlamlı 广义的 ❸宽松的：～ ceket 宽松的上衣 ❹【转】

宽宏大量的：～ bir adam 一个宽宏大量的人 ◇～ **bir nefes almak** 长出一口气，放下心来 ～ **gönüllü** 宽宏大量的，心胸开阔的：Komşumuz geniş gönüllü biridir. 我们的邻居是一个宽厚大度的人。～ **karınlı** 大度的，心宽体胖的，不操心的，无忧无虑的，不斤斤计较的：Burada rahat çalışabilmek için geniş karınlı olmak gerekir. 想在这舒舒服服地工作就不能斤斤计较。～ **mezhepli** 宽容的，宽仁的 ～ **yürekli** 宽宏大量的，心胸开阔的：Geniş yürekli olabilbenin biricik şartı hiç bir olaya karışmamaktır. 要想做一个心胸开阔的人，首先不要搅和任何事。

genişçe *s.* 稍宽一些的，稍广泛一点儿的，稍宽松一些的：Bizi genişçe bir odaya aldılar. 他们把我们带入一个宽大的房间。

genişleme *is.* genişlemek 的动名词：～ yuvası 扩展槽 damar ～si 血管扩张

genişlemek (*nsz*) ❶扩张，变宽，变松，变宽敞：Duvar yıkılınca bahçe genişledi. 墙一拆，花园变得宽敞了。❷【转】变舒敞，好转：Çocukları da işe girince durumları oldukça genişledi. 孩子们一参加工作，他们的境遇大大好转了。❸【转】增多，增加；扩大，蔓延：Gecenin sessizliğini bozan bu gürültülü konuşmaların uğultusu yukarı katlara genişleyerek, sağırlaşarak çıkmaya başladı. 嘈杂的讲话声打破了夜晚的宁静，开始向楼上传，把人的耳朵都吵聋了。Ünü, ölümünden sonra daha da genişlemişti. 他的名气在他死后大噪。Yangın genişliyor. 大火正在蔓延。

genişlemeli *s.* 膨胀的：～ saplama 膨胀镙拴

genişletilmek (*nsz*) genişletmek 的被动态

genişletmek (*-i*) genişlemek 的使动态：Caddeyi genişletmek için eski evleri yıkıyorlar. 他们拆除旧房是为了拓宽马路。

genişlik, -ği *is.* ❶宽敞，宽广，辽阔 ❷宽度，广度 ❸宽裕，富足

genitif (法) *is.* 〈语〉所有格

genitmek (*-i*) 解释，阐明，注释，注解

geniz, -nzi *is.* 鼻腔 ◇～**den** (**konuşmak**) (说话)带鼻音：Genizden konuşuyor. 他说话有鼻音。～**e kaçmak** (吃、喝)呛着

genizsi *s.* 鼻音的

genizsileşme *is.* 〈语〉鼻音化

genleşmek (*nsz*) 〈物〉膨胀

genleşmeölçer *is.* 〈物〉膨胀计

genleştirmek (*-i*) 〈物〉使膨胀

genli *s.* 幸福的，过平安幸福生活的

genlik, -ği *is.* ❶宽，宽度 ❷【俗】富足，宽裕 ❸〈物〉振幅，〈无〉调幅：dalga ～i 波幅

genom (法) *s.* 〈生〉基因组

genortaklık, -ği *is.* 监督

genosit (法) *is.* 种族灭绝，灭绝种族的屠杀

genörgüt *is.* 官僚政治，官僚制度

genörgütçü *is.* 官僚主义者，官气十足的人

genörgütsel *s.* 官僚政治的，官僚制度的

gensoru [ge'nsoru] *is.* (在议会中就某一问题向总理或阁员提出的)质询

genzek *s.* 【俗】说话带鼻音的

genzel *s.* 鼻音的

geoit (法) *is.* 〈地〉大地水准面

geofizik, -ği *is.* 地球物理学

geofizikçi *is.* 地球物理学学家

geometri (法) *is.* ❶几何，几何学：diferansiyel ～ 〈数〉微分几何 iki boyutlu ～ 平面几何

uzay ～ 立体几何学 ❷几何学著作，几何书

geometrik (法) *s.* 几何的，几何学的：～ çizi 几何作图 ～ dizi 几何级数，等比级数 ～ yer 〈数〉轨迹 ～ yorum 几何解释

Georgetown *öz.is.* 乔治敦(圭亚那)

gep(e)genç [gep'egenç, gep'genç] *s. ve zf.* 非常年轻的：～ bir adam 一个非常年轻的人 Gepegenç öldü. 他年纪轻轻就死了。

gerçeğin *zf.* 的确，确实，真的，真实地，实际上

gerçek, -ği Ⅰ *s.* ❶真正的，真实的，真的，天然的：～ altın 真金 ～ bir olay 一个真实的事件 ～ durum 真实的情况 ～ elmas 天然钻石 ～ kişi 自然人 ～ sayı 〈数〉实数 ❷逼真的：Bu peyzajdaki çiçekler son derece gerçektir. 这幅画中的鲜花极为逼真。Ⅱ *is.* 事实，真相，现实：Ona gerçekleri gösterdim. 我向他道出了事实真相。Bu hikâyeyi bir yana bırak da gerçeği anlat. 你先把这种传言放到一边，说点儿真的。Bırak bana masal okumayı da gerçekleri söyle. 甭蒙我，说实话！Ⅲ *ünl.* 真的，的确：Gerçek, bu akşam size gelecektim. 真的，本来今天晚上我是要来看您的。◇**～e aykırı** 不真实的 **～e binmek** 弄假成真 **～i anlamak** 明白过来：Sonunda başı taşa değdi; gerçeği anladı. 最后他碰了壁，才明白过来。**～le ilgisi olmamak** 属无稽之谈

gerçekçi Ⅰ *s.* ❶现实主义的；〈哲〉唯实论的，实在论的 ❷写真的：～ resim 写真画 Ⅱ *is.* 现实主义者；〈哲〉唯实论者，实在论者

gerçekçilik, -ği *is.* 现实主义；〈哲〉唯实论，实在论

gerçek dışı *s.* 不真实的，毫无根据的

gerçek dışılık, -ğı *is.* 不真实，毫无根据

gerçeklemek (*-i*) 证实，证明

gerçekleşme *is.* gerçekleşmek 的动名词：O işin gerçekleşmesini sağlamak için üstüne çok düştüler ama sonuç alamadılar. 那件事他们急于求成，结果适得其反。

gerçekleşmek (*nsz*) 实现，变成现实：Bu iş gerçekleşemez. Boşuna akıntıya kürek çekme. 这件事成不了，你就别白费工夫了！Gençlik arzuları gerçekleşti. 年轻时代的愿望变成了现实。

gerçekleştirilmek (*nsz*) gerçekleştirmek 的被动态

gerçekleştirmek (*-i*) gerçekleşmek 的使动态：Hayatta bütün isteklerini gerçekleştirdi. 他实现了他毕生所有的愿望。İnsanlar tek başlarına yapamayacakları şeyleri örgütlenerek gerçekleştirebilirler. 人们单枪匹马做不了的事情，组织起来就能做到。

gerçekli *s.* 已被证实的

gerçeklik, -ği *is.* 现实，实际存在的事物，现实性

gerçekten [ge'rçekten] *zf.* 确实，的确，真的：Gerçekten de çok katı yüreklisin. 你真的太狠心了。Beijing gerçekten çok güzel. 北京确实很漂亮。Gerçekten de o tartışmada Ali'nin söyledikleri pek soğuk kaçmıştı. 在那次争吵中，阿里说的话也确实不大合适宜。

gerçek üstü *is. ve s.* 超现实(的)

gerçek üstücü *s. ve is.* 超现实主义的(者)

gerçek üstücülük, -ğü *is.* 超现实主义

gerçel *s.* 真实的，合乎事实的

gerçi [ge'rçi] (波) *zf.* 即使，尽管：Bugün gelemedim, gerçi gelseydim de sizi bulamayacakmışım. 幸亏今天我没能来，即使我来了，我也找不到你们。Gerçi sonradan, bu olayı hatırladıkça, çok defa gülmekten katılmışımdır. 即使后来我想起这事也好多次笑得喘不过气来。

gerçin *is.* 调查，侦察

gerçinci *is.* 侦察员

gerçinlemek (*-i*) 调查，考察；侦察

gerçinli *s.* 确实的，可靠的，可信的，千真万确的

gerdan (波) *is.* ❶脖子，颈 ❷(胖子的)双下巴 ❸(牛羊等的)颈肉 ❹项圈，项链 ◇**～ kırmak**

①搔首弄姿，卖弄风情 ②趾高气扬 **～ süpürgesi** 胡须

gerdanlı *s.* 戴项圈的，戴项链的：altın ve mercan ～ kadınlar 戴着金项链和珊瑚链的妇女们

gerdanlık, -ğı *is.* 颈圈，颈饰，颈链

gerdek, -ği (波) *is.* ❶洞房：～ gecesi 洞房花烛夜 ❷入洞房 ◇**～e girmek** (新郎)入洞房

gerdel (希) *is.* 桶

gerdirilmek (*nsz*) gerdirmek 的被动态

gerdirmek (*-i*, *-e*) germek 的使动态

gereç, -ci *is.* 工具，用具，物资：Av gereçlerimize çekidüzen verdik. 我们已整理好了狩猎工具。

gereğince [gereği'nce] *zf.* 按照，依照，根据：kanun ～ işlem yapılması 依法办事

gerek[1], -ği Ⅰ *is.* 需要，用处，必须：Böyle şeylerin bana gereği yok. 这些东西我不需要。Her çocuğun ilkokula girmesi yasa gereğidir. 法律规定每个孩子都要上学。Ⅱ *s.* 需要的，应该的：Bütün bunları söylemeye ne gerek. Ben on beş gün içinde dönerim. 所有这些不用我嘱咐了，我半个月之内就可能回来。Bu sonucu önceden düşünmek gerek ama böyle şeyler kimsenin aklına gelmiyor. 这个结果应该事先想到，可是这样的事情谁也没有想到。◇**～ görmek** 认为有必要 **～i düşünülmek** 想方设法 **～i gibi** ①适当地：Gereği gibi davranırsınız. 你要好自为之。Gereği gibi davranmadığınız için işler böyle karıştı. 你没有按要求去做，事情全乱了套。②充分地，完全地：kimseyi ～i gibi anlamak 完全理解某人

gerek[2] *s.* (*-ise*) 很可能，大概：Dışarı soğuk olsa gerek. 外面可能很冷。Işık görünüyor, yakınlarda bir ev olsa gerek! 前面有灯光，附近可能有人家！Mesele o kadar kolay olmasa gerek zannederim. 我认为问题大概不会这么简单。

gerek …, gerek … *bağ.* 不管…，还是；无论…，还是

gerekçe *is.* ❶动机，理由，原因 ❷〈数〉系，系定理，推论 ◇**～ göstermek** 提出理由，表明动机

gerekçeli *s.* 有理由的，有动机的，有原因的：～ karar 有理有据的决定

gerekçesiz *s.* 没有理由的，无缘无故的：～ kötü davranış 毫无道理的恶行

gereken *s.* 必要的，必需的，必不可少的：～ şartlar 必要的条件 ～ tedbirler 必要的措施

gerekirci *s.* ve *is.* 宿命论的(者)，定数论的，决定论的，

gerekircilik, -ği *is.* 宿命论，定数论，决定论

gerekli *s.* 必要的，必需的：Oksijen canlılar için gerekli bir gazdır. 氧气对生物来说是必不可少的气体。Sana çok ağırbaşlı, sessiz ve çalışkan bir kadın gerekli. 你需要的是一个老成持重的、沉静的和能吃苦的女人。**～ görmek** 认为必要 **～ kılmak** 使有必要

gereklik, -ği *is.* ❶必要，必要性：Artık dışarıdan mal getirmeye gereklik kalmayacak. 今后再没有必要从国外带东西回来了。❷〈语〉必须式：～ kipi 〈语〉必须式

gereklilik, -ği *is.* 必要性

gerekmek (*nsz*) 必需，必要，必须；应该：Bu önemli konuya ilişmek gerekir. 该谈谈这个重要的问题了。Bunu bilmeniz gerekir. 这您应该知道。Arabayı durdurdu, düşündü; sağdan gitmek gerektiğine karar kıldı. 他停下车想了想，确定应该走右边的路。

gereksemek (*-i*) 需要：Bu işte sizin yardımınızı gereksedim. 这件事我需要您的帮助。

gereksinim *is.* gereksinmek 的动名词 ◇**～leri karşılamak** 满足需要

gereksinli *s.* 有需要的

gereksinme *is.* gereksinmek 的动名词：günlük ～si 日常之需 Bir şeye gereksinmeniz olursa, beni çağırın, sevinerek gelirim. 如果您有什么需要，我随叫随到。Çocuklar emeklerini ellerine aldılar, bize gereksinmeleri yoktur. 孩子们已经自食其力，不需要我们了。

gereksinmek (*-e*) 必需，必要

gereksinim *is.* 需要：Belli bir toplumun bireyi olan insan, yaşamını sürdürebilmek, gereksinimi karşılayabilmek için çevresiyle ilişki kurmak zorundadır. 人，作为一个特定社会的一分子，

必须同周围的环境建立关系，才能维持自己的生存，满足自己的需要。

gereksiz *is.* 不必要的，无益的：～ sözler 没用的废话 ◇～ **yere** 不必要地，肆意地：Oğlunun gereksiz *yere* para harcaması babayı hırslandırdı. 儿子肆意挥霍使父亲大为震怒。

gereksizlik, -ği *is.* 不必要

gerektirim *is.* 〈哲〉规定性

gerektirmek (*-i*) gerekmek 的使动态

gerel *s.* 合适的，适当的

gerelti *is.* 【俗】❶屏风，幕，帘，幔，护栏 ❷障碍，阻碍

geren *is.* 【俗】❶粘土地，盐碱滩 ❷少云有雾的天气

Geresun *öz.is.* 吉雷松(土耳其省、市)

gergedan (波) *is.* 〈动〉犀牛(*Rhinoceros inducus*)

gergedangiller *ç.is.* 〈动〉犀科(*Rhinocerotidae*)

gergef (波) *is.* (刺绣用的)绷框，绷架 ◇～ **işlemek** 用绷架刺绣

gergi *is.* 【俗】❶幕，帘，幔，帐 ❷延伸器，伸张器，撑具

gergin *s.* ❶绷紧的：～ tel 绷紧的铁丝 ～ kiriş 绷紧的弦 ❷没有皱纹的(皮肤) ❸【转】紧张的：～ bir hava içinde yapılan toplantı 在紧张的气氛中举行的会议 Kocasıyla arası gergin. 她与丈夫关系紧张。

gergince *s.* 有些紧的，有些紧张的

gerginleşmek (*nsz*) 变紧，变紧张：Uluslararası durum gerginleşiyor. 国际形势变得紧张了。

gerginleştirmek (*-i*) gerginleşmek 的使动态

gerginlik, -ği *is.* 紧张，紧张局势：Savaş bitince uluslararası gerginlik de yumuşadı. 战争一结束，国际紧张局势也缓和了。

geri[1] Ⅰ *is.* ❶后面，后边，背面，后方：Binanın gerisinde bir bahçe var. 大厦后面有一座花园。Durak, evimizin biraz gerisindedir. 车站就在我家后面一点儿。❷后尾，结尾，剩余部分：Yazının gerisi yarın yayımlanacak. 文章的结尾部分将于明天发表。5 dolarlık banknotlar. 30 dolar alacağım. Gerisini yatırmak istiyorum. 我想要 30 美元，5 美元一张的，剩下的存起来。❸后果，结果：Gerisini düşünme. 你就别去考虑结局怎样了。❹过去：Artık geride özleyeceğim hiçbir şey yok. 对过去我再没有任何可留恋的东西。❺屁股 ❻另一个：Gerçek budur, gerisi masal. 这一个是真事，另一个是神话。Sen çalışmaya bak, gerisini düsünme. 你管好你的事，别想别的。Ⅱ *s.* ❶落后的，不发达的：～ fikir 老脑筋 ～ ülke 落后国家 ❷(钟表等)慢的：Benim saatim geri. 我的表慢了。Bu saat beş dakika geridir. 这个表慢了 5 分钟。❸后面的：～ plânda 次要的，不重要的 Ⅲ *zf.* 向后 Ⅳ *ünl.* 向后！倒！回来！◇(*-i*) **～ almak** ①索回，要回，收回，收复：Affedersiniz, anlamadan konuştum, sözümü geri alıyorum. 对不起，是我搞错了，我收回我的话。İpe geleceğimi bilsem söylediğim sözü geri almam. 即使我知道要把我吊死，我也不会收回我说的话。Verdiği kitabı geri aldı. 他索回了给出去的那本书。②往回拖，往回倒，倒退：Arabayı biraz geri alırsan çıkarsın. 你把车往后倒一点儿，就可以出去了。**～ basmak** 倒退，后退 **～ çekilmek** ①撤退，后退，后撤 ②【转】打退堂鼓：Önceki adaylar geri çekilince, o tek aday oldu. 前几位候选人都打了退堂鼓，他成了惟一的候选人。(*-i*) **～ çekmek** ①拉，拽：Aralarından biri akıntıya kapıldığı zaman ötekiler var, kuvvetleriyle dayanarak onu geri çekiyorlardı. 一个人被卷入了水流，其它人拼命地拉他。②撤回，撤走，召回：birliği ～ çekmek 撤回军队 büyükelçiyi ～ çekmek 召回大使 (*-i*) **～ çevirmek** ①归还，退还 ②回绝，拒绝：Size yarın uşaklarla bir eşek yollarım, eşyalarınızı aldırırım. Bu önerimi geri çevirmeyeceğinizi umuyorum. 明天我派家人牵头驴把您的行李搬来，万望不要推辞。Gelen hediyeyi geri çevirdi. 他回绝了送来的礼物。Oğlunun hiçbir dileğini geri çevirmez. 他从不拒绝儿子的任何要求。**～ dönmek** 返回，回去，返航：Bilgin burasının harem olması gerektiğini anladı. Bunun için hemen geri döndü. 书生意识到这儿可能是闺房，马上退了出去。Adreste olmadığı için mektubun geri döndü. 查无此人，你的信退回来了。Ok yayından çıktı bir daha geri dönmez. 【成】开弓没有回头

箭；一言既出，驷马难追；覆水难收。～ **durmak** 回避，躲避，戒除 ～ **etmek** 返回，回转，转回，退回 ～ **gelmek** 返回 ～ ～ 倒退着：Geri geri çekilerek odadan çıktı. 他倒退着走出了房间。～ **gitmek** 恶化，逆化，逆转：İşler günden güne geri gidiyor. 事情一天比一天糟糕。(*-i*) ～ **göndermek** 遣返，送回；退回：Bunu onuruna yediremedi ve armağanları geri göndererek nişanı bozdu. 她认为此事有失体面，于是退回聘礼，毁了婚约。～ **hizmet** 后勤：Savaşta yaşlılar geri hizmetlerde görev alırlar. 在战争中，老年人承担后勤工作。～ **kafalı** 老脑筋的，守旧的 (*-den*) ～ **kalmak** ①落后：Arkadaşlarından geri kaldı. 他落在了同伴们的后面。②被推迟，被推后：O iş geri kaldı. 那件事被往后推了。③晚点：Vapur geri kaldı. 轮船晚点了。④回避，忌讳 ⑤剩余：%20'sini önceden peşin olarak, geri kalanını da aylık taksitlerle bir yılda ödeyebilirsiniz. 您可以首付 20%，剩下的按月分期付款，一年内付清。Tayfalarımızdan on ikisi yorgunluktan ve kötü beslenmeden dolayı ölmüşlerdi; geri kalanlarsa bitik bir durumdaydılar. 我们的船员有 12 人死于过度劳累和伙食粗劣，其余的也处于十分疲弱的状态。～ **kalmamak** ①不甘落后，争强好胜，不放弃：Hem gözleri bayılıyor hem de çene çalmaktan geri kalmıyordu. 他困得两眼都睁不开了，可是聊兴依然很浓。②肆无忌惮：Kötülük yapmaktan geri kalmıyor. 他干起坏事来肆无忌惮。～ **kalmışlık** 落后，不发达 ～ **komak** ①延迟，延缓，使延期 ②回避，躲避：Elinden geleni geri koma! 你可不要惜力哟！～ **tempe** 反弹，后座 ～ **tempesiz** 无后座力的 (*-i*) ～ **vermek** 归还，放回：Akşama geri vermek üzere bu kitabı alabilirsiniz. 你如能在傍晚还回来，这本书你就可以拿走。～ **zekalı** 愚笨的，愚蠢的 (*-i*) ～**de bırakmak** 超越：Futbolda biz yerimizde sayarken, dünkü milletler bizi fersah fersah geride bıraktılar. 我们在足球方面停滞不前，而那些新兴的足球国家却把我们远远地抛在了后面。～**de kalanlar** 死者家属，遗属 ～**de kalmak** 落后：Geride kalanları bekleyelim. 我们等等在落在后面的人吧。～**deki köprüleri yıkmak** 破釜沉舟，自断后路 ～**den bakmak** 袖手旁观 ～**den** ～**ye** 从背后，悄悄地，秘密地：Geriden geriye bir takım işler çeviriyor. 他正在悄悄地做一些事情。～**si Aydın havası** 无关紧要的 ～**sine batmak** 【粗】身在福中不知福，放弃安逸的生活，离开舒适的地方 ～**sini almak** 完成剩余部分：O işin gerisini aldınız mı? 那件事您给办完了吗？～**ye bırakmak** 推迟，使延期：Millet Meclisi, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verdi. 国民议会决定大选推迟一年举行。(*-i*) ～**ye çevirmek** 使回转，使转回：Kızdan uzaklaşırken kafasını geriye çevirir, gözü kıza saplı kalırdı. 他离开这位姑娘时向后转过头，眼睛直勾勾地看着姑娘。～**ye dönmek** 回来，返回：Her yıl kırlangıçlar geriye döndüklerinde yuvalarını onarırlar. 燕子每年一回来就修自己的窝。～**ye kalmak** 剩余，剩下：Geriye kalan üç dört yolcuya gelince bunlar lâlettayin ve renksiz insanlardı. 至于其余三四个旅客则都是普普通通、没有个性的人。～**ye sayış** 倒数，倒计时 ～**ye yürümek** 追溯以往

geri[2] *is.* ❶(马车上的)苫布 ❷(山坡上的)护墙

geri[3] *e.* (*-den*) …以后

geriatri (法) *is.* 老年医学

gerici[1] *s.* ve *is.* 反动的，反动分子：koyu ～ 极端反动的

gerici[2] *is.* ❶〈解〉张肌 ❷〈乐〉乐器的调紧装置

gericilik, -ği *is.* 反动

gerigiden *s.* ve *is.* 反动的；反动分子

gerilek *s.* ve *zf.* ❶回归的，复归的 ❷稍后一点儿的：Gerilek dur. 请往后站站！

gerileme *is.* ❶ gerilemek 的动名词：～ farı (汽车等的)倒车灯 ❷衰退；〈生〉退化

gerilemek (*nsz*) ❶后退，后撤；退步：Bu devirde ilerlemeyen de geriler. 在这种时候不进则退。Kalabalık polisin karşısında geriledi. 人群在警察面前后退了。❷(价格)下跌：Altın fiyatları geriliyor. 金价正在下跌 ❸(病情)好转，恢复，康复：Hastanın ateşi geriledi. 病人的烧已经退了。❸(态度)变软，退缩

geriletmek (*-i*) gerilemek 的使动态

gerileyici *s.* 后退的，撤退的，退化的

gerileyiş *is.* gerilemek 的动名词

gerili *s.* 挂上…的：araya bir perde ～ oda 中间挂了一个帘子的房间

gerilik, -ği *is.* ❶落后：Gerilikten kurtulmak çalışmaya bağlıdır. 摆脱落后的关键在于勤奋。❷智力迟钝

gerilim *is.* ❶〈物〉张力，拉力，压力，电压：～ düşürücü transformatör 降压变压器 ～ göstergesi 电压指示器 ～ yükseltici transformatör 升压变压器 su buharı ～i 水蒸气压 ❷【转】紧张，压力

gerilimölçer *is.* 〈技〉张力计，压力计，压强计

gerilim ölçümü *is.*〈技〉张力测量术

geriliş *is.* gerilmek 的动名词

gerillâ [geri'llâ] (法) *is.* ❶匪帮 ❷游击队；游击战：～ savaşı 游击战 ❸游击队员

gerillâcı *is.* 游击队员

gerilmek (*nsz*, *-e*) ❶ germek 的被动态：Bahçeye çamaşır ipi gerildi. 花园里被拉了一根晾衣绳。❷变紧张 ❸【转】生气，发怒 ❹【转】炫耀，自大，自命不凡：Avcı, vurduğu ördekleri gerile gerile taşıyordu. 猎人炫耀地拿着他打的鸭子。

geriniş *is.* gerinmek 的动名词

gerinmek (*nsz*) ❶伸懒腰：Sabahleyin kalkınca gerinmeden edemez. 他早上一起床，不由得伸了一个懒腰。Yatakta uzun uzun gerindi, esnedi. 他在床上伸了伸懒腰，打了一个哈欠。❷【转】感到舒适，感到惬意：Gerine gerine gözlerini kırpıştırarak ayağa kalktı. 他惬意地眨了眨眼，站了起来。◇**gerin gerin gerilmek** 炫耀，自大，自命不凡

gerisin geri(**ye**) *zf.* ❶向后转，转身，返回：Gerisin geri köy yolunu tutuyor. 他回身向村里走去。Gerisin geriye birkaç adım yürüdü. Beline ağır bir şey çarptı. 他转身走了几步，朝那人腰上狠狠给了一下。❷再次，重新，又一次 ◇**～ dönmek** 返回：Bunu görünce hiç sesini çıkarmadan gerisin geriye döndü. 他一看，一声不吭，转身就走。Yaprakların hışırdadığını duyan avcılar gerisin geri dönmüş. 猎人们听到树叶沙沙响，转身又回来了。**～ gitmek** 返回

geriş *is.* 【俗】山头，山顶

gerit *is.* 退还，交还，归还

geritmek (*-i*) 退还，交还，归还

geriz (波) *is.* 下水道 ◇**～e taş atmak** 为虎作伥，助纣为虐

Germanist (法) *is.* 日尔曼语族的专家

Germanistik *is.* 日尔曼语言学

Germanofil (法) *is.* 亲德的，与德国友好的

germanyum [germa'nyum] (法) *is.* 〈化〉锗(Ge)

germe *is.* ❶ germek 的动名词：Her hâlde karımla aramızda kopacak kıyamete göğüs germeye hazırlanmalıyım. 无论如何，我必须做好准备，面对我们夫妻之间将出现的争吵。❷栅栏 ❸银幕，幕布 ❹〈体〉伸展

germeç, -ci *is.* (铁丝、缆索等的)张紧器

germek, -er ❶ (*-i*) 拉，绷紧：çarşaf ～ 拉紧床单 ip ～ 拉紧绳子 Biri iki elinin arasına bir yün çile germiş, öbürü de çileyi sağıp yumak sarıyor. 一个人两手撑着一束毛线，另一人在把毛线绕成线团。❷ (*-i*, *-e*) 蒙上，绷上，拉上：balkona tente ～ 给阳台装上遮阳伞 çardağa hasır ～ 在凉棚上蒙上席子 Çamaşır sermek için iki kısa ipi birbirine ulayarak bahçeye gerdik. 为了凉晒内衣，我们把两根短绳接起来扯在花园里。❸ (*-i*) 伸展(手臂，腿等)：kollarını ～ 伸开双臂 ❹ (*-i*) 使(关系、神经、动作等)紧张：Sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi. 等待考试结果等得我神经紧张。

germen[1] *is.* 堡垒，要塞

germen[2] [ge'rmen] (拉) *is.* 〈生〉生殖(细胞)系

germi (波) *is.* 【旧】❶热度，热情 ❷努力，勤奋 ◇～ **vermek** 鼓励，加油，鼓动

gerundium [geru'ndium] (德) *is.* 〈语〉副动词

gerü *e.* (*-den*) …以后

gerzek *s.* 【俚】迟钝的，愚笨的，低能的，弱智的

gestalt (德) *is.* 外形，身材

geştapo (德) *is.* 盖世太保

getiri *is.* 利息：yıllık ～ 年息

getiriş *is.* getirmek 的动名词

getirme *is.* getirmek 的动名词：Artık dışarıdan mal getirmeye gereklik kalmayacak. 今后再没有必要从国外带东西回来了。Bahçeye su getirme konusunda kafa patlattı ve başarılı oldu. 为了把水引到园子里来，他绞尽了脑汁，终于取得了成功。

getirmek (*-i*, *-den*, *-e*) ❶带来，运来，拿来，送来：Ali de evden tabaklar ve çatallar getirmiştir. 阿里也从家里拿来了盘子和叉子。Eşyalarımı odama getiriniz, lütfen. 请把我的行李拿到我的房间来。Uçak bizi, göz açıp kapayıncaya kadar Beijing'e getirmişti. 一眨眼的工夫，飞机把我们带到了北京。❷引来，带到：suyu dağdan köye ～ 把水从山上引到村里 Arkadaşı bizi çevirip evine getirdi. 他的朋友把我们叫住并带到他的家里。Getirin şu keratayı bana! 把这个无耻之徒给我带过来！❸放到…旁边，放到…上面 ❹认为…来到：Baharı getirdik. 我们认为春天到了。❺提出：örnek, kanıt, tanıt ～ 提出例子和证据 ❻引起，导致，造成：Bu rüzgârlar kar getirecek. 这场风将带来大雪。❼转达：selâm ～ 转达祝愿 ❽使收益：Bu araba her gün bin yuan getirir. 这辆车每天能挣 1 千块钱。❾任命，提拔：Bay Li'yi genel müdürlüğe ～ 任命李先生为总经理 ❿用作：Bu sözcüğü hangi anlama getiryorlar, kestiremiyorum. 他们把这个词用作何意，我不能断定。❶❶抚养，养活：Kırk yıldır yemedim içmedim, kan tükürüp seni bu boya getirdim. 多年来我舍不得吃舍不得喝，含辛茹苦地把你养到这么大。

getirtmek (*-i*, *-e*) getirmek 的使动态：İstanbul'dan bir Türkçe Sözlük getirttim. 我托人从伊斯坦布尔带来了一本土耳其语词典。Kocakarının birinin gözlerine hastalık gelmiş, hekim getirtmiş. 有一个老太婆，眼睛生了病，让人请来了大夫。Bir köşeye çekilerek ben de bir çay getirttim. 我走到一个角落，也要了一杯茶。

getr (法) *is.* 护腿套，鞋套

getto (法) *is.* ❶犹太人区 ❷(城市里)少数民族居住区

gevelemek (*-i*) ❶(因没牙)抿着嘴嚼 ❷【转】含糊其辞地说，嘟哝：Ağzında geveleme de gerçeği olduğu gibi söyle. 别这么含糊其词，你还是实话实说吧！Gevelemesinin sebebi meğer kapı yapmakmış. 他支支唔唔原来是在兜圈子。

geveleyiş *is.* gevelemek 的动名词

geven *is.* 〈植〉黄芪(*Astragalus*)

gevenlik, -ği *is.* 长满黄芪的地方

geveze *s.* 多嘴多舌的，长舌的，嘴快的，瞎说，乱讲的，饶舌的，嚼舌的；爱聊天的

gevezelenmek (*nsz*) ❶胡说八道，说废话，说空话 ❷聊天，闲扯，谈天

gevezelik, -ği *is.* ❶胡说八道，乱讲，多嘴，绕舌，嚼舌 ❷聊天，闲扯，谈天 ◇～ **etmek** ①胡说八道，说废话，说空话 ②聊天，闲扯，谈天

gevher (波) *is.* ❶珍宝，珠宝 ❷本质，实质

geviş *is.* (某些动物的)反刍 ◇～ **getirmek** 反刍

geviş getirenler *is.* 〈动〉反刍动物：Sığır, deve, koyun geviş getirenlerdendir. 牛、骆驼、羊都是反刍动物。

geviş getirmeyenler *is.* 〈动〉非反刍类

gevmek, -er (*-i*) 【俗】咀嚼，咬

gevrek, -ği Ⅰ *s.* ❶脆的，易碎的，酥脆的：～ bir dal 易折的树枝 ～ bir simit 一个酥脆的

面包圈 ❷清脆的(笑声) Ⅱ *is.* ❶酥饼 ❷脆石(一种易破碎的建筑石料)

gevrekçi *is.* 酥饼制售者

gevreklik, -ği *is.* 脆，脆性，酥脆

gevremek (*nsz*) ❶变脆，变酥，变干 ❷【俗】(庄稼)成熟 ❸【俗】饥寒交迫

gevretilmek (*nsz*) gevretmek 的被动态

gevretmek (*-i*) gevremek 的使动态

gevşek *s.* ❶松软的，柔软的，松散的，松驰的：～ düğüm 松散的结 ～ yay 松驰的弓 ～ kumaş 柔软的布料 Emanet eşeğin yuları gevşek olur. 【成】托人代养的驴缰绳拴得不牢，托人保管的物品保管得不好。❷【转】松懈的，松散的，懒散的：～ adam 懒散的人 ❸【转】无精打彩的，萎糜不振的 ◇～ **ağızlı** 多嘴的，多嘴多舌的，长舌的

gevşeklik, -ği *is.* ❶松软，柔软，松散，松驰：ağız ～i 嘴快，多嘴多舌 ❷【转】松懈，松散，懒散，懈怠，萎糜

gevşemek (*nsz*) ❶变松，松驰：Çamaşır ipi gevşedi. 晾衣绳松了。Yay gevşemiş. 弓弦变松了。Bu vida gevşemiş, tornavidayı verir misin? 这个螺钉松了，你给我个改锥好吗？❷松开，被解开：Boynuna dolanan kolları gevşedi. 搂在他脖子上的双臂松开了。❸平静下来，松驰下来，缓和下来，舒张：Rüzgâr gevşedi. 风变小了。Sinirleri büsbütün gevşedi. 他的神经完全松驰下来了。Kalp durmaksızın kısılıp geveşeyerek kanın dolaşmasını sağlar. 心脏不停地收缩以确保血液循环。❹【俚】喜欢，高兴

gevşetilmek (*nsz*) gevşetmek 的被动态：İp gevşetildi. 绳子被弄松了。

gevşetmek (*-i*) gevşemek 的使动态：Kadınların beni böyle göz hapsine almaları yüzünden üst düğmenlerimi gevşetmiyordum. 由于妇女们的严密监视，我就连衣领上的扣子都不能解开。

gevşeyiş *is.* gevşemek 的动名词

geyik, -ği *is.* ❶〈动〉鹿(*Cervus elaphus*) ❷【俚】戴绿帽子的男人，乌龟，王八；龟奴，拉皮条的人，为妓女拉客的人 ◇～ **etine girmek** (女孩)进入成熟期 ～ **muhabbeti** 胡说八道，乱讲，多嘴，绕舌，嚼舌 ～**çi hoca** 学雌鹿叫诱捕雄鹿的人 ～**ler kırkımında** 猴年马月

geyik böceği *is.* 〈动〉锹型甲虫，鹿角甲虫(*Lucanus cervus*)

geyik dikeni *is.* 〈植〉鼠李，药鼠李(*Rhamnus cathartica*)

geyikdili *is.* 〈植〉欧洲对开蕨，鹿色多序蕨(*Scolopendrium officinale*)

geyikdomuzu *is.* 〈动〉鹿豚(*Barbirussa*)

geyikgiller *is.* 〈动〉鹿科

geyik otu *is.* 〈植〉白鲜属薄荷木(*Dictamnus fraxinella*)

geyşa (日) *is.* 日本艺妓

gez[1] *is.* ❶(箭、弦上的)刻度 ❷(枪支上的)表尺 ◇～**e almak** 瞄准：Bağ hendeğine sinip tüfeği geze aldım. 我躲在葡萄园的壕沟里，举枪瞄准。

gez[2] (波) *is.* ❶大地测量用的带结的绳 ❷(建筑施工用的)铅锤，测锤

gezdirilmek (*nsz*) gezdirmek 的被动态

gezdiriş *is.* gezdirmek 的动名词

gezdirmek (*-i*, *-e*) ❶ gezmek 的使动态：Çocuğunu çok temiz gezdirdi. 她把孩子们拾掇得干干净净。Pazar günü çocuklarına Tiananmen Meydanı'nı gezdirdi. 星期天，他带着孩子们去天安门广场玩了。❷倒，洒：salataya yağ ～ 往色拉上倒油 ❸使经过：Elini çocuğun yüzünde gezdirdi. 他用手摸了摸孩子的脸。Ütüyü gömleğinin üstünde gezdiriyor. 他正在用熨斗熨他的衬衣。❹兜售，叫卖

gezegen *is.* 〈天〉行星：Bilimsel gelişmeler sonucunda insanlar aydan da uzak gezegenlere gidecekler. 科学发达后，人类将可到比月球还遥远的行星上去。

gezeğen *s.* 【俗】爱闲逛的，爱旅行的

gezek *is.* 散步的地方，街心花园，林荫道

gezeleme *is.* 【俗】婚礼后新婚夫妇拜会亲属

gezelemek (*nsz*) ❶徘徊，彷徨，踌躇，犹豫 ❷闲逛

gezenek *is.* ❶走廊 ❷阳台，凉台

gezenti *s.* 【俗】特别喜欢消磨时光的，特别喜欢旅行的，爱闲逛的

gezgin Ⅰ *s.* ❶爱出游的，出游的，闲逛的 ❷游动的，巡回的：～ satıcı 行商，旅行推销员 ❸〈医〉游走性的：～ romatizma 游走性风湿病 Ⅱ *is.* 〈动〉候鸟

gezginci Ⅰ *s.* 【俗】❶爱出游的，爱闲逛的 ❷游动的，巡回的：～ esnaf 流动商贩 ～ tiyatro kompanyaları 剧团巡回演出 Ⅱ *is.* 〈计〉浏览器

gezginlik, -ği *is.* 出游，旅行

gezi[1] *is.* ❶旅行，出行，访问，远行 ❷旅行地，旅游点 ◇**～ye çıkmak** 出远门旅行：Geziye çıkmak istiyor, halbuki parası yok. 他想出去旅行，但是囊中羞涩。Geziye birlikte çıkmak için ani bir karar vermişlerdi. 他们突然决定一起出去旅游。

gezi[2] (波) *is.* ve *s.* 【旧】一种丝棉混纺的布料

gezici *s.* 流动的；游走性的：～ ağrı 游走性疼痛 ～ esnaf 流动商贩 ～ kütüphane 流动图书馆 ～ topluluk 流动剧团

gezicilik, -ği *is.* 流动性，游走性

geziç, -ci *is.* 巡逻，巡查

geziliş *is.* gezilmek 的动名词

gezilmek (*nsz*) gezmek 的被动态：Bu gün müzeler gezildi. 今天参观了几家博物馆。Bu kılıkla sokakta gezilmez. 这种穿戴不可上街。

gezim *is.* 旅行，旅游

gezimcilik, -ğı *is.* 逍遥学派，亚里士多德学派

gezimsel *s.* 旅行的，旅行者的

geziniş *is.* gezinmek 的动名词

gezinmek (*nsz*) ❶出游，游玩，散步，溜弯儿：rıhtım boyunda ～ 沿着码头散步 Haşmet beyin konakta bulunmadığı gecelerde hanım bahçede perilerle kol kola gezinirmiş. 只要哈什梅特先生晚上不在家，夫人便在花园里同仙女们臂挽着臂散步。❷徘徊，走来走去，跑来跑去：odada ～ 在房间里徘徊 ❸〈乐〉(从一个乐章)滑过(另一个乐章)

gezinti *is.* ❶散步，溜弯：～ yolu 公众散步的场所(如林荫道，滨海路，广场等) Akşam üzeri parkta bir gezinti yaptı. 傍晚，他在公园散了一会儿步。❷走廊，回廊，过道，门厅，阳台：～ yeri 走廊，过道 ❸城墙上卫兵巡视时的过道 ❹〈乐〉华彩，经过句

geziş *is.* gezmek 的动名词

gezlemek (*-i*) ❶测量(某个地方)❷瞄准 ❸搭弓上箭

gezlik, -ği *is.* ❶刀口，刀刃，刀锋 ❷折刀

gezme *is.* gezmek 的动名词：Eğer yağmur yağmazsa gezmeye çıkarız. 如果不下雨，我们就出去转转。Şimdi gezmeye çıkacak hâlim yok. 现在我已没有气力出去玩了。Ben gezmeye bayılırım, dolayısıyla karım da gezmeden hoşlanmalı. 我很喜欢旅行，因此我的妻子也应该很喜欢旅行才成。Hasta iyileşti, yavaş yavaş gezmeye başladı. 病人病情好转，已开始慢慢下床走动了。

gezmek, -er (*nsz*) ❶散步，溜弯：Bahçede gezelim. 我们到花园转转吧！Onu gezmeğe götüreceği vaadende bulundu. 他许诺过将带他去散步。Yukarıda biri geziyor. 上面有个人正在散步。❷(昆虫)爬行：Elimin üzerinde bir böceğin gezdiğini duydum. 我觉得我手上有一个虫子在爬。❸(病人)下床，起来 ❹ (*-i*) 考察，查看：Bu evi gezdi, beğendim. 这座房子我看过了，很喜欢。Ağabeyim önüme düştü; peribacalarını gezdik. 大哥带我们查看了他家的几个山头。❺ (*-i*) 参观，浏览，旅行，游玩：müzeye ～ 参观博物馆 Bugün gezdik, aynı zamanda işi de ihmal etmedik. 今天我们出去玩了，同时工作也没耽误。O, hemen hemen bütün dünyayı gezmişti. 他几乎走遍了全世界。❻在，位于：Şapkan burada ne geziyor. 你

的帽子怎么放在这儿啦？❼穿着：Bu elbiseyle gezemem. 这衣服我穿不出去。Çocuklar çok temiz gezdiler. 孩子们穿得干干净净。◇**gezip tozmak** 游荡：Hep bu cemaat ile düşüp kalkıyor, yiyip içiyor, gezip tozuyordu. 他一直同这些人打得火热，吃吃喝喝，游游荡荡。

gezmen *is.* 游客

gıcık, -ğı Ⅰ *is.* ❶嗓子痒 ❷【俚】令人讨厌的人 Ⅱ *s.* 【俚】令人讨厌的：～ adamın biri 一个令人讨厌的人 ◇**～ almak** 【俚】讨厌，厌恶 **～ etmek** 【俚】激怒，使讨厌，刺激 **～ kapmak** 【俚】讨厌，厌恶 **～ olmak** 【俚】讨厌，厌恶 **～ tutmak** 嗓子痒 (*-e*) **～ vermek** ①使嗓子发痒，呛，刺激：Sigara gıcık veriyor. 香烟呛人。②使发怒，使生气；使嫉妒：Onun övüngenliği arkadaşlarına gıcık verdi. 他的狂妄使他的同事非常恼火。

gıcıkça *s. ve zf.* 嗓子有点痒的；有些令人讨厌的

gıcıklamak (*-i*) ❶使发痒，刺激，呛：Sigara kokusu içimi gıcıklıyor. 烟味呛着了我。❷【转】使不安，令人讨厌：Davranışları beni gıcıklıyor, ama yapabileceğim bir şey yok. 他的这种行为让我讨厌，可是我无可奈何。❸【转】刺激性欲，使有性欲

gıcıklanmak (*nsz*) ❶发痒，感到痒：boğaz ～ 嗓子发痒 ❷【转】生气，感到不安 ❸【转】有性欲

gıcıklayış *is.* gıcıklamak 的动名词

gıcır *is.* ❶嘎吱声，喀嚓声：Ama onlar tam denizin ortasındayken bir fırtına, bir fırtına; gemileri gıcır gıcır gıcırdayıp parçalanıvermiş, içinde ne varsa hepsi de denizin dibine gitmiş. 但是，他们在茫茫大海之中遭遇风暴，嘁哩喀嚓，船被风浪打得粉碎，船上的货也全部沉入海底。❷一种用于咀嚼剂的树脂 ❸【俚】崭新的，嘎嘎新的 ◇**～ı bükme** ①脱口而出的：～ı bükme bir lâf 脱口而出的一句话 ②勉强的，不得已的：～ı bükme iltifat 强颜欢笑 ③强迫：Bu parayı senden gıcırı bükme alırım. 我非要从你这儿拿到这笔钱不可。**～ı bükmek** 漫不经心，敷衍了事

gıcırdamak (*nsz*) ①瘆人地笑 ②发出嘎吱声：Ayakkabıları pek gıcırdıyor. 他的鞋嘎吱嘎吱直响。Kapının menteşeleri paslanmış, gıcıkdıyor. 门轴好像生锈了，嘎吱嘎吱直响。Tren fazla yüklü olduğu için istediği suratı almıyor, tekerlekler, dingiller gıcırdıyordu. 火车载货太多跑不起来，车轮和车轴嘎吱作响。

gıcırdatmak (*-i*) gıcırdamak 的使动态：Otel koridorunun parkelerini gıcırdatan ayak sesleri duydu. 他听到了饭店走廊地板上嘎吱嘎吱的脚步声。Öfkesinden dişlerini gıcırdatıyor. 他气得把牙齿咬得嘎吱嘎吱响。Sallanarak sandalyesini gıcırdatıyor. 他把椅子摇得嘎吱嘎吱直响。◇**gıcırdata gıcırdata** 吱嘎作响地：Çocuklar istedikleri kadar kızaklarıyla gıcırdata gıcırdata kayıyorlar. 孩子们尽情地滑着他们吱嘎作响的雪撬。

gıcırdayış *is.* gıcırdamak 的动名词

gıcır gıcır *s. ve zf.* ❶嘎吱嘎吱的：kapının menteşeleri yağlanmadığı için gıcır gıcır ötüyor. 门轴没上油，嘎吱嘎吱直响。❷干干净净：～ giyinmiş bir subay 一位衣装笔挺的军官 Tahtaları gıcır gıcır sildi. 他把黑板都擦得干干净净。❸崭新的，嘎嘎新的：～ el değmemiş yüzlükler 嘎嘎新的没有用过的百元大钞 ～ yatak çarşafları 崭新的床单 ◇**～ etmek** 吱吱作响：Merdiven basamakları gıcır gıcır ediyor. 楼梯吱吱作响。

gıcırtı *is.* 嘎吱声：acı bir ～ 刺耳的嘎吱声 Yan taraftaki ağır bir demir kapı gıcırtıyla açıldı. 旁边一道沉重的铁门，吱吱地向两边打开。

gıcırtılı *s.* 有嘎吱声的

gıcırtısız *s.* 没有嘎吱声的，静悄悄的，无声无息的

gıda [gıda:] (阿) *is.* ❶食品，营养：～ zehirlenmesi 食物中毒 hayvan ～ maddeleri 动物饲料 ❷精神食粮

gıdak gıdak *ünl.* (母鸡下蛋的叫声)咯嗒

gıdaklamak (*nsz*) (母鸡)咯嗒咯嗒的叫：Ötede bir tavuk gıdaklıyor, bir horoz da ona yardım ediyor, sanki dem tutuyor. 那边有一只母鸡在咯嗒嗒地叫，还有一只公鸡也加进来，就算是伴奏吧！

gıdaklayış *is.* gıdaklamak 的动名词

gıdalı *s.* 有营养的，滋补的：～ yiyecekler 滋补食品

gıdasız *s.* 没有营养的，营养不良的 ◇～ **kalmak** ①没吃没喝 ②营养不良

gıdasızlık, -ğı *is.* ❶没吃没喝 ❷营养不良

gıdı gıdı *ünl.* ❶呼唤母鸡时发出的声音 ❷逗乐时发出的声音

gıdık, -ğı *is.* 下巴

gıdıklamak (*-i*) ❶胳肢：Bebeğin koltuk altlarını gıdıklayarak onu güldürüyor. 他胳肢孩子的胳肢窝，把孩子逗得直乐。❷【转】说逗笑的话 ❸【俚】搜查：Dün gece aynasızlar bizim kahveyi gıdıkladılar. 昨天夜里，条子们又搜查了我们的咖啡馆。

gıdıklanmak (*nsz*) gıdıklamak 的被动态

gıdıklayış *is.* gıdıklamak 的动名词

gıgı *is.* (儿语)下巴

gık dedirtmemek (*-i*) 不给说话的机会，封嘴，不给可乘之机

gık demek (*nsz*) 提出异议，反对，指责：Benim önerimi gık dememeden kabul etti. 他接受了我的建议，什么也没说。Bir gün Barış Hoca beni yine falakaya çekmişti. Yine gık demedim. 有一天，巴雷什老师又罚我，打我的脚底板，我仍然是一声未吭。

gıkı çıkmamak (*nsz*) 不吭气，不说话，不发表意见

gıldır gıldır *zf.* 轰轰作响地，轰隆轰隆地：Makine gıldır gıldır çalışıyor. 机器轰隆轰隆地运转着。

gıllügiş (阿) *is.* 阴谋，暗算，算计

gıllügişli *s.* 居心叵测的

gıllügişsiz *s.* 心底坦荡的

gına [gına:] (阿) *is.* ❶富足，充足，富裕：O adam gına sahiplerinden biridir. 那个人是个富翁。❷满足，知足 ❸厌烦，厌倦 ❹【旧】歌，音乐：Eskiden okullardaki müzik derslerine de gına dersi denirdi. 过去在学校里音乐课也被称为“gına 课”。◇～ **bilmek** 知足：Tamahkâr adam gına bilmez. 【成】人心不足蛇吞象。(*-den*) ～ **gelmek** 使讨厌：Artık bu yemekten gına geldi. 这道菜已经让人吃腻了。Onun kırıcı, aşağılayıcı sözlerinden gına geldi. 他说话粗俗，让人讨厌。(*-den*) ～ **getirmek** 使讨厌：Her gün üzüm yemekten gına gitirdi. 每天吃葡萄让人生厌。

gıpta (阿) *is.* 妒忌，羡慕 ◇(*-e*) ～ **duymak** 妒忌；羡慕 (*-e*) ～ **etmek** 妒忌；羡慕

gır[1] *is.* 嘎吱(车辆发出的声音)

gır[2] Ⅰ *is.* ❶话，言语 ❷假话，瞎话，废话，空话 Ⅱ *s.* 虚假的，空洞的，骗人的 ◇～ **açmak** 【俚】空谈，唠叨，聊天，闲扯 ～ **atmak** 【俚】空谈，唠叨，聊天，闲扯 ～ **geçmek** ①说空话，说假话，闲扯，唠叨 ②【俚】心不在焉 ③嘲弄 ～ **kaynatmak** 谈天，聊天

gırç gırç *zf.* 吱呀吱呀地：Gırç gırç bir beşik sallanıyor. 一只摇篮在吱呀吱呀地晃动着。

gır gır *zf.* 刺耳地

gırgır Ⅰ *is.* ❶刺耳的声音 ❷(在公海捕鱼用的)大网 ❸ gırgır 牌吸尘器 Ⅱ *zf.* 声音刺耳地 ◇(*-le*) ～ **geçmek** 开玩笑 (*-i*) ～**a almak** 开玩笑 (*-i*) ～**a getirmek** 开玩笑 ～**ında olmak** 开玩笑

gırgırlamak (*-i*) 用吸尘器吸：Halıları gırgırlıyor. 他正在用吸尘器清扫地毯。

gırık dölü *is.* 私生子

gırla [gi'rla] *zf.* 充分地，很多地 ◇～ **gitmek** ①长时间地持续 ②大量地花费 ～ **para harcamak** 大把花钱

gırnata [gırna'ta] *is.* 【俗】〈乐〉黑管

gırnatacı *is.* 【俗】黑管演奏者

gırnavlamak (*nsz*) ❶用刀子捅伤 ❷【俚】性交，交媾

gırt *is.* 在切割又厚又硬的东西时发出的声音

gırtlak, -ğı *is.* ❶〈解〉喉，咽喉：～ ünsüzü 〈语〉浊辅音 ❷【转】吃喝 ◇～ **derdi** 生活困难 ～ ～**a gelmek** 撕打，扭打：Sert tartışmalar, gırtlak gırtlağa gelmeden yatıştırıldı. 激烈的争吵被平息下去了，没有打起来。～**a kadar borça batmak** 负债累累：Elinin açıklığı yüzünden gırtlağa kadar borca battı. 他花钱无节制，负债累累。(*-in*) ～**ına basmak** 强迫，逼迫：Adamın gırtlağına basıp alacağını almış. 他强行买走了他要买的东西。～**ına düşkün** 能吃能喝的，好吃的，嗜吃的 ～**ına kadar** 非常多：Gırtlağına kadar borcu var. 他欠了一屁股的债。(*-in*) ～**ına sarılmak** ①紧追不放，纠缠不休：Adamın gırtlağına sarılıp gizini söyletti. 他缠着这个人不放，要他说出秘密。②撕扯，撕打：Kavganın önünü almak istedikçe iş büyüdü, nihayet bildiğiniz gibi birbirlerinin gırtlaklarına sarıldılar. 他越是想息事宁人，事情就越严重，终于正如你们知道的那样，他们撕扯到了一起。～**ından kesmek** 从牙缝里往外挤，省吃俭用：Gırtlağından kesip çocuklarını okuttu. 他节衣缩食，送孩子们去读书。Gırtlağından kesip oğluna ayakkabı aldı. 他省吃俭用，给儿子买了一双鞋。～**ından yakalayıp boğmak** 掐死：Zavallıyı az kalsın, gırtlağından yakalayıp boğacaktı. 他差点儿没把那个倒霉蛋掐死。～**ını sıkmak** 强迫，逼迫 ～**ını yırtmak** 扯着嗓子喊：Gırtlağımı yırtarcasına haykırırken odaya efendim pürtelâş girdi. 正当我扯破嗓子大喊大叫的时候，我先生忧心忡忡走进了房间。～**ının derdinde düşmek** 嗜吃：Biz onu hiç ilgilendirmiyoruz, o sadece kendi gırtlağının derdinde düşmüş. 我们才不管他呢！他这个人成天只知道自己吃。

gırtlaklamak (*-i*) 卡脖子，掐死

gırtlaklaşmak (*nsz*) 互相卡脖子，殴斗

gırtlaklayış *is.* gırtlaklamak 的动名词

gırtlaksı *s.* 〈语〉浊辅音的

gırtlamak (*nsz*) 嘴里含着糖喝茶

gıyaben [gıya:ben] (阿) *zf.* ❶缺席：Sanık hakkında gıyaben karar verildi. 被告已被缺席审判。❷间接地：Sizi gıyaben tanırım. 久闻大名。

gıyabî [gıya:bi:] (阿) *s.* ❶缺席的：～ hüküm 缺席判决 ❷没见过面的：Benim gıyabî bir dostum vardir. 我有一个没见过面的朋友。

gıyap, -bı [gıya:p] (阿) *is.* 缺席：～ kararı 缺席判决 ◇～**ında** 在某人缺席的情况下，背着，私下里：Gıyabınızda sizin için güzel sözler söylendi. 人们私下里说了不少您的好话。

gıybet (阿) *is.* 【旧】❶挑拨，说坏话，中伤 ❷失踪 ◇～ **etmek** 挑拨，说坏话，中伤

gıyabetçi *is.* 挑拨者，背后挑唆者，中伤者

gıy gıy *zf.* 吱吱响地：O gıy gıy ettikçe sinirlerim tepeme çıkıyor. 那玩意吱吱一响，我脑袋都大了。

gibi Ⅰ *e.* ❶象…一样：buz ～ soğuk 象冰一样凉 kar ～ beyaz 象雪一样白 taş ～ katı 象石头一样硬 ❷刚一…就，一…就：Haberi aldığı gibi yola çıktı. 他一得到消息就上路了。Sopasını kaptığı gibi kapı dışarı etmiş. 她抓起一根木棒就打，把他赶出家门。Ali hasmını tutuğu gibi al aşağı etmişti. 阿里抓住对手把他打倒在地。Ⅱ *zf.* ❶好像，仿佛；几乎：Ona evlâdı gibi baktı. 他待他如己出。Bütün kanı başına çıktı, üstüne bir fenalık gelir gibiydi. 他气血攻心，差一点儿没晕过去。❷象…似的：Çocuk gibi ağlıyor. 他哭起来像个孩子似的。Maymun insan gibi davrandı. 这只猴子的举止像个人似的。Ⅲ *is.* 同样的：Ahmet gibisinden ne beklenir! 对艾哈迈德这样的人，还能指望什么呢？Bunun gibisini hiç görmedim. 我没见过跟这一模一样的。Ben senin gibilere metelik vermem. 我不会把你这样的人放在眼里。◇**…** ～ **sanmak** ①假定，设想 ②认为，相信 ③猜想，料想 (*-in*) ～**sine gelmek** 看来，好像，似乎，仿佛；认为：Bir dakika, lâfınızı balla kestim, sizin söylediklerinizhiç de yabana atılacak sözler değil gibime geliyor. 恕我冒昧，我打断一下，依我看，您的话不会被当成耳旁风。Öyle gibime geliyor ki bu işin içinden kolay çıkamayacağız. 依我看，这件事我们不会轻易脱得了干系。～**sine getirmek** 暗示：Bu teklifi doğru bulmamış gibisine getirdi. 他暗示他不同意这个建议。

gibilerden *zf.* 似乎想说，诸如此类，譬如：Vururum, keserim gibilerden atıp tutmaya başladı. 他开始说大话了，“我要宰了他。”诸如此类。

gibon *is.* 〈动〉长臂猿

gicişmek (*nsz*) 【俗】痒，发痒

gidegele *zf.* 东求西告，东奔西走，好说歹说，央求：Gidegele sonunda kiracıdan para alabildim. 我好说歹说，才从房客那里拿到了钱。

gideğen *s.* 〈地〉从一个湖流向另一个湖(河、海)的

gidek, -ği *is.* 胸墙，护墙，女儿墙

gider *is.* 支出，花费：～leri azaltıçı, gelirleri artırıcı önlemler 开源节流措施 yol ～leri 路费，盘缠

gider ayak *zf.* 正要走时，刚要离开时

giderek [gide'rek] *zf.* 逐渐，逐步，慢慢地，越来越：Giderek tartışma daha da ateşlendi. 讨论越来越热烈了。Uçurtma giderek yükseliyor. 风筝越飞越高。

giderici *s.* 消除的，去除的，洗涤的：～ deterjan 洗涤剂 ağrı ～ ilâç 止痛药 leke ～ madde 去污材料

giderilmek (*nsz*) gidermek 的被动态

gidermek (*-i, -den*) 清除，消除，防止：Kar susuzluk gidermez, kavurga karın doyurmaz. 【成】一把雪解不了渴，一把瓜子解不了饿；扬汤止沸不如釜底抽薪，权宜的办法不能解决根本问题。

gidertmek (*-i*) gidermek 使动态

gidi *is.* ❶用于责备的玩笑话：Seni gidi seni! 你这个小捣蛋鬼！Seni gidi yalancı seni... 你这小子！你撒谎！❷用于对某事的怀念或愿望：Hey gidi günler gey! 嗨！那些日子，多美啊！❸拉皮条客

gidici *s. ve is.* ❶暂时的，昙花一现的，临时的：～ bir görevli 一位临时负责人 ❷【转】垂死的，不久于人世的：～ bir hasta 一个垂死的病人 Ali gidiciye benzer. İki günden beri ağız dil vermiyor. 阿里似乎将不久于人世，两天来已经说不出话来了。

gidiliş *is.* gidilmek 的动名词

gidilmek (*-e*) gitmek 的无主态：Pazar günü gezmeye gidildi. 星期天出去玩了。Gidilecek yerler arasında Yaz Sarayı da var. 要去的地方还有颐和园。Buradan Shanghai'ye ne kadar zamanda gidilir? 从这里去上海要用多长时间？

gidim *is.* 〈地〉退潮，落潮

gidimli *s.* 〈逻、哲〉推论的

gidiş *is.* gitmek 的动名词：muharebe ～i 战斗进程，战斗过程 Bu delikanlının gidişini beğemiyorum. 我不喜欢这个小伙子的举止作派。Bu gidişle iki saatte varamazsınız. 你们这么走，两个小时也到不了。Gidişi olsun da geliş olmasın. 去了就别再回来！◇～ **alayı** 〈史〉(君王)出巡议式 ～ **o** ～ 一去不回头；泥牛入海

gidişat [gidişa:t] *is.* ❶进程，过程：Gizliden gizliye evinizin gidişatını gözetledi, konuşulan şeyleri dinledi, ailenin bütün sırlarını öğrendi. Orada gördüğü şeyi yineleyecek biçimde belledi. 她不动声色地把你们家的一切看在眼里，听在耳里，掌握了全家的所有秘密，熟记在心。❷举止，言行，态度，作派：Onun gidişatını beğenmiyorum. 我不喜欢他的作派。

gidiş dönüş *is.* 往返，双程：Luoyang'a gidiş dönüş biletinin fiyatı nedir? 去洛阳的往返票是多少钱？

gidiş geliş *is.* ❶走来走去，来来往往，来来回回：Senin bu gidiş gelişlerin kabak tadı verdi. 你这么走来走去搅得人心烦意乱。Topun gidiş gelişini kortun yan tribünlerinden seyrdenlerin başı bir saat rakkası gibi. 网球场侧面的看台上的观众看着来回穿梭的球，脑袋就像钟摆一样。Bu caddede gidiş geliş pek çok. 这条大街车水马龙，熙熙攘攘。❷往返，双程：～ bileti 往返票，双程票

gidişmek (*nsz*) 【俗】痒，发痒

gidon (法) *is.* ❶(自行车)车把：～ sapı 车把握手 ❷(船上的)燕尾旗

gilaburu *is.* 〈植〉欧洲荚蒾(*Viburnum opulus*)

gine *zf.* 【俗】再，又，仍然

Gine *öz.is.* 几内亚(非洲)

Gine-Bissau *öz.is.* 几内亚比绍(非洲)

ginseng *is.* 人参(*Panax ginseng*)

giray (蒙) *is.* 〈史〉对克里米亚君王和亲王的尊号

girdap, -bı [girda:p] (波) *is.* ❶旋涡 ❷【转】混乱，纷乱

girdi *is.* 投入 ◇～(**sı**) **çıktı**(**sı**) ①密切关系；来往：Bunun onlarla hiçbir girdisi çıktısı yok. 这和他们没有任何关系。②详情，细节：Ben bu makinenin girdiğini çıktısını bilmem. 我搞不清这台机器的详细结构。③收支，投入与产出

girdibat (波) *is.* 旋风，龙卷风

girek, -ği *is.* 入口

giren *is.* 【俗】雾天，少云天气

girenlemek (*nsz*) 【俗】(天气)转阴

giret *is.* 输入，进口

giretmek (*-i*) 输入，进口

girgin *s.* 爱交际的

girginlik, -ği *is.* 好交际，爱交际，交际性

girift (波) Ⅰ *s.* ❶错综复杂的 ❷(旧时书法中)字里套字的，交织花体的：～ tezyinat 花叶饰，阿拉伯图案 Ⅱ *is.* 【旧】一种竹制小笛

giriftar [girifta:r] (波) *s.* ❶被迷住的，沉溺于…的：aşka ～ 坠入情网的，为情所惑的 ❷染上(病)的：hastalığa ～ 染病在身的 ◇～ **olmak** ①被迷住 ②被染上(病)

giriftzen (波) *is.* 竹制小笛吹奏者

giriliş *is.* girilmek 的动名词

girilmek (*-e*) girmek 的无主态：Girilmez. 请勿入内；止步。İnşaat sahasına girilmez. 施工重地，谢绝入内。Cigara içe içe ahu babaya benzedin. Dumandan odana girilmiyor. 你抽起烟来就像是一个老烟鬼，你的屋子里烟雾腾腾，没法进人。Etle tırnak arasına girilmez. 【成】清官难断家务事。

girim *is.* girmek 的动名词

girimlik, -ği *is.* 出入证，通行证

girinti *is.* ❶凹处 ❷壁龛 ◇(*-in*) ～**sini çıkıntısını bilmek** 知道底细

girintili *s.* 凹进的 ◇～ **çıkıntılı** 凹凸不平的，坑坑洼洼的，弯弯曲曲的

girintisiz *is.* 没有凹处的，平整的 ◇～ **çıkıntısız** 平整的，笔直的

giriş *is.* ❶ girmek 的动名词：～ sınavı (或 imtihanı) 入学考试 ❷入口，门口：～ kapısı 大门，正门 ～ katı 底层，一层 Giriş nerededir? 入口在什么地方？Buradan giriş yok, dolaşıp öteki kapıdan geliniz. 这儿没有入口，您还是绕到那边的大门进来吧！❸入场费，门票费：～ ücreti 入场费，门票钱 Giriş ne kadardır? 门票多少钱一张？❹引言，导言，序言 ❺入门书：Dil bilimine ～ 语言学入门 ❻序曲 ❼开场白 ❽〈计〉输入：～ birimleri 输入设备 ◇～ **yapmak** 进入，入场，入境：Ahmet, Türkiye'ye sahte pasaportla giriş yaparken yakalandı. 艾哈迈德持假护照在土耳其入境时被捕。

girişik *s.* 复杂的，错综的：～ cümle 〈语〉复杂句 ◇～ **benzeme** 阿拉伯图案，花叶饰

girişilmek (*-e*) girişmek 的无主态：Kalleş bir adam, onunla hiç bir işe girişilmez. 他这个人靠不住，绝对不能和他共事。

girişim *is.* ❶事业，事情 ❷倡议，举动，行动，尝试，努力：denenmesi gereken barışçı bir ～

一次应该尝试的和平努力 ❸〈物〉(光波、声波、电波等)干涉，干扰：～ saçakları 干涉条纹

girişimci *is.* ❶主办者，提倡者，倡议者，促进者，创业者：Tavşan yürekli insanlar girişimci, başarılı olamazlar. 胆小不得将军做。❷企业家，实业家

girişimcilik, -ği *is.* 主办者(或倡导者、创业者、实业家等)的身份(或地位、职权、能力)

girişimölçer *is.* 〈物〉干涉议，干扰计

girişim ölçme *is.* 〈技〉干涉量度法

girişken *s.* 有进取心的，有事业心的，有魄力的，有胆识的

girişkenlik, -ği *is.* 事业心，进取心，冒险精神，胆识

girişlik, -ği *is.* 开场白

girişmek (*-e*) ❶尝试，试图；着手：bir fabrika kurma işine ～ 尝试建一家工厂 Ortada fol yok yumurta yok; sen yol hazırlığına giriştin. 无缘无故的，你干吗要走？❷【转】殴打

girizgâh [girizgâ:h] (波) *is.* 开场白

girme *is.* ❶ girmek 的动名词 ❷〈建〉榫头 ◇～ **çıkma** 合页

girmek (*-e*) ❶进，入：bahçeye ～ 进花园 eve ～ 进家门 O girince hemen ayağa kalktık. 他一进来，我们马上站起来了。❷突破，进入，占领，攻占，征服：Halk Kurtuluş Ordularımız Beijing'e girdiler. 我人民解放军开进北京城。❸加入，参加，被接纳进入：Birleşmiş Milletler'e ～ 被接纳加入联合国 okula ～ 入学 orduya ～ 入伍，参军 Xiao Wang da aramıza girdi. 小王也加入了我们的行列。Kontenjan dolduğu için üniverteye giremedi. 由于录取名额已满，他未能上该大学。❹入席(就餐) ❺参与：savaşa ～ 参战 sınava ～ 参加考试，应考 ❻年满…岁：Yirmişine girdi. 他 20 岁了。❼钻研，钻进去：bu konunun ayrıntılarına ～ 钻研这个问题的细节 ❽兑入，掺入：Su birçok içikilerin içine girer. 许多酒都可以兑水喝。❾戴上，套上，插入：Anahtar kilide giremez. 这把钥匙插不进锁孔。Bu şapka başıma girmiyor. 这顶帽子我戴不上。❿染上(病)：Koyunlara kelebek hastalığı girdi. 羊群染上了双盘吸虫病。❶❶变成，变为：Göğün kenarı menekşe rengine giriyor. 天边变成了紫罗兰色。❶❷做，进行：edebî münakaşalara ～ 进行文学讨论 ❶❸来到，开始：İlkbahar girdi. 春天到了。Kış girdi. 冬天开始了。❶❹(疼痛)开始 ❶❺(*-i*) 输入 ◇**girecek delik aramak** 寻找藏身处 (*-e*) **girip** (或 **giren**) **çıkan** 有关的：Size giren çıkan var mı? Biz annemle kavga ediyoruz. 我们是和我妈拌嘴，关你们什么事？**girip çıkmak** ①顺访，小坐 ②常来常往，出出进进：Onun yanımızdaki eve girip çıktığını görürdük. 我们可以看见他常来旁边这一家。

girmelik, -ği *is.* 【俗】入场费，门票钱

girmişlik, -ği *is.* 关系，联系

gişe (法) *is.* 售票处，收费处，收银台，票房：bilet ～si 售票处 Gişe nerede? 售票处在什么地方？◇～ **birincisi** 创票房记录的影片

gitar (法) *is.* 〈乐〉吉他

gitarcı *is.* 吉他手

gitarcılık, -ğı *is.* 吉他手身份

gitarist (法) *is.* 吉他手

gitgide [gi'tgide] *zf.* 渐渐地，逐渐地：Ayakları gitgide ağırlaşıyor. 他的腿脚越来越不听使唤。Gitgide hava soğuyor. 天逐渐凉了。Sonra sonra ziyaretler seyretleşti, gitgide büsbütün tavsadı. 后来登门的少了，逐渐门可罗雀。

gitme *is.* gitmek 的动名词：Oraya gitmeye kararlı. 他决心去那里。Sonra bir daha ona gitmeyi göze alamadım. 我后来再没敢去找她。

gitmek, -der (*-e*) ❶去，赴，前往：Beijing'den İstanbul'a ～ 从北京去伊斯坦布尔 Şimdi de Ankara'ya gideceği tuttu. 现在他突然又想去安卡拉。❷离开，走开：Nereye gidiyorsunuz? 您要去哪儿？Burada idi, dün gitti. 他原来在这儿，昨天走了。❸离职，辞职 ❹出发，始发：Tren saat sekizde gidecek. 火车将于 8 点开车。❺通向，通往：Bu cadde nereye gider? 这条大街通向什么地方？❻从事，去(作某事)：Çocuk okula gidiyor. 孩子去上学。Her gün

çalışmaya gidiyorum. 我每天去上班。İşçiler greve gitti. 工人们去罢工了。❼【转】达到(某种状态)，处于(某种状态)：Bu işin sonu nereye gider?这件事会有什么结果？Bakalım bu iş nasıl gidecek. 让我们来看看这件事会怎么样。Yolculuk iyi gitti. 一路顺利。❽适合，般配：Bu elbise, size pek iyi gidiyor. 这件衣服对您很合体。Kravatın şık, fakat bu cekete gitmiyor. 这条领带很漂亮，但是与这件上衣不相配。❾诉诸，求助于：berbere ～ 去理发 doktora ～ 去看病 mahkemeye ～ 诉诸法庭 ❿被花费在，被用在：Bu kadar para nereye gitti? 这么多钱花在哪儿啦？Bu yemeğe yarım kilo yağ gitmez. 这道菜用不了一斤油。Eline geçen paranın çoğu da çoluğa çocuğa gidiyor. 他挣点儿钱大都花在老婆孩子身上了。❶❶被送走，被带走：Çeyizi yarın gidiyor. 她的嫁妆明天送去。Mektup postaya gitti. 信已送到邮局。❶❷陪同：Annesi Shanghai'ye gidiyordu, onunla gitti. 他妈妈要去上海，他陪她去了。❶❸够用：Bir teneke yağ bize üç ay gidiyor. 一桶油够我们吃 3 个月。Bu giysi iki yıl gider. 这件衣服能穿两年。İki ton kömür üç ay gitmez. 两吨煤用不了 3 个月。❶❹行走，行进，行驶：Bu araba saatte 120 km. gider. 这辆车每小时能跑 120 千米。Bu at iyi gidiyor. 这匹马走得好。❶❺(机器)运转：Saatim doğru gidiyor. 我的表走得准。❶❻进行，办理：İşler nasıl gidiyor? 事情要怎样办？❶❼结束，完成，成为过去：Kış gitti, bahar geldi. 冬去春来。❶❽失去：Kılıcının yakutu düşmüş, gözleri gitmiş. 他剑柄上的宝石掉了，眼睛也不见了。Mal gitti, mülk gitti, hiç bir şey kalmadı. 钱财没有了，房屋田产没有了，什么也没剩下。❶❾被砍掉：Eğer onu öldürseydin o vakit kafan giderdi. 当时要是你杀了他，你的脑袋早搬家了。❷❿死亡，去世：Ben gidersem adım kalır. 如果我死了，我的英名会留芳百世。Sıhhatine iyi bak, yoksa gidersin. 你要好好保重身体，不然会完蛋。Benim içim yanıyor, dağ kadar arkadaşım gitti. 巨大的悲痛袭击了我，我那壮得像头牛似的朋友去世了。❷❶受损，变旧：Duvarın boyası gitmiş. 墙上的涂料脱落了。Pantolonun dizleri gitti. 这条裤子膝盖破旧不堪了。❷❷被出售，被出卖：Altın kaçtan gidiyor? 黄金卖什么价？❷❸【俚】性交 ❷❹影响到，达到：kalbe giden bir tebessüm 沁人心脾的微笑 ❷❺助动词，位于副动词 -ıp 之后，表示持续性：Belki de benim başkasıyla evlenip gidişim üzerine hayattan soğudu, kendini koyverdi. 也许是因为我与别人结婚了，所以她对生活失去了热情，放纵了自己。Birçokları madenlerde ve sıhhi olmayan işlerde ölüp gitti. 其中许多人不断死于矿山和有损健康的工作岗位。❷❻助动词，位于带向格的名词词组之后，表示持续性：Bu iş hoşuma gitmedi. 我一直不喜欢这项工作。Bu olay tuhafıma gitt. 我一直对这件事感到奇怪。◇**gidip de geri gelmek** 重病在身，身染重病 **gidip** (**gidip**) **gelmek** 来回走，走来走去：İki kere gidip geldikten sonra gözleri parladı. Evi bulmuştu. 他在来回走了两次之后，眼前一亮，他找到家了。Küçük yaşta olmasına rağmen okula kendi başına gidip geliyor. 他年纪虽小却是独自一人上下学。**gidip gizlice** 冷不防：Köpeğin biri pek hainmiş, herkesi gidip gizlice ısırıverirmiş. 有一条狗非常淘气，总是冷不防咬人一口。◆**Gitsin!** (位于命令式之后，表示此事就此了结)算了，就这样吧：Bu parayı verelim gitsin! 我们把这钱给了算了！İmzanı atıver gitsin! 你把名签了算了！**Gitti de geldi.** (病人)死而复生；大病不死。**Gitti** (**dahi**) **gider.** 一去不复返。

gitti *ünl.* (位于肯定过去时之后) ❶表示行为完成：Tere yağından kıl çeker gibi bu belâlı işten sıyrıldı gitti. 他很快摆脱了这种不愉快的事。Fırtına gibi geldi gitti. 他风风火火地来了。❷表示不希望发生的事已经发生或将发生，或表示希望发生的事未发生或将不发生：Senelerden beri bir eli çabuk hizmetçi bulamadım gitti. 几年了，我都找不到一个勤快的佣人。Polis gelinceye kadar hırsız kaçtı gitti. 不等警察到，窃贼就跑了。Herif haber vermeden defoldu gitti. 这家伙一声不吭就溜走了。❸表示同意原本不同意的事：Madem bu kalem sana bu kadar lâzımmış, verdim gitti. 既然你这么需要这支笔，那我就送给你好了。Madem ki burada kalmamı istiyorsun kaldım gitt. 既然你希望我留下，那我就留下好了。Söylediklerime kızıyorsan, sustum gitti. 既然我说的话让你生气，那我就不说了。

gittikçe [gitti'kçe] *zf.* 逐渐，逐步，越来越：Bahçe gittikçe güzelleşiyor. 花园越来越漂亮了。Şehrimizde ticaret gittikçe canlanıyor. 本市商业日益兴旺。Bu genç gittikçe ağırlaşıyor. 这个年轻人逐渐变得老成持重了。

giydirici *is.* (影视)女主角服装员，(戏剧)服装员

giydirilmek (*-e*) giydirmek 的被动态

giydiriş *is.* giydirmek 的动名词

giydirmek (*-i, -e*) ❶ giymek 的使动态：Beni şehre götürdü, baştan ayağa giydirdi. 他把我带到城里，把我从头到脚打扮一新。Çocuğu annesi giydirdi. 母亲给孩子穿上了衣服。❷责备 ◇**giydirip kuşatmak** 更衣，换新衣服

giyecek, -ği *is.* 衣服，服装：kışlık ～ler 冬装

giyiliş *is.* giyilmek 的动名词

giyilmek (*nsz*) giymek 的被动态

giyim *is.* ❶ giymek 的动名词 ❷穿着，着装：Giyiminden işçi olduğu anlaşılıyor. 从穿着上着，他是个工人。Giyiminden hallendiği anlaşılıyor. 从衣着上看，他的生活有所好转。❸衣服，服装：～i temiz bir kişi 一个衣帽整洁的人 ❹【俗】一套，一副：bir ～ mal 一批货 ◇**～ kuşam** 衣服，服装：Giyime kuşama çok para harcadı. 他在穿着上花了许多钱。**～i kuşam yerinde** 穿着得体的，穿着体面的，衣冠楚楚的

giyim evi *is.* 服装店

giyimli *s.* 穿…的，穿得…的，穿衣服的：temiz ～ bir kişi 一个穿得干干净净的人 ◇**～ kuşamlı** 穿着得体的，穿着体面的，衣冠楚楚的

giyimsiz *s.* 未穿衣服的；衣衫单薄的：Çocuk çelimsiz, kıldan nem kapacak vaziyette, fazla olarak bir de giyimsiz, tabiî bu soğuk havada hasta olur. 这孩子体质弱，弱不禁风，再加上衣衫单薄，当然要冻病了。

giyinik *s.* 穿得…的，穿…的，穿衣服的

giyiniş *is.* giyinmek 的动名词：gösterişli ～ 穿着讲究

giyinmek (*nsz*) ❶穿衣服，自己穿衣服：Sabahleyin giyinip sokağa çıktı. 他早上穿上衣服就上街去了。Şimdi derhal giyineceksiniz ve kirişi kıracaksınız. 你们现在马上穿上衣服离开这里！Dut yaprağı açtı, soyun; döktü, giyin. 【成】桑树发芽春光近，桑树落叶冬天到。❷穿着，穿得…：Koltukta çok mükellef giyinmiş ve çok güzel bir kadın oturuyor. 椅子上坐着一位衣着华丽而且非常漂亮的女人。❸ (*-e*) 【转】忿恨，怨恨，受气 ◇**giyinip kuşanmak** 注重穿着，着装得体：Kocam bana karşı iyi davranıyor, benim de şık kadınlar gibi giyinip kuşanmamı, boyanmamı istiyor. 我丈夫待我好，希望我也像其它漂亮女人一样穿着打扮。

giyinti kuşantı *is.* 衣着，服装

giyiş *is.* giymek 的动名词：Bayramlık elbisesini ilk giyişte becerdi. 他第一次穿上他的节日礼服就搞破了。

giyit *is.* 【俗】衣服，服装，衣帽：En güzel giyitlerini giyindi. 他穿上了他最好的衣服。

giyme *is.* giymek 的动名词：taç ～ töreni 加冕仪式

giymek (*-i, -e*) ❶穿，戴：gömleğini ～ 穿上衬衣 paltosunu ～ 穿上大衣 şapkasını ～ 戴上帽子 ❷忿恨，怨恨，受气：Biri ağzına geleni söyledi, öbürü de güzelce giydi. 一个人在肆无忌惮地说着，另一个强忍着。◇**giydiği yakışırken eller bakışırken** 年轻时，漂亮时

giyotin (法) *is.* 断头台

giysi *is.* 衣服，服装，衣帽：～ dolabı 衣柜，衣橱 ～ gösterisi 时装展示，时装表演 ulusal ～leri 民族服装

giysilik, -ği *is.* 衣柜，衣橱

giz[1] *is.* 神秘，秘密，奥秘：Mutluluğun gizi ondadır ve bu gizi ondan kimse çalamamıştır. 它掌握着幸福的奥秘，没有人能从它那里夺走。

giz[2] *is.* 〈海〉桅上斜杆

gizaçım *is.* 自白，供认

gizdeş *is.* 知己，密友，知心朋友

gizem *is.* 奥秘，谜，秘密，神秘

gizemci *is.* 神秘主义者

gizemcilik, -ği *is.* 神秘主义，神秘教

gizemli *s.* 神秘的：Kıyısı kırmızı parmaklıklı ve ak taşlarla döşeli bir yol, gizemli bir karanlık içinde döne döne gidiyordu. 一条用白石子铺就的路，路边设置红色的栏杆，在神秘的夜色之中，蜿蜒而去。

gizemsel *s.* 神秘的，神话式的

gizil *s.* 潜在的

gizil güç *is.* ❶潜势，潜能，潜力 ❷〈物〉势，位

gizlemek (*-i*, *-den*) ❶藏匿，保藏，掩藏，掩盖，掩饰，伪装：siperleri çalılarla örterek uçaklarlardan ～ 用树枝把战壕掩盖起来，以免被飞机发现 Paralarını sandıkta gizledi. 他把钱藏在箱子里。❷保守秘密 ❸强忍：Uzun bir süre sonra kız gülmesini gizledi. 过了好久，姑娘才忍住了笑。

gizlenilmek ❶ (*nsz*) 藏，伪装：Böyle açık yerde nasıl gizlenilir? 这地方空荡荡的，怎么藏？Deveye bindikten sonra çalı ardına gizlenilmez. 【成】灌木丛难藏骑骆驼者，众目睽睽难逃脱。❷ (*nsz*, *-den*) 对某人保密：Durum bizden gizlenildi. 情况对我们保密。

gizleniş *is.* gizlenmek 的动名词

gizlenmek (*-e*) ❶躲藏：Çalıların arkasına gizlendi. 他藏在灌木丛后边。❷ (*-den*) 对某人保密：Bu iş ondan gizlendi. 这件事对他保密。❸被掩藏，被掩盖，被掩饰：Al gömlek gizlenenemez. 【成】纸里包不住火；要想人不知，除非己莫为。

gizleyiş *is.* gizlemek 的动名词

gizli Ⅰ *s.* ve *is.* ❶暗藏的，被藏起来的；〈计〉隐含的：～ dosya 隐含文件 ～ kapı 暗门 ～ para 被藏起来的钱 ❷秘密的，保密的：～ bir anlaşma 秘密协定 ～ celse (或 duruşma) 秘密审判，不公开审理 ～ oturum 秘密会议 ❸私下里的，背地里的：Yaptığınız gizli işleri ağabeyim bir anlarsa hepinize duman attırı. 你们背地里干的这些事，大哥要是知道了，饶不了你们。❹幽怨的：Kız duyguluydu. Gizli anıştırmalarla türlü şarkılar söylemekten hoşlanıyordu. 那姑娘多愁善感，喜欢读一些幽怨的诗词典故。Ⅱ *zf.* 悄悄地，秘密地，背地里：O, evi benimden gizli sattı. 他背着我把房子卖了。◇**～ din taşımak** 信奉秘密宗教 **～ ～** 秘密地，悄悄地，暗自地：İstanbul'dan ayrılmana o sebep oldu, diye gizli gizli ona kızacak, kin bağlayacaktım. 由于他使得你离开伊斯坦布尔，我暗暗生他的气，恨他。**～ kalmak** 藏匿：Emniyetlerini kazanmak için bu esrar bir kimya gibi gizli kalmalıdır. 为确保安全，应将大麻当贵重物藏起来。**～ kapaklı** ①秘密的，不公开的，暗中的，私下的 ②不坦率的，模糊的，含糊的，晦涩的，难解的：～ kapaklı izahat 晦涩难懂的诉说 **～ oy ile** 用秘密表决的方式 **～ sevda** 暗恋 **～ sıtma** ①隐性疟疾 ②【转】吹毛求疵，恶意找茬儿，存心为难，居心险恶；偷偷干坏事的人 (*-i*) **～ tutmak** 保密：devlet sırlarını ～ tutmak 保守国家机密 **～den ～ye** 悄悄地，不动声色地，私下里，暗地里：Gizliden gizliye evinizin gidişatını gözetledi, konuşulan şeyleri dinledi, ailenin bütün sırlarını öğrendi. Orada gördüğü şeyi yineleyecek biçimde belledi. 她不动声色地把你们家的一切看在眼里，听在耳里，掌握了全家的所有秘密，熟记在心。Onlar gizliden gizliye birbirlerini seviyorlarmış. 他们在悄悄地相恋。**～yi düğün evinde okumak** 向众人张扬应该保密的东西

gizlice [gizli'ce, gi'zlice] *zf.* 悄悄地，私下里，暗地里，不动声色地：Onun deli sayılmasının sebeplerini gizlice biz de sezerdik. 我们也暗地里了解到了为什么说他是疯子的原因。

gizlilik, -ği *is.* 秘密，秘密性：Bu işin gizliği kalmadı. 这件事不保密。

gizmen *is.* 侦探，奸细，间谍

gizsömürü *is.* 讹诈，恐吓

gizsömürücü *is.* 讹诈者，恐吓者

gizyazı *is.* 密码，暗号

gizyazılmak (*nsz*) 译成密码

gizyazılı *s.* 密码的

glâdyatör (法) *is.* (古罗马)斗士

glâse (法) Ⅰ *is.* ❶软皮革 ❷漆皮：～ ayakkabı 漆皮鞋 Ⅱ *s.* 有光泽的，上光的：～ fotograf

上光照片

glasiye (法) *is.* 冰川

glâsyoloji (法) *is.* 冰川学

glâsyolog (法) *is.* 冰川学家

glâyöl (法) *is.* 〈植〉菖兰，唐菖蒲(*Gladiolus*)

glikojen (法) *is.* 〈生、化〉糖原

glikokol, -lü (法) *is.* 〈化〉甘氨酸

glikol (法) *is.* 〈化〉甘醇，乙二醇

glikoz (法) *is.* 〈化〉葡萄糖

glikozit (法) *is.* 〈化〉葡糖苷，糖苷

glikozüri (法) *is.* 〈化〉糖尿

gliserin (法) *is.* 〈化〉甘油，丙三醇

global (法) *s.* 总的，全部的

globülin (法) *is.* 〈化〉球蛋白

glokom (法) *is.* 〈医〉青光眼

glokoni (法) *is.* 〈矿〉海绿石

glokonit (法) *is.* 〈矿〉海绿石

glüten (法) *is.* ❶硬物粘合剂 ❷〈化〉谷蛋白，面筋 ◇～ **emeği** 糖尿病人食用的一种无淀粉面包

gnays (德) *is.* 〈地〉片麻岩

GNS 【缩】全国人口统计(Genel Nüfus Sayımları)

goblen (法) Ⅰ *is.* ❶(法国)哥白林花毯，挂毯 ❷一种刺绣工艺 Ⅱ *s.* 用一种刺绣制成的(布料)

gocuk, -ğu (保) *is.* 皮袄，皮大氅：Sırtıma tavşan kürkü bir gocuk, onun üstüne de tilki derisinden bir yelek giydirdiler. 他们给我穿上一件兔皮袄，外面再套件狐皮大衣。

gocundurmak (*-i*) gocunmak 的使动态

gocunmak (*nsz*, *-den*) ❶感到不安，感到不快，反感：O, bu sözümden gocundu. 他对我这句话感到不快。Al kaşağıyı, gir ahıra, yağırı (或 yarası) olan gocunsun. 【成】干自己的事，休管他人论短长。❷发痒：Yarası olan gocunur (或 gocunsun). 【成】做贼心虚。

gofret (法) *is.* 小蜂窝饼，华夫饼干

gogo *is.* 【俚】(印度)大麻

gogocu *is.* 【俚】吸食(印度)大麻者，瘾君子

gol, -lü (法) *is.* 〈体〉进球：Seyirciler Murat'ın attığı golleri görünce zevkten kendilerini iyice dağıtmışlardı. 观众们看了穆拉特的进球兴奋异常。◇～ **atmak** 射门，投篮：Guoan'nın galip geleceği elde bir ama kaç gol atacağını tahmin etmek güçtür. 国安队肯定能赢，但能进几个球却不好说。(*-i*) ～ **attırmak** 使射门，使投篮：Maçın sonuna kadar açıkgöz kaleci kaleye gol attırmadı. 守门员机警过人，直到终场力保大门不失。～ **kaydetmek** 进球 ～ **olmak** 进球，破网 ～ **yapmak** 进球得分，破网 ～ **yemek** 失球，失分：Golü yiyince takım dağıldı. 失球后，球队溃不成军。En tutulmaz penaltıları çeler ama bazen de bakarsın bacak arasından en olmayacak golleri yerdi. 他能扑住最难扑住的点球，可是有时也许能从胯下漏掉最不可思议的进球。

golcü *is.* 最佳得分手

golf, -fü (英) *is.* 高尔夫球运动 ◇～ **pantolon** 宽大的运动裤，灯笼裤

golfstrim (英) *is.* 墨西哥湾流

gollük *s.* 适合于进球的，可能进球的：Bu gollük bir şuttu. 这本来是一次势在必进的射门。

gomalak, -ğı (意) *is.* 虫胶，虫漆

gomena, gomene, gomina, gomine *is.* 〈海〉链：Gemiciler gemiden ancak yarım gomine ötede bir kayanın birden önümüze çıktığını farkettiler. 船员们在距离船只约半链之遥的海面上发现了一块礁石。

gonca (波) *is.* 花蕾

gondol, -lü (法) *is.* 威尼斯轻舟，贡多拉

gondolcü *is.* 威尼斯轻舟船夫，贡多拉船夫

gonk, -ğu (马来语) *is.* ❶〈乐〉锣 ❷〈体〉信号锣

gonokok (法) *is.* 淋球菌

goril (法) *is.* ❶〈动〉大猩猩(*gorilla*) ❷【转】保镖

goşist (法) Ⅰ *s.* 左派的，左倾的 Ⅱ *is.* 左派分子，左倾分子

goşizm (法) *is.* 左派主义，左倾主义

Gotik, -ği (法) Ⅰ *öz.is.* 哥特语 Ⅱ *öz.is.* 哥特人的

Gotlar *öz.is.* 〈史〉哥特人

governör (英) *is.* ❶地方长官 ❷总裁：banka ～ü 银行总裁

goygoycu *is.* 乞丐

goygoyculuk, -ğu *is.* 行丐

göbek, -ği *is.* ❶肚脐，肚脐眼：～ dansı 肚皮舞 ❷胖肚皮，大肚子：Göbeğini eritmek için her sabah bir saat yol yürür. 为了减掉他的大肚子，他每天步行一小时。❸(城市、国家、地区等的)中部，中心：şehrin ～i 市中心 ❹菜心 ❺辈，代：Onlar dört göbekten beri saatçilikle uğraşırlar. 他们从事修表业已有 4 代。❻(花园、地毯、托盘等)中心装饰图案：Bu halının göbeği pek zarif. 这块地毯的中心图案很精美。❼(十字路口的)安全岛 ❽(自行车等的)轴套，轴皮 ❾石磨轴眼 ◇**～ adı** 乳名，小名 **～ atmak** ①跳肚皮舞 ②【转】非常高兴，异常兴奋，手舞足蹈：Bu işi göbek atarak kabul eder. 他会非常高兴地接受这份工作的。**～ bağı** ① 〈解〉脐带 ②(新生儿剪断脐带后止血用的)脐带 ③〈植〉珠柄 **～ bağlamak** 发胖，脑满肠肥：Çok yiyiyor, çalışmıyor; göbek bağladı. 他吃得多，又不干活，变成了大胖子。**～ çalka(la)mak** ①跳肚皮舞 ②非常高兴，异常兴奋 **～ havası** ①肚皮舞舞曲 ②欢乐情景 **～ salıvermek** 发胖，变成大胖子 **～ taşı** 土耳其浴室中人躺在上面发汗的矮石墙 **～i biriyle bağlı** 形影不离的 (*-in*) **～i biriyle beraber kesilmek** 形影不离 (*-in*) **～i çatlamak** 遇到大麻烦，焦头烂额：Mustafa kıraç araziyi tarla hâline getirebilmek için göbeği çatlayıncaya kadar çalışmış. 穆斯塔法忙得一塌糊涂，要把那块不毛之地变成良田。Pazar gününe kadar, para bulacağız diye göbeğimiz çatladı. 为了在星期天之前搞到钱，弄得我焦头烂额。(*-in*) **～i düşmek** ①〈医〉患小肠疝气 ②【俚】筋疲力尽：Akşama kadar ağır un torbalarını taşımaktan göbeğim düşmüştü. 我扛沉重的面袋子，一直干到晚上，累得我筋疲力尽。(*-in*) **～i sokakta kesilmek** 整天在街上晃荡，爱逛街：Sokak sokak dolaşıyorsun; göbeğin sokakta mı kesildi? 你逛了一条街又一条街，难道你把魂儿丢在了街上？**～inden işemek** 【俚】处于困境 **～inden iş etmek** 【俚】刀扎，刀刺 **～ini kendi kesmek** 自己的事还要靠自己，靠别人不如靠自己 **～ atmak** ①跳肚皮舞 ②【转】非常高兴，异常兴奋，手舞足蹈：Müziğe kendini kaptırmış, göbeğini kıvratıyordu. 他沉醉于音乐之中，手舞足蹈。**～leri (birbirine) bağlı** 形影不离的：Ayhan'la Aydın her yere birlikte gidiyorlar; göbekleri bağlı. 阿伊罕和阿依登无论去哪儿都结伴而行，形影不离。**～ten balıkçı** 有老经验的渔夫

göbeklenmek (*nsz*) ❶发胖 ❷(卷心菜等)长心

göbekli *s.* ❶胖的，脑满肠肥的，大腹便便的 ❷(卷心菜等)有心的，瓷实的

göbel *is.* 【俗】❶私生子，野种 ❷孤儿，流浪儿 ❸小孩 ❹田野里作为边界垒起的土垅

göbelek, -ği *is.* 【俗】一种食用菌，蘑菇

göbelez *is.* 【俗】狗崽子，狗娃子，小狗

göce *is.* 【俗】❶麦仁，麦米 ❷麦仁汤

göcen *is.* 【俗】(兔、猫、狗、猪)崽子

göç *is.* ❶流亡；移民，逃难；流浪：Kuraklık köy halkını göçe zorladı. 干旱迫使农民背井离乡。❷迁移，搬家，移居 ❸(流亡、迁移、搬家期间的)行李 ❹迁徙，移栖 ◇～ **etmek** (或 **eylemek**) ①流亡；移民，逃难；流浪：Bunun üzerine, tarlalarını, evini sattı, eline geçen yüz altınla başkente göç etti. 于是，他卖光了田产房屋，共得百金，进京去了。②迁移，搬家，移居：Ahmet, trabzon'lu zengin bir babanın tek oğluydu. İstanbul'a fi tarihinde göç etmişti. 艾哈迈德本是特拉布松一个富翁的独生子，很久以前移居伊斯坦布尔。③迁徙，移栖：Kırlangıçlar sonbaharda güneye göç ederler. 燕子秋天迁往南方。④过世，去世

göçebe Ⅰ *s.* ❶游牧的，流浪的 ❷〈动〉迁徙的，移栖的 Ⅱ *is.* ❶游牧族，流浪者 ❷移栖动物

göçebebeşmek (*nsz*) 移民，迁移，移居，流亡，逃难，流浪

göçebelik, -ği *is.* ❶游牧生活，移栖性，迁徙性 ❷流动性，流浪性

göçelge *is.* 【俗】移居地，流亡地，移栖地，迁徙地

göçer *s.* 游牧的，移栖的，流浪的

göçeri *s.* 经常迁徙的，喜欢搬家的，流浪的

göçer konar *s.* 游牧的，流浪的：～ aşiret 游牧部落

göçermek (*-i, -e*) ❶移交：Arkadaşım işini bana göçerdi. 我的同事把他的工作移交给我。❷移栽

göçertmek (*-i*) göçermek 的使动态

göçken *is.* (兔猫狗猪)崽子

göçkün *s.* ❶摇摇欲坠的，快要倒塌的：～ bir yapı 一座摇摇欲坠的建筑 ❷【俗】游牧的，移栖的 ❸【俗】年迈的，老朽的

göçmek, -er (*-den, -e*) ❶迁居，移民，搬家，迁移：Akşam oldu kon, sabah oldu göç. 【成】日出而做，日落而息；昼行夜宿。❷(动物)移栖，迁徙 ❸塌落，倒塌，塌陷：Duvar göçtü. 墙塌了。❹去世，故去：O zavallı da göçtü. 那个可怜的人也死了。◇**göçüp gitmek** 【转】死亡：Üç evlâdını arkada bırakıp göçüp gitti. 他抛舍下他的 3 个孩子，撒手人寰。

göçmen Ⅰ *is.* ❶移民，难民 ❷移栖动物 Ⅱ *is.* ❶逃难的，流亡的 ❷移栖的(动物)

göçmenlik, -ği *is.* ❶难民资格，移民资格 ❷迁居，移居外国

göçmen sıçan *is.* 〈动〉棕鼠

göçü *is.* 【俗】山崩，崩塌，塌方

göçücü *s.* 移栖的(动物)

göçük, -ğü Ⅰ *s.* 崩塌的，塌陷的，倒塌的 Ⅱ *is.* 崩塌处，塌陷处，倒塌处

göçüm *is.* 〈生〉趋性

göçünmek (*nsz*) 【俗】死亡，去世，故去

göçürmek (*-i, -e*) ❶使移居，使迁居 ❷移交 ❸压垮，使塌陷，使倒塌：Kar çatıyı göçürdü. 大雪压塌了屋顶。❹【谑】吃光：Bir tabak baklavayı göçürdü. 他把一大盘子点心都吃光了。Gelenleri birer birer yakalayıp göçürmüş. 来者被它一一抓住吃掉了。❺【俗】移栽

göçürtmek (*-i*) göçürmek 的使动态

göçürülmek (*nsz*) göçürmek 的被动态

göçüş *is.* göçmek 的动名词

göçüşme *is.* 〈语〉单词中相邻的音转换位置。如：çömlek>çölmek, kibrit>kirbit, toprak>torpak, yalnız>yanlız 等。

göden (**bağırsağı**) *is.* ❶〈解〉直肠 ❷肚子 ❸胃

gödeş *s.* 【俗】肥胖的，有肉的

göğem *s.* 【俗】紫绿色的

göğermek (*nsz*) ❶变绿，发绿：Ağaçlar göğerdi. 树绿了。❷变紫，发紫，发青：Bacağının çarptığı yer göğerdi. 他的腿磕紫了。

göğerti *is.* 【俗】❶可食植物，青菜 ❷(遭打击碰撞造成皮下出血后形成的)紫斑，青斑，血疱

göğüs, -ğsü *is.* ❶胸，胸膛，前胸，胸前：～ boşluğu (或 kovuğu) 胸膛 ～ cerrahisi 胸外科 ～ kafesi 胸廓 ～ kemiği 胸骨 ～ sesi 〈乐〉胸音 ❷胸腔内器官：～ darlığı 气喘病 ～ ingini 呼吸道感染 ❸【转】乳房 ◇～ **bağır açık** 敞胸露怀的 ～ **bağır açılmak** 敞胸露怀 ～ **çaprazı** (摔跤时)从腋下抓对手的背心 ～ **geçirmek** 叹息，叹气，抽泣：Arkadaşım derin bir göğüs geçirdikten sonra, söze başladı. 我的朋友深深地叹了一口气，然后说了起来。(*-e*) ～ **germek** ①顶住，挡住：Düşmanın hücümuna göğüs gerdik. 我们顶住了敌人的进攻。Zorluklara göğüs gerdi; okudu, doktor oldu. 他迎着困难上，学业有成，当了医生。②自信 ③自豪，得意：Bıyık buran, göğüs geren erleriz. 我们是勇敢而又自豪的战士。(*-le*) ～ ～**e** 面对面：düşmanla ～ ～*e* savaşmak 同敌人进行肉搏战 Sokakta onunla göğüs göğse geldim. 在街上，我和他打了个照面。～ **kabartmak** 使骄傲，使得意，使自豪：Dediğin kadar göğüs kabartacak şey sayılmaz bunlar. 这些还不是你说的那种可以为之感到自豪的事。～ **tahtası** ① 胸骨 ②〈乐〉音板 (*-e*) ～ **vermek** 面对；【转】对付，承受，抵挡，阻挡：zıt ve muhalif ruzgârlara ～ vermek 迎着顶头风 ～**ü** (**bağrı**) **açık** 敞胸露怀的：Göğsü açık, ayağında da şortu var. 他敞着胸，穿着一条短裤。(*-in*) ～**ü daralmak** ①呼吸困难，喘不过气 ②【转】紧张得喘不过气 (*-in*) ～**ü kabarmak** 骄傲，得意，自豪：Sporcularımızın başarılarıyla ulusumuzun göğsü kabardı. 我国运动员的成就使国人为之感到自豪。(*-in*) ～**ü sıkışmak** 胸闷：Göğsü sıkışmış. 他胸口发闷。～**ünü gere gere** ①自信地 ②骄傲地，得意地，自豪地：Bu işi başarıp göğsünü gere gere dolaşmak istiyorum. 待这件事情办成之后，我想挺起腰板到处走走。(*-in*) ～**ünü kabartmak** 骄傲，得意，自豪：Yüksek tahsilini bitirirsen göğsünü kabartarak herhangi dairede iş isteyebilirsin. 如果你接受了高等教育，你就可以挺起腰板，在任何一个部门找工作。～**ünü kavuşturmak** 扣上上衣的扣子：Öyle değil! Hocanın yanında terbiyeli durmalı, göğsünü kavuşturmalı. 别这样！在老师面前要有礼貌，扣好衣扣。◆**Göğsünüzde ak kıllar bitsin.** 祝您万寿无疆！福如东海，寿比南山。

göğüslemek (*-i*) ❶用胸部推：Kapıyı göğüsleyip açtı. 他用胸部推开门。❷【转】对付，承受，抵挡，阻挡：Bütün güçlükleri tek başına göğüsledi. 他独自承受了所有的困难。

göğüslü *s.* ❶有前胸的 ❷宽胸膛的，胸腔宽大的 ❸大乳房的(女人)

göğüslüce *s.* 胸部有点大的，乳房有点儿大的

göğüslük, -ğü *is.* 围裙；白大褂，大褂

gök, -ğü Ⅰ *is.* ❶天空：～teki bulutlar 天上的云彩 ～teki uçan uçaklar 天空中飞翔的机群 Uzaklarda, çok uzaklarda gök ile deniz birleşiyor. 极目远望，天水一色。❷太空，空间，宇宙：～ atlası 星图 ～ kubbe 天穹 Ⅱ *s.* ❶蔚兰色的 ❷【俗】(瓜果)生的，不熟的 ◇～ **ağlamak** 【转】下雨 ～ **delinmek** 下雷阵雨：Yağmur hızını o kadar artırdı, o kadar artırdı ki sanki gök delinecekti. 雨越下越大，就像是天要塌了一样。～ **gibi gürleyip şimşek gibi çakmak** 恐吓，恫吓 ～ **gözlü** ①蓝眼睛的 ②【转】不吉利的，有害的 ～ **gürlemesi** (或 **gürültüsü**) 雷：Gök gürültüsünden korkuyorum. 我害怕打雷。～ **kandil** 酩酊大醉 ～**e açılmak** 归天 ～**e ağmak** 升天：Gönülsüz namaz göğe ağmaz. 【成】心诚则灵。～**e kement atmak** ①眼高手低，好高务远 ②有进取心，有事业心，有魄力，有胆有识 ～**e merdiven dayamak** ①长成大高个：Çok genç yaşta göğe merdivan dayamış; iyi basketçi olur. 他年纪轻轻就长成了大高个，会成为一个好的篮球运动员。②好高务远 ～**e merdiven kurmak** ①长成大高个 ②好高务远：Elinizdeki işle ilgilenin; göğe merdiven kurmayın. 你们还是关心关心你们手里的事情吧，别再好高务远了！～**e ser çekmek** 耸入云端，高耸入云 (*-i*) ～**lere çıkarmak** 吹捧，极力奉承，捧上天，吹得天花乱坠：Komşumuz başarılarından dolayı oğlunu göklere çıkardı. 我们的邻居把他儿子的成就吹得天花乱坠。Öve öve göklere çıkardığınız yer burası mı? 被你们吹得天花乱坠的地方难道就是这里吗？～**lere çıkmak** 耸入云端，高耸入云 ～**lere el açmak** 祈祷 ～**lere ermek** 耸入云端，高耸入云 ～**lere uçmak** 高兴得跳起来 (*-i*) ～**lere uçurmak** 吹捧，极力奉承，捧上天，吹得天花乱坠 ～**leri inletmek** 响彻云天：Gökleri inleten bir alkış kopmuştu.

爆发出一阵雷鸣般的掌声。**～te ararken yerde** (或 **yolda**) **bulmak** 踏破铁鞋无觅处，得来全不费工夫 **～te yıldız ararken yerdeki çukuru görmemek** 志大才疏 **～teki yıldıza akçe diye kement atmak** 癞蛤蟆想吃天鹅肉 **◆Gök ağlamayınca yer gülmez.** 老天不哭，庄稼不笑。**Gökten yağsın, yerde toplayasın.** 善有善报。**Gökten** (**yere**) **zembille mi indi**(**n**)**?** ①(用于批评妄自尊大的人)你算老几?②(用于批评企图不劳而获的人)难道天上能掉馅饼吗?

gök ada *is.* 〈天〉星系；银河系 ◇**～ kuşağı** 虹，彩虹

gökbilimi *is.* 天文学

gök bilimci *is.* 天文学系

gök bilimsel *s.* 天文学的

gök cismi *is.* 〈天〉天体

gökçe Ⅰ *s.* ❶太空的，宇宙的 ❷蔚兰色的 ❸漂亮的，好看的 Ⅱ *is.* 〈植〉槐斗寄生

gökçek *is.* 【俗】漂亮的，好看的(人)

gökçe yazın *is.* 文学

gökçül *s.* 【俗】❶蔚兰色的 ❷太空的，宇宙的，空间的

gökdeldi *is.* 摩天大楼

gökdelen *is.* 摩天大楼

gök ekseni *is.* 〈天〉天球轴

gök eşleği *is.* 〈天〉天球赤道

gök evi *is.* 〈天〉天文馆

gök fiziği *is.* 〈天〉天体物理学

gök katı *is.* 天空，空中，太空，空间，宇宙

gök kır *is.* 浅灰色

gök kubbe *is.* 天空，空中，太空，空间，宇宙

gök kumu *is.* 〈天〉陨石球粒

gök kuşağı *is.* 虹，彩虹

gök kutbu *is.* 〈天〉天(球)极

gök küresi *is.* 〈天〉天球

gökmen *s.* 【俗】蓝眼睛的

göknar *is.* 〈植〉冷杉，枞(*Abies*)

göksel *s.* 天文的

gök taşı *is.* 〈天〉流星，陨星，陨石：demirli ～ 铁陨石

Gök Türk *öz.is.* 〈史〉蓝突厥人

Gök Türkçe *öz.is.* 〈语〉蓝突厥人使用的语言

gök yakut *is.* 蓝宝石，青玉

gök yolu *is.* 【俗】银河

gök yüzü *is.* 天空，空中，太空，空间，宇宙：Bulutlar gök yüzünü kapladı. 乌云蔽日。Gece olmuştu, gökyüzünde ince bir ay vardı. 夜幕降临，一弯明月空中高挂。Geceleri gökyüzündeki durağan yıldızları izlemek hoşuma gidiyor. 我喜欢晚上看天上的星星。◇**～nde saray kurmağa çalışmak** 异想天开：Bu para ile bu işi yapmağa çalışmak, gökyüzünde saray kurmağa çalışmaktan farksız. 用这点儿钱就想做这件事，无异于异想天开。**◆Gökyüzünde düğün var deseler, kadınlar merdiven kurmaya kalkar.** 如果天上有舞会，女人就敢搭梯子。

göl *is.* ❶湖，泊，湖泊：dağ ～ü 山地湖 ❷水库，水池，池塘：Şurada bir göl var. 那边有一个池塘。◇**～ olmak** 变成汪洋一片，发大水：Pencerelerden giren yağmurdan oda göl oldu. 雨水从窗户里进来，房间里都成了河了。**～ü görmeden paçaları sıvamak** 还没见

到水就卷裤腿 ◆**Göle su gelinceye kadar, kurbağanın gözü patlar.** 水不进湖青蛙恼；时机不对事难成。

göl alası *is.* 〈动〉淡水鲑

göl ayağı *is.* 〈地〉湖水出口

göl başı *is.* 流入湖泊的小河

gölcük, -ğü *is.* 小湖，池塘

gölcül *s.* ❶与湖有关的 ❷湖里生长的，湖边生产的

gölek, -ği *is.* 【俗】小湖，水洼

gölermek[1] (*nsz*) 水流遍地，变成湖

gölermek[2] (*nsz*) ❶(动物)绊倒 ❷盘腿而坐

gölet *is.* 【俗】❶小湖，水洼，水塘 ❷泡生皮的石塘

gölge *is.* ❶影子，映影，阴影：～ resim 剪影 ～ oyunu (或 tiyatrosu) 皮影戏 ❷树荫，阴凉：Ağustosta gölge kovan, zemheride karnı ovar. 【成】夏天干活不卖力，冬天就要饿肚皮。❸轮廓 ❹(图画，照相等的)阴暗部分：～ konisi 太阳黑子的中央黑暗部分 ❺【转】影子，形影不离的人 ❻庇护，庇荫 ◇(*-in*) ～ **altında** 在…的庇护下：Ağabeyinin gölge altında epeyce önemli işler başardı. 在哥哥的庇护下，他做成了几次很大的买卖。(*-e*) ～(**si**) **düşmek** ①影响 ②影子映在：Yazıhanenin buzlu pencere camına kasketli bir başın gölgesi düştü. 在办公室结了冰的玻璃窗上，映出了一个戴鸭舌帽的头影。(*-e*) ～ **düşürmek** 使受影响，对…投上阴影，使暗淡：Son davranışlarıyla başarılarına gölge düşürdü. 他最后的行为，给他的成功蒙上了一层阴影。～ **etmek** ①挡亮，挡住光线 ②【转】妨碍 ～ **gibi** 影子般的，幽灵般的；一步不拉地，紧紧地：Ali'yi bir gölge gibi takip eden polis onu bir türlü yakalayamaz. 警察像幽灵似的紧紧地跟着阿里，可怎么也抓不住他。～ **olmak** 庇护，庇荫 ～ **salmak** 撒下阴影：Bu açık ve soluk havanın renksizliği içinde, adanın yeşillikleri, kıyılara ve havaya yeşil kurşunî gölgeler salıyor. 在这晴朗白亮的天空下，海岛的绿色给沿岸和空气撒下了铅绿色的映影。～ **şeklinde süzülmek** 悄悄溜走 (*-i*) ～**de bırakmak** 超越，使相形见拙：Bu oyunlarda, Çinliler, bildiğim bütün ulusları beceri ve görkem bakımından gölgede bırakıyorlar. 中国人的这种表演，不论技巧及规模，都超过我所知道的其他所有国家。Çalışkanlığıyla bütün arkadaşlarını gölgede bıraktı. 他以他的勤奋使他的同学们相形见拙。(*kendi*) ～**sinden korkmak** 谨小慎微，胆小怕事：Bu adam gölgesinden korkuyor. 这个人谨小慎微，胆小怕事。

gölge balığı *is.* 〈动〉❶荫鱼(*Umbrina cirhosa*) ❷茴鱼(*Thymallus thymallus*)

gölge balığıgiller *is.* 〈动〉石首鱼科(*Sciaenidae*)

gölgecil *s.* 喜荫的；适雨的，喜雨的：～ bitki 喜雨植物

gölgelemek (*-i*) ❶对…投上阴影，遮暗，遮蔽：büyük çınarların gölgelediği bir yer 被巨大的法国梧桐遮住的的方 ❷(图画)打上暗影，【转】使黯然失色

gölgelendirmek (*-i*) ❶ gölgelenmek 的使动态 ❷【转】搞乱，影响 ❸使休息

gölgelenmek (*nsz*) 变阴凉：Burası öğleden sonraları gölgeleniyor. 这个地方下午就变阴凉了。

gölgeleyiş *is.* gölgelemek 的动名词

gölgeli *s.* ❶有阴凉的，阴影之下的，有阴影的：～ bir köşe 一个阴暗的角落 ❷【转】大致的，大概的，有轮廓的

gölgelik, -ği *is.* ❶有阴凉的地方：～lerde serinleyenler 在阴凉处乘凉的人们 ❷凉亭，棚架，凉棚

gölge olay *is.* 〈哲〉副现象，附带现象

gölge olaycı Ⅰ *s.* 副现象论的，推崇副现象论的 Ⅱ *is.* 副现象论者

gölge olaycılık, -ğı *is.* 〈哲〉副现象论

gölge resim *is.* 黑色轮廓像，剪影，侧面影像

gölgesiz *s.* 没有阴凉的，没有阴影的 ◇～ **kavak ağacı** 对任何人都没有好处的人

göl kestanesi *is.* 〈植〉菱角(*Trapa natans*)

göllemek (*-i*) 使变成湖，使成为泥塘

göllenmek (*nsz*) 【俗】变成水洼，变成烂泥塘

gölük, -ğü *is.* 〈动〉❶牲口(马、驴、骡等) ❷(马、驴等)驹

gömeç *is.* 【俗】蜂房：～ bal 蜂房蜜

gömgök [gö'mgok] *s.* ❶湛蓝色的 ❷特别蓝的 ❸特别的：～ sarhoş 酩酊大醉的

gömlek, -ği *is.* ❶衬衫，衬衣：demir ～ 盔甲，甲胄 kıl ～ 羊毛衫 ❷书皮，封皮 ❸代，辈：İki gömlek yukarı dedesi Çinlidir. 他两代以上的祖辈是华人。❹灯罩，罩，套，防护层：kanate ～i 沙发套 su ～i 〈技〉水防护层 ❺文件夹 ❻等级，档次：Sütleri de iyi olduğu için yoğurtları bizimkilerden bir gömlek daha iyi. 他的牛奶也好，因此，他的酸奶比我们的好一个档次。❼(哺乳动物的)肠膜，膜 ◇～ **değiştirmek** ①(蛇)蜕皮：Yılanlar yılda bir kere gömlek değiştirirler. 蛇每年蜕一次皮。②改弦易辙，改弦更张，脱胎换骨：O, eski Ahmet değil; çok iyi bir oldu; gömlek değiştirdi. 他已经不是原来的艾哈迈德了，他已经脱胎换骨，变成了一个很好的人。～ **eskitmek** ①生存，活下去 ②深爱某人 ～ **kalın** 富裕的，有钱的 (*-i*) ～**inden** (或 ～**ten**) **geçirmek** 收养某人为养子

gömlekçi *is.* 制售衬衣的人：Bunu, mahalledeki dikişçi kadın değil, maharetli ve şöhretli erkek gömlekçiler dikerdi. 这件衣服不是街头缝衣妇做的，而是著名男裁缝做的。

gömlekçilik, -ği *is.* 衬衣业

gömleklik, -ği *is.* 衬衣布料

gömlekliler *s.* 〈动〉被囊亚门

gömme Ⅰ *is.* ❶ gömmek 的动名词 ❷一种烙饼 Ⅱ *s.* 凹进去的：～ banyo 浴盆，浴缸 ～ dolap 壁柜，壁橱 ～ kilit 暗锁

gömmek, -er (*-i*, *-e*) ❶掩埋：Evlâtlarım, bağın bir yerine bir şey gömdüm, arayın, bulursunuz. 孩子们，我在葡萄园底下埋了一样东西，你们去找找看。Para dolu çömleği toprağa gömmüş. 他把装满钱币的瓦罐埋入地下。❷埋葬，安葬；参加葬礼，为某人送葬：Onu bugün gömdük. 我们今天安葬了他。❸埋入，镶入，安入：bir çerçeveyi ～ 把窗框安到墙上 taşı yüzüğe ～ 把玉石镶在戒指上 Başını yaştığa gömmüş. 他把头埋入枕头里。❹【转】比…活得更长，比…寿命更长：Sen bu sağlam bünye ile daha pek çok kimseyi gömersin. 你身体这么棒，能比许多人寿命更长。

gömü *is.* 埋藏金银财宝，藏匿的钱财

gömük *s.* 被埋藏的，被埋葬的，被掩埋的：yere ～ evler, köyler 被埋入地下的房屋村庄

gömüldürük, -ğü *is.* 【俗】❶穿在牛轭上的短棍 ❷(马)胸带

gömülemek (*nsz*) 【俗】埋藏金银财宝

gömülmek (*nsz*) ❶ gömmek 的被动态：Ben burada, diri diri bir mezara gömülmüş gibiyim. 在这里，我就像是被活埋在一座坟墓里。❷ (*-e*) 把自己埋入：Ayaklarım henüz sıcak duran kül yığınlarına gömülüyor. 我把双脚埋进尚有热气的灰堆里。Bay Li maroken koltuklardan birine gömüldü. 李先生把自己埋进一张羊皮椅子里。❸ (*-e*) 沉入，没入，陷入，沉没：Sandal sulara gömüldü. 小船沉入水中。Depremde her şey sulara gömülmüş. 在地震中，所有的东西都沉入了水底。❹ (*-e*) 【转】陷入(沉思，回忆，悲哀等)：hatırlarına ～ 陷入深深的回忆

gömültü *is.* 猎人狩猎时的藏身处

gömülü *s. ve is.* ❶被埋藏的，被掩埋的：Adamcağız ölmüş; oğulları gömülü bir kap altın var sanarak bağı baştan başa kazmışlar. 他死了；他的儿子们以为底下埋的是一罐金子，把葡萄园挖了个遍。❷沉没的：denizin derinliklerine ～ gemi 沉入大海深处的轮船

gömülüş *is.* gömülmek 的动名词

gömüş *is.* gömmek 的动名词

gömüt *is.* 墓地，陵墓，坟

gömütlük, -ğü *is.* 坟地，陵园，坟场

gön *is.* ❶皮革，熟皮 ❷鞋底用皮革 ❸【俗】兽皮

göncü *is.* 【俗】❶皮革商 ❷修鞋匠

gönç *s.* 【俗】富裕的，富有的

gönçlük, -ğü *is.* 【俗】富裕，富有

gönder (希) *is.* ❶旗杆 ❷赶牛用的木棒 ❸撑船用的长杆 ❹红缨枪，标枪 ❺〈史〉旧时战争中为军中将领和君主看马平时照料马厩的人员

gönderi *is.* ❶邮件 ❷【俗】送行，送别

gönderici *is.* 寄件人，寄信人，发货人

gönderiliş *is.* gönderilmek 的动名词

gönderilmek (*-e*) göndermek 的被动态 ◇**gönderilen mahal** ①到任的地点 ②目的地；路程的终点；(货运、邮寄等的)送达地点

gönderiş *is.* göndermek 的动名词

gönderişme *is.* gönderişmek 的动名词

gönderişmek (*nsz*, *-le*) 通信，信函往来

gönderli *s.* 有旗杆的，有杆的

gönderme *is.* ❶ göndermek 的动名词：～ belgesi 发货单 ❷注释标记

göndermek (*-i*, *-e*) ❶寄送：mektup ～ 寄信 Oğluna, posta havalesiyle beş milyon lira gönderdi. 他通过邮局给儿子寄了 5 百万里拉。Eline geçen paranın bir bölümünü köyüne gönderip geri kalanı ile zar zor yaşamak durumundadır. 他把挣到的钱一部分寄回农村，剩下的用于维持艰难的生活。❷派遣：çarşıya bir adam ～ 派人去商店买东西 Lütfen bana bir tamirci gönderin. 请给我派一个修理工来！❸送去，送来，送货：Bugün öğle yemeğimi büyük kızla ormana gönder. 今天你让大女儿到林子里给我送午饭！Güneş dünyaya ışık ve ısı gönderir. 太阳给地球送来光和热。Evimize bir tüp gaz gönderebilir misiniz? 请给我送一罐煤气好吗？❹发球，开球：Sağ bek Rıza topu filelerden çıkarıp santraya gönderiyor. 右后卫勒扎把球从网中取出，开到了中场。❺送行：Çocuklarını Tianjin'e gönderdi. 他送孩子们去天津。Oğularının birini tahsil için Beijing'e göndermiş. 他把一个儿子送到了北京去念书。

göndertmek (*-i*, *-e*) göndermek 的使动态

gönen Ⅰ *is.* 【俚】❶浇灌将耕种的土地 ❷湿度 Ⅱ *s.* 潮湿的，湿润的(土地)

gönence *is.* 舒适，惬意

gönenceli *s.* 舒适的，设备完善的

gönenç, -ci *is.* 繁荣，昌盛；幸福：Sonunda ölüm, ne gönencin cezası, ne de acının avuntusu olmalı. 最后，死亡既不应当是幸运的惩罚，也不应当是不幸的安慰。

gönençili *s.* 繁荣的，昌盛的

gönendirilmek (*nsz*) gönendirmek 的被动态

gönendirmek (*-i*) gönenmek 的使动态：Hem iyi bir yüreğin olduğu için, hem de kendinde olanı başkalarıyla paylaştığın için seni gönendireceğim. 你心眼儿好，又愿意与别人分享你的东西，我要送给你幸福。

gönenmek (*nsz*) ❶繁荣，昌盛 ❷高兴，愉快，满意，幸福

gönlünce *zf.* 称心如意地：Murat kendi havasında; gönlünce hareket ediyor. 穆拉特自由自在，想干什么就干什么。

gönül, -nlü *is.* ❶情感，感情，内心，心愿，心灵：～ belâsı 爱的烦恼，心灵创伤 ～ çöküşü 精神崩溃 ～ ferahlığı 心情舒畅 Gönül ferman dinlemez. 爱得至死不渝。❷【转】要求，希望，志向：～ birliği 志同道合 ～ tokluğu 满足，满意 Allah gönlüne göre versin. 祝君好人有好报！愿真主赐福于你！祝万事如意，心想事成！◇**～ açıcı** 令人开心的，令人高兴的，令人愉快的：Ruhen hasta insanların gönül açıcı kitaplar okuması gereklidir. 有心理

疾病的人应该看一些让人开心的书。～ **açmak** 使开心，使快乐：Baharda kırlar gönül açar. 春天的原野使人心旷神怡。Bu manzara gönül açıyor. 这种景色令人心旷神怡。～ **adamı** 宽宏大量而又有人缘的人 ～ **akıtmak** 爱，钟情于 ～ **alçaklığı** 谦虚，虚心：İnsan gönül alçaklığı ile yaklaşırsa pek çok dost edinir. 一个人如果以诚待人便能得到许多朋友。～ **almak** ①讨得欢心，使开心，使快乐：Yarım elma, gönül alma. 【成】千里送鹅毛，礼轻情意重。②宽慰 ～ **avcısı** 猎色者，好色之徒，风月老手，浪荡公子 ～ **avlamak** 赢得爱情 ～ **avutmak** 自我安慰 ～ **azabı** 使人不快的事 ～ **bağı** 爱情关系 (*-e*) ～ **bağlamak** 爱，喜爱，钟爱，钟情于：Bir başkasına mı gönül bağladın? 你爱上了他人吗？İstanbullunun gönül bağladığı çiçeklerden biri, muhakkak ki mor salkımdı. 紫藤花肯定是伊斯坦布尔人喜爱的花卉之一。(*-le*) ～ **bir etmek** 相爱，心心相印，一条心：Eğer sen benimle gönül bir edip bir gömlekten başını çıkarırsan ve sözüme uyarsan ben senin melâmetini defederim. 如果你和我一条心，跟我干，听我的话，我会解除你的烦恼。～ **birliği** 相爱，心心相印，一条心：Mademki aralarında gönül birliği var, şu hâlde evlenmelerine engel olmayı ben pek uygun görmedim. 既然他们心心相印，那么在这种情况下，我认为阻止他们结婚就不大合适了。～ **bolluğu** 慷慨，大方 ～ **borçlusu** 有感情债的，欠人情的 ～ **bulandırmak** ①令人恶心，令人作呕，令人反胃：Uçak ve gemi yolculukları gönül bulandırıcı olabilir. 乘飞机和轮船旅行会使人晕机晕船。②恐怖，令人不安 ～ **bulantısı** ①恶心，作呕，反胃：Bodrum katındaki yemekhaneye indiğim zaman gönül bulantılarım yeniden teperdi. 我一踏进地下室的食堂，再次恶心得我直想吐。②恐怖，不安 (*-e*) ～ **çekmek** 爱，钟爱，钟情于：Göz görür, gönül çeker. 【成】一见钟情。～ **darlığı** 担心，心烦，忧虑，焦急，急躁：Gönül darlığı içinde, günleri karardı. 他心里烦恼，日子难熬。～ **deliliği** 疯狂的情绪、念头或行为 ～ **dilencisi** 为了不离开自己钟爱的人而迁就其言行的人 ～ **dolaşmak** 仔细挑选，挑挑拣拣 ～ **düşürmek** 爱，钟爱，钟情于 ～ **eğlencesi** 消遣物品 ～ **eğlendirmek** 消遣：Coşkulu ve neşeli olmasına karşın, karısı öleli beri hiçbir kadınla gönül eğlendirmemişti. 虽然他是一个急性子，活泼好动，但打从妻子死后，他没有同别的女人嬉笑打闹过。～ **eri** 宽宏大量而又有人缘的人 ～ **etmek** ①使开心，使快乐 ②祝愿，希望(某人走运或倒霉) ～ **gezdirmek** 仔细挑选，挑挑拣拣：İkisi üzerinde gönül gezdirdim, birini seçtim. 我在两个中间挑来挑去，选中了一个。～ **hırsızı** 放荡的，好色的，沾花惹草的；浪荡公子，色鬼 ～ **hoşluğu ile** 心甘情愿地，自愿地，乐意地，高高兴兴地：Bütün işleri bir zorlamayla değil gönül hoşluğuyla yapıyordu. 这些事情他不是被迫，而是心甘情愿去做的。Gönül hoşluğu ile kızını etti. 他高高兴兴地把女儿嫁了出去。～ **incitmek** 得罪，伤人心 ～ **indirmek** 低就，将就：Gönül indirdi; bu evi almaya karar verdi. 他将就着决定买下这套房子。(*-e*) ～ **istemek** 爱，钟爱，爱恋，迷恋，钟情于：Göz görür, gönül ister. 【成】一见钟情；一眼就相中。(*-e*) ～ **kaptırmak** 爱，钟爱，钟情于：Köyüne, köyünün dağına taşına gönül kaptırmıştır. 他深爱他的村庄和村庄的一山一石。Sonunda o delikanlıya gönül kaptırmış. 最终她爱上了那个小伙子。～ **katlanmak** 忍受，忍气吞声：Göz görmeyince gönül katlanır.【成】眼不见，心不烦。～ **kırıcı** 残忍的，无情的 ～ **kırmak** 得罪，伤人心 (*-e*) ～ **koymak** ①生气，发怒：Onun sözlerine gönül koyma; o biraz patavatsızdır. 他的话你别生气，他有点儿冒失。②爱，倾心于 ～ **maskarası** 痴爱者 ～ **okşamak** 使开心，宽慰 ～ **oyalamak** 使开心 ～ **rızasıyla** 心甘情愿地，自愿地，乐意地，高高兴兴地 (*-i*) ～ **sevmek** 爱，心爱 ～ **uğrusu** 【俗】懂得讨人欢心的人 (*-e*) ～ **vermek** 爱上，钟爱，钟情于：O, son yıllarda bahçe işlerine gönül verdi. 他最近几年把心思都放到了园艺上。İnsan öyle birisine gönül vermez. Kendinden pay biç, sen olsan sevebilir miydin? 谁也不会爱上那样的人。你设身处地地想想，要是你会爱他吗？～ **yarası** 心灵创伤：Bu ayrılık onda derin bir gönül yarası bıraktı. 这种生离死别给他留下了深深的心灵创伤。～ **yıkmak** 得罪，伤人心 ～**de bir aslan yatmak** 胸有大志：Her gönülde bir arslan yatar. 【成】人各有志。(*-i*) ～**den çıkarmak** 把…抛在脑后，忘记 ～**den çıkmak** 忘我 ～**den geçici olmak** 被忘记 ～**den ırak olmak** 不被爱 ～**den kopmak** 乐意提供，心甘情愿地做 ～**e danışmak** 认真思考，慎重考虑，想办法 ～**e uğramak** 想起，记起 ～**ler bir olmak** 不忘，深爱，关爱 ～**ü açık** 开心的，发自内心的 ～**ü açılmak** 开心，愉快，高兴 (*-in*, *-e*) ～**ü akmak** 关心，关怀，倾心于：Kızın o delikanlıya gönlü akmış. 姑

娘倾心于那个小伙子。**～ü bol** 慷慨大方的 (*-in*) **～ü bulanmak** ①呕吐，恶心 ②害怕，不安 (*-in*) **～ü çekmek** 期望，希望，眼馋，羡慕：Bahçenizdeki meyveleri gönlüm çekti; tatmak isterim. 我真眼馋您果园里的水果，很想尝尝。(*-in*) **～ü çökmek** 精神崩溃，失去信心 (*-in*) **～ü dar olmak** 担心，忧虑，焦急，急躁，心烦：Gönlüm dar olunca yalnız başıma kalmayı tercih ediyorum. 我心烦，宁愿自己单独待一会儿。Neden gönlün dar oluyor anlamıyorum, ekmek elden su gölden yaşıyorsun, artık bunun ötesi var mı ya. 我不明白你为什么烦恼？你有吃的，有喝的，难道还有比这更好的吗？(*-in*) **～ü dönmek** 讨厌，厌恶，对…感到恶心 **～ü ferah** 幸福的 **～ü (gözü) gani** 慷慨大方的 (*-in*) **～ü gözü açılmak** 心情愉快，心旷神怡 (*-in*) **～ü ısınmak** 喜欢，高兴：Kızı pek beğendim, içim sevdi, gönlüm ısındı. 我很喜欢那个姑娘，从心里喜欢，热血沸腾。(*-in*) **～ü ile oynamak** 喜欢，乐于 (*-in*) **～ü ilişmek** 关心，爱护，亲近，倾心于 (*-in*) **～ü kabarmak** 伤心，难过 (*-in*, *-de*) **～ü kalmak** ①心系：Ankara'da oturmuş, gönlü Beijing'de kalmış. 他人在安卡拉，心系北京。②渴望，看中，想得到：Vitrindeki giyside gönlüm kaldı; onu mutlaka almalıyım. 我看中了橱窗里的那件衣服，我一定要买下它。③生气：Ufak bir bahane ile bana acı söz söyleme, gönlüm kalır. 别找借口对我说刻薄的话，我会生气的。(*-in*, *-e*) **～ü kanmak** 放心：Bu kadro ile işler mükemmel yürür; buna gönlüm kandı. 和这些人在一起，事情会很顺利，我放心。**～ü kara** 黑心的，歹毒的，居心叵测的：Gönlü kara biri, onların dostluğunu bozdu. 一个居心叵测的人破坏了他们的友谊。Ne gönlü kara kadın, hiç kimsenin iyiliğini istemiyor. 一个多么歹毒的女人！她不愿意任何一个人好。(*-in*) **～ü kararmak** 灰心，心灰意冷 **～ü katı** 冷酷无情的，无恻隐之心的 (*-e*) **～ü kaymak** 爱上，钟爱，钟情于 (*-in*) **～ü kırılmak** 心碎，伤心：Bunları duymakla gönlüm kırıldı. 一听到这些消息，我的心都碎了。(*-in*) **～ü olmak** ① (*-de*) 想得到，爱上：Kızın o oğlanda gönlü oldu. 姑娘爱上了那个小伙子。② (*-e*) 答应，同意 (*-in*) **～ü rahat olmak** 放心：Gönlün rahat olsun, babacığım, ben onu razı ederim. 你就放心吧，爸爸，我会让她答应的。(*-in*, *-e*) **～ü razı olmak** 同意，希望，愿意：Bir insanı daha böyle bir işe karıştırmaya gönlüm razı olmadı. 我不愿意再有人卷入这样一件事中来。Yalnız başına bu kadar yola göndermeye gönlüm razı değil. 我不愿意打发她孤零零一个人到那么远的地方。(*-in*) **～ü şad olmak** 幸福，快乐：Gönlünüz şad olsun! 祝您幸福！(*-in*) **～ü takılmak** 关心，爱护，亲近，倾心于：Gönlü, güzel, akıllı bir kıza takıldı. 他爱上了一个漂亮聪慧的姑娘。**～ü tez** 急脾气的，性急的 **～ü tok** 心满意足的，知足的 (*-in*, *-e*) **～ü yatmak** 合乎心思，乐意，同意：Ne kendi halleder ne de başkalarının halletmelerine gönlü yatardı. 他自己不解决，也不乐意别人去解决。**～ü yufka** ①有同情心的，有怜悯心的，心软的(人) ②虚弱的，弱不禁风的(人)：İçime fenalık geldi, benim gibi gönlü yufkayı oraya götürmekte anlam var mı? 我正不舒服，把像我这样一个弱不禁风的人带到那里去，是什么意思？**～ü zengin** 慷慨大方的，倾囊相与的 (*-in*) **～ünde bir aslan yatmak** 胸有大志：Her yiğidin gönlünde bir aslan yatar. 【成】人各有志。(*-in*) **～ünde cehennem ateşi kaynasa bile yanağında gül açılmak** 强作欢颜：Onun gönlünde cehennem ateşi kaynasa bile yanağında gül açılır. 她心似黄连苦，可仍强作欢颜。(*-in*) **～ünden geçirmek** (或 **geçmek**) 想做(某事) (*-in*) **～ünden kopmak** 想做(某事)：İki bin yuan yardım etmek gönlümden koptu. 我愿帮两千块钱。(*-in*) **～üne ateş düşmek** 五内俱焚，悲痛欲绝 (*-in*) **～üne doğmak** 预感，感觉到 (*-in*) **～üne bir ok gibi saplanmak** 心如刀绞，万箭穿心：Onun ölüm haberi gönlüme bir ok gibi saplandı. 他的死讯让我心如刀绞。(*-in*) **～üne danışmak** 认真思考，慎重考虑，想办法：Fikrimi söylerim, sen de bir kere gönlüne danış, canın isterse alırız. 我谈谈我的看法，你也再好好想想，如果你真的愿意，我们就买了它。(*-in*) **～üne girmek** 赢得爱情，讨得欢心 (*-in*) **～üne göre** 根据某人的意愿：Allah herkesin gönlüne göre versin. 愿真主赐福于众生！祝大家万事如意，心想事成！(*-in*) **～üne bırakmak** 使伤心，使难过 (*-in*) **～üne su serpmek** 苦去甘来，如释重负，放心 (*-in*) **～ünü alçak tutmak** 爱上，钟爱，钟情于 (*-in*) **～ünü almak** ①讨得欢心，使开心，使快乐：Bayramda, mahallenin çocuklarına hediyeler vererek hepsinin de gönüllerini almışlardı. 过节了，他们给街区的孩子们分发礼物，深受孩子们的喜爱。②安慰，宽慰：Artık gönlümü alsa da değeri yok. 即使他要安慰我也没用！Kadın baygınlığından ayılınca önüne yiyecek içecek getirdiler, gönlünü

aldılar. 等那女人一醒来，他们又送来了吃喝，宽慰她。(*-in*) **～ünü avlamak** 使爱上自己，得到某人的爱情：Kızın gönlünü avladı; kendine bağlandı. 他赢得了姑娘的心，使她爱上了自己。(*-in*) **～ünü avutmak** 安慰自己 (*-in*) **～ünü çelmek** 使爱上自己，得到某人的爱情：Delikanlının gönlünü çelmiş, kendine bağlamış. 她赢得了小伙子的心，使他爱上了自己。(*-in*) **～ünü eğlendirmek** 欢欣鼓舞 (*-in*) **～ünü etmek** 使开心，讨好；安慰，开导：Bu geziye gitmek için annemin gönlünü ettim. 我讨好我妈是为了去参加这次旅行。(*-in*) **～ünü hoş etmek** 使心满意足，讨好 (*-in*) **～ünü kapmak** 使爱上自己，得到某人的爱情 (*-in*) **～ünü karartmak** 使灰心，使心灰意冷 (*-in*) **～ünü kazanmak** 使爱上自己，得到某人的爱情，讨好 (*-in*) **～ünü kırmak** 使伤心：Ben annemin gönlünü kırdım, bu kötülük ceza diye başıma geldi. 我伤了我母亲的心，这个灾难就是对我的惩罚。(*-in*) **～ünü pazara çıkarmak** 盲目地爱上，见一个爱一个，朝三暮四 (*-in*) **～ünü serin tutmak** 冷静 (*-in*) **～ünü yakmak** 使伤心 (*-in*) **～ünü yapmak** 使开心，讨好；安慰，开导：Gelip oturdular, meseleyi anlattım, gönüllerini yaptım, memnun olup öyle gittiler. 他们过来坐下，我对他们讲解问题，对他们进行了开导，他们满意而去。(*-in*) **～ünü yaralamak** 使伤心 (*-in*) **～ünün arzusuna tabi olmak** 随心所欲 **～ünün dümeni bozuk olmak** 朝三暮四：Gönlünün dümeni bozuk olduğundan bir yuva kuramadı. 他没能成家是因为他朝三暮四。(*-in*) **～ünün perdelerini açmak** 打开心扉 ◆**Gönül kimi severse güzel odur.** 情人眼里出西施。**Gönül var otluğa, gönül var bokluğa (konar).** 罗卜白菜，各有所爱；情人眼里出西施。**Gönül verme evliye, eve gider unutur.** 有妇之夫不可爱，回家就把你忘怀。**Gönülden gönüle yol vardır.** 人心换人心，将心比心，爱是相互的。

gönüldaş *is.* 志同道合者，知心朋友

gönüllenmek (*nsz*) 生气，发火

gönüllü Ⅰ *s.* 志愿的，心甘情愿的 Ⅱ *is.* ❶志愿者，志愿兵 ❷特别想干的，特别想得到的：O, bu işin gönüllüsü. 他特别想得到这份工作。❸情人 ◇～ **gönülsüz** 半推半就地，勉强地：Bu işe gönüllü gönülsüz girdi; yarı yolda bırakabilir. 他勉勉强强去做这份工作，可能会半途而废。

gönüllüce *s.* 有点儿情愿的

gönüllülük, -ğü *is.* 志愿，情愿

gönülsemek (*-e*) 同意，答应；容忍，不计较

gönülsever *s.* 令人开心的，快乐的，愉快的：Ev, yalnız bir ev olmadı, gönülsever bir yuvacık kılığına girdi. 家不仅仅是一家，还是一个安乐窝。

gönülsüz *s.* ve *zf.* 不情愿的：Gönülsüz gittiği işten sonunda ayrıldı; kösteği kırdı. 他终于辞去了他不喜欢的工作，和单位一刀两断了。◆**Gönülsüz namaz göğe ağmaz.** 心诚则灵。**Gönülsüz yenen aş, ya karın ağrıtır ya baş.** 饭不可口强咽下，不是腹痛，就是头痛。

gönülsüzce [gönülsü'zce] *zf.* 不情愿地

gönülsüzlük, -ğü *is.* 不情愿

gönye [gö'nye] (希) *is.* 角尺：resim ～si 三角板

gönye burun *is.* 〈建〉斜榫

gönyelemek (*-i*) 用角尺量

gördek, -ği *is.* 〈动〉苦鱼(用于检孕试验)，苦味鳑鲏(*Rhodeus amarus*)

gördürmek (*-i, -e*) ❶ görmek 的使动态 ❷让某人干某事：Her işi bana gördürüyor. 他什么活儿都让我干。

göre Ⅰ *e.* (*-e*) ❶根据，遵照：Alacağınız buyruğa göre davranınız. 你们必须奉命行事。Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılan açıklamaya göre, 1996 yılı enflasyonu yüzde 84.9 olarak belirlendi. 据国家统计学会宣布，1996 年通货膨胀率为 84.9%。❷与…相比：Kadınlar erkeklere göre daha çok yaşıyormuş. 据说女人比男人长寿。Onun bir ayda aldığı para benimkine göre devede kulaktır. 他一个月挣的钱比我的少多了。Bu kalabalığa göre bu yemek az gelecek. 人这么多，这点儿饭太少了。❸由于，鉴于：Gözlük istemediğinize göre,

size lens takabiliriz. 既然您不愿意戴眼镜，我们可以为您配隐形眼镜。Sınava gireceğine göre çok çalışmalısın. 就要考试了，你必须多加努力。Ev sahibi olduğuna göre öne düşmek sana yakışır. 他是房东，应该走在你的前面。❹据某人认为，在某人看来：arkadaşıma 〜 据我的同事认为 Ha bu olmuş ha o, bana göre ikisi de bir. 或者这个，或者那个，对我来说两个都一样。Ⅱ *s.* 相对的 ◇(*-e*) 〜 **olmak** ①适合：Bu evin bize göre olmadığı açık. 这套房子对我们显然不合适。②与…有关：Bu yasak size göre değildir. 这条禁令不是冲你们来的。

görece [göer'ce] *s.* 相对的：Ahlâk kavramı görecedir, toplumdan topluma değişir. 道德这个概念是相对的，在各个社会是不一样的。Zenginlik görece bir kavramdır. 富裕，是一个相对的概念。

görececi *is.* 〈哲〉相对主义者，相对论者

görececilik, -ği *is.* 〈哲〉相对性，相对主义，相对论

göreceli *s.* ve *zf.* 比较的，相对的

görecelik, -ği *is.* 相对

göreci *s.* ve *is.* 相对论的；相对论者

görecilik, -ği *is.* 〈哲〉相对性，相对主义，相对论

göreli *s.* 相对的

görelik, -ği *is.* 关系，联系，相关，相关

görelilik, -ği *is.* 相关性，相对性；相对论

görem *is.* ❶视觉，视力 ❷观点，见解，意见，看法

görenek, -ği *is.* 常规，惯例，例行公事：güzde yapılması 〜 olan idam 秋后处决

görenekçi *s.* ve *is.* 墨守成规的，事务主义的；墨守成规者，事务主义者

görenekçilik, -ği *is.* 墨守成规，事务主义

görenekli *s.* 墨守成规的，惯例的，有某种程式的，有某种习惯的

göreneksel *s.* 惯例的，程序上的，习惯上的

göreneksiz *s.* 不按常规的，不按惯例的

göreneksizlik, -ği *is.* 不按常规，不按惯例

göresi *is.* 想念，怀念，思念

göresimek (*-i*) 【俗】想念，怀念，思念

göreşlemek (*-i*) 比较，对比，对照

göret *is.* 访问，拜访

görev *is.* ❶工作，职务，职责，职业，责任，任务：Aslî görevi öğretmenliktir. 他的主要职业是教书。❷官能，功能，机能，作用 ◇〜 **almak** 承担任务：Allah versin yeni bir görev almışsınız. 真主慈悲，听说您得到了新职。Savaşta yaşlılar geri hizmetlerde görev alırlar. 在战争中，老年人承担后勤工作。〜 **vermek** 任命 **〜e atanmak** 被任命：yeni bir 〜e atanmak 被任命担任新的职务 **〜inde kalmak** 留任：Güven oyundan sonra hükûmet görevinde kaldı. 信任表决之后，政府继续留任。**〜den alınmak** 被解职，被解雇；被降级 **〜den ayrılmak** 离职，辞职，放弃任务 (*-i*) **〜den uzaklaştırmak** 解职，解雇 **〜inden çekilmek** 辞职：Kamu görevlileri ve Silâhlı Kuvvetler mensupları, görevlerinden çekilmedikçe aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler. 公职人员和武装部队成员不辞职不得参加竞选，不得当选为议员。**〜ine gelmek** 上班：Müdür, görevine vaktinde gelmesi için dikkatini çekti. 经理提醒他要注意按时上班。**〜ini bilmez** 不负责任的：Görevini bilmez birisin ha? 你这个不负责任的人啊！

görevcilik , -ği *is.* 机能主义

görevdeş Ⅰ *s.* 协同的，协作的 Ⅱ *is.* 同事，同行

görevdeşlik, -ği *is.* ❶协同，协调，团结一致 ❷集体领导

görevlenderilmek (*-e*) 被任命为，被委任

görevlendirmek (*-i*, *-le*) 任命，委任：Gore kampanyası, Florida'da 75 kişiyi oy sayımı

konusunu izlemek üzere görevlendirdi. 戈尔阵营派了 75 人监督在佛罗里达的计票。

görevlenmek (*nsz*, *-le*) 功能为，任务是

görevli Ⅰ *s.* 有任务的，有职责的，有功能的 Ⅱ *is.* 官员，职员

görevlilik, -ği *is.* ❶能力，权能，权限 ❷官职，公职

görevsel *s.* ❶官能的，机能的，功能的 ❷职务上的，起作用的 ❸实用的：～ renkler 实用色彩

görevselcilik, -ği *is.* 机能主义

görevsiz *s.* 无任务的，无职责的，未受雇用的

görevsizlik, -ği *is.* 无任务，无职责，未被雇用

görey *is.* 风景，景色，风光；风景画

görgü *is.* ❶人情世故，处世之道，教养，礼仪：Bir toplulukta birinin kulağına bir şey söylemek görgü kurallarına uymaz. 在众人面前说悄悄话是不礼貌的。❷见识，经验，体验，感受，经历 ❸目击：～ tanığı 目击证人

görgücü *is.* Ⅰ *s.* 经验主义的，经验论的 Ⅱ *is.* 经验主义者，经验论者

görgücülük, -ğü *is.* 经验主义，经验论

görgül *s.* 经验主义的，经验论的

görgülenmek (*nsz*) 找到目击者，有目击者

görgülü *s.* ❶有教养的：～ bir aile 一个有教养的家庭 ❷见多识广的 ◆**Görgülü kuşlar gördüğünü işler, görmedik kuşlar ne görsün ki ne işler.** 见多识广的人在社会上游刃有余，没见过世面的人在社会上束手无措。

görgülüce [görgülü'ce] *s.* ve *zf.* ❶有教养的 ❷见多识广的

görgüsüz *s.* ve *is.* ❶没教养的，浅薄的：Görgüsüz kişiler topluluk içinde gaf yaparlar. 没有教养的人在社会上总是说错话，干傻事。❷没见过世面的 ◆**Görgüsüzden hamur alacağına yerden çamur al.** 浅薄之人不可交，个中烦恼万难消。

görgüsüzce [görgüsü'zce] *s.* ve *zf.* ❶没教养的，浅薄的：Bundan ötürü de hâllerinde görgüsüzce bir çalım, budalaca bir kurum sezilir. 因此从他们的神态中可以让人感到一种浅薄的炫耀和愚蠢的卖弄。❷没见过世面的

görgüsüzlük, -ğü *is.* ❶没教养，浅薄 ❷没见过世面

gör-işit *is.* 视听：～ yöntemi 视听教学法

görk *is.* 【俗】漂亮，美貌

görkem *is.* 【俗】❶外表，外貌 ❷华丽，壮观，豪华，排场：Bu denli görkem, kralların, prenslerin saraylarında bile görülemezdi. 如此豪华排场，连在王侯将相府中也见不到。

görkemli *s.* 【俗】❶华丽的，壮观的，漂亮的；威严的：Davranışları zarif; duruşu ve tavrı görkemliydi. 他举止端庄，有王者之风。❷身材高大的，发育良好的

görklü *s.* 【俗】漂亮的，华丽的，壮观的

görme Ⅰ *is.* ❶ görmek 的动名词：Gelişimin haberi bütün ülkede yayılınca, sürü sürü zengin, aylak ve meraklı beni görmeye koşmuştu. 我到来的消息在全国传开，富人、懒汉和各色人等纷纷前来看我。❷视觉，视力 Ⅱ *s.* 崛起的，暴发的：sonradan ～ bir adam 一个暴发户

görmece *zf.* 看着，亲眼，目测

görme gözesi *is.* (昆虫)小眼

görmek, -ür (*-i*) ❶看，观看，查看：Odayı görebilir miyim? 我能看看房间吗？❷看见，见到，发现：Çevredeki balıkçılar görmüşler, bizi kurtardılar. 周围的渔民发现了我们，把我们救了起来。Karşıdan gelenleri gördünüz mü? 您看到了对面过来的人吗？Hipermetroplar uzağı görür, yakını iyi göremez. 老花眼的人远处看得清，近处看不清。❸认为，觉得，看待；感觉到，意识到：Görüyorum, bu akşam da mazotun yerinde. 我看你今天晚上又喝多了。İşin kötü bir sonuca vardığını gördüm. 我觉得这件事办糟了。Olayı nasıl görüyorsunuz? 对这件

事您怎么看？❹看望，探访，见，拜访：Biri sizi görmek istiyor. 有个人想见您。Bugün müdürü göreceğim. 今天我要去见经理。Her gün birkaç saat görüyordum kendisini. 我每天都用好几个小时去看他。❺有视力，能看见：Bir gözü az görür. 他有一只眼能看见一点儿。Değnekle yürüyen şu zavallı acaba hiç görmüyor mu? 拄棍行走的那个可怜的人也许什么也看不见吧？❻遇见：Beni arayan adamı daha görmedim. 我再也没有看见过找过我的那个人。Dün toplantıda tanıdıklardan kimseyi görmedim. 在昨天的集会上，我没见到一个熟人。❼〈体〉(球类比赛)盯人 ❽感觉：Körler parmaklarıyla görürler. 盲人能用手指看东西。❾过于看重：Gözü evlâdından başka hiç bir görmüyor. 在她的眼里，除了她的儿子以外什么也看不见。Gözü yalnız parayı görüyor. 他眼里只认钱。❿目击，经历，看到：Bu ova çok savaş gördü. 这一平原经历了多次战争。Çin Halk Cumhuriyetinin kuruluşunu gördü. 他看到了中华人民共和国的成立。Kurtuluş Savaşı dönemini gördü. 他经历了解放战争时期。❶❶求助于：Bir kez de doktorunu gör. 你再去看一次大夫吧！❶❷获得，拥有：yardım ～ 获得援助 Cebi para gördü. 他的口袋有钱了。En iyi öğretmenlerden ders gördü. 他听了最优秀的老师们讲的课。Aile sevgisini, sıcak yuvayı, cıvıl cıvıl çocuk seslerini ömründe görmemişti. 他一辈子也没有享受过家庭的爱、温馨的家和孩子们叽叽喳喳的说笑声。❶❸受到，接受：insaniyet ～ 受人道主义对待 teftiş ～ 受审查 tedavi ～ 接受治疗 terbiye ～ 接受教育，受到调教；受训 Bu işten çok zarar gördü. 这笔生意使他损失惨重。❶❹面向，朝向：Ev güneş görüyor. 这套房子向阳。❶❺游历，游览：Bütün yurdu gördü. 他游遍了全国。❶❻干，从事于，做：yolculuk tedariki ～ 为旅行而采购 Tarlalarda, zeytinliklerde işleri kadınlarla çocuklar görür. 在田野，在橄榄园，妇孺们在干活。Kızcağız burada sabahtan akşama kadar en ağır işleri görmeye başlamış. 女孩在这里从早到晚干着最粗重的活。Yani övünmek gibi olmasın, benim gördüğüm işleri yapacak yok gibidir. 不是说大话，我所做过的事情似乎还没有人能够做得到。❶❼【狎】给，照顾，关照：Kazancın iyi, bizi de gör. 你赢利不错，也照顾我们点儿！Madem ikramiye kazandın, bizi de gör. 既然你中了彩票，也匀给我们点儿！❶❽【俚】行贿：O da kilit noktalarındaki zevatı görmüş, işini uydurmuş. 据说他也去见了关键人物，打通了关节。◇**görsün** (*-maya* / *-meye*) ①只要，要是：Aklına esmeye görsün, yoksa yapmadan duramaz. 他要是一有什么念头，就非去做不可。Bu kadın sakağa düşmeye görsün, onu tekrar eski hâline getirmek çok güçtür. 这个女人要是堕落了，很难让她回头。②(威胁语)走着瞧：Ben onu bir süsleyeyim de görsün. 走着瞧，我一定要他当面好看！Gelmeye görsün! 你过来试试！**gördüğünden göz kirası istemek** 见了就要，见什么要什么 **gördüğüne çengel atmak** 见了就要，见什么要什么 (*-in*, *-i*) **göreceği** (或 **göresi**) **gelmek** 思念，惦念，想念：Çocukları çok göreceğim geldi. 我非常想念孩子们。Yıllar yılı görmesem gene de göreceğim gelmez. 尽管我已经好长时间没见过他了，可是我还是不想他。(*-i*) **görme** 很，太，多，非常，过于：Herifin kibrini görme burnu Kaf Dağında. 这家伙太傲气。Kızı görme, huri meleği. 这姑娘貌若天仙。**görmediğe** (或 **görmemişe**) **dönmek** ①(病人)完全康复：Ameliyattan sonra çok iyileşti; görmediğe döndü. 手术以后，他好多了，已经看不出来了。②(痛苦和思念等)烟消云散 **görmüş geçirmiş** 见过世面的，见多识广的，阅历深的；曾经过过好日子的：Onlar kişizade, görmüş geçirmiş bir ailedir. 他们这一家声名显赫，经历过很多的风风雨雨。**görüp geçirmek** 经历，遇到：Bazıları görüp geçirdikleri fırtınaları, yaptıkları tehlikeli yolculukları bire bin katarak yüksek sesle anlatmayı ihmal etmiyorlardı. 有那么一些人忘不了眉飞色舞地大肆渲染他们经历的暴风骤雨和冒险旅行。(*-i*) **görüp göz etmek** 关照，爱护，帮助 ◆**Gör.** (威胁语)走着瞧：Unutma sen bunu, bir gün kuyruğunu tava sapına çevireyim de gör. 你给我记住了，咱们走着瞧！总有一天我会收拾你！**Gör bak.** 你看！**Göreceksin.** (威胁语)走着瞧：Göreceksin onu elime geçirdiğim zaman anasından doğduğuna pişman edeceğim. 走着瞧，他要是落到我的手里，我非整死他不可。**Gören gözün hakkı var.** 见一面，分一半。**Göreyim seni.** ①(表示希望你取得成功)瞧你的了：Haydi göreyim seni, bu işi yapıver. 好！瞧你的，这件事你来干吧！Göreyim seni şu işi de becer, beni mahçup etme. 好好干，把这件事也漂漂亮亮地办了！别让我丢脸！②(表示威胁、恐吓)你敢这么做，叫你吃不了兜着走：Yeğenimi döv de göreyim seni; burnundan getiririm. 不要再欺负我的侄子，你敢这么做，叫你吃不了兜着走。**Görüp göreceği rahmet bu.** 杯水车薪。

görmemezlik, -ği *is.* 装看不见，视而不见，熟视无睹 ◇～**ten gelmek** ①装看不见，视而不见，熟视无睹 ②不计较

görmemiş Ⅰ *s.* ❶暴发的，暴富的，骤贵的 ❷没修养的，没教养的，没见世面的 Ⅱ *is.* 暴发户，骤贵者 ◆**Görmemiş görmüş, gülmeden** (或 **güle güle**) **ölmüş.** 小人得志。**Görmemişin oğlu olmuş.** 【粗】子系中山狼，得志便猖狂。

görmemişlik, -ği *is.* ❶暴发，骤贵 ❷没修养，没教养

görmen *is.* 目击者，目睹者，观看者

görmez Ⅰ *s.* 瞎眼的 Ⅱ *is.* 瞎子，盲人

görmezlik, -ği *is.* 瞎，盲 ◇～**ten gelmek** ①视而不见，熟视无睹：Bize darılmış, tevekkeli dün bizi yolda görmezlikten geldi. 他生我们的气了，难怪昨天在路上装作没看见我们。İçine düştüğü durumu görmezlikten gelerek daha da hata ediyordu. 他对自己的处境视而不见，还在继续犯错误。②不计较：Yetişkinler, küçüklerin ufak kusurlarını görmezlikten gelmelidirler. 大人不记小人过。

görmüşlük, -ğü *is.* 见过：Bu adamı görmüşlüğün var. 这个人你见过。◇～ **duygusu** 〈心〉记忆错误；旧事幻现

görsel *s.* 看的，视力的，视觉的，直观的：～ sanatlar 直观艺术 Televizyon bir görsel araçtır. 电视机是一个直观的工具。

görsel-işitsel *is.* 视听的：～ yöntem 视听教学法

görü *is.* ❶视力 ❷视域，视野，视界

görücü *is.* ❶到女方家相亲的人，媒人：Elif görücüye çıkınca utancından yanakları al al oldu. 艾莉芙去见相亲的人，羞得满脸通红。Görücüleri de kapıdan çevirmeyi doğru bulmuyor. 他认为不该把媒人也拒之门外。❷看见的：Tanrı görücüdür, bilicidir, işiticidir. 真主无所不知，无所不晓，无所不能。◇～ **gitmek** 去女家相亲 **～ye çıkmak** (姑娘)被相亲，与相亲的人见面：Bu memlekette görücüye çıkmaktan başka surette kocaya varılır mı? 在这个世道上，除了通过媒婆，难道还有其他办法找婆家吗？

görücülük, -ğü *is.* 相亲

görül gürül *zf.* 哗啦哗啦地 ◇～ **akmak** (水)哗哗地流

görülmek (*nsz*) görmek 的被动态：Ankara'da görülecek işlerim var. Uzun zamandan beri oraya gitmek istiyordum. 在安卡拉我有一些事情要办，我早就想去那里了。Uzun zamandır görülmeyen bel ağrıları yine tutmaya başlamıştır. 他多年未犯的腰疼又犯了。◇**görülecek hesabı olmak** 与某人有可望解决的问题 **görülmez olmak** 不露面

görülmemiş *s.* 前所未有的，闻所未闻的，史无前例的：Bu, on yedi on sekiz yaşlarında kadar, görülmemiş derecede güzel bir kızdı. 她大约十七八岁，是一个少见的美女。

görüm *is.* 视觉，视力

görümce [görü'mce] *is.* 姑子，大姑，小姑；内兄妻，内弟媳

görümcelik, -ği *is.* 当姑子，姑子身份；内兄妻身份，内弟媳身份 ◇～ **yapmak** (或 **etmek**) 当姑子，(姑子)虐待新娘

görümeci *is.* 预言者，预言家；预报者

görümlük, -ğü *is.* ❶展品，摆设：Bu mal satılık değil, görümlüktür. 这个东西不卖，是展品。❷(相亲时给女方的)见面礼

görünç *is.* 演出，戏剧表演

görünçlemek (*-i*) 欣赏，观赏

görünçlük, -ğü *is.* 舞台，戏台

görünen *s.* ❶出现的，显现的；可见的，看得见的 ❷想象的，假想的，虚构的：～ ağırlık 〈物〉容量，单位体积重量 ～ görüntü 〈物〉虚象 ～ odak 〈物〉虚焦点 ◆**Görünen köy kılavuz istemez.** 当机立断。

görünge *is.* 远景，前途，前景

görüngen *s.* 显著的，显然的，明显的

görüngü *is.* 现象

görüngü bilimi *is.* 现象学

görüngücülük, -ğü *is.* 〈哲〉现象论

görünme *is.* görünmek 的动名词：Bir yandan adama hoş görünmeye çalışıyorlar, diğer yandan ise kuyusunu kazıyordu. 他一方面显得宽容此人，另一方面又拆他的台。Paranın dibi görünmeye başladı. 钱快用完了。

görünmek (*nsz*, *-e*) ❶出现，露面；显现：Ancak Dev'in sevdiği küçük çocuk artık hiç görünmüyordu. 可是巨人喜欢的那个小小孩儿始终没有露面。Bize dediklerine göre senelerdir böyle kar görünmüş değildi. 据他对我们说，这样的雪已经多年不见了。❷显得，显现出：Ortada ne bir ev, ne de bir insan görünüyordu. 四周荒芜人烟。Yorgun görünüyor. 他显得疲惫不堪。Irakgörürle gökyüzü öyle yakında görünür ki. 有了望远镜，宇宙竟然显得如此之近。❸给脸色，面有愠色 **◆Göründü Sıvas'ın bağları.** 事与愿违。

görünmez *s.* 意外的：～ kaza 意外事故 ◇～ **olmak** 失踪，不见，消失

görüntü *is.* ❶幽灵，鬼怪 ❷图像，映象，倒影；影象，影视画面；形象：～ kartı 〈计〉显卡 Evlerin ve yatların görüntüleri suda ayna gibi yansıyordu. 房屋和游艇的影子倒映在镜子般的水面上。Görüntüsü çok daha çekimli. 其画面更加动人。❸〈数〉数轴上与一个数相对的点

görüntülemek (*-i*) 使成为图像，以图像显示

görüntülük, -ğü *is.* (电视)屏幕，萤光屏，(电影)银幕

görünü *is.* 景色，景观

görünüm *is.* ❶景色，景观：Çevre ıssız bir kır görünümündeydi. 周围像是一片荒郊。Nilüferlerin çok güzel görünümleri var. 睡莲有多种漂亮的花形。❷外表，外貌，外观：Güz akşamlarının sisi, ay ışığı altında daha donuk ve daha aldatıcı bir görünüme bürünür. 秋夜的雾在月光下显得格外朦朦胧胧，使人迷惑。

görünür *s.* ❶出现的，可以看见的，清晰的 ❷【转】明显的，显而易见的

görünürde *zf.* 从外表上看，表面上看

görünürlerde *zf.* 显然；周围，四周：Görünürlerde kimse yok. 四周一个人也没有。

görünürlük, -ğü *is.* 可见性，明显度，清晰度

görünüş *is.* ❶外形，外观：İnsanların yüzleri güneşten iyice kavrulmuş, sağlıklı bir görünüşleri var. 人们的脸庞在阳光下晒得黑黑的，人人都有了健康的面貌。❷表面现象，假象：Onun görünüşüne aldanma, kuzu postuna bürünmüştür, kendini koru. 你不要被他的假象所迷惑，他是一个披着羊皮的狼，你要当心！❸景色，风景，景观 ❹〈语〉(动词的)态，体 ◇～ **almak** 显得，似乎 **～ü kurtarmak** 保全面子

görünüşlü *s.* 有某种神态的：Bu adam kibar görünüşlüydü. Yaşlı adama da "Amca" diye seslendi. 此人礼貌甚恭，呼翁为老伯。

görünüşte *zf.* 从外表看，表面上看：Görünüşte iyi bir çocuk. 表面上看，他是一个好孩子。

görüş *is.* ❶ görmek 的动名词：～ mesafesi 视界，视域，视野 ❷【转】看法，意见，观点，主张：dünya ～ü 世界观 ～ görüş 辩证法的观点 metafizik ～ 形而上学的观点 ❸(监狱、医院等)探视 ◇～ **açısı** ①视角，视野 ②看问题的角度 **～ alışverişi** 交换意见：ikili, bölgesel ve küresel konularda ～ alışverişinde bulunmak 就双边、地区和全球问题交换意见 **～ bildirmek** 发表看法，出主意 **～-birliği** 观点一致：～-birliğine varmak 取得一致意见

görüşme *is.* görüşmek 的动名词：barış ～leri 和平谈判 Viyana ～leri 维也纳会谈 ◇～ **yapmak** 举行会谈

görüşmeci *is.* 会谈代表，谈判代表

görüşmek (*-le*) ❶会面，会见：Müdürle görüşmek istiyorum. 我想见见经理。Onlarla görüşe görüşe yırtıldı. 由于常和他们见面，他已不羞怯了。Yarın yine görüşürüz. 明儿见！Kısmet

olursa, gene görüşürüz. 如果有缘，我们会再相见。❷交往，来往：Onunla kavgalı olduğu için görüşmüyorlar. 两个人吵过架，所以谁也不见谁。❸ (*-i*) 会谈，讨论，谈判：Arap ülkeleri petrol sorununu görüşüyorlar. 阿拉伯国家正在讨论石油问题。◇**görüşeni karışanı olmamak** 无人理睬

görüştürmek (*-i*, *-le*) görüşmek 的使动态

görüşülmek (*nsz*) ❶ görüşmek 的被动态 ❷ (*-le*) 会见

gösterge *is.* ❶符号，标记；标志 ❷指示器，计量器，计数器：ses ayar ～si 〈无〉声音调谐指示器 ❸表格，图表：görevliler terfi ～si 官员晋升表 ❹〈语〉语文符号

gösterge bilimi *is.* ❶符号学 ❷语文符号学

gösteri *is.* ❶表演，展示，示范，演示：uçakların uçuş ～leri 飞机的飞行表演 ❷示威：～ yürüyüşü 示威游行 ❸表演，演出

gösterici Ⅰ *s.* 指示性的 Ⅱ *is.* ❶示威者 ❷放映机

gösteriliş *is.* gösterilmek 的动名词

gösterilmek (*nsz*, *-e*) göstermek 的被动态

gösterim *is.* ❶〈电影〉放映 ❷演出，表演

gösteriş *is.* ❶ göstermek 的动名词 ❷表演，装腔作势，假象，伪装，炫耀，卖弄：～ muharebesi 佯攻 Gösterişine bakmayın, lapacının biridir. 您不要看他装腔作势的样子，他是一个不堪一击的人。❸魅力，魔力，妩媚，可爱之处 ◇**～ yapmak** 表演，装腔作势，假象，伪装，炫耀，卖弄

gösterişçi *s.* 卖弄的，炫耀的

gösterişçilik, -ği *is.* 卖弄性，炫耀性

gösterişli *s.* ❶表演的，装腔作势的，假象的，伪装的，炫耀的，卖弄的：～ giyiniş 穿着讲究 ❷有魅力的，有魔力的，妩媚的，可爱的

gösterişlice *is.* 有点儿魅力的，有点魔力的，有点妩媚的

gösterişlilik, -ği *is.* 有魅力，有魔力，妩媚动人

gösterişsiz *s.* ❶没有魅力的，没有魔力的 ❷不炫耀的，不卖弄的，不装腔作势的

gösterişsizce *s.* 不大有魅力的，不大有魔力的，不太炫耀的，不太卖弄的

gösterişsizlik, -ği *is.* ❶缺少魅力，缺少魔力 ❷非炫耀，非卖弄，非装腔作势

göstermeci *is.* 露阴癖病人

göstermecilik, -ği *is.* 露阴癖症

göstermek (*-i*, *-e*) ❶显示，展示，陈列，出示，使看到：Bilet gösterin. 请出示您的票！Bu gözlük ufak yazıları iyi göstermiyor. 带这副眼镜看不清小字。Lütfen bana daha ucuz bir oda gösteriniz. 请让我再看一间更便宜的房间！❷指，指示，指引：Çocuk vitrindeki oyuncağı parmağıyla gösterdi. 孩子用手指了指柜台里的玩具。Lütfen bana yolu gösteriniz. 劳驾！我问个道。Lütfen bana onu harita üzerinde gösteriniz. 请在地图上把它给我指出来。❸使参观，使访问：yabancılara şehri ～ 让外国人看看这个城市 ❹表明，说明，证明：Böyle hareket etmem kötü mü, yoksa iyi mi oldu bunu ancak zaman gösterecektir. 只有时间才能证明我这么做是好还是坏。Bunların böyle olduğunu onlara göstereceğiz. 我将向他们证明事情就是这样的。Onun davranışı nasıl bir insan olduğunu gösteriyor. 他的行为说明了他是一个什么样的人。❺表现，显示：Her genç kendini şu ya da bu alanda göstermek ister. 每个年轻人都愿意在这方面或那方面表现他自己。Çocuğu yatılı okula yazdırdılar ama kendi hâline bıraktıkları için eski başarısını gösteremedi. 他们把孩子送进寄宿学校就不管了，所以孩子的成绩不像过去那么好。❻描绘：Bu film hayatı toz pembe gösteriyor. 这部电影把人生描绘得五彩缤纷。❼使面向，使朝向，使面对，使面临：Vücüdünü güneşe gösteriyor. 他正在晒太阳。❽使美，显示美：İyi kılık insanı gösterir. (或 İnsanı giyim kuşam gösterir.) 【成】人靠衣装，佛靠金装。❾教，授：birine ders ～ 给某人上课 ona gösteren bir öğretmen 给他授课的一位老师 ❿使做，让做：Bana ne iş göstereceksiniz? 您有什么吩咐？❶❶显得，似乎：Bu adam yaşlı gösteriyor. 这个人显得苍老。❶❷ (*-e*) 【转】给颜色，算帐，报复：

Alacağın olsun, sana göstereriz! 我总有一天要找你算帐！我们要给你点儿颜色看看！Ben ona gösterim. 我要收拾他。Allah göstermesin. 真主保佑！可别这样！❶❸助动词，用法相当于 etmek, 如：itaat ～ 听话 mukavemet ～ 反抗，抵抗 sabır ～ 忍耐

göstermelik, -ği Ⅰ *is.* ❶样品，货样 ❷(皮影戏开演前挂在幕布上标明上演剧目的)招贴画，海报 Ⅱ *s.* 装样子的，摆样子的

gösterme parmağı *is.* 食指

göstertmek (*-i*, *-e*) göstermek 的使动态

göt *is.* 【粗】❶肛门，屁眼 ❷底，底部 ❸臀部，屁股，腚：Ak göt, kara göt geçit başında belli olur. 【成】是骡子是马，拉出来遛遛。Kedi götünü görmüş, "yaram var" demiş. 【成】世上本无事，庸人自扰之。❹大胆，放肆，厚颜无耻 ❺【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货 ◇～ **altı olmak** 【转】①背黑锅 ②丢面子，难堪：Beni dinlersen, okumanı sürdür. Yoksa, götaltı olursun! 你听我的！好好读书！不然的话，你会很难堪的。～ **altına gitmek** 【转】①背黑锅 ②丢面子，难堪 ～ **atmak** ①(马、驴、骡等)尥蹶子踢 ②【转】偷袭 ③【转】渴望得到 ～ **içi kadar** 【转】很小的 ～ **oynatan kuş gibi** 【转】经常跳槽的人，居无定所的人 ～ **tokuşturmak** 【转】好得穿一条裤子，亲密无间 ～ **üstü oturmak** 【转】在争论中哑口无言，理屈词穷 ～**e küstü** 短上衣(长度仅到腰部) ～**ten atmak** 【转】放屁，胡说八道，撒谎，信口雌黄 ～**ten bacak**(**lı**) 【转】矮胖子 ～**ü açık** 【转】穷光腚，穷光蛋 ～**ü boklu** 【转】坏小子，浑球 ～**ü görünmek** 【转】漏出破绽，露馅 ～**ü kırmızı** 【转】猴子 ～**ü kurtarmak** 【转】摆脱困境，躲过劫难 (*-in*) ～**ü örümcek bağlamak** 【转】饿，饥饿，穷得叮当响：Açlıktan götün örümcek bağlamış da, hâlâ fiyakadan vazgeçmiyorsun ha! 嗨！你都穷得叮当响了，可还在那里臭美！～**ü sıkmak** 【转】使出吃奶的劲 ～**ü trampet çalmak** 【转】乐得屁颠屁颠的 ～**ü tutuşmak** 【转】忧心忡忡 ～**ü buçuk atmak** 【转】惊恐万状 ～**ü varıp gelmek** 【转】经历可怕的时刻 ～**ü varsa** 如果有胆量的话 ～**ü yanmak** 【转】长嘘短叹，急得团团转 ～**ü yemek** 【转】硬着头皮做 ～**ü yere yakın** 【转】矮胖子 ～**ünde pireler uçmak** 【转】睡懒觉 ～**ünden anlamak** 【转】误解 ～**ünden büyük osurmak** 【转】说大话，吹牛，放空炮，打肿脸充胖子 ～**ünden korkmak** 惊恐万状 ～**üne batmak** 【转】无缘无故地打扰；无缘无故地干预一个毫无关系的问题 ～**üne kına yakmak** 【转】幸灾乐祸 ～**üne tekme atmak** 【转】赶走，驱逐；开除，解雇 ～**ünü görmek** 【转】试探某人的胆量，走着瞧：-- Asarım, keserim, biçerim. -- İyi, götünü görelim. -- 我要吊死你！宰了你！把你大卸八块！-- 好！咱们走着瞧！～**ünü yalamak** 【转】拍马屁，溜沟子：Falan, filan ya, biz niye bu elin, gâvurun memleketinde onun götünü yalıyoruz? 什么什么呀？在这个异国他乡，在这个异教徒的国度里，我们干吗要拍他的马屁？～**ünü yırtmak** 【转】①忙忙碌碌 ②大呼小叫 ～**ünün kılı ağarmak** 【转】变成老白毛，变老，衰老 ～**üyle balık avlamak** (或 **yakalamak**) 【转】走运，运气好 ～**üyle gülmek** 【转】不值得可笑

götlek, -ği *is.* 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

götoş *is.* 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

götsüz *s.* 【俗】❶无底的，深不测的 ❷【转、俚】胆小的

götün götün *zf.* 【粗】后退，向后 ◇～ **gitmek** 【俚】①落荒而逃：Şansımız yardım etseydi biz de götün götün gideceğine ilerlerdik. 要不是我们运气不好，我们也会向前挺进，而不会落荒而逃。②后退：Etrafta hemen herkes ilerliyor, bizse aksine götün götün gidiyoruz. 周围几乎所有的人都往前跑，而我们则反其道而行之，要往回跑。

götürmek (*-i*, *-den*, *-e*) ❶运到，运往，送去，捎给：Babalık, şu yükü kaça götürürsün? 老大爷，把这些货送到要多少钱？Rıhtımda yolcu ve eşyayı gemiye götürmek için iki büyük istimbot var. 码头上有两艘大型汽艇把乘客和行李送上船。Hasta yatan kıza götürdüğüm kolonya ile şeker çok makbule geçti. 我给卧病在床的女孩儿捎去的古龙水和糖果很受欢迎。❷把…送到某地：Sizi evinize götürebilir miyim? 我能把您送回家吗？Çocuğu okula götürdüm. 我把孩子送到了学校。Yarın otomobili kontrol için tamirhaneye götüreceğim. 明天我要把车送到修理厂检查一下。❸把某物引向某处：otomobili ～ 引导车辆 Lütfen

arabamı garaja götürunuz. 请把我的车开到停车场。❹带，带领：Annesi çarşıya götürmeyince çocuk kıyameti kopardı. 妈妈不带他去商店，那孩子就号啕大哭。Cumartesi gecesi kız arkadaşımı akşam yemeğine götüreceğim. 周六晚上我要带女朋友去吃晚饭。❺驱赶：Eşekçi, o eşeğe ağır bir yük yüklemiş, elindeki sopayla vura vura götürüyor. 赶驴的人让那头驴驮很重的货物，用棍子驱赶着。❻打掉，冲掉，冲垮：Bomba adamın kolunu götürmüs. 一枚炸弹炸掉了这个人的一条胳膊。Duvarı su götürdü. 大水把墙冲垮了。❼杀死，使丧生：Salgın çok kişiyi götürdü. 这场瘟疫使许多人丧生。❽忍受，忍耐：Yaraya bakmayı içim götürmez. 我忍不住要看看伤口。❾使某人怎么样：Bu tutum onu mutluluğa götürmez. 这种态度不会她幸福。Onu gezmeğe götüreceği vaadinde bulundu. 他答应将带她去旅行。❿带走，抓走：Polisler onu evinden alıp götürmüşler. 警察从家中抓获了他。❶❶带走，使不存在：Sandığı sırtlayıp götürdü. 他把箱子扛走了。Taşıyıcılar çuvalları sırtlayıp götürdüler. 搬运工们把麻袋扛走了。❶❷使回忆起：Bu şarkı beni eski günlere götürdü. 这首歌使我想起了往日的岁月。

götürtmek (*-i*, *-den*, *-e*) götürmek 的使动态

götürü Ⅰ *is.* ❶一次总付的，总计的，总共的 ❷包工的，承包的，批发的：～ satış 批发销售 ～ ücret 承包费 Ⅱ *zf.* ❶一次总付，总计，总共：Bu kitapların hepsini götürü 180 dolara aldım. 买这几本书我总共花了 180 美元。❷以承包方式，以批发方式，以包租方式 ◇**～ pazarlık** 承包，包：Götürü pazarlıkla portakal bahçesini kabzımala verdi. 他把橘园包给了批发商。İnşaatın doğramasını götürü pazarlıkla verdi. 他把工程的木建部分包了出去。**～ye vermek** 承包出去，发包

götürülmek (*-den*, *-e*) götürmek 的被动态：Kız dümbelek ve borazanlarla evine götürüldü. 那姑娘被吹吹打打送入洞房。

götürüm *is.* 【俗】忍受，忍耐

götürümlü *s.* 耐力强的，有耐力的，能忍受的：suyu ～ bir pirinç 耐水的稻子

götürümsüz *s.* 耐力差的，没耐力的

götürüş *is.* götürmek 的动名词

gövde *is.* ❶躯干，主体，(船、车、飞机等)身 ❷人体，躯体，身体，身躯：kemik ～si 骨干 ❸(动物除头、蹄、尾以外的)躯体 ❹(植物)躯干，主干：Biraz ötede, huş ağaçlarının beyaz gövdeleri kefene bürünmüş bir hayalet dizisini andırıyordu. 不远处，桦树的白色树干活象一排裹着尸布的幽灵。❺(屠宰场动物去头去脚蹄内脏后的)躯干 ❻〈语〉词干 ◇**～ gösterisi** 游行，集体示威：Seçim sırasında partiler çok kez gövde gösterisinde bulunurlar. 在大选期间，各党都要举行多次游行。**～sinde canı olmamak** 奋不顾身，全力以赴 **～ye atmak** 【狎】贪婪地吃，胡吃海塞，狼吞虎咽：Çok acıkan çocuk yarım ekmeği gövdeye attı. 孩子饿坏了，三口两口就把半个面包塞到了肚子里。**～ye indirmek** 【狎】贪婪地吃，胡吃海塞，狼吞虎咽：Az önce koca bir kâse sütü tereyağlı beş dilim ekmekle gövdeye indirmişti. 他刚刚把一大碗牛奶和 5 片抹了黄油的面包填进肚子里。

gövdelenmek (*nsz*) ❶形成躯干 ❷(躯体)变粗，裸露

gövdeli *s.* 身躯庞大的，五大三粗的，粗笨的，粗大的

gövdesel *s.* 躯体的，躯干的，身躯的

gövdesiz *s.* ❶没有躯干的，没有躯体的 ❷〈植〉无茎的，无梗的 ❸瘦弱的，柔弱的

gövek, -ği *is.* 【俗】核桃的绿壳

gövel *s.* 绿头的(鸭子)：～ ördek 绿头鸭

gövem *is.* ❶牛虻 ❷【俗】秋季成熟的一种黑葡萄

gövem eriği *is.* 〈植〉鼠李，药鼠李(*Rhamnus cathartica*)

göveri *is.* ❶春种夏收的果实 ❷青菜 ❸草地，牧场

göveriş *is.* gövermek 的动名词

gövermek (*nsz*) ❶变绿：Çayırlar, yağmurdan sonra göverdi. 大雨过后，草场一片绿色。❷变紫：Kolumun taşa çarptığı yer göverdi. 我胳膊在石头上磕紫了。

göverti *is.* 【俗】青菜

göymek[1], -er (*-i*) 烧，烤

göymek[2], -er (*nsz*) 【俗】忍受，忍耐

göynük Ⅰ *s.* ❶烧焦的 ❷(太阳)烤焦的 ❸成熟的(干果) ❹【转】痛苦的，惨痛的 ❺腐朽的，腐烂的 Ⅱ *is.* 森林烧毁后剩下的土地，焦土

göynümek (*nsz*) 【俗】❶受苦，受难 ❷未成熟的果实因堆放而变熟，变软，变烂

göyük[1], -ğü *is.* 【俗】雌马，母马

göyük[2], -ğü Ⅰ *is.* 烧焦的，烧毁的 Ⅱ *is.* 发烧

göyünmek (*nsz*) ❶受苦，受难 ❷未成熟的果实因堆放而变熟，变软，变烂

göz *is.* ❶眼睛：～ bankası 眼库 ～ doktoru 眼科医生 ～ kadehi 洗眼杯 ❷(孔、洞、植物芽眼、某些水果上的凹部、护墙或圆屋顶上的圆孔、天窗、泉眼、伤口、疮口等)眼状物：iğnenin ～ü 针鼻 köprünün ～ü 桥孔，桥洞 çıban ～ü 疮口 ❸分隔空间，隔层，分格，房间：çantanın ～leri 皮包隔层 Bu evde üç göz var, iki oda bir muftak. 这套房子有 3 间：两个房间，一个厨房。Dama tahtasında 64 göz var. 国际象棋盘上有 64 个方格。❹抽屉：yazıhanenin ～leri 写字台的抽屉 ❺天平盘：terazinin ～leri 天平盘 ❻看见：～ alanı (或 alımı) 视力，视野 ❼眼光，看法：birine kardeş ～üyle bakmak 视某人为兄弟 birine kötü ～le bakmak 认为某人是坏人 birini hilekâr ～lerle bakmak 认为某人是骗子 birşeye iyi iyi ～le bakmak 看中某物 ❽狠毒的眼光(迷信者认为会给人带来伤害) ❾宠爱，偏爱，关心，关注 ❿心愿，心思，愿望，欲望：Onun hiç bir şeyde gözü yoktu. 他干什么都没有心思。Zenginlikte gözüm yok. 我无心发财。◇～ **açamamak** 未能抓住时机 ～ **açıp kapamadan** 转瞬之间，转眼之间，刹那间：Kavgacılardan biri göz açıp kapamadan tabancasını ateşlemişti. 一转眼的工夫，有一个打架者开了枪。～ **açıp kapayıncaya kadar** 转瞬之间，转眼之间，刹那间：Üzülme, bir buçuk sene pek uzun bir zaman değil, göz açıp kapayıncaya kadar gelir. 别难过，一年半的时间也不算长，很快就会过去。Göz açıp kapayıncaya kadar akıntıya kapılmıştık. Kurtulmanın imkânı yoktu. 转瞬之间我们就被卷入急流，无法摆脱了。～ **açmak** ①醒来 ②出生 ③注意 ④抓住时机 ⑤喘口气，歇口气，喘息：Çalışmaktan göz açamıyorum. 我忙得连喘气的时间都没有。⑥瞪大眼睛，瞪 ～ **açmaya vakit olmamak** 忙得没有空闲时间 (*-e*) ～ **açtırmamak** 不给机会，使无暇顾及，不给喘息机会：Bütünleme sınavlarında gözcü öğretmen öğrencilere göz açtırmamışlardır. 在毕业考试中，监考老师没给学生们任何机会。～ **alabildiğine** 一望无际的：～ alabildiğine yeşil uzanan çayır 满目葱绿的牧场 Evlarimizin önü göz alabiğine kırdı. 我家的前面原来是一望无际的原野。～ **almak** 使人眼花缭乱，使人目不暇接，使人目眩：Bu yeni bina gerçekten göz alır. 这座新的大厦真得很壮观。Yapının heybeti göz alıyor. 这座建筑之雄伟令人吃惊。～ **ardı etmek** 不给予必要的重视，不在意 ～ **aşınalığı** 点头之交，一面之交：Kendisi ile dostluğum yok, sadece göz aşınlığım var. 他和我不是朋友，点头之交而已。Onu bir yerde görmüştüm, göz aşınalığım var. 我曾经在某个地方见过他，有一面之交。～ **aşınası** 点头之交的，一面之交的 (*-e*) ～ **atmak** ①瞥一眼：Ali çalılığa bir göz attı ve hendekte, hâlâ yeşil ve sık yapraklı bir meşe dalının altında kuzuya benzer bir şey gördü. 阿里朝灌木丛里投了一瞥，看见一株橡树浓密的仍然翠绿的枝桠下面的沟里，有一样东西，似乎是一只羊羔。②浏览：Bügün gazete başlıklarına ancak göz atabildim. 今天我只能浏览了一下报纸的标题。İki dosyaya aceleyle bir göz atıyor. 我草草地把两份文件浏览了以下。③眺望，张望：Bir açığa çıkınca duruyor, dört yana bir göz atıyordu. 他一露面，四处张望了一下。Esen Hanım pencereden iskeleye bir göz attı. 艾森太太在窗前朝码头望了望。④觊觎：Güzel, duru sesiyle şarkı söylerken mandolin çalıyor, ara sıra bilgine gizlice göz atıyordu. 漂亮的姑娘边弹边唱，歌声清脆悦耳，并不时地向秀才暗送秋波。(*-e*) ～ **aydına gitmek** 向某人道喜：Oğlu Amerika'dan dönen Ali'ye göz aydına gittik. 阿里的儿子从美国回来了，我们去向他道喜。～ **aydınlığı** 欢乐 ～ **bağı olmak** 使分心，使误会：Onun sözleri bana bir göz bağı olmuştu. 他的话使我分心。～ **banyosu** ①洗眼 ②【狎】看美人逍遣 ～ **boyamak** 欺骗，欺诈，文过饰非：Acem aslanı gibi ikide ortaya çıkıp göz boyuyor. 他经常冒充英雄好汉出来骗人。～ **boyayıcı** 骗人的 ～ **çıkarmak** 搞糟，办坏：Fazla mal, göz çıkarmaz.

【成】手中有粮，心中不慌。Kaş yapayım derken göz çıkardı.【成】好心办坏事。～ **dalmak** 无目的地凝视 ～ **değmek** 受狠毒眼光的伤害(或刺激) ～ **devirmek** 怒目而视 (*-e*) ～ **dikmek** ①凝视，仔细看 ②觊觎，垂涎：Başkalarının malına göz diker, komşularının yemişlerini çalarmış. 他总是觊觎别人的财产，偷邻居的收成。Çin halkı, yurduna göz diken düşmanı güç birliği ile yendi. 中国人民万众一心，打垮了觊觎中国领土的敌人。Kurtlar bir sürü koyuna göz dikmişler, ele geçirmek istiyorlarmış. 一群狼盯上了一群羊，想夺过来。～ **doldurmak** (或 **doyurmak**) 超常发挥，使人看着过瘾，使值得一看：Bu futbolcu antrenmanda göz doldurdu. 这名球员在练习中使人大饱眼福。～ **dumanlanmak** 生气，愤怒，发怒 ～ **eğlendirmek** 使赏心悦目 ～ **emeği** 非常费眼的细活 (*-e*) ～ **etmek** 使眼色：Bana göz ederek "Sakın söyleme." dedi. 他给我使了个眼色，“千万别说”。Dayısı göz edince Ali, bizimle gelmekten vazgeçti. 阿里的舅舅给他使了个眼色，阿里就不跟我们来了。(*-e*) ～ **gezdirmek** 浏览，泛读，走马观花：Dün akşam yazdıklarıma bu sabah bir göz gezdirdim. 今天早上，我又看了一下昨天晚上我写的东西。Evin içine göz gezdirdim; her şey yerli yerindeydi. 我在屋里看了看，所有的东西还在原来的地方。～ **göre göre** 光天化日之下，众目睽睽之下，明目张胆地：Göz göre göre çocuğumu sana öldürtmem. 我不会让你在这光天化日之下杀死我的孩子。～ **görmek** 看见 ～ ～ ①上面有许多孔洞的：Yaralarım göz göz oldu, elleme. 我的伤口上都是窟窿，你别拿手摸。②一间一间的 ～ ～**e gelmek** 目光相对，互相看，对视：Karşı karşıya oturup yalnız kaldığımız zaman göz göze gelmekten çekindiğini de hissettim. 我感觉到我们面对面坐下来单独相处时她不敢和我目光相对。Mustafa, kendisine "Aman, beni kurtar" der gibi bakan kızla göz göze geldi. 穆斯塔法和那姑娘四目相对，那姑娘看着他，似乎在说“救救我吧！”～ ～**ü görmemek** 由于烟雾粉尘光线暗淡等原因什么也看不清：Kadın, kaptan kamarasının kapsını açık bıraktığından şimdi dumandan göz gözü görmüyordu. 那女人打开驾驶舱的舱门，一股浓烟扑面而来，顿时两眼什么也看不见了。Ortalık çok karanlıktı, göz gözü görmüyordu, el yordamıyla ilerlemeye çalıştım. 周围一片漆黑，伸手不见五指，我摸索着向前进。～ **hakkı** 谁见有谁的一份：Çocuklar sizin göz hakkınız geliyor, merak etmeyin. 孩子们！你们每人都有一份，都别着急！Gören gözün hakkı var.【成】见一面，分一半。(*-i*) ～ **hapsine almak** 软禁，监视：Kadınların beni böyle göz hapsine almaları yüzünden üst düğmenlerimi gevşetmiyordum. 由于妇女们的严密监视，我就连衣领上的扣子都不能解开。～ **ısırmak** 似曾相识：Yanımda oturan genci gözüm ısırıyor ama, nerede gördüm, kimdir hatırlamıyorum. 坐在我旁边的年轻人我似曾相识，但是就是想不起来在哪儿见过他，是什么人。～ **kalmak** 渴望 ～ **kamaştırmak** ①(光线等)耀眼，眩 ②【转】使惊讶，使赞叹不已：Çin'in teknik gelişmeleri göz kamaştırıyor. 中国的技术发展使人惊叹不已。Beijing, güzellikleriyle gerçekten de göz kamaştırıyordu. 北京之美也确实让人赞叹不已。～ **kapaklarını sıkmak** 紧闭双眼：Genç kız korku ve istikrahla göz kapaklarını sıktı. 年轻姑娘恐惧而又厌恶地闭紧了双眼。～ **kapayıp açıncaya kadar** 转瞬之间，一眨眼的工夫 ～ **kararı** 用眼估算，大致估计，目测：Göz kararıyla attığından yemeğin tuzu az olmuş. 因为他是拿眼睛估摸着放的盐，这道菜的盐好像是放少了。Göz kararıyla üç dört metre yüksekliğinde görülüyor. 看上去有三、四米高。～ **kararmak** 晕倒，昏倒；头晕眼花，眼前发黑 ～ **kesilmek** 全神贯注地看：Hokkabazın, şapkadan nasıl tavşan çıkardığını göz kesilerek seyretmiş ancak püf noktasını bir türlü anlayamamıştı. 他全神贯注地观看魔术师是怎样从帽子里变出兔子的，可是关键的地方他怎么也弄不明白。～ **kırpmadan** ①冷酷地，冷漠地，毫无同情地 ②毫不犹豫地 ～ **kırpmak** ①眨眼 ②使眼色：Ne demek istediğin anlaşılmadı, karanlıkta göz kırpıyorsun. 弄不明白你想说什么，你这是在打哑谜。～ **kırpmamak** 不睡觉，没睡觉 ～ **kızarmak** 哭，难过，伤心 ～ **korkutmak** 吓唬，恐吓，威胁 (*-e*) ～ **koymak** 觊觎，垂涎：Benim parama göz koydu. 他盯上了我的钱。Kız güzel, ona göz koyan, kaçırmak isteyen olabilir. 这姑娘真漂亮，可能会有人对她心存不良，要绑架她。Yusuf'nun beslengisine öteden beri göz koymuş. 他早就对尤素福的丫鬟垂涎三尺。(*-e*) ～ **kulak olmak** ①尽心尽力地关心(或关照、照看、守护、保护等)：Çocuğa göz kulak oluverin. 你要好好照看孩子。②留心，留意：Şaşılacak şey, o kadar göz kulak olduğum hâlde farkında olmadım. 我是那么的留心，可是没有发现什么可大惊小怪的事情。(*-e*) ～

kulak olunmak 尽心尽力地关心(或关照、照看、守护、保护等)：Onlara göz kulak olunamadığından başlarına gelebilecek kazaları da düşününce insanın içi rahat olmaz. 一想到照看不过来他们会出什么事，就让人放心不下。**～ kuyruğuyla bakmak** 斜眼偷看 **～ nuru** ①视力 ②艰辛 **～ nuru dökmek** 历经艰辛：Eski sanatkâr eserini, büyük bir sabır ve inaçla, göz nuru dökerek meydana getiriyordu. 以前艺术家要有很大的耐心和信心，历经艰辛才能拿出他们的作品。**～ önü** 眼前，跟前，近在眼前：Hemen beni gözünün önünden kaldırdılar. 他们立刻把我从他跟前带开了。**～ önünde** 明显的，明确的 **～ önünde bulundurmak** 斟酌，掂量，认真考虑，琢磨，盘算 **～ önünde tutmak** 斟酌，掂量，认真考虑，琢磨，盘算 **～ önüne almak** 斟酌，掂量，认真考虑，琢磨，盘算 **～ önüne getirmek** ①想起：Akşamki hâlini bir göz önüne getir. 你想想晚上的情景！O acı günleri göz önüne getirdiği zaman âdeta ağlamaklı oluyordu. 一想起那些苦难的日子，他就想哭。②斟酌，掂量，认真考虑，琢磨，盘算 **～ pekliği** 胆量，勇气，勇敢 **～ sevdası** 精神恋爱，柏拉图式的爱情 **～ süzmek** ①眯着眼，多情地看，卖弄风情地看 ②眼皮发沉，犯困 **～ ucundan bakmak** 偷偷地看，用眼角看，悄悄地看 **～ ucuyla anlatmak** 使眼色，暗示 **～ ucuyla bakmak** 斜眼偷看 (*-e*) **～ yummak** ①闭眼，睡着，入睡：O gece göz yummadım. 那一夜，我一宿没合眼。②原谅，宽恕，睁只眼闭只眼，宽容，装看不见：İnsan buna bir hadde kadar göz yumabilir. 人对此的忍耐是有限度的。Bu harekete göz yumulursa başkalarına emsal olur. 如果对此视而不见，大家都会效仿的。③【俗】断了念头，失望，绝望 ④死亡，去世 **～ yumup açıncaya kadar** 转瞬之间，一眨眼的工夫：Göz yumup açıncaya kadar bütün bahçeyi baştan başa temizlemişlerdi. 转眼之间，他们就把花园打扫得干干净净。**～den ayırmamak** 考虑到，顾及 **～den bırakmak** 忽视，忽略，不重视 **～den çıkarmak** 甘愿牺牲，作出牺牲，付出代价：Adamcağız eşeği iyileşsin diye keçiyi gözden çıkarmış, kesivermiş. 主人为了治好驴子的伤，就把羊牺牲了，把羊杀了。Seçim gezileri için bir buçuk miliyon doları gözden çıkarmıştı. 他为竞选旅行花了 150 万美元。**～den çıkmak** 变得不重要 **～den düşmek** 失宠 (*-i*) **～den geçirmek** ①阅读，看 ②考察，研究；仔细观察，细看，端详：Her yanımı büyük bir hayranlıkla gözden geçirdi. 他非常惊讶地把我仔仔细细地把我打量了一番。Odaları gözden geçirdiğim zaman, bunların da bizim evlerimize benzediklerini farkettim. 我巡视了一下各个房间，发现这些房间也和我们的家相似。③检查：Ödevini gözden geçirdi; noksanlıklarını belirledi. 他把作业检查了一遍，发现了一些差错。**～den ırak olmak** 在远方，在远处，去远方 (*-i*) **～den kaçırmak** 未发现，漏过，忽略：Hesap yanlışını gözden kaçırmışım. 我忽略了这个计算错误。**～den kaybolmak** 不见，消失，不露面：Kalabalık arasında onu bir kere gördüm sonra gözden kayboluverdi. 在人群中我曾看见过他一次，后来他就无影无踪了。**～den silinmek** 不见，消失，不露面 **～den sürmeyi çalmak** (或 **çekmek**) 熟练地扒窃：Gözden sürmeyi çeker; cüzdanınınzdaki parayı bile çalabilir. 他是一个惯偷，你们钱包里的钱他也能偷出来。Gözden sürmeyi çalıyorlar da senin bıraktığın şeyi hiç almazlar mı, boşuna arayıp yorulma. 他们都是些惯偷，你放到明面上的东西，他们能不拿吗？你就别白费力气去找了。**～den uzak** 人烟罕至的：ıssız, ～den uzak yerler 渺无人烟，人烟罕至的地方 **～den uzak kalmak** 躲避别人的目光：Kenara büzülmüş, gözden uzak kalmaya çalışıyor. 他龟缩在一边，极力躲避别人的目光。**～den uzaklaşmak** 离开，离去，不见，消失：Son günlerde göremedim; gözden uzaklaştı. 这几天我没见过他，他不见了。**～den yitmek** 消失：Bekçi "Orada yatamazsınız, " diye bağırdı; onlar da yağmur altında gözden yittiler. “你们不要躺在这里。”看门人吼道。他们只好站起来消失在大雨之中。(*-i*) **～e almak** ①考虑到，注意到：Bunun getireceği riski göze almıştı. 他注意到了此事可能带来的危险。②冒险，敢于，硬着头皮干：Ona, bir arkadaş sıfatıyle akıl öğretmek zahmetine katlanmayı göze almıştım. 我斗胆以同事的身分勉为其难地给他出了点儿主意。Tanımadığım bir kadını böyle bir sıkıntıya sokmayı göze alamam. 我不敢把这麻烦事托给一个我不了解的女人。**～e batmak** ①碍眼，显得不合适，扎眼：Ortadaki masa pek göze batıyor. 中间这张桌子显得碍事。②引人注目，惹人关注 **～e çarpmak** 引人注目；被看到：Böyle güzel bir binekle gelen bir damat adayı pek göze çarpar. 骑这样的好马去求婚，那才叫神气。Uzakta geniş bir ova, bu ovada yoksul kulübeler göze çarpar. 广袤的原野伸展到远方，在那边可以看到一些穷人的木板屋。**～e**

diken olmak 遭人嫉妒，讨人嫌 **～e gelmek** 受狠毒眼光的伤害(或刺激)：Hastalığının nedenini göze gelmiş olmasına bağladılar. 她们把他的病因归于受到毒眼的伤害。**～e girmek** 受宠 **～e görünmek** ①显现，显出，显露，露面，出现 ②(鬼神等)现身 **～e görünmemek** ①不出现，不露面，藏匿 ②不可见 (*-i*) **～e kestirmek** 注意，记住，记下 **～e sokmak** ①提醒 ②强迫看，硬塞给看：Görmek istemedikten sonra göze soksan yine görmez. 他不想看，你硬给他看，他也不看。**～e uyku girmemek** 激动得不能入睡 **～le görülmek** 一目了然 **～le kaş arasında** 转瞬之间，瞬间，刹那间，瞬息间，一眨眼的功夫间：Çocuk gözle kaş arasında sokağa çıkmıştı. 这孩子，一眨眼的工夫，就跑到街上去了。(*-i*) **～(üy)le yemek** ①眼馋，眼巴巴地看：Beyefendi, yeni gelen hizmetçiyi âdet gözle yiyecekti. 老爷死死地盯着新来的丫鬟，恨不得一口吞到肚子里。②恶狠狠地盯着 **～ler çukura gitmek** (或 **kaçmak**) 双眼凹陷，瘦弱不堪：Çoktandır görmemiştim, dün bir yerde rastladım, o ne hâl görseniz, gözler çukura gitmiş. 我好久没有看见他了，昨天我在一个地方碰见了他，你猜怎么着？他双眼凹陷，骨瘦如柴。(*-in*) **～ler dışarı fırlamak** ①大发雷霆 ②惊恐万状 (*-in*) **～leri açık gitmek** 死不瞑目：Eğer gidermezsem, gözlerim açık gideceğim. 我要是去不成，我死不瞑目。(*-in*) **～leri açılmak** ①睁开双眼，醒来 ②变精明，明白过来，知道好歹，明白事理：Bu ana kadar senin bu güzelliğini göremeyen bir kör imişim. Şimdi kıskançlıkla gözlerim açıldı. 以前我真是有眼不识金镶玉，没有发现你的这种美德，现在我明白了，我真羡慕你！**～leri ahu** 有着一双美丽的大眼睛的姑娘，可爱的姑娘：Gözleri ahuya vuruldu. 我迷上了一位可爱的姑娘。Beni bir gözleri ahuya zebun etti felek. 命运使我爱上了一位美丽的姑娘。**～leri ateş gibi parlamak** 两眼冒火：Benzi limon gibi sararmaya, gözleri ateş gibi parlamaya başladı. 他脸色苍白，两眼冒火。**～leri baygın** 目光呆滞的：～leri baygın bir ihtiyar 一个目光呆滞的老人 (*-in*) **～leri baygınlaşmak** 两眼发直，双眼无神：Bir kadeh içine gözleri baygınlaştı. 他一杯酒下肚，两眼就发直了。(*-in*) **～leri bayılmak** 犯困，倦怠：Sütünü içince bebeğin gözleri bayıldı. 婴儿一吃奶就犯困。Hem gözleri bayılıyor hem de çene çalmaktan geri kalmıyordu. 他困得两眼都睁不开了，可是聊兴依然很浓。(*-in*) **～leri buğulanmak** 泪眼朦胧，眼睛发潮，眼发花：Sürekli yazı yazdığımdan gözlerim buğulandı. 我一直在写稿子，写啊写啊，写得我眼睛都花了。(*-in*) **～leri bulanık görmek** 视力模糊，老眼昏花 (*-in*) **～leri bulunmak** 泪眼朦胧，眼睛发潮，眼发花 (*-in*) **～leri bulutlanmak** 泪眼朦胧，眼睛发潮，眼发花：Çocuğun hayat hikâyesini dinleyince gözlerim bulutlandı. 听了那孩子的遭遇，我的两眼湿润了。(*-in*) **～leri büyümek** 双眼圆睁，瞪大双眼：Dehşetten gözleri büyümüştür. 他吓得瞪大了双眼。Koşa koşa gözleri büyümüş bir hâlde geldi, anladım ki birşey oldu. 他三步并做两步跑了过来，两眼瞪得溜圆，我明白出事了。(*-in*) **～leri çakmak çakmak olmak** (因发烧或生气)两眼通红：Ateşi kırk dereceye yükselince gözleri çakmak çakmak oldu. 他高烧 40 度，烧得两眼通红。**～leri çekik** 眯着眼的 (*-in*) **～leri çukura kaçmak** 双眼凹陷，瘦弱不堪：Yedi sekiz gün içinde kızcağız, süzülmüş, solmuş, gözleri çukura kaçmıştı. 七八天之内可怜的姑娘消瘦了，脸上也失去了光泽，两眼也凹陷了。(*-in*) **～leri dalmak** 呆呆地盯着 (*-in*) **～leri dışarı fırlamak** (或 **uğramak**) ①大发雷霆 ②惊恐万状：Gözlerin dışarı fırlamış, yine ne var ayol, ne yaptılar sana? 你怎么吓成这样？啊！出什么事了？他们怎么着你了？(*-in*) **～leri dike dike bakmak** 两眼直不愣瞪地瞅着，挑衅性地看着 **～leri doldurmak** 完美无缺，洁净无瑕 (*-in*) **～leri dolmak** (或 **dolu dolu olmak**) 热泪盈眶，两眼含泪：Onu uğurlarken gözlerim doldu. 我两眼含泪送别了他。**～leri doyurmak** 完美无缺，洁净无瑕 **～leri dönmek** ①(濒临死亡的人)翻白眼 ②(由于过分的欲望、生气等)无可奈何，昏头昏脑，实在没办法，气急败坏 (*-in*) **～leri evinden uğramak** (或 **fırlamak, oynamak**) 瞪大眼睛，睁大眼睛：Adam birden parladı, gözleri evinden fırladı. 此人突然发火，双眼暴凸。Yüzü horoz ibiği gibi kıpkırmızı, gözleri evlerinden fırlamıştı. 他脸红得像鸡冠子，两眼圆睁。(*-in*) **～leri fal taşı gibi açılmak** 眼睛瞪大，眼睛睁大，目瞪口呆，惊呆：Hancının gözleri faltaşı gibi açılmış. 店主的眼睛瞪得像牛眼一样大。O zaman, meraklı komşularımızın gözleri fal taşı gibi açılır ve bizi soru yağmuruna başlarlar. 当时，我们的那些好奇心颇大的邻居们眼睛圆睁，暴风雨般地向我们问个不停。(*-in*) **～leri fıldır fıldır dönmek** 两眼滴溜溜地乱转，肆无忌惮地看，不怀好意地看：Çocuğun gözleri fıldır fıldır dönüyor, etrafında olup bitenleri

iyice anlamaya çalışıyor. 这孩子两眼滴溜溜乱转，想搞清楚周围发生了什么事。(*-in*) **～leri fıldır fıldır etmek** 两眼滴溜溜地乱转，肆无忌惮地看，不怀好意地看：Gözleri fıldır fıldır eden bir satıcı, çürük malı bize vermiş. 一个小贩两眼滴溜溜乱转，把劣货卖给了我们。(*-in*) **～leri fincan gibi olmak** 眼睛睁得又大又圆：Yüzüne bakınca şaşırdım kaldım, gözleri fincan gibi olmuş, saçları dikilmiş, âdeta çıldırmış gibi. 我一看他的脸，大吃一惊，只见他两眼圆睁，毛发矗立，似乎要疯了。(*-i*) **～leri ile yemek** ①眼馋，眼巴巴地看：Karşısındaki insanı âdeta gözleriyle yiyordu. 他几乎是眼巴巴地瞅着对面的人。②恶狠狠地盯着 (*-in*, *-e*) **～leri ilişmek** 瞥见，看见：O sırada gözleri, masanın altında duran küçük bir şişeye ilişti. 正在这时，她看见桌子下有一个小瓶子。(*-in*) **～leri kamaşmak** ①目眩：Işıktan gözlerim kamaştı. 在光线的照射下，我的眼睛什么也看不见了。②惊讶，赞叹不已：Delikanlı, kral kızını görünce, güzelliği karşısında gözleri kamaşmış. 小伙子一见公主，就被她的美貌迷住了。(*-in*) **～leri kan çanağına dönmek** 两眼通红：Ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüştü. 他哭得两眼通红。(*-in*) **～leri kanlanmak** 两眼通红，两眼充血 **～leri kapalı** ①不了解情况的，漫不经心的 ②粗枝大叶地，自作聪明的 (*-in*) **～leri kapanmak** ①去世，过世 ②非常困倦 ③双目失明 (*-in*) **～leri kararmak** ①两眼发黑：Gözlerim kararıyor, biraz sonra yüzükoyun kapaklanacağım gibi. 我的眼前发黑，仿佛马上就要栽倒。②头晕眼花：Açlıktan gözlerim kararıyor, sabahtan beri ağzıma bir lokma koymadım. 我饿得头晕眼花，从一打早上起，我就粒米未进。(*-in*) **～leri kıvılcım saçmak** 生气，发火，两眼冒火 (*-in*) **～leri kızarmak** 眼圈发红，哭，难过，伤心：Söylemeye gerek yok, gözlerinin kızardığını görüyorum. 不必说了，我看他眼圈已经红了。**～leri kuyuda** 两眼凹陷的(人) (*-in*) **～leri nemlenmek** 两眼含泪 (*-in*) **～leri oynamak** 生气，发火 **～leri önünde** 当着某人的面：Derhal dışarıya deniz kıyısına götürülmüş, gözlerinin önünde suya altın bir yüzük atılmış. 立刻，他被带到了外面，带到了海边，当着他的面，一枚金戒指被扔进了大海。(*-in*) **～leri parlamak** 两眼放光，眼前一亮：Cimri adam "para" sözcüğünü duyunca gözleri parladı. 吝啬的人一听钱字就两眼放光。İki kere gidip geldikten sonra gözleri parladı. Evi bulmuştu. 他在来回走了两次之后，眼前一亮，他找到家了。(*-in*) **～leri sönmek** 眼光暗淡，两眼无光 (*-in*) **～leri sulanmak** 眼含泪水 (*-in*) **～leri (süzüm süzüm) süzülmek** 眼皮发沉，犯困：Tahammülümüz kalmadı artık, gözlerim süzülüyor, ben gideyim. 我实在扛不住了，困得两眼都睁不开了，我要走了。(*-in*) **～leri şişmek** 双眼肿胀：Ağlamaktan gözleri şişmiş. 她哭肿了双眼。(*-in*, *-e*) **～leri takılmak** 盯，直视：Ali'nin gözleri yerdeki kırmızı sarı çubuklu kilime takıldı. 阿里两眼直视着地上有红黄条纹的地毯。(*-in*) **～leri toprağa bakmak** 死期不远，行将死亡 (*-in*) **～leri uyku tutamamak** 不能入睡，睡不着，失眠 (*-in*) **～leri velfecri okumak** 两眼狡猾机灵：Bu adam bana güven vermedi, gözleri velfecri okuyordu. 这个人我信不过，他两眼狡黠。Satıcı çocuğun gözleri velfecri okuyor. 卖东西的小孩两眼狡黠。**～leri yaş dolu** 两眼含泪的：Gözleri yaş dolu. 她的两眼含满了泪水。**～leri yaş içinde olmak** 两眼含泪：Biraz sonra dönüp kocasına baktı, gözleri yaş içindeydi. 过了一会儿，她回过头来，看着丈夫，两眼充满了眼泪。Mutlu Prens'in gözleri yaş içindeydi, yanaklarından da gözyaşları akıp duruyordu. 快乐王子眼里装满了泪水，泪珠沿着他的脸颊流下来。(*-in*) **～leri yaşarmak** ①眼含泪水：Onun konuşması derdimi tazelemiş, gözlerim yaşarmıştı. 他的一番话触到了我的痛处，我两眼含泪。②受感动 (*-i*) **～leri yaşartmak** ①使眼含泪水：Bu söz Ali'yi yalnız kendi gözlerini yaşarttı. 这番话只能使阿里暗自饮泣。②使受感动 (*-in*) **～leri yol(lar)da kalmak** 焦急地等候，眼巴巴等待，望眼欲穿：Atları hızlı sür ki köye pek geç varmasın, / Nişanlımın gözleri yollarda kalmasın. 你要快马加鞭，到村里的时候可别太迟；/ 我不会让我的未婚妻望眼欲穿。Nerdesin a çocuğum, akşam oldu, gözlerimiz yolda kaldı, niçin geç geldin? 我的孩子啊！你去哪儿了？天都黑了，我们望眼欲穿，你为什么来得这么晚？(*-in*) **～leri yuvalarından uğramak** (或 **fırlamak, oynamak**) 瞪大眼睛，睁大眼睛 (*-in*) **～lerinde fer kalmamak** 眼球混浊，视力减退，眼力不济 (*-in*) **～lerinde şimşek(ler) çakmak** 大发雷霆，气得发抖 (*-in*, *-i*) **～lerinden okumak** 察言观色，揣摸某人的想法：Onu iteceğinden çekiniyor, çekingenliği gözlerinden okunuyor. 他不敢推它，从他的眼神里可以看到一丝胆怯。Doktor, Esen hanımın içinden gelenleri gözlerinden okuyarak, söze karıştığına pişman oldu. 大夫从艾森

太太的眼神里看出了她在想什么，后悔自己的多嘴。(*-in*) **～lerinden uyku akmak** 犯困 (*-in*) **～lerinden yaş boşanmak** 哭泣 (*-in*) **～lerinden yaş getirmek** 使流泪 (*-in*) **～lerine fer gelmek** 两眼晶莹透彻 (*-in*) **～lerine inanamamak** 不敢相信自己的眼睛，不敢相信是真的：Onu birden karşımda görünce gözlerime inanamadım. 我突然亲眼看见了他，我都不敢相信自己的眼睛。(*-in*) **～lerine kara su inmek** ①眼睛因结膜炎而失明 ②望眼欲穿：Beijing'de okuyan oğlumun yolunu gözlemekten gözlerime kara sular indi. 我儿子在北京读书，我很想他，望眼欲穿。(*-in*) **～lerine mil çekmek** 刺瞎，使瞎眼 (*-in*) **～lerine perde çekmek** 弄不明白，搞不清楚 (*-in*) **～lerine perde inmek** 失明 (*-in*) **～lerine tutulmak** 看中，看上：Kahpenin gözlerine mi tutulmuş ne, sahabetçi çıkıyor. 他强出头，是看上了这婊子还是怎么着？(*-in*) **～lerine uyku girmemek** 不能入睡，睡不着，失眠：Açlık yüzünden çocukların gözlerine de uyku girmemiş. 孩子们饿得也睡不着觉。O elemli günün gecesinde gözlerime uyku girmemiş, sabahı etmiştim. 在那个痛苦的夜晚，我彻夜未眠，一直熬到天亮。**～lerini açmak** ①醒来，苏醒，清醒：Ali gece gündüz yandı kavruldu, fakat nihayet gözlerini açtı. 阿里烧了一天一夜，但是最后终于醒过来了。②出生：Gözlerimi 1981'de Beijing'de açmışım. 我 1981 年生于北京。③注意 ④抓住时机 ⑤喘口气，歇口气，喘息 ⑥瞪大眼睛，瞪 (*-den*) **～lerini alamamak** 目不转睛地看：Ali, Ahmet'ten bir türlü gözlerini alamıyordu. 阿里目不转睛地望着艾哈迈德。Sadi hem acele acele konuşarak fikirlerini bildiriyor hem de, gözlerini ileriye uçan bisikletlerden hiç alamıyordu. 萨迪一边急急地表白着，一边紧盯着向前飞奔的自行车。**～lerini bayıltmak** 眯眼，半睁眼 **～lerini belertmek** 翻白眼：Küçük, akı çok gözlerini belerterek ruh teslim etmiştir. 这小子两眼一翻断了气。**～lerini boyamak** 欺骗，欺诈，文过饰非 (*-e*) **～lerini devirmek** 怒视 (*-e*) **～lerini dikmek** ①凝视，盯着，仔细看：O, gözlerini tavana dikerek tek bir kelime söylemeden ruhunu teslim etmişti. 他两眼紧盯着天花板，一句话没说就咽了气。②妄想，觊觎，垂涎 **～lerini fal taşı gibi açmak** 瞪大眼睛，睁大眼睛 **～lerini içine çevirmek** 沉思，思考 **～lerini kaçırmak** 躲过某人的目光：Faruk gözlerini kaçırmak için yere bakarak kalktı. 法鲁克两眼看着地面站起来，不敢正眼相看。Kadıncağızın elemle bakan gözlerinden, gözlerini kaçırmış. 他不敢正眼去看那女人哀伤的目光。(*-in*) **～lerini kamaştırmak** ①(光线等)耀眼，眩：Projektör, gözlerini kamaştırınca hendeğe yuvarlandı. 车灯照得他两眼什么也看不见，一下子就掉到了沟里。②【转】使惊讶，使赞叹不已：Şık giyimiyle herkesin gözlerini kamaştırdı. 他那一身时髦的衣装，使所有的人瞠目结舌。(*-in*) **～lerini kan bürümek** 气得两眼通红：Ali'nin gözlerini kan bürümüştü. 阿里气得两眼通红。**～lerini kapamak** ①闭眼；去世，死亡：Babası gözlerini bir kapasa oğlanın hâli haraptır. 父亲要是死了，这孩子的处境可就惨了。Dünyaya gözlerini açtığı gün babası gözlerini kapadı. 就在他出世的那天，他父亲去世了。②睁只眼闭只眼，视而不见，宽容：Canım biraz gözlerini kapa, hizmetçinin her kabahatini görürsen sonra kullanacak adam bulamazsın. 亲爱的！我看你还是睁只眼闭只眼算啦，要是仆人们的毛病都让你看见了，那么你今后就找不到可用之人了。③睡觉 **～lerini kırpmak** ①眨眼：Durun, durun bu adam ölmemiş, gözlerini kırpıyor. 等等！这个人没有死，他的眼睛还在动呢！②使眼色 **～lerini oymak** 伤害，对某人不客气 **～lerini toprak doyursun** 【粗】贪得无厌的家伙，贪心不足的 **～lerini üstünden ayırmamak** 目不转睛：Kadıncağız korku içinde baktı, gözlerini de üstünden ayırmadı. 那女人惊恐万状，目不转睛地看着他。**～lerini yere eğmek** 神情沮丧：bir başına oturan, ～lerini yere eğmiş bir kadıncağız...一个孤零零的、神情沮丧的女人 **～lerini yummak** ①闭眼，睡着，入睡 ② (*-e*) 原谅，宽恕，睁只眼闭只眼，宽容，装看不见 ③【俗】断了念头，失望，绝望 ④去世，死亡 **～lerinin bağını açmak** 提醒 **～lerinin içi gülmek** 喜形于色，兴高采烈：O gün gözlerinin içi gülüyordu. Çünkü sınıfını başarıyla geçmiştir. 那天他兴高采烈，因为他顺利地通过了升级考试。**～lerinin içine kadar kızarmek** 羞红脸，羞愧得面红耳赤 **～lerinin önünde canlanmak** 如在眼前 **～ü aç** (**gözlü**) 不知饱的，贪得无厌的：Gözü aç birisi olmak istemeyiz. 我们不要做贪得无厌的人。**～ü açık** 机警的，警惕的；精明强干的，聪明的：Yeni aldığım çırak gözü açık birine benziyordu. 我新收的徒弟似乎是一个精明强干的人。**～ü açık gitmek** 死不瞑目：Torunumun mühendis olduğunu görmeden ölürsem gözüm açık gider. 不看到我的孙子成为

工程师，我死不瞑目。**～ü açık rüya görmek** 【转】白日做梦 (*-in*) **～ü açılmak** ①睁开双眼，醒来 ②变精明，明白过来，知道好歹，明白事理：Günün birinde şıppadak gözünüz açılacak ama iş işten geçmiş olacak. 总有一天，您会突然明白过来，但是一切都晚了。**～ü ak** 白眼狼：Ne gözü ak olduğunu bilmiyormuşsun gibi ondan hayır bekliyorsun. 难道你不知道他是一只白眼狼吗？还在指望他？**～ü akmak** 眼睛受伤致盲：O kavgada iki gözü birden akmadan önce, çok gezer, çok dolaşırmış. 在那次争斗中，他两眼受伤一下子全瞎了。听说在此之前，他曾到过许多地方。**～ü alışmak** ①眼睛适应环境的光线能看清起初看不清的东西 ②【转】司空见惯，屡见不鲜，习以为常 (*-i*) **～ü almamak** 没有自信心，缺乏信心，心虚：Bu kadar yolu yaya olarak yürümeyi gözü almıyordu. 他觉得他不可能步行走这么远的路。(*-in*) **～ü ardında kalmak** 放心不下，操心：Niçin gözü ardında kalıyor, kocası var, evlâtları var, sağlığı da yerinde, artık merak edecek birşey kalır mı? 她还有什么可操心的？有丈夫，有儿女，身体也不错，难道还有什么烦心的事？Şu oğlanı yetiştirmeden ölürsem gözüm ardımda kalacak. 我要是不把这个孩子抚养成人，我死了也不安心。(*-in*) **～ü arkada kalmak** 放心不下，操心：Evde Berna var, gözüm arkada kalmaz. 家里有了贝尔娜，我就放心了。Gözüm arkada kalmadan bırakıp gittim. 我放心地离去了。**～ü bağlı** ①不了解情况的，漫不经心的 ②粗枝大叶地，自作聪明的 **～ü bir şey görmemek** ①一无所知 ②不顾一切：Gözüm bir başka şey görmeden içeri daldım. 我不顾一切地跳了进去。(*-in*) **～ü birşeyde** (或 **bir şey üzerinde**) **olmak** 注意到，目光集中到 (*-in*) **～ü bulanmak** 视力模糊，视线模糊 **～ü büyük** 幻想者 (*-in*) **～ü büyükte olmak** 志向远大 (*-in*) **～ü büyümek** 双眼圆睁，瞪大双眼 (*-in*) **～ü çapkınlıkta** 色迷迷的：Muşmula oldun hâlâ gözün çapkınlıkta. 你这个老家伙，还是那么色迷迷的。(*-in*) **～ü dalmak** 目光呆滞：Gözleri dalıp dalıp gidiyordu. 他走的时候两眼发直。Esen, elleri çenesinde gözü dalarak cevap verdi. 艾森两手托腮，目光呆滞地应了一声。**～ü dar** 吝啬的，小气的 (*-in*) **～ü dışarda** ①不安分的，拈花惹草的，水性扬花的(已婚男女)：Gözü dışarıda olan insanlar mutlu olamazlar. 拈花惹草的人不可能幸福。Kadının gözü dışarıdaydı. Bundan ötürü evini ve kocasını ihmal ediyordu. 这女人水性扬花，根本不把家庭和丈夫放在心上。②想跳槽的，这山望着那山高的 (*-in*) **～ü doymamak** 贪婪，不知足：Kuyumcu gözü doymaz bir adammış. 金匠是一个不知足的人。Fakat bugün dediğimiz obur canavarın gözü bunlarla doymaz. 但是，今天我们说过的那个贪得无厌的畜生对此仍不满足。(*-in*) **～ü dönmek** ①(濒临死亡的人)翻白眼 ②无可奈何，昏头昏脑，实在没办法：Bu akşam açlıktan gözü dönmüş bir hâlde bir evin mutfağına girmişti. 这天晚上，他饿得头晕眼花，实在没有办法，进了一户人家的厨房。③气急败坏：Gözü dönmüş hırsız, bekçiye saldırmış. 小偷气急败坏，向看门人发动了袭击。(*-in*) **～ü dumanlanmak** 气得眼前发黑，生气，发怒，愤怒：Gözü dumanlanmış, artık ne söylesen kulağı işitmez. 他在气头上，你说什么他也听不进去。(*-in*) **～ü dünyayı görmemek** ①目空一切 ②昏天黑地：Olur olmaz sarhoş sanma, fıçı dibi, midesinden rakı eksik olursa gözü dünyayı görmüyor. 别以为他是一个普通的酒鬼，他是一个嗜酒如命的人，肚子里一缺了酒，就成天昏天黑地的。(*-i*) **～ü gibi bakmak** 非常关心，特别爱护：Çiftçi baltasını atmış elinden, artık o ağacı kutsal bilip gözü gibi bakmış. 农夫扔下斧子，从此把树视若神明，爱护备至。(*-i*) **～ü gibi esirgemek** 非常关心，特别爱护 (*-i*) **～ü gibi korumak** 非常关心，特别爱护：Mustafa Amca, bahçesinin semtinde kuş uçurmuyor, onu gözü koruyor. 穆斯塔法大叔像呵护自己的眼睛一样呵护自己的花园，谁也不让进。(*-i*) **～ü gibi sakınmak** 非常关心，特别爱护：Çiçeklerini gözü gibi sakınıyor. 他对他的花呵护备至。(*-i*) **～ü gibi saklamak** 非常关心，特别爱护 (*-i*) **～ü gibi sevmek** 非常爱，特别爱 (*-in*, *-e*) **～ü gitmek** 偶然看见，不经意看见，突然看见：Birden arkadaşımın yazılı kâğıdına gözüm gitti. 我突然发现了我的朋友给我写的纸条。(*-in*) **～ü gönlü açılmak** 兴高彩烈 **～ü gönlü tok** 心满意足的，知足的：Gözü, gönlü tok biridir; kimseden yardım isteyemez. 他是一个知足的人，不会求助于任何人。(*-in*) **～ü görmemek** ①失明，变成瞎子 ②除了某件事以外对其它任何事都不感兴趣：Gözüm onu görmesin. 我不想再见到他了。Çocuğu al, ormana götür, artık gözüm görmesin. 你给我把这孩子抓到森林里去，我不想再见到她了。O şimdi otomobil derdine düştü, gözü bir şey görmüyor. 他现在就想要一辆小汽车，其他什么都不想。③气得发疯 (*-i*) **～ü görmez olmak** 不屑一顾

～ü ～ değil 一看就不是好人 (*-in*) **～ü hiç bir şey görmemek** ①激动不已 ②过于依赖某人或某物，对其它不感兴趣：Evliydi, çocuğu da vardı. Bir sokak kadınına tutulduğu günden beri gözü hiç bir şey görmez olmuştu. 他有老婆孩子，可自从他迷上了那个婊子那天起，他就对什么也不感兴趣了。(*-in*, *-i*) **～ü ısırmak** 似乎认识某人：Lokantada, oturduğum masanın tam karşısındaki bu adamı gözüm ısırıyordu. 餐馆里坐在我对面的这个人我好像认识。(*-in*, *-e*) **～ü ilişmek** 偶然看见，不经意看见，突然看见：Gözüm, yerde ters yüz edilmiş debelenen bir kaplaumbağaya ilişti. 我突然看到一只乌龟四脚朝天在地上挣扎。Mikrofondan ayrılırken bir ara gözüm kendisine ilişti. 我正要离开话筒，偶然看见了他。(*-in*) **～ü kaçmak** ①斜视，偷看 ②偶然看见，不经意看见，突然看见 (*-de*) **～ü kalmak** ①向往，憧憬，渴望，追求：Horoz ölür, gözü çöplükte kalır. 【成】公鸡虽死，眼不离垃圾堆；山河易改，秉性难移。②觊觎，垂涎，眼红：Ne alırsan al, fakat ortada getirme, birisi görür, gözü kalır. 你要买什么你就去买，但是不要拿出来，有人见了会眼红。③凝视 (*-in*) **～ü kan çanağına dönmek** 两眼通红 (*-in*) **～ü kanlanmak** 眼睛通红，眼睛充血：Gözü kanlandı. 他的眼里带着血丝。**～ü kanlı** 杀人犯，杀人者 **～ü kapalı** ①不加思索地，毫不犹豫地 ②孤陋寡闻的 (*-in*) **～ü kapanmak** ①去世，过世 ②非常困倦 ③失明：Kazadan sonra bir gözü kapandı. 出事后，他的一只眼睛失明了。**～ü kapıda** ①伺机逃跑的，想溜号的 ②急切等待的 **～ü kara** 无畏的：O, gözü kara biridir, korkmadan bu işe atılır. 他是一个胆大的人，做这种事一点儿也不害怕。(*-in*) **～ü kararmak** ①头晕眼花：Aç ölmez, gözü kararır; susuz ölmez, benzi sararır. 【成】饿不死人眼发黑，渴不死人脸蜡黄。②两眼发黑：Birden gözü karardı; bayılacak gibi oldu. 他突然眼前一黑，似乎要晕过去了。(*-in*) **～ü kaymak** ①斜视，偷看：Yazılı yoklama sırasında gözüm arkadaşım kağıdına kayınca, öğretmen derhal "Murat" diye bağırmıştı. 在书面摸底考试的时候，我刚一偷看同学的卷子，只听老师一声大喊："穆拉特"。②偶然看见，不经意看见，突然看见 **～ü kesin** 目光敏锐的：Atmacanın gözü keskin olduğundan avını çok iyi görür. 雀鹰目光敏锐，能非常清楚地看见它的猎物。(*-in*) **～ü kesmek** ①认为能够胜任：Düşündüm taşındım, gözüm pek kesmedi, bu işi yapmaktan vazgeçtim. 我左思右想，觉得我还是做不来，就回绝了这件事。②相中，看上：Bir kere görelim, eğer gözümüz keser, hesabımıza gelirse alırız. 我们再看看，如果中我们的意，如果我们的钱够，我们就买了它。(*-in*) **～ü kızmak** ①眼红 ②大发雷霆，气急败坏，恼羞成怒：Murat öyledir: Gözü kızınca kimseyi dinlemez. 穆拉特就是这样的，他只要一生气，谁的话也听不进去。(*-in*) **～ü korkmak** 如惊弓之鸟，被吓破胆，害怕：Vallahi benim gözüm korktu, bir daha oraya gidemem. 吓死我了！我再也不去那个地方了。Ona artık sataşamam. Gözüm korktu ondan. 我再也不会去招惹他了，我怕他。**～ü küllü** 不知好歹的 (*-in*, *-de*) **～ü olmak** 羡慕；嫉妒；觊觎：Oduncunun gözü omçada dilencinin gözü çömcede. 【成】樵夫盯着的是荆条，乞丐盯着的是木勺。(*-in*) **～ü patlamak** 瞪眼，发怒，生气：Göle su gelinceye kadar, kurbağanın gözü patlar. 【成】水不进湖青蛙恼；时机不对事难成。(*-in*) **～ü pek** 无畏的，胆大包天的，勇敢的：Sırtında bir çıkıntısı olan kuyumcu her kambur gibi oldukça gözü pek bir adammış. 金匠背上有个包，像所有的驼背的人一样，胆子很大。**～ü pekliği** 胆量，勇敢：O günden sonra haydutlar bir daha eve girme gözü pekliğini gösterememişler. 从那天起，这些强盗再也没有胆量进那所房子。(*-in*, *-e*) **～ü saplı kalmak** 盯着，直勾勾地看着：Kızdan uzaklaşırken kafasını geriye çevirir, gözü kıza saplı kalırdı. 他离开这位姑娘时向后转过头，眼睛直勾勾地看着姑娘。(*-in*) **～ü sönmek** ①变瞎，失明 ②去世，死亡 **～ü sidikli** 爱哭鼻子的 **～ü sulu** 爱哭鼻子的 **～ü sürmeli** 骗人的 (*-in*, *-e*) **～ü takılmak** 凝视：Vitrindeki kırmızı cekete gözüm takıldı. 我紧紧地盯着橱窗里的红色上衣。**～ü tok** 知足的，不贪的 (*-in*) **～ü toprağa bakmak** 濒死，行将就木：Zavallı ihtiyarın gözü toprağa bakıyordu. 可怜的老人已垂垂老矣，行将就木。(*-in*, *-i*) **～ü tutmak** 相中，喜欢，看中：Evi gözüm tutmuyor. 我没看中这套房子。(*-in*) **～ü uyku tutmamak** 睡不着，失眠：Gecelerce gözüm uyku tutmadı. 我整夜整夜睡不着觉。(*-in*) **～ü üstünde kalmak** 看护，保护，守护，照顾，关照，监督 (*-in*) **～ü üzerinde olmak** 看护，保护，守护，照顾，关照，监督 **～ü yaşı, burun sümüğü** 忙得浑身是汗 **～ü yaşlı** 爱哭鼻子的 (*-in*) **～ü yememek** 不敢，不胜任：Doğrusu yaya gitmeği gözüm yemedi. 说真的，我不敢走着去。(*-in*) **～ü yılmak** 害怕，畏惧：Onun politikadan gözü yıldı; partiden

uzak duruyor. 他害怕搞政治，从不与政党打交道。(*-in*) **～ü yol**(**lar**)**da kalmak** 焦急地等候某人，眼巴巴等待某人，焦急等候，望眼欲穿 (*-in*) **～ü yüksekte** (或 **yükseklerde**) **olmak** 想向上爬，希望登上高位，好高务远：Murat'ın gözü çok yükseklerde, ama o oranda çalışmıyor. 穆拉特好高务远，眼高手低。**～üm** 亲爱的，宝贝(尤指子女)：Hangi rüzgâr attı ki gözüm, ayağınıza sıcak su mu soğuk su mu dökeyim? 宝贝！什么风儿把你们吹来了？真高兴你们来！**～ümün bebeği** 亲爱的，宝贝 **～ümün elifi** 亲爱的，宝贝 **～ümün nuru** 亲爱的，宝贝(尤指子女) **～ün üstünde kaşın var dememek** 别人说什么就是什么，别人说什么就信什么，逆来顺受：İki elim yanıma gelecek; doğruyu söylememezlik edemem, gözün üstünde kaşın var bile demediler. 我对天发誓，我说的全是实话，他们全都信了。(*-in*) **～ünde** 据某人认为，在某人眼里，在某人看来：Onun gözünde suçluydum ben. 在他眼里，我曾经是个罪人。(*-i*) **～ünde büyütmek** 小题大作，过于看重：Sen bu adamı gözünde fazla büyüttüğün için çekiniyorsun. 你敬畏这个人是因为过于看重他了。**～ünde kalmak** 被怀念，被思念，被想念，被惦记；死不瞑目：Yıllarca peşinde koştum; ele edemedim; o, gözümde kaldı. 我追求她已经多年了，一直得不到她，我死不瞑目。(*-in*) **～ünde olmamak** 在某人心目中什么都不是，被瞧不起 (*-in*) **～ünde sıfır olmak** 在某人心目中什么都不是，被瞧不起：O, benim gözümde sıfırdır. 他在我眼里狗屁不是。(*-in*) **～ünde sinek değeri kadar olmamak** 在某人心目中什么都不是，被瞧不起：Gözümde sinek kadar değeri yok. 在我眼里，他狗屁不是。(*-i*) **～ünde taşımak** 考虑到，估计到 (*-in*) **～ünde tütmek** 被非常思念，被想念：Annem, kardeşlerim gözümde tütüyor. 我非常思念我的母亲和兄弟姐妹们。İki seneden beri görmediği oğlu gözünde tüter olmuştu. 他已经两年没有见到他的儿子了，非常想念。**～ünden ayırmak** 爱不释手，不忍离去 (*-i*) **～ünden düşürmek** 使失去某人的宠爱：Babasının bile gözünden düşürüp ocak başına attırmış onu. (这件事情)使他甚至失去了父亲的宠爱，从天堂掉到了地狱。(*-i*) **～ünden esirgemek** 爱护，爱惜，呵护 (*-i*) **～ünden gönlünden silmek** 完全忘记 (*-in*) **～ünden kaçmak** ①没被看见，没被注意到，逃过某人的眼睛：Bu durum Bayan Wang'ın gözünden kaçmadı. 这种情景被王氏看在眼里。Yaz tatilinde iki çocuğun sık sık bahçede bulunmaları, uşakların gözünden kaçmadı. 暑假里，有两个孩子经常出现在花园里。这一切都没逃脱仆人的眼睛。②消失，不见：Ben akşamlardan beri onu kolluyordum ya, gözümden kaçmış. 我从晚上以来就一直注意她，可她却不见了。**～ünden sürmeyi çalmak** 成为惯偷，成为盗窃高手(老手) (*-in*) **～ünden uyku akmak** 非常困 **～ünden yaş getirmek** 使流泪 (*-in*) **～üne bakmak** ①爱护，爱惜，呵护 ②看某人的眼色，揣测某人的心思，唯命是从：Kız annesinin gözüne bakıyor; ne dese hemen yapıyor. 女孩儿对她的母亲惟命是从，妈妈说什么，她就做什么。(*-in*) **～üne batmak** 扎眼，使不快 **～üne bit düşmüş gibi** 全神贯注 (*-in*) **～üne dizine durmak** 受报应：Eğer bir şeyimi aldıysa, gözüne dizine dursun. 你要是拿了我的东西，会遭报应的。(*-in*) **～üne dünya görünmemek** 漠不关心 (*-in*) **～üne girmek** 赢得爱情，获得关注，得到重视，受到宠爱：Çok çalışırsan öğretmenin gözüne girersin. 只要你刻苦，就能得到老师的喜欢。(*-in*) **～üne** (*hiçbir şey*) **görünmemek** 什么也顾不上：O kötü durumda malı, parası gözüne görünmedi. 他处境不妙，什么钱啊财啊全都顾不上了。(*-in*) **～üne ilişmek** 不经意被看见，突然被看见：Gene etrafıma, pencere ve kapı aralıklarına bakıyorum. Nihayet iskarpinlerin gözüme ilişiyor. 我又向周围、窗户和门缝看了看，终于发现了我的那双便鞋。Kalabalığın arasında gözüme Sabit beyağabeyin yüzü ilişti. 在人群中，我一眼就看见了萨比特先生的面孔。(*-in*) **～üne kan oturmak** 乌眼青：Ağacın dalı çarptıktan sonra gözüne kan oturmuş. 他撞到树上，闹了个乌眼青。(*-in*) **～üne kara su inmek** ①眼睛因结膜炎而失明 ②望眼欲穿 (*-i*) **～üne kestirmek** ①希望自己能干成某事 ②相中：Gözünüze kestirdiğiniz birisi var sanırım babacığım; öyleyse hadi söyleyin. 爸爸，我看您心目中已经有人了；那末，快点儿说出来吧。③觊觎，垂涎：Şu karşında oturan kızı gözüne kestirdi. 他在打坐在他对面的那个姑娘的主意。(*-i*) **～üne sokmak** ①提醒 ②强迫看，硬塞给看 ③取悦于，讨好 (*-in*) **～üne uyku girmemek** 睡不着，失眠：Fakat hancının gözüne bir türlü uyku girmiyormuş. 但是，店主一点儿也睡不着。Vallahi korkudan bu gece gözüme uyuku girmedi. 我的天哪！吓得我一宿没睡着觉。**～ünü açıp görmek** ①出生 ②醒来，清醒 **～ünü açıp kapayıncaya kadar** 一不留神：Hans gözünü açıp kapayıncaya kadar, kendini

yerde, bir hendeğin içinde bulmuş. 一不留神，汉斯发现自己摔了下来，掉进沟里。**～ünü açmak** ①睁开眼睛，醒来，清醒 ②当心，小心：Aç gözünü, bizi de maytaba almak istersen, yersin marizi. 你小心点儿！你要是连我们也想耍弄，我让你吃不了兜着走！Gözünü aç, madara olursan bir araba dayak yersin. 你可要当心点儿，要是出了什么差池，你可要吃不了兜着走。Gözünü aç, paranı kaptırma! 把眼睛睁大点儿！当心别人抢你的钱！③瞪大眼睛，瞪 ④唤醒，使思想转过弯来，转弯子 ⑤(女人)第一次和男人发生性关系，开苞 ⑥抓住时机 ⑦喘口气，歇口气，喘息：Evlâdım büyüdü, et ekmek sahibi oldu da gözümü biraz açtım. 我的儿子长大了，能养家了。我也可以喘口气了。Savaş bitti, tam gözümüzü açacağımız zaman ekonomik kriz çıktı. 战争结束了，我们刚要喘口气，又发生了经济危机。**～ünü ağartmak** 直勾勾地看 (*-den*) **～ünü alamamak** 目不转睛地看：Ali bey, gözünü fotograftan alamıyor. 阿里先生目不转睛地盯着那张照片。(*-den*) **～ünü ayırmamak** 目不转睛地看 (*-in*) **～ünü bağlamak** 蒙骗，蒙蔽，使盲目：Onun güzelliği senin gözünü bağlamış; başka bir şey göremez olmuşsun. 她的美色蒙蔽了你的眼睛，其他你什么也看不清了。**～ünü başını yarmak** ①搞糟，办坏 ②买东西时挑走了眼，挑花眼 (*-in*) **～ünü boyamak** 欺诈：Deminki alışverişte gözümü boyadın. 刚才买东西的时候你骗了我。**～ünü bürünmek** 一叶障目 **～ünü çıkarmak** ①搞糟，办坏 ②买东西时挑走了眼 (*-in*) **～ünü daldan budaktan esirgememek** 奋不顾身，舍死忘生，勇往直前，奋勇当先：Onun bu fedakârlığına karşı sizin de biraz gözünüzü daldan budaktan esirgememeniz lâzım gelecek. 面对他的这种牺牲精神，你们也应该奋勇当先一些。(*-in*) **～ünü daldan budaktan sakınmamak** 奋不顾身，舍死忘生，勇往直前，奋勇当先：Çok cesaretli ve atılgandır, gözünü daldan budaktan sakınmaz. 他非常勇敢，奋不顾身。**～ünü daldan çöpten esirgememek** 奋不顾身，舍死忘生，勇往直前，奋勇当先 (*-in*) **～ünü daldan çöpten sakınmamak** 奋不顾身，舍死忘生，勇往直前，奋勇当先 (*-e*) **～ünü dikmek** ①凝视，仔细看，目不转睛 ②妄想，觊觎，垂涎 (*-in*) **～ünü doyurmak** 使满足，使知足：Bu oğlanın ne ettim, ne yaptımsa gözünü doyuramadım. 这孩子，无论我为他做了什么，都无法使他满足。(*-in*) **～ünü dört açmak** 瞪大眼睛，提高警惕，保持高度清醒：Gözünü dört açmazsan kargayı bülbül diye satarlar. 你要是不盯紧点儿，他们就会以次充好把东西卖给你。(*-in*) **～ünü duman bürümek** 气得眼前发黑，生气，发怒，愤怒 **～ünü dünyaya açmak** 出生，诞生 (*-in*) **～ünü gönlünü açmak** 使高兴，使兴高彩烈 (*-in*) **～ünü ～üne dikmek** 长时间地看着某人的眼睛 (*-in*) **～ünü hırs bürümek** ①非常希望，极想 ②暴怒，大发雷霆 (*-in*) **～ünü kan bürümek** 气得两眼通红：Adamın gözünü kan bürümüş; onu kimse durduramaz. 此人怒不可遏，两眼冒火，谁也拦不住。**～ünü kapamak** ①闭眼，去世，死亡 ②入睡 ③装看不见，视而不见：O acı olaydan sonra herşeye gözünü kapadı. 自从那次令人伤心的事件之后，他对任何事情都装看不见。(*-in*) **～ünü kırpmamak** ①不睡，没睡：Kadıncağız üzüntüsünden bütün gece gözünü kırpmadı. 那女人伤心得一宿没合眼。O gece nedense gözümü kırpmadan sabahı etmiştim. 那天夜里，不知为什么，我一夜没合眼，一直熬到天亮。②无畏，勇敢，毫不犹豫，不加思索 (*-in*) **～ünü kin bürümek** 恨得咬牙切齿；气得怒火中烧 (*-in*) **～ünü korkutmak** 吓唬，恐吓，威胁 (*-in*) **～ünü oymak** 伤害，对某人不客气：Burası, herkesin birbirine çamur attığı, çelme taktığı, birbirinin gözünü oyduğu bu dünyadır. 这是一个人人互相诋毁、拆台和伤害的世界。Besle kargayı, oysun gözünü. 【成】养只乌鸦啄瞎眼；养虎遗患。(*-in*) **～ünü patlatmak** 痛打，打伤 (*-in*) **～ünü sevda bürümek** 被爱蒙住眼睛 **～ünü sevdiğim** 亲爱的 **～ünü seveyim** (表示请求、爱情等的语句)亲爱的；宝贝；请；请求：Gözünü seveyim, benimle oynama. 求求你了，别再耍我了。(*-in*) **～ünü yaşartmak** 使伤心，使难过，使流泪 (*-in*) **～ünü yıldırmak** 威吓，使胆怯，使气馁，吓倒 **～ünü yummak** ①闭眼，睡着，入睡：Hasan bütün gece gözünü yummadı; hep kardeşini düşündü. 哈桑一宿没合眼，一直在想他的弟弟。② (*-e*) 原谅，宽恕，睁只眼闭只眼，宽容，装看不见 ③【俗】断了念头，失望，绝望 ④死亡，去世：Babaları gözünü yumunca; çocukları miras kavgasına tutuştular. 父亲刚一闭眼，他的几个儿子就开始争夺遗产。(*-e*) **～ünün bebeği gibi bakmak** 象爱护眼珠一样地爱护 **～ünün bebeği gibi sevmek** 象爱眼珠一样地爱，深爱 **～ünün bebeğine batmak** 谈到问题的关键之处 **～ünün çapağı ile** 眼屎还没擦就，刚

一醒来就，刚一睁眼就：Bir kahve içmeden, böyle gözünün çapağı ile nereye gidiyorsun? 你咖啡也没喝，眼屎还没擦，刚一睁眼要到哪里去？**～ünün çapağını silmeden** 眼屎还没擦，刚一醒来，刚一睁眼 **～ünün içine baka baka** 大胆而又冷静地 (*-in*) **～ünün içine bakmak** ①爱护，爱惜，呵护：Bir müddet evvel geçirmiş olduğu kalp krizinden sonra, çoluğu çocuğu gözünün içine bakıyor. 自打前不久犯过一次心脏病之后，他的老婆孩子对他备加呵护。②看某人的眼色，揣测某人的心思：Hanımefendinin etrafında pervane gibi dönüyor, isteyeceği şeyleri evvelden keşf etmek için gözünün içine bakıyordu. 他围着妻子团团转，试图从她的眼睛里先揣测出她究竟想要什么。③眼巴巴地看着恳求：Berna, meraklı meraklı gözümün içine bakıyordu. 贝尔娜眼巴巴地瞅着我。Birşey istiyor mu diye gözünün içine baktın. 你眼巴巴地瞅着他，必是有所求吧？(*-in*) **～ünün kurdunu kırmak** 恐吓，恫吓，吓唬 **～ünün kuyruğuyla** (或 **ucuyla**) **bakmak** 斜眼偷看 (*-in*) **～ünün önünde** 当面：Gözünüzün önünde belirmesini istediğim en önemli nokta budur. 这就是我希望当着你们的面搞明白的最重要一点。**～ünün önünde olmak** ①被监督，在眼皮底下 ②浮现在眼前，丝毫不忘，一直记着 **～ünün önünden geçmek** 浮现在眼前，回忆起，记得 **～ünün önüden gitmemek** 浮现在眼前，丝毫不忘，忘不掉：Zavallı annem! Son günleri gözümün önünden hiç gitmiyor. 我那可怜的母亲！她那最后的日子时时浮现在我的眼前。**～ünün önüne gelmek** 浮现在眼前，被想起，被忆起：Doğduğum köydeki çocukluğum gözümün önüne geldi. 我童年的情景浮现在我的眼前，那是在我出生的小村子里。**～ünün önüne getirmek** 再次回忆起，再次想起 (*-e*) **～ünün üstünde kaşın var dememek** 宽容，不挑毛病，不吹毛求疵：Ben kimseyi kırmadım; kimseye gözünün üstünde kaşın var demedim. 我没有得罪过任何人，我对任何人都很宽容。**～ünün yaşına bakmamak** 不相信眼泪，不同情，不可怜，不怜悯：Gözünün yaşına bakmadan gencecik ağacı kesmişler. 他们毫不怜悯地把那棵小树给砍掉了。(*-e*) **～üyle bakmak** 视某人为，把某人看成：O sana evlât gözüyle bakıyor. 他视你为己出。Oğlan kıza nişanlısı gözüyle bakmış. 小伙子把姑娘当作自己的未婚妻。Ona düşman gözüyle bakmayın. 您不要把他当作敌人。(*-i*) **～üyle görmek** 亲眼目睹，亲眼看见，目击：Ben kendi gözümle gördüm; hırsız camı kırıp pencereden içeri girdi. 我亲眼看见小偷砸碎玻璃从窗户里钻了进去。Hırsızın kaçtığını gözüyle görmüştü. 他亲眼看见小偷跑了。◆**Göz görmeyince gönül katlanır.** 眼不见，心不烦。**Göz görür, gönül çeker** (或 **ister**). 一见钟情。**Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.** 久不见面，朋友也会生分。**Göze göz, dişe diş.** 以眼还眼，以牙还牙。**Göze yasak olmaz.** 众人的眼睛是挡不住的。**Gözlerinden öperim.** 顺致问候！**Gözü çıkasıca.** 瞎眼的，有眼无珠的！**Gözü dönesi**(**ce**). 该死的！**Gözü kör olası** (或 **olasıca**) 瞎了眼的！**Gözü kör olsun.** ①【狎】真倒霉！糟糕！坏了：Paranın gözü kör olsun. 糟糕，没钱了！②瞎了他的狗眼！③该死的！见他妈的鬼去吧！**Gözü tanede olan kuşu tuzaktan kurtulmaz.** 贪嘴的鸟儿入牢笼。**Gözüm çıksın** (或 **kör olsun**)**!** 我发誓！我没有撒谎！**Gözün aydın!** 恭喜，恭喜！**Gözünü toprak doyursun.** 你这个贪得无厌的家伙！

göz açıklığı *is.* 敏锐，机灵，精明

göz ağrı *is.* 【转】旧情人，初恋的情人；曾经爱过的东西：Eski göz ağrısını unutmamış. 他没有忘记他的旧情人。Sen ilk aşkım, ilk göz ağrımsın / Dünyalara değişmem seni. 你是我的初恋，我的初恋情人是你 / 你是我的世界，你是不可取代的。

göz akı *is.* 〈解〉眼白，白眼珠，巩膜

göz alıcı *s.* 光彩照人的，引人注目的，美不胜收的，使人眼花缭乱的，使人目不暇接的，使人目眩的：～ alıcı bir manzara 使人目不暇接的美景 O göz alıcı rengi zamanla tatlılaşmıştı. 那种刺眼的颜色逐渐变得柔和了。

göz altı *is.* 软禁：İkisi de göz altında duyuyorlar kendilerini. 他们两人也都觉得自己似乎被软禁了。◇**～ etmek** 软禁 **～na almak** 软禁 **～nda bulundurmak** 软禁 **～nda tutmak** 软禁

göz aşısı *is.* 芽接，嫁接

göz bağcı *is.* 魔术师

göz bağcılık, -ğı *is.* 魔术，幻术，戏法

göz bağı *is.* ❶魔术，幻术，戏法 ❷【转】魔力，诱惑力：Onun sözleri bana bir göz bağı olmuştu. 他的一番话对我有魔力。

göz bebeği Ⅰ *is.* 〈解〉瞳孔 Ⅱ *s.* 【转】眼珠子，最心爱的(人或物)：～ bebeği evlâdın 我心爱的孩子 ◇～ **gibi saymak** (或 **sevmek**) 心爱，最爱：Göz bebeği saydığım vazo kırıldı. 我最心爱的花瓶被人打碎了。

göz bilimi *is.* 眼科学

göz boncuğu *is.* 避邪念珠

gözcü *is.* ❶监视者，哨兵，更夫；望风者：～ külesi 了望塔 ❷密探，特务 ❸【俗】眼科大夫 ❹监考人：Bütünleme sınavlarında gözcü öğretmen öğrencilere göz açtırmamışlardır. 在毕业考试中，监考老师没给学生们任何机会。

gözcülük, -ğü *is.* ❶监视，站岗，守更，监考 ❷【俗】眼科

göz dağı *is.* 恐吓，恫吓，威胁，使胆怯，使恐慌：Saf adamlar, küçük bir göz dağıyla yelkenleri suya indiriyorlar. 天真幼稚的人你稍微一吓唬他，他就屈服了。◇(*-e*) ～ **vermek** 恐吓，恫吓，威胁，使胆怯，使恐慌：Kral onu huzuruna getirtmiş, ağır sözlerle gözdağı vermiş. 国王把他叫去大骂一通。

gözde Ⅰ *s.* 受宠爱的，受欢迎的，走红的 Ⅱ *is.* 受某大人物宠爱的女人 ◇～ **olmak** 受宠爱，走红：Günümüzün gözde sanatçılarının pek azı gelecek yıllarda ününü sürdürebilir. 眼下走红的艺术家过几年很少有人能继续走红。

gözdemci *is.* 间谍，奸细，特务

göz demiri *is.* 〈海〉船首锚

göz dikeği *is.* 【旧】宠物

göz dişi *is.* 上颚犬牙

göze *is.* ❶〈生〉细胞：kemik ana ～si 成骨细胞 renk ～si 色素细胞 ❷【俗】泉，水源

göze bilimi *is.* 〈生〉细胞学

gözelerarası *is.* 〈解〉细胞间的

gözemek (*-i*) ❶【俗】缝补，补补丁 ❷绣花，刺绣 ❸补栽(秧苗)

gözen *s.* 招人喜欢的，诱人的，有魅力的，有吸引力的，漂亮的

gözene *is.* 【俗】养蜂人取蜜时戴的头盔

gözenek, -ği *is.* ❶窟窿眼，毛孔，细孔，微孔：～ ölçer 土壤孔率检验器，孔隙仪 ～ ölçme 孔率测定法，孔性测定法 ❷〈植〉气孔；〈动、解〉毛孔：su ～i 〈植〉排水管，排水孔 ❸【俗】太阳黑子 ❹【俗】窗户

gözenekli *s.* 多孔的，有孔的

gözeneklilik, -ği *is.* ❶多孔，多孔性 ❷(石油)多孔结构

gözeneksiz *s.* 无孔的

gözer *is.* 【俗】(筛粮、土等用的)大眼筛子

gözenmek (*nsz*) gözemek 的被动态

göz erimi *is.* ❶〈天〉地平线 ❷可以目测的距离，眼睛可以看到的远方：Günesli bir günde, ovada göz erimi otuz kilometre kadardır. 在艳阳高照的日子里，在平原地区，一眼可以看到30千米以外的地方。

gözet *is.* ❶保护，庇护，关照，照顾 ❷重视，认真考虑，斟酌，另眼看待 ❸等待(时机等) ❹观察，监督，监视 ❺遵守

gözetçi, gözetici Ⅰ *s.* 保护的，保卫的，防护的 Ⅱ *is.* 〈体〉(径赛时跑道转弯处的)观察员

gözetilmek (*nsz*) göz etmek 的被动态

gözetim *is.* ❶ gözetmek 的动名词 ❷庇护 ❸软禁 ◇～**e almak** 软禁

gözetiş *is.* gözetmek 的动名词

gözetleme *is.* gözetlemek 的动名词：～ aynası 门镜，猫眼，反光窥视镜，(汽车)反光镜 ～ kıtası 巡逻队 ～ radarı 警戒雷达 ～ yeri 〈军〉了望所，观察所

gözetlemek (*-i*) 偷看，窥视，盯稍：Bu olup bitenleri güzelce gözetlemiş olan asker daha fazla beklememiş. 士兵把这一切悄悄地看在眼里，一点儿也不敢怠慢。Kartalın biri, bir kayaya konmuş, oradan tavşanları gözetlermiş. 有一只鹰，蹲在一块岩石上，观察兔子的动静。

gözetleniş *is.* gözetlenmek 的动名词

gözetlenmek (*nsz*) gözetlemek 的被动态

gözetletmek (*-e*) gözetlemek 的使动态

gözetleyici *is.* 望风者；观察者；窥视者

gözetleyiş *is.* gözetlemek 的动名词

gözetme *is.* gözetmek 的动名词：Yer yüzünde bir başına değilsiniz, başkalarının zevkini, hatırını da gözetmeniz gerekir. 地球上不只有您一个人，您还应该考虑到别人的感受。

gözetmek (*-i*) ❶保护，庇护，关照，照顾：Büyük kardeşler küçükleri gözetir. 哥哥要照顾弟弟。❷重视，认真考虑，斟酌，另眼看待 ❸等待(时机等)：fırsat ～ 等待时机 ❹观察，监督，监视 ❺遵守：disiplin ～ 遵守纪律

gözetmen *is.* ❶(学校的)督学 ❷在制作影片时代表制片人对影片的艺术，技术和资金进行监督的人，监制

gözetmenlik, -ği *is.* ❶(学校的)督学之职 ❷在制作影片时代表制片人对影片的艺术，技术和资金进行监督，监制

gözettirmek (*-i*) gözetmek 的使动态

göz evi *is.* 眼窝，眼眶

göze yutarlığı *is.* 〈生〉吞噬(细胞)作用，噬菌作用

gözgü *is.* 【俗】镜子

göz kapağı *is.* 〈解〉眼睑

gözleği *is.* 【俗】❶窥视点，窥视处 ❷等候猎物的地点

gözlem *is.* ❶观察，观测 ❷观察资料(报告)，观测资料(报告)

gözlemci *is.* ❶观察者，观测者 ❷观察员 ❸〈物〉参照物 ❹巡边员

gözlemcilik, -ği *is.* 观察，观测

gözleme[1] *is.* ❶ gözlemek 的动名词 ❷(天文或气象学的)观测

gözleme[2] *is.* 糕点

gözlemek (*-i*) ❶注视，关注 ❷观察，观测：hava değişikliklerini ～ 观测天气变化 ❸研究，调查 ❹窥视，偷看，窥伺：Bugün ona, kapısını maymuncukla açan haydudu ve uyanmasını gözleyen katili gösteriyoruz. 如今，我们给他指出盗贼在撬他家的门，谋杀者正在窥伺他睡着没有。

gözlemen *is.* 观察员，观察者

gözlem evi *is.* 天文台

gözlemlemek (*-i*) 观测，观察

gözlemlenmek (*nsz*) gözlemlemek 的被动态

gözlenen *is.* 〈物〉被参照物

gözlenmek (*nsz*) gözlemek 的被动态

gözletme *is.* gözletmek 动名词：～ postası 观察哨，监视哨；警戒哨；观察部位

gözletmek (*-i*) gözlemek 的使动态

gözleyici *is.* 观察者，观测者，观察员

gözleyiş *is.* gözlemek 的动名词

gözlü *s.* ❶长着某种眼睛的：ela ～ bir kız 淡蓝色眼睛的姑娘 iri ～ 大眼睛的 ❷有分格的，有抽屉的，有分间的：iki ～ ev 有两个房间的房子 Bu masa üç gözlüdür. 这张桌子是个三

屉桌。❸有眼的：sık ～ kalbur 细眼筛 ◇**～ye gizli olmamak** 心明眼亮，什么也瞒不住

gözlük, -ğü *is.* ❶眼镜：güneş ～ü 太阳镜 muhafaza ～ü 护目镜 ❷(马的)眼罩 ❸养蜂人的头盔 ◇**～ kullanmak** 戴眼镜：Gözlük kullanıyor musunuz? 您戴眼镜吗？ **～ takmak** ①戴眼镜：Gözlüğü takınca rahat hareket edemiyorum. 我戴上眼镜觉得不舒服。②【谑】注意，看清楚：Gözlük tak! 小心点儿！当心！

gözlükçü *is.* ❶眼镜商，修眼镜的 ❷眼镜店，眼镜修理店

gözlükçülük, -ğü *is.* ❶眼镜销售业 ❷眼镜修配业

gözlüklü *s.* 戴眼镜的

gözlüklü yılan *is.* 〈动〉眼镜蛇(*Naja tripudians*)

gözlüksüz *s.* 没戴眼镜的，不戴眼镜的

göz pencere *is.* 圆天窗

göz pınarı *is.* 〈解〉内眦，大眼角

gözsel *s.* 眼的，视觉的，视力的

gözsüz *s.* ❶瞎眼的，盲的 ❷没抽屉的，不分格的

göz taşı *is.* 〈化〉硫酸铜

gözükmek (*nsz*) 见 görünmek 释义：Ali don gömlek kapının önünde gözüktü. 阿里穿着内衣内裤出现在房门口。Bütün hayvanlar birer birer gelip efendilerinin hatırını sordular, ama tilki gözükmedi. 所有的动物都来探望它们的狮王，但是狐狸没有来。Vapur, ufukta gözüktü. 轮船出现在地平线上。

gözümsemek (*-i*) 注意到

göz yaşı *is.* 泪，泪水：～ bezleri 〈解〉泪腺 ～ etçiği (或 memesi) 〈解〉泪阜 Annem gözyaşları içinde kendime iyi bakmamı öğütledi. 母亲含着泪反复嘱咐我好好照顾自己。Ben bakmam karı kısmının göz yaşına. 我就见不得女人流眼泪。Yaşlı kadın, gözyaşları arasında onu yukarı çıkardı. 老太太含着眼泪把他扶了起来。◇**～ akıtmak** 流泪，哭：Kız da göz yaşlarını bol bol akıtarak içini boşalttı. 姑娘也泪流满面地倾诉了她的不幸。**～ dinmemek** 眼泪止不住地流，不停地哭：Ciğer acısını unutamayan kadının göz yaşları dinmiyor. 那女人忘不了失子之痛，眼泪不住地往下掉。**～ dökmek** 流泪，哭 **～nı içmek** 饮泣 **～nı tutamamak** 眼泪止不住地流，不停地哭：Göz yaşlarımı tutamıyorum. 我的眼泪止不住地往下流。**～nı zaptedememek** 眼泪止不住地流，不停地哭

göz yuvarı *is.* 〈解〉眼球

göz yuvası *is.* 〈解〉眼窝，眼眶

GP 【缩】信任党(Güven Partisi)

grado [gra'do] (意) *is.* ❶〈化〉(酒精)度 ❷【转】程度

grafik, -ği (法) Ⅰ *is.* 图，图表，图解，线图，曲线，曲线图：～ kullanıcı arayüzü 图形用户界面 O, hayatına girince başarı grafiği yükseldi. 他一步入生活，就获得了成功。Ⅱ *s.* 书画刻印的：～ sanatlar 书画刻印艺术

grafit (法) *is.* 石墨

grafolog (法) *is.* 笔迹学家

grafoloji (法) *is.* 笔迹学

grafometre [grafome'tre] (法) *is.* 测角器

gram (法) *is.* 克(gr.)

gram ağırlık, -ğı *is.* 〈物〉克力

gramaj *is.* (用于纸张和面包的重量单位)克：Ekmeğin gramajı düşürüldü. 面包的分量又少了。

gramatikal (法) *s.* 符合语法的，符合语法规则的

gramer (法) *is.* 语法

gramerci *is.* 语法学家

gramercilik, -ği *is.* 语法学

gram kuvvet *is.* 〈物〉克力

gramofon (法) *is.* 留声机，唱机：～ iğnesi 留声机唱针 ～ plağı 留声机唱片

gram santimetre *is.* 〈物〉克厘米

granat 〈拉〉*is.* 〈地〉石榴石

grandi [gra'ndi] (意)*is.* 〈海〉主桅

grandük [gra'ndük] (法) *is.* 大公

grandüşes (法) *is.* 大公夫人，大公女儿

granit (法) Ⅰ *is.* 〈地〉花岗岩，花岗石 Ⅱ *s.* 坚硬的，花岗石般的，结实的 ◇～ **gibi** 象花岗石一样的，坚硬的，结实的

granitleşme *is.* granitleşmek 的动名词

granitleşmek (*nsz*) ❶〈地〉花岗岩化 ❷【转】变得有势力，地位变稳固

granül, -lü (法) *is.* ❶〈生〉小孢子 ❷〈药〉小丸剂 ❸微粒

granüle (法) *s.* 细小的(药片)

granülin (法) *is.* 〈地〉磷石英，粉蛋白石

granülit (法) *is.* 〈地〉麻粒岩，变粒岩

gravür (法) *is.* ❶雕刻，版画 ❷雕刻术，版画术

gravürcü *is.* 雕刻家，版画家

gravyer (法) *is.* 瑞士格律耶尔干酪

Grek (法) *öz.is.* ❶古希腊人 ❷有关古希腊的东西：～ kültürü 古希腊文化

Grekçe [gre'kçe] *öz.is.* 古希腊语

grekoromen [gre'koromen] (法) Ⅰ *s.* 希腊人罗马人共同的 Ⅱ *is.* 〈体〉希腊罗马式摔跤

grena (法) *is.* 〈地〉石榴石

Grenada *öz.is.* 格林纳达(美洲)

gres (**yağı**) *is.* 润滑脂；汽车润滑油

grev (法) *is.* 罢工：～ kırıcılığı 破坏罢工的行为 ◇～ **yapmak** 罢工，举行罢工

grevci *is.* 罢工者

greyder (英) *is.* 平路机，推土机

greyfrut (英) *is.* 〈植〉❶葡萄柚树(*Citrus decumana*) ❷葡萄柚

gri (法) *is.* ve *s.* 灰色(的)

gril (法) *is.* 见 ızgara

grip, -bi (法) *is.* 〈医〉流行性感冒，流感：Hafif ateşiniz var. Grip olmuşsunuz. 您有点儿发烧，好像是感冒了。◇～**ine tutulmak** 患流感：Karım Asya gribine tutuldu. 我妻子患了亚洲流感。

grizu (法) *is.* 沼气，瓦斯

grizumetre (法) *is.* 沼气检验计，瓦斯检查器

grizuölçer *is.* 沼气检验计，瓦斯检查器

grosa (意) *is.* 〈商〉罗(12 打)

groston (意) *is.* 长吨

grostonluk *s.* …长吨的

grotesk (法) *is.* ❶奇形怪状的图案(装饰)❷〈剧〉滑稽的表演

Grönland *öz.is.* 格陵兰(丹麦)

grup, -bu (法) *is.* ❶人群，群体，集体，小组，群，组：～ sigortası 集体保险 ❷集团，团体，党派 ❸〈军〉分队，小队 ◇～**tan ayrı durmak** 不合群：Şu adam gruptan ayrı duruyor; soğuk nevalenin birisidir. 这个人不合群，是一个冷漠乖戾的人。

gruplandırmak (*-i*) 分组，分类

gruplaşmak (*nsz*) 组合，集团化

GSGM 【缩】青年体育总局(Gençlik Spor Genel Müdürlüğü)

GSMH 【缩】国民生产总值(Gayri Safi Millî Hasıla)

GTB 【缩】海关和专卖部(Gümrük ve Tekel Bakanlığı)

guano (西) *is.* 鸟粪，鱼肥

guarani (法) *is.* 瓜拉尼(巴拉圭货币)

guaş (法) *is.* ❶水粉画养料 ❷水粉画

guatr (法) *is.* 〈医〉甲状腺肿

gubar *is.* 【俚】(印度)大麻

gudde (阿) *is.* 〈解〉腺

gudubet [gudu:bet] (阿) *s.* 丑陋不堪的，极丑的，极为难看的，可憎的，讨厌的，丑恶的

gudubetlik, -ği *is.* 丑陋，难看，丑恶

gufran [gufra:n] (阿) *is.* 【旧】宽恕，赦罪

guguçiceği *is.* 〈植〉石竹(*Lychnis*)

guguk, -ğu Ⅰ *is.* 〈动〉杜鹃，布谷鸟(*Cuculus canorus*) Ⅱ *ünl.* 咕咕(声) ◇～ **gibi kalmak** 独处：Fatma, kocası ölünce koskoca konakta guguk gibi oturmak mecburiyetinde kalmıştı. 丈夫一死，法特玛不得不独自一人住在一大套宅院里。～ **gibi oturmak** 独处 ～ **yapmak** (孩子嘴里)发出咕咕声

gugukgiller *is.* 〈动〉杜鹃科(*Cuculidae*)

guguklu *s.* 有布谷鸟叫声的：～ saat 布谷鸟自鸣钟

gulaş (匈) *is.* 一种匈牙利烤肉

gulden *is.* 荷兰盾(荷兰货币)

gulet (法) *is.* 〈海〉双桅战船

gulu gulu *is.* (火鸡发出的)咕噜咕噜声

gulyabani *is.* 鬼魅魍魉，可怕的妖魔，可怕的东西 ◇～ **gibi insanın tepesine binmek** 恐吓，恫吓，吓唬：Gelir gelmez gulyabani gibi insanın tepesine bineceğine önce bir hatırımı sor. 你要先给我打个招呼，别一来就吓人一跳。

GUM 【缩】关税总局(Gümrükler Umum Müdürlüğü)

gurbet (阿) *is.* 异乡，他乡，海外：Kapı arkası bile gurbet. 【成】出门在外，再近也不是自己的家。◇～ **çekmek** 怀念故乡，思乡，想家 ～ **eli** 他乡，异乡，外国 ～ **ellere düşmek** 流落异乡，漂泊海外：Bir lokma ekmek uğrunda çoluk çocuğu ile gurbet ellere düşmüştü. 为了糊口，他带着老婆孩子流落他乡。～ **sıla acısı** 离乡之苦 ～**lere düşmek** 流落异乡，漂泊海外：Anası ölünce, kardaşlarını ihtiyar babasına bırakıp gurbete düşmüştü. 母亲死后，他把弟弟妹妹们抛给年迈的父亲，流落他乡。Oğlan gurbetlere düşmüş. 这孩子流落异乡了。

gurbetçi *is.* 流落他乡者，漂泊海外者

gurbetçilik, -ği *is.* 流落他乡，漂泊海外

gurbetlik, -ği *is.* 【俗】异乡，他乡，海外

gurbet kuşu *is.* 【俗】跳蚤

gurk *is.* ❶抱窝鸡(火鸡等) ❷雄火鸡 ◇～ ～ **etmek** 抱窝鸡咕咕叫 ～ **olmak** 要抱窝 ～**a yatmak** 抱窝，孵卵

gurklamak (*nsz*) ❶要抱窝 ❷雄火鸡膨起羽毛

guruldamak (*nsz*) 肚子咕噜咕噜叫

gurultu *is.* 咕噜咕噜声

gurup, -bu [guru:p] (阿) *is.* (日月星辰)落 ◇～ **etmek** 日落

gurup rengi *is.* ve *s.* 橙红色(的)

gurur [guru:r] (阿) *is.* ❶自大，自我欣赏，自负，骄傲，傲慢：Fakat gururunu bir türlü yenememiş. 但是她一点儿也不能克服自己的傲慢。❷自夸，吹牛 ❸面子，自尊，尊严 ◇～ **duymak** 骄傲，自大，傲慢，自负；感到自豪：Biz bu yarışın bu kadar başa baş gitmesinden gurur duymalıyız. 我们应该对这次竞争如此旗鼓相当感到自豪。(*-e*) ～ **gelmek** 骄傲，自大，傲慢，自负 ～ **getirmek** 骄傲，自大，傲慢，自负 (*-in*) ～**una dokunmak** 伤人自尊心：Bu sözler benim gururuma dokundu. 这些话伤了我的自尊心。(*-i*) ～**una yedirememek** (认为有失尊严、体面等而)无法忍受，不能接受；不肯，不忍：İşin zorluğunu bilmeme rağmen, yapmam demeyi gururuma yediremedim. 我知道这件事不大好办，但是我不好意思说我办不来。(*-in*) ～**unu cebine koymak** 放下架子，谦恭，谦让，谦顺：Hatasını anladığından gururunu cebine koydu ve arkadaşından özür diledi. 他明白是自己错了，因此显得很谦恭，向同事道歉。(*-in*) ～**unu incitmek** 伤人自尊心：Herkesin yanında adamı küçük düşürdün, gururunu incittin. 你在众人面前贬低此人，伤了他的自尊心。(*-in*) ～**unu kırmak** 伤人自尊心 (*-in*) ～**unu kurtarmak** 挽回面子：Param gitti ise de gururumu kurtardım ya. 尽管我钱花完了，可是我挽回了我的面子呀！(*-in*) ～**unu okşamak** 使骄傲，使自我欣赏，使自尊心得到满足，夸奖：Başarılarımın söylenmesi gururumu okşadı. 讲述我的成功使我很有面子。(*-in*) ～**unu yaralamak** 伤人自尊心：Gururumu yaraladılar. 他们伤了我的自尊心。

gururlanmak (*nsz*) 自大，自傲，傲慢，骄傲

gururlu *s.* ❶骄傲的，妄自尊大的，自高自大的，目空一切的，傲岸的：～ günahlı 傲慢的罪人 Çok gururlu birisi; küçük dağları ben yarattım, diyor. 他是一个目空一切的人，不知道天高地厚。❷自尊的，有自尊心的 ❸【转】强壮的，肥壮的，健美的：uzun otlar arasında semiren ～ hayvanlar 在茂盛的草地上吃得膘肥体壮的牲口

gururluca [gururlu'ca] *s. ve zf.* ❶骄傲的，妄自尊大的，自高自大的，目空一切的 ❷有自尊心的

gusletmek (*nsz*) 洗礼，洗浴

gusto [gu'sto] (意) *is.* 滋味，味道；趣味，嗜好，爱好

gusül, -slü (阿) *is.* (伊斯兰教)洗礼，沐浴

gusülhane *is.* 旧时的洗澡间

guşa *is.* 〈医〉【旧】甲状腺肿

gut (法) *is.* 〈医〉痛风病

guvaş (法) *is.* ❶水粉画：～ resim 水粉画 ❷水粉画颜料

guvernör (法) *is.* 总裁：eximbank ～ü 进出口银行行长

Guyana *öz.is.* 圭亚那(美洲)：Guyana Kooperatif Cumhuriyeti 圭亚那合作共和国

gübre (希) *is.* 肥料：kemik ～si 骨粉 organik ～ 有机肥料 ◇～ **koymak** 施肥：Bahçemizdeki ağaç pek cılız, dibine gübre koymalı. 我家花园里的这棵树长得太弱了，该施肥了。

gübre böceği *is.* 〈动〉食类虫(粪金龟子等)(*Onitis*)

gübreleme *is.* gübrelemek 的动名词

gübrelemek (*-i*) 施肥

gübrilenmek (*nsz*) gübrelemek 的被动态

gübreli *s.* 施过肥的：～ toprak 施过肥的土地

gübrelik, -ği *is.* 堆肥场，粪场

gübresiz *s.* 未施肥的

gübresizlik, -ği *is.* 无肥，缺肥：Toprak, gübresizlikten kısırlaştı. 土地因无肥而贫瘠。

gücem *is.* 必需，需要，必要性

güceme *is.* 强制手段，暴力，强迫，压迫

gücendirici *s. ve zf.* 使生气的，使发怒的，触犯某人的，得罪人的，使伤心的

gücendirmek (*-i*) gücenmek 的使动态：Bu akşam da gelmezseniz, bizi gücendirmiş olursunuz. 今天晚上你们再不来，可就要伤我们的心了。Dümen kullanmayı bilmediği için herkesi gücendiriyor. 他不会随机应变，把人全得罪了。Komşumuz ulu orta konuşup herkesi gücendirir. 我们的邻居说话口无遮拦，把人都得罪了。

gücenik *s.* 生气的，发怒的，伤心的：Niye öyle gücenik duruyorsunuz? 您为什么这么伤心？

güceniklik, -ği *is.* 生气，发怒，伤心：Ona gücenikliğimi sezindirdim. 我使他感觉到了我对他的不满。

gücenilmek (*-e*) gücenmek 的无主态：Böyle önemsiz şeylere gücenilir mi? 难道要为这种小事生气吗？

güceniş *is.* gücenmek 的动名词

gücenmek (*nsz*, *-e*) 生气，发怒：Gücenirsiniz diye bir şey söylemedim. 怕您生气，我什么也没有说。İki aydır gelmediği için ona çok gücendik. 他两个月没来了，我们很生他的气。

gücenmişlik, -ği *is.* 生气，愠怒

gücü *is.* 〈纺〉织布机筘

gücük *s.* 【俗】❶矮小的，发育不良的，虚弱的，弱小的 ❷无尾的，缺尾的，断尾的 ◇**～ ay** 二月

gücümsemek (*-i*) 感到为难，认为难办，不情愿地干

gücün *zf.* 勉强地，困难地，好不容易地

güç[1], **-cü** Ⅰ *s.* 困难的，难办的，棘手的：okunması ～ bir kitap 一本难以读懂的书 Allah var, bu kadar güç bir işi üç gün içinde hiçbir kimse yerine getiremez. 说实在的，如此困难的一项工作，任何人在两天之内也不可能完成。Eski yazıyı öğrenmek güç bir iştir. 学习古文是一件困难的事。Ⅱ *zf.* 艰难地，困难地，勉强地，好不容易地：İhtiyar, güç yürüyor. 老人步履蹒跚地走着。Ⅲ *is.* 困难 ◇(*-e*) **～ gelmek** 使为难：Bahçe işleri bana çok güç geldi. 我很难照管好这个花园。Bu bana çok güç gelecek. Çünkü henüz bu işi düşünmedim. 这叫我很为难，因为这件事我连想都没想过。**～ hâlle** 非常困难地，艰难地：Güç hâl ile gişeden bir bilet alabildim. 我好不容易才从售票处买到了一张票。**～e sarmak** 难办，困难化 **～ü ～üne** 艰难地，困难地，勉强地，好不容易地：Törene gücü gücüne yetiştim. 我好不容易才赶上了这次典礼。(*-in*) **～üne gitmek** 伤人自尊，使丢面子，使生气，触怒，惹恼：Bu söz gücüme gitti. 这句话让我生气。Kapının önünde saatlerce durmak gücüme gitti. 门前数小时的等待惹恼了我。**～üne koşmak** 复杂化，困难化

güç[2]**, -cü** *is.* ❶力，力量；精力：kas ～ü 肌肉的力量 ulusun ～ü 国力 zihin ～ü 智慧的力量 bir tavuğu tutup bağlayacak ～ü olmadığı hâlde 手无缚鸡之力 ❷动力；马力，(水的)浮力，(土地的)地力：motorun ～ü 发动机的马力 Yaşama istemi, bütün zorlukları yenmek için en güvenilir, en şaşmaz güçtür. 生存欲望是战胜一切困难最可靠最坚定的动力。❸势力，力量，大国：～ler dengesi 力量平衡 süper ～ler 超级大国 ❹强有力的人物 ◇**～ başarmak** 胜任：Yapılacak iş öyle bir pehlivan işiydi ki, adam, bu işi güçlü, genç ve henüz çift sürmeye alışmamış sekiz hayvanla güç başarıyordu. 这真是大力士的活，他的精力、他的青春和他那 8 头还没有驯服的牲口刚能胜任。**～ten düşmek** 筋疲力尽，疲劳 (*-in*) **～ü kalmamak** 筋疲力尽：Artık gücüm kalmadı, canım burnuma geldi. 我已经没劲了，累死我了！Sıcaktan bayılıyordu, adım atacak gücü kalmamıştı. 他热昏了，连走路的力气都没有了。(*-in*) **～ü kesilmek** 筋疲力尽：Açlıktan da gücü kesilmiş. 他又饿得一点儿力气也没有了。(*-in*) **～ü tükenmek** 筋疲力尽：Gücüm tükendi. 我已经没劲了。**～ünü göstermek** 惩罚，惩处，惩治

güç belâ *zf.* 困难地，艰难地，勉强地，好不容易地：Güç belâ bir bilet aldım gişeden. 我好不容易才从售票处买到了一张票。Onu iki kişi tutmuş, güç belâ yeniden yerine oturtmuştu. 两个人拖住他，好不容易让他坐回了原地。

güçbirliği *is.* 联合，同盟 ◇**～yle** 万众一心，齐心协力：Çin halkı, yurduna göz diken düşmanı güç birliği ile yendi. 中国人民万众一心，打垮了觊觎中国领土的敌人。

güçlendirici *s.* 使有力量的，加强的

güçlendirmek (*-i*) güçlenmek 的使动态：parti ile kitleler arasındaki bağları ～ 巩固党和群众的关系

güçleniş *is.* güçlenmek 的动名词

güçlenmek (*nsz*) 强壮，壮大

güçleşmek (*nsz*) 困难化，变难：Günler ilerledikçe dersler güçleşti. 日子一天天过去，功课越来越难了。Yagını kontrol altına almak güçleşti. 大火已变得难以控制。

güçleştirmek (*-i*) güçleşmek 的使动态

güçlü *s.* 强大的，强有力的，有力量的，有势力的：Ahmet çok güçlüydü, bütün çocuklara duman attırıyordu. 艾哈迈德非常强壮，镇住了所有的孩子。Aslan çok güçlü bir yaratıktır. 狮子是一种十分凶猛的动物。Belleği güçlü olduğu için unutmamış. 他记性很好，没有忘。◇～ **kuvvetli** 非常强有力的

güçlük, -ğü *is.* ❶困难，障碍：doğum ～leri 难产 ❷重活，累活 ◇～ **çekmek** 遇到困难：karşı takımın defansını geçmekte ～ çekmemek 轻而易举地突破对方球队的防守 ～ **çıkarmak** 制造困难；阻挠，刁难，为难：Bu adam işimizde güçlük çıkardı. 这个人净给我们找麻烦。～ **göstermek** 制造困难；阻挠，刁难，为难 ～**ü yenmek** 克服困难，战胜困难

güçlükle [güçlü'kle] *zf.* 艰难地，好不容易地，勉强地，奋力地，：Biz güçlüklerle savaşırken kılı kıpırdamadı. 我们奋力苦战，他却无动于衷。Çocuğun ayağına güçlükle bir ayakkabı uydurduk. 我们费了好多的时间才给孩子买到了合脚的鞋子。Tren rampayı güçlükle çıktı. 火车艰难地爬上了斜坡。

güçlülük, -ğü *is.* 强大，强有力，强壮，有势力，有力量

güçölçer *is.* 测力计，功率计，测功器

güçsünmek (*nsz*) 【俗】叫苦，叫难

güçsüz *s.* 无能的，无力的，弱的，势单力薄的，无能为力的，差的：En güçsüz yanı da karşı cinse aşırı tutkusuydu. 他最大的弱点是太好色。◇～ **düşmek** 无能，无力，无能为力

güçsüzce *s.* ve *zf.* 无能的，无力的，势单力薄的，弱的

güçsüzlerevi, güçsüzleryurdu *is.* 养老院

güçsüzlük, -ğü *is.* 无能，无力，势单力薄，无能为力

güdek, -ği *is.* 目的，目标

güdeksiz *s.* 无目标的，无目的的

güdelemek (*-i*) 【俗】落后，追赶，追随

güdem *is.* 管理，主持；控制，支配；奉行，执行

güdemek (*-i*) 管理，主持；控制，支配；奉行，执行

güderi (波) Ⅰ *is.* 通常是用鹿皮或山羊皮制成的软皮革 Ⅱ *s.* 用这种皮革制成的 ◇～ **eldivenle muamele etmek** 小心从事：Çok alıngan bir insan. Gücendirmemek için, her sözümüzü tartarak konuşuyor, kendisine her zaman güderi eldivenle muamele ediyoruz. 他是一个心胸非常狭窄的人。我们每说一句话都要斟酌，不要得罪他，对他我们每时每刻都要小心从事。

güdü *is.* 动机，理由，原因

güdücü *is.* ❶引导者，指引者 ❷【俗】牧民

güdük *s.* ❶有缺陷的，不完整的，短的，矮的：～ menare 半截塔 ❷断尾巴的，没尾巴的：～ kuyruklu bir köpek 一条短尾巴狗 ❸【转】轻率的，考虑不周的 ◇～ **kalmak** ①长不大，长不高 ②不了了之 ～ **tavuk** ①没尾没毛的小母鸡，秃尾巴鸡 ②【转】小人物，微不足道的人

güdükleşmek (*nsz*) ❶变得有缺陷，变成秃尾巴的 ❷变得轻率，变得不明事理

güdüklük, -ğü *is.* ❶有缺陷，有残缺 ❷轻率性，狭隘

güdülenme *is.* ❶〈心〉动机的形成，促动因素，动机 ❷动机，动力，兴趣

güdülmek (*nsz*) gütmek 的被动态：Sürü, çoban tarafından güdülür. 畜群只有牧人才赶得走。

güdüm *is.* ❶ gütmek 的动名词：Sürünün güdümünü yeni çobana verdirler. 他们把畜群交给了一个新来的牧民去照管。❷领导，管理，统治；引导，控制，操作：～ sistemi 操作系统

güdüm bilimi *is.* 控制论

güdümce *is.* 战术

güdümcü *is.* 统制经济论者，计划经济论者

güdümcülük, -ğü *is.* 统制经济论，计划经济论

güdümlü *s.* ❶可控制的；制导的：～ balon 可控气球，气艇 ～ füze 导弹 ～ ekonomi 计划经济 ～ taşıt 轨道车辆(如火车、有轨电车等) ❷专门的，专业的

güfte (波) *is.* 歌词

güfteci *is.* 歌词作家，歌词作者

güğüm (希) *is.* 铜水罐

gühercile (波) *is.* 硝石，钾硝

gül (波) *is.* 〈植〉蔷薇，玫瑰(*Rosa*)：Şunlara bak, muşmulanın yanında genç kız çöplükte açmış güle benziyor. 你看那边那个糟老头子身边的青年女子，好像一朵鲜花插在牛粪上。◇～ **endam** 身材匀称的 ～ **gibi** 花儿一样的，非常漂亮的 (*-e*) ～ **gibi bakmak** ①使不愁吃穿，使生活美满：Evine gül gibi bakıyor. 他使他的一家生活美满。②照看得好，伺候得好：Çocuğuna gül gibi bakıyor. 她把孩子伺弄得像一朵花儿一样。～ **gibi geçinmek** (或 **yaşamak**) ①相处得好，相处融洽 ②生活安逸，日子过得好 ～ **üstüne ～ koklamak** 拈花惹草，用情不一，另觅新欢；占着碗里看着锅里 ～ **yüzlü** 漂亮的，可爱的，面如桃花的 ◆**Gül dalından odun, beslemeden kadın olmaz.** 花棵子成不了劈柴，丫鬟也当不了太太。**Gül dikensiz olmaz.** 金无足赤，人无完人。**Gülü seven dikenine katlanır.** 爱花儿的人不怕扎。

gülabdan (波) *is.* 香水瓶

gülbank (波) *is.* 【旧】祈祷，祈求，欢呼

gülbeşeker (波) *is.* 糖渍玫瑰花瓣，玫瑰花瓣酱

güldeste (波) *is.* ❶玫瑰花束 ❷诗集，文集，曲选，画集

güldür güldür *zf.* 发出很大声音地：Çocuklar güldür güldür okuyor. 孩子们读书声琅琅上口。Sel suları güldür güldür akıyor. 洪水呼啸着流下来。

güldürmek (*-i*) gülmek 的使动态：Bunun için kral bir ferman çıkarmış. Kızı kim güldürürse onunla evlendirecekmiş. 因此，国王下旨，谁能让公主笑，谁就可以同公主结婚。Korkuyorum, sen bu gidişle babanın ocağına incir dikeceksin, düşmanlarını güldüreceksin. 我担心你这么干会毁掉祖宗的基业，干出亲者痛仇者快的事情。Dost ağlatır, düşman güldürür. 【成】朋友直言是好意，敌人奉承藏祸心。

güldürmen *is.* 喜剧演员

güldürü Ⅰ *s.* 可笑的，滑稽的，逗乐的 Ⅱ *is.* 轻喜剧：Dram yerine güldürü izlemeyi daha çok severim. 我比较喜欢看喜剧，不喜欢看悲剧。

güldürücü *s.* 可笑的，令人发笑的，喜剧性的

güleç *s.* 微笑的，喜气洋洋的：～ yüzlü 满面笑容的

güleçlik, -ği *is.* 喜庆，乐观：Doktorun eksilmeyen güleçliğini, cana yakınlığını maske sanıyor. 他认为医生无处不在的笑脸和同情都是装出来的。

güleğen *s.* 【俗】笑咪咪的，笑模笑样的，笑面的，愉快的，快乐的，和蔼可亲的

gülencek *is.* 笑话，趣闻

gülenek *is.* 幽默，诙谐；笑话

güler yüz *is.* 笑脸，愉快，快乐，兴高彩烈，和蔼可亲 ◇～ **göstermek** 笑容满面，和蔼可亲

güler yüzlü *s.* 笑脸的，笑咪咪的，笑模笑样的，愉快的，快乐的，兴高彩烈的，和蔼可亲的

güler yüzlülük, -ğü *is.* 愉快，快乐，笑咪咪，兴高彩烈，和蔼可亲

gülgiller *is.* 〈植〉蔷薇科(*Rosaceae*)

gülhatmi *is.* 〈植〉蜀葵，锦葵(*Althaea rosea*)

gülistan [gülista:n] (波) *is.* 【旧】玫瑰园

gül kurusu *is. ve s.* 干玫瑰色(的)

güllâbi(**ci**) (阿) *is.* 【旧】精神病院的工作人员：deli ～si 精神病院护理员

güllâbicilik, -ği *is.* 精神院工作人员的职业(或工作) ◇～ **etmek** 【转】①对狂暴的人陪笑脸，容忍某人的任性乖戾行为 ②强颜欢笑

güllâç, -cı (波) *is.* ❶一种薄脆饼，点心，圆片糖果 ❷包药干糊片(俗称糯米纸)

gülle (波) *is.* ❶(旧时大炮的)炮弹：kızgın ～ 燃烧弹 ❷〈体〉铅球 ◇～ **atmak** 〈体〉掷铅球 ～ **gibi** 很重的，很沉的

gülleci *is.* ❶制作旧式炮弹的工匠 ❷铅球运动员

güllü *s.* ❶有玫瑰花的：～ bahçe 有玫瑰花的花园 ❷画有玫瑰花的，有玫瑰花图案的：kırmızı ～ elbiselik 有红玫瑰花图案的衣料 ◇～ **kukla** 花枝招展的，浓装艳抹的

güllük, -ğü *is.* 玫瑰园 ◇～ **gülistanlık** 蓬莱仙境，富足之乡，天堂

gülme *is.* gülmek 的动名词：Kız bu yedi kişinin her yere birbiri peşinden gidişlerini görünce kahkahayla gülmeye başlamış. 姑娘看见这 7 个人总是一个跟着一个地跑，开始哈哈大笑。Uzun bir süre sonra kız gülmesini gizledi. 过了好久，姑娘才忍住了笑。◇～ **krizi** 笑个不停，大笑：Onu öyle bir gülme krizi tuttu ki odadan çıkmak zorunda kaldı. 他笑个不停，只好离开了房间。

gülmece *is.* 滑稽，诙谐，幽默

gülmeceli *s.* 滑稽的，诙谐的，幽默的：～ roman 幽默小说

gülmek, -er (*nsz*) ❶笑，欢笑，欢乐，快乐，幸福：Dünkü toplantıda çok güldük. 在昨天的集会上，我们非常快乐。Kadın evlendiğinden beri hiç gülmedi. 这个女人自打结婚以后就没有笑过。❷ (*-e*) 嘲笑：Böyle davrandığı için ona heskes gülüyor. 他的这种行为受到了大伙儿的嘲笑。Gülme komşuna, gelir başına! 不要笑话别人，你也可能受到嘲笑。◇～**ten bayılmak** 笑得要死 ～**ten çatlamak** 笑得要死 ～**ten katılmak** 笑得喘不过气来：Gerçi sonradan, bu olayı hatırladıkça, çok defa gülmekten katılmışımdır. 即使后来我想起这事也好多次笑得喘不过气来。～**ten kırılmak** 笑弯了腰：Onun hâline hepimiz gülmekten kırıldık. 看他那个样子，我们大家笑得腰都直不起来了。**güldükçe güller açılmak** 乐开了花 **güle güle** ①笑着，笑呵呵地；无忧无虑地：Çok güzel evimiz var; güle güle oturuyoruz. 我们有一个非常漂亮的家，生活得无忧无虑。②再见！请走好！一路平安！③祝您顺利！祝您好运！**güle güle otur'a gitmek** 恭贺乔迁之喜 **güle oynaya** 高兴地，愉快地：Dondurmalarını bitiren gençler güle oynaya kafile hâlinde uzaklaştılar. 这帮年轻人吃完冰激凌，有说有笑地结伴离去了。**gülerken ısırmak** 笑里藏刀，口蜜腹剑 **gülüp geçmek** 一笑了之 **gülüp oynamak** (或 **söylemek**) 度过欢乐时光 ◆**Gülerim!** 笑话，真可笑！**Güleyim bari!** 笑话，真可笑！

gül suyu *is.* 玫瑰香水

gülücük, -ğü *is.* ❶(婴儿的)笑 ❷微笑

gülük, -ğü *is.* 【俗】火鸡

gülümseme *is.* gülümsemek 的动名词：Dudaklarında biraz çekingen, biraz utangaç bir gülümseme vardı. 他的嘴角挂着一丝羞怯而又拘谨的微笑。Onun da gülümsemesi garipleşmişti. 他的笑也变得怪模怪样的。

gülümsemek (*nsz*, *-e*) 微笑：Çiftçi, kendisine gülümsemek için arkasına dönen çocuğuna hoşnut bir babanın gözleriyle bakıyordu. 那农夫朝他的孩子投了慈父的满意的一瞥；那孩子也回过头来报以微笑。Fakat nezaketsizlik etmekten korktu, gülümsedi ve sabrını topladı.

但是，他生怕显得失礼，只得强作欢颜，竭力忍耐。

gülümseyiş *is.* gülümsemek 的动名词

gülünç, -cü *s.* 可笑的：Bazen hareketleriyle pek makul, bazen âdetleriyle garip ve gülünç gözükürmüş. 有时他的行为显得他有理智，有时他的习惯又显得奇怪而又可笑。Çocukça işler yaparak herkese gülünç oluyor. 他做些孩子气的事情，让大家觉得可笑。

gülünçleşmek (*nsz*) 变得可笑

gülünçleştirmek (*-i*) gülünçleşmek 的使动态

gülünçlü *s.* 可笑的，滑稽的，诙谐的，幽默的：～ opera 喜剧 ～ oyun 喜剧表演

gülünçlük, -ğü *is.* 可笑，滑稽，诙谐，幽默

gülünmek (*nsz*, *-e*) 被笑话，被嘲笑

gülüntübetim *is.* 漫画，讽刺画

gülüntüçizim *is.* 漫画，讽刺画

gülüntüçizimci *is.* 漫画家，讽刺画家

gülüntüçizimlemek (*-i*) 把…画成漫画

gülüş *is.* gülmek 的动名词

gülüşmek (*nsz*) 互相说笑，一起笑，嘻嘻哈哈：Fıkrayı dinleyenler gülüştüler. 听故事的人都笑了。Kızlar gülüşüp fıkırdaşıyorlar. 这几个姑娘嘻嘻哈哈举止轻佻。◇**gülüşüp şakalamak** 嬉笑打闹

gülüt *is.* (在表演中)插科打诨，笑话

gülütçü *is.* (在表演中)插科打诨的演员

gül yağcı *is.* 提取或出售玫瑰油的人

gül yağcılık, -ğı *is.* 提取或销售玫瑰油

gül yağı *is.* 玫瑰油 ◇～ **çekmek** 提炼玫瑰油 ～ **çıkarmak** 提炼玫瑰油

güm *is.* ❶咣咣声：Güm diye kapı kapandı. 门咣当一声关上了。❷【转】假话，谎言 ◇～ **atmak** 撒谎，骗人：Gene güm atıyorsun. 你又要骗人了。～ ～ 咣咣声，咣咣响地，砰砰地 ～ ～ **etmek** 发出咣咣声 ～**e gitmek** ①白费力气，白费心机：Gürültüden konuşması güme gitti. 由于噪声太大，他讲话是白费口舌。②白白送命，死得不值 ③受损害

gümbedek [gu'mbedek] *zf.* ❶轰隆轰隆响地 ❷突然，忽然，猝然

gümbürdemek (*nsz*) ❶发出轰隆轰隆声，发出巨大响声 ❷去世，死亡，突然逝世，猝死

gümbürdetmek (*-i*) gümberdemek 的使动态

gümbürdeyiş *is.* gümbürdemek 的动名词

gümbür gümbür *zf.* 轰隆轰隆地，发出轰隆声地：Yoldan tanklar gümbür gümbür geçtiler. 一辆辆坦克轰隆轰隆地从公路上驶过。

gümbürtü *is.* 轰隆声，巨大的响声：Ara sıra tenekeler gümbürtü ile birbirine çarpıyor. 几只铁桶不时咣里咣当地碰撞在一起。◇～ **koparmak** 轰鸣，发出巨大响声，发出轰隆声

gümbürtülü *s.* 发出巨大响声的

güme(**le**) *is.* 【俗】❶猎人搭的小棚 ❷菜园里看守人的窝棚 ❸牲口棚

gümeç bal *is.* 尚未与蜂房分离的蜂蜜

gümlemek (*nsz*) ❶发出咣咣的声音 ❷【转】猝死，猝亡；白白送命，死得不值 ❸【俚】留级 ◇**gümleyip gitmek**【转】猝死，猝亡；白白送命，死得不值：Dağlar gibi delikanlı gümledi gitti. 一个壮小伙子猝然死去。

gümletmek (*-i*) gümlemek 的使动态：Davulcu davulunu gümletiyor. 鼓手把鼓敲得震天响。Kapıyı gümletip çıktı. 他一摔门出去了。

gümrah (波) *s.* 丰富的，充分的，密集的，浓厚的，汹涌澎湃的

gümrahlık, -ğı *is.* 丰富，充分，密集，浓厚，汹涌澎湃

gümrük, -ğü (希) *is.* ❶关税 ❷海关：Gümrük muayenesi nerededir? 海关检查在什么地方？◇～ **ödemek** 付关税：Bunun için gümrük ödeyecek miyim? 我要为此付关税吗？～**e tâbi** 需要报关的：Gümrüğe tâbi bir şeyiniz var mı? 您有要报关的东西吗？Gümrüğe tâbi hiçbir şeyim yok. Sadece özel eşyalarım var. 我没有任何要报关的东西，只有一些私人物品。～**ten geçmek** 通过海关 ～**ten mal kaçırır gibi** 匆忙地，慌里慌张地

gümrükçü *is.* ❶海关官员 ❷为他人代办海关关税的经纪人

gümrükcülük, -ğü *is.* ❶海关官员职业 ❷为他人代办海关关税的经纪人职业

gümrüklemek (*-i*) 办理进入海关的手续

gümrüklenmek (*nsz*) gümrüklemek 的被动态

gümrüklü *s.* ❶必须交纳关税的 ❷已交纳关税的

gümrüksüz *s.* ❶免税的，不必交纳关税的：Gümrüksüz sigara satıyor musunuz? 您这儿卖免税香烟吗？❷逃避关税的

gümüş Ⅰ *is.* ❶〈化〉银(Ag) ❷银子，白银 ❸【俗】女人；婊子，妓女 Ⅱ *s.* ❶银制的：～ tabak 银盘子 ～ para 银币 ❷银色的，银白色的 ◇～ **beyazı** 〈化〉银白 ～ **göz** 【转】见钱眼开的，财迷心窍的 ～ **kaplama** ①镀银 ②镀银的，镀银的器皿 ～ **kaplamak** 镀银 ～ **sıvama** 包银的 ◆**Gümüş sağ olsun, altın gidek olsun.** 要珍惜已经得到的东西，不要这山望着那山高。

gümüş balığı *is.* 〈动〉银汉鱼(*Atherina presbyter*)

gümüş balığıgiller *is.* 〈动〉银汉鱼科(*Atherinidae*)

gümüşçü *is.* ❶银匠 ❷银器商

gümüşçülük, -ğü *is.* ❶银器制作术 ❷银器销售业

gümüşçün *is.* 〈动〉衣鱼(一种原始无翅昆虫)(*Lepisma saccharina*)

gümüşçüngiller *is.* 〈动〉衣鱼科(*Lepismatidae*)

Gümüşhane *öz.is.* 居米什哈内(土耳其省、市)

gümüşî, gümüşü *s.* 银色的

gümüşîleşmek, gümüşüleşmek (*nsz*) 变成银色

gümüşlemek (*-i*) ❶包银，镶银，以银装饰，镀银 ❷使呈现出一种银一样的颜色：Ay ışığı, yüksek servileri ince ince gümüşledi. 月光照在高高的柏树上，洒下缕缕银光。

gümüşlenmek (*nsz*) ❶ gümüşlemek 的被动态 ❷【转】显银光，象银子一样闪光

gümüşletmek (*-i, -e*) gümüşlemek 的使动态

gümüşlü *s.* ❶含银的：～ krom 含银的铬 ❷包银的，镀银的，镶银的

gümüş rengi *is.* ve *s.* 银色(的)

gümüş servi *is.* 水中月

gümüşsü *s.* 象银子一样的

gün *is.* ❶昼夜，一日，一天，时光 ❷日间，白天，白昼：Yazın günleri uzundur, kışın en kısa günleridir. 夏日长，冬日短。❸日期 ❹节日，假日：Babalar Günü 父亲节 Sevgililer Günü 情人节(2 月 14 日) 8 mart Dünya Kadınlar Günü 国际三八妇女节 ❺当前 ❻时候，时机：Bu işi yapmanın günü değil. 这不是干这件事的时候。❼时期，时代：Bu çeşme bundan önceki valinin gününde yapılmış. 这座喷水池好像是前任总督时期修造的。❽好日子，好时光：unutulmaz bir ～ 难忘的一天 ❾太阳：～ doğarken 太阳升起的时候 Dünya ölümlü, gün akşamlı. 【成】人有旦夕祸福，月有阴晴圆缺。❿日光，阳光 ❶❶家庭聚会 ◇～ **ağarmak** 天亮，东方发白：Gün ağarmadan yola çıktık. 我们天不亮就上路了。～ **ağartısı** 黎明，拂晓 ～ **almak** ①约会，预约：Doktordan gün alman gerekir. 你应该和大夫约个时间。Doktordan cuma için gün almıştım. 我已经和医生约好星期五去看病。②…岁过…天：Çocuk beş yaşından iki gün aldı. 这孩子已经 5 岁零两天。～ **atmak** 天亮，拂晓 ～ **batmak** 日落，太阳下山，夜幕降临：Gün batarken içeri girdiler. 日落时分，他们进来了。Gün batmadan kuşlar yuvalarına dönerler. 日落之前，鸟儿归巢。～ **boyu** ①一整天：O, beni

aramaya çıkmış, ben onu; gün boyu köşe kapmaca oynadık. 他找我，我找他，我们折腾了一天。②成天，整天，天天：Gün boyu çalıştı, sıkıldı; canı burnundan geldi. 他成天干活儿，成天受欺负，他受够了。～ **bu gün** 机不可失，只争朝夕：Gün bu gün, saat bu saat, bu akşam Ali'yi yakalıyamazsam belki senelerce elime böyle bir fırsat daha geçmiyecek. 机不可失，时不再来，今天晚上我要是抓不住阿里，也许几年也再不会有这样的机会了。～ **dikilmesi** 【俗】正午 ～ **doğmak** ①日出，天明，天亮：Gün doğmadan kalkar, su taşır, ateşi yakar, yemek pişirir, kirlileri yıkarmış. 天不亮，她就起床，担水，生火，煮饭，洗衣服。② (*-e*) 给某人意想不到的良机 ～ **doldurmak** 虚度时光 ～ **durumu** 〈天〉至，至点：yaz ～ durumu 夏至 kış ～ durumu 冬至 ～ **eğişmesi** 午后 ～ **geçirmiş** 有经验的，饱经风霜的 ～ **geçmek** ①斗转星移：Gün geçtikçe işimden soğudum. 我越来越不喜欢我的工作了。② (*-e*) 使中暑：Güneşte durma, başına gün geçer. 别站在太阳底下，你会中暑的。～ **gibi açık** 显而易见的，非常明显的，非常明确的 ～ **gibi âşikâr** 显而易见的，非常明显的，非常明确的：Kazayı yapanın sarhoş olduğu, ters yoldan geldiği gün gibi aşikârdı. 肇事者显然是喝醉了，而且又是逆行。～ **gibi bâhir** 显而易见的，非常明显的，非常明确的 ～ **gibi zâhir** 显而易见的，非常明显的，非常明确的：Hakkımız gün gibi zâhir ve bâhirdir. 我们的权益是明摆着的。～ **gittikçe** 天长日久，随着时光的流失：Bu kaygı, en iyi muharriri, gün geçtikçe kötü muharrir olmaya iter. 这种忧愁天长日久会使一个最好的作家变成一个蹩脚的文人。～ **görmek** 过好日子：Annemiz öldü öleli iyi bir gün görmedik. 自从母亲死了以后，我们没有一天快乐过。Zavallı, hiç gün görmedi. 这个可怜的人没过过一天好日子。～ **görmez** 暗无天日的，阴暗的(地方) ～ **görmüş** ①生活富裕的：Onun gün görmüş olduğu yüzünün aydınlığından belli olurdu. 他满面春风，显然日子过得不错。②见过世面的，阅历深的，饱经风霜的，有经验的：Amcam, gün görmüş bir adamdır. 我叔叔是一个饱经世故的人。～ ～**den** 一天天，一天又一天：İşler, gün günden kötü gitti. 事情一天比一天糟糕。～ **ışığına çıkmak** 暴光，真相大白，暴露在光天化日之下：Şirketteki oyunlar, yolsuzluklar gün ışığına çıktı. 公司里的阴谋诡计和不法活动都暴露在光天化日之下。～ **kavuşmak** 日落，天黑 ～ **koymak** 定日子，确定日子 ～ **olmak** ①天亮：Ertesi gün olunca var gücüyle çalışmış, fakat akşam olmadan işi bitirememiş. 第二天，天一亮，他使尽全力去干活，但是到了晚上还是没干完。②总有一天：Bırak beni; gün olur, benim de sana bir iyiliğim dokunur. 放过我吧！总有一天我会报答你的。～ **olur** 有时，有一天 ～ **sektirmeden** ①日内，最近几天内 ②不久以前，前几天 ③一天天地 ～ **sönmek** 日落 ～ **tutulması** 日食 ～**- tün eşitliği** 〈天〉分点，昼夜平分时：bahar ～-tün eşitliği 春分 sonbahar ～-tün eşitliği 秋分 ～ **yapmak** (家庭主妇在某个日子)举行聚会招待客人 ～ **yayı** 〈天〉周日弧 ～ **yemek** 被监禁一段时间 ～**de on düzine iş çıkarmak** 一天到头总出事：Bu makine günde on düzine iş çıkarıyor. 这部机器一天到头总出事。～**de yüz papel eritmek** 一掷千金：Herif, kalın, günde yüz papel eritiyor. 这小子很有钱，一掷千金。～ **yüzlü** 满面春风的，红光满面的 ～**den** ～**e** 一天天地，逐渐地：Dolar günden güne düşüyordu. 当时美元天天在贬值。Kıskançlık onu günden güne eritiyordu. 嫉妒心使她日益憔悴。Yaşlandım. Günden güne güçten düşüyorum. 我老了，气力一天不如一天。～**den yarına** 即将，眼看：Bu günden yarına yiyecek ekmeği olmayanlar için para ve mal her şeyden üstündür. 对于眼看就要没有饭吃的人来说，钱和物比什么都重要。～**lerden bir** ～ 过去的某一天，当时 ～**leri gece olmak** 遭遇不幸，蒙难 ～**leri sayılı olmak** ①活不了几天，行将就木，日子曲指可数：Günlerim sayılı olduğu için hiç bir şeye dürüst el atmıyordum. 我来日无多，因此什么事也不管了。②在某个地方停留的日子曲指可数：Günlerim sayılıydı, bir günlük gecikme benim için bir felâket olabilirdi. 没几天熬头了，每推迟一天，对我来说，都可能是一场灾难。～**leri saymak** 望眼欲穿，非常思念 ～**ü birliğine** 一天之内往返：Uçakla günü birliğine Hongkong'a gidip geldim. 我一天之内乘飞机到香港打了个来回。～**ü** ～**üne** 每时每刻，日日夜夜 ～**ü** ～**üne uyamaz** 日新月异的，变幻不定的：Berna'ya gelince, onun düşüncelerini anlamak delilanlı için imkânsız gibiydi. Çünkü genç kızın günü gününe, saati saatine uyumuyordu. 至于贝尔娜，对于这个小伙子来说，要想猜透她的心，似乎是不可能的，因为这个姑娘变幻莫测，每天每时都不一样。～**ü yetmek** ①死期到：Günü yetmişse ona hiç bir ilâç kâr etmez. 如果该他死，什么药也不管用。②(胎

儿出生)日子到 ③期限将满 **～ün adamı** ①风云人物：Ali, takıma eksik doldurmak amacıyla alınmıştı ama olumlu futbolu onu günün adamı hâline getiriverdi. 阿里是作为补缺被召进球队的，可是他踢得一脚好球很快使他变成了风云人物。②见风使舵的人 **～ün birinde** 在某一天，有朝一日：Günün birinde aklına babasının yanına dönmek gelmiş. 有一天，他想该回到父亲身边去了。Günün birinde şıppadak gözünüz açılacak ama iş işten geçmiş olacak. 总有一天，您会突然明白过来，但是一切都晚了。**～ünü beklemek** (病入膏肓者)活过最后几天 **～ünü doldurmak** ①期满：Ağabeyim bu ay sonunda gününü doldurup askerden dönecek. 我哥哥这个月底服役期满，将退役回乡。②死期到 **～ünü görmek** ①遭报应：Kötü yürekli cadı cayır cayır yansın da görsün gününü! 该让那恶毒的巫婆受到报应，被活活地烧死！②看见子女过上好日子：Çocuklarının iyi günlerini görmekten çok memnundu. 看到儿女们都过上了好日子，他非常高兴。③(女人)来月经 **～ünü göstermek** (威胁性言语)收拾，惩治 **～ünü ～ etmek** 无忧无虑地生活：Tatilde günümüzü gün ettik; bir güzel dinlendik. 放假了，我们的日子过得无忧无虑，好好地休息了一下。Ahmet'in bütün düşüncesi gününü gün etmektir. 艾哈迈德的全部目标，就是过上无忧无虑的日子。**～ünü** (或 **～lerini**) **saymak** (病入膏肓者)活过最后几天 ◆**Gün doğmadan neler doğar.** 只要天不亮，什么事情都可能发生；在身处逆境的时候，不要失去希望。**Gün geçer, kin geçmez.** 太阳有下山之时，仇恨无忘怀之日；深仇大恨，终生不忘。**Gün güne uymaz.** 彼一时，此一时。**Gün var yılı besler, yıl var günü beslemez.** 三年不开张，开张吃三年。

günah [güna:h] (波) *is.* ❶罪过，罪孽，罪恶，造孽：Allah günahlarını affetsin. 真主啊！宽恕他的罪孽吧！İçki, yalan, iftire muslümanlıkta günahtır. 饮酒、说谎、诽谤在伊斯兰教义中是罪孽。❷犯罪：Çocuğa eziyet etmek günahtır. 虐待儿童是犯罪行为。Kendi işledikleri günahı örtmek için kardeşlerimize bu kara lekeyi sürmek istediler. 他们为了掩盖自己所犯罪过，就想往我们兄弟的脸上抹黑。❸【转】责任：Ben ona gereken öğüdü verdim, günah benden gitti. 我曾给他以必要的忠告，这事我没有责任。◇**～ çıkarmak** ①(基督徒向神父)忏悔 ②【转】坦白，招供，供认，交待 **～ işlemek** 造孽，作孽，作恶 **～ keçisi** 替罪羊 **～ olmak** 是犯罪，是造孽：Bu kadar para vermek günah değil mi? 如此挥霍难道不是造孽吗？Kendi yaptığını başkasının üzerine atarsan hem ayıp olur, hem günah, burasını düşün, ona göre hareket et. 嫁祸于人是可耻的，也是一种罪孽，你可要三思而后行！**～a girmek** 造孽，作孽，作恶，犯罪：Şaka bertaraf, insanın günaha gireceği geliyor. 别开玩笑了！这是在作孽啊！(*-i*) **～a sokmak** 使造孽，使作孽，使作恶，使犯罪，使误入歧途，勾引，教唆：Hareketlerinle beni günaha soktuğunun farkında mısın? 你不觉得你这么做是在勾引我吗？**～ı boynuna** 我不管，你(或他)去负责任吧：Günah boyuna; onun çaldığını söylediler. 大伙儿都说是他偷的，与己无关。Günahı söyleyenlerin boynuna, derler ki, bu iki genç birbirlerini küçükten beri sevmişler de öyle nişanlanmışlar. 他们说："不管人们怎么说，这两个年轻人青梅竹马，就这么定了婚。"**～ı kadar sevmemek** 一点儿也不喜欢：Günahım kadar sevemedim o kızı … soğuk, sersem, tembel, terbiyesiz, görgüsüz. 我一点儿也不喜欢那姑娘，…，冷漠、愚蠢、懒惰、粗野而又没有教养。**～ı üstüne** 我不管，你(或他)去负责任吧 **～ üzerinden atmak** 嫁祸与人，推卸责任 (*-in*) **～ına girmek** 诽谤，猜忌，使背黑锅，冤枉：Yanıldık; boş yere çocuğun günahına girdik. 是我们搞错了，让那孩子无端地背了黑锅。(*-in*) **～ını almak** 诽谤，猜忌，猜忌，使背黑锅，冤枉：Az kalsın fukaranın günahanı alacaktı. 他差点儿冤枉了那个穷汉。(*-in*) **～ını çekmek** 遭报应：Bu çocuğa yaptığın kötülüğün günahını çekersin. 你虐待这个孩子，会遭报应的。**～ını koklatmaz** 一毛不拔的，非常吝啬的，吝啬鬼 **～ını vermez** 一毛不拔的，非常吝啬的，吝啬鬼：O, insana günahını vermez; çok cimridir. 他一毛不拔，非常吝啬。**～larından soyunmak** 忏悔，改过自新 **～tır dememek** 作奸犯科；冒天下之大不韪：Adamın biri günâhtır dememiş, bir insan öldürmüş. 有一个人作奸犯科，杀了人。

günahkâr [günahkâ:r] (波) *s.* 罪孽的，作孽的，罪孽深重的，有罪的，有责任的：Zaten günahkârım bir de, elin kızının kanına girip cehenneme seccadeyi yaymak istemem. 我是一个罪孽深重的的人，但是我并不想淫人妻女，干伤天害理的事情。Bin yıl günahkâr, bir gün

tövbekâr. 【成】浪子回头金不换；放下屠刀，立地成佛。

günahdârlık, -ğı *is.* 作孽，罪孽深重，罪责难逃

günahlı *s.* 罪孽的，罪孽深重的，有罪的，有责任的：gururlu ～ 傲慢的罪人

günahsız *s.* 无罪的，无责任的，无牵连的，清白的

günahsızlık, -ğı *is.* 无罪，无责任，无牵连，清白

günaşırı [gü'naşırı] *zf.* 每隔一天，隔天地

günaydın *ünl.* 早上好！早安！

gün balı *is.* 晒制的一种象蜂蜜一样浓的葡萄汁饮料

gün balığı *is.* 〈动〉鲔鱼(*Julis turcica*)

gün batımı *is.* 日落

gün batısı *is.* 西，西边，西面：Köy, düzlüğün günbatısına düşer. 村庄位于平原的西边。

gün be gün *zf.* 一天天地，逐渐地

gün beri *is.* 〈天〉近日点：Yer, aralık ayinin 31'ine doğru gün beride bulunur. 地球的近日点是在 12 月 31 日。

günce *is.* 日记

güncek, -ği *is.* 【俗】伞

güncel, güncül *s.* 实际的，现实的，紧迫的

güncelik, -ği *is.* 日记本

güncellemek (*-i*) 〈计〉更新

güncelleşmek (*nsz*) 现实化，紧迫化：Kıta sahanlığı konusu yine güncelleşti. 大陆架问题又紧迫起来了。

güncelleştirmek (*-i*) güncelleşmek 的使动态

güncellik, -ği *is.* 现实性，紧迫性：Petrol sorunu güncelliğini sürdürüyor. 石油问题依然有它的紧迫性。

gün çiçeği *is.* 〈植〉向日葵

gündelik, -ği Ⅰ *s.* ❶日常的：～ işler 日常工作 ❷每天发行的：～ gazete 日报 Ⅱ *is.* 日薪，日工资：Nasıl, gündelik doğruldu mu? 怎么样，每天挣到钱了吗？

gündelikçi Ⅰ *s.* 打零工的 Ⅱ *is.* 零工，打零工者

gündelikçilik, -ği *is.* ❶以打零工为业 ❷不思进取

gündelikli Ⅰ *s.* 打零工的 Ⅱ *is.* 打零工者

gündem *is.* 议程，议程表，议题 ◇～ **dışı** 议程之外的 **～e almak** 列入议程 **～e gelmek** 被列入议程：O toplantıda okulun onarımı da gündeme geldi. 在那次会议上，校舍的修缮问题也列入了议程。**～e getirmek** ①建议列入议程 ②【转】使列入议事日程，使紧迫化

gündeş *s.* 同一天的

gün doğusu *is.* ❶东，东方，东边，东面：Bu sefer de gün doğusundan bir kara bulut gelip yağmurunu boşalttı. 这次又是从东方飘来一片乌云，下起了大雨。❷东风：Bu gün lodos değil de gün doğusu esiyor. 今天刮的又不是南风，而是东风。

gündöndü *is.* ❶〈植〉向日葵 ❷下午

gün dönümü *is.* ❶昼夜同长的一天 ❷至点，至：kış ～ 冬至 yaz ～ 夏至

gündüz Ⅰ *is.* 白天，白昼：Geceyi gündüz izler. 黑夜过去是白天。Ⅱ *zf.* 在白天 ◇～ **feneri** 【谑】黑人 **～ gözüyle** 大白天，光天化日之下，正大光明地：Yarın sabah gündüz gözüyle bakarız. Gece renkler belli olmuyor. 我们明天上午大白天来看把！夜里色彩看不清楚。**～ olmak** 天亮：Gök yüzünün doğu tarafı öyle bir kızıllık içinde idi ki birdenbire gündüz oluverdi, sandım. 东方已红霞满天，我想很快天就要亮了。◆**Gündüz kulâhlı, gece silâhlı.** 满嘴仁义道德，一肚子男盗女娼。**Gündüz tespih çevirmesi, gece koyun kavurması.** 满嘴仁义道德，一肚子男盗女娼。

gündüzleme *is.* 【俚】私生子

gündüzcü *is.* ❶白班工人，白天上班者 ❷白天上课的学生 ❸【俚】白天喝酒的人

gündüzleri *zf.* ❶白天 ❷每天

gündüzlü Ⅰ *s.* 非寄宿学校的 Ⅱ *is.* 非寄宿学校的学生

gündüz sefası *is.* 〈植〉田旋花，三色旋花(*Convolvulus arvensis*)

gündüzün [gü'ndüzün] *zf.* 在白天 ◆**Gündüzün mum yakan geceleyin bulamaz.** 谁大白天点灯，谁晚上就得摸黑；有钱时挥霍浪费，没钱时吃苦受累。

gündüz yırtıcıları *is.* 〈动〉昼行性猛禽

günebakan *is.* 〈植〉向日葵

güneç, -cı *is.* 【俗】向阳面，向阳的地方

güne doğrulum *is.* 〈植〉向日性，趋日性

güneğik, -ği *is.* 〈植〉菊苣

güneş *is.* ❶太阳：～ dizgesi (或 sistemi) 太阳系 ～ gözlüğü 太阳镜，墨镜 ～ kenarı 日缘 ～ lekeleri 日斑，黑子 ～ saati 日规，日晷仪 ～ tacı 日冕 ～ tekeri 太阳圆面 ～ yılı 〈天〉太阳年，回归年，自然年 ❷太阳的光和热：～ ısısı 太阳幅射热 ～ ışığı 日光，阳光 ～ ışınımı 日照，太阳幅射 ～ tayfı 太阳光谱 ～ tedavesi 日光疗法，日光浴 ～ yanığı 〈医〉晒斑，晒伤 Sarayın bahçesinde güneş parıl parıl parlıyordu. 御花园里阳光灿烂。◇～ **açmak** 云开雾散，出太阳，变晴：Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat daha bir güzelleşmişti. 云开雾散，雨过天晴，大自然变得更加美丽了。～ **almak** 向阳：Bu oda güneş alır. 这个房间向阳。～ **banyosu yapmak** 进行日光浴：Sağlık için ölçülü olarak güneş banyosu yapmak yararlıdır. 适度进行日光浴有益健康。～ **batmak** 日落：Güneş batarken dünyaya öyle güzel, rengârenk ışıklar bırakıyordu. 太阳下山的时候给大地洒下的光芒是那么的漂亮，那么的五彩缤纷。Üç balıkçı güneş batarken kumların üzerine iki taştan bir ocak yaptılar ve ateş yaktılar. 日落时分，3 个钓鱼的人在沙滩上用两块石头支起炉子，生起了篝火。～ **çarpmak** 使中暑：Çocuğu güneş çarptı. 这孩子中暑了。Güneş çarpmasın diye şapka giydim. 我戴帽子是为了防止中暑。～ **çavmak** 【俗】日出 ～ **doğmak** 日出，太阳升起，天亮：Oduncu güneş doğmadan kalkmış. 天还没亮，樵夫就起床了。Çiftçi üstüne güneş doğmadan evinden çıkmalıdır. 农夫必须天不亮就起床去干活儿。Bir sabah güneş doğarken kafile yala çıkar. 一天早晨，当太阳升起的时候，商队出发了。～ **geçmek** 中暑：Güneş geçmesinden ölenler bile görülmüş. 中暑甚至可致死人命。～ **görmek** 向阳：Bu ev güneş görüyor. 这套房子向阳。～ **olsa kimsenin üstüne doğmamak** 【俚】有能力但不愿做任何善事 ～ **tutulmak** 日食：Güneş tutuldu. 发生了日食。(*-i*) ～ **vurmak** ①日照，太阳晒：Güneş vurunca, camlar parıldar. 太阳一照，玻璃窗闪闪发光。②使中暑：Birini kömür, ötekini güneş vurmuş. 一个煤气中毒，另一个中了暑。～**e karşı işemek** 【俚】傲慢，无礼，蛮横，侮慢，大不敬：Çok anlayışsız, nankör birisidir; güneşe karşı işer. 他是一个心胸非常狭窄的人，忘恩负义，傲慢无礼。～**i çamurla sıvamak** 【俚】企图改变人所共知的事实，异想天开 ～**in alnında** (或 **altında**) 在太阳的暴晒之下 ◆**Güneş balçıkla sıvanmaz.** 烂泥遮不住太阳，谎言改变不了真相。**Güneş girmeyen eve doktor girer.** 室内不见阳光，医生就来造访。

güneş çiçeği *is.* 〈植〉向日葵

güneş hayvançıkları *is.* 〈动〉太阳虫目(*Heliozoa*)

güneşle(n)mek (*nsz*) 晒太阳：Bir ev eşeği iyi bir yere bağlanmış, güneşlene güneşlene, rahat rahat otluyor. 有一头家驴被拴在一个好地方，晒着太阳，悠闲地吃着草。

güneşletmek (*-i*) güneşlemek 的使动态

güneşli *s.* 有阳光的，艳阳高照的，晴朗的：Bir kış günüydü ama şıkır şıkır güneşli bir kış günüydü. 那是一个冬日，然而却是一个阳光灿烂的冬日。Günesli bir günde, ovada göz erimi otuz kilometre kadardır. 在艳阳高照的日子里，在平原地区，一眼可以看到 30 千米以外的地方。

güneşlik, -ği Ⅰ *is.* 遮光物，遮阳物，遮阳板，帽舌，遮光斗：～ siperi (汽车)遮阳板 Ⅱ *s.* 有阳光的，晴朗的

güneşsel *is.* 〈天〉❶太阳的 ❷偕日的

güneşsiz *s.* ❶阴暗的，背阴的，阴面的 ❷阴天的

güneşsizlik, -ği *is.* 阴暗

güneş topu *is.* 〈植〉波斯郁金香

güney Ⅰ *is.* ❶南，南方，南部，南面，南边：～ kutbu 南极 Bu yıl güneyde güzledik. 今年我们在南方过的秋。Konya, Ankara'nin güneyirdedir. 科尼亚位于安卡拉以南。❷朝南的地方，阳面，阳坡 ❸南方人 Ⅱ *s.* 南方的，南面的

Güney Afrika *öz.is.* 南非(非洲)

Güney Balığı *is.* 〈天〉南鱼座

güneybatı *is.* 西南

Güney Çin Denizi *öz.is.* 南海(中国)

güneydoğu *is.* 东南

güneyli Ⅰ *s.* 南方的，南部的 Ⅱ *is.* 南方人

güneysel *s.* 南方的，南部的

günindi *is.* 【俗】西

günleme(ç) *is.* 日期，年月日

günlemeçli, günlemeli *is.* 有日期的，注明日期的

günlerce *zf.* 天天，每天：O da bunun için günlerce karısıyla dalaşmış. 听说他也为此天天同老婆吵架。

günlü *s.* 日的：25 Ağustos 1996 ～ yaz 1996 年 8 月 25 日的文章

günlük[1], -ğü Ⅰ *s.* ❶当天的：～ yumurta 当天的鸡蛋 ❷…天的：on ～ çocuk 10 天大的婴儿 sekiz ～ gezi 8 天的旅行 Bir günlük beylik beyliktir. 【成】一日为侯也是侯。❸日常的，每日一份的：～ yaşantı 日常生活 ～ gazete 日报 ～ hayat 日常生活 Ⅱ *is.* ❶日记：～ defteri 日志 ❷每天的费用：～ gereksinmesi 日常之需 Odanın bir günlüğü ne kadar? 这房间一天多少钱？❸【俗】遮阳板，遮阳物 ◇～ **güneşlik** 阳光明媚的，阳光灿烂的

günlük[2] -ğü *is.* 乳香

günlük ağacı *is.* 〈植〉枫香树(*Liquidambar*)

günlükçü *is.* ❶记日记的人 ❷打零工者

gün merkezli *s.* 〈天〉日心的

gün öte *is.* 〈天〉远日点

günsüler *is.* 〈动〉太阳虫目(*Heliozoa*)

günü *is.* 【俗】妒忌，嫉妒

günü birlik, günü birliğine *zf.* 整天地，早出晚归地，披星戴月地

günücü *s.* 【俗】妒忌的，嫉妒的

günücülük, -ğü *is.* 【俗】妒忌，嫉妒

günülemek (*-i*) 妒忌，嫉妒

güpegündüz [güpe'gündüz] *zf.* 在光天化日之下：Güpegündüz evi soymuşlar. 他们在光天化日之下打家劫舍。

güpgüzel [gü'pgüzel] *s.* 非常漂亮的

gür *s.* ❶丰富的，充足的：～ bir kaynak 充足的水源 Adanın delice zeytinleri çok gür. 岛上的野生橄榄树非常多。❷浓密的：～ saç 浓密的头发：Yeni gelen kırk yaşlarında gösteriyordu. Esmer yüzlü, geniş alınlıydı. Sakalı domuz tüyleri gibi sert ve gürdü. 新来者 40 多岁，面色黑黄，额头很宽，满脸胡须又粗又硬。❸巨大的，强有力的：～ ses 一声巨响

gürbüz *s.* 强有力的，强大的，发育良好的，身强力壮的

gürbüzleşmek (*nsz*) 发育，强壮，壮大

gürbüzlük, -ğü *is.* 强壮，强大，身强力壮，强有力

Gürcistan *öz.is.* 格鲁吉亚(亚洲)

Gürcü *öz.is.* 格鲁吉亚人

Gürcüce [gürcü'ce] *öz.is.* 格鲁吉亚语

güre Ⅰ *is.* 【俗】发情的母马或母驴 Ⅱ *s.* ❶【转】强壮的，强健有力的 ❷【转】胆小的，懦弱的

gürel(i) *s.* 活跃的，积极的

güreş *is.* ❶〈体〉摔跤，角斗❷斗(鸡、牛等) ◇～ **tutmak** 摔跤

güreşçi *is.* 〈体〉跤手，摔跤运动员，角斗士

güreşçilik, -ği *is.* 〈体〉摔跤项目，摔跤

güreşilmek (*nsz*) güreşmek 的无主态

güreşmek (*nsz*, *-le*) 与某人摔跤

güreştirmek (*-i*, *-le*) güreşmek 的使动态

gürevin *s.* 强有力的，强大的，强劲有力的

gürgen *is.* 〈植〉鹅耳枥属树(*Carpinus betulus*)

gü gür *zf.* 哗哗地

gürlek, -ği *is.* 小瀑布

gürlemek (*nsz*) ❶发出沉闷而又巨大的响声，轰鸣：Ağaç yaprağıyla gürler. 【成】大树枝繁叶茂才壮观。❷【转】大喊大叫 ❸【转】猝死，突然去世 ◇**gürleyip gitmek** 猝死：Çocuğun anası, doğurduktan sonra bir tifo hastalığında gürleyip gitmişti. 孩子的母亲产后突患伤寒病而去世。

gürleşme *is.* gürleşmek 的动名词：Ekinlerin gürleşmesi yağmura bağlıdır. 庄稼的丰产取决于雨水的充足。

gürleşmek (*nsz*) 变得丰富，变得充足，(庄稼)丰产

gürleyiş *is.* gürlemek 的动名词

gürlük, -ğü *is.* 丰富，充裕，充足：Allah son gürlüğü versin. 愿真主保佑他安度晚年！

gürsöyleç, -ci *is.* 扬声器，扩音器

güruh [güru:h] (波) *is.* 乌合之众，一伙，一群，一帮

gürüldemek (*nsz*) 发出哗哗的声音：Dere gürüldeyerek akıyor. 小河哗哗地流淌着。

gürül gürül *zf.* ❶哗哗地：Dere gürül gürül akıyor. 小河哗哗地流淌着。❷流利地：Gürül gürül okuyor, sesi de güzel insan dinlemekten doymuyor. 他读起书来琅琅上口，其声优美，让人百听不厌。

gürültü *is.* ❶嘈杂声，响声：Anî bir gürültü işitince yüreği hopladı. 突然一声巨响，吓了他一跳。Caddelerde büyük gürültü, kalabalık varmış. 大街上熙熙攘攘，人头攒动。Kurbağalar önce o tahtanın gürültüyle düşmesinden korkup derenin ta dibine dalmışlar. 青蛙们起初被那根木头扑通一声掉进水里吓了一跳，赶紧钻进水底。❷【转】争吵，争论，纷争，纠纷：Çocukların gürültüsünden içi daraldı. 孩子们吵得她心烦意乱的。Tavşan gürültüden uyanmış, hemen kaçmış. 兔子被吵醒了，赶紧跑了。Tehlike karşımızda canlanmış duruyor, ayağımızı denk alamazsak gürültüye gittiğimizin resmidir. 如果我们面临危险而掉以轻心，我们肯定会卷入是非之中。◇～ **çıkarmak** (或 **etmek**) ①发出嘈杂声：Çocuklar çevresinde gürültü edince ihtiyar kadının afakanı kalktı. 孩子们在周围一闹腾，老太太心就烦。Gürültü etmeden hastayı masaya kaldırın, âletler hazır olunca bana haber verin. 你们去把病人小心地放到台子上，器械准备好后马上通知我。②【转】发生争吵，使发生纷争，起哄 ～ **kesilmek** 嘈杂声停止，停止争吵，不再争吵：Oynunu başlatın da, gürültü kesilsin. 你们也开始演出吧！大伙不要吵了！～ **koparmak** ①发出嘈杂声 ②【转】发生争吵，发生纷争，起哄 ～ **kopmak** ①发出嘈杂声 ②【转】发生争吵，发生纷争 ～ **patırtı** 争吵声，

争论声，沸沸扬扬：Meclisin toplantıları bir gürültü patırtı içinde bütün intizamını kaybetmiştir. 议会会议乱成一团，完全失去了控制。～ **yapmak** ①发出嘈杂声 ②【转】发生争吵，使发生纷争，起哄 **～ye boğmak** 使陷于一片喧闹声中 **～ye gelmek** 遇到麻烦：Bu konu gürültüye geldi; hiç ele alınmadı. 这个问题遇到了麻烦，根本没有讨论。**～ye getirmek** ①使遇到麻烦 ②趟混水，浑水摸鱼：Bu işi gürültüye getirmekten başka çaremiz kalmamıştı. 这件事除了浑水摸鱼，我们没有其他办法。**～ye gitmek** ①受损害，成为混乱的受害者 ②死亡，去世 **～ye pabuç bırakmamak** 不被轻易吓倒：Biz öyle gürültüye papuç bırakanlardan değiliz. 我们并不是那种能被轻易吓倒的人。**～ye vermek** 使混乱，搞乱：Ortalığı gürültüye vermeyin; sessizce işinizi yürütün. 别闹了！安安静静地去干你们的事去！**～yü kesmek** 停止争吵，不再争吵：Kâfi, gürültüyü kesin. 好了，别吵了！

gürültücü *s.* ❶发出噪音的，制造噪音的 ❷【转】夸大其辞的，惹事生非的

gürültülü *s.* ❶嘈杂的，有噪音的：～ bir kahve 嘈杂的咖啡店 ～ bir makine 一台有噪音的机器 ❷【转】充满各种事件的，多事的 ❸【转】乱哄哄的，争吵不休的：Gecenin sessizliğini bozan bu gürültülü konuşmaların uğultusu yukarı katlara genişleyerek, sağırlaşarak çıkmaya başladı. 嘈杂的讲话声打破了夜晚的宁静，开始向楼上传，把人的耳朵都吵聋了。

gürültüsüz *s.* ❶没有噪音的 ❷平静的，平淡的

gürz (波) *is.* 【旧】(过去当作武器使的)铁锤

gütaperka [gütape'rka] (马来语) *is.* 马来树胶，杜仲胶，古塔橡胶

gütmek, -der (*-i*) ❶赶(牲口)，驾驭：develeri ～ 赶骆驼 Geyikçiği güde güde ormanın en kuytu yerine gitti. 她牵着小鹿走到森林的深处。❷【转】怀有，抱有：amaç ～ 有目的 kin ～ 仇视，仇恨 kan davası ～ 怀有世仇 ❸【转】领导，统治，驱使，驱赶：Kazları kırlara doğru gütmüşler. 他们到野外牧鹅去了。

güve *is.* 〈动〉蛾，衣蛾(*Tinea pellionella*)：Güve yün giysiyi yemiş. 夜蛾把毛料衣服蛀了。Güvelerin yünlü kumaşlara zarar vermesini önlemek için naftalin kullanılır. 用卫生球可预防衣蛾蛀蚀毛料。

güveç, -cı *is.* ❶沙锅 ❷沙锅菜：Bir güveç yedim, doydum. 我吃了一个沙锅，饱了。

güvelenmek (*nsz*) 被衣蛾蛀蚀

güvem eriği *is.* 〈植〉鼠李，药鼠李(*Rhamnus cathartica*)

güven *is.* ❶信任，依赖：～ mektubu 国书 ～ oyu 信任票 ❷自信，把握，勇气：Başarıda kendine güvenin de katkısı var. 自信是取得成功的原因之一。◇**～ beslemek** 信任，依赖，相信 (*-i*) **～ içinde tutmak** 赢得信任，获得信任：Söylediklerinin tersini yapanlardan olmadığı için, edimlerinde de yakınlarını öylesine güven içinde tutar. 他不是那种阳奉阴违的人，因此他的一言一行也得到了亲人们的信任。**～ kazanmak** 取得信任，获得信赖：Ticarette müşterilerinin güvenini kazanan bir kuruluş, uzun ömürlü olur. 在商战中，能赢得顾客信任的商家，方能立于不败之地。(*-e*) **～ olmak** 信任，依赖，相信：Maymun iştahlı kimselere güven olmaz. 朝三暮四的人靠不住。Ona güven olmaz, hercaînin biridir. 他靠不住，是一个反复无常的人。**～ toplamak** 取得信任，获得信赖：Açık sözlü olursan daha fazla güven toplarsın. 如果你说话坦率，你就能得到更多的信任。(*-e*) **～ vermek** 使信任：Bu adam bana güven vermedi, gözleri velfecri okuyordu. 这个人我信不过，他两眼狡黠。Bu arkadaş bana güven veriyor, onunla işbirliği yapabilirim. 我信得过这位同事，我能与他合作。(*-e*) **～i olmak** 信任，依赖，相信 **～i sarsılmak** 失去信任，不被依赖

güvence *is.* 保证，担保：～ akçesi 保证金，担保金 hayat ～si 生计 ◇**～ vermek** 保证，担保 **～ye bağlamak** 保证，担保

güvenceli *is.* 有担保的，有保证的

güvencelik, -ği *is.* 介绍信；国书

güvencesiz *s.* 没有担保的，无保证的

güvenç, -ci *is.* 信任，依赖，相信 ◇(*-e*) **～i kalmak** 信任，依赖，相信：Artık sana hiç güvencim kalmadı. 我再也信不过你了。

güven ışığı *is.* 〈摄〉(暗室冲晒用)安全灯

güvenilir *s.* 可信任的，可依赖的

güvenilmek (*-e*) güvenmek 的被动态：O cambaz adamdır, güvenilmez. 他是个滑头，靠不住。Kaçıktır, sözüne güvenilmez. 他这个人不正常，他的话不能信。

güvenirlik, -ği *is.* 被信任，被依赖

güveniş *is.* 相信，信任

güvenli *s.* 让人信服的，令人信任的，令人相信的

güvenlik, -ği *is.* 安全：～ konseyi (联合国)安理会 ～ renkleri (用于表示出入方向、安全信号等的)标记色 ～ vanası 安全阀，保险阀

güvenme *is.* güvenmek 的动名词：Ahmet mi? Herif bal gibi lâhmacun pidesi, hiç güvenmeye gelmez! 你说艾哈迈德吗？这家伙完全是个笨蛋，一点儿也靠不住！

güvenmek (*-e*) ❶相信，信任：Bu işte size güveniyorum. 在这件事情上，我相信你们。Ona pek güvenme; maymun iştahlının biridir. 别太相信他，他是一个朝三暮四的人。❷指望：Ona güvenmeyin, ameliyat oldu; zaten yarım adam. 你们别指望他！他做过大手术，实际上只有半条命。❸依赖，依仗：Güvendiği nedir anlamadım ki burnu Kaf dağında, adama yan bile bakmıyor. 我不明白他凭什么不可一世，对人不屑一顾。◇**Güvendiği dağlara kar yağmak** 希望落空 **Güvendiği dal elinde kalmak** 希望落空 ◆**Güvenme dostuna, saman doldurur postuna.** 称兄道弟的人不可托，事到临头很难说。**Güvenme varlığa, düşersin darlığa.** 纵然家财千万贯，坐吃山空也完蛋。

güven oylaması *is.* 信任表决

güven oyu *is.* 信任票

güvensiz *is.* 不信任他人的

güvensizce *zf.* 不信任地

güvensizlik, -ği *is.* 不信任：～ önergesi 不信任案

güvercin *is.* 〈动〉鸽子(*Columba*)：posta ～i 信鸽 ◇～ **boynu** (或 **göğsü**) 鸽灰色

güvercingiller *is.* 〈动〉鸠鸽科(*Columbidae*)

güvercinler *is.* 〈动〉鸽亚目(*Columbae*)

güvercinlik, -ği *is.* 鸽棚，鸽窝，鸽舍

güverte [güve'rte] (意) *is.* 甲板：Annem kamaraya girdi, ben güverteye çıktım. 妈妈进了客舱，我登上了甲板。Yolcular, Boğaz'ı seyr etmek için güverteye çıktılar. 乘客们登上甲板欣赏海峡风光。◇～**den yürümek** 【俚】鸡奸

güvey, -i, -si *is.* 新郎，女婿：～ yemeği 喜酒，婚宴 ◇～ **girmek** 当新郎，娶亲，娶妻；当上门女婿：Güvey girdiğinin ertesi günü askere çağrıldı. 他在娶亲的第二天被征召入伍。～ **olmak** 当新郎，娶亲，娶妻；当上门女婿 ◆**Güvey olmadık, ama kapı dışında bekledik.** 没沦过猪肉，也看见过猪跑。

güvey feneri *is.* 〈植〉酸浆(*Physalis alkekengi*)

güveylik, -ği Ⅰ *is.* ❶新郎资格，新郎身份 ❷新郎婚服 Ⅱ *s.* 新郎的，与新郎有关的

güvez *s.* 暗红色的

güya (波) *zf.* 好像，仿佛，所谓的：Güya ayda on bin dolar kazanıyor, bence atıyor. 他声称每月挣 1 万美元，依我看是吹牛。Şuna baksana aba altından değnek göstererek güya bizi korkutmaya çalışıyor. 你看，这个人笑里藏刀，似乎要恐吓我们。

güz *is.* 秋天，秋季：～de yapılması görenek olan idam 秋后处决 ～ hummaları 秋季寒热病

güzaf (波) Ⅰ *is.* 空洞的，毫无意义的 Ⅱ *is.* 空话，废话

güz çiğdemi *is.* 〈植〉秋水仙，秋藏红花

güzel Ⅰ *s.* ❶美丽的，漂亮的，美妙的：～ çiçek 美丽的花朵 ～ kız 漂亮的姑娘 ～ ses 美妙的声音 Yüzü ay ışığında o kadar güzeldi ki küçük Kırlangıç'ın yüreği sızladı. 他的脸在月

光下显得那么美，叫小燕子的心里充满了怜悯。❷好的，完美无缺的，美好的，美味的：～ fırsat 好机会 ～ hava 好天 ～ bir gece 一个美好的夜晚 ～ bir tatil 一个美妙的假期 Bu börek doğrusu pek güzel olmuş, ağzına lâyık. 听说这种馅饼真的非常好吃，肯定合你口味。Güzel davranılşarıyla mesup olduğu cemiyetinde yüzünü ağartmıştı. 他办事漂亮，在他所在的圈子里挣足了面子。Ağaç yaprağıyla güzeldir. 【成】大树枝繁叶茂才壮观；一个篱笆三个桩，一个好汉三个帮；牡丹虽好，绿叶相扶。❸奉承的，好听的：Allah için güzel söz çok söyleyin! 看在真主的份上，请多美言几句！Güzel sözlerle avutuldu. 他被甜言蜜语蒙蔽住了。Ⅱ *ünl.* 太好了，妙极了，棒极了，好极了！Ⅲ *zf.* ❶好，妙，棒，准确：Anahtarın masanın üstünde durduğu pek güzel görülüyordu. 钥匙就在桌子上，清晰可见。Güzel konuştu. 他说得真好。Ne demek istediğimi pek güzel anladı. 他很准确地理解了我的意思。❷狠狠地：Çocuğa bir güzel sopa çekti. 他抄起木棒把那孩子毒打了一顿。Ⅳ *is.* ❶美人，美女；美男子：erkek ～i 美男子 Kusursuz güzel olmaz. 【成】白璧无瑕世上难找，世人皆有自己的弱点。❷选美赛冠军 ❸美好的人(或物) ◇～ ～ 好好地，正常地，有礼貌地，文雅地：Güzel güzel oturun. 都坐好了！Ağzını bozma da güzel güzel konuş. 不要骂人，有话好好说！Köylü, doktorun güzel güzel şeyler yiyip içtiğini görmüş; içi gitmiş, doktor olmak hevesine kapılmış. 农夫见医生吃的好，喝的好，心里很羡慕，也想做一个医生。**～ olmak** 变美，变漂亮 **～ sanatlar** 美的艺术(包括文学，音乐，绘画，雕塑，建筑，戏剧等) **～ yazı sanatı** 书法，书法艺术 **◆Güzel seyahatler!** 祝旅途愉快！**Güzele kırk günde doyulur, iyi huyluya kırk yılda doyulmaz.** 貌美不是最美，心灵美才是最美。**Güzeli herkes sever.** 美人人人想抱，美器人人想要。**Güzellerin talihi çirkin olur.** 红颜薄命。

güzel avrat otu *is.* 〈植〉颠茄(*Atropa belladonna*)

güzelce Ⅰ *s.* 有点漂亮的，稍微漂亮的：～ bir kız 一位有点漂亮的姑娘 Ⅱ *zf.* [güze'lce] 好好地，认真地：Masayı güzelce sil. 把桌子好好擦擦！Biri ağzına geleni söyledi, öbürü de güzelce giydi. 一个人在肆无忌惮地说着，另一个强忍着。

güzelcilik, -ği *is.* 唯美主义

güzel duyu *is.* 美学

güzel duyucul *is.* 唯美主义者，爱美者

güzel duyuculuk, -ğu *is.* 唯美主义

güzel duyusal *s.* 美学的，审美的

güzel hatun çiçeği *is.* 〈植〉孤挺花(*Amaryllis*)

güzelim *s.* 美好的，可爱的，心爱的：Güzelim ağacı kestiler, ne yazık! 他们把那棵可爱的树砍了，真遗憾！Güzelim radyonun canına okudu. 他把心爱的收音机给弄坏了。İşini kaybedince güzelim yazlığını elden çıkardı. 他失业之后，把他心爱的别墅卖了。

güzelleme *is.* ❶〈文〉民间文学中一种赞扬情人、景色等的抒情诗 ❷对这种诗谱曲后形成的一种民间乐曲

güzelleşme *is.* güzelleşmek 的动名词：Sen benim güzelleşmemi gerçekten istiyor musun? 你是真的为我好吗？

güzelleşmek (*nsz*) 变美，变漂亮：Bahçe gittikçe güzelleşiyor. 花园越来越漂亮了。Yağmur dinmiş, güneş açmış, tabiat daha bir güzelleşmişti. 云开雾散，雨过天晴，大自然变得更加美丽了。

güzelleştirilmek (*nsz*) güzelleştirmek 的被动态

güzelleştirmek (*-i*) güzelleşmek 的使动态

güzellik, -ği *is.* ❶美，美丽，美貌，美色：～ kraliçesi 美后，选美冠军 ～ yarışması (或 müsabakası) 选美比赛 doğanın ～leri 大自然的美 Onun doğal bir güzelliği var. 她有天然之美。Kızın güzelliği karşısında ağzı açık kalakalmıştı. 他被姑娘的美貌惊呆了。Onun güzelliği senin gözünü bağlamış; başka bir şey göremez olmuşsun. 她的美色蒙蔽了你的眼睛，其他你什么也看不清了。❷美好，美妙，优美，妙处：akıl ～leri 心灵美 ruh ～i 心灵美 ❸美容：～ enstitüsü 美容院 ～ müstahzaları 化妆品，美容剂 ❹甜言蜜语，柔美，温存，温柔 ◇**～ vermek** 使生色，给添彩，使生辉 **～ine kapılmak** 被美貌倾倒：Kızın

güzelliğine kapılarak evlenme teklif etti. 他被姑娘的美貌所倾倒，开始向姑娘求婚。◆ **Güzellik ondur, dokuzu dondur.** 美丽有十分，衣装占九分；人靠衣服马靠鞍；人靠衣装，佛靠金装。

güzellikle *zf.* 温柔地，文雅地，乖乖地：Arkadaş biz senin tanıdığın adamlardan değiliz, haydi caddeyi tut, güzellikle buradan çekil. 哥儿们！我们不认识你，你还是走吧！乖乖地从这里走开！

güzergâh *is.* 沿途，沿线

güzey *is.* 阴面，阴坡：Dağların güzeyindeki karlar geç erir. 山背面的雪化得晚。

güzide (波) *s.* 杰出的

güzlek, -ği *is.* 【俗】❶秋雨 ❷秋游胜地

güzlemek (*nsz*) 过秋天：Bu yıl güneyde güzledik. 今年我们在南方过的秋。

güzlük Ⅰ *is.* 秋天的，秋季干的：～ ekim 秋种 Ⅱ *is.* 【俗】秋季播种的作物

güzün [gü'zün] *zf.* 在秋天：Ölüm cezası yiyen mahkûmlar güzün oradaki alanda öldürülürlerdi. 死刑犯通常秋后在那里的广场上被处决。

GYÜ 【缩】发展中国家(Gelişme Yolunda olan Ülkeler)

Ğ ğ

Ğ, ğ 土耳其语字母表中第 9 个字母，舌后浊擦声。此字母在土耳其语中不可位于词首。

H h

H, h ❶土耳其语字母表中第 10 个字母：舌根清擦喉音。❷用于编号，表示“第 10”(按土耳其字母排序)

H *is.* ❶〈化〉氢(Hidrojen) ❷〈电〉亨利(Henry) ❸〈乐〉德国体制的音名中的 “si” 音

ha Ⅰ *ünl.* ❶(用于加强语气)啊！哎！哦！唉！嘿！嗨！哇！呀！哈：Amma güzel ha! 哇！真漂亮！Ha, az kaldı unutuyordum. 嗨！我刚才差一点给忘记了！Ha, olmaz mı? 怎么？不行吗？Ha, şimdi anladım! 哈！现在我明白了！❷用在重复使用的动词中间，起强化谓语的作用：Yürü ha yürü, yol bitmiyor ki. 走哇！走哇！别停下！Geleceğiz diye haber gönderirler, bekle ha beklersin bir türlü gelmezler. 他们捎信儿说要来，可是你左等右等，他们怎么也不来。❸用在词尾，表示猜测、可惜、惊奇：Kardeşiniz gitti ha? 啊？您兄弟走了？Bir daha gelmiyecek ha? 啊？他再也不来了吗？❹有些地区可用来表示“是”、“行”，属粗俗用语：Gelir misin? -Ha! gelirim. 你能来吗？-能来，我能来！Ⅱ *bağ.* 另外，还有，也 ◇ **～ babam** (～) ①加油！②连续不断地，不停顿地，一直：Ha babam atıştırıyor. 他正在狼吞虎咽地吃东西。Hiç durmadı; ha babam ha yürüdü, yoruldu. 他脚不停步地走啊走，走累了。**～ babam de babam** 一直 **～ bu gün ～ yarın** 近期内，今明两天：Ha bu gün ha yarın gelecek diye bekliyoruz. 他这两天就来，我们正在等着。**～ deyince** 按时，必要时，即刻，马上，一下子：Ha deyince bu kadar parayı bulamayız. 我们不可能一下子筹到这么多的钱。**～ …, ～ …** ①另外，还有，也：Ha bağ, ha bahçe, ha tarla. 葡萄园，花园，还有田野。Ha ben gelmişim ha o. 我来了，他也来了。②或者：Ha bugün gelecekler ha yarın gelecekler. 他们今明两天就到。③眼看就，即将，马上：Ha geldi ha gelecek. 他很快就要来了。Rüzgâr ha geldi ha geliyor derken hava adamakıllı patlamış. 正说着要起风了，一下

子就变了天。Küçük çocuk balkondan sarkınca ha düştü ha düşecek diye yüreğimi ağzıma getirdi. 那幼童悬挂在阳台上，眼看就要掉下来了，吓得我心都提到了嗓子眼。～ **şöyle** 好哇：Ha şöyle hakikati teslim ediniz. 那好吧！你们就把实话说出来吧！◆**Ha Hoca Ali, ha Ali Hoca.** 换汤不换药；豆腐一碗，一碗豆腐。**Ha şunu bileydin!** 这你早该知道！

habanera [habane'ra] (西) *is.* ❶哈巴涅拉舞 ❷哈巴涅拉舞曲

habaset [haba:set] (阿) *is.* 【旧】恶意，恶念

habazan *s.* 【俚】饥饿的

habbe (阿) *is.* 【旧】❶谷粒，麦粒，豆粒 ❷水泡，水痘 ❸〈剧〉戏剧中地痞流氓醉鬼的语言，意指"吃饭" ◇～**yi kubbe yapmak** 小题大作，夸大其词：Bu önemsiz işi büyütmeye; habbeyi kubbe yapmaya gerek yoktur. 这件芝麻小事，没有必要小题大做。◆**Habbesi kalmadı** (或 **yok**). 颗粒无存；一干二净。

habe *is.* 【俚】食品，饭菜，食物 ◇～ **etmek** 吃饭，吃东西 ～ **kaymak** 吃饭，吃东西 ～ **uçlanmak** 吃饭，吃东西

habeci *is.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货 ◇～ **kostik** 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

habeden *s.* 【俚】白得的，白拣的

haber (阿) *is.* ❶消息，信息，新闻，情报：～ ajansı 通讯社 ～ bülteni 新闻电讯稿 ～ güvercini 信鸽 Benim bundan haberim yok. 我没有这方面的消息。❸知识，知道，了解：Bu olaydan haberim yok, hem ben bugünkü gazeteyi görmedim. 我不知道这件事，也没有看到今天的报纸。Hem bu işten onun haberi yok. 尤其是这件事，他不知道。Sanattan haberi yok. 他对艺术一窍不通。❹【旧】〈语〉谓语 ◇(*-i*) ～ **almak** ①获息，得知：Gelececğinizi haber aldım. 我已听说你们要来。②接到通知：Birkaç gün zarfında bizden haber alacaksınız. 几天之内您将接到我们的通知。～ **atlamak** (记者)错过新闻，漏报新闻 ～ **bırakmak** 通知，通报，发消息，捎口信：Bir emrin olursa dükkâna haber bırak, şipşak buradayım. 要是有什么吩咐你就给店里说一声，我会立刻到这儿来。～ **çıkmamak** 杳无音讯：Verdiğim dilekçeden bir haber çıkmadı. 我的申请已经交上去了，可一点儿消息都没有。～ **deyince** 即刻，马上 ～ **geçmek** (用电话、电传等)发消息 ～ **göndermek** 通知，通报，发消息，捎口信 (*-den*) ～ **olmak** 注意到，觉察到，知道 ～ **salmak** 通知，通报，发消息，捎口信：Ali'yle haber salmıştım, almadın mı? 我托阿里给你捎过信儿，难道你没有收到吗？Yukarda, şosede çalışan yol bekçisine, çocuğu götürdüğünüzü söyler, evinize haber salmasını rica edersiniz. 您去对在那上头干活的养路工说，您把孩子带走了，托他转告您家里的人。～ **sızdırmak** 泄露：Ne yaptıkları hakkında hiç bir haber sızdırmıyordum. 我只字未提他们都干了些什么。～ **uçurmak** 悄悄地迅速传递消息 ～ **verici** ①勤务员，通信员 ②报导者，报导消息的人；情报员 (*-i*) ～ **vermek** ①打招呼，通知，通报，送信儿：Haber vermeden gitti. 他没打招呼就走了。Geç kalacağımı kaşık düşmanına haber vermezsem merak ederler. 我要晚回家，要是我不给我那口子打个招呼的话，她会担心的。İşi pişirip kotardıktan sonra haber verdi. 事成之后他已通报了情况。②报告：Geldiğimi müdüre haber veriniz. 请您去报告经理，就说我来了。Vahşî bir cinayeti haber vermeye geldim. 我来报告一起残忍的谋杀案。Yangını itfaiyeye haber verdik. 我们向消防队报了火警。③预示：Günlerden beri artan iştahsızlık ve derin yorgunluk fena günlerin yaklaştığını haber vermiş olabilir. 几天来滴水未进和疲劳预示着快完蛋了。④呼唤：Bana sabah saat 6'da haber verebilir misiniz, lütfen? 请您在早上6点钟叫我一下好吗？～ **yollamak** 通知，通报，发消息，捎口信 (*-in*, *-den*) ～**i olmak** 了解，懂得，知道：Dikkat et, o ne hin oğludur, sen bilmezsin ama ben pek iyi bilirim, seni atlatır da haberin olmaz. 你要当心！他可是一个流氓。你不了解他，而我对他太了解了，他骗了你你都不知道。Senin terbiye ettiğin böyle olur; kıçından çıkardığından haberin olmaz mı? 难道你就是这么调教孩子的？难道你不知道他是你亲生的孩子吗？～**ini almak** ①获息，得知：Kaza haberini alınca yıldırımla vurulmuşa döndü. 他一听说出事了，如同遭了雷击一般。②接到通知

haberci *is.* ❶信使，带信的人，传递信息者，传令兵 ❷【转】预示，迹象：Bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek. 这些云彩可能预示着要下雨。

habercilik, -ği *is.* 新闻报道，传递信息

haberdar [haberda:r] (波) *s.* 了解的，知道的，知情的 ◇ (*-i*, *-den*) **～ etmek** 使知道，通知：Kararımızdan arkadaşlarımızı da haberdar etmeliyiz. 我们必须让同事们也知道我们决定。(*-den*) **～ olmak** 了解，知道，知情：Ali bey de işten haberdar olmuş. 阿里先生好像也知道这件事。

haberleşme *is.* haberleşmek 的动名词：～ uydusu 通信卫星

haberleşmek (*nsz*, *-le*) 通讯，通信，联络

haberli Ⅰ *s.* 知道的，了解的，约好的，打过招呼的：～ misafir 约好的客人 Ⅱ *zf.* 在通知的情况下，在被告知的情况下，在打过招呼的情况下：Biz oraya haberli gittik. 我们去那里是事先打过招呼的。Haberli gelseyidiniz bizi evde bulurdunuz. 你们来要是先打个招呼就好了，那样就可以在家里找到我们了。

haberlik, -ği *s.* 新闻的

habersiz *s.* ve *zf.* ❶一无所知的，不懂的：Olanlardan habersiz, bir iş yapmıyor; çakar almaz biri. 他什么也不懂，什么事情也干不成，是个中看不中用的家伙。❷不打招呼的：Habersiz geliverdiler. 他们没打招呼就来了。Habersiz geleni kabul etmem. 不速之客，恕不接待。◇～ **bırakmak** 隐瞒，使一无所知：Bizi habersiz bırakmayın. 你们不要瞒着我们。

habersizce [habersizce] *zf.* 不通知地，悄悄地；一无所知地：Habersizce buradan ayrılmışlar. 他们悄悄地离开了这里。

habersizlik, -ği *is.* 一无所知

Habeş(î) Ⅰ *öz.is.* 埃塞俄比亚人 Ⅱ *s.* 黑皮肤的

Habeşistan *öz.is.* 埃塞俄比亚(非洲)

habip (阿) *s.* 【旧】心爱的，亲爱的，友好的

ha bire *zf.* 一直，总是：Bu adam da bana sürekli balta oldu. Ha bire para isteyip duruyor. 这个人也一直纠缠我，总是要钱。Çocuk ha bire annesinin eteğini çekiyordu. 孩子一直扯着妈妈的裙子。Ha bire çene çalıyor. 他在那儿喋喋不休地说着。

habis [habi:s] (阿) *s.* ❶【旧】坏的，恶劣的，卑鄙的(人) ❷恶性的

habislik, -ği *is.* ❶坏，恶劣，卑鄙 ❷恶性

hac, -cı (阿) *is.* 朝圣，朝觐 ◇～ **etmek** 朝圣，朝觐 **～a gitmek** ①去麦加朝觐 ②去朝圣，去朝觐：Bir zamanlar hacca gitmek emeli de onun kalbinde böyle daimî ve ateşli bir iştiyak tarzında tecelli etmişti. 一段时间以来朝圣的念头在他的心底成为一种持久的强烈渴望。

hacamat (阿) *is.* ❶放血，放血术：～ baltası 施行放血术的小刀 ❷【俚】轻微伤害 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) ①放血，施行放血术 ②【俚】轻微伤害；用利刃刺伤，殴打，打伤：Ali dün gece aftosunu hacamat etmiş. 阿里昨天夜里打了他的女朋友。Yüzündeki pekmez nedir, hacamat mı ettiler seni? 你脸上的血是怎么回事，他们打你了吗？

hacamatçı *is.* 以施行放血术为职业的人

hacamatlamak (*-i*) ❶放血，施行放血术 ❷【俚】轻微伤害，殴打，打伤

haccetmek (*nsz*) 朝圣，朝觐

hacet (阿) *is.* ❶需求，需要，必要性：Bu kadar külfete hacet yok. 无需这么客气。❷大小便：～ yeri 厕所，卫生间，洗手间 ◇～ **dilemek** 需求，要求 **～ görmek** ①认为有必要，认为需要 ②上厕所，去卫生间，入厕 (*-e*) **～ kalmak** 需要，必要：Denemeye hacet kalmadı. Ne insan olduğu seçtiği arkadaşından belli. 用不着试了，观其友知其人。**～i gelmek** 想上厕所 **～ini yapmak** 大便，小便，上厕所

hacı (阿) *is.* 朝觐过的信徒，香客 ◇～ **ağa** 【谑】在大城市花钱大手大脚的外乡暴发户：Şu hacıağayı sövüşle de biraz bitlenelim be oğlum. 儿子！咱们再去骂那暴发户一次，发点儿小财。**～ ağalık etmek** 摆谱，挥霍，大手大脚 **～ baba**【俚】阴茎，鸡巴 (*-i*) **～ bekler gibi beklemek** 焦急地等候，焦虑地等候：Seni hacı bekler gibi bekledik. 我们等你等得心焦。**～ olmak** 朝圣，朝觐 **～ Pintoros'a kavuşmak** ①挨打 ②死亡，去世 **～lar**

bayramı 古尔邦节，宰牲节 **～sı hocası** 每个人，所有的人，人人 ◆**Hacı hacıyı Mekke'de bulur.** 物以类聚，人以群分。

hacıbektaş taşı *is.* 〈矿〉碧玉

hacılar kuşağı *is.* 虹，彩虹

hacılık, -ğı *is.* 朝觐

hacı yağı *is.* 从玫瑰油中提炼出的一种朝觐者专用香水

hacıyatmaz *is.* 不倒翁

Hacı(lar) yolu *öz.is.* 银河系

hacim, -cmi (阿) *is.* 容积，容量，体积，分量，量，总额，吨位：atomik ～ 原子量 dışticaret ～i 外贸额 kafataşı ～i 脑容量 Isı, atomlar arası çekim gücünü yenerek maddenin hacmini artırır. 热能可以克服原子间引力使物体体积膨胀。◇**～i istiabi** 容量，容积，体积：Bu deponun hacmi istiabisi elli tondur. 这个仓库的容量是 50 吨。

hacimli *s.* 大容量的

hacimlice *s.* 容量大点儿的，容量相当大的

hacir, -cri (阿) *is.* 托管，委托代管 ◇**～ altına almak** 托管

haciz, -czi (阿) *is.* 查封，暂扣：Bulup buluşturup vergi borcumuzu ödeyerek hacizden kurtulduk. 我们东挪西借，交清了欠税，才免于被查封。◇(*-i*) **～ etmek** 查封，暂扣 (*-e*) **～ koymak** 查封，暂扣

hacizli *s.* 被查封的，被暂扣的

haczetmek (*-i*) 查封，暂扣

haç *is.* 十字，十字架，十字形，十字勋章 ◇**～ çıkarmak** (基督徒)在胸前用手画十字 **～ı suya atma** (基督教)主显节仪式

haçlamak (*-i*) 钉在十字架上

haçlı *s.* 带有十字的

Haçlılar *öz.is.* 〈史〉十字军参加者：～ ordusu 十字军

haçvari *s.* 像十字架的，十字形的

had, -ddi (阿) *is.* ❶【旧】边界，边缘 ❷程度，限度：～i hesabı yok 不计其数的，无限度的 İnsan buna bir hadde kadar göz yumabilir. 人对此的忍耐是有限度的。Riyakârlık aşağılığın son haddidir. 两面派的行为是最卑鄙的。❸才能，本事，权力，资格：Haddi mi (或 Haddine mi düşmüş)? 他干得了吗？Ne haddine? 他不能这么干！他有什么资格这么干？❹【旧】惩戒，处罚 ❺〈数〉项，条 ◇**～ vurmak** 施杖刑 **～i kifayeyi bulmak** 充分，足够 **～i zatında** 实际上，实质上，其实 **～inden fazla** 过分，过多 **～ini aşmak** 超过限度，过分 (*-e*) **～ini bildirmek** 教训，惩罚，使知道厉害："Sopam çık torbadan" dedim mi sopa hemen torbadan fırlar, bana kötülük niyetinde olana haddini bildirir. 我一说"棍子，出来！"它立即会从袋子里飞出来，教训那些想欺负我的人。**～ini bilmek** 有自知之明：Kişi haddini bilmeli de kendine yakışacak sevdalara düşmeli. 【成】人贵有自知之明。

hâd, -ddı (阿) *s.* ❶【旧】尖锐的，锋利的 ❷(疾病)急的，发展很快的，严重的 ❸(危机，纠纷等)激烈的，强烈的，严重的：Ekonomik bunalım hâd safhada. 经济危机正处在危急阶段。

hadde (阿) *is.* 拉丝机，轧钢机：～ fabrikası 轧钢厂 sac ～si 滚轧机；轧钢机 ◇**～den geçirmek** 【转】仔细研究，认真调查，仔细斟酌

haddehane [haddeha:ne] (阿-波) *is.* 高炉，炼钢炉

haddelemek (*-i*) 拉丝，轧(钢)

hadeka (阿) *is.* 【旧】瞳仁，瞳孔

hademe (阿) *is.* 服务员，杂役，待者：Zile bastı, hademeyi çağırdı. 他按铃把待者召了进来。◇**～i hayrat** (清真寺的)杂役

hademelik, -ği *is.* 服务员、杂役、待者等的差事

hadım (阿) *is.* 被阉割的男人 ◇～ **etmek** 阉割，施宫刑

hadım ağası *is.* 〈史〉太监

hadımlaştırmak (*-i*) 阉割，施宫刑

hadi [ha'di] *ünl.* 见 haydi 条：Hadi defol, defol hadi. Annen bu kentte oturmuyor. 滚开！滚开！你母亲不住在这个城里。◇～ ～ ①(表示"别拖延"，"你骗不了我"等)嗨嗨嗨：Hadi hadi, ben seni bilirim! 嗨！嗨！我会把你搞清楚的！②(表示"很快")好！好：Hadi hadi geliyoruz. 好的！好的！我们就来了！

hadim [ha:dim] (阿) *s.* 【旧】当杂役的，当待者的

hadis *is.* [hadi:s] (阿) *is.* ❶(伊斯兰教)圣训(指穆罕默德言行录) ❷研究圣训的学说

hâdise [ha:dise] (阿) *is.* 事件，事端：Bir gece evvelki hâdiseyi unutmak mümkün müydü? 难道一夜之间他就能把过去的事忘了不成？Hâdiseyi duyduğum anda yüreğim cızladı, fakat elden ne gelir? 听说出事了，我感到很难过，可是我该怎么办呢？◇～ **çıkarmak** 制造事端，惹事生非：Biraz içince lokantada hâdise çıkardı. 一杯酒下肚，他就在餐厅惹事生非。

hâdiseli *s.* 出过事的

hadisene *ünl.* 【俗】快！快点！

hâdisesiz *s.* 平安无事的

hadsiz hesapsız *s.* 不计其数的，数不过来的，数不清的：～ üzüntüler 无尽的烦恼

haf (英) *is.* 〈体〉(足球)卫：Ben o zamana kadar takımda sağ haf oynuyordum. 我直到那个时候都在队里踢右前卫。

hafakan (阿) *is.* ❶烦闷，忧闷，厌烦 ❷〈医〉心悸 ◇(*-i*) ～**lar basmak** 烦闷，忧闷，厌烦，烦闷得透不过气：Beni hafakanlar bastı; evimde duramadım. 我非常烦闷，在家里呆不住。(*-i*) ～**lar boğmak** 烦闷，忧闷，厌烦，烦闷得透不过气：Sus, hafakanlar boğuyor beni, şimdi tıkanacağım. 安静点儿！我很烦，都快喘不过气来了。

hafzanallah [hafa'zanallah] (阿) *ünl.* (在谈到不好的可能的事时)真主保佑！

hafız [ha:fız] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】保护的，保佑的(用于修饰真主、上帝等) Ⅱ *is.* ❶精通古兰经者 ❷【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货：dün başlayan ～ 【俗】初学乍练的，初出茅庐的，学艺不精的 ❸【俚】死记硬背的人

hafıza [ha:fıza] (阿) *is.* ❶记忆，记忆力：Hafızama güvenmeyiniz. Kayıtlarınız daha sağlamdır. 别信我的记性，你们的记录更可靠。❷〈计〉内存 ◇～**yı yoklamak** 回忆，回想

hafızalı *s.* ❶有记忆力的 ❷有内存的

hafızasız *s.* 健忘的

hafızıkütüp, -bü [ha:fı'zıkütüp] (阿) *is.* 【旧】图书馆馆员，图书馆管理员

hafızlamak (*nsz*, *-i*) 【俚】勤奋

hafızlık, -ğı *is.* ❶精通古兰经 ❷【俚】傻，笨，蠢 ❸【俚】死记硬背

hafi [hafi:] (阿)*s.* 【旧】秘密的：～ ceise 秘密会议

hafif (阿) Ⅰ *s.* ❶轻的，轻型的，重量轻的：～ sanayi 轻工业 ～ silâhlar 轻武器 tüy gibi ～ 轻如鸿毛的 ❷轻松的，容易的：～ bir iş 一份轻松的工作 ❸轻浮的，轻佻的，水性杨花的：～ bir davranış 轻浮的行为 ～ bir kadın 一个轻佻的女人 ❹(饭菜等)清淡的，简便的：～ bir kahvaltı 一顿简便的早餐 ❺淡的：～ duman 淡淡的烟雾 ❻淡味的，低度的，非烈性的：～ sigara 淡味香烟 En hafif tat bile dille duyulur. 甚至连最淡的甜味，舌头也能尝出来。❼轻微的，略微的：～ bir sarsıntı 微微的抖动 Belki yarası o kadar hafif değildi. 也许他的伤没那么轻。Şaşırdı. Hafif bir tereddütten sonra önümde durdu. 他不知所措，略作犹豫之后在我的面前停下脚步。❽轻柔的：～ müzik 轻音乐 ～ bir piyano sesi 一阵轻柔的钢琴声 Hemşire hanımın eli çok hafif; hiç acıtmadan iğne yaptı. 护士小姐的动作很轻，打针一点儿都不疼。❾轻松愉快的：～ bir hayat 轻松愉快的生活 ❿(睡眠)轻的：Uykusu çok hafiftir. 他睡得很轻。❶❶〈体〉轻量级的 ❶❷不陡的，平缓的：～ yokuş 缓坡，漫

坡 ❶❸【俚】没钱的，钱少的，穷光蛋 Ⅱ *zf.* ❶轻轻地，微弱地，微微地：Müzik sesi hafif kulağa çarpıyordu. 音乐声轻轻地传入耳中。❷轻装地 ◇～ **atlatmak** 轻易脱身，安然脱险：Bu trafik kazasını da hafif atlatıyor. 他们也安然无恙地躲过了这场车祸。～ **giyinmek** 衣服穿得少：Yazın hafif giyinmeli. 夏天应该少穿衣服。Bu soğukta çok hafif giyinmişsin. 这么冷的天，你穿得太少了。～ ～ 轻轻地，慢慢地：Sonra kanatlarıyla çocuğun alnını yelpazeleye yelpazeleye yatağın çevresinde hafif hafif uçtu. 过后它又轻轻地绕着床飞了一阵，用翅膀扇着小孩儿的前额。～ **cezası** 拘役(一般为 1 年以下，不被关押在单人牢房) ～ **tertip** ①有节制的，有分寸的，适度的，不过分的：Onu hafif tertip azarlayınca kavga çıkmış. 只要稍微一批评他，就会发生争吵。②轻轻地，悄悄地：Ötekiler gelmeden Ayşe ile hafif tertip kırıştırır. 没人的时候，他总是悄悄地与阿伊赛打情骂俏。～**e almak** 轻视，瞧不起：Çocukların sorunlarını hafife almayın; onları olabildiğince yanıtlayın. 不要轻视孩子们的问题，要尽可能地回答他们。

hafifçe [hafi'fçe] *s. ve zf.* 轻一点儿的；轻轻地：～ bir bavul 一个轻一点的手提箱 Esen Hanım, Ali'yi hafifçe uyandırdı. 艾森太太轻轻地叫醒了阿里。Hafifçe kapıya vurdu. 他轻轻地敲了敲门。

hafiflemek (*nsz*) ❶变轻：Paltoyu çıkarınca bavul hafifledi. 大衣取出之后，衣箱一下变轻了。❷变弱，减弱：Fırtına hafifledi. 暴风雨减弱了。❸(病情等)好转，减轻：Hastalık hafifledi. 病情好转了。Mehmet de okulu bitirdikten sonra maaşa geçince evin sıkıntısı biraz daha hafiflemişti. 穆罕默德也在毕业后有了正式工作，家里的困难减轻了一些。❹变轻松：Sınavda başarı sağlayınca hafifledi. 他考试获得了通过，一下子轻松下来了。

hafifleşmek (*nsz*) ❶变轻；变弱；好转；变轻松 ❷变轻浮，变轻佻

hafifleştirmek (*-i*) hafifleşmek 的使动态

hafifletici *s.* 减轻…的：cezayı ～ nedenler 从轻情节

hafifletmek (*-i*) hafiflemek 的使动态

hafifleyiş *is.* hafiflemek 的动名词

hafiflik, -ği *is.* ❶轻 ❷轻松：Banyodan çıkınca hafiflik duydum. 从浴室出来，我感到一身轻松。❸轻浮，轻佻 ◇～ **etmek** 言谈举止轻佻 ～ **göstermek** 言谈举止轻佻 ～ **yapmak** 言谈举止轻佻

hafifmeşrep, -bi (阿) *is.* 荡妇，婊子

hafifsemek (*-i*) 轻视，瞧不起：Dul kadın, bu armağandan hoşnut göründü, öteki adaylarsa hafifseyen bir gözle baktılar. 那寡妇显得很喜欢这个礼物，而那几个求婚者却投以轻蔑的一瞥。

hafifseyiş *is.* hafifsemek 的动名词

hafif sıklet *is.* 〈体〉(摔跤、拳击和举重)轻量级

hafiften *zf.* 轻轻地，悄悄地，慢慢地：Hafiften bir rüzgâr esiyor. 小风轻轻地吹着。Çok ötme bakalım hafiften gaza bas. 你别吱声，悄悄地溜吧！◇～ **almak** ①轻视，瞧不起 ②息事宁人

hafit, -di [hafi:t] (阿) *is.* 孙子

hafiye (阿) *is.* 间谍，暗探，密探，特务，告密者

hafiyelik, -ği *is.* ❶间谍(暗探，密探，特务等)身份 ❷告密，告发 ◇～ **etmek** 告发，告密 ～ **yapmak** 告发，告密

hafniyum [ha'fniyum] *is.* 〈化〉铪(Hf)

hafriyat [hafriya:t] *is.* (阿) 【旧】挖掘，发掘

hafta (波) *is.* 星期，周：～ arasında (或 içinde) 一周内 Hafta sonunda kentimizin yakınındaki koruya gideceğiz. 周末我们将去城郊的林地。◇～ **sekiz, gün dokuz** 经常，常常，三天两头，天天：Hafta sekiz, gün dokuz buraya buraya damlarlar. 这儿他们经常不请自来。Bu ne biçim okul! Oğlan, hafta sekiz, gün dokuz soluğu evde alıyor. 这算什么学校！孩子天天在家里歇着。

haftalık, -ğı Ⅰ *s.* ❶每周一次的：～ dergi 周刊 ～ rapor 周报告 ～ toplantı 周例会 ❷持续…周的：iki ～ görüşme 为期两周的会谈 ❸…周大的：Çocuk daha bir haftalıkmış. 孩子出世只有一个星期。Ⅱ *is.* 周薪，周工资，每周支付一次的钱

haftalıkçı, haftalıklı *s.ve is.* 按周领工资的(工人)

haftaym [ha'ftaym] (英) *is.* (足球)中场休息，球场休息

hah *ünl.* 哈！嘿！太好了！好：Hah, Orhan da geldi. 太好了，奥尔汉也来了。Hah, ben de bunu söyleyecektim. 没错！我本来也是要这么说的。◇～ **şöyle** 太好了！好！没错！

haham (希伯莱语) *is.* 犹太教教士

hahambaşı *is.* 犹太教主教

hahambaşılık, -ğı *is.* ❶犹太教主教职位 ❷犹太教主教办公室

hahamhane *is.* 犹太教主教办公室

hahamlık, -ğı *is.* 犹太教教士头衔或职责

hahha(**h**) [ha'hha, ha'hhah] *ünl.* 哈哈！

hahnyum (德) *is.* 〈化〉钅+罕#(Ha)

hail [ha:il] (阿) *is.* 【旧】障碍 ◇～ **olmak** 妨碍：Masa hail olduğu için yüzünüzü göremiyorum. 桌子挡住了，我看不见您的脸。

haile [ha:ile] (阿) *is.* 【旧】❶悲惨事件 ❷(戏剧)悲剧

hain [ha:in] (阿) Ⅰ *s.* ❶叛逆的，背叛的 ❷胡作非为的，为非作歹的，该死的 ❸恶意的，恶毒的 ❹恶作剧的，淘气的，调皮捣蛋的：Köpeğin biri pek hainmiş, herkesi gidip gizlice ısırıverirmiş. 有一条狗非常淘气，总是冷不防咬人一口。Ⅱ *is.* 叛徒，叛贼，卖国贼，逆贼：Bu anlayışsızlığa ve bu vatan hainlerine vahvahlanırlar. 他们对如此的昏庸表示愤慨，痛恨这些卖国贼。Ⅲ *ünl.* 混蛋！◇～ ～ 恶意地，恶毒地：Yüzüme öyle hain hain ne bakıyorsun? 你干吗这么恶狠地瞅着我？

haince [ha:i'nce] *s. ve zf.* 恶意的，恶毒的，恶狠狠的；背叛的

hainleşmek (*nsz*) ❶背叛，背信弃义，变节 ❷胡作非为，为非作歹；恶作剧，淘气，调皮捣蛋：Bu çocuk çok hainleşti. 这孩子太淘气了。

hainlik, -ği *is.* ❶叛变，背叛行为：vatan ～i 叛国 Yaptığı hainlikleri açıkça itiraf etmiş. 他已对他的背叛行为供认不讳。❷恶意，恶毒 ❸胡作非为，为非做歹；恶作剧，淘气，调皮捣蛋：Kuşlar da hayvanlar da ondan kaçtı. Çünkü hainliğini biliyorlardı. 鸟儿和野兽看见他都逃开了，因为它们都知道他爱搞恶作剧。◇(*-e*) ～ **etmek** ①背叛 ②伤害

Haiti *öz. is.* 海地(美洲)

haiz [ha:iz] (阿) *s.* (*-i*) 具有…的，拥有…的：ehemmiyeti ～ bir mesele 一个重要的问题

hak[1], -kkı (阿) Ⅰ *is.* ❶真理，真相，真实性：Hak budur. 真相就是这样的。Hakkı söylemeli. 他必须说实话。❷正义，正当，公平，公正，公道：Hiçbir zaman haktan ayrılmaz. 他从来都是公道的。❸权利，权益：katılma ～ı 与会权 seçim ～ı 选举权 Benim gibi canından bezmiş bir kadına hakaret etmeğe ne hakkın var? 你凭什么要来羞辱像我这样一个已经痛不欲生的女人？Gören gözün hakkı var. 【成】见一面，分一半。❹正当的理由，道理：Bu davada hak görmüyorum. 我认为这件案子赢不了。Münasebete girişmekten korkmakta hakkın var, çünkü adamın karası elinde, küçük bir fırsat buldu mu, hemen seni lekelemeye bakar. 你和他交往要有所提防，因为这家伙爱造谣中伤，一有机会，马上他就会造你的谣。❺苦劳，恩德：Ana baba hakkı büyüktür. 【成】父母养育之恩重如山。Hoca hakkı ödenmez. 【成】师恩难报。❻应得之物，应得报酬，工钱 ❼应得的报应：Söz dinlemeyenin hakkı kötektir. 不听话就得挨打。Ⅱ *s.* 正确的，对的，公道的：Sözün haktır. 你说得对！◇(*-i*) ～ **etmek** ①应该获得，应该得到(权利、报答、奖赏、报应等)：Öyle de olsa, vakit geç, bir parça dinlenmeyi hak ettin. 虽然这样，夜已深了，你也该稍事休息了。②应该受到(责备、惩罚、报应等)：Sen azarlanmayı hak ettin. 你该受到责备。O, cezayı çok hak etti. 他早该受到惩处。～ **geçmek** 被克扣 (*-e*) ～ **kazanmak** 获得，得到：İki yıl sonra emekliliğe hak kazanacak. 两年后他将退休。(*-e*) ～ **vermek** 同意，赞成：Bu konuda söylediğin şeyler için

sana pek çok hak verdim. 在这个问题上我认为你说得很对。～ **yemek** 使受屈，使受到不公正对待，委屈，克扣 ～ **yemezlik** 公正，公道，公平 ～ **yol** 正道 (*-e*) ～**ı geçmek** 付出心血：Cemal Bey oğlumun üzerine hakkı geçti. 杰马尔先生为我儿子花了不少心血。～**ı için** 以真主的名义，对天发誓 ～**ından geçmek** 放弃权利 (*-in*) ～**ından gelmek** ①完成，成功；攻克：Bizim aile soydan soya hep tüccar yetiştirir. İçlerinde işinin hakkından gelmemiş bir insan çıkmamıştır. 我们家世代经商，从来没有坐吃山空的人。②惩罚，惩治 ～**ını helâl etmek** 奉献，贡献 ～**ını vermek** ①赋予某种权利 ②肯定，给予充分的评价：O öğretmen, öğrencilerin her zaman hakkını verir. 那位老师一向充分肯定学生们的努力。(*-in*) ～**ını yemek** 使受屈，使受到不公正对待，委屈，冤枉；克扣：Kimsenin hakkını yemek istemem. 我不想冤枉任何人。◆**Hak söz acı gelir.** 良药苦口。**Hak yerde kalmaz** (或 **yerini bulur**). 纸里包不住火，雪地里埋不住死孩子；要想人不知，除非己莫为。

hak², **-kki** (阿) *is.* ❶雕刻：mühür ～i 刻图章 ❷【旧】挖改(文件上的字)：Resmî kâğıtlarda hak ve silinti yasaktır. 挖改官方文件是非法的。◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** ①雕刻 ②抠掉，挖掉，凿掉

Hak, -kkı (阿) *öz.is.* 真主：～ dini 伊斯兰教 Hak saklasın (或 saklaya). 愿真主保佑。◇～ **getire** 一无所有 ～**'a erenler** 神仙 ～**'a kavuşmak** 归天，故去，去世 ～**'a tapmak** 信奉真主 ～**a yürümek** 归天，故去，去世 ～**'ın rahmetine kavuşmak** (或 **ulaşmak, ermek**) 去世，逝世，死亡

hâk, -ki [ha:k] (波) *is.* 【旧】土地 ◇～ **ile yeksan etmek** 夷为平地 ～ **ile yeksan olmak** 被夷为平地：Depremde koca kent hâk ile yeksan oldu. 在地震中，大城市被夷为平地。

hakan [ha:ka:n] (波) *is.* 〈史〉汗，汗王

hakanlık, -ğı [ha:kanlık] *is.*❶汗位 ❷汗国

hakaret [haka:ret] (阿) *is.* 侮辱，羞辱：Bu kadar hakareti kimse kaldırmaz. 这样的羞辱谁也受不了。◇(*-e*) ～ **etmek** 侮辱，羞辱：Bana hakaret ettiği için davacıyım, efendim. 先生，他侮辱了我，我要告他。Niçin bana hakaret ediyorsun, senin kanlı gömleğini giyen ben değilim ki! 你为什么要羞辱我？我又和你没仇！～ **görmek** 受侮辱 ～**e uğramak** 受侮辱：Aç kaldım, rezil oldum, türlü hakarete uğradım. 我饥饿难堪，遇上了各种各样的侮辱。

hakbilir *s.* 明白事理的：～ bir erkek 一个明白事理的男人

hakça [ha'kça] *zf.* 正确地，公道地，公平地，公正地：Hakça söylemek gerekirse birincilik onundu. 公正地说，冠军本来是他的。

hakçası *is.* 实话，真相：Bu konuda kabahatsız sayılmam, hakçasını söylemek lâzım. 实话实说，在这个问题上，我并非没有过错。

hakem (阿) *is.* ❶法官 ❷裁判：baş ～ 主裁判 çizgi ～i (网球等)司线员 saat ～i (篮球等)记时员 sayı ～i (篮球等)记分员 yan ～(i) (足球)边裁，巡边员，助理裁判 ◇～ **heyeti** ①陪审团 ②裁判委员会，仲裁委员会

hakemlik, -ği *is.* ❶仲裁，裁决 ❷〈体〉裁判：Bir çayırlıkta futbol oynayan çocuklara hakemlik yaptım. 在一块草坪上，一群孩子在踢足球，我给他们当裁判。

hakeza [ha:'keza:] (阿) *bağ.* 【旧】同样，一样：Bu gün gitmiyeceğim, yarın da hakeza. 今天我去不了，明天也一样。

hakî [ha:ki:] (波) *is.* ve *s.* 土黄色，黄褐色

hakikat [haki:kat] (阿) Ⅰ *is.* 真实，事实，真相，实话：Bu işin hakikatı hâlâ anlasılamadı. 这件事究竟是怎么回事仍然不得而知。Tarihî hakikatler kasten tahrif ettiler. 他们蓄意篡改了史实。Yalan var(dır) ki hakikatten yeğdir. 谎言有时比实话好。Ⅱ *zf.* 真正，确实，的确：Bu köşk, hakikat güzeldir. 这座别墅真漂亮。Hakikat bu yapı güzeldir. 真的，这座建筑很漂亮。◇～ **olmak** 实现，变成现实 ～ **payı** 真实的部分：Bu dedikodularda zerre kadar hakikat payı yoktur. 这些流言蜚语一点真实性都没有。～**te** 其实：Hakikatte acınacak ben değilim, sizsiniz. 其实值得可怜的不是我，是您。

hakikaten [haki:'katen] (阿)*zf.* 确实，的确，真正：～ ucuz bir palto 的确便宜的一件大衣 Bahçe hakikaten biraz vahşî idi. 花园真的有些荒芜了。Hakikaten adamın basiretinin

bağlandığı zaman da olur. 真的，人有时也会犯糊涂。

hakikatli *s.* 真正的，真心的，始终不渝的：～ bir dost 真正的朋友

hakikatsiz *s.* 不忠实的，不诚实的，朝三暮四的，靠不住的，反复无常的 ◇～ **çıkmak** 不忠实，不诚实，朝三暮四，靠不住，反复无常：Çocuk hakikatsiz çıktı. 这孩子喜怒无常。

hakikatsizlik, -ği *is.* 不忠实，不诚实，朝三暮四，靠不住，反复无常

hakikî [haki:ki:] (阿) *s.* 真正的，真心的，纯粹的：～ elmas 天然钻石 ～ türk tütünü 正宗土耳其烟草 Bu kazak hakikî yün mü? 这件毛衣是纯羊毛的吗？

hâkim [ha:kim] (阿) Ⅰ *s.* ❶统治的，主导的，支配的，主权的：～ devlet 主权国家 ❷至高无上的，主要的，为首的 ～ renk 主色 ❸鸟瞰的，俯视的：～ nokta 〈军〉制高点，制高地 yaylaya ～ bir tepe 一座俯视高原的山头。Ⅱ *is.* ❶统治者，君主 ❷主因，要素，主要人物 ❸法官：yüksek ～ 大法官，最高法官 Hâkim sanığın suçsuz hükmetti. 法官裁决被告无罪。◇～ **olmak** ①当法官：Hırsızlıklar, hâkim olma isteğini kamçıladı. 盗贼猖獗促使他下决心成为一名法官。②统治，治理，控制 ③影响，主导：Hamamdan yeni çıkmış bir Türk kızı onun bütün hulyalarına hakîm olmaya başlamıştı. 一位刚沐浴出来的土耳其姑娘使得他心猿意马。

hakim (阿) *is.* 【旧】❶哲人，贤人，圣人 ❷【转】真主，上帝，神

hâkimane [ha:kima:ne] (阿-波) *zf.* 贵族似地，气派十足地，高傲地

hakimane [haki:'mane] *zf.* 从哲学上，达观地

hâkimiyet [ha:kimiyet] (阿) *is.* 主权，统治 ◇～ **altına girmek** 受…的统治

hâkimlik, -ği *is.* ❶统治 ❷法官职务；法官办公室

hakir [haki:r] (阿) *s.* 卑劣的，低贱的，渺小的 ◇～ **görmek** 鄙视，轻视，蔑视，藐视

hakkâk, -ki [hakkâ:k] (阿) *is.* 雕刻家

hakkaniyet [hakka:niyet] (阿) *is.* 正义，正当，公正，公平

Hakkari *öz.is.* 哈卡里(土耳其省、市)

hakketmek (*-i*, *-e*) ❶雕刻 ❷抠掉，挖掉，凿掉

hakkıhıyar [ha'kkıhıyar] (阿) *is.* 【旧】选举权

hakkıhuzur [ha'kkıhuzu:r] (阿) *is.* 【旧】出场费

hakkında *e.* ve *zf.* 关于：dil ～ bir yazı 一篇关于语言的文章 Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz. 对此您是怎么看的？Kocasının sağlığı hakkında bilgi istiyordu. 她想了解她丈夫的健康状况。◇～ **bilgisi olmak** 知情，了解：Hakkında bilgisi olanların aşağıdaki adrese bildirmelerinin insaniyet namına rica ederim. 恳请知情者与以下地址联系。

hakkısükût [ha:kkısükû:t] (阿) *is.* 【旧】封住嘴巴的贿赂

hakkıyla *zf.* 适当地，正当地；完全地：Liberal kimseler, Marksizmi kabul ederler, ama onu uygulamaya ya da hakkıyla uygulamaya yanaşmazlar. 自由主义者赞成马克思主义，但是不准备实行之，或不准备完全实行之。

haklamak (*-i*) 【狎】❶打垮，战胜，击溃，消灭，平定：Adam, karşısındakini bir yumrukta hakladı. 这个人一拳击倒了对面的人。❷打碎，打破，打烂，摔坏：Çocuk oyuncağını hakladı. 孩子把玩具摔坏了。Hizmetçi vazoyu haklamış. 好像是仆人把花瓶打碎了。❸【谑】吃掉：Bir ekmeği tek başına hakladı. 他一个人干了一个面包。Kedi mutfakta ne varsa haklamış. 这只猫把厨房扫荡一空。

haklaşmak (*nsz*, *-le*) 【俗】相互了结，结清

haklı *s.* ❶清白的：Bana kalırsa, o haklı. 依我看，他是清白的。❷正确的，有道理的，Haklısınız. 您说得对！Bir bakıma arkadaşım söylediklerinde haklı sayılır. 从某个角度看，我朋友说的有道理。❸正义的，义正词严的：～ bir dava 正义事业 ～ bir söz 义正词严的一番话 ❹正当的，公正的 ◇(*-i*) ～ **bulmak** ①认为是清白的：Mahkeme çocuğun bakıcısını haklı buldu. 法院裁定保姆是清白的。②认为是对的：Müdür onu haklı buldu. 经理认为他是对的。(*-i*) ～ **çıkarmak** ①认定清白 ②认为有理：Zaman annemi haklı çıkardı. 时间证明我

母亲是对的。～ **çıkmak** 被认为有理，胜诉：Bu tartışmada o haklı çıktı. 在这场争论中，他占了上风。Ev sahibi mahkemede haklı çıktı. 房东打赢了官司。～ **olmak** ①清白：Haklı olduğunu göstermek için birçok şeyini gözden çıkarmıştı. 为了证明自己的清白，他费尽了周折。②是正确的，是对的：Tahminimde haklı olduğumu anladım. 我认为我估计的没错。Yok, bu sözü pek yabana atmayalım, adamın bu noktada haklı olması ihtimalı var. 不！我们不要把这句话不当回事，在这个问题上，此人可能是对的。

haklılık, -ğı *is.* 正确性，正义性

hakperest (阿-波)*s.* 公正的，无偏见的

haksever *s.ve is.* 公正的，无偏见的：～ bir insan 一个公正的人

hakseverlik, -ği *is.* 公正，无偏见，不偏不倚

haksız *s.ve is.* ❶不对的，不正确的：Dostunuz bu işte haksızdır. 您的朋友这件事做得不对。❷不公正的，不公平的，无理的，不正当的：～ bir ceza 不正当的处罚 ～ rekabet 不正当竞争 Orada da haksız damgalar altında kalırsan ne olacak? 你在那里要是又背上不公正的恶名，怎么办？❸非正义的：Bütün karşı-devrimci savaşlar haksız. 一切反革命战争都是非正义的。◇(*-i*) ～ **bulmak** 认为不妥，认为不对 ～ **çıkmak** 被认为无理，败诉 ～ **yere** 无理地，不正当地，不公正地：Haksız yere cezalandırıldı. 他受到了不公正的处罚。

haksızca [haksı'zca] *s. ve zf.* ❶不对的，不正确的 ❷不公正的，不公平的，无理的，不正当的：～ bir suçlama 无理的指责 ❸非正义的

haksızlık, -ğı *is.* ❶不对，不正确：Alnım açık, yüzüm pak, kimseye bir haksızlık yapmadım. 我清清白白，堂堂正正，没有做过对不起任何人的事情。❷不公正，不公平，无理，不正当；委屈，冤屈，冤枉：Bu haksızlığa kim olsa dayanamaz. 这种委屈谁也受不了。Bir dilekçe yazarak başına gelen haksızlığı anlattı. 他写了一个申诉，诉说了自己受到的冤屈。❸非正义 ◇～ **etmek** 无理地对待，虐待；冤枉，冤屈，委屈

hakşinas [hakşina:s] (阿) *s.*【旧】公正的，正直的

haktanır *s.* 公正的，正直的

haktanırlık, -ğı *is.* 公正，正直

hakuran *is.* 【旧】〈动〉短耳鸮 ◇～ **kafesi gibi** 破烂不堪的，千疮百孔的，摇摇欲坠的：Bu ev hakuran kafesi gibi, kışın oturulmaz. 这座房子破烂不堪，冬天无法住人。

hal[1], -li (法) *is.* (有屋顶的)市场，非露天市场：Ekmeğini alınca doğru haldeki sakatçıya uğradı. 他买了面包就径直去了集市里卖下水的地方。

hal[2], -lli (阿) *is.* 【旧】解决，解开

hal[3] (阿) *is.* 〈史〉推翻，使退位，使下台，废黜 ◇～ **etmek** 【旧】推翻，废黜，使退位，使下台

hâl, -li [ha:l] (阿) *is.* ❶状态，状况，情形，情况，形势，处境，地位：～ ulacı 〈语〉副动词 Arkadaşımın şimdiki hâli eskisinden daha iyidir. 我的这位同事目前的处境比以前好了。Bizim hâlimiz o kadar pahalı kumaşı kaldırmaz. 以我们的条件买不起那么贵的布料。Bu pahalılıkta hâlimiz ne olacak? 物价这么高，我们的日子该怎么过？❷神态，态度，举止，行为：Bu adamın hâllerini pek beğenirim. 我很喜欢这个人的态度。Bundan ötürü de hâllerinde görgüsüzce bir çalım, buladaca bir kurum sezilir. 因此从他们的神态中可以让人感到一种浅薄的炫耀和愚蠢的卖弄。Onun hâline hepimiz gülmekten kırıldık. 看他那个样子，我们大家笑得腰都直不起来了。❸当代，现代，眼下，眼前，现在：Geleceği hâl için feda etmemeliyiz. 我们不能为今天而牺牲未来。❹气力，力量：Herif leylâ be, duracak hâli yok. 这家伙喝多了，站都站不住了。Hâlim yok, ayağa kalkamıyorum! 我没有力气，站不起来！Şimdi gezmeye çıkacak hâlim yok. 现在我已没有气力出去玩了。❺【转】困境，苦难，痛苦：Bu hâl içime yara oldu. 这一苦难已成了我心中的伤痛。Sıcakta çalışacak hâl kalmıyor. 天气热得无法工作。❻〈语〉格 ◇～ **almak** 变得：Uluslararası durum nazik bir hâl aldı. 国际局势变得微妙了。～ **değişmi** 〈天〉(天体的)物态变化 ～ **hatır sormak** 问候，问好：Hâl hatır sormak için ona telefon ettim. 我打电话问候了他。Karşılıklı oturdular, hâl hatır sordular, sonra sustular. 他们相对而坐，互致问候，相对无语。(*-e*) (*bir*) ～ **olmak** 发生不

幸，死：Sakın bana bir hâl olursa, mezarımı dağ başlarında bırakma! 如果我有不测，请不要把我的坟墓选在荒郊野外。～ **sormak** 问候，问好 (*-dığı*) ～**de** 尽管，即使，虽然：Son bir yıldır sokakta bile rastlaşmadığımız hâlde beni unutmamış demek. 这么说，尽管最近一年来我们在街上也难得碰见，他还没有忘记我。～**den anlamak** (或 **bilmek**) 同情 ～**den düşmek** (或 **kalmak**) 败落，衰落 (*-i*) ～**e sokmak** 使变成：Onu bu hâle sokan düşüp kalktığı arkadaşlarıdır. 把他搞成这个样子的正是他的那些交往甚密的朋友。～**e yola koymak** ①整理，归置 ②管理，经营 ～(**ler**)**i duman olmak** 【俚】倒霉，遭遇不幸，完蛋，处境不妙 ～**i harap olmak**【俚】倒霉，遭遇不幸，完蛋，处境不妙：Sen, babanın anlayışlı oluşuna dua et, yoksa hâlin haraptı. 你得感谢你父亲的宽容，不然，你可就惨了。Sınıfı geçmezse hâli haraptır. 如果升不了级，他就完蛋了。～**i kalmamak** 精疲力尽：Kuvveti bitmiş, kımıldayacak hâli kalmamıştı. 他已精疲力竭，连挪动一下的气力也没有了。～**i tavrı yerinde** 举止端正的，循规蹈矩的 ～**i vakti düzelmek** 处境好转 ～**i vakti iyileşmek** 处境好转 ～**i vakti yerinde** 相当富裕的：Kıyafetinden, sözlerinden hâli vakti yerinde bir adam olduğu anlaşılır. 从他的衣着打扮和言谈举止看，他是一个相当有钱的人。～**inde** 如果，在某种情况下 ～**ine bakmak** 有自知之明 ～**ine gelmek** 同…一样：Neredeyse tanıyamayacaktı, zavallı bir torba kemik hâline gelmiş. 我差一点儿不认识他了，可怜的他变得骨瘦如柴。～**ine koymak** 孤独 ～**ine köpekler gülmek** 潦倒：Bir zamanlar top gibi patlarken bugün hâline köpekler gülüyor. 他也曾无比辉煌，今天却贫困潦倒。～**ine şükretmek** 知足 ～**ini almak** 变成：İhtimal ki ileride bu üç müze birleşerek tek bir müze hâlini alacaktır. 这 3 个博物馆今后也许要合并为 1 个。Köy baştan başa bir çamur deryası hâlini alır. 整个村子完全变成了一个烂泥塘。～**ini sormak** 问候，问好

hala [ha:la] (阿) *is.* 姑妈，姑母：Oğlan dayıya, kız halaya çeker. 【成】小子像舅，丫头像姑。

hâlâ [ha:'lâ] (阿) *zf.* 迄今为止，依然，仍然，尚：Ağzımda tükrüğüm kurudu hâlâ sana maksadımı anlatamadım. 我说得口干舌燥，可是你仍未搞明白我的目的。Otuz iki yaşında idi ve hâlâ evlenmemişti. 他都 32 岁了，依然孑然一身。Tren hâlâ gelmedi. 火车仍然未到。◇～ **o masal** (或 **mektup**) 老生常谈 ～ **tadı damağında kalmak** 回味无穷

halalım *is.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

halâs [hala:s] (阿) *is.*【旧】解救，解脱，解放 ◇～ **bulmak** 解脱，被解救，被解放 ～ **olmak** 解脱，被解救，被解放

halâskâr [halâ:skâ:r] (阿-波) *s.* 救助的，挽救的

halat (希) *is.* 绳，索：～ sapan (吊货物用的)网兜 sırım ～ 皮索 ◇～ **çekme** 〈体〉拔河

halâvet [halâ:vet] (阿) *is.* 【旧】❶甜，甜味 ❷味道

halay *is.* 哈拉伊舞(阿纳多卢中部的一种民间集体舞蹈) ◇～ **çekmek** (或 **tepmek**) 跳哈拉伊舞舞蹈

halayık, -ğı (阿) *is.* 女奴，使女，侍女，丫鬟，丫头：Bizim efendi, halayıklardan birine göz koymuş. 我们的主人似乎看上了一个丫鬟。◆**Halayıktan kedın olmaz, gül ağacından odun.** 花棵子成不了劈柴，丫鬟也当不了太太。

halayıklık, -ğı *is.* 女奴，使女，侍女，丫鬟，丫头等的身份 ◇～ **etmek** 当丫头。当佣人：Kral kızı yine horozlar ötünceye kadar halayıklık etmiş. 公主仍然当了一夜的女佣人，直到鸡叫。

halaza *is.* 收割时洒落在土壤里次年自己长成的庄稼

halazade [halaza:de] *is.* 姑表兄弟姐妹：Yere uzanmış, bir taraftan şu kızla meşgul, bir taraftan da halazadeniz Esen'ye kur yapıyordu. 他躺在地上，一边被那个姑娘所吸引，一边又向你的表妹艾森献殷勤。

halbuki [halbu'ki] *bağ.* 然而，但是，实际上：Ahlâk kurallarına göre karıyla kocanın bile elden ele birbirlerine bir şey vermeleri doğru değildir. Halbuki siz burada diz dize oturuyorsunuz. 男女授受不亲，你们岂能促膝而坐？Arkadaşlarımı kaçırdım, halbuki birşey söyleyecektim. 我让我的同事们都走了，可是本来我还有事要对他们说。

halbuysa *bağ.* 然而，但是

haldır haldır *zf.* 轰隆隆地：Makine haldır haldır işliyor. 机器在轰隆隆地运转着。

hale [ha:le] (阿) *is.* ❶(环绕日月等的)晕，晕圈 ❷(绘于神像头上的)光环 ❸〈解〉乳晕，乳头轮

halef (阿) *is.* 接班人，继任者，继承人，后任 ◇～ **selef olmak** 继任，接任

halel (阿) *is.* 破坏，毁坏 ◇～ **gelmek** 被破坏，受损坏 ～ **getirmek** 破坏，损坏，毁坏 (*-e*) ～ **vermek** 破坏，损坏，毁坏：Savaş *e*konomiy*e* halel verdi. 战争破坏了经济的发展。

haleldar (阿-波) *s.* 【旧】破损的，损坏的，毁坏的 ◇～ **olmak** 破损，被毁坏

halelenmek (*nsz*) (月亮)被晕圈环绕

haleli *s.* 有晕圈的，有光环的

halen [ha:'len] (阿) *zf.* 目前，当前，现在

Halep *öz.is.* 阿勒颇(叙利亚) ◇～ **yolunda deve izi aramak** 【俚】大海捞针

halet [ha:let] (阿) *is.* 【旧】地位，处境，状态，状况

haletiruhiye [ha:le'tiru:hiye] (阿) *is.* 精神状态

hal'etmek (*-i*)【旧】推翻，废黜，使退位，使下台

halfa [ha'lfa] (阿) *is.* 〈植〉茅草(*Stipa tenacissima*)

halhal, -li (阿) *is.* (女人戴的)脚镯，踝环

halı (波) *is.* 地毯，挂毯

halıcı *is.* 制毯工，地毯商

halıcılık, -ğı *is.* ❶制毯业 ❷毯制品销售业

halî [ha:li:] (阿) *s.* 【旧】❶空的，空荡荡的，荒无人烟的，荒凉的，空无一人的，一无所有的 ❷光棍汉，单身汉 ◇～ **etmek** ①罢黜，废黜 ②更换，更新

haliç, -ci (阿) *is.* 港湾，河口湾，三角湾，江口湾

halife [hali:fe] (阿) *is.* ❶〈史〉哈里发 ❷〈史〉奥斯曼帝国时期中央官府的书记员 ❸【转】受过良好教育的人

halifelik, -ği [hali:felik] *is.* ❶哈里发之位 ❷哈里发的办公室 ❸哈里发制度 ❹哈里发统治的国家

hali hazır [ha:'liha:zır] (阿) *is.* 现在，目前：～da 目前，现在

halik [ha:lik] (阿) Ⅰ *s.* 创世的，造物的，创始的 Ⅱ *is.* 造物主，上帝

halile (阿) *is.* 〈植〉榄仁树(*Terminalia*)

Halil İbrahim bereketi *is.* 【俚】大富大贵：Allah Halil İbrahim bereketi versin. 愿真主赐福！

halim [hali:m] (阿) *s.* 【旧】性情温和的，脾气好的：Halim, adı üstünde sabırlı bir adamdır. 哈利姆，人如其名，是个好脾气的人。◇～ **selim** 温文尔雅的：Görünüşte halim selim bir gence benziyordu. 表面上看，他似乎是一个温文尔雅的年轻人。

halis [ha:lis] (阿) *s.* ❶纯的，单纯的：～ zeytinyağı 纯橄榄油 ❷单纯的，纯真的，纯洁的 ◇～ **muhlis** 纯粹的，完全的：～ muhlis çingene 纯粹的吉普赛人

halisane [ha:'lisa:ne] (阿-波) *zf.* 纯真地，真心地，衷心地

halita [hali:ta] (阿) *is.* 【旧】混合物

haliyle [ha:li'yle] *zf.* 当然，自然地：Bu çocuk derslerine çalışmadığına göre haliyle sınıfta kalacak. 这个孩子功课不努力，当然要留级了。

halk[1] (阿) *is.* ❶人民，国民：Çin ～ı 中国人民 ～a hizmet 为人民服务 ❷平民百姓，民众，大众，群众：～ ağzı 地方口音 ～ edebiyatı 民间文学 ～ müziği 民间音乐 ❸人，众人：ev ～ı 家人 ◇～ **avcısı** 【俚】骗子 ～ **dili** ①方言 ②流言蜚语 ～ **matines** (影剧院等娱乐场所廉价的)日场演出 ～**a dönük** 大众的，服务于群众的 ～**ın ağzına düşmek** 被议论，被说三道四

halk[2](阿) *is.* 【旧】创造，创作，创建 ◇～ **etmek** 创造，创作，创建

halka (阿) *is.* ❶环，环形物，圆环，圆圈：burun ～ı 牛鼻环 kapı ～sı 门环 perde ～sı 窗帘环 ～ sargı 〈电〉环状绕组 ❷耳环，戒指，颈圈，手镯：nişan ～sı 定婚戒指 ❸〈体〉吊环 ❹涟漪：Suda halkalar oluştu. 水面上涟漪荡漾。❺(双眼下因疲惫面形成的)黑眼圈 ❻一种咸味的小面包圈 ❼【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者 ◇～ **olmak** 围成圆圈：Alevlerin etrafında halka olduk ve konuştuk. 我们在火堆周围围成一圈进行交谈。

halkacı *is.* ❶制售咸味小面包圈的人 ❷游乐场等处摆套圈游戏的人

halka dizilişli *s.* 〈植〉轮生的，轮状排列的：～ yapraklar 轮生叶

halkalamak (*-i*) ❶使弯成圈(环等)：Çocuk ipi halkalayarak duvara astı. 这孩子把绳子做成一个绳圈挂在墙上。❷圈住，围上

halkalanış *is.* halkalanmak 的动名词

halkalanmak (*nsz*) ❶成为环形：Yılan halkalandı. 蛇盘成环状。❷环绕，围绕：Etrafında 200 kadar kişi halkalandı. 周围围了约有 200 人。❸装上圆环：Kapı halkalanmış. 门上已装好了门环。

halkalayış *is.* halkalamak 的动名词

halkalı *s.* 有环的，有圈的

halkalı damar *is.* 〈植〉环形导管

halkalılar *is.* 〈动〉环节动物门

halkamsı *s.* 环形的，圆圈的

halkasız *s.* 无环的，无圈的：Deniz dalgasız olmaz, kapı halkasız. 【成】大海不可能没有风浪，大门不可能没有门环。

halk avcılığı *is.* 蛊惑人心的宣传，煽动

halk avcısı *is.* 蛊惑民心的政客，煽动家

halkavî (阿) *s.* 环形的

halka yay *is.* 阀簧，气门弹簧

halk bilgisi *is.* 民间传说，民间谚语，民俗

halk bilimci *is.* 民俗学家

halk bilimi *is.* 民俗学

halk bilimsel *s.* 民俗学的

halkçı *is.* ❶平民主义者，民粹主义者 ❷共和民主党党员

halkçılık, -ğı *is.* 平民主义，平民论，民粹主义

halkiyat [halkiya:t] (阿) *is.* 【旧】民俗学

halk oylaması *is.* 全民公决，公民投票

halk oyu *is.* 全民公决，公民投票

hallaç, -cı (阿) *is.* 梳理工，梳毛工，梳棉工 ◇～ **osuruğu gibi araya gitmek** 【粗】被噪音搞得不能集中精力，被吵吵得什么也听不见 (*-i*) ～ **pamuğu gibi atmak** 【俚】①搞乱：Valizimi hallaç pamuğu gibi attılar. 他们把我的箱子翻得乱七八糟。②驱散，使消散，使分散，击溃，使溃散：Bu çeteyi polis hallaç pamuğu gibi attı. 警察追得这些匪徒四散奔逃。

hallaçlık, -ğı *is.* 梳棉工的职业

halledilme *is.* halledilmek 的动名词：O meseleye ne taraftan bakarsan bak, halledilmesi imkânsız. 那个问题无论从哪个方面看都无法解决。

halledilmek (*nsz*) halletmek 的被动态

hallenmek (*nsz*) ❶变新，变化，变好，改善，焕然一新：Giyiminden hallendiği anlaşılıyor. 从衣着上看，他的生活有所好转。❷将就，马马虎虎：Kazanç çok değil ama, hallenip duruyoruz. 我们赢利不多，但还过得去。❸ (*-e*) 【转】垂涎(女色) ❹ (*-e*) 嗜好：Çocuk yemişlere halleniyor. 这孩子爱吃零食。Oğlum şakaya hallenmiyelim. 我的儿，我们不要总是开玩笑了。◇**hallenip küllenmek** 自食其力

halleşmek (*nsz*, *-le*) ❶互相诉苦，互道苦衷：İki komşu oturmuş, halleşiyorlardı. 两个邻居坐下来互道苦衷。❷【转】密切关注，关心

halletme *is.* halletmek 的动名词：Bütün arkadaşlar bir araya gelerek bu meseleyi halletmeye karar verdiler. 所有的同事聚在一起，决定把这个问题解决了。

halletmek (*-i*) ❶解决；办妥，处理：problemi ～ 解决问题 Çocuğu okula verme işini halletti. 他已办妥了孩子上学的事。Bağıracak, çağıracak zamanımız yok, alçaktan görüşüp meseleyi halledersek pek güzel olur. 我们没有时间吵架，我们最好还是心平气和地谈谈，把问题解决了。❷〈数〉解 ❸溶解，分解：İki kesme şekeri bir bardak suda halletti. 他把两块方糖放入一杯水中化开了。❹【俗】分餐，分盘

hallice *s.* 更好一点儿的，稍好一点儿的：Bu kalem ötekiden hallice. 这支笔比其它的更好一些。İç güvey sinden hallice. 【谑】凑合，马马虎虎。(对"Nasılsın?"问候语的一种诙谐的回答，"比上门女婿强点儿。")

hallihamur [ha'llihamur] (阿) *s.* ve *zf.* 融合在…的，融会贯通的，熟悉的，通晓的，精通的 ◇～ **etmek** 使融合，调和，调匀：Kıyma ile katkı maddelerini halli hamur edip güzel bir köfte yaptık. 我们把肉馅和调料调和好，制成了美味的丸子。～ **olmak** 融合；融会贯通，通晓，精通

hallolmak (*nsz*) ❶被解决 ❷溶化(在某种液体中)

hallolunmak (*nsz*) 被解决：Bütün sorunlar hallolundu. 所有的问题都解决了。

halojen (法) *is.* 〈化〉卤素 ◇～ **gidermek** 脱卤，去掉卤素

hâlsiz *s.* 虚弱的，无力的，软弱的；无能为力的，束手无策的，一筹莫展的，毫无办法的：Kendimi pek hâlsiz hissediyorum. 我感到自己很虚弱。◇～ **düşmek** 筋疲力尽，疲惫不堪：O kadar çalışıyor ki sonunda hâlsiz düşecek. 他工作太辛苦了，最后准得累跨。

hâlsizce *s.* ve *zf.* 虚弱的，无力的，软弱的，无能为力的，束手无策的，一筹莫展的，毫无办法的

hâlsizlik, -ği *is.* 虚弱，无力，软弱，无能为力，束手无策，一筹莫展，毫无办法

halt (阿) *is.* ❶【旧】混合，混和 ❷【狎】说蠢话，干蠢事 ❸【狎】蠢话，蠢事 ◇～ **etmek** 说蠢话，干蠢事：Sen bir halt etmişsindir. 你干了一件蠢事。～ **işlemek** 说蠢话，干蠢事：Bu haltları işleyen birinin, günün birinde adam olacağına artık nasıl inanırım? 我怎能相信干这种蠢事的人将来会有出息？～ **karıştırmak** (或 **yemek**) 说蠢话，干蠢事

halter (法) *is.* ❶杠铃，哑铃 ❷举重 ❸(昆虫的)平衡器

halterci *is.* 举重运动员，举重选手

haltercilik, -ği *is.* 举重运动员资格，举重运动员身份

halûk [halû:k] (阿) *s.* 【旧】品格高尚的

halvet (阿) *is.* ❶【旧】孤独，独居，独处 ❷独居的地方，独处的地方 ❸(土耳其浴室的)单间 ◇～ **gibi** 闷热的(地方、房间等) ～ **olmak** ①异常闷热：Hamamlarda havlet odasında havlet olup ter atılır. 在土耳其浴室的单间里，异常闷热，人一进去，不由你不出汗。②秘密会见

halvethane [halvetha:ne] (阿) *is.* ❶(旧时王宫中的)密室 ❷(旧时修道院等修士修炼的)小屋

ham (波) *is.* ❶不成熟的(瓜果等) ❷未经加工的(原材料等)：～ ipek 生丝 ～ petrol 原油 ❸【转】未经体育锻练的：Ham vücutla ancak bu kadar koşabilirim. 我平时不锻练，只能跑成这样。❹【转】不可能实现的，白费劲的：～ hayal 空想 ～ teklif 不可能被接受的建议，不合适的建议 Böyle taktiklerle bize zaman kaybettirmeyin. 你们就别拿这种白费劲的做法来浪费我们的时间了。❺【转】粗鲁的，粗野的，未开化的：～ insan 粗人，不成熟的人 Ne ham adam! 多么粗鲁的人！◇～ **armudun** ～ **sözü** 不动脑子的人说的不适当的话 ～ **armut gibi boğaza oturmak**【俚】阻挠，刁难 ～ **armut gibi boğaza tıkılmak**【俚】阻挠，刁难 ～ **armut gibi boğazda durmak**【俚】阻挠，刁难：İşimize karıştı; ham armut gibi boğazımızda durdu. 他插手我们的事，处处刁难。～ **besi suyu** (植物的)汁液 ～ **ervah** 粗鲁的人，粗野的人：Böyle ham ervahlarla bu ciddî iş yürümez. 同这样的粗人

无法做这种严肃的工作。～ **süt emmiş**【俚】低贱的 **～ı alınmak** 克服缺点：Şöyle böyle Herifin hamı alındı. 这个人的毛病差不多都已经改了。

hamail [hama:il] (阿) *is.* 【旧】❶饰带，肩带，腰带 ❷护身符

hamak (法) *is.* 吊床

hamakat, -ti [hama:kat] (阿) *is.* 【旧】愚蠢，蠢笨，愚昧无知，糊涂

hamal (阿) Ⅰ *is.* 搬运工，脚夫：～ gemisi 货轮 ～ katarı 货运列车 ～ sırıkı 扁担 sırık ～ı 挑夫 Ⅱ *s.* 【旧】粗鲁的，粗野的：～ camal 乌合之众，暴徒

hamalbaş, -nı *is.* 搬运工工头

hamaliye [hama:liye] (阿) *is.* 搬运费

hamallık, -ğı *is.* ❶搬运工职业 ❷搬运费 ❸【转】粗话，重话 ❹【转】徒劳的搬运 ❺【转】不必要的死记硬背 ◇(*-in*) **～ını etmek** (或 **yapmak**) 干粗活

hamam (阿) *is.* 土耳其浴；土耳其浴室；浴场：～ lifi 洗澡用的丝瓜络 ～ kıyafeti 浴衣 deniz ～ı 海滨浴场 ◇**～ gibi** 非常热的：Bu gün sokaklar hamam gibidir. 今天街上热得象蒸笼。**～ takımı** 土耳其浴用具 **～ yapmak** 洗土耳其浴 **～ın namusunu kurtarmak** 【俚】越描越黑 ◆**Hamama giren terler.** 不入虎穴，焉得虎子。**Hamamda deli var.** 浴室里出了个疯子，炸了窝了。

hamam anası *is.* ❶土耳其浴女部服务员领班 ❷【转】又高又壮的胖女人 ❸【转】粗鲁的母亲

hamam bohçası *is.* 零碎，破烂

hamam böceği *is.* 〈动〉蟑螂，蜚蠊(*Blatta orientalis*)

hamam böceğigiller *is.* 〈动〉蜚蠊科(*Blattidae*)

hamamcı *is.* ❶土耳其浴室老板 ❷应该沐浴净身的人 ◇**～ olmak** 【俚】应该沐浴

hamamlık, -ğı *is.* 土耳其浴室业，土耳其浴室老板身份

hamamlık, -ğı *is.* 洗澡间

hamam oğlanı *is.* 娈童(指被人作为女性玩弄的男子)

hamam otu *is.* 脱毛剂

hamam tası *is.* 土耳其浴取水盆

hamam ustası *is.* 土耳其浴女部搓澡女工

hamarat *s.* 勤劳能干的(家庭主妇) ◇**～ taze** 勤劳能干的(女人)

hamaratça [hamara'tça] *s. ve zf.* 勤劳能干的

hamaratlaşmak (*nsz*) 变得勤快：Kadın birdenbire hamaratlaştı. 这个女人突然变得勤快了。

hamaratlık, -ğı *is.* (女人)勤劳能干

hamaset [hama:set] (阿) *is.* 【旧】英雄，英雄行为，勇敢：bir ～ destanı 一首英雄叙事诗

hamasî [hama:si:] (阿) *s.* 赞美英雄的(诗等)

hamaylı (阿) *is.* ❶饰带，肩带，腰带 ❷护身符 l

Hambelî [hambeli:] (阿) *öz.is.* (伊斯兰教)罕百里学派

Hamburg *öz.is.* 汉堡(德国)

hamburger (德) *is.* 汉堡包

hamburgerci *is.* 汉堡包制售者

hamdetmek (*nsz*, *-e*) 感谢(真主)，谢天谢地：Allah hamdederim. 感谢真主！

hamel (阿) *is.* 〈天〉白羊星座

hamhalat *s.* 笨拙的，粗陋的，粗俗的，笨手笨脚的：～ bir adam 一个粗人

ham hayal *is.* 空想

ham hum *is.* 支支唔唔，支唔声 ◇**～ etmek** ①说话支支唔唔：Ham ham edip durdu, ne dediği anlaşılmadı ki. 他说话支支唔唔，听不清他说的是什么。②【俚】使烦恼，使厌烦，使伤脑筋 **～ şaralop** ①阴谋勾当 ②支支唔唔：Ne anlatıyor? Ham hum şaralop! 他说什

么？支支唔唔的！③【俚】废话

hamız [ha:mız] (阿) *is.* 【旧】〈化〉酸：limon ～ı 柠檬酸

hamî Ⅰ *s.* 保护的，庇护的，监护的 Ⅱ *is.* 保护人，监护人：Bu çocuğun hiç hamîsi yoktur. 这个孩子没有任何监护人。

hamil [ha:mil] (阿) Ⅰ *s.* 持有…的，载有…的，传送…的，拥有…的 Ⅱ *is.* 持有者，拥有者，载有者，传送者 ②支持，支撑 ◇～ **olmak** 持有，携带，拥有，传送，载有：Hamil olduğu mektubu gösterdi. 他出示了他带来的一封信。

hamile [ha:mile] (阿) Ⅰ *s.* 怀孕的 Ⅱ *is.* 孕妇

hamilelik, -ği *is.* 妊娠，怀孕

hamile [ha:'milen] (阿)*zf.* 【旧】持有，拥有，携带：Mektubum hamile size gelecektir. 他将持我的信来找您。

haminne [hami'nne] *is.* 老奶奶，老太太

haminto *is.* 【俚】诈骗

hamîsiz *s.* 无保护人的，无监护人的，孤立无援的：Kayın babasının evinden kovulduktan sonra, karısından da ayrılmış ve bu yüzden hamîsız kalmıştı. 他被从岳父家赶出门之后，又同妻子离了婚，因此他成为孤家寡人。

hamiş [ha:miş] (阿) *is.* (信末签名后的)附笔，附言，补充说明

hamit, -mdi (阿) *s.* 感谢(真主)的：Hamdolsun. 感谢真主！谢天谢地！Muayene oldu. Hamdolsun temiz çıktı. 他进行了体检，还好，没有问题。

hamiyet (阿) *is.* ❶爱国精神，爱国主义，爱国心 ❷人性，仁爱之心

hamiyetli *s.* ❶有爱国心的，爱国主义的 ❷有人情味的，有仁爱之心的

hamiyetsiz *s.* ❶没有爱国心的，不爱国的 ❷没有人性的，不仁道的，不合人情的

hamla [ha'mla] (阿) *is.* ❶(船的)划桨：～ küreği 桨 ❷划船走过的路 ❸小船尾部的第一个座位，划桨手的座位：～ oturağı 划桨手的座位 ◇～ **vermek** 全力划桨

hamlacı *is.* 划桨手

hamlaç, -cı (阿) *is.* 焊枪，电割刀，焊刀

hamla(ş)ma *is.* ❶ hamla(ş)mak 的动名词 ❷(烧瓷时的)素烧 ❸素烧窑室

hamla(ş)mak (*nsz*) 变得虚弱，变得软弱无力

hamle (阿) *is.* ❶跃进，突飞猛进 ❷猛冲，猛撞 ❸(棋类)走棋，行棋：Satrançta beş hamlede onu mat ettim. 和他下棋，我 5 步就将死了他。❹〈体〉进攻，主动 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) ①奋进，进攻 ②【转】全力以赴

hamleci *s.* 奋进的，全力以赴的

hamletmek (*-i, -e*) 归因于，归咎于，归罪于：Başının ağrısını yorgun oluşuna hamlediyor. 他把头痛归因于太累了。

hamlık, -ğı *is.* ❶(瓜果等)不成熟 ❷不熟练，生疏

ham madde *is.* 原料，生料：Kağıdın başlıca ham maddesi ağaç ve paçavradır. 造纸的主要原料是木材和破布。Şekerin ham maddelerinden biri pancardır. 食糖的原料之一是甜菜。

hampa [hampa:] (波) *is.* 【俚】同伙，同谋者，合谋人

hamse (阿) *is.* 【旧】一种五行诗体

hamsi *is.* 〈动〉刀鱼，鳀鱼(*Engraulis encrasicholus*)：Hamsinin tavası yapıldığı gibi, çorbası da yapılır. 刀鱼可以红烧，也可以做汤。◇～ **kuşu** 红烧刀鱼

hamsigiler *is.* 〈动〉鳀科(*Engraulidae*)

hamsin [hamsi:n] (阿) *is.* ❶冬季里从 1 月 31 日算起的 50 天的时期 ❷喀姆新风(非洲热风，每年三、四、五月间由撒哈拉沙漠吹至埃及，利比亚沿岸的东南风)

hamster (法) *is.* 〈动〉仓鼠(*Cricetus*)

hamt, -dı (阿) *is.* 感谢真主 ◆**Hamt olsun.** 感谢真主：Hamt olsun, işimiz iyi gidiyor. 感谢

真主，我的事业进展顺利。

hamule [hamu:le] (阿) *is.* 【旧】货物，船货：～ defteri (租船代理人的)货物登记册 Vapur hamulesini iki günde boşalttı. 他两天内把船上的货物卸完了。

hamur (阿) Ⅰ *is.* ❶面团，发面团：～ işi 面点，面食 ～ tahtası 面板，白案 Hamur kabardı. 面发了。❷(纸张的)等级：birrinci ～ kâğıt 一级纸 ❸【转】出身，血统，来历：Onun hamuru kötü. 他的出身不好。Ⅱ *s.* 夹生的，未烤熟的(面包等)：Hamur ekmekler satılmıyor. 夹生的面包不卖。◇～ **açmak** 揉制面团制成各种半成品：Annem oklava ile hamur açtı; börek yaptı. 我妈妈用擀面杖把面擀开，做好了馅饼。～ **gibi** ①累得象一滩泥 ②(饭菜)松软可口 ～ **tutmak** 和面

hamur boya *is.* 糊状油彩

hamurcu *s.ve is.* 和面的；和面工

hamurkâr (阿-波) *s. ve is.* 和面的；和面工：Delikanlılardan biri, bir ekmekçi hamurkârı idi. 这些小伙子中有一个人曾经作面包房和面工。

hamurlamak (*-i*) ❶抹面团(泥团等) ❷用面团封住锅边(防止跑气)，泥封

hamurlanmak (*nsz*) 被沾上面团(泥团等)：Ellerim hamurlandı. 我双手沾满了湿面。

hamurlaşmak (*nsz*) ❶变成面团(泥团等) ❷【转】瘫作一团

hamursu *s.* 夹生的，烤得不好的(面包等)：～ bir ekmek 一个夹生面包

hamursuz *is.* 无酵母面包 ◇～ **bayramı** (犹太人的)无酵母面包节

hamurumsu *s.* 夹生的，烤得不好的(面包等)

hamut *is.* 挽马的马轭

han[1] *is.* 汗，汗王

han[2] *is.* ❶大车店，旅店，客栈：Yolcuların çoğu bu hana konar. 大部分旅客都在这家旅店过夜。❷写字楼 ◇～ **gibi** 过于宽敞的(地方) ～ **hamam sahibi** 财大气粗的

hanay *is.* ❶楼房 ❷大厅 ❸庭院

hancı *is.* 大车店(旅店、客栈)老板 ◇～ **sarhoş, yolcu sarhoş** 乱作一团

hancılık, -ğı *is.* 大车店(旅店、客栈)老板身份或工作

hançer (波) *is.* ❶短剑，匕首 ❷情的眉毛和睫毛

hançere (阿) *is.* 〈解〉喉

hançerlemek (*-i*) 用短剑(匕首)刺(伤，死)

hançerlenmek (*nsz*) haçerlemek 的被动态

handan (波) *s.* 【旧】欢快的，欢乐的，喜气洋洋的

handavallı *is.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

hande (波) *is.* 【旧】笑，乐

handikap (英) *is.* ❶障碍赛马 ❷【转】障碍

handiyse [ha'ndiyse] *zf.* 立即，马上，即刻：Handiyse gelecek. 他马上就来。

hane [ha:ne] (波) *is.* ❶房屋，建筑：Bu mahallede iki yüz hane var. 这个街区有 200 座建筑。❷家人，人口：Oğlan iyiydi; becerikli, yumuşak huyluydu, ama hanesi kalabalıktı. 这个小伙子人不错，能干，脾气也好，但是他家人口太多。❸分隔的空间，分隔间：Dama tahtasında 64 hane var. 棋盘上有 64 个方格。❹〈数〉数位：Yüz rakamında birler, onlar, yüzler haneleri vardır. 100 这个数字上有个位，十位，百位 3 个数位。❺〈乐〉乐音，音符，音键

hanedan [ha:neda:n] (波) Ⅰ *is.* 贵族，王族：Osmanlı ～ı 奥斯曼贵族 Ⅱ *s.* ❶【旧】出身于名门望族的 ❷【旧】【转】殷勤好客的

hanedanlık, -ğı *is.* ❶贵族身份 ❷王朝，朝代：Osmanlı ～ı 奥斯曼王朝 ❸【转】殷勤好客

Hanefî [hanefi:] (阿) *öz.is. ve s.* 哈乃斐学派的(拥护者)

Hanefîlik, -ği [hanefi:lik] *öz.is.* (伊斯兰教)哈乃斐学派

hanek (阿) *is.* 【俗】话，讲话

haneli [ha:neli] *s.* ❶有…座建筑的，有…户人家的：yüz ～ köy 有 100 户人家的村庄 ❷有分隔空间的：haneli oyun tahtası 格式棋盘 ❸〈数〉…位数的：beş ～ bir sayı 5 位数

hanelik [ha:nelik] *s.* 有…座建筑的，有…户人家的：elli ～ köy 50 户人家的村庄

hanende [ha:nende] (波) *is.* 【旧】说唱艺人，歌手，歌唱家

hanendelik, -ği *is.* 说唱艺人的职业，歌唱家的职业

hangar (法) *is.* 飞机库，车库，库房 ◇～ **gibi** 又大又宽敞的地方，宽大的

hangi [ha'ngi] *s.* 哪个：Hangi çocuk gelmedi? 哪个孩子没来？Hangi tiyatroya gideceksin? 你要去哪家剧院？Hastalığınıza hangi doktor bakıyor? 是哪位医生给您看的病？◇～ **cehennem dibinde olmak** 【俚】去哪里，在哪里：Hangi cehennem dibindesin? 你死哪儿去了？～ **dağda kurt ölmek** 【俚】太阳从西边出来：Hangi dağda kurt öldü; bu cimri adam hepimize ziyafet çekti. 真是太阳从西边出来了，这个吝啬的人请我们吃了一顿饭。～ **peyganbere kulluk edeceğini** (或 **ümmet olacağını**) **şaşırmak** (或 **bilmemek**) 无所适从，不知道该听谁的好 ◆**Hangi rüzgâr attı?** 哪阵风把你吹来了？

hangisi [ha'ngisi] *zm.* 哪一个，哪一件：Bu giysilerden hangisi bana yugun? 这些衣服我穿那件合适？Hangisi daha ucuz? 哪件更便宜？Hangisini almak istersiniz? 您想买哪件？

hanım Ⅰ *is.* ❶女士：Buradan bir hanım geçti mi? 一位女士从这里过去了吗？❷妻子，老婆：Hanımınız sizi aradı. 您老婆找过您。❸(与名字连用，放在人名后面)夫人，女士：Ayşe ～ 阿伊赛女士 ❹女主人，夫人，太太 Ⅱ *s.* 贞淑的，贤慧的，风度如贵妇人的：～ kız 淑女，窈窕淑女，良家女子 ◇～ **evlâdı** 【俚】①缺乏男子气的男人，胆小怕事的男人 ②私生子，丫头养的 ～ **hanımcık** 良家女子般的 ◆**Hanım kırarsa kaza, halayık kırarsa ceza.** 太太打碎盘子不算啥，丫头打碎盘子要挨打；头头犯错误下不为例，属下犯错误挨罚受气。

hanım anne *is.* 岳母，婆母

hanımcağız *is.* hanım 的昵称：Esen Hanım pek genç dul kalmış, zengin bir hanımcağızdı. 艾森太太年轻守寡，是一个富婆。

hanım böceği *is.* 〈动〉瓢虫(*Coccinella*)

hanımefendi [hanı'mefendi] *is.* 夫人，女士，贵妇：Hanımefendi canım dudaklarıma geldi. Şu anda bir sözünüz ile ya yaşacağım ya da öleceğim. 夫人！我现在可是心提在嗓子眼上，眼下我是死是活，全凭您一句话。

hanımefendilik, -ği *is.* 女士身份，夫人身份，女士风度

hanımeli, -yi [hanı'meli] *is.* 〈植〉杜鹃，杜鹃花(*Lonicera caprifolium*)

hanımeligiller *is.* 〈植〉忍冬科(*Caprifoliaceae*)

hanım göbeği *is.* 一种点心

hanımlık, -ğı *is.* 女士(夫人、主妇等)身份(风度)

hanım parmağı *is.* 一种细长手指形的点心

hani[1] [ha'ni] *zf.* ❶在哪儿，怎么回事：Hani arkadaşınız gelmedi mi? 您的同事没来吗？怎么回事？Hani ip nerede? 绳子在哪儿？Hani uykun vardı? 怎么着？你困了吗？❷还记得吗：Ali geçen sene kolunda bir ağrı duymuştu hani. 还记得吗？阿里去年曾觉得他胳膊疼。Hani geçen gün vapurda yanımda oturuyordu, işte o adam. 还记得吗？昨天在船上坐在我旁边的，就是那个人。❸还记得你说的吗：Hani bana kitap getirecektiniz? 还记得吗？您答应要把书带给我。Hani beni yalnız bırakmayacaktınız? 您答应过的，不会把我一个人抛下不管。❹至少；如果那样的话：Hani beni dinlese. 至少，他应该听我一句话。Hani, benim kim olduğumu bilmese. 如果那样的话，他要是不知道我是谁，那就好了。❺说实话；况且：Hani, pek de pahalı sayılmaz. 说实在的，也不算太贵。İstemiyor da değilim hani. 说句老实话，我也不是不愿意。◇～ **yok mu** (用于提醒注意后面要说的那句话)我要说的是；我的意思是：Ama buluncaya kadar da, hani yok mu, akla karayı seçtim. 我的意思是我费了九牛二虎之力才把它找到。Bu çocuk, hani yok mu beni pek oyalar. 我要说的是，这孩子可真磨人。

hani[2] *is.* 〈动〉鲔鱼(*Serranus cabrilla*)

hanidir *zf.* 长期以来，好久以来，好和时间以来：Hanidir onu görmüyorum. 我好久没看见他了。

hanigiller *is.* 〈动〉鲔科(*Serranidae*)

haniş *is.* 【俚】(尤指人的)性交，交媾

hanlık, -ğı *is.* ❶汗王之位：Hanlığı dokuz yıl sürdü. 他在位 9 年。❷汗国

Hanoi *öz.is.* 河内(越南)

hantal *s.* ❶粗笨的，粗重的，笨重的：～ bir masa 一张笨重的桌子 ❷行动笨拙的，蠢笨的

hantallaşmak (*nsz*) 变得笨拙，变得蠢笨

hantallık, -ğı *is.* ❶粗笨，粗重，笨重 ❷笨拙，蠢笨

hantavallı *s.* 【俚】傻的，笨的，蠢的

hanteriş *is.* 【俚】(印度)大麻

hant hant *zf.* 大声地，粗声粗气地：İşçiye hant hant bağırıyor. 他冲着工人大喊大叫。◇～ **ötmek** (为某种过分的请求)大吵大闹：Çocuk açlıktan hant hant ötüyor. 这孩子饿得哇哇大叫。Para diye hant hant ötüyor. 他为了钱大吵大闹。

hanüman [ha:nüma:n] (波) *is.* 【旧】❶房舍，❷家人，子女

hap[1] (阿) *is.* ❶药丸，药片：doğumu önleyici ～lar 口服避孕药片 tansiyon ～ı 〈医〉降压药 ❷【俚】大烟，鸦片 ◇～ **almak** 服药：Ağrılarını dindirmek için her gün hap alıyor. 为了止痛，他每天都要吃药。Derhal yatmalısınız. 4 gün müddetle 6 saatte bir hap alın. 您必须马上卧床，每 6 小时服一片药，连服 4 天。～ **etmez** 【俚】滑头：Hap etmez, dikkat et! 当心，他可是个滑头！～ **kadar** 小小的，不大点的：Ekmekler hap kadar oldu. 面包个个不大点儿。**～ı yutmak** 【俚】①吃苦头，倒霉，陷入困境，完蛋：Mal bollaşınca istifçiler hap yuttu. 商品一丰富，囤积商们全完蛋了。②死

hap[2] *is.* (儿)吞咽声：Köpeğin biri yumurtaya pek dadanmış; bir gün bir deniz kabuğu görmüş, onu da yumurta sanıp ağzını açmış, hap diye yutuvermiş. 有一条狗非常爱吃鸡蛋。有一天，它看见一只牡蛎，也把它当成鸡蛋，张大口咕嘟吞了下去。◇～ **etmek** 吃，咽 ～ **yapmak** 【俚】擤鼻涕 **～e kaymak** 吃饭

hapaz *is.* 【俚】吃的东西，食物，食品

hapçı *s.* ve *is.* 有毒瘾的，有大烟瘾的；瘾君子

hapır hapır, hapır hupur *zf.* 呼噜呼噜地(吃东西)

hapis, -psi (阿) Ⅰ *is.* ❶囚禁，监禁；扣押：Hâkim suçluya iki yıl hapis cezası verdi. 法官判处罪犯入狱两年。❷监狱，牢房，牢狱：Hapisten çıktı. 他已经出狱了。❸犯人，囚犯，囚徒：Hapisler başka bir cezaevine gonderildi. 囚犯们已被送往另一所监狱。❹不必要的等候，干等 ❺一种掷色子游戏 Ⅱ *s.* 被关押的，被扣押的，被封存的：～ adam 被囚禁的人 ～ kitap 被查禁的书 ～ para 被查封的钱款 ◇～ **giymek** 被判刑 ～ **kalmak** 呆在，等候在：Nüfus sayımı günü evde hapis kaldık. 人口普查那天，我们都呆在家里，闭门不出。～ **yatmak** 坐牢，服刑：Yedi yıl hapis yatacak. 他将服刑 7 年。～ **yemek** 被判刑 **～e atılmak** 被关押，被囚禁，被投入大牢：Her kötülüğü yaptıktan sonra kanlanıp hapse atıldı. 他无恶不做，成了杀人凶手，被关进了大牢。(*-i*) **～e atmak** 关押，囚禁，投入大牢 **～e mahkûm olmak** 被判入狱：Davalı, hapse mahkûm oldu. 被告被判入狱。**～i boylamak** 坐牢，进大狱，身陷囹圄：Hızır gibi yetişmeseydin, borcu ödeyemeyecek belki de hapsi boylayacaktım. 要不是你雪中送炭，我就还不了帐，也许还要坐牢。Hep burnunun dikine gide gide sonunda hapsi boyladı. 他一意孤行，结果身陷囹圄。**～te çürümek** 长期坐牢 **～ten kaçmak** 越狱，逃狱

hapishane [hapisha:ne] *is.* 监狱，大狱：Bir şebeke, hapishaneden mahkûmu kaçırmış. 听说一伙人从狱中劫走了罪犯。Bu hapishaneden kaçılmaz. 谁也无法从这座监狱里逃走。◇～ **kaçkını** ①在逃犯 ②【转】坏蛋，恶棍

hapishaneci *is.* 一直坐牢的人，长期被囚禁的人

hapislik, -ği *is.* ❶坐牢：Hapislik ona çok ağır geldi. 对他来说，坐牢太重了。❷坐牢期间：Hapisliğinde hiç kimseyi göremedi. 在坐牢期间，他没能见到过任何一个人。

haploloji (法) *is.* 重复音节漏读

hapsedilmek (*nsz*) hapsetmek 的被动态：Köpek, kulübesine hapsedildi. 狗已关进了狗窝。

hapsetmek (*-i, -e*) ❶囚禁，关押 ❷把…关入：kediyi odaya hapsetti. 他把猫关在房间里了。❸使等候：Gelirim diye beni akşama kadar burada hapsetti. 他说了他要来，害得我一直在这里白白等到晚上。❹保留，保持；闭尿：İdrarı çok hapsetmek iyi değildir. 尿憋太久了不太好。

hapsettirmek (*-i, -e*) hapsetmek 的使动态

hapşırık, -ğı *is.* 打喷嚏

hapşırıklı *s.* 连打喷嚏的

hapşırmak (*nsz*) 打喷嚏

hapşırtmak (*-i*) hapşırmak 的使动态

hapşu [hapşua:] *is.* (打喷嚏声)阿嚏

haptetmek (*-i*) 使哑口无言，使无话可说，使无言以对：Bu sözüyle beni haptetti. 他这番话使我无言以对。

har[1] ◇(*-i*) ～ **vurup harman savurmak** 肆意挥霍：Babasından kalan miraşı har vurup harman savurmamış ve ölünceye kadar mutlu bir ömür sürmüştü. 他并没有肆意挥霍父亲留下的遗产，一直到老过着幸福的生活。Böyle har vurup harman savursan sonra sokakta mendil açarsın. 你这样恣意挥霍，以后只能上街去要饭。

har[2] *s.* 【旧】激动的，生气的，急躁的 ◇～**ı başına vurmak** 暴跳如雷，气急败坏 ～**ı geçmek** (愤怒，欲望等)消退

har[3] Ⅰ *is.* 刺，荆棘 Ⅱ *s.* 卑劣的，低贱的

hara[1] *is.* 种马场

hara[2] *is.* 【旧】❶云纹，波纹 ❷云纹绸，波纹纸 ❸【旧】硬大理石

harabat [hara:ba:t] (阿) *is.* 【旧】❶废墟，遗迹 ❷(旧时)酒馆，酒店

harabatî [hara:ba:ti:] (阿) *s.* 【旧】❶衣衫褴缕的，破衣烂衫的 ❷好酒的，沉溺于酒馆的

harabatîlik, -ği *is.* 【旧】衣衫褴缕，破衣烂衫

harabe [hara:be] (阿) *is.* 废墟，遗迹，残垣断壁：Bu kimsesiz eserlerin azametli harabeleri çöl ıssızlığı veya orman kaplayışlar altında kayboldu. 这些无主的杰作的壮丽遗址消失在茫茫沙漠或层层叠叠的森林中。

harabelik, -ği *is.* 废墟：Savaştan sonra harabeliklerden geçtik. 战后，我们从废墟上走过。

haraç, -cı (阿) *is.* ❶〈史〉(奥斯曼时期国家向地主征收的)贡税，(向非穆斯林征收的)贡金，贡赋 ❷苛捐杂税，强行摊派；勒索的保护费 ❸拍卖 ◇～ **almak** 勒索，敲诈 ～ **mezat satmak** 拍卖 ～ **yemek** ①寄食，依赖他人过活 ②勒索，敲诈 (*-i*) ～**a bağlamak** (或 **kesmek**) 勒索，敲诈

haraççı *is.* ❶〈史〉税吏 ❷收取苛捐杂税的人，强行摊派的人

haraçlı *s.* 〈史〉纳税的，被勒索的

harakiri [haraki'ri] (日) *is.* 剖腹自杀

haram [hara:m] (阿) Ⅰ *s.* 违背教规的，教义所不允许的：～ para (或 mal) 不义之财，非法所得 Ⅱ *is.* 禁忌物 ◇(*-i, -e*) ～ **etmek** 禁止，剥夺：Hastalklar hayatı haram eder. 这些病都是致命的。O iki zavallı öksüz kızcağıza, dünyayı haram ediyor. 他使得那两个可怜的没爹没妈的女孩生活在地狱之中。(*-e*) ～ **olmak** 被禁止，被剥夺：Artık bana yaşamak haram oldu! 今后我可怎么活啊！Haram olsun! 活该！见鬼去吧！～ **yemek** 【俚】获取不义之财，拥有非法所得 ～**a el sürmek** 干非法的勾当 ～**a hile karıştırmak** 【俚】大肆聚敛不义之财 ～**a uçkur çözmek** 【俚】通奸，私通

harami [hara:mi:] (阿) *is.* 【旧】小偷，盗贼，匪徒，强盗：～ gemileri 海盗船

haramilik, -ği *is.* 强盗行径，窃案，劫案

haramsız *s.* 不违禁的，正当的：～ kazanç 正当收入

haramzade [haramza:de] (阿-波) *is.* ❶非婚生的子女，私生子，贱人；小人：Helâlzade barıştırır, haramzade karıştırır. 【成】君子劝人彼此和善，小人惯于挑拨离间。❷【俗】不义之财获得者

haranı *is.* 【俗】大锅

harap, -bı [hara:p] *s.* ❶破败的，破烂不堪的，残垣断壁的：～ bir *ev* 一所破败的房子 ❷疲惫不堪的，虚弱无力的 ❸悲惨的：Babası gözlerini bir kapasa oğlanın hâli haraptır. 父亲要是死了，这孩子的处境可就惨了。Yağmurdan önce *eve* gelmeseydik hâlimiz haraptı. 要不是我们赶在下雨之前回到了家，我们可就惨了。❹【旧】酩酊大醉的，烂醉如泥的 ◇～ **etmek** 使破败，摧毁，使毁坏 ～ **olmak** ①破败，变成废墟；被损坏，被破坏：Bahçesinin harap olduğunu görünce kalkıp kalkıp oturdu. 他看到园子被毁之后气得暴跳如雷。Parkın *eski* güzelliği kalmadı; *ne* kadar harap oldu. 公园以前的美景已不复存在，满目疮痍。Tarihî *eserleri* harap olmaktan korumalıyız. 我们应保护古迹不受破坏。②疲惫不堪，虚弱无力：Akşama kadar didinmekten harap oldu. 他一天忙到晚，累得疲惫不堪。③酩酊大醉，烂醉如泥

haraphane [hara:pha:ne] (阿-波) *is.* 破房子，被遗弃的宅院，鬼域

haraplaşmak (*nsz*) ❶变成废墟 ❷变得疲惫不堪，变得虚弱无力 ❸悲惨 ❹酩酊大醉，烂醉如泥

haraplık, -ğı *is.* ❶破烂不堪，破败 ❷疲惫不堪，虚弱无力 ❸悲惨 ❹酩酊大醉，烂醉如泥

harar (阿) *is.* 大袋子，羊毛袋：Yedi harar malı bir *seferde* kamyona yükledik. 我们把 7 袋子货一次运到了卡车上。◇～ **gibi** 肥大的，宽大的：～ gibi bir pijama 一件肥大的睡袍

Harare *öz.is.* 哈拉雷(津巴布韦)

hararet [hara:ret] (阿) *is.* ❶热度，温度：havanın ～i 气温 odanın ～i 室温 ❷发热，发烧：Hastanın harareti var. 病人发烧了。❸口渴 ❹【转】热情，热烈：Coşkun sözleri toplantının hararetini artırdı. 他一番热情洋溢的话使会议热烈起来了。◇～ **basmak** ①口渴：Hararet basınca soğuk su içti; hastalandı. 他渴了就喝凉水，结果病了。②发烧 ～ **ışınları** ①〈物〉热辐射 ②(核爆炸的)光辐射 ～ **kesmek** (或 **söndürmek**) 解渴：Ekşi içecekler hararet *keser*. 酸饮料解渴。(*-e*) ～ **vermek** 使口渴：Yediği turşu ona hararet vermişti. 他吃的咸菜把他渴坏了。～**i gidermek** 解渴：Çay, harareti giderir. 茶水可以解渴。

hararetlendirmek (*-i*) hararetlenmek 的使动态：Başkanın sözleri ortalığı iyice hararetlendirdi. 主席的一番话一下子使气氛活跃起来了。

hararetlenmek (*nsz*) ❶温度升高，升温：Hasta bu *gece* hararetlendi. 病人今夜发烧了。❷变热烈，变热情，变活跃，变火爆：Tartışma hararetlendi. 讨论变得热烈了。

hararetli *s.* ❶温度高的，炎热的，发高烧的 ❷【转】热烈的，热情的，活跃的，红火的，火爆的：～ bir sohbet 气氛热烈的闲谈 ～ bir toplantı 一次热烈的会议 Pamuk piyasası pek hararetli. 棉花市场很火爆。

haraşo (俄) *is.* ❶一种优质羊毛织物 ❷【俚】俄罗斯女人：Haraşolara bak, sürü ile *denize* giriyorlar. 你看那些俄罗斯女人，她们在结伙洗海水浴。

haraza[1] *is.* 【俗】❶口角，吵架：Aralarında haraza çıktı. 他们吵架了。❷生气，发怒

haraza[2] *is.* 【俗】牛黄

harbe (阿) *is.* ❶投枪 ❷通条

harbi[1] (阿) Ⅰ *is.* 通条 Ⅱ *s.*【转】坦率的，光明磊落的 ◇～ **bas** 快步走：Haydi biraz harbi bas bakalım. 嗨！我们快点儿走吧！～ **konuşmak** 开诚布公地说，说真话，讲实话，实话实说：Herif sâfi dubaracı, harbi konuştuğu yok. 这小子纯粹是一个骗子，一句实话也没有。Oğlum harbi konuş, palavra savurma! 小子，你要说实话，不要撒谎！

harbi[2] (阿) Ⅰ *s.* 战争的 Ⅱ *is.* ❶〈史〉(奥斯曼帝国时期)敌对国家，敌对国公民 ❷〈史〉在奥斯曼帝国经商的外国人

harbilik, -ği *is.* ❶诚实，高尚 ❷枪支上放置通条的位置

harbiye (阿) *is.* ❶战争事务：～ Nezareti (奥斯曼帝国)兵部 ❷高等军事学校

harbiyeli *is.* 军校学员

harcama *is.* harcamak 的动名词：Varlıklı biridir; harcamaya kıyamaz. 他有钱舍不得花。Çok harcama yapıyorsun, suyu nereden geliyor? 你要花很多钱，可钱从哪儿来呢？

harcamak (*-i*) ❶花费：Bu yapıya beş ton demir harcadık. 为这座建筑，我们用了 5 吨钢材。Bu yemek için bir saatimi harcadım. 为这顿饭，我花了一个小时的时间。Bir iş yapamadığın gibi o kadar parayı da boşu boşuna harcadın. 你一事无成，又白白地浪费了那么多的钱财。❷【转】使身败名裂，搞垮：Genel müdürü harcadılar. 他们把总经理整垮了。❸【俚】害死，致死

harcanmak (*nsz*) harcamak 的被动态：Adam, bu işte harcandı. 这个人因此事被搞垮了。Evin onarılması için çok para harcandı. 为修复这所房子，已花费了许多钱。

harcayış *is.* harcamak 的动名词

harcıâlem (阿) *s.* ❶普通的，一般的，通用的：～ bir giysi 一件普通的衣服 ❷没有特色的，没有新意的：～ bir eser 一件普通的作品

harcırah [ha'rcırah] (波) *is.* 路费，川资，盘缠：Verilen harcırah yetişmeyince her ikisi de keseden eklemek zorunda kaldılar. 发的路费不够，两人只得自己出钱垫上。

harç[1], -cı (阿) *is.* ❶用费，支出，花销，开销：Ölçüsüz harcı olanın, borcu da çok olur. 花销无度的人的债也多。Son yıllarda okul harçları arttı. 近几年学费上涨了。❷费税：tapu ～ı 契据费 ❸能力，本事：Bu iş herkesin harcı değildir. 这件事不是每个人都能干的。Çalışma zamanı ense yapmak akıllı adamın harcı değildir. 工作时间贪图安逸不是聪明人的作为。Yaşadığİmız dünyayı seviyorum / Kin tutmak benim harcım değil. 我爱我们的世界 / 心怀憎恶不是我能做的。◇**～ını vermek** 斥责，责骂：Aynasızlık edersen harcını veririm. 你要是干坏事，我非骂你不可。Keştir, harcını verirsen uskutlar. 这个蠢货，你要是骂他，他连个屁都不敢放。

harç[2], -cı (波) *is.* ❶(建筑业)灰浆，泥浆，砂浆，灰泥：sıva ～ı 水泥石灰砂浆，混合砂浆 ❷(餐饮)配料(油盐酱醋葱姜蒜及各种调味品的总称)：Bu yemeğin harcı pek iyi değil. 这道菜的配料很好。❸(服装)饰品：Bu esvapta iyi harç kullanılmış. 这件成衣上的饰物不错。❹(花圃)混合土，复合土 ◇**～ karmak** 和泥：İşçiler harç karıyorlar. 工人们正在和灰浆。

harçlı[1] *s.* 已付费的

harçlı[2] *s.* ❶含有灰浆的，用灰浆抹过的，溅上泥浆的：Harçlı kovayı iyice yıkamak gerekir. 溅上泥浆的桶应该洗干净。❷有饰物的：Bu entarı pek harçlı oldu. 这件长袍有许多饰物。

harçlık, -ğı *is.* 零花钱，零用钱：Oğluna haftada 10 yuan harçlık verir. 他每周给儿子 10 块钱的零花钱。Ufak bir harçlık alıyorum. 我拿很少的零花钱。

harçsız[1] *s.* 不收费的

harçsız[2] *s.* 无灰浆的，无泥浆的：Harçsız duvar yapılmaz. 无灰浆砌不了墙。

hardal (阿) *is.* 〈植〉芥末(*Brassica nigra*)

hardaliye [harda:liye] (阿) *is.* 一种加芥末制成的葡萄饮料

hardallı *s.* 加了芥末的，用芥末制成的

hardalsız *s.* 未加芥末的

hare [ha:re] (波) *is.* ❶云纹，波纹 ❷云纹绸，波纹纸 ❸【旧】硬大理石

harekât [harekâ:t] (阿) *is.* ❶【旧】行动 ❷军事行动，作战

hareket (阿) *is.* ❶动，行动，移动，晃动，摇动：Bütün vücudum kaskatı. Hiç harekette bulunamıyourdum. 我全身僵硬，一点也动弹不得。❷(军事)行动，运动，作战：～ harbi 运动战 ～ planı 行动计划，作战计划 taarruz ～i 进攻行动 ❸(体育)活动，运动：Hareket sağlık için gereklidir. 生命在于运动。❹(政治、社会或精神上的)活动，运动：edebî ～ 文学运动 millî kurtuluş ～i 民族解放运动 sendika ～i 工会运动 ❺行为，举止：Hareketleri pek kaba düştü. 他的举止很不检点。❻动身，出发，上路：～ noktası 起点，出发点

Hareketimiz iki gün ertelendi. 我们动身的时间被推迟了两天。❼地震：Bugünkü hareketi duydunuz mu? 今天的地震你们感觉到了吗？❽(铁路等行业)运行：～ cetveli (列车)时刻表 ～ dairesi (铁路)调度室 ❾活力，有趣：O oyunda hiç hareket yok. 那个节目一点儿意思也没有。❿(音乐)乐章，速度 ◇～ **etmek** ①动，移动，晃动，摇动：Rüzgâr estikçe perdeler hareket ediyor. 风一吹，帘子来回晃动。②动身，上路，出发：Ne vakit hareket edeceksiniz, Ali? Yarın mı? 阿里，你们什么时候动身？明天吗？Otobüs tam hareket ederken atladı. 公共汽车正要开，他跳了上来。③活动(身体)，锻练 ④行动，做，干：Keyfinize göre hareket edemem. 我不会你想怎样就怎样。Onun sıkıntılı durumunda böyle hareket etmemeliydiniz. 在他处于困境的时候，你们本不应这样做。④〈物〉运动 ～ **serbestîsi** ①行动自由 ②主动性 ～ **tarzı** ①行为方式 ②〈军〉行动方法，运动方式 ～**e geçirmek** 推动，使行动 ～**e geçmek** 行动起来，干起来：Yangın başladıktan iki dakika sonra itfaiye harekete geçti. 火灾发生两分钟后，消防队就出发了。～**e getirmek** 推动，使行动

hareketlendirmek (*-i*) hareketlenmek 的使动态

hareketlenmek (*nsz*) 行动起来，干起来，活跃起来

hareketli *s.* ❶运动的，活动的 ❷活跃的，活泼的，好动的：～ bir çocuk 好动的孩子

hareketlilik, -ği *is.* 可动性，流动性，能动性，活泼性：Cıva olağanüstü hareketliğe sahip bir maddedir. 水银是一种很活泼的物质。

hareketsiz *s.* 停滞的，不动的，静的，固定的，不变的：Başını kaldırmaksızın hep aynı durumda sessiz ve hareketsiz. 他头不抬，话不说，在那里一动也不动。

hareketsizlik, -ği *is.* 停滞，不固定，不动性，静止：dölyatağı ～i 〈医〉子宫无力

harekî (阿) *s.* 【旧】活动的，运动的，移动的

harelenmek [ha:relenmek] (*nsz*) 呈现出云纹，呈现出波纹：Güneş ışınları altında buğday tarlaları hareleniyor. 阳光明媚，麦浪滚滚。

hareli [ha:reli] *s.* 有波纹的，有云纹的

harem (阿) *is.* ❶〈史〉后宫，内堂，闺房：Ben hareme bakarım, haremden başka yerlere de sen bakarsın. 内堂之内，我主管，内堂之外，你当家。❷女眷，妻妾，宫女：～ kâhyası 〈史〉负责买卖宫女女眷的官吏 ❸【旧】老婆，妻子：Hele Murat Bey'in haremi kızara bozara öyle bir kekeliyor, öyle bir ne diyeceğini şaşırıyordu. 穆拉特先生的妻子还是气得满脸通红，语无伦次，不知道该说什么好。

harem ağası *is.* 〈史〉宦官，太监

haremci *is.* 主张妇女回家不抛头露面的人

haremlik, -ği *is.* 〈史〉❶后宫，内堂，闺房 ❷妻妾身份，妻妾名份 ◇～ **selamlık olmak** (在家族会议上)男女分别就座

harezmî yolu *is.* 〈数〉算法；规则系统

harf, -fi (阿) *is.* 字母：Türk alfabesinde 29 harf vardır. 土耳其语字母表中有 29 个字母。◇～ **atmak** ①调戏 ②说刻薄的话 ～ **berf** 字字句句，逐字逐句地，完完全全地，不差分毫地，不折不扣地 ～ **dökmek** 铸字 ～**i** ～**ine** 字字句句，逐字逐句地，完完全全地，不差分毫地，不折不扣地：Ali'nin her ne emri olursa harfi harfine yapacaksın. 阿里怎么说，你就怎么做。

harfendaz [harfenda:z] (阿-波) *is.* 【旧】诽谤者

harfendazlık, -ğı *is.* 诽谤：Harfendazlık suçtur. 诽谤是一种犯罪。◇～ **etmek** 诽谤

harfiyen [harfi:'yen] (阿) *zf.* 完完全全地，不折不扣地，不差分毫地，逐字逐句地，字字句句地：Size yemin ederim ki, vakıa harfiyen benim anlattığım gibi geçmiştir. 我发誓，我所说的与事实完全一致。

har gür Ⅰ *zf.* 乱哄哄地，乱糟糟地，争论不休地 Ⅱ *is.* 嘈杂声，乱哄哄的声音：Sokağın har gürü başımı ağrıttı. 街上的嘈杂声搅得我头疼。◇～ **etmek** 吵架，争吵：İki ortak biraz har gür etmişler, araları açılmış. 两个伙伴发生了一点儿争执，闹翻了。

har har *zf.* 哗哗地：Su har har akıyor. 水正在哗哗地流淌着。

harharyas (希) *is.* 〈动〉真鲨(*Carcharhinus lamia*)

har hür *is.* 乱七八糟，争论不休

harılanmak (*nsz*) (动物)咆哮，发脾气

harıldamak (*nsz*) 发出哗啦哗啦的声音

harıl harıl *zf.* ❶不间断地，不停地，全力以赴地：Harıl harıl bir şeyler yazıyor. 他在埋头写东西。❷劈哩叭啦地，呼呼地，哗哗地：Masamın başında iki yeni ziyaretçi harıl harıl ceviz kırıyorlar. 有两个新来的来访者正在我的桌边劈哩叭啦咂核桃。

harıltı *is.* 哗啦声，呼呼声，劈哩叭啦声：ocakta yanan odunların ～sı 炉子里燃烧着的劈材的劈啪声

harım *is.* 【俗】❶果菜园 ❷果园或茶菜园周围的篱笆

harın (阿) *s.* 【俗】❶(牲畜)犟的，受惊的，尥蹶子的 ❷【转】犟的，固执的 ❸【转】贪食的

haricen [ha:'ricen] (阿) *zf.* 从外部，从外边：～ kullanılacak bir ilâç 外用药

haricî [ha:rici:] (阿) *s.* ❶外部的，外界的，外来的，外科的：～ anten 外接天线 ～ hastalıklar kliniği 外科诊所 ❷外国的，外交的：bir ülkenin ～ sorunları 一个国家的外交问题 ❸(学校)走读的(学生)

hariciye [ha:riciye] (阿) *is.* ❶【旧】外交，外事：～ vekâleti 外交部 ❷外科：～ kliniği 外科诊所 ～ koğuşu 外科病房

hariciyeci [ha:riciyeci] *is.* ❶外交官 ❷外科大夫

hariciyecilik, -ği *is.* ❶外交官职业(身份、资格) ❷外科大夫职业(身份、资格)

hariç, -ci [ha:riç] (阿) Ⅰ *is.* ❶外部，外界：Binanın harici sıvandı. 建筑的外墙已粉刷完毕。❷外国，海外，国外：Hariçten gelen mallar çok pahallı. 从国外进口的货很贵。❸(排球)出界，界外球 Ⅱ *zf.* 除…之外：Ali hariç, hepimiz kalacağız. 除了阿里之外，我们大家都要留下来。◇(*-den*) **～ olmak** 被排除在外 **～ olmak üzere** 除…以外，除外 **～ten devam edilen okul** 函授学校 **～ten gazel okumak** (或 **atmak**) ①参与与己无关并不了解的事或对此发表看法 ②多嘴多舌

harika [ha:rika] (阿) Ⅰ *s.* 奇迹般的，令人叹为观止的，完美无缺的，令人惊叹的书 ～ bir yemek 一道妙不可言的菜肴 Ⅱ *is.* 奇迹，传奇：Kurtuluş savaşı bir harikadır. 解放战争是一个奇迹。Çin tarihi harikalarla doludur. 中国历史充满了传奇。◇**～lar yaratmak** 创造奇迹

harikulâde [ha:rikulâ:de] (阿) Ⅰ *s.* 举世无双的，史地前例的，独一无二的：～ bir karamanlık destanı 盖世无双的英雄史诗 Ⅱ *ünl.* 真棒！好极了！-Film nasıldı? -Harikulâde! -电影怎么样？-真棒！

harikzede (波)*s.* 【旧】遭到火灾的

harim [hari:m] (阿) *is.* 【旧】禁止外人进入的圣地

harir (阿) *is.* 【旧】丝绸

haris [hari:s] (阿) *s.* 贪得无厌的

harita [hari'ta] (阿) *is.* 地图，图表：dünya ～sı 世界地图 ◇**～da olmak** (某事)应该被考虑 **～dan silinmek** ①一个国家被另一个国家吞并 ②(城镇乡村等因战乱或地震等)被摧毁，消灭：Son depremde köy haritadan silindi. 在最近的地震中，这个村子被夷为平地。

haritacı *is.* ❶绘制地图的人 ❷卖地图的人

haritacılık, -ğı [hari:tacılık] *is.* ❶绘制或出售地图的职业 ❷地图绘制法

hark *is.* 【俗】水渠，明渠

harlak, -ğı *is.* 【俗】潺潺流水

harlamak (*nsz*) ❶(火势)增强：Ateş harlaya harlaya yanıyor. 火在熊熊燃烧。❷大发雷霆

harlatmak (*-i*) harlamak 使动态：Şerefimize sobaya bir iki odunla bir kucak çalı atıp harlattı. 他放入一两根劈材和一抱干柴，为我们生着了炉火。

harlı *s.* 熊熊燃烧的，呼呼燃烧的：～ ateş 大火，猛火

harman[1] (波) *is.* ❶脱粒，打谷，打场：～ arabası (或 makinesi) 脱粒机，打谷机 ～ yeri 打谷场，打麦场 Köyde harman hazırlıkları başladı. 在乡下，打场的准备工作已经开始了。❷打场季节：～ dilencisi 打场季节乞讨者 Harmanda evlendiler. 他们在打场季节结了婚。❸打谷场，打麦场：Harmanda bir çardak yaptılar. 他们在打麦场搭了个窝棚。❹等待脱粒的麦垛 ❺混合：çay ～ı 混合茶，配制茶 tütün ～ı 混合烟 ❻〈印〉排书，配页 ❼(煤矿选煤后剩下的)碎煤，煤屑 ◇～ **çevirmek** 混合 ～ **çorman** 非常混乱的，杂乱无章的 ～ **dövmek** 脱粒，打谷，打场 ～ **etmek** ①混和 ②排序，整理 ～ **gibi** 堆积如山的 ～ **kaldırmak** 打场 ～ **kalkmak** 打场：Komşu çiftliğinin dağ gibi harmanı henüz kalkmadı. 邻家农场山一样的麦垛还没有打。～ **savurmak** ①扬场，筛掉(谷糠等) ②【俚】散布流言蜚语 ～ **sonu** ①打场后撒落的谷粒与泥土的混合物 ②【转】残渣，残留物 ～ **yapmak** ①混和 ②排序，整理 ～ **yerine dönmek** 变得杂乱无章 ◆**Harman dövmek keçinin işi değil.** 打场不能让羊去干，大事不能交给生手去办。

harman[2] (波) *s.* 【俚】因吸毒而恍惚的：Kaç gündür harmanız, bize de bir iki kırıntı uçlan. 我们已经迷糊好几天了，也给我们一点儿粉吧！Dünden beri harmanım, bize de bir çekimlik diş kır yahu! 从昨天起我就迷迷糊糊的，让我也抽一口大麻好吗？

harmancı *is.* 打谷者，打场者，脱粒工：Harmancılar yakıcı güneş altında çalışıyorlar. 炎炎烈日下，脱粒工在忙碌着。

harmancılık, -ğı *is.* ❶作脱粒工 ❷脱粒，打场

harmandalı [harma'ndalı] *is.* 爱琴海地区的一种民间舞蹈

harmani, harmaniye [harma:ni:, harma:niye] *is.* 长披肩

harmanlamak (*-i*) ❶混和，搀和：çay türlerini ～ 把几种茶叶混合在一起 ❷绕圈子，兜圈子 ❸(书籍装订时)排序，整理

harmanlanmak (*nsz*) ❶被混合，被搀和 ❷月晕形成

harmoni (法) *is.* 〈乐〉和声

harmonyum [harmo'nyum] (法) *is.* 〈乐〉风琴

harnup, -bu (阿) *is.* 〈植〉蝗卵豆槐，角豆树(*Ceratonia siliqua*)

harp[1]**, -bi** (阿) *is.* 战争：～ akademileri 军事院校 ～ malûlü 伤残军人 ～ ocağı 战争策源地 ～ okulu 军校 ～ raporları 作战报告 ～ zengini 战争暴发户 ikinci dünya ～i 第二次世界大战 Bu mezarda iki harp ve aile kahramanı ebedî uykusuna dalmıştı. 这座墓穴中长眠着两位战死的家族英雄。◇～ **açmak** 宣战，开战

harp[2] (法) *is.* 〈乐〉竖琴

harrangürra [ha'rrangürra] *zf.* 乱哄哄地，乱糟糟地：Toplantı harrangürra gidiyor. 会议开得乱七八糟。

harrup *is.* 〈植〉蝗卵豆槐，角豆树(*Ceratonia siliqua*)

hars (阿) *is.* 【旧】耕种，耕作，种地

hart *is.* (吃东西时发出的)嘎吱声 ◇～ ～ 嘎吱嘎吱地 ～ **hurt** 嘎吱嘎吱地

hartadak, hartadan, harttadak [ha'rtadak] *zf.* 【俗】大口大口地(咬)

hartama *is.* 【俗】屋顶板

hartuç (法) *is.* 弹夹，弹筒

Hartum *öz.is.* 喀土穆(苏丹)

has [ha:s] (阿) Ⅰ *s.* ❶ (*-e*) 特有的，专门的；专用的：bu ülkeye ～ bir âdet 这个国家特有的习俗 ❷纯的，纯粹的：～ gümüş 纯银 ～ ipek 纯丝 ❸优秀的，全面的，尽善尽美的(人物) ❹御用的：～ ahır 御马圈 ～ asker 御林军 ～ bahçe 御花园 Ⅱ *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期给国家要员分封的年收入在 10 万银币的土地 ◇～ **işlemek** 偷吃；吃掉：Kim has işledi böyle, tepside börek kalmamış. 是谁这么能吃？盘子里的馅饼一个也没有了。

hasa *is.* 细棉布

Hasanpaşalı *s.* 【俚】不和的，闹矛盾的：Ali ile Murat Hasanpaşalı olmuşlar. 听说阿里和穆拉特闹矛盾了。

hasar [hasa:r] (阿) *is.* 损害，伤害，损失：～ raporu 损失调查报告 Deprem çok hasar yaptı. 地震造成了很大的损失。Kazada hasarın çok az olduğunu öğrendim; yüreğim serinledi. 我了解到事故的损失不大，我才放下心来。◇(*-e*) **～ vermek** 损害，伤害：Dolu ekine hasar verdi. 冰雹砸坏了庄稼。(*-de*) **～a yol açmak** 损坏，损毁：Yağmur yollarda hasara yol açtı. 大雨冲毁了道路。

hasarlı *s.* 遭到损坏的，毁坏的：～ araba 毁坏的汽车

hasat, -dı (阿) *is.* ❶收割，采摘：～ makinesi 收割机 ❷收割季节，采摘季节 ❸收割的庄稼，【转】收获 ◇**～ etmek** 收割，采摘

hasatçı *is.* 收割者，采摘者

hasbelkader [ha'sbelkader] (阿) *zf.* 偶然地，恰好，无意中

hasbetenlillah [ha'sbetenlillâ:h] (阿) *zf.* 【旧】看在真主的份上，无私地

hasbıhal, -li [hasbıha:l] (阿) *is.* 【旧】交谈，聊天 ◇**～ etmek** 交谈，聊天

hasbî [hasbi:] (阿) *s.* 【旧】❶志愿的，义务的：～ çalışma 义务劳动 ❷无缘无故的，无中生有的：Hasbî azar işittim. 我受到了无中生有的指责。◇(*-i*) **～ geçmek** 【俚】不重视，不关心，不感兴趣，漫不经心，漠不关心：Hasbî geçme oğlum, aç gözünü biraz! 别漫不经心的，儿子，把眼睛睁大点！Ali'nin önerisini hasbî geçtiler. 他们对阿里的建议不感兴趣。

hasbîlik, -ği *is.* 志愿，义务

hasebiyle *zf.* 【旧】由于，因为：Hasta olması hasebiyle dükânını açamıyor. 因为他病了，所以他的商店没有开门。

haseki (阿-波) *is.* ❶奥斯曼时期久居某一职位的人 ❷御林军下级军官 ❸奥斯曼时期宫中受君王宠幸的宫女：～ sultan 为君王育有子女的宫女

haseki küpesi *is.* 〈植〉耧斗菜属(*Aquilegia*)

hasenat [hasena:t] (阿) *is.* 【旧】善事，善行

hasep, -bi (阿) *is.* 【旧】优点，长处，价值 ◇**～i ile** 由于，因为 **～i nesebi** 个性，特性

haset, -di (阿) *is.* 嫉妒：Bakırlaşmış derime hasetle bakarak zehir gibi bir kahkaha şaklattı. 他嫉妒地看着我那晒得古铜色的皮肤，冷冷地笑了一声。◇**～ etmek** 嫉妒 **～ten çatlamak** 非常嫉妒

hasetçi *s.* 嫉妒的

hasetlenmek (*nsz*) 嫉妒

hasetli *s.* 嫉妒的，有嫉妒心的

hasetlik, -ği *is.* 嫉妒：Hasetlik nefret edilecek bir davranıştır. 嫉妒是一种让人讨厌的行为。

hasıl (阿) *is.* 【俗】庄稼，青纱帐

hâsıl [ha:sıl] (阿) *s.* 发生的，出现的 ◇**～ olmak** 发生，出现：Bu hastalık pislikten hâsıl olur. 这种病是因为不讲卫生而引起的。

hâsıla [ha:sıla] (阿) *is.* 成果，成就，成绩

hasılat [ha:sıla:t] (阿) *is.* ❶产品，收成 ❷收获，收益，赢利，收入：Dükânın bir günlük hasılatı bin üç yüz yuan. 这家商店一天赢利 1300 元。

hasılatlı *s.* 有收益的，收成好的

hâsılı [ha:sılı] *zf.* 简而言之，总之：Hâsılı, elimde bir evden başka birşey kalmadı. Lâkin sonra zaruret belâsı evi de sattım. 简而言之，我除了一所房子以外，一无所有，然而后来我穷得连房子都卖了。

hasıllanmak (*nsz*) ❶(庄稼)生长 ❷【转】(儿童)长个，长大

hasım, -mı (阿) *is.* ❶敌人，敌方 ❷对手，对方：Adam zayıf gözüküyor ama, hasmını iki yumrukla iki seksen uzatıverdi. 此人看上去很瘦弱，可是两拳就把对手放倒了。Hasmını

yere serdi. 他把对手打倒在地。Hasmın elinde hiçbir koz bırakmamalı. 不能让对手有机可乘。◇**～ının ağzına ot tıkamak** 【俚】战胜敌人 **～ının üzerine yumulmak** 扑向对手

hasımlık, -ğı *is.* ❶敌视，敌意，敌对 ❷对抗，反抗

hasır (阿) Ⅰ *is.* 席子，编织物：Çınarın altına bir hasır sererek uzandı. 他在法国梧桐树下铺了一张席子，躺在上面。Ⅱ *s.* 编织而成的：～ sandalye 藤椅 ～ şapka 草帽 ～ yaygı 席子 ◇(*-i*) **～ altı etmek** 使束之高阁，搁置 **～ altı olmak** 被搁置，被束之高阁 **～ etmek** 【俚】扒窃，盗窃，偷窃 **～ gibi serilmek** 满地皆是：Dut hasır gibi serildi. 桑椹落得满地皆是。**～ olmak** 【俚】(体育比赛)输，失败 **～a sarılmak** 【俚】无所事事，游手好闲；轧床板，撂挑子，躺倒不干 **～a sarmak** 【俚】扒窃，盗窃，偷窃 **～a yatmak** 【俚】①无所事事，游手好闲；轧床板，撂挑子，躺倒不干 ②在体育比赛中因为怕受伤而不积极

hasırcı *is.* ❶编席子的人，卖席子的人 ❷【俚】小偷，窃贼：Hasırcıdır, alarga geç! 他是个小偷，离他远点儿！

hasırcılık, -ğı *is.* 织席手艺及其销售

hasırlamak (*-i*) 铺席，用席盖

hasırlanmak (*nsz*) hasırlamak 的被动态

hasırlı Ⅰ *s.* 被铺上席子的，被用席子盖上的：～ oda 地上铺席的房间 Ⅱ *is.* 被用荆条篓包装的坛子

hasır otu *is.* 〈植〉❶灯心草(*Juncus arabicus*) ❷各种用于编织的植物

hasır otugiller *is.* 〈植〉灯心草科(*Juncaceae*)

hasis (阿) *s.* ❶吝啬的，小气的 ❷【转】无意义的，可鄙的，下贱的：Hasis işlerle uğraştığı için mesleğini saklıyor. 他隐瞒他的职业是因为他从事的是下贱的工作。

hasislik, -ği *is.* 吝啬，小气

hasiyet [ha:siyet] (阿) *is.* ❶特点，特性 ❷(饮食等)用途；益处：Buğday ununun hasiyetini başka unlarda bulamayız. 小麦面粉的用途是其它面粉所不具有的。

hasiyetli *s.* (饮食等)有益的，有益健康的，适合卫生的：～ bir meyve 一种有益健康的水果

haslet (阿) *is.* 【旧】脾气，禀性；美德，长处，优点：O adamın pek iyi hasletleri vardır. 那个人有非常好的长处。

haspa *is.* 【狎】死丫头，疯姑娘，鬼丫头：Haspa büyüdü, kaşlı güzel bir yosma oldu. 这个鬼丫头长大了，变成了一个眉目清秀的小美人。Bir de akıllı geçinir haspa! 这鬼丫头，又在自作聪明了。

hasret (阿) *is.* 思念，想念，怀念，盼望，企盼：aile ～i 想家 sıla ～i 想家，思乡 Evlât hasreti bağrını deldi. 对儿女的思念使她心碎。◇(*-e*) **～ çekmek** 思念，想念，怀念：vatana ～ çekmek 怀乡 Çin'deki ablasına iki yıldır hasret çekiyor. 两年来，他想念他在中国的姐姐。Herkesin kendi mazisine hasret çekmesi tabiîdir. 怀旧是人之常情。**～ etmek** 使惦念，使思念，使怀念 (*-e*) **～ gitmek** (因未能去过向往的地方或未能见到思念的人)抱憾终身：Amerika'deki kızına hasret gitti. 他未能见到他在美国的女儿就撒手人寰。**～ kalmak** 思念，惦念，想念 **～ kavuşturan** 【俚】列车 **～ kitabını okumak** 长期思念，永远怀念 **～i içe çökmek** 非常思念，非常惦念，非常想念 (*-in*) **～ini çekmek** ①思念，惦念，想念，怀念：Gayet hisli bir adam olduğundan hasretini birlikte çekiyoruz. 他是一个非常通情达理的人，我们都很怀念他。Uzun zamandır kızının hasretini çekiyor. 长期以来，他一直思念他的女儿。②企盼，盼望，渴望，向往：Bütün dünya, barışın hasretini çekiyor. 全世界都在企盼和平。İnsan büyük şehirlerde köy hayatının hasretini çeker. 大城市的人向往乡村生活。**～iyle yanmak** 受相思之苦

hasretli *s.* 怀念的，思念的，企盼的，渴望的

hasretlik, -ği *is.* 离别，分离：Annesinin hasretliğine dayanamadı. 他母亲的离去使他痛不欲生。

hasretmek (*-i, -e*) 专心致力于，奉献：Bütün hayatını çocuklarına hasretti. 他把毕生的精力献给了他的孩子们。Bu rafı tarih kitaplarına hasretti. 他把这个书架用于存放历史书籍。

hassa (阿) *is.* 【旧】❶特征，特色，特性，特点：Mıknatısta demiri çekme hassası vardır. 磁石有吸铁的特性。❷专用，御用：～ askerî 御前侍卫，皇家卫士 ～ ordusu 御林军

hassas [hassa:s] (阿) *s.* 敏感的，灵敏的，精密的；灵巧的：～ alet 精密仪器 ～ terazi 灵敏的秤 ～ bir sporcu 一个灵巧的运动员 Dişim, sıcağa ve soğuğa karşı çok hassas. 我的牙对冷热很敏感。

hassasiyet [hassa:siyet] (阿) *is.* ❶敏感，灵敏，精密 ❷小心谨慎

hassaslık, -ğı *is.* ❶敏感，灵敏，精密 ❷小心谨慎

hassasten [ha'ssasten] (阿) *zf.* 另外，特别是，尤其是：Annesi hassasten temizliğe önem verir. 他母亲特别爱干净。Hassasten sizin için geldim. 我是特地为你们而来的。

hasse *is.* 细棉布

hasta (波) *s.* ve *is.* ❶有病的，生病的；患者，病人：～ odası 病房 Hasta iyileşip hastaneden çıktı. 病人康复出院了。Geçen pazar hastaydım. 上个星期天我病了。Öğretmen dün okula gelmedi, galiba hastaymış. 老师昨天没来学校，大概是病了。❷【谑】有毛病的，犯傻的：Hasta mısın? 你有毛病啊？❸【俚】穷的，身无分文的；穷光蛋：Ali kaç gündür hep hasta. 阿里这几天身无分文。❹【俚】无精打彩的，懒散的，偷懒的：Ali, gene hasta galiba. 阿里也许又偷懒去了。◇～ **düşmek** 生病 ～ **etmek** 使生病 ～ **koltuğu** 轮椅 ～ **olmak** ①生病：Hasta oldu. 他病了。Hasta olduğumdan dolayı gelemedim. 我因生病没能来。Anneannemin maşallahı var, bu kış hiç hasta olmadı. 真棒！我奶奶今年冬天什么病也没有。②迷恋，沉溺于，贪恋 ～ **yatmak** 病倒，卧病在床：Hasta yatan kıza götürdüğüm kolonya ile şeker çok makbule geçti. 我给卧病在床的女孩儿捎去的古龙水和糖果很受欢迎。～**sı** 沉溺于…的，痴迷于…的：gitarın ～sı 迷恋吉他的人 kumar ～sı bir adam 沉溺于赌博的人 ～**ya çorba sormak** 【俚】问寒问暖 ～**ya kar sormak** 【俚】问寒问暖 ～**ya karpuz sormak** 【俚】问寒问暖 ～**yı yoklamak** 探望病人 ◆**Hasta ol benim için, öyleyim senin için.** 滴水之恩，当涌泉相报。**Hasta olmayan, sağlığın kadrini bilmez.** 不生病的人，不懂得健康的珍贵。**Hastayı Allah iyi eder, ücreti doktor alır.** 生死由天定，收钱是医生。

hasta bakıcı *is.* 护士，护理员：Bitişik odada yatan hasta bakıcı gürültüden uyanarak yanımıza geldi. 在隔壁房间休息的护士被吵醒了，来到我身边。

hasta bakıcılık, -ğı *is.* 护工(或护理员)的差事

hastahane [hastaha:ne] (波) *is.* 医院

hastahanelik *s.* 需要送往医院的：～ bir hasta 一个应该送往医院的病人 ◇～ **etmek** 毒打 ～ **olmak** ①病得需要住院治疗 ②遭到毒打

hastalandırmak (*-i*) hastalanmak 的使动态：Yediği dondurma onu hastalandırdı. 他吃雪糕吃出了病。

hastalanış *is.* hastalanmak 的动名词

hastalanma *is.* hastalanmak 的动名词：Ortağımızın hastalanması işlerimize ket vurdu. 合伙人生病误了我们的生意。

hastalanmak (*nsz*) ❶生病，患病，染病，得病：O derece terlemiş ki hastalanacak. 他那么辛苦，会病倒的。❷【谑】有毛病，犯傻：Babamın hastalandığı, delirdiği muhakkak. Ama bunun sebebi ne? 我老爸肯定是有毛病，他疯了！怎么会是这样？

hastalık, -ğı *is.* ❶病，疾病，病痛；生病：disk ～ı 椎间盘病 Meniere ～ı 美尼尔氏病 şeker ～ı 糖尿病 Hastalıktan sonra mezar kaçkınına dönmüş. 大病之后，他变得形容枯槁。Küçük bir hastalık o kapı gibi adamı ölüme kadar götürdü. 一场小病，就要了这条大汉的命。Ali Bey'in hastalığında her gece birimiz başını beklemiştik. 在阿里先生生病期间，我们每天夜里都有一个人守在旁边。❷(植物)病虫害：filoksera ～ı 根瘤蚜虫害 Bu yıl bağlarda hastalık var. 今年葡萄园发生了病虫害。❸【转】沉溺，瘾，癖嗜：temizlik ～ı 洁癖 ◇

～ **almak** 患传染病 (*-e*) ～ **gelmek** 患病：Kocakarının birinin gözlerine hastalık gelmiş, hekim getirtmiş. 有一个老太婆，眼睛生了病，让人请来了大夫。Sonra işittim ki bel kemiğine bir hastalık gelmiş, ikiye bükülmüş, evinden çıkamaz olmuş. 后来我听说他的脊柱出了毛病，腰弯得像个大虾米，出不了家门。～ **hastası** 自以为有病的人 ～ **kapmak** 患病 ～ **olmak** 患病 ～ **yapıcı canlı** 病原体 ～**a duçar olmak** 染病，患病 ～**a müptelâ olmak** 爱得病，多病 ～**a tutulmak** 患病：Yüzünün renginden onun ağır bir hastalığa tutulduğunu anlamıştım. 从他的脸色中我看出他大病缠身。～**a vurmak** 装病 ～**a yakalanmak** 患病：Çocuklarının bu amansız hastalığa yakalandığından beri kan ağlıyorlardı. 自从他们的孩子患上这种绝症之后他们就非常悲伤。(*-e*) ～**ı girmek** 患病，染病：Koyunlara kelebek hastalığı girdi. 羊群染上了双盘吸虫病。～**ı savmak** 恢复健康，康复，痊愈 ～**ına bakmak** 看病，治病：Hastalığınıza hangi doktor bakıyor? 是哪位医生给您看的病？～**ına tutulmak** 患病：grip ～ına tutulmak 患流感 ～**tan kurtulmak** 病好，痊愈：Hastalıktan kurtulmayacağım diye korkuyor. 她担心她的病好不了了。◆ **Hastalık kantarla girer, miskalle çıkar.** 病来如山倒，病去如抽丝。

hastalıklı *s.* 体弱多病的：～ bir yavru 一个多病的孩子

hastane *is.* ❶医院 ❷【俚】足球体育场 ◇～**den çıkmak** 出医院：Hasta iyileşip hastaneden çıktı. 病人康复出院了。İstersen beni bekle, hastaneden çıkınca lâf atarız. 你要愿意的话，你就等我一会儿，我从医院出来我们再聊。～**ye kaldırılmak** 被送进医院；住院：Kazada yaralılar hastaneye kaldırıldı. 在事故中受伤的人都被送进了医院。(*-i*) ～**ye kaldırmak** 把某人送进医院；使住院：Yaralanan işçileri hastaneye kaldırdılar. 他们把受伤工人送到了医院。(*-i*) ～**ye götürmek** 把某人送进医院：Allah rızası için onu arabamla hastaneye götürdüm. 看在真主的面子上，我用我的车把他送到了医院。(*-i*) ～**ye yatırmak** 把某人送进医院，使住院

hastanelik, -ği *s.* 需要送往医院的 ◇～ **etmek** 毒打 ～ **olmak** ①病得需要住院治疗 ②遭到毒打

hastasız *s.* ve *is.* 不生病的 ◆**Hatasız kul olmaz.** 人吃五谷杂粮，哪有不生病的？

hasut, -du [hasu:t] (阿) *s.* 【旧】嫉妒的，吃醋的：～ bir kadın 一个嫉妒心的女人

haşa (阿) *is.* 鞍垫，鞍褥

hâşâ [ha:şa:] (阿) *ünl.* 不！不是那么回事！不可能：Siz böyle söylemişsiniz. Haşa, ben öyle söylemedim. 您说过这样的话。不！我没说过！◇～ **huzur**(**unuz**)**dan** 恕我直言，说句不该说的话，说句不中听的话：Hâşâ huzurdan, o hayvan gibi davrandı. 说句不好听的话，他的行为象个畜生。◆**Hâşâ sümme hâşâ!** 绝对不可能是这样的！

haşarat [haşara:t] (阿) *is.* ❶昆虫，虫 ❷【转】乌合之众，废物：O kahvede hırsızlar, yankesiciler gibi haşarat toplanırmış. 在那家咖啡馆，好像常聚集着盗贼，扒手等乌合之众。

haşarı *s.* ❶非常顽皮的，非常淘气的，固执的，放荡不羁的，任性的：Ben azamî derecede haşarı ve uçarı bir çocuktum. 我曾经是一个极为放荡不羁而又游手好闲的孩子。Henüz pek küçük! Yaşı gereği haşarı. 他还小呢！怎能不淘气呢！❷暴烈的(牲口等)：～ bir at 一匹烈马

haşarıca [haşarı'ca] *s.* ve *zf.* ❶有些顽皮的，有些淘气的，有些放纵的，有点任性的 ❷有点儿暴烈的(牲口等)

haşarılaşmak (*nsz*) ❶变得非常顽皮，变得放荡不羁，任性 ❷(牲口)变得暴烈

haşarılık, -ğı *is.* ❶任性，顽皮，淘气，放荡不羁，固执：Çocuk hayli haşarılık etti. 这个孩子太顽皮。❷暴烈，难以驾驭

haşat *s.* 【俚】❶破旧不堪的，破烂不堪的，破败的：～ bir çamaşır makinesi 一台破旧不堪的洗衣机 ❷精疲力尽的，疲惫不堪的◇～ **etmek** ①使破旧不堪，使破烂不堪 ②使精疲力尽，使疲惫不堪 ～ **olmak** ①变得破旧不堪，变得破烂不堪：Otomobili kazada haşat oldu. 他的汽车在事故中变成了一堆破烂。②变得精疲力尽，变得疲惫不堪 ～**ı çıkmak** ①变得破烂不堪，变得破旧不堪 ②精疲力尽，疲惫不堪

haşefe (阿) *is.* 【旧】❶〈植〉花粉囊 ❷〈解〉龟头，阴茎头 ❸礁石

haşere (阿) *is.* 昆虫

haşhaş (阿) *is.* 〈植〉罂粟(*Papaver somniferum*)

haşhaş yağı *is.* 罂粟籽油

haşıl *is.* (纺织)浆料

haşıllamak (*-i*) 上浆

haşım haşım *zf.* ◇～ **haşlanmak** 被严重烫伤(晒伤、咬伤等)：Güneş altında haşım haşım haşlandık. 我们在太阳底下都被烤焦了。Sıcak su dökülünce ayağı haşım haşım haşlandı. 开水一倒下来，他的脚被烫得惨不忍睹。

haşırdamak (*nsz*) 发出哗啦声，发出嘎吱声

haşır haşır *zf.* 哗哗地，哗啦哗啦地，嘎吱嘎吱地

haşır huşur *zf.* 轰隆轰隆地

haşırtı *is.* 哗啦声，哗哗声，嘎吱声

haşırtılı *s.* 哗啦哗啦响的，嘎吱嘎吱响的

haşin [haşi:n] (阿) *s.* 坏脾气的，脾气暴躁的，粗暴的，粗野的：～ bir baba 一位粗暴的父亲

haşinleşmek (*nsz*) 脾气变坏，变粗暴，变粗野

haşinlik, -ği *is.* 粗暴，粗野，脾气暴躁

haşir, -şri (阿) *is.* ❶【旧】集会，聚会 ❷复活日活动，复活日，世界末日：Haşire kadar beklesen, bu iş olmaz. 你就是等到世界末日，这件事也不行。◇～ **neşir** ①〈宗〉最后审判日亡者的集会：～ neşir günü 复活日 ②【转】同某人在一起亲密无间：Akşama kadar çocuklarla beraber haşir neşirdik. 直到晚上，我们一直同孩子们在一起。Öğretmen çocuklarla haşir neşir oluyor. 老师和孩子们在一起。(*-i*, *-le*) ～ **neşir etmek** 使同某人在一起：Bir rüzgâr gibi alıp buların arasına atar, beni bularla haşir neşir ederdi. 他风风火火地把我拉到这些人中间，让我同这些人在一起。～ **neşir olmak** ①〈宗〉最后审判日亡者集会 ②【转】同某人在一起亲密无间

haşiş (阿) *is.* 【旧】❶用印度大麻制成的毒品 ❷干草

haşiv, -şvi (阿) *is.* 【旧】❶填充物，填充 ❷空话，废话，罗唆话

haşiye [ha:şiye] (阿) *is.* 注释，注解

haşlama *s.* ve *is.* 煮熟的(食物)：～ et 煮熟的肉 Kızartmalarla, haşlamalarla dolu tabaklar, içinde kırmızı şarap parıldıyan büyük bir bardak... görenlerin ağızları sulanırmış. 一盘盘煮的、烤的美味佳肴，还有一大杯美酒，使人垂涎欲滴。

haşlamak (*-i*) ❶煮，烫，晒：yamurta ～ 煮鸡蛋 ❷烫伤，晒伤：Kaynar su ayağımı haşladı. 开水烫伤了我的脚。❸冻伤(植物) ❹(蚊虫)叮咬：Böcek çocuğun bacağını haşladı. 虫子咬了孩子的腿。❺【转】责骂，斥责，训斥：Kızını haşladı. 他把女儿训了一顿。

haşlamlılar *is.* 〈动〉纤毛虫

haşlanmak (*nsz*) haşlamak 的被动态：Et haşlandı. 肉煮熟了。Kaynar çay döküldü, elim haşlandı. 滚烫的茶水被打翻了，烫伤了我的手。

haşlatmak (*-i*, *-e*) haşlamak 的使动态

haşmet (阿) *is.* 雄伟，壮丽，庄严

haşmetli Ⅰ *s.* 雄伟壮丽的，庄严的 Ⅱ *is.* ❶陛下 ❷【俚】鸡巴

haşviyat [haşviya:t] (阿) *is.* 【旧】空话，废话，罗唆话

haşyet (阿) *is.* 【旧】害怕，畏惧，恐惧

hat, -tt1 (阿) *is.* ❶线，线条：doğru ～ 直线 eğri ～ 曲线 ❷书法：Böyle güzel yazmak kimin haddına düşmüş? 这么好的字是谁写的？❸(交通)线，线路：demir yolu ～1 铁路线 otobüs ～1 公共汽车线路 ❹(电力、电话、电报、电视等)线路：telefon ～1 电话线 ❺界线：savunma ～1 防线 sınır ～1 边界线 ❻(脸部的)棱角，线条，脸型：Yüz hatları babasına benziyor. 他的脸型象他父亲。❼身材，线条：Vücut hatlarını korumak lâzım. 必须保持住身体的线条。❽【旧】奥斯曼时期的长度单位，约 0.225 厘米 ◇～ **bekçisi** (铁路)巡道工；

(电报电话线)查线员 (*-e*) **～ çekmek** ①布(电报、电话)线 ②【俚】不看重，不计较：Sizle ben dost ha! Ey, ona hat çek. 咱们是朋友嘛！就别计较了！ **～ hudut tanımamak** 不知道天高地厚，无法无天

hata [ha:ta] (阿) *is.* 错误，过错，失误：Yirmi yaşımda yaptığım bu hatayı asla kendime affedemem. 我自己绝不会原谅我 20 岁时犯过的这个错误。◇**～ etmek** (或 **işlemek**) 犯错误：İçine düştüğü durumu görmezlikten gelerek daha da hata ediyordu. 他对自己的处境视而不见，还在继续犯错误。Kocası bir hata ederse karısı ihtar etmez mi? 丈夫犯错，妻子难道不应该提醒吗？ **～ları kökünden temizlemek** 改邪归正，浪子回头 **～dan vazgeçmek** 纠正错误，改正错误：Bu hatadan vazgeçin, kendi gözünü kendin bağlama. 纠正错误吧，不要自欺欺人了。**～ya düşmek** 失误，犯错误：Bu hataya nasıl nasıl düştüğünü bir türlü anlayamadım. 我真不明白他这个错误是怎么犯的。

hatalı *s.* 有错误的，错误的，错误的，失误的，有过错的：～ davranış 错误的行为 ～ yazı 有错误的文章

hatasız *s.* 没有错误的，没有过错的，没有失误的：Hatasız insan olmaz. 人无完人。

Hatay *öz.is.* 哈塔伊(土耳其省、市)

hatıl *is.* (砌到墙里的)十字木，水平梁：Duvar yıkılmasın diye hatılları duvara dayadılar. 他们在墙上架上横梁以防墙倒塌。

hatıllamak (*-i*) 用十字木(或水平梁)加固墙

hatır (阿) *is.* ❶记忆，回忆：Söylediğiniz şey hatırımda. 您吩咐的事儿我都记住了。Bir fıncan (或 acı) kahvenin kırk yıl hatırı vardır. 【成】滴水之恩，永世难忘。❷心情，情绪：sakın ～ 平静的心情 ❸尊敬，敬意，器重 ❹状况，自我感觉：Yer yüzünde bir başına değilsiniz, başkalarının zevkini, hatırını da gözetmeniz gerekir. 地球上不只有您一个人，您还应该考虑到别人的感受。◇**～ almak** ①讨得欢心，使开心，使快乐 ②宽慰 **～ belâsı** 强作欢颜地，强打精神地：Bu işe hatır belâsı girdim. 我强打精神参加了这项工作。Hatır belâsına işimi bırakıp bu düğüne katıldım. 我强作欢颜，放下手里的活儿，去参加了这个婚礼。**～ etmek** 保护，特别关照，帮助，支持 **～ gönül bilmemek** (或 **saymamak, tanımamak**) ①不惜冒犯自己尊重的人去做自认为该做的事 ②冒犯，得罪，伤人心 **～ gütmek** 尊敬，关怀，关心 **～ için** 出于礼貌：Sabahleyin geldi, akşama kadar oturup derdini yandı, ben de hatır için ses çıkarmayıp dinledim. 他一大早就来了，一直坐到晚上，诉说他的烦恼，我也是出于礼貌，一声不吭地听他说。**～ kırmak** 得罪，伤人心 **～ saymak** 尊重，尊敬 **～ senedi** 通融票据 **～ ve hayalinden geçmemek** ①不可想象，不可思议 ②给面子 **～ yıkmak** 得罪，伤人心 **～a dokunmak** 被激怒 **～da kalmamak** 忘记 **～da tutmak** 记住，铭记 (*-i*) **～dan çıkarmak** 忘记：Bizi hatırdan çıkarmayın! 你可别忘了我们！**～dan çıkmak** 忘记 **～dan geçirmek** 筹划做某事 **～ı için** ①看在某人面子上：Hatırınız için bu işi yaptım. 我做这件事是看在您的面子上。②为了：Bu evi arsanın hatırı için aldım. 我买这套房子是为了这块地皮。**～ı kalmak** 生气，发怒，被触怒：Çağrıya uyup düğüne gelmezsen hatırım kalır. 你要是不应邀参加婚礼，我会生气的。**～ı sayılır** ①相当大的，相当多的，相当重要的，相当的：Dışarıda hatırı sayılır bir soğuk var. 外边相当冷。②值得尊敬的，重要的：Ali bey, mahalle tulumbacıları arasında en hatırı sayılır adamlardandır. 阿里先生是街区消防队中最值得尊敬的队员之一。**～ı sayılmak** 受尊重 **～ı saymak** 尊敬，尊重；敬爱 (*-in*) **～ına gelmek** ①回忆，想起，记起：Sorduğunuz mesele hatırıma gelmiyor. 您问的问题我不记得了。Nereden hatırınıza geldi de? 您是怎么想起这件事的？②认为可能，想到：Çocuğun kendini denize atacağı kimsenin hatırına gelmemişti. 谁也没有想到这孩子会投海。(*-i*) **～ına getirmek** 想到，记得：Hongkong'a vardıktan sonra beni kim hatırına getirir diye içleniyordum. 一想到达香港之后还会有谁记起我，我就会黯然神伤。(*-in*) **～ına toz konmak** 生气：Hatırına toz konmasın, ama ben sana kırıldım. Niye mektup yazmadın? 别让他生气，可是我要生你的气，你为什么不写信来？(*-in*) **～ında kalmak** 记得，忘不了：Hatırımda kaldığına göre Barış beyin de Çincesi zayıftı. 我记得巴雷什先生的汉语也不大好。İlkokul öğretmenimin adı hatırımda kaldı. 我忘不了我的小学老师。(*-in*) **～ında olmak** 记住，记得：Geçen yıl yaptığımız gezi hep hatırımda. 去年我们进行的旅

行我依然记忆犹新。(*-i*) **～ında tutmak** 记得，记住：Zavallı adam! Evin bütün eksik gediğini hatırında tutamıyor, zaman zaman en önemli şeyleri almayı unuttuğu oluyordu. 这个可怜的人啊！家里的大事小事他都记不住，经常是最重要的东西也忘记买。(*-i*) **～ından çıkarmak** ①忘记：Sözlerimi sen sen ol, hatırından çıkarma. 你永远也不要忘记我这番话！(*-in*) **～ından çıkmak** ①忘记：O söz benim hatırımdan çıkmıştı. 那句话我忘了。②驳面子 **～ından geçmemek** ①不可想象，不可思议 ②给面子 (*-in*) **～ını almak** 宽慰，使开心：Canımın sıkılmasından korkarak ikide birde hatırımı almağa çalışıyor. 他怕我烦闷，经常设法宽慰我。(*-in*) **～ını hoş etmek** 使开心，使愉快，使满意：Armağanlar verip küçüklerin hatırını hoş etmeliyiz. 我们应该送一些礼物，让孩子们开开心。(*-in*) **～ını kıramamak** 尊重：arkadaşının ～ını kırmamak 尊重同事 (*-in*) **～ını kırmak** 冒犯，得罪：Ceviz kabuğu doldurmaz bir konu için birbirimizin hatırını kırmakta ne mana var? 我们为这么一个鸡毛蒜皮的小事撕破脸皮有什么意思？Senin hatırını kıracak şeyler söyledim. 我说的一些话可能冒犯了你。(*-in*) **～ını saymak** 尊重，敬重，尊敬：Arkadaşımın hatırını saydım. 我尊敬我的朋友。(*-in*) **～ını sormak** 问好，探望；打招呼：Biriyle karşılaşınca hatırını sormak âdettir. 与人见面打招呼是一种习俗。Gelir gelmez gulyabani gibi insanın tepesine bineceğine önce bir hatırımı sor. 你要先给我打个招呼，别一来就吓人一跳。(*-in*) **～ını sual etmek** 问候：Hatırınızı sual ederim. 我问候您。**～ını yapmak** 宽慰，使开心

hatıra [ha:tıra] (阿) *is.* ❶回忆，记忆；纪念：～ defteri 日记本 ～ eşyası 纪念品 ～ levhası 纪念碑 çocukluk ～ları 童年的回忆 Hatıralarımızı, çabuk unuturuz diyor, fakat asıl onları hiç unutmadığımız, asıl onların elinde kıvrandığımız da olur. 他说我们会很快忘记这一切，但我们实际上做不倒，还在受着这些记忆的煎熬。❷回忆录 ❸纪念品 ◇～ **yazmak** ①写日记 ②写回忆录 **～sını tebcil etmek** 缅怀故人

hatıralık, -ğı *is.* 纪念品

hatırat [ha:tıra:t] (阿) *is.* ❶回忆，记忆 ❷回忆录

hatır hatır (或 **hutur**) *zf.* 嘎吱嘎吱地：Hıyar hatır hatır yedi. 他嘎吱嘎吱地把黄瓜吃了。

hatırlama *is.* hatırlamak 的动名词：Burasının bir bahçe olduğunu hatırlamanız lâzım. 您应该知道这里曾是一座花园。

hatırlamak (*-i*) 回忆起，想起，记得，知道：Bu paraları nasıl dişinden tırnağında artırdığını hatırlamıyor musun? 难道你不记得这些钱是如何节衣缩食攒下来的吗？Geçen yıl söylediklerinizi hep hatırlıyorum. 您去年说过的话我全都想起来了。

hatırlanmak (*nsz*) hatırlamak 的被动态：Eski günler hatırlanmalı. 应该想想过去的日子。

hatırlatmak (*-e*, *-i*) hatırlamak 的使动态：Caddeye inerek kol kola dolaşan, gülüşüp şakalaşan kızlar bana uzaktan uzağa kilise mahallesi akşamlarını hatırlatıyorlardı. 臂挽着臂到街上闲逛、嬉笑打闹的女孩子们使我们想起了遥远的教堂街上的夜晚。

hatırlı *s.* 值得尊重的，有影响的，有面子的：Çok hatırlı adammış, belki sana bir yardımı dokunur. 他似乎是一个很有面子的人，也许他会对你有所帮助。

hatırsız *s.* 不值得尊重的，无关紧要的

hatırşinas [hatırşina:s] (阿-波) *s.* 有礼貌的，举止文雅的

hatif [ha:tif] (阿) *s.* 闻其声不见其人的

hatim, -tmi (阿) *is.* ❶【旧】结束，完成 ❷通读古兰经 ◇～ **etmek** ①【旧】结束，完成 ②通读(古兰经等) ～ **indirmek** 通读古兰经 ～ **sürmek** 通读古兰经

hatime [ha:time] (阿) *is.* ❶结尾，结局，终了 ❷结束语，最后的话 ◇～ **çekmek** 结束，完成

hatip, -bi [hati:p] (阿) *is.* ❶讲话者，发言者，演讲者：Ne söyleyeceğini unutan hatip kızarıp bozardı. 发言者忘记要说什么了，羞得脸都红了。❷演说家，雄辩家 ❸讲经的阿訇

hatiplik, -ği *is.* ❶演说，演讲，发言，雄辩：O, hatipliğiyle ün kazanmıştır. 他以雄辩而闻名。Tatil saatlerinde hatiplik idmanları yapardık. 放假的时候我们练习演讲。❷清真寺讲经师的职位(资格、身份)：Camilerde hatiplik yapıyor. 他在清真寺做讲经的阿訇。

hatmetmek (*-i*) ❶【旧】结束，完成 ❷通读(古兰经等)：Kuranı bir haftada hatmetti. 他在一周之内通读完了古兰经。

hatmi *is.* 〈植〉药蜀葵，木槿(*Athaea officinalis*)

hatta [ha'tta] (阿) *bağ.* 甚至：Hatta gözümle görsem bile de inanmam. 甚至于即使我亲眼所见，我也不会相信。Beijing'e geldi, hatta burada iş bile buldu. 他到北京来了，甚至连工作都找好了。

hattat (阿) *is.* 书法家

hattatlık, -ğı *is.* 书法

hattıhareket [ha'ttıhareket] (阿) *is.* 【旧】方针，立场，态度，路线

hatun [ha:tun] (波) *is.* ❶妇人，女人 ❷夫人，女士 ❸妻子 ❹汗王妃，贵妇人

hav (阿) *is.* 绒毛，软毛，汗毛，茸毛

hava[1] (阿) *is.* ❶空气，大气：～ basıncı 大气压力，气压 ～ deliği 换气孔 ～ düzenleyicisi 空调机 ～ girişi (喷气式飞机的)进气孔 ～ kanalı 通风管道 ～ pisletilmesi 空气污染 Havada birçok gazlar varsa da başlıca ikisi oksijen ile azottur. 空气当中有许多种气体，但是主要两种是氧气和氮气。❷天空，空中：～ sahası 空域，领空 Havada bir tek bulut yok. 天上一片云彩也没有。Havada uçan kuş vurulmuş gibi birdenbire sokağa düşüyor. 鸟儿正在天上飞，突然像被击中一样坠落在街上。❸天气：～ durum 天气形势，天气预报 ～ tahmini 天气预报 Bu gün hava güzel! 今天的天气真好！Bir saat sonra, ay göründü müydü hava soğur. 一个小时以后，月亮一出来，天儿就凉了。❹气候：Buranın havası bana iyi geldi. 这儿的气候对我正合适。❺航空：～ alanı 机场 ～ garı (或 limanı) 航空港，机场 ～ gemisi 飞艇 ～ hukuku 航空法规 ～ kuvvetleri 空军 ❻轻风，微风：～ fırıldağı 风标 Bu gün hava yok, hava olsaydı, yelkenli kalkacaktı. 今天没风，要是有风的话，帆船早就出航了。❼气氛：gergin bir ～ içinde yapılan toplantı 在紧张的气氛中举行的会议 Başbakanın son demeci ile hava değişti. 总理最后一番话改变了气氛。Buranın havası insanı gençleştirir. 这儿的气氛使人显得年轻。Karşı tarafın sert konuşmaları havayı elektriklendirdi. 对方强硬的讲话使气氛紧张起来。❽情绪，心情，意愿，兴趣：Bu gün hiç çalışma havası yok. 今天一点工作兴趣也没有。❾无用，无益，无效；无益的事，轻浮的言行 ◇～ **açmak** (或 **açılmak**) 云开雾散，天晴：Hava kâh bulutlanıyor, kâh açıyor. 天气时阴时晴。～ **almak** ①外出呼吸新鲜空气；透气：Biraz hava almak için niye bahçeye kadar bir gezinti yapmasınlar? 为什么不让他们去花园转转，透透气？Odanız iyi hava alıyor. 你们的房间要好好透透气。②【俚】一无所获：İşe geç müracaat ettiğimiz için hava aldık. 求职时我们去晚了，白忙活一场。～ **atmak** ①充气，打气 ②【俚】骄傲自大，自以为是，趾高气扬 ～ **atışı** (球类比赛)争高抛球 ～ **basmak** ①充气，打气 ②【俚】撒谎，说谎 ～ **bin beş yüz** 傲慢的，得意的，神气十足的，招摇过市的，炫耀的 ～ **bozmak** 天气变坏，变天，乌云蔽日：Hava birden bozmuş, daha doğrusu poyraza çevirmişti. 老天突然变了脸，确切地说是刮起了东北风。Mehmet Baba, batıya bakarak: Hava bozacağa benzer, dedi. 穆罕默德大叔往西边看了看，说似乎要变天了。～ **bulanmak** 天气转阴，阴云密布：Akşama doğru hava bulandı; yağmur çiseledi. 傍晚时分，天阴了，下起了毛毛雨。～ **bulutlanmak** 天阴：Hava kâh bulutlanıyor, kâh açıyor. 天气时阴时晴。～ **civa** 不重要的，无关紧要的 ～ **çalmak** 对着干，唱对台戏 ～ **çarpmak** 坏天气影响 ～ **değiştirmek** ①异地休养：Hekimi Ali'ye biraz yer ve hava değiştirmeyi, biraz kırlarda ve denizlerde gezip eğlenmeyi tavsiye etti. 阿里的医生建议他换换环境，到乡下和海上去散散心，玩一玩。②【转】转换话题 ～ **fena esmek** 【转】条件不合适 (*-i*, *-e*) ～ **getirmek** 使风闻：Sanki hava, en saklı şeylerin haberini bile ona getirirmiş. 好像再秘密的事情也能有风声传到他的耳朵里。～ **hoş** 无论如何，不管怎样：Bana göre hava hoş, gün mülâyim. 好也罢，歹也罢，不管怎么说，我不感兴趣。İster şöyle olsun, ister böyle, bence hava hoş. 他想这样也罢，那样也罢，我认为都一样。～ **iyi esmek** 【转】条件合适 ～ **kaçırmak** 漏气，跑气，泄气 ～ **kapanmak** 天阴，乌云密布：Hava biraz kapanarak yağmur serperken bulutlar sıyrılmış, güneşin turuncu ışıkları fışkırmağa başlamıştır. 天刚一阴，有点儿要下雨的样子，却又云开雾散，露出了橙黄色的阳光。～ **kararmak** ①日落黄昏，天黑：Hava iyice kararmış,

caddenin bütün elektrikleri yanmış. 天完全黑了，街上的电灯都亮了。②天阴，乌云笼罩，乌云密布 ～ **kesesi** ①鱼鳔 ②(鸟类和某些昆虫的)气囊 ～ **kırılmak** 天气渐暖 ～ **kirliliği** 空气污染：Kışın, Ankara'da hava kirliliği artıyor. 冬天，安卡拉的空气更加污浊。～ **muhripi** 重型歼击机 ～ **oyunu** 投机买卖，买空卖空 ～ **parası** 为了租买一家店铺或住房而额外支付给房东或承租人的一笔钱 ～ **saldırısı** 空袭：Kazakistan, Afganistan'a, hava saldırısı düzenlemek amacıyla ABD'ye üs verdiği yolundaki iddiayı yalanladı. 哈萨克斯坦否认它向美国提供基地对阿富汗进行空袭的传言。～ **sertleşmek** ①变天 ②【转】空气紧张：Havanın sertleştiğini görünce oradan ayrıldım. 我一看气氛不好，赶紧离开了那里。～ **sıkmak** 【俚】令人心烦，令人不快，令人忧愁：Başladın yine hava sıkmaya be birader. 喂！兄弟！你又开始让人心烦了。～ **vermek** ①充气，打气 ②输氧 ③【转】奉承，恭维，阿谀，谄媚 ～ **yapmak** 自高自大，吹牛皮 ～**da kalmak** ①悬空：Masanın bir ayağı kısa olduğundan havada kalıyor. 这张桌子有一条腿短，悬在空中。②【转】落空：Bütün bu sözler havada kalıyor. 所有这些诺言全都落了空。③【转】悬而未决：Sorunlar çözülmedi; konu yine havada kaldı. 问题没有解决，事情还在那里悬着。(*-i*) ～**da katlamak** 以绝对优势压倒 ～**dan nem kapmak** 极其敏感，易生气，疑心重：Havadan nem kapan insanlarla arkadaşlık etmek zordur. 疑心重的人不好相处。～**lara uçmak** 高兴得跳起来 ～**nın gözü yaşlı** 就要下雨的 ～**sına uymak** 适应某人或某种环境 ～**sını bozmak** 破坏气氛，扫兴：O, geldi, neşeli grubun havasını bozdu. 他一来，扫了大伙儿的兴。～**sını bulmak** 找到感觉，兴奋，高兴，愉快 ～**ya** 白白地，毫无结果地 ～**ya fırlamak** 跳起来：Haydutlar bu korkunç bağrışmayı duyunca oldukları yerde havaya fırlamışlar. 强盗们一听这种可怕的喊声，吓得一下子从地上跳起来。～**ya gitmek** 白辛苦，白费劲：Bütün emeği havaya gitti. 他所有的努力都化为乌有。～**ya kalkmak** 飞起，飘起：Saçları havaya kalktı. 他的头发飘了起来。～**ya pala** (或 **kılıç**) **sallamak** 白辛苦，白费劲，白忙活 ～**ya savurmak** 挥霍，浪费 ～**ya uçmak** ①被炸飞，被炸毁 ②白费劲，白忙活 (*-i*) ～**ya uçurmak** 炸飞，炸毁：sarayı ～ya uçurmak 炸毁宫殿 ～**ya uğraşmak** 白忙活，白费劲 ～**yı koklamak** 了解情况，收集信息

hava[2] *is.* 乐曲，节拍，曲调，旋律：dans ～sı 舞曲 her biri değişik bir ～ çalmak 【转】七嘴八舌，各抒己见

hava alanı *is.* 机场：Amcamı uğurlamak için hep birlikte hava alanına gittik. 我们一起去机场为我的叔叔送行了。

hava bilgisi *is.* 气象学

havacı *is.* ❶机组人员 ❷空军军人

havacılık, -ğı *is.* ❶航空飞行，航空飞行术 ❷航空学

havacıva Ⅰ *is.* 〈植〉朱草(*Alkanna tinctoria*) Ⅱ *s.* 不重要的，无关紧要的，微不足道的，琐碎的，无聊的，无价值的

havadan *s. ve zf.* ❶乘飞机，通过航空：～ sıvıyı (或 tozu) püskürtmek 空中喷撒农药 ❷不劳而获的，白得的；凭空地，白白地：～ kazanç 白得的好处 Havadan para kazanıyor. 他白赚了一笔钱。❸空洞的，没用的，不必要的：～ sözler 空话，废话 ◇～ **atmak** 说谎 ～ **sudan konuşmak** 说废话，说空话，胡侃，谈天说地：Havadan sudan konuştuk bir süre. 我们海阔天空地聊了一阵子。

havadar (阿-波) *s.* 通风的：～ bir oda 一个通风的房间

hava değişimi *is.* 改变环境，迁地疗养，异地休养

havadis [hava:dis] (阿) *is.* 消息，新闻，奇闻异事：sokak ～i 街头巷尾的流言蜚语 Aldığı havadis fena hâlde içini karıştırmış. 他得到的消息使他心神不宁。Başından beri gazetelerde onun hakkında havadisler çıkıyordu. 从一开始报纸上就充斥着关于她的奇闻逸事。

hava gazı *is.* ❶煤气，瓦斯气：Evimizin şofben havagazıyla çalışıyor. 我们家的热水器是燃气的。❷【俚】废话，空话：Senin dediklerin havagazı. 你说的全是废话。

havaî [hava:i:] (阿) *s.* ❶天空的，空气的，空中的，大气的：～ elektrik kablosu 架空电缆 ❷天蓝色的 ❸任性的，轻佻的，轻狂的：～ bir delikanlı 一个轻浮的小伙子 ❹空间的，无

价值的：～ sözler 空话，废话 ◇～ **fişek** ①焰火，礼花 ②照明弹

havaîlik, -ği [hava:i:lik] *is.* 轻佻，轻浮，轻率

havaî mavî *is.* ve *s.* 天蓝色

havaiyat [hava:iya:t] (阿) *is.* 【旧】琐碎事，空话，废话

hava küre *is.* 大气层

havalandırıcı *is.* 通风设备，通风机，空气调节器，气窗，排风扇，通风器

havalandırılmak (*nsz*) havalandırmak 的被动态

havalandırmak (*-i*) havalanmak 的使动态：Uçurtmayı havalandırdı. 他把风筝放飞上了天。Yatmadan önce odayı havalandırdı. 睡觉之前他先给房间通了通气。

havalanmak (*nsz*) ❶换空气：Oda her gün havalanmalı. 房间每天都应该换换气。Pencereyi aç, oda havalansın. 打开窗户！换换屋里的空气！❷飞起，起飞：Uçak havalandı. 飞机已经起飞。Konacak gibi oluyor, tekrar havalanıyor. 它像要降落似的，却又飞了起来。Demin trenin gürültüsünden ürküp havalanan güvercinler şimdi birer ikişer perona konuyorlardı. 刚才被火车声惊飞的鸽子又三三两两地落到了站台上。❸飘动，飘扬：Bayrak havalanıyor. 旗子在飘扬。❹【转】轻浮：Bu kız bugünlerde çok havalandı. 这女孩这几天太轻浮了。❺【转】浮躁；沉溺于吃喝玩乐；游手好闲：Delikanlı iyice havalandı. 这个小伙子整天游手好闲。

havale [hava:le] (阿) *is.* ❶移交，转交：Bütün belgelerin bakanlığa havalesi gerekiyor. 所有文件都应该移交给部里。❷(通过银行、邮局等机构汇出的)汇款：posta ～si 邮局汇款 Ay başında havaleyi postahaneye yatırdım. 月初我已把汇款交给了邮局。❸汇票，汇款单 ❹婴儿惊厥症，惊厥症 ❺围板，围墙 ❻过高，过大 ◇～ **etmek** 移交，转交：Bu işin yapılmasını ona havale ettim. 我已把文件交给他去办。Dilekçenizi bakanlığa havale ettim. 我已把您的申请报到了部里。～ **gelmek** ①汇款到 ②(婴幼儿)犯惊厥症 ～ **göndermek** (或 **yollamak**) 汇款：Banka ile 100,000 dolarlık bir havale gönderdim. 我已通过银行汇去了 10 万美元。

havaleli *s.* 庞大的，太大的，太高的：Bu dolap pek havaleli, hoşuma gitmedi. 这件柜子太大了，我不喜欢。Eşya havalelidir, arabacı dikkat etsin. 这件东西太大了，让司机小心点儿！

havalename [hava:lena:me] (阿-波) *is.* 汇票，汇款单

havalı *s.* ❶天气…的，气候…的：güzel ～ bir gün 天气晴朗的一天 sıcak ～ bir yer 一个天气炎热的地方 ❷空气好的，空气新鲜的：～ bir oda 一个空气新鲜的房间 Burada kalırım. Bol havalı, çok güzel bir yer. 我就呆在这儿吧，这可是一个空气新鲜的好地方。❸性的，轻佻的，浮躁的，没头脑的，顽皮的：～ bir kadın 一个轻佻的女人 Bu çocuk bugünlerde pek havalı. 这孩子这几天太调皮。❹有魅力的：～ bir kız 一个有魅力的女孩 ❺压缩空气的：～ fren 气刹车

havali [hava:li:] (阿) *is.* 四周，周围，附近

hava limanı *is.* 航空港，空港，机场

havan (波) *is.* ❶臼，捣钵，研钵 ❷【旧】切烟丝机 ❸迫击炮：～ topu 迫击炮 ◇～ **dövüncünün hınk deyicisi** 【俚】助威者，摇旗呐喊者 ～**da su dövmek** 【俚】石臼捣水白忙活，竹篮打水一场空

Havana *öz.is.* 哈瓦那(古巴)

havan eli *is.* 臼槌，捣锤，研棒，杵

havaölçer *is.* 气体比重计

havari [hava:ri:] (阿) *is.* ❶【旧】副手，助手 ❷使徒(耶稣十二门徒之一) ❸【转】追随者，倡导者，宣传者

havas [hava:s] (阿) *is.* ❶特点，特色，性质 ❷名门望族 ◇～ **olmak** ①相仿 ②有特点，有魅力

havâs [hava:s] (阿) *is.* 【旧】感觉

havasız *s.* ❶真空的 ❷空气不好的：～ bir oda 一个空气不好的房间 ❸【转】缺乏魅力的

havasızlık, -ğı *is.* 空气不好，空气不足：Kahvenin havasızlığında bunaldım. 咖啡馆里乌烟瘴气，我都透不过气来。

hava yolları *is.* 航空公司

hava yolu *is.* 航空线，航线：Ankara'dan İstanbul'a hava yoluyla kırk dakikada gidilmektedir. 从安卡拉乘飞机 40 分钟可抵达伊斯坦布尔。

havayiç, -ci (阿) *is.* 必需品：Şeker de ekmek gibi havayiçtendir. 糖也和面包一样是必需品。

hava yuvarı *is.* 大气层

haver *is.* 【俚】同谋者，参与者；同伴，伙伴

havhav *is.* (儿语)狗

havi [ha:vi:] (阿) *s.* 【旧】包括…的 ◇(*-i*) **～ olmak** 包括

havlama *is.* havlamak 的动名词：Ağaçların arasında boru sesleri, köpek havlamaları, avcıların neşeli bağrışmaları duyuldu. 号角声，狗叫声和猎人的欢呼声，响遍整个森林。

havlamak (*nsz*) 狗汪汪叫：Köpeklerim bütün gece havladılar. 我的几条狗叫了一夜。

havlanmak (*nsz*) 长绒毛

havlatmak (*-i*) 使长出绒毛

havlayış *is.* havlamak 的动名词

havlı Ⅰ *s.* 有毛的，有绒毛的，毛茸茸的 Ⅱ *is.* 毛巾

havlıcan (波) *is.* 〈植〉良姜(*Galanga officinalis*)

havlu *is.* 毛巾：yüz ～su 脸巾 hamam ～su 浴巾

havlucu *is.* 制售毛巾的人

havluculuk, -ğu *is.* 毛巾的产销

havluluk, -ğu Ⅰ *is.* ❶毛巾架 ❷浴室里用于存放毛巾的小柜 Ⅱ *s.* 用于制作毛巾的

havra [ha'vra] (希伯莱语) *is.* ❶犹太教堂 ❷非常嘈杂的地方

havsala (阿) *is.*【旧】(鸟的)砂囊，胗 ❷〈解〉骨盆 ❸【转】理解力 ❹【转】胃 ◇**～sı almamak** 想不通，不能容忍：Onun bizi unutmasını havsalası almıyor. 想不到他把我们忘了。**～sı dar** 心胸狭窄的 **～sı geniş** 心胸开阔的 **～sına sığmamak** ①想不通，不能容忍 ②不能同意，不能接受

havuç, -cu (波) *is.* 〈植〉胡萝卜(*Daucus carota*)

havut, -du (波) *is.* 【旧】骆驼鞍子

havuz (阿) *is.* ❶水池，水塘，水洼：yüzme ～u 游泳池 Parktaki havuz pek çok süs balığı var. 公园里的水池里有许多观赏鱼。❷坑，洼地：kum ～u 〈体〉沙坑 ❸船坞：～ resmi 入坞费，码头费

havuz balığı *is.* 〈动〉金鱼(*Carassius auratus*)

havuzcuk, -ğu *is.* 〈解〉肾盂

havuzlamak (*-i*) 把船拖入船坞

havuzlanmak (*nsz*) ❶ havuzlamak 的被动态 ❷水聚集成水洼

havuzlu *s.* 有水池的：～ park 有水池的公园

havuzsuz *s.* 没有水池的

Havva *öz.is.* 夏娃

havya [ha'vya] *is.* 烙铁

havyar (意) *is.* 鱼子酱：Fakir fukara fasulyesi zor bulurken, sen havyar yersen boğazına dizilmez mi? 穷人连菜帮子都难以找到，可你却要吃鱼子酱，你咽得下去吗？◇**～ kesmek** 【俚】虚度光阴：Böyle havyar kesmekle olmaz; sen de bir şeyler yap. 你这么虚度光阴可不行，也该去找点儿事情做做。

havza (阿) *is.* ❶流域 ❷矿区：kömür ～sı 煤田 petrol ～sı 油田 ❸盆地：Paris ～sı 巴黎盆地

hay *ünl.* (用于表示喜欢、害怕、生气等)嘿，嗨，哈，啊：Hay kuş beyinli budala hay! 咳！这个笨蛋！Hay ömrüne bereket; bu sıcak günde buz gibi ayran pek iyi geldi. 嘿！谢谢！这大热天的，这冰镇阿易朗真是太棒了！Kimi ne hay hay, kimi ne vay vay. 【成】有人笑哈哈，有人哭哇哇；几家欢乐几家愁。◇～ ～ 好的，行，就这样吧 **～ ～ı gitmek vay vayı kalmak** 年老体衰 **◆Haydan gelen huya gider, selden gelen suya gider.** 钱财来得容易去得也快。

haya (波) *is.* 〈解〉睾丸

hayâ [haya:] (阿) *is.* 羞愧，羞耻，怕羞，耻辱，难为情 ◇**～ perdesi yırtılmak** 不知羞耻，不要脸

hayal, -li [haya:l] (阿) *is.* ❶幻想，幻影，想象，空想，理想，梦想：～ gücü 想象力 ～ ürünü bir hikâye 幻想小说 Ölen babasının hayali gözünün önünden gitmiyordu. 他已故父亲的影子总在他眼前出现。❷倒影，影子，影像：insanın aynadaki ～i 人在镜子里的影像 Cam arkasında bir insan hayali var. 窗户后面有一个人影。Önümden hayal gibi geçti. 他象个影子一样从我面前一闪而过。❸图像：Televizyon dekranındaki hayal pek silik. 电视屏幕上的图像很不清楚。❹【旧】皮影戏：～ oyunu 皮影戏 ◇**～ etmek** 想象，幻想，空想，梦想 **～ gibi** ①象影子一样 ②非常虚弱的，非常软弱的 **～ görmek** 出现幻觉：Ateşli hasta hayal görüp bağırıyor. 病人发烧出现幻觉，大呼小叫的。**～ kırıklığına uğramak** 幻想破灭，失望 (*-i*) **～ kırıklığına uğratmak** 使幻想破灭，使失望：Bu konudaki tutumu beni hayal kırklığına uğrattı. 他在这个问题上的态度让我感到失望。**～ kurmak** 想象，幻想，空想，梦想 **～ mahsulü** 幻想的，空想的，梦想的 **～ meyal** 朦朦胧胧地，隐隐约约地：Kardeşi Ali'nin de aynı evde doğmuş olduğunu pek hayal meyal olarak hatırlıyorum. 我隐约记得他的兄弟阿里也出生在这所房子里。**～ olmak** ①白日作梦，异想天开，妄想 ②回忆，追忆 **～de bıraktığı izler** 不能忘怀的记忆 **～e dalmak** 空想，幻想，梦想 **～e dönmek** 变得异常虚弱 **～e kapılmak** 空想，幻想，梦想 **～inde bulmak** 空想，幻想，梦想 **～inden geçirmek** 幻想，渴望，梦想，希望：Ali, Çin'e gitmeyi hayalinden geçiriyor. 阿里渴望去中国。

hayalci Ⅰ *is.* ❶空想家，幻想家：Beş yıllık plân hayalci olmadığımızı göstermektedir. 这份 5 年计划表明，我们不是空想家。❷皮影戏艺人 Ⅱ *s.* 空想的，幻想的，梦想的

hayalcilik, -ği *is.* 乌托邦

hayalet [haya:let] (阿) *is.* 幻影，鬼影，幽灵：Gözüm önünde durmaksızın geçen bir hayalet var. 我眼前总是有个影子晃来晃去。Biraz ötede, huş ağaçlarının beyaz gövdeleri kefene bürünmüş bir hayalet dizisini andırıyordu. 不远处，桦树的白色树干活象一排裹着尸布的幽灵。

hayalhane [haya:lha:ne] (阿-波) *is.* 【旧】❶上演皮影戏的地方，皮影戏台 ❷想象力，幻想力

hayâlı *s.* 害羞的，有廉耻的

hayalî [haya:li:] (阿) Ⅰ *s.* 幻想的，想象的，空想的，虚构的：～ roman 幻想小说 Ⅱ *is.* 皮影戏艺人

hayalifener [haya:'lifener] (阿) *is.* ❶幻灯机 ❷【谑】干鬼，有瘦如柴的人 ◇**～e dönmek** 变得非常虚弱，变得骨瘦如柴：Çocuk zayıflamış, hayalifenere dönmüş. 这个孩子长得弱，变得骨瘦如柴。

hayalli *s.* 有幻想的

hayalperest (阿-波) Ⅰ *s.* 不切实际的，幻想的，空想的，异想天开的：～ bir insan 一个不切实际的人 Ⅱ *is.* ❶幻想家，空想家 ❷理想主义者，理想家

hayâsız *s. ve is.* 不知道羞耻的，不要脸的，无耻的，厚颜无耻的：～ hareket 无耻行径，丑行 Hay Allah müstahakını versin hayasızlar. 这帮无耻的家伙！让真主去惩罚他们吧。

hayasızca [haya:sı'zca] *s. ve zf.* 不知羞耻的，不要脸的，厚颜无耻的

hayasızlık, -ğı *is.* 不知羞耻，不要脸，厚颜无耻

hayat[1] [haya:t] (阿) *is.* ❶生命：Hayat, suda başlamıştır. 生命源于水中。❷寿命：～ sigortası 人寿保险 Bazı hayvanların hayatı insanlarınkiden daha uzundur. 某些动物的寿命比人类的还长。❸生活，生活方式：～ seviyesinin yükselmesi 生活水平提高 ～ tecrübesi 生活经验 gece ～ı 夜生活 köy ～ı 乡村生活 mutlu bir ～ 幸福生活 Dünya yüzü görmedim, hayatın tadını çıkaramadım. 我没见过世面，还没有体验到生活的乐趣。❹生涯：askerlik ～ı 军旅生涯 politikacının sürgün ～ı 政治家的流亡生涯 ❺活泼，快活，热闹，繁华，生机：Bu köyde hiç hayat yok. 在这个村里，一点儿也不热闹。❻命运，天命，定数，天意：Hayat onları uzaklaştırdı. 命运使他们天各一方。❼生平，一辈子：Atatürk'ün ～ı 阿塔图尔克生平 Hayatımın sonuna kadar böyle her günümü zehredemem. 我不能一辈子天天如此不愉快。❽生活费，生活条件：～ pahalılığı 生活费高昂 Hayat alabildiğine pahalılaşıyor. 生活费用暴涨。Hayatın ucuzlayacağına dair hiçbir belirti yok. 没有任何迹象表明生活必需品要降价。◇～ **adamı** 生活的强者，适应力强的人 ～ **arkadaşı** 生活伴侣，夫妻，配偶：Kırk yıllık hayat arkadaşı Nebahat Hanımın onun başarısında önemli payı vardır. 他那几十年的老伴儿娜巴哈特太太在他的成就中起了非常重要的作用。～ **boyunca** 一辈子：Hayatım boyunca her isteğimi elde ettiğim için mutluyum! 我这一辈子真幸福，要什么有什么。～ **dolu** 生命欲望强的，有活力的 ～ **geçirmek** 生活，活着，过日子 ～ **güvencesi** 生计：Sevmediğim bir işe hayat güvencesi nedeniyle kapılandım. 为了生计我从事了一项不喜欢的工作。～ **kadını** 妓女，娼妓，婊子 ～ **kavgası** 生存之战 ～ **memat** 生死攸关：Bu iş, bizim için hayat memat meselesidir. 这件事对我们来说是一个生死攸关的问题。～ **mücadelesi** 生存之战 (*-e*) ～ **vermek** 复活，使有生命力 ～**a atılmak** 步入生活，开始谋生：Öğrenimini yarıda bırakıp hayata atıldı. 他辍学谋生去了。～**a girmek** 享受生活：Mustafa bu debdebeli hayata ilk defa giriyordu. 穆斯塔法还是第一次享受这样气派的生活。～**a gözlerini yummak** (或 **kapamak**) 去世，逝世，与世长辞 ～**a küsmek** 厌世，悲观厌世，对生活失去希望 ～**ı haram etmek** 致命：Hastalklar hayatı haram eder. 这些病都是致命的。～**ı ile oynamak** 拿生命当儿戏，冒生命危险 (*-in*) ～**ı kaymak** 被毁 ～**ı pahasına** 冒着生命危险 ～**ın baharı** 青年时代 ～**ına girmek** 步入生活，开始生活：O, hayatına girince başarı grafiği yükseldi. 他一步入生活，就获得了成功。(*-in*) ～**ına kastetmek** 企图杀死，谋害：birinin ～ına kastetmek 图谋杀害某人 ～**ına son vermek** ①杀死，结束生命：Birkaç kuvvetli balta darbesi ile kaplanın hayatına son verdi. 他狠狠地几斧子下去，砍死了老虎。②结束生涯 ～**ından olmak** 去世，逝世，与世长辞 (*-e*) ～**ını borçlu olmak** (某人)对自己有救命之恩：Bu hayatımı ağabeyime borçluyum. 大哥对我有救命之恩。～**ını istikamete vermek** 从前途着想 ～**ını kaydırmak** ①使陷入困境 ②杀害，杀死 ～**ını kazanmak** 谋生，自己养活自己：Bedenen çalışarak hayatını kazanıyor. 他靠体力劳动谋生。O zamandan beri müesseselerde çalışıyor, hayatımı kazanıyorum. 从那时起我就四处谋职，自己养活自己。～**ını kurtarmak** 救命，帮大忙 ～**ını yaşamak** 享受人生，悠闲自得地生活：Sen Hongkong'da ağır işlerde çalışırken, o, burada hayatını yaşadı. 你在香港拼死拼活地干活，而他却在这里活得悠闲自在。～**ını yitirmek** 丧生，丧命：Eceli gelenler kazada hayatlarını yitirdiler. 那些死于非命的人都是在事故中丧生的。～**ta olmak** 活着，健在

hayat[2] (阿) *is.* ❶乡镇住宅中带顶的庭院 ❷庭院，天井，院子 ❸【俗】阳台 ❹【俗】棚子，棚屋

hayat ağacı *is.* ❶生物演化谱系，生物演化图解 ❷族谱

hayatî [haya:ti:] (阿) *s.* ❶生命的，与生命有关的 ❷生死攸关的，重大的：～ sorunlar 生死攸关的问题

hayatiyet [haya:tiyet] (阿) *is.* 生命力，活力：Cevat Bey hayatiyet dolu bir adamdır. 杰瓦特先生是一个充满活力的人。

haybe *s.* 徒劳的，无益的，白费的 ◇～**e kürek çekmek** 白费力气，竹篮打水

haybeci *s. ve is.* 【俚】❶白费气力的，空忙活的(人) ❷骗子欲骗的人

haybeden *zf.* 徒劳无益，白费工夫

hayda *ünl.* ❶(赶牲口的口令)驾！驾！❷(表示惊呀、惊恐)哎呀！

haydalamak (*-i*) 【俚】赶牲口

haydamak (*-i*) ❶赶牲口 ❷【俚】驱赶，驱赶，驱逐：Ali'yi fabrikadan da haydamışlar. 他们又把阿里赶出了工厂。

haydar *is.* 阴茎，阳物

haydarî (阿) *is.* 【旧】小坎肩

haydi, hadi [ha'ydi, ha'di] *ünl.* ❶(表示督促、招呼等)嗨！快点：Haydi gidelim. 嗨！我们走吧！Haydi yazsan a! 嗨！快点写！Dumanı üstünde simitlerim var, haydi simitlerim var. 快来买面包圈！刚出炉的面包圈！❷(表示同意、无奈等)好吧！行啊：Haydi, ben gidiyorum. 好吧！那我就走了。Haydi senin dediğin olsun, al götür. 好！就依你说的，拿过来吧！❸(表示可能猜测等)大概，也许：Buradan, o köy haydi yirmi kilometre olsun. 那个村子离这儿大概有 20 千米。Ne kadar yaşabilirdim? Altmış, yetmiş, doksan, hadi yüz sene… 我还能活多少年？60 年，70 年，90 年，也许 100 年吧！❹(表示轻视、不相信等)哼！嘿：Haydi, öyle şey olmaz. 哼！这是不可能的。Hadi, bunları başkasına anlat! 嗨！你去把这些给其它人解释一下吧！❺(表示可以原谅，但是…)嗨：Haydi gelmedi, bari bir haber gönderseydi. 嗨！他没来。他要是打个招呼就好了。◇～ **canım sen de** 这不可能，我不信 ～ ～ ①轻而易举地：Bu işi ben de haydi haydi yaparım. 这件事我也能干。O yüz kiloyu kaldırmıştı, sekseni haydi haydi haydi kaldırır. 他曾举起过 100 千克，举起 80 千克是小菜一碟。Onun yapabildiği iş sen haydi haydi yaparsın. 他能干的事，你也能干好。②最多，至多：Şandık haydi haydi 30 kilo gelir. 这个箱子最多有 30 千克重。**Haydi oradan!** ①去你的吧，滚开：Hadi oradan budala, deli, böyle yapmazsak dördümüz de açlıktan öleceğiz. 去你的吧！你这呆子，我们不这么干，我们 4 个都得饿死。②这不可能，我不信！

haydin [ha'ydin] *ünl.* 嗨：Haydin çocuklar, gidelim artık! 嗨！孩子们！我们该走了！

haydindi [ha'ydindi] *ünl.* 快！快点儿！

haydisene, hadisene [haydise'ne] *ünl.* 嗨：Haydisene, ne duruyorsunuz? 嗨！你们站那儿干什么呢？

haydut, -du (匈) *is.* ❶土匪，匪徒，强盗，拦路抢劫者，剪径者：Haydutlar bu korkunç bağırışmayı duyunca oldukları yerde havaya fırlamışlar. 强盗们一听这种可怕的喊声，吓得一下子从地上跳起来。Sonunda haydutların barındığı eve gelmişler. 最后他们来到了强盗们藏身的一所房子。❷(指孩子)调皮鬼，捣蛋的家伙 ❸【转】言行粗野的人，凶神恶煞般的人：Amma da haydutmuşsunuz. 你可真粗鲁！◇～ **gibi** ①五大三粗的，凶神恶煞般的 ②特别顽皮的，调皮捣蛋的(孩子)

haydutlanmak (*nsz*) 象土匪一样残暴凶狠

haydutluk, -ğu *is.* 拦路抢劫，剪径 ◇～ **etmek** 拦路抢劫，剪径

hayhay [ha'yhay] *zf.* 好吧，好的，当然，一定，肯定：Hayhay biz de geliriz. 当然，我们也会来的。

hayhuy (波) *is.* ❶乱哄哄的声音，乱哄哄的环境：Bu hayhuy içinde çalışılmaz. 在这乱哄哄的环境中没法工作。❷【转】碌碌无为，白费气力，白忙活：Onun yaşayışı bir hayhuy içinde geçti. 他在碌碌无为中度过了他的一生。

hayıf, -yfı (阿) Ⅰ *is.* 【旧】❶无理，不公道 ❷遗憾，可惜，惋惜 Ⅱ *ünl.* 真可惜！真遗憾！

hayıflanmak (*-e*) 感到遗憾，感到可惜，感到惋惜：Bir manav dükkânı açmadığıma hayıflanıyorum. 我感到惋惜的是我没开一家水果店。

hayın *s.* 【俗】Ⅰ *s.* ❶叛逆的，背叛的 ❷胡作非为的，为非作歹的；恶作剧的，淘气的，调皮捣蛋的 ❸恶意的，恶毒的 Ⅱ *is.* 叛徒，叛贼，卖国贼，逆贼 Ⅲ *ünl.* 混蛋！

hayınlık -ğı *is.* 背叛 ◇(*-e*) ～ **etmek** 背叛：Aradan çok geçmemiş, kartal dostluğa hayınlık etmenin cezasını görmüş. 没过多久，鹰就受到了背叛朋友的报应。

hayır[1], -yrı (阿) Ⅰ *is.* 积德行善，善意，好处：～ ocağı 慈善中心 Babası bütün ömrünü hayır işlerine bağlı olarak geçirdi. 他父亲终生投身于慈善事业。Onun kimseye hayrı yoktur. 他没对任何人作过善事。Ⅱ *s.* 好的，有好处的，有益处的：～ haberler 好消息 ◇(*-den*)

～ **beklemek** 期望，指望：Ne gözü ak olduğunu bilmiyormuşsun gibi ondan hayır bekliyorsun. 难道你不知道他是一只白眼狼吗？还在指望他？Bu adamdan hayır bekleme; sen kendi işine bak. 这个人指望不上，你还是自己想办法吧！～ **demek** 说不，不同意：Öyle bir tarzda söyledi ki hayır diyemedik. 他说得我们没法不同意。(*-i*) ～ **etmek** 使圆满：Allah sonunu hayır etsin. (对事情结局感到担心时祈祷语)求真主保佑事情圆满成功！～ **etmemek** ①没用处，没好处：Ona o kadar öğüt hayır etmedi. 那么劝他一点用也没有。Verdiği ilâç hayır etmedi. 他给的药一点用处也没有。②没改好，没好转 ～ **gelmemek** 没用处，没好处：Artık ondan size bir hayır gelmez. 他对你们再不会有什么用处了。Kimseden kimseye hayır gelmez. 【成】求人不如求己。～ **görmek** 得到好处：Ben bu işte hiç hayır görmüyorum. 在这件事当中我没有得到任何好处。Ne o, ne ben bu seçimlerimizin hayrını görmüştük. 他和我都认为我们这么选择不会有什么好处。～ **işlemek** 行善，做好事：Okul yaptırmak en büyük hayır işlemektir. 办学校是最大的善事。(*-de*) ～ **kalmamak** 成为废物，没有有用处：Kazadan sonra bu arabada hayır kalmadı. 车祸之后，这辆车就报废了。～ **sahibi** 善人，做好事的人 ～ **söylemek** 说好话，说吉祥话 (*-den*) ～ **yok** (某种东西)没用了：Ondan bize hayır yok. Biz kendi başımızın çaresine bakalım. 他对我们一点儿用处也没有，我们还是自己想办法吧！～**a alâmet** 吉兆，好兆头 (*-i*) ～**a getirmek** 使圆满，使成功：Allah işinizi hayra getirsin. 祝您成功！～**a karşı** 祝好运 ～**a yormak** 圆梦，把…说成是吉兆：Beijing'e tayin edileceğimi düşte görsem hayra yormazdım. 我做梦也想不到我会被派往北京任职。(*-e*) ～**ı dokunmak** 变得有用，对人做善事：Kimseye hayrı dokunabilecek bir adam değilim. 我并不是善待任何一个人的人。(*-i*) ～**la anmak** (或 **yâd etmek**) 怀念：Büyük liderimiz Mao Zedong'u daima hayırla anıyoruz. 我们永远怀念我们的伟大领袖毛泽东。◆**Hayır ola.** 怎么啦，出什么事啦：Hayır ola! bu telâşın nedir senin? 出什么事啦？你怎么这样慌里慌张的？-Hayır ola? -Yok bir şey. -怎么了？-没事！**Hayırdır inşallah!** ①(在听别人说梦话时)好兆头！②(在遇到令人惊讶的情况时)哇！这是什么呀？我的天哪！

hayır[2] [ha'yır] (阿) *zf.* 不：-Hasta mısınız? -Hayır, hasta değilim. -您病了吗？-不，我没病。-Yorgun musun? -Hayır. -你累了吗？-不累。Hayır, çirkinle evlenmeni kesinlikle istemem. 不！我决不愿意你和一个丑八怪结婚。◇～ **demek** 说不，拒绝，不同意

hayırdua *is.* 祈祷，祝福，颂扬，感激 ◇～ **etmek** 祈祷，祝福

hayırhah [hayırha:h] (阿-波) *s.* 【旧】行善的，积德的

hayırlaşmak (*nsz*, *-le*) 交易后双方握手祝贺

hayırlı *s.* ❶有用的，有好处的，有出息的：～ evlât 有出息的孩子 Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır. 【成】聪明的敌人好对付，愚蠢的朋友难招架。Korkulu rüya (或 düş) görmektense uyanık yatmak hayırlıdır. 【成】与其担风险还不如不冒险。❷幸运的：～ yolculuklar 幸运的旅行，愉快的旅行 ③有善心的：Onu da hayırlısıyla evlendirirsem görevim bitmiş olacak. 能为她找一个好人家，我的心愿也就了了。◇～ **ve uzun ömürler dilemek** 祝幸福长寿，祝福如东海，寿比南山 ◆**Hayırlı dost, uzak akrabadan iyidir.** 远亲不如近邻。**Hayırlı oğlan neylesin malı, hayırsız oğlan neylesin malı.** 有出息的子孙利用遗产钱能生钱，没出息的后代花老子的钱坐吃山空。**Hayırlı(sı) olsun!** 老天保佑！祝好运！

hayırperver (阿-波) *s.* 乐于行善的，积德行善的，好心的

hayırsever Ⅰ *s.* 乐于行善的，积德行善的，好心的：～ bir insan 一个好心人 Ⅱ *is.* 行善的人，好心人，慈善家

hayırseverlik, -ği *is.* 积德行善，善行，慈善

hayırsız *s.* ❶不成器的，没出息的 ❷不走运的，倒霉的，不吉的，不祥的

hayırsızlık, -ğı *is.* ❶不成器，没出息 ❷不走运，倒霉，不吉，不祥

hayıt *is.* 〈植〉牡荆树(*Vitex agnus-castus*)

hayız, -yzı (阿) *is.* 【旧】月经

haykıra haykıra *zf.* 大呼小叫地，大喊大叫地：Kurt görmüş bir kısrak heyecanıyla haykıra

haykıra kaçtı. 有一匹母马一看见狼，便吓得嘶叫着逃跑了。

haykırı *is.* ❶呼叫，呼喊 ❷〈语〉感叹：～ işaret 感叹号

haykırış *is.* ❶ haykırmak 的动名词 ❷呼喊声，呼叫声：Uzaklarda bir haykırış benim ismimi çağrıyor gibi. 远处有人喊叫似乎是在叫我的名字。

haykırışmak (*nsz. -le*) 齐声叫喊

haykırma *is.* haykırmak 的动名词：Köpek saldırınca çocuk haykırmaya başladı. 狗一扑过来，这孩子就大叫起来。

haykırmak (*nsz*) ❶高喊，大声叫喊：Avazım çıktığı kadar öyle haykırdım ki, hepsi korkudan kaçıştı. 我大吼一声，居然把他们都吓跑了。Herkes, deprem oluyor diye haykırıyordu. 大家都在喊地震了。❷召唤，呼唤：Kahkahala karışık bir sesle merdivenden aşağı haykırdım. 我一边大笑一边朝楼梯下喊了一声。❸呵斥，呵责：Bu davranış karşısında herkes haykırmaya başladı. 对这种行径，所有的人都大吼一声。

haykırtı *is.* 尖叫，大叫，吼叫

haykırtmak (*-i*) haykırmak 的使动态

haylamak (*-i*) 【俚】不在意，不在乎

haylaz *s. ve is.* ❶讨人嫌的：Gelene geçene dilimi çıkarır, edepsiz, haylaz bir çocuktu. 他本来是一个对过往行人吐舌头，没有礼貌的和讨人嫌的孩子。❷游手好闲的，懒惰的，二流子：～ bir delikanlı 一个游手好闲的小伙子 Arkadaş olarak bu haylazı mı buldun? 你难道就挑了这么一个二流子当朋友？Bu çocuk her zaman usludur, söz dinler, öbür haylaz kardeşleri gibi ormanda dolaşıp durmayacak! 这孩子一向善良听话，不会像她的两个游手好闲的姐姐一样在树林里乱跑。

haylazca [hayla'zca] *s. ve zf.* 讨人嫌的，游手好闲的，懒散的

haylazlaşmak (*nsz*) 变得讨人嫌，变得游手好闲，变得懒散，变懒

haylazlık, -ğı *is.* 讨人嫌，游手好闲，懒散，懒惰，吊儿郎当：Öğretmen o çocuğun haylazlığından bıktı. 老师讨厌那孩子吊儿郎当的样子。◇**～ yapmak** 讨人嫌，游手好闲，懒散，懒惰，吊儿郎当：Haylazlık yapma da çalış. 你别吊儿郎当的，做功课去！Yaptığı haylazlıklar, terbiyesizlikler ile bütün köye destan olmuştu. 他的游手好闲和缺乏教养已是全村皆知。**～a alışmak** 养成吊儿郎当的习惯

hayli [ha'yli] (波) Ⅰ *s.* 相当多的，相当长的：Aradan hayli zaman geçti. 已经过去了相当长的时间。Bir hayli yutkundu, ama sonunda dayanamadı, söyledi. 他犹豫不决了好久，最终还是忍不住说了。Ⅱ *zf.* 特别，非常：Bir gemi denizde gidiyormuş. Karadan hayli açıldıktan sonra bir fırtına çıkmış. 有一条船在海上航行，离岸很远以后起了风暴。Hayli yoruldum. 我太累了。Otobüs yolculuğundan bir hayli dilim yandı. 这趟公共汽车让我吃尽了苦头。◇**～den ～ye** 大量地，相当多地

haymana *is.* ❶牧场 ❷【俗】懒鬼 ◇**～ beygiri** 【转】游手好闲的人，吊儿郎当的人 **～ beygiri gibi dolaşmak** 游手好闲，吊儿郎当 **～ öküzü** (或 **mandası, sığırı**) 【转】傻大黑粗的，又懒又笨的

hayran [hayra:n] (阿) Ⅰ *s.* 赞美的，惊叹的，惊奇的，惊呀的：Dul kadın onun bütün bu budalalıklarına hayranmış gibi gülüyor. 那寡妇觉得好笑，似乎很欣赏他的这些蠢话。Ⅱ *is.* 赞美者，爱慕者，崇拜者：bir yazarın ～ları 一位作家的仰慕者们 ◇**～ durmak** 赞叹，羡慕：Çocuk oyuncakların önünde hayran durdu. 这孩子站在这些玩具面前羡慕不已。**～ etmek** 使赞美，使惊叹，使惊叹不已 (*-e*) **～ kalmak** 称赞，钦佩，赞叹，欣赏，崇拜：Ali, antrenörüne hayran kaldı. 阿里对他的教练赞不绝口。Gezdiğim müzede mermerden yapılmış insan yontularına hayran kaldım. 我参观的博物馆里的大理石雕像使我赞叹不已。(*-e*) **～ olmak** 称赞，钦佩，赞叹，欣赏，崇拜：Bilgin buraya hayran olmuştu. 秀才对这里赞叹不已。Suna'nin dişçiye ceraretle gidişine hayran oldum. 我很钦佩苏娜竟然敢去看牙医。

hayranlık, -ğı *is.* ❶赞美，惊叹，欣赏，钦佩，崇拜，爱慕，崇敬 ❷【转】迷恋，沉溺，渴

求 ◇～**la** 赞叹地，惊讶地，爱慕地，崇拜地：Herkes sizi beğeniyor, sizi hayranlıkla seyrediyor. 大家都喜欢您，崇敬地注视着您。Onu hayranlıkla izler, ağzına bakar dururdum. 我崇敬地看着他，洗耳恭听。Her yanımı büyük bir hayranlıkla gözden geçirdi. 他非常惊讶地把我仔仔细细地把我打量了一番。

hayrat [hayra:t] (阿) Ⅰ *is.* ❶善事，好事，行善，慈善：～ sahibi 善人，慈善家 ❷慈善机构 Ⅱ *s.* 慈善性的

hayret (阿) Ⅰ *is.* 惊讶，惊奇，吃惊；赞叹 Ⅱ *ünl.* 真奇怪！真叫人吃惊：Hayret! Böyle bir davranışı hiç beklemezdim. 真叫人吃惊！我压根就没料到他会这么干！Hayret, bir görüşte tıpkı örneğini yapmış. 真让人叫绝，他看一眼，就能把你惟妙惟肖地临摹出来。◇(*-e*) ～ **etmek** 吃惊，惊讶，惊奇：Senin duymadığına hayret ettim, kaç gündür dillerde geziyor, sen neredeydin? 真奇怪！你没听说过？这几天路人皆知，你干吗去了？(*-e*) ～ **vermek** 使吃惊，使惊讶，使目瞪口呆；使赞叹不已：Eski Mısırlıların eserleri insana hayret verir. 古埃及人留下的遗迹让人赞叹不已。O sıralarda insana hayret verecek kadar koskocaman ve sapsarı bir ay fırladı. 正在此时，一轮大的让人吃惊的明月喷薄而出。～(**ler**)**e düşmek** 吃惊，惊讶，目瞪口呆；赞叹不已：Barış bey, arkadaşlarının hiç beklenilmedik zamanda verdikleri bu karar karşısında hayrete düştü. 巴雷什先生对同事们突然作出的这一决定大吃一惊。～**te bırakmak** 使吃惊，使惊讶，使目瞪口呆 ～**ler içinde duraklamak** 吃惊，惊讶，目瞪口呆：Ahmet hayret içinde durakladı. 艾哈迈德一下子愣住了，什么话也说不出来了。～**ler içinde kalmak** 吃惊，惊讶，目瞪口呆 ～**te kalmak** 吃惊，惊讶，目瞪口呆：Bu hâli görünce prarmağı ağzında hayrette kaldı. 见到这种情况，他一下子惊呆了。～**ten çıldırmak** 惊讶，惊奇，吃惊；赞叹

hayretle *zf.* 惊奇地，惊讶地，目瞪口呆地：Ali, gözlerini kocaman kocaman açıp hayretle doktorun yüzüne baktı. 阿里圆睁双眼，吃惊地看着医生的脸。

hayretmek (*-e*) 使圆满：Ağlayanın malı gülene hayretmez. 【成】巧取豪夺，非福是祸。

hayrola [ha'yrola] *ünl.* 怎么回事：Hayrola bu zaman buralarda kaldırım mühendisi gibi ne dolaşıyorsun? 怎么回事？这个时候你在这里瞎晃荡什么呢？Hayrola, karga bok yemeden sen buralarda dolaşıp ne arıyorsun? 嗨！大清早的，你在这儿踅摸什么呢？

hayrolmak (*nsz*) 吉祥，幸福：Akşamlar hayrolsun! 晚上好！Akşam şerifler hayrolsun! 晚上好！

haysiyet (阿) *is.* 面子，荣誉，信誉，信用，尊敬：Haysiyetine paradan çok önem verir. 他更看重的是荣誉，而不是金钱。◇～ **divanı** 纪律委员会 (*-in*) ～**ine dokunmak** 伤面子，败坏名誉，破坏信誉：Bu söz haysiyetine dokundu. 这句话伤了他的面子。

haysiyetiyle [haysiyeti'yle] *zf.* 【旧】由于，因为：Dostunuz olmak haysiyetiyle bu iş için ona sizin söylemeniz uygun olur. 他是您的朋友，所以这件事还是您去对他说为好。

haysiyetli *s.* 值得尊敬的，尊敬的，威严的，威风的，尊严的，体面的

haysiyetsiz *s.* 无尊严的，不庄重的，不体面的，可耻的，不光彩的，声名狼藉的

haysiyetsizlik, -ği *is.* 声名狼藉，丑名，可耻的行径，不光彩，丢脸，耻辱，没面子

hayta [ha'yta] Ⅰ *is.* 奥斯曼帝国初期各省最高军政长官招募的雇佣军 Ⅱ *s.* 【转】下流的，流里流气的，无赖的：birtakım ～ gençler 一群流里流气的年轻人

haytalık, -ğı *is.* 游手好闲，无所事事 ◇～ **etmek** 游手好闲，无所事事

hayvan (阿) Ⅰ *is.* ❶动物，野兽：En zeki hayvan maymundur. 猴子是最机灵的动物。Kurbağa, insanlar için yararlı bir hayvandır. 青蛙是对人类有益的动物。❷生物 ❸牲口，牲畜，家畜：Sürüye kıran girdi, hayvan kalmadı. 瘟疫袭击了畜群，牲畜荡然无存。❹【粗】畜生：Hayvan aklıma geldikçe içim daralıyor. 一想到那畜生，我心里就不痛快。Sizi edepsiz hayvanlar sizi! 你们这些不知羞耻的畜生！Ⅱ *s.* 【转】粗俗的，粗野的，笨拙的 ◇～ **gelip eşek gitmek** 【转】不学好，狗改不了吃屎 ～ **gibi** 象牲口一样，粗俗的，粗野的，蠢笨的

hayvanat [hayva:na:t] (阿) *ç.is.* 【旧】❶动物，生物，野兽：～ bahçesi 动物园 ❷动物学

hayvanatı zahife *is.* 〈动〉爬行纲，爬行动物

hayvan bilimci *is.* 动物学家

hayvan bilimi *is.* 动物学

hayvanca [hayva'nca] *s.* ve *zf.* 非常粗俗的，非常粗野的，野兽般的

hayvancık, -ğı *is.* 微生物

hayvancılık, -ğı *is.* 家畜饲养业：Doğu Anadaolu'da hayvancılık halkın başlıca işlerinden biridir. 在东阿纳多卢，牲畜饲养是百姓的主要生计之一。

hayvanî *s.* ❶动物的，动物性的：～ yağlar 动物性脂肪 ❷野兽般的，畜牲一样的，兽性的，兽俗的，非常粗野的

hayvaniyet (阿) *is.* 【旧】❶兽性，动物性 ❷【转】兽行，兽性；粗野，残忍，蛮横

hayvan kömürü *is.* 兽炭，骨炭

hayvanlaşmak (*nsz*) 变成畜性，失去人性，兽化

hayvanlık, -ğı *is.* ❶兽性，动物性 ❷【转】兽行，兽性，粗野，残忍，蛮横 ◇～ **etmek** 兽性大发，蛮横，粗野

hayvansal *s.* ❶动物的，动物性的，兽性的 ❷从动物身上取得的：～ besinler 动物性营养 ～ ürünler 动物性产品 ～ yağlar 动物性脂肪

hayvan terli *s.* 非常昂贵的：Parası az olan esnaflar bu artırmaya katılamazlar ve "hayvan terli" derler. 钱少的小商贩们没有参加这次拍卖会，嫌东西太贵。

haz, -zzı (阿) *is.* 欢乐，愉快，高兴，乐趣：Şiirin duygusundan soylu hazlar alan bir insan, bütün ömründe tek dize bile yazmamış olsa gene de şairdir. 能在诗意的情感里汲取高尚情趣的人是真正的诗人，尽管他一生都没有写过一句诗。◇～ **duymak** 欢乐，感到愉快，感到高兴 (*-den*) ～ **etmek** 喜欢 ～ **vermek** 使欢乐，使愉快，使高兴

haza [ha:'za:] (阿) *s.* ve *zf.* ❶这个，那个 ❷【俚】完美的，无瑕的

hâzâ gebeş *s.* 愚蠢的，愚笨的

hazakat, -ti [haza:kat] (阿) *is.* 【旧】医术，技能：Doktorumun hazakatına güveniyorum. 我相信我的医生的医术。

hazakatli *s.* 医术高超的，妙手回春的

hazan [haza:n] (阿) *is.* 秋天，秋季：benzi ～ yaprağına dönmek 面容枯槁

hazar (阿) *is.* 【旧】和平

Hazar *öz.is.* 哈扎尔族，哈扎尔人

Hazarca [haza'rca] *öz.is.* 哈扎尔语，哈扎尔文

Hazar denizi *öz.is.* 里海(亚洲)

hazarî [hazari:] (阿) *s.* 【旧】和平的，和平时期的

hazcı *s.* ve *is.* 享乐主义的，欢乐主义的；享乐主义者

hazcılık, -ğı *is.* 享乐主义，欢乐主义

Hazer denizi *öz.is.* 里海(亚洲)

hazfetmek (*-i*) 清除，消除，删除：Gereksiz masrafları hazfederek bütçelerine çekidüzen verdiler. 他们把不必要的开支删除去，预算就平衡了。

hazık [ha:zık] (阿)*s.* 【旧】医术高超的，妙手回春的：～ bir doktor 一位妙手回春的大夫

hazım, -zmı (阿) *is.* ❶消化：～ güç bir gıda 一种难以消化的食品 ～ sistemi 消化系统 ❷被赞成，被接受

hazımlı *s.* 【转】❶有忍耐力的，有耐心的，宽宏大量的，心胸开阔的 ❷赞同的，接受的

hazımsız *s.* ❶难以消化的 ❷不耐烦的，急躁的，没有耐心的，暴躁的：～ bir insan 一个急躁的人 ❸【转】不赞同的，不接受的

hazımsızlık, -ğı *is.* ❶消化不良：Bu tedavi usulü uykusuzluğa ve hazımsızlığa bire birdir. 这种疗法对失眠和消化不良十分有效。❷不容忍，不耐烦，不赞成，不接受 ◇～ **çekmek** 消化不良：Uzun süredir hazımsızlık çekiyor. 他长期消化不良。

hazın *is.* 【俗】冬季食品

hazır (阿) Ⅰ *s.* ❶准备好的，现成的：～ kıta 〈军〉预备队 ～ ol duruşu (体操运动的)预备姿式 ～ para 现金 Ben hazırım, isterseniz gidelim. 我已经准备好了，您要是愿意的话，我们走吧！Vapur yola çıkmağa hazır. 轮船已做好了出航的准备。❷已做好的：Yemek hazır, buyurum. 饭已经好了，请入席！❸成品的：～ elbise 成衣 ～ ayakkabı 成品鞋 ❹【旧】出席的，在座的，到场的 Ⅱ *is.* 遗产，以前攒下的钱，老本 Ⅲ *zf.* 既然：Hazır buraya gelmişken onu da görelim. 既然他已经来了，我们就见见他吧！Hazır gidiyorsun, onu da götür. 既然你要走了，把这个也带上吧！Hazır yağmur kesilmişken çıkalım. 既然雨已经停了，那我们就出去吧！◇～ **altı etmek** 拖延 ～ **baş** 准备好的，备好的：～ baş olan bir at 一匹备好的马 (*-de*) ～ **bulunmak** ①出席，在座，到场：Futbol sahasının yanında doktor hazır bulunur. 足球场边有一位医生。②做好准备 (*-e*) ～ **etmek** 准备，拾掇：Tarlanın birazını satayım da düğün parası hazır edeyim. 我还是卖掉一些地，把结婚的钱准备准备吧！～ **evin has kadını** 坐享其成的女人 ～ **gibi serilmek** 躺下 ～ **mezarın ölüsü** 【谑】事事都依赖别人的懒蛋 ～ **ol'a geçmek** 立正 ～ **olmak** ①准备好，准备妥当：Hazır ol! (口令)立正！Gürültü etmeden hastayı masaya kaldırın, âletler hazır olunca bana haber verin. 你们去把病人小心地放到台子上，器械准备好后马上通知我。②出席，到场，在座：toplantıda ～ olmak 出席会议 ～ **yemek** ①吃老本，坐吃山空：Yıllardır hazır yiyor. 几年来他一直是在坐吃山空。②靠别人接济，吃现成饭：Yirmi beş yaşına geldin, hâlâ bir baltaya sap olamadın, hâlâ hazır yiyorsun. 你已经 25 岁了，仍无一技之长，白吃现成饭。③现成饭，已做好的饭菜 ～ **yiyici** 坐吃山空的，吃老本的；靠别人接济的，吃现成饭的：Hazır yiyici olanların sonu sefalettir. 坐吃山空终受穷。～**a konmak** 吃白食，不劳而获，坐享其成：Ben senin gibi hazıra konmadım, ne kazandımsa alnımın teriyle kazandım. 我可不像你那样不劳而获，我挣的每一分钱都是一颗汗珠摔八瓣换来的。Maksadını anlıyorum, hazıra konmak niyetindesin ama, yağma yok. 你的目的我知道，无非就是坐享其成，但是，没那么容易！～**dan yemek** 坐吃山空，吃老本 ◆**Hazıra dağlar dayanmaz.** 坐吃山空终受穷。

hazırcevap (阿) *s.* 对答如流的，应答如流的，应对如流的

hazırcevaplık, -ğı *is.* 对答如流，应答如流，应对如流

hazırcı *is.* ❶成衣商 ❷【转】吃白食者，不劳而获者

hazırcılık, -ğı *is.* 吃白食，不劳而获

hazırlamak (*-i*) ❶准备，收拾，拾掇，整理：Bir çeyrek saat içinde bavullarımızı bile hazırlayamazdık. 一刻钟的时间，我们连箱子都未能拾掇好。Odayı konuklar için hazırladık. 我们已为客人准备好了房间。❷编纂，编写：sınav soruların ～ 出考试题 sözlük ～ 编纂词典 tez ～ 写学位论文 ❸制作：sofrayı ～ 做饭 Defilede öğrencilerin hazırladığı son moda elbiseler gösterildi. 在时装展示会上，展示了学生们制作的最新时装。❹ (*-i*, *-e*) 使做好准备。Çocuğu okula hazırladı. 他已让孩子做好了上学的准备。Onu kötü habere hazırladık. 我们已让他对坏消息有了准备。❺ (*-i*, *-e*) 使适应，使习惯于：Kendini dört günden beri farkında olmadan bu sahneye hazırlamış olduğunu anladı. 他明白，4 天来他已不知不觉地使自己适应了这个场面。❻预备，备置：Kış için kömürü hazırladık. 我们已把过冬的煤预备好了。Karıncadan ibret al, yazdan kışı hazırla. 【成】防范于未然；未雨绸缪。❼导致，引起，酝酿：İç bölünmeler felâketi hazırlar. 内部分裂会引起灾难。❽制定，策划：komplo ～ 策划阴谋 plân ～ 制定计划 ❾〈化〉配置，调制 ❿(采矿)开巷道 ❶❶〈乐〉调音

hazırlanış *is.* hazırlanmak 的动名词

hazırlanmak (*nsz*) ❶ (*-e*) 准备，收拾妥当：Ali sınava adamakıllı hazırlandı. 阿里已为考试作好了充分的准备。Bir bayram günü, bütün köy halkı, yapılacak deve güreşini seyretmeye hazırlanıyordu. 节日的一天，全村人都准备去观看将举行的斗骆驼比赛。Yarın sınıfta konuşacağına göre bugün hazırlanmalı. 他明天要在课堂上发言，今天必须做好准备。❷整装，穿衣打扮：Çabucak hazırlan, tiyatroya gideceğiz. 快点儿准备好，我们要去看戏了。Hazırlandı, dışarıya çıktı. 他收拾妥当，出门去了。Yıkandı, dişlerini temizledi, hazırlandı ve

kıza gitti. 他洗漱完毕，穿好衣服去会那姑娘去了。❸被准备好：Araba hazırlandı. 车备好了。Haydi arkadaşlar, yemek hazırlandı. 快点！哥几个！饭菜已经准备好了。

hazırlatmak (*-i, -e*) hazırlamak 的使动态：Bu yatağı sizin için hazırlattım, umarım size küçük gelmez. 这张床是我让人为您准备的，但愿对您来说足够大了。Yemek hazırlattı. Birlikte yediler, içtiler, birbirlerine aşklarını anlattılar. 她让人备下酒席，二人面对面喝酒，互相倾诉爱慕之心。

hazırlayış *is.* hazırlamak 的动名词

hazırlık, -ğı *is.* 准备，筹备：～ çalışma 〈体〉准备活动 ～ devresi (或 dönemi) 准备阶段 ～ sınıfı 预科 İnşaatın hazırlığı yapıldı, temel atılacak. 施工的准备工作已经就绪，就要奠基了。◇～ **görmek** 做准备：düğüne ～ görmek 为婚礼做准备

hazırlıklı *s.* 事先准备好的，蓄谋已久的：～ bir konuşma 事先准备好的讲话 ◇～ **olmak** (或 **bulunmak**) 准备好：Önceden haber vermiş olsaydı, hazırlıklı olurdu. 要是他事先打个招呼就好了，这样可以有所准备。

hazırlıksız *s.* 事先毫无准备的，仓促的，措手不及的 ◇～ **olmak** (或 **bulunmak**) 仓促，措手不及

hazırlop, -pu *s.* ❶煮熟的(蛋) ❷【转、谑】现成的，唾手可得的：Gerçek bilim hazırlop olmaz, yıllarca emek ister. 真正的科学不是唾手可得的，需要多年的努力。

hazin [hazi:n] (阿) *s.* 动人的，感人的，令人同情的，可怜的，令人遗憾的，痛苦的，悲惨的：Denklerin üstünde zayıf bir delikanlı hazin bir ayrılık türküsü çağırıyor. 一个瘦弱的小伙子，坐在一堆行李卷上，唱着一首忧伤的离别曲。

hazine [hazi:ne] (阿) *is.* ❶金银财宝，珍宝，财宝，财富：Kütüphanelerimizdeki yazmalar birer hazinedir. 我们各图书馆珍藏的作品都是财富。Temel kazılırken bir hazine bulundu. 挖地基时发现了财宝。❷宝库，金库，国库：bilgi ～si 知识宝库 devlet ～si 国库 Bahçede hazine bulduk. 我们在花园里找到了宝库。Çalışmak insanlar için tükenmez bir hazinedir. 勤奋是人的取之不尽的宝库。❸仓库，库：su ～si 水库 ❹〈解〉子宫

hazinedar [hazi:neda:r] (阿-波) *is.* 【旧】司库，财务主管

hazinedarlık, -ğı *is.* 司库的职位，财务主管职位

haziran [hazi:ran] (阿) *is.* 6 月，6 月份

haziran böceği *is.* 〈动〉六月金龟(*Amphimallus solstitialis*)

hazmetmek (*-i*) ❶消化 ❷【转】容忍：Ben onun bu münasebetsizliklerini hazmedemem. 我不能容忍他的这种荒唐的行为。❸【转】忍耐，忍受：Bu acıyı hazmedeyieceğim. 我将忍受不了这种痛苦。

hazne (阿) *is.* 见 hazine

hazret (阿) *is.* ❶对圣贤的尊称，按波斯语词组规则词尾加 i ，如：Hazreti Ali, Hazreti Fatma, Hazreti Muhammed. ❷对特别尊敬的人的代称：Bu ülkenin en güzel kadını sizsiniz kraliçe hazretleri! 王后，这个国家最漂亮的女人是您哪！Hazreti yarın ziyaret etmek istiyorum. 我想明天去拜访一下先生。❸(对同伴的代称)这家伙，伙计，哥们：Hazret şu kitabı uzatır mısın? 伙计，把那本书递过来好吗？Hazret, haydi sinemaya gidelim. 哥们，咱们看电影去吧！Kendini tutamayıp hazrete bir tokat aşk etti. 他忍无可忍，扇了那家伙一个嘴巴子。◇～**i Nuh'tan kalma** 古老的，陈旧的，式样过时的：Hazreti Nuh'tan kalma bir daktilo almıştım. 我买了一台老式打字机。～**leri** 放在大人物头衔和姓名之后，表示尊敬。如：Abdüllâtif Efendi hazretleri, Gazi Paşa hazretleri 等。

hazzetmek (*-den*) 喜欢：Gereksiz şakalardan hazzeden kimse yok. 没人喜欢无聊的玩笑。

he' *is.* 字母 H 的名称

he^{2} *zf.* 【俗】是的，是 ◇～ **demek** 【俗】同意，称是

He 〈化〉氦(Helyum)

heba [heba:] (阿) *is.* 浪费，白费 ◇～ **etmek** 白费，浪费 ～ **olmak** 白费，浪费：Bütün emekler heba oldu. 所有的努力全白费了。Bütün parası heba oldu. 他所有的钱全浪费了。

hebenneka (阿) *s.* 白痴，傻的

heccav (阿) *is.* 【旧】讽刺作家

hece (阿) *is.* 音节：Okumak sözcüğünde üç hece var. 单词 okumak 有三个音节。◇～ **yutumu** 〈语〉掉音，漏发音，叠音脱落 如：hanım nine ＞ haminne, kilitlemek ＞ kitlemek, pazar ertesi ＞ pazartesi 等。

hecelemek (*-i*) ❶一个字一个字地说 ❷逐字逐句地读

heceli *s.* 有音节的：İki ～ bir kelime 有两个音节的单词

hecin *is.* 〈动〉单峰驼(*Camellus dromedarius*) ◇～ **devesi gibi salınmak** 步履蹒跚

hedef (阿) *is.* 目标，目的，靶子：～ gemisi 靶船 ◇(*-i*) ～ **almak** ①瞄准 ②以…为目的 ③以…为(攻击、批评、指责、辱骂等的)目标 ～ **olmak** 成为(攻击、批评、指责、辱骂等的)目标 ～**e erişmek** 达到目的，成功 ～**e ulaşmak** 达到目的，成功 ～**e varmak** 达到目的，成功 ～**in kalbine düşmek** 正中靶心

heder (阿) *is.* 浪费，白费：Buna verilen para hederdir. 投在这方面的钱全白费了。◇(*-i*) ～ **etmek** 浪费，白费：gençliği ～ etmek 浪费青春 ～ **olmak** 浪费，白费：İki günümüz heder oldu. 我们两天的时间全浪费了。Zavallının yaptığı masraf heder oldu. 这可怜虫花的钱全白费了。

hedik, -ği *is.* 【俗】煮熟的小麦，玉米等

hediye (阿) *is.* ❶礼品：Sınıfını geç hele, bir hediye alacağım. 你要是能升级，我将给你买一份礼物。Hediyeniz pek makbule geçti. 你的礼物很受欢迎。Hediyemi sevinerek kabul etti. 她欣然接受了我的礼物。❷(圣经等的)价格 ◇～ **etmek** 送礼，赠送：Karısına evliliklerinin ikinci yıldönümünde bir altın bilezik hediye etmişti. 结婚两周年时，他买了一只金手镯送给了妻子。

hediyeci *is.* 礼品商

hediyelik, -ği Ⅰ *s.* 作礼品用的：～ bir kutu şeker 盒装礼品糖 Ⅱ *is.* 礼品

hedonist (法) *is.* 享乐主义者，欢乐主义者

hedonizm (法) *is.* 享乐主义，欢乐主义

hegemonya [hegemo'nya] (希) *is.* 霸权主义，霸权

hekim (阿) *is.* 医生，大夫 ◆**Hekim kim, başına gelen.** 久病成良医。**Hekimden sorma, çekenden sor.** 病人的痛苦不要去问大夫，要去问病人。

hekim başı *is.* 〈史〉太医

hekimlik, -ği Ⅰ *is.* ❶行医资格 ❷医生职业，大夫职业 ❸医术，医学：Hekimlik tahsil etti. 他学过医。Herkesin ayağı suya eriyor, hekimlik elden gidiyor. 大家恍然大悟，他原来并不懂医术。Ⅱ *s.* 与医生有关的，与医学有关的，应该去看医生的：～ hasta 应该去看医生的病人 Eskiden inme, hekimlik bir illet sayılmazdı. 从前偏瘫曾被认为是不治之症。

hektar (法) *is.* 公顷：Bir hektar, kenarları yüzer metre olan bir dördülün alanıdır. 1 公顷为四边各为 100 米的一个四方形。

hektogram (法) *is.* 百克

hektolitre [hektoli'tre] (法) *is.* 百升

hektometre [hektome'tre] (法) *is.* 百米(hm)

helâ [helâ:] (阿) *is.* 卫生间，洗手间，盥洗室，厕所 ◇～**ya gitmek** 上厕所，拉屎

helâk, -ki [helâ:k] (阿) *is.* ❶死亡，完蛋，灭亡 ❷【转】疲惫，衰竭，耗尽 ◇～ **etmek** ①杀死，消灭 ②【转】使疲惫不堪，使衰竭，使耗尽：Bu yolculuk bizi helâk etti. 这次旅行累坏我们了。～ **olmak** ①死亡，灭亡，完蛋：İki sarılı yumurta yumurtlayan bu canım legornlar iki üç gün ara ile birer birer helâk olup gitmişlerdi. 才两三天的工夫，我心爱的那几只下双黄蛋的来克亨鸡相继死掉了。②【转】疲惫不堪，精疲力尽：Çocuk ağlaya ağlaya helâk oldu. 这孩子哭死过去了。

helâl, -li [helâ:l] (阿) Ⅰ *s. ve zf.* ❶合乎教规的，循规蹈矩的：Müslümanlıkta içki helâl değildir.

在伊斯兰教中，喝酒是不合乎教规的。❷【转】合法的，正当的：～ para 血汗钱 Helâl ü hoş olsun. 不客气，这是应该做的。Ⅱ *is.* 【转】配偶，丈夫，妻子 ◇(*-i*) ～ **etmek** 慷慨赠送，谦让：Alacağımı sana helâl ediyorum. 我要把我将得到的让给你。～ **olmak** 成为正当的，成为合法的，是应当的：Helâl olsun. 不用谢，这是应该做的。～ **süt emmiş** 循规蹈矩的，非常正直的，忠厚老实的：Ben helâl süt emmiş adamım, ağabey. 大哥！我可是一个规矩人哪！Helâl süt emmiş biriyle ortak iş yaptık; çok para kazandık. 我们和一个老实人合伙做生意，挣了很多钱。◆**Helâl kazanç ile yağlı pilâv yenmez.** 为富不仁；撑死胆大的，饿死胆小的。**Helâle cömertlik olmaz.** 奸夫淫妇，罪不可赦。

helâlinden *zf.* 合法地，合理地，正当地，应当地

helâlleşmek (*-le*) ❶和睦相处，互谅互让；(在交易中)互相让价 ❷(在分别时)互相珍重，告别 ❸(在有生命危险时)互相告别

helâlli *s. ve is.* 贤慧的(妻子)，守规矩的(丈夫)

helâllik, -ği *is.* ❶【旧】贤妻，好丈夫 ❷让出去的东西 ◇～ **dilemek** 请求允许，请求出让，(告别时)请求原谅，请求宽恕 ～ **vermek** 慷慨赠送，谦让 (*-i*) ～**e almak** 娶某人为妻：Murat o kızı helâlliğe almış; mutlu bir yaşam sürüyorlar. 穆拉特娶那姑娘为妻，他们过着幸福的生活。

helâlzade [helâlza:de] (阿-波) *is.* ❶【旧】婚生的子女 ❷【转】正人君子，规矩人：Helâlzade barıştırır, haramzade karıştırır. 君子劝人彼此和善，小人惯于挑拨离间。

hele [he'le] *bağ.* ❶尤其是，至少，首先：Hele siz bunu söylememelisiniz. 尤其是你们不能把这件事说出去。Şu güzelliğe bak hele! 你至少要看看这个景色！Hele onsekizini doldursun. 你还是先满了 18 岁再说吧！❷(用于过去时的句型中)终于，还是：Hele geldi, şükür! 他终于来了。谢天谢地！❸用在命令式中，表示提醒，威胁，许诺：Hele çalışmasın, fena hâlde darılırım. 他要是再不努力，我可真的要生气了。Sınıfını geç hele, bir hediye alacağım. 你要是能升级，我将给你买一份礼物。◇～ **bak** 嗨！你看：Hele bak, nasıl çalışıyor! 嗨！他这干的是什么活儿！hele bak, neler söylüyor! 嗨！他在说什么呢？～ ～ 嗨，哎：Hele hele daha neler yaptın? 嗨！你又干了什么了？Hele hele ne amaçla geldiniz? 嗨！你来干什么？Hele hele, söyle daha neler olmuş? 嗨！说！还有什么？～ **şükür** 谢天谢地：Hele şükür gelebildiniz. 谢天谢地，你们可来了。Hele şükür, doğalgaz bağlandı; evimiz ışındı. 谢天谢地！天然气终于接通了，我们家暖和了。

helecan (阿) *is.* 心突突跳 ◇～ **çekmek** 心怦怦地跳，担心，操心，害怕：Oğlum için helecan çekerim. 我总是为我的儿子操心。

helecanlanmak (*nsz*) 心突突地跳

Helen (法) *öz.is.* 古希腊人

Helenist (法) *öz.is.* 古希腊语学者，研究古希腊的学者

helenistik (法) *s.* 古希腊艺术(文化、历史)的

Helenizm (法) *öz.is.* ❶古希腊文化，古希腊文明 ❷希腊语特有的表达方式

helezon (阿) *is.* ❶螺旋线，螺旋面 ❷〈解〉耳廓 ❸螺壳，蜗牛壳 ❹〈数〉螺旋体，螺旋面

helezonî [helezo:ni:] (阿) *s.* 螺旋转状的，螺旋纹的：～ yay 螺旋弹簧 ～ yiv 螺纹

helezonlaşmak (*nsz*) 形成螺旋状，形成螺纹，盘成一盘

helezonlu *s.* 有螺纹的，有螺旋线的

helik, -ği *is.* 【俗】砌墙时填入大石缝中的小块石头

helikoit (法) *is.* 螺纹面

helikon (法) *is.* 〈乐〉黑里康大号(一种套在肩上的吹的大号)

helikopter (法) *is.* 直升机：Helikopter alana kondu. 直升机在机场降落。

helis (法) *is.* 〈数〉螺旋线

helisel *s.* 螺旋形的：～ kırık 螺形骨折，扭转骨折

helke *is.* 【俗】一种铜制的桶

hellim *is.* 塞浦路斯出产的一种白色奶酪

helme (阿) *is.* ❶(菜肴中的)浓汁 ❷(某些植物的根、花和果实中的)浓汁液 ◇～ **dökmek** (煮粥、汤时)变浓，变稠 ～ **gibi** 煮得稀烂的

helmelenmek (*nsz*) 变稠，变浓，煮烂

helmeli *s.* 带浓汁的，烧汁的(饭菜)

helmintoloji (法) *is.* 蠕虫学

Helsinki *öz.is.* 赫尔辛基(芬兰)

helva (阿) *is.* 哈尔瓦(一种用糖，油和面粉制作的点心)：Açlıkta darı ekmeği helvadan tatlıdır. 【成】饥时糠似蜜，饱时肉如柴。◇～ **basmak** 做哈尔瓦

helvacı *is.* 制或售哈尔瓦点心者

helvacı kabağı *is.* 笋瓜(*Cucurbita maxima*)

helvacı kökü *is.* 〈植〉肥皂草

helvacılık, -ğı *is.* 哈尔瓦点心制售业

helvahane [helvaha:ne] *is.* 【旧】制做哈尔瓦点心的宽而浅的锅

helyodor (法) *is.* 金绿粒石

helyograf (法) *is.* ❶日光仪，日光计 ❷回光通信机

helyoterapi (法) *is.* 日光疗法

helyum [he'lyum] (法) *is.* 〈化〉氦(He)

hem (波) Ⅰ *bağ.* 位于两句子中间，用于进一步说明：Geliyor, hem gülerek geliyor. 他来了，笑呵呵地来了。Güzel, hem pek güzel! 漂亮，真漂亮！Sıcak, hem ne sıcak! 热，多热啊！Ⅱ *zf.* 尤其是，有时，另外，还有，也：Hem benim avukat veya yargıç olmak isteyip istemediğimi de hesaba kattıkları yoktu. 尤其是他们从来未想到过我是否愿意当律师或法官。Hem ona neler söylemedim. 尤其是对他，我什么也没说。◇～ **akıllı ve** ～ **de cesur** 智勇双全的 ～ **de** ①真是这样：Soğuk, hem de çok soğuk. 冷啊！真的很冷！②另外，再说：Küçük kızkardeşiyle geçinemiyor, hem de pis. 他待他的小妹妹很凶，人又邋遢。Karnım çok aç, hem de pek susadım! 我又饿又渴！～ **de nasıl** 特别，非常：-Beijing'i sever misin? -Hem de nasıl. -你喜欢北京吗？-非常喜欢。-Paketi iyice bağladın mı? -Hem de nasıl. 您把包裹捆牢了吗？-捆得非常牢。～ **elmayı yemek, hem cennette kalmak istemek** 既想当婊子，又想立牌坊 ～ **…,** ～ (**de**) **…** ①既…，又…：Ali bu sözler üzerine içinden hem üzünç, hem de sevinç duydu. 阿里一听这些话，悲喜交加。Hem yiyor, hem de konuşuyor. 他一边吃一边说话。②虽然，可是：Hem gözleri bayılıyor hem de çene çalmaktan geri kalmıyordu. 他困得两眼都睁不开了，可是聊兴依然很浓。Hem onun kadar mutlu değil, hem ondan daha mutlusun. 你没他那么幸运，可是你又比他有福气得多。～ **İsay'ı** ～ **de Musa'yı memnun etmek** 左右逢源；两边讨好 ～ **kel** ～ **fodul** 自以为是的，自命不凡的 ～ **nalına** ～ **mıhına çekiç sallamak** 玩两面把戏，两面讨好 ～ **nalına** ～ **mıhına vurmak** 左右逢源，两边讨好 ～ **sağır** ～ **sığır** 刚愎自用的；又笨又倔的：Başıma gelen nedir bilmem ki, bu sefer de hem sağır hem sığıra tesadüf ettik. 我不知道倒了什么大霉，这次又碰上了一个刚愎自用的家伙。～ **şamdan paklamak,** ～ **pilav yağlanmak** 一举两得 ◆**Hem kaçar hem davul çalar.** 左右为难。**Hem suçlu hem güçlü.** 贼喊捉贼。**Hem ziyaret, hem ticaret.** 搂草打兔子，一举两得：İş için geldiğim pekin'de akrabalarımı da gördüm; hem ticaret hem ziyaret. 我出差来到北京，又探望了我的亲戚，真是一举两得。

hemati (法) *is.* 〈生〉红细胞，红血球

hematit (法) *is.* 〈地〉鸡血石，血滴石，血石玉髓，血星石；赤铁矿，红铁矿

hematolog *is.* 血液学家，血液病学家

hematoloji (法) *is.* 血液学，血液病学

hemayar (波-阿) *s.* 同等价值的，同样的

hemcins (波-阿) *s.* 同种的，同性的，同类的

hemdert (波)*s.* 难兄难弟的，共同受难的

hemen [he'men] (波) *zf.* ❶立即，马上，即刻，立刻：Hemen gidelim. 我们马上就走吧！Hemen onun üstüne sabahlığını geçirerek kapıyı açmağa koştu. 他立刻穿上晨衣跑去开门了。Zarfın üstündeki yazıyı hemen tanıdı. 他一下子就认出了信封上的字迹。❷大约：Hemen iki hafta önce bir yolculuk yapmıştı. 大约两周前，他出过一次远门。❸用于加强某种愿望：Bizi hemen Allah korusun. 愿真主保佑我们！❹【旧】仅仅，只 ❺这样，这样一来 ◇～ ～ ①几乎，差一点儿，大约：～ ～ elli yaşlarında biri 一个大约 50 岁的人 Hemen hemen hepsi vatana döndüler. 他们几乎全部都回乡了。Kılıç, hemen hemen bir kilometre uzunluğundaydı, kabzası ve kını altındandı. 宝剑约有三尺长，剑柄和剑鞘是用黄金制成的。O, hemen hemen bütün dünyayı gezmişti. 他几乎走遍了全世界。②马上：Hemen hemen ortalık kararacak. 天马上就要黑了。Saat hemen hemen ikidir. 马上就要两点了。

hemencecik [heme'ncecik] *zf.* 立刻，马上，即刻，随即：Kimse görmeyince hemencecik içeriye daldı. 人们一不留神，他就闪了进去。

hemfikir, -kri (波-阿) *s.* 【旧】意见一致的，观点相同的：Sizinle tamamen hemfikirim. 英雄所见略同。

hemhal, -li [hemha:l] (波-阿) *s.* 【旧】处境相同的，同病相怜的

hemhudut [hemhudu:t] (波-阿) *s.* 【旧】有共同边界的，相邻的

hemodiyaliz (法) *is.* 〈医〉血液透析法

hemofil (法)*s.* ve *is.* 患血友病的(患者)

hemofili (法) *is.* 血友病

hemoglobin (法) *is.* 〈生〉血红蛋白

hempa [hempa:] (波) *is.* 同伙，同谋

hemşehri (波) *is.* 同乡，老乡，乡亲：Hemşehriler bana büyük bir sevgi ve emniyetle kucaklarını açmışlardı. 同乡们处于极大的信任与关爱接纳了我。Muhtaç hemşehrilerin bir kısmı etrafımda dolaşmaya, bana kur yapmaya başladılar. 有一部分穷乡亲开始围着我团团转，奉承我。

hemşehrilik, -ği *is.* 同乡资格，同乡身份

hemşire [hemşi:re] (波) *is.* ❶姐妹：～lerim cariyeleri 小妹，舍妹 ❷护士：Hemşire hanımın eli çok hafif; hiç acıtmadan iğne yaptı. 护士小姐的动作很轻，打针一点儿都不疼。

hemşirelik, -ği *is.* ❶姐妹关系 ❷护士资格，护士身份 ◇～ **yapmak** 做护士，当护士：Berna bir hastanede hemşirelik yapıyor. 贝尔娜在一家医院做护士。

hemşirezade [hemşi:reza:de] (波) *is.* 【旧】外甥，外甥女

hemze (阿) *is.* 〈语〉喉音停顿

hemzemin (波) *s.* 【旧】同一平面的：～ geçit 铁路道口

hendek, -ği (阿) *is.* ❶沟，壕沟，鸿沟，防火沟，排水沟：Önüne bir hendek çıktı. 一条壕沟突然出现在他的面前。İki tarlayı bir hendek ayırıyordu. 一条水沟隔开了两块田。Projektör, gözlerini kamaştırınca hendeğe yuvarlandı. 车灯照得他两眼什么也看不见，一下子就掉到了沟里。❷【旧】墓坑，墓穴

hendese (阿) *is.* 【旧】几何，几何学

hendesî [hendesi:] (阿) *s.* 【旧】几何的，几何学的

hengâm [hengâ:m] (波) *is.* 时节，年代，时代

hengâme [hengâ:me] (波) *is.* 吵闹，喧哗，混乱，骚动

hentbol (英) *is.* 〈体〉❶手球，手球运动 ❷(足球赛中)手球违例

henüz [he'nüz] (波) *zf.* ❶(用于肯定句中)刚刚，刚才：Henüz Beijing'e geldim. 我刚来到北京。Evine uğradım, uykudan henüz kalkmıştı. 我顺便到他家里拐了一下，他刚从梦中醒来。Aralarında bıyıkları henüz terleyen çocuklar da vardı. 其中也有刚长胡须的小伙子。❷(用于否定句中)：尚，还：Demin sordum, henüz gelmemişti. 我刚才问过了，他还没有来。Henüz

yaz sebzeleri bollaşmadı. 夏令蔬菜尚未大量上市。◇～ **ormandan çıkmamış olmak** 【转】尚未脱离危险：Murat ameliyat sırasında ölümle burun buruna geldi ve henüz ormandan çıkmış değil. 穆拉特在手术时与死神擦肩而过，现在尚未脱离危险。

HEP 【缩】人民劳动党(Halkın Emek Partisi)

hep *zf.* ❶所有，完全：Bu işleri hep o gürdü. 这些事他全都看见了。Söyledikleri hep maval. 他说的全是无稽之谈。❷一直，总是，永远：Artık ben hep yanınızda kalacağım. 今后我将永远陪伴您。Ben hep bu kitapla uğraşıyorum. 我一直在读这本书。O hep yalan söyler. 他总是说谎。◇～ **beraber** 一同，一起 ～ **bir ağız olmak** 异口同声地说 ～ **bir ağızdan** 异口同声地 ～ **bir olmak** 一同，一起：Ötekiler hep bir olup onu karga tulumba edip yanıma getirdiler. 其他的人一起把他抬到我面前。～ **birden** 一同，一起：Hele hep birden uçtukları zaman neşesine payan olmazdı. 尤其是当他们一起飞的时候他就会感到其乐无穷。～ **birlikte** 一同，一起：Hep birlikte yürüdüler. kalenin burçlarından birine geldiler. 他们一起向前走，来到了一座城堡前。

hepatit (法) *is.* 肝炎；黄疸病

hepatoloji (法) *is.* 肝脏学，肝脏病学

hepçil *s.* 杂食性的

hepimiz [he'pimiz] *zm.* 我们大家，我们全体：Hepimiz gördük. 我们大家都看见了。

hepiniz [he'piniz] *zm.* 你们大家，你们全体：Hepiniz geldiniz mi? 你们全都来了吗？Yaptığınız gizli işleri ağabeyim bir anlarsa hepinize duman attırı. 你们背地里干的这些事，大哥要是知道了，饶不了你们。

hepsi, -ni [he'psi] *zm.* ❶所有这些：Ablam razı gelmedikçe hepsi boş. 只要我姐姐不乐意，一切就都是白费。Bu ağaçların hepsi kurumuş. 这些树全都枯死了。Bütün bu işlerin hepsi yapıldı. 所有这些活全都干完了。❷他们，大伙儿，所有的人：Bu evde hepsi beni maytaba alıyorlar. 在这个家里，所有的人都嘲笑我。Çoluk çocuk, karı kızan hepsi geliyor. 一家老小全都来了。Hepsi oturuyor. 他们全都坐下了。◇～ **bir** 都是一样的：Ölüp gittikten sonra kırk anahtarlı olsan da, beş parasız olsan da hepsi bir. 人死如灯灭，阔佬乞丐一个样。～ **bir mal** 都是一样的，都是一路货

hepten [he'pten] *zf.* 【俗】完完全全地

hepyek [he'pyek] *is.* 在掷色子游戏中一点向上

her (波) *s.* 每，每个：～ gün 每天 ～ günlük 日常的 ～ insan 每个人 ◇～ **an** 时时刻刻，永远：Yurt uğrunda ölen şehitlerimizi her an saygıyla anıyoruz. 我们永远怀念为祖国献身的烈士们。～ **aşın kaşığı** 【转】无论什么事情都插一手的，爱管闲事的人：Her aşın kaşığı olanları hiç sevmem. 我一点儿也不喜欢爱管闲事的人。～ **bakımdan** 从各个方面，处处：Öğretmen her bakımdan çocuklara örnek olur. 老师要处处为人师表。～ **beyaz dediğine kara demek**【转】颠倒黑白 ～ **bir**(**i**) 每个人：Her biri elli dolar verince on kişiden beş yüz dolar alınmıştır. 每个人出 50 美元，10 个人共出 500 美元。～ **biri değişik bir hava çalmak** 【转】七嘴八舌，各抒己见 ～ **boyaya boyanmak** 【转】变幻不定，无固定职业：Bu adamlar her boyaya boyanıyor, sırasında hekim, sırasında tercüman ve öğretmen oluyorlar. 这些人什么事情都干，有时是医生，有时又是翻译或教师。～ **boyaya girip çıkmak** 【转】胡子眉毛一把抓 ～ **daim** 每时每刻，永远 ～ **dakika** 每时每刻，永远：Her dakikam ayrı bir cenk ile geçiyor. 我每时每刻都在奋斗。～ **dem** 每时每刻，永远：Her dem sizi andık. 我们无时不刻不想念着你们。～ **dem taze** ①鹤发童颜的 ②常青的，常绿的(植物) ～ **derde deva** 灵丹妙药 ～ **firavunun bir Musa'sı** 【转】战无不胜的大救星 ～ **gördüğü sakallıyı babası sanmak** 被假象迷惑；拿个棒槌当针使，轻信 ～ **havadan çalmak** ①无所不通，门门精通，多才多艺，无所不知，博才多学 ②混乱，乱七八糟 ③四处插手 ～ **ihtimale karşı** 以防万一 ～ **işe burnunu sokmak** 管闲事，瞎搅和；包打听，乱打听：Her işe burnunu sokarsan, kimse seni beğenmez. 如果你什么事情都插一手，没有人喜欢你。Her işe burnunu sokuyor. 他什么事都搅和。Her işe burnunu sokmasan olmaz mı? 难道你就不能不管闲事吗？～ **işin hakkından gelmek** 无所不通，

门门精通，多才多艺，无所不知，博才多学：Her işin hakkından gelirim. 我无所不通。～ **işin üstesinden gelmek** 无所不通，门门精通，多才多学，无所不知，博才多学 ～ **işte değnekçi olmak** 【俚】当一把手 ～ **kafadan bir ses çıkmak** 七嘴八舌，各抒己见：Her kafadan bir ses çıkınca benim de zihnim karıştı. 大伙儿一人一个主意，弄得我也没了主意。Toplantıda her kafadan bir ses çıktı; bir sonuç alınamadı. 会上，大家七嘴八舌，各抒己见，未能得出任何结论。～ **kalıba girmek** ①经常变换职业 ②经常改变意图 ～ **keseye elverişli** 便宜的，廉价的 ～ **kırk kapının ipini çalmak** 【俚】千方百计 ～ **münasebetle** 基于各种原因 ～ **nasıl** 不管怎样，无论如何 ～ **nasılsa** 不知是什么原因，莫明其妙 ～ **ne hâl ise** 无论怎样，无论如何，反正，算了，就这样吧：Fiyatı her ne hâl ise veririm. 无论如何，我就给这个价了。～ **ne kadar** 尽管，即使：He ne kadar pahalı ise de satılıyor. 尽管很贵，但仍卖得出。～ **ne pahasına olursa olsun** 不惜一切代价 ～ **nedense** ①不知为什么，不知什么原因，莫明其妙：Her nedense gelmedi. 不知道为什么，他没来。②不管是什么原因 ～ **sakala bir tarak etmek** (或 **uydurmak**) 四处讨好，左右逢源，八面玲珑 ～ **sakallıyı babası sanmak** 【俚】被假象迷惑；拿个棒槌当针使，轻信 ～ **şeyden akdem** 首先 ～ **şeyden kendine pay çıkarmak** 事事争先 ～ **şeye burnunu sokmak** 管闲事，瞎搅和；包打听，乱打听 ～ **şeyi karanlık görmek** 【俚】悲观失望 ～ **taraf** 四处，四周，到处：Her taraf örümcek tutmuş. 到处都结满了蜘蛛网。Sabahleyin uyandığımız zaman her tarafı karla örtülmüş bulduk. 早晨我们醒来的时候发现到处都是银装素裹。(*-in*) ～ **tarafı ateş kesilmek** 大发雷霆，暴怒：Gene her tarafım ateş kesildi. 我依然是怒不可遏。～ **tarafı deniz kesilmek** 失宠，被废黜 ～ **tarafı buz kes(il)mek** ①感到非常寒冷 ②【俚】手脚冰凉，不知所措 ～ **tarafta** 到处，处处，各处 ～ **tarakta bezi olmak** 忙得团团转：Murat çok dağınık çalışır; her tarakta bezi vardır. 穆拉特忙得一塌糊涂，手忙脚乱。～ **taşın altından çıkmak** 管闲事，瞎搅和：Aman be kardeşim, sen de her taşın altından çıkarsın. 真讨厌！哥们！怎么什么事情都少不了你！～ **tel başka haca çalmak** 七嘴八舌，各抒己见 ～ **telden çalmak** ①无所不通，门门精通，多才多艺，无所不知，博才多学：Murat Ağabey her telden çalar; işlerini yürütür. 穆拉特大哥无所不通，什么事都会干。②混乱，乱七八糟 ③四处插手：Böyle adam görmedim vesselâm, yahu her telden çalıyor, hangi taşı kaldırırsan altından çıkıyor, olur şey değil. 我真没见过这样的人，天哪！他什么事都插一手，不管什么事，没有他不搀和的。～ **vakit** 总是，老是，经常，始终 ～ **vechi** 以下述方法，用下列方法 ～ **vechi sabık** 照旧，依旧，和以前一样 ～ **vechiyle** 在任何情况下也(不) ～ **yanda** 到处，处处，各处 ～ **yanını ateş basmak** ①发烧 ②害羞，害臊 ③脸红，浑身发热：Başka zaman olsa çır çır çırpınırdım, deli çıkardım, her yanımı ateşler basardı. 要是在其他时候，我会惊慌失措，恼羞成怒，浑身发热。～ **yerde** 到处，处处，任何地方 ～ **zaman** 一直，一贯，从来，永远：Annemin söyledikleri her zaman aklımda kalır. 我永远不会忘记妈妈说过的话。◆**Her ağaç kökünden kurur.** 树从根上枯，家从家中败。**Her ağacın meyvesi olmaz.** 不是每棵树都结果子的。**Her ağaçtan kaşık olmaz.** 不是每一块木头都能做勺，不是是个人就能干这活儿。**Her ağlamanın bir gülmesi vardır.** 有哭就有笑，人不能永远倒霉。**Her başın bir derdi var, değirmencininki su.** 天下烦恼人人有，磨坊发愁水不来。**Her boyayı boyadı bir fıstıkî yeşil mi kaldı?** 正经事不干，瞎忙活什么呢？**Her çiçek koklanmaz.** 漂亮的野花不是每朵都能采，漂亮的女人不是每个都能交。**Her çok, azdan olur.** 积少成多，集腋成裘。**Her damardan kan akmaz** (或 **alınmaz**). 不是每种管子里流的都是血，不是向每个人都可求援。**Her deliğe elini sokma, ya yılan çıkar ya çıyan.** 不是每块石头下面都可伸手，不是蛇，就是蜈蚣；凡事须三思而后行。**Her düşüş bir öğreniş.** 吃一堑，长一智。**Her firavunun bir Musa'sı çıkar.** 有压迫就会有反抗。**Her gün baklava börek yense bıkılır.** 美食虽好多亦腻。**Her gün bir olmaz.** 彼一时，此一时。**Her gün papaz pilâv yemez.** 福无双降；好事不可能天天有。**Her güzelin bir kusuru vardır.** 白璧无瑕世上难找，世人皆有自己弱点。**Her horoz kendi çöplüğünde** (或 **küllüğünde**) **öter** (或 **eşinir**). 每只公鸡都有自己的垃圾堆，每个人都有自己的一亩三分地。**Her inişin bir yokuşu, her yokuşun bir inişi vardır.** 塞翁失马，安知非福。**Her işin** (或 **şeyin**) **başı sağlık.** 万事悠悠，健康为大。**Her kaşığın kısmeti bir olmaz.** 不是每一勺捞出来的都是

好东西，不是每一个人挣的钱都一样多。**Her kimin bağı var, yüreğinde dağı var.** 有钱之人心事多，总怕盗贼惦记着。**Her koyun kendi bacağından asılır.** 一人做事一人当，好汉做事好汉当。**Her kuşun eti yenmez.** 道高一尺，魔高一丈；哪里有压迫，哪里就有反抗。**Her parlıyan altın değil.** 闪闪发光的并不都是金子。**Her şeyin vakti var, horoz bile vaktinde öter.** 凡事皆有定，鸡叫在天明。**Her taşın altına elini sokma, ya yılan çıkar ya çıyan.** 不是每块石头下面都可伸手，不是蛇，就是蜈蚣；凡事须三思而后行。**Her yiğidin bir yoğurt yiyişi var.** 各人有各人的高招。**Her yiğidin gönlünde bir aslan yatar.** 人各有志。**Her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır.** 塞翁失马，安知非福。**Her yumurtadan civciv çıkmaz.** 不是每个蛋都能孵出小鸡来。**Her zaman eşek ölmez, on köfte on paraya olmaz.** 机不可失，时不再来。**Her zaman felek insana yâr olmaz.** 人不能总是走运。**Her ziyan bir öğüttür.** 吃一堑，长一智。

hercaî [herca:i:] (波)*s.* ❶反复无常的，无定见的，多变的：Ona güven olmaz, hercaînin biridir. 他靠不住，是一个反复无常的人。❷朝三暮四的，不忠贞的 ◇～ **meşrep** 反复无常的，无定见的，见异思迁的

hercaîce [herca:i'ce] *s.* ve *zf.* 反复无常的，多变的，朝三暮四的，不忠贞的，见异思迁的

hercaîlik, -ği *is.* 反复无常，无定见，多变，朝三暮四，不忠贞，见异思迁

hercaî menekşe *is.* ❶三色堇(*Viola tricolor*) ❷三色堇花

hercümerç (波)*s.* 混乱的，乱七八糟的，乱哄哄的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使混乱，使乱七八糟 ～ **olmak** 变得混乱，变得乱七八糟

herçibadabat *zf.* 尽管如此，无论如何

herediter (法) *s.* 遗传的：～ karakterler 遗传特征

herek, -ği (希) *is.* (葡萄园、菜园、花园等用来支撑蔓植物的)支架，竹杆

hereklemek (*-i*) (给需要支撑的植物)搭支架，绑竹杆

hergele (波) *is.* ❶未经调教训服的大牲口群 ❷烈马：O kısrak hergeledir, binmeye gelmez. 那匹母烈马不能骑。❸【转】牲畜，没有教养的人：Sandalcı Ali it, hergele bir şeydir. 船夫阿里这狗东西是一个没有教养的家伙。

hergeleci *is.* 牧马人，驯马人

hergelelik, -ği *is.* 没有教养的行为

her hâlde *zf.* ❶很可能：Her hâlde gelirim. 我很可能来。İçeriye herhâlde bir hortlak girdi sanmışlar. 他们以为可能是进来了一个妖怪。❷无论如何，一定，肯定：Bu romanı her hâlde oku. 你一定要把这本小说读完。Her hâlde gelmelisiniz. 无论如何，你们必须来。Şeytana uyma, körünü öldür, herhâlde kaybetmezsin. 你别鬼迷心窍了，忍一忍，你不一定会输。

her halü kârda *zf.* 无疑，毫无疑问；当然，自然

herhangi [herha'ngi] *s.* 任何一个，无论哪一个 ◇～ **bir** 任何一个(人或物) ～ **biri** 任何一个人

herif (阿) *is.* ❶卑鄙的小人，可疑的人，小人：Buralarda bir herif dolaşıyor. 这儿有一个可疑的人在四处转悠。O herifle benim ilişkim yok. 我同那个小子没有任何关系。❷【谑】这家伙，这鬼东西，有人：Sonunda herifin sabrı tükenmiş. 最终这家伙忍无可忍了。Herif size haber veriyor. 有人给您送信儿来了。

herifçioğlu *is.* ❶狗崽子，兔崽子，这狗东西：Ben herifçioğluna bir mariz attım ölünceye kadar tadını unutamazsın. 我把这狗东西揍了一顿，让他一辈子都忘不了。❷【谑】这家伙，这鬼东西：Herifçioğlu bir ağzını açtı, mangalda kül bırakmadı. 这家伙一开口就没有实话。Herifçioğlu kandıralı, davul çalsan yine anlamaz. 这家伙是个傻子，你怎么说他也不明白。

herk *is.* 【俗】休闲田 ◇～ **etmek** 休耕

herkes [he'rkes] (波) *is.* 任何人，每个人，所有的人：Bu, herkesin yapacağı bir iş değildir. 这可不是任何一个人都能干的事。◇～**e sakal dağıtmak** 指手画脚 ～**i ağzına bıktırmak** 话多讨人嫌 ～**in ağzına düşmek** 受非议，被议论，成为他人的谈资 ～**in ağzına sakız olmak** 受非议，被议论，成为他人的谈资 ～**in dilinde gezmek** 受非议，被议论，成为

他人的谈资 ◆**Herkes aklını pazara çıkarmış** (或 **mezada vermiş**), **yine kendi aklını almış** (或 **beğenmiş**). 人总是自以为是。**Herkes davul çalar, ama çomağı makama uyduramaz.** 每个人做的事不可能一样漂亮。**Herkes ektiğini biçer.** 种瓜得瓜，种豆得豆；善有善报，恶有恶报。**Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine.** 反其道而行之。**Herkes haddini bilmeli.** 人贵有自知之明。**Herkes kaşık yapar, ama sapını ortaya** (或 **doğru**) **getiremez.** 每个人做的事不可能一样漂亮。**Herkes kendi aklını beğener.** 人总是自以为是。**Herkes kendi ayıbını bilmez.** 人总是自以为是。**Herkes ne ederse kendine eder.** 善有善报，恶有恶报。**Herkesin ağzı torba değil ki** (**çekip**) **büzesiniz.** 走自己的路，让别人说去吧。**Herkesin aklı bir olsa koyuna çoban bulunmaz.** 隔行如隔山。**Herkesin arşınına göre bez vermezler.** 不能因人而异坏了规矩。**Herkesin bir derdi var, değirmencininki su.** 天下烦恼人人有，磨坊发愁水不来。**Herkesin geçtiği köprüden sen de geç.** 傻子过年看隔壁；如法炮制。**Herkesin tenceresi kapalı kaynar.** 一个人过得好不好，只有他自己知道；家事不对他人言，家丑不对外人传。**Herkesin yorulduğu yere han yapılmaz.** 他正瞌睡呐，你又塞给他一个枕头。

hertz *is.* 〈物〉赫，赫兹

her yerdelik *is.* 耶稣无所不在；普遍存在

herze (波) *is.* 罗嗦活，废话，空话，胡言乱语，胡说八道 ◇～ **yemek** 胡说八道；胡作非为

herzevekil *s.* 【旧】❶瞎掺合的(人) ❷说瞎话的，胡说八道的

HES 【缩】水电站(Hidro Elektrik Santralları)

hesabî [hesa:bi:] (阿) *s.* 精打细算的，节俭的

hesap, -bı [hesa:p] (阿) *is.* ❶算术；计算，演算，算法：～ cetveli 〈数〉计算尺 ～ uzmanı 职业会计师 diferansiyel ～ 〈数〉微分计算，微分学 Hesap yanlışını gözden kaçırmışım. 我忽略了这个计算错误。❷帐户：～ cüzdanı 存折 carî ～ 通用帐户 çek ～ı 支票帐户 Bankada hesabım var. 银行有我的帐户。Kocamın ve benim bir carî hesabımız var. 我和我丈夫有一个通用帐户。❸帐，欠帐：Lokantada hesabımız onbeş bin lira tuttu. 我们欠餐馆 1.5 万里拉。❹估算，估计：Benim hasabıma göre bu kumaş bu eteğe yetişmeyecek. 我看这块布料不够做这种裙子。❺结算，结帐：Garson, hesap lütfen! 伙计！买单！Hesaplarınız tamam. 您的帐没错。❻打算，想法，计划：Bütün hesaplar bozuldu. 所有的计划全打乱了。Evdeki hesap çarşıya uymaz. 【成】人算不如天算；谋事在人，成事在天。Evvel hesap, sonra kasap. 【成】凡事三思而后行。❼态度，图谋，做法：onunki vur abalıya vur ～ı 他的落井下石的做法 ◇～ **açmak** ①(在银行)开户，立帐号：Bankada adıma bir hesap açtı. 他在银行为我立了一个户头。②开设信贷帐户 ～ **açtırmak** ①(在银行)开户，立帐号：Bir hesap açtırmak istiyorum. 我想立个户头。②开设信贷帐户 ～ **çıkarmak** 结算帐户 (*-i*) ～ **etmek** ①计算：Hesap ettim Kurban Bayramı'nın ilk günü pazartesiye geliyor. 我计算了一下，古尔邦节的第一天是个星期一。②估计，估算：Onun ne söyliyeceğini hesap ettiniz mi? 您估计到他要说些什么吗？～ **etmek, kitap etmek** 深思熟虑 ～ **görmek** ①结算，结帐，付帐 ②【转】算帐，惩罚，惩治 ～ **günü** 最后审判日，世界末日 ～ **işi** 一种刺绣工艺 ～ **kitap** 经过认真考虑，经过深思熟虑 ～ **kitap etmek** 认真考虑，深思熟虑 ～ **meydanda** 显而易见，明白无误 ～ **sormak** ①清算，清查，审查；买单：Herkes hesap sorunca adam iyice köşeye sıkıştı. 大伙儿一找他算帐，这家伙就傻了眼。②【转】算帐，惩罚，惩治：Yolsuzluk yapanlardan bir gün hesap sorarım. 我早晚要找这帮不法分子算帐。Dediğini yapmazsan karşısına dikilir; hesap sorayım. 如果你光说不做，我会站出来找你算帐。～ **tutmak** 记帐 ～ **vermek** ①报帐，对帐 ②【转】对某件事负责任，对某种行为作出解释：Hesap verin bakalım, nerelerde sürtüyordunuz bu saatlere kadar? 哎，你们要说清楚，都这个时候了，你们野到哪里去了？～ **yapmak** 计算：Yanlış hesap yapmışım. 我可能算错了。(*-i*) ～**a almak** 考虑到，想到，兼顾到，体谅到 (*-i*) ～**a çekmek** 质询：Mecliste hükûmeti hesaba çekeceklermiş. 听说他们将在议会上向政府提出质询。～**a dökmek** 以书面形式说明某个与数字有关的问题。～**a gelmek** ①适合，适于：Bu hareket hesabıma gelir. 这项运动适合我。②屈指可数：～a gelmez 无数的，数不尽的 Eski eşyalar

hesaba gelmeyecek kadar çoktu. 当时古董多得数不胜数。(*-i*) **～a katmak** 考虑到，想到，兼顾到，体谅到：Her şeyi hesaba katmalı. 事情都得考虑周全了。Öteki masrafları niye hesaba katmıyorsun? 你为什么没有想到其它费用？Kışın uzun süreceğini hesaba katıp fazla yakıt aldık. 考虑到冬季漫长，我们多买了一些燃料。**～a kitaba gelmez** (或 **sığmaz**) ①无数的，数不尽的 ②空洞的，毫无意义的 **～a kitaba vurmak** 仔细斟酌 **～ı kapamak** ①结算帐目：Hesabı kapadım. 我已结了帐。②【转】停止争论 (*-ile*) **～ı kesmek** 【转】断绝一切关系 **～ı kitabı yok** 无数的，数不清的：Yaptığı kötülerin hesabı kitabı yok. 他干的坏事罄竹难书。**～ı temizlemek** 清帐，还债 **～ı yok** 数不清的，无数的 **～ına** 对…来说，从…方面看，以某人的名义，有利于：Bu bildiri başkan hesabına zararlı oldu. 这项声明对总统不利。(*-in*) **～ına gelmek** 有利于，适合于，正合心意，中意：Benim toplantıya gelmemem onun hesabına gelecekti. 我不到会正合他心意。Hesabıma gelirse şu motorlardan birini alırım. 如果中我的意，我会买一辆这样的摩托车。Bu işi ona yaptırmak benim hesabıma gelmez. 我不乐意这件事让他干。(*-in*) **～ına kaydetmek** 记帐：Bunu benim hesabıma kaydedin. 把这个记在我的帐上吧。(*-in*) **～ına süç yüklenmek** 替某人承担罪名，替某人背黑锅 **～ını almak** 得到报酬 **～ını bilmek** 节俭：Ayşe hesabını bilir; parasını çarçur etmez. 阿伊赛很节俭，从不乱花钱。Hesabını bilmediği için boğazına kadar borca battı. 他花钱不会算计，欠了一屁股的债。(*-in*) **～ını dürmek** 断绝来往，了帐 (*-in*) **～ını görmek** ①结帐：Hesabımı görün! 请结帐！Lokantada hesabımızı gördük. 餐馆的帐我们已经结了。②【转】与某人断绝来往 ③【转】了帐，惩治，收拾；杀死：İkiniz beraber gelin de hesabınızı göreyim. 你们两个一块儿上，看我怎么收拾你们。**～ını hazırlamak** 结帐：Lütfen hesabımı hazırlayınız. 请结帐！**～ını kitabını bilmek** 节俭：Ayşe hesabını kitabını bilir, tutumlu bir ev kadındır. 阿伊赛是一个节俭的会持家的家庭主妇。(*-in*) **～ını sormak** ①结算，结帐，付帐 ②【转】算帐，惩罚，惩治：Sen benim üstüme yürümeye kalkıyorsun öyle mi, ben bunun hesabını pek yakında senden sorarım. 你胆敢这样恐吓我？我很快就会找你算这笔帐！**～ını temizlemek** 清帐，还债 (*-i*) **～ını tutmak** 算帐：Hesabını yanlış tutmuş. 他可能计算错了。(*-in*) **～ını vermek** ①报帐，对帐，结帐：Yarın sabah erkenden ayrılacağım. Bana hesabımı verin. 我明天要一早离开，请结帐。②【转】对某件事负责任，对某种行为作出解释：Keşke sadece hataların sorumluları bunun hesabını verebilseler ve halk kitleleri bu sıkıntıları çekmeseler. 谁的错谁负责，最好别让老百姓受这份儿罪。**～ta olmamak** 未料到，未注意到，没想到 (*-i*) **～tan düşmek** 扣除，减去

hesapça [hesa'pça] *zf.* 据估计，据猜测：Hesapça şimdiye kadar gelmiş olmalıydı. 估计他现在应该到了。

hesapçı *s.* ve *is.* ❶节俭的，省吃俭用的(人) ❷谨慎的，精明的(人)

hesaplamak (*-i*)❶计算，演算：Ağaçlar o kadar yüksekti ki, boylarını bir türlü hesaplayamadım. 树木非常高，我怎么也估算不出它们的高度。❷打算，计划，谋划 ❸估计，仔细考虑，再三斟酌：Bütün ihtimaleri hesapladık. 我们分析了各种可能。Sözlerinizin yaratacağı tepkiyi hesapladınız mı? 您仔细考虑过您这番话将引起的反应吗？◇～ **kitaplamak** 仔细考虑，再三斟酌

hesaplanış *is.* hesaplanmak 的动名词

hesaplanmak (*nsz*) hesaplamak 的被动态

hesaplaşmak (*nsz*, *-le*) ❶互相结帐：Ahmet'i yüz ettim; Mehmet'le hesaplaşsın. 我托付给艾哈迈德了，让他去和穆罕默德结算吧！❷【转】和某人算帐：Seninle yarın hesaplaşırız. 明天我们就找你算帐。❸详细讨论，全面考虑，认真研究

hesaplayış *is.* hesaplamak 的动名词

hesaplı *s.* ❶合算的：Bu türlü alışveriş benim için daha hesaplı. 这种交易对我来说比较合算。❷节俭的：～ adam 节俭的人 ❸经过深思熟虑的，经过仔细谋划的，考虑周到的 ❹【转】小心谨慎的，谨小慎微的 ◇～ **hareket etmek** 谨慎小心，小心翼翼 ～ **kitaplı** 经过深思熟虑的，考虑周到的；理智的：～ kitaplı bir iş 一件经过反复考虑的事

hesaplıca [hesapli'ca] *s.* ve *zf.* ❶合算的 ❷节俭的 ❸经过深思熟虑的，经过仔细谋划的，考

虑周到的 ❹【转】小心谨慎的，谨小慎微的

hesapsız *s.* ❶不节俭的，大手大脚的 ❷数不尽的，无数的：Mitingde hesapsız insan var. 集会上的人数也数不清。❸轻率的，草率的，欠考虑的，冒失的：Dümeni eğri herifin birisin, her işinde hesapsız hareket eder, sonuçta zarar görürsün. 你这个没有准星的家伙，你总是做事轻率，最终是要吃苦头的。◇～ **kitapsız** ①(花钱)无节制的，大手大脚的：Hesapsız kitapsız ona bu para verilir mi? 他大手大脚，能把这笔钱交给他吗？Böyle hesapsız kitapsız hareket edersen çok çabuk batarsın. 你这么大手大脚，很快会破产的。②【转】不负责任的，轻率的

hesapsızca [hesapsız'ca] *s. ve zf.* ❶不节俭的，大手大脚的 ❷数不尽的，无数的 ❸轻率的，草率的，欠考虑的，冒失的

hesapsızlık, -ğı *is.* ❶不节俭，大手大脚 ❷轻率，草率，欠考虑，冒失，鲁莽

heterojen, heterogen (法) *s.* 〈化〉异质的，不匀一的

heterotrof (法) *s.* 〈生〉异养的

heterotrofi (法) *is.* 〈生〉异养

heterotrophie (法) *is.* 〈生〉异养

hevenk, -ği 〈波〉 *is.* 把，束，串：ışık ～i 光束 Tavanda hevenk hevenk üzümler, elmalar, armutlar, ayvalar sarkıyordu. 天花板上挂着一串串葡萄、苹果、梨和木瓜。Üzüm hevenkleri kuytu ve serin yerlere asılır. 葡萄串一般挂在僻静阴凉的地方。

heves (阿) *is.* ❶愿望，欲望，要求，喜欢：Bu çocuğun okumaya çok hevesi var. 这孩子很喜欢读书。❷心血来潮；冲动：geçici bir ～ 一时的冲动 Onun keman çalması bir hevesten ibaret, yakında vazgeçer. 他拉小提琴不过是一时心血来潮，很快会抛在脑后。◇(*-e*) **～ etmek** 喜欢，希望：O da başka kızlar gibi giyinmeğe heves ediyor. 她也同其他女孩子一样喜欢穿好衣服。Önce piyanoya sonra besteye heves etti. 他先是喜欢弹钢琴，后来又迷上了作曲。(*-in*) **～i kursağında** (或 **içinde**) **kalmak** 欲求不得；想干不能，希望破灭：Tatile çıkacaktık, yağmur yağdı, hevesimiz kursağımızda kaldı. 我们本来想出去度假，可是下雨了，我们的希望成了泡影。**～ine düşmek** 渴望，特别希望：Ali, bir aralık, doktor olmak hevesine düştü. 阿里一度想当一名医生。**～ine kapılmak** 渴望，特别希望：Köylü, doktorun güzel güzel şeyler yiyip içtiğini görmüş; içi gitmiş, doktor olmak hevesine kapılmış. 农夫见医生吃的好，喝的好，心里很羡慕，也想做一个医生。(*-den*) **～ini almak** 厌倦，讨厌：Öğretmenlikten hevesini almış, tüccarlığa başlamıştı. 他已经厌倦教书，做生意去了。Top oynamaktan hevesini aldı. 他对打球感到厌倦了。(*-in*) **～ını kırmak** 使愿望破灭

heveskâr [heveskâ:r] (阿-波) *s.* 【旧】有某种愿望的，有欲望的，喜欢的，有兴趣的，业余爱好的

heveskârlık, -ğı *is.* 【旧】有某种愿望，有某种欲望，喜欢，有兴趣

hevesleniş *is.* heveslenmek 的动名词

heveslenmek (*-e*) 愿望，希望，想，爱好，迷恋于，乐于

hevesli *s.* 有某种愿望的，有欲望的，喜欢的，有兴趣的，业余爱好的 ◇**～si** 非常喜欢…的，非常想干…的：Geniş yüzlü, beyaz dişli, kısa burunlu, konuşma heveslisi bir çocuktur. 这是一个大脸盘，白牙齿，矮鼻梁，爱说话的孩子。

hevessiz *s.* 没有爱好的，不喜欢的，不爱干的，不感兴趣的：Terziliğe ～ bir genç 一个不愿意当裁缝的年轻人

hey *ünl.* ❶(用于呼唤小孩或同龄人)嘿！嗨：Hey... Buradayım ben! 嗨！我在这儿哪！Hey, çocuklar, gelin bakalım! 嘿！孩子们，过来呀！Hey, sen ne yapıyorsun? 嗨！你正在干什么呢？❷(用于表示斥责、生气、喜欢、愿望等)嘿！嗨：Hey akılsız çocuk, ateşi ne diye ellersin? 嘿，傻孩子，为什么玩火呀？Hey, arkadaş, ayağıma basıyorsun! 嗨！哥儿们，你踩着我脚了！Hey allahım, bu ne güzellik! 嘿，我的天哪！这多美啊！◇～ **gidi** (～) (用于加强语气，表示喜欢、惋惜等)嘿！嗨：Hey gidi hey, o günler ne güzeldi. 嗨！那些日子，多美啊！

heyamola [heyamo'la] (意) *is.* (旧时海员拖拉重物喊的号子)用力拉哟！嗨哟！◇～ **ile** 好不

容易地，费了好大劲地：Bu sedir buradan ancak heyamola ile kaldırılabilir. 这个沙发要费好大劲才能从这儿搬走。Çocuk sınıfını heyamola ile geçebildi. 这孩子好不容易才升了级。

heybe (阿) *is.* ❶鞍囊，马搭褡：Para dolu heybesini atın sırtına koymuş, yola çıkmış. 他把装满钱的鞍囊放在马背上，上路了。❷(可挎在肩上的)工具包

heybeci *is.* 制售马褡或工具包的人

heybet (阿) *is.* ❶威严，仪表堂堂，威风凛凛：kaplanın ～i 虎威 komutanın ～i 司令官的威严 ❷雄伟，壮丽：Az ilerdeki burunda bütün heybetiyle bir deniz feneri görünüyordu. 在前面不远处的海岬上，一座雄伟壮观的灯塔显现了出来。

heybetli *s.* ❶威严的，仪表堂堂的，威风凛凛的，令人望而生畏的：～ bir insan 一个威严的人 ❷雄伟壮丽的：～ bir dağ 一座雄伟的大山 ～ bir yapı 一座雄伟壮丽的建筑

heybetlice *s.* ❶相当威严的，相当令人望而生畏的 ❷相当雄伟壮丽的

heyecan [heyeca:n] (阿) *is.* ❶刺激，兴奋，激动：Ahmet Efendinin heyecandan dili tutulmuştur. 艾哈迈德先生激动得连话都说不出来了。Heyecandan lâfını şaşırmıştır. 他激动得不知道说什么好。Kurt görmüş bir kısrak heyecanıyla haykıra haykıra kaçtı. 有一匹母马一看见狼，便吓得嘶叫着逃跑了。❷热情，热心，热忱，积极性：Tatile gitme heyecanıyla yerimde duramıyordum. 我迫不及待地想去度假。◇～ **duymak** 兴奋，激动，感到刺激 (*-e*) ～ **vermek** 使兴奋，使激动，刺激，激励 **～a düşmek** 兴奋，激动，感到刺激 (*-i*) **～a düşürmek** 使兴奋，使激动，刺激，激励：Adada bulundukları haberi beni ne kadar heyecana düşürdüyse, gitmeleri ihtimali de o derece mustarip etti. 他们在岛上的消息有多么令我激动，可能已离开的消息就有多么地令我痛苦。**～a gelmek** 兴奋，激动，感到刺激 (*-i*) **～a getirmek** 使兴奋，使激动，刺激，激励 **～a kapılmak** 兴奋，激动，感到刺激

heyecanlandırmak (*-i*) heyecenlanmak 的使动态

heyecanlanış *is.* heyecanlanmak 的动名词

heyecanlanmak (*nsz*) 兴奋，激动：Sevgilisinden mektup alınca heyecanlandı. 他接到情人的信，兴奋不已。

heyecanlı *s.* ❶好兴奋的，容易激动的，易动感情的 ❷令人兴奋的，激动人心的，有刺激性的，动人的，精彩的：～ bir roman 一部激动人心的小说 cambazların ～ gösterileri 杂技演员的精彩表演。❸激动的，激烈的：～ tartışma 激烈的辩论

heyecansız *s.* ❶冷静的，冷漠的，镇静的，平静的，沉着的：～ bir insan 一个冷漠的人 ❷令人激动不起来的，没有刺激性的，平淡的：～ bir yarış 一场平淡的比赛 ❸不动声色的，若无其事的：～ bir oyunculuk 一场不动声色的骗局

heyelân [heyelân] (阿) *is.* 山崩，地陷，滑坡

heyet (阿) *is.* ❶代表团：teftiş ～i 检查团 Türkiye'ye giden Çin ～i 赴土耳其的中国代表团 ❷委员会，全体人员：vekiller ～i 内阁，部长会议 ❸形状，形态，外形，样子，式样，体型：Şu yapının heyeti hoşa gidiyor. 那座建筑的外形让人赏心悦目。❹【旧】天文学

heyetiyle *zf.* 【旧】完全地，原封不动地：Kütüphaneyi heyetle yeni binaya taşıyacaklar. 他们将把图书馆完全搬入新楼。

heyhat [heyha:t] (阿) *ünl.* (表示遗憾、难过等)哎呀！哎哟！

heyhey *is.* 神经质，神经过敏 ◇**～leri geçirmek** 焦虑，焦躁不安，情绪激动 **～leri gelmek** 焦虑，焦躁不安，情绪激动 **～leri tutmak** 变得神经质，非常焦躁，歇斯底里：Murat yine hey heyleri tuttu. 穆拉特依然神经兮兮的。**～leri üstünde olmak** 变得神经质，非常焦躁，歇斯底里

heykel (阿) *is.* 雕像，塑像，铜像，石像，泥塑，铸像 ❷庞然大物，大块头 ❸【转】铁石心肠的人 ❹【旧】高大建筑 ❺寺庙，教堂，神殿 ◇**～ gibi** ①泥塑般的，木头人，死人般的，无动于衷的，一动不动的，没有知觉的：Alçıdan bir heykel gibi duruyor. 他像一尊石膏塑像一样站在那儿一动不动。②(身材)优美的

heykelci *is.* ❶雕塑家，雕刻家：～ kalemi 雕刻刀 ❷卖石膏塑像的人

heykelcilik, -ği *is.* 雕塑艺术：ağaç ～i 木雕术

heykelli *s.* 有雕塑的：～ meydan 有雕塑的广场

heykeltıraş (阿-波) *is.* 雕塑家，雕刻家

heykeltıraşlık, -ğı *is.* 雕塑艺术

heyulâ [heyulâ:] (阿) *is.* ❶鬼影，幽灵：Savaş heyulâsı herkesi titretiyor. 战争的幽灵使每一个人不寒而栗。❷(天地未出现前的)浑沌世界 ❸庞然大物，大而没有的东西 ◇～ **gibi** 巨大的，庞大的，高大的；笨拙的，迟钝的

hezaren [heza:ren] Ⅰ (波) *is.* 〈植〉❶飞燕草，翠雀，翠雀属植物(*Delphinium*) ❷白藤属植物(*Calamus rudentum*) Ⅱ (阿) *s.* 用白藤编织而成的：～ koltuk 白藤椅

hezel (阿) *is.* 玩笑话，讽刺诗

hezeliyat (阿) *is.* 笑话，幽默诗，讽刺文

hezeyan [hezeya:n] (阿) *is.* ❶离题，东拉西扯，胡言乱语，胡话，胡说八道：Gene hezeyana başladı. 他又开始胡说八道了。Söylediği sözler hep hezeyan. 他说的全是胡话。❷〈医〉谵妄，妄想，谵语：Hasta hezeyan durumunda. 病人正在发谵妄。◇～ **etmek** 东拉西扯，胡言乱语，胡说八道，发谵妄

hezimet [hezi:met] (阿) *is.* 【旧】大溃败，惨败，大败，溃散 ◇～**e uğramak** 大溃败，惨败，大败，溃散

hezliyat [hezliya:t] (阿) *is.* 【旧】笑话，幽默诗，讽刺文

Hf *is.* 〈化〉铪(Hafniyum)

Hg *is.* 〈化〉汞，水银

hı *zf.* 【俗】是的，对

hıçkırık, -ğı *is.* ❶打嗝，打呃 ❷抽噎，啜泣声，哽咽：hafif hafif iç çekmeler, tek ～lar, konser hâlinde ağlayışlar 轻轻的呜咽声、抽噎声和持续不断的嘈杂的哭泣声 ◇～ **tutmak** ①连连打嗝，连连打呃 ②不断抽噎

hıçkırış *is.* hıçkırmak 的动名词

hıçkırma *is.* hıçkırmak 的动名词：Elleriyle yüreğini bastırarak hıçkırmaya başladı. 他双手捂在胸前，开始抽泣起来。

hıçkırmak (*nsz*) ❶打嗝，打呃 ❷抽噎，啜泣，哽咽 ◇**hıçkıra hıçkıra ağlamak** 号啕大哭：Ağlayabilseydi hıçkıra hıçkıra ağlayacaktı. 当时他要是能哭的话，真要大哭一场。

hıçkırtmak (*-i*) hıçkırmak 的使动态

hıdiv [hıdi:v] (波) *is.* 〈史〉埃及总督(1867 年-1914 年奥斯曼帝国驻埃及代表的尊号)

hıdrellez (阿) *is.* ❶5 月 6 日 ❷在 5 月 6 日举行的传统节日 ❸自 5 月 6 日至 11 月 8 日长达半年的时间

hıfz (阿) *is.* 【旧】❶保存，保管 ❷记住，牢记，记在心里 ◇～ **etmek** ①保存，保管：Tezkerelerin dairede hıfz ettiler. 他们把证件存放在办公室。②记住，牢记，记在心里 ◇～**a çalışmak** 熟读，古兰经

hıfzıssıhha (阿) *is.* 卫生，卫生学，保健，保健，保健学

hık *is.* 打呃声，打嗝声，啜泣声，抽泣声，哽咽声 ◇～ **demiş anasının** (或 **babasının**) **burnundan düşmek** 同其母(或其父)如出一辙，完全一样 ～ **mık etmek** (或 **demek**) ①支支吾吾：Öğretmeni dün, niçin gelmediğini sorunca hık mık etmeğe başladı. 老师问他昨天为什么没来，他开始支吾起来。②找借口推脱：Hık mık etti ama gene de gitmeyi kabul etti. 他推脱了一会儿，但还是答应去了。～ **tutmak** ①打嗝 ②抽泣

hıltan *is.* 【俗】〈植〉阿美(*Ammi visnage*)

hıltar *is.* 【俗】拴在牛，羊脖子上的绳子

hımbıl *s.* 傻的，蠢的，笨的

hımbıllık, -ğı *is.* 傻，蠢，笨

hımhım *s.* ve *zf.* 说话发囔的：biraz ～ konuşan fakat gözleri fıldır fıldır bir adam 一个说话囔囔两眼滴溜乱转的人

hımhımcasına *zf.* 嘟嘟囔囔地

hımhımlamak (*nsz*) 嚷嚷地说话

hımhımlık, -ğı *is.* 说话发嚷

hımış *is.* 【俗】墙心是土坯的木板墙

hıncahınç [hı'ncahınç] *s.* ve *zf.* 挤满的，挤得水泄不能的；装满的：Kaldıkları otelin karşısındaki kahve her gece hıncahınç dolu. 他们下榻的饭店对面的咖啡馆每天夜里人满为患。Salon hıncahınç. 大厅里的人挤得水泄不通。

hınç, -cı *is.* 憎恨，仇恨 ◇～ **almak** 报仇 ～ **dolu** 生气的，发怒的，恼怒的，气愤的；怒气冲冲的，怒容满面的，悻悻然的 ～**ını almak** 报仇：Krala canla başla hizmet ettim, fakat o beni savdı, aç bıraktı. Bunun için hıncımı almak istiyorum! 我忠心耿耿地为国王效劳，但是他把我赶走了，让我挨饿，我要报仇。

hınçlı *s.* 生气的，发怒的，恼怒的，气愤的；怒气冲冲的，怒容满面的，悻悻然的

hınçsız *s.* 不生气的，无怨无仇的

hındım *is.* 【俚】有乐队伴奏的聚会

hınk *is.* 用重锤等击打物体时发出的响声 ◇～ **deyici** ①加油者助威者 ②奉承的，阿谀的，谄媚的

hınt *s.* ve *is.* 呆傻的；精神病患者，疯子，傻子

hınzır (阿) *is.* ❶【旧】猪猡 ❷【转】下流坯，恶棍，泼皮，二流子：Bırak beni, şu hınzırı geberteceğim. 放开我！我要宰了这个恶棍。❸【昵】鬼东西，调皮鬼，捣蛋鬼，坏东西：Vay hınzır herif, dün akşam bizi niçin o kadar beklettin? 喂！你这个坏家伙，昨天晚上为什么让我们等你那么久？

hınzırca [hınzı'rca] Ⅰ *s.* ❶【旧】猪猡 ❷【转】下流坯，恶棍，泼皮，二流子 ❸【转、昵】鬼东西，调皮鬼，捣蛋鬼，坏东西 Ⅱ *zf.* 狡猾地，滑头地，淘气地

hınzırlık, -ğı *is.* 【转】❶下流，无耻行径，卑鄙 ❷调皮，恶作剧，淘气，顽皮 ◇～ **etmek** 捣乱，恶作剧

hır *is.* ❶争吵，吵闹 ❷咆哮声 ◇～ **çıkarmak** 找茬，闹意见，闹事 ～ **çıkmak** 出现争执，发生争吵

hıra *s.* 【俗】❶瘦弱的，虚弱的，无力的 ❷贪吃的，吃得多的

hırbo [hı'rbo] Ⅰ *s.* 【俚】❶五大三粗的，粗壮的 ❷蠢笨的，愚蠢的 Ⅱ *is.* 【俚】❶五大三粗的人，粗壮的人 ❷笨蛋，傻瓜，蠢货：Bu hırboya biraz ameliyat lâzım. 这个蠢货，欠把他送到警察局修理修理！Hırboya bak, deminden beri şu külüstür paçoza iskele alıyor. 你看那个蠢货，正在纠缠那个早就人老珠黄的老妓女。Ulan hırbo, çek arabanı şurdan! 蠢货！滚开！

hırboluk, -ğu *is.* 【俚】蠢笨，愚昧

hırçın *s.* ❶坏脾气的，脾气暴躁的：O, biraz hırçındır, siz idare edin. 他脾气有点儿暴躁，你别往心里去。❷(声音)刺耳的：Hırçın bir poyraz fırtınası, bahçede kuru dalları birbirine çarpıp hışıldatıyor. 呼啸的东北风刮得花园里的枯枝互相撞击，发出哗啦哗啦的声音。

hırçınlaşmak (*nsz*) 脾气变坏

hırçınlık, -ğı *is.* 坏脾气，脾气暴躁：Ben onun hırçınlığını artık çekemem. 我再也受不了他那坏脾气了。Hırçınlığı sebebiyle hiçbir yerde tutunamıyor. 由于他脾气不好，到哪儿都呆不长。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 脾气变坏

hırdavat (波-阿) *is.* 五金器具，小五金 ❷小零碎

hırdavatçı *is.* 卖小五金的商人

hırdavatçılık, -ğı *is.* 小五金业

hır gür *is.* 争吵，吵闹，不和睦 ◇(*-le*) ～ **çıkarmak** 找茬，闹意气，闹事：Kimseyle bir hır gür çıkarmadan çoluğunun çocuğunun başında yaşayıp gitmek istiyor. 他希望与世无争地同老婆孩子生活在一起。～ **etmek** 找茬，闹意气，闹事

hırıldamak (*nsz*) ❶发出嘶哑的喘气声：Çocuğun nezlesi var, göğsü hırıldıyor. 这孩子感冒了，胸部有杂音。Sigara içince göğsü hırıldıyor. 他一抽烟就喘。❷咆哮，粗暴地说

hırıldanmak (*nsz*) 咆哮，粗暴地说

hırıldaşmak (*nsz*, *-le*) ❶(狗等)发出狺狺声 ❷吵嘴，吵架

hırıldayış *is.* hırıldamak 的动名词

hırıl hırıl *zf.* 声音嘶哑地，声嘶力竭地

hırıltı *is.* ❶嘶哑声，喘气声 ❷刺耳声 ❸【转】不睦，争吵，吵架

hırıltıcı *s.* 【转】不睦的，争吵不休的，爱吵架的，好争吵的

hırıltılı *s.* 发出嘶哑声的，气喘吁吁的

hırızma [hırı'zma] *is.* ❶鼻圈：Ayının burnuna hırızma takmışlar, oynatıyorlar. 他们给熊套上鼻圈，正在耍熊。❷鼻环 ❸耳环

hırka (阿) *is.* ❶毛外套：Ablam tiftikten hırka örüyor. 我姐姐在给我打了件马海毛外套。Üşüyünce sırtına bir hırka aldı. 他感到冷，披上了一件毛衣。❷棉袄：kırmızı pamuklu 〜 红棉袄 ❸苦行僧的外套 ◇**〜yı baş(ın)a çekmek** 隐居，自我封闭：Hiç bir işle ilgilenmiyor; hırkayı başına çekmiş. 他不问世事，隐居起来了。

hırkalı *s.* 穿毛外套的，穿棉袄的

hırkasız *s.* 没穿毛外套的，未穿棉袄的

hırlama *is.* hırlamak 的动名词：Köpek bizi görünce hırlamaya başladı. 这条狗一看见我们就狂吠起来。

hırlamak (*nsz*) ❶呼呼直喘，打呼噜 ❷(狗)狂吠 ❸咆哮

hırlaşmak (*nsz*, *-le*) ❶(狗)对着狂吠 ❷【转】争吵，吵架：Miras yüzünden hırlaştılar ve bir gün dövüştüler. 他们为遗产争吵不休，终于打了起来。Her gün kedi ile köpek gibi hırlaşıyorlar. 他们水火不容，每天都吵架。

hırlatmak (*-i*) hırlamak 的使动态

hırlayış *is.* hırlamak 的动名词

hırlı Ⅰ *s.* 人品好的，正直的，诚实的 Ⅱ *is.* 好人，正直的人，诚实的人：Ben onu tanımıyorum, hırlı mıdır, hırsız mıdır bilmem. 我不认识他，不知道他是好人还是坏人。

hırpalamak (*-i*) ❶用坏，弄坏：Halıyı iyice hırpalamışsınız. 你们把地毯全弄坏了。❷殴打，痛打：Hırsızı karakolda hırpalamışlar. 他们在警署把小偷痛打了一顿。Kendisine karşı koymak isteyenleri ayağının altına alarak hırpalar. 他们一阵拳打脚踢，把那些企图反对他的人痛打了一顿。❸【转】责打，虐待；责骂：İşini savsaklayan hizmetçiyi hanımı iyice hırpaladı. 他的太太把误她事儿的女佣狠狠地责骂了一顿。Şakacıktan adamcağızı epey hırpaladılar. 他们为了开玩笑把那可怜的人折腾了好久。

hırpalanış *is.* hırpalanmak 的动名词

hırpalanmak (*nsz*) hırpalamak 的被动态：Kızlığında çok ıstırap çekti ama evlendikten sonra bir adam evlâdına düştü de hırpalanmadı. 她做姑娘的时候受了许多苦，但是结婚以后遇到了一个好人家，再没有受过虐待。

hırpalatmak (*-i* , *-e*) hırpalamak 的使动态

hırpalayış *is.* hırpalamak 的动名词

hırpanî [hırpa:ni:] (阿) *s.* 衣衫褴褛的，衣冠不整的

hırpanîlik, -ği *is.* 衣衫褴褛，衣冠不整

hırs (阿) *is.* ❶野心，贪欲，贪婪，强烈的欲望：intikam 〜ı 复仇的欲望 Çok kazanma hırsı sağlığını bozdu. 贪图暴利损害了他的健康。Kazanç hırsı, sarrafı yaşlı kalpazanın tuzağına düşürmüştü. 银号老板一念之贪，中了老骗子的圈套。❷愤怒，生气，怨气：Yavaş yavaş bu hırs geçer. 这口怨气慢慢会消失的。◇**〜 bürümek** ①非常希望，极想 ②暴怒，大发雷霆 **〜 duymak** ①非常希望，极想 ②暴怒，大发雷霆 **〜ından boğulmak** 暴怒，大发雷霆 **〜ından çatlamak** 暴怒，大发雷霆 **〜ından titremek** 气得浑身发抖：Cemil ise

hırsından titriyor. 而杰米尔则气得发抖。**～ını alamamak** 怒不可遏：Karısını dirgenle döver. Hırsını alamaz, evden dışarı atar. 他抄起叉草的大叉子把他老婆打了一顿，又怒不可遏地把她赶出了家门。(*-den*) **～ını almak** 发泄怒火：Hırsımı senden alırım. 我恨不得宰了你。**～ını çıkarmak** 发泄怒火 **～ını yenmek** 强压怒火，忍声吞气

hırsız *is.* Ⅰ 偷东西的，盗窃的 Ⅱ *is.* 小偷，盗贼，窃贼，扒手：at ～ı 盗马贼 ～ yatağı 贼窝；窝赃点 deniz ～ı 海盗 Eve girmek isteyen hırsızı köpek ısırdı. 有一个小偷想进屋，被狗咬了。Hırsız duvarı aşıp bahçeye inmiş. 窃贼翻墙进了花园。Hırsıza yataklık etmek de hırsızlık kadar büyük suçtur. 窝藏盗贼与盗贼同罪。◇～ **adım** 悄悄的，慢慢的：Hırsız adımlarla deniz kenarına geldi. 他悄悄地来到海边。～ **anahtarı** 万能钥匙 (*-i*) ～ **etmek** 认为某人是小偷 ～ **feneri** 有遮光装置的只照对面不照提灯者的灯 ～ **gibi** 悄悄地，偷偷地 **～a yol göstermek** 无意中帮人做坏事 ◆**Hırsıza kapı** (或 **baca, kilit**) **olmaz.** 再好的门(天窗、锁)也是防君子不防小人。

hırsızlama Ⅰ *zf.* 悄悄地，偷偷地：Hırsızlama içeri girmiş. 他偷偷地溜了进去。Ⅱ *s.* 被盗的，偷来的：～ *eşya* 被盗物品，脏物

hırsızlık, -ğı *is.* ❶盗窃，偷盗；盗窃案：～ siyortası 防盗保险 ～a karşı sigorta 防盗保险 At hırsızlığında onun üstüne yoktur. 论起盗马，没有比他更技高一筹的了。Hırsıza yataklık etmek de hırsızlık kadar büyük suçtur. 窝藏盗贼与盗贼同罪。❷贼性：Kapıcı ilk günleri hiç fire vermedi, ama sonradan hırsızlığı ortaya çıktı. 看门人最初几天表现不错，但是后来他做贼的本性就暴露出来了。◇～ **damgası yemek** 背上小偷恶名：Bir defa hırsızlık damgası yemiş bir hizmetçiyi kimse evine almak istemez. 一个曾经背上小偷恶名的佣人，谁也不想要。～ **etmek** (或 **yapmak**) 盗窃，偷盗：Hiçbir zaman hırsızlık etmedi, efendilerinin bir ipliğini bile kendine mal etmedi. 他从来没有偷过东西，就连东家的一根线也没拿过。**～a alışmak** 盗窃成性：～a alışmış 盗窃成性的 ◆**Hırsızlık bir ekmekten, kahpelik bir öpmekten.** 盗物一次便是贼，卖淫一回即为娼。

hırslandırmak (*-i*) hırslanmak 的使动态：Oğlunun gereksiz yere para harcaması babayı hırslandırdı. 儿子肆意挥霍使父亲大为震怒。Komşusunun kazancını artırması onu da hırslandırdı. 邻居一再获利也使他跃跃欲试。

hırslanış *is.* hırslanmak 的动名词

hırslanmak (*nsz*) ❶非常生气，发怒，大发雷霆 ❷贪婪，贪得无厌，野心勃勃，雄心勃勃

hırslı *s.* ❶贪得无厌的，有野心的，贪婪的：～ bir tüccar 贪商 ❷生气的，发怒的，大发雷霆的

hırssız *s.* ❶不贪的，清廉的 ❷不生气的，不怒的，心平气和的

hırt *s.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货 ◇**～ı pırtı** 废物，垃圾

hırtapoz *s.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

hırtapozluk, -ğu *is.* 【俚】傻，笨，蠢

hırtı pırtı *is.* 废物，垃圾

hırtlamba *s.* ❶衣衫褴褛的，衣冠不整的 ❷有病的，多病的，病恹恹的 ◇**～ gibi giyinmek** 穿得破衣烂衫，衣着邋遢 (*-in*) **～sı çıkmak** ①穿得破烂不堪 ②变得破烂不堪，变得破旧：Koltukların hırtlambası çıktı. 这把椅子已破烂不堪。③病恹恹 **～ya dönmek** 变得极度虚弱，变得骨瘦如柴

hırtlık, -ğı *is.* 【俚】傻，笨，蠢

Hırvat *öz.is.* 克罗地亚人

Hırvatça [hırva'tça] *öz.is.* 克罗地亚语

Hırvatistan [hırva'tistan] *öz.is.* 克罗地亚(欧洲)

hısım *is.* 亲属，亲戚 ◇**～ akraba** 亲属，亲戚：Hısım akrabası da onunla alaya başlamışlar. Aç susuz evlerine dönmüşler. 亲戚们也嘲笑他，然后既没吃也没喝就回家去了。

hısımlık, -ğı *is.* 亲属关系，亲戚关系

hışıldamak (*nsz*) 发生沙沙的响声，哗哗作响

hışıldatmak (*-i*) hışıldamak 的使动态：Hırçın bir poyraz fırtınası, bahçede, kuru dalları birbirine çarpıp hışıldatıyor. 呼啸的东北风刮得花园里的枯枝互相撞击，发出哗啦哗啦的声音。

hışıltı *is.* 哗啦哗啦的响声，沙沙声，哗哗声

hışıltılı *is.* 沙沙响的，哗哗响的

hışım, -şmı (波) *is.* 生气，发怒：Hışımla odaya girdi. 他怒气冲冲地进了屋。◇(*-in*) **～ına uğramak** 惹恼，得罪：Müdürün hışmına uğradığı için görevinden alındı. 他得罪了经理，被开除了。

hışımlanmak (*nsz*) 生气，发火，发怒

hışır Ⅰ *is.* 【俗】❶生瓜蛋子 ❷瓜皮 ❸【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货 Ⅱ *s.* 【转】不礼貌的，粗鲁的，粗俗的 ◇**～ı çıkmak** ①被用坏，被弄坏：～ı çıkmış bir divan 一把快散架的破凳子 ②疲惫不堪，极度疲劳

hışırdamak (*nsz)* 哗哗响，沙沙作响：Rüzgâr estikçe yapraklar hışırdıyor. 一刮风，树叶就沙沙响。Yaprakların hışırdadığını duyan avcılar gerisin geri dönmüş. 猎人们听到树叶沙沙响，转身又回来了。

hışırdatmak (*-i*) hışırdamak 的使动态

hışırdayış *is.* hışırdamak 的动名词

hışır hışır *zf.* 哗哗响地，沙沙响地：Yapraklar, rüzgârla hışır hışır ses çıkarıyor. 风吹树叶哗哗响。

hışırlık, -ğı *is.* 【转】不礼貌，粗鲁

hışırtı *is.* 沙沙声，哗哗声：Güneş neredeyse batmak üzere olduğundan kız bır hışırtı duymuş. 太阳就要落山了，女孩儿听到有一阵动静。

hışırtılı *s.* 哗哗响的，沙沙响的

hışlamak (*nsz*) 发出沙沙的响声，哗哗做响

hıyaban (波) *is.* 林荫道

hıyanet [hıya:net] (阿) Ⅰ *is.* ❶背叛，叛变，背信弃义，不忠，欺骗，背信弃义：yurda ～ 叛国 eşine ～ 对配偶不忠 Bu hıyaneti yüzünden kapı dışarı edilecekti. 由于他的这种不忠，他本来是要被赶出家门的。❷奸诈，狡诈：Dostların lâkaydisi düşmanların hıyanetinden daha ziyade ıstırap verir. 朋友的冷漠比敌人的阴险狡诈更加使人难受。Ⅱ *s.* ❶不忠的，背信弃义的，不守信用的：Emanete hıyanet olmaz. 【成】受人之托，忠人之事。❷阴险狡诈的，奸诈的

hıyanetlik, -ği *is.* 【俗】背叛，叛变，背信弃义，不忠

hıyar[1] (波) Ⅰ *is.* 〈植〉黄瓜(*Cucumis sativus*) Ⅱ *s.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货：Şu hıyara bak, önüne geleni kalaylıyor. 瞧这个蠢货，见谁骂谁。◇**～ ağa(sı)** 傻瓜，笨蛋，蠢货 **～ bile olmamak** 一钱不值

hıyar[2] [hıya:r] *is.* 【旧】〈法〉选择权，自由选择

hıyarcık, -ğı, hıyarcıl *is.* 〈医〉腹股沟淋巴结炎，横痃

hıyarlaşmak (*nsz*) 【俚】犯傻，干傻事

hıyarlık, -ğı *is.* 【俚】愚蠢，蠢笨；犯傻，干傻事 ◇**～ etmek** 犯傻，干傻事

hıyarşembe (波) *is.* 〈植〉细管决明(*Cassia fistula*)

hız *is.* ❶速度，速率，动量：ses ～ı 音速 ses ～ından fazla 超音速的 ❷强度，烈度，程度：Yağmur şimdi hızını daha da artırıyor. 雨现在越下越大。❸努力，尽力 ◇**～ almak** 快速跃过，跳跃 **～ kazanmak** 加速 **～ vermek** ①使加速 ②努力，尽力 **～ı artmak** 加速，提速：Araç uzun yolda açıldı, hızı arttı. 汽车在一眼望不到边的道路上放开地加速行驶。**～ını alamamak** ①失速，无法提速，快不起来：Şoför, hızını alamamış, boyuna dırdır ediyor. 司机把速度提不起来，嘴里没完没了地抱怨着。②无法减速，停不住：Araba hızını alamayınca denize uçuverdi. 汽车没刹住，一头扎进了大海。Kamyon hızını alamamış;

duvara bindirmiş. 卡车刹不住了，撞到了墙上。③【转】怒不可遏 **～ını almak** 速度减慢，强度减弱：Fırtına hızını aldı. 暴风雨减弱了。**～ını kaybemek** 失效 **～ını kesmek** 减速，变慢：Vapur, Boğaz'a girince hızını kesti. 轮船一驶入博斯普鲁斯海峡就放慢了速度。**～ını yitirmek** 失效

hızar (波) *is.* (通常用电力或水力带动的)大锯

hızarcı *is.* 用大锯锯木头的人

hızarcılık, -ğı *is.* 锯木工的工作

Hızır (阿) *öz.is.* 长生不老者(先知伊勒雅斯的绰号)

hızır *is.* 行动敏捷的人 ◇～ **gibi yetişmek** 雪中送炭，在某人危急时前去帮助：Çok sıkıntıdaydık; bu para hızır gibi yetişti. 我们正有难处，这笔钱真是雪中送炭。Hızır gibi yetişmeseydin, borcu ödeyemeyecek belki de hapsi boylayacaktım. 要不是你雪中送炭，我就还不了帐，也许还要坐牢。**～a külâh giydirir** 精明的，机警的

hızla [hı'zla] *zf.* 快速地，迅速地：Oğlan kılıcını çekti. Başının üzerinde o kadar hızla ıstavrozlar çizmeye başladı ki, başına bir damla su bile damlamadı. 小伙子拔出剑挥舞起来，居然滴水不漏，一点儿也没淋着。

hızlandırılmak (*nsz*) hızlandırmak 的被动态

hızlandırmak (*-i*) hızlanmak 的使动态：Belediye zabıtası ayak satıçıları ile mücadeleyi hızlandırdı. 市政警察加大了打击流动商贩的力度。Şoför otomobili hızlandırdı. 司机加快了行车的速度。

hızlanış *is.* hızlanmak 的动名词

hızlanmak (*nsz*) 加速：Vapur hızlandı. 轮船加快了航速。

hızlı *is.* ❶快的，高速的，快速的：～ gidişle bir saatlık yol 快走一个小时的路程 ❷【转】恣意挥霍的，极其浪费的，放荡的，吊儿郎当的 Ⅱ *zf.* ❶快速地，迅速地，高速地，飞快地：Arabasıyla hızlı giden sürücü iki kişiyi yaraladı. 这个司机车开得飞快，撞伤了两个人。Bu kadar hızlı sürmeyiniz. 请不要开得这么快！Daha hızlı sürünüz, lütfen. 请再开得快一点儿！❷用力地，猛烈地，使劲地：Kapıyı hızla kapamış, sofraya dönüp yerine oturmuş ama korkudan da bitmiş. 她赶快关上门，又坐回到餐桌旁边，吓坏了。❸高声地，大声地：Hızlı konuşmayın, çocuk uyuyor. 别大声说话，孩子睡了。◇～ ～ 快速地，迅速地，飞快地：Kanımın birdenbire başıma çıktığını, kalbimin hızlı hızlı attığını duydum. 我觉得我突然血往上涌，心怦怦直跳。**～ şoför** 【俚】没经验的司机，二把刀司机 **～ vurmak** 痛打，狠揍 **～ yaşamak** 生活放纵

hızlılık, -ğı *is.* 高速，快速，迅速

hızölçer *is.* 风速记录仪，风速计

hibe (阿) *is.* 赠送，送礼 ◇～ **etmek** 赠送，送礼

hicap, -bı [hica:p] (阿) *is.* 羞耻，羞愧，羞怯 ◇～ **duymak** (或 **etmek**) 感到羞耻，感到羞怯 **～ından yere geçmek** 极为羞愧，臊得恨不得钻进地缝里

hicaz [hica:z] (阿) *is.* 土耳其的一种曲调

hicazkâr [hicazkâ:r] (阿-波) *is.* 土耳其的一种曲调

hiciv, -cvi (阿) *is.* 讽刺，讽刺文，讽刺作品 ◇(*-i*) ～ **etmek** 讽刺，讥讽

hicran [hicra:n] (阿) *is.* ❶离别，分离，分别，分手 ❷离别之苦，切肤之痛

hicret (阿) *is.* ❶移居，迁移，移民 ❷〈史〉穆罕默得从麦加逃亡到麦地那；伊斯兰历纪元 ◇～ **etmek** 移居，迁移，移民

hicrî [hicri:] (阿) *s.* 伊斯兰历的：～ takvim 伊斯兰历

hicvetmek (*-i*) 讽刺，讥讽

hicviye (阿) *is.* 讽刺文，讽刺话，讽刺诗

hiç (波) Ⅰ *zf.* ❶从不，决不，从来：Onu bugün hiç görmedim. 我今天根本就没有看见过他。Eniştemle mürebbiyenin birbirine nasıl bakıştıklarına hiç dikkat ettin mi? 你一点也没注意到

我妹夫同那个家庭女教师是如何眉来眼去的吗？❷(用在疑问句中)任何时候，曾经；从来：Hiç tavşan eti yediniz mi? 您吃过兔子肉吗？Hiç Türkiye'ye gittiniz mi? 您去过土耳其吗？Bana hiç mektup var mı? 有我的信吗？Ⅱ *is.* ❶无关紧要的人或事，微不足道的人或事：O benim gözümde hiçtir. 他在我眼里什么也不是。❷〈数〉零 Ⅲ *ünl.* (在不要求明确回答时用在答句句首)什么也不，从不，不：-Ne gördün? -Hiç. 你看见什么了？-什么没看见。◇～ **bir vakit** 任何时候也(不)，永远(不)，从来(不)，始终(不) ～ **bir yerde** 任何地方也(没有、不) ～ **de** 肯定，绝对，完全：Dersleri hiç de iyi değil. 他的功课肯定不好。Yol yorgunluğundan sonra hiç de bu kadar erken kalkmak istemiyorum. 走累了之后，我肯定不想起得这么早。～ **değil** 决不，肯定不：-Çok yoruldunuz. -Hiç değil. -您太累了！-不累！～ **değilse** 至少：Hiç değilse bir tane alınız. 至少你们得买一个。～ **durmaksızın** 一刻不停地：Sabahtan akşama kadar hiç durmaksızın aç karnına çalışmışlardı. 他们饿着肚子一刻不停地从早干到晚。～ **kimse** 无论谁也(不、没有)，任何人也(不、没有) ～ **mi** ～ 一点也(不)：Romantik şeylerden hiç mi hiç hoşlanmaz. 他对这种浪漫的事情一点儿也不感兴趣。～ **olmak** 消失，失踪 ～ **olmazsa** 至少：Hiç olmazsa günde iki kez gelir. 他至少每天来两次。Hiç olmazsa sabahları gazete okuyabiliyoruz. 至少每天我们还能看到报纸。～ **yoktan** 毫无理由地，无缘无故地，无端地：Hiç yoktan sebepler, büyük ağız dalaşmalarına döner. 他们无缘无故地吵了起来。Hiç yoktan kavga çıkardı, bir bardak suda fırtına kopardı. 他无缘无故惹是生非，惟恐天下不乱。～ **zaman** 永远(不)，任何时候也(不) ～**e saymak** 不管，不顾，轻视，蔑视，无视：Bir büyüğu hiçe sayarak yanında sigara içmek doğru mu? 在大人身边旁若无人地抽烟对吗？Etrafındaki insanları hiçe saymış. 他似乎瞧不起周围的人。

hiçbir [hiç'bir] *s.* 任何一个也(不，没有)：Bu kalın kafayla hiçbir şey öğrenemezsin. 你这个木头脑袋，什么也学不进去。Ovada hiçbir ağaç kalmadı. 平原上一棵树也没留下。Toplantıda hiçbir tanıdığı yoktu. 会议上他认识的人一个也没有。◇ ～ **vakit** 任何时候也(不)，永远(不)，从来(不)，始终(不)：Bu adam taşıdığı damgayı hiçbir vakit silemeyecek. 这个人的污点永远也洗刷不掉。

hiçbiri [hi'çbiri] *zm.* 任何一个，任何一人：Oraya tanıdıklarından hiçbiri gitmedi. 他认识的人一个也没有去那儿。

hiççi *is.* 虚无主义者，无政府主义者

hiççilik, -ği *is.* 虚无主义，无政府主义

hiçlemek (*-i*) 不管，不顾，轻视，蔑视，无视

hiçleştirmek (*-i*) 使变得微不足道

hiçlik, -ği *is.* ❶微不足道，无足轻重 ❷虚无，空，不存在的状态

hiçten Ⅰ *is.* 无足轻重的，微不足道的，琐碎的 ～ adam 微不足道的人物 Ⅱ *zf.* 不必要地，无缘无故地：Hiçten bu kadar masrafa girdim. 我白花了这么多钱。

hidatit (法) *is.* 〈动〉包虫囊

hidayet [hida:yet] (阿) *is.* 【旧】❶正确道路，正道 ❷寻找正确道路，走上正道 ❸伊斯兰教信仰；正确的信仰 ◇～**e ermek** 信奉伊斯兰教，皈依伊斯兰教

hiddet (阿) *is.* 生气，发火，愤怒：Onun hiddeti karşısında ağız açmamak daha iyiydi. 在他盛怒的情况下，当时最好的办法就是闭口不语。Hiddetten bütün vücudu zangır zangır titriyordu; sözlerimin hiçbiri kulağına girmiyordu. 他气得浑身发抖，我的话他一句也没听进去。◇～ **etmek** 生气，发怒，发火 ～**e gelmek** (或 **kapılmak**) 生气，发怒，发火 ～**ten çatlamak** 暴怒，大发雷霆 ～**ten köpürmek** 暴怒，暴跳如雷

hiddetlendirmek (*-i*) hiddetlenmek 的使动态

hiddetleniş *is.* hiddetlenmek 的动名词

hiddetlenmek (*-e*) 生气，发火，发怒：Müsteşar ona çok hiddetleniyordu. 参赞非常生他的气。Yine niçin kızarıp morardın, hemen hiddetlenme, sözün sonunu bekle. 你干吗又急了？先别生气，等我把话说完！

hiddetli *s.* 生气的，发火的，发怒的，怒气冲冲的

hiddetsiz *s.* 不生气的，不发火的
hidr(o)- (法) 与“水”有关的复合词前缀
hidra (法) *is.* 〈动〉水螅(*Hydra*)
hidralar *is.* 〈动〉水螅类(*Hydrozan*)
hidrasit (法) *is.* 〈化〉氢酸
hidrat (法) *is.* 〈化〉水合物
hidratlı *s.* 〈化〉水合的
hidrobiyoloji (法) *is.* ve *s.* 水生生物学(的)
hidrodinamik (法) *is.* ve *s.* 液体动力学(的)
hidroelektrik (法) *s.* 水电的，水力发电的：～ santral 水电站
hidrofil (法) Ⅰ *is.* 吸水的，亲水的：～ pamuk 脱脂棉 Ⅱ *is.* 〈动〉水龟虫
hidrofobi (法) *is.* 恐水病
hidrofor (法) *is.* 压力水柜，自动电动泵
hidrograf (法) *is.* 水文地理学家
hidrografi (法) *is.* ❶水文地理学 ❷河海测量学，水道测量学 ❸水文地理，沿海地形学
hidrojen (法) *is.* 〈化〉氢(H)：～ bombası 氢弹 Hava oksijen, hidrojen vb. gazlardan meydana gelir. 空气是由氧气、氢气等气体组成的。Su, hidrojenle oksijenden oluşur. 水是氢氧化合物。
hidrojenlemek (*-i*) 〈化〉氢化，加氢
hidrojeoloji (法) *is.* 水文地质学
hidrokarbon (法) *is.* 〈化〉烃，碳氢化合物
hidrokarbonat (法) *is.* 〈化〉碳酸氢盐
hidrokarbür (法) *is.* 〈化〉烃，碳氢化合物
hidroklorik asit *is.* 〈化〉盐酸，氢氯酸
hidroksil (法) *is.* 〈化〉氢氧根，羟基
hidroksit, -di (法) *is.* 〈化〉氢氧化物：sodyum ～ 氢氧化钠
hidrolik (法) Ⅰ *s.* ❶水动的，水力的：～ santral 水电站，水力发电站 ❷液压的，液动的 Ⅱ *is.* 射流技术，流控技术
hidroliz (法) *is.* 水解作用，水解
hidrolog (法) *is.* 水文学家
hidroloji (法) *is.* 水文学
hidrometre (法) *is.* 液面计，液位计；水位计，水尺；液体比重计
hidrosefal (法) *s.* ve *is.* 患脑积水的(患者)
hidrosefali (法) *is.* 〈医〉脑积水
hidrosfer (法) *is.* 〈地〉水圈，水界
hidrosiyanik *s.* 〈化〉氰化氢的(HCN)
hidroskopi (法) *is.* 地下水探寻术
hidrostatik (法) *is.* ve *s.* 液体静力学(的)
hidroterapi (法) *is.* 〈医〉水疗法
hidrozol, -lü (法) *is.* 〈化〉水溶胶
hidrür (法) *is.* 〈化〉氢化物
higrofil (法) *s.* 〈植〉向湿的，向水的
higrometre (法) *is.* 湿度计，湿度表
higroskop (法) *is.* 湿度器，验湿器
higroskopik (法) *s.* 吸湿的

higrostat (法) *is.* 恒湿器

higrotropizm (法) *is.* 〈植〉向水性，向湿性

hijyen (法) *is.* 卫生，卫生学，保健

hijyenik (法) *s.* 卫生的，保健的

hikâye [hikâ:ye] (阿) *is.* ❶故事，传说：Çocukluğunun hikâyesini anlatıyor. 他在讲述他童年的故事。❷传言，谣传，无稽之谈：Anlattıkları hep hikâye idi. 他讲的全是无稽之谈。◇ **～ etmek** 详细讲述

hikâyeci *is.* ❶故事作家 ❷故事员，讲故事的人

hikâyecilik, -ği *is.* 写故事的艺术，讲故事的艺术

hikâyeleme *is.* 讲述，讲故事

hikmet (阿) *is.* ❶知识渊博，聪明，智慧 ❷理论 ❸奥秘，奥妙，秘诀，天机：Allah'ın hikmeti, kayanın içinde kocaman bir ağaç bitmiş. 真奇怪，岩崖里竟然长出一棵又高又大的树。❹箴言，格言 ❺【旧】物理 ◇**～i Lokman'dan haber almak** 从最可靠的来源获得消息(知识等) **～inden sual olunmaz** 当然，无庸置疑

hilâf [hilâf] (阿) *is.* ❶对立，相反：Yemini hilâf hareketlerde bulundu. 他采取了违背誓言的行为。❷谎言，假话：Hiç hilâfım yok. 我一句假话也没说。◇**～i hakikat** 虚假的，不真实的

hilâfet [hilâ:fet] (阿) *is.* 〈史〉哈里发国，哈里发政权

hilâfsız *zf.* 不说假话地，完全真实地：Hilâfsız söylüyorum, bu suçu o işlemedi. 实话实说，这件案子不是他做的。

hilâl [hilâ:l] (阿) *is.* ❶新月，月牙：～ kaş 细眉，月牙眉 ❷牙签，挖耳勺 ❸旧时教幼儿识字时的月牙形的用具 ❹指甲新月形斑 ◇**～ gibi** 月牙(眉)

hilâli (阿) Ⅰ *is.* 新月的，月牙的；月牙形的 Ⅱ *is.* ❶一种棉丝混纺的布料 ❷一种书法

hilât (阿) *is.* 〈史〉国王或宰相赏赐的高级长袍或皮袍

hile [hi:le] (阿) *is.* ❶骗局，圈套，诡计，诈术，骗术：Hile ile elimdeki parayı aldı. 他骗去了我的钱。Hile ile iş gören mihnet ile can verir. 骗人者没有好下场。❷掺杂，使假：Bu sütte hile var. 这种牛奶里边掺了假。❸舞弊：Cumhuriyetçilerse Demokrat ağırlıklı Florida ilçelerinde elle sayım yapılmasının hileye açık olduğu endişesini dile getiriyor. 而共和党人则表示担心在民主党占优势的佛罗里达州诸县进行人工计票会有舞弊行为。◇**～ hurda** ①骗局 ②掺假 **～ hurda bilmez** 不骗人的，忠厚老实的，童叟无欺的 **～ yapmak** ①欺骗，设骗局，设圈套 ②掺杂，使假 ③舞弊 **～si hurdası yok** 货真价实，童叟无欺 **～ye sapmak** 欺诈，诈骗

hilebaz (阿-波) *s.* ve *is.* ❶骗人的，玩弄阴谋诡计的；骗子 ❷掺杂使假的

hileci *s.* ve *is.* ❶骗人的，玩弄阴谋诡计的；骗子 ❷掺杂使假的

hilecilik, -ği *is.* ❶骗人，欺骗，玩弄阴谋诡计 ❷掺杂使假 ◇**～ etmek** ①欺骗，设骗局，设圈套 ②掺杂使假

hilekâr (阿-波) *s.* ❶骗人的，玩弄阴谋诡计的：Onun içinden pazarlıklı, hatta hilekâr bir adam olduğunu daima düşünüyorum. 我一直认为他是一个内心奸诈，甚至是一个玩弄阴谋诡计的人。❷掺杂使假的

hilekârlık, -ğı *is.* ❶骗人，玩弄阴谋诡计 ❷掺杂使假

hilelendirmek (-*i*) ❶骗人，玩弄阴谋诡计 ❷掺杂，掺假

hileli *s.* ❶骗人的，玩弄阴谋诡计的：～ iflâs 〈法〉虚假破产 ❷掺杂的，使假的：～ süt 掺假的牛奶◇ **～ hurdalı** ①骗人的，玩弄阴谋诡计的 ②掺杂使假的

hilesiz *s.* ❶不骗人的，诚实的 ❷未掺假的，纯的：～ süt 不掺假的牛奶

hilkat (阿) *is.* ❶创世，创造，创立 ❷原始状态，天然状态 ❸天性，本性，本质 ◇**～ garibesi** 天生丑陋的

hilozoizm (法) *is.* 〈哲〉物活论，万物有生论

Himalaya Dağları *öz.is.* 喜马拉雅山脉(亚洲)

himaye [hima:ye] (阿) *is.* ❶保护，庇护，帮助，关怀：Henüz ana himayesine ne kadar muhtaç olduğunu görüyorum. 我已看出，他仍然多么需要妈妈的保护。❷防御：～ silâhı 防御性武器 ◇～ **etmek** 保护，庇护，帮助，关怀 ～ **görmek** 受保护，受庇护，得到帮助 ～**sinde** 在某人的帮助下：Onun himeyesi sayesinde iyi bir iş buldum. 在他的帮助下，我找到了一份好工作。(*-i*) ～**sine almak** 保护，庇护，帮助，关怀：Kimsesiz çocuğu himayesine aldı. 他保护了这个孤儿。

himayeci *s.* 贸易保护主义的

himayecilik, -ği *is.* 贸易保护主义

himayeli *s.* 受保护的，被保护的，有后台的

himayesiz *s.* 不受保护的，未被保护的，没有后台的

himen (法) *is.* 〈解〉处女膜

himmet (阿) *is.* ❶帮助，关怀，关心：Himmetin var olsun. 承蒙关照。Himmetinizle fakir bir ailenin yüzü gülerse tabiî siz de sevaba girersiniz. 如果一个穷人的家庭在您的帮助下露出了笑脸，当然也是您做了善事。❷努力，勤奋，周折：Bu iş çok himmet ister. 这件事要费很多周折。◇～ **etmek** ①帮助，关怀 ②努力

hin (阿) *is.* ❶时候，时间 ❷恶棍，恶魔，流氓，无赖 ◇～ **oğlu** 恶棍，恶魔，流氓，无赖：Dikkat et, o ne hin oğludur. 你要当心！他可是一个流氓。～ **oğlu** ～ 恶棍，恶魔，流氓，无赖：Onun ne hin oğlu hin olduğunu unutma, dikkatli ol, aldanma. 别忘了，他可是一个流氓，当心点儿，别让他骗了！～ **oğlu hinleşmek** 变成恶魔(流氓、恶棍、无赖等)：Evveli böyle değildi. Esnafla düşe kalka hin oğlu hinleşti. 他原来不是这样子的，自打同那个坏女人混在一起就变坏了。～ **oğlu hinlik** 阴谋诡计，花招，欺诈，见不得人的勾当

hindi (阿) *is.* ❶〈动〉火鸡(*Meleagris gallopavo*) ❷【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货 ◇～ **gibi kabarmak** 自高自大，趾高气昂

hindiba [hindiba:] (阿) *is.* 〈植〉菊苣，苣荬菜(*Cichorium endivia*)

Hindistan *öz.is.* 印度(亚洲)

Hindistan cevizi *is.* 〈植〉❶椰树(*Cocos nucifera*) ❷椰子，椰果

Hindolog (法) *is.* 印度学家

Hindoloji (法) *is.* 印度学

Hindu [hindu:] (波) *öz.is.* ❶印地语 ❷【旧】印度的拜火教徒

Hinduizm (法) *is.* 印度教

hinleşmek (*nsz*) 变成恶魔(流氓、恶棍、无赖等)

hinlik, -ği *is.* 【谑】坏，作恶多端，流氓行为，无赖行为

Hint armudu *is.* 〈植〉番石榴树(*Psidium*)

Hint bademi *is.* 〈植〉可可树

Hint bezelyesi *is.* 〈植〉菜豆

Hint biberi *is.* 红辣椒

Hint darısı *is.* 〈植〉蜀黍，高粱(*Sorghum vulgare*)

Hint domuzu *is.* 〈动〉❶太平洋岛上产的一种猪，犬牙向上翘，体型大(*Porcus babyrussa*) ❷豚鼠(*Cabia cobaya*)

hinterlant, -dı (德) *is.* 内地，腹地：Güneydoğu Anadolu Iskendrun Limanın hinterlandıdır. 阿纳多卢东南部是伊斯肯德伦港的腹地。

hint fıstığı *is.* 〈植〉麻风树(*Jatropha curcas*)

hint fulü *is.* 〈植〉白睡莲(*Nelubrium speciosm*)

hint güreşi *is.* 〈体〉卧地角力

hint hıyarı *is.* 〈植〉细管决明(*Cassia fistula*)

hint hurması *is.* 〈植〉罗望子(*Borrassus*)

hint inciri *is.* 〈植〉仙人掌

hint irmiği *is.* 西谷米，西米(由西谷椰子茎髓所制成的淀粉质食物)

hint kamışı *is.* 〈植〉竹，竹子

hint keneviri *is.* 〈植〉印度大麻(*Cannabis sativa*)

hint kertenkelesi *is.* 〈动〉鬣蜥

hint kestanesi *is.* 〈植〉七叶树属(*Aesculus*)

hint kırazı *is.* 〈植〉芒果(*Mangifera domestica*)

hint kumaşı *is.* 少见的东西；珍奇的物品，稀有的珍品

Hintli *öz.is.* 印度人

hint pirinci *is.* 〈植〉一种产于印度和埃塞俄比亚的类似于稻谷的植物

hint safranı *is.* 〈植〉姜黄

hint tavuğu *is.* 火鸡(*Meleagris galopavo*)

hint yağı *is.* 蓖麻油

hiper- (法) 表示“超出”、“过于”、“极度”的构词前缀

hiperbol, -lü (法) *is.* 〈数〉双曲线

hiperbolik (法) *s.* 〈数〉双曲线的

hiperboloidal, -li (法) *s.* 〈数〉双曲面的，双曲线体的

hiperboloit (法) Ⅰ *s.* 〈数〉类似双曲面的 Ⅱ *is.* 〈数〉戟面

hipermetrop (法) *s. ve is.* 远视眼的，远视的，老花眼的：Sizin gözünüzde hipermetrop var. Özellikle okurken çok zorluk çekersiniz. 您的眼睛花了，尤其是看书时会很费劲。Hipermetroplar uzağı görür, yakını iyi göremez. 老花眼的人远处看得清，近处看不清。

hipertansiyon (法) *is.* 〈医〉高血压病：Damar sertliği çoğunlukla hipertansiyona yol açar. 血管硬化多数会引起高血压病。

hipnotizma (法) *is.* 催眠术

hipnoz (法) *is.* 催眠，安眠

hipoderm (法) *is.* 〈解〉皮下组织，下皮，真皮

hipodrom (法) *is.* 跑马场，赛马场

hipoglisemi (法) *is.* 〈医〉低血糖

hipopotam (法) *is.* 〈动〉河马(*Hippopotamus amphibius*)

hipopotamgiller *is.* 〈动〉河马科(*Hippopotamidae*)

hipostaz (法) *is.* ❶〈宗〉基督人格，三位一体之一：Hristiyanlık inanşına göre Tanrı kavramında üç hipostaz vardır: baba, oğlu ve kutsal ruh. 据基督教认为，上帝的概念是三位一体：圣父、圣子和圣灵。❷〈哲〉本质，实在

hiposülfit (法) *is.* 〈化〉连二亚硫酸盐：sodyum ～ 硫代硫酸钠，大苏打

hipotansiyon (法) *is.* 〈医〉低血压症

hipotenüs (法) *is.* 〈数〉直角三角形的斜边，弦

hipotetik (法) *s.* 假定的，假设的

hipotez (法) *is.* 假定，假说，假设

hippi (英) *is.* 嬉皮士

hippilik, -ği *is.* 嬉皮士的行为

his, -ssi (阿) *is.* 感觉；直觉，直感；感情，情感：görme ～i 视觉 Hislerimi anlatmak çok güç. 我的感觉很难说得清。Hissi onu hiç yanıltmamıştı. 他的直觉从未欺骗过他。◇**～ine kapılmak** 感情用事：Ona, hissine ve taassubuna kapılmamasını tavsiye ediyorum. 我正在劝他不要固执和感情用事。**～ini vermek** 给人以某种感觉：Çince konuştuğu için bana

kendi yakınlarımızdan biri hissini veren yaşlı bir garson hemen yanımıza geldi. 一位年长的服务员应声而来。他讲的是汉语，给我一种亲人般的感觉。**～lere tercüman olmak** 用语言表述自己的感受

hisar[1] (阿) *is.* 【旧】要塞，堡垒

hisar[2](阿) *is.* 〈乐〉土耳其艺术音乐最古老的乐曲之一

hisar buselik *is.* 〈乐〉土耳其的一种合奏曲

hisleniş *is.* hislenmek 的动名词

hislenmek (*nsz*) 感动，感觉到：Hastalığında kızının yanından ayrılmayışından hislendi. 他在病中感觉到他女儿不离他左右。

hisli *s.* ❶有感觉的，敏感的，有知觉的 ❷有感情的，通情达理的：Gayet hisli bir adam olduğundan hasretini birlikte çekiyoruz. 他是一个非常通情达理的人，我们都很怀念他。

hisse (阿) *is.* ❶一份，一部分：Kestaneleri üçe ayırdı, bir hissesini kendi aldı. 他把这些栗子分成了 3 份，他自己拿了一份。❷股份：～ senedi 股票 ❸(从故事、事件中引出的)教训，寓意：Bu hikâyenin hissesini anladı. 他明白了这个故事的含意。◇**～ almak** 接受教训，受教育 (*kendine*) **～ çıkarmak** ①认为与(自己)有关：Siz niçin bundan kendinize hisse çıkarmıyorsunuz? 您为什么认为这和您没有关系？②接受教训，受教育 **～ kapmak** 接受教训，受教育

hissedar (阿-波) *is.* 股东：Her hisse senedi sahibi bir ticarî kuruluşun hissedarıdır. 每一位股票持有者都是一家商业机构的股东。

hissedilmek (*nsz*) 被感觉到：Yazısından devrimci olduğu hissediliyor. 从他的文章中感觉到他是一个革命者。

hisseişayia [hisse'işa:yia] (阿) *is.* 【旧】共有财产，共同所有权

hisseişayialı *s.* 【旧】共同所有的：Bu ev hisseişayialıdır. 这套房子属共同所有。

hisseli *s.* 股份的，股份制的

hisset (阿) *is.* 【旧】吝啬：Yaşlandıkça hisseti artıyor, parası olduğu hâlde dilenci gibi geziyor. 随着年龄的增长，他越来越吝啬，他很有钱，但是出门在外象叫花子的一样。

hissetmek (*-i*) ❶感觉到：Bir saat dışarda kalınca soğuğu iyice hissetti. 他在外面呆了一个小时，感到特别冷。Kapının önüne geldiği zaman başının dönmeye başladığını hissetti. 他刚一来到门口，就觉得头开始发晕。❷意识到，觉得：Onun bu işi başaramayacağını hissediyorum. 我觉得他这件事不会成功。Karşı karşıya oturup yalnız kaldığımız zaman göz göze gelmekten çekindiğini de hissettim. 我感觉到我们面对面坐下来单独相处时她不敢和我目光相对。

hissettirmek (*-i*, *-e*) hissetmek 的使动态

hissî [hissî:] *s.* 感情上的，情感上的

hissikablelvuku, -u [hi'ssi kablelvuku] (阿) *is.* 【旧】预感

hissiselim [hi'ssiseli:m] (阿) *is.* 【旧】常识

hissiyat [hissiya:t] (阿) *is.* 【旧】感觉，感情，情感

hissiz *s.* ❶没有感觉的，失去知觉的：～ bir el 一只没有知觉的手 ❷没有感情的，冷漠的女人

hissizlik, -ği *is.* 无知觉，无感觉

hissolmak (*nsz*) 被感觉到：Kâğıdı kokluyorum; Nil'in kokusu belli belirsiz hissolunuyor. 我闻着纸币，隐约闻到了一股尼罗河的气味。

histerezis (法) *is.* 〈物、化〉滞后

histeri (法) *is.* 〈医〉癔病，歇斯底里

histerik (法) *s.* 〈医〉癔病的，歇斯底里的

histoloji (法) *is.* 组织学，显微解剖学

hiş(**t**) *ünl.* 【谑】喂！哎：Hişt, beni dinlemiyorsun galiba? 喂，你没听我在说吗？Hiş, buraya

gel! 喂！你过来！

hitabe [hita:be] (阿) *is.* 【旧】演说，演讲

hitaben [hita:'ben] (阿) *zf.* 把话题转向，对：Çocuğuna hitaben dedi ki:… 他对他的孩子说：…

hitabet [hita:bet] (阿) *is.* 雄辩，演说

hitam [hita:m] (阿) *is.* 【旧】结束，终结 ◇～ **bulmak** 结束，终结：～ bulmak istemiyen alkışlar 经久不息的掌声 ～ **vermek** 使结束，使终结 ～**a ermek** 结束，终结

hitan [hita:n] (阿) *is.* 【旧】割礼

hitap, -bı (阿) *is.* 对…讲话，同…谈话，演讲，演说 ◇(*-e*) ～ **etmek** 对…讲话，同某人谈话，演讲，演说：Size hitap ediyorum. 我正在和你们讲话。Fazla bolluk da görmemiş bir ailenin kibar eşyaları sessiz bir şekilde âdeta hitap ediyordu. 一个看起来并不怎么富裕的家庭的这些豪华的家什几乎就是无言的证词。～**ta bulunmak** 对…讲话，同某人谈话，演讲，演说

Hitit (法) *öz.is.* 赫梯人(小亚细亚东部和叙利亚北部的古代部族)

Hititçe [hiti'tçe] *öz.is.* 赫梯语

Hititolog (法) *öz.is.* 赫梯学家

Hititoloji (法) *öz.is.* 赫梯学

hiyerarşi (法) *is.* 等级，等级制度

hiyeroglif (法) *is.* ❶(古埃及的)象形文字 ❷【转】潦草的字，难辩认的字

hiza [hiza:] (阿) *is.* 排成直线，排齐：Sandalyeleri bir hizada dizdiler. 他们把椅子摆成了一条线。◇～**ya gelmek** ①排列整齐：Çocuklar hizaya geldiler. 孩子们整整齐齐地站成了一排。②【谑】改邪归正，走上正道，浪子回头：Hizaya gelmezse, onu hizaya getirecekler var. 他再不改邪归正的话，将有人调教他。～**ya getirmek** ①调准，校正 ②【谑】使改邪归正，使走上正道，调教：Babası onu hizaya getirdi; zararlı alışkanlığını bıraktı. 在父亲的调教下，他改掉了坏习惯。～**ya sokmak** 整理，安排，分类，排列

hizalamak (*-i*) 使排成直线，使排齐

hizip, -zbi (阿) *is.* 帮，派别，集团，派系

hizipçi *s. ve is.* 组成帮派的，拉帮结伙的，构成集团的(成员)

hizipçilik, -ği *is.* 拉帮结派，组织小集团

hizipleşmek (*nsz*) 分成帮派，派系化

hizmet (阿) *is.* ❶服务，效劳，效力，劳务：～ akdi 劳动合同 ～ içi eğitim 在职训练，不脱产学习 satış sonrası ～i 售后服务 yurda ～ 为祖国效力 ❷任务，责任：askerlik ～i 兵役 ❸照顾，照看，照料，服侍：Bebek, hizmet bekler. 婴儿需要有人照料。Bu bahçe çok hizmet ister. 这座花园需要好好照料。◇(*-e*) ～ **etmek** ①服务，侍奉，伺候：Sen terbiyeli bir erkeksin, hem bize hizmet ettirmesini, hem de çocuklarını sevdirmesini bilirsin. 你是一个老实人，知道怎样让她侍奉我们，疼爱孩子。②工作，做工，效劳：Liberalizm olumsuzdur ve nesnel olarak düşmana hizmet eder. 自由主义是消极的东西，客观上起着援助敌人的作用。Vaktiyle bir asker varmış. Uzun yıllar krala canla başla hizmet etmiş. 从前有一个士兵，为国王忠心耿耿地效劳了许多年。～ **görmek** 服务，侍奉，伺候；工作，做工：Hans, efendisinin yanında yedi yıl hizmet gördü. 汉斯为主人作了 7 年工。～**e girmek** ①开业，投入使用，服役：Fabrika hizmete girdi. 工厂已经开工了。Uçak gemisi hizmete girdi. 这艘航空母舰已开始服役。②找到工作，就职 ～**inde olmak** 服务于，效力于 (*-in*) ～**ine bakmak** 服侍，伺候：Bu kız, karılarınızla birlikte hizmetinize bakmalı, siz de ölünceye dek onu bırakmamalısınız. 这个女孩儿应该和您的妻妾一起侍奉您，您也永远不要遗弃她。(*-i*, *-in*) ～**ine vermek** 服侍，伺候：Hizmetçiyi onun hizmetine vermişlerdi. 她让一个丫鬟侍奉她。◆**Hizmetin var olsun.** 承蒙关照，谢谢！非常感谢！

hizmetçi *is.* ❶服务员，勤杂工 ❷佣人，仆人，下人，书童；丫头，丫鬟，仆妇，女佣：Hizmetçi banyoyu hazırladı. 佣人已经把洗澡间收拾好了。Kız bir aralık başını çevirdi. Adamı görünce, hizmetçisine daha çabuk yürümesini söyledi. 姑娘偶尔一回头，看见了这个人，让

丫鬟快走。Bu evde her yerde olduğu gibi hizmetçileri işe bağlamak yoktur. 这家不会像其它人家那样，让下人们忙得团团转。◇～ **baldırı** 【俚】很粗的卷烟 ～ **tutmak** 雇女佣：Bir hizmetçi tuttu. 他雇了一个女佣。

hizmetçilik, -ği *is.* 服务员或佣人等的差事或身份：Bu kibar konağında hizmetçiliğe gitmeye karar verdim. 我决定在这家闻名的宾馆当服务员。

hizmetkâr (阿-波) *is.* 男佣，男仆，勤杂工，杂役

hizmetkârlık, -ğı *is.* 勤杂工、杂役、男佣或男仆的差事或身份：Hüseyin beyin yanında altı ay kadar hizmetkârlık etmişti. 他曾在侯赛因先生身边做了约 6 个月的男仆。

hizmetli *is.* 看门人；房间服务员；侍从

Ho *is.* 〈化〉钬(Holmiyum)

hobi (英) *is.* 嗜好，业余爱好：Çicek yetiştirmek onun hobisidir. 养花是他的业余爱好。

hoca [ho'ca] (波) *is.* ❶伊斯兰教神职人员 ❷老师，大师；教练：ahlâk ～sı 道德说教者，道学先生 millî takım ～sı 国家队教练 Hocalara, âmirlere, büyüklere kafa tutmak sökmez. 不可以无视尊长。◆**Hoca hakkı ödenmez.** 师恩难报。**Hocanın dediğini yap, yaptığını yapma.** 老师说的话要听，老师做过的事不一定去模仿。

hocalık, -ğı *is.* ❶伊斯兰教神职人员的资格或其承担的工作 ❷执教资格，教师工作 ◇～ **etmek** ①担任神职人员 ②当老师，教书

hodan *is.* 〈植〉琉璃苣(*Borago officinalis*)

hodangiller *is.* 〈植〉紫草科(*Boraginaceae*)

hodbehot [ho'dbehot] (波) *zf.* 主动地，自主地

hodbin (波) *s.* 【旧】自私自利的，利己主义的

hodbinlik, -ği *is.* 【旧】自私自利，利己主义

hodkâm [hodkâ:m] (波) *s.* 【旧】自私自利的，利己主义的

hodkâmlık, -ğı *is.* 【旧】自私自利，利己主义

hodpesent (波) *s.* 自私自利的，利己主义的

hodri meydan [ho'dri mydan] *ünl.* 有种的站出来：Benimle bilgi yarışması yapar mısınız? Hodri meydan. 你们谁敢和我斗智？有种的站出来！

hohlamak (*-e*) 吹，吹气：İnsan ellerini ağzına götürüp götürüp hohluyor. 那人用嘴哈气吹他的手。

hokey (英) *is.* 曲棍球；冰球：buz ～i 冰球 çayır (或 çim) ～i 草地曲棍球

hokka (阿) *is.* 杯，盂，瓶，罐，盘：mürekkep ～sı 墨水瓶 şeke ～sı 糖罐 tükürük ～sı 痰盂 ◇～ **gibi** 又小又平的(嘴) ～ **gibi ağızlı, kiraz gibi dudaklı** 俊俏的，眉清目秀的(女人) ～ **gibi oturmak** (衣服)非常合身：Ceketi vücuduna hokka gibi oturdu. 他的上衣非常合身。～ **takımı** 文具箱，文具盒 **～nın altına girmek** 【俚】行骗时被当场识破而受惩罚：Sonra yakayı ele verirsek ikimiz de hokkanın altına gireriz. 以后我们要是被人抓住，我们两个人也就要吃苦头了。

hokkabaz (阿-波) Ⅰ *is.* 魔术师：Hokkabazın, şapkadan nasıl tavşan çıkardığını göz kesilerek seyretmiş ancak püf noktasını bir türlü anlayamamıştı. 他全神贯注地观看魔术师是怎样从帽子里变出兔子的，可是关键的地方他怎么也弄不明白。Ⅱ *s.* 【转】骗人的

hokkabazlık, -ğı *is.* ❶魔术 ❷欺骗，骗术

hol, -lü (法) *is.* 大厅，门厅

holding (英) *is.* 持股公司，股权公司

hodingleşmek (*nsz*) 成为控股者，成为持股公司，成为股权公司

Hollanda *öz.is.* 荷兰(欧洲)

Hollandalı [holla'ndalı] Ⅰ *öz.is.* 荷兰人 Ⅱ *öz.is.* 荷兰的，荷兰人的

holmiyum [ho'lmiyum] (法) *is.* 〈化〉钬(Ho)

holosen (法) *is.* 〈地〉全新世

holotüritler (希) *is.* 〈动〉海参

homojen (法) *s.* ❶同质的，均质的，均匀的，清一色的 ❷【数】均匀的，齐次的，齐的

homojenlik, -ği *is.* ❶同质性，均质性，均匀性，清一色，一致 ❷〈数〉齐次性，齐性

homolog (法) *s.* ❶对等的，对应的，同调的 ❷同源的，同等的，同系的

homonim (法) *s.* 同名的，同音的

homoseksüel (法) *s.* 同性恋的

homoseksüellik, -ği *is.* 同性恋

homoteti (法) *is.* 〈数〉位似

homotetik (法) *s.* 〈数〉位似的

homurdanılmak (*-e*) homurdanmak 的无主态：Şoförlere homurdanılırmış, kamyonlara belâ okunurmuş. 人们冲着司机嚷嚷着，冲着卡车诅咒。

homurdanış *is.* homurdanmak 的动名词

homurdanmak (*nsz*, *-e*) ❶嘟囔 ❷呻吟：Bu ok yağmuru dinince, üzüntü ve acıyla homurdanmaya başlayarak, kendimi kurtarmaya bir kez daha çabaladım. 经过这阵乱箭齐射之后，我痛苦地呻吟起来，再次试图挣脱。❸打呼噜：Ayı, ocağın önüne serilmiş, keyifli keyifli homurdanıyormuş. 熊卧在炉子旁边，舒舒服服地打起了呼噜。❹(车辆、设备等)发出异常声音

homur homur *zf.* 嘟嘟囔囔地

homurtu *is.* ❶嘟囔声，咕哝声 ❷熊的呼噜声 ❸(车辆、设备等)发出的异常声音：Efendi Mansur gaza bastı, traktör müthiş homurtusuyla sanki uçtu. 曼苏尔先生一踩油门，拖拉机怒吼着冲了出去。

Honduras *öz.is.* 洪都拉斯(美洲)

Honiara *öz.is.* 霍尼亚拉(所罗门群岛)

Hongkong *öz.is.* 香港(中国)

hop Ⅰ *ünl.* (用于提醒)嗨：Hop gelen var. 嗨！有人来了！Ⅱ *zf.* (表示突然、快速等)嗖的一下，扑通一声：Hop diye suya atladı. 他扑通一声跳进了水里。◇～ **dedik** ①稍候，等等，慢点儿，等一下！②我在这儿呐！③这还用问吗？～ **demek** 起身就跑 ～ **etmek** 【俚】偷窃，盗取 ～ ～ (在指挥车辆移动或倒车时使用的口令)停！～ **oturup** ～ **kalkmak** 坐卧不安，急得团团转，气得跳起来：Adamın dükkânını devrettiğini öğrenince eşi hop oturup hop kalktı. 一听说那人把商店交给了别人，他老婆一下子就跳了起来。Çocuğun o sözü onu çok kızdırmış olmalı, hop oturuyor, hop kalkıyordu. 肯定是孩子的那句话惹恼了他，他在那里直蹦脚。

hoparlör (法) *is.* 扬声器，喇叭

hoparlörlu *s.* 带喇叭的，有扬声器的

hoparlörsüz *s.* 不带喇叭的，没有扬声器的

hoplamak (*nsz*) ❶跳起来，蹦跳：Cüce korkudan hoplamış. 矮人吓得跳了起来。Kurbağa hoplayarak içeri dalmış. 青蛙蹦蹦跳跳地进来了。❷心跳：Anî bir gürültü işitince yüreği hopladı. 突然一声巨响，吓了他一跳。◇**hoplaya hoplaya** ①蹦蹦跳跳地：Çocuklar hoplaya hoplaya geliyorlar. 孩子们蹦蹦跳跳地来了。②砰然心动地 **hoplayarak zıplamak** 蹦蹦跳跳：Bir süre sonra hizmetçilerden biri bahçede otları biçerken parmak çocuğu otların yanında hoplayıp zıplar görmüş. 没过多久，一个女佣人在花园里割草，看见大拇指跳来跳去，在草里爬上爬下。Bu arada geyik hoplayarak zıplayarak içeri girdi. 正在这个时候，小鹿跑进来了。

hoplatılmak (*nsz*) hoplatmak 的被动态

hoplatış *is.* hoplatmak 的动名词

hoplatmak (*-i*) ❶ hoplamak 的使动态：Bir düdük sesi ipi çekilmiş kuklalar gibi ikisini de

hoplattı. 一声哨响，他们两个也像吊线木偶一样跳了起来。❷逗弄孩子，双手拖着孩子腋窝轻轻往上抛

hoplayış *is.* hoplamak 的动名词

hoppa *s.* 轻浮的：Önce, ben, genç kadın almana razı değilim. Sana böylesi yaramaz. Gençler hoppa olurlar. 首先，我不赞成你讨一个年轻的女人。这样的人对你不合适。年轻姑娘太轻浮。

hoppaca [hoppa'ca] *s. ve zf.* 行为轻浮的

hoppadak [ho'ppadak] *zf.* 立刻，马上

hoppala [ho'ppala] Ⅰ *ünl.* ❶(鼓励孩子跳跃时)跳哇：Atla bakayım… hoppala! 跳哇！跳过来呀！❷(表示惊讶和责备)啊呀！真奇怪！怪事：Hoppala bu da nereden çıktı. 啊呀！这又是从哪冒出来的？Ⅱ *is.* 蹦蹦椅(一种儿童玩具) ◇～ **bebek** (或 **paşa**) 顽童似的人，老顽童

hoppalık, -ğı *is.* 轻浮：Sanırım hoppalığı da var, çünkü hep Ali'yle cilveleşiyor. 我看她是一个荡妇，因为她老是跟阿里调情。◇～ **etmek** 举止轻浮

hopurdatmak (*-i*) (喝东西时)发出声响

hor (波) *s.* 不值钱的，无价值的，不重要的，琐碎的，低劣的 ◇～ **bakmak** 鄙视，看不起：Düşmanın karınca ise de hor bakma. 【成】敌手再弱，也不可轻敌。(*-i*) ～ **görmek** 鄙视，看不起 (*-i*) ～ **göstermek** 歧视，蔑视，瞧不起：Alçak yer, yiğidi hor gösterir. 【成】虎落平阳被犬欺，英雄落难干受气。～ **kullanmak** 滥用，胡乱处置，用错，大材小用：Arabayı hor kullanmış; boyası çizilmiş, kapı kilitleri bozulmuş. 他开车一点儿也不爱惜，车身被划得一道一道的，车锁也坏了。(*-i*) ～ **tutmak** 歧视，蔑视，瞧不起：Ustabaşı kalfayı hor tutuyor. 工头不喜欢这位工人师傅。～**a geçmek** 【俗】被喜欢，受欢迎，招人喜欢

hora [ho'ra] (希) *is.* 一种多人手拉手跳的民间舞蹈 ◇～ **tepmek** ①跳多人手拉手的民间舞蹈 ②【转】以脚跺地发出声音

horain *is.* 【俚】海洛因

horanta [hora'nta] (波) *is.* 【俗】家人，家庭人口：Onun horantası kalabalıktır. 他家人口众多。

horasan (波) *is.* 砂浆，泥浆(过去一种可替代水泥的筑墙材料)

horasanî [horasa:ni:] (波) *is.* 【旧】霍拉桑尼帽(因霍拉桑城居民多戴此帽而得名)

horhor *is.* 潺潺流水

horlamak[1] 打呼噜，打鼾：Uykusunda çok horlar. 他睡觉常打呼噜。Uykusu olmadığını söyleyen Mustafa, on dakika geçmeden horlamaya başladı. 穆斯塔法说他一点儿也不困，可是没过 10 分钟，就打起了呼噜。

horlamak[2] (*-i*) 鄙视，看不起，侮辱，伤自尊心：Yanınızda çalışan insanları horlamayın. 你们不要欺负和你们一起工作的人。

horlanış *is.* horlanmak 的动名词

horlanmak (*nsz*) 被鄙视，被瞧不起，受欺侮

horlayış *is.* horlamak 的动名词

hormon (法) *is.* 激素，荷尔蒙

hornblent, -dı (德) *is.* 〈矿〉角闪石

horon (希) *is.* 黑海东部地区的一种民间游戏

horoz (波) *is.* ❶公鸡，雄鸡 ❷枪机 ❸碰锁，弹簧锁；门把手 ❹〈解〉(筛骨的)嵴突 ❺【转】莽撞汉：～ gibi 莽撞汉 ◇～ **akıllı** 没脑子的，傻瓜 ～ **dönüşü** ①斗鸡 ②〈体〉两人蹲着用手相互推攘而进行的角力比赛 ～ **herif** 【俚】爱生气的人 ～ **kafalı** 没脑子的，傻瓜 ～ **oğlu** 【俚】暴躁的，狂躁的：O da senin gibi horoz oğlunun biridir. 他也和你一样是一个脾气暴躁的人。～ **ötmek** ①鸡鸣，天亮：Horoz ötünceye kadar bu gece bir türlü uyuyamadım. 这一宿我都没睡着，直到鸡叫天明。②【俚】男孩子长达成人：Anasını babasını

şimdi dinliyor, fakat horoz öttükten sonra da acba yine dinler mi? 他现在听爸爸妈妈的话，可是等他长大了以后，还能听话吗？ ～ **şekeri** 鸡形棒棒糖 ～**dan kaçmak** (女人)回避男人 ～**lar gagalanmak** 生病 ◆**Horoz ölür, gözü çöplükte kalır.** 公鸡虽死，眼不离垃圾堆；山河易改，秉性难移。**Horozu çok olan köyde sabah geç olur.** 鸡多村子晨来迟，人多心懒反误事。

horoz ağırlık *is.* 〈体〉羽量级(摔跤、拳击、举重运动项目)

horoz ayağı *is.* (步枪的)退弹簧

horozbina [horozbi'na] *is.* 〈动〉鳚鱼(*Blemnius*)

horozbinagiller *is.* 〈动〉鳚科

horozcuk, -ğu *is.* 〈植〉野生独行菜(*Lepidium campestre*)

horoz gözü *is.* 〈植〉邪蒿(*Seseli tortuosum*)

horoz ibiği *is.* 〈植〉鸡冠花(*Amaranthus*)

horoz ibiğigiller *is.* 〈植〉苋科(*Amaranthaceae*)

horozlanış *is.* horozlanmak 的动名词

horozlanmak (*nsz*) 趾高气昂，态度鲁莽；装横，耍无赖，蛮横，胆大妄为

horozlu *s.* 有公鸡的

horoz mantarı *is.* 〈植〉器茹，鸡油菌(*Cantherellus cibarius*)

horoz sıklet *is.* 〈体〉最轻量级(摔跤、拳击、举重等运动项目)

horozsuz *s.* 没有公鸡的 ◇～ **tavuk** 【俚】单身女人，寡妇

hortlak, -ğı *is.* 鬼怪，幽灵：İçeriye herhâlde bir hortlak girdi sanmışlar. 他们以为可能是进来了一个妖怪。

hortlamak (*nsz*) ❶变成鬼魂，成为幽灵，变成厉鬼 ❷【转】原来已了结的问题重新出现 ❸【转】非常生气，愤怒，发火

hortum (阿) *is.* ❶水管，皮管：oksijen ～u 供氧管 Yirmi metrelik bir hortum bütün bahçesini sulama işine yetiyor. 20 米长的一条皮管足够给他的整个花园浇水用了。❷(龙卷风引起的)水龙卷，海龙卷：su ～u 海龙卷，龙卷风卷起的水柱 ❸(昆虫的)吻管，(大象的)长鼻 ◇～ **gibi** 鼻子长的 ～ **sıkmak** (救火时)喷水

hortum ağızlıgiller *is.* 〈动〉烟管鱼科(*Fistulariidae*)

hortumlu *s.* ❶有皮管子的，带有皮管的：～ bir musluk 一个有皮管的水龙头 ❷〈动〉有吻管的

hortumlu böcek, -ği *is.* 〈动〉象虫(*Rhynchota*)

hortumlu böcekgiller *is.* 〈动〉象虫科(*Curculionidae*)

hortumlu böcekler *is.* 〈动〉象虫(*Rhynchota*)

hortumlular *is.* 长鼻目，长鼻类(*Proboscidea*)

hortumlu memeliler *is.* 长鼻目，长鼻类(*Proboscidae*)

horuldamak (*nsz*) 打呼噜，打鼾

horul horul *zf.* 呼噜呼噜地，打着呼噜地：Horul horul uyuyor. 他正在呼呼大睡。

horultu *is.* 呼噜声，鼾声

hostes (英) *is.* 女服务员，女接待员，女招待员，空中小姐：yer ～i (民航)机场服务员

hosteslik, -ği *is.* 女服务员、女接待员、空中小姐职业

hoş (波) Ⅰ *s. ve zf.* 愉快的，高兴的，快乐的，舒适的，宜人的，活泼的，可爱的，有趣的，美好的：～ bir görünüm 美丽的风景 ～ bir iklim 宜人的气候 ～ bir insan 一个可爱的人 ～ bir kitap 一本有趣的书 ～ bir ses 美妙的声音 Aman ne hoş kıvırıyor. 天哪，她跳得多高兴。Ⅱ *bağ.* 尽管如此，无论如何，反正，至少：Hoş, benim de evlenmeye pek niyetim yok ya! 无论如何，反正我也不太愿意结婚。◇～ **görmek** 宽容，容忍，忍受，默许：Arkadaşlarının birçok yolsuzluklarını, uygunsuzluklarını hoş görmeye mecburdur. 他不得不

忍受同事们的许多不当行为。İlgisizliğini ilk defasında hoş gördü. 他还是第一次容忍你的这种漠不关心的态度。～ **görünmek** 宽容，容忍，忍受，默许：Bir yandan adama hoş görünmeye çalışıyorlar, diğer yandan ise kuyusunu kazıyordu. 他一方面显得宽容此人，另一方面又拆他的台。～ **karşılamak** 宽容，容忍，忍受，默许 (*-i*) ～ **tutmak** 善待，慈爱，厚待：Kral, üvey annenin çocukları hoş tutmayacağından, onlara herhâlde kötü bir iş yapacağından korktuğu için onları bir ormanın ortasındaki, ıssız bir saraya götürmüş. 国王害怕继母不能善待孩子们，甚至加害于他们，就把他们送到森林中间一个无人居住的宫殿里去住。～**a gitmek** 使喜欢，令人心旷神怡：Bu sıcakta rüzgârın ifil ifil esmesi hoşa gidiyor. 在如此炎热的天气下，微风轻拂，令人心旷神怡。(*-in*) ～**una gitmek** 喜欢：Hoşuma giden bir şey olursa, alırım. 如果有我中意的东西，我就买。İhtiyar adam, bu şaka çok hoşuna gitmiş gibi güldü. 老人笑了，似乎非常喜欢这个笑话。Hoşuma gidiyorsun. Sense, benden hoşlanmıyorsun; onun için pek mutsuzum. 我喜欢你，而不能讨你喜欢，我觉得很不幸。◆**Hoş bulduk!** (对 Hoş geldiniz. 的答词)你好！见到你真高兴！**Hoş geldiniz!** 欢迎，欢迎光临：Çin'e hoş geldiniz! 欢迎您到中国来！Hotelimize hoş geldiniz! 欢迎光临本饭店！

hoşaf (波) *is.* 豪沙福(用水果加糖水熬制的一种饮料) ◇(*-i*) ～ **etmek** 殴打，责打，虐待；责骂 ～ **gibi** 精疲力尽的 (*-de*) ～**ın yağı kesilmek** 不知所措 ～**ına gitmek** 【谑】喜欢，高兴

hoşaflık, -ğı Ⅰ *s.* 制作豪沙福饮料用的 Ⅱ *is.* 【转】疲惫无力，虚弱：Yemekten sonra üzerime öyle bir hoşaflık geldi ki. 饭后我感到浑身无力。

hoşbeş (波) *is.* 客套话，东拉西扯，闲聊，寒暄，应酬话：Arkadaşı ile birkaç dakika hoşbeşten sonra evime döndü. 他和同事聊了几分钟后就回家了。◇～ **etmek** 谈话，聊天，闲聊：Arkadaşlarıyla hoşbeş ediyor. 他正在和同事们聊天。Esenleşmişler, hoşbeş etmek için durmuşlar. 他们互相致意，停下来聊天。

hoşça [ho'şça] *s. ve zf.* 高兴的，愉快的，快乐的，美好的，有趣的，可爱的：～ bir insan 一个快乐的人 ◇～ **kal**(**ın**) (离去的人对留下的人说)再见！请留步：Ben gidiyorum, hoşça kalın. 我该走了，再见！～ **kal demek** 告别：Akşam olunca Dev'e hoşçakal demeye geldiler. 天黑了，他们来向巨人告别。～ **vakit geçirmek** 玩，娱乐，消遣

hoşgörü *is.* ❶宽厚，宽容，容忍，忍受，忍让，姑息，放任，默许，大度：UNESCO 1995 yılını "Hoşgörü Yılı" ilân etti. 联合国教科文组织宣布 1995 年为"宽容年"。Ailede dirlik düzenlik hoşgörüyle sağlanır. 有宽容，才有家庭的和睦。❷〈体〉(拳击手体重的)允差 ◇～ **sahibi** 宽宏大量的

hoşgörücü, hoşgörülü *s.* 宽容的，忍让的，容忍的，大度的

hoşgörürlük, -ğü *is.* 宽容度，忍耐程度，忍让程度：Yaşlandıkça hoşgörürlüğümün artacağını umardım, yanılmışım. 我本希望随着年龄的增长我的忍让心会有所增强，可是我错了。

hoşgörüsüz *s.* 偏执的，气量狭窄的，不容人的

hoşgörüsüzlük, -ğü *is.* 偏执，心胸狭窄，不容人

hoşhoş *is.* (儿语)小狗，狗

hoşlanış *is.* hoşlanmak 的动名词

hoşlanmak (*-den*) 喜欢：Kız ondan pek hoşlandı. 姑娘很喜欢他。Kral, kızın pek güzel olduğunu görmüş ama ondan hoşlanmamış. 国王认为姑娘很漂亮，但是并不喜欢她。Yalandan kimse hoşlanmaz. 没有人喜欢谎言。

hoşlaşmak (*nsz*) ❶高兴，快乐，感觉不错 ❷被喜欢，被喜爱：Şu çiçek çok hoşlaştı. 这条花非常招人喜欢。❸互相喜欢：Birbirlerinden hoşlaşmadıkları için bir arada bulunaları olanaksızdır. 他们谁也不待见谁，不可能聚在一起。

hoşluk, -ğu *is.* ❶欢乐，高兴 ❷异样，反常，不舒服：Onun bugün bir hoşluğu var. 他今天有些异常。Üzerimde bir hoşluk var bugün. 今天我有些不舒服。

hoşnut (波) *s.* (*-den*) 满意的，高兴的；佩服的：Ben arkadaşlarımdan hoşnutum. 我在各方面都佩服我的同事们。◇(*-i*) ～ **bırakmak** 使满意；使高兴：Anamı, geri döndüğü zaman hoşnut bırakmak istiyorsak, her şeye dikkat edelim. 我们要诸事谨慎，这样我母亲回来才会

高兴。(*-i*) ～ **etmek** 使满意，使高兴，使称心如意：Acıma duygumu gösteren bu davranışım, askerleri de, halkı da son derece hoşnut etmişti. 军民们对我这种宽大为怀的胸襟大为满意。Bayramda hocamı ziyaret ederek onu hoşnut ettim. 我的老师很高兴节日里我去看他。(*-den*) ～ **görünmek** 显得喜欢：Dul kadın, bu armağandan hoşnut göründü, öteki adaylarsa hafifseyen bir gözle baktılar. 那寡妇显得很喜欢这个礼物，而那几个求婚者却投以轻蔑的一瞥。(*-den*) ～ **kalmak** ①满意，高兴，喜欢，佩服：Haydutlar kendisinden pek hoşnut kaldıklarını söylemişler. 强盗们很喜欢他。②庆幸：Son sözlerinin işitilmemiş oluşundan hoşnut kaldı. 他很庆幸没人听见他说的最后几句话。～ **olmak** ①满意，高兴，佩服 ②庆幸

hoşnutluk, -ğu *is.* 满意，高兴，佩服；心甘情愿，无可挑剔 ◇(*-den*) ～ **getirmek** 表示满意，喜欢，佩服：Müdürü kendisinden çok hoşnutluk getirdi. 他的经理非常喜欢他。

hoşnutlukla [hoşnutlu'kla] *zf.* 满意地，高兴地；心甘情愿地，无可挑剔地

hoşnutsuz *s.* (*-den*) 不满意的

hoşnutsuzluk, -ğu *is.* 不满意 ◇(*-den*) ～ **getirmek** 表示不满意

hoş sohbet (波-阿) *s.* 能说会道的，嘴巴乖巧的，健谈的：～ bir adam 一个嘴巴乖巧的人 Murat gün görmüş, aksakallı, hoş sohbet biriymiş. 穆拉特是一个饱经风霜的、健谈的白胡子老头。

hoşt *ünl.* (喝斥狗时发出的声音)吠！

hoşur (亚美尼亚) *s.* ❶低劣的，粗俗的，下贱的 ❷【俚】肥胖的，大块头的 ❸【俚】体态丰满的(女人)

Hotanto [hota'nto] (荷兰) *öz.is.* ve *s.* (非洲南部的)霍屯督人(的)

hotoz *is.* ❶【旧】女人戴的一种头饰 ❷(鸟的)羽冠，冠毛 ❸〈建〉建筑，大门或家具顶部的装饰

hotozlu *s.* 戴头饰的(女人)

hovarda Ⅰ *s.* 恣意挥霍的，纵情声色的，花天酒地的，追逐女色的，骄奢淫逸的：Pek hovarda bir adamdır, malını bu uğurda yedi. 他是一个骄奢淫逸的人。为此他已把家产挥霍殆尽。Ⅱ *is.* 不正经的女人养的汉子，奸夫，野汉子

hovardaca [hovarda'ca] *zf.* 恣意挥霍地，纵情声色地，花天酒地地，骄奢淫逸地

hovardalaşmak (*nsz*) 恣意挥霍，纵情声色，花天酒地，骄奢淫逸，追逐女色

hovardalık, -ğı *is.* 纵情声色，骄奢淫逸，好色 ◇～ **etmek** ①追逐女色 ②骄奢淫逸，挥霍无度，花天酒地

hoyrat (希) Ⅰ *s.* 粗鲁的，粗暴的，粗野的，粗俗的：～ bir adam 一个粗鲁的人 Ⅱ *is.* 〈乐〉流行在土耳其东南部和伊拉克的一种民间小调

hoyratça [hoyra'tça] *zf.* ve *s.* 粗野地，粗暴地，粗俗地，粗鲁地：Hoyratça davranıyor. 他举止粗俗。

hoyratlık, -ğı *is.* 粗野，粗鲁，粗俗，粗暴 ◇～ **etmek** 举止粗野

hoyuk, -ğu *is.* 【俗】稻草人

hozan *is.* 【俗】搁荒的耕地，休耕的土地

hödük *s.* ve *is.* 无教养的，粗野的，粗鲁的，粗暴的，粗俗的：Hani bazı kadınlar vardır, hödük koca ile düşe kalka eblehleşir, içleri kararır. 说实在的，有那么一些女人，傻里吧唧，跟野男人鬼混，搞得垂头丧气的。

hödükleşmek (*nsz*) 行为粗野，举止粗俗

hödüklük, -ğü *is.* 无教养，粗野，粗鲁，粗俗 ◇～ **etmek** 行为粗野，举止粗俗

höl *is.* 【俗】潮湿

höllük, -ğü *is.* 【俗】某些地方铺在婴儿身下替代尿布的干土

höpürdetmek (*-i*) (喝东西时)发出声响

hörgüç, -cü *is.* ❶驼峰 ❷【转】高出的地方；小山，高地，丘陵，土堆：eğer ～ü 鞍桥

hörgüçlü *s.* 有驼峰的：tek ～ deve 单峰驼 çift ～ deve 双峰驼

höst *ünl.* (吆喝性口使之停止前进)吁！

höşmerim *is.* 一种用无盐新鲜奶酪、淀粉、米粉、食糖等制作的点心

höt *ünl.* (吓唬人或提请注意时)嘿："Höt!" denince korkudan titremeğe başladı. 有人大吼一声"嘿"！吓得他直哆嗦。◇(*-e*) **～ demek** 恐吓；吓唬：Ökçesizin biri, höt desen aklı bokuna karışır. 他是个胆小鬼，你一吓唬他，他就屁滚尿流了。**～ü sötü bilmek** 胆大，勇敢

hötlem *is.* 威胁，恐吓

höykürmek (*nsz*) 托钵僧做祷告时当有人走过时大声背诵经文

höyük, -ğü *is.* ❶遗址，遗迹 ❷山丘，山包，小山

Hristiyan (希) Ⅰ *öz.is.* 基督徒 Ⅱ *s.* ❶信奉基督教的 ❷基督教的 ❸基督徒的

hristiyanlaşmak (*nsz*) 成为基督徒，皈依基督教

Hristiyanlaştırmak (*-i*) hristiyanlaşmak 的使动态

Hristiyanlık, -ğı *öz.is.* ❶基督教 ❷基督教世界

HSYK 【缩】法官和检察官最高委员会(Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu)

hu [hu:] *ünl.* ❶(多为女人不拘礼节打招呼时用)喂！哎：Taksi, hu! Bizi otogara kaça götürürsün? 喂！出租车！把我们送到长途汽车站要多少钱？❷过去托钵僧见面打招呼用语

Hu *is.* 真主 ◇**～ çekmek** (或 **demek**) (托钵僧之间在寺院或宗教仪式上)口称真主

hububat [hubu:ba:t] (阿) *ç.is.* 谷物，粮食：Benim memleketim de ziraata elverişlidir, hububat yetiştirir. 我的家乡也适合发展农业，种植粮食。

Huda [huda:] (波) *öz.is.* 真主

huda (阿) *is.* 【旧】骗局，欺骗，圈套

hudayınabit [huda:yına:bit] (波-阿) *s.* ❶【旧】自生的(植物) ❷【转】自己长大成人的 ❸【转】自学成才的，自学的，自修的(人)

hudut, -du [hudu:t] (阿) *is.* ❶边界：Hudutlarda yalnız pasaportlarımıza bakıp bize yol veriyorlar. 在边防站，他们只是看了看我们的护照，就把我们放行了。❷【转】结局，结尾，界限 ◇**～ dışı etmek** 驱逐出境 **～ dışına atılmak** 被驱逐出境：Casusluk şüphesiyle hudut dışına atıldı. 他涉嫌从事间谍活动被驱逐出境。**～ harici etmek** 驱逐出境

hudutlandırmak (*-i*) 划界，划定边界，划定界限

hudutlanmak (*nsz*) 被划界，被划定边界，被划定界限

hudutlu *s.* 有边界的，有界限的

hudutsuz *s.* ❶没有边界的，未划定界限的：～ bir arazi 一块未划界的土地 ❷无限的，无穷尽的：～ sadakat 无限忠诚 ～ sigorta 无限保险 Bana hudutsuz itimatları vardır. 他对我极为信任。

huğ *is.* 果园的茅屋，草房

hukuk [huku:k] (阿) *is.* ❶法律：basın ve yayın ～u 新闻出版法 ～a aykırılık 违法行为 ❷法学：～ fakültesi 法学院，法学系 ～ doktoru 法学博士 ❸民法：～ davası 民事案件，民事诉讼 ～ mahkemesi 民事法庭，民事法院 ❹权利；公道：Hukukumdan vazgeçmem. 我不会放弃我的权利。Hukukunu aramak için mahkemeye başvurdu. 他告到了法院，要讨个公道。❺【转】友情，友谊：Bu aile ile hukukumuz çok eskidir. 我们同这一家人是世交。

hukukça *zf.* 从法律角度看

hukukçu *is.* 法学家：Hukukçular bugün bir toplantı yaptılar. 法学家们今天举行了一次会议。

hukukçuluk, -ğu *is.* 法学家身份，法学家资格

hukuken (阿) *zf.* 从法律角度看：Bence bu hareket, hukuken doğru değildir. 我认为，从法律上看，这样做是不妥的。

hukukî [huku:ki:] (阿) *s.* 法律的，与法律有关的：～ sorunlar 法律问题 ❷合法的：～ işlem 合法手续

hukuklu *s. ve is.* 法学院的(学生)，法学系的(学生)

hukuksal *s.* ❶法律的，与法律有关的 ❷合法的

hulâsa [hulâ:sa] (阿) Ⅰ *is.* ❶概要，摘要：makelenın ～sı 文章摘要 ❷提拣出的东西，抽取物，精华，汁，浸膏：süt ～sı 炼乳 Ⅱ *zf.* 简而言之，概括地说，总而言之：Hulâsa, bütün söyleyeceklerim bundan ibaret. 总而言之，我所要说的，就是这些。◇～ **etmek** 概括，总结，归纳

hulâsaten [hulâ:'saten] (阿) *zf.* 【旧】扼要地，简要地，概括地：Okulumuzda cereyan etmiş olan hadiseyi hulâsaten anlatacağım. 我将简要地谈一谈在我校发生的事件。

hulliyat [hulliya:t] (阿) *is.* 【旧】女人的首饰

hulûl, -lü [hulû:l] (阿) *is.* 【旧】❶来到，开始：Bayramın hulûlüne kadar burada değil. 节日到来之前，他不在这里。❷突破，渗透 ❸(真主)附体 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①来到，开始 ②得到某人的爱情和信任：Herif kurnaz, kadına çabucak hulûl etti. 这鬼东西，很快就得到了这个女人的欢心。❸(真主)附体

hulûlî (阿) *s.* 【旧】❶渗透的 ❷认为真主可能附在某人或某种物体身上或以某种方式现身的

hulûs [hulû:s] (阿) *is.* 【旧】❶诚实，真挚，真诚，真心实意：Sevgisinin hulûsunda şüphe yoktur. 他的爱之切是不可置疑的。❷【转】奉承，拍马屁：O sözü ancak hulûs için söylüyor. 他说这句话只是为了拍马屁。◇～ **çakmak** 奉承，拍马屁

hulûskar [hulû:skâ:r] (阿-波) *s.* ❶【旧】诚实的，真挚的，真诚的，真心实意的 ❷【转】拍马屁的，奉承的

hulûskârlık, -ğı *is.* ❶真挚，真诚，真心实意 ❷【转】谄媚，奉承，讨好，拍马屁

hulya [hulya:] (阿) *is.* ❶【旧】幻想，梦想，想象，想入非非：Hamamdan yeni çıkmış bir Türk kızı onun bütün hulyalarına hakîm olmaya başlamıştı. 一位刚沐浴出来的土耳其姑娘使得他心猿意马。❷美梦，白日梦 ◇～**ya dalmak** 幻想，梦想，做白日梦 ～**ya kapılmak** 想入非非：Çocukça hulyaya kapılıyordu bazen. 他有时象孩子一样想入非非。

hulyalaşmak (*nsz*) 幻想，梦想，做白日梦

hulyalaştırmak (*-i*) hulyalaşmak 的使动态

hulyalı *s.* ❶幻想的，做梦的，想象的，做白日梦的 ❷使人幻想的，使人想象的，使人做白日梦的 ❸朦胧的

humar [huma:r] (阿) *is.* 【旧】❶(酗酒后的)宿醉 ❷无精打彩地看

humbara (波) *is.* 〈史〉❶炮弹，炸弹 ❷古代大炮 ◇～ **ocağı** 〈史〉制造或在战斗中使用火炮、炸弹的部队

humbaracı *is.* 〈史〉炮手，投弹手

humbarahane (波) *is.* 〈史〉❶大炮制造厂，炸弹制造厂 ❷1739 年开办的培养炮手的土耳其军校

humma [humma:] (阿) *is.* ❶发烧，高烧：Akdeniz ～sı 〈医〉地中海热，波状热，布鲁士菌病 güz ～ları 秋季寒热病 süt ～sı 产乳热 ❷虐疾

hummalı *s.* ❶发烧的，高烧的：～ hasta 发高烧的病人 ❷【转】热情的，热烈的，紧张的，红火的，火爆的，持续不断的：～ bir çalışma 紧张的工作

humus[1] [hu'mus] (拉) *is.* 腐殖质，腐质土壤

humus[2]**, -msu** (阿) *is.* ❶〈植〉鹰嘴豆(*Cicer arietinum*) ❷一道以鹰嘴豆为主料制作的菜

hun [hu:n] (波) *is.* 【旧】血

Hun (汉) *öz.is.* 匈奴人

hunhar [hunha:r] (波) *s.* 嗜血的，吸血的

hunharca *zf.* 嗜血成性地，血腥地

huni (希) *is.* 漏斗，漏斗状物

hunnak, -kı (阿) *is.* 【旧】〈医〉咽颊炎

hunriz [hunri:z] (波) *s.* 【旧】嗜血的，吸血的

hura [hu'ra] (英) *ünl.* (表示欢呼、鼓舞等)好哇！

hurafe [hura:fe] (阿) *is.* 迷信，盲目崇拜

huraç, -cu (阿) Ⅰ *s.* 马驮的大皮包或皮箱

hurda (波) *is.* ❶破旧的，破碎的，破烂的，废旧的：～ demir 废铁 ～ harami gemileri 破旧的海盗船 ～ otomobil 废旧汽车 ❷细微的，细小的 Ⅱ *is.* ❶废旧零件，破烂，废品 ❷【俚】(印度)大麻 ◇～ **fıyatına** 以甩卖价 **～sı çıkmak** ①报废 ②【转】疲惫不堪 **～ya çevirmek** 使报废，使成为破烂

hurdacı *is.* 收破烂的，收废品的：Aradığınız makine parçasını belki hurdacılarda bulabilrisiniz. 你们要找的机器零件在收破烂的那里也许能找到。Iskartaya çıkarılmış gemileri hurdacılar söktüler. 收废品的把被废弃的船拆得七零八落。

hurdacılık, -ğı *is.* 收废品

hurdahaş [hurdaha:ş] (波) *s.* 破烂不堪的，破破烂烂的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使成为破烂，变得破烂不堪 ❷【转】极度疲劳，精疲力尽

huri [hu:ri) *is.* ❶天国美女，天使 ❷【转】绝色佳人，绝代佳丽 ◇～ **gibi** 非常漂亮的(年轻女人)

hurma (波) *is.* 海枣：～ tatlısı 一种海枣形的点心 ◇～ **ağacı** 〈植〉海枣树，枣椰树(*Phoenix dactylifera*)

hurmalık, -ğı *is.* 海枣树林，枣椰树林

Huron *öz.is.* 休伦湖(美洲)

hurra [hu'rra] (英) *ünl.* 好哇！(表示欢呼，鼓舞等)

huruç -cu [huru:ç] (阿) *is.* 【旧】❶出，走出，驶出，外出：Limanda duhul ve hurucu yasak ettiler. 他们已禁止出入港口。❷迁移，逃亡 ❸反叛，造反，叛乱 ◇～ **etmek** ①出，走出驶出，外出：Asker kaleden huruç etti. 这名军人走出了要塞。②反叛，造反，叛乱

hurufat [huru:fa:t] (阿) *ç.is.* ❶【旧】字母 ❷铅字，活字，字符 ❸字体，印刷文字

Hurufî [huru:fi:] (阿) *öz.is.* 侯鲁菲派成员

Hurufîlik, -ği [huru:fi:lik] *öz.is.* 侯鲁菲派(伊斯兰教什叶派之一)

husuf [husu:f] (阿) *is.* 【旧】〈天〉日食

husul, -lü [husu:l] (阿) *is.* 发生，出现，产生 ◇～ **bulmak** 发生，出现，产生 **～e gelmek** 发生，出现，产生 **～e getirmek** 使发生，使出现，使产生：teşevvüş ～e getirmek 制造混乱

husumet [husu:met] (阿) *is.* ❶敌对，敌视，仇视 ❷〈法〉对簿公堂 ◇～ **beslemek** 敌对，敌视，仇视

husus [husu:s] (阿) *is.* ❶问题：Bu hususta ne düşünüyorsunuz? 关于这个问题，您是怎么考虑的？❷方面，特点：Şu hususu da gözününde bulundurunuz. 还有一点你们也要注意到。

hususî [husu:si:] (阿) Ⅰ *s.* ❶专用的，私人的：～ araba 专车 ～ bankalar 私人银行 ～ uçak 专机 ❷友好的：～ maç 友谊赛 Ⅱ *is.* 专车 Ⅲ *zf.* 专门，特地 ◇～ **bir muvaffakıyetle** 特别成功地 **～ mülkiyet** ①私有制 ②私有财产

hususiyet [husu:siyet] (阿) *is.* ❶特点 ❷友情，友谊，亲近

hususuyla [husu:su:'yla] (阿) *zf.* 【旧】特别是，尤其是：Herkese karşı terbiyeli davranır, hususuyla size karşı pek saygısı vardır. 他对任何人都是彬彬有礼，尤其是对您，非常尊敬。

husye (阿) *is.* 〈解〉睾丸

huş *is.* 〈植〉桦树(*Betula*)：Biraz ötede, huş ağaçlarının beyaz gövdeleri kefene bürünmüş bir hayalet dizisini andırıyordu. 不远处，桦树的白色树干活象一排裹着尸布的幽灵。

huşağacıgiller, huşgiller *is.* 〈植〉桦木科(*Betulaceae*)

huşu, -u [huşu:] (阿) *is.* 谦虚，谦逊，谦卑，谦躬，谦恭

huşunet [huşu:net] (阿) *is.* 【旧】❶粗野，粗鲁，粗俗，无礼，粗暴 ❷固执，执拗，顽固

hutbe (阿) *is.* 〈宗〉呼图白(意为"宣讲"、"演说") ◇～ **okumak** 劝告，劝导，规劝，告诫；

出主意

huy (波) *is.* ❶气质，性情，性格，脾气，天性，禀赋，本性：Talat Hanımın huyu gayet yavaştır, yumuşak başlıdır. 塔拉特太太生性文静，是一个随和的人。Bacak kadar boyu var, türlü türlü huyu var. 【成】人小脾气大。Her güzelin bir huyu (或 kusuru) vardır. 【成】白璧无瑕世上难找，世人皆有自己弱点。Tüy (或 yüz) güzelliği hamamdan *eve*, huy (或 ad, öz) güzelliği Urum'dan Şam'a. 【成】美貌易逝，美名长留；美貌乡邻知，美名传天下。❷习惯：Alay *etme*, kötü bir huydur. 拿人取笑是一种不好的习惯。Fakat onun acayip bir huyu varmış. 但是，他有一个古怪的习惯。Fena huyun var, herkese bir kulp takarsın. 你有一个坏习惯，就是爱挑别人的毛病。◇**～ edinmek** 习惯于，惯于 **～ kapmak** 染上某种习惯 **～(un)dan vazgeçmek** 改掉某种习惯：Bıktım senin bu, mantar atmandan, bu huydan vazgeçmezsen ananı ağlatırım. 我讨厌你说谎，你要再不改掉这个毛病，看我怎么收拾你。**～u ～una suyu suyuna** (**uygun**) 情投意合的人 **～u suyu** (一个人的)脾气，气质 **～una suyuna gitmek** 迁就，迎合，纵容，姑息 **～undan geçmek** 改脾气 ◆**Huy canın altındadır.** 江河易改，本性难移。

huylandırmak (*-i*) huylanmak 的使动态

huylanma *is.* huylanmak 的动名词：İlk girip çıktığım *yere* karşı mutlaka böyle bir huylanma *ve* irkilme krizine tutuluyordum. 对初来乍到的地方我肯定要疑神疑鬼，战战兢兢。

huylanmak (*nsz*) ❶提心吊胆，情绪不安，神经质，烦躁不安：Duyuduğu gürültüden haylanıp uyumamış. 他一听见噪音就烦躁不安，睡不着觉。❷(动物)受惊吓

huylu *s.* ❶有某种性格(气质、性情、脾气、天性、本性、禀赋)的：iyi ～ bir adam 一个脾气好的人 Oğlan iyiydi; becerikli, yumuşak huyluydu, ama hanesi kalabalıktı. 这个小伙子人不错，能干，脾气也好，但是他家人口太多。❷(马匹等)受惊的：Bu at huyludur. 这匹马惊了。◆**Huylu huyundan geçmez.** 山河易改，本性难移。

huysuz *s.* ❶脾气不好的，坏脾气的，烦躁不安的：～ kadınlar 坏女人 ❷倔强的，难驾驭的：～ at 烈马

huysuzca [huysu'zca] *s. ve zf.* ❶脾气不太好的 ❷有些难以驾驭的(马)

huysuzlanış *is.* huysuzlanmak 的动名词

huysuzlanmak (*nsz*) 变得脾气暴躁，变得烦躁不安：Çocuk uykusu geldiği için huysuzlanıyor. 孩子困了，变得烦躁不安。

huysuzlaşmak (*nsz*) 脾气变坏，烦躁不安：Bilmem neden, o anda birdenbire tepem atmıştı, huysuzlaşıvermiştim. 不知道为什么，当时我一下子就火了，气不打一处来。Çocuk büyüdükçe huysuzlaşıyor. 孩子长大了，脾气也变大了。

huysuzlaştırmak (*-i*) huysuzlaşmak 的使动态

huysuzluk, -ğu *is.* ❶坏脾气，烦躁不安，性情暴烈，暴戾：Elaman senden! Nedir bu huysuzluk? 你真讨厌！干吗发这么大脾气？❷顽固，固执，倔强 ◇**～ etmek** ①烦躁不安，发脾气：Çocuğun bu gün maşallahı var, hiç huysuzluk etmedi. 孩子今天真乖，一点儿也没闹。②顽固，固执，倔强

huzme (阿) *is.* 束，光束：atomik ～ 原子束 şua ～si 光束

huzmeli *s.* 发光的，发亮的

huzur [huzu:r] (阿) *is.* ❶安逸，安宁，宁静，舒适，享受：Kaynanası yüzünden gelinin hiç huzuru yok. 由于婆婆的关系，儿媳妇没过一天好日子。❷出席，在场，面前，周围，身边：Bu sorunun konuşulması için sizin huzurunuz şarttır. 这个问题必须当着你的面讨论。Huzurunuzla bizi şereflendirdiniz. 您的到来使我们不胜荣幸。❸【旧】觐见，拜见，拜谒：Bu kadar büyük bir adamın huzur ihtimali bile beni ürkütüyordu. 能有机会得到这样的大人物的接见真使我诚惶诚恐。◇**～ hakkı** 咨询费 **～ vermek** 使安逸，使舒适，使安宁 **～a gitmek** 参拜(庙宇等)，拜谒(陵墓) **～a kabul edilmek** 受接见，觐见 **～u kaçmak** 不安，担心 (*-in*) **～una çıkmak** 受接见，觐见：Bütün tehlikeleri unutmuş, kralın huzuruna çıkmış, kızıyla *evlenmek* istediğini bildirmiş. 他忘掉了所有的危险，前去觐见国王，说想娶他的女儿。(*-i*) **～una getirmek** 召见：Kral onu huzuruna getirtmiş, ağır sözlerle gözdağı vermiş. 国王把

他叫去大骂一通。(*-in*) **～unu kaçırmak** 使不安，骚扰，打挠：Bu gençler mahallenin huzurunu kaçırdı. 这几个年轻人把整个街区搞得鸡犬不宁。

huzur evi *is.* 敬老院

huzurlu *s.* 宁静的，舒适的，安宁的：Hiçbir yerde aradığım huzurlu tatil köyünü bulamayacağım. 在任何地方我都不可能找到我要寻找的宁静的度假村。

huzursuz *s.* 动乱不安的，鸡犬不宁的，心神不安的，忧虑的，乱哄哄的，令人不安的，烦恼的，苦恼的

huzursuzca *s. ve zf.* 有点儿心神不安的，有些烦恼的，有些苦恼的，有些乱哄哄的

huzursuzluk, -ğu *is.* 不适，不舒服，不安，烦恼，苦恼，忧虑

hüccet (阿) *is.* ❶文件，证件 ❷证据，证词，证言，物证 ❸【旧】对学者的尊称

hücra *s.* 边远的，遥远的

hücre (阿) *is.* ❶〈生、解〉细胞：～ farklılaşması 〈生〉细胞分化 ❷小房间，小间，斗室；壁橱：Gelenler, adamcağızı çalyaka götürüp tek bir hücreye kapadılar. 来人们抓住这个人带到一个单人小房间，关了起来。Talebeliği zamanında altı yıl bu hücrede çile doldurmuştu. 求学时期他在这间斗室里苦熬了 6 年。❸(监狱的)小号，单人牢房：Katili hücresinde demire vurdular. 他们把杀人犯锁在一个单人牢房里。❹【转】(从事秘密政治活动的)小组

hücre bilimi *is.* 细胞学

hucrelerarası *s.* 细胞间的

hücreli *s. ve is.* 有细胞的(动物)：Hayvanlar iki şubeye ayrılır：Bir hücreliler ile çok hücreliler. 动物分为两大支：单细胞动物和多细胞动物。

hücre yutarlığı *is.* 〈生、解〉吞噬作用

hücum [hücu:m] (阿) Ⅰ *is.* ❶进攻，袭击，攻击：Düşman siperlerine hücum başladı. 对敌军阵地的进攻开始了。❷聚集，聚合：Sinekler tatlının üzerine hücum ettiler. 点心上面落满了苍蝇。❸抨击，攻击：Sözleri gazetelerin hücumuna yol açtı. 他的一番话招致了报界的抨击。❹〈体〉进攻，反击 Ⅱ *ünl.* 前进！冲啊！◇(*-e*) **～ etmek** ①进攻，袭击，攻击：Ölmüş a(r)slana tavşanlar bile sadırır (或 hücum eder). 【成】狮子死了兔敢侮；虎落平阳遭犬欺。②聚集，聚合 ③抨击，攻击 **～a geçmek** 进攻，袭击，攻击 **～a kalkmak** 冲锋，向前冲，发动攻击：Sağ kol hücuma kalktı. 右翼部队发动了攻击。**～dan masun** 难以攻克的

hücumbot (阿-英) *is.* 快艇：denizaltı ～u 反潜快艇

hükmen [hü'kmen] (阿) *zf.* 根据裁判的裁决：Sporcu hükmen galip sayıldı. 这名运动员被裁判判为获胜。

hükmetmek (*-e*) ❶统治：Osmanlılar uzun süre Avrupa'nın önemli bir kısmına hüknettiler. 奥斯曼帝国曾长期统治欧洲一大块地方。❷作出判断，认为：Eğer örük varsa artık paltonun bizimkine ait olduğuna hükmederim. 如果大衣上有补丁，那就可确定是我们的。Hemen herkes, kıyamet gününün gelip çattığına hükmetmiş ve akıbetten ümit kesmiş görünüyor. 看来几乎所有的人都认为世界末日就要来了，对未来丧失了希望。❸作出判决，作出裁决：Hâkim sanığın suçsuz hükmetti. 法官裁决被告无罪。❹心血来潮，突发奇想，突然决定做某事：Hükmedip geziye çıktı. 他突然心血来潮，出门旅行去了。

hükmî [hükmi:] (阿) *s.* 依法的，合法的 ◇**～ şahis** 法人 **～ şahsiyet** 法人资格

hüküm, -kmü (阿) *is.* ❶裁决，终审判决；判断：mahkemenin ～ü 法庭的判决 ölüm ～ü 死刑判决 Hüküm iki hafta içinde temyiz edilebilir. 可以在两周内对这一判决提出上诉。❷君权，统治权 ❸重要性，作用，影响力；程度，速度：Bu işte paranın ne hükmü var? 在这件事情上，钱能起多大作用？◇**～ giymek** 被判决，被裁定：Hareketten dolayı üç yıl hapse hüküm giydi. 他因此事被判 3 年监禁。**～ sürmek** ①统治，执政：Kral otuz yıl hüküm sürdü. 国王在位 30 年。②流行：～ süren hastalık 流行病 ～ süren kanaat 流行的看法 ③(作用、影响力、速度等)持续，继续：Osmanlı Devleti 624 yıl hüküm sürdü. 奥斯曼帝国的统治持续了 624 年。**～ vermek** 作出判决(裁决、判断等)：Uzun duruşmalardan sonra hâkim

hükmünü verdi. 经过长时间的审讯，法官作出了裁决。～ **yemek** 被判刑：Ceza mahkemesinde on beş sene hüküm yedi. 他被刑事法庭判处 15 年监禁。～ **yürütmek** ①对…起作用，被听进去 ②不流通，失效，失去作用，失去影响力 **～ü geçmek** ①对…起作用，被听进去：Onun hükmü oğluna geçer. 他的儿子听他的话。②不流通，失效，失去作用，失去影响力：Eski bin liralıkların hükmü geçti. 1000 里拉的旧钞退出流通。Kışın hükmü geçti. 冬天的冷劲经过去了。**～ü parasına geçmek** 有钱能使鬼推磨 (*Bir şey*) **～ünde olmak** 同样，同等：kaynata, baba hükmündedir. 视公公(或岳父)为亲生父亲。

hükümdar [hükümda:r] (阿-波) *is.* 君主，统治者

hükümdarlık, -ğı *is.* ❶王位，帝位，君主之位 ❷君王之国

hükûmet [hükû:met] (阿) *is.* ❶政府，官府；政体，体制：～ kapısı 政府部门，国家机关 ～ merkezi 首都，京城 ❷政府大楼 ❸【俚】监狱长，典狱长 ◇～ **darbesi yapmak** 发动政变：Bu küçük Afrika ülkesinde sık sık hükûmet darbesi yapılır. 在这个非洲小国，经常发生政变。～ **etmek** 统治，管理，治理 ～ **gibi karı** 悍妇，泼妇 ～ **sürmek** 统治，管理，治理

hükümlü Ⅰ *s.* 被判徒刑的 Ⅱ *is.* 已决犯，囚犯，犯人：Hükümlüler cezaevine götürüldü. 已决犯已被送往监狱。

hükümname (阿-波) *is.* 判决书，裁决书

hükümran [hükümra:n] (阿-波) *s.* 【旧】有统治权的

hükümranlık, -ğı *is.* 统治

hükümsüz *s.* 已被废除的，已经失效的，无效的：Bu kanun hükümsüzdür. 这部法令已被废止。◇～ **kılmak** 废除，废止，撤销

hükümsüzlük, -ğü *is.* 废止，无效

hülle (阿) *is.* 【旧】旧时妇女被被丈夫休妻后须与另一男子结婚再离婚后方可与前夫复婚

hülleci *is.* 以 hülle 方式复婚的人

hülya [hülya:] *is.* ❶【旧】幻想，梦想，想象，想入非非 ❷美梦，白日梦 ◇～**ya dalmak** 幻想，梦想，做白日梦 ～**ya kapılmak** 想入非非

hülyalı [hülya:lı] *s.* ❶幻想的，做梦的，想象的，做白日梦的 ❷使人幻想的，使人想象的，使人做白日梦的 ❸朦胧的：Saçları kestane renginde kıvırcık, dudakları lâl gibi kıpkırmızı; iri, hülyalı gözleri var. 他的头发是棕色的，乱蓬蓬的，他的嘴唇像石榴一样的红，还有一对朦胧的大眼睛。

hümanist (法) Ⅰ *s.* 人文主义的，人道主义的 Ⅱ *is.* 人文主义者，人道主义者

hümanizm (法) *is.* 人文主义，人道主义

hümayun [hüma:yu:n] (波) *s.* 【旧】❶幸福的，幸运的(只限用于君王) ❷君王的：hazinei ～ 皇家金库 sarayı ～ 王宫 ❸土耳其的一种乐曲

hüner (波) *is.* ❶技能，技艺，技巧，绝活，绝招：Öyle bir kız ki, hem güzel hem de on parmağında on hüner. 她是一个既漂亮又能干的姑娘。❷知识，学识，学问 ❸【转】计谋，诡计，狡猾 ◇～ **ehli** 有绝招的，有绝技的 ～ **göstermek** 显示技艺，显示技能，显示绝活 ～ **sahibi** 内行，专家，能工巧匠

hünerli *s.* ❶有绝招的，有绝活的，技艺高超的(人) ❷用绝招做的(物品)

hünersiz *s.* ❶没有绝招的，没有绝活的，手生的，笨手笨脚的 ❷不需要高超技艺的，不需要绝招的

hüngürdemek (*nsz*) 大声哭泣

hüngür hüngür *zf.* 大声哭泣着：～ ağlamak 号啕大哭

hüngürtü *is.* 大声哭泣声，呜咽声

Hünkâr [hünkâ:r] (波) *is.* 〈史〉奥斯曼帝王的尊称：～'ın mutlu günü 君王登基的日子或诞辰

hünkâr beğendi *is.* ❶〈植〉裂缘花木(*Acocanthera spectabilis*) ❷以茄子为主料制成的一道菜

hünnap, -bı (阿) *is.* 〈植〉 ❶枣树(*Zizyphus jujuba*) ❷枣

hünnapgiller *is.* 〈植〉 鼠李科(*Rhamnaceae*)

hünsa [hünsa:] (阿) *s.* 【旧】〈生〉两性的，雌雄同体的，雌雄同株的

hür (阿) *s.* 自由的： ～ düşünüş 畅所欲言 ～ ufuklar 自由游览区

hürle *is.* 【俗】一种豌豆(*Pinsum arvense*)

hürmet (阿) *is.* 尊敬，尊重：Hürmetlerimi takdim ederim. 谨致敬意。◇(*-e*) **～ etmek** 尊敬，尊重：-Hürmetler ederim. -Bilmukabele. -我很尊敬你。-彼此彼此。(*-e*) **～ göstermek** 尊敬，尊重

hürmetli*s.* ❶尊敬的，值得尊敬的 ❷【谑】相当大的

hürmetsiz *s.* 不敬的，无礼的： ～ bir davranış 一个无礼的行为

hürmetsizlik, -ği *is.* 不尊敬，无礼，傲慢

hürriyet (阿) *is.* 自由：Herkes, dinî inanç hürriyetine sahiptir. 每个人都有宗教信仰自由。◇ **～i seçmek** 投奔自由 **～ine kavuşmak** 恢复自由，获得自由：Hürriyetine kavuştu. 他获得了自由。

hürya [hü'rya] *zf.* 突然，一下子：Öğrenciler okuldan hürya çıktılar. 学生们一下子从学校拥了出来。◇(*-e*) **～ etmek** 冲进，冲出：Maça giden seyirciler kapılara hürya ettiler. 去看比赛的观众拥进了赛场大门。

hüseynî [hüseyni:] (阿) *is.* 〈乐〉 ❶土耳其的一种曲子 ❷土耳其音乐的音符“咪”

hüsnühal, -li [hu:'snuha:l] (阿) *s.* 【旧】好品行的，美德

hüsnühat [hü'snuhat] (阿) *is.* 【旧】书法

hüsnukabul, -lü [hü:snukabu:l] (阿) *is.* 【旧】善待，优待

hüsnükuruntu [hü:'snükuruntu] (阿) *is.* 一厢情愿的想法：O, senin hüsnükuruntun. 那是你一厢情愿。

hüsnüniyet [hü'snüniyet] (阿) *is.* 【旧】诚意，好心，诚心

hüsnülelâkki [hü'snütelâkki:] (阿) *is.* 【旧】善待，优待

hüsnüyusuf [hü'snuyusuf] (阿) *is.* 〈植〉美国石竹(*Dianthus barbatus*)

hüsran [hüsra:n] (阿) *is.* ❶【旧】损失，丧失 ❷失望，沮丧，扫兴，受挫：Her zaman aklına yelken eden kimselerin sonu hüsrandır. 无论何时，卤莽行事事不成。◇**～a uğramak** 失望，沮丧，扫兴，受挫

hüsün, -snü (阿) *is.* 【旧】美，好 ◇**～ü niyet** 善意，好意 **～ü niyetle** ①自愿地 ②善意地，好意地

Hüt *öz.is.* ◇**～ dağı gibi şişmek** 极度膨胀：Arı soktu; burnu Hüt Dağı gibi şişti. 他被蜜蜂蛰了一下，鼻子上肿了个大包。

hüthüt (阿) *is.* 〈动〉戴胜鸟(*Upupa epops*)

hüviyet (阿) *is.* ❶身份 ❷身份证

hüzün, -znü (阿) *is.* 忧郁，痛苦，悲伤：Ben o şiirden bir hüzün duyuyorum. 我从那首诗里感到了某种忧伤。Bütün çehrelere hemen bir durgunluk, hüzün, endişe çökerdi. 所有人的脸上都显得呆滞、痛苦和不安。◇(*içine bir*) **～ çökmek** 感到忧郁，感到不安，感到悲伤 (*-e*) **～ vermek** 令人不安：Bu hava insana hüzün veriyor. 这气氛令人不安。**～e kapılmak** 感到忧郁，感到不安，感到悲伤

hüzünlendirmek (*-i*) hüzünlenmek 的使动态

hüzunleniş *is.* hüzünlenmek 的动名词

hüzünlenmek (*nsz*) 感到忧郁，感到痛苦，感到悲伤

hüzünlü *s.* ❶令人忧郁的，令人痛苦的，令人悲痛的，令人焦虑的 ❷忧郁的，悲哀的，焦虑的，伤心的： ～ bir şarkı 一首忧伤的歌

hüzzam [hüzza:m] (阿) *is.* 〈乐〉土耳其的一种乐曲

İ i

İ, i 土耳其语字母表中第 12 个字母：前、窄、非圆唇元音

İ 〈化〉碘(İyot)

iade [ia:de] (阿) *is.* ❶还，归还：Kitabı arkadaşına iadeyi düşünüyor. 他正想把书还给他的同事。❷遣返，引渡：esrilerin ～si 遣返战俘 ❸退回，回绝，拒收，拒绝 ❹对应，回应 ❺反弹，反射 ❻恢复 ◇(*-i*) **～ etmek** ①还，归还：Aldığı parayı iki hafta sonra iade etti. 他两周后就把借的钱还了。Kitabı arkadaşına iadeyi düşünüyor. 他正想把书还给他的同事。②遣返，引渡 ③退回，回绝，拒收，拒绝：Bu biletleri iade etmek istiyorum. 我想把这几张票退了。Hediyesini hemen iade etti. 他当即拒绝了给他的礼物。④对应，回应 ⑤反弹，反射：Karşıki kayalar benim sesimi bana iade eder. 对面的山崖能把我的声音反射回来。⑥恢复 **～-i afüyet etmek** 恢复，好转 **～-i hayat** 复活，苏醒 **～-i mücrimin** 引渡罪犯 **～-i muhakeme** 复审，复议 **～-i münasebet** 恢复(外交)关系 **～-i sıhhat** 康复 **～-i sulh** 恢复和平 **～-i ziyaret** 回访

iadeli *s.* 有回执的：～ taahhütlü mektup 有回执的挂号信

iane [ia:ne] (阿) *is.* 【旧】❶援助，帮助 ❷救济款，捐款；捐献，捐赠 ◇～ **toplamak** 募捐：felâkete uğrayanlar için ～ toplanmak 为灾民筹集捐款

iare [ia:re] (阿) *is.* 【旧】借(出)：～ kartı 借出证 Traktörünü iki gün için iare etti. 他把他的拖拉机借出去了两天。

iaşe [ia:şe] (阿) *is.* 【旧】❶伙食，给养：～ subayı 〈军〉粮草官，给养员 ～ ibate 食宿 ❷供养，养活：Öksüz bir çocuğun iaşesini üzerine aldı. 他负责供养一名孤儿。

ibadet [iba:det] (阿) *is.* (对神的)崇拜(或崇敬)；礼拜，祭拜

ibadethane [iba:detha:ne] (阿) *is.* 寺院，圣殿，教堂，礼拜堂

ibadullah [iba:'dullah] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】芸芸众生 Ⅱ *s.* 【转】大量的，充足的：Bu yıl sebze ibadullah. 今年鲜菜丰富多样。Pazarda balık ibadullah. 市场上鱼很多。

ibare [iba:re] (阿) *is.* 语，句，词，只言片语：Bu ibareden durum açıkça anlaşılıyor. 从这只言片语中可清楚地了解形势。Bu ibarenin anlamını pek iyi kavradı. 他已完全弄懂了这个词的含意。

ibaret [iba:ret] (阿) *s.* (*-den*) ❶由…组成，由…构成：Bu kurul on kişiden ibarettir. 这个机构由 10 人组成。Düşman kuvvetlerinin 50 bin kişiden ibaret olduğu söyleniyor. 据说敌军有 5 万人。❷仅仅，不过是：Arzum bundan ibarettir. 我的要求仅此而已。En yakın şehir sekiz kilometre uzakta, bir köyden ibarettir. 最近的城市在 8 千米以外，不过是个村子而已。Onun keman çalması bir hevesten ibaret, yakında vazgeçer. 他拉小提琴不过是一时心血来潮，很快会抛在脑后。

ibate [iba:te] (阿) *is.* 【旧】住宿，留宿，过夜 ◇～ **etmek** 提供住宿

ibda, -ı [ibda:] (阿) *is.* 【旧】创造，创作，创新

ibdaî [ibda:i:] (阿) *s.* 原作的，原版的：～ edebiyat 原创文学

ibibik, -ği *is.* 〈动〉戴胜科鸟，戴胜

ibik, -ği *is.* ❶冠，肉冠，羽冠：Çocuğun yüzü ibik gibi kızardı. 孩子的脸红得像鸡冠子。❷〈解〉(骨的)嵴，嵴突 ❸壶嘴，喷嘴 ❹附件，附属品 ❺【俗】角落，边沿 ◇～(**ini**) **kaldırmak** 【俗】反对，顶住，抵抗，抗击，反其道而行之，横眉立目，变强硬，坚定起来：Şu kaşalotzâdeye bak, bize de başladı ibiğini kaldırmaya. 瞧这傻货，连我们的话他也敢不听了。

ibikli *s.* 有冠的，有肉冠的，有羽冠的

ibis (拉) *is.* 〈动〉白鹮(*Ibis aethiopica*)

ibisgiller *ç.is.* 〈动〉鹮科(*Threskiornithidae*)

ibiş *is.* ❶〈戏〉小丑，丑角 ❷(长相或举止)滑稽的人 ❸【俗】傻瓜，白痴 ◇～ **gibi** 小丑一般的(指长相或举止滑稽的人)

iblâğ [iblâğ] (阿) *is.* 【旧】❶送，发，传递(信息等) ❷增加，提高：Kıra ücreti 500 dolara iblâğ edildi. 租金增加到了 500 美元。

iblis [ibli:s] (阿) *is.* ❶魔鬼，恶魔 ❷【转】诡计多端的人，狡滑的人，坏人：Onun ne iblis olduğunu bilemezsiniz. 他有多狡猾你都不可能知道。◇～ **misali** 魔鬼般的，邪恶的 ～ **tırnağı** 〈医〉甲床炎

ibne(**tor**) (阿) *is.* 【俗】男同性恋中作为"妻子"的一方

ibra [ibra:] (阿) *is.* ❶宣告无罪，无罪开释，赦免 ❷免除债务，清偿债务：～ kâğıdı 发票，收据 ❸【旧】康复

ibraname [ibra:na:me] (阿) *is.* 清算收据，帐目结清单据

İbranca [ibra'nca) *öz.is.* 希伯来语

İbranî [ibra:ni:] *öz.is.* 希伯来人

İbranice [ibra:ni:'ce] *öz.is.* 希伯来语

ibraz [ibra:z] (阿) *is.* 出示，显示，拿出：Sinemaya girerken bilet ibrazı mecburidir. 进入电影院时必须出示电影票。

ibre (阿) *is.* ❶指针：büyük ～ 分钟指针 küçük ～ 时钟指针 ❷(针状)树叶

ibret (阿) Ⅰ *is.* 教训 Ⅱ *s.*【俗】丑的，怪的，坏的 ◇(*-den*) ～ **almak** 吸取教训：Asla ibret almadı, asla uyanıp kendine gelmedi. 他从来没有吸取教训，从来没有明白过来。Onlardan biraz ibret almalıyız. 我们应该从他们身上吸取一些教训。(*-e*) ～ **vermek** 教育，教训：Suçluyu cezalandırmanın sebeplerinden biri de başkalarına ibret vermektir. 惩治罪犯的目的之一也是为了教育他人。～**i âlem için** 使他人引以为戒 ～**in kudreti** 丑陋而怪异的

ibreten [i'breten] (阿) *zf.* 作为教训，以资鉴戒

ibretli *s.* 可从中吸取教训的，有教育意义的：çok ～ bir hikâye 一个很有教育意义的故事

ibrik, -ği (阿) *is.* 壶，水壶

ibriktar (阿-波) *is.* 宫中掌管沐浴的人：～ usta 宫中掌管沐浴用具并专门为君主服务的女奴

ibrişim (波) *is.* 丝线 ◇～ **kurdu** 蚕

ibzal, -li [ibza:l] (阿) *is.* ❶【旧】慷慨施舍：Fukaraya parasını ibzal etti. 他慷慨地把钱施舍给那个穷人。❷慷慨陈词 ◇～ **etmek** ①【旧】慷慨施舍：Fukaraya parasını ibzal etti. 他慷慨地把钱施舍给那个穷人。②慷慨陈词

icabet [ica:bet] (阿) *is.* 接受(邀请)，遵照，同意 ◇(*-e*) ～ **etmek** 接受(邀请)，遵照，同意：davete ～ etmek 接受邀请，应邀

icap, -bı [ica:p] (阿) *is.* ❶要求，需要：Nezaket icabı bu cevaptan memnun görünmesi lâzım. 出于礼貌，对这样的答复应作出高兴的样子。❷〈逻〉肯定 ❸〈法〉要约 ◇～ **etmek** 应该，需要：Misafiri ağırlamak icap eder. 应该招待客人。～**ına bakmak** ①做应该做的事：Siz hiç merak etmeyin, ben icabına bakarım, sorunu çözerim. 您不要担心，我会采取必要措施解决问题的。②【转】杀死，除掉，干掉：Delikanlıyı çağırarak köpeğin icabına bakmasını emretti. 他叫来年轻人杀掉那只狗。～**ında** 必要时，如果需要：İcabında geç vakitlere kadar çalıştığımız oldu. 必要时我们有时工作到很晚。İcabında yine yumruğunu kullanabilir. 必要时他依然会动拳头。İcabında ağalar onun bir sözünü iki etmez, nereye gönderirse koşarlar, ne isterse yaparlardı. 如有必要，哥哥们会满足她的一切要求，让去哪儿就去哪儿，让干什么就干什么。

icar [i:ca:r] (阿) *is.* 【旧】租(金)；出租；租约，租契；租赁公司 ◇～ **etmek** 出租，租给 ～**a vermek** 出租，租给

icat, -dı [i:ca:t] (阿) *is.* ❶发明，创造：Edison'un ～ları 爱迪生的各项发明 telgrafın ～ı 电报的发明 ❷编造，杜撰 ◇～ **çıkarmak** ①出新花样 ②制造麻烦 ～ **etmek** ①发明，创造：Cai Lun kâğıt icat etti. 蔡伦发明了纸。②编造，杜撰：bahaneler ～ etmek 编造借口 Yabancı evlerde yemeğe kalmak istemez, çağrıları reddetmek için türlü sebepler icat eder. 他不愿在陌生人家用饭，总要编上各种理由回绝人家的邀请。

icatçı *is.* 发明家，发明者

icaz [ica:z] (阿) *is.* 【旧】〈文〉简洁，简要，概括 ◇～ **yoluyla** 简而言之，概括地说

icazet [ica:zet] (阿) *is.* 【旧】❶同意，许可，批准 ❷毕业证书 ◇～ **almak** ①获得同意，获得批准 ②毕业

icazetname [ica:zetna:me] (阿) *is.* 【旧】❶批准书，许可证 ❷毕业证书

icbar [icba:r] (阿) *is.* 【旧】强迫，迫使：O kadar üstüme varma, icbar arzuyu öldürür. 你别这么逼我！强人所难也就忒没劲了！◇～ **etmek** 强迫，迫使

iciği ciciği *is.* 细节，全部(情况) ◇～ **bilmek** 明察秋毫，了如指掌 ～ **çıkarmak** 全面了解，细致调查(审查) ～ **sormak** 调查(某人的)底细(背景)

icmal, -li [icma:l] (阿) *is.* 【旧】总结，概括，摘要，缩写 ◇～ **etmek** 总概括，摘要，缩写

icra [icra:] (阿) *is.* ❶干，做，实行；履行；执行，贯彻：Vaitlerin değeri icra ile ölçülür. 诺言的价值要以实践来衡量。❷〈乐〉演奏，演唱：～ heyeti 演奏团，演奏小组 ❸(裁决、政令的)执行：～ vekili 【旧】部长 ◇～**yı faaliyet vermek** 忙碌，做，干

icraat [icra:a:t] (阿) *ç.is.* 工作，事务，业务：bakanın ～ı 部长的工作 ◇～**a geçmek** 实施，实行，贯彻：Edebiyat konusunda hükûmet daima bizim fikrimizi alır, ondan sonra icraata geçer. 在文学问题上，政府总是征求我们的意见，然后付诸实施。

icraatçı *is.* 执行者，实施者，贯彻者

icracı *is.* ❶(命令的)执行者，实施者，手下 ❷〈乐〉演奏者，演唱者

iç Ⅰ *is.* ❶里边，当中，内部，深处：bir ay ～inde 一个月之内 çekmecenin ～i 抽屉里 kutunun ～i 盒子里 yurt ～i 国内 Elmaların içinde iyisi de var, kötüsü de. 这堆苹果里面有好有坏。Mutluluk içinde yaşamaktadır. 他一直生活在幸福之中。Ziyaretçiler içinde önemli kişiler var. 来访者中有一些重要人物。❷宫廷，内宫：～ ağası 太监，宦官 ❸瓤，芯，核，仁儿，馅儿：ceviz ～i 核桃仁儿 ekmek ～i 面包夹心 fındık ～i 榛子仁儿 ❹身体：～ çamaşırı 内衣 Bir süre balkonda oturdum, güneş içimi ısıttı. 我在阳台上坐了一会儿，太阳晒得我浑身暖洋洋的。İçine bir fanila giymelisin. 你里面应该穿一件法兰绒内衣。❺内脏，肠胃：～ bulantısı 恶心，反胃 ～ hastalıkları 内科疾病 ～ yağı 板油 ❻内心，心情，精神：～ açıklığı 心情愉快，心旷神怡，放心 ～ darlığı 郁闷，不痛快 ～ fırtınası 心潮澎湃；异常的兴奋 ～ sıkıntısı 烦恼，烦闷，忧愁，忧郁 İnsan kendi içini herkesten iyi bilir. 人自己最清楚自己。Ⅱ *s.* ❶里边的，当中的，内部的，国内的：～ çokgen 〈数〉内接多边形 ～ lâstik 内胎 ～ pazar 国内市场 ～ politika 国内政策 ～ savaş 内战 ～ turizm 国内旅游 ❷内心的，精神的：～ âlem (或 dünya) 内心世界，精神世界 ～ tepi saplantı 冲动，感情冲动；冲动的想法 ◇～ **açıcı** ①令人开心的 ②有希望的，处境好的 ～ **açılmak** 心情愉快，心旷神怡，放心：Karanlık çalışma odasından bahçeye çıkınca içi açılmıştır. 从黑暗的工作室来到花园，他感到心旷神怡。～ **açmak** 使开心，令人高兴 ～ **ağrısı** ①痛苦，悲痛 ②结核病 ～ **alemine çekilmek** 隐居 ～ **bağlamak** 果肉(或果仁)形成 ～ **çekmek** 唉声叹气；抽泣，哽噎：hafif hafif ～ çekmeler, tek hıçkırıklar, konser hâlinde ağlayışlar 轻轻的呜咽声、抽噎声和持续不断的嘈杂的哭泣声 ～ **etmek** 侵吞，偷窃：Arkadaşının okul araçlarını iç eden çocuk yakayı ele vermiş. 偷同学学习用具的孩子被抓了个正着。O güzelim kitabı iç etmek için çok uğraştı ama başarıya ulaşamadı. 为了偷到那本漂亮的书，他费尽了心机，但是未能得手。～ **ezilmek** 饿得前心贴后心 ～ **fırtınasına tutulmak** 【转】变混乱，乱套；头脑不清，思维紊乱 ～ **geçirmek** 唉声叹气，长吁短叹：Annesinin ölümü onu epey sarsmıştı, Bugün bile annesinin sözü edilince iç geçirmekten kendini alamaz. 母亲的去世使他颇受打击，即使是在今天，只要一提到他的母亲，他就暗

自饮泣，不能自已。～ **geçmek** 打瞌睡，打盹 ～ **gıcıklamak** ①激起欲望 ②使不安，使烦躁 ～ **hat** ①国内交通线，因内航线：～ hatlarda çalışan uçaklar 飞国内航线的航班 ②国内通信：Fırtına yüzünden iç hatlar çalışmıyor. 由于暴风雨，国内通信全部陷于瘫痪。～ ～**e** 交错的，嵌套的：～ ～*e* iki oda 两个套间 ～ ～*e* kutular 套在一起的盒子 ～ ～*e* dağlar 错落的群山，重峦叠嶂 ～ ～*e* meseleler 错综复杂的问题 ～ **karartıcı** 令人寂寞的：Burası güzel bir yerdi. Ama, öyle ıssız ve iç karartıcı bir yerdi. 这是一个美妙的地方，可是荒凉寂寞。～ **merkez** (地震)震源 ～ **sıkıcı** 使人烦闷的，使人焦虑的 ～ **sıkılmak** 烦闷，焦虑 ～ **sıkmak** 使烦闷，使厌烦：Sorunlarınla iç sıktığının farkında değilsin galiba. 你也许还没有注意到他在为你的问题而发愁。～ **su** 内水(指一个国家境内的江河湖海) ～ **sürdürücü** 通便的(药)，轻泻的(药) ～ **sürmek** 腹泻，拉肚子 ～ **tepi saplantı** 冲动，感情冲动；冲动的想法 ～ **tutmak** 果肉(或果仁)形成 ～**e doğmak** 预感，灵感 ～**e işlemek** ①影响，触动，使伤心，使难过，使强烈地感受到：～*e* işleyen ses 充满热情的话语 ②(雨等)淋湿 (*-in*) ～**i açılmak** 感到宽慰，高兴，心情好，开心：Ben kalabalığı severim, bahusus etrafımda sizin gibi gençler olursa büstütün içim açılır. 我喜欢热闹，尤其是有像你们这样的年轻人在我身边，我开心死了。Ona ne zaman rastlasanız iki lokma konuşsanız içiniz açılır, efkârınız dağılır. 假如您什么时候遇到他，同他谈谈，您的心情就会好起来，您的忧愁就会烟消云散。～**i almamak** ①吃不下，难以下咽 ②难以接受，不愿做某事 ～**i bağırı** 五脏六腑：Arabada sallana sallana içim bağırımı birbirine karıştı. 车辆的颠簸搞得我的五脏六腑似翻江倒海。(*-in*) ～**i bayılmak** ①饥渴难耐，饿得要命 ②因食用过甜过腻的食物而觉得恶心 (*-in*) ～**i baymak** ①使饥渴难耐，使饿得要命 ②过甜过腻的食物使人觉得恶心：Bu tuzsuz yemek içimi baydı. 这种无盐的食品吃得我都要吐了。(*-in*) ～**i bulanmak** 恶心，作呕：Bir de içi bulandı, kusacak gibi oldu. 他一阵恶心，差点儿没吐了。(*-in*) ～**i burkulmak** ①揪心，担心，担忧，难过：Haberi alınca içim burkuldu. 一听到这个消息，我非常难过。②心里不舒服，心里堵得慌：O saatten sonra nerede Pamuk Prenses'i görse içi burkulurmuş. 自那时起，她一见到白雪公主，心里就不舒服。(*-in*) ～**i cız etmek** 突然感到揪心：Parasını cebinde bulamayınca içi cız etti. 口袋里的钱不见了，他心里咯噔一下。(*-in*) ～**i çekmek** 动心，想得到：Arsız bir tabiatım var. Ne görsem içim çeker. 我这个人天生贪心，见什么都动心。Şimdi arkadaşlarımla oynamayı içim çekti. 我现在很想和朋友们一起玩。～**i Çıfıt çarşısı** 不安好心的，存心不良的，居心叵测的：Şu gülmez adamın içi Çıfıt çarşısı. 这个没有笑容的人存心不良。～**i çürük** 疑心重的，多疑的 ～**i dar** 急性子的，不耐烦的，缺乏耐心的：İçi dar biridir, uzun süre oturup çalışmaz. 他没有耐性，不会长时坐下来工作。(*-in*) ～**i daralmak** 烦躁，焦虑，不耐烦，急躁，烦闷，不安，不痛快：Hayvan aklıma geldikçe içim daralıyor. 一想到那畜生，我心里就不痛快。Kapalı odada sürekli çalışınca içim daralıyor. 关在屋子里长时间工作搞得我很烦躁。Son günlerde üst üste meydana gelen kötü hâdiseler yüzünden artık içim daralmaya başlamıştı. 近来坏消息接二连三，我开始不安起来。 (*-in*) ～**i dayanmamak** ①于心不忍：Hayır, ben bunu yapamam. Çocuklarımı ormanda yalnız bırakmaya içim nasıl dayansın? 不！我不能这么干，我怎么能忍心把我的孩子们丢在森林里？②羡慕；嫉妒 ～**i dışı bir** 表里如一的，心直口快的，开诚布公的 (*-in*) ～**i dışına çıkmak** ①呕吐得一塌糊涂：Bozuk yolda eski bir minibüsle gelirken içimiz dışımıza çıktı. 我们坐着一辆破旧的小巴从颠簸的路上赶来的时候吐得一塌糊涂。②晕(车船等)：Cip hazırdır. İnşallah süspansiyonu iyidir, yoksa yollarda içimiz dışımıza çıkacak. 吉普车备好了，真主保佑，车的悬挂装置不错，不然我们非晕车不可。～**i dışına uymamak** 表里不一 ～**i dışına vurmak** 说出真实意图 ～**i dönmek** 恶心，作呕：Bu kokuya tahammül edemeyeceğim, içim dönüyor, kalk buradan çıkalım. 我受不了这个味道，感到恶心，咱们离开这里吧！～**i eğri** 存心不良的，包藏祸心的，心怀叵测的 ～**i erimek** 提心吊胆，如坐针毡：Annesi ameliyata giren çocuğun içi eridi. 母亲正在作手术，孩子提心吊胆。(*-in*) ～**i ezilmek** ①饥饿难耐，饿得要命：İçim eziliyor, bir bardak süt içeyim. 饿死我了，让我喝杯牛奶吧！İçim ezim ezim eziliyor. 我饿坏了。②胃里感到不舒服：Ekşili, acılı şeyler yedim, içim ezildi. 我吃了一些又酸又辣的东西，胃里感到不舒服。(*-in*) ～**i fena olmak** 感到不适：Aman içim fena oldu. 哎哟！我觉得不舒服。～**i fesat** 总往坏处想的 ～**i fık fık etmek** 急不可耐，焦躁不安 (*-in*) ～**i geçmek** ①打瞌睡，打盹；倦怠，萎靡

不振：Biraz içim geçerken küt küt oda kapısı vurulur. 我正在打盹的时候有人砰砰地敲门。İçim geçmiş. 我好像打瞌睡了。Ocağın başında içim geçmiş. 我在炉子边上打起了瞌睡。②【俗】变得不中用：Bu arabanın içi geçmiş, adam olmaz. 这辆车已经不能用了，修不好了。③因年迈而无精打彩，衰老 ④(水果)熟过头 **～i geniş** 无忧无虑的 (*-in*) **～i gitmek** ①腹泻，拉肚子 ② (*-e*) 特别想做，特别想得到，羡慕：Bu kitaba benim de içim gidiyor. 我也特别想得到这本书。Tatilde babaanneme gitmek için içim gidiyor, çok özledim. 我盼着放假到奶奶那里去，我很想念她。**～i götürmemek** ①于心不忍：Ben bolluk içinde rahat yaşarken kardeşimin sıkıntılı yaşamasını içim götürmüyor. 我丰衣足食过得舒舒服服，不忍心看我的弟弟过苦日子。②忍不住：Yaraya bakmayı içim götürmez. 我忍不住要看看伤口。③羡慕；嫉妒 **～i göyünmek** 心焦，难过，伤心 **～i gülmek** 窍笑，暗自高兴 (*-in*) **～i hop etmek** 心头一动，精神一振：Ali'yi gördüm ve içim hop etti. 我看见了阿里，精神为之一振。(*-in*) **～i ısınmak** 喜欢，喜爱：Uzun yıllar içim ısınmadı ona. 多年来我从未爱过他。**～i ～ine batmak** 感到后悔，感到遗憾，后悔莫及 **～i ～ine geçmek** 不安，忧虑 (*-in*) **～i ～ine sığmamak** 激动得不能自持，兴奋不已，躁动不安：İçi içine sığmaz; ne yapacağını, ne edeceğini bilemezdi. 他激动不已，不知如何是好。Meraktan içim içime sığmıyor. 我非常好奇，心里痒痒的。Sevincimden içim içime sığmaz oldu. 我喜不自禁。(*-in*) **～i ～ini yemek** 心急如焚：Bir an önce varalım diye içim içimi yiyor. 我想尽快赶到，心急如焚。**～i kabarmak** ①恶心 ②厌恶 ③激动 (*-i*) **～i kabul etmemek** 难以咽下；厌恶 (*-in*) **～i kaldırmamak** 不忍心：Bu zor işi ona yüklemeyi içim kaldırmıyor. 把这件艰巨的工作交给他我于心不忍。**～i kalkmak** 不安，不快：Pislikten, kokudan insanın içi kalkıyor, ben böyle yerde oturamam. 如此肮脏，如此恶臭，使人作呕，我可不住这种地方！(*-in*) **～i kan ağlamak** 暗自伤心，悲伤，感到非常痛苦：Karısıyla mektuplaşamıyordu, içi kan ağlıyordu. 他无法和妻子通信，所以非常痛苦。(*-in*) **～i kan kuyusu** 心怀鬼胎的，存心不良的，满肚子坏水的 (*-in*) **～i kapamak** 使郁闷，使难过，使伤心：Seyrettiğim film içimi kapadı. 看了这部电影我很难过。**～i kapanmak** 郁闷，难过，伤心 **～i kara** 黑心肠的，狼心狗肺的 **～i kararmak** ①郁闷，难过，伤心；百无聊赖 ②失望，灰心丧气：Hani bazı kadınlar vardır, hödük koca ile düşe kalka ebleşir, içleri kararır. 说实在的，有那么一些女人，傻里吧唧，跟野男人鬼混，搞得垂头丧气的。(*-in*) **～i kazınmak** 饥饿难耐：Çoktan beri ağzına bir şey koymadığı için içi kazınmaya başlamıştı. 他已经很长时常没有吃一点东西了，所以饥饿难耐。(*-in*) **～i kıyılmak** 饥饿难耐：Açlıktan içim kıyılıyor. 我饥饿难耐。(*-in*) **～i paralanmak** (或 **parçalanmak, parça parça olmak**) 心碎，心如刀绞：Küçük çocuk ağzı burnu kan içinde ağlıyor görünce içim parçanlanmıştı. 看到小孩口鼻流血地哭泣，我的心都碎了。**～i pır pır etmek** 迫不急待，不耐烦，急躁 (*-in*) **～i rahat etmek** 放心：İtiraz etmezsen içim rahat edecek. 如果你不反对，我就放心了。Onu bulup kendimi bağışlatıncaya değin de içim rahat edemez. 在找到她并得到她的宽恕之前，我心不安。(*-in*) **～i rahat olmak** 放心：İçiniz rahat olsun; kimseye söylemem. 您就放心吧，我不会告诉别人。Onlara gözkulak olunamadığından başlarına gelebilecek kazaları da düşününce insanın içi rahat olmaz. 一想到照看不过来他们会出什么事，就让人放心不下。(*-in*) **～i serinlemek** 静下心来：İçi serinledi, rahatladı. Koşarak ışığa doğru gitti. 他静下心来，朝灯光跑去。(*-in*) **～i sıkılmak** 烦躁，焦虑，不耐烦，急躁，烦闷，不安，不痛快：Kalabalık yerlerde bulununca içim sıkılıyor. 我一到人多的地方心就烦。Sekiz saattir trendeyim, Tren boş ve neşesiz, içim sıkılıyor. 我已经坐了 8 小时的火车，车上空空荡荡，死气沉沉，闷死我了。(*-in*) **～i sızlamak** 难过；担心，忐忑不安：Küçük kız yapacak başka bir şey bulamadı, içi sızlaya sızlaya kapıyı açtı. 小姑娘没有办法，忐忑不安地打开了门。Kümes gibi bir evde oturduklarını görünce, içim sızladı. 看到他们住在一座鸽子笼似的小房子里，我很难过。(*-in*) **～i sürmek** 拉肚子，腹泻：Desturun içi sürüyormuş. 不好意思，他正在闹肚子。Su hastanın içi sürüyor. 这个病人腹泻。**～i tez** 性急的，不耐烦的，缺乏耐心的，急脾气的 (*-in*) **～i titremek** ①胆战心惊，提心吊胆，战战兢兢：Çocuğa bir şey olacak diye zavallı kadının içi titriyor. 可怜的女人担心孩子会出事。②十分挂念 ③瑟瑟发抖：Soğuktan içimiz titredi. 我们冻得瑟瑟发抖。**～i vık vık etmek** 急不可耐，焦躁不安 **～i yağ bağlamak** 如愿以偿，非常满足，非常愉快 (*-in*) **～i yanmak** ①渴得嗓子冒烟：Devamlı olarak güneşin altında çalıştıkları için

içleri yanıyor, tas tas su içiyorlardı. 他们一直在太阳底下干活，所以渴得嗓子冒烟，大碗大碗地喝水。②五内俱焚，悲痛欲绝：Benim içim yanıyor dağ kadar babam gitti. 巨大的悲痛袭击了我，我那壮得像头牛似的父亲去世了。**～inde at koşar** 宽大的，宽阔的 **～inde ecinniler top oynamak** 空无一人 **～inde kaybolmak** ①不起眼，不引人注目：Götürdükleri eşya da, kendileri de koca köşkün içinde kayboldular. 无论是他们带来的东西，还是他们本人，在这个宏大的别墅里是那么不起眼儿。②(衣服)过于肥大 **～inde parmağı olmak** 插手，染指 **～inde yüzmek** 充满，到处都是：bit ～inde yüzmek 满是跳蚤 para ～inde yüzmek 腰缠万贯 sefalet ～inde yüzmek 过穷日子，过苦日子，受穷，贫困潦倒；苦于缺乏(某物) (*-in*) **～inden çıkmak** 解决，完成，克服困难，取得成功：Bu karışık işin içinden ancak ben çıkarım. 这件复杂的事情只有我能解决。Nihayet bu tehlikeli ve zor görevin de içinden çıkmayı başardı. 最后他也完成了这项危险而又艰巨的任务。Düşündüm taşındım ve içinden çıkamadım. 我经过慎重考虑，这个工作我干不了。**～inden demek** 悄声地说 (*-in*) **～inden doğmak** 心血来潮，突然想做某事：İçimden doğdu, sana bu armağanı aldım. 我突发奇想，给你买了这件礼物。(*-in*) **～inden geçirmek** 打算，想，考虑做某事：Bu ara pilot olmayı içimden geçirdim. 有一段时间我打算当飞行员。(*-in*) **～inden geçmek** ①从…经过：Araba tarlanın içinden geçti. 车子从庄稼地里过去了。②思考，思索 (*-in*) **～inden gelen** 发自内心的，心里想的：Doktor, Esen hanımın içinden gelenleri gözlerinden okuyarak, söze karıştığına pişman oldu. 大夫从艾森太太的眼神里看出了她在想什么，后悔自己的多嘴。(*-in*) **～inden gelmek** 发自内心而无功利目的主动，自愿：Şair odur ki, içinden geldiği gibi yazmalıdır. 诗人要写内心之所想。Çalışırken içimden geldi, bir şarkı tutturdum. 干活的时候我情不自禁地唱起了歌。Kendisine verilen bütün görevleri içinden gelerek yapar. 交给他的一切任务他都用心去做。(*-e*) **～inden gülmek** 暗中取笑，私下里笑话 **～inden kan gitmek** 有苦往肚子里咽，暗自伤心 **～inden konuşmak** 消声地说 **～inden okumak** ①默读 ②暗中咒骂 (*-in*) **～inden pazarlıklı** 阴险的，奸诈的：Artık fazla içinden pazarlıklı olmanın geçerliliği kalmadı. 再怎么阴险也已经行不通了。İçinden pazarlıklıdır. 他一肚子小算盘。Onun içinden pazarlıklı, hatta hilekâr bir adam olduğunu daima düşünüyorum. 我一直认为他是一个奸诈，甚至是一个玩弄阴谋诡计的人。**～ine almak** 包括：Marmara Bölgesi Bilecik ilini de içine alır. 马尔马拉地区也包括比莱吉克省。(*-in*) **～ine ateş düşmek** 心急如焚，非常痛苦，非常伤心：TV'deki kaza haberini işitince içime bir ateş düştü. 听到电视上报道的事故消息之后我心急如焚。(*-in*) **～ine atmak** 把(痛苦和怨恨等)埋在心里：Her şeyi içine atarsan hasta olursun. 你要是把什么事都憋在心里的话，会憋出病来的！**～ine baygınlıklar çökmek** 感到难受，感到不舒服 (*-in*) **～ine bir şüphe düşmek** 怀疑，疑心：İçime bir şüphe düştü. 我心里有些怀疑。(*-in*) **～ine bir ürküntü gelmek** 心里害怕：Yanıma oturunca doğrusu içime bir ürküntü geldi. 说实话，他一坐到我身旁，我心里就害怕。(*-in*) **～ine çakıl kaçmak** 火烧眉毛，焦躁，忧虑：Yerinde duramıyorsun, içine çakıl mı kaçtı nedir! 你坐立不安，有什么火烧眉毛的事还是怎么着！İçine çakıl kaçsa bu kadar acele etmez adam, dur bakalım bir sabret. 就是火烧眉毛也不能这么急呀，你就耐心一点儿吧！(*-in*) **～ine çıkmak** 被看成是：Herkesin içine böyle nasıl çıkarım? 这样大伙儿可怎么看我呢？(*-in*) **～ine çekilmek** 自我封闭，性格内向：O sene çok içine çekilmiş, daima boş vaktini kütüphanede geçirmişti. 当年他非常内向，总是在图书馆打发业余时间。(*-in*) **～ine çekmek** ①吸气：Arabadan başımı çıkarıp güzel kokulu taze havayı kana kana içime çektim. 我从车里探出头来，尽情地呼吸沁人心脾的新鲜空气。②明白，理解，体会到，懂得 (*-in*) **～ine … çökmek** 处于某种处境：～ine vatan kaygısı çökmek 满怀思乡之情 İçine bir tasa çökmüştü. 他内心愁苦不堪。Terzi böylece evde tek başına kalıverince içine bir gariplik çökmüş. 就这样，裁缝孤身一人在家，十分孤独。(*-in*) **～ine darlık vermek** 使烦闷，使烦恼：Karanlık içime darlık veriyor. 我怕黑。(*-in*) **～ine dert olmak** 为想做而未能做某事而烦恼，感到窝火，感到气恼，感到难过：Memleketim gözümde tütüyor, kaç senedir annemi babamı görmedim, bu tatilde de gidemezsem içime dert olacak. 我想念我的故乡，我已经好几年没有去看我的爸爸妈妈了，如果这个假期再回不去的话，我会很伤心。Pazar günü maça gidemedi, içine dert oldu. 星期天没能去看比赛，他感到很懊恼。(*-in*) **～ine doğmak** 预感，灵感：Abdala malûm olur

derler, bana piyango çıkacağı onun içine doğmuştu. 人说他未卜先知，他预感我将买彩票中奖。Bu akşam kardeşimin geleceği içime doğdu. 我预感今晚弟弟要来。(*-in*) **～ine dokunmak** 触动心事，使伤心，使难过，使烦恼 **～ine dönük** 内向的 **～ine etmek** 弄糟，弄坏，搞砸 (*-in*) **～ine fenalık gelmek** 难受，不舒服；失去知觉：İçime fenalık geldi, benim gibi gönlü yufkayı oraya götürmekte anlam var mı? 我正不舒服，把像我这样一个弱不禁风的人带到那里去，是什么意思？(*-i*) **～ine gömmek** 隐藏，掩藏：Kimseciklere söylemediğim bir sırrı içime gömdüm. 我把一个没有告诉任何人的秘密埋在心底。(*-in*) **～ine gömülmek** 隐藏在，掩藏在：Ev sık, büyük ağaçların içine gömülmüştü. 庄园掩藏在又大又密的树丛之中。**～ine hüzün çökmek** 忧郁，不安，烦恼，悲伤 (*-in*) **～ine işlemek** ①影响，触动，使伤心，使难过，使强烈地感受到：Babasının ölümü, içine işlemedi. 对父亲的死，他一点儿也不伤心。②(雨等)淋湿：Yağmur içime işledi. 大雨把我浇了个透。**～ine kapanık** 内向性格的 **～ine kapanmak** 自我封闭，性格内向 (*-in*) **～ine kurt düşmek** ①满腹狐疑，怀疑，起疑心，疑神疑鬼；提心吊胆：Geçen cuma geç kaldığımdan beri, esasen içime kurt düşmüştü. 自打上周五我迟到了以后，我总是提心吊胆的。②不安：Ama kızcağızın içine kurt düşmüş. Kardeşlerini kurtarmayı kafasına koymuş. 但是，女孩儿觉得很不安，决心去救她的哥哥们。(*-in*) **～ine kurt sokmak** 使不安，使担心，使怀疑，使疑心 (*-in*) **～ine oturmak** 触动，使不安，使伤心，使难过 **～ine öyle gelmek** 认为 (*-in*) **～ine saklanmak** 隐蔽在，隐藏在：Biraz yürüdükten sonra, ormanların içine saklanmış bir ev gördüler. 他们走了一会儿，看见密林深处有一座庄园。**～ine sıçmak** 【粗】搞乱，捣乱，毁坏 (*-i*) **～ine sığdıramamak** 忍不住，忍受不了：Beklemediği bu sözü içime sığdıramadım. 这句话出乎我意料，我受不了。(*-in*) **～ine sığmamak** 忍不住，受不了：Sevincim içime sığmıyor. 我喜不自禁。(*-in*) **～ine sinmek** 惬意：İçime sinmediği hâlde öyle davranmak zorundayım. 虽然不情愿，可我必须这么做。Sensiz yediğim yemek içime sinmedi. 没有你我吃饭都不香。(*-i*) **～ine sokacağı gelmek** 酷爱，热恋，疼爱：Torunumu çok seviyorum, içime sokacağı geliyor. 我很喜欢我的孙子，非常疼爱他。(*-in*) **～ine su serpilmek** 苦去甘来，如释重负，放心 (*-in*) **～ine süphe düşmek** 担心，忧虑：Bu öksürük, bu ateş, bu kansızlık… Ali'nin içine de şüphe düşmüştü. 咳嗽，发烧，贫血…，阿里心里也直发毛。**～ine tükürmek** 搞乱，捣乱，毁坏，搞砸 (*-in*) **～ine yediremek** 难以接受：Bana yaptıklarını bir türlü içime yediremiyorum. 他对我的做法我怎么也不能接受。(*-in*) **～ini açmak** ①打开心扉，倾诉 ②使心旷神怡，使开心，令人高兴：Bu manzara içimi açtı. 这一美景使我心旷神怡。**～ini bayıltmak** ①(食物因过甜或过油)发腻 ②【转】(因话多或办事磨蹭)招人嫌 **～ini boşaltmak** 吐露心声，倾诉苦衷：Arkadaşına içini boşalttı. 他向朋友吐露了心声。Kız da göz yaşlarını bol bol akıtarak içini boşalttı. 姑娘也泪流满面地倾诉了她的不幸。O tarihten beri, arada bir içimi boşaltığtm küçük bir defterim var. 自从那时起，我就有了一个小本子，经常在上边倾诉我的心声。(*-in*) **～ini çekmek** 叹息，哀叹：Maymun sağına bakmış, soluna bakmış, derin derin içini çekmiş. 猴子左顾右盼，深深地叹了一口气。Kaynatayla kaynana birbirlerine bakışarak derin derin içlerini çektiler. 岳父岳母面面相觑，深深地叹了一口气。(*-in*) **～ini dağlamak** 折磨，磨难，虐待；使痛苦，使苦恼，使担心，使担忧 **～ini dökmek** 倾诉不幸：İçini dökmek istersen benimle konuşursunuz. 如果你想倾诉一下你的痛苦，那你就和我说说吧！Karşısındakine içini dökünce bayağı rahatlamıştı. 他向对面的人倾诉了他的苦恼，感觉好多了。(*-in*) **～ini gıcıklamak** 使发痒，刺激，呛：Sigara kokusu içimi gıcıklıyor. 烟味呛着了我。(*-in*) **～ini karartmak** ①使郁闷，使难过，使伤心；使百无聊赖 ②使失望，使灰心丧气 (*-in*) **～ini karıştırmak** 使不安，使忧愁：Aldığı havadis fena hâlde içini karıştırmış. 他得到的消息使他心神不宁。**～ini kavurmak** ①(苦、辣、烫得)烧心 ②非常难过，非常伤心 (*-in*) **～ini kemirmek** 困扰，使烦恼，使伤透了心，使心力交瘁：Ali'nin bu alâkasızlığı annesinin içini kemiriyor. 阿里的这种冷漠使他的母亲伤透了心。**～ini kıymak** ①(食物因过甜或过油)发腻 ②【转】(因话多或做事磨蹭)招人嫌 **～ini (bir) kurt kemirmek** (或 **yemek**) 忧愁难解：O tartışmadan beri içini kurt yiyormuş. 自那次争吵之后，他心里一直不痛快。(*-in*) **～ini rahat bırakmamak** 纠缠：Bir düşüncem var ki bir saatten beri içimi rahat bırakmıyor. 我有一个想法，一个小时以来老纠缠着我。(*-in*) **～ini serin tutmak** 放心，安心，放宽心：

İkimiz de içimizi serin tutalım. 我可以安心，您也可以放心。(*-in*) **～ini sevinç kaplamak** 满心欢喜：İçini sevinç kapladı. 他满心欢喜。**～ini sıkmak** 使不安，添麻烦 **～ini sızlatmak** 使痛苦，使伤心，使痛心，使心碎；使忐忑不安 (*-in*) **～ini şişirmek** 惹恼，使生气：Sözleri karşısındakinin içini şişirdi. 他这番话使对方大为生气。(*-in*) **～ini yakmak** 使不安，使心烦意乱：Küçüklerin ağlamaları içimi yaktı. 小孩的哭闹搅得我心烦意乱。(*-in*) **～ini yemek** 困扰，使烦恼，使伤透了心，使心力交瘁 **～inin yağı erimek** ①感到很痛苦，感到很难过，很苦恼 ②非常担心，胆战心惊，提心吊胆 **～ler acısı** 非常痛苦的，令人伤心的 **～ten ～e** 偷偷地，悄悄地 **～ten pazarlıklı** 阴险的，奸诈的；不坦率的，不露心境的，城府很深的，虚伪的 **◆İç alaylı, dış kalaylı.** 华而不实；驴粪蛋子外面光；金玉其外，败絮其中。

içalım *is.* 进口，输入

iç asalak *is.* 〈动〉体内寄生物，内寄生虫：Sığır tenyası bir iç asalaktır. 牛肉绦虫是一种内寄生虫。

iç başkalaşım *is.* 〈地〉内变质(作用)；内容现象

iç bölge *is.* 海岸(或河岸)的后方地区，内地，腹地；(港口等的)外围地区，郊区

iç bükey *s.* 凹的，凹面的：～ ayna 凹(面) 镜 ～ mercek 凹透镜

iç cümle *is.* 〈语〉从句

iç deniz *is.* 〈地〉内海，内陆海：Karadeniz, Akdeniz birer iç denizdir. 黑海和地中海都是内海。

iç deri *is.* 〈生〉内(胚)层；内层，内皮层

içe bakış *is.* 〈心〉内省，反省，自省

içe bakışçılık, -ğı *is.* 内省主义，内省论

içecek, -ği Ⅰ *is.* 饮料：Burada yiyecek, içecek her şey var. 这里吃的喝的应有尽有。Ⅱ *s.* 可饮用的：～ su 饮用水

içedoğma *is.* 预感，灵感

içe dönük *s.* 〈心〉(性格)内向的

içe dönüklük, -ğü *is.* 内向

içedönüş *is.* 内向思考；孤僻，孤独症

içeği *s.* 真诚的，真挚的，诚恳的；内心的

iç ek *is.* 〈语〉中缀，中加

içe kapanık *s.* 孤僻的，我向的

içe kapanıklık, -ğı *is.* 内向思考；孤僻，孤独症

içe kapanış *is.* 内向思考；孤僻，孤独症

içer, içeri, -yi, içerisi, -ni Ⅰ *is.* ❶里面，内部：Evin içerisi sıcak. 家里热。İçeriden sesler geliyor. 里面传来声音。Odanın içerisi bu kadar adam almaz. 房间里容不了这么多人。❷内侧：Dolabın içerisini pembeye boyadık. 我们把柜子的内侧漆成了粉红色。❸【俗】心，内心 ❹【俗】监狱 Ⅱ *s.* 内侧的，内部的，里面的：～ oda 里面的房间，里间 Ⅲ *zf.* 向里，朝里 ◇(*-i*) **～ almak** (或 **atmak**) ①请进，让进：Yaşlı kadın delikanlıyı içeri aldı. Şarap getirdi, onu ağırladı. 老太太把小伙子让进来，置酒款待。Karşıladılar, koltuklayıp içeri aldılar. 他们迎上前去，把他搀进了屋里。②关进监狱 **～ dalmak** 跳进去：Buraya sığınırım diye dalmış içeri. 他跳进去躲了起来。Serçe içeri dalmış, sobanın üstüne konmuş. 麻雀跳进来，落在炉子上面。**～ doğru** 朝里的：Ayak izleri hep içeri doğru, dışarı doğru olanını hiç göremiyorum. 我看见脚印只有朝里的，没有朝外的。**～ düşmek** 【俚】入狱：Kardeşin Ali gene içeri düşmüş. 听说你兄弟阿里又折进去了。**～ gelmek** 进来：İçeri gel! 请进！**～ girmek** ①进去，进入：Sonunda mini mini bir ev görmüş, dinlenmek için içeri girmiş. 最后，她看见了一所小房子，就推门进去，想歇一歇。Bir bağırış çağırısla içeri girdiler. 随着一阵嘈杂声，他们进来了。②亏，吃亏，赔：Bu işte beş bin yuan içeri girdim. 我笔生意我赔了 5 千块钱。③入狱 **～ götürmek** 领进，引入：Kralın elinden tuttu. İçeri götürdü. 她抓起

国王的手，把他领了进去。～ **kaçmak** 跑进去：Çocuk içeri kaçtı. 那孩子跑进去了。(*-i*) ～ **koymak** 放进去：İçeri kimseyi koymuyorlar. 他们现在不让任何人进去。～ **süzülmek** 溜进，偷偷进入，闪进：Bir daha vurdum ve cevap alamayınca her zaman yaptığım gibi usulca kapıyı açıp içeri süzüldüm. 我再次敲了敲门，没有回音，我就象往常一样悄悄地打开门闪了进去。(*-i*) ～ **tıkmak** ①请进，让进 ②关进监狱：Aman zaman dinlemeden herkesi içeri tıktı. 他毫不留情地把所有的人都关了进去。Bundan da başka, yarın bunu tutar, içeri tıkabilirdi. 此外，他明天也许会把这个人也抓起来关进去。～**de olmak** ①吃亏，赔钱：Şirket hep zarar ediyor, bu yıl da içerde. 公司总是亏损，今年又赔了。②在押，坐牢 ～**den** 从里边：Sanıyorum, kapı içerden kilitli, açılmıyor. 我觉得门是从里反锁的，打不开。～**den evlenmek** 〈社〉同族通婚 ～**ye dalmak** 溜进，偷偷进入，闪进：Kimse görmeyince hemencecik içeriye daldı. 人们一不留神，他就闪了进去。

içerik, -ği Ⅰ *is.* 内容，要旨，意义 Ⅱ *s.* 含蓄的

içerikli *s.* 内容为…的：bilimsel ～ 科学内容的

içeriki *s.* 里面的，内部的

içerlek *s.* (路旁建筑)靠内的(与其它建筑相比离路较远)：～ bir dükkân 更靠里边的一家商店

içerlemek (*-e*) 窝火，憋气：İsteğini altüst edersem, bana içerler. 如果我坏了他的事，他会对我不客气的。Ufak çocukların cıgara yakmak için yanaşmalarına içerlemişimdir. 我感到窝火的是几个小孩子聚在一起抽烟。

içerleyiş *is.* içerlemek 的动名词

içermek (*-i*) 包括，包含

iç evlilik, -ği *is.* 〈社〉同族通婚

içe yöneliklik, -ği *is.* 我向思考；孤独症

iç göbek *is.* 〈植〉合点

içgüdel *s.* (关于)本能的，天性的

iç güdü *is.* 本能，天性：yaşam ～ 求生本能

iç güdülü *s.* 本能的，天性的

iç güdüsel *s.* (关于)本能的，天性的

iç güvey, iç güveyi, iç güveyisi, -ni *is.* ❶上门女婿，赘婿 ❷【转】寄人篱下的人：Elçilik denen bu konakta bir nevi iç güveysi hayatı sürüyorum. 在这个被称之为使馆的宅院里，我过着一种寄人篱下的生活。◇～ **girmek** ①入赘，倒插门：O, zengin bie eve iç güvey (olarak) girmeye razı olmamış. 他没有同意到那个富人家做上门女婿。②【转】寄人篱下 ◆**İç güveyisinden hâllice.** 【谑】(对"Nasılsın?"问候语的一种诙谐的回答，"比上门女婿强点儿。")凑合，马马虎虎。

iç güveylik, -ği *is.* ❶做上门女婿 ❷【转】寄人篱下：Gücenme ama içgüveyliği canıma tak dedi. 请不要见怪，这种寄人篱下的日子我已经过不下去了。

içici *is.* 酒鬼

içicilik, -ği *is.* 嗜酒，贪杯，酗酒

içiliş *is.* içilmek 的动名词

içilmek (*nsz*) içmek 的被动态：içilir su 饮用水 Bu ilâç aç karnına içilir. 这药要餐前服用。Sigara içilmez. 禁止吸烟。

içim *is.* ❶喝，吸 ❷(一)口：Bir içim çorba var. 有一口汤。❸(饮料、香烟等的)口味，味道：Bu çayın rengi yok ama içimi iyi. 这种茶没有颜色，可口味不错。Bu sigaranın içimi oldukça sert. 这种烟味很冲。

içimli *s.* ❶有某种味道的：ağır ～ bir su 味道难喝的水 güzel ～ çay 味道很好的茶 ❷味道好的：～ bir sigara 口味好的香烟

içimlik *s.* 一口：Bir içimlik kahve kaldı. 还剩下一口咖啡。

için *e.* ❶为了，为：Başarı kazanmak için çalışıyor. 他为了取得成功而努力工作。Sizin icin bir

kitap getirdim. 我给你带来了一本书。Onun için hayatımı tehlikeye koydum. 我为了他而置生死于不顾。❷由于，因为：Bayram olduğu için işe gitmedi. 过节了，他没去上班。O an kendi da bir Çinli olduğu için derin bir iftihar duydu. 当时，他为自己也是一个中国人而深感自豪。❸对，对于：Bu şapka senin icin büyük. 这帽子你戴着大。65 yaş ve yukarısı her 1000 erkek için, 1285 kadın mevcuttur. 在 65 岁及 65 岁以上的人群中男女比例为 1000 人比 1285 人。❹以…为代价，以…做交换：Bu eşyalar için kaç lira ödediniz? 您买这些东西花了多少钱？❺以某人的观点，在某人看来：Benim için enteresan bir insandır o. 我觉得他这个人挺有趣。❻关于，就：biri 〜 iyi söylemek 称赞某人，说某人的好话 Atatürk için dâhi diyorlar. 人们称阿塔图尔克为天才。❼表示时间段：Kitabı bir hafta için aldım. 这本书我借阅一个星期。Traktörünü iki gün için iare etti. 他把他的拖拉机借出去两天。❽去，赴：Biletin Shanghai için. 你这张票是去上海的。❾以某人的名义：Allah için siz söyleyin, ne olmuş? 看在真主的份上，你说吧，出了什么事？Benim için mektup var mı? 有我的信吗？Hepimiz için konuştu. 他代表我们发了言。

içinde *zf.* ❶在…期间：İki ay içinde üç kez yolculuk yaptı. 两个月里他进行了 3 次旅行。❷在某种(环境、形势、条件)下，在…中：bu sartlar 〜 在这种条件下 Dünya atom çağında, biz hâlâ medeniyet kavgası içindeyiz. 世界已处于原子时代，可我们还在为文明问题争来争去。❸(表示程度加强)满是…的：üstü çamur 〜 bir çocuk 满身是泥的孩子 Yüzü kırışık içinde. 他满脸伤痕。

içindekiler *is.* 目录；索引，摘要

için için *zf.* 暗自，偷偷地；悄悄地，不被察觉地：〜 çektiği bir özlem 默默的思念 Delikanlı, o kızı için için sevmekteymiş meğer. 原来那个小伙子在暗恋那个女孩。Dev dışarıya bakarken yüreği için için eridi. 巨人看到外边这种情景，心也慢慢地软了下来。◇〜 **ağlamak** 暗自哭泣 〜 **gül(ümse)mek** 暗笑，偷乐，窃笑 〜 **yanmak** ①不知不觉地燃烧 ②【转】暗自惆怅

içirik, -ği *is.* ❶填充物 ❷〈解〉内脏

içirilmek (*nsz*) içirmek 的被动态：Hasta şurup içirildi. 已给病人喂了糖浆。

içiriş *is.* içirmek 的动名词

içirmek (*-e*, *-i*) ❶ içmek 的使动态：Anne, çocuğuna süt içirdi. 妈妈给孩子喂了奶。Ben sana güzel bir çay içiririm. 我要请你喝点好茶。❷【俗】殴打，揍：Tahtakoza enselenirsen, sabaha kadar içirirler sana. 你要是栽在雷子手里，这一宿够你喝一壶的。❸灌醉：Arkadaşları ona fazla içirmişler. 听说哥儿几个把他灌醉了。❹浸泡，使吸收：Boyayı tahtaya içirerek sürüyor. 他把木板放到颜料里，给木板上点色。

içirtmek (*-e*, *-i*) içirmek 的使动态：İki kadeh fazla içirtince bülbül gibi söyletirim. 我一让人多灌他两杯，他的话匣子就打开了。

içiş *is.* içmek 的动名词

iç işleri *is.* 内政，内部事务：〜 Bakanlığı 内政部，内务部

içit *is.* 【旧】饮料

içitim *is.* 〈医〉注射

içitmek (*-i*) 注射

içki *is.* ❶酒水：〜 âlemi (或 sefası) 酒宴 〜 sofrası (或 masası) 酒桌 〜 bardağı 酒杯 〜nin esiri bir adam 酒鬼 〜 hastalığı 酒精中毒 〜 tutkunu 酒鬼，酗酒者 İçkiyi pek fazla kaçırmışım, o kadar sarhoştum ki, nereden çıktığımı bilmiyorum. 我喝得太多了，醉得我怎么出来的我都不知道了。❷饮料 ❸喝酒：〜 arkadaşı 酒友 〜 tutkunu 酒鬼，酗酒者 İçki iyi sonuçlar vermez. 贪杯误事。Kocasının içkisinden bıkmış. 他讨厌丈夫喝酒。◇〜 **kullanmak** 经常喝酒 **〜ye düşkün** 贪杯的

içkici *is.* ❶酿酒者；售酒者 ❷酗酒者，酒鬼

içkicilik, -ği *is.* ❶酿酒；售酒 ❷酗酒，嗜酒

içkili *s.* ❶喝过酒的：İçkili durumda otomobil kullanılmaz. 禁止酒后驾车。❷可以喝酒的(地

方)，提供酒的(地方)：～ lokanta 售酒的饭馆

içkin *s.* ❶内在的，固有的 ❷意识之内的

içkinlik, -ği *is.* 内在(性)，固有(性)

içkisiz *s.* ❶未饮酒的 ❷不提供酒的(地方)：～ eğlence yeri 不提供酒的娱乐场所

iç kulak *is.* 〈解〉内耳

iç lâstik *is.* 内胎

içlek *s.* 精神(上)的，心灵(上)的，道德的

içlem *is.* 〈逻〉内涵

içlendirmek (*-i*) içlenmek 的使动态：Nafile kederlerle bu adamcağızı içlendirmek neye yarar? 白白地拿这些伤心事让他伤心有什么用呢？

içleniş *is.* içlenmek 的动名词

içlenmek (*nsz*) ❶结籽：Gelincikler açmayınca, baklalar içlenmez. 罂粟开花后蚕豆才会结籽。❷(暗自)伤心，惆怅：Hongkong'a vardıktan sonra beni kim hatırına getirir diye içleniyordum. 一想到达香港之后还会有谁记起我，我就会黯然神伤。

içli *s.* ❶(豆类、蔬菜、干果等的)颗粒饱满的 ❷多愁善感的，容易伤感的 ❸令人伤感的：～ şiirler 伤感的诗

içli dışlı *s.* ❶亲密无间的，关系密切的：～ iki aile 关系密切的两家人 ❷熟悉的，熟练的：bilgi teknolojileriyle ～ 熟悉信息技术的 ◇(*-i*) **～ kılmak** ①使亲密无间 ②使熟悉，使熟练 **～ olmak** ①关系亲密，亲密无间：Dört gündür sade kompartımandakilerle değil, ötek vagondaki yolcularla da içli dışlı olmuştuk. 在 4 天里，我们不仅同我们包厢里的旅客，还同其它车厢里的旅客打得火热。İçlerini birbirlerine dökecek denli içli dışlı oldular. 他们变得亲密无间，无话不谈。②成为儿女亲家 ③变得熟悉，变得精通

içli dışlılık, -ğı *is.* ❶密切关系：sanatçı ile halk arasındaki ～ 艺术家与群众之间的密切关系 ❷熟悉程度，熟练程度

içlik, -ği *is.* 【俗】内衣

içlilik, -ği *is.* 伤感，动情，多愁善感：Fazla içliliği erkekliğe yakıştıramadığından kendini, her zaman yapma bir sertliğin arkasına gizlerdi. 男子汉不应多愁善感，所以他总是作出一种刚毅的样子。

içme *is.* ❶ içmek 动名词：～ suyu 饮用水 Doktor, benim sigara içmemi yasaklamış. 医生禁止我抽烟。Lokantaya bir iki kadeh rakı içmeye gider. 他常去餐馆喝上一两杯酒。Ramazan günü alenen meyveli gazoz içmeye arlanmıyor musunuz? 你们在开斋节当众喝果子汽水不觉得害臊吗？❷矿泉(水)

içmece *is.* 矿泉(水)

içmek, -er (*-i*) ❶喝，饮：su ～ 喝水 çorba ～ 喝汤 Keçinin uyuzu, çeşmenin (或 pınarın) gözünden su içer. 【成】癞山羊要喝山泉水，癞蛤蟆想吃天鹅肉。❷抽，吸：Sigara içebilir miyım? 我可以抽烟吗？❸吸，吸收：Toprak su içer. 土地能吸收水分。❹ (*nsz*) 喝酒：Kocası çok içiyor. 他丈夫酗酒。O akşam saat ikiye kadar içtiler. 那天晚上他们喝到两点。◇(*Bir yerde*) **içecek suyu olmak** (某地)有利可图 **içtikleri su ayrı gitmemek** 亲密无间：Gençliklerinde pek sıkı fıkı arkadaşlar, içtikleri su ayrı gitmezmiş. 年轻时他们是相当要好的朋友，一直亲密无间。

içmeler *is.* 矿泉(水)

iç mimar *is.* 室内装饰家，装潢美术家

iç mimarlık, -ğı *is.* 室内装潢

iç oğlanı *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期为在宫中供职而培训的年轻人

iç plâzma *is.* 〈生〉内质，内胚层质

içre *zf. ve e.* 【旧】在…中，在…之间

içrek *s.* (小范围内)秘传的

iç salgı *is.* 〈解〉内分泌物

iç salgı bezi *is.* 〈解〉内分泌腺

iç salgı bilimi *is.* 内分泌学

içsel *s.* 内的，内部的

iç ses *is.* 〈语〉央音：～ düşmesi 央音失落

iç sıvı *is.* 〈解〉内淋巴液

içsiz *s.* 无实的，干瘪的

içten Ⅰ *s.* 诚恳的，真诚的，衷心的：～ bir dilek 衷心的祝愿 Bizim dostluğumuz içtendir. 我们的友谊是真诚的。Ⅱ *zf.* 彻底地，致命地：Amaçları bizi içten yıkmak. 他们的目的是把我们彻底整垮。

içtenlik, -ği *is.* 真诚，诚恳，诚意

içtenlikle *zf.* 真诚地，诚恳地，诚挚地：Sözlerime inanın içtenlikle söylüyorum. 请您相信我，我要说的话都是真心真意的。

içtenlikli *s.* 真诚的，诚恳的，有诚意的，真心真意的

içtenliksiz *s.* 不真诚的，无诚意的，虚伪的

içtensiz *s.* 不真诚的，无诚意的，虚伪的

içtensizlik, -ğ *is.* 不真诚，不诚恳，虚伪

iç tepi *is.* 〈心〉冲动

iç ters açı *is.* 〈数〉内错角

içtihat [içtiha:t] (阿) *is.* 【旧】❶看法，观点，认识：Benim içtihadım öyledir. 以上是我的看法。❷〈法〉解释 ❸尽力，奋斗

içtima, -ı [içtima:] (阿) *is.* ❶集合，汇集；集会，会议：fevkalâde ～ 紧急会议 Meclis, bugünkü içtimaında önemli kanunları görüştü. 议会在今天的会议上审议了一些重要的法律。❷〈天〉(行星等的)会合 ❸部队集结 ◇～ **etmek** 集合，开会，(会议)召开

içtimaî [içtima:i:] (阿) *s.* 【旧】社会的，有关社会的：～ hayat 社会生活

içtimaiyat [içtima:iya:t] (阿) *is.* 【旧】社会学

içtimaiyatçı *is.* 社会学家

içtinap, -bi [ictina:p] (阿) *is.* 【旧】忌讳，在乎，回避，躲避：demir yolu ～ hattı 备用线 demir yolu ～ mevkii 铁路会让线(会让站) gayri kabil-i ～ 不可避免的，在所难免的 ◇(*-den*) ～ **etmek** 忌讳，在乎，回避，躲避：tehlikeden ～ etmek 躲避危险 Tenkidden içtinap etmedim. 我并没有在乎批评。

iç tümce *is.* 〈语〉从句

iç tüzük, -ğü *is.* 内部条例，内部规章

iç yarı çap *is.* 〈数〉边心距，垂幅

iç yüz *is.* 内幕，内情；真面目：dışyüzden ～e doğru adım adım ilerlemek 由表及里 Bunun iç yüzünü anlayamadım. 我没能了解此事的内情。Hâdiseler, içyüzlerini, ne mal olduklarını gösterdi. 这些事件暴露了他们的真面目，展示了他们究竟是些什么货色。

iç zar *is.* 〈植〉(花粉的)内壁

idadî [i:da:di:] (阿) *is.* 【旧】高中

idam [i:da:m] (阿) *is.* ❶死刑：～ cezası 死刑 ～ kararı 死刑判决 ～ mahkûmu 被判死刑者，死刑犯 ～ sehpası 绞刑架 ❷死刑的执行，处死 ◇～ **etmek** 处死，对某人执行死刑 ～ **sephasına çıkmak** 上绞刑架，被绞死

idame [ida:me] (阿) *is.* 【旧】保持，维持，使继续：O bugünkü yaşayışını idameden başka bir şey düşünmez. 他只想着保持今天的生活方式。Sağlığınızın idamesi için sağlık kurallarına uymak gerekir. 维持您的健康需要遵循养生之道。◇～ **etmek** 保持，维持，使继续

idamlık, -ğı [i:damlık] Ⅰ *is.* 死刑犯，死囚 Ⅱ *s.* ❶被判处死刑的 ❷应判处死刑的，犯有死

罪的：～ suç 死罪

idare [ida:re] (阿) *is.* ❶管理，经营，操持，驾驭；指挥：～ heyeti 执行委员会 ～ yeri 〈军〉指挥所 ～si güç bir kişi 难管的人 ～ meclisi 董事会 ❷行政：～ âmiri 行政长官 ～ hukuku 行政法 ülke ～si 国家行政 ❸管理部门，行政部门：elektronik ～si 电力局 sular ～si 水力局 ～-i hususiye 地方政府 ❹节约，节俭：bir şeyi ～ ile kullanmak 省着用某物 ～ yılı 荒年 ❺煤油灯：～ kandili (或 lâmbası) 小煤油灯 ◇(-*i*) **～ etmek** ①管理，主持，领导：Aramızdan biri, meselâ Ali bey müzakereyi idare etsin. 由我们当中的一个人，比如阿里先生出面谈判。②节约使用：Paranızı idare edersiniz, kimseye muhtaç olmazsınız. 您要是省着点儿花钱，就用不着去求别人。③将就，够用：Bu para bizi bir hafta idare eder. 这笔钱我们能将就用一个星期。Evimiz küçük, ama idare ediyoruz, Allah bunu da aratmasın. 我家的房子很小，但还能将就，有总比没有强。On ton kömür iki ay idare eder. 10 吨煤能将就用两个月。④(买卖)合算，划得来，有赚头：Bu kumaşı o fiyata veremem, idare etmez. 这块布这个价儿我不卖，没赚头。⑤宽容；迁就，姑息，视而不见：Bir yolsuzluğu idare etmek suçtur. 对不法行为听之任之是犯罪。O, biraz hırçındır, siz idare edin. 他脾气有点儿暴躁，你别往心里去！Müdür idare etmeseydi o, çoktan işten atılırdı. 要不是经理宽容，他早就被开除了。**～ ile geçinmek** 勤俭持家，生活节俭 **～sini bilmek** 节俭，节约，省吃俭用，不乱花钱 **～ye tâbi tutmak** 管理，经营：Gümrük işleri müşterek bir idareye tâbi tutulacak. 海关事务将进行共同管理。

idarece [ida:re'ce] *zf.* 从管理角度，由行政部门：İdarece gerekli önlem alındı. 采取了必要的行政措施。

idareci Ⅰ *is.* 管理者，经营者，官员 Ⅱ *s.* ❶管理有方的，善于管理的：～ bir müdür 一位管理有方的经理 ❷视而不见的，姑息的，宽容的：～ bir tutum 姑息的态度 ❸节俭的，节约的，省吃俭用的

idarecilik, -ği *is.* ❶管理(技巧) ❷管理者的身分 ❸姑息，宽容 ❹节俭，节约

idarehane [ida:reha:ne] (阿-波) ❶编辑部 ❷经理室，办公室

idareimaslahat [ida:re'imaslahat] (阿) *is.* 应付，敷衍：～ politikası 绥靖政策 ◇**～ etmek** 应付，敷衍

idareimaslahatçı *s.* ve *is.* 敷衍塞责的(人)，得过且过的(人)：İdareimaslahatçılar esaslı inkılâp yapamazlar. 得过且过的人不会进行根本性的变革。

idareli *s.* ❶有领导才干的，管理有方的：～ bir müdür 一位管理有方的经理 ❷节俭的，精打细算的：～ bir kadın 一个精打细算的女人 ❸经济的，合算的：～ bir gaz ocağı 省油的煤油炉

idaresiz *s.* ❶无领导才能的，不善管理的：～ bir görevli 一个不善管理的官员 ❷浪费的；不经济的，大手大脚的：～ bir ev hanımı 一个大手大脚的主妇

idaresizlik, -ği *is.* ❶管理不善，领导无方 ❷浪费；不经济

idareten [ida:'reten] *zf.* 得过且过地，敷衍塞责地

idarî [idari:] (阿) *s.* 行政的，管理的：～ bölge 行政区 ～ dava 行政诉讼 ～ işler 行政事务

iddia [iddia:] (阿) *is.* ❶论断，断言，主张，(坚持的)说法；(有待证实的)指控：Bu adamın iddiası, bana doğru göründü. 我觉得这个人说得对。Mahkemenin elinde bu iddiaları yalanlayacak bir belge yoktu. 法院没有可以驳回这些指控的材料。❷矫饰，虚饰，做作：felsefi olmak ～sındaki çeşitli akımlar 自称为哲学派别的各种学派 Onda bilginlik iddiası var. 他摆出一副学者的架势。❸固执己见：İddia kızışmış, âdet inat hâlini almıştı. 他坚持自己的看法，近乎顽固。❹目的，意图：Sanat iddiasıyla yazan biri, okur bulur. 为艺术而写作的人是能够拥有读者的。◇(-*i*) **～ etmek** ①断言，主张 ②矫饰，虚饰，做作：İşten hiç anlamadığı hâlde anladığını iddia eden adamı sonunda kapı dışarı etmişlerdi. 最后他们把那个不懂装懂的家伙赶了出去。③固执己见，坚决主张：Öyle sanıyorum amma iddia etmem. 我是这么认为的，但是我不坚持。Selim gözleriyle görmüş gibi iddia ediyor. 赛利姆一口咬定，好像他亲眼目睹了似的。**～ya tutuşmak** (或 **girmek, girişmek**) 打赌：Biri kulübün galip geleceği,

öteki de yenileceği üzerinde iddiaya tutuştular. 他们俩打赌，一个说俱乐部赢，一个说输。

iddiacı *s. ve is.* 固执的，顽固的，倔强的(人)：～ bir çocuk 固执的孩子

iddiacılık, -ğı *is.* 固执，顽固，倔强

iddialaşmak (*nsz, -le*) 打赌

iddialı *s.* ❶有争议的，复杂的：～ bir mesele 复杂的问题 ❷自以为是的，自视甚高的，(过分)自信的，傲慢的，武断的：～ bir söz 一句武断的话 ～ bir yazar 一个自以为是的作家

iddianame [iddia:na:me] (阿-波) *is.* 〈法〉起诉书，诉状

iddiasız *s.* 质朴的；普通的；谦虚的；与世无争的：～ bir öğrenci 一个谦虚的学生 Sessiz, iddiasız, dört duvar arasında bir memur hayatı sürüyor. 他过着一种默默无闻、与世无争、足不出户的职员生活。

iddiasızlık, -ğı *is.* 质朴；普通；谦虚；与世无争

ide(**a**) (法) *is.* 观念；思想，看法，意见

ideal, -li (法) Ⅰ *is.* 理想：Onun ideali iyi bir öğretmen olmaktır. 他的理想是做一名优秀的教师。Ⅱ *s.* ❶理想的，完美的；模范的，典范的：～ evlilik 理想的婚姻 ❷〈哲〉理念的，观念的

idealist (法) Ⅰ *is.* 理想主义者，追求理想而不顾实际的人，空想家 Ⅱ *s.* 理想主义的，空想家的

idealizm *is.* ❶理想主义 ❷〈哲〉唯心主义(论)；观念论，理念论

idealleştirmek (*-i*) 使理想化，使合乎理想，使完美

idefiks (法) *is.* 固定的观念，成见

idem *zf.* 同样地

identik (法) *s.* ❶同一的，完全相同的 ❷〈数〉恒等的，恒同的

ideolog (法) *is.* 观念学者，观念论者；理论家，思想家；空想家

ideologlar *ç.is.* 观念学派

ideoloji (法) *is.* 意识形态，思想(体系)

ideolojik, -ği (法) *s.* 意识形态的，思想(体系)的：aktif ～ mücadele 积极的思想斗争 ～, politik ve örgütsel liberalizm 思想上、政治上和组织上的自由主义

idil (法) *is.* 〈文〉田园诗，牧歌

idiopati (法) *is.* 〈医〉特发病，自发病

idiş *s.* 【俗】被阉割的(动物，尤指马) ◇～ **etmek** 阉割

idman (阿) *is.* ❶锻炼，练习 ❷【转】习惯，瘾：İçkide Rahman Ağa kadar değilse de hemen ona yakın idmanı var. 他喝酒的瘾虽不像拉赫曼大哥那么大，可也差不多。◇～ **yapmak** 锻炼，练习：Evinden yalnız idman yapmak için çıktığına eminim. 我肯定他只有进行体育锻炼的时候才会走出家门。Tatil saatlerinde hatiplik idmanları yapardık. 放假的时候我们练习演讲。

idmancı *is.* ❶体育老师 ❷运动员：Suya, idmancı gençlerin yaptığı gibi balıklama atladı. 他像年轻的运动员一样，一个猛子就扎进了水里。

idmanlı *s. ve is.* ❶健康的，健壮的(人) ❷习惯于…的(人)：O bu gibi sözlere idmanlıdır. 这种话他都听惯了。

idmansız *s.* ❶缺乏锻炼的 ❷【转】不习惯的，无经验的

idrak, -ki [idra:k] (阿) *is.* ❶理解，明白 ❷达到 ❸〈哲〉感性认识 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①理解，明白，认识到：Yaptıklarının yanlış olduğunu idrak etti. 他知道做错了。②达到：Otuz yaşını idrak etti. 他已到而立之年。

idrakli *s.* 有理解力的，聪明的：～ bir insan 一个明白人

idraksiz *s.* 缺乏理解力的，笨的

idraksizlik, -ği *is.* 愚蠢

idrar [idra:r] (阿) *is.* 尿：～ torbası 膀胱 ～ yolu 尿道 ～ zorluğu 排尿困难，尿痛 Laboratuvara idrar incelemesi için gittik. 我去化验了尿。

idrar zoru *is.* 排尿困难，尿痛

idris ağacı *is.* 〈植〉马哈勒樱桃(*Prunus mahaleb*)

idris otu *is.* 〈植〉须芒草(*Andropogon*)

İDSO 【缩】伊兹密尔国家交响乐团(İzmir Devlet Senfoni Orkestrası)

idyopati (法) *is.* 〈医〉自发病，特发病

idyopatik (法) *s.* 〈医〉自发的，特发的

İEF 【缩】伊兹密尔国际博览会(İzmir Enternasyonel Fuarı)

ifa [i:fa:] (阿) *is.* ❶做，干，履行，执行，承担 ❷偿还，支付 ◇(*-i*) **～ etmek** ①做，干，履行，执行，承担：emri ～ etmek 执行命令 görevini ～ etmek 履行职责 komisyon başkanlığını ～ etmek 担任委员会主席 Askerlerden her biri vazifesini tam ve mükemmel olarak ifa etmiştir. 每个战士都完全而出色地完成了自己的任务。Kocanın asil dostları bu kadar hizmeti de ifa etmezlerse dostlukları neye yarar? 丈夫高贵的朋友们要是不肯干这些事，那么要这些朋友有什么用？②支付，偿还

ifade [ifa:de] (阿) *is.* ❶措辞，谈吐：～si bozuk bir öğrenci 一个语无伦次的学生 Güzel ifadesi var. 他谈吐优美。❷说法；表示：Bu arkadaşımın sana şükran ifadesi olarak takdim ettiği iki hediye. 这是我的朋友为了表示谢意送给你的两件礼物。Onun ifadesine göre, Ali'yi görmemiş. 他说他没有看到阿里。❸表情，神情：Yüzünde çocukça ifadeler var. 他的脸上有着孩子般的神情。Yüzünün ifadesi o kadar ciddî idi ki, hiç bir erkek ona söz atmadı. 她脸上的表情是那么的严肃，没有一个男人敢调戏她。❹〈法〉陈述，证词，口供，供词：Onun ifadesini henüz dosyada görmedim. 我在卷宗里还没有见到他的口供。Polis, sanığın ifadesini zaptetti. 警察笔录下被告的供词。❺表现；〈艺〉表现主义：Liberalizm, oportünizmin bir ifadesidir. 自由主义是机会主义的一种表现。❼事：Ne ifadedir, anlamadım yahu! 这叫什么事，我不明白！❽〈生〉(遗传特性的)表现度 ❾〈数〉式，表达式：sayı ～leri 算术式 ◇**～ etmek** ①说，讲 ②有意义，意味着：Dostluk benim için çok şey ifade eder. 友谊对我来说十分重要。Onun için birkaç yüz dolar birşey ifade etmez. 对他来讲几百美金不算什么。**～ vermek** 作证，提供证词，供诉 **～si tamam olmak** 吃苦头，倒霉，陷入困境，完蛋 (*-in*) **～sini almak** ①审讯，讯问，录口供 ②战胜，击败

ifadelendirmek (*-i*) 赋予意义，使有意义

iffet (阿) *is.* ❶贞洁，贞操，清白 ❷正直，诚实

iffetli *s.* 贞洁的，清白的：O iffetli bir kadındır. 她是个贞洁的女人。

iffetsiz *s.* 轻薄的，轻佻的，淫荡的，水性扬花的

iffetsizlik, -ği *is.* 轻薄，轻佻，淫荡，水性扬花

ifildemek (*nsz*) ❶【俗】微微发抖 ❷(风)轻轻地吹

ifil ifil *zf.* (风、雪)轻轻地，时断时续地：Bu sıcakta rüzgârın ifil ifil esmesi hoşa gidiyor. 在如此炎热的天气下，微风轻拂，令人心旷神怡。

iflâh [iflâ:h] (阿) *is.* (境况、病情等)好转：Hastanın iflâhı mümkün değil. 那个病人不可能康复。◇**～ bulmak** 好转，改观；康复 **～ etmek** 使(境况、病情等)好转 **～ olmak** 好转，改观；康复 (*-in*) **～ı kesilmek** 无可奈何，无计可施：Benim dört insan karşısında iflâhım kesilir. 面对 4 个人，我无可奈何。(*-in*) **～ını kesmek** 拖跨，使精疲力尽

iflâs [ifla:s] (阿) *is.* ❶破产 ❷【转】失败：bir siyasetin ～ı 一项政策的失败 ◇**～ bayrağını çekmek** ①破产 ②失去一切 **～ borusunu çalmak** ①破产 ②失去一切 **～ etmek** ①宣布破产：Hiç beklenmeyen bir soğuk ve kar, portakal ziraatçılarını yıktı bir çokları iflâs etti. 一场突如其来的寒流和大雪，使橘农受到了沉重的打击，许多人破产。Fazla açıldığı için iflâs etti. 由于过分铺张，他破产了。②【转】失败，破产 **～tan kurtulmak** 免遭破产：Bir ağalık et de iflâstan kurtulayım. 你大人大量，就别让我破产了。

ifna [ifna:] (阿) *is.* 【旧】❶消灭，去除 ❷耗尽，浪费 ◇**～ etmek** ①消灭，去除 ②耗尽，

浪费

ifrağ (阿) *is.* 【旧】❶改形，改造 ❷〈生〉排泄，分泌

ifrat [ifra:t] (阿) *is.* 过分，过度，极端：alçakgönüllülüğü derece-i ～a götürmek 过谦 Hürriyetin ifratı veya tefriti sözkonusu olamaz. 既不能过分自由，也不能缺少自由。◇～ **derecede** 格外地，极其：～ derecede şüpheli davranmak 疑心过重 **～a kaçmak** 过激，过头：Belki bu hükmümde ifrata kaçıyorum. 也许我这种论断太极端了。**～a vardırmak** 使过分，使过头

ifraz [ifra:z] (阿) *is.* ❶分割，分裂，分开 ❷〈法〉土地的划分：Arsanın ifraz işlemi için imar müdürlüğüne başvuruldu. 他们到建筑局办理了地皮划分手续。❸〈生〉分泌物 ◇～ **etmek** ①分割，分开 ②划分(土地) ③分泌

ifrazat [ifra:za:t] (阿) *ç.is.* 【旧】〈生〉分泌物

ifrit (阿) *is.* ❶(神话、传说中的)恶魔 ❷【转】愤怒的人；恶人，暴徒 ◇(*-i*) ～ **etmek** 激怒，使大怒 ～ **kesilmek** 大怒，十分生气，怒不可遏 ～ **olmak** 大怒，十分生气，怒不可遏

ifritleşmek (*nsz*) 怒不可遏，大怒

ifsat, -di [ifsa:t] (阿) *is.* 【旧】❶损坏，损伤，破坏，使败坏 ❷扰乱，搅乱，制造混乱，捣乱：Memleketi ifsada yeltenenleri, kanun pençeler. 企图扰乱国家者法律将予以制裁。◇(*-i*) ～ **etmek** ①损坏，损伤，破坏，使败坏：Yedikleri midesini ifsat etmis. 他吃伤了胃。②扰乱，搅乱，制造混乱，捣乱

ifşa, -ı (阿) *is.* 披露，泄露，泄漏：Devlet sırlarının ifşaı suçtur. 泄露国家机密是犯罪行为。◇～ **etmek** 披露，泄露

ifşaat [ifşa:a:t] (阿) *is.* 揭露，透露，曝光：İkimiz de hayatımız hakkında ifşaatta bulumadık. 我们两个人都没有透露生活情况。

iftar (阿) *is.* ❶开斋：～ sofrası 开斋饭 ～ zamanı 开斋时间 ❷开斋饭，斋月时的晚饭 ❸开斋时间：İftarda geldi. 他在开斋的时候来了。◇～ **açmak** 开斋 ～ **bozmak** 开斋 ～ **çağırmak** 招呼进(斋月时的)晚餐 ～ **etmek** 开斋 ～ **hazırlamak** 准备(斋月时的)晚饭

iftarlık, -ğı Ⅰ *is.* 开斋饭 Ⅱ *s.* ❶开斋时吃的：～ zeytin 开斋橄榄 ❷【转】一点点的，很少的：～ reçel 少许果酱

iftariye [ifta:riye] (阿) *is.* 【旧】❶(开斋饭前的水果、干果等)小吃 ❷旧时宫中或大户人家在开斋节饭后送给客人的礼物或礼金

iftihar [iftiha:r] (阿) *is.* 自豪，骄傲：～ listesi 光荣榜，红榜 O an kendi da bir Çinli olduğu için derin bir iftihar duydu. 当时，他为自己也是一个中国人而深感自豪。◇～ **etmek** 感到自豪，感到骄傲：Güzel ve akıllı bir karın var, Ali. Onunla iftihar etmelisin. 阿里，你有一个美丽而又聪慧的妻子，你应该为她而感到骄傲。**～a geçmek** 上光荣榜，名列前茅

iftira [iftira:] (阿) *is.* 陷害，诬陷，诽谤，中伤：Kim bilir sizi buraya hangi iftira ile taktılar? 天晓得他们是捏造了什么罪名把您弄到这里来的。Şimdi böyle bir iftira karşısında bizim için vurdum duymazlıktan gelmeye imkân kalır mıydı? 现在我们面对如此的诽谤能置之不理吗？◇(*-e*) ～ **atmak** 陷害，诬陷，中伤，诽谤 (*-e*) ～ **etmek** 陷害，诬陷，中伤，诽谤 ～ **üstüne** ～ **çalmak** 无休止地中伤：On parmağınızda on kara, iftira üstüne iftira çalıyorsunuz. 你们是一群恶意诽谤者，总是没完没了地陷害他。**～ya uğramak** 受陷害，受冤枉：Belki iftiraya uğramış bir adamdır, belki bir gün beraat edecektir. 他可能是受了陷害的，也许有一天会还他一个清白。Personel her an iftiraya uğrama riskiyle taciz edilir. 工作人员被随时可能发生的诬陷所困扰。

iftiracı [iftira:cı] Ⅰ *is.* 陷害者，诽谤者 Ⅱ *s.* 陷害的，诽谤的

iftiracılık, -ğı *is.* 陷害，诽谤

iglu *is.* (爱基斯摩人的)圆顶冰屋

iguana (西) *is.* 〈动〉鬣蜥(*Iguana tuberculara*)

iguanagiller *ç.is.* 〈动〉鬣蜥科(*Iguanidae*)

iğ *is.* ❶纱锭，纺锤 ❷车轴；碾轴 ❸〈生〉有丝分裂时形成的纺锤形突起物 ◆**İğde de var,**

çıkrıkta da. 一个巴掌拍不响。

iğ ağacı *is.* 〈植〉卫矛(*Evonymus latifolius*)

iğbirar [iğbira:r] (阿) *is.* 【旧】不悦，不快，生气，发怒，伤心

iğcil *s.* ❶病态的，有病的，虚弱的 ❷残废的，有残疾的：～ savaşcılar 残废军人

iğde *is.* 〈植〉胡颓子属植物，野生橄榄(*Elaeagnus*)

iğdegiller *ç.is.* 〈植〉胡颓子科(*Elaeagnaceae*)

iğdelik, -ği *is.* 胡颓子园，胡秃子林

iğdemir *is.* 凿子，雕刻刀

iğdiş *s.* 被阉割的(动物，尤指马) ◇～ **etmek** 阉割

iğfal, -li [iğfa:l] (阿) *is.* 欺骗，哄骗，诱骗；诱奸 ◇～ **etmek** 欺骗，哄骗，诱骗；诱奸

iğ iplik *is.* 〈生〉有丝分裂时形成的纺锤形突起物

iğlik *s.* 拥有…个纱锭的：altı bin ～ bir fabrika 一家拥有 6 千纱锭的工厂

iğmek, -er (*-i*) ❶使倾斜，使垂下，使低垂 ❷弄弯，使弯曲

iğne *is.* ❶针，缝衣针，手术针：～ atkısı 针脚 dikis ～si 缝衣针，缝合针 ～*ye* iplik gecirmek 穿针，纫针 ❷别针，大头针：cengelli ～ 别针 toplu ～ 大头针 ❸饰针，别针，胸针：elmas ～ 钻石别针，钻石胸针 kravat ～si 领带扣针 ❹(仪器、仪表的)指针：pusula ～si 罗盘指针 ❺注射器，注射针头；针剂；注射，打针：～den korkmak 怕打针 şırınganın ～si 注射器针头 Hekim hastaya hap yerine iğne verdi. 医生给病人开了针剂，没开药片。❻鱼钩：～ çıkarıcı 取钩器 balık ～si 鱼钩，钓钩 olta ～si 鱼钩 ❼(枪械)的撞针：～ yayı 撞针(击针)(弹)簧 tüfek ～si 步枪撞针 ❽蜇针，蜇刺：akrebin ～si 蝎子的毒钩 arının ～si 蜂刺 ❾刺，棘 ❿【转】辛辣尖刻的话 ◇～ **atsan yere düşmemek** 【转】水泄不通：Öyle bir kalabalık olur ki iğne atsan yere düşmez. 人真是多，简直是水泄不通。～ **batırmak** 说带刺的话，说刻薄的话 ～ **deliği** ①针鼻儿 ②【转】针鼻大的地方 ～ **deliğinden Hindistan'ı seyretmek** 【转】管中窥豹，可见一斑；见一叶而知秋；以小见大；见微知著 ～ **gözü** ①针鼻儿 ②【转】针鼻大的地方 ～ **ile kuyu kazmak** 【转】从事繁重而低效的工作；耐心而细致地从事艰苦的工作：Bizim iş iğne ile kuyu kazmak demektir ama emek parası kazanmak için katlanmaktan başka çare yok. 我们的工作非常繁重，可是为了挣钱糊口没有别的办法。Pekâlâ, demek artık iğneyle kuyu kazmama gerek kalmayacak. 太好了，也就是说以后再也不要费心巴力地干活儿了。Yazmak, iğne ile kuyu kazmaktır. 写作是一件需要耐心和细致的工作。～ **ipliğe dönmek** 变得皮包骨，变得瘦弱不堪：Hastaneden çıktığı zaman iğne ipliğe dönmüştü. 出院的时候他瘦得皮包骨。～ **iplik kalmak** (或 **olmak**) 变得皮包骨，变得瘦弱不堪 ～ **kalmak** 险些，差一点儿：Çiğnenmesine iğne kaldı. 他差一点儿让车轧了。～ **kurdu** ①针鼻儿 ②【转】针鼻大的地方 ～ **üstünde oturmak** 如坐针毡 (*-e*) ～ **yapmak** 打针：Size derhal bir iğne yapmalıyım. 我必须马上给您打上一针。Hemşire hanımın eli çok hafif; hiç acıtmadan iğne yaptı. 护士小姐的动作很轻，打针一点儿都不疼。～ **yemek** 被打针 ～ **yutmuş maynuna** (或 **köpeğe, ite**) **dönmek** 变得疲惫不堪，变得瘦弱不堪，变得皮包骨 ～**den ipliğe** (或 **sürmeye**) **kadar** 完完全全，全部，全都：İğneden ipliğe kadar her şey dışardan alınır mı? 无论大小，什么东西都要拿进来吗？İğneden ipliğe kadar her şeyi onun düşünmesi gerekir. 事无巨细，他都应该想到。Sandık, sepet, bavul, çekmece, dolap ne varsa, iğneden ipliğe kadar aradım. 无论是箱子、篮子、手提箱还是抽屉、柜子，所有的地方我都翻了个遍。(*-i*) ～**ye döndürmek** 使变得皮包骨，使变得瘦弱不堪：Evlât acısı, gam, kasavet kapı gibi kadını eritmiş; adeta iğneye döndürmüş. 仇恨、悲伤和忧愁使这个人高马大的女人形容枯槁，瘦弱不堪。～**ye dönmek** 变得皮包骨，变得瘦弱不堪 ～**ye iplik gecirmek** 穿针，纫针 ～**yi kendine, çuvaldızı başkasına** (或 **ele**) **batırmak** 不以邻为壑；己所不欲，勿施与人

iğne ardı *is.* 倒缝，回式针迹，来回针脚

iğneci *is.* ❶进行注射的人 ❷制针者，卖针者

iğnecik, -ği *is.* ❶ 〈动〉无脊椎动物组织中石灰质或硅体之一，呈刺状突起 ❷〈海〉船舵的

合页

iğnecilik, -ği *is.* ❶注射，打针 ❷制针，卖针

iğnedenlik, -ği *is.* 放针的容器，针盒，针线包，针插

iğnelemek (*-i, -e*) ❶用别针别住：Hanım ipek peçesini açmış, çarşafının üzerine iğnelemiş. 夫人解下她的丝襟，用别针把它别在床单上。❷用针扎，针刺 ❸打针，注射：Bana gelen enjeksiyoncu sık sık onu da iğneler. 给我打针的注射师也经常给他打针。❹【转】出语伤人，(用语)刺痛：Üstü kapalı sözlerle onu epeyce iğneledi. 他一番阴阳怪气的话深深地刺伤了她。

iğnelenmek (*nsz*) iğnelemek 的被动态

iğneleyici *s. ve zf.* 伤人的，尖刻的，刺人的(言语或行为)：～ söz 尖刻的话

iğneleyiş *is.* iğnelemek 的动名词

iğneli *s.* ❶有针的，带刺(或蜇针)的：～ böcek 带刺的昆虫 ❷(用针)别住的 ❸【转】尖刻的，伤人的，带刺的，刺人的：～ bakışlar 刺人的目光 ～ söz 伤人的话，刻薄的话 ◇～ **fıçı** 【转】是非之地

iğnelik, -ği *is.* (插针用的枕头状)针插，针垫

iğne yaprak *is.* 〈植〉针状叶

iğne yapraklılar *ç.is.* 〈植〉松柏科：～ ormanı 针叶林

iğrenç, -ci *s.* 令人厌恶的，令人讨厌的，令人作呕的，污秽不堪的：Vay, kara kurbağa kadar pis, kara yılan gibi iğrençsin, çekil buradan, bizimle oynamana dayanamayız! 哇！你像癞蛤蟆一样难看，跟毒蛇一样可恶，快走开！我们可不和你一起玩儿！

iğrençlik, -ği *is.* 恶心，厌恶，讨厌

iğrendirmek (*-i*) 令人厌恶，令人恶心，令人讨厌

iğrengen *is.* 【俗】充满厌恶心理的

iğrengenlik, -ği *is.* 厌恶心理

iğrenilme *is.* iğrenilmek 的动名词：Sokaklara yığılan çöplerden iğrenilmemesi kabil mi? 堆积在街道上的垃圾怎么能不令人感到厌恶？

iğrenilmek (*-den*) 厌恶，讨厌

iğreniş *is.* 厌恶，讨厌，作呕

iğrenmek (*-den*) 讨厌，厌恶，感到恶心：Sineklerin konduğu yemeklerden iğreniriz. 我们讨厌落过苍蝇的食物。

iğrenti *is.* 厌恶，讨厌

iğreti *s. ve zf.* ❶暂时的，临时的 ❷假的，人造的 ❸借来的 ❹没放好的，不合适的

iğretileme *is.* 〈文〉借喻，比喻，隐喻

iğretilik, -ği *is.* 暂时，临时

iğri *is.* 见 eğri ◇～ **büğrü** 弯弯曲曲的，歪七扭八的：Susan hanım iğri büğrü, eciş bücüş, yamru yumrum bir kadındır. 苏珊太太是一个歪瓜裂枣似的丑女人。

iğrilik, -ği *is.* ❶弯曲，偏斜，歪斜 ❷狡计，诡计；支吾，搪塞 ❸〈数〉呈曲线；弧形，曲率，曲度

iğrilmek (*nsz*) 弯曲

iğriltmek (*-i*) iğrilmek 的使动态

iğsel *s.* 病态的，有病的；病理学的

iğtinam (阿) *is.* 【旧】缴获，截获 ◇～ **etmek** 缴获，截获

ihale [iha:le] (阿) *is.* 招标：Yapının ihalesine birçok müteahhit katıldı. 多家承包商参加了建筑招标。◇～ **etmek** 招标 ～**yi kazanmak** 中标：Büyük fıyat kırmalarına rağmen ihaleyi kazanamamışlardır. 尽管他们大幅度压低了价格，可仍未中标。

ihâm [i:ha:m] (阿) *is.* 【旧】❶猜疑 ❷〈文〉双关性，模棱两可 ◇～ **etmek** ①使猜疑 ②

摸棱两可地说

ihanet [iha:net] (阿) *is.* ❶背叛，叛变，变节，背信弃义：Böyle bir şey tasavvuru bile ihanettir. 甚至他的这种想法就是一种背叛行为。❷(夫妻间的)不忠，有外遇 ◇～ **etmek** ①背叛，背信弃义 ②对(配偶)不忠，欺骗 **～e kurban gitmek** 被出卖：Muhakkak bir ihanete kurban gitmiştir. 他无疑是被出卖了。**～e uğramak** 受骗 **～te bulunmak** ①背叛，背信弃义 ②对配偶不忠

ihata [iha:ta] (阿) *is.* 【旧】❶包围，围绕，环绕：～ duvarı 围墙 ❷【转】理解(力)：～sı kıt bir insan 理解力差的人 ◇～ **etmek** ①包围，环绕；包括 ②【转】理解

ihatalı [iha:talı] *s.* 【旧】❶广阔的，宽广的；意味深长的：～ bir konuşma 意味深长的一番话 ❷有见识的：～ bir görüş 有见识的看法

ihbar [ihba:r] (阿) *is.* ❶通知，告知；告诉：mahkemenin ～ kağıdı 法院的传票 ❷揭发，告发，检举：İhbar üzerine eyleme geçmeden yakalandılar. 由于被人告发，他们未行动即被抓获。◇～ **etmek** ①通知，告知，告诉：Elektriğin kesileceğini ihbar ettiler. 他们通知说要停电。②揭发，告发：Kacakçıları ihbar ettiği için öldürülmekten korkuyor. 他由于告发了走私犯而担心被人杀死。

ihbarcı *is.* ❶告知者，通知者 ❷检举者，告密者

ihbarcılık, -ğı *is.* 告密行为，揭发，检举

ihbariye [ihba:riye] (阿) *is.* 【旧】❶通知(书)，通报，布告 ❷给告密者的赏金

ihbarlamak (*-i*) 通知，告知；检举，告密

ihbarlı *s.* 得到通知的，得到告密的 ◇～ **telefon** 叫人电话，传呼电话

ihbarname [ihba:rna:me] (阿-波) *is.* 通知，通告，文告，布告；检举信，告密信

İHD 【缩】人权委员会(İnsan Hakları Derneği)

ihdas [ihda:s] (阿) *is.* 【旧】❶成立，建立，组建：Artan işleri yetiştirebilmek için bir daire ihdası düşünülüyor. 正在考虑成立一个办公室以处理增多的事务。❷创造，发明 ◇～ **etmek** ①成立，建立，组建 ②创造，发明

İHEB 【缩】世界人权宣言(İnsan Hakları Evresel Bildirisi)

ihlâl, -li [ihla:l] (阿) *is.* 破坏，危害，侵犯，践踏：ateşkesin ～i 破坏停火 insan haklarının ～i 侵犯人权 ◇～ **etmek** 破坏，危害，侵犯，践踏

ihmal, -li [ihma:l] (阿) *is.* 忽视，不注意，疏忽，过失：Bu aksaklık ihmaldan geliyor. 这种缺陷起因于疏忽。Bugünkü zararımız senin ihmalinden doğdu. 我们现在的损失是由于你的疏忽引起的。◇(*-i*) ～ **etmek** 忽视，不注意，不放在心上：Sağlığını ihmal etmeyiniz. 您不要不注意身体。Sabahleyin balkonda nefes egzersizlerini ihmal etmez. 每天早晨他都不忘在阳台上做深呼吸训练。Bugün gezdik, aynı zamanda işi de ihmal etmedik. 今天我们出去玩了，同时工作也没耽误。

ihmalci *s.* 不认真的，疏忽的，不在意的，冷淡的：～ bir adam 一个漫不经心的人

ihmalcilik, -ği *is.* 疏忽，忽略，漫不经心：Bu kadar ihmalcilik olur mu? 怎么能这样漫不经心？

ihmalkâr *s.* 不认真的，疏忽的，不在意的冷淡的

ihmalkârlık, -ğı *is.* 疏忽，忽略，漫不经心

ihracat [ihra:ca:t] (阿) *ç.is.* 出口：～ lisansı 出口许可证 İhracatımız yıldan yıla artıyor. 我国的出口逐年增加。

ihracatçı *is.* 出口商

ihracatçılık, -ğı *is.* 出口(业务)

ihraç [ihra:ç] (阿) *is.* ❶开除，清除：～ cezası 开除处分 partiden ～ edilmek 被清除出党 ❷出口，输出：～ lisansı 出口许可证

ihram (阿) *is.* ❶(古希腊人、古罗马人穿的)披风 ❷戒衣，朝觐服 ❸(遮盖家具等的)布幔

ihraz [ihra:z] (阿) *is.* 获得，取得 ◇～ **etmek** 获得，取得：Tıpta mühim bir başarı ihraz etti.

他在医学上取得了很大的成就。

ihsan [ihsa:n] (阿) *is.*【旧】❶行善，善待；关照，博爱；以德报怨：İhsan buyurun. (对长者或尊者说)请允许！❷施舍(物)，赏赐(物)：Padişah bir kese altın ihsan etti. 皇上赏了一袋金子。

ihsas [ihsa:s] (阿) *is.*【旧】❶暗示 ❷〈心〉感觉(力) ◇(*-i*) **～ etmek** 暗示：Açık söylemedi ama maksadını ihsas etti. 他没明说，可是把他的目的作了暗示。Bunların hepsini bana beş on kelimeyle ihsas etti. 他三言两语把这一切向我作了暗示。

ihtar [ihta:r] (阿) *is.* ❶警告；警告处分：～ cezası 警告处分 Karısının bu ikinci ihtarı ile biraz bozulan adam salıncaktan atladı. 听了妻子的这第二次警告，这个人有些恼羞成怒，从吊床上跳了下来。❷提示，提醒：Polisin dur ihtarına aldırmayan şoföre ceza kesildi. 司机不理会警察停车信号，结果被罚了款。◇**～ etmek** ①警告；警告处分：～ cezası 警告处分 ②提示，提醒：Kocası bir hata ederse karısı ihtar etmez mi? 丈夫犯错，妻子难道不应该提醒吗？

ihtarname [ihtarna:me] (阿) *is.* 警告处分；警告书

ihtida [ihtida:] (阿) *is.* 【旧】❶改邪归正，弃恶从善，浪子回头 ❷皈依伊斯兰教

ihtifal, -li [ihtifa:l] (阿) *is.* 【旧】纪念仪式

ihtikâr [ihtikâ:r] (阿) *is.* 【旧】牟取暴利(的行为)，投机活动，抬高市价

ihtilâç, -cı [ihtila:ç] *is.* 抽搐，痉挛，惊厥 ◇**～ etmek** 抽搐，痉挛，惊厥

ihtilâf [ihtilâ:f] (阿) *is.* 分歧，争端，争执：iş ～ları 劳资纠纷 ◇**～a düşmek** 发生分歧，发生争端

ihtilâl, -li [ihtila:l] (阿) *is.* ❶革命：Fransız ～i 法国大革命 bilimde ～ 学术革命 ❷骚乱，混乱，暴乱，动乱

ihtilâlci Ⅰ *is.* 革命者，革命家 Ⅱ *s.* 革命(性)的

ihtilâlcilik, -ği *is.* 革命者身分；革命行为

ihtilâm [ihtilâ:m] (阿) *is.* 【旧】遗精，梦遗

ihtilâs [ihtilâ:s] (阿) *is.* 侵吞，盗用，监守自盗

ihtilât [ihtilâ:t] (阿) *is.*【旧】❶〈医〉并发：Hastalığın başka bir hastalıkla ihtilâtı tehlikeli olabilir. 这种病再并发其它病可能是有危险的。❷交往，来往：Kötü insanlarla ihtilât etmemeli. 不要和坏人来往。Mahakûmu ihtilâttan menederek gardiyanın yattığı odaya kapamışlar. 听说他们断绝了该犯的一切交往，把他关进了看守住的房间。

ihtimal, -li [ihtima:l] (阿) Ⅰ *is.* 可能(性)：Bütün ihtimalleri hesapladık. 我们分析了各种可能。İşte bu ihtimal kafasını altüst etti. 就是这种可能使他乱了方寸。Ⅱ *s.* 也许，或许，大概：İhtimal bugün gelir. 他今天也许会来。◇**～ ki** 也许，或许，大概：İhtimal ki ileride bu üç müze birleşerek tek bir müze hâlini alacaktır. 这 3 个博物馆今后也许要合并为一个。(*-e*) **～ vermek** 认为可能(发生)：Ebediyen sustuğuna ihtimal veremedim. 我认为他不可能永远保持沉默。**～ hesabı** 〈数〉概率论

ihtimalî [ihtima:li:] (阿) *s.* ❶可能的 ❷〈哲〉或然的，盖然的

ihtimam [ihtima:m] (阿) *is.* ❶细心，仔细，注意(力)，认真 ❷细心看护，精心照看

ihtira, -ı [ihtira:] (阿) *is.* ❶发明，创造；专利：～ hakkı 专利权 ～ beratı 专利证书 ❷(文学)创作 ❸【转】杜撰，虚构

ihtirak (阿) *is.* 燃烧 ◇**～ etmek** 燃烧

ihtiraklı *s.* 燃烧的：～ mermi 燃烧弹

ihtiram [ihtira:m] (阿) *is.* 敬意；尊敬，尊重：～ duruşu 立正 ～ kıtası (或 birliği) 仪仗队

ihtiras [ihtira:s] (阿) *is.* ❶强烈的欲望，渴望；贪婪 ❷爱好，喜好：Müzik onun başlıca ihtirasıdır. 音乐是他的主要爱好。

ihtiraslı *s.* ❶热切的，渴求的；贪婪的：～ gözler 充满渴求的目光 ❷(感情)热烈的

ihtiraz [ihtira:z] (阿) *is.* 【旧】小心避免，不去做 ◇(*-den*) **～ etmek** 小心避免，不去做：

Leke getirebilecek işlerden pek ihtiraz eder. 他总是极力不去做那些可能令人难堪的事情。Böyle yaşınızla yine genç farfara adamlar gibi kavga çıkarmaktan ihtiraz etmemişsiniz. 你们都这么大岁数了，还和那些不知天高地厚的毛头小子一样，惹是生非。**～ kaydı** 〈法〉保留条件：Karara ihtiraz kaydı ile imza attı. 他有保留地在决议上签了字。

ihtisar [ihtisa:r] (阿) *is.* 【旧】❶缩写(词) ❷(文章等的)缩短，缩简，节略 ❸〈数〉简化

ihtisas[1] [ihtisa:s] (阿) *is.* 感触，感觉，印象

ihtisas[2] [ihtisa:s] (阿) *is.* 专业，特长 ◇**～ yapmak** 专攻，学习专业，以…为专业

ihtisaslaşmak (*nsz*) 在某方面有专长，以…为专业

ihtişam [ihtişa:m] (阿) *is.* ❶宏伟，壮丽，辉煌，壮观，豪华，盛大：Binanın ihişamı anlatılmakta bitmiyor. 大厦之宏伟难以言表。❷铺张，排场，张扬：düğünün ～ı 婚礼的排场

ihtişamlı *s.* 宏伟的，壮丽的，辉煌的，豪华的，壮观的，盛大的

ihtiva [ihtiva:] (阿) *is.* 包括，包含 ◇(*-i*) **～ etmek** 包括，包含：bulaşıcı hastalıklar için ayrı odaları ～ eden bir hastane 一家设有传染病专用病房的医院

ihtiyaç, -cı (阿) *is.* ❶需要，必要，需求：Bir radyoya ihtiyacım var. 我需要一台收音机。Oyun çocuklar için bir ihtiyaçtır. 游戏是孩子们的一种需求。Acele bir karar vermek ihtiyacındayım. 我必须尽快作出决定。❷必需品：Su bir ihtiyaçtır. 水是一种必需品。❸贫穷：～ içinde ölen kişi 贫困而死的人 ◇**～ duymak** 感到需要：Yıllardan beri ilk defa bir başkasına akıl danışmak ihtiyacını duydu. 多年来他还是第一次感到需要找个人商量。**～a cevap vermek** 满足需要

ihtiyar[1] (阿) Ⅰ *is.* ❶老年人，老者；长老 ❷老人，老爸老妈：Siz ihtiyarlar da dalaşırsanız biz ne yapalım. 要是你们当爹当妈的也互相吵架，那我们该怎么办？Ⅱ *s.* 上年纪的，老的：～ adam 老年人 ～ at 老马 İhtiyar kadın düşeyazdı. 老太太差一点跌倒了。◇**～ heyeti** 村委会；长老院

ihtiyar[2] [ihtiya:r] (阿) *is.* ❶偏爱，选择，倾向 ❷忍受，经受，承受 ◇(*-i*) **～ etmek** ①偏爱，选择，倾向：Bu yolu ihtiyar ettik. 我们选中了这条路。İçlerinden birini ihtiyar ettim. 我选中了其中的一个。②忍受，经受，承受：Bu kadar yorgunluğu ihtiyar edip geldi. 他不辞劳苦地赶来了。Bunca zahmetler ihtiyar etti. 他承受了这么多的苦难。

ihtiyarî [ihtiya:ri:] (阿) *s.* 任选的，随意的，非强制的：～ durak (公共汽车的)招呼站 Bazı derslere devam ihtiyarîdir. 继续学习某些课程根据自愿决定。

ihtiyarlamak (*nsz*) 变老，上年纪；显老，苍老：Ağlamaktan gözleri şişmiş, zavallı yüzü on sene birden ihtiyarlamıştı. 她哭肿了双眼，那张面孔一下了苍老了 10 年。Bu defa farkına vardım ki ihtiyarlamışım. 这一下我发现我老了。İhtiyarladıkça beli bükülüyordu. 他一老，背就驼了。

ihtiyarlatmak (*-i*) ihtiyarlamak 的使动态：Bu saç onu ihtiyarlatıyor. 他的头发使他显老。Bu yorucu iş onu erkenden ihtiyarlatmış. 辛苦的工作使他早早地衰老了。

ihtiyarlayış *is.* ihtiyarlamak 的动名词

ihtiyarlık, -ğı *is.* 年老，老年(期)：Gençliğin kıymeti, ihtiyarlıkta bilinir. 【成】老了才知道年轻的珍贵。◇**～ güçsüzlüğü** 衰老

ihtiyarsız *zf.* 不由得：Geceleri ihtiyarsız bunu düşünüyor, uykusu kaçıyordu. 每天夜里，他都不由得想起了这件事，顿时睡意全无。

ihtiyat (阿) Ⅰ *is.* ❶谨慎：İhtiyatla, yan duvara tutunarak son basamağa vardı. 他小习翼翼地扶着侧墙走到了最后一级楼梯。❷预防措施，防范措施，防备办法：～ tedbirleri 预防措施，防范措施 ❸后备队，预备队：～ zabiti 预备役军官 İhtiyat kuvvetlerini hemen oraya gönderilmesini istedi. 他要求把预备部队立即派到那里去。❹储备；准备金：～ akçesi 储备金 banka ～ları 银行准备金 fekalâde ～lar 超额银行准备金 gizli ～ 秘密公积金 Ⅱ *s.* 预备的，后备的，备用的：～ yiyecek 备用食品 ～ asker 预备役军人 ◇**～ kaydı ile** 有保留地

ihtiyaten [ihtiya:'ten] (阿) *zf.* 作为备用，以防万一：Paltonu ihtiyaten yanına al. 你带上这条

裤子备用。

ihtiyatî [ihtiya:ti:] (阿) *s.* 预备的，预防的，防备的：～ tedbirler 预防措施

ihtiyatkâr [ihtiyatkâ:r] (阿) *s.* 谨慎的，慎重的，小心的

ihtiyatlı *s.* ve *zf.* 谨慎的，慎重的，小心的；有分寸的：～ bir harcama 花钱节省 Odaya girince ihtiyatlı hareket ederek parasını yatağın altına koydu. 他一进屋就小心翼翼地把钱放到了床下。Yanımdakilere işi sezdirmek istemediğinden ihtiyatlı konuşuyor. 他不想让我旁边的人觉察，所以讲话很谨慎。◇～ **bulunmak** 谨慎，慎重，小心 ～ **davranmak** 小心行事，多加小心：Benim soyulmaya değer bir şeyim olduğu kimsenin aklına gelmezdi, ama yine de ihtiyatlı davranmak lâzımdı. 谁也不会想到我有值得抢的东西，不过我还得多加小心。～ **olmak** 小心行事，慎重：Ona ihtiyatlı olmasını, cephede hayatını rastgele tehlikeye sokmamasını tembih ettim. 我提醒他要小心行事，在战场上不能轻易拿生命去冒险。

ihtiyatsız *s.* ve *zf.* 轻率的，卤莽的，冒失的，无分寸的，大手大脚的：～ bir harcama 大手大脚花钱 Burada, ihtiyatsız şöförler için hazırlanmış mezarlar var. 这里有为那些卤莽的司机备好的坟墓。İhtiyatsız çocuk az kalsın araba altında kalacaktı. 冒冒失失的小孩差点让汽车撞上。Bu sefer de pek az zararla kurtuldun, lâkin kulağına küpe olsun da bir daha ihtiyatsız davranma. 这次你又逃过去了，没吃多大的亏，可是你要以此为鉴，不要再卤莽行事。

ihtiyatsızlık, -ğı *is.* 轻率，鲁莽，唐突，大手大脚，无分寸：Kabahat demiyorum, sade ihtiyatsızlık. 我没说这是过错，只是鲁莽。◇～ **etmek** 轻率行事，鲁莽行事

ihtizaz [ihtiza:z] (阿) *is.* ❶哆嗦，颤抖 ❷〈物〉振动，振荡

ihvan [ihva:n] (阿) *ç.is.* ❶朋友 ❷校友；战友；教友；会友

ihya [ihya:] (阿) *is.* ❶恢复，复活，再生：Tarihî okçuluğun ihyasına çalıştı. 他极力恢复古代的射箭活动。❷复兴，重新振作；好转；幸福：Babasından kalanlar onun ihyasına yetip arttı. 他父亲留给他的遗产足以使他丰衣足食。◇(*-i*) ～ **etmek** ①复活，再生：Yağmur ekinleri ihya etti. 雨后，作物恢复了生机。②复兴，重新振作；好转；幸福 ～ **olmak** 重新振作，重新高兴

ihzar [ihza:r] (阿) *is.* ❶准备，筹备，酝酿，制定 ❷强制传唤到庭：～ emri (或 müzekkeresi) 强制传唤令 ◇～ **etmek** ①准备，筹备，酝酿，制定：Misafire yemek ihzar ettiler. 他们为客人准备了饭菜。②强制传唤到庭：Celp ile gelmedi, ihzar edecekler. 他未随传票到庭，将对他实行强制传唤。

ihzarî [ihza:ri:] (阿) *s.* 准备的，预备的，筹备的：～ bilânço 预计资产负债表 ～ sınıf 预科

İİB 【缩】住房建设部(İmar ve İskân Bakanlığı)

ika, -ı [i:ka] *is.*【旧】(常与消极意义的词搭配)做，干，实施；带来，造成；犯(罪)：engel ～ etmek 制造障碍 suç ～ etmek 犯罪 zarar ～ etmek 造成危害

ikame [ika:me] (阿) Ⅰ *is.* ❶替换，更换：O sınırda, birkaç tabur asker ikamesi gerekli. 在那条边界上有几个营的部队该换防了。Polis yerine bir bekçi ikame ettiler. 他们撤走了警察，设了一名保安员。❷设立，设置：nöbetçi ～ etmek 设岗，布哨 ❸使站起，使起来：Gece yarısı herkesi ikame eden o adamın gürültüsü oldu. 那个人的叫嚷半夜里把大家都吵起来了。❹提起(诉讼)：aleyhine ～ etmek 起诉某人 Dava ikame etmekten sarfınazar edildi. 起诉撤消了。❺出示，显示：tanık ～ etmek 出示证据(人证物证) Ⅱ *s.* 替代的，代用的：Şekerin bulunmadığı durumlarda pekmez bir ikame maldır. 在找不到糖的情况下，(葡萄)果酱也是一种代用品。

ikamet [ika:met] (阿) *is.* 居住，定居：～ tezkeresi (签发给外国人的)居住证，居留证，暂住证 ◇(*-de*) ～ **etmek** 居住，定居：Şimdi nerede ikamet ediyorsunuz? 您现在住在哪儿？(*-de*) ～**e memur edilmek** 被流放于，被贬谪于

ikametgâh [ika:metgâ:h] (阿-波) *is.* 住处，住宅：～ ilmühaber (或 kağıdı) 居住证

ikaz [i:ka:z] (阿) *is.* 警告，警报，提醒，使注意：Pek dalmıştı, ikaz ettim. 他太入神了，我提醒了他。

İKB 【缩】经济开发银行(İktisadî Kalkınma Bankası)

ikbal, -li [ikba:l] (阿) *is.* ❶运气，好运，官运亨通，发达：İkbali olmasa bu servete sahip olmazdı. 他要不是交了好运就不会拥有这么多财富。Onun ikbali pek kısa sürdü. 他好景不长。❷【旧】欲望，要求：Çaya ikbal yok mu? 不想喝点茶吗？❸〈史〉(苏丹的)爱妃 ◇～ **düşkünlüğü** 家道中落 ～ **düşkünü** 家道中落者，破落者；失势者 ～ **mevkiinden inmek** 失去权势 ～**den düşmek** ①失宠 ②走背字，倒运 ～**i sönmek** 好运到头，破落，走背字，倒运

ikdam *is.* 坚持，执着，不屈不挠，勤奋，孜孜不倦

ikebana [ikeba'na] (日) *is.* 花道

iken *zf.* ❶在…时候：Ben kapınızdan çıkarken birine rastgeldim. 我从你家出来时碰到了一个人。Kardeşim, küçükken çirkinmiş. 弟弟小的时候据说很丑。❷本来(要、已)：Bize gelecekken vazgeçmiş. 他本来要到我们这来，可是又变卦了。Her gün sokağa çıkarken bugün çıkamadım. 我本来每天都上街，可今天没有。Koltuğa oturmuşken kalktı. 他本来已经坐在椅子上，可又站了起来。

iki *say.* ❶2，两个：～ ağustos 8 月 2 号 ～ sarılı yumurta 双黄蛋 sayfa ～ 第 2 页 Eve gece ikide döndü. 他夜里两点回到家。İki gözümüz, iki kulağımız var. 我们有两只眼睛、两只耳朵。Sen bu işe burun sokma, konuyu ikimiz hallederiz. 这事你别搀和，问题我们俩会自己解决。❷(虚指少的)两三(个)，几(个)：İki adım ötede oturyorum. 我正坐在两三步远的地方。İki dakika daha oturalım. 我们再坐几分钟吧！İki damla yağmur düşmedi. 雨没下几滴。◇～ **ağızlı** 食言的，不守诺言的，出尔反尔的：Seni iki ağızlı bilmediğim için sözüne inanmıştım. 我是不知道你出尔反尔才相信你的。～ **ahbap çavuşlar** 形影不离的两个人 ～ **analı kuzu** 父母的掌上明珠，父母的心肝宝贝 ～ **arada bir dere**(**de**) **kalmak** 处境困难；左右为难，左也不是右也不是，受夹板气：Bu otomobili iki kardeşim de istiyor, ben de iki arada bir derede kaldım. 这辆车我的两个弟弟也都想要，我左右为难。～ **ateş arasında** (**kalmak**) 骑虎难下，进退两难 ～ **ayağı çukurda olmak** 行将就木，极度衰弱，半截入土 ～ **ayağını bir pabuca sokmak** (或 **koymak**) 催得火烧眉毛，使(某人)忙不及履：Nerelerdesiniz? Hem sabah sabah iki ayağımı bir pabuca sokuyorsunuz, hem oralarda görünmüyorsunuz. 你到哪去了？一大早催得我火烧眉毛，可你却不见人影。Şimdilik bu kadar aceleye, benim iki ayağımı bir pabuca koymaya sebep var mı? 现在有什么事儿这么急，催得我手忙脚乱的？～ **ayak da obadan almak** 非常想去 ～ **ayaklı eşek** 笨驴，蠢货，笨蛋，傻瓜 ～ **ayaklı kütüphane** 活字典，满腹经纶的人，博学多识的人 ～ **başlı tutmak** 三思而后行，谨慎从事 ～ **baştan olmak** 两厢情愿方有可能：İyi geçim iki baştan olur. 处好关系得靠两厢情愿。～ **bayram arası** 两节之间(指开斋节-"小节"和宰牲节-"大节"之间的一个多月时间，被认为不是吉日，不宜于婚嫁) ～ **boyutlu** 二维的，平面的：～ boyutlu geometri 平面几何 ～ **buçuk** (足球比赛中的)捡球人 ～ **büklüm olmak** ①弯腰，躬身，缩成一团：Esen Hanım, başını önüne eğdi. İki büklüm oldu. Cevap vermedi. 艾森太太羞得抬不起头来，缩成一团，一句话也回答不上来。②年迈 ～ **büklüm yapmak** 使吃苦受累：Hayırlı evlât olsaydın böyle ananın kanına ekmek doğrayıp zavallı kadıncağız iki büklüm yapar mıydın? 你要是个有出息的孩子，还会让你妈这么吃苦受累吗？～ **cami arasında kalmak** (或 **kalmış beynamaza dönmek**) 茫然不知所措：Bu zavallı iki cami arasında kalmış beynamazlar ne yapacakalarını şaşırdılar. 这些可怜虫不知所措，不知道自己该干什么。～ **cihanda** 在阳间和阴间，在阴阳两界：İki cihanda aziz ol. (大人对小孩)谢谢！～ **cihanda yüzü ak olmak** 为人正派，为人正直 ～ **çift lâf** (或 **lâkırdı, söz**) **etmek** (或 **söylemek**) 说两句话，说几句话：Müsaade et de iki çift söz söyleyeyim. 请允许我说两句。Sabahtan beri doğru dürüst iki çift söz söylemedin, lâkırdıyı çiğnemekle vakit geçirdin. 你一上午也没明确地说几句话，支支吾吾把时间都浪费了。～ **dirhem bir çekirdek** 盛装的，衣冠楚楚的，衣着讲究的：～ dirhem bir çekirdek bayanlar 盛装的女士们 ～ dirhem bir çekirdek şık baylar 衣冠楚楚的先生们 ～ **dünya** 阳间和阴间，在阴阳两界 ～ **el yeteneği** 双手均能性；两手同利 (-*in*) ～ **eli bağrında kalmak** 束手无策，一筹莫展，不知所措：Kocası ölünce iki eli bağrında kalmıştı. 丈夫去世之后她一筹莫展。(-*in*) ～ **eli böğründe kalmak** 束手无策，一筹莫展，不知所措：İşler karıştı, iki elim böğrünmde kaldı. 事情乱作一团，我不知所措。～ **eli** (**kızıl**) **kanda olsa** 即使手头

有天大的事：Ağabeyim çağırınca iki elim kanda olsa gelirim. 我的哥哥如果叫一声，即使手头有天大的事我也会去的。İki eli kanda olsa bir vakit namazını kaçırmazdı. 手头即使有天大的事他也不会错过一次礼拜。～ **eli, on parmağı karada** 诽谤者，诬陷者，心狠手辣者 ～ **eli şakaklarında düşünmek** 托腮沉思，深思 ～ **eli** (*-in*) **yakasında olmak** 不会放过，和某人算帐：Evlâtlarım birer birer dökülmeğe başlarsa iki elim, on parmağım yakandadır. 我的孩子要是一个个都垮了，我是不会放过你的。～ **elim yanıma gelecek** 我对天发誓(不会撒谎)：Amcasının evinde Allah hakkı için söylüyorum, iki elim yanıma gelecek, cami vardı. 我以真主的名义说，对天发誓，他叔叔家里曾有过清真寺。İki elim yanıma geleck, doğrusunu her zaman söylerim. 我对天发誓从来不撒谎。～ **geçeli** (面对面成)两排的：Erkek hizmetçiler iki geçeli dizildi. 男仆们站成了两排。Bizim sokak iki geçeli güzel evlerle doludur. 我们街道两侧都是漂亮的住宅。～ **göz arasında** 一眨眼功夫，转瞬间：Ne oldu bilmem, iki göz arasında kayboldu. 我不知道怎么回事，他一转眼功夫就不见了。～ **gözü** ～ **çeşme** 以泪洗面，泪如泉涌：İhtiyar içeri girince, iki gözü iki çeşme ağlamaya başladı. 老人一进门就泪如泉涌地哭了起来。～ **gözüm**(**ün nuru**) (安慰他人时的称谓)亲爱的：İki gözüm, son gelen esir kafilesi içinde bulunduğunu dün haber aldım. 亲爱的，我昨天听说最近来的一批俘虏里有他。～ **gözüm önüme aksın ki** 说真的，说实话，不瞒你说：İki gözüm önüme aksın ki, onu iki haftadan beri görmedim. 不瞒你说，我有两个星期没有见过他了。～ **hırtı bir pırtı** 一贫如洗的，不名一文的 ～ **iyilikten biri** (对重病人而言)要么快好要么快死免得受罪 ～ **kat olmak** 弯腰 ～ **kulak bir dil için** 少说多听 ～ **lâfı bir araya getirememek** 心里有话说不清，说话不利落：Annemin pek muvafık bulduğu kız son derece sessiz, iki lâfı bir araya getiremez, durgun, okuyup yazması yok, anlayışsız bir zavallıydı. 我母亲相中的这个姑娘少言寡语，一句囫囵话也说不出来，死气沉沉，大字不识一个，是一个什么也不懂的可怜虫。～ **lâkırdı etmek** 说两句话，说几句话 ～ **lokma konuşmak** 交谈几句：Ona ne zaman rastlasanız iki lokma konuşsanız içiniz açılır, efkârınız dağılır. 假如您什么时候遇到他，同他谈谈，您的心情就会好起来，您的忧愁就会烟消云散。～ **lâkırdıyı bir araya getirememek** 心里有话说不清，说话不利落 ～ **nokta** 冒号(：) ～ **oda kamerası** 暗室照相机 ～ **olmak** 一分为二：Çevredeki halk iki olmuş, bir kısmı satana, öbürü alana yardım ediyor; karşılıklı bağrışıyorlar. 周围的人分成了两派，一派给卖主帮腔，一派给买主帮腔，双方彼此吵成一片。～ **paralık** 一名不值的，微不足道的，无关紧要的：Elinizden iki paralık iş gelmez. Siz adam olsanız ben böyle insanları semtime mi uğratırım. 你们什么都不会做，如果你们能干的话，我还要这些人干什么？(*-i*) ～ **paralık etmek** 羞辱，欺侮；破坏声誉，败坏名声：Yaptığı ahlâksızlıklarla sadece kendisini değil, ailesinin şerefini de iki paralık etti. 他的堕落行为不仅辱没了他自己，也损害了家族的名声。～ **paralık olmak** 一文不值：İki paralık olur. 他一文不值。～ **rahmetten biri** (对重病人而言)要么快好要么快死免得受罪：Çok ağır hasta; iki rahmetten biri olsun. 他的病情很重，要么快好，要么快死，免得受罪。～ **satır lâf etmke** (或 **konuşmak, dertleşmek**) 说知心话，说悄悄话 ～ **seksen uzanmak** 【俗】①(挨打后)四脚朝天：Önce feleği şaştı, sonra iki seksen uzanıp kaldı. 他先是挨了一击，然后仰面朝天倒在地上。②乐得手舞足蹈 ③死亡，去世 (*-i*) ～ **seksen uzatmak** 【俗】摆平，撂倒：Adam zayıf gözüküyor ama, hasmını iki yumrukla iki seksen uzatıverdi. 此人看上去很瘦弱，可是两拳就把对手放倒了。～ **söz bir pazar** 不多讲价地 ～ **sözü bir araya getirememek** 心里有话说不清，说话不利落：Yüksek öğrenim görmüş, ama daha iki sözü bir araya getirmiyor. 他接受过高等教育，可是连话都说不利落。～ **taraf olmak** 分成两派 ～ **taraflı kesmek** 两头讨好 ～ **taraftan sorguya çekmek** 遭受交叉讯问 ～ **tek atmak** 喝两杯酒 ～ **tek parlatmak** 喝两杯酒：Ali bu, iki tek parlatınca filim koparmaya başlar. 阿里就是这样，两杯酒下肚，就开始胡说八道。～ **türlü** 双重的，两种的：Bu fikir iki türlü anlaşılabilir. 这种观点可以有两种理解。～ **ucu boklu değnek** 【粗】棘手的，无从下手的 ～ **ucunu bir araya getirememek** ①入不敷出，捉襟见肘：Yıllardır çalışıyor: iki ucunu bir araya getiremedi. 他工作多年，日子过得仍然入不敷出。②无法解决问题：Ben iki ucunu bir araya getireyim dedikçe iş bozuldu. 弄巧成拙。～ **yakası bir araya** (或 **yere**) **gelmemek** 捉襟见肘，入不敷出：Bu israfta devam edecek olursan kabil değil, iki yakan bir

araya gelmez. 你要是还这么浪费的话可不行，就会入不敷出的。**～de bir** 二分之一 **～de bir**(**de**) 经常，时常，时不时：İkide birde sözümü kesme. 别总打断我的话。Kız yürürken, büyük bir korku duyuyormuş gibi başını ikide bir arkaya çeviriyordu. 姑娘一边走，一边回头，似乎很害怕。Bu işi bitirverelim, ikide bir gelip başımıza elşimesin. 我们快把这件事了结了吧，别再让他时不时来烦我们了。(*-i*) **～ye biçmek** 一分为二：bir şeyi ～ye biçmek 把一个东西劈成两半 **～yi ～ye eklemek** 认真分析(以体会暗含的意义)，琢磨：İkiyi ikiye eklersen, nutkunda, başkanı tenkit ettiğini anlardın. 如果你认真分析就会知道他在讲话中批评了主席。◆**İki at bir kazığa bağlanmaz.** 一个槽栓不住俩叫驴，一座山容不下二猛虎。**İki dinle bir söyle.** 多听少说，言多必失。**İki el bir baş içindir.** 只能自己顾自己，无力顾及他人。**İki kaptan bir gemiyi batırır.** 两位船长开船船准翻。**İki karpuz bir koltuğa sığmaz.** 一心不可二用。**İki kere iki dört eder.** 二二得四；明摆着的，毫无疑问的。**İki kulak bir dil için.** 两只耳朵一张嘴；少说多听。**İki ölç, bir biç.** 凡事三思而后行。

iki anlamlı *s.* 双意的，双关的，可作两种理解的

iki bir *is.* (掷色子掷出的)一、二点

iki buçukluk, -ğu *is.* 2.5 里拉，250 库鲁士

iki canlı *s.* 重身子的，有喜的，怀孕的

iki canlılık, -ğı *is.* 重身子，怀孕

ikici Ⅰ *s.* 〈哲〉二元论的，二元论者的 Ⅱ *is.* 二元论者

ikicilik, -ği *is.* 〈哲〉二元论

iki cinslikli *is.* 〈生〉两性的，雌雄同体的

iki çenekliler *ç.is.* 〈植〉双子叶植物纲

iki çenetli *s.* ❶〈植〉二瓣的，二裂片的 ❷〈动〉双壳类的

iki düzemli *s.* 〈数〉由两个平面构成的，二面的：～ açı 二面角

iki eşeyli *s.* 〈生〉两性的，雌雄同体的

iki eşlik, -ği *is.* 重婚(指男子)

iki evcikli *s.* 〈生〉雌雄异株(体)的

iki fazlı *s.* 〈电〉二相的

iki kanatlılar *ç.is.* 〈动〉双翅目

ikilem *is.* ❶〈逻〉二难推理，两刀论法 ❷两难的处境，进退两难，窘境，困境

ikileme *is.* ❶ ikilemek 的动名词 ❷〈语〉重叠词(如 yavaş yavaş, irili ufaklı, aşağı yukarı)

ikilemek (*-i*) ❶使变成两(个)，使成双：Çocuklarını ikiledi. 她生下了第二个孩子。❷重复，重叠 ❸【俗】重耕，双耕

ikilenmek (*nsz*) ikilemek 的被动态

ikileşmek (*nsz*) 变成两(个)，成双：Ailenin çocukları ikileşti. 家里的孩子成了两个。

ikiletmek (*-i*) ikilemek 的使动态

ikili Ⅰ *s.* ❶两用的，双头的：～ abajur 双头台灯 ～ çatı 〈语〉双重语态(如 toplanmak 既为反身态，又为被动态) ～ kök 双义词根(如 göç, göçmek 中 göç 既是名词词根，又是动词词根) ～ priz 两用插座 ～ ünlü 双元音的，复合元音的 ❷两点的(纸牌、骨牌等)：karo ～si 方块二 kör ～si 红桃二 pik ～si 黑桃二 trefli ～si 梅花二 ❸双边的：～ anlaşma 双边协议 Ⅱ *is.* ❶二人组合，一对搭档 ❷〈乐〉二部曲，二重唱，二重奏 ◇**～ oynamak** 骑墙，脚踩两只船，耍两面手法：İkili oynayanın bir gün foyası meydana çıkar. 耍两面派的人迟早会露馅的。

ikilik, -ği Ⅰ *s.* 两个的，由两部分组成的，两件套的，成双的，成对的；能盛两个的：～ bir *cezve* 一把能盛两杯的咖啡壶 Ⅱ *is.* ❶意见分歧：Aramızda ikilik yoktur. 我们之间没有分歧。❷两个库鲁士的银币 ❸两重性；二元性；二象性；对偶性 ❹〈乐〉二分音符

ikinci Ⅰ *say.* ❶第二的，第二次的：～ sınıf 二年级 ❷第二位的，次要的，二等的，次等

的：～ derecede bir rol 二号角色，二流角色，次要作用 ❸【转】新的，另外的：İkinci bir zorlukla karşılaşmak istemem. 我不想再碰到新的困难。❹〈乐〉第二音程的，低音部的 Ⅱ *is.* 第二名，第二位 ◇～ **çağ** 〈地〉中生代 ～ **elden** 二手：Otomobili ikinci elden aldı. 他买了台二手汽车。～ **ferik**【旧】〈军〉少将 ～ **gelmek** 获得第二名，获得亚军 ～ **plâna düşmek** 失去重要性，失去价值：Yanlış tutumu yüzünden ikinci plâna düştü. 他由于。～ **plânda kalmak** 退居(处于)次要地位 ～ **yarı** 〈体〉下半场

ikincil *s.* 次要的，第二位的：～ sargı 〈电〉次级线圈，副线圈

ikincilik, -ği *is.* 第二，第二名

ikindi *is.* ❶午后，下午，申时：～ namazı 晡礼，午后祷 ～ uykusu 午睡 Luoyang'dan trene bindiğim zaman saat ikindi suları idi. 我在洛阳上火车是在午后时分。❷晡礼，午后祷(伊斯兰教每日 5 次礼拜的第 3 次，约在午后 4 时左右举行) ◇～ **güneşi gibi** 短暂的，昙花一现的 ～ **kahvaltısı** 点心 ～ **kılmak** 做晡礼 ～**den sonra dükkân açmak** 【成】做事不赶趟

ikindi üstü *zf.* 午后，下午

ikindi üzeri *zf.* 午后，下午：İkindi üzeri memurlar (polisler) kapıya dayandılar. 下午，警官们找上门来了。

ikindiyin [ikindi'yin] *zf.* 下午，午后，后晌

ikircik, -ği *is.* ❶【俗】怀疑，疑心 ❷犹豫，踌躇，举棋不定

ikirciklenmek (*nsz*) ❶怀疑，起疑心 ❷犹豫不决，举棋不定

ikircikli *s.* ❶怀疑的，有疑心的 ❷犹豫的，踌躇的，举棋不定的

ikirciklik, -ği *is.* 犹豫，踌躇，优柔寡断，举棋不定

ikircil *s.* 双意的，双关的，可作两种理解的：Mısır ikircil bir kelimedir. 单词 mısır 是个双意词(埃及或玉米)。

ikircim *is.* ❶【俗】怀疑，疑心 ❷犹豫，踌躇，举棋不定

ikircimli *s.* ❶怀疑的，有疑心的 ❷犹豫的，踌躇的，举棋不定的

ikircimlik, -ği *is.* 犹豫，踌躇，优柔寡断，举棋不定

ikisi *is.* 两个，两个人：Beş dakikadan sonra ikisi de çıkıp gittiler. 5 分钟后他们两个人也离开了。Sokaktan geçen bir adam, bunları ayırdı, ikisine birer tokat salladı. 在街上路过的一个人把这两人拉开了，给他们两人一人一个嘴巴子。◇～ **aynı kapıya çıkmak** 殊途同归，异曲同工，一回事，一样 ～ **bir deliğe işemek** ①沆瀣一气，同流合污 ②一回事，没有差别 ～ **bir kapıya çıkmak** 殊途同归，异曲同工，一回事，一样 ◆**İkisini bir kazan koysalar kaynamazlar.** 矛盾之大不共戴天。

iki şekilli *s.* 〈化〉双晶的

ikişer *s.* 各两(个…)：Bize ikişer elma verdi. 他给了我们每人两个苹果。Bu, ikişer katlı ve yan yana iki bina. 这是两座挨在一起的两层楼房。◇～ ～ 一次(组)两个地：Hayvanlara ikişer ikişer bindik. 我们两个两个地骑上了马。～ **olmak** 排成两排

iki telli *is.* 〈乐〉(土耳其的一种)二弦琴

iki terimli *is.* ve *s.* 〈数〉二项的；二项式

iki yaşayışlı *s.* 〈生〉两栖的：～ hayvanlar 两栖动物

iki yüzlü *s.* ve *zf.* ❶伪善的，口是心非的人，两面三刀的人，两面派的，言行不一的，说一套做一套的：İki yüzlü insanlardan herkes nefret ederler. 说一套做一套的人谁都讨厌。❷(织物)双面的；两面刃的，双锋的：～ bıçak 双刃刀 ～ kılıç 双锋剑 ◇～ **davranmak** 耍两面派把戏 ～ **oyun oynamak** 玩弄两面派手法

iki yüzlülük, -ğü *is.* 言行不一，说一套做一套，两面派，伪善，假仁假义：Peki mademki her baktığı insanın ciğerini dahi okuyordu, nasıl olup da etrafını saran mideci dalkavukların iki yüzlülüğünü anlayamıyordu? 既然他看人入木三分，那么他对身边那些自私自利阿谀奉承之徒的两面派行径却怎么认识不到呢？

ikiz *is. ve s.* ❶孪生的，双胞胎(的)：～ kardeşler 孪生兄弟 Bu kardeşler ikizdir. 这兄弟俩是双胞胎。❷〈植〉双果 ◇～ **doğurmak** ①生双胞胎：Dişi maymun her seferinde ikiz doğururmuş. 据说雌猴一胎能产两仔。②经历剧烈的痛苦，痛苦地挣扎

ikiz anlam *is.* 模棱两可的含义

ikiz anlamlı *s.* 模棱两可的

ikiz kenar *s.* 〈数〉等腰的：～ üçgen 等腰三角形

İkizler Ⅰ *öz.is.* 〈天〉双子(星)座，双子宫 Ⅱ *is.* 【俗】(女人的)双乳，胸脯 ◇～**e takke giydirmek** 戴胸罩

ikizleşme *is.* 重叠：*ses* ～si 重迭音

ikizli *s.* ❶生了双胞胎的(母亲) ❷双重的，双的：～ şamdan 有两个烛座的烛台 ❸双意的，有歧义的，含义模棱两可的

ikizlilik, -ği *is.* 〈逻〉(言语)含糊，模棱两可

iklim [ikli:m] (阿) *is.* ❶气候：dağ ～i 高山气候，山岳气候，山区气候 hoş bir ～ 宜人的气候 ❷【旧】国家，地区：Burası bana yaramadı, başka iklimlere göçeceğim. 这里不适合我，我要迁要其它地方去。Tüylerinin renğinden bilirim Hangi kuş hangi iklimden gelir. 我从鸟羽毛的颜色就可推断出哪种鸟出自何处。

iklim bilimi *is.* 气候学

iklim bilimci *is.* 气候学家

iklimleme *is.* 空气调节：～ cihazı 空气调节器，空调设备

ikmal, -li [ikma:l] (阿) *is.* ❶补充，补足，补给；使完满，使完善：Eksik olan kömürün ikmaline çalışılıyor. 缺少的煤正在努力补足。❷结束，完成：Binanın ikmali sonbaharı bulur. 大楼竣工要到秋天。◇(*-i*) ～ **etmek** ①补充，补给，使完善：Kağıtlarını ikmal ettin mi? 你的信润色完了吗？②结束，完成 ～ **imtihanı** 补考 ～**e bırakmak** 使补考 ～**e kalmak** 应进行补考

ikna, -ı [ikna:] (阿) *is.* 说服，使相信 ◇～ **etmek** 说服，使相信：Ali'nin kafasız olduğuna beni ikna etti. 他使我相信阿里是一个没有头脑的人。Beni bu karardan vazgeçirmeye ikna etti. 他说服我放弃了这个决定。

İkon(**a**) (法) *is.* ❶(东正教)圣像(如耶稣、圣母玛利亚等)：～ düşmanı 反对崇拜圣像者(尤指8-9世纪东正教中反对崇拜圣像的新教徒或16-17世纪的荷兰新教徒) ❷〈计〉图标

ikonografi *is.* 肖像学，肖像研究

İKÖ 【缩】伊斯兰会议组织(İslam Konferansı Örgütü)

ikrah [ikra:h] (阿) *is.* 厌恶，憎恶 ◇～ **etmek** 厌恶，憎恶 (*-den*, *-e*) ～ **gelmek** 厌恶：Bu işten bana ikrah geldi. 这件事让我感到厌恶。～ **getirmek** 开始感到厌恶，开始感到憎恶

ikrahlık, -ğı *is.* 厌恶感，憎恶感：Tanrı sigaradan sana ikrahlık versin. 愿真主使你对香烟感到厌恶。

ikram [ikra:m] (阿) *is.* ❶招待，待客：Konuklarına ikramı sever. 他喜欢招待客人。❷折扣，减价，优惠：Bin liralık malde ancak elli lira ikramda bulundu. 一千里拉的东西他只给打了50里拉的折扣。❸赠送；赠品，礼品：Konuklarına ikramları çoktu. 他给客的礼品很丰富。◇(*-i*) ～ **etmek** ①以…招待：Köylerinde bize her zaman portakalların en olmuşunu, şarapların en eskisini ikram ettiler. 村民们总是拿出熟透的橘子和陈年的老酒来招待我们。②减价，打折扣：Size üçbin lira ikram edebilirim. 我可以给你优惠3千里拉。～ **görmek** 受招待：başköşede ～ görmek 被待如上宾 (*-e*) ～**da bulunmak** 招待：Çay demlendikten sonra konuklara ikramda bulundu. 茶沏好了，被用来待客。

ikramcı *s.* 好客的

ikramiye [ikra:miye] *is.* 奖金，红利，股息：İkramiye kazananlar delirdiler. 中彩者都乐疯了。◇(*-e*) ～ **çıkmak** 中奖：Ona büyük ikramiye çıktı. 他中了大奖。Millî piyangodan en büyük ikramiyenin kendisine çıktığını duyunca dili tutulmuştu. 一听说他自己彩票中了最大奖，他话都说不出来了。(*-e*) ～ **düşmek** 【俚】(汽车司机)挨罚：Bizim hızlı şoföre ikramiye düşmüş.

听说我们的快车手挨罚了。(*-in*) **～sini kazanmak** 中奖，中彩：Başına devlet kuşu kondu, piyangonun büyük ikramiyesini o kazandı. 他撞了大运，买彩票中了大奖。

ikramiyeli *is.* 【俚】巡警

ikrar *is.* 【旧】❶透露，披露，宣布；承认，坦白：İnsan ikrarından (或 sözünden), hayvan yularından tutulur.【成】人抓话柄，马抓缰绳。❷通知，告诉 ❸同意，接受：Sükût ikrardan gelir (或 sayılır).【成】沉默就表示同意。◇～ **etmek** 宣布，透露；同意，接受：İkrar edeyim, bir mahbubeye canım vuruldu. 我承认，我被一个漂亮的女人迷住了。～ **vermek** 许诺，承诺 **～a gelmek** (改口)承认 **～dan dönmek** 食言

ikraz [ikra:z] (阿) *is.*【旧】借出，借给，贷款 ◇～ **etmek** 借出，借给，贷款 **～da bulunmak** 借出，借给，贷款：Banka, çiftçilere ikrazda bulunacak. 银行将向农民贷款。

iksir [iksi:r] (阿) *is.* ❶炼金药，长生不老药，灵丹妙药 ❷〈医〉配剂 ❸【转】惟一的解决办法

iktibas [iktiba:s] (阿) *is.* 【旧】❶借来，借入 ❷〈文〉引用，借用 ◇～ **etmek** ①借来，借入 ②引用，借用

iktidar [iktida:r] (阿) *is.* ❶能力；力气：Hasta olduğu için yürümeye iktidarı yok. 他病得走不动路。❷执政(者)，掌权(者)：～ partisi 执政党 Almanya'daki öğrenciliğim Hitler'in iktidar yıllarına rastlar. 我在德国求学时正赶上希特勒执政的年代。❸能力；(男子的)性能力 ◇～ **mevkiine gelmek** (或 **geçmek**) 取得政权 ～ **sahibi** 当权者，执政者 **～a gelmek** 上台(执政) **～dan düşmek** 下台

iktidarsız *s. ve is.* ❶无力的，无能力的，无能为力的：Bunu yapmaya iktidarsız görünüyordu. 他似乎无力做这件事。❷阳萎的

iktidarsızlık, -ğı *is.* ❶无力，无能 ❷阳萎

iktifa [iktifa:] (阿) *is.* 满足，知足：Ben bu kadarla iktifa ederim. 我有这些就可以满足。

iktiran [iktira:n] (阿) *is.* 【旧】❶接近，抵达 ❷送交，呈送：Atamalar Cumhurbaşkanlığına iktiran etti. 任命已送交总统府。

iktisabetmek (*-i*) 获得，得到：Bu irfan seviyesini ancak kendi gayretiyle iktisabetti. 他全靠自己的努力达到了这样的文化水平。

iktisadî [iktisa:di:] (阿) *s.* ❶经济(学)的：～ sorunlar 经济问题 ❷经济的，实惠的，省钱的：Büyük teneke zeytinyağı küçük kutulardan daha iktisadîdir. 大桶橄榄油比小瓶实惠。

iktisadiyat [iktisa:diya:t] *ç.is.* 【旧】经济(状况)：Turkiye' nin ～ı 土耳其经济

iktisap, -bı [iktisa:p] (阿) *is.* 【旧】获得，得到

iktisat [iktisa:t] (阿) *is.* ❶节约，节俭 ❷经济 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 节俭：Biraz iktisat yapmaya mecburuz. 我们必须节俭一点儿。

iktisatçı *is.* 经济专家，经济学家

iktisatçılık, -ğı *is.* 经济学家的身份(工作)

iktisatlı *s. ve is.* 经济的，实惠的；节俭的，省钱的(人)

iktisatsız Ⅰ *s.* 不经济的，奢侈的，铺张的 Ⅱ *is.* 奢侈的人(或物)，(花钱)大手大脚的人

iktiza [iktiza:] (阿) *is.* 【旧】必要，必需，应该：Senin oraya gitmen iktiza ederdi. 你本该去那里。

il *is.* 省：Ankara ～i 安卡拉省

ilâ (阿) *e.* 到，直到 ◇～ **nihaye** 直到最后，到极点

ilâç, -cı (阿) *is.* ❶药，药物，药品：hazır ～ı 成药 koca-karı ～ 土方，偏方 ❷【转】(解决)办法，措施 ◇～ **gibi gelmek** 雪中送碳 ～ **için** … **yok** (**olmak**) 一点(个…)也没有，根本没有：İlâç için bir dirhem et bulamadım. 我一丁点儿肉也没有找到。～ **olsun diye** … **olmamak** 一点(个…)也没有，根本没有：Gemiyi gezmiş, ilâç olsun diye bir adama rasgelmemiş. 他到船上看了看，一个人影也没碰到。(*-e*) ～ **sürmek** 上药，涂药：Doktor yaraya ilâç sürdükten sonra bağladı. 医生给伤口涂上药后就把伤口包扎了起来。～

yazmak 开药(方)：Biraz da hastanın naturasını kollamadan ilâç yazar. 他总是不顾病人的体质就开药方。Doktor geldi, ilâç yazdı. 医生来了，开了药。**～a alışmak** 抗药 **～ini içmek** 服药：Hasta ilâcını içtikten sonra epey rahatladı. 病人服药后感觉好多了。

ilâçlamak (*-i*) 上药，打药，(用药物)消毒：Yüzünü bir iyice yıkadıktan sonra kanı durdurmak için ilâçladı. 他仔细洗过脸之后又上了止血药。

ilâçlanış *is.* ilâçlanmak 的动名词

ilâçlanmak (*nsz*) ilâçlamak 的被动态

ilâçlı *s.* 含药的，有药的，上了药的：～ su 药水 İlâçlı meyveleri iyice yıkamalı. 打了药的水果必须洗净。

ilâçlık *s.* (用于)制药的

ilâçsız *s.* 不含药的，不带药的；没有上药的

ilâh [ila:h] (阿) *is.* ❶神：savaş ～ı 战神 Müslüman çok ilâh fikrini reddeder. 穆斯林不承认多神论。❷【转】名人，名家：müzik dünyasının ～ı 音乐界名人 ◇～ **gibi** 美丽的，迷人的

ilâhe [ihâhe] (阿) *is.* 女神：Atena sanat ilâhesidir. 雅典娜是艺术女神。

ilâhî[1] Ⅰ *s.* ❶神的，神圣的 ❷【转】完美的，极好的，至善至美的 Ⅱ *is.* 赞美诗

ilâhî[2] *ünl.* (表示惊讶、责怪)哎呀！天哪：İlâhî çocuk, ne yapıyorsun? 哎呀！这孩子，干什么呢你！İlâhî, söylenenlere inanıyorsun demek? 天啊，这么说那些话你都相信？

ilâhiyat [ila:hiya:t] (阿) *is.* 神学

ilâhiyatçı *is.* 神学家

ilâhlaşmak (*nsz*) 【转】飘飘俗仙：Biraz ilâhlaştığımız duyarız. 我觉得有点飘飘欲仙。

ilâm [i:lâ:m] (阿) *is.* 【旧】❶通知，告知，告诉 ❷判决(书) ◇～ **almak** 得到判决(书) ～ **etmek** 【旧】通知，告知，告诉

ilâmaşallah [ilâ:ma:şallah] Ⅰ *zf.* 永远，天晓得到什么时候 Ⅱ *ünl.* 谢天谢地！◆ **İlâmaşallah işimiz yolunda!** 谢天谢地！天遂人愿！

ilân [i:lâ:n] (阿) *is.* ❶通知，公告，布告，广告：～da yazılı vakit 通知上写的时间 ❷公布，宣布，宣告：bağımsızlığın ～ı 宣布独立 Cumhuriyetin ～ı 宣告共和国成立 ◇～ **etmek** 通知，宣布，公布：Bush Florida'nın galibi ilân edilirse, Demokratların on gün içinde seçim yetkililerine oyların elle sayımı için başvurabileceği belirtiliyor. 据报道，如果宣布布什在佛罗里达州获胜，民主党人将可能在 10 日内向选举当局要求人工计票。～ **vermek** 刊登启示：Dün bütün akşam gazetelerine ilân verdim. 昨天我在所有晚报上登了启事。**～ı aşk etmek** 吐露爱意，表达爱意，求爱

ilâncılık, -ğı *is.* 广告(业)

ilânen [i:lâ:nen] (阿) *zf.* 以通知(广告、公告等)的方式

ilânihaye [i'lâ:niha:ye] (阿) *zf.* 永远，一直

ilârya [ilâ'rya] (阿) *is.* 〈动〉小银汉鱼

ilâve [ilâ:ve] (阿) *is.* ❶添加，附加，补充 ❷附加物，增加物；(建筑物) 增建部分，附加房屋：Belediye bu parka bir kısım daha ilâveyi düşünüyor. 市政府考虑把这座公园再扩建一部分。❸号外，增刊；(信的)附笔：mektubun ～si 信的附笔 ❹夸大，夸张 ◇～ **etmek** 增加，附加，补充：Bu eve iki oda ilâve etmeli. 这所房子必须增建两间。

ilâveli *s.* ❶附加的，补充的，额外的：kitabın ～ ikinci baskısı 书的再次增印 ❷带附加部分的：Bazı gazeter pazar günler ilâveli çıkar. 有些报纸星期天出增刊。❸夸大的，夸张的

ilâveten [ilâ:'veten] *zf.* 此外，另外

ilbaşı *is.* 省长

ilbay *is.* 省长

ilca (阿) *is.* 强迫，迫使，强制

ilçe *is.* 县

ilçebay *is.* 县长

ile (与前词连写时：**-la, -le, -yla, -yle**) Ⅰ *bağ.* (表示并列)和，与，跟：Annesiyle babası geldiler. 他的爸爸和妈妈来了。Kalem ile kitap aldım. 我买了笔和书。Ⅱ *ed.* ❶表示同时、伴随、原因、工具等：Çocuk arkadaşıyla geldi. 孩子是和朋友一起来的。Elinde kalın bir kitap ile odaya girdi. 他手里拿着一本厚书进了屋。Testere ile tahta kesilir. 木板可以用锯锯开。Arkadaşım Ali dün uçakla Ankara'ya gitti. 我的同事阿里昨天乘飞机去安卡拉了。Beni bir arabayla ayrı bir yoldan mektebe ilettiler. 他们走另一条路用车把我送到了学校。❷与抽象名词一起表示方式：Bu sözleri öfke ile söylemiştir. 他怒气冲冲地说了这番话。Cevabımı memunlukla karşıladı. 他对我的回答很满意。◇～ **beraber** ①…的时候，随着，一…就…：Güneşin batmasıyla beraber hava soğuyuverdi. 太阳一下山天就凉了。②除…外，还：Mektup yazmakla beraber telgraf da çekti. 他除了写信外还发了电报。③尽管，虽然：Yıllarca çalışmakla beraber yine başaramadı. 他虽然努力多年，但仍未能成功。

ilelebet [ile'lebet] (阿) *zf.* 永远

ilen, inen *ed.* 【俗】见 ile

ilenç, -ci *is.* 诅咒，咒语，咒骂：Kimilerinin mutluluğunun suç sayılmaması ve Tanrının ilencine uğramaması için, herkes mutlu olmalıdır. 人人都应该幸福，那么某些人的幸福也就不会成为罪恶，受到上帝的诅咒。◇(*-in*) ～**i tutmak** 诅咒应验：Avradın ilenci tutarsa senin iki gözün kör olacak. 如果那个女人咒语应验的话，你的两眼就会变瞎。

ilençlenmek (*nsz*) 被诅咒

ileniş *is.* ilenmek 的动名词

ilenmek (*-e*) 诅咒：İnşallah hepiniz karga olursunuz! diye ilenmiş. 他诅咒说，“我要你们都变成乌鸦。”

ilerci(l) Ⅰ *s.* 进步的，进步论者的，进步论的 Ⅱ *is.* 进步论者，进步人士，进步分子

ilerde Ⅰ *zf.* ❶今后，将来 ❷远处，前方：Baktı, ilerde birisi vardı, kimdi acaba? 他一看，前边有一个人，那是谁呢？Ⅱ *s.* 重要的，显要的

ileri Ⅰ *is.* ❶前面，前部，前方：Kafilenin ilerisinde yürüyorduk. 我们走在队伍前面。Siz ileriye geçiniz. 您到前面来。Yolun ilerisi düz. 前面的路平坦。❷以后的情况：Bu işin ilerisi güç. 这件事往后难办。❸今后，将来：Hepimizin umudu ileride yararlı birer kişi olmaktır. 我们大家都希望将来成为有用的人。İleride ne olacağını kimse bilmez. 以后会发生什么事谁也不知道。Ⅱ *s.* ❶(最)前面的：～ hat 前线 ❷(表)快的：Saat beş dakika ileridir. 这表快 5 分钟。❸(年纪)大的：～ yaşa varmış bir kimse 一个年迈的人 Yüzünde kırışıklıklar yaşının hayli ileri olduğunu gösterir. 他脸上的皱纹说明他已经年纪一大把了。❹先进的，高级的，进步的，高等的：～ fikir 进步思想 ～ teknoloji 先进技术 O yabanci dilden benden ileridir. 他外语比我强。Ⅲ *zf.* 向前，超前：Rüzgâr, kabaran sular beni ileri doğru sürüklüyordu. 我被风浪推搡着浮游前进。Ⅳ *ünl.* 前进！◇(*-i*) ～ **almak** ①推进，使前进，使向前：Askerî birlikleri ileri aldılar. 他们向前调动了部队。Bu masayı biraz ileri alın. 请把这张桌子向前挪挪！②提升，提拔 ③(把表)向前拨 ～ **atılmak** 走上前，冲上前：Düşmanının meydan okuyuşlarına dayanamayıp ileri atıldı. 敌手屡屡叫阵，他忍不住冲了上去。～ **çekmek** 提拔，提升 ～ **geçmek** ①走上前，到前面 ②晋升 ～ **gelenler** 名人，要人，显贵，头面人物：Bayanlar ve saray ileri gelenleri olağanüstü iyi giyinmişlerdi; durdukları yere, sanki altın ve gümüş sırmalı biçimlerle işlenmiş bir eteklik serilmişti. 那些贵妇人和朝臣都穿得极其华丽，他们站在一起，就像地上摊开一条镶金缀银的裙子。(*-den*) ～ **gelmek** 缘于，由于，由…造成：yağmurlardan ～ gelen zarar 大雨造成的损害 Birçok hastalıklar pislikten ileri gelir. 很多疾病是由于不注意卫生而造成的。～ **geri konuşmak** 胡言乱语，胡说八道：İleri geri konuşmalarla toplantının havasını bozdu. 他胡说八道一通，破坏了会议的气氛。Kim oluyorsun da ileri geri konuşuyorsun! 你是什么人？在这里胡说八道！～ **geri lâflar etmek** 胡言乱语，胡说八道 ～ **geri söylemek** 胡言乱语，胡说八道 ～ **geri söz** 胡言乱语 ～ **gitmek** ①前进 ②进步 ③过分，过头，过火：Sen onun kulağını büküver. Tenkitlerinde biraz ileri gidiyor. 你去提醒他一下，他的批评有些过分了。Hatta daha ileriye giderek başka ve

daha tuhaf şeyle düşündüm. 我甚至走得更远，想到了其它一些更怪诞的念头。～ **görüş** 预见，预感 ～ **götürmek** 使过分，使过头：Ukalâlığı daha da ileri götürmüştü. 他自作聪明得越发过了头。～ **sürmek** ①向前走 ②提出(意见、建议、草案等)：bir teklif ～ sürmek 提建议 ～ **varmak** ①前进 ②进步 ③过分，过头，过火 (*Bir işin*) ～**sine gitmek** (把事情)做到底 ～**sini gerini hesaplamamak** (或 **düşünmemek**) 草率，鲁莽，莽撞 ～**yi görmek** 预见

ilerici(**l**) Ⅰ *s.* 进步的，进步论者的，进步论的 Ⅱ *is.* 进步论者，进步人士，进步分子

ilericilik, -ği *is.* 进步论，进步主义

ileride Ⅰ *zf.* ❶今后，将来：İleride ne olacağı bilinmez. 以后会发生什么事不得而知。❷远处，前方：İleride bir köy var. 前面有个村子。Ⅱ *s.* 重要的，显要的：～ bir adam 一位要人

ileriki *s.* 将来的，未来的；面临的

ilerlek *s.* 先进的，进步的

ilerleme *is.* ❶ ilerlemek 的动名词 ❷进步，进展：Görüşmelerde önemli ～ler sağlandı. 会谈取得了重要进展。Çağdaş uygarlığı bilimlerdeki ilerlemeler yaratmıştır. 科学的进步创造了现代文明。Çağımızda fendeki ilerlemeler sonucu birçok makine yapılır. 由于现代科技的进步，人们造出了许多机器。◇～ **kaydetmek** 取得进展

ilerlemek (*nsz*) ❶向前走，前进：Ordu güneye doğru ilerliyor. 部队正在向南推进。Üç adım ilerledi. 他向前走了三步。❷(程度)加深，加重：Hastalığı ilerlemedi. 他的病情没有加重。Yaşın ilerliyor eski gücün kalmadı. 岁数不饶人，你的力气已大不如从前了。Doktorlar, kendisinde ilerlemiş bir kanser bulmuşlardır. 医生们认为他得了晚期癌症。❸晋升，升职：İlerlemiş, müdür olmuş. 他晋升了作了经理。❹进步，发达：Dokumacılık, Çin'de oldukça ilerlemiştir. 中国纺织业相当发达。❺(时间)流逝：Gece epeyce ilerledi. 夜已经很深了。❻(钟表)走得快：Bu saat çok ilerlemiş, ayar etmeli. 这只表快了不少，得调一调。

ilerletilme *is.* ilerletilmek 的动名词：ikili ilişkilerin ～si konusunda görüşmek 就发展双边关系问题举行会谈

ilerletilmek (*nsz*) ilerletmek 的被动态

ilerletmek (*-i*) ilerlemek 的使动态：Türkçemi ilerletmek istiyorum. 我想提高我的土耳其语。

ilerleyici *s.* 进步的，前进的

ilerleyiş *is.* ilerlemek 的动名词

ilerlilik, -ği *is.* 进步，进步性

ileti *is.* ❶电文，报文，公布 ❷〈计〉提示符

iletici *is.* ❶传送者 ❷传达器(如电报发报机、无线电发射器机等)

iletiliş *is.* iletilmek 的动名词

iletilmek (*nsz*) iletmek 的被动态：Emir bütün birliklere iletildi. 命令已传达给所有部队。

iletim *is.* ❶呈送，传送；传输；输送，传导：çok hızlı bilgi ～i 高速信息传输 veri ～i 数据传输 ❷(热)对流

iletiş *is.* iletmek 的动名词

iletişim *is.* ❶交流，联系 ❷通信，通讯：İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 伊斯坦布尔大学通信学院

iletişmek (*nsz*) ❶交流，联系 ❷通信，通讯

iletken Ⅰ *s.* 导电(热等)的，传导的，有传导性的：～ damarlar 〈植〉叶脉 Ⅱ *is.* 导体：Metaller elektriğin iletkenleridir. 金属是电的导体。

iletkenlik, -ği *is.* 传导性，传导率

iletki *is.* 〈数〉半圆仪，量角器，分度规

iletme *is.* iletmek 的动名词：ısı ～ özelliği 导热性

iletmek (*-i*) ❶送；呈送，传达：Beni bir arabayla ayrı bir yoldan mektebe ilettiler. 他们走另

一条路用车把我送到了学校。❷〈物〉传导(电、热等)，输送

ilga [ilga:] (阿) *is.* 【旧】取消，取缔，废除，解散：Kanunu o maddesi ilga edilmiştir. 那一项法律条款已经被废除。

ilgeç *is.* 〈语〉后置词

ilgeçli *s.* 〈语〉带后置词的

ilgi *is.* ❶关系，联系：～ alanı 职责范围 ～ zamiri 〈语〉关系代词 Son olayla hiç ilgim yok. 我与最近的事件毫无关系。Sosyal olaylarla ekonomik olaylar arasında ilgi vardır. 社会现象与经济现象之间存在联系。❷兴趣；关心，关注，注意：Politikayla ilgisi yok. 他对政治不感兴趣。Bu işle bizim hiçbir ilgimiz yoktur; körler mahallesinde ayna satılmaz. 我们对这笔生意不感兴趣，别瞎耽误工夫了。❸ 〈化〉亲合性，亲和力 ◇～ **çekici** 吸引人的，令人感兴趣的，引人注目的 ～ **çekmek** 令人感兴趣，引人注目 ～ **duymak** 关怀，关注，重视，感兴趣 ～ **görmek** 令人感兴趣，受人关注，引人注意 ～ **göstermek** 关注，注意，感兴趣：Ülkemize gelen turistlere yakın ilgi göstermeliyiz. 对到我国来的游客，我们应该热情。～ **toplamak** ①关注，注意 ②受关注，引人注目 ～**sini çekmek** 引起关注，引起兴趣，引起注意：Adamın harektleri ilgimi çekti. 此人的行为引起了我的注意。İki üç ders içinde ilgisini çeken bir ögrenci olmuştum. 两三节课下来我就成了一名引起他的注意的学生。～**sini kesmek** 中断关系，一刀两断：Çocuğu babasına bırakıp kendisi erkekle ilgisini keser ve familyasının yanına döner. 他把孩子留给孩子他爹，同丈夫一刀两断，回了娘家。Akrabalarımla da ilgimi tümden kestim. Yalnız başıma yaşıyorum. 我与亲戚完全断绝了联系，独自一人生活。

ilgilemek (*-i*) 【俗】用粗针脚缝

ilgilendiriş *is.* ilgilendirmek 的动名词

ilgilendirmek (*-i*, *-le*) ❶使感兴趣，引起注意，使关心：bütün arkeologları ilgilendiren bir buluş 一个令所有考古学家关注的发现 Biz onu hiç ilgilendirmiyoruz, o sadece kendi gırtlağının derdinde düşmüş. 我们才不管他呢！他这个人成天只知道自己吃。Tarih onu çok ilgilendiriyor. 他对历史很感兴趣。❷有关，涉及，关系到：iscileri ilgilendiren bir karar 一项与工人有关的决议 Bu konu sağlığımızı ilgilendiriyor. 这个问题关系到我们健康。Sonra hiçbir şey bilemediğini, bu konunun kendisini ilgilendirmediğini söyledi. 后来他说他一无所知，这件事与他不相干。❸责成，使负责：Başkan onu alım satım işleriyle ilgilendirdi. 主任让他负责购销业务。

ilgileniş *is.* ilgilenmek 的动名词

ilgilenmek (*-le*) ❶关心，照顾：Doktor hastasıyla ilgileniyor. 医生关心病人。Karışık bir zamanda geldin, seninle ilginlenemeyeceğim. 最乱的时候你来了，我没法照顾你。❷感兴趣，偏爱：Kimya ile ilgileniyorum. 我对化学感兴趣。❸负责，过问：Başbakan bu işle bizzat ilgileniyor. 总理亲自过问此事。

ilgili *s.* (*-le*) 有关的，相关的，涉及…的；负责的：Son günlerdeki yaşantınla ilgili bir olayı anlat. 你讲讲跟你最近生活有关的什么事吧！

ilgililik, -ği *is.* 涉及，联系

ilginç, -ci *s.* 有趣的，引人注意的，耐人寻味的：Size ilginç şeyler gösterecek. 他将让你们看到一些有趣的事。

ilginçleşmek (*nsz*) 变得有趣，变得引人注意

ilginçlik, -ği *is.* 有趣

ilgisiz *s.* 无关的；不感兴趣的；漠不关心的

ilgisizlik, -ği *is.* 无关；不感兴趣；漠不关心：İlgisizliğini ilk defasında hoş gördü. 他还是第一次容忍你的这种漠不关心的态度。

ilhak [ilha:k] (阿) *is.* 【旧】❶附加，添加 ❷吞并，兼并：Hitler bütün komşu devletleri Almanya'ya ilhaka kalkışmıştı. 希特勒企图把所有邻国并入德国版图。

ilham [ilha:m] (阿) *is.* ❶预感，灵感：～ perisi (给艺术家以灵感的)精灵，灵感的源泉 ～ı

kurumuş bir sanatçı 一个灵感枯竭的艺术家 ❷(神的)启示 ◇～ **almak** 得到灵感，得到启发 ～ **etmek** 给以灵感，(神)给以启示

ilhamlanmak (*nsz*) 预感，灵感

ilhan *is.* 〈史〉皇帝

ilhanlık, -ğı *is.* ❶皇位，皇权 ❷(统治多个民族的)大帝国

ilik[1], -ği *is.* 钮扣眼，扣眼

ilik[2], -ği *is.* ❶骨髓：kemik ～i yangısı 骨髓炎 Biz attık kemik diye, el kaptı ilik diye. 【成】我们扔了当草，别人拣了当宝。❷肌肤深处 ◇～ **gibi** ①美味的，味道鲜美的，可口的，好吃的；(肉)炖得烂的 ②【俗】(女人)细皮嫩肉的，性感的 **～ine geçmek** ① (*-in*) 湿透，精湿；(寒冷)刺骨，砭人肌骨：Yağmur iliklerine geçti. 一场大雨把他浇成了个落汤鸡。②深深触动 **～ine işlemek** ① (*-in*) 湿透，精湿；(寒冷)刺骨，砭人肌骨：Islaklık iliklerimize işler. 潮湿使我们感到不舒服。Soğuk iliğime işledi. 我感到寒气刺骨。②深深触动：Yurt özlemi iliklerine işledi. 思乡之情，刻骨铭心。Acı sözler iliğine işledi. 【成】恶语伤人 6 月寒。**～(ler)ine kadar** 完全地，彻底地：Ilık bir mart güneşi, iliklerine kadar ısınıyor insan. 在 3 月温暖的阳光下，这个人完全暖和过来了。İliğine kadar ıslanıyor. 他被浇了个落汤鸡。**～ine kemiğine geçmek** ① (*-in*) 湿透，精湿；(寒冷)刺骨，砭人肌骨 ②深深触动 **～ine kemiğine işlemek** ① (*-in*) 湿透，精湿；(寒冷)刺骨，砭人肌骨 ②深深触动：Sesin insanın iliğine kemiğine işliyor… Neyin var kuzum? 你的声音让人心碎，亲爱的，出什么事了？**～ini kemiğini kurutmmak** 使极其痛苦，折磨 (*-in*) **～ini kemirmek** ①深深触动 ②使极其痛苦，折磨：Bu hastalık benim iliğimi kemirdi. 这个病使我痛不欲生。**～ini kurutmmak** 使极其痛苦，折磨 **～lere işlemek** ① (*-in*) 湿透，精湿；(寒冷)刺骨，砭人肌骨：Buz gibi fırtınayla savrulan yağmur iliklere işliyor. 冰冷的风暴夹着雨水砭人肌骨。**～lerinde duymak** 深切感到

iliklemek (*-i*) 系(扣子)，用钮扣扣住：Üşüyünce ceketini ilikledi. 他感到冷就把上衣扣上了。

iliklenmek (*nsz*) iliklemek 的被动态：Elbisem çok dar, iliklenmiyor. 我的衣服太瘦了，扣不上扣子。Potinin kopçaları iyi ilikleniyor. 高帮皮鞋的搭钩扣好了。

ilikletmek iliklemek 的使动态

ilikli[1] *s.* ❶有扣眼的：kolları ～ bir gömlek 袖口有扣眼的衬衣 ❷钮扣扣住的：Gömleğinin yalnız boğazına tesadüf eden düğmesi ilikli, ötekiler açıktı. 他的衬衣只有领口的扣子系着，其它的扣子都开着。

ilikli[2] *s.* 有骨髓的：～ kemik 带骨髓的骨头

iliksiz[1] *s.* ❶无扣眼的 ❷钮扣未扣上的

iliksiz[2] *s.* 无骨髓的

ilim, -lmi (阿) *is.* ❶科学；学科：tarihî ～ler 历史科学 ❷知识：Bu iş hakkında hiç ilim yok. 他对此事一无所知。İlim ve irfan sahibi olduğu belli, fakat beceriksizliğinden bir baltaya sap olamamış. 他有学问，人又聪明，但是没有本事，还是不能自己养活自己。◇**～i ahlâk**【旧】伦理学，道德学 **～ini almak** 精通，熟知，掌握窍门

ilimcilik, -ği *is.* 〈哲〉唯科学主义

ilimek (*-i*) 与…有关系，关心

ilineik, -ği *is.* 中子

ilinek, -ği *is.* 〈哲〉偶然性

ilinekli *s.* 〈哲〉偶然的

ilineksel *s.* 〈哲〉偶然的

ilinmek (*-i*) 与…有关系，关心

ilinti *is.* ❶关系，联系 ❷【口】忧虑，疑虑；操心❸【口】抑郁，忧愁 ❹【口】粗缝 ◇(*-i*) **～ etmek** 忧虑，疑虑；操心：Her şeyi kendine ilinti etme. 你别什么事都操心。(*-i*) **～ yapmak** 忧虑，疑虑；操心：Zavallı kadın her şeyi kendine ilinti yapıyor. 这可怜的女人，什么事都操心。

ilintilemek (*-i*) 粗缝

ilintili *s.* 有关的，关心的

ilistir *is.* 过滤器

ilişik, -ği Ⅰ *s.* ❶附带的：～ yazı 附文，附录，附识，附件 dilekçeye ～ olarak sunulan belge 随申请书呈送的文件 ❷与…有关的，相关的：bu davaya ～ bazı noktalar 与本案有关的几点 Ⅱ *is.* ❶关系：Onunla hiç ilişim yok. 我和他毫无关系。❷附笔，附录，附识，附件：mektubun ～i 信的附笔 Ayrıntılar ilişikte yazılıdır. 详情请见附件。◇**～i kalmamak** 没有关系：Onunla hiçbir lişiğim kalmadı. 我与他没有任何关系。(*-le*) **～i kesilmek** 断绝关系：Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisiyle ilişiği kesilir. 当选为总统者，须断绝同其政党的关系。

ilişikli *s.* 有关的：bu gibi işlerle ～ olan kişiler 与此类事务有关的人员

ilişiksiz *s.* ❶无关的；无牵无挂的：İlişiksiz bir insan olduğu için istediği gibi geziyor. 他是一个无牵无挂的人，独往独来。❷与世隔绝的：～ bir yaşayış 与世隔绝的生活

ilişiksizlik, -ği *is.* ❶无关 ❷与世隔绝

ilişilmek (*-e*) ilişmek 的被动态：Saksıdaki çiçeklere ilişilmesin. 花盆里的花不能动。

ilişki *is.* ❶关系：aile ～si 家庭关系 diploması ～leri 外交关系 ❷联系：Selden sonra köylülerle ilişki kesildi. 洪水过后与村民的联系中断了。◇**～ kurmak** 建立关系，建交；取得联系：İki devlet arasında ilişki kuruldu. 两国建交。

ilişkili *s.* 有关系的；保持联系的：Söylediği sözün benimle ilişkili tarafı nedir? 他说过的话和我有什么关系？

ilişkin *s.* (*-e*) 关于…的，涉及…的：edebiyata ～ bir konu 一个与文学有关的问题 Filistin'nin geleceğine ilişkin verdiği bilgileri dinledik. 我们听了他介绍的关于巴勒斯坦前途的情况。

ilişkinlik, -ği *is.* 关系，联系

ilişkisiz *s.* 无关系的；无联系的

ilişkisizlik, -ği *is.* 无关，无联系

ilişmek (*-e*) ❶触，碰；摸：Bir sancılı yerine dokumuşum gibi, ıstırapla: Bırak, ilişme, diye inledi. 好像我碰到了他的痛处，他一声惨叫：放开，别碰。Elim çiçeklere ilişti, vazo devrildi. 我的手碰了一下花儿，花瓶就倒了。Sandığı geçirirken dikkat edin, duvara ilişmesin. 你们搬箱子时小心点儿，别碰着墙！❷触动，翻动：Buradaki ilâçlara çocuklar ilişmesin. 这儿的药别让孩子们乱动！Şu kâğıtlara kimse ilişmesin. 这些文件谁也别动。❸稍事停留：Ben çok yoruldum, şuraya biraz ilişeyim. 我太累了，在这儿歇一下吧！Sonra gene usulca hastanın karyolasına yandan ilişerek oturdu. 后来，他又轻轻地在病人床前坐了一会儿。❹【转】打扰：Çalışırken bana ilişmeyin, şaşırırım. 我正忙着哪，别打搅我，我都不知道该怎么办好了。Çocuğa ilişmeyin. 不要打扰孩子。❺【转】谈及，论及，涉及：Bu önemli konuya ilişmek gerekir. 该谈谈这个重要的问题了！İliştiğiniz sorunu bir daha inceleyelim. 您提到的问题我们再研究研究。O konuya hiç ilişmedik. 那件事我们只字未提。❻【俗】开玩笑

iliştirilmek (*nsz*) iliştirmek 的被动态：Ceketin kolları iliştirildi. 上衣的袖子已经绱上了。

iliştirmek (*-e*, *-i*) ilişmek 的使动态：Dudaklarına bir cıgara iliştirdi, yaktı. 他叼了一支烟，点着了。Duvara bir tablo iliştirdi. 他在墙上贴了一幅画。Seni bahçeye bir kenara iliştiririz. 我会带你到花园边儿上玩一会儿。

ilk Ⅰ *s.* ve *is.* 第一的，最初的，首先的，首要的：～ ders 第一课 Gözlerini açınca ilk işi saatine bakmak oldu. 他睁开眼睛后第一件事就是看表。İnsanı insan yapan duygularının ilki aşktır. 爱是人之所以为人最首要的一种情感。Ⅱ *zf.* 首先 ◇**～ adım** 第一步，开端 **～ ağızda** 首先，最先：İlk ağızda bir dükkân kiraladılar, malları sonra aldılar. 他们首先租了一处店面，然后采购了商品。İlk ağızda ne söyleyeceğini bilemedi. 他不知道先说些什么。**～ akşam** 【俗】傍晚 **～ elden** ①从头(开始) ②直接 **～ evvel** 首先 **～ fırsatta** 立即 **～ görüşte** 乍一看 **～ göz ağrısı** ①头胎，长子(女) ②初恋情人：Sen ilk aşkım, ilk göz ağrımsın / Dünyalara değişmem seni. 你是我的初恋，我的初恋情人是你 / 你是我的世界，你是不

可取代的。～ **kalemde** 首先 ～ **madde** 原料，生料 ～ **mektep** 小学 ～ **onbir** (足球比赛)首发阵容 ～ **yarı** (足球比赛的)上半场 ～ **yumrukta** 一下子，一拳：ilk yumrukta ben onu devirdim. 我一拳就打倒了他。～ **zamanlar** 起初，当初，最初 ～**in altına imza atmak** 创造第一：Anakart teknolojisinde birçok ilkin altına imza attı. 这家公司在主板技术上创下了多个第一。◆**İlk vuran okçudur.** 先下手为强。

ilkah [ilka:h] (阿) *is.* (使)受孕，(使)受精；(使)受粉 ◇～ **etmek** 使受孕，使受精；使受粉

ilkbahar *is.* 春季，春天

İlk Çağ *is.* (476 年西罗马帝国灭亡之前的)古代

ilk dışkı *is.* 胎粪

ilk dördün *is.* 〈天〉上弦(时)；上弦月

ilke *is.* ❶基本物质，要素：Atomlar cisimlerin ilkeleridir. 原子是万物组成的基本粒子。❷原则，基本信条：～lere bağlı tartışmadan kaçınmak 不作原则上的争论 Bence ahlâkın bir ilkesi, bir kökü vardır. Sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma. 我认为道德有一个原则，一个根本，即：己所不欲，勿施予人。Bu, benim ilkelerime aykırıdı. 这违背我的原则。İlkelerden ödün verilmez. 原则问题不能让步。❸基本知识：kimyanın ～leri 化学的基本知识

ilkel *is.* ❶原始的，远古的；早期的：～ renkler (太阳光线中的)七色 ～ toplum 原始社会 ❷(艺术)纯朴的，自然的 ❸【转】未开化的，愚昧的

ilkelce [ilke'ce) *s.* ve *zf.* 原始的，远古的，早期的；纯朴的，自然的；未开化的，愚昧的

ilkelciler *ç.is.* 原始派艺术家

ilkelcilik, -ği *is.* (宗教、艺术或生活方式上的)原始主义；尚古主义；(文化等的)原始状态(或性质、行为)；原始(或质朴的)风格

ilkelleşmek (*nsz*) 呈现原始状态，返璞归真

ilkellik, -ği *is.* 原始状态(或性质，特点)；愚昧状态

ilkel memeliler *ç.is.* 〈动〉原哺乳亚纲(*Prototheria*)

ilkesel *s.* 原则的，有原则性的

ilkesiz *is.* 无原则的：～ barış 无原则的和平

ilkesizlik ,-ği *is.* 无原则性

ilkgirişim *is.* 主动精神，首创精神

ilkin [i'lkin] *zf.* 开始(时)，起初，首先：Bunu herkes ilkin bir gazeteci balonu sandı. 起初大家都认为这是一位记者的胡说八道。İlkin deke düştüğümün hiç farkına varmadım. 最初，我丝毫未发现我被骗了。

ilk kânun *is.* 【旧】12 月

ilk okul *is.* 小学

ilk öğrenim *is.* 初等教育：İlk ve orta öğrenimini Beijing'de yapmıştı. 他在北京读了小学和初中。

ilk öğretim *is.* 初等教育

ilk önce *zf.* ❶首先，开始，最先 ❷起初，最初

ilk sezi *is.* 〈哲〉感知

ilksizlik, -ği *is.* 〈哲〉永恒，无限期，超时间性

ilkten [i'lkten] *zf.* 首先，开始(时)

ilk teşrin *is.* 【旧】10 月

ilk yardım *is.* ❶急救：İlkyardımdan sonra hastaneye kaldırıldı. (病人经)急救后被送到了医院。❷急救站 ◇(*-i*) ～**a kaldırmak** 送急救站

ilk yaz *is.* 春天

illâ(**ki**) [i'lâ, i'lâ:ki] (阿-土] *zf.* 见 ille 条释义：İllâ gideceğim diyor. 他说无论如何也要去。Sen

de gelirsin, illâ gitmem. 你也要来，否则我不去。

illâllah [i'lâlla:h] (阿) *ünl.* (表示讨厌、厌烦的语气)嗨，哎呀：İllâllah, yeter artık! 哎呀！够了！Bu dilencilerden ilâllah! 这些乞丐真讨厌！◇～ **çağırmak** 讨厌，厌恶，厌烦 ～ **demek** 讨厌，厌恶，厌烦 ～ **etmek** 讨厌，厌恶，厌烦

ille [i'lle] (阿) *zf.* ❶无论如何，务必，一定，肯定：İlle seni evine kadar geçireceğim diye ayak diriyor. 他坚持无论如何也要把你送回家。Bunu ille istediğinize göre sizi hoşnut etmek gerekecek. 如果你一定要这样办的话，那就只得让您称心啦。İlle para çekeceğiz diye beni masaya yatırırlar. 他把我拉上赌桌，说是肯定可以赢钱。❷(表示强调、警告、威胁等语气)尤其，特别：Bize sık sık gelir, ille böyle günlerde mutlaka uğrar. 他经常来看我们，尤其是这几天，他肯定会来。İlle o bir yere gidecek olmasın. Çocuk da gelmek ister. 尤其是他，可不能到什么地方去，孩子也会要求一起去的。❸否则，要不：Sen de gelirsin, ille gitmem. 你也要来，否则我不去。～ **ve lâkin** 尽管如此，虽然：İlle ve lâkin onunla karsılaşmak istemem. 尽管如此，我还是不想见他。

illegal, -li [i'llegal] (法) *s.* 非法的，违法的：～ örgütler 非法组织

illet (阿) *is.* ❶病，疾病：Doktorlara başvurdu, ama illetinin ne olduğu anlaşılmadı. 他去找医生看了，可得了什么病怎么也没有搞清。Öldürücü illetlerin başında kalp hastalıklarının geldiği malûm. 众所周知，心脏病乃致命疾病之首。❷陋习，癖好，嗜好：Sen bu sigara illetinden ne zaman vaz geçeceksin? 你什么时候才能戒掉这种吸烟的不良嗜好？❸【转】毛病，故障：Bu radyonun bir illeti var. 这台收音机有点毛病。❹【转】心病，使生气的人或物：Pahalıdır hikmeti var, ucuzdur illeti var. 【成】一分价钱一分货；好货不便宜，便宜没好货。❺〈哲〉原因，起因 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①激怒，使生气：Sen adamı illet edersin. 你会激怒他的。②使出毛病(故障) ～ **olmak** 发怒，发火，气愤 ～**ine tutulmak** 有某种嗜好(陋习、癖好等)：Sayfa sayfa mektup yazmak illetine tutulmuş. 他有写长信的嗜好。

illetli *s.* ❶生病的，有病的：～ bir ihtiyar 一个生病的老人 ❷【转】经常出毛病的：～ bir motor 经常出毛病的发动机

illî [illi:] (阿) *s.* 【旧】〈哲〉原因的，构成原因的，具有因果关系性质的

illiyet (阿) *is.* 〈哲〉因果性，因果关系

illüstrasyon (法) *is.* ❶用图画装饰 ❷插图，图解

illüsyon (法) *is.* 错觉，幻觉

illüzyonist *is.* ve *s.* 幻术师(的)，魔术师(的)，幻术的，魔术的

illüsyonizm (法) *is.* 幻术，魔术

ilmek[1], -ği *is.* ❶活结 ❷〈天〉本轮

ilmek[2], -er (*-i*) ❶(用活结)捆住，系住 ❷(织地毯时)打结 ❸ (*-e*) 【俗】触，碰 ◇(*-in*) **iler tutar tarafını** (或 **yerini**) **bırakmamak** 使体无完肤，使残破不堪，使漏洞百出 **iler tutar tarafı** (或 **yeri**) **olmamak** (或 **kalmamak**) 体无完肤，残破不堪，漏洞百出：iler tutar yeri kalmayan palto 破旧不堪的裤子 Bu teorinin artık iler tutar yeri kalmadı. 这种理论已经被批驳得体无完肤。Mantığın desteğini yitiren saldırı yarı yarıya gülünç. Üstelik ileri tutar yeri kalmıyordu. 进攻已经失去了理智，近乎可笑，而且漏洞百出。

ilmen *zf.* 科学的，和科学有关的，以科学方法的：Depremin önceden bilinmesi ilmen mümkün değildir. 在科学上无法预测地震。

ilmî (阿) *s.* 科学的

ilmihal, -li. (阿) *is.* 【旧】宗教知识读物

ilmik, -ği *is.* 活结 ◇～ **atmak** 打活结

ilmiklemek (*-i*) (用活结)拴住，扎住，系住

ilmiklenmek *is.* (*nsz*) ilmiklemek 的被动态

ilmikli *s.* 打了活结的，有活结的

ilmiksiz *s.* ❶打了死结的 ❷无活结的，未打活结的

ilmiye *is.* ❶(总称)神职人员，教牧人员 ❷神职

ilmühaber [i'lmühaber] (阿) *is.* ❶身分证 ❷收据，收条

iltibas [iltiba:s] (阿) *is.* 【旧】混淆，辨别不清：İzmir ve İzmit adları arasında biraz iltibas var. 伊兹密尔和伊兹米特这两个名字有点容易混淆。◇～**a yol açmak** 造成混淆，使难以区分

iltica [iltica:] (阿) *is.* 避难，避护，躲避： ～ hakkı 〈法〉避护权 ◇～ **etmek** 避难，避护，躲避

iltifat [iltifa:t] (阿) *is.* ❶【旧】扭头看 ❷照顾，关照，关怀，呵护，体贴：Büyüklerin iltifatı küçüklerin hoşuna gider. 小孩们喜欢大人关怀。Genç kızlar erkeklerin iltifatlarına nasıl karşılık vereceklerini şaşırlardı. 年轻的姑娘们对男士们的关照无所适从。❸惠顾，惠爱，善待，惠睐，垂青 ❹【转】恭维：Bu iltifatların ucunda mutlaka bir şey var. 这些恭维之辞的背后一定有什么用意。◇～ **bulmak** 受惠顾，受欢迎 (*-e*) ～ **etmek** ①关心，关怀 ②注意，留意：Bizim tarafa iltifat etmedi. 他没有留意我这边。③惠顾，欢迎，问津：Sofrada üzüme iltifat eden olmadı. 桌上的葡萄无人问津。④【转】恭维 ～ **görmek** 受青睐，受惠顾，受问津 ～ **göstermek** 青睐，惠顾，问津 ～**ını yağdırmak** 献殷勤：Rüzgârın her esişinde saz kesin en zarif iltifatlarını yağdırırdı. 风一吹，芦苇就大献殷勤。

iltifatlı *s.* 热情的，体贴的；恭维的： ～ bakışlar 关切的目光 ～ karşılanış 热情的欢迎 ～ sözler 恭维话

iltihabî [iltiha:bi:] (阿) *s.* 和炎症有关的；有炎症的，发炎的

iltihak [iltiha:k] *is.* 【旧】加入，参加 ◇～ **etmek** 加入，参加

iltihap, -bı [iltiha:p] (阿) *is.* 炎症，发炎

iltihaplanmak (*nsz*) 发炎：Sağ azı dişinizin kökü iltihaplanmış. 您的右臼齿齿根发炎了。

iltihaplı *s.* 发炎的，有炎症的

iltihapsız *s.* 未发炎的，无炎症的

iltimas [iltima:s] (阿) *is.* 优待，循私，特权，偏袒，特殊照顾：O, hatıra iltimasa bakmaz, hakkın icabını yapar. 他不讲情面，不循私情，公事公办。◇～ **etmek** (或 **geçmek**) 偏袒，给予特殊照顾 ～**ı olmak** 有后台，有后门

iltimasçı *is.* 庇护者，偏袒者，循私者，后台，后门

iltimasçılık, -ğı *is.* 循私(行为)

iltimaslı *s.* 受特殊照顾的(人)，循私的(事)

iltisak [iltisa:k] (阿) *is.* 【旧】❶连接，汇合 ❷〈医〉粘连 ❸〈语〉粘着(语) ◇～ **etmek** ①连接，汇合：İki demiryolu burada iltisak ediyor. 两条铁路在这里交汇。②〈医〉粘连

iltisakî [iltisa:ki:] (阿) *s.* 汇合的，粘连的，粘着的 ◇～ **diller** 粘着语

iltizam [iltiza:m) *is.*【旧】❶偏袒，偏爱 ❷认为应该，赞同 ❸包税 ◇～ **etmek** 偏袒，偏爱；赞同

iltizamcı *is.* 承包人，包税人

iltizamî (阿) *s.* 蓄意的，故意的，有意的

ilzam [ilza:m] *is.* 使无话可说，使哑口无言；使无言以对；说服 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使无话可说，使哑口无言：Şu cevap ile onu ilzam etti. 我这么回答让他无话可说。

im *is.* 标志，标记，信号，示意动作，迹象，符号

ima [i:ma:] (阿) *is.* 暗示，示意 ◇～ **etmek** 暗示，示意

imaj *is.* ❶像，画像 ❷印象 ❸极相似的人(或物)，翻版，复本 ❹〈文〉比喻 ❺映像，幻像

imal, -li [i:ma:l] (阿) *is.* 制造，制作，生产： ～ tarihi 生产日期 ◇～ **etmek** 制造，生产，制作：ayakkabı ～ etmek 制鞋 Bira fabrikalarında imal edilmiş ve şişelenmiştir. 啤酒是由啤酒厂生产装瓶的。

imalât [i:ma:lâ:t] (阿) *ç.is.* 生产，制造，制作：fabrikanın ～ı 工厂的生产 ～ masrafları 生产成本

imalâtçı *is.* 生产者，制造者(厂)，制造商

imalâthane [ima:lâ:tha:ne] (阿) *is.* 工厂，制造厂，工场，作坊

imale [ima:le] (阿) *is.* 【旧】❶倾向(于)，有意(于)，赞同：Onu bu fikre imale için çok uğraştım. 我费了很大劲才使他同意这个建议。❷〈文〉(诗歌为适应韵律需要)短元音拖长 ◇～ **etmek** 使倾向于，使有意于，使赞同 ～ **yapmak** 短元音拖长

imalı [i:ma:lı] *s.* 暗示的，拐弯抹角的：Aralarımızda imalı bir konuşma oldu. 我们进行了一次拐弯抹角的谈话。

imam (阿) *is.* ❶伊玛目，阿訇 ❷伊斯兰教派创立者 ❸(逊尼派)穆斯林领袖，是对哈里发的尊称 ❹一些伊斯兰小国的政教领袖 ❺站在前列的人，首领 ◇～ **kayığı** 【俗】棺材 ～ **kayığına binmek** 死 ～ **nikâhı** 宗教婚礼 ～ **sandalı** 【俗】棺材 ～ **sandalına binmek** 死：İmam sandalına binmekten korkuyorsan sıhhatine dikkat et. 你要是怕死就要保重身体。～ **suyu** 【俗】拉克酒 ◆**İmam osururşa, cemaat sıçar.** 上梁不正下梁歪。

imambayıldı *is.* 橄榄油烧茄子

imame [ima:me] (阿) *is.* 念珠的长形饰物

imamet [ima:met] (阿) *is.* 【旧】伊玛目(阿訇等)的身分地位

imam evi *is.* 【口】女子监狱

imamlık, -ğı *is.* 伊玛目(阿訇等)的身分地位

iman [ima:n] (阿) *is.* ❶(对宗教教义的)信仰：dili bir, dini bir, gönlü bir, ～ı bir insan yığını 一群同文同教，同心同德，信仰相同的人 ❷(对伊斯兰教的)信仰，皈依 ❸坚定的信心，坚定的信念，笃信：Bu işe imanla girdik. 我们满怀信心投入了这项工作。Kalpleri vatan aşkı ve imanı ile doldu. 他们心里充满了对祖国的无限热爱和坚定的信念。❹宗教 ◇～ **etmek** ①信仰(真主、宗教) ②坚信，笃信 ～ **sahibi** 有信仰的；有信心的，有信念的 ～ **tahtası** 【俗】胸骨 ～**a gelmek** ①皈依伊斯兰教，接受伊斯兰教 ②确认，承认；最终说出实话(实情)：Hâh şöyle imana gel! 嗨！你就认了吧！③心软，产生同情心：Sonunda hâlimize acıdı, imana geldi, yardım etti. 他最后对我们的样子产生了同情，心软了下来，帮助了我们。(*-i*) ～**a getirmek** ①使接受伊斯兰教，使皈依伊斯兰教 ②说服，说通 ～**dan çıkarmak** 使大怒 ～**i gevremek** 疲惫不堪，痛苦不堪 ～**ına kadar** 极其；饱饱地；足足地 ～**ına tak demek** 失去耐心，变得不耐烦 ◆**İmanı yok.** ①残忍的 ②滚他的蛋！去他的！见他的鬼去吧。**İmanım.** 老兄！老弟！伙计！**İmanına yandım!** 见鬼!

imaniye (阿) *is.* 【旧】信仰主义，僧侣主义

imanlı *is.* ❶有信仰的；有信念的 ❷有良心的，凭良心的，诚实的；羞于干坏事的，良心没有泯灭的

imansız *s.* ❶无信仰的；无信念的 ❷【转】邪恶的，残暴的，冷酷无情的：Seni dinsiz imansız seni. 你呀你！你这个冷酷无情的东西！Dinsizin hakkından imansız gelir. 【成】以毒攻毒；恶人自有恶人磨。◇～ **gitmek** 未皈依伊斯兰教而死去 ～ **peynir** 【俗】脱脂牛奶，脱脂奶酪，脱脂酸奶

imansızlık, -ğı *is.* ❶无信仰；无信念 ❷【转】邪恶，残暴，冷酷无情

imar [i:ma:r] (阿) *is.* ❶繁荣，昌盛，兴旺发达 ❷公共工程：～ bakanlığı 公共工程部 ◇(*-i*) ～ **etmek** 建设，开发，使繁荣

imaret(**hane**) [ima:ret, ima:rethane] (阿-波) *is.* ❶(救济贫民、学生等的)施粥所 ❷繁荣，振兴

imbat *is.* (夏季白天吹向内陆的)海风

imbik, -ği (阿) *is.* 蒸馏器 ◇～**ten çekmek** 蒸馏 ～**ten geçirmek** 蒸馏

im bilimi *is.* 符号学

imbisat [imbisa:t] (阿) *is.* 【旧】膨胀，扩大 ◇～ **etmek** 膨胀，扩大：Metallar sıcakta imbisat eder. 金属遇热膨胀。

imdat, -dı [imda:t] (阿) Ⅰ *is.* 援助，求救：Çocuğun imdat sesini işittik. 我们听到了小孩的求救声。İşareti görmekdiğim zaman vaziyetinizin imdada muhatç olduğu anlaşılır. 我见不到信号就说明你那的情况需要援救。Ⅱ *ünl.* 救命啊：İmdat! İmdat! Can kurtaran yok mu? 救命啊！救命啊！快来人啊！◇～ **etmek** 援救，救援 ～**a çağırmak** 呼救，求救 ～(**ın**)**a**

koşmak (或 **yetişmek**) 驰援，紧急救援：Aşağı kattan gürültüyü işiterek imdadıma koşan annem *evvelâ neye* uğradığını bilememişti. 听到楼下的响动妈妈赶来救我，她一开始没明白出了什么事。

imdi [i'mdi] *bağ.* 因此，所以，这样

imece *is.* 互助，合作：Halk hep imece ile çalışır. 这个村的村民一直以互助的方式劳作。Köyün yollar imece ile yapıldı. 村民合作修建了乡间公路。

imge *is.* ❶想象，意象；(头脑中的)形象 ❷幻觉

imgelem *is.* 想象(力)，联想(力)

imgelemek (*-i*) 想象，设想；构想

imgelenmek (*nsz*) imgelemek 的被动态

imgeli *s.* 有幻觉的

imgesel *s.* 想象的；幻觉的

imha [imha:] *is.* 消灭，毁灭，灭绝：kitle ～ silâhları 大规模杀伤性武器 Sol cenahın imhası, düşman cephesinde büyük bir gedik açılmasına sebep olmuştu. 左翼的被歼，把敌人的前线撕开了一个大口子。◇～ **etmek** 消灭，毁灭，灭绝

imik, -ği *is.* 【俗】嗓子眼，咽喉，喉咙 ◇～ **ine sarılmak** 追在屁股后面(催促)，纠缠

imitasyon (法) *is.* 模仿，模拟；仿造

imkân [imkâ:n] (阿) *is.* (适宜的)条件，可能(性)，机会：Ben bu işte imkân görmüyorum. 我看这件事不可能。Buraya gelmek için imkân arayacak. 他会找机会到这来。◇～ **dahilinde** 有可能发生的 ～ **nispetinde** 根据可能，尽可能地 ～ **vermemek** 使不可能，阻碍；防止：Işıksızlık çalışmamıza imkân vermiyor. 没有照明使我们无法工作。Bıçak bıçağa gelmek üzereyken araya girenler feci bir kavganın doğmasına imkân vermediler. 眼看就要刀枪相见了，有几个人冲了进来，防止了一场悲剧性的冲突的发生。～(ı) **yok** 不可能：Böyle bir şeyin olmasına imkân yok. 这种事不可能发生。Sinirli olduğum geceler başımın yastık görmesine imkân yok. 我激动得好几宿都没睡着。

imkânsız *s.* 不可能的：Bu kalın kafalı adama gerçekleri anlatmak imkânsızdır. 这个人是个木头脑袋，你跟他说不清楚。O meseleye ne taraftan bakarsan bak, halledilmesi imkânsız. 那个问题无论从哪个方面看都无法解决。Dünya meselelerini kâğıt üzeründe çözmek imkânsızdır. 世界大事，纸上谈兵不管用。

imkânsızlaşmak (*nsz*) 变得不可能

imkânsızlık, -ğı *is.* ❶不可能(性) ❷艰苦条件，恶劣条件：İmkânsızlıklar içinde yaşıyoruz. 我们生活在恶劣的条件中。

imlâ [imla:] (阿) *is.* ❶正确拼法；正字法：～ kılavuzu 正字法词典 ～ yanlışı 拼写错误 Yazısında pek çok imlâ hatası var. 在他的文章中有许多拼写错误。❷口述，口授，听写 ❸充(电)；装填(弹药)：～ sandığı (潜艇的)进水仓 ◇～ **etmek** ①口述，口授，使听写 ②充(电)，装填(弹药) ～**ya getirmek** 修改，订正，更正，改正 ～**ya gelmemek** (事务或想法)乱七八糟

imleç, -ci *is.* ❶自动记录表(仪器) ❷〈计〉光标

imlemek (*-i*) ❶标出，标志，(仪器)指示 ❷暗示

immoral (法) *s.* 不道德的，伤风败俗的，有伤风化的

immoralizm *is.* 非道德主义

immünoloji (法) *is.* 免疫学

imparator (意) *is.* 皇帝

imparatoriçe [imparatori'çe] *is.* 皇后；女皇

imparatoriçelik, -ği *is.* 皇后(女皇)的称号(名分)

imparatorluk, -ğu *is.* ❶皇帝称号，帝位 ❷帝国：Bizans ～u 拜占庭帝国 Osman ～u 奥斯曼帝国

imparator otu *is.* 〈植〉前胡属(*Peucedanum imperatoria*)

imrahor *is.* 〈史〉(皇室的)掌马官，厩官

imren *is.* 羡慕；嫉妒，垂涎，眼红

imrence *is.* 受众人羡慕的人(或物)

imrendirmek (*-i, -e*) imrenmek 的使动态

imrenilmek (*-e*) imrenmek 的被动态：Hiç imrenilecek durum da değilmiş senin durumun. 你的处境没有什么可羡慕的。

imreniş *is.* imrenmek 的动名词

imrenmek (*-e*) ❶羡慕：İki ufak çocuk konuşarak gidiyor, hâlleri o kadar sade, o kadar sevimli ki, imrenmemek mümkün değil. 两个小孩边说边走，样子是那么地朴素，那么地可爱，叫人无法不羡慕。❷嫉妒 ❸垂涎：Aç bir tilki bakmış ki çardaktan salkım salkım üzümler sarkıyor, imrenmiş, yemek istemiş. 一只饥饿的狐狸看到葡萄架上垂下几串葡萄，垂涎欲滴，很想吃。Sakalı ağardı ama gönlü kocamadı, hâlâ köyün taze kızları suya çamaşıra giderken imrenmektedir. 他胡子白了心却不老，见到村里水灵的姑娘去河边洗衣仍然心里痒痒的。❹模仿，效仿：Ali, hayvanlarla ilgili bir belgesel izlerken, her gördüğü hayvana imreniyor ve onun gibi olmak istiyor. 阿里在观看关于动物的资料片时模仿他所看到的每一种动物，希望自己也能像动物一样。

imrenti *is.* ❶羡慕：Döndü, bir kenardan imrentiyle kendisine bakmakta olan Berbat'ı gördü. 她回过身，看到贝尔巴特正在一旁羡慕地看着自己。❷嫉妒 ❸垂涎 ❹模仿，效仿

imsak [imsa:k] *is.* ❶【旧】自制，节制(饮食) ❷把斋时间：İmsaka beş dakika kaldı. 离把斋时间还有 5 分钟。İmsakta yatıp uyudular. 把斋时，他们躺下睡了。❸【旧】吝啬，小气：Bu derecede imsak ile arttırılacak para eksik olsun. 这样抠抠唆唆攒钱不如不攒。◇～ **etmek** 【旧】自制，节制：Fazla yemek, hele içki konusunda imsak etmeli. 要有节制，不要暴饮暴食。

imsakiye [imsa:kiye] (阿) *is.* 本地把斋时间表

imsakli *s.* 吝啬的，小气的

imsas *is.* 【旧】❶使吸，使吮，使啜 ❷注射

imsel *s.* ❶用符号标注的 ❷与符号有关的

imtidat *is.*【旧】❶延续，持续 ❷时间，期限 ❸〈天、数〉空间 ◇～ **etmek** 延续，持续：göz alabildiğine ～ eden çöl 一望无际绵延不断的大沙漠 Bu yıl çok kış imtidatetti. 今年冬天持续了很长时间。

imtihan [imtiha:n] (阿) *is.* ❶考试：～ odası 考场 ～ sonu defteri (小学)成绩册 imlâ ～ı 拼写考试 Çok çalışıyor, fakat imtihanlarda dili tutuluyor, başaramıyordu. 他很努力，可是一考试他就说不出来，考试没能通过。❷考验：Bu olay hepimiz için bir imtihan oldu. 这次事件对我们都是一次考验。◇～ **etmek** ①考，对(学生等)进行考试 ②考查，考验 ～ **olmak** ①考试 ②受考查，受考验 ～ **vermek** 经受住考验：Güreşçilerimiz başarılı bir imtihan verdi. 我们的跤手成功地经受住了考验。Motor uzun yolda iyi bir imtihan verdi. 发动机在漫长的旅途中很好地经受住了考验。～**a çekmek** ①考，对某人进行考试 ②考查，考验 ～**a girmek** 参加考试 ～**ını kazanmak** 考取：Üniversite imtihanını kazandığıma hâlâ inanamıyorum. Bana hâlâ şaka gibi geliyor. 我仍不敢相信我考上了大学，真是难以置信。

imtila *is.* 【旧】❶装满，灌满 ❷消化不良

imtina, -ı [imtina:] *is.* 【旧】戒除，戒绝，避免，回避 ◇(*-den*) ～ **etmek** 戒除，戒绝，避免，回避：Suçlu doğruyu söylemekten imtina etti. 罪犯不交待实情。İmzadan imtina etti. 他不签字。

imtisal, -li [imtisa:l] (阿) *is.* 【旧】❶模仿，学习 ❷遵守 ◇(*-e*) ～ **etmek** 模仿，学习；遵守：Arkasına imtisal ederek baylanlığa başladı. 他模仿他的后台，开始吊儿郎当了。

imtisas [imtisa:s] (阿) *is.* 【旧】吸收

imtiyaz [imtiya:z] (阿) *is.* ❶特权：Hiç kişiye, aileye imtiyaz tamnamaz. 任何个人和家庭均不

享有特权。❷特别许可(证)；特许，特批：petrol arama ～ı 石油勘探特别许可

imtiyazlı *s.* ❶(享有) 特权的：～ sınıf 特权阶层 ❷有特别许可的，经特许的：～ şirketler 享有特别许可的公司 ～ işler 特批实业

imtiyazsız *s.* 无特权的，不承认特权的

imtizaç, -cı [imtiza:ç] (阿) *is.* ❶混合，交融 ❷和谐，融洽 ❸ 〈化〉化合 ◇～ **etmek** 与某人和睦相处，与某人关系融洽

imyazar *is.* 速记员

imyazım *is.* 速记术

imyazımcı *is.* 速记员

imza [imza:] (阿) *is.* ❶签字，署名，落款，签署：～ töreni 签字仪式 Onun bu kağıdı imza yetkisi yok. 他无权签署这份文件。❷【转】(著名)作家，艺术家：Tanımış bir ～dan çıkan yazı 出自名作家的文章 ◇(*-e*) ～(**sını**) **atmak** ①签字，签署：mektuba ～ atmak 在信上落款 tarihî bir anlaşmaya ～ atmak 签署一项历史性的条约 İmzanı atıver gitsin! 你把名签了算了！②创造，取得：büyük bir başara ～ atmak 取得巨大的成功 Kırılması güç bir rekora imza attı. 他创下了一项难以打破的纪录。(*-i*) ～ **etmek** 签字，签署 ～ **günü** 作家签书日 ～ **kağıdı** 进出口登记单；签到簿 (*-e*) ～ **koymak** 签名，签字，签署：Anlaşmaya imza koydu. 他签署了协议。～ **sahibi** ①签字者，落款人 ②名家 ③作者 ～ **toplamak** 征集签名 ～ **vermek** 签署，签字 ～**yı basmak** (或 **çakmak**) 签署，签字

imzalamak (*-i*) 签署，上签字，签名：barış anlaşması ～ 签署和平协议 Bu romancı benim için kitabı imzaladı. 小说家在他的书上给我签了名。Yazıyı müdür imzaladı. 经理在文件上签了字。

imzalanış *is.* imzalanmak 的动名词

imzalanmak (*nsz*) imzalamak 的被动态

imzalatmak (*-i*, *-e*) imzalamak 的使动态：Senedi ona cebren imzalatmışlar. 他们逼他在文件上签了字。

imzalayış *is.* imzalamak 的动名词

imzalı *s.* 经签署的，经签字的；有(作者)署名的

imzasız *s.* 未签署的，无署名的，无落款的，匿名的：～ mektup 匿名信

in[1] *is.* ❶兽窝，兽洞，(野生动物的)洞崖：bir tilki ～i 一个狐狸窝 ❷山洞 ◇～ **gibi** 狭窄深暗的(地方)

in[2] *is.* 通常与 cin 同时使用，表示鬼，有时也指人：İn misin, cin misin? 你是人，还是鬼？Ne inim, ne cinim, senin gibi insanım. 我不是鬼，是和你一样的人。◇～ **cin top oynamak** 空无一人，没有人烟：Bugün sokakta in cin top oynuyor. 今天街上空无一人。～ **cin yok** 空无一人，没有人烟

İn 〈化〉铟(İndiyum)

inadına [ina:dına] *zf.* ❶执意，偏偏：Bu işi inadına yapıyor. 他执意做这件事。Su içmek istemiyorum ama inadına susuyorum. 我不想喝水，可偏偏口渴。❷太，过分，过于：Bu yemek inadına yağlı olmuş. 这道菜太油腻。

inak, -ğı *is.* 公理，教义，教条，教理，宗旨，原则

inakçı *is.* 教条主义者

inakçılık, -ğı *is.* 教条主义

inaksal *s.* 教条(主义)的，教义的

inal *is.* 受人信任的人，可信的人

inam *is.* 【旧】委托物，寄存物，保管物

i'nam *is.* 【旧】行善，善待；关照，博爱 ◇～ **etmek** 行善，善待；关照，博爱

inamlamak (*-i*) 委托，寄存

inan *is.* ❶信心：İşini başaracağını sonsuz bir inanı vardı. 他有绝对的信心把事情办好。❷信

任，任赖，信仰 ◇～ **olsun** 请相信(我)：İnan olsun ben söylemedi. 请相信，我没有讲。～ **olmaz** 不可信：Gazeteciler mübalağacıdılar, sözlerine pek inan olmaz. 记者喜欢夸大其辞，他们的话不可太相信。

inanca *is.* 保证，担保

inancı *s.* ve *is.* 〈哲〉信仰主义的，信仰论的；信仰主义者，信仰论者

inancılık, -ğı *is.* 〈哲〉信仰主义，信仰论

inanç, -cı *is.* ❶信仰，信念：Onu inancından döndüremezsiniz. 你们无法使他放弃他的信仰。Herkes, dinî inanç hürriyetine sahiptir. 每个人都有宗教信仰自由。❷信任，信赖 ❸相信：Halk arasında fillerin 150 yıl yaşadığına dair bir inanç vardır. 老百姓都相信这些大象活了150年。

inançlı *s.* 有信仰的，信念坚定的：Paşa sağlam inançlı bir Müslümandı. 帕夏是一个信仰坚定的穆斯林。

inançsız *s.* 无信仰的，信念不坚的

inançsızlık, -ğı *is.* 无信仰，信念不坚定

inandırıcı *s.* 令人信服的，可信的：～ bir yazı 一篇令人信服的文章

inandırıcılık, -ğı *is.* 可信性，说服力

inandırılmak (*-e*) inandırmak 的被动态

inandırmak (*-i*, *-e*) inanmak 的使动态：Allah (seni) inandırsın. 我若骗你苍天不容！让真主作证！我说的是实话！Annesini söylediklerine inandırdı. 他使他的妈妈相信了他说的一切。O sözlerin bana ait olduğuna kimseyi inadıramamıştı. 他未能使任何人相信那些话是我说的。

inanılma *is.* inanılmak 的动名词：～sı güç bir güzellik 难以置信的美景

inanılmak (*-e*) inanmak 的无主态：Allah bir dediğinden başka (gayri) sözüne inanılmaz. 他满口谎言，别信他的。İnanılır gibi değil. 难以置信。Sen de çocuk gibisin, o adamın sözüne inanılır mı? 你也太天真了，那个人的话能信吗？

inanılmaz *s.* ❶难以置信的，无法让人相信的：～ hikâyeler 难以置信的故事 Böyle şeye inanılmaz. 这种事不可信。❷罕见的，非常的：～ gelişmeler 非常事态

inanırlık, -ğı *is.* 可信性

inanış *is.* inanmak 的动名词

inanlı *s.* 相信的；信任的，信赖的；信仰的

inanmak (*-e*) 相信，信任；信仰；迷信：Tanrı'ya ～ 信仰真主 yıldız falına ～ 相信占星术 Ben size inanırım. 我信任你。Her reklâma inamayım. 不要所有的广告都信。Onun bütün söylediklerine inandım. 他的话我全信。◆**İnanma dostuna, saman doldurur postuna.** 称兄道弟的人不可托，事到临头很难说。

inanmazlık, -ğı *is.* 不相信，不信任，不迷信

inansız *s.* 无(宗教)信仰的，无信心的

inansızlık, -ğı *is.* 无信仰，无信心

inat, -dı [ina:t] Ⅰ *is.* ❶固执，顽固，执拗；坚持(的事)，执着：İnadı bırak da yemek ye. 别犟了！吃饭吧！Ⅱ *s.* 固执的，犟的：～ bir çocuk 一个倔强的孩子 ◇～ **etmek** 固执，顽固；倔强：Umarım ki o da çocukça inatlar etmez, bu iş de böyle bitmiş olur. 依我看，他也不会耍小孩子脾气，这事也就这么过去了。～**a bin(dir)mek** 坚持做某事，固执地做某些非要干的事情 ～**ı tutmak** 固执，顽固，犯倔

inatçı *s.* 固执的，顽固的，犟的：～ bir adam 一个倔强的人

inatçılık, -ğı *is.* 固执，执着，犟脾气，倔强；顽固：İnatçılığı babasına çekmiş. 他的倔劲和他爸一样。◇～ **etmek** 固执，执着，犟脾气，倔强；顽固：Ali'nin dediği dedikti. Fakat Ahmet de ondan beter inatçılık ediyordu. 阿里很犟，但是艾哈迈德比他更犟。(*-in*) ～**ı tutmak** 犯倔：Murat'ın inatçılığı tuttu. 穆拉特犯了倔劲。

inatlaşma *is.* inatlaşmak 的动名词：ABD seçimi inatlaşmaya dönüştü. 美国大选陷入僵局。

inatlaşmak (*nsz*, *-le*) 僵持不下，固执

inayet [ina:yet] (阿) *is.* 恩惠；善意的行为，好事；特殊照顾，优惠：Allah'ın inayetiyle muvaffak olacağım. 老天保佑，我会成功。◇**～ etmek** (或 **eylemek**) 帮助 **～te bulunmak** 帮助 ◆**İnayet ola** (或 **olsun**). (用以敷衍乞丐)愿真主保佑(赐福给)你！

ince *s.* ve *zf.* ❶细的；薄的；瘦的，苗条的：～ değnek 细棍 ～ halat 细绳 ～ kitap 薄书 kuru, ～ bir kadın 干瘦的女人 ～ yapılı 瘦高的 Gece olmuştu, gökyüzünde ince bir ay vardı. 夜幕降临，一弯明月空中高挂。❷(颗粒)细小的：～ kum 细沙 ～ un 精制面粉 ❸(作工)精细的，精巧的，考究的：～ nakış 精巧的刺绣 ～ kırkılmış 留着经过精心修剪的胡子的 ❹心灵手巧的：～ bir sanat adamın 心灵手巧的艺术家；能工巧匠 ❺(声音)尖细的：～ bir çocuk sesi 尖细的童声 Onun sesi ince olmakla birlikte çok açıktı. 他声音尖细，但发音清晰。❻窄的：～ bir yol 窄路 ❼(液体)稀薄的 ❽【转】文雅的，温文尔雅的，文质彬彬的，斯文的：～ bir adam 斯文的男子 ～ bir davranış 温文尔雅的举止 Allah, ince ruhlu kibar yaratmıştı bu kızı. 是真主把这姑娘造就得那么细心有礼貌。❾(感觉)敏锐的：～ kulak 敏锐的耳朵 ❿轻微的，不易察觉的：～ bir gülüş 一丝笑意 ～ deprem 微震 İnce hastalıktan çıngırağı çekmiş. 一个小病就要了他的命。◇**～ donanma** 【旧】轻型快艇队 **～ eleyip** (或 **eğirip**) **sık dokumak** 极其仔细地查看(考虑、分析等)：Bir malı ince eleyip sık dokumadan almam. 我买东西总是左挑右挑。İnce eleyip sık dokumasaydım, beni Roma'ya götürecek otobüse bindireceklerdi. 要不是我特别小心，他们就让我上了去罗马的长途汽车了。İnce eleyip sık dokumaya gelmeyecek sıradan bir kitap bu. 这本书平平常常，不值得细读。**～ ～** 细细地，淅淅沥沥地：Ay ışığı, yüksek servileri ince ince gümüşledi. 月光照在高高的柏树上，洒下缕缕银光。Serpilmeye başladı bir yağmur ince ince. 淅淅沥沥地下起了毛毛细雨。**～ iş** ①刺绣 ②细活，精细的工作 **～ kesim** 瘦削的 **～ ünlü** 〈语〉前列元音 **～ yapılı** 瘦弱的，苗条的 **～ zar** 〈解〉软膜(覆盖在脑和脊髓表面的血管膜) **～den ～den** 细声地，低声地 **～den ～ye** ①仔细地，细致地，详细地：Aldığı saati inceden inceye gözden geçirdı. 他把买的表仔细查看了一遍。Bu konu üzerinde inceden inceye durmak gerek. 这个问题应该仔细研究。②小声地，悄悄地，轻轻地

ince ağrı *is.* 【俗】结核，痨

ince bağırsak, -ğı *is.* 小肠

incecik [i'ncecik] *s.* ince 的强化形式：Gözlerinin önünde küçük siyah ve beyaz noktalar, incecik ve kıvrak şekilde uçuşuyordu. 他两眼发黑，直冒金星。Penceresinin önünde incecik sesli bir vıcırtı duymuş. 他听到窗外有人在窃窃私语。Küçücük, incecik bir kızdır. 她是个瘦瘦的小姑娘。

incecikten [i'cecikten] *zf.* 轻微地，不易察觉地：İncecikten bir kar yağıyor. 正下着小雪。

inceden *s.* 瘦弱的，苗条的

ince hastalık, -ğı *is.* 【俗】结核病，痨病，肺病，肺痨

inceleme *is.* ❶ incelemek 的动名词：Lu Xun üzerine incelemeler yapmıştır. 他对鲁迅进行了研究。❷研究报告，调查结果，分析报告：Arkadaşım yeni bir inceleme yayımladı. 我的同事又发表了一份调查报告。

incelemeci *is.* 研究人员，调查人员，分析人员

incelemek (*-i*) 调查，视察，研究，分析：Bakan, tarım bölgelerini inceledi. 部长对农业地区进行了视察。İlişti̇ğiniz sorunu bir daha inceleyelim. 您提到的问题我们再研究研究。◇**inceleyim derken üzülmek** 欲速则不达

inceleniş *is.* incelenmek 的动名词

incelenmek (*nsz*) incelemek 的被动态：Laboratuvarda gıda maddeleri incelendi. 在实验室对食品进行了化验。

inceletiş *is.* inceletmek 的动名词

inceletmek (*-i*) incelemek 的使动态

inceleyici *s.* 研究的，调查的，分析的

incelik, -ği *is.* ❶瘦；细；薄；精细，考究；尖细；窄；敏锐 ❷雅致，优雅，斯文 ❸微妙(之处)，细微(之处) ❹细节：Ali'ye vaziyeti bütün inceliğiyle anlattı. 他向阿里详细介绍了情况。◇**～le geri çevirmek** 婉言谢绝

inceliş *is.* incelmek 的动名词

incelmek (*nsz*) 变细(瘦、薄、尖细、敏锐、文雅、稀薄等)

inceltici *is.* 稀释剂，冲稀剂，稀料

inceltiş *is.* inceltmek 的行或方式

inceltme *is.* inceltmek 的动名词：～ işareti 〈语〉长音符

inceltmek (*-i, -e*) incelmek 的使动态

ince saz *is.* 演奏土耳其民族音乐的乐队

ince yağ *is.* 精炼油

inci *is.* ❶珍珠 ❷【俗】(可笑的)口误 ◇**～ gibi** 小而洁白的，整洁的，美丽的：～ gibi dişler 珠子般的牙齿 ～ gibi yazı 整洁的文字 ～ gibi kız 小巧可爱的姑娘 (*Ağzından*) **～ saçmak** 字字珠玑

inci balığı *is.* 〈动〉珍珠鱼(*Alburnus*)

inci çiçeği *is.* 〈植〉铃兰(*Convallaria majalis*)

incik, -ği *is.* 〈解〉胫(部)：～ kemiği 〈解〉胫骨

incik boncuk *is.* 不值钱的首饰等东西

İncil *öz.is.* 《福音书》,《引支勒》,《圣经□新约》

incili *s.* ❶镶有珍珠的 ❷珍珠色的：İlkyazda pembeli incili çiçekler açıp, güzde bol bol meyve veren on iki de şeftali ağacı vardı. 那里还有 12 棵桃树，春天开出淡红色和珍珠色的鲜花，秋天结着硕大的果子。

incinmek (*nsz*) ❶受伤(多指扭伤或因碰撞、挤压等原因造成的无外伤的病痛)：Yürürken kaymış, ayağı incinmiş. 他走路时滑倒，扭伤了脚。❷ (*-den*)【转】(感情)受到伤害，生气：Hocanım sert bakmasından pek incinmiş. 丈夫的怒目而视使她深受伤害。

incir *is.* 〈植〉无花果；无花果树(*Ficus carica*)：Darı ununda baklava, incir ağacında oklava olmaz. 【成】棒子面做不成细点心，无花果树做不成擀面杖；巧妇难做无米之炊。◇**～ çekirdeğini doldurmaz** 微不足道的，不值一提的：İncir çekirdeğini doldurmaz bir nedenle tartıştılar. 他们为一点微不足道的小事吵架。**～ dolması** 【俗】睾丸

incir kuşu *is.* 〈动〉田云雀，鹨(*Anthus trivialis*)

incirlik, -ği *is.* 无花果树林；无花果树园

incirsi meyve *is.* 〈植〉隐头花序

inci taşı *is.* 〈地〉珍珠岩

incitici *s.* 刺痛的(话或行为)，冒犯的

incitilmek *is.* incitmek 的被动态

incitiş *is.* incitmek 的动名词

incitme beni *is.* 【俗】癌症

incitmek (*-i*) ❶弄伤：Ağır bir taş kaldırdım, belimi incittim. 我搬了一块石头，扭了腰。Sol ayağını geçen gün biraz incitmiştim. 我前天弄伤了左脚。❷伤害：Bu gibi işlerini halkı incitmeyeceğini söylediler. 他们说这种事不会伤害民众的感情。

inç (英) *is.* 英寸(合 540cm)

inçlik *s.* …英寸的：5.25 inçlik disket 5.25 英寸软盘，5 寸盘

indeks *is.* ❶索引 ❷指数；率：fiyatın ～i 价格指数 geçim ～i 生活费指数

indeterminist (法) *is.* 〈哲〉决定论者

indeterminizm (法) *is.* 〈哲〉决定论

indî [indi:] (阿) *is.* 【旧】个人的：～ fikirler 个人看法，个人意见 ～ yorum 个人看法，个人评论

indifa, -ı [indifa:] (阿) *is.* ❶(火山)喷发 ❷〈医〉发疹 ◇～ **etmek** (火山)喷发

indifâî [indifa:i:] (阿) *s.* ❶(火山)喷出的，喷发的 ❷〈医〉发疹的；疹的

indikatör (法) *is.* 指示器，显示器

indinde *e.* 【旧】根据某人看法，在某人看来：Ananın indinde yavrusunun değeri büyüktür. 在母亲的眼里，孩子很重要。

indirge *is.* 〈化〉❶还原 ❷〈数〉约简

indirgeç, -ci *is.* 减速齿轮，减速器，减压阀，减压器

indirgemek (*-i*) ❶(使)简化，精简，缩减：İlk ilke her şeyi en yalına indirgemekti. 首要原则是一切简化到最简单的程度。❷ 〈化〉还原 ❸〈数〉约简

indirgen. *s.* 〈化〉还原的

indirgenebilir *s.* 〈化〉可还原的

indirgeniş *is.* 还原(方式)

indirgenlik, -ği *is.* 〈化〉还原性

indirgenmek (*nsz*) indirgemek 的被动态

indirgeyici *s.* 具有还原性的

indirilmek (*nsz*) indirmek 的被动态：Gemi, törenle kızaktan denize indirildi. 仪式上，船从滑台上下水入海。Vergiler sıfıra indirilemez; kabul olmayacak duaya amin deme. 税不可能降到零，你别异想天开了。

indirim *is.* 降价，减价 ◇～ **yapmak** 降价，减价

indirimli *s.* 降价的，减价的，折价的：～ satışlar 减价出售，(削价)处理

indiriş *is.* indirmek 的动名词

indirme *is.* indirmek 的动名词：silindiri kaldırma ve ～ kolu 滚筒之升降杆

indirmek (*-i*, *-e*) ❶ inmek 的使动态：denize bir filika ～ 把一艘救生艇放下海 Hayvan, sahibinin sırtına indirdiği şiddetli kamçı üzerine olanca canını dışne taktı. 背上挨了主人狠狠几鞭之后，那头牲口便拼出了全力。Sırtından çalı çırpı demetini indirdi, çizmelerinin karlarını süpürüp onu içeri çağırdı. 她取下他背上的柴捆，还刷去他靴子上的雪，请他进屋。Örgülerini çözdü, saçlarını omuzlarına indirdi. 她解开辫子，把头发披在肩上。Eşeği dama çıkaran yine kendi indirir. 【成】解铃还须系铃人。❷(从国际互连网)下载

indirtmek (*-i*, *-e*) indirmek 的使动态：Eşyalarımı lütfen aşağı indirtiniz. 请您让人把我的行李拿下来！

indiş *is.* ❶标记 ❷指数，率

individüalist (法) *is.* 个人主义者，利己主义者

individüalizm (法) *is.* 个人主义，利己主义

indiyum [i'ndiyum] *is.* 〈化〉铟(In)

indükleç, -ci *is.* 〈物〉感应器，电感应线圈

indükleme *is.* ❶〈物〉感应，感应现象：～ makinesi 〈电〉感应电动机 ～ makinesinin primer sargısı 〈电〉感应机的原线圈 ～ makinesinin sekonder sargısı 〈电〉感应机的副线圈 ❷〈哲〉逻辑归纳(法)

indüklemek (*-i*) 〈物〉感应，感生

indükleyici *is.* 感应的：～ sargı 〈电〉感应绕组

indüksyon *is.* ❶〈物〉感应，感应现象 ❷〈哲〉逻辑归纳(法)

İndüs *öz.is.* 印度河(亚洲)

ineç, -ci *is.* 〈地〉向斜

inek, -ği *is.* ❶母牛，奶牛 ❷【转】傻子，白痴 ❸【俚】书呆子 ❹【俚】脂粉气的)同性恋

男子 ❺【俚】随意与男人发生性关系的女人 ❻【俗】小汽车：Bizim ineği gene emzirmişler yahu. 嗨！他们又偷我们小汽车的油了。

inekçi *is.* (以出售牛奶及奶制品为目的)牧牛人，牛场主

inekcil *is.* 【俚】书呆子(指学习刻苦的学生)：Ahmet mi? Bırak, inekcilin tekidir. 艾哈迈德？你拉倒吧！他整个书呆子一个！

inekçilik, -ği *is.* 牧牛业

inekhane *is.* 牛圈，牛栏

ineklemek (*nsz*) 【俚】努力学习：Fiziğe adamakıllı ineklemek lâzım. 学物理要特别用功。

ineklik, -ği *is.* ❶牛圈，牛栏 ❷【转】蠢笨 ❸勤奋，苦读

inenler *ç.is.* 后裔，后代，后辈，子孙

ineze *s.* 无力的，衰弱的，无能为力的

infak (阿) *is.* 〈法〉抚养，赡养

infaz [infa:z] (阿) *is.* 执行(裁决、决定等)：idam cezasının ～ı 死刑的执行 ◇～ **etmek** 执行：Otoyol ihalesinde rüşvet aldığı gerekçesiyle ölüm cezasına çarptırıldı. Onun cezası 2 yıl sonra infaz edilecek. 他因在高速路的招标中收受贿赂而被判处死刑，缓期两年执行。

infial, -li [infia:l] (阿) *is.* 【旧】❶愤怒，生气 ❷(受)影响 ❸〈哲〉受动性 ◇～ **uyandırmak** 激怒，使生气 ～**e kapılmak** 生气，愤怒

infilâk [infila:k] (阿) *is.* 爆炸：～ maddeleri 爆炸品，爆炸物，炸药 ◇～ **etmek** ①爆炸 ②(感情的)猛烈发泄

infinitezimal, -li (法) *s.* 〈数〉无限小的，无穷小的：～ sayı 无穷小数，不尽小数

infirak (阿) *is.* 【旧】离开，分离

infirat, -dı [infira:t] *is.* 【旧】隔离，孤立

infiratçı *is.* 孤立主义者

infiratçılık, -ğı *is.* 孤立主义者

infisah [infisa:h] (阿) *is.* 【旧】❶失效，(被)废止：eski kanunların ～ı 旧法律的失效 ❷解体，解散：bir meclisin ～ı 议会解散 ❸腐化，变质，变味

informatik (法) *is.* ve *s.* 信息论(的)

İngiliz [i'ngiliz] *öz.is.* ve *s.* 英国人(的)：～ edebiyatı 英国文学 ～ donanması 英国舰队 ～ Uluslar Birliği 英联邦 ◇～ **altını** 沙弗林(英国旧时面值一英镑的金币) ～ **armasını yemek** 【俚】受到斥责，受到训斥：İngiliz armasını yiyince, süt dökmüş kediye benzedi. 他一挨训就吓得缩成一团。～ **sicimi** (或 **ipi**) **ile asılmak** 把(某事)交给高手去做 ～ **siyaseti** 铁血政策

ingiliz anahtarı *is.* 扳手，扳钳，螺旋钳

İngiliz tuzu *is.* 〈化〉泻(利盐)，硫酸镁七水合物，七水合硫酸镁

İngilizce [ingili'zce] Ⅰ *is.* 英语 Ⅱ *s.* 英语的，用英语的：～ kitap 英文书

İngiltere [ingilte're] *öz.is.* 英格兰，英国(欧洲)

ingin[1] *s.* 低洼的：Burası ingin olduğu için pek rüzgarlı olmaz. 这里地势低，所以风不太大。

ingin[2] *is.* 〈医〉卡他，黏膜炎：burun ～i 鼻炎 göğü ～i 胸膜炎 bağırsak ～i 肠炎

inginlik, -ği *is.* ❶低洼 ❷【转】衰弱，衰老

inha [inha:] (阿) *is.* 【旧】提名 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** 提名：Beni yeni bir göreve inha ettiler. 他们提名我担任一个新的职务。

inhidam [inhida:m] (阿) *is.* 【旧】倒塌，坍塌

inhilâl, -li [inhila:l] (阿) *is.* 【旧】❶解体，破碎，分裂 ❷(职位)空缺 ❸ 〈化〉液化，融化，溶化 ❹〈心〉分裂 ◇～ **etmek** ①解体，分裂，破碎 ②(职位)空缺

inhimak, -kı [inhima:k] (阿) *is.* 【旧】沉溺，醉心：Moda inhimakı birçok ailenin bütçesinin sarsıyor. 沉溺时尚使不少家庭入不敷出。

inhina [inhina:] (阿) *is.* 【旧】❶弯曲，弯 ❷【转】屈服，顺从 ◇～ **etmek** ①变弯 ②屈服，折服，屈从

inhiraf [inhira:f] (阿) *is.* 【旧】偏离，转向 ◇(*-den*) ～ **etmek** 偏离，背离，转向：Aldığı emirin bir kelimesinden inhiraf etmez. 对接到的命令他总是一字不差地执行。

inhisar [inhisa:r] (阿) *is.* ❶垄断，专卖(权)：tütün ～ı 烟草专卖 ❷【转】独占 ◇(*-e*) ～ **etmek** 仅限于：Konuşmamız bu meseleye inhisar etmeli. 我们的谈话仅限于这个问题。～(**ın**)**a almak** 垄断：Devlet bazı malların dışa satımını inhisarına alabilir. 国家可以垄断部分产品的出口。～**ında olmak** 为…专利(品)，为…特权：Vatanseverlik kimsenin inhisarında değildir. 爱国不是任何人的专利。

inhisarcı *is.* 独占者(的)，专利者(的)，垄断者(的)

inhisarcılık, -ğı *is.* 垄断主义(制度)，专卖主义(制度)

inhitat [inhita:t] (阿) *is.* 【旧】❶衰落，衰退；退步，退化，败坏：imparatorluğün ～ı 帝国的衰落 arazinin ～ı 地质的退化 ahlakın ～ı 道德的沦丧 ❷老化，衰弱 ◇～ **etmek** 衰落，衰退；退化，退步；败坏；老化，衰弱

ini *is.* 【俗】❶内弟，小舅子；小叔子；弟弟 ❷叔叔

inik *s.* 降下的，落下的，放下的：～ deniz 〈地〉落潮，低潮 Pencere perdeleri hep inikti. 窗帘都拉着。Hava sıcak olduğu hâlde camlar iniktı. 天气虽然很热，可窗户都关着。

inikâs [inikâ:s] (阿) *is.* ❶(光、声)反射：güneşin ～ı 太阳光的反射 sesin ～ı 声音的反射，回声 ❷影响：petrol fiyatlarının başka mallara ～ı 石油价格对其它商品的影响 ◇～ **etmek** 反射

inikat, -dı [inika:t] (阿) *is.* ❶集合，集会，开会 ❷商定，决定 ◇～ **etmek** ①汇集，集合 ②决定，商定

inildemek (*nsz*) 见 inlemek

inildetmek (*-i*) inildemek 的使动态

inildeyiş *is.* inildemek 的动名词

inilemek (*nsz*) 见 inlemek

inilmek (*-e*) inmek 的无主态：İstanbul'a vapurla inilir. 可以乘船到伊斯坦布尔。

inilti *is.* 呻吟声：Trende herkes uyuyor, uzun bir öksürük silsilesi ve bazı iniltilerden başka ses yok. 火车上的人都睡着了，只有长时间的一连串咳嗽声，有时有一些呻吟声，没有其它声响。Yavaş yavaş kendine gelen anne, ıstıraplı iniltileri arasında itiraz ediyordu. 母亲慢慢地醒了过来，痛苦地呻吟着表示反对。

inim inim *zf.* 不停地(呻吟) ◇～ **inlemek** ①不停地呻吟 ②十分痛苦 (*-i*) ～ **inletmek** 使痛苦不堪：Bunlardan çekmediğim kalmadı, beni inim inim inlettiler. 这些苦没有我没受过的，它们使我痛苦不堪。

inisiyatif (法) *is.* ❶创使，首创，发起，倡议，牵头：Bu işi onun inisiyatifiyle başardık. 在他的倡议下我们办成了此事。❷首创精神，主动性 ◇～**i ele almak** 采取主动 ～**ini kullanmak** 发挥主动精神。

iniş *is.* ❶ inmek 的动名词 ❷下坡(路)：Her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır.【成】塞翁失马，安知非福。❸【转】(走)下坡(路)，倒退，没落，衰落 ❹〈体〉下(如从双杆上下杆) ◇～ **aşağı** 朝下坡方向：İniş aşağı koştular. 他们向坡下跑去。～ **takımları** 【俗】女人大腿 ～ **yeri** ①赴任地点 ②降落场 ～ **yokuş** 高高低低的，起伏不平的

inişli *s.* 有下坡的 ◇～ **çıkışlı** (或 **yokuşlu**) 高高低低的，起伏不平的：～ çıkışlı bir yol 一条起伏不平的路

inişlik, -ği *is.* 着陆跑道，着陆地带

inkâr [inkâ:r] (阿) *is.* 否认，不接受，不承认 ◇(*-i*) ～ **etmek** 否认，不承认；不接受：İnsan yaptığı bir şeyi inkâr etmemeli. 一个人做过的事不能不承认。Bu bir vakıadır, inkâr edilemez. 这是事实，是否定不了的。Ne kadar inkâr etse hırsızlığı tevil götürmüyordu. 他不论怎么否认也无法开脱他的偷盗行为。～**dan gelmek** 否认，不承认；不接受

inkıbaz (阿) *is.* ❶【旧】收缩，缩小：Soğuk her cisimde az çok inkıbaza sebep olur. 寒冷会造成任何物体或多或少地体积缩小。❷痛苦 ❸〈医〉便秘

inkıbazlık, -ğı *is.* 便秘

inkılâp [inkılâp] (阿) *is.* 革命，革新，改革，创新；变革，演变：Sovyet ～ı 苏维埃革命 yazı ～ı 文字改革 İdareimaslahatçılar esaslı inkılâp yapamazlar. 得过且过的人不会进行根本性的变革。◇～ **etmek**【转】演变为，变为

inkılâpçı Ⅰ *s.* 革命的，(主张)变革的，(主张)创新的 Ⅱ *is.* 革命者，改革者，创新者

inkılâpçılık, -ğı *is.* 革命思想，革命行动

inkıraz [inkıra:z] *is.* 消亡，消失，崩溃，解体；结束：Bazı devletlerin inkırazını tarihte görmekteyiz. 我们看到历史上有些国家消亡了。Pencere kenarlarının parça parça dökülmüş sıvaları, yakın bir inkırazın kara haberini veriyordu. 窗户边上斑驳的墙皮昭示着很快将塌陷。◇～ **bulmak** 消亡，消失，解体，结束 ～**a uğramak** 消亡，消失，解体，结束

inkısam [inkısa:m] (阿) *is.* 【旧】分裂，解体，分散，破碎

inkıta, -ı [inkıka:] (阿) *is.* 【旧】中断，打断，(比赛) 暂停 ◇～**a uğramak** 被中断，被打断，(比赛)暂停：Müzakereler inkıtaa uğradı. 谈判中断了。

inkıyat, -dı [inkıya:t] (阿) *is.* 【旧】服从，顺从，听从 ◇(*-e*) ～ **etmek** 服从，顺从，听从

inkisar [inkisa:r] *is.* 【旧】❶碎，破碎：Dökme demirden eşya inkisara kabiliyetlidir. 铸铁制品易碎。❷【转】生气，不高兴：İnkisarına sebep olacak şey söylemedim. 我没有说让他不高兴的话。❸【转】诅咒，咒骂 ◇～ **etmek** 诅咒，咒骂 ～**da bulunmak** 诅咒，咒骂 ～**ı hayal** 失望 ～ **tutmak** 诅咒变成现实

inkişaf [inkişa:f] (阿) *is.* 【旧】❶发展，组织，进行：Hâdiselerin inkişafını beklemek lâzımdır. 应该等待事态的发展。❷出现，显露 ❸〈数〉展开；推导 ◇～ **etmek** 发展，进展，发生；进行：Taarruzun nereden, ne şekilde inkişaf edeceğini merak ettiler. 他们感兴趣的是进攻将从哪里并且如何进行。

inleme *is.* inlemek 的动名词：Fare aslanın inlemelerini duymuş, koşarak gelmiş, ipi kemirip aslanı kurtarmış. 老鼠听见狮子的吼叫声，跑来咬断绳子，救了狮子一命。

inlemek (*nsz*) ❶呻吟：Ağır hasta inliyor. 重病人正在呻吟。Dünya gözüyle yavrularımı son kez görsem, diye inledi. 她呻吟着说，“我真想临死之前最后见我的孩子们一面。”Etme bulursun, inleme ölürsün. 【成】善有善报，恶有恶报。❷吼叫：Bir sancılı yerine dokumuşum gibi, ıstırapla: Bırak, ilişme, diye inledi. 好像我碰到了他的痛处，他一声惨叫：“放开，别碰。”❸回响，回荡：Top seslerinden her yer inliyor. 四处都回荡着炮声。

inletmek (*-i*) ❶ inlemek 的使动态：Davudî sesiyle ortalığı inletti. 他那浑厚的声音在周围回荡。Gökleri inleten bir alkış kopmuştu. 爆发出一阵雷鸣般的掌声。❷折磨

inleyiş *is.* 呻吟(声)；欢呼(声)，咆哮(声)，回荡，回响

inme *is.* ❶ inmek 的动名词 ❷〈医〉麻痹，瘫痪 ◇～ **inmek** 麻痹，瘫痪：Sağ yanına inme inmiş. 他的右半身瘫痪了。

inmek, -er (*nsz*, *-den*, *-e*, *-i*) ❶下来，下去，下：attan ～ 下马 dağdan ～ 下山 merdivenden ～ 下楼梯 otobüsten ～ 下公共汽车 uçaktan ～ 下飞机 Gün ağırırken ırmağa inip yıkandı. 天亮了，他到河里洗了个澡。Uzun bacaklarıyla koridoru bir solukta geçip koşa koşa merdivenleri indi. 他迈开长腿一口气穿过走廊跑下了楼梯。❷落下，掉下：Çakır gözlerinden iplik iplik yaşlar iniyordu. 他那灰蓝色的眼里滚落行行泪珠。Kuş dikleme aşağı doğru indi. 鸟一头扎了下来。Kısmet gökten zembille inmez. 【成】幸福不会从天降；一份耕耘，一份收获。❸去，到：Annem İstanbul'a indi. 我母亲去伊斯坦布尔了。Bu yıl şehre inemiyeceğiz, köşkte kışlayacağız. 今年我们不能进城了，要在别墅过冬。Öteberi almak için şehre ineceğim. 我要进城买些零碎东西。Hırsız duvarı aşıp bahçeye inmiş. 窃贼翻墙进了花园。❹住进，下榻：İstasyonun karşısında bir otele indik. 我们住进了车站对面的一家旅馆。❺(由膨胀状态恢复原状)消，落，退：Sular indi. 水落下去了。Şiş indi. 肿消了。Top inmiş. 球瘪了。❻倒塌，坍塌：Yağmurdan duvar inmiş. 由于下雨，墙塌了。❼(价格、数字)下降，减价：

Altın fiyatları indi. 黄金价格下跌了。Bin lira daha indim, gene almadı. 我又降了一千里拉，他还是没买。❽笼罩，降临：Sis birden inmişti. 突然下雾了。Sokağa akşam karanlığı indi. 街上笼罩上了夜色。❾击中，打：Bodoslamadan bir tane inersem şeşi beş görürsün, alimallah! 老天作证，我朝你的鼻子打一下，你就会晕头转向。Suratına bir tokat indi. 他的脸上被打了一个耳光。❿麻木，瘫痪：Sağ tarafına inmiş. 他的右边身子瘫痪了。❶❶延伸，通往：Bu yol nereye iniyor? 这条路通向哪里？Beyaz taşlardan yapılmış kısa bir duvarın ötesindki zeytinlik ta vardiye kadar iniyordu. 白石砌成的一段短墙外的橄榄林一直伸向山谷。❶❸垂下，垂向 ❶❹〈乐〉下行

inmeli *s.* 麻痹的，瘫痪的：Hastanın sağ tarafı inmeli. 病人的右半身瘫痪。

inorganik, -ğı [i'norganik] (法) Ⅰ *s.* ❶无机的：～ kimya 无机化学 Mineraller inorganik maddelerdir. 金属是无机物。❷〈医〉非器质性的(疾病)

insaf [insa:f] (阿) Ⅰ *is.* 情理，通情达理，人情事理：Sende insaf yok mu, adamcağız bu borcu birden verirse, iş bozulmaz mı? 你还讲不讲道理，这笔债他要是一次还清，他的生意不就毁了吗？Ⅱ *ünl.* 要讲理，要通情达理：İnsaf, oraya iki saatte gidilir mi? 你要讲理，两个小时怎么能到那儿呢？◇**～ etmek** ①同情，怜悯 ②讲理，通情达理 **～a gelmek** 讲理，讲公道，通情达理 **～ı elden bırakmak** 不讲理，不通情达理：Dağda gez, belde gez; insafı elden bırakma (或 koma). 【成】你怎么着都行，但要讲道理。**～ına kalmış** 由某人自行处理的，由某人自由决定的凭良心的

insaflı *s.* 讲道理的，讲良心的，通情达理的，公平的：～ bir tüccar 一个讲良心的商人。

insaflılık, -ğı *is.* 通情达理，讲理，公平，讲良心

insafsız *s.* 不讲理的，不讲良心的，不公正的，无同情心的，残忍的：～ bir satıcı 奸商 İnsafsız adam çocuğa cehennem azabı çektiriyor. 那个狠心人对孩子进行了残忍的折磨。

insafsızca [insafsı'zca] *zf.* 不讲道理地，不通情达理地，不讲良心地，无同情心地，残忍地，黑心地：İstanbullu ayak takımı, turistleri insafsızca yolmuş. 伊斯坦布尔瘪三黑心地骗去了游客们的钱财。Esnaf enflâsyonun acısını fiyatları insafsızca artırarak çıkarıyor. 小贩昧着良心抬高物价以补偿物价的上涨。

insafsızlık, -ğı *is.* 不合情理，昧良心，不公正：Bu işlerle uğraşan insanların hepsini yalancı addetmek insafsızlık olur. 把从事这些工作的人统统称之为骗子有失公允。

insan *is.* ❶人类，人：Beijing ～ı 北京(猿)人 ～ hakları 人权 O yaşta insan hiç düşünmeden sadece yaşamaya bakar. 人到了那个年纪什么也不想，只要活着就行。❷【转】好人，有君子风度的人：～ çocuk 好孩子 Ben onu insan sanmiştim. 我曾经以为他是个君子。◇**～ adam** 君子，品行高尚的人 **～ ayağı basmamış** 人迹罕至的，渺无人迹的，渺无人烟的 **～ ayağı değmemiş** 人迹罕至的，渺无人迹的，渺无人烟的 **～ eli değmemiş** (或 **dokunmamış**) 荒芜的，荒废的(地方) **～ eti yemek** (或 **çiğnemek**) (背后)嚼舌，说人坏话：Başka şeyler konuşun, insan eti yemeyin. 说点儿别的，别背后说人坏话。**～ evlâdı** 好人 **～ gibi** 斯文的，诚实的，恰当的：Dalga geçme oğlum, insan gibi konuşuyoruz. 正经点，儿子！我们好好谈谈！**～ hâli** 人之常情：İnsan hâli bu, bazen çok bildiği bir konuda bile yanılmak mümkündür. 有时很熟的东西也会出错，这是人之常情。**～ içine çıkacak hâl bırakmamak** 羞辱，使难堪，使无脸见人 **～ içine çıkmak** 与人交往，进行交际 **～ iskeleti** ①骷髅 ②骨瘦如柴的人：Büsbütün aç, bir parça ağaç kışrı ve bir kuru portakal kabuğu bile bulamayan insan iskeletlerinin son iniltisini dinliyorduk. 我们听到了那些骨瘦如柴饥饿难耐甚至连草根树皮都找不到的人们的最后的呻吟。**～ kasabı** 杀人狂 **～ kurusu** 人干，骨瘦如柴的人，皮包骨 **～ kuşmisali** 远走高飞 **～ müsveddesi** 败类，渣滓 **～ sarrafı** 【转】善辨人心的人 ◆**İnsan ayaktan, at tırnaktan kapar.** 病从脚生。**İnsan beşer, kuldur (bazan) şaşar.** 人非圣贤，孰能无过；人有失足，马有失蹄。**İnsan bir düziye baklava yese bıkar.** 美食虽好多也腻。**İnsan çiğ süt emmiş** 人无完人；没有绝对的好人。**İnsan gönlünün artığını söyler.** 笑话吐真言；言多必失。**İnsan ikrarından, hayvan yularından tutulur.** 抓人抓话柄，牵马牵缰绳。**İnsan insanın şeytanıdır.** 跟着啥人学啥人，跟着巫婆跳大神；近朱者赤近墨者黑。**İnsan kıymetini insan bilir.** 有千里马，还需

有伯乐。**İnsan sözünden, hayvan yularından tutulur.** 抓人抓话柄，牵马牵缰绳。**İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur.** 三岁看小，七岁看老。**İnsanı giyim kuşam gösterir**. 人靠衣装，佛靠金装。**İnsanın alacası içinde, hayvanın alacası dışında.** 动物的野性一目了然，人的脾气含而不露。**İnsanın eti ağır.** 人的躯体最沉，伺候瘫子最累。

insan biçimcilik, -ği *is.* 〈哲〉拟人说

insan bilimi *is.* 人类学

insan bilimsel *s.* 人类学的

insanca [insa'nca] *s. ve zf.* 人道的，通人性的：～ davranış 通人性的举止 ❷有关人的：İnsanca kayıp yok. 无人员损失。

insancı(l) *s.* ❶(动物)驯养的，家养的：～ bir hayvan 驯化的动物 ❷有关人的 ❸人文的；有人情味的：Nobel ödüleri de 29 Haziran 1906 verildi. Bu güzel insancıl, barışçı gelenek de böylece başlamış oldu. 1906 年 6 月 29 日颁发了诺贝尔奖，这个美好的、人文的、和平的传统就这样开始了。❹〈哲〉人文主义的，人本主义的，人道主义的

insancılaşmak (*nsz*) 驯服，被驯化；变得有人情味

insancılık, -ğı *is.* ❶人文主义 ❷人本主义，人道主义

insangiller *ç.is.* 〈动〉灵长目动物

insanî [insa:ni:] (阿) *s.* 人道的

insan içincilik *is.* 〈社〉人类中心论，人类本位说

insaniyet [insa:niyet] (阿) *is.* ❶人类(社会)：～*e* hizmet *et*mek 为人类服务 ❷人性：Onda insaniyet var mı? 他还有没有人性？◇～ **namına** 以人的名义，以人性的名义：Hakkında bilgisi olanların aşağıdaki adrese bildirmelerini insaniyet namına rica ederim. 恳请知情者与以下地址联系。

insaniyetli *s.* 仁慈的，有同情心的；人道的，有人情味的，有高尚品质的

insaniyetsiz *s.* 无人情的，不通人情的；(冷酷)无情的

insaniyetsizlik, -ği *is.* 无人性，无人道，残酷无情，残忍，野蛮

insanlaşma *is.* 进化成人，变为人：İki ayak üzerinde dikilme, kafatasının büyümesi, yüzün ve çene-diş sisteminin küçülmesi, insanlaşma olaylarıdır. 双腿直立、颅骨变大、颌、牙齿变小，都是人类进化现象。

insanlaşmak (*nsz*) 成为人，进化为人，具有人性

insanlık, -ğı *is.* ❶人类：～ âlemi 人类社会 ❷人情味，人的美德，人性，人道：～a karşı hareket 不人道的行为 İnsanlik bende kalsın. 我要以德报怨。Onun yaptığı insanlık değil. 他做事没人性。O ne kadar öfkelense insanlığı elden bırakmaz, yine de yardım eder. 他不管多么生气，仍然不失人情味，去帮助别人。◇～ **etmek** 有人情味，有人性，仁慈，友善 ～ **hâli** 人之常情 (*-i*) ～**tan çıkarmak** ①使没了人样，使变得十分虚弱：Hastalık bu adamı insanlıktan çıkardı. 疾病把这个人折磨得没了人样。②使失去人情味，使失去人性 ～**tan çıkmak** ①没了人样，变得十分虚弱 ②失去人情味，失去人性：Birden zengin olunca insanlıktan çıkmış, bencil, taş yürekli olmuş. 暴富之后他变得毫无人情味，自私自利、心如铁石。

insanoğlu [insa'noğlu] *is.* 人，人类 ◇～ **çiğ süt emmiş** 人无完人；没有绝对的好人 ～ **sarrafı** 伯乐，善于识人的人

insansı *s.* 像人的，类人的

insansılar, insanımsılar *ç.is.* 〈动〉类人猿亚目(*Anthropoidae*)

insansı maymun *is.* 〈动〉类人猿

insanüstü [insa'nüstü] Ⅰ *s.* 具有超人的能力的，非人的能力所及的 Ⅱ *is.* (德国哲学家尼采鼓吹的)超人

insektaryum [insekta'ryum] (法) *is.* 昆虫(饲养)室，昆虫馆

insel *s.* ❶人的，人类的 ❷人道的，有人性的，仁爱的

insellik, -ği *is.* ❶人，人类 ❷人道，人性，仁爱

insicam [insica:m] (阿) *is.* 【旧】(逻辑上的)连惯(性)，一致(性)，和谐(性)，紧凑(性)，流畅：Sözleri arasında insicam yok. 他语无伦次。

insicamlı *s.* (逻辑)连贯的，有条理的，首尾一致的：～ fikirler 条理清晰的思想

insicamlılık, -ğı *is.* 连贯，有条理，首尾一致

insicamsız *s.* 不连贯的，无条理的，不严密的，语无伦次的，(说话)颠三倒四的：～, saçma sözler 颠三倒四的疯语

insiraf [insira:f] (阿) *is.* 【旧】屈折，弯曲

insirfî [insira:fi:] (阿) *s.* 【旧】屈折的：～ diller 屈折语

insiyak [insiya:k] (阿) *is.* 【旧】本能，天性

insiyakî [insiya:ki:] *s.* 本能的，出于本能的：Onları gören yolcular da insiyakî bir hareketle ayaklandılar. 那些旅客看见他们，也本能地站起来走了。

insülin *is.* 胰岛素：～*e* bağımlı diyabet 胰岛素依赖型糖尿病，Ⅰ型糖尿病 ～*e* bağımsız diyabet 非胰岛素依赖型糖尿病，Ⅱ型糖尿病

inşa [inşa:] (阿) *is.* ❶建造：köprü ～sı 建桥 bina ～sı 盖楼 Bu kalenin inşası dört ay sürdü. 建这座城堡用了 4 个月。❷写(散文)，赋(诗)，写作 ❸【旧】散文 ◇～ **etmek** 建，建造，盖：bir *ev* ～ *e*tmek 盖房 bir *g*emi ～ *e*tmek 造船 Ünlü şato, şehrin *e*n yüksek tepesi üzerinde inşa *e*dilmiş. 著名的王宫建筑在城市的最高处。

inşaat [inşa:a:t] (阿) *ç.is.* 建筑(物)，建造，修建，施工：～ sahası 工地 ～ malzemesi 建筑材料 ～ mühendisliği 土木工程 *y*eni ～ 新建筑 İnşaatın gürültüsünden bizde baş beyin kalmadı. 施工噪音搅得我们晕头转向。İnşaatın hazırlığı yapıldı, temel atılacak. 施工的准备工作已经就绪，就要奠基了。Okul inşaatı *y*erinde sayıyor; hiçbir gelişme *y*ok. 校舍建设陷入僵局，一点儿进展也没有。

inşaatçı Ⅰ *is.* 建筑者，施工者：～lar derneği 建筑者协会 Ⅱ *s.* 建筑者的；重视建筑的：～ bir vali 一个重视建筑工作的省长

inşaatçılık, -ğı *is.* 建筑业，建筑者的工作

inşallah [i'nşalla:h] (阿) *ünl.* 但愿，(我)希望：但愿如此：İnşallah iyi olacaksın. 但愿你好起来。İnşallah sizi mahcup *e*tmem. 希望我没使您难堪。◇～**la maşallah** 听天由命，不努力：İnşallahla maşallahla bu iş yürümez. 这件事听天由命是做不来的。

inşat, -dı [inşa:t] (阿) *is.* 【旧】朗颂，朗读，吟颂 ◇～ **etmek** 朗颂，朗读，吟颂

inşirah [inşira:h] (阿) *is.* 【旧】舒心，高兴，欣慰 ◇～ **bulmak** 感到高兴，感到欣慰

intaç, -cı [inta:ç] (阿) *is.* 【旧】完成，结束；造成，导致 ◇～ **etmek** 完成，使结束；造成，导致

intak [inta:k] (阿) *is.* 【旧】❶使说话 ❷〈文〉拟人：Bazı hayvan *v*e bitkiler ilgili masallarda intak sanatına başvurulur. 在一些有关动物和植物的寓言里采用了拟人的手法。

intan [inta:n] (阿) *is.* 〈医〉细菌感染 ❷【旧】腐败，腐臭

intanî [inta:ni:] (阿) *s.* 细菌引起的，细菌性的，带菌的

intaniye (阿) *is.* ❶细菌感染 ❷传染科

integral, -lı (法) *is.* ❶(由部分组成的)整体 ❷〈数〉积分：～ denklemi 〈数〉积分方程 ～ hesapları 〈数〉积分学

integrasyon (法) *is.* 〈数〉积分，积分法

integre (法) *s.* 一体化的，合成一体的，集成的

intelekt (法) *is.* 智力，理解力，领悟力，思维能力

intelektüalizm (法) *is.* 理智主义；智力至上

interferometre [interferome'tre] (法) *is.* 干涉仪(一种根据光的干涉原理制成的仪器)

interferometri (法) *is.* 干涉度量法

interkinez (法) *is.* 〈生〉间期，分裂间期

interkoneksiyon (法) *is.* (电站、电网)互连，相互连接

intermezzo [interme'zzo] (意) *is.* 〈乐〉间奏曲

internet (英) *is.* 国际互联网，因特网：～ erişimine sahip bir bilgisayar 一台连接因特网的计算机 ～ sitesi 因特网网址

intiba, -ı [intiba:] (阿) *is.* 【旧】印象

intibah [intiba:h] (阿) *is.* 醒，睡醒，苏醒；警醒，警惕

intibak [intiba:k] (阿) *is.* ❶适应，习惯于：Yeni hayatına çabuk intibakı için mümkün oldu. 他很快就习惯了新生活。Yaşamak için çevreye intibak lâzım. 为了生存就要适应环境。❷【旧】调整，调节；校准，校正；配合 ◇～ **etmek** 适应，习惯于

intibaksız *s.* 不能适应的，不能习惯的

intibaksızlık, -ğı *is.* 不适应，不习惯：O çocuğun çevreye intibaksızlığın sakat oluşundan ileri geliyor. 那个孩子无法适应环境是因为他的残疾。

intifa, -ı (阿) *is.* 【旧】利用，使用，收益于：～ hakkı 〈法〉使用收益权，用益权(指使用他人财产并收益而不损害该财产的权利)

intiha [intiha:] (阿) *is.* 【旧】结束，完结

intihabat [intiha:ba:t] (阿) *ç.is.* 选举，选择，挑选

intihal, -lı [intiha:l] (阿) *is.* 【旧】剽窃，抄袭

intihap, -bı [intiha:p] (阿) *is.* 【旧】挑选，选择；选举：milletvekili ～i 议员选举 İki intihaptan birinde yüzde yetmiş beş, diğerinde yüzde seksen beş rey kazanmıştır. 两次选举中，一次他得了 75%的票，另一次得了 85%。

intihar [intiha:r] (阿) *is.* ❶自杀，自尽：～ saldırısı 自杀式袭击 ❷【转】自杀行为，自取灭亡：Onun yaptığı manevî intihardı. 他的所做所为是一种精神的自杀。◇～ **etmek** ①自杀，自尽：O anda ölmek, intihar etmek istiyordum. 当时，我想到了死，想到了自杀。②【俚】结婚 ～ **işlemek** 自杀，自尽

intikal, -li [intika:l] (阿) *is.* ❶转移，传递，过渡，转变，变换：～ devresi 过渡期 ❷继承：babadan servet ～i 对父亲的财产继承 ❸理解(力) ◇～ **etmek** ①转移，传递，过渡，转变，变换：Sonra bahis yine sempati meselesine intikal etti. 最后话题又转到了这个问题上来了。②传，继承 ③理解，听懂，搞懂：İntikali azdır, iyice anlattım, ama intikal edemedi. 他理解力很差，我说得已经很清楚了，可他还是不懂。

intikam [intika:m] (阿) *is.* 报复，报仇，复仇：～ hırsı 复仇的欲望 ◇(*-den*) ～ **almak** 报仇，复仇，报复：Gözlerimi kapadım ve ilk defa erkeklerden intikam almayı düşündüm. 我闭上眼，第一次想到找那些男人报仇。

intikamcı *is.* 报仇者，复仇者，报复者

intisap, -bı [intisa:p] (阿) *is.* 依附；加入，参加(机构、政党等)，参与：Hiçbir partiye intisabı yok. 他没有加入任何政党。◇(*-e*) ～ **etmek** ①依附；加入，参加 ②成为一员 ③谋取职位：Memuriyete intisap etti. 他谋到了职员的工作。

intişar [intişa:r] (阿) *is.* ❶扩散，散发，传播 ❷发行，出版，发布 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①扩散，散发，传播：sobadan ～ eden hararet 炉子里扩散的热量 Güzel bir koku intişar etti. 他散发着出一种香气。②发行，出版，发布：Bir haber intişar etti. 他发布了一条消息。Bu kitap henüz intişar etmedi. 这本书还没出版。

intizam [intiza:m] (阿) *is.* ❶整齐，整洁，衣冠严整：Onun intizamına diyecek yok. 他衣冠严整，无可挑剔。❷常态，正常状况；秩序：Meclisin toplantıları bir gürültü patırtı içinde bütün intizamını kaybetmiştir. 议会会议乱成一团，完全失去了控制。◇(*-i*) ～**a sokmak** 使正常：Çalışmasını intizama soktu. 他使工作转入常态。

intizamlı *s.* 整齐的；衣冠严整的；正常的，状态良好的；秩序井然的：～ bir kadın 一个整洁的女人 Asker gibi, dik ve intizamlı yürüyordu. 他象士兵那样挺拔地走着。

intizamsız *s.* 不整齐的，凌乱的，混乱的，语无伦次的：Genç kız, teşekkür etmek için ne

yapacağını şaşırıyor, intizamsız minnettarlık kelimeleri söylüyor. 年轻的姑娘不知如何表达谢意，语无伦次地说着感谢的话。

intizamsızlık, -ğı *is.* 凌乱，混乱

intizar [intiza:r] (阿) *is.* 等待，期待，期盼：Hastanede ilk günü ve ilk gecesi bu ümit ve intizar ile geçti. 在医院的第一个昼夜就是在这种希望中度过的。◇～ **etmek** ①等待，期待，期盼 ②诅咒

inzal, -li *is.* ❶降，下 ❷遗精：Uykuda iken inzale uğramış. 他在睡觉时遗精了。

inzibat [inziba:t] (阿) *is.* ❶纪律 ❷〈军〉宪兵

inzibatî [inziba:ti] (阿) *s.* (有关)纪律的，执行纪律的，惩戒性的

inzibatsız *s.* 无纪律的，散漫的，无拘无束的，放任的

inzimam [inzima:m] (阿) *is.* 【旧】参加，加入，附加，添加. 附着 ◇(*-e*) ～ **etmek** 添加，附加，参加：Hastalığına bir de grip de inzimam etmiş. 他的病又加上了感冒。

inziva [inziva:] *is.* ❶隐居，离群索居，隐退，归隐 ❷潜心修炼 ◇～**ya çekilmek** 离群索居(不问世事)，隐居：Emekliye çekildikten sonra inzivaya çekildi. 退休后他就隐居起来了。

İ.Ö. 【缩】公元前(İsa'dan Önce)

İP 【缩】工人党(İşçi Partisi)

ip *is.* ❶绳，索；线：çamaşır ～i 晾衣绳 ～ merdiven 绳梯 ❷【转】绞索；绞刑：Adamı ipte gördüm. 我看到那个人被绞死了。◇～ **atlamak** 跳绳：Çember çeviriyor, ip atlıyor, top arasında koşuyor, kelebek kovalıyor, koşmaca oynuyorlardı. 他们滚铁环、跳绳、打球、扑蝶，玩捉人游戏。～ **cambazı** ①走钢丝绳的杂技员 ②【转】非常精明能干的人 ～ **ilmik tutmamak** 一塌糊涂 ～ **ipullah sivri külah** 孤苦伶仃的 ～ **kaçkını** (应绞死的)坏人，坏蛋：Herif zaten ip kaçkını, ne söylesen utanmıyor. 这家伙是个坏蛋，你说什么他都不在乎。～ **kazık korkusunu boynuna almak** 冒生命危险，将生死置之度外 ～ **parası** 为了摆脱纠缠而花费的钱物：Al git haydi ip parası olsun. 破财免灾，你拿走吧！Söyledim, azarladım nafile, ip parası vermeden kurtulamadık. 我训了他一顿，可是没有用，不破点财我们就摆脱不了纠缠。～ **sürmek** 作死：Bu kadar azgınlık onun da ip sürdüğünü alâmettir, dur bakalım, elbet cezasını bulur. 他这么放纵说明他是在作死，走着瞧吧，他会有报应的！(*-e*) ～ **takmak** 暗中坑害，暗算；背后说坏话，诋毁 (*-e*) ～ **takmamak** 【俗】不在乎，不重视 ～ **üzengi, tahta kılıç** 纸老虎 ～**e basan** 愚蠢的 (*-i*) ～**e çekmek** 绞死，吊死：Eşkıyalar iki kişiyi ipe çekerek katletmişlerdi. 强盗们吊死了两个人。(*-i*) ～**e dizmek** 串(珠子等)：Bin boncuğu ipe çekmek için hayli göz nuru dökmüştü. 他费了不少功夫把一千个珠子串了起来。～**e gelesi**(**ce**) 该(吊)死的：Seni ipe gelesi hain. 你这个该死的坏蛋！İpe gelesi, bana zarar vermediği gün yok ki. 这个该死的，没有一天不坑我。～**e gelmek** 被绞死，受绞刑：İpe geleceğimi bilsem söylediğim sözü geri almam. 即使我知道要把我吊死，我也不会收回我说的话。～**e germek** 晾晒 ～**e sapa gelmemek** 颠三倒四，前后矛盾，胡言乱语，语无伦次：İpe sapa gelmez sözlerle beni oyalamayın. 你们别用这些胡言乱语糊弄我。Söyledikleri zaten ipe sapa gelmez şeyler. 他说的其实是一些荒谬的东西。～**e un sermek** 找借口，推托，懒散：İlerlemek, kazanmak istiyorsan ipe un sermeyi bırak. 你要是想进步，想成功，就不要这么懒散。～**i boyamak** 做该做的事，(顺利地)做完，干成：E ipi boyadın artık, yapacak başka şey kalmadı değil mi? 该做的你已经做了，没有别的事了吧？(*-le*) ～**i çözmek** 【转】离开；疏远，与某人断绝关系 ～**i çürük** 不可靠的，靠不住的 ～**i kırık** 浪荡的，懒散的，游手好闲的：Herif adam değil ki, ipikırığın biri, nereye gitse sepetleniyor. 这家伙不是个东西，整天游手好闲，走到哪儿都不受待见。～**i kırmak** ①(关系)破裂，与某人断绝关系 ②溜走 ③辞职 ～**i koparmak** ①与某人断绝关系 ②辞职 ～**i** (**yok**) **sapı yok** 胡言乱语的，荒唐的：Artık ipi yok sapı yok, ne aklına gelirse onu düşünmeden söylüyor. 他一派胡言，想到什么就说什么。İpi yok sapı yok adamla geçinmek ne güçmüş meğer. 和荒唐的人相处原来很难。～**in ucu** (*-in*) **elinde olmak** 由某人控制，由某人掌握：Evde ipin ucu babamın elindedir. 家里的事情由我爸爸作主。～**in ucunu kaçırmak** 对局面失去控制，无法挽回 ～**ine basan** 愚蠢的 ～**ini boyamak** 做该做的

事，(顺利地)做完，干成：Elinden geliyorsa sen de ipini boya, ne dırlanıp duruyoursun? 能干你就干，干嘛没完没了地发牢骚？**～ini çekmek** ①吊死，绞死 ②牵制，控制，管束 **～ini kendi eliyle çekmek** 自作自受 **～ini kesmek** 【俗】①溜走 ②使分文皆无 **～ini kırmak** ①失控，不受管教，不受约束，放浪 ②溜走 **～ini kırmış** 无法无天的，粗野的 **～ini koparmak** 放浪，浪荡，不受约束 **～ini sürmek** 惹事生非，违法犯罪，作死 **～ini sürüp gez(in)mek** 无所事事地闲逛，消磨时光 **～ini üstüne atmak** 放任，不加约束 **～inin kıvrağı çözülmek** (事情)不可收拾，失败，无可挽回：Şaşacak ne var bunda, ipinin kıvrağı çözülünce neticenin neye varacağı bellidir. 这有什么好吃惊的，事情一旦无可挽回，结果会怎么样是显而易见的。Belkisi melkisi yok, ipinin kıvrağı çözülmüş, ne yapsın, geçinmek için elbette aklına gelen tedbirlerin hepsine başvuracak. 没有什么也许，事情已经不可收拾，他能怎么办？为了谋生，当然是想到什么办法就得去试一试。**～iyle kuyuya inilmemek** 不可靠，靠不住：Sana kaç defa bu adamın ipiyle kuyuya inilmez dedim ama dinletemedim, adam seni sonunda dolandırdı. 我跟你说过多少次了，这个人靠不住，可你不听，最后还是把你给骗了。**～le çekmek** 焦急地等待，期盼，盼望：Okuldan mezun olacağı günü iple çekiyor. 他盼望着毕业那一天。**～leri** (*-in*) **elinde olmak** 受掌握，受控制，听从摆布 **～ten kazıktan kurtulmuş** 罪大恶极的，干尽坏事的 **～ten kuşak kuşanmak** 落破，败落，变穷：Karıkoca ipten kuşak kuşandılar, fakat yine çocuklarını okutmaktan vazgeçmediler. 两口子虽然落魄了，但是仍然没有让孩子们辍学。

ipçik, -ğı *is.* ❶〈植〉花丝，藻丝，丝状体 ❷细丝

ipek, -ği *is.* 丝，蚕丝；丝线：～ çorap 丝袜 ～ mendil 真丝手帕 ham ～ 生丝 pişmiş ～ 熟丝 ◇**～ gibi** ①(纤细、柔软、光亮)如丝一般的：～ gibi saçlar 丝一般亮泽轻柔的头发 ～ gibi ten 细嫩的皮肤 ②美丽的，温顺的 **～ kalpli** 心地善良的，有同情心的 **～ şarabı** 桑葚酒 **～ şurubu** 桑葚露

ipeka [ipe'ka] (法) *is.* 〈植〉吐根

ipek ağacı *is.* 〈植〉桑树

ipek böceği *is.* 〈动〉蚕(*Bombyx mori*)：～ kelebeği 蚕蛾

ipek böcekçiliği *is.* 养蚕(业)

ipek çiçeği *is.* 〈植〉大花马齿苋(*Portulaca grandiflora*)

ipekçi *is.* ❶蚕农，养蚕者 ❷丝商，丝厂

ipekçilik, -ği *is.* 丝织业，绸缎业

ipekhane [ipekhane] *is.* 养蚕房，养蚕场

ipekli *s.* 丝制的，含丝的(布)

ipham [ipha:m] *is.* 晦涩，含糊，不明确

ipil ipil *zf.* 忽明忽暗地，闪烁地，一闪一闪地

ipilmek (*nsz*) 发出微光

ipilti *is.* 【俗】轻吹，轻拂

ipince *s.* 形容词 ince 的强化形式

ipipullah *is.* 无亲无故的人，身无分文的人 ◇**～ sivri külâh** (**kalmak**) 孤零零，一无所有

ipka [ipka:] (阿) *is.* 【旧】❶保持，保留 ❷(学生)留级 ◇(*-i*) **～ etmek** 保留，保持：Birini çıkarıp öteki memurları ipka ettiler. 他们辞去一名职员，留用其他人。**～ kalmak** 留级

iplemek (*-i*) ❶用绳捆 ❷【俗】(通常用否定式)尊重，重视，在乎；理睬：Savaşı iplemiyordum. Aklıma bile gelmiyordu. 战争对我无关紧要，我想都没想过。Bizim beybaba, kimseyi iplemez. 我们老爸对任何人都不在乎。

iplicik, -ği *is.* 〈动〉❶(寄生于哺乳动物肺和呼吸道的)后圆线虫，肺线虫，肺蠕虫 ❷(寄生于爬行动物和两栖动物呼吸器官的)棒线虫

iplik, -ği *is.* 线，纱：ipek ～i 丝线 olta ～i 钓鱼线 pamuk ～i 棉线 ◇**～ çekmek** ①拉丝，拔丝 ②纺线 **～ ～** ①呈线状地 ②行行，道道：Çakır gözlerinden iplik iplik yaşlar iniyordu. 他那灰蓝色的眼里滚落行行泪珠。**～i pazara çıkmak** 露陷，露马脚，败露，

丢丑，现眼

iplikçi *is.* ❶纺织者，纺纱工 ❷纱线商

iplipçilik, -ği *is.* ❶纺线 ❷卖纱(线)

iplikhane [iplikha:ne] *is.* 纱厂

iplik kurdu *is.* 〈动〉线虫

ipliklenmek (*nsz*) 脱丝，抽丝：Ceketin kolu ipiklenmiş. 上衣的左袖脱丝了。

iplik solucanlar *ç.is.* 〈动〉线虫

ipnotize (法) *s.* 被催眠的 ◇～ **etmek** 催眠

ipnotizma [ipnoti'zma] (法) *is.* 催眠(术)

ipnotizmacı *is.* 施催眠术的(人)

ipnotizmalı *s.* 被催眠的(人)

ipnoz (法) *is.* 催眠(状态)

ipotek, -ği (法) *is.* 抵押

ipotekli *s.* 作抵押的，被抵押的：～ *ev* 作为抵押的房子

ipotetik (法) *s.* 假定的，假设的，假想的

ipotez (法) *is.* 假设，假定，假说

ipsi *s.* 丝状的，线状的

ipsiler *ç.is.* 〈动〉线虫

ipsi solucanlar *ç.is.* 〈动〉线虫纲动物

ipsiz *s.* ❶无绳的：～ bir kova 一个没系绳子的桶 ❷浪荡的，懒散的，游手好闲的：İpsizin biri, yan çiz! 他是一个游手好闲的家伙，离他远点儿！◇～ **sapsız** ①(说话)前后矛盾的，语无伦次的，颠三倒四的，无意义的：Bu ipsiz sapsız lâkırdılara tahammül edilemez. 这些颠三倒四的话让人受不了。②浪荡的，懒散的，不务正业的：Dükkâna bazan ipsiz sapsız da gelir. 店里有时会来一些不三不四的人。

iptal, -li [ipta:l] (阿) *is.* ❶损坏，弄坏 ❷废除，废弃，使失效，取消；盖销(邮票等) ◇(*-i*) ～ **etmek** ①损坏，弄坏，使无法使用：Bu elektrik düğmesini iptal ettik. 我们把这个电钮弄坏了。②废弃，废除；盖销(邮票等)：Anlaşmayı iptal ettiler. 他们废除了条约。

iptida [iptida:] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】开头，开端；开始 Ⅱ *zf.* 首先：İnsan iptida kendini bilmeli de sonra başkasına öğüt vermeli. 正人先正己。

iptidaî [iptida:î:] (阿) *s.* 【旧】开始的，初步的；原始的：～ mektep 蒙馆，蒙学，小学 ～ madde 原料，生料 ～ insanlar 原始人

iptidaîlik, -ği *is.* 初始；原始

iptilâ [iptilâ:] (阿) *is.* 沉迷，沉醉，嗜好：içki ～sı 嗜酒

iptizal, -li [iptiza:l] (阿) *is.* ❶(因过多而)平庸，平常：Artık bu moda iptizale düştü. 这种款式已经很平常了。❷(不加珍惜地)长期使用 ❸陈词滥调

ip ucu *is.* 线索，头绪，提示：Polis hırsızlıkla ilgili ipuçları buldu. 警方发现了盗窃案的线索。◇～ **vermek** 提供线索，提示：Bir ipucu vermediğiniz sürece bu bilmeceyi çözemem. 你要是不提示一下，我就猜不出这个谜语。

İr *is.* 〈化〉铱(İridium)

irade [ira:de] *is.* ❶【旧】要求，请求；命令，旨意：Padişahın ～si 圣旨 ❷意志(力)，决断：～ kaybı (或 yitimi) 〈心〉意志缺失(症) İrade ile en güç işler başarılabilir. 有志者事竟成。Vücudumun artık irademin tasarrufundan çıkmıştı. 我的身体已不受意志支配。

iradeci *is.* ve *s.* 主张唯意志论的(人)

iradecilik, -ği *is.* 〈哲〉唯意志论

irade dışı *s.* 无意的，非故意的；不由自主的：～ bir hareket 不由自主的行动

iradeli *s.* 意志坚强的，坚定的：～ bir insan 一个意志坚强的人 ❷有意识的人，故意的；

志愿的：～ bir hareket 志愿行动，有意识的行动

iradesiz *s.* ❶意志薄弱的，无决断的，摇摆不定的 ❷非故意的；无意识的，不自觉的，不由自主的

iradesizlik, -ği *is.* 优柔寡断，犹豫不决，摇摆不定；意志薄弱：Kendimizi iradesizliğim yüzünden bir biçareye teslim etmiştik. 我的优柔寡断使大家陷于绝境。

iradî *s.* 有意识的；故意的；志愿的

iradiye (阿) *is.* 〈哲、心〉唯意志论

İran [i:'ran] *öz.is.* 伊朗(亚洲)：～ filolojisi 伊朗学 ～ filolojisi bilgini 伊朗学家

iran ceylanı *is.* 〈动〉额喉羚(*Gazella subgurtturosa*)

İranlı [i:'ranlı] *öz.is.* ve *s.* 伊朗人(的)

irap, -bı [i:ra:p] (阿) *is.* 【旧】得体的话 ◆**İrapta mahalli yeri yok.** 微不足道；不值一提。

irat, -dı [i:ra:t] (阿) *is.* ❶收入，进项：çiftliğin ～ı 农场的收入 ～ vergisi 所得税 Gayet basis olan annesinin ne kadar iradı olduğunu bilmiyordu. 他不知道他那位吝啬的母亲有多少进项。❷(可带来收入的)不动产，产业 ❸【旧】说 ◇～ **etmek** 说 **～ı mesel** 〈文〉引用

irca, -ı [irca:] (阿) *is.* ❶复原，逆转 ❷〈数〉约简 ❸ 〈化〉还原 ◇～ **etmek** ①使复原，使恢复原状，使逆转 ②约简；还原

irdelemek (*-i*) 剖析，认真考查，仔细研究

irfan [irfa'n] (阿) *is.* ❶知识，学问：Bu irfan seviyesini ancak kendi gayretiyle iktisabetti. 他全靠自己的努力达到了这样的文化水平。Onun irfan seviyesi hakkında malûmatım pek azdır. 我对他的知识水平知之甚少。❷智力，智慧 ◇～ **sahibi** 有知识的人，有文化的人，有修养的人：O irfan sahibi bir adamdır. 他是一位智者。İlim ve irfan sahibi olduğu belli, fakat beceriksizliğinden bir baltaya sap olamamış. 他有学问，人又聪明，但是没有本事，还是不能自己养活自己。

iri *s.* 大的，个大的：～ taneli üzüm 大个葡萄 ～ kafa 大脑袋，大头 ～ adam 大个子，大块头 ～ kaya 巨石 ◇～ **lâf** 大话，牛皮 ～ **lâkırdılar etmek** 说大话，夸夸其谈 ～ **lokmacı** 以非手段捞取钱财者，贪财者；窃贼，受贿者

iri baş *is.* 〈动〉蝌蚪

irice *s.* 稍大的，比较大的：～ bir elma 一个比较大的苹果 İrice dolu yağdı. 下了较大的霜。

iridyum [iri'dyum] (法) *is.* 〈化〉铱(Ir)

iri kıyım *s.* ❶(切成)大块的 ❷【转】身材高大的，大块头的

irileşme Ⅰ *is.* irileşmek 的动名词 Ⅱ *s.* 变大的：İrileşme gözler topun geniş ağzına dikilmiştı. 他们都睁大了眼睛盯着炮口。

irileşmek (*nsz*) ❶(逐渐)变大 ❷〈医〉肥大

irili ufaklı *s.* 大大小小的，有大有小的：Ayanlar önünde, konsollar üstünde irili ufaklı daha başka bir tarım saatler bulunurdü. 镜子前，衣柜上放着大大小小一些更为奇特的钟表。

irilik, -ği *is.* 大，巨大，庞大

irin *is.* 脓，脓水：Çıbanı deşip irini akıttılar. 他们切开脓包引流。

irinlenmek (*nsz*) 化脓

irinli *s.* 化脓的

irinti *is.* 【俗】❶(筛子滤出的)粗粒 ❷(动物吃剩的)粗草

iris [i'ris] (希) *is.* 〈解〉虹膜

iriş *is.* 【俗】(车)辗，辗子，辗木，辗杆

iri yarı *s.* 魁梧的，高大的：～ bir adam 一个身材高大的人

irkiliş *is.* irkilmek 的动名词：Seyircilerin irkilişi beni kendime getirdi. 观众惊恐之状使我清醒起来。

irkilme *is.* irkilmek 的动名词：İlk girip çıktığım yere karşı mutlaka böyle bir huylanma ve

irkilme krizine tutuluyordum. 对初来乍到的地方我肯定要疑神疑鬼，战战兢兢。

irkilmek (*nsz*, *-den*) ❶被惊呆，吃惊：Kadın bunu duyunca irkilmiş; kıskançlığından yüzü sapsarı, yemyeşil olmuş. 这女人得知后大吃一惊，嫉妒使她的脸色黄一阵白一阵。Ulaştığı sonuçtan o da irkilmiş. 他也被结果惊呆了。❷〈生〉发炎，肿痛 ❸【俗】(液体)积聚，汇集

irkiltici *s.* 使吃惊的，使害怕的；使积聚的；使发炎的，使肿痛的

irkiltmek (*-i*) irkilmek 的使动态

irkinti *is.* 【俗】❶积水，水洼 ❷惊吓，害怕

irkmek (*nsz*) 【俗】❶(使)聚积，(使)汇集 ❷讨厌，厌恶，厌烦

İrlanda [irla'nda] *öz.is.* 爱尔兰(欧洲)

İrlandaca [irla'ndaca] *öz.is.* 爱尔兰语

İrlandalı [irla'ndalı] *öz.is. ve s.* 爱尔兰人；爱尔兰的

irmik, -ğı *is.* 粗小麦粉

irrasyonalizm (法) *is.* 非理性主义，反理性主义

irrasyonel *s.* ❶〈数〉无理的：～ denklem 无理方程 ～ sayılar 无理数 ❷无理性的，非理智的

irredantizm (法) *is.* (19 世纪意大利民族统一党主张的)领土收复主义，民族统一主义

irs (阿) *is.* 【旧】遗传

irsal, -li [irsa:l] (阿) *is.* 【旧】送，发送，寄，邮，派遣：para ～i 汇款

irsaliye [irsa:lye] (阿) *is.* 【旧】寄件清单，运货单

irsalât [irsa:la:t] (阿) *ç.is.* 邮件，发送物；邮寄，发送

irsen [i'rsen] (阿) *zf.* 【旧】通过遗传，以遗传的方式

irsî [irsi:] (阿) *s.* 遗传的：～ hastalık 遗传病

irsiyet *is.* 遗传

irtelemek (*-i*) 延迟，使延期，延缓

irşat, -dı [irşa:t] *is.* 教导，纠正，指导 ◇(*-i*) ～ **etmek** 纠正，教导：Çok etkili nasihatleriyle, o genci irşat etti. 他以有力的忠告使那个年轻人改邪归正。

irtibat [irtiba:t] (阿) *is.* 联系，联络：～ subayı 联络官 ◇～ **kesilmek** 失去联系：Adanın içlerine ilerleyen öncülerle irtibat kesiliyor. 和挺进到该岛腹地的先遣队失去了联系。～ **kurmak** 建立联系，取得联系 ～ **yolu** ①交通线 ②〈空〉滑行道

irtica, -ı [irtica:] *is.* 【旧】反动，倒退

irticaî [irtica:i:] (阿) *s.* 反动的：～ hareketler 反动活动

irtical, -li (阿) *is.* 即兴，即席，口占

irticalen [irtica:'len] (阿) *zf.* 即兴地，即席地，当场：İrticalen nutuk söyledi. 他作了即席演讲。

irtifa, -ı [irtifa:] (阿) *is.* 高度；海拔

irtifak [irtifa:k] (阿) *is.* 【旧】❶靠，依靠，支撑 ❷要求 ◇～ **hakkı** 〈法〉地役权(对他人的土地等按规定方式的使用权或享受权)

irtihal, -li [irtiha:l] (阿) *is.* 【旧】去世，死亡：İrtihali sırasında bütün çocukları yanında imiş. 临终前孩子们都在他身边。◇～ **etmek** 去世，逝世，死

irtikâp, -bı [irtikâ:p] (阿) *is.* ❶做(坏事等) ❷受贿：～ suçu 受贿罪 ❸撒谎，欺骗

irtisam [irtisa:m] (阿) *is.* 【旧】❶画 ❷投影

irtişa [irtişa:] (阿) *is.* 受贿

is *is.* ❶烟垢，烟灰，烟黑：Soba dumanından duvarlar is oldu. 炉子里冒出的烟熏黑了墙壁。❷【转】〈植〉黑穗病，黑粉病 ◇～ **çalmak** 熏黑 ～**e tutmak** 熏黑 ◆**İsin yanına varan is, misin yanına varan mis kokar.** 近朱者赤，近墨者黑。

İsa *öz.is.* 耶稣

isabet [isa:bet] (阿) Ⅰ *is.* ❶命中，击中：Bir kurşun isabetiyle öldü. 他中弹而亡。❷中彩，中奖 ❸正确，恰当：Bu sözünde isabet var. 这话有道理。❹巧合：Bize uğramanız isabet, biz de sizi arıyordu. 你们来我们这儿正好，我们正要找你们呢。Ⅱ *ünl.* 很好，太好了：İsabet, ona borç vermemişsiniz. 太好了，您没借给他。◇～ **almak** 被命中，被击中：Düşman uçağı isabet aldı. 敌机被击中了。(*-e*) ～ **etmek** ①击中，命中：Kurşun hedefe isabet etti. 子弹命中目标。②中奖，中彩：Piyango ona isabet etti. 他买彩票中了奖。Piyangodan yüz bin lira isabet etti. 他买彩票中了10万里拉。③说得对，说到点子上；做得对：Bunda çok isabet ettiniz. 你说得对。Dün gelmekle isabet ettiniz. 你昨天来是来对了。④时值，恰逢：Bayram hangi güne isabet ediyor. 节日是在哪一天? ～ **oldu** 恰当，正中下怀，正合心意 ～ **ki** 很好，幸好：İsabet ki geldiniz. 幸好你们来了。

isabetli *s.* 适时的，恰当的：İsabetli bir karar aldılar. 他们做出了一个适时的决定。

isabetsiz *s.* 不适当的，不合适的，不要当的

isaf [isa:f] (阿) *is.* 【旧】满足，答应 ◇(*-i*) ～ **etmek** 满足，答应：Çocuğun her isteğini isaf etmek şımarıklığa sebep olur. 对孩子有求必应会造成骄生惯养。

isal, -li [i:sa:l] (阿) *is.* 送到 ◇(*-i*) ～ **etmek** 送到：Mektubu yerine isal etti. 他把信送到了。

isale [i:sa:le] (阿) *is.* 使(液体)流注

isevi [i:sevi:] (阿) *öz.is.* 基督教徒

isevilik, -ği *öz.is.* 基督教

isfendan [isfenda:n] (波) *is.* 槭树

isfenks (希) *is.* ❶斯芬克斯(希腊神话中带翼狮身女怪) ❷(古埃及的)狮身人面像

ishak kuşu *is.* 〈动〉角枭

ishal, -li [isha:l] (阿) *is.* 腹泻 ◇～ **olmak** 腹泻，拉肚子

ishalli *s.* 患腹泻的

isilik, -ği *is.* 【旧】〈医〉皮疹

isim, -smi (阿) *is.* ❶姓名，名字：İsminiz nedir? 您叫什么名字？❷人物：Toplantıya yeni isimler katılıyor. 将有一些新人参加会议。❸〈语〉名词：～ cümlesi 〈语〉名词谓语词 ～ gövdesi 〈语〉名词词干 ～ kökü 〈语〉名词词根 ～ tümcesi 〈语〉名词谓语词 ◇(*-den*) ～ **istemek** 请人起名：Benden bir isim istiyorlar, kundaksız, çırılçıplak bir resmini de göndermişler; yumuk yumuk bir bebek. 他们要我给起个名字，还给我寄来了一张照片，赤裸裸一丝不挂，一个胖乎乎的小宝宝。～ **takmak** 起名；起外号 ～ **vermek** 起名，命名 ～ **yapmak** 成名，出名：Son zamanlarda bir bestekâ olarak da isim yapmıştır. 近来，他又因作曲出了名。～**i geçen** 上述，前述 ～**ini cismini bilmemek** 素不相识 ～**iyle cismiyle** 以某人的名义 ◆**İsmi var cismi yok.** ①虚构的；有名无实的 ②尸位素餐，占着茅坑不拉屎：Bu görevlini ismi var cismi yok, görevini yapmıyor. 这个官员什么也不干，占着茅坑不拉屎。

isimlendirmek (*-i*) 称为，命名为

isimlenmek (*nsz*) 被称为，被命名为

isimli *s.* 名叫…的：Ahmet ～ çocuk 名叫艾哈迈德的孩子

isimsiz *s.* ❶无名称的，无名的：～ nebat 无名植物 ❷姓名不为世人所知的，无名的：～ kahramanlar 无名英雄

iskalarya [iskala'rya] (意) *is.* 〈海〉绳梯

iskambil (法) *is.* ❶纸牌，扑克牌：～ kağıdı 纸牌，扑克牌 ❷(扑克牌的)一副 ❸牌戏 ◇～ **kağıtlarını karıştırmak** 洗牌 ～ **kağıdı gibi devrilmek** 相继倒下

iskân [iskâ:n] (阿) *is.* ❶安置，安顿，使安家：göçmenlerin ～ı 难民的安置 ❷安家，居住，居留：～ izni 居留许可证 ◇(*-i*) ～ **etmek** 安置：Göçmenleri Doğu Anadolu'da iskan ettiler. 他们把难民安置在东阿纳多卢。

iskandil (意) *is.* ❶测深，水深测量 ❷测深器，测深铅 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①测量水深 ②【转】调查(内情)，摸底，试探：Bir iskandil edersen, anlarsın herifin dalgasını. 你稍微打听一下，

就能搞清楚他的鬼花样。Onunla görüşüp ne yapmak istediğini iskandil etmeli. 必须和他谈谈，好了解他想干什么。③【俗】(通过侦察以)发现，探出，打探，注视：Ben dışarıdan onun her hareketini iskandil ediyordum. 我在外面注视着他的一举一动。

İskandinav Ⅰ *öz.is.* 斯堪的纳维亚半岛，斯堪的纳维亚人：～ Dilleri 斯堪的纳维亚人的日尔曼语系 ～ devletleri 斯堪的纳维亚各国(挪威、瑞典、丹麦、芬兰) Ⅱ *s.* 斯堪的纳维亚的，斯堪的纳维亚人的

İskandinavya *öz.is.* 斯堪的纳维亚(欧洲)

İskandinavyalı [iskandina'vyalı] *öz.* ve *s.* 斯堪的纳维亚人；斯堪的纳维亚的

iskarpelâ (意) *is.* 凿子，錾子

iskarpin (意) *is.* 薄底浅口皮鞋，舞鞋：Kadın elindeki topuklu iskarpini adamın alın çatısına indirince kan fışkırmaya başlamıştı. 那女人抄起高跟鞋就朝那人的面门来了一下，顿时鲜血喷涌而出。

iskarto (意) *is.* 碎羊毛

iskele [iske'le] (意) *is.* ❶码头：～ resmi 码头费 Birlikte evden çıkmışlar, limanda iskelenin karşısına düşen kahveye doğru yürümuşler. 他们一块儿从家里出来，朝位于港口码头对面的咖啡馆走去。Yüzü sapsarı bir kadın iskeleye doğru yürüdü. 有一个脸色蜡黄的女人，朝码头方向去了。❷栈桥，舷梯：～ başı 舷梯，舷门 ❸港口城市，港口城市，港口市镇 ❹停靠港，中途港；中途站 ❺(船的)左舷 ❻〈建〉脚手架，建筑架 ◇～ **almak** ①收起舷梯(准备起航) ②走开，离开：Al iskeleyi. 走开，滚开！③ (-*e*)【俗】纠缠(女性)，调戏(妇女)：Hırboya bak, deminden beri şu külüstür paçoza iskele alıyor. 你看那个蠢货，正在纠缠那个早就人老珠黄的老妓女。～ **babası** ①(码头的)系缆桩 ②不顾家的男人 ③大个子

iskele kuşu *is.* 〈动〉翠鸟

iskelet (法) Ⅰ *is.* ❶骨骼 ❷骷髅：baş ～i 颅骨，脑壳，头盖骨，骷髅头 ❸【转】骨架，框架：geminin ～i 船的骨架 binanın ～i 大楼的构架 uçağın ～i 飞机机架 Bu evlerin iskeleti birbirine eklenen dilmelerden, direklerden kurulur. 这些房子的柱子是由许多相互连接在一起的方柱和梁组成。❹【转】梗概，提要，轮廓：bir romanın ～i 小说的梗概 Ⅱ *s.* 瘦弱的，皮包骨的 ◇～ **gibi** 骨瘦如柴，皮包骨 ～**e dönmek** 变得骨瘦如柴，变得皮包骨 ～**i çıkmak** 变得骨瘦如柴，变得皮包骨

iskemle [iske'mle] (希) *is.* ❶凳子；茶几，小桌；椅子：ayak ～i (坐时搁脚的)脚凳 katlanır ～ 折叠椅 kamp ～i 马扎 mahkeme ～si 被告席 sallanan (或 salıncaklı) ～ 摇椅 sakat ～i (或 tekerlekli ～) 轮椅 hasır ～ 柳条椅 hezaren ～ 藤椅，藤背(或藤座)椅 yer ～i 小板凳 ❷【转】职位：～ kavgası 职位之争

iskerlet *is.* 〈动〉红螺

iskete [iske'te] (希) *is.* 〈动〉金翅(*Parus ater*)

İskoç *öz.is.* ve *s.* ❶苏格兰人，苏格兰的 ❷苏格兰威士忌

İskoççа [isko'ççа] *öz.is.* 苏格兰语

İskoçya [isko'çya] *öz.is.* 苏格兰

İskoçyalı [isko'çyalı] *öz.is.* ve *s.* 苏格兰人；苏格兰的

iskolâstik, -ği (法) Ⅰ *is.* ❶(中世纪)经院哲学 ❷【转】学究，拘于形式者 Ⅱ *s.* 经院的；经院式的：～ felsefe 经院哲学

iskonto [isko'nto] *is.* ❶打折扣，减价 ❸贴现；(贴现时的)折息，折扣：～ fiyatı (或 haddi) 贴现率，贴现利息 ❸不全信：Bu sözleri iskonto ile dinle. 他这些话不可全信。◇～ **etmek** ①降价，减量 ②不全信

iskorbüt (法) *is.* 〈医〉坏血病

iskorçina [iskorçi'na] (意) *is.* 〈植〉鸦葱(*Scorzonera*)

iskorpit (希) *is.* 〈动〉鲉鱼(*Scorpaena scrofa*)

iskorpitgiller *ç.is.* 〈动〉鲉鱼科

iskota [isko'ta] (意) *is.* 〈海〉缭绳，帆脚索，帆耳索

İslâm *öz.is.* ve *s.* 伊斯兰教(中国旧称“回教”、“清真教”、“天方教”等)；穆斯林(的)：～ takvimi 伊斯兰教历，希吉拉历(中国旧称“回历”或“回回历”，以公元 622 年 7 月 16 日为元年 1 月 1 日的太阴历) ◇～**a gelmek** 皈依伊斯兰教

İslambad *öz.is.* 伊斯兰堡(巴基斯坦)

islâmî [islâ:mi:] (阿) *s.* 伊斯兰教的，穆斯林的

islâmiyet *öz.is.* 伊斯兰教；穆斯林世界，穆斯林国家

islâmlaşmak (*nsz*) 成为穆斯林

islâmlaştırmak (*-i*) islâmlaşmak 的使动态

islâmlık, -ğı *is.* 伊斯兰教；穆斯林世界

İslâv *öz.is.* ve *s.* 斯拉夫人；斯拉夫的

İslâvca *öz.is.* 斯拉夫语

islemek (*-i*) (用烟)熏黑；熏制：Soba, duvarları isledi. 炉子熏黑了墙壁。

islenmek (*nsz*) islenmek 的被动态：islenmiş duvarlar 被烟熏黑的墙壁 Sonra islenip kurumak üzere sucuğu bacanın içine asmışlar. 后来，香肠又被挂进烟囱里去熏干。

isli Ⅰ *s.* 有烟垢的，被烟熏黑的：～ bir petrol lâmbası 一盏黑黢黢的油灯 dibi ～ bir kazan 一口锅底黑糊糊的大锅 Ⅱ *is.* 熏制品 Ⅲ *zf.* 以熏的方式

isli küf *is.* 〈微〉烟曲霉菌(*Aspergillus fumigatus*)

islim *is.* 蒸气(力) ◇～ **arkadan gelsin** (以现有条件)能干成什么样就干成什么样吧；干干再说吧；先干着吧；摸着石头过河

İsloven *öz.is.* 斯洛文尼亚人

İslovence *öz.is.* 斯洛文尼亚语

ismen [i'smen] (阿) *zf.* 说出名字地，指出名字地：Onu ismen çağırdı. 他招呼他的名字。

ismet *is.* 清白，纯洁，贞洁；正直

ismetli *s.* 贞洁的，纯洁的，清白的；正直的

ismetsiz *s.* 道德败坏的，放荡的；不正直的，邪恶的

isnadan [isna:den] (阿) *zf.* 根据，援引

isnat, -dı [isna:t] *is.* ❶归于，归因，归属 ❷诬陷，栽脏；诽谤，指控 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①归于，归属，认出属于，认为出自：Bu fıkrayı Nasrettin Hoca'ya isnat ederler. 人们认为这则故事出自纳斯列丁霍加。❷诬陷，诽谤，归过于，指控，强加于：birine suç ～ etmek 指控某人犯罪 Aklımdan geçirmediğim düşünceleri sen nasıl bana isnat edebilirsin? 你怎么能把我从来没有过的念头强加给我呢？

İSO 【缩】伊斯坦布尔工商会(İstanbul Sanayi Odası)

ispalya [ispa'lya] (法) *is.* (葡萄园、菜园、花园等用来支撑蔓植物的)支架，竹杆

ispanya [ispa'nya] *is.* 漂(白)土

İspanya *öz.is.* 西班牙(欧洲)

İspanyol Ⅰ *öz.is.* 西班牙人：～ dansı 西班牙舞 ～ müziği 西班牙音乐 Ⅱ *s.* 西班牙的

İspanyolca [ispanyol'ca] *öz.is.* 西班牙语

ispanyolet (法) *is.* (窗上的)长插销(轻动其把手，可开启窗户)

ispari [ispa'ri] *is.* 〈动〉鲷鱼(*Sargus annularis*)

ispat [ispa:t] (阿) *is.* ❶证明，证实，作证 ❷证据：Benimkinin amcama ait olduğunu ispat için şahitlerim ve vesikalarım vardır. 我有证人和证据证明我拿的这个是我叔叔的。Öyle söylüyor ama ispatı yok. 他那样说，但没有证据。◇(*-i*) ～ **etmek** 证明，证实，作证：Yeni doğan güneş, sinirlerimi yatırtırmış, korkularımın boş olduğunu bana ispat etmiştir. 初升的太阳使我平静下来，向我证明我的一切担心都是多余的。Sana âşık olmak istidadında bulunmadığımı birkaç kere ispat ettim. 我已经多次证明过我并不爱你。Söylediğimi ispat

edebilirim. 我可以证明我说的话。**～ı vucut etmek** 出庭作证

ispati [ispa'ti] (希) *is.* (扑克中的)梅花，♣

ispatlamak (*-i*) 证明，证实

ispatlanış *is.* ispatlanmak 的动名词

ispatlanmak (*nsz*) ispatlamak 的被动态

ispatlayış *is.* ispatlamak 的动名词

ispatlı *s.* 得到证明的，得到证实的 ◇**～ şahitli** 有根有据的，确凿的

ispenç, -ci *is.* ❶ 〈动〉矮脚鸡 ❷〈史〉向务农的基督徒征收的一种税 ◇**～ horozu** 【转】打肿脸充胖子 **～ horozu gibi** 夜郎自大的，不自量力的；身材矮小的

ispençiyari (意) *is.* 【旧】配药，制药

ispendek, -ği *is.* 〈动〉小狼鲈，小河鲈

ispermeçet *is.* 鲸蜡，鲸脑油

ispermeçet balinası *is.* 〈动〉抹香鲸(*Physeter catodon*)

ispinoz *is.* ❶ 〈动〉苍头燕雀，花鸡(*Fringilla coelebs*) ❷多嘴多舌的，长舌的，嘴快的，瞎说，乱讲的，饶舌的，嚼舌的；爱聊天的：İspinozdur o, güven olmaz ha. 他是一个爱嚼舌的人，靠不住。◇**～ gibi düşünmek** 深思，沉思

ispinozgiller *ç.is.* 〈动〉雀科

ispir (意) *is.* 马夫，车夫

ispiralya [ispira'lya] (意) *is.* (船舶的)舷窗

ispirto [ispi'rto] (意) *is.* 烈酒；酒精：～ lâmbası 酒精灯 ◇**～ çekmek** 酿酒

ispirtocu *is.* 酗酒者，酒鬼

ispirtolu *s.* 含酒精的：～ içki 含酒精的饮料

ispirtoluk, -ğu *is.* 酒精灯，酒精炉

ispirtosuz *s.* 不含酒精的

ispit (法) *is.* 轮辐，辐条

ispiyon *is.* 【俗】间谍，奸细，密探

ispiyoncu *is.* 【俗】间谍，奸细，密探

ispiyonculuk, -ğu *is.* 【俗】间谍活动，谍报

ispiyonlamak (*-i*) 【俗】刺探，侦探，窥探：Nerede olduğumu bildiğine göre beni ispiyonlamış olmalısın. 你既然知道我在哪，那你一定是对我进行了侦察。

ispritizma [ispriti'zma] (法) *is.* 通灵论，招魂术

ispritizmacı *is.* 通灵论者，招魂师

israf [isra:f] *is.* 挥霍，奢侈，浪费：kağıt ～ı 用纸浪费 Şüphe yok ki, ölçüsüz bir para israfı bu borçları çoğaltacak, hiç azaltmayacak. 显然，没有节制地乱花钱只能使债务更多而不会减少。◇(*-i*) **～ etmek** 挥霍，奢侈，浪费：Delikanlı, babasının verdiği bütün parayı eğlence yerlerinde israf ediyordu. 小伙子把爸爸给他的钱全都挥霍到了娱乐场所。**～a kaçmak** 挥霍，奢侈，浪费

israfil [isra:fil] *öz.is.* ❶伊斯拉非来(伊斯兰教四大天使之一，谓世界末日来临时专司吹号角，使所有死人复活，接受真主审判) ❷(世界末日来临吹响的)号角

İsrail *öz.is.* 以色列(亚洲)

İsrailli *öz.is.* ve *s.* 以色列人；以色列的

israr *is.* (阿)【旧】保守秘密 ◇**～ etmek** 保守秘密

istadya [ista'dya] (意) *is.* 视距尺，视距仪

istalagmit (法) *is.* 〈地〉石笋

istalaktit (法) *is.* ❶〈地〉钟乳石 ❷〈建〉钟乳石状装饰

İstanbul *öz.is.* 伊斯坦布尔(土耳其西北部港口城市，旧称君士坦丁堡)；伊斯坦布尔省：İstanbul'un taşı toprağı altın. 伊斯坦布尔遍地黄金。◇～ **çocuğu** 【俗】新手，尚无经验者 ～ **efendisi** 温文尔雅的人，有绅士风度的人 ～ **kaldırımı çiğnemiş** 经验丰富的，见多识广的

İstanbul Boğazı *öz.is.* 伊斯坦布尔海峡，博斯普鲁斯海峡(土耳其)

istanbulin *is.* 伊斯坦布尔男礼服

istanbul kekiği *is.* 〈植〉牛至(*Origanum heradeoticum*)

İstanbullu *öz.is.* 伊斯坦布尔人

istasyon *is.* ❶站，火车站：metro ～ 地铁站 İstasyonda içi para dolu el çantamı unutmuşum. 我好像把装满现金的手提包忘在车站了。❷台，站：～ rıhtımı 浮码头，趸船；停船场 benzin ～u 加油站 meteroloji ～u 气象站 radyo ～u 广播电台 televisyon ～u 电视台 tohum ıslah ～u 种子改良站 trafik bakım ～u 汽车修理站

istatistik, -ği *is.* ❶统计，统计资料，统计数字：İstatistikleri gösteriyor ki sahada en çok alkışlanan oyuncu kalecilerdir. 统计数字表明，场上最受欢迎的运动员是守门员。❷统计学

istatistikçi *is.* 统计学家，统计员

istavrit *is.* 〈动〉竹夹鱼(*Trachurus tracbâtard*)

istavroz *is.* 十字，十字架，十字形，十字勋章：İstavrozunu bir gün göğsünden eksik etmez. 他每天胸前都戴着十字架。◇～ **çıkarmak** (基督徒)在胸前用手画十字 ～ **fidesi** 【俗】异教徒的私生子：Ulan bize de mi madik, istvroz fidesi. 他妈的，又要骗我们吗？这个狗杂种！

istek, -ği *is.* ❶欲望，愿望；意愿：Buraya kendi isteği ile geldi. 她是主动来这儿的。Çalışma isteği yok. 他不想干活。❷要求：Bu adamın istekleri bitmiyor. 这个人提起要求来没完没了。Her gün yeni bir istekle karşıma çıkıyor. 他每天都到我这儿提出新的要求。❸〈语〉愿望(式) ◇(*-e*) ～ **duymak** 想，愿：Bu yemeğe pek istek duymuyorum. 我不想吃这道菜。～ **yutumu** 〈语〉愿望式的约写形式，如：söyleyeyim-> söyleyim, gitmeyeyim-> gitmeyim, ağlayayım-> ağlayım 等。～**ine kapılmak** 很想：Şarkıcıyı tanımak isteğine kapıldı. 她很想结识那位歌手。

isteka [iste'ka] (意) *is.* ❶台球球杆 ❷(鞋匠用的)磨光器，刮子，刮刀 ❸折叠，机，折叠器 ❹〈印〉手盘，排字盘

isteklendirici *s.* 鼓励的，怂恿的，煽动的

isteklendirmek (*-i*) isteklenmek 的使动态

istekleniş *is.* isteklenmek 的动名词

isteklenmek (*nsz*) 要求；需要；想要

istekli *s.* ve *is.* ❶有欲望的，有愿望的，愿意的：Arafat, ABD Başkanı Bill Clinton 'ın ev sahipliğini yapacağı yeni bir Ortadoğu zirvesine katılmaya istekli olduğunu söyledi. 阿拉法特说，他愿意参加将由美国总统克林顿主持的新的中东首脑会议。❷求婚的

isteksiz *s.* 无愿望的，无欲望的，不想的；不情愿的：Yemeğini çok isteksiz yedi. 他不太情愿地吃了饭。

İsteksizce *zf.* 不情愿地

isteksizlik, -ği *is.* 无欲望，无(购买)欲

istem *is.* ❶要求，请求：Merkez, karar organından gelen bir istem üzerine yeni bir tutuma gidebilir. 总部可以根据决策机构的要求采取新的立场。❷意志(力)，欲望：Yaşama istemi, bütün zorlukları yenmek için en güvenilir, en şaşmaz güçtür. 生存欲望是战胜一切困难最可靠最坚定的动力。

istemek (*-i*) ❶想，希望，愿意，想要：Eve dönmek istiyorum. 我想回家。Herkes zengin olmak ister. 每个人都想发财。Nasıl isterseniz. 请自便！❷要，讨要：Benden bir kitap istedi. 他跟我要了一本书。Çay ya da kahve mi istersiniz? 您想喝茶，还是喝咖啡？Dilenci önünü kesti, para istedi. 乞丐拦住了他向他讨钱。❸ (*-den*, *-i*) 要，要求，请求：Ondan yardım etmesini istediler. 他们请他帮了忙。❹ (*-i*) 求见，找：Kimi istiyorsunuz? 您要找哪位？Sizi

isteyen kimdi? 找你的那个人是谁？Ondan ne istiyorsunuz? 您找他干吗？❺需要，应该：Bu olmıyacak bir iş değil, ancak çok uğraşmak ister. 这不是做不到的事，只是需要花很多的精力去做。Yurdun ilerlemesi için çok çalışmak ister. 为了祖国的进步需要努力工作。❻ (*-i*) 向某人求婚，求亲：Komşusunun kızını istemişler. 有人向邻居家的闺女求亲。❼ (*-i*) 招聘 ◇ **İstediği dakika** 随时：Teklif ve tekellüften azade olduğumuz malûm. İstediğin dakika kapının ipini çekerek gelirsin. 您知道我们是没有那么多客套和规矩的，您随时可以来串串门。**İstediği gibi at koşturmak** (或 **oynatmak**) 随心所欲，为所欲为 **istemeye istemeye** 不情愿地，勉强地：Yanında alçak sesle konuşanların sözlerini istemeye istemeye kulak kabarttı. 他侧耳倾听，勉强能听到他旁边的人在低语些什么。İstemeye istemeye, alt üst olmuş yataktan kalktım. 我极不情愿地从乱糟糟的床上爬了起来。**ister istemez** 不管愿意不愿意，无论如何，不情愿地，勉强地，硬着头皮地：Bu iş ister istemez olacak. 这将是一个无可奈何的事。İşsiz olduğundan burada çalışmayı ister istemez kabul etti. 他失业了，所以硬着头皮同意在这里工作。Adam olmak isteyenler, ister istemez zorluklarla çarpışmak zorundadırlar. 不吃苦中苦，难为人上人。◆**İstediğini söyleyen, istemediğini işitir.** 不尊重别人，也得不到别人的尊重；信口开河，必受其辱。**İstemem diyenden korkmalı.** 怕就怕他说不要；嘴上说不要，实际上更贪。**İstemem, yan cebime koy.** 恭敬不如从命；受之有愧，却之不恭；半推半就。**İsteyen bir çingene, vermeyen iki çingene.** 求人者没面子，拒人者更没面子。**İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü kara.** 求人者没面子，拒人者更没面子。

istemli *s.* ❶随意的，自主的❷自愿的；故意的，有意的

istemseme *is.* 〈心〉微弱的愿望，没有行动的意图：Kararsızlık, birbirinin ardından gelen, birbirine karşıt bir takım istemsemelerden ibarettir. 优柔寡断就是又想做这又想做那。

istemsiz *s.* ❶非自愿的，非出本意的；非故意的 ❷不受意志控制的，不由自主的，无意识的：Kalbin kasılmaları istemsizdir. 心肌收缩是不受意志控制的。

İstemsizlik, -ği *is.* ❶非自愿，非出本意；非故意 ❷不受意志控制，不由自主，无意识

istenç *is.* ❶意志，意愿，决断 ❷〈心〉意志力：～ yitimi 〈心〉意志缺失(症)

istenççi *s. ve is.* 〈哲〉唯意志论的；唯意志论者

istenççilik, -ği *is.* 〈哲、心〉唯意志论

istenç dışı *s.* 非自愿的，不随意的；不由自主的

istençli *s.* ❶自愿的，志愿的：～ eylem 志愿行动 ❷有意识的人，故意的

istençsiz *s.* 非自愿的，不随意的；不由自主的

istençsizlik *is.* 非自愿，不随意；不由自主

isten(il)mek (*nsz*) istemek 的被动态：Bir aşçı isteniyor. (本店)招聘厨师一名。Her şeyin birden yapılması isteniliyor. 所有工作要求一同完成。◆**İstenmeyen aş, ya karın ağrıtır ya baş.** 饭不可口强咽下，不是腹痛，就是头痛；强扭的瓜不甜。

ister Ⅰ *is.* 需要，必要：Memleket kalkınmasının isterleri üzerinde düşündüm. 我考虑的是家乡发展的需要。Ⅱ *bağ.* 无论…，还是；既…，又(以 ister…ister(se)… 的形式出现)：İster gitsin ister gelsin. 他爱来就来，爱走就走，随他的便。İster matematik, ister fizik, ister kimya, isterse tarih okutsun, her öğretmen, öğrencisini belli bir dile alıştırıp bu dille içli dışlı kılmaya çalışır. 无论是数学、物理、化学，还是历史，一个老师，不管是教什么课都可以，可是应该用一种明确的语言让他的学生习惯，并以这种语言同他的学生亲密无间。

isteri (法) *is.* 〈医〉歇斯底里，癔病

isterik *s.* 歇斯底里的，癔病的；情绪异常激动的，情绪狂暴不能控制的

istetmek (*-i*) istemek 的使动态：Çiftçi onu bu sabah istetti; razı olduk. 农场主今天上午派人来问过她，我们答应了。Dünür gönderip kızı istetmiş. 听说亲家派人去向姑娘求婚。

isteyiş *is.* istemek 的动名词

istiane [istia:ne] (阿) *is.* 【旧】求助，求援 ◇～ **etmek** 求助，求援

istiap, -bı [istia:p] (阿) *is.* 容纳：～ haddi 最大客容量，最大货容量(表示船的载重量)，吨

位 ◇～ **etmek** 容纳：Bu salon o kadar davetli istiap etmez. 这个大厅容纳不下那么多来宾。

istiare [istia:re] (阿) *is.* ❶【旧】借入，借 ❷〈文〉隐喻 ◇(*-i*) ～ **etmek** 借入，借：Bu şemsiyeyi arkadaşımdan istiare ettim. 这把伞我是从朋友那儿借来的。

istibat, -dı [istiba:t] (阿) *is.* 【旧】认为不可能 ◇～ **etmek** 认为不可能

istibdat, -dı [istibda:t] (阿) *is.* 【旧】专制君主统治，专制主义，专制(政治)，绝对权力(或控制)：Cehaletle taassup istibdadın iki kardeşidir. 无知与盲从是专制制度下的一对兄弟。

istical, -li [isti:ca:l] (阿) *is.* 【旧】急忙，匆忙，赶快，赶紧 ◇～ **etmek** 急忙，赶快，赶紧

isticar [isti:ca:r] (阿) *is.* 【旧】租用 ◇～ **etmek** 租，租用

isticvap, -bı [isticva:p] (阿) *is.* 【旧】审问，讯问 ◇～ **etmek** 审问，讯问

istida [istida:] (阿) *is.* 【旧】(书面)申请

istidaname [istida:name] (阿-波) *is.* 【旧】(书面)申请

istidat, -dı [istida:t] (阿) *is.* 【旧】❶天赋，天资；才能，才干：Çocuğun sanata istidadı var. 这个孩子有艺术天赋。Ne kadar istidadı dursa olsun bir artist her şeyi yapmaz. 一名艺术家不管多么有才能也不可能无所不能。Çocuğun istidadını körletmemeli. 不要埋没孩子的天赋。❷人才，天才：genç ～lar 年轻人才 ❸便利条件，倾向，趋势：Yangının genişleme istidadı var. 大火有蔓延的趋势。Sana âşık olmak istidadında bulunmadığımı birkaç kere ispat ettim. 我已经多次证明过我并不爱你。

istidatlı *s.* 有天赋的，有才能的；有某种趋势的

istidatsız *s.* 无天赋的，无才能的，无某种趋势的

istidlâl, -li [istidlâ:l] *is.* 【旧】推断，推理，演绎，推论 ◇～ **etmek** 推断，推论

istif (意) *is.* ❶垛，堆 ❷装垛，装载：～ memuru 装卸工，码头工 ～ ücreti 装货费 ❸【俚】洗牌，码牌 ❹【俗】沉睡 ◇(*-i*) ～ **etmek** 堆放(整齐)，垛；码成垛：Kışlık odunu istif etti. 他把过冬用的劈柴码成了堆。**～inden başlamak** 骂人：Şimdi istifinden başlarım ha! 现在我可要骂人了啊！**～ini bozmamak** 若无其事，保持镇静，依然如故，泰然自若，不动声色：Sokakta büyük gürültü olduğu hâlde o hiç istifini bozmadı. 街上虽然很嘈杂，可他却不为所动，依然如故。Dikkat ettim. Hiç istifini bozmadı. Kılı kıpırdamadı. 我注意看了他，他若无其事，不动声色。

istifa [isti:fa] (阿) *is.* ❶辞职：Ertesi gün beni daireden istifaya mecbur ettiler. 第二天他们逼我从公司里辞了职。❷辞呈，辞职书，辞职报告 ◇～ **etmek** 辞职：Başbakan istifa etti. 总理辞职了。**～yı basmak** 突然辞职

istifade [istifa:de] (阿) *is.* 使用，利用，得益 ◇(*-den*) ～ **etmek** 利用，使用，享用，得益于：Karıma göre en güzel eğlence kırda yayan gezmek, kızların havasından istifade etmektir. 在我妻子看来，最好的娱乐是在野外散步，享受野外的空气。

istifçi *is.* ❶堆垛工，堆放工 ❷【转】囤积者

istifçilik, -ği *is.* ❶堆货(工作) ❷囤积居奇

istifham [istifha:m] (阿) *is.* 【旧】疑问，问题：～ işareti 问号

istiflemek (*-i*) ❶码垛，堆积 ❷囤积

istifleniş *is.* istiflenmek 的动名词

istiflenmek (*nsz*) istiflemek 的被动态

istifleyiş *is.* istiflemek 的动名词

istifrağ [istifra:ğ] (阿) *is.* 呕吐 ◇～ **etmek** 呕吐

istifsar [istifsa:r] (阿) *is.* 【旧】询问，打听，探问，摸底 ◇～ı **hatır sormak** 问候

istiğfar [istiğfa:r] (阿) *is.* 【旧】忏悔 ◇～ **etmek** 忏悔

istiğna [istiğna:] (阿) *is.* 【旧】❶卖关子，故作犹豫 ❷满足，知足

istiğrak [istiğra:k] (阿) *is.* 【旧】❶埋头于，全身心投入，全神贯注于，专心致志于；沉溺于：～ hâlinde oturmak 静坐冥想 ❷激动不已

istihale [istiha:le] (阿) *is.* 【旧】❶变形，变质，变状，异化 ❷〈地〉(岩石的)变质(作用)，(岩石的)变成(作用) ◇～ **etmek** 变形，变质，变状，异化

istihare [istiha:re] (阿) *is.* 占梦 ◇～ **ye yatmak** 占梦

istihbar [istihba:r] (阿) *is.* 了解，打听，获取(信息) ◇～ **etmek** 获悉，听说，了解到

istihbarat [istihba:rat] (阿) *ç.is.* ❶消息，情报：gizli ～ servisi 秘密情报机关 ～ raporu 〈军〉敌情通报 Söylediklerin*i*z bizim bütün istihbaratımızla taban tabana zıttır. 您所说的和我们获得的情报完全相反。❷(消息、情报的)获取

istihdaf [istihda:f] (阿) *is.* 以…为目标，以…为目的，旨在 ◇～ **etmek** 以…为目标，以…为目的，旨在

istihdam [istihda:m] (阿) *is.* 【旧】就业，任用，雇佣，聘用：kamu görevlilerinin ～ı 公务员的任用 ～ (olanaklarını) yaratmak 创造就业(机会) ❷采用，采取，动用：kuvvet ～ı 动用武力 ◇～ **etmek** ①任用，雇用，聘用 ②采用，采取，动用

istihfaf [istihfa:f] (阿) *is.* 轻视，小看，藐视 ◇～ **etmek** 轻视，小看，藐视

istihkak [istihka:k] (阿) *is.* 应得(的钱物)，应受(的钱物)：Depremzedeler birer dilim ekmek istihkaklarını bekliyorlar. 地震灾民们正等着分到一块面包。Cezaya istihkakı bulunanlar cezasını bulmuşlar. 应受处罚的人受到了处罚。

istihkâm [istihkâ:m] (阿) *is.* 〈军〉❶防御，防御工事 ❷军事工程(学)：～ eri 工兵

istihkâmat [istihkâ:m] (阿) *ç.is.* 〈军〉❶防御，防御工事：sahil ～ı 海岸工事 ❷军事工程(学)

istihkâmcılık, -ğı *is.* 军事工程学；防御工事的修筑

istihkar [istihka:r] (阿) *is.* 【旧】蔑视，藐视，轻视 ◇～ **etmek** 蔑视，藐视，轻视

istihlaf [istihla:f] (阿) *is.* 代替，取代，接替 ◇(*-i*) ～ **etmek** (使)代替，(使)取代，(使)接替：Müdürlükten çekilirken yardımcısını istihlaf etti. 他离开局长职务之后让他的助手接替了他。

istihlâk, -ki [istihlâ:k] (阿) *is.* 【旧】❶消耗，消费：şeker ～i 糖的消耗 ～ malı 消费品 kendi kendine ～ 自给自足 ❷浪费 ◇～ **etmek** 消耗，消费：Şehirde çok elektrik istihlak ediliyor. 城市用电量很大。

istihraç, -cı [istihra:ç] (阿) *is.* ❶【旧】推断出结果，理解含义，弄懂 ❷占卜，卜卦 ❸开采，生产：petrol ～ı 石油生产，开采石油 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①推断结果，理解含义，弄懂：Okuduğunu pek istihraç edemiyor. 他不太懂他读的东西。②占卜，卜卦 ③开采，生产

istihsal, -li [istihsa:l] (阿) *is.* ❶生产，开采：～ fazlası 生产过剩 petrol ～i 石油生产，开采石油 ～ unsurları 生产要素 ❷获得，得到：sonuç ～i 得到结果 ◇～ **etmek** ①生产 ②获得,得到：Bütün gayretlerine rağmen bir netice istihal edemedi. 尽管他费了很大力气，可还是无果而终。

istihza [istihza:] (阿) *is.* 【旧】讥笑，嘲弄，取笑，讽刺，挖苦 ◇～ **etmek** 讥笑，嘲弄，取笑，讽刺，挖苦

istihzar [istihza:r] (阿) *is.* 【旧】❶准备，制定，起草，编写 ❷想起，回忆 ◇～ **etmek** ①准备，制定，起草，编写 ②想起，回忆

istika [isti'ka] (意) *is.* (鞋匠用的)磨光器，刮子，刮刀

istikamet [istika:met] (阿) *is.* ❶方向：Şu istikamete doğru gitti. 他一直朝这个方向走了。❷(品行)端正，正直，诚实：İyi bir memurun ilk şartı istikamettir. 一个好官员的首要条件是正直。◇～ **vermek** 指引，指导，领导

istikbal, -li [istikba:l] (阿) *is.* 【旧】❶迎接，欢迎，会(客)，招待：～ merasimi 欢迎仪式 ❷未来，将来，前途：İstikbalde ne olacağını kimse bilmez. 将来会发生什么谁也不知道。Bütün hayatımı, bütün istikbalini şartsız kayıtsız bir erkeğin keyfine feda edemem. 我不能无条件地为一个男人的贪欲而牺牲我的整个生命和整个前途。❸〈语〉将来时 ◇(*-i*) ～ **etmek** 会(客)，招待，迎接，欢迎：Barış sofada misafirleri istikbal etti. 巴雷什坐在沙发上会客。(*-in*) ～**ine çıkmak** 迎接，欢迎，会(客)，招待：Halk cumhurbaşkanının istikbaline çıktı. 人们去迎接总统了。

istiklâl, -li [istiklâ:l] (阿) *is.* 独立：～ Harbi 独立战争 ～ Marşı 独立进行曲(土耳其国歌) Bu

ülkenin istiklâli tanındı. 这个国家的独立得到了承认。

istikra [istikra:] (阿) *is.* 【旧】〈逻〉归纳(法)

istikrah [istikra:h] (阿) *is.* 【旧】反感，厌恶，讨厌：Genç kız korku ve istikrahla göz kapaklarını sıktı. 年轻姑娘恐惧而又厌恶地闭紧了双眼。◇～ **etmek** 反感，厌恶，讨厌

istikrar [istikra:r] *is.* ❶稳定 ❷坚定 ❸安家，定居，安顿 ◇～ **bulmak** 稳定：Fiyatlar bir türlü istikrar bulmadı. 价格无论如何也稳定不下来。

istikrarlı *s.* 稳定的；坚定的；平衡的

istikrarsız *s.* 不稳定的，不坚定的，易变的：Mart, istikrarsız, zirzop bir aydır. 3 月份是一个变幻无常的乖戾的月份。

istikrarsızlık, -ğı *is.* 动荡，不稳定：hükûmet ～ı 政府动荡

istikraz [istikra:z] (阿) *is.* 【旧】借入，借钱 ◇～ **etmek** 借入，借钱

istikşaf [istikşa:f] (阿) *is.* 【旧】❶探索，探究，研究 ❷〈军〉侦察(敌情) ❸〈地〉勘探，勘查，勘测

istilâ [isti:lâ:] (阿) *is.* ❶占领，侵占：～ altında toprak 被占领土 ❷蔓延，侵扰，横行于：kolera ～sı 霍乱蔓延 suları ～sı 大水横行 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①侵占，占领，攻占 ②蔓延，侵扰，肆虐，横行于：Çekirgeler akın akın tarlaları istilâ ediyorlar. 遮天蔽日的蝗虫在大田里肆虐。Ovayı sular istilâ etti. 平原上洪水滔天。③充溢，包围：Bu kokona karısı geleli bizim yalıyı periler istilâ etti. 自从他那珠光宝器的妻子来了之后，我们的海边别墅便美女如云。Onu bazen de gürültülü bir neşe istilâ ederdi. 他有时也说说笑笑兴高采烈。

istilâcı *is.* 占领者(的)，占领国(的)

istilzam [istilza:m] (阿) *is.* 【旧】应该 ◇(*-i*) ～ **etmek** 要求，需要，使应该：Bu hastalık şu tedbirleri istizam eder. 这种病需要(采取)这些措施。

istim (英) *is.* ❶蒸气 ❷【俗】酒 ◇～ **üstüne olmak** (以蒸气为动力的车辆等)准备启动：Vapur istim üstünde iken yetiştim. 我在要开船的时候赶到了。**～ini almak** 【俗】喝酒，喝醉：Tam istimini alınca yüreğine dolanlar taşar. 他一喝多了就胡说八道。◆**İstim arkadan gelsin.** (以现有条件)能干成什么样就干成什么样吧，干干再说吧，先干着吧；摸着石头过河。

istimal, -lı [istima:l] (阿) *is.* 【旧】使用，动用，采用 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使用，动用，采用：silâh ～ etmek 动武，开枪 mümükün olan her türlü vasıta ～ etmek 采取各种可能的方式

istimara [istima'ra] (意) *is.* 估价，估量，计算(容器的容量)

istimator (意) *is.* (海关的)估价员

istimbot〈英〉*is.* 汽船，汽艇：Rıhtımda yolcu ve eşyayı gemiye götürmek için iki büyük istimbot var. 码头上有两艘大型汽艇把乘客和行李送上船。

istimdat, -dı [istimda:t] *is.* 【旧】呼救，求救，求援 ◇～ **etmek** 呼救，求救，求援

istimlâk, -kı [istimlâ:k] (阿) *is.* 征用；收归国有，实行国有化 ◇～ **etmek** 征用；收归国有，实行国有化

istimnâ [istimna:] (阿) *is.* 【旧】手淫 ◇～**da bulunmak** 手淫

istimrar [istimra:r] (阿) *is.* 【旧】持续，连续，不间断

istimzaç, -cı [istimza:ç] (阿) *is.* 【旧】❶(对某人习性、品质的)调查 ❷询问，征求意见 ◇(*-i*) ～ **etmek** 调查；征求意见，询问：Kendisinden istimzaç etmeksizin onu bu işe gönderdiler. 他们也没问问他就派他去做这件事。Bu teklifi kabul edip etmeyeceğimizi istimzaç etti. 他问我们会不会接受这个建议。

istinabe [istina:be] (阿) *is.* 〈法〉委托调查

istinaden [istina:den] *zf.* 根据，依据：Tanıkların ifadelerine istinaden karara varıldı. 根据证人们的证词作出了裁决。

istinaf [isti:naf] (阿) *is.* 【旧】上诉，申诉：～ mahkemesi 上诉法院

istinas [isti:na:s] (阿) *is.* 【旧】适应，习惯，熟悉

istinat, -dı [istina:t] (阿) *is.* 【旧】❶靠，依靠，倚靠：～ noktası 支点 ❷相信，信任 ❸根据，依据 ◇～ **duvarı** 拥壁，挡土墙 ～ **etmek** 依靠；根据，依据；信任

istinatgâh [istina:tga:h] (阿-波) *is.* 【旧】基础，根基；可以依赖(或信任)的人(或物)

istinga [isti'nga] (意) *is.* 〈海〉卷帆索，收帆索，绞帆索 ◇～ **etmek** ①(卷帆索)卷帆 ②【俗】扯掉(衣服)

istinkâf [istinkâ:f] (阿) *is.* 【旧】回避，拒绝 ◇～ **etmek** 回避，拒绝：Önceden razı oldu ama sonra istinkâf etti. 他先是同意的，可后来又拒绝了。

istinsah [istinsa:h] (阿) *is.* 【旧】抄写，誊写 ◇～ **etmek** 抄写，誊写

istintaç, -cı [istinta:ç] (阿) *is.* 【旧】推断，推论，演绎 ◇～ **etmek** 推断，推论

istintak [istinta:k] (阿) *is.* 【旧】审问，讯问，质问，询问 ◇～ **etmek** 审问：Beni istintak edecek değilsin. 你没有资格审问我。～**a çekmek** 审问

istirahat [istira:hat] (阿) *is.* 休息：～ mahali 休息室，休息场所 İstirahate ihtiyacınız var. 您需要休息。İstirahat için İstanbul'a gelmiş, bu konağı alıp yerleştirmişti. 他来到伊斯坦布尔，买下了这幢住宅，居住下来休养。◇～ **etmek** 休息：Birkaç gün için evde istirahat etmelisiniz. 您应该在家里歇几天。Kapıyı içerden kilitleyip biraz istirahat ediniz. 你反锁上门稍微休息一下。～**e çekilmek** 休息

istirdat, -dı [istirda:t] (阿) *is.* 【旧】❶收回，要回，追回 ❷收复，解放 ◇～ **etmek** ①取回，要回，追回 ②收复，解放 ③拒绝

istirham [istirha:m] (阿) *is.* 恳求，请求，哀求，乞求 ◇～ **etmek** 请求，恳求，乞求，哀求 ～**da bulunmak** 请求，恳求，乞求，哀求

istiridye [istiri'dye] (希) *is.* 〈动〉牡蛎，蚝(*Ostrea edulis*)

istiskal, -li [istiska:l] (阿) *is.* 【旧】怠慢，冷淡：Çoğundan istiskal, pek azından itibar gördü. 他受到多数人的冷淡和少数人的尊敬。Misafire surat asmak istiskal demektir. 对客人拉着脸就是慢待客人。Misafiri istiskal ayıptır. 怠慢客人是不对的。◇(*-i*) ～ **etmek** 怠慢，对某人冷淡

istismar [istisma:r] (阿) *is.* 【旧】❶开发，开垦，经营 ❷(出于私利而)利用，钻空子 ❸剥削：işçiyi ～ 剥削工人 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①开发，开垦，经营：bağı ～ etmek 经营葡萄园 ②利用，钻空子：Onlar, işte bu saflığı istismar ediyorlar. 他们正在利用这种天真。③剥削

istismarcı *s.* ve *is.* ❶钻空子的，别有用心的(人) ❷剥削者

istismarcılık, -ğı *is.* 利用，钻空子；剥削(行为)

istisna [istisna:] (阿) *is.* 例外，特例：Kanunda kimse için istisna yok. 法律对任何人都没有例外。◇～ **etmek** 把…作为例外，排除在外

istisnaî [istisna:i:] (阿) *s.* 例外，特殊的，特别的：İstisnaî muamele yapılamaz. 不能特殊对待。

istisnasız *s.* 无例外的

istişare [istişare:] (阿) *is.* 【旧】磋商，协商，商量 ◇～ **etmek** 磋商，协商，商量

istitrat, -dı [istitra:t] (阿) *is.* 【旧】(说话或写作时的)离题；题外话，枝节话，闲话

istiva [istiva:] *is.* 【旧】相等，对等 ◇～ **hattı** 赤道

istizah [isti:za:h] *is.* 【旧】要求解释；(议会中议员对部长或总理等的)质询，质问 ◇～ **etmek** 质问，质询

istizan [isti:za:n] (阿) *is.* 【旧】请求授权，请求许可；请假 ◇～ **etmek** (或 **eylemek**) 请求授权，请求许可；请假

istop (英) Ⅰ *ünl.* 站住！别动！Ⅱ *is.* ❶停止，不动 ❷儿童的一种抛球游戏 ◇～ **etmek** ①停止，不动：Arabamız birden istop etti. 我们的车子突然抛了锚。②(足球运动员)停(球)

istor (意) *is.* 【俗】❶遮阳窗帘 ❷(卷盖式书桌的)卷盖

istralya [istra'ya] (意) *is.* 〈海〉(船桅上的)支索；带板，木桁

istrongilos (希) *is.* 〈动〉棒鲈(*Smaris Vulgaris*)

İsveç [isve'ç] *öz.is.* 瑞典(欧洲)

İsveççe [isve'ççe] *öz.is.* ve *s.* 瑞典语；瑞典语的：～ gazete 瑞典语报纸

İsveçli *öz.is.* ve *s.* 瑞典人；瑞典的

İsveçre [isvi'çre] *öz.is.* 瑞士(欧洲)

İsveçreli [isvi'çreli] *öz.is.* ve *s.* 瑞士人；瑞士的

isyan *is.* ❶起义，造反，叛乱 ❷反抗，不服从 ◇～ **bayrağını açmak** ①起义，造反 ②反抗，不服从：Demek ki bunca senelik kuzu gibi yumuşak başlı karısı da nihayet isyan bayrağını açmıştı. 这么说这么多年一直温顺得象只羊羔的老婆也终于起来反抗他了。～ **bayrağını çekmek** ①起义，造反 ②反抗，不服从：Haksız uygulamaya karşı isyan bayrağını çekti. 他反对不公平的做法。(*-e*) ～ **etmek** ①起义，造反 ②反抗，不服从：Delikanlı babasına isyan etti. 小伙子没服从他爸爸。～ **kaynamak** 图谋造反，酝酿造反：Orada bir isyan kaynıyor. 那里正在准备造反。

isyancı Ⅰ *is.* 起义者；反抗者 Ⅱ *s.* 起义的，叛乱的；反抗的，不服从的

isyankâr *s.* 起义的，造反的；叛乱的，反抗的，不服从的

isyankârlık, -ğı *is.* 起义，造反；反造，不服从

iş Ⅰ *is.* ❶工作，办公：～ hanı 写字楼，办公楼 İş sırasında kimseyi meşğul etmeyin. 工作期间，请匆打扰！Şimdi iş zamanı, eğlence olmaz. 现在是办公时间，不得喧哗打闹。❷职业，工作岗位：Birçokları madenlerde ve sıhhi olmayan işlerde ölüp gitti. 其中许多人相继死于矿山和有损健康的工作岗位。Ne iş yapıyorsunuz? 您是做什么工作的？❸女红：Komşu kadın elindeki işini dizine bırakıp geline döndü. 邻家妇人把手中的活计放在膝盖上，转过身去看新娘子。❹手艺，手工，工艺，技巧：Bu camide ne iş bulunduğunu tahmin edemezsiniz. 这座清真寺建造之精美令人叹为观止。Bu örtüde ne iş var! 这块台布做工多么精细！❺要办的事情：Bu dairede işim var. 在这个部门我有事要办。Bu dairenin işi çok. 这个部门的工作很多。İşim olmasa, sana arkadaşlık ederim. 我要是有空，会去陪伴你的。Şimdi çok işim var, beni meşgul etme. 我现在很忙，请别打扰我！❻事务：güvenlik ～leri 安全事务 devlet ～leri bakanı 国务部长 ❼事情，安排：Bu, benim işimi bozdu. 这可坏了我的事。İşinizi yoluna koydunuz mu? 你们的事办好了吗？İşlerini bırakmışlar, dükkânlarını kapamışlar, akın akın şehri terk edip gidiyorlardı. 他们放下工作，关闭了店铺，纷纷成群结队地逃离了城市。❽实业；交易，买卖，生意；生产，经营，业务：～ adamı 实业家 ～ alanı 行业 ～ âlemi 实业界，商界 ～ler durgun 生产萧条 Bu işte beş bin yuan içeri girdim. 我笔生意我赔了 5 千块钱。İşler açıldı. 生意兴隆。Sende insaf yok mu, adamcağız bu borcu birden verirse, iş bozulmaz mı? 你还讲不讲道理，这笔债他要是一次还清，他的生意不就毁了吗？❾事情，行为：Birçok insanlarla tanışmak iyi bir iştir. 多认识一些人是一件好事。Yoksullara yardım etmekle çok iyi bir iş yaptım. 我扶危济贫是办了一件大好事。❿事情，事件：Hep te bu işler bana rastlar. 这种事总是让我赶上。❶❶值得一干的事情：Bu da bir iş mi sanki? 这也算件事？Bu da iş yapamıyalım. 我们别把这也当作一件事！❶❷问题：Bu bir zevk işidir. 这是一个口味问题。Bu konuda sonuç olmak vakit işidir. 在这个问题上取得成果是一个时间问题。❶❸麻烦：Sen de buraya girmeye kalkışırsan işimiz var. 要是你也加进来，我们的事情可就麻烦了。❶❹作品：Bu halı doğrusu değerli bir iştir. 这块地毯真是一块珍贵的作品。❶❺花样，名堂，猫儿腻，伎俩，阴谋，骗局：Bunda iş var ama anlayamadım. 这里面有猫儿腻，只是我不清楚。Onun işi anlaşılmaz ki. 谁知道他在搞什么花样！Onun işine akıl ermez. 不知道他在打什么主意。❶❻功：Erg, jul, kilogarmetre, vat saat, kilovat saat iş ve erke birimleridir. 尔格、焦尔、米千克、瓦时、千瓦时都是功和能的单位。◇(*birinin başına*) ～ **açmak** 【转】找事，添乱，找麻烦：Pancuru tamir edeyim derken başıma iş açtım. Cam kırıldı. 我本想把灯罩修修，结果弄巧成拙，又把玻璃弄碎了。Başkalarına kötülük edeyim derken kendi başına iş açmış. 他本想给别人使坏，结果却给自己找了麻烦。～ **akdi** 劳动合同，劳务合同，劳资合同 ～ **alanı** 行业 ～ **âlemi** 实业界，商界 (*-den*) ～ **almak** 奉承，献殷勤：O duraktan iş alma, başın belâya girer. 别对那个骚货献殷勤，你会惹麻烦的！～ **anlaşmazlığı** 劳资纠纷 ～ **aramak** 找工作：Bu adam bir iş arıyor. 这个人正在找工

作。～ **ayağa düşmek** (工作)落到不负责任、缺乏能力的人手里 ～ **başa düşmek** 只能自己做某事，只能靠自己：Başkasından yardım almamız mümkün değildi, iş başa düşmüştü. 得到别人的帮助是不可能的，我们只有靠自己了。Ne yapalım iş başa düştü, başka yolu yok. 我们怎么办，只能靠自己，没有别的办法。～ **başarı belgesi** 推荐信 ～ **başı** 负责人，牵头的：Dünkü çocuk öyle önemli işin başına getirilir mi? 他乳臭未干，能胜任如此重要的工作吗？～ **başına dönmek** 干活：Yemekten sonra erkekler işlerinin başına döndüler, ev sahibi misafir kadını çarşı pazar dolaştıracaktı. 饭后，男人们都干自己的事去了，房东就让女客人逛街去了。～ **başına geçmek** 牵头，担任领导 ～ **başına gitmek** 干活：Haydi iş başına! Git, süpürgeyi getir, odayı süpür! 快干活去！把笤帚拿来，把房间扫扫！～ **başında** ①正在干活，正在工作 ②工作期间 ～ **başında eğitim** 在职培训 ～ **başındakiler** 头头，领导，负责人 ～ **becermek** ①会做事：Aralarında işten anlayan, iş becerebilecek kimse yok, karga derneği. 他们中间一个会办事的人也没有，一群傻瓜蛋。Keli körü çevresine toplamış; aralarında iş becerecek bir kişi bile yok. 他纠集了一群酒囊饭袋，一个会干事儿的也没有。②干坏事，搞小动作，干见不得人的事 ～ **bilmek** 有经验，熟练，懂行，内行：İş bilenin, kılıç kuşananın, demişler. İşini bilene bu memlekette iş çok. 俗话说，一招鲜，吃遍天；在这个国家，有本事的人好找工作。İş bilir birini bulup burayı düzene koyduk. 我们找来一个能人理顺了这里的秩序。～ **bitirmek** ①顺利完工 ②能干，懂行 ③合手，(对所从事的工作)派得上用场 ～ **bitmek** ①被完成，被办妥，被解决 ②(*-den*) 取决于，仰仗 ～ **bulmak** 找到工作：Sonunda bir iş buldum. 我终于找到了一份工作。Yukarıdan ağır basmayınca iş bulmak mümkün olmuyor. 如果上边没有人说话，就不可能找到工作。(*-e*) ～ **buyurmak** 指使，给某人下命令：Lüzumu oldukça müdür onu çağırtır, iş buyurur. 必要时经理就找人叫他，给他下命令。～ **çatallanmak** (或 **çatallaşmak**) 出岔子，复杂化 ～ **çevirmek** 搞小动作，玩猫腻，耍花样：İş çevirmek isteyenler muvaffak olamayacaklar. 企图搞小动作的人不会得逞。Ne işler çevirdiğinin farkındayım; beni kandırmazsın. 我知道你在搞什么鬼花样，你骗不了我。～ **çığırından çıkmak** (局势)失控，出岔子：İş çığrından çıkmış, ok yaydan fırlamıştı. 娄子已经出了，已经无可挽回。～ **çıkarmak** ①做大量工作，事务繁忙；能干：Bu terzi çok iş çıkarıyor. 这个裁缝做了许多活儿。② (*-e*) 找事，添乱，找麻烦：Bizim problelerimiz yetmiyormuş gibi bir de sen başımıza iş çıkardın. 你又来给我们添乱，好象我们的问题还不够似的。Bu makine günde on düzine iş çıkarıyor. 这部机器一天到头总出事。Oda başımıza iş çıkardı. 这个房间给我们添了不少麻烦。～ **değil** ①小事一件；不算什么 ②不像话；成何体统：Bu senin yaptığın iş değil. 你干的这事成何体统！～ **donu** 宽松长裤 (*-e*) ～ **düşmek** (工作或责任)落到了某人的肩上：Kırk yılı başı size bir işimiz düştü. 我们难得有事求您。～ **edinmek** (*-i*) 以…为己任，以…为职业：Yazar, yazmayı kendisine iş edinmiş adamdır. 作家就是以写作为职业的人。～ **eri** 行家，能干的人，能工巧匠，多才多艺的人 ～ **etmek** ① (*-e*) 玩花样，玩猫腻，欺骗，耍弄：Sana öyle iş eder ki ne olduğunu anlayamazsın. 他就这样耍了你，你可能都不知道是怎么回事。② (*-i*) 揽事，当作自己的事：Bunu iş edip üzerine düştü. 他把这件事揽在了自己的身上，忙得不亦乐乎。(*-i*, *-e*) ～ **gördürmek** 让某人做事：Her işi bana gördürüyor. 他什么活儿都让我干。～ **görmek** ①做事，干活，工作：Kızcağız burada sabahtan akşama kadar en ağır işleri görmeye başlamış. 女孩在这里从早到晚干着最粗重的活。Yani övünmek gibi olmasın, benim gördüğüm işleri yapacak yok gibidir. 不是说大话，我所做过的事情似乎还没有人能够做得到。②有用，管用：Bu tel iş görür. 这根线能用得上。Bu kalem işimi görür. 这支笔我用得上。～ **göstermek** 让某人做事 ～ **güç** 活儿，事情，工作，任务；零活，杂事；待做的事情：～ güç sahibi 有活儿干的人，有工作的人 İş güç yoksa insan boş durmaktan sıkılır. 没事做闲呆着让人烦。Herifin işi gücü hep kaşkariko. 这家伙净会骗人。～ **güç edinmek** 专心工作，全心全意地工作 ～ **icat etmek** ①做大量工作，事务繁忙 ②找事，添乱，找麻烦 ～ **ihtilâfları** 劳资纠纷 ～ **inada binmek** ①顶牛，互相较劲 ②顽固坚持做成某事 ～ **işlemek** 刺绣，绣 ～ ～**ten geçmek** 不赶趟，为时已晚，错过时机，木已成舟：Günün birinde şıppadak gözünüz açılacak ama iş işten geçmiş olacak. 总有一天，您会突然明白过来，然而为时已晚。Zamanında bizi aramadınız, şimdi iş işten geçti. 当时你们没有找我们，现在已经晚了。Başı taşa gelinceye kadar fikrinde ısrar etti, nihayet anladı ama iş işten geçti. 他固执己见，不撞

南墙不回头，最后终于明白了，然而为时已晚。～ **kabartmak**【旧】夸张，渲染 ～ **kaçkını** 旷工的 ～ **kapıya bacaya düşmek** 搞得沸沸扬扬，弄得无人不知无人不晓 ～ **karıştırmak** ①搅混水，制造混乱：Her şey yolunda, şimdi sen iş karıştırma lütfen. 一切都很顺利，你不要搅混水。②挑拨离间 ～ **kazası** 职业性意外事故 ～ **ki** 只要…足矣：İş ki sınıfı geçsin. 只要让他升级，怎么都行！～ **kötüye varmak** 事情办糟，砸锅，坏事 ～ **masası** 工作台 ～ **medreseye düşmek** 陷入无休止的争论 ～ **ola** (或 **olsun**) 装模作样，没事找事，假模假式 ～ **olsun diye** 没事找事，只为做点儿事(而没有别的目的)：Anlamsız şeylerle vakit yitiriyor, iş olsun diye yapıyor. 他干一些无聊的事打发时光，只是为了别闲着。～ **önlüğü** 围裙，工作服：İş önlüğü ile baş örtüsünü çıkardı mı, bambaşka bir insan oluyordu. 他一摘下围裙和头巾，就完全变成了另外一个人。Beyaz bir iş önlüğüm var. 我有一件白大褂。～ **sarpa sarmak** 陷入困境，遇到麻烦：Kredi çıkmayınca işleri sarpa sarmış. 贷款没拿到，他们陷入了困境。～ **sözleşmesi** 劳务合同，劳动合同 ～ **tutmak** 工作，劳动，做事：Sen ne iş tutuyorsunuz. 您是做什么工作的？(*-de*) ～ **var** ①能干的 ②有用的，管用的 ～ **vermek** 让工作，让干活 ～ **yapmak** ①工作，劳动，干活，做事；做买卖：bir firma ile ～ yapmak 同一家公司做买卖 ②瞎忙 (*-de*) ～ **yok** 不中用的；无能的：Bu kalemde iş yok, ikide bir ucu kırılıyor. 这支笔不好用，笔尖总断。～ **yoluna girmek** 步入正规，有望成功：Ya iş yoluna girecek, ya da bütün berbat olacaktı. 本来此事要么有望取得成功，要么完全都泡汤。～ **yolunda olmamak** 事情不妙：Eşek de işlerin yolunda olmadığını sezmiş, başını alıp çıkmış. 这头驴也感觉到大事不妙，就调头逃跑了。～**e alınmak** 雇人：Patron adamın ıcığını cıcığını sorup işe aldı. 老板调查了那人的底细，才雇了他。～**e atılmak** 做事：O, gözü kara biridir, korkmadan bu işe atılır. 他是一个胆大的人，做这种事一点儿也不害怕。Şimdilik yeni bir işe atılmayacağım. 我暂时将不做新的事。～**e bakmak** 从事某项工件，办理某件事情：Şu işe bak güler misin, ağlar mısın! 瞧这事闹的！真让人哭笑不得。～**e balta ile girişmek** 笨手笨脚地做某事 (*-i*) ～**e bağlamak** 使过于忙碌：Bu evde her yerde olduğu gibi hizmetçileri işe bağlamak yoktur. 这家不会像其它人家那样，让下人们忙得团团转。～**e dört elle sarılmak** 全心地开始做某事，热情地开始做某事 ～**e geç kalmak** 上班迟到：Kalk yavrum, işe geç kalacaksın. 孩子，起床吧！你上班要迟到了！～**e gidiş ve** ～**ten çıkış saatleri** 上下班时间：İşe gidiş ve işten çıkış saatlerinde trafik tıkanıyor. 上下班时交通堵塞。(*-le*) ～**e girilmek** 共事：Kalleş bir adam, onunla hiç bir işe girişilmez. 他这个人靠不住，绝对不能和他共事。～**e girmek** ①上任，就任：Kimse arka çıkmadığı için şimdiye kadar bir işe girememişti. 因为没有后台，他至今也没有找到差事。②做工，打工：Çocukları da işe girince durumları oldukça genişledi. 孩子们一参加工作，他们的境遇大大好转了。İşe girmesi ve para kazanması gerek. 他应该去打工挣点儿钱。İşe girersem artık kolay kolay kocaya varmam. 我一工作的话，今后就不容易嫁出去了。③做生意：Tüm varlığı ile bu işe girdi; bütün köprüleri attı. 他孤注一掷，把全部家产都投到这笔生意里了。～**e gitmek** 去上班：Bayram olduğu için işe gitmedi. 过节了，他没去上班。Bir hafta istirahat etmelisiniz. İşe gidemezsiniz. 您必须休息一周，不能去上班了。～**e kapak vurmak** 掩饰，掩盖，隐瞒 ～**e karışmak** 卷入，参与：Sen ne dedin de bu işe karıştın? 你卷入这件事中，究竟想要干什么？Mademki sen beni dinlemiyorsun, ben de senin işine bir daha karışmam. 既然你不听我的，我就再也不管你的事了。(*-i*) ～**e karıştırmak** 使卷入，使参与：İşe polisi karıştırmadım. Son raddeye gelmedikçe de karıştırmak niyetinde değilim. 我还没通知警方。不到最后关头我不想让警察来插手这件事。(*-i*) ～**e koşmak** 让干事，催促某人做事，逼着某人干事：Ağzı dili yok birini buldular, her işe koşarlar. 他们找了一个自认倒霉的人，什么事情都让他干。～**e yaramak** 合适，适用；管用：Babaları ne dediyse işe yaramamış, huylarını bir türlü değiştirmemişler. 父亲说什么也不管用，他们的脾气一点儿也不改。Daktilo oldukça küçüktü, ama yine de işe yarıyordu. 打字机很小，不过很管用。～**e yatmak** 合适，适用；管用：Elim hiç bir işe yaymadı. Ömür sürdüm faydasız. 我肩不能担，手不能提，这一辈子过得一点儿意思也没有。～**i açmak** 搞清某个问题 ～**i ağırdan alamk** 磨蹭 ～**i aksi gitmek** 事与愿违 ～**i alaya almak** (或 **vurmak**) ①不重视，不当回事 ②开玩笑，逗趣 ～**i Allah'a kalmak** 听天由命，求助无门：Tüm umut kapıları kapandı, işimiz Allah'a kaldı. 一切希望都泡汤了，我们只好听天由

命。**～i altın** 事业成功的，生意兴隆的 **～i anlamak** 知情 **～i azıtmak** 胡闹，过分：Hani ya kahve nerde? Bir saattır bekliyorum, hâlâ gelmedi! Yoo! siz artık işi azıttınız gayri! 怎么回事？咖啡呢？我都等了一个小时了，还没有送上来。哎，你们真是太过分了！Bu adam işi iyice azıttı, nesi varsa satıyor. 他非常过分，把一切都变卖了。**～i babacanlığa vurmak** 装出一副忠厚老实的样子：Tilki işi babacanlığa vurup suyu bir övmüş, bir övmüş, tekenin ağzının suyunu akıtımış. 狐狸装出一副忠厚老实的样子，就把水夸了一遍又一遍，说得羊只流口水。**～i başarmak** 阴谋得逞：Gayet basit bir hile ile saflığımdan istifade ederek işi başardı. 他利用我的无知以一个相当简单的计谋阴谋得逞了。(*-in*) **～i başından aşkın olmak** 事务缠身，忙得团团转：Sizinle uğraşacak vaktim yok, işim başımdan aşkın oluyor. 我没时间跟你们废话，我还一大堆事呢！(*-in*) **～i başından aşmak** 事务缠身，忙得团团转 **～i bırakıp gitmek** 甩手而去：Kafası bozuldu, işi bırakıp gitti. 他顿时大怒，甩手而去。**～i bitmek** ①活干完，工作结束 ②精疲力竭 **～i bozmak** 捣乱，破坏：Boş boğazlık edip işi bozmakta anlam var mıydı? 他信口开河把事情搞黄了是什么意思？(*-in*) **～i bozulmak** ①事情办糟，办砸，功败垂成，前功尽弃 ②一事无成，业务衰落：Çok dostum yoktu; işlerim bozulmaya başladı. 我交游不广，业务开始衰落下来。**～i ciddîye almak** 重视，严肃对待 **～i çiltlamak** 轻声地对某人说某事 **～i dokuzdan gitmek** (事业、生意)顺利，兴旺 (*-e*) **～i dökmek** 使某事变成：～i ahbaplığa dökmek 把工作变成闲聊 ～i sırnaşıklığa dökmek 在某个问题上纠缠不休 (*-in*) **～i duman** 处境不妙，事情糟糕：Hava böyle giderse işimiz duman. 天气如果一直这样，我们就麻烦了。Bugün de iş bulamazsak işimiz duman, akşama kadar ağza atılacak bir lokma ekmek bile alamam. 如果我们今天也还找不到工作那可就惨了，晚上我是连买一口面包吃的钱都没有。(*-e*) **～i düşmek** 对某人有事相求，需要某人的帮助：Bu tarafa işim düşmüştü, gelmişken bir de sizi ziyaret etmek istedim. 我到这儿来办点儿事，既然来了，我想也来看看您。**～i gücü olmamak** ①无工作，失业 ②游手好闲，无所事事 (*-in*) **～i ～ kaşığı gümüş** 称心如意，如人所愿：Keyfime diyecek yoktu, işim iş, kaşığım gümüştü. 我兴致很好，没的说，一切都很称心。(*-in*) **～i ～ olmak** 一切顺利，称心如意 **～i olmak** ①有事要做，有不得不办的事 ②出现好结果 ③必须由某人来做 ④(*-le*) 同某人争吵 **～i onuruna bırakmak** (或 **bağlamak**) 顺其自然，听天由命 **～i pişirmek** ①精心准备，周密准备 ②【俗】私定终身，生米做成熟饭；(男女间)发生性关系：Düğün olmadan onlar işi pişirirler. 他们会未婚而先干那种事。**～i rast gitmek** 诸事顺利，心想事成 **～i resmiyete dökmek** 采取合法途径 **～i sağlam kazığa bağlamak** 使稳妥，使牢靠，采取必要的防范措施 **～i sağlama bağlamak** 使稳妥，使牢靠，采取必要的防范措施 **～i savsaklamak** 办事拖拉，拖延 **～i sermek** 拖延事情，玩忽职守 (*-e*) **～i sezdirmek** 使觉察：Yanımdakilere işi sezdirmek istemediğinden ihtiyatlı konuşuyor. 他不想让我旁边的人觉察，所以讲话很谨慎。**～i sıkı tutmak** 盯紧某事，集中精力做某事 **～i şakaya vurmak** 开玩笑，逗趣 **～i tatlıya bağlamak** 巧妙解决问题，巧妙化解难题 **～i temizlemek** 了结 (*-in*) **～i tıkırında** 事遂人愿，事情顺利 **～i uzatmak** 拖延 **～i var** ①有事要做，有不得不办的事：Bu aksi adamla işimiz var. 我们同这个固执的人有事要办。Sen de burya girmeye kalkışırsan işimiz var. 要是你也加进来，我们可就有麻烦了。②出现好结果 ③必须由某人来做 ④(*-le*) 同某人争吵 (*-e*) **～i vurmak** 使事情变成 **～i yok** 无交往，无来往：Bildiği gibi davranan insanla benim işim yok. 我不同自以为是的人交往。**～i yokuşa sürmek** 制造麻烦；阻挠，刁难，为难：Önceden yardımcı olacağını söylediği hâlde işi yokuşa sürdü. 他本来说要帮忙，实际上是故意刁难。**～i yoluna koymak** 办妥，办好：İşleri yoluna koyarsa çok bahşiş vereceğini söyledi. 他说事成定有厚报。İşleri yoluna koymak kolay değildir. 把事情都办好是不容易的。(*-in*) **～i yolunda** 事遂人愿，事情顺利：İlâmaşallah işimiz yolunda! 谢天谢地！天遂人愿！**～i yüzüne gözüne bulaştırmak** 弄得一团糟，使一塌糊涂 **～in alayında olmak** 视为儿戏，不认真对待 **～in başı** 要害，要点，关键，症结 **～in fenası** 更糟糕的是 **～in iç yüzü** 内情，内幕 **～in içinde ～ var** 表里不一，另有隐情 **～in içinden çıkmak** ①弄清奥妙，弄懂，解决问题：Matematik uzmanları bile işin içinden çıkamıyorlardı. 其中的奥妙连数学家们也未能搞明白。②脱身，撒手不干：Bana düşen payı verin, işin içinden çıkayım. 把我的那份给我，让我抽身吧！**～in içinden sıyrılmak** ①弄清奥妙，弄懂，解决问题 ②脱身，撒手不

干：Bundan ben sorumlu değilim deyip işin içinden sıyrıldı. 他自称没他的责任就撒手了。**～in kötüsü** 更糟糕的是 **～in mahiyeti itibariyle** 事实上，实际上 **～in tuhafı** 说来也怪，奇怪的是 **～in ucu** 结局，结果 (*-e*) **～in ucu dokunmak** 间接受到影响 **～inden çıkmak** 失业：Koca işinden çıktıktan sonra, borç boğazı aştı. 丈夫失去工作后，负债累累。**～in üstesinden gelmek** 克服困难，解决难题；完成任务：Bu işin üstesinden gelebileceğine aklı kesmiyordu. 他认为他将不可能完成这项任务。**～inden atmak** 解雇，开除，炒鱿鱼 (*-i*) **～inden çıkarmak** 解雇，开除，炒鱿鱼：Yalnız dayak atmakla kalmadı, beni işimden de çıkardı. 他不仅打了我一顿，还把我炒了鱿鱼。**～inden olmak** 被解雇，被开除，失去工作：Amirine kafa tutan memur işinden oldu. 目无上司的职员已经被开除。Tembelliği yüzünden işinden oldu. 他由于偷懒而被炒了鱿鱼。(*-i*) **～inden kovmak** 解雇，开除，解职，炒鱿鱼 **～inden kovulmak** 被解雇，被开除，被解职，被炒鱿鱼：İşinden dovuldu. 他被开除了。**～inden uğratmak** 被解雇，失去工作：Geçimsizliği yüzünden işinden uğrattı. 他由于不合群被炒了鱿鱼。**～ine bakmak** 做自己的事：Artık lâfa yekûn tut, işimize bakalım babam. 爸爸，别再说了，干我们的事去吧！İşine bak, dalga geçme. 干活去！别在这儿心不在焉的！Bu adamdan hayır bekleme; sen kendi işine bak. 这个人指望不上，你还是自己想办法吧！(*-in*) **～ine gelmek** 有利于，适合于，正合心意，中意：Bu, benim işim gelmez. 这不合我意。İşine gelirse bu fiyata ver. 要是合算，你就按这个价卖了吧！**～ine girmek** 做生意：Yaradana sığınıp çiçek ihracı işine girdik, başarılı olduk. 我们全心全意做花卉出口生意，大获成功。(*-in*) **～ine gitmek** 做事，上班：Bu günlük git işine. 今天你该干吗干吗去！Doğru dürüst bir uyku uyuyamadığı gibi sabah erkenden de kalkarak işine gitmişti. 他晚上没好好睡，早上又一大早起来去上班了。Kâfi! İşinize gidebilirsiniz. 行了，行了，做你们的事情去吧！**～ine göre** 视情况，按利润 **～ine gücüne bakmak** 不参与他人的事，只做自己的事 **～ine koyulmak** 做事，干事 (*-in*) **～ine nihayet vermek** 免职，解职，辞退：O memurun işine nihayet verildi. 那个职员被辞退了。(*-in*) **～ine sıçmak** 坏事，办砸：Adam işime sıçtı. 那家伙坏了我的事。(*-in*) **～ine yaramak** 合适，适用；管用：Henüz taze, sağlıklı ve ne güzel, ne de çirkin bir kadın senin daha çok işine yarar. 一个还很娇嫩，身体壮实，既不美也不丑的女人，对你最合适不过了。**～ini asmak** 磨洋工：İşini asarsan, sepetlerler seni sonra. 你要是磨洋工，他们事后会开除你。**～ini bırakmak** 辞职，甩手不干 **～ini bilmek** ①懂行，内行，有本事 ②精明 (*-in*) **～ini bitirmek** ①完成，做完 ②使一事无成，使干不成 ③【俗】干掉，杀死 (*-in*) **～ini çevirmek** 操办，主持，料理：Gelmen iyi oldu. Bu evin erkeği olur, işlerimizi çevirirsin. 幸亏你来了，这个家有了男人，可为我支撑门庭了。Sen evin işlerini çevirirsin. 家中诸事由你料理。(*-in*) **～ini görmek** ①做事，干事：Ancak gene yanınızda bir gece kalır, işinizi görürüm. 但是我依然可以陪您过一夜，为您做事。İşimi görmediler. 我的事他们没给办。Köyde büyük küçük herkesin işini görür. 他为村里老老少少做事。②【转】打，收拾 ③【俗】打死，干掉：Aslan bakmış ki eşek tuzaktan kurtulamayacak, önce tilkinin işini görmüş, sonra eşeğe gitmiş. 狮子一看，驴子在陷坑里逃不掉了，就先干掉了狐狸，又去对付驴子。**～ini kaybetmek** 失业：İşini kaybedince güzelim yazlığını elden çıkardı. 他失业之后，把他心爱的别墅卖了。**～ini uydurmak** 随机应变，耍花招，设圈套 **～ini yoluna koymak** 把事情办妥，把事情办好，把事情安排妥当：İşlerimi yoluna koydum, kimseyle görülecek hesabım yok, Allah'a bir can borcum var. 我把一切都安排好了，我现在无牵无挂，天不怕地不怕。**～inin adamı** 行家里手，内行 **～inin eri** 行家里手，内行 **～ler açılmak** 市场复苏，生意兴隆 **～ler becermek** 干坏事，搞小动作，干见不得人的事 **～ten atılmak** 被开除：Müdür idare etmeseydi o, çoktan işten atılırdı. 要不是经理宽容，他早就被开除了。İşten atılma korkusuyla çok alçaldı. 由于害怕被炒鱿鱼，他卑恭屈节，低三下四。Çalışmazsa sağlam işten atılır. 他不努力必然会被炒鱿鱼。(*-i*) **～ten atmak** 解雇，开除，炒鱿鱼 **～ten başını almak** 脱身：İşten başımı alamıyorum ki sizi arasın. 我实在脱不开身，让他去找您吧！**～ten çıkarılmak** 被解雇，被开除：İşten çıkarıldığını öğrenince eli ayağı çözülmüş. 他得知自己被解雇的消息后手脚瘫软了。(*-i*) **～ten çıkarmak** 解雇，开除，炒鱿鱼 **～ten (bile) değil** 非常容易，不算回事，小菜一碟 **～ten el çektirmek** 使不再负责某事，停职(以进行调查)：Görevinde yaptığı birtakım suiistimaller sebebiyle işinden el çektirmişlerdi. 他因为

在职期间数次滥用职权而被停职。**～ten elini çekmek** 收手，诸事不管：Murat emekli olunca her işten elini çekti; ahret adamı oldu. 穆拉特退休以后什么事情也不干，隐居起来了。**～ten güçten kalmak** 无事可做，失业 **～ten imtina** 旷工 (*-i*) **～ten kovmak** 解雇，开除，解职，炒鱿鱼 **～ten kovulmak** 被解雇，被开除，被解职，被炒鱿鱼 **～ten olmamak** (或 **sayılmamak**) 不算回事，小菜一碟 **◆İş işten geçtikten sonra gelmesi kaç para eder.** 木已成舟，他来还有什么用？**İş mi?** 这有什么？这有什么了不起：Postasını getirmek iş mi? 不就给他带来一件邮件吗，有什么了不起的！**İş olacağına varır.** 在劫难逃；是福不是祸，是祸躲不过；天要下雨，娘要嫁人。**İşe bak!** 真是怪事！**İşin mi yok!** 别在这上面浪费时间了；不值得费神！**İşine hor bakan boyuna torba takar.** 瞧不起自己手艺的人终究要受穷。**İşini kış tut da yaz çıkarsa bahtına.** 做事要有最坏的打算。**İşinizi yarına bırakmayın.** 今日事今日毕。**İşten artmaz, dişten artar.** 吃不穷，穿不穷，算计不到才受穷。

iş adamı *is.* ❶商人，实业家 ❷经营有方的人，(事业上的)成功者

işar [işa:r] *is.* (书面)通知

işaret [işa:ret] *is.* ❶(以手指、眼神等)示意(动作)，暗示，指示：el ～i 手势 ❷标志，符号，记号，标记，信号：alârım ～i 警告信号 noktalama ～ 标点符号 sınır ～i 界标，界牌 su ～i 水印图案 trafik ～leri 交通信号 Bu işaret nedir? 这是个什么标志？❸迹象，苗头 ◇ **～ etmek** ①(以手、眼)示意：Annem eliyle babama ne biçim işaret etti bilmiyorum. 我不知道母亲用手向父亲比划了什么。Oduncu ağzıyla "Görmedim!" dermiş, ama bir yandan da eliyle işaret edip hayvanın nereye saklandığını gösterirmiş. 樵夫嘴里说没见过，一边又打手势指了指野物藏身的地方。②指出：İşaret etttiğiniz nokta aydınlanmadı. 你指的那一点还没有弄清。(*-e*) **～ koymak** 做标记：Buraya bir işaret koymuşlar. 他们在这儿作了标记。**～ renkleri** (用于表示出入方向、安全信号等的)标记色 **～ vermek** ①表示，示意：Başı ile evet işaret verdi. 他点头表示了同意。②发信号

işaretçi *is.* 信号兵，信号员：demiryolu ～si 铁路信号员

işaretlemek (*-i*) 作标记，标出；指出：Kesilecek ağaçları işaretledi. 他把要砍的树作了标记。

işaretlenmek (*nsz*) işaretlemek 的被动态：Kitabın önemli bölümleri işaretlendi. 书中重要部分作了标记。

işaretleşmek (*nsz*) 互相发信号，互相(以手势，眼神等)示意

işaretli *s.* 有标志的，以标记标上的

işaret parmağı *is.* 食指

işarî [işari:] *s.* 通过示意(标记)的：～ oy 举手(指)表决

işba, -ı [iş:ba:] (阿) *is.* 【旧】❶吃饱 ❷ 〈化〉饱合(状态)

iş başı *is.* 开始工作(时间)，上班(时间) ◇**～ yapmak** 上班，开始工作

iş bırakımcı *is.* 罢工者

iş bırakımı *is.* 罢工

işbıraktırımı *is.* 同盟歇业

iş bilimi *is.* 人体工程学，人类工效学，人机工程学

iş birliği *is.* ❶合作，协作，协力 ❷〈军〉协同作用，协同作用，增效作用 ◇**～ yapmak** (或 **etmek**) (与某人)进行合作

iş birlikçi *is.* ve *s.* ❶合作者，协作者(的) ❷通敌者，勾结者(的)

iş birlikli *s.* (通过)合作的，共同的，协作的

iş bölümü *is.* 分工，社会分工

işbu [i'şbu] *is.* 【旧】此，该：～ sebepten dolayı 有鉴于此 İşbu anlaşma üçer nüsha olarak yapılmış. 本协议一式 3 份。İşbu nüfus tezkeresi zayiinden verilmiştir. 由于身份证遗失，特补发此证。

işçen *s.* 积极的，活跃的，活动力强的，精力充沛的

işçenlik, -ği *is.* 积极，活跃，活动力强，精力充沛

işçi *is.* ❶工人，劳工，劳动者，工匠：～ sınıfı 工人阶级 inşaat ～si 建筑工人 ～ bayramı 劳动节(土耳其为 7 月 24 日) ～ kadın 计时打杂工的女佣 ❷〈动〉职虫(如工蜂、工蚁等)：～ arı 工蜂 ～ karınca 工蚁 ❸【俚】骗子，老千 ◇～ **sigortası** 社会保险

işçilik, -ği *is.* ❶工人的工作 ❷工资，薪水：100 dolar işçilik istedi. 他要求 100 美元的工资。❸作工，工作(量)，劳动(量)；活计：～i kötü bir ceket 作工粗糙的上衣 Bu yapının işçiliği iyi değil. 这幢楼盖得不好。Bunda çok işçilik var. 这件事工作量很大。

işemek (*nsz*) 撒尿，小便：Eceli gelen köpek cami duvarına işer. 【成】太岁头上动土，不知死活。İt işemekle deniz pis olamaz. 【成】一泡狗尿脏不了大海；身正不怕影斜，脚正不怕鞋歪。

işenmek (*-e*) işemek 的无主态：Rastgele yere işenmez. 禁止随地小便。

işetici *s.* 利尿的

işetmek (*-i*) işemek 的使动态

işevi *is.* 时务所，办事处，会计室，代办处

işgal, -li [işga:l] (阿) *is.* ❶占领 ❷占据 ❸使忙碌 ❹干扰，打扰，纠缠 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①占领：Ertesi gün kasabayı işgal ettik. 我们于次日占领了该镇。②占据：dünyada ikinci sırayı ～ etmek 占世界第二位 ③使忙碌：Buraya geldiğim günden beri beni işgal eden en mühim şey kendimi alıştırmak ısındırmak cehdidir. 我抵达此地之日起忙碌的最重要的事，就是努力使自己去习惯，去适应。④干扰，打扰，纠缠：Partinin nerede verilebileceği fikri dimağımızı işgal ediyor. 我们现在满脑子想的是聚会能在哪里举行。

işgalci *is.* ve *s.* 占领者(的)：～ güçler 占领军

işgalcilik, -ği *is.* 占领

iş gücü *is.* 劳动力

işgüder *is.* 代办：geçici ～ 临时代办

işgüderlik, -ği *is.* 代办的职务

iş günü *is.* 工作日

iş güzar [işgüza:r] (土-波) *s.* ❶能干的，能的，巧的 ❷多事的，好事的，过分殷勤的：Çok faal ve iş güzar görünen insanlardan daima bir parça şüphe ediyorum. 对那些似乎很活跃很好事的人我总是有一些怀疑。

işgüzarca [işgüza':rca] *zf.* ❶能干 ❷多事，好事，过分殷勤

işgüzarlık, -ğı *is.* 能干；多事，好事

işitici *s.* 听见的：Tanrı görücüdür, bilicidir, işiticidir. 真主无所不知，无所不晓，无所不闻。

işitilmek (*nsz*) işitmek 的被动态：Büyük salonun derinliğinden hafif bir piyano sesi işitiliyordu. 从大厅的深处传来一阵轻柔的钢琴声。Karalıkta ötedenberiden camların açıldığı duyuluyor, fısıltılar işitiliyordu. 黑暗中感觉到四处的窗户被打开了，听到了耳语声。

işitilmemiş *s.* 未听说过的，闻所未闻的，骇人听闻的；非同寻常的

işitim *is.* 听觉，听力：～ organları 听觉器官

işitiş *is.* işitmek 的动名词

işitme *is.* işitmek 的动名词：～ âleti (或 cihazı) 助听器 ～ duyusu 听觉 ～ kesesi (无脊椎动物的)听泡，听囊 ～ organları 听觉器官 ～ taşı 听石，耳石

işitmek (*-i*) ❶听；听见：Ne dediklerini işittin mi? 你听见他们说什么了吗？Benim azar işitmeye vaktim yok. 我没时间听人说三道四。İstediğini söyleyen, istemediğini işitir. 【成】不尊重别人，也得不到别人的尊重；信口开河，必受其辱。❷听说：Son durumu işitmedim. 我没有听说最近的情况。Yürek cızlatacak haberleri nereden işitirsin anlamam ki? 我不明白，这些让人心碎的消息你是从哪里听来的？

işitmemezlik, -ği *is.* ❶失聪，聋 ❷充耳不闻 ◇～**e getirmek** 装听不见，装聋，充耳不闻 ～**ten gelmek** 装听不见，装聋，充耳不闻

işitmezlik, -ği *is.* ❶失聪，聋 ❷充耳不闻 ◇～**e getirmek** 装听不见，装聋，充耳不闻 ～**ten gelmek** 装听不见，装聋，充耳不闻

işitmezlenmek (*nsz*) 装听不见，装聋，充耳不闻

işitsel *s.* 听力的，听觉的，听的：radyo gibi ～ araçlar 收音机等收听工具

işittirmek (*-i, -e*) işitmek 的使动态：Etrafta içilen nargilelerin gurultuların tane tane işittirecek kadar ağırlaşan sükût bana bir kalkınma yaptırdı. 四周越来越静，水烟袋的咕噜声听得真切，这寂静使我为之一振。

işkal, -li [işkâ:l] (阿) *is.* 【旧】❶变得困难，变得艰难 ❷困难，难度 ◇～ **etmek** 使难度加大，使变得困难

işkembe [işke'mbe] (法) *is.* ❶ 〈动〉瘤胃(即反刍动物的第一胃) ❷(猪、牛、羊等的)肚：～ çorbası 肚(丝)汤 ❸【俗】胃 ◇～ **suratlı**【粗】有痘痕的，有麻子的，大麻子 ～**den atmak** (或 **söylemek**) 胡编，杜撰 ～**si geniş** 肚量大的，宽容的 ～**sini düşünmek** 光想吃，就知道吃 ～**sini şişirmek** 吃饱，大吃大喝

işkembeci *is.* 卖肚(或肚丝汤)的人(或饭馆)

işkembecilik, -ği *is.* 卖肚(或肚丝汤)的职业(或生意)

işkembeli *s.* ❶有瘤胃的 ❷(汤、菜)有肚丝的

işkembesiz *s.* ❶无瘤胃的 ❷【转】无品位的，缺乏欣赏眼光的

işkence *is.* ❶夹钳，夹板 ❷拷打，严刑：～ âleti 刑具 ～ odası 刑讯室 Sonra, canını çıkarıncaya kadar dövmüşler, hatta işkence için bir kolunu da kırmışlar. 后来，他们把他痛打了一顿，甚至因为用刑还打断了他一条胳膊。❸折磨，虐待：Sussuzluk halk için işkence oldu. 沉默对人来说是一种煎熬。Beklemek işkencesi yüreğimi fena didiklemeğe başladı. 等待的折磨开始使我的心倍受煎熬。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 折磨，拷打，虐待 ～**ye sokmak** 折磨，拷打，虐待

işkenceci *s. ve is.* 折磨人的，施刑的；打手

işkil *is.* 怀疑，疑心，疑虑

işkillendirmek (*-i*) işkillenmek 的使动态

işkillenme *is.* işkillenmek 的动名词：Adamın uzun süre peşinden gelmesi üzerine işkillenmeye başladı. 由于那个人长时间尾随，他开始怀疑起来。

işkillenmek (*nsz*) 起疑心，怀疑：Anası işkillenmişti, konuşmuyordu onunla. 他的母亲起了疑心，不再同他说话。

işkilli *s.* 怀疑的，有疑的 ◇～ **olmak** 怀疑，起疑心 ◆**İşkilli büzük dingilder.** 作贼心虚。

işkilsiz *s.* 不怀疑的，无疑心的，放心的

işkilsizlik, -ği *is.* 无疑心，不怀疑，放心

işkine [işki'ne] *is.* 〈动〉石首鱼(*Sciaena umbra*)

iş kolu *is.* 行业；某一行业从业者的总称；(机构中专事某类工作的)部门

işlek Ⅰ *s.* ❶繁忙的，车水马龙的；人来人往的，生意兴隆的：～ bir mağaza 顾客盈门的商店 ～ liman 繁忙的港口 Sabahleyin şehre girdiğimizde en işlek caddelerde bile cinler cirit oynuyordu. 当清晨我们进城的时候，即使是在最繁华的大街上，也是空无一人。❷〈语〉有构词能力的：～ ekler 构词能力活跃的词缀 ❸流畅的：～ yazı 流畅的文字 Ⅱ *is.*【俗】❶与多个男子发生性关系的女人，淫荡的女人 ❷(尤指脂粉气的)同性恋男子

işleklik, -ği *is.* 活跃；繁忙；车水马龙；流畅

işlem *is.* ❶手续；办理，处理，操作；成交：～ hacimleri 成交额 Evrakınızın her türlü işlemi tamam. 您的文件各项手续齐备。❷〈数〉运算：toplama ～i 加法运算 ❸〈化〉反应，作用

işlemci *is.* 〈计〉❶操作系统 ❷处理器

işleme *is.* ❶ işlemek 的动名词：Bu temayı onun işlemesi gerekir. 这个题目应由他来分析。❷刺绣，绣品：～ mendil 绣花手绢 ❸(胶片的)冲洗

işlemeci *is.* 女红，女工

işlemecılik, -ği *is.* 刺绣(工作)

işlemek (*nsz*) ❶运营，运行，(车船等定期)来往于；运转，工作：Bu saat iyi işliyor. 这只表走得很准。Karakoldan çıkarken tramvaylar hâlâ işliyordu. 他从警署出来时，有轨电车还在运营。Makine işliyor. 机器正在运转。Kamyonlar yeni yoldan işliyor. 新修的路上卡车来来往往。❷(生意)兴隆：Bu dükkân işlemiyor. 这家店铺生意不景气。❸(伤口)化脓，溃烂：Yarası hâlâ işliyor. 他的伤口还在流脓。❹ (*-e*) 渗透，影响，触及：Su dengin içine işlemiş. 水渗进了驮子。Soğuk iliklerine işledi. 他感到严寒刺骨。Nasıl toplum kişiye işliyorsa, kişi de topluma işlemek ister. 正如社会可以影响人，人也希望影响社会。❺ (*-i*) (按要求)适当处理，加工；提炼；开发，开采；耕作：ham maddeleri ～ 加工原材料 toprağı ～ 耕种土地 Toprağı işleyen, ekmeği dişler. 【成】有耕耘才有收获。❻刺绣：oya ～ 绣花边 Canfes bir giysi üstüne çarkıfelek çiçekleri işliyor. 她正在一件缎子衣服上绣西番莲花。❼犯(罪)，干(傻事、错事等)：intihar ～ 自杀 suç ～ 犯罪 Bir zamanlar Cui adında bir adam vardı, bu, günün birinde işlediği bir suçtan dolayı Guangdong'a sürülmüştü. 从前，有一个姓崔的人，有一天犯了罪，被充军到了广东。❽分析，研究，剖析，讨论：Öğretmen son derste yurt sevgisini işlemişti. 教师在最后一课讨论了爱国的问题。❾【俗】偷，窃取；蒙骗，哄骗，戏弄：Oğlan daha toy ama, hiç çaktırmadan işliyor. 男孩虽然还很稚嫩，可偷东西却是神不知鬼不觉。

işlemeli *s.* 绣有图案的，绣花的：～ çevre 绣花手帕 ～ perde 绣花窗帘 kılaptan ～ bir giysi 一件用金线编织的衣服

işleniş *is.* işlenmek 的动名词

işlenmek (*nsz*) işlemek 的被动态：Çelik, demirden çok daha sert ve daha hafif olup, daha iyi işlenebilir. 钢比铁更硬，更轻，更容易加工。Gelinlik bir ayda işlendi. 婚纱在一个月内绣好了。◇**işlenip verimli hâle getirilmek** 被开发，被开垦

işlerlik, -ği *is.* (正常)运转，(正常)运作，有效 ◇～ **kazanmak** 动作起来，生效

işletilmek (*nsz*) işletmek 的被动态：Devlet ormanlar, kanuna göre devletçe yönetilir ve işletilir. 国有林依法由政府管理和经营。

işletim *is.* 处理，操作：Windows 98 son kullanıcı için tasarımlanmış bir işletim sistemi. 视窗 98 是为最终用户设计的一种操作系统。

işletiş *is.* işletmek 的动名词

işletme *is.* ❶ işletmek 的动名词 ❷企业，公司，工厂：kömür ～si 煤炭公司 otobüs ～si 公交公司 küçük ölçekli ～si 小型企业 petrol ～si 油矿 ❸经营，管理：demiryollarının ～si 铁路经营，铁路管理 ～ fakültesi 工商管理学院 ❹操作(机器)；作业 ❺加工，处理；开采，开发：açık ～ 露天矿场；露天开采 ◇～ **defteri** 营业(收支)分类帐 ～ **gideri** 运转成本 ～ **kopyası** (供公开放映用的影片的)发行拷贝 ～ **malzemesi** (铁路拥有的)全部车辆(包括机车、车厢等) ～ **sermayesi** 流动资本，流动资金 ～ **vergisi** 消费税，货物税；销售税，营业税

işletmeci *is.* ❶经营者，经理 ❷电影发行商

işletmecilik, -ği *is.* ❶经营，管理(学)；经理的工作 ❷国营企业

işletmek (*-i*) işlemek 的使动态：makineyi ～ 操作机器 birini ～ 哄骗某人，拿某人取乐

isletmen *is.* (机器等的)操作者，使用者

işletmenlik, -ği *is.* 操作(技术)，操作者的工作

işlev *is.* 功能；机能，作用，职责：～ yitimi 〈医〉(精神性)失用症，运用不能

işlevcilik, -ği *is.* ❶〈社〉功能学派 ❷〈心〉机能心理学

işlevsel *s.* 机能的，功能的，职能的，作用的

işlevsiz *s.* 无机能的，无功能的，无职能的，无作用的

işlevsizlik, -ği *is.* 无机能的，无职能的，无作用

işleyici *s.* ❶起作用的，工作的 ❷有穿透力的，穿透力强的

işleyiç, -ci *is.* 工作性质；工作规章，行动方法

işleyim *is.* 工业

işleyimsel *s.* 工业的

işleyiş *is.* işlemek 的动名词

işli *s.* ❶有工作的，有职业的 ❷绣花的，绣图案的：sırma ～ bir peş tamal 绣有银线的浴巾

işlik, -ği *is.* ❶画室，雕刻室，工作室；作坊，工场 ❷【俗】衬衣：İşliğinin yakasını açtı, kollarını sıvadı. 他解开衣领，卷起了袖子。❸工作服

işmar *is.* (以手、眼、眉等)示意 ◇～ **etmek** 示意

işporta [işpo'ra] (意) *is.* ❶货郎担，货郎车，(小贩用的)篮，筐等 ❷沿街叫卖 ◇～ **malı** 劣质品，次品，廉价品，便宜货，地摊货 **～ya dökülmek** 沦为廉价品，沦为地摊货：Yazarın elde kalmiş kitapları işportaya döküldü. 作家砸在手里的书已经沦为地摊货。**～ya düşmek** 降价，变得便宜

işportacı *is.* 货郎，沿街叫卖的小贩

işportaçılık, -ğı *is.* 沿街叫卖，小生意，小买卖；小贩的职业

işret (阿) *is.* 【旧】酒：～e düşkün 嗜酒的 ◇～ **etmek** 饮酒

işsiz *s.* 失业的：Yurtta işsizlerin çoğalması tehlikelidir. 国内失业者增多是危险的。◇～ **güçsüz** 失业的，无事可做的；游手好闲的：～ güçsüz dolaşanlar 游手好闲的人

işsizlik, -ği *is.* ❶失业：～ sigortası 失业保险 Son yıllarda bazı Avrupa ülkelerinde işsizlik arttı. 近年一些欧洲国家失业现象增多。❷无事可做，停工：Bu gün işsizlikten canı sıkılıyordu. 他今天无事可做，甚感无聊。

iştah (阿) *is.* ❶食欲，胃口：İştahım yok dedi, artık başını kesseler sofraya gelmez. 他说他没胃口，他们就是说破天，他也不会来吃饭。❷【转】欲念，欲望，性欲；愿望：Kitaba pek iştah var. 书很对他的胃口。Hiç çalışma iştahı kalmamıştı. 他一点工作的情绪也没有了。◇～ **açmak** 开胃，使增进食欲，刺激食欲：Kınakına iştah açar. 喝金鸡纳酒开胃。Salata iştah açar. 沙拉开胃。～ **açıcı** 开胃的，刺激食欲的 ～ **kapamak** (或 **kesmek**) 倒胃口，使无食欲 **～a gelmek** 有欲望，有举趣，有情绪 **～ı açılmak** 食欲增加，胃口大开：Biraz iştahı açılsa, yemek yese, kanlanıp canlanacak. 他要是胃口好一点儿，吃点儿东西，气色就会好起来，就会恢复精神。**～ı kabarmak** 【转】欲望增加，兴趣提高 (*-in*) **～ı kapanmak** (或 **kesilmek**) 无食欲，没胃口，不想吃：Ben geldiğim zaman birkaç kaşık plâv yemiştim, iştahım kapanmış. 我来的时候已经吃了几口米饭，不想再吃东西了。**～ını kapamak** (或 **kesmek**) 倒胃口，使无食欲：Bu pis lokanta iştahını kapamıştı. 这家肮脏的饭馆使他食欲全无。

iştahlandırmak (*-i*) iştahlanmak 的使动态

iştahlanmak (*nsz*) ❶食欲增加，胃口大开 ❷【转】兴趣，欲望，情绪提高

iştahlı Ⅰ *s.* ❶有食欲的，胃口好的 ❷【转】想要的，渴望的，有欲望的 Ⅱ *zf.* 津津有味地，如饥似渴地：Pek iştahlı çalışıyor. 他干得很带劲儿。Pek iştahlı yedi. 他吃得津津有味。

iştahsız Ⅰ *s.* ❶无食欲的，食欲不佳的 ❷【转】无欲望的，不情愿的，无情绪的 Ⅱ *zf.* 不情愿地，无精打彩地

iştahsızlık, -ğı *is.* 无食欲，食欲不佳，食欲不振：Günlerden beri artan iştahsızlık ve derin yorgunluk fena günlerin yaklaştığını haber vermiş olabilir. 几天来滴水未进和疲劳预示着快完蛋了。

işte *ünl* ❶(用以提起他人对所指事物的注意)这，这里：İşte size anlattığım adam. 这就是我跟您说过的那个人。İşte kağıt, otur yaz. 这是纸，坐下写吧。❷(表示一种总结语气)瞧！看！好了：İşte, bütün manzara budur! 好了，这就是全貌。İşte, korktuğum başıma geldi. 看，我怕什么他就来什么。İşte seni elime geçirdim, koca canavar! 好！我可抓住你了，你这个大坏蛋！❸(加强语气以引起注意)：Niçin söylemedin diyeceksiniz; bunun için işte! 你们可能要问，“你为何不早说?”就是因为这个原因！İşte artık can boğazıma geldi. 好了，好了，烦死我了！Benim sözümü yabana atarsan sonunda bu hâllere düsersin işte. 你要是把我的

话当耳旁风，你最后的结局就会是这样的。

işteş *s.* (行为)相互的，交互的，共同的：～ çatı 〈语〉相互态(以词缀 -iş 表示) ～ fiil 〈语〉相互动词

işteşlik, -ği *is.* 相互性，相类性

iştial, -li [iştia:l] (阿) *is.* 着火，(开始) 燃烧；发亮 ◇～ **etmek** 着火，开始燃烧，发亮

iştigal, -li [iştiga:l] (阿) *is.* 【旧】从事，忙于，负责 ◇～ **etmek** 从事，忙于，负责：Dersleriyle iştigal ediyor. 他正在做功课。Otuz senedir tiftik ticaretiyle iştigal ederim. 30 年来我一直做羊毛生意。

iştihar [iştiha:r] (阿) *is.* 【旧】成名，闻名

iştikak [iştika:k] (阿) *is.* 【旧】❶分枝，分叉，岔开 ❷〈语〉衍生：～ ilimi 词源学，语源学

iştira [iştira:] (阿) *is.* 【旧】买，购买：～ gücü 购买力 ◇～ **etmek** 买，购买

iştirak [iştira:k] (阿) *is.* 【旧】❶联合，合伙，合作，合股 ❷参与，参加 ❸赞同，同意，接受 ◇～ **etmek** ①赞同，接受：Mediha kendinin iştirak etmediği her davranışa düşmandır. 迈迪哈讨厌任何他不赞同的作法。②与某人合伙(合作、合股)

iştirakçi *is.* 合伙人，合作者，参与者

iştiyak [iştiya:k] (阿) *is.* 【旧】❶想，想念，思念：Çocukları uzak olduğundan iştiyak içindedir. 她挂念出远门的孩子们。❷渴望：Bir asırdan beri birkaç nesilin iştiyakı budur. 这是 100 年来几代人的渴望。◇～ **çekmek** 思念，想念 (*-e*) ～ **duymak** 思念，想念

işve *is.* 风骚，媚态，搔首弄姿，卖弄风情

işveli *s.* 风骚的，妖媚的，搔首弄姿的，卖弄风情的

iş veren *is.* 雇主，东家

işyar *is.* 职员，雇员

işyeri *is.* 工作地，工作单位

it *is.* ❶犬，狗：Ürümesini bilmeyen it sürüye kurt getirir. 【成】不会叫唤的狗把狼引进羊群，口无遮拦的人容易得罪他人。❷【转】狗东西，无赖，混帐：Babaları zaten itin biri. 他们的老子其实也是个无赖。Sandalcı Ali it, hergele bir şeydir. 船夫阿里这狗东西是一个没有教养的家伙。◇～ **canlı** 坚强的，顽强的；命硬的：O, it canlıdır, dişini çektirirken öf bile demedi. 他很坚强，拔牙的时候哼都没哼一声。～ **derneği** ①嘈杂的地方 ②乱七八糟的地方，坏人集中的地方；贼窝，匪巢 ～ **dişi domuz derisi** 狗咬狗；黑吃黑 ～ **elli** 八字脚的，扁平外撇脚的 ～ **gibi çalışmak** 辛苦地干活，拼命地工作，累死累活 ～ **izi at izine karışmak** 鱼龙混杂 ～ **kırıntısı** 狗崽子，下流坯子 ～ **kopuk** 无赖，混帐 ～ **oğlu** ～ 【粗】狗崽子，卑鄙的家伙，无耻之徒 ～ **sürüsü kadar** 过多，十分拥挤 ～ **yılı** 狗年(旧历 12 年轮中第 11 年) ～**e atsan yemez** 狗都不吃的，难以下咽的 ～**e ot ata et vermek** 把事情做反，驴唇不对马嘴 ～**in götüne** (或 **kıçına**) **sokmak** 【粗】羞辱，侮辱 ～**in kuyruğunda** 大量的，极多的，丰富的 ◆**İt değmekle deniz pis olamaz.** 一泡狗尿脏不了大海；身正不怕影斜，脚正不怕鞋歪。**İt dirisinden past olmaz.** 狗皮制不成革；朽木不可雕；劣材难成器。**İt işemekle deniz pis olamaz.** 一泡狗尿脏不了大海；身正不怕影斜，脚正不怕鞋歪。**İt ite (buyurur), it de kuyruğuna.** 大懒支小懒；互相推诿，踢皮球。**İt ürür, kervan geçer.** 狗吠之声阻止不了驼队前进，对无稽的责难可以置之不理。**İt yürür kervan yürür.** 走自己的路，让别人去说吧。**İti an taşı eline al.** 【谑】说曹操曹操就到；不经念叨。**İti öldürene sürükletirler.** 谁打的狗谁拖走；一人作事一人当。**İtle yatan bitle kalkar.** 近墨者黑。

ita [i:ta:] (阿) *is.* 【旧】给予，发放，支付：Maaşın ita emri henüz çıkmamış. 支付工资的命令还没有下。

itaat [ita:at] (阿) *is.* 服从，顺从，听话，遵命 ◇(*-e*) ～ **etmek** 服从，顺从，听话，遵命：Küçük kız itaat etmezse dayak yiyeceğini anladı. 小姑娘知道不听话就会挨打。Sözünüze itaat etmezse ellerinizle şamarlayınız. 要是他不听您的话，您就扇他的脸。

itaatli *s.* 听话的，顺从的，恭顺的，服从的，遵守命令的

itaatsiz *s.* 不听话的，不顺从的，不听指挥的，倔强的，执拗的

itaatsizlik, -ği *is.* 不听话，不服从，不顺从，违命 ◇～ **etmek** 不听话，不服从，违命

italik, -ği (法) *s. ve is.* 斜体字(的)，斜体(的)：～ yazı 斜体字 ～le yazmak 以斜体书写

İtalya *öz.is.* 意大利(欧洲)

İtalyan *öz.is.* 意大利人(的)：～ malı 意大利产品 ～ müziği 意大利音乐

İtalyanca [italya'nca] *öz.is.* 意大利语

itap, -bı [ita:p] (阿) *is.* 【旧】责备，批评，比责，训斥 ◇(*-i*) ～ **etmek** 责备，批评，斥责，训斥：Öğretmen çocuğu itap *e*tti. 老师把那个孩子训了一顿。

itboğan *is.* 〈植〉乌头(毛茛科植物)

it burnu *is.* 〈植〉野蔷薇的果实

it dirseği *is.* 〈医〉针眼，麦粒肿，脸腺炎

iteği *is.* 【俗】筛面粉时铺在地上的布单

iteklemek (*-i*) 猛，推，搡

itelemek (*-i*) ❶推 ❷〈物〉排斥：Aynı cins elektrikli iki cinsim birbirini iteler. 带同种电荷的两个物体互相排斥。

itelenmek (*nsz*) itelemek 的被动态

itenek, -ği *is.* 活塞，柱塞

iterbyum [i'terbyum] (法) *is.* 〈化〉镱(Yb)

itfa [itfa:] (阿) *is.* 【旧】❶熄灭，灭(火)，扑灭 ❷〈物〉阻尼，衰减 ❸〈贸〉分期偿还，摊还 ◇～ **etmek** ①扑灭，灭(火)：Yangını itfa *e*ttiler. 他扑灭了大火。②〈物〉衰减 ③分期偿还(债务)

itfaiye [itfa:iye] (阿) *is.* 消防队：Yangını itfaiy*e*ye haber verdik. 我们向消防队报了火警。

itfaiyeci *is.* 消防队员：Yangını söndürmede çaba harcayan itfaiyecileri belediye ödüllendirdi. 市政府奖励了奋力灭火的消防队员。

itfaiyecilik, -ği *is.* 消防，灭火，消防队员的工作

ithaf [itha:f] (阿) *is.* 题献(文艺作品等)，题赠；赠送 ◇～ **etmek** 题献，题赠；赠送：çok önce Brezilya'ya giden insanlara ～ *e*dilmiş bir heykel 一尊献给很早以前去巴西的人们的雕像 Eserini annesinin adına ithaf *e*tti. 他把他的作品献给了她母亲。

ithal, -li [itha:] *is.* ❶包括，附加，添加 ❷进口，引进：～ malı 进口货 ～ kotenjanı 进口配额 hammadde ～i 原料进口 ◇～ **etmek** ①包括，附加，添加 ②进口，引进

ithalât [itha:la:t] (阿) *is.* ❶进口，引进，输入 ❷进口商品的总称，进口货

ithalâtçı *is. ve s.* 进口商(的)

ithalâtçılık, -ğı *is.* 进口业务，进口

itham [itha:m] (阿) *is.* 指控，控告；指责，谴责：haksız ～ 无理指责 Delilsiz niçin beni ithama kalkıyorsun? 无缘无故的，你干吗要说我？◇(*-i*) ～ **etmek** 指控，控告；指责，谴责：Hükûmet onları vatan *ve* milleti satmakla itham *e*tti. 政府指控他们背叛祖国和人民。(*-i*) ～**da bulunmak** 指控，控告；指责，谴责

ithamname [itha:mna:me] (阿-波) *is.* 起诉书，告发状

it hıyarı *is.* 〈植〉药西瓜(干果可作导泄药)

itibar [i:tiba:r] (阿) *is.* ❶威望，威信，声望：Adamın itibarı büyüktür. 此人威信很高。❷假设，假定 ❸〈商〉信用，信誉：～ sigortası 信贷保险 Onun piyasada itibarı büyüktür. 它在市场上的信誉很好。❹重视，注意 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①尊敬，尊重，敬重：Kendisin*e* çok itibar *e*derler. 他颇受人们尊敬。Biz sana ağabey diy*e* itibar *e*diyoruz. 我们把你尊为大哥。②重视，注意到，考虑到：Başkalarının sözün*e* itibar *e*tmez. 别人的话他从来不听。Şimdi şairler kafiy*e*ye pek itibar *e*tmiyorlar. 现在的诗人不大重视押韵。～ **görmek** ①受尊敬，受敬重：

Yaşarkende, öldükten sonra da en büyük itibarı gördü. 他生前身后都极受尊重。②受欢迎，走俏，畅销 ～ **mektubu** 信用证(书)，商业信用书 **～a almak** 考虑到，注意到 **～dan düşmek** 失去威信，失去威望

itibaren [i:tiba:'ren] (阿) *zf.* 从…时起，…以来：1978'den ～ 1978 年以来 bugünden ～ 从今天起 Ders yılı başından itibaren düzenli çalışmadı, şimdi kafasını taştan taşa vuruyor. 开学以来他没有好好学习，现在非常后悔。

itibarî [i:tiba:rî] *is.* 假定的，虚拟的，约定的，标定的：～ aktif 虚拟资产 ～ değer (股票等的)票面价值，面值，票面金额 Kağıt paranın değeri itibarîdir. 纸币的价值是假定的。

itibarıyla [i:tiba:rı'yla] *zf.* ❶自…时起；截至…为止 ❷在…方面，从…来看：ithalat ～ önde gelen ülkeler 在出口方面处于领先地位的国家 Kılık kıyafet itibarıyla bir dilenciden hiç farkı yoktur. 他的穿戴和乞丐没有区别。Kimseler yaratılış itibarıyla hassas olur. 有些人生性敏感。❸假设：Her tavuk yılda 100 yumurta yumurtalamak itibarıyle 20 tavuktan 2 bin yumurta alınır. 假设一只母鸡每年产蛋 100 个，20 只母鸡每年则可产蛋 2 千个。

itibarlı *s.* ❶有威信的，有威望的，受尊敬的；受重视的：Her mecliste en itibarlı yer onundu. 历届议会他都身居最显要的位置。❷有信用的，信誉好的 ❸可观的：Bir yazıya verilen en itibarlı paraydı. 这是支付给一篇文章的最可观的稿费。

itibarsız *s.* 无威信的，无威望的，不受尊重的；无信誉的；不重要的，微不足道的

itibarsızlaşmak (*nsz*) 失去威信，失去威望

itibarsızlık, -ğı *is.* 无威信；无威望；无信用，无信誉

itici *s.* ❶推动的，推的：～ kol 推杆 onu kötülüğe ～ nedenler 使他变坏的原因 ～ pervaneli uçak 推进式飞机 ❷【转】冷酷的，冷冰冰的，令人难以接受的，不可爱的：～ bir insan 一个冷冰冰的人

iticilik, -ği *is.* ❶推，推动，推进(作用) ❷【转】冷酷，冷冰冰

itidal, -li [itida:l] (阿) *is.* ❶平和，和顺，温和；适度，节制 ❷【转】冷静，镇静，沉着，稳重 ◇～ **sahibi** ①温和的(人) ②冷静的(人) **～ini kaybetmek** 变得偏激，失去冷静 **～ini muhafaza etmek** 保持节制，不偏激，保持冷静：Fakat itidalinizi etmek şartıyla haber verebilirim. 不过你必须保持镇定我才会把消息告诉你。

itidalli *s.* 有节制的，适度的，温和的，冷静的

itikâf [i:tikâ:f] (阿) *is.* 【旧】❶专注，专心 ❷〈宗〉坐静(伊斯兰教功修之一)

itikâl, -li [i:tikâ:l] (阿) *is.* 【旧】〈地〉腐蚀，冲蚀，侵蚀

itikat, -dı [i:tika:t] (阿) *is.* 相信，信任；信念，信仰，信条

itikatlı *s.* 相信的，信仰的；有宗教信仰的

itikatsız *s.* 不相信的，无信仰的

itikatsızlık, -ğı *is.* 不相信，无信仰

itilâ [i:tilâ:] (阿) *is.* 【旧】升高，提高，提升

itilâf [itilâ:f] (阿) *is.* 【旧】协约，协定：～ Devletleri (一次世界大战期间的)协约国 ◇～ **etmek** 达成共识，达成一致，达成协议，一致同意

itiliş *is.* itilmek 的动名词

itilme *is.* ❶ itilmek 的动名词 ❷〈心〉压抑(指将意识内容压抑到潜意识)

itilmek (*nsz*) itmek 的被动态：Başında arkaya itilmiş yeni kasketi, kulağının arkasında cıgarası … 他歪戴着一顶新帽子，耳朵上夹着一只香烟… ◇**itilip kakılmak** ①被推推搡搡 ②受冷遇，受虐待：Hanife itilip kakılmağa alışıktı. 对于他人的冷遇，哈尼发已经习以为常。Ya yavrucuklar kötü davranışlarla karşılaşır, itilir kakılır, dövülürlerse? 这些可怜的小东西会不会受到虐待、欺侮和挨打呢？

itimat, -dı [i:tima:t] (阿) *is.* 信任，任赖；依赖：İtimada lâyık bir insan olduğu için resmî görevle birçok yere gönderildi. 他是个可靠的人，因此曾被委派到很多地方担任公职。◇～ **besilmek** 信任，信赖，相信 (*-e*) ～ **etmek** 信任，信赖：Herkese itimat etmemeli. 【成】

不能什么人都信。～ **mektubu** 国书 (*-in*, *-e*) ～**ı kalmak** 相信，信任：İyi sandıklarım da bana külâh *etmeye* kalkarlarsa, bundan sonra artık kim*seye* itimadım kalmaz. 我认为他们是好人，如果他们也想骗我的话，以后我再也不相信任何人了。

itimatlı *s.* 可靠的，可信的

itimatname [i:tima:tna:me] (阿-波) *is.* 国书

itimatsız *s.* 不信任的；不可靠的，不可信的

itimatsızlık, -ğı *is.* 不信任，不相信，不信赖，怀疑：Kadında ona itimatsızlık *yeniden* başlamıştı. 女人再次对他起了疑心。

itina [i:tina:] (阿) *is.* 谨慎，小心，仔细，慎重，精心：İtina ile iğne*ye* yemi taktı. 他仔细地把饵挂到了鱼钩上。Sansürlerden geçirebilmek için yazılarımızı bin itina ile yazıyoruz. 为了通过新闻检查，我们在写文章的时候非常慎重。Hepimiz çocuğa büyük itina gösteriyoruz. 我们对那个孩子都非常细心。◇(*-e*) ～ **etmek** 谨慎，认真，仔细：Buradan geçince*ye* kadar, *e*trafımı görmemeğe itina ederek annemin elini sımsıkı tutardım. 在穿过那里之际，我总是极力不向四周看，紧紧地抓住妈妈的手。

itinalı *s.* 谨慎的，仔细的，精心(处理、加工)的：Görev başında daima itinalı olmak şarttır. 做事时时刻刻都要仔细。Sakalı kısa ve itinalıdır. 他的胡子短短的，修剪得十分整齐。

İtinasız *s.* 粗心的，大意的，马虎的，粗枝大叶的；漫不经心的；不整齐的，不修边幅的，被忽视的

itinasızlık, -ğı *is.* 粗心，马虎，大意，粗枝大叶；不修边幅，粗陋，凌乱

itiraf [i:tira:f] (阿) *is.* 承认，供认，坦白 ◇(*-i*) ～ **etmek** 承认；供认，坦白：Edebiyatla ilgili pek az bildiğini itiraf *e*der. 他承认对文学知之甚少。Yaptığı hainlikleri açıkça itiraf *e*tmiş. 他已对他的背叛行为供认不讳。(*-i*) ～ **ettirmek** 使承认；使供认，使坦白：İtiraf *e*ttirmek için c*e*ndereye koydular ama ağzımdan tek kelime alamadılar. 他们硬逼我承认，但是没能从我嘴里得到一个字。

itiraz [i:tira:z] (阿) *is.* ❶反对：Babasının itirazına rağmen Fatma ile *e*vlenmeye karar verdi. 他不顾父亲的反对，决定和法特玛结婚。❷异议，不同意见：Buna itirazım yok. 我对这个没意见。İtirazı olan var mı? 谁还有不同意见？❸挑剔 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①反对：Ev sahibinin sözlerine şiddetle itiraz *e*ttiler. 他们对房东的话强烈反对。②提出异议，提出不同意见：Damdan düşer gibi birden bire söyleyecek, açacak olursam itiraz *e*dersiniz. 如果我有言语冒犯的地方，您可以提出来。③挑剔：Nesine itiraz *e*derseniz *e*diniz, boyun bağına, pantolonun ütüsüne kusur bulamazsınız. 不管你如何挑剔，你都找不出领带及裤子熨烫上的不足。

itirazcı *s.* 反对的，好唱反调的(人)

itirazsız *zf.* 不加反对地，二话不说地，不持异议地：*e*mre ～ rıza göstermek 遵守命令

itiş *is.* itmek 的动名词 ◇～ **kakış** 推推搡搡地，蜂拥地，相互簇拥地：Derede apteslerini alırlar, itiş kakış aceleyle camiye dalarlar. 他们在河里净身之后，相互簇拥着急急忙忙往清真寺赶。

itişmek (*nsz*, *-le*) ❶互相推 ❷嘻戏，打闹 ◇**itişip kakışmak** ①互相推搡 ②嘻戏，打闹

itiştirmek (*-i*, *-le*) ❶ itişmek 的使动态 ❷(用力)推动

itiyat, -dı [i:tiya:t] *is.* 习惯；习性，秉性：Ali bey yavaş yavaş itiyatlarını değiştirmişti. 阿里先生慢慢地改变了习惯。◇～ **edinmek** 养成习惯，习惯于 ～ **etmk** 养成习惯，习惯于

itizar [i:tiza:r] (阿) *is.* 报歉，道歉 ◇～ **etmek** 表示歉意，请求原谅：Biraz rahatsızmış, gelemeyecek, itizar ediyor. 他有些不舒服，来不了，为此表示歉意。

itke *is.* 刺激，刺激因素，促进因素

itki *is.* 动机

İTKİB 【缩】伊斯坦布尔纺织和服装出口商联合会(İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birliği)

itlâf [itlâ:f] *is.* ❶杀死，消灭，消除 ❷消磨，消耗；浪费 ❸破坏，损坏 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①杀死，消灭，消除：Belediye, başıboş köpekleri itlâf ediyor. 市政府正在打野狗。②消磨，

消耗；浪费 ③破坏，损坏

itlenmek (*nsz*) 【粗】做混帐事，耍无赖

itleşmek (*nsz*) 【粗】做混帐事，耍无赖

itlik, -ği *is.* ❶狗性 ❷【转】邪恶的行径，卑劣的做法

itmam [itma:m] (阿) *is.* 完成，结束 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使结束，完成：Şu binayı henüz itmam edemediler. 这幢楼还没能竣工。

itmek, -er (*-i*) ❶推：arabayı ～ 推车 masayı ～ 推桌子 suya ～ 推下水 Kendi düştü, başkası itmedi. 是他自己掉下去的，没有谁推他。Yavaşça kapıyı itti. 他轻轻地推开了门。❷促使(做某事)；使成为：Bilim adamlarını yeni yöntemler araştırmaya iten, sivrisinekler üzerinde yapılan incelemeler oldu. 对蚊子的观察使科学家们开始了对新方法的研究。Bu kaygı, en iyi muharriri, gün geçtikçe kötü müharrir olmaya iter. 这种忧愁天长日久会使一个最好的作家变成一个蹩脚的文人。❸〈物〉排斥：Aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter. 带同种电荷的两个物体互相排斥。◇**ite kaka** ①以推的方式：Arabayı ite kaka yokuşu çıktılar. 他们把车推上了坡。②吃力地，费劲地，困难地，勉强地：İte kaka sınıfa geçti. 他勉强升了级。**itip kakmak** 推搡：Kalabalığın itip kakmasıyla kapıya birkaç adım yaklaştık. 在人群的推搡之下我们又离门口近了几步。

itminan [itmi:na:n] (阿) *is.* 【旧】相信，信任；信心；放心

İTO 【缩】伊斯坦布尔商会(İstanbul Ticaret Odası)

itriyum [i'triyum] (法) *is.* 〈化〉钇(Y)

ittırat, -dı [ittıra:t] (阿) *is.* 【旧】规则性，规律性

ittifak [ittifa:k] (阿) *is.* 【旧】❶同盟，联盟；盟约 ❷一致同意，全体同意 ◇～ **etmek** 结盟，联合，商定，达成一致

ittifakla [ittifa'kla] *zf.* 一致，共同地：Üç kişi ittifakla doktorların aleyinde bulundular. 3 个人共同和医生们作对。Tasar, ittifakla kabul edildi. 提案获得一致通过。

ittihat, -dı [ittiha:t] *is.* 【旧】联合，团结 ◇～ **etmek** 联合，团结

ittihatçı *s.* ve *is.* 联合主义者，联合主义的

ittihaz [ittiha:z] (阿) *is.*【旧】❶当作，认作，视为 ❷采取，采纳 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①视为，当作：Sözünü senet ittihaz ediyorum. 我把你的话作为证据。②采取，采纳：tedbir ～ etmek 采取措施

ittirmek (*-i*) itmek 的使动态

ittisal, -lı [ittisa:l] *is.* 【旧】❶贴近，挨近，邻近，附着 ❷触，碰；接触 ◇～**inde** 在旁边，紧挨着，在附近

İTÜ 【缩】伊斯坦布尔科技大学(İstanbul Teknik Üniversitesi)

İÜ【缩】伊斯坦布尔大学(İstanbul Üniversitesi)

İÜİF 【缩】伊斯坦布尔大学经济学院(İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi)

it üzümü *is.* 〈植〉龙葵(*Solanum nigrum*)

ivaz (阿) *is.* 【旧】❶〈法〉对价，约因 ❷交换物，对等物

ivazlı *s.* 有偿的，有代价的：～ akit 有偿契约

ivazsız *s.* ❶无偿的，无法律上的对价的：～ akit 单方面受益的合同 ❷不期回报的：İvazsız dostların büyük kıymeti vardır. 不期回报的朋友千金难买。

ivdirmek (*-i*) 使加快，使加速；催促

ivecen *s.* 急性子的，急躁的，缺乏耐心的

ivecenlik, -ği *is.* 急性子；匆忙，急忙：Gene gençliğinden olacak bir ivecenliği var. 他还是象年轻时那样性急。

ivedi Ⅰ *is.* 急，紧急，急迫 Ⅱ *s.* 紧急的，急迫的：～ işler 急事

ivedilenmek (*nsz*) 急忙，赶紧，抓紧

ivedileşmek (*nsz*) 变得紧急，变得急迫

ivedileştirmek (*-i*) ivedileşmek 的使动态

ivedili *s.* 紧急的，急迫的，急的，需要抓紧的

ivedilik, -ği *is.* 紧急，急迫，尽快

ivedilikle *zf.* 紧急地，尽快地

iveğen *s.* ❶急躁的，性急的 ❷〈医〉急性的(疾病)

ivgi *is.* 【口】小斧

ivinti *is.* (水的) 流速，速度 ◇～ **yeri** 急流，湍滩

ivme *is.* ❶ ivmek 的动名词 ❷〈物〉加速度：yer çekimi ～si 重力加速度 ❸速度：Enflasyon, fiyatların hızla yükselmesi, hayat pahalılığının olağanüstü ivmesiyle artmasıdır. 物价暴涨，生活费用急剧升高即为通货膨胀。

ivmek, -er (*nsz*) 抓紧，赶紧，匆忙 ◆**İven kız ere varmaz, varsa da baht bulmaz.** 强扭的瓜不甜；婚姻大事急不得。

ivmeölçer *is.* 加速度计

ivmeyazar *is.* 加速度记录仪

iye *is.* 所有者，占有者，物主 ◇～**si olmak** 拥有，占有

iyelenmek (*nsz*) 占有，拥有

iyelik, -ği *is.* 所有，拥有，占有：～ eki 〈语〉领格

iyi *s. zf.* ve *is.* ❶好的；有益的：～ adam 好人 ～ fikir 好主意 ～ ilâç 良药 ～ haber 好消息 ～ alâmet 好兆头 Arkadaşı ile iyi bir ilişki kurdu. 他同朋友建立了良好的关系。❷有利可图的，盈利的：～ bir ticaret 一笔赚钱的生意 Bugün iyi bir alışveriş yaptı. 他今天做了笔划算的交易。❸充足的，足够的：İyi yağmur yağdı. 下了一场透雨。Dünkü maçta takımlar iyi çekiştiler. 在昨天的比赛中，两个队争抢得很激烈。Ağzını bozunca bir iyi dayak yedi. 他刚一骂人，就挨了一个大嘴巴。❹合适的，恰当的：～ bir cevap 恰当的答案 ❺(身体)好的，健康的：Anan, baban iyiler mi? 你父母可好？İyi misiniz? 你好！❻熟练的，技艺高的：Çinceniz çok iyi. 您的汉语说得真好！İyi satranç oynayabilir misiniz? 您下棋下得好吗？Ata iyi biner. 他善于骑马。❼顺利的：İşler iyi yürüyor. 工作进行得很顺利。◇(*-i*) ～ **etmek** ①治愈，使康复：O ilâç beni iyi etti. 那副药治好了我的病。Hastayı Allah iyi eder, ücreti doktor alır. 【成】生死由天定，收钱是医生。②做得正确(得体、适当、适时)：Burası çok güzel bir yer. Ne iyi ettik de geldik. 这儿是一个非常美丽的地方，我们真来对了。Tiyatromuz bu oyunu oynamakla iyi ediyor. 我们剧院上演这出戏正是时候。Ona yardım etmekle iyi ettin. 你帮他帮对了。③【俗】抢劫，洗劫；偷东西 ④【俗】给：Varsa bana iki yüz yuan iyi et, yoluna çıkacağım. 你要有钱就给我两百块钱，我要去接他。⑤【俗】(赌博时)赢钱 ⑥【俗】灌醉，(以毒品)使飘飘然 ⑦【俗】奸污 ⑧干掉，吃掉：Fındığı, fıstığı, leblebiyi 10 dakikada iyi etti. 就 10 分钟，他就把榛子、花生和炒鹰嘴豆全都干光了。(*-e*) ～ **geçinmek** 和睦相处：O aileyle iyi geçinseydin başın ağrımazdı her hâlde. 你要是能同那一家和睦相处，你肯定就不会伤脑筋了。(*-e*) ～ **gelmek** ①有益于，有效，见效：Buranın havası ona iyi geliyor. 这里的气候对他有益。Bu ilâç iyi geldi. 这药挺见效。Güneş sağlığına iyi geliyor. 晒太阳有益你的健康。②合适，合身，适合：Bu elbise size iyi geldi. 这件衣服你穿合身。Potin ayağıma iyi geldi. 这双统鞋我穿着合脚。Palto üstüne iyi geldi. 裤子他穿合身。～ **gitmek** ①(事情)发展顺利：İşler iyi gidiyor. 一切进展顺利。②(*-e*) 适合，合身：Bu renk size iyi gitmiyor. 这种颜色和你不配。～ **gözle bakmamak** 对某人没有好感 ～ **gün** 好日子，安逸的阳光 ～ **gün dostu** 只能同安乐不能共患难的朋友，酒肉朋友 ～ **gün görmek** 过好日子 ～ **gün görmüş** 曾经富有的 ～ **haber alan** 消息灵通人士 ～ **hâl** 良好的品行 ～ **hâl belgesi** (或 **kağıdı**) ～ **boş** (**ama**) 好是好，不过(提异议时候用) ～ **hissetmemek** 感到不舒服：Kendimi iyi hissetmiyorum. 我感到不舒服。～ **kalpli** 好心肠的，心地善良的 ～ **karşılanmak** 受欢迎：Toplumda, bencillik iyi karşılanmayan bir davranıştır. 在社会上，自私自利是一种不受欢迎的行为。～ **ki** 幸好，还好，幸亏：İyi ki, o günkü acı ile ölmemişsiniz. 还好，我们那天没有疼死。İyi ki, size uymadım. 幸亏我没有听你的。～ **kötü** 不太好也不

太差的，凑合的，勉强说得过去的，马马虎虎的，可怜巴巴的，好歹：İyi kötu bir cevap verdi. 他勉强作了个答复。İyi kötü geçinip gidiyor. 他日子过得马马虎虎。Dosdoğru teyzemin evine gidecktim, iyi kötü barınacak bir yer… 本来我要直接去我姨妈家，好歹也是个藏身的地方。～ **niyet** 善意，好意，诚意；斡旋，调停：Bu söz onun iyi niyetini gösteriyor. 这一番话表明了他的诚意。～ **olmak** ①康复，痊愈：Allaha şükür çocuk iyi oldu. 谢天谢地，孩子的病好了。Elindeki yanık iyi oldu. 他手上的烫伤好了。Hasta iyi oldu. 病人康复了。②适时，恰当：O burada iken gelmeniz iyi oldu. 他还在这儿，你来得正好。O zamana kadar kızımız bir iş öğrenir ve başkalarına hizmet etmeye alışırsa iyi olur. 在那之前，我们的女儿最好学点儿本事，习惯替别人干活儿。③ (*-e*) 合适，合身：Palto bana iyi oldu. 这裤子我穿合身。～ **ruhlu** 善良的，好心肠的；善意的 ～ **saatte olsunlar** (穆斯林神话中的)精灵。鬼怪；坏人：İyi saatte olsunlara inanmam. 我不信鬼。Aman yavaş söyle, iyi saatte olsunlar duyarsa mahvoluruz. 千万可小点儿声说，要是让坏人听了去我们可就惨了。(*Biri için*) ～ **söylemek** 说(某人的)好话，夸奖，赞扬：Onun için pek iyi söylüyorlar. 人们对他交口称赞。～ **uyum sağlanmak** 头头是道：koskoca bir ～ uyum sağlanmış "yeni" kanıtlar 颇为头头是道的“新”论据 ～ **vardım** (表示固执的语气)我偏偏，我就：-Niçin bu işi yapmadın. -İyi vardım da yapmadım. --这件事你怎么没做? --我就不做! ～ **varmak** (尽管固执但)到底还是，总算还是，终于：İyi vardımız da ona haber vermediniz. (还好)你总算还是没有告诉他。～ **yapmak** 作得对，做得好：İyi yapmıyorsunuz, çocuğu çok azarlıyorsunuz. 您常常骂孩子，这样做不好。İyi yaptınız da geldiniz. 您来了，这就对了。～ **yürekli** 好心肠的，心地善良的 ～**den** ～**ye** 完全，实在，彻底：Altıncı kata vardığımızda soluğu iyiden iyiye kesilmişti. 我们爬 6 楼的时候他已经实在是上气不接下气了。İyiden iyiye sabah oldu. 已经天光大亮了。Kaşalotzâde iyiden iyiye marizlenmiş. 那蠢货挨了一顿臭揍。～**si** 最好，上策是：İyisi bu işe karışmamaktır. 最好不介入此事。～**si mi** 最好，上策是：İyisi mi bu işten vazgeçmeli. 抛开此事才是上策。Kuru gürültüye kimse pabuç bırakmaz, iyisi mi şurada can ciğer ahbabız, alçaktan görüşüp anlaşalım. 大家都镇静！最好我们还是好朋友，好好谈谈，和解了吧！～**ye çekmek** 往好里想 ～**ye iyi kötüye kötü demek** 是好说好，是坏说坏；有一说一，有二说二；说实话；直言不讳 ～**yi kötüden ayırmak** 知道好歹：İyiyi kötüden ayıracak yaşa geldin. 你已经到了能知道好歹的年龄。◆**İyi akşamlar!** 晚上好！**İyi dost kara günde belli olur.** 患难见真情。**İyi günler!** 你好！日安！**İyi iş** (**doğrusu**) 这叫什么事？！咄咄怪事！**İyi** (或 **temiz**) **iş altı ayda çıkar.** 好事多磨。**İyi işler!** 祝事业顺利！祝生意兴隆！**İyi kılık insanı gösterir.** 人靠衣装，佛靠金装。**İyi olacak hastanın hekim ayağına gelir.** 人要走运，不知哪块云彩会下雨。**İyi yolculuklar!** 一路顺风！

iyice Ⅰ *s.* 挺好的，不错的，还可以的：～ bir ev 一座挺好的房子 ～ bir film 一部不错的电影 Ⅱ *zf.* [iyi'ce] 充分地，完全地，彻底地，认真地，非常：Durumu iyice anladım. 情况我完全了解。Konuyu iyice açıkladı. 他对这个问题作了充分的说明。Yüzü iyice kırıştı. 她脸上起了好多皱纹。◇～ **olmak** 烂醉：Bu akşam iyice oldu. 今晚他喝得烂醉。

iyicene [iyi'cene] *zf.* 完全，彻底地，充分地：İyicene temizlemeli. 必须彻底打扫干净。

iyicil *s.* ❶善意的，善心的，仁慈的：～ bir ses 充满慈爱的声音 ❷〈医〉良性的

iyileşme *is.* iyileşmek 的动名词

iyileşmek (*nsz*) ❶好转，变好，改善：Hava iyileşti. 天气好转了。Geçimi iyileşti. 他的境况有了改善。❷康复，痊愈：Allah'ın öldürmediğini kim öldürebilir, işte yine iyileştim. 老天爷不让我死，谁又能让我死？所以我又活过来了。Hasta iyileşip hastaneden çıktı. 病人康复出院了。

iyileştirmek (*-i*) iyileşmek 的使动态：Ilıca bazı hastalıkları iyileştirir. 洗温泉可以治疗某些疾病。Veteriner küçük köpeğimin kırık bacağını iyileştirdi. 兽医治好了我的小狗的断腿。

iyilik, -ği *is.* ❶好，佳，优良：havanın ～i 天气晴朗 kumaşın ～i 布质优良 ❷善举，好事，帮助，恩德：Bu yaptığınız iyiliği hiç unutamam. 您的恩德我永世不忘。Yoksullara iyilik etmeli. 应该帮助穷人。İyiliğine çalıştık, yanlış anladı; kötü kişi olduk. 我们是好心，他误会了，我们倒成了恶人。❸温文尔雅，得体的举止：İyilikle her iş yaptırılabilir. 举止得体什么事都能办成。İyilikle, tatlı dille, bu kadınları çekip çevirmişti. 他温文尔雅，谈吐得体，搞得那些女

人神魂颠倒。❹健康，安好：-Nasılsınız? -İyilik. “你好吗?”“很好。”Hasta iyiliğe yüz tuttu. 病人很快就要痊愈了。❺益处，好处：Açık havada dolaşmanın iyilikleri saymakla bitmez. 户外散步的益处数不胜数。◇**～ bilmek** 知恩，感恩，领情：Alacağın olsun senin iyilik bilmez yaratık. 该死的，你这个没良心的东西！Karınca beyi binlerce karıncasıyla birlikte geceleyin gelmiş. İyilik bilen hayvanlar darıları büyük bir çabayla toplayıp çuvallara doldurmuşlarmış. 蚁王带着成千上万只蚂蚁连夜赶来了，这些知恩图报的小动物费了好大的劲，拣起了小米，装进袋子。**～ bulmak** 得好报 (*-e*) **～ etmek** ①行善，做好事，帮助：Maksadım onlara, hem de kendime iyilik etmekten başka bir şey değildi. 我只是想帮助别人，同时也是帮助自己。Çetin Bey baba adamdır, elinden geldiğince herkese iyilik eder, yardımını esirgemez. 切廷先生是一个好人，尽心尽力地为大家做好事，毫不吝啬地帮人排忧解难。②告发，检举 **～ görmek** 得到帮助，受恩惠：Yakınlarından iyilik gördü. 他受到了亲友们的关照。**～ perisi** 助人为乐的，好做善事的(人) (*-e*) **～ yapmak** ①行善，做好事，帮助：Bu kadar iyilik yaptığım hâlde bana karşı söyledikleri yüreğime işledi. 我这么善待他们，他们却这么说我，让我很伤心。Hadi bir iyilik yap da çaydan birkaç yudum ver. Dilim damağıma yapıştı vallah. 行行好吧！给我口水喝，真的，我要渴死了！②告发，检举：Sana bir iyilik yapmalı. 必须得告发你。**～e karşı kötülük yapmak** 以怨报德 **～e karşılık ～ görmek** 善有善报 (*-in*, *-e*) **～i dokunmak** 施惠，有益于；报答：Bu adamın şimdiye kadar size ne iyilikleri dokundu? 这个人过去给过你们什么好处？Bırak beni; gün olur, benim de sana bir iyiliğim dokunur. 放过我吧，总有一天我会报答你的。(*-in*) **～ine çalışmak** 为…好：İyiliğine çalıştık, yanlış anladı; kötü kişi olduk. 我们是好心，他误会了，我们倒成了恶人。**～ini bilmek** 知恩，感恩，领情：Lâyığımdır bu benim: çubuk beni kurtarmıştı, ben onun iyiliğini bilmedim de kalktım yapraklarını yedim. 我这真是活该，这棵树救了我的命，我却不知恩图报，反而去吃它的叶子。**～ini görmek** 受人恩惠：İyiliğini gördüğün kimseye kötülük edeyim deme. 不要恩将仇报。**～ini söylemek** 讲述…的好处 **～ini vermek** 施恩于：Allah iyiliğini (或 lâyığını) versin. 愿真主宽恕你！(*-e*) **～te bulunmak** 行善，做好事，帮助：Bana bir iyilikte bulunabilir misiniz? 您能帮我一下吗？◆**İyilik eden iyilik bulur.** 善有善报。**İyilik iki baştan olur.** 友爱是相互的。**İyilik sağlık** (或 **güzellik**). (是对 Nasılsınız. 的答话)我很好。**İyiliğe her kişinin kâr, kötülüğe er kişinin kâr.** 以德报德易，以德报怨难。

iyilikbilir *s.* 知恩的，感恩的，领情的

iyilikbilirlik, -ği *is.* 知恩，感恩，领情

iyilikbilmez *s.* 忘恩负义的，不知道好歹的，没良心的：Ne iyilik bilmez insanlarsınız siz! 你们真是一群不知道好歹的人！

iyilikbilmezlik, -ği *is.* 忘恩负义，不知道好歹，没良心，不领情

iyilikçi *s.* 善良的，乐于助人的

iyilikçilik, -ği *is.* 乐于助人，善良

iyilikle [iyili'kle] *zf.* 和气地，举止得体地，温文尔雅地：İyilikle söyleseniz sizi dinler. 如果你好好说，他会听的。

iyilik sever *s.* 乐于助人的，好行善的，慈善的，好心的

iyilikseverlik, -ği *is.* 乐于助人，好行善，慈善，善良，好心：Bilirsiniz, dostlarımın iyilikseverliğini kötüye kullanamam. 您是知道的，朋友们的好心我不会滥用。İyilikserverliği ile tanınıyor. 他是个有名的大善人。

iyimser *s.* 乐观的：～ bir insan 一个乐天派，一个乐观的人

iyimserlik, -ği *is.* 乐观，乐观主义，乐天说

iyodür (法) *is.* 〈化〉碘化物

iyon *is.* 〈化、物〉离子

iyonik (法) *s.* 〈物、化〉离子的

iyonlaştırmak (*-i*) (使)电离，使电离成离子

iyon yuvarı *is.* 〈天〉电离层

iyot, -du *is.* 〈化〉碘(I)

iyotlama *is.* 〈化〉❶(对饮用水)以碘杀菌，用碘处理 ❷碘化(作用)

iz *is.* ❶痕迹，印痕，印迹，踪迹：ayak ～i 足迹 boyanın ～i 油漆印 dişi ～i 牙印 tekerlek ～i 车辙 tırnak ～leri 指甲抓破的痕迹 ❷线索，蛛丝马迹：cinayet ～leri 谋杀案的线索 ❸遗迹，遗址，废墟：Eti uygarlığının ～leri 赫梯文明的遗迹 ❹〈数〉交点，交线 ◇～ **bırakmak** 留下痕迹：Adamın biri, ambarın penceresinden giriyor, kimseyi uyandırmadan ve hiçbir iz bırakmadan döşeme üzerine bir çuvalı boşaltıyordu. 有人从谷仓的窗户爬进来，神不知鬼不觉地把一口袋东西倒在地板上。～ **sürmek** 跟踪，追踪 ～**i belirsiz olmak** 无影无踪，消声匿迹 ～**i silinmek** 消失，失踪，消声匿迹 ～**i tozu kalmamak** 彻底消失，无影无踪，消声匿迹 (*-in*) ～**inde olmak** 效仿；步后尘，亦步亦趋 (*-in*) ～**inden yürümek** 步后尘，追随，仿效：Türk gençliği Atatürk'ün izinden yürümektedir. 土耳其青年正在沿着阿塔图尔克的道路前进。(*-in*) ～**ine basmak**【旧】盯梢，跟踪 ～**ine dönmek**【旧】改变主意 ～**ine düşmek** (猎人)追踪猎物：Avcı, tavşanın izine düştü. 猎人正在追捕兔子。～**ine kurşun atmak** 仇视：Onun bana yaptığını bilsen izine kurşun atmama şaşmazsın. 你要是知道他对我的所作所为你就不会惊讶我会对他如此仇恨。～**ine uymak** 承袭，接受(某人的思想或作法) (*-in*) ～**ini düşürmek** 使投影 ～**ini kaybetmek** 不了解…的动态，失去线索，不知…的去向

izabe [iza:be] (阿) *is.* 〈化〉熔化：～ fırını 熔(化)炉 ～ noktası 熔点

izaç, -çı [iza:ç] *is.* 烦恼，恼火，伤脑筋，困扰，骚扰：Bu vaka Bilâl'i şakların izaçından tamamen kurtardı. 这件事使比拉尔摆脱了孩子们的困扰。◇～ **etmek** 使烦恼，使恼火，使伤脑筋，困扰，骚扰

izafe [iza:fe] *is.* ❶关联，联系，归于 ❷附加，添加 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** ①使与之相联系，归于：Bu sözü ona izafe ederler. 人们认为此话出自他的口。Babasına izafe ederek borçlanmış. 他以他爸爸的名义借了钱。②附加于，添加于

izafet (阿) *is.* 〈哲〉相对性

izafeten [iza:'feten] (阿) *zf.* ❶根据，按照 ❷以某人的名义：Bu sokağın adı falana izafeten verildi. 这条街是以某个人的名字命名的。

izafî [iza:fi:] (阿) *s.* 相对的：～ ağırlık 比重

izafilik, -ği *is.* 相对性

izafiye [iza:fiye] (阿) *is.* 〈哲〉相对主义

izafiyet [iza:fiyet] (阿) *is.* 相对性

izah [i:za:h] (阿) *is.* 解释，说明，阐述，介绍 ◇～ **etmek** 解释，说明：Vaziyeti size açıkça izah ettim. 我已经把情况清清楚楚地向你作了说明。

izahat [i:za:ha:t] (阿) *is.* 解释，说明，阐述 ◇～ **vermek** 解释，说明，阐述，详细介绍：O izahat veriyor, biz bilgileniyoruz. 他讲课，我们学习。～**ta bulunmak** 解释，说明，阐述，详细介绍

izale [iza:le] (阿) *is.* 【旧】消除，去除，除掉，消灭 ◇(*-i*) ～ **etmek** 消除，去除，除掉，消灭：Bu sende hâsıl olan fikirleri izale etmek lâzım. 我得让你打消了这些念头。

izam[1] [i:za:m] (阿) *is.* 【旧】派遣，打发

izam[2] [i:za:m] (阿) *is.* 【旧】夸大，夸张，吹虚，吹牛 ◇～ **etmek** 夸大，夸张，吹虚，吹牛

izan [iza:n] (阿) *is.* 【旧】❶理解(力)，智力 ❷(为别人)着想，体谅 ◇～ **etmek** ①体谅，体贴 ②考虑

izanlı *s.* ❶理解力强的，聪明的 ❷善解人意的，体贴的

izansız *s.* ❶无理解力的，笨的 ❷不解人意的，无礼的

izansızca *s.* 无理解力的，笨的；不懂事的，无礼的：Pek çocukça hareketlerde bulunuyor, izansızca sözler sarf ediyordu. 他的举止很孩子气，说话也很无礼。

izansızlık, -ğı *is.* 不理解；不懂事，无礼，不体贴

izaz [i:za:z] (阿) *is.* 【旧】招待，款待 ◇～ **etmek** 招待，款待 ～**ü ikram** 款待，盛情款待

izbe (俄) Ⅰ *is.* ❶枞木屋 ❷低矮，潮湿，黑暗，冷清的地方 Ⅱ ❶低矮，潮湿，黑暗的 ❷偏僻的，偏远的

izbelik, -ği *is.* 黑暗，潮湿，低矮的地方

izbiro (意) *is.* 〈海〉(用以起吊货物)环索

izci *is.* ❶追踪者 ❷童子军成员 ❸〈军〉侦察兵，侦察分队：İzcilerin öncüsü ilerde bir ırmak olduğunu haber verdi. 尖兵报告说前面有条河。

izcilik, -ği *is.* ❶追踪 ❷童子军组织，童子军活动：～ örgütü 童子军

izdem *is.* 主题，题目；题材，情节

izdemek (*nsz*) 满足于，安于

izdeş *is.* 拥护者，追随者

izdiham [izdiha:m] (阿) *is.* (胡乱)堆积，(人群)拥挤：İzdihamdan stadyuma giremedi. 由于人群拥挤，他没能进入体育馆。

izdivaç [izdiva:ç] (阿) *is.* 结婚，婚姻：İlk izdivacı uzun ömürlü olmadı. 他的第一次婚姻很短暂。◇～ **etmek** 结婚

iz düşüm(ü) *is.* ❶投影，投影图 ❸〈数〉射影，投影

iz düşümlü *s.* 〈数〉射影的，投影的

iz düşümsel *s.* 〈数〉射影的，投影的

iz düşüren *s.* 〈数〉投影的，射影的

izhar [izha:r] *is.* 【旧】表示，提出，指出 ◇(*-i*) ～ **etmek** 表示，提出，指出：Ayrılırken tekrar görüşmek arzusunu kuvvetle izhar ettiler. 离开时他们强烈表达了再次见面愿望。

izin, -zni (阿) *is.* ❶允许，许可，同意：oturma ～ini uzatmak 延长居留许可 çalışma ～i 工作许可 ❷假，假期：ücretli ～ 带薪休假 yıllık ～ 年假 İznini kullanıyor. 他正在休假。◇～ **almak** ①得到同意，获准，得到许可 ②请假：Çalıştığı bakanın müdürlerinden birinin kızıyla evlenmek için, izin alıp Edirne'ye gitmişti. 为了同所在银行的一位经理的女儿结婚他请假去了埃迪尔内。O gün amcasına karşı gitmek için müdüründen izin almıştır. 那天，他向经理请了假，去接他的叔叔。～ **çıkmak** 得到批准，得到同意 ～ **koparmak** 得到同意，获准，得到许可；请假 (*-e*) ～ **vermek** ①同意，允许，批准：Babam kalemini kullanmaya izin verdi. 我爸爸同意用他的笔。Elinizi öpmeme izin verir misiniz? 您允许我吻您的手吗？Resmî yazılarda kazıntıya izin verilmez. 正式文件不得有任何涂改。②辞退，解雇 ～**e çıkmak** 度假：İzne çıktı. 他外出度假去了。

izinli *s.* 正在休假的：Dün izinli olduğum için dairede bulunmadım. 昨天我休假所以不在办公室。

izinname [izinna:me] (阿-波) *is.* 【旧】(结婚)许可证，执照

izinsiz Ⅰ *s.* (作为一种惩罚)放假不准离校的(住校生)：İzinsiz öğrenciler salonda toplandılar. 被罚留校的学生在大厅集合。Ⅱ *is.* 关晚学：Dersine çalışmadığı için çocuğa iki izinsiz vermişler. 这个孩子因为不用功被罚留校两天。Ⅲ *zf.* 未经许可，未获批准；未经请假：～ çalışan işçiler 打黑工的工人，非法打工仔 İzinsiz dışarı çıkılmaz. 未经许可不得外出；禁止无假外出。Sinemaya izinsiz gittiğim için âdeta diken üstünde oturmuştum. 我去看电影没有请假，心里真有些忐忑不安。

izinsizlik, -ği *is.* 禁闭；(罚学生)课后留校，关晚学

İzlanda *öz.is.* 冰岛(欧洲)

izlek, -ği *is.* 【俗】羊肠小路

izlem *is.* ❶观察，调查，追踪(事态发展) ❷印象

izlem *is.* 观察者，观察员

izlemci *is.* 跟踪者，追踪者，追击者，追捕者

izlemcilik, -ği *is.* 跟踪，追踪，追击，追捕

izleme *is.* izlemek 的动名词：Geçen yıl o ünlü oyunu izleyememesi yüreğime dert olmuş. 去年那出著名的戏我没看到，我心里好窝火。Dram yerine güldürü izlemeyi daha çok severim. 我比较喜欢看喜剧，不喜欢看悲剧。

izlemek (*-i*) ❶跟踪，追踪，追逐，追赶；顺着走，沿行：modayı ～ 赶时髦 Avcı tavşan izliyordu. 猎人正在追踪那只兔子。Bu yolu izle. 你沿这条路走。Geceyi gündüz izler. 黑夜过去是白昼。❷奉行，遵循，采取：Bu üretim politikasını izleyeceğiz. 我们将采取这种生产政策。❸观赏，观看，收看：televizyon ～ 看电视 duruşmayı ～ 旁听审判 Televizyonda dünya haberlerini izliyor. 他正在看电视上的国际新闻。Askerlerin geçit resmini izledim. 我观看了阅兵式。❹注视，关注；调查：Çocuk kuşu. gözleriyle izledi. 孩子用眼睛盯着那只鸟。İngiliz gazeteci, iç savaşı izlemek için Lübnan'a gitti. 这位英国记者去了黎巴嫩以对内战情况作跟踪报道。

izlence *is.* (电台、电视台的)节目

izlendirmek (*-i*) 留下印象，造成印象

izlenim *is.* 印象

izlenimci Ⅰ *is.* 印象派艺术家(画家、作家、作曲家) Ⅱ *s.* ❶印象主义的，印象派艺术家的 ❷(仅)凭印象的

izlenimcilik, -ği *is.* (绘画、文学、音乐等方面的)印象主义，印象派 ◇～ **sonrası** 后期印象(画)派

izleniş *is.* izlenmek 的动名词

izlenmek (*nsz*) izlemek 的被动态：Sabahleyin aç karnına ders izlenmez. 早上不吃饭上课就听不进去。

izletilmek (*nsz*) izletmek 的被动态

izletmek (*-i*) izlemek 的使动态

izleyici *is. ve s.* 观众，观看者；追随者；跟随的：Sürekli bir televizyon izleyicisidir. 他是个电视迷。～ çekim 〈影〉跟摄，跟镜头

izleyiş *is.* izlemek 的动名词

izli *s.* 有痕迹的，有线索的：～ mermi 曳光弹

izmarit *is.* ❶ 〈动〉鲷；乌鲂(*Maena smaris*) ❷【俗】烟蒂

izmaritgiller *ç.is.* 〈动〉鲷科(*Sparidae*)

izmihlâl, -li [izmihla:l] (阿) *is.* 【旧】消失，消亡，没落，衰落，崩溃，瓦解：Yurdunu sevmeyen millet için izmihlâl muhakkaktır. 一个不爱祖国的民族必然会走向没落。

İzmir *öz.is.* 伊兹密尔(土耳其省、市)

İzmit *öz.is.* 伊兹米特(土耳其省、市)

izobar (法) *is.* 〈地〉等压：～ eğrisi 等压线

izohips (法) *is.* 〈地〉等高：～ eğrisi 等高线

izolâsyon *is.* 隔离；绝缘；隔热；隔音：～ sargısı 〈电〉绝缘线圈

izolâtör (法) *is.* 绝缘子，隔电子；隔离器，绝缘体

izole *s.* ❶绝缘的：～ bant (绝缘)胶布 ～ sargı 〈电〉绝缘线圈 ❷隔离的，孤立的 ◇～ **etmek** ①使绝缘(热) ②(使)孤立，隔离

izomer (法) Ⅰ *s.* 同分异构的，同素异形 Ⅱ *is.* 同分异构体

izomeri (法) Ⅰ *is.* 〈化〉同分异构，同素异形 Ⅱ *s.* 同分异构的，同素异形的：～ birleşikler 同分异构体

izomerik (法) *s.* 同分异构的

izomerleşme *is.* 〈化〉异构化

izomorf (法) Ⅰ *s.* 〈化〉(异质)同晶的 Ⅱ *is.* (异质)同晶型体，同形体

izomorfik (法) *s.* 〈化〉(异质)同晶的
izomorfizm (法) *is.* 〈化〉同晶型现象
izoter *is.* 〈地〉等夏温线
izoterm (法) *is.* 〈地〉等温：～ eğrisi 等温线
izotop (法) *s.* 〈物〉同位素：radyoaktif ～ 放射性同位素
izotrop *is.* 〈物〉个项同性的
izsiz *s.* 无痕迹的，无线索的
izzet (阿) *is.* 【旧】伟大，高尚，尊贵 ◇～**ü ikbal ile** 您慢走，您走好，恕不远送！
izzetinefis, -fsi (阿) *is.* 自尊，尊严：İzzetinefsime yediğim bu şamardan sersemledim. 令我屈辱的这记耳光使我惊呆了。
izzetlemek (*-i*) 敬重，尊重，尊敬，敬仰
izzetli *s.* 尊敬的，敬爱的

J j

J, j 土耳其语字母表中第 13 个字母：舌尖齿龈后部摩擦浊辅音。
J 〈物〉焦尔
jabiru (瓜拉尼) *is.* 〈动〉(热带产的)大喙巨鹳(*Xenorynchus*)
jabo (法) *is.* ❶ (男衬衫胸口的)花边褶皱 ❷(女衫或短衫胸口的)褶皱花边
jaborandi (巴西) *is.* 〈植〉毛果芸香(*Pilocarpus jaborandi*)
jad (法) *is.* ❶玉 ❷玉器
jadeit (法) *is.* 〈矿〉硬玉，翡翠
jag(u)ar (西) *is.* 〈动〉美洲豹(*Felis onca*)
jakana, jacana (瓜拉尼) *is.* 〈动〉雉鸡(*Jacana*)
jaj(**e**) (波) *is.* ❶一种带刺的草 ❷【转】废话，空话，假话，胡话；谰言，无聊的话
jajha, jajhor *s.* 说废话的，说空话的，胡说八道的
jejhayi *is.* 废话，妄谈；闲话，闲扯，耍嘴皮
jakamar *is.* 〈动〉翁裂(*Galbule*)
jakar *is.* 〈纺〉❶提花机 ❷提花织物
Jakarta *öz.is.* 雅加达(印度尼西亚)
jaketatay (法) *is.* 男礼服，常礼服
jako *is.* 〈动〉贯珠舌(一种灰色鹦鹉)(*Psittacus erithacus*)
jale *is.* (诗中用语)露，露水，露珠
jaledar *s.* 带有露水的
jaleşk, -ki *is.* 露水似的泪珠
jaluzi (法) *is.* 软百叶；风窗，百叶窗，鱼鳞板
Jamaika, Jamayka *öz.is.* 牙买加(美洲)
jambon (法) *is.* 火腿，腌腿
jandarma [janda'rma] Ⅰ *is.* ❶宪兵部队：umum ～ kumandanlığı (土耳

其的)宪兵总司令部 sahra ～sı 战地宪兵队 ❷宪兵 Ⅱ *s.* 【转】警觉的，警惕的，狡猾的，机灵的

jandarmalık, -ğı *is.* ❶宪兵的职务(工作) ❷【转】警觉，警惕；狡猾，机灵 ❸【俗】抢夺，强取 ◇～ **yapmak** ①观察，注视 ②【俗】抢夺，强取

janjan (法) *s.* 【口】❶多变的，易变的，变化不定的 ❷〈纺〉闪色的

janjanlı *s.* 【口】〈纺〉闪色的，带胡各种色调的

janr *is.* 〈文〉(艺术作品的)种类；式派；体裁，风格

jant (法) *is.* 轮辋，轮缘，外缘，轮圈，环箍

Japon (意) *öz.is.* 日本人(的)：～ adaları 日本列岛 ～ müziği 日本音乐 ～ denizi 日本海 ～ güreşi 柔术，柔道

japon *is.* 【俗】50 里拉的钞票：Dünden beri beş japon vurmuş. 从昨天到现在他赚了 5 张 50 里拉的钞票。

Japonca [japo'nca] *öz.is. ve zf.* 日语，日文；用日语

Japone (法) *s.* ❶无袖的(日本女式服装) ❷长袖的(日本女式服装)：～ kimono kolu 肥大的和服袖子

Japon gülü *is.* 〈植〉山茶(*Camellia*)；山茶花，茶花(*Camellia japonica*)

Japon hurması *is.* 〈植〉特拉布松椰枣(*Diospyros kaki*)

Japon sarmaşığı *is.* 〈植〉爬山虎(*Ampelopsis japonica*)

Japon tavus kuşu *is.* 〈动〉兰翅膀孔雀(*Pavo muticus*)

Japonya *öz. is.* 日本(亚洲)

Japonyalı *öz. is.* 日本人

jardihiyer *is.* (放花的)架子；(室内放花的)篮，筐

jarse (法) Ⅰ *is.* 〈纺〉❶平针织品(卫生衫、运动衫等) ❷平针织的布 Ⅱ *s.* 用平针织口制作的

jartiyer (法) *is.* 吊袜带

je *is.* 字母 J 的名称

jalada *is.* 〈动〉狮狒(*Theropithecus gelada*)

jelâtin (法) *is.* 〈化〉白明胶，动物胶

jelâtinli *s.* 白明胶的，动物胶，凝胶的

jeloz (法) *is.* 〈化〉琼脂，冻粉；石花菜，洋菜，洋粉

jenealoji *is.* 世谱，家谱；系谱，系图

jenerasyon *is.* 代，辈；后裔，后代

jengen (法) *is.* 〈生〉基因，遗传因子

jeneratör (法) *is.* ❶发电机 ❷煤气发生炉，燃气发生器

jenerik, -ğı (法) *is.* (电影等)片头字幕

jenet *is.* 〈动〉麝(香)猫(*Genetta*)

jenetik, -ği *is. ve s.* ❶遗传学 ❷遗传学的

jeni *is.* 天才，独创的才能

jenk, -ği *is.* ❶皱纹；折痕 ❷锈

jenosit, -di (法) *is.* 种族灭绝，种族大屠杀

jenotip *is.*〈生、动〉因子型，遗传可能型

jeobotanik *is.* 地(球)植物学

jeodezi (法) *is.* 大地测量学

jeodinamik, -ği (法) *is.* 地球动力学

jeofizik (法) Ⅰ *is.* 地理物理学 Ⅱ *s.* 地球物理学的：～ sene (国际)地球物理研究年 uluslararası ～ yıl 国际地球物理年

jeofizikçi *is.* 地球物理学家

jeokimya (法-阿) *is.* 地球化学

jeolog (法) *is.* 地质学家，地质学者

jeoloji (法) *is.* 地质学，地质：～ yapısı 地质结构

jeolojik (法) *s.* 地质学的，和地质学有关的；地质的：～ zamanlar 地质年代 ～ etüdler 地质调查

jeodinamik *is.* 地球动力学

jeomeorfolog (法) *is.* 地貌学家

jeometri *is.* 〈数〉几何学

jeometrik *s.* 〈数〉几何学的

jeomorfoloji (法) *is.* 地貌学

jeopolitik (法) *is.* 地缘政治学，地理政治论

jeosantrik (法) *s.* 以地球为中心的；由地心出发观测(或测量)的，地心的

jeosantrizm (法) *is.* 地球中心说

jeosenklinal (法) *is.* 地槽

jeosismik (法) *s.* 〈地〉地震勘探的

jeotermi (法) *is.* ❶地热 ❷地热学

jeotermik (法) *s.* 地热的，地热学的：～ santral 地热发电厂

jeotropizma (法) *is.* 〈植〉向地性

jermanyum *is.* 〈化〉锗(Ge)

jerse (法) Ⅰ *is.* 〈纺〉❶平针织品(卫生衫、运动衫等) ❷平针织的布 Ⅱ *s.* 用平针织口制作的

jest (法) *is.* ❶姿势，手势，动作 ❷举止，举动，行为

jet (英) *is.* ❶反作用力，喷射力，冲力：～ matörü 喷气发动机 ❷喷气式飞机：～ uçağı 喷气式飞机 Jetler çok hızlı giden uçaklardır. 喷气式飞机是一种速度很快的飞机。Cumhuriyet bayramında jetler gösteri yaptı. 国庆节喷气式飞机做了飞行表演。◇～ **sosyete** 上流社会，社会精华

jeton (法) *is.* 电话币，号筹，筹码，号牌：～ kutusu (投币电话的)硬币匣 kumar ～u 赌场筹码 telefon ～u 电话筹子，电话币 vapur ～u 渡船筹子 Postaneden bir jeton alıp, eve telefon ettim. 我在邮局买了一个电话币，给家里打了个电话。◇～ **geç düşmek** 【俗】恍然大悟

jigolo (法) *is.* ❶女人(尤指妓女)供养的情人 ❷男舞伴 ◇～ **tutmak** 养小白脸，养汉子

jikle (法) *is.* 喷嘴，喷油嘴

jiklet (法) *is.* 口香糖

jile (法) *is.* (女式)坎肩，背心

jilet (英) *is.* 保险(剃)刀：～ bıçağı 保险刀片 Babama jilet almak için bakkala gidiyorum. 我到小店里给父亲买保险刀。◇～ **gibi** 非常锋利的 ～ **olmak** 酩酊大醉

jimmastik (法) *is.* 体操，健身运动 ～ solonu 体操房 aletli ～ 运动体操 aletli ～ yapmak 做运动体操，做器械体操 sabah ～i 早晨(广播)体操 Okulumuzda jimnastik calışmaları yapılıyor.我们学校有体育课。◇～ **yapmak** 锻炼(身体)，做操，做健身运动：Ağacın dalına asılıp jimnastik hareketleri yaptı. 他抓住树枝做健身运动。Sabah kalkar,

jimnastiğini yapar, duşunu alır, erkenden bürosuna gider. 他早晨起来，做操，冲澡，然后早早去上班。

jimnastikçi *is.* ❶体操运动员 ❷体操教员；健美操老师

jimnaz *is.* 【旧】(古典)中学；中学

jinekolog (法) *is.* 妇科医生，妇科学家：～ operatörü 妇外科医师

jinekoloji (法) *is.* 妇科学；妇科

jip *is.* 吉普(车)：～ kamyonet 小型客货两用卡车

jips (法) *is.* 〈矿〉石膏

jirasyon *is.* 〈物〉旋转，迴转，旋转运动

jiroskop *is.* 〈技〉旋转器

jiujitsu *is.* (日本)柔术，柔道

jiujitsucu *is.* 柔术运动员

jiyan *s.* 暴怒的，盛怒的，脾气很厉害的；很厉害的，不得了的，极端的

Johannesburg *öz.is.* 约翰内斯堡(南非)

jokey (英) *is.* (赛马的)骑手，赛马骑师

jorjet Ⅰ *is.* 〈纺〉乔其纱布 Ⅱ *s.* 乔其纱的，用乔其纱制作的

jonta *is.* 〈技〉垫，衬垫，填料，填料盒：silindir ～sı (密封的)汽缸垫圈

jöle (法) *is.* ❶果冻 ❷肉冻：tavuk ～si 鸡汁冻 dana ～si 牛肉汤冻

jön (法) Ⅰ *s.* 年轻的 Ⅱ *is.* 青年男主角，小生

jönprömiye (法) *is.* 青年男主角，小生

jöntürk *is.* 〈史〉青年土耳其派

judo (法) *is.* 〈体〉柔术，柔道：Haluk'a judoda gösterdiği başarı için sarı kuşak verildi. 哈卢克在柔道比赛中表现出色，获得黄腰带。

judocu *is.* 柔道选手，柔道运动员

jul, -lü (英) *is.* 〈物〉焦耳

julide *s.* 弄乱的

junta *is.* 团体，委员会：askerî ～ 军事委员会

jura *is.* 〈地〉侏罗纪(中生代的第二纪)

jurnal, -lı (法) *is.* ❶一日通报，一日公告，一日简报：seyir ～ı (海)船舶日记 ❷警察通报 ◇(*-i*) **～ etmek** 报告，告知，通知，告发，告密，打小报告

jurnalci *s. ve is.* 告发的，告密的；告发者，告密者，提供情报者，情报员

jurnalcilik, -ği *is.* 揭发，告发，告密行为

juro *is.* 〈地〉侏罗纪，侏罗系

jübile (法) *is.* ❶(犹太教的)50 年节 ❷(天主教的)大赦年 ❸金婚纪念 ❹纪念日，纪念会，纪念活动

jüp *is.* 裙子

Jüpiter *öz.is.* ❶〈天〉木星：Jüpiter güneşe yakınlıkta beşincidir. 木星是接近太阳的第五颗行星。❷(罗马神话中的主神)朱庇特，宙斯

jüpon (法) *is.* 衬裙

jüri (法) *is.* ❶评判委员会，评审委员会，裁判委员会：～ üyesi 评审委员会委员，评委，裁判 ❷陪审团

jüt (孟加拉) *is.* ❶〈植〉黄麻(*Corchorus capsularis*) ❷黄麻织物 ❸黄麻纤维

K k

K, k ❶土耳其语字母表中第 14 个字母：舌后软颚爆破清辅音。

K ❶〈化〉钾(Potasyum) ❷〈理〉绝对温标 ❸千克

kaal *is.* 【旧】话，言语，言论 ◇**～e almak** 谈及，说到；对…加以考虑 **～e almamak** 未谈及，未予考虑，未予重视

kaatil Ⅰ *is.* 杀人犯，谋杀犯，杀人者 Ⅱ *s.* 致命的

kaba Ⅰ *s.* ❶粗糙的，颗粒大的，粗大的：～ bir kumaş 粗布 ～ çakıl (铺路用的)圆石，中砾石，大卵石 ～ kağıt (包装用的)糙纸 ～ sıva 打底用的灰泥 ～ un 粗面粉 ❷粗制滥造的，作工不精的：～ bir oda takımı 作工不精的家具 ❸粗略的，大致的 ❹粗鲁的，粗野的，无见识的：～ bir adam 粗人，大老粗 ～ söz 粗话 ～ kahkahalar 粗野的大笑 Ne kaba adam! 多么粗鲁的人！Ⅱ *is.* 半边屁股：～ et 半边屁股 ～ etler 屁股，臀部 ～lar 屁股，臀部 ◇**～ döşek, ～ taslak** 非常舒适，非常安逸 **～ düşmek** ①变得破烂不堪 ②不合适，不检点，不受欢迎：Hareketleri pek kaba düştü. 他的举止很不检点。**～ ～** 粗野地，粗鲁地；粗声粗气地；卑鄙地，下作地 **～ ～ söylemek** 说粗话 **～ ～ öksürmek** 粗声咳嗽 **～ kuşluk** 【俗】傍晌午的时候，上午较晚的时候 **～ kuvvet** ①暴力；非法手段：Sorunları kaba kuvvetten çok aklıyla çözmemiz gerek. 我们应该以智慧而不是以暴力来解决问题。②威慑，虚张声势 **～ ruhlu** 不礼貌的，粗暴的，粗鲁的；不文明的 **～ saba** ①粗制滥造的，作工粗糙的；粗陋的；粗心大意的：～ saba bir deri gömleği 一件作工粗糙的皮衣 eski ve ～ saba bir köy 一个破旧粗陋的村子 işlenmemiş, ～ saba bir öykü 一个未经加工的、粗略的故事 ②粗鲁的，粗野的；缺少见识的：～ saba gürültüler 粗鲁的吵闹声 ～ soba bir çoban 一个粗野的牧民 **～ sofu** 邪教徒 **～ şiş** 腮腺炎 (*-in*) **～sını almak** ①找齐，找平，过细 ②简单打扫，大致清理：Tam temizlik yapmadık; kabasını aldık. 我们没有大扫除，只是简单打扫了一下。

kaba burun *is.* 〈动〉软口鱼(*Chondroslama nasus*)

kabaca [kaba'ca] *zf.* ve *s.* ❶粗糙的；粗大的 ❷粗鲁的，粗野的 ❸大约的，大致的

kabadayı [kaba'dayı] *s.* ve *is.* ❶胆大妄为的，蛮横的，无赖的：～ bir kimse 一个胆大妄为的人 Kabadayının bir sözü bardağı taşıran son damla olmuş ve tabancalar konuşmağa başlamıştı. 那无赖出言不逊，双方拔枪相见。Kabadayılara çattı; onun yuvasını yaptılar. 他招惹了那些无赖，他们就把他收拾了一顿。❷【转】勇敢的，胆大的，刚强的，坚强的：～ bir çocuk 一个勇敢的孩子 ❸【俗】最好的，最出色的，最大的：Bu karpuzların en kabadayısı on kilo gelir. 这些西瓜中最重的有 10 千克。

kabadayıca [kaba'dayıca] *zf.* 蛮横地，胆大妄为地

kabadayılaşmak, kabadayılanmak (*nsz*) 变得蛮横，胆大妄为

kabadayılık, -ğı *is.* 装横，耍无赖，蛮横，胆大妄为：Burada kabadayılık sökmez! 在这儿耍横不管用！Kan almak istiyorsan çık karşıma, göster kabadayılığını. 你要是想玩命就放马过来。◇**～ satmak** 充好汉，装英雄，装勇敢 **～ taslamak** 装横，耍无赖，蛮横，胆大妄为

kabahat [kabaha:t] (阿) *is.* 过错，过失，毛病；失礼的举止；轻罪：Kabahat bende, çanak tuttum. 是我的错，是我引起的。Kabahat demiyorum, sade ihtiyatsızlık. 我不认为这是过错，只是鲁莽。◇(*-e*) **～ bulmak** 挑毛病，认为有过错，诿于，归咎于：Bana kabahat bulma, ben böyle olacağını vaktinde söylemiştim. 别怪我，我当时就说过会搞成这个样子的。**～ etmek** (或 **işlemek**) 犯错误，失误 (*-e*) **～ı atmak** 诬陷，栽赃陷害，委过与人，嫁祸于人 **～ı örtbas etmek** 掩盖过失，文过饰非：Kabahatı örtbas ettiler. 他们文过饰非。(*-e*) **～i yıkmak** (或 **yüklemek**) 诬陷，栽赃陷害，委过与人，嫁祸于人：Çocuklar gibi lala da pek darda kaldığı zaman kabahati Ali'nin üstüne yıkıyor. 同这些孩子们一样，这位保育员一到遇到麻烦，就把

责任推给阿里。**～i yüzüne vurulmak** 被当面数落：Kabahati yüzüne vurulunca sindi. 他被人当面数落了一顿，一下子就蔫了。

kabahatli *s.* 有过错的，有过失的

kabahatsiz *s.* 无过错的，无辜的，清白的：Bu konuda kabahatsız sayılmam. 在这个问题上，我并非没有过错。

kabahatsizlik, -ği *is.* 无过错，无辜，清白

kabak, -ğı Ⅰ *is.* ❶〈植〉南瓜属(*Cucurbita*)植物 ❷【俗】长有短角的动物 ❸一种土耳其乐器 ❹【俚】大烟枪 Ⅱ *s.* ❶【转】无知的，粗俗的：Bir şeyden anlamaz kabağın biri. 他是个什么也不懂的老粗。❷(西瓜等)生的，不甜的：～ bir karpuz 生瓜 ❸光秃的，(车胎)平滑的：～ başlı 光头的，秃头的 ～ bir lâstik 一只磨平了的轮胎 ◇～ (*-in*) **başın(d)a patlamak** (只有…)背黑锅，(只有…)倒霉，(只有…)代人受过或蒙受损失：Sınıfta bir çok kişi top oynadı; kabak Murat'ın başına patladı. 班里玩球的有很多人，结果穆拉特背了黑锅。**～ çekmek** 抽大烟，吸毒 **～ çıkmak** (西瓜等)生，不甜：Aldığımız karpuz kabak çıktı; bir lokma bile yiyemedik. 我们买的瓜不熟，我们一口也没吃。(*-in*) **～ çiçeği gibi açılmak** 变得随便，变得不拘束，变得举止大方：Büyük şehir hayatı onun kabak çiçeği gibi açılmasını sağlamıştı. 大城市生活使他变得落落大方。(*-i*) **～ çiçeği gibi açmak** 使变得随便，使变得不拘束，使变得举止大方：Kapıyı açan hizmetçi kız beni görünce kedi gibi büzüldü, iki gün sonra ben onu kabak çiçeği gibi açarım. 开门的丫鬟一看见我，非常拘束，两天之后，我就能使她变得不拘束。**～ gibi** 光秃的 **～ kafa** 【俚】①秃子，光头：Doktorun kabak kafasını pencereden görmüştüm. 我透过窗户看见了医生的光头。②傻瓜，笨蛋 **～ kafalı** 【俚】①秃的，歇顶的 ②愚蠢的 **～ tadı vermek** 令人讨厌，令人厌烦，令人感到乏味：Senin bu gidiş gelişlerin kabak tadı verdi. 你这么走来走去搅得人心烦意乱。Kalorifer işi kabak tadı verdi; aylardır sonuçlanmadı. 暖气的事很烦人，都几个月了，一直没有结果。

kabakçı *is.* ❶种南瓜的人，卖南瓜的人 ❷【俚】大烟鬼，吸食鸦片的人

kabakgiller *ç.is.* 〈植〉葫芦科(*Cucurbitaceae*)

kabaklamak (*-i*) 【俗】剪去(树枝)，修剪

kabaklaşmak (*nsz*) ❶歇顶，变秃，脱发 ❷(轮胎)磨平 ❸【转】言行粗俗无知

kabaklık, -ğı *is.* ❶(西瓜、甜瓜等)不熟 ❷秃顶，光头 ❸【转】无知，孤陋寡闻

kaba kulak, -ğı *is.* ❶〈医〉腮腺炎：～ hastalığı 腮腺炎 ❷(一种有两个耳状柄的)罐，壶

kabala[1] [kaba'la] (希伯来) *is.* ❶犹太教神秘哲学(由中世纪一些犹太教士发展而成的对《圣经》作神秘解释的学说) ❷奥秘教义，玄说 ❸阴谋小集团；(小集团的)阴谋 ❹(泛指具有共同信念形成的)集团

kabala[2] (阿) *s.* 整批的，成批的 ◇**～ almak** 整批购买，大量购买，批发 **～ vermek** 整批销售，批发

kabalacı *is.* ❶犹太教神秘哲学家；奥秘教义(或学说)的鼓吹者 ❷阴谋小集团成员

kabalak, -ğı *is.* 第一次世界大战时间奥斯曼军人的一种遮阳军帽

kabalaşmak (*nsz*) ❶变得粗糙(粗大) ❷言行粗鲁：Sinirlendikçe daha da kabalaşıyor. 他一发火就更加粗鲁。

kabalaştırmak (*-i*) kabalaşmak 的使动态

kabalık, -ğı *is.* ❶粗糙，粗大 ❷粗鲁，无礼：Bu ne kabalık. 真是太粗鲁了。Kabalık uygar bir insana yakışmayan davranıştır. 粗俗无礼不是一个文明人应有的行为。

kabalist (法) *is.* ❶犹太教神秘哲学家；奥秘教义(或学说)的鼓吹者 ❷阴谋小集团成员

kaballama *is.* 【俗】用坑木加固矿井巷道

kaban[1] *is.* 【俗】❶陡坡 ❷山顶

kaban[2] (阿) *is.* 厚呢上衣

kabara [kabara] *is.* (钉鞋底用或装饰用的黄铜的)平头钉

kabaralı *s.* (鞋子等)钉有平头钉的

kabarcık, -ğı *is.* 泡，水泡，气泡，泡沫；〈医〉水疱：Gazozu bardağa dökünce bardakta kabarcıklar oluştu. 他把汽水倒进杯子里，杯子里起了许多泡沫。

kabarcıklı *s.* 有(水或气)泡的，冒泡的，有泡沫的；有水疱的：～ düzeç 水平仪，水准仪

kabare (法) *is.* ❶卡巴莱(指有歌舞或滑稽短剧等表演助兴的餐馆或夜总会)：～ tiyatrosu (卡巴莱上演的)滑稽短剧 ❷酒肆，小酒店

kabarık *s.* ❶肿起的，膨胀：damarları ～ elleri 青筋暴露的双手 ❷(油漆等)起泡的，起皮的 ❸蓬松的，羽毛(或毛发)直立的：～ saç 蓬松的头发 ❹鼓鼓囊囊的 ❺涨潮的：～ deniz 高潮，满潮

kabarıklık, -ğı *is.* 肿胀；膨胀；鼓起

kabarış *is.* kabarmak 的动名词

kabarma *is.* kabarmak 的动名词：Kedinin kabarmasıyla köpeğin üzerine atılması bir oldu. 猫忘乎所以地向狗扑去。

kabarmak (*nsz*) ❶(体积)增大，膨胀，肿胀：Hamur kabardı. 面发了。Pamuğu atılınca yastık kabardı. 棉花塞进去后，枕头鼓了起来。Çocuğun vücudu fasla fasla kabarmış. 这孩子全身浮肿。❷沸腾，翻滚：Kahve kabardı. 咖啡煮开了。❸起浪；水位上涨，涨潮：Deniz kabardı. 海上起浪了。Dereye sel suları eklenince sular kabardı. 一发洪水，小河就会泛滥成灾。Rüzgâr, kabaran sular beni ileri doğru sürüklüyordu. 我被风浪推搡着浮游前进。❹增加，增多：Masraf kabardı. 支出增加了。❺(头发)蓬松，(动物)毛发直立；(布料)起毛：Hindi kabardı. 火鸡膨起了羽毛。Bu kumaş çabuk kabardı. 这块布很快就起了毛。❻起泡，起皮：Çocuğun cildi fısır fısır kabardı. 这孩子身上起满了水疱。Dolabın boyası kabardı. 柜子的油漆起泡了。❼【转】(情绪等)高涨 ❽【转】恶心：Pislikleri görünce birden midesi kabardı. 看到污物，他顿时感到一阵恶心。❾【转】焦急万分，焦虑不安：Yıkım haberlerini okuyunca yüreğim kabardı. 看到关于灾祸的报道，我心似滚油浇。❿【转】自大，自负，忘乎所以

kabartı *is.* 膨胀，肿胀，隆起，突出物

kabartılı *s.* ❶膨胀的，隆起的，肿胀的，突出的 ❷明显的，突出的

kabartma Ⅰ *is.* ❶ kabartmak 的动名词：～ tozu 发酵粉，膨松粉 ❷浮凸，隆起；浮雕 Ⅱ *s.* 隆起的，浮雕(状)的：～ harita 立体地图，地势图，地貌(模型图)

kabartmak (*-i*) ❶ kabarmak 的使动态 ❷耪

kaba sakal *s.* 长有大胡子的

kaba soğan (或 **sovan**) *s.* 外强中干的人，纸老虎，缺乏耐力的人，虚弱的人，无力的人：Kalıbına bakan senin böyle kaba sovan olduğunu hiç tahmin etmez. 看外表谁也想不到你是这么外强中干。Ben de seni birşey sanırdım, halbuki kaba sovanın biriymişsin. 本来我也把你当成个人物，然而你却是一个外强中干的人。

kaba taslak *s. ve is.* ❶粗略的，大概的，大致的：～ bir plân 粗略的计划 Kaba taslak bir harita çizerek büyük göllerin yerini gösterdim. 我画了一张简图，标出了几个大湖的位置。❷小样，草图

kaba yel *is.* 【俗】南风

kâbe (阿) *is.* 【俚】酒馆

Kâbe toprağı *öz.is.* 麦加土(朝觐者从麦加带回的圣土)

kabız, -bzı (阿) *is.* (阿) ❶【旧】抓，拿，取；接收，接受 ❷便秘 ◇～ **olmak** ①〈医〉便秘，肠道秘结 ②【俚】失业，无所事事 ③【俚】(因拘谨、恐惧等)不言声，不说话；烦躁，生闷气，哑口无言

kabızlık, -ğı *is.* 〈医〉便秘，肠道秘结 ◇～ **çekmek** 〈医〉便秘，肠道秘结

kabil[1] (阿) *is.* 种类：Bu kabil işlerle kendinizi yormayınız. 您不要费力操持这种事了。Doktor lokman ruhu kabilinden bir iki de ilâç verip gitti. 医生留下乙醚之类的一两种药就走了。

kabil[2] [ka:bil] (阿) *s.* 可能的：Günde iki yüz dolar kazanması kabil. 他一天能挣 200 美元。Sokaklara yığılan çöplerden iğrenilmemesi kabil mi? 堆积在街道上的垃圾怎么能不令人感到

厌恶？

Kabil *öz.is.* 喀布尔(阿富汗)

kabile[1] [ka:bile] (阿) *is.* 助产士，接生婆

kabile[2] [kabi:le] (阿) *is.* 部落，宗族

kabiliyet [ka:biliyet] *is.* 能力，才能：işitme ～i 听力 muharebe ～i 战斗力 Çoçuğun müziğe kabiliyet var. 这孩子有音乐才能。

kabiliyetli *s.* (*-e*) ❶有能力的，有才能的，能干的 ❷易于…的：inkisara ～ dökme demirden eşya 易碎的铸铁制品 ◆**Kabiliyetli çırak ustadan usta olur** (或 **ustayı geçer**). 青出于蓝而胜于蓝。

kabiliyetsiz *s.* 无能的

kabiliyetsizlik, -ği *is.* 无能：ödeme ～i 破产 telâffuz ～i 〈医〉口吃 Kabiliyetsizliği ortaya çıktı. 他显得没有本事。

kabin (法) *is.* ❶小室，(海滨的)更衣室：telefon ～i 电话间 ❷船舱，机舱，(飞机的)驾驶舱

kabine [kabi'ne] (法) *is.* ❶内阁：～ toplantısı 内阁会议 ❷小室，诊室，更衣室：Bir kabineye girip soyundum. 我进更衣室换了衣服。❸洗手间，厕所 ◇～ **çekilmek** 内阁辞职 ～ **düşmek** 内阁下台

kabir, -bri (阿) *is.* 坟墓，陵墓：～ taşı 墓碑 ◇～ **azabı çekmek** 遭受极大的痛苦 ～ **suali sormak** 连续讯问，刨根问底，(令人讨厌地)追问

kabl (阿) *zf.* 【旧】以前，过去

kablelmilât [ka'blelmi:la:t] (阿) *is.* 【旧】公元前

kablelvuku, -u [ka'blelvuku:] (阿) *zf.* 【旧】事先，预先

kablo [ka'blo] (法) *is.* 电缆，电线：～ gemisi 敷缆船 ～ tarağı 导索挖掘机，导索式挖掘机 denizaltı ～su 海底电缆 sargılı ～ 束带电缆 telefon ～su 电话线，电话电缆 toprakaltı ～su 地下电缆 yeraltı ～su 地下电缆 ◇～ **açmak** 铺设电缆，布线 ～ **çekmek** 铺设电缆，布线 ～ **döşemek** 铺设电缆，布线

kablocu *is.* 电缆工

kablolu *s.* 有线的，有电缆线的：～ televizyon 有线电视

kabotaj (法) *is.* (尤指国内港口间的)沿海航行运输，沿海航行权：～ gemisi 沿海商船，沿海货船或客轮

kabristan (阿-波) *is.* 墓地

kabuk, -ğu *is.* ❶外皮，外壳，荚：ağaç ～u 树皮 ekmek ～u 面包皮 fasulye ～u 豆荚 fındık ～u 榛子壳 kavun ～u 瓜皮 meyve ～u 果壳，果皮 yer ～u 地壳 yumurta ～u 蛋壳 ❷(动物的)壳，甲：salyangoz ～u 蜗牛壳 istiridye ～u 牡蛎壳 ❸〈解〉(动、植物内部器官的)外皮，皮质，皮层：beyin ～u 脑外皮 ❹〈医〉痂：Yaranın kabuğu kalktı. 伤口的痂已经脱落。◇～ **bağlamak** ①形成外皮(或外壳)；结痂：Yarası kabuk bağlamış. 他的伤口结痂了。②结束，完结 ～ **gibi** (指布料)坚硬的，结实的 ～ **koparmak** 惹事生非，怂恿，教唆：Kabuk koparmak niyetinde olsa bile senin ona uyacağına inanmak istemem. 就算他有意教唆，我也不愿相信你会听他的。～ **tutmak** ①形成外皮(或外壳)；结痂 ②结束，完结 (*kendi*) ～**una çekilmek** 【转】闭门谢客，与外界隔绝，不与人交际：Geçirdiği hastalıktan sonra kabuğuna çekilmek mecburiyetini duymuştu. 生病之后他觉得必须闭门谢客。～**ını çıkarmak** 剥去外壳

kabuk böcekleri *is.* 〈动〉棘胫小蠹科

kabuklanmak (*nsz*) 形成外皮(或外壳)；结痂

kabuklaşmak (*nsz*) 成壳状，变得像壳一样坚硬

kabuklu *s.* ❶有某种外皮(外壳、荚、甲)的 ❷【俚】未行割礼的

kabuklu bit *is.* 〈动〉介壳虫

kabuklular *ç.is.* 〈动〉甲壳纲(*Crustacea*)

kabuksal *s.* 皮层的，皮质的，外皮的

kabuksu *s.* 硬皮状的，壳状的，鳞状的：～ tüyler 鳞状羽

kabuksuz *s.* ❶无外皮(外壳、荚、甲)的，去皮的，去壳的 ❷【俚】行过割礼的 ◇～ **yumurtlatmak** 【转】急于求成

kabul, -lü [kabu:l] (阿) *is.* ❶采纳，同意，批准，认可：～ oyu 赞成票 Önerimin kabulüne sevindim. 很高兴我的建议被采纳了。❷接见，接待，会客：～ odası 会客室 Ziyaretçileri kabulü gecikti. 他会客的时间推迟了。❸接受，接纳，录取：Okula kabulü için dilekçe verdim. 我递交了入学申请。❹承认：Oğlum ne yaparsa kabulümdür. Zararlarını ödemeğe hazırım. 不管我儿子做了什么，我都认，我会赔偿你的损失。◇(*-i*) ～ **etmek** ①采纳，同意，批准，认可：Fikrimi söyledim, kabul edip etmemekte muhayyersiniz. 我把我的想法说了，同不同意你们看着办吧。Tasar, ittifakla kabul edildi. 提案获得一致通过。②接见，会见；接待：Bu mağazay girdiğimiz vakit güler yüzlü ve çok dostane kabul edildik. 我们一进这家商店，就受到了满面笑容和非常友好的接待。Habersiz geleni kabul etmem. 不速之客，恕不接待。③接受，接纳，录取：Hediyemi sevinerek kabul etti. 她欣然接受了我的礼物。Kendi payıma ben öyle birinin yardımını kabul etmezdim. 如果是我的话就不会接受这种人的帮助。Benim önerimi gık demeden kabul etti. 他接受了我的建议，什么也没说。④承认：Benden daha çalışkan olduğunu kabul ediyorum. 我承认他比我更刻苦。Cumhuriyetçiler, Demokratları yenilgiyi kabul etmeye çağırırken Demokratlar, “Seçim henüz bitmedi” diyor. 共和党人呼吁民主党人承认失败，而民主党人则说选举尚未结束。～ **olmayacak duaya amin demek** 痴心妄想，异想天开：Vergiler sıfıra indirilemez; kabul olmayacak duaya amin deme. 税不可能降到零，你别异想天开了。

kabullenmek (*-i*) ❶接受，承认：Adamcağız bu baş belâsını kabullendi. 他担起了这桩麻烦事。Suçu ister istemez kabullendi. 他不情愿地承认了罪行。❷据为己有：Bizim kitabı kabullendi. 他把我们的书据为己有。Gördüğü ne olursa olsun hepsini kabullenmek istiyor, bu nasıl adam? 这是个什么人哪？见什么要什么。

kaburga [kabu'rga] (蒙) *is.* ❶胸廓 ❷肋(骨)，排骨：Kocasının kolu beline bir kobra gibi dolamış, ince kaburgalrını birbirine geçirerek gibi sıkıyordu. 她丈夫的手臂象一条蛇一样紧紧搂住她腰，似乎要把她的肋骨夹断了。❸【船】(造船、建筑等的)龙骨 ◇～**ları çıkmak** 瘦骨嶙峋：～ları çıkmış bir at 一匹瘦骨嶙峋的马 Zayıflıktan kaburgaları çıktı. 他瘦得皮包骨。～**ları sayılmak** 瘦骨嶙峋

kâbus Ⅰ *is.* 噩梦：Bütün gece kâbuslar içinde kıvrandı durdu. 一整夜他噩梦不断。Ⅱ *s.* 噩梦般的 ◇～ **basmak** (或 **çökmek**) ①做噩梦 ②【转】感到极大的痛苦(或恐怖)

kâbuslu *s.* 充满噩梦的，痛苦的，恐怖的

kabza (阿) *is.* ❶柄，把，托，把手：tüfek ～sı 枪托 kılıç ～sı 剑柄 Kılıç, hemen hemen bir kilometre uzunluğundaydı, kabzası ve kını altındandı. 宝剑约有三尺长，剑柄和剑鞘是用黄金制成的。❷(一)把 ❸手掌，爪 ❹【俚】(印度)大麻 ◇～**sında bulunmak** 被操纵：Koca ülke bir şahsın kabzasında bulunursa öyle bir idarede demokrasi olmaz. 一个大国如果操纵在一个人的手中，那么这样的政府绝无民主可言。

kabzetmek (*-i*) 抓，拿，取

kabzımal (阿) *is.* (经营蔬菜、水果的)批发商，中间商：Götürü pazarlıkla portakal bahçesini kabzımala verdi. 他把橘园包给了批发商。

kabzımallık, -ğı *is.* 批发

kacak *is.* 见 kap kacak

kaç *s.* ❶几，多少：Kabağın kilosu kaç lira? 南瓜多少钱一斤？Kaç kişi? 有几个人？Kaç paran kaldı? 你还有多少钱？Saat kaç? 几点了？Senin kaç kalemin var? 你有几支笔？❷很多：Görüşmeyeli kaç yıl geçti? 我们可是有好多年没见面了。Kaç gündür ben de bunu söyleyecektim, söyleyemiyorum. 几天来我也一直想说出此事，可没有说出口。◇～ ～**a** (比

分)几比几：Kaç kaçasınız? 你们的比分是几比几？ **～ para eder** 不管用，无意义：İş işten geçtikten sonra gelmesi kaç para eder. 【成】木已成舟，他来还有什么用？ **～ paralık** 无价值的，无足轻重的：Onun kaç paralık diyeti var? 这能值几个钱？ **～ zamandır** 长期以来，早就：Kaç zamandır size gelmek istiyorduk fakat kısmet olmadı. 我们早就想来看您，但一直没有机会。 **～a ～** (比分)几比几：Sence bu maç kaça kaç biter? 你认为这场比赛会以几比几结束？ **～ın kurası** 见多识广(不易上当)的人：Kaçın kurasıdır o, bu yalanlara inanır mı sanıyorsun? 他什么没见过？你以为他会听信这些谎言吗？ ◆**Kaç parça olayım!** 这么多事，我做哪件好？

kaça *zf.* 什么价，多少钱：Bu giysi kaça (satılıyor)? 这件衣服(卖)多少钱？Bu karpuzların herbiri kaça geliyor? 这些西瓜多少钱一个？

kaçak, -ğı Ⅰ *s.* ❶逃跑的，逃亡的，在逃的：～ asker 逃兵 ～ mahkûm 在逃犯 ❷非法的，违法的；走私的：～ av 偷猎 ～ göçmen 非法移民，偷渡者 ～ sigara 走私香烟 ～ yapı 违法建筑，违章建筑 Yabancı ülkelerden kaçak mal getirmek bir suçtur. 从国外携带走私品入境是一种犯罪。❸(液体、气体、电流)泄漏的 Ⅱ *is.* ❶在逃者，逃跑者，偷渡者：abluka ～ı 偷越封锁线的人(或车船等) asker ～ı 逃兵 cezaevi ～ı 越狱犯 okul ～ı 逃学的学生 Polisler kaçakları yakaladılar. 警察把逃犯都抓住了。❷泄漏物：elektrik ～ı 漏电 Hava gazı ocağında kaçak var. 煤气炉漏气了。Ⅲ *zf.* 非法地，偷偷地：Bütün harp müddetince babası ile İsviçrede kaçak yaşadı. 整个战争期间他和父亲隐居在瑞士。◇～ **güreşmek** 暗地里使绊子 ～ **yapmak** (水、电、气等)泄漏

kaçakçı *is.* 走私者：～ gemisi 走私船 afyon ～sı 鸦片走私者 vergi ～si 逃税者

kaçakçılık, -ğı *is.* 非法买卖，违法交易，走私：altın ～ı 黄金走私 silâh ～ı 武器走私 Kaçakçılığın yasalarımızda cezası ağırdır. 我国法律对走私行为予以重罚。Kaçakçılığın arkası alındı. 走私活动已被遏制。

kaçaklık, -ğı *is.* 逃跑，(对义务、惩罚等的)逃避

kaçamak[1], -ğı Ⅰ *is.* ❶违反规定的行为，不恰当的行为；暗中的行为，不易被人察觉的行为：Çok üzüntü içinde olduğunu da kaçamakla bana bakan gözlerinden anlıyordum. 从他偷偷投向我的目光中，我看出他现在遇到了很大的麻烦。Görevinden kaçamak yapıp ava gidiyor. 他经常不上班，偷着去打猎。❷借口，托词；漏洞，空子：～ noktası 漏洞，空子 ❸避难地，安全地带(尤指羊圈) ❹暗门，密门 Ⅱ *s.* 偷偷的，暗中的：Kaçamak gözlerle etrafıma bakıyorum. 我偷偷地四下打量。◇～ **yol**(**u**) 借口，托词：Bir kaçamak yolu bulup borcunu ödemedi. 他借故赖了帐。

kaçamak[2] *is.* 一种玉米面食品

kaçamaklı *s.* 似是而非的，模棱两可的，闪烁其辞的，含糊的，暧昧的：～ cevap 模棱两可的回答

kaçar *say.* 各几个：Bu evler kaçar odalı? 这些房子各有几个房间？Her birinden kaçar tane aldınız? 你们每样各买了几个？Her dersanede kaçar kişi var? 每间教室各有几个人？

kaçgöç *is.* (女人在男人面前)回避

kaçık, -ğı Ⅰ *s.* ❶斜的，歪的 ❷(织物)抽丝的，跳丝的：～ çorap 抽丝的袜子 ❸【转】疯狂的，心理不正常的，变态的：Kaçıktır, sözüne güvenilmez. 他这个人不正常，他的话不能信。Ⅱ *is.* 抽丝(的部位)

kaçıkça Ⅰ *s.* ❶有点儿歪斜的 ❷【转】疯狂的，心理不正常的，变态的 Ⅱ *zf.* [kaçı'kça] ❶有点儿歪斜地 ❷【转】有点儿疯狂地，有点儿心理不正常地，有点儿变态地

kaçıklık, -ğı *is.* ❶倾斜，歪 ❷【转】疯狂，变态

kaçılmak (*nsz*) ❶ kaçmak 的无主态：Bu hapishaneden kaçılmaz. 谁也无法从这座监狱里逃走。❷【俗】闪开，让开：Kaçılın, araba geliyor. 你们让开！车来了！Kaçılın, tren çarpmasın. 快闪开！留神火车撞了您！

kaçımsamak (*-den*) 找借口(不做某事)，推托

kaçımsar *s.* 找借口的

kaçıncı *say.* ❶第几：Ayın kaçıncı günü yola çıkacaksınız? 您本月几号出发？Kaçıncı katta oturuyorsunuz? 您住在几层？Kaçıncı sınıftasın? 你上几年级？❷多次：Kaçıncı gelişim, evde bulamıyorum. 我已来过好几次了，都没能在家里找到你。◇～ **gelmek** 获得第几名：Yarışmada kaçıncı geldiniz? 在比赛中你得了第几？

kaçınılmaz *s.* 不可避免的，不可回避的，不可推卸的：～ bir felâket 不可避免的灾难 ～ bir vecibe 不可推卸的责任

kaçınmak (*-den*) ❶回避，避免，拒绝(做某事)：Ben hiçbir tehlikeden kaçınmam. 我什么危险也不怕。O adam böyle bir hizmetten kaçınmaz. 那个人无法拒绝这种服务。❷(女人)不(在男人面前)抛头露面，回避

kaçıntı *is.* ❶【俗】早产的羊羔 ❷泄漏：Çeşmenin yolunda kaçıntı var. 水槽漏水了。

kaçırılmak (*nsz*) kaçırmak 被动态：Annesi ile ablası adamın kaçırılacak bir kısmet olmadığını öne sürerek evlenmesi için diretiyorlar. 他母亲和姐姐都主张他结婚，声称这是每个人不可逃避的命运。

kaçırış *is.* kaçırmak 的动名词

kaçırmak (*-i*) ❶使离开：Arkadaşlarımı kaçırdım, halbuki birşey söyleyecektim. 我让我的同事们都走了，可是本来我还有事要对他们说。Haydutları buradan nasıl kaçıralım? 我们怎么才能把这些强盗赶出去呢？Konuşmanızla adamı kaçırdınız. 您的一番话把那个人说跑了。❷放跑，使逃跑：Bir şebeke, hapishaneden mahkûmu kaçırmış. 听说一伙人从狱中劫走了罪犯。❸清除，消除：işin zevkini ～ 扫兴 uyku ～ 使睡意全无 ❹错过，放过，耽误：fırsatı ～ 错过机会 İlâcın saatini kaçırdım. 我错过了吃药的时间。Otobüsü kaçırdım. 我没赶上公共汽车。Elim dar olmasaydı, ben bu halıyı kaçırmaz alırsım. 要不是我手头拮据，这块地毯我不会放过，一定会买下来。❺盗窃；抢劫：tarihî eser ～ 盗窃文物 Kedi, gizlice girdiği mutfaktan eti kaçırdı. 猫潜入厨房，抢了一块肉就跑。❻劫持，绑架：Kızı kaçırdılar. 他们劫持了那个女孩。❼诱拐，拐走：Delikanlı, kızı aklını çelmiş, kaçırmış. 小伙子迷住了姑娘的心，拐走了她。❽偷逃(税费等)：vergi ～ 偷税 ❾过头，过分，过于：Yemeği fazla kaçırınca gece uyuyamadım. 我吃得太多了，结果一宿没睡着。Oğlan şarabı fazla kaçırmıştı. 小伙子喝多了。❿泄漏：Boru su kaçırıyor. 管子漏水。Tel elektrik kaçırıyor. 电线漏电。Tup gaz kaçırıyor. 煤气罐漏气。❶❶泄露：Gizli kalması gereken şeyi kaçırıverdi. 他把应该保密的事情一下子给泄露出去了。❶❷走私，偷运：Turistler antika eşya kaçırdılar. 这些游客走私古董。❶❸失手：Usturayı elimden kaçırdım, yanağımı kestim. 我刮脸时不小心把脸刮破了。❶❹使(女人)回避，藏匿：Karısını erkeklerden kaçırıyor. 他让他的妻子回避男人。❶❺ (*-e*) 大小便失禁：donuna ～ 拉裤子，尿裤子 ❶❻变傻，发疯：Zavallı kendi kendine gülüyor, kaçırmış galiba. 那个可怜的家伙自顾自地笑，大概是疯了。

kaçırtmak (*-i*) kaçırmak 的使动态

kaçış *is.* ❶ kaçmak 的动名词：Öyle bir kaçış kaçtı ki Allahını seven tutmasın! 他拔腿就跑，一溜烟儿似的。❷〈体〉(竞走中)超过(对手)

kaçışma *is.* kaçışmak 的动名词：Fena hâlde korkan küçükler beni dinlemeyerek kaçışmaya başladılar. 孩子们吓坏了，不再听我接着说，一哄而散了。

kaçışmak (*nsz*) 四散奔逃：Avazım çıktığı kadar öyle haykırdım ki, hepsi korkudan kaçıştı. 我大吼一声，居然把他们都吓跑了。Bütün hayvanlar kaçışmış, yalnızca aslan karşısına geçmiş. 所有的动物都四散奔逃，他只碰到了一头狮子。

kaçkın *is.* 逃跑者：okul ～ı 逃学的学生 hapishane ～ı 逃犯；【俚】恶棍，无赖 mezar ～ı 【俚】骨瘦如柴的人 tımarhane ～ı 【俚】疯子

kaçlı *s.* ❶(纸牌等)几点的：Kaçlı iskambil? 牌是几点？❷哪年出生(或毕业、入伍等)的：Bu cocuk kacli? 这孩子是哪年出生的？Bu doktor kaçlı? 这名医生是哪年毕业的？

kaçlık *s.* ❶几个(或千克、包、升等)的：Kaçlık paket istersiniz? 您要几个一包的？Bu damacana kaçlık? 这个坛子是几斤装的？Elinizdeki para kaçlık? 您拿的钱是多大面额的？❷几岁的：Bu adam kaçlık? 这个人有多大年纪？

kaçma *is.* kaçmak 的动名词：Eşkıyalar kapana kısıldıklarını anlayınca kaçmaya kalkıştılar. 匪徒们发现中了圈套，企图逃走。Polisi görünce kaçmaya davrandılar. 他们一见警察，撒腿就跑。

kaçmak, -ar (*-den*) ❶逃跑，逃脱：hapisten 〜 越狱，逃狱 ❷逃避，躲避：alacaklıdan 〜 躲避债主 okuldan 〜 逃学 zahmetten 〜 不愿吃苦 Ahmet ortalıkta yok, bir yere kaçmış olacak. 艾哈迈德不在场，大概是躲到什么地方去了。❸不辞而别；溜掉：Arkadaşınız şimdi buradayıdı, ne zaman kaçmış? 您的朋友刚才还要这儿，什么时候不辞而别了？❹(妇女)私奔：Komşunun oğlu ile kaçtı. 她和邻居家的儿子私奔了。Paralı bir çapkınla kaçtı. 她跟着一个有钱的花花公子跑了。❺在乎，介意：Masraftan kaçmaz, ama parası yok. 他不在乎花钱，不过他没有钱。❻(女人)回避(男人)：erkeklerden 〜 回避男人 ❼泄漏，渗透，渗入，(意外)进入：Çakmaktan gaz kaçıyor. 打火机漏气。Boğazına kılçık kaçtı. 他的嗓子里卡进一根刺。Kulağına su kaçmış. 他的耳朵里进了水。❽(*-e*) 偏移，移位：Bu harf biraz aşağı kaçmış. 这个字母有点靠下。Şapkası yan kaçmış. 他的帽子戴歪了。Odanın halısı biraz sağa kaçmış. 房子里的地毯有点向右偏了。❾(兴致、欲望等)消失：İstahı kaçmış. 他没了食欲。Neşesi kaçmış. 他没了兴致。Yarın çıkacağım yolculuğu düşünmekten uykum kaçmış. 一想到明天要出门旅行，我睡意全无。❿(织物)走丝：Çorabım kaçtı. 我的袜子走丝了。❶❶接近，近乎：mübalağaya 〜 近乎夸张 yeşile kaçan mavi renk 偏绿的蓝色 ❶❷(颜色)变浅，褪色 ❶❸(与某些形容词连用，起助动词作用)显得，看上去：Bu söz soğuk kaçtı. 这话冷冰冰的。◇ **〜tan kovalamaya vakit olmamak** 大事还忙不过来，哪有功夫去管小事 **kaçacak delik aramak** 吓得恨不能找个地缝钻进去：Alacaklılar baltayı kapıya astılar, kaçacak delik arıyorum. 债主们已经逼上门来，吓得我恨不得找个地缝钻进去。◆**Kaçan balık büyük olur.** 漏网之鱼都是大的。**Kaçanın anası ağlamamış.** 大难不死，必有后福。

kaçmaz *s.* 不抽针的，不脱纱的

kadana [kada'na] *is.* 军马的一种，形体高大，一般用于牵引炮车 ◇〜 **gibi** 人高马大的(女人)

kadar (阿) Ⅰ *e.* ❶(表示程度)像…一样：aslan 〜 kuvvetli 像狮子一样有力的 Bu çocuk öteki çocuk kadar akıllı. 这个孩子和那个孩子一样聪明。Gözümde sinek kadar değeri yok. 在我眼里，他狗屁不是。Hırsıza yataklık etmek de hırsızlık kadar büyük suçtur. 窝藏盗贼与盗贼同罪。❷(表示大小、尺寸)像…一样：bacak 〜 çocuk 小不点儿 avuç içi 〜 yer 巴掌大的地方 ❸(表示数量)像…一样：doyacak 〜 yemek 吃饱 Bütün söyleyeceklerim bu kadar. 我要说的就这么多，我说完了。Ne kadar parası varsa bu işe yatırmıştı. 他把所有的钱都投在了这笔生意上。❹ (*-e*) (表示时间或空间的终点)直到，在…之前：bu akşama 〜 今天晚上之前 Saat ona kadar sokaklarda gezdi. 他在街上一直逛到了 10 点。Sabaha kadar gözünü yummadı. 他一夜没有合眼。Ben herifçioğluna bir mariz attım ölünceye kadar tadını unutamazsın. 我把这狗东西揍了一顿，让他一辈子都忘不了。❺大约，将近：Bir hafta kadar önce onu görmüştüm. 我在大约一周前见过他。Bahçede iki yüz kadar ağaç var. 园子里有大约 200 颗树。Ⅱ *is.* (表示数量)如此，这样：bildiğim 〜ıyla 据我所知 Ben o kadarını düşünmemiştim. 我没想过那么多。Beş yüz dolar istiyorsun! O kadarını veremem. 你竟然要 500 美元！我给不了那么多。Her gün içki, her gün kumar, bu kadarı da fazla. 他每天又是喝酒，又是赌博，真是太过份了。

kadastro [kada'stro] *is.* 地籍测量，土地测量：〜 idaresi 地政局 〜 haritası 地籍图

kadastrolamak (*-i*) 测量(地籍)

kadastrolanmak (*nsz*) kadastrolamak 的被动态

kadavra [kada'vra] (意) *is.* 尸体(尤指供解剖用的尸体)

kadayıf (阿) *is.* 面点

kadayıfçı *is.* 制作或销售面点的人

kadayıfçılık, -ğı *is.* 面点制作或销售

kadeh (阿) *is.* ❶(饮酒、水、茶等用的)小杯：bir 〜 rakı 一杯拉克酒 ❷一杯酒(水、茶等)：Birer kadeh içtik. 我们各自喝了一杯。◇ **〜 arkadaşı** 酒友 **〜 kaldırmak** 举杯 〜

tokuşturmak 碰杯 ～ **yuvarlamak** 推杯换盏 ～**sini refetmek** 为…举杯：Kadehimi sizin saadetinize refediyorum. 我为你们的幸福举杯。

kadehçik, -ği *is.* ❶小杯 ❷〈植〉壳斗，杯形器，杯形托

kadem (阿) *is.* ❶【旧】足，脚 ❷英尺 ❸【转】好运 ◇～ ～ 逐步地 ～ **basmak** 涉足，进入：sırra ～ basmak 消失，失踪 ～ **etmek** 踏进，进入 ～ **getirmek** 带来好运，吉祥 ～**i yaramak** 带来好运，吉祥

kademe (阿) *is.* 阶，级别，等级；〈军〉梯队：～ ilerlemesi 晋级 ◇～ ～ 逐步地，逐渐地；〈军〉成梯队地

kademeli *s.* ❶有…级的，分级的；逐渐的，逐步的：～ sıralar (电影院等)阶梯座位 Verem hastalığı kademeli olarak azalmıştı. 结核病已经逐渐减少。❷〈军〉成梯队的，有…个梯队的

kademhane [kademha:ne] (阿-波) *is.* 厕所

kademli *s.* 幸运的

kademsiz *s.* 不幸的，倒霉的：Bırak şu kademsiz herifi, bastığı yerde ot bitmez. 别理那个倒霉蛋，他到哪儿哪儿晦气。

kademsizlik, -ği *is.* 不幸，倒霉，晦气

kader (阿) *is.* 命运(常表示消极的含义)：Kader böyle imiş. 命该如此。◇～ **birliği** 同甘共苦，风雨同舟 ～**de varmış** 命中注定，命该如此 ～**e kırkbeş** 无论如何 ～**e küsmek** 认命，听天由命 ～**e meydan okumak** 与命运挑战 ～**in buyruğuna razı olamk** 认命，听天由命

kaderci *is.* ve *s.* 宿命者；宿命的，宿命论的

kadercilik, -ği *is.* 宿命论

kaderiye (阿) *is.* 宿命论

kadı (阿) *is.* 〈史〉(根据伊斯兰教法对穆斯林当事人之间的民事、商事、刑事等诉讼执行审判的官员)卡迪，教法(执行)官：Mahkeme kadıya mülk olmaz. 【成】任何人的权势都不可能是永久的。◇～ **kızından ak** 纯洁贤淑有美德的 ～ **yoran** 固执的 ◆**Kadı kızında bile kusur olur.** 这点小错不值一提；人非圣贤，孰能无过。

kadıköy taşı *is.* 〈地〉玉髓

kadılık, -ğı *is.* ❶(穆斯林国家)教法官的身分或职务 ❷教法官的辖区

kadın Ⅰ *is.* ❶(成年)女性，(已婚)妇女，女人：～ berberi (为女子做发的)理发师，美容师 ～ çamaşırı 女内衣 ～ doktoru 妇科医生 ～ hastalıkları 妇科疾病 ❷(作为称谓)夫人，女士：Fatma ～ 法特玛夫人 Kadın, ağzını topla! 夫人，请您嘴下留德！❸女佣：aşçı ～ 女厨子 Haftada bir gün kadın gelip temizlik yapıyor. 女佣每周来一次打扫卫生。Ⅱ *s.* ❶女性的：～ doktor 女医生 ～ işçi 女工 ～ oyuncu 女演员 ❷育儿、持家方面比较擅长的：Bayan Ayşe pek kadındır. 阿依赛夫人是持家的一把好手。Bu yaşa geldi, hâlâ kadın olamadı. 她年纪已经不小了，可还没学会怎样做女人。◇～ **ağızlı** (男人)婆婆妈妈的 ～ **ana** 岳母，婆婆 ～ **atmak** 带女人去(某个地方鬼混) ～ **avcısı** 追求女性者，色鬼，色狼 ～ **düşmanı** 讨厌女人的男人 ～ ～**a** 女人之间的，只有女人的 ～ **kadıncık** 贤妻良母，贤惠女子：Olma sokak süpürgesi; kadın kadıncık ol! 你别成天净往街上跑，女人要有个女人样！～ **nine** (外)祖母；老太太 ～ **olmak** ①失贞 ②善于持家、相夫、教子，精于妇道 ～ **ticareti** 拐卖妇女：Evinden kaçan genç kız kısa zamanda kadın ticareti yapanların eline düşmüştü. 离家出走的女孩儿很快就落入了人贩子的手中。～**ı bırakmak** 休妻 ～**ı boynuzlamak** 搞女人：Kimbilir kaç kadını boynuzlamış, kaç kızın ayağına basmıştır. 谁知道他搞了几个女人，玷污了几个姑娘。～**lar hamamı** ①女浴室 ②【转】吵闹的地方：Burası kadınlar hamamı gibi, haydi başka bir yere gidelim. 这里乱哄哄的，咱们去个别的地方吧。～**lar hamamına çevirmek** 使变得乱哄哄：Hep bir ağızdan yüksek sesle konuşup büroyu kadınlar hamamına çevirdiler. 他们一个人比一个人声高，把办公室弄得乱哄哄的。～**lar hamamına döndürmek** 使变得乱哄哄：Evinin içini kadınlar hamamlarına döndürmüşler. 他们吵吵嚷

嚷，把家里弄得乱哄哄的。～ **tandırnamesi** 东家长西家短的鸡毛蒜皮事 ◆**Kadın erkeğin şeytanıdır.** 英雄难过美人关。**Kadın malı, kapı mandalı.** 吃软饭，心里烦。**Kadının fendi, erkeği yendi.** 女人比男人精于算计。

kadınbudu [kadı'nbudu] *is.* 蛋炒饭

kadınca [kadı'nca] *s.* ve *zf.* ❶有女人味的，合乎妇道的 ❷女里女气，脂粉气的

kadıncağız *is.* 小女子，可怜的女人：Kadıncağız beni bu hâlde görünce az kalsın küçük dilini yutacaktı. 可怜的女人见到我这个样子差点惊呆了。

kadıncık, -ğı *is.* 小女子，可怜的女人

kadıncıl *s.* 沉迷女色的，好色的

kadın göbeği [kadı'ngöbeği] *is.* 一种炸制的面食

kadınlaşmak (*nsz*) 女性化

kadınlık, -ğı *is.* ❶女性 ❷妇道，妇德，贤惠：Kadınlığı ile büyük işlerin üstesinden geldi. 她以她的贤惠做成了不少大事。O karısının kadınlığı sayesinde borçtan kurtuldu. 他靠了妻子的贤惠还清了债务。❸妇女：Kadınlık kendine yaraşan yüksekliğe erişti. 妇女获得了应有的地位。

kadınsı *s.* 像女人的，女性化的，女里女气的，脂粉气的：～ bir erkek 女里女气的男人 ～ bir ses 娘娘腔

kadınsılık, -ğı *is.* 女性化，脂粉气

kadıntuzluğu [kadı'ntuzluğu] *is.* 〈植〉小檗属多刺灌木(*Berberis*)

kadırga [kadı'rga] (希) *is.* 【旧】〈海〉(中世纪的一种帆、桨兼用，可作战舰或商船的)大木船

kadırga balığı *is.* 〈动〉抹香鲸(*Physeter catodon*)

kadife (阿) *is.* 平绒，天鹅绒，丝绒：al ～den bir başlık 红天鹅绒帽子 ◇～ **gibi** ①(皮肤等)天鹅绒般柔软光滑的 ②(声音)柔和的

kadife çiçeği *is.* 〈植〉万寿菊(*Tagetes*)

kadifeleşmek (*nsz*) 变得平滑，变得柔和：Gözlerinde kadifeleşen bir şefkatle yüzüme bakıyor. 她目光柔和、充满爱意地看着我。

kadifeli örümcekler *ç.is.* 〈动〉绒螨科(*Trombidiidae*)

kadim [kadi:m] (阿) *s.* 古老的，古代的：～ medeniyet 古代文明

kadir[1], -dri (阿) *is.* ❶价值，重要意义 ❷〈天〉星等 ◇～ **gecesi** 盖德尔之夜(又称"高贵之夜"、"前定之夜"、"权力之夜"，伊斯兰教对《古兰经》始降之夜的敬称，专指伊斯兰教历 9 月第 27 夜) ～ **gecesinde doğmuş** 生在高贵之夜的，幸福的，幸运的(尤指婚姻美满)：Kadir gecesinde doğmuş, öylesine iyi bir hanımla evlendi ki…他真幸福，娶了这么好的一个女人。O adam kadir gecesinde doğmuş galiba, çocuklarının sayesinde milyoner gibi yaşıyor. 他大概是生在高贵之夜，靠几个孩子过得像百万富翁似的。(*-in*) ～**ini bilmek** 欣赏，珍视；感谢：Anasının kadrini bilir. 他很感激母亲。Onun kadrini bilenler de var. 也有人很欣赏他。Hasta olmayan, sağlığın kadrini bilmez. 【成】不生病的人不懂得健康的珍贵。

kadir[2] [ka:dir] (阿) *s.* (*-e*) 有能力的，有实力的，有权力的：Allah her şeye kadirdir. 真主是万能的。Her şeyi yapmaya kadir. 他什么事都能干。◇(*-e*) ～ **olmak** 有能力，有实力

Kadir *öz.is.* 戛迪尔(真主的美名之一，意为"全能的主")

kadirbilir *s.* 欣赏的，有眼力的，承认有价值的；表示感激的

kadirbilirlik, -ği *is.* 欣赏，赏识；感激

Kadirî [ka:diri:] (阿) *öz.is.* 卡迪里教团成员

Kadirîlik, -ği *öz.is.* 卡迪里教团(阿卜杜勒□卡迪尔□吉拉尼创建的伊斯兰教苏菲派兄弟会组织)

kadirşinas [kadirşina:s] (阿-波) *s.* 欣赏，赏识；感激

kadirşinaslık, -ğı *is.* 欣赏，赏识；感激

kadit, -di [kadi:t] (阿) Ⅰ *is.* 骨架，骨胳 Ⅱ *s.* 干瘦的，瘦弱的 ◇～**i çıkmak** 骨瘦如柴，

瘦得皮包骨

kadmiyum [ka'dmiyum] (法) *is.* 〈化〉镉(Cd)

kadran (法) *is.* 钟面，表面，(仪表、量计等的)标度盘，刻度盘：saat ～ı 表盘

kadrat (法) *is.* 〈印〉空铅

kadril (法) *is.* ❶卡德利尔舞，4 对舞(一种由 4 队男女组成的方形舞，盛行于 19 世纪) ❷卡德利尔舞曲

kadro [ka'dro] (意) *is.* ❶全体人员，干部 ❷编制：～ dışı 编外 Kadro dolu, artık yer yok. 编制已满，没有空位。❸〈技〉骨架；(自行车)车架，大梁：～nun üst borusu (自行车)横梁

kadrolu *s.* 编制内的，在编的：～ uzmanlar 编内专家

kadrosuz *s.* 编外的，临时的，兼职的：～ işçiler 编外工人，临时工

kadrosuzluk, -ğu *is.* 编外

kaduseus (拉) *is.* 海尔梅斯的神杖(上绕双蛇，顶有双翼，为医务工作者的象征)

kadük[1] (法) *s.* 过时的；失效的，无效的，被取缔的

kadük[2] (法) *is.* 〈解〉脱膜：～ sızıntısı 羊水

kafa *is.* ❶头部，脑袋：～ kaldırmak 抬头 ～ boşluğu 颅腔 ～ çıkışı 〈体〉(足球中的)头球 ❷智力，理解力；记忆力 ❸观念，头脑：Bu kafa ile hayatta başarı sağlayamaz. 以这种观念不可能在生活中取得成功。❹顶部，顶端：çivinin ～si 钉子帽 ❺儿童游戏中使用的弹子 ◇ **～ adamı** 善于动脑的人 **～ ağrıtmak** 废话连篇使人烦 **～ atmak** 用头撞 (*-le*) **～ bulmak** 取笑，嘲弄，拿某人开玩笑 **～ büyük, içi biş, tut kulağından çifte koş** 金钱玉其外败絮其中；驴粪蛋表面光：İşe yarar biri değil; kafa büyük, içi boş, tut kulağından çfte koş. 他是个废物，金钱玉其外败絮其中。**～ cilâlamak** 【俚】喝酒 **～ çekmek** 【俚】喝酒 **～ değil, balkabağı** 傻瓜 **～ değiştirmek** 改变看法，改变主意，改变观念 **～ dengi** 意见相同的人，见解相同的人，志同道合的人，相处默契的人：O bizimle kafa dengi olamaz. 他和我们不可能成为一路人。**～ göz yarmak** 露怯，现眼 **～ işçisi** 脑力劳动者，白领 **～ ～ya vermek** 碰头，磋商 **～ kalmamak** (因劳累而)头脑麻木，头昏脑胀 **～ koparmak** ①(风)猛吹 ②(买卖中)骗人，宰人 ③(赌博中)赢光(对手) **～ patlamak** 绞尽脑汁，冥思苦想：Sen sabahtan akşama kadar rahat rahat oturyoursun, ben kafa patlatıyorum. 你一天到晚养尊处优，我得操碎了心。**～ sahipleri** 脑力劳动者 (*-e*) **～ sallamak** 随声附合，言听计从；同意，认可 **～ şişirmek** (因吵闹)使人心神不宁，使人头错脑涨，使人感到烦燥：Hukuki bir konuyu size anlatarak kafa şişirecek değilim. 我不会大讲法律，让你们心烦。**～ tutmak** 不屈服，不顺从，抵抗，反抗：Amirine kafa tutan memur işinden oldu. 目无上司的职员已经被开除。Hocalara, âmirlere, büyüklere kafa tutmak sökmez. 不可以无视尊长。Sana kafa tutmağa kalkıyor ama bir sıkımlık canı olduğunu unutuyor. 他要起来和你斗，岂不知他已经没有力气了。**～ ütülemek** (或 **tütsülemek**) 唠叨使人烦：Akşam akşam kafa ütüleme. 天色已晚，你别唠叨了好不好？Sabah sabah kafa ütüledi bu çocuk yahu. 这孩子，一大早就叽叽喳喳个没完。**～ yağı** 【俚】精液 **～ yapmak** ①(因吸毒而)飘飘欲仙，感到飘飘然：Bu esrardır, içersen kafa yaparsın. 这是大麻，吸了以后你就会飘飘欲仙。②开玩笑，逗乐，寻开心：Git, benimle kafa yapma. 走开，别拿我寻开心！**～ yok** 笨蛋，没脑子：Adamda hiç kafa yok! 他这个人一点脑子也没有！**～ yormak** (使)绞尽脑汁，(使)劳神费心，(使)冥思苦想：Bilim adamları buluşları kafa yorarak yaparlar. 科学家搞发明可是绞尽脑汁。**～dan atmak** 信口开河，胡诌：Bilmem kafadan atmaya başladığının farkında mısın? 我不知道你是否发现他正在胡说八道。**～dan bir ses çıkmak** 心想，琢磨：Haydutları buradan nasıl kaçıralım? diye her kafadan bir ses çıkmış. 他们心里在琢磨："我们怎么才能把这些强盗赶出去呢？"**～dan gayri müsellâh** 【谑】笨蛋，傻货 **～dan kontak** 【俚】做事无章法的，做事不加考虑的：Herif kafadan kontak, boş ver! 这家伙是个疯子，甭理他！**～dan sakat** 【谑】笨蛋，傻货 (*-in*) **～sı almamak** ①不懂，不明白，不理解：Kafam bu sözleri hiç almıyor. 这些话我一点儿也听不懂。②(因劳神过度而)头脑麻木，头昏脑胀 ③不相信：O, bu suçu nasıl işler, kafam almıyor. 他怎么会犯下这个罪？我不相信。**～sı atmak** 生气，发火 (*-in*) **～sı bozulmak** 发火，生气，气晕了头：Kafası bozuldu, işi bırakıp gitti. 他顿时大怒，甩手而去。

(*-in*) **～sı bulanmak** 犯糊涂，不知所措，想不清楚 (*-in*) **～sı çalışmak** 思路清楚，脑筋灵活：Murat'ın matematiğe kafası iyi çalışır. 穆拉特学数学脑筋很活。(*-in*) **～sı dönmek** ①(因喝酒而)昏头，头晕 ②气昏头，十分生气 (*-in*) **～sı dumanlanmak** ①略带醉意，微醉 ②糊涂：Kafam dumanlandı. 我被搞糊涂了。(*-in*) **～sı dumanlı** ①略带醉意的，微醉的 ②糊涂的：Lüzumsuz birçok şeylerle de zaten dumanlı bulunan kafamı yoruyorum. 我的脑子本来就被一些杂七杂八的事弄糊涂了，可是还得劳神。(*-in*) **～sı durmak** (因劳累而)头脑麻木，头昏脑胀：Aynı şeyleri düşünmekten kafam durdu. 我一直在考虑这些问题，脑袋都木了。(*-in*) **～sı gitmek** 掉脑袋：Eğer onu öldürseydin o vakit kafan giderdi. 当时要是你杀了他，你的脑袋早搬家了。(*-in*) **～sı işlemek** 思路清楚，脑筋灵活 (*-in*) **～sı izinli olmak** 【俚】一时糊涂，走神 **～sı kalın** 笨的，头脑迟钝的 (*-in*) **～sı kalınlaşmak** 头脑变迟钝：Kafası kalınlaştı. 他的头脑变得迟钝了。(*-in*) **～sı karışmak** 心烦意乱，心神不宁：Kafam karıştı, düşünemiyorum. 我的脑子很乱，想不清楚。(*-in*) **～sı kazan** (**gibi**) **olmak** 脑袋发胀，心烦意乱，心神不宁：Gürültülü odada çalışmaktan kafası kazan olmuş. 在乱哄哄的屋子里工作使他头昏脑胀。Yorgun ve kafam kazan gibi olduğu hâlde bir türlü uyamıyorum. 虽然很累，而且头昏脑胀，但我怎么也睡不着。 (*-in*) **～sı kızmak** 发火，生气，气愤：Kafası kızınca ağzına geleni söylemeye başladı. 他一生气就开始胡说八道。(*-in*) **～sı olmamak** 愚笨，迟钝 (*-in*) **～sı rahat olmak** 问心无愧：Kafam rahat olunca yüreğim de açılır. 我问心无愧，也就心满意足了。(*-in*) **～sı şişmek** 脑袋发胀，心烦意乱，心神不宁：Geldi geleli bir düziye söylüyor, artık kafam şişti. 他一来就一直说个不停，说得我脑袋都大了。Sokaktaki çocukların bağırışmalarından kafam şişmişti. 街上孩子们的吵闹声搅得我心烦意乱。(*-in*, *-e*) **～sı takılmak** 专注于某事，长时间考虑某事：Kafam bu düşünceye takılıp kaldı. 我脑子里一直在想这个问题。(*-in*) **～sı taşa çarpmak** 碰壁，自食苦果：Sonunda kafası taşa çarptı, tüm serveti duman oldu. 他最后碰了壁，全部财产都搭进去了。(*-in*) **～sı tavana vurmak** 大吃一惊 (*-in*) **～sı yerinde olmamak** 无法正常思考，思路混乱，头昏脑胀：Çok yoruldum, kafam yerinde değil, bu konuyu sonra tartışalım. 我很累，思路不清，这个问题我们以后再讨论吧。(*-in*) **～sı yerine gelmek** 打起精神，集中精力，理清思路 (*-in*) **～sına dank etmek** (或 **demek**) 猛醒，觉悟，顿悟，恍然大悟：Ne zamandan beri söylüyorum, nihayet bugün kafasına dank etti. 我把嘴皮子都快磨破了，今天他终于明白过来了。**～sına girmek** ①被接受，被相信：Söylediklerim kafasına girdi, bana inandı. 他接受了我的说法，相信我了。②记住 (*-i*) **～sına koymak** 决心做某事，打定主意做某事：Ama kızcağızın içine kurt düşmüş. Kardeşlerini kurtarmayı kafasına koymuş. 但是，女孩儿觉得很不安，决心去救她的哥哥们。Kızını sana vermeyi kafasına koydu. 他打算把女儿嫁给你。Murat, pilot olmayı kafasına koymuş. 穆拉特决心当飞行员。**～sına sığmamak** 无法理解，难以领会，弄不明白，搞不清楚 (*-in*) **～sına söz girmemek** ①不听规劝，不接受他人意见，顽固，倔强 ②轻视，小看，不重视 (*-in*) **～sına takılmak** 被牢记，被铭记：Sözleri kafama takılmıştı. 他的话印在了我的脑海里。(*-in*) **～sına taş vurmak** 挨当头一棒，遭受重大挫折 (*-in*) **～sına uymak** 屈从，迎合，顺从 **～sına vur, ekmeğini elinden al** 怎么说怎么是(指毫无主见、不善言辞、任人摆布的人) **～sına vura vura** 强行地，强迫地，不管三七二十一：Kafasına vura vura çarpım cetvelini ezberletti. 他硬逼着他背会了乘法表。(*-in*) **～sına vurmak** (酒)上头，使大醉 (*-in*) **～sında canlanmak** 想起，回忆起 **～sında şimşek çakmak** ①如五雷轰顶 ②产生灵感；突然想起 (*-i*) **～sında tutmak** 记住，铭记在心 (*-in*) **～sında yaşatmak** 想象：Bu kadının üç sıralı dantelle süslenmiş başlığı, ipek önlüğü ve siyah dantelli boyun atkısıyla Germain'in kafasında yaşattığı ciddî ve düzenli dul imgesi arasında pek az ilişki vardı. 这个女人头戴镶了三层花边的帽子，腰扎绸围裙，系着黑绸头巾，和热尔曼想象中严肃端庄的寡妇很不相称。(*-i*) **～sından çıkarmak** 忘记，抛到脑后 (*-i*) **～sından geçirmek** 考虑，思索，思考 **～sından uçup gitmek** 忘记，忘得一干二净，想不起来 (*-in*) **～sını altüst etmek** 使乱了方寸：İşte bu ihtimal kafasını altüst etti. 就是这种可能使他乱了方寸。(*-in*) **～sını bozmak** 使发怒 (*-in*) **～sını dinlemek** 远离烦恼：Dünyada kafamı dinlemek için sığınacak hiçbir yer kalmadı. 在这个世界上，我找不到一个地方可以远离烦恼。**～sını** (**duvardan**) **duvara vurmak** 后悔不迭，后悔莫及 **～sını ezmek** 消除苗头，消除隐患 **～sını geriye çevirmek** 回头：Kızdan uzaklaşırken kafasını geriye çevirir, gözü kıza

saplı kalırdı. 他离开这位姑娘时向后转过头，眼睛直勾勾地看着姑娘。(*-in*) **～sını işletmek** 考虑，思考，动脑筋 **～sını kaldırmak** 反抗，对抗，抵制，起义 **～sını kaldırmamak** 埋头于，专注于 **～sını kaşıyacak vakti olmamak** 忙得团团转，忙得无暇顾及其它的事情 (*-in*) **～sını kızdırmak** 使大怒，激怒，惹恼 (*-in*) **～sını koparmak** 骗光某人的钱财 (*-in*) **～sını kullanmak** 动脑筋，用脑子 (*-in*) **～sını kurcalamak** 使考虑，使费心，萦绕在心头：Herkesin kafasını kurcalayan bir yığın sorun var. 每个人都有一大堆问题需考虑。Kafasını kurcalayan şeyleri unuttu. 他已经把萦绕在心头的事情忘得一干二净。(*-in*) **～sını sokmak** 躲避，躲藏，栖身于：Bazen yapayalnız, kafasını sokacak bir damdan mahrum, aç, avare dolaşmış. 他经常孤苦一人，居无定所，饿着肚子到处游荡。(*-in*) **～sını su üstünde tutmak** 防范于未然；预则立，不预则废：Ayağımızı yorganımıza göre uzatırsak, kafamızı her zaman su üstünde tutarız. 如果我们能量入为出，我们就能永远立于不败之地。(*-in*) **～sını şişirmek** 使脑袋发胀，使心烦意乱，使心神不宁：Sabahleyin geldi, akşama kadar oturup derdini yandı, ben de hatır için ses çıkarmayıp dinledim, fakat kafamı şişirmedi dersem yalan olur. 他一大早就来了，一直坐到晚上，诉说他的烦恼，我也是出于礼貌，一声不吭地听他说，要说我心里不烦，那是假话。(*-in*) **～sını taştan taşa çarpmak** (或 **vurmak**) 后悔得用头撞墙，非常后悔，悔不当初，后悔莫及：Ders yılı başından itibaren düzenli çalışmadı, şimdi kafasını taştan taşa vuruyor. 开学以来他没有好好学习，现在非常后悔。(*-in*) **～sını tırmalamak** 困扰：Sualler gece geç vakte kadar kafasını tırmaladı durdular. 这些问题一直到深夜仍然困扰着他。**～sını toplamak** ①醒酒：O daha sarhoş, kafasını toplayıp öğle olmadan dükkânını açmaz. 他还醉着呢，不到中午不可能醒过酒来开店。②认真思考，冥思苦想，绞尽脑汁 (*-in*) **～sını ütülemek** 使心烦意乱：Sabahtan beri dikine tıraşla kafamı ütüledi. 一大早他就执拗地唠叨个没完，搅得我心烦意乱。(*-in*) **～sını vurmak** 【旧】斩首 **～sını yarıp gözünü çıkarmak** 笨手笨脚 (*-in*) **～sını yarmak** 打得头破血流 (*-in*) **～sını yormak** (使)绞尽脑汁，(使)劳神费心，(使)冥思苦想：Lüzumsuz birçok şeylerle de zaten dumanlı bulunan kafamı yoruyorum. 我的脑子本来就被一些杂七杂八的事弄糊涂了，可是还得劳神。**～sının bir tahtası noksan olmak** 【谑】脑子里少根弦 **～sının dikine gitmek** 一意孤行，我行我素，执迷不悟 **～sının tası atmak** 生气，发怒 **～ya almak** 【俚】①使碍事的人保持缄默 ②找到行家里手 **～ya dikmek** 喝干，一饮而尽 **～yı abur çabur doldurmak** 满脑子乱七八糟的东西 **～yı bozmak** 犯糊涂 (*-le*) **～yı bulmak** ①取笑，嘲弄，拿某人开玩笑 ②【俚】喝醉，(喝得)尽兴；(因吸毒而)飘飘然，飘飘欲仙：Uzaktan üç kişinin, kafayı bulmuş olarak sallana sallana gelmekte olduklarını gördüm. 我看到远处有 3 个人醉醺醺东倒西歪地走了过来。**～yı çatlatmak** 发疯，发狂，精神失常，疯疯癫癫，失去理智 **～yı çekmek**【俚】喝酒：Kafayı fazla çekince çok parazit yapmaya başladı. 他喝多了，开始胡说八道了。Önünde bir rakı şişesi, kafayı çekip kara kara düşünüyor. 他面前摆着一瓶酒，正在借酒浇愁。**～yı değiştirmek** 改变看法，改变主意，改变观念 **～yı dinlemek** 沉思，静思，冥思 **～yı dumanlamak** 【俚】喝醉，(喝得)尽兴，发酒疯；(因吸毒而)飘飘然，飘飘欲仙：Kafayı dumanladı. Yarım okkayı yuvarladı. 他喝得兴起，把半奥卡酒一饮而尽。**～yı tutmak**【俚】大醉，烂醉 **～yı tütsülemek** 【俚】喝醉，(喝得)尽兴，发酒疯；(因吸毒而)飘飘然，飘飘欲仙：Hasan kafayı tütsülemişti, dili çözülmüştü. 哈桑喝多了，话匣子也打开了。**～yı üşütmek** 【俚】发疯，发狂，精神失常，疯疯癫癫，失去理智：Çok düşünme, karamsarlığa düşüp kafayı üşütürsün. 你别想得太多了，否则你会悲观，会发疯的。**～yı** (**yere**) **vurmak** ①生病卧床 ②上床(睡觉)：Ahmet köye varır varmaz kafayı yere vurdu. 艾哈迈德一到村里倒头便睡。Çok yorulmuş; saat dokuzda kafayı vurup yattı. 他太累了，9 点钟便睡了。

kafadan bacaklılar *ç.is.* 〈动〉头足纲(*Cephalopoda*)

kafadar *is.* 志同道合的人，有相同想法的人

kafadarlık, -ğı *is.* 志同道合，想法一致

kafa içi *is. ve s.* 〈解〉颅内

kafa kağıdı, -nı *is.* 【俗】身份证

kafa kol *is.* 〈体〉摔跤形式的一种

kafalı *s.* ❶有头的 ❷有某种头形的：koca ～ bir adam 大脑袋的人 ❸【转】聪明的，理解力

强的，有常识的：～ adam 聪明人

kafasız *s.* ❶无头的 ❷【转】无头脑的；愚蠢的，笨的

kafasızlık, -ğı *is.* 无头脑，愚蠢，愚笨

kafa tasçı *is.* ve *s.* 【转】种族主义者；种族主义的

kafa tasçılık, -ğı *is.* 种族主义，人种偏见，种族歧视

kafa tası *is.* 〈解〉颅(骨)，头盖骨

Kaf Dağı *öz.is.* ❶传说中环绕大地的仙山，山后为仙境 ❷高加索山 ◇**～ına kadar** 彻底 **～ından kar bağışlamak** 做出不可能兑现的承诺 **～ının ardı** 天涯海角

kafein (法) *is.* 咖啡碱，咖啡因

kafes (阿) *is.* ❶笼状物，鸟笼，兽笼：kuş ～i 鸟笼 tavuk ～i 鸡笼 aslan ～i 狮笼 asansör ～i 升降机竖井 göğüs ～i 胸廓 ❷(门、窗等的)格栅，格架，栅板 ❸(木制房屋的)构架，(船的)骨架 ❹【旧】(清真寺等公共场所的)妇女隔间 ❺【转】牢笼，牢房，监狱，拘留所，看守所 ❻【转】骗局，欺诈 ◇**～ gibi** ①又干又瘦的 ②满身是洞的，大窟窿小眼的，破衣烂衫 **～ ～** 上面全是洞眼的；大窟窿小眼的 **～e almak** 【俚】①欺骗，欺诈，哄骗，诱骗 ②多嘴多舌使人烦，唠叨使人烦；打扰，使苦恼，使烦恼，使头疼：İspinozdur, kimi görse, kafese alır. 他是一个爱嚼舌的人，人见人烦。**～e girmek**【转】①入狱，进班房：Nihayet o da kafese girdi, fakat bir kolayını bulup kurtulur. 他终于也进了班房，不过他会想办法出来的。②受骗：Ona çok güvendim, sonra kafese girdim. 我很信任他，结果上当了。**～e koymak** 【转】①关押，投入监牢 ②欺骗，诓骗：Kafese koyup enayiden elli yuan çekti. 他从傻子那里骗了 50 块钱。

kafesçi Ⅰ *is.* 制造或出售笼子的人 Ⅱ *s.* 【俚】行骗的(人)，骗子：Kafesçidir, güven olmaz sözüne. 他是个骗子，他的话靠不住。

kafeslemek (*-i*) 【转】❶关押，投入监牢 ❷欺骗，诈骗：Şu moruğu kafeslersek dünyalığımız doğrulur. 要是能骗过这个老头，我们就能捞一把。

kafeslenmek (*nsz*) kafeslemek 的被动态

kafesli *s.* 有笼的，有格栅的；笼状的

kafeşantan (法) *is.* 音乐咖啡厅

kafeterya [kafete'rya] (英) *is.* ❶自助餐餐馆 ❷咖啡屋

kâffe [kâ:ffe] (阿) *s.* 【旧】所有的，全部的：Konukların kâffesi yemeklerini yemişler. 客人们全都用了餐。

kâfi [kâ:fi:] (阿) Ⅰ *s.* 足够的：Bana gözünüzle bir işaret kâfidir. 你给我使个眼色就足够了。Ⅱ *ünl.* (表示厌烦)够了！好：Kâfi, gürültüyü kesin. 好了，别吵了！Kâfi! İşinize gidebilirsiniz. 行了，行了，该干嘛干嘛去吧！**～ gelmek** 足够：Alışveriş için beş yüz dolar kâfi geldi. 买东西带 500 美元就够了。**～ görmek** 厌烦，腻烦：Ben yaşadığım kâfi görüyorum, kefenimi boyunuma şehitliği göze aldım. 我可是活够了，我现在是视死如归。

kafile [ka:file] (阿) *is.* ❶结队成行的人(或车、船等)：asker ～si (行军的)部队 hacı ～si 朝圣的队伍 Bir sabah güneş doğarken kafile yola çıkar. 一天早晨，当太阳升起的时候，商队上路了。Kafile marşlar söyleyerek gidiyor. 大家一边唱歌一边赶路。❷(被运送或护送的物资、人员等的)批次：Kitapların ikinci kafilesi henüz gelmedi. 第二批书还没来。Malların ilk kafilesi dün geldi. 第一批货昨天运到。Son gelen esir kafilesi içinde bulunduğunu dün haber aldım. 我昨天听说最近来的一批俘虏里有他。

kâfir [kâ:fir] (阿) Ⅰ *is.* ❶(通常为穆斯林对基督徒的蔑称)异教徒 ❷【昵】小坏蛋，冤家：Seni kâfir seni! 你这个小坏蛋！Kâfir, bir haftadır kendini özlettin. 冤家，一个星期了，让人家好想你。Ⅱ *s.* 残忍的，心狠的

kâfirlik, -ği *is.* ❶不信(伊斯兰)教；非穆斯林 ❷残忍，残暴，凶残

kafiye [ka:fiye] (阿) *is.* 〈文〉韵(脚)

kafiyeli *is.* 压韵的

kafiyesiz *is.* 不压韵的，无韵的

Kafkaslar [kafka'slar] *öz.is.* 高加索山脉(欧亚)

Kafkasya [kafka'sya] *öz.is.* 高加索(欧亚)

Kafkasyalı [kafka'syalı] *öz.is.* 高加索人

kaftan *is.* 〈史〉(土耳其、埃及等地的)男式束腰长袍(多以丝、棉制成，带有彩饰，是一种社会地位的标志，苏丹有时以此赏赐臣民) ◇～ **giymek** 【旧】被赐穿束腰长袍 ～ **giyindirmek** ①【旧】赐穿束腰长袍 ②张灯结彩

kâfur(**u**) [kâ:fu:r, kâ:furu] (阿) *is.* ❶樟脑：～ ağacı 樟树(*Cinnamonum camphora*) ❷【转】洁白

kâgir [kâ:gir] (波) *s.* 砖石构造的：～ ev 砖石房

kağan *is.* 可汗

kağanlık, -ğı *is.* ❶汗位 ❷汗国

kâğıt, -dı (波) *is.* ❶纸：～ para 纸币，钞票 ～ fener 纸灯笼 Çin ～ı 宣纸 çizgili ～ 格纸 duvar ～ı 壁纸 duyarlı ～ 感光纸 sigara ～ı 烟纸 yazı ～ı 书写纸 ❷短信，便条；试卷；文件：Oğlundan kâğıt gelmiş, yanına çağırıyormuş. 他的儿子来信请他过去住。❸【俗】纸币，钞票：Kırk kâğıdım vardı, hepsini aldılar. 我带了 40 张钞票，都给他们偷去了。❹扑克牌，纸牌 ◇～ **açmak** 亮牌 ～ **dağıtmak** 发牌 ～ **gibi** 面如纸色的：Korkudan onun yüzü kâğıt gibi. 他吓得面如纸色。～ **gibi bembeyaz olmak** 面如纸色 ～ **üzerinde** (或 **üstünde**) 纸上谈兵：Dünya meselelerini kâğıt üzeründe çözmek imkânsızdır. 世界大事，纸上谈兵不管用。Yaptığımız bütün plânlar kâğıt üzerinde kalmış, hiçbiri uygulanmamıştı. 我们制定的计划全都是纸上谈兵，一项也没有落实。～ **üzerine dökmek** 付诸文字，落实到文字，记录 ～**a dökmek** 付诸文字，落实到文字，记录：Bütün masrafları kâğıda döktü. 他把所有花销都作了记录。Onarım için gereken malzemeyi kâğıda döktüm. 我把维修用的材料都写在了纸上。～**a kaleme sarılmak** (立即)动笔 ～**ları karıştırmak** 洗牌

kâğıt ağacı *is.* 〈植〉构树(*Broussonetia*)

kâğıt balığı *is.* 〈动〉带鱼(*Trachypterus trachypterus*)

kâğıt balığıgiller *ç.is.* 〈动〉粗鳍鱼科(*Trachypteridae*)

kâğıtçı *is.* ❶造纸厂，(造)纸商 ❷文具商

kâğıtçılık, -ğı *is.* 造纸(业)，纸张生意，文具生意

kâğıt dutu *is.* 〈植〉构树(*Broussonetia*)

kâğıt helvası *is.* 一种甜食

kâğıtlamak (*-i*) 用纸覆盖(包装或裱糊)：Duvarları kâğıtladılar. 他们在墙上贴了壁纸。Oda ısınsın diye pencereleri kâğıtlamış. 他用纸糊了窗户以便保暖。

kağıtlanmak (*nsz*) kağıtlamak 的被动态

kâğıtlı *s.* 用纸包装(或覆盖、裱糊)的：～ şeker 用纸包着的糖

kâğıtlık, -ğı Ⅰ *is.* 文件架 Ⅱ *s.* (适)用于造纸的：～ ağaç 造纸用木材

kâğıtsı *s.* 似纸的，纸状的，薄如纸的

kağnı *is.* 牛车 ◇～ **gibi** (**gitmek**) 老牛拉破车一般地(走)，(行动)缓慢地，慢吞吞地

kağşak *s.* 【俗】破旧的，破败的；衰老的：Kağşak sandalyede rahat edilmez. 坐破椅子不舒服。

kağşamak (*nsz*) 【俗】❶变得破旧，变得不结实，近乎散架：kağşamış, eski ahşap evler 破败的旧木屋 Masanın bacakları kağşamış. 桌子腿已经坏了。❷老迈，衰老；变得虚弱：Nuri, gittikçe kağşıyor, ayağa kalktıkça sendeliyor, ağzından heceler kuvvetsiz çıkıyor. 努里日渐衰老，站起来摇摇晃晃，说话有气无力。

kâh [kâ:h] (波) *bağ.* 有时：Büyük babanın artık başını kaşıyacak vakti yoktur. Kâh çocukları kırda oynamaya götürüyor. Kâh onlara ocak başında masallar söylüyor. 老爷爷成天忙得不

亦乐乎，有时带孩子们到郊外去玩，有时围着火炉给孩子们讲童话故事。Hava kâh bulutlanîyor, kâh açıyor. 天气时阴时晴。

kah *zf.* 哈哈 ◇～ ～ **gülmek** 哈哈大笑

kahır, -rı (阿) *is.* ❶悲痛，悲伤，伤心，忧愁，苦恼：Adamcağız kahrından deliye döndü. 他因悲痛过度而发了疯。Evlerini barklarını nasıl ateşe verdiklerini görerek kahrından dizlerini dövüyor. 他眼看着那些人一把大火把他的家烧得干干净净，伤心得哭天抢地。❷虐待，迫害，欺压，折磨：halkı ～ altında yaşatan bir hükümdar 对百姓施以苛政的统治者 ◇～ **çekmek** 忧郁，忧伤，忧愁，痛苦 ～ **yüzünden lütfa uğramak** 因祸得福 ～ **yüzünden lütuf görmek** 因祸得福 ～**ı çekilir** 可以忍受的，值得忍受的 ～**ı çekilmez** (令人)无法忍受的 ～**ına uğramak** 触怒，得罪 ～**ından dokuz doğurmak** 忧心忡忡，焦躁不安 ～**ından ölmek** ①极度悲痛，极度忧伤 ②悲痛而死，抑郁而死

kahırlanmak (*nsz*) 忧郁，忧伤，忧愁，痛苦

kahırlı *s.* ❶忧愁的，痛苦的 ❷虐待人的，迫害人的，欺压人的，折磨人的

kahırsız *s.* ❶无忧无虑的，无痛苦的 ❷不虐待人的，不迫害人的，不欺压人的，不折磨人的：Dumansız baca olmaz, kahırsız koca olmaz. 【成】没有不冒烟的烟囱，没有不打老婆的丈夫。

kâhil [kâ:hil] (阿) *s.* 【旧】成熟的，成年的

kâhillik, -ği *is.* 【旧】成熟，成年

kâhin [kâ:hin] (阿) *is.* 预言家，占卜者：Kâhin değilim. 我不能未卜先知。

kâhinlik, -ği *is.* 预言，占卜

kahir [ka:hir] (阿) *s.* 【旧】❶虐待性的，迫害性的，压制性的，毁灭性的 ❷压倒性的：Kahir ekseriyetle seçimi kazandı. 他以压倒多数当选。

Kahire *öz.is.* 开罗(埃及)

kahkaha (阿) *is.* 哈哈大笑(声)：Kız bu yedi kişinin her yere birbiri peşinden gidişlerini görünce kahkahayla gülmeye başlamış. 姑娘看见这 7 个人总是一个跟着一个地跑，开始哈哈大笑。◇～ **atmak** 哈哈大笑：Kadıncağızın yüreği yaralı; karşısında kahkaha atmayın. 这个女人已经很不幸了，你们就别笑了！～ **koyuvermek** 哈哈大笑：Nihad'ın yuvarlanışını gördükleri zaman kısık kısık bir kahkaha koyuvermişlerdi. 他们看到尼哈德摔倒，发出了哧哧的笑声。～ **olmak** 哈哈大笑：Bütün kâinat yekpare bir kahkaha oldu. 所有的人全都乐了。～ **salıvermek** 放声大笑，忍俊不禁：Selma hanım az kalsın bir kahkaha salıverecekti. 赛尔玛夫人差点笑出声来。～ **savurmak** 大笑，放声大笑 ～ **şaklatmak** 哈哈笑：Bakırlaşmış derime hasetle bakarak zehir gibi bir kahkaha şaklattı. 他嫉妒地看着我那晒得古铜色的皮肤，冷冷地笑了一声。～**dan kırılmak** 哈哈大笑 ～**yı basmak** 放声大笑，忍俊不禁：Benim gözlerim yaşarırken o kahkahayı basıyor. 我的两眼湿润了，他却大笑了起来。～**yı fırlatmak** 使哈哈大笑：Bu o kadar beklenmedik ve komik bir şeydi ki, neredeyse kahkahayı fırlatacaktı. 这是一件让人万万没有料到的滑稽事，差点儿让人捧腹大笑。～**yı koparmak** 放声大笑，忍俊不禁 ～**yı koyuvermek** 放声大笑，忍俊不禁 ～**yı patlatmak** 放声大笑，忍俊不禁 ～**yı salıvermek** 放声大笑，忍俊不禁

kahkaha çiçeği *is.* 〈植〉旋花科植物；牵牛花(*Convolvulus persicum*)

kahpe (阿) Ⅰ *is.* 妓女，娼妓，婊子：Bilirim yezit kahpeyi bilirim, kaç aydır canıma okudu. 我知道这个臭婊子，这几个月她把我害得不轻。Ⅱ *s.*【转】背信弃义的，出尔反尔的 ◇～ **dölü** 婊子养的，杂种 ～ **felek** 无常的命运 ～ **oğlu** 泼皮，无赖，狗杂种，狗娘养的：Kahpe oğlu sonunda bu kötülüğü de yaptı. 这狗娘养的，最终还是把这坏事干了。～**nin dölü** 婊子养的，杂种

kahpece [kahpe'ce] *s.* ve *zf.* ❶婊子似的 ❷【转】背信弃义的，出尔反尔的

kahpelenmek (*nsz*) ❶卖淫 ❷【转】背信弃义，出尔反尔

kahpeleşmek (*nsz*) 背信弃义，言而无信，出尔反尔

kahpelik, -ği *is.* ❶卖淫，卖春：Hırsızlık bir ekmekten, kahpelik bir öpmekten. 【成】盗物一次便是贼，卖淫一回即为娼。❷【转】背信弃义，出尔反尔，反复无常 ◇～ **etmek** ①卖

淫，卖春 ②【转】欺骗，背信弃义，出尔反尔

kahraman (波) Ⅰ *is.* ❶英雄，勇士：*e*fsanevî bir ～ 一位传奇英雄 millî ～ 民族英雄 ❷中心人物，主要人物：kaçakçılık olayının ～ları 走私案的首犯 ❸(小说、戏剧、电影等的)主人公，主角 Ⅱ *s.* 英雄的，英勇的：～ askerler 英勇的战士 ◇～ **kesilmek** 变勇敢：Kahraman kesildi. 他变得十分勇敢。

kahramanca [kahrama'nca] *s.* ve *zf.* 英雄般的，英勇的：Askerimiz cephede kahramanca dövüşüyorlar. 我们的战士正在前线英勇作战。

kahramanlaşmak (*nsz*) 成为英雄，变得英勇

kahramanlık, -ğı *is.* 英雄品质，英勇气概；英雄行为，英雄业绩：Onun kahramanlıkları tarihe geçti. 他的英雄业绩已载入史册。Bugün size bir kahramanlık destanından bahsedeceğim. 今天，我来给你们讲一部英雄史诗。

Kahramanmaraş *öz.is.* 卡赫拉曼马拉什(土耳其省、市)

kahretmek (*-i*) ❶击溃，打垮 ❷使非常伤心，使非常难过；欺侮，欺负，欺压，迫害，折磨：Bu çocuklar beni kahrediyor. 这些孩子让欺负我。❸诅咒：Allah seni kahretsin. 愿真主诅咒你！Tanrı kahretsin bu kadını! 让这个女人见鬼去吧！❹ (*nsz*) 非常伤心，非常难过：Zavallı o öyle kahretti ki sonunda yatağa düştü. 可怜的他如此伤心，最终一病不起。

kahreylemek (*-i*) 使伤心，使难过；欺侮，欺负，迫害，折磨

kahrolmak (*nsz*) ❶伤心，难过 ❷发誓：Kahrolayım, doğru söylüyorum. 我发誓，我说的是实话。❸被诅咒：Kahrolsun düşmanlar! 该死的敌人！

kahvaltı *is.* ❶早餐，早点：Kahvaltı saat kaçtadır? 早餐在几点？❷便餐，点心：sabah ～sı 早点 Yemekleri olmadığı için bu akşam kahvaltıyla geçiştirdiler. 今天晚上没饭，所以他们随便吃点东西对付了。◇～ **etmek** 吃早点；吃点心，吃便餐 ～ **yapmak** 吃早点；吃点心，吃便餐：Zaman kazanmak için kahvaltıyı yolda yapmaya karar verdik. 为了赶时间，我们决定早餐在路上吃。

kahvaltılık, -ğı Ⅰ *s.* 用于作早点的，适于作点心的 Ⅱ *is.* 早点，点心：Bugün kahvaltılık aldım. 我今天买了早点。

kahve (阿) *is.* ❶咖啡；咖啡豆；咖啡树(*Coffea arabica*)：～ değirmeni 咖啡磨 ～ fincanı 咖啡杯 ～ ibriği 咖啡壶 ～ kaşığı 咖啡调羹 ～ ocağı 咖啡馆，咖啡屋 Kahve kabardı. 咖啡煮开了。Bir (fincan) kahvenin kırk yıl hatırı vardır. 【成】受人滴水之恩，当永世不忘。❷咖啡馆，咖啡屋 ◇～ **ağacı** ①咖啡树 ②【俚】以请喝咖啡为条件打赌时(经常)赌输的人：Semtte bizim kahve ağacımız Ali Abidir. 在我们的街坊中，阿里大哥一打赌就输，总是请我们喝咖啡。～ **bülbülü** 咖啡馆里闲聊的人 ～ **çekmek** 磨咖啡 ～ **dökmek** 磨咖啡 ～ **dövücünün hınk deyicisi** 声援者，摇旗呐喊者，附和者 ～ **falı** 咖啡卦(根据咖啡喝过后剩下的渣底形态进行的占卜) ～ **parası** 茶钱，小费：Zahmetine karşılık ona bir kahve parası verdim. 我给了他一些小费作为他辛苦的报酬。

kahveci *is.* ❶种植、加工或出售咖啡的人 ❷咖啡馆老板

kahvecilik, -ği *is.* 咖啡种植、加工或出售；咖啡馆的经营

kahvehane [kahveha:ne] (阿-波) *is.* 咖啡馆，咖啡屋

kahvehaneci *is.* 咖啡屋老板

kahve rengi, -yi, -ni *is.* 咖啡色

kâhya *is.* ❶【旧】总管，管家，管事人 ❷【旧】行会会长，同业公会会长：*e*snaf ～sı 行会会长，同业公会会长 ❸【转】爱管闲事的人：ağız ～sı 干预他人谈话者，多嘴的人 Sen de benim keyfimin kâhyası mısın? 我的事你也怎么瞎操心？❹车站或停车场维持秩序的管理员 ◇(*birinin başına*) ～ **kesilmek** (或 **olmak**) 【转】多管闲事

kâhyalık, -ğı *is.* ❶总管(或行会会长、车场管理员)的差事或报酬 ❷【转】多管闲事 ◇～ **etmek** ①担任总管(或行会会长、车场管理员) ②【转】多管闲事

kaide [ka:ide] (阿) *is.* ❶基座，底座；底，底边：heykelin ～si 雕像的底座 üçgenin ～si 三角

形的底边 ❷规则，准则，原则：dilbilgisi ～si 语法规则 nezaket ～si 礼仪准则 ❸【俚】屁股

kaideci *s.* 循规蹈矩的

kaideli *s.* ❶有基座的，有底座的；有底的，有底边的 ❷有规则的，有准则的，有原则的

kaidesiz *s.* ❶没有基座的，没有底座的；没有底的，没有底边的 ❷没有规则的，没有准则的，没有原则的

KAİK 【缩】北大西洋合作委员会(Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi)

kail [ka:il] (阿) *s.* (*-e*) 【旧】❶说话的，演说的，讲解的：Rasim Bey böyle bir tebliğin gelmediğine kaildir. 拉希姆先生说没有收到这样的通知。❷接受的，确信的，相信的：Ben bu işin doğruluğuna kail değilim. 我不相信这件事是真的。◇(*-e*) ～ **olmak** 接受；相信：Pek merhametlidir, bir karıncanın ölmesine bile kail olmaz. 他这个人很善良，死只蚂蚁都不忍心。

kaim [ka:im] (阿) *s.* 【旧】❶替代的，取代的：Altın para yerine kâğıt para kaim oldu. 纸币代替了金币。❷站立的；存在的：Odaya girince onu kaim buldum. 我一进屋就见他在那儿站着。❸(尤指真主)永恒的，永存的 ❹〈数〉垂直的，成直角的，正交的：～ zaviye 直角

kaime [ka:ime] (阿) *is.* 【旧】❶诏书，官文，政令 ❷钞票，纸币

kâin [kâ:in] (阿) *s.* 【旧】位于…的，座落于…的：ilerideki sokakta ～ bina 前面街上的建筑

kâinat [kâ:ina:t] (阿) *is.* ❶宇宙；天地万物：～ın yaratıcısı olan Tanrı 创造万物的真主 ❷世界 ❸【转】所有的人，世人，众人：Bunu kâinat duydu. 这件事已经满城风雨了。Görüyorum kâinata omuz veriyorsun be abi! 大哥，看来你是没有把大伙儿当回事！Kâinat ne söylerse söylesin aldırmıyor. 世人爱怎么说怎么说，他满不在乎。

kak[1] Ⅰ *is.* 果干：armut ～ı 梨干儿 Ⅱ *s.* 【转】干瘦的

kak[2] *is.* 【俗】(岩石或树洞等中的)水洼

kaka Ⅰ *s.* (儿童用语)坏的，丑的 Ⅱ *is.* 大便 ◇～ **bebek** 屎孩子，调皮捣蛋不听话的孩子 ～ **yapmak** (幼儿)拉屎，大便

kakaç, -cı *is.* 【俗】❶咸菜 ❷牛肉干

kakalamak[1] (*-i*) ❶推 ❷【转】(在买卖中)欺诈，卖伪劣产品给

kakalamak[2] (*-i*) (幼儿)拉屎弄脏：Bebek donunu kakalamış. 小孩好像拉了一裤子。

kakalanmak (*nsz*) kakalamak 的被动态

kakanos *s.* 【俚】丑陋的

kakao [kaka'o] (法) *is.* 可可树(*Theobroma cacao*)；可可豆，可可粉；可可茶：～ ağacı 可可树 ～ çekirdeği 可可豆 ～ yağı 可可脂

kakavan *s.* 笨的，傻的，蠢的，低能的，不可爱的

kakavanlık, -ğı *is.* 笨，傻，蠢，低能，不可爱 ◇～ **etmek** 笨，傻，蠢，低能，不可爱

kakıç, -cı *is.* (拉大鱼上岸或上船的)鱼钩，手钩

kakılmak (*nsz*) kakmak 的被动态 ◇**kakılıp kalmak** 被拴住无法脱身：Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde kakılıp kalmak onu manen yıkmıştı. 困在这兔子不拉屎的地方，他万分沮丧。

kakım, kakum (阿) *is.* 〈动〉貂，白鼬(*Mustela erminea*)：～ kürk 貂皮

kakımak (*-i*) 【俗】斥责，责骂，责备：Onu niçin kakıdınız? 您为什么责备他？◇**kakıyıp kınamak** 虐待，打骂：kocasını kakıyıp kınamak 虐待丈夫，打骂丈夫

kakınç, -cı *is.* 【俗】生气

kakırdak, -ğı *is.* 羊尾脂渣：～ poğaçası 羊尾脂渣烤饼

kakırdamak (*nsz*) ❶发出喀嚓声，发出喀吧声，发出咯咯声 ❷变干，变硬 ❸【俚】去世，过世，亡故，作古：Bizim moruk Ali de kakırdamış. 听说我们的阿里老先生也已经过世了。

kakır kakır *s. ve zf.* 喀嚓乱响的，喀吧作响的，噼啪作响的，咯咯作响的 ◇～ **etmek** 喀嚓作响：Dallar kakır kakır ediyor. 树枝喀嚓喀嚓地响。～ **gülmek** 嘻嘻哈哈地笑，咯咯地笑

kakırtı *is.* 喀嚓声，喀吧声，噼啪声，咯咯声

kakışım *is.* kakışma 的动名词：ses ～ı 不和谐的音节

kakışma *is.* kakışmak 的动名词

kakışmak (*nsz*, *-le*) ❶互相推搡 ❷不和谐

kakıştırmak (*-i*) 轻轻地推动，缓缓地摇动

kaklık, -ğı *is.* (岩石上或树洞中的)水洼，水窝

kakma Ⅰ *is.* kakmak 的动名词：Kalabalığın itip kakmasıyla kapıya birkaç adım yaklaştık. 在人群的推拥之下我们又离门口近了几步。Ⅱ *s.* 镶嵌的：～ gümüş tepsi 镶嵌的托盘

kakmacı *is.* 镶嵌工

kakmacılık, -ğı *is.* 镶嵌工艺，镶嵌手艺

kakmak, -ar (*-i*) ❶推，搡(常与 itmek 连用) ❷楔入，嵌入：kazaık ～ 楔楔子 ❸镶嵌

kakmalı *s.* 镶嵌的：fildişi ～ çekmece 象牙镶嵌的抽屉

kaknem *s.* ❶干瘦的 ❷丑陋的

kakofoni (法) *is.* 刺耳、不和谐的音节

kaktüs [ka'ktüs] (法) *is.* 〈植〉仙人掌科植物(*Cactus*)

kaktüsgiller *ç.is.* 〈植〉仙人掌科(*Cactaceae*)

kakule (阿) *is.* 〈植〉❶小豆蔻(*Elettaria cardamomum*) ❷小豆蔻的种子(可作香料)

kakuleli *s.* 加入小豆蔻的

kâkül [kâ:kül] (波) *is.* 刘海儿

kâküllü *is.* 留着刘海儿的

kal[1] [ka:l] (阿) *is.* 【旧】话，言语，言论 ◇**～e almak** 谈及，说到；对…加以考虑 **～e almamak** 未谈及，未予考虑，未予重视

kal[2] *is.* 〈冶〉灰吹法，炼钵法

kala *zf.* 表示距某一时间或地点等的距离：saat sekize yirmi ～ 差 20 分 8 点 Köye iki kilometre kala benzin bitmiş. 距离村子 2 千米时油用光了。Yeltsin, görev süresinin bitimine (或 dolmasına) 6 ay kala bin yılın son günü istifa etti. 叶利钦在离他的任期结束还有半年的千禧年最后一天辞去了职务。

kalaazar *is.* 黑热病，内脏利会曼病

kalaba (阿) *is.* 【俗】人群，一大群人；一堆，一大堆(物)

kalabalık, -ğı Ⅰ *is.* 人群，一大群人；一堆，一大堆(物)：eşya ～ı 一大堆东西 Kalabalık içinde arkadaşını kaybetti. 他在人群中把朋友走丢了。Orada bir kalabalık var, acaba ne oluyor? 那儿围了一大群人，出了什么事？Eşeğin kuyruğunu kalabalıkta kesme; kimi uzun der, kimi kısa. 【成】自己的事自己做，休管他人论短长。Ⅱ *s.* 人多的，拥挤的：～ bir aile 一大家子人，大家庭 ～ bir mağaza 顾客盈门的商店 Kadıncağız kalabalık aileye yemek yetiştirmek için bütün gün evin içinde dolap beygiri gibi dönüp duruyor. 可怜的女人，为了给一大家子做饭，成天到晚在家里忙得团团转。◇**～ ağızlı** 胡言乱语的，爱唠叨的，碎嘴子 (*-de*) **～ etmek** ①胡乱堆放于，碍手碍脚：Bu sandalyeler burada kalabalık ediyor. 这些椅子堆放在这儿很碍事。②挤成一团，聚成一群：Başımda kalabalık etmeyin, çekilin. 别都挤在我这儿，走开！(*-de*) **～ yapmak** ①胡乱堆放于，碍手碍脚：Çalışacaksan önüne bak, çalışmayacaksan burada kalabalık yapma. 你要干，你就留点儿神，你要是不干，就别在这儿碍事！②挤成一团，聚成一群

kalabalıklaşmak (*nsz*) ❶杂乱堆放：Bahçe biraz daha kalabalıklaşmıştı. 园子里还有点脏乱。❷人数增多，变得拥挤：Sokaklar kalabalıklaştı. 街上的人越来越多了。

kalafat (意) *is.* ❶〈船〉捻缝，填密：～ demiri 捻缝凿 ～ yeri 船坞 ～ tokmağı 捻缝锤，凿密锤 ～ üstüpüsü 填絮 ❷修理 ❸化妆 ❹〈史〉一种下窄上宽的军帽；奥斯帝国时期高级官员的官帽 ❺【转】严厉斥责，责备 ❻【俚】(与女人)通奸 ◇**～ etmek** ①捻缝 ②进行表面装修，简单修理 ③涂脂抹粉，化妆：Kadın altmışı geçmiş, ama hâlâ suratını kalafat

ediyor. 那个女人已经年逾花甲，可是仍然涂脂抹粉。(*-e*) ～ **vermek** 教训，斥责，责备：Hizmetçiye bir kalafat verdi. 他把仆人训了一顿。～**a çekmek** ①拖船上岸进行填密或修理，使船倾斜以进行填缝或修理 ②训斥，责备 ③修改，校对：Bu yazıyı baskıya vermeden önce kalafata çekmek gerekecek. 这篇文章付梓前需要修改。

kalafatçı *is.* 捻缝工 ◇～ **köpeği** 【俚】蓬头垢面的

kalafatçılık, -ğı *is.* 捻缝

kalafatlamak (*-i*) ❶捻缝 ❷修理；整理，修饰：bıyığı ～ 修饰胡须 odayı ～ 整理房间 ❸教训，斥责，责备

kalafatlanmak (*nsz*) kalafatlamak 的被动态

kalafatsız *s.* 未捻缝的

kalak, -ğı *is.* ❶【俗】(人或动物的)鼻子，鼻孔 ❷新娘帽饰 ❸(用作燃料的)干牛粪堆

kalakalmak (*nsz*) ❶惊慌失措，不知所措，惘然若失；感到惊讶 ❷陷入困境

kalamar (希) *is.* 〈动〉枪乌贼属鱼(*Loligo vulgaris*)

kalamata [kalama'ta] (希) *is.* 卡拉迈橄榄(因产于希腊卡拉迈市而得名)

kalamin (法) *is.* ❶〈地〉异极矿；卡拉敏锌铅锡合金 ❷〈药〉炉甘石

kalamit (法) *is.* ❶〈地〉绿透闪石 ❷(纯种的古生代)芦木

kalan Ⅰ *is.* 〈数〉余数；差 Ⅱ *s.* 余下的，多余的，剩下的：Kalan on doları Murat'a verdim. 我把剩下的 10 美元交给了穆拉特。

kalantor (意) *s.* ve *is.* 富有且喜欢张扬的(人)：Şu kalantoru enselersek, dünyalığı doğrulturuz. 我们要是能抓住这个大款，我们就能发一笔财。

kalas (罗) *is.* 粗而长的木料；椽子 ◇～ **gibi** 粗糙的

kalastra [kala'stra] (意) *is.* 艇垫架

kalay *is.* ❶〈化〉锡(Sn) ❷锡箔 ❸【转】(指人掩盖实质的)外表，假象 ❹【俚】责骂 ◇(*-e*) ～**ı atmak** 大骂，臭骂：Neden kalayı atıp duruyorsun amca? 叔叔，你干吗不停地骂人？(*-e*) ～**ı basmak** 大骂，臭骂：Sarhoş adam çocukları görünce kalayı basmış. 那个人喝醉了，见了孩子就骂。(*-e*) ～**ı çekmek** 大骂，臭骂 (*-e*) ～**ı sallamak** 大骂，臭骂 ～**ı yemek** 挨骂

kalaycı *is.* ❶白铁匠，白铁工 ❷【转】骗子，伪君子 ❸【俚】爱骂人的人 ◇～ **körüğü gibi nefes almak** 大口喘气，呼哧呼哧地喘气 ～ **osuruğu gibi araya gitmek** 【粗】被噪音搞得不能集中精力，被吵吵得什么也听不见

kalaycılık, -ğı *is.* ❶白铁工的工作(手艺) ❷【转】欺骗，冒充

kalaylamak (*-i*) ❶镀锡 ❷【转】隐瞒(缺点、错误等)，伪装 ❸【俚】大骂，臭骂：Şu hıyara bak, önüne geleni kalaylıyor. 瞧这个蠢货，见谁骂谁。◇**kalaylayıp kalaylayıp basmak** 大骂，臭骂

kalaylanmak (*nsz*) kalaylamak 的被动态

kalaylatmak (*-i*, *-e*) kalaylamak 的使动态

kalaylı *s.* ❶镀锡的：～ saç 镀锡铁板 ❷含锡的 ❸【转】伪装的，虚伪的，华而不实的：Dışı kalaylı, içi alaylı. 【成】华而不实；驴粪蛋子外面光；金玉其外，败絮其中。◇～ **kaptan su içmek** 【俚】用铁皮桶喝水保险，娶亲朋的女子可靠：Komşu kızı almak, kalaylı kaptan su içmek gibidir. 娶邻家女为妻可靠。◆**Kalaylı bakır küflenmez.** 镀锡铜器不生锈，身正不怕影子斜。

kalaysız *s.* ❶未镀锡的，锡箔脱落的 ❷不含锡的 ❸【转】自然的，无矫饰的

kalben [ka'lben] *zf.* 衷心地，真心地，由衷地：Seni kalben sever. 他真心爱你。

kalbî [kalbi:] (阿) *s.* ❶真心的，衷心的，发自内的：Benim sevgim kalbîdir. 我的爱是发自内心的。❷心的，与心有关的

kalbur (阿) *is.* 粗筛 ◇～ **gibi** 筛子般的，布满窟窿的 ～**a çevirmek** 使满是窟窿：Hepsi de aynı anda ateş ederek hedefi kalbura çevirmişlerdi. 大家几乎是同时开火，把靶子打得满是

窟窿。**～a dönmek** 变得满是窟窿 **～dan geçirmek** 过筛子，筛净 **～la su taşımak** 竹篮打水(一场空)：Burada market açılmaz; kalburla su taşımayın. 这儿不能开超市，你不要竹篮打水一场空。

kalbur altı *is.* 筛出物

kalburcu *is.* ❶制作或出售粗筛的人 ❷用粗筛筛(谷物)的人

kalbur kemiği *is.* 〈解〉筛骨

kalburlamak (*-i*) 筛

kalburlanmak (*nsz*) kalburlamak 的被动态

kalburlatmak (*-i*, *-e*) kalburlamak 的使动态

kalbur üstü *s.* 突出的，杰出的：～ simalar 著名人物；杰出人物 ～ tabaka 显贵阶层 kentin ～ zenginleri 城里数得上的富人 ◇**～ gelenlerden olmak** 脱颖而出 **～ kalmak** 突出，杰出，脱颖而出 **～ne gelmek** 突出，杰出，脱颖而出

kalcı *is.* 熔炼工

kalça *is.* 臀部，屁股：～ kemiği 髋骨，胯骨，股骨 ◇**～ sallamak** 【俚】(女人)扭动腰肢

kalçalı *s.* ❶有(…样的)臀部的 ❷肥臀的，宽臀的

kalçalık, -ğı *is.* (鼓手为防止鼓磨破衣服而缝在裤子左臀部的)皮垫

kalçasız *s.* ❶无臀部的 ❷臀部瘦小的

kalçete [kalçe'te] (意) *is.* 捆帆绳，束帆绳

kaldıraç, -cı *is.* 〈物〉杠杆

kaldırak, -ğı *is.* 绞车，起货机

kaldıran *is.* 〈解〉提肌

kaldırıcı *is.* 〈技〉起重器，千斤顶

kaldırılış *is.* kaldırılmak 的动名词

kaldırılma *is.*kaldırılmak 的动名词：esaretin ～sı 废除奴隶制度

kaldırılmak (*nsz*) kaldırmak 的被动态：Aynı limandan, aynı sefer için yan yana iki vapur kaldırılacak. 从同一港口同一航班将同时发两艘轮船。Bu para geçerlikten kaldırıldı. 这种货币已不再流通。Kazada yaralılar hastaneye kaldırıldı. 在事故中受伤的人都被送进了医院。

kaldırım *is.* ❶ kaldırmak 的动名词 ❷铺筑过的路面：～ taşı 铺路石 Araba bozuk kaldırımların üstünde sallanıyor, devrilecek gibi oluyordu. 车子在破碎的路面上颠簸而行，似乎就要翻了。❸人行道，便道：Kaldırımları arabalar tutmuştu, yayalar caddeye iniyordu. 汽车占据了便道，行人纷纷走到马路上。Yayalar kaldırımdan yürümeli. 行人要走人行道。❹海边通畅平坦的地面 ◇**～ aşındırmak** 闲逛，瞎溜达 **～ çiçeği** 【谑】路边野花，浪荡女，婊子，妓女，街头应召女郎 **～ çiçekleri** 【俚】酒后摔伤的伤痕 **～ çiğnemek** 见多识广 **～ döşemek** 铺路 **～ kargası** 【俚】经常闲逛的人 **～ kasırgası** 【俚】①浪荡的，没有品位的，不体面的 ②野鸡，街头应召女郎 **～ kuşu** 【俚】①街头扒手，劫道的 ②街头拉客的妓女，野鸡，街头应召女郎 **～ mühendisi** 【谑】街头流浪汉：Hayrola bu zaman buralarda kaldırım mühendisi gibi ne dolaşıyorsun? 怎么回事？这个时候你在这里瞎晃荡什么呢？(*-e*) **～ mühendisliği düşmek** 【谑】流落街头，沦为街头流浪汉：Herkes alacağını aldı; bulacağını buldu, bize de kaldırım mühendisliği düştü. 别人都如愿以遂，而我们却沦落街头。**～ süpürgesi** 【谑】浪荡女，婊子，妓女，街头应召女郎 **～ süprüntüsü** 【谑】浪荡女，婊子，妓女，街头应召女郎 **～ yosması** 【谑】浪荡女，婊子，妓女，街头应召女郎 **～a düşmek** ①失去价值，失去意义 ②临街甩卖，沦为地摊货 **～ları arşınlamak** 闲逛

kaldırımcı *is.* ❶铺路工 ❷【俚】小偷，扒手；劫道的：Senin gibi kaldırımcıları çok gördük biz oğlum! 小子！像你这样拦路抢劫的人，我们见的多了！

kaldırımcılık, -ğı *is.* ❶铺路 ❷【俚】扒窃；拦路抢劫

kaldırımsı *s.* 鳞(片)状的：～ doku 〈解〉扁平上皮

kaldırış *is.* kaldırmak 的动名词

kaldır kaldır etmek (*-i*) ❶敬重，崇拜 ❷珍视，爱不释手

kaldırmaç *is.* 铲车，叉式升降机，升降叉车

kaldırma *is.* kaldırmak 的动名词：～ cihazı 起重设备 ～ kolu 杠杆 ～ köprü 吊桥 Bu ilâçlar ve üç günlük dinlenme onu yataktan kaldırmaya yetecek. 吃下这些药，再休息 3 天，他就可以下床了。

kaldırmacı *is.* 【俚】小偷，扒手；劫道的：Dikkat et, kaldırmacıya rast gelirsen bittiğin gündür. 你要当心点儿，要是有一天你遇上了劫道的，你就完了！

kaldırmak (*-i*) ❶搬起，举起，抬起，扬起：el (或 parmak) ～ 举起手 toz ～ 扬起尘土 Köpek bir tavşan kaldırdı. 狗叼起了一只兔子。Gözlerini yüzüme kaldırdı. 他抬起头盯着我的脸。Rüzgâr kâğıdı havaya kaldırdı. 风把纸吹到了空中。❷掀起，揭开，打开：jaluzi ～ 打开百叶窗 kapak ～ 掀起盖子 ❸移动，搬运，运送；移开，挪开，拿走：Duvardaki tabloyu kaldırmış. 他把墙上的画摘了。Sandığı ortadan kaldırın. 你们把箱子抬走！❹送往，送到：Yaralanan işçileri hastaneye kaldırdılar. 他们把受伤工人送到了医院。❺使动身，使启程，使启航，使赶路：Atı dört nala kaldırdı. 他策马疾驰。Vupuru geç kaldırdılar. 他们推迟了轮船启航时间。Hemen ordularını kaldırdılar. 他们命令部队立即行军。❻承受，忍受，负担；适用：Bu pirinç fazla su kaldırıyor. 这种稻子喜水。Bu araba bu yükü kaldırmaz. 这辆车运不了这么重的东西。O, şaka kaldırmaz bir insandır. 他是个开不起玩笑的人。Bu sözleri kaldıramam. 这番话我不能忍受。❼大量购买，批发：Sekiz top kumaş kaldırmış. 他买了 8 匹布。❽解散，取缔，废除，取消：kanun ～ 废除法律 meclis ～ 解散议会 olağanüstü hâli ～ 解除紧急状态 ❾加高，添加：Duvarı yarım metre kaldırdılar. 他们把墙加高了半米。Bu kumaş fazla süs kaldırmaz. 这种布料不宜加太多的装饰。❿叫醒，使起床；使下床：Beni saat sekizde kaldırın. 请在 8 点钟把我叫醒。Hiç uyuyamadım. Her dakika gelip kaldıracaklar sanıyordum. Ama işte sabahı ettik. 我一点也睡不着，每分钟都在以为他们会来叫我起来，就这样熬了个通宵。❶❶【俚】劫持，绑架：Kızı dağa kaldırdılar. 他们绑架了那个姑娘。❶❷带走，赶走：Hemen beni gözünün önünden kaldırdılar. 他们立刻把我从他跟前带开了。❶❸埋葬，安葬：Zavallıyı bugün kaldırdık. 我们今天把那个可怜人掩埋了。❶❹收(集)：harman ～ 打场 kışlık giyecekleri dolaba ～ 把冬装收到衣柜里 ürün ～ 收庄稼 Anem kışlık elbiselerimi katlayıp kaldırdı. 妈妈把我过冬的衣服折好收了起来。❶❺使起义，使造反，煽动 ❶❻派遣，委派：Onu görevinden alıp başka yere kaldırdılar. 他被撤职派往外地。❶❼使痊愈，使好转：Bu ilâç onu yataktan kaldırdı. 这副药使他痊愈了。❶❽使感到恶心：İlâç midesini kaldırdı. 吃了这个药他感到恶心。❶❾【俚】扒窃 ◇**kaldıramayacağı işi sırtlamağa çalışmak** 试图做力不能及的事情

kaldırtmak (*-e*, *-i*) kaldırmak 的使动态：Yerden halıyı kaldırttı. 她让人把地毯从地上掀了起来。

kale *is.* ❶城堡，堡垒，要塞：O dergi eski edebiyatçıların kalesidir. 那份杂志是旧文人的堡垒。❷〈体〉球门 ❸(国际象棋的)车 ◇**～ gibi** ①庞大而坚固的(建筑物) ②【转】可靠的(人) **～yi içinden fethetmek** 从内部攻破堡垒

kalebent, -di (阿-波) *is.* 【旧】在城堡服刑不得外出的囚犯

kalebentlik, -ği *is.* 【旧】土耳其旧刑法中刑罚的一种，囚禁和流放合二为一，一般适用于某些政治犯

kaleci *is.* 〈体〉守门员：Maçın sonuna kadar açıkgöz kaleci kaleye gol attırmadı. 守门员机警过人，直到终场力保大门不失。Sağ bek topu ıska geçti; kaleci yakaladı. 右卫球员的一脚射门没有射中，被守门员扑住了。

kalecilik, -ği *is.* 〈体〉守门；守门员资格

kalem *is.* ❶笔：～ resim 笔墨画 ～in ağzı (或 ucu) 笔尖 boya ～i 彩绘笔 dolma ～ 钢笔 kurşun ～ 铅笔 ❷笔状物：～ kaş 柳(叶)眉 ～ kulaklı 长耳的，尖耳的(马、鹿等) ❸凿子，錾子，刻刀：bakırcı ～i 铜匠刻刀 heykeltraş ～i 雕刻刀 marangoz ～i 木匠凿子 taşçı ～i 石匠用的凿子 ❹(政府机关中处理文牍工作的)办公室：～ odası 办公室；办事处 nüfus ～i

人口登记处，新生儿登记处 ❺种，类；条，项目；帐目：üç ～ *erzak* 3 样干粮 beş ～ ilâç 5 副药 İki milyon tahsisat başka kalemlere nakledildi. 两百万拨款被挪作他用。❻【转】文字，书面；文笔；写作风格或能力：～ savaşı 笔墨官司 ～i güçlü bir yazar 一位妙笔生花的作家 ❻【转】作家 ◇～ **açmak** ①削铅笔 ②把翎等削成笔 ～ **arkadaşı** 笔友 ～ **beyi** 【旧】文牍，主簿，书记官 ～ **çalmak** 写 (*-e*) ～ **çekmek** 删除，划掉：O sayfaya kalem çekiver. 快把那页划掉！～ **darbesi** 用笔做的标记 ～ **efendisi** 【旧】文牍，主簿，书记官 ～ **erbabı** 作家 ～ **gezdirmek** 修改，润色 ～ **işi** 手写(的)，手书(的)；手工雕刻(的) ～ **kaşlı** 一字眉的 ～ **oynatmak** ①写文章，耍笔杆：Hakkımda kalem oynatanlar gerçeği öğrenince her hâlde utanmışlardır. 那些编排我的人在了解事实之后也许感到了羞愧。②(偷偷或私自)改写，修改，涂改：Kararlaştırdığımız eşya listesinde kalem oynatıldığı ortaya çıkınca kavga oldu. 我们决定下的物品清单被私下修改了，事情败露之后发生了争吵。～ **parmaklı** 手指修长的 ～ **sahibi** 笔杆儿，文笔好的人 ～ **yontmak** 削铅笔 ～ **yürütmek** 写，画，起草 (*-i*) ～**e almak** 写出，画出：rapor ～*e* almak 起草报告 roman ～*e* almak 写小说 ～**e almamak** 不重视，认为不值一提：Onun görüşlerini hiç kaleme almamışlar. 他的观点一点儿也没有受到重视。～**e gelmek** 可以写，值得写，可以描述，值得描述：Söylediklerinin içinde kaleme gelir bir lâkırdı yok. 他说的话没有一句可以写出来。Oraya varınca kaleme gelemeyecek feci manzaralarla karşılaşmıştım. 一到那里我见到了一幕幕难以言表的惨状。～**e girmek** 去登记：Çok sevişirlerdi, beraber bir kaleme girmişler, ölünceye kadar can ciğer! 他们相爱了，一块儿去登记，相亲相爱，至死不渝。～**e** (**kağıda**) **sarılmak** 立即动笔，马上写：Hemen kaleme sarıldı. Bir hafta her gece çalışmak suretiyle hikâyesini bitirdi. 他立即动笔，利用一周晚上时间写完了小说。～**i olmak** 具有…样的文笔，具有…样的写作风格(或能力)：Kuvvetli kalemi var. 他的文笔很有好。(*-in*) ～**inden çıkmak** 出自某人的手笔，作者为某人 ～**inden kan damlamak** 妙笔生花；文笔感人 ～**iyle yaşamak** (或 **geçinmek**) 卖文为生，以爬格子为职业

kalem aşısı *is.* (嫁接用的)细枝，接穗

kalembek, -ği *is.* ❶伽罗木，沉香木 ❷玉米的一种

kalemkâr [kalemkâ:r] (阿-波) ❶(内外檣及天花板)装饰家 ❷在金属器皿上用刻刀进行装饰加工的人

kalemkârlık, -ğı *is.* ❶(内外檣及天花板)装饰 ❷金属器皿上的錾花錾字

kalemlik, -ği *is.* 笔筒，铅笔盒

kalemşor (阿-波) *is.* 写批评文章者，批评家，争辩家

kalemtıraş *is.* 铅笔刀，削鹅毛笔小刀

kalender *s.* 生活朴素的，举止谦恭的

Kalender *is.* (中亚伊斯兰教苏菲派)苦修者

kalenderce [kalende'rce] *s.* ve *zf.* 谦恭的，朴实的

kalenderî [kalenderi:] (波) *is.* ❶一种民间诗歌 ❷(生活)朴素，(举止)谦恭

Kalenderiye *öz.is.* (中亚伊斯兰教)海达里耶教团

kalenderleşmek (*nsz*) 生活朴素，举止谦恭

kalenderlik, -ği *is.* (生活)朴素，(举止)谦恭

kalensöve (阿) *is.* ❶【旧】一种尖顶帽 ❷〈植〉根冠

kaleska [kale'ska] (俄) *is.* 四轮轻便敞篷马车

kalevî [kalevi:] (阿) *s.* 〈化〉(含)碱的，碱性的

kaleydoskop (法) *is.* 万花筒

kalfa [ka'lfa] (阿) *is.* ❶(地位介于学徒与师傅之间的)工匠：beraber ～sı 理发员 *eczacı* ～sı 药剂员，助理药剂师 ❷(建筑工地的)工头，监工 ❸【旧】(内宫)女总管，(大户人家的)女管家：Evin içinde yaşlı bir kalfa ve bir besleme ile kalmıştı. 家里只剩下他和一位老管家婆，还有一个家养的女佣。❹【旧】(小学的)助教 ❺接送孩子上下学的人

kalfalık, -ğı *is.* 工匠、监工、管家等的地位、差事或薪水

kalgımak (*nsz*) 【俗】❶跳，蹦；腾跃：At kalgıdı. 马腾空而起。Yunus balıkları kalgıyor. 海豚群正在跳跃前进。❷气得跳起来，暴跳如雷

kalhane *is.* 金属冶炼厂，金属冶炼车间

kalıcı *s.* 永久的，持久的，固定的，非临时的，常设的：～ barış 持久的和平 ～ bir armağan 常设奖项 Kalıcı bir çözüm bulamadık, buz üstüne yazı yazıyoruz. 我们没有找到永久的解决办法，白忙活了。

kalıcılık, -ğı *is.* ❶永久，持久，常设 ❷〈物〉磁导，顽磁性

kalıç, -cı *is.* 【俗】镰刀

kalık, -ğı *s.* ve *is.* ❶剩余的，多余的 ❷老姑娘，老处女

kalıklık, -ğı *is.* 【俗】缺点，不足

kalım *is.* kalmak 的动名词：en uygunların ～ı 适者生存 ölüm ～ savaşı 殊死战斗，生死存亡的战斗 ölüm ～ meselesi (或 sorunu) 生死问题，生命攸关的问题，极端重要的问题

kalımlı *s.* ❶持久的，耐用的 ❷永生的，永恒的

kalımlılık, -ğı *is.* ❶持久性，耐用性 ❷永生，永恒

kalımsız *s.* 非持久的，不耐用的，临时的，暂时的；短命的，昙花一现的，瞬间的

kalın[1] *s.* ❶粗的：～ ağaç 粗树 ～ iplik 粗线 ❷厚的：～ dudak 厚嘴唇 ～ duvar 厚厚的墙 ～ kitap 厚厚的书 ～ kumaş 厚厚的面料 ❸(声音)浑厚的：～ ses 浑厚的声音 ～ ünlü 〈语〉后列元音 ❹浓密的：～ bir duman tabakası 浓烟 ～ bir kaş 浓眉 ❺丰满的：～ bacak 丰满的小腿，粗腿 ❻粘稠的 ❼【俚】富有的，有钱的，殷实的：Herif, kalın, günde yüz papel eritiyor. 这小子很有钱，一掷千金。◇～ **kafalı** 理解力差的，笨的，脑筋迟钝的：A sen de ne kalın kafalı herifsin. Bunda anlamayacak ne var? 你真是个木头脑袋，这有什么弄不懂的？Bu kalın kafalı adama gerçekleri anlatmak imkânsızdır. 这个人是个木头脑袋，你跟他说不清楚。～ **kafalılık** 愚笨，脑筋迟钝

kalın[2] *is.* 财礼，彩礼：Babam senden çok mu istedi kalını? 难道我父亲向你要了许多彩礼吗？

kalın bağırsak, -ğı *is.* 〈解〉大肠

kalınlaşmak (*nsz*) ❶变粗：Fidanlar gittikçe kalınlaşıyor. 小树越长越粗。❷变厚：Bu kumaş yıkanınca kalınlaştı. 这种布料一洗就会变厚。❸变得浑厚 ❹变得浓密 ❺变得丰满：Vucudu yaşlandıkça kalınlaşıyor. 随着年龄的增长，她的体态也日益丰满。❻变得粘稠 ❼【俗】(头脑)变得迟钝：Kafası kalınlaştı. 他的头脑变得迟钝了。

Kalınlaştırmak, kalınlatmak (*-i*) kalınlaşmak 的使动态

kalınlık, -ğı *is.* ❶粗：Parmakların demirleri bilek kalınlığındadır. 铁辐条有手腕粗细。❷厚度：～ kampası 两脚规；卡钳，测径规，量规 kitabın ～ı 书的厚度 ❸浑厚 ❹浓密 ❺丰满 ❻粘稠 ❼【俗】迟钝

kalınmak (*nsz*) kalmak 的无主态：Orada kaç gün kalınacak. 在那里要停留几天。Yaz günü bu sıcak yerde kalınır mı? 夏日炎炎，这么热的地方，能住人吗？

kalıntı *is.* ❶剩余(物)，残留(物)，残骸，残余：ordun ～sı 残余部队 uçakların ～sı 飞机残骸 Bu haber umudunun son kalıntısını da yok etmişti. 这个消息使他的最后一线希望也破灭了。❷遗迹，遗址，废墟：saray ～sı 宫殿的遗址 ❸痕迹：Yüzünde yorgunluk kalıntısı var. 他的脸上带着几分倦意。

kalın yağ *is.* 润滑油

kalıp, -bı *is.* ❶铸模，模子，模型，印模，模板，模具：～la basma resim 版画 ～tan dövme 〈技〉模压成形，模锻 ana ～ 样板，靠模，仿型模 dişi ～ 阴模，下模 dökmeci ～ı 铸模 erkek ～ 阳模，上模 harf ～ı 字模 pasta ～ı 蛋糕模子 ❷楦子，楦头：ayakkabı ～ı 鞋楦 şapka ～ı 帽楦 ❸图案，样式，样板，(裁剪用的)纸样：～ demiri (书籍封面的)压印图案 biçki ～ı 纸样 elbise ～ı 衣服纸样 ❹(一)块儿；条块状物：～ sigarası 【旧】机制卷烟 bir ～ sabun 一块肥皂 iki ～ peynir 两块乳酪 sabun ～ı 肥皂块儿 ❺【转】外表，外

形，外观：Kalıbına bakarsan, aslan gibi. 看他的样子挺威猛的。Kalıbı iri ama içi kof. 外强中干。Kalıbına bakan senin böyle kaba sovan olduğunu hiç tahmin etmez. 看外表谁也想不到你是这么外强中干。❻(在软的物体上留下的)痕迹，印迹 ❼【旧】圈套，骗局，诡计 ◇ **～ bağlamak** 搭拱架，搭临时穹顶支架 **～ gibi** ①平整的，规整的，规矩的：Pantolon kalıp gibi ütülü. 裤子熨得非常平整。②不动声色的 **～ gibi gelmek** (或 **oturmak**) (衣服)刚好合身：Ceket kalıp gibi geldi. 上衣刚好合身。**～ gibi serilmek** (因疲劳而)四肢舒展地躺 **～ gibi uyumak** 睡得像根木头，沉睡 **～ gibi yatmak** 一动不动地躺着，静卧 **～ kesilmek** ①若无其事：Mandalın gürültüsü, kanadın gıcırtısını duyunca hemen yerine dönmüs, yatmış, kalıp kesilmişti. 他一听到门响，立刻回去躺下，像没事儿人一样。②惊呆，吓呆，呆若木鸡 **～ kıyafet** 外表，外形：Ne adını sanını, ne kalbını kıyafetini, ne oturup kalkışını, ne huyunu beğenirim. 我不喜欢他的名声、他的相貌、他的言谈举止和他的脾气。**～a çekmek** ①楦(鞋帽等)，撑紧 ②用模子定型 ③【俚】性交，交媾 **～a dökmek** ②铸造，浇铸 ②【转】想办法(解决) **～a geçirmek** ①楦(鞋帽等)，撑紧 ②用模子定型 ③【俚】性交，交媾 **～a gelmek** 【旧】上当，中圈套 **～a koymak** ①楦(鞋帽等)，撑紧 ②用模子定型 ③【俚】性交，交媾 **～a vurmak** ①楦(鞋帽等)，撑紧 ②用模子定型 ③【俚】性交，交媾 (*-in*) **～ı çıkmak** 留下痕迹：Kar üstünde ayağın kalıbı çıktı. 雪地上留下了脚印。**～ı değiştirmek** 【俚】死 **～ı dinlendirmek** 【俚】死：İlâç verdiler, kan aldılar ise de fayda etmedi. Bir hafta sonra kalıbı dinlendirdi. 开了药，抽了血，可是不管用，一个星期之后他还是死了。**～ı ～ına** 严丝合缝，大小刚好 **～ı kıyafeti yerinde** 衣冠楚楚的，一表人才的 **～ını almak** 制模，造型 (*-e*) **～ını basmak** ①证实，证明：Kızın namuslu olduğuna ikimiz kalıbımızı basarız. 我们俩都可以证明这个姑娘是正派的。②热情支持 **～ını sökmek** 拆拱架 **～ının adamı olmamak** 徒有其表：Başkan hiçbir iş başaramadı, kalıbının adamı değilmiş. 总裁一事无成，他原来徒有其表。**～tan ～a almak** 复制模型 **～tan ～a girmek** ①随机应变，圆滑 ②经常变换工作 ③(工作性质)经常变化 **◆Kalıp kıyafetle adam, adam olmaz.** 人不能只靠外表。

kalıpçı *is.* ❶制售模子(楦子)的人 ❷制造铸件的人 ❸造砂工，翻砂工；压模工 ❹【转】骗子，爱施诡计的人

kalıpçılık, -ğı *is.* ❶制售模子(楦子) ❷制造铸件 ❸造砂，翻砂；压模 ❹【转】欺骗，诡计

kalıplamak (*-i*) 用模具使成形，用模子做，浇铸，楦：Ayakkabıcı ayakkabıyı kalıpladı. 鞋匠楦了鞋子。

kalıplanmak (*nsz*) kalıplamak 的被动态：Şapka kalıplandı. 帽子楦过了。

kalıplaşmak (*nsz*) 定型，(形式)固定，一成不变：kalıplaşmış sözler 老生常谈，陈词滥调 kalıplaşmış iyelik 〈语〉固定属格(如：bir, bir-i, bir-i-si; kim, kim-i, kim-i-si; Vaktiyle güzel ipekliler varmış.)

kalıplatmak (*-i*, *-e*) kalıplamak 的使动态

kalıplı *s.* ❶用模子制成的，浇铸的；楦过的：～ şapka 楦过的帽子 ❷【转】(形状)规则的，规整的 ◇**～ kıyafetli** 衣冠楚楚的，一表人才的

kalıpsız *s.* ❶不是用模子制成的；未楦过的 ❷【转】(形状)不规则的，不规整的 ◇**～ kıyafetsiz** 衣冠不整的，其貌不扬的

kalış *is.* kalmak 的动名词：Burada kalışım uzun sürmez. Gidip ağabeylerimi arayacağım. 此处不可久留，我得去找我的哥哥们去。

kalıt *is.* ❶遗产，遗物 ❷【转】遗风

kalıtçı *is.* 继承人

kalıtım *is.* 〈生〉遗传

kalıtım bilimi *is.* 遗传学

kalıtımsal *s.* 遗传的

kalıtlanma *is.* 〈生〉遗传

kalıtsal *s.* 遗传的：～ hastalıklar 遗传病 ～ karakterler 遗传特征 ～ özellikler 遗传特征

kaliborit (法) *is.* 〈化〉硼钾镁石

kalibre [kali'bre] (法) *is.* (子弹、炮弹的)直径，弹径；(枪炮的)口径，内径

kalifiye (法) *s.* 熟练的，有技能的：～ işçi 熟练工

kaliforniyum [kalifo'rniyum] *is.* 〈化〉锎(Cf)

kaligraf (法) *is.* 书法家

kaligrafi (法) *is.* 书法

Kalimantan *öz.is.* 加里曼丹岛(亚洲)

kalinis (希) *is.* 〈动〉矶鹞

kalinit (法) *is.* 〈化〉纤钾明矾

kalinos (希) *is.* 〈动〉欧洲河鲈鱼

kalipso (法) *is.* 加利骚舞；加利骚舞曲(起源于牙买加)

kalite (法) Ⅰ *is.* 质量，优质：～si olan bir yazar 一个高水平的作家 ～ kontrolü 质量控制 Bu kumaşın kalitesi çok iyidir. 这块布的质量很好。Ⅱ *s.* 优质的：～ şarap 优质葡萄酒

kaliteli *s.* 优质的，上乘的：～ kağıt 优质纸张 yüksek ～ ürünler 高质量的产品

kalitesiz *s.* 劣质的：～ mal 次品，劣质货

kalitesizlik, -ği *is.* 劣质

kalkan[1] *is.* ❶盾(牌)；〈动〉甲壳 ❷【转】保护人，后台

kalkan[2] *is.* 〈动〉大菱鲆(*Scophtalmus maximus*)

kalkan bezi *is.* 〈解〉甲状腺

kalkan böcekleri *ç.is.* 〈动〉叶甲科(昆虫)(*Cassidae*)

kalker (法) *is.* 〈地〉石灰石，灰石(矿)

kalkerleşmek (*nsz*) 石灰化，成为钙质

kalkerli *s.* 石灰质的，钙(质)的，含钙的

kalkersiz *s.* 不含钙的，非钙质的

kalkık *s.* 翘起来的：～ burun 翘鼻子 Rafın bir yanı biraz kalkık. 书架的一边有点儿翘。Saçları diken gibi kalkık. 他的头发乍着。

kalkıklık, -ğı *is.* 翘

kalkındırmak (*-i*) kalkınmak 的使动态

kalkınış *is.* kalkınmak 的动名词

kalkınma *is.* kalkınmak 的动名词：～ kalkınma 发展银行 ～ hızı 发展速度 ekonomik ～ 经济振兴

kalkınmak (*nsz*) ❶开发，振兴，发展，崛起 ❷好转：Bu firma batmak üzere iken yeni müdürün çabasıyla kalkındı. 新经理上任后使行将倒闭的公司形势出现好转。Hasta hayli kalkındı. 病人的病好多了。❸开始做某事，试图

kalkış *is.* kalkmak 的动名词 ◇～**a geçmek** (飞机)起飞

kalkışmak (*-e*) ❶勉强做；试图，企图：Hastalığını düşünmeyerek evi badana etmeye kalkıştı. 他不顾自己的病痛，硬撑着要把房子粉刷一遍。Şimdi bana ağız yapmaya kalkışma, ben senin ne düşündüğünü bilirim. 你甭想糊弄我，你现在想什么我很清楚。❷开始，着手；从事：Sonra polis uzun uzadıya araştırmaya, soruşturmaya kalkışır. 随即，警察要进行漫长的侦查和讯问。

kalkma *is.* kalkmak 的动名词：erken ～ya alışmak 习惯于早起

kalkmak, -ar (*nsz*) ❶站立，站起；直立，竖起，(动物)后脚直立：Annem yerinden kalktı, yanıma geldi. 母亲站起来，走到我的身边。At, art ayakları üzerine kalktı. 马用后腿直立起来了。Saygı olsun diye kalktı. 他站起身来以示敬意。❷起床：Kalk yavrum, işe geç kalacaksın. 起床吧！孩子，你上班要迟到了！Sabah oldu, kalk. 天亮了，起床吧！İstemeye istemeye, alt üst olmuş yataktan kalktım. 我极不情愿地从乱糟糟的床上爬了起来。❸起身(离开)，动身，起程；发

车，起飞，起锚；(鸟兽等被)惊起，惊飞：Hepsi yerlerinden kalktı, sonra birer birer savuştular. 他们全都站了起来，然后一个个溜之大吉。Bir tavşan kalktı. 一只兔子被惊起了。Tren saat onda kalktı. 火车已于 10 点发车。❹痊愈：Hasta bir haftaya kadar kalkar. 病人一周左右的时间就可痊愈。❺升起，扬起：Balon kalktı. 气球升起来了。Tahterevallinin bir tarafı kalktı. 翘翘板的一端扬了起来。❻搬迁：Dışişleri Bakanlığı buradan kalktı. 外交部已经从这里搬走了。❼被取消，被废除，失效；消亡，灭亡：O yasa bu yıl sonunda yürürlükten kalkacak. 这项法律年底将被废除。Sıkıyönetim kalktı. 戒严已经取消。Bu âdet çoktan kalktı. 这种风俗早就没有了。❽脱落；消失：Yaranın kabuğu kalktı. 伤口的痂已经脱落。Güneşten bütün vücudunun derisi kalkmış. 太阳晒得他全身蜕了一层皮。Örtü kalktı. 盖布掉了。❾被清除：Ortalıktan kar kalktı. 周围的积雪已经清除掉了。❿被收割，被收获：Ekinler kalktı. 庄稼已经收上来了。❶❶(*-e*) 试图，企图：Hitler bütün komşu devletleri Almanya'ya ilhaka kalkmıştı. 希特勒企图把所有邻国并入德国版图。İkide birde kalkıp ziyafetler verir. 他动不动就请客吃饭。Şimdi de ticaret yapmaya kalktı. 现在他又试图做生意了。❶❷起义，造反，叛乱：Osmanlı devrinde Arnavutluk ikide birde kalkardı. 奥斯曼时期，阿尔巴尼亚人经常起义。◇**kalk borusu** 起床号 **kalk gidelim etmek** 【俚】偷窃，盗窃 **kalk gidelim olmak** 【俚】丢失，被窃：Bizim paket, kalk gidelim olmuş. 我们的包不见了。**kalk gidelim yapmak** 【俚】偷窃，盗窃 **kalk git demek** 驱逐，赶走，哄走：Ne yaparsın, Tanrı misafiri, kalk git denmez ki! 你能怎么办呢？他是真主的客人，不能赶他走。**kalkıp gitmek** 站起来就走：Geldiğimiz dakikadan beri yüzünü ekşitip duruyorsun, eğer istemiyorsan kalkıp gidelim. 我们一来你就不高兴，你要是不愿意，我们起来走吧！**kalkıp kalkıp oturmak** ①坐立不安 ②暴跳如雷，生气，发火：Bahçesinin harap olduğunu görünce kalkıp kalkıp oturdu. 他看到园子被毁之后气得暴跳如雷。**kalkıp oturmak** ①坐立不安 ②暴跳如雷，生气，发火：Evin içinde kendi kendine kalkıp oturacağına git, ona bir ders ver, senin kim olduğunu anlayıp bir daha böyle meselelere karışmasın. 你就别在家里生闷气了，你去教训教训他，让他知道你是谁，今后别管这种事。

kalkojen *is.* (法)〈化〉硫族元素

kalkolitik *is.* ve *s.* (法) 铜器时代(的)

kallavi [kalla:vi:] (阿) Ⅰ *is.* 〈史〉(大臣使用的一种)头巾 Ⅱ *s.* 大的 ◇～ **fincan** 无柄的大杯子

kallem *is.* 见 allem etmek kallem etmek

kalleş (阿) *s.* 不可靠的，不守信的，阳奉阴违的，奸诈的：Kalleş bir adam, onunla hiç bir işe girişilmez. 他这个人靠不住，绝对不能和他共事。Kalleştir, tıraşına boş ver. 他是个骗子，他的谎话你别当真！

kalleşçe [kalle'şçe] *s.* ve *zf.* 不可靠的，不守信的，阳奉阴违的，奸诈的

kalleşlik, -ği *is.* 奸诈，言而无信，阳奉阴违，失信：Bu iş onun kalleşliği yüzünden yürümedi. 这件事由于他背信弃义而未能取得进展。◇～ **etmek** 欺骗，言而无信，阳奉阴违，暗算

kalma Ⅰ *is.* kalmak 的动名词：～ durumu 〈语〉位格 Babam düğünün savaştan sonra kalmasını uygun görmüş. 我父亲认为还是打完仗再举行婚礼为好。Ⅱ *s.* (*-den*) 流传下来的，遗留的：eskiden ～ bir anıt 旧时的纪念碑 babadan ～ ev 父亲留下的房子 Romalılardan ～ âdet 罗马人的遗风 Anadolu'da Selçuk uygarlığından kalma pek çok yapıt var. 在阿纳多卢有很多塞尔柱文明的遗迹。

kalmak, -ır (*nsz*) ❶继续保持(或处于)某一地位或状况：çocuk tabiatlı ～ 童心未泯 Arkadaşlarım gidince yalnız kaldım. 朋友们一走，我成了孤身一人。İki gece uykusuz kaldı. 他有两个晚上没能入睡。Kitaplar masanın üstünde kaldı. 书还在桌子上。❷剩下，留下：Yalnız iki dolar kaldı. 只剩下两个美元了。Bunu sormadığım adam kalmadı. 这件事我问遍了所有的人。Arkadaşları gemiye gittiler, o kaldı. 朋友们上了船，他留了下来。❸(学生)留级：Çocukların içinde kalanlar da var geçenler de. 孩子们有的留了级，有的升了班。Oğlumun sınıfta kaldığını duyunca bir hayli canım sıkıldı. 听说我儿子留级了，我很窝火。❹存活，在世，幸存：O aileden bir bu çocuk kaldı. 那家只有这么一个孩子幸存。❺居住，暂住，逗留，

过夜，下榻：Bu gece nerede kalacaksınız? 今晚你们住哪儿？Bu otelde kalıyoruz. 我们住在这家饭店。Siz nerede kalıyorsunuz? 您住在哪里？❻耽搁：Kaç saattir nerelerde kaldın? 好几个小时了，你跑哪去了？❼生活：Çin'de yıllarca kaldı. 他在中国生活了很多年。Tam beş sene benimle beraber kaldı. 她整整和我在一起生活了 5 年。❽结束，停止，中止：Rüzgâr kaldı. 风停了。❾搁置：O iş şimdilik kaldı. 那件事暂时搁下来了。❿(车)抛锚：Araba yarı yolda kaldı. 汽车在半路上抛了锚。❶❶【转】死亡：Adamın kalbi var, bir gün yolda kalacak. 他有心脏病，说不定哪一天就会死在路上。❶❷ (*-dan*) 放弃，无法做某事：Misafir gelince gezmeden kaldık. 来了客人，我们没能出去玩。❶❸ (*-e*) 推迟：Beijing'e gitmemiz cumaya kaldı. 我们把去北京的时间推迟到了星期五。Mahkeme ayın on sekizinde kaldı. 开庭推迟到本月 18 日。❶❹(*-e*) (责任、权力等)落到，归某人负责：Bu iş size mi kaldı? 这件事交给你办了吗？İşimiz Allah'a kaldı. 我们只好听天由命。❶❺(*-den*) 遗留：Çiftlik ona babasından kalmış. 农场是他的父亲留给他的。Son yağmurdan kalmış su birikintileri güneş altında gümüş levhalar gibi parıldıyordu. 刚下过雨形成的积水，太阳一照，像银丝一样闪闪发亮。❶❻(*-le*) 只，仅仅：Yalnız dayak atmakla kalmadı, beni işimden de çıkardı. 他不仅打了我一顿，还把我炒了鱿鱼。Kızmakla kalmadı, bağırıp çağırıdı da. 他不仅是生气，而且还大喊大叫。❶❼与 *-e* 或 -ip 形式的副动词构成持久动词，如 oturakalmak, bakakalmka, donakalmak, bakıp kalmak, donup kalmak 等 ◇**kala kala** 一共(只有)：Gelmesine kala kala bir gün kaldı. 再有一天她就要到了。Beş yüz dolardan kala kala elli dolar kaldı. 500 美元总共还剩下 50 美元。**kaldı ki** 另外，此外，而且：Hava soğuk, kaldı ki rahatsızımda, onun için gelemem. 天冷，另外我还有点不舒服，所以我来不了了。(*-den*) **kalır yeri olmamak** 毫无区别，一模一样：Bunun da ondan kalır yeri yok; aynı değerdedir. 这个也和那个没什么两样，具有同等价值。Şimdiden havanın kıştan kalır yeri yok. 现在的天气跟冬天没有什么两样。(*-e*) **kal(ır)sa** ①以某人的看法，认为：Bana kalırsa, o haklı. 依我看，他说的有道理。②以某人的意见，如果由某人决定：Ona kalsa, bize hiçbir şey vermez. 要是碰上他，他什么也不会给我们。**kalsın** 算了吧，就这样吧；不用了，不必了

kalmalı *s.* 〈语〉位格的

kaloma [kalo'ma] (意) *is.* 抛锚船锚链的水下部分

kalomel (法) *is.* 〈化〉甘汞，氯化亚汞

kalori (法) *is.* 〈物〉卡路里，卡

kalorifer (法) *is.* 暖气，暖气片，散热片：Kalorifer binayı ısıttı. 暖气使室内变得暖暖和和的。

kaloriferci *is.* 暖气工

kalorifercilik, -ği *is.* 暖气工工作

kalorimetre [kalorime'tre] (法) *is.* 量热器，量热计，热量计，卡计

kalorimetri (法) *is.* 量热术；量热学，测热学

kaloş (希) *is.* 长筒靴

kalp[1]**, -bi** *is.* ❶心脏：～ ameliyatı 心脏手术 ～ atışı 心跳 ～ hastası 心脏病人 ～ hırıltısı 〈医〉心杂音 ～ kapağı 〈医〉心瓣膜 ～ kası 心肌 ～ iç zarı 〈医〉心内膜 ～ dış zarı 心包 ～ kuvvetlendirici 〈医〉强心剂 ～ sıkışması 〈医〉心绞痛 ❷心脏病：～ krizi 心脏病发作 ～ sektesi 心脏病发作，心力衰竭 Babası kalpten öldü. 他的父亲死于心脏病。❸【转】心脏，中心，核心：Beijing Çin'in kalbidir. 北京是中国的心脏。❸【转】爱心；同情心；情感：ana ～i 母爱 ～indeki sevgi ve kin 心中的爱与恨 Kalbinin bütün sırlarını meydana döktü. 他把心底的秘密全部吐露出来。◇～ **ağrısı** ①〈医〉心痛 ②心痛，爱的烦恼 ～ **beşlik gibi bozmak** 羞辱，使无地自容 ～ **fethetmek** 征服(某人)，赢得某人的心；博得好感，得到信任 ～ **kazanmak** 征服(某人)，赢得某人的心；博得好感，得到信任 ～ **kırmak** 使伤心，伤害(感情)，得罪：Kalp kırmak insana yakışmaz. 做人不应该伤害他人。～ **krizi geçirmek** 犯心脏病：Düğün evinde tam koltuk töreninde, sevinçten kalp krizi geçiren büyükanne ölü verir. 在新房中正举行新郎新娘臂挽着臂从客人中走过的仪式时，祖母因高兴心脏病突发去世。～ **metelik gibi bozmak** 羞辱，使无地自容 (*-de*) ～ **olmamak** 心如铁石，没有同情心 ～ **onluk gibi bozmak** 羞辱，使无地自容 ～ **yıkmak**

使伤心，伤害(感情)，得罪 **～e doğmak** 预感 **～e dokunmak** 使伤心，使痛心，使烦恼，伤害(某人的感情) **～e gitmek** 沁人心脾：～e giden bir tebessüm 沁人心脾的微笑 **～e işlemek** 使痛苦，使痛心 **～i aç** 无人疼爱的 (*-in*) **～i ağzına gelmek** 心提到了嗓子眼，提心吊胆 (*-in*) **～i atmak** (因激动等原因而)心跳加速，心脏猛烈跳动：Kalbim atıyor ellerim titriyor heyecandan. 我激动得心跳加速双手颤抖。Kanımın birdenbire başıma çıktığını, kalbimin hızlı hızlı attığını duydum. 我觉得我突然血往上涌，心怦怦直跳。**～i bozuk** 心地险恶的，心黑的，恶毒的 (*-in*) **～i burulmak** 忧伤，伤心 **～i bütün** 心地善良的 **～i çarpmak** ①心脏猛烈跳动 ②十分激动 (*-in*) **～i durmak** 停止心跳，死亡：Hastanın kalbi durdu. 病人的心脏停止了跳动。**～i fesat** 嫉妒的 **～i geniş** 心宽的，无忧无虑的 (*-in*) **～i kan ağlamak** 悲痛万分，伤心欲绝 (*-in*) **～i kanamak** 悲痛万分，伤心欲绝 (*-in*) **～i kararmak** ①忧伤，伤心 ②灰心，丧失信心 **～i kırık** 心碎的，感情受到伤害的；失望的，绝望的 (*-in*) **～i kırılmak** 心碎，伤心，难过 (*-in*) **～i olmamak** 没心没肺：Onun kalbi yoktur; kimseye zerre kadar acımaz. 他是一个没心没肺的人，对别人一点儿同情心都没有。(*-in*) **～i parça parça olmak** 十分同情，心碎；伤心欲绝，肝胆俱裂 (*-in*) **～i parçalanmak** 十分同情，心碎；伤心欲绝，肝胆俱裂 **～i rahat** 放心的，心情舒畅的 **～i sıcak** 热心的，热诚的 (*-in*) **～i sızlamak** 痛苦，伤心 **～i temiz** 心地纯洁的，心地善良的 (*-in*) **～i yerinden oynamak** 兴奋，激动 **～i yumuşak** 心软的 (*-in*) **～i yumuşamak** 心软：Fakat ustasının kalbi zerre kadar yumuşamadı. “olmaz” diyor. 但是，他的师傅一点儿也不心软，说：“不行！”**～i zengin** 慷慨的，大方的 (*-in*) **～inde yara açmak** 心灵上的伤害：Sözleri kalbimde öyle yara açtı ki seneler geçse kapanmaz. 他的那番话对我的伤害几年都恢复不了。**～inden alası kazası bulunmamak** 心地纯洁，胸怀坦荡 **～ine doğmak** 预感 (*-in*) **～ine girmek** 获得某人的爱情，赢得某人的芳心：Erkeğin kalbine giren yol midesinden geçer. 【成】拴住男人心的绝招是做一手好菜。**～ine göre** 根据某人的心愿(的)，符合某人的心愿(的)：Allah tam kalbine göre bir koca vermişti. 老天让她找到了一个称心如意的郎君。**～ini açmak** 敞开心扉，说里心里话：En yakın arkadaşına kalbini açtı, rahatladı. 他把心里话讲给了最亲密的朋友，心情好了些。(*-in*) **～ini burmak** 使伤心，使难过：Hikâyenin burası kalbimi burdu. 故事听到这里，我感到心里发酸。(*-in*) **～ini çalmak** 获得某人的爱情，赢得某人的芳心 **～ini dinlemek** 动容，同情 (*-in*) **～ini fethetmek** 征服(某人)，赢得某人的心；博得好感，得到信任 (*-in*) **～ini kırmak** 使伤心，使难过：İstemeyerek de olsa hocasının kalbini kırdığı için üzüntüsünden kendi kendini yiyip bitiriyordu. 他无意中伤了老师的心，一个人暗自难过。(*-in*) **～ini okumak** 看懂某人的心思：Mektupların gelmese de resmine bakıp kalbini okuyabiliyorum. 尽管你没有来信，但我一看你的照片，我就知道你的心思了。(*-in*) **～ini yerinden oynatmak** 使兴奋，使激动：En hafif bir hareketi kalbimizi yerinden oynatmaya yeterdi. 他的一举一动都曾经足以使我们感到激动。**～inin en derin kösesinde** 心底深处 **～inin sesini dinlemek** 动容，同情 (*-in*) **～nin üstünde bir ağırlığı olmak** 烦闷：Kalbimin üstünde bir ağırlığı var. 我心里烦闷。**～inin üzerine kazımak** 铭记在心 **～iyle konuşmak** 掏心窝子 **～leri bir olmak** ①互相爱 ②见解一致，想到一块儿 **～ten gelen** 真心的，真诚的 **◆Kalp kalbe karşıdır.** 人心换人心，将心比心，爱是相互的。**Kalpten kalbe yol vardır.** 将心比心。

kalp², **-bi** (阿) *is.* 【旧】转化，转变 ◇(*-i*, *-e*) **～ etmek** 使转化为，使转变为，篡改

kalp³ (阿) *s.* ❶伪造的，仿造的，假冒的：～ para 伪币 ❷骗人的，不可靠的：Kalp herifin biri bu. 他是个不可靠的家伙。❸懒惰的，不中用的 ◇**～ etmek** 伪造，作假

kalpak, -ğı *is.* 大毡帽，羊皮帽

kalpakçı *is.* 制售羊皮帽的人

kalpakçılık, -ğı *is.* 羊皮帽的制售

kalpaklı *s.* 戴羊皮帽的，戴大毡帽的

kalpazan (阿-波) *is. ve s.* ❶印制假币的人：Kalpazan şebekesi yakalandı. 印制假币的团伙已被抓获。❷【转】坑蒙拐骗的人；靠不住的人，不中用的人：Marangozum diye geldi ama dülger çırağı bile olamaz, kalpazanın biri. 他自称是个木匠，可是连一个学徒都不如，是一个骗子。Kazanç hırsı, sarrafı yaşlı kalpazanın tuzağına düşürmüştü. 银号老板一念之贪，中了老骗子

的圈套。❸【转】懒惰的，不中用的

kalpazanlık, -ğı *is.* ❶伪造，仿造 ❷【转】欺骗，骗局 ❸【转】懒惰的，不中用

kalplaşmak (*nsz*) 懒散，磨蹭，敷衍：Bu işçi gittikçe kalplaşıyor. 这名工人越来越懒散。

kalplık, -ğı *is.* ❶假冒，伪造，仿制 ❷【转】懒散，懒惰

kalpli *s.* 患有心脏病的

kalpsiz *s.* 【转】无情无义的，无同情心的，铁石心肠的

kalpsizlik, -ği *is.* 无情无义，无同情心，心如铁石

kalseduan (法) *is.* 〈地〉玉髓

kalsemi (法) *is.* 血钙含量

kalsit (法) *is.* 〈地〉方解石

kalsiyum [ka'lsiyum] (法) *is.* 〈化〉钙(Ca)：～ flüorür 氟化钙

kalsiyumlu *s.* 〈化〉含钙的：～ karbür 碳化钙

kalsiyumsuz *s.* 〈化〉不含钙的

kaltaban (波) *s.* ❶【旧】不名誉的，卑鄙的 ❷招摇撞骗的

kaltabanlık, -ğı *is.* ❶不名誉，卑鄙 ❷招摇撞骗

kaltak, -ğı *is.* ❶鞍架；无后鞒的鞍具 ❷【俚】作风不正派的女人，骚货，妓女：Bana nasıl madik oynar bu kaltak? 就这么个骚货，怎么能骗得了我？

kaltaklık, -ğı *is.* 淫荡，风骚

kalubelâ [ka:lu:belâ:] (阿) *is.* ◇～**dan beri** 创世以来，很久以前

Kalvenci *öz.is.* 加尔文派教徒

Kalvencilik, -ği *oz.is.* 加尔文主义

kalya [kalya] (阿) *is.* 煎西葫芦(或茄子)片

kalyon (意) *is.* (15 至 18 世纪初军舰、商船两用的)西班牙大帆船

kalyoncu *is.* 〈史〉水兵

kam *is.* 萨满教僧，萨满教巫医

kâm [kâ:m] (波) *is.* 【旧】愿望 ◇(*-den*) ～ **almak** 充分体验，尽情享受

kama *is.* ❶短剑，匕首；楔子 ❷炮闩：～ tampon yayı 减震弹簧 ❸【俗】(游戏或比赛中的)得分 ◇～ **basmak** (或 **yapmak**) 【俗】(游戏或比赛中)获胜

kamacı *is.* 制作或修理炮闩的人

kamalamak (*-i*) ❶(用短剑或匕首)刺，戳 ❷(用楔子)劈开

kamalı *s.* 带炮闩的：～ top 带炮闩的大炮

kamançe (意) *is.* 【俚】转交，移交，交出 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** 转交，移交，交出：Tırtıkladığın papelleri bana kamançe et! 把你偷的钱交出来！

kamasız *s.* 无炮闩的

kamara [ka'mara] (意) *is.* ❶船舱，客轮的房间：Annem kamaraya girdi, ben güverteye çıktım. 妈妈进了客舱，我登上了甲板。❷(英国的)议院：Avam ～sı 下院，平民院 Lortlar ～sı 上院，贵族院

kamarilla [kamari'lla] (西) *is.* (政治性质的)秘密小集团，朋党(尤指非官员的秘密顾问团)

kamarot (意) *is.* (客轮上的)服务员，侍者

kamarotluk, -ğu *is.* (客轮上的)服务员的差事

kamaşmak (*nsz*) ❶(受强光而)目眩：Işıktan gözlerim kamaştı. 在光线的照射下，我的眼睛什么也看不见了。❷(因吃酸性食物而)倒(牙)：Erik yerken dişlerim kamaştı. 吃李子以后我的牙被酸倒了。Dede(si) koruk yer, torunun dişi kamaşır. 【成】前人造孽，后人遭殃。

kamaştırmak (*-i*) kamaşmak 的使动态：Projektör, gözlerini kamaştırınca hendeğe yuvarlandı.

探照灯照得他两眼什么也看不见，一下子就掉到了沟里。

kamber (阿) *is.* 【旧】义仆 ◆**Kambersiz düğün olmaz.** (或 **olur mu?**) 缺他不可；总是少不了他。

kambiyo [ka'mbiyo] (意) *is.* ❶(外币或证券的)兑换；兑换率，汇率：～ acentesi 证券经纪人，外汇经纪人 ～ servisi 外汇交易所 ～ kuru 汇率 Bankanın kambiyo kısmında çalışıyorum. 我在银行的外汇兑换处工作。❷(外币或证券)兑换处

kambiyocu *is.* 外汇经纪人，证券经纪人

kambiyoculuk, -ğu *is.* 外汇兑换业务，证券兑换业务

Kamboç *öz.is.* 柬埔寨(亚洲)

Kamboççа *öz.is. ve s.* 高棉语(的)

Kamboçlular *ç.öz.is.* 柬埔寨人，高棉人

Kamboçya *öz.is.* 柬埔寨(亚洲)

kambriyen (法) *is.* 〈地〉寒武纪

kambur Ⅰ *is.* ❶(人的)驼背 ❷(一些动物背部的)隆肉，(驼)峰：devenin ～u 驼峰 ❸(建筑物等的)隆起部分 ❹【转】忧郁，忧愁 Ⅱ *s.* 驼背的；隆起的：～ adam 驼背的人，罗锅儿 ◇ **～ felek** 苦命，背运 **～ ～** 背很驼的；凹凸不平的，坑坑洼洼的 **～ ～ üstüne** 接连倒霉，祸不单行 **～ üstüne ～** 接连倒霉，祸不单行：Annem hastalandı. İyileştirmeye çalışırken çocuğun ayağı kırıldı. Hastanelere taşınırken, karım Asya gribine tutuldu. Senin anlayacağın kambur üstüne kambur. Sonumuzun ne olacağını Allah bilir. 我母亲病倒了，还没好，孩子的腿又摔断了，正要把她们送到医院，妻子又患了亚洲流感。真是祸不单行，我们最后会怎么样，只有天知道。**～ zambur** 背很驼的；凹凸不平的，坑坑洼洼的 **～u çıkmak** 驼背；直不起腰：～u çıkmış bir adam 一个驼背的人 O kadar uzun ki, âdeta kamburu çıkmış. 他个子那么高，几乎有些驼背。**～unu çıkarmak** (人或猫等)弯起腰，隆起背；使驼背

kamburlaşmak (*nsz*) 变得驼背，隆起

kamburlaştırmak (*-i*) kamburlaşmak 的使动态

kamburluk, -ğu *is.* 隆起，凸起，驼背

kamburumsu *s.* 略微驼背的

kamçı *is.* ❶鞭子：sırım ～ 皮鞭 ❷〈海〉船上一端有固定位置的缆索 ❸〈生〉鞭毛 ◇**～ başı** 粗丝 (*-e*) **～ çalmak** 鞭打 **～ kuyruk** (或 **kıl**) ①一种优质卷毛羊 ②尖端像鞭子似的无毛马尾 ③【转】虚弱的人，无力的人 (*-e*) **～ vurmak** 鞭打 **～ yemek** ①挨鞭子 ②【转】受压迫 **～ı şaklatmak** 把鞭子甩得啪啪响

kamçılamak (*-i*) ❶鞭打：atı ～ 策马 ❷(风、雨、雪等像鞭子一样)抽打：Yağmur, pencereleri kamçılıyordu. 雨抽打着窗户。❸【转】刺激；激发，促进，促使：Bu ilâç sinirleri kamçılar. 这种药能使人兴奋。Bütün bunlar merakımı kamçıladı. 这一切都激发了我的好奇心。Hırsızlıklar, hâkim olma isteğini kamçıladı. 盗贼猖獗促使他下决心成为一名法官。

kamçılanmak (*nsz*) kamçılamak 的被动态

kamçılatmak (*-i*) kamçılamak 的使动态

kamçılı *s.* ❶有鞭子的；有鞭毛的 ❷挥舞着鞭子的 ❸【转】暴虐的，压迫的，严酷的

kamçılılar *ç.is.* 〈动〉鞭毛虫纲(*Flagellata*)

kame (法) *is.* 浮雕玉石

kamelya [kame'lya] (法) *is.* 〈植〉茶花(*Camellia japonica*)

kamer (阿) *is.* 【旧】月亮

kamera [ka'mera] (法) Ⅰ *is.* 摄影机，摄像机，照相机：ses ～sı 录音摄像机 Ⅱ *ünl.* 开拍！

kameraman (法) *is.* 电影摄影师，电视摄像师

kamer balığı *is.* 〈动〉翻车鲀(*Mola mola*)

kamerî [kameri:] (阿) *s.* 月的，与月有关的，太阴的：～ ay 太阴月，农历月 ～ yıl 太阴年(约 354 又三分之一天)

kameriye (希) *is.* 凉亭，(树枝等形成的)棚架

Kamerun *öz.is.* 喀麦隆(非洲)

kamet [ka:met] (阿) *is.* 【旧】❶身高，身材，身段 ❷声音，噪音 ❸(宣礼员召唤穆斯林到清真寺做礼拜时念的)唤拜词 ◇～ **almak** 念唤拜词，宣礼 ～ **getirmek** 念唤拜词，宣礼 ～ **vermek** 吵闹，喧哗 ～**e kalkmak** 吵闹，喧哗 ～**i artırmak** 吼叫，大喊大叫 ～**i azdırmak** 吼叫，大喊大叫：Sus dedikçe kameti azdırdı. 越不让说，他嗓门越大。～**i uzatmak** 吼叫，大喊大叫：Yeter, bırakın kameti bu derece uzatmak için sebep yok. 够了，好了，没必要这样大喊大叫。

kamga *is.* 【俗】碎片，片屑

kamış *is.* ❶〈植〉芦苇属(*Phragmites australis*)植物，苇子：～ iskemle 蒲团 ～ sepet 苇筐 ❷钓竿 ❸中空的管状物 ❹【俚】阴茎，鸡巴 ◇(*-e*) ～ **atmak** 【俚】①把(进展顺利的事情)弄糟 ②坑骗，欺骗 (*-e*) ～ **koymak** ①挑拨离间，背地里说坏话：Aramıza kamış koydu. 他挑拨我们之间的关系。②欺骗，戏弄，愚弄 ～**a su yürümek** (男孩)进入青春期 ～**ı kırmak** 【俚】患淋病：Ha anlaşıldı, demek kamışı kırdın. 噢，明白了，合着你得了淋病了。

Kamış Bayramı *öz.is.* 住棚节(犹太教的收割节，在 9-10 月的 7 天至 9 天中暂栖临时搭起的棚舍，对以色列人出埃及流落荒漠时期表示纪念)

kamışçık, -ğı *is.* (珠宝商等使用的)吹管

kamış kemik *is.* 〈解〉腓骨

kamış kulak, -ğı *is.* 【俗】长耳马

kamışlı *s.* ❶有芦苇的，长满芦苇的 ❷【转】硬的

kamışlık, -ğı *is.* 芦苇荡，芦苇丛生的地方

kamışsı *s.* 类似芦苇的，芦苇状的：Buğdayın sapı kamışsıdır. 麦杆像芦苇。

kamış şekeri *is.* 蔗糖

kamikaze (日) *is.* 神风行动；神风飞机；神风飞行员

kâmil [kâ:mil] (阿) Ⅰ *s.* ❶完全的，全部的；完美的 ❷成熟的，稳重的 ❸博学的，知识丰富的 Ⅱ *is.* 【俚】大麻，毒品 ◇～ **efendi** 【俚】当家的，老婆，妻子：Kâmil efendi bu gece yalnız, onun için eve biraz erken döneceğim. 今天晚上老婆一个人在家，所以我得早点儿回去。～ **efendinin eteğinin altından çıkmamak** 在老婆的庇护下，怕老婆：Sen kâmil efendinin eteğinin altından çıkmazsan erkeklikten bahsetme. 你要是老这么怕老婆就别扯什么爷们儿不爷们儿的。

kâmilen [kâ:'milen] *zf.* 全部，完全：Kitaplarını kâmilen ciltletti. 他已让人把书全部装订成册。

kamineto [kamine'to] (意) *is.* 酒精灯，酒精炉

kamp (法) *is.* ❶帐篷；临时(或半永久性的)兵营；野营地，设营地，宿营地，营地：～ hastanesi 战地医院 asker ～ı 军营，兵营 mülteci ～ı 难民营 toplama ～ı 集中营 tutsak ～ı 战俘营 ❷【转】阵营 ❸宿营，野营，露营，扎营：～ hayatı 野营生活，露营生活 ◇～ **kurmak** 安营，扎营 ～**a girmek** (体育比赛前)集训：Millî fotbol takımı kampa girdi. 国家足球队已开始集训。～**ı bozmak** 撤营，拔营，开拔，收起帐篷

Kampala *öz.is.* 坎帕拉(乌干达)

kampana [kampa'na] (意) *is.* ❶钟，铃铛：yangın ～sı 火警警铃 Yemek kampanası çaldı. 开饭的铃声响了。❷【俚】睾丸 ◇～ **çalmak** 敲钟，打铃

kampanacı *is.* 【俚】骗子，冒充者：Sözüne boş ver, kampanacıdır. 他是个骗子，他的话你可别当真！

kampanya [kampa'nya] (意) *is.* ❶活动，运动；促销活动：～ fiyatı 促销价格 seçim ～sı 竞选活动 bağış ～sı 募捐活动 yardım ～sı açmak 开展救援活动 ❷阵营：Gore kampanyası, Florida'da 75 kişiyi oy sayımı konusunu izlemek üzere görevlendirdi. 戈尔阵营派了 75 人监督

在佛罗里达的计票。

kampanyacı *is.* 运动的参加者

kampçı *is.* 野营者，宿营者

kampçılık, -ğı *is.* 野营(生活)，宿营(生活)；扎营

kamping (英) *is.* 野营(生活)，宿营(生活)；扎营；宿营地

kamplaşma *is.* kamplaşmak 的动名词：Olay sonrası lâik-antilâik kamplaşma tırmanmıştır. 这一事件之后世俗与反世俗的分化加剧了。

kamplaşmak (*nsz*) 分化为不同的阵营

kampus, kampüs (英) *is.* (大学)校园

kamu Ⅰ *s.* 【旧】所有的，全部的：～ insanlar 所有的人 Ⅱ *is.* 全部国民，公众，民众：～ davası 公诉案 ～ düzeni 公共秩序 ～ görevlileri 公职人员 ～ hakları 民权，公民权利 ～ hizmeti 社会事务 ～ hukuku 民法 ～ kesimi (或 sektörü) 社会部门，公共部门；国有企业 ～ personeli 公职人员 ～ yararı 公共利益

kamuflâj (法) *is.* (对部队、船只、枪炮等的)伪装：～ bağı 伪装网

kamufle (法) *s.* 经过伪装的 ◇～ **etmek** 伪装

kamulaştırılmak (*nsz*) kamulaştırmak 的被动态

kamulaştırmak (*-i*) 征用；收归国有，使国有化

kamu oyu *is.* 舆论，民意

kamus [ka:mu:s] (阿) *is.* 【旧】辞海，大词典：Osmanlıca ～ 奥斯曼语大词典

kamusal *s.* 公共的，民众的

kamusallaşmak (*nsz*) 国有化，公有化

kamu tanrıcı *is. ve s.* 泛神论者；泛神论的

kamu tanrıcılık, -ğı *is.* 泛神论

kamutay *is.* 【旧】(土耳其)大国民议会(语言文字改革初年的旧称)

kamyon (法) *is.* ❶卡车，载重汽车：akaryakıt ～u 油罐车 çöp ～u 垃圾车 ❷【俚】淫荡的女人，荡妇

kamyoncu *is.* ❶经营卡车货运的人 ❷卡车司机

kamyonculuk, -ğu *is.* ❶卡车货运 ❷卡车驾驶

kamyonet (法) *is.* (载重不超过 1.5 吨的)小型卡车

kan *is.* ❶血液，鲜血：～ azlığı 贫血 ～ bankası 血库 ～ basıncı yüksekliği 高血压 ～ cisimciği 血细胞，血球 ～ damarı 血管 ～ dolaşımı 血液循环 ～ durgunluğu 〈医〉郁血 ～ grubu 血型 ～ kanseri 血癌，白血病 ～ şekeri azlığı 低血糖 ～ yürümesi 充血 Kazandığımız zaferi kanımızla ödedik. 我们取得的胜利是我们用自己的鲜血换来的。❷【转】血统；血缘关系；家世，家族：～ bağı 血缘关系 saf ～ bir at 一匹纯种马 Onlar aynı kandandırlar. 他们有血缘关系。❸【转】血仇，深仇大恨：～ davası (家族间的)仇杀，血仇 ❹血案，命案 ❺战争，战事 ◇～ **ağlamak** 叫苦不迭，深受其苦；极其悲伤：Kuraklıktan çiftçiler kan ağlıyor. 农民们深受干旱之苦。Çocuklarının bu amansız hastalığa yakalandığından beri kan ağlıyorlardı. 自从他们的孩子患上这种绝症之后他们就非常悲伤。～ **akçesi** 【旧】〈法〉赎罪金(伤人者或杀人者交给受伤者或死者继承人的钱) ～ **akıtmak** ①宰牲还愿：Horoz kesti, kan akıttı, adağı yerine getirdi. 他杀鸡还了愿。Böyle bir kazadan kurtulduğumuza göre kan akıtmamız gerekir. 得以逃过这样的一次事故，我们真该谢天谢地。②犯杀人罪 ～ **akmak** ①血液流动 ②发生流血冲突 ～ **akmaksızın** 不流血地，兵不血刃地 ～ **alacak damarı bilmek** 求助有门，清楚获利的门道，有办法：O çok kurnazdır; kan alacak damarı bilir; boşa kürek çekmez. 他很狡滑，有办法，从不白费功夫。～ **alıcı** 残忍的，残暴的，凶残的 ～ **almak** ①抽血：Aç karnına kolumdan kan alındı. 我已经空腹抽了血。②杀人：Kan almak istiyorsan çık karşıma, göster kabadayılığını. 你要是想玩命就放马过来。～ **aramak** 寻求报复，伺机杀人；追杀 ～ **ayaklı** 【俚】弱女子 ～ **bağışlamak** 献

血 ～ **başına sıçramak** (或 **çıkmak, fırlatmak**) 血往上涌，怒不可遏：Bütün kanı başına çıktı, üstüne bir fenalık gelir gibiydi. 他气血攻心，差一点儿没晕过去。～ **beynine sıçramak** (或 **çıkmak, fırlatmak**) 血往上涌，怒不可遏：Birbirlerini görünce ikisinin tekrar kan beyinlerine çıktı, yüzleri sarard, dudakları morardı. 两个人一见面，又是血往上涌，气得脸色发黄，嘴唇发紫。(*-i*) ～ **boğmak** 中风而死 (*-i*) ～ **bürümek** 变得通红：Ali'nin gözlerini kan bürümüştü. 阿里气得两眼通红。～ **çanağı gibi** (眼睛)充血的，布满血丝的 (*göz*) ～ **çanağına dönmek** (眼睛)变得通红：Ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüştü. 他哭得两眼通红。～ **çekmek** ①(性格、长相等)像：Kan çekmiş, dayısına benzemiş. 他像他舅舅。②(亲戚间关系)亲热 ～ **çıkmak** 出血，流血；发生杀人案，发生流血事件 ～ **doğramak** 破坏，阻挠 ～ **dökmek** 打死打伤，制造流血事件，致死 ～ **dökücü** 残忍的，残暴的，嗜血成性的 ～ **dökücülüğü** 残忍，残暴，嗜血成性：Ali'nin kan dökücülüğü kısa zamanda âfakı tutmuştu. 阿里的残暴很快便出了名。～ **emmek** 吸血，剥削 ～ **etmek** 杀人 ～ **gelmek** 流血，出血 ～ **gibi** 血红的，鲜红的 (*-den*) ～ **gitmek** ①便血 ②经血过多 ～ **gölüne dönmek** 血流成河：Kan gölüne dönen Filistin'de 9 Filistinli daha mermilerle öldürüldü. 在血流成河的巴勒斯坦，又有 9 个巴勒斯坦人被枪杀。～ **gövdeyi götürmek** 血流成河，血流漂橹：O sene büyük olaylar olmuş kan gövdeyi götürmüştü. 那年出了几件大事，血流成河。Süngü süngüye savaş oldu; kan gövdeyi götürdü. 发生了肉搏战，血流成河。～ **gütmek** 报仇心切，记仇，身负深仇大恨 ～ **istemek** 希望杀死仇人，希望报仇 ～ **kardeşi** 把兄弟，盟兄弟 ～ **kaybetmek** 失血：Kadın o kadar kan kaybetmiş ki az daha ölecekmiş. 女人失血过多，险些丧生。～ **kırmızı** ①血红的，鲜红的：Karpuzlar çok güzelmiş, kan kırmızı çıktılar. 这些西瓜很不错，鲜红鲜红的。②【转】恶贯满盈的 ～ **kurumak** 忍无可忍，非常厌烦：Damarlarımda kanım kurudu, hâlâ bu çocuğun vızıltısı kesilmedi. 我已经烦透了，可这个孩子还是叽叽咕咕不停地发着牢骚。～ **kusmak** 受苦，受难，受压迫，承受艰苦，含辛茹苦，呕心沥血：Kan kusuyoruz da ona belli etmemeğe çalışıyoruz. Ama her şeyin bir haddi, nihayeti vardır. 我们不想告诉他我们正在为他而受苦受难，但是什么事情都是有限度的。(*-e*) ～ **kusturmak** 压迫，欺压：Zavallı kadına senelerden beri etmediklerini bırakmayarak kan kusturmuşlardı. 多年来他们绞尽脑汁欺压这个可怜的女人。～ **kusar kızılcık şerbeti içtim demek** 有苦往肚子里咽，打肿脸充胖子，强颜欢笑：Ama her sınıfta insan çoğunluğu kan kusar kızılcık şerbeti içtim demeyi tercih eder. 但是，每个班里的多数人都宁愿打掉牙齿往肚子里咽。～ **kusup kızılcık şerbeti içtim demek** 有苦往肚子里咽，打肿脸充胖子，强颜欢笑：Sorunlarını, acılarını kimseye söylemedi; kan kusup kızılcık şerbeti içtim dedi. 他没有把问题和痛苦对任何人讲，总是有苦往肚子里咽。(*-de*) ～ **olmak** ①有血仇：Aralarında kan var. 他们之间有血海深仇。②发生血案，发生命案：Dağda bir kan olmuş. 据说山里出了人命案。③发生战争：İki devlet arasında kan olmuş. 两国发生了战争。(*-e*) ～ **oturmak** 淤血：Ağacın dalı çarptıktan sonra gözüne kan oturmuş. 他撞到树上，闹了个乌眼青。～ **revan içinde** 浑身是血，到处流血：Çocuğu kan revan içinde görünce zavallı kadın az kalsın düşüp bayılacaktı. 看到孩子浑身是血，可怜的女人差点晕倒。Eve kan revan içinde döndüğü zaman annesi bayılmıştı. 他浑身是血回到家里，他母亲一下子就晕了过去。～ **sayımı** 血细胞统计，血液分析，验血 (*-ın*) ～ **sayımını yapmak** 验血：Hastane laboratuarında annemin kan sayımını yaptılar. 在医院化验室里他们给我母亲化验了血。～ **sızmak** 出血 (*-ın*) ～ **tepesine çıkmak** 使(气得)血往上涌，激怒：Of yine kan tepeme çıkmağa başlıyorsun. 哎呀！你又要气死我了！(*-ın*) ～ **tepesine sıçramak** 使(气得)血往上涌，激怒：Çocuk annesinin en çok sevdiği vazoyu kırınca kadıncağızın kan tepesine sıçradı. 孩子把妈妈最喜爱的花瓶打破了，把女人气得血往上涌。～ **ter içinde** 浑身是汗，大汗淋漓：İki saat yürüdükten sonra kan ter içinde eve vardı. 走了两个小时之后，他浑身是汗地回到了家。Uğraştık, çabaladık, kan ter içinde kaldık ama nihayet ayağımız düze bastı. 我们勤奋努力，出力流汗，终于熬出了头。～ **tere batmak** 出一身汗，大汗淋漓：Ne kadar yorulmuşsun! Kan tere batmışsın, baksana bir kez! 你可真是累得够呛！你瞧瞧，浑身都是汗。～ **terletmek** 精疲力竭，疲惫不堪 (*-i*) ～ **tutmak** ①晕血：Onu kan tutar. 他晕血。②(杀人后)惊慌失措 ③暴卒，暴毙 ～ **tükürmek** 受苦，受难，受压迫，承受艰苦，含辛茹苦，呕心沥血：Ben bunca sene kan tükürdükten sonra nihayet biraz nefes alacağım derken felâket

gelip çattı. 我含辛茹苦这么多年，眼看终于可以喘口气了，一场灾祸降临了。Kırk yıldır yemedim içmedim, kan tükürüp seni bu boya getirdim. 多年来我舍不得吃舍不得喝，含辛茹苦地把你养到这么大。**～ tükürtmek** 使受苦，使受难，压迫，使承受艰苦，使含辛茹苦，使呕心沥血 **～ üstüne ～ eylemek** 以血还血 **～ vermek** ①给某人输血 ②献血 **～ yutmak** 受苦，受难，受压迫，承受艰苦，含辛茹苦，呕心沥血 **～ yutturmak** 使受苦，使受难，压迫，使承受艰苦，使含辛茹苦，使呕心沥血 **～ yürümek** 〈医〉充血 (*-i*) **～a boyamak** 使浑身是血 **～a boyanmak** 浑身是血 (*-i*) **～a bulamak** 使浑身是血 **～a bulanmak** 浑身是血 **～a girmek** 杀死 **～a ～** 满意地，满足地，足足地，充分地，圆满地 **～a ～ istemek** 以血还血，杀人偿命 **～a susamak** ①报仇心切；杀人心切 ②寻衅滋事：Bu günlerde sen kana susamış görünüyorsun, nedir bu aranızdaki çekişme? 最近你好像总想找碴打架，你们两个人有什么过节？③残暴，嗜杀，嗜血成性 **～ı ağır** ①行动迟缓的 ②令人讨厌的，不受待见的：Kanı ağır birisidir, onun yanında mutlu olunamaz. 他是一个讨厌的家伙，跟着他是不会有好日子过的。**～ı akmak** ①抛头颅，洒热血 ②被打伤，被杀害 (*-in*) **～ı başına çıkmak** (气得)血往上涌，怒气冲天：Bütün kanı başına çıktı, üstüne bir fenalık gelir gibiydi. 他气血攻心，差一点儿没晕过去。Kanımın birdenbire başıma çıktığını, kalbimin hızlı hızlı attığını duydum. 我觉得我突然血往上涌，心怦怦直跳。(*-in*) **～ı başına sıçramak** (气得)血往上涌，怒气冲天 (*-in*) **～ı başına toplamak** (气得)血往上涌，怒气冲天 (*-in*) **～ı bozuk** 坏种，生性卑劣的：Öyleyse senin kanın bozuk. 这么说来，你是一个卑鄙小人。**～ı çekilmek** 血迹变干 (*-in*) **～ı donmak** 目瞪口呆，不知所措 **～ı durdurmak** 止血：Yüzünü bir iyice yıkadıktan sonra kanı durdurmak için ilâçladı. 他仔细洗过脸之后又上了药止血。**～ı helâl etmek** 奋不顾身 (*-in*, *-e*) **～ı ısınmak** 对某人亲切，对某人热情，喜欢：Bu kısa süre içinde kendisine kanım ısınmıştı. 在这短短的时间里，我就和他无话不谈了。Kanları çabuk ısındı birbirine. 俩个人很快就亲热起来了。**～ı içine akmak** 有苦难言，有苦说不出 **～ı ～la yıkamak** 以血还血 **～ı kaynamak** ①(*-in*) 热血沸腾，心潮膨湃，异常兴奋：Murat'ın kanı kaynıyor. 穆拉特热血沸腾。②(*-in*, *-e*) 倾心于，热心于，喜欢，喜爱：O kıza kanım bir türlü kaynamıyor. 我一点儿也不喜欢那个女孩儿。Öğretmenime ilk anda kanım kaynamıştı. 第一次见到老师的时候我就喜欢上了她。Kanı kaynamazsa insan birbiriyle ne olursa uzun uzadıya düşüp kalkamaz. 人逢知己千杯少，话不投机半句多。(*-in*) **～ı kurumak** ①极为厌倦，失去耐心，讨厌：Damarlarımda kanım kurudu, hâlâ bu çocuğun vızıltısı kesilmedi. 我已经烦透了，可这个孩子还是叽叽咕咕不停地发着牢骚。②(因烦恼、痛苦而)心力交瘁：Bu kadar dert, elem çeke çeke kanım kurudu. 承受如此多的烦恼和痛苦令我心力交瘁。**～ı kurumuş** 没有同情心的 **～ı pahasına** 以血的代价，以生命的代价，置生死于不顾：Yurdumuzu, kanımız pahasına da yiğitçe koruduk. 我们以血的代价英勇地保卫了我们的家园。Kanım pahasına da olsa dediklerini yerine getireceğim. 我拼死也会完成他交给的任务。(*-in*) **～ı sıcak** 可爱的，讨人喜欢的；善交际的：Bu çocuğun kanı sıcak herkesle çabucak anlaşıp kaynaşıyor. 这孩子很讨人喜欢，很快就和大家打成了一片。Gördüklerimin arasında en kanı sıcak kız, bu olsa gerek. 这可能是我见到的最可爱的姑娘。(*-in*) **～ı soğuk** 不可爱的，讨人嫌的；不善交际的 (*-in*) **～ı sulanmak** 患贫血症 **～ı uyuşmak** 达成协议，取得一致，约定，和解，和睦 **～ı yüzüne çıkmak** 脸红：Besleme kız utandı, bütün kanı yüzüne çıktı, hemen ayağa kalktı. 小丫鬟害羞了，满脸通红，赶紧站了起来。**～ına dokunmak** (使)怒不可遏，(使)极为愤怒：Ailesi hakkında ileri geri konuşmaları kanına dokundu; tartışmaya girdi. 他们的那些关于他的家庭的胡言乱语使他大为恼火，于是便发生了争吵。(*-in*) **～ına ekmek doğramak** ①使承受痛苦，使经历艰辛：Hayırlı evlât olsaydın böyle ananın kanına ekmek doğrayıp zavallı kadıncağız iki büklüm yapar mıydın? 你要是个有出息的孩子，还会让你妈这么吃苦受累吗？②幸灾乐祸；损人利己 (*-in*) **～ına girmek** ①(使)杀死，残害：Kanıma gireceksiniz, ama ne yapalım siz sağ olun. 你们这是要我的命，但是无论我怎么样，你们一定要活下去！Kötü arkadaşları delikanlının kanına girdi; ailesi yasa boğuldu. 这小伙子是他的那些狐朋狗友害了他，他的一家陷入了痛苦之中。②使失贞，强奸：Zaten günahkârım bir de, elin kızının kanına girip cehenneme seccadeyi yaymak istemem. 我是一个罪孽深重的的人，但是我并不想淫人妻女，干伤天害理的事情。③破坏，毁坏 (*-in*) **～ına susamak** ①急于杀死 ② (*kendi*) 找死，玩命 (*-in*) **～ını bağışlamak** 饶命，放一条

生路 (*-in*) **～ını dökmek** 流血牺牲：Dedelerimiz bu topraklar için, kanlarını dökmüşler. 我们的祖先曾为了这片土地流血牺牲。(*-in*) **～ını emmek** 吸血，剥削，盘剥：Yıllardan beri adamın kanını emmiş, sonunda nesi var nesi yoksa yiyip bitirmişler. 多年来，他们一直对这个人进行盘剥，最后把他榨得一干二净。**～ını içine akıtmak** 有苦往肚子里咽，把痛苦埋在心里：Derdini gizledi; kanını içine akıttı. 他隐藏了自己的痛苦，有苦全往肚子里咽。**～ını içmek** 恨之入骨，恨入骨髓 (*-in*) **～ını kurutmak** 迫害，欺人太甚 **～ını su etmek** 奋不顾身 **～ıyla ödemek** 付出血的代价，以生命的代价赢得：Bu halk bağımsızlık zaferini kanlarıyla ödedi. 这个国家的人民用自己的鲜血赢得了独立。Kazandığımız zaferi kanımızla ödedik. 我们取得的胜利是我们用自己的鲜血换来的。**～la boyamak** 浑身是血 **～lara boyamak** 浑身是血 ◆**Kan ettim kapına düştüm.** ①我到你这里来避风头，请务必帮忙！②求求你了，别回绝我！**Kanı kanla yumazlar, kanı su ile yurlar.** 冤家宜解不宜结，冤冤相报何时了。

kân (波) *is.* 【旧】❶矿井 ❷【转】来源，出处

kana [ka'na] (意) *is.* 〈海〉载重水线，载重线标志

kanaat, -ti [kana:at] (阿) *is.* ❶满意，满足：～ sahibi 知足者 ❷相信：Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 每人都拥有宗教信仰自由。❸信念，念头，想法，看法：Bu adamın tuhaf kanaatleri var. 这个人有一些奇怪的念头。◇**～ beslemek** 希望，认为 (*-e*) **～ etmek** 满足，满意 (*-e*) **～ gelmek** ①确信，认定，相信 ②满足于 (*-e*) **～ getirmek** ①确信，认定，相信 ②满足于：Aza kanaat getirmeyen çoğu bulamaz. 【成】积少才能成多；不能一口吃掉一个胖子；不积细流无以成江海。**～ uyandırmak** 留下印象 (*-in*, *-e*) **～i olmak** 认为：Sınıfını geçeceğine kanaatim yok. 我不相信他能升班。**～inde olmak** 认为：Dairelerdeki memur bolluğu öyle bir kalemde tasfiye edilemez kanaatindeyim. 办公室人员众多，我认为无法一次性解雇。**～ini verdirmek** 使信服，使相信 ◆**Kanaat gibi devlet yoktur** (或 **olmaz**). 知足者常乐。

kanaatkâr [kana:atkâ:r] (阿-波) *s.* 知足的，满足的，不贪婪的

kanaatkârlık, -ğı *is.* 知足，满足，满足

kanaatli *s.* 知足的，满足的，不贪婪的

Kanada *öz.is.* 加拿大(美洲)

Kanadalı *öz.is.* ve *s.* 加拿大人；加拿大的

kanağan *s.* 轻信的，易信的

kanağanlık, -ğı *is.* 轻信，易信

kan aktarımı *is.* 〈医〉输血

kanal (法) *is.* ❶渠道，槽沟，运河：Panama ～ı 巴拿马运河 Süveyş ～ı 苏伊士运河 ❷管道，通道：boşaltma ～ı (水利设施的)泄洪道；(建筑物的)污水道，废水道 lağım ～ı 下水道 ❸海峡：Taiwan ～ı 台湾海峡 ❹〈解〉(人体内的)管，道：boşaltım ～ı 排泄道 sindirim ～ı 消化道 sperma ～ı 输精管 sinirsel ～ 椎管 yumurta ～ı 输卵管 ❺频道，信道，通道：çok ～lı 多频道的 ses ～ı 无线电频道 ❻【转】渠道，路径，媒介，中介：Bu müracaatı müdürlük kanalıyla yapmak gerekir. 这种申请应该通过局里来提出。◇**～ açmak** 挖渠排水；开凿运河；开槽

kanalcık, -ğı *is.* 〈解〉小管，微管：boşaltım ～ı 排泄小管

kanalet (法) *is.* 小管，细管

kanalizasyon (法) *is.* 排除污水；下水道系统

kanama *is.* kanamak 的动名词：burun ～sı 流鼻血 Dişini kanırtınca dişeti kanamaya başladı. 他一拔完牙，牙龈开始出血。

kanamak (*nsz*) ❶流血，出血，失血：Burnu kanadı. 他的鼻子流血了。Nar da sıcaktan yarılıp çatladı ve kanayan kıpkırmızı yüreklerini gösterdi. 石榴也受热裂开，露出它们带血的红心。❷【转】感受旧时的痛苦

kanamalı *s.* 流血的，出血的，失血的

kanamisin (法) *is.* 卡那霉素

kanara (阿) *is.* 屠宰场

kanarya [kana'rya] (西) *is.* 〈动〉金丝雀(*Serinus canaria*) ◇～ **sarısı** 浅黄色

Kanarya [kana'rya] (西) *öz.is.* 加那利群岛(大西洋)

kanarya çiçeği *is.* 〈植〉金莲花(*Tropaeolum peregrinum*)

kanaryalık, -ğı *is.* 饲养金丝雀的地方

kanarya otu *is.* 〈植〉加那利繁草(*Alsine media*)

kanasta (西) *is.* 一种牌戏

kanat[1], -dı *is.* ❶翅膀；鳍：Kuş kanatlarını kısıp bir taş parçası gibi yere süzülüyor. 鸟儿收起翅膀，像一块石头一样向地面俯冲过来。❷门扇，窗扇，帘幕等的一面；(马车、卡车等的)挡板：kapı ～ı 门扇 pencere ～ı 窗扇 Büyük kapının iki kanadı da ardına kadar açıktı. 两扇大门也完全敞开了。❸(风车等的)翼，机翼；叶片，轮叶，(船的)明轮翼：pervane ～ı 螺旋桨叶片 ❹(建筑物的)侧翼，侧厅，厢房；❺翼状物：değirmen ～ı 磨扇 ❻(政党的)翼，派别：partinin sol ～ı 党的左翼 ❼(球类运动的)边锋(队员) ❽(军队或舰队等的)翼：～ taaruzu 侧翼进攻 ordunun sağ ～ı 军队的右翼 ◇～ **açmak** ①展翅飞翔 ②(船)升帆 ③(*-e*) 保护，庇护，袒护 ～ **alıştırmak** ①学飞 ②努力适应(某事) ～ **çarpmak** 扇动翅膀 (*-e*) ～ **germek** 保护，庇护，袒护，关照，照应：Kocasını kaybettikten sonra çocuklarına kanat gererek hepsini okutmuş, birer meslek sahibi yapmıştı. 丈夫死后她照顾孩子，供他们上学，让他们都找到了一份工作。～ **kırmak** 【俚】变卦，食言 ～ **vermek** 加快，加速 **～a binmek** 学飞 **～a kalkmak** (鸟)展翅起飞 (*-i*) **～ı altına almak** 保护，庇护，袒护，关照，照应：Dayısı yeğenini kanadının altına aldı; ona ticareti öğretti. 舅舅对外甥格外关照，教他做买卖。(*-in*) **～ı altına girmek** 得到保护，受到关照 (*-in*) **～ı altına sığınmak** 得到保护，受到关照 (*-in*) **～ı altında** 在某人的关照下 **～ı kırılmak** 无依无靠；没有办法，束手无策 **～ı kırpılmak** 失去支持，失去靠山：Babası musluğu kesince gencin kanadı kırpılıverdi. 父亲一不给钱，这年轻人就抓瞎了。**～ını kırpmak** 使失去支持，使失去靠山 **～yla uçmak** 被保护，受关照 **～ları olmak** 机灵，利索

kanat[2] (阿) *is.* 【旧】❶渠道，槽沟，运河 ❷地下管道

kanata [kana'ta] (意) *is.* (广口单柄)水瓶

kanatçık, -ğı *is.* ❶小翼，小翅，拇翼 ❷(飞机的)副翼 ❸〈植〉翼瓣

kanatır (阿) *ç.is.* 【旧】❶大型石拱桥 ❷渡槽

kanatlandırmak (*-i*) ❶ kanatlanmak 的使动态 ❷【俚】偷窃：Bizim kitabı da kanatlandırmışlar. 他们把我们的书也偷走了。

kanatlanış *is.* kanatlanmak 的动名词

kanatlanmak (*nsz*) ❶(鸟类)飞翔，飞起来：Kuşu yakalamaya çalışırken o kanatlandı. 他正想抓鸟鸟却飞了。❷长成翅膀，羽翼丰满：Güvercin palazları henüz kanatlanmadı. 雏鸽们的翅膀还没有长成。Artık kanatlandı da pek korkusu kalmadı. 他已经翅膀硬了，什么都不怕了。Çocuk artık kanatlandı da anaya babaya yük olmuyor. 孩子已经长大了，不再拖累父母了。❸【转】兴高彩烈，手舞足蹈：Nasıl coşuyor, nasıl kanatlanıyordu anlatırken. 他在讲的时候非常激动，手舞足蹈。

kanatlı *s.* 有翅(翼等的)：～ radyatör 片状散热器 çifte ～ kapı 双扇门 ～ meyve 〈植〉翅果，翼果

Kanatlı at *öz.is.* 〈天〉飞马星座

kanatlı karınca *is.* 〈动〉白蚁

kanatlılar *ç.is.* 〈动〉有翅亚纲(*Pterygota*)

kanatmak (*-i*) kanamak 的使动态：Horozlar gagalaşıp birbirlerinin ibiklerini kanattılar. 一群公鸡互相撕打，咬得鸡冠鲜血淋淋。Biraz evvel kurdeleyi kestiği makasla oynarken parmağını kanatmıştı. 刚才她剪饰带时把手指剪破了。

kanatsız *s.* 无翅(翼等)的 ◆**Kanatsız kuş uçmaz.** 鸟无翅不飞，车无轮不走；做事无必备条件则一事无成。

kanatsızlar *ç.is.* 〈动〉无翅亚纲(*Apterygota*)

kanava, kanaviçe [kana'va, kanavi'çe] (意) *is.* ❶绣花底布 ❷土布，粗布 ❸绣花，刺绣：～ terlik 绣花拖鞋

kanayış *is.* kanamak 的动名词

kan bilimi *is.* 血液学，血液病学

kan bilimci *is.* 血液学家，血液病专家

kanbiyit (法) *is.* 〈地〉硅铁石

kanca [ka'nca] (意) *is.* 吊钩，爪钩，挂钩；(拉大鱼上岸的)钩子，手钩；(马蹄铁的)尖铁，铁刺 ◇～**yı atmak** (或 **takmak**) ①纠缠，烦扰 ②诅咒

kanca baş *is.* 一种有 6-8 对桨的细长的舢板

kancalamak (*-i*) ❶用钩子钩住，用钩子拉动 ❷【转】纠缠，烦扰

kancalı *s.* 有钩子的

kancalı iğne *is.* 安全别针，保险针

kancalı kurt *is.* 〈动〉钩虫(*Ancylostoma*)

kancık, -ğı *is.* ve *s.* ❶(动物的)雌性：～ eşek 母驴 ～ köpek 母狗 ❷【俗】女人，娘儿们 ❸【俗】婊子，娼妇，妓女 ❹【转】奸诈的，欺诈的，卑劣的，阳奉阴违的

kancıkça [kancı'kça] *zf.* ve *s.* 奸诈地，欺诈地，卑劣地，阳奉阴违地：～ davranış 卑鄙的行为

kancıklık, -ğı *is.* ❶雌性；女性 ❷【转】卑劣的做法，欺诈行为 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 欺诈，言而无信

kancur *is.* 乌鲂鱼的幼鱼

kançılar (意) *is.* 使领馆办公室官员

kançılarlık, -ğı *is.* ❶使领馆办公室的全体官员 ❷使领馆办公室 ❸使领馆办公室业务

kancılarya (意) *is.* ❶使领馆办公室的全体官员：～ âmiri 使领馆办公室主任 ❷使领馆办公室 ❸使领馆办公室业务

kandaş *s.* 同族的，同血统的，同宗的

kandaşlık, -ğı *is.* 同族，同血统，同宗

kandela (意) *is.* 〈物〉烛光，坎德拉(发光强度单位)

kandıra (**ağaçı**) *is.* 〈植〉马鞭草科一种有芳香味的观赏植物(*Lipia citriodora*)

kandıra (**otu**) *is.* 〈植〉拂子茅属(*Calamagrostis*)

kandıralı *is.* 【俚】愚笨的：Herifçioğlu kandıralı, davul çalsan yine anlamaz. 这家伙是个傻子，你怎么说他也不明白。

kandırıcı *s.* ❶令人信服的，可信的：～ bir dil 令人信服的言辞 ～ bir cevap 令人信服的答复 ❷骗人的 ❸解渴的

kandırıcılık, -ğı *is.* ❶令人信服，可信度 ❷欺骗(性) ❸解渴

kandırılış *is.* kandırılmak 的动名词

kandırılmak (*nsz*) kandırmak 的被动态

kandırış *is.* kandırmak 的动名词

kandırma *is.* kandırmak 的动名词：Büyük hanım türlü dil dökerek onu kandırmaya çalışıyordu. 大太太花言巧语要骗他。Beni kandırmaya çalışıyorlar, bende o göz var mı? 他们想骗我，我可没这么傻！

kandırmaca *is.* 骗局，圈套

kandırmak (*-i*) ❶说服，使相信：Onu birlikte gelmeye kandırdım. 我说服他一起来了。İnsan her

istediği şeye onu kandırabilir. 别人说什么，他就信什么。❷欺骗：Satıcı onu kandırıp kötü malı sokuşturdu. 小贩骗了他，把次货卖给了他。Bizi kandıramazsın; kül yutmayız. 你骗不了我们，我们不会上你的当。Bir kaç katakulli ile kızı kandırdı. 他几句花言巧语就把女孩给骗住了。❸解渴，解饱：Su soğuk olmayınca insanı kandırmaz. 水不凉不解渴。Kar susuzluk kandırmaz, kavurga karın doyurmaz. 【成】一把雪解不了渴，一把瓜子解不了饿；扬汤止沸不如釜底抽薪，权宜的办法不能解决根本问题。

kandil (阿) *is.* ❶碗状油灯 ❷【俚】烂醉如泥的人：Herif kandil, kibriti dokunsan parlayacak. 这家伙烂醉如泥，划根火柴就能着。❸(或 ～ gecesi)〈宗〉盖德尔之夜(登霄之夜、白拉特夜和圣忌的总称) ◇～ **yağı** 劣质橄榄油 **～de yağ kalmamak** ①筋疲力尽 ②吹灯拔蜡，咽气，死 **～in yağı tükenmek** ①筋疲力尽 ②吹灯拔蜡，咽气，死

kandilci *is.* ❶【旧】(清真寺的)点灯人 ❷卖灯者，制灯人

kandil çiçeği *is.* 〈植〉蓍属植物(*Achillea millefolium*)

kandilleşmek (*nsz*, *-le*) 互致盖德尔节问候

kandilli *s.* ❶点灯的，有油灯的 ❷【俚】烂醉如泥的 ◇～ **küfür** 【俗】污言秽语，破口大骂，难以入耳的骂人话 ～ **temenna** (或 **selâm**) 一种一只手伸向地面行的礼节

kandillik, -ği Ⅰ *is.* 灯台，灯架 Ⅱ *s.* 有关盖德尔节的

kan doku *is.* 〈解〉血液组织

kanepe [kane'pe] (法) *is.* ❶长沙发，长靠背椅，汽车座椅：2'li ～ 双人沙发 arka ～ 后排座 Kanepede diz dize oturdular. 他们并排坐在一张沙发上。❷加肉、鱼、干酪等的小块(烤)面包或咸饼干(常用作佐酒的开胃食品)，吐司：sucuklu ～ 风味香肠吐司

kangal[1] (希) *is.* (一)圈，(一)卷：tel ～ı 线圈 bir ～ ip 一卷绳子 iki ～ sucuk 两圈风味香肠 ❷〈解〉袢：bağırsak ～ı 肠袢

kangal[2] *is.* 【俗】〈植〉骆驼刺

kangallamak (*-i*) 卷，盘绕

kangallanmak (*nsz*) kangallamak 的被动态

kangren (法) *is.* 〈医〉坏疽 ◇～ **olmak** 生坏疽，(组织或细胞)坏死

kangrenleşmek (*nsz*) ❶生坏疽，坏死 ❷【转】不可逆转地恶化

kangrenli *s.* 生坏疽的，坏疽性的

kanguru [ka'nguru] (法) *is.* 〈动〉袋鼠(*Macropus giganteus*)

kangurugiller *ç.is.* 袋鼠科(*Macropodidae*)

kanı *is.* 观点，看法 ◇～**ma göre** 我认为，依我看 **～mca** 我认为，依我看 **～sında olmak** 认为，持某种看法：Çocuk babasının önemli bir adam olduğu kanısındadır. 孩子认为他的爸爸是个了不起的人。**～ya varmak** 形成某种看法

kanık *is.* 【俗】满足的，知足的，无贪心的，不贪财的

kanıklanmak (*-le*) 【俗】满足于，知足：Bu adam az ile de kanıklanır. 他这个人有一点儿就满足。

Kanıklık, -ğı *is.* 满足，满意，知足

kanıkmak (*-e*) 【俗】相信；满足

kanıksamak (*-i*, *-e*) ❶习以为常，司空见惯：Şaştım kaldım demiyorum, çünkü böylelerini göre göre kanıksadım. 我不会大惊小怪，因为这种事儿我已经司空见惯了。Ne kadar azarlasan nafile, artık kanıksamış. 你怎么说也没用，他已经听惯了。❷厌烦：Ete kanıksadım. 肉我已经吃腻了。

kanıksanmak (*nsz*) kanıksamak 的被动态：Bu ülkede darbeler kanıksanmış durumda. 在这个国家，政变已经成了家常便饭。

kanıksayış *is.* kanıksamak 的动名词

kanırmak (*-i*) 拔，拽，撅，撬：çiviyi ～ 起钉子 fidan ～ 拔苗 agacın dalını ～ 撅树枝

kanırtmaç, -cı *is.* 杠杆，撬棍，撬棒

kanırtmak (*-i*) kanırmak 的使动态：Dişini kanırtınca dişeti kanamaya başladı. 他一拔完牙，牙龈开始出血。

kanış *is.* ❶相信 ❷上当，受骗

kanıt *is.* ❶证据 ❷〈逻〉前提

kanıtlamak (*-i*) 证明，证实：Bu davranışıyla aşağılık bir adam olduğunu kanıtladı. 他的这种行为证明他是一个卑鄙的小人。

kanıtlanmak (*nsz*) kanıtlamak 的被动态

kanıtlı *s.* 有证据的，得到证明的，得到证实的

kanıtsamak (*-i*) 把…作为证据

kani, -i [ka:ni:] (阿) *s.* (*-e*) 相信的；被说服的：Onun iyi adam olduğuna kaniyim. 我相信他是一个好人。

kaniş (法) *is.* 长卷毛狗

kankan (法) *is.* 康康舞

kanken (波) *is.* 【旧】矿工，煤矿工人

kankmak (*-i*) 驯养猎禽

kankurutan *is.* 〈植〉曼德拉草(*Mandragora officinarum*)

kanlamak (*-i*) 使沾染血迹：Elini, yüzünü kanladı. 他手上和脸上都沾满了鲜血。

kanlandırmak (*-i*) kanlanmak 的使动态：Açık hava, bol besin hastayı kanlandırdı. 晴朗的天气，充足的营养，使病人恢复了生气。

kanlanmak (*nsz*) ❶带有血迹，沾染血污：Yerler kanlandı. 到处是血。Mendil kanlandı. 手帕上沾有血迹。❷血色变好，气色变好：Biraz iştahı açılsa, yemek yese, kanlanıp canlanacak. 他要是胃口好一点儿，吃点儿东西，气色就会好起来，就会恢复精神。❸充血，涨红：Gözü kanlandı. 他的眼里带着血丝。Murat'ın yüzü kanlandı. 穆拉特涨红了脸。❹成为杀人凶手，杀人如麻：Her kötülüğü yaptıktan sonra kanlanıp hapse atıldı. 他坏事做绝，成了杀人凶手，被关进了大牢。

kanlı Ⅰ *s.* ❶带有血迹的，血迹斑斑的：～ mendil 血迹斑斑的手帕 ❷带血的，(肉食)不熟的：～ pirzola 带血丝的肉排 ❸充血的：～ gözler 充血的眼睛 ❹血腥的，杀伤甚多的，流血的：～ bir olay 流血事件 ～ kavga 流血冲突 ～ savaş 血腥的战争，伤亡极大的战争 ❺〈医〉多血质的：～ adam 多血质的人 ❻嗜血的，嗜杀的 Ⅱ *is.* 杀人者，凶手：Ben öldürülürsem, kanlım kayınlarımdır. 如果我被害了，那么凶手就是我的那些内弟。◇(*-le*) **～ bıçaklı** (**olmak**) 与某人不共戴天，与某人是死对头；与某人大打出手：Emin bey Ali'yle kanlı bıçaklı denecek derecede korkunç bir şekilde dargındır. 艾敏先生对阿里恨之入骨，与阿里称得上是不共戴天。**～ canlı** 气色好的，健康的，健壮的，结实的，硬朗的：Mustafa'nın yaşı yetmişi geçkin. Fakat henüz kanlı canlı. 穆斯塔法年逾古稀，但是气色还不错。**～ gömleği** 血海深仇 (*-i*) **～ gömleğini giymek** 与某人有冤仇，得罪：Niçin bana hakaret ediyorsun, senin kanlı gömleğini giyen ben değilim ki! 你为什么要羞辱我，我又和你没仇？**～ katil** 杀人如麻的人，嗜杀成性的人，残忍的凶手，血债累累的凶手 **～ kuyu** ①屠宰场接牲畜血的井 ②奥斯曼时期监牢里抛尸的井 ③奥斯曼时期施酷刑的井 **～ olmak** 有血海深仇，有不共戴天之仇，结怨，结仇 **～ yaş**(**lar**) **dökmek** 泪如泉涌，嚎啕大哭；极其悲伤 **◆Kanlı gömlek gizlenenemez.** 纸里包不住火；要想人不知，除非己莫为。

kanlı basur *is.* 〈医〉痢疾

kanlı sürgün *is.* 〈医〉痢疾

kanmak, -ar (*-e*) ❶相信 ❷听信，轻信，受骗：Dolandırıcıya kandı. 他听信了骗子的话。❸满足：Suya kandım. 我喝足了水。Gezmeye kandı. 他玩够了。Acıkan doymam, susayan kanmam sanır. 【成】肚饥自信食无尽，口渴自感饮无休。◇**kana kana** 饱饱地，足足地：Çeşmeden kana kana su içtim. 我在井边足足地喝了一通水。(*-le*) **kanmayarak** 不仅，不只

kanmazlık, -ğı *is.* 贪婪，不满足

kano (法) *is.* ❶小舢板 ❷赛艇

kanon (法) *is.* 〈乐〉轮唱(曲)

kanotiye (法) *is.* 扁平的狭边草帽

kan portakal *is.* 血橙

kanrengi *is.* 血红色

kansa *is.* 〈动〉(鸟类的)嗉囊

kanser (法) *is.* 癌，癌症：Kanser artık umutsuz bir hastalık olmaktan çıktı. 癌症已不是绝症。◇～ **ilâcı** 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货

kanser bilimi *is.* 癌学

kanserleşmek (*nsz*) 癌变，癌化

kanserli Ⅰ *s.* ❶癌性的，发生癌变的：～ organ 癌变器官 ～ tümör 癌肿 ～ ur 癌瘤 ❷患有癌症的：～ hasta 癌症患者 Ⅱ *is.* 癌症患者

kanserofobi *is.* 癌病恐怖

kanseroloji (法) *is.* 癌学

kansız *s.* ❶无血迹的，不带血的：～ gömlek 无血迹的衬衣 ❷不流血的，无人员伤亡的：～ ameliyat 无血手术 ～ bir devrim 不流血的革命 ❸贫血的；失血过多的 ❹【转】无情无义的，冷漠的；缺乏血性的，胆怯的 ◇～ **cansız** 贫血的，虚弱的，憔悴的

kansızlaşmak (*nsz*) 贫血

kansızlık, -ğı *is.* ❶〈医〉贫血：demir eksikliği ～ı 缺铁性贫血 ❷【转】无情无义，冷漠；胆怯 ❸【转】卑劣

kant (阿) *is.* 热柠檬汁

kantar (阿) *is.* ❶(提)秤，杆秤：～ ağası 〈史〉计量管理员，校称员 ～ kolu 秤杆 ～ resmi 秤头税 ～ topu 秤砣 ❷〈史〉坎塔尔(一种重量单位，约合 56.452 千克) ◇～ **gitmek** 【转】破口大骂，痛斥 (*-i*) ～**a çekmek** ①过秤，称量 ②【转】测试，考验，评价(某人) ③【转】掂量，斟酌，考虑，盘算 ～**a gelmek** 可以称重 (*-i*) ～**a vurmak** ①过秤，称量 ②【转】测试，考验，评价(某人) ③【转】掂量，斟酌，考虑，盘算：Teklifin müspet ve menfi yönlerini kantara vurduktan sonra kabul etmeye karar verdim. 对这项建议的利弊进行掂量之后我决定接受。～**ı belinde** 【转】心中有杆秤的，精明的，不上当的 ～**ın top**(**uz**)**unu kaçırmak** 【转】过火，过分，出格 ～**ıyla basmak** 激怒，惹恼

kantar kabağı *is.* 【俗】葫芦

kantarcı *is.* ❶制售杆秤的人 ❷(集市上称量货物重量并收税的)过磅员

kantarcılık, -ğı *is.* ❶制售杆秤 ❷过秤

kantariye [kanta:riye] (阿) *is.* 【旧】过秤费，过秤税

kantarla [kanta'rla] *zf.* 大量地，多多地：Dostluk (或 muhabbet) kantarla, hesap (或 alışveriş) miskalle. 【成】友谊要多多地建立，买卖要一点点地做。Hastalık kantarla girer, miskalle çıkar. 【成】病来如山倒，病去如抽丝。

kantarlamak (*-i*) ❶过秤，称量 ❷【转】测试，考验，评价(某人) ❸【转】掂量，考虑，盘算

kantarlı Ⅰ *s.* 有秤的，用秤的；论斤卖的 Ⅱ *is.* 【俚】辱骂，大骂：～ küfür 破口大骂 ◇～**yı atmak** (或 **basmak, çekmek, savurmak**) 辱骂，大骂：Öfkeli adam karşısındakine katarlıyı savurdu. 恼羞成怒的人把他面前的人骂了个狗血喷头。

kantarma *is.* 嚼子，衔铁

kantaron (希) *is.* 〈植〉矢车菊(*Centaurea*)

kan taşı *is.* 〈地〉鸡血石，血滴石，血石玉髓，血星石；赤铁矿，红铁矿

kantat (法) *is.* 〈乐〉康塔塔，大合唱

kantin (法) *is.* ❶(兵营、学校、工厂等机构的)内部食堂，小卖部 ❷【转】假话，谎言；废话，

无稽之谈 ◇～ **atmak** 【俚】撒谎，胡说八道

kantinci *is.* 经营内部食堂的人；经营内部小卖部的人

kantincilik, -ği *is.* 经营内部食堂；经营内部小卖部

kantiyane *is.*〈植〉龙胆属(*Gentiana*)植物，龙胆

kanto [ka'nto] (意) *is.* 歌，歌舞表演

kantocu *is.* 女歌手

kantoculuk, -ğu *is.* 歌舞表演

kanton (法) *is.* (瑞士的)州；(法国的)区

kantonit (法) *is.* 〈地〉方铜蓝

kanun[1] [ka:nu:n] (阿) *is.* ❶法，法律，习惯法；行为规范；法典：～ koyucu 议员，立法者，立法机构成员 ～ maddesi 法律条款 ～ tasarısı 法案，议案，法律提案 ceza ～u 刑法 medeni ～ 民法，罗马法，国内法 ❷(自然)法则，(自然)规律，定律，定理：yerçekimi ～u 万有引力定律 Doğum ve ölüm bir doğa kanunudur. 生与死是自然规律。❸〈史〉军警 ◇ **～ koymak** 立法 **～a aykırı** 违法的，非法的 **～a uygun** 合法的

kanun[2] [ka:nu:n] (阿) *is.* 〈乐〉卡农琴

kânun [ka:nu:n] (阿) *is.* 一年首末月：ilk ～ 12 月 ikinci ～ 1 月

kanuncu *is.* ❶演奏卡农琴的琴手 ❷制售卡农琴的人

kanun dışı *is.* 非法的，违法的

kanunen [ka:nu:'nen] (阿) *zf.* 依法，根据法律：～ yapılması gerekli işlem 需依法办理的手续

kanunî[1] [ka:nu:ni:] (阿) *s.* 合法的，依法的

kanunî[2] [ka:nu:ni:] (阿) *s.* 演奏卡农琴的琴手

kanuniyet [ka:nu:niyet] (阿) *is.* 法律效力 ◇**～ kesp etmek** 获得法律效力：Hükûmet teklifi parlâmentodan geçerek kanuniyet kesp etti. 政府提案经议会批准后获得法律效力。

kanunlaşmak (*nsz*) 成为法律，法律化

kanunlaştırılmak (*nsz*) kanunlaştırmak 的被动态

kanunlaştırmak (*-i*) kanunlaşmak 的使动态

kanunlu *s.* 依法的，合法的

kanunluk, -ğu *is.* 依法，合法

kanunname [ka:nunna:me] (阿-波) *is.* 法典

kanunsuz *s.* ❶无法律的 ❷非法的，违法的：Yönetici başından korktu, bu kanunsuz işi yapmadı. 那当官儿的怕出事，这非法的事他没做。

kanunsuzluk, -ğu *is.* 无法；非法

kanunuesasî [ka:nu:'nuesa:si:] (阿) *is.* 【旧】宪法

kânunuevvel [kâ:nu:'nuevvel] (阿) *is.* 【旧】12 月

kânunusani [kâ:nu:'nusa:ni] (阿) *is.* 【旧】1 月

kanyak, -ğı *is.* 法国科涅克白兰地酒

kanyon (英) *is.* 峡谷

kaolin (汉) *is.* 高岭土

kaolinit (法) *is.* 〈地〉高岭石

kaolinli *s.* (含)高岭土的

kaos [ka'os] (法) *is.* ❶混沌 ❷纷乱，混乱，无秩序

kap[1]**, -bı** *is.* ❶容器：Yağ alacağım, ama bir kap gerek. 我要买油，不过得有个东西盛。❷锅碗瓢盆坛坛罐罐：su ～ı 水罐 ❸(装在盘子等容器中的)一道(饭、菜)，一份儿：İki kap yemek yediler. 他们吃了两份儿饭。❹覆盖物：kitap ～ı 书皮 kürk ～ı 皮衣套儿 ◇**～ kacak** 锅碗瓢盆 **～ yok, kacak yok** 缺东少西 (*-i*) **～a koymak** 类比；解决，摆平 **～i dar** 气量

小的，易怒的 **～ınа sığmamak** 冲动；难以克制情绪；焦急；慌乱；精力充沛：Sevincinden kabına sığamıyor. 他兴奋异常。

kap[2] (法) *is.* 披肩，短斗篷，短披风

kâp, -bı [kâ:p] (阿) *is.* 【旧】〈解〉距骨 ◇(*-in*) **～ına varamamak** 【转】与某人相比望尘莫及，逊色

kapacık, -ğı *is.* ❶小盖 ❷〈解〉小瓣

kapak, -ğı *is.* ❶盖儿，塞儿，表蒙：～ taşı (厕所、坟墓等用于封盖的)石板 cep ～ı 兜盖 göz ～ı 眼皮 sandık ～ı 箱盖 şişe ～ı 瓶塞儿 tencere ～ı 锅盖 ❷书皮，封皮，封面：～ başlığı 扉页，书名页 defter ～ı 笔记本封面 kitap ～ı 书皮 ❸〈解〉瓣，瓣膜；眼皮 ❹圆木锯板时最外侧的两块木板 ❺〈数〉弓形，段，节 ◇**～ kâğıdına pişt vermek** 【俚】干傻事，犯傻 **～ tutmak** 盖盖：Kaynayan kazan kapak tutmaz. 【成】锅盖盖不住沸腾的锅，纸包包不住燃烧的火。**～ vurmak** 隐瞒，掩藏 (*-e*) **～ı atmak** 迁往，前往，逃往(一般指更好的地方)：Ailemi, eşyamı topladım. İstanbul'a kapağı attım. 我带上家人，打点行囊，搬到了伊斯坦布尔。Birkaç defa üniversite imtihanına girdikten sonra nihayet istediği okula kapağı atmıştı. 他参加了几次高考，最终考进了他中意的大学。

kapakçık, -ğı *is.* ❶小盖 ❷〈解〉小瓣：mitral ～ı 〈解〉二尖瓣

kapakeyif *is.* 【俚】(印度)大麻

kapak kızı *is.* 封面女郎

kapaklanma *is.* kapaklanmak 的动名词：Basmasıyla ayağı kayıp güvertenin üstüne kapaklanması bir oldu. 他一落脚，脚底一滑，就栽倒在甲板上。

kapaklanmak (*nsz*) ❶栽倒，(向前)跌倒：Gözlerim kararıyor, biraz sonra yüzükoyun kapaklanacağım gibi. 我的眼前发黑，仿佛马上就要栽倒。Koşuda bir at kapaklandı. 比赛中一匹马栽倒了。❷(帆船因大风或暴雨等)倾覆

kapaklı *s.* ❶有塞儿的，有盖儿的 ❷秘密的

kapaklık, -ğı *is.* (厕所、坟墓等用于封盖的)石板

kapak resmi *is.* 封面照片

kapaksız *s.* ❶无盖儿的，无塞儿的 ❷【转】口无遮拦的，无教养的，无礼的，粗俗的：Ne kapaksız çocuk! 这孩子真没有教养！

kapalı *s.* ve *zf.* ❶(门)关闭的，(用盖儿、塞儿、布等)盖住的，封住的，遮住的；(妇女)蒙面的：～ bir kapı 关着的门 ～ hece 〈语〉闭音节 ～ kadın 蒙面女人 ～ sandık 盖着的箱子 ～ yüz 蒙着的脸 Herkesin tenceresi kapalı kaynar. 【成】一个人过得好不好，只有他自己知道。❷隔绝的：～ eğitim 封闭教育 ～ iktisat 自给自足经济 ～ rejim 封闭的制度 ❸封闭的，非露天的，室内的 ❹被封锁的，(交通)被切断的，禁止(或无法)通行的：onarım için ～ yol 因维修而禁止通行的道路 ❺隐晦的，不明说的：～ söz 含糊的话 ❻阴暗的，多云的：～ hava 阴天 ❼停工的，停业的；下班的，关门的：～ fabrika 停工的工厂 Bakkal kapalı. 商店打烊了。Envanter dolayısıyla mağazamız kapalıdır. 本店盘点，暂停营业。❽秘密的，不公开的：～ duruşma 秘密审判 ～ görüşme 秘密会谈 ～ oturum 秘密会议 ❾内向的：～ ruhlu 性格内向的 ◇**～ devre** 闭合电路，闭路：～ devre televizyon sistemi 闭路电视系统 **～ dükkâna kira vermek** 【俚】订婚 **～ geçmek** 避重就轻，避而不谈：Genel müdürü, asıl öğrenmek istediğimiz konuyu kapalı geçmiştir. 总经理避而不谈我们真正想了解的问题。**～ gişe** (影剧院)票已售完 **～ kalmak** ①保密，未公开，不为人所知 ②关闭，遮着，盖着 ③隔绝：Üç gün evde kapalı kaldı. 他在家里 3 天闭门不出。④(情绪)不受影响，不为所动，无动于衷：Kişi bir şiirden duygulanır ya da ona kapalı kalır. 人可能因诗而感动，也可能对诗无动于衷。**～ kapı** 秘密的，不公开的：Yönetim kurulu, bu kararı bir kapalı kapı toplantısında verdi. 执行委员会在一次秘密会议上作出了这一决定。**～ kitap** 谜，秘密，不为人所知的东西：O adamın gençlik yılları kapalı bir kitap. 那个人的青年时代是一个谜。**～ konuşmak** 暗示，打哑谜：Ben açık sözlü bir insanım, kapalı konuşmalara gelemem. 我快人快语，不会打哑谜。**～ kutu** ①闷葫芦；守口如瓶的人：O bir kapalı kutudur. 他这个

人是个闷葫芦。②秘密，不为人知的事物，暗箱 **～ yer korkusu** 〈医〉幽闭恐怖，禁闭恐怖 **～ yetişmek** 在封闭的环境中长大

kapalı çarşı *is.* 室内市场，非露天市场

kapalılık, -ğı *is.* ❶关闭，封闭 ❷〈文〉晦涩，隐晦，拐弯抹角

kapalı tohumlular *ç.is.* 〈植〉被子植物纲

kapama *is.* ❶ kapamak 的动名词：ağaç ～sı 〈军〉树干鹿砦 ❷大葱莴苣炖羊肉 ❸【旧】衣服，衣着，穿戴 ❹姘妇，姘头

kapamacı *is.* 【旧】销售成衣的人，成衣店

kapamak (*-i*) ❶关，闭，盖；填，堵：çekmeceyi ～ 关上抽屉 deliği ～ 堵洞 dolabı ～ 关上柜子 kapı ～ 关门 kitabı ～ 合上书 musluğu ～ 拧紧水龙头 radyoyu ～ 关掉收音机 sandığı ～ 盖上箱子 ❷封锁，封闭；切断(交通、电源等)：elektriği ～ 切断电源 yolu ～ 封锁道路，禁止通行 ❸遮挡，遮盖：yüzünü ～ 蒙住脸 Bu yapı manzarayı kapadı. 这座楼挡住了风景。Zehra birdenbire iki avucunu da yüzüne kapadı, kısa ve keskin bir çığlık kopardı. 泽赫拉突然用双手捂住脸，发出短促而尖利的叫声。❹终止(讨论)：Bu konuyu kapayalım. 这个问题就谈到这儿吧！❹拘禁，关押：Suçluları ceza evlerine kapadılar. 他们把犯人关进了牢房。Tavukları kümese kapadılar. 他们把鸡关进了鸡笼。❻贮藏，囤积：Vurguncular kumaşları kapamışlar. 投机商们把布匹囤积起来了。❼收存：Kitapları dolaba kapamışlar. 他们把书锁进了柜子。❽封存，关闭，查封，封禁，取缔：fabrikayı ～ 查封工厂 gazeteyi ～ 查封报纸 ❾结清(帐目)，抵消：İkarmiye borçlarımı kapar. 中大奖能使我还清债务。

kapan[1] *is.* ❶(抓捕野兽用的)夹子，捕兽机：fare ～ı 老鼠夹 ❷【转】陷井，圈套 ◇**～ kurmak** ①下夹子，设捕兽机 ②【转】设陷阱，陷害 **～a düşmek** 中圈套，落入陷井；陷入困境；被抓住：Sonunda hırsızlar kapana düşerek yakayı ele vermişlerdi. 最终窃贼们还是落入了圈套，被抓了个正着。**～a düşürmek** 使中圈套，使落入陷井，陷害 **～a girmek** 中圈套，落入陷井；陷入困境；被抓住 **～a kaymak** 中圈套，落入陷井；陷入困境 **～a kısılmak** 中圈套，落入陷井；陷入困境；被抓住：Eşkıyalar kapana kısıldıklarını anlayınca kaçmaya kalkıştılar. 匪徒们发现中了圈套，企图逃走。**～a kıstırmak** 使中圈套，使落入陷井，陷害 (*-i*) **～a koymak** 使中圈套，使落入陷井，陷害：Onlar beni kapana koyacaklarını sanadursunlar. 他们以为我会上他们的圈套，让他们作梦去吧。**～a sıkışmak** 被套牢，被夹住：Bir tilkinin kuyruğu kapana sıkışmış. 有一只狐狸，尾巴被捕兽夹夹住了。(*-i*) **～a sıkıştırmak** ①使中圈套，陷害 ②使难堪，使尴尬：Fikirlerindeki çelişmeyi belirtip adamı kıskıvrak bir kapana sıkıştırır. 他指出了这些想法中相矛盾的地方，使那人非常尴尬。**～a tutulmak** 中圈套，落入陷井；陷入困境；被抓住：Yavrum kapana tutulmak istemiyorsan elini çabuk tut. 小子！你要是不想被抓住，就手脚麻利点儿！**～a yakalanmak** 中圈套，落入陷井；陷入困境；被抓住

kapan[2] *is.* 【俗】(用于作物幼苗防冻的)苇席或草席

kapan[3] *is.* (阿) 〈史〉❶大称 ❷(粮油市场上的)官方大称，大称房：～ hakkı 过磅费 ❸粮油市场，粮油交易所：～ naibi 粮油市场管理员 un ～ı 面粉市场 yağ ～ı 油料市场

kapanca[1] *is.* ❶小夹子，捕鸟夹，小型捕兽机 ❷【转】陷井，圈套

kapanca[2] *is.* 【俗】(用于作物幼苗防冻的)苇席或草席

kapancı *is.* 〈史〉粮油市场磅房管理员

kapandırmak (*-i*) ❶使栽倒，(向前)跌倒 ❷使(帆船)倾覆

kapan duygu *is.* 〈医〉自发病，特发病

kapan duygusal *s.* 〈医〉自发的，特发的

kapanık *s.* ❶封闭的；遮盖的，覆盖的：～ bir oda 封闭的房间 karla ～ yol 大雪覆盖的道路 ❷【转】使人感到压抑(沉闷)的：～ yer 压抑的地方 ❸(天气)阴的，多云的：～ hava 多云天气，阴天 ❹内向的，孤僻的 ◇**～ mizaçlı** 内向的，孤僻的：Kapanık mizaçlı adamla hergün düşüp kalkmak insanı âdeta sinirlendiriyor. 每天同内向孤僻的人待在一起，都快把人逼疯了。

kapanış *is.* kapanmak 的动名词：～ töreni 闭幕式

kapanmak (*nsz*) ❶ kapamak 的被动态：Delik kapandı. 洞被堵上了。Dolap kapandı. 柜子关上了。Suçlular ceza evlerine kapandılar. 罪犯们被关进了监狱。❷(妇女)蒙面：Bu kız on iki yaşına geldi; artık kapanmalı. 这丫头已经 12 岁了，该蒙面了。❸(*-e*) (把自己)关起来，闭门不出：Evimden bereket gitti diye odasına kapanmıştı. 他闭门不出是因为他已经穷困潦倒。Rahatça çalışmak istediğim zamanlar buraya kapanırım ve kimse girmesin diye bazen içerden de kapıyı kilitlerim. 如果想自由自在地工作，我就躲到这儿来，有时还把门反锁上，不让任何人进来。❹ (*-e*) 俯身，爬下：Kral korkmuş, yere kapanıp yalvarmış. 国王害怕了，爬在地上求饶。Masada duran mektubun görünmemesi için üstüne kapandı. 他趴到桌子上，不让别人看见放在上面的信。❺【转】致力于，全心(做某事)：Tercüme etmeye hazırlandığı romanın üstüne kapandı. 他一门心思准备翻译那部小说。❻停业，停工，下班，关门，(学校等)放假：Dükkânlar gece onda kapanır. 店铺夜间 10 点停止营业。Okullar yazın kapanır. 学校夏天放假。Sinemalar kapandı. 电影院关门了。❼结束，中止：Altı yüzyıllık bir saltanattan sonra Osmanlı hanedanı kapandı. 在经历了 6 个世纪的统治之后，奥斯曼帝国寿终正寝了。Arif sustu. Hacı Bey de üstelemedi. Söz de burada kapanmış oldu. 阿里夫不支声，哈吉先生也不再说，话到这儿就算说完了。Yazlıktan dönünce o mesele kapandı. 他从别墅回来以后，那件事就解决了。❽(伤口)愈合 ❾失明：Kazadan sonra bir gözü kapandı. 出事后，他的一只眼睛失明了。❿向前摔倒：Çocuk, ayağı takılınca kapandı. 这孩子脚下一绊，摔了个大马爬。Gözlerim kararıyor, biraz sonra yüzükoyun kapaklanacağım gibi. 我的眼前发黑，仿佛马上就要栽倒。❶❶(足球比赛)收缩防守 ❶❷天阴 ◇(*-e*) **kapanıp kalmak** (把自己)关起来，闭门不出

kapantı *is.* 〈语〉闭止(音)

kapari [ka'pari] (希) *is.* 〈植〉山柑属，刺山柑

kaparna *is.* 【俚】情人，姘头：O enayileri tanırım, onun biri Ali Bey'in kaparnasıdır. 那些傻货我认识，其中有一个是阿里先生的情人。

kaparo [kapa'ro] (意) *is.* 定金，保证金 ◇～ **vermek** 交纳定金，交纳保证金

kaparoz *is.* 【俚】不义之财，非法所得，脏物，脏款 ◇～ **etmek** 抢劫，偷窃，诈取：Ulan bu papelleri nereden kaparoz ettin? 你小子这些钱是从哪来弄来的？

kaparozcu *s. ve is.* 【俚】扒手，骗子，抢劫者：Kaparozcunun biridir, yan çiz! 他是个小偷，离他远点儿！

kaparozculuk, -ğu *is.* 【俚】扒窃，诈骗，抢劫：Kaparozculuk sökmez oldu bu memlekette artık. 在这个国家，坑蒙拐骗已不可能得逞了。◇～ **etmek** 扒窃，诈骗，抢劫：Bu zamanda kaparozculuk etmeden zor yaşanıyor. 这年月不坑蒙拐骗就很难活下去。

kaparozlamak (*-i*) 获得不义之财

kapasite *is.* ❶容量，容积，体积：Bu tankerin kapasitesi on tondur. 这个油箱的容量为 10 吨。❷〈物〉电容 ❸【转】智能，才智，才能：Onun kapasitesi ile bu işi başarmaya elverişlidir. 以他的能力办成这件事是绰绰有余的。❹(生产)能力，(最高)生产率：～ maliyeti 足量成本，生产能量成本，能力维持费用 Fabrika tam kapasite ile çalışıyor. 工厂正在全力以赴地进行生产。❺身份，地位，职位：sahsî ～siyle 以个人身份

kapatılış *is.* kapatılmak 的动名词

kapatılmak (*nsz*) kapatmak 的被动态

kapatış *is.* kapatmak 的动名词

kapatma *is.* ❶ kapatmak 的动名词 ❷情妇，姘头 ❸以非法手段以低于实际价值获得的物品，不义之财 ❹(篮球比赛)阻挡

kapatmak (*-i*) ❶ kapamak 的使动态：kapı ～ 关门 kapağı ～ 盖盖儿 tavukları kümese ～ 把鸡关进鸡笼 ❷非法或以其它不正常手段以低价购买：Öbür fırmaların kararsız davrandıkları bir saat içinde ilçenin yarı tütününü kapattı. 当其它公司还在举棋不定的时候，他已经低价购进了这个县的一半烟草。❸养(情妇)，与某人姘居 ❹查封，取缔：gazete ～ 查

封报社 Belediye lokantayı kapattı. 市政府查封了这家餐馆。❺结(帐)，结算：hesap ～ 结帐 ❻完成，结束，了结：Çocukluk, talebelik devrini kapatmış bir genç memurdum. 我度过了童年和求学期，已经成了一名年轻的公务员。Dallanıp budaklanmasına fırsat vermeden bir an önce bu meseleyi kapatmak gereklidir. 应该尽快把这件事了结了，别让它复杂化了！❼搁置：Artık bu konuyu kapatalım. 好！这个问题我们不说了。❽使无可奈何

kapattırmak (*-i*) kapatmak 的使动态

kapçak, -ğı *is.* 长柄钩

kapçık, -ğı *is.* ❶小容器 ❷弹壳：fişek ～ı 弹壳 ❸〈植〉外皮，外果壳，壳 ❹【转】毫无价值的外表部分 ◇～ **meyve** 瘦果

kapçıklı *s.* 有壳的：～ tohum 有外壳的种子

kapelâ (意) *is.* 帽子

kapı *is.* ❶门，大门；门扉，门扇：～ başarığı (或 dayağı) 顶门杠 ～ demiri 门插销 ～ halkası 门环 ～ kolu 门把手 ～ odunu 顶门杠 bahçe ～sı 花园大门 oda ～sı 房门 Kocası kapıyı çekmiş, ıslık çalarak merdivenleri inip gitmişti. 他的丈夫拉开门，吹着口哨下了楼。❷门户，通道；山口，峡道：Kafkas ～ları 高加索峡道 Hırsıza kapı olmaz. 【成】再好的门也是防君子不防小人。❸门路，门子：Bütün kapılar yüzüne kapandı. 他四处碰壁，求告无门。Onların başvuracağı her kapıya gitmiş. 能走的门路他们都走过了。Paranın açmayacağı kapı yok. 【成】有钱能使鬼推磨。❹工作；工作单位：Yeni kapısı iyi imiş. 听说他新找的工作不错。❺【旧】政府机构；衙门：hükûmet ～sı 政府机构 ❻串门的去处：Bu gün yine kaç kapı dolaştın? 今天你又串了几家的门？❼【转】支出项目：Bayram geldi, yine masraf kapıları açıldı 过节了，又花了不少钱。◇～ **açılmak** 出现希望，出现机会：Dualarında hayırlı kapılar açılmasını diliyordu. 他祈祷老天显灵。(*-den*) ～ **açmak** ①开价：Evvelâ kapıyı yedi yüz milyon liradan açtı, nihayet beş yüz milyona sulh oldu. 他开价 7 亿里拉，最后以 5 亿里拉成交。②(首先)提起，谈及 ③做示范 ～ **ağası** 〈史〉①君王巡猎时陪伴左右的大太监 ②宰相府大总管 ～ **ağzı** ①门口 ②线索 ～ **almak** 15 子棋中一步至少赢两个子 ～ **aralığı** ①相对两个房门之间的空地 ②私生子：Boş ver şu kapı aralığına. 别理这个私生子！～ **aramak** ①找工作 ②串门 ～ **baca** 住房，住宅 ～ **baca açık** 门户洞开的，不设防的，缺乏保护的；漏洞多的 ～ **baca kilitli** 严加防守，严密的，没有漏洞的 ～ **bir komşu** 近邻，隔壁，对门：O zamanlar Ali'lerle kapı bir komşu idik. 那时我们和阿里夫妇是隔壁。Onun akrabaları benim kapı bir komşumdur. 他的亲戚是我们的隔壁邻居。～ **bulmak** 找到工作，找到落脚之处：Beijing'e gelmişsin, bari bir kapı bulabildin mi, kapı bulamadınsa hiç söyleyip durma hepsi boştur. 听说你到北京来了，找到工作了吗？如果找不到工作，说什么也没用。～ **çalmak** ①敲门 ②【转】求人，求助 ～ **çuhadarı** 〈史〉(尤指奥斯曼时期的)邮差，信差 ～ **değiştirmek** 跳槽，改换门庭：Bir yılda dört kapı değiştirdi. 他一年跳了 4 次槽。(*-i*) ～ **dışarı atmak** 赶出门外，逐出家门：Sonunda kadın onu ele geçirmiş, kapı dışarı atmış. 最后，女人抓住了他，把他赶出了家门。Şu soysuza bak, mal sahibi olunca beni kapı dışarı atacakmış. 你要当心那个卑鄙小人，要是让他当了家，他会把我赶出家门的。(*-i*) ～ **dışarı etmek** 赶出门外，逐出家门：Babası onu kapı dışarı etti. 他的父亲把他逐出了家门。Doğrusunu isterseniz onu çoktan kapı dışarı etmeliydim, ama yüreğim kaldırmıyor, acıyorum. 说老实话，我早就应该把他赶出门，但是我可怜他，于心不忍。Sopasını kaptığı gibi kapı dışarı etmiş. 她抓起一根木棒就打，把他赶出家门。～ **duvar olmak** 无人应门：Evden sesler geldiği hâlde kapı duvar olmuş; bir türlü açılmamış. 屋里虽然有响动，但就是大门紧闭，没有打开。～ **gibi** 高大的，魁梧的，人高马大的：～ gibi adam 魁梧的人 Küçük bir hastalık o kapı gibi adamı ölüme kadar götürdü. 一场小病，就要了这条大汉的命。Evlât acısı, gam, kasavet kapı gibi kadını eritmiş; adeta iğneye döndürmüş. 仇恨、悲伤和忧愁使这个人高马大的女人形容枯槁，瘦弱不堪。～ **halkı** 军政大员、大户人家的亲兵、家丁、仆佣等的总称：Konağa giren hırsız kapı halkı tarafından kıskıvrak yakalanmıştı. 入室盗窃的小偷被家丁们紧紧地抓住了。～ **gibi kadar** 高大的，魁梧的，人高马大的 ～ **kapamaca**(**sına**) 完全，全都，人去房空地：Onlar kapı kapamaca kaçıktır. 他们全都逃走了。(*-e*) ～ **kapamak** ①切断姻缘 ②关禁闭 ～ ～ **aramak** 到处寻找，挨家挨户地寻找 ～ ～ **dolaşmak** ①串门 ②

四处奔走，四处求告，四处寻找：Kapı kapı dolaşıyor, her hekimden bir ilâç soruyordum. 我四处求医问药。Çağırcı kapı kapı dolaştı, komşuları düğüne çağırdı. 报信的人挨家挨户走，把邻居们请来参加婚礼。**～ ～ gezmek** ①串门 ②四处奔走，四处求告 **～ karşı** 对门 **～ kazanmak** 15 子棋中一步至少赢两个子 **～ komşu** 隔壁：Pek komşu sayılmayız, ama aynı mahalledeyiz. 我们不是对门，但是住在同一个街区。**～ kuzusu** 大门上的便门，门中门，小门，篱笆门，围墙门 **～ mandalı** ①门把手 ②【俚】小人物，微不足道的人 **～ tutmak** 找到工作 **～ yapmak** ①委婉地提出，旁敲侧击，兜圈子，拐弯抹角：Eveledi geveledi neden sonra söyleyeceklerini bir bir ortaya döktü. Gevelemesinin sebebi meğer kapı yapmakmış. 他先是支支唔唔，接下来还是把要说的话一一说了出来。他支唔原来是在兜圈子。②(*-e*) 串门：Bayramda ona kapı yaptık. 过节时，我们到他家去串了个门。③15 子棋中一步至少赢两个子 **～ yavrusu** 大门上的便门，门中门，小门，篱笆门，围墙门 **～ yoldaşı** 同事，同僚：Yirmi yıl aşkın aynı kuruluşta çalıştık, seninle kapı yoldaşıyız. 我们在同一个单位工作了 20 多年，咱们是同事。**～da kalmak** ①吃闭门羹，撞锁：Anahtar bendedir. Onlar sonra kapıda kalırlar. 钥匙在我这里，他们过会儿得吃闭门羹了。②(老姑娘)嫁不出去：komşunun ～da kalmış kızları 邻居家的几位嫁不出去的老姑娘 **～dan atsan bacadan girmek** (或 **düşmek**) 【俗】死皮赖脸，软磨硬泡 **～dan bakmak** 闭门不出 (*-i*) **～dan çevirmek** 挡回，拒之门外：Görücüleri de kapıdan çevirmeyi doğru bulmuyor. 他认为不该把媒人也拒之门外。**～dan ～ya** 挨家挨户地，逐门逐户的 **～dan kovsan bacadan girmek** (或 **düşmek**) 【俗】死皮赖脸，软磨硬泡：Bu adamı kapıdan kovsan bacadan girer; malını pazarlar. 这个人总是软磨硬泡，推销他的产品。**～dan kovulmak** 被开除；失业：Kim ne derse desin aldırma, sonra kapıdan kovulursan pişmanlık fayda vermez. 别人怎么说，你不要理睬，否则，以后你要是被开除了，哭都来不及。**～dan savsan bacadan girmek** (或 **düşmek**) 【俗】死皮赖脸，软磨硬泡 **～lar yüzüne** (或 **üzerine, üstüne**) **kapanmak** 碰钉子，吃闭门羹 **～ları açık tutmak** 留有余地 **～ları kapamak** 不留余地 **～nın doksan ipini çekmek** ①走东家，串西家：Her akşam doksan kapının ipinin çeker, lâf taşırmış. 她每天晚上都要到处串门，东家长李家短地传闲话。②东奔西走，求爷爷告奶奶：Bir günde doksan kapının ipini çeker, uğramadığı yer kalmaz. 他一天之内东奔西走，求爷爷告奶奶，没有他没求过的地方。**～nın ipini çekmek** ①走东家，串西家；串门：Ali akşam demez, sabah demez her kapının ipini çekmekten çekinmez. 阿里总是不分早晚走东家串西家。Teklif ve tekellüften azade olduğumuz malûm. İstediğin dakika kapının ipini çekerek gelirsin. 您知道我们是没有那么多客套和规矩的，您随时可以来串串门。②东奔西走，求爷爷告奶奶 **～nın önüne koymak** 赶出门去，驱逐 (*-in*) **～sı açık** 好客的：Kapım sana açık. 欢迎你到我家来做客！**～sı ardına dayalı** 有条件随时接待来客的 **～sı bacası açık** ①门户洞开的，不设防的，缺乏保护的；漏洞多的：Kapısı bacası açık kanunlarla anarşi elbette önlenemezdi. 用漏洞百出的法律当然防止不了无政府主义。②好客的：Ali Beyciğim, benim kapım, bacam sana her zaman açık. 阿里先生！欢迎你随时到我家来做客！**～sı bacası yok** 破败不堪的房子，摇摇欲坠的房子 **～sı mükemmel vezir** 〈史〉王公大臣，封疆大吏 **～sı olmak** 需要…般的花费 **～sına dayanmak** 登门索要：Nihayet bir sene sonra bir gün kapıma dayandı. 终于在一年后的某一天，他找上门来了。**～sına kilit vurmak** 锁门(禁止出入、停工、停业等) (*-in*) **～sında büyümek** 出身于，在某人身边长大 (*-in*) **～sında çalışmak** 效力于 **～sından olmak** 被开除；失业：Elin dediğine kapıldık, kapımızdan olduk. 我们轻信别人的话，结果被开除了。**～sını açık tutmak** 好客 **～sını açmak** 邀请，接待 **～sını aşındırmak** ①是…的常客，经常造访，经常前往：Cami kapısını aşındırır. 他常去清真寺。Komşu kapısını aşındıracağına evinin işine bak. 你别总往邻居家跑，还是去干好自己的家务事吧！②纠缠：Allah'ın günü kapımı aşındırmasından bıktım. 我讨厌他几乎每天都来纠缠我。Her gün kapımı aşındırdı, sonunda istediğini kopardı. 她每天都缠着我，最后终于如愿以偿了。(*-in*) **～sını çalmak** ①求助于：İskele memurluğu isteyen işçiler hep benim kapımı çalıyorlar. 那些想当码头管理员的工人几乎都来找我。Kapısını kimse çalmıyor. 他的家门可罗雀。②【转】加害于：Çalma elin kapısını çalarlar kapını. 【成】善有善报，恶有恶报。**～sını yapmak** 委婉地提出，旁敲侧击，兜圈子，拐弯抹角 **～sının ipini çeken alacaklılar** 上门讨债的债主 **～sının köpeği olmak** 做走狗 **～ya bacaya çıkmamak** 闭门不出，足不出户 **～ya dayanmak**

(或 **dikilmek**) ①临近，不可回避：Kış kapıya dayandı, daha kömür alamadık. 冬天就要到了，可我们还没有买到煤。②找上门，逼上门来：Alacaklılar kapıya dayandılar. 债主们逼上门来了。Kapıya dayandı beş milyon lira istedi. 他找上门来，索要 5 百万里拉。İkindi üzeri memurlar (polisler) kapıya dayandılar. 下午，警官们找上门来了。③经常出现：Kapıya bir araba dayandı. 有一辆车总是出现。**～ya kilit asmak** 【转】破产 **～ya vurmak** 敲门：Hafifçe kapıya vurdu. 他轻轻地敲了敲门。**～yı açmak** 【转】①开始，开价 ②做示范 **～yı büyük açmak** 耗资巨大，挥霍无度，大把花钱；下大赌注，豪赌 **～yı dışardan kapatmak** 【俚】滚蛋 **～yı geniş açmak** 耗资巨大，挥霍无度，大把花钱；下大赌注，豪赌 **～yı göstermek** 轰走，赶走，驱逐 **～yı (kırıp) odun etmek** 【成】砸锅卖铁：Beklenmedik masraflar çıkınca kapıyı odun ettik, sorunu çözümledik. 由于出于了意想不到的花销，所以我们砸锅卖铁把问题解决了。**～yı vurmak** ①敲门 ②使劲关门：Lârp diye kapıyı vurdu. 他砰地一声关上了门。◆**Kapı arkası bile gurbet.** 出门在外，再近也不是自己的家。**Kapının iyi kapa, komşunu hırsız etme.** 自家的门自关紧，莫把邻居当盗贼。

kapıcı *is.* 门房，看门人：apartman ～sı 公寓看门人 daire ～sı 单位门房

kapıcık, -ğı *is.* 〈植〉珠孔；卵孔

kapıcılık, -ğı *is.* 门房的差事，门房的身分

kapıkâhyası, kapıkethüdası *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期外省、部门、外国在朝廷办事的官员

kapı kule *is.* 〈史〉门楼，箭楼

kapı kulu *is.* ❶〈史〉(奥斯曼帝国的)禁卫军，御林军：～ süvarileri 御林军骑兵 ❷【转】仆人，侍役，听差；奴才；走狗，喽罗

kapılandırmak (*-i*, *-e*) kapılanmak 的使动态

kapılanmak (*-e*) ❶就业，从事…工作，〈史〉任新职：Sevmediğim bir işe hayat güvencesi nedeniyle kapılandım. 为了生计我从事了一项不喜欢的工作。❷【转】投靠，投奔

kapılgan *s.* ❶易受影响的，易产生某种情感的；易生情的 ❷轻信的，耳根子软的，易上当的

kapılganlık, -ğı *is.* ❶易受影响，易产生某种情感；易生情 ❷轻信，耳根子软，易上当

kapılı *s.* ❶有门的：geniş ～ bir oda 有宽门的房间 iki ～ bir oda 有两道门的房间 ❷【转】有工作的 ◇**～ bacalı olmak** 惹上官司：Ananın babanın herkesle kapılı bacalı olmasını istersen bu hâlinde devam edersin. 如果你想让你的父母去和所有的人去打官司，那么你就可以继续这样下去。

kapılış *is.* kapılmak 的动名词

kapılma *is.* kapılmak 的动名词：Sokakta çantasının kapılması üzerine kadın feryada başladı. 那女人在街上被了抢了包，于是尖叫起来。

kapılmak (*nsz*, *-e*) ❶ kapmak 的被动态：Aralarından biri akıntıya kapıldığı zaman ötekiler var kuvvetleriyle dayanarak onu geri çekiyorlardı. 一个人被卷进了水流，其他人拼命地拉他。❷【转】陷入(某种情绪)，受影响，受吸引：Onun parlak sözlerine kapılmayınız. 别轻信他的漂亮话。Elin dediğine kapıldık, kapımızdan olduk. 我们轻信别人的话，结果被开除了。Yine bir kıza kapıldım. 我又爱上了一个女孩子。❸【转】卷入，参与：Akla yelken edip bir kere kapıldık şimdi kurtulamıyoruz. 我们脑子一热，再次卷了进去，现在脱不了干系。

kapı oğlanı *is.* 〈史〉❶干杂事的低级职员 ❷使馆的助理翻译

kapısız *s.* ❶无门的 ❷【转】衣食无着的，失业的 ◇**～ bacasız** 破败不堪的 **～ kalmak** 失业

kapış *is.* ❶ kapmak 的动名词 ❷ kapışmak 的动名词 ◇**～ ～** 急不可待地，迫切地：Dağıtılan yemeği dilenciler kapış kapış yediler. 乞丐们狼吞虎咽地把分给他们的食物塞进嘴里。**～ ～ gitmek** (或 **satılmak**) 畅销，卖得快：piyasada ～ ～ satılan plaklar 市场上畅销的唱片

kapışılmak (*nsz*) ❶ kapışmak 的被动态：Batık geminin malları, yağma Hasan'ın böreği gibi kapışıldı. 沉船上的货物就像无主的东西一样被哄抢一空。Yangından kurtarılan elbiseler, yağma Hasan'ın böreği gibi kapışıldı. 被从大火中抢救出来的衣服就像无主的东西一样被哄

抢一空。❷畅销

kapışmak ❶(*-i*) 抢购：Ucuz malları kapıştılar. 他们把便宜货抢购一空。❷争抢；争夺，哄抢 ❸(*nsz*) 争吵，争斗：Düdük çalar çalmaz güreşçiler kapıştılar. 哨声一响，跤手们摔成一团。❹【转】接吻

kapıştırmak (*-i*, *-le*) kapışmak 的使动态：Malını öyle göklere çıkardı ki onları kapıştırdı. 他把他的货吹得天花乱坠，让人抢购一空。İki tarafı birbiriyle kapıştırdı. 他挑唆双方争吵不休。

kapik, -ği *is.* (俄)戈比(百分之一卢布)

kapital, -li (法) *is.* 资本

kapitalist (法) *s.* ve *is.* 资本主义的；资本家，资本主义者：～ rejim 资本主义制度 ～ sınıf 资产阶级

kapitalizm (法) *is.* 资本主义，资本主义制度

kapitasyon (法) *is.* 人头税

kapitone (法) Ⅰ *is.* 绗缝布料 Ⅱ *s.* 绗缝布料制成的，绗缝的

kapitülâsyon (法) *is.* 领事裁判权条款；包含投降条款的协议，投降协议；不平等条约

kapkaç *is.* ❶强夺，扒窃 ❷粗糙的工艺

kapkaççı *is.* ve *s.* ❶强夺者，扒手 ❷靠假货发财的人 ❸【转】撩草的，敷衍的：～ bir önlem 敷衍措施

kapkaççılık, -ğı *is.* ❶强夺，扒窃 ❷僚草，敷衍

kapkara [ka'pkara] *s.* 极黑的：～ gece 漆黑的夜晚 ～ suratlı bir adam 一个脸色黝黑的人 ～ ve katı bir parça ekmek 一片又黑又硬的面包

kapkaranlık [ka'pkaranlık] *s.* 漆黑的，非常黑暗的：Alice başını kaldırıp baktı, yukarısı kapkaranlıktı. 艾丽丝抬头一看，上面一片漆黑。

kaplam *is.* 〈逻〉外延

kaplama Ⅰ *is.* ❶ kaplamak 的动名词 ❷镀层，涂层，漆层；镶板，饰面：Masanın kaplaması kalktı. 桌子的漆层脱落了。Mobilyanın kaplaması attı. 家具的外层开裂了。❸薄木板：ağaç ～ 胶合板 Ⅱ *s.* 有涂层(镶板、饰面)的：Bu bilezik kaplama değil. 这个戒指没有涂层。

kaplamacı *is.* 镀金(或银)匠

kaplamacılık, -ğı *is.* 镀金(或银)手艺

kaplamak (*-i*, *-e*, *-le*) ❶覆盖，遮盖，铺盖：kanapeye kumaş ～ 在沙发上包布 kitap ～ 包书皮 yorgan ～ 套被套儿 Başına buyruk bir alay ördek, yeşil bir düzlüğü kaplamıştı. 在绿茵茵的草地上，有一群自由自在的鸭子。Duvara kâğıt kapladık. 我们用纸糊了墙。Gümüş yüzüğü altınla kapladı. 他在银戒指上镀了金。❷包围：Evlerin bir tarafını yol, üç tarafını da yine çam ormanları kaplar. 房子一面是路，三面是松林。Donlar çözülünce etrafı vıcık vıcık bir çamur deryası kapladı. 冰雪一化，四周变成了烂泥塘。❸充斥，迷漫；散布：Dedikodusu ortalığı kapladı. 关于他已经流言四起。Ortalığı duman kapladı. 周围到处迷漫着烟气。Sokakları sessizlik kapladı. 街上一片寂静。

kaplamalı *s.* 盖以…的，包以…的，涂以…的：meşe ～ duvarlar 包以橡木的墙壁 sapı altın ～ baston 金柄手杖

kaplamlı *s.* 广泛的，广阔的，包罗万象的

kaplan *is.* 〈动〉虎(*Felis tigris*)

kaplanboğan *is.* 〈植〉乌头属植物(*Aconitum napellus*)

kaplan böcek, -ği *is.* 〈动〉绿虎甲(*Cicindela campestris*)

kaplan böcekler *ç.is.* 〈动〉虎甲科(*Cicindelidae*)

kaplanış *is.* laplanmak 动名词

kaplanmak (*nsz*) kaplamak 的被动态：Duvarların kitap rafları ve dolaplarla kaplanmış olduğunu gördü. 她发现墙都被书架和柜子挡住了。Yapının dışı mozaikle kaplandı. 这座建

筑外面贴了马赛克。

kaplan sazan *is.* 〈动〉鲃

kaplatış *is.* kaplatmak 的动名词

kaplatmak (*-i*, *-e*, *-le*) kaplamak 的使动态

kaplayış *is.* kaplamak 的动名词：Bu kimsesiz eserlerin azametli harabeleri çöl ıssızlığı veya orman kaplayışlar altında kayboldu. 这些无主的杰作的壮丽遗址消失在茫茫沙漠或层层叠叠的森林中。

kaplı *s.* 用…包的，用…盖的，用…套的，长满…的：karton ～ kitap 包着书皮的书 çarşaf ～ yorgan 罩着被罩的被子 Baştan başa ince, saf bir altın tabakasıyla kaplıydı. 他满身贴满了薄薄的纯金叶子。Banyomuzun duvarları beyaz fayanslarla kaplı. 我家浴室墙上贴的是白瓷砖。Yemyeşil, yumuşacık otlarla kaplı, geniş, güzel bir bahçeydi. 这儿本来是一个美丽的大花园，园里长满了柔嫩的青草。

kaplıca[1] [kaplı'ca] *is.* 温泉；温泉浴池：～ su 温泉

kaplıca[2] [kaplı'ca] *is.* 〈植〉单粒小麦(*Triticum monococcum*)

kaplık, -ğı Ⅰ *is.* 碗柜，碗厨，碗架 Ⅱ *s.* ❶用于杂志、书籍等封面的：～ kağıt 封面用纸 ❷一碗(盘、盆等)：iki ～ tatlı 两盘甜食

kaplumbağa [kaplu'mbağa] *is.* 〈动〉龟，乌龟(*Testudo*) ◇**～ gibi** 慢性子的，行动迟缓的，慢吞吞的 **～ yürüyüşü** 缓慢行进 **～ya binmek** 行动迟缓

kaplumbağalar [kaplu'mbağalar] *is.* 〈动〉海龟属；龟鳖目(*Chelonia*)

kapma Ⅰ *is.* kapmak 的动名词 Ⅱ *s.* 骗来的

kapmaca *s.* ❶骗来的 ❷见 köşe kapmaca

kapmak, -ar (*-i*) ❶取，抓，抢，夺；抢占，抢夺，抢得：koltuk ～ 抢座位 mevki ～ 抢职位 Yankesici kadının çantasını kaptı. 劫匪抢了女人的包。Biz attık kemik diye, el kaptı ilik diye. 【成】我们扔了当草，别人拣了当宝。❷咬，叼：Dikkat edin, bu köpek kapar. 大家小心，这只狗咬人。Kurt kuzuyu kapmış. 狼叼走了羊羔。❸弄伤，割破；挤压：Testere parmağını kaptı. 锯条划破了他的手指。❹(迅速地)记住，学会：Çocuk her şarkıyı çabuk kapıyor. 小孩子每首歌都学得很快。❺染上，感染：hastalık ～ 得病 huy ～ 染上某种习惯 virüs kapmış bilgisayar programları 感染病毒的计算机程序 İnsan ayaktan, at tırnaktan kapar. 【成】病从脚底生。◇**kapan kapana** ①抢劫 ②抢购 **kapanın elinde kalmak** ①抢手 ②先下手为强，手快者占先 **kapıp koyuvermek** 放纵，使沉缅于：kendilerini zevke kapıp koyuverenler 沉缅于享乐的人 Avcı, köpeklerini tavşanın peşinden kapıp koyuverdi. 猎人放开狗去追兔子。

kapnisit (法) *is.* 〈地〉银星石

kaporta [kapo'rta] (意) *is.* ❶汽车罩盖，(汽车)发动机罩 ❷(船)舱口(盖)

kaportacı *is.* 汽车罩盖修理工

kaportacılık, -ğı *is.* 汽车罩盖修理

kapriçyo [kapri'çyo] (意) *is.* 〈乐〉随想曲，奇想曲，幻想曲

kapris (法) *is.* 狂想，幻想，奇想；反复无常，任性，心血来潮，变幻莫测：çocuğun ～ine boyun eğmek 满足孩子心血来潮的要求

kaprisli *s.* (经常)突发奇想的，任性的，反复无常的，心血来潮的，变幻莫测的，多变的

kapsam *is.* ❶范围，领域，框架 ❷〈逻〉外延

kapsamak (*-i*) 包含，包括

kapsamlı *s.* 范围…的；范围广的，全面的：geniş ～ 范围广的，全面的 ～ bir plân 全面的计划 ～ bir brifing 全面的介绍

kapsız *s.* 无盖儿(塞儿、封皮等)的；未盖上(塞上)的：～ kitaplar 无封皮的书

kapsül (法) *is.* ❶瓶盖：bira şişesi ～ü 啤酒瓶盖 ❷火帽 ❸密封舱，囊舱，航天舱：uzay ～ü 宇宙飞船的密封舱 ❹(实验室使用的)小(盖)皿，容器 ❺被囊；夹膜 ❻〈医〉囊，胶囊(剂)

kaptan (意) *is.* 船长；(球队的)队长；机长，正驾驶员 ◇～ **köprüsü** (或 **köşkü**) (船上的)驾驶台，桥楼，船桥，舰桥 ～ **pilot** ①机长，正驾驶员 ②长途公共汽车司机

kaptanıderya [kapta:'nıderya] (意-阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼时期的)海军司令

kaptanlık, -ğı *is.* 船长；(球队的)队长；机长，正驾驶员的身份、职业或级别

kaptan paşa *is.* 〈史〉(奥斯曼时期的)海军司令

kaptıkaçtı *is.* ❶小型客车 ❷一种赌博方式 ❸(一种扒窃手法)抢了就跑

kaptırma *is.* ❶ kaptırmak 的动名词 ❷(木匠使用的小)手锯

kaptırmak (*-ı, -e*) ❶ kapmak 的使动态：Gözünü aç, paranı kaptırma! 小心点儿！当心别人抢你的钱！Yabancı bacağını köpeğe kaprtırmış. 外地人让狗咬了腿。Çocuk kendini oyuna kaptırdı. 那个孩子玩上了瘾。❷(因失误而给他人)创造机会

kapuska [kapu'ska] (俄) *is.* 白菜炖肉

kaput[1] (法) *is.* ❶军大衣；披风 ❷(汽车)发动机罩 ❸避孕套

kaput[2] (德) *is.* (打牌)一局未赢 ◇～ **gitmek** 【俚】门门不及格

kaput bezi *is.* 帆布

kaputluk, -ğu Ⅰ *is.* 军大衣柜 Ⅱ *s.* 用于制作军大衣的(布料)

kapuz *is.* 【俗】❶峡谷，山谷 ❷(无法入内的)密林，深山老林

kapüşon (法) *is.* 风帽，兜帽

kar *is.* 雪：～ fırtınası 雪暴，暴风雪 ～ ayakkabısı 雪地鞋 ～ körlüğü 雪盲 ～ zinciri 防滑链 ◇～ **dişi** 冰锥，冰溜 ～ **düşmek** 下雪，降雪 ～ **gibi** 雪白的，洁白的：～ gibi yatak çarşafı 洁白的床单 ～ gibi saç 如雪的白发 ～ **topu** ①雪球 ②白晰丰满的(小孩) ～ **tutmak** 积雪：Kıştı, yerler iki karış kar tutmuştu. 冬天到了，地上积了一尺多厚的雪。Kar tutacağa benziyor. 雪好象不会化。～ **vermek** 下雪：Allah dağına göre kar verir. 【成】苍天有眼，我主英明！～ **yağmak** 下雪：Al kiraz üstüne kar yağar. 【成】雪打红樱桃，天有不测风云；三伏天里下大雪，农民遭殃。～**da gezip belli etmemek** 神不知鬼不觉，行踪诡秘，不露马脚 ～**dan arslan** (或 **adam**) 纸老虎，外强中干的人 ～**la örtülmek** 被大雪覆盖，银装素裹：Sabahleyin uyandığımız zaman her tarafı karla örtülmüş bulduk. 早晨我们醒来的时候发现到处都是银装素裹。◆**Kar kuytuda, para pintide eğleşir.** 雪在背阴处不化，钱在吝啬鬼处不花。**Kar susuzluk kandırmaz, kavurga karın doyurmaz.** 一把雪解不了渴，一把瓜子解不了饿；扬汤止沸不如釜底抽薪，权宜的办法不能解决根本问题。**Kar yağdı iz** (或 **pislik**) **örtüldü.** 一场大雪遮脏，一床锦被遮羞。**Kar yaslanma kar erir, ere yaslanma er ölür.** 冰雪不可依，男人不可靠，自己的事还得自己办。

kâr [kâ:r] (波) *is.* ❶利润，赚头：～ ve zarar 损益，盈亏 ～ gayesi gütmeyen 非盈利性的 marjinal ～ 边际利润 net ～ 纯利，净利润 ❷【转】利益，益处，好处：Bundan benim hiçbir kârım yok. 这对我没有一点儿好处。Geç vakitlere kadar oturmaktan ne kârınız olacak. 你坐得再晚也没有用。◇～ **bırakmak** 获利，盈利 ～ **etmek** ①获利，赚钱：Korkak bezirgân ne kâr eder ne zarar (或 ziyan). 【成】胆小的商人发不了大财，懦弱的士兵当不了将军。②获益，得益 ③有效，管用：Bunca söz söyledik, hiç biri kâr etmedi. 我们说了这么多，但一句管用的也没有。Dayak kâr etmiyor, başka çare düşünmeli. 打不管用，必须得想别的法子。Günü yetmişse ona hiç bir ilâç kâr etmez. 如果该他死，什么药也不管用。～ **getirmek** 获利，盈利 ～ **payı** 奖金，红利 ～ **sağlamak** 赚钱：Bir sandık portakaldan elli bin lira kâr sağladı. 他一箱橘子赚了 5 万里拉。(*-in*) ～**ı olmak** 胜任，足以应付，能做：Bu benim kârım değil. 这件事我做不来。Bu iş herkesin kârı değil. 这件工作不是每个人都能胜任的。Bu olur olmaz adamın kârı değil. 这不是随便什么人都能做到的。(*-in*) ～**ını çar çur etmek** 挥霍 (*-in*) ～**ını tamam etmek** 【俚】送某人回老家，杀死 ◆**Kâr eden ar etmez.** 要钱不要脸；人为财死，鸟为食亡；不论职业贵贱，挣钱就好。**Kâr zararın kardeşidir.** 有赚就有赔，有赔就有赚。

kara[1] (阿) 陆地，大陆：～ iklimi 大陆性气候 ～ kuvvetleri 陆军 ～ mili 长度单位，合 1609 米 ～ suları 内海 ～ ticareti 陆路贸易 ～ yeli 陆风(从陆地吹向海洋的风) ◇～**da ölüm**

yok 以后再也不会遇到什么麻烦，一帆风顺：Şirket verimli hâle geldi; artık karada ölüm yok. 公司已经开始赢利，不会再有什么困难了。**～dan açılmak** 离岸，出海：Bir gemi denizde gidiyormuş. Karadan hayli açıldıktan sonra bir fırtına çıkmış. 有一条船在海上航行，离岸很远以后起了风暴。**～ya ayak basmak** 登陆，上岸 **～ya çalmak** 搁浅 **～ya çıkmak** 登陆，上岸 **～ya düşmek** ①搁浅：Gemi karaya düştü. 船搁浅了。②(漂浮物体)被冲上岸 ③【俚】上当，受骗，中圈套；遇到麻烦，陷入困境 **～ya düşürmek** 【俚】①痛打，毒打 ②使陷入困境：Bu gidişle sen babanı karaya düşürürsün. 你这么干会把你爹害苦的。**～ya oturmak** 搁浅：Gemi karaya oturdu. 船搁浅了。**～ya vurmak** ①搁浅 ②(漂浮物体)被冲上岸：Demirlerini tarayan hurda harami gemileri karaya vuruyordu. 那几艘拖锚而去的破海盗船被冲上了海岸。

kara[2] *is.* ve *s.* ❶黑色(的)；(皮肤)黝黑(的)：～ köpek 黑狗 ～ ekmek 黑面包 ～ kız 肤色黝黑的姑娘 ～ oğlan 黑小伙儿 ～ sakız 沥青 Yanakları kara bir sakkala örtülü idi. 他的腮帮上长满了黑胡须。❷【转】不幸的，倒霉的；充满苦难的 ❸有污点的，不光彩的：İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü kara. 【成】求人者没面子，拒人者更没面子。◇**～ ağızlı** 喜欢陷害人的，喜欢说人坏话的 **～ bağlamak** 戴孝，服丧 **～ baht** 厄运：Ah! Bizim kara bahtımız! biraz zevk edeceğiz diye canımıza kıymışız. 哎，我们真倒霉，为了一点儿快乐，却送掉了自己的性命。**～ bahtlı** 倒霉的，不走运的 **～ belâ** ①艰难，困难；极大的烦恼 ②黑美人 **～ cümle** 【俚】加减乘除，四则运算：Daha kara cümlesi yok, kendini matematikçi sanıyor. 他连四则运算都不会，还自认为是数学家。Onun kara cümlersi yok (çok zayıf). 他不识数(算术很差)。(*-e*) **～ çalmak** 陷害，诬陷，诽谤，冤枉 **～ dağ gibi** 很大的，非常大的 **～ damaklı** 倔强的，顽固的 **～ eğleni** 黑色幽默 **～ et** 瘦肉，精肉 **～ gün** 倒霉的日子，患难时节：～ gün dostu 患难之交 İyi dost kara günde belli olur. 【成】患难见真情。**～ haber** 坏消息，噩耗：Bu kara haber hastalığının üzerine tuz biber ekti. 这个噩耗，对于他的病来说可是雪上加霜。**～ kaplı kitap** 【俚】①主要参考书 ②法律书 **～ ～ düşünmek** 愁眉苦脸，发愁，苦苦思考：Akşam *eve* döndüğünde, beni, kışı nasıl geçireceğimizi kara kara düşünürken buldu. 晚上他回到家里，看见我愁眉苦脸，发愁怎么过冬。Önünde bir rakı şişesi, kafayı çekip kara kara düşünüyor. 他面前摆着一瓶酒，正在借酒浇愁。(*Aralarında*) **～ kedi geçmek** 关系变得冷淡，关系出现裂痕 **～ kedi gibi** 不祥之人：Uzaklaş bizden, aramıza kara kedi gibi girme. 离我们远点儿！你这个扫把星！**～ kuru** 又黑又瘦的：Beş yıl öncesine kadar kara kuru, sümsük bir kızken şimdi gelişivermiş bir dişi. 5年前她还是一个又黑又瘦的傻丫头，现在成了一个胖大女人。**～ kuvvet** 反动宗教势力；黑社会，黑帮 (*-e*) **～ lekeyi sürmek** 羞辱，玷辱，使蒙受耻辱；使丢脸；败坏名声，损害名誉：Kendi işledikleri günahı örtmek için kardeşlerimize bu kara lekeyi sürmek istediler. 他们为了掩盖自己所犯罪过，就想往我们兄弟的脸上抹黑。**～ liste** 黑名单：～ listeye almak 列入黑名单 **～ maşa** 瘦小黝黑的女人 **～ mizah** 黑色幽默 **～ renk** ①黑色 ②污点 ③黑衣 **～ sarı** 黑黄的 (*-e*) **～ sürmek** 陷害，诬陷，诽谤，冤枉 **～ toprak** ①黑土 ②坟墓，墓穴 **～ yağız** (肤色)黝黑的 **～ yas** 巨大的痛苦 **～ yazı** 前定的苦命 **～ yürekli** 残酷无情的，毫无怜悯心的；黑心肠的 **～ yüz** 耻辱，不体面，不名誉，丑事 **～ yüzlü** 丢脸的，可耻的 **～lar bağlamak** (或 **giymek**) 戴孝，穿丧服 **～ları çıkarmak** 去孝，脱去丧服 **～sı elinde** (经常)诽谤的，(善于)造谣中伤的：Münasebete girişmekten korkmakta hakkın var, çünkü adamın karası elinde, küçük bir fırsat buldu mu, hemen seni lekelemeye bakar. 你和他交往要有所提防，因为这家伙爱造谣中伤，一有机会，马上他就会造你的谣。**～ya boyamak** 染成黑色 ◆**Kara gün kararıp kalmaz.** 黑云压顶不长久，雨过天晴见光明。**Kara haber tez duyulur.** 好事不出门，坏事传千里：Atalarımız kara haber tez duyulur demişler. 老话说，好事不出门，坏事传千里。**Karaya sabun, deliye öğüt neylesin.** 肥皂洗不白黑脸，忠告劝不回疯子。

kara ağaç *is.* 〈植〉榆属(*Ulmus*)的树，榆树

kara ağaçgiller *ç.is.* 〈植〉榆科(*Ulmaceae*)

kara ardıç *is.* 〈植〉沙地柏，新疆圆柏(*Juniperus sabina*)

kara asma *is.* 〈植〉马兜铃属(*Aristolochia*)

kara bacak *is.* 〈植〉黑胫病(*Pleospora bjoerlingii*)

kara baldır *is.* 〈植〉铁线蕨(*Turdus pilaris*)

kara balık *is.* 〈动〉淡水虾虎鱼

kara ballık *is.* ❶(结在植物上的)烟霉 ❷烟霉菌

karabasan *is.* ❶噩梦 ❷抑郁，忧郁

kara baş[1] *is.* ❶出家人，僧人 ❷【转】独身的；老光棍，老姑娘：Karabaş, bostan duvarının gölgesinde öğle uykusuna serilir. 一个老光棍正在菜园子围墙下的荫凉处睡午觉。Kara baş mı olacaksın ayol? Bu memlekette görücüye çıkmaktan başka surette kocaya varılır mı? 哎哟!难道你要当一辈子老姑娘？在这个世道上,除了通过媒婆,难道还有其他办法找婆家吗？❸【俗】牧羊犬 ❹黑头病，组织滴虫病，(家禽)传染性盲肠肝炎

kara baş[2] *is.* ❶〈植〉法国薰衣草(*Lavendula staechas*) ❷【俗】一种耐寒荞麦

kara batak *is.* 〈动〉鸬鹚(俗称水老鸦)(*Phalacrocorax*) ◇～ **gibi** 时隐时现的，行踪不定的，神出鬼没的：Bir hafta, on gün kaybolmuştu ortalıktan. Derken yine çıktı. Karabatak gibi. 他有 10 来天没露面了，正说着他，他又出现了，神出鬼没的。

kara batakgiller *ç.is.* 〈动〉鸬鹚属(*Phalacrocoracidae*)

karabet [kara:bet] (阿) *is.* 【旧】亲属关系；亲密关系

kara biber *is.* ❶〈植〉胡椒属(*Piper nigrum*)植物；胡椒，胡椒粉 ❷【转】小巧可爱的黑美人

kara bibergiller *ç.is.* 胡椒科(*Piperaceae*)

karabina [karabi'na] (意) *is.* 卡宾枪

karabinyer (法) *is.* (意大利)宪兵

kara borsa *is.* 黑市 ◇～**ya düşmek** (商品)流入黑市

kara borsacı *is.* 黑市商人，投机倒把份子

kara borsacılık, -ğı *is.* 黑市买卖，黑市交易，投机倒把：Karaborsacılıktan kazandıklarıyla servet sahibi olmuş. 他靠投机倒把发了财。

kara boya *is.* 〈化〉硫酸

kara buğday *is.* 〈植〉蓼科荞麦属(*Fagopyrum*)植物，荞麦

kara buğdaygiller *ç.is.* 〈植〉蓼科(*Polygonaceae*)

kara bulut *is.* ❶乌云，积雨云 ❷【转】怒气，愤怒 ◇～ **gibi gelmek** 怒气冲冲

kara burçak *is.* 〈植〉黑山黧豆(*Lathyrus niger*)

karaca[1] *s.* 黑色的，发黑的 ◆**Karaca, kuruca, gönlüme görece.** 萝卜白菜各有所爱；情人眼里出西施；自己的东西(孩子等)自己爱。

karaca[2] *is.* 〈动〉麅，狍子(*Capreolus*)

karaca[3] *is.* 〈解〉上臂：～ kemiği 肱骨

karaca darısı *is.* 〈植〉用作饲料的粟、稷等(*Panicum milliaceum*)

kara cahil *s.* 睁眼瞎的，大字不识的，十分无知的：Kara cahil insanlar, günümüzün toplumsal yaşamına uymazlar. 没有知识的人适应不了现代社会的生活。

karaca ot *is.* 〈植〉❶圣诞玫瑰，黑儿波(欧洲的一种草本植物)(*Helleborus niger*) ❷【俗】黑种草

karacı[1] *is.* ve *s.* 陆军(的)

karacı[2] *is.* ve *s.* 陷害的，诬陷的

karacılık, -ğı *is.* 陷害，诬陷

kara ciğer *is.* 〈解〉肝脏：～ iltihabı 肝炎 ～ ödyolu 肝管

kara çalı *is.* ❶〈植〉黑刺李(*Paliurus spinosa*) ❷【转】挑拨离间者，破坏两人关系的人：İki oratak iyi geçinecekler; ama arada kara çalı olmasa. 两个伙伴可以和睦相处，只是当中不要有人挑拨。◇～ **gibi araya girmek** 挑拨离间

#kara çam *is.* 〈植〉黑松，澳大利亚松(*Pinus nigra*)

kara çalılık, -ğı *is.* 长满黑刺李的地方，黑刺李丛

kara çayır *is.* 〈植〉黑麦草(*Lolium*)

Karaç *öz.is.* 卡拉奇(巴基斯坦)

Karadağ [kara'dağ] *öz.is.* 黑山，又称门的内哥罗(欧洲)

Karadağlı [kara'dağlı] *öz.is.* 黑山人

Karadeniz *öz.is.* 黑海(欧亚)：Anadolu'nun kuzeyinde Karadeniz vardır. 黑海位于阿纳多卢的北面。◆**Karadeniz fırtına, al pırtını sırtına.** 此乃是非之地，不可久留，赶紧收拾收拾东西走吧！**Karadeniz'de gemilerin mi battı?** 你怎么啦？你发什么愁？怎么，你吓破了胆吗？

Karadeniz boğazı *öz.is.* 博斯普鲁斯海峡(土耳其)

kara dul *is.* 〈动〉黑寡妇(一种美洲蜘蛛)(*Latrodectus mactans*)

kara dut *is.* 〈植〉黑桑(*Morus nigra*)

karaduygu *is.* 〈医〉忧郁症

karaduygulu *s.* 患有忧郁症的

kara elmas *is.* ❶黑金钢石，黑钻石 ❷煤

karafa(**ki**) (波) *is.* 酒瓶：Garson gel şu karafayı doldur. 伙计！来打一瓶酒！

kara fatma *is.* 〈动〉步行虫属(*Carabus*)

kara gevrek *is.* 葡萄的一种

karagöz[1] *is.* ❶皮影戏 ❷皮影戏中的主角 ❸【俚】小个的色子 ◇(*-e*) ～ **indirmek** 开玩笑，打趣 ～ **oynatmak** 耍皮影戏，逗乐子：Deminden beri ne gülüp duruyorsun, biz burada karagöz mü oynatıyoruz? 老半天你没有完没了笑什么呢，你以为我们是在这耍皮影戏吗？

karagöz[2] *is.* 〈动〉小眼重牙鲷(*Sargus sargus*)

karagözcü *is.* ❶耍皮影响戏的人 ❷制造(或卖)皮影的人

karagözcülük, -ğü *is.* ❶耍皮影戏 ❷做(或卖)皮影

karagözlük, -ğü *is.* 滑稽动作，滑稽表演

karagül *is.* 〈动〉卡拉库(尔)羊(中亚的肥尾羔羊)

karağı[1] *is.* 拨火棒，火钳

karağı[2] *is.* 【俗】夜盲

kara hindiba *is.* 〈植〉蒲公英(*Taraxacum*)

kara humma *is.* 伤寒症

kara iğne *is.* 〈动〉红蚁(一种带刺的蚂蚁)

Karaim (希伯来) *öz.is.* 卡拉派(8 世纪建立于中东的犹太教派别，其信徒反对《塔木德》，只承认《圣经》的权威)

kara kabarcık *is.* 〈兽〉炭疽

karakaçan *is.* 【俗】驴

kara kafes *is.* 〈植〉紫草科合生花属(*Symphytum*)植物

kara kalem *is.* ❶木炭笔 ❷木炭(画)

kara karga *is.* 〈动〉渡鸦(*Corvus corone*)

kara kavak *is.* 〈植〉钻天杨，箭杆杨，笔杨(*Populus nigra*)

kara kavuk *is.* 【俗】菊苣

kara kavza *is.* 〈植〉欧防风(*Pastinaca sativa*)

kara keçi *is.* 〈动〉鲃(*Barbus fluviatilis*)

kara kehribar *is.* 煤玉，煤精

kara kış *is.* 严冬，隆冬，寒冬腊月：Karakışa dayanamamam, zira bağrım yufkadır. 我可能抗不过这寒冬腊月了，因为我穿得太少。◆**Karakışta karlar, martta yağmaz, nisanda durmazsa, değme çiftçinin keyfine.** 腊月下大雪，瑞雪兆丰年，3 月阳光好，4 月雨不断，今年收成好，农民心里甜。

kara koca *is.* 【俗】黑发老人

karakol(**hane**) *is.* ❶警察局，警署；宪兵队；边防站：～ gemisi (海岸)巡逻艇 jandarma ～u 宪兵队 polis ～u 警察局，警署 sınır ～u 边防站 ❷警察；宪兵；边防部队：iç ～ 治安部队 iler ～ 先遣部队，先头部队，前锋 ◇～ **gezmek** 巡逻

karakolluk *s.* 需要由警方处理的，必须报警的(事件)；受到通缉的(人)：～ mesele 需要由警方处理的问题 ◇～ **olmak** 必须去警察局解决，必须由警方处理：Oğlum dün gece Murat'ın oğlunu pataklamış. Bu sabah karakolluk olduk. 我儿子昨天晚上把穆拉特的儿子打了，我们今天上午去投了案。

kara koncolos [kara'koncolos] (希) *is.* ❶(为吓唬小孩而虚构的)黑妖怪，巫婆：Avluda bir karakoncoloz yatıyor. 园子里有一个黑妖怪。❷【转】丑八怪，令人厌恶的人

karakter (法) *is.* ❶特性，特征，特色：～ dansı 具有地方特色的舞蹈 ❷性格，个性：～ oyuncusu 性格演员 İngiliz ～i 英国人的性格 Onun karakterini anlamaya imkan yok ki, bin renge giriyor. 他的性格变化无常，真叫人无法理解。❸品德，德性：～ eğitimi 德育 ～ sahibi genç 人品不错的年轻人 ❹印刷符号 ❺〈文〉(戏剧、故事、小说中的)人物

karakteristik (法) Ⅰ *s.* 特有的，独特的，典型的，有特色的，与众不同的 Ⅱ *is.*〈数〉(对数的)首数

karakterize (法) *s.* 有众不同的，特性化的，典型化的 ◇～ **etmek** 赋以某种特性，使与众不同，区分

karakterli *s.* ❶具有某种性格的，具有某种品行的：bozuk ～ adam 品性不端的人 ❷人品好的，品德优良的，正直的；性格好的：～ adam 好人，品德高尚的人

karakteroloji (法) *is.* 性格学

karaktersiz *s.* 不道德的，不正直的，品行不佳的

karaktersizlik, -ği *is.* 不道德，不正直，品行不佳

kara kucak *is.* 〈体〉一种土耳其老式摔跤运动

karakul *is.* 〈动〉卡拉库(尔)羊(中亚的肥尾羔羊)

karakulak[1] *is.* 〈动〉薮猫(*Caracal melanotis*)

karakulak[2] *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时期的)传令兵

kara kullukçu *is.* 〈史〉勤务兵

kara kurbağası *is.* 〈动〉蟾蜍，癞蛤蟆

kara kusmuk, -ğu *is.* 〈医〉吐血

kara kuş[1] *is.* 〈动〉一种黑鹰

kara kuş[2] *is.* 【俗】(尤指马的)鼻疽，马皮疽

karakuşî [karaku:şi:] *s.* 任意的，随意的，武断的：～ bir karar 武断的决定

kara lâhana *is.* 紫甘蓝

karalama *is.* ❶ karalamak 的动名词 ❷草稿，经过修订但未誊清的文稿：～ defteri 草稿本 Yazarın ölümünde bıraktığı karalamalar yayımlanacak. 作家遗稿将发表。

karalamak (*-i*) ❶涂黑，涂鸦：Duvarı karalamışlar. 他们把墙涂抹得乱七八糟。Tanınmamak için yüzlerini karalayarak gece çapuluna çıkmış iki haydut. 有两个劫匪，怕人认出来，把脸涂黑，半夜去打劫。❷删除，划掉：Son iki satırı karalamalı. 最后两行要划掉。❸草拟：Bir mektup karaladım. 我草草地写了一封信。Bir dilekçe karaladım. 我草拟了一份申请。Uzun süre elindeki kağıda bir şeyler karalayıp durdu. 好长一段时间他一直在一张纸上写着什么。❹【转】栽脏，污陷，玷污：Onun şöhretini karalamak istiyorlar. 他们想玷污她的名声。

karalanmak (*nsz*) karalamak 的被动态和反身态

karalatmak (*-i*) karalamak 的使动态

karalayış *is.* karalamak 的动名词

kara leylek *is.*〈动〉黑鹳(*Ciconia nigra*)

karalı *s.* ❶有黑色(斑点、图案等)的：～ kumaş 黑纹布 ❷经涂改的：Yazının birkaç satırı karalı. 文稿中有几行被涂改过。◇～ **beyazlı** 黑白相间的

karalık, -ğı *is.* ❶黑 ❷黑点，黑斑

karaltı *is.* ❶黑影：Ben ihtiyarın peşinden giderken baktım ki benim arkamdan da bir takım karaltılar peyda oldu. 我跟在老人后边走着，可是我发现我后边也跟着几个黑影。Uzaktan bir karaltı göründü. 远处出现一个黑影。❷污点，污渍

karamak (*-i*) 【俗】❶蔑视，藐视，轻视 ❷污陷，玷污 ❸丑化，揭短

karaman *is.* 〈动〉卡拉曼肥尾绵羊

Karaman *öz.is.* 卡拉曼(土耳其省、市)

karamandola [karamando'la] (希) *is.* 主要用于做鞋面的一种布

karambol, -lü (法) *is.* ❶(台球)连撞两球，连击 ❷【转】碰撞；因碰撞而产生的混乱 ◇～**a getirmek** ①乘乱欺骗，浑水摸鱼 ②草率从事，胡乱做，敷衍了事 ～ **yapmak** (台球)击中两球，连击

karamelâ [karamle'lâ] (意) *is.* 蜜饯

karamsar *is.* 悲观的 ◇～ **olmak** 悲观：Yalnız kalınca kendini dinliyor; karamsar oluyor. 他自己一个人默默无语，很是悲观。

karamsarlaşmak (*nsz*) 悲观

karamsarlık, -ğı *is.* 悲观 ◇～**a düşmek** 悲观：Çok düşünme, karamsarlığa düşüp kafayı üşütürsün. 你别想得太多了，否则你会悲观，会发疯的。

karamuk, -ğu *is.* 〈植〉❶麦仙翁(*Agrostemmagithago*) ❷小檗属多刺灌木(*Berberis*) ❸【俗】幼儿急疹，猝发疹

karamusal (意) *is.* 系泊旋转环，双锚锁环 ◇～ **sepeti** 无足轻重的，微不足道的人或事 (*-i*) ～ **sepeti sanmak** 轻视，瞧不起

karamürsel *is.* 旧时马尔马拉海沿岸的一种小船 ◇～ **sepeti** 无足轻重的，微不足道的人或事 (*-i*) ～ **sepeti sanmak** (或 **zannetmek**) 轻视，瞧不起：Ufak tefek görüp beni karamürsel sepeti zannetme. 你别小瞧我，不把我当回事儿！

karanfil (阿) *is.* 〈植〉❶麝香石竹(*Dianthus caryophyllus*) ❷丁子香，丁子香树(*Caryophyllus aromaticus*)的蓓蕾；丁子香树 ❸【俚】肛门 ◇～**i sıkmak** 【俚】硬着头皮做，壮着胆子干：Biraz daha karanfili sıkarsan, iki ay sonra taburcusun. 你再坚持一下，两个月之后你就可以出去了。

karanfilgiller *ç.is.* 〈植〉古竹科(*Caryophyilaceae*)

karanfil yağı *is.* 丁子香油

karanlık, -ğı Ⅰ *s.* ❶黑暗的，昏暗的，阴暗的：～ renkler 深色 ～ bir orman 阴暗的森林 Karanlık gecede duvardan "pat" diye düşen tuğla aklımı aldı. 半夜三更，啪嗒一声从墙上掉下来一块砖头，吓了我一跳。❷不清楚的，不明朗的，不明确的：Durum çok karanlık. 形势很不明朗。❸神秘的，诡秘的，暗中的，不为人知的：～ işler 猫腻，手脚 ～ düşünce 鬼花活 Bu olayın karanlık yanları var. 这次事件存在一些疑点。Ⅱ *is.* ❶夜色，黑暗(的地方)：Karanlıkta ancak el yardımıyla ilerleyebiyorduk. 黑暗中我们只能摸索着前进。Karanlıkta çalışılmaz. 摸黑没有办法干活。❷不明朗，疑点：Durumun karanlığını muhafaza ediyor. 形势仍不明朗。◇～ **basmak** (或 **çökmek**) 天色变黑，夜幕降临：Tekrar ana yola geldiğim zaman karanlık basmıştı. 等我再次回到大路的时候，天已经黑了。～ **çökmeye başlamak** 产生不祥的念头，开始感到不安 ～ **etmek** 遮挡，遮蔽 ～ **görmek** 悲观，感到前景不妙 ～ **oda** ①黑暗的房间 ②〈摄〉暗房 ～**a gömülmek** ①陷入一片黑暗，周围一团黑 ②【转】

陷入痛苦、苦难的境地 **～a kalmak** 赶夜路，披星戴月：Karanlığa kalmamak için çok uğraştılar ama olmadı. 为了天黑之前到达，他们费了不少劲，可最终没有如愿。**～a kubur** (或 **kurşun, tabanca**) **sıkmak** 乱来，胡来，盲人骑瞎马：Etrafı incelemeden, ön hazırlıklar yapılmadan işe girişmek, karanlığa kurşun sıkmaktır. 不研究环境，不做前期准备就做事等于是胡来。**～ı deşmek** (或 **yırtmak**) 在黑暗中极力分辨：Gözleriyle sokakların karanlıklarını yırtmaya uğraşarak sinirli bir telâş içinde çırpınıyordu. 她惊恐万状，瞪大了眼睛在黑暗在大街上极力辨认方向。**～ta** 悄悄地，偷偷地：Bizi karanlıkta oraya ektiler. 他们甩开我们偷偷地去那里了。**～ta göz kırpmak** (或 **yummak**) 打哑谜，悄悄使眼色：Ne demek istediğin anlaşılmadı, karanlıkta göz kırpıyorsun. 弄不明白你想说什么，你这是在打哑谜。**～ta sıçramak** 贸然行事，冒险

karanlıkça *s.* ❶有些黑暗的，有些昏暗的，有些阴暗的 ❷大不清楚的，不甚明朗的，不太明确的 ❸神秘兮兮的，有点儿诡秘的，不大为人所知的

karantina [karanti'na] (意) *is.* ❶检疫，留验；检疫期：～ süresi 检疫期，隔离期 bir yere ～ koymak 对某地实施检疫 ❷检疫处 ❸(医院的)住院部 ◇**～da yatmak** (船只)接受检疫 **～dan geçmek** 经过检疫 **～ya almak** 实行检疫

kara para *is.* 黑钱，非法收入

kara pazar *is.* 黑市

karar [kara:r] (阿) Ⅰ *is.* ❶决策，决定，决议，判决，裁决：～ organı 决策机构 hükûmet ～ı 政府决议 meclis ～ı 议会决议 mahkeme ～ı 法院裁决 ölüm ～ı 死刑判决 Toplantıdan dişe dokunur bir karar çıkmadı. 会议没有做出重要的决定。❷决心 ❸稳定(状况)，准头：Araba bir kararda gidiyor. 汽车运行状况稳定。Bu günlerde havanın hiç kararı yok. 这些天的天气一点儿准头都没有。❹估量，估计：Göz kararıyla üç dört metre yüksekliğinde görülüyor. 看上去有三、四米高。❺度，限度，尺度，分寸：Her şey kararında gerek. 凡事都有个度。Şakanın da bir kararı olmalı. 开玩笑也应该有个分寸。❻放心，安心，踏实 Ⅱ *s.* 适量的，不多不少的，正好的：Yemeğin tuzu karar. 菜放的盐刚好合适。Haydi kekliklerinizi yiyin; tam karar piştiler. 来吧，吃山鹑吧，烧得火候正好。◇**～ almak** 下决定，做出决定，做出裁决，通过决议：Meclis o meselede bir karar almak üzere toplanmıştı. 议会开会就那个问题作出了决议。**～ altına almak** 决定，决心，决意 (*-de*) **～ bulmak** 确定，敲定 (*-de*, *-e*) **～ kılmak** ①选定，决定选择；确定；决定：Arabayı durdurdu, düşündü; sağdan gitmek gerektiğine karar kıldı. 他停下车想了想，确定应该走右边的路。Bir saat boyunca uğraştıktan sonra nihayet kırmızı elbisede karar kılmışlardı. 她们忙活了整整一个小时，最后终于决定买红衬衫。②住下，停留：Birçok yeri dolaştıktan sonra nihayet bu kasabada karar kılmış. 他们转了很多地方，最后这个镇子住了下来。(*-e*) **～ vermek** 决定，决心，打定主意：Ona bir oyun oynamaya karar vermişler. 她们决定要捉弄他。Geziye birlikte çıkmak için anî bir karar vermişlerdi. 他们突然决定一起出去旅游。Onun tutumu hiç güzel değil, bir nalına bir mıhına vuruyor, karar veremiyor. 他的这种态度可不怎么样，左右逢源，两面讨好，优柔寡断。**～a bağlamak** 做出决定，做出决议，做出裁决：İki yıldan beri devam eden dava dün karara bağlandı. 拖了两年的案子昨天做出了判决。**～a kalmak** 听候判决 **～a varmak** 商定，决定 **～dan dönmek** 改变决心，收回决定 **～ı almak** 下决定，做出决定，做出裁决，通过决议：Cam fabrikalarında grev kararı aldılar. 他们决定在几家玻璃厂举行罢工。(*-in*) **～ı kalmak** 放心，安心，踏实：Kararım kalmadı sensiz. 没有你我心里就不踏实。**～ında bırakmak** 使适度 **～ından dönmek** 改变决心，收回决定：Ben bu kararımdan dönmem. 我这个决心不会改变。Ben ayak direyince o, yanlış kararından döndü. 在我的坚持下，他放弃了他的错误决定。(*-i*) **～ından vazgeçirmek** 使放弃决定：Açıkça söylemiyor; aba altından değnek gösteriyor, aklınca bizi korkutup kararımızdan vazgeçirecek. 他有话不明白着说，而是暗藏杀机，自以为能吓倒我们，让我们放弃我们的决定。

karargâh [karargâ:h] (阿-波) *is.* ❶〈军〉总部，本部，司令部，指挥部：tümen ～ı 师部 ❷(部队的)驻地 ❸【旧】休息地，歇脚点

kararınca [kararı'nca] *s. ve zf.* 适度的，适量的：Kararınca gülüyor. 她笑得十分得体。Yemeğe kararınca tuz ve biber katmalı. 菜里要放入适量的盐和辣椒。

kararış *is.* kararmak 的动名词

kararlama Ⅰ *is.* kararlamak 的动名词 Ⅱ *s.* ve *zf.* 大致的，估计的：Kararlama bir fiyat söyledi. 他说了一个大致的价格。

kararlamadan *zf.* 通过大致估计：Karanlıktan kapıyı kararlamadan buldu. 他在黑暗里估摸着找到了门口。Kahveye kararlamadan şeker koydu. 我往咖啡里估摸着放了些糖。

kararlamak (*-i*) 估计，估算，估量：Şöyle bir kararladı ve tetiği çekti. 他随便瞄了一眼就开了枪。

kararlaşmak (*nsz*) 被决定，被确定：Bu iş artık kararlaştı. 这件事已经定下来了。

kararlaştırılmak (*nsz*) kararlaştırmak 的被动态：Toplantı saat beşe kararlaştırıldı. 会议决定在 5 点钟召开。Kız tarafı ağır basınca nişanın bir düğün salonunda yapılması kararlaştırıldı. 女方的主张占了上风，最后决定订婚仪式在婚礼宫举行。

kararlaştırmak (*-i*) 决定，确定：Yola çıkma gününü kararlaştırdılar. 他们定下了上路日期。

kararlı *s.* ❶坚定的，坚决的，下定决心的，做出决定的：～ bakışları 坚定的目光 Oraya gitmeye kararlı. 他决心去那里。Başkanlık yarışına katılmakta kararlı. 他决定参加总统竞选。❷适度的；平稳的，稳定的：～ denge 〈物〉稳定平衡，固定平衡，安全平衡 Motorun kararlı bir çalışması var. 发动机运转稳定。

kararlılık, -ğı *is.* 坚定；稳定，平稳

kararma *is.* ❶ kararmak 的动名词：Yürürken birdenbire gözlerim kararmaya başladı, âdeta düşecek gibi oldum, neden bilmem. 我走着走着，不知道为什么，突然眼前一黑，差点儿摔倒。❷〈电影〉渐隐，淡出

kararmak (*nsz*) ❶(颜色)变黑，(光线)变暗，(火势)变弱：Işık karardı. 光线暗了下来。Ocak karardı. 炉火要熄了。Ortalık kararıyor. 天渐渐黑下来了。Plâjda güneşten pek karardım. 我在沙滩上被太阳晒得黝黑。❷【转】担心，忧愁：içi (或 ruhu) ～ 担心，忧郁 Gönül darlığı içinde, günleri karardı. 他心里烦恼，日子难熬。

kararname [kararna:me] (阿-波) *is.* 政令，(政府签发的)命令：tayin ～si 委任状

kararsız *s.* ❶优柔寡断的，犹豫不决的，朝令夕改的，六神无主的，缺少主见的，举棋不定的：～ adam 优柔寡断的人，经常改变决定的人，缺乏主见的人 Ticarete atıp atılmamakta kararsız. 他拿不定主意是否下海经商。Öbür firmaların kararsız davrandıkları bir saat içinde ilçenin yarı tütününü kapattı. 当其它公司还在举棋不定的时候，他已经低价购进了这个县的一半烟草。❷未决定的，无定论的 ❸多变的，不稳定的；混乱的：～ denge 〈物〉不稳定平衡，失稳平衡 ～ hava 多变的天气 ～ piyasa 混乱的市场

kararsızlık, -ğı *is.* ❶优柔寡断，朝令夕改，缺乏主见，犹犹豫豫，举棋不定：Bu adam kararsızlığı yüzünden hiçbir iş başaramıyor. 他这个人因为优柔寡断而一事无成。❷不确定性，无定论 ❸多变，不稳定；混乱

karartı *is.* ❶黑影，阴影；黑暗：akşam ～sı 夜色 Uzaktan bir karartı göründü. 远处出现一个黑影。Karartı uzaklaştıktan çok sonradır ki, Erol kendine gelebildi. 黑影早就走远了，埃罗尔这才回过神来。❷黑点，污渍

karartma *is.* ❶ karartmak 的动名词 ❷灯火管制：Savaş nedeniyle karartma yapılıyor. 由于在打仗，所以实行了灯火管制。

karartmak (*-i*) kararmak 的使动态：Piyasanın durumu esnafın yüreğini karartıyor. 市场形势使商人们长吁短叹。Ak gün ağartır, kara gün karartır. 【成】人逢喜事精神爽，人遇忧愁精神伤。

kara saban *is.* 一种原始的犁

karasal *s.* 与陆地有关的，陆地的，大陆的：～ oluşuk 〈地〉陆相地层，陆成层系

kara sevda [kara sevda:] *is.* ❶单相思，相思病 ❷〈心〉忧郁症 ◇**～ya düşmek** (或 **tutulmak, uğramak**) ①害相思病 ②患忧郁症

karasevdalı *s.* 害相思病的，患忧郁症的

kara sığır *is.* 水牛

kara sinek *is.* 〈动〉家蝇(*Stomoxys calcitrans*)

kara su *is.* ❶缓慢流动的水 ❷〈医〉青光眼(绿内障)

kara suları *ç.is.* 〈法〉领水

karaşın *s.* (肤色)黝黑的

kara taban *is.* 微粒子虫病，蚕微粒子病

kara tahta *is.* 黑板

kara tavuk *is.* 〈动〉黑鸟(*Turdus merula*)

kara tavukgiller *ç.is.* 〈动〉鸫科(*Turdidae*)

karate (日) *is.* 空手道

karateci *is.* 空手道运动员，空手道武士

kara toprak *is.* 【俗】❶地球 ❷黑土地，耕地 ❸坟墓 ◇**～lara karışmak** 入土，死亡：Zavallı kızacağız duvağına doymadan kara topraklara karıştı. 可怜的姑娘刚一结婚就死了。

kara turp *is.* 〈植〉辣根，马萝卜(*Armoracia lapathifolia*)

karavan (英) *is.* 大篷车，旅行篷车，野营挂车

karavana [karava'na] (意) *is.* ❶(军队、学校、监狱等机构大食堂使用的)大锅 ❷伙食：Bugün karavana çok iyi idi. 今天的伙食很好。❸钻石的一种 ❹【俚】脱靶 ◇**～ çıkmak** 开饭：Karavana daha çıkmadı. 还没有开饭。**～dan yemek** 吃包伙，吃食堂

karavanacı *is. ve s.* ❶抬大锅的(炊事兵) ❷【俚】(射击时经常)脱靶的(士兵)

kara vapuru *is.* 【俚】火车

karavaş *is.* 〈史〉(被俘或买卖的)女奴

karavelâ [karave'lâ] (意) *is.* ❶〈史〉(奥斯曼帝国海军的)大型四帆船 ❷(水手)违规

karavide [karavi'de] (希)〈动〉小龙虾(*Potamobius fluviatilis*)

kara yağız *s.* 强健的，健壮的

kara yaka *is.* 黑海地区一种长尾绵羊

kara yandık *is.* 〈植〉田蓟

kara yanık *is.* 〈医〉炭疽

kara yaz(g)ı *is.* 苦命，背运：Vay alnımın kara yazısı! 我可真是命苦哇！

kara yel *is.* 西北风(与 keşişleme 相反)

kara yer *is.* 【俗】❶土地 ❷坟墓：**～e girmek** 死亡，被埋葬

kara yılan *is.* 〈动〉黑蛇(*Coluber*)

Karayib Denizi *öz.is.* 加勒比海(美洲)

kara yolu *is.* 公路

kara yosunları *ç.is.* 〈植〉苔藓植物门(*Bryophyta*)

kara yosunu *is.* 〈植〉苔藓

karboksil (法) *is.* 〈化〉羧基

karboksilli(k) *s.* 〈化〉(含)羧基的

karbon (法) *is.* 〈化〉碳(C)：～ dönemi 〈地〉石碳纪 ～ kâğıdı 复写纸

karbonado [karbona'do] (西) *is.* 黑金钢石，黑钻石

karbonat (法) *is.* 〈化〉❶碳酸盐(或酯) ❷碳酸氢钠，小苏达

karbonatlama *is.* karbonatlamak 的动名词

karbonatlamak (*-i*) 〈化〉充碳酸气于，通以二氧化碳；使与碳酸化合，使化合成碳酸盐(或酯)

karbonatlı *s.* 〈化〉含碳酸盐(或酯)的，含碳酸氢钠的

karbondioksit *is.* 〈化〉二氧化碳

karbonhidrat (法) *is.* 〈化〉碳水化合物，糖类

karbonifer (法) *is.* 〈地〉石碳纪

karbonik (法) *is.* (含)碳的：～ asit 碳酸

karbonil (法) *is.* 〈化〉羰基，碳酰；羰基金属化合物

karbonlamak (*-i*) 〈冶〉使渗碳，碳化

karbonlaşmak (*nsz*) 碳化，焦化

karbonlu *s.* (含)碳的，由碳组成的

karbonmonoksit, -di (法) *is.* 〈化〉一氧化碳

karborundum (法) *is.* 金钢砂、碳化硅的商标名

karbür (法) *is.* 〈化〉碳化物，碳化钙

karbüratör (法) *is.* 〈机〉化油器；汽化器；碳化器；增碳器

karbürleme *is.* 〈冶〉碳化

kar çiçeği *is.* 〈植〉雪片莲属(*Leuconium*)

kardaş *is.* 【俗】见 kardeş

kardelen *is.*〈植〉雪花莲属(*Galanthus nivalis*)

kardeş *is.* ❶兄弟姐妹：～ okul 姊妹学校 ～ şehir 姊妹城市 erkek ～ 兄弟 kız ～ 姐妹 öz ～ 亲兄弟，亲姐妹 üvey ～ 同父异母兄弟姐妹，同母异父兄弟姐妹 ❷哥儿们，姐儿们，兄弟 ◇(*-e*) **～ gözüyle bakmak** 视若兄弟 **～ ～** 兄弟般地，姐妹般地，手足般地 **～ payı yapmak** 平分，二一添作五 **～ silâhlar** ①类似的兵种 ②同类武器 **～ten ileri gelmek** 情同手足 **◆Kardeş kardeşi atmış, yar başında tutmuş.** 哥哥推兄弟一把，可到悬崖边上又拉一把；兄弟打架不记仇。**Kardeş kardeşi bıçaklamış, dönmüş yine kucaklamış.** 兄弟翻脸动刀枪，事后后悔又拥抱；兄弟打架不记仇。**Kardeşten karın yakın(, kulaktan burun yakın).** 鼻子比耳朵近，儿女比兄弟亲。

kardeşçe *s. ve zf.* 兄弟般的：～ yardım 兄弟般的援助 Kardeşçe geçinin, kavga etmeyin. 你们要像兄弟一样相处，不要吵架。◇**～ taksim etmek** 平分，二一添作五

kardeş kanı *is.* 吉纳树胶

kardeş kanı ağacı *is.* 〈植〉龙血树(*Dracaena draco*)

kardeşlenmek (*nsz*) 【俗】(作物)分蘖

kardeşlik, -ği *is.* ❶兄弟关系，姐妹关系，兄弟情分，手足情谊；手足般密切的关系，友谊；博爱 ❷密友，好友，哥们儿 ❸团结：Sınıfımızdaki kardeşlik çok güçlü. 我们班非常团结。

kardırmak (*-i, -e*) karmak 的使动态

kar dikeni *is.* 〈植〉彩花属，刺花丹属(*Acantholimon echinus*)

kardinal, -li (法) *is.* 红衣主教，枢机(主教)：～ Heyeti (罗马天主教的)红衣主教团(罗马教皇的枢秘院，选举教皇的继任者)

kardinal kuşu *is.* 〈动〉北美红雀，蜡嘴鸟(*Kichnondena cardinalis*)

kardinallik, -ği *is.* ❶枢机主教的职位、身分 ❷(罗马天主教教皇的)红衣主教团，枢机主教团，枢机团

kardiyak (法) Ⅰ *s.* 心(脏)的 Ⅱ *is.* 心脏病患者

kardiyograf (法) *is.* 〈医〉心(动)电(流)图描记器

kardiyogram (法) *is.* 〈医〉心(动)电(流)图

kardiyolog (法) *is.* 〈医〉心脏病专家

kardiyoloji (法) *is.* 〈医〉心脏病学

kardiyopati (法) *is.* 〈医〉心脏病

kardiyoskleroz (法) *is.* 〈医〉心硬化

kardiyoskop (法) *is.* 〈医〉❶心脏检查镜，心脏镜 ❷心电图示波器

kare (法) Ⅰ *is.* 〈数〉❶正方形 ❷平方，二次方：bir sayının ～sini almak 求某数的平方 metre ～ 平方米 5'in karesi 25'tir. 5 的平方等于 25。Türkiye'nin yüzölçümü 780,576 km. karedir. 土耳其的面积是 78 万零 576 平方千米。Ⅱ *s.* ❶(正)方形的：～ masa 方桌 ❷扑克中点数相同的 4 种花色组成的一套牌：～ kız 4 张 Q

kare kök *is.* 〈数〉平方根 ◇～ **almak** 求平方根，开平方

kareleme *is.* ❶ karelemek 的动名词 ❷〈数〉圆求方

karelemek (*-i*) 分成方块，划为方形

kareli *s.* 成方格的；有方格图案的：～ kumaş 方格布

karfiçe (希) *is.* 铁钉

karga[1] *is.* 〈动〉乌鸦(*Corvus*) ◇～ **beyinli** 傻的，愚蠢的 ～ **beyni** 一种由酸奶和葡萄汁混合而成的饮料 ～ **bok**(**unu**) **yemeden** 【粗】一大早，大清早：Yahu ne yapıyorsun karga bok yemeden beni sokaklara çıkarmaktan maksadın nedir? 嗨！你要干什么？大清早的，为什么要把我赶到街上去？Hayrola, karga bok yemeden sen buralarda dolaşıp ne arıyorsun? 嗨！大清早的，你在这儿蹓摸什么呢？～ **derneği** 一群傻瓜，乌合之众：Aralarında işten anlayan, iş becerebilecek kimse yok, karga derneği. 他们中间一个会办事的人也没有，一群傻瓜蛋。～ **gibi** 又黑又瘦的 ～ **sekmez** 荒凉的 ～ **taşlamak** 【俚】骚扰，调戏(妇女) ～ **yürüyüşü** 〈体〉蛙跳 ～**yı bülbül diye satmak** 【俚】①粉饰 ②以次充好：Dalgınlığın da bu derecesi olmaz, kargayı bülbül diye sattıklarının farkında olmuyor. 这么稀里糊涂可不行，发现不了他们在以次充好。Gözünü dört açmazsan kargayı bülbül diye satarlar. 你要是不盯紧点儿，他们就会以次充好把东西卖给你。◆**Karga ile gezen boka konar.** 近朱者赤，近墨者黑；选择朋友要当心。**Karga kekliği taklit edeyim derken kendi yürüyüşünü şaşırmış.** 邯郸学步；东施效颦；画虎不成反类犬。**Karga yavrusuna bakmış, "Benim ak evlâdım." demiş.** 孩子是自己的好；自己的东西自己爱；敝帚自珍。**Kargalar haber verdi.** 甭问我是从哪里听来的，是乌鸦告诉我的。

karga[2] [karga] (意) *is.* 〈海〉收帆 ◇～ **etmek** ①(注入水等)使(泵)起动 ②〈海〉使(帆桁)升起

karga burnu *is.* 圆头钳

karga burun *s.* 长着鹰钩鼻子的(人)

kargabüken *is.* 〈植〉马钱子树(*Strychnos nux-vomica*)；马钱子

kargacık burgacık *s.* (字迹)潦草的

kargadelen *is.* 一种软壳杏

kargadöleği *is.* 〈植〉药西瓜(*Citrullus colocynthis*)

kargagiller *ç.is.* 〈植〉鸦科(*Corvidae*)

kargaşa *is.* 混乱，骚乱；杂乱：Kargaşa son kerteye ulaştı. Herkes, deprem oluyor diye haykırıyordu. 混乱到了顶点。大家都在喊地震了。◇～ **çıkarmak** 捣乱，制造混乱

kargaşacı *is. ve s.* 无政府主义者；无政府主义的

kargaşalık, -ğı *is.* 无政府主义

karga tulumba *zf.* 抬 ◇(*-i*) ～ **etmek** 抬：Ali'yi karga tulumba edip yüzme havuzuna attılar. 他们抬起阿里就扔进了游泳池。O üç adam kadını karga tulumba edip eczahaneye taşıdılar. 那 3 个人把那个女人抬进了药店。(*-i*) ～ **getirmek** 抬来：Ötekiler hep bir olup onu karga tulumba edip yanıma getirdiler. 其他的人一起把他抬到我面前。(*-i*) ～ **götürmek** 抬走：Mehmet'i arkadaşları karga tulumba götürdüler. 穆罕默德的朋友们把他抬走了。

kargı *is.* ❶〈植〉芦竹(*Arundo donax*) ❷【旧】长矛 ❸鱼叉

kargılamak (*-i*) 以长矛刺杀

kargılık, -ğı *is.* 子弹袋

kargımak (*-i*) 【俗】诅咒

kargın[1] *is.* 雪水

kargın[2] *is.* 大刨子

kargış *is.* 【俗】诅咒，咒语 ◇～ **etmek** 诅咒

kargışlamk (*-i*) 诅咒

kargışlı *s.* 受诅咒的

kârgir (波) *s.* 砖石构造的

kargo (英) *is.* ❶货船 ❷(船、飞机、卡车等运输的)货物：～ uçak 运输机

karha (阿) *is.* 〈医〉溃疡

karı *is.* ❶妻子，老婆：Kişiyi vezir eden de karısıdır, rezil eden de. 【成】妻贤家道兴，妻妒坏门庭。Komşunun tavuğu komşuya kaz (或 karısı da kız) görünür. 【成】东西是别人的好，老婆是别人的俏。❷【粗】女人，娘儿们：çamaşırcı ～ 洗衣婆 pis bir dilenci ～sı 一个龌龊的讨饭婆 ❸【俗】老人，老者 ◇～ **ağızlı** ②碎嘴的(男人) ②惧内的，老婆当家的：O karı ağızlı adamla iş ypılmaz; kara verme yetkisi yok, uygulama gücünde yoksun. 那是一个怕老婆的人，不能和他一起做事，什么事也做不了主，什么事也干不成。～ **almak** 娶媳妇，结婚 ～ **gibi** 像女人一样(胆怯、食言)的 ～ **kız** 妇女 ～ **koca** 夫妇，夫妻：～ koca kavgası 夫妻吵架 Karı koca iyi geçiniyorlar. 夫妻俩相亲相爱。～ **koca ilân etmek** 结婚 ～ **kocalık** 夫妻关系：Zor ile güzellik yani zorbalıkla karı kocalık olmaz. 【成】捆绑不能成夫妻，强人所难事不成。～**sı ağızlı** 对妻子言听计从的，惧内的 ～ **kızan** 老婆孩子，一家老小：Çoluk çocuk, karı kızan hepsi geliyor. 一家老小全都来了。～ **pazarı** 嘈杂的人群 (*-in*) ～**sı köylü** 娶了媳妇忘了娘的 ～**sı kurusu** 老婆孩子，一家老小 ～**yı bırakmak** 休妻 ◆**Karı malı, hamam tokmağıdır.** 吃软饭，心里烦。

karık[1] *is.* ve *s.* 雪盲(的)

karık[2] *is.* 【俗】❶(灌溉)水沟 ❷水沟之间的地块儿 ❸犁沟

karıkmak (*nsz*) 【俗】(因雪、强光而)目眩

karılaşmak (*nsz*) 【粗】女里女气，娘儿们气

karılı *s.* 有妻子的，有…个妻子的：～ erkek 有妇之夫 iki ～ erkek 有两个妻子的男人 Bazı toplumlarda erkekler çok karılı olabilirler. 有些社会允许一夫多妻。◇～ **kocalı** 夫妻共同，两口子一块儿：Karılı kocalı bize geldiler. 他们夫妻二人一起来到了我家。

karılık, -ğı *is.* 女人的身分，妻子的身分，妇道，为妻之道 ◇～ **etmek** ①恪尽妇道，履行妻子的责任，相夫教子 ②【俗】像女人一们多变，耍滑

karılmak (*nsz*) ❶ karmak 的被动态 ❷【俗】(动物)交配

karımak (*nsz*) 【俗】年迈，上年纪

karın, -nı *is.* ❶腹部，肚子；胃：birinin ～ına vurmak 击中某人的腹部 Karnım aç. 我肚子饿了。❷子宫：Karnındaki çocuğun erkek mi, kız mı olduğu bilinmez. 她肚子里的孩子不知是男孩还是女孩。Kardeşten karın yakın. 【成】儿女比兄弟亲。❸宽大、中空的部分：geminin ～ı 船的腹部 şişenin ～ı 瓶肚 ❹【转、俗】内心：Ben senin karnındakini ne bileyim? 我怎么会知道你在想什么呢？Karnımda ne düsünceler var, anlatamam. 我心里有什么想法说不出口。❺〈物〉波腹 ◇～ **ağrısı** ①腹痛，肚子疼：Yemek ortasında şiddetli bir karın ağrısına tutuldum. 吃饭刚吃到一半的时候我的肚子痛得厉害。②【转】讨厌的人(或事)：Aman ne karın ağrısı şeymiş. 哎呀！这东西原来真够讨厌的。③闻所未闻的：Hatırlayamadım, neydi adı o karın ağrısının. 我想不起来那个从没听说过的东西叫什么名了。Velespit arabası mı ne diyorlar? İşte öyle bir karın ağrısı ismi var. 他们叫做"自行"车还是什么来着？反正就是这么个从没听说过的名字。～ **doyurmak** ①填饱肚子，充饥，吃饭：Kuru çayla karın doyar mı? 光喝茶能填饱肚子吗？②糊口，作为谋生的手段：Öpüşmek, sevişmek karın doyurmuyor. 靠接吻、做爱没法过日子。～ **kasık salmak** 发福，变胖 ～ **tası** 囊膪 ～**ı acıkmak** 肚子饿，腹饥 ～**ı almamak** 嫉妒 ～**ı bol** 大度的，心宽体胖的，不操心的，无忧无虑的 (*-in*) ～**ı bozulmak** 腹泻，拉肚子 ～**ı burnunda** 临产的：～ı burnunda bir kadın 一个临产的女人 (*-in*) ～**ı dümbelek çalmak** 肚子饿得咕咕叫：Karnım dümbelek çalıyor, gidip bir iki

lokma birşey atıştıralım. 我肚子饿得直叫唤，咱们去吃点儿东西吧！ **～ı geniş** 大度的，心宽体胖的，不操心的，无忧无虑的：Karnı geniş biridir; dünya yansa bir kalbur samanı yanmaz. 他是不操心的人，天塌下来他也不放在心上。(*-in*) **～ı gitmek** 腹泻，拉肚子：Çocuk patiksiz dolaştı, üşüttü; iki gündür karnı gidiyor. 这孩子光着脚到处跑，着凉了，两天来一直在拉肚子。(*-in*) **～ı ～ına geçmek** (或 **yapışmak**) (饿得)前心贴后心，非常瘦弱 (*-in*) **～ı karış karış yağ bağlamak** 非常不满，很不高兴 (*-in*) **～ı sürmek** 腹泻，拉肚子 (*-in*, *-e*) **～ı tok** ①吃饱的：Karnı tok, sırtı pek kişiler için karın yağışı eğlencelidir. 对于吃得饱穿得暖的人来说，下雪也是愉快的。②感到厌烦了，听烦了：Armalı sözlere karnımız tok. 摸棱两可的话我们已经听够了。Palavraya karnımız tok. 我们已听够了谎言。**～ı tok gözü aç** 贪婪的，不知足的 **～ı tok sırtı pek** 不缺吃不少穿的，家道小康的：Karnı top sırtı pek vatandaşlar yoksulları düşünmelidirler. 那些有吃有穿的人应该想想穷人。**～ı üstünde sürünmek** 匍匐前进：İçimize tekrar emniyet geldikten sonra, karnımız üstünde sürünerek Nil'e, sonra öteki sahile geçtik. 当再次感到安全后，我们匍匐着进入尼罗河，而后到达了对岸。(*-in*) **～ı zil çalmak** 肚子饿得咕咕叫：Karnım (açlıktan) zil çalıyor. 我肚子饿得咕咕叫。(*-in*) **～ından geçmek** 想起，想到 **～ından konuşma** 口技 **～ından konuşmak** ①用口技发出(声音) ②低声说，咕哝，咕唧 ③胡诌，信口开河 **～ından söylemek** ①低声说，咕哝，咕唧：Karınından söyleme; cesaretle, açık açık söyle. 别这么唧唧咕咕的，鼓起勇气，大大方方地说！②胡诌，信口开河 (*-in*) **～ını doyurmak** 填饱肚子，吃东西：Çocuk hep abur cuburla karnını doyuruyor. 这孩子要用所有这些乱七八糟的东西填饱肚子。Kurdun biri karnını doyururken kemik boğazında kalmış. 有一只狼，吃东西时被一根骨头鲠住了喉咙。◆**Karnı tok it, gölgede yatar.** 愚蠢的狗吃饱了就躺在阴凉地里，愚蠢的人今天吃饱了就不想明天。

karınca [karı'nca] *is.* ❶〈动〉蚁(*Formica*)：Ekmeğe karınca üştü. 面包上爬满了蚂蚁。❷〈冶〉(铸件的)气孔，砂眼 ❸铁锈 ◇**～ asidi** 〈化〉甲酸 **～ belli** 细腰的，蜂腰的 **～ duası gibi** 密密麻麻难以辨认的(字迹)：Karınca duası gibi yazmışsın; sabahtan beri uğraşmama rağmen okuyamadım. 你写的字密密麻麻像蚂蚁爬，一上午我都没看明白。**～ ezmez** 连蚂蚁都不肯踩死的，善良的 **～ gibi** ①勤快的，勤劳的 ②极多的，密密麻麻的：Bu memlekette karınca gibi dilenci kaynıyor. 这个国家到处是乞丐。**～ incitmez** 连蚂蚁都不肯踩死的，善良的 **～ kararınca** (或 **kaderince**) 或多或少地，竭尽微薄之力地，尽力地：Murat evleniyormuş; arkadaşlar karınca kararınca birer armağan götürmek istiyorlar. 听说穆拉特要结婚了，朋友都想多少送他一件礼物。**～ yuvası gibi kaynamak** 万头攒动，熙熙攘攘 **～ya binmek** 慢吞吞地走，磨磨蹭蹭 **～yı bile ezmemek** (或 **incitmemek**) 扫地不伤蝼蚁命，连只蚂蚁都不肯踩死 ◆**Karıncadan ibret al, yazdan kışı hazırla.** 防范于未然；未雨绸缪。

karınca beyi *is.* 〈动〉蚁王

karıncagiller *ç.is.* 〈动〉蚁科(*Formicidae*)

karıncalanış *is.* karıncalanmak 的动名词

karıncalanmak (*nsz*) ❶爬满蚂蚁：Reçel kavanozu karıncalanmış. 果酱瓶上爬满了蚂蚁。❷(腿脚)发麻；(头脑)麻木：Kafası hâlâ karıncalanıyor, hâlâ bir şey düşünemiyordu. 他仍然头脑发木，什么也想不了。Otura otura bacağım karıncalanmış. 我的腿坐麻了。❸锈蚀：Boru karıncalanmış. 管子锈了。

karıncalı *s.* ❶有蚂蚁的 ❷锈蚀的；(铸件)有气孔的，有砂眼的

karıncayiyen *is.* 〈动〉食蚁兽(*Echidna aculeata*)

karıncayiyengiller *ç.is.* 〈动〉食蚁兽科(*Myrmecophagidae*)

karıncık, -ğı *is.* 〈解〉室；心室；脑室

karın çatlağı *is.* 【俗】腹疝

karından bacaklılar *ç.is.* 〈动〉腹足纲(*Gastropoda*)

karındaş *is.* 【旧】见 kardeş

karınlamak (*-e*) 〈海〉靠(岸)：Gemi rıhtıma karınlamış. 船停靠在码头。

karınlı *s.* ❶大肚子的，大腹便便的：～ bir adam 大腹便便的人 ～ bir şişe 大肚瓶 ❷纺锥型

的：～ sütun 纺锤形柱

karınmak (*nsz*) ❶(被)摇匀，混合 ❷【俗】交配

karınsa *is.* 【俗】(鸟的)换羽期

karıntı *is.* 〈海〉漩涡，涡流

karın zarı *is.* 〈解〉腹膜：～ yangısı (或 iltihabı) 腹膜炎

karış *is.* (一)拃：İki karış en, üç karış boy. 宽两拃，高三拃。Bugün buraya kılıksız, üstelik de bir karış sakalla geldi. 他今天来的时候衣冠不整而且胡子老长。◇～ ～ 完全，彻底：Anadolu'yu karış karış gezdim. 我走遍了阿纳多卢。Beijing'i karış karış bilirim. 我对北京了如指掌。～ ～ **dili var** (小孩)善于顶嘴

karışık *s.* ❶混合的，混杂的；有杂质的，不纯的：～ salata 什锦色拉 ～ süt 掺假的牛奶 ～ yağ 有杂质的油 İstanbul çok karışık bir şehir, her çeşit insan var. 伊斯坦布尔是一个多样的城市，各色人等应有尽有。❷混乱的，无秩序的：～ saç 凌乱的头发 ～ bir oda 杂乱的房间 Bu karışık işten çıkmak için yolar arıyorum. 我正在想办法摆脱这一困境。İçeride müphem, karışık bir uğultu var. 里面昏暗不清，声音嘈杂。Masamın üstü çok karışık. 我的桌上很乱。❸复杂的，难以理解的，说不清的：～ bir ifade 含混的表述 O karışık bir kadındır. 她是一个复杂的女人。Bir karışık heyecan içindeyim. 我有一股莫名的冲动。❹通鬼神的

karışıkçı Ⅰ *is.* (尤指对国际事务)主张或进行干涉者 Ⅱ *s.* 干涉的，干预的；干涉者的；主张(或进行)干涉的

karışıkçılık, -ğı *is.* 干涉主义

karışıklık, -ğı *is.* ❶混乱，无序：bellek ～ı 〈医〉记忆力混乱 zihin ～ı 思维混乱 ❷骚乱，动乱：O kurnaz adam karışıklığı sever, bulanık suda balık avlar. 那个狡猾的家伙恨不得越乱越好，他好浑水摸鱼。◇～ **çıkarmak** 制造骚乱

karışılmak (*nsz*) karışımak 的无主态：Onun her hareketine karışılıyor. 他的一举一动都有人干预。

karışım *is.* ❶混合(状态)；混合物 ❷〈化〉混合物

karışlamak (*-i*) 用手测量(以"拃"为单位)：Masanın enini karışlayıp ölçtü. 他用手量了量桌子的长宽。

karışmak (*-le*) ❶混合，混杂；汇合，融入：Kum toprakla karışır, yağ su ile karışmaz. 沙和土能掺到一起，油和水掺不到一起。Sarı boya maviyle karışınca yeşil renk elde edilir. 黄漆与蓝漆混在一起就变成了绿漆。Sakarya Karadeniz'e karışır. 萨卡里亚河汇入黑海。❷(*-e*) 加入，投入：muharebeye ～ 投入战斗 O da konuşmalara karıştı. 他也参加了发言。❸(*nsz*) 交叉，变得混乱，变得杂乱：Ortalık karıştı. 周围混乱不堪。Saçları karışmış. 他的头发乱成一团。Kafam karıştı, düşünemiyorum. 我的脑子很乱，无法思考。❹ (*nsz*) 变得复杂，变得难以理解：Konu karıştı. 问题复杂了。❺ (*-e*) 参与，干预，干涉，插手；过问：Ben bu işe karıştım, ama pişman oldum. 我参与了这件事，不过我后悔了。Sen bu işe karışma. 这件事你别管！Bunlarla oğlunuz uğraşır. Ben bunlara pek karışmam. 这些都是您儿子的事，我不大过问。❻(*-e*) 插嘴：Ana baba beyninde konuşulanlara çocuklar karışmaz. 父母说话，小孩子不要插嘴。❼(*-e*) 负责，管辖，做主：Bu işe belediye karışır. 这件事归市政府管辖。Evimizin işlerine anam karışır. 我家的事由母亲做主。◇**karışanı görüşeni olmamak** (*-in*) 无拘无束，随心所欲，自由自在，爱干什么干什么：Karışanımız görüşenimiz yok; çok rahat bir yaşam sürüyoruz. 我们无拘无束，活得非常自在。

karıştırıcı Ⅰ *is.* ❶混合者；搅拌器，混合器，混料箱，拌和机 ❷混频器 Ⅱ *s.* 【转】挑拨离间的：O, ne karıştırıcı insandır bilemezsiniz. 你们根本想不到，他这个人很能挑拨离间。

karıştırıcılık, -ğı *is.* 挑拨离间

karıştırılmak (*nsz*, *-le*, *-e*) karıştırmak 的被动态：Yemek pişerken karıştırılmayınca tencerenin dibi tutmuş. 煮饭时没有搅，锅底糊了。

karıştırış *is.* karışmak 的动名词

karıştırma *is.* karıştırmak 的动名词：Bir gece Ali'nin evine hırsızlar girer. Köşe bucak

karıştırmaya başlarlar. 一天夜里，一伙儿盗贼进入阿里的家，四处乱翻。Bir insanı daha böyle bir işe karıştırmaya gönlüm razı olmadı. 我不愿意再有人卷入这样一件事中来。

karıştırmak (*-i, -e, -le*) ❶ karışmak 的使动态 ❷掺入：çimentoya kum (或 çimentoyu kumla) ～ 在水泥中掺入沙子 ❸使参与：Beni işlerine karıştırmaz. 他不会让我插手他的事。İşe polisi karıştırmadım. Son raddeye gelmedikçe de karıştırmak niyetinde değilim. 我还没通知警方。不到最后关头我不想让警察也来插手这件事。❹搞乱，混淆：İhtiyar, eski dostlarının adlarını karıştırıyor. 老人把老朋友们的名字搞混了。Masanın üzerini karıştırdılar. 他们把桌面搞得乱糟糟的。Siz düşle gerçeği birbirine karıştırıyorsunuz. 您把梦想和现实混为一谈了。❺搅，拌：çorbayı ～ 搅汤 iskambil kağıtlarını ～ 洗牌 ❻搜索，翻找：Ceplerimi karıştırdım, bozuk para bulamadım. 我翻遍所有的衣兜，没有找到零钱。Tilkinin biri bir oyuncunun evine girmiş, pılısı pırtısı, nesi varsa hepsini karıştırmış. 狐狸溜进一个演员的家里，乱翻他的东西。❼随意翻看，浏览：Eski kitapları karıştırmak, alır insanı başka yerlere götürür. 随意翻看旧书能够让人有一些新的发现。Yağmurlu günlerde orada oturuyor, çay içiyoruz, resimli mecmualar karıştırıyoruz. 下雨天我们就在那儿坐着，喝着茶，翻看着带插图的杂志。❽研究，推敲：İşi biraz karıştırınca, bütün pürüzler sırıttı. 对此事稍加推敲，所有的不足就都显露出来了。

kari, -i [ka:ri:] (阿) *is.* 【旧】读者

karides (希) *is.* 〈动〉虾(*Palaemon*)

kariha [kari:ha] (阿) *is.* 【旧】思路，思维，想象力：～sı geniş 思路宽的，脑筋活络的，想象丰富的 ◇**～dan atmak** 杜撰 **～dan konuşmak** (或 **söylemek**) 即席讲话，即兴发言

karikatür (法) *is.* ❶漫画，讽刺 ❷草草完成的事物，草图：ev ～ü 住宅草图

karikatürcü *is.* 漫画家

karikatürcülük, -ğü *is.* 漫画艺术

karikatürist (法) *is.* 漫画家

karikatürize (法) *s.* 漫画式的，以漫画方式表现的 ◇**～ etmek** ①以漫画手法描绘，把…画成漫画 ②为取笑而模仿

karikatürleştirmak (*-i*) ❶以漫画手法描绘，把…画成漫画 ❷为取笑而模仿

karina [kari'na] (意) *is.*〈海〉船底，舱底，(船的)龙骨 ◇**～ etmek** (为修船)使船倾斜 **～ya basmak** (为修船)使船倾斜

karinalılar *ç.is.*〈动〉突胸超目(*Carinatae*)

karine [kari:ne] (阿) *is.* 【旧】线索，头绪；迹象，苗头 ◇**～ ile anlamak** (或 **çıkarmak**) 推断，推知

kariyer (法) *is.* 职业，专业，(毕生的)事业

karizma (法) *is.* (政治上)个人的魅力，吸引力

karizmatik (法) *is.* 有个人魅力的，有吸引力的

karkara (阿) *is.* 〈动〉冕鹤

karkas (法) *is.* (机械、建筑等的)骨架，构架，框架

kar kuşu *is.* 〈动〉雪鸦(*Plecrophenax nivalis*)

karlamak (*nsz*) 下雪：Hava karlayacağa benziyor. 天好像要下雪。

karlı *s.* 有雪的；下雪的：～ dağ 雪山 ～ hava 雪天

kârlı *s.* 盈利的，赚钱的 ◇**～ çıkmak** 赢利，赚钱：Bu alışverişte kârlı çıktı. 他这笔交易赚了。

karlık, -ğı *is.* ❶雪坑 ❷外罩编织筐、内部装雪用于保存食品的容器

Karluk, -ğu *öz.is.* 葛逻禄(古突厥族的一个分支)

karma Ⅰ *is.* karmak 的动名词 Ⅱ *s.* 混合的；联合的：～ futbol takımı 联合足球队 ～ hükûmet 联合政府 ～ eğitim 男女同校教育(制) ～ ekonomi 混合经济 ～ komisyon 混

合委员会 ～ tamlama 〈语〉复合名词词组

karmaç, -cı *is.* 拌和机

karmak, -ar (*-i*) 和，搀和；使混合：harç ～ 和泥 iskambil kâğıtlarını ～ 洗牌

karmakarış [ka'rmakarış] *s.* 【俗】极其混乱的，杂乱无章的，无序的

karmakarışık [ka'rmakarışık] *s.* 极其混乱的，杂乱无章的，无序的：～ bir oda 乱七八糟的房间 ◇(*-i*) **～etmek** 使混乱，使杂乱：Çocuklar, ayının tüylerini karma karışık ediyorlar. 孩子们把熊的毛扯得乱七八糟。Kız, Ali'nin yüreğini karmakarışık etmişti. 那姑娘把阿里弄得神魂颠倒。**～ olmak** 变得混乱，变得杂乱，失去秩序

karman çorman *s.* 非常混乱的，十分杂乱的：Her yer karman çorman. 到处都是一片混乱。◇(*-i*) **～ etmek** 使非常混乱，使十分杂乱 **～ olmak** 变得十分混乱，变得十分杂乱

karmanyola [karmanyo'la] (意) *is.* (城市偏僻街道发生的)行凶抢劫

karmanyolacı *is.* 劫匪，抢劫犯：Karmanyolacı Ali'nin enselendiği günden beri vaziyetleri kesik. 劫匪阿里自从被抓获那天起态度就很恶劣。

karmaşa *is.* ❶错综复杂，复杂(性)，复杂情况；合成物，复合物 ❷〈心〉情结，情综

karmaşık Ⅰ *s.* 复杂的，难懂的，难解的；复合的，合成的：～ bir sorun 复杂的问题 ～ bir düşünce 复杂的思想 ～ cümle 〈语〉复合句 ～ fay 〈地〉复合断层 ～ sayı 〈数〉复数 Ⅱ *is.* 〈化〉合成物，复合物

karmaşmak (*nsz*) 复杂化；混乱，混杂

karmaştırmak (*-i*) karmaşmak 的使动态

karmık, -ğı *is.* 【俗】鱼堰，鱼栅

karmuk, -ğu *is.* 【俗】大钩

karnabahar *is.* 〈植〉花椰菜(*Brassica oleracea botrytis*)

karnabit *is.* 〈植〉花椰菜(*Brassica oleracea botrytis*)

karnaval (法) *is.* 谢肉节(或译嘉年华会、狂欢节)(一般在基督教大斋节前 3 天举行)；(饮宴)狂欢，欢宴，尽情享乐，欢庆

karne (法) *is.* ❶(学生的)成绩报告单：Ahmet çok iyi bir karnesi olduğu için kasılıyor. 艾哈迈德因为成绩好很得意。❷(装订成册的)整套票据；(公共汽车、地铁等的)车票簿；定量供应卡：çek ～si 支票簿 sağlık ～si 卫生保健卡 şeker ～si 食糖供应卡

karnıkara[1] *is.* 【俗】豇豆(*Vigna sinensis*)

karnıkara[2] *s.* 恶意的(人)，心存不良的(人)，恶毒的(人)

karnıyarık, -ğı *is.* 肉馅茄盒

karni (法) *is.* 〈化〉蒸馏器

karo (法) *is.* ❶(扑克牌的)方块 ❷方砖，方石板

karoser (法) *is.* (汽车)车身

Karpatlar *öz.is.* 喀尔巴阡山脉(欧洲)

karpit (法) *is.* 〈化〉碳化钙(C_aC_2)：～ lâmbası 乙炔灯，电石灯

karpuz (波) *is.* ❶〈植〉西瓜(*Citrullus vulgaris*)：Hey! Karpuza gel karpuza! Gidiyorum ha! Haydi bir dostluk kaldı! 快来买西瓜喽！就要收摊啦！就剩下一个西瓜喽！❷西瓜状圆大的物体：～ fener 大圆灯笼 ◆**Karpuz kesmekle hararet sönmez** (或 **yürek soğumaz**). 光切西瓜解不了渴，胡乱发泄报不了仇。**Karpuz, kökeninden büyür.** 瓜在藤上长成瓜，儿在家中长成人。

karpuzcu *is.* 瓜农；卖西瓜的人

Kars *öz.is.* 卡尔斯(土耳其省、市)

karsak, -ğı *is.* 〈动〉沙狐(*Vulpes corsac*)

kârsız *s.* 不赢利的，不赚钱的

karst (德) *is.* 〈地〉岩溶，喀斯特地貌

karstik (法) *s.* 〈地〉岩溶的，喀斯特的

karşı Ⅰ *is.* 面前，前面；对面，对岸：～mdaki kitap rafı 我面前的书架 Adam, karşısındakini bir yumrukta hakladı. 这个人一拳击倒了对面的人。Buralarda köprü yok, karşıya kayıkla geçiliyor. 这一带没有桥，过河用船。Evimizin karşısında bakkal var. 我家的对面有一个杂货店。Ⅱ *s.* ❶前面的，对面的：～ *ev* 对面的人家 ～ *tepe* 前面的山峰 ❷敌对的，对手的，反对的；相对的，相互的：～ takım 与之比赛的球队(或运动队)，对手 ～ düşünce 相反的意见 ～ casusluk 反间谍 ～ akın 反击 Kalp kalbe karşıdır. 人心换人心，将心比心，爱是相互的。Ⅲ *e.* (*-e*) ❶朝向，面对：denize ～ hareket 向大海行进 akıntıya ～ kürek çekmek 逆水行舟 ❷对应；对，针对：birine ～ beklenilen saygı 某人应受的尊敬 Bize karşı davranışı soğuktu. 他对我们冷冰冰的。❸违反，违背；反对，敌对：anlaşmaya ～ hareket 违约行为 insanlığa ～ hareket 不人道的行为 ❹大约，左右：Sabaha karşı hava soğudu. 清晨时分天变凉了。Tren sabaha karşı istasyona geldi. 列车在清晨时分驶入了车站。Ⅳ *zf.* (*-e*) ❶朝向，面对：bahçeye ～ oturmak 住在园子对面 ❷对应；对，针对 ❸违反，违背；反对，敌对 ◇ (*-e*) **～ çıkmak** ①前往迎接 ②反对；提出异议：Fikirlerine karşı çıkınca keyfi kaçmıştı. 一看有人反对他的意见，他很扫兴。Örümcek kafalı insanlar, yeniliklere karşı çıkarlar. 因循守旧的人总是反对新生事物。③迎战 (*-e*) **～ dönmek** 不利于：Her şey, kendisine karşı dönmüş görünüyordu. 所有的事好像都对他不利。(*-e*) **～ durmak** 对抗，反抗：Onun isteklerine hep karşı durmakla eline ne geçiyor? 你总和他过不去，对你又有什么好处呢？(*-e*) **～ gelmek** 反抗，对抗：Bu delikanlı korsan reisine karşı gelmiştir. 这个小伙子奋起反抗海盗头子。(*-e*) **～ gitmek** ①前往迎接：O gün amcasına karşı gitmek için müdüründen izin almıştır. 那天，他向经理请了假，去接他的叔叔。②反对；提出异议 ③迎战 **～ ～ya** 面对面地：Karşı karşıya yere bağdaş kurduk. 我们面对面地盘腿坐在地上。**～ ～ya gelmek** ①撞见，(突然)遇见，见面：Eğer arada Ali olmasa bu adamla bir gün bile karşı karşıya gelmeyeceğim. 要不是看在阿里的面子上，这个人我一天也不想见。②对抗，反抗，对峙 (*-e*) **～ koymak** 反对，对抗：Bunu kabul etmemek, buna karşı koymak imkânı yoktu. 这是无法拒绝，无法反对的。Yaşamı boyunca tüm zorluklara karşı koydu. 他同困难抗争了一辈子。(*-e*) **～ olmak** ①对，面对，针对：Babam öğrenmeye karşı olan ilgimi bana kitap alarak körüklüyor. 我爸爸买书给我看以激发我的学习兴趣。Bana karşı olan muamelesini beğenmedim. 我不喜欢他对我的态度。Güneşe karşı olan perdeler sararıyor. 向阳的窗帘发黄了。②反对 (*-e*) **～ taraf olmak** 与某人作对：Onlara karşı taraf olmak istemiyorum. 我不想和他们作对。(*-i*) **～ vaziyet almak** 反对，持反对立场 **～dan bakmak** 袖手旁观 **～dan ～ya** 从一端到另一端：～dan ～ya yaya geçidinden geçmek 穿过人行道 (*-i*) **～sına almak** 与某人为敌，与某人作对，反对 **～sına çıkar(t)mak** 使碰到，使遇到：Kör şeytanın işi hiç yok, hep onu benim karşıma çıkartır. 真倒霉，总是让我碰见他。(*-in*) **～sına çıkmak** ①撞见，(突然)遇见，出现在面前；遇见：Al Başlıklı Kız ormana girince karşısına kurt çıkmış. 小红帽刚一走进树林，遇见了狼。İkisi birden müdürün karşısına çıktı. 他们两个人突然遇见了经理。Karşısına korsanlar çıkmış, yakalamışlar. 他遇到了一伙强盗，他们抓住了他。②站出来，对抗，反抗：Kan almak istiyorsan çık karşıma, göster kabadayılığını. 你要是想玩命就放马过来！**～sına dikilmek** ①面对，见面 ②站出来，对抗：Dediğini yapmazsan karşısına dikilir; hesap sorayım. 如果你光说不做，我会站出来找你算帐！**～sına gelmek** 见面：Bıktım senin bu kaşkarikondan, ne zaman akıllı uslu bir adam olup karşıma geleceksin bilmem. 你这套瞎话我烦透了，真不知道你什么时候能变得聪明点儿再来找我。**～sında** 鉴于：Bu haber karşısında davranışınız nasıl olacak? 听到这个消息，你们会怎么做？Kızın güzelliği karşısında ağzı açık kalakalmıştı. 他被姑娘的美貌惊呆了。**～sında durmak** 遇到：Korkunç düşünceler insanın karşısında duran korkunç şeylerden daha beter. 可怕的想法比一个人遇到的可怕的事情更糟糕。**～sında kalmak** 面对：olup bitti ～sında kalmak 面对既成事实 **～sında tutunmak** 顶住，抵挡：Düşman ordusu ordumuz karşısında tutunamadı. 敌军在我军面前溃不成军。**～sında yutkunmak** 垂涎，眼馋 **～sından yıkılmak** 滚开：Yıkıl karşımdan! 快从我眼前消失！◆**Karşıdan baktım, yeşil türbe; yanına vardım, estağfirullah tövbe.** 驴粪蛋子外面光。

karşıcı Ⅰ *is.* 迎接者 Ⅱ *s.* 持反对意见的 ◇(*-e*) ～ **gitmek** 迎上前去：Akşam efendisine karşıcı gitmiş, sıçrayıp oynamış. 晚上，它朝主人迎去，又蹦又跳。

karşı-devrimci *s.* 反革命的：Bütün karşı-devrimci savaşlar haksız. 一切反革命战争都是非正义的。

karşı gelim *is.* 〈生〉对抗性，对立性，对抗作用

karşılama *is.* karşılamak 的动名词：Masala susamış çoluk çocuk sevinçle merdivenlere, karşılamaya koşuşurduk. 我们一家老少都对童话十分着迷，大家总是一起兴奋地跑向楼梯前去迎接。

karşılamak (*-i*) ❶迎接：misafirleri ～ 迎接客人 Karşıladılar, koltuklayıp içeri aldılar. 他们迎上前去，把他搀进了屋里。❷满足：Bu kadar para onun ihtiyacını karşılayabilir mi? 这么多的钱难道不够他用吗？❸采取态度，做出反应，认为：Bu öneriyi iyi karşıladılar. 他们欢迎这个建议。Olayı sakin karşıladı. 他对这件事采取了冷静的态度。❹防治：Bu ilâç sıtmayı karşılar. 这种药可以防治疟疾。❺〈体〉(拳击比赛中)对付对方击打，迎战

karşılanış *is.* karşılanmak 的动名词

karşılanmak (*nsz*) karşılamak 的被动态：Beyaz Saray'a gelen eski başkanlar ve eşleri, Clinton ve eşi tarafından kapıda karşılandı. 来到白宫的前总统夫妇们在门口受到了克林顿夫妇的迎接。Bütün eleştirel davranışlar sert tepkilerle karşılanıyor. 所有批评之举都会引起强烈的反应。

karşılaşma *is.* karşılaşmak 的动名词

karşılaşmak (*nsz*, *-le*) ❶遇到，遭遇；面对：Ayağa kalkınca çevreme baktım: ömrümde bu kadar hoş bir görünümle karşılaşmadığımı söylemeliyim. 我站起来向周围看了看，我得承认，我这一辈子从来没有见过这么美丽的风景。Öğretmenle yolda karşılaştık. 我们在路上遇到了老师。Odaya girince burnumuzun direğini kıracak bir leş kokusu ile karşılaşmıştık. 我们一进房间，一股股的恶臭差点儿没把我们熏个跟头。❷〈体〉对抗，交锋，较量，比赛：İki güreşçi bugün karşılaşacak. 两名摔跤选手今天将进行较量。İki kulüp bugün İstanbul'da karşılaştılar. 两个俱乐部队今天在伊斯坦布尔遭遇。

karşılaştırılmak (*nsz*, *-le*) karşılaştırmak 的被动态

karşılaştırma *is.* karşılaştırmak 的动名词：～ derecesi 〈语〉比较级

karşılaştırmak (*-i*) ❶ karşılaşmak 的使动态：Boksörleri karşılaştırdılar. 他们让两名拳击手进行了较量。❷比较，对比：İki çözümü karşılaştırdık, bizimki doğru. 我们把两个解法作了比较，我的正确。❸〈化〉处理

karşılaştırmalı *s.* 比较的，对比的：～ dilbilgisi 比较语法 ～ dilbilimi 比较语言学

karşılayıcı Ⅰ *is.* 迎接者 Ⅱ *s.* ❶对付…的，对付…的，防止…的，预防的：tehlikeyi ～ silâhlar 应付威胁的武器 araba kazalarını ～ önlemler 防止交通事故措施 ❷满足…的：Arzularınızı karşılayıcı bir yol bulundu. 找到了一个办法，可以满足您的愿望。İsteklerinizi karşılayıcı bir imkân bulabiliriz. 我们可以满足您的要求。

karşılayış *is.* karşılamak 的动名词

karşılık, -ğı *is.* ❶反应，回应，对应物：32 çekimser oya ～ 62 oyla kabul emek 以 62 票赞成，32 票弃权通过 Bu sözcüğün Türkçede karşılığı nedir? 这个词在土耳其语中怎么说？❷报答：iyiliğe ～ iyilik görmek 善有善报 Gerçekten bana özgürlüğümü bağışladın, şimdi buna karşılık sana ne vereyim? 你的确给了我自由，现在我拿什么来报答你呢？Kötülere ettiğimiz iyiliğe karşılık bize bir zararları dokunmazsa gene ne mutlu! 对恶人行善，不受其害，就是万幸。❸回答，答复：～ söylevi 答辞 ❹交换物 ❺专款：Yolun yapımı için elimizde karşılık var. 我们有筑路专款。◇～ **beklemek** 图回报，等报答 ～ **vermek** ①顶嘴；对峙，对抗 ②回答，答复：Ali'nin mektubuna karşılık verdi. 我给阿里写了回信。③报答：Arkadaşımın iyiliğine karşılık vermek istiyorum. 我想报答朋友的好意。

karşılıklı *s. ve zf.* ❶相互的，彼此的：～ yardım 互助 ～ saygı 互敬 ❷相对的，面对面的：～ tren seferleri 对开列车 ～ yapraklar 〈植〉对生叶 Sıraları karşılıklı koyun. 把课桌对着

放好！Karşılıklı güldüler. 他们相视一笑。◇～ **bağrışmak** 吵成一团：Çevredeki halk iki olmuş, bir kısmı satana, öbürü alana yardım ediyor; karşılıklı bağrışıyorlar. 周围的人分成了两派，一派给卖主帮腔，一派给买主帮腔，双方彼此吵成一片。～ **oturmak** 面对面坐着：Karşılıklı oturduk ve konuştuk. 我们面对面地坐着聊天。

karşılıksız *s.* 无回答的，未回答的，无答复的，未答复的；不需要回报的，不需要回应的：～ yardım 无偿援助 ◇～ **bırakmamak** 报答：Zahmetinizi karşılıksız bırakmam. 我不会忘记您的关照。～ **satış** (证券、商品等的)卖空

karşın *e.* (*-e*) 虽然，尽管，虽说：Bilmeme karşın yanıtlayamadım. 我知道，可是却不能回答。Büyükbabam 70 yaşına karşın hiç yıpranmadı. 我的祖父虽年已古稀，但一点也不显老。Kışın ilk günleri olmasına karşın hava ılımandı. 虽说已是初冬时分，天气还是暖洋洋的。

karşı olum *is.* 〈逻〉对立

karşı sav *is.* 〈逻〉对语中的第二部分

karşıt Ⅰ *s.* 相反的：～ görüş 相反的意见 İyi, kötü karşıt anlamlı sözcüktür. 好和坏是反义词。Sıcağın karşıtı soğuktur. 热的反义词是冷。Ⅱ *is.* (在职位、作用、特征等方面)相对应的人，对手，对方，地位相同的人

karşıtçı *s.* 反对的，持异议的

karşıtçılık, -ğı *is.* 反对

karşıt duygu *is.* 〈心〉反感

karşıtlamak (*-i*) 反证

karşıtlaşmak (*nsz*, *-le*) 彼此对立，相互反对

karşıtlı *s.* 反对的，相反的，对立的

karşıtlık, -ğı *is.* ❶对立，矛盾；分歧 ❷〈数〉反比，互易性 ❸〈生〉对抗性，对立性，对抗作用 ❹〈心〉逆反

kart[1] *s.* 老的，不新鲜的；年老的：～ adam 老人 ～ kız 【俚】老姑娘，老处女 ～ tavuk 老母鸡 ～ salatalık 老黄瓜 ◇～ **gâvur** 【俚】老顽固 ～ **horoz** 【俚】老头子 ～**a kaçmak** 变老

kart[2] (法) *is.* ❶卡片 ❷名片 ❸明信片，贺卡：manzara ～ı 风景明信片 posta ～ı 明信片 Bayramda dayıma bir kart yolladım. 过节时我给我的舅舅寄了贺卡。❹通行证，身分证件：basın ～ı 记者证 ❺扑克牌，纸牌 ❻〈计〉卡：görüntü ～ı 显卡 ses ～ı 声卡 ◇～**a dökmek** 写下，记下 ～**ları dizmek** 欺骗：Onunla iş yaparsan, kartları dizdiğini görecek, aldatılacaksın. 你要是和他一起做事，你就会看到他骗人，你就会受骗。

kartal *is.* ❶〈动〉鹰(*Aquila*)：～ yavrusu 小鹰，雏鹰 ❷(用于表示国家象征等的)鹰徽；鹰旗；(美国陆、海军上校军官肩章上的)银鹰标志 ◇～ **burun** 鹰钩鼻子 ～ **gözlü** 眼光敏锐的，目光炯炯的 ◆**Kartallar dövüşsün, bir şehit de bize düşsün.** 二虎相争，必有一伤；鹬蚌相争，渔翁得利。

kartal ağacı *is.* 〈植〉伽罗木，沉香木(*Aquilaria agallocha*)

kartalgiller *ç.is.* 〈动〉隼科(*Falconidae*)

kartallar *ç.is.* 〈动〉隼形目(*Falconiformes*)

kartallı *s.* 有鹰的

kartallı eğrelti otu *is.* 〈植〉欧洲蕨(*Pteridium aquilinum*)

kartalmak (*nsz*) 【俗】变老，上年纪

kartaloş, kartaloz *is.* 【俚】老的，年长的

kartel[1] (法) *is.* 〈经〉卡特尔，联合企业，垄断集团

kartel[2] (法) *is.* (船上用于存放饮用水的)水桶

kartelâ (意) *is.* ❶纸牌 ❷海报

kartelleşmek (*nsz*) 组成卡特尔

karter (法) *is.* 链罩，车链挡板

kartezyen (法) *s.* (法国哲学家)笛卡儿的；笛卡儿哲学的，笛卡儿数学思想的

kartezyenizm (法) *is.* 笛卡儿主义

kartil *is.* (统计学)四分位数

kartillerarası *s.* (统计学)四分位数间的：～ sapma 四分位数间的差

kartlaşmak (*nsz*) 变老，上年纪：Bahçedeki biberler zamanında toplanmadığı için kartlaştı. 园子里的辣椒没有及时采摘，已经变老了。

Kartlık, -ğı *is.* 老，不新鲜

kartograf (法) *is.* (地图)制图员

kartografi (法) *is.* (地图)制图学，(地图)制图法，地图学

kartografik (法) *s.* 地图学的，制图的

kartogram (法) *is.* 统计图，统计地图图形

karton (法) *is.* ❶卡片，卡纸 ❷草图，底图 ❸(服装裁剪的)纸样 ❹(保护地图、绘画等的)硬纸套；内装 10 包香烟的硬纸盒

kartonpiyer (法) *is.* 〈建〉硬质纤维板

kar topu *is.* 〈植〉荚迷属植物(*viburnum*)；荚迷属植物树皮(作药用)

kartotek, -ği (法) *is.* ❶卡片资料的汇订 ❷存放地图(或卡片)的档案柜(或箱子)

kartopstal (法) *is.* 明信片；(规格为 9x12cm 的)照片

kartuk, -ğu *is.* 【俗】耙

kartuş (法) *is.* ❶弹壳 ❷钢笔胆：mürekkep ～u 钢笔胆 ❸(照相)软片卷筒，暗盒

kartvizit (法) *is.* 名片 ◇～ **bırakmak** 【俚】吐，呕吐：Hangi kerata buraya kartvizit bırakmış. 是哪个王八蛋吐在这儿啦？

Karun [ka:ru:n] *öz.is.* 克利萨斯(公元前 6 世纪 Lydia 王，以富有著称)；大富豪：Adamcağız Karun değil ya, bu kadar parayı nasıl versin. 他又不是大富翁，怎么能拿出这么多钱？◇～ **gibi** 非常富有的，大富翁

karyağdı *s.* ve *is.* 椒盐色的，灰白相间而呈灰色的(布料)：～ kumaş 椒盐色布料

karye (阿) *is.* 【旧】村庄

karyokinez (法) *is.* 〈生〉有丝分裂，核分裂

karyola [karyo'la] (意) *is.* 床架：Sonra gene usulca hastanın karyolasına yandan ilişerek oturdu. 后来，他又轻轻地在病人床前坐了一会儿。

karyolacık [karyo'lacık] *is.* 小床

kas *is.* 〈解〉肌肉：～ ağrısı 肌痛 ～ akımyazım 肌电描记法 ～ kasılması 肌肉收缩 ～ teli 肌纤维 ～ tutukluğu 抽筋 ～ uru 肌瘤 ～ zayıflığı 肌无力 ～ zarı 肉膜，肌纤维膜 büyük göğüs ～ı 胸大肌 deltoit ～ 三角肌 dış karın eğik ～ı 腹外斜肌 iki başlı kol ～ı 肱二头肌

kasa [ka'sa] (意) *is.* ❶保险柜，保险箱：Paralarını kasada saklıyor. 他把钱存在保险箱里。❷现金出纳；收银台，收款台 ❸箱：bira ～ları 啤酒箱 ❹存放字模的格架 ❺车箱，货箱 ❻门框，窗框 ❼庄家：Kasa kim? 谁做庄？❽〈海〉索环，索眼 ❾〈体〉木马

kasaba (阿) *is.* 镇，小城镇：Demiryolu yapılınca kasaba canlandı. 铁路建成后小镇便恢复了生机。

kasabalı *is.* 镇民：Bütün kasabalı alanda toplandı. 全镇的人都集中到了广场上。

kasadar (意-波) *is.* 收银员，出纳员

kasalamak (-*i*) 装箱

kasalanmak (*nsz*) kasalamak 的被动态

kasalı *s.* 有保险箱的：içi ～ aynalı dolap 内藏保险箱的带镜子的衣柜

kasap, -bı (阿) *is.* ❶屠户；肉店：Bu çocuğun kasaba *et* (或 yağ) borcu mu var? (或 yok ya.) 【成】这孩子太胖了。Erkek koyun, kasap dükkânına yakışır. 【成】公羊只配进肉铺，没本事的人是废物。❷屠夫，肉铺老板 ❸【转】屠杀者，残杀者，刽子手 ❹【俚】马路杀手，驾驶技术极差的司机：Herifçioğlu şöför değil, safi kasap. 这小子不是司机，完全是一个马路杀手。◇～ **süngeri** 【转】肮脏的东西 ～ **süngeriyle silinmiş yüz** 【转】无耻的人，不知害臊的人，不要脸的人，厚颜无耻的人 ◆**Kasap et derdinde, koyun can derdinde.** 屠夫想的是肉，绵羊要的是命；各人有各人的小九九，各人考虑各人的利益。**Kasap yağı bol olunca gerisini yağlar.** 屠夫有油胡乱抹，傻子有钱胡乱花。

kasaphane [kasabha:ne] (阿-波) *is.* 屠宰场，肉店

kasaplık, -ğı Ⅰ *is.* ❶屠宰业；屠夫的身分；屠夫的生意：Kasaplıkla para kazandı. 他靠卖肉挣了钱。❷【转】屠杀，残杀 Ⅱ *s.* (送到屠宰场)等待屠宰的(牲畜)：～ kuzu 待杀的羊羔 Kasaplık hayvan kıtlaştı. 供屠宰的牲畜出现短缺。

kasara [kasa'ra] (意) *is.* 〈海〉船首或船尾的小甲板

kasatura [kasatu'ra] (意) *is.* (可兼作匕首的)刺刀：Dışarıdan içeriye ellerinde yalın kasaturalarla polisler daldı. 手里拿着刺刀的警察们从外面冲了进去。

kasavet [kasa:vet] (阿) *is.* 忧愁，烦恼：Evlât acısı, gam, kasavet kapı gibi kadını eritmiş; adeta iğneye döndürmüş. 仇恨、悲伤和忧愁使这个人高马大的女人形容枯槁，瘦弱不堪。◇(*-den*) ～ **çekmek** (或 **etmek**) 忧愁，烦恼：O cihetten kasavet çekme. 你别为这事儿发愁了！

kasavetlenmek (*nsz*) 发愁，担心，忧伤

kasavetli *s.* 忧愁的，烦恼的

kasavetsiz *s.* 无忧无虑的 ◆**Kasavetsiz ağız anahtarsız açılır.** 心中无烦事，嘴上没把门。

kas bilim *is.* 〈解〉肌学

kasdetmek 见 kastetmek

kas doku *is.* 〈解〉肌肉组织

kâse [kâ:se] (波) *is.* ❶碗：çorap ～si 汤碗 ❷【俚】屁股，臀部，大腿：Damdan atlamış ama, kâseyi de kırmış. 他从房顶跳下来，把屁股也摔坏了。

kasem (阿) *is.* 宣誓，发誓 ◇～ **etmek** 宣誓，发誓：Tanrının adına kasem ederim. 我对天发誓。

kaset (法) *is.* 小盒；盒式磁带，盒式录相带 ◇～**i sarmak** ①语无论次，前言不搭后语；说车轱辘话 ②长话短说

kasetçi *is.* 音像制品商，音像制品店

kasetçilik, -ği *is.* 音像业

kasık, -ğı *is.* 〈解〉腹股沟 ◇～**ı çatlamak** 憋小便 ～**larını tuta tuta gülmek** 捧腹大笑，哈哈大笑

kasık bağcı *is.* 制销疝带的人

kasık bağı *is.* 〈医〉疝带

kasık biti *is.* 〈动〉阴虱(*Phthirus pubis*)

kasık çatlağı *is.* 【俗】小肠疝气，疝

kasık otu *is.* 〈植〉治疝草(*Herniaria hirsuta*)

kasıl *s.* 〈生〉肌(肉)的，有肌肉有关的

kasılış *is.* kasılmak 的动名词

kasılma *is.* kasılmak 的动名词：kalbin ～ları 心肌收缩

kasılmak (*nsz*) ❶ kasmak 的被动态：Ceketin kolu iki santim kasıldı. 上衣的袖子减短了两厘米。Geniş gelen pantolunun beli kasıldı. 太肥的裤腰已经改瘦了。❷收缩 ❸得意，骄傲：konsolos köpeği gibi ～ 夜郎自大，忘乎所以 Ahmet çok iyi bir karnesi olduğu için kasılıyor. 艾哈迈德因为成绩好很得意。

kasım (阿) *is.* ❶11 月 ❷11 月 8 日(民间认为这一天为冬季的开始)：～ günleri 11 月 8 日至 5 月 6 日的一段时间

kasım kasım kasılmak (*nsz*) 得意洋洋

kasım patı *is.* 〈植〉菊属(*Chrysanthemum*)

kasınç, -cı *is.* (痛性)痉挛

kasınmak (*nsz*) ❶(肌肉)痉挛 ❷【转】得意，自大，骄傲

kasıntı *is.* Ⅰ *is.* ❶(衣服的)改短，改小：Bu kolun kasıntısını sökmeli. 这个袖子必须改短。❷【转】得意，骄傲 Ⅱ *s.* 得意的，骄傲的

kasıntılı *s.* ❶(衣服)改短的，改小的 ❷得意的，骄傲的

kasıntısız *s.* ❶(衣服)未改短的，未改小的 ❷不骄傲的，谦恭的

kasır, -srı *is.* 【旧】别墅

kasırga [kası'rga] *is.* ❶旋风，龙卷风，飓风：Dünkü kasırga damlardan kiremitleri uçurdu. 昨天的龙卷风把房顶的瓦吹掉了。❷情感的爆发，极度的兴奋，激动

kasıt, -stı *is.* ❶目的，用意：Benim kastım bu değildi. 我本来不是这个意思。Bunu söylemekten kastım uyanık olmanızı sağlamaktır. 我说这话的用意是想让你们当心。❷恶意，歹心 ◇(*-e*) **～ı olmak** 心存不良，怀有恶意，心怀叵测：Bana kastı mı var? 他是不是想算计我？**～ıyle** 有意地，故意地，蓄意地

kasıtlı *s.* 有意的，蓄意的，故意的：Evin yakılması kasıtlı değildir. 房子失火不是有人蓄意所为。

kasıtsız *s.* 无意的，非蓄意的，非故意的

kaside [kasi:de] (阿) *is.* 〈文〉一种以歌功颂德为主要内容的宫廷诗歌体裁

kasideci *is.* 【旧】❶宫廷诗人 ❷【转】溜须者，阿谀者

kasis (法) *is.* 横穿道路的水沟；道路上的沟、坑

kasiterit (法) *is.* 锡石

kasiyer (意) *is.* 收银员

kask (法) *is.* 帽，盔

kaskaslamak (*nsz*) 【俚】性交，交媾

kaskatı [ka'skatı] *s.* ❶硬邦邦的的，僵硬的；静止的，不动的：Bütün vücudum kaskatı. Hiç harekette bulunamıyourdum. 我全身僵硬，一点也动弹不得。Kışın yeryüzü kaskatı donmuştur. 冬天里地面冻得硬邦邦的。Kapı açılır açılmaz yüzükoyun ve kaskatı yere yuvarlandı. 门一开，他就直挺挺地扑倒在地上。❷【转】毫无同情心的，生硬的 ◇**～ kesilmek** (因激动、恐惧等)发愣，呆若木鸡

kasket (法) *is.* (有帽舌的)帽子：～ siperi 遮光帽檐

kasketli *s.* 戴鸭舌帽的：Bu kasketli adam kim? 这个戴鸭舌帽的男人是谁？

kasko [ka'sko] (意) *is.* 〈法〉汽车意外保险

kaslı *s.* 肌肉结实的；肌肉发达的；强有力的，强健的，刚健的，强壮的

kasmak, -ar (*-i*) ❶把(衣服等)改小(或改短、改瘦)；使(数量)减少，缩减：Pantolonun belini kasmalı. 裤腰必须改瘦一些。Ablam gömleğinin çok uzun olan kolunu kastı. 我姐姐把过长的衬衣袖子改短了。❷(拉紧缰绳以)使缓行，使减速，使放慢速度：Biz daha erken olduğunu düşünerek biraz kendimizi kasıyoruz. 考虑到时间还早，我们稍微放慢了速度。❸【转】压抑，压制 ◇**kasıp kavurmak** ①压制，压迫，镇压；使感到恐怖：Müthiş haberler etrafı kasıp kavuruyor. 可怕的消息搞得人心惶惶。②破坏，毁坏，摧残，使受损失：Dün geceki ateş ortalığı kasıp kavurdu. 昨夜的大火给环境造成了很大的危害。Savaş, Avrupa'yı kasıp kavurdu. 战争使欧洲饱受摧残。

kasnak, -ğı *is.* ❶圆圈，圆环，(刺绣用的)绷圈，(摔跤运动员的)腰带 ❷〈建〉鼓石 ❸轮圈，轮缘 ◇**～ işlemek** 用绷圈刺绣

kasnaklamak (*-i*) ❶箍，套 ❷搂，抱 ❸【俚】遇上，偶然碰到

kasnı *is.* 氨草胶(从氨草植物茎取得的树胶脂，亦称胶氨，树胶氨，波斯胶草氨)

kaspanak *zf.* 强行地：Kaspanak uçlanmış papelleri. 他硬把钱塞了过来。

kassız *s.* 肌肉不发达的，虚弱的，无力的

kast (法) *is.* 〈社〉(印度世袭的)社会等级，(印度社会中的)种姓

Kastamonu *öz.is.* 卡斯塔莫努(土耳其省、市)

kastanyet (法) *is.* 〈乐〉响板

kastanyola [kastanyo'la] (意) *is.* ❶(防止齿轮倒转的)爪，棘爪，制转杆 ❷〈海〉系索耳，羊角，导缆 ◇～ **yuvası** 棘轮上用于安装棘爪的凹口

kastar *is.* 【俗】漂白 ◇～ **etmek** 漂白

kastarcı *is.* 【俗】漂白工

kastarlamak (*-i*) 漂白

kastarlanmak (*nsz*) kastarlamak 的被动态

kastarlı *s.* (经过)漂白的

kasten [ka'sten] *zf.* 有意地，故意地，蓄意地：Kaza değil, bu işi kasten yaptı. 不是失手，是他故意这么干的。Tarihî hakikatler kasten tahrif ettiler. 他们蓄意篡改了史实。

kastetmek (*-i*) ❶以…为目标，意指，(话语)针对：Ben bu sözü kimseye kastetmeden söyledim. 我说这话不是冲着任何人的。❷怀有恶意，图谋不轨：birinin canına (或 hayatına) ～ 图谋杀害某人

kastî (阿) *zf.* ve *s.* 故意地，有意地，蓄意地：Onun bu hareketi kastîdir. 他的这种行为是蓄意的。◇～ **olmak** 仇视，敌视

kastor (法) *is.* 河狸；河狸毛皮

kasvet (阿) *is.* ❶忧郁，烦恼，郁闷，阴郁 ❷【旧】硬，硬度 ❸【转】铁石心肠 ◇～ **basmak** (或 **çökmek**) 忧郁，烦恼，郁闷，阴郁 ～ **vermek** 使忧郁，使烦恼，使郁闷，使阴郁：Odanın loşluğu kasvet veriyor. 房间的昏暗令人不禁生出几丝忧郁。

kasvetli *s.* ❶忧郁的，烦恼的，郁闷的，阴郁的：～ bir hava 令人郁闷的气氛 Kasvetli manzara yüreğimi kararttı. 这种让人心烦的情景使我觉得堵得慌。❷【旧】硬的 ❸【转】铁石心肠的

kaş *is.* ❶眉(毛)：～ kemeri 眉弓 ❷悬崖 ❸圆弧状突出物：～ kemer 马蹄形拱 eyerin ön ve arka ～ları 马鞍的前桥和后桥 yüzük ～ı 戒指的宝石座 ❹【俗】埂，埝 ❺括弧 ◇～ **atmak** 挑动眉毛示意，暗送秋波 ～ **çatmak** 皱眉，生气 (*-e*) ～ **etmek** 挤眉弄眼，使眼色，以眉眼示意：Konuşmaması için karşıdakine kaş göz edip duruyordu. 他不停地使眼色，示意对面的人不要讲话。～ **göz kararmak** 天擦黑，夜幕降临 ～ **kantarmak** 皱眉，生气 ～ **karak çatmak** 皱眉，生气 ～ **kararmak** 天擦黑，夜幕降临 ～ **yapayım derken göz çıkarmak** 好心办坏事，弄巧成拙：Arkadaşının ödevini düzelirken üzerine mürekkep döktü; kaş yapayım derken göz çıkardı. 他在给同学改作业的时候弄巧成拙，把墨水洒在了上面。～ **yıkmak** 皱眉，生气 ～**ının altında gözün var demek** 挑毛病，吹毛求疵 ～**la göz arası**(**nda**) 转瞬之间，快速地，一眨眼的功夫：Bu çocuk kaş göz arası nereye kayboldu yine? 这孩子一眨眼又跑哪去了？Bekir, kaşla göz arasında dışarıya sızdı. 一眨眼的功夫，贝基尔溜出去了。～**larını çatmak** 皱眉，生气：Kaşlarını çatmış, suratını asmıştı. 他皱着眉，板着脸。◆**Kaş ile göz, gerisi** (或 **kalanı, artanı, dahası**) **söz.** 十分漂亮七分在眉眼。

kaşağı *is.* ❶马栉子，马梳子：Al kaşağıyı, gir ahıra, yağırı (或 yarası) olan gocunsun. 【成】干自己的事，休管他人论短长。❷痒痒挠，老头乐

kaşağılamak (*-i*) 梳刷(马匹等)

kaşağılanmak (*nsz*) kaşağılamak 的被动态

kaşalot (法) *is.* ❶〈动〉抹香鲸(*Physeter catodon*) ❷【俚】傻瓜，白痴：Ulan kaşalot, nereden düştün buraya? 嘿，傻小子，你这是打哪儿冒出来的？

kaşalotzâde *is.* 【俚】傻瓜，白痴：Kaşalotzâde iyiden iyiye marizlenmiş. 那蠢货挨了一顿臭揍。

kaşan *is.* 【俗】(马、驴等牲畜)撒尿 ◇～ **yeri** 中途马匹等歇脚的地方

kaşandırmak (*-i*) kaşanmak 的使动态

kâşâne [kâ:şâ:ne] (波) *is.* 豪华住宅

kaşanmak (*nsz*) (马、驴等牲畜)撒尿

kaşar *is.* ❶羊奶酪 ❷【俚】狡猾的人，奸诈的人，骗子，卑鄙小人

kaşarlanmak (*nsz*) ❶变得老道，获得经验丰富：Bu denizci türlü fırtınalar ve kazalar atlatarak kaşarlanmıştır. 这名水手经历过各种风浪和事故，经验十分丰富。❷见怪不怪，习以为常

kaşarlı *s.* ❶以羊奶酪制成的，带羊奶酪的：～ sanviç 羊奶酪三明治 ～ tost 奶酪吐司 ❷【转】老道的；习以为常的

kaşar peyniri *is.* ❶羊奶酪 ❷【俚】狡猾的人，奸诈的人，骗子，卑鄙小人：Yanındaki kaşarpeyniridir, dalga geçme, aç gözünü! 你旁边的那个人是一个精明奸诈的家伙，你别不当回事，要当心！

kaşbastı *is.* 【俗】头带，额(前)饰(带)

kâşe (法) *is.* ❶(官方函件上的)封印，盖印 ❷【转】本质，根底：Onun kâşesini bilirim. 我清楚他的底细。❸〈药〉扁囊剂，片剂：aspirin ～si 阿斯匹林片剂

kaşeksi (法) *is.* 〈医〉恶病质，极度瘦弱

kaşeksili *s.* 恶(病)质的，极度瘦弱的：～ çocuk 极度瘦弱的孩子

kaşeli *s.* ve *is.* ❶有封印的 ❷短工，零工

kaşık, -ğı *is.* ❶小勺，汤匙：çay ～ı 茶勺 çorba ～ı 汤勺 pilâv ～ı 饭勺 ～ kepçesi 勺的盛物部分 Bir kaşık yiyip sofradan kalktı. 他只吃了几口就退了席。Herkes kaşık yapar, ama sapını ortaya (或 doğru) getiremez. 【成】每个人做的事不可能一样漂亮。❷〈医〉刮匙，刮器 ❸匙状物(尤指钓鱼用的匙状假饵) ❹类似于响板的勺状土耳其乐器 ◇～ **atmak** 狼吞虎咽：Sonra çabuk çabuk kaşık atmağa koyuldu. 后来，他就狼吞虎咽地吃了起来。～ **çalımı** 傍晚，黄昏时分，晚饭时分 ～ **çalmak** ①击木勺(表示节拍) ②狼吞虎咽 ～ **düşmanı** 【谑】老婆，妻子：Bizim kaşık düşmanı bir haftadır evde yoktu, zannederim bugün gelecek. 我们那口子不在家，都一个星期了，我估摸着今天该回来了。Geç kalacağımı kaşık düşmanına haber vermezsem merak ederler. 我要晚回家，要是我不给我那口子打个招呼的话，她会担心的。～ **kadar** (脸)瘦削的：Sakalları uzamış, yüzü kaşık kadar kalmıştı. 他的胡子长得老长，脸十分瘦削。～ **oyunu** 土耳其民间的一种民间舞蹈，指间夹有木勺打拍子 ～ **sepetinde fareler oynamak** 【转】家境贫寒 ～ **tutmak** ①请求，哀求，乞求 ②招惹，招致 ～**la ağzına verilmesini beklemek** 【转】饭来张口，十分懒惰 ～**la düşürüp** (或 **toplayıp**) **kepçe** (或 **gömce**) **ile dağıtmak** 收一升，花一斗；入不敷出；挥霍浪费 ～**la verip kepçeyle almak** 给出一升，要回一斗 ～**la yedirip** (**aş verip**) **sapıyla** (**gözünü**) **çıkartmak** 好心办坏事；成事不足，败事有余

kaşıkçı *is.* ❶卖勺的人 ❷用木料、骨头和龟板等材料制作勺状工艺品的艺人 ◇～ **avurdu** 面颊塌陷的

kaşıkçı kuşu *is.* 〈动〉鹈鹕，塘鹅(*Pelecanus*)

kaşıkçık, -ğı *is.* (鸟类的)小翼羽，拇翼

kaşıkçılık, -ğı *is.* ❶卖木勺 ❷制作勺状工艺品的手艺

kaşıkçın *is.* 〈动〉阔嘴鸭(*Spatula clypeata*)

kaşık gaga *is.* 〈动〉琵嘴鸭(*Anas clypeata*)

kaşıklamak (*-i*) ❶用小勺吃(喝)：Sustular, bir zaman konuşmadan çorbalarını kaşıkladılar. 大家都不作声，一时之间闷头用小勺喝自己的汤。❷【转】(用小勺吃饭时)狼吞虎咽，吃得津津有味

kaşıklanmak (*nsz*) kaşıklamak 的被动态

kaşıklık, -ğı Ⅰ *is.* 放置刀、叉、小勺等餐具的容器 Ⅱ *s.* ❶适用做小勺的：～ ağaç 可做小勺的木头 ❷(一)小勺的：iki ～ çorba 两小勺汤

kaşık otu *is.* 〈植〉辣根菜(*Cochlearla officinalis*)

kaşımak (*-i*) 搔(痒)，轻抓：sırtını ～ 搔背 başını ～ 搔头：Eşek eşeği ödünç kaşır. 【成】驴给驴蹭痒痒要回报，自私的人助人亦如此。

kaşındırmak (*-i*) kaşınmak 的使动态：Şu ot dokunduğu yeri kaşındırır. 这种草碰到哪儿哪儿痒。

kaşınış *is.* kaşınmak 的动名词

kaşınmak (*nsz*) ❶痒：Sırtım kaşınıyor, yoksa bit mi var? 我的背痒，是不是有跳蚤？❷(自己)搔痒：Kedi kaşınıyor. 猫正在搔痒。❸【转】痒痒，欠揍，找骂：Yine kaşınıyorsun, söz dinle, yoksa dayak yersin. 你又痒痒了？听话！不然该挨揍了！◇**kaşınacak tırnak aramak** 找借口

kaşıntı *is.* 痒痒 ◇～ **tozu** 损人不利己的人

kaşıntılı *s.* 痒的

kâşif [kâ:şif] (阿) *is.* 发现者

kaşkariko [kaşkariko] *is.* 【俚】❶阴谋，骗局，圈套，欺骗：Herifin işi gücü hep kaşkariko. 这家伙净会骗人。Yapacağın kaşkarikonun farkındayım, haydi burada aldanacak yok. 你那一套把戏我早就看穿了，在这儿没人会上当。❷谎言：Bıktım senin bu kaşkarikondan, ne zaman akıllı uslu bir adam olup karşıma geleceksin bilmem. 你这套瞎话我烦透了，真不知道你什么时候能变得聪明点儿再来找我。

kaşkaval[1] (意) Ⅰ *is.* 一种轮状黄色乳酪 Ⅱ *s.* 【俚】傻的，愚蠢的：Bize de mantar atmaya başladın, kaşkaval! 蠢货，你连我们也敢骗！

kaşkaval[2] (意) *is.* 〈海〉桅栓

kaşkavallık, -ğı *is.* 【俚】傻，愚蠢

kaşkol (法) *is.* (男用)围巾

kaşkorse (法) *is.* (女用)内衣

kaşlı *s.* ❶有眉毛的：gür ～ 长着浓眉的 ince ～ kadın 细眉女子 yay ～ 眉如新月的，弯眉的 ❷眉清目秀的：Haspa büyüdü, kaşlı güzel bir yosma oldu. 这鬼丫头长大了，变成了一个眉目清秀的小美人。◇～ **gözlü** 有眉有眼的，眉清目秀的，漂亮的

kaşmer *s.* 滑稽的，可笑的

kaşmerdikoz *s.* 非常讨厌的，令人厌恶的；丑恶的：Kaşmerdikozun biri, yan çiz! 他是一个令人讨厌的家伙，你离他远点儿！

kaşmerlik, -ği *is.* 滑稽，可笑

Kaşmir *öz.is.* 克什米尔(亚洲)

kaşmir (法) *is.* 开司米，(山)羊绒，紫羊绒；开司米织物，(山)羊绒织物；开士米披巾(或毛线衫、外套等)

kat[1] *is.* ❶层：bir ～ peynir 一层奶酪 iki ～ perde 两层窗帘 Bu evin ikinci katında oturyoruz. 我们住在这座楼的 2 层。Üç kat merdiven çıktığımdan yoruldum. 我爬了 3 层楼梯，很累。❷折叠部分，褶层 ❸〈地〉地层 ❹(衣服的)套，件：iki ～ elbise 两套衣服 üç ～ çamaşır 3 件衬衣 ❺公寓，套房：Onlar yeni bir kat aldı. 他们买了一套新房。❻面前，眼前：başkanlık yüksek ～ına 谨呈总统阁下 ❼职位，职务 ❽倍(数)：Bu, ondan iki kat pahalı. 这个比那个贵两倍。10 sayısı 5 sayısının 2 katıdır. 10 是 5 的 2 倍。6, 9, 12 ve 15 sayıları 3 sayısının katlarındandır. 6，9，12 和 15 都是 3 的倍数。◇～ **çıkmak** (在建筑物上)加盖(一层) ～ ～ ①成倍地，…得多：Bu, ondan kat kat güzel. 这个比那个漂亮得多。Ondan kat kat üstün. 比他高明得多。②一层层地，多层地：Kat kat giyinmiş. 他穿得里三层外三层。(*-in*) **～ında** ①在某人的眼里，认为：Hermes tanrı bir gün: "İnsanlar katında nedir acaba değerim?" diye merak etmiş, insan kılığına girip bir yontucunun dükkânına gitmiş. 赫尔墨斯有一天想：我在

人们心里有多高的价值？于是他化作凡人走进了一家雕刻店。②在某人面前，当面：Kurt, fırsat bu fırsattır diyerek, aslanın katında tilkiyi kötülemeye kalktı. 狼认为这是一个机会，于是便在狮子面前说狐狸的坏话。

kat² (阿) *is.* ❶(被)切断，分割：ağaçları ～ı 砍树 ❷断绝(关系) ❸完成，结束 ❹经过，通过 ❺〈文〉停顿

katabolizma (法) *is.* 〈生〉分解代谢

katafalk (法) *is.* 灵(柩)台

katafot (法) *is.* 反光镜

katakofti (希) *is.* ❶蛮横的行为，胆大妄为 ❷瞎话，谎言；无稽之谈：Sen onun katokoftisine bakma! 你别听他胡说八道！◇～ **atmak** 撒谎，说瞎话

katakomp (法) *is.* 地下墓穴，地下墓地，寝陵

katakulli [kataku'lli] *is.* 【俚】花言巧语，骗局，圈套：Bir kaç katakulli ile kızı kandırdı. 他几句花言巧语就把女孩给骗住了。◇～ **yapmak** (或 **oynamak, çevirmek**) 耍花招，设圈套，欺骗 ～**ye gelmek** 受骗，上当，中圈套

katalepsi (法) *is.* 〈医〉僵住(症)，木僵，腊僵

kataleptik (法) *s.* ❶僵住症的，与僵住症有关的 ❷患僵住症的

katalitik (法) *s.* 〈化〉催化作用的

kataliz (法) *is.* 〈化〉催化(作用)

katalizör (法) *is.* 〈化〉催化剂，触媒

katalog (法) *is.* ❶(图书馆的)目录，编目：kitap ～u 书目，图书目录 ❷展品、商品、产品目录，货物价目表：eşya ～u 商品目录 ❸学校课程一览表，校历

kataloglamak (*-i*) 编目，编写一览表

katalpa [katalpa] (法) *is.* 〈植〉梓树属(*Bignonia catalpa*)

katana [kata'na] *is.* 军马的一种，形体高大，一般用于牵引炮车 ◇～ **gibi** 人高马大的(女人)

katar (阿) *is.* ❶行列，队列，行进中结队而行的车、畜等：deve ～ı 骆驼队 kamyon ～ı 一列卡车 otomobil ～ı 一列小汽车 ❷列车机车与车厢构成的一列；列车，火车：uzun bir tren ～ı 一列长长的火车 yük ～ı 一列货车 Bugün beş katar geçecek. 今天将有 5 列火车通过。◇～ ～ 成群结队的，一队一队的：Leylekler katar katar geçiyor. 鹤一队一队地飞过。～ **kılavuzu** ①领队的驴子 ②清路机车，先驱机车

Katar *öz.is.* 卡塔尔(亚洲)

katarakt (法) *is.* 〈医〉内障，白内障

katarlamak (*-i*) 使成为一列，排列，使结队

katarlanmak (*nsz*) katarlamak 的被动态或反身态：Develer katarlanmış, yola çıkmaya hazır durumda. 骆驼排好了队，准备上路。

katavaşya (希) *is.* 鱼群在冬季从黑海向马尔马拉海和地中海进行的迁徙

katedral, -li (法) *is.* 主教座堂，主教大堂；大教堂

kategori (法) *is.* ❶种类，部属；类目；类别：Bunların hepsi aynı kategoriden. 这些都属于同一种类。❷〈逻〉范畴

kategorik Ⅰ *s.* 无条件的，绝对的；断言的，清楚的，直截了当的 Ⅱ *zf.* 肯定地，无条件地

katetmek (*-i*) ❶【旧】切断，分割 ❷通过，经过；行程达：Yolumuz bir dereyi katedecek. 我们将经过一条河。Bir saatte dört kilometre katetti. 他一小时走了 4 千米。

katgüt (英) *is.* 〈医〉(羊)肠线

katı¹ Ⅰ *s.* ❶硬的，坚硬的，干硬的：～ ekmek 干面包 ～ tahta 硬木板 ～ toprak 坚硬的土地 ❷【转】心肠硬的，无同情心的；强硬的，生硬的：～ bir söz 生硬的话 ～ tedbirler 强硬措施 ❸【转】坚定的，坚持原则的 ❹〈物〉固态的，固体的：～ cisim 固体 Ⅱ *zf.* 【旧】

非常地，极度地 ◇～ **yaydan ok çıkar gibi** 飞快的，箭飞似的：Katı yaydan ok çıkar gibi dışarı fırladı. 他箭一般地跑了出去。～ **yumurta** 煮鸡蛋 ～ **yürekli** 铁石心肠的：～ yürekli bir kadın 一个铁石心肠的女人

katı² *is.* 〈动〉(禽的)肌胃，(鸡、鸭的)胗

katık, -ğı *is.* ❶就面包吃的食品(如奶酪等) ❷酸奶 ◇(*Bir şeyi ekmeğe*) ～ **etmek** ①就着(面包)吃 ②看菜下饭 ～**ı emeğine denk olmak** 自给自足，自力更生，经济独立

katıklamak (*-i*) ❶就着(面包)吃 ❷看菜下饭 ❸(向汤中)加酸奶

katıklı *s.* ❶有就面包的食品的；加酸奶的：～ aş 加酸奶的汤 ❷有杂质的

katıksız *s.* ❶没有就面包食品的 ❷纯净的：～ süt 纯奶 ❸【转】纯洁的，无杂念的：～ sevgi 纯洁的爱 ❹【转】地道的，土生土长的：～ Beijing kızı 土生土长的北京妞

katılaşma *is* katılaşmak 的动名词

katılaşmak (*nsz*) ❶变硬 ❷变得强硬，变得生硬 ❸〈物〉固化，凝固

katılaştırmak (*-i*) katılaşmak 的使动态

katılgan doku *is.* 〈生〉结缔组织

katılık, -ğı *is.* ❶硬，坚硬，生硬，强硬：kalp ～ı 心硬，心狠 ❷硬度 ❸【转】狠心，冷酷

katılım *is.* 参加，出席，到场；合并；加入

katılımcı *is.ve s.* 参加的，与会的，加入的，缔约的：zirve ～ları 参加首脑会议的人

katılma *is.* ❶ katılmak 的动名词 ❷〈社〉融合

katılış *is.* katılmak 的动名词

katılmak¹ (*nsz*, *-e*) ❶ katmak 的被动态：Süte su katılmış. 奶里掺了水。❷参加，加入：Çinli sporcuları, uluslararası spor yarışmalarına katılıyorlar. 中国运动员参加国际体育比赛。Çocukların oyunlarına ben katıldım. 我也加入了孩子们的游戏。Kalabalığa katıldı. 他挤进了人群。❸同意，赞同：Düşüncenize ben de katılıyorm. 我也同意您的意见。

katılmak² (*nsz*) (因大笑、大哭等原因而)喘不过气来：Babam biraz surat astı ama, anam katıldı gülmekten. 我爸爸稍稍有些板面孔，但我妈妈却笑得喘不过气来。◇**katıla katıla** 喘不过气来：Köylüler, adamın her sözüne katıla katıla gülmüşlerdi. 那个人的每句话都逗得村民们笑得喘不过气来。Katıla katıla ağlayıp duruyor. 他抽抽泣泣地哭个不停。

katıltmak (*-i*) katılmak² 的使动态：Bizi gülmekten katılttı. 他逗得我们笑得喘不过气来。

katım *is.* ❶ katmak 的动名词 ❷交配(期)

katımlık, -ğı *is.* (一次的)加入量，渗入量：Bir katımlık tuz kalmış. 剩下的盐只够用一次。

katıntı Ⅰ *is.* 混合物 Ⅱ *s.* (畜群中)外来的(牲畜)

katır Ⅰ *is.* 〈动〉骡子(*Equus mulus*)：Katır, atla eşekten azmış bir hayvandır. 骡子是由马和驴杂交出来的一种牲畜。Ⅱ *s.* 犟的，倔强的，固执的 ◇～ **gibi** 像骡子一样倔强的 ～ **inadı** 倔强，固执：Katır inadı var bu çocukta! 这个孩子犟得像头骡子。Onun katır inadı tuttu, onu kimse etkileyemez. 他犯了牛劲，谁也说不动他。～ **kuyruğu gibi kalmak** 毫无进展 ～ **şakası** 粗俗的玩笑 ～ **tepmişe dönmek** 挨打 ◆**Katıra "Baban kim?" demişler, "Dayım at" demiş.** 你问骡子爹是谁，骡子回答它的舅舅是骏马；卑微的人总是展示自己的长处。

katır boncuğu *is.* (套在牲口脖子上作为饰物的)蓝玻璃珠串

katırcı *is.* 赶骡子的人，出租骡子的人

katır kutur Ⅰ *zf.* 喀喀吧吧地，喀嚓喀嚓地：Köpek katır kutur kemiği yedi. 狗喀吧喀吧地把骨头吃了。Ⅱ *s.* 硬邦邦的：～ ayakkabılar 一双硬邦邦的鞋

katırkuyruğu *is.* 〈植〉马蹄野豌豆(*Hippocrepis comosa*)

katırlaşmak (*nsz*) 【转】变得固执，变得顽固，变得倔强

katırlık, -ğı *is.* 【转】固执，顽固，倔强，犟脾气

katırtırnağı *is.* 〈植〉鹰爪豆属(*Spartium*)

katır yılanı *is.* 〈植〉蝰蛇科动物

katışık *s.* 混合的

katışıklık, -ğı *is.* 混合

katışıksız *s.* 纯的，纯净的，纯洁的，无杂质的

katışmaç, -cı *is.* 聚集，聚合

katışmak (*-e*) 加入，参加，融合：O da bize katıştı. 他也加入了我们的行列。

katıştırmak (*-i*, *-e*) katışmak 的使动态

katı yağ *is.* 油脂，脂膏

katî [ka'ti:] (阿) *s.* 确定的，肯定的，最终的，不可更改的：～ bir karar 最终决定 ～ muharebe 决战 ～ savaş 决战

kâtibe [kâ:tibe] (阿) *is.* 女书记员，女秘书

katibiâdil, -dli [kâ:tibiadil] (阿) *is.* 【旧】〈法〉公证员，公证人

katil[1] [ka:til] (阿) *is.* Ⅰ *is.* 杀人犯，杀人者：Cinayet mahallinde bıraktığı kâğıtlar sayesinde katilin kim olduğu anlaşılmıştır. 根据犯罪现场遗留的几张纸片，杀人凶手已经查明。Katil ve canavar sözcükleri Ali'in yüreğine bıçak gibi saplanmıştı. 一提到凶手和暴徒，阿里的心上就像是被捅了一刀子。Ⅱ *s.* 致命的：～ kurşun 致命的子弹

katil[2]**, -tli** *is* 杀人，谋杀：～ suçu 杀人罪 ◇～ **etmek** 杀死，谋杀，刺杀

katîleşmek (*nsz*) 确定，明确：Onun valiliği atanması katîleşti. 任命他为省长的事已经确定下来了。

katillik, -ği *is.* 杀人行为，谋杀罪：Katillikten yirmi yıldır yatıyor. 他因谋杀罪要坐 20 年牢。

katim (阿) *s.* 【旧】守口如瓶的，严守秘密的，口风紧的

katinga *is.* 〈植〉卡汀珈群落

kâtip, -bi [kâ:tip] (阿) *is.* 秘书，书记员

kâtiplik, -ği *is.* 书记员的身分，书记员的工作；书记员办公室，书记员办事处

kat'iyen [ka'ti:yen] (阿) *zf.* (常与否定式连用)绝对地：Oraya kat'iyen gitmeyeceksin. 你绝不要去那个地方。Sen ondan o beş yüz doları kat'iyen alamazsın. Üstüne bir bardak soğuk su içsen iyi olur. 你从他那里肯定是拿不回那 500 美元了，最好你还是死了那条心吧！

kat'iyet (阿) *is.* 绝对，肯定：Cesurane ve daha ziyade ısrara bırakmayan bir kat'iyetle yalan söyledim. 我以一种非常大胆、不容置疑的肯定语气撒了谎。

katkı *is.* ❶帮助，贡献：Murat, aileye katkı olsun diye bir iş kurmayı düşünmüş ve iyi bir yerde mağaza açmıştı. 穆拉特想做点生意贴补家用，于是在一个不错的地方开了一家商店。Derslerdeki başarımda onun katkısı büyüktür. 我功课学得好有他不少功劳。❷捐款，捐赠的物品 ❸建议，参考意见 ❹投稿，稿件 ❺产生影响的因素，推动作用：Başarıda kendine güvenin de katkısı var. 自信是取得成功的原因之一。Bilime katkı, basının görevleri arasındadır. 推动科学的发展是媒体的任务之一。❻参与，介入 ❼补充物，附加物；搀杂物，混合物；添加剂，附加剂 ❽【俗】(送给新婚夫妇的)贺礼，份子 ◇～**da bulunmak** 帮助，贡献，参与

katkılanmak (*nsz*) 掺入，加入，添入

katkılı *s.* 有附加物，有添加剂的，有杂质的，有异物，混合的：～ yağ 有杂质的油

katkısız *s.* ❶纯净的，无杂质的，无异物的；无附加物的；无添加剂的：～ yağ 纯净油 ❷【转】完好的，完整的

katküt (英) *is.* 〈医〉(羊)肠线

katlama *is.* ❶ katlamak 的动名词 ❷(衣服上的)褶皱：～ makinesi 褶裥机，打裥机 ❸【俗】一种面食

katlamak (*-i*) ❶折叠；使打褶：kumaşı ～ 使布起褶 Kâğıdı ikiye katladı. 他把纸折了两折。Gezeteleri itina ile katlayıp cebine koydu. 他小心翼翼地把报纸折好放进了衣兜。❷【俗】擀

(面)

katlandırma *is.* katlandırmak 的动名词：Çocuğunuzu bu sıkıntılara katlandırmanın anlamı ne? 您让孩子受这种苦是什么意思？

katlandırmak (*-i*, *-e*) katlanmak 的使动态

katlanılmak (*-e*) katlanmak 的无主态：Bir ana için her türlü sıkıntıya katlanılır. 一个人为了母亲什么苦都可以受。

katlanır *s.* 可折叠的：～ yatak 折叠床 ～ yelpaze 折扇

katlanış *is.* katlanmak 的动名词

katlanmak (*nsz*) ❶ katlamak 的被动态：Bu kumaş iyi katlanmış. 布褶打好了。❷(*-e*) 【转】贴补：Evinin üst katlarını oda oda kiraya vererek onlarından alınan para ile yaşamağa katlanmış. 他把住宅的顶层一间间地出租了，将从中所得贴补家用。❸ (*-e*) 【转】忍受，承受：Bu yüke herkes katlanamaz. 不是每个人都能担起这付重担。Çocukluğunda yoksulluğa katlandı. 他小的时候受过穷。Eşeği süren osuruğuna katlanır. 【成】既干这种活儿，就吃得了这种苦。

katlatmak (*-i*, *-e*) katlamak 的使动态

katlayış *is.* katlamak 的动名词

katledilmek (*nsz*) katletmek 的被动态

katletmek (*-i*) 杀死，谋杀，刺杀：Eşkıyalar iki kişiyi ipe çekerek katletmişlerdi. 强盗们吊死了两个人。

katlı *s.* ❶折叠的，叠好的；有褶皱的，打褶的：Katlı mendilleri dolaba koydu. 他把叠好的手帕放进了柜子。Mektup kağıdı dörde katlı. 信纸折成了 4 折。❷有…层的，有…级的：iki ～ bir ev 两层楼 çok ～ füze 多级火箭

katliam [katlia:m] (阿) *is.* ❶大屠杀：Nanjing ～ı 南京大屠杀 ❷【转】大量毁坏，大量灭绝：Aralığın on beşinden sonra bir çam fidanı katliamıdır başlıyor. 12 月 15 日以后，小松树苗开始受到大面积毁坏。

katma Ⅰ *is.* ❶ katmak 的动名词 ❷【俗】毛线，棉线 Ⅱ *s.* 增加的，添加的，附加的，补充的：～ bütçe 补充预算 ～ değer vergisi (KDV) 增值税 yüksek ～ değerli ürünler 高附加值产品

katmak, -ar (*-i*, *-e*) ❶增加，添加，附加，补充：sirkeye su ～ 向醋里掺水 on milyon liraya on milyon lira daha ～ 在 1 千万里拉的基础上追加 1 千万里拉 Elbirliği ile kurduğumuz fidanlık okulumuza apayrı bir güzellik kattı. 我们一起修建的苗圃为我们学校增添了一种别具特色的美。Yemeğe kararınca tuz ve biber katmalı. 菜里要放入适量的盐和辣椒。❷使加入：Kuzuları sürüye kattık. 我们把羊羔赶进了羊群。Kafileye muhafız kattılar. 他们派护卫随队同行。Çoban akşam üzeri, koyun sürüsünü önüne katmış, köye dönüyor. 黄昏时分，牧羊人赶着羊群回村。❸【俗】使交配，配种

katmalı *is.* 〈光〉加色法

katman *is.* 层，地层；阶层：kömür ～ı 煤层

katman bulut *is.* 〈气〉层云

Katmandu *öz.is.* 加德满都(尼泊尔)

katmanlaşmak (*nsz*) 〈地〉成层，分层

katmanlı *s.* 分层的

katmer *is.* ❶层，(花)瓣：çiçeğin ～i 花瓣 elbise ～i 衣服的皱层 ❷一种多层的饼 ◇～ **akıllı** 狡滑的，诡计多端的 ～ **kaldırmak** 【俗】捣乱，制造混乱 ～ ～ 一层层的，成摞的：～ ～ bir gerdan 肥肉堆叠的下巴

katmerlemek (*-i*) ❶使分层，使分瓣 ❷【转】使增加，使加剧，使加深

katmerlenme *is.* katmerlenmek 的动名词

katmerlenmek (*nsz*) ❶分层，成为多层，分瓣 ❷【转】增加，增多，加深

katmerleşme *is.* katmerleşmek 的动名词：Siddetli depremin ardından yaşanılan kurtarma âcizliği yürek yakan acının katmerleşmesine sebep oldu. 强烈地震之后出现的救援不力使令人心碎的痛苦更加沉重。

katmerleşmek (*nsz*) ❶分层，成为多层，分瓣：Gerdanı katmerleşti. 他的下巴上肉一层一层的。❷【转】增加，增多，加深

katmerli *s.* ❶分层的，多层的；重瓣的，复瓣的：～ çiçek 复瓣花 ❷【转】过分的，过度的：～ ahlâksızlık 极度堕落 ～ belâ 极大的麻烦 ～ bir talihsizlik 极大的不幸 ～ uyku 酣睡，沉睡，熟睡 ～ yalan 连篇的谎言 ❸复合的：～ birleşik zaman 〈语〉复合时态 ～ iyilik 〈语〉复合属格 ◇～ ～ **gülmek** (不停地)大笑

katmerli badem *is.* 〈植〉一种观赏灌木，花色漂亮(*Prunus*)

katmerli papatya *is.* 〈植〉翠菊(*Callistephus chinensis*)

katolik (法) Ⅰ *is.* ❶天主教，罗马天主教：～ kilisesi 罗马天主教会 ❷天主教徒，罗马天主教徒 Ⅱ *s.* 天主教的，罗马天主教的

katoliklik, -ği *is.* ❶(罗马)天主教的教义、信条和组织等 ❷对(罗马)天主教的信仰

katolikos (希) *is.* 总主教(对东正教某些独立教会首领的称谓)

katolit (法) *is.* 〈化〉阳极电解液

katot, -du (法) *is.* 〈电〉阴极，负极

katra *is.* (一)滴

katrak, -ğı *is.* 锯

katran (阿) *is.* 〈化〉焦油，柏油，焦油沥青：petrolden ～ damıtılması 焦油蒸馏(法) ◇～ **gibi** 黝黑的，漆黑的：～ gibi karanlık bir oda 漆黑的房间 ～ **karası** 漆黑

katran ağacı *is.* 〈植〉黎巴嫩雪松(*Cedrus libani*)

katrancı *is.* 卖柏油的人；铺柏油的人

katran çamı *is.* 〈植〉长叶松，乔治松(*Pinus rigada*)

katran köpüğü *is.* 〈植〉伞菌(*Polyporus igniarius*)

katranlamak (*-i*) 涂(或浇)沥青(或柏油)于：Tahtayı çürümesin diye katranladı. 他在木板上涂了沥青以防止腐烂。

katranlanmak (*nsz*) katranlamak 的被动态

katranlı *s.* ❶涂有沥青(或柏油)的 ❷混有(或含有)沥青(或柏油)的

katran ruhu *is.* 杂酚油，木馏油(用作防腐剂)；杂酚

katran suyu *is.* 焦油冷浸剂(冷浸焦油于水内，过去认为是一种万灵药)

katran taşı *is.* 〈地〉松脂石，沥青岩

katran yağı *is.* 焦油，柏油

katrat *is.* 〈印〉空铅

katre (阿) *is.* (一)滴：deryadan bir ～ 沧海一粟，九牛一毛 ◇～ ～ 一点儿一点儿地，一滴一滴地 ～**si yok** (或 **kalmadı**) 一点儿也没有，一点也没有剩

katrilyon (法) *say.* ❶(俄、美、法)一千万亿(10^{15}) ❷(英、德)百万的四次幂(10^{24})

kat sayı *is.* 〈数、物、化〉系数：çevirme ～sı 换算系数，变换系数，修正系数 seçicilik ～sı 选择系数 sıcaklık ～sı 温度系数

katyon (法) *is.* 〈化〉阳离子，正离子

kat yuvarı *is.* 〈天〉平流层，同温层

kauçuk (法) *is.* 橡胶树(泛指能够生产橡胶的树木)；印度橡胶树(*Ficus elastica*)；橡胶：ham ～ 生橡胶 ～ ayakkabı 胶鞋 sunî ～ 合成橡胶，人造橡胶

kauçuk ağacı *is.* 〈植〉橡胶树(*Hevea*)

kauçuklu *s.* 含橡胶的；包以橡胶的

kav[1] *is.* ❶干燥的多孔菌(可用于引火) ❷(点火用的)干燥朽木，干燥易燃之物 ❸【俗】蛇蜕 ◇ ～ **gibi** 干燥、柔软而且易燃的

kav[2] (法) *is.* 酒窖，地窖

kavaf (阿) *is.* (制作廉价鞋的)鞋匠，卖鞋的小贩 ◇～ **işi** 粗制滥造的

kavafhane (阿-波) *is.* 制鞋作坊

kavak, -ğı *is.* 〈植〉杨属(*Populus*)植物，白杨，杨木：Kavağın dalları saçağa kadar uzadı. 白杨树的树枝一直伸展到屋檐下。◇～ **boylu** 高挑身材的 ～ **gibi** 很长的

kavakçılık, -ğı *is.* 白杨种植

kavak inciri *is.* 〈植〉一种紫色无花果

kavaklık, -ğı *is.* 白杨林，白杨极多的地方

kaval *is.* 〈乐〉哨笛

kavalcı *is.* 制作、出售或吹奏哨笛的人

kaval kemiği *is.* 〈解〉胫骨

kavallanmak (*nsz*) 【俚】打扰，使苦恼，使烦恼，使头疼：Yeter be, sabahtan beri kavallanıyorsun. 够了，一大早就你烦个没完。

kaval tüfek *is.* 【旧】无膛线枪

kavalye (法) *is.* 男(舞)伴：Abanarak ve korseli göğsünü âdeta kavalyesinin göğsünde ezerek dansediyordu. 她倾着身子跳着舞，戴着文胸的胸脯几乎要压着舞伴的胸脯上。

kavalyelik -ği *is.* (在舞会等场所)陪伴(女性) ◇～ **etmek** (在舞会等场所)陪伴(女性)

kavanço [kavanço] (意) *is.* ❶【俚】替换 ❷【俚】托付，转交 ◇～ **etmek** ①【俚】替换；掉包：Kızın getirdiği kâğıtları, çaktırmadan, cebimdeki kâğıtla kavanço ettim. 我神不知鬼不觉地把女孩拿来的文件与我自己衣袋里的文件掉了包。②【俚】托付，转交：Bu işi de mi sana kavanço ettiler? 他们把这件事也推给你了吗？

kavanoz (希) *is.* ❶罐子，坛子，鱼缸：çay ～u 茶叶筒 turşu ～u 腌菜坛子 Kımızı balıklar birdenbire canlanırlar ve kavanozun içinde birbiri ardınca keyifli keyifli çark çevirmeye başlarlar. 红色的鱼忽然活跃起来，在鱼缸里一个跟着一个欢快地转起圈来。❷(一)罐，(一)坛：iki ～ reçel 两罐果酱 ◇～ **dipli dünya** 什么世道！

kavara[1] [kava'ra] *is.* 【俗】❶收去蜂蜜的蜂窝 ❷留在蜂箱中供蜜蜂食用的蜂蜜

kavara[2] *is.* 【俗】❶屁 ❷噪音，嘈杂，喧闹 ◇～ **çekmek** 【粗】放屁

kavaracı *is.* 吵闹的人

kavas (阿) *is.* (使领馆、银行以及其它重要机构的)警卫，卫兵

kavaslık, -ğı *is.* 警卫工作

kavasya [kava'sya] (法) *is.* 苦木科植物

kavat (阿) *is.* 【俗】皮条客

kavata [kava'ta] *is.* ❶木碗 ❷〈植〉西红柿的一种，个大，色青(*Solanum capsicum grossum*)

kavela *is.* 木钉

kavga (波) *is.* ❶吵架，争吵；打架，搏斗，冲突：Bıçak bıçağa gelmek üzereyken araya girenler feci bir kavganın doğmasına imkân vermediler. 眼看就要刀枪相见了，有几个人冲了进来，防止了一场悲剧性的冲突的发生。❷讨论，争论，辩论：İlk edebiyat kavgasına Beijing'de başladım. 我在北京参加了第一次文学讨论会。❸【旧】战争，战斗 ❹【转】奔波，奋斗；斗争：ekmek ～sı 为衣食而进行的奔波，谋生 sınıf ～sı 阶级斗争 ◇～ **aramak** 寻衅，找碴儿，惹是生非 ～ **çıkarmak** 寻衅，找碴儿，惹是生非：Böyle yaşınızla yine genç farfara adamlar gibi kavga çıkarmaktan ihtiraz etmemişsiniz. 你们都这么大岁数了，还和那些不知天高地厚的毛头小子一样，惹是生非。Hiç yoktan kavga çıkardı, bir bardak suda fırtına kopardı. 他无缘无故惹是生非，惟恐天下不乱。～ **etmek** ①吵架，争吵；打架，搏斗：Gece yarısına kadar kahvede oturuyorlar, kavga ediyorlar, uyukluyorlardı. 他们泡咖啡馆，斗嘴，打盹，夜

深方归。Kardeşçe geçinin, kavga etmeyin. 你们要像兄弟一样相处，不要吵架。Olur olmaz şeyler için kavga etmezler. 他们不为鸡毛蒜皮的事争吵。②【旧】打仗，交战 **～ kaşağısı** 找碴打架的人 **～ koparmak** 爆发争吵 **～ kopmak** 爆发争吵：Sofralar arasında kızıl bir kavga kopmuştu. 饭桌上发生了激烈的争吵。**～nın önünü almak** 息事宁人：Kavganın önünü almak istedikçe iş büyüdü, nihayet bildiğiniz gibi birbirlerinin gırtlaklarına sarıldılar. 他越是想息事宁人，事情就越严重，终于正如你们知道的那样，他们撕扯到了一起。**～sına tutuşmak** 争夺：Babaları gözünü yumunca; çocukları miras kavgasına tutuştular. 父亲刚一闭眼，他的几个儿子就开始争夺遗产。**～ya girişmek** 吵架，争吵；打架，搏斗 **～ya kaşınmak** 寻衅滋事，找碴打架 **～ya tutuşmak** 吵架，争吵；打架，搏斗 **◆Kavga bizim yorganın başına imiş.** 我真是受累不讨好。**Kavgada kılıç ödünç verilmez.** 决斗中不能把刀剑借给对手，否则自己将无还手之力。**Kavganın sonu dayak.** 玩火者必自焚。

kavgacı *s.* ve *is.* ❶爱打架的，爱吵架的；能打架的：～ bir insan 一个爱吵架的人 Delikanlılığında çok kavgacı idi. 他以前年少气盛说话冲。❷奋斗的，奔波的；斗士

kavgalaşmak (*nsz*, *-le*) 吵架，打架

kavgalı *s.* ❶吵过架的，打过架的：Onunla kavgalı olduğu için görüşmüyorlar. 两个人吵过架，所以谁也不见谁。❷发生争吵的：～ bir toplantı 发生争吵的会议，吵吵闹闹的会议

kavgasız *s.* ve *zf.* ❶没有发生争吵的：～ bir toplanti 没有发生争吵的会议 ❷没有争吵的，和睦的：～ bir ev 和睦家庭

kavgasızlık, -ğı *is.* 和平，和睦

kavi [kavi:] (阿) *is.* 【旧】❶坚固的，结实的，强大的：～ bir vücut 结实的身体 ～ bina 坚固的建筑 ❷可靠的，可信的：～ ihtimal 极大的可能 ～ vaat 可信的承诺 ❸富有的，殷实的

kavil, -vli (阿) *is.* 【旧】❶话：Kavli fiiline uymaz. 他言行不一。Akşam kavil, sabah savul. 【成】食言而肥。❷协议，共识，谈妥的事情 ❸承诺：Allah'ın emri Peygamberin kavliyle… (媒人的提亲时的开场白)承真主之命，受先知之托

kavileşmek (*nsz*) 变得坚固(结实，强大)

kavileştirmek (*-i*) kavilleşmek 的使动态

kavilleşmek (*nsz*, *-le*) 达成一致，达成协议，谈妥

kavilya [kavilya] (意) *is.* 〈海〉(船的)斜撑柱

kavim, -vmi (阿) *is.* 民族，种族，人种

kavis, -vsi (阿) *is.* 弧线，弓形(物) ◇**～ çekmek** 画弧线：Sabah güneşi, duvara bir atlın kavis çekti. 早上的阳光在墙上留下了一条金色的弧线。**～ çizmek** 走弧形路线，迂回

kavkı *is.* ❶(动物的)壳，甲 ❷〈解〉(耳)蜗

kavkılı *s.* 带壳(或甲)的(动物)

kavlağan *is.* 【俗】法国梧桐

kavlak *s.* ❶树皮剥落的，(树)无皮的：～ bir ağaç 一棵被剥掉树皮的树 ❷(被太阳晒得)脱皮的 ❸【俚】愚蠢的

kavlamak (*nsz*) (树皮、油漆、壳等)剥落，(被太阳晒得)脱皮：Bütün gün çıplak güneş altında otura otura derisi kavladı. 他一整天坐在裸露的阳光下被晒得脱了皮。

kavlanmak (*nsz*) (树皮、油漆、壳等)剥落，(被太阳晒得)脱皮

kavlaşmak (*nsz*) 变得干燥易燃

kavlatmak (*-i*) kavlamak 的使动态

kavlıç, -cı Ⅰ *is.* 【俗】〈医〉小肠串气，疝 Ⅱ *s.* 患疝的

kav mantarı *is.* 〈植〉多孔菌(*Fomes fomentarius*)

kavmî [kavmi:] (阿) *s.* 【旧】民族的，种族的

kavmiyat [kavmiya:t] (阿) *is.* 【旧】人种史，人种论，人种志

kavmiyet (阿) *is.* 【旧】人种；人种分类，种族划分(或隶属)

kavraç, -cı *is.* (用于搬动巨石的)抓手，吊楔

kavrak, -ğı *is.* 【旧】引火柴

kavram[1] *is.* ❶概念，观念 ❷【俗】(一)把

kavram[2] *is.* 〈解〉腹膜

kavrama *is.* ❶ kavramak 的动名词 ❷(汽车的)离合器；离合器杆，离合器踏板：～ ayaklığı 离合器踏板 ❸横档，横木，横梁 ◇～ **işareti** 大括弧({ })

kavramak (*-i*) ❶紧握，抓紧：Çocuk iki eliyle süt bardağını kavrayıp içiyor. 孩子双手紧紧地抓着奶瓶喝奶。Çocuğu koltuk altlarından kavrayıp kaldırdım. 我抓紧孩子的两腋，把他举了起来。Elini kavrayıp sıktım. 我紧握着他的手。❷蔓延，覆盖，包裹：Sızılar vücudunu kavramış. 痛感遍及全身。❸充分理解，完全领会：Dersi iyice kavradı. 他的课完全听懂了。Dikkatli olursan anlatılanı kavrarsın. 如果认真听讲，你就能理解所讲的内容。

kavramcı Ⅰ *is.* 概念艺术家 Ⅱ *s.* 概念论的

kavramcılık, -ğı *is.* 〈哲〉概念论

kavramlaşmak (*nsz*) 概念化

kavramsal *s.* 概念的

kavranılmak (*nsz*) kavranmak 的无主态：kavranılmaz bir konu 一个无法理解的问题

kavranmak (*nsz*) kavramak 的被动态：Bir düsüncenin iyi anlatılabilmesi için onun zihinde iyi kavranmış olması gerek. 只有充分理解一种思想，才能把它表达清楚。

kavratmak (*-i*) kavramak 的使动态

kavrayıcı *s.* 使紧绷的，使蔓延的；使完全领会的：bütün bedeni ～ bir giysi 一件穿得紧绷绷的衣服

kavrayış *is.* kavramak 的动名词

kavrayışlı *s.* 善于理解的，领悟力强的：～ bir öğrenci 一个聪明的学生

kavrayışsız *s.* 迟钝的，领悟力差的

kavruk *s.* ❶煎的，炒的：～ mısır 炒玉米 ～ bir ekmek dilimi 煎面包片 ❷发育不良的，(非正常)矮小的，枯瘦的，枯干的：～ çocuk 发育不良的孩子 ～ ağaç 枯树

kavrukluk, -ğu *is.* 发育不良，矮小，枯干：Vitamin eksikliği çocuklarda kavrukluğa yol açar. 维生素缺乏会造成孩子发育不良。

kavrulmak (*nsz*) ❶ kavurmak 的被动态：Dünkü sıcakta kavrulduk. 我们被昨天的热浪热蔫了。İnsanların yüzleri güneşten iyice kavrulmuş, sağlıklı bir görünüşleri var. 人们的脸庞在阳光下晒得黑黑的，都有了健康的面貌。❷【转】发育不良，变得矮小，变得枯瘦

kavruluş *is.* kavrulmak 的动名词

kavşak, -ğı *is.* ❶(河流、道路等的)汇合点，交叉点，十字路口：yol ～ı 路的交汇点，交叉路口 ❷【转】十字路口，情况多变的时刻：Her şeyi çok net görmemizi gerektiren bir kavşakta bulunuyoruz. 我们正处在一个十字路口，所以对一切必须看清。

kavuk, -ğu *is.* ❶【旧】穆斯林头巾 ❷〈解〉膀胱 ❸【俗】中空的东西 ◇～ **giydirmek** 欺骗，蒙骗：Giydirdikleri kavuğun sen de farkında oldun şimdi değil mi, artık bundan sonra yapacağını ona göre kararlaştır. 他们玩的花样你不是也看明白了吗？以后怎么办，你就照此办理。Ötekine berikine kavuk giydirmekle geçinmek istiyorsan, pek muvaffak olamazsın. 你要是想靠东骗西骗混下去，那你不会太得逞。(*-e*) ～ **sallamak** (违心地)附和，讨好，奉承，拍马，谄媚：Dalkavukluk, iyi kötü başkalarının her dediğine kavuk sallamakla olur. 拍马屁就是对别人说的话不分好坏一律附和。Dilediğin, istediğin kadar söyle, ben kös dinlemiş adamım, nelere kavuk sallamışsın. 你爱怎么说就怎么说，我不在乎，你干吗要随声附和？ ～**u büyük kendisi kücük efendi** 得志的小人，尸位素餐的人

kavukçu *is.* ❶【旧】制售头巾的人 ❷【转】应声虫，献媚者，奉承者

kavuklu Ⅰ *s.* 戴头巾的 Ⅱ *is.* 土耳其传统艺术奥尔塔剧中模式固定的一个滑稽角色

kavukluk, -ğu *is.* 【旧】头巾架

kavun *is.*〈植〉香瓜，甜瓜(*Cucumis melo*)：Koca dediğin kavun değil ki kızcağızım, açıp da içine bakasın alırken. 丫头，找对象可不是买瓜，买的时候可以切开看看。◆**Kavun değil ki götünü koklayasın** (或 **içine bakasın**). 知人知面不知心。**Kavun karpuz yata yata büyür.** 西瓜在瓜田躺着长，懒汉游手好闲瞎晃荡。**Kavun, kökeninden büyür.** 瓜在藤上长成瓜，儿在家中长成人。

kavuncu *is. ve s.* 卖香瓜的(人)

kavun içi *is. ve s.* 橘黄色

kavurga *is.* 【俗】炒玉米，炒麦粒 ◆**Kavurga karın doyurmaz.** 一把瓜子填不饱肚子，权宜之计不能解决根本问题。

kavurma Ⅰ *is.* ❶ kavurmak 的动名词 ❷煎肉 Ⅱ *s.* 煎烤的

kavurmacı *is.* 制售煎肉的人

kavurmaç, -cı *is.* 【旧】炒麦粒

kavurmak (*-i*) ❶煎，烤，炒：*et* ～ 煎肉 Akşamdan kavur, sabaha savur. 【成】今天挥金如土，明天没米下锅。❷(风、低温、高温等)损坏；灼伤，晒黑：Rüzgar *ekinleri* kavurdu. 大风吹坏了庄稼。Soğuklar bahçedeki gülleri kavurdu. 寒冷的天气冻坏了园子里的玫瑰。Güneş derimi kavurdu. 太阳把我晒黑了。❸破坏，摧残：Haydut çeteleri ortalığı kavuruyor. 匪帮为害四方。Memleketi kavuran kıtlık buranın *semtine* uğramamıştır. 肆虐全国的饥荒没有波及这里。❹【转】使忧伤，使痛苦

kavurmalı *s.* 有煎肉的

kavurmalık *s.* 适于(或准备)作煎肉的

kavurtmak (*-i, -e*) kavurmak 的使动态

kavurucu *s.* 灼热的；具有破坏性的，摧残的：～ alevler 灼热的火焰 güneşin ～ sıcaklığı 太阳的酷热 Kış geldi, kavurucu kar da *nerdeyse* gelir. 冬天来了，寒雪也将降临。

kavuruş *is.* kavurmak 的动名词

kavuşma *is.* ❶ kavuşmak 的动名词：Köy *elektriğe* kavuşma *heyecanı* içinde. 全村人因为通了电而十分激动。Sorunun barış yolu ile çözüme kavuşmasını istemekteyiz. 我们希望这个问题通过和平方式得到解决。❷〈植〉(如在水藻中)雌雄配子的接合；(两个生殖细胞的)接合(作用)

kavuşmak (*nsz, -e*) ❶团聚，再次见到：Annesine kavuşacağından canı içine sığmıyordu. 他迫不及待地要和母亲团聚。Baba, oğluna kavuştu. 父子团聚了。Nihayet arkadaşlarına kavuştu. 他最终见到了自己的朋友。Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur. 【成】山与山不见面，人与人总相逢。❷获得，得到：Babasının ölümüyle pek büyük bir *servete* kavuşmuştu. 他的父亲死后，他得到了一大笔财富。Hürriyetine kavuştu. 他获得了自由。❸恢复：Bir süre sonra sağlığıma tümüyle kavuşup kendi *evime* taşındım. 过了一段时间，我完全恢复了健康，搬回了自己的家。❹汇集，交汇：Bu su Sarı Nehre kavusur. 这条河流入黄河。Bu yol *şoseye* kavuşur. 这条路通向砂石路。❺合拢：*Ceketin* önü kavuşmuyor. 上衣的前襟合不到一块儿。❻(太阳)落山：Gün saat altıda kavuşuyor. 太阳 6 点钟落山。❼抵达，到达：düzlüğe ～ 到达平原 ❽达到，实现(愿望、目的等)：Biz istediğimize kavuşmuş, dağlara tırmanmıştık. 我们如愿以偿，爬到了山上。

kavuştak, -ğı *is.* 〈文〉(诗歌或乐曲的)迭句

kavuşturmak (*-i, -e*) kavuşmak 的使动态：Allah kavuştursun. (出行者对亲人的道别语)愿真主保佑我们早日团聚！Öyle değil! Hocanın yanında *terbiyeli* durmalı, göğsünü kavuşturmalı. 别这样！在老师面前要有礼貌，扣好衣扣。Şükür kavuşturana. (表示重逢时的喜悦)谢天谢地我们又见面了。

kavuşulmak (*nsz*) kavuşmak 的无主态

kavuşum *is.* 〈天〉(行星等的)合(点)，会合，(月)朔：～ ayı 〈天〉朔望月 ◇～ **devri** (或 **dolanımı, dönümü**)〈天〉会合周期：Ayın kavuşum devri 29 gün, 12 saat, 44 dakika ve 2.9 saniye sürer. 一个朔望月为 29 天 12 小时 44 分 2 秒 9。

kavuşur su yosunları *is.* 〈植〉接合藻亚纲

kavut *is.* 炒面

kavuz *is.* ❶〈植〉颖(片) ❷【俗】中空带壳的果实

kavuzlu *s.* 有颖(片)的

kavuzlular *ç.is.* 〈植〉禾本目(*Glumiflorae*)

kavval *s.* ❶健谈的；喋喋不休的 ❷直言不讳的，快人快语的

kavzamak (*-i*) 【俗】❶紧握，抓紧 ❷保护，保卫；看护：Sen çocuğu kavza. 你要看好孩子！❸组织，安排，整顿，整理：Ahmet askerden gelir gelmez hemen işini kavzadı. 艾哈迈德退伍回来后很快把自己的事安排好了。

kay[1] *is.* 雨

kay[2] (阿) *is.* 【旧】呕吐 ◇～ **etmek** 呕吐

kaya *is.* ❶巨石，岩石，礁石：～ çölü 〈地〉石漠 ～ mezarı 石墓 ～ resmi 崖画，洞穴壁画 ～ uçması 〈地〉岩崩 ～ yuvarlanması 〈地〉落石 Rüzgâr o kadar şiddetli esiyordu ki, gemiyi doğru kayanın üzerine attı. 狂风大作，刮得船直朝礁石撞去。❷山崖：Yol burada iyice daraldı. Tek kişi bile zorlukla geçebilirdi. Sağ yanda minare boyu kayalar vardı. 路在这里变得很窄，勉强能通过一个人，右边是二三十米高的悬崖峭壁。◇～ **gibi** 结实的，坚硬的 ～ **suyu** 石缝出渗出的水 ～**lara bindirmek** (船)触礁 ◆**Kaya uçmazsa dere dolmaz.** 不炸山就填不了河；舍不得孩子就套不着狼。

kaya balığı *is.* 〈动〉虾虎鱼科的刺鳍鱼，虾虎鱼(*Gobius gobius*)

kaya balığıgiller *ç.is.* 〈动〉虾虎鱼科(*Gobidae*)

kaya başı *is.* ❶〈乐〉(土耳其东部的)情歌 ❷〈文〉(土耳其文学的)牧歌

kayabilim *is.* 〈地〉岩相学；岩类学

kayaç, -cı *is.* 〈地〉岩石

kaya güvercini *is.* 〈动〉原鸽(*Columba livia*)

kayağan *s.* 光滑的，滑溜的，易滑脱的：～ bir yol 滑溜的道路

kayağan taş *is.* 〈地〉板岩

kaya hanisi *is.* 〈动〉鲂科鱼

kaya horozu *is.* 〈动〉岩栖伞鸟(*Rupicola*)

kayak, -ğı *is.* ❶滑雪撬；滑水板 ❷滑雪运动；滑水运动：～ yolu 滑雪道 su ～ı 滑水 Karım kaymayı bilmez, kayak dersleri almak istiyor. 我的妻子不会滑雪，想上滑雪训练班。◇～ **kaymak** 滑雪，滑水

kayakçı *is.* 滑雪运动员；滑水运动员

kayakçılık, -ğı *is.* ❶滑雪运动员资格；滑水运动员资格 ❷滑雪运动；滑水运动

kaya keleri *is.* 【俗】〈动〉变色蜥蜴，变色龙

kayalık, -ğı *s.* ve *is.* ❶多石的(地方)：Mustafa gece gündüz çalışarak kayalık bir araziyi tarla hâline getirmiş. 穆斯塔法日夜操劳，把一片乱石滩变成了良田。❷岩礁，崇山峻岭：Gün ışıyınca da bir azık çıkınını beline sarıp kayalıklara yöneldi. 天一亮，他把干袋往腰上扎，又向崇山峻岭走去。

kaya lifi *is.* 石棉

kayan Ⅰ *s.* 滑的，打滑的 Ⅱ *is.* ❶【俗】层岩 ❷【俗】山洪

kaya örümceği *is.* 〈动〉一种生活在岩石间的蜘蛛

kayar Ⅰ *is.* 【俗】❶马掌，蹄铁 ❷修马掌，钉马掌 ❸羊肠小道 ❹咒骂，指责 Ⅱ *s.* ❶滑的，打滑的 ❷移动的：～ sahne 〈剧〉移动舞台

kayarlamak (*-i*) 【俗】❶修马掌，钉马掌 ❷咒骂，指责

kayarto [ka'yarto] *is.* 【俚】搞同性恋的男子；无耻之徒

kaya sansarı *is.* 〈动〉榉貂，石貂

kaya tuzu *is.* 【矿】石盐，岩盐

kaybetmek (*-i*) ❶失去，丧失：Çok küçük yaşta kaybettiği annesinden aklına pek fazla bir şey kalmamıştı. 他幼年丧母，所以对母亲没有什么印象。Düşünmek istiyordu fakat zihni her zamanki açıklığını kaybetmisti. 他想考虑一番，但头脑已经不象过去那样清醒。Yangında bütün sevetini kaybetmiş, bir don bir gömlek kalmıştı. 一把大火烧得他一无所有，衣不遮体。❷丢失，遗失：Fuarda çocuğunu kaybetti. 他在博览会上把孩子走丢了。Kaybettiğim saatimi buldum. 我找到了丢失的手表。Parasının tümünü kaybetti. 他把钱全丢了。❸迷失：Balta girmemiş ormanlara dalan seyyahlar kısa zamanda yollarını kaybetmişlerdi. 进入原始森林的旅行者很快就迷了路。Geceleyin yollarını kaybettiler. 他们在夜里迷失了方向。❹输掉：bahsi ～ 打赌打输 davayı ～ 败诉 maçı ～ 比赛失利 savaşı ～ 战败 Kumarda beş yüz dolar kaybetti. 他赌输了 500 美元。◇**kaybedecek bir şeyi olmamak** 豁出去，没有什么可以损失的

kaybolmak (*nsz*) ❶遗失，丢失：Kalemim kayboldu. 我的笔丢了。Orası emin bir yerdir, emanetiniz kaybolmaz. 那个地方很安全，您寄存的东西丢不了。❷(在视野中)消失：Kocası bu karanlıkta kaybolmuştu. 他的丈夫在夜色中消失了。Tavandaki gölgeler kayboldu. 屋顶上的影子不见了。❸迷路；走失，不知去向，下落不明：Bir hafta, on gün kaybolmuştu ortalıktan. Derken yine çıktı. Karabatak gibi. 他有 10 来天没露面了，正说着他，他又出现了，神出鬼没的。❹全神贯注于，沉醉于：Çocuk kitapların arasında kaybolmuş, sabahtan beri çalışıyor. 孩子一头埋在书堆里，一上午都在用功。

kayboluş *is.* kaybolmak 的动名词

kaydedici *is.* 自动记录表(仪器)

kaydedilmek (*nsz*) kaydetmek 的被动态

kaydetmek (*-i*, *-e*) ❶记录；登记，注册；注明：çocuğu okula ～ 给孩子登记入学 nüfusa ～ 上户口，进行户口登记 Bunu benim hesabıma kaydedin. 把这个记在我的帐上吧。Dairedeki eşyayı deftere kaydetti. 他对办公室里的家具进行了登记。❷说，说明，指出：Şunu kaydedeyim ki... 我想指出的是… ❸储存，录制，刻录，复制：müzik dosyalarını Cd'lere ～ 把音乐文件刻录到光盘 mesajları sabit diske ～ 把邮件储存到硬盘 ❹获得，赢得：başarı ～ 获得胜利，取得成功 gol ～ 进球 ilerleme ～ 取得进展

kaydettirmek (*-i*) kaydetmek 的使动态

kaydıhayat [kaydıhaya:t] (阿) *is.* ◇**～ şartıyla** 终生，一生，一辈子 **～la** 终生，一生，一辈子

kaydırak, -ğı *is.* ❶卵石 ❷用卵石进行的一种类似“跳房子”的游戏 ❸滑梯；滑道

kaydırılmak (*nsz*) kaydırmak 的使动态

kaydırış *is.* kaydırmak 的动名词

kaydırma *is.* ❶ kaydirmak 的动名词 ❷〈影〉移动摄影：～ arabası 摄影移动车

kaydırmak (*-i*, *-e*) kaymak 的使动态：Buzdolabını yerinden kaydırmak çok güçtür. 把冰箱拖开很费力。Onu bacağından yakalayarak semerden kaydırdım. 我抓住他的腿，把他从马鞍子上拖了下来。

kaydırtmak (*-i*) kaydırmak 的使动态

kaydiye (阿) *is.* 【旧】登记费，注册费，挂号费，报名费

kaydolmak (*-e*) 登记，注册，挂号，报名：ücretsiz Web servislerine ～ 注册获得免费 Web 服务 Çocuk okula kaydoldu. 孩子已经报名上学了。

kaygan *s.* 光滑的，打滑的：～ taş 光滑的石头 ～ yol 打滑的路

kaygana *is.* 煎蛋卷

kayganlık, -ğı *is.* 光滑，打滑

kaygı *is.* ❶忧愁，烦恼；担忧：Annesi hasta olan çocuğunun başında kaygıyla bekliyor. 妈妈担心地守护着生病的孩子。❷想法，考虑，心愿：Benim artık bir tek kaygım var. O da, şu kızı başgöz etmek. 我还有一个心愿，那就是为这姑娘找一个婆家。◇**～ çekmek** 忧愁，烦恼；担心，担忧：Al malın iyisini, çekme kaygısını. 【成】花钱买好货，放心省烦恼。**～ duymak** 忧愁，烦恼；担心，担忧：Anne çocuğu bir yere yollayınca hep kaygı duyuyor. 儿行千里母担忧。**～ya düşmek** 忧愁，烦恼；担心，担忧

kaygılandırmak (*-i*) kaygılanmak 的使动态

kaygılanış *is.* kaygılanmak 的动名词

kaygılanmak (*nsz*) 忧愁，烦恼；担忧，担心：Çok çalıştım, ama sınav sonuçları için yine de kaygılanıyorum. 我很用功，可仍然十分担心考试结果。Kaygılanma; evde kalmazsın. 别担心，你不会嫁不出去的。

kaygılı *s.* (*-den*) (使人)忧愁的，(使人)烦恼的；(使人)担忧的：gelecekten pek ～ 对未来忧心忡忡的 ～ bir yüz 愁眉苦脸

kaygın *s.* 【俗】❶滑(溜)的，易滑脱的；光滑的，平滑的：～ balık 滑溜的鱼 ～ kağıt 光滑的纸 Bu kaygan karların üzerinde yürümek çok zor oluyor. 雪很滑，走起来很吃力。❷(指动物)怀孕的，有崽儿的

kaygısız *s.* 放心的，不担心的；无忧愁的，无烦恼的：～ bir adam 一个无忧无虑的人

kaygısızca [kaygısı'zca] *zf.* 放心地；无忧无虑地：Sınav sonuçlarını kaygısızca bekliyor. 他正在无忧无虑地等着考试结果。

kaygısızlık, -ğı *is.* 放心，无忧无虑

kayık[1], -ğı Ⅰ *is.* (小)船：balıkçı ～ı 小渔船 iki çifte ～ 双桨小船 Adamcağızın biri denizde fırtınaya tutulmuş, kayığı batmış. 有一个人在海上遭遇风暴，船沉了。Ⅱ *s.* 船形的：～ tabak 鱼盘 ～ salıncak (可坐两人的)船形秋千 ～ yaka 开口圆领

kayık[2] *s.* 滑偏的，偏离的

kayıkcı *is.* 船工，船夫，船主，船家

kayıkçılık, -ğı *is.* ❶划船，摆渡 ❷造船；售船；租船

kayıkhane [kayıkha:ne] *is.* 船库

kayın[1] *is.* 〈植〉水青冈(壳斗科水青冈属或山毛榉属落叶乔木植物的通称)(*Fagus orientalis*)；水青冈木

kayın[2], -ynı *is.* 内兄，大舅子，内弟，小舅子；小叔子，大伯子

kayın baba *is.* 公公，公爹；老丈人，岳父

kayın birader *is.* 内兄，大舅子，内弟，小舅子；小叔子，大伯子

kayıngiller *ç.is.* 〈植〉壳斗科(山毛榉科)(*Fagaceae*)

kayınlık[1], -ğı *is.* 水青冈林，水青冈树丛，遍布水青冈的地方

kayınlık[2], -ğı *is.* 内兄(内弟，小叔子，大伯子)关系

kayın peder *is.* 公公，公爹；老丈人，岳父

kayıntı *is.* 【俗】饭食，便饭，吃的 ◇**～ etmek** 吃饭，充饥 **～ geçmek** 吃饭，充饥 **～ yapmak** 吃饭，充饥：Kayıntı yapmaya geldim, sonra konuşuruz. 我先吃点儿东西，然后咱们再聊。

kayın valide *is.* 婆婆，婆母；岳母，丈母娘

kayıp, -ybı (阿) Ⅰ *is.* ❶遗失，丢失；走失，迷失；失去，丧失；损失：su ～ı 〈医〉脱水 Deprem büyük mal ve can kaybına yol açtı. 地震造成大量财产损失和人员伤亡。❷遗失物品；走失的人，失踪者：～ listesi (作战)失踪人员名单 Ⅱ *s.* 遗失的，丢失的；走失的，失踪的：～ eşya bürosu 失物招领处 ◇**～ vermek** 损失 **～lara karışmak** (长期)不露面，消失，不知去向：Çoktandır kayıplara karışmıştınız, nerelerde idiniz? 好久不见了，您去哪儿了？

kayır *is.* 【俗】(由潮汐等造成的)沙洲

kayırıcı *is.* 保护的，庇护的；给以特别关照的，偏袒的

kayırıcılık, -ğı *is.* 庇护，特别关照，偏袒

kayırılmak (*nsz*, *-e*) kayırmak 的被动态

kayırış *is.* kayırmak 的动名词

kayırmak (*-i*) ❶保护，特别关照，帮助，支持：yoksulları ～ 保护穷人 Murat kendinden küçükleri hep kayırır. 穆拉特总是特别照顾比自己小的孩子。Sen onu kayırmazsan, el oğlu kayırır mı? 你不关照他，难道外人会关照他吗？❷偏袒，袒护

kayırtmak (*-i*, *-e*) kayırmak 的使动态

kayısı Ⅰ *is.*〈植〉杏，杏树(*Prunus armeniaca*) Ⅱ *s.* 蛋白熟、蛋黄半熟的(鸡蛋)

kayış[1] *is.* ❶皮带，带子：～ çatalı 〈技〉移带叉 bel ～ı 腰带 koşum ～ları 辔头 saat ～ı 表带 vantilâtör ～ı 风扇皮带 ❷剃刀布，磨刀革：berber ～ı 剃刀布，磨刀革 ◇～ **aşırmak** 【俚】行骗，欺骗：Herifin işi gücü kayış aşırmak. 这家伙的本事就是骗人。～ **atmak** 【俚】①行骗，欺骗 ②不在意，不在乎 ～ **gibi** ①(食物)坚硬的：～ gibi et 滚刀肉，嚼不烂的肉 ②脏的：～ gibi çamaşır 脏衣物 (*-i*) ～**a çekmek** ①(用磨刀革)磨(刀) ②【俚】欺骗 ～**a vurmak** ①(用磨刀革)磨(刀) ②【俚】欺骗

kayış[2] *is.* kaymak 的动名词

kayış balığı *is.* 〈动〉皇带鱼(*Regalecus glesne*)

kayışçı *is.* ❶制售皮带的人，制售磨刀革的人 ❷【俚】骗子

kayış dili *is.* 脏话，粗话；黑话

kayışkıran *is.* 〈植〉芒柄花(*Onosis spinosa*)

kayış şerit, -di *is.* 〈动〉(昆虫的)唇舌(*Ligula intestinalis*)

kayıt[1]**, -ydı** (阿)❶报名，注册，登记，记录：～ defteri 登记册，记录本，笔记本 ～ muamelesi 登记手续，报名手续，注册手续 ～ ücreti 报名费，注册费，登记费 ～ ve kabul 招生 Sizi kaydım için görmeye geldim. 我来找您注册。Kayıtlar tamam. 登记正确。❷记录，记载；(记载中的)条目，条款：Adamın kaydı bulunamadı. 没有找到这个人的记录。Hafızama güvenmeyiniz. Kayıtlarınız daha sağlamdır. 别信我的记性，你们的记录更可靠。❸录音，录像，刻录：ses ～ cihazı 录音设备 ❹【转】条件，前提：Kitabımı geri gönderme kaydıyla verbilirim. 我可以把书给你，条件是你得还给我。❺约束，制约，限制 ❻重视；关心，在乎：kafiye ～ı bulunmayan bir şiir 一首不注意压韵的诗 Kaydım değil. 不关我的事。❼【旧】公文 ◇～ **altına almak** ①记录；登记，注册；注明 ②制约，限制 ～ **altına girmek** ①受约束，受限制，受管束：Ben kayıt altına girmem. 我不愿受人约束。②陷入困境 ～ **koymak** (或 **konmak**) 提出(限制性的)条件：Hiçbir kayıt konmadan istekleri kabul edildi. 他们提出的要求被无条件地接受了。～ **kuyut** 条条框框，限制，制约 ～ **kuyut tanımamak** 不受约束，不受限制，放荡不羁 (*-e*) ～ **olmak** 报名，注册，登记：okula ～ olmak 报名入学 komünist partisine ～ olmak 加入共产党 ～**a değer** 重要的，重大的，可观的，值得注意的，值得一提的：Kayda değer hiçbir şey olmadı. 没有任何重要的东西。Kayda değer bir zahmet çekmeden, Hongkong'a vardılar. 他们没费太大周折就到了香港。～**a geçirmek** 注册，登记，报名：Yeni alınan masayı kayda geçirdi. 他把新买的桌子作了登记。Merkez, kadının dosyasına vefat kaydını geçirdi. 该中心已把死亡记录写入那个女人的档案。(*-in*) ～**ını silmek** 删除记录，撤消登记，除名 (*-i*) ～**tan düşmek** 被删除记录，被撤消登记，被除名

kayıt[2] *is.* 窗框

kayıtım *is.* 〈数〉循环，递推：～ formülü 递推公式，循环公式

kayıtlamak (*-i*) ❶限制，制约 ❷记录，登记

kayıtlı *s.* ❶登记的，注册的；有记录的：resmi ～ tarih 有正式记载的日期 bilgisayarda ～ bilgiler 计算机中记录的信息 ～ öğrenci 登记在册的学生 ❷【转】有条件的，有前提的

kayıtmak (*-den*) 【俗】放弃(决定、建议或主张等)

kayıtsız *s.* ❶未注册的，未登记的，未报名的，未记录的，无记载的：Okula kayıtsız gidip geliyor. 他上学没有注册。❷【转】无条件的，无前提的 ❸不在乎的，不在意的，不重视的：Çevresinde olup bitenlere tamamen kayıtsız, vurdum duymaz biri. 他这个人对周围发生的一切都满不在乎。◇～ **kalmak** 不重视，不在乎，无动于衷：kendini şahsen ilgilendirmeyen işlere ～ kalmak 事不关己，高高挂起 Öyle vurdum duymaz biri ki dünya yansa yine kayıtsız kalıyor. 他就是这么一个冷漠的人，即使火烧半边天，他就是无动于衷。～ ～ 无精打采地：kapkara sokaklara ～ ～ bakan çocuklar 那些无精打采地望着污秽的街道的孩子们 ～ **şartsız** 无条件地：～ şartsız teslim olmak 无条件投降 Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir. 主权无条件属于人民。～ **ve şartsız** 无条件地：～ ve şartsız teslim 无条件投降

kayıtsızca [kayıtsı'zca] *s. ve zf.* ❶未注册的，未登记的，未报名的 ❷满不在乎的，毫不在意的

kayıtsızlık, -ğı *is.* 满不在乎，无动于衷：Şu kayıtsızlıktan vazgeç, bu yüzden bir gün anan ağlayacak. 你得改改你这什么事儿都满不在乎的脾气，否则总有一天你哭都来不及。

kaykılmak (*-e*) ❶倾斜，倾倒：Tahta kapının kanatları iyice kaykılmış. 木门歪到了一边。❷【俗】死

kaykıltmak (*-i*) kaykılmak 的使动态

kayma *is.* ❶ kaymak 的动名词：Ayağın kaymasıyla düşmesi bir oldu. 他脚底一滑跌了一跤。Karım kaymayı bilmez, kayak dersleri almak istiyor. 我的妻子不会滑雪，想上滑雪训练班。❷〈地〉山崩，土崩，泥石流，(山体)滑坡 ❸(电影放映中的)错格

kaymak[1] *is.* ❶牛奶等表面形成的薄层；乳脂，凝乳：～ altı 脱脂乳 ❷(雨或洪水过后地面形成的)坚硬表层 ❸【转】精华 ◇～ **bağlamak** ①(土地)板结：Yağmurdan sonra toprak kaymak bağlamış. 雨后地板结了。②(牛奶等)形成乳层 ～ **gibi** ①洁白平滑的：～ gibi kireç 洁白的石灰 ②软嫩可口的 ～ **takımı** (或 **tabakası**) 社会精英，社会名流，杰出人士 ～ **tutmak** ①(土地)板结 ②(牛奶等)形成乳层：Süt kaymak tuttu. 牛奶结了一层皮。～ **yağı** 鲜黄油 (*-in*) ～**ını almak** (或 **yemek**) 从中取出精华，从中获得最大的利益

kaymak[2]**, -ar** (*nsz*) ❶滑，打滑：Buzda ayağı kayıp düşmüş. 他在冰上脚底一滑，跌了一跤。Yol buz tutmuş, kayıyor. 路上结了冰，很滑。❷滑行；轻快地行进；(舞蹈中)走滑步：Buz veya kar üzerinde kaymak eğlenceli bir spordur. 滑冰滑雪是一种休闲运动。Kayık su üstünde kayıyor. 小船正在水面上轻快地前进。Çocuklar istedikleri kadar kızaklarıyla gıcırdata gıcırdata kayıyorlar. 孩子们尽情地滑着他们吱嘎作响的雪撬。❸滑动，滑脱，滑落，偏移，歪斜：Bardak elinden kaydı. 杯子从他的手里滑落。Masa biraz sağa kaymış. 桌子向右侧偏了一点。Kötü hava kuzeye kayacak. 恶劣天气将向北偏移。❹逃之夭夭，逃跑，溜掉：O çoktan kaydı. 他早就溜走了。❺改变(立场、态度、看法等) ❻转义：Bazen kelimeler başka anlamlara kayar. 有时词语会有转义。❼ (*-i*) 划船：Oturduğu yerden Boğaziçi'nin koyu mavi gecesinde bir balıkçı kayığı kayıp gidiordu. 在海峡的深蓝色的夜幕中，他从住地划着一只渔船走了。

kaymak ağacı *is.* 〈植〉费约果(*Feijoa sellowiana*)

kaymakam (阿) *is.* ❶县长：Yalova ～ı 井底之蛙，夜郎自大者 ❷【旧】中校

kaymakamlık, -ğı *is.* ❶县长的身份(职务、地位)；县政府；县 ❷【旧】中校军衔

kaymakçı *is.* 制售乳脂的人

kaymak kâğıdı *is.* 光泽纸

kaymaklanmak (*nsz*) ❶(土地)板结 ❷(牛奶等表面)形成薄层

kaymaklı *s.* 有薄层的；加乳脂的：～ süt 结皮的牛奶 ～ dondurma 冰淇淋

kaymak taşı *is.* 雪花石膏

kayme (阿) *is.* 【俗】纸币，钞票

kaynaç, -cı *is.* 〈地〉间歇(喷)泉

kaynaç taşı *is.* 〈地〉硅华

kaynak[1]**, -ğı** Ⅰ *is.* ❶水源，源泉，(江河的)源头：petrol ～ı 油井 Derenin kaynağına kadar gittik. 我们一直来到了河的源头。Ormandaki kaynak köyün su gereksinmesini karşılıyor. 森

林里的水源可以满足村里的用水需要。❷来源；起源，根源：gelir ～ı 收入来源 ❸消息提供者，消息来源：～ kişi 提供可靠消息的人，消息灵通人士，线人 inanılır ～lardan alınan haberler 从可靠的消息来源获得的消息 ❹根据，出处：kurtuluş savaşı tarihinin ～ları 解放战争史料 ❺〈技〉光源，声源，热源：ısı ～ı 热源 ışık ～ı 光源 ses ～ı 声源 ❻产地：malın ～ı 货物产地 ❼【俗】屁股 Ⅱ *s.* 活跃的，好动的 ◇(*-den*) **～ını almak** 出自，源于，以…为依据：Hiç kimse ve organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz. 任何个人或组织均不得行使宪法规定以外的国家权力。

kaynak[2], -ğı *is.* 〈技〉焊接(点)，熔接(点)：Bileziğimdeki kaynak yeri hiç belli değildir. 我的手镯焊接点一点儿也不明显。◇**～ yapmak** 焊接，熔接

kaynakça *is.* 书目，专题书目

kaynakçı *is.* 焊工

kaynakçılık, -ğı *is.* 焊接，熔接

kaynaklamak (*-i*) 焊接，熔接

kaynaklanmak[1] (*-den*) 源于：Yenilgisinin bütün sebebi rakibini küçük görmesinden kaynaklanıyordu. 他的失败盖源于他对对手的轻视。

kaynaklanmak[2] (*nsz*) kaynaklamak 的被动态

kaynama *is.* kaynamak 的动名词：～ noktası 〈化、物〉沸点

kaynamak (*nsz*) ❶沸腾：Su, yüz derecede kaynar. 水在 100℃沸腾。Tencere kaynadı. 锅开了。❷煮(熟)：Çorba kaynadı. 汤做好了。Et iyi kaynasın. 让他把肉煮得烂一些！❸(汩汩)涌出；翻滚；波涛汹涌：Deniz kaynıyor. 海浪汹涌。Su kaynayan bataklıktan güçlükle geçtiler. 他们艰难地穿过了汩汩流水的沼泽地。❹(胃)不适：Mide kaynadı. 他感到胃不舒服。❺发酵：Şıra kaynamış. 葡萄汁发酵了。❻涌动，众多：Bu memlekette karınca gibi dilenci kaynıyor. 这个国家到处是乞丐。Burada karıncalar kaynıyor. 这里蚂蚁成群。❼【转】(情绪)激昂，高涨：Bütün damarlarımda kaynayan o kuvvetli merak hissini yenemedi. 我终于没有压住满脑子强烈的好奇心。❽粘合；(伤口)愈合：Kırılan kol kemiği kaynadı. 折断的肱骨长好了。Yarası çabuk kaynadı. 他的伤口很快就愈合了。❾(头发、胡须、指甲等)长长：Tırnaklarım kaynadı. 我的指甲长长了。❿密谋：Burada bir iş kaynıyor. 这里正在酝酿一场阴谋。Orada bir isyan kaynıyor. 那里正在准备造反。❶❶虚度，荒废：Bu hafta iki ders kaynadı. 这星期荒了两节课。❶❷(船)沉没：Gemi beş dakikada kaynadı. 船在 5 分钟之内沉没了。❶❸【俚】消失，失踪：Benim çakı kaynamış. 我的小刀不见了。Herkes parasını aldı, benimki kaynadı. 大家都拿到了钱，可我的钱却没有着落。◆**Kaynayan kazan kapak tutmaz.** 锅盖盖不住沸腾的锅，纸包包不住燃烧的火。

kaynana [ka'ynana] *is.* 婆婆，婆母；岳母，丈母娘：～ dırıltısı 老娘们的唠叨话，废话 Gelin çiçek, her dediği gerçek; kaynana yılan, her dediği yalan. 【成】老婆是朵花，说的句句是真话；丈母娘是条蛇，说的句句是瞎话。

kaynana dili *is.* 〈植〉仙人掌(*Opuntia*)

kaynanalık, -ğı *is.* ❶婆母(岳母)的身分 ❷多管闲事，撒泼 ◇**～ etmek** ①虐待(儿媳或女婿) ②过分干涉(亲友的事务)，管闲事，撒泼

kaynana zırıltısı *is.* ❶响环(一种儿童玩具) ❷喋碟不休的人，说话没完没了的人，多嘴的人 ❸没完没了的争吵或喧闹

kaynar Ⅰ *s.* 沸腾的；极热的，滚烫的：～ su 开水 Esen Hanım bu kaynar sözlerin altında morardı. 几句滚烫的话，说得艾森太太面红耳赤。Ⅱ *is.* ❶【俗】泉 ❷【俚】印度大麻 ◇(*-i*) **～ kazana atmak** 使陷入困境，使吃苦头：Bankacı yirmi milyon yuan zimmetine geçirdiği zaman kendini kaynar kazana attı. 银行职员侵吞了 2 千万元，这是自讨苦吃。(*-i*) **～ kazana tıkmak** 使陷入困境，使吃苦头

kaynarca [kayna'rca] *is.* ❶水源，源泉，源头 ❷温泉

kaynaşık *s.* ❶接合的，粘合的；愈合的 ❷【俚】好动的，多动的，(女人)不安分的

kaynaşmak (*nsz*, *-le*) ❶粘合，接合：Demirle çimento kaynaşır. 铁可以同水泥粘在一起。❷涌

动，攒动：Bayram günü sokakta insanlar kaynaşıyor. 节日里，大街上万头攒动。Karıncalar kaynaşıyor. 一大堆蚂蚁爬来爬去。Rıhtımda kaynaşan kalabalığa düşman gözüyle bakıyor. 他用仇视的目光盯着码头上熙熙攘攘的人群。❸匹配，适合：Bu iki renk iyi kaynaşmış. 这两种颜色很配。❹【转】关系融洽，打成一片：Onlar çabucak kaynaştılar. 他们很快就打成了一片。❺〈化〉化合

kaynaştırma *is.* ❶ kaynaştırmak 的动名词 ❷〈语〉约音，如：kayın ana->kaynana, sütlü aş->sütlaç

kaynaştırmak (*-i, -le*) kaynaşmak 的使动态

kaynata [ka'ynata] *is.* 公公，公爹；岳父，老丈人

kaynatalık, -ğı *is.* 公爹(岳父)的身分

kaynatılmak (*nsz*) kaynatmak 的被动态

kaynatmak (*-i*) ❶ kaynamak 的使动态：suyu ～ 烧开水 Eti on dakikada kaynattı. 他用 10 分钟的时间把肉煮好了。Son ameliyat kemiği kaynattı. 最后一次手术把骨头接起来了。Yemek, midemi kaynattı. 这顿饭吃得我胃不舒服。❷【俚】津津有味地聊天，神侃：lâf ～ 侃大山 Çoktandır bize uğradığın yok, bir fırsat bulursan geliver, bir kaynatalım. 你好久没到我们这里来了，有机会过来我们好好聊聊好吗？❸【俚】偷窃：Herif gümüş ağızlığımı kaynatmıştır. 这家伙把我的银烟嘴偷走了。❹【俚】赖帐

kaynayış *is.* kaynamak 的动名词

kaypak *s.* ❶滑(溜)的，光滑的，平滑的：～ bir yol 滑溜的路 ❷食言的，言而无信的，不守诺言的，说话靠不住的

kaypakça Ⅰ *s.* 略滑的 Ⅱ *zf.* [kaypa'kça] 【转】食言地，言而无信地，背信弃义地

kaynaklaşmak (*nsz*) 变得滑溜，变得光滑

kaypaklık, -ğı *is.* ❶滑溜，光滑 ❷言而无信

kaypamak (*nsz*) 【俗】(脚底)打滑

kayra *is.* 【俗】❶恩宠，恩赐，恩惠 ❷天意，天命，天佑，神助

kayracılık, -ğı *is.* 〈哲〉神意说，天意说

kayrak, -ğı *is.* 【俗】❶(不宜耕种的)沙石地 ❷板岩 ❸磨刀石 ❹滑雪场，溜冰场

kayran *is.* 【俗】林中空地

kayrılmak (*nsz*) kayırmak 的被动态

kayser (阿) *is.* 皇帝(尤指神圣罗马帝国、奥地利和德国皇帝)

Kayseri *öz.is.* 开塞利(土耳其省、市)

kayşa *is.* 〈地〉山崩，土崩，泥石流

kayşamak (*nsz*) 〈地〉(山体)滑坡，山崩

kayşat *is.* 〈地〉泥石流的土或石

kaytak *s.* 【俗】❶偏僻的，偏远的，荒凉的 ❷食言的，言而无信的

kaytan (阿) *is.* ❶棉绳，丝绳 ❷〈海〉捆帆绳，束帆索 ◇～ **bıyıklı** 胡须细长的

kaytanlı *s.* 带绳的，用绳穿起来的：～ muska 带绳的护身符

kaytarıcı *is.* 旷工者，逃学者

kaytarış *is.* kaytarmak 的动名词

kaytarmak (*-i*) 【俚】❶拒绝，退回；逃避，避免：sorumluktan ～ 逃避责任 ❷(*nsz*) 旷工，逃学：dersten ～ 旷课

kayyum, kayyım (阿) *is.* ❶【旧】清真寺管理人 ❷〈法〉(财产)受托(管理)人，被信托者，(遗产)管理人

kayyumluk, -ğu *is.* 托管，管理

kaz *is.* 〈动〉❶鹅(*Anser*)：～ tüyü 鹅毛(笔) ❷【转】傻瓜，蠢人 ❸【俚】吵吵嚷嚷讨人嫌

的人 ❹【俚】拉皮条的人 ◇(*-i*) ～ **gibi yolmak** 骗光某人的财物：Kadın dostunu kaz gibi yoluyor. 那个女人把朋友骗得毛干爪净。～ **gibi bakmak** 傻看，愣愣地看：Agop'un ～ı gibi bakmak 傻看，愣愣地看 ～ **gibi uçup tavuk gibi yere düşmek** 虎头蛇尾 ～ **kafalı** 猪脑子的，笨的，愚蠢的 ～ **yerinde ördek almak** 想要的是鹅，拿到的是鸭 ～ **yumurtası** 【俚】傻瓜蛋 ～**ı koz anlamak** 误解，听拧，驴唇不对马嘴 ～**ın ayağı** 【俚】真相，实情：Konunun özünü bilmiyorsunuz; kazın ayağı öyle değil. 您不知道问题的实质，实情并非如此。Yerin kulağı var, anladın mı kazın ayağını? 隔墙有耳，你知道事情的真相吗？◆**Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez.** 舍不得孩子套不着狼；吃小亏占大便宜。**Kaz kazla, daz dazla, kel tavuk kel horozla.** 物以类聚，人以群分；鱼找鱼，虾找虾，乌龟找王八。

kaza[1] [kaza:] (阿) *is.* ❶事故；意外，不测事件：～ sigortası 事故(保)险 ～ teminatı 事故赔偿(金) ～ tahkikatı 事故原因调查 ～ya karşı sigorta 事故(保)险 trafik ～sı 交通事故 uçak ～sı 空难 Kaza ile bardağı kırdı. 他不小心把杯子打碎了。❷〈宗〉补还(未准时做的礼拜或戒斋事后按教规弥补) ❸天命，天意，天数 ◇～ **etmek** 补还(未准时做的礼拜或戒斋)：Hastalığında kılamadığı namazı kaza edecek. 他准备补还生病期间未做的礼拜。～ **geçirmek** 发生事故，发生意外，遭到不测 (*-e*) ～ **gelmek** 发生事故，发生意外，遭到不测：Akla yelken ettik, o fena havada küçük sandalla açıldık, başımıza bir kaza geldi. 我们几个人心血来潮，在那个恶劣的天气里，登上一艘小船就出海了，结果出事了。～ **kurşunu** 流弹：Bir kaza kurşunu ile kim vurduya bile gidebilir. 他可能是被流弹打死的。～ **ve kader** 命运，天命，天意：Sözlerimden zannolunduğu kadar kendimi kaza ve kader bırakmış değilim. 我并不是像自己说的那样听天由命。～**dan belâden esirgemek** 保佑：Allah kazadan belâdan esirgesin. 愿真主保佑遇难呈祥！～**dan saklamak** 保佑：Allah kazadan saklasın. 愿真主保佑遇难呈祥！～**ya bırakmak** 推迟礼拜(留待日后补还)：Bu yaşa geldim, Allah'a bin şükür, namazımı kazaya bırakmadım. 谢天谢地，我活了这么大，还没有耽误过一次礼拜。～**ya duçar olmak** 遇到事故 ～**ya kalmak** 未能正时进行(礼拜)：Murat, kazaya kalan namazını daha ziyade geciktirmekten korkarak ayağa kalktı. 穆拉特已经耽误了礼拜，他不敢再拖延，于是站起了身。～**ya rıza** 听天由命的，认命的 ～**ya uğramak** 发生事故，发生意外，遭到不测 ～**yı geçiştirmek** 在事故中幸免于难 ～**yı yapmak** 肇事：Kazayı yapanın sarhoş olduğu, ters yoldan geldiği gün gibi aşikârdı. 肇事者显然是喝醉了，而且又是逆行。

kaza[2] *is.* ❶县；县政府 ❷【旧】判决，裁决；卡迪的职务，教法执行官的职务：～ hakkı 〈法〉司法权，裁判权 ～ dairesi 司法界 Yirmi sene kazada bulundu. 他担任了 20 年卡迪。

kazaen [kaza:en] (阿) *zf.* 由于事故，意外地，偶然地

kazağı *is.* 刮刀，刮具，刮板，刮削器

Kazak, -ğı Ⅰ *öz.is.* 哈萨克族，哈萨克人 Ⅱ *s.* 哈萨克族的，哈萨克人的

kazak[1]**, -ğı** (法) *is.* ❶毛衣，羊毛套衫 ❷赛马服，骑手穿的夹克

kazak[2]**, -ğı** Ⅰ *is.* 哥萨克人，哥萨克骑手，哥萨克骑兵 Ⅱ *s.* 在家中起支配地位的(丈夫)，专横的，大男子主义的(与 kılıbık 相对)

Kazakça [kaza'kça] *öz.is.* 哈萨克语

Kazakistan *öz.is.* 哈萨克斯坦(亚洲)

kazaklık[1] *s.* 用于(或适于)织毛衣的：～ yün 用于织毛衣的毛线

kazaklık[2]**, -ğı** *is.* 大男子主义，(丈夫的)专横作风

kazalı[1] [kaza:lı] *s.* ❶(容易)发生(或造成)事故的，危险的：～ bir yol 事故多发路段 ❷发生事故的，遭遇不测的：～ bir yolculuk 一次发生车祸的旅行

kazalı[2] [kaza:lı] *s.* 有…个县的：üç ～ bir il 由 3 个县组成的一个省

kazamat (法) *is.* 掩避所，避弹室，地堡

kazan *is.* 大蒸锅；锅炉：El kazanı ile aş kaynamaz. 【成】用借来的锅做不成饭，总依赖别人的帮助则将一事无成。◇～ **kaldırmak** 哗变，暴动，起义，造反 ～ **kaynamak** ①开锅 ②变得混乱 (*Bir yer*) ～ (*biri*) **kepçe** 到处(寻找)，仔细(查找)：İstanbul kazan biz kepçe, üç gün onu aradık. 我们在伊斯坦布尔各地整整找了他 3 天。～**da pişirip kapağında yemek** 过

半饥半饱的日子 (*-in*) **～ı kapalı kaynamak** 不知道葫芦里卖的是什么药，不知底细，行踪诡秘 **～ım kaynarken maymunum oynarken** 【俚】有钱有势的时候，境况好的时候 ◆ **Kazan kaynamayan** (或 **kaynar**) **yerde, maymun oynamaz** (或 **oynar**). 没有报酬不会有人白干；无利不起早；人为财死，鸟为食亡。

kazancı *is.* ❶卖锅的，修锅的，做锅的 ❷锅炉工，司炉

kazanç, -cı ❶利润，收益，赚头，收入：～ vergisi 所得税 aylık ～ 每月收入 gayrisafi ～ 毛利，总收益，总利润 Bu satıştan kazancı ancak elli yuandır. 这笔买卖只赚了 50 块钱。Son aylarda müessesenin kazancı arttı. 最近几个月公司的利润有所增加。Fedakârlık duygusunu iyice benimseyen bu genç olanca kazancını babasının hastalığına harcıyordu. 这位孝顺的年轻人把他所有的钱都用来给他父亲治病了。❷利益，好处：Bencil kişi yalnız kendi kazancını gözetir. 自私的人只顾自己。◇～ **hırsı** 贪念：Kazanç hırsı, sarrafı yaşlı kalpazanın tuzağına düşürmüştü. 银号老板一念之贪，中了老骗子的圈套。

kazançlı *s.* 赢利的，赚钱的，有利可图的：～ bir iş 赚钱的买卖 Bu işte onlar kazançlı. 这笔生意他们赚了。

kazançsız *s.* 不赢利的，不赚钱的，亏本的，无利可图的

kazandırmak (*-i*, *-e*) kazanmak 的使动态

kazan dibi *is.* 用糖、奶和米粉做成的甜食

kazanılmak (*nsz*) kazanmak 的被动态：Dava kazanıldı. 官司打赢了。Gerçek bir dost kazanıldı. 得到了一个真正的朋友。Pamuktan oldukça para kazanıldı. 棉花赚了不少钱。

kazanım *is.* ❶胜利，胜利成果，成就，赢得的利益：devrimin ～ları 革命的胜利(果实) ❷福利

kazanış *is.* kazanmak 的动名词

kazanma *is.* kazanmak 的动名词：Çok kazanma hırsı sağlığını bozdu. 贪图暴利损害了他的健康。

kazanmak (*-i*) ❶赚取，赢钱：kumarda ～ 赢钱 Bu demirci haftada ikiyüz yuan kazanıyor. 这个铁匠每个星期能挣 200 块钱。Kim çalışırsa kazanır. 有付出就有回报。Yolunu şaşırmış bir sürü kirli işlerden kirli paralar kazanmış. 一群迷失了本性的人做肮脏的事，挣肮脏的钱。❷取得，赢得：başarı ～ 取得成功 burs ～ 获得奖学金 birinciliği ～ 获得第一名 davayı ～ 胜讼 sınavıyı ～ 通过考试 ❸得到，获得(支持、好感等)：Bu adam tatlı diliyle bütün halkı kazandı. 这个人谈吐得体，颇受大伙儿的好感。❹生成，形成：dert ～ 添上烦恼 hastalık ～ 生病 huy ～ 养成某种性格 ❺夺取，占领：düşmandan yer ～ 攻克敌占区 ❻挽回，挽救：Yoldan çıkmış bir kadını kazanmak bence zordur. 依我看，堕落的女人挽回难。◆**Kazanırsa** (**sen**) **dost kazan, düşmanı anan da doğurur.** 结仇容易交友难。

kazan taşı *is.* 水垢

kazara [kaza:ra:] (阿-波) *zf.* ❶意外地，由于事故：Bardağı kazara kırdı. 他不小心把杯子摔碎了。Kırk kanını Allah'a affettirmeğe çalışırken kazara, elinden yeni bir kan çıkmıştı. 当他试图请求真主饶恕他的种种罪行时，他又意外地犯了新罪。❷偶然地，碰巧：Köşkün kapısından kazara postacı geçse sapsarı kesilirdi. 如果别墅门口碰巧有邮差经过，她就会紧张得面如纸色。

kazaratar *is.* 挖掘器，挖掘机，挖土机

kazasız *s.* ve *zf.* 平安的，顺利的，无事故的：～ bir yolculuk 平安的旅行 Kazasız geldik. 我们一路顺利。◇～ **belâsız** 平平安安地，顺利地

kazaska [kaza'ska] (俄) *is.* 由男演员表演的一种充满活力的俄罗斯民间舞蹈

kazasker (阿-土) *is.* 【旧】首席法官，军事法院首席法官

kazaskerlik, -ğı *is.* (军事法院)首席法官的职务

kaz ayağı *is.* ❶〈植〉藜(*Chenopodium*) ❷多齿钩 ❸斜针疏缝 ❹〈海〉中部系绳的三头绳索 ❺淡橙色

kazaz (阿) *is.* 制丝线的人

kazazede [kaza:zede] Ⅰ *s.* 发生事故的，遇到事故的，出事的，失事的：～ bir gemi 失事轮船 Ⅱ *is.* 失事人员，遇难人员，罹难者：Kazazedeler Kızılayın gönderdiği çadırlarda kalıyorlardı. 事故伤员住在红新月会提供的帐篷里。

kaz boku *is.* ve *s.* 黄绿色

kazdağlı *s.* ve *is.* 愚蠢的，笨蛋

kazdırmak (*-i*, *-e*) kazmak 的使动态

kazein (法) *is.* 酪蛋白；植物酪蛋白：～ tutkalı 酪蛋白胶

kazevi (阿) *is.* 【旧】棕榈(或苇)筐

kazı *is.* ❶挖掘，考古挖掘；被挖掘的地方：Örende kazı yapılıyor. 发掘在遗址上进行。❷雕刻：～ kalemleri 刻刀

kazı bilimi *is.* 考古学

kazı bilimci *is.* 考古学家

kazı bilimsel *s.* 考古学的：～ araştırmalar 考古研究

kazıcı *s.* (从事)雕刻的

kazık, -ğı Ⅰ *is.* ❶桩，橛；棍，棒：～ çarığı (或 pabucu) 〈建〉桩靴 ～ duvar 栅栏 çadır ～ı 架帐篷用的桩木 hayvanı ～a bağlamak 把牲口拴在桩子上 İki at bir kazığa bağlanmaz. 【成】一个槽栓不住俩叫驴，一座山容不下二猛虎。❷【旧】火刑柱；火刑 ❸〈体〉摔跤中使用的一种技法 ❹(买卖中的)欺诈；骗人；高价出售，昂贵：O dükkânda çok kazık vardır. 那家商店经常骗人。❺〈植〉主根，直根：～ kök 〈植〉主根，直根 Ⅱ *s.* (*-e*) 【俚】不利的，有害的(事情)：O, sana kazıktır. 那件事可对你不利。◇(*-e*) **～ atmak** ①欺骗，伤害：Sana kazık atmışlar, boşuna yoruldun. 他们骗了你，你白辛苦了。②以次充好，欺骗：Vicdanlı bir esnaf müşterisine kazık atmaktan çekinir. 一个有良心的商贩不会欺骗他的顾客。**～ dikmek** 长生不老：Dünyada kim kazık dikecek? 世界上有谁能够长生不老呢？**～ gibi** 直挺挺的，僵直的：Karşımda kazık gibi duruyor. 他像一根桩子似地戳在我的面前。**～ kadar** 魁梧的(指已经长大成人)：Kazık kadar adam, hâlâ zıp zıplarla oynuyor. 他挺大的人了可还在街上玩小球。**～ kakmak** ①久留：Üç beş dakika oturup gidecek diye beklerken kazık kaktı, akşama kadar ayrılmadı. 他说坐在那等上三五分钟就走，可他却待住了，到了晚上也没有离开。②长寿：Murat sanki kazık kakmış dünyaya, seksen yaşına geldiği hâlde sapa sağlam. 穆拉特真是长寿，已经到了 80 可仍然非常硬朗。**～ kesilmek** 僵直，变硬：Dışarda kalan çamaşırlar kazık kesilmiş. 晾在外面的衣服变得硬邦邦的。**～ marka** 【俚】昂贵的：Orası kazık markadır, bizi açmaz. 那儿忒贵，我们不感兴趣。**～ oynamak** 坑骗，欺骗 **～ yemek** (购物时)受骗，上当，挨坑：Ülkemizde kazık yeyen turist bir daha gelir mi? 在我们国家被坑的游客还会再来吗？Yalnız başına alışverişe çıkınca bir güzel kazık yemiş. 他独自出去购物，结果被宰了一刀。**～ yutmuş gibi** 站得笔挺的或走路时腰挺得笔直的 **～a oturtmak** 处以火刑：Kazığa oturtmak cezası asmaktan çok ağır ve vahşi bir ceza usulü idi. 火刑是比绞刑还要严重和野蛮的一种刑罚。**～a vurmak** 【旧】处以火刑

kazıkçı *s.* 【俗】欺买欺卖的，抬高物价的(人)：O adam kazıkçıdır, başkasına git! 那个人卖东西净坑人，你还是去其他地方吧！

kazıklamak (*-i*) ❶打桩，打界桩：Tarlanın çevresini kazıkladık, tel çekeceğiz. 我们在土地的周围打上了桩子，然后再拉上铁丝网。❷处以火刑 ❸(买卖中)坑骗，欺诈；欺骗 ❹【俚】(司机)无所事事地等候

kazıklanmak (*nsz*) kazıklamak 的被动态

kazıklayış *is.* kazıklamak 的动名词

kazıklı *s.* ❶有桩子的，打了桩子的，以桩子标界的，以桩子加固的 ❷欺骗性的：～ bir alışveriş 欺诈性交易

kazıklı humma *is.* 〈医〉破伤风：～ serumu 破伤风血清

kazıl *is.* 毛线

kazılış *is.* kazılmak 的动名词

kazılmak (*nsz*) kazmak 的被动态

kazım *is.* kazmak 的动名词

kazıma *is.* ❶ kazımak 的动名词：～ bıçağı 刮具，擦具，刮刀 ❷〈医〉刮除术 ◇**～ resim** ①雕刻术 ②版画，雕版(木版、金属版或石版等)印画

kazımak (*-i*) ❶刮(掉)；剃(去)：tahtanın boyasını ～ 刮掉木板上的油漆 tencerenin dibini ～ 刮锅底 yazıyı jiletle ～ 用刀片把字刮掉 sakalını ～ 刮胡子 ❷搓，擦 ❸〈医〉摘除，连根拔除：Çıbanı kazıyarak aldılar. 他们把脓包切除了。❹雕，刻：mühür ～ 刻印，刻图章 ❺【俚】以花言巧语哄骗；骗得一文不名：Ne de çene varmış beybabada, amma da kazıyor ha! 老头子这张嘴真是厉害，把人骗得服服贴贴。

kazımık, -ğı *is.* 【俗】锅底上的附着物，锅巴

kazınma *is.* kazınmak 的动名词：Çoktan beri ağzına bir şey koymadığı için içi kazınmaya başlamıştı. 他已经很长时间没有吃一点东西了，饥饿难耐。

kazınmak (*nsz*) ❶ kazımak 的反身态 ❷ kazımak 的被动态：Nanjing soykırımı belleklere kazındı. 南京大屠杀铭刻在人们的记忆中。Anarşi ve terörün kökü kazındı. 无政府主义和恐怖主义已被连根铲除。❸(用力)搔痒，抓痒 ❹(胡须等被)刮净；被清理干净：kafası kazınmış bir adam 一个剃了光头的人 ❺饥肠辘辘：Midesi kazınıyordu. Kalkıp doğruca mutfağa gitti. 他感到饥肠辘辘，于是起身直奔厨房。❻【俚】财物被抢(盗)得干干净净

kazıntı *is.* ❶刮除物：tencerenin hamur ～sı 锅巴 ❷刮痕；擦痕：Resmî yazılarda kazıntıya izin verilmez. 正式文件不得有任何涂改。

kazıntılı *s.* 有刮痕的，有擦痕的，有涂改痕迹的

kazıtmak (*-i*) kazımak 的使动态

kazıyış *is.* kazımak 的动名词

kaziye (阿) *is.* 〈逻〉命题

kaz kanadı *is.* 〈体〉摔跤中使用的一种技巧

kazma Ⅰ *is.* ❶ kazmak 的动名词 ❷(尖)锄，鹤嘴锄 Ⅱ *s.* 雕刻的：～ yazı 雕刻的文字 ◇**～ gibi** (牙)大的

kazmacı *is.* ❶矿工 ❷〈军〉坑道工兵，布雷工兵

kazmaç, -cı *is.* 挖掘器，挖掘机，挖土机

kazma diş *is.* 大暴牙

kazmak, -ar (*-e*) ❶挖，掘：kuyu ～ 挖井 ❷雕，刻 ◇**Kazdığı çukura** (或 **kuyuya**) **kendisi düşmek** 害人先害己；搬起石头砸自己的脚；作茧自缚 ◆**Kazma elin kuyusunu, kazarlar kuyunu.** 善有善报，恶有恶报。**Kazma kuyuyu kendin düşersin.** 搬起石头砸自己的脚。

Kazmir *öz.is.* 克什米尔(亚洲)

kazmir (法) *is.* 开司米，(山)羊绒，紫羊绒；开司米织物，(山)羊绒织物；开士米披巾(或笔线衫、外套等)

kazoğlu *is.* 傻瓜，笨蛋，蠢货，白痴

kazolit (法) *is.* 〈地〉硅铅铀矿

kazulet *s.* 【俗】大的，庞大的，巨大的

kazurat [ka:zu:ra:t] (阿) *is.* 粪便，排泄物

KBMB 【缩】人均国债(Kişi Başına Milli Borç)

KDV 【缩】增值税(Katma Değer Vergisi)

ke *is.* 字母 K 的名称

kebabiye (阿) *is.* 【俚】烟蒂

kebap, -bı Ⅰ *is.* 烤(焙、炙、烘或煎)制的食物：döner ～ 转烤肉 şiş ～ı 烤羊肉串 tas ～ı 扣肉 patlıcan ～ı 煎茄子 Ⅱ *s.* ❶烤(焙、熏、炙、烘或煎)制的：～ mısır 烤玉米 ❷【转】糊的，焦的 ◇～ **etmek** 烤，焙，炙，烘，煎 ～ **olmak** ①烤火；受到炙烤 ②受煎熬，痛苦 ～ **şişi** ①烤肉钎 ②【俚】短剑，匕首

kebapçı *is.* 卖烤肉(串)的人；烤肉店 ◇～ **kedisi gibi yutkunmak** 垂涎欲滴

kebapçılık, -ğı *is.* 制卖烤肉(串)

kebaplı *s.* 有烤肉的，夹烤肉的

kebaplık, -ğı *s.* 用于烤肉的，适于烤肉的：～ et 待烤的肉

kebe (意) *is.* (牧民的毡制)披风，披肩

kebeci *is.* 制售披风披肩的人：O arabacı, bu kebeci, sen neci. 这有你什么事？这与你何干？你算老几？

kebere (拉) *is.* 〈植〉马槟榔属，槌果藤属(*Capparis*)植物，(尤指)刺山柑，老鼠瓜

kebir (阿) *s.* 【旧】❶大的，伟大的 ❷年长的，年迈的；成年的

kebze *is.* 【俗】❶肩胛骨 ❷看骨相

kebzeci *is.* 用羊的肩胛骨进行占卜的人

keçe *is.* 毡：～ çadır 毛毡帐篷 Yaz geldi, keçeleri kadırmalı. 夏天到了，毛毡该收起来了。◇～ **bıçak** 【转】不中用的人，银样镴枪头 ～ **delen** (或 **geçiren**) 小雨，毛毛细雨 ～ **gibi** (头发)乱蓬蓬的 ～ **külâh** 毡帽；戴毡帽的人 ～ **külâh olmak** 【旧】退伍，解甲归田，辞去公职，成为庶民 ～ **külâh etmek** ①革职 ②欺骗 ～**den minare** 虚假的，不真实的，无根据的 ～**yi sudan çıkarmak** 【转】克服困难，扭转局面；度过难关之后踏上坦途：Kredi alınca fabrikanın işleri iyiye gidiyor; keçeyi sudan çıkardık. 一得到贷款工厂的事就好起来了，我们摆脱了困境。～**yi suya atmak** 不顾脸面 ～**yi suya salmak** 放弃，认为不可能成功

keçeci *is.* 制毡的人，卖毡的人

keçecilik, -ği *is.* 制毡，卖毡

keçelemek (*-i*) ❶用毡覆盖 ❷用毡擦亮

keçelenmek (*nsz*) keçelemek 的被动态

keçeleşmek (*nsz*) ❶(纤维)粘结，缠结：keçeleşmiş saçlar 乱蓬蓬的头发 Kazak yıkanınca keçeleşti. 毛衣洗过之后粘成了一团。❷变得粗糙坚硬：Bahçede uzun zaman toprakla uğraşmaktan elleri keçeleşmiş. 他在园子里长时间地侍弄土地，双手变得十分粗糙。❸【转】麻木，失去知觉

keçeleştirmek (*-i*) keçeleşmek 的使动态

keçi Ⅰ *is.* ❶(母)山羊(*Capra hircus*)：günah ～si 替罪羊 ❷【俚】脂粉气的男人，男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者 ❸【俚】(印度)大麻 Ⅱ *s.* 【转】顽固的，倔强的，固执的 ◇～ **ağızlı** 贪婪的 ～ **boynuzu gibi** 【俚】需要付出很多但收效甚微的工作，鸡肋 ～ **gibi başını sallamak** 【俚】盲目附和 ～ **inadı** 顽固，倔强，固执：Bu adam keçi inadından vazgeçmedi. 这个人还是那么固执。～ **kafalı** 顽固的，倔强的，一根筋的 ～**leri kaçırmak** 疯狂，丧失理智 ◆**Keçi geberse de kuyruğunu indirmez.** 山羊死了尾巴也翘着，固执的人至死不改。**Keçi nereye çıksa, oğlağı da oraya çıkar.** 有其父必有其子；上行下效。**Keçinin sumağa ettiğini sumak da keçiye edecek.** 恶有恶报。**Keçinin uyuzu, çeşmenin gözünden** (或 **pınarın**) **su içer** (或 **içer suyunu**). ①傻人自有傻福气。②癞蛤蟆想吃天鹅肉。

keçi boynuzu *is.* 〈植〉长角豆(*Ceratonia siliqua*) ◇～ **gibi** 徒劳无功的，白费力气的，辛苦而又不挣钱的工作

keçi kömüreni *is.* 【俗】一种野蒜

keçiler *ç.is.* 〈动〉山羊类(*Caprinae*)

keçileşmek (*nsz*) 变得顽固，变得倔强，变得固执

keçili *is.* 【俚】100 里拉的钞票

keçilik, -ği *is.* 【转】顽固，倔强，固执 ◇～ **etmek** 顽固，倔强，固执 ～**i tutmak** 顽固，倔强，固执

keçi mantarı *is.* 〈植〉洋蘑菇，草原蘑菇

keçi memesi *is.* 羊奶子葡萄

keçisağan *is.* 〈动〉夜鹰(*Caprimulgus*)

keçi sakal *s.* 长山羊胡的

keçi sakalı *is.* 〈植〉岩蔷薇属(*Cistus creticus*) 植物

keçi sedifi *is.* 〈植〉山羊豆(*Galega officinalis*)

keçi söğüdü *is.* 〈植〉黄华柳(*Salix caprea*)

keçi tırnağı *is.* V 形凿子，V 形錾子

keçi yemişi *is.* 〈植〉黑越橘

keçi yolu *is.* 羊肠小路

keder (阿) *is.* 悲痛，痛苦，悲伤：Yatışmaya yüz tutan kederi yeniden depreşivermişti. 他那趋于平静的痛苦猛又涌上心头。◇～ **çekmek** 感到悲痛，感到痛苦，感到悲伤 ～ **vermek** 使痛苦，使悲痛，使悲伤

kederlendirmek (*-i*) kederlenmek 的使动态

kederlenmek (*nsz*) 悲痛，痛苦，悲伤

kederli *s.* 悲痛的，痛苦的，悲伤的

kedersiz *s.* 无痛苦的，无悲痛的

kedi *is.* 〈动〉猫(*Felis domesticus*)：evcil ～ 家猫 ◇～ **ciğere bakar gibi bakmak** 【俗】羡慕地看，嫉妒地看；垂涎三尺 ～ **gibi** ①温顺地：Kapıyı açan hizmetçi kız beni görünce kedi gibi büzüldü, iki gün sonra ben onu kabak çiçeği gibi açarım. 开门的丫鬟一看见我，非常拘束，两天之后，我就能使她变得不拘束。②敏捷的，矫健的，轻盈的 ～ **gibi dama çıkmak** 【俗】生气，发怒 ～ **gibi dört ayak üstüne düşmek** 【俗】九死一生，虎口脱险，化险为夷，逢凶化吉：Çok şanslıdır; kedi gibi dört ayak üstüne düşer. 他很幸运，终将化险为夷。～ **ile harara** (或 **çuvala**) **girmek** 【俗】与刺头合作，与难以共处的人共处：Seninle aynı yerde kalmak kedi ile çuvala girmek demektir, doğrusu ben buna pek cesaret edemem. 和你呆在一块儿就等于和猫钻一条口袋，说实话我可没有这个胆量。～ **ile köpek** (**gibi**) 【俗】水火不容的，经常争吵的：Onlar sabahtan akşama kadar kediyle köpek. 他们一天到晚吵个没完。Her gün kedi ile köpek gibi hırlaşıyorlar. 他们水火不容，每天都吵架。～ **yavrusunu taşır gibi taşımak** 【俗】使不离左右；随身携带 ～**nin fare ile oynaması gibi** 玩猫捉老鼠的游戏 ～**nin hacca gitmesine benzer** 【俗】荒唐的，荒诞的 (*-in*) ～**sine pis demek** 【俗】和某人找碴：Mahallenize geldim geleli kimin kedisine pis dedim? 自打我到你们这个街区来，没同任何人红过脸。～**ye peynir** (或 **ciğer**) **ısmarlamak** (或 **teslim etmek**)【俗】把鱼交给猫看管；把物品交给靠不住的人保管 ～**yi camiye mütevelli yapmak** 【俗】为盗贼提供方便 ◆**Kedi götünü görmüş, "yaram var" demiş.** 世上本无事，庸人自扰之。**Kedi kıçına bakar da "Yaram var" demiş.** 世上本无事，庸人自扰之。**Kedi ne, budu ne?** ①年幼的：Azımsamana şaşarım, kedi ne budu ne ki, bacak kadar çocuktan daha fazlasını bekliyorsun. 你这么不知足真让我意外，他年幼无知，可你却对这么个小孩子还有更高的期望。②无助的，势单力薄的，贫困的：Teselli vermeye kalkma sen de, kedi ne budu ne olur mu, pek âlâ onun da yapabileceği şeydir bu. 你也别太抬举他了，他势单力薄，他能够做好的事，也就是这一件了。**Kedi yavrusunu yerken sıçana benzetir.** 猫吃自己的幼崽，说它像只老鼠；人做了错事，总会为自己开托。**Kedi yetişemediği** (或 **uzanamadığı**) **ciğere pis** (或 **murdar**) **dermiş.** 猫够不着杂碎，就说那是臭的。**Kedinin boynuna ciğer asılmaz.** 把杂碎挂在猫脖子上欠思量。**Kedinin gideceği samanlığa kadar.** 法网恢恢，疏而不漏。**Kedinin usluluğu sıçan görünceye kadar.** 猫的温顺可爱是在见到老鼠之前；君子的温良恭俭让是在遇到使他恼火的事之前。**Kediye "Bokun kimya" demişler, üstünü örtmiş.**

你对猫说“你的屎真金贵”，它就会把屎盖上；自私的人要是认为某个本是无用的东西是宝贝，会立刻把它藏起来。**Kediyi sıkıştırırsan üstüne atılır.** 猫逼急了也咬人。

kedi ayağı *is.* 〈植〉喋须属植物(*Antennaria dioica*)

kedi balı *is.* (杏、李、樱桃等树木的)树胶

kedi balığı *is.* 〈动〉红猫鲨(*Scyiliorhinus canicula*)

kedi balığıgiller *ç.is.* 〈动〉猫鲨科(*Scylliorhinidae*)

kedibastı *is.* 轻涂，轻刷

kedi dili *is.* 猫舌饼干

kedigiller *ç.is.* 〈动〉猫科(*Felidae*)

kedi gözü *is.* ❶猫眼石 ❷(汽车的)尾灯，后灯

kedi nanesi *is.* 〈植〉假荆芥(*Nepeta cataria*)

kedi otu *is.* 〈植〉缬草属(*Valeriana*)

kedi otugiller *ç.is.* 〈植〉败酱科(*Valerianaceae*)

kefal (希) *is.* ❶〈动〉鲻(*Mugil cephalus*) ❷【俚】烟蒂 ❸【俚】及格分(5 分)

kefalet [kefa:let] (阿) *is.* 〈法〉担保，保证：～le salıverme (或 tahliye) 保释 ～ senedi 保释书，保证书

kefaleten [kefa:leten] *zf.* 以担保的方式，通过担保

kefaletname [kefa:letna:me] *is.* 保证书，保单，保释书

kefalgiller *ç.is.* 〈动〉鲻科(*Mugilidae*)

kefallar *ç.is.* 〈动〉鲻鲹亚目(*Percesoces*)

kefaret [kefa:ret] (阿) *is.* 〈宗〉(伊斯兰教法专用语)凯法赖，赎金，赎罪(穆斯林在自己应履行的某项宗教功修中出于有意或无意而发生的过失、错误或缺陷等不合教律要求的，应以一定的方式罚赎自己的过错) ◇(*-in*) **～ini ödemek** 承担后果，受到惩罚：Gençlikte yaptıklarının kefaretini ödüyor. 他因年轻时的所作所为而受到了报应。

kefe[1] (阿) *is.* 天平盘

kefe[2] *is.* 【俗】刷马时戴的手套

kefek(i) *is.* ❶〈地〉石灰石，钙华 ❷牙垢，牙石：diş ～si 牙垢 ❸水垢，水锈，水碱 ◇**～ye dönmek** 变得千创百孔，变得破破烂烂

kefelemek (*-i*) (为马)刷毛

kefeli *s.* (马)刷过毛的

kefen (阿) *is.* 裹尸布，尸衣：～ soyucu 盗墓贼 ◇**～e bürünmek** 被裹上尸布：Biraz ötede, huş ağaçlarının beyaz gövdeleri kefene bürünmüş bir hayalet dizisini andırıyordu. 不远处，桦树的白色树干活象一排裹着尸布的幽灵。**～e sarılmak** 被裹上尸布 **～i boynunda olmak** 随时面对死亡的威胁 **～i yırtmak** (危重病人)摆脱危险期；大难不死，死里逃生：Doktorlar tehlikeyi atlattığımı müjdelediler. Demek kefeni yırtmıştım. 医生们向我道喜，说我已经度过了危险期。这就是说我大难不死。Sen çok şükür ölümü alt ettin; kefeni yırttın. 谢天谢地，你已经战胜了死亡，死里逃生。**～ini boyuna, şehitliği göze almak** 视死如归：Ben yaşadığım kâfi görüyorum, kefenimi boyunuma şehitliği göze aldım. 我可是活够了，我现在是视死如归。◆**Kefenin cebi yok.** 钱乃身外之物，生不带来死不带去。

kefenci *is.*❶出售裹尸布及其它丧葬用品的人；寿衣店 ❷盗墓贼 ❸【俗】强夺者，歹徒

kefenlemek (*-i*) 用裹尸布裹

kefenlenmek (*nsz*) kefenlemek 的被动态

kefenli *s.* ve *zf.* 裹在尸衣里的

kefenlik, -ği *is.* ve *s.* 适于或用于做裹尸布的(布料)：～ amerikan 可用来做裹尸布的棉布

kefensiz *s.* ve *zf.* 未裹尸衣的：～ yatanlar 【俗】烈士

kefere (阿) *ç.is.* 异教徒，不信(伊斯兰)教者

keffe (阿) *is.* 天平盘，秤盘

kefil [kefi:l] (阿) *is.* 担保人，保(证)人：Her hâllerine ben kefilim diyorum. 你有什么事我担保。◇～ **göstermek** 指定保人 (*-e*) ～ **olmak** 做保，担保：Büyük yemin ettim, bir daha kimseye kefil olmam. 我发誓，我再也不为任何人担保了！

kefillik, -ği *is.* 〈法〉担保，保证

kefin *is.* 裹尸布，尸衣

kefir *is.* (克菲尔)酸(牛)乳酒

kefiye (阿) *is.* 阿拉伯人戴的防尘防热头巾(可折叠的方形块布)

kehanet [keha:net] (阿) *is.* 占卜，预言

kehkeşan [kehkeşa:n] (波) *is.* 银河

kehle (阿) *is.* 【旧】跳蚤

kehribar (波) *is.* 琥珀：～ ağızlık 琥珀烟嘴 ～ tesbih 琥珀念珠 ◇～ **balı** 黄色透明的蜂蜜 ～ **gibi** 淡黄色的，琥珀色的

kehribarcı *is.* 制售琥珀制品的人

kek (英) *is.* 蛋糕

kekâ(**h**) [kekâ:, kekâ:h] *ünl.* 太好了，很好：Adamda iş yok güç yok, para ise çok, doğrusu ona göre yaşam kekâ! 他无所事事，钱也不缺，对他来说日子实在是太好了。

keke *s.* 【俗】结巴的，口吃的：～ bir çocuk 口吃的孩子

kekeç, -ci *s.* 结巴的，口吃的

kekeleme *is.* kekelemek 的动名词

kekelemek (*nsz*) ❶口吃，结巴 ❷【转】吞吞吐吐，支支吾吾，语无伦次：Büyüklerle konuşurken hiç kelelemiyor. 他同大人物讲话从来不会吞吞吐吐。Hele Murat Bey'in haremi kızara bozara öyle bir kekeliyor, öyle bir ne diyeceğini şaşırıyordu. 穆拉特先生的妻子还是气得满脸通红，语无伦次，不知道该说什么好。

kekeleyiş *is.* kelelemek 的动名词

kekelik, -ği *is.* 【俗】口吃，结巴

kekeme *s.* 口吃的，结巴的：～ çocuk 口吃的孩子 dili biraz ～ bir oğlan 一个说话有些结巴的小伙子

kekemeleşmek (*nsz*) 变得口吃，变得结巴：Öfkelenince büsbütün kekemeleşir, aksileşirdi. 他一生气就口吃得说不出话来，倔脾气就来了。

kekemelik, -ği *is.* 口吃，结巴

kekez *is.* 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

kekik, -ği *is.* 〈植〉百里香属(*Thymus*)植物；百里香；麝香草

kekikli *s.* 带有百里香的，含有百里香的

kekik yağı *is.* 百里香油

keklik, -ği *is.* ❶〈动〉鹧鸪；斑翅山鹑，松鸡(*Perdrix*) ❷【转】美女 ◇～ **gibi sekmek** 活蹦乱跳的，身手敏捷的：Bir gün evvel keklik gibi seken dipdiri bir insan, bir gün sonra kıvrılmış yatıyor. 一天前还活蹦乱跳、精力充沛的一个人一天后就缩成一团躺倒了。

kekre *s.* (味道)辣的，酸的，苦的，刺激的

kekrelik, -ği *is.* 辣味，酸味，苦味：Bu sütte bir kekrelik var. 这个奶酸了。

kekremsi *s.* ❶稍辣的，略酸的，略苦的，刺激的 ❷表情严肃的，不苟言笑的，苦瓜脸的

kekremsilik, -ği *is.* ❶辣味，酸味，苦味，刺激性 ❷苦相，表情严肃，不苟言笑：Hâllerinde benim gelişimden memnun olmadıklarını gösteren bir kekremsilik var. 看他们板着面孔的样子似乎是不欢迎我的到来。

kekresi *s.* (味道)辣的，酸的，苦的，刺激的

kel (波) Ⅰ *is.* ❶〈医〉黄癣，毛囊癣 ❷黄癣病患者 Ⅱ *s.* ❶秃的，歇顶的；脱毛的：hem ～ hem fodul 自以为是的，自命不凡的 ❷【转】光秃的，无叶的，无植被的：～ agaçlar 光秃秃的树木 ～ tepeler 光秃秃的山峰 ～ topraklar 不毛之地 ❸【转】空荡荡的：～ bir oda 空荡荡的房子 ◇～ **başa şimşir tarak** 过于奢侈；不配：Ayağına giyecek ayakkabı yok, gidip 5 dolara ipek çorap alıyor, kel başa şimşir tarak yakışır mı hiç? 他鞋都没的穿却花了 5 美元买丝袜，这不是太奢侈了吗？～ **kafasını kaşımak** 深思 ～ **kâhya** 爱管闲事的人，(没有什么本事但)喜欢指手画脚的人：Sana ne ulan? Kel kâhya! 关你屁事！真是多管闲事！Kel kâhya gibi benim her işime karışacaksan şimdiden ayrılalım. 你要是多管闲事，我的什么事你都搀和，我马上就走。(*-e*) ～ **kâhya kesilmek** 爱管闲事，指手画脚：O ahçı kadın bile bazen başıma kel kâhya kesiliyor. 连那个女厨子也不时地对我指手画脚。～ **kâhyalık** 爱管闲事，指手画脚：Ben öyle kel kâhyalık istemem, yapacağımı kendim düşünür, kendim tâyin ederim. 我不希望有人这样指手画脚，我怎么做自有主张。～ **tavuk ～ horozla** 【俚】鱼找鱼虾找虾：Kel tavuk kel horozla dedikleri gibi o da yine dalkavukların arasına katılıyor. 俗话说，鱼找鱼虾找虾，乌龟找个大王八，他又和那些阿谀奉承之徒搅和在了一起。～ **yanında kabak dememek** (或 **anılmamak**) 【俚】当着秃子不说瓢 ～**den köseye yardım** 盲人骑瞎马 (*-in*) ～**i açılmak** (或 **görünmek**) 【俚】露馅，露马脚，败露 (*-in*) ～**i kızmak** (指不常生气的人)生气：Bizim beyin keli kızdı mı, önüne kimse geçemez. 难道老爷发火了吗？怎么谁也不敢到跟前去？～**i körü** 无能之辈，乌合之众：Keli körü çevresine toplamış; aralarında iş becerecek bir kişi bile yok. 他纠集了一群酒囊饭袋，一个会干事儿的也没有。◆**Kel derman bulsa başına sürer.** 癞痢头要是有药早给自己抹上，向自身难保的人求援你甭想。**Kel ölür sırma saçlı olur, kör ölür badem gözlü olur.** 拥有之时当根草，失去方觉不可少。**Kelin ayıbını takke örter.** 软帽遮秃子的羞，地位金钱遮某些人的丑。**Kelin merhemi** (或 **ilâcı**) **olsa başına sürer.** 癞痢头要是有药早给自己抹上，向自身难保的人求援你甭想。

kelâm [kelâ:m] (阿) *is.* 【旧】❶言论，意见，所说的话 ❷说，讲，表达 ❸古兰经：Evvel taam, sonra kelâm. 【成】人是铁，饭是钢，一顿不吃饿得慌。❹伊斯兰神学

Kelâmıkadim [kelâ:mıkadi:m] (阿) *öz.is.* 古兰经

kelâmıkibar [kelâ:mıkibar] (阿) *is.* 名言，格言，警句

kel aynak *is.* 〈动〉鹳科涉禽的一种(*Geronticus eremita*)

kele *is.* 【俗】阉(公)牛

kelebek, -ği Ⅰ *is.* ❶〈动〉蝴蝶：～ ağı 捕蝶网 ❷蝶形物；蝶形螺帽，翼(翅)状螺帽；节流阀，蝶形活门 ❸蝶泳：bayanlar 50 metre ～ 女子 50 米蝶泳 ～ kulacı 蝶泳 ❹双盘吸虫病：Koyunlara kelebek hastalığı girdi. 羊群染上了双盘吸虫病。Ⅱ *s.* 蝶形的：～ kravat 蝴蝶领结 ～ somun 蝶形螺帽 ～ valf 蝶形阀，旋转节流门 ～ vida 蝶形螺栓 ◇～ **kalpli** 放荡的，花心的

kelebek camı *is.* (汽车的)蝶形窗

kelebek gözlük, -ğü *is.* 夹鼻眼镜

kelebekler *ç.is.* 〈动〉鳞翅目

kelebek otu *is.* 〈植〉天蓝(*Medicago lupulina*)

kelek, -ği Ⅰ *is.* ❶生瓜 ❷皮筏 Ⅱ *s.* ❶无毛的，秃的：～ tulum 无毛的兽皮 ❷生的；(果实颗粒)不饱满的：～ kavun 生瓜 ～ mısır 瘪玉米 ❸【俚】愚蠢的，傻的 ◇(*-e*) ～ **yapmak** 欺骗 (*-i*) ～**e bağlamak** 【俚】捣乱，破坏：Herif bu sağlam işi de keleğe bağladı. 这件事好好的，又让这小子给搅和了。

keleklik, -ği *is.* ❶(瓜果)不熟；(颗粒)不饱满 ❷【转】愚蠢

kelem (波) *is.* 【俗】〈植〉芸薹(*Brassica oleracea*)

keleme *is.* 【俗】❶休耕地 ❷荒废的园子

kelep, -bi *is.* 【俗】❶线束 ❷束，簇，捆，把

kelepçe (波) *is.* ❶手铐 ❷箍，圈：boru ～si 把管子固定在墙上的铁箍 ◇～ **takmak** 给某人戴手铐，用手铐铐 ～ **vurmak** 给某人戴手铐，用手铐铐 ～**ye vurmak** 给某人戴手铐，用手铐铐

kelepçelemek (*-i*) 用手铐铐

kelepçelenmek (*nsz*) kelepçelemek 的被动态

kelepçeli *s.* ❶有手铐的，带着手铐的 ❷戴手铐的：～ eller 戴着手铐的双手

kelepir *is.* ve *s.* 物美价廉的(东西)，价格远远低于实际价值的(东西)：Bir kelepir düştü. 突然有了便宜货。◇～**e konmak** (或 **yakalamak**) 低价买到

kelepirci *s.* 喜欢买便宜货的，贪便宜的人

keleplemek (*-i*) 【俗】把(线)绕成团

kelepser (波) *is.* 马缰绳

keler[1] *is.* 〈动〉蜥蜴，类似蜥蜴的爬虫

keler[2] *is.* 鲨革

keler balığı *is.* 〈动〉天使鲨，扁鲨(*Squalus squatina*)

keleş *s.* 【俗】❶勇敢的，英勇的 ❷英俊的，漂亮的，潇洒的 ❸【俗】丑恶的，丑陋的 ❹【俗】秃的 ❺愚蠢的，傻的

kelik, -ği *is.* 【俗】旧鞋

kelime (阿) *is.* 词：basit ～ 简单词 bileşik ～ 合成词 türemiş ～ 派生词 ～ arası 字(间)距 ～ grubu 词组 ～ hazinesi 词汇 ～ karışıklığı 〈医〉语言错乱 ◇～ **be** ～ 逐字逐句地，一字不差地 ～ **cambazlığı** 诡辩 ～ **hazinesi** 词典，辞典 ～ **oyunu** 双关语，文字游戏 ～**-i şahadet** 〈宗〉清真言("万物非主，唯有安拉，穆罕默德是主的使者") ～**-i şahadet getirmek** 念清真言(即念功，伊斯兰教五功之一) ～**leri tartarak konuşmak** 斟酌词句，字斟句酌 ～**nin tam anlamıyla** 确确实实地，真正地，不折不扣地：～nin tam anlamıyla dürüst bir adam 一个真正正直的人 ～**si** ～**sine** 一字不差地，逐字逐句地

kelimeli *s.* 有…个词的：on ～ bir tümce 由 10 个词组成的句子

kelimesiz *s.* 无言的，无语的

kelle (波) ❶【俗】头，脑袋，首级：koyun ～si (煮熟的)羊头 haydudun ～si 强盗的首级 ❷头数(作为计数单位)，圆如头的东西：iki ～ lâhana 两棵卷心菜 ❸〈植〉(谷)穗 ◇～ **götürür gibi** 过于匆忙地 ～ **kebap** 喝得烂醉的(人) ～ **koşturmak** 过于匆忙 ～ **kulak yerinde** 高大健壮的 ～ **olmak** 烂醉如泥 (*-in*) ～**si koltuğunda olmak** 把脑袋夹在胳肢窝里，冒生命危险 (*-in*) ～**si uçmak** 掉脑袋：Nasıl olsa bu akşam kellem uçacak. 今天晚上我肯定要掉脑袋了。(*-in*) ～**sini istemek** 要某人的脑袋，企图杀害 (*-in*) ～**sini kesmek** 砍头，杀死，杀害 (*-in*) ～**sini koltuğuna almak** 冒着生命危险，把头别在腰带上 (*-in*) ～**sini ortaya koymak** 把脑袋夹在胳肢窝里，冒生命危险 (*-in*) ～**sini uçurmak** 砍头，杀害 (*-in*) ～**sini vurmak** 砍头，杀害 ～**ye masraf etmek** 剃头，理发 ～**yi vermek** 抛头颅，牺牲，献身

kelleşmek (*nsz*) 变秃，变光

kelli *e.* (*-den*) 【俗】既然：Sen böyle dedikten kelli ben ne yapabilirim! 你既然这么说了，我还能怎么样呢？

kelli felli *s.* 衣冠楚楚的，持重可靠的，堂堂正正的：Kelli felli müdürsün, borun ötmez demenin anlamı var, biraz çalış bu işi mutlaka yaparsın. 你是一个堂堂正正的经理，你说你人微言轻是什么意思？好好干，这事儿你肯定干得了！

kellik, -ği *is.* ❶光，秃 ❷不毛之地，光秃的地方

Keloğlan *öz.is.* ❶土耳其民间故事中常见的人物，最初贫困，最后凭自己的智慧和勇敢取得成功 ❷【转】对寄人篱下日后可望发达的后生(如养子、学徒等)的昵称

kel oğlan *is.* 【俗】火鸡

kem (波) *s.* ❶坏的，不好的，邪恶的，恶意的：～ söz 坏话，恶语 ❷(成色或重量)不足的：

～ akçe 成色不足的银币，假币 ◇～ **göz** 狠毒的目光，冷眼，白眼：Kem gözlerden uzak kuytularda gizleyeceğim. 我要躲到远离外人冷眼的偏僻的地方。Kem gözden hakikaten korkmalı, malı diye diye nihayet Ahmet'in ocağına incir diktiler. 真的应该提防小人，他们为了艾哈迈德的家产，最后把他一家灭了门。～ **gözle bakmak** ①不怀好意地看 ②抛以毒眼 ～ **gözlü** 不怀好意的 ◆**Kem söz kem** (或 **kalp**) **akçe sahibinindir.** 害人如害己，骂人如骂己。

kemal, -li [kema:l] (阿) *is.* ❶(知识、修养的)完善，完美，十全十美，成熟：～ sahibi bir insan 一个完美无缺的人 ❷最大程度，最大价值：Bunun kemeli on lira, ne değeri var! 这个东西最多 10 个里拉，哪里值什么钱！❸修养，品质 ◇～ **bulmak** 成熟，趋于完美 ～ **derecesine ulaşmak** 成熟，趋于完美 ～**e ermek** (或 **gelmek**) 成熟，趋于完美 ～**i ciddîyetle** 极其认真地，极其严肃地 ～**i hayretle** 极其惊慌地 ～**i saffetle** 非常天真地，非常幼稚地

Kemalist *öz.s.* ve *is.* 凯末尔主义的；凯末尔主义者

Kemalizm *öz.is.* 凯末尔主义

keman (波) *is.* ❶【旧】弓 ❷小提琴 ◇～ **çalmak** 演奏小提琴，拉小提琴：Ağabayim orkestrada keman çalıyor. 我哥哥在乐队里拉小提琴。～ **gibi** (眉毛)细而弯的 ～**a başlamak** 开始学小提琴

kemancı *is.* 小提琴手，小提琴家；小提琴匠

kemancılık, -ğı *is.* 小提琴演奏；小提琴制作

kemane [kema:ne] (波) *is.* ❶(小提琴的)琴弓 ❷〈海〉艏，船首，船的前部 ❸一种民间乐器(比小提琴略大，五弦)

kemanî [kema:ni:] (波) *is.* 【旧】(演奏土耳其音乐的)小提琴手

kemankeş [kema:nkeş] (波) *is.* 【旧】弓手，弓箭手，射箭手

keme *is.* 【俗】鼠，耗子

kemençe [keme'nçe] (波) *is.* 卡曼恰琴(一种类似小提琴的三琴乐器)

kemençeci *is.* 演奏、制作或出售卡曼恰琴的人

kement, -di (波) *is.* ❶(捕捉牲畜用的)套索 ❷旧时用于处死犯人的涂油绞索 ◇～ **atmak** 抛套索

kementlemek (*-i*) 诈骗，欺骗

kemer (波) Ⅰ *is.* ❶带；腰带；(裤、裙等的)腰身部分；安全带：～ sarkıtması 悬饰 ～ tokası 皮带扣 Pantolonun kemeri bolca. 裤腰有点肥。❷(旧时一种放置金币用的)钱带，腰包 ❸〈建〉弓形结构，弓架结构；拱，拱门，拱桥，拱洞，拱顶：kaş ～ 马蹄形拱 ❹〈解〉弓状物(尤指人体结构的弓形部分)：ayak ～i 足底弓，跖弓 kaş ～i 眉弓 Ⅱ *s.* 弓形的：～ burun 鹰钩鼻子 ◇～ **altı** 有拱顶的集市 ～ **bağlamak** ①系上安全带 ②扎腰带(家中长辈为新娘扎腰带的传统礼仪) ～ **çözmek** 解开安全带 ～**i dolu olmak** 腰缠万贯 ～**i sıkmak** 勒紧腰带，过紧日子，过苦日子，生活节俭：Ekonomik dar boğazı geçmek için kemerleri sıkmalıyız. 我们必须勒紧裤带过紧日子。Şimdiye kadar her zaman olduğu gibi yine kemerleri sıkmamız öğütleniyordu. 迄今为止我们一直被劝告要依然像以前那样过紧日子。

kemere (希) *is.* 〈海〉横梁

kemerlemek (*-i*) 使(书脊)成弧状

kemerli *s.* ❶有腰带的；有腰的；系安全带的：～ bir giysi 一件配有腰带的衣服 kalın ～ bir pantolon 一件肥腰的裤子 ❷弓形结构的，拱形的：～ kapı 拱门 ～ burun 鹰钩鼻子

kemerlik, -ği Ⅰ *is.* 用于插放工具或其它用品的带子 Ⅱ *s.* 用于制作带子的：～ deri 制皮带用的皮革

kemer patlıcanı *is.* 一种长条形的茄子 ◇～ **gibi burun** 大长鼻子

kemha [kemha:] (波) *is.* 【旧】锦缎，花缎

kemik, -ği *is.* ❶〈解〉骨，骨头；听小骨：～ erimesi 骨质疏松 ～ nasırı 〈医〉骨痂 çekiç ～

锤骨 liye ～i 髂骨 mercimek ～i 锤骨 önkol ～i 桡骨 parmak ～leri 指骨 uyluk (或 kalça) ～i 髋骨，胯骨，股骨 üzengi ～i 镫骨 ～ gövdesi 骨干 ❷骨制的：～ tarak 骨梳 ◇(*Birinin önüne*) **～ atmak** (以小利)安慰，安抚，哄住 **～ gibi** 干硬的；结实的：～ gibi bir ekmek 一块干硬的面包 **～ hâline gelmek** 变得骨瘦如柴：Neredeyse tanıyamayacaktı, zavallı bir torba kemik hâline gelmiş. 我差一点儿不认识他了，可怜的他变得骨瘦如柴。**～ yalayıcı** 拍马屁者，巴结者，阿谀奉承者 **～i sararmak** 年老，上岁数 **～(ler)ine kadar** 完全地，彻底地 **～leri sayılmak** 骨瘦如柴，瘦骨嶙峋 **～leri sızlamak** (死者)不得安宁 (*-in*) **～lerini kırmak** 痛打

kemik bilimi *is.* 〈解〉骨骼学

kemikçik, -ği *is.* 〈解〉小骨

kemik doku *is.* 〈解〉骨组织

kemikleşme *is.* kemikleşmek 的被动态：Kireçlenme kemikleşmenin bir evresidir. 钙化作用是骨化的一个阶段。

kemikleşmek (*nsz*) ❶骨化 ❷【转】硬化，变得干硬

kemikleştirmek (*-i*) kemikleşmek 的使动态

kemikli *s.* ❶有骨的，多骨的 ❷骨胳健壮的 ❸【转】消瘦的，憔悴的，骨瘦如柴的，皮包骨的：Uzun ve kemikli yüzler sanki keder için yaratılmış. 脸又瘦又长，生就一副苦相。

kemiksi *is.* 〈解〉骨样的

kemiksiz *s.* 无骨的，骨被剔除的：～ et 无骨肉 ～ hayvanlar 无骨动物

kemircik, -ği *is.* 〈解〉软骨

kemirdek, -ği *is.* 【俗】尾椎骨

kemirgen *s.* 啮齿类动物的：～ hayvanlar 啮齿类动物

kemirgenler *ç.is.* 〈动〉啮齿目(*Rodentia*)

kemirici *s.*❶有啮物习性的，咬啮的，啃咬的：～ hayvan 啮齿动物 Biz, başlıca amacımıza vardığımız için, elyazmasını farelerin kemirici eleştirisine seve seve terkettik. 既然我们已经达到了我们的主要目的，我们就情愿让原稿留给老鼠的牙齿去评判了。❷【转】困扰的

kemiriciler *ç.is.* 〈动〉啮齿目(*Rodentia*)

kemirilmek (*nsz*) kemirmek 的被动态

kemiriş *is.* kemirmek 的动名词

kemirmek (*-i*) ❶啃，咬：gemini ～ (马)咬嚼子 kuru ekmeği ～ 啃干面包 Küçük bir fare bir şeyler kemiriyor. 一只小老鼠正在啃东西。Fare aslanın inlemelerini duymuş, koşarak gelmiş, ipi kemirip aslanı kurtarmış. 老鼠听见狮子的吼叫声，跑来咬断绳子，救了狮子一命。❷腐蚀，侵蚀：Demiri pas kemiriyor. 铁器锈掉了。❸【转】(不断地)困扰，使烦恼：Kuşku içini kemiriyor. 他满腹狐疑。İçimi cehennemî bir üzüntü kemiriyor. 极大的忧愁撕咬着我的心。

kemiyet (阿) *is.* 【旧】量，数量：sabit ～ 恒量，不变量

kem küm *zf.* ◇**～ etmek** 支支吾吾，吞吞吐吐：Şaşırmış, kem küm edip duruyor. 他乱了方寸，不停地支支吾吾。

kemlik, -ği *is.* 恶意，恶行 ◇**～ etmek** 做坏事，做恶

kemre *is.* 【俗】❶(动物的)粪便 ❷疤，痂 ◇**～ tutmak** 结痂

kemrelemek (*-i*) 施肥

kemrelik, -ği *is.* 【俗】粪堆，粪坑

kenar (波) Ⅰ *is.* ❶边，边缘，外侧；岸；书页边的空白，栏外；边界，边境：～ boşluğu 书页边的空白 ～ çizgisi 〈体〉边线 denizin ～ı 海岸 kentin ～ı 城郊 kumaşın ～ı 布边 uçurumun ～ı 悬崖边 yolun ～ı 路边 ❷〈数〉边：bir üçgenin ～ları 三角形的边 Ⅱ *s.* 旁边的，远离中心的；边远的，偏远的：～ mahalle 偏远的街区 ～ bir yer 偏远的地方 ◇(*-den*) **～ gezmek** 远离，疏远：O, benden kenar gezer. 他会离我而去。(*-i*) **～a atmak** 抛到一

边，抛开脑后，不予重视，忘记：üzüntüleri ～a atmak 把烦恼抛到一边 **～a büzülmek** 缩在一边：Kenara mahcup bir çocuk gibi büzüldüm. 我象个腼腆的孩子似地缩在一边。Kenara büzülmüş, gözden uzak kalmaya çalışıyor. 他龟缩在一边，极力躲避别人的目光。**～a çekilmek** ①往边儿上靠，靠边：Çiğnenip ezileceksin oğlum, ayak altında durma, kenara çekil. 儿子，别站在人来人往的地方，靠边儿一点儿！别让人踩着你了！②被拖到一边：Yolda bozulan araba kenara çekildi. 半路抛锚的汽车被拖到了路边。③【转】隐退，不问世事 **～da kalmak** 靠边站，不受重用，不受重视 **～da köşede** 在犄角旮旯，在被人遗忘的地方，在不受注意的地方：Kenarda köşede beş on dolarımız vardır. 在犄角旮旯的地方，我们还能找到 10 来个美元。**～ı bastırmak** 锁边，扦边 **～ın dilberi** 孤陋寡闻又故作高雅的女人：Kenarın dilberi, çok zengin olunca özenti içine girdi. 孤陋寡闻又故作高雅的女人一有了钱，就去模仿他人。

kenarcı *is.* 近海捕鱼的渔民

kenarlı *s.* ❶有边的：geniş ～ şapkalar 宽沿帽 ❷边缘精美的

kenarlık, -ğı *is.* 边缘部分：balkon ～ı 阳台栏杆 merdivenin ～ı 楼梯扶手 tablo ～ı 画框

kenar ortay *is.* 〈数〉(三角形的)中线

kenar suyu *is.* 滚边，饰边花纹，色边花纹

kendi Ⅰ *zm.* 自己：Kendiniz gidin, başkasını yollamayın. 您自己去，不要派别人！Kendisi gelsin. 让他自己来。Kendileri evde yoklar mı? 他们不在家吗？Ⅱ *s.* 自己的：～ evim 我自己的家 ～ düşüncemiz 我们自己的想法 ◇**～ adına** 仅为自己，仅出于自己的考虑；以自己(个人)的名义，代表自己：～ adına konuşmak 以个人名义发言 ～ adına para bastıran ülke 独立印刷货币的国家 **～ ağzıyla tutulmak** 自相矛盾，不打自招，自己说走嘴，自己说露了陷：Ben görmedim demişti; konuşma sırasında kendi ağzıyla tutuldu. 他说没看见，可说话期间却露了馅。**～ âleminde olmak** 退隐，不问世事 **～ âleminde yaşamak** 退隐，不问世事 **～ âlemine dalmak** 独自坚持自己的看法 **～ ayağıyla gelmek** ①主动前来：Biz ona gelmesi için yalvarmadık ya! O kendi ayağıyla geldi. 我们并没有求他来呀！是他自己来的。②得来全不费功夫 (*-in*) **～ başına** ①擅自地，自作主张地：Kendi başına evlenme kararı vermiş. 他自作主张地决定结婚。Mesele çok nazik olduğu için kendi başıma bir teşebbüste bulunmaya cesaret edemedim. 兹事重大，我不敢擅做主张。②独自，全凭自己：Kendi başına koca tarlayı ekip biçiyor. 他一个人耕种一大块土地。Küçük yaşta olmasına rağmen okula kendi başına gidip geliyor. 他年纪虽小却是独自一人上下学。**～ başına buyruk** 我行我素的 **～ başını yemek** 自我毁灭 **～ bildiğini okumak** 我行我素，一意孤行，自作主张 **～ bildiğini yapmak** 我行我素，一意孤行，自作主张 **～ canına kıymak** 自杀 **～ çalıp ～ oynamak** ①自娱自乐，独自快活：Oturduğu yerde kendi çalıp kendi oynuyor. 他坐在那里自娱自乐。②(只顾)自己闷头做事：Kendi çalıp kendi oynuyor, üst üste yanlışlık yapıyor. 他一个人闷着头干，屡屡出错。**～ derdine düşmek** 自顾不暇：Bir çok sorunla karşılaştı, kendi derdine düştü. 他遇到了不少问题，自顾不暇。Kadıncağız zaten kendi derdine düşmüş; bir de üzerine varmayın. 这小娘们本来就自顾不暇了，你就别再逼她做什么事情了。**～ derdine yanmak** 自顾不暇 **～ edip ～ bulmak** 自作自受，自讨苦吃，搬起石头砸自己的脚 **～ eliyle** 亲手 **～ eliyle ayağına balta vurmak** 搬起石头砸自己的脚 **～ gelen** 不请自到的，意外到来而且令人惊喜的人或物，不速之客，意外之喜，天降之喜：Kendi gelen küçük köpeği çocuklar çok sevmişlerdi. 孩子们很喜欢这只自己跑来的小狗。Kendi gelen bu gelir kaynağını çok iyi değerlendirmeliyiz. 这笔意外之财我们要好好花。**～ gözünden sakınmak** ①十分羡慕，十分嫉妒 ②十分重视，十分珍爱：Seni ben kendi gözümden bile sakınırım. 我爱你胜过爱我自己的眼睛。**～ gözünü ～ bağlamak** 自欺欺人，掩耳盗铃：Bu hatadan vazgeçin, kendi gözünü kendin bağlama. 纠正错误吧，不要自欺欺人了。**～ hâlinde** 本分的，安分守己的，老实巴交的，文静的，不爱惹事的，沉默寡言的：～ hâlinde bir çocuk 一个老实巴交的孩子 Okula yeni gelen öğretmen kendi hâlinde genç bir hanımdır. 学校新来的老师是一个文静本分的年轻女士。(*-i*) **～ hâlinde bırakmak** 听之任之，任其发展；不加管理，不加照料 (*-in*) **～ hâlinde olmak** 本分，安分守己，与世无争 (*-in*) **～ hâlinde yaşamak** 本分，安分守己，与世无争：Ben kendi hâlimde yaşarım.

Yuvasındaki kuşa, kovanındaki arıya, benden zarar gelmez. 我安分守己，与世无争，不会伤害鸟窝里的鸟，也不会伤害蜂房里的蜂。～ **hâline bırakmak** 放开，放任，听之任之，任其发展；不加管理，不加照料：Canım o kadar üstüne varma, kendi hâline bırak. 亲爱的！你别这么逼他，由他去吧！Bakımsız, kendi hâline bırakılmış bir mezarlığın yanından geçtik. 我们经过了一个荒芜的无人整治的坟场。Çocuğu yatılı okula yazdırdılar ama kendi hâline bıraktıkları için eski başarısını gösteremedi. 他们把孩子送进寄宿学校就不管了，所以孩子的成绩不像过去那么好。～ **havasına girmek** 随心所欲，(独自一人)自由自在 ～ **havasına gitmek** 随心所欲，(独自一人)自由自在 ～ **havasında olmak** 随心所欲，(独自一人)自由自在：Murat kendi havasında; gönlünce hareket ediyor. 穆拉特自由自在，想干什么就干什么。～ **hesabına** 根据自己的情况，根据自己的观点，从自己的角度，以自己(个人)的名义，代表自己：Ben kendi hesabıma konuştum. 我是根据自己的想法说的。～ **içine kapanmak** 闭门不出：Odasında kendi içine kapanır, arpacı kumrusu gibi düşünür. 他把自己关在房间里冥思苦想，左右为难。～ **ipini** ～ **kesmek** 自我毁灭 ～ **işini** ～ **görmek** 生活自理：Bu kış geçirdiği krizden sonra büstütün küngürdedi, kendi işini kendi göremez oldu. 今年冬天他突然发病后就完全瘫痪了，生活不能自理。～ **kabuğuna çekilmek** 【转】闭门谢客，与外界隔绝，不与人交际 ～ **karpuzunu** ～ **kesmek** 自力更生，自己的事自己做 ～ ～(**si**)**ne** ①自作主张地，擅自地：Kendi kendine karar vermiş. 他自己做了决定。②独自一人地：Kendi kendine mırıldanır gibiydi, dalgındı. 他自言自语地在那里发愣。Odamda kendi kendime kalacağım zamanı sabırsızlıkla bekliyordum. 我焦急地期待着能有时间独自一人在屋里呆一会儿。③独立地，靠自己地，自主地 ④自动地：Kapı kendi kendine açılıvermişti. 门忽然自己开了。～ ～**ni yemek** (或 **yiyip bitirmek**) 生闷气：İstemeyerek de olsa hocasının kalbini kırdığı için üzüntüsünden kendi kendini yiyip bitiriyordu. 他无意中伤了老师的心，一个人暗自难过。～ ～**sine filim olmak** 自娱自乐，独自开心 ～ ～**sine gelin güvey olmak** 做梦娶媳妇，过早乐观，打如意算盘：Onların bu işten hiç haberi yok, sen kendi kendine gelin güvey oluyorsun. 这件事他们还一点儿也不知道，你这是在做梦娶媳妇。～ ～**sine kızmak** 生闷气，自己生自己的气：Ancak, üzüntüsü arasında kendi kendisine de kızıyordu. 但是，苦恼中他也有点儿生自己的气。～ ～**sini azarlamak** 自责 ～ ～**sini beslemek** 自己养活自己：Koskoca şeyler oldunuz. Kendi kendinizi besleyebilirsiniz! 你们已经长大了，可以自己养活自己了。～ ～**sini üzmek** 自寻烦恼：Kendi kendinizi üzüyorsunuz. 您在自寻烦恼。～ ～**sini yemek** 生闷气：Bu işin böyle olmasında baş sorumlu olduğumu düşünüp kendi kendimi yiyorum. 我认为这件事弄成这个样子全怪我自己，我在生我自己的气。～ ～**sini yiyip bitirmek** 生闷气 ～ **köşesinde yaşamak** 独自生活，孑然一身 ～ **kuyusunu** ～ **kazmak** 搬起石头砸自己的脚，自掘陷井 ～ **nefsi** 自然地，自然而然的 ～ **payıma** 我认为，以我的看法，至于我：Kendi payıma ben öyle birinin yardımını kabul etmezdim. 如果是我的话就不会接受这种人的帮助。Kendi payıma, ben bu işi doğru bulmuyorum. 我个人认为这件事不对。～ **yağıyla kavrulmak** 自己养活自己：Çok çalışmamız, kendi yağımızla kavrulmayı öğrenmemiz lâzım. 我们要努力工作，学会自己养活自己。Kocası öldükten sonra uzun bir süre kendi yağıyla kavrulmak mecburiyetinde kalmıştı. 丈夫死后，好长一段时间，她不得不自己养活自己。～ **yok Allahı var** 事实上，其实 ～**nde olmamak** ①心不在焉，心猿意马，精神恍惚；失去思考(判断等)能力 ②昏迷，失去知觉：Ateşi kırk dereceyi aşmıştı; zavallı kendinde değildi. 他发烧 40 多度，已不醒人事了。～**nden geçirmek** ①使昏迷，使失去知觉，使不醒人事 ②使异常欣喜，使异常兴奋，使激动万分，使惊叹不已 ～**nden geçmek** ①昏迷，失去知觉，不醒人事：Hasta kendinden geçmiş. 病人昏过去了。②异常欣喜，异常兴奋，激动万分，惊叹不已 ～**nden paha biçmek** 设身处地地考虑，从自己的角度考虑 ～**nden pay biçmek** 设身处地地考虑，从自己的角度考虑：İnsan öyle birisine gönül vermez. Kendinden pay biç, sen olsan sevebilir miydin? 谁也不会爱上那样的人。你设身处地地想想，要是你，你会爱他吗？～**ne çekmek** 引人注目 ～**ne dert etmek** ①伤心，难过，心绪不佳，伤感，遗憾 ②毁了自己，伤害自己，自寻死路：Dostuna tuzak kurmaya kalkan da çoğu zaman onunla birlikte kendine de dert eder. 欺骗朋友的人往往也毁了自己。～**ne etmek** 毁了自己，伤害自己，自寻死路 ～**ne gelmek** ①苏醒：Ameliyattan ancak iki saat kadar sonra kendine gelebilmişti. 手术后只有大约两个小时他就

苏醒过来了。②明白过来，变得清醒，回过神来；打起精神；集中精神：Alın, için de bir parça, kendinize gelin! 拿着！喝一口，提提神！Karartı uzaklaştıktan çok sonradır ki, Erol kendine gelebildi. 黑影走了好一会儿，埃罗尔才回过神来。③好转，得到改善：Öyle yorulmuşum ki, yeni yeni geliyorum kendime. 我真是累坏了，刚刚缓过劲来。(*-i*) **～ne getirmek** ①使苏醒：Zavallıyı saatlerce kendine getiremediler. 他们花了几个小时也未能使这个可怜的家伙苏醒过来。②使明白过来，使变得清醒；使打起精神；使集中精神 ③使好转，改善 **～ne görev etmek** 以…为己任：Ali düşkün insanlara yardımı kendine görev edinmiştir. 阿里以帮助失去劳动能力的人为己任。**～ne güven** 自信：Başarıda kendine güvenin de katkısı var. 自信是取得成功的原因之一。**～ne güvenmek** 自信：Bütün bunları söylerken kendine son derece güveniyordu. 他在说这番话的时候充满了自信。Kendisine çok güveniyordu, övünüyordu, ama boyunun ölçüsünü aldı. 他很自信，也很自豪，然而有自知之明。**～ne hâkim olmamak** 情不自禁 **～ne has** 特有的，专有的，专用的 (*-i*) **～ne ilinti yapmak** 操心，费神：Zavallı kadın her şeyi kendine ilinti yapıyor. 可怜的女人，什么事都操心。**～ne kıymak** 自杀 **～ne kollamak** 自我保护，保重自己：Kendini kolla. 你要多保重。(*-i*) **～ne mal etmek** 占有，据为己有，侵吞，剽窃：zaferi ～ne mal etmek 冒功 Kesinlikle, başkalarının fikirlerini bilgisayarla çalıp kendinize mal etmeyin. 你绝不要通过计算机剽窃他人的思想。**～ne Müslüman** 自私的 **～ne reklâm yapmak** 自我宣扬，自吹自擂 **～ne süpürge sopası davet etmek** 找揍 **～ne … süsü vermek** 冒充，假装，装出…的样子，摆出一副…的架势：Adam kendine müfettiş süsü veriyor. 此人摆出了一副监察大员的架子。Kendine polis süsü veren hırsız evi soymuş. 窃贼冒充警察洗劫了这一家。(*-i*) **～ne yediremem ek** (认为有失尊严、体面等而)无法忍受，不能接受；不肯，不忍：Kaçmayı kendine yediremiyordu. 他不肯逃跑。**～ne yontmak** 装自己的腰包，只顾自己的利益：Ortak işlerde hep kendine yonttu; bizi hiç düşünmedi. 合伙做事的时候他总是只顾自己，从来没有想过我们。**～ni adamak** 牺牲，献身：～i bilime adamak 献身科学 O kendini yurt hizmetine adadı. 他把自己奉献给了祖国。**～(si)ni ağır(a)** (或 **ağırdan**) **satmak** 得意；卖关子，故作高深，故弄玄虚：Bu işi yalnızca kendisi biliyor, diye kendini ağır sattı. 这件事只有他知道，因此他又卖起关子来了。**～i ahım şahım bir şey sanmak** 自以为了不起 **～ni alamamak** 不由自主，忍不住做某事，身不由己，情不自禁：Yüzü her zaman asık olan Murat bile gülmekten kendini alamadı. 就连一向板着脸的穆拉特也忍不住笑了起来。**～(si)ni aldatmak** 自欺欺人：Onun seni sevdiğine inanmakla kendini aldatıyorsun. 你要是认为她爱你，那是自欺欺人。(*-den*) **～(si)ni alıkoymamak** 不由自主，忍不住做某事，身不由己：Kendilerini gülmekten alıkoyamadılar. 他们忍不住笑起来。Kendisini ağlamaktan alıkoydu. 他强忍住没哭。**～(si)ni alkole vermek** 嗜酒如命 (*-den*) **～(si)ni almamak** 不由自主，忍不住做某事，身不由己：Aksırmaktan kendini alamadı. 他忍不住打了个喷嚏。**～(si)ni aşağı görmek** 自轻自贱，自视不如人 **～(si)ni ateşe atmak** 知难而进；明知山有虎偏向虎山行；往火坑里跳：Bakalım bu iş kendini ateşe attığına değer mi? 这件事值得你自己往火坑里跳吗？Bu çocuk bile bile kendini ateşe atıyor. 这孩子是自己眼睁睁地往火坑里跳。(*-e*) **～(si)ni atmak** ①躲进：Yağmur yağarken kendimizi eve attık. 下雨时我们躲进了屋里。②逃往：Adam pılıyı pırtıyı toplayınca kendini Paris'e attı. 他收拾好杂七杂八的行李逃到了巴黎。③前往：Tütüncüye kendini nasıl attığımı bilemiyorum. 我都不知道我是怎么来到烟摊前的。**～(si)ni beğenmek** 骄傲自大，倨傲，自视甚高，目中无人：Bu kadın güzelmiş ama pek kendini beğenmiş bir şeymiş. 这个女人很漂亮，但是很傲气。O sırada kendini beğenmiş birinin ortaya attığı fikir çok saçma idi. 当时一个目中无人的家伙提出了一个非常荒谬的想法。**～(si)ni bırakmak** ①不修边幅，随随便便：Hadi yüzünü yıka, tıraş ol... Ben senin hiç bu kadar kendini bıraktığını görmedimdi. 赶紧洗洗脸，刮刮胡子，我还从来没有见过你这样邋遢。②专心于：O hatıralara kendini bırakıyor. 他完全沉浸在往事的回忆之中。③气馁，泄气 **～(si)ni bilmek** ①头脑清醒，明白：İnsanın kendi kendini bilmesi ve bulması bir bakımdan hiç de kolay değil. 人保持清楚的头脑并认识自我在某种意义上说并非易事。②言行得体，讲究分寸：İnsan iptida kendini bilmeli de sonra başkasına öğüt vermeli. 人先要自己行得正，然后才能教导别人。O kendini bilmezin sözlerine kulak asma. 他不知道天高地厚，他的话你别在意。③记事：Kendimi bildim bileli bu ağaç buradaydı. 从我记事起这棵树就长在这里了。**～(si)ni bir şey sanmak**

自视甚高，夜郎自大，自以为了不起 **～(si)ni bulmak** ①实现自我，发现自我，认识(或体现)自己的个性：Ancak askerden gelip iş başlayınca kendini buldu. 他退伍参加工作之后才找到了自己的感觉。②恢复 ③苏醒 (*-e*) **～(si)ni çalmak** 全心投入于，全神贯注于，全力做某事 **～ni çarp çarp** 跌跌撞撞地：Her gece kör kandil olup o duvar senin bu duvar benim kendini çarpa çarpa evine zor dönebiliyor. 他每天晚上喝得烂醉，跌跌撞撞好不容易才能回到家。**～(si)ni çekip çevirmek** 言谈举止着装得体：Hocanın yanında öyle durulmaz; kendini çek çevir. 在老师跟前可不能这样，你穿衣打扮、言谈举止都要把握住自己。(*-den*, *-e*) **～(si)ni dar atmak** ①逃出：Bunun üzerine hepimiz kıyam ederek kendimizi kitapçı dükkânından dışarıya dar attık. 于是我们赶紧站起来从书店里逃了出来。②躲到：Kıraathanenin dumanından, gürültüsünden kendini sokağa dar attı. 咖啡馆里乌烟瘴气，人声嘈杂，他赶紧逃到了街上。Yağmur başlayınca kendini eve dar attı. 一下雨，他赶紧躲进了屋里。**～(si)ni dengede tutmak** ①保持平衡 ②保持平和心态，不大喜亦不大怒，喜怒不形于色 **～(si)ni dev aynasında görmek** 自视甚高，自高自大，自以为了不起：Biraz para kazandı, kendini dev aynasında görüyor. 他挣了一点儿钱，就自以为了不起。**～si(ni) dışarı atmak** 出去，外出：Sıcaktan afakanlar basınca kendisini dışarı attı. 他热得心烦意乱，便跑了出去。Depremle birlikte ahali, don gömlek kendini dışarı atmıştı. 地震了，居民们衣不遮体地逃了出去。**～(si)ni dinlemek** ①犯疑心病 ②独自一人默不作声：Yalnız kalınca kendini dinliyor; karamsar oluyor. 他自己一个人默默无语，很是悲观。**～(si)ni dirhem dirhem satmak** 得意；卖关子，故作高深，故弄玄虚；忸扭捏捏：Güzelim, akıllıyım diye kendini dirhem dirhem satıyor. 她自以为漂亮聪明而非常得意。Kendini dirhem dirhem satmak niyetinde isen o burada olmaz, seni tanımayan çevreye gidersen eh, belki bir süre aldanan olur. 在这里，如果你想故弄玄虚，连门儿都没有，如果你去没人认识你的地方，也许能骗人一时。Hâl böyle iken yine de bilmeyenlere karşı kendini dirhem dirhem satar. 到了这种时候他还会对那些不知情的人大卖关子。**～(si)ni ele vermek** 露马脚，露陷，说走嘴 **～(si)ni fasulye gibi nimetten saymak** 摆架子，自以为了不起，自命不凡：Düdük makarnası sen de, kendini fasulye gibi nimetten mi sayıyorsun? 蠢货！你有什么了不起？**～(si)ni göstermek** ①展示自己(的优点、长处等)：Hadi susmayın, gösterin kendinizi bakalım. 好了，别抻着了，你也给咱露一手。Ne var ki, arkadaşlarını şaşırtmak, kendini göstermek, caka yapmaktı asıl amacı. 实际上，他真正的目的，是哗众取宠，表现自己，炫耀自己。②显现，出现：Babam aylığını alamadığı günlerde aç kalmak korkusu da kendini gösteriyordu. 爸爸拿不到工资的那些天我们出现了挨饿的危险。**～(si)ni harcamak** 耗尽毕生精力：Ana, evlâdı için kendini harcadı. 母亲为子女耗尽了毕生的精力。**～(si)ni hiç sıkmadan** 毫不费力地，轻轻松松地 **～(si)ni hissettirmek** 使感觉到，出现，呈现 **～(si)ni ibadete vermek** 献身宗教；青灯古佛伴长夜 **～(si)ni içkiye vermek** 借酒消愁 **～(si)ni işe vermek** 献身事业 (*-e*) **～(si)ni kaptırmak** 沉迷于，专心于；陷入：Müziğe kendini kaptırmış, göbeğini kıvratıyordu. 他沉醉于音乐之中，手舞足蹈。Kamil kendini oyuna kaptırdı, hiç bir şeyi gözü görmüyor. 卡米尔专心看戏，对任何其它事情都视而不见。Kendini ümitsizliğe kaptırdı. 他陷入绝望之中。**～(si)ni kaybetmek** ①昏迷：Zavallı korkudan kendini kaybetmiş. 可怜人的给吓昏了。②气昏了头 **～(si)ni kaynar kazana atmak** 自讨苦吃：Veznedar yirmi milyon lira zimmetine geçirdiği zaman kendini kaynar kazana attı. 出纳员侵吞了 2 千万里拉，这是自讨苦吃。**～(si)ni (kapıp) koyuvermek** ①不修边幅，放任自己，放纵：Belki de benim başkasıyla evlenip gidişim üzerine hayattan soğudu, kendini koyuverdi. 也许是因为我与别人结婚了，所以她对生活失去了热情，放纵了自己。②忘我地从事某事，废寝忘食，全身心投入 **～(si)ni kurtaramamak** 不能自拔：Zavallı, içine battığı aşk deryasından kendini kurtaramadı. 这可怜的家伙，陷入了情爱的泥潭，不能自拔。**～(si)ni kuyuya atmak** 投井自尽 **～(si)ni naza çekmek** 卖关子：İstediğimizi yapacak, ama kendini naza çekiyor. 我们要他办的事他会办的，只是要卖卖关子。**～(si)ni paralamak** 做出极大的努力 (*-den*) **～(si)ni sakınmak** 自我保护：Ağlar gözden, sahte sözden kendini sakın. 【成】勿为谎言所欺，勿为眼泪所骗。**～(si)ni satmak** 自我吹嘘，自吹自擂，装模做样：Ahmet kendini satmasını bilir; çok az anladığı işin bile ustası kesilir. 艾哈迈德很会装模做样，不太懂的事也充内行。**～(si)ni sıkmak** 极力，尽力，努力 **～(si)ni tanıtmak** 做自我介绍 **～(si)ni**

tarihe vermek 青史留名 **～(si)ni tartmak** 自省，掂量自己 **～(si)ni temize çıkarmak** 表白自己，表示清白 **～(si)ni toparlamak** ①改善，好转，恢复 ②集中精神，振作起来：Âlemin ağzında sakız oldun ama hâlâ kendini toparlayamadın. 大伙儿都在笑话你呢！可你还是那么没精打采的。③发福，发胖 **～(si)ni toplamak** ①改善，好转，恢复：Biraz yer, içerse belki iyileşir, kendini toplar. 她要是能吃点儿，喝点儿，也许会好起来。②集中精神，振作起来：Hans kendini toplamış, ayağa kalkmış. 汉斯振作起精神，爬了起来。Utancından kendisini toplayamıyordu. 她羞得无地自容。③发福，发胖 **～(si)ni tutmak** 自持，克制；忍耐：Kendini tutamayarak ağlamaya başladı. 他忍不住哭了。Kendini tutamayıp hazrete bir tokat aşk etti. 他忍无可忍，扇了那家伙一个嘴巴子。**～(si)ni usta satmak** 冒充行家 **～(si)ni üstün tutmak** 自负，自命不凡 (*-e*) **～(si)ni vermek** (或 **vurmak**) 全心投入于，全神贯注于，全力做某事 **～(si)ni yerden yere vurmak** ①(痛苦地)挣扎 ②(因懊悔而)顿足捶胸 (～) **～(si)ni yemek** (或 **yiyip bitirmek**) 暗自伤心，独自发愁，生闷气：Bu borcun altından nasıl kalkacağım diye kendini yiyip durmuştu. 他为了还债而暗自发愁。**～(si)ni yitirmek** 昏迷，失去知觉 **～(si)ni zaptetmek** 忍，自我克制 **～si görmek** 亲眼目睹，亲眼看：Kendimiz görmeliyiz. 我们必须亲眼看看。(*-in*) **～ine fenalık gelmek** 难受，不舒服；失去知觉 (*-i*) **～sine ilinti etmek** 操心：Her şeyi kendine ilinti etme. 你别什么事都操心。(*-i*) **～sine ilinti yapmak** 操心：Zavallı kadın her şeyi kendine ilinti yapıyor. 这可怜的女人，什么事都操心。(*-i*) **～sine kılavuz** (或 **rehber**) **seçmek** 以某人为偶像 (*-den*) **～sini alamamak** 不由自主，忍不住做某事，身不由己：Adamın aczine şaşmaktan kendimi alamıyorum. 我不禁对此人的无能感到震惊。(*-den*) **～sini dağıtmak** 自我失控，忘乎所以：Seyirciler Murat'ın attığı golleri görünce zevkten kendilerini iyice dağıtmışlardı. 观众们看了穆拉特的进球兴奋异常。(*-le*) **～sini yormak** 费心操持：Bu kabil işlerle kendinizi yormayınız. 您不要费力操持这种事了。◆**Kendi düşen ağlamaz.** 自作自受；自认倒霉；自食其果；咎由自取。**Kendi söyler kendi dinler.** 只顾自己说自己的；说什么没人懂或没人听；唱独角戏。

kendi beslek *s.* 〈生〉自养的

kendiliğinden *s. ve. zf.* ❶自愿的，主动的 ❷自动的，本能的：Kalbin, atardamarların hareketi kendiliğindendir. 心脏及动脉的跳动是自动的。❸自主的，独自的 ❹非培育的，自然生长的：～ üreme (或 türem) 单性生殖，孤雌生殖

kenediliğindenlik, -ği *is.* 〈哲〉自发性

kendilik, -ği *is.* 〈哲〉本质，实体

kendince [kendi'nce] *zf.* 从自己的角度

kendinde *is.* 〈哲〉本性

kendinden *zf.* 凭空地：～ uydurmak 凭空编造

kendir *is.* 〈植〉大麻(*Cannabis sativa*)

kendircilik, -ği *is.* 大麻种植

kendirgiller *ç.is.* 大麻科(*Cannabinaceae*)

kendirik, -ği *is.* 【俗】束在面板下的皮带或布带

kendisince [kendisi'nce] *zf.* 从自己的角度

kene (波) *is.* 〈动〉蜱，扁虱，壁虱(*Ixodes*) ◇～ **gibi yapışmak** 【俗】死磨硬泡，纠缠个没完

kene ağacı *is.* 【俗】〈植〉篦麻(*Ricinus communis*)

kenef (阿) Ⅰ *is.*【俗】厕所，茅房 Ⅱ *s.* 污浊的，肮脏的；丑陋的 ◇～ **sazlığı** (或 **süpürgesi**) 【俗】稀疏的胡子

kene göz(lü) *s.* 小眼睛的(人)

keneler *ç.is.* 〈动〉蜱螨目

kene otu *is.* 〈植〉篦麻(*Ricinus communis*)

kenet, -di *is.* 铁钩，铁搭，扣钉：～ mili 铆钉 ～ taşı 〈建〉拱顶石 ◇～ **etmek** (用扣钉)连接 ～ **gibi bağlanmak** 亲密无间，形影不离 ～ **gibi yapışmak** 亲密无间，形影不离

kenetlemek (*-i*) ❶(用扣钉)固定或连接 ❷【转】紧握；紧闭：ellerini ～ 紧握双手 dudakları ～ 紧闭双唇 ❹【转】使团结，使亲密无间，使关系紧密：Birtakım olaylar aileyi birbirine iyice kenetlemişti. 一连串的事情使全家人非常团结。

kenetleniş *is.* kenetlenmek 的动名词

kenetlenmek (*nsz*) kenetlemek 的被动态

kenetli *s.* ❶有铁钩(或铁搭、扣钉)的 ❷用铁钩(或铁搭、扣钉)连接或固定的 ❸【转】交叉的 ❹【转】紧闭的 ❺【转】团结的，亲密无间的

kenevir *is.* 〈植〉大麻(*Cannabis sativa*)

kenevircilik, -ği *is.* 大麻种植

kengel, kenger (波) *is.* 〈植〉刺菜蓟(*Cynara cardunculus*)

kent[1] *is.* ❶城市 ❷【旧】城邦：Yunan ～leri (古)希腊城邦

kent[2] *is.* (英国和爱尔兰的)郡

kental, -li (法) *is.* 公担(合 100 千克)

kentçi *is.* 城市规划专家，城市规划负责人

kentçilik, -ği *is.* 城市规划

kentdaş *is.* 同乡

kentet (法) *is.* ❶5 人(一)组，5 件(一)套 ❷〈乐〉五重唱(曲)；五重奏(曲)；五重唱(或五重奏)演出组

kentilyon (法) *say.* ❶(美、法)千的 6 次方(即在 1 的后面加 18 个零) ❷(英、德)百万的 5 次方(即在 1 的后面加 30 个零)

kentlerarası *s.* 市际的，城市间的，城际的

kentleşmek (*nsz*) 城市化

kentleştirmek (*-i*) kentleşmek 的使动态

kentli *is.* ve *s.* 城市居民，市民；城里人：～ gibi giyinmiş 穿戴像个城里人的

kentsel *s.* 城市的，与城市有关的；城市化的

kent soylu *is.* ve *s.* 资产阶级，中产阶级，有产阶级：～ sınıfı 中产阶级，资产阶级，有产阶级

kent soyluluk, -ğu *is.* 资产阶级的地位

Kenya *öz.is.* 肯尼亚(非洲)

kep (英) *is.* 帽子；护士帽；学士帽，学位帽

kepaze [kepa:ze] (波) *s.* ❶可笑的，可鄙的；不光彩的，不体面的，可耻的 ❷失去价值的：İhtiyarlık kepaze şey… Şimdi çoluk çocuk evde ensemde boza pişiriyor. 老了不中用了，现在在家一家人都来给我气受。◇～ **etmek** 羞辱，使蒙羞 ～ **olmak** 受人耻笑，蒙羞

kepazelik, -ği *is.* ❶蒙羞，丧失声誉 ❷可耻行为，卑劣行为，丑行：Senin bu kepazelliğine dünya âlem ne der sonra? 你的这些恶行，以后世人会怎么说？

kepbastı (希) *is.* 双层鱼梁

kepçe (波) Ⅰ *is.* ❶长柄勺：çorba ～si 汤勺 ❷铸勺 ❸抄网；捕蝶网 ❹〈海〉船艄 Ⅱ *s.* (一)勺：bir ～ çorba 一勺汤 ◇～ **gibi** 招风耳

kepçe burun *is.* 【俗】一种野鸭

kepçe kulak *s.* 长招风耳的

kepçe kuyruk *s.* 【俚】依靠他人为生者，寄生虫

kepçelemek (*-i*) ❶用勺子盛起：çorbayı ～ 用勺子盛汤 ❷〈体〉(排球中的)掂球

kepçeli *s.* 有(…样的)勺的：～ çorba tenceresi 带勺的汤锅

kepçe surat *s.* 脸小的

kepek, -ği *is.* ❶糠，麸 ❷头皮屑，头垢 ❸〈医〉皮屑

kepekçi *is.* 卖糠(麸)的人

kepeklenmek (*nsz*) ❶生头皮屑：Uzun süre yıkanmayınca saçları kepekleniyor. 他好长时间没有洗澡，头发里生了头皮屑。❷落满麸糠：Çuvalı boşaltırken üstüm kepeklendi. 倒袋子时我的身上落满了麸子。❸(苹果等)少汁味差

kepekli *s.* ❶带麸(或糠)的：～ un 带麸的面粉，粗面粉，全麦粉 Yıl on iki ay didinmemizin karşılığı işte, sarı mısır ekmeği! Kepekli arpa! Bulgur pilâvı! 我们成年累月出的是牛马力，吃的是猪狗食。❷有头皮屑的：～ saçlar 长头皮屑的头发 ❸(苹果等)少汁味差的：～ elma 少汁味差的苹果

kepenek[1], -ği *is.* (牧民穿的)毡斗篷 ◆**Kepenek altında er yatar.** 人不可貌相。

kepenek[2], -ği *is.* 【俗】蛾

kepenk, -ği *is.* 窗板，卷帘铁门 ◇～**leri indirmek** (店铺)打烊，关店，停业

kepez *is.* 【俗】❶高山，大山；深山 ❷(海边的)悬崖，陡岩 ❸(新娘的)头饰 ❹肉冠，羽冠

kepir *is.* 【俗】瘦地，贫瘠的土地

kepmek (*nsz*) 【俗】❶坍塌，塌陷 ❷(动物)猝死

kerahet [kera:het] (阿) *is.* 【旧】❶厌恶，讨厌 ❷被迫 ◇(*-den*) ～ **etmek** (或 **getirmek**) 讨厌，厌恶 ～ **vakti** (晚上的)喝酒时间

keramet [kera:met] (阿) *is.* 奇迹；惊人之语 ◇～**i kendinden bilmek** 自以为了不起；剽窃：Başarısında çevresindekilerin katkısı çok büyük; ama kerameti kendinden biliyor. 他的成功有周围人的很大功劳，可他却据为己有。～**te bulunmak** 创造奇迹；语出惊人 ◆**Keramet bizim sopada.** 棒打出孝子；不打不成才。**Keramet**(**te**) **buyurdunuz.** (恭维用语)说得好！干得好！实在高明！

kerametli *s.* 神奇的，有神力的，能够创造奇迹的

kerata (希) *is.* ❶畜生，无耻之徒，王八蛋，混蛋：Hangi kerata buraya kartvizit bırakmış. 是哪个王八蛋吐在这儿啦？Sayısız güçlü kişi o keratanın karşısında tir tir titriyor. 无数强悍的小伙子在那个畜生面前都会瑟瑟发抖。❷(尤指对小孩的昵称)小淘气，淘气鬼，小坏蛋：Gel buraya kerata! 过来，你这个小坏蛋！❸淫妇的丈夫，乌龟，戴绿帽子的人 ❹鞋拔

keratin (法) *is.* 〈生〉角蛋白，角质

keratinleşme *is.* 角质形成，角化

keratinli *s.* 角质样的，硬结的，起老茧的

kerde *is.* 【俗】(育菜的)苗圃

kere (阿) *is.* ❶次，遍：İki kere okudum. 我读过两遍。❷倍：Altıda üç iki ～ var. 6 除以 3 等于 2。❸乘：Üç kere sekiz yirm dört eder. 8 乘以 3 等于 24。İki kere iki dört eder. 【成】二二得四；明摆着的，毫无疑问的。

kerem (阿) *is.* ❶高贵，伟大 ❷仁慈，慈善；慷慨；行善；善行；捐赠物，捐款，施舍 ◇～ **etmek** 行善；捐赠，施舍 ～ **gibi** 执着地，热烈地，受煎熬地(爱)：Ben onun âşık Kerem gibi yandığını biliyorum. 我知道他爱得很深。～ **sahibi** 善良的，慷慨的 ～**'in arpa tarlası gibi yanmak** 深受爱的煎熬：Ben yedi yıldır senin sevdanla Kerem'in arpa tarlası gibi yandım. 7 年来我一直因为深爱着你而饱受煎熬。◆**Kerem buyurun** (或 **et, edin, eyleyin**). (讲话前的礼貌语)请(听我说)：Kerem et, beni dinle! 请听我说。

kerempe *is.* ❶岬(角)，海角 ❷山顶，山峰，山巅

keres *is.* 【俗】大锅

kereste [kereste] (法) ❶木材，方材，成材，锯制板 ❷【转】粗人，大老粗，鄙陋的人 ❸制鞋材料：Kunduracı pek usta ama iyi kereste kullanmıyor. 这个鞋匠手艺很好，可他用的料不好。❹【俚】鸡巴 ◇～ **ağa**【俚】①魁梧的人，身材高大的人 ②【转】粗人，大老粗，鄙陋的人 ～ **müdürü** 【俚】粗人，大老粗，鄙陋的人

keresteci *is.* 木材商

kerestecilik, -ği *is.* 木材贸易

keresteli *s.* 【俗】高大的，魁梧的

kerestelik *s.* 可以加工为成材的(原木)

kerevet *is.* (希) ❶(可兼作简易床的木制)长板凳 ❷〈影视〉移动摄影车

kerevit, kerevides (希) *is.* 〈动〉淡水螯虾(*Potamobius fluviatilis*)

kereviz (波) *is.* ❶〈植〉芹菜，旱芹(*Apium graveolens*) ❷【俚】傻瓜，笨蛋：Bana bak kereviz. 看着我，你这个笨蛋！

kerh (阿) *is.* 【旧】❶厌恶，厌烦 ❷勉强，被迫

kerhane [kerha:ne] (波) *is.* 【旧】妓院，窑子，妓馆，青楼

kerhaneci *is.* 老鸨，鸨母，皮条客

kerhen [kerhen] *zf.* ❶厌恶地，厌烦地 ❷免强地，不情愿地，硬着头皮

kerih [keri:h] (阿) *s.* 【旧】令人厌恶的，令人恶心的：～ bir koku 一种令人讨厌的气味

kerim (阿) *s.* 【旧】❶尊贵的，高贵的 ❷慷慨的，大方的

Kerim *öz.is.* 凯里姆(真主的美名之一，意为"尊贵的主")

kerime[1] [keri:me] (阿) *is.* 【旧】千金；小女：Teyze Vesile Hanımının ～si 韦西莱大妈的千金 ～m cariyeniz 小女，弱女，息女

kerime[2] [keri:me] (阿) *is.* 《古兰经》的节

keriz (波) *is.* ❶下水道，污水管，阴沟 ❷【俚】耍钱，赌博：Keriz deyince, gözleri faltaşı gibi açılıyor. 一提耍钱，他的眼睛就睁得老大。❸【俚】容易受骗的赌徒 ❹【俚】笨蛋，蠢货 ❺【俚】狂欢 ◇～ **atmak** ①大声歌唱，狂欢 ②赌博；(赌博时)出老千，诈赌，耍花招；欺骗(缺乏经验的)赌徒 ～ **dalgasında olmak** 出老千：Şu kokoniçaya bak, daha bu yaşta iken keriz dalgasında. 瞧这个小娘们，小小年纪就会出老千。～ **gibi** 傻瓜，笨蛋，蠢货 ～**e bayılmak** 【俚】(赌博时)输钱 ～**e etmek** (赌博时)欺骗，诈赌，出老千 ～**e kesilmek** 【俚】(赌博时)输钱

kerizci *is.* 【俚】❶乐手 ❷赌博时使诈的人，出老千的人 ◇～ **etmek** 赌博时使诈，出老千 ～**e bayılmak** 赌输 ～**e kesilmek** 赌输

kerizlemek (*-i*) 弹奏乐器

kerkenez *is.* 〈动〉红隼(*Falco tinnunculus*)

kerki *is.* 【俗】大斧

kerli ferli *s.* 衣冠楚楚的，持重可靠的(老者)

kermen *is.* 城堡

kermes (波) *is.* ❶庙会 ❷慈善义卖集市，慈善义卖游艺会

kerpeten (阿) *is.* 钳子，老虎钳，手钳；(牙科用的)钳子：dişçi ～ 拔牙钳

kerpiç, -ci *is.* ❶风干砖，泥砖，土坯：～ duvarlar 土坯墙 Dağın eteklerine küme küme serpilen kerpiç evleri gördü. 他看到了一片一直延伸到山脚下的土坯房。◇～ **dömek** 做土坯 ～ **gibi** 干硬的

kerpiççi *is.* 制造或销售土坯的人

kerpiçleşmek (*nsz*) 变得干硬

kerrake [kerra:ke] *is.* 【旧】一种轻便的毛制斗篷

kerrakeli *s.* 穿斗篷的人

kerrat [kerra:t] (阿) *is.* 多次 ◇～ **cetveli** 乘法表

kertan *s.* 忧伤的，不安的，焦虑的

kerte[1] *is.* 刻痕，标记

kerte[2] (意) *is.* ❶罗盘方位；罗盘方位单位 ❷【转】程度，地步：Benim dayanılamayacak kertede

canımı sıkan, onun burada bulunmasıydı. 他呆在这里让我烦得受不了。İş bu kerteye geldikten sonra yapılacak bir şey yoktur. 事情到这个地步已经无可救药。Kargaşa son kerteye ulaştı. Herkes, deprem oluyor diye haykırıyordu. 混乱到了顶点。大家都在喊地震了。❸【转】最佳时机，最佳状态 ◇～ ～ 一点儿点儿地，慢慢地，逐步地 **～sine gelmek** 正好，刚好 **～sine getirmek** 选准时机 **～sini geçmek** 过头，过火

kerteleme *is.* 逐步，渐进，渐变

kertenkele [kertenkele] *is.* 〈动〉蜥蜴(*Lacertus*)

kertenkeleler *ç.is.* 蜥蜴亚目(*Lacertilia*)

kerteriz (希) *is.* 〈海〉(船的)方位 ◇～ **almak** (或 **etmek**) 测定方位 **～ vermek** 【俚】使感觉到，使注意到 **～ yapmak** 测定方位

kerti *is.* ❶刻痕，标记 ❷(面包、肉等)不新鲜的

kertik, -ği Ⅰ *s.* 刻划出痕迹的 Ⅱ *is.* 刻痕，划痕：Masanın kenarında bir kertik açılmış. 桌子沿上划了一道痕。◇～ ～ 满是刻痕的，痕迹斑斑的

kertiklemek (*-i*) 作出刻痕，划出痕迹

kertikli *s.* 有刻痕的，有划痕的

kertilmek (*nsz*) kertmek 的被动态

kertme *is.* ❶ kertmek 的动名词 ❷刻痕，划痕

kertmek (*-i*) ❶刻：Ağabeyim bana, tahta parçalarını kerterek oyuncaklar yapıyor. 哥哥正在为我刻木头玩具。❷猛烈摩擦：Kayık rıhtımı kerterek geçti. 船蹭着码头划了过去。

kervan (波) *is.* ❶(骆驼、车马等组成的)商队，旅行队：deve ～ı 驼队 ticaret ～ı 商队 Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde kakılıp kalmak onu manen yıkmıştı. 困在这兔子不拉屎的地方，他万分沮丧。❷【转】队伍，行列 ◇～ **basmak** 打劫，劫道，拦路抢劫 **～a katılmak** 入伙

kervanbaşı *is.* 商队(或旅行队)的领队

kervancı *is.* 商队(或旅行队)的组织者或领队

kervanculluğu *is.* 〈动〉杓鹬属(*Numenius*)候鸟；麻鹬

Kervankıran *öz.is.* 〈天〉金星

kervansaray (波) *is.* 商队(或旅行队)的客店，大车店，客栈

Kervan Yıldızı *öz.is.* 〈天〉金星

kes[1] *is.* 【俗】(宜作燃料不宜作饲料的)粗草

kes[2] *is.* 高腰运动鞋

kesafet [kesa:fet] (阿) *is.* ❶【旧】稠密，浓厚；大量；浓度，密度，密集度：～i cereyan 〈物〉电流密度 ～i mıknatisiye 〈物〉磁场强度 nüfus ～i 人口密度 ❷混浊，污浊

kesat, -di (阿) *is.* ❶萧条，(生意)冷淡，不景气：Bu günlerde alış veriş de kesat. 最近生意不景气。❷减产，欠收：Bu yıl kavun kesat. 今年香瓜减产。

kese[1] (波) Ⅰ *is.* ❶(可放在衣兜里的)小包，小袋；封套：mühür ～si 印套 para ～si 钱包 tütün ～si 烟包 Kuran ～si 《古兰经》封套 ❷(手套状的)搓澡巾：hamam ～si 澡澡巾 Yıkanırken vücudumu keseyle ovuyorum. 我洗澡的时候用搓澡巾搓身。❸钱包，腰包：Masrafı kesesinden yaptı. 这些花销他是自己掏的腰包。❹【转】个人钱财；财力：her ～ye uygun 人人买得起的 Allah kardeşi kardeş yaratmış kesesini ayrı yaratmış. 【成】亲兄弟明算帐。❺〈动、植〉囊，液囊：～ yangısı 粘液囊炎 gözyaşı ～si 泪囊 öd (或 safra) ～si 胆囊 sperma ～si 精囊 ❻〈史〉相当于 500 库鲁士的货币单位 Ⅱ *s.* 一包(或袋的量)：bir ～ altın 一袋金币；〈史〉相当于 1 万里拉的货币单位 bir ～ tütün 一袋烟草 ◇(*-e*) **～ sürmek** 用搓澡巾给某人搓澡 **～ sürünmek** 搓澡 **～den eklemek** 自己掏腰包，垫付，贴补：Verilen harcırah yetişmeyince her ikisi de keseden eklemek zorunda kaldılar. 发的路费不够，两人只得自己出钱垫上。**～nin ağzını açmak** 大笔花钱：Murat bey kızının çeyizi için kesenin ağzını eni sonu açmıştı. 穆拉特先生倾其所有给女儿办了嫁妆。O gün, kesenin ağzını

sonuna kadar açmış, evdekileri hediyeye boğmuştu. 那天，他倾其所有，给家里人买了不少礼物。**～nin dibi görünmek** 捉襟见肘，毛干爪净，钱花光：Düğün dernek derken kesenin dibi göründü. 他结婚本来要大摆宴席，可是没钱了。**～si dolgun** 富有的，有钱的 **～si elvermemek** 预算不足，钱不够，买不起 **～si para görmek** 拿到钱，挣到钱：Kesesi beş on para görmüş. 他拿到了 10 来块钱。**～si şişkin** 富有的，有钱的 **～sine danışıp pazarlığa girmek** 量入为出 **～sine giren çıkan olmamak** 无利亦无害 **～sine** (*bir şey*) **girmek** 有利益，有益处，有好处；赚钱：Sen kalsan da, gitsen de, benim keseme ne girecek? 你是去是留对我有什么好处？**～sine göre** 根据财力；符合财力：Bunun fiyatı benim keseme göre değil. 这个价格我承受不起。Her keseye göre lokantalar bulabilirsiniz. 你们可以找到适合各种消费能力的饭馆。**～sine güvenmek** 相信某人的财力，自恃有钱 **～ye davranmak** 付款 ◆**Kesenize bereket.** (对出资者的感谢语)祝您发财！

kese[2] Ⅰ *is.* 近路，捷径 Ⅱ *s.* 抄近的：Kese yollardan gidilse iki saatte varılır. 走近路两个小时可以到达。

kesecik, -ği *is.* ❶小袋，小包 ❷〈解〉小囊，尤指内耳迷路的球囊：kıl ～si 毛囊

kesedar [kəseda:r] *is.* 【旧】❶管家，(大户人家)掌管钱财的人，帐房先生 ❷为商贩、脚伕保管钱财的人 ◆**Kesedar efendi razı olmaz.** 买不起；钱不够。

kesek, -ği *is.* ❶土块，泥块 ❷泥碳，泥煤

kese kâğıdı *is.* 纸袋，纸包

keseklenmek (*nsz*) 【俗】(泥土)变成块状

kesekli *s.* 多土块的

keselemek (*-i*) (用搓澡巾)搓

keselenmek (*nsz*) keselemek 的被动态或反身态

keseletmek (*-e*, *-i*) keselemek 的使动态

keseli kurt *is.* 〈动〉袋狼(*Thylacinus cynocephalus*)

keseliler *ç.is.* 〈动〉有袋目(*Marsupialia*)

keseli sansarı *is.* 〈动〉袋鼬

kesen Ⅰ *s.* 切的，割的 Ⅱ *is.*〈数〉割线

kesene *is.* 【俗】❶协议，合同，契约 ❷订阅 ❸批发

kesenek, -ği *is.* ❶扣除(额)，扣减(额) ❷包出税收 ◇**～e almak** 包收(税金等) **～e vermek** 包出(税金等)

kesenekçi *is.* 税款包收人，包税商

kesenkes *zf.* 【俗】肯定地：Gitmeyeceğini kesenkes söyledi. 他肯定地说过不会去。Neresinin uydurma, neresinin gerçek olduğunu kesenkes bilemezsiniz. 你们说不准哪部分是杜撰，哪部分是事实。

keser Ⅰ *s.* 锋利的：Bu bıçak iyi keser. 这把刀很锋利。Ⅱ *is.* 横口斧，扁斧，手斧，锛子

kesici Ⅰ *s.* (用于)切割的：～ çizgi 〈数〉割线 ～ silâh 冷兵器 yol ～ 剪径的，强盗 Bıçak kesici bir âlettir. 刀子是一种切割工具。Ⅱ *is.* ❶屠夫 ❷用于切割的器械(或工具)

kesici diş *is.* 〈解〉切牙，门齿

kesif [kesi:f] (阿) *s.* ❶密的；稠的，浓的：～ bulutlar 浓云 ～ kuvvetler 密集的兵力 ～ sis 浓雾 ～ ve coşkun bir kalabalık 拥挤而兴奋的人群 ～ yayım ateşi 密集的火力 ❷厚的，粗的 ❷不透明的，混浊的，污浊的

kesik Ⅰ *s.* ❶被切断的：～ ağaç 被砍倒的树 ～ kol 断臂 ～ kumaş 剪开的布 ～ parmak 断指 ❷〈数〉被截的，截成平面的：～ koni 平截头圆锥体，截头锥体 ～ piramid 棱台，截(头)角锥，截棱锥 ～ prizma (斜)截棱柱 ～ silindir (斜)截柱，斜截筒柱 ❸简写的：～ sözcük 缩略语(如：foto - fotograf, oto – otomobil) ❹疲劳的，疲惫的：Dizlerim, kolarım kesik. 我的胳膊腿累得跟断了似的。❺间断的，被打断的 ❻(牛奶等)凝结的，变质的：～ süt 变质的牛奶 ❼【俚】糟糕的，不妙的，不好的，恶劣的：Karmanyolacı Ali'nin enselendiği günden

beri vaziyetleri kesik. 劫匪阿里自从被抓获那天起态度就很恶劣。Ⅱ *is.* ❶〈法〉利器切伤 ❷切(或割、砍、折、剪)断部分：Parmağında kesik var. 他有一根断指。❸【俗】(耕地、果菜园四周的)沟渠 ❹剪报 ◇～ ～ 时断时续地：Benzi atıyor, kesik kesik soluyordu. 他的脸一下子就白了，气都喘不上来了。Gözlerinin indirerek kesik kesik cümlelerle anlattı. 他低下头，断断续续地讲着。～ **vuruş** 〈体〉削球

kesikli *s.* 间断的，间歇的，不连续的：～ akım 〈物〉(电流)交流 ～ *e*tki (控制论)间歇作用，继续作用，断续控制

kesiklik, -ği *is.* ❶切断(状态)；中断(状态)：Telefon hatlarında bir kesiklik var. 电话线断了。❷疲惫：Yürüyemiyorum artık, çabucak bir kesiklik geliyor. 我走不动了，走几步就累得不行。

kesiksiz *s.* ❶完好的，完整的 ❷不间断的，连续的：～ akım 〈物〉(电流)直流 Büyük caddelerde kesiksiz bir araba akımı var. 大街上车水马龙。

kesiliş *is.* kesilmek 的动名词

kesilme *is.* kesilmek 的动名词：～ kıvılcımı 掉闸火花，切断火花

kesilmek (*nsz*) ❶ kesmek 的被动态：Koyun kesildi. 羊宰了。Kavun kesildi. 瓜切开了。Kostüm kesildi, yarın prova edilecek. 衣服裁好了，明天试穿。❷结束，停止，暂停；(最终)决定：sütten ～ (婴儿)断奶 Rüzgar kesildi. 风停了。Dersler kesildi. 课停了。Su kesildi. 停水了。Pazarlık kesildi. 谈判中断了。❸被封锁，被封断：Avrupa'ya kar yağıyormuş, yollar kesilmiş, soğuk sıfırın altına inmiş. 欧洲正在下雪，道路中断了，气温降到了零下。❹变得(像…一样)，如同；变成：Boruya üfleyince dağlar, taşlar koyun, keçi kesilir. 他对着管子一吹，群山、岩石全都变成了绵羊和山羊。❺变质，凝结：Süt kesildi. 奶坏了。❻ (*-den*) 缺少；不想：Kuvvetten kesildi. 他没有劲了。Çocuk yiyip içmeden kesildi. 这个孩子水米不进。İştahtan kesildi. 他没了胃口。❼ (*-e*) 【俗】非常喜欢：Kesildim ben bu işe. 我非常喜欢这项工作。O kıza kesildim. 我非常喜欢那个女孩。❽疲惫：Yokuşu çıkamadan kesildi. 坡没爬完他就没劲了。❾【俚】(*-i*) (在赌场或娱乐场所)花费，花销：Dün gece de yirmi bin dolar kesildik. 昨天夜里我们又花了两万美元。◆**Kesilen baş** (**bir daha**) **yerine konmaz.** 砍下的头放不回去；覆水难收。

kesim *is.* ❶ kesmek 的动名词：kuzu ～i 屠宰羔羊 kumaşın ～i 裁剪布料 ❷切片；部分，阶层：su ～i 吃水线 halk ～i 民间 soylu ～i 贵族阶层 ❸地区，区域：Marmara ～i 马尔马拉海地区 ❸停止时间，结束时间：ders ～i 下课时间 ❹时间段 ❺(剪裁的)样式 ❻〈史〉(国库收入的)包出：çiftliği ～e vermek 把农场包出 ❼【俗】身材，身段 ◇～ **ine gelmek** 合适，适合，合身：Kesimine gelirse hiç durma al, kesimine gelmezse tabiî bırakırsın. 如果合你的身，那你还愣什么？买了吧！如果不合你的身，当然你该放手了！

kesimci *is.* 〈史〉税款包收人，包税商

kesim evi *is.* 屠宰场

kesimlik *s.* 用于屠宰的(牲畜)

kesin *s.* 肯定的，坚定的，坚决的，不可更改的，最终的：～ bir cevap 肯定的答复 ～ karar 最后的决定 ～ önlemler 坚决的措施 ～ söz 肯定的话 ◇～ **bilgi** 〈哲〉确实性，必然性 ～ **kes** 明确的：Ben kesin kes cevap veremem sana cevap, o ise verir. 我还不能明确地答复你，而他可以。～ **olarak** 断然地，肯定的，坚决地

kesinleme *s.* ve *is.* 肯定的(事物)

kesinleşmek (*nsz*) ❶变得肯定，变得确定：Burada kalmamız kesinleşti. 我们住在这里已经定下来了。❷决定，裁定

kesinleştirmek (*-i*) kesinleşmek 的使动态

kesinlik, -ği *is.* ❶肯定，确定，明确：Bu sözde kesinlik yok. 这话没有准。❷〈哲〉必然(性)

kesinlikle *zf.* 肯定地，坚决地，务必：Günün birinde yolunuz buralara düşerse, kesinlik fakirhaneye buyurun. 有朝一日途经此地，务请光临寒舍。Hayır, çirkinle evlenmeni kesinlikle istemem. 不！我决不愿意你嫁给一个丑八怪。

kesinmek (*nsz*) 【俗】 kesmek 的反身态

kesinsizlik, -ği *is.* 不确定(性)

kesinti *is.* ❶切(或割、剪、裁)下的东西，切屑 ❷中断，间断：Kırlar hiçbir kesintisi olmayan bir bahçe gibi görünüyor. 野外就像是一个连绵不断的大花园。❸扣除，扣减：Bu ücretin hiç bir kesintisi yoktur. 这笔费用没有任何克扣。❹【俗】取笑，玩笑 ◇**～ye almak** 暗中取笑，拿某人开玩笑 **～ye uğramak** 中断，间断：İşimiz hiç bir kesintiye uğramadan yürüyor. 我们的工作进展顺利。

kesintili *s.* ❶有间断的，时断时续的：～ bir çalışma 时断时续的研究 ❷有扣除的：～ ücret 有扣除的款项

kesintisiz *s.* ❶不间断的，连续的 ❷无扣除的，全额的

kesir, -sri (阿) *is.* 〈数〉分数

kesirli *s.* 带分数的：～ sayı 〈数〉带分数

kesiş *is.* kesmek 的动名词

kesişen *s.* 〈数〉相交的：～ doğrular 相交直线

kesişmek (*nsz*, *-le*) ❶交叉，相交 ❷商定(价格)：Pazarlıkta kesiştiler. 他们讨价还价之后敲定了价格。❸【俗】抛媚眼；引诱，眉来眼去，眉目传情，暗送秋波：Dünkü toplantıda onlar iyiden iyiye kesişiyorlardı. 在昨天的聚会上，他们两个眉来眼去，暗送秋波。❹〈数〉相交

kesit *is.* ❶截面，切面；片断，剪辑：ağacın ～i 树干截面 filmin ～i 电影剪辑 ❷阶层 ❸〈数〉截面：Bir kürenin her kesiti daire biçiminde olur. 球的任一截面均为圆形。

keskenmek (*nsz*) 【俗】举手(做打人状)：Keskendi, ama vurmadı. 他举起手，可没有打下来。

keski *is.* 凿子，錾子：tırnak ～si 指甲刀

keskin Ⅰ *s.* ❶锋利的，锐利的：～ bıçak 锋利的刀子 ❷【转】强烈的，猛烈的：～ bir soğuk 严寒 ～ koku 刺激的气味，强烈的气味 ～ rüzgâr 大风 ～ viraj 急转弯 ❸【转】灵敏的，敏锐的；精确的：～ bir bakış 犀利的目光 ～ göz 犀利的眼睛 ～ kulak 敏锐的耳朵 ～ nişancı 百发百中的射手 Böyle işleri en keskin bakıcılar kestiremez. 这样的事情连最好的相士也无法预测。❹(声音)尖利的，刺耳的：～ ses 尖利的声音 Ⅱ *is.* 【俚】鸡奸者 ◆**Keskin sirke küpüne** (或 **kabına**) **zarar.** 醋太酸了伤罐，气太大了伤身。**Keskin zekâ keramete kıç attırır.** 巧夺天工。

keskinleşmek (*nsz*) 变得锋利；变得灵敏；变得精确；变得尖利

keskinleştirmek (*-i*) keskinleşmek 的使动态

keskinletmek (*-i*) keskinleşmek 的使动态.

kesme Ⅰ *is.* ❶ kesmek 的动名词：～ ve dürtme silâhı 冷兵器 ❷【旧】马的铠甲 ❸大剪刀 ❹【旧】土耳其的一种甜食 ❺扇形 ❻(影视镜头的)切换 Ⅱ *s.* ❶方形的，方块的：～ şeker 方糖 ～ taş 方石 ❷固定的，不变的：～ fiyat 固定价格 ◇**～ almak** 【俗】拧，掐(脸) **～ çizgisi** 连字符(-) **～ işareti** 撇号，省音符，省字符，分隔符(') **～ kaya** 易碎的石层

kesmece Ⅰ *zf.* ❶(购买西瓜等时)先切开查看：Karpuzu kesmece aldım. 这个瓜我是切开看过后才买的。❷按同一个价格：Bu kitapları kesmece yüzer yuandan aldım. 这些书我一律按 100 块钱一本买的。Ⅱ *s.* 先切开看后买的：～ karpuz 先切来看后买的西瓜

kesmek, -er (*-i*) ❶切，割，剪，裁，砍：ağaç ～ 砍树 buğday ～ 割麦 dalları ～ 剪树枝 eti ～ 切肉 ipi ～ 割绳子 kumaş ～ 裁布 ot ～ 割草 saç ～ 剪头发 tırnak ～ 剪指甲 ❷切伤，割破：parmağını ～ 割伤手指 Usturayı elimden kaçırdım, yanağımı kestim. 我刮脸时不小心把脸刮破了。❸宰杀：koyun ～ 杀羊 tavuk ～ 杀鸡 ❹(使)中断，使结束，打断，(使)停止；阻断：yardımı ～ 中断援助 dersleri ～ 停课 yol ～ 拦住道路 Bu ilâç baş ağrısını keser. 这种药可以治头痛。Bu çapkından ümidini kesmedikçe Marmara çırası gibi yanacaktır. 她要是对那个浪荡公子抱有希望，她会苦不堪言。Şimdi sözü burada kesip asıl konumuza gelelim. 这个问题就此打住，现在我们来讨论我们的正题吧！❺扣除，扣减；使减少；抽(牌)：Ücretinden beş yuan kesmişler. 他们从费用中扣掉了 5 块钱。Vupur hızını kesti. 他降低了船速。❻印刷(货币)：Para kesmek, yalnız devletin hakkıdır. 货币印刷权仅属于国家。❼摘除，切除(器官) ❽删节，缩短 ❾ (*nsz*) 杜撰，编造；吹牛，胡说八道，乱讲，多嘴，绕舌，嚼舌：Yine kesiyorsun. 你又在吹牛。❿决定，确定；断定，裁定，断定：davayı ～ 定

案，结案 Gününü daha kesmedik. 我们还没定日子。❶❶【俚】(在赌博中)使诈，出老千 ❶❷(司机向乘客收费时)多收费，切一刀，宰一刀 ◇**kesip atmak** ①仓促决定，草率裁定 ②果断决定，果断解决 **Kesip biçmek** ①信口开河 ②吓唬，恫吓 (*-in*) **kesip attığı tırnak olamamak** 比某人相差很远，无法望其项背：O, bizim kalecinin kesip attığı tırnak olamaz. 他比起我们的守门员差远啦！(*-in*) **kestiği tırnak olamamak** 比某人相差很远，无法望某人的项背：Babanın kestiği tırnak bile olamazsın sen. 你比你爸差远啦！

kesmelik, -ği *is.* 采石场

kesmik, -ği *is.* 【俗】变质牛奶中的凝块

kesp, -bi (阿) *is.* 获得，具有(某种性质) ◇～ **etmek** 获得，具有：Vaziyet vehamet kesbediyor. 形势危急。İzahat zaruret kesbetti. 必须加以解释。Hükûmet teklifi parlâmentodan geçerek kanuniyet kesp etti. 政府提案经议会批准后获得法律效力。**～i servet etmek** 发财，致富

kesre (阿) *is.* (阿拉伯文字母的)齐齿符

kesret (阿) *is.* 【旧】丰富，大量

kestane [kesta:ne] (希) *is.* ❶〈植〉栗树(*Castanea sativa*)，栗木；栗子 ❷栗色，深红色(的)：～ dorusu 栗色马 ◇～ **geçmek** 倒霉，不走运，走背字：Bence 1994, pek kestane geçen bir yıl oldu. 1994 年是我最不走运的一年。～ **kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş** 忘本的，忘祖的 ～ **suyu gibi** (咖啡)稀的

kestaneci *is.* 烤栗子的人，卖(烤)栗子的人

kestanecik, -ği *is.* ❶〈解〉前列腺 ❷〈动〉马前腿部内侧的角质胼胝

kestane fişeği *is.* 爆竹，鞭炮

kestane kabağı *is.* 〈植〉南瓜的一种

kestane kargası *is.* 〈动〉松鸦(*Garrulus glandarius*)

kestanelik, -ği *is.* 栗树林

kestane rengi *is.* ve *s.* 浅咖啡色

kestane şekeri *is.* 香草蜜饯栗子

kestere *is.* 胶黄蓍

kestirilmek (*nsz*) kestirmek 的被动态

kestirim *is.* kestirmek 动名词

kestirme Ⅰ *is.* ❶ kestirmek 的动名词 ❷近路，捷径 ❸〈军〉探测 Ⅱ *s.* ve *zf.* ❶抄近的：Bu yol dolaşır, siz kestirme olandan gidin. 这条道太绕了，您还是抄近道去吧！❷简洁的，简明的，开门见山的，直截了当的；不拖拉的：～ iş 麻利的活计 Bakın, konuyu kestirme cevaplarla geçiştirdi. 嘿！他这几句回答，干脆利索，一下子就把问题解决了。Konuyu kestirme anlattı. 他简要介绍了一下这个问题。❸估计的，大致的：～ bir sayı 估计数字

kestirmece *s.* ❶抄近的，捷径的 ❷估计的，大致的

kestirmeci *s.* ve *is.* 麻利的，喜欢直截了当的(人)

kestirmecilik, -ği *is.* 简洁，简明，直截了当，开门见山：Matematik kesinlikten ve kestirmecilikten hoşlanır. 数学讲究准确简洁。

kestirmeden *zf.* 抄近 ◇～ **gelmek** 抄近道来，走捷径来：Okula kestirmeden geldik. 我们是抄近路来到学校的。～ **gitmek** 抄近道去，走捷径去

kestirmek (*-i*, *-e*) ❶ kesmek 的使动态：Saçlarımı kestirdim. 我理了发。Şehirden iki saat ötedeki mandırasından o gün satılacak koyunları ona getiriyor, ona kestiriyor. 他从离市区两小时路程的养殖场把当天要卖的羊送到他这儿，让他屠宰。❷估计；猜测；预测：Bunları, okuyucularım kolayca kestirebileceğinden, burada yineleyecek değilim. 这些无须我赘述，读者诸君凭想象便可猜出来。Nedenini bir türlü kestiremedim. 我怎么也没有猜到原因。Yağmur yağacağını daha sabahtan kestirmişti. 他在早上就猜到会下雨。❸决定，确定，断定：Söze nereden, nasıl başlayacağımı kestiremiyorum. 我不知道话从何说起，如何说起。Dedelerimiz savaşmayı bildikleri kadar kılıcı kınına koyma zamanını da iyi kestirirlermiş. 我们的祖先很懂

得什么时候该兵戎相见，什么时候该化干戈为玉帛。❹使凝结 ❺ (*nsz*) 打盹，小睡：Siz işinizi bitirinceye kadar ben biraz kestireyim. 我打个盹，等你们把活干完。◇**kestirip atmak** ①仓促决定，草率裁定：Bildiğin gibi değil iş, öyle birdenbire kestirip atamam. 事情并不像你所知道的那样，我不会如此仓促作出决定。②果断决定，果断解决：Önce susmuştu. Sonra on beş binden bir kuruş aşağı olmaz diye kestirip attı. 他先沉吟了一下，然后果断地决定：1.5 万，少一分都不行。

keş (波) Ⅰ *is.* 【俗】凝乳，脱脂乳，脱脂干奶酪 Ⅱ *s.* 愚蠢的：～ kafalı 愚蠢的，呆头呆脑的 Keştir, harcını verirsen uskutlar. 这个蠢货，你要是骂他，他连个屁都不敢放。◇**～etmek** 羞辱 **～e boğmak** 【俗】欺骗：Eğer bizi matiz edip te keşe boğmak istiyor isen ümüde düşme. 你甭指望把我们灌醉，再骗我们。**～ten gelmek** 不在意，不在乎，不理会

keşen *is.* 【俗】缰绳链，索链

keşfedilmek (*nsz*) keşfetmek 的被动态

keşfetmek (*-i*) ❶发现：Amerika'yı ～ 发现美洲大陆 ❷查明，弄清：birinin isteklerini ～ 弄清某人的要求 gizi ～ 发现秘密 Hanımefendinin etrafında pervane gibi dönüyor, isteyeceği şeyleri evvelden keşfetmek için gözünün içine bakıyordu. 他围着妻子团团转，试图先从她的眼睛里揣测出她究竟想要什么东西。❸调查；侦察 ❹(施工前的)勘察 ❺预知，预测

keşfettirmek (*-i*) keşfetmek 的使动态

keşide [keşi:de] (波) *is.* ❶抽奖 ❷开(支票或汇票) ❸发(电报)：telgraf ～si 发电报

keşideci *is.* ❶(汇票)出票人 ❷发报人

keşif, -şfi (阿) *is.* ❶发现：Amerika'nın ～i 美洲的发现 ❷弄清，查明 ❸调查；侦察：～ arabası 〈军〉装甲侦察车 ～ kolu 〈军〉侦察分队 ～ uçağı 〈军〉侦察机 Yetkili kişiler cinayeti keşife geldi. 官员们来调查这起杀人案。❹(施工前的)勘察：Binanın keşifi bitti. 建筑的勘察工作已经结束。❺预知，预测

keşik, -ği (蒙) *is.* 【俗】(工作的)班次，轮班

keşikleme *is.* 轮班，轮值

keşikleşmek (*nsz*, *-le*) 【俗】轮班，轮值

keşiş (波) *is.* 修道士；僧侣

keşişhane [keşişha:ne] (波) *is.* 修道院

keşişleme *is.* ❶东南风 ❷罗盘的东南方向 ◇**～den almak** 刮东南风

keşişlik, -ği *is.* ❶修道院生活 ❷修道院

keşke [ke'şke] (波) *zf.* ve *bağ.* 如果(…就好了)：Keşke geleceğini bildirseydin, karşılardık. 假如你打个招呼说你要来，我们就去接你了。Keşke gelseler. 如果他们能来该多好。Keşke haber gönderseydik. 我们要是告诉一声就好了。

keşkek, -ği (波) *is.* 【俗】肉糜粥

keşkekçi *is.* 制售肉糜粥的人

keşkekaleyhisselâm *s.* ve *is.* 愚蠢的，愚笨的，呆傻的；傻瓜，笨蛋，白痴：Bana güvenmiyorsun da, keşkekaleyhisselâmın sözüne güveniyorsun ha! 难道你不相信我，而去相信那个蠢货说的话？

keşki [ke'şki] *bağ.* ve *zf.* 如果(…就好了)

keşkül (波) *is.* ❶【旧】钵盂 ❷一种甜食

keşkülüfukara [keşkü'lüfukara:] (波-阿) *is.* 一种甜食

keşlemek (*nsz*) 不关注，不关心，不重视，不理会，不理睬，不在乎，置若罔闻：Keşleme çeksin arabasını. 你可别不当回事，让他滚蛋！

keşmekeş (波) *is.* 混乱；吵闹：Evde bir keşmekeştir gidiyor. 家里乱成一团。O iş keşmekeşte kaldı. 那件事成了一堆乱麻。O keşmekeş esnasında arkadaşlarını bile görememişlerdi. 在那混乱之际，他们甚至连自己的朋友也看不见。

Keşmir *öz.is.* 克什米尔(亚洲)

keşmir *is.* 开司米，(山)羊绒，紫羊绒；开司米织物，(山)羊绒织物；开士米披巾(或笔线衫、外套等)

keşsavak *is.* 【俚】花花公子：Zavallı keş savak, karıların elinde kül olacak haberi yok. 这家伙是个花花公子，他还一点儿也不知道他将毁在这帮娘们手里，死无葬身之地。

keşşaf [keşşa:f] (阿) *is.* 【旧】❶作出重大发现的人，发现者 ❷〈军〉侦察兵，侦察分队 ❸追踪者

ket *is.* 障碍 ◇(*-e*) ～ **vermek** 阻碍，限制，加大难度 (*-e*) ～ **vurmak** 阻碍，限制，加大难度：Bu hareketiyle benim işime ket vurmuş oldu. 他的这个做法碍了我的事。Ortağımızın hastalanması işlerimize ket vurdu. 合伙人生病误了我们的生意。

ketal *is.* 浆过的布料

ketçap (英) *is.* 调味番茄酱，番茄沙司

kete *is.* 【俗】一种面食

keten (阿) *is.* 〈植〉亚麻(*Linumusitatissimum*)：～ etek 亚麻布的裙子 ～ lifi 亚麻纤维

ketencik, -ği *is.* 〈植〉大叶藻(*Zostera marina*)

ketengiller *ç.is.* 亚麻科

keten helva(**sı**) *is.* 棉花糖

keten halvacı *is.* 卖棉花糖的人

keten kuşu *is.* 〈动〉红雀(*Carduelis linaria*)

keten tohumu *is.* 亚麻子，亚麻仁

kethüda [kethüda:] (波) *is.* 〈史〉管家 ◇～ **bey** 奥斯曼帝国时期禁卫军首领之一，地位次于禁卫军最高统帅

keton (法) *is.* 〈化〉酮

ketoz (法) *is.* ❶〈化〉酮糖 ❷〈医〉酮病

ketum [ketu:m] (阿) *s.* 守口如瓶的，口风紧的，严守秘密的 ◇～ **olmak** 守口如瓶，口风紧，严守秘密

ketumiyet [ketu:miyet] (阿) *is.* 守口如瓶，严守秘密

ketumluk, -ğu *is.* 守口如瓶，严守秘密

kevel *is.* 羊皮大衣

kevelci *is.* 出售皮革或皮衣的人

keven *is.* 〈植〉黄芪(*Astragalus*)

kevgir (波) *is.* 撇沫器，网杓；漏勺

Kevser (阿) *öz.is.* 〈宗〉(天堂之河的)圣水 ◇～ **gibi** (水)甘甜的

keyfetmek (*nsz*) 尽兴，娱乐：Denize karşı oturmuş, keyfediyordu. 他坐视大海，甚是尽兴。

keyfî [keyfi:] (阿) *s.* 随意的，任意的，武断的：～ karar 武断的决定 ～ idare 人治 ～ fonksiyon 〈数〉任意函数

keyfilik, -ği *is.* 随意，任意，武断

keyfince [keyfince] *zf.* 随意地，任意地

keyfiyet (阿) *is.* ❶性质；形势；情况 ❷〈语〉性；数

keyif, -yfi (阿) *is.* ❶健康：Keyfiniz nasıl? 您身体好吗？❷舒服，舒适；兴致；情绪，心情：Bu gün keyfim yok. 我今天不舒服。Keyfimiz oldukça tıkırında. 我们的心情很好。❸享乐，快乐，欢乐：Güzel bir yemekten sonra kahve, tütün; keyifler olsun bütün. 饭后一杯咖啡一支烟，潇洒快活似神仙。❹愿望，欲望：Ağır ağır keyifle başladım kahvemi çekmeğe. 我开始慢慢品味我的咖啡。❺贪欲，奢望：Ben keyfe hizmet etmem. 我不会助纣为虐，帮助别人满足贪欲。Bütün hayatımı, bütün istikbalini şartsız kayıtsız bir erkeğin keyfine feda edemem.

我不能无条件地为一个男人的贪欲而牺牲我的整个生命和整个前途。❻醉意；(毒品带来的)快感：～ verici zehirler 能够给人快感的毒品 Keyif hâlinde iken ona ciddî konulardan söz etmeyin. 他喝得醉醺醺的，你就别和他谈什么正经事了。❼【俚】印度大麻 ◇**～ çatmak** 尽兴，娱乐：Yazlıkta iki hafta keyif çattık. 我们在别墅里玩了两周。Sabahtan beri keyif çatıp eğleniyordu. 他快活了一上午。**～ ehli** 贪图享乐的，贪图安逸的人 **～ etmek** 尽兴，娱乐 **～ kâhyası** 多管闲事的人 **～ sormak** 问候，探望：Bir telefon ettim; keyif sordum; çok memnun oldu. 我打了个电话问候他，他很高兴。Filâna keyif sormaya gideceğim. 我要去探望一个人。**～ sürmek** 生活舒适，无忧无虑 **～ vermek** ①使快乐 ②使有醉意，使有快感 **～ yetiştirmek** 高兴，快乐 **～e gelmek** 高兴，快乐 **～i bilmek** 随意，随心所欲：Gelmeyebilir, keyfi bilir! 他也许不会来了，他这个人没个准头！(*-in*) **～i bozuk** ①不适的，生病的：Babaannemin biraz keyfi bozuk, evden çıkamadı. 我父母略有不适，没能出门。②扫兴的，败兴的，不快的：Akşam eve geldiğinde keyfi oldukça bozuktu, canının birşeye sıkıldığı belliydi. 显然，晚上回家时他很不痛快，对什么事很窝火。(*-in*) **～i bozulmak** ①不适，生病 ②扫兴，败兴，不快 (*-in*) **～i düzelmek** ①提起兴头，高兴起来 ②(病情)好转 **～i gelmek** 起劲，产生兴致，情绪高涨 (*-in*) **～i gıcır olmak** 高兴，愉快，快乐，如意 (*-in*) **～i kaçmak** 扫兴，心情变坏：Bir yatılı okul yatakhanesinde olduğunu hatırlayınca keyfi kaçmıştı. 一想到在寄宿学校宿舍的日子他就兴致全无。Fikirlerine karşı çıkınca keyfi kaçmıştı. 一看有人反对他的意见，他很扫兴。İnsanın bir de keyfi kaçtı mıydı, hiçbir şey düşünemez olur. 一个人心情一不好，就什么办法也想不出来。(*-in*) **～i olmak** 高兴，有兴致：Zenginin keyfi oluncaya dek yoksulun canı çıkarmış. 只要富人一不高兴，穷人就得累死。**～i olmamak** ①不高兴，没兴致 ②不适，生病 **～i sıra** 称心，如意 (*-in*) **～i yerinde** 健康的；舒适的，舒服的；兴致好的，心情好的：O gün Guoan galip geldiği için benim keyfim yerinde idi. 那天，国安队赢了球，我的兴致不错。(*-in*) **～i yerine gelmek** ①提起兴头，高兴起来 ②(病情)好转 (*-in*) **～i yolunda** 健康；舒适，舒服；兴致好，心情好 (*-in*) **～inden bayılmak** (或 **dört köşe olmak**) 非常嫉妒 **～ine bakmak** 尽兴 (*-in*) **～ine bırakmak** 听任摆布：Kendimizi dalgaların keyfine bıraktık. 我们只好听任海浪的摆布。(*Biri kendi*) **～ine gitmek** 根据自己的意愿行事 (*-in*) **～ine göre** 按照某人的心愿 (*-in*) **～ini bozmak** 使扫兴，使烦恼：Keyfimi bozmayın. 你们别来烦我！(*-in*) **～ini çıkarmak** 品味，细致体验；因…而非常快乐：pazarın ～ini çıkarmak 痛快地过星期天 Sınıfını geçmenin keyfini çıkarıyordu. 他因为升级而非常高兴。Uludağ'da kış sporlarının keyfini çıkarmışlar. 乌卢达山的冬季体育活动使他们非常尽兴。**～ini düşünmek** 贪图享乐，贪图安逸：O ancak keyfini düşünür. 他就知道个人享乐。(*-in*) **～ini kaçırmak** 使扫兴，惹恼：Bu haber keyfimi kaçırdı. 这个消息令我十分扫兴。(*-in*) **～inin kâhyası olmak** 打扰，干预：Siz karışmayın, giderim gitmem; keyfimin kâhyası mısın? 您别搀和！我去不去关您什么事？Ne bakıyorsun ulan? Keyfimin kâhyası mısın? 喂！看什么看什么？我的事，你操什么心？

keyiflenmek (*nsz*) ❶高兴，兴奋：Minik geyik fırlayıp çıktı. Açık havada o kadar keyiflenmiş, o kadar neşelenmişti. 小鹿跑了出去，到了外面，非常高兴，非常快乐。❷ (*-le*) 取乐：Çocuğun üzüntüsüyle keyiflenirlerdi. 他们都拿那孩子的悲痛来开玩笑。❸喝醉

keyifli *s.* ❶舒服的，舒适的 ❷兴奋的，高兴的：Onu hiçbir zaman bu kadar keyifli görmemiştim. 我从来没有见到过他有这么高兴。◇**～ ～** 舒舒服服地；高高兴兴地：Ayı, ocağın önüne serilmiş, keyifli keyifli homurdanıyormuş. 熊卧在炉子旁边，舒舒服服地打起了呼噜。

keyifsiz *s.* ❶不舒服的，感觉不适的：Bugün başı ağrıyor, biraz keyifsiz. 今天他头疼，有些不舒服。❷不高兴的，闷闷不乐的

keyifsizlenmek (*nsz*) (身体)不适，染有小恙

keyifsizlik, -ği *is.* ❶不适 ❷不快

keylus [keylu:s] (阿) *is.* 〈生〉乳糜

keymus [keymu:s] (阿) *is.* 〈生〉食糜

kez *is.* ❶次，遍：İki kez İstanbul'a gittim. 我去过伊斯坦布尔两次。❷倍

keza(**lik**) [ke'za, ke'za:lik] (阿) *bağ.* 同样，也是：Dün soğuktu, bugün de kezalik. 昨天冷，今

天也冷。Süt beyaz, kar keza, pamuk keza, hepsi beyaz. 牛奶是白色的，雪也是白色的，棉花也是白色的，它们全是白色的。

kezzap (阿) *is.* 硝酸

kıble (阿) *is.* ❶正向，朝向(伊斯兰教徒朝拜的方向，即朝向麦加克尔白的位置) ❷南方；南风 ❸【转】求助的地方

kıblenüma [kıblenüma:] (阿-波) *is.* 【旧】带有特别标记用于指向朝向的罗盘

Kıbrıs *öz.is.* 塞浦路斯(亚洲)

kıç Ⅰ *is.* ❶屁股，臀部：Çocuğun kıçını şamarladı. 他打了孩子的屁股。❷【方】脚；腿 ❸【旧】尾部，结尾：Bu hikâyenin başı, kıçı belli değil. 这个故事没头没尾。❹船尾，艉 Ⅱ *s.* 尾部的，后部的：～ güverte 后甲板，船尾甲板 ～ top 尾炮 ◇～ **atmak** ①尥蹶子 ②【俚】渴望 (*-e*) ～ **attırmak**【俚】①引人注目 ②优于，高于：Keskin zekâ keramete kıç attırır.【成】巧夺天工。～ **sallamak** 【俚】(女人)扭动腰肢 ～ **üstü oturmak** ①摔屁股蹲儿 ②【转】希望落空，失败；束手无措，一筹莫展：Yardım beklediği yüz vermeyince kıç üstü oturdu. 他求到的人都不给面子，他一筹莫展。③无话可说，卡壳 ～**ı kırık** 不重要的，无足轻重的；不值钱的：Kıçı kırık bir saat yüzünden başım belâya giriyordu. 我为了一只破表而惹来了麻烦。～**ı tavana vurmak** 非常惊讶 ～**ı üstünde düşmek** 摔屁股蹲：Ayağı takılınca kıçı üstüne düştü. 他脚下一绊，摔了个屁股蹲儿。～**ımın kenarı** 狗屁不是的人 ～**ına bakarak** (或 **baka baka**) 失望地，未达到目的，灰溜溜地：Ayrıldığı işyerinden iş istedi, bulamayınca kıçına baka baka gitti. 他到他曾经离开的单位求职，没有找到工作，于是灰溜溜地走了。～**ına batmak**【俗】身在福中不知福，放弃安逸的生活；离开舒适的地方 ～**ına kına yakmak** 【俚】幸灾乐祸 (*-in*) ～**ına tekmeyi atmak** 【粗】踢出去，赶走，驱逐；开除，解雇 (*-in*) ～**ına tekmeyi indirmek** 【粗】踢出去，赶走，驱逐；开除，解雇 (*-in*) ～**ına tekmeyi atmak vurmak**【粗】踢出去，赶走，驱逐；开除，解雇 (*-in*) ～**ına tekmeyi yapıştırmak** 【粗】踢出去，赶走，驱逐；开除，解雇 ～**ında pireler uçuşmak** 【俚】睡懒觉 ～**ından atmak**【俚】胡编，杜撰，撒谎，胡说八道 (*-i*) ～**ından ayrılmamak**【俚】形影不离：Oğlan annesinin kıçından ayrılmıyor. 这个男孩离不开妈妈。(*-i*) ～**ından çıkarmak** 【俚】生孩子：Senin terbiye ettiğin böyle olur; kıçından çıkardığından haberin olmaz mı? 难道你就是这么调教孩子的？难道你不知道他是你亲生的孩子吗？～**ını kaldıramamak** 屁股沉，懒惰：Sen kıçını kaldırmadın da ondan. 你比他还懒。～**ını yırtmak**【粗】①大呼小叫，颐指气使 ②使出全身的力气，使出吃奶的力气 ～**ının çatalını indirip bindirmek** ①卖弄风情，献媚，挑逗，风骚，妖冶，撒娇 ②拍马屁 ～**ının kıl**(**lar**)**ı ağarmak** 【俚】老朽，年事已高 ～**ının kıllarıyla balık yakalamak** (或 **tutmak**) 【俚】非常走运 ～**tan kara** 〈海〉船首抛锚船尾系缆的船 ～**tan bacaklı** 身材矮小的，五短身材的

kıçın kıçın *zf.* 【俗】❶向后 ❷(不会走路的婴儿)爬行：Bebek kıçın kıçın emekliyor. 小孩子正在爬来爬去。◇～ **gitmek** ①后退；(船)倒驶 ②(不会走路的婴儿)爬行

kıdem (阿) *is.* 资历，供职时间：～ tezminatı 遣散费，离职金 Bu memurun kıdemi ötekinden çoktur. 这个职员的资历比那个深。

kıdemce [kıde'mce] *zf.* 根据资历，根据供职时间

kıdemli *s.* 资深的，老资格的，经验丰富的：～ görevli 资深官员

kıdemlilik, -ği *is.* 资深

kıdemsiz *s.* 资历浅的，缺乏经验的

kıdemsizlik, -ği *is.* 资历浅，缺乏经验

kıdım kıdım *zf.* 【俗】一点儿一点儿地，逐渐地

kığ(ı) *is.* 【俗】羊粪，骆驼粪

kığ(ı)lamak (*-e*) (羊或骆驼)拉屎

kıh *is.* ve *s.* (儿童用语)脏

kıkırdak, -ğı *is.* ❶〈解〉软骨 ❷炼制羊尾油后剩下的油渣

kıkırdak doku *is.*〈解〉软骨组织

kıkırdaklı *s.* 软骨的，软骨般的；主要由软骨构成骨的

kıkırdamak (*nsz*) ❶咯咯笑 ❷冻僵，感到非常冷 ❸【俚】完蛋，死：Herif çoktan kıkırdamış. 那小子早就死了。

kıkırdatmak (*-i*) kıkırdamak 的使动态

kıkırdayış *is.* kıkırdamak 的动名词

kıkır kıkır *zf.* 咯咯(笑) ◇～ **gülmek** 咯咯笑

kıkırtı *is.* 咯咯笑声

kıl Ⅰ *is.* ❶(动植物或人的)绒毛，毛发，体毛 ❷山羊毛 ❸(乐器等上的)弦：yay ～ı 弓弦 ❹(钢丝锯、曲线锯)锯条 Ⅱ *s.* ❶羊毛制成的：～ gömlek 羊毛衫 ～ kilim 羊毛毯 ❷少量的，很少的 ❸纤细的，极细的：～ testere 一种非常细小的锯 ❹【俚】令人讨厌的，使人不快的：Ne kıl adam! 多么讨厌的家伙！◇～ **çekmek** 吹捧，拍马屁 ～ **gibi** 纤细的，极细的 ～ **kadar** 少量的，极少的：～ kadar hatasız 毫无过错的 (*-e*) ～ (**kadar**) **kalmak** 差一点儿，险些：Düşmesine kıl kaldı. 他差一点摔倒。(*-den*) ～ **payı** (**kadar**) 差一点儿，险些，侥幸：Kazada uçuruma yuvarlanmaktan kıl payı kurtuldular. 他们在一次事故中险些掉下悬崖。～**dan nem kapmak** ①弱不禁风：Çocuk çelimsiz, kıldan nem kapacak vaziyette, fazla olarak bir de giyimsiz, tabiî bu soğuk havada hasta olur. 这孩子体质弱，弱不禁风，再加上衣衫单薄，当然要冻病了。②极其敏感，易生气，疑心重 ～ı **kıpırdamamak** 毫不在意，毫不理会，不动声色：Dikkat ettim. Hiç istifini bozmadı. Kılı kıpırdamadı. 我注意看了他，他若无其事，不动声色。Biz güçlüklerle savaşırken kılı kıpırdamadı. 我们奋力苦战，他却无动于衷。～ı **kırk yarmak** 细致入微，非常仔细：Murat para harcarken kılı kırk yararak harcıyourdu. 穆拉特花钱非常仔细。(*-in*) ～ı**na** (**bile**) **dokunmamak** 不碰一根毫毛，不伤害 (*-in*) ～ı**na halel** (或 **hata**) **gelmemek** 毫无问题，毫发无损：Merak etmeyin, arabanınzın kılına hata gelmez. 别担心，您的车一点儿问题都不会有。～ı**nı dökmek** (动物)换毛 ～ı**nı** (**bile**) **kıpırdatmamak** (或 **oynatmak**) 毫不在意，毫不理会，不动声色，无动于衷：Orada katliâm var. Onlar kılını bile kıpırdatmıyor. 那里发生了大屠杀，可他们却无动于衷。

kılâde [kılâ:de] (阿) *is.* 【旧】项链

kılağı *is.* 毛口，毛边 ◇～ı**nı almak** 磨去毛边(毛口)

kılağılamak (*-i*) 磨去毛边(毛口)

kılağılı *s.* 磨去毛边的，磨过的，锋利的

kılağısız *s.* 未磨去毛边，未磨过的，钝的

kılaptan (阿-波) *is.* 镀金(或银、铜等)的线，金银线：～ işlemeli bir giysi 一件用金线编织的衣服

kılavuz *is.* ❶指路人，带路人；向导，导游：yol ～u 向导，带路人 ❷说明，手册，指南；旅游指南：imlâ ～u 正字手册 öğrenci ～u 学生手册 ❸媒人，红娘 ❹【转】领袖：Kılavuzumuz Başkan Mao'dur. 我们的领袖是毛主席。❺〈技〉螺母攻丝机 ❻〈技〉(穿线用的)牵引物 ❼〈影〉牵引片(胶片片头空白段)；带首 ❽〈海〉领港员，引水者：İstanbul Boğazı'ndan kılavuz almadan geçmek yasaktır. 没有领港员禁止通过伊斯坦布尔海峡。◆**Kılavuzu karga olanın burnu boktan kurtulmaz.** 兵熊熊一个，将熊熊一窝。

kılavuzlamak (*-i*) 带路，指路；导游；领港

kılavuzluk, -ğu *is.* 指引，指导；引路，带路，向导；导游工作；领港工作 ◇～ **etmek** 指路，带路；导游；领港

kılbaz *s.* 【俚】溜须拍马的，阿谀奉承的，谄媚的，献媚的

kıl burun *is.* 岬(角)，海角

kılcal *s.* 毛状地，毛细的：～ boru 〈物〉毛细管 ～ damar 〈解〉毛细(血)管，微血管 ～ electrometre 〈电〉毛细管静电计 ～ etki 〈物〉毛细(管)作用 ～ olaylar 〈物〉毛细现象

kılcallık, -ğı *is.* 毛细(管)作用(现象)

kılcan *is.* 【俗】马尾毛织成的鸟网

kılçık, -ğı *is.* ❶〈动〉鱼刺：Boğazına kılçık kaçtı. 他的嗓子里卡进一根刺。❷〈植〉(豆荚等的)筋，纤维 ❸〈植〉芒 ❹〈体〉摔跤中使用的一种技巧 ◇(*-e*) ～ **atmak** 【谑】使坏，捣乱

kılçıklı *s.* ❶有刺的，多刺的；有筋的，多筋；有芒的，多芒的 ❷【转】棘手的，麻烦的：Bu iş pek kılçıklı, içinden nasıl çıkılır? 这件事很棘手，该如何解决呢？

kılçıksız *s.* 无刺的，去刺的；无筋的，去筋的：～ balık 无刺的鱼 ～ fasulye 去筋的豆荚

kıldırmak (*-i*, *-e*) kılmak 的使动态

kılgı *is.* 〈哲〉实践

kılgılı *s.* ❶〈哲〉实践的 ❷实用的；实际的

kılgın *s.* 可行的，实际的，现实的，务实的：Bu tasarıyı kılgın bulamadım. 我认为这个设想不可行。

kılgısal *s.* ❶〈哲〉实践的 ❷实用的；实际的

kılıbık *s.* 惧内的，怕老婆的

kılıbıklaşmak (*nsz*) 变得惧内，变得怕老婆

kılıbıklık, -ğı *is.* 惧内，怕老婆 ◇～ **etmek** 惧内，怕老婆

kılıcına *zf.* 竖立地：Kalaslar kılıcına kondu. 椽子戳起来了。

kılıç, -cı *is.* ❶刀，剑：～ ağzı 刀(剑)刃，刀口 ～ eri 制造刀剑的高手 Demokles'in ～ı 达摩克利斯之剑 ～ süngü 刺刀 ❷犁刀，犁头 ❸击剑：～ oyuncusu 击剑运动员 ～ oyunu 击剑(运动) ◇～ **artığı** 战败后幸存的人，战后余生的人 ～ **atlamak** 发誓，盟誓 ～ **çalmak** (以刀、剑)砍，刺，兵戎相见 ～ **çekmek** 拔剑，拔刀 (*-e*) ～ **darbesi indirmek** 砍一刀(剑)，刺一刀(剑) (*-e*) ～ **darbesi inmek** 被砍一刀(剑)，被刺一刀(剑)：Sağ omuzuna şiddetli bir kılıç darbesi indi. 他的右肩被狠狠地砍了一刀。～ **kuşanmak** ①佩剑，佩刀 ②获得某种权力 ～ **oynatmak** 居支配地位，占优势 ～ **sallamak** 【转】挥舞刀剑进攻，打仗 ～ **savurmak** 挥剑，舞剑 ～ **şakırdatmak** 【转】争论，辩论 ～ **takmak** ①佩剑，佩刀 ②获得某种权力 (*-e*) ～ **üşürmek** 拔刀冲向 ～**ı kınına koymak** 停战，刀枪入库；化干戈为玉帛：Dedelerimiz savaşmayı bildikleri kadar kılıcı kınına koyma zamanını da iyi kestirirlermiş. 我们的祖先很懂得什么时候该兵戎相见，什么时候该化干戈为玉帛。～**ını arşa asmak** ①(因取得成功而)刀枪入库，马放南山 ②(因取得战功而)得到迅速晋升：Küçük bir başarı gösterdi; kılıcını arşa astı. 他小有成绩便获得了提升。～**ını kırmak** 退役，解甲归田 ～**tan arta kalmak** 经历战争而大难不死 (*-i*) ～**tan geçirmek** 砍杀：Büyüklerin hepsini kılıçtan geçirdiler. 他们把所有的大人都砍死了。◆**Kılıç kınını kesmez.** 刀快不伤鞘，虎毒不食子。

kılıç bacak *s.* ve *is.* 罗圈腿，弓形腿

kılıç balığı *is.* 〈动〉剑鱼(*Xiphias gladius*)

kılıç balığıgiler *ç.is.* 〈动〉剑鱼科(*Xiphildae*)

kılıç gagalı *is.* 〈动〉反嘴鹬属长腿长喙的水鸟

kılıçhane *is.* 【旧】制刀作坊

kılıç kuyruk *is.* 〈动〉剑尾鱼(*Xiphophorus helleri*)

kılıçlama Ⅰ *is.* kılıçlamak 的动名词 Ⅱ *zf.* ❶边(棱或锋)向上地：Tahtayı kılıçlama koydular. 他们把木板戳好了。❷交叉地，横斜地：çantayı ～ asmak 斜挎背包

kılıçlamak (*-i*) 砍杀

kılıçlı *s.* 有剑的，佩刀的

kılıç oyuncusu *is.* 击剑运动员

kılıç oyunu *is.* 剑术，刀剑训练，击剑

kılıf (阿) *is.* ❶套儿；鞘：koltuk ～ı 椅套儿 yastık ～ı 枕套儿 deri tabanca ～ı 皮枪套儿 bıçak ～ı 刀鞘 yorgana ～ geçirmek 罩被罩 ❷〈解〉膜，被膜，膜被 ❸【转】幌子，旗号，借口，外衣 ◇**～ına uydurmak** 寻找借口，开脱

kılıflamak (*-i*) (用套儿)套

kılıflı *s.* 有套儿的，装套儿的

kılıfsız *s.* 无套儿的，未装套儿的

kılık, -ğı *is.* ❶穿着，穿戴，打扮：Kılığa bak! 瞧这身打扮！Fesi, kılığı, her şeyi sade, düzgün ve temizdir. 他的帽子，他的衣装，他的一切一切，都是那么朴素、干净而又体面。❷外形，外表，形态：Balmumuna mühür basıldığı zaman balmumu mührün kılığını alır. 封蜡加印后就成了印的形状。❸【俗】(人的)照片，相片 ◇**～ değiştirmek** 改头换面(指改变穿戴或举止) **～ kıyafet** 外表，穿戴：Kılık kıyafet itibarıyla bir dilenciden hiç farkı yoktur. 他这身打扮跟要饭的没什么两样。Kılık kıyafetinden zengin ve yaman bir deniz korsanı olduğu anlaşılıyordu. 从他的衣着打扮可以看出，他是一个富有而又残忍的海盗。**～ kıyafet düşkünü** 衣着破旧的 **～ kıyafet köpeklere ziyafet** 样子令人生厌，衣衫褴褛：Çocukta kılık kıyafet köpeklere ziyafetti. 这个孩子衣衫褴褛。**～(ı) kıyafet yerinde** 衣冠楚楚的 **～ kıyafeti düzmek** 换(新)衣服 (*-i*) **～a sokmak** 使变成：O zaman, kötü yürekli bir cadının onu büyüleyerek bu kılığa soktuğunu kıza anlatmış. 当时，他对姑娘说，他被一个恶毒的巫婆施了魔法，使他变成了这个样子。**～ı perişan** 衣衫褴褛的，衣冠不整的：～ı perişan bir adam 一个破衣烂衫的人，一个衣冠不整的人 **～ına çeki düzen vermek** 衣着讲究，衣冠楚楚 (*-in*) **～ına girmek** 模仿穿戴，穿戴成；变成某人的模样：Genç kız, erkek kılığına girmişti. 年轻的姑娘女扮男装。Tanrı insan kılığına girip bir yontucunun dükkânına gitmiş. 神化身成凡人，前去一位雕刻家的商店。(*-i*) **～ına sokmak** 使变成：Kadın büyücülükten anladığı için, çocukları büyülemiş. Oğlancağızı kuzu, kızcağızı da balık kılığına sokmuş. 这个女人会巫术，对孩子们施了魔法，把男孩变成了一只鹅，把女孩变成了一条鱼。**～tan ～a girmek** ①换衣服 ②朝三暮四 ◆**Kılık kıyafetle adam adam olmaz.** 人不能只靠外表。

kılıklı *s.* ❶有…打扮的，穿…样的衣服的：dilenci ～ bir adam 一副叫花子打扮的人 düşkün ～ 破衣烂衫的 perişan ～ bir çocuk 一个破衣烂衫的孩子 ❷【俗】衣冠楚楚的 ❸(性格、举止、作风等)与某人相似的 ◇**～ kiyafetli** 衣冠楚楚的

kılıksız *s.* 衣冠不整的：Bugün buraya kılıksız, üstelik de bir karış sakalla geldi. 他今天来的时候衣冠不整而且胡子老长。

kılıksızlaşmak (*nsz*) 变得衣冠不整，变得不修边幅

kılıksızlık, -ğı *is.* 衣冠不整，不修边幅

kılınış *is.* kılınmak 的动名词

kılınmak (*nsz*) kılmak 的反身态：Camide namaz kılınır. 在清真寺做礼拜。

kılır *is.* 〈植〉阿美(*Ammi visnaga*)

kılış *is.* kılmak 的动名词

kılkıran *is.* 〈医〉脱发，秃发

kıl kuyruk Ⅰ *is.* 〈动〉针尾鸭(*Nans acuta*) Ⅱ *s.* 【谑】贫穷、破衣烂衫、乖僻、任性、无诚信而又游手好闲的

kıllanmak (*nsz*) 长出毛发，长出胡须

kıllı Ⅰ *s.* 有(…样的)毛发的 Ⅱ *is.* 【俚】鸡巴 ◇**～ bebek** 幼稚的，孩子般的

kılmak, -ar *yar.* 做(礼拜、决定等)：Yemek pişirmiyorsa namaz kılıyordur. 如果她没有做饭，那一定是在做礼拜。Arabayı durdurdu, düşündü; sağdan gitmek gerektiğine karar kıldı. 他停下车想了想，确定应该走右边的路。

kılsız *s.* 无毛发的

kıl testere *is.* 钢丝锯，曲线锯

kılükal [kı:lüka:l] (阿-波-阿) *is.* 传言，流言

kım *ünl.* 安静！静一静！

kımıl *is.* 〈动〉椿象(*Aelia rostrata*)

kımılda(n)mak (*nsz*) 稍稍移动，晃动，微动，颤动：Sanki demir atmış gibi vapur kımıldamıyor. 那条船似乎是抛了锚，一动也不动。Sonunda ormanda, güneyden kuzeye doğru kımıldayan bir ışık gördü. 最后，他看见林子里灯光闪闪烁烁，由南自北而来。Eğer bahtımda kral olmak varsa, o taç başıma ben kımıldamasam da geçer. 如果我命中注定当国王，即使我不去争，那王冠也会戴在我头上。

kımıldanış *is.* kımıldanmak 的动名词

kılmıldatmak (*-i*) kımıldamak 的使动态

kımıldayış *is.* kımıldamak 的动名词

kımıl kılmıl *zf.* 颤颤巍巍地，哆哆嗦嗦地 ◇～ **kımıldanmak** 微动，不停地晃动：Yerinde kımıl kımıl ne kımıldanıyorsun? 你不停地动什么？

kımıltı *is.* 不停的微动：Çalılarda bir kımıltı var, acaba orada biri mi var? 灌木丛中有动静，莫不是有什么东西？

kımıltılı *s.* 微动的

kımıltısız *s.* 一动不动的：Murat taş kesilmiş gibi kımıltısız duruyor ve ne yapacağını bilmiyordu. 穆拉特目瞪口呆，一动不动，不知所措。

kımız *is.* 马奶酒，乳酒(用马奶发酵制成的一种古老的土耳其饮料，味酸，酒精含量低)：Atanın içkisi köpüklü kımız. 祖先喝的饮料是带沫的马奶酒。

kımkım[1] *s.* 【俗】❶慢声细语的 ❷做事慢腾腾的 ◇～ **etmek** 慢腾腾地做某事

kım kım[2] *zf.* 颤颤巍巍地，哆哆嗦嗦地

kımkımlanmak (*nsz*) 吞吞吐吐，拐弯抹角地说话：Arsız kız, ne kımkımlanıyorsun? 你这女孩没礼貌，干吗吞吞吐吐的？

kımlanma *is.* kımlanmak 的动名词：O adam, üst üste içilen sigaralardan rahatsız olduğundan kımlanmaya başladı. 那个人一支接一支地抽烟，后来感到不适，开始踉踉跄跄。

kımlanmak (*nsz*) ❶【旧】(鸟)展翅欲飞 ❷踉踉跄跄

kın *is.* ❶壳，鞘，套：kılıç ～ı 刀鞘 Kılıç, hemen hemen bir kilometre uzunluğundaydı, kabzası ve kını altındandı. 宝剑约有三尺长，剑柄和剑鞘是用黄金制成的。Kılıç kınını kesmez. 【成】刀快不伤鞘，虎毒不食子。❷〈植〉托叶鞘

kına (阿) *is.* ❶〈植〉散沫花 ❷散沫花染剂：Genç güzel aşçı kadının kirpiklerinde sürme, parmaklarında kına yok. 年轻漂亮的女厨师没有描眉，也没有染指甲。◇～ **basmak** (或 **basması düğünü**) 【俚】柯那之夜(土耳其的一种习俗，在婚礼的前夜为新郎的未婚朋友举行的宴会，特别是在这天晚上要给新郎染红指甲) ～ **ezmek** (或 **ezmesi**) 【俚】参加柯那之夜的客人散了之后家人间举行的仪式 ～ **gecesi** 【俚】柯那之夜(土耳其的一种习俗，在婚礼的前夜为新郎的未婚朋友举行的宴会，特别是在这天晚上要给新郎染红指甲) ～ **gibi** (粉末状物品)非常细的，颗粒微小的 ～ **koymak** (或 **sürmek, vurmak, yakınmak, yakmak**) ①擦散沫花染剂 ②幸灾乐祸 ～**ya çıkmak** 【俚】在柯那之夜聚集在新娘的身边

kına ağacı *is.* 〈植〉散沫花(*Lawsonia inermis*)

kına ağaçıgiller*c. is.* 〈植〉千屈菜科(*Lythraceae*)

kınacık, -ğı *is.* 〈植〉植物锈病，植物锈菌

kına çiçeği *is.* 〈植〉凤仙花，指甲花(*Impatiens balsamina*)

kına çiçeğigiller *ç.is.* 〈植〉凤仙花科(*Balsaminaceae*)

kınakına (西班牙) *is.* ❶〈植〉金鸡纳树(*Cinchona*) ❷金鸡纳酒：Kınakına iştah açar. 喝金鸡纳酒开胃。

kınalamak (*-i*) 用散沫花染剂染(手、指甲、头发等)：Ellerini kınaladı. 她用散沫花剂染了双手。

kınalanmak (*nsz*) kınalamak 的被动态：Kınalanmış gibi dağlar, dereler / Ne güzel güz, ne güzel

eylül olur. 多么美丽的秋天，多么美丽的 9 月，树木，河流仿佛染上一层红色。

kınalı *s.* ❶染上散沫花染剂的 ❷红色的：～ bir renk 红色，红褐色 ◇～ **kuzu** 可爱的孩子，被照看得好的孩子：Analı kuzu, kınalı kuzu. 有妈的孩子是个宝。

kınalı keklik *is.* 〈动〉山鹑(*Alectoris graeca*)

kınalı yapıncak *is.* 一种金红色葡萄

kınama *is.* kınamak 的动名词：～ cezası 训诫

kınamak (*-i*) 指责，谴责，责备 ◇**kınayanda kırk batmak** 【成】指责他人的人缺点更多

kınamsık *s.* 好批评的，好评头论足的，挑剔的，吹毛求疵的

kınamsımak (*-i*) 批评，指责

kınanmak (*nsz*) kınamak 的被动态

kına otu *is.* 〈植〉散沫花

kınasız *s.* 未染散沫花染剂的

kınayaklı *is.* 半身像，胸像

kınayış *is.* kınamak 的动名词

kındıra *is.* 【俗】一种深颜色的水草，生长在沼泽地区，茎细长，带刺

kındıraç, -cı *is.* 【俗】钻，钻头；钻孔器，钻机

kın kanat *is.* 〈动〉鞘翅

kın kanatlılar *ç.is.* 鞘翅目

kınlamak (*-i*) ❶做套子 ❷装入套(壳，鞘)中

kınlı *s.* ❶有套(壳、鞘)的，被外皮包裹的 ❷〈植〉(以叶鞘)包围，包裹的

kınnap, -bı (阿) *is.* 纱，纱线，麻线；绳子：Onları arkadan kınnapla bağlamıştı. 他用绳子将他们反绑了起来。

kınsız *s.* 没有外壳(套、鞘、外皮)的

kıpçak *öz.is.* 钦察人，钦察族(古突厥人的一支)

kıpçakça *öz.is.* 钦察语(古突厥语的一支)

kıpık *s.* 半闭的(眼睛) ◇～ **gözlü** 眼睛半闭的，眯着眼的：～ gözlü bir çocuk 一个眯着眼的孩子

kıpıklık, -ğı *is.* (眼睛)半闭的样子，半睁，眯

kıpırdak *s.* 有活力的，灵敏的，积极的，能动的：～ bir çocuk 一个活泼的孩子

kıpırdaklık, -ğı *is.* 活跃，灵活的样子：fikrin ～ı 思维敏捷

kıpırda(n)mak (*nsz*) 动，移动，摇动：Ayaklarına kapanıp bu genç kızdan af dilemedikçe buradan kıpırdamayacaksın. 你要是不跪下来向这个姑娘求饶，就别想在这里挪窝。Bir zaman hiç kıpırdamadan beynimi burgular gibi keskin keskin baktı. 当时他一动不动地死死地盯着我，好像要在我的头上打个洞似的。Kıpırdamadan, nefes almadan apartmani tarassut ediyordu. 他屏住呼吸，一动不动地注视着公寓。

kıpırdaşmak (*nsz*) 摇动，抖动，颤动

kıpırdatmak (*-i*) kıpırdamak 的使动态：Yaranın zarbından kolunu kıpırdatamıyor. 剧烈的伤痛使他的胳膊动弹不得。

kıpır kıpır *s.* ve *zf.* ❶不停摆动的，不停扭动的：～ kıpırdanmak 不停地摇动 ❷好动的，勤快的

kıpırtı *is.* ❶摆动，摇动，扭动 ❷不稳定，不稳固

kıpırtılı *s.* 摆动的，扭动的，不稳的

kıpırtısız *s.* 稳定的，不摆动的，不扭动的

kıpıştırmak *is.* ❶眨眼 ❷(指示灯等)闪烁

kıpkıp *s.* 【俗】爱眨眼的

kıpkırmızı [kı'pkırmızı] *s.* 通红，大红，大红色：～ gözler 通红的眼睛 Yüzü horoz ibiği gibi kıpkırmızı, gözleri evlerinden fırlamıştı. 他脸红得像鸡冠子，两眼圆睁。◇～ **kesilen dişler** 带血的牙齿 ～ **kesilmek** 脸红：Kız utancından kıpkırmızı kesilmiş. 姑娘羞红了脸。～ **kızarmak** 脸红：Kız beni görünce kıpkırmızı kızardı. 姑娘一看见我就脸红。～ **olmak** 脸红：Orhanın pembe esmer yüzü kıpkırmızı olmuştu. 奥尔汗的粉褐色脸膛变得通红。

kıpkızıl [kıp'kızıl] *s.* ❶通红，猩红色，绯红色，鲜红色：Kadının yüzü kırışıklıklarla doluymuş. Beti benzi kül gibiymiş. Gözleri bulanık, saçları kıpkızılmış. 这个妇人满脸皱纹，灰头灰脸的，烂眼睛，红头发。❷【转】过分，过度

kıpmak, -ar (*-i*) 眨眼睛

kıpraşmak (*nsz*) 光线闪烁并趋弱：yıldızlar ～ 星光渐趋暗淡

kıptça *öz.is.* 科普特语

Kıptî [kıpti:] (阿)【旧】 Ⅰ *is.* ❶科普特人(古埃及人的后裔) ❷(误指)吉卜赛人 Ⅱ *s.* 科普特人的

kıptîce Ⅰ *öz.is.* 科普特语 Ⅱ *s.* 吉卜赛人似的：～ yaşayış 吉卜赛式的生活方式

Kıptîlik, -ğı *öz.is.* 科普特人身份，科普特人特色

kır[1] *is.* ve *s.* 灰白色，灰白色的：～ at 灰马 Gözlerinden, kırları artan sakalına bir iki damla yaş düştü. 从眼中流出的一两滴泪水落到了他的花白胡子上。◇(*-e*) ～ **düşmek** (头发或胡子)花白：Siyah bıyıklarına, sakalına pek az kır düşmüş olan Selim, karısından çok genç görünüyor. 塞利姆的黑胡须稍许杂有几根银丝，显得比他的夫人要年轻得多。◆**Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan.** 近朱者赤，近墨者黑。

kır[2] *is.* 郊区，郊外，乡下，荒郊野外：～ bekçisi 看场人，看守庄稼的人 ～ çiçeği 野花 ～ gerillâsı 乡村游击队 ～ gezintisi 郊游 ～ kahvesi 乡间咖啡屋 ～ koşusu 越野赛跑 ～ serdarı 【旧】乡警 ～ yerleşmesi 村居 ～ yaşamının zevklerinden yararlanmak 享受田园生活的情趣 ～ yürüyüşü 郊游，徒步旅行 Kırda kuzu çevirip yedik. 我们在郊外烤乳羊吃。◇～**ya gitmek** 郊游：Maaile kıra gittik. 我们全家一起郊游去了。

kıraat [kıra:at] (阿) *is.* 【旧】❶读，阅读：Kıraatı pek sever. 她爱读书。❷读物，课本：Çocuk nihayet masanın kapağını açtı, içinden ciltli bir kıraat kitabı çıkardı. 最后，小孩打开桌盖，从里面拿出一本装帧好的书。❸【宗】朗诵古兰经 ◇(*-i*) ～ **etmek** 读，阅读，朗诵

kıraatçı *is.* 【旧】读者，阅读者，朗诵者

kıraathane [kıra:atha:ne] (阿-波) *is.* 提供报刊杂志等读物的咖啡屋(馆)：Burasını otel mi zennettin, kıraathane mi? 你看这是饭店，还是咖啡馆？Kıraathanenin dumanından, gürültüsünden kendini sokağa dar attı. 咖啡馆里乌烟瘴气，人声嘈杂，他赶紧逃了出来。

kıraathaneci *is.* (提供报刊等读物的)咖啡馆老板

kıraç *s.* 干旱缺水的(土地)，不毛之地：～ tabiatle dövüşen insan 耕种贫瘠土地的人 ～ toprak 沙化土壤，不毛之地

kıraça *is.* 〈动〉小金枪鱼，小竹荚鱼

kıraçlaşmak (*nsz*) 干枯，贫瘠

kıraçlık, -ğı *is.* 干旱，贫瘠；不毛之地：O bölge kıraçlıktır. 那个地方是个不毛之地。

kırağı *is.* 【旧】霜，白霜：Tüyleri kırağıdan dimdik olmuştu, ama aldırmıyorlardı. 它们的羽毛被白霜冻得很硬，可是它们并不介意。◇～ **çalmak** 霜冻，霜打 ～ **düşmek** 下霜，结霜 ～ **vurmak** 霜冻，霜打：Acı patlıcanı kırağı vurmazdı. 【成】苦茄子不怕霜打，虱子多了不怕咬。～ **yağmak** 下霜，结霜

kırağılı *s.* 有霜的，下霜的，霜冻的：～ gün 霜冻期

kırak, -ğı *is.* 【旧】❶山脊 ❷边，边缘，岸

kıran[1] *is.* 瘟疫 ◇(*-e*) ～ **girmek** (或 **düşmek**) ①发生瘟疫：Bu yıl sığırlara kıran girdi. 今年牛群染上了瘟疫。Sürüye kıran girdi, hayvan kalmadı. 瘟疫袭击了畜群，牲畜荡然无存。②【转】(以前常见的某种物品或商品)消失，找不到

kıran[2] *is.* ❶【俗】岸边，尖，顶，山脊 ❷【俗】不毛之地 ❸〈地〉两条平行河流间的山脊

kıran kırana *is.* ve *zf.* ❶殊死的，全力的 ❷艰难的，激烈的：～ bir mücadele 一场激烈的斗争 ◇～ **dövüşmek** 殊死搏斗 ～ **güreşmek** 生死肉搏

kıranta [kıra'nta] (意) Ⅰ *is.* 头发花白的中年男子：Yeni şübe reisi, kırk beşlik, ellilik, kıranta, ağzı kalabalık bir adam. 新科长四五十岁，头发花白，是一个健谈的人。Ⅱ *s.* ❶稳重而又保养得好的(男子) ❷(头发，胡子)变成花白的：Erkek, tıraşı uzamış kıranta şaçlı, kırk yaşlarında bir köylüydü. 这名男子是一个胡子拉茬，头发花白，40 多岁的农民。

kırat, -ti (阿) *is.* ❶克拉 ❷【转】品德，性质，价值：Ne kıratta bir adam olduğunu son davranışı gösterdi. 他最近的行为表明了他是怎样的一个人。◇～**i yüksek** 品德高尚的：～i yüksek bir adam 一个品德高尚的人

kıratlık *s.* ❶以克拉计的，…克拉的 kırk ～ elmas 40 克拉的钻石 on ～ pırlanta 10 克拉金钢石 ❷【转】有价值的，有意义的

kırba (阿) *is.* 【旧】❶皮囊，皮袋：su ～sı 水袋，水囊 ❷【俗】〈医〉腹部膨隆鼓胀 ❸【转】酒鬼，酒篓子 ◇～ **olmak** 患腹部膨隆鼓胀病

kırbacı *is.* ❶制作或出售皮囊的人 ❷【俗】用魔法治疗腹部膨隆鼓胀病的人

kırbacık, -ğı *is.* 〈解〉椭圆囊

kırbaç, -cı *is.* 鞭子，马鞭：～ cezası 鞭刑，鞭抽 ◇～ **vurmak** 鞭打，鞭抽 ～ **şaklamak** 鞭子啪啪响：Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı. Bir dakika araba yerinde durakladı. 枣红马咴咴嘶鸣，皮鞭劈里啪啦响，马车嘎然而止。～ **yemek** 挨鞭子，被鞭打 ～**ı şaklatmak** 把鞭子甩得啪啪响

kırbaç kurdu *is.* 〈动〉鞭虫(*Trichuris trichiura*)

kırbaç kurtları *ç.is.* 〈动〉鞭虫科

kırbaçlamak (*-i*) 鞭打，鞭抽

kırbaçlanmak (*nsz*) kurbaçlamak 的被动态

kırbaç solucanı *is.* 〈动〉鞭虫(*Trichuris trichiura*)：～ hastalığı 鞭虫病

kırbaç solucanıgiller *is.* 鞭虫科(*Trichuridae*)

kırcı *is.* 【俗】❶冰雹，雹子 ❷霰，雪子

kırcın *is.* 动物流行病，兽疫：Son kırcında çok davar gitti. 在最近的兽疫中有大批的羊死亡。

kırç *is.* 雾凇；霰，雪子

kırçıl *s.* 变花白的，灰白色的：～ bıyıklı bir adam 一个胡子花白的人 ～ at 灰白色的马

kırçıllanmak, kırçıllaşmak (*nsz*) 变灰白，变花白：Saçlarım, artık iyiden iyiye kırçıllaşmış. 我的头发已经白了不少。

kırçoz *is.* 中年男子

kırçozlaşmak (*nsz*) 人到中年，中年化

kırdırmak (*-i*, *-e*) ❶ kırmak 的使动态：Çocuğu iterek elindeki tabağı kırdırdı. 他推了那孩子一把，把他手中的盘子打碎了。❷预支，提前支取(部分或全部工资)

kırdırtmak (*-i*, *-e*) ❶ kırdırmak 的使动态 ❷低价转让，出手，脱手

kırgıbayır *is.* 〈地〉劣地

kırgın Ⅰ *s.* ❶失望的，生气的，不满的：Hiç beklemediğim davranışından ötürü ona biraz kırgınım. 没想到他做出这种事，我有点儿生他的气了。❷变虚弱，衰弱的：Soğuklar bu günlerde kırgındır. 这些天气温回升。Ⅱ *is.* ❶【俗】瘟疫；Kırgında pek çok koyun öldü. 瘟疫中大量绵羊死亡。❹【旧】屠杀，杀害，屠宰 ◇(*-e*) ～ **olmak** ①生气，失望 ②【俗】发生瘟疫，瘟疫大流行

kırgınlık, -ğı *is.* ❶不满，怨恨 ❷不适：Bugün biraz kırgınlık hissediyorum. 我今天感到有些不适。◇～**ını gidermek** ①消除不快 ②取得欢心

Kırgız *öz.is.* ve *s.* 吉尔吉斯人，吉尔吉斯族

kırğızca [kırgı'zca] *öz.is.* 吉尔吉斯语

Kırgızistan *öz.is.* 吉尔吉斯斯坦(亚洲)

kırıcı Ⅰ *s.* ❶打碎…的，打破…的，破坏…的，打开…的：fındık ～ araç 胡桃夹子 taş ～ işçi 碎石工 ❷【转】粗鲁的，粗野的，难听的，刺耳的，不和谐的：～ bir davranış 不文明的行为 ～ söz 难听的话 ❸压低(价格)的：fiyat ～ davaranış 压价行为 ❹〈物〉折射的，有折射力的 Ⅱ *is.* ❶打碎者，打破者，破坏者：taş ～ 碎石工 grev ～ 破坏罢工者 ❷经纪人，经纪所

kırıcıcılık, -ğı *is.* ❶破坏性 ❷〈物〉折射，折射力，折射性

kırık[1], -ğı Ⅰ *s.* ❶破碎的，破裂的，破损的：～ cam 碎玻璃 ～ sandalye 坏椅子 ～ pencere 破窗户 ❷折断的；骨折的：Doktor kırık kolumun sarkısını değiştirdi. 医生给我换骨折胳膊上的绷带。❸混合的，混血的，杂交的：～ tazı 混血猎狗 ❹成绩差的：～ not 低学分 ❺【转】生气的，忧虑的：～ bakış 忧虑的目光 Ⅱ *is.* ❶碎片，碎屑，碎粒：cam ～ı 玻璃碎片 ekmek ～ı 面包屑 buğday ～ı 碎麦粒 odun ～ı 碎劈材 ❷裂口，破裂处：Bunun kırıkı neresinde? 这东西哪儿破了？❸骨折：çok parçalık ～ 粉碎性骨折 uyluk trokanter ～ı 股转子骨折 Monteggia ～ı 蒙特吉亚骨折 lakmalararası ～ 间骨折，T 形骨折 yıldızsı ～ 星形骨折 Colles ～ı 科利斯骨折(下端骨折，下部碎片向后移位) Smith ～ı 史密斯骨折(下端差面的骨折，下部碎片向前移位) ❹在 15 子棋中被吃掉的棋子 ❺成绩差：Üç dersten kırığı var. 他有 3 门功课不好。◇**～ çizgi** 〈数〉虚线 **～ dökük** ①旧的，不结实的，烂的，不值钱的，破败不堪的；破烂：～ dökük bir ahşap 一座破败不堪的木屋 ～ dökük bir kanepe 一个破旧的大沙发 Çatı arası kırık dönükle dolmuştu. 屋顶上塞满了破烂。②不通顺的，不流通的，不流通的，断断续续的：～ dökük bir anlatış 不流畅的解说 Bugün pek kırık dökük konuşuyordu. 他今天说话前言不搭后语。Kırık dökük fransızca konuşuyordu. 他讲一口蹩脚的法语。

kırık[2], -ğı *is.* 【俗】奸夫 ◇**～ dölü** 私生子，野种，孽种

kırık[3], -ğı *is.* 〈地〉断层，断面：～ atımı 总变位 ～ aynası 断面摩擦，擦痕面 ～ ayrığı 裂缝 ～ basamağı 断层崖 ～ boyun vadisi 断层谷 ～ çizgisi 断层线 ～ dağlar 断山 ～ düzlem 断层面 ～ kuşağı 断层地带

kırıkçı *is.* 正骨者，正骨大夫

kırıkçılık, -ğı *is.* 正骨术

Kırıkkale *öz.is.* 克勒克卡莱(土耳其省、市)

kırıklamak (*-i*) 打碎，打断，分割：dişle ～ 用牙咬碎

kırıklık, -ğı *is.* ❶破，碎，断：Bu camekânda kırıklık yok. 这个玻璃橱窗没有破碎。❷身体不适：Bugün kırıklığım var, sokağa çıkmayacağım. 我今天不舒服，不能上街了。Dünden beri kırıklığı var. 打昨天起他就不舒服。Galiba soğuk almışım kırıklığım var. 也许是着了凉，我有点不舒服。❸【转】生气，怨恨，无意，厌恶

kırılabilen *s.* 〈物〉可折射的：Mor ışınlar en çok, kırmızı ışınlar en az kırılabilen ışınlardır. 紫色光最易折射，红色光最不易折射。

kırılan *s.* 可折射的

kılılayazmak (*nsz*) 将碎，将要碎

kırılgan *s.* ❶脆的，易碎的，易损坏的，脆弱的：Cam kırılgan bir maddedir. 玻璃是易碎品。❷【转】易激怒的，易生气的

kırılganlık, -ğı *is.* ❶易碎，脆弱 ❷易怒 ❸刚性，刚度；脆性

kırılış *is.* kırılmak 的动名词

kırılmak (*nsz*) ❶ kırmak 的被动态：Bacağım kırıldı. 我的腿骨折了。Bardak kırıldı. 杯子被打碎了。Uğraşmışlar, uğraşmışlar, çubuklar bir türlü kırılmamış. 他们费了好大的劲，一根木棍也没能撅折。Baş kırılır fes (或 körk) içinde, kol kırılır yen (或 kürk) içinde. 【成】脑袋破了，藏在帽子里，胳膊折了，藏在袖子里；家丑不可外扬。❸打褶子，起皱褶：Gömleğin yakası kırılmış. 衬衣领子好像起褶子了。❸(因战争、瘟疫、灾害等导致)大量死亡：Koleradan birçok

insan kırılmış. 有许多人死于霍乱。❹(寒冷、风速等)减弱，减缓，平息 ❺【转】失去(勇气、失望、名誉等)：Cesareti tümüyle kırılmıştı. 他完全泄了气。Kapıdan içeri ilk adımını atınca birdenbire cesareti kırıldı. 他刚迈进门第一步便失去了勇气。❻ (*-e*) 生气，不快，气愤：Bayramda gidemediğim için bana kırılmış. 过节我没能去探望他，他生我的气了。❼感到不适：Bütün vücudum kırılıyor. 我全身都不舒服。Bana ne oluyor bugün? Donuyorum, her tarafım kırılıyor. 我今天这是怎么了？浑身发冷，全身都不舒服。❽ (*-den*) 弯腰，被压弯：meyveden ～ 硕果累累压树枝 Onun hâline hepimiz gülmekten kırıldık. 看他那个样子我们都笑弯了腰。❾〈物〉折射 ◇**kırılıp bükülmek** 说话拿腔拿调 **kırılıp dökülmek** ①装腔作式，扭扭捏捏 ②变旧，被搞乱，被搞坏：Eşya, taşınma sırasında kırılıp döküldü. 家具在搬运时被搞坏了。③感到不适：Bugün vücudum kırılıp dökülüyor. 今天我身体不舒服。

Kırım *öz.is.* 克里米亚(半岛)(欧洲)

kırım *is.* ❶屠杀，杀戮 ❷(动物因瘟疫、寒冷等原因)大批死亡：inek ～ı 母牛大量死亡 ❸(基督徒)开戒，开斋：et ～ı 解除肉戒 ❹褶皱，褶子：elbisenin ～ı 衣服的褶子 ❺折扣，打折：Hiç kırımı yok mu bunun? 这一点都不打折扣吗？

kırım kırım *zf.* 迷人地，扭捏地，媚态地 ◇～ **kırıtmak** 扭捏作态，卖弄风骚，扭捏地行走

Kırımlı [kı'rımlı] *öz.is. ve s.* 克里米亚人

kırınım *is.* 〈物〉衍射，绕射；折射：atmosferik ～ 大气折射，折光差

kırınmak (*nsz*) ❶卖弄风情，扭捏作态，摇摇摆摆 ❷ 【俗】跳舞，舞蹈 ❸〈物〉衍射，出现绕射：ışık ışınlarının ～sı 光线出现绕射

kırıntı *is.* ❶碎屑，碎片：～ külte 〈地〉碎屑岩 ～ taşları 〈地〉碎屑沉积物 ～ torul 〈地〉碎屑沉积物 ekmek ～ları 面包屑 odun ～ları 碎木屑 maden ～sı 矿砂 dökme demir ～sı 铸铁矿砂 kurşun ～sı 铅矿砂 ❷为数不多的遗产：Eski servetinin kırıntılarıyla yaşıyor. 她靠以前剩下来的为数不多的遗产过活。Babamından biraz kırıntı kalmasa senin paran ile bu sosyete hayatının yanına yaklaşabilir miyiz? 要不是我父亲留下点儿东西，靠你这点儿钱，我们能跻身于上流社会吗？❸【俗】劈柴，柴火 ❹【转】粉，少许毒品：Kaç gündür harmanız, bize de bir iki kırıntı uçlan. 我们已经断顿好几天了，也赏给我们点儿白面吧！

kırıntılı *s.* 碎屑的，剩余的；由沉积物组成的：～ kaya 〈地〉沉积岩

kırış *is.* kırmak 的动名词 ◇～ **günleri** 战乱时期

kırışık Ⅰ *s.* 起皱的，皱巴巴的；有皱纹的：～ etek 皱巴巴的裙子 ～ yüz 布满皱纹的脸 Ⅱ *is.* ❶皱，皱纹：Yüzünde hiç kırışık yok. 她的脸上一点皱纹也没有。❷打皱的地方，折皱：Paltosunun kırışıklarını ütü ile düzeltti. 她用熨斗熨平了大衣上的皱折。

kırışıklık, -ğı *is.* ❶折皱，皱纹：Kadının yüzü kırışıklıklarla doluymuş. 这个女人满脸皱纹。Yüzünde kırışıklıklar yaşının hayli ileri olduğunu gösterir. 他脸上的皱纹说明他已经年纪一大把了。❷起皱的表面 ❸起皱的地方

kırışıksız *s.* 不起皱的，不打折的；没有皱纹的

kırış kırış *s. ve zf.* 有折皱的，布满折皱的，有皱纹的 ◇～ **olmak** 变得皱皱巴巴

kırışmak (*nsz*) ❶起皱：Yüzü iyice kırıştı. 她脸上起了好多皱纹。Çarşaf kırışmış. 被单变得皱皱巴巴的。❷ (*-le*) 互相撞击，自相残杀：Yumurtalar kırıştı. 鸡蛋都磕破了。❸ (*-i*) 碰撞：Çocuklar yumurta kırışıyorlar. 孩子们把鸡蛋碰碎了。❹讨价还价 ❺ (*-le*) 打赌 ❻(棋)兑子 ❼调情，打情骂俏，吊膀子 ❽平分，对半分

kırıştırmak ❶ (*-i*) kırışmak 的使动态：Paltonunu kırıştırdı. 他把裤子弄破了。❷ (*-le*) 调情，卖弄风情，打情骂俏：Ötekiler gelmeden Ali ile hafif tertip kırıştırır. 没人的时候，她总是悄悄地与阿里打情骂俏。

kırıta kırıta *zf.* 卖弄风情地，风情万种地，搔首弄姿地：Eski bir dolabın kırık aynası karşısında kırıta kırıta oynar. 她总是站在一个旧柜子的破镜子前搔首弄姿地卖弄着。

kırıtım *is.* 风骚，卖弄风情，妖冶 ◇～ ～ 卖弄风骚地，卖俏地

kırıtış *is.* kırıtmak 的动名词

kırıtkan *s.* 卖弄风情的，妖冶的，风骚的，风流的

kırıtkanlık, -ğı *is.* 风骚，风流，妖冶，卖弄风情

kırıtmak (*nsz*) (*-e*) 卖弄风情，献媚，挑逗，风骚，妖冶：Sokakta yürürken kırıtmadan edemez. 她在大街上一边走，一边卖弄着风骚。

kırk Ⅰ *say.* ❶40，40 个 Ⅱ *s.* 【转】很多：Kırk kere gitti geldi. 他常来常往。Ona kırk defa söyledim. 我已对他说了好多遍。Ⅲ *is.* 40 岁 ◇～ **anahtar sahibi** 腰缠万贯的，富翁，阔佬 ～ **anahtarlı** 腰缠万贯的，富翁，阔佬：Ölüp gittikten sonra kırk anahtarlı olsan da, beş parasız olsan da hepsi bir. 人死如灯灭，阔佬乞丐一个样。～ **bir kere** 多次；一而再，再而三，三番五次 ～ **dereden su getirmek** 千方百计找借口，提出很多理由，狡辩：Haydi haydi beni çocuk yerine koyup kırk dereden su getirmekle aldatırım sanma, baksana bende aldanacak hacı gözü var mı? 你别以为你能把我当作小孩子千方百计骗我，你看我是一个能轻易上当受骗的人吗？Beni aldatıp atlatmak için kırk dereden su getirdi, nihayet baktı ki olmıyacak, çıkarıp bir kaç dolar verdi. 他总想骗我，最后一看不行，就掏出几个美元给了我。～ **evin kedisi olmak** 走东家串西家，爱串门 ～ **fırın ekmek yemek** 千辛万苦：Bunu yapman için kırk fırın ekmek yemen lâzım. 你必须费尽周折，才能办成这件事。Şimdi çok daha iyi anlıyorum ki, kişinin, adam olması için kırk fırın ekmek yemesi lâzım. 我现在终于明白了，吃得苦中苦，方为人上人。～ **kapının ipini çekmek** ①走东家，串西家：Her gün kırk kapının ipini çeker; mahallede olup bitenden haberi vardır. 她成天走东家，串西家，街面儿上发生的事没有她不知道的。②东奔西走；求爷爷告奶奶 ～ ～ **beş** 四十四五，四五十：Çehre züğürdü olarak kırk lırk beş yaşına kadar evde kaldığından akıl cihetiyle iflâsa çıkmış. 她奇丑无比，四五十岁了还嫁不出去，因此不谙世事。～ **kilit altında** 得到很好保护的 ～ **körün bir değneği** 许多走投无路的人惟一能指望的人 ～ **para** ①【旧】一个库鲁士 ②少许 ～ **para etmemek** 不值钱，毫无价值 ～ **parasız kalmak** 身无分文，一贫如洗 ～ **pencereli konak** 【旧】尤鲁克人的驼毛帐篷 ～ **sual** 使人疲惫，使人生厌的无休止的提问 (*-in*) ～ **tarakta bezi olmak** 忙得团团转：İlgi alanını dağıtma, kırk tarakta bezin olmasın hiçbirini tam olarak yapamazsın. 你不要操心的事太多，弄得自己团团转，一事无成。～ **yalan** 谎话篇的(人)，满口流言的(人) ～ **yıl** ①长期，长久，好多年：Sen de şimdi kırk yıl evvelki işi karıştırıp, bana bok sürmek mi istiyorsun? 难道你也想翻出这陈年烂谷子的事情陷害我吗？Sanki kırk yıldan beri açmış gibi, yemekleri atıştırmışlar. 他们似乎是饿了许久，狼吞虎咽地把饭吃了。Bir fincan (或 acı) kahvenin kırk yıl hatırı vardır. 【成】受人滴水之恩，当永世不忘。②难得：Kırk yılı başı size bir işimiz düştü. 我们难得有事求您。～ **yıl bir gün** 总有一天，最终，终于 ～ **yıl kıran olmak, eceli gelen ölmek** 生死有命：Kırk yılda bir ölen olur, eceli gelen ölür. 生死有命。～ **yılda bir** 不常，很少，难得：Kırk yılda bir, bir şey isteyecek oldu. 他是难得要一件东西。Kırk yılda bir evime geldin başka bir şeyle meşgul olmak olur mu? 你是难得一次到我家来，怎么？有什么事吗？～ **yılda bir gün** 有一天 ～ **yılın başı**(**nda**) 不常，很少，难得：Kırk yılı başı size bir işimiz düştü. 我们难得有事求您。～ **yılın elli liralığı** 不时兴的，过时的，陈旧的 ～ **yılın sisleri** ①非常陈旧的 ②很久很久以前 ～ **yıllık** 多年的，源远流长的，根深蒂固的：～ yıllık dost 多年的老朋友 ～ **yıllık ahbab gibi canciğer olmak** 相见恨晚 ～**ı çıkmak** (妇女产后，婴儿出生后或人去世后)满 40 天：Kırkı çıkmadan gelen yabancılar doğrudan doğruya loğusa odasına alınmazlar. 产后不满 40 天，外人不得直接进入产妇的房间。～**ı on para etmemek** 一钱不值 ～**ın çarşambası bir araya gelmek** 忙得一塌糊涂 ～**ına çıkarmak** 坐月子：Kırk gün geçmeden güneş göremez loğusa. Bu süre içinde tırnakları kesilmez. Buna "kırkına çıkarma" denir. 所谓坐月子，就是产妇产后 40 天内不得见太阳，不能修指甲。～**ından sonra azmak** 40 岁之后还把握不住自己；老不正经：Kırkından sonra azana çare bulunmaz (或 azanı tenesir paklar). 40 岁后堕落不可救药(或死路一条)。～**ından sonra saz çalmak** 40 岁之后学操琴，为时已晚：Kırkından sonra saza başlayan kıyamette çalar. 40 岁学琴瞎胡闹；人过 40 不学艺。～**ları karışmak** 在同一个 40 天内出生(或生孩子、去世)：Mustafa'la Ali'nin kırkları karışmış. 穆斯塔法和阿里的岁数相差不到 40 天。◆**Kırk bir buçuk maşallah.** 真主保佑！苍天保佑！**Kırk öksüzle bir mağarada mı kaldı.** 身在福中不知福。**Kırk yıllık Yani,** (或

kâni) **olur mu kâni** (或 **Yanı**)? (语出 18 世纪奥斯曼时代著名讽刺诗人卡尼，当时，他的女友劝他改变宗教信仰，他说了这番话。现已成为一句土耳其成语) ①迄今为止是好人的不会变成坏人。②一个人多年的习惯不会轻易改变。

kırkağaç *is.* 一种带黄斑点的甜瓜：Bu bir başka cins kırkağaç derdi, bunu ayrı koyalım. 他说这是另外一种甜瓜，我们把它另外放在一起吧!

kırk ambar[1] *is.* ❶百物箱，百宝箱 ❷【转】博才多学的人，广闻博记的人 ❸【俗】小贩，货郎 ❹〈海〉杂货，混装货物，货仓：～ sözleşmesi 海运合同

kırk ambar[2] *is.* 〈动〉灰鳐(*Raia batis*)

kırkanbar *is.* 【俚】用烟蒂做成的烟丝

kırkar *s.* 各 40 种，每人 40 的：Kırkar kilo pirinç aldılar. 他们每人买了 40 千克大米。

kırkayak, -ğı *is.* ❶〈动〉马陆(*Julus terrestris*) ❷〈动〉百脚(足纲节肢动物的通称，包括蜈蚣，蚰蜒) ❸〈动〉阴虱，虱，八角虱

kırkayaklar *is.* 〈动〉唇足纲(*Chilopoda*)

kırkbaş *is.* 〈动〉狮足植物(*Leontice leontopetalum*)

kırk bayır *is.* 〈动〉重瓣胃(反刍动物的第三胃)

kırk geçit, -di *is.* 婉延曲折的河流

kırkı *is.* ❶ kırkmak 的动名词 ❷羊毛剪：～ zamanı 剪羊毛的时候

kırkıcı *is.* 剪羊毛的工人

kırkıl *s.* 花白胡子的

kırkılmak (*nsz*) kırkmak 的被动态：İnce kırkılmış softa sakallı birisi buranın müdürüydü. 留着经过精心修剪的胡子的人是这儿的经理。

kırkım *is.* ❶剪羊毛：～ makinesi 剪毛机 ❷剪羊毛的季节

kırkımcı *is.* 剪毛工，剪毛者

kırkıncı *say.* 第 40，第 40 的

kırkıntı *is.* ❶剪下物 ❷剪下的毛发

kırk ikindi *is.* 阿纳多卢中部地区下午的连阴雨：Onları ancak kırk ikindi vakti yağan yağmur kamçılar, yatıştırırdı. 只有下午的连阴雨才能使他们放下手中的鞭子。Sonra yine kırk ikindi yağmuru başlardı. 接着又下起了连阴雨。

kırklamak (*nsz*) ❶(产妇或新生儿)满 40 天，过了 40 天：Loğusa kırkladı. 产妇产后已满了 40 天。Loğusa kırklamayınca dışarı çıkarılmaz. 产后不满 40 天产妇是不能出门的。

Kırklar *ç.öz.is.* 40 圣徒 ◇**～a karışmak** 消失，不见，失踪：Nerdesin kaç gündür be yahu, kırklara mı karıştın. 喂！这几天你去哪儿啦？连个影儿都不见？Kaç vakittir yine kırklara karıştın, nereye gittin? 好长时间了，你连个影儿都不见，又去哪儿啦？Ahmet, iki yıldır kırklara karıştı. 艾哈迈德已经有两年没露面了。

Kırklareli *öz.is.* 克尔克拉雷利(土耳其省、市)

kırklı *s.* ve *is.* ❶由 40 个部分组成的 ❷(出生或产后)不满 40 天的：Kırklı çocukla sokağa çıkılmaz. 不能带未满 40 天的婴儿上街。Komşunun çocuğu ile bizimki kırklıdır. 我的孩子和邻居的孩子都未满 40 天。❸未满 40 岁的，未满 40 年的：kırklılar askere alınacak. 未满 40 岁的人将被征召入伍。

kırklık, -ğı Ⅰ *s.* ❶40 个装的，内装 40 个的；卖 40 个库鲁士的：～ paket 40 个(件、枚、只等)装的，包装；40 个的包装：～ portakal sandığı 40 枚一箱的橙子 ❷约 40 岁的，40 岁左右的：～ bir erkek 一名 40 岁左右男子 Ⅱ *is.* ❶【旧】一个大钱，40 钱 ❷【俗】为将出世的婴儿准备的尿布衣物

kırkma *is.* ❶ kırkmak 的动名词：～ makinesi 剪羊毛机 ❷刘海儿

kırkmak (*-i*) ❶修剪，剪修，剪短，剪掉：saç ～ 剪头发 ❷剪羊毛

kırk merak *s.* 非常好奇的，非常着迷的，有好奇心的：Aman ne kırk merak kadınmışsın! 天

哪，你是一位多么富有好奇心的女人哪！

kırk merdiven *is.* ❶陡坡 ❷弯曲并有豁口的剑

kırksekizyüzlü *is.* 48 面，有 48 面的，多面，多面的

kırktırmak (*-i*) kırkmak 的使动态：Saçlarını amma da çok kırktırmışsın. 你的头发也剃得太短了。

kırkumkınkanatlısı *is.* 〈动〉虎甲(*Cicindela campestris*)

kır kurdu *is.* 〈动〉郊狼，草原狼(*Canis latrans*)

kırlağan *is.* ❶绝症，瘟疫 ❷【转】恶人，瘟神

kırlangıç, -ğı *is.* ❶〈动〉燕子(*Hirundo*) ❷【俗】在民间行医自称能治好白内障等眼疾的郎中 ❸【史】奥斯曼帝国时期装备的一种有帆有浆的小战舰，用于巡逻和侦察

kırlangıç balığı *is.* 〈动〉鲂科的海鱼，绿鳍鱼(*Trigla hirundo*)

kırlangıç balığıgiller *ç.is.* 〈动〉鲂科(*Triglidae*)

kırlangıç dönümü *is.* 10 月初

kırlangıç fırtınası *is.* 4 月初出现的风暴

kırlangıcgiller *ç.is.* 〈动〉燕科(*Hirundinidae*)

kırlangıç kuyruğu *is.* 【俗】(在牲畜耳朵上剪成的燕尾叉状记号)燕尾叉耳，剪式耳

kırlangıç kuyruklu kelebek *is.* 〈动〉金凤蝶(*Papilo machaon*)

kırlangıç otu *is.* 〈植〉白屈菜(*Chelidonium majus*)

kırlant(**a**) (意) *is.* ❶花环，花冠 ❷带花边的枕头

kırlaşmak[1] (*nsz*) 变得灰白，变成花白的：Kumaş rengini atıp kırlaştı. 布料褪色变成了灰白色。

kırlaşmak[2] (*nsz*) 变得空旷，变得开阔

kırlık[1]**, -ğı** *is.* 灰白，花白；花白的毛发：Saçlarının kırlığını boya ile gidermeğe çalışıyor. 他正试图把他花白头发染黑。

kırlık[2]**, -ğı** *is.* ve *s.* ❶乡下，郊外，野外，旷野：Etrafı kırlık, mezarlık, uzun bir yoldan gidiyoruz. 四周是旷野和坟地，我们走很长一段路。Kırlık yerlerde dolaşmaktan hoşlanıyor. 他喜欢到空旷的地方走走。❷妇女外出头戴的一种薄纱头巾

kırma *is.* ve *s.* ❶ kırmak 的动名词 ❷褶：～ saçak 侧屋檐 elbisenin ～ları 衣服褶 ❸碾碎的谷物：arpa ～sı 大麦米 buğday ～sı 小麦米 ❹折式装弹的(猎枪)：～ çifte 折式装弹的双筒猎枪 ～ tüfek 折式装弹的步枪 ❺折叠式的：～ sandalye 折叠椅 ❻混血的，杂交的：Arap ～sı bir at 一匹杂交的阿拉伯马 Avrupalı Hintli kırması bir güzeldir. 她是一个印欧混血的美人。❼变异的 ❽【转】杂种

kırmacı *is.* ❶(给衣服)打褶者，折迭者 ❷碾谷者，出售被磨碎的谷物者，经营磨房者 ❸(印刷厂)折纸工，折叠工，裁纸工

kırmak, -ar (*-i*) ❶打碎，砸碎，劈开，碾碎，打破；毁坏：taşları ～ 砸石头 odun ～ 劈劈柴 arpayı ～ 把大麦碾碎 rekor ～ 打破纪录 Tabağı düşürüp kırdım. 我失手打碎了盘子。Çocuklar fidanları kırmışlar; bahçıvan eşek başı mı? Niçin önlememiş? 孩子们把花苗都搞坏了，花匠是干什么吃的？为什么不去制止他们？❷破开，弄开，掰开：ekmeği ～ 掰面包 ❸弄断，挣断，挣开：İki genç, kıracasına küreklere dayandılar. 两个年轻人挥舞着铁锹，似乎要把锹铲断了。Yular sağlam olmazsa kırıp kaçar. 要是缰绳不结实，它会挣脱缰绳跑掉的。❹叠成某种形状，裁纸：forma ～ 裁切印张 ❺使骨折 ❻【转】粉碎，打垮，击溃：direncini ～ 粉碎抵抗 hevesini ～ 使希望破灭 ❼使大批死亡：Bu yıl soğuk hayvanları kırdı. 今年严寒冻死了大量的牲畜。❽【转】减少，降低：Fırma verdiği teklif fiyatını son dakikada bir yüzde yirmi daha kırıyordu. 该公司在最后一刻将报价减少了 20%。Fiyatı çok kırdınız; hiç değilse ana parasını verin. 你们把价钱压得太低了，至少你们应该给个本钱吧！❾将(证券、票据等)贴现：Banka senedi kırdı, parayı ödedi. 银行将票据贴现，付了钱。❿【转】使减弱，使减轻：Güneş soğuğu kırdı. 太阳驱散了寒气。❶❶得罪，驳面子：Ben kimseyi kırmak istemem. 我不想得罪任何人。O beni kırmak istemez. 他不会驳我的面子。Sizi kıramayacağım için

daveti kabul ettim. 我接受邀请是因为我不想驳您的面子。❶❷【棋】吃棋子 ❶❸【转】捞钱：Bu işten milyon kırdı. 他从这笔买卖中捞了一百万。❶❹使改变方向：direksiyonu ～ 打方向盘 dümeni sağa sola ～ 向左右打舵 Ne tarafa doğru meyil varsa gidonu o tarafa doğru küracaksınız ki, bisiklet doğrulsun. 车向哪一边斜，您就将把往那一方打，这样自行车就正了。❶❺【俚】走开，滚开；溜走：Kır boynunu! (或 dümeni!) 滚开！走开！O çoktan kırdı. 他早就溜了。❶❻使折射 ◇**kırdığı koz** (或 **ceviz**) **kırkı** (或 **bini**) **aşmak** 不断做不合时宜的事，常干无礼的事 (-*i*) **kırıp dökmek** (因不小心或生气将许多东西)弄坏，毁坏，砸坏：Kaşla göz arasında ellerine geçirdiklerini kırıp dökmeye köyulmüşlardı. 转眼间，他们开始打砸他们能拿到的东西。(-*i*) **kırıp geçirmek** ①烧杀掳掠，大肆毁坏，斩尽杀绝，毁灭，灭绝：O sene bulaşıcı bir hastalık insanları kırıp geçirmişti. 那一年，瘟疫肆虐，使许多人丧命。②行为放肆使人愤怒 ③言行有趣让人笑得喘不过气来：Anlattığı fıkralarla hepimizi kırıp geçirmişti. 他讲的笑话让我们大伙儿笑得直不起腰来。④使惊奇，使惊羡：Bir şarkıcı var, Ali'yi kırıp geçiriyor. 有一位歌唱家让阿里称羡不已。**kırıp sarmak** 殚精竭虑，尽心竭力，全心全意 ◆ **Kır boynunu!** 滚开！走开！

kırmalamak (-*i*) ❶切碎，切片，切割，切成块 ❷打褶，打折

kırmalı *s.* 带褶的，有褶皱的：～ etek 带褶的裙子

kırmalık, -ğı *is.* 〈海〉浅海区被小石子覆盖的地带

kırmamercan *is.* 〈动〉大西洋鲷(*Pagrus erythrinus*)

kırmız (阿) *is.* 洋红色，胭脂红，洋红，卡红(颜料)：～ macunu 医用红膏或红剂 ～ madeni (或 maden ～) 红锑矿

kırmız böceği *is.* 〈动〉胭脂虫(*Coccus ilicis*)

kırmızı *is. ve s.* 红色，红的，红色的；深红，梅红，绯红，深红色的：～ baş harf (旧时书本的)红字标题 ～ kalem 红笔 Cadıların gözleri kırmızı olur, uzakları göremezler. 巫婆的眼睛是红色的，看不见远处。◇**～ dipli mumla davet etmek** 恭请，三顾茅芦：Kırmızı dipli mumla davet etmedim ya! 我又没请你来呀！**～ fener** 【俚】红灯区，妓院，窑子，青楼：Papelleri uçlanınca soluğu kırmızı fenerde alıyor. 你一给他几个钱，他就去逛窑子了。**～ gömlek** 【转】藏不住的，纸包不住火的(事情) **～ korlügü** 红色盲病 **～ mühür mumları davet etmek** 恭请 **～ palaka** 红色牌照(总统、正副总理、正副议长以及各部部长专车上的牌照) **～ oy** 反对票 **～ya boyamak** 染红：Kuzu melemeleri, çıngırak sesleri etrafı tutarken güneşin son ışıkları köyü kırmızıya boyuyor. 羊叫声和铃铛声响成一片，太阳的余晖把村子染得通红。

kırmızı amıral kelebeği *is.* 〈动〉红纹丽蛱蝶(*Vanessa atalanta*)

kırmızı ayaklı kerkenez *is.* 〈动〉红脚隼，红腿猎鹰(*Falco vespertinus*)

kırmızı ayaklı sümsük küşu *is.* 〈动〉红脚鲣(*Sula piscator*)

kırmımızı balık *is.* 〈动〉金鱼(*Carassius auratus*)

kırmızı bantlı yaprakbüken *is.* 〈动〉红带卷蛾(*Argyrotaeina velutinana*)

kırmızı başlı mangabey *is.* 〈动〉白眉猴属，白脸猴(*Cercocebus torquatus*)

kırmızı biber *is.* 〈植〉❶红辣椒(*Capsicum annuum*) ❷辣椒粉，辣椒末，辣椒面

kırmızı koşnil *is.* 〈动〉红圆蚧(*Aonidiella auranti*)

kırmızı lâhana *is.* 〈植〉紫甘蓝

kırmızılanmak, kırmızılaşmak (*nsz*) 变红，成为红色，涨红：Elmalar kırmızılaştı. 苹果红了。

kırmızılatmak (-*i*) 使变红，染上红色

kırmızılı *s.* 带红色的，有红色的：～ kumaş 带红色的布料

kırmızılık, -ğı *is.* 红色，淡红色；面红；(皮肤上)红斑：Yüzünde bir kırmızılık var. 他脸色红润。Bir iki gün sonra kollara ve omuz başlarına domates kırmızılığı çöker. 一两天后胳膊和肩头出现红斑。

kırmızımsı, kırmızımtrak *s.* 带红色的，微红的

kırmızı patlıcan *is.* 〈植〉蕃茄，西红柿

kırmızı turp *is.* 〈植〉小水萝卜

kırmızı suyosunları *is.* 〈植〉红藻门，红藻亚纲(*Rhodophyceae*)

kırmızı üçgül *is.* 〈植〉三叶草(*Tritolium incarnatum*)

kırmızı yumak *is.* 〈植〉羊茅属(*Festuca rubra*)

kırnak, -ğı Ⅰ *is.* ❶【旧】女奴，丫鬟 ❷【俗】美女，美人 Ⅱ *s.* ❶华丽的，珠光宝气的；趾高气昂的(人) ❷轻佻的，风骚的(女人) ❸高大英俊的，身手敏捷的

kırnav *is.* 【俗】发情的雌猫，叫春的雌猫

kırpık *s.* ❶修过的，剪过的，剪短的：～ bıyık 修过的胡子 ～ saçlı 理过头发的 ～ koyun 剪过毛的绵羊 ❷一部分一部分的，一小块一小块的：～ cümleler 小短句

kırpılmak (*nsz*) kırpmak 的被动态：Koyunlar kırpıldı. 绵羊被剪了毛。

kırpım *is.* 被删节的章节，被删节的曲目

kırpıntı *is.* 剪下物：kümaş ～sı 碎布头 ～ bohçası 包碎布头的包袱皮

kırpışmak (*nsz*) ❶因光线过强而眨眼 ❷闪烁，闪亮

kırpıştırmak (*-i*) 眨眼，眨眼睛：Işığa çıkınca gözlerini kırpıştırmağa başladı. 一见光，他就开始眨眼。Gerine gerine gözlerini kırpıştırarak ayağa kalktı. 他惬意地眨了眨眼，站了起来。

kırpmak (*-i*) ❶剪，修剪，剪短，剪毛 ❷切割(宝石) ❸粉碎(纸张) ❹眨眼，眨眼睛：Tamam, gözlerinize bir damla damlatacağım. Sakın gözlerinizi kırpmayın. 好的！我来给您滴点儿眼药水。注意！不要眨眼。Durun, durun bu adam ölmemiş, gözlerini kırpıyor. 等等！这个人没有死，他的眼睛还在动呢！❺节省，节约，节俭，削减：Her hafta bu dergileri alabilmek için küçücük gündeliğimden bir parçasını, öğle yemeklerinden kırparak biriktirim. 为了每周买这种杂志，我以每天少得可怜的花销和午餐中节余积攒。

kırptırmak (*-i, -e*) kırpmak 的使动态

kırro *s.* 【俚】无知的

kırsal *s.* 野外的，旷野的，乡村的，田园的，偏僻的：～ bölge 农村地区 ～ alan 农业区 ～ nüfus 农村人口 Civardan ve daha kırsal yerlerden gelen sebzeler bir nebze daha ucuz olurdu. 从周围和更偏僻地区运来的蔬菜要便宜些。

kırsıçanımsıgiller *ç.is.* 〈动〉蹄兔科(*Procaviidae*)

kırsıçanımsılar *ç.is.* 〈动〉蹄兔目(*Hyracoidea*)

kırşehir *öz.is.* 克尔谢希尔(土耳其省、市)

kırtas (阿) 【旧】 *is.* 书写纸，信纸

kırtasî *s.* 【旧】❶文书：～ işler 文书事务 ❷文牍主义的：～ muamele 官僚主义作法

kırtasiye [kırta:siye] (阿) *is.* ❶文具，书写用品：～ eşyası 办公用品 Okullar açılınca kırtasiye satışları arttı. 学校一开学，文具的销售量增加了。❷文牍 ❸办公经费

kırtasiyeci Ⅰ *is.* 文具商，文具店(老板)：Okula başlarken kırtasiyeciden iki defter aldı. 开学时他在文具店买了两个本子。Ⅱ *s.* 官僚主义，官僚作风的

kırtasiyecilik, -ği *is.* ❶文具业 ❷官样文章，烦琐和拖拉的公事程序 ❷【转】文牍主义，官僚主义

kırtıpil *s.* 破旧的，无价值的，可怜的，不幸的，可悲的，吝啬的：İkincinin kırtıpil bir görünüşü, kısık bir sesi var. 第二个人样子可怜，声音沙哑。

kırt kırt *zf.* 咯吱地，咯咯吱吱地，哒哒响地

kısa Ⅰ *s.* ❶短的，短小的：～ dalga 短波 ～ devre 〈电〉短路 ～ don 短内裤 ～ düdük 短笛信号(船只为避免相撞而发出的为时一秒的汽笛信号) ～ etek 短裙 ～ harf 短字母(指没有帽子和尾巴的字母，如 a, o, c, s 等) ～ kılıç 短刀，匕首 ～ pantolon 短裤 ～ ünlü 短元音 ❷矮的：～ boylu 小个子的 ❸短距离的：～ menzilli arama uçağı 短程侦察机 ～ mesafe uçuşu 短程飞行 ～ sefer 短程航班 ～ yol 短途 ❹简短的，简洁的：～ bilgi 简况

～ haberler 短讯，简报 ～ yazı 短文 Ⅱ *zf.* 简短地，简洁地：Kısa konuştu. 他做了简短的讲话。Ⅲ *is.* 节略，缩略：uzun lâfın ～sı 长句的缩略 ◇～ **çizgi** 连接号 ～ **geçmek** 简述，泛泛而谈，长话短说 ～ **gelmek** 变短，显短：Perde kısa geldi ekledik. 帘子短了，我们又接了一截。～ **görünüş** 缩图：Mimarîde kısa görünüşlerin büyük önemi vardır. 在建筑业中，缩图具有重要作用。～ **görüşlü** 短见的，眼光短浅的，气量狭窄的，有偏见的 ～ **günün kârı** 聊胜于无 ～ **hapis** 关禁闭 ～ **kesik top** (足球)回传球 ～ **kesmek** 简述，简而言之：Kısa kes de ne istiyorsun onu söyle. 长话短说，你想说什么，你就说吧！～ **nöbet** 〈海〉单个值班员 ～ **ömürlü** 短寿的，短命的 ～ **parmaklı** 短手指的，短指(趾)畸形 ～ **parmaklılık** 短指(趾)畸形 (*-i*) ～ **tutmak** ①改短，使不够长：Terzi pantolonu biraz kısa tutmuş. 裁缝把裤子做短了一点。②使简短，使简洁：Başkan açılış konuşmasını kısa tuttu. 主席致了简短的开幕词。～ **uçara** (足球中的)断球 ～ **uzantı** (神经细胞)树突 ～ **vadeli** 短期的：～ kısa vâdeli istikraz 短期贷款 ～ vâdeli ticaret senet 短期商业票据 ～ vâdeli yatırım 短期投资 ～ **vuruş** (拳击)重拳，猛击 ～ **yanını vermemek** 掩饰缺点 ～ **yoldan** ①坚决地，坚定地，断然地 ②抄近路，走捷径

kısaca Ⅰ *s.* ❶短的，简短的：～ söz 短语 ～ yol 近路 Ⅱ *zf.* [kısa'ca] 简短地，扼要地，简洁地：kısaca açıklayacak olursak… 如果我们都能长话短说… ◇～**sı** 简而言之，一言以蔽之：Kısacası durum açıklandığı gibi gittikçe iyileşiyor. 总而言之，局势会象他所说的那样逐渐好起来。

kısacık [kı'sacık] *s.* 很短的，非常简短的：Kışı, günleri kısacık olduğu için sevmem. 我不喜欢冬天，因为白天太短。

kısaç, -cı *is.* ❶(铁匠用的)铁钳，钳子 ❷(蟹、虾等的)钳、螯

kısa duyargalı *s.* 〈动〉短触角的(昆虫)

kısa duyargalılar *ç.is.* 〈动〉短角亚目(*Brachycera*)

kısa gün bitkileri *ç.is.* 〈植〉短日照植物

kısa iğne yapraklı çam *is.* 〈植〉短叶松

kısa kafalı *s.* 〈解〉短头(颅)的

kısa kafalılık, -ğı *is.* 〈解〉短头畸形

kısa kafatası *is.* 〈解〉短头人的头盖骨

kısa kanatlı böcekgiller *ç.is.* 〈动〉隐翅虫科(*staphylinidae*)

kısa kantalı küfböceğigiller *ç.is.* 〈动〉蚁甲科(*Pselaphidae*)

kısa kısa *zf.* ve *s.* 短的，不长的：Kısa kısa birçok hikâye yazmıştır. 他写了许多小笑话。

kısalık, -ğı *is.* ❶简洁，简短，短暂，短小：Bu paltonun kısalığı tam. 这件大衣哪儿都短。❷短音节，短元音

kısalış *is.* kısalmak 的动名词

kısalmak (*nsz*) 缩短，减短，收缩：Yıkanınca kumaş kısaldı. 衣料一洗就缩水了。Ankara - İstanbul demiryolu kısalacak. 安卡拉—伊斯坦布尔的铁路里程将会缩短。Askerlik süresi kısalacakmış, diye bir söz çıktı. 有传言说服役期要缩短。

kısaltı *is.* 缩写，缩略，节略，缩写式，缩写词，简化词：～ başlık 简化标题 ～ kitap adı 简化书名，缩略书名

kısaltılmak (*nsz*) kısaltmak 的被动态

kısaltım *is.* ❶缩写，缩略，缩写词 ❷透视画法，透视图

kısaltış *is.* kasıltmak 的动名词

kısaltma *is.* ❶ kısaltmak 动名词 ❷缩写，缩略语，缩写式：Kilo kelimesi kılogramın kısaltmasıdır. KILO 一词是 kilogram 的缩略式。T.C. Türkiye Cumhuriyetinin kısaltmasıdır. T.C. 是土耳其共和国的缩写。ÇHC Çin Halk aacumhuriyetinin kısaltmasıdır. ÇHC 是中华人民共和国的缩写。

kısaltmak (*-i*) ❶ kısalmak 的使动态：Ben bu sözü biraz daha kısaltarak tekrar edecegım. 我把

这句话节略点再说一遍。Yazısını kısalttı. 他对他的文章作了删节。❷显短，使显短：Bu giyisi boyunu kısaltmış. 这衣服使身材显矮。

kısaltmalı *s.* 缩略的，节略的，减短的：～ kelime 缩写词

kısalttırmak (*-i, -e*) kısaltmak 的使动态

kısarak *s.* 【俗】短的，矮的，低的：～ boylu 身材矮小的

kısarma *is.* 减少，减少，缩减

kısas (阿) *is.* 以其人之道还治其人之身 ◇～ **etmek** 以其人之道还治其人之身 ～**a** ～ 以眼还眼，以牙还牙

kısasen *zf.* 报复地，回击地

kısıcı *is.* 音量控制器，增益调节器

kısık Ⅰ *s.* 减少的，减小的，衰弱的，萧条的：～ lâmba 光线减弱的灯 petrol lâmbasının kısık ～ı 石油灯微弱的光 ❷嘶哑的，沙哑的，阻滞的(声音)：～ ses 沙哑的声音 Nihad'ın yuvarlanışını gördükleri zaman kısık kısık bir kahkaha koyuvermişlerdi. 他们看到尼哈德摔倒，发出了哧哧的笑声。❸(眼睛)微闭的，眯成一条缝的 Ⅱ *is.* 狭窄通道 ◇～ **çokterimli** 不可数多项式 ～ **kesir** 不可约分数

kısıklı *is.* 泉，泉水

kısıklık, -ğı *is.* 减少，减小，减弱，萧条：ses ～ı 声音减弱，音嘶哑

kısılış *is.* kısılmak 的动名词

kısılmak (*nsz*) ❶减小，减少，减弱，衰退：Müslüğün suyu kısıldı. 龙头的水量变小了。Giderler kısıldı. 削减支出。❷圈住，套住，卡住，缠住，夹住：kapana ～ 落入圈套 Parmağı kapıya kısıldı. 他的手指被门夹住了。❸缩小，收缩：kalp durmaksızın kısılıp geveşeyerek kanın dolaşmasını sağlar. 心脏不停地收缩以确保血液循环。❹挤紧，紧贴 ❺(动物的耳朵)低垂，耷拉：Arabaların arkasından gelen köpeğin kulakları kısılmış. 跟在车后面的那只狗的耳朵耷拉着。❻嘶哑，沙哑：Nezleden, rakıdan çok bağırmadan sesi kısılmış. 他患了感冒，还酗酒并可劲儿地吼，结果嗓子哑了。Sesi kısıldı. 她的声音嘶哑了。❼(眼睛、嘴巴等)眯成一条缝，微闭

kısım[1] *is.* 【俗】一小撮，一小把，少量：bir ～ ınsanlar 一小撮人

kısım[2] (阿) *is.* 部分，片断，局部，一些：eşyanın bir ～ı 部分行李 kazancın bir ～ı 部分收入 Orman yapraklarının bir kısmı, yerleri kaplayan sonbahar çimenlerinin üzerine dökülmüş, bir kısmı da henüz dallarında idi. 一些树叶落到了覆盖大地的秋季草场，还有一些尚挂在枝头。❷类别，级别：Ben bakmam karı kısmının göz yaşına. 我不会相信这种女人的流眼泪。Kadın kısımı böyle. 这种女人就这样。❸部门，分支：Bankanın kambiyo kısmında çalışıyorum. 我在银行的外汇兑换处工作。❹分割空间：Bu dolabın içi kısımlara, yani gözlere ayrılmıştır. 这个柜子里的空间已被隔成了几个部分，分成了几格。◇～ ～ 循序渐进地；分门别类地：Malları cinslerıne göre kısım kısım ayırdılar. 他们分门别类地把货物分好了。

kısımlamak (*-i*) 【俗】(用一只手)抓，握，捧，抓一把

kısınmak (*-e*) 【俗】戒除，忍住，节制，禁欲，节省

kısıntı *is.* 节省，禁欲，禁忌，减少：Savaş, insanları birçok kısıntılara katlanmak zorunda bıraktı. 战争使人们不得不省吃俭用。◇～ **yapmak** 节支，节省

kısıntılı *s.* 节俭的，节制的：～ yaşamaya alışmak 习惯于节俭的生活

kısıntısız *s.* 不节俭的，无节制的

kısır[1] *s.* ❶不育的，无嗣的，不结果实的：～ at 不产仔的马 ～ başçık 〈植〉无粉花药，不育花药 ～ çiçek 雄花，不结果实的花 ～ inek 不产崽的母牛 ～ kadın 不能生育的女人 ❷不结果的，贫瘠的，荒芜的：～ toprak 不毛之地 ❸【转】无用的，没有结果的：～ çalışma 无用功 ～ tartışma 没有结果的争论 Kısır bir ağaç, yemişi yok ki! Ne işine yarıyor insanın. 这棵树真没用，不结果实，对人有什么用处呢？❹〈生〉无菌的，灭菌的，消过毒的

kısır[2] *is.* 可色尔(用烫过的麦粒，青葱，欧芹加调味剂制成的饭菜)

kısır döngü *is.* ❶〈逻〉循环论证 ❷【转】恶性循环

kısırganmak (*-i*, *-den*) 【俗】吝惜，吝啬，珍惜，节俭

kısırlaşmak (*nsz*) 成为不育的，成为不结果的，变得贫瘠的：Toprak, gübresizlikten kısırlaştı. 土地因无肥而贫瘠。

kısırlaştırmak (*-i*) kısırlaşmak 的使动态：Atı kısırlaştırdılar. 他们把马骟了。

kısırlık, -ğı *is.* 贫瘠，荒芜，不毛之地；不结果实，不生育，不妊娠

kısış *is.* kısmak 的动名词：Yeşil gözlerini iki ince renk çizgisine çeviren bir kısışla güldü. 她笑得一双碧眼眯成了两条细细的色带。

kısıt *is.* ❶剥夺公民权 ❷管制，制止，禁止，限制 ◇～ **altına almak** 纳入管制，封存物品

kısıtlamak (*-i*) ❶制止，禁止，限制：Hükûmet dış gezileri kısıtladı. 政府限制外出旅行。❷管制，查封物品，剥夺权利

kısıtlanış *is.* kısıtlanmak 的动名词

kısıtlanmak (*nsz*) kısıtlamak 的被动态

kısıtlayıcı *s.* 限制性的，禁止的，管制性的

kısıtlayış *is.* kısıtlamak 的动名词

kısıtlı *s.* 受限制的，被管制者，被禁止的，被剥夺权力的：En az ilk okul mezunu olmayanlar, kısıtlılar; milletvekili seçilemezler. 至少未读完小学者的权利将受到限制，不得当选为议员。

kısıtlılık, -ğı *is.* 禁止，制止，限制

kıska *is.* 【俗】亚实基隆葱；青葱

kıskacı *is.* 【俗】种青葱的人，卖葱的

kıskacılık, -ğı *is.* 种青葱；卖青葱

kıskaç Ⅰ *is.* ❶钳子，镊子，夹钳：boru ～ı 管钳 burun ～ı 牛鼻钳 ❷折迭式梯子 ❸(虾，蟹的)螯 Ⅱ *s.* 钳状的，折迭式的：～ gözlük 折叠眼镜 ～ merdiven 折迭梯

kıskaçlamak (*-i*) 钳，镊，夹：deriyi ～ 将两块皮革的边用夹子夹起来以便于缝纫

kıskaçlı *s.* 有螯的(虾蟹等)：Deniz kenarlarında korkunç kıskaçlı büyük pavuryalar topladılar. 长着吓人的大螯的寄居蟹聚集在海滩上。

kıskanç *s.* ❶嫉妒的，妒忌的，爱吃醋的：pek ～ bir adam 妒忌心很强的人 Bu kadın, son derece kıskanç. 这个女人嫉妒心极强。İlk tanıştığımız günlerde ben kıskanç ve fenaydım. 在我们刚认识的日子里，我既好妒忌又表现不好。Ne kadar kıskançsınız? 您真是个爱吃醋的人！❷羡慕的

kıskançlık, -ğı *is.* ❶妒忌，猜忌，嫉妒，醋意：Kadın bunu duyunca irkilmiş; kıskançlığından yüzü sapsarı, yemyeşil olmuş. 这女人得知后大吃一惊，嫉妒使她的脸色黄一阵白一阵。Kıskançlık onu günden güne eritiyordu. 嫉妒心使她日益憔悴。Tıpkı senin gibi onun kıskançlığından fevkalâde korkuyorum. 我很担心他会同你一样嫉妒。❷羡慕：Bu ana kadar senin bu güzelliğini göremeyen bir kör imişim. Şimdi kıskançlıkla gözlerim açıldı. 以前我真是有眼不识金镶玉，没有发现你的这种美德，现在我明白了，我真羡慕你！◇～ **yapmak** 妒忌，猜忌，嫉妒：Kıskançlık yaptı, suyumuzu bulandırdı. 他嫉妒，把我们的事儿搅了。～**tan çatlamak** 嫉妒得要死

kıskandırmak (*-i*) kıskanmak 的使动态

kıskanılmak (*-den*, *-nsz*) kıskanmak 的被动态：Başarıları kıskanılıyordu. 他们的成功招人妒忌。

kıskanmak (*-i*, *-den*) ❶妒忌，嫉妒，眼红，吃醋：Bu çocuk annesini kardeşinden kıskanıyor. 这个孩子因他的母亲偏爱他的弟弟而生妒意。İyi insanlar kimsenin mutluğunu kıskanmazlar. 善良的人们是不会嫉妒别人的幸福的。❷羡慕：Doğrusu aranızdaki bu dostluğu kıskandım. 是的，我羡慕你们之间的这种友谊。❸绝对忠实和崇敬，不容亵渎：Bayrağını kem gözlerden kıskanır. 他不容忍对国旗的亵渎。

kıskı *is.* ❶楔子 ❷【俗】茄盒(用茄子肉馅做的一道菜) ❸【俗】一种金项圈

kıs kıs *zf.* 无声地(笑)，窃窃地(笑)：Ali, kıs kıs güldu. 阿里偷偷地笑了。Karşına geçmis, kıs kıs gülüyordu. 他走到对面，悄悄地乐了。

kıskıvrak [kı'skıvrak] *zf.* 解不开的，逃不脱的，牢牢地：Babası gibi kıskıvrak bağlar. 他就像他的父亲一样对他严加管束。Hırsız kıskıvrak yakalandı. 小偷被牢牢地逮住了。

kısmak, -ar (*-i*) ❶(把音量)调小，(把灯光)调暗：Radyoyu biraz kısar mısın? 请把收音机音量调小一点好吗？❷勒紧；紧缩：musluğu ～ 削减开支，紧缩开支 Kemerini kıstı. 他紧了紧裤带。Köpeğin tasma kayışını kıstı. 他把狗项圈的绳子收了收。❸眯眼，微睁：Gözlerini kısarak bir zaman dışarı baktı. 他眯着眼睛向外张望了一会儿。❹夹紧，收起：Birden susan köpek kuyruğunu bacaklarının arasına kıstı. 这条狗突然不叫了，夹起了尾巴躲到了一边。Kuş kanatlarını kısıp bir taş parçası gibi yere süzülüyor. 鸟儿收起翅膀，像一块石头一样向地面俯冲过来。❺【转】紧缩，削减：masrafı ～ 紧缩开支 ❻【转】限制(某种权利)：hürriyetleri ～ 限制自由 ❼【俗】过于吝啬，抠门 ❽(动物)耷拉耳朵

kısmen [kı'smen] (阿) *zf.* 部分地，不完全地：Eşyayı kısmen gönderdim. 我送走了部分行李。Kısmen haklısınız. 您有些道理。Tarlasını kısmen sürdü. 他把地耕了一部分。◇～ **tamir** 修理，修缮

kısmet (阿) Ⅰ *is.* ❶机会，运气，命运，命中注定 ❷(女子的)姻缘，缘分 Ⅱ *ünl.* 天晓得：Yarın gelecek misiniz? -Kısmet! 您明天来吗？-天晓得！◇～ **beklemek** 待字闺中：Şimdi genç değil, şöyle otuzunu aşmış, efendiden, ağır başlı bir kısmet bekliyor. 她现在已经不年轻了，已经 30 多岁了，还待字闺中，等候她的白马王子。～ **kapısı** 谋生的地方，饭碗 ～ **olmak** 出现机会，有机会，有缘分：Kısmet olursa, gene görüşürüz. 如果有缘，我们会再相见。Kaç zamandır size gelmek istiyorduk fakat kısmet olmadı. 我们早就想来看您，但一直没有机会。～**ı açık** 交好运的，有福气的：Bu çocuğun kısmeti açık olacak. 这孩子将福星高照。～**ı açılmak** ①走运，交好运 ②有人求婚 (*-in*) ～**i ayağına dolanmak** 交好运，发横财：Gel oğlum, kısmetin ayağına dolanmış da haberimiz yok. 过来，小子！你发了横财也不告诉我们一声。(*-in*) ～**i ayağına** (**kadar**) **gelmek** 交好运，发横财：Şanssızlığı sebebiyle ayağına kadar gelen kısmeti kaçırmıştı. 由于不走运，他错过了天上掉下来的馅饼。(*-in*) ～**i ayağıyla tepmek** 与好运擦肩而过，错失良机 (*-in*) ～**i bağlanmak** (或 **bağlı olmak**) ①嫁不出去 ②运气不佳 (*-in*) ～**i çıkmak** 有人向女子求婚：Zavallı kızın kısmeti çıkmış, kendine sormadan, danışmadan hemen vermişler. 有人向这个可怜的姑娘求婚，但他们未同她商量就立刻把她嫁出去了。Kısmetin çıkar çıkmaz seni verceğiz. 只要有人向你求婚，我们就会把你嫁出去。～**i kapalı** 不走运的 ～**i olmak** 有福气，有运气：Balı parmağı uzun olan yememiş, kısmeti olan yemiş. 【成】有福之人不在忙，无福之人跑断肠。(*-in*) ～**i tepmek** 与好运擦肩而过，错失良机：Aslında kendi de şimdiye kadar bütün kısmetleri tepti. 实际上也是她自己错过了迄今为止的所有姻缘。(*-in*) ～**ine mani olmak** ①使不走运，给带来晦气：Biraderzadeniz hem kendi kısmetini tepti, hem de benim kısmetime mâni olmak istiyor, bu ne zulüm! 你的侄子自己错失良机，又想给我们带来晦气，这叫什么事？②使嫁不出去 (*-in*) ～**ini ayağıyla tepmek** 错失良机：Arkadaşı ortalığa çağırdı, bizimki kısmetini ayağı ile tepti. 他的朋友一声大喊，坏了我们的事。～**ini bağlamak** (用魔法)阻止结婚 ◆**Kısmet ise gelir Hintten, Yemenden, kısmet değilse ne gelir elden?** 谋事在人，成事在天。**Kısmet gökten zembille inmez.** 幸福不会从天降；一份耕耘，一份收获。**Kısmetinde ne varsa kaşığında o çıkar.** 命中注定八合粮，休想高攀讨一升。

kısmetli *s.* 幸运的，幸福的：～ bir çocuk 一个幸运的孩子 Balı parmağı uzun yemez, kısmetlisi yer. 【成】有福之人不在忙，无福之人跑断肠。

kısmetsiz *s.* ❶不幸的，运气不好的：Ne kısmetsiz insan, bir türlu iş bulamadı. 他是一个多么不幸的人啊，怎么也找不到工作。❷成不了亲的，嫁不出去的：～ bir kız 一个嫁不出去的姑娘

kısmık *s.* 【俗】吝啬的，吝惜的

kısmî [kısmî:] (阿) *s.* 部分的，不完全的：～ anketler 抽样调查 ～ çarpım 部分乘积 ～ fark

〈数〉偏差分，偏差，偏增量 ～ örtme 日(月)食 ～ şeçim 补缺选举 ～ türevli denklemler 偏微分方程 ❷特指根据 1961 年土耳其宪法规定重选部分到期的共和国的议员的选举 ❸地方选举

Kısrak *öz.is.* 仙女座中的第 10 颗星

kısrak -ğı *is.* 牝马，母马：Arap ～ı 阿拉伯种母马 İngiliz ～ı 英国种牝马

kısrık *s.* 胆怯的，易受惊的；害羞的，缺少自信的

kıssa *is.* 【旧】故事，小说，寓言，传说；主题，话题：hisseli ～ 有寓意的故事，有教育意义的话题 ◇**～dan hisse** 寓言的教育意义 **～dan hisse almak** (或 **çıkarmak**) 从故事中得到启示

kıssahan *is.* (伊斯兰国家的)说唱艺人

kıst *is.* ❶平分，均分 ❷股份，份额 ❸分期偿还的债务中的每一份

kıstak, -ğı *is.* ❶地峡 ❷〈解〉峡；子宫颈

kıstas (阿) *is.* ❶标准，尺度，准则：Edebî eserler için tam bir kıstas bulmak imkânsızdır. 不可能为文学作品找到一个统一的标准。◇**～ tutmak** 作为尺度，作为标准

kıstelyevm (阿) *is.* 【旧】因缺勤迟到而扣发工资

kıstı *is.* 项链

kıstırılmak (*-e*) kıstırmak 的被动态：Hırsız polisler arasına kıstırılıp yakalandı. 小偷被警察前后夹击抓获了。

kıstırma *is.* ❶ kıstırmak 的动名词 ❷一种用奶酪肉馅等制做的馅饼 ❸茄盒(用茄子和肉馅制成的一道菜)

kıstırmak (*-i*, *-e*) ❶ kısmak 的使动态：Çamaşırları düşmesin diye mandalla kıstırdı. 他用晒衣夹夹紧衣服以免衣服掉下来。Parmağını kapıya kıstırdı. 门掩住了他的手指头。❷【转】围堵，截住，使走投无路：Hırsızı çatı arasına kıstırdılar. 他们把小偷堵在了阁楼上。Fareyi köşeye kıstırdı. 他把耗子逼到了角落里。

kış[1] *is.* ❶冬，冬天，冬季：～ bahçesi 暖房 ～ dönencesi 〈天〉冬至，冬至点 ～ mevsimi 冬天，冬季 Kış geceleri uzun olur. 冬夜漫漫。Kışın ilk günleri olmasına karşın hava ılımandı. 虽说已是初冬时分，天气还是暖洋洋的。Kıştı, yerler iki karış kar tutmuştu. 冬天到了，地上积了一尺多厚的雪。❷严寒，大冷天 ◇**～ baba** 严寒 **～ basmak** 严冬降临 **～ dinlemesi** 冬眠，休眠 **～ dönemi** 冬天的活计，冬天干的活 **～ gelmek** 冬天到，冬季来临：Kış gelince ellerini soğuktan korumak için eldiven kullanmayı ihmal etmezdi. 冬天一到，他从不忘记戴手套以保护手不冻坏。**～ görmek** 过冬，越冬 **～ günü** ①冬天，冬日：Bir kış günüydü ama şıkır şıkır güneşli bir kış günüydü. 那是一个冬日，然而却是一个阳光灿烂的冬日。②气温在零摄氏度以下的日子：Kış günü sıcaklık, 0℃ üstüne çıkmaz. 冬天气温不超过零摄氏度。**～ kayıtı** 【俗】冬天贮备的食物，过冬的食品 **～ kıyamet** 严冬，寒冬腊月；冰天雪地的天气，风雪交加的天气：Avcılar bu kış kıyamette ördek avına çıktılar. 猎人们在这寒冬腊月的天气里都出去打兔子去了。**～ meyvesi** 冬季成熟的水果；冬贮水果 **～ olmak** 冬天到，时值冬日：Kış olmasına rağmen ağaçlar yemyeşil yapraklı ve çiçekliydi. 虽然已是冬天，但树林里依然是绿叶葱葱，花开枝头。**～ uykusu** ①冬眠，休眠：Cırlak sıçan kış uykusuna yatar. 仓鼠冬眠。②【俗】停滞 **～ üstü** 晚秋，深秋，秋末冬初 **～ vakti** 冬季，冬天 **～ yapmak** 天寒地冻，风雪交加 **～ı çıkarmak** 过冬，越冬 **～ı etmek** 住到冬天，呆到冬季 **～ı geçirmek** 过冬，越冬 **～ın en civcivli zamanı** 数九寒天，寒冬腊月 **～ta kıyamette** 严寒，寒冬

kış[2] *ünl.* (驱赶鸟禽时发出的声音)喔嘘："Kış!" diye tavukları kovaladı. 他喔嘘一声把母鸡赶走了。◇**～ ～ etmek** 喔嘘喔嘘地赶

kışboynuzotu *is.* 〈植〉菟葵属(*Eranthis*)

kışçı *is.* 【俚】为进监狱过冬而犯小罪的人

kışın [kı'şın] *zf.* 在冬天，冬季里：Kışın, Ankara'da hava kirliliği artıyor. 冬天，安卡拉的空气更加污浊。Kışın yeryüzü kaskatı donmuştur. 冬天里地面冻得硬邦邦的。

kışır, -şrı *is.*【旧】❶外皮，壳，果壳：Büsbütün aç, bir parça ağaç kışrı ve bir kuru portakal kabuğu bile bulamayan insan iskeletlerinin son iniltisini dinliyorduk. 我们听到了那些骨瘦如柴饥饿难耐甚至连草根树皮都找不到的人们的最后的呻吟。❷地壳 ❸痂 ◇～ **bağlamak** 结痂 ～ **içmek** 煮咖啡壳喝 **～ında kalmak** 一知半解，只识皮毛

kışkırtı *is.* kışkırtmak 的动名词

kıştırtıcı Ⅰ *s.* 挑拨性的，挑衅性的，煽动性的 Ⅱ *is.* 挑拨者，挑衅者，煽动者 ◇～ **ajan** 教唆犯，教唆者

kışkırtıcılık, -ğı *is.* ❶挑拨，挑衅，煽动 ❷教唆

kışkırtılmak (*nsz*) kışkırtmak 被动态

kışkırtış *is.* kışkırtmak 的动名词

kışkırtmak (*-i*) ❶驱赶(家禽) ❷挑拨，挑衅，煽动；教唆：Onu kıskırtmışlar, davayı o açmıştı. 在他们的唆使下，他起诉了。Onun el altından çocukları kışkırttığını Hanımefendi bilmiyor mu? 难道夫人不知道他背地里教唆孩子们干坏事吗？❸刺激，激怒

kışkışlamak (*-i, -e*) 喔嘘喔嘘地驱赶家禽

kışla [kı'şla] ❶军营，兵营 ❷【俗】羊圈 ◇～ **gemisi** 接应船

kışlak, -ğı *is.* 【旧】 ❶牧民和牲畜的过冬地(与 yaylak 相对)：Yazı Toroslarda geçirenlerin kışlağı Adana ya da Mersindir. 夏天在托罗斯山区放牧的牧民们一般在阿达纳或者梅尔辛地区过冬。❷冬营地，越冬地

kışlamak[1] (*nsz*) ❶冬天来临：Bu yıl erken kışladı. 今年冬天来得早。❷过冬，越冬：Asker siperlerde kışladı. 部队在战壕里过冬。Bu yıl şehre inemiyeceğiz, köşkte kışlayacağız. 今年我们不能进城了，要在别墅过冬。

kışlamak[2] (*-i*) 【俗】驱赶鸟禽

kışlatmak (*-i*) ❶ kışlamak 的使动态：Padişah orduyu Edirne'de kışlatmıştı. 苏丹让军队在埃迪尔奈越冬。❷【俚】使厌烦，使烦恼；打扰，纠缠；使不得安静，使不得休息，惊扰；招惹

kışlık, -ğı Ⅰ *s.* 冬天用的，过冬用的，防寒的：～ elbise 冬装 ～ giysi 冬装 Kışlık biber, patlıcan, kabak kuruları hazırlandı. 过冬吃的辣椒、茄子和南瓜干已准备好了。Kışlık kömürünü kısmen yaktı. 过冬的煤烧掉了一部分。Kışlık odunu istif etti. 他把过冬用的劈柴码成了堆。Ⅱ *is.* 越冬地，防寒的房屋，暖房：Kışlığa geçtiniz mi? 您去过暖房了？Sıcak yaz aylarını geçirmek için deniz kenarlarına, kırlara, teplere kaçanlar, şimdi birer birer kışlıklarına dönüyorlar. 跑到海滨、郊外、山上避暑的人们，现在又各自回到了越冬地。

kıt *s.* ❶少的，不足的：Bu yıl ürün kıt. 今年庄稼欠收。O devirde bizim gibi henüz askere gitmemiş şoförler çok kıttı. 那年头像我们这样没当过兵的司机很少。❷缺乏的，缺少的：ihatası ～ bir insan 理解力差的人 Şurası, toprağı kıt, otlağı kıt bir dağ köyüdür. 那是一个少耕地，少牧场的山村。❸蹩脚的：Biletci o kıt İngilizcesiyle müşteriyi ikna edinceye kadar akla karayı seçti. 售票员费尽口舌才用他那蹩脚英语说服了顾客。❹缺少情感，言语不多：Sözü kıt bir adamdı. 他是一个少言寡语的人。◇～ **düşünceli** 目光短浅的 **～ kanaat** 艰难地，艰辛地：Orada toprakla uğraşıyor, kıt kanaat geçiniyordü. 他在那里种地，日子过得很艰难。Hep kıt kanaat yaşadı. 他一直生活得很艰难。**～ı ～ına** 勉强够，不足：Paramız kıtı kıtına yetti; eve beş parasız geldik. 我们的钱勉强够花，回到家里一分钱也没剩。

kıta *is.* ❶大陆，大洲，陆地：～ sahanlığı 大陆架 Afrika, Asya, Avrupa, Amerika, Avustrala birer kıtadır. 非洲、亚洲、欧洲、美洲、澳洲分别为一个大洲。❷【旧】小块，部分，份，件，个：iki ～ mektup 两封信 Araziyi beş kıtaya ayırmıslar. 他们把土地分成了 5 块。❸幅度，规格：büyük ～da bir fotoğraf 一张大幅照片 ❹部队，队伍：askerî ～ 军队 emniyet ～sı 安全部队 keşif ～sı 侦察部队 ❺公共电汽车运营的站段 ❻四行诗

kıtaat [kıtaa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】❶大陆，大洲 ❷部队，队伍：Başkumandan kıtaatı teftiş etti. 总司令视察了部队。

kıtal, -li [kıta:l] *is.* 【旧】❶屠杀，杀死，打死 ❷战斗，战争

kıtık, -ğı *is.* 短纤维，麻刀填充物

kıtıklamak (*-i*) 用填充物填充(枕头、垫子等)

kıtıklı *s.* 有填充物的，掺有麻刀的

kıtıpiyos *s.* 【俚】❶假话，谎言；废话，无稽之谈 ❷平常的，平庸的，无用的：～ bir adam 一个平庸的人 Kıtıpiyos bir ata binmiş sürüyordu. 他骑上了一匹劣马。

kıtır *is.* ❶【俗】爆玉米(花) ❷嘎吱，脆响 ❸【俚】谎话，谎言，捏造：Söylediklerinin alayı kıtır. 他们话说了一大堆，可全都是瞎话。◇～ **atmak** 撒谎，说谎：Ahmet bize bir kıtır attı. 艾哈迈德对我们撒了谎。～ **yuvarlamak** 撒谎，说谎 ～**a almak** 开玩笑

kıtırbom *is.* 【转】假话，谎言

kıtırcı *s.* ve *is.* 【俚】说谎的；说谎者

kıtırdamak (*nsz*) 发出嘎吱声，发出劈劈啪声：Şoför doğruldu, gerindi, kemikleri kıtırdadı. 司机直起身子，伸伸腰，关节劈啪作响。

kıtırdatmak (*-i*) kıtırdamak 的使动态

kıtır kıtır *s.* ve *zf.* ❶酥脆地：～ bir dilim ekmek 一块酥脆的面包 Börek pek kıtır kıtır olmuş. 小点心十分酥脆。❷(吃、切、割时发出的脆声)咔嚓、劈叭、嘎吱地：Kurt, kuzuyu kıtır kıtır yemiş. 狼吧唧吧唧地把羊羔吃掉了。◇(*-i*) ～ **kesmek** 屠杀，杀戮，残杀：Eline fırsat düşse, onu kıtır kıtır keserdı. 要是落在他的手里，他会把他大卸八块。

kıtırtı *is.* 嘎吱声嘎吱声，爆裂声，劈啪声

kıtlama Ⅰ *zf.* 嘴里含糖(喝茶)地：Çayı kıtlama içtı. 他含着糖喝茶。Ⅱ *is.* 含糖喝茶的人：Kıtlamayı sever. 他喜欢含糖喝茶。

kıtlaşmak (*nsz*) 变得缺少，不足，短缺：Piyasada kahve kıtlaştı, şeker ara sıra kıtlaşıyor. 那时市场上咖啡短缺，现在则不时地出现食糖供应不足。Kasaplık hayvan kıtlaştı. 供屠宰的牲畜出现短缺。

kıtlık, -ğı *is.* ❶少，缺乏，不足，短缺，匮乏：kâğıt ～ı 纸张短缺 benzin ～ı 汽油短缺 ham madde ～ı 原材料匮乏 ❷饥荒，饥馑：～ yılı 荒年，饥馑年 O yıl kıtlık var. 那一年闹饥荒。Afrika'da kıtlık yüzünden bazı yıllar binlerce adam ölür. 在非洲，有些年份有成千上万的人死于饥荒。Memleketi kavuran kıtlık buranın semtine uğramamıştır. 肆虐全国的饥荒没有波及这里。❸【转】缺少情感，沉默少言 ◇(*-in*) ～**ına kıran girmek** 消失，消声匿迹，无影无踪;【转】(以前常见的某种物品或商品)消失，找不到：Kış mevsiminde elmanın kıtlığına kıran girmişti. 过去冬天买不到苹果。～**ta elinde buğday bulunmak** 囤积居奇 ～**tan çıkmış gibi** (**yemek**) (吃起来)不知道饱，象从灾区来的：Acele etme, sindire sindire ye; kıtlıktan çıkmış gibi yeme. 别着急，慢慢吃，别像从灾区来的似的。

kıvam [kıva:m] *is.* ❶粘稠，浓度 ❷【转】最佳时机，最佳状态，黄金时期，完全成熟：İş tam kıvamında iken peşini bırakmamalı. 这项事业正在鼎盛时期，他决不轻言放弃。◇～**ına gelmek** ①(液体)变稠，变浓 ②完全成熟：Meyvalar kıvamına geliyor. 水果正在成熟。③处于最佳状态，处于最佳时机 ～**ını bulmak** ①(液体)变稠，变浓 ②完全成熟 ③处于最佳状态，处于最佳时机：Cümbüş tam kıvamını bulmuş. 狂欢似乎已经到了高潮。

kıvamlanmak (*nsz*) ❶(液体)变稠，变浓 ❷【转】成熟，适合

kıvamlı *s.* ❶达到必要浓度的，浓度正好的：～ bir reçel 浓稠适度的果酱 ～ şerbet 浓淡适宜的果汁饮料 ❷【转】处于最佳时机的，处于最佳状态的

kıvamsız *s.* ❶浓度不够的，浓度不合适的 ❷【转】不成熟的，时机不当的，不合适的，不在最佳状态的

kıvanç, -cı *is.* ❶自豪，骄傲 ❷高兴，喜欢，满意：Mektubunuzu kıvançla okudum. 我高兴地读了您的来信。◇～ **duymak** 自豪，感到高兴

kıvançlı *s.* 自豪的；高兴的

kıvandırmak (*-i*) kıvanmak 的使动态：Bir yolculuğa gitmiştim. Döner dönmez bu kitapla karşılaşmak beni kıvandırdı. 我出去旅行了，一回来就看到这本书，使我感到高兴。

kıvanış *is.* kıvanmak 的动名词

kıvanmak (*-e*, *-le*) 自豪，感到骄傲；感到高兴，感到满意

kıvıl *is.* 【俗】火星，火花

kıvılcım *is.* ❶火星，火花：～ bujisi 火花塞 ～ siperi (电焊工的)防护镜 elektrik ～ 电火花 kesilme ～ı 掉闸火花，切断火花 dumanı fena hâlde ～ üreten vahşî bir yangın 一场浓烟滚滚，火花四溅的大火 ❷【转】星星之火，念头：Benyninde çakan şimşeğin kıvılcımlar hemen ağzından saçılır. 他脑子里一闪过什么念头，便会顺口说出来。❸〈无〉耀斑

kıvılcımlanmak (*nsz*) 发出火花，闪耀，火星四溅

kıvılcımlı *s.* 发出火花的；闪耀的，闪亮的：Kabarık göğusündeki parlak kıvılcımlı tüyleri, altından bir zırh gibiydi. 他那结实的胸膛上长着油亮的胸毛，下面仿佛有一层盔甲。

kıvılcımsız *s.* 不带火花的；不闪耀的

kıvıl kıvıl *zf.* ❶不停地晃动 ❷不停地

kıvırcık Ⅰ *s.* 卷曲的，卷缩的：～ saç 卷发 ～ tüylü post sarı, ～ saçlı bir kız 一个长着卷曲的黄头发的女孩 seyrek ve ～ sakal 稀疏卷曲的胡须 Ⅱ *is.* ❶主要产于色雷斯和马尔马拉地区的一种细尾卷毛羊 ❷细尾卷毛羊羊肉 ❸卷心生菜：～ salata 凉拌卷心生菜

kıvırcıksolüngaç balığı *is.* 〈动〉皱鳃鲨(*Chlamydoselachus*)

kıvırcıksolungaçlıgiller *ç.is.* 〈动〉皱鳃鲨科(*Chlamydoselachidae*)

kıvırcıklaşmak (*nsz*) 卷曲，卷起来：biraz kıvırcıklaşmış sakal 有些卷曲的胡须

kıvırış *is.* kıvırmak 的动名词

kıvır kıvır Ⅰ *s.* 卷的，卷曲的：～ saç 卷曲的头发 Yüz tarafında ne böyle iri bir cıkıntısı, ne de böyle kıvır kıvır bıyıkları vardı. 他的面目没有这么狰狞，也没有这些卷曲的胡须。Ⅱ *zf.* 打转地，转动地：Kıvır kıvır dans ediyor. 她翩翩起舞。

kıvırma *is.* kıvırmak 的动名词：Gene yalanları kıvırmaya başladı. 他又开始说瞎话了。

kıvırmaç, -cı *is.* 螺旋，螺线

kıvırmak (*-i*) ❶使卷曲，卷成圈，使弯曲；挽起：saçlarını ～ 挽起头发。Fino, beni görünce kuyruğunu kıvırıp düşmanca havlaya havlaya beyaz dişlerini gösterdı. 纯毛狗一见我就卷起尾巴，呲牙咧嘴地冲我狂吠起来。Parçalarını kıvırıp suya girdi. 他挽起了裤腿下了水。❷折迭，对折，缝边，锁边：kumaşı kenarından ～ 给布料锁边 Şu bezi dört tarafından kıvırmalı. 那块台布应该四周锁个边。❸扭着屁股跳舞或行走：Kıvıra kıvıra oynadı. 她扭着屁股跳着舞。Her tarafını kıvıra kıvıra oynadı. 她全身扭动跳起了舞。❹【转】控制，驾驭，胜任，擅长：Bakalım bu işi kıvırabilecek mi? 我们要看看这活儿他是否玩得转。O marangozluğu kıvırır. 他擅长木工活。Bu işi onun kadar kimse kıvıramaz. 像他这样的人干不了这件事。Bir oturuşta bir tencere yemeği kıvırdı. 一会儿的功夫，她就做好了一锅饭。❺说谎，编造：bir ayak üstünde kırk yalan ～ 谎话连篇；一会儿功夫就说一大堆瞎话 ❻ (*-e*) 转，转向，转动：Araba birdenbire sağa kıvırıldı. 汽车突然拐向右边。❼不愿干，溜号

kıvırtmak (*-i*, *-e*) kıvırmak 的使动态

kıvır zıvır *s.* ve *is.* ❶无意义的，不重要的，无价值的：Bu kitabı kıvır zıvırla doldurmuşlar. 他们的这本书毫无价值。Bu pek öyle kıvır zıvır bir sergi değil. 这次展览并不是毫无价值的。Kıvır zıvırla bütün dolapları doldurmuş. 他塞了满柜子的破烂玩艺儿。❷细枝末节

kıvracık [kı'vracık] *s.* 整洁的，有条理的：～ bir ev 一个整洁的家

kıvrak Ⅰ *s.* ❶活泼的，活跃的，机灵的，敏捷的：～ bir hizmetçi 一个机灵的丫鬟 ～ bir ev kadını 一位灵巧的家庭妇女 ～ bir müzik 轻快的音乐 Kıvrak bir zakâsı var. 他思路敏捷。❷整洁的，整齐的，有条理的：～ bir kıyafet 衣着整洁 ～ bir anlatım 有条理的讲解 ❸【俗】美丽的，漂亮的，英俊的：～ delikanlı 英俊的小伙子 ❹【俗】急性子的 Ⅱ *is.* ❶乡村妇女的一种披风 ❷用细麻或丝绸做的头巾

kıvrakça [kıvra'kça] *s.* ve *zf.* 活泼的，活跃的，敏捷的

kıvraklık, -ğı *is.* ❶活泼，活跃，机灵，敏捷：Parayı görünce bir kıvraklık kazandı. 他一见到钱就精神起来了。Üzerine bir kıvraklık geldi. 他的精神头来了。❷整洁，整齐，有条理 ❸【俗】

美丽，漂亮，英俊 ❹【俗】急性子

kıvramak (*nsz*) 卷曲，打卷，成波浪状：İplik kıvradı. 丝缠住了。İpler kıvradı. 线缠住了。❷【俗】疾走，快步走 ❸【俗】启动，行动

kıvrandırmak (*-i*) kıvranmak 的使动态

kıvranış *is.* kıvranmak 的动名词

kıvranmak (*nsz*) ❶(因剧痛、苦恼等)翻滚，(身体)蜷曲扭动，痉挛，抽搐，挣扎：Zavallı sesini çıkarmıyor, ama kıvranıp duruyor. 可怜的家伙，他已经叫不出声了，痛苦地蜷曲着身子。Pişman olmuş, şimdi yatağında kıvranıyor. 他追悔莫及，扑倒在床上。Bütün gece kâbuslar içinde kıvrandı durdu. 一整夜他噩梦不断。❷吃苦，受苦：yoksulluk içinde ～ 在贫困中挣扎 ❸【转】渴求，渴望：Su, su diye kıvrandı. 他非常需要水。

kıvratma *is.* ❶ kıvratmak 的动名词 ❷一种用手工织布机织的纯棉细布

kıvratmak (*-i*) ❶ kıvramak 使动态 ❷剧烈地扭动：Müziğe kendini kaptırmış, göbeğini kıvratıyordu. 他沉醉于音乐之中，手舞足蹈。

kıvrık *s.* ❶卷曲的，扭曲的，卷成圈的；螺旋转状的，螺旋纹的：～ bıyık 卷曲的胡须 ～ yaprakayası 卷曲的叶片 İri kemikli parmaklarının tırnakları kısa, yassı ve öne doğru kıvrıktı. 他的粗大的指头上的指甲短而扁平，向前弯曲着。❷打褶的，对折的：kenarları ～ bir elbise 边已打褶的衣服 ❸〈解〉曲张的(血管、神经等)

kıvrıklık, -ğı *is.* 卷曲，卷缩，褶皱

kıvrılabilmek (*nsz*) 可弯曲，可折迭

kıvrılış *is.* kıvrılmak 的动名词

kıvrılmak (*nsz*) ❶ kıvırmak 的被动态 ❷蜷曲，蜷缩：O kadar üşümüştü ki sobanın yanında kıvrılıp kaldı. 他冻得在火炉边缩成一团。Tavşanlar deliklerinde kıvrılıp dışarıya bakmayı bile göze alamıyorlardı. 兔子们蜷缩在洞里，甚至不敢往外边看一眼。❸回转，转身，转向：Ben onu görmemişçesine gözlerimi ileriye dikerek, yan yola kıvrılıp kaldı. 我就像没看见他一样，眼睛直视前方转过身去。❹〈地〉褶皱 ◇**kıvrıla kıvrıla** 蜿蜒曲折：Dağların arasında çaylar, dereler yılan gibi kıvrıla kıvrıla akıyordu. 山间的小溪蜿蜒曲折，流向远方。

kıvrım *is.* ❶弯，曲，环；折：saçın ～ı 发卷 kumaşın ～ı 布褶 yolun ～ı 道路拐弯处 ❷〈解〉器官的弯曲部分，褶回：～ bağırsak 回肠 atardamar ～ı 动脉血管弯曲处 ❸〈地〉褶皱：yeryüzünün ～ları 地表褶皱 ～ dağları 褶皱山脉 ◇～ ～ 多卷的，多弯的，曲折的：～ ～ yol 曲曲弯弯的道路 Saçları kıvrım kıvrım. 她的头发卷卷曲曲 **～ ～ kıvramak** ①因疼痛而蜷曲身子：Hasta kıvrım kıvrım kıvranıyor. 病人痛苦地缩成一团。②渴求，央求

kıvrımlanmak, kıvramlaşmak (*nsz*) 起折，变得皱皱巴巴

kıvrımlı *s.* 打卷的，弯曲的，蜷缩的，褶皱的：～ bölge 褶皱地区 ～ dağlar 褶皱山脉 ince ～ bir etek 瘦而带褶的裙摆 Güney Anadolu kıvrımlı bir bölgedir. 阿纳多卢南部是褶皱地形区。

kıvrımsılaşma *is.* 〈地〉皱纹，细褶皱

kıvrıntı *is.* ❶褶，褶皱，裙摆的褶 ❷弯，曲，拐：yolun ～sı 道路的转弯处

kıya *is.* 凶杀，谋杀，谋杀罪

kıyacı *is.* 杀人犯，凶手：Sonunda araya araya kıyacının kendisi olduğunu bulur. 找来找去，最后发现凶手却是他自己。

kıyadet, -tı (阿) *is.* 【旧】领导，指挥，引导

kıyafet [kıya:fet] (阿) *is.* 服装，着装，制度，衣着，打扮：ev ～ 家庭装 sokak ～i 外出着装 işçi ～inde biri 一个工人打扮的人 ～inin orijinaliği 他的奇装异服 Kıyafetinden onun da bir kalem beyi olduğu anlaşılıyor. 从他的衣着打扮上看，他也是一位书记员。Kıyafetinden, sözlerinden hâli vakti yerinde bir adam olduğu anlaşılır. 从他的衣着打扮和言谈举止看，他是一个相当有钱的人。◇**～ balosu** 化妆舞会 **～ düşkünü** 衣冠不整的人，邋遢的人 **～ ilmi** 观相术，相面术 **～i efendiye benzemek** 衣冠楚楚：Kıyafeti efendiye benzer ama

ağzı bozuk terbiyesizin biridir. 他衣冠楚楚似君子，却满口脏话无教养。**～i itibarıyla** 从穿着上看：Bu adam kıyafet itibarıyla öbür sandaldaki simsar, tercüman, satıcı, gezdirici vesaireden farklı değildi. 从穿着上看，这人与另一条船上的掮客、翻译、小贩、导游等人没什么分别。

kıyafetli *s.* 着装的，具有…外表的：asker ～ 穿军服的 palyaço ～ biri 一个小丑装扮的人 ～ kalıplı 衣着得体的人，衣冠楚楚者

kıyafetname (阿-波) *is.* ❶介绍一个国家或某个时代各种服饰的书籍 ❷有关观相术的书籍

kıyafetsız *s.* 衣冠不整的，衣着不得体的，着装邋遢的

kıyafetsizlik, -ği *is.* 衣冠不整，衣着不得体，着装邋遢

kıyak, -ğı *s.* ❶出色的，漂亮的，美丽的，精彩的：～ bir koşu atı 一匹优秀的赛马 ～ bir söz 精辟的话语 ～ bir vuruş 漂亮的一击 ～ bir araba 一辆好车 ❷【俗】标致的，俊俏的，衣着得体的：～ bir delikanlı 一个帅气的小伙子 ◇**～ kaçmak**【俚】合适，适合 **～ yapmak** 行善，做好事，帮忙：Yap bir kıyak abla, Ali'ye şu mektubu götür. 大姐，帮个忙，把这封信捎给阿里！**～ı çekmek** 给予适当的帮助：Parası çok yok ama, bize de kıyağı çeker. 他的钱不多，但会帮助我们。

kıyakçı *is.* ❶孤注一掷的赌徒 ❷瘾君子

kıyaklaşmak (*nsz*) 【俗】成为出色的，成为美丽的，变得适宜的，变得英俊潇洒

kıyaklık, -ğı *is.* ❶出色，漂亮，美丽，合适，标致，英俊，俊俏 ❷【俚】孤注一掷

kıyam [kıya:m] (阿) 【旧】❶起立，站直：Yaşça büyük onlara kıyam, küçüklerin terbiyesini gösterir. 年岁大的向他们驻足肃立，年岁小的也表现出了教养。❷试图，企图，准备 ❸起义，造反，叛乱，对抗：Gemide kıyam varmış. 听说船上发生了叛乱。❹(人死亡之后的)复活 ❺端立(伊斯兰教祈祷时的一个动作) ◇**～ etmek** ①起立，站直：Bunun üzerine hepimiz kıyam ederek kendimizi kitapçı dükkânından dışarıya dar attık. 于是我们赶紧站起来从书店里逃了出来。②试图，准备：Müdüre pek kızdığı için vazifesinden istifaya kıyam etti. 他被经理激怒了，准备辞职。**～ flâması** (蓝底方白格的)开船旗

kıyamet [kıya:met] (阿) Ⅰ *is.* ❶世界末日：Hemen herkes, kıyamet gününün gelip çattığına hükmetmiş ve akıbetten ümit kesmiş görünüyor. 看来几乎所有的人都认为世界末日就要来了，对未来丧失了希望。❷【转】不幸，痛苦，灾难：～ kuramı 灾变说 Ⅱ *s.* ❶【转】嘈杂的，喧闹的，喧嚣的，乱哄哄的：Bayram olduğu için sokaklar kıyamet. 过节了，大街上人群熙攘。❷【转】很多的：Dışarda kıyamet insan var. 外面人声鼎沸。◇**～ alâmeti** ①糟透啦！真讨厌！②不祥之兆 **～ gibi** 大量的，繁杂的：Kıyamet gibi konuk geldi. 来了许多客人。Pazarda meyve kıyamet gibiydi. 市场上水果多得成灾。**～ kadar** 大量的，繁杂的：Benim kıyamet kadar işim var. 我有许多事要做。**～ kopmak** ①世界末日降临：Kıyamet mi kopar? 出什么事了？怎么回事？②喧闹，喧嚣，乱成一团，争吵：O günlerde, sokaklarda kıyametler kopuyordu. 在那些日子里，大街上热闹非凡。Her hâlde karımla aramızda kopacak kıyamete göğüs germeye hazırlanmalıyım. 无论如何，我必须做好准备，面对我们夫妻之间将出现的争吵。**～ köprüsü** 〈宗〉奈何桥；天桥(伊斯兰教称架在火狱之上直通天国的桥，其窄细如发丝，锋利如剑刃；生前行善者可安全通过，行为不端或作恶者经此将掉入火狱。) **～e kadar** 永远：Onu kıyamete kadar unutmam. 我永远也忘不了她。**～e kalmak** 永无可能：Seni bir daha görmek kıyamete mi kaldı? 难道再也不能看你了吗？**～i koparmak** ①声嘶力竭地大喊大叫 ②号啕大哭：Annesi çarşıya götürmeyince çocuk kıyameti kopardı. 妈妈不带他去商店，那孩子就号啕大哭。

kıyas [kıya:s] (阿) *is.* ❶归类，类似 ❷比较，对比，比照：Tanıdıklarının arasındaki akıl hastalarının hâlleriyle bununkiler arasında kıyaslar yapıyor ve benzeyişler buluyordum. 我把他们认识的精神病人的状况与此进行了比较，找出其中的相似之处。❸〈逻〉类推法，三段论，类比法：Birçok kelime türleri kıyasla yapılmıştır. 许多单词形式是由类推法产生的。Çocuklar birçok sözcükleri kıyas yoluyla öğrenirler. 孩子们通常靠类比法学会许多单词。◇**～ etmek** 比较，对照，对比，类比：Bu adamı başkalarına (或 başkalarıyla) kıyas edemeyiz. 我们不能把这个人与其他人相提并论。Geçen yıllara kıyas edilince bu yıl havalar iyi geçti,

denebilir. 与往年相比，可以说，今年的天气要好些。**～ kabul etmez** 不可比拟，相去甚远 **～ kaldırmaz** 不可比拟，相去甚远：O devrin sokak görültüsü ile bu sokak gürültüsü kıyas kaldırmaz. 那时的街头噪音与今天的是无法比拟的。**～a muhalefet** 【旧】〈文〉不按语言规律用词

kıyasen [kıya:sen] (阿) *zf.* 比较地，相对而言，比照地，依照：kaideye ～ hareket etmek 按规则行事

kıyas-ı mukassem (波) *is.* 【旧】〈逻〉两难推理，二刀论法

kıyasıya [kıya'sıya] *s. ve zf.* 激烈的，恐怖的，要命的，残酷的，无情的：Kıyasıya vurdu. 他狠命地一击。Bir ana çocuğunu kıyasıya dövmez. 母亲不能粗暴地打孩子。Bir dövüşmeyi müteakip bazen iki kişi, bazen iki saf arasında kıyasıya bir boğuşmadır başlardı. 一场混战之后，有时是两人之间，有时是两排之间便开始了一场残酷的肉搏。

kıyasî [kıya:si:] (阿) *s.* ❶规则的，有规律的，固定的：～ fiiller 规则动词 ❷合规的，按规定的 ❸【旧】〈逻〉相似的，类推的，比拟的(结论，判决)

kıyasiyât *ç.is.* 【旧】规则，规定，制度

kıyaslama *is.* kıyaslamak 的动名词：Sen kendini onunla kıyaslamaya kalkma. 你不要把自己同他相提并论。

kıyaslamak (*-i*, *-le*) ❶比较，对照，对比 ❷归类，类比

kıyaslanmak kıyaslanmak 的被动态

kıydırmak (*-i*, *-e*) kıymak 的使动态：et ～ 切肉丝，绞肉馅 tütün ～ 切烟丝

kıygı *is.* ❶不公正，非正义，不公平 ❷侵犯(他人)权利，暴虐，专横

kıygın *s.* 受不公正对待的，权利受到侵犯的，受委屈的，被冤枉的

kıygınlık, -ğı *is.* 委屈，冤枉

kıyı *is.* ❶岸，滨：gölün ～sı 湖滨 Karadeniz ～ları 黑海之滨 karşıki ～ 对岸 ❷边，缘，沿；旁边：tepisinin ～sı 托盘的边 Yoksul bir oduncu, ıssız bir ormanın kıyısındaki küçük bir kulübede karısı ve üç kızıyla birlikte oturuyormuş. 有一个贫穷的樵夫，同妻子和 3 个女儿住在偏僻的森林旁边一间小茅屋里。❸【转】边远地区，人烟稀少的地方：Bir kıyıda unutulup gitmişti. 他在一个荒凉之地，已被人所遗忘。◇**～ bucak** 不起眼的地方，边远地区 **～ dili** 〈地〉岬，伸入海空的狭长陆地，沙嘴 **～ kaplaması** 护岸，护坡 **～da bucakta** (或 **köşede**) 在不起眼的地方，在边远地区 **～da köşede kalmak** 被遗忘在不起瞧的地方 **～dan gitmek** 离岸，开航 (*bir*) **～ya atılmak** 被遗忘 (*-i*) **～ya atmak** 把…冲上岸：Sular, sandalı kıyıya atıyordu. 水流把小船冲向岸边。(*bir*) **～ya çekilmek** 隐退，隐居 **～ya çıkmak** 上岸，登陆：Bir tahta parçasına tutunarak ulaştıkları kıyıya yüzerek çıkabildi. 他紧抓着一块木板才游到了岸上。**～ya düşmek** 搁浅 **～ya oturmak** 搁浅 **～yı talan etmek** 上岸抢劫：Korsanlar sık sık kıyıları talan ediyor. 海盗们经常上岸抢劫。

kıyıcı[1] Ⅰ *is.* 从事切割等工作的人：tütün ～sı 切烟丝工 Ⅱ *s.* ❶切割用的：～ makine 切割机 ❷【转】没有同情心的，残忍的，残暴的

kıyıcı[2] 【旧】*is.* ❶从事沿岸渔业者，沿岸渔民 ❷经国家的允许收集遇难船只残骸或货物者 ❸经常靠岸的人或船只 ❹海岸警卫

kıyıcılık, -ğı *is.* 残酷的行径，恶毒的言语，虐待；残酷，冷酷 ◇**～ etmek** 采取残酷的作法，使用恶毒的语言

kıyık[1] *s.* 被切碎的，割碎的：～ tütün 切碎的烟叶 ◇**～ kıymak** 切成碎块

kıyık[2]**, -ğı** *is.* 针，缝棉被的长针，(缝麻袋、帆布等的)打包针

kıyılamak (*nsz*) 沿岸边走

kıyılmak (*nsz*) kıymak 的被动态：Et kıyıldı. 肉馅已经绞好了。Paraya kıyılamadı. 他舍不得花钱。Delikanlıya kıyıldı. 那小伙子已被残害。Bacaklarım yorgunluktan kıyılıyordu. 当时我的两条腿累得像断了似的。

kıyım Ⅰ *is.* kıymak 的动名词：Bu tütünün kıyımı iri. 这些烟丝切得很粗。Ⅱ *s.* 【转】有某

种特点的：iri ～ bir genç 一个大个子青年 ◇～ ～ 细细地：～ ～ kıymak 切得细细的

kıyımlı *s.* 经切割(砍、斩、劈)的：iri ～ tütün 经切割的粗烟丝 ince ～ 经细细割的 kaba ～ 经草草切割的

kıyımlık *s.* 一次切割出数量的，一刀的：iki ～ tütün 两铡烟叶 Bir kıyımlık et var. 有一刀肉。

kıyımsız *s.* 【转】吝啬的，小气的

kıyın *is.* 【俗】不公正，不公平；压制，迫害；残忍，残酷

kıyın kıyın *zf.* 【俗】悄悄地，秘密地

kıyınmak (*nsz*) 感到痛疼，感到虚弱，感到不适：Midem kıyındı. 我胃痛。Vücüdum kıyındı. 我全身都散了架。

kıyıntı *is.* ❶(因饥饿等原因引起的)不适，难受：Midemde bir kıyıntı var. 我饿了。❷小碎块，小碎片：et ～sı 碎肉末 peynir ～sı 小奶酪块 tahta ～sı 小木片

kıyısal *s.* 海岸的，沿海岸的，海边的

kıyış *is.* kıymak 的动名词

kıyışmak (*nsz*, *-le*) ❶达成一致，妥协，形成协议：❷比试，较量：Sen onunla kıyışamazsın. 你别跟他较劲。❸【俗】冒险，敢于 ❹【旧】(两个或两个以上的事物间)相互切割

kıyma *is.* ❶ kıymak 的动名词：～ bıcağı 砧刀，切刀 ～ kütüğü 菜墩，肉墩 ～ makinesi 切片机，切丝机，绞肉机 ～ tahtası 砧板，菜板 ❷肉馅；绞肉 ❸【俗】用小块肉制成的便于夏季存放的肉干 ◇～ **göz** 黑色的眼睛

kıymak, -ar ❶ (*-i*) 切，剁，绞，粉碎：eti ～ 切肉，剁肉馅，绞肉馅 tütün ～ 切烟丝 ❷ (*-e*) 残杀，杀戮，屠杀；残害，虐待，迫害：canına ～ 残害生灵，杀害 Zavallıya kıydılar. 他们对这个可怜的人进行了残酷的迫害。❸ (*-e*) 【转】舍得，慷慨，不吝惜：Paraya kıyarsan alabilirsin. 只要你舍得花钱，你就能得到。Varlıklı biridir; harcamaya kıyamaz. 他有钱舍不得花。❹ (*-i*) 通常与 nikah 连用，起助动词的作用：Nikahlarını memur kıydı. 工作人员为他们办了结婚手续。

kıymalı *s.* 带馅的(食品)，有馅的：～ börek 馅饼 ～ yumaurta 蛋包(食物) ～ makarna 带馅通心粉

kıymalık *s.* 用于作馅的：～ et 用来作馅的肉

kıymasız *s.* 不带馅的(食物)

kıymet (阿) *is.* ❶价值：Gençliğin kıymeti, ihtiyarlıkta bilinir. 【成】老了才知道年轻的珍贵。❷优点，长处；品质：yüksek ～te bir insan 一个优秀的人 ❸卓越的人，杰出人士，英才，精英：Sanat âlemi bir kıymetini kaybetti. 艺术界失去了一位杰出人士。❹珍品：yüzyıllar boyunca Çin'den Avrupa'ya aktarılan tarihî ～ler 几个世纪以来从中国流失到欧洲的历史珍品 ◇～ **biçmek** 估价，评价 ～ **koymak** 估价，评价 ～ **vermek** 重视，注重，尊重 ～**i inip çıkan para** 钞票，票子 ～**ini bilmek** 正确估价，正确评价，慧眼识宝：Adam (或 İnsan) kıymetini adam (或 insan) bilir. 【成】有千里马，还需有伯乐。～**ten düşmek** 跌价，贬值

kıymetlendirmek (*-i*) kıymetlenmek 的使动态

kıymetlenmek, kıymetleşmek (*nsz*) 增值，成为有价值的，成为有意义的：Pay senetleri kıymetleniyor. 股票增值了。

kıymetleştirmek (*-i*) kıymetleşmek 的使动态：Akşam, sokaktan geçenlerin gözlerine karanlıkların sürmesini çekiyor, her şeyi gölgelerle sararak kıymetleştiriyordu. 夜色使行人眼前一片漆黑，将一切笼罩在黑暗之中，使之深不可测。

kıymetli *s.* ❶有价值的，贵重的：～ evrak 有价证券 ～ maden 贵金属 ～ şeyler 贵重物品 ～ taş 宝石 ❷宝贵的，珍贵的，有意义的：～ bir hediye 一件珍贵的礼品 ～ saatler 宝贵的时间 ❸重要的，有影响的 ❹优秀的，杰出的：～ gençler 杰出青年 Benim için her biriniz aynı derecede kıymetli azizsiniz. 我认为你们每个人都优秀。Akçesi ucuz olanın kendisi kıymetli olur. 【成】慷慨之人人人爱。❺高档的，高级的

kıymetlilik, -ği *is.* 贵重，宝贵，珍贵；有意义，有影响；优秀，杰出

kıymetsiz *s.* 无价值的，无用的，没有意义的：～ bir yüzük 一只不值钱的戒指

kıymetsizlik, -ği *is.* 无价值，无用；不足道，不可取

kıymettar [kıymetta:r] (阿-波) *s.* 【旧】见 kıymetli

kıymık, -ğı *is.* 木刺，骨刺；木片，碎骨片：Elime kıymık battı. 我手上扎了一个刺。

kıymıklanmak (*nsz*) 变得有刺，起毛刺，长毛刺

kıymıklı *s.* 有毛刺的，布满碎片的：～ tahta 有毛刺的木板

kıytırık *s.* 【俚】无用的，无价值的；简单的，一般的，平庸的

kıyye (阿) *is.* 【旧】重量单位，约 1300 克

kız[1] Ⅰ *is.* ❶女儿：Ali'nin küçük ～ı 阿里的小女儿 Üç kızı var. 他有 3 个女儿。❷女子，女孩儿，姑娘，少女，处女：～ okulu 女子学校 kırkında bir ～ 一位 40 岁的老姑娘 Kızım, buraya gel. 姑娘，你过来一下！Bu gençlerden bir dul, öteki kızdır. 这两个年轻人一个是寡妇，一个是姑娘。Bulursam namuslu bir kızla evleneceğim. 我要找一个好女孩儿再结婚。❸年轻女佣：Çocuklara baksın diye bir kız buldular. 他们找了一个小保姆看孩子。❹纸牌中的王后，Q：kupa ～ı 红桃王后 maça ～ı 黑桃 Q Ⅱ *s.* 女孩儿的，女的：～ arkadaş 女朋友，女同事 ～ evlât 女儿 ～ kardeş 姐妹 ◇**～ alıp vermek** 通婚，联姻，做亲家 **～ almak** 娶妻，讨老婆：Ben onlardan kız aldım. 我娶了他们的女儿。**～ aramak** 找媳妇：Ben sana iyi bir kız ararım. 我会为你找一个好媳妇。**～ biti** 纠缠女孩子的男子 **～ çıkarmak** 【俗】嫁女 **～ çıkmak** 经检查是处女 **～ gibi** ①像女孩似的：～ gibi oğlan 一个像女孩似的男孩 ②害羞的，腼腆的(男人) ③【俚】又新又漂亮的：～ gibi araba ve güzel 靓车美女 **～ istemek** (向女方的父母)提亲 **～ kaçırmak** ①诱拐少女，劫持少女 ②【俗】抢亲 **～ kızan** 家眷 **～ kilimi** 游牧部落女子织的用作嫁妆的地毯 **～ kurusu** 【谑】老处女 **～ oğlan** (～) 处女 **～ ticareti** 拐卖妇女 **～ vermek** 嫁女：Ben o aileye kız vermem, diye diretiyorum. 他宣称不把女儿嫁给那一家。**～ı almak** 娶妻，讨老婆：Kızı almaya niyeti yok, dalga geçiyor. 他无意娶那姑娘，逢场作戏而已。(*-in*) **～ı kısrağı** 女眷，家眷：Kızı kısrağı cümbür cemaat düğüne gelmişler. 他的老婆孩子都一起来参加了婚礼。**～ı leğen başından almak** 【俗】娶妻 **～ın ayağına basmak** 玷污女孩子：Kimbilir kaç kadını boynuzlamış, kaç kızın ayağına basmıştır. 谁知道他搞了几个女人，玷污了几个姑娘。**～ını vermek** 嫁女：O rezil adama, ağzı ile kuş tutsa kızımı veremem. 即使那个卑鄙的家伙有天大的本事，我也不会把女儿嫁给他。**～lar ağası** 〈史〉大太监，太监总管 **◆Kızını dövmeyen dizini döver.** 养女不教悔之莫及，子女教育从小抓起。

Kız[2] *öz.is.* 〈天〉室女座；室女宫

kızak, -ğı *is.* ❶滑水橇，雪撬，冰车：su ～ı 水上飞机的滑水橇 Çocuklar istedikleri kadar kızaklarıyla gıcırdata gıcırdata kayıyorlar. 孩子们尽情地滑着他们吱嘎作响的雪撬。❷(船坞中的)滑台；滑路；船台：Gemi, törenle kızaktan denize indirildi. 仪式上，船从滑台上下水入海。◇**～ yapmak** (车辆)打滑，刹不住 **～a çekmek** ①拖上船台(维修或不用) ②【转】闲置，不再使用：Onun yararlı olmadığını anlayınca kızağa çektiler. 他们一看他没用了，就把他晾在那儿了。**～tan inmek** (船)下水，下船台

kızaklamak (*nsz*) (车辆)打滑，刹不住

kızaklık, -ğı *is.* 地板的托梁

kızalak, -ğı *is.* 〈植〉丽春花，虞美人(*Papaver rhoeas*)

kızamık, -ğı *is.* 〈医〉麻疹：Kızamık olunca derimin üstünde kırmızı kabarıklıklar oluştu. 一出麻疹，我的皮肤上就出现许多红疱点。◇**～ çıkarmak** 患麻疹，出疹子 **～ dökmek** 出麻疹

kızamıkçık, -ğı *is.* 〈医〉风疹

kızamıklı *s.* 患麻疹的，出疹子的：～ çocuk 出麻疹的孩子

kızan[1] *is.* 【俗】❶男孩子，小伙子 ❷乡勇：Kızanlarla köyün eşiğinde ertesi gün öğle vakti, karşı köydeki köpekleri tepelemeye ant içtik. 第二天中午时分，我们和乡勇们在村口发誓，要收拾

一下对面村子的那帮狗东西。❸一家老小

kızan[2] *is.* 【俗】(猫、狗等动物)发情，发情期 ◇**～a gelmek** 发情 **～ olmak** 发情

kızanlanmak (*nsz*) (猫、狗等动物)发情

kızarık *s.* 变红的，发红的；成熟的：～ deri 发红的皮肤 kızarık erikleri topladı. 她采摘了成熟的李子。

kızarıklık, -ğı *is.* 红色，成熟：Yanağında bir kızarıklık var. 她的脸上出现了红晕。

kızarış *is.* kızarmak 的动名词

kızarma *is.* kızarmak 的动名词：Domatesler kızarmaya başladı. 西红柿开始熟了。

kızarmak (*nsz*) ❶发红，变红：Erikler büyüyor, kirazlar kızarıyordu. 李子熟了，樱桃红了。Domatesler kızardı. 西红柿熟了。Gökyüzü kızardı. 天空呈红色。❷脸红；充血，涨红：Gözleri kızarıyor. 他两眼通红。Kız adamakıllı kızardı. 姑娘羞得满脸通红。Nihat, yüzü kızarmış, alçak sesle söylendı. 尼哈特红着脸，小声地抱怨了几句。❸烤，炸，煎，烧：Bu patlıcan daha kızarmak ister. 这道茄子要多烧一会儿。Balıklar kızarmış büyük bir tepsi içinde ortaya gelmiştir. 鱼烤好后，被放在一个大托盘里端了上来。❹(煤炭)熊熊燃烧 ◇**kızara bozara** (因害羞或生气)满脸通红地：Hele Murat Bey'in haremi kızara bozara öyle bir kekeliyor, öyle bir ne diyeceğini şaşırıyordu. 穆拉特先生的妻子还是气得满脸通红，语无伦次，不知道该说什么好。**kızarıp bozarmak** ①害羞：Alacağımı isteyince kızarıp bozardı. 她羞得满脸通红，要求我娶她。Ne söyleyeceğini unutan hatip kızarıp bozardı. 发言者忘记要说什么了，羞得脸都红了。②生气 **kızarıp morarmak** ①害羞 ②生气：Küçücük birşey için kızarıp morarma azizim, canına acı. 亲爱的，别为点儿小事生气，要注意身体！Yine niçin kızarıp morardın, hemen hiddetlenme, sözün sonunu bekle. 你干吗又急了？先别生气，等我把话说完！

kızartı *is.* ❶红点，红斑，皮炎引起的斑点；红肿：Bütün sırtını küçücük kızartılar kaplamıstı. 他起了一背的小红斑。❷脸红

kızartıcı *s.* 使变红的，令变红的：yüz ～ 非常令人害羞的，令人脸红的

kızartılı *s.* ❶变红的，成为红色的 ❷有红斑的，有红点的

kızartılmak (*nsz*) kızartmak 的被动态：Bir yerde köfte filân kızartılıyordu her hâlde. 无论如何总有个地方烤馅饼之类的东西。◇**kızartılacak başka balığı olmak** 还有更重要的工作：Kusura bakma, şimdi senin işinle uğraşamam, kızartılacak başka balığım var. 请原谅！我现在还顾不上你的事情，我还有更重要的工作。

kızartma *s.* ve *is.* ❶ kızartmak 的动名词 ❷烤、炸、煎、烧好的(食物)：～ et 烧肉 biber ～sı 炸辣椒 kabak ～sı 烧南瓜 koyun ～sı 烧羊肉 patates ～sı 烧土豆 patlıcan ～sı 烧茄子 Ağız değişıkliği olsun diye bugün kızartma tavuk aldım. 为了换换口味，我今天买了炸鸡。

kızartmak (*-i*) kızarmak 的使动态：balık ～ 煎鱼，炸鱼，烤鱼 Güneş domatesleri kızarttı. 阳光已把西红柿晒红。Patates kızarttı. 他已把土豆烧好了。Sucuğu ateşe tutup kızarttı. 他把香肠拿到火上烤。

kız böceğI *is.* 〈动〉蜻蜓(*Libellula depressa*)

kız böceğigiller *ç.is.* 〈动〉蜻科(*Libellulidae*)

kız böcekleri *ç.is.* 〈动〉蜻蜓目(*Odonato*)

kızdırılmak (*nsz*) kızdırmak 的被动态：Zeytinyağ tavada kızdırıldı. 橄榄油在锅里烧热了。

kızdırma *is.* ❶ kızdırmak 的动名词 ❷【俗】发高烧 ❸插葡萄苗

kızdırmak (*-i*) kızmak 的使动态：Bahar güneşi kayalıkları kızdırmıştı. 春天的阳光烤热了岩石。Çocuğun o sözü onu çok kızdırmış olmalı, hop oturuyor, hop kalkıyordu. 肯定是孩子的那句话惹恼了他，他在那里直蹦脚。Onları kızdıracak bir kötülük mü yaptı? 你做了使他们生气的事情吗？

kızgın *s.* ❶热的，烫的，烤热的，烧红的：～ güneş 灸烈的阳光 ～ yağ 滚烫的油 Demirci kızgın demiri çekiçliyor. 铁匠正在敲打烧红的铁。❷【转】生气的，发怒的：～ adam 发怒的人 ～ bakış 怒视 Hani Allah seni inandırsın, bu kadar kızgın olmasaydım, korkardım. 我

说的是实话！我当时要是不这样发火，我会感到害怕的。❸【转】激烈的，剧烈的，严厉的 ❹(动物)发情的：～ bir boğa 一头发情的公牛 ～ bir köpek 一条发情的狗 ◇～ **bulut** 炽热(火山)灰云 ～ **dam** 土耳其浴室(阿纳多卢的一些地区对澡堂的叫法) ～ **gülle** 燃烧弹 ～ **tavadaki bir anlık parlamak** 【俗】世人皆知 ～ **tavadan ateşe sıçramak** 【俗】雪上加霜

kızgınlaşmak (*nsz*) 烘，焙，烤，加热

kızgınlık, -ğı *is.* ❶炽热 ❷【转】生气，发怒，激动：Ali'nin yüzündeki gerginlik garip bir biçimde arttı, gözlerinde kızgınlık, acı, belki de biraz hayret vardı. 阿里的脸紧绷着，眼睛里露出生气、痛苦、稍许还有点吃惊的神情。Kızgınlığı geçti. 他的气消了。❸(母畜，尤指哺育动物)发情：～ devresi 发情期

kızıl Ⅰ *is.* ❶鲜红色：işçi ve köylu ～ ordusu 工农红军 ❷【转】赤色分子 ❸〈医〉猩红热 ❹【俗】金币 ❺一种由真菌引起的松树病害，症状是松针变红脱落 Ⅱ *s.* ❶鲜红的，红色的：Gaz lâmbasının kızıl ışığıyla aydınlanmış pencerede dolaşan gölgelerden bir şeyler sezmeğe çalışarak koşuyorum. 煤油灯红色的光线照在窗户上，我跑过去试图从映照在窗户上晃动的影子中发现点儿什么。❷激烈的，严重的，极端的：Sofralar arasında kızıl bir kavga kopmuştu. 饭桌上发生了激烈的争吵。◇～ **ayı** 【俗】红脸膛的胖子 ～ **cahil** 出言不逊的情人 ～ **divane** 【俗】精神完全失常的，发疯的；疯子似的：Bu kızıl divane adamın peşinden gidilmez. 这人完全是个疯子，不可追。～ **deli** 疯狂的，狂烈的，暴怒的，暴躁的 ～ **iblis** 精神垮掉的(人) ～ **kâfir** 【俗】不走正道的 ～ **kıyamet** 嘈杂声，吵闹 ～ **kıyamet kopmak** ①发出噪音，发出吵闹声；大哭大闹：Oyuncuğu bozulunca kızıl kıyamet kapardı. 玩具坏了，他大哭大闹。②产生重大分歧 ③出大乱子 ～ **kıyameti koparmak** 大喊大叫，号啕大哭 ～**a çalmak** 颜色偏红

kızıl ağaç *is.* 〈植〉赤杨(*Alnus*)

kızıl akbaba *is.* 〈动〉秃鹫，坐山雕(*Gyps fulvus*)

kızılaltı *is.* 〈物〉红外线，红外区，红外辐射：～ ışınları 红外线

Kızılay *öz.is.* 红新月会

Kızılbaş *öz.is.* 什叶派的一支

kızıl boya *is.* 【俗】❶〈植〉茜草属植物，染料茜草 ❷茜草制的染料

kızılca Ⅰ *s.* 带红色的，微红的 Ⅱ *is.* ❶胭脂 ❷金币，金子 ❸一种偏红色的小麦 ❹一种四、五米高的开白花的株木属灌木(*Cornus senguınea*) ◇～ **ikindi** 仿晚，黄昏 ～ **kıyamet** 【俗】嘈杂，噪音，吵闹 ～ **kıyamet kopmak** ①发出噪音，发出吵闹声：Bunlardan herhangi birisinin hizmetine girse kızılca kıyamet asıl o zaman kopar. 这些人中的每一个一旦开始工作，即刻便制造出噪音。②产生重大分歧 ③出大乱子：Yarın öbür gün burada kızılca kıyamet kopar. 就在这一两天，这儿会出大乱子。～ **kıyameti koparmak** 大喊大叫，号啕大哭：Oyuncağı bozulunca kızılca kıyameti kopardı. 他的玩具被弄坏了，他便号啕大哭起来。

kızılcık, -ğı *is.* 〈植〉❶山茱萸树(*Comus mas*) ❷山茱萸果：～ reçeli 山茱萸果酱 ～ tarhanası 【俗】山茱萸果汤料 ～ şerbeti 山茱萸果汁 ◇～ **sopası yemek** 被用山茱萸作成的棍子抽打 ～ **hoşafı içirmek** 殴打

kızılcıkgiller *ç,is.* 〈植〉山茱萸科(*Cornceae*)

Kızıldeniz *öz.is.* 红海

Kızılderili [kızı'lderili] *öz.is.* (对美洲土著人的称呼)红种人，印第安人

kızıl dil *is.* 〈动〉鲽(*Pleuronectes microcephalus*)

kızıl doğan *is.* 〈动〉沼鹞(*Circus aeruginosus*

Kızıl Elma *öz.is.* ❶〈史〉奥斯曼时期对罗马、维也纳和莫斯科城的象征性称谓 ❷全球突厥人联合起来建立一个大帝国的理想

kızıl gerdan *is.* 〈动〉欧鸲，知更鸟(*Erithacus rubecula*)

kızıl geyik -ği *is.* 〈动〉麋，马鹿(*Cervus elaphus*)

kızıl göz *is.* 〈动〉斜齿鳊，(欧洲)石斑鱼(*Leuciscus rutilus*)

kızıl haç *is.* 红十字会

kızılırmak *is.* 【俚】屠宰场

kızıl ısı *is.* 天气炎热的 7 月下半月

kızılış *is.* kızılmak 的动名词

kızıl kanat *is.* 〈动〉赤睛鱼(*Scardinius erythrophthalmus*)

kızıl kantaron *is.* 〈植〉龙胆(*Erythraea centaurium*)

kızıl kantarongiller *ç.is.* 龙胆科

kızıl kır *is.* 枣红色

kızıl kök *is.* 【俗】❶〈植〉茜草属植物，染料茜草 ❷茜草制的染料

kızıl kurt, -du *is.* 木蠹蛾(*Cossus cossus*)

kızıl kuyruk -ğu*is.* 〈动〉红尾鸲(*Phoenicurus*)

kızıllaşmak (*nsz*) ❶变红，成为红色：❷【转】赤化

kızıllık, -ğı *is.* ❶红，红色的地方 ❷红霞，朝霞，晚霞：sabah ～ı 朝霞 akşam ～ı 晚霞 Gök yüzünün doğu tarafı, bir kızıllık içindedir. 东方已红霞满天。❸胭脂

kızılmak (*-e*) kızmak 的无主态：Böyle şeylere kızılır mı? 这种事儿还值得发脾气？

kızıl mangır *is.* 铜币

kızıl oluk *is.* 形如铜币的服饰

kızıl ötesi *is.* 〈物〉红外线，红外区，红外辐射

kızıl pul *is.* 形如铜币的服饰

kızıl su yosunları *ç.is.* 〈植〉生长在约 200 米深处的红色水藻

kızıl süci *is.* 【旧】红葡萄酒

kızıl şap *is. ve s.* 淡紫色，浅紫色

kızıltı *is.* 浅红色，淡红色，红点：Pencerenin önünde ayakta duruyor, akşamın denizdeki son kızıltılarını seyrediyordu. 他站在窗前，欣赏着夕阳落在海上最后一抹余晖。

kızıltoprak, -ğı *is.* 〈地〉红壤，红土

kızıl yaprak, -ğı *is.* 〈植〉龙牙草，仙鹤草(*Agrimonia eupatorium*)

kızıl yara *is.* 【俗】痈

kızıl yel *is.* 【俗】南风

kızıl yıldız *is.* 〈天〉火星

kızıl yörük *s.* 【俗】丹毒的，患有丹毒的

kızıl yumurta *is.* 复活节彩蛋

kızış *is.* kızmak 的动名词

kızışık *s.* 激烈的，剧烈的：kavganın en ～ anı 争吵最激烈的时候

kızışmak (*nsz*) ❶升温，灸烤，变热：Güneş kızıştı. 阳光灼热。❷【转】激烈，剧烈：Aralarında tartışma kızıştı. 他们间的讨论变得激烈起来。Kavga kızıştı! 争吵变得激烈起来了！Politika münaskaşaları ve birbirine yapılan şakalar bazen dayaklı kavgalara meydan açacak derecede canlanıp kızışır. 谈论时事和相互间开的玩笑，有时会激化成械斗。❸激动，亢奋，兴奋：Atışma yavaş yavaş kızışıyordu, nereye varacağı belli değil. 火力渐渐密集起来，目标却不明确。Futbolcuları kızıştı. 足球运动员们变得亢奋起来。Oyun kızıştı mı kunduralarını atar, yalın ayak oynardı. 玩到兴起处他脱掉了鞋子，光着脚玩了起来。❹(植物)腐烂发酵：Ot balyaları kızıştı. 草堆腐烂发酵。❺发情：Aygır kızıştı. 种马进入发情期。

kızıştırış *is.* kızıştırmak 的动名词

kızıştırmak (*-i*) kızışmak 的使动态：müşteri ～ 刺激消费者购货 İki grubu kızıştırarak çatıştırdılar. 他们煽动这两个团伙儿打了起来。

kız kalbi *is.* 〈植〉荷色牡丹(*Dicentra*)

kızkardeş *is.* 妹妹，姐妹

kız kuşu *is.* 〈动〉凤头鸡；田凫(*vanellus vanellus*)

kızlık, -ğı *is.* ❶少女的贞操，处女：～ zarı 处女膜 ❷少女时期：～ adı 闺名 ～ soyadı 娘家姓 İşte bu onun kızlık odası. 这就是她的闺房。Kızlığında annesinden bütün ev işlerini öğrendi. 出阁前她从母亲那里学会了做所有家务活。Kızlığında çok ıstırap çekti ama evlendikten sonra bir adam evlâdına düştü de hırpalanmadı. 她做姑娘的时候受了许多苦，但是结婚以后遇到了一个好人家，再没有受过虐待。❸【俚】养女 ◇～(**ını**) **bozmak** 玷污

kızma *is.* kızmak 的动名词：Bize kızması, evine konuk gitmediğimden besbelli. 他生我们的气，显然是因为我们没有到他家做客。Sen de amma aksırığı cinli adamsın ha! Bu kadar kızmana sebep nedir ki? 你也太爱发脾气了！什么事情惹你发这么大的火儿？Şimdi artık kızma sırası bana gelmişti. 现在该是我生气的时候了。

kızmak, -ar (*nsz*) ❶热，烫：Cezvenin sapı kızdı. 咖啡壶把烫手。Maşa kızmış, dokunma. 钳子烫手，别碰它！Taşlar güneşten kızmıştı. 石头被阳光烤得发烫。❷(油等)沸腾，烧热：Öteberi kızartmak için yağın kızmış olması lâzım. 炸制食物前要把油烧热。Zeytinyağ iyice kızdı. 橄榄油烧热了。❸ (*-e*) 【转】生气，发怒：Ali çok kızdı. 阿里很生气。Hanımı, tabağı kırdı diye kızdı. 他夫人因打碎了盘子而生气。Öğretmenim defterimden bir yaprak yırttığım için bana kızdı. 我把练习簿撕掉了一页，老师生我的气了。❹(雌兽、畜)发情 ❺(雌鸟禽)要孵卵，抱窝

kız memesı *is.* 【俗】❶葡萄柚 ❷一种桃子

ki Ⅰ *bağ.* ❶连接直接引语：Ben öyle sanıyorum ki, siz şakacı bir kimsesiniz; insanlara takılmaktan pek hoşlanıyorsunuz. 我觉得您是个爱开玩笑的人，很喜欢捉弄人。Size yemin ederim ki, vakıa harfiyen benim anlattığım gibi geçmiştir. 我发誓，我所说的与事实完全一致。Anlıyorum ki, yavrum, kalbinde yaşattığın bir âşık var. 孩子，我看你心里已经有个情人了。Baktı ki işler kötü gidiyor, hemen dümen kırdı. 他一看事情不妙，赶紧溜走了。❷连接定语从句：Bir adam ki söz dinlemez, ona ne söylesen boştur. 他是个不听话的人，你跟他说什么都白说。Öyle bir kız ki, hem güzel hem de on parmağında on hüner. 她是一个既漂亮又能干的姑娘。Öyle yaramaz bir çocuk ki, sınıfın altını üstüne getirdi. 他是一个如此调皮的孩子，闹得全班都不得安生。Öyle bir hâle düştü ki Elinde avucunda bir şeyciği kalmadı. 他已经沦落到了这种地步，一无所有，两手空空。❸连接补语从句：Bir de bakmış ki yerde elmaya benzeyen bir şey var, ayağıyla ezmek istemiş. 突然他看见地上有一个像是苹果的东西，就想拿脚去踩。Bir de gözümü açıyorum ki, dünya fırıl fırıl dönüyor. 我再睁开眼睛一看，天旋地转。Ben ihtiyarın peşiden giderken baktım ki benim arkamdan da bir takım karaltılar peyda oldu. 我跟在老人后边走着，可是我发现我后边也跟着几个黑影。❹连接目的从句：Ah deme ki düşmanın oh demesin. 打碎门牙往肚子咽，别让敌人看笑话！Kapıya bir dayak koyunuz ki rüzgârla kapanmasın. 请把门支上，别让风给关上了。Dost seçerken daha dikkatli olmak salık verilmeli, ta ki, bir gün nefret edeceğimiz birisiyle dostluğa başlamayalım. 择友宜慎重，以免结交一个将来我们讨厌的人。❺连接时间从句：Karartı uzaklaştıktan çok sonradır ki, Erol kendine gelebildi. 黑影早就走远了，埃罗尔这才回过神来。❻连接行为方式状语从句：Öyle bir kaçış kaçtı ki Allahını seven tutmasın! 他拔腿就跑，一溜烟儿似的。Öyle sevindim ki değme gitsin. 我高兴得说不出话来。Hava o kadar sıcak gelmeye başlamış ki susuzluktan Hans'ın dili damağına yapışmış. 天气越来越热，渴得汉斯嗓子直冒烟。❼连接因果从句：Anaları ne ki danaları ne olsun! 有其父必有其子。Kadın o kadar kan kaybetmiş ki az daha ölecekmiş. 女人失血过多，险些丧生。❽连接结果从句：Terzi keçiyi öyle pataklamış ki, hayvan can havliyle bir iki sıçrayışta kaçıp kurtulmuş. 裁缝拼命抽打那只羊，打得那只羊疯也似的逃走了。Avazım çıktığı kadar öyle haykırdım ki, hepsi korkudan kaçıştı. 我大吼一声，居然把他们都吓跑了。Oğlundan hemen ayrılmak düşüncesi anneme o kadar dokundu ki, elindeki kaşık, tencereye düşüverdi. 想到很快就要跟儿子分别，让母亲好不惊惶，手中的小勺儿滑落在锅子里。❾连接主语从句：İhtimal ki ileride bu üç müze birleşerek tek bir müze hâlini

alacaktır. 这 3 个博物馆今后也许要合并为一个。Ben parasında değilim, yeter ki iyi bir şey olsun. 我不在乎价钱，只要东西好就行。❿连接条件从句：İstediğin kadar söyle, dinler ve dinliyorsa demek ki doğru çıktı. 你怎么想就怎么说，如果他听了，就是说他认可了。Ne tarafa doğru meyil varsa, gidonu o tarafa doğru kıracaksınız ki, bisiklet doğrulsun. 自行车向哪边斜，您就向哪边打把，这车就正过来了。Ben ecelime susamadım ki o kadar yüksekten atlamaya cesaret edeyim. 我可不敢从那么高的地方往下跳，那可是找死。Ⅱ *ünl.* ❶用于带有"o kadar, öyle, bir, öyle bir, "等副词的句末时表示"过多、极多、过分、过大"等意义：Sen de amma aksırığı cinli adamsın ha! Bu kadar kızmana sebep nedir ki? 你也太爱发脾气了！什么事情惹你发这么大的火儿？O kadar kızdım ki bir daha yüzüne bakmaz. 我气得再也不想见到他。Irakgörürle gökyüzü öyle yakında görünür ki. 有了望远镜，宇宙竟然显得如此之近。Konuşurken sesine öyle bir tatlılık veriyordu ki, sormayın. 她说话时声音可真是太甜了。❷用于句末，表示愿望、怀疑、假设、惊叹，叹赏，赞叹等语气：Hangi rüzgâr attı ki gözüm? 宝贝！什么风儿把你们吹来了？Canım bir ıspanaklı börek çekti ki. 我想要一个菠菜馅饼。Yürek cızlatacak haberleri nereden işitirsin anlamam ki? 我不明白，这些让人心碎的消息你是从哪里听来的？Yürü ha yürü, yol bitmiyor ki. 走哇！别停下！

kibar (阿) *s. ve is.* ❶高贵的，富有的，儒雅的，著名的，上流的：～ bayan 贵妇人 ～ bir aile 一个富有的家庭 ～lar âlemi 上流社会 Senin bu kibar, bu efendi hâllerine bayılıyorum. 我喜欢你高贵的绅士气质。Dükkân karmakarışık, mallar bayat, kibar müşteriler birer birer çekiliyor, ayak takımı her gün artıyor. 店乱货次，有钱的顾客避而远之，那些无赖之徒倒日渐增多。❷杰出的，优秀的，出色的，圆满的 ❸豪华的，昂贵的，精选的，讲究的：～ bir gıyim 一套讲究的衣服 Fazla bolluk da görmemiş bir ailenin kibar eşyaları sessiz bir şekilde âdeta hitap ediyordu. 一个看起来并不怎么富裕的家庭的这些豪华的家什几乎就是无言的证词。❹【旧】伟大的 ◇～ **düşkünü** 破落的；失去财产和威望的人 ～ **görünüşlü** 儒雅的，礼貌谦恭的：Bu adam kibar görünüşlüydü. Yaşlı adama da "Amca" diye seslendi. 此人礼貌甚恭，呼翁为老伯。～ **hastalığına uğramak** 打肿脸充胖子 ～ **hırsız** 衣冠楚楚的骗子 ～ **illetine uğramak** 打肿脸充胖子 ～ **lokması** 伟大的，崇高的(事物)

kibarca [kiba'rca] Ⅰ *zf.* 高贵地，高尚地，有风度地，儒雅地：Kibarca reddetti. 她婉言拒绝了。Onu kibarca kovdu. 她体面地赶走了他。Ⅱ *s.* 高贵的，高尚的，优秀的，有风度的，儒雅的：～ bir hanım 一位尊贵的夫人

kibarlaşmak (*nsz*) ❶变得高贵，变得高尚，变得儒雅，变得讲究起来；变得优秀 ❷趋炎附势

kibarlık, -ğı *is.* 高贵，高尚，儒雅，讲究，斯文；杰出，优秀 ◇～ **akmak** 过于斯文 ～ **budalası** 故做斯文的傻瓜 ～ **düşkünü** 过于追求圆满的 ～ **etmek** 讲究 ～ **taslamak** 故做斯文 ～**ı tutmak** 斯文，优雅，脱俗

kibarzâde *is.* 【旧】名门之后，官宦子弟

kiber (阿) *is.* 【旧】❶大，伟大 ❷年长，年迈 ❸骄傲，自负，傲慢

kibernetik (德) *is.* 控制论

kibir, -bri (阿) *is.* ❶【旧】大，伟大 ❷骄傲，自负，傲慢：Ben kibir ve gururla kör olmamış olsaydım saadetlerin en büyüğüne erişmiş olacaktım. 我要不是因为骄傲和自大而盲目的话，本来会获得最大的幸福。❸面子，自尊 ◇～**ine dokunmak** 伤人自尊心：Âyan azası olduğu için, bekleme salonunda birkaç dakika kalmak bile kibrine dokunmuştu. 由于是体面人物，所以在接待室即使呆上几分钟也会伤他的自尊心。Kibrime dokunmasa onu kucaklayıp öpecektim. 要不是有损我的自尊心，我本来会拥抱并吻她。～**ine yedirememek** 不能满足自尊心

kibirleniş *is.* kibirlenmek 的动名词

kibirlenmek (*nsz*) ❶骄傲，傲慢，自大，自负，得意洋洋 ❷自豪

kibirli *s.* ❶骄傲的，傲慢的，自大的，自负的 ❷自豪的，得意洋洋的

kibirsiz *s.* 谦虚的，虚心的

kibrit *is.* ❶火柴，火柴盒：bir kutu ～ 一盒火柴 ❷【旧】硫磺 ❸(广义上的)红色 ◇～ **çakmak**

划火柴 ～ **suyu** 毒，毒素

kibritçi Ⅰ *is.* 卖火柴的 Ⅱ *s.* 吝啬的，小气的

kibritlik, -ğı *is.* 放火柴的地方或盒子

kibutz *is.* 基布兹(以色列的农业组织结构的一种)

Kiev *öz.is.* 基辅(乌克兰)

kif *is.* 印度大麻烟末

kifaf (阿) [kifa:f] 【旧】 *is.* 刚刚够的食物，勉强维持的食物

kifafines *is.* 刚刚够的食物，勉强维持的食物 ◇～ **etmek** 吃仅能够维持生命的一点点食物

kifaflanmak (*nsz, -le*) 吃不饱

kifayet (阿) [kifaiyet] *is.* ❶足够 ❷刚刚够 ◇～ **derecesi** 足够 (*-e*) ～ **etmek** ①足够 ②刚刚够：Kazandığım para benim sade hayatıma kifayet ediyor. 我挣的钱仅够我自己的生活。Bu kambiyo ile ancak bir haftalık masrafa kifayet edebilirdi. 这些外汇只够一个星期的花销。

kifayetli *s.* 足够的，充分的

kifayetsiz *s.* 不足的，不够的：～ bir bilgi 一条不完整的信息 Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel / kelimelerinse kifayetsiz olduğunu / Bu derde düşmeden önce 在经历这场痛苦之前 / 我不知道歌曲是如此地动人 / 言语是那样的无力。

kifayetsizlik, -ği *is.* 缺乏，不够格，不合适，不胜任

Kigali *öz.is.* 基加利(卢旺达)

kik (英) *is.* ❶赛艇，轻便快艇 ❷【俚】鼻子

kikirik Ⅰ *s.* 细高个的，瘦长个的：con ～ 【谑】对英国人或英国大兵的称呼 Ⅱ *is.* 【俗】花生

kikla [ki'kla] *is.* 〈动〉巴兰隆头鱼(*Labruz berggylta*)

kiklon (德) *is.* 气旋；旋风；狂风，飓风

kiklotron (希) *is.* 〈物〉回旋加速器

kil (波) *is.* 粘土，粘壤：demirli ～ 含铁粘土

kile (阿) *is.* 基莱(一种用于计量谷物的计量单位，约合 36.5 千克)：İstanbul ～si 伊斯坦布尔基莱 iki ～ buğday 两基莱麦子

kiler (波) *is.* ❶食品间，食品柜，贮藏室，仓库：Kileri kilitlemezdi, paraları meydanda dururdu. 贮藏室没锁，钱都露出来了。Aklıma geldi, kilerden bir teneke gaz çıkarttım. 我记起来了，是我让人从贮藏室拿了一罐煤气。❷【转】盛产谷物的国家或地区：Türkiye'nin buğday kileri Konya'dır. 科尼亚是土耳其的"小麦之乡"。

kilerci *is.* 【旧】皇宫和官宦人家负责食品贮备的人；管家：～ başı 大管家，总管 Aşçı ve kilercilerine, yiyecek içecek vermelerini buyurdu. 他下令厨师和管家送来了吃喝。

kilermeni (波) *is.* 【旧】制药业中用的红色粘土

kilim (波) *is.* 地毯，无绒毛地毯，基里姆地毯 ◇～ **kebeyi sermek** 布置，安置：Koca evi buldular ya, kilimi kebeyi sermişler, rahat edip duruyorlar. 他们找到了一所大房子，安置停当，舒舒服服地住了下来。Nefes almadan, kilimi kebeyi sermeden kış gelip bastırdı. 他们还没有喘口气，安置妥当，冬天就到了。

kilimci *is.* 织地毯的人，卖地毯的人 ◇～ **ile kör hacı** 所有人，任何人

kilimcilik, -ği *is.* ❶地毯制造业，地毯销售业 ❷地毯制造术

kilise (希) [kili'se] *is.* ❶教堂，基督教礼拜堂 ❷教派，教会：Ortodoks ～si 东正教会；政教 Anglikan ～si 英国国教，圣公会 katolik ～si 天主教会 Protestan ～si 新教教会，新教 ～nin otoritesi 教会当局 ❸教廷 ◇～ **direği gibi** 【谑】粗的(脖颈)：Kilise direği gibi ensesi var. 他的脖颈又粗又大。

kilit, -di (波) ❶锁，闩：～ dili 锁舌 Hırsıza kilit olmaz. 【成】再好的锁也是防君子不防小人。❷〈海〉锚链的钩环 ❸马的面部和唇上长的白斑 ❹【转】关键，重要：Yeni hükûmette üç

kilit bakanlığa eski diplomatları atamıştı. 他任命 3 名前外交官任新政府中 3 个关键性部长之职。◇～ **açmak** 开锁 (*-i*) ～ **altına almak** 藏起来，锁起来，收起来：Bunun için malını, yiyeceklerini, her şeyi kilit altına almaktan başka çaresi yoktu. 因此，她除了把吃的用的所有的东西都锁起来，没有其他的办法。～ **altında kalmak** 被藏起来，被锁起来，被收起来 (*-i*) ～ **altında tutmak** 藏起来，锁起来，收起来 ～ **gibi** (嘴)严，守口如瓶 ～ **gibi olmak** 相互依靠，相互关联 (*-i*) ～ **kürek altına almak** 藏起来，锁起来，收起来：O gün her tarafı kilit kürek altına aldı. 那一天每个地方都被他锁了起来。(*-e*) ～ **kürek olmak** 保护，看护，照顾：Evime kilit kürek ol diye onun sırtını okşar. 她抚摸着他的背说，“请保护我的家”。Ali, anahtarları, beline takmakta, konağa kilit kürek olmaktadır. 阿里一直把钥匙挂在腰里，看守着这所宅院。～ **mevkii** 【转】关键点，关键位置 ～ **noktası** 【转】关键点，关键位置：İktidar değiştikçe kilit noktalarına adamlarını getirecek. 随着政权的更替，将把一些人推到关键的位子上。(*-e*) ～ **takılmak** 上锁，锁门：Kapıya kilit takılmış. 门上了锁。～ **vurmak** ①上锁，锁门 ②关张，关闭 ～ **yeri** 【转】关键点，关键位置 ～**i küreği olmamak** 敞开，公开 ～**i taşı** 〈建〉冠石，拱顶石

kilitçi *is.* 锁匠

kilitlemek (*-i*) ❶锁上，上锁：Kapıyı kilitledi. 他锁上门。❷把某物或某人锁在某地：Bütün giyeceklerini dolaba kilitlemişler. 他们把所有衣物都锁在柜子里。Çocuğu bodruma kilitlemiş. 他把孩子锁在地下室里。❸夹住，钳住 ❹【转】紧握，紧紧抓住：Ali parmaklarıyla kadehini kilitledi. 阿里用指头紧紧抓住酒杯。❺【转】使取决于

kilitlenme *is.* kilitlenmek 的动名词：ABD başkanlık yarışında, iki partinin birbirine bu derece yakın oy alması ve sonucun Florida'daki oylara kilitlenmesi, seçimi, adaylar arasında siyasî bir yarışa dönüştürürken Amerikan halkında kuşku ve huzursuzluğa neden oldu. 在美国总统竞选中两党得票率如此接近以及最后结果要取决于佛州的选票，不仅使选举变成了一场两位候选人之间的一场政治竞争，而且在美国人民中间造成了不安和忧虑。

kilitlenmek (*nsz*) ❶ kilitlemek 的被动式：Kapılar kilitlendi, pencereler sımsık kapandı. 门锁好了，窗户紧紧地关好了。❷【转】因生理或精神等原因而不能动，麻木发僵：Çeneleri kilitlendi. 他目瞪口呆。

kilitletmek (*-e*, *-i*) kilitlemek 使动态

kilitli *s.* ❶带锁的，有锁的：～ bir barul 一只带锁的旅行箱 ❷上锁的，锁上的：Sanıyorum, kapı içerden kilitli, açılmıyor. 我觉得门是从里反锁的，打不开。❸紧合的，紧闭的：～ kapı 紧闭的门 dişleri ～ 牙关紧咬的 parmakları ～ 双拳紧握的 ◇～ **ağzı** 保守秘密(的人)，守口如瓶的(人)

kilitsiz *s.* ❶没锁的，无锁的 ❷未锁的，未上锁的 ◇～ **küreksiz** 不遮不掩的，敞开的：Kilitsiz küreksiz evi hizmetçiye bıraktı. 他把整个家不遮不掩地托付给仆人。

kiliz *is.* 芦苇，芦杆

kiliz balığı *is.* 〈动〉(欧洲淡水中所产鲤属鱼)丁鳜(*Tinca tinca*)

kilizman, kilizmen *is.* 芦苇，芦苇荡

kilk (波) *is.* 【俚】芦笔

killemek (*-i*) 用胶泥去污

killi *s.* 含有粘土物质的，含有粘壤的：～ toprak 粘壤 ～ şist 含粘土的页岩

killinit (英) *is.* (杂锂辉)块云母

kilo[1] [ki'lo] (法) 构词成分，与计量单位相连用，表示所用单位的千倍：kilometre 千米 kilogram 千克

kilo[2] *is.* ❶千克：iki ～ şeker 两千克糖 Bagaj kaç kilo geliyor? 行李有多少千克？❷体重：Kızlar kilolarına dikkat ederler. 姑娘们都很注意自己的身材。◇～ **almak** ①发胖，发福：Aşırı kilo almak kalbi yorar. 过于发福对心脏不好。Sorma, su içsem kilo alıyorum. 甭提了，我连喝水都长肉。②【俚】笑，开怀大笑 ～ **kaybetmek** 变瘦，体重减轻 ～ **vermek** 变瘦，体重减轻：Kısa sürede on, yirmi kilo birden vermek sağlığı tahlikeye atar. 短时间内体重

突然减三、四十斤有害健康。

kiloamper (法) *is.* 〈物〉千安，千安培

kilogram (法) *is.* 千克(kgr)：～ ağırlık 千克重；千克力

kilokuvvet *is.* 〈物〉千克重；千克力

kilogrammetre *is.* 〈物〉千克米(功的单位)

kilohertz (法) *is.* 〈物〉千赫，千赫兹

kilojul (法) *is.* 〈物〉千焦耳

kilokalori (法) *is.* 大卡，千卡

kiloluk *s.* ❶千克重的：iki ～ paket 两千克重的包裹 ❷一千克重的：～ çay 一千克茶叶

kilometre [kilome'tre] (法) *is.* 千米：～ levhası 里程牌 ～ taş 里程碑 On beş kilometre uzakta bir yerde, futbol maçı varmış, oraya gitti. 听说 15 千米远的地方有足球赛，他去那儿了。◇～ **açmak** 【俚】司机揩油：Hergün kilometre açarsan sepetlenmen yakındır. 你当司机每天都揩油的话，那离被开除就不远了。～ **doldurmak** 【俚】消遣，打发时光，虚度光阴：Ne yapalım, kilometre doldurmak için bu usulü bulduk. 我们做点儿什么？我们只不过是找这种方式消磨时间。

kilometrekare *is.* 平方千米

kilometreküp *is.* 立方千米

kilosikl (法) *is.* 〈物〉千周/秒，千赫

kiloton (法) *is.* 千吨；千吨级

kilovat (法) *is.* 千瓦：～ saat 千瓦时

kilovolt (法) *is.* 千伏，千伏特

kils (阿) 【旧】 *is.* 石灰石

kilüs (阿) *is.* 〈生〉乳糜

kim[1] *zm.* 谁？哪个人：Bunu kim söyledi? 这是谁说的？Benimle kim gelecek? 哪位随我来？Kimin oğlu olursa olsun. 管他是谁的儿子。◇～ **bilir** ①不确定，不可知，天知道：Yazar, kim bilir kaç yıl boyu doküman topladı. 天知道作者花了多少年收集文献。Kim bilir ne kadar çok beğenildi. 谁知道他是多么地受爱戴。O kadın kim bilir nerelerde otluyor. 谁知道那个女人到哪儿偷汉子去了。②可能 ～ … ～ 表明某人与某事物间的不相协调的关系，不相干，风马牛不相及：Sen kim acıma kim. 你是怎么一回事，怜悯又是怎么一回事。İnsanlık kim, O kim? 人道主义是怎么回事，他又是怎么回事。～ ～**e dum duma** 混乱状态；混乱之中：Evrak çantasını bırakmamış olsaydı, kim kime dum duma olacaktı. 要不是他把包扔了，情景将混乱不堪。Gece yarısı kim kime dum duma, köşk de eski yapı zaten, baca gibi alev alev bir anda dört yanı sarıvermiş. 半夜时分，在一片混乱中，实际上是座古堡的别墅突然四周为熊熊的烈火所包围。～ **olmak** 是谁，算老几：O kim oluyor, bana karışacak? 他算老几？还想管我的事。～ **vurduya gitmek** 被不明身份者杀害：Bir kaza kurşunu ile kim vurduya bile gidebilir. 他可能是被流弹打死的。Sinema çıkışında panik olmuş; adamın biri kim vurduya gitmiş. 电影院的出口出事了，有一个人不知道被什么人给打死了。～**e ne** 与任何人都没有关系，与人无关：Nereye giderse gider, kime ne? 他爱去哪就去哪，与谁都没有关系。～**i kimsesi olmamak** 无亲无故，孤苦无助：Bir köy öğretmeni varmış, kimi kimsesi yokmuş. 有一个农村教师，无亲无故，孤身一人。Kimi kimsesi olmadığına çok üzülüyormuş. 他现在伤心的是他只身一人，孤苦无助。～**in arabasına binerse onun düdüğünü çalmak** (或 **çağırmak**) 拍马屁，随声附和，阿谀奉承 ～**in arabasına binerse onun türküsünü çağırmak** 拍马屁，随声附和，阿谀奉承：Kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırır. 拿了人家的手短，吃了人家的嘴短。～**in arabasına binerse onun türküsünü söylemek** 拍马屁，随声附和，阿谀奉承：Çıkarı için kimin arabasına binerse onun türküsünü söylerdi. 阿谀奉承只为财。～**in nesi** 某人的亲信

kim[2] *bağ* 【旧】作用相当于 ki

kimesne *is.* 【旧】任何人，谁：Türk diline kimesne bakmaz idi. 谁也不懂土耳其语。Var idi bir kimesne adı Şeddat. 有一个别名叫谢达特的人。

kimi *s. ve is.* 部分，一些，有些 ◇～ **…, ～** (**de**) 有些…，有些…：Kimi çalışır, kimi de yan gelir oturur. 有些人在干活，有些人则袖手旁观。Kimi gelir, kimi gelmez. 有些人来了，有些人没来。Bu evlerin kimisi küçük, kimisi büyük. 这些住宅有的大，有的小。**～ vakit** 有时 **～ zaman** 有时 ◆**Kimi davuluna, kimi kasnağına.** 我说东，他说西。**Kimi köprü bulamaz geçmeye, kimi su bulamaz içmeye.** 有人东西多得发愁无法处理，有人东西紧缺发愁无处寻找。**Kimi ne hay hay, kimi ne vay vay.** 有人哈哈笑，有人哇哇哭；几家欢乐几家愁。**Kimi yağlandı, kimi dağlandı.** 凡事皆有两重性，有人欢喜有人愁。**Kiminin parası** (或 **devesi**)**, kiminin duası.** 有钱的帮个钱场，没钱的帮个人场。

kimisi *zf.* 一些地，部分地

kimlik, -ği *is.* ❶身份，来历；特性，本性：～i bilinmeyen bir kadın 一位身份不名的妇女 ～i belirlenemeyen bir uçak 一架来历不明的飞机 ❷身份证，证件：～ belgesi 身份证 ～ kâğıdı 身份证 Kimlik kartınızı görebilir miyim? 我能看看您的身份证吗？

kimono [kimo'no] *is.* ❶和服 ❷宽袖晨衣

kimse *is.* ❶某人：Burada mutlaka bir kimse oturuyordu. 那时这里总是坐着一个人。❷任何人：Bu evde kimse oturmuyor. 这套住宅无人居住。Bugün kimse gelmedi. 今天谁也没来。◇ **～den bir lokma beklememek** 不愿受人恩惠，不欠人情，不求人：Böyle çalışırsamız, boynumuzu eğmeden, kimseden bir lokma beklemeden alnımızın terini yer, başımız dik gezerik. 如果我们这么干，我们就可以自食其力，挺起胸来做人，用不着低三下四去求人。**～nin burnu kanamamak** 不伤害任何人 **～nin kedisine pist** (或 **tavuğuna kış**) **dememek** 不得罪任何人：Benim düşmanım yoktur; Bu güne dek kimsenin tavuğuna kış demedim. 我没有敌人，迄今为止我没有得罪过任何人。**～ye eyvallah** (或 **minnet**) **etmemek** 不愿受人恩惠，不欠人情，不求人 ◆**Kimse kendi memleketinde peygamber olmaz.** 本地的和尚无人理，远来的和尚会念经。**Kimse yoğurdum ekşi demez.** 卖瓜的不说瓜苦。**Kimseden kimseye hayır gelmez** (或 **yok**)**.** 求人不如求己。

kimsecik, -ği [ki'msecik] *is.* (用于否定句中)任何人，谁：Saat ona doğru vardığım zaman kimsecik yoktu. 我10点整赶到时，那里没有任何人。Kimseciklere söylemediğim bir sırrı içime gömdüm. 我把一个没有告诉任何人的秘密埋在心底。

kimsecikler *is.* (用于否定句中)任何人，谁

kimsesiz *s. ve is.* ❶无亲无故的，无依无靠的(人)：～ bir çocuk 孤儿 ❷无助的，没有帮手的：～ bir ev hanımı 没有任何帮手的家庭妇女 ❸没有任何人的，没有人烟的，无主的，空的：～ toprak 没有人烟的土地 ～ bir sokak 一条空旷的大街 ◇**～ kalmak** 孤苦伶仃，无依无靠：Kaza sonucu kimsesiz kalan çocuğun dramı herkesi üzdü. 一场事故使这孩子成了孤儿，他的悲剧使大家为之动容。Zavallı kocası da ölünce büstütün kimsesiz kaldı. 可怜的丈夫一死，她就变得无依无靠。

kimsesizlik, -ği *is.* ❶无亲无故，无依无靠，孤单，孤苦伶仃：Kimsesizlik çok güç. 无亲无故是非常困难的。Yalnızlığımı, kimsesizliğimi ve yabancılığımı o günkü kadar şiddetli hissettiğim olmamıştır. 直到那个日子，我还没有强烈地感受到孤独、无依无靠和人地生疏。❷无帮手，无助

kimüs [ki'müs] (拉) *is.* 〈生〉食糜

kimya [kimya:] *is.* ❶化学：～ elementleri 化学元素 ～ harbi 化学战 ～ tedavisi 化学治疗 analitik ～ 分析化学 biyolojik ～ 生物化学 moleküler ～ 分子化学 organik ～ 有机化学 petrol ～sı 石化 ❷【转】有价值的稀有事物：Bu kimya değil ya, olmasa da olur. 这还不珍贵，那就没有什么可珍贵的了。Emniyetlerini kazanmak için bu esrar bir kimya gibi gizli kalmalıdır. 为确保安全，应将大麻当贵重物藏起来。◇**～ olmak** 没有，不存在，找不到

kimyaca *is.* 以化学方式，从化学方面看

kimyacı *is.* 化学家，化学师

kimyacılık, -ğı *is.* 化学家，化学师的身份，从事化学工作的职业

kimya doğrulumu *is.* 〈生〉向化性，向药性

kimyager [kimya:ger] (阿-波) *is.* 化学家，化学师

kimyagerlik, -ği *is.* 化学家，化学师的身份，从事化学工作的职业

kimya göçümü *is.* 〈生〉趋化性，趋药性

kimyasal [kimya:sal] *s.* 化学的，化学用的，用化学方法获得的：～ aktivite 化学作用 ～ analiz 化学分析 ～ aşınma 化学腐蚀 ～ bağ 化学链 ～ birleşim 化合 ～ çözümleme 化学分析 ～ enerji 化学能 ～ etkinlik 化学作用 ～ gazışı 化学发光，冷发光 ～ maddeler 化学物质 ～ reaksiyon 化学反应 foto ～ 光化学的

kimya yönelim *is.* 〈生〉向化性，向药性

kimyevî [kimyevi:] (阿) *s.* 化学的，化学用的，用化学方法获得的：～ maddeler 化学制品

kimyon (阿) *is.* ❶〈植〉枯茗；欧莳萝(*Cuminum Cyminum*) ❷枯茗的果实

kimyonî [kimyo:ni:] (阿) *is.* 浅橄榄色，灰绿色

kimyonlu *s.* 含有枯茗的，带枯茗的：～ köfte 有枯茗的肉丸子

kin[1] [ki:n] (波) *is.* 憎恶，憎恨；敌意：Kinden vazgeç, insanları sevmeyi öğren. 你要学会爱他人，放弃敌意。◇～ **bağlamak** 憎恨，憎恶，仇视：İstanbul'dan ayrılmana o sebep oldu, diye gizli gizli ona kızacak, kin bağlayacaktım. 由于他使得你离开伊斯坦布尔，我暗暗生他的气，恨他。～ **beslemek** 心怀敌意，憎恨，怀恨在心：Sözlerinizden Ali'ye kaşı kin beslemediğinizi anlıyorum. 从您的言辞中我看出您不恨阿里。～ **duymak** 憎恨，怀有敌意：Herkes ancak bir iki düşman için kin duyar. 每个人只对一两个敌人心怀憎恶。～ **geçmek** 不记仇：Gün geçer, kin geçmez.【成】太阳有下山之时，仇恨无忘怀之日；深仇大恨，终生不忘。～ **gütmek** 怀恨在心 ～ **naklamak** 记仇 ～ **tutmak** 心怀敌意，憎恨，怀恨在心，记仇：～ tutmaz 不记仇的，宽容的 Biz kimseye kin tutmayız. 我们要宽容所有的人。

kin[2] (日) *is.* 日本的一种重量单位，约 601 克

kinaye [kina:ye] (阿) Ⅰ *is.* ❶暗示：Babam bu kinayeyi anlardı sanırım, fakat anlamamazlıktan gelirdi. 我以为我爸爸会理解这句暗示，但他却没听懂。O kinayelerle geçen günkü hatayı anlatmak istiyor. 他想用暗示的方式来讲述昨天的错误。❷讥讽，影射：Bu kinaye bana mı? 这是在讥讽我吗？Ⅱ *ed.* 【旧】小品词，虚词 ◇～ **atmak** 说刻薄话 ～ **yoluyla söylemek** 暗示

kinayeli *s.* ❶暗指的，引喻的 ❷刻薄的：～ söz 刻薄话 ◇～ ～ 暗示地，影射：Katilin ben olduğumu kinayeli kinayeli sözledi. 他影射我是凶手。～ **konuşmak** 讥讽，影射

kinci *s.* 复仇的，报仇的，报复的

kincilik, -ği *is.* 报仇，复仇，报复：Bu kincilikten vazgeç. 你要放弃这种复仇。

kindar [kinda:r] (波) *s.* 复仇的，报仇的，报复的：sert, sivri, ～ bir bakış 一种严厉、尖刻且带有敌意的眼光

kinematik, -ği (法) *is.* 运动学：～ geometri 运动几何学

kineskop (法) *is.* 显像管

kinestezi (法) *is.* 〈物〉运动觉，本体觉

kinetik (法) Ⅰ *s.* 〈物〉动力(学)的；运动的 Ⅱ *is.* ❶动力学(用作单数)：～ enerji 动能 ❷〈化〉反应动力学

kinik, -ği (法) Ⅰ *s.* 犬儒学派的，玩世不恭的：～ düşünce 犬儒学派思想 Ⅱ *is.* 犬儒学派，玩世不恭者

kinin (法) *is.* ❶(化)金鸡纳碱，奎宁 ❷【俚】旱烟：Bir kinin toka et be abi! 大哥，给来点儿旱烟抽抽！◇～ **gibi** 非常苦，很苦

kininli *s.* 含有金鸡纳碱的，含有奎宁的：Sana bir kadeh de kininli konyak vereyim. 让我给你一杯含奎宁的白兰地。

kiniş (法) *is.* (木板等的)榫头，槽口，槽舌，半槽边，企口缝

kinizm (法) *is.* ❶〈哲〉犬儒主义，犬儒哲学 ❷愤世嫉俗，玩世不恭

kinlenmek (*nsz*) 怀有敌意，憎恨，仇恨，想报仇

kinli *s.* 复仇的，报仇的，报复的

kino *is.* 桉树胶

kinsiz *s.* 无仇的，无恨的

Kingston *öz.is.* 金斯敦(牙买加)

Kinstown *öz.is.* 金斯敦(牙买加)

Kinşasa *öz.is.* 金沙萨(刚果)

kiosk (法) *is.* 售货亭：Koşedeki kioskta gazete satılıyor. 角落上的售货亭卖报纸。

kip, -ği Ⅰ *is.* ❶【旧】状态，情绪：Bu maddenin biçimi bir kiptir, ağırlığı ise sanlarından biridir. 这种物质的形状是一种状态，重量则是一种属性。❸〈语〉语气：dilek ～leri 虚拟式 emir ～i 命令式 gereklik ～i 必需式 Ⅱ *s.* 【俗】合适的，适宜的，相符的 ◇～ **gelmek** 相符，相吻合

kipe (德) *is.* 〈体〉屈伸上

kipkirli [ki'pkirli] *s.* 非常脏的，十分脏的：Tertemiz yerlere kipkirli potinlerle dalar. 他总是穿着非常脏的袜子闯到十分干净的地方。

kiplik, -ği *is.* 〈哲〉形式，方式，样式："Ruhun ölümsüz olması ihtimali vardır" önermesinin kipliğ belkilidir. "精神可能是不灭的"也许就是一种假设形式。

kir[1] *is.* ❶脏，污物，污垢：çamaşır ～i 衣物上的污物 gömleği ～i 衬衫上的污垢 vücut ～i 身体上的污垢 Yanaklarında yer yer kirle karışmış göz yaşı var. 他满脸是掺杂着污垢的眼泪。❷【转】耻辱，污点 ◇～ **çıkarmak** 除垢：Hamamda kese ile oğarak kir çıkarırlar. 他们在澡堂里用浴巾搓泥。(*-i*) ～ **götürmek** (或 **kaldırmak**) ①耐脏，不显脏：Açık renkler kir götürmez. 浅颜色不耐脏。②肮脏，变得非常脏：Evi kir götürüyor. 家里变得很脏。Ortalığı süpürsün, her tarafı kir götürüyor. 你去把周围打扫打扫，到处都脏得不象样子了。～ **pas** 脏，污物，污垢 ～ **tutmak** 易脏，不耐脏 **～i kabarmak** 污垢变软，污垢变得易清除 **～ini pasını gidermek** 清除污垢

kir[2] *is.* 雄性性器官

kira [kira:] (阿) *is.* ❶出租，租赁：～ arabası 出租车 ～ ile bir makine almak 租一台机器 ～ sözleşmesi 租赁合同 ❷租金，租费：ev ～sı 房租 Bu apartmanın kirası çok yüksek. 这间寓所的租金很贵。◇～ **almak** 收租：Ev sahibi kira almaya gelecek. 房东将要来收房租。～ **vermek** 交租，付租金：Kiracı kirayı verdi. 房客已交了房租。Kim olursanız olun, yirmi bin lira kira veremezsiniz. 不论你是谁，都不能给两万里拉的租钱。**～da olmak** (或 **oturmak**) ①出租，租赁 ②住在租借地：Biz kudüs'te kirada oturuyoruz. 我们现在在耶路撒冷租房子住。(*-i*) **～ya vermek** 出租，出借：İki evinden birini, bir yıl, kiraya vermiş. 他已经将他两间房子中的一间出租一年。Buradaki evimi de kiraya vermiştim. 我已出租了我在此处的住宅。

kiracı *is.* 租赁人，租户，承租人，房客：～nın kiralaması 转租 Biz bu evde kiracıyız. 我们是这所房子的房客。Üst kattaki kiracılarla konuşuyoruz. 我们同楼上的房客很谈得来。

kiracılık, -ğı *is.* 承租人身份，承租人资格

kiralamak ❶ (*-i*, *-e*) 出租，租赁：Evi ona kiraladım. 我把房子租给了他。Binayı tanıdıklarına kiraladılar. 他们把大楼租给了他的熟人。❷ (*-i*, *-den*) 租得，租来，租下：Evi ondan kiraladım. 我从他那里租了房子。Oturduğumuz evin alt katını bir terzi kiralamıştı. 一位裁缝租了我们所住的寓所的底层。O binayı arkadaşım kiraladı, taşındı. 我朋友租了那栋楼搬了进去。

kiralanmak (*nsz*) kiralamak 的被动态：Bina dün kiralandı. 大楼昨天被出租。

kiralayan *s.* 出租的，租赁的

kiralı *s.* 已出租的，被出租的：iki bin dolar ～ yer 租金为两千美元的地方

kiralık *s.* 出租的，用于租赁的：～ kasa 银行里用于出租的保险柜 ～ katil 雇佣杀手 ～ kız

(或 kadın) 妓女 Bahçenin demir kapısında büyük bir "kiralıktır." levhası asılıyor. 花园的铁门上挂着一块大的告示牌，上写"出租"字样。Kiralık birçok yer var ama pahalı. 用于出租的地方很多，但很贵。

kiraz (希) *is.* 〈植〉樱桃，樱桃树(*Cerasus avium*)：～ ağacı 樱桃树 ～ ağızlık (或 çubuk) 樱桃木烟斗 Tabaktan ikiser kiraz daha alıyoruz. 我们每人又从托盘里拿了两个樱桃。◇～ **ayı** 5 月 ～ **dudak** 樱桃小口 ～ **gibi** 通红的，深红的 **～ın çöpü armudun sapı var demek** 【俗】鸡蛋里挑骨头

kiraz elması *is.* 一种小而红的硬苹果

kirazlık, -ğı *is.* 樱桃树林，樱桃园

kirde *is.* 【俚】玉米饼

kirdeci *is.* 制作或出售玉米饼的人

kirebolu (希) *is.* 蜂蜡

kireç, -ci (波) *is.* 石灰石，石灰；氧化钙：～ kuyusu 石灰池，石灰坑 ～ suyu 石灰浆 sönmemiş ～ 生石灰 sömüş ～ 熟石灰 yağlı ～ 肥石灰 tarım ～ 农用石灰 ～ fırını (或 ocağı) 石灰窑 ◇～ **badanalı** 用白灰粉刷过的：Duvarlar kireç badanalı idi. 这几堵墙原本刷的是白灰。～ **gibi olmak** 表面没有任何颜色，变得煞白：Genç kadının yüzü kireç gibi ağarmıştı. 年轻妇女的脸变得煞白。～ **kesilmek** 表面没有任何颜色，变得煞白：Gözünden yaşlar döktü, seller aktı, birdenbire bet beniz kireç kesildi, kucağıma düştü. 她泪流满面，脸色煞白，倒在我的怀中。～ **söndürmek** 发石灰

kireççi *is.* 烧石灰的人，卖石灰的人

kireççil *s.* 〈植〉喜钙生的，钙生的：Yonca kireççil bitkilerdendir. 苜蓿是喜钙生的植物。

kireç kaymağı *is.* 〈化〉石灰乳

kireçlemek (*-i*) ❶撒入石灰；用石灰处理：Derileri kireçlemiştir. 他对皮革进行了石灰处理。❷用石灰粉刷：bir ağacı ～ 用石灰浆刷树干 Bahçe duvarlarını daha yeni kireçlemiştir. 他重新粉刷了花园的围墙。

kireçlenme *is.* kireçlenmek 的被动态：Kireçlenme kemikleşmenin bir evresidir. 钙化作用是骨化的一个阶段。

kireçlenmek (*nsz*) ❶ kireçlemek 的被动态：Pantolonunuz kireçlenmiş. 您的裤子沾上了石灰。❷〈解〉钙化作用

kireçleşmek (*nsz*) 钙化

kireçli *s.* ❶石灰质的，钙质的：～ su 含钙水 ～ toprak 钙质土壤 Bir söylenişe göre, arazi tamamıyla kireçli olduğu için ağaçlar serpilme gücünden mahrum kalıyor. 据说，这片土地完全为石灰质土壤，树木不能生长。❷涂上石灰的，沾上石灰的：～ duvarlar 刷了石灰的墙壁

kireçlik, -ği Ⅰ *is.* 放石灰的地方 Ⅱ *s.* 多石灰的，多钙质的：～ alan 多石灰的地方

kireçsilemek 〈化〉❶烧制石灰，锻烧石灰 ❷锻烧；焙烧

kireçsiz *s.* ❶不含钙的水，不含石灰质的；少钙质的：～ bitek torak 不含石灰质的肥沃土壤 ❷碳微料含量低，硬度小的(水)

kireçsizlendirici *s.* 〈医〉使脱钙的，使除钙的：～ rejim 除钙机制

kireçsizlenme *is.* 〈地〉除去钙质，脱去石灰质

kireçsizleştirmek (*-i*) 脱除钙质，脱除石灰质

kireç sütü *is.* 用于粉刷的石灰浆

kireç taşı *is.* 〈地〉石灰石，石灰岩

kireçyeren *s.* 〈植〉嫌钙的，避钙的

kiremit, -di [keramidos] (希) *is.* 瓦，房瓦，铺瓦：～ ocağı 瓦窑 saçak ～i 〈建〉檐瓦 Çatıyı kiremitle kaplattık. 我让人给屋顶上了瓦。◇～ **aktarmak** ①翻修房瓦：Geçen gün kiremitleri

aktarmak için dama çıkmıştı. 前天他上房顶翻修屋瓦。②【俚】性交，交媾 ～ **kebabı** 瓦片烤肉 ～ **tozu** (建筑业)灰浆，泥浆，砂浆，灰泥

kiremitçi *is.* 制作房瓦的人，卖买房瓦的人，铺房瓦的人

kiremitçilik, -ği *is.* 制作、卖买或铺瓦人的身份(职业)

kiremithane *is.* 制瓦厂；砖瓦铺

kiremitli *s.* 铺了房瓦的

kiremit rengi Ⅰ *is.* 瓦红色，房瓦色 Ⅱ *s.* (近于咖啡色的)深红色的，房瓦色的：～ halı 房瓦色的地毯

Kiribati *öz.is.* 基里巴斯(大洋州)

kiriş *is.* ❶乐器上的弦；弓箭的弦 ❷〈建〉托梁，小梁 ❸〈数〉弧上两点间的连线，弧的弦 ❹〈解〉腱 ◇ (*-e*) ～ **olmak** 【俚】不离某人身边地使人不快，困扰 ～**i almak** (或 **kırmak**) ①(关系)破裂，断绝关系 ②辞职 ③【俚】溜走，离开，逃离：Şimdi derhal giyineceksiniz ve kirişi kıracaksınız. 你们现在马上穿上衣服离开这里！Dikkat et, para vermeden kirişi kıran olur, böyle açık gözlülüğe meydan verme. 当心！他不给钱就想走，不能让这个自作聪明的家伙得逞。

kirişçi *is.* ❶制弦的人，出售弦的人 ❷【旧】刽子手

kirişhane *is.* 制托梁的作坊，制托梁的工厂

kirişleme Ⅰ *is.* ❶ kirişlemek 的动名词 ❷〈建〉在木地板上以约 50 厘米的间距铺托梁 Ⅱ *zf.* 交叉地，交错地：tahtayı ～ çakmak 交叉着钉板

kirişlemek (*-i*) ❶拉弓，挽弓：Yayını kirişledi. 他拉开他的弓。❷铺设托梁，架托梁

kirişli *s.* ❶有托梁的，有隔栅的 ❷腱的，腱状的，腱质的：～ doku 腱组织

kirişlik *s.* 可用作托梁的，可用作隔栅的：～ kereste 可用作托梁的木头

kirizma, kirizme [kiri'zma] (希) *is.* 掘进，挖掘：～ pulluğu 〈农〉深耕犁，反铲挖土机 ◇ ～ **etmek** 翻土，耕地 ～ **yapmak** 翻土，耕地

kirizmalamak (*-i*) 翻土，耕地

kirkit *is.* 【俚】〈纺〉精梳

kirlenme *is.* kirlenme 的动名词：hava ～si 空气污染 Çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir. 保持环境卫生、防止环境污染是国家和公民的义务。

kirlenmek (*nsz*) ❶变脏，被污染：Çamaşırları kirlendi. 他的衣服脏了。Mendil kirlendi. 手绢被弄脏了。Üstünü başını biraz korusaydın bu kadar kirlenmezdi. 你如果爱惜点你的衣服，也不会弄得这么脏。❷【转】(名誉)被玷污，(声誉)受损：O meseleden kirlenmiştir. 他的声誉因那个问题而受影响。❸(妇女)行经，来月经 ❹失去贞操，失去贞洁

kirletmek (*-i*) ❶使脏，弄脏，使受到污染：Çocuk üstünü kirletti. 孩子把身上弄脏了。Ter yakamı kirletti. 汗水弄脏了我的衣领。❷大小便：Çocuk altını kirletmiş. 小孩拉了一裤子。❸【转】(名誉、声誉)受到玷污，使受到损害：Böyle bir şüphe insan kirletir. 这样的一种怀疑使人的名誉受到损害。❹使失去贞洁(贞操)

kirli Ⅰ *s.* ❶脏的，被玷污的，被污染的：～ havlu 脏毛巾 ～ su 污水，脏水 ～ yün 从羊身上剪下未经清洗的毛 Sedef bir kopça, kirli ve incecik boynunu sıkmıştı. 一副贝壳领钩钩在他又脏又细的脖子上。❷(妇女)行经的，来月经的 ❸【转】肮脏的，不体面的，不值得尊敬的：Yolunu şaşırmış bir sürü kirli işlerden kirli paralar kazanmış. 一群迷失了本性的人做肮脏的事，挣肮脏的钱。Ⅱ *is.* 需要洗的脏衣物：～ sepeti 盛脏衣服的篮子 Bugün kirlileri yıkayacak. 今天他要洗衣服。◇(*-in*) ～ **çamaşırları** 老底，不为人知的丑事 (*-in*) ～ **çamaşırlarını ortaya dökmek** (或 **sermek**) 揭某人的老底：Araları açılınca eski arkadaşının kirli çamaşırlarını ortaya döktü. 他们闹翻了，他把老朋友的老底全都揭了出来。～ **çıkı(n)** 【俗】表面穷酸实际上富有而又吝啬的人 ～ **kokoş** 邋塌的孩子 ～ **kukla** 不体面的女子 ～ **sarı** 深而暗的黄色：Annesini asıl korkutan şey, kızının gittikçe çehresindeki

kirli sarı rengin artmasıydı. 使母亲真正担心的，是她的女儿的脸色越来越蜡黄。**～ye atmak** 收拾要洗的脏衣服

kirli hanım peyniri *is.* 一种松软的奶酪

kirli kan *is.* 〈解〉静脉血

kirlilik, -ği *is.* 脏，污物，污垢；污染程度：Şu bardağın kirliğine bakınız. 您看那杯子上的污垢。Çevre kirliği giderek artıyor. 环境污染越来越严重。Kışın, Ankara'da hava kirliliği artıyor. 冬天，安卡拉的空气更加污浊。

kirioş, kirioz *s.* 【俚】脏的，被污染的，被玷污的

kirmen *is.* 【俗】木制绽子，木制纺锤

kirpi *is.* 〈动〉猬，刺猬(*Erinaceus europaeus*)：Kirpi, böcekleri, yumuşakçaları, sürüngenleri yediği için yararlı bir hayvandır. 刺猬吃昆虫、软体动物和爬行动物，所以是益兽。◇～ **saçak** 〈建〉锯齿檐

kirpigiller *ç.is.* 〈动〉刺猬属

kirpik, -ği *is.* ❶睫毛，眼睫毛：takma ～ 假睫毛 yaşlarla dolu uzun ～ler 充满泪水的长长的眼睫毛 ❷〈动、植〉毫毛，纤毛 ◇～ **çatmak** 闭上眼睛，睡觉 **～i ～ine değmemek** 没合眼，没睡 **～i kurumamak** 不停地哭 **～le harman sürmek** 试图做不可能实现的事

kirpikli *s.* 有睫先的，有毫毛的，有汗毛的：～ kanat 长着绒毛的翅膀 ～ zar 带纤毛的膜 ～ ayak 长着绒毛的脚

kirpikliler *ç.is.* 〈动〉纤毛(虫)纲

kirpiksi *s.* 睫的，睫状体的；纤毛的：～ cisim 〈解〉睫状体 ～ kas 〈解〉睫毛肌

kirtil *is.* 捕捞贝类的篓子

kirve *is.* 【俚】❶抓着行割礼的孩子的手和胳膊，对孩子有近似于父亲的权力的人 ❷(泛指)男人间的亲密朋友

kirvelik, -ği *is.* kirve 的身份(地位)

kisbî [kisbi:] (阿) *s.* 【旧】非天生的，后天的，后来得到的

kispet (阿) *is.* 〈体〉油跤角斗士穿的从腰部到小腿肚的细腿皮裤 ◇～ **çıkarılması** 比赛中细腿皮裤被对手脱下或撕开(属角斗士最大的耻辱)

kist (波) *is.* ❶〈医〉囊肿 ❷〈动〉胞，囊，包囊 ❸〈植〉孢囊

kisve (阿) *is.* ❶服装，衣着，衣服；制服：～sini kendi dikmek (ilmek) 自己的事自己做 asker ～si 军服 hâkim ～si 法官服 ❷到麦加的朝圣者身着的白色的外罩 ❸外表，形象

kişi *is.* ❶人，个人：Sizi iki kişi aradi. 有两个人找过您。Bu yemek üç kişiye yetmez. 这些食物不够 3 个人吃的。Beş kişi geldi, üç kişi gidiyor. 来了 5 个人，走了 3 个。❷【俗】配偶，丈夫 ❸【旧】男子 ❹〈文〉(戏剧、小说、故事等文学作品中的)人物 ❺〈语〉人称：～ eki 人称词缀 ～ zamiri 人称代词 ◇～ **oğlu** 正人君子：Ona güvenirim, inanırım; kişi oğludur. 我相信他，他是一个正人君子。**～ye özel** 私人的(信函包裹等邮件) ◆**Kişi arkadaşından bellidir.** 观其友，知其人。**Kişi ektiğini biçer.** 种瓜得瓜，种豆得豆；善有善报，恶有恶报。**Kişi haddini bilmeli de kendine yakışacak sevdalara düşmeli.** 人贵有自知之明。**Kişi ne yaparsa kendine yapar.** 善有善报，恶有恶报。**Kişi refikinden azar.** 跟着啥人学啥人，跟着巫婆跳大神；近朱者赤，近墨者黑。**Kişiyi vezir eden de karısıdır, rezil eden de.** 妻贤家道兴，妻妒坏门庭。

kişicilik, -ği *is.* 个人人格至上论，个人人格不可侵犯论

kişilerarası *s.* 人之间的，人际的：～ ilişki 人际关系 ～ psikoloji 人际心理学

kişileşmek (*nsz*) 形成个性

kişileştirme *is.* ❶〈文〉人格化，寓言化 ❷〈心〉个性化，个体化

kişilik, -ği Ⅰ *is.* ❶个性，人格，品格：Herkes, kişiliğine bağlı dokunulmaz, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. 每个人在个性上都拥有不可侵犯、不可剥夺的基本权利和自由。❷人性 ❸【俗】在节日等重要日子里穿的新衣服，盛装 Ⅱ *s.* ❶为…人准备的，够…人使

用的：bir ～ yemek 够一个人吃的饭菜 iki ～ yer 两个人的位置 dört yüz ～ bar 能接待400人的酒吧 ❷由…人组成的：Biz, kadın, kız ve çocuk, on altı kişilik bir kafile olduk. 我们一行由16人组成，有妇女、姑娘和孩子。◇～ **kazanmak** 形成个性

kişilik dışı *s.* 不具人格的，与人无关的

kişilikçilik, -ği *is.* 个人人格至上论，个人人格不可侵犯论

kişilikli *s.* 具有个性的，具有人性的；仁慈的，有同情心的；人道的，有人情味的，有高尚品质的

kişiliksiz *s.* 没有个性的，不具人格的；无人情的，不通人情的；(冷酷)无情的：～ bir insan 一个没有个性的人

kişi oğlu *is.* ❶人，人类：Öyledir kişi oğlu. Kendisi için ille bir takım ayrıcalıklar ister. 他是那样一个人，总得为自己要求些特权。❷出身高贵的人，贵族

kişisel *s.* 个人的，私自的：～ belge 个人文件 ～ dava 自诉案 ◇～ **kin gütmek** 泄私愤 ～ **saldırılarda bulunmak** 进行个人攻击

kişizade [kişiza:de] (波-土) *s.* 贵族的，显贵的：Bunlar gayet zengin, pek terbiyeli, çok kişizade insanlar. 这是些极其富有、很有教养、出身高贵的人。

kişizadelik, -ği (波-土) *s.* 贵族气质；显贵，高贵

kişmiş (波) *is.* 一种小的无核黑葡萄

kişneme *is.* ❶ kişnemek 的动名词：Canlandı o meşhur ova at kişnemesiyle. 随着马的嘶鸣，那个著名的平原活起来了。❷嘶鸣声

kişnemek (*nsz*) (马)嘶，(马)叫：Sizin atınız pek sık kişniyor. 您的马老是叫唤。Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı. 枣红马咴咴嘶鸣，皮鞭劈里啪啦响。

kişneyiş *is.* kişnemek 的动名词

kişniş (波) *is.* 〈植〉❶芫荽，香菜 ❷芫荽的种子或果实(*Coriandrum Sativum*)

kişniş şekeri *is.* 内包一粒芫荽果的小糖果

kişt *is.* ❶庄稼 ❷播种的土地 ◇～ **etmek** 播种，撒种

kitabe [kita:be] (阿) *is.* 【旧】铭刻，雕刻：～i sengi mezar 墓志铭

kitabeli *s.* 雕花的：～ saçak 〈建〉雕花檐

kitâben [kita:ben] (阿) *zf.* 【旧】书面地

kitabet [kita:bet] (阿) *is.* 【旧】秘书差事 ❷秘书办公室 ❸训练学生写作的课程 ◇～ **dili** 书面语言

kitabî [kita:bi] (阿) *s.* 【旧】❶书籍的，书上的：～ bilgi 书本知识 Söylediği fikir kitabîdir. 他讲的观点都是有出处的。❷书呆子气的，只有书本知识的 ❸按语法规则作的(表述)，咬文嚼字的 ◇～ **konuşmak** 说些书生气的话

kitabiyat *is.* 文献学，目录学

kitabiye (阿) *is.* 〈植〉韧皮部

kitakse *is.* 看，观察：Moruğun dızgalına kitakse! 你看那老头的胡子！◇(*-e*) ～ **etmek** 看，观察

kitap, -bı (阿) *is.* 【旧】❶书，书籍：～ deposu 书库 hesap ～ı 帐薄 tarih ～ı 历书 şiir ～ı 诗书 hukuk ～ı 法律书籍 tıp ～ı 医书 edebiyat ～ı 文学书籍 ❷圣书，收录了真主通过其信徒向人们传达的启示的著作 ◇～ **açacağı** 打开文稿用的支架 ～ **açmamış olmak** 没读过书，文盲 ～ **basmak** 印书 ～ **damgası** 藏书票 ～ **desteği** 阅书架 ～ **ehli** 信奉四部圣书的一部的人 ～ **gibi** 【俚】窈窕淑女，绝代佳人 ～ **işareti** 书签带 ～ **kurdu** ①蛀书虫 ②极爱读书的人 ～ **okumak** 读书，看书 ～ **okur gibi konuşmak** 伶牙利齿，滔滔不绝 ～ **yazmak** 著书 ～**a el basmak** ①手按在圣书上起誓 ②发誓：Kitaba el basarım senden başka yârim yok. 我发誓，我只爱你一个。～(**ın**)**a uydurmak** 使用诡计使不合法事物合法化 ～**a uygun** 合法的 ～**ı hak** 古兰经 ～**ı hâkim** 古兰经 ～**ı kapamak** 对任何问题都失去兴趣，闭塞视听 ～**ta yeri olmak** 宗教和法律书籍中提到过，

出处在宗教和法律书籍里

kitap biti *is.* 〈动〉书虱(*Liposcelis divinatorius*)

kitapçı *is.* 书商，书贩：～ dükkânı 书店

kitapçıl *s.* 爱书的：～ adam 爱书的人

kitapçılık, -ğı *is.* 书籍出版业，售书业：～ şirketi 出版公司，图书销售公司

kitap evi *is.* 书店，书摊

kitaphane *is.* ❶书店，书摊 ❷(庙宇寺院教堂清真寺的)藏经阁，藏经楼

kitaplaştırmak (*-i*) 使成为图书，作为图书发行

kitaplık, -ğı Ⅰ *is.* ❶书架，书柜 ❷图书室，图书馆：～ görevlisi 图书馆管理员 seminer ～ı 神学院图书馆 ❸书房：Kızını doktorun muayene odasına açılan kitapkığa gönderdi. 她让女儿去与医生诊室相通的书房里。Ⅱ *s.* ❶可用来制作书的：Bu kitaplık kâgıt değil. 这不是印书用的纸张。❷有…本书厚的，可以装订成书的：iki ～ yazı 有两本书厚的文章 ❸有…本书的：otuz bin ～ kütüphane 有 3 万册藏书的图书馆

kitaplık bilimi *is.* 图书馆学

kitaplık bilimci *is.* 图书馆学专家

kitaplık sarayı *is.* 公共图书馆

kitapsever *is.* 书籍爱好者，藏书家

kitapseverlik, -ği *is.* 爱书，藏书

kitapsız *s.* ❶没有书的，不拥有书的：～ ev 没有藏书的家庭 ❷【转】不信奉圣书中任何一部的人，无信仰者 ❸专制的，残暴的

kitara [kita'ra] (西) *is.* 吉他

kitaracı *is.* 吉他演奏者，吉他手

kitin (法) *is.* 〈动〉甲壳质，明角质

kitle (阿) *is.* ❶群众，群体 ❷(固体物质)大块，大规模：～ imha silâhları 大规模杀伤性武器 ～ taşımacılığı 大型客运

kitlemek (*-i*) 【俗】锁上，上锁

kitli *s.* 【俗】带锁的，锁上的

kitre *is.* 黄蓍胶，龙胶

kivi *is.* 〈动〉鹬鸵，几维(*Apteryx australis*)

kivigiller *ç.is.* 〈动〉无翼鸟科 (*Apterygidae*)

kiyanus (希) *is.* 〈化〉氰，乙二腈

kiyaset [kiya:set] (阿) *is.* 【旧】聪明，聪明之举，伶俐，机警

kiyasetli *s.* 聪明的，伶俐的，机警的，明智的：～ bir devlet adamı 一位明智的国家领导人

kiyasetsiz *s.* 愚蠢的，傻的，愚笨的

kiyetizm *is.* 〈宗〉寂静主义

kiyojenik (法) *s.* 引起妊娠的，致孕的

kizbî *s.* 【旧】荒诞的，荒诞无稽的

kizip (阿) *is.* 【旧】谎言，胡说八道

kizir *is.* 【俗】村长助理；旧时管理乡村事务的人；村庄护卫

klâkson [klâ'kson] (法) *is.* 汽车喇叭：～ sesi 汽车喇叭声 ◇～ **çalmak** 按喇叭

klân (法) *is.* 氏族，宗族

klâpa (德) *is.* (西服上装的)翻领

klâpe (法) *is.* 阀，活门

klark çekmek (*nsz*) 【俚】拒绝，不给面子：Ona ne söylesen, klark çeker. 不管你对他怎么

说，他都不会给你面子。

klârnet (法) *is.* 〈乐〉单簧管

klârnetçi *is.* 〈乐〉单簧管吹奏者

klâs (法) Ⅰ *is.* 阶级，阶层 Ⅱ *s.* 高级的，高等的，高水平的：Klâs oyuncumuz az. 我们缺少高水平的演员。

klâsik (法) Ⅰ *s.* ❶古希腊(罗马)语言的，古希腊(罗马)艺术的：Ilyada klâsik bir eserdir. 《伊利亚》是一部古希腊艺术作品。❷17 世纪法兰西语言(艺术、作家)的：Racine bir Fransız klâsik yazarıdır. 拉辛是一位 17 世纪的法兰西作家。❸经典的，典范的：～ Türk eserleri 土耳其的经典作品 ❹(在艺术上)守规则的，循规蹈矩的 ❺传统的，保守的，古典的：～ yöntem 传统的方法 ～ şiir 古典诗歌 Ⅱ *is.* 与古希腊(罗马或 17 世纪法兰西)艺术相关的艺术家(或作品)：Yunan ～leri 古希腊艺术作品(艺术家) Fransız ～leri 17 世纪法兰西艺术家(或作品) Yunan ve Latin klâsiklerini Milli Eğitim Bakanlığı bastırdı. 教育部已出版了古希腊和古罗马时期的艺术作品。

klâsikleşmek (*nsz*) ❶(某门艺术、艺术家或作品)成为典范，成为经典 ❷变得传统，变得保守

klâsiklik, -ği *is.* 古典，经典，典范

klâsisizm (法) *is.* 古典主义；古典性，经典性

klâsman (法) *is.* 分类，分级；归类，归档

klâsör (法) *is.* 文件夹，文件柜

klâvsen (法) *is.* 〈乐〉羽管键琴

klâvsenci *is.* 羽管键琴弹奏者

klâvye (法) *is.* (钢琴、打字机等的)键盘：standard türk ～si 标准土文键盘

klâvyeli *s.* 带键盘的，有键盘的

kleptoman (法) *is.* 有偷窃癖的人

kleptomani (法) *is.* 〈医〉偷窃癖

klerikalizm (法) *is* 教权主义

klik[1], -ği (法) *is.* 集团，团体；帮，伙：Hiçbir klikin etkisi altında kalmamak gerektir. 不应受任何帮派的影响。

klik[2], -ği (英) *is.* 〈计〉单击

klikçi *is.* 团伙成员，帮派中的分子

kliklemek (*-i*) 单击(鼠标)

klikleşmek (*nsz*) 结成团伙，形成帮派

klima (法) *is.* 空调器

klimatolog (法) *is.* 气候工作者，气候学家

klimatoloji (法) *is.* 气候学

klinik, -ği (法)〈医〉 Ⅰ *is.* ❶门诊；诊所 ❷临床，临床教学 Ⅱ *s.* 临床的，临诊的：～ bulgular 临床数据 klinik belirtiler çoğu kez bir hastalığın teşhisi için yetmeyebilir. 临床诊断往往还不足以对疾病进行确诊。

klinker (英) *is.* (水泥)熔渣，熔块，熟料

klinometre (法) *is.* 测斜仪，俯仰指示器

klips (英) *is.* 回形针，夹子，钳子

kliring (英) *is.* 〈商〉票据交换；汇划结算；清算：～ anlaşması 汇划结算协议

klişe (法) Ⅰ *is.* ❶〈印〉压印板，压印平台：dişi ～ 凹版 ❷陈规，老套，旧框框：Bu sözler bir düşünce seseri değil, klişeden ibaretir. 这些话没有经过深思熟虑，只是人云亦云的老套话。Ⅱ *s.* 平凡的，陈腐的：～ söz 平凡的语言，陈词滥调 ◇～ **yapmak** 制板

klişeci *is.* 〈印〉浇铸铅板者，电铸板者，铸板工人

klişecilik, -ği *is.* 〈印〉铸板业，铸板工艺：～ sanatı 铸板工艺

klişehane *is.* 〈印〉铸板车间

klişeleşmek (*nsz*) 【转】成为套话，成为平常话，作为框框：Bir anlatım klişeleşmemeli. 不能让一句话成为教条！

klitoris (法) 〈解〉阴蒂，阴核

klonlamak (*-i*) 克隆

klor (法) *is.* 〈化〉氯(Cl)

klorhidrat (法) *is.* 〈化〉氢氯化物，盐酸化物

klorhidrik (法) *s.* 〈化〉盐酸的：～ asit 盐酸(HCl)

klorik (法) *s.* 〈化〉氯酸的：～ asit 氯酸($HClO_3$)

klorlamak (*-i*) ❶〈化〉氯化，用氢化处理 ❷〈纺〉氯漂；氯化(羊毛) ❸(战争中)为对牲畜和植物造成杀伤而喷洒氯

klorlanmak (*nsz*) klorlamak 的被动态：Hastalıklardan korunmak için sular klorlanıyor. 为防病，对水进行了氯化处理

klorlu *s.* 用氯化气处理的，氯化的，与氯化合的：～ su 用氯气处理的水

klorofil (法) *is.* 〈植〉叶绿素：Yeşil alanların, parkların, koruların klorofili kirli havayı süzer, temler. 绿草坪、公园和林场上的绿色植物通过叶绿素净化污染的空气。

kloroform (法) *is.* 〈化〉氯仿，三氯甲烷($CHCl_3$)

klorometri (法) *is.* 〈化〉(有效)氯量测定，氯量测定仪

kloroplast (法) *is.* 〈植〉叶绿体

kloroz (法) *is.* ❶〈医〉萎黄病 ❷〈植〉缺绿病；褪绿

klorölçer *is.* 〈化〉氯量测定仪

klorsuz *s.* 未经氯气处理的，没进行氯化的：İstanbul sularının klorsuz verilmesi ciddî bir tehlikedir. 伊斯坦布尔的供水未经氯气处理是一个严重的危险。

klorür (法) *is.* 〈化〉氯化物

klorürlendirmek (*-i*) 〈化〉使与氯化合，使成为氯化物

klorürleştirme *is.* 〈化〉氯化，氯化作用

klostrofobi (法) *is.* 〈医〉幽闭恐怖症

kloş (法) *s.* 钟形的(下摆)：O zaman kloş eteklein modası yeni çıkmıştı. 那时候钟形下摆的式样很新潮。

klüp, -bü (法) *is.* 俱乐部，体育俱乐部：apor ～ü 体育俱乐部 İki de şehrin satranç klübü üyelerindendir. 这俩人都是象棋俱乐部的成员。

klüpçü *is.* 经营俱乐部的人

klüpçülük, -ğü *is.* 俱乐部的支持者，参与俱乐部事务的人

klüz (法) *is.* 〈地〉横谷

koalisyon (法) *is.* 联合，同盟，联盟：～ hükûmeti 联合政府 ～ kabinesi 联合内阁

koaptör, -rü (法) *is.* 接骨用工具

kobalt (德) *is.* 〈化〉钴(Co)：～ bombası 钴弹

kobay (法) *is.* 〈动〉❶豚鼠，天竺鼠：su ～ı 水豚(*Cavia Porcellus*) ❷【转】试验品

kobaygiller *ç.is.* 〈动〉豚属科

kobra (葡) *is.* ❶〈动〉眼镜蛇(*Naja tripudians*)：Kocasının kolu beline bir kobra gibi dolamış, ince kaburgalrını birbirine geçirerek gibi sıkıyordu. 她丈夫的手臂象一条蛇一样紧紧搂住她腰，似乎要把她的肋骨夹断了。❷【俚】严厉无情的男老师

koca[1] *is.* 丈夫：Kocamdan ömrü billâhi kötü bir lâf işitmemiştim. 真的！我一辈子也没有听我丈夫说过粗话。Evlât ekmeği zindan ekmeği, koca ekmeği meydan ekmeği. 【成】子女家饭

如牢饭，夫家饭吃得才舒坦。◇～ **adam** 成年男子 ～ **bulmak** 择男偶，择夫：Üstelik kadının adı da çıktı, bir daha koca bulamadı. 尤其是女人一旦出了恶名，就难以找到丈夫。～**sını kakıyıp kınamak** 虐待丈夫，打骂丈夫 ～**ya gitmek** (女子)结婚，出嫁 ～**ya kaçmak** 与男子私奔：Ali'nin kızının kocaya kaçması çevrede türlü akisler uyandırdı. 阿里的女儿与人私奔在周围引起了各种各样的反应。～**ya varmak** (女子)结婚，出嫁：Kır bıyıklı kocaya varmam ben. 我是不会嫁给那个糟老头子的。Onsekizinde kocaya varmış, yirmisine varmadan da bir çocuk dünyaya getirmişti. 她 18 岁出嫁，不到 20 岁就生了一个孩子。～**ya vermek** 让(女子)出嫁，让(女子)结婚，嫁女：Oğlunu seven hocaya kızını seven kocaya verir. 【成】爱子送他去学堂，疼女让她当新娘。

koca[2] *s.* ❶大的，广阔的，巨大的，高大的，庞大的：～ gemi 大船 ～ bir bina 大楼 ～ kafa 大脑袋 ～ bir delikanlı 一个高大的小伙子 ～ bir bahçe 一座大花园 ～ yurt 广阔的国度 Bu koca işi ben nasıl başarayım? 这么大的事我怎么办得成？Kendi başına koca tarlayı ekip biçiyor. 他一个人耕种一大块土地。❷年长的，年老的：～ karı 老妇人 Öyle genç değil, koca adam. 他没有那么年轻，是个大人了。❸【转】伟大的 ◇～ **bebek** 显得比实际年龄小的人，显小的人 ～ **herif olmak** 长大成人 ～ **kafalı** 【俗】笨蛋，傻瓜，蠢货：Kız, baksana o koca kafalı herif burada. 姑娘，你看！那个蠢货在这儿呢！～ ～ 大大的，巨大的：Çevresinde birbirinin üstüne yığılmış gibi duran koca koca dağlar sıralanıyordu. 周围是层峦叠障的大山。Büyük bir geminin sereni üstünde oturup gemicilerin koca koca sandıkları iplerle ambarlardan çıkarmalarını seyretti. 他坐在一只大船的桅杆上，望着水手们用粗绳把大箱子拖出船舱。～ **oğlan** 【谑】熊，笨熊

kocabaş *is.* ❶〈动〉蜡嘴雀(*Cocothraustes coccothraustes*) ❷【俗】荠菜，甜菜 ❸〈植〉大翅蓟(*Onopordon acanthium*)

kocabaşı [koca'başı] *is.* 【俗】村长老会的头领，村长

kocakarı [koca'karı] *is.* ❶【俚】老妇人，老太太，老太婆，老妪：bir bakıcı ～ 一个伺候人的老太太 ❷【俚】妈妈，娘 ◇～ **ilâcı** 偏方 ～ **lâkırdısı** (或 **masalı**) 空话，大话，胡话 ～ **soğuğu** 倒春寒

koca kuşluk *is.* 【俗】临近中午的时候

kocalı *s.* 有丈夫的：～ kadın 有夫之妇

kocalık, -ğı *is.* ❶为人之夫，为夫之道：Onun kocalığı çok iyidir. 他是个好丈夫。❷年长，年迈

kocalmak (*nsz*) 变老，成熟，老化

kocaltmak (*-i*) kocalmak 的使动态

kocamak (*nsz*) ❶成熟，长大：Yaşlandın sen artık, kocadın. 你年纪已不小了，是个大人了。❷变老，老化：Aslan kocamış, hastalanmış, ininden çıkamaz olmuştu. 狮子老了，生病出不了山洞。Er kocar, gönül kocamaz. 【成】烈士暮年，壮心不已。

kocaman *s.* ❶大的，很大的：～ bir ayakkabı 一只大鞋子 ～ bir böcek 一只大昆虫 Şu kocaman iri kadehten taşan bira nedir? 从那只大杯子里溢出的啤酒是什么牌子的？❷年纪大的，年迈的 ◇～ ～ 大大的，巨大的：Ali, gözlerini kocaman kocaman açıp hayretle doktorun yüzüne baktı. 阿里圆睁双眼，吃惊地看着医生的脸。Başımın üzerinde kocaman kocaman deniz kuşları belirdi. 在我的头上出现了巨型的海鸟。

kocamanca *s.* 较大的，较老的：～ bir karpuz 一只大西瓜

kocamanlaştırmak (*-i*) 使变大，使成熟，使老化

kocasız *s.* ve *zf.* ❶没有丈夫的；单身的，未婚的(女子)：～ kadın 寡妇 ❷丈夫不在身边的：Kocasız sokağa çıktı. 她没有同丈夫一起，自己上了街。

kocasızlık, -ğı *is.* 独身，寡居

kocatmak (*-i*) kocamak 的使动态：Allah bir arada kocatsın. (对新婚夫妇的祝福语)祝你们天长地久，白头到老！Arka arkaya gelen sıkıntılar onu birden kocattı. 接踵而来的烦恼使他一下子老了许多。

koca yemiş *is.* 〈植〉杨梅树，梅实树；杨梅果子(*Arbutus unedo*)

Koch *öz.is.* 德国医生，罗伯特□科赫(1843-1910)：～ basili 科赫芽孢杆菌

kocuşmak (*nsz*, *-le*) 【俗】拥抱

Koç *öz.is.* 〈天〉白羊(星)座：～ burcu 白羊星座 ～ noktası 春分点

koç *is.* ❶种羊，公羊 ❷【转】健壮的青年男子：～ yiğit 健壮的小伙 ◇**～ aşması** 种羊配种 **～ burunlu** 鹰爪鼻的，鹰钩鼻的 **～ katımı** 种羊配种，种羊配种的季节 **～ katımı fırtınası** 种羊配种季节出现的风暴

koçaç *is.* 司机，车夫

koçak *s.* ❶勇敢的，大胆的(男子) ❷慷慨的，大方的

koçaklama *is.* 〈文〉民间文学中以战争、勇士和英雄为主题或歌颂英雄、激发英雄主义气概的诗歌

koçan Ⅰ *is.* ❶芯，菜芯：lâhana ～ı 白菜芯 mısır ～ı 玉米棒子芯 ❷(票据的)存根：makbuz ～ı 收据存根 dip ～ı 存根 ❸【俗】不动产契约：～ bağlamak 形成不动产契约 Ⅱ *s.* 僵直的，不成熟的：Elleri soğuktan koçan olmuş. 我的手被冻僵了。

koç başı *is.* 【旧】(15 世纪后期使用的一种)攻城锤

koç boynuzu *is.* 〈海〉系缆柱 ◇**～na vurmak** 把缆系到系缆柱上

koçkar *is.* 为斗羊而饲养的强壮的公羊

koçlanmak (*nsz*) ❶成为种羊，长成种羊 ❷【转】成为勇士，长成勇敢的青年

koçmak (*-i*) 【俗】❶拥抱，怀抱 ❷发生性关系

koçsamak (*nsz*) (母羊)发情

koçu (匈) 【旧】❶马车，四轮马车 ❷在高高的支架上建起的粮库

koç yumurtası *is.* 羊睾丸

kod *is.* ❶代码，编码，电码 ❷代码本，电码本

kodaman Ⅰ *is.* 【谑】要人，有影响的人，权贵：kasabanın ～ları 镇上有影响的人 O, mahallenin üç kodamanından biridir. 他是当地 3 名重要人物之一。Ⅱ *s.* 显赫的，有影响的

kodamanlık, -ğı *is.* 【谑】显赫的地位，有影响的身份

kodein (法) *is.* 〈医〉可待因(碱)

kodeks (拉) *is.* 〈医〉药方书，药典

kodes *is.* 【俚】班房，看守所，监狱 ◇**～ten çıkmak** 出狱：Kodesten dün çıktı. 他昨天出狱了。**～e atmak** 投入监狱 **～e tıkmak** 投入监狱：Belki kodese tıkarlar, hazır olsun. 他们可能要关人，让他做好准备。**～i boylamak** 入狱，被关押：Muslukçu kodesi boyladı. 那小偷被抓进了班房。Çıngar çıkarıp pekmez akıtırsan, şipşak kodesi boylarsın ha! 你要是惹是生非出手伤人，很快就会坐牢的！Bu yürüttüğümüz ikinci araba abi.. Sonunda hırsızlıktan kodesi boylayacağız. 这是我们偷的第二辆车了，大哥！最后我们会因盗窃罪而坐牢的！(*-e*) **～i boylatmak** 使入狱，关押：Ulan, bu dalgayı peniz edersen, alayımıza birden kodesi boylatırlar. 混蛋！你要是把这件事捅出去，他们会把我们大伙儿一下子全都投进监狱。

kodlamak (*-i*) ❶编号，以代码表示 ❷(在地图或图纸上)标注

kodoş (亚美尼亚) *is.* 【俗】❶拉皮条的人，为妓女拉客的人 ❷乌龟王八蛋

kodoşluk, -ğu *is.* 拉皮条

kof *s.* ❶空的，中空的：～ ceviz 空胡桃 ～ ağaç 中空的树 ～ fındık 空榛子果 ❷【转】无知的，愚昧的，愚蠢的：～ kafalı 脑瓜笨的 ～ beyinli 无知的 ～ söz 没有意义的话，废话 ❸【转】无力的，虚弱的：～ adam 虚弱的人 İri ama koftur. 他是一个外强中干的人。Kalıbı iri ama içi kof. 外强中干。Öyle koftu ki biraz yürüyüne yoruluyordu. 她是那样的虚弱，刚一走就疲惫不堪。◇**～ çıkmak** ①中空：Kırdığım cevizlerin çoğu kof çıkmıştı. 我砸开的核桃里边大多数是空的。②【转】愿望落空：Bu gebelik kof çıkınca Nebile hep kederinden hastalar oldu. 一流产，内比勒伤心得病倒了。③【转】被认为是无知的人，被认为是无用

的人

kofa *is.* 〈植〉灯芯草

kofaktör, -ru (法) *is.* 〈数〉余因子，代数合取

kofalık, -ğı *is.* 长有大量灯芯草的地带

kofana [kofa'na] (希) *is.* 〈动〉一种蓝色食用鱼(*Guofouna*)

koflaşmak (*nsz*) 成为空的，成为中空的，变得虚弱：Cevizler koflaşmış. 胡桃都空了。İdman yapmaya yapmaya vücudu koflaştı. 由于不锻炼，他的身体变得虚弱起来。

kofluk, -ğu *is.* ❶空洞，中空，空虚：Bağırarak söylenen şeyler, çoğu zaman, o şeylerin kofluğunu örtmeğe yarar. 被大声说出的东西往往是为了掩饰其空洞无物的内在。❷【转】无知，愚昧 ❸无力，虚弱

kofti *is.* 【俚】假话，谎言：Koftiye karnımız toktur. 我们已听够了谎言。◇～ **atmak** 撒谎，说谎，说假话：Ulan, yine kofti atmağa başladın! 混蛋！你又开始说假话了。～ **yutturmak** 欺骗

koful *is.* 〈植〉液泡，空泡

koğ *is.* 闲话，流言蜚语，丑闻

koğalamak (*-i*) 见 kovalamak

koğalanmak (*nsz*) 见 kovalanmak

koğcu *s.* 见 kovcu

koğculuk, -ğu 见 kovculuk

koğdurmak (*-i*) 见 kovdurmak

koğma *is.* 见 kovma

koğmak (*-i*) 见 kovmak

koğulmak (*nsz*) 见 kovulmak

koğuş *is.* (兵营、学校、监狱、医院里的)寝室，集体宿舍：Kabul saati gelmiş, koğuş kapısının iki kanadı da ardına kadar açılmıştı. 探视时间到了，宿舍的两扇门大开。Koğuşlardan birinin penceresinden hasta bir çocuğun söylediği türkü geliyor. 从一间病房的窗户里传来一个小病号的歌声。

koh *öz.is.* 德国医生，罗伯特·科赫(1843-1910)：～ basili 科赫芽孢杆菌

kohenit (法) *is.* 〈地〉陨碳铁

kok (英) *is.* 焦，焦炭

koka [ko'ka] (西) *is.* ❶〈植〉古柯(*Erytrroxylon coca*) ❷古柯叶制剂

kokain (法) *is.* 可卡因，古柯碱：Kocası kokain alır, zati hep bu yüzden satıp savdılar. 她丈夫吸毒，他们因此卖光了所有的东西。

kokainoman (法) Ⅰ *is.* 可卡因瘾者，嗜可卡因者 Ⅱ *s.* 有可卡因瘾的，嗜可卡因的

kokak *s.* 【俗】发恶臭的，有臭味的：～ bir yer 一个散发恶臭的地方 Üstleri yosunlu, içleri böcekli bu durgun, kokak sular insandaki içmek isteğini kesiyor. 这片死水散发着臭气，水面漂浮着水藻，水里生着虫子，打消了人们喝水的念头。

kokar ağaç *is.* 〈植〉臭椿树(*Ailanthus glandulosa*)

kokarca [koka'ca] *is.* 〈动〉臭鼬(*Mustela putorius*)

kokart, -dı (法) *is.* ❶军人的帽徽 ❷徽标，标记，标志

kokartlı *s. ve is.* 带有标志的，带有徽标的(人)：FIFA ～ hakem. 带有国际足联标志的裁判。

koket (法) *s. ve is.* 妖艳的(女子)，追逐时髦的(女子)

kokimbit (法) *is.* 〈地〉针绿矾

kok kömürü *is.* 焦炭

koklama *is.* ❶ koklamak 的动名词：～ duyusu 嗅觉 ～ hücresi 嗅觉细胞 ～ organı 嗅觉

器官❷〈医〉顺挚疗法的服药方式

koklamak (*-i*) 闻，嗅：Köpekler yılanın parçalarını kokluyor, yemek istemiyorlardı. 这些狗嗅了嗅蛇块，都不想吃。◆**Koklayanın burnu düşer.** 臭不可闻；脏不可耐。

koklanmak (*nsz*) koklamak 的被动态：Her çiçek koklanmaz. 【成】漂亮的野花不是每朵都能采，漂亮的女人不是每个都能交。

koklaşmak (*nsz*, *-ile*) ❶相互闻，相互嗅：İnsan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa anlaşır. 【成】话不说不明，理不讲不透。❷【转】志趣相投，相亲相爱，拥抱，亲吻

koklatmak (*-i*, *-e*) ❶ koklamak 的使动态 ❷【转】给予一点点，付出很少：付不出什么，给不出什么：Bahçesinde meyveler çürür de yine kimseye koklatmaz. 他花园里的水果都烂了，没什么可送人的。O, insana hiçbir seyini koklatmaz. 她不会把任何东西送人。❸【俚】出资，出钱：Metelik koklatmıyor kimseye! 他不会把钱给任何人。Bize de biraz dünyalık koklat abi! 大哥！也给我们点儿钱吧！

koklayış *is.* koklamak 的动名词

kokmak, -ar (*nsz*) ❶发出气味，散发气味：Gül gibi kokuyor. 发出玫瑰般的香味。Bu çiçek ağır kokuyor. 这花的香味很浓。Bu gül pek güzel kokuyor. 这株玫瑰很香。❷发出臭味，散出臭气：Bu et kokmuş. 这肉已臭了。Yemek kokmuş. 菜饭馊了。Balık baştan kokar. 【成】鱼要腐烂头先臭；上梁不正下梁歪。❸【转】发出气息，有迹象：Ortalık savaş kokuyordu. 周围散发着战争的气息。❹(*-i*) 【俗】闻，嗅

kokmuş *s.* ❶发臭的，腐臭的：～ peynir 发臭的奶酪 ❷【转】懒惰的，脏的：～ adam 懒惰的人 ❸【转】没有意思的，无聊的：Ve sen o kokmuş tangoyu on sekizinci defa dinleyeceksin. 而且你将听 18 遍那支无聊的探戈舞曲。

kokona [koko'na] (希) *is.* ❶【旧】对基督教妇女的称谓 ❷【转】妖艳的女子，注重穿着打扮的女子：Bu kokona karısı geleli bizim yalıyı periler istilâ etti. 自从他那珠光宝器的妻子来了之后，我们的海边别墅便美女如云。◇～ **gibi** 满身珠光宝器的老妇人

kokoniça *is.* 【俚】姑娘，少妇：Şu kokoniçaya bak, daha bu yaşta iken keriz dalgasında. 瞧这个小娘们，小小年纪就会出老千。

kokoreç (希) *is.* 烤羊肠串

kokoreççi *is.* 制作或出售烤羊肠串的人

kokoroz *is.* ❶玉米 ❷【转】丑陋的东西，难看的东西，丑八怪：Başına kokoruz gibi bir şapka koymuş. 他头戴一顶难看的帽子。❸【俚】粗鲁的人，粗俗的人

kokorozlanmak (*nsz*) 威胁，挑战：Şu kokorozlanan hanım evlâdına bak. 你照顾好那位提出挑战的女士的孩子。

kokorozlu *s.* 【俚】珠光宝气的，富丽堂皇的

kokot (法) *is.* 轻佻的女人

kokoz *s.* ve *is.* 【俚】贫穷的，拮据的；穷人，穷光蛋：～ adam 贫困的人 ～un biri 一个穷人

kokozlanmak (*nsz*) 【俚】变穷，变得一无所有，成为穷光蛋

kokozluk, -ğu *is.* 【俚】贫穷，贫困，一无所有；受穷

kokteyl [ko'kteyl] (英) *is.* ❶鸡尾酒：karides ～ 小虾鸡尾酒 Tiyatrodan sonra delikanlı, kadınları, yarım saat kadar bir bara girip kokteyl içmeye razı etti. 戏演完后，小伙子劝说妇女们到酒吧里呆上半个小时，喝鸡尾酒。❷鸡尾酒会：Kokteylde yorulmuştum, içtiklerim de baş ağrısı yapmıştı. 我在鸡尾酒会上很累，喝下的酒使我头痛。

koku *is.* ❶气味，嗅觉：～ alan 嗅觉器官 güzel ～ 香味 pis ～ 臭味 Islak topraklardan rengsiz dumanlarla beraber keskin bir toprak kokusu yükseliyor. 潮湿的土地上的无色雾气与浓重的泥土气味一起升腾。Odanın içini kızarmış bir ekmek kokusu doldurmuştu. 房间里充满了烤面包的气味。❷【转】气息，迹象：Evde bir geçimsizlik kokusu seziliyordu. 家里没有任何不和睦的迹象。Ortalıkta bir savaş kokusu var. 周围有战争的气息。❸香水 ❹【俚】可

卡因，古柯碱 ◇～ **almak** ①闻，嗅 ②感觉到，觉察到 ～ **giderici** 除臭剂，解臭剂 ～ **saçmak** 散发气味 ～ **sürünmek** 抹香水，撒香水 ～**su çıkmak** 【转】走漏消息 ～**su sinmek** 受某种气味的影响，渗透着某种气味 (*-in*) ～**sunu almak** ①嗅，闻气味：Birden burnum incir yapraklarının kokusunu aldı. 突然我闻到了无花果叶子的气味。②【转】打探到(保密的事情) (*-in*) ～**sunu duymak** ①嗅，闻气味：Yaz yağmuru yağdığı vakit burada toprağın güzel kokusunu duymak mümkündür. 夏季下雨的时候可以闻到此间泥土的芳香。②【转】打探到(保密的事情)

kokulandırma *is.* ❶ kokulandırmak 的动名词 ❷〈技〉加味，添加味气体

kokulandırmak (*-i*) 使有特殊的气味，使有味

kokulu *s.* ❶有气味的，散发气味的：～ bir su 一种有气味的水 Perilerin kızgınlığını yatıştırmak için ceplerinde birçok kokulu otlar, tohumlar, üzerlikler taşıyordum. 为平息美人们的怒气，我往她们衣袋里装了许多香草、种子和骆驼蓬。❷有香味的，气味好闻的：～ sabun 香皂 ～ çay 香茶 ～ filim 香味电影

kokulu kiraz *is.*〈植〉马哈勒樱桃(*Prunus mahaleb*)

kokurdan *is.* 【俗】深坑，深涧，深渊

kokusal *s.* 嗅觉的，与嗅觉有关的

kokusuz *s.* 没有气味的，无味的

kokuş *is.* kokmak 动名词

kokuşmak (*nsz*) ❶变臭，腐烂：Balıklar kokuşmuş. 鱼已腐烂发臭了。Çöpler kokuşmuş. 垃圾已发出臭味。❷【转】腐化，变质，腐败 ❸【俗】相互闻(嗅)；相亲相爱，拥抱：Öpüşürken, kokuşurken çıkageldi koca. 就在他们亲吻、拥抱的时候，她丈夫突然来了。

kokuşturmak (*-i*) kokuşmak 的使动态

kokuşuk *s.* ❶发臭的，腐臭的；变味的，腐烂的：～ et 臭肉 ❷【转】懒惰的，脏的

kokutmak (*-i*) ❶使染上臭味，使变得难闻：Çöplük ortalığı kokuttu. 垃圾场使周围都变臭了。İlâçlar odayı kokutmuş. 药味使得房间里很难闻。Sigara elimi kokuttu. 香烟使我的手很难闻。❷使变味，使腐烂发臭：eti ～ 使肉变臭 Yemeği sıcak yerde bırakıp kokuttu. 她把食物放在高温处，使其变味了。❸使好闻，使有好味道：Ortalığı mis gibi taze pide kokuttu. 新鲜烙饼给周围带来了清香味。❹【转】拖延(某事)使得不到解决

kol *is.* ❶臂；上臂：～ kemiği 〈解〉肱骨 ～ saati 手表 ❷(动物的)前肢；肢：Koşuda kısrağın sağ kolu sakatlandı. 在奔跑中，母马的右前腿摔断了。❸辕，把：araba ～u 车辕，车把 ❹把手：dizgin ～u 缰绳头 ❺袖子，套袖：～ ağzı 袖口 ～ kapağı 袖口 gömleğin ～u 衬衫的袖子 Bu ceketin kolları dar. 这件上衣的袖子瘦。❻枝丫，分枝：Çınarın bir kolu bütün kahveyi gölgeliyor. 法国梧桐树的一根枝丫完全遮蔽了咖啡馆。❼杆，杠杆，门闩，顶门杠；拉杆，操纵杆：～ demiri 铁门闩 çamaşır makinesinin ～u 洗衣机的操纵杆 delgi ～u 钻杆 dikiş makinesinin ～u 缝纫机的拉杆 direksiyon gönye ～u 坦克方向操纵杆 vites ～u 汽车换挡杆 ❽(弦乐器的)琴颈；乐器的把手 ❾托架上的支撑物 ❿扶手：koltuğun ～ları 扶手椅的扶手 sandalyenin ～ları 椅子的扶手 ❶❶部分，分支，分部：～ akımı 〈技〉分路电流，分支电流 Türk Dil Kurumun bilim ve yugulama ～ları 土耳其语言协会的学术和执行分部 Bu kuruluşun hiçbir yerde kolu yoktu. 这个组织没有任何分支机构。❶❷分支，支流，分叉，岔路：～ ırmak 支流河 deniz ～u 海湾 Bu dağ üç kola, o ırmak iki kola ayrılır. 这座山有 3 道山梁，那条河有两条支流。❶❸巡警，巡逻的宪兵，巡逻队：～ kayığı 巡逻艇 Lâkin böyle kardan yolların örtüldüğü bu gecede, koldan korku yoktu. Rahatça eğlenegilirlerdi. 然而在这样一个大雪覆盖道路的夜晚，不用担心巡逻队的宪兵，他们得以尽情地玩乐。❶❹工作组，分组：keşif ～u 侦察队 yol tamir ～u 道班 Avcılar üç kola ayrıldılar. 猎人们分成 3 队。İşçiler üç kol hâlinde çalışıyorlar. 工人们分成 3 组干活。❶❺〈军〉翼，方面军：sağ ～ 右路军 sol ～ 左路军 ❶❻队列，队伍，编队：～ nizamı 〈军〉班纵队行进 yürüyüş ～u 游行队伍 ❶❼剧组，剧团 ❶❽(缆绳等的)股，缕，绞 ◇(*-e*) ～(**larını**) **açmak** ①衷心欢迎，准备拥抱 ②保护，帮助 ～ **atmak** ①(植物)长出分枝，长出枝丫 ②【转】扩张，延伸 ～ **bastı**

〈体〉在油跤中脚被抓住的摔跤手抓住对手的脚，而使得比赛无效 **～ deniz** 陆缘海 **～ gezmek** ①巡查，巡视，巡逻：Bunlar şehir subaşısının adamları, dizdarlardı. Kol geziyorlar. 这些人是市水利部门的官员和守城人员，他们正在作巡查。Emniyet kuvvetleri kol geziyor. 安全部队正在巡逻。②泛滥，蔓延，非常多：Bazı ülkelerde sansürün kol gezdiği görülüyor. 一些国家的新闻审查名目繁多。Çevre sağlığına önem vermemişler; hastalıklar kol geziyor. 他们不注意环境卫生，一些疾病正在滋生蔓延。③散步，漫步，闲逛：İnsanı üşütmeyen, ılık, gezginci bir yağmur bulutu ağır ağır kol geziyordu. 一片不使人感到寒冷的、温暖的浮云正在慢慢地移动。**～ işçisi** 体力劳动者 (*-e*) **～ kanat germek** (或 **olmak**) 帮助，保护：Sade çocuğuna değil, eşine de kol kanat gerer, ona da babalık eder. 他不仅要保护孩子，还要保护妻子，给她以父亲般的关爱。**～ ～a** 臂挽臂：Haşmet beyin konakta bulunmadığı gecelerde hanım bahçede perilerle kol kola gezinirmiş. 只要哈什梅特先生晚上不在家，夫人便在花园里同仙女们臂挽着臂散步。**～ uzatmak** 伸，延伸 **～ vermek** 支持，帮助 **～ vurmak** 散步，漫步，闲逛 **～ yormak** 累得腰酸腿疼 **～a çıkmak** 巡逻，巡查，巡视 **～ları kopamak** (因负重或做事太多而)疲劳 **～ları** (**ve paçaları**) **sıvamak** 捋胳膊卷袖子，急切地作好准备，跃跃欲试：Selâmi de kolları paçaları sıvayıp Ali'nin yardımına koşmuştu. 赛拉米也捋胳膊卷袖子，去帮阿里的忙。Diyebilirim ki geldiğim günden beri kolları ve paçaları sıvadım; gece gündüz yalnız onunla uğraştım. 可以说，自我来的那天起，我就做好了充分的准备，日夜只是为她而忙活。**～ları**(**nı**) **sallaya sallaya gelmek** 空手来 (*-i*) **～ larının arasına almak** 拥抱：Beni kollarının arasına alıyor, saçlarımı okşuyor. 她抱着我，抚摸着我的头发。**～u boş dava gütmek** 瞎折腾，做无谓的努力 **～u bükülmez** 强有力的 (*-in*) **～u kanadı kırılmak** ①腿断胳膊折：Akşam karda yürürken düştü. Kolu kanadı kırılmıştı. 晚上，他走在雪地上，一个跟头摔得腿断胳膊折。②【转】无能为力，无所作为；无依无靠：Her tarafım öylesine tutulmuştu ki, kolum kanadım kesilip bir köşeye seriliverdim. 我浑身动弹不得，无能为力，蜷缩在一个角落里。**～u uzun** 【转】有权有势的 (*-in*) **～u uzun, eli ağır** 【转】能干的，有本事的：karı, bilirsin çok söz götürmem, kolum da uzundur, elim de ağırdır. 老婆，你会明白的，相信我，我什么都能干。(*-in*) **～una girmek** ①架起手臂，架起胳膊：Koluna iki polis girmişti. 两名警察架起了他的胳膊。②手挽手：Salim nefes nefese iskeleye varır varmaz onun koluna girdi. 萨里姆气喘吁吁地跑到码头，过去挽住了她的手臂。③搀扶：Biri koluma giriverdi ansızın. 突然有个人搀住了我。(*-in*) **～unda altın bileziği olmak** 有能赚钱的职业，有能赚钱的手艺 (*-in*) **～unu burmak** 【转】战胜：Nafile yere atıp durma, ne yapsan sen benim kolumu buramazsın. 别白费心计了，你怎么也斗不过我的！(*-in*) **～unu bükmek** 【转】使无能为力，使无可奈何 **◆Koluna kuvvet.** 加油！

kola[1] [ko'la] (意) *is.* ❶(浆衣物用的)粉浆，米汤 ❷糨糊，糨子 ❸浆衣物：Bu yakanın kolası iyi olmadı. 这个领子浆得不好。Zaten bu devirde kola ve ütü bir evin baş işlerindendir. 实际上，在这个时代浆洗熨烫衣物是一个家庭的头等大事之一。Gömleğin kolası yapıldı mı? 衬衣浆过了吗？

kola[2] [ko'la] (法) *is.* 〈植〉可乐果树；可乐果(*Cola*)

kolacı *is.* ❶浆衣匠，熨衣匠：Sentetik kumaşlardan sonra kolacılar yalnız ütü yapmağa ya da kuru temizleme denen işle uğraşmağa başladılar. 合成纤维织物出现后，浆衣匠们只能从事被称作是熨衣或干洗的业务。❷浆衣铺，干洗店，熨衣店

kolacılık, -ğı *is.* 浆衣匠的身分，浆衣匠的职业

kolaçan *is.* 暗中巡查，暗访，巡视 ◇(*-i*) **～ etmek** ①查访，巡查，巡视：Şuraları bir kolaçan edeyim. 让我对这里作一次巡查吧！Yalnız ortalığı şöyle bir kolaçan edip geleceğim. 我只是来对周围作这样的一次巡访。②一瞥，短暂地注视：Ali gözleriyle içeriyi lâhzada kolaçan edip tanış birini aradı. 阿里向里边瞥了一眼，发现了一个熟人。**～a çıkmak** 巡查，巡视

kolagiller *ç.is.* 〈植〉梧桐科(*Sterculiaceae*)

kolağası *is.* 〈史〉大尉：Bu rütbe sağ kolağası, sol kolağası diye ikiye ayrılırdı. 这个军衔分为右大尉和左大尉。

kolalamak (*-i*) 浆洗：Yaşmak kolalamak ve ütülemek kolay işlerden değildir. 浆洗和熨烫蒙头

巾不是一件容易的事。

kolalanmak (*nsz*) kolalamak 的被动态：Masa örtüsü kolalandı. 桌布被浆洗过了。

kolalatmak (*-i*, *-e*) kolalamak 使动态

kolalayış *is.* kolalamak 的动名词

kolalı *s.* ❶有粉浆的：～ kap 装有粉浆的器皿 ❷浆洗过的：～ sert yaka 浆洗过的笔挺的衣领 ❸浆洗后使用的：Kolalı gömlekler artık moda değil. 浆洗的衬衫已不再流行了。

kolan *is.* ❶(马等的)肚带：Adam döndü, beygirinin semerini almak için kolanını çözmeye başladı. 此人转过身来，开始解下马的肚带，取下马鞍。❷宽边的带子：koltuk ～ı 安全带 ❸【俗】用毛或丝制成的、有刺绣的腰带 ◇～ **çekmek** 〈海〉拉纤：Onlar kolan çekiyorlar. 他们在拉纤。～ **vurmak** ①秋千，摇秋千 ②用肚带束(或缚)；给…缚上肚带

kolan balığı *is.* 〈动〉鲟(*Acipenser sturio*)

kolancı *is.* 纤夫，拉纤的人

kolay Ⅰ *s.* 容易的，简单的，简便的：～ iş 容易的事 ～ ders 简单的课程 Yeni harflerin öğrenilmesi eskisinden kolaydır. 新字母比老字母容易学。Ⅱ *zf.* 容易地，顺利地，便利地：Evi kolay buldum. 我很容易地找到了家。Yolu bulmak kolay oldu. 他顺利地找到了路。Ⅲ *is.* 便利，办法，诀窍，捷径：Her işin bir kolayı vardır. 每件事都有窍门。İşin kolayını buldum. 我找到了这件事的诀窍。◇～ **değil** 当然，自然 ～ **gelmek** 容易，顺利：Kolay gele! (或 gelsin!) (对做某项工作的人们的祝愿语)祝工作顺利！～ ～ (用于否定式)容易地，轻而易举地，便利地：Aklı başında bir kimse kolay kolay yolunu sapıtmaz. 一个正派的人是不会轻易学坏的。Bu işi kolay kolay başaramaz. 这件事不容易做成功。～**da** 可用的，可得到的，可达到的；方便处：İstediğiniz şey kolayda, hemen bulur veririm. 您要的东西可以得到，我马上就找来给您。Şu kitap kolayda ise bana gösterir misiniz? 方便的话，能把那本书给我看看吗？～**ı olmak** 有办法，能找到办法 (*-in*) ～**ına bakmak** 选择诀窍，选择捷径 (*Herhangi bir biçim*) ～**ına gelmek** (用…方式做)更方便，更便利：Bu sorunu bankadan kredi alıp çözümlemek kolayımıza geldi. 我们从银行贷款很容易就解决了这个问题。(*-in*) ～**ına kaçmak** 选择诀窍，选择捷径 ～**ını aramak** 找办法，找窍门，找诀窍：Yanlışını düzeltmek için bir kolayını aramaya başladı. 他开始想办法纠正错误。～**ını bulmak** 寻找办法，寻找捷径：O da bir kolayını bulur, başkasına sürer. 他会找到一个办法，并向他人推广。Nihayet o da kafese girdi, fakat bir kolayını bulup kurtulur. 他终于也进了班房，不过他会想办法出来的。

Kola Yarımadası *öz.is.* 科拉半岛(欧洲)

kolayca Ⅰ *s.* 相当容易的，相当简单的，相当简便的 Ⅱ *zf.* [kola'yca] 容易地，顺利地，便利地：Avrupa'ya kolayca gitti. 他很容易地去了欧洲。Evi kolayca bulduk. 我们顺利地找到了家。Geyiğin boynuzları ağaçlara takılmış, aslan da kolayca yakalayıvermiş. 鹿的角卡在了树上，狮子狠容易地把它一下捉住了。

kolaycacık Ⅰ *s.* 很容易的，很简单的，很简便的 Ⅱ *zf.* 很容易地，很顺利地，很便利地：Dersini kolaycacık öğrendi. 他的功课学得很轻松。

kolaylamak (*-i*) 即将完成，行将结束：Bayram dikişlerini kolayladı. 她即将完成节日服装的缝制。

kolaylanmak (*nsz*) kolaylamak 的被动式：Tarla işleri kolaylandı. 地里的活儿这就完了。

kolaylaşmak (*nsz*) ❶变得容易，变得顺利：Dersler kolaylaştı. 各门功课变得容易起来。❷简化，消除(困难、障碍)

kolaylaştırmak (*-i*) kolaylaşmak 的使动态

kolaylık, -ğı *is.* ❶容易，方便 ❷便利：dil öğrenme ～ı 语言学习便利 Telefon bir süs değil, kolaylıktır. 电话不是一种装饰，而是一种便利。❸能力：Kolaylığım olsaydı, ben bu parayı çoktan öderim. 如果我方便，早就付了这钱。❹方法，手段，工具：Petrol sıkıntısına karşı bir kolaylık bulmalı. 必须找到一个对付石油紧缺的办法。Bir kolaylık düşünmeli. 必须想一个办法。◇ (*-e*) ～ **göstermek** 提供便利，提供方便：Bana en çok kolaylık gösteren Behiç'tir. 为

我提供便利最多的是巴希奇。～ **vermek** 提供便利：Allah kolaylık versin. 愿真主帮助我！

kolaylıkla [kolaylı'kla] *zf.* 不费力地，容易地：Bu telgrafla meydana çıkan yeni meseleyi kolaylıkla çözecektir. 他将毫不费力地解决这份电报里提出的新问题。Kolaylıkla yazma okuma öğrendi. 他很容易地学会了读和写。

kol bağı *is.* 【俗】套在上臂的手镯

kolbaşı [ko'lbaşı] *is.* ❶方面军司令，部队指挥官 ❷组长，队长

kolbaşılık, -ğı *is.* kolbaşı 的头衔

kol böreği *is.* 一种有馅的点心

kolcu *is.* ❶〈史〉守护员，巡视员：gümrük ～su 海关关员 ❷【旧】为佣人找雇主的人

kolçak, -ğı *is.* ❶连指手套(拇指分开，其它四指连在一起) ❷袖套，套袖 ❸臂环，臂章：kızılay ～ı 红新月会臂章 ❹〈史〉金属护手，臂铠

koldaş *is.* 【旧】同僚，同事

koldaşlık, -ğı *is.* 同事关系，同事情谊

koledok (法) *is.* 胆总管

kolej (法) *is.* ❶侧重于外语教学的高中，外语高中 ❷职业高中：polis ～i 警校 sağlık ～i 卫校 Milli Eğitim Bakanlığı ～leri 国家教育部所属职业高中

kolejli *is. ve s.* 外语高中学生，职业高中学生

koleksiyon (法) *is.* ❶收藏品，收藏物，搜集品：～ yapmak 收集，收藏 dergi ～u 杂志合订本 gazete ～u 报纸合订本 madalya ～u 纪念章收藏 pul ～u 集邮；集邮册 Saat koleksiyonu yapmaya merak sarırım. 我对收藏钟表很感兴趣。❷时装款式

koleksiyoncu *is.* 爱好收藏的人，收藏爱好者

koleksiyonculuk, -ğu *is.* 收藏者的工作，收集者的工作

kolektif (法) *s. ve is.* ❶集合的，集合体的：～ ortaklık (şirket) 〈商〉无限责任公司 ❷共同的，集体的：～ hayatın ilkeleri 集体生活的原则 ～ liderlik 集体领导 Liberalizm devrimci kolektiflerde son derece zararlıdır. 革命集体组织中的自由主义是十分有害的。

kolektifleştirme *is.* kolektifleştirmek 的动名词：toprakların ～si 土地集体化

kolektifleştirmek (*-i*) 使集体化

kolektivist (法) *s.* 集体主义(制度)的，集产主义(制度)的

kolektivizm (法) *is.* 集体主义(制度)，集产主义(制度)

kolektör (法) *is.* 集电器，集电板

kolemanit (法) *is.* 硬硼钙石

kolera [kole'ra] (法) *is.* 〈医〉霍乱：Kirli sular kolera yapar. 污水会引起霍乱。O sene burada şiddetli bir kolera vardı. 那一年这里发生了严重的霍乱。

koleralı *s.* ❶患霍乱的，霍乱病的：～ hasta 霍乱患者 ❷霍乱菌的

kolesterin (法) *is.* 胆固醇(为 kolesterol 的误用)

kolesterol, -lü (法) *is.* 胆固醇：Yenilen kolesterol miktarı ile kandaki kolesterol miktarı arasında birebir ilişki bulnmadığı anlaşıldı. 人们发现，摄入的胆固醇量与血液中的胆固醇量没有一一对应的关系。

kolhoz (俄) *is.* (苏联时期的)集体农庄

koli (法) *is.* 包裹，袋子，邮包，邮袋：～ makbuzu 包裹单 adî ～ 普通邮包 ivedi ～ 加急邮政包裹 posta ～si 邮袋 Koliler postalandı. 包裹寄走了。

kolibasil (法) *is.* 大肠杆菌

kolibri (法) *is.* 〈动〉蜂鸟(*Colibacillus*)

kolibrigiller *ç.is.* 〈动〉蜂鸟科

kolik, -ği (法) *is.* 〈医〉结肠绞痛

kolit (法) *is.* 〈医〉结肠炎

kollamak (*-i*) ❶寻找、寻求、等待(时机)：uygun bir zaman ～ 等待合适的时机 Fırsat kollayıp adamı zor duruma düşürdü. 他伺机为难那个人。❷关心，关注；保护，庇护：O her zaman düşkünleri kollar. 他一向关心穷人。Biraz da hastanın naturasını kollamadan ilâç yazar. 他总是不顾病人的体质就开药方。❸观看，注视，刺探：Ben akşamlardan beri onu kolluyordum ya, gözümden kaçmış. 我从晚上以来就一直注意她，可她却不见了。Etrafı tekrar kolladı, konağın üst kat pencerelerine baktı. 他又环视了一遍四周，朝寓所顶层的窗户看去。Sağını, solunu kollayarak konuştu. 他边说边左顾右盼。

kollanmak (*nsz*) kollamak 的被动态

kollu *s.* ❶有扶手的，带扶手的：～ sandalye 带扶手的椅子 ❷有(各种)臂的，带(各种)臂的

kolluk[1], -ğu *is.* ❶袖口，衬衫的袖品，护腕：parlak beyaz ～lar 雪白的袖口 ❷套袖，袖套：Çalışırken kolluk kullanıyor. 工作时他戴套袖。❸臂章，袖章

kolluk[2] *is.* 维护安全的警察或宪兵：～ kuvveti 保安部队

kolodyum [kolo'dyum] (拉) *is.* 〈化〉胶棉，火棉胶

kolofan[1] (法) *is.* 胶磷矿

kolofan[2] *is.* 一种黄色的松脂(松香)

koloidal, -li (法) *s.* 〈化〉胶质的，胶体的，胶态的

koloit (法) Ⅰ *is.* 胶体，胶液 Ⅱ *s.* 胶状的，胶性的

kolokyum (拉) *is.* ❶(学术)讨论会，(学术)报告会 ❷副教授考试

Kolombiya *öz.is.* 哥伦比亚(美洲)

kolombiyum *is.* 〈化〉钶

Kolomobo *öz.is.* 科伦坡(斯里兰卡)

kolon (法) *is.* ❶〈建〉墩，支柱：yapının ～ları 建筑物的支柱 ❷(报刊中的)专栏 ❸〈解〉结肠

koloni (法) *is.* ❶殖民地 ❷侨民协会，同乡会 ❸侨民区，移民区❹〈生〉群体，群落；菌落 ◇ **Ankara'da Amerikan ～si** ①安卡拉美国侨民协会 ②安卡拉美国侨民区

kolonya [kolo'nya] (意) *is.* 花露水，淡味香水，古龙水：O giderken yanaklarına, ellerine kolonya sürdürdü. 她去的时候往脸上和手上抹了香水。

kolonyal (法) *is.* 一种隔热的软木帽，科隆尼亚尔帽

kolonyalist (法) *s.* 殖民主义的，殖民主义者的

kolonyalizm *is.* 殖民主义

kolonyalanmak (*nsz*) 抹香水，撒香水：Sık sık kolonyalandığını görürüm. 我常看见她抹香水。

kolonyalı *s.* 抹过香水的，撒过香水的

kolordu [ko'lordu] *is.* 〈军〉军：～ komantanı 军长

koloridye [kolori'dye] *is.* 〈动〉鲔鱼的幼鱼

kolorimetre [kolorime'tre] (法) *is.* 比色计，色度计，血红蛋白定量器，色觉检查计

kolorimetri (法) *is.* 比色(测定)法，比色分析法，比色学

kolostrum (拉) *is.* 初乳

kolpo (意) *is.* ❶(台球)击打，击球 ❷【俚】时机，适当时机，最好时机

kolsu ayaklılar *ç.is.* 〈动〉腕足动物门

kolsuz *s.* ve *is.* ❶没有臂的，断臂的：～ adam 无臂人 Etrafımda hastalar, topallar, kolsuzlar görmüştüm. 我看见周围的病人，瘸子和断臂人。❷没有袖的，无袖的：～ bluz 无袖罩衫 ❸无柄的，没有把手的：～ kapı 没把手的门

Koltuk *öz.is.* 〈天〉仙后星座

koltuk, -ğu *is.* ❶腋窝：Gazetelerini bir koltuğunun altına koydu, zayıf kollarıyla kutulara sarıldı.

他把报纸夹在腋下，用瘦弱的双臂抱住盒子。Bir koltuğa iki karpuz sığmaz. 【成】一心不可二用。❷扶手椅，座椅：döner ～ 转椅 fırlatılabilen ～ 弹射座椅 hasta ～u 轮椅 sallanır ～ 摇椅 Koltuğunun içinden ileriye doğru uzandı. 他从扶手椅上一跃而起。❸古时婚礼中新郎新娘臂挽臂从客人中走过的仪式：Düğün evinde tam koltuk töreninde, sevinçten kalp krizi geçiren büyükanne ölü verir. 在新房中正举行新郎新娘臂挽着臂从客人中走过的仪式时，祖母因高兴心脏病突发去世。❹(结构中的)边撑，侧撑 ❺抛锚后将船系到趸船、码头和其它船只上的缆绳：Sandalın koltuğunu demir halkaya düğümledi. 他把小船的缆绳拴在了铁环上。❻【转】吹捧之辞：O, koltuktan hoşlanmaz. 他不喜欢吹捧。❼保护，支持，帮助 ❽【旧】边缘地带，偏僻地：Orası sapa ve koltuk bir sokaktır. 那是一个偏僻的小巷。❾【转】职位：～ kavgası 职位之争 ❿【俚】妓院：Burası Mesut bey adında bir herifin koltuğudur. 这儿有一个名叫梅苏特先生的家伙开的一家妓院。❶❶【俗】大麦、小麦的胚芽 ◇～ **altı** ①腋窝 ②【转】保护，庇护 ～ **değneği** ①拐杖，拐棍：Çok yaşlı bir kadın koltuk değneklerine dayana dayana dışarı çıkmış. 一个老太太架着双拐走了出来。②【转】他人的帮助 ～ **kapısı** 侧门，旁门 ～ **kapmak** 爬上高位 ～ **odası** 小套间 ～ **yastığı** 靠垫 (*-e*) ～ **vermek** 吹捧，抬举，奉承：Fazla koltuk veriyor, çocuğu şımartacaksın. 你太夸奖了，会把孩子惯坏的。Biraz koltuk verdik, şimdi başımıza çıkıyor. 我们奉承了他两句，他就不知道天高地厚了。～**a gelmek** 被夸得飘飘然 ～**a girmek** 结婚：Nihayet sonbaharın yağmurlu, serin bir günü koltuğa giriyorum. 我终于要在秋天的一个凉爽的雨天结婚。～**a vermek** 婚礼上把新娘领到新郎身边 ～**ları kabarmak** 感到高兴，得意，自豪：Oğlunun başarısından koltukları kabardı. 他为儿子的成就而自豪。～**larını kabartmak** 使感到高兴，使得意，使自豪：Çalışkan öğrenciler, öğretmenlerinin koltuklarını kabartır. 勤奋的学生使他们的老师感到自豪。Çocukların başarı ana babaların koltuklarını kabartır. 孩子们的成就使他们的父母感到自豪。～**u doldurmak** 胜任：Memurluk hayatında her oturduğu koltuğu doldurmuş. 在他的公务员生涯中，他胜任他所担任的所有职务。～**una girmek** ①搀扶 ②保护 (*-in*) ～**una sığınmak** 得到保护，受到庇护，受到关照：Ağabeyinin koltuğuna sığındı, işleri yoluna girdi. 他得到了他大哥的关照，事业进展顺利。(*-in*) ～**unda** (**olmak**) ①受庇护，得到帮助：Dayısının koltuğunda sırtı yere gelmez. 她有叔叔的帮助不会失败。②【谑】蹭吃蹭喝不花钱：Amcasının koltuğunda geçiniyor. 他靠伯父生活。Dayımın koltuğunda Beijing'i gezdim, hiç para gerekmedi. 我在北京游玩吃住在我舅舅家，一分钱不用花。～**unun altına sığınmak** 得到保护，受到庇护，受到关照：Ben de aç duracak değilim ya! Bizim orada senin gibi bir ağa yok ki koltuğunun altına sığınalım. 我会不饿吗？在那里，我们没有一个像你这样的大哥来保护。

koltukçu Ⅰ *is.* ❶制作或出售扶手椅的人 ❷收售旧家什的人 ❸小酒馆老板 ❹妓院老板 Ⅱ *s.* 【转】吹捧的，恭维的；吹嘘的：Onun ne koltukçu olduğunu ben bilirim. 我知道他是多么能吹嘘。

koltukçuluk, -ğu *is.* ❶扶手椅制造业，扶手椅销售业 ❷【转】吹捧，恭维；吹嘘

koltuklama *is.* ❶ koltuklamak 的动名词 ❷【转】吹捧，阿谀奉承之语，恭维话

koltuklamak (*-i*) ❶放在腋下，用腋部夹住：Bohçasını koltuklayıp evden çıktı. 他把褡裢夹到腋下出了家门。❷搀扶：Ihtiyarı iki kişi koltuklayıp yukarı çektiler. 两个人搀扶着老人向上走。Karşıladılar, koltuklayıp içeri aldılar. 他们迎上前去，把他搀进了屋里。❸【转】吹捧，奉承，恭维；吹嘘：Yüzümüze gülüyorlar. bizi koltukluyorlar. 他们冲我们笑着，奉承着我们。

koltuklanmak (*nsz*) koltuklamak 的被动态

koltuklu *s.* 带扶手的，有扶手的：～ sandalye 扶手椅

koltukluk, -ğu Ⅰ *is.* ❶(腋下的)护衣汗垫 ❷用于制作或包扶手椅的织物 Ⅱ *s.* 用于制作或包扶手椅的：～ somya 用于作扶手椅的弹簧垫

koltuk meyhanesi *is.* 街头小酒馆，小酒铺，酒肆：Çıkar çıkmaz onun o avuç kadar koltuk meyhanesinde alırdım soluğu. 我一出门就会到他那巴掌大的小酒铺去歇一会儿。

kolye (法) *is.* 颈圈，颈饰，颈链：boncuk ～ 珠子项链 zümrüt ～ 绿宝石项链

kolyoz [ko'lyoz] (希) *is.* 〈动〉鲐鱼，晴鱼(*Scomber colias*)

kolza [ko'lza] (法) *is.* 〈植〉欧洲油菜(*Brassica napus*)： ～ tarlası 油菜地 ～ tohumu 油菜籽 ～ yağı 菜籽油

kom *is.* 【俗】❶羊栏，羊圈 ❷(牧民们夏季居住、冬季闲置的)高原居所 ❸村子，村庄

koma[1] [ko'ma] (法) *is.* 〈医〉昏迷：diyabet ～sı 糖尿病昏迷 ◇**～dan çıkmak** 苏醒 **～dan kurtulmak** 苏醒 **～ya girmek** ①昏迷 ②气晕，气蒙：O sözü duyar duymaz komaya girdim. 我一听那句话非常生气。(*-i*) **～ya sokmak** ①痛打，往死里打 ②使陷入难以自拔的困境

koma[2] (希) *is.* 〈乐〉两个同音异名音符之间的音差

komak 见 koymak

komalık [ko'malık] *is.* 〈医〉昏迷状态，昏厥状态 ◇(*-i*) **～ etmek** ①打蒙，打昏 ②使非常生气 **～ olmak** 疲惫不堪

komandit (法) *is.* 〈商〉两合公司的股金： ～ ortaklık (或 şirket) 〈商〉两合公司

komandite (法) *is.* 〈商〉(两合公司的)无限责任股东

komanditer (法) *is.* (两合公司的)有限责任股东

komando [koma'ndo] (法) *is.* ❶〈军〉特遣队，突击队 ❷别动队队员，突击队队员 ❸【转】特种部队；别动队

komar *is.* 〈植〉杜鹃(*Rhododendron ponticum*)

kombina [kombi'na] (俄) *is.* 集团；联合企业；综合工厂：tarım ～ 农业集团 demir çelik ～sı 钢铁联合企业

kombine *s.* 结合的，混合的，化合的

kombinezon (法) *is.* ❶组合；配合；合成 ❷【转】办法，手段，计策：İşin devamı için bir kombinezon bulmak gerek. 应该想办法把事业继续下去。❸女式的无袖短内衣

komedi (法) *is.* ❶〈戏〉喜剧 ❷【转】虚情假意，装模作样，装腔作势 ❸【转】可笑的事，滑稽的事

komedya [kome'dya] (意) *is.* ❶〈戏〉喜剧 ❷【转】虚情假意，装模作样，装腔作势 ❸【转】可笑的事，滑稽的事

komdyacı Ⅰ *is.* ❶喜剧演员 ❷【转】虚情假意的人，装腔作势的人 Ⅱ *s.* 【转】虚情假意的，装腔作势的

komedyen (法) Ⅰ *is.* ❶喜剧演员：eşsiz ～ 举世无双的喜剧演员 Aynı sözü bir komedyen edasıyle tekrar etti. 她用喜剧演员的腔调重复了同一句话。❷【转】虚情假意的人，装腔作势的人 Ⅱ *s.* 【转】虚情假意的，装腔作势的

komi (法) *is.* 伙计，店员：lokantadaki ～leri 饭馆的小伙计 Bir dakika oturur musunuz? Komi size odanızı gösterecek. 请你们稍坐一会儿好吗？伙计将领你们看房间。

komik, -ği (法) *is.* Ⅰ *s.* ❶滑稽的，引人发笑的；可笑的： ～ bir fıkra 小笑话 ～ bir arkadaş 一个滑稽的朋友 ～ bir davranış 可笑的行为 Bu o kadar beklenmedik ve komik bir şeydi ki, neredeyse kahkahayı fırlatacaktı. 这是一件让人万万没有料到的滑稽事，差点儿让人捧腹大笑。❷喜剧的： ～ opera 喜剧 Ⅱ *is.* 丑角，小丑：Perde kapanınca komiğin başarısı uzun uzun alkışlandı. 一落幕，小丑的成功赢得了经久不息的掌声。

komikleşmek (*nsz*) 变得可笑，变得滑稽，变得具有喜剧性

komiklik, -ği *is.* ❶滑稽的行为，可笑的举止 ❷可笑的样子，滑稽的样子

komiser (法) *is.* ❶警长 ❷审计员 ❸特派员，专员

komiserlik, -ği *is.* ❶警长(或审计员、特派员)职务 ❷警长(或审计员、特派员)办公室

komis'ler (法) *is.* ❶(古罗马)民会 ❷协会，促进会：tarım ～i 农业促进会

komisürotomi (法) *is.* 〈医〉联合部切开术

komisyon (法) *is.* ❶专门委员会：karma ～ 混合委员会 ❷佣金，手续费，代理费

komisyoncu *is.* 代理人，代理商，经纪人：borsa ～su 股票经纪人 gümrük ～su 报关代理人 nakliye ～su 运输经纪人

komisyoner (法) *is.* 代理人，代理商，经纪人

komisyonculuk, -ğu *is.* 经纪人职业，代理商职业

komita [komi'ta] *is.* 为达到政治目的而建立的秘密武装组织，革命委员会

komitacı *is.* 革命委员会成员，革命委员会委员

komitacılık, -ğı *is.* ❶革命委员会成员的身份 ❷革命委员会成员特有的行动

komite [komi'te] (法) *is.* 委员会：idare ～si 管理委员会

komma (希) *is.* 〈乐〉两个同音异名音符之间的音差

kommensalizm (法) *is.* 〈动〉共栖(现象)

komod (法) *is.* 五斗橱，带抽屉衣柜

komodin (意) *is.* 五斗橱，带抽屉衣柜

komodor (英) *is.* ❶海军准将 ❷商船队队长

Komorlar *öz.is.* 科摩罗(非洲)

komot (法) *is.* 五斗橱，带抽屉衣柜

kompartıman (法) *is.* (客运列车的)包厢，分隔车室

Kompas *öz.is.* 〈天〉圆规星座

kompas (法) *is.* ❶圆规，两脚规；卡钳，测径规，量规：çap ～ı 两脚规；卡钳，测径规，量规 kalınlık ～ı 两脚规；卡钳，测径规，量规 ❷罗盘

kompaund (英) *s.* 混合的，化合的，复合的

kompetan (法) *is.* 专家；权威；能手

komple (法) *s.* ❶满的，充满的：Sinema komple. 电影院客满。❷完全的，完整的，完善的：～ pansiyon 完善的学生公寓 ❸套，整套，全套：～ sofra takımı 套餐系列 ～ elbise 套装 ❹【转】完美的，优秀的：～ adam 完美的人

kompleks (法) Ⅰ *s.* 复杂的，复合的 Ⅱ *is.* ❶复杂 ❷〈医〉复症，征候群 ❸〈心〉复合，情结：büyüklük ～i 自大感，自高自大的情结 ❹联合企业 ❺〈化〉复合物，化合物：çinko ～i 锌化合物

komplikasyon (法) *is.* ❶复杂，错综复杂 ❷〈医〉并发症：diyabet ～u 糖尿病并发症

komplike (法) *s.* 错综复杂的，头绪繁多的，棘手的

kompliman (法) *is.* ❶客套话，问候 ❷祝辞，贺词 ❸恭维话：Kadınların çoğu komplimandan hoşlanır. 女人大都喜欢听恭维话。

komplo (法) *is.* ❶密谋，阴谋：Komplo keşfedilerek isyanın önü alınmıştır. 阴谋被发觉，暴乱被阻止。❷集体实施的秘密计划：Bu üçüncü taaruzun âdeta karanlıkta bir komplo gibi etrafımda ağır ağır geliştiğini görüyordum. 我发现第 3 轮进攻就像一个神秘的计划一样在我的周围慢慢酝酿着。◇～ **kurmak** 谋害某人；密谋对付某人

komposto [kompo'sto] (意) *is.* ❶糖煮水果(甜点)：seftali ～su 糖煮桃子 Elma kompostosundan biraz yedim. 我吃了点糖煮苹果。❷堆肥，混合肥

kompostoluk, -ğu Ⅰ *is.* 用来盛水果或糖煮水果的高脚器皿 Ⅱ *s.* 可作糖煮水果的(水果)：～ kayısı 可作糖煮水果的杏子

kompozisyon (法) *is.* ❶构成，组成，组合：renk ～u 颜色的构成 ❷写作课，写作，作文：Nihayet doğru dürüst bir kompozisyon yazabildin. 你终于写出了一篇非常棒的作文。❸(绘画)构图

kompozitör (法) *is.* 〈乐〉作曲家：Kompozitöre de koreografi yazdırması beklenebilirdi, ama yazdırmadı. 有人可能也曾指望他让作曲家编写舞曲，但他却没让。

komprador (西) *is.* ❶中间人 ❷买办

kompres (法) *is.* 〈医〉敷料，敷料纱布

kompresör (法) *is.* ❶〈技〉压缩机，压气机 ❷压路机

komprime (法) *is.* ❶片剂，压制片，药片：kinin ～si 奎宁片 ❷【转】表面文章

kompund (英) *s.* 混合的，化合的，复合的

kompüter (英) *is.* 计算机，电脑

komşu Ⅰ *is.* 邻居，邻里：～ açı 邻角 ～ hatırı 邻居间的尊重之意 ～ kapısı 很近的地方，近在咫尺 bizim ～muzun çocuğu 我们邻居的孩子 kapı ～u 隔壁 Ⅱ *s.* 邻近的，毗邻的：～ ev 邻舍 Deprem felâketinden zarar görenlere komşu ülkelerden de yardım geldi. 邻国也给地震灾民送来了援助。◇(*-i*) ～ **kapısına çevirmek** 【转】去远方如同去邻居家串门，常去，常来常往：Milyoner karısı oldu, Avrupa'yı komşu kapısına çevirdi. 他有一个百万富婆老婆，去欧洲就如同到邻居家串个门。◆**Komşu iti komşuya ürümez.** 兔子不吃窝边草。**Komşu komşunun külüne** (或 **tütüne**) **muhtaçtır.** 远亲不如近邻。**Komşunun tavuğu komşuya kaz** (或 **karısı da kız**) **görünür.** 东西是别人的好，老婆是别人的俏。

komşuluk, -ğu *is.* ❶附近，四邻，街坊 ❷邻里联系，邻里往来：Bu mahallede o kadar komşuluk yok. 在这个街区没有那样的邻里关系。Komşuluk böyle midir, o bana burun burarsa ben de onunla konuşmam vesselâm. 难道做邻居是这样的吗？他瞧不起我，我还不理他呐？◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 建立邻里联系，邻里往来

komut *is.* 命令，指示，指令 ◇～ **vermek** 下令，发令

komuta *is.* [komu'ta] 统帅(地位)，指挥(权)：Bölükte komuta yüzbaşının elindedir. 连的指挥权属于上尉。◇～ **etmek** 统帅，指挥

komutan *is.* 〈军〉指挥员，司令员；指挥官，司令官：takım ～ı 排长 tümen ～ı 师长 ordu ～ı 军长 askerî akademi ～i 军事学院院长 Birlik yola çıkmaya hazır komutanım! 报告指挥官，部队作好出发准备！

komutanlık, -ğı *is.* 〈军〉❶指挥官的职位(或身份) ❷司令部

komünikasyon (法) *is.* 通信，通讯；传达；(意见等的)交换，交流，交往

komünist (法) Ⅰ *is.* 共产主义者；共产党人；共产党员：～ idare 共产党领导 Ⅱ *s.* 共产主义的，共产党的：～ öğreti 共产主义学说

komünistlik, -ği *is.* ❶共产主义制度 ❷共产主义

komünizm (法) *is.* ❶共产主义制度 ❷共产主义

komütatör (法) *is.* 整流器；(转换)开关，换向器，转换器

konak[1]**, -ğı** *is.* ❶大而豪华的住宅；宅第；宾馆：köprülü ～ 带天桥的豪宅 Konak sahibi bir ağa. 宅子的主人是一富绅。Arif ağa her hâlde çok temiz bir konakta yetişmiş olacaktı. 阿里夫老爷一定是在一个整洁的宅第中长大的。❷政府大厦，政府办公楼：belediye ～ı 市政府大楼 hükûmet ～ı 政府大楼 ❸【旧】(马车或牲畜)一天所行的路程：iki ～ yol 要走两天的路程 Buradan orası beş konaktır. 从这里到那里马车(牲畜)要走 5 天。❹【旧】驿站 ❺〈军〉宿营地：～ bölgesi (或 yeri) 宿营地 ❻〈动〉宿主，寄主 ◇～ **etmek** 住宿，宿营 ～ **gibi** 像宾馆一样富丽堂皇的(住宅)，豪宅：Güzel bir bahçeleri ve konak gibi evleri vardı. 他们有花园洋房。～ **göstermek** 为旅客安排住宅 ～ **halkı** 入住客人和工作人员的统称 ～ **kurmak** 〈军〉宿营，安营扎寨 ～ **vermek** 提供缮宿 ～ **yavrusu** 小旅馆，宅第

konak[2]**, -ğı** *is.* 初生儿头皮上的附着物

konakçı *is.* ❶【旧】负责住宿的人员，设营员 ❷〈史〉安排出征部队宿营的先行官 ❸〈动〉宿主，寄主

konaklamak (*nsz*) 住宿，宿营，过夜：Yolculuk sırasında bir deniz kıyısında konakladık. 旅行途中我们曾在一个海边宿营。Uğramadığım şehir, konaklamadığı şehir kalmadı. 没有我们没去过的城市，没有我们没留宿过的城市。

konaklık, -ğı *is.* ❶住宿地，宿营地 ❷(马车或牲畜)一天所行的路程

Konakry *öz.is.* 科纳克里(几内亚)

konalga *is.* 【俗】游牧部落和游客在迁徙或旅游过程中宿营的有水、有草的地带

konar göçer Ⅰ *is.* 游牧，游牧民族的迁徙 Ⅱ *s.* 游牧的，迁徙的

konca (波) *is.* ❶花蕾 ❷【俚】(印度)大麻

konç, -cu *is.* 袜筒，靴筒：çizme ～u 长统胶靴靴筒 Bu çorabın koncu çok kısa. 这只袜子的袜筒太短。

konçerto [konçe'rto] (意) *is.* 〈乐〉协奏曲：piyano ～su 钢琴协奏曲

konçina (意) *is.* 扑克牌中 2 点到 6 点的牌

konçlu *s.* 有筒的(袜子、靴子)：～ potin 长筒靴

konçsuz *s.* 无筒的(或短筒的)(袜子或靴子)

kondansatör (法) *is.* 〈物〉电容器

kondansör, -rü (法) *is.* ❶冷凝器，冷却器 ❷浓缩器，浓缩机 ❸聚光器，聚光镜

kondisyon (法) *is.* ❶(用于一些术语中)条件，情况，状况，状态 ❷〈体〉竞技状态

kondurmak (*-i*, *-e*) ❶ konmak 的使动态 ❷轻放，安置，安插：Başına çiçekler kondurmuş. 她把花插在头上。Duvara birtakım resimler kondurmuş. 他把一些画挂到墙上。❸归咎于，归因于：Biraz başı ağrısa kendine en kötü teşhisi kondurur. 哪怕是一点点的头疼，他都归咎于自己的最糟糕的误诊。❹突然地做，突然地说：Öpücüğü kondurdu. 他突然地吻了一下。Çocuğunun yanağına tokatı kondurdu. 他突然打了孩子一个耳光。

kondüktör (法) *is.* 列车员，列车乘务员：Enine boyuna bir kondüktör tren daha durmadan, düdüğünü çalarak aşağı atladı. 一个大个子的列车员，没等火车停稳，就吹着哨从车上跳了下来。

kondüktörlük, ğü *is.* 列车员的身份，列车员的职业：Trenlerde kondüktörlük yapıyor. 她在列车上当乘务员。

Kondü(v)it (法) *is.* 〈戏〉戏院中招呼演员准备上台的人

konektör (法) *is.* 〈计〉连接线

konfederasyon (法) *is.* ❶邦联：İsviçre ～u 瑞士联邦(邦联) ❷联盟，同盟，联合会

konfederatif (法) *s.* 邦联的，联盟的，同盟的

konfedere (法) *s.* 邦联的，联盟的，同盟的：～ devlet 邦联制国家 ～ ordu 同盟军

konfeksiyon (法) *is.* ❶成衣，成品服装：～ mağazası 服装店 Ablam giyisilerini genellikle konfeksiyondan seçer. 我姐姐通常选择成品服装。Konfeksiyon yapımı son yıllarda ilerledi. 近年服装制作有了发展。❷制衣业，缝纫业：～ atelyesi 缝纫车间

konfeksiyoncu *is.* 缝制衣服的人，出售成衣的人，成衣商

konfeksiyonculuk, -ğu *is.* 成衣业

konferans (法) *is.* ❶讲演(会)，报告(会)，讲座：～ salonu 报告厅，会议厅 basın ～ı 记者招待会，新闻发布会 Bugün, uzay konusunda bir konferans var. 今天有一个关于太空的讲座。Doktor konferansında sarıllık hastalığı hakkında bilgi verdi. 医生在讲座中介绍了黄疸病的知识。❷(国际性的)会议，大会：barış ～ı 和平大会，和会 başkanlık ～i 议会主席团会议，委员长会议 Yalta ～ı 雅尔塔会议 Enerji konferansı İstanbul'da toplandı. 能源大会在伊斯坦布尔召开。◇**～ çekmek** 盛气凌人地讲话；喋喋不休地谈话 **～ muharebesi** 会议通信设备 **～ vermek** ①作报告，作演讲：Beijing Üniversitesi'nde bir de konferans vermişti. 他曾在北京大学作过一次报告。②【俚】呕吐

konferansçı *is.* 讲演人，演讲者：Konferansçı gittikçe açıldı. 演讲者渐渐地变得从容不迫了。

konfeti [konfe'ti] (意) *is.* (婚礼、舞会上投掷的)五彩纸屑：Maskeli maskesiz bütün bu halk avuç avuç hiç bıkmadan, yorulmadan muttasıl konfeti serpiyorlar. 所有这些戴面具的，不戴面具的人都不厌其烦、不知疲倦地、不停地将彩纸屑一把把地抛去。

konfor (法) *is.* 生活设施，起居设备：O kasabada elektrik, havagazı gibi konforların hiçbiri yok. 那个镇上没有任何电力、燃气之类的设施。Telefon, buzdolabı, otomobil gibi konforlar birer gereksinme durumuna geliyor. 电话、冰箱、汽车等生活设施都已成为必需品。

konforlu *s.* 舒服的，舒适的，生活设施齐备的，起居设备齐全的：～ bir otel 一家舒适的宾馆

konformizm (法) *is.* 遵循惯例，遵守习俗；因循守旧，随大流

konforsuz *s.* 生活设施不齐备的，起居设备不齐全的

konforsuzluk, -ğu *is.* 生活设施不齐备，起居设备不齐全：Ben ve arkadaşım, bermutat konforsuzluktan şikâyet ediyoruz. 我和我的同事总是抱怨起居设备不齐全。

konglomera (法) *is.* ❶团聚，团块；堆 ❷〈地〉砾岩

Kongo *öz.is.* 刚果(非洲)：Kongo Cumhuriyeti 刚果共和国，刚果(布) Kongo Demokratik Cumhuriyeti 刚果民主共和国，刚果(金) Kongo Irmağı 刚果河

kongolu [ko'ngolu] Ⅰ *is.* 刚果人 Ⅱ *s.* 刚果人的

kon gövde 〈植〉*is.* (菌)柄；(叶)柄；茎

kon gövdeli *s.* 〈植〉有茎的，带柄的

kongre [ko'ngre] (法) *is.* ❶(国际性的)代表大会，代表会议：Viyana ～si 维也纳会议 Paris Kongresi 1856'da yapıldı. 巴黎国际大会于 1856 年召开。Sonradan öğrendim ki, bu efendiler ticaret kongresine gelmiş delegelermiş. 后来我得知，这些先生们曾作为代表来出席过国际贸易大会。❷(某机构的)大会，全会：Çin Komünist Partisi Millî ～si 中国共产党全国代表大会 Kongremiz sabahın onundan akşamın altısına kadar sürüyor. 我们的大会从上午 10 点开到下午 6 点。❸美国国会

koni (法) Ⅰ *is.* ❶锥型物，圆锥型物：birikinti ～si 〈地〉冲积锥，淤积锥 bitki ～si 〈植〉生长锥 bitkisel dirim ～si 〈植〉生长锥 çığ ～si 雪崩堆积物 Çam ağaçlarını koniye benzetiyorum. 我觉得松树像圆锥。Topacın alt bölümü, yontulmuş kurşun kalemin ucu koni biçimindedir. 陀螺的底部、削过的铅笔的端部是锥形的。❷〈数〉锥体，圆锥体：～ kesiti 圆锥截面，圆锥截面曲线，圆锥曲线，二次曲线 dik ～ 直立圆锥，正圆锥体 eğik ～ 斜圆锥体 gölge ～si 太阳黑子的中央黑暗部分 kesik ～ 平截头圆锥体，截头锥体 Ⅱ *s.* 锥形的，圆锥形的

konik (法) 〈数〉Ⅰ *s.* 圆锥的，圆锥形的，圆锥体的：～ kesit 圆锥截面，圆锥截面曲线，圆锥曲线，二次曲线 ～ yüzey 圆锥的表面 Ⅱ *s.* 圆锥曲线，二次曲线：Çember, elips, hiperbol ve parabol birer koniktir. 圆、椭圆、双曲线和抛物线均是二次曲线。

konişmento *is.* 〈海〉提单

konjestiyon (法) *is.* 〈医〉充血

konjonktür (法) *is.* ❶总的局势，总的局面：Pamuğa yüksek bir taban fiyat uygulandı. Oysa konjonktür değişmekte idi. 对棉花实行了高的底价，这样整个局面都发生了变化。❷〈经〉国家经济形势

konkasör (法) *is.* 粉碎机，破碎机

konkav (法) *s.* 〈数〉凹的，凹入的

konken (意) *is.* 一种纸牌游戏

konkordato [konkorda'to] (意) *is.* ❶〈法、经〉破产人与债权人之间的清偿协议 ❷〈史〉罗马教皇与一国政府就宗教事务达成的协议

konkre (法) *s.* 具体的，有形的

konkur (法) *is.* 竞赛，竞争，比赛

konkurhipik, -ğı (法) *is.* (为体育竞赛举行的)良马展览会，赛马会

konmak, -ar[1] (*-e*) ❶降落，着陆：Kelebek çiçeğin üzerine kondu. 蝴蝶落到花上。Masaya toz konmuş. 桌子上落满了灰尘。Helikopter alana kondu. 直升机在机场降落。❷住宿，宿营，过夜：Yolcuların çoğu bu hana konar. 大部分旅客都在这家旅店过夜。Akşam oldu kon, sabah oldu göç. 【成】日出而做，日落而息；昼行夜宿。❸野营，短期居住：Yürükler yazın bu dağa konarlar. 夏天远足都通常在这座山上野营。❹【转】搁置，放弃：hazıra ～ 放弃准备 mirasa ～ 搁置遗产 Ayşe de yarın öbür gün bir lise hocası olacak, belki de servete de konacaktı. 阿伊赛不久将在一所中学任教，也许她还会放弃财产。◇～ **göçe** 走走停停，奔波辗转：Eskiden kim bilir kaç gün kaç gecede, kona göçe gidecekleri bir yere, şimdi üç beş

saat içinde heybeleri, sepetleriyle beraber kuş gibi uçacaklardır. 以前谁能想到要奔波几天几夜才能到达的一个地方，现在只用三、五个小时就可以带着行李像小鸟一样飞到。**konar göçer** 迁移的，迁徙的 **konup göçmek** 游牧，过着游牧式的生活

konmak, -ur² ❶ (*-e*) koymak 的被动态：Önüne konan yemeklere aç gözlülükle saldırdı. 他贪婪地向摆在面前的食物扑了过去。Yemeğe tuz konur. 往食物上撒盐。❷ (*-i*) 拍打 ❸【俚】捡便宜：Gene kondun. 你又捡了个便宜！

konnektor (英) *is.* 〈计〉连接线

konsa 〈动〉*is.* 鸟的砂囊，胗

konsantrasyon (法) *is.* ❶〈化〉浓缩，凝结 ❷〈心〉专心，全神贯注

konsantre (法) *s.* ❶集中的，专心的 ❷〈化〉浓(缩)的，凝结的 ◇～ **etmek** (或 **olmak**) 集中(思想、情感、力量等)

konseptüalizm (法) *is.* 〈哲〉概念论

konser (法) *is.* ❶〈乐〉音乐会，演奏会：～ salonu 音乐厅 Bu akşam konsere gideceğiz. 今晚我们去听音乐会。❷【转】持续的噪音(嘈杂声)：hafif hafif iç çekmeler, tek hıçkırıklar, ～ hâlinde ağlayışlar 轻轻的呜咽声、抽噎声和持续不断的嘈杂的哭泣声 ❸(鸟禽的)合鸣：kuşların ～i 鸟的合鸣 ◇～ **vermek** 举行音乐会

konserto 〈乐〉 *is.* 协奏曲

konservatör Ⅰ *is.* 保守派，保守者 Ⅱ *s.* 保守的，守旧的

konservatuar (法) *is.* 音乐(戏剧或芭蕾舞)学校(学院)：İstanbul ～ı 伊斯坦布尔戏剧学院 Bu kemanı çalan sanatçı konservatuvar öğrenimi görmüş. 这位拉小提琴的艺术家曾在音乐学院接受过教育。Şu Halkevleri bizim konservatuvar maşallah! 那所“人民之家”便是我们的戏剧学校啊！

konserve [konse'rve] (法) Ⅰ *s.* 罐装的：～ balık 罐装鱼 Ⅱ *is.* 罐头：meyva ～si 水果罐头 balık ～si 鱼罐头 sebze ～si 蔬菜罐头 Annem konserveleri serin yere koyar. 我妈妈通常将罐头放在阴凉处。

konservecilik, -ği *is.* 罐头业

konsey (法) *is.* 理事会，委员会：Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 联合国安理会 millî güvenlik ～i 国家安全委员会

konsol (法) *is.* ❶五斗橱，立柜：Konsolun üzerinde eski usul bir saat duruyordu. 在五斗橱上放着一只老式的钟。Mektupları götürmüş konsolun üzerine koyuyordu. 她把信带来放在五斗橱上。❷〈建〉梁托，悬梁：～ kiriş 托梁 ◇～ **saati** 座钟：Bizim evde bir acayip, bir antika konsol saati vardı. 我们家过去有一个奇特的古式座钟。

konsolidasyon (法) *is.* 〈经〉短期债务整理，以长期债务取代短期国家债务

konsolide (法) *s.* 〈经〉期限延长的，延期的(债务)

konsolit, -di (法) *is.* ❶〈经〉期限不定，只付利息的国债 ❷一种扑克牌游戏

konsolitçi *is.* 买卖债券、股票等的人

konsolos (拉) *is.* 领事：～ beratı (驻在国发给领事等的)许可证书 baş ～ 总领事 fahrî ～ 名誉领事 muavin ～ 副领事 ◇～ **köpeği gibi kasılmak** 夜郎自大，忘乎所以

konsoloshane [konsolosha:ne] *is.* 领事馆：Konsoloshane bu ilânı bütün gazetelere dağıttı. 领事馆向所有报纸发布了这一声明。

konsolosluk, -ğu *is.* ❶领事身份 ❷领事职务：Bir konsolosluk demek bir millet bemsilciliği demektir. 领事之职也就是一个国家代表的职务。❸领事馆

konsomasyon (法) *is.* ❶(咖啡馆、酒吧等的)饮料，酒水：Sarhoş, meyhanede yaptığı konsomasyonu ödemek istememiş. 醉汉拒付饭馆的酒水钱。❷喝饮料，用酒水：Konsomasyon mecburî değildir. 不是非喝饮料不可。

konsomatris (法) *is.* 陪酒女郎，陪酒小姐

konsomatrislik, -ği *is.* 陪酒女郎的身份，陪酒女郎的职业

konson (法) *is.* 〈语〉辅音

konsonans (法) *is.* 〈乐〉谐音，谐和

konsonant (德 *is.* 〈语〉辅音

konsorsiyum [konso'rsiyum] (英) *is.* 国际财团：sigortalar ～u 国际保险财团

konstipasyon (法) *is.* 〈医〉便秘，肠道秘结

konstitüsyon (法) *is.* 宪法

konstrüktivizm (法) *is.* 构成主义，构成派(一种现代形式主义的艺术流派)

konsulto (意) *is.* 〈医〉诊所，会诊

konsül (意) *is.* 〈史〉❶(古罗马)执政官 ❷(1799 年至 1804 年间法国)3 执政官之一

konsültan (法) *is.* 会诊医生

konsültasyon (法) *is.* 〈医〉会诊，诊断 ◇～ **yapmak** 会诊：Dostum iki doktor evime gelip bir konsültasyon yapacaklar. 我的两名医生朋友要来我家进行会诊。

konşimento [konşime'nto] (意) *is.* 〈海〉提单

kont (法) *is.* ❶〈史〉古罗马资政官 ❷〈史〉封建主 ❸伯爵 ◇～ **gibi** 衣着华丽的(人) ～ **gibi yaşamak** 过着富足的生活

kontak, -ğı (法) Ⅰ *is.* ❶〈电〉接点，触点；短路；开关：～ anahtarı 马达点火开关的钥匙 Kimi, yangının elektrik kontağından çıktığını söyledi. 有人说火灾是由电线短路引起的。❷交往，交际 Ⅱ *s.* 【俚】精神不正常的，精神失常的；胡说八道的人：Herif kafadan kontak, boş ver! 这家伙是个疯子，甭理他！◇～ **kurmak** 建立联系 ～ **yapmak** 短路 (*-in*) ～**ı açmak** 打开马达点火开关，点火：Otomobilin kontağını aç. 请把汽车发动起来！(*-in*) ～**ı kapamak** 关闭马达点火开关，熄火

kontakt lens (英) *is.* 隐形眼镜

kontekst (法) *is.* 上下文；背景，情况；脉络

kontenjan (法) *is.* ❶定额；配额；限额：～ senatörü 由总统指定的参院议员 ～ sistemi 配额制(对进口商品的种类、质量进行限制的体制) ithal ～ı 进口配额 Kontenjanımız yeni memurlar almaya elverişli değil. 我们的定额不利于吸收新员工。❷教学机构录取的学生名额，录取限额：öğrenci ～ı 招生名额 Kontenjan dolduğu için üniverteye giremedi. 由于录取名额已满，他未能上该大学。◇(*-i*) ～**a bağlamak** 限制，限定：İthalâtı ～a bağlamak 对进口进行配额限制

kontes (法) *is.* ❶女伯爵，伯爵夫人 ❷【俚】女老师：Kontes biz bu sene çakrıracak galiba. 这女老师今年也许会让我们留级。

konteyner (英) *is.* 集装箱

kontluk, -ğu *is.* ❶伯爵身份 ❷伯爵的领地

kontra (意) Ⅰ *zf.* [ko'ntra] 反对地，对抗地 Ⅱ *is.* 胶合板，层压木板 ◇～ **gitmek** 反对，对抗 ～ **mizana** 四桅船上最后面的一根桅杆

kontralto [kontra'lto] (意) *is.* 〈乐〉❶女低音 ❷女低音歌手，女低音歌唱家

kontrast (法) Ⅰ *s.* 相对的，相斥的，矛盾的 Ⅱ *is.* 反差，差异

kontrat (法) *is.* 合同，协议，契约：kira ～ı 租用合同 ～ şartlarını tespit etmek 确认合同条件 Evin kontratı var mı? 有房契吗？◇～ **yapmak** 签合同，签订协议

kontratabla (法) *is.* 逆板

kontratak, -ğı (法) *is.* 〈体〉反击，反攻

kontratlı *s.* 有合同的，有协议的，有契约的

kontratsız *s.* 没有合同的，没有协议的，无契约的

kontrbas (法) *is.* 〈乐〉低音提琴，低音提琴手

kontrbasçı *is.* 低音提琴手，低音提琴演奏者

kontrfile (法) *is.* 牛腰部的肉

kontrgerillâ (法) *is.* 反游击队武装，反游击力量

kontrol, -lü (法) *is.* ❶检查，监督，管理：～ kulesi (机场上的)控制塔 bagaj ～ü 行李检查 sağlık ～ü 体检 ❷核对，检验，审核，校对：kimlik kartlarının ～ü 身份证核对 pasaport ～ü 护照检验 Kapıda gülümseyen bir zat davetiye kontrol ediyor. 门口有一个人满脸堆笑在查验请柬。❸调查，审查：gümrük ～ü 海关审查 ❹检查员，监督员：Konuşurum ya! Ağzımın kontrolü değilsin ya! Kontrol geliyor. 我说呀！你不是我这路口的巡视员！巡视员来了！◇(*-i*) **～ altına almak** 控制(病情、火势等)：İtfaiye yangını kontrol altına aldı. 消防队已经控制了火势。**～ etmek** ①监督，管理 ②调查，审查 ③检查：Lütfen yağı kontrol ediniz. 请您检查一下机油。**～ kalemi** ①电笔，试电笔 ②【俚】阴茎，阳物，鸡巴 **～ saati** 显示看护员经过一定距离所用时间的仪器 **～ sistemi** ①操作系统，控制系统 ②监察系统，检查系统 **～den geçirmek** 检查，检验

kontrolcu *is.* 检查员，监督员；检票员

kontrolör (法) *is.* 检查员，监督员；检票员

kontrolörlük, -ğü *is.* 检查员(监督员或检票员)身份(或职务)

kontrplâk, -ğı (法) *is.* 胶合板，层压板

kontrpuan (法) *is.* 〈乐〉配合旋律；旋律配法；多声部音乐

konu *is.* 问题；话题，论题；题材，题目，主题

konuk, -ğu *is.* ❶客人，宾客，旅客：～ odası 客房 ～ oyuncu 客串演员 Evimize iki konuk gelmişti. 我们家来过两个客人。Konuklarımızı terminale kadar götürdük. 我们把旅客们一直带到车站。❷寄生物，寄生虫：～ bitki 寄生植物 ◇**～ etmek** 招待，款待 **～ gelmek** 来作客 **～ gitmek** 去做客：Konuk gittiğimiz köyde, köylüler bize yöresel yemeklerini sundular. 在我们去作客的村子里农民们送给我们土产食品。Biz konuk gidince teyzem deli divane olur. 我的姨妈很喜欢我们去做客。**～ olmak** 作客，被招待 **～u ağırlamak** 款待客人

konukçu *is.* ❶导游，向导 ❷〈动〉宿主，寄主

konukçuluk, -ğu *is.* 导游业，向导的工作

konuk evi *is.* ❶招待所，内部宾馆 ❷饭店，宾馆

konuklamak (*-i*) 【俗】❶招待，接待 ❷款待，宴请

konukluk, -ğu *is.* 客人身份；做客

konu komşu *is.* 左邻右舍，所有近邻，街坊们：Bu pencerede ne yapılır, ne söylenirse onu konu komşu da görüyor, dinliyor. 无论他做什么，说什么，他的邻居们都能从窗户里看得见，听得到。Konu komşunun yardımıyle ateşi söndürdüler. 在左邻右舍的帮助下他们把火扑灭了。Şimdi konu komşu camların gerisinde / Hep onu seyrediyor. 现在邻居们都在窗户玻璃后面 / 全都看着她。

konuksever *s.* 好客的，殷勤的，招待周到的：Türkler konuksever insanlardır. 土耳其人热情好客。Kentimize gelen yabancı turistler konuksever halkımızı çok sevdiler. 到我市的外国游客非常喜欢我们好客的市民。

konukseverlik, -ği *is.* 好客，殷勤

konulmak (*-e*) ❶【转】下榻，留宿：Yolculukta arasıra berbat yere konulmak zorunda kalınır. 旅行途中不得不时常在一些污秽不堪的地方留宿。❷被放置，被安放：Masa odaya konuldu. 桌子被摆在房间里。Yemeğe tuz konuldu. 面包里放了盐。

konulu *s.* 有题目的，以…为题的

konum *is.* ❶地位，身份 ❷【转】主张；立场 ❸位置，方位：Türkiye'nin konumu çok önemlidir, çünkü ülkemiz Avrupa ile Asya'yı bağlayan yollar üzerindedir. 土耳其的位置非常重要，因为我们土耳其处于连接亚欧两洲的通道上。❹城市周边地理环境

konumlanmak (*nsz*) 被安置，被放置；落户：akar su yataklarında konumlanan evler 建在河床上的房子

konur[1] *s.* 【俗】浅咖啡色的

konur[2] *s.* 【俗】自大的，目中无人的

konurlanmak (*nsz*) 自大，目中无人

konusuz *s.* 没有题目的，没有主题的

konuş *is.* ❶ konmak 的动名词 ❷〈地〉位置；方位；城市周边地理环境 ❸部署，布防

konuşan saat *is.* 报时钟

konuşkan *s.* 爱说的，健谈的，能说会道的：～ bir çocuk 一个爱说话的孩子 Kardeşim çok neşeli ve konuşkan. 我的兄弟非常快乐而且能说会道。

konuşkanlık, -ğı *is.* 健谈，能说会道

konuşlandırmak (*-i*) konuşlanmak 的使动态

konuşlanmak (*nsz*) 部署，布防

konuşma *is.* ❶ konuşmak 的动名词：Konuşmalardan usanmıştım, hiçbir konuşmaya muhatap ve tanık olmak istemiyordum. 我已经腻于谈话了，不想参与任何谈话。❷会谈，谈判：Bununla bir konuşma daha yapmak gerekiyor. 应该再同这个人谈一谈。❸讲演，讲座：Bu konuşmaya nihayet verirken okumak terbiyesinden bahsetmek lâzımdır. 在结束讲演时应谈谈阅读训练。Bugün profesörün bir konuşması var. 今天教授有一场讲座。❹话，讲话，谈话：Konuşmanızla adamı kaçırdınız. 您的一番话把那个人说跑了。◇～ **dili** 会话语言，口头语言 ～ **merkezi** 脑部控制语言功能的部分 ～ **yapmak** 发表讲话：Türkiye büyük Millet Meclisinde açılış ～sını yapmak 在土耳其在国民议会发表开幕讲话 ～**ya dalmak** 切入主题，直接了当地谈

konuşmacı *is.* 发言者，讲演者，报告人：Dinleyiciler konuşmacıyı dikkatle dinlediler. 听众们认真地听着讲演。

konuşmak (*nsz*) ❶说话，讲话：Çocuk daha konuşamıyor. 孩子还不会说话。❷(*-i*, *-den*) 谈论，谈到：Biz de şimdi bu konuyu konuşuyoruz. 现在我们再谈谈这个问题。Mehmet yedi yaşındayken anasıyla konuştuklarından fazla bir şey konuşmazdı. 默罕默德除了谈他 7 岁时同母亲的交谈之外没说其它任何东西。❸(*nsz*, *-le*) 交谈，谈话，聊天：Ali beyin kompartımanı iki kişilik, sen oraya gidersin, konuşursun. 阿里先生的包厢里有两个铺位，你可以去那儿说说话。Orada bir kahveye oturup geç saatlere kadar konuşmuşlar. 在那里，他们进了一家咖啡馆，聊到很晚。İçini dökmek istersen benimle konuşursunuz. 如果你想倾诉一下你的痛苦，那你就和我说说吧！❹演讲，演说：Bu hafta Türk Dil Kurumunda konuşacak. 本周他将在土耳其语协会发表演讲。❺使用语言：Fransızca ve İtalyanca konuşuyor. 她讲法语和意大利语。Türkçe konuşur musunuz? 您讲土耳其语吗？Çinçeyi çok iyi konuşuyor. 她的汉语说得很棒。❻(用某种方式)表达(思想)：Dilsizler ve sağırlar el işaretleriyle konuşur. 聋哑人靠手势来表达。Yasaların yerine yumruklar konuştu. 他不是用法律而是用拳头来说话。Telefonla konuştuk. 我们通过电话。❼(*-le*) 谈得来：Biz dargın değiliz, konuşuyoruz. 我们没有怄气，我们谈得来。Üst kattaki kiracılarla konuşuyoruz. 我们同楼上的房客很谈得来。Onunla beş yıldır konuşmuyorum. 我同他 5 年没说过话。❽用某种方式说(讲)：Genizden konuşuyor. 他说话有鼻音。❾显得漂亮，显得时髦，醒目：Kravatınız konuşuyor. 您的领带看起来非常漂亮。❿谈恋爱：Fatma Ahmet'le iki yıldır konuştuktan sonra evlendi. 法特玛和艾哈迈德特谈了两年的恋爱后结了婚。

konuşturmak (*-i*, *-le*) ❶ konuşmak 的使动态：Bir türlü konuşmak istemiyen suçluyu nihayet konuşturdu. 他最终使死活不开口的犯人说了话。Murat'ı konuşturmak için bir soru tasarladım. 我想出了一个问题好让穆拉特开口。Tam açıklayacaktım, sözü ağzıma tıkadı, konuşturmadı. 我正要说，他打断了我的话，不让我说。❷【转】(乐器)弹奏得很好：Piyanoyu konuşturuyor. 她的钢琴弹得很好。

konuşu *is.* ❶(学术)讨论会；(学术)报告会 ❷副教授考试

konuşucu *is.* (国际性)会议的参与者

konuşulma *is.* konuşulmak 的动名词：Bir imkân, bir fırsat baş gösterse kendine ait bu işin

konuşulmasından âdeta utanır. 即使有机会，他几乎还是羞于谈及这些属于他自己的事。Bu sorunun konuşulması için sizin huzurunuz şarttır. 这个问题必须当着你的面讨论。

konuşulmak (*nsz*, *-le*) ❶ konuşmak 的被动态：Bu iş kiminle konuşulacak? 这种事情能同什么人谈呢？Bir sorun konuşuluyor. 有一个问题正被人们谈论着。❷ konuşmak 的无主态：Derste konuşulmaz. 课堂上不得说话。Tiyatro seyrederken konuşulmaz. 看戏时不准说话。Sizinle kavga etmekten konuşulmaz. 不能谈及同你们争吵的事。

konut[1] *is.* 住宅，寓所，公寓：～ belgesi 房产证 ～ dokunulmazlığı 住宅的不可侵犯性 Kimsenin konutuna dokunulamaz. 任何人的住宅都不得侵犯。Kentimizin dışında yeni konutlar yapılıyor. 我们城市的外围正在建新的公寓。◇～**a girmek** 入侵住宅 ～**ta teslim** 住所邮递

konut[2] *is.* ❶〈数〉公设，假设：Eukleides'in "bir noktadan bir dağruya ancak bir paralel çizilebilir" yolundaki konutu gibi. 如欧几里德的"经过一点只能画一条直线的平行线"的公设。

konvansiyon (法) *is.* ❶协议，合同，契约 ❷为制订或修改宪法而召集的非常临时议会

konvansiyonel (法) *s.* 常规的，惯例的，协定的：～ silâhlar 常规武器

konveks (法) *s.* 〈数〉凸起的，凸出的

konveksiyon (法) *is.* 〈理〉〈化〉对流，热对流

konvektör (法) *is.* 对流散热器

konvertibl (法) *s.* 可兑换的(货币)

konvertibilite (法) *is.* (货币的)可兑换性，自由兑换

konvertisör (法) *is.* 转换器，变换器；交流器；变频器

konvoy (法) *is.* ❶车队；驮畜队：otobüs ～i 公共汽车车队 ❷由军舰护航的船队 ◇～ **yapmak** 〈军〉列队航行

Konya *öz.is.* 科尼亚(土耳其省、市)

konyak, -ğı (法) *is.* 法国科涅克(地名)产的白地酒，法国白兰地酒：Senin için bir şişe rakı, kendime de konyak aldım. 我为你买了瓶拉克酒，我为自己则买了瓶法国白兰地。

kooperatif (法) *is.* 〈经〉合作社：tarım ～i 农业合作社 gıda ～i 食品合作社 Birçok köyümüzde tarım kooperatifleri vardır. 我们许多村庄都建有农业合作社。

kooperatifçi *is.* ❶合作社社员，合作社成员 ❷合作社领导人

kooperatifçilik, -ği *is.* 建立和经营合作社的事务

kooperatifleşmek (*nsz*) 合作社化，经济以合作社为依托

koordinasyon (法) *is.* 协调，配合：～ alıştırmaları 协调运动

koordinat (法) *is.* 〈化〉配位原子(团)

koordinatlar *ç.is.* 〈数〉坐标：coğrafya ～lar 直线坐标 Koordinatlar bir noktanın düzlemdeki veya uzaydaki yerini belirtmeye yarar. 坐标可用来表示某一点在平面或空间上的位置。

koordinatör (法) *is.* 协调员，调整者，调配者

koordine (法) *s.* 协调的，调整好的，调配好的 ◇～ **etmek** 调整，调配

kopal (英) *is.* 硬树脂；柯巴脂(硬树胶)

kopanaki [kopana'ki] (希) *is.* ❶手工编织用的圆柱形工具 ❷在该工具上编织的织物

koparılmak (*nsz*) koparmak 的被动式：Halat koparıldı. 绳子被割断了。Katırtırnakları hem dikenliydi hem de güç koparılıyordu. 金雀花既有刺又难摘。

koparış *is.* koparmak 的动名词

koparma *is.* ❶ koparmak 的动名词 ❷〈体〉起身蹲踞式抓举

koparmak (*-i*) ❶使折断，撅：fidanı ～ 使树苗折断 Ağaçtan bir dalcık koparmış. 他从树上撅下了一根小树枝。Fırtına elektrik tellerini kopardı. 风暴刮断了电线。❷采，摘：patlıcan ～ 摘茄子 armut ～ 摘梨子 Çiçekleri koparmayın. 你们不要折花！❸(*-den*, *-i*) 【转】费力地得到，好不容易获得：Ondan bu kitabı koparmak kolay olmadı. 从她那儿费尽周折才得到

这本书，真不容易。Üç gün izin kopardı. 他好不容易才得到 3 天假。Her gün kapımı aşındırdı, sonunda istediğini kopardı. 她每天都缠着我，最后终于如愿以偿了。❹爆发，使爆发：feryat ～ 嚎啕大哭 kavga ～ 爆发争吵 velveleyi ～ 叫嚣，吵吵嚷嚷，喧哗起来，引起混乱 ❺抢夺，掠夺：Bir günde elimden bu güzel şeyi koparıp aldılar. 一天，他们从我手里抢走了这件好东西。Onu küçük yaşta anasından kopardılar. 她小时候就被母亲身边夺走。❻〈体〉比赛时加速超过对手 ❼割断，斩断：başını ～ 砍头 bağını ～ 割断羁绊，去掉约束 Liberalizm, Parti örgütlerini Partinin önderlik ettiği kitlelerden koparır. 自由主义会使党的组织和党所领导的群众发生隔离。◇**koparıp atmak**【转】不感兴趣，不重视：İşte onu koparıp atamıyorum. 我不会不关心她。

kopartmak (*-i*) koparmak 的使动态

koparttırmak (*-i*) 动词 kopartmak 的使动态

kopça *is.* (扣衣服的)小钩；风纪扣，领钩：dişi ～ 风纪扣(领钩)的圈(环) erkek ～ 风纪扣(领钩)的钩(挂钩) Giysimin fermuarı var, kopçaya gerek yok. 我的衣服上有拉链，不需要风纪扣。Darlıktan eteğin kopçası koptu. 由于衣服太瘦，衣摆上的扣钩被挣断。

kopçalamak (*-i*) 用衣钩(风纪扣、领钩)扣住(系住)：etekliği ～ 用衣钩扣住衣摆

kopçalanmak (*nsz*) kopçalamak 的被动态

kopçalı *s.* 有风纪扣的，有衣钩的，有领钩的；被风纪扣(衣钩、领钩)扣住的：～ yelek 带风纪扣的马甲 ～ pantolon 有衣钩的裤子

kopek (俄) *is.* 戈比(1 卢布的百分之一)

Kopenhag *öz.is.* 哥本哈根(丹麦)

kopil *is.* 【俚】❶(街头)流浪儿，顽童：Bu kopillerin gürültüsü çekilmiyor. 这些顽童的喧闹声还没有消失。❷私生子，臭小子：Ulan şu kopile bak, fasulye gibi nimetten sanıyor kendini. 你看看那个臭小子，自以为了不起。

kopkoyu [ko'pkoyu] *s.* 颜色非常深重的；凝固的；过度的；非常深入的：Otlar kopkoyu, İstanbul kızlarının yeşil gözleri gibi derin bir renk almıştır. 草的颜色非常深，仿佛染上了一种像伊斯坦布尔姑娘们的眼睛一样浓重的颜色。

kopmak, -ar (*nsz*) ❶折断：Tel koptu. 电线断了。Kitabın kopan yapraklarını yapıştırdı. 他把被撕掉的书页粘了起来。❷掉下，脱落：Giysinin düğmesi kopmuş. 衣服的扣子掉了。Cezvenin sapı kopmuş. 咖啡锅的柄掉了。Çamaşır ipi koptu. 衣服开线断了。Eğreti kuyruk tez kopar.【成】借来的尾巴掉得快，不要相信没有根据的事情。❸从主干(或肢干)上脱离：Ağacın dalları fırtınada koptu. 风暴中树枝被刮断。Savaşta bacağı kopmuş. 战斗中他的腿断了。Hiç bu türlüsünü görmedim, az kaldı yüreğim kopacaktı. 我从来没有见过这样的东西，我的心差点儿没跳出来！❹【转】爆发(声响、危险事件)：Gürültü koptu. 突然发出巨大的声响。İlkönce aramızda epey korkunç fırtınalar koptu. 首先我们之间发生了激烈的争执。İçerde feryatlar koptu. 里面突然发出呼叫声。❺【转】完全脱离，完全疏远 ❻【转】剧痛：Belim kopuyor. 我的腰非常痛。❽【俗】跑，快步走 ◇**kopup gelmek** 远道而来

kopolimer (法) *is.* 〈化〉共聚体，共聚物

kopolimerleşme *is.* 〈化〉共聚(作用)

kopoy (匈) *is.* 一种体长中等耳朵下垂、毛短的猎狗

kopsi kefali *is.* 砍头 ◇(*-i*) ～ **etmek** 砍头：Bizim horozu kopsi kefali ettim. 我们把我们那只公鸡的头剁了下来。

kopuk, -ğu Ⅰ *s.* 断的，折的，脱落的，疏远的：～ çamaşır ipi 断了缝衣线 ～ düğme 掉下的扣子 Ⅱ *is.* ve *s.*【转】浪荡的(男子)；身无分文的(人)；游手好闲的(人)：Bu kopuğa mal emniyet edilir mi? 能把财物留给这个浪荡子照看吗？Kopuğun biridir, boş ver! 他是一个浪荡子，甭理他！O kopukla arkadaşlık etme. 别同那个浪荡子交朋友！◇～ **alay** 乌合之众 ～ **filim gibi** 【转】断断续续地 ～ **takımı** 乌合之众

kopukluk, -ğu *is.* ❶折断，脱离，疏远，隔阂：İki ülke arasındaki kopukluk giderilmeli. 应消除两国间的隔阂。❷【转】浪荡，游手好闲 ❸【转】不适，不舒服：Vücutta bir ～ hissetmek

感觉不适 ◇～ **etmek** 浪荡，游手好闲

kopuntu *is.* 折断的部分，脱落的部分，脱离部分

kopuz *is.* 【旧】琵琶

kopuzcu *is.* 琵琶弹奏者

kopya [ko'pya] (意) Ⅰ *is.* ❶复写件，影印件，复印件，副件，复制品：bir mektubun ～sı 一封信的复印件 bir tablonun ～sı 一张表的副件 fotoğrafın ～sı 照片的影印件 Yapı plânların birçok kopyası çıkarılır. 出了许多建筑计划的复印件。❷复写，复印，拷贝，复制：～ defteri 习字帖 ～ kâğıdı 复写纸 ～ kalemi 复写笔 ～ mürekkebi 复写墨水 Fotoğrafçı filmin kopyasıyla uğraşıyor. 摄影师正在忙着冲洗照片。❸抄袭，(笔试中)作弊 Ⅱ *s.* 复写的，影印的，复制的；盗版的：Hanımlar köşe minderinin sağ duvarındaki bir kaç kopya resme daldılar. 女士们沉醉于拐角沙发右边墙上的几幅复制的画。◇～ **çekmek** (笔试中)抄袭，作弊：En bildiği derste bile kopya çeker. 就连他学得最好的学科(考试时)他也要作弊。～ **etmek** ①临摹，摹描复制；复制，复印，拷贝 ②(笔试中)抄袭，作弊：Salih yazıyor, ben boyuna kopya ediyordum. 萨利赫在写，我则是不停地抄。～ **vermek** 考试中帮助作弊 ～ **yapmak** ①临摹，摹描复制；复制，复印 ②(笔试中)抄袭，作弊：Kopya yapmak çirkin bir davranıştır. 抄袭是一件可耻的事。Sınavda kopya yapmak bir suçtur. 考试作弊是一种犯罪。～ **çıkarmak** 临摹，摹描复制；复制，复印

kopyacı *is.* ❶(笔试中的)抄袭者，作弊者 ❷临摹者

kopyacılık, -ğı *is.* ❶抄袭，作弊 ❷临摹练习；临摹方法

kopyalamak (*-i*) ❶临摹，摹描复制；复制，复印，拷贝 ❷(笔试中)抄袭，作弊

kor[1] *is.* ❶炽烈燃烧的煤块(柴火等)：Dedem sigarasını sobadan maşayla aldığı kor parçası ile yaktı. 我爷爷用钳子从炉中取出一块炭火点燃了香烟。❷【转】通红：～ dudaklı 嘴唇通红的 ◇～ **gibi** 通红的，火红的：Kor gibi ışıldayan gözleri vardı. 他有着一双通红、闪烁的眼睛。～ **gibi yanmak** 非常耀眼，闪耀：Gözleri kor gibi yanan ve bir ölüden daha sarı olan diğer bir yaralı yatıyordu. 躺着的另一个伤员双眼闪烁，比死人还要苍白。

kor[2] *is.* 〈军〉 kolordu 的缩写形式：～ komutan 军长

kora [ko'ra] (希) *is.* 〈医〉一种主要症状为突然短时间出现失常的动作的病症

koral, -li (法) *is.* 〈乐〉赞美歌，配合声的赞美歌

koramiral, -li [ko'ramiral] *is.* 〈军〉海军中将

koramirallık, -ğı *is.* 海军中将军衔

kordalılar *ç.is.* 〈动〉脊索门，脊索动物门

kordiplomatik, -ğı [ko'rdiplomatik] (法) *is.* 外交团

kordon (法) *is.* ❶勋章的饰带，绶带：yaver ～u 值星官的绶带 ❷挂钟表(奖章、护身符等)的细链子：Ablamın altın bir kordonu var. 我姐姐有一个金挂链。Saati, bir kordonla boynuna taktı. 他用一条细链子将表挂在脖子上。❸家用电线，导线 ❹墙壁或家具上突起的细长饰边(镶边) ❺用来装饰由马口铁和锌作成的器皿的工具 ❻哨兵线，警戒线：polis ～u 警察警戒线 ❼码头 ❽〈地〉涨潮时海水在沙滩上的遗留物 ◇～ **altına almak** 设立警戒线 ～ **koymak** 设立警戒线 ～**u kaldırmak** 取消警戒线

kordone (法) *is.* ❶编节 ❷三股的丝线

Kore *öz.is.* 朝鲜；韩国(亚洲)：Kore Cumhuriyeti 大韩民国 Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti 朝鲜民主主义人民共和国

Korece [ko'rece] *öz.is. s.* ve *zf.* 朝鲜语；韩国语：～ bir gazete 一份朝语报纸

koregraf (法) *is.* ❶编舞者 ❷舞蹈动作设计者

koregrafi (法) *is.* ❶编舞 ❷舞蹈动作设计

korelasyon (法) *is.* 相关，关联；相干

Koreli [ko'reli] Ⅰ *öz.is.* 朝鲜人，韩国人 Ⅱ *s.* 朝鲜的，韩国的

korgeneral, -li [ko'rgeneral] *is.* (陆空军)中将

korgenerallik, -ği *is.* (陆空军)中将军衔

korida (西) *is.* 斗牛

koridor (法) *is.* ❶走廊，通路：Annem koridora küçük bir yolluk serdi. 我母亲在过道上铺放了一小块地毯。Ninni sesini henüz koridorda iken duydu. 我还在走廊上时就听见哄孩子睡觉的声音。❷狭长的通道 ❸(国家间的)狭长地带 ❹【俚】把不住大门的守门员

korindon (法) *is.* 钢玉，氧化铝；金刚沙

korkak Ⅰ *s.* 胆怯的，易受惊的；羞怯的，缺乏自信力的：Küçük kedimiz çok korkak, ufak bir sesten ürküyor. 我们的小猫非常胆小，一点小声都令它发抖。Ⅱ *is.* 胆怯的(易受惊的)人(或动物)；羞怯的(缺乏自信力的)人 ◇～ **karga**【俗】胆小鬼，胆小的人：Hakikaten bugünlerde korkak kargaya döndüm, neye teşebbüs etsem, nereye gitsem yüreğim titriyor. 真的，这几天我变得胆战心惊，什么事都不敢干，什么地方都不敢去。◆**Korkak bezirgân** (或 **tüccar**) **ne kâr eder ne zarar** (或 **ziyan**). 胆小的商人发不了大财，懦弱的士兵当不了将军。

korkakça [korka'kça] Ⅰ *s.* 胆怯的；易受惊的；羞怯的 Ⅱ *zf.* 胆怯地；羞怯地

korkaklık, -ğı *is.* 胆怯，羞怯 ◇～ **etmek** 胆怯，羞怯

korkmak, -ar (*-den*) ❶害怕；畏惧；惧怕：Adamakıllı korktu. 他吓坏了。Kurbağadan korkuyor. 她怕青蛙。Gök gürültüsünden korkuyorum. 我害怕打雷。Ölmüş eşek (或 koyun) kurttan korkmaz. 【成】死驴(羊)不怕狼；死猪不怕烫。❷担心，不安，顾忌：Korkarım gelmeyecek. 我担心他不来。Hasta olmaktan korktuğum için kışın kalın giysiler giyiyorum. 由于担心生病，冬天我穿上厚实的衣服。Yola çıkarken kar yağmasından korkuyordu. 我担心出发的时候会下雪。❸提防：Kem gözden hakikaten korkmalı, malı diye diye nihayet Ahmet'in ocağına incir diktiler. 真的应该提防小人，他们为了艾哈迈德的家产，最后把他一家灭了门。Adamın yere bakanından, suyun sessiz akanından kork. 【成】平静水面低头汉，多加提防莫小看。Allah'tan korkmıyandan korkmalı. 【成】愣的怕横的，横的怕不命的。◇**korka çekine** 提心吊胆地：Geceleri dışarılarda geç vakitlere kadar dolaşıyor ve evlerimize sabaha karşı, el ayak çekilmiş tenha sokaklardan korka çekine, heyecan ve endişe içinde dönüyoruz. 每夜我们都在外面转悠很长时间，直到凌晨我们才怀着激动不安的心情提心吊胆地从万籁俱寂无人的街上回到家中。**korka korka** 害怕地，胆怯地：Sabaha karşı aşağı indi, aralık kapıdan korka korka babasına baktı. 早上她下了楼，从半开的门中胆怯地看着她爸爸。**korktuğu başına gelmek** 发生担心的事：Çocuğun sınıfta kalacağından korkuyordu nitekim korktuğu başına geldi. 他担心他的孩子留级，可偏偏怕什么来什么。**korktuğuna uğramak** 发生担心的事，偏偏怕什么来什么：Korktuğuna uğrar, imtihana yetişemezsin. 真是怕什么来什么，你赶不上考试了。

korku *is.* ❶恐惧；担心；害怕：hastalık ～su 担心生病 hırsız ～su 担心小偷 Dizlerime dek sırsıklam olan bacaklarımın, gün doğuncaya dek kurumayacağı korkusuyla keyfim kaçıyordu. 刚才，我的腿湿到膝盖，想到要这样呆到天亮，我心情坏透了。Yanlış bir şey söylemek korkusuyla sustum. 由于怕说错话，我保持缄默。❷危险：Yollarda korku kalmadı. 路上没有危险。◇～ **dağları aşırmak** (或 **beklemek**) 使人感到恐怖无处不在 ～ **damarını yerine getirmek**【俗】放心，把心放回肚子里 ～ **duymak** 恐惧；担心；害怕：Kız yürürken, büyük bir korku duyuyormuş gibi başını ikide bir arkaya çeviriyordu. 姑娘一边走，一边回头，似乎很害怕。～ **düşmek** 担心；恐惧；不安 ～ **içinde** 在恐惧中：Annesi bu olaydan sonra iki gün kapıyı kilitlemiş, korku içinde yaşamıştı. 他母亲经历这件事后，闭门不出，在恐惧中度过了两天。～ **saçmak** 使所有人都感到恐惧 ～ **vermek** 使担心；使恐惧：Kadınlıktan, erkeklikten tiksiniyordu ve etteki sır ona korka veriyordu. 他憎恨男欢女爱之事，肉体上的神秘使他感到恐惧。～**dan bitmek** 吓得晕头转向：Kapıyı hızla kapamış, sofraya dönüp yerine oturmuş ama korkudan da bitmiş. 她赶快关上门，又坐回到餐桌旁边，吓坏了。～**dan kendini kaybetmek** 吓得晕头转向：Zavallı korkudan kendini kaybetmiş. 可怜的家伙，他已经给吓昏了！～**sundan kan işemek** 【俗】吓破胆 ～**sundan yerlere geçmek** 【俗】吓得恨不得钻到地缝里：Babam çehremden bir şey anlamasın diye korkumdan yerlere geçtim. 我怕我爸爸从我的脸上看出点儿什么，吓得我恨不得找个地缝进去。～**ya kapılmak** 担心；恐惧，害怕；不安 ～**yu dalına kondurmamak** ①不吓人 ②不害怕 ◆**Korkunun ecele**

faydası yoktur. 胆小怕事于事无补。

korkulmak (*-den*) korkmak 的无主态：Fırtına çıkacağından korkuluyor. 人们害怕会出现风暴。Öyle şeylerden korkulur mu? 人们担心这种事吗？Ağzı eğrilerden her zaman korkulur. 爱嚼舌的人永远都是最可怕的。

korkulu *s.* ❶可怕的，令人担心的：～ rüya (或 düş) 噩梦 ❷危险的；有风险的：～ bir adam 危险人物 ～ bir uçak yolculuğu 危险的飞行 Bu korkulu işe girişmeyin. 别干这种冒险的事。◇～ **rüya** (或 **düş**) **görmek** 做噩梦：Korkulu rüya (或 düş) görmektense uyanık yatmak yeğdir (hayırlıdır). 与其担惊受怕，还不如不去冒险。

korkuluk, -ğu *is.* ❶稻草人：bostan ～u 菜园里的稻草人 Bahçıvan kargalar domateslere zarar vermesin diye bahçeye bir korkuluk dikti. 为防止乌鸦糟蹋西红柿，园丁在花园里放了一个稻草人。❷栏杆，扶手；护墙：merdiven ～u 楼梯扶手 Genellikle merdivenlerin yanında korkuluk bulunur. 一般在楼梯边上都有扶手。❸【转】在其位不谋其政的人(或团体)，傀儡，摆设，尸位素餐者：Şirketin müfettişi mi, bostan korkuluğu mu bir türlü anlayamadım, Biletçiyi şikâyet ettiğim hâlde yerinden kımıldamadı bile. 我搞不清他究竟是公司的监督员，还是个摆设？我向他投诉售票员，他竟然无动于衷。

korkunç *s.* ❶非常可怕的；恐怖的：～ bir manzara 恐怖的场面 ～ şeyler 可怕的事情 Sormayın, evde korkunç bir cadı oturuyor. 嗨！别提了，房子里有一个恶鬼。❷令人吃惊的，令人惊讶的；激烈的：İlkönce aramızda epey korkunç fırtınalar koptu. 首先我们之间发生了激烈的争执。❸极端的，极度的：～ bir sıcak 酷热 Sinema korkunç kalabalıktı. 电影院爆满。Kendini korkunç bir pehlivan sanırmış. 他认为自己是个很厉害的摔跤手。Emin bey Ali'yle kanlı bıçaklı denecek derecede korkunç bir şekilde dargındır. 艾敏先生对阿里恨之入骨，与阿里称得上是不共戴天。

korkunçlaşmak (*nsz*) 变得恐怖，变得可怕，变得吓人

korkunçlaştırma *is.* korkunçlaştırmak 的动名词：Yavrucak bile sesini korkunçlaştırmaya çalışarak bağırıyor, ama sesi gene de tatlı çıkıyordu. 甚至连那孩子也吆喝着，竭力使声音显得可怕，但他的声音仍然是柔和的。

korkunçlaştırmak (*-i*) korkunçlaşmak 的使动态

korkunçluk, -ğu *is.* 恐怖；恐惧；害怕：Korkunçluğun içinde harikulâde tablolar birbirini kovalıyordu. 充满恐惧的，非同一般的场面一幕接一幕。

korkusuz *s.* ❶不怕的，大胆的，无畏的：～ bir er 无畏的战士 ❷没有危险的；无虞的：～ bir sel 没有危险的洪水

korkusuzca Ⅰ *s.* 不可怕；没有危险的：～ bir davranış 没有危险的行动 Ⅱ *zf.* 无畏地，勇敢地：Korkusuzca düşmana saldırdı. 他勇敢地向敌人发起了进攻。

korkusuzluk, -ğu *is.* 无所畏惧，大胆；安全

korkut *s.* 可怕的，恐惧的

korkutma *is.* korkutmak 的动名词：Şuna baksana aba altından değnek göstererek güya bizi korkutmaya çalışıyor. 你看，这个人笑里藏刀，似乎要恐吓我们。

korkutmaca *s. ve is.* 恐吓性的

korkutmak (*-i*) ❶使害怕，使恐惧，恫吓，恐吓，威胁：gözünü ～ 恐吓，威胁 Aklınca bizi korkutup kararımızdan vazgeçirecek. 他自以为能吓倒我们，让我们放弃我们的决定。Gök gürültüsü çocuğu korkuttu. 雷声吓着了孩子。❷使担心，使不安：Anasının hastalığı onu korkuttu. 母亲的病使他担心。Annesini asıl korkutan şey, kızının gittikçe çehresindeki kirli sarı rengin artmasıydı. 使母亲真正担心的，是女儿的脸色越来越蜡黄。❸使泄气：İnsan, dostlarını korkutmamalı. 一个人对朋友不应该说泄气话。

korkutucu *s.* 令人害怕的，令人恐惧的：～ karanlık 让人感到恐惧的黑暗

korlanmak (*nsz*) 变得通红：Ocak korlandı. 炉子里烧得通红。

korluk, -ğu *is.* ❶火红 ❷火炉

korna [ko'rna] (意) *is.* ❶喇叭；铃铛：sis ～sı 雾角(浓雾信号) Saat on iki olur olmaz, apartmanın önünde kornayı öttürdüm. 12 点一到，我就摁响寓所前的喇叭。Büyükannem korna seslerinden çok rahatsız oluyor. 我的祖母非常讨厌喇叭声。❷喇叭声；铃铛声

kornea (拉) *is.* 〈解〉角膜

korner (英) *is.* 〈体〉角落，角球区 ◇～ **atışı** 角球

kornet (法) *is.* 〈乐〉短号

kornetçi *is.* 〈乐〉吹短号的，短号手

korniş (法) *is.* ❶窗帘盒 ❷〈建〉上楣(柱)；檐口；檐柏 ❸崖檐；岸边道路

kornişon (法) *is.* 醋渍小黄瓜

korno [ko'rno] (意) *is.* ❶【旧】(牛角或象牙制成的)号角 ❷〈乐〉小号

koro [ko'ro] (意) *is.* 〈乐〉❶合唱队，合唱团：Okulumuzun korosunu yıl sonunda dinledik. 年底我们欣赏了校合唱队的演唱。❷合唱队(团)的演唱(或朗诵) ◇～ **hâlinde** 一齐，一并，异口同声

koroydo *is.* 【俚】傻瓜，笨蛋，蠢货：Herif, buz gibi koroydo. 这家伙是一个不折不扣的笨蛋。

korporasyon (法) *is.* 社团，法人；公司，企业

korporatif (法) *s.* 社团的，法人的：～ devlet 总体国家(又称"组合国"，30 年代意大利法西斯国家的一种组织形式)

korsan (意) Ⅰ *is.* ❶海盗：～ gemisi 海盗船 ～ reisi 海盗头子 Bu adayı ilk defa Portekizli korsanlar bulmuşlar. 这座岛屿是由葡萄牙海盗首次发现的。Korsanlar sık sık kıyıları talan ediyor. 海盗们经常上岸抢劫。❷【转】大盗，强盗 Ⅱ *s.* 非法行使的，无准许行使的；侵权的，盗版的：～ radyo 非法电台 ～ taksi 出租车黑车 ～ dolmuş 小公共黑车 ～ kasetçilik 盗版录像带生产销售 ～ miting 非法会议，黑会

korsanlık, -ğı *is.* ❶海盗勾当，强盗行径；海盗身份，强盗身份：hava ～ı 劫持飞机 ❷【转】非法行使；侵权，盗版

korse [ko'rse] (法) *is.* 妇女紧身胸衣，文胸

korseci *is.* 制售紧身胸衣的人，卖文胸的

korsecilik, -ği *is.* 制售紧身胸衣的行业，文胸业

korseli *s.* 穿紧身胸衣的，戴文胸的：Abanarak ve korseli göğsünü âdeta kavalyesinin göğsünde ezerek dansediyordu. 她倾着身子跳着舞，戴着文胸的胸脯几乎要压着舞伴的胸脯上。

kort (英) *is.* 网球场：Otelin tenis kortunu geçtik. 我们从饭店的网球场穿行。Topun gidiş gelişini kortun yan tribünlerinden seyrdenlerin başı bir saat rakkası gibi. 从网球场侧面的看台上的观众看着来回穿梭的球，脑袋就像钟摆一样。

korte [ko'rte] (意) *is.* ❶约会，谈恋爱 ❷追逐女色 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) ①约会，谈恋爱 ②追逐女色

kortej (法) *is.* ❶陪同人员，随行人员 ❷游行队伍

korteks (法) *is.* 〈医〉脑膜：beyin ～i 脑膜

kortizon (法) *is.* 〈医〉肾上腺皮质素，考的松，可的松

kortizonlu *s.* 含肾上腺皮质素的，有考的松的：～ ilâçlar 含可的松的药物

koru *is.* 树林，林地：Arkamda çam korularının parça parça neftîleştirdiği yeşil bir dağ. 我身后是一座被松林点缀得翠绿点点的山岗。Hafta sonunda kentimizin yakınındaki koruya gideceğiz. 周末我们将去城郊的林地。

korucu *is.* 护林员：Korucu, ormanda yaktığımız ateşi giderken iyice söndürmemizi söyledi. 护林员要我们在离开时完全熄灭在森林里点的篝火。

koruculuk, -ğu *is.* 护林员的职业，护林员的工作

korugan *is.* ❶用树干建成、周围挖有陷井便于防御的方形房屋 ❷碉堡，地堡

koruk, -ğu *is.* 未成熟的酸葡萄：～ suyu 酸葡萄汁 ～ şerbeti 酸葡萄汁饮料 Dedesi koruk

yemiş, torunun dişi kamaşmış. 【成】前人造孽，后人遭殃；父孽子受。◇～ **lüferi** 8 月份捕获的蓝色食用鱼

koruluk, -ğu *is.* 小树林；树丛；园林

korumak (*-i, -den*) ❶保护：halkı sıtmadan ～ 保护人们不受虐疾之害 Anası Çocuğu soğuktan korudu. 母亲保护着孩子不受寒。Duvarı yağmurdan korumak için iyice boyadılar. 他们很好地粉刷了墙壁，以使其免受雨水侵蚀。Kış gelince ellerini soğuktan korumak için eldiven kullanmayı ihmal etmezdi. 冬天一到，他从不忘记戴手套以保护手不冻坏。❷保卫；防御：yurdu ～ 保卫家园 Eskiden kalma konaklarımızı korumalıyız. 我们必须保护我们的这些祖宅。Kapımızdaki köpek evimizi koruyor. 看门狗守护着我们的家。Ordu kenti düşmandan korudu. 军队防御着敌人对城市的入侵。❸维护，爱惜：Çocuk ayakkabılarını çamurdan koruyor. 孩子爱惜她的鞋子，避免沾上泥。Üstünü başını biraz korusaydın bu kadar kirlenmezdi. 你如果爱惜点你的衣服，也不会弄得这么脏。❹保持：Geleneklerini koruyorlar. 他们保持着自己的传统。❺相抵消，对等：Bu işin geliri masrafını korumaz. 这笔生意得不偿失。Verdiğiniz para masrafı bile korumaz. 您交付的钱还不够花销。❻庇护；帮助：Allah korusun. 真主保佑！

korun *is.* 〈解〉角质层：Korun tabakası deriyi koruyan bir oluşumdur. 角质层是一层保护皮肤的结构。

korunak, -ğı *is.* 藏身地；掩体：Savaşta halk korunaklara girdi. 战时人们都进了掩体。

koruncak, -ğı *is.* 藏东西的小柜子，珍藏盒，藏东西的地方

korun dokusu *is.* 〈解〉角质组织

korunga *is.* 〈植〉驴喜豆

korungalık, -ğı *is.* 种驴喜豆的地

korunma *is.* korunmak 的动名词：toprak ～sı 水土保持 Meğer eskiden, öldürme vasıtası ne kadar çokmuş. 然而自古以来，杀人的方法有多少，防身的办法就有多少。◇～ **görmek** 宽容，容忍

korunmak (*nsz*) ❶ korumak 的反身态：Soğuktan korunmak için kalın giysiler giyiyorum. 为了御寒，我穿上了厚衣服。❷ korumak 的被动态：Portakallar donmaktan korundu. 橙子受到了防霜冻保护。

korunum *is.* korunmak 的动名词：～ kanunu 守恒定律

korunumlu *s.* 保护的，爱惜的：～ alan 〈物〉守恒场 ～ sistem (或 dizge) 〈物〉保守系 enerji-～ 节能的

koruyucu Ⅰ *is.* ❶保护者，防御者 ❷卫队指挥官，护卫官 ❸保护装置，保护器：ekran ～su 屏幕保护程序 Ⅱ *s.* ❶保护的，防御的；保护装置的，保护器的：～ hekimlik 预防医学 ～ ünsüz 〈语〉土耳其语中置于以元音结尾的单词与以元音开头的词尾间的 -y- 辅音，如：anne-y-e, evde-y-iz 等。❷防寄生虫的 ◇～ **melek** ①〈宗〉保护(某人的)天使 ②【转】支柱，保护者

koruyuculuk, -ğu *is.* 保护，防御；维护

koruyuş *is.* korumak 的动名词

korvet (法) *is.* 猎潜舰，小型护卫舰：～ kaptanı 海军少校

korza [ko'rza] (意) *is.* 〈海〉在海中两根绳(链)相互缠绕

kosa (斯拉夫) *is.* 【俗】一种长柄的切肉刀

kosekant (法) *is.* 〈数〉余割

kosinüs [ko'sinüs] (法) *is.* 〈数〉余弦

koskoca [ko'skoca] *s.* 大的，巨大的，庞大的；伟大的：～ delikanlı 大小伙子 ～ şehir 大都市 Koskoca şeyler oldunuz. Kendi kendinizi besleyebilirsiniz! 你们已经长大了，可以自己养活自己了。

koskocaman [ko'skocaman] *s.* 巨大的，庞大的；伟大的：O sıralarda insana hayret verecek

kadar koskocaman ve sapsarı bir ay fırladı. 正在此时，一轮大的让人吃惊的明月喷薄而出。

koskoslanmak (*nsz*, *-le*) 得意，自豪，骄傲，自夸

kostak *s.* 【俗】❶有魅力的，吸引力的；漂亮的；豪华的；衣着华丽的 ❷勇敢的，无畏的

kostaklanmak (*nsz*) 【俗】显示魅力，表现高贵：Boşa kostaklanma, kostak değilsin. 你别空显摆了，你不是那么有魅力。

Kosta Rika *öz.is.* 哥斯达黎加(美洲)

kostik (法) *s.* 腐蚀性的，侵蚀性的：～ sıvı 腐蚀性液体 ～ soda 苛性钠，烧碱

kostüm (法) *is.* ❶男套装：Kostüm kesildi, yarın prova edilecek. 衣服裁好了，明天试穿。Üç metre kumaş size kostüm için iyidir. 3 米布给你做件衣服足够。❷多为上街时穿着的女装

kostümlü *s.* ❶穿套装的 ❷衣着特别的，特殊衣着的

kostümlük, -ğü *s. ve is.* 可用来做套装的(材料)：～ kumaş 套装布料

koşa *s.* ❶【俗】一双，一对 ❷【俗】形影不离的 ◇～ **karımak** 白头偕老

koşaç, -cı *is.* 〈语〉名词性谓语句中将主语和谓语连结起来，赋予谓语肯定或否定、持续确定和可能的意义的词尾， -dır/-dir 以及否定词 değil

koşalık, -ğı *is.* 成双成对，形影不离

koşaltı *is.* 【俗】把两头牲畜拴在一起

koşam *is.* 【俗】❶一把 ❷一捧

koşamlanmak (*nsz*) 【俗】双手捧起

koşma *is.* ❶ koşmak 的动名词：Küçüğün koşmasını istersen düşer. 你让小孩奔跑的话，可能会摔跤。❷〈文〉一种用来弹唱的民间诗歌 ❸〈海〉为加固缆绳、柱子而在其边上安置的缆绳和柱子

koşmaca *is.* 儿童捉人游戏：Haydi gelin, bahçede koşmaca oynayalım. 快过来，让我们在花园里做捉人游戏。

koşmak[1], -ar ❶奔跑，跑：Çocuk koşarken düştü. 孩子在奔跑时摔倒了。Bir o yana bir bu yana koşuyor fakat bir türlü yolunu doğrultamıyordu. 他四处乱撞，还是没找到路。Yaralı kedi can havliyle bir o yana bir bu yana koşuyor. 那只受了伤的猫拼命地到处乱跑。❷跑向，奔向：Koşa koşa gözleri büyümüş bir hâlde geldi, anladım ki birşey oldu. 他三步并做两步跑了过来，两眼瞪得溜圆，我明白出事了。Okula koşarak geldim, yorulmuşum. 我是跑到学校的，累死我了。❸奔波，忙碌：Akşamdan beri ben koştum, biraz da onlar yorulsunlar. 我从晚上起一直在奔波忙碌，你们该让他们费点神。❹赛跑，跑步比赛：100 m.yi 9 saniyede koşunca herkesin ağzı açık kaldı. 他用 9 秒钟跑完了 100 米，所有的人都目瞪口呆。Bugün hangi sporcular koşacak? 今天有哪些运动员参加赛跑？Doru at bugün koşmayacak. 栗色马今天不能参加比赛。❺【转】追赶，追逐；追踪，跟踪：O kızların peşinden koşmak için yaratılmış mendebur bir çapkındır. 他是一个天生的、令人讨厌的追逐姑娘的色鬼。❻爱好，乐于：Murat çok baba bir adamdır, herkesin yardımına koşar. 穆拉特是一个非常热心的人，大伙儿的事儿他都乐于帮助。❼【转】关注：İki yıldır bu işin peşinden koşuyorum. 对这件事我关注了整整两年。❽【转】迷恋：Ali bir kadının peşinden koşuyor. 阿里迷上了一个女人。◇**koşar adım** ①团体操中的慢跑动作 ②快步地，像跑一样地：Her sabah koşar adım giderdim mektebe. 过去每天早上我都是快步赶到学校。

koşmak[2], -ar (*-e*) ❶作搭档，作补充 ❷给牲畜上挽具；套上(牲畜)：Arabacı atları arabaya koştu. 车夫把马车套好了。❸提出条件，提出要求：zora ～ 阻挠，刁难，为难 Sarfiyat hususunda bir şart koşmuyorlar. 在费用问题上他们没有提出任何条件。❹让人做事：Ağzı dili yok birini buldular, her işe koşarlar. 他们找了一个自认倒霉的人，什么事情都让他干。

koşnil (法) *is.* 〈动〉介壳虫(*Coccus coeti*)

koşturmak (*-i*, *-e*) ❶ koşmak 的使动态：Annesinin arkasından kardeşini koşturdu. 她让弟弟去追赶母亲。Atları hızla koşturdu. 他把马赶得飞也似的跑了。❷紧急调遣，紧急派遣 ❸奔波，忙碌：Bütün gün sağa sola koşturup durdu. 他成天忙得团团转。

koşturulamk (*nsz*) koşturmak 的被动态

koşu *is.* 赛跑：～ atı 赛马 ～ yeri 赛马场 ～ yolu 跑道 kır ～ 越野赛跑 at ～su 跑马 Ağabeyim 1000 metrelik koşuda ikinci geldi. 我哥哥在 1 千米赛跑中获得第二名。

koşucu *is.* 赛跑运动员

koşuk, -ğu *is.* 〈文〉韵律诗：İlkbahar adlı bir koşuk belledim. 我熟记了一篇题为《春天》的韵律诗。

koşul *is.* ❶条件，要求：Aydın bir insan olmanın ilk koşulu çok okumaktır. 成为一个有知识的人的首要条件是多读书。❷(协议)条款，规定：bir anlaşmanın ～ları 一份合同的条款 ❸要素，要件：Tarih, vasiyetnamenin koşullarındandir. 日期是遗嘱的要件之一。

koşullamak (*-i*) 成为条件，成为要素，成为要求

koşullandırmak (*-i*) koşullanmak 的使动态

koşullanmak (*nsz*) 遵照条件，根据要求

koşullu *s.* ❶按条件的，根据要求的：～ bir sözleşme 一项符合条件的合同 ❷有条件的，有限制的：～ tepke 条件反射 ～ yan cümle 状语从句

koşulmak (*nsz*, *-e*) ❶ koşmak[1] 的自动态：Bu işin arkasından çok koşuldu. 他对这事很投入。Haber duyunca hemen koşuldu. 他一听到消息就跑了起来。Yarışlarda iyi koşuldu. 他在多场比赛中都跑得很好。❷ koşmak[2] 的被动态：Atlar arabaya koşuldu. 马被套到车上。Birçok şartlar koşuldu. 许多条件被提出来了。Yanımıza adam koşuldu. (这个)人被当作我们的搭档。

koşulsuz *s.* 没有条件的，没有限制的：～ tepke 非条件反射

koşulu *s.* 上有挽具的，套上的：～ batarya 马拉的炮兵部队

koşum *is.* ❶马具，挽具：～ atı (或 hayvanı) 挽马(或牲畜) Arabayı çekecek atlara koşumları bakıldı. 他把将要拉车的马套上挽具。❷将牲畜套到车上 ◇～**a girmek** (牛马)上套：～a yeni girmiş öküz 新上套的牛

koşumcu *is.* 做挽具的人

koşumlu *s.* 上有挽具的，套上的(牲畜)

koşun (蒙) *is.* 【俗】❶部队，队伍 ❷队列 ❸赛跑 ◇～ **bağlamak** 列队，排成队列 ～ **koşmak** 列队，排成队列 ～ ～ 一队队，一列列

koşundaş *is.* 战友

koşuntu *is.* 侍从，陪同者；追随者，信徒

koşuşma *is.* koşuşmak 的动名词：Benim bir şeyden haberim yok, ama doktordan doktora koşuşmanızı beğenmedim. 我什么都不知道，但我不喜欢你们不停地忙着找医生。Davul sesini duyan bir sürü insan oraya koşuşmaya başladı. 一群人听到鼓声，向那里跑去。Tren kazasından sonra insanların koşuşması korkunç bir sahneydi. 火车出事后人们来回乱跑，那真是一幅可怕的景象。

koşuşmak (*nsz*, *-le*) ❶一起跑，一道奔跑：Parkta çocuklar koşuşuyorlardı. 当时孩子们都一起在公园里跑步。Masala susamış çoluk çocuk sevinçle merdivenlere, karşılamaya koşuşurduk. 我们一家老少都对童话十分着迷，大家总是一起兴奋地跑向楼梯前去迎接。Koşuşa koşuşa etrafa dağılıyorlark, ağaçlara tırmanıp çimenlerde yuvarlanıyorlardı. 他们一起跑着跑着便向四周散开，爬树，在草地上打滚。❷(来回)奔波，(来回)忙碌：boşuna (或 beyhude) ～ 劳而无获，劳而无功，白忙活

koşuşturmak (*nsz*) (来回)奔波，(来回)忙得不亦乐乎

koşut *s.* ❶平行的，并行的：～ ağaç 双杠 ～ gelişme 平行发展，平行发育 ～ refleks 平行反应 Demiryolunun iki rayı koşuttur. 铁道的两条铁轨是平行的。❷【转】相同的，类似的：birbirine ～ iki durum 两种类似的局面

koşutçuluk, -ğu *is.* 〈哲〉心身平行论

koşutlaştırmak (*-i*) 使与之平行；使与之类似

koşutluk *is.* ❶〈数〉平等性，平行现象 ❷类似；对应

kot[1], -du (法) *is.* ❶码，电码，代码；密码 ❷代码本，电码本

kot[2] (英) *is.* 用棉织物制成的一种裤子

kota [ko'ta] (法) *is.* 〈经〉定额，限额，配额：ithalât ～sı 进口定额 satış ～sı 销售限额 üzüm ihraç ～sı 葡萄出口限额

kotan *is.* 【俗】犁

kotanjant, -ti *is.* 〈数〉余切

kotarılmak (*nsz*) kotarmak 的被动态

kotarmak (*-i*) ❶装，盛(食物) ❷准备饭菜：Anaları ocak başında yemek kotarıyordu. 他们的母亲正在灶前做饭。O beni vaktinden evvel acıkmış zannederek akşam yemeği için kotarabildiklerinin bir kısmını yarı çiğ, yarı pişmiş önüme sürüyor. 她觉得我早就饿了，把一些可能是为晚饭准备的半生半熟的食物送到我眼前。❸【转】完成，做完(某事)：Annem yemeği pişirip kotardı. 我妈妈已经把饭做好了。Bir işi kotarmadan başkasına girişmemeli. 一件事没完成，别去干另一件事。Bizim pişirip kotarmaya uğraştığımız işe yabancı eller de mi karışıyordu? 难道有外人要插手我们正在完成的这件事吗？

kotlamak (*-i*) ❶用代码表示，用表示；编号：Öğrenci testlerni kotladılar. 学生们把实验编了码。❷用数字标注；标出尺寸；标出高度

kotlet (法) *is.* 肉片；炸肉排

kotletpane (法) *is.* 炸肉排

koton (法) *is.* ve *s.* 棉制的(织物)

kotonperle (法) *is.* 珠纱

kotra[1] [ko'tra] (法) *is.* 〈海〉独桅帆船：Sallanır kotralar, demirlemiş bir koya. 独桅帆船晃晃悠悠地停泊到海湾里。

Kotra[2] [ko'tra] *is.* (江河湖海水边的)鱼栅，鱼籪；鱼堰

kov *is.* 【俗】诽谤，中伤；流言蜚语 ◇～ **etmek** 诽谤，中伤

kova *öz.is.* 〈天〉宝瓶座；宝瓶宫

kova[1] *is.* ❶水桶，马桶，提桶：Suyu kovaya doldurdum. 我把水桶盛满了水。❷【俚】足球赛中失分多的守门员或球队

kova[2] *is.* 〈植〉灯心草

kovalamaca *is.* ❶一种儿童捉人游戏：Kovalamacada ebe sen ol. 在捉人游戏中你当头。Bir kır eğlencesinde esir almaca, kovalamaca spordur. "抓俘虏"、"捉人"是郊游中的运动项目。❷追赶：Lütfü kaçıyor, Hasan kovalıyordu. Bu kovalamaca ne kadar sürdü, bilmiyorum. 吕特菲跑，哈桑追。我不知道这场追赶要持续到什么时候。

kovalamak (*-i*) ❶驱赶，驱逐：Beni terlikle kovaladığını bilirim. 我知道她是穿着拖鞋来驱赶我的。Kuşları kovalıyor. 他在赶鸟。Eliyle hamur ovalar, gözüyle dana kovalar. 【成】(女人)心不在焉一事无成。❷追赶，追逐：Geçenlerde ay ışığında üç atlıyı kovalamış. 前几天他曾在月光下追赶 3 个骑兵。Polisler hırsızı uzun süre kovaladıktan sonra yakaladılar. 警察们追了好长时间才抓住小偷。❸紧随，紧追不舍：Geceler günleri, günler geceleri kovalıyor. 夜以继日。Poyrazlar, lodoslar birbirini kovalar. 东北风和西南风相互交替。İşimizi kovalayarak on günde yaptırabildik. 我们一鼓作气，在 10 天里完成了我们的工作。❹〈体〉赛跑中追赶

kovalanış *is.* kovalanmak 的动名词

kovalanmak (*nsz*) kovalamak 的被动态

kovalayış *is.* kovalamak 的动名词

kovalent bağ *is.* 化学链

kovalık, -ğı *is.* 【俗】长满灯心草的地方；多灯心草属植物的地带；芦苇滩，苇塘

kovan *is.* ❶蜂房，蜂箱：Kovana çok yaklaşma, arılar tehlikeli olabilir. 别靠蜂箱太近，蜜蜂可能伤害你。❷药筒，弹壳 ❸【俗】搅乳器 ❹【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者；

无耻小人：O kovanın tıraşına boş ver! 你甭把那个无耻之徒的无稽之谈当真！

kovan otu *is.* 〈植〉洋地黄，毛地黄

kovanlık, -ğı *is.* 集中放置蜂巢的地方

kovboy [ko'vboy] (英) *is.* (美国)牛仔：Ahmet'le kovboy filmine gedeceğiz. 我同艾哈迈德一起去看美国西部片。

kovcu *s.* 【俗】诽谤的，造谣中伤的；挑拨离间的

kovculuk, -ğu *is.* 【俗】诽谤，造谣中伤；挑拨离间

kovdurmak (*-i*) kovmak 的使动态

kovlamak (*-i*) 诽谤，造谣中伤；挑拨离间

kovmak, -ar (*-i*) ❶叱喝其走开，斥退：Kapıdan kovsak bacadan girer. 如果我们从门口骂走他，他会从天窗里进来。❷驱赶，驱逐：Bu inek kuyruguyla sinekleri kovuyor. 这头奶牛用尾巴驱赶苍蝇。Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar, derler. 【成】常言说，实话实说讨人嫌，阿谀奉承反受宠。❸开除，辞退：okuldan ～ 开除出学校 işten ～ 辞退 Demirci, tembel çırağını kovdu. 铁匠斥退了他那游手好闲的徒弟。❹消除，除掉 ❺【俗】落后

kovucuk, -ğu *is.* 〈植〉中空，空心

kovuk, -ğu Ⅰ *is.* 洞，穴：ağaç ～u 树洞 diş ～u 牙洞 uçurum ～u 崖洞 Ağacın kovuğunda kanadı kırık bir kuş yavrusu buldum. 我在树洞中发现了一只折断了翅膀的雏鸟。Ⅱ *s.* 中空的，空心的，有洞的：～ dişi 蛀牙

kovulmak (*nsz*) kovmak 的被动态：İşinden dovuldu. 他被开除了。

kovuluş *is.* kovulmak 的动名词

kovuntu *is.* 被开除者，被辞退者

kovuş *is.* kovmak 的动名词

kovuşturma *is.* kovuşturmak 的动名词 ◇～ **açmak** 开始审讯，开始侦查 ～ **yapmak** 审讯，侦查

kovuşturmak (*-i*) 审讯，侦查：Polis ve savcı suçları kovuşturur. 通常由警察和检察官对犯罪案进行侦查。

koy *is.* 〈地〉小海湾，河湾：Bir sandal koya yanaştı. 一只划艇驶进了河湾。Sandalını Kuş Adası'nın bir küçük koyuna çekti. 他把小船划进了鸟岛的小海湾。

koyacak, -ğı *is.* ❶盛东西的(物件)，装东西的(物件)：Dolap, sandık, sepet, tabak, bardak, bafes, kutu, birer koyacaktır. 柜子、箱子、篮子、盘子、杯子、笼子和盒子都是用来装东西的物品。

koyak, -ğı *s.* 山沟，谷地，溪谷

koyar *is.* 两条河流的交汇处

koydurmak (*-i, -e*) koymak 的使动态：Halıyı salona koydurdu. 她让人把地毯铺在了大厅里。

koygun *s.* 【俗】辛辣的，震撼的，揪心的：Koyunların, keçilerin, ineklerin çanları koygun, ağır ötüyor. 绵羊、山羊和奶牛的挂铃发出了低沉、揪心的响声。

koymak, -ar (*-i, -e*) ❶放置，安置，摆放：Kitabı masanın üstüne koydu. 她把书放在桌上了。Sandalyesini pencerenin önüne koydu. 他把他的椅子放在窗户前。Çamaşırları sandığa mı koydunuz? 您把衣物放进箱子了吗？❷安装：filmi makineye ～ 安装胶卷 ❸任命，指派，安插：Bu işe kimi koyacağız? 我们派谁干这事呢？Kızını bir bankaya koydu. 他把女儿安插到一家银行。❹允许，许可：Hastanın yanına kimseyi koymuyorlar. 他们不让任何人留在病人身边。Kitabı bütün gün elinden koymadı. 她成天书不离手。❺添加：yemeğe biber ～ 往菜里放辣椒 yemeğe tuz ～ 往食物里放盐 ❻签署，署明：Anlaşmaya imza koydu. 他签署了协议。Mektuba tarih koydun mu? 你在信上署明日期了吗？❼表现，体现：Orduda yaşayan manerî kuvveti de meydana koyuyor. 这也体现出了军队中的精神力量。❽触及，触动：Bu söz ona çok koymuş. 这句话对他触动很大。Oğlunun ölümü ona çok koydu. 她儿子的死对她打击很大。❾(预算中)划拨，分配：Bütçede bu giderler için ödenek koymamışlar. 据说他们没有在预算中为这些支出划拨经费。◇**koyduğum yerde otlamak** 【成】(对长期没有取得进

展者说的)无所作为，没有长进：A, sen de koyduğum yerde otluyorsun. 哎！你也不会有什么长进！**koyup gitmek** 离开 ◆**Koydunsa bul!** 该找到的地方都找遍了，就是找不到。

koyu *s.* ❶浓的，稠的：～ süt 浓牛奶 ～ pekmez 浓果汁 ❷深颜色的：～ kırmızı 深红色 ～ yeşil 墨绿色 Oturduğu yerden Boğaziçi'nin koyu mavi gecesinde bir balıkçı kayığı kayıp gidiordu. 在海峡的深蓝色的夜幕中，他从住地划着一只渔船走了。❸【转】极端的，激进的：～ parti 极端党派 ～ milliyetçi 激进的民族主义者 ～ gerici 极端反动的 ❹深入的，热烈的：～ bir sohbet 一次深入的谈话 ～ münakaşa 热烈的讨论 ❺真正的，纯正的：～ Müslüman 纯正的穆斯林 ◇～ ～ ①非常稠的，非常浓的；颜色非常暗的(非常深的) ②过激的，非常激进的 ～ ～ **düşünmek** 愁眉苦脸，发愁，苦苦思考 (*-i*) ～ **renklere boyamak** 【转】感到悲观

koyulaşmak (*nsz*) ❶变浓，变稠；(颜色)变暗，变深：Şurup kaynaya kaynaya koyulaştı. 糖浆越煮越浓。Mürekkep koyulaştı. 墨水变稠了。Çocuğun rengi gittikçe koyulaşıyor. 孩子的皮肤变黑了。❷【转】变得深入，变得热烈：Sohbet gitgide koyulaştı. 谈话逐渐深入。

koyulaştırma *is.* ❶ koyulaştırmak 的动名词 ❷对胶片上图像不清晰的部分进行化学处理以增强效果

koyulaştırmak (*-i*) koyulaşmak 的使动态

koyulmak (*nsz*) ❶ koymak 的被动态 ❷变浓，变稠；(颜色)变深，变暗：Reçel koyuldu. 果酱变稠了。❸ (*-e*) 开始，着手，进行：Çevresine bir bakındı, sonra hemen kahvaltı hazırlamaya koyuldu. 大伙儿四周看了一会儿，然后又很快去准备早餐了。❹出发，上路：Tren, sonu gelmeyeceğe benzeyen yoluna koyulmuştu. 火车驶上了一条仿佛没有尽头的道路。

koyultmaç, -cı *is.* 浓缩的液体；一种浓缩的奶饮料

koyultmak (*-i*, *-e*) ❶ koyulmak 使动态 ❷娓娓道来，高兴地交谈

koyuluk, -ğu *is.* (液体的)浓度；(颜色的)深浅：pekmezin ～u 果汁的浓度 kırmızının ～u 红色的深浅度 Bu kumaşın koyuluğu iyi. 这块布料颜色的深浅度合适。Reçelin koyuluğu normal. 果酱的稀稠度适中。

koyun[1] *is.* ❶〈动〉羊，绵羊(*Ovis aries*) ❷【转】温顺的，服服贴贴的 ◇～ **bakışlı** 【转】目光呆滞的，蠢笨的 ～ **başlı** 【转】听话的，听从的，顺从的，服从的；恭顺的；随和的，容易说话的；驯服的，温顺的 ～ **beyinli, at kafalı** 【转】非常愚笨的 ～ **dede** 【转】笨的，蠢的 ～ **gibi** 【转】①愚蠢的，笨的 ②没有主见的，盲从的(人) ～ **kafalı** 【转】愚蠢的，笨的 ～ **kaval dinler gibi dinlemek** 【转】傻乎乎稀里糊涂地听 ～ **sürüsü** 【转】驯服的社会：Toplumumuzun koyun sürüsü yerine konabildiği günler artık geçti. 对我们的社会可以颐指气使的日子一去不复返了。～ **yaşı kadar yaşı kalmak** 【转】行将就木，老朽 ◆**Koyunun bulunmadığı yerde kiçiye Abdurrahman çelebi derler.** 常言说，山中无老虎，猴子称大王。

koyun[2]**, -ynu** *is.* ❶(衣服的)胸部：Kesesini koynunda taşır. 他的荷包总是揣在怀里。Parasını koynunda saklıyor. 她把钱藏在怀里。❷(睡觉时)怀抱着，搂着：Annesi çocuğunu koynuna aldı, ayrı yatak yaptırmadı. 母亲把孩子搂在怀里睡，没有让人另铺床位。Çocuğunu koynunda yatırıyor. 她让孩子睡在她怀里。❸充满呵护、关爱的环境：Hepimiz bu yurdun koynunda yetiştik. 我们都是在这块哺育和呵护我们的土地上长大的。◇～ ～**a** (睡觉时)相互搂着：Ben her gece dadımla koyun koyuna yatmıyor muydum? 那时候，我不是每天晚上被保姆搂着睡吗？Biraz sonra, orada, en tatlı hayallerimle koyun koyuna yatacağım. 不一会儿，我将在那里进入最甜美的梦乡。(*-i*) ～**una almak** ①同某人一起睡觉 ②同某人上床作爱 (*-in*) ～**una girmek** 同某人上床作爱

koyuncu *is.* 牧羊人；羊贩子

koyunculuk, -ğu *is.* 牧羊业；贩羊业

koyun göbeği *is.* 绵羊菌

koyun gözü *is.* 〈植〉雏菊(*Matricaria partbenium*)

koyun mantarı *is.* 绵羊菌

koyuntu *is.* ❶【俗】烦恼，痛苦，悲伤 ❷用来放棍、棒的地方

koyut *is.* 〈逻、数〉公设，假设，基本原理

koy(u)vermek (*-i*) ❶放开，释放：Tuttuğu kuşu koyuverdi. 他把抓住的鸟放飞了。Öğretmen çocukları saat dörtte koyuverdi. 4 点钟的时候，老师让孩子们放了学。Koyverin, evlerine gitsinler. 放开他们，让他们回家！❷允许，同意：Gelecekti ama, babası koyuvermiyor. 她本来要来，但她爸爸不让他来。❸顺其自然：Belki de benim başkasıyla evlenip gidişim üzerine hayattan soğudu, kendini koyverdi. 也许是因为我与别人结婚了，所以她对生活失去了热情，放纵了自己。◆**Koyuversem pekmez dökülür, koyuvermesem belim bükülür.** 左右不是，进退两难。

koz (波) *is.* ❶胡桃 ❷(纸牌游戏中的)王牌，将牌 ❸【转】王牌，可乘之机：Senin bazı kusurlarını koz gibi kullanmak istiyor. 他想利用你的一些缺点攻击你。Hasmın elinde hiçbir koz bırakmamalı. 不能让对手有机可乘！◇～ **kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş** 忘本的，忘祖的 ～ **kırmak** ①(打扑克牌时)使用手中的一张将牌 ②【俗】做见不得人的事：Oraya gidip bir koz kıracağın akla gelseydi, sokağa adım attırmazdım. 我要是知道你会去那儿干见不得人的事儿，我是不会让你踏出家门一步的。③【俗】说话不得体，出语伤人，说错话，做错事(而造成不良后果)：Koz kırdığımı ben de anladım, fakat iş işten geçtikten sonra. 我意识到自己错了，然而为时已晚。～ **vermek** 给予机会，使有机可乘 ～ **kaybetmk** 失去实现愿望的机会，错失良机 ～**unu elinden almak** 使无可乘之机 ～**unu oynamak** 孤注一掷：Artık iki taraf da son kozlarını oynamak, sonlarının üzerine yürümek zorunda idiler. 双方都不得不孤注一掷，来作一个了断。(*-le*) ～**unu paylaşmak** (或 **pay etmek**) 了结，了断：Ali efendi varsın bekçi ile kozunu pay etsin. 阿里先生要是愿意的话，让他同看门人做个了断吧！

koza [ko'za] (波) *is.* ❶〈动〉茧：ipek ～sı 蚕茧 tırtıl ～sı 毛虫茧 ❷〈植〉(棉花等的)桃，铃：haşhaş ～sı 罂粟浆果 pamuk ～sı 棉茧，棉桃，棉铃 ◇～ **çekmek** 摘棉花：Irgatlar oturmuş, koza çekiyorlardı. 工人们坐下来摘棉花。～ **toplamak** 摘蚕茧 ～**sına çekilmek** 【转】闭门谢客，与外界隔绝，不与人交际：Hiçbir tarakta bezim kalmadı, ipek böceği gibi kozama çekilmiş, kendi hâlimde, politikaya bulaşmadan yaşıyorum. 我现在闭门谢客，就像作了茧的蚕，独来独往，不过问政治。

kozacı *is.* 蚕茧商

kozacılık, -ğı *is.* ❶作茧 ❷做蚕茧买卖

kozak, -ğı *is.* ❶茧；桃，铃 ❷奥斯曼时期用来装条约文本和苏丹信函的盒子

kozalak, -ğı *is.* ❶茧；桃，铃 ❷〈植〉(松树等的)球果；球花：Kestane ağacından bir iki kozlak düşer. 栗子树上总会掉下一两颗球果。❸【旧】为不损坏贴在蜂蜡上的标签而压上的象牙制的防护罩 ❹【俗】未成熟的果实 ◇～ **mahallesi** 【俗】墓地，坟场：Sıhhatine dikkat etmezsen yakında kozalak mahallesini boylarsın. 你要是不注意身体，很快就会丢了你的小命。

kozalı *s.* 有茧的；带桃的，有铃的

kozalaklılar *ç.is.* 〈植〉松柏属

kozalaksı *is.* 像(松树等的)球果，球花的：～ bez 〈解〉松果体，松果腺

kozasız *s.* 无茧的；无桃的，无铃的

koz helva(sı) *is.* 胡桃哈尔瓦甜点

kozmetik (法) *is.* 发蜡，发乳

kozmik (法) *s.* ❶〈天〉宇宙的：～ ışınlar 宇宙射线 ～ madde 宇宙物质 ❷情报的，谍报的

kozmogoni (法) *is.* 宇宙起源，天体演化学

kozmogonik (法) *is.* 宇宙起源论的，天体演化学的

kozmogratya (法) *is.* 宇宙志

kozmoloji (法) *is.* 宇宙学，宇宙论

kozmolojik (法) *is.* 宇宙学的，宇宙论的

kozmonot (法) *is.* 宇航员

kozmopolit (法) Ⅰ *s.* ❶世界主义的；不定居于一国的，四海为家的 ❷世界性的，国际性的；包括各国人的，受各国影响的：～ bir şehir 一座国际性城市 Ⅱ *is.* 世界主义者；不定居于一国者，以四海为家的人

kozmos [kozmos] (法) *is.* 宇宙，宇宙空间

köçek, -ği *is.* ❶舞男 ❷小骆驼，幼驼 ❸【转】轻浮的人，轻挑的人

koçekçe *is.* 〈乐〉伴舞的曲子或音乐

köçeklik, -ği *is.* ❶舞男的身份，舞男的职业 ❷【转】轻浮的样子，轻佻的样子

köfte (波) *is.* ❶丸子，肉丸子；肉饼：ızgara ～ 烤肉饼 patates ～ 土豆丸子，土豆饼 ❷【俚】女高中生

köfteci *is.* ❶买丸子的人，买肉饼的人 ❷丸子店，肉饼铺

köftecilik, -ği *is.* 丸子生意，肉饼生意

köftehor (波) *is.* 带有疼爱之意的贬称：Gel buraya bakayım, köftehor! Senin onlar arasında işin yok. 过来，让我看看，小家伙！你同他们之间没有任何关系。

köftelik, -ği *s.* ve *is.* 可用作丸子或肉饼的(馅)

köfter (波) *is.* 一种葡萄蜜饯

köfterlik *is.* 为制葡萄蜜饯而特洗的葡萄或葡萄汁

köftün *is.* 油渣饼

köhne (波) *is.* ❶陈旧的，破旧的：～ bir ev 破旧的住宅 ～ döşemeler 陈旧的地板 ～ iki maroken koltuk 两张破旧的羊皮圈椅 ❷【转】过时的，迂腐的：～ bir düşünce 过时的想法 ～ itikat 迂腐的信条

köhnelik, -ği *is.* ❶陈旧，破旧 ❷【转】过时，迂腐

köhne(leş)mek (*nsz*) ❶变得陈旧：Ev iyice köhneleşti. 房子已非常破旧。❷【转】变得过时，变得不合时宜：Bu fikirler artık köhnedi. 这些观念都已过时。

kök[1] *is.*❶(植物的)根；根茎，地下茎；块根：Her ağaç kökünden kurur. 【成】树从根上枯，家从家中败。❷底部，根部；diş ～ü 牙根 nasırın ～ü 鸡眼的根部 ❸(从根、茎挖出的植物的)颗：üç ～ maydanoz 3 棵欧芹 Beş kök çam aldım. 我买了 5 棵松树。❹【转】基础，根本：İşi kökünden temizlemeli. 必须从根本上解决问题。İkincisinde şehir kökünden sarsılmıştı. 第二次，城市受到剧烈震动。❺【转】祖先，先辈；根源：～ü belli olaylar 来龙去脉清楚的事件 O ailenin kökü belli değil. 那个家庭的祖辈无从查考。❻【转】(某人对某地的)情感，情结 ❼〈语〉词根，根词：Yaptırmak kelimesinde kök, yap - bölümüdür. Yaptırmak 这个词的词根是 yap-。Yorgun sözcüğünün kökü yor - bölümüdür. Yorgun 的词根是 -yor. ❽〈数〉根(数)：～ işareti 根号 ◇(*-e*) **～ salmak** ①扎根，变得根深蒂固：Benliğe kök salan gönül bağlarını kim tarif edebilir? 谁能说出深藏自己内心的情感？Burası sanki onun ebediyete kök saldığı yerdi. 这儿好象就是他最后的归宿地。②稳定，稳固；【转】站住脚跟，打稳基础 **～ sökmek** 【转】办棘手的事，处理难题 (*-e*) **～ söktürmek** 【转】刁难，出难题：Bu iki problem bana kök söktürdü. 这两件事给我出了难题。(*-in*) **～ü kazınmak** 【转】被根除，被彻底消灭：Anarşi ve terörün kökü kazındı. 无政府主义和恐怖主义已被连根铲除。**～ü kurumak** 灭绝：Kekliklerin kökü kuruyormuş da ondan. 也正因为如此，这些松鸡正在灭绝。**～ünde büyümek** 土生土长 **～ünden budamak** 【转】连根铲除；彻底解决；赶尽杀绝 (*-i*) **～ünden kazımak** 【转】连根铲除；彻底解决；赶尽杀绝：Bunu kökünden kazımak için elden geleni yapardım. 我就会竭尽全力地铲除这种东西。**～ünden kesip atmak** 连根铲除；彻底解决 **～üne kıran girmek** 灭绝 **～üne kibrit suyu** 该死的，见鬼去，去死吧：Bu lâfların da, bu milleti soyup soğana çevirenlerin de köküne kibrit suyu. 你的这些胡说八道也都是这些窃国大盗说的，都见鬼去吧！**～üne kibrit suyu dökmek** 【转】连根铲除；彻底解决；赶尽杀绝 **～ünü kazımak** 【转】连根铲除；彻底解决；赶尽杀绝：Bizimkilerin de amacı aynı / doğan güneşle birlikte kökünüzü kazıyıp / yer yüzünde

bırakmamk izinizi. 我们的目标是一致的 / 同升起的太阳一起将你们铲除 / 不让你们在地球上留下一点痕迹。(*-in*) **～ünü kurutmak** 【转】连根铲除；彻底解决；赶尽杀绝，使灭绝

kök² (波) *is.* 【旧】〈乐〉弦轴

kök bacaklılar *ç.is.* 〈动〉根足虫类(原生动物)

kökanlam *is.* 〈语〉词根义

kök bilgisi *is.* 词源学

kök boyası *is.* ❶〈植〉茜草属植物；西洋茜草，梁料茜草(*Rubia tinctorum*) ❷〈化〉茜草制的染料

kök boyasıgiller *ç.is.* 〈植〉茜草科

kökçü *is.* 【旧】草药商

kökçük, -ğü *is.* 〈植〉小根，枝棍

köken *is.* ❶【俗】(瓜类)植物的藤，瓜秧：kavun ～i 甜瓜秧 karpuz ～i 西瓜藤 Bu kökende üç karpuz var. 这根藤上结了 3 个西瓜。Karpuz (或 kavun), kökeninden büyür. 【成】瓜在藤上长成瓜，儿在家中长成人。❷【转】发源地，渊源：sözcüğün ～i 词源 Türk dilinin ～i 突厥语的发源地 Yazının kökeni resimdir. 文章源自一幅画。❸种族，家族 ❹〈商〉产地，来源地：～ belgesi 产地证明 ❺消防管顶部的黄色金属龙头 ❻梢，根部：parmakların ～i 指根 ◇**～inde büyümek** 土生土长： Dikkat et bana, ben kökeninde yetişmiş kadınım. 你别不把我当回事，我可是土生土长的女人！

köken bilimi *is.* 词源学

köken bilimci *is.* 词源学家

köken bilimsel *s.* 词源学的，与词源学有关的

kökenli *s.* ❶根源的，渊源的 ❷具有某种血统的，具有某种渊源的

kökensel *s.* 与起源有关的，与渊源有关的

kökensiz *s.* 无根源的，无渊源的

kökertmek (*-i*) ❶【俗】(将植物)连根挖起，连根拔起 ❷移种，移栽

kök kırmızısı *is.* 茜草制的染料

kök kurdu *is.* 〈动〉蝼蛄

kökleme *is.* ❶ köklemek 的动名词 ❷在森林中劈出的开荒地

köklemek¹ (*-i*) ❶(将植物)连根挖起，连根拔起 ❷除草，除根 ❸移种，移栽 ❹(将坐垫、靠垫等两面部)密密地缝牢 ❺将细发辫中的几根头发再梳成一束 ❻【俚】(开车)加油提速

köklemek² (*-i*) 调弦

köklendiriş *is.* köklendirmek 的动名词

köklendirmek (*-i*) köklenmek 的使动态

kökleniş *is.* köklenmek 的动名词

köklenmek (*nsz*) ❶出长根，生根 ❷【转】扎根，变得根深蒂固

kökleşmek (*nsz*) ❶出长根，生根 ❷【转】扎根，变得根深蒂固：Kimse bu yerleşmiş, kökleşmiş sisteme el süremez. 谁也不能触及这个根深蒂固的体制。

kökleştiriş *is.* kökleştirmek 的动名词

kökleştirmek (*-i*) kökleşmek 的使动态

köklü *s.* ❶有根的，根部的：～ ifade 带根号的表达式 ❷扎实的，坚实的，坚固的，根深蒂固的：～ gelenekler 根深蒂固的传统 Kitap seçmenin insanın hayatıyla çok köklü bir ilişkisi olduğunu, insanı kitaptan, kitabı insandan kolay kolay ayıramayacağını bilirsiniz. 您知道，书籍的选择同人们的生活息息相关，难将人同书籍分开，也很难将书籍同人分开。❸【转】贵族，名门望族：Köklü bir aileden geliyor. 他出自名门望族。

kök mantar *is.* 根菌

köknar *is.* 〈植〉冷杉，枞(*Abies*)：～ sakızı 冷杉树脂

kök sap *is.* 〈植〉根茎，根状茎

köksel *s.* 与根有关的，根的

köksü *is.* 〈植〉假根

köksüz *s.* ❶无根的，不带根的 ❷【转】无根基的，无依托的，不切实际的：～ iddialar 不切实际的主张

kökten *s.* 根本的，本质的：～ yenilik 焕然一新 ～ bir değişiklik 根本性的变化 ◇**～ bozuk** 【成】坏透了 **～ sürme** ①正宗的：Eski bir aileden, kökten sürmedir, yol yordam, sıra saygı nedir bilir. 他出身于一个古老的家族，根儿正，懂规矩，知道长幼尊卑。②科班出身的：～ sürme sanatçı 科班出身的艺术家

köktenci *is.* ve *s.* 激进的，激进主义的；激进主义者，激进分子：～ görüş 激进的思想

köktencilik, -ği *is.* 激进主义

kökteş *s.* 〈语〉同根的，同词根的：～ sözcük 同根词 ～ tümleç 与动词词根相同的宾语

Kök Türk *öz.is.* 〈史〉蓝突厥人

Kök Türkçe *öz.is.* 〈语〉蓝突厥人使用的语言

kölçer *is.* 小麦的一种病害

köle *is.* ❶〈史〉奴隶，男奴 ❷被奴役的人，仆人 ❸【转】过于屈服于某事物的人：içkinin ～si 酒鬼 paranın ～si 守财奴 ◇**～niz** (或 **～leri**) ①【旧】(谦称)鄙人，您的仆人(或他的仆人) ②在谈及自己的亲属时为表尊重，有时也加上这个词，如：Oğlum köleniz 等 ◆**Köklen olayım!** 【俗】请，劳你大驾！

köleleşmek (*nsz*) 论为奴隶，成为仆人

köleleştiriş *is.* köleleştirmek 的动名词

köleleştirmek (*-i*) köleleşmek 的使动态

köleli *s.* 有奴隶的，有仆人的

kölelik, -ği *is.* 奴隶身分，当奴仆：～ düzeni 〈社〉奴隶制

kölemen *is.* ❶〈史〉马穆鲁克(中世纪埃及的一个军事阶层)，(穆斯林国家的)奴隶兵：Mısır ～leri 埃及的马穆鲁克 ❷某人所拥有的奴隶

kölesiz *s.* 没有奴隶的，没有仆人的

kömeç, -ci *is.* 〈植〉头状花序

kömeçli *s.* 有头状花序的，头状花序的

kömür Ⅰ *is.* 煤，煤块；炭，碳：～ kalem 炭笔 ～ resim 炭笔画，木炭画 ～ ressamı 炭笔画家 maden ～ü 烟煤 odun ～ü 木炭 Ⅱ *s.* 深褐色的，深黑色的：Bu kömür gözlerin, bu al yanakların onca hiç ehemiyeti yoktu. 这双深褐色的眼睛，这张红润的脸庞对于他来说毫无意义。◇**～ (başa) çarpmak** 使煤气中毒 **～ gibi** 乌黑的 **～ gözlü** 黑眼睛的 **～ kayası** 一种生活在海底岩石间的黑色的鱼 (*-i*) **～ vurmak** 使煤气中毒：Birini kömür, ötekini güneş vurmuş. 一个煤气中毒，另一个中了暑。

kömürcü *is.* ❶煤炭商；烧木炭的人：Kömürcü linyit de satıyor. 卖煤人也卖褐煤。❷司炉工 ◇**～ çırağına dönmek** 满身漆黑，满身满脸尘灰：Kolorifer kazanını temizlerken kömürcü çırağına döndü. 在清扫暖气锅炉时他弄得满身满脸尘灰。

kömürcülük, -ğü *is.* 煤炭业

kömüren *is.* 〈植〉野蒜(*Allium rotuntum*)

kömürleşme *is.* ❶ kömürleşmek 的动名词 ❷〈地〉石炭化(作用)

kömürleşmek (*nsz*) 变成煤，碳化，焦化

kömürleştirilmek (*nsz*) kömürleştirmek 的被动态

kömürleştiriş *is.* kömürleştirmek 的动名词

kömürleştirmek (*-i*) kömürleşmek 的使动态：Ekmekleri kızartmak isterken kömürleştirdi. 他在烤面包时把面包给烤糊了。

kömürlü *s.* ❶(化合物)含碳的，有碳的 ❷以煤作燃料的，烧煤火的：～ lokomotif 燃煤机车 ～ kalorifer 煤炭锅炉 Eskiden kullanılan kömürlü ütülerin yerini elektrikli ütüler aldı. 电熨斗取代了以前的木炭熨斗。

kömürlük, -ğü *is.* 堆放炭的地方，煤场

kömüş (波) *is* 【俗】水牛

köpek, -ği *is.* ❶〈动〉狗，犬(*Canis familiaris*)：av ～i 猎犬 çoban ～i 牧羊犬 kurt ～i 狼狗；(保护羊群的)猎狼的狗 Onun vaktiyle pek sevdiği küçük, sırtı siyah ve göğsü beyaz, oynak bir köpeği varmış. 听说当时她有一只黑背白肚的、机灵的小爱犬。❷【转】走狗；狗东西；低三下四的人：Karşı köydeki köpekleri tepelemeye ant içtik. 我们发誓要收拾一下对面村子的那帮狗东西。O köpeğin suratına nasıl bakabiliyorsun? 你是如何注意到那狗东西的嘴脸的呢？◇～ **gibi** 【俗】低三下四的；谄媚的，献媚的；阿谀的，奉承，阿谀奉承的；拍马屁的；卑躬屈节的，奴颜婢膝的：Kız ona derdini yanarken, köpek gibi yalvarırken, o gözlerini tavana dikiyor, cevap vermiyordu. 女孩向他倾诉着，低三下四地求他，他双眼盯着地板，没作任何回答。～ **gibi kemik yalamak** 【俗】靠残羹剩饭过活 ～ **gibi ulumak** 【俗】鬼哭狼嚎 ～ **oğlu** ～ 【俚】狗崽子，下流东西 ～ **soyu** 【俗】狗东西，狗娘养的 ～ **yese kudurur** 不得好死的 **～e atsan yemez** 狗都不吃的，非常差的(食物) **～e hoşt, kediye pişt dememek** 【成】毫不反抗，忍气吞声 **～i bağlasan durmaz** 【俗】不适于居住的：Buna ev mi diyorsunuz? Yahu buraya köpeği bağlasan durmaz. 这就是你说的房子？啊？这地方连狗窝都不如！**～in ağzına kemik atmak** 【俗】堵住某人的嘴；给点儿好处堵某人的嘴 **～in tasmasını çözmek** 【俗】助纣为虐 **～siz köy bulmuş da çomaksız** (或 **değneksiz**) **geziyor**. 在无障碍、无异议的情况下随心所欲 ◆**Köpek ekmek yerdiği kapıyı tanır.** 狗思回报。**Köpek ile yatan pire ile kalkar.** 近墨者黑。**Köpek olalı kırk yılda bir av avladı.** 终于干成了一件事：Yıllarca uğraşıp ancak bir olumlu sonuç aldı; köpek olalı bir av avladı. 他忙活了好几年，终于干成了一件事。**Köpeğin olayım.** 你就可怜可怜我吧！

köpek ayası *is.* 〈植〉巴劳草(*Marrubium vulgare*)

köpek balığı *is.* 〈动〉鲨鱼，角鲨，星鲨(*Mustelus mustelus*)

köpek balıkları *ç.is.* 〈动〉横口亚纲，鲨类(亚纲)

köpek dişi *is.* 〈解〉犬齿，犬牙：Etoburların köpekdişileri uzunca olur. 肉食动物的犬牙比较长。

köpekgiller *ç.is.* 〈动〉犬科

köpek kuyruğu *is.* 〈体〉一个摔跤动作

köpeklemek (*nsz*) 【俗】❶累坍了，累惨了 ❷衰退，衰落，衰败

köpekleniş *is.* köpeklenmek 的动名词

köpeklenmek (*nsz*) 哀求，低三下四地请求

köpekleşiş *is.* köpekleşmek 的动名词

köpekleşmek (*nsz*) 哀求，低三下四地请求

köpekli *s.* 有狗的，养了狗的

köpeklik, -ği *is.* 【转】品行恶劣；低三下四地哀求 ◇～ **etmek** 哀求，低三下四地请求

köpek memesi *is.* 【俗】胳肢窝下长出的炎疹

köpek sarımsağı *is.* 【俗】野蒜

köpeksiz *s.* 没有狗的，无狗的，没养狗的 ◆**Köpeksiz köye** (或 **sürüye**) **kurt iner.** 篱笆扎得紧，野狗钻不进。

köpek soğan *is.* 【俗】野蒜

köpek üzümü *is.* 〈植〉龙葵(*Solanum nigrum*)

köpoğlu [köpo'ğlu] *is.* ❶【俚】狗崽子，狗东西；叛徒，卖国贼；骗子：Vay köpoğlu herif be, ne avukatmış! 这狗东西！算什么狗屁律师！❷【谑】机灵鬼，伶俐鬼：Vay köpoğludur, bilmezsiniz. 您不知道他是怎样的一个伶俐鬼。◇～ **köpek** 大叛徒，大卖国贼；大骗子

köpoğluluk, -ğu [köpo'ğluluk] *is.* 【转】聪明，机灵，在行

köprü *is.* ❶桥，桥梁：tahta ～ 木桥 demiryolu ～sü 铁路桥 Boğaziçi ～sü 海峡大桥 asma ～ 吊桥 betonarme ～ 钢筋混凝土桥 ❷〈海〉驾驶台，桥楼，舰桥 ❸【转】将两个事物相连结的事物 ❹〈医〉(假牙的)桥 ❺〈体〉(摔跤时为使肩部不着地用脚和头着地，腰部向上挺的姿式)桥 ❻〈体〉(背部离地，用手、头或膝支撑地面)桥 ◇～ **altı çocuğu** 无亲无故，无处藏身之人，流浪汉，流离失所的人 ～ **kurmak** 〈体〉搭桥 ～**leri atmak** 【转】破釜沉舟，背水一战，孤注一掷：Tüm varlığı ile bu işe girdi; bütün köprüleri attı. 他孤注一掷，把全部家产都投到这笔生意里了。◆**Köprünün altından çok su aktı** (或 **geçti**). 今非昔比，时过境迁：Ama o gün, bugün köprülerin altından çok sular geçti. 然而今天的情况与那时的情况已大不一样了。

köprü başı *is.* ❶桥头，桥的起点或终点 ❷〈军〉桥头堡 ❸【转】重要阵地，要塞 ◇～(**ları**)**nı tutmak** 夺取桥头堡，夺取重要阵地，夺取要塞

köprücü Ⅰ *is.* ❶ 架桥者，建桥的人 ❷〈史〉(奥斯曼时期)架设浮桥的连队 Ⅱ *s.* 架设浮桥的(工兵部队)

köprücük, -ğü *is.* 〈解〉锁骨

köprücük kemiği *is.* 〈解〉锁骨

köprücülük, -ğü *is.* 架桥的工作；造桥业

köprülü *is.* ❶桥的；带桥的，有桥的 ❷〈建〉用桥将两部分连结起来的(建筑)：～ konak 带天桥的豪宅

köpük, -ğü *is.* ❶泡沫，沫子；浪花，水花：deniz ～ü 海水浪花 kahve ～ü 咖啡沫子 sabun ～ü 肥皂泡 ayranın ～ü 阿易朗的泡沫 reçelin ～ü 果汁的泡沫 ❷人造泡沫；泡沫塑料 ❸【转】(人或动物的)涎沫：Beyaz köpükler ağzından taşıyor. 他口吐白沫。◇～ **gibi** 泡沫样的

köpükleniş *is.* köpüklenmek 的动名词

köpüklenmek (*nzs*) 起沫，出泡沫：Reçel kaynarken köpüklenir. 果酱煮沸时会起泡沫。Deniz iyice köpüklendi. 海上起了许多泡沫。

köpüklü *s.* 起泡沫的，多泡沫的：～ şarap 带泡沫的酒 ～ ayran 有泡沫的阿易朗 Köpüklü denizin üstünde serseri martılar uçuşuyor. 流浪的海燕在浪花飞溅的海上飞翔。

köpüksüz *s.* 不起泡沫的，不带泡沫的：～ ayran 不带泡沫的阿易朗

köpülemek (*-i*) 【俗】用针线将坐垫(枕头、被子等)缝定

köpürmek (*nsz*) ❶起泡，成为泡沫，冒泡：Kahve köpürdü. 咖啡冒泡了。Dalgalar küpeştede köpürdu. 波浪在船舷的栏杆上激起浪花朵朵。❼因发酸而起泡沫：Reçel köpürdü. 果汁发酸起泡了。❸【转】非常生气，勃然大怒：Barış bey bu haksızlığa karşı köpürüyor. 巴雷什先生被这种无理的行径激怒了。◇**köpüre köpüre** 生气地，堵气地

köpürüş *is.* köpürmek 的动名词 ◇～ **köpürmek** 【转】非常生气，勃然大怒：Adının kaale alınmadığını anlayınca çok bir köpürüş köpürdü. 他得知自己受到了轻视，勃然大怒。

köpürtmek (*-i*) köpürmek 的使动态

köpürtücü *s.* 使起泡的，令起泡沫的；使人生气的，令人发怒的

köpürtüş *is.* köpürtmek 的动名词

kör (波) *s.* ve *is.* ❶瞎的，盲的，失明的；盲人，瞎子：～ göz 失明的眼睛 ～ adam 盲人 ～ dilenci 盲人乞丐 ～ hayvan 瞎了眼的牲畜 Âşığın gözü kördür. 【成】情人的眼睛是瞎的；情人眼里出西施。❷钝的，不锋利的：～ bıçak 钝刀子 ～ makas 钝剪刀 ❸昏暗的，暗淡的：～ ışık 昏暗的光线 ～ lâmba 昏暗的灯 Sahanlığın üstünde bir kör kandil yanıyordu.

当时楼梯平台的顶上点着一只昏暗的油灯。❹【转】堵塞的，闭塞的；闲置的，不用的：～ kokak 死胡同 ～ yer 闲置地 ～ bostan 废弃的菜园 ～ kuyu 弃井，枯井 ❺【转】考虑不周的，考虑不到的：O kör değil, her şeyi anlıyor. 他不是瞎子，什么都懂。❻【转】麻木的，麻痹的：Vidanı kör. 她的身体麻木了。Muhitimiz bize karşı her an kör, sağır ve şuursuzdur. 我们的亲戚总是对我们不闻不问，漠不关心。❼该词在一些习惯用语中有表丑、表恶的修饰意义：～ talih 可诅咒的运气 ◇～ **boğaz** 【俗】①饭食之需：Ali, kör boğaz için uzaklara gitmek zorundadır. 为了糊口，阿里不得不背井离乡。Giyimden kuşamdan vazgeçilir, ama kör boğaz durmaz! 人可以不穿衣，但不能不吃饭。②贪食的，不知道饱的 ～ **cahil** 无知的，睁眼瞎，文盲 ～ **çapa** 鹤嘴锄 ～ **değneğini beller gibi** 【俗】循规蹈矩，固步自封，一成不变，一条道走到黑：Değer yargıları değişiyor; o hâlâ kör değneğini beler gibi aynı görüşleri savunuyor. 价值观已经变了，可他仍然一成不变，坚持自己的观点。～ **dövüşü** 做同一件事的人们之间不通信息且制肘 ～ **duman** 【俗】浓雾，大雾：Kör duman yamaçlara kadar inmiş, etekteki bahçelerin kavak ağaçlarını da perdelemeğe başlanmıştı. 浓雾沿着山坡而下，就连位于山脚下花园里的杨树也被雾气笼罩起来。～ **duvar** 〈建〉没有门窗的墙 (*-i*) ～ **etmek** 使失明：Hatta oklardan birisi az kalsın sol gözümü kör ediyordu. 甚至有一枝箭差点儿射瞎我的左眼。～ **hat** 闭塞的铁轨，封闭的铁路线：Çekildi kör hata gecede boş trenler. 夜里空火车撤到了封闭的铁路线上。～ **kadı** 【俗】直言不讳的，坦言地：Onun burnunu kırmak için kör kadı olmak gerekir. 要想挫掉他的傲气，应该直言不讳。～ **kadıya körsün demek** 【俗】直言不讳地当面指出缺点 ～ **kaz gibi hemen yutmak** 【俗】囫囵吞枣 ～ ～ 盲目地：Şimdiki gençler burunlarının doğrultusuna gidiyorlar kör kör. 现在的年轻人盲目地我行我素。～ ～ **parmağım gözün(d)e** 非常明确，十分明显：Bunu anlamayacak kadar yeteneksiz olamaz; kör kör parmağım gözüne. 这是显而易见的，他不会连这个都不懂。Meğerse iş kör kör parmağım gözüne. 然而事情竟然是如此清楚不过！～ **kurşun** 致人伤亡的流弹 ～ **kurttan bile vazgeçmemek** 不舍寸利 ～ **kütük** ①喝得烂醉的：Kör kütük sarhoş adamla çocuklar alay ediyorlar. 孩子们正在戏弄那个喝得烂醉的醉汉。②爱得发狂的 ～ **nişancılık** 盲目，碰运气 ～ **şeytan** 霉运，不好的运气 ～ **şeytandan bulmak** (咒骂用语)倒霉去吧，走霉运去吧 ～ **şeytanın işi yok** 真倒霉：Kör şeytanın işi hiç yok, hep onu benim karşıma çıkartır. 真倒霉，总是让我碰见他。～ **talih** 霉运，不好的运气 ～ **topal** 不足的，不完整的，不完美的，将就，马马乎乎：İşlerimiz fena değil; kör topal yürütüyoruz. 我们的生意还不错，马马乎乎。～ **uçuş** 飞机在黑暗或雾中飞行，盲飞 ～**le yatan şaşı kalkar** 近墨者黑 ～**ler mahallesinde ayna satmak** (或 **tutmak**) 在盲人街区卖镜子瞎耽误工夫：Bu işle bizim hiçbir ilgimiz yoktur; körler mahallesinde ayna satılmaz. 我们对这笔生意不感兴趣，别瞎耽误工夫了。～**ü** ～**üne** 盲目：Bir fikre körü körüne bağlanmak çok kez iyi sonuç vermiyor. 盲从大都一无所获。Beni gene körü körüne bir garp medeniyeti âşığı zannetmeyiniz. 您别又把我看成是西方文明的盲从者。～**ü** ～**üne iş yapmak** 瞎忙活 ～**ün istediği bir göz, Allah verdi iki göz** 得到意外的收获 ～**ün taşı** 意外的伤害，无意的伤害：Bu iş körün taşına pek benzemiyor sanıyorum ki bilerek yaptılar. 我看这不大像是一个意外，而是他们故意干的。～**ünü kırmak** 【俗】厌倦 ～**ünü öldürmek** 【俗】①有些厌倦：Kısa süre bu güzel arabayı kullandı; körünü öldürdü. 这辆好车他开了时间不长，就有些厌倦了。②伤人自尊心 ③忍耐：Şeytana uyma, körünü öldür, herhâlde kaybetmezsin. 你别鬼迷心窍了，忍一忍，你不一定会输。◆**Kör bile düştüğü çukura bir daha düşmez.** 瞎子也不会第二次掉进同一个坑里。**Kör olası** (或 **olasıca, olsun.**) 该死的，见鬼：Ne kör olası hastalıkmış o öyle! 见鬼，她竟病成这样。**Kör ölür badem gözlü olur, kel ölür sırma saçlı olur.** 拥有之时当根草，失去方觉不可少。

kör bağırsak, -ğı *is.* 〈解〉盲肠，阑尾

körcesine [kö'rcesine] *s. ve zf.* 一无所知的，不知情的，盲目的

kör düğüm *is.* ❶死结，解不开的结 ❷【转】几乎不能解决的问题：Bu misalin neticesini iyi tablil etmek fikrimce bizim çözmediğimiz kör düğümü çözmek demektir. 对这个范例的结果进行很好的分析就意味着解决我认为我们几乎解决不了的问题。

köre (波) *is.* 【俗】❶蚁巢 ❷风箱

kör ebe *is.* (孩子们的)蒙眼捉人游戏 ◇～ **oynamak** ①玩蒙眼捉人游戏 ②【转】做事胡打乱撞

köreliş *is.* Körelmek 的动名词

körelmek (*nsz*) ❶变钝，不锋利：Bıçak köreldi. 刀钝了。❷(水源)渐枯竭：Kuyu köreldi. 井水快枯竭了。❸(光、火)变弱，渐渐熄灭：Ateş köreldi. 火渐渐熄灭了。❹【转】(价值、重要性或能力)消失 ❺(家族)衰退，衰落，败落，破落：Bu aile köreldi. 这个家族衰落了。❻〈生〉萎缩

köreltmek (*-i*) körelmek 的使动态

köreşe *is.* (雪表面的)冰壳

kör fare *is.* 〈动〉瞎鼠科动物(*Spalax typhlus*)

kör faregiller *ç.is.* 〈动〉瞎鼠科

körfez (希) Ⅰ *is.* 〈地〉海湾：Körfezin karşı kıyısında bir kömürcü kayığı demirlemişti. 在海湾对岸停泊着一条运煤船。Ⅱ *s.* 【转】幽静的，僻静的：Orası pek körfez bir yer. 那儿是个非常僻静的地方。

kör kandil Ⅰ *is.* 昏暗的油灯：Sahanlığın üstünde bir kör kandil yanıyordu. 当时楼梯平台上点着一盏昏暗的油灯。Ⅱ *s.* 烂醉如泥的：Adam körkandil sarhoştu. 那人喝得烂醉。Her gece kör kandil olup o duvar senin bu duvar benim kendini çarpa çarpa evine zor dönebiliyor. 他每天晚上喝得烂醉，跌跌撞撞好不容易才能回到家。

kör kaya *is.* 暗礁；暗滩

kör köstebek *is.* 〈动〉鼹鼠(*Talpa*)

körlemeden *zf.* ❶盲目地，胡乱地，任意地 ❷没有瞄准地：Körlemeden attı ve vurdu. 他胡乱射击。

körleniş *is.* körlenmek 的动名词

körlenmek, körleşmek (*nsz*) ❶(刀等)变钝：Bıçak körleşti. 刀钝了。❷(价值，重要性或能力)消失：Okuyaya okumaya kafası körleşti. 他读着读着走神了。Bu cadde körleşti. 这条路已经不再使用了。

körleştirmek *is.* körleşmek 的使动态：Makası körleştirdi. 他把剪刀用钝了。

körletiş *is.* körletmek 的动名词

körletmek (*-i*) ❶消弱，打消：Çocuğun istidadını körletmemeli. 不要埋没孩子的天赋。❷【转】使失去价值，使无用 ❸【转】使无效，使无法工作

körlük, -ğü *is.* ❶瞎，盲：kar ～ü 雪盲 ❷钝，不锋利：Bileği taşındaki bıçak bir ileri gidiyor, bir geriliyor, ağzının körlüğünü yok ediyordu. 刀在磨刀石上磨两下就不钝了。❸盲目 ❹【转】植物不结籽，瞎，瘪 ❺【转】熟视无睹，麻木不仁

kör ocak *is.* 无子女的家庭，绝户

köroğlu, -nu *is.* 【俗】老婆：Biz evde bir köroğlu bir ayvaz kaldık, çocukları evlendirip ayırdık. 家里就我们老两口，孩子们都已经成家，分家单过了。

körpe *s.* ❶(植物)刚采摘的，新鲜的，嫩的：Pazardan körpe salatalıklar aldım. 我从集市上买了些嫩黄瓜。❷(动物)幼小的，未成熟的：～ kuzu 小羊羔 ～ çocuk 小孩 ❸【转】年轻的，刚成人的，如花似玉的；还未损坏的，未衰老的：～ dimağlar 记忆未衰的大脑

körpecik, -ği *s.* 鲜嫩的；幼小的

körpelik, -ği *is.* ❶新鲜；稚嫩 ❷娇嫩，如花似玉：Bu para göz adamın sırf körpeliğinden dolayı aldığı ufak tefek kızcağızı herkes görmek istiyordu. 人人都想看一看这财迷娶来的花季少女。

körsıçan *is.* 【俗】鼹鼠

körük, -ğü *is.* ❶风箱 ❷(手风琴的)风箱；(照相机的)皮腔：akordeon ～ü 手风琴风 fotoğraf makinesinin ～ü 照相机的皮腔 ❸(两节车厢间的)折棚，折箱；(车上的)折迭顶篷：faytonun ～ü 敞篷马车的折迭顶篷

körükçü *is.* ❶制售风箱的人 ❷使用风箱的人，拉风箱者；拉手风琴者 ❸【转】煽动者，唆使者

körükçülük, -ğü *is.* 风箱制售

körüklemek (*-i*) ❶用风箱送风：Ateşi körükleyin. 请你拉风箱把火吹旺。❷【转】煽动，唆使；激励，刺激：Babam öğrenmeye karşı olan ilgimi bana kitap alarak körüklüyor. 我爸爸买书给我看以激发我的学习兴趣。

körüklenmek (*nsz*) körüklemek 的被动态

körükleyici *s.* 【转】煽动者，唆使者

körüklü *s.* ❶有风箱的；(车上)有折迭顶篷的；有皮腔的：～ fayton 有折迭顶篷的马车 ～ fotograf makinası 皮腔式照相机 ❷拉风箱的：～ kalaycı 拉风箱的白铁匠

körüksüz *s.* 没有风箱的；(车上)没有折迭顶篷的

kör yılan *is.* 〈动〉慢缺肢蜥；细鳞蜥蜴(*Typhlops vermicularis*)

kör yılangiller *ç.is.* 〈动〉盲蛇科(*Anguidae*)

kös (波) *is.* 大鼓 ◇～ **dinlemek** 麻木不仁，置若罔闻；见多识广不在乎：Bu tahdit mahiyetindeki sözler kadına hiç de tesir etmediğine göre, anlaşılan kadın çok kös dinlemişe benziyordu. 这种威胁性的言辞对这个女人一点而也不起作用，由此看来，这个女人见多识广，对什么都不在乎。Bunca duyuruya, uyarıya tepki göstermedi; kös dinlemiş. 他对这么多的提醒和警告一点儿反应也没有，似乎已经麻木了。Dilediğin, istediğin kadar söyle, ben kös dinlemiş adamım. 你爱怎么说就怎么说，我不在乎。◆**Kös dinlemiştir, davula kulak vermez.** 见多识广不在乎。

kösçü *is.* (土耳其从前的近卫步兵乐队中的)鼓手

köse (波) *s.* 没长胡子的；胡子稀少的 ◇～ **sakal** 胡子稀疏的 ～**ye tarak sormak** 同不感兴趣的人商量：Köseye tarak sormaya kalkarsan işleri elbette karıştırırsın. 你要是同不感兴趣的人商量事情，那么事情肯定搅黄了。◆**Köseyle alay edenin top sakalı kara gerek.** 正人者须先正己。

köse buğday *is.* 无芒麦

köseği *is.* 【俗】❶拨火棒，火钳 ❷一端烧焦的木柴

kösele (波) Ⅰ *is.* 牛皮，皮革：sunî ～ 合成革，人造革 Tabanı kösele olan ayakkabı sağlam oluyor. 皮鞋底结实。Ⅱ *s.* 由牛皮制成的：～ ayakkabı 牛皮鞋 ◇～ **gibi** (软的东西，尤指肉)似皮革的，咬不动的：Bu et kösele gibi, pişmemiş. 这块肉咬不动，没煮熟。～ **suratlı** 脸皮厚的，不知害臊的，不要脸的

kösele taşı *is.* ❶沙石 ❷皮匠放在膝盖上的垫石 ❸油石

köselik , -ği *is.* 无胡子；胡子稀少

kösem *is.* 【俗】领头羊

koşemen *is.* 【俗】❶领头羊 ❷好斗的羊 ❸带路人

kösemenlik, -ği *is.* 带路，领路 ◇～ **etmek** 带路，领路

köskelmek (*-e*) 【俗】靠着某处坐着

kös kös *zf.* 耷拉着脑袋地，傻乎乎地，两眼发直地：Böyle pişmiş, bitkin bir hâlde köskös gidiyorduk. 我们就这样耷拉着脑袋极度疲惫地走着。

köskötürüm [kö'skötürüm] *s.* 完全瘫痪的

kösnü *is.* 【俗】性欲，性欲冲动

kösnük *s.* 【俗】处于发情期的(畜)

kösnül *s.* ❶贪欲的，性欲强烈的 ❷引起性爱的，引起性欲的，色情的(画、雕塑)

kösnüllük, -ğü *is.* ❶肉欲，性欲 ❷色情性，好色

kösnülmek (*nsz*) (动物)进入发情期

kösnülü *s.* 有强烈性欲的

köstebek, -ği *is.* 〈动〉鼹鼠(*Talpa*)

köstebekgiller *ç.is.* 〈动〉鼹鼠科(*Talpidae*)

köstebek illeti *is.* 瘰疬

köstek, -ği *is.* ❶缚住牲口腿的绳子(或链子) ❷(表、刀、钥匙等的)链：saat ～i 表链 ❸(接在马臀带上的)带子 ❹【转】桎梏 ◇～ **olmak** 【转】阻碍，妨碍 ～ **vurmak** ①把(牲口)的脚拴住 ②【转】阻碍 ❸〈体〉(在摔跤中)紧紧抱住对手的腿 ～**i kırmak** 【转】①(小孩)开始学步 ②一刀两断：Gönülsüz gittiği işten sonunda ayrıldı; kösteği kırdı. 他终于辞去了他不喜欢的工作，和单位一刀两断了。③克服困难，克服障碍

kösteklemek (*-i*) ❶把(牲口)的脚栓住 ❷【转】阻碍，妨碍；使停顿：İki gün süren hastalığım çalışmamı köstekledi. 我病了两天，没有工作。

kösteklenis *is.* kösteklenmek 的动名词

kösteklenmek (*nsz*) kösteklemek 的被动态：Fikrim, zihnim kösteklendi. 我的头已经麻木了。

köstekleyiş *is.* kösteklemek 的动名词

köstekli *s.* ❶有链的：～ saat (带链子的)怀表 ❷腿被捆住的：～ at 腿被拴住的马

kösteksiz *s.* 没有链子的

köstere *is.* 木刨子

köşe (波) *is.* ❶角；(街道)拐角；墙角：masanın ～si 桌角 Köşedeki koltukta babam oturuyor. 我爸爸坐在墙角处的椅子上。❷地区，角落；部分：Yurdumuzun her köşesi ayrı güzeldir. 我们祖国各地风光分外美。❸【转】冷僻处，偏僻处，偏僻隐蔽的角落 ❹〈体〉(足球场的)角：～ atışı 发角球 ◇～ **başı** 街道拐角，街头：Köşe başında dileniyor. 他正在街头乞讨。～ **başını tutmak** 身处要职，占据要地 ～ **bucak** 偏僻隐蔽的角落：Bir gece Ali'nin evine hırsızlar girer. Köşe bucak karıştırmaya başlarlar. 一天夜里，一伙儿盗贼进入阿里的家，四处乱翻。Çok sevdiğim kalemini köşe bucak aradımsa da bulamadım. 我翻遍了所有的地方，也没找到我心爱的笔。Köşeyi bucağı aradım, ama bulamadım. 我要找一个僻静处，但没找到。～ **kadısı** 贪图安逸的人，爱指手画脚的人 ～ **kapmaca** 抢壁角游戏 ～ **kapmaca oynamak** ①玩抢壁角游戏 ②【转】互相找：O, beni aramaya çıkmış, ben onu; gün boyu köşe kapmaca oynadık. 他找我，我找他，我们折腾了一天。～**leri**(**ni**) **kesmek** 【转】偷工减料：Bu evi yaptırırken köşeleri kesmeğe mecbur kaldığından kusurlar kısa zamanda meydana çıktı. 他在让人造这所房子的时候不得不偷工减料，所以毛病很快就显现出来了。～**ye çekilmek** 隐居；引退：Günden güne bulanan hükûmet işlerinden tiksinerek bir köşeye çekildi. 他因厌恶日益混乱的政府工作而引退了。(*-i*) ～**ye kıstırmak** 使陷入困境：Fareyi köşeye kıstırdı. 他把耗子逼到了角落里。～**ye oturmak** 做新娘，出嫁 ～**ye sıkışmak** 陷入困境：Herkes hesap sorunca adam iyice köşeye sıkıştı. 大伙儿一找他算帐，这家伙就傻了眼。～**ye sinmek** ①躲清闲，躲到一个谁也找不到的地方 ②缄默，沉默，不吭声 (*-i*) ～**ye şıkıştırmak** 使陷入困境 ～**yi dönmek** ①转过街角：Köşeyi dönen Ali, Ahmet Beyle burun buruna gelmişti. 阿里在路口一拐弯，碰到了艾哈迈德先生。②【转】度过难关：Ekonomiz çok şükür köşeyi döndü. 谢天谢地，我们的经济终于度过了难关。③【转】暴富：Piyango vurunca köşeyi döndü. 他中彩票一下子暴富了。

köşebent (波) *is.* ❶相角 ❷角铁

köşegen *is.* 〈数〉对角线

köşek, -ği *is.* 【俗】小骆驼，幼驼

köşeklemek (*nsz*) 【俗】(骆驼)产(崽)，生(崽)

köşeleme Ⅰ *is.* köşelemek 的动名词 Ⅱ *zf.* 正对着角地，形成角状地，对角地：Kanepeyi köşeleme komuşlar. 他们将长沙发正对着墙角摆放着。Sonra aynı mendili üç köşeleme katlayarak boynu ile kolalı yakasının arasına şıkıştırdı. 他将手绢对折了三折靠肉塞入脖领处。

köşelemek (*-i*) 使冲着角

köşeli *s.* 有角的：～ parantez 方括弧

köşelik, -ği *is.* ❶墙角石 ❷(门框，窗框的)角石

köşesiz *s.* 没有角的

köşk (波) *is.* 别墅：Bu güzel köşkün sahibi çok varlıklı olmalı. 这座富丽堂皇的别墅的主人肯定很有钱。

köşker (波) *is.* 鞋匠

köşkerlik, -ği *is.* 制鞋，修鞋

köşklü *is.* 〈史〉火情了望员，火情监视员

kötek[1], -ği (波) *is.* ❶拐杖，手杖，短粗木棒 ❷棒打：Söz dinlemeyenin hakkı kötektir. 不听话就得挨打。◇～ **atmak** 打，棒打，殴打 ～ **çekmek** 打，棒打，殴打 ～ **yemek** 挨打，挨棒打 ～**e hazır olmak** 准备挨打：Bir alay adamın içinde beni bozum edersen, bir alay köteğe hazır ol! 你要是让我当着众人出丑，看我怎么收拾你！

kötek[2] -ği *is.* 石首鱼

kötü Ⅰ *s. ve is.* ❶坏的，不能用的：Bu kalem kötü. 这支笔坏了。❷变质的，腐败的：Balığın kötü bir kokusu var. 鱼有味了。❸劣质的：Elmaların içinde iyisi de var, kötüsü de. 这堆苹果里面有好有坏。Kötü sabunlar deriyi bozar. 劣质的肥皂有害皮肤。❹不雅的，没教养的，不适当的：Bir daha kötü söz söyleme. 不要再说粗话了。Kocamdan ömrü billâhi kötü bir lâf işitmemiştim. 真的!我一辈子也没有听我丈夫说过粗话。❺道德败坏的，恶的；恶人：～ kadın 坏女人；妓女，娼妓，婊子，娼妇 ～ niyet 恶意，险恶用心 Kötülere ettiğimiz iyiliğe karşılık bize bir zararları dokunmazsa gene ne mutlu! 对恶人行善，不受其害，就是万幸。❻使人不愉快的，讨厌的：～ bir parfüm 难闻的香水 ❼有害的，有危险的；(天气)恶劣的，不好的：Bugün hava kötü. 今天天气不好。❽不足的，不够的，收入少的：～ bir çalışma 低收入的工作 Ⅱ *zf.* ❶坏，恶劣地，有害地 ❷糟糕地：Acemi berber saçımı çok kötü kesti. 理发师是一个新手，把我的头发理得乱七八糟。❸非常，很：Kız, oğlana kötü tutuldu. 姑娘很爱小伙子。◇～ **adam** ①坏蛋，恶人 ②〈影〉反面人物，反派角色 ～ **anı bırakmamak** 无劣迹，从未干过坏事 ～ **gittmek** 变糟，恶化：İşler, gün günden kötü gitti. 事情一天比一天糟糕。～ **görmek** 认为糟糕，认为不好：Durumu çok kötü görüyor. 他认为形势糟透了。～ **gözle bakmak** ①抱有恶意：Tiyatroda kimse kimseye kötü gözle bakamaz. 在戏院谁也不会对谁抱有恶意的。②色迷迷地看 ～ **karı** 妓女，娼妓，婊子，娼妇 ～ **kişi olmak** ①学坏，变坏，堕落 ②【转】无端遭人嫉恨，与人交恶，成为恶人：Küçük bir dedikodu birbiriyle kötü kişi olmalarına sebep oldu. 一个小小的流言蜚语，使得他们互相嫉恨。Başkasıyla kötü kişi olmak istemezsen ne kimseye borç ver, ne de kimseden borç para al. 你要不想与人交恶，一不要把钱借给别人，二不要向别人借钱。İyiliğine çalıştık, yanlış anladı; kötü kişi olduk. 我们是好心，他误会了，我们倒成了恶人。～ ～ **düşünmek** 郁郁沉思，闷闷不乐，非常沮丧：Parasını kumarda yitirmiş; şimdi kötü kötü düşünüyor. 他把钱都输光了，现在非常沮丧。～ **olmak** ①恶化，变坏，糟糕：Böyle hareket etmem kötü mü, yoksa iyi mi oldu bunu ancak zaman gösterecektir. 只有时间才能证明我这么做是好还是坏。Gömlek kollarının kısalması kötü oldu. 糟了，衬衫的袖子短了。②【转】无端遭人嫉恨，与人交恶，成为恶人：İşin sonunda yine biz kötü olduk. 事到如今，又是我们成了恶人。③(女人)堕落 ～ **söylemek** 讲坏话，诽谤 ～ **yola düşmek** 堕落；沦为妓女：Çocuğunu denetime almadı, kötü yola düştü, babası dizini dövüyor. 他没能管住自己的孩子，孩子走了邪路，当父亲的后悔莫及。Kimsesiz, cahil, genç kadın sonunda kötü yola düşmüş. 这个无依无靠年幼无知的青年女子终于沦为妓女。～ **yola sapmak** (女人)堕落；沦为妓女 ～ **yürekli** 心肠恶毒的，蛇蝎心肠的，恶毒的：Gel gelelim, kralın kötü yürekli bir annesi varmış. Bu evlenmeden hoşlanmamış. 但是，国王有一个恶毒的母亲，不满意这个婚姻。O zaman, kötü yürekli bir cadının onu büyüleyerek bu kılığa soktuğunu kıza anlatmış. 当时，他对姑娘说，他被一个恶毒的巫婆施了魔法，使他变成了这个样子。～ **yüz olmak** 【转】无端遭人嫉恨，与人交恶，成为恶人 ～**lerle konup göçücü olmak** 同恶人交朋友 ～**süne bulaşmak** 同流合污 ～**ye çekmek** 往坏处想，曲解：Lâfımı yanlış anladın, kötüye çektin. 你误解我了，你往坏处理解我的话了。(-*i*) ～**ye boğmak** 【俚】欺骗：Oğlum seni bal gibi kötüye boğmuşlar. 孩子！他们肯定把你骗了。

～ye gitmek 恶化：Durumu kötüye gidiyor. 他的处境正在恶化。(*-i*) **～ye kullanmak** ①滥用：Görevlerini kötüye kullandılar. 他们滥用职权。Bilirsiniz, dostlarımın iyilikseverliğini kötüye kullanamam. 您是知道的，朋友们的好心我不会滥用。②利用：O benim dinlemekteki sabrımı, saflığımı köyüye kullandı. 他利用了我的顺从和天真。◆**Kötü arkadaşlar insan ahlâkını bozar.** 近墨者黑。**Kötü haber tez duyulur.** 好事不出门，坏事传千里。**Kötü söz adamı dininden çıkarır, tatlı dil yılanı deliğnden çıkarır.** 恶语伤人使人恼，甜言蜜语拢人心。

kötücül *s. ve is.* ❶心怀敌意的，心怀恶意的(人)：～ bir unsan 敌意别人的人 ❷作恶的，害人的，有害的 ❸(病或瘤子)有危险的，恶性的：～ bir ur 恶性肿瘤

kötüleme *is.* kötülemek 的动名词：Kurt, fırsat bu fırsattır diyerek, aslanın katında tilkiyi kötülemeye kalktı. 狼认为这是一个机会，于是便在狮子面前说狐狸的坏话。

kötülemek (*-i*) ❶说坏话，贬低：Komşusunu çok kötüledi. 他说邻居的坏话。❷ (*nsz*) (人的健康)受损：Zavallı hastalıktan sonra pek kötülemiş. 这个可怜的人病后身体大不如前了。❸(东西)质量差

kötülenmek (*nsz*) kötülemek 的被动态：Arkadaşı iyice kötülendi. 他的同伴被臭骂了一顿。

kötüleşmek (*nsz*) ❶变坏：Havalar kötüleşti. 变天了。İşler kötüleşti. 生意恶化了。❷(女人)堕落，学坏

kötüleştirmek (*-i*) kötüleşmek 的使动态

kötüleyici *is. ve s.* 诽谤性的，贬低的：Şiirlerim için yazılan kötüleyici tenkitlere çoğu zaman cevap vermedim. 对于那些恶意诽谤我的诗的批评文章我一般不予理睬。

kötülük, -ğü *is.* ❶坏，恶劣：Yolların kötülüğünden bir saatlik yolu üç saatte alabildik. 路况不好，1 小时的路程我们花了 3 个小时。❷恶意，敌意：Onun hiçbir kötülüğünü görmedim. 我认为他没有任何恶意。❸坏事，罪恶：Kötülükler bu dünyadan asla çekilmez. 罪恶永远不会从这个世界上消失。Samimî gibi görünür ama aldanmayın: Her kötülük onun başının altından çıkar. 他看起来忠厚老实，可是你们别上当，他什么事儿都干得出来！❹灾难，祸害，不幸 ◇(*-e*) **～ etmek** 有害于，损害，伤害，危害，破坏，作恶，作孽：Babasının ettiği kötülükler oğlunun ayağına dolaştı, dünya bu. 父孽子受，世人皆如此。O, kimseye kötülük etmez. 他不会伤害任何人。**～ yapmak** 有害于，损害，伤害，危害，破坏，作恶，作孽：Köpeğimden korkma, sana bir kötülük yapmaz. 别怕我的狗，它不会咬你的。Her kötülüğü yaptıktan sonra kanlanıp hapse atıldı. 他坏事做绝，成了杀人凶手，被关进了大牢。

kötülükçü *is.* 坏人，作恶的人

kötülükçülük, -ğü *is.* 坏事，罪恶，邪恶

kötümsemek (*-i*) ❶把某人(或事)说(想)得很坏 ❷轻视，轻蔑，贬低

kötümser *s.* 悲观的，悲观主义的：Ayşe çok kötümser, onu hiç güler yüzlü göermiyorz. 阿伊赛很悲观，我们从没见到她的笑脸。

kötümserleşmek (*nsz*) 变得悲观失望

kötümserlik, -ği *is.* ❶悲观 ❷〈哲〉悲观主义

kötürüm *s.* ❶瘫痪的 ❷跛的，腿残的：O vakit, iki yanmış odundan hiç fark edilmeyen kötürüm bacaklarını gördük. 当时我们看到了他那两条同木炭没什么差别的残腿。❸【转】不能工作的，瘫痪的 ◇**～ kalmak** ①瘫痪 ②【转】无力，气馁：Acılıyım karım öleli kalmışım yarı kötürüm. 我妻子的死令我悲痛，使我终日萎靡不振。**～ olmak** ①瘫痪：Yeğenim kazadan sonra yürüyemiyor, kötürüm oldu. 我侄儿出车祸后瘫痪了。②【转】无力，气馁

kötürümleşmek (*nsz*) 瘫痪：Hasta kötürümleşti. 病人瘫痪了。

kötürümlük, -ğü *is.* 瘫痪

köy (波) *is.* ❶农村，乡村：dağ ～leri 山村 İnsan büyük şehirlerde köy hayatının hasretini çeker. 大城市的人向往乡村生活。Köy idare örgütünün en küçüğüdür. 村是行政机构中最小的。❷农民 ◇**～ basmak** 抢劫，打家劫舍 **～ yeri** 农村，乡下

köycü *is.* 从事农村问题的工作人员。

köycülük, -ğü *is.* 农事工作

köydeş *is.* 同村人

köyleşmek (*nsz*) 农村化

köylü Ⅰ *s.* 生活在农村的，在农村出生的 Ⅱ *is.* ❶ 农民 ❷同乡，同村人 ❸【转】乡巴佬，粗俗的人，粗野人 ◇**～nün muhtar gibi** 【俗】一人打官司多人为之辩护

köylük, -ğü *is.* 农村地区

köylülük, -ğü *is.* ❶农民身份 ❷农民习气

köy odası *is.* ❶村会议室 ❷村客房

köz *is.* ❶烧红的煤炭或木柴 ❷余烬：Ocaktaki közü canlandırmak için odun attım. 我往炉子里放了些柴，炉中余烬又燃烧起来。

közleme *is.* ❶ közlemek 的动名词 ❷烤制食品，烤肉

közlemek (*-i*) 在炭上烤，在火上烤：Kestaneleri ateşte közledim. 我把栗子放在火上烤熟了。

KP 【缩】补充协议(Katma Protokol)

Kr *is.* 〈化〉氪(Kripton)

kraça [kra'ça] *is.* 〈动〉小筴鱼

kraft kağıdı (德) *is.* 牛皮纸

kral Ⅰ *is.* ❶国王，君王，君主：bir ～ın taç giyme töreni 国王的加冕仪式 cehennem ～ı 冥王；阎王，阎君 deniz ～ı 海王，海神；海龙王 hayvanlar ～ı 兽王，狮王 ❷【转】(各个领域的)最佳者：futbol ～ı 球王 satranç ～ı 棋王 ❸【转】大王(成功且富有的实业家)：petrol ～ı 石油大王 Ⅱ *s.* 最高质量的，特级的，极好的：～ bir palto 优质大衣 ◇**～dan çok kralcı olmak** 皇帝不急急太监；比当事人还急 **～lara lâyık** 极品，最上等的物品

kralcı *is.* ve *s.* 保皇主义者，君主主义的 ◇**～dan çok ～ olmak** 皇帝不急急太监；比当事人还急

kralcılık, -ğı *is.* 保皇主义，君主主义

kraliçe *is.* ❶ 王后；女王：İngiltere ～si 英国女王 ❷【转】(在某些方面)出众的女人：güzellik ～si 选美王后 dans ～si 舞蹈王后 ③蜂王 ◇**～ gibi** 女王般的

kraliçelik, -ği *is.* 女王(或王后)的地位(或身分)

kraliyet *is.* ❶王位；王权 ❷王国，王土

kraliyetçi *is.* ve *s.* 保皇主义者，君主主义的

kraliyetçilik, -ği *is.* 保皇主义，君主主义

krallık, -ğı *is.* ❶王位；王权 ❷王国，王土

kramp (法) *is.* 抽筋，痉挛 ◇(*-e*) **～ girmek** 抽筋，痉挛：Denizde yüzerken bacağıma kramp girince az kalsın boğulacaktım. 我在海里游泳时腿部抽筋，差点儿没把我淹死。

kraniyoloji (法) *is.* 颅骨学

krank (英) *is.* ❶曲轴 ❷弯管

krater (法) *is.* 〈地〉火山口

kravat (法) *is.* 领带

kravatlı Ⅰ *s.* 有领带的，打了领带的 Ⅱ *is.* 【俚】夜总会的酒：Bir kravatlıya üç buçuk dolar bayılıyoruz be kardeşim. 哥们儿！一杯夜总会的酒，可要花我 3 个半美元哪！

kravatsız *s.* 没有领带的，没打领带的

kravl 〈英〉 *is.* 自由式游泳

kreasyen (法) *is.* ❶创造；创作；产品 ❷新产品；新式样

kreatör (法) *is.* ve *s.* 创造者，创始人，制造者，创造的

kredi (法) ❶信用，信誉：～ kartı 信用卡 ～ mektubu 信用证 ～ sigortası 信贷保险 ❷贷

款：Bankadan beş yüz bin dolarlık kredi sağladı. 他从银行贷了 50 万美元。❸【转】信任，相信 ❹学分 ◇(*-e*) ～ **açmak** ①提供信用贷款 ②允许赊欠 **～si düşmek** 【转】失去信誉

kredili *s.* 有贷款的：～ satış 欠账销售，欠款销售

krem (法) Ⅰ *is.* ❶香脂，乳膏 ❷乳白色，奶油色 Ⅱ *s.* ❶奶油色的，乳白色的 ❷乳状的：～ deterjan 乳状清洁剂

krema [ker'ma] (意) *is.* ❶一种奶油蛋糕 ❷奶皮，奶油 ❸一种加了奶或奶制品的浓汤

kremalı *s.* 有奶油的：～ pasta 奶油糕点

kremasız *s.* 没有奶油的

krematoryum (法) *is.* 焚尸炉，火葬场

kremlemek (*-i*) 用雪化膏搽

kreozot (法) *is.* 〈化〉杂酚油

krep (法) *is.* ❶绉纱，绉绸，绉布，绉呢 ❷(由蛋、奶、面混合炸成的乳或咸味的)食品

kreplin (法) *is.* 绉绸

krepon (法) *is.* ❶重绉纹织物 ❷绉纸：～ kağıdı (装饰用)绉纸

kreş (法) *is.* 托儿所，幼儿园：Çocuğumu çocuk kreşinden *eve* aldım. 我已把孩子从幼儿园接回了家。

kreşendo (法) *zf.* 〈乐〉渐强，增长地，加强地

kretase (法) *is.* 〈地〉白垩纪

kreten (法) is.ve *s.* 〈医〉患克汀病的(人)

kretenizm (法) *is.* 〈医〉克汀病

kreton (法) *is.* 印花或提花装饰布

krezol (法) *is.* 〈化〉甲酚

kriket (英) *is.* 〈体〉板球

kriko [kri'ko] (意) *is.* 起重器，千斤顶

kriminolog (法) *is.* 犯罪学家

kriminoloji (法) *is.* 犯罪学

kripto (法) *is.* (政党等的)秘密成员；地下共产党员

kriptolog (法) *is.* 密码专家；密码破译者

kriptoloji (法) *is.* 密码学，密码分析；密文，暗语

kripton (法) *is.* 〈化〉氪(Kr)

kristal, -li (法) Ⅰ *is.* ❶水晶，水晶玻璃；晶体，结晶 ❷【俚】可卡因，古柯碱 Ⅱ *s.* 由晶体制成的 ◇～ **lâmba** 【俚】女人的胸脯，乳房

kristalleşmek (*nsz*) 结晶，晶化

kristaloit (法) *s.* 似晶的

kriter (法) *is.* 标准，准则

kritik (法) Ⅰ *s.* 危险的，令人担心的，危急的，关键的：Kritik sorunlara temastan kaçınıyor. 他对关键问题避而不谈。Ⅱ *is.* ❶批评，批判；评论 ❷评论家，批评家

kritisizm (法) *is.* 〈哲〉批判主义

kriyoskopi (法) *is.* 〈物〉❶冰点，测定 ❷冰点降低测定法

kriz (法) *is.* ❶危象；发作：kahkaha ～i 笑个不停，大笑 kalp ～i 心脏病发作 Bu kış geçirdiği krizden sonra büstütün küngürdedi, kendi işini kendi göremez oldu. 今年冬天他突然发病后就完全瘫痪了，生活不能自理。Onu öyle bir gülme krizi tuttu ki odadan çıkmak zorunda kaldı. 他笑个不停，只好离开了房间。❷【转】危机：ekonomik ～ 经济危机 ❸匮乏：para ～i 资金短缺 ◇～ **çıkmak** 发生危机，出现危机：Savaş bitti, tam gözümüzü açacağımız zaman ekonomik kriz çıktı. 战争结束了，我们刚要喘口气，又发生了经济危机。**～i geçirmek** ①(病)

突发：Bir kalp krizi geçidi. 他突发心脏病。②【转】处在危机之中，陷入困境

krizalit (法) *is.* 〈生〉(蝶的)蛹

krizantem (法) *is.* 〈植〉秋菊

krizolit (法) *is.* 〈地〉贵橄榄石

kroki [kro'ki] (法) *is.* 略图，草图：Arkadaşıma evemizi bir kroki çezerek anlattım. 我画了一张草图将我家的位置告诉了同学。

krokodil (法) Ⅰ *is.* (经加工的)鳄鱼皮 Ⅱ *s.* 由鳄鱼皮制成的

krom (法) Ⅰ *is.* 〈化〉铬(Cr) Ⅱ *s.* 镀铬的：～ kaplama 镀铬板

kromaj (法) *is.* 镀铬

kromatik (法) *s.* ❶颜色的，色彩的 ❷〈生〉染色质的：～ iplik 染色质的有丝分裂 ❸〈乐〉半音的，半音音阶的

kromatin (法) *is.* 〈生〉染色质

kromatit (法) *is.* 〈生〉染色单体

kromatofor (法) *is.* 〈生〉载色体，色素细胞

kromlu *s.* 含铬的

kromoplâst (法) *is.* 〈生〉有色体

kromosfer (法) *is.* 〈天〉色球

kromotropizm (法) *is.* 向色性

kromozom (法) *is.* 染色体：～ sapması 染色体畸变 İnsanda kromozom sayısı yirmi üç çifttir. 人有 23 对染色体

kron *is.* ❶(某些国家货币)克朗 ❷王冠 ❸镶上的齿冠

kronaksi (法) *is.* 〈生〉时值

kronik (法) Ⅰ *is.* 编年史 Ⅱ *s.* ❶慢性的：～ bir hastalık 慢性病 ❷【转】长期的，持久的：～ işsizlik 长期失业

kronograf (法) *is.* ❶秒表，精密时计 ❷记时器 ❸记时仪

kronoloji (法) *is.* 年代学，编年学

kronolojik (法) *s.* 年代学的，编年学的

kronometre (法) *is.* 时计，秒表

kros (英) *is.* 〈体〉越野赛跑

krupiye (法) *is.* 赌台管理员

krupiyelik *is.* 赌台管理员的差事

kruvaze (法) *s.* (上衣)双排纽扣的：Bir kruvaze yelek giymiş. 他穿着一件双排纽扣的马甲。

kruvazör (法) *is.* 巡洋舰

ksenon [kse'non] (法) *is.* 〈化〉氙(Xe)

ksilofon (法) *is.* 〈乐〉木琴

KTÜ 【缩】黑海技术大学(Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Ku 〈化〉#(金字旁，右边是个卢)鑪？

kuaför (法) *is.* 理发师

Kuala Lumpur *öz.is.* 吉隆坡(马来西亚)

kuartet (法) *is.* 〈乐〉❶四重奏，四重唱：ses ～i 四重唱 yaylı sazlar ～i 弦乐四重奏 ❷4人爵士乐队

kubarmak (*nsz*) 【俗】❶(火鸡、鸽)毛发直立 ❷【转】自命不凡

kubaşmak (*nsz*, *-le*) 【俗】合作

kubat *s.* 【俗】❶粗野的，粗鲁的，粗俗的 ❷丑的，难看的，畸形的：Oranın şivesi pek kubattır.

那个地方的话太难听。

kubatlık, -ğı *is.* 【俗】难看，畸形；粗野，粗鲁，粗俗

kubbe (阿) Ⅰ *is.* 圆屋顶：Bu caminin kubbeleri ona görkemli bir görünüş veriyor. 这个清真寺各处的圆屋顶使该寺看上去很壮观。Ⅱ *s.* 拱形的

Kubbealtı *öz.is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时期大臣们集会的)国务会议厅

kubbeli *s.* 圆(屋)顶的，半球形的，拱形的：～ hamam 圆屋顶的土耳其浴室 ～ tavan 拱形天棚

kubbesiz *s.* 非拱形的，非圆屋顶的

kubur *is.* ❶(厕所的)排污管 ❷管状容器：kalem ～u 笔筒 ok ～u 箭筒 ❸【旧】枪 ◇～ **sıkmak** 开枪，打枪

kuburluk, -ğu *is.* 【旧】❶枪套 ❷箭筒

kucak, -ğı Ⅰ *is.* ❶怀抱：～ çocuğu 婴儿 Teyzemin yeni doğan bebeğini kucağıma alıp sevdim. 我喜欢把我姨妈的新生儿抱在怀里。❷【转】包围 ❸一抱：bir ～ odun 一抱柴 ◇ (*-e*) ～ **açmak** 保护，提供住所，接纳：Her çalışmak isteyene kucak açmışlardı. 他们接纳了每一个求职者。Hemşehriler bana büyük bir sevgi ve emniyetle kucaklarını açmışlardı. 同乡们处于极大的信任与关爱接纳了我。～ **dolusu** 很多，很满 ～ ～ ①大量的 ②一抱的 ～ ～**a** 偎依着，紧贴着，紧抱着：～ ～a kanları içinde yatan savaşçılar 相互紧抱着倒在血泊中的战士们 (*-in*) ～**ına abanmak** 投入怀抱：annesinin ～ına abanmak 扑入母亲的怀抱 (*-in*) ～**ına düşmek** ①倒入某人怀中：Gözünden yaşlar döktü, seller aktı, birdenbire bet beniz kireç kesildi, kucağıma düştü. 她泪流满面，脸色煞白，倒在我的怀中。②落入某人的手中，被抓获：Sonunda benim kucağıma düşeceğini biliyordum. 我知道他终将落入我的手中。(*-in*) ～**ına oturmak** ①坐在某在腿上②【转】谄媚，献媚，阿谀，奉承，巴结；卑躬屈节，低三下四 ③【转】被利用，被当枪使 ～**ında oturup sakalını yolmak** 恩将仇报 ～**ta** 不会走路的(孩子) ～**tan** ～**a dolaşmak** (女人)乱搞两性关系，乱交

kucaklamak (*-i*) ❶拥抱，抱：Kibrime dokunmasa onu kucaklayıp öpecektim. 要不是有损我的自尊心，我本来会拥抱并吻她。Onlar sessizce birbirlerini kucakladılar. 他们无声地拥抱着。Sıkı sıkı kucakladı ve öylece kaldı. 他紧紧地抱着不松开。❷【转】包围，围住，环绕：ovayı kucaklayan yüksek dağlar 环绕着平原的高山

kucaklanış *is.* kucaklanmak 的动名词

kucaklanmak *is.* kucaklamak 的被动态

kucaklaşmak (*nsz*, *-le*) 相互拥抱：Uzun süredir görmediğim halamla garda kucaklaştık. 在火车站，我同好久未见面的姑妈相互拥抱了许久。

kucaklayış *is.* kucaklamak 的动名词

kuçukuçu *is.* (儿)狗

kuçu kuçu *ünl.* 呼唤狗时的用语

kudas [kuda:s] (阿) *is.* 圣餐，最后的晚餐

kudret (阿) *is.* ❶力，力量；动力，电力：Bugünlerde yataktan kalkacak kudreti yok. 这些天来他连从床上站起的力气都没有。❷能力，才能，才智，技能 ❸财富，财产；富有：Kudreti var ki yeni bir apartmana başladı. 他有钱，又着手盖新房。❹权，政权，权力，势力 ❺无限权力，全能，万能 ◇～**ten** 自然形成的：～ten insan biçiminde bir kaya 一块非人工雕凿的人形岩石

kudret hamamı *is.* 温泉

kudret helvası *is.* ❶〈医〉甘露 ❷白蜡树

kudretli *s.* ❶强有力的，强大的，有权威的，权力大的，有影响的：～ bir yazar 一位有影响的作家 ❷富的，富裕的，有钱的

kudret narı *is.* 〈植〉苦瓜(*Momordica charantia*)

kudretsiz *s.* 无力量的，软弱的，虚弱的，衰弱的

kudretsizlik, -ği *is.* 无力量，软弱，虚弱，衰弱

kudurgan *s.* ❶侵略的，爱寻衅的 ❷易发火的，爱发怒的

kudurganlık, -ğı *is.* ❶侵略，挑衅 ❷发怒

kudurmak (*nsz*) ❶患狂犬病：Kudurarak çevreye saldıran köpeği öldürdüler. 他们将那条患狂犬病四处乱咬人的狗打死了。❷【转】发怒，发火，过激：Deniz kudurdu. 大海咆哮起来。❸【转】胡闹，胡作非为，不听话：Çocuklar yine kudurdu. 孩子们又胡闹起来了。◇**kudurmuş köpek gibi** 【转】像疯狗一样的，生气的，发怒的

kudurtmak (*-i*) kudurmak 的使动态：Onları bahçeye toplayarak başlarına geçerek, akşama kadar âdeta kudurturdum. 我把他们召集到花园，我当头，让他们几乎一直疯到晚上。

kuduruk *s.* ❶不能控制的，控制不住的；不驯服的，疯狂的 ❷【转】爱挑衅的，侵略的 ❸【转】顽劣的，顽皮的

kuduruş *is.* kudurmak 的动名词：Bu sebepsiz kuduruşu beni şaşalattı. 他无端发火吓了我一跳。

kuduz Ⅰ *is.* 恐水症，狂犬病 Ⅱ *s.* ❶患狂犬病的(动物) ❷【转】激动的，不安的，烦躁的 ◇～ **gibi** ①象条疯狗似的 ②【转】生气的，发怒的

kuduz böceği *is.* 〈动〉班蝥(*Cantharis*)

kuduz böcekleri *ç.is.* 〈动〉花萤科(*Cantharidae*)

kuduz otu *is.* 〈植〉香荠菜，庭荠(*Alyssum*)

kudüm (阿) *is.* 一种鼓(由两个小鼓组成)

Kudüs *öz.is.* 耶路撒冷(巴勒斯坦)

kûfi [ku:fi:] (阿) *is.* 阿拉伯字母任何一种带棱角的字体

kuğu *is.* 〈动〉天鹅(*Cygnus olor*) ◇～ **gibi** 像天鹅的长颈的，天鹅似的，细长白嫩的(颈)

kuğurmak (*nsz*) 【俗】(鸽)咕咕地叫

kuintet (法) *is.* 〈乐〉五重奏，五重唱：ses ～i 五重唱 yaylı sazlar ～i 弦乐五重奏

kuka[1] (希) *is.* ❶绣花线团 ❷一种儿童游戏

kuka[2] (希) Ⅰ *is.* 椰树根 Ⅱ *s.* 由椰树根制成的

kukla [ku'kla] (希) Ⅰ *is.* ❶木偶 ❷木偶戏 ❸【转】受他人操纵的人；傀儡 Ⅱ *s.* 受他人操纵的：～ hükûmet 傀儡政府 ◇～ **gibi** ①软弱的，弱小的 ②【转】没有个性的，没有性格的 (*-i*) ～ **gibi oynatmak** ①操纵；摆布 ②戏弄，愚弄，欺骗：Adamı kukla gibi oynatıyor. 他拿人当猴耍。

kuklacı *is.* 操纵木偶的人；演木偶戏的人

kuklacılık, -ğı *is.* 木偶戏艺术；制售木偶

kuklalık, -ğı *is.* 【转】按照别人的意志行事

kukuleta [kukule'ta] (意) *is.* 风帽，兜帽

kukuletalı *s.* 带风帽的，带兜帽的：～ yagmurlık 有兜帽的雨衣

kukuletasız *s.* 没风帽的，没兜帽的

kukumav (希) *is.* 〈动〉小鸮(*Athene noctua*) ◇～ **gibi** 孤独地，孤零零地，独自地 ～ (**kuşu**) **gibi düşünüp durmak** 郁闷地沉思；非常沮丧

kul *is.* ❶奴隶，听命于人的人 ❷凡人：Hatasız kul olmaz. 【成】人吃五谷杂粮，哪有不生病的？◇～ **cinsi** 〈史〉女奴 ～ **kâhyası** 〈史〉耶内恰里军仅次于最高长官的军官 (*-e*) ～ **köle** (或 **kurban**) **olmak** 忠心耿耿，献身，唯命是从：Kendilerine bağlananlar, onların uğruna kul kurban olurlar. 他们可以为他们所爱的人献身。(*-e*) ～ **olmak** 痴迷 ～ **taksimi** 均分，均摊：Bu kul taksimi değil, Allah taksimi. 这不是平等分配，而是不平等分配。～ **yapısı** 人造的 ～**a** ～ **olmak** 听命于，效命于 (*-in*) ～**u olmak** 听命于：Ben kimsenin kulu olamam. 我不会听命于任何人。～**unuz** 您的仆人，鄙人：Kulunuz bu kadar yıl yaşadım, kahveye adımımı atmış değilim. 鄙人长这么大，还从没进过咖啡馆。◆**Kul sıkılmayınca**

Hızır yetişmez. 山不转路转，山不转水转。

kula *is.* ❶暗褐色马毛：～ at 暗褐色马 ❷暗褐色马

kulacık, -ğı *is.* 〈解〉心房

kulaç, -çı *is.* 庹：iki ～ ip 两庹长的线 ◇～ **atmak** 自由式游泳

kulaçlamak (*-i*) ❶测…有几庹：kuyuyu ～ 测井深几庹 ❷ (*nsz*) 自由式游泳

kulaçlayış *is.* kulaçlamak 的动名词

kulağakaçan *is.* 〈动〉蠼螋(*Forficula auricularia*)

kulak[1] **-ğı** *is.* ❶〈解〉耳，耳朵，耳廓：Kulakları küçük. 他的耳朵小。Kardeşten karın yakın, kulaktan burun yakın. 【成】鼻子比耳朵近，儿女比兄弟亲。❷(鱼的)鳃 ❸(调节弦乐器弦的)弦轴 ❹【转】听力，听觉 ❺犁铧：～ demiri 犁铧 ◇(*-i*) ～ **ardı etmek** 放在脑后，不听，不在乎，不在意：Vaktinde yaptığımız uyarıları kulak ardı etti; cezasını çekiyordu. 他当时不把我们的警告当回事，现在吃苦头了。(*-i*) ～ **arkasına almak** 放在脑后，不听，不在乎，不在意 ～ **asmak** 注意，留心，听从：O, satıcıların lâkırdısına kulak samıyordu. 他当时没有留意那些商贩的话。Tehditlerine kulak asmam, elinden geleni ardına koyma. 我不怕你的威胁，来吧！有什么招数全使出来吧！Yaptığımız uyarılara omuz silker, kulak asmazdı. 对我们向他提出的警告，他耸耸肩膀，不当回事。～ **belâsı** 噪音 ～ **delmek** 揭穿(赌博中的)骗局 ～ **dolgunluğu** 道听途说的消息：Anlattıklarını pek önemsemedim; çünkü önceden kulak doluluğum vardı. 他说的这些我根本都不当回事，因为我以前也听说过。～ **erimi** 听力所及的范围，可听距离 (*-e*) ～ **kabartmak** 侧耳倾听，仔细听，注意听：Önümde yürüyen iki kızın konuşmalarına kulak kabarttım; yeni filmden söz ediyorlardı. 我注意听了听走在我前面的两个女孩儿的谈话，她们在议论一部新电影。～ **kesilmek** 全神贯注地听：Öğretmenimiz bize kitap okurken tüm sınıfı kulak kesilirdik. 我们的老师在向我们读课文的时候，我们全班都全神贯注地听。～ ～**a** 悄悄地，私下里 ～ **misafiri** 偶然听到别人的话的人，无意听到别人话的人 (*-e*) ～ **misafiri olmak** 无意中听到，偶然听到：Her önünden geçtiğim insanın söylediklerine kulak misafiri oluyorum. 当我从每个人面过时，他们的讲话我无意都听到了。Yanımda çalışan iki kişinin konuşmasına istemeyerek kulak misafiri olmuştum. 我无意中听到了在我旁边干活的两个人的谈话。～ **tıkacı** 耳塞 (*-e*) ～ **tıkamak** 充耳不闻；不理睬，置若罔闻：Onlar sokak adamlarının konuşmasına kulak tıkamış. 他们对街头人们的议论充耳不闻。～ **tırmalamak** 刺耳 ～ **tırmalayıcı** 刺耳的：Bu ses ona şimdi çatlak bir zurnadan çıkan sesler gibi kulak tırmalayıcı geliyordu. 这声音现在对他来说就像是吹破唢呐那样刺耳。(*-e*) ～ **tutmak** ①倾听 ②听话，听从：Benim sözüme kulak tutun. 我的话你要好好记着！(*-e*) ～ **vermek** ①倾听；打听：Esen Hanım sağa sola kulak veriyor ve şuraya buraya lâkırdı yetiştiriyor. 艾森太太四处包打听，到处传闲话。②听话，听从：Balıkçı fitili almış gidiyordu, ileri sürdüğüm fikirlere kulak bile vermiyordu. 渔夫暴跳如雷，我的话他根本听不进去。～ **yırtıcı ses** 刺耳的尖叫声 ～**ı ağır işitmek** 耳背 (*-in*) ～(**lar**)**ı çınlamak** 【转】①被念叨，被想到：Dün akşam üstü kulaklarım çın çın çınladı, beni sevdiklerimden biri andı ama kim? 昨天傍晚我耳鸣，又是我的哪个情人在想我，可是是谁呢？②被议论，被说坏话：Kulağım çınlıyor, gene ayağıma ip takmış olmalılar. 我耳鸣，肯定是他们又在说我的坏话。～**ı delik** 消息灵通的，聪明的，机灵的，有心眼的：～ı delik bazı gayretkesler 一些聪明勤奋者 (*-in*) ～**ı düşük** 山穷水尽的，钱花完了的，一无所有的：Hayrola! Bugün kulağın düşük; neyin var? 嗨！今天你可是一无所有了，你还有什么吗？(*-in*) ～**ı işitmek** 听，听见：Gözü dumanlanmış, artık ne söylesen kulağı işitmez. 他在气头上，你说什么他也听不进去。～**ı kesik** 在行的，内行的，见多识广的 ～**ı kirişte** 警觉的，戒备的，警惕的；留神等着听：Kedi, kulağı kirişte bekliyor; ufak bir tıkırtı olsa panter gibi atılıyor. 猫竖起耳朵等着，哪怕稍有一点儿动静，它就会像豹子一样扑过去。Tehlike içinde kulağı kirişte bekleyeceği yerde horul horul uyuyor. 在这危险的时刻，应该保持戒备，可他却在呼呼大睡。～**ı okşamak** 悦耳 ～**ı** (*bir şeyde*) **olmak** 关注，倾听 ～**ı tetikte** (**olmak**) 全神贯注地倾听着：Kulağı tetikte, avuçları terlemiş, yüreği küt küt atıyor. 他小心倾听着，手心都出汗了，心怦怦直跳。～**ı tıkalı** ①聋的，耳背的 ②不愿意听的 (*-in*) ～**ına bir söz koymak** 唤醒，忠告，劝戒 (*-in*) ～**ına çalınmak** 无意中听到，隐约听到：Hoca Ahmet efendinin vefat ettiği geçenlerde

kulağıma çalınmıştı. 最近我隐约听人说艾哈迈德老师已经去世。**～ına çan çalmak** 大声嚷嚷，大声说 (*-in*) **～ına çarpmak** 被听到 (*-in*) **～ına davul çalınmak** 充耳不闻，不在乎，不在意，听不进去 (*-in*) **～ına değmek** ①无意中听到，隐约听到 ②传到某人耳里，被某人知道 **～ına fısıldamak** 窃窃私语，小声嘀咕，悄悄地告诉 (*-in*) **～ına gelmek** ①无意中被听到，隐约听到 ②传到某人耳里，被某人知道 (*-in*) **～ına girmek** 被听从，被留心听：Her söylediğim oğlumun kulağına girer. 我儿子很听我的话。Hiddetten bütün vücudu zangır zangır titriyordu; sözlerimin hiçbiri kulağına girmiyordu. 他气得浑身发抖，我的话他一句也没听进去。**～(lar)ına inanmamak** 不相信(自己的)耳朵，不信听到的话：Kulaklarıma inanamıyordum, bu kadar narin, bu kadar nahif bir vücutta böyle bir ruh. 我真不敢相信自己的耳朵，如此单薄瘦弱的躯体中竟有这样的活力。(*-in*) **～ına kar suyu kaçmak** 听到不顺心的事情 (*-in*) **～ına koymak** ①事先对某人提供有关情况 ②提醒，告戒，忠告：Bunu Bayram ağanın kulağına koydular. 他们已就此事提醒过巴伊拉姆大哥。(*-in*) **～ına kurşun akmak** 耳聋 (*-in*) **～ına küpe asmak** 引以为戒，牢记 (*-i*) **～ına küpe etmek** 引以为戒，牢记：Bu sözümü kulağına küpe et kızım! 姑娘，你要牢记我的这句话。Babasının verdiği nasihatları devamlı olarak kulağına küpe etmiş; bunun faydasını da epey görmüştür. 他时刻把父亲的教导牢记在心，获益匪浅。(*-in*) **～ına küpe olmak** 引以为戒，牢记：Bu yenilgi senin kulağına küpe olsun. 你要以这次失败为前车之鉴。Bu sefer de pek az zararla kurtuldun, lâkin kulağına küpe olsun da bir daha ihtiyatsız davranma. 这次你又逃过去了，没吃多大的亏，可是你要以此为鉴，不要再卤莽行事。**～ına küpe takmak** 引以为戒，牢记 **～ına lâf girmemek** 不听劝，听不进：Kız geldi geleli üç aydır söylüyorum, kulağına lâf girmiyor. 这姑娘一来我就说她，已经 3 个月了，她一句话也听不进去。**～ına pire kaçmak** 怀疑，疑惑 (*-in*) **～ına sokmak** ①事先对某人提供有关情况 ②提醒，告戒，忠告 (*-in*) **～ına söylemek** 窃窃私语，小声嘀咕，说悄悄话：Bir toplulukta birinin kulağına bir şey söylemek görgü kurallarına uymaz. 在众人面前说悄悄话是不礼貌的。(*-in*) **～ına söz girmemek** 不听劝，听不进 (*-in*) **～ında yer etmek** 牢记，不忘：Davranışlarından, sözlerimin kulağında yer etmediğini anlıyorum. 从他的言行来看，我的话他没听进去。**～ından gebe etmek** 灌输 **～ını açmak** 倾听，认真听，好好听：Etrafında herkes kulağını açmış dinliyor, sen hiç aldırmıyorsun. 别人都在认真地听，而你却心不在焉。(*-in*) **～ını burmak** ①揪耳朵 ②提醒，警告，告诫：Aylarca önce kulağını burmak istedim, o zaman işi anlasaydın, bugün bu fena vaziyete düşmezdin. 几个月前我就想提醒你，当时你要是了解其中猫腻，今天就不会如此不幸了。③教训 (*-in*) **～ını bükmek** ①揪耳朵 ②提醒，警告，告诫：Sen onun kulağını büküver. Tenkitlerinde biraz ileri gidiyor. 你去提醒他一下，他的批评有些过分了。③教训 (*-in*) **～ını çekmek** ①揪耳朵 ②提醒，警告，告诫 ③教训：Merak etmeyin, ben onun kulağını çekerim. 你们别急，我会去教训他的。(*-in*) **～ını çınlatmak** ①说某人的好话，想念：Akşam senin sözünü ettik, kulağını çınlattık. 晚上我们谈到了你，我们想念你。②说坏话，议论 **～(lar)ını dikmek** 竖起耳朵仔细听，认真听：Av köpeği bir çıtırtı iştince kulaklarını dikti, koştu, bıldırıncını yakalayıp avcıya getirdi. 猎狗一听到动静，就竖起了耳朵，扑过去抓住鹌鹑交给了猎人。(*-in*) **～ını doldurmak** 抢先向某人阐述自己的看法，先打招呼，灌输：Ali'nin kulağını doldurdum o da benimle ağız birliği edecek. 我已经给阿里打过招呼了，他也将和我们统一口径。Senin kulağını yanlış düşüncelerle doldurmuşlar. 他们给你灌输了许多错误的思想。**～ını kiraya vermek** 装听不见：Kulağını kiraya mı verdin? 你没长耳朵呀？(*-e*) **～ını tıkamak** 不想听，不愿听 **～ının arkası kalmak** 被滥用 (*-in*) **～ları dolmak** 听腻了：Bunu dinleye dinleye kulaklarım doldu. 这件事我听来听去都听腻了。(*-in*) **～ları kapıda kalmak** 焦急地等消息 (*-in*) **～ları parçalanmak** 听到非常刺耳的声音 (*-in*) **～ları paslanmak** 好久没听到音乐了 **～larına kadar kızarmak** 羞得面红耳赤，极难为情，非常惭愧，发窘：Ben utancımdan kulaklarıma kadar kızardım. 羞得我耳根都红了。**～larında çınlamak** 隐约听到 **～larını dikmek** (动物)全神贯注地听。Hayvan birdenbire sarı gözlerini açtı, kulaklarını dikerek etrafını dinledi. 这只畜生突然睁开一对黄眼睛，倾听着周围的动静。**～larını takınmak** 洗耳恭听 (*-e*) **～larını tıkamak** 不想听，不愿听：Kendisinin iyiliğine yapılan bütün tenkitlere, kulaklarını tıkamanın cezasını şimdi görmeye başlamıştı. 他不听大伙儿的善意批评，现在开始吃到苦头了。**～larının pasını gidermek** (或 **silmek**) 隔

了很久又听到音乐 **～larının üstüne yatmak** 不想听，不愿听：Israrla söyledim dinlemedi; kulaklarının üstüne yattı. 我一再嘱咐他，可他就是不听。(*-e*) **～tan âşık olmak** 仰慕，慕名爱上：Bu okçu şehzadeye kulaktan âsık olmuş. 她很仰慕这位弓箭手王子。Çin Seti'ni ballandıra ballandıra anlattı; kulaktan âşık oldum; gideceğim. 他把长城说得天花乱坠，我顿生仰慕之心，我要去看看。**～tan dolma** 道听途说的消息：Biz yüksek okulları görmedikse de essahtan bilenle kulaktan dolmayı ayırt ederiz. 我们虽然没有上过大学，但我们也能分清楚什么是事实，什么是道听途说。Onlar da orta gelirli aile çocukları idi; lüks hayat hakkındaki bilgileri kulaktan dolma sınırını geçmemişti. 他们也是中等收入家庭的孩子，所谓豪华生活的知识不过是道听途说而已。**～tan kapma** 道听途说的：Kulaktan kapma bilgilerle yetinmeyelim; iyice araştıralım. 我们不应该满足于道听途说的材料，应该进行认真的调查研究。**～tan kapmak** 道听途说 **～tan ～a** 道听途说传播消息：Kulaktan kulağa yayılan haber mutlaka yanlış olarak ulaşır. 道听途说传播消息肯定越传越走样。**～tan pamuk atmak** 茅塞顿开 **～tan yer etmek** 牢记，不忘

kulak[2]**, -ğı** (俄) *is.* 富农

kulak altı bezi *is.* 〈解〉腮腺

kulakçı *is.* 耳鼻喉科医生

kulakçık, -ğı *is.* 〈解〉心房

kulak davulu *is.* 〈解〉鼓膜，耳鼓，耳膜

kulak demiri *is.* (犁的)模板

kulak kepçesi *is.* 〈解〉外耳：Kulak kepçesinin alt kısmına kulakmemesi denir. 外耳的下面部分叫耳垂。

kulaklı Ⅰ *s.* ❶有耳朵的，长着耳朵的：küçük ～ 小耳朵的 uzun ～ 长耳朵的 ❷耳朵形状的：～ somun 蝶形螺母 ❸有耳状物的，有耳状捏把的：～ tencere 有耳状捏把的锅 Ⅱ *is.* ❶双耳浅锅 ❷其把端有两个耳状宽叉子的土耳其弯刀

kulaklık, -ğı *is.* ❶耳套 ❷耳机，听筒：telefon ～ı 电话听筒 ❸助听器

kulak memesi *is.* 〈解〉耳垂：Kulak kepçesinin alt kısmına kulakmemesi denir. 外耳的下面部分叫耳垂。

kulak salyangozu *is.* 〈解〉耳蜗

kulaksız *s.* 没有外耳的

kulak tozu *is.* 耳后的突出部 ◇**～na vurmak** 打耳光

kulak zarı *is.* 〈解〉鼓膜，耳鼓，耳膜

kulampara *is.* 鸡奸者

kulamparalık, -ğı *is.* 鸡奸

kule (阿) *is.* ❶塔，塔状建筑，高楼：petrol kuyusu ～si 油井井架 petrol sondaj ～si 油井钻架 saat ～si 钟楼 su ～si 水塔 yangın ～si 消防了望塔 ❷【旧】(尤指建筑物顶端的)观景楼，了望塔：Ben şehri kuleden seyrettim. 我在观景楼上眺望全城。

kulis (法) *is.* ❶(舞台的)后台 ❷【转】后台，幕后：～ faaliyeti (在议会外为影响议员投票而进行的)游说活动，疏通活动 ❸证券的场外交易市场 ◇**～ yapmak** 【转】幕后操纵

kullandırmak (*-i*, *-e*) kullanmak 的使动态

kullanıcı *is.* 用户：～ adı 用户名 grafik ～ arayüzü 图形用户界面 Windows 98 son kullanıcı için tasarımlanmış bir işletim sistemi. 视窗 98 是为最终用户设计的一种操作系统。

kullanılmak (*nsz*) kullanmak 的被动态：Eskiden kullanılan kömürlü ütülerin yerini elektrikli ütüler aldı. 电熨斗取代了以前的木炭熨斗。Lâzer, tıpta giderek daha çok kullanılıyor. 激光在医学上逐渐被广泛使用。

kullanılmış *s.* 使用过的，旧的：～ bir araba 一辆旧车 ～ sular 污水，废水

kullanım *is.* kullanmak 的动名词

kullanış *is.* kullanmak 的动名词

kullanışlı *s.* ve *is.* 便于使用的，耐用的，实用的：～ bir giysi 一件耐穿的衣服 Belki mahallenim en büyük evi değildi ama en kullanışlısı, en sevimlisi idi. 或许它不是本街区最大的房子，但却是最实用，最可心的。

kullanışsız *s.* 难使用的，不适用的：～ bir ev 不适用的房子

kullanma *is.* kullanmak 的动名词：Kış gelince ellerini soğuktan korumak için eldiven kullanmayı ihmal etmezdi. 冬天一到，他从不忘记戴手套以保护手不冻坏。Önceleri arabayı kullanmada acemilik çekmiş. 他一开始开车很发憷。

kullanmak (*-i*) ❶用，使用：Kendisi de yere diz çöküp bu minderi tualet masası yerine kullanmaktadır. 她总是跪在地上将这块垫子当梳妆台用。Ok ve yay insanların kullandığı ilk silâhlardandır. 弓箭是人类最早使用的武器之一。❷雇用，录用：aşcı ～ 雇用厨子 ❸把…用于，利用：parasını ticarette ～ 将他的钱用于经商 ❹穿，戴：Sizin gözlerinizde astigmat da var. Mutlaka gözlük kullanmak zorundasınız. 您的眼睛还有点儿散光，必须戴眼镜。❺习惯于(吃喝等)：sigara ～ 抽烟 ❻花费，花销 ❼驾驶，操作

kullap, -bı (阿) *is.* 【旧】❶将线上裹上金或银线的器械 ❷折叶，铰链

kulluk, -ğu *is.* ❶奴役，奴隶状态 ❷奴隶所做的事 ❸〈史〉警察局，卫兵室 ◇～ **etmek** 做某人的奴隶，伺候 ～ **kölelik** 惟命是听，惟命是从

kullukçu *is.* 〈史〉❶值勤军官 ❷官员

kul oğlanı *is.* 〈史〉市政府收税人员

kuloğlu *is.* 〈史〉(在耶内恰里军人服役的)耶内恰里军人的遗孤

kulp (希) *is.* ❶(器皿的)环状耳：Testi kırılsa da kulpu elde kalır. 【成】瘦死的骆驼比马大。❷【转】借口，托词 ◇～ **takıcı** 【俗】吹毛求疵的：Kardeşi bile onun ne kulp takıcı olduğunu biliyor da konuşumuyor. 连他的兄弟都知道他爱吹毛求疵，不和他说话。(*-e*) ～ **takmak** 【俗】找借口，挑毛病，吹毛求疵，揪小辫子：Fena huyun var, herkese bir kulp takarsın. 你有一个坏习惯，就是爱挑别人的毛病。～**a oynamak** 【俚】欺骗 ～**una getirmek** 【俗】抓住机会：Bir sürü fırsat çıktı, ama bir türlü kulpuna getiremedim. 机会很多，可是我怎么也抓不住。～**una yapışmak** 【俗】找到办法 ～**unu bulmak** 【俗】找借口

kulplu *s.* 有环状耳子的：～ bardak 有环状耳子的杯子 ～ eygir 〈体〉鞍马

kulpsuz *s.* 没有环状耳子的

kuluçka *is.* 抱窝的雌鸟或雌家禽：～ makinesi 孵卵器 ◇～ **dönemi** (或 **devri**) ①孵育期，抱窝期 ②妊娠期，孕育期 ③〈医〉潜伏期 ～ **olmak** 到了孵育期 ～**da bir hindi gibi** 【俗】像只抱窝的火鸡，坐下就不走了 ～**ya oturmak** (或 **yatmak**) ①孵蛋，抱窝 ②【俗】坐下就不走，打扰，打搅

kuluçkalık, -ğı Ⅰ *is.* 抱窝 Ⅱ *s.* 受精的：～ yumurta 受精卵，种蛋

kulun *is.* 驹(尤指马、驴) ◇～ **atmak** (尤指马、驴)产驹

kulunç (阿) *is.* 剧痛，绞痛，腹痛 ◇～ **kırmak** 按摩痛处

kulunlamak (*nsz*, *-i*) 产(驹)

kulunluk, -ğu *is.* 【俗】(马或驴等动物的)子宫

kulübe [kulü'be] *is.* ❶木屋，棚屋，草屋，茅屋，茅草房：Yoksul bir oduncu, ıssız bir ormanın kıyısındaki küçük bir kulübede karısı ve üç kızıyla birlikte oturuyormuş. 有一个贫穷的樵夫，同妻子和 3 个女儿住在偏僻的森林旁边一间小茅屋里。❷岗亭：nöbetçi ～si 岗亭 telefon ～si 电话亭 ❸(家畜的)窝、棚：köpek ～si 狗窝 Köpek, kulübesine hapsedildi. 狗已关进了狗窝。❹【转】寒舍

kulüp, -bü (法) *is.* 俱乐部，体育俱乐部：: O olaydan sonra kulüpten niçin ayağınızı çektiniz? 您为什么自从那次事件之后再也不去俱乐部了？

kulvar (法) *is.* 〈体〉(跑道、泳道的)分道

kum *is.* ❶沙：～ başı 沙地，沙漠，沙滩 ～ fırtınası 沙暴，沙尘暴 ～ maçalar 沙模 ～ saati 沙漏 ❷(梨、木瓜等水果果肉中的)硬颗粒 ❸(尿路的)细小结石 ◇～ **gibi** 许多的，多如牛

毛的 ～ **gibi kaynamak** 人头攒动 ～**da oynamak** 错过机会没能得到想要的东西，失望

kuma *is.* 妾，小老婆

kumalı *s.* 有妾的，纳妾的

Kuman *öz.is.* 基普查克族；库曼人

kumanda [kuma'nda] (意) *is.* 命令，指挥：～ odası 指挥所 programlı ～ 程序控制 ◇～ **etmek** ①发命令 ②指挥 ～ **vermek** ①发命令 ②指挥

kumandan (法) *is.* 指挥官，司令

kumandanlık, -ğı *is.* ❶指挥，命令，统帅；指挥权 ❷指挥部，司令部

Kumandı *öz. is.* 生活在北阿尔泰的突厥部落

kumanya [kuman'ya] (意) *is.* 干粮

kumar (阿) *is.* 赌，赌博 ◇～ **hırsızı** 诈赌的人，老千 ～ **oynamak** ①赌，赌博：Ona kaç defa kumar oynamaması söylendiği hâlde bir türlü vaz geçmedi. 他曾多次被告诫不要再赌了，可他未有丝毫的收敛。②【转】赌运气：Kumar oynayan bu adamın durumu çok kötü. 此人赌的是运气，处境不大妙。～**a yatırmak** 赌博：Elinde avucunda nesi varsa kumara toplummuzda çokça rastlanır. 在我们这个社会上，倾家荡产去赌博的人比比皆是。(*-i*) ～**da ertmek** 赌输：Bütün varlığını kumarda eritti. 他赌输了他的全部家当。～**da temizlenmek** 在赌博中输得精光

kumarbaz *s.* ve *is.* 赌钱的；赌棍，赌徒

kumarbazlık, -ğı *is.* 赌博

kumarcı *s.* ve *is.* 嗜赌的，喜欢赌博的；赌徒

kumarcılık, -ğı *is.* 赌博

kumarhane [kumarha:ne] (阿) *is.* 赌场，赌窟

kumarhaneci *is.* 赌场老板

kumarhanecilik, -ği *is.* 经营赌场；博彩业

kumasız *s.* 没纳妾的，没娶小老婆的

kumaş (阿) *is.* ❶织物，布料 ❷(织物的)质地：Elbisenin kumaşı iyi değil ama, iyi bir terzi elinden çıktığı belli. 这件衣服的质地不好，但做工考究。❸(人的)素质，品质 ◇～ **mengenesi** 熨平机

kumaşçı *is.* 卖布的，布商

kum balığı *is.* 〈动〉沙滩玉筋鱼(*Ammodytes*)

kum balığıgiller *ç.is.* 〈动〉筋鱼科(*Ammodytidae*)

kumbara [ku'mbara] (波) *is.* ❶储钱罐，储蓄箱 ❷【旧】炮弹

kumbaracı *is.* 【旧】炮手

kumbarahane [kumbaraha:ne] (波) *is.* 炮弹制造厂；炮兵营地

kumcu *is.* 采卖沙子的商人

kumcul *is.* 〈植〉沙中生长的，沙栖的

kumkazan *is.* 〈动〉滨鼠(*Bathyergus maritimus*)

kumkuma (阿) *is.* ❶沙锅，瓦锅，瓦罐 ❷【转】中心；根源；散布者：dekikodu ～sı 流言散布者 fesat ～sı 爱搅和事的，挑拨离间的，捣乱分子 fitne ～sı 挑拨离间者 ❸墨水瓶

kumla *is.* 沙滩

kumlama *is.* kumlamak 的动名词：～ makinesi 喷沙器

kumlamak (*-i*) ❶用沙覆盖，埋在沙中；撒沙于 ❷喷沙，沙磨

kumlu *s.* ❶有沙的，含沙的：～ toprak 沙土 ❷【转】有许多小斑点的：～ kumaş 印有小点的布料

kumluk, -ğu Ⅰ *is.* 沙滩 Ⅱ *s.* 有许多沙子的：～ arazi 多沙的土地

kum otu *is.* 〈植〉克氏草(*Carex*)

kumpanya [kumpa'nya] (意) *is.* ❶合股人，合伙人 ❷公司，商号：petrol ～sı 石油公司 ❸剧团：tiyatro ～sı 剧团 ❹【转】团伙：hırsız ～sı 盗贼团伙 kumarbazlar ～sı 一伙儿赌徒

kumpas (法) *is.* 排字手托 ◇～ **kurmak** 【转】密谋，设圈套 ～ **sallamak** ①出神，沉思，全神贯注，投入 ②不在乎，不在意，不以为然 ③勤奋，勤快；做事，干活，工作：Kumpas sallamayacaksan evvelden haber ver, ben de işimi görecek adam bulayım. 你要是不干的话，你提前告诉我，我也好去找个能为我办事的人。～ **yapmak** 【转】密谋，设圈套：Kurnaz adam bir kumpas yapmış; ama oyununa gelmedik. 狡猾的家伙设了个套，但是我们没有上他的当。

kumral Ⅰ *is.* 淡褐色，浅棕色 Ⅱ *s.* 浅棕色的，淡褐色(头发)的：Bu, balık etinde, kumral ve genç bir hanımdır. 这是一位身材匀称的，长着一头淡褐色头发的年轻女士。

kumru (波) *is.* 〈动〉斑鸠(*Streptopelia*)

kumsal Ⅰ *is.* 沙滩 Ⅱ *s.* 含沙的，有沙的：～ toprak 沙土

kumsallık, -ğı *is.* 沙质；含沙，多沙

kumsuz *s.* 没有沙的，不含沙的

kum taşı *is.* 〈地〉沙岩

kumuç, -cu *is.* ❶【俗】〈动〉小咬 ❷(里部放肉或奶酪的)一种菜卷

Kumuk, -ğu *öz.is.* 库密克族

Kumukça *öz.is.* 库密克语

kumul *is.* 〈地〉(风吹积成的)沙丘

kunda *is.* 〈动〉一种大毒蜘蛛

kundak, -ğı (希) *is.* ❶襁褓用长布条，襁褓 ❷襁褓期婴儿 ❸燃着的引火油布 ❹包扎头发 ❺炮架，座架，支架：tüfek ～ı 枪托 ❻【转】离间，挑拨 ❼(车的)轴承 ◇(*-e*) ～ **sokmak** (或 **koymak**) ①放火，纵火：Ali'nin türbeye kundak sokmasına benim de aklım yatmıyor. 我也不大相信阿里会放火烧墓。②挑拨离间；破坏

kundakçı *is.* ❶纵火犯，放火者 ❷武器支架制造者 ❸【转】煽风点火的人，挑拨离间者

kundakçılık, -ğı *is.* ❶纵火，放火 ❷【转】煽风点火，挑拨离间

kundaklamak (*-i*) ❶用长布条缠包(婴儿)，用襁褓缠包(婴儿)：O yapma bebeğini büyük bir dikkat ve özenle tekrar kundakladı. 她小心翼翼地重新将她的玩具娃娃用长布条缠包起来。❷放火，纵火，烧 ❸用头巾(将头发)包扎起来 ❹把(枪管或炮管)固定在枪架(或炮架)上 ❺【转】煽风点火，挑拨离间

kundaklanış *is.* kundaklanmak 的动名词

kundaklanmak (*nsz*) kundaklamak 的被动态

kundaklayış *is.* kundaklama 的动名词

kundaklı *s.* ❶有襁褓用长布条的 ❷用襁褓用长布条缠包着的：Kucağında kundaklı bir çocuk tutuyor. 他怀里抱着一个裹着襁褓的孩子。

kundaksız *s.* 无襁褓用长布条的，没用襁褓包缠的：Benden bir isim istiyorlar, kundaksız, çırılçıplak bir resmini de göndermişler; yumuk yumuk bir bebek. 他们要我给起个名字，还给我寄来了一张照片，赤裸裸一丝不挂，一个胖乎乎的小宝宝。

kundura [ku'ndura] (希) *is.* 粗缝无带无统鞋：Oyun kızıştı mı kunduralarını atar, yalın ayak oynardı. 玩到兴起处他脱掉了鞋子，光着脚玩了起来。◇～**ları öne çevirmek** 示意离开，示意走开

kunduracı *is.* 鞋匠，鞋商

kunduracılık, -ğı *is.* 鞋业

kunduz *is.* 〈动〉河狸，海狸(*Castor fiber*)

kunduz böceği *is.* 〈动〉班蝥(*Cantharis*)

kungfu (汉) *is.* 功夫，武术

kunt (波) *s.* 【俗】坚固的，牢固的，结实的：～ yapı 坚固的建筑 ～ ayakkabı 耐穿的鞋 ◇ **～ gibi** 强有力的，强壮的

kup (法) *is.* 裁剪式样，服装款式：O terzinin kupunu herkes beğenir. 大家都喜欢那个裁缝裁剪的款式。

kupa[1] [ku'pa] (意) Ⅰ *is.* ❶浅口高脚器皿，杯 ❷奖杯：～ maçı 杯赛 ❹红桃，红心：～ oğlu J 红心 J Ⅱ *s.* (量词)一杯的 ◇**～ çekmek** 拔火罐

kupa[2] [ku'pa] (法) *is.* 【旧】双座四轮轿式马车

kupes [ku'pes] *is.* 〈动〉一种生活在黑海地中海温带海域的鲷科鱼(*Boops boops*)

kupkuru [ku'pkuru] *s.* 极干燥的 ◇**～ etmek** 弄干，使极干燥 **～ kesilmek** 极干燥：Ağzım kupkuru kesildi. 我口干舌燥。

kupon (法) *is.* ❶(附在报刊、杂志或广告上的)赠券，优待券 ❷(债券或股票等的)息票 ❸一块衣料；零头衣料：Bir yünlü kupon aldı. 她买了一块毛料。

kupür (法) *is.* 剪报

kur[1] (法) *is.* 兑换率，汇率，汇价：resmî ～ 官方汇率

kur[2] (法) *is.* ❶求爱，殷勤 ❷奉承，取悦 ◇(*-e*) **～ yapmak** ①向(异性)献殷勤，求爱：Yere uzanmış, bir taraftan şu kızla meşgul, bir taraftan da halazadeniz Esen'ye kur yapıyordu. 他躺在地上，一边被那个姑娘所吸引，一边又向你的表妹艾森献殷勤。②奉承，取悦：Muhtaç hemşehrilerin bir kısmı etrafımda dolaşmaya, bana kur yapmaya başladılar. 有一部分穷乡亲开始围着我团团转，奉承我。

kur[3] (法) *is.* 培训班

kur'a (阿) *is.* 签，阄；抽签，拈阄：～ numarası 签，阄 ◇**～ çekmek** 抽签，抓阄 **～ efradı** 【旧】中签被征召入伍的人 **～sı olmak** 【旧】到被征召入伍的年龄

kurabiye [kura:biye] *is.* ❶小甜酥饼 ❷【俚】漂亮的小孩 ◇**～ gibi** 极松脆的(食品)

kurabiyeci *is.* 制做或出售小甜酥饼的人

kurabiyecilik, -ği *is.* 制做小甜酥饼；出售小甜酥饼

kur'acı *is.* 【旧】负责进行抽签征兵的军官

kurada *s.* 【俗】❶用坏的，穿破的，不能再用的(东西) ❷虚弱的，瘦弱的，无力的：～ hayvan 瘦弱的牲口 ◇**～sı çıkmak** 非常虚弱

kurak *s.* ❶无雨的，干旱的：Kurak bir yıl geçiriyoruz. 我们正处于大旱之年。❷贫瘠的，干裂的，干涸的：～ tarla 干涸的土地

kurakçıl *s.* (植物)适旱的，喜旱的：～ bitkiler 喜旱植物

kuraklık, -ğı *is.* 旱季，干旱，无雨：Kuraklıktan çiftçiler kan ağlıyor. 农民们深受干旱之苦。Kuraklık köy halkını göçe zorladı. 干旱迫使农民背井离乡。

kural *is.* 规定，规则；章程，条例；规矩：gramer ～ları 语法规则 Dağ ayı birisidir, toplum kurallarına hiç uymaz. 他是个乡巴佬，一点儿规矩都不懂。◇**～a aykırılık** 〈文〉不按语言规则用词

kuralcı *s.* 循规蹈矩的，墨守成规的

kuralcılık, -ğı *is.* 循规蹈矩，墨守成规

kural dışı *s.* 超出常规的，违规的，不正当的：Yavrucuğumun aklını çelmiş; kural dışı davranışlara yöneltmiş. 他引诱我的孩子干不正当的事。

kurallaşmak (*nsz*) 成为规定，形成规律

kurallaştırmak (*-i*) kurallaşmak 的使动态

kurallı *s.* 有规则的，符合规则的，合乎规定的，有规律的

kuralsız *s.* 不规则的，违规的，不合常规的，无规律的，不规则变化的

kuram *is.* ❶理论：Kurama değil, deneye önem veren bir bilgindir. 他是一位轻理论重实践的学

者。❷意见，看法 ❸学说，论说

Kurama *öz.is.* 库拉马人

kuramcı *is.* 理论家

kuramcılık, -ğı *is.* 理论主义

kuramlaştırmak (*-i*) 使理论化，从理论上说明

kuramsal *s.* 理论的，理论上的

Kuran [kura:n] (阿) *öz.is.* 可兰经 ◇**～a el basmak** 手按可兰经发誓 ◆**Kuran çarpsın!** (使别人相信自己的话时使用的)对天发誓；上天作证。

Kruanıkerim [kura:'nıkeri:m] *öz.is.* 可兰经

kurbağa *is.* 〈动〉蛙 ◇**～ ağaca çıkınca** 真是太阳从西边出来了 **～ testi** 〈医〉用蛙测孕法(用蛙检测妇女是否怀孕)

kurbağa adam *is.* 蛙人，潜水员

kurbağa balığı *is.* 〈动〉臃(*Uranoscopus scaber*)

kurbağa balığıgiller *ç.is.* 〈动〉臃科(*Uranoscopidae*)

kurbağacık, -ğı *is.* ❶小蛙 ❷〈医〉舌下囊肿 ❸小活动板手(小移位板手) ❹可调节的螺丝板手 ❺窗框上的把手

kurbağalama *is.* ❶蛙泳 ❷蛙式攀缘

kurbağalar *ç.is.* 〈动〉无尾目(*Anura*)

kurbağamsı *s.* 蛙形的：～ atardamar 〈解〉舌深动脉 ～ tolardamarlar 〈解〉舌下静脉

kurbağa otu *is.* 〈植〉一种毛茛属植物(*Bufonia*)

kurbağa zehir *is.* 〈植〉水鳖属(*Hydrocharis*)

kurbağa zehirigiller *ç.is.* 〈植〉水鳖科(*Hydrocharitacese*)

kurban (阿) Ⅰ *is.* ❶祭牲 ❷宰牲节，古尔邦节：～ bayramı 宰牲节，古尔邦节 ❸【转】牺牲者，罹难者，受害者，被害人：deprem ～ları 地震罹难者 hava ～ları 空难罹难者 Bu felâketin kurbanlarına çok acıdım. 我非常同情这场灾难的受害者。Cinayetin kurbanı yirmi beş yaşlarında bir genç kızdır. 命案的受害者是一个 25 岁左右的年轻姑娘。Ⅱ *ünl.* 喂，嘿：Kurban, nerede kaldın? 喂，你刚才去哪儿啦？◇(*-i*) **～ etmek** ①献祭，宰牲(祭祀) ②【转】牺牲 (*-e*) **～ gitmek** 死于非命；成为牺牲品，深受之害：Muhakkak bir ihanete kurban gitmiştir. 他无疑是被出卖了。Gencecik adam kazaya kurban gitti. 一个小青年成了这场事故的牺牲品。**～ kesmek** 献祭，宰牲(祭祀) **～ olmak** 献身，牺牲，牺牲一切 **～ verilmek** 罹难，丧生；献身，牺牲：Bu depremde çok kurban verildi. 在这次地震中，有多人丧生。◆**Kurban olayım!** ①我愿为你而死：Kurban olayım, ne güzel memleket! 多么美的祖国啊！我愿为你献身！②求求你了：Kurban olayım, vurmayın. 求求你，别打了。Kurban olayım, bu geç saatte dışarı çıkma, bizi merakta koyma. 求求你，这么晚了，你就别出去了，别让我们担心。

kurbanlık *s.* 献祭的：～ koyun 祭祀的羊 ◇**～ koyun** (**gibi**) 对即将降临的灭顶之灾浑然不知的

kurca *is.* 【旧】搔，抓，梳；捣乱，搅和 ◇**～ çıbanı** 抓破的脓肿

kurcalamak (*-i*) ❶乱动，摆弄：Çifte dolu, kurcalamayın. 猎枪里有子弹，别乱动！Radyoyu kurcalayıp iyice bozdu. 他鼓捣来鼓捣去把收音机彻底搞坏了。❷撬：Kilidi kurcalamışlar. 他们把锁撬开了。❸搔抓，抓破，抓伤：Cıbanı kurcalamamalı. 不要乱抓身上的小包。❹【转】打搅，骚扰 ❺调查；谈论：Bu işi kurcalamayın. 请不要谈论此事。Bu konuyu kurcalama, çöpten direk olduğu anlaşıldı. 这个问题你就别管了，看来是个无稽之谈。İşi kurcalama, altından çapanoğlu çıkar. 这事儿你就别深究了，会有麻烦的。

kurcalanış *is.* kurcalanma 的动名词

kurcalanmak (*nsz*) kurcalamak 的被动态：Kapının kilidi kurcalanmış. 门锁被撬了。

kurcalayış *is.* kurcalamak 的动名词

kurçatovyum *is.* 〈化〉#左边是"金"字旁，右边是个"卢"鑪？(Ku)

kurdele [kurde'le] (意) *is.* 饰带，丝带：Biraz evvel kurdeleyi kestiği makasla oynarken parmağını kanatmıştı. 刚才她剪饰带时把手指剪破了。◇**～sini kesmek** 【俚】①(警察)处罚(司机) ②羞辱，使丢脸

kurdele balığı *is.* 〈动〉背点棘赤刀鱼(*Cepola rubescens*)

kurdele balığıgiller *ç.is.* 〈动〉赤刀鱼科

kurdeşen *is.* 〈医〉疹，疹子

kurdurmak (*-i*, *-e*) kurmak 的使动态

kurdurtmak (*-i*, *-e*) kurmak 的使动态

kurgan *is.* ❶坟，冢 ❷堡垒 ❸土丘

kurgu *is.* ❶(上发条用的)发条钥匙 ❷发条：Saatin kurgusu bitmiş. 表的发条完全松开了。❸装配，安装，组装：Demir fabrikasının kurgusu bitti, işletmeye açıldı. 铁厂已经建好，已开工了。❹〈影〉剪辑：ses ～su 录音剪辑 ❺〈哲〉思辨

kurgu bilimi *is.* 科学幻想小说

kurgucu *is.* ❶装配工，安装工，组装人员 ❷〈影〉剪辑师，剪接师

kurguculuk, -ğu *is.* ❶安装，装配，组装 ❷〈影〉剪辑

kurgulamak (*-i*) 〈影〉剪辑

kurgulu *s.* 有发条的：otomatik ～ saat 全自动手表

kurgusal *s.* 〈哲〉思辨的

kurk *is.* 【俗】抱窝的鸟或家禽

kurlağan *is.* 〈医〉瘭疽；甲沟炎

kurma Ⅰ *is.* kurmak 的动名词：Gökyüzünde düğün var deseler, kadınlar merdiven kurmaya kalkar. 【成】如果天上有舞会，女人就敢搭梯子。Ⅱ *s.* 预制的：～ ev 预制房屋，活动房屋

kurmacılık, -ğı *is.* 构成主义

kurmak, -ar (*-i*) ❶装配，装置，组装，安装：makineyi ～ 把机器组装起来 yazılım ～ 安装软件 ❷安置，安排，准备：karyolayı ～ 把床支起来 sofrayı ～ 摆好桌子 ❸上发条，绷紧(有弦的东西)：saati ～ 给钟表上弦 kapanı ～ 下夹子 yayı ～ 张弓 ❹建立，创立，组建：fabrika ～ 建厂 hükûmet ～ 组阁 ortaklık ～ 建立伙伴关系 ❺制做，制造：turşu ～ 腌菜，腌酸菜 ❻召开，召集：divan ～ 召开国务会议 ❼密谋，计划：dolap ～ 设圈套 düzen ～ 设骗局 kumpas ～ 密谋 tuzak ～ 挖陷阱；设圈套 ❽思考，思索，筹划：Borçlarını nasıl ödeyeceğini kurdukça kuruyor. 他反复思考着如何还债。❾决定，决意，打定主意要：Çalışmayı kurdu mu çalışır. 他一旦决定要干就会马上干的。❿梦想，空想，幻想：hayal ～ 幻想，梦想，空想 ❶❶唆使，挑拨某人(反对某人)：Onu kurdular, kurdular, arkadaşına düşman ettiler. 他们老是挑拨他，让他敌视他的同事。◇**kurup takmak** 装配，组装

kurmay Ⅰ *is.* 参谋 Ⅱ *s.* 参谋的：～ albay 上校参谋

kurmaylık, -ğı *is.* 参谋之职

kurna [ku'rna] (阿) *is.* (土耳其浴室龙头下面的)石盆 ◇**～ başı soygunu gibi** 一贫如洗的

kurnalı *s.* 带水盆的

kurnasız *s.* 没有水盆的

kurnaz (波) *s.* 狡猾的，奸诈的：～ adam 奸诈的人

kurnazca [kurna'zca] *zf.* 狡猾地，奸诈地

kurnazlık, -ğı *is.* 狡猾，狡诈

kuron (法) *is.* ❶齿套：Dişçi iki dişini kuronla kapladı. 牙医将他的两颗牙戴上了齿套。❷(丹麦、挪威等国的货币)克朗

kurs[1] (阿) *is.* ❶盘状物，圆盘 ❷〈天〉(日月等的)圆面，轮

kurs[2] (法) *is.* 培训班：şoför ～u 司机培训班，驾校 türkçe ～u 土语培训班 ◇～ **açmak** 办训练班，办培训班 ～ **görmek** 受训

kursak, -ğı Ⅰ *is.* ❶(鸟禽的)嗉囊，嗉子 ❷(鸟禽嗉囊弄干制成的)薄膜气球；薄膜：Düdüğün kursak patlamış. 笛膜裂了。❸【转】胃，肚子：Açın kursağına çörek dayanmaz. 【成】一块蛋糕填不满饿汉的肚子。❹虫子和蠕虫消化道中类似于嗉子的部位 Ⅱ *s.* 用嗉子薄膜制成的 ◇～**ı boş** 贫困的 ～**ı patlamak** 大喊大叫 ～**ına girmek** 被吃掉 ～**ında hâlâ onun emeği bulunmak** 还有一个人要养活：Onu Ali Bey yetiştirdi; kursağında hâlâ onun emeği var. 他嗷嗷待哺，靠阿里先生养活。(*bir şey*) ～**ında kalmak** ①噎，咽不下去：Kursağında kalsın! 噎死他！②半途而废，没能实现：Tatile çıkacaktık, yağmur yağdı, hevesimiz kursağımızda kaldı. 我们本来想出去度假，可是下雨了，我们的希望成了泡影。～**ından geçirmemek** 咽不下去

kursaklı *s.* ❶有嗉子的 ❷【俗】甲状腺肿大的

kursaksız *s.* 没有嗉子的

kurşun Ⅰ *is.* ❶〈化〉铅(Pb) ❷子弹 ❸铅坠，鱼坠 ❹(镶嵌图案玻璃窗用)有槽铅条 ❺铅锤，铅块，铅框，铅筒 Ⅱ *s.* 铅制的 ◇～ **atmak** ①射击，开枪 ②【转】仇视，敌视：Birbirine kurşun atıyorlar. 他们互相仇视。③(*-e*) 【俚】打断话语，不让说话：Lâfımıza kurşun atma be ağabey. 大哥，别打断我们的话。～ **dökmek** (迷信)将溶化的铅水倒入放置在病人头上的水盆中驱邪 ～ **erimi** 子弹最大射程 ～ **gibi** 很重，沉重如铅：Bu sandık kurşun gibi, yerinden kalkmıyor. 这箱子太沉，搬不动。～ **mühür takmak** 铅封，用铅印封上 ～ **sıkmak** 开枪 ～ **yağdırmak** 猛烈地扫射 (*-i*) ～ **yağmuruna tutmak** 猛烈地扫射 ～(**u**) **yemek** 饮弹，中弹：Kımıldayım deme, kurşunu yersin. 别动！要不我一枪打死你！(*-i*) ～**a dizmek** 执行枪决，枪毙；枪杀：Seni kurşuna dizerler. 他们会枪毙你的。～**a mukavim** 防弹的

kurşuncu *is.* ❶铅工；铅商；制售子弹的人：～ lâmbası 〈技〉喷灯 ❷给病人浇铅水驱邪的人

kurşunculuk, -ğu *is.* ❶铅制品工业 ❷给病人浇铅水驱邪

kurşunî [kurşu:ni:] *is. ve s.* 铅灰色；铅灰色的

kurşun kalem *is.* 铅笔

kurşunlamak (*-i*) ❶用铅包：Kubbeyi kurşunladılar. 他们将穹顶覆盖上铅。❷打铅印，封铅印：damacanayı ～ 在罐子上打铅印 ❸射击

kurşunlanmak (*nsz*) kurşunlamak 的被动态

kurşunlaşmak (*nsz*) 沉重如铅：Bavulu kurşunlaştı, top gülleleri daha hafif gelirdi. 他的箱子死沉死沉的，比装了一箱铅球还重。

kurşunlu *s.* ❶含铅的 ❷铅封的：～ paketler 铅封的包裹 ❸有铅封穹顶的：～ cami 有铅封穹顶的清真寺

kurşun otu *is.* 〈植〉海蓬子属的一种植物(*Salicornia herbacen*)

kurşun rengi *is. ve s.* 铅灰色；铅灰色的

kursunsuz *s.* 不含铅的

kurt[1]**, -du** Ⅰ *is.* 〈动〉❶狼(*Canis lupus*) Ⅱ *s.* ❶【转】狡猾的，精明的，不易上当的：Bilmezsiniz ne kurt adamdır. 您想象不出他有多狡猾。❷【转】内行的，熟悉的 ◇～ **ağzından kuzu almak** 【俗】同恶人作斗争，虎口拔牙，抗争：Sonunda bu hâle düşeceği belliydi; hiç kurt ağzından kuzu alınmaya kalkışılır mı? 显然最终他将落得这个下场，难道不能奋起而抗争吗？～ **gibi** 机灵的，精明的，狡猾的(人) ～ **kuş** 生灵 ～ **kuyusu** 【转】陷阱，骗局 ～**a kuşa yem olmak** 【俗】死亡 ◆**Kurt dumanlı havayı sever.** 狼喜欢大雾弥漫，恶人喜欢浑水摸鱼。

kurt[2]**, -du** *is.* 〈动〉(细长的)软体虫，幼虫，毛虫，蛀虫，蛆虫：Ağacı kurt, insanı dert yer. 【成】蛀虫可毁树，忧愁能伤人。Ağacın kurdu içinde olur. 【成】树从树心蛀，家从家中败。◇(*bir*

şey) ～ **gibi kemirmek** (或 **yemek**) 【俗】使极为担心，使心里忐忑不安 ～ **yeniği** ①蛀孔，蛀洞 ②【俗】瑕疵，毛病 ～**unu dökmek** 尽情地做个够，玩得尽兴：Üçü de aşüftedir, ben bilirim. Bu akşam gittiler, iyice kurtlarını döktüler. 我知道，她们 3 人都是放荡之人，今晚她们去尽情地发泄够了。～**unu kırmak** 尽情地做个够，玩得尽兴

kurt ağzı *is.* ❶导缆孔，导缆器 ❷榫头

kurtaran *is.* 救援人员，救援船

kurtarıcı Ⅰ *s.* 解救的，救助的，救援的，挽救的：～ çare 解救办法 Ⅱ *is.* ❶救援人员，救生员 ❷救援船，救援车 ❸救星，救命恩人，救世主：Büyük kurtarıcımız Başkan Mao. 毛主席是我们的大救星。Üvey anası ona bir kurtarıcı gibi geldi. 他的继母做出一副像是他的救世主的样子来。

kurtarıcılık, -ğı *is.* 解救，救助，救援，挽救

kurtarılmak (*nsz*) kurtarmak 的被动态：Yangından kurtarılan elbiseler, yağma Hasan'ın böreği gibi kapışıldı. 被从大火中抢救出来的衣服就像无主的东西一样被哄抢一空。

kurtarım *is.* kurtarmak 的动名词

kurtarış *is.* kurtarmak 的动名词

kurtarma *is.* kurtarmak 的动名词：～ birliği 救援队 ～ gemisi 救援船 ～ ikramiyesi 海上救援费 ～ motoru 救援艇 ～ mukavelesi 海上救援协定 Ama kızcağızın içine kurt düşmüş. Kardeşlerini kurtarmayı kafasına koymuş. 但是，女孩儿觉得很不安，决心去救她的哥哥们。◇～ **kazısı** 抢救性(考古)挖掘

kurtarmak (*-i*) ❶拯救，救助，搭救，挽救，救援，抢救：Ağam ocağına düştük; bizi kurtar. 大哥，求求你了，救救我们吧！Onu ancak iyi bir avukat kurtarabilir. 只有请一位好律师才能救他。Hekim hastayı kurtardı. 医生挽救了病人。❷(*-den*) 摆脱 ❸(*-den*, *-i*) 解放：vatanı düşmanın elinden ～ 从敌人手中解放祖国 ❹(*-den*) 赎回：Evini rehinden kurtardı. 他赎回了抵押的房子。❺保全：görünüşü ～ 保全面子 zevahiri ～ 保全面子 ❻够本：Elli bin liradan aşağısı kurtarmaz! 低于 5 万里拉就亏本了。Bu ayakkabı üç milyon liraya kurtarmaz. 这鞋卖 3 百万里拉要亏本。

kurtayağı *is.* 〈植〉石松属植物(*Lycopodium clavatum*)：～ tozu 石松粉

kurtbağrı *is.* 〈植〉欧洲女贞，女贞(*Ligustrum vulgare*)

kurt baklası *is.* 羽扁豆

kurt bilimi is. 〈动〉蠕虫学

kurtboğan *is.* 〈植〉鸟头，舟形鸟头(*Aconitum napellus*)

kurtçuk, -ğu *is.* 〈动〉幼虫，幼体

kurtçul *s.* 食幼虫的(动物)

kurt kapanı *is.* ❶〈体〉一种摔跤方式 ❷【转】陷阱，骗局

kurtlandırmak (*-i*) kurtlanmak 的使动态

kurtlanma *is.* kurtlanmak 的动名词

kurtlanmak (*nsz*) ❶生蛆，生虫：Kirazlar kurtlanmış. 樱桃生虫了。❷【转】坐立不安 ❸【转】坐了很长时间感到需要活动活动：Sabahtan beri burada kurtlandım, biraz çıkalım. 我从早晨一直坐在这里，我们出去一会儿吧！

kurtlaşmak 变得狡猾，变得奸诈：Birkaç vurgun yaptın mı, alışır kurtlaşırsın. 你如果做几次投机买卖，就会成习惯，就会变得奸诈。

kurtlu *s.* ❶生了蛆的；长虫的，虫蛀的：～ kiraz 生虫的樱桃 ❷【转】淘气的，坐不住的(孩子) ◇～ **baklava** 淘气的，坐不住的(孩子)

kurtluca *is.* ❶〈植〉石蚕属植物，石蚕(*Teucrium chamaedrys*) ❷〈植〉马兜铃(*Aristolochia*)

kurt mantarı *is.* 〈植〉灰包属植物，马勃(*Lycoperdon*)

kurt masalı *is.*【转】站不住脚的话，牵强的理由；自相矛盾的话：Bana gene bir sürü kurt masalı

okudu. 他以对我说了一大堆自相矛盾的理由。◇～ **okumak** (或 **söylmek**) 【俗】吓唬

kurtpençesi *is.* 〈植〉欧洲拳参(*Polygonum bistorta*)

kurtsuz *is.* 未生蛆的；未长虫的，未被虫蛀的

kurttırnağı *is.* 〈植〉欧洲拳参(*Polygonum bistorta*)

kurtulma *is.* kurtulmak 的动名词：Doktorlar, ağır hasta olduğunu, kurtulma ümidinin gittikçe azaldığını söylüyorlar. 医生们说，他病情沉重，救过来的希望越来越小了。Göz açıp kapayıncaya kadar akıntıya kapılmıştık. Kurtulmanın imkânı yoktu. 转瞬之间我们就被卷入急流，无法摆脱了。Elbet buradan kurtulmanın bir yolunu bulacağız. 我们肯定会有办法从这里逃出去的。

kurtulmak (*nsz*, *-den*) ❶摆脱危险，度过困境：Beni musluğa götüren namuslu polisler kurtulduğumu görünce sevindiler. 那些将我带进盥洗室的正直的警察们看到我没危险了都很高兴。Böyle bir kazadan kurtulduğumuza göre kan akıtmamız gerekir. 得以逃过这样的一次事故，我们真该谢天谢地。Bu yıkımdan nasıl kurtulabileceğini düşünüp taşınıyor. 他正在想办法如何摆脱这样的厄运。❷摆脱，逃脱；挣脱出来，挣绳索跑掉：Akla yelken edip bir kere kapıldık şimdi kurtulamıyoruz. 我们脑子一热，再次卷了进去，现在脱不了干系。At kurtulmuş. 马脱缰而去。Hırsızlar, polisin takibinden kurtulamadı. 小偷没有逃脱警察的追捕。❸解放 ❹生，生育：Kadın sabaha karşı kurtulmuş. 那位妇女直到早晨才生下了孩子。Ayşe Hanım kurtuldu, bir kızı oldu. 阿伊赛太太生了，是个女儿。❺掉落：Bıçak elimden kurtuldu. 刀从我手中掉下来。Makinanın vidası kurtulmuş. 机器的螺丝掉了。❻避免，免于：Artık elinle ver, ayağınla ara, en iyisi hiç kimseye birşey vermezsin, sonra uğraşmaktan da kurtulursun. 借时容易还时难，最好的办法是谁也不借，免得以后麻烦。Böyle davrandığın sürece çoluk çocuğun maskarası olmaktan kurtulmazsın. 只要你这么干，你就难免成为这帮毛头小子们的笑料。

kurtulmalık, -ğı *is.* 赎金：Haydutlar, Alman işadamı için yüksek kurtulmalık istediler. 这帮匪徒为这位德国实业家索要巨额赎金。

kurtuluş *is.* kurtulmak 的动名词：～ günü 解放日 ～ savaşı 解放战争 Çin Halk Kurtuluş Ordusu 中国人民解放军 Kuyruğunun kapana kısılacağını anladı, şimdi kurtuluş çareleri aramaya kalktı. 他明白他就要有大麻烦了，现在在琢磨如何摆脱。

kuru Ⅰ *s.* ❶干的，干燥的，干枯的，干涸的：～ çeşme 枯泉 ～ dere 干涸的小溪 ～ kuyu 干井，渗井 ❷干旱的，无雨的；(土地)贫瘠的，不毛的，荒芜的，不毛的，荒芜的：～ çol 干旱的沙漠 ～ hava 干燥空气 ～ soğuk 干冷 ～ tepeler 荒芜的小丘 ❸脱水的：～ fasulye 干豆角 ～ meyve 果干 ～ üzüm 葡萄干 ❹(植物)枯萎的，干枯的 ❺瘦削的，干瘪的，枯瘦的，瘦弱的：～ bir adam 一个干瘦的人 Bu çocuk ne kadar kuru! 这孩子多么瘦弱！❻不用水的，没有分泌液的：～ filtre 干滤器 ～ öksürük 干咳 ～ pil 干电池 ～ tarım 非灌溉耕作 ～ temizleme 干洗 ～ temezleyici 干洗工作人员 ❼赤裸裸的，光秃的，空的，无遮蔽的，不铺垫褥的：～ oda 空荡的房间 ❽单单的，无味的；无任何佐餐品的(面包等)：～ ekmek 无任何佐餐品的面包 ～ pasta 一种不加奶酪的糕点 Kuru çayla karın doyar mı? 光喝茶能填饱肚子吗？❾无意义的，空洞的，虚妄的，空幻的：～ söz 不切实际的空话 ～ vaatler 不兑现的诺言 ❿【转】枯燥的，乏味的，干巴巴的：～ bir anlatım. 干巴巴的解释 ～, zevksiz bir hayat 枯燥乏味的生活 ❶❶【转】生硬的，不柔和的：～ cevap 生硬的回答 ❶❷(在一些词组中)意为“贫穷，贫困”“仅仅”“只有”：Dünyada kuru canından başka hiçbir şeyi kalmamıştı. 他孤单一人，落魄潦倒。Ⅱ *is.* ❶干，干燥 ❷【俚】大麻：Az buçuk kuru tosla da efkâr dağıtayım be abi. 大哥！给点儿抽的！可怜可怜我吧！❸【俚】又瘦又小的女老师 ◇～ **baş** 单独，孤独 ～ **başına** (或 **canına**) **kalmak** 独自一人，单独生活：Eşini yitirince evde kuru başına kaldı. 妻子过世后，他在家孤独地过活。～ **çeşmede abdest alıp ihmal paşada namaz kılmak** 【俗】敷衍了事，应付差使 ～ **dâva** 废话，胡说八道 ～ **duvar** 砖石之间不抹灰浆砌成的墙 ～ **gürültü** 瞎嚷嚷，吓唬人的话；空话，废话：Bu konuşmalar onun için bir kuru gürültüden itaretti. 这番话对他来说是废话。Onun palavraları hep kuru gürültüdür, aldanmayın. 他的谎言全是废话，你别上当！～ **gürültüye**

pabuç bırakmak 【转】害怕，被吓住，惊慌失措：Ahmet öyle denemeden, kuru gürültüye pabuç bırakır takımından değil. 艾哈迈德不是那种试都不试就被虚张声势吓住的人。Genç kız, kuru gürültüye pabuç bırakacağa benzemiyordu. 这女孩儿似乎不怕别人吓唬她。Kuru gürültüye kimse pabuç bırakmaz, iyisi mi şurada can ciğer ahbabız, alçaktan görüşüp anlaşalım. 大家都镇静！最好我们还是好朋友，好好谈谈，和解了吧！～ **hasır üstünde** (或 **üzerinde**)【转】穷困潦到的，一无所有的：Sen bu gidişle kuru hasır üzerinde can vereceksin. 照这样下去，你早晚得穷死。～ **iftiraya uğramak** 蒙受不白之冤：Kuru iftiraya uğrayan kişi üzüntüden bitti. 蒙受不白之冤的人非常难过。～ **kalabalık** ①吃闲饭的人，废物：Şu kuru kalabalık lütfen dağılsınız da işimize bakalım. 你们这些废物，还是散了吧！我们做我们的事情去吧！②废弃的物品，无用的东西，破烂货 ～ **kemik** 骨瘦如柴的，极度瘦弱的人 ～ **kilim üstünde** (或 **üzerinde**) 【转】穷困潦到的，一无所有的 ～ ～**ya** 徒然，白白地，无结果地 ～ **köfte** 油炸肉丸子：İçinde kuru köfteler bulunan bir tası oğluna uzattı. 他把一碗油炸丸子递给了儿子。～ **kütük** 没对任何人做过善事的人 ～ **tahtada kalmak** 家贫如洗，家徒四壁 ～ **tehdit** 瞎诈唬：Arkadaş, kuru tehdite metelik verme, yapacağını yap. 朋友，别听别人瞎诈唬，做你该做的事情去吧！～ **yası ağız** 【俗】乌鸦嘴，臭嘴 ～ **yere kurt düşürmek** 【转】无事生非 ～**da kalmak** (船只)搁浅 ◆**Kurunun yanında yaş da yanar.** 坏人作恶，好人受罚。

kurucu Ⅰ *s.* 发起的，创立的，策划的 Ⅱ *is.* 发起人，创办人，缔造者，奠基者：gazetenin ～su 报刊创始人

kuruculuk, -ğu *is.* 建立，创办

kuru kafa *is.* ❶颅骨，脑壳，头盖骨，骷髅 ❷【转】笨头笨脑，愚钝 ❸〈动〉欧洲天蛾(*Acherontia atropos*)：骷髅天蛾

kuru kahve *is.* 经过炒制的咖啡豆

kuru kahveci *is.* ❶加工并出售烘磨过的咖啡的人 ❷烘磨过的咖啡销售店

kuru kahvecilik, -ği *is.* 加工或出售烘磨过的咖啡

kurul *is.* 委员会，理事会

kurulamak (*-i*) 弄干，使干燥：saçını ～ 把头发弄干

kurulanış *is.* kurulanma 的动名词

kurulanmak (*nsz*) ❶被弄干：Tabaklar kuruyandı. 盘子被烘干了。❷变干，干涸：kurulanmadan giyindi. 衣服没干他就穿上了。

kurulayış *is.* kurulamak 的动名词

kurulmak (*nsz*) ❶ kurmak 的被动态：Saat kuruldu. 表已上发条。❷【转】妄自尊大，得意忘形，神气活现，骄傲：Adam amma da kuruluyor. 可是人也是会妄自尊大的。❸(*-e*) 舒服地坐在：Koltuğa kuruldu. 他舒舒服服地坐在扶手椅。

kurultay (蒙) *is.* 大会，代表大会：Türk Dil Kurumu ～ı 土耳其语言协会代表大会

kurulu *s.* 被建立的，被设立的，被制定的，既定的，安定的：～ düzen 成规

kuruluk, -ğu *is.* ❶干，干燥 ❷冷冰 ❸单调，干巴巴 ❹贫瘠 ❺瘦弱

kuruluş *is.* ❶ kurulmak 的动名词：Cumhuriyetin kuruluşu 1923'tedir. 共和国成立于 1923 年。❷服务性机构，社会公共机构；公司，企业 ❸【转】结构，构造 ❹〈军〉部署

kurum[1] *is.* 烟尘，烟垢

kurum[2] *is.* 机构，协会，组织：Türk Dil ～u 土耳其语言协会 Türk Tarih ～u 土耳其历史学会

kurum[3] *is.* (身体呈现的)样子，昂首阔步，神气活现，卖弄：Sokakta bir sadrazam kurumu ile yürür. 他摆出一付宰相样子走在街上。Bundan ötürü de hâllerinde görgüsüzce bir çalım, buladaca bir kurum sezilir. 因此从他们的神态中可以让人感到一种浅薄的炫耀和愚蠢的卖弄。◇～ ～ **kurumlanmak** (或 **kurulmak**) 自命不凡，高傲自大 ～ **satmak** 炫耀，卖弄：Bana yan gözle bakarak, büyük bir çalımla kurum satardı. 他斜眼看着我，神气活现地炫

耀着。

kuruma *is.* kurumak 的动名词

kurumak (*nsz*) ❶干：Çamaşırlar kurudu. 衣服干了。❷枯萎，枯朽，枯死：Ağaç kurudu. 树枯了。Çiçekler kurudu. 花蔫儿了。Her ağaç kökünden kurur. 【成】树从根上枯。Ağaca dayanma kurur, adama dayanma ölür. 【成】靠树树会枯，靠人人会死；外来帮助靠不住，自己的事还得靠自己。❸干涸：Kurumuş dere gibi taşlık bir yerden geçtik. 我们从一个似乎是一条干涸的小溪的乱石滩的地方经过。❹变硬 ❻【转】(灵感等)枯竭：ilhamı kurumuş bir sanatçı 一个灵感枯竭的艺术家 ❺【转】变虚弱，变瘦弱，憔悴：Zavallı çocuk bu hastalıktan sonra pek kurudu. 可怜的孩子，在这场大病之后憔悴了许多。

kurumlanış *is.* kurumlanmak 的动名词

kurumlanmak[1] (*nsz*) 蒙上烟垢：Baca kurumlandı. 烟囱蒙上了一层烟垢。

kurumlanmak[2] (*nsz*) 高傲，盛气凌人，摆架子

kurumlaşma *is.* kurumlaşmak 的动名词

kurumlaşmak (*nsz*) 机构化，制度化

kurumlaştırmak (*-i*) kurumlaşmak 的使动态

kurumlu[1] *s.* 有烟炱的，有烟垢的：～ soba borusu 蒙上一层烟垢的火炉烟筒

kurumlu[2] *s.* 妄自尊大的，自高自大的，骄傲的，傲慢的：～ bir müdür 一位傲慢的经理

kurumsak *s.* 戴绿帽子的

kurumsuz[1] *s.* 没有烟垢的

kurumsuz[2] *s.* 谦虚的

kuruntu *is.* ❶无端的猜疑，无缘无故的忧虑恐惧：Ablam sınav sonuçlarını kuruntuyla bekliyor. 我姐姐提心吊胆地等待着考试结果。Hastalık kuruntusundan kurtulamıyor. 他总是疑心他有病。❷幻想，空想 ◇～ **etmek** 提心吊胆，忧虑，恐惧 **～ya düşmek** 自寻烦恼 **～ya kapılmak** 自寻烦恼

kuruntucu *s.* 老是担心的，经常发愁的，自寻烦恼的

kuruntulu *s.* 猜忌的，无端猜测的，多疑的，神经过敏的

kuruntusuz *s.* 不胡乱猜疑的

kuru sıkı *is.* ❶放空枪 ❷威胁，恐吓；虚张声势：Kuru sıkı bazı diplomatların adetidir. 虚张声势是某些外交人员惯用的手段。◇～ **atmak** ①空包发射，发射空包弹 ②【转】说吓唬人的空话，虚张声势

kuruş (德) *is.* 库鲁士(土耳其辅币名)：Bir lira yüz kuruştur. 1 个里拉为 100 库鲁士。◇～ ～ 以库鲁士结算 **～u ～una** 分文不少地：Borcunu kuruşu kuruşuna ödedi. 他已分文不少地还清了债务。Yaptığı masrafın hesabını kuruşu kuruşuna verdi. 他已将他的花费分文不少地付了帐。

kuruşlandırmak (*-i*) 逐条开列(帐单)，标明物价

kuruşluk, -ğu *s.* 值…库鲁士的：yüz ～ şeker 100 库鲁士的糖

kurut *is.* 【俗】固体乳制品：yoğurt ～u 固体酸奶

kurutaç, -cı *is.* 〈技〉干燥器

kurutma *is.* kurutmak 的动名词：～ kabı 干燥器 ～ kâğıdı 吸墨纸 saç ～ kurutma makinesi 电吹风

kurutmaç, -cı *is.* 吸墨纸，吸墨用具

kurutmak (*-i*) ❶ kurumak 的使动态：patlıcan ～ 把茄子晒干 Fırtına bütün gülleri kuruttu. 暴风使所有玫瑰都凋谢了。Bu hastalık, onu kurutmuş. 这种病使他虚弱不堪。❷【转】把(吃的、喝的)一扫而光 ❸灭绝，歼灭，摧毁

kurutmalık, -ğı *s.* 可脱水的，要风干的：～ erik 待风干的李子

kurutucu *is.* ❶保干机，干燥机：çamaşır ～ 干衣机 saç ～su 电吹风 ❷干燥剂

kurutulma *is.* kurutulmak 的动名词：Belediye, çamaşırların balkonlarda kurutulmasının önünü aldı. 市政府禁止在阳台晾晒衣物。

kurutulmak (*nsz*) kurutmak 的被动态

kurutuş *is.* kurutmak 的动名词

kuru yemiş *is.* 干果

kuru yemişçi *is.* 干果商；干果店

kuruyuş *is.* kurumak 的动名词

kurye (法) *is.* ❶信使 ❷航空信，航空物品 ❸邮车，邮船，邮政飞机

kuryelik, -ği *is.* 信使的职责

kuskun *is.* 尾鞬，后鞬 ◇**～a kusmak** 【俚】走开，溜走，滚开 **～a düşmek** 【俚】失宠，威信扫地 **～u düşük** ①极其衰弱的，衰老的(马) ②【转】失宠的，不受欢迎的(人) **～u koparmak** 【俚】走开，溜走，滚开

kuskunlu *s.* 有后鞬的

kuskunsuz *s.* ❶没有后鞬的：～ bir semer 没有后鞬的驮鞍 ❷【转】分散的，散乱的，杂乱的

kuskus (阿) *is.* (由面粉、奶、蛋制成的)小干圆球，古斯古斯(北非一种用麦粉团加佐料做的菜)：～ pilâvı 古斯古斯饭

kusmak (*nsz*, *-i*) ❶吐，呕吐：Çocuk yediğini kustu. 孩子将吃的东西都吐了出来。Bir de içi bulandı, kusacak gibi oldu. 他一阵恶心，差点儿没吐了。❷拒绝，否决 ❸(漆、涂抹或清洗过的东西)再现：Kumaş lekeyi kustu. 布料上的污渍又出现了。❹【转】说出，吐出(骂人的话)

kusmuk, -ğu *is.* 呕吐物

kustumak (*-i*, *-e*) kusmak 的使动态

kusturucu Ⅰ *s.* 催吐的 Ⅱ *is.* 催吐剂

kusturş *is.* kusturma 的动名词

kusuntu *is.* 呕吐物

kusur (阿) *is.* ❶缺点，欠缺，不足之处，瑕疵：Bu kumaşın bir kusuru var. 这布料有瑕疵。Fena adam değil ama başı yukarıda, bu da bir kusur demektir. 他不是坏人，但是很自以为是，这也算是一个缺点吧！Her güzelin bir kusuru vardır. 【成】白璧无瑕世上难找，世人皆有自己弱点。❷疏忽，缺点，过错：Belki de bu durumun kusuru bizde. 事情搞成这个样子，也许是我们的错。❸【俗】剩余，多余，余额：Paranın kusurunu verin. 请找钱！◇**～ bulmak** ①找毛病 ②过分挑剔：Nesine itiraz ederseniz ediniz, boyun bağına, pantolonun ütüsüne kusur bulamazsınız. 不管你如何挑剔，你都找不出领带及裤子熨烫上的不足。**～ etmek** 有过错，有责任；疏忽，玩忽：İnsan görevinde kusur etmemeli. 人不应玩忽职守。Saygıda kusur etmemek için âdeta birbirleriyle yarış ediyorlardı. 他们当时简直是在争先恐后地表达敬意。**～ işlemek** 犯错误 **～a bakmamak** (或 **kalmamak**) 宽容，容忍，原谅，不在乎，不见怪，不在意：Kusura bakma, hatırını soramadım. 原谅我没打招呼。Kusura bakma, şimdi senin işinle uğraşamam, kızartılacak başka balığım var. 你别在意！我现在还顾不上你的事情，我还有更重要的工作。(*-in*) **～una bakmamak** (或 **kalmamak**) 宽容，容忍，原谅，不在乎，不见怪，不在意：Fazla konfor temin edemezsek kusurumuza bakmazlar. 即使我们不能提供充足的生活保障，他们也会原谅我们的。Bir cahilliktir etti, kusuruna bakmayın. 他年幼无知作错了事，您不要见怪。(*-in*) **～unu affetmek** 宽容，容忍，原谅，迁就：Babası oğlunun hiç bir kusurunu affetmez. 父亲从不迁就儿子的任何过错。(*-in*) **～unu bağışlamak** 宽容，容忍，原谅，不在乎，不见怪，不在意：Cahillik etti, kusurunu bağışlayın. 他年幼无知做错了事，您不要见怪。(*-in*) **～unu saymak** 数落：O saygısızın tüm kusurlarını saydı, âlemin içinde beş paralık etti. 他毫不客气地数落他，使他觉得无地自容。

kusurlu *s.* ❶有缺点的，有瑕疵的；疏忽的 ❷有余额的

kusurluluk, -ğu *is.* ❶缺点，不足 ❷余额

kusursuz *s.* 完美的，没有缺点的 ◆**Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.** 水至清则无鱼，人至察则无徒。**Kusursuz güzel olmaz.** 白璧无瑕世上难找，世人皆有自己的弱点。

kusursuzluk, -ğu *is.* 完美无缺，无瑕

kuş *is.* ❶〈动〉鸟，禽：～ kafesi 鸟笼 ❷【俚】雏儿，新手 ❸【俚】阴茎，阳物，鸡巴 ◇ **～ beyinli** 愚蠢的，笨的，呆头呆脑的：Beni sakın kuş beyinli bir kız sanmayınız. 请你们千万不要把我当成傻姑娘看待。**～ gibi** ①很轻的 ②手脚麻利的，举动轻捷的 **～ gibi çırpınmak** 急躁不安，束手无策 **～ gibi uçup gitmek** ①猝死 ②瞬间即逝 **～ gibi yemek** 吃得少 **～ kadar canı olmak** 弱小 **～ kadar yemek** 很少的食品 **～ kafesi gibi** 小巧玲珑的(建筑) **～ kanadıyla** 赶紧，马上 **～ kondurmak** 精心制作，精心打扮：O kadar özenle işleyip kuş mu konduracaksın? 你那么精心，难道要制做一件珍品吗？**～ misali** ①像小鸟一样快乐 ②飞快地赶往 **～ sekmez** 陡峭的，人烟罕至的 **～ tutmak** 抓鸟，打鸟：Boş zamanlarda kuş tutma, avlanma köy yaşamını bir kat daha tatlılaştırır. 闲来打鸟、捕猎，使农村生活平添了一层乐趣。**～ uçmaz, kervan geçmez** 荒无人烟的：Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde kakılıp kalmak onu manen yıkmıştı. 困在这兔子不拉屎的地方，他万分沮丧。**～ uçurmamak** 不放过一人一物：Mustafa Amca, bahçesinin semtinde kuş uçurmuyor, onu gözü koruyor. 穆斯塔法大叔像呵护自己的眼睛一样呵护自己的花园，谁也不让进。**～ uçuşu mesafesi** 直线距离，最短距离 **～ uykusu** 睡得轻 **～a benzemek** (物品)毁坏，不成样子 (*-i*) **～a benzetmek** (或 **çevirmek**) 毁坏，使不成样子：Hah! Sonunda kuşa benzetti şunu. 嗨！你终于把它搞坏了！**～a dönmek** (物品)毁坏，不成样子 **～u ötmek** 【俚】阴茎博起

kuşak, -ğı *is.* ❶腰带 ❷箍 ❸代，一代 ❹〈数〉(球面的)带，地带，区域：ısı ～ 热带 iklim ～ları 气候带 saat ～ları 时区 ❺领域，界：sanat ～ı 艺术界 ❻(未配上声音的)影片胶带 ◇**～ bağlamak** ①系腰带 ②新婚之日对新娘举行的一个仪式 **～ çözmek** ①(男子)解手 ②(女子)与人发生不正当关系，通奸 **～ kuşanmak** 衣不解带；努力，勤奋 **～tan ～a geçmek** 代代相传

kuşaklama Ⅰ *is.* kuşaklamak 的动名词 Ⅱ *s.* 带状的，有抱柱带的，有箍的：Duvarın içine kuşaklama bir ağaç koymalı. 墙中应放置有箍的木柱。

kuşaklamak (*-i*) 上箍：Duvarı kuşaklamalı. 必须给墙加上箍。

kuşaklı *s.* 有腰带的；有箍的

kuşaksız *s.* 没腰带的；没箍的

kuşam *is.* 衣服，服装

kuşamlı *s.* 穿着得体的，衣冠楚楚的

kuşane [kuşa:ne] *is.* ❶小浅平底锅 ❷鸟栏，大鸟笼

kuşanılmak (*nsz*) kuşanmak 的被动态

kuşanış *is.* kuşanmak 的动名词

kuşanmak (*-i*) ❶把(腰带、剑等)系在腰间 ❷穿着：Entarisini kuşanmış. 他穿着衬衫式长睡衣。

kuşantı *is.* 衣服，服装

kuşatılmak (*nsz*) kuşatmak 的被动态

kuşatış *is.* kuşatmak 的动名词

kuşatmak (*-i*) ❶包围：Asker şehri kuşattı. 军队包围了城市。❷围绕，环绕：çitle ～ 用篱笆围着 ❸盖，覆盖，遮掩：Fabrika dumanları bütün şehri kuşattı. 工厂的烟雾罩着整个城市。❹用带束(别人的腰)

kuş bakışı *is.* 鸟瞰，俯视：Beijing'i kuş bakışı ile bu kadar güzel olduğunu bilmiyordum. 我想不到鸟瞰北京竟是如此之美。

kuşbaşı *s.* 大片大片的(雪)，大块大块的(肉)：～ et 肉块 ～ kar 大片大片的雪，鹅毛大雪 eti ～ doğramak 把肉切成一块一块的

kuşbaşılı *s.* 内有一块一块的：～ et pilâvı 有大块肉的抓饭

kuşbaz *is.* ❶喜欢养鸟者，玩鸟人 ❷〈史〉为君王养猎禽的人

kuş bilimi *is.* 〈动〉鸟类学，禽学

kuş bilimci *is.* 〈动〉鸟类学家，禽学家

kuşburnu *is.* 〈植〉野蔷薇树，野蔷薇树果(*Rosa canina*)

kuşçu *is.* ❶养鸟人；捕鸟人：Karayılan canı acıyınca kuşçuyu ısırmış, sokuvermiş. 黑蛇感到疼痛，就咬了捕鸟人一口。❷〈史〉宫中养猎禽的人 ❸〈史〉宫中负责惩处犯罪宫女的御林军官 ❹【俚】拉皮条的人，皮条客

kuşçuluk, -ğu *is.* 喂养鸟，养鸟出售

kuş dili *is.* ❶儿语 ❷〈植〉一种桦

kuşe (法) *is.* 钡地纸，铜版纸：～ kâğıdı 钡地纸，铜版纸

kuş ekmeği *is.* 〈植〉荠蒿(*Thlaspi*)

kuşet (法) *is.* (车船上的)卧铺，铺位

kuşetli *s.* 有卧铺的：～ vagon 卧铺车厢

kuşetsiz *s.* 没有卧铺的：～ vagon 没有卧铺的车厢

kuş gömü *is.* 熏里脊肉，里脊腊肉

kuşhane [kuşha:ne] *is.* 鸟栏，大鸟笼，鸟舍

kuş kanadı *is.* ❶〈医〉一种眼疾 ❷羽扇，羽帚 ❸白喉

kuş kirazı *is.* 〈植〉樱桃(*Cerasus padus*)

kuşkonmaz *is.* ❶〈植〉天门冬(*Asparagus officinalis*) ❷文竹(*Asparagus plumosus*)

kuşku *is.* 怀疑，疑惑，不确定，迟疑 ◇**～ beslemek** (或 **duymak**) 怀疑，疑惑 **～ uyanmak** 产生怀疑：Bu mektubun yazısı önceki gün gelen zarf üzerindeki yazıya çok benzediği için genç adamın yüreğinde bir kuşku uyanıyor. 这封信的字体同前天收到的信封上的字体十分相像，因此引起了这位青年的疑心。(*-den*) **～su olmamak** 毫无疑问，不怀疑：Eski Cumhuriyetçi Başkan George Bush da, Beyaz Saray'ın yeni sahibi kim olursa olsun, siyasî görüşlerine bakmadan bütün Amerikalıların birliği için çalışacağından kuşkusu olmadığını vurguladı. 前总统、共和党人乔治·布什也强调，毫无疑问，从政治主张方面来看，无论谁成为白宫新主人，他都将为全体美国人的团结而奋斗。**～ya düşmek** 怀疑，疑惑

kuşkucu *s.* ❶抱怀疑态度的 ❷〈哲〉怀疑论的

kuşkuculuk, -ğu *is.* 〈哲〉怀疑论，怀疑主义

kuşkulandırmak (*-i*) kuşkulanmak 的使动态

kuşkulanmak (*nsz*, *-den*) 怀疑，疑惑

kuşkulu *s.* ❶可疑的：～ bir durum 可疑的情况 ❷猜疑的，疑心的，多疑的：～ bir kimse 多疑的人 ❸怀疑论的

kuşkusuz Ⅰ *s.* 不引起怀疑的，无嫌疑的；不多疑的，不猜疑的，不疑心的 Ⅱ *zf.* 肯定地，毫无疑问地：Silgimi bulamıyorum, kuşkusuz bir yere düşmüştür. 我找不到橡皮了，肯定是掉到哪里去了。

kuşlak, -ğı *is.* 【旧】鸟群聚居地

kuşlamak (*nsz*) 【俚】非常勤奋：İmtihana üç gün kala öyle bir kuşladı ki sorma! 还有 3 天就要考试了，他是那么的勤奋，你就别再问他了！

kuşlar *ç.is.* 〈动〉鸟纲

kuş lokumu *is.* (由蛋、面、糖制成的)一种饼

kuşluk, -ğu *is.* 午前，上午：～ yemeği 早午餐，晌午饭 Canım yoksulluk, gözüm yoksulluk; yat ilk akşam, kalk kuşluk. 【成】好吃懒做终受穷。

kuşmar *is.* 鸟夹子，捕鸟夹

kuş otu *is.* 〈植〉繁缕(*Stellaria media*)

kuş palazı *is.* 〈医〉白喉

kuş sütü *is.* 稀罕之物 ◇～ **ile beslemek** 精心养育：Anneler yavrularını kuş sütü ile beslerler. 做母亲的精心养育自己的孩子。**～nden başka her şey var** 应有尽有：Düğün yemeğinde kuş sütünden başka her şey vardı. 婚宴上，各种食物应有尽有。**～nden kadar her şey var** 应有尽有：Zaferçarşısı şimdi eski hâlde mi, eskiden kuş sütüne kadar ne ararsan bulunurdu. 胜利市场现在还像以前那样吗？以前那里可是应有尽有。

kuş tüyü Ⅰ *is.* 羽，羽毛，羽绒 Ⅱ *s.* 填满羽毛的，填满羽绒的：Kuş tüyü yastıklı hasır sandalyelere oturdular. 他们坐在了垫有羽绒坐垫的藤椅上。◇～ **gibi** 柔软的，松软的(坐或躺的地方)

kuş üzümü *is.* 〈植〉无核小葡萄

kuş yemi *is.* ❶〈植〉加那利草(*Phalaris canariensis*) ❷加那利草籽

kut *is.* 【旧】福气，好运，幸运

kutan *is.* 红额金翅雀，黄雀

kutlama *is.* ❶ kutlamak 的动名词 ❷庆祝仪式，庆典

kutlamak (*-i*) ❶祝贺，道喜 ❷庆祝：cumhuriyet bayramını ～ 庆国庆

kutlanış *is.* kutlanmak 的动名词

kutlanmak (*nsz*) kutlamak 的被动态

kutlayış *is.* kutlamak 的动名词

kutlu *s.* 幸运的，走运的；幸福的，美好的，吉祥的：Övülmek isteği kutlu bir istektir. 想受表扬是一种美好的愿望。◇～ **olsun** 祝好运！祝快乐，祝幸福：Bayramınız kutlu olsun!祝你们节日快乐！

kutlulamak(*-i*) ❶祝贺，道喜 ❷庆祝

kutluluk, -ğu *is.* 幸福，幸运，运气

kutnu (阿) *is.* 丝棉混纺布 ◇～**ya çul yamamak** 【转】狗尾续貂

kutsal *s.* ❶神圣的；Cami kutsan bir yerdir. 清真寺是圣地 ❷虔诚的，可为之献身的 ❸神圣不可侵犯的，不得违背的：Mülkiyet kutsal bir haktır. 所有权是神圣不可侵犯的权利。

kutsallaşmak (*nsz*) 神化，变得神圣，变得圣洁，变得神圣不可侵犯

kutsallaştırış *is.* kutsallaştırmak 的动名词

kutsallaştırmak (*-i*) kutsallaşmak 的使动态

kutsallık, -ğı *is.* 神圣，圣洁

kutsamak (*-i*)❶使神化，使圣洁 ❷祝福，祝走运

kutsî [kutsi:] (阿) *s.* ❶神圣的；奉献给上帝的 ❷虔诚的，可为之献身的 ❸神圣不可侵犯的，不得违背的

kutsiyet (阿) *is.* 神圣，圣洁

kutsuz *s.* ❶不吉祥的，不吉利的，招灾的，惹祸的 ❷不幸的，可怜的，不走运的，倒霉的

kutsuzluk, -ğu *is.* 不幸，不祥，倒霉；恶运，凶兆

kutu Ⅰ *is.* ❶箱，盒，匣：kalem ～su 笔盒 mektup ～su 邮筒，邮箱 posta ～su 邮筒，邮箱 ❷接线盒，分线盒 ❸【转】(人、地方或物)具有极明显的好的或坏的特征：akıl ～su 机灵鬼 fesat ～su 捣乱分子 Ⅱ *s.* 一盒的：iki ～ şeker 两盒糖 Bana iki kutu aspirin veriniz. 请给我两盒阿司匹林。◇～ **gibi** 舒适且小巧玲珑的：Eviniz kutu gibi küçücük bir evdi. 你家住宅舒适且小巧玲珑。

kutucu *is.* 制作或出售盒子的人

kutuculuk, -ğu *is.* 制作或出售盒子的工作

kutulamak (*-i*) 装箱，装盒

kutulanış *is.* kutulanmak 的动名词

kutulanmak (*nsz*) kutulamak 的被动态

kutulayış *is.* kutulamak 的动名词

kutup, -tbu (阿) *is.* ❶〈天〉地极：～ ekseni 极轴 ～ gecesi 极夜 ～ gündüzü 极昼 ～ havası 极地气团，极地空气 ～ ışığı 极光 ～ iklimi 极地气候 ～ kuşağı 定向偶极区 ～ uzaklığı 极距 ❷【转】截然相反的两者，极端 ❸【旧、转】权威 ❹〈天〉天极：～ fecri 极光 ❺〈物〉电极，磁极

kutup engel *is. ve s.* 〈物〉去极化剂，消除极化的物质：Pilde azot asidi bir kutup engeldir. 电池中的氮酸是一种去极化剂。

kutuplanma *is.* kutuplanmak 的动名词

kutuplanmak (*nsz*) ❶〈物〉极化 ❷(罗盘针)正指极端

kutuplaşmak (*nsz*) (某一个团体)两极化

kutupsal *s.* ❶地极的 ❷有极性的 ❸磁极的，电极的 ❹正好相反的，截然对立的

kutup yıldızı *öz.is.* 〈天〉北极星

kutur, -tru (阿) *is.* 〈数〉❶【旧】直径 ❷(一些几何图形上的)对角线

kuvars (德) *is.* 〈地〉石英

kuvarsit (法) *is.* 〈地〉石英岩

kuvarslı *s.* 石英钟

Kuveyt *öz.is.* 科威特(亚洲)

kuvöz (法) *is.* (早产儿)培养箱，暖箱

kuvve (阿) *is.* 【旧】❶决图，打算 ❷兵力，军队 ❸权力，实力，势力 ❹能力，才干 ◇(*-i*) **～den fiile çıkarmak** 实施(某一计划)，执行

kuvvet (阿) *is.* ❶力，力量：Kuvvet birlikten doğar. 团结就是力量。❷强力，压力，武力，暴力，暴行 ❸势力，威力 ❹耐力，持久力 ❺〈数〉指数：$2 \times 2 \times 2 = 2^3$ denleminde, 3 sayısı 2'nin kuvvetini gösterir. 在方程 $2 \times 2 \times 2 = 2^3$ 中，数字 3 是 2 的指数。❻〈军〉军队，军事力量，部队，兵力：～ komutanları 三军司令 ❼〈物〉力，动力，压力，效力：～ çifti 〈物〉力偶；电偶 ❽(*-e*) 侧重于，看重于：ilâca ～ 侧重于药疗 paraya ～ 看重钱 ◇**～ almak** 变强，被加强 **～ bulamamak** 不敢，没胆量 **～ kullanmak** 使用武力，使用暴力 **～ macunu** 【旧】软糖式春药 (*-e*) **～ vermek** 极为重视：Matematiğe kuvvet verince öbür derslerini yetiştiremedi. 他一抓数学其它课就会掉下来。**～iyle dayanmak** 拼命，竭尽全力：Aralarından biri akıntıya kapıldığı zaman ötekiler var, kuvvetleriyle dayanarak onu geri çekiyorlardı. 一个人被卷入了水流，其它人拼命地拉他。**～le** ①有力地，用力地：②坚持：～le iddia etmek 坚持说 **～ten düşmek** 变弱，变衰弱

kuvvetlendirici Ⅰ *s.* 有力的；强身的 Ⅱ *is.* (摄影)定影

kuvvetlendiriş *is.* kuvvetlendirmek 的动名词

kuvvetlendirme *is.* kuvvetlendirmek 的动名词：ses ～ 扩音

kuvvetlendirmek (*-i*) kuvvetlenmek 的使动态：Yılda bir baba ocağına gidip tatili geçirmesi onu manen kuvvetlendirirdi. 每年一次的回故居度假使他的精神越来越好。

kuvvetleniş *is.* kuvvetlenmek 的动名词

kuvvetlenmek (*nsz*) 变强，变得有力

kuvvetli *s.* ❶强有力的，强劲的：～ bir pehlivan 大力士 Birkaç kuvvetli balta darbesi ile kaplanın hayatına son verdi. 他狠狠地几斧子下去，砍死了老虎。❷结实的，坚固耐用的：～ bir ip 结实的线 ❸坚定的，坚强的：Kuvvetli gözleri var. 他目光坚定。❹重要的，有势力的，有影响的：～ kanıtlar (或 delil) 有力的证据 ❻强烈的，激烈的：～ homurdanma 强烈的呼噜声 ～ parfüm 刺鼻的香水 ～ rekabet 激烈的竞争 Bütün damarlarımda kaynayan o kuvvetli merak hissini yenemedi. 我终于没有压住满脑子强烈的好奇心。❼优秀的，极好的：Karşısındakiler kendilerini kuvvetli bulunuyorlardı. 对方认为他们自己是最优秀

的。

kuvvetlice Ⅰ *zf.* 强有力地，强大地 Ⅱ *s.* 有些力气的：～ bir çocuk 一个颇有力气的孩子

kuvvetölçer *is.* 〈物〉测力计

kuvvetsiz *s.* ❶无力的：Nuri, gittikçe kağşıyor, ayağa kalktıkça sendeliyor, ağzından heceler kuvvetsiz çıkıyor. 努里日渐衰老，站起来摇摇晃晃，说话有气无力。❷无效的，无作用的：～ bir ışık 微弱的光线 ～ bir ilâç 失效的药

kuvvetsizlik, -ği *is.* 无力，势单力薄；无效

kuyruk, -ğu *is.* ❶尾，尾巴；尾羽 ❷羊尾：～ yağı 羊尾油 ❸【转】尾状物；末尾部分，尾部：uçağın ～u 飞机尾部 ❹【谑】随员，随从；尾巴：Falanca kuyruğu ile birlikte geliyor. 他将带一个随从来。İt ite (buyurur), it de kuyruğuna. 【成】大懒支小懒；互相推诿，踢皮球。❺队 ❻马尾辫 ❼字母(如 p、q 等)的下伸笔划 ◇～ **acısı** 憎恨，仇恨：Sende kuyruk acısı, bende evlât acısı varken biz dost olamayız. 你有仇，我有恨，我们成不了好朋友。～ **çekmek** 画眼梢：O elinde kalem, gözlerine kuyruk çekiyordu. 她正拿着眉笔在画眼梢。～ **kaldırmak** (雌性动物)发情，求偶 ～ **kısılmak** 授人以柄，让人抓住小辫子 ～ **kısmak** 【转】害怕，吓得退缩，吓得躲到；吓得缩成一团 ～ **olmak** ①站队，排队 ②盲目追随 ～ **sallamak** 奉承，恭维，阿谀，谄媚；献媚，卖弄风骚：Kendilerine baktırmak, lâf attırmak için oynak kadınlar suratlarını boyarlar, kuyruk sallayarak yürürler. 那种轻佻的女人为了勾搭别人总是浓妆艳抹，卖弄风骚。～**a girmek** 排队，站队 ～**ta beklemek** 排队：Kuyrukta bekleye bekleye akşamı etmiştik. 我们排队等啊等啊，一直等到晚上。～**u bacaklarının arasında** 夹着尾巴：Kurt, kuyruğu bacağının arasında, çalıların üzerinden atladı. 狼夹着尾巴从树丛里跑出来。～**u dikmek** ①(动物)要跑：Danalar kuyruğu dikip gölgye koştular. 小牛犊们撒欢跑到了阴凉处。②(人)要走，抬屁股就走 ③死，翘辫子 ～**u ele vermek** 授人以柄，让人抓住小辫子 ～**u ile oynamk** 自娱自乐 ～**u kapana kısılmak** (或 **sıkışmak**) 陷入困境，陷入窘境：O dolandırıcının sonunda kuyruğu kapana kısılmış. 那个骗子最终让人揪出了狐狸的尾巴。Kuyruğunun kapana kısılacağını anladı, şimdi kurtuluş çareleri aramaya kalktı. 他明白他就要有大麻烦了，现在在琢磨如何摆脱。～**u kuskunu dökülmek** 失势，失宠；破产，完蛋 ～**u omuzlamak** 溜走，逃跑 ～**u titretmek** 死，翘辫子：Başım dönüyor. Galiba bu gece kuyruğu titreteceğim. 我头晕，也许今天夜里就要死了。(-*in*) ～**una basmak** 摸老虎屁股，激怒，刺激，唆使：Uyuyan yılanın kuyruğuna neden bastın? 你干吗要自找麻烦？(-*in*) ～**una teneke bağlamak** ①开玩笑；讽笑，嘲笑，戏弄：Sen onun kuyruğuna teneke bağladın; ama bunu yanına bırakmaz. 你戏弄了他，他不会善罢甘休的。②起哄，轰走 (-*in*) ～**unu bacaklarının arasına kısmak** 夹起尾巴；【转】害怕：Birden susan köpek kuyruğunu bacaklarının arasına kıstı. 这条狗突然不叫了，夹起了尾巴躲到了一边。(-*in*) ～**unu çekmek** ①走开；滚开，滚蛋：Çek kuyruğunu! 滚开！②赶走：Bir defa rakı adamın beyinine vurdu mu, çekiver kuyruğunu. 这个人又喝多了！快把他拖出去！～**unu kırmak** 【转】害怕，吓得退缩，吓得躲到；吓得缩成一团 ～**unu kısmak** 【转】害怕，吓得退缩，吓得躲到；吓得缩成一团：Biz, daha sert karşılık verince o, kuyruğunu kıstı. 我们一做出更为强硬的反击，他立刻夹起了尾巴。(-*in*) ～**unu kıstırmak** 使陷入困境：Bize çok oyunlar etti; sonunda kuyruğunu kıstırırm. 他多次耍弄我们，最终我会让他吃不了兜着走。(-*in*) ～**unu kıvırmak** 【转】害怕：Korkacaksan kuyruğunu kıvır, aramızdan savuş. 你要是怕了，就滚开！离我们远点儿！～**unu sallamak** 奉承，恭维，阿谀，谄媚；献媚，卖弄风骚：Dişi köpek kuyruğunu sallamayınca, erkek köpek ardına düşmez. 【成】母狗不掉尾，公狗不上身。(-*in*) ～**unu tava sapına çevirmek** 痛打，殴打：Unutma sen bunu, bir gün kuyruğunu tava sapına çevireyim de gör. 你给我记住了，咱们走着瞧！总有一天我会收拾你！～**unu titretmek** 死，翘辫子

kuyrukkakan *is.* 〈动〉石#即鸟属(*Saxicola*)

kuyruk kemiği *is.* 〈生〉尾骨

kuyruklu Ⅰ *s.* 有尾巴的 Ⅱ *is.* 【俗】蝎子 ◇～ **piyano** 平台式钢琴 ～ **yalan** 弥天大谎

kuyruklular *ç.is.* 〈动〉有尾类

kuyruklu yıldız *is.* 〈天〉彗星：～ başı 彗头 ～ çekirdeği 彗核 ～ saçı 彗发 O yıl, dünyaya

bir kuyruklu yıldızın çarpacağı balonunu uçurmuşlardı. 那年，他们散布有一颗彗星将撞击地球的无稽之谈。

kuyruksallayan *is.* 〈动〉鹡鸰(*Motacilla*)

kuyruksallayangiller *is.* 〈动〉鹡鸰科(*Motacillidae*)

kuyruk sokumu *is.* 〈解〉骶骨，骶椎：～ kemiği 骶骨

kuyruksuz *s.* 没有尾巴的 ◇～ **aslan** 外强中干的人，虚张声势的人

kuyruksuzlar *ç.is.* 〈动〉无尾目(*Anura*)

kuytu Ⅰ *s.* ❶僻静的；偏僻的：bahçenin ～ bir köşesi 花园的僻静处 Dükkân kuytu yerde olduğundan işlemiyor. 小店位置偏僻，生意不好。❷阴凉的，阴暗的：Üzüm hevenkleri kuytu ve serin yerlere asılır. 葡萄串一般挂在辟静阴凉的地方。Ⅱ *is.* 僻静处，背阴处：Geyikçiği güde güde ormanın en kuytu yerine gitti. 她牵着小鹿走到森林的深处。Kar kuytuda, para pintide eğleşir. 【成】雪在背阴处不化，钱在吝啬鬼处不花。

kuytuluk, -ğu *is.* 僻静处

kuyu *is.* ❶井：～ bileziği 石井栏 ～ suyu 井水 petrol ～su 油井 su ～su 水井 ❷坑：kireç ～su 石灰坑 ❸【转】陷阱 ◇～ **açmak** 打井 ～ **fındığı** 一种榛子(在青的时候摘下埋在土里获得一种特殊味道的榛子) ～ **gibi** ①极深的 ②低矮昏暗的地方 (*-in*) ～ **kazmak** ①挖井 ②【转】设陷阱：El için kuyu kazan, evvel kendi düşer. 【成】害人先害己；搬起石头砸自己的脚；作茧自缚。(*-in*) ～**sunu kazmak** 【转】使入圈套，使陷于困境，挖墙脚，拆台：Bir yandan adama hoş görünmeye çalışıyorlar, diğer yandan ise kuyusunu kazıyordu. 他一方面显得宽容此人，另一方面又拆他的台。Yüzden ağır durup arkadan benim kuyusunu kazacak! 他表面上不动声色，背地里却要拆我的台。Kazma elin kuyusunu, kazarlar kuyunu. 【成】善有善报，恶有恶报。

kuyucu *is.* 掘井人，打井人

kuyuculuk, -ğu is. 掘井，打井

kuyudat [kuyu:da:t] (阿) *ç.is.* 【旧】登记，注册

kuyum *is.* 金银珠宝

kuyumcu *is.* 金银珠宝匠；珠宝商，金店，金铺

kuyumculuk, -ğu *is.* 金银珠宝首饰业

kuz *s.* 【旧】背阴的(面)

kuzen (法) *is.* 堂兄弟，表兄弟

kuzey Ⅰ *is.* 北，北面，北方：Anadolu'nun kuzeyinde Karadeniz vardır. 黑海位于阿纳多卢的北面。Sonunda ormanda, güneyden kuzeye doğru kımıldayan bir ışık gördü. 最后，他看见林子里灯光闪闪烁烁，由南自北而来。Ⅱ *s.* 北的，北面的：～ noktası 〈天〉北天极

kuzeybatı Ⅰ *is.* 西北，西北面 Ⅱ *s.* 西北的，西北面的

kuzeydoğu Ⅰ *is.* 东北，东北面 Ⅱ *s.* 东北的，东北面的

Kuzey Kanalı *öz.is.* 北海海峡(欧洲)

kuzeyli *s.* ve *is.* 来自北方的；北方人

kuzgun *is.* 〈动〉渡鸦(*Corvus corone*) ◇～ **gibi** 乌油油的，乌黑的，墨黑的 ◆**Kuzguna yavrusu şahin** (或 **anka**) **görünür.** 自己的孩子自己爱。

kuzguncuk, -ğu *is.* (牢房门上的)铁格子窗

kuzgunî [kuzgu:ni:] *s.* 乌黑的，黑色的，黝黑的：～ çehre 黝黑的脸庞 ◇～ **siyah** 黑油油的，乌黑的，黑黝黑黝的：Kuzgunî siyah saçları hâlâ ıslaktı. 他那头黑油油的头发依然湿湿的。Öte yanında kuzgunî siyah, iri bir kedi vardı. 他的另一边有一只大黑猫，黑亮黑亮的。

kuzgunkılıcı *is.* 〈植〉唐菖蒲(*Gladiolus illyricus*)

kuzin (法) *is.* 堂姊妹；表姊妹

kuzine (意) *is.* ❶炉灶 ❷〈海〉(船上)厨房

kuzu Ⅰ *is.* ❶羔羊，小羊，羊羔：～ derisi 羔羊皮 süt ～su 没断奶的羊羔 ❷(同大水果或大蔬菜粘在一起长的)小水果或蔬菜 ❸【转】温顺的人 ❹【转】牺牲品，替罪的羔羊：Geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler. 常言道，过去的事就让它过去吧！❺【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者，娈童 Ⅱ *s.* 由羔羊肉制成的(食品) ◇～ **çevirmek** 转烤羔羊肉，转烤乳羊：Kırda kuzu çevirip yedik. 我们在郊外烤乳羊吃。～ **gibi** 非常温顺的，很听话的，不调皮的：～ gibi bir çocuk 一个听话的孩子 Demek ki bunca senelik kuzu gibi yumuşak başlı karısı da nihayet isyan bayrağını açmıştı. 这么说这么多年一直温顺得象只羊羔的老婆也终于起来反抗他了。～ **gibi olmak** 安静下来，变得平静；变乖，变文静 ～ **kesilmek** 变听话，变随和，变温顺，变文，变平静，变安静 ～ ～ 顺从地，恭顺地，温顺地，怯弱地 ～ **postuna bürünmek** 假装清白无辜，装得温顺：Onun görünüşüne aldanma, kuzu postuna bürünmüştür, kendini koru. 你不要被他的假象所迷惑，他是一个披着羊皮的狼，你要当心！～**yu kurda ısmarlamak** 指望恶人做好事 ◆**Kuzum!** 我亲爱的：Kuzum, şu kalemi verir misin? 亲爱的，能把那支笔递给我吗？

kuzu dişi *is.* 乳牙

kuzugöbeği *is.* 〈植〉洋蘑菇(*Agaricus campetris*)

kuzu kestanesi *is.* 野栗

kuzukulağı *is.* 〈植〉酸模属植物(*Rumex acetosa*)：～ asidi 〈化〉草酸，乙二酸

kuzulama *is.* kuzulamak 的动名词：Çocuk kuzulama emekliyor. 孩子在爬行。

kuzulamak (*nsz*) ❶(羊)产羔 ❷(孩子)爬 ◇**kuzulayıcı koyuna bıcak çekmek** 断财路

kuzulaşmak (*nsz*) 变温顺，变得像小羔羊一样温顺

kuzulu *s.* ❶(羊)产了羊羔的 ❷(水果或蔬菜)粘长着小水果或小蔬菜的 ◇～ **kapı** 有门中门的大门

kuzuluk, -ğu *is.* ❶羔栏，羔羊圈 ❷【转】顺从，温顺 ❸【俗】(大门上开的)小门，门中门：～ kapısı 门中门

kuzu mantarı *is.* 〈植〉羊肚菌属(*Morchella*)

kuzu sarmaşığı *is.* 田旋花(*Convolvulus arvensis*)

Küba *öz.is.* 古巴(美洲)

kübaj (法) *is.* 容量，容积，木材等计量单位

kübik (法) *s.* ❶立方的，立方形的 ❷立体派的：～ yapı 立体派建筑 ～ resim 立体派画

kübist (法) Ⅰ *s.* 立体派的 Ⅱ *is.* 立体派艺术家

kübizm (法) *is.* (艺术上的)立体派

küçücük [kü'çücük] *s.* 极小的：Küçücük birşey için kızarıp morarma azizim, canına acı. 亲爱的，别为点儿小事生气，要注意身体。

küçük, -ğü Ⅰ *s.* ❶小的：～ bahçe 小花园 ～ çapta 少量的 ～ ev 小房间 ～ gezegen 〈天〉小行星 ～ haraf 小写字母 ～ köy 小村庄 ～ mendil 小手帕 Küçük bir hastalık o kapı gibi adamı ölüme kadar götürdü. 一场小病，就要了这条大汉的命。❷少量的，不多的 ❸卑鄙的：～ adam 卑鄙的小人 ❹低微的，卑微的：～ bir memeur 一个小职员 ❺幼小的：～ ağaç 小树，幼树 ～ kardeş 弟弟，兄弟 ～ kedi 小猫 ～ oğul 幼子 ❻劣等的，低等的：～ bir yazar 一篇低劣的文章 Ⅱ *is.* ❶小：sonsuz ～ 〈数〉无限小 ❷小孩；未成年人：Küçük, buraya gel! 小孩，过来！Fena hâlde korkan küçükler beni dinlemeyerek kaçışmaya başladılar. 孩子们吓坏了，不再听我接着说，一哄而散了。❸卑鄙小人：Küçük, akı çok gözlerini belerterek ruh teslim etmiştir. 这小子两眼一翻断了气。◇～ **ad** 名，名字 ～ **aptes** 小便，排尿，撒尿 ～ **ay** 2 月份 ～ **başlı** 笨蛋，傻瓜，蠢货 ～ **birlik** 〈军〉团以下单位 ～ **dağlar ben yarattım demek** 骄傲自大，自负，自高自大，吹牛，不知道天高地厚：Çok gururlu birisi; küçük dağları ben yarattım, diyor. 他是一个目空一切的人，不知道天高地厚。～ **dalga** 〈物〉中波 ～ **düşmek** 自惭形秽，觉得渺小，自卑，没面子，抬不起头来：İstediklerimi yapamayınca arkadaşlarımın yanında küçük düştüm. 我想干什么都干不成，在朋友面前都抬不起头来。(-*i*) ～ **düşürmek** 使自渐形秽，使觉得渺小，使自卑，贬低：Herkesin

yanında adamı küçük düşürdün, gururunu incittin. 你在众人面前贬低此人，伤了他的自尊心。(*-e*) ～ **gelmek** 偏小，不合适：Aldığı ayakkabı ayağına küçük gedi. 他买的鞋偏小，不合脚。～ **gölcükte büyük kurbağa** 位卑但受尊崇的人：Fabrikanın müdürü olarak, küçük gölcükte büyük bir kurbağa idi, fakat yeni bir millet vekili olarak Ankara'da o kadar önemli biri değildi. 作为一个厂长，他备受尊崇，但是作为一名新当选的议员，在安卡拉可就不是那么回事了。～ **görmek** 轻视，小看：Yenilgisinin bütün sebebi rakibini küçük görmesinden kaynaklanıyordu. 他的失败盖源于他对对手的轻视。～ **görünmek** (或 **göstermek**) 显小，显得年轻 ～ **koy** 小海湾，港湾 ～ **köprü** 〈体〉小桥 ～ **köyün büyük ağası** 自命不凡的，自以为了不起的，夜郎自大的 ～ **kurna** 【俚】学校纪律委员会主任助理：Bizim dede küçük kurnaya düştü. 我们的那位老前辈(大龄学生)落到了学校纪律委员会主任助理的手里。～ **mevlût ayı** 阴历 4 月 ～ **oynamak** 小赌，下小赌注 ～ **önerme** 〈逻〉小前提 ～ **parmak** 小手指 ～ **su dökmek** 撒尿，小便 ～ **terim** 〈逻〉(三段论法的)小项 ～ **tövbe ayı** 阴历 6 月 ～ **ünlü uyumu** 〈语〉元音和谐

Küçük Ayı *öz.is.* 〈天〉小熊星座

küçük baş *is.* 羊

küçük bey *is.* ❶少爷 ❷【转】任性而又神经质的青年

küçük burjuva *is.* 小资产阶级：Liberalizm, küçük-burjuva bencilliğinden kaynaklanır. 自由主义来源于小资产阶级的自私自利性。

küçükçe *s.* 稍小的，稍少的

küçük dil *is.* 〈解〉小舌，悬雍垂：～ ünsüzü 〈语〉小舌辅音 ◇(*-in*) ～**ini yutmak** 震惊，感到惊讶，惊呆：Arabayı son hızla sürüyordu; şaşkınlıktan küçük dilimi yutacaktım. 他把车开得飞快，吓死我了！Patronu onun böyle düşündüğünü bilse şaşkınlıktan küçük dilini yutardı. 要是他的老板知道他的这种想法，会感到震惊的。

küçuk hanım *is.* 小姐；少奶奶

küçük Hindistan cevizi *is.* 〈植〉肉豆蔻树(一种常绿的热带小乔木)(*Myristica fragrans*)；肉豆蔻果实

küçükleşmek (*nsz*) ❶变小 ❷感到丢脸，感到耻辱

küçüklü büyüklü *s.* 大大小小的，老老少少的：Küçüklü büyüklü bütün aile bize geldiler. 一家老小都来我们这里了。

küçüklük, -ğü *is.* ❶小；少量 ❷【转】卑鄙，可耻；可耻的行为：Ondan böyle bir küçüklük beklenmez. 想不到他会这么卑鄙。

küçüksemek (*-i*) 鄙视，藐视，看不起，小看：Bu işi küçükseme. Bu, daha iyi bir mevki için sana bir sıcratma tahtası vazifesini görür. 你可别小看这件事，它可能是你谋求更高职位的跳板。

küçük şalgam *is.* 〈值〉芸苔(*Rape*)

küçülme *is.* küçülmek 的动名词：İki ayak üzerinde dikilme, kafatasının büyümesi, yüzün ve çene-diş sisteminin küçülmesi, insanlaşma olaylarıdır. 双腿直立、颅骨变大、颌、牙齿变小，都是人类进化现象。

küçülmek (*nsz*) ❶缩小，变小：Pantolon yıkanınca küçüldü. 裤子一洗就缩了。Eşeği büyüdü, semeri küçüldü. 【成】驴大鞍子小；孩子个大衣服小。❷【转】丢脸，丢人现眼，丢丑

küçültme *is.* ❶ küçültmek 的动名词 ❷〈语〉指小表爱：Evcik bir küçültme sözcüğüdür. 单词 evcik 是一个指小表爱单词。◇～ **eki** 指小表爱词缀：-cik, - cek, -ceğiz, -imsi, -imtırak, -rek, -ce.

küçültmek (*-i*) ❶ küçülmek 的使动态：Kitap rafları odayı küçülttü. 一摆书架，房间就显小了。Karısı konuşmasıyla kocasını küçülttü. 妻子把丈夫损了丈夫一顿。❷冒充年轻

küçülüş *is.* küçülmek 的动名词

küçümen *s.* 相当小的，很小的

küçümencik *s.* 娇柔弱小的，小巧玲珑的

küçümseme *is.* küçümsemek 的动名词：Sesindeki küçümsemenin yapmacık olduğu belliydi. 显然，他那种藐视的腔调是有意装的。

küçümsemek (*-i*) 鄙视，藐视，看不起：Kral kızı, oğlanın kendisine denk biri olmadığını öğrenince onu küçümsemiş. 国王的女儿听说小伙子的出身和她的不一样，就看不起他。Verilen görevi küçümsedi. 他看不上交给他的任务。

küçümsenmek (*nsz*) küçümsemek 的被动态：Verilen armağan küçümsendi. 送来的礼品没被看上眼。

küçümseyiş *is.* küçümsemek 的动名词

küçürek *s.* 【俗】稍小的

küf *is.* ❶霉，霉菌：～ kokusu 霉味 Uzun zamandır yenmeyen peynirin üstünde küfler var. 放了很长时间的奶酪发霉了。❷【俗】锈 ◇～ **bağlamak** ①发霉 ②【转】被遗忘；隐藏起来 ～ **kokmak** 散发着霉味，散发着难闻的气味 ～ **tutmek** ①发霉 ②【转】被遗忘；隐藏起来 ～ **yeşili** (颜色)淡绿

küfe (希) Ⅰ *is.* ❶筐，篮 ❷【俚】屁股，臀部，大腿 Ⅱ *s.* 一筐的，一篮的：sekez ～ tütün 8 筐烟叶

küfeci is. ❶制售筐的人 ❷背篓搬运工

küfecilik, -ği *is.* ❶制卖筐 ❷背篓搬运

küfelik Ⅰ *s.* 一满篮的，一满筐的，一满篓的：İki küfelik üzüm toplandı. 收了两满筐葡萄。Ⅱ *is.* 【转】烂醉如泥的人，酩酊大醉的人 ◇～ **olmak** 烂醉如泥，酩酊大醉 ～ **sarhoş** 烂醉如泥，酩酊大醉

küffar [küffa:r] (阿) *is.* 非穆斯林者，异教徒

küflendirmek (*-i*) küflenmek 的使动态：Ekmeği küflendirdi. 他把面包放发霉了。

küflenmek (*nsz*) ❶发霉：Peynir küflendi. 奶酪发霉了。❷【转】过时，陈旧，陈腐：küflenmiş düşünceler 陈腐的观点 ❸腐朽，消衰，退化

küfletmek (*-i*) 见 küflendirmek

küflü Ⅰ *s.* ❶发霉的：～ ekmek 发霉的面包 ❷【转】过时的，陈旧的，陈腐的：～ kafa 老脑筋 Ⅱ *is.* ❶聚藏的钱财，以前攒下的钱 ❷【俚】金里拉 ◇～ **çıkın** 以前攒下的钱

küflüce *is.* 真菌病

küfran [küfra:n] (阿) *is.* 【旧】忘恩负义

küfretme *is.* küfretmek 的动名词：Küfretmenin ayıp olduğunu çocuklara öğetmeli. 应该让孩子们知道骂人是可耻的。

küfretmek (*-e*) 诅咒，咒骂；辱骂，亵渎

küfür, -frü (阿) *is.* ❶诅骂，咒骂，辱骂，辱骂的话：Anası da babası da küfürlerini tekrarlıyor, evde ona göstereceğini söylüyor. 他父母一句接一句地骂着，声称要回家再跟他算帐。❷亵渎上帝，咒骂上帝 ◇～ **etmek** 诅骂；咒骂，辱骂，亵渎：Ağız dolusu küfür ederek gitti. 他骂骂咧咧地走了。～ **savurmak** 诅骂，咒骂，辱骂，亵渎：Mustafa müthiş bir küfür savurdu. 穆斯塔法破口大骂。～ **yemek** 挨骂 ～**ü basmak** 诅骂；咒骂，辱骂，亵渎

küfürbaz (阿) *s.* 满口污秽的，说话下流的，口出恶言的

küfürbazlık, -ğı *is.* 诅咒，漫骂

küfür küfür *zf.* (风吹)习习，轻柔地：Rüzgâr küfür küfür esiyor. 微风习习。

küfüv, -ffü (阿) *is.* 【旧】相等，般配：Bu kız onun küffü değil. 这姑娘同他不般配。

küheylân [küheylâ:n] (阿) *is.* 纯种阿拉伯马：Eşek kulağı kesilmek küheylân olmaz. 【成】驴子就是把耳朵割短了也变不成马。

kükre *s.* 【俗】狂怒的，发情的(动物)

kükremek (*nsz*) ❶(狮子等)吼叫；(人)怒吼；(浪等)汹涌 ❷发酵 ❸生长茂盛：Çimenler kükredi. 草地生长茂盛。Kükredi çimenler, açıldı güller. 绿草茵茵，鲜花怒放。❹激动

kükürt, -dü (波) *is.* 〈化〉硫(S)

kükürtatar *is.* 〈地〉硫坑，硫磺矿

kükürt çiçeği *is.* 〈化〉硫华

kükürtlemek (*-i*) 用硫处理：Bağcı asmaları kükürtleyecek. 葡萄种植者要对葡萄藤进行硫处理。

kükürtlenmek (*nsz*) kükürtlemek 的被动态：Bağ kükürtlendi. 葡萄已进行过硫处理。

kükürtlü *s.* 含硫的：～ ılıca 硫磺泉

kül[1] *is.* ❶灰，灰末，灰烬：kemik ～ü 骨灰 Tablanın içi kül dolmuş, dökeceğim. 烟灰缸里烟灰满了，我去把它倒了！❷火灾之后的废墟：Yanan evlerden birinin sıcak külleri içine atlıyoruz. 我们走到一座房屋的余火未尽的废墟上。◇～ **bağlamak** ①(火)熄灭，灰飞烟灭 ②【转】失去作用，失去影响 ～ **etmek** ①使烧毁，使化为灰烬 ②【转】使毁灭，使覆灭，摧毁 ～ **gibi** (脸色)苍白的，无血色的：Kapı önündeki arabasının yerinde olmadığını görünce benzi kül gibi oldu. 他一看到停放在门前的车子不见了，脸都白了。Ne oldu kardeş benzin kül gibi oldu. 出什么事啦？兄弟，你怎么脸都白了？～ **kasırga** 燃烧引起的风 (*yüzü*, *renği* 或 *benzi*) ～ **kesilmek** 【转】(尤其是因惊吓而脸色)苍白：Beti benzi kül kesildi. 他脸色苍白。～ **olmak** ①化为灰烬，烧毁 ②毁灭，消失：Bütün serveti kumar uğruna kül oldu. 他的全部财产都赌光了。Zavallı keş savak, karıların elinde kül olacak haberi yok. 这家伙是个花花公子，他还一点儿也不知道他将毁在这帮娘们手里，死无葬身之地。③【转】心灰意冷，万念俱灰 ～ **ufak olmak** 成为碎片 ～ **yemek** (或 **yutmak**) 【转】受骗，上当；算计失误：～ yutmaz bir ifade takınmak 摆出一副眼里不揉沙子的神情 Bizi kandıramazsın; kül yutmayız. 你骗不了我们，我们不会上你的当。～**ü** (**havaya**) **savrulmak** ①灰飞烟灭，化为灰烬，化为乌有：Tüm ekinleri yandı; külü havaya savruldu. 一把大火烧毁了他所有的庄稼，灰飞烟灭。②完蛋：Külü savrulacak biri var ama kim olduğunu bilmem. 有一个人要完蛋了，但是我不知道他是谁。～**ü yutturmak** 【转】欺骗 ～**ünü savur(t)mak** 毁灭，使化为灰烬，使化为乌有，消耗殆尽：Ötekiler gibi biz de külümüzü savurtmak istiyorsak teklifini hemen kabul edelim. 如果我们也想像其他人那样自找灭亡的话，那我们就马上接受他的这项建议吧！

kül[2] **-lli** (阿) *is.* 【旧】全部，全数，所有，整个

külâh (波) *is.* ❶【旧】圆锥型帽，尖顶帽：Ali'nin ～ını Veli'ye, Veli'nin ～ını Ali'ye giydirmek 【俚】拆东墙，补西墙 ❷锥型纸袋，宝塔纸袋：bir ～ şeker 一锥型纸袋糖 Bu ilçe sinemasında herkesin elinde bir eğlencelik külâhı vardı. 过去在这所县电影院看电影每人手里都拿着一个锥型零食纸筒。❸乌纱帽 ❹骗局，圈套，诡计 ◇(*-e*) ～ **etmek** 欺骗：İyi sandıklarım da bana külâh etmeye kalkarlarsa, bundan sonra artık kimseye itimadım kalmaz. 我认为他们是好人，如果他们也想骗我的话，以后我再也不相信任何人了。(*-e*) ～ **giydirmek** 戴高帽；哄骗，捉弄：Bana da külâh giydirmiş; aldatmadığı kimse kalmadı. 连我他也骗，没有他不骗的人。～ **kapmak** 捞乌纱，千方百计谋取职位 ～ **peşinde olmak** 试图谋取职位 ～ **sallamak** 不管什么都同意 ～ **yapmak** 千方百计谋取职位 ～**ını havaya atmak** 欢呼雀跃 ～**ını önüne alıp düşünmek** 沉思 ～**ını önüne koyup düşünmek** 沉思：Külâhını önüne koyup iyice düşün, öyle karar ver. 你好好想想，就这么决定了吧！(*-e*) ～**ını ters giydirmek** 欺骗，使追悔莫及：O, size bile külâhınızı ters giydirir. 他连您也敢骗。～**ları değiş(tir)mek** 争吵，闹翻：Benimle alay edersen külâhları değişiriz. 你要是耍我，咱们俩的关系就算完了。◆**Külâhıma anlat!** 别骗我啦！别胡说啦：Sen bunları benim gecelik külâhıma anlat! 我不信这些，别费口舌了。

külâhçı *s.* ve *is.* ❶【旧】制售帽子的(人) ❷【俗】骗子

külâhlı *s.* ❶戴着锥型帽的 ❷圆锥型顶的：～ mermi 穿甲弹

külâhsız *s.* 不戴圆锥型帽子的，没有圆锥型帽子的

külbastı *is.* 烤肉排

külbastılık, -ğı *s.* ve *is.* 适合做烤肉排的(肉)

külçe (波) Ⅰ *is.* ❶铸模，铸块，锭：On kiloluk altın ～si 10 千克金锭 ❷堆 Ⅱ *s.* 锭状的：～ altın 锭金 ◇～ **gibi oturmak** 累倒

külçeleşmek (*nsz*) ❶变成块，结块 ❷【转】十分疲劳

kül çöreği *is.* 【俗】一种用热炭灰烤熟的饼

küldöken *is.* 【俗】老婆

küldür *zf.* 哄然，轰隆一声；突然，冒冒失失地

külek, -ği *is.* (盛蜂蜜、食油、酸奶的)木桶

külfet (阿) *is.* ❶厌倦，厌烦 ❷辛劳，劳顿，疲劳：Bu kadar külfete hacet yok. 无需这么客气。❸大笔开支，大笔费用：Ziyafet külfetini karşılayacak parası yok. 他没有那么多钱来支付宴会巨额费用。◇～**e katlanmak** 无视困难，不在乎困难，不畏艰险

külfetli *s.* ❶令人厌烦的，使不耐烦的；疲劳的；艰难的 ❷需要大笔费用的

külfetsiz *s.* ❶无忧无虑的；容易的，方便的 ❷开支不多的：～ bir düğüm 简易的婚礼

külhan (波) *is.* 土耳其浴用锅炉：Evin bir ucunda bir fırın, öbür ucunda bir külhan vardı. 房间的一端有一个烤箱，另一端放着一个土耳其浴用锅炉。

külhan beyi *is.* 地痞，流氓，无赖

külhanbeylik, -ği *is.* 无赖行为，蛮横的行为，流氓行为

külhancı *is.* 土耳其浴用锅炉的锅炉工

külhani [külhan:i:] (波) *is.* ❶地痞，流氓，无赖，浪子，恶棍 ❷小淘气，(小)坏蛋

kül kedisi *is. ve s.* 【转】❶怕冷的，不耐寒的，畏寒的(人) ❷懒散的(人)：O, kül kedisidir; nerede bırakırsan orada kalır. 他是一个懒蛋，你把他放到哪儿他就呆在哪儿。❸灰姑娘：Bizim ilişkimiz modern külkedisi masalı. 我们的关系是一个现代灰姑娘的故事。

külleme *is.* ❶ küllemek 的动名词 ❷由粉孢菌引起的葡萄病害

küllemek (*-i*) ❶用灰覆盖：Mangaldaki ateş geçmesin diye üzerini külledi. 他往火上覆盖了一层灰，把火盆中的火弄灭了。❷使化为灰烬 ❸掩饰，遮掩

külleniş *is.* küllenmek 的动名词

küllenmek (*nsz*) ❶ küllemek 的被动态：Ateşin üzeri küllendi. 火上覆盖了一层灰。Hepsi küllenmiş, işe yaramaz bir hâle gelmişti. 一切都化为灰烬，无法再使用了。❷【转】(痛苦，厌烦等)平息，减轻：Acısı küllendi. 他的痛苦慢慢缓解了。

küllî [külli:] (阿) *s.* 【旧】❶整体的，全部的，彻底的，全盘的，全面的 ❷大量的，多的：Aralarında küllî fark var. 它们之间差别很大。

külliyat [külliya:] (阿) *is.* 【旧】(一个作家的)全部作品

kulliye (阿) *is.* 清真寺及周围的配套设施(包括学校、图书馆、医院等)

külliyen [külli'yen] (阿) *zf.* 【旧】全部地，整个地，完全地

külliyet (阿) *is.* 【旧】❶全体，整个，全部 ❷大量，多，丰富，充足

külliyetli *s.* 大量的，多的，充足的：～ bir para 大量的资金

küllü *s.* 含灰的，盖有灰的 ◇～ **su** 碱液

küllük, -ğü *is.* ❶垃圾堆：Her horoz kendi küllüğünde eşinir. 【成】每只公鸡都有自己的垃圾堆，每个人都有自己的一亩三分地。❷烟灰缸 ❸(炉子等的)存放炉灰处

küllüm *is.* 【俚】谎言，胡说八道 ◇～ **atmak** 撒谎，胡说八道 ～ **yutmak** 撒谎，胡说八道

külot 法 *is.* ❶短裤 ❷马裤：～ pantolon 马裤 Adamın sırtında yakasız bir mintan, bacaklarında da dolaksız bir külot vardı. 此人上身穿一件无领长袖衫，下身穿一条未打绑腿的马裤。

kül rengi Ⅰ *is.* 灰色 Ⅱ *s.* 灰色的：Kül rengi, morumsu bulut kısa sürede ovanın üstünü de kapladı, ortalığı esmerleştirdi. 乌云迅速笼罩了草原，四周黑暗下来。

kül rengi et sineği *is.* 〈动〉灰色肉蝇(*Sartophaga carnaria*)

kült (法) *is.* ❶崇拜 ❷宗教信仰 ❸礼拜，祭祀；祭仪

külte *is.* ❶块，锭，铸块 ❷岩，岩石，磐石 ❸捆，束，包

kültür (法) *is.* ❶文化；学问；修养，素养，教养：～ seviyesi 文化水平 tarih ～ü kuvvetli bir kişi 历史知识渊博的人 ❷〈生〉培养：～ bitkileri 人工栽培植物 ❸耕作

kültürel (法) *s.* 文化的：～ miraşçılık 文化遗产

kültür fizik (法) *is.* 体操；健身操

kültürlü *s.* 有学问的，文化发达的：～ bir insan 有学问的人

kültürlülük, -ğü *is.* 有学问，有教养

kültürsüz *s.* 没有文化的，未受教育的，无教养的

kültürsüzlük, -ğü *is.* 没文化，没教养

külünk, -ğü (波) *is.* 鹤嘴镐

külüstür *s.* ❶【俚】过时的，老式的，陈旧的：～ giyinişli 衣着过时的 bir ～ bina 一座老式建筑 ❷【俚】憔悴的，老气横秋的：～ paçoz 人老珠黄的妓女 Şu külüstür herif kimi dikizliyor? 这老家伙盯上谁了？❸【俚】无人照料的，破败不堪的：Bu külüstür değirmene kaç papel toka ettin? 这个破石磨你花了多少钱？Külüstür bir evde oturuyor. 他住在一间破旧的房子里。◇～ **marka** 【俚】过时的，老式的，陈旧的

külüştürleşmek (*nsz*) 变得破烂不堪；变得憔悴：Babalık, bugünlerde sen iyiden iyiye külüştürleştin be! 老人家，近来你变得非常憔悴了！

kümbet (波) *is.* ❶拱顶 ❷拱顶建筑 ❸穹窿

küme Ⅰ *is.* ❶堆：bir ～ buğday 一堆麦子 ❷群，批，簇；(小)组，班：insan ～si 人群 ❸〈体〉分组，分级 Ⅱ *s.* 成堆状的 ◇～ ～ 一堆一堆地，一群一群地，一片一片地：Dağın eteklerine küme küme serpilen kerpiç evleri gördü. 他看到了一片一直延伸到山脚下的土坯房。～**den düşmek** 〈体〉降级，降组

küme bulut *is.* 积云

kümeleme *is.* ❶ kümelemek 的动名词 ❷〈影〉同一场景连续拍摄

kümelemek (*-i*) 堆积，堆起：Toprağı kümeledi. 他把土堆成一堆。

kümeleniş *is.* kümelenmek 的动名词

kümelenmek (*nsz*) ❶聚集，群集 ❷被堆积：Buğday demetleri kümelendi. 麦捆被堆成垛。

kümeleşim *is.* 〈生〉凝集

kümeleşmek (*nsz*) 形成团，凝集

kümes (希) *is.* ❶(关家禽的)笼，棚：Kümes gibi bir evde oturduklarını görünce, içim sızladı. 看到他们住在一座鸽子笼似的小房子里，我很难过。Sabahleyin kümese girdiğimde follukta üç tane yumurta buldum. 清晨，我到鸡棚，在下蛋窝里发现了 3 枚鸡蛋。❷【转】小房子：Biriktirdiğimiz para ile bir kümes edindik. 我们用积蓄的钱买了一间小房子。

kümültü *is.* 【俗】(在草原或森林中临时建的)小屋；棚屋

kümülüs [kü'mülüs] (拉) *is.* 积云

küncü (波) *is.* 【俗】芝麻

künde (波) *is.* ❶【旧】脚镣 ❷〈体〉(摔角中的)擒拿法 ❸【转】圈套，诡计 ◇(*-i*) ～**den atmak** 【转】打垮，打败：Büyük bir düzen kurdu; adamı kündeden attı. 他设了一个大骗局，把那个人打垮了。～**ye gelmek** 上当，落入圈套 ～**ye getirilmek** 上当，受骗，中计 ～**ye getirmek** 使落入圈套，使中计，欺骗 (*-e*) ～**ye vurmak** 【转】打垮，打败：Onu kündeye vurursan sana bravo derim. 你要是能把他打败了，我会为你叫好。

künefe *is.* 一种含奶酪的面点

küney *is.* 〈地〉阳面，南面

küngüldemek, küngürdemek (*nsz*) 【俗】❶打盹，打瞌睡，假寐 ❷瘫痪：Bu kış geçirdiği

krizden sonra büstütün küngürdedi, kendi işini kendi göremez oldu. 今年冬天他突然发病后就完全瘫痪了，生活不能自理。

künh (阿) *is.* 【旧】实质，本质，内部，根本：işinin ～üme vakıf biri 对事情的内幕了如指掌的人 ◇(*-in*) **～üne varmak** 了解底细，理解

künk, -gü (波) (由土或水泥制作的)水管

künye (阿) *is.* ❶个人简历 ❷身份卡，身份牌：Güzel bir şeritle künyemi göğsüme bağladım ve gittim. 我用一条好看的饰带将我的身份牌挂在胸前踏上了征程。◇**～si bozuk** 有污点的，名声不好的 **～si gelmek** 传来阵亡的消息：Mehmet dışarıda askere gitti; geçen sene künyesi geldi. 穆罕默德在外当兵，去年传来了他阵亡的消息。(*-in*) **～sini almak** 了解底细 (*-in*) **～sini okumak** 揭老底，辱骂，责骂：O iri adamın künyesini okumağa kalkınca adamakıllı dayak yedi. 他刚要揭那个大人物的老底，就挨了一顿痛打。(*-in*) **～sini silmek** 被流放，被放逐，被扫地出门：Duyuyor musun, manitacıların künyesini siliyorlarmış. 你听说了吗？那些骗子都被流放了。

küp[1] (阿) *is.* ❶坛子，罐 ❷【俚】醉汉 ❸(用于一些词组中)意为"过多"：Bu ufak tefek kadının bu denli enerji küpü oluşu herkesin parmağını ağzında bıraktırmış. 这个小妇人有如此坚忍不拔的意志令大家惊讶不已。◇**～ gibi** 胖得像个坛子似的 **～ yıkarmak** ①追逐女色 ②骄奢淫逸，挥霍无度，花天酒地 **～e dönmek** 发胖：O zamandan beri küpe dönmüş. Halbuki o zamanlar ne ince bir kızdı. 从那时起她就发胖了，然而她曾经是一位多么苗条的姑娘。**～e sıçan düşmek** 【俚】怀孕 **～lere binmek** 大发雷霆，发怒：Ertesi günü baba horozun ölüsünü bulunca, küplere bindi. 第二天，爸爸发现公鸡死了，大发雷霆。**～ünü doldurmak** ①把罐子装满：Yağmur yağarken küpümü doldurdum. 下雨时，我把我的坛子灌满了水。②捞钱，攒大钱；中饱私囊：Çok iyi bir iş kurdu; iki yıl içinde küpünü doldurdu. 他办了个非常好的实业，两年就赚了一大笔钱。Kanunların gediğinden alabildiğine yararlanıp küpünü doldurmuş bir açık gözdür. 他是一个钻法律的空子大捞一把中饱私囊的滑头。

küp[2] (法) *is.* ❶立方体：～ şeker 方糖 ❷立方：Bu havuz 20 metre küp su alıyor. 该水池蓄有 20 立方米的水。❸三次幂

küpe *is.* ❶耳环，耳饰 ❷某些动物颈部垂皮(或肉垂)：horozun ～leri 公鸡的颈部肉垂

küpe çiçeği *is.* 〈植〉倒挂金钟(*Fuchsia*)

küpe çiçeğigiller *ç.is.* 〈植〉柳叶菜科

küpeli *s.* ❶戴着耳环的，戴着耳饰的 ❷(某些动物的颈部)有下垂的皮肉的：～ keçi 有下垂的皮肉的山羊

küpelik, -ği *is.* 〈海〉(在浅水中圈养的鱼、鳖等的围栏杆底部的)沉子，铅锤

küpeşte [küte'şte] (希) *is.* (船上的)舷墙：Dalgalar küpeştede köpürdü. 浪打在舷墙上四处飞溅。

küpleği *is.* 【俗】(斧、铲等)手柄的洞

küpleme *is.* 【俗】腹水(病)

küplü Ⅰ *s.* 有坛子的，有罐的 Ⅱ *is.* ❶【俚】低档酒店，廉价酒馆：Bizim küplü top atmış. 我们的小酒馆倒闭了。❷【俚】醉汉，酒徒

kür (法) *is.* ❶疗养 ❷特殊疗法，治疗 ◇**～ yapmak** 疗养

kürar (法) *is.* 箭毒

küraso (法) *is.* (加橙皮的)柑香酒，(由苦橙皮制作的)酒

kürdan (法) *is.* 牙签，牙剔 ◇**～ gibi** 干瘦的：～ gibi kız 干瘦的女孩儿

kürdanlık, -ği *is.* 牙签盒

küre[1] (阿) *is.* ❶〈数〉球面，球：～ kuşağı 〈数〉球面带 ❷地球；世界

küre[2] *is.* 【俗】土制的炉子；治炼炉

kürek, -ği *is.* ❶铲，铁锹，铁锹 ❷桨，橹 ❸【旧】强迫苦役，劳役监禁：～ mahkûmu 服苦役的人 ◇**～ cezası** ①【旧】(在船上实施的)划桨惩罚 ②劳役监禁：Bu on gün bana on senelik bir kürek cezası gibi geldi. 这 10 天对我来说就象是坐了 10 年的劳役监禁。**～**

çekmek 划桨，摇橹：Sandalın içine hızla atıldıktan sonra kürekleri var kuvvetiyle çekerek meskûn adanın kömür iskelesine yanaştı. 他一跃跳入船舱，全力地划着桨，直抵居民居住岛屿的煤炭装卸码头。～ **kadar dili olmak** 出言不逊，说话放肆，无礼，鲁莽，不谦恭，厚颜无耻，口上无德：Bu çocuğun kürek kadar dili var, çok saygısız. 这孩子是个大嘴巴，说话非常放肆。～ ～ 一满铲地，很多

kürek ayaklılar ç. *is.* 〈动〉鹈形目

kürekçi *is.* ❶制售铁锹的人 ❷划桨手 ❸司炉

kürekçilik, -ği *is.* ❶制售铁锹的行当 ❷划桨 ❸司炉工作

kürek kemiği *is.* 〈解〉肩胛骨

kürelemek, küremek (*-i*) 铲净，铲除

küremsi Ⅰ *s.* 椭球体的，扁球形的，类似球形的 Ⅱ *is.* 类似球形体，扁球体，椭球体

küresel *s.* 球的，球形的，球面的：～ gök bilimi 〈天〉球面天文学 ～ üçgen 〈数〉球面三角形

kürevî [kürevi:] (阿) *s.* 【旧】球的，球形的，球面的：～ mafsal 球节，球状接合

küreyve (阿) *is.* 【旧】〈生〉小球状体

kürit (法) *is.* 〈化〉锔系

küriyum [kü'riyum] (法) *is.* 〈化〉锔(Cm)

kürk Ⅰ *is.* 毛皮，裘皮，皮子：Ben yatağımın üstünde, kürkümün içinde soğuktan titreyerek oturuyorum. 我在床上冻得缩进毛皮褥子里。Baş kırılır fes (或 körk) içinde, kol kırılır yen (或 kürk) içinde. 【成】脑袋破了，藏在帽子里，胳膊折了，藏在袖子里；家丑不可外扬。Kürk ile börk ile adam olunmaz. 【成】人不能只靠外表。Ⅱ *s.* 毛皮的，裘皮的：～ manto 女式裘皮大衣

kürkas *is.* 〈植〉麻风树(*Jatropha curcas*)

kürk böceği *is.* 〈动〉皮蠹(*Attegenus pellio*)

kürkçü *is.* 皮货商，毛皮加工者

kürkçülük *is.* ❶毛皮加工 ❷皮货业，皮货店

kürklü *s.* ❶穿毛皮衣的：～ kadın 穿裘皮衣的女人 ❷毛皮制的，裘皮的：～ manto 女式裘皮大衣 ❸其皮可用作裘皮的(动物)

kürnemek (*nsz*) 【俗】(动物、牲畜)挤作一团

kürsü (阿) *is.* ❶讲台：ders ～sü 授课讲台 meclis ～sü 议会讲台 ❷讲座：Türk Dili ～sü 土耳其语言讲座 yakın çağ tarihi ～sü 近代史讲座 ❸【俗】椅子 ◇～ **hocası** (或 **şeyhi**) (清真寺里的)布道师

Kürt *öz.is.* 库尔德人

kürtaj (法) *is.* ❶〈医〉刮术，刮除术 ❷刮宫术

kürtün[1] *is.* 【俗】驮鞍

kürtün[2] *is.* 【俗】吹积成的一堆雪

kürümek (*-i*) 铲净，铲除

küs *s.* 生气的，发怒的：Ben seninle küsüm, ne atışıyorsun? 我都不理你了，你还纠缠什么？◇～ ～ 闷闷不乐地：Küs küs gidip bir köşeye oturdu. 他闷闷不乐地坐到一个角落里去了。

küsbe (波) *is.* ❶油渣饼 ❷水果渣

küseğen Ⅰ *s.* 【俗】易怒的，心情易变的(人) Ⅱ *is.* 〈植〉含羞草

küskü *is.* ❶钢钎 ❷【俗】铁棍，撬棍 ❸通条，拨火棍

küskün Ⅰ *s.* ❶不快的，生气的，恼火的：Biraz küskün, daima eli şakağında. 他有点儿不高兴，总是一副忧郁的样子。❷【俗】不生长的 Ⅱ *is.* 〈植〉含羞草

küskünlük, -ğü *is.* 不快，不悦，不满，不称心，不乐意

küsküt (法) *is.* 〈植〉菟丝子(*Cuscuta*)

küskütük [kü'skütük] *s.* ❶呆若木鸡的 ❷【转】喝得烂醉的，酩酊大醉的

küslük, -ğü *is.* 生气，发怒

küsmek, -er (*-le*, *-e*) ❶生气，发火，恼火：Ben seninle küstüm, ne atışıyorsun? 我都不理你了，你还纠缠什么？❷停滞：Ağaç yerini sevmedi, küstü. 这种树不适宜这儿的土壤，不长。❸不能正常工作，失去活力，失去生机：Hamur, yolunda yuğrulmazsa, küser. 面和不好，就不能做出可口的面食。Yemek zamanı geçerse, mide küser. 过了吃饭的时间，胃就会不舒服。❹失效

küspe (波) *is.* ❶油渣饼：Küspe, hayvan yemi, yakacak ve gübre olarak kullanılır. 油渣饼可以用作饲料，燃料和肥料。❷水果渣

küstah (波) *s.* ve *is.* 狂妄的，目中无人的，傲慢的，无礼的：Aslan uyanmış, dört yanına dönüp o küstahın kim olduğunu öğrenmek istemiş. 狮子醒了，四处寻找，想知道那个无礼的家伙是谁。◇～ **bir samimîlikle** 厚颜无耻地

küstahça [küsta'hça] *s.* ve *zf.* 目中无人的，狂妄的，傲慢的，无礼的

küstahlaşmak (*nsz*) 变得傲慢，变得目空一切，变得蛮横无礼

küstahlık, -ğı *is.* 傲慢，目空一切，无礼，蛮横，狂妄：Bu ne kadar küstahlık anana karşı? 对你的母亲你怎么能这么无理？◇～ **etmek** 举止狂妄，举动蛮横无礼，表现得目空一切

küstere (希) *is.* ❶大刨 ❷磨盘石 ❸砂轮

küstüm otu *is.* 〈植〉含羞草(*Minosa pudica*)

küstürmek (*-i*) küsmek 的使动态：İsa'yı küstürdü, Muhammed'i memnun edemedi. 【成】费力不讨好。

küsuf [küsu:f] (阿) *is.* 【旧】日食

küsur [küsu:r] (阿) *ç.is.* ❶剩余物，残余部分：Bu paranın küsurundan vazgeçelim. 这笔资金的余额我们就不要了。❷零头，零数：Bu işe on bin küsur lira harcadım. 这事儿我花费了 1 万多里拉。

küsurat [küsu:ra:t] (阿) *ç.is.* 剩余物，残余部分

küsü *is.* 【俗】不快，不悦，不满，不称心，不乐意

küsülü *s.* 【俗】不和睦的，闹翻的，失和的：Bu iki komşu küçülüdüler. 这两家邻居闹翻了。

küsüşmek (*nsz*, *-le*) 彼此不和：Onlar küsüştüler. 他们彼此不和。

küşade [küşa:de] (波) *s.* 【旧】❶开着的，公开的 ❷快活的，高兴的

küşat, -dı [küşa:t] (波) *is.* 【旧】❶开，开启，张开，拉开 ❷开放，开始：fabrikanın ～ merasimi 工厂开工典礼 ❸欢乐，高兴；美好，优美 ❹一种掷色子游戏

küşne *is.* 【俗】〈植〉黑山黧豆(*Lathyrus niger*)

küşüm *is.* 【俗】❶怀疑，疑心，猜疑 ❷忧虑，担心

küşümlenmek (*nsz*) ❶怀疑，猜疑 ❷担心，不放心

küt[1] *s.* ❶短粗的：～ burun 蒜头鼻 ～ parmaklar 短粗的手指 ❷不锋利的，钝的：～ bıçak 钝刀 ◇～ **kafa olmak** 愚笨

küt[2] *ünl.* 嘭，砰：Küt dedi, düştü. 他吧嗒一声掉下来了。◇～ **diye** ①砰地一声：Küt diye vurdu. 他砰地一拍。②一下子：Küt diye boşandık. 我们说离婚就离婚了。～ ～ 嘭嘭地，砰砰地，怦怦地：Biraz içim geçerken küt küt oda kapısı vurulur. 我正在打盹的时候有人砰砰地敲门。Kulağı tetikte, avuçları terlemiş, yüreği küt küt atıyor. 他小心倾听着，手心都出汗了，心怦怦直跳。

Kütahya *öz.is.* 屈塔希亚(土耳其省、市)

kütikül (法) *is.* ❶〈植〉表皮，薄皮，角皮 ❷〈动〉护膜

kütin (法) *is.* 〈植〉角质素

kütinleşme *is.* 角质化

kütle (阿) *is.* ❶团，块，堆，群 ❷人群，一大群人，群众，民众 ❸大部分，主体，众多：seçmen ～si 众多选民 ❹〈物〉质量

kütlemek (*nsz*) 发出重击声，发出砰砰声

kütlesel *s.* ❶大块的，大堆的，大量的，大批的，大规模的 ❷群众的，民众的，群众性的

kütleşmek (*nsz*) 变钝

kütleştirmek (*-i*) kütleşmek 的使动态

kütletmek (*-i*) kütlemek 的使动态

kütlevî *s.* ❶大块的，大堆的，大量的，大批的，大规模的：～ tahrip silâhları 大规模杀伤性武器 ❷群众的，民众的，群众性的

kütlü *s.* ve *is.* 有核的，有籽的；籽棉

kütlük, -ğı *is.* 短粗；钝

küttedek [kü'ttedek] *zf.* 砰地：Bir ara küttedek bir şeye çarptık. 当时我们砰地撞在了一样东西上。

kütük, -ğü *is.* ❶粗树干：ağaç ～ü 木墩，菜墩 ❷圆木，树木：inebolu ～ü (在地中海地区运木料的)小帆船 Kenara iri zeytin kütükleri istif edilmişti. 巨大的橄榄树木被码放在一边。❸树桩 ❹葡萄嫩枝；藤蔓：Kütüklerin üstündeki koruklara otlar tırmanan bahçeyi bir daha geçiyoruz. 我们再次经过杂草丛生的葡萄园。❺帐薄；注册簿 ❻粗人 ◇～ **gibi** ①肥胖的 ②酩酊大醉的 **～e geçirmek** 注册 **～üne balta değmemiş olmak** 为富不仁

kütükleşmek (*nsz*) 【转】变得生冷，变得冷酷无情

kütüklük, -ğü *is.* 〈军〉子弹夹，子弹带，子弹盒

kütüphane [kütüpha:ne] (阿) *is.* ❶图书馆：millî ～ 国家图书馆 ❷【旧】书屋，书店 ◇～ **yutmuş** 饱学之士

kütüphaneci *is.* ❶图书馆工作人员，图书管理员 ❷图书管理学专家 ❸【旧】书店老板，卖书人

kütüphanecilik, -ği *is.* ❶图书馆管理员的职位(或工作) ❷图书馆学

kütürdemek (*nsz*) 发出嘎吱声，发出咯吱声

kütürdetmek (*-i*) kütürdemek 的使动态

kütür kütür Ⅰ *is.* 健美的身材，优美的身材 Ⅱ *zf.* 嘎吱地，咯吱地 Ⅲ *s.* 发嘎吱声的 ◇～ **etmek** 发出嘎吱声：Karpuz kesilirken kütür kütür etti. 切西瓜时，西瓜发出嘎吱一声响。

kütürtü *is.* 嘎吱，咯吱

küvet (法) *is.* ❶脸盆，盥洗池 ❷澡盆

L l

L, l 土耳其语字母表中第 15 个字母，是舌尖齿龈边辅音，有软硬之分。

L ❶L 字形：～ demir 角铁 ❷罗马数字“50”❸升(Litre)

La 〈化〉镧(Lântan)

La (意) *is.* 〈乐〉(音阶的)7 个唱名之一(在固定唱名法中相当于音名 A)，A 音，A 调

labada [la'bada] (希) *is.* 〈植〉圆叶的酸模(叶子可作蔬菜食用)(*Rumex petientia*)

labirent (法) *is.* ❶迷宫：Bu labirentte yolumu kaybedip gitmem işten değildi. 我在这迷宫中失去了方向走不出去。❷(公园等中的)迂回曲折的小径，错综复杂的道路；林荫道，曲径；(公园中的)迷园 ❸【转】错综复杂，纠缠不清；杂乱无章；难以解决的问题 ❹〈解〉(内耳的)迷路

lâborant (德)*is.* (科研单位、大专院校实验室的)实验员，技术员，化验员

laboratuar (法) *is.* 实验室，试验室，化验室(所)：fizik ～ 物理实验室 eczane ～ı 制药室 dil ～ı 语言实验室 ～ deneyleri 实验室的试验 Laboratuvara idrar incenlemesi için gittik. 我去化验了尿。Hastane laboratuarında annemin kan sayımını yaptılar. 在医院化验室里他们给我母亲化验了血。

lâbrador (法) *is.* 〈矿〉拉长石，富拉玄武岩

Labrador yarımadası *öz.is.* 拉布拉多半岛(美洲)

labros [lâ'bros] (法) *is.* 〈动〉隆头鱼

labunya (阿) *is.* ❶(修鞋用的)钉拐子 ❷【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

lâciverdî (波) *s.* 天蓝色的，蔚蓝色的；藏青色的

lâcivert [lâ:civert] (波) Ⅰ *is.* 天蓝色，深蓝色，藏青色：Yaptığım resimde en çok laciverdi kullanırdım. 我作画用得最多的颜色是天蓝色。Ⅱ *s.* 天蓝色的，深蓝色的，藏青色的：～ pardösü 深蓝色春秋外套，藏青色披风(斗篷、风雨衣) Okulumuzun öğrencileri lacivert forma giyiyorlar. 我们学校的学生们穿深蓝色校服。◇～ **taşı** 〈矿〉天青石，青金石

lâcivertleşmek (*nsz*) 变为深蓝色，变成深蓝色

lâcivertlik, -ği *is.* 天蓝色，蔚蓝色，浅蓝色

lâçın Ⅰ *is.* 〈动〉隼，游隼(*Falco peregrinns*) Ⅱ *s.* 坚毅的，刚毅的，坚强的，坚定的，坚决的，果断的，断然的

lâçka [lâ'çka] (意) Ⅰ *is.* ❶〈海〉放长，放松(船的缆绳等)：Lâçka! 快放缆绳！❷〈技〉隙，间隙，游隙，松动 Ⅱ *s.* 【转】不能用的，坏了的；成了不能用的，无用的；坏了的；软弱无力的，筋疲力尽的；贫瘠的，歉收的；不努力的(人)，无动于衷的 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①〈海〉放，放长，放松(缆绳等)：demir ～ etmek 抛锚 ②使软弱无力，使筋疲力尽

lâçkalaşmak (*nsz*) ❶(螺栓、螺帽的螺纹)磨损，滑丝；磨钝；松动 ❷【转】变坏，进行得不顺

La Coruna *öz.is.* 拉科鲁尼亚(西班牙)

lâden [lâ:den] (波) *is.* 〈植〉❶太阳花，岩蔷薇(*Cistus creticus*) ❷乳香脂

lâdergiller *ç.is.* 半月花科

lâdenli *s.* 擦了乳香脂的：yanağı ～ falcı kadın 脸上擦了乳香脂的算命的女人

lâdes (波) *is.* (席间的)打赌：～ kemiği 鸟类的锁骨 ◇(*-le*) ～ **tutuşmak** 打赌

lâdin *is.* 〈植〉意大利五针松，松果松(*Picea*)

ladinga *is.* 【口】子弹袋，子弹盒，子弹夹

lâdinî [lâ:di:ni:] (阿) *s.* 【旧】非宗教的，世俗的：～ takvim 非宗教历法

Ladoga gölü *öz.is.* 拉多加湖(俄罗斯)

lâedri [lâ:edri:] (阿) *is.* ve *s.* 匿名的，佚名的，不署名的；不署名的作者，匿名作者 ❷【旧、哲】不可知论者

lâedriye [la:edriye] (阿) *is.* 【旧】〈哲〉不可知论

lâf (波) *is.* ❶话；说话，谈话：boş ～lar 空谈，瞎聊 büyük ～lar 大话，夸夸其谈，浮夸的话 meşhur bir ～ 名言 uzun ～ın kısası 简而言之，简单地说，长话短说 üstü örtülü bir ～ 含糊不清的话，含糊其词的话 Ben lâfımı bitireyim, sonra sen söyle. 先让我把话说完，而后你再说。Ben lâfımı bitirdim. 我的话说完了。Lâfımı bitirmeden konuşma. 在我没说完之前，你不要说话。❷闲话，闲扯，废话；吹牛，说大话：Lâf zaman bitmiş, iş zamanı gelmiş. 务虚的时候过去了，到务实的时候了。Onun söyledikleri lâftan ibaret. 他所说的一切都是瞎扯。❸话题，题目：Ⅱ *ünl.* 胡扯，瞎扯，扯淡，扯谎：Şunu yapacakmış, bunu yapcakmış, lâf! 他又想做这，又想做那，全都是瞎扯！◇～ **altında kalmamak** (言语上)针锋相对，反唇相讥：Ben onuruma dokunan lâfın altında kalmam, hemen karşılık veririm. 我不会对别人说的伤我自尊心的话忍气吞声，我会马上反击。～ **anlamamak** 不明白，不懂，什么也不懂 ～ **anlamaz** ①愚蠢的；傻里傻气的；糊涂的，糊里糊涂的：～ anlamaz adam 头脑不灵活的人，不伶俐的人 ②固执的，执拗的；习性难改的：Bu lâf anlamaz

ustadan çekeceğin var. 有这么一个固执的师傅，将来可有你受的。(*-e*) ～ **anlatmak** 说明，阐明，解释明白，使明白过来，开导 ～ **aramızda** ①你知我知，天知地知 ②只在我们之间说，不瞒你说 ～ **atmak** ①(*-le*) 闲谈，闲聊：İstersen beni bekle, hastaneden çıkınca lâf atarız. 你要愿意的话，你就等我一会儿，我从医院出来我们再聊。②(*-e*) 用话刺激，用言语刺痛人；惹事，找碴儿；暗讽；暗指 ③(对妇女)用话挑逗，喋喋不休 ～ **çakmak** 说得罪人的话，说令人气脑的话 ～ **çatlatmak** 大喊大叫，大声说话 (*-den*) ～ **çekmek** 追问出话来，逼问出话来，套问出话来，探问出话来，从某人的嘴里掏出话来 ～ **çıkarmak** 胡说八道 ～ **çıkmak** 有传闻，有风声，风传，谣传 ～ **çiğnemek** (说话)兜圈子，不涉及实质 ～ **dinlemek** 听话 ～ **düşmek** 有发言权，被允许发言：Büyükler varken küçüklere lâf düşmez. 大人说话的时候小孩子们插不上嘴。Sizin gibi tecrübeli insanlar varken bu konularda bizlere lâf düşmez. 有你们这样有经验的人在，在这些问题上哪有我们说话的份儿。～ **ebeliği** 废话，闲话，闲扯，唠叨，饶舌 ～ **ebesi** 唠唠叨叨的人，饶舌者 ～ **etmek** ①(*-le*) 说话，谈话；闲谈，饶舌，瞎扯：Bir daha böyle lâf edersen ağzını yırtarım. 你要再说这种话，我就撕烂你的嘴。②(*-i*) 说了很多，讲了很多 ～ **getirip götürmek** 传话 ～ **götürüp getirmek** 传闲话，挑拨离间 ～ **işitmek** 受到申斥：Oynarken giysilerim çamurlandı, evdekilerden lâf işittim. 我玩儿的时候弄脏了衣服，受到家里人的训斥。～ **kaçırmak** 【口】瞎说，(忽然)说走嘴 ～ **kaldırmamak** 眼里揉不下沙子，不容别人冒犯：Ben hiç lâf kaldıramam, hemen darılıveririm. 我容不得别人的冒犯，立刻就会翻脸。～ **karıştırmak** 说题外话，转移话题 ～ **körük** 爱说大话的人，吹牛大王，喋喋不休的人 ～ **kumkuması** 喋喋不休的人 ～ **～ı açtı** (或 **açar**). 一点一点地，一句接着一句地 ～ **ola beri gele** 空话，废话，瞎话 ～ **olmak** 被议论，被说三道四 ～ **olsun diye** 多少说点什么，随意说点什么：O gün lâf olsun diye öyle konuşmuştum ama birçok arkadaşlar sözlerimi ciddîye almışlar. 那天我这么随便说了几句，可是许多朋友都把我的话当了真。～ **salatası** ①颠三倒四的话；废话 ②微不足道的小事，鸡毛蒜皮的小事 ～ **taşımak** ①传话 ②传闲话，搬弄是非，挑拨离间：Lâf taşıyanlar iki dostun arasını açarlar. 传闲话的人会挑拨两个朋友的关系。～ **taşıyıcı** 搬弄是非的，挑拨离间的，多嘴多舌的 ～ **vurmak** 自吹，自夸，夸耀；显一显，摆一摆 ～ **yemek** 忍气吞声，默默地忍受(屈辱等)，让泪水往肚里流，听委屈的话 ～ **yetiştirmek** ①滔滔不绝 ②传话，传闲话 (*-e*) ～ **yok** 好极了！没得挑：Okulda çalışmalarına lâf yok; çok memnunum. 他们在学校刻苦，我非常满意。(*-i*) ～**a boğmak** ①拿话掩盖 ②说一大堆话：Kira borcunu istemeğe gelmişti. Ama kiracı, adamı lâfa boğunca ev sahibi düşüncesini bile açamadan çıkıp gitmek mecburiyetinde kalmıştı. 房东来要欠租，可是房客一大堆话弄得房东晕头转向，什么话也说不出来，只好走了。～**a çanak tutmak** 招惹闲话 ～**a karışmamak** 不干预谈话，不插嘴 (*-i*) ～**a tutmak** 用话引开，用话拖住：Erken dönecektim, Ali lâfa tuttu, geciktim. 我本来可以早点儿回来的，可是被阿里叫住说了几句话，来晚了。～**a yekûn tutmak** 结束谈话：Artık lâfa yekûn tut, işimize bakalım babam. 爸爸，别再说了，干我们的事去吧！～**ı adamın ağzında bırakmak** 堵住嘴，使住口，不让说话 ～**ı ağzına tıkamak** 不让说话，使住口，打断说话：Konuyu açacak oldum, lâfı ağzıma tıkadı, bir şey diyemedim. 我刚要提问题，他打断了我的话，我什么也没说出来。～**ı ağzında gevelemek** 含糊其辞地说，嘟哝，支支吾吾：Lâfı ağzında geveleme de ne diyeceksen de, sabrımı taşırma. 你别支支吾吾的，想说什么你就说，别让我不耐烦！～**ı ağzında kalmak** 话到嘴边没有说出；一言未了；插不上嘴：Kapı çalınınca lâf ağzımda kaldı. 有人敲门，我的话没有说完。～**ı ağzından çıkarmak** 说走嘴 ～**ı ağzından kaçırmak** 说走嘴：Çocuk lâfı ağzından kaçırdı, camı arkadaşının kırdığını söyleyiverdi. 这孩子说做了嘴，说玻璃是他的朋友打碎的。～**ı birine yetiştirmek** 传话，传闲话 ～**ı boğuntuya getirmek** ①改变话题，转换话题 ②否认自己说过的话 ③解释，说明，阐明，诠释 ～**ı çevirmek** 转移话题，换话题 ～**ı değiştirmek** 变换话题，改变话题：Lâfı değiştirdi. 他改变了话题。～**ı güzaf** 空谈，闲扯，扯淡，瞎吹牛 ～**ı uzatmak** 说得多，把话题扯远 ～**ı yabana atmak** 不在乎，不当回事，当耳旁风 ～**ın gümrüğünü vermek** 【俗】继续谈话，接着谈话，说起来没完：İki kadeh daha çekersem dayanamam, lâfın gümrüğünü verir, yine söylerim. 我要是再喝上两杯，就把握不住自己了，会说起来

没完。**～ına kapılmak** ①相信流言蜚语 ②成为流言蜚语的受害者 **～ına metelik vermemek** 不在乎，不当回事，当耳旁风：Hiç kimse ne bana, ne de lâfıma metelik vermez. 没有任何人把我和我的话当回事。**～ına tabanca sıkmak** 打断话题：Lâfıma tabanca sıkmasana. 你别打断我的话好不好！**～ını ağzına koymak** 不让说话：Lâfını ağzına koydu. 他不让她说话。**～ını bal ile kesmek** 有礼貌地插话：Bir dakika, lâfınızı balla kestim, sizin söylediklerinizi hiç de yabana atılacak sözler değil gibime geliyor. 恕我冒昧，我打断一下，依我看，您的话不会被当成耳旁风。**～ını bilmek** ①掂量自己的话，斟酌自己的话 ②知道将讲些什么，知道他用意何在，猜到他用意是什么 **～ını esirgememek** 坦率地说 (*-in*) **～ını etmek** 说，谈论，讨论：Onun lâfını bu akşam etmemeği kararlaştık. 我们决定今天晚上不讨论他的问题。(*-in*) **～ını kesmek** ①停止发言，中断发言：Kes lâfını! 住口！不要说了！②打断发言，使停止发言 **～ını ölçmak** 斟酌所说的话，掂量所说的话 **～ını sakınmamak** 坦率地说 **～ını şaşırmak** 不知说什么好：Heyecandan lâfını şaşırmıştır. 他激动得不知道说什么好。**～la gemi yürütmek** 纸上谈兵，光说不练，耍嘴皮子：Lâfla gemi yürütmeye çalışmayın, dediklerinizi gerçekleştirin. 你们不要光说不练，要说到做到。**～lar etmek** 说，说话；说出自己的意见(观点，感情等) **～ta kalmak** 空谈 **～ta kalmayıp harekete geçmak** 由言论转为行动 ◆**Lâf anlayan biri gelsin.** 似乎谁也不明白故事的实质。**Lâf aramızda kalsın.** 只在我们之间说；这话只有你知我知，不要对别人说。**Lâf değil!** 这不是小事！这不是玩笑！这不是闹着玩的事。**Lâf kıtlığında asmalar budıyayım!** 信口开河！**Lâf mı bu? Bu da lâf mı?** 这还用说吗？这事还值得说吗？毋庸置疑。**Lâf ola.** 胡说八道；你只管说你的，反正没有人信。**Lâf ola beri gele.** 这不算是问题。**Lâf torbaya girmez.** 纸里包不住火，没有不透风的墙。**Lâfı mı olur?** 这值得说吗？这有什么意思？**Lâfla karın doymaz.** 闲聊不能当饭吃。**Lâfla peynir gemisi yürümez.** 没有钱什么事也办不成。**Lâftan gümrük alınmaz.** 吹牛不上税。**Bunun artık lâfı olur mu?** ①这已解决了；这已决定了。②难道这该说吗？

lâfazan (波) *s.* 饶舌的，多嘴的，好闲扯的，好瞎扯的

lâfazanlık, -ğı *is.* 废话；闲话，闲扯，空谈 ◇**～ etmek** 讲空话；饶舌；空谈，闲谈；瞎扯，胡扯，乱说

lâfçı *s.* ❶饶舌的，多嘴的；好闲扯的 ❷很会说的，说话有感召力的 ❸【转】好播弄是非的，好散布流言蜚语的

lafçılık, -ğı *is.* 闲扯，闲聊；空谈

lâf ekesi *s.* ❶爱说话的，能说会道的，饶舌的，好闲扯的 ❷机智的，机灵的；对答如流的，快言快语的

lâfız, -fzı (阿) *is.* ❶单词，单字；语言，话，话语：～ bi ～ 一字不差地(转述) ❷〈法〉法律条文解释 ◇**～ı murat** ①无意说的 ②没有多大意义；无关重要的，无足轻重的：Lâfız ve mana tıpkı eskisi gibi birbirinden ayrı telâkki ediliyor. 词和意义完全同以往一样是分开解释。

lafî (阿) *s.* 逐字的，逐字逐句的，一字不差的

laflama *is.* 【俗】 ❶闲谈，闲聊，扯闲话 ❷闲话，议论，说人是非：Yavaş yavaş laflamalar bitti. 闲话渐渐地少了。

laflamak (*nsz*) 【俗】闲谈，闲聊，聊天，扯闲话，议论是非：Şurada oturup laflarız. 我们可以坐在这儿聊聊天。

lâfzan (阿) *zf.* 口头上，口头；口头上说话而已

lafzayış *is.* 发音

lafzbelafz *zf.* 逐学地，一字不差地；一句接着一句地，一点一点地

lafzî (阿) *s.* ❶口头(上)的，口述的，口传的：～ buyruk 口头命令 ❷逐字逐句的

lâgar [lâ:gar] (波) *s.* ❶瘦弱的，消瘦的，干瘦的：Babam önde bir lağan beygir sırtındadır. 我父亲骑在前面的一匹干瘦的马背上。❷【转】萎靡不振的人，优柔寡断的人

Lagos *öz.is.* 拉各斯(尼日利亚)

lagos (希) *is.* 〈动〉鲈鱼

lâgün (意) *is.* 〈地〉环礁湖，泻湖

lağ *is.* 笑话，趣闻，奇闻

lağap -bı (阿) *is.* 外号，绰号，诨名：Yiğit lağap ile anılır. 骑手的绰号是根据他的骑术给的。◇(*-e*) **～ takmak** 起绰号

lâğım (希) *is.* ❶地下污水管道，地下排水沟，泄水沟；下水道，阴沟：～ çukuru 粪水坑 ～ kuyusu 阴井，排水井；脏水坑，污水池 ～ suları (通过下水道排出的)污水，脏水 ❷〈史〉地道，地下坑道 ❸〈军〉地雷，应用地雷：～ fişeği 爆破弹 ～ manileri 地雷障碍 ～ tarlası 雷场，水雷场 ～ yatağı 地雷药室 püskürme ～ı 应用地雷，应用水雷 ◇**～ açmak** ①挖排水沟 ②挖地道埋炸药 **～ aramak** 扫雷 **～ atmak** 使地雷爆炸 **～ gömmek** 埋地雷 **～ koymak** 埋地雷，布雷，敷雷 **～la atmak** 爆破，炸毁(碉堡)

lâğımcı *is.* ❶下水道清理工 ❷〈史〉坑道手 ❸〈军〉工兵，地雷工兵 ❹【俚】兽奸者，鸡奸者；男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

lağımcılık, -ğı *is.* ❶下水道清理工作(职业) ❷工兵

lağımlamak (*-i*) 布雷，敷雷

lâğıv, -ğvı (阿) *is.* ❶取消，撤消；废除，废止；解除，取缔：Rejimin lağvı üzerinden yıllar geçti. 这种制度已取消了好多年。❷消灭，消除

lağma *is.* 灌肠

lağvedilmek (*nsz*) lağvetmek 的被动态：Dernek lâğvedildi. 协会被撤消了。

lağvetmek (*-i*) ❶取消，撤消；取缔；解散，解除 ❷废除，废止

lâğvolmak (*nsz*) ❶(机构)被撤消，被解散；被取缔 ❷被废除，被废止

lâğvolunmak (*nsz*) ❶(机构)被撤消，被取缔 ❷被废除，被废止

lâhana [lâha'na] (希) *is.* 〈植〉洋白菜，圆白菜，卷心菜，结球甘蓝(*Brassica oleracea*)：～ dolması 菜卷(用圆白菜叶包肉馅卷成卷，用小火焖熟) ～ turşusu 酸白菜 Lâhana yaprağına iç sarılarak lâhana dolması yapılır. 用洋白菜叶子包上馅儿做菜卷。◇**～ küfesi** 大胖子 **～ yaprağı** 【俚】报纸：Ne yazıyor bakalım senin lâhana yaprağı. 喂！你的报纸上都写了些什么呀！

lâhana biti *is.* 〈动〉菜蚜，甘蓝蚜(*Breviciryne brassicae*)

lâhana kelebeği *is.* 〈动〉菜粉蝶(*Pieris brassicae*)

lâhavle [lâ:havle] (阿) *ünl.* 天哪！我的天哪！(表示懊恼、懊丧)伟大的主啊！安拉至大！◇**～ çekmek** (或 **okumak**) (当忍无可忍时)诵古兰经中祈祷文：Kahveci lâhavle çekip başını iki yana salladı. 卖咖啡的人一边祈祷，一边晃动脑袋。◆**Lâhavle ve lâkuvvete illâ billâhi.** (祈求真主赐给力量)除安拉外，别无他神能为。

La Haye, Lahey, Lâhey *öz.is.* 海牙(荷兰)

lahik, -hki *is.* 冲积土壤

lâhik *is.* ❶重新任命的，重新委任的；新的：～ hariciye nazırı 现任外交部长，新任命的外交部长 ❷加到…上去的，附加到…上去的；加入到…里去的 ◇**～ olmak** 加上，附加上；附和：razısı ～ olursa 如果他表示同意，如果我们事先获得他的同意 sıfata ～ olan ek 加到形容词上的词缀

lâhika [lâ:hika] (阿)*is.* ❶附录，附件；附页，附刊 ❷〈语〉词缀，前、后缀

lahim[1], -hmi (阿) Ⅰ *is.* ❶肉 ❷果肉，果瓤 ❸〈医〉肉瘤 Ⅱ *s.* 肥的，胖的，有膘的

lahim[2] (阿) *s.* 〈动〉食肉的；〈植〉食昆虫的

lahin, -hni (阿) *is.* ❶曲调，旋律 ❷〈乐〉音；音符 ❸方言，土话 ❹发音错误

lahit, -hdi (阿) *is.* 〈建〉陵墓；石棺，石椁：İskender ～i 亚力山大(马其顿国王)陵墓

lâhmacun (阿) *is.* 肉馅烤饼：Gaziantep yöresinin lâhmacunu çok ünlüdür. 加济安泰普地区的肉馅烤饼十分有名。Lâhmacun Güneydoğu Anadolu'da çok yenir. 在阿纳多卢东南部肉馅烤饼是很受欢迎的食品。◇**～ pidesi** 【俚】有点傻头傻脑的人，头脑迟钝的人：Ahmet

mi? Herif bal gibi lâhmacun pidesi, hiç güvenmeye gelmez! 你说艾哈迈德吗？这家伙完全是个笨蛋，一点儿也靠不住！

lahkî (阿) *s.* 冲积的，水冲来的

lâhmî (阿) *s.* 肉多的，肉厚的；果肉肥厚的

Lahor *öz.is.* 拉合尔(巴基斯坦)

lâhos (希) *is.* 〈动〉鲈鱼

lahuri [lâ:hu:ri:] (阿) *is.* ❶拉合尔披肩(披巾，肩巾) ❷做拉合尔披肩用的布

lâhut (阿) *is.* 神，神性，神威：alemi ～ 仙境，神仙世界；天堂，天国

lâhuti [lâ:hu:ti] (阿) *s.* 【旧】神的，神祇的，真主的

lâhza (阿) *is.* 瞬间，刹时：bir ～da 一瞬间，转眼间，立刻，立即

lâhzada [lâ'hzada] *zf.* 立即，立刻，马上；瞬间，一刹那，刹那间：Ali gözleriyle içeriyi lâhzada kolaçan edip tanış birini aradı. 阿里向里边瞥了一眼，发现了一个熟人。

lâhze (阿) *is.* 瞬间，刹时：bir ～da 一瞬间，转眼间，立刻，立即

lâik (法) *s.* 世俗的，在俗的，俗家的；非宗教的：Türkiye Cumhuriyet lâik bir devlettir. 土耳其共和国是一个世俗的国家。

lâikleştirmek (*-i*) ❶使不受教会控制，使世俗化 ❷(把教会财产)收归国有

lâiklik, -ği *is.* 世俗主义；政教分离论

lâin [lâi:n] (阿) *s.* 极可恶的，万恶的，该死的

lâilâç *s.* ❶治疗不好的，无法治疗的 ❷难以摆脱的

lâisizm (法) *is.* 世俗主义；政教分离论

lak[1] *is.* 湖，湖泊；贮水池，蓄水池；游泳池

lak[2]**, -ki** 见 lâka

lâka [lâ'ka] (意) *is.* ❶漆，清漆 ❷浮雕像(画) ◇～ **sürmek** 上漆，刷漆，涂上漆

lâkacı *is.* 油漆工，油漆匠

lakap, -bı (阿) *is.* 外号，绰号，诨名：Ona takılan bu lakap kendisini ihmal etmek için bir sebep sayılmaz. 不能认为给他起这个绰号就是瞧不起他。

lâkaplı *s.* 有外号的，有诨名的，有绰号的

lâkaydane (阿) *zf.* 冷淡地，怠慢地；漫不经心地，不认真地

lâkaydî [lâ:kaydi:] (阿) *s.* 冷淡，冷漠；漠不关心：Dostların lâkaydisi düşmanların hıyanetinden daha ziyade ıstırap verir. 朋友的冷漠比敌人的阴险狡诈更加使人难受。

lâkayt [lâ:kayt] (阿) *s.* ve *zf.* 漠不关心的，无动于衷的；冷淡的，无所谓的；不感兴趣的，漫不经心的：Bu meseleye lâkayttır. 他对这个问题不感兴趣。Ben, ayakta sırtımı duvara dayayarak, lâkayt seyrediyordum. 我贴墙站着，漫不经心地看了看。◇～ **kalmak** 不感兴趣，不当一回事，不注意，不重视

lâkaytlık, -ğı *is.* 冷淡，冷漠；不感兴趣，无所谓；漠不关心，无动于误衷的态度

lâke (法) *is.* 上了漆的：～ dolap 上了漆的橱子

lâkerda [lâke'rda] (希) *is.* 咸金枪鱼片：～ kurutmak 把金枪鱼片(晒)干 Aşçı kadın ömründe lâkerda görmemiş. 厨娘好象一辈子都没见过金枪鱼片。

lâkırdı *is.* ❶话，谈话，说话，言语：iri ～lar etmek 说大话，夸夸其谈 saçma ～ 胡说，胡诌，瞎扯，瞎，无稽之谈 zavallı ～lar 抱怨的话，诉苦的话 Biz burada lâkırdıya başlayalı iki dakika ya oldu, ya olmadı. 从我们在此开始谈话算起，或许已有两分钟。Lâkırdıma kulak versin de anlatayım. 他要是听我说，我就讲。Lâkırdımızı bitirelim. 我们就先谈到这里吧。❷空谈，闲谈；闲聊，废话：Bu nasıl lâkırdı böyle?! 你在胡扯些什么？！Lâkırdıdır o, aldırma. 这是胡说八道，不要理睬。◇～ **ağzından dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话 ～ **ağzından dökülmek** 不得不说，迫不得已地说，言不由衷地说：Lâkırdının ağzından döküldüğüne bakılırsa, mutlaka canı birşeye sıkılmıştı. 看他言不由衷的样子，肯

定是受到了什么委屈。～ **altında kalmamak** (言语上)针锋相对，反唇相讥：Edepsiz ve şirretti, hiç bir lâkırdının altında kalmaz. 他性情乖僻，又没礼貌，容不得别人对他的任何冒犯。～ **anlamamak** 听不进话，不明事理：～ anlamaz 听不进话的，不明事理的 Bu çocuk lâkırdı anlamıyor. 这孩子什么都不懂。～ **atmak** 说话 ～ **çıkarmak** 散布谣言 ～ **çevirmek** 散布流言蜚语 ～ **dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话 ～ **etmek** ①谈话，说话 ②闲谈，闲聊；饶舌，说空话；乱说，播弄事非 ～ **karıştırmak** 改变话题，岔开话题，避开话题 ～ **kavafı** 饶舌的人，多嘴的人；好播弄是非的人，好散布流言蜚语的人 ～ **paralamak** 呀呀学语 ～ **salatası** ①颠三倒四的话；废话 ②微不足道的小事，鸡毛蒜皮的小事 ～ **taşımak** ①传话 ②传闲话，搬弄是非，挑拨离间 ～ **yakası açmak** 重复所说过的话 ～ **yetiştirmek** ①滔滔不绝 ②传话，传闲话：Esen Hanım sağa sola kulak veriyor ve şuraya buraya lâkırdı yetiştiriyor. 艾森太太四处包打听，到处传闲话。～**sı altında kalmak** 成为话题 ～**sından insanı tüyleri üpürmek** 说粗话，言语粗俗 (*-in*) ～**sını etmek** ①议论，谈论；讨论 ②播弄是非，造谣(中伤) (*-i*) ～**ya boğmak** 说题外的话，转移注意力；滔滔不绝地说 ～**ya çanak açmak** 招惹闲话：Öyle olur olmaz söz söyleyip lâkırdıya çanak açma. 你可别胡说八道，自讨没趣！(*-i*) ～**ya tutmak** 用话引开，用话拖住 ～**ya yekûn tutmak** 结束谈话 ～**yı ağzına tıkamak** 使住口，不让说话 ～**yı ağzında gevelemek** 含糊其辞地说，嘟哝，支支吾吾 ～**yı ağzından çıkarmak** 说走嘴 ～**yı çevirmek** ①转换话题，变换话题 ②违背诺言 ～**yı çiğnemek** 含糊地说话，嘟哝，拐弯抹角地说：Lâkırdıyı çiğneyip durma, ne söyleyeceksen söyle de maksadını anlayalım. 你就别吞吞吐吐了，要说什么就说，我们要知道你的目的是什么。Sabahtan beri doğru dürüst iki çift söz söylemedin, lâkırdıyı çiğnemekle vakit geçirdin. 你一上午也没明确地说几句话，支支吾吾把时间都浪费了。～**yı değiştirmek** 改变话题 ～**yı ezip büzmek** ①含糊其词地语，支吾搪塞地说，闪烁其词地说 ②懒洋洋地说，嘟囔，慢慢腾腾地说 ～**yı kapatmak** 停止谈话 ◆**Lâkırdı bilmiyen meclisten kaçar.** 不善言辞的人怕社交场合。**Lâkırdı ile ağız aşınmaz.** 胡言乱语，废话连篇。**Lâkırdı ile borç ödemez.** 空谈还不了债。**Lâkırdı ile iş bitmez.** 空谈无济于事。**Lâkırdı ile peynir gemisi yürümez.** 光说办不成事。**Lâkırdısı mı olur?** 这事值得说吗？

lâkırdıcı Ⅰ *s.* 爱说话的，健谈的，好同人说话的 Ⅱ *is.* ❶能说会道的人，好说话的人，多嘴的人 ❷【转】好播弄事非的人，好散布流言蜚语的人，好瞎扯的人

lâkin [lâ:kin] *bağ.* 但，但是，不过，可是，然而：Bu sefer de pek az zararla kurtuldun, lâkin kulağına küpe olsun da bir daha ihtiyatsız davranma. 这次你又逃过去了，没吃多大的亏，可是你要以此为鉴，不要再卤莽行事。

lâklak, -ğı (阿) *is.* ❶鹳用喙发出的喀嚓喀嚓声 ❷【转】信口开河，乱说一通 ◇～ **etmek** 谈天说地，摆龙门阵

lâklaka (阿) *is.* 闲话，闲扯，废话

lâklakıyat [lâklakıya:t] (阿) *ç.is.* 废话，无聊的话，闲扯，闲话

lâkonik (法) *s.* 简洁的，简练的，言简意赅的 son derece ～ olan bu tebliği 这份最简练的公报

lakoniklik, -ğı *is.* 简洁性，言简意赅

lakoz *is.* 〈动〉一种大的鳐

lâkrimal (法) *s.* 〈解〉泪的：～ bezesi 泪腺

laktaz (法) *is.* 〈生化〉乳糖酶

lâktik asit (法) *is.* 〈化〉乳酸

laktoz (法) *is.* 〈化〉乳糖($C_{12}H_{22}O_{11}$)

lâl[1], -li [lâ:l] (阿) Ⅰ *is.* ❶〈矿〉红宝石，光晶石 ❷【旧】红墨水 Ⅱ *s.* 红色的，红宝石色的，深红色的 ◇～**i felek** 〈诗〉太阳 ～**i kehruba** (或 **sekerbar**) 〈诗〉情人的双唇 ～**i muzab** (或 **revan**) 〈诗〉红葡萄酒

lâl[2] [lâ:l] (波) *s.* ❶哑的，不会说话的 ❷不爱说话的，沉默寡言的，好静的 ◇～ **etmek** 不让讲话，不让说话 ～**ü ekbem** 不爱说话的，寡言少语的

lala [la'la] (波) *is.* ❶【旧】家庭教师，(贵族家庭中照管小孩的)男仆人 ❷奴仆，仆人；奴隶 ❸〈史〉太监 ❹〈史〉国王对大维齐的(苏丹的宰相)称呼 ❺王子(太子)的太师

lalalık, -ğı *is.* 家庭教师的职业(职务)；男仆的职责

lâlanga (希) *is.* 油炸烙饼，油炸长甜包子

lâle[1] [lâ:le] (法) *is.* 〈植〉郁金香花(*Tuliga Gesneriana*)：～ saoğanı 郁金香花鳞茎 ◇～ **devri** 〈史〉郁金香时代(18 世纪初，郁金香盛行一时，也是奥斯曼帝国向西方学习的革新时代)

lâle[2] *is.* ❶(用于采摘树上果子的)木杆叉 ❷〈史〉(戴在重囚或疯子脖子上的)铁颈圈 ❸【诗】鲜红的嘴唇

lâle ağacı *is.* 〈植〉郁金香树

lâlegûn *s.* 红色的，郁金香色的；玫瑰色的

lâlettayin [lâ:letta:yi:n] (阿) *s. ve zf.* 随便的，任何的，不论什么样的：～ bir mart günü 三月的某一天

lâlezar [lâ:leza:r] (法) *is.* 种植郁金香的地方，郁金香花坛，郁金香花圃

lâle zinciri *is.* 〈海〉舵链

lam[1] (阿) *is.* ❶阿拉伯字母 (l) 的名称。❷【旧】(阿拉伯计算数字)30 的名称 ◇～ **cim** 反对，反驳，表示异议；托词，借口，遁词；推托：Lam cim yok, bu iş yapılmalı. 不得推托，这事一定要做。Ne lam dedim, ne de cim. 我没有任何异议。Lütfü'ye akordeon çaldırıyorlar, lâmı cimi yok çalacak. 大家让吕特菲演奏手风琴，他不得推辞，一定要演奏。～ **cim istemez**. 不许有任何异议，不得推托，不得找借口 ～ **elif çevirmek** (或 **çizmek**) ①溜达，闲逛，散步 ②走弯路，走冤枉路

lam[2] (法) *is.* (显微镜的)载(物)玻片

lâma (法) *is.* 〈动〉美洲驼，羊驼(*Lama gama*)

lama[1] *is.* 喇嘛：Dalay ～ 达赖喇嘛

lama[2] *is.* 金属板，金属薄板：～ demir(i) 铁皮，铁板 elektrik bakır ～lar 电解铜板

lamaist *is.* 喇嘛教僧人，喇嘛教徒

lamaizm *is.* 喇嘛教，藏传佛教

lâmba [la:'mba] (希) *is.* ❶灯，灯具，发光体：～ karpuzu 玻璃灯罩，(顶棚灯的)半圆形灯罩 ～ şişesi 煤油灯罩 alkol ～sı 酒精灯 asetilen ～sı 乙炔灯 cep ～sı 手电筒 el ～sı 手提灯，马灯 gün ışığı ～sı 日光灯 hava gazı ～sı 瓦斯灯，煤气灯 idare ～sı 小煤油灯 gaz ～sı 煤油灯 kurşuncu (或 primus) ～sı 〈技〉喷灯 madenci ～sı 矿灯 Elektrik lâmbası sönünce evde mum yaktık. 屋里灯一灭，我们就点起了蜡烛。Köylü hava kararmadan önce lâmbayı gazla doldurdu. 农民在天黑之前把灯里煤油加满了。Bir gaz lâmbasının ışığında önüme serdiğim haritayı tetkik ediyordum. 我在煤油灯光下研究了摊开在面前的地图。❷〈无〉(电子)管，真空管：detektor ～sı 电子管检测波器 diode ～sı 二极管 ekranlı ～ 屏栅电子管，帘栅电子管 elektron ～sı 电子管，阴极射线管 göz ～sı 指示灯 üç kutuplu ～ 三极管 ◇～**yı açmak** 把灯捻捻大；点灯；开灯

lâmbalamak, -ğı (*-i*) 照，照透，用透光方法检查：Yumurtaları lâmbalamışlar. 他们把鸡蛋都照透过了。

lâmbalı[1] *s.* ❶有灯的，带有…灯的：～ oda 有灯的房间 üç ～ avize 三灯头吊灯 ❷有…(电子)管的：beş ～ radyo 五管收音机

lâmbalı[2] *s.* 有槽(沟，凹口)的，用榫槽结合的，用舌槽结合起来的：～ döşeme tahtası 企口(结合)地板 ～ çerçeveler 企口镜框

lâmbalık, -ğı Ⅰ *is.* 老式房屋里放(挂)灯的地方 Ⅱ *s.* 一盏灯能装下的，能装满一盏灯的：bir ～ gaz yağı 一盏灯油 İki lâmbalık gaz kaldı. 剩下两盏灯油

lâmbasız *s.* 没有灯的，无灯的

lambri (法) *is.* ❶〈建〉护壁(镶)板，台度，墙裙：mermer ～ 大理石护壁板 ❷〈建〉天花

板粉面；气楼顶和墙的粉面

lâme[1] (法) *s.* ❶交织有金属丝的(织物)，饰有金银泊片的(织物) ❷用带有金银丝织物制做的，用带有金银泊片织物制做的：～ ayakkabı 绣有金银丝的鞋子 ～ giysi 镶有金银丝的衣服 ～ iskarpin 镶有银丝的拖鞋 ～ kumaş 织有金银丝的布

lâme[2] *is.* ❶系在缠头上的一块布 ❷大披肩，大披巾

lâmekân [lâ:mekâ:n] (阿) *s.* ❶无住处的，无家可归的，流浪的：～ takımı 流浪的群体 ❷〈宗〉无所不在的(真主的别称)

lâmel (法) *is.* (用显微镜检查的)载玻片，小薄片，小薄玻璃片

lami, (*-i*)**i** (阿) *s.* 发光的，闪光的，闪烁的，闪闪发光的，亮晶晶的

lâminarya (拉) *is.* 〈植〉海带，昆布(*Laminaria*)

laminer *s.* 〈植〉爬墙虎，常春藤

lâmis (阿) *s.* 能觉到的，摸到的

lâmise [lâ:mise] (阿) *is.* 【旧】❶触觉 ❷〈生〉触角，触须，触手

lâmpasa Ⅰ *s.* 肥大的，宽松的；无定形的，形状不规则的(指衣服) Ⅱ *is.* (在两侧或前面)并岔的长裙

lan *ünl.* (ulan 的缩写形式)【粗】(招呼人的声音)喂，唉，嗨：Yürü lan yürü! 喂，走呀，走呀！

lanarkit (法) *is.* 〈化〉黄铅矿

lândo, lândon [lâ'ndo, lâ'ndon] (法) *is.* (旧时的)双篷四轮马车

lânet [lâ:net] (阿) Ⅰ *is.* ❶诅咒，咒骂，咒骂 ❷〈宗〉革出教门 Ⅱ *s.* 极可恶的，万恶的，该死的；令人极端厌恶的，极坏的：～ bir herif 很坏的家伙 ～ bir yer 令人极端讨厌的地方 Lanet olsun! 他该死！他真可恶！◇～ **altına kalmak** 被咒骂；被责骂 ～ **etmek** 咒骂，很厉害地责骂 (*-e*) ～ **okumak** 诅咒，咒骂，责骂 (*-e*) ～**ler yağdırmak** 劈头盖脑地骂

lânetleme *is.* 被诅咒的，遭责骂的

lânetlemek (*-i*) 诅咒，咒骂；责骂，痛斥

lânetlenmek (*nsz*) lânetlemek 的被动态

lânetli *s.* 可恶的，极可恶的，令人憎恶的；天地不容的；罪大恶极的；该死的

lângır *is.* 桌式足球

lângır *yans.* (金属物相击或与石头撞碰的)铿锵声，丁当声，辘辘声，辚辚声，咯咯声

langırdamak (*nsz*) 发出咯吱咯吱的响声，轰隆(辘辘，辚辚)作响

langır lungur *zf.* ❶(金属物碰撞时)铿锵作响地，丁当响地，哗啦响地；咯吱咯吱响地，咯咯响地：Araba langır lungur bozuk kaldırımdan geçti. 马车在坑坑洼洼的条石马路上辘辘而过。❷【转】冒冒失失地，不加思索地，不加考虑地：～ konuşmak 不加思索地说 Onun lângır lungur söylemesine bakmayın. 不要理他信口开河，胡说八道。

lângırt *is.* 桌式足球

langırtı *is.* 咯吱响声，辘辘响声

lângur (英) *is.* 〈动〉癞猴(产于印度)

lângust (法) *is.* 〈动〉海龙虾(*Palinurus vulgaris*)

lanolin (法) *is.* 〈化〉羊毛脂

lânse (法) *s.* 有名的，有名望的；推举的，推选出来的；挑选出的 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①掷，投，抛，扔 ②使成名，使有名；提拔，提升；推荐

lântan (法) *is.* 〈化〉镧(La)

lântanit (法) *is.* 〈化〉镧系元素，稀土元素

Laos *öz.is.* 老挝(亚洲)：Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti 老挝人民民主共和国

lâp *is.* (拍打声)啪嗒，扑通，啪：Hamur lâp diye yere düştü. 面团啪托一声掉到了地上。Köpek

sütü lâp lâp içiverdi. 狗吧唧吧唧几口就把牛奶喝光了。◇～ ～ 吧嗒嘴声；吧唧吧唧声(犬、猫喝水声) ～ ～ **yemek** 吧嗒吧嗒地吃饭

lâpa *is.* ❶稀饭，稀粥；面糊糊：bulgur ～sı 麦米粥 pirinç ～sı 米面糊糊 Annem midesinden hasta olan ağabeyime pirinç lâpası pişirdi. 我母亲给生胃病的哥哥做了米面糊糊。❷〈医〉罨剂，泥罨剂，泥敷剂；膏药：～ koymak 贴膏药，热敷 hardal ～sı 芥末膏，芥子泥 ◇～ **gibi** 萎靡的，无意志力的，优柔寡断的；浮肿的；耷拉下来的 ～ ～ (雪)纷纷的，稠密的 ～ ～ **kar yağmak** 下鹅毛大雪：Dışarda lâpa lâpa kar yağıyor. 外面大雪纷飞。

lapacı Ⅰ *is.* 爱喝粥的人，爱吃稀饭的人；爱喝面糊的人 Ⅱ *s.* 【转】体弱的，体力不强的；力气小的；外强中干的：Gösterişine bakmayın, lapacının biridir. 您不要看他装腔作势的样子，他是一个不堪一击的人。

lapacılık, -ğı *is.* 萎靡不振，无精打采，疲疲塌塌

La Paz *öz.is.* 拉巴斯(玻利维亚)

lâpçın *is.* 软底便鞋 ◇～ **ağızlı** 饶舌的人，多嘴的人，好闲扯的人，好说空话的人

lâpilli (意) *is.* 〈地〉火山灰粒

lâpina *is.* 〈动〉隆头鱼(*Crenilabrus pavo*)

lâpinagiller *ç.is.* 〈动〉隆头鱼科

Lâpon(yalı) [lâpo'nyalı] Ⅰ *öz.is.* 拉普人，拉普兰人(居住在挪威、瑞典、芬兰等国的民族) Ⅱ *s.* 拉普人的，拉普兰人的

Lâponca [lâpo'nca] Ⅰ *öz.is.* 拉普语 Ⅱ *zf.* 讲拉普语，用拉普语

lâppadak [lâ'ppadak] *zf.* 突然，冷不防

Laptev denizi *öz.is.* 拉普捷夫海(俄罗斯)

laptop (英) *is.* 膝上型电脑

lârenjit (法) *is.* 〈医〉喉炎

larghetto (意) 〈乐〉 Ⅰ *zf.* 小广板 Ⅱ *is.* 小广板曲

largo (意) *is.* 〈乐〉❶广板 ❷广板曲

lârp diye *zf.* ❶忽然，突然，骤然：Larp diye önümüze çıkıverdi. 他突然跳到了我的面前。❷使劲地，用力地；猛烈地，急剧地：Lârp diye kapıyı vurdu. 他砰地一声关上了门。

larpadak [lâ'rpadak] *zf.* ❶突然地，骤然地；出乎意外地，意外地 ❷用力地，使劲地；急剧地

lârva (拉) *is.* 〈动〉幼虫，蛹

laser (英) *is.* 〈理〉莱塞，激光，受激光发射光；激光器，光激射器

lâskine (法) *is.* 一种纸牌游戏(由法雇佣的德国步兵传入法国)

lasa (西) *is.* (美洲猎人和牧人捕捉野马等用的)套索

lâsta (法) *is.* 拉斯特(北欧船载重量单位，约 2 吨)

lastfarya *is.* 苏格兰大洋白菜

lâstekes (英) *is.* ❶橡皮线，松紧线，弹力布 ❷用弹力布制成的衣服：～ mayo 弹力泳衣

lâstik, -ği (法) Ⅰ *s.* 橡皮的，橡胶的：～ ayakkabı 橡胶鞋 ～ boru (或 hortum) 橡皮管 ～ çizme 橡胶靴，雨鞋(靴) ～ kılıf 橡皮套管(套筒) Lâstik bir çizmem var. 我有一双雨靴。Ⅱ *is.* ❶橡皮，橡胶：～ sanayii 橡胶工业 ❷擦铅笔字的橡皮，橡皮擦：～ silgi 擦铅笔字的橡皮，橡皮擦 ❸松紧带，橡皮筋，橡皮带：çamaşır ～i 松紧带 Annem çamaşırlar için iki metre lâstik aldı. 我母亲买了两米内衣用的松紧带。❹雨鞋，胶皮套鞋：Dedem kışın ayakkabısının üzerine lâstik giyiyor. 冬天我爷爷在鞋上加上靴套。❺轮胎：～ pompası 气筒，打气筒 dış ～ (车轮的)外胎，外带，(球的)外囊 iç ～ 内胎，球胎 otomobil ～i 汽车轮胎 ◇～ **değiştirmek** 换轮胎 ～ **gibi** ①灵活的，敏捷的，动作迅速的，灵巧的：Neme lâzım lâstik gibi kaleci. 奈姆需要一个敏捷的守门员。②没变烂的，半生不熟的，橡皮筋似的(指肉) ～ **sönmek** 轮胎漏气：Lâstik söndü. 轮胎漏气了。～ **tutkalı** 黏橡皮的胶(水) ～**i şişirmek** 给轮胎打气 ～**ini pompalamak** 给轮胎打气：Şöförle bahçıvan

arabanın ön sol lâstiğini pompalıyorlar. 园丁和司机给车子左前轮打气。

lâstik ağacı *is.* 〈植〉橡胶树(*Ficus elestica*)

lâstikli *s.* ❶橡皮的，橡胶的：～ şerit 胶皮带，橡皮带 ～ tekerlek 胶皮轮 ❷有弹性的，有弹力的；有伸缩性的：～ örgü 有弹性的针织品 ❸含糊其辞的，模棱两可的：～ söz (或 konuşma) 含糊的话，模棱两可的话 ◇～ **konuşmak** 含混地说，模棱两可地说

lâstikçi is. ❶卖橡胶鞋的人，卖胶皮套鞋的人 ❷卖轮胎的人 ❸修轮胎的人

lâstikotin (英) Ⅰ *is.* 精纺毛料 Ⅱ *s.* 用精纺毛料制做的：～ pantolon 精纺毛料裤

lâse *is.* ❶(动物的)尸体；腐臭食品 ❷瘦弱的动物 ◆**Lasenin bulunduğu yerde kargalar da bulunur.** (或 **Lâse nerede ise karga da oradadır.**) 哪里有尸体，哪里就有乌鸦。

laşek (阿) *zf.* 毫无疑问，毋庸置疑，毫无疑义；肯定，一定

lâşey (阿) *is.* 微不足道，什么也不值，什么也不是(指无价值，没有用处的人或物)

lâşka 见 laçka

laşuur *s.* ❶无意识的，不知不觉的；不由的 ❷不自觉的，没有觉悟的

lâta[1] (德) *is.* (或 ～ tahtası) 木条，木板条，狭长板条，狭长的厚板条

lâta[2] (意) *is.*【旧】法衣(奥斯曼帝国时代穆斯林称神职，法官等人员穿的一种上衣)：Lâtasının kollarını geçirerek kapıya doğru yürüdü. 他穿上法衣就向门走去。

Latakya *öz.is.* 拉塔基亚(叙)

latanya (法) *is.* 〈植〉蓝天棕(棕榈科(*Latania*)植物，产于印度洋西部马斯克林群岛)

latarna (意) *is.* ❶〈乐〉(一种)管风琴 ❷【俚】破车，老爷车：Babalık, artık bu latarnayı mektebe başlatma zamanı gelmiş. 老爷子，这台老爷车该卖掉了！Bu latarna ile dolmuş yapılmaz. 这辆破车不能当小公共拉客。

lateks (法) *is.* ❶〈化〉橡(胶)浆，胶乳，(橡胶)乳液 ❷〈植〉乳汁，乳液

lâterit (法) *is.* 〈地〉红土，砖红壤

lâterna [lâte'rna] (意) *is.* ❶〈乐〉(一种)管风琴 ❷【俚】破车，老爷车

lâternacı Ⅰ *is.* 制作(销售、演奏)管风琴的人 Ⅱ *s.* 制作(销售、演奏)管风琴的

lâtif (阿) *s.* ❶柔和的，温和的；令人愉快的，令人高兴的，令人惬意的：～ bir bahar mevsimi 温暖的春季，令人惬意的春季 ❷优美的，优雅的，雅致的；精美的，精致的，精巧的；轻盈的，苗条的：Bu lâtif yere rüzgâr nüfuz edemez, güneyin kızgın ateşi orayı yakamazdı. 这块美丽的地方四季如春。❸俏皮的，机智、敏锐的，灵敏的

lâtife [lâti:fe] (阿) *is.* ❶玩笑，俏皮话；笑话；诙谐；戏谑，戏言 ❷趣闻，奇谈，笑话 ◇～ **bertaraf** 说正经的，别开玩笑了 ～ **etmek** 说俏皮话，开玩笑，说着玩，闹着玩 ～ **latif gerek** 开玩笑也不能过火 ～ **olarak** (或 **yollu, yoluyla**) 开玩笑地，不严肃地，闹着玩地 ～ **yapmak** 说俏皮话，开玩笑，说着玩，闹着玩 ～**den anlamak** 当戏言，当玩笑 (*-i*) ～**ye çevirmek** (或 **vurmak**) 把…变成笑谈，当作玩笑

lâtifeci *is. ve s.* 爱开玩笑的(人)，爱说笑话的(人)；戏谑的，滑稽可笑的；诙谐的人，爱说俏皮话的人：～ bir adam 爱戏谑者

latilokum *is.* 方块软糖

Latin *öz.* Ⅰ *is.* ❶〈史〉拉丁人：eski ～ler (古)拉丁人 ❷讲罗曼语的人 ❸土耳其的希腊天主教徒的自称 Ⅱ *s.* 拉丁人的；拉丁语的

Latin *is.* 〈海〉三角帆：～ yelken(i) 三角帆

Latin Amerika *öz.is.* 拉丁美洲

lâtince [lâti'nce] *öz.is.* ❶拉丁语 ❷讲拉丁语，用拉丁语

latincei *is.* ❶拉丁语专家 ❷【口】拉丁语教师

latin çiçeği *is.* 〈植〉金莲花，旱金莲

lâtin çişeğigiler *ç.is.* 旱金莲属

latinfundia *is.* 〈史〉大地产，大领地，大庄园

latinfundist *is.* 〈史〉大地产主；在庄园主

latinleştirmek (*-i*) ❶使拉丁化，使接受拉丁文化 ❷使(某种文字)拉丁化

lâubalî [lâ:uba:li:] (阿) *s.* ve *zf.* 毫不拘束的，很随便的；不拘礼节的；毫不客气的；厚颜无耻的；放肆无礼的：Gelenlerden biri gülerek lâubalî bir tavırla ona yaklaştı. 有一个来人很随便地笑着走到了他身旁。◇～ **olmak** 放肆，不拘礼节

lâubalîleşmek (*nsz*) 变得放肆，变得不拘礼节；变得厚颜无耻

lâubalilik, -ği [lâ:uba:li:lik] *is.* 无拘束的行为(态度)；无赖行为，无耻行径；放肆无礼行为：～ göstermek 兴止放肆，举动无礼，举止过于随便

lâubaliyane *zf.* 不拘礼节地，不讲客套地，随随便便地；放肆地，毫无顾忌地；毫不客气地

Lausanne *öz.is.* 洛桑(瑞士)

lâv (意) *is.* 〈地〉(火山)熔岩：～ akıntısı (或 taşması) 岩浆流 Filmde yanardağdan püsküren lavlar büyük bir hızla kente doğru geliyordu. 在影片里看到从火山喷发出来的熔岩直向城市奔泻而来。

lâva (意) *is.* ❶〈海〉(口令)拖！拉！拽！❷闲话，流言蜚语 ❸一口(吞下) ◇～ **etmek** ①拖，拉(小船) ②【转】说人坏话，诽谤，中伤

lâvabo (意) *is.* ❶(带冷热水笼头的)洗脸池，盥洗盆，洗衣服池 ❷(公共场所里的)盥洗室：Lavabonun kırık aynasında saçlarını fırçaladı. 他在盥洗室里的破镜前梳头。❸厕所，卫生间

lâvaj (法) *is.* ❶〈矿〉精洗，洗矿 ❷〈医〉冲洗，灌洗 ❸〈化〉洗涤，漂洗 ❹洗，清洗

La Valette *öz.is.* 瓦莱塔(马耳他)

lâvanta [lâva'nta] (意) *is.* 香水：Aşağıdan caz sesi, lâvanta kokusu ve alkollü bir hava geliyor. 从下面不时地传来爵士音乐，飘来阵阵香水和酒的气味。◇～ **kullanmak** (或 **sürmek**) 用香水，洒香水

lâvantacı *is.* 制做或经销薰衣草香水的人

lâvantacılık, -ğı *is.* 制做或经销董衣草香水的职业(工作)

lâvanta çiçeği *is.* 〈植〉薰衣草；董衣草属(*Lavandula*)：Öğle uykuma daldığım hasır üzerinde başımın altına konmuş yastık lâvanta çiçeği kokardı. 我睡午觉放在草席上用的枕头，散发出薰衣草的香味。

lavaş *is.* (外高加索的扁形的淡味)面包

lâvdanom (法) *is.* 【旧】〈药〉阿片酊

lâvman (法) *is.* ❶〈医〉灌肠 ❷灌肠器和液体 ◇～ **yapmak** ①洗(胃) ②给…灌肠

lâve *s.* 经过清洗的，洗过的(指煤)

lâvha 见 levha

lâvrensiyum *is.* 铹(Lr)

lâvrovit (法) *is.* 〈地〉钒辉石

lâvsonit (法) *is.* 硬柱石，二水钙长石

lavta[1] (阿) *is.* 【口】〈乐〉琉特(琴)；乌德(琴)

lavta[2] [lâ'vta] (意) *is.* ❶接生婆；助产婆，助产士 ❷【旧】男助产医生 ❸助产钳

lâyemut [lâ:yemu:t] (阿) *s.* 不死的，长生不老的，永生的；永垂不朽的，万古留芳的

lâyemutiyet *is.* 永垂不朽，流芳万古；〈宗、神〉永生，永存

lâyen-kati (阿) *s.* 不间断的，连续不断的；不停的，不断的

lâyefecezza (阿) *s.* 不可分割的，分不开的；不能分开的

layfbot *is.* 救生船

lâyha 见 lâyiha

lâyık, -ğı [lâ:yık] (阿) *s.* ❶ (*-e*) 值得的；不愧为的：Melek, sevilmeye lâyık bir arkadaşımızdır.

梅莱克是一个值得我们爱的朋友。Pınar övülmeye lâyık çalışkan ve terbiyeli bir öğrencidir. 珀纳尔是一个值得夸奖的既勤奋又有教养的学生。O, böyle bir davranışa lâyık değildir. 这样的行为有失他的体面。❷应有的，适当的(处分、奖励等)：Allah lâyığını versin. 愿真主宽恕你！◇～ **olduğu şekilde** 适当地，妥善地 (*-e*) ～(ı) **olmak** 值得，配(得上)，应该，不愧：Lâyığımdır bu benim: çubuk beni kurtarmıştı, ben onun iyiliğini bilmedim de kalktım yapraklarını yedim. 我这真是活该，这棵树救了我的命，我却不知恩图报，反而去吃它的叶子。～**ını bulmak** ①得到应有的奖励 ②论功行赏

lâyıkıyla [lâ:yıkı'yla] *zf.* 好好地；狠狠地

lâyiha [lâ:yiha] (阿) *is.* ❶草案，草稿，草约：kanun ～sı 法律草案 ❷便条，便函

lâyik (阿) *s.* 世俗的，尘世的；俗世的，人间的

lâyikleştirmek (*-i*) ❶使世俗化，使不受教会控制 ❷(把教会财产)收归国有

lâyıklik, -ği *is.* ❶世俗化 ❷教会财产国有化

laynep *is.* (定期)班船，邮船；班机，大型客机

Laypçig, Laypsiğ *öz.is.* 见 Leipzig

layter *is.* 〈海〉(为大船装卸的)驳船，平底船

lâytmetif (德) *is.* ❶〈乐〉主导主题，主旋律 ❷【转】主旨，主要的意思

lâytşişesi *is.* 〈理〉莱顿瓶(电容瓶)

layuad, -ddi (阿) *s.* 无数的，不可胜数的 ◆～ **ve layuhsa** 难以计数的，无数的

layuhsa (阿) *s.* 数不清的，无法计算的，不可计算的，无数的

lâyuhti [lâ:yuhti] (阿) *s.* 没有错误的，正确无误的无辜的，无罪过的：Hiçbir kimse lâyuhti değildir. 人无完人。

layukal (阿) *s.* 不可思议的；不可理解的，莫名其妙的

layutak (阿) *s.* 不可忍受的，难堪的，受不了的；不能接受的，不能同意的

Lâz Ⅰ *öz.is.* 拉兹人(居住在外高加索的民族) Ⅱ *s.* 拉兹人的

lâza *is.* 【俗】装蜂蜜的小桶，装蜂蜜的小罐(盆)

lâzanya [lâza'nya] (意) *is.* 意大利的一种通心面条(面片)

Lâzca [lâ'zca] *öz.is.* ❶拉兹语 ❷讲拉兹语，用拉兹语

lâzer (英) *is.* 〈理〉激光，受激光发射；激光器，光激射器：～ araştırmaları 激光研究 Lâzer, tıpta giderek daha çok kullanılıyor. 激光在医学上逐渐被广泛使用。lâzer kullanımı, savaş teknolojisinde büyük gelişmeler gösteriyor. 激光的使用在军事艺术上有很大发展。

lazareto (意) *is.* (在港口的)检疫所

lazar *is.* 〈动〉蜥蜴

lâzım [lâ:zım] (阿) *s.* ❶必要的，必需的，必不可少的；需要的：Bu yazıyı yazabilmem için bana bir kalem lâzım. 我需要一支笔写这篇文章。O kadar koşulmak da lâzım değildi. 没有必要跑得那么快。❷〈语〉不及物(指动词)：～ fiiller 不及物动词 ◇～ **gelen** 必需的，必要的；应该的：Evvelce nazirsiz güzel olması lâzım gelen yüzü artık buruşmuş. 以前的绝色佳人现在已是人老珠黄。～ **gelenler** 跟此事有关的人 ～ **gelirse** 如果需要，如有必要 ～ **gelmek** 成为必需的，成为必不可少的；要，需要；必须；应该，应当：Dönmesi lâzım gelecek. 他一定得回来。Ne lâzım gelir? 由此要得出什么结论？～ **olduğu gibi** 好好地，规规矩矩地，照应该的那样 ～ **olursa** 如果需要，如有必要 ～ **ve melzum** 不可分割的部分，组成的部分

lâzımlık, -ğı [lâ:zımlık] Ⅰ *s.* 必须的，必要的，需要的；刻不容缓的，紧急的，紧迫的：～ iş 刻不容缓的事 Ⅱ *is.* ❶(室外)厕所，茅房 ❷夜壶

Lazkiye *öz.is.* 拉塔基亚(叙利亚)

lâzut *is.* 【俗】玉米，苞米

LDP 【缩】自由民主党(Liberal Demokrat Partisi)

le *is.* 字母 L 的名称

lebalep [le'ba:lep] (波) *s. ve zf.* 【旧】到顶点；满(满)地 ◇～ **dolu** 满满的，塞满的，挤得满满的，挤得水泄不通的：Kahve lebalep dolu, tavan ve duvarlar donanmış. 咖啡馆装饰一新，座无虚席。

lebbelep 见 lepberlep

lebbeyk(e) *ünl.* 我能为您做些什么？是，遵命！愿为您(你)效劳！

leben (阿) *is.* ❶牛奶 ❷(在埃及和黎巴嫩)乳品饮料

lebenî (阿) *s.* ❶乳制的；生产乳品的；由乳中提炼出来的 ❷乳状的，象奶似的

lebiderya *is.* 海岸，沿海一带，海滨一带

leblebi (波) *is.* ❶炒鹰嘴豆：～ unu 炒鹰嘴豆粉；炒豌豆粉 sakız ～si 咸炒鹰嘴豆 Çorum leblebisi ünlüdür. 乔鲁姆的炒鹰嘴豆是很有名的。Kuru yemişçiden birraz leblebi aldım. 我从炒货店里买了一点儿炒鹰嘴豆。❷【俚】子弹

leblebici *is.* 卖炒鹰嘴豆的人

leblebicilik, -ği *is.* 炒鹰嘴豆或卖炒鹰嘴豆的职业(工作)

lebteşne *s.* 〈诗〉忍受渴求之苦的，受渴求折磨的

lede(l)= (复合词的第一部分)表示"在…之下，在…情况下，在…条件下，在…的时候，当…的时候"，如：ledelhace 需要时，当需要的时候 ledelicab 当需要时 ledelmuayene 当检查时，在诊断时

leçe *is.* 【俗】石头的，多石头的地

leçek, -ği *is.* 【俗】头巾；毛围巾

ledün, -nnü (阿) *is.* ❶当前…面，当…在场 ❷在神的面前 ◇～ **ilmi** 神学

ledünî *s.* 神学的

ledünniyat (阿) *is.* ❶事情不公开的方面：İşin ledünniyatına vâkıf mısınız?您知道事情的实质吗？您知道此事不公开的方面吗？❷神学神出鬼没的方面

lef, -ffi (阿) *is.* 裹，缠；包装；装入，装进(信封、袋子等)

leffen *zf.* 内附，夹附 ◇～ **göndermek** 夹带寄去：Vesikalarımı mektubuma leffen gönderiyorum. 我把文件夹附在信中发出。

leffetmek (*-i, -e*) 包起来，裹，缠；把…装入，把…放入；送到…寄去；附上，附加上

Lefkoşe *öz.is.* 尼科西科(塞浦路斯)

legal (法) *is.* 合法的，合法存在的，法定的，法律所承认的：～ olmıyan parti 不合法的政党

legato (意) *zf.* 〈乐〉连奏地

leğen (波) *is.* ❶盆，大盆：çamaşır ～i 洗衣服盆 el ～i 洗脸(手)盆 emaye ～ 搪瓷盆 Annem küçük çamaşırları leğende yıkıyor. 我母亲在盆里洗小衣物。Çamaşırları leğende ısladı. 他把衣服泡在盆里。❷〈解〉骨盆 ◇～ **ibrik** (洗脸或净身用的)盆和(带把的)高水罐 ～ **başından almak** 找一个勤快的姑娘

Leh (俄) Ⅰ *öz.is.* 波兰人 Ⅱ *s.* 波兰的，波兰人的

leh (阿) *e.* 为了，为的是要，为…起见；有利于：Maç 2:0 (iki sıfıra) Dinamo lehine kapandı. (或 bitti) 足球比赛以 2 比零结束，迪纳莫队得胜。Biraderim lehine hakkımdan feragat ettim. 为了对我的弟弟有利，我放弃了权利。◇(*-in*) ～**inde** 对…有利；为了 ～**ine karar vermek** 做出有利…的决定 ～**inde olmak** 赞成，拥护；有利于 ～**inde bulunmak** (或 **söylemek**) 支持，维护…的利益 ～**ine olmak** 对…有利：Skor 3:2 lehimizedir. 比分是 3 比 2，对我们有利。～**te olmak** 赞成，拥护，为了：Ben oldum olası ihtiyarlığım ve ihtiyarlamanın lehindeyim. 我一直是维护老年人利益的。

lehat *is.* 〈解〉悬雍垂，小舌

Lehçe [le'hçe] *öz.is.* ❶波兰语 ❷讲波兰语，用波兰语

lehçe (阿) *is.* ❶方言，土语，地方话 ❸【旧】词典 ❹脸，面，面孔

lehçe bilimi *is.* 方言学

lehim (阿) *is.* 〈技〉焊料，焊锡，焊药：～ demiri (或 çubuğu) 焊接材料 ～ dikişi 焊接处，焊口 ～ yeri 焊接点；焊缝 Kovanın kopan kulpunu usta lehimle tutturdu. 修补匠用焊料把断裂的桶耳焊接上了。

lehimci *is.* 焊(接)工

lehimcilik, -ği *is.* 焊接工作

lehimlemek (*-i*) ❶焊接；钎焊；焊住，焊上；焊补，焊修：Usta, tencerenin delik yerini lehimliyordu. 补锅师焊补了锅上的裂缝。❷【俚】性交，交媾

lehimlenmek (*nsz*) lehimlemek 的被动态

lehimletmek (*-i*) lehimlemek 的使动态：Delinen tecereyi lehimlettik. 我们叫人把裂缝的锅焊补好了。

lehimli *s.* 焊接在一起的，焊住的，焊上的

Lehistan *öz.is.* 〈史〉波兰(旧称)

Lehli *öz.is.* 波兰人

lehtar[1] *s.* ve *is.* 拥护者，追随者，附议者：～ ve aleyhtar 表明赞成和反对的；投票赞成或反对的，表明态度的

lehtar[2] *is.* 〈商〉(期票或汇兑的)受款人，收款人

leim (阿) *s.* ❶卑鄙的，下贱的，下流的，可恶的 ❷吝啬的，悭吝的，小气的

Leipzig *öz.is.* 莱比锡(德国)

lejant, -dı *is.* 神话，传说；传奇

lejyon (法) *is.* 〈史〉军团(古罗马的兵团，3 千到 1 万人)：ecnebi ～ 外籍军团

lejyoner *is.* ❶(古罗马)军团的兵士 ❷特种军团的兵士

lek *is.* ❶10 万 ❷蠢人，笨蛋，傻瓜；糊涂人

leke (波) *is.* ❶渍，污渍，污点：～ ilâcı (或 sabunu) 除污剂(或肥皂) kan ～si 血渍，血斑，血迹 mürekkep ～si 墨渍 yağ ～si 油渍 Bardağı iyi yıka, üzerinde yağ lekeleri var. 把杯子好好洗一洗！杯上满是油渍。Gömleğim vişne lekesi oldu. 我的衬衫弄上了樱桃汁。❷斑，斑点：Gözünde leke var. 他眼睛里有翳点。Tırnaklarda bazen beyaz lekeler olur. 指甲上有时出现白斑。❸【转】耻辱，污点；缺点：Geçmişin lekesini yıkamak istiyordu. 他想洗刷掉过去的耻辱。O adamın hiç bir lekesi yoktur. 那个人没有任何污点。❹〈天〉(发光体上出现的)黑点，(太阳)黑子：güneş ～leri 太阳黑子 ❺〈医〉痣 ◇～ **çıkarmak** 去掉污迹 (*-i*) ～ **etmek** ①弄脏，弄污，染污：Çocuk giysini leke etmiş. 孩子把自己衣服弄脏了。②玷污，玷辱，败坏 ～ **getirmek** ①弄脏，弄污，染污 ②玷污，玷辱，败坏：Leke getirebilecek işlerden pek ihtiraz eder. 他总是极力不去做那些可能令人难堪的事情。～ **olmak** 被玷污；被弄脏 ～ **sürmek** 羞辱，玷辱，使蒙受耻辱；使丢脸；败坏名声，损害名誉：Annemi kıskanıyor, bana leke sürmek istiyor. 他忌妒我母亲，就想往我身上泼脏水。Kendi işledikleri günahı örtmek için kardeşlerimize bu kara lekeyi sürmek istediler. 他们为了掩盖自己所犯罪过，就想往我们兄弟的脸上抹黑。(*-i*) ～ **yapmak** ①弄脏，弄污，染污 ②玷污，玷辱，败坏

lekeci *is.* ❶干洗工：～ kili 去污泥，漂土 ❷〈艺〉点彩派画家

lekecilik, -ği *is.* ❶干洗工(职业) ❷〈艺〉点彩派画法

lekedar *is.* ❶被弄脏的，被染污的，被弄上污点的 ❷被羞辱的，被玷辱的，被败坏名声的

lekelemek (*-i*) ❶弄上污点，留下污点；弄脏，弄污，染污：kuması ～ 把布弄脏 Ülkü, bahçede oynarken pantolonunu lekelemiş. 于尔屈在花园里玩耍时把裤子弄脏了。❷污辱，玷污，侮辱，羞辱；使蒙受耻辱，使丢脸，败坏名誉：Bu adamı düşmanları lekelemek istiyorlar. 这个人的仇人们想败坏他的名誉。

lekelenmek (*nsz*) lekelemek 的被动态

lekeli *s.* 有污渍的，有污点的，弄脏了的，不干净的：～ elbise 有污渍的衣服

lekeli humma *is.* 〈医〉斑疹伤寒

lekeli tifo *is.* 〈医〉斑疹伤寒

leken *is.* 【方】滑雪板；滑板

lekende *is.* ❶粗针脚，大针脚 ❷缠表链的细杆

lekesiz *s.* ❶没有污渍的，干净的，清洁的；没有斑点的 ❷没有污点的，没有劣迹的；纯洁的，没有一瑕疵的

lekesizlik, -ği *is.* ❶清洁，洁净，无污渍，无斑点 ❷纯洁(性)，清白；无劣迹

leksiksgarf (法) *is.* 词典学家，词典编纂者

leksikografi (法) *is.* 词典学；辞书

leksikolog (法) *is.* 词汇学家

leksikoloji (法) *is.* 词汇学

lektör (法) *is.* 讲师

lektörlük, -ğü *is.* 讲师职称

lemean (阿) *is.* ❶闪光，闪耀，闪亮；光辉，光芒，光华，光泽，光亮 ❷〈理〉发光

lemf 见 lenf

lemha (阿) *is.* ❶一瞥，看；视线，目光；眼色，眼神 ❷闪光，闪亮；闪耀；光辉，光芒，光华

lemis, -msi (阿) *is.* ❶轻轻触及，碰一下；触摸，摸索，探索 ❷触觉

lemsetmek (*-e*) 触觉到，摸出来；摸，摸索

lemsî (阿) *s.* 触觉的

lemyezel (阿) *s.* 永恒的，永存的

Lena *öz.is.* 勒那(河)(俄罗斯)

lenduha *is.* ve *s.* 粗笨的(物品)，粗大的，傻大的：～ gibi bir dolap 粗大的橱子 ～ gibi bir masa 粗笨的桌子

lenf, lenfa (法) *is.* 〈生〉淋巴：～ bezleri 淋巴腺 ～ boğumları 淋巴结 ～ organı 淋巴器官 ～ sistemi 淋巴系统

lenyanjiyom (法) *is.* 〈医〉淋巴管瘤

lenfatik (法) *is.* 淋巴(液)的；淋巴管的

lenfatizm (法) *is.* 〈医〉淋巴(性)体质

lenfavî *s.* ❶〈生理〉淋巴的，淋巴液的 ❷恬静的；冷淡的，漫不经心的，消极怠慢的，得过且过的，委靡不振的

lenfogranülomatoz (法) *is.* 淋巴内芽肿病

lenfom (法) *is.* 〈医〉 淋巴瘤

lenfosit (法) *is.* 〈生理〉淋巴细胞，淋巴球

lengir (波) *is.* ❶〈海〉锚：～ anası 锚体 ❷大铜盘 ❸(一)盘：bir ～ pilâv 一盘抓饭 ◇～ **atmak** ①抛锚 ②【俗】做客坐得过久 ～ **bırakmak** 投锚

lengerendaz *s.* 抛锚的，停泊的 ◇～ **olmak** ①停泊，抛锚 ②【转】住下，定居，落户；安置，设在；站稳脚跟

lengeri *is.* 大铜盘

lengerli *s.* ❶停泊的，抛锚的 ❷【转】牢固的，稳固的，坚固的，结实的

lengüistik, lengvistik, -ği (法) Ⅰ *is.* 语言学 Ⅱ *s.* 语言学的：～ teori 语言学理论

Leninci Ⅰ *is.* 列宁主义者，忠于列宁事业者 Ⅱ *s.* 列宁的，列宁主义的：～ ilkeler 列宁主义原则

Lenincilik, -ği *is.* 列宁主义

Leninist Ⅰ *is.* 列宁主义者 Ⅱ *s.* 列宁主义的

Leninizm *is.* 列宁主义

lenk, -ğı *s.* 跛腿的，瘸腿的，跛的，瘸的，少一条腿的

Lenkoran *öz.is.* 连科兰(市)(俄罗斯)

lens (英) *is.* ❶透镜；(凹凸)镜片；镜头，(接)物镜；放大镜 ❷隐形眼镜：Gözlük istemediğinize göre, size lens takabiliriz. 既然您不愿意戴眼镜，我们可以为您配隐形眼镜。Bence lens daha iyi. Hiç kimse gözümün bozuk olduğunu fark etmez. 我看还是隐形眼镜好，谁也发现不了我的眼睛不好。

lento[1] [le'nto] Ⅰ *zf.* 〈乐〉 缓慢地 Ⅱ *is.* 慢板；缓慢过度

lento[2] [le'nto] (法) *is.* 〈建〉(门窗等的)过梁，拱

leopar (法) *is.* 〈动〉豹(*Panthera pardus*)

lep, -bi *is.* ❶唇，嘴唇 ❷边，边界，界线 ◇～ **demeden leblebeyi anlamak** 一提就知道说什么，一张嘴就知道说什么：Biz sizin kadarken lep demeden leblebeyi anlardık. 我们像你们这样大的时候，一说就全都明白了。

lepberlep, -bi 〈诗〉吻，接吻

kepiska [lepi'ska] Ⅰ *is.* 莱比锡产丝绸 Ⅱ *s.* 柔软的淡黄色(头发)，柔软光滑的淡黄色(头发)

lepra (希) *is.* 〈医〉麻风

lerci *is.* 〈动〉麝，香獐(*Moschus moschiferus*)

lermo *is.* 〈海〉拉起反索帆，拉三角帆

lerzan 见 lerzenak

lerze *is.* 震动，颤动；哆嗦，发抖，颤抖，战栗

lerzenak *s.* 哆嗦的，发抖的，颤抖的，打战的，战栗的；内心激动的；内激动的，战战兢兢的，忐忑不安的

LES 【缩】研究生入学考试(Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı)

lesepase (法) *is.* ❶通行证，出入证：Elimdeki lesepase buraya kadarmış. 我手中的通行证只有效到这里。❷物货通行单

Lesotho *öz.is.* 莱索托(非洲)：Lesotho Krallığı 莱索托王国

leş (法) Ⅰ *is.* ❶尸体：Yollarda insan, at ve deve leşleri nadir değildir. 路上人，马和骆驼的尸体屡见不鲜。Akbaba leş yer. 兀鹫食腐尸。❷(失事船或飞机等的)残骸；失事的船(或飞机等)；(漂到岸上的)失事船中的货物：gemi ～i 失事船的碎块，失事船舶漂到岸上的碎块 Ⅱ *s.* ve *is.* 发出恶臭的(东西)，特臭的(东西) ◇～ **bağı** ①坟地，墓地 ②〈海〉单圈结 (*-in*) ～**ini çıkarmak** 揍成肉饼；痛打 ～ **gibi** ①很脏的，不干净的(指地方) ②难闻的，腐臭的(指气味) ③懒惰的，倦怠的；疲惫的，疲劳的：Bütün gün leş gibi yatıyor. 他整形天倦怠地躺着。～ **gibi kokmak** 发出尸臭，发出恶臭 ～ **gibi serilmek** 像死一样躺着，伸开四肢平身躺着 (*-in*) ～**ini sermek** 打得半死 ～ **gib sarhoş** 烂醉如泥，酩酊大醉，醉得不省人事 ～ **kargaları** 食动物尸体的乌鸦 ～ **yapmak** 【俗】掐死；勒死

leşçil *s.* ve *is.* 吃(腐)尸的

leşger *is.* ❶兵，士兵，战士 ❷军队，部队

leşgergâh *is.* 兵营，军营

leşgerî *s.* 军事的，军用的；军队的

leş kargası *is.* 〈动〉乌鸦(*Gorvus cornix*)

leşker 见 leşger

letafet [leta:fet] (阿) ❶美，美丽，秀丽；漂亮，优美，雅致：Bu çiçeğin letafetine bakınız. 您看，这花多么漂亮！❷温柔；温情，柔情；柔和：Bugün havada görülmedik bir letafet var. 从未见过今天这么令人心旷神怡的天气。

letarji (法) *is.* 〈医〉嗜眠(症)，昏睡：Letarji uykusu'nda göz kapakları kapanırö kaslar tamamen gevşer solunum ve dolaşım ritmi yavaşlayarak zayıflar. 昏睡时眼皮闭合，肌肉完全松驰，呼吸和心跳逐渐减弱。◇～**ye düşmek** 陷入昏睡

letarjik *s.* 嗜眠的

Letçe [le'tçe] *is.* 拉脱维亚语

Leton *is.* 拉脱维亚人

Letonya *öz.is.* 拉脱维亚(欧洲)

Letonyalı *is.* ❶拉脱维亚人 ❷拉脱维亚居民，生活在拉脱维亚的人

Leva[1] [le'va] *is.* 列弗(保加利亚本位币名)

leva[2] 见 lava

levanta 见 lavanta

levanten (法) Ⅰ *öz.is.* 旅居近东各国的欧洲侨民的后裔 Ⅱ *s.* 近东地区的

levantin *is.* 〈植〉散头菊(*Santolino*)

levazım [leva:zım] (阿) *ç.is.* ❶必需品；储备品，储藏品；材料，器材：spor ～ı 体育用品 ❷军需机关：～ albayı 军需上校军官 ～ işleri dairesi 军需处 ～ okulu 军需学校 ～ sınıfı 军需分队 ～ şubesi 军需科(处、室)

levazımcı *is.* ve *s.* 管供应的(人)，供应机构的工作人员；(企业、事业、军事部门的)总务管理人员；军需员，军需官

leamımcılık, -ğı *is.* 军需工作，军需员职责

levendane *zf.* ❶体格匀称地，体态端正地 ❷喧哗地，大声地，嘈杂地 ❸自由地，无拘无束地

levent[1]**, -di** (波) Ⅰ *is.* ❶〈史〉水兵 ❷〈史〉非正规军 ❸探险家，冒险家 ❹工作人员，工作者 Ⅱ *s.* ❶身材魁梧的，体格匀称的，体态端正的 ❷自由的，自立的，不依赖别人的

levent[2]**, -di** *is.* 〈海〉(用来提起)船舷窗盖的键条

leventlik, -ği *is.* 挺秀体态，苗条的身材

levha (阿) *is.* ❶薄板，薄片；招牌，牌子，榜：～ yayı 叶片弹簧，叠板弹簧 fotograf ～sı (照相用)感光板 gizleme ～sı 伪装靶 hatıra ～sı 纪念牌 nisangâh ～sı 表尺框 oluklu saç ～sı 波纹铁板 sokak ～sı 路牌 Sokağımızın başında adının yazılı olduğu levha var. 在我们住的街头上有写着路名的牌子。Sınıfımızın kapısında 4-B yazısı bulunan bir levha asılıdır. 在我们教室的门上挂有"4-B"的牌子。❷招贴画，宣传画；标语，口语；语录

levhacık, -ğı *is.* 很小牌子，小薄木板块，小招牌

levhimahfuz *is.* 〈宗〉(摩西)十诫

leviye *is.* 杆，臂，柄，把；手柄，手把

levizit *is.* 〈化〉路易氏(毒)气

levnoplast 见 lökoplast

levm (阿) *is.* 指责，谴责，斥责，责备；责骂，辱骂

levmet, -di (阿) *is.* 应该受到谴责的行为

levmetmek (*-i*) 指责，谴责，斥责，责备；责骂

levrek, -ği (希) *is.* 〈动〉鳊鲈(*Sebastes marinus*)

levrekgiller *ç.is.* 〈动〉鲈科

levsiyat (阿) *ç.is.* ❶脏东西 ❷【转】肮脏的事情

levüloz (法) *is.* 〈化〉左旋糖，果糖

levye (法) *is.* ❶操纵杆，手柄 ❷杠杆；撬棍，撬棒

levz (阿) *is.* ❶〈植〉巴旦杏，扁桃(*Amugdalus communis*) ❷巴旦杏仁，扁桃仁

levze (阿) *is.* 〈解〉扁桃体，扁桃腺

ley *is.* 列伊(罗马尼亚本位币名称)

leylâ (阿) *s.* 酩酊大醉的：Herif leylâ be, duracak hâli yok. 这小子喝多了，站都站不住了。

leylâk (阿) *is.* ❶〈植〉丁香，紫丁香(*S. vulgaris*)：～ ağacı 丁香树 ❷丁香花：Vazodaki

leylaklar odaya çok güzel bir koku veriyor. 花瓶里的丁香花使整个房间都充满清香味。

leylakî *s.* 淡紫色的，雪青(色)的

leyle (阿) *is.* 夜，夜里，夜间：～ Berat 神启之夜(召唤穆罕默德当先知之夜)

leylek, -ği (法) *is.* 〈动〉鹳：ak ～ 白鹳 kara ～ 黑鹳 Bir leylek evimizin bacasına yuva yapmış. 有一只鹳在我们家烟囱上筑了巢。Leylekler baharda yurdumuza gelir. 春天白鹳飞到我们国家来。◇～ **bacak** 细长腿 ～ **fırtınası** 3 月的暴风 ～ **gibi** 细高个的人，细高挑的人 ～**in attığı yavru** 遭遗弃的人；受排斥的人受歧视的人；无人照顾的人，无人照管的人 ◆**Leyleği havada mı gördün?** 【谑】你坐不住了吧？**Leyleğin ömrü** (或 **günü**) **lâklakla geçer.** 空谈一生。

leylekgiller *ç.is.* 鹳科(*Ciconiidae*)

leylekler *ç.is.* 鹳属

leyleksiler *ç.is.* 〈动〉鹳形目(*Ciconiijornes*)

leylen (阿) *zf.* 夜里，夜间

leyli [leyli:] (阿) Ⅰ *s.* 夜的，夜间的，夜晚的：～ mektep 寄宿学校 Ⅱ *is.* ❶寄宿学校学生 ❷寄宿学校

leysiyye (阿) *is.* 〈哲〉虚无主义

lezbiyen (法) *is.* 女同性恋者

lezgi *öz.is.* 列兹根人

leziz [lezi:z] (阿) *s.* ❶好吃的，美味的，可口的：～ meyva 味美的水果，好吃的水果 ❷惬意的，令人愉快的

lezyon (法) *is.* 〈医〉病变，病损；损害，损伤

lezzet (阿) *is.* ❶味道，滋味：Bu yemeğin lezzetini beğendim. 我喜欢这道菜的味道。Yemeğin lezzeti güzel. 菜的味道很好。❷【转】美满，甜蜜，惬意，愉快；乐趣，快活；愉快的感觉 ◇～ **almak** 感到高兴 ～ **bulmak** 找乐：Gezmede, eğlencede hiçbir lezzet bulamıyorum. 我在游玩，娱乐之中得不到任何欢乐的感觉。～ **duymak** 感到高兴 (*-e*) ～ **vermek** ①使具有(某种)味道 ②使感到快乐 ～**ini tatmak** 享受乐趣，享受幸福

lezzetiye (阿) *is.* 〈哲、史〉享乐主义(伦理学唯心主义的流派)

lezzetlendirmek (*-i*) lezzetlenmek 的使动态

lezzetlenmek (*nsz*) ❶变成味美的，做成有滋味的 ❷尝到味道，享受，感到满足，赏心悦目

lezzetli *s.* ❶可口的，好吃的，美味的，有滋有味的 ❷令人愉快的，令人高兴的，令人惬意的；雅致的；有情趣的，有情调的

lezzetlilik, -ği *is.* 美味，可口；喷香，美味香甜

lezzetsiz *s.* ❶不好吃的，味道不好的，没有味道的：～ bir yemek 不好吃的食物 ❷不愉快的；没有趣味的；不雅致的，没有情趣的，没有情调的

lezztsizlik, **-ği** *is.* 不好吃，没有味道；乏味

Lhasa *öz.is.* 拉萨(中国)

lığ *is.* 〈地〉冲积层，淤积层，冲积土

lığlamak (*nsz*) 吹来，冲来；吹集成，冲积形成

lığlanmak (*nsz*) 冲积形成；吹集形成

lığlı *s.* 风吹来的；水冲来的，冲积的

lıkır *is.* 咕噜声；咕嘟声，汩汩声 ◇～ ～ **içmek** 咕嘟咕嘟喝水

lıkırdamak (*nsz*) 咕噜咕噜地流，汩汩地流

liberal, -li (法) Ⅰ *is.* ❶自由主义者；自由党人 ❷自由主义分子，抱自由主义态度的人：Liberaller Marksizmin prensiplerini soyut doymalar olarak görürler. 自由主义者以抽象的教条看待马克思主义的原则。Ⅱ *s.* 自由主义的；自由派的：Böylece insan kendi kendine karşı

liberal bir davranış takınmış olur. 这样的人自己对自己采取自由主义。

liberalist Ⅰ *is.* 自由主义者 Ⅱ *s.* 自由主义的 ～ parti 自由党

liberalizm (法) 自由主义；自由主义态度：～*e* karşı 反对自由主义 Liberalizm birçok şekillerde ortaya çıkar. 自由主义有各种表现。Bu, liberalizmin birinci şeklidir. 这是自由主义的第一种表现形式。Liberalizm devrimci kolektiflerde son derece zararlıdır. 革命集体组织中的自由主义是十分有害的。

liberalleşmek (*nsz*) 自由化

liberallik, -ği *is.* 自由主义，自由主义作风，自由主义态度

Liberya *öz.is.* 利比里亚(非洲)

liberasyon (法) *is.* 放宽，取消限制(如取消进口货量的限制)；自由化

libido (法) *is.* 〈生〉性欲

libre (法) *is.* ❶利夫尔(法国旧时银币) ❷利夫尔(法国旧时重量单位，约等于 500 克)

Libreville *öz.is.* 利伯维尔(加蓬)

librelik, -ği *is.* 重量是…利夫尔(磅)，重…利夫尔(磅)

libretto [libre'tto] (意) *is.* 〈乐〉歌剧剧本

Libya *öz.is.* 利比亚(非洲)：Libya Arap Sosyalist Halk Cemahiriyesi 大阿拉伯利比亚人民社会主义民众国

Libya çölü *öz.is.* 利比亚沙漠(非洲)

Libyalı [li'byalı] *öz.is.* ve *s.* 利比亚人(的)

lider (英) *is.* ❶领袖，首领，领导；指挥者：Büyük liderimiz Mao Zedong'u daima hayırla anıyoruz. 我们永远怀念我们的伟大领袖毛泽东。❷〈体〉(比赛中)领先者，摩托车领骑者 ❸〈海〉领航，向导舰

liderlik, -ği *is.* 领导，领袖(首领)地位，领袖(首领)职责；领先：kollektif ～ 集体领导 mücadelenin ～ini yapmak 领导斗争 Lider takım, liderliğini muhafaza ediyor. 领先的队在维护自己的领先地位。

Liechtenstein *öz.is.* 列支敦士登(欧洲)

Liege *öz.is.* 列日(比利时)

lif (阿) *is.* ❶〈植〉纤维；丝状物，线状物，丝，筋，(植物的)叶脉：hurma ～i 柿子里的丝状物 ipek ～i 丝的纤维 pamuk ～i 棉花里的纤维 keten ～i 亚麻纤维 yün ～ 羊毛纤维 sunî ipek ～i 人造丝的纤维 İpek, sunî ipek ve naylon liflerinin belli bir uzunluğu yoktur. 丝、人造丝和尼龙的纤维长度不固定。Yün ve pamuk liflerinin uzunluğu 2 ile 5 cm. Arasında değişir. 羊毛和棉花的纤维长度在 2 至 5 厘米之间。❷丝瓜络、丝瓜筋：hamam ～i 洗澡用的丝瓜络 ◇～ **gibi** 粗糙的，不光滑的，扎人的，象丝瓜络似的 ～ ～ 〈生〉含纤维的 ～ ～ (**olmuş**) **elbise** 穿破的衣服

lifî, lifli *s.* 含纤维的；纤维的：～ maddeler 含纤维物质

liflemek (*-i*) (洗澡时)用丝瓜络搓(擦)身体；用纤维团擦洗

liflenmek (*nsz*) 用丝瓜络擦澡，用丝瓜络搓澡

lifti *is.* (木工)凿子

lig (法) *is.* ❶(政治性的)同盟，联盟 ❷(运动、文艺等方面的)联合会、社团；协会，团，集团；(足、篮球等的)竞赛联合会 ❸联赛：～ maçı 联赛 Futbol ～i 足球联赛 Türkiye Birinci Futbol ～i 土耳其甲级足球联赛 Dünya, Avrupa ve Dünya Süper Ligi Şampiyonu, 259. 5 puanla yine ilk sırada yer aldı. 世界、欧洲、世界超级联赛冠军又以 259.5 分名列前茅。Erkekler Basketbol Avrupa Ligi'ni ikinci tur grup maçlarıbugün başlayor. 欧洲男子篮球联赛第二轮小组赛今天开始。

ligadora, ligadura *is.* 〈海〉(舰船上用的)细绳，细缆

liganit 见 linyit

liğen 见 leğen

Lihtenştein *öz.is.* 列支敦士登(欧洲)：Lihtenştein prensliği 列支敦士登公国

lihye (阿) *is.* 胡子，胡同

lihyedar (阿-波) *s.* 留胡子的，留胡须的

lik 见 lig

lika [li'ka] (阿) *is.* ❶生丝 ❷印台里用生丝做的铺垫物

lika[1] *is.* 面容，面貌；风貌，外貌；神色，面色

lika[2] *is.* (上底色用的)胶，胶粘剂

likatura 见 ligadura

liken (希) *is.* ❶〈植〉地衣 ❷〈医〉苔癣，糠疹

likidasyon (法) *is.* 〈商〉结算，清算；清理；清除；清偿；结清

likidatör (法) *is.* 清算人，清理人

likide (法) *is.* ❶结算，清算；清理；清偿；结清 ❷廉价处理 ❸【转】清除，消灭，肃清 ◇ (*-i*) ～ **etmek** 清理，清算；结束：borçlarını ～ etmek 清偿债务；廉价处理

likidite (法) *is.* ❶购买力 ❷容易变换成现金的资产 ❸现金，现款

likit (法) *is.* ❶液态的，液体的：～ gaz 液态气体，液化气 ❷〈商〉现金

likorinoz [likori'noz] (希) *is.* 熏鳊鱼

likör (法) *is.* (烈性的)甜酒，蜜酒

Lilongwe *öz.is.* 利隆圭(马拉维)

Lima *öz.is.* 利马(秘鲁)

liman (希) *is.* 港，港口；港埠；港湾

limanlamak (*nsz*) ❶进港，进入港口；停泊在港内，在港内停泊 ❷停息，停止；静息，静止；平静，平息：Rüzgâr (Deniz) limanladı. 风停息了。

limanlık, -ğı Ⅰ *is.* 平静的地方，风平浪静的地方，适合建港的地方 Ⅱ *s.* 平静的，安静的，风平浪静的，宁静的

Limasol *öz.is.* 利马索尔(塞浦路斯)

Limba *is.* 伦巴木(非洲榄仁树木材的商品名)

limbo[1] [li'mbo] (意) *is.* (一种)驳船，大平底船

limbo[2] *is.* (在海上因火灾)抢救财产

lime [li:me] (法) *is.* 零布，碎布；破布片；条，带，绦带

limit (法) *is.* ❶极限，限度，限额；范围：sigorta risk ～i 承保风险范围 ❷〈数〉极限：Daire, iç çokgenlerin çevresinin üst limitidir. 圆是内接多边形的极限。◇～ **koymak** 规定限额，限制 ～**e bağlı kalmak** 坚持限额 ～**i aşmak** 超过限额

limitet (英) *s.* 有限的：～ ortaklık (或 şirket) 有限股份公司

limnoloji (法) *is.* 湖沼学

limon (希) *is.* ❶〈植〉柠檬树(*Citrus Limonum*)：～ ağacı 柠檬树 ❷柠檬(果)：～ hamızı 柠檬酸 ～ sarısı 浅黄色，淡黄色，柠檬色 ～ suyu 柠檬汁 Limon alıp limonata yapalım. 我买柠檬做柠檬汽水。Annem salataya liman sıkıyor. 我母亲往色拉里加一些柠檬汁。◇～ **gibi** 象柠檬那样黄的；象柠檬那样酸的 ～ **gibi sararmak** (面色)苍白，煞白：Benzi limon gibi sararmaya, gözleri ateş gibi parlamaya başladı. 他脸色苍白，两眼冒火。～ **kabuğu gibi** (妇女的)小帽，小女帽 ～ **sıkmak** 【俚】令人极端厌恶，令人极端厌恶

limonata [limona'ta] (意) *is.* 柠檬(汽)水：Fahri'nin canı soğuk bir limonata istiyor. 法赫里很想喝冰镇柠檬汽水。◇～ **gibi** 就象柠檬汽水一样凉爽

limonatacı *is.* 卖清凉饮料的人

limonatacılık, -ğı *is.* 制售柠檬汽水的工作

limonî [limo:ni:] *s.* ❶柠檬色的，略带点绿的，淡黄色 ❷【转】容易激动的；心胸狭窄的：～ tabiatli bir adam 心胸狭窄的人 ◇～ **hava** 变化无常的不好天气 ◆**Aramız limonî.**

我们的关系破裂了。

limonit (法) *is.* 〈矿〉褐铁矿

limon küfü *is.* 葱绿，浅绿色

limonlu *s.* 带有柠檬的，含有柠檬汁的；酸的：～ çay 柠檬茶 ～ dondurma 柠檬冰激凌

limonluk, -ğu *is.* ❶小柠檬树林；柠檬温室，柠檬暖房 ❷榨柠檬汁机

limon tozu, limon tuzu *is.* 〈化〉柠檬酸

linç (英) *is.* 私刑处死，私刑杀害 ◇(*-i*) ～ **etmek** 私刑处死，私刑杀害，不经司法途径残杀

lineer (法) *s.* 〈数〉线性的，一次的

linet [li:net] (阿) *is.* 【旧】流放，充军

linin (法) *is.* 〈生〉核丝

link[1]**, -ki, -ği** *is.* 【俗】(马的)快步，小跑 ◇～ **gitmek** (马)小跑

link[2] (英) *is.* ❶连接，联系，关系，钮带 ❷〈电信〉中继线，链路，网络节

linolyum [lino'yum] (法) *is.* 亚麻油毡，漆布

linotip (英) *is.* 行型活字铸造机，(用键盘操纵的)铸成整行活字排版机，赍纳机排版法

linyit (法) *is.* 〈矿〉褐煤

lipari [lipa'ri] (希) *is.* 〈动〉一种青花鱼

liparit *is.* 〈地〉流纹岩

lipit, -di (法) *is.* 〈生化〉脂类

lipom (法) *is.* 〈医〉脂肪瘤

lipsos [li'psos] (希) *is.* 〈动〉鲉(*Scorpaena poreus*)

lir (法) *is.* ❶〈乐、史〉里拉，竖琴(古希腊的一种拨弦乐器) ❷〈乐〉里拉琴(乌克兰、白俄罗斯的一种弦乐器)

lira [li'ra] (意) *is.* ❶里拉(土耳其、意大利、梵蒂冈本位币名)；镑：İngiliz ～sı 英镑 Osmanlı ～sı 奥斯曼帝国金里拉 sarı ～ 金里拉 Türk ～sı 土耳其里拉 Türk lirası, Türkiye devletinin para birimidir. 土耳其里拉是土耳其的货币单位。Bu kitabı yüz bin liraya aldım. 我花了 10 万里拉买了这本书。❷【旧】7 克重的金币

liralık, -ğı *is.* (货币的)面值，票额…里拉的：beş milyon ～ yüzük 价值 500 万里拉的戒指 yirmi beş ～ gümüş para 25 里拉的银币

liret (意) *is.* 里拉(意大利本位币名)

lirik (法)〈文〉 Ⅰ *is.* ❶抒情诗；(诗体作品中的)抒情风格，抒情色彩 ❷抒情诗人，抒情诗作者 ❸(古代)用里拉等伴奏的诗歌 Ⅱ*s.* ❶抒情诗的，抒情的：～ şiirler 抒情诗 ～ şair 抒情诗人 ❷充满抒情味的，充满抒情色彩的；充满激情的，充满热情的 ❸(古代)用里拉等到乐器伴奏的

lirizm (法) *is.* ❶抒情风格，抒情味，抒情色彩

-lis 复合词的第二部分，表示"舔…的"，"拍…马屁的"，如：kâselis ①溜须拍马的人 ②食客；依人为生者，寄食者；寄人篱下者

lisa *is.* 帆，帆布 ◇～ **etmek** 张帆

lisan [lisa:n] (阿) *is.* ❶〈解〉舌，舌头 ❷语言，话，言语；方言，土语；行话：felsefe ～ı 哲学语 Tanzimat ～ı "坦泽马特"时代语言 Mektup uzun değil, biraz da ticarî bir lisanla yazılmıştı. 信不长，是用带点商业味的语言写的。◇～**a almak** 议论，谈论 ～ **bilen** 懂外语的，掌握外语的 ～**a gelmek** 说起话来，开始说话：Ağaç lisana gelmiş. 树开口说话了。～ **kullanmak** 用…语气说话：Nasıl lisan kullandı? 他用什么语气说的？

lisanaşına (阿-波) *is.* 语言学家

lisanen *zf.* 口头，口头上，只是口头上说说而已

lisanî *s.* 语言的；语言学的

lisaniyat [lisa:niyat] (阿) *ç.is.* 语言学

lisaniyatçı *is.* 语言学家

lisaniyun (阿) *ç.is.* 语言学家

lisans (法) *is.* ❶高等学校毕业文凭 ❷学士学位 ❸〈商〉(进出口贸易)许可证：ihracat ～ı 出口许可证 ❹执照；证(明)书；证件，证明文件：pilot ～ı 飞机驾驶证 ◇～ **yapmak** 获得高等学校毕业文凭

lisansiye *is.* ❶学士：edebiyat ～si 文学学士 ❷高校毕业生

lisanslı *s.* 有学士学位的，获得学士学位的：Alman ～ elektrik sayacı 用德国公司名称生产的电表

lisans üstü *s.* 研究生的(教育)：～ eğitim 研究生教育

lisanşinas (阿-波) *is.* 通晓多种语言的人，掌握多种外语的人

lise [li'se] (法) *is.* 高中：Ablam bu yıl liseyi bitirecek. 我姐姐今年高中毕业。Liseyi bitirince Avrupa'da tahsilini ben üzerime alırım. 他高中一毕业，我就负责他到欧洲去学习。

liseli *is.* ve *s.* 高中学生(的)

liste (意) *is.* ❶名单，名册；清单，清册；统计表；目录：aday ～si 候选人名单 dağıtma ～si 分发钱款或货物的表(单据)，发货单 eşya ～sı 物品清单 fiyat ～si 价格表，价目表，定价表 kara ～ 黑名单 kitap ～sı 图书目录 parça ～si (机器)零件目录 yemek ～si 菜单 ❷(登记、填写各种情况的)表格，文件 ◇～ **yapmak** 编花名册；编制名单 **～ye geçirmek** 列入名单

listelemek (*-i*) 列表，列清单；编目录

literatör *is.* 文学家，作家；【口】文学研究者，文艺理论家

literatür (法) *is.* ❶文学 ❷文献，书籍，图书，参考书

litmus *is.* 石蕊：～ kâğıdı 石蕊试纸

litograf *is.* 石印工人，石印技师

litografi, litografya (希) *is.* ❶石印术，石印法 ❷石印画，石印品：～ koleksyonu 收集的一套石印画 renkli ～ 彩色石印画 ～ taşı (或 kalkari) 石印石，石印板岩，石版岩

litografyacı *is.* 石印工人，石印技师

litokromi *is.* 彩色石印术；彩色石印品；彩色石印业

litoloji (法) *is.* 岩石学；沉积岩石学

litosfez (法) *is.* 〈地〉(地球的)岩石圈，岩界

litre [li'tre] (希) *is.* 升，公升：Bir litre zeytin yağı aldım. 我买了 1 公升橄榄油。Bu kapta iki litre ayçiçeği yağı var. 这器皿里有两公升葵花子油。

litrelik, -ği *s.* 1 公升的；1 公升容量的；能装…公升的：üç ～ şişe 3 公升的瓶子

liturya (希) *is.* 〈宗〉(天主教、东正教的)大祭，弥撒

Litvanya *öz.is.* 立陶宛(欧洲)

Lit(ü)vanyalı *öz is.* 立陶宛人

lityum (法) *is.* 〈化〉锂(Li)

liva [lira:] (阿) *is.* ❶旗，旗帜；信号旗 ❷〈军〉旅，旅团：～ amiral 海军少将 ～ kumandanı 旅长 ❸(某些国家的)陆军准将；少将

livar (意) *is.* ❶存放活鱼的设备，存放活鱼的笼子，存放活鱼的网箱 ❷(人工)养鱼池(塘)

livâta (阿) *is.* 男色，娈癖

Liverpool *öz.is.* 利物浦(英国)

liyakat, -ti [liya:kat](阿) *is.* ❶功劳，功勋，功绩：askeri ～ 军功章 ❷优点，长处；成绩；人格，尊严 ❸能力，本领，才干：Her birimiz kendi liyakatimize göre, üzerimize bir vazife almalıyız. 我们每个人应根据自己的能力承担起责任。◇～ **göstermek** 表现出自己的才能 ～ **sahibi** 有才能的，有才干的；有本事的，有本领的；有天分的

liyakatli *s.* ❶当之无愧的，名副其实的；值得的，无愧的 ❷有才能的，有才干的；有本领的；有天分的：O hâlde bizim de kendi tarafımızdan bazı hazırlıklar yapmamız, liyakatli insanlar aramamız lâzım gelir. 在此情况下，我们自己需要做一些准备，需要找有才干的人。

liyatsiz *s.* ❶不体面的，不成体统的；不配的，有损于…的 ❷无才干的，没有才能的；没有本领的，能力差的；没有(某种)天赋的

liyakatsizlik, -ği *is.* ❶不体面的行为 ❷无能力；不会，不熟练

liyezon *is.* 联系；关系；联络；联结；联合，结合

liyme 见 lime

liynet (阿) *is.* ❶轻微的腹泻，有一点泻肚 ❷软，柔软

Lizbon *öz.is.* 里斯本(葡萄牙)

lizöz (法) *is.* (床上看书时穿的)轻便女上衣

lizol, -lü (法) *is.* 〈药〉来苏，煤酚皂溶液

lizozim (法) *is.* 〈生化〉溶菌酶

Ljubljana *öz.is.* 卢布尔雅娜(斯洛文尼亚)

lobelya [lobe'lya] (植) *is.* 〈植〉半边莲

lobi (英) *is.* ❶(剧院、旅馆等的)门廊、门厅 ❷〈建〉门厅 ❸【转】院外活动集团，压力集团

lobut (阿) *is.* 小短粗棒，小短粗棍

loca (意) *is.* ❶包厢，(厢)座：Locada beş kişilik yer var. 包厢里有 5 个座位。Tiyatronun localarında hiç yer kalmamış. 剧院包厢里的座位一个也没有了。❷(或 mason ～sı) 共济会分会

loça (意) *is.* 〈海〉锚链孔；导索口，导缆孔

loda *is.* 【转】❶堆，垛，摞：saman ～sı 稻草堆，禾秸堆 ❷束，捆，抱 ❸用泥或草封顶的草垛

lodos (希) *is.* ❶南或西南风：Lodosun gözü yaşlıdır. 刮南风有雨。Dinmiş lodosların uğultusu içinde İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı. 当呼啸的西南风停息的时候，我闭目聆听伊斯坦布尔。Lodos desem lodos değil, bir acaip rüzgâr esiyordu. 刮的说是南风，其实不是南风，而是一种奇特的风。❷刮南风的日子或时候：Lodosta balığa çıkılmaz. 刮南风的时候不能出海打渔。❸南，南方：Lodosa bakan pencere 朝南开的窗户 ◇～ **poyraz** 变化无常，不稳定，多变 ◇～ **poyraz mukataası** ①轻率，轻浮，轻佻 ②流浪，飘泊；到处漫游

lodoslamak (*nsz.*) ❶刮，吹(南风) ❷暖和起来，变得暖和(指天气)：Hava lodosladı. 天气变暖了。❸(风)转南风

lodosluk, -ğu *is.* 南，南方；朝南的地方

Lodz *öz.is.* 罗兹(波兰)

logaritma (法) *is.* 〈数〉对数：～ cetveli 对数尺，计算尺 ～ tablosu 对数表 ◇～ **almak** 查出对数，取对数

logaritmik *s.* 〈数〉对数的：～ diyagram 对数图象 ～ ölçü 对数尺度 ～ eğri 对数曲线

logistik, -ği (希) 见 lojistik[1]

logos [lo'gos] (希) *is.* 〈哲〉逻各斯

loğ *is.* 【俗】滚子，石滚子：～ taşı 滚子，石滚子

loğlamak (*-i*) 用滚子压实

loğusa [loğu'sa] (希) *is.* 产妇：Kırkı çıkmadan gelen yabancılar doğrudan doğruya loğusa odasına alınmazlar. 产后不满 40 天，外人不得直接进入产妇的房间。Loğusa kırkladı. 产妇产后已满了 40 天。Loğusa kırklamayınca dışarı çıkarılmaz. 产后不满 40 天产妇是不能出门的。

loğusa humması *is.* 〈医〉产褥热

loğusalık, -ğı *is.* ❶分娩；(动物)生崽 ❷产妇的健康状况

loğusa otu *is.* 〈植〉马兜铃(*Aristolochia*)

lohusa 见 loğusa

lohusalık 见 loğusalık

lojik (法) Ⅰ *is.* 〈哲〉逻辑学(旧称"论理学") Ⅱ *s.* 逻辑学的，论理学的；合乎逻辑的；合理的，有理性的

lojisizm (法) *is.* 逻辑主义

lojistik[1] (法) *is.* 逻辑斯提(也指数理逻辑，符号逻辑)

lojistik[2] Ⅰ *is.* 〈军〉后勤；后勤学 Ⅱ *s.* 后勤的；后方的

lojman (法) *is.* 住所，住房；(收很少租金或不收租金的)公寓房；(有两三套住宅的)住房，房屋

lok (英) *is.* 使船通过的船闸，为(运河等)设置的船闸

loka *s.* 【口】邋遢的，不整洁的，不干净的；不修边幅的

lokal, -li (法) Ⅰ *is.* ❶地方的，地方性的；地区的；本地的，当地的：～ şartlar 当地的条件 ❷〈医〉局部的，部分的：～ anestezi 局部麻醉 ～ hastalık 局部疾病 Ⅱ *s.* ❶俱乐部，夜总会 ❷馆，院，所，宫，之家：öğretmenler ～i 教师之家 gazeteciler ～i 新闻工作者之家

lokanta [loka'nta] (意) *is.* 餐馆，餐厅；食堂：～ vagonu 餐车 Akşam yemeğini lokantada yiyeceğiz. 晚上我们去餐馆吃饭。Pazar günü hep birlikte lokantaya gittik. 星期天我们一起到餐馆吃了饭。

lokantacı *is.* 餐馆老板，餐厅老板

lokantacılık, -ğı *is.* 餐饮业

lokantalı *s.* 吃饭用的，用餐的，进餐的：Yemekten sonra lokantalı vagondan birer de kahve getirttiler. 饭后他们让餐车给每人送来了一杯咖啡。

Lokarno *öz.is.* 洛迦诺(瑞士)

lokater *is.* 租户，房客

lokatif (法) Ⅰ *is.* 〈语〉位格；位置格，地点格 Ⅱ *s.* 表示位置的，表示地点的

lokavt (英) *is.* 〈英〉同盟歇业

lokma (阿) *is.* ❶一块，一片：bir ～ 一小块，一口 bir ～ ekmek 一口面包 Aldığımız karpuz kabak çıktı; bir lokma bile yiyemedik. 我们买的瓜不熟，我们一口也没吃。Çok acıkmıştım, sıcak ekmekten bir lokma koparıp yedim. 我饿坏了，掰了一块热面包吃了。❷油炸饼，油炸圆包子，甜包子，小馅饼：Anası çok güzel lokma yapar. 他母亲会做很好吃的馅饼。❸一块好吃的东西，一块美味的东西 ❹〈解〉髁，髁状突 ◇**～ ağızda büyümek** 没有味口，吃不下饭，一口饭都咽不下 **～ boğazında kalmak** (由于忧伤、着急等原因)什么也不能下咽，什么也吃不下 **～ dağıtmak** 分发油炸甜饼(人死后第 40 天) **～ dökmek** 烤甜饼 **～ ～** 一小块一小块地，一块一块地 (*-in*) **～sını saymak** 注视某人吃东西(以防多吃) ◆**Lokma çiğnenmeden yutulmaz.** 【成】不入虎穴，焉得虎子。

lokmacı *is.* ❶制售馅饼或其它甜食的人 ❷依人为生者，靠人生活者，食客，寄食者

lokmacılık, -ğı *is.* 做馅饼或其它甜食的行当

lokma gözü(**lü**) *s.* 眼睛鼓起的，眼球外突的，眼球鼓出的，暴眼突睛的

Lokman *öz.is.* 拉赫曼(古代先哲和寓言作家)

lokman (阿) *is.* 药，药品；药剂；酏剂；甘香酒剂：～ hekim 神医，能治百病的医生

lokman ruhu (阿) *is.* 〈化〉❶醚 ❷酯：Bana biraz lâvanta çiçeği, biraz limon, biraz lokman ruhu getirrin. 你给我拿点熏衣草柠檬和醚来。

lokometr *is.* 〈海〉(测舰船航速的)测程仪，计程仪

lokomobil (法) *is.* 锅驼机

lokomotif (法) *is.* 机车，火车头：buharlı ～ 蒸汽机车 dizel-elektrik ～i 柴油电机车，柴油电力机车 elektrikli tren ～i 电力机车，电气机车 İlk lokomotifi Stephenson yapmıştır. 斯蒂芬森发明了首台机车。

lokum *is.* ❶美味糕(软甜食：用食糖、面粉、核桃仁、杏仁、果汁等制成)：Bir kilo fıstıklı lokum alacağım. 我要买一公斤阿月浑子糕。Kentimizin fındıklı lokmaları çok ünlüdür. 我们市的榛子糕是很有名的。❷一种蜜糖饼干 ❸(扑克牌的)红方块 ❹【俚】(中、小学里的)要求不严的女老师

lokumcu *is.* 制售美味糕的人

lolo *is.* 【俚】①男性生殖器 ②胡扯淡，胡说八道，瞎扯谎

lololo *is.* 【俚】胡扯淡，胡说八道，瞎扯谎：Bize de mi lololo? 你想骗我吗？这件事你骗不了我！

lombar (意) *is.* (船舷上的)炮门，炮口 ◇～ **ağzı** (上下船用的)搭板，跳板 ～ **kapağı** 弦窗防风浪盖

lomboz (希) *is.* (船、飞机等的)舷窗；舱口，舱口盖，舱门；(船弦上的)炮口，射(击)孔；枪眼，炮眼：kule ～u 炮塔上的炮眼

Lome *öz.is.* 洛美(多哥)

lonca [lo'nca] (意) *is.* 手工业行会；社团，团体，联合会，行会：～ ameleleri 手工业者，工匠，手艺人：～ ustası 手工业行会会长 esnaf ～sı 手工业者行会

loncacılık, -ğı *is.* 行会主义

Londra *öz.is.* 伦敦(英国)

longa [lo'nga] *is.* 〈乐〉带有尤鲁克族音乐特点的舞曲

Long Şuyen *öz.is.* 龙川(越南)

longpley (英) *is.* 密纹唱片：Ben buradan bir iki longpley klâsik plâk alabilirim. 我可以在这里买一两张古典音乐密纹唱片。

longoz, longuz *is.* (海、河、湖底的)深坑，深潭、深渊

longvü *is.* 单筒望远镜；(天文)望远镜

lonjöron *is.* 〈空〉(飞机的)大梁，翼梁

Loren *öz.is.* 洛林(法国)

Loretsu-Markiş *öz.is.* 洛伦索-马贵斯(马普托的旧称)(英国)

Los-engeles *öz.is.* 洛杉矶(美国)

lostromo [lostro'mo] (意) *is.* 〈海〉(商船上的)水手长

lostromoluk, -ğu *is.* 〈海〉(商船上的)水手长工作或水手长职业

lostracı *is.* 擦皮鞋的人

lostra [lo'stra] (意) *is.* 鞋油：～ boyacısı 擦皮鞋的人 ～ salonu 擦皮鞋的小店 ◇～ **etmek** 涂色，上油漆；清刷船舷

lorta [lo'rta] (意) *is.* ❶鞋楦 ❷鞋楦尺寸：aşağı ～ 小号鞋楦 baş ～ 大号鞋楦 orta ～ 中号鞋楦

lostarya (意) *is.* 小吃店，小酒店；小餐馆

lorentiyum, lavrensiyum (法) *is.* 〈化〉铹(Lr)

lort, -du (英) *is.* ❶(英国世袭贵族的)勋爵；上院议员：～lar kamarası (英国)上议院 Osırada yaşlı bir lord beni pek sevdi. 那时有一位上岁数的勋爵非常喜欢我。❷【转】【俗】富人，财主，很有钱的人 ◇～ **gibi** 像勋爵似的，像老爷似的

lop[1] *s.* 又软又圆又大的：～ et 一块很软的肉，一块很烂的肉 ～ incir 一种又大又软的无花果(品种) ◇～ ～ **yemek** (或 **yutmak**) 不嚼整块地往下吞 ～ **yanaklı** 面颊肥胖的 ～ **yumurta** 煮老的鸡蛋 ～ **yüzlü** 嘴脸肥大的(动物)，肥头大耳的(人)

lop² (法) *is.* 〈解〉叶：Sağ akciğerde üç, soldakinde iki lop vardır. 右肺有三个叶，左肺有两个叶。

lopçuk, -ğu *is.* 〈解〉叶：akçiğer ～u 肺叶

loppadak [lo'ppadak] *zf. ve yans.* 啪，啪嗒，啪嚓；扑通，啪嗒一声：Dolması loppadak ağzına attı. 他吧嗒吧嗒地吃菜卷。Et loppadak yere düştü. 肉啪嗒一声掉到了地上。

lopur *is.* 吧嗒声，吧唧声 ◇～ ～ 吧嗒吧嗒，吧唧吧唧 ～ ～ **yemek** 吧唧吧唧地吃东西，贪婪地吃东西

lor (波) *is.* 乳渣，奶渣，酸凝乳：～ peyniri 羊奶渣

Lor *öz.is.* 伊朗南部的库尔德人

losyon (法) *is.* 润肤乳剂，润肤液；洗剂

loş *s.* 半明半暗的，光线暗淡的，昏暗的：～ bir oda 昏暗的房间

loşlaşmak (*nsz*) 天黑，天色黑暗起来；变暗，发黑：Orman loşlaştı. 黄昏降临到森林。

loşlaştırmak (*-i*) 使发黑，使黑暗起来，使变暗，使暗淡起来：Ağır perdelerin loşlaştırdığı bir salona girdim. 我走进了用厚实窗帘遮暗的大厅。

loşluk, -ğu *is.* 黄昏，暮色；昏暗，朦胧，半明半暗：sokağın ～unda 在暮色苍茫的街上

lota [lo'ta] *is.* 〈动〉江鳕(*Lota lota*)

lotarya [lota'rya] (意) *is.* 抽彩给奖法，抽彩

lotaryacı *is.* 卖彩票的人；卖彩票赚钱的人，卖彩票赢利的人

lotaryacılık, -ğı *is.* 玩彩票；做彩票生意

lotus *is.* 〈植〉荷花，莲

Lozan *öz.is.* 见 Lausanne

löğusa 见 loğusa

löğusalık 见 loğusalık

lök¹ *is.* 【俗】一种公骆驼 ◇～ **gibi oturmak** 倒塌，坍塌

lök² *is.* 【俗】泥子，油灰

lök³ *s.* ❶重的，沉重的，笨重的，又重又大的 ❷迟钝的，不灵活的，不敏捷的；笨的，笨手笨脚的；慢慢腾腾的：～ adam 手脚不灵活的人，迟钝的人 ◇～ **yumurta** 臭蛋

lök lök *zf.* 慢慢腾腾地，慢腾腾，慢悠悠：～ yürümek 慢腾腾地走

lökece, lokeşe *is.* 〈动〉丘鹬(*Scolopax*)

löklemek (*-i*) 用泥子粘住

lökobaz (法) *is.* 〈化〉隐色染基，隐色体

lökopeni (法) *is.* 〈医〉白细胞减少(症)

lökoplâst (法) *is.* 〈植〉有色体，有色素

lökore (法) *is.* 〈医〉白带

lökosit (法) *is.* 〈医〉白血球

lökoz (法) *is.* 〈医〉白血病状态(白细胞增生)

lökün *is.* 泥子，油灰

lökünlemek (*-i*) (刷油漆前)涂油灰，抹泥子，用泥子泥住(堵住，封住)

lömbür lömbür *s.* 松软的，松弛的；垂下的，下垂的，耷拉下来的；蔫的：～ memeler 垂下的乳房

löp *s.* 又大又软的 ◇～ ～ 又大又软的：Delikanlı şişman löp löp yanaklı, kara bıyıklı, güzel sesli idi. 小伙子长得胖胖的，大脸蛋，黑胡须，有一副好嗓子。

löpür *is.* 见 lopur

lös (德) *is.* 〈地〉黄土

lösemi (法) *is.* 〈医〉白血病，血癌

lötrefil yapmak (*nsz*) 【俚】性交，交媾
lövye *is.* 〈空〉操纵杆，驾驶杆；控制旋钮
LPG 【缩】液化石油气(Likit Petrol Gazı)
Lr 〈化〉铹(Lorentiyum)
Lu 〈化〉镥(旧名镏)(Lütesyum)
luabî (阿) *s.* 唾液的，口水的
Luanda *öz.is.* 罗安达(安哥拉)
luap, -bı (阿) *is.* 唾液，口水
lubiyat *ç.is.* 游戏，娱乐，消遣；戏法，魔术： ～ yeri 娱乐场所
lubiyathane *is.* 娱乐场所
lubun *is.* 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者
lûmbago [lûba'go] (法) *is.* 〈医〉腰痛，腰肌痛
lumbar 见 lombar
lumbuz 见 lombuz
lunapark (意、英) *is.* 游艺园，游乐园
luminesans *is.* 〈物〉发光
lunnik, -ğı *is.* 月球火箭；月球探测器
lululu 见 lololo
lunula *is.* (指甲上的)发亮的小圆穴，小窝，小坑
lup 见 lüp
Lusaka *öz.is.* 卢萨卡(赞比亚)
lustur *is.* 【俚】擦皮鞋的
Lutherci Ⅰ *öz.is.* 路德教教徒 Ⅱ *s.* 马丁□路德的教义的
Luthercilik, -ği *öz.is.* 马丁□路德的教义，路德教，路德宗
Lût *öz.is.* 鲁脱(《古兰经》故事人物，安拉的使者之一) ◇～ **Deniz** 死海
lûtî (阿) *is.* 好男色者，鸡奸癖者
lûtr (法) Ⅰ *is.* ❶水獭 ❷水獭皮 Ⅱ *s.* 水獭皮做的
Luzon adası *öz.is.* 吕宋岛(亚洲)
lü, lüy *is.* 龙
lüb, -bbü (阿) *is.* ❶内部；果心，仁，瓤，肉 ❷【转】中心，核心，最重要的部分
lübbî *s.* ❶内部的，果心的，果肉的，内瓤的 ❷本质的，实质的，主要的
Lübnan *öz.is.* 黎巴嫩(亚洲)
Lübnanlı *öz.is.* ve *s.* 黎巴嫩人(的)
lücce (阿) *is.* ❶公海 ❷【转】一群人，人群；一大群人；很多人，人山人海 ❸镜子
lüfer (希) *is.* 一种小鱼(类似青鱼)
lügat, -ti (阿) *is.* ❶词，单词： ～ ilmi 词典学 ❷词典，字典： ～ kitabı 词典，字典 Türkçe-Çince ～ 土耳其语汉语词典 Çince ～ 汉语词典 Türkçe ～ 土耳其语词典 Büyük Osmanlıca ～ 奥斯曼语大词典 ❸【俗】语言，方言，地方话：ağır ～ 令人费解的话 ◇～ **parlamak** ①说话时使用无人知晓的外来词 ②瞎扯，胡说八道
lügatçe (阿) *is.* 【旧】❶小词典，小字典 ❷(作品后面附的)词汇表，单词表
lügatçi *is.* 词典编纂者；词典学家；词典出版者
lügatçilik, -ği *is.* 【旧】词典编纂工作
lügavi (阿) *s.* ❶词汇的：kelimenin ～ manası 单词的词汇意义 ❷字面上的，逐字的
lük *is.* 火漆，清漆；胶，胶粘剂
lüks[1] (法) Ⅰ *is.* ❶奢侈，奢华，阔绰： ～ eşya 奢侈品 Lükse önem vermek savurganlıktır.

好奢侈是一种浪费行为。Olabildiğince lüksten kaçmalıyız. 我们应尽可能地避免奢侈。❷豪华，华美，富丽堂皇，特等(商店、旅馆、火车车厢、船舱等) Ⅱ *s.* 豪华的，非常讲究的；阔绰的；高级的，精制的，极品的：～ bir vapur 豪华轮胎 ～ baskı 精装版 ～ hayat 奢侈生活 ～ kamara 特等舱 ～ otel 豪华旅馆 ～ vagon 豪华车厢 ～ koltuk (剧院等)最好的座位 Bu lüks kokantada öğle yemeği yiyor. 他在这家高级餐厅吃午饭。◇～ **içinde yaşamak** 生活奢侈 ～ **sürmek** ①过奢侈生活 ②穿戴讲究，摆阔气，讲排场

lüks[2] (法) *is.* ❶〈理〉勒(克司)(照度单位，即米烛光，简写为"LX") ❷汽(油)灯：Köyde elektrik olmadığından lüks yakıyorlardı. 由于村子里不通电，人们点汽灯照明。Köyümüze elektrik gelmeden önce lüksle aydınlanıyorduk. 村子里有电之前，我们用汽灯照明。

Lüksemburg *öz.is.* 卢森堡(欧洲)：Lüksemburg Grandüklüğü 卢森堡大公国

lüksmetre *is.* 〈光〉照度计，勒克司计

lüle (波) *is.* ❶卷起来的螺旋形东西；卷起来的一绺头发：Bebeğin lüle lüle saçları var. 小孩的头发卷卷的。Kardeşimin başının iki yanından sarkan saç lüleleri çok hoşuma gider. 我很喜欢垂挂在我弟弟脑袋两旁的卷发。❷烟斗(头) ❸喷泉口，泉水的出水口 ❹计量流水的衡制

lüleci *is.* 加工海泡石的手工业者

lülecilik, -ği *is.* 海泡石加工工作

lüle taşı *is.* 〈矿〉浮石，浮岩，泡沫岩，海泡石

lümen (法) *is.* 〈理〉流明(光通量单位)

lümpenproletarya *is.* 流氓无产阶级

lüp Ⅰ *is.* 【俚】白得的东西，不花钱的东西：Lüpe bayılır. 他非常喜欢不劳而获。Lüp buldu mu dayanmaz. 他只要一见不花钱的东西就想要。Ⅱ *ünl.* 呱唧，吧嗒：～ diye yutmak 咕噜一声咽下去 ◇～**e konmak** 吃白食，不劳而获：Dün akşam lüpe konduk. 昨天晚上我们捡了个大便宜。

lüpçü *s.* ve *is.* 爱白食的，爱不劳而获的，爱游手好闲的(人)；食客，寄生虫

lüpçülük, -ğü *is.* 想白得，想不劳而获

lüpten *zf.* 【俚】免费地，不花钱地，白白地，无代价地，不费力地

Lüterci *öz.is.* 见 Lutherci

Lütercilik, -ği *öz.is.* 见 Luthercilik

Luteriyen *is.* 〈宗〉路德派新教徒

lütesyum [lüte'syum] (法) *is.* 〈化〉镥(Lu)

lütfen [lü'tfen] (阿) *zf.* ❶(表示有礼貌的请求)请，劳驾，劳您的驾，费心；开开恩吧，行行好吧：Lütfen kapıyı açar mısınız? 劳驾，您能把门打开吗？Lütfen bir bardak su verir misiniz? 您能给一杯水吗？❷客气地，友好地，盛情地，宽厚地：Sefir Hazretleri gazetemize lütfen şu beyanatta bulundular. 大使阁下很友好往来地向我们报纸通报了如下情况。❸【转】(表示不满)瞧，真是：Aylarca sonra lütfen uğradı. 真是的，过了好几个月他才来了。◇～ **ve keremen** 客气地，友好地，热情地

Lüt Gölü *öz.is.* 死海(亚洲)

lütfetmek, lütfeylemek (*-i, -e*) 请，敬请，恳请；恩准，惠允，首肯：Lütfeder misiniz? 劳驾，请您费神！

lütuf, -tfu (阿) *is.* 殷勤，客气；好意，善意；善良，仁慈，宽恕；宠信，垂青：kahır yüzünden ～ görmek 因祸得福 ◇(*-mak*) ～**unda bulunmak** (或 **buyurmak**) 请，请您费神，劳您驾，请不吝赐予，请惠允：Bu akşam teşrif etmek lütfunda bulunursanız beni cidden minnettar etmiş olursunuz. 今晚您如能光临寒舍，我将万分感谢。

lütufkâr [lütufkâ:r] (阿-波) *s.* 殷勤的，客气的，盛情的：Pek lütufkârsınız? 您太客气了！

lütufkârane (阿-波) *zf.* 殷勤地，客气地；有礼貌地，仁慈地，宽厚地

lütufkârî (阿-波) *is.* 殷勤，客气；有礼貌

lütufkârlık, -ğı *is.* 殷勤，客气；有礼貌

lütufname (阿-波) *is.* 友好的信件

lüverver *is.* 转轮手枪，左轮手枪

lüzucet *is.* 粘性，胶粘性，粘着性；附着性

lüzucetli *s.* 粘的；粘性的，有粘性的；有附着力的；粘滞的

lüzucî [lüzu:ci:] (阿) *s.* 见 lüzucetli

lüzum [lüzu:m] (阿) *is.* 必要(性)，必需；有用，需要：Bu defterin bana lüzumu yok. 我不需要这个本子。Bunun size lüzumu var mı? 您有这个必要吗？Lüzumu yok. 没有这个必要。◇(*-e*) **～ görmek** 认为需要：Bütün bunlardan bahsetmeye lüzum görmedim. 我认为无需说这一切。O, başını çevirmeğe lüzum görmeden cevap verdi. 他认为无需回过头来回答。**～ görüldüğü takdirde** 如果需要，必要时，当需要的时候 **～u hâlinde** 如果需要 **～u olan miktarda** 所需的数量，需要的数量 **～u veçhile** 适当地，妥善地 **～una göre** 根据需要，按需要 **～unda** 如果需要，在需要的情况下 **～undan dolayı** 由于需要 **～undan fazla** 大于需要，超过需要

lüzumlaşmak (*nsz*) 变成需要的，成为必须的；成为有用的

lüzumlaştırmak (*-i*) lüzumlaşmak 的使动态

lüzumlu *s.* 需要的，必要的；有用的，不可缺少的：～ bir kitap 一本有用的书 ◇**～ lüzumsuz** 可有可无的

lüzumsuz *s.* 不需要的，用不着的；不必要的；无用的，多余的：Lüzumsuz birçok şeylerle de zaten dumanlı bulunan kafamı yoruyorum. 我的脑子本来就被一些杂七杂八的事弄糊涂了，可是还得劳神。◇**～ görmek** 认为不必要的，认为是多余的 **～ yere** 白费劲，徒劳无益，毫无必要

lüzumsuzlaşmak (*nsz*) 成为多余的，变成无用的

lüzumsuzlaştırmak (*-i*) lüzumsuzlaşmak 的使动态

lüzumsuzluk, -ğu *is.* 不需要，不必要(性)；用不着，无用

Lw 〈化〉铹(Lorentiyum)的老缩写符号

Lyon *öz.is.* 里昂(法国)

M m

M, m 土耳其语字母表中第16个字母，双唇鼻辅音

M □ 罗马数字"千" □德国马克 □〈度〉米

maada [ma:'ada:] (阿) *e.* 【旧】除…之外：Evde benden maada kimse yok. 家里除我之外没有别人。Elimden bundan maada kitap kalmadı. 除此之外我手中没有其它书了。◇**～sı** 及，等等，以及其他

maaile [ma:'a:ile] (阿) *zf.* 【旧】全家一起：Maaile kıra gittik. 我们全家一起郊游去了。

maalesef [maa'lesef] (阿) *zf.* 遗憾(得很)，(非常)可惜，(非常)抱歉：Maalesef düğünde bulunmayacağım. 很抱歉，我不能参加婚礼了。

maalmemnuniye [maa'lmemnu:niye] (阿) *zf.* 【旧】□满意地，心满意足地 □高兴地，愉快地，非常乐意地

Maan *öz.is.* 马安(约旦)

maarif [maa:rif] (阿) *is.*【旧】□知识，文化 □教育：～ bakanlığı 教育部 ～ emini (或 müdürü) 教育部视察员 ～ vekili 教育部长 umumî ～ 全民教育，国民教育 Çin'de maarif geniş adımlarla ilerliyor. 中国的教育正大踏步地向前迈进。

maarifçi *is. ve s.* 【旧】教育工作者

maaş (阿) *is.* 工资，月薪：～ bordrosu 工资表 ～ cüzdanı 领取工资、退休金、抚恤金的证件

～ tezyidi 工资增长，加薪 ～ zammı 提高薪资，涨工资 açık ～ 失业津贴 asli ～ 基本工资 emekli (或 tekaüt) ～ı 退休金，养老金 muhassas ～ 对个人特定的薪额 ◇**～ almak** 领工资 **～ bağlamak** 按月给退休人员和无劳动能力者发生活费 **～ çıkmak** 发工资，支付工资 **～ kesmek** 确定工资、退休金、抚恤金额等 **～ vermek** 发工资，给工资 **～a geçmek** □上按月领工资的班：Mehmet de okulu bitirdikten sonra maaşa geçince evin sıkıntısı biraz daha hafiflemişti. 穆罕默德也在毕业后有了正式工作，家里的困难减轻了一些。□从零时工转为正式工 **～ından kesmek** 从工资里扣 **～ını kesmek** 降低工资，调低工资

maaşlı *s.* □拿工资的：～ hizmet 拿工资的工作 ～ memur 拿工资的职员 □…工资的：dört yüz bin lira ～ bir adam 每月拿40万里拉工资的人

maatteessüf [maa'tteessüf] *zf.* 【旧】可惜，很遗憾，很抱歉

maazallah [maa'zallah] (阿) *ünl.* 真主保佑：Maazallah, birimize kitaptan rastgele bir şey soracak olsa, yandığımız gündü. 真主保佑，要是他向我们中的一人随意从书上问一些问题的话，那就成最糟糕的一天了。

mabat, -dı [ma:ba:t] (阿) *is.* 【旧】(文章、小说等的)续篇，续集，继续部分：Mabadı var. 待续。

maber (阿) *is.* 【旧】可通过的地方，通路，过道，通道

mabet, -di [ma:bet] (阿) *is.* 庙宇，寺院；圣堂，神殿：yahudi ～i 犹太教堂，犹太教的祈祷所

mabeyin, -yni [ma:beyin] (阿) *is.* □【旧】之间，中间 □〈史〉(旧时别墅中用以隔离男女厢房的)房间 □〈史〉皇宫 □【转】(人与人之间的)冷淡，冷漠，别扭，隔阂 ◇**～ olmak** 产生隔阂，闹别扭 (*-in*) **～inde** 在…之间，在…中间：Meseleyi mabeyninizde halletmelisiniz. 应该在你们之间解决问题。**～leri bozuk** 关系冷淡的，闹僵的，有隔阂的

mabeyinci *is.* 〈史〉(皇帝的)侍从，内侍：baş ～ 侍从长

mabeyincilik, -ği *is.* 侍从(的职责)

mablak, -ğı (阿) *is.* 【旧】□抹子，铲刀，泥子板；刮铲 □长柄木勺

mabude [ma:bu:de] (阿) *is.* □女神 □(女性)爱人，恋人，情人

mabut, -du [ma:bu:t] (阿) *is.* 神；偶像

Macar Ⅰ *öz.is.* 匈牙利人 Ⅱ *s.* 匈牙利的：～ biberi 红辣椒 ～ dili 匈牙利语 ～ katanası 匈牙利军马 ～ salamı 匈牙利火腿肠

Macarca [maca'rca] Ⅰ *öz.is.* 匈牙利语 Ⅱ *zf.* 讲匈牙利语，用匈牙利语

Macaristan *öz.is.* 匈牙利(欧洲)

Macarlar *öz.is.* 匈牙利人

Macellan Boğazı *öz.is.* 麦哲伦海峡(美洲)

macera [ma:cera:] (阿) *is.* 事，事件，事故；奇遇，冒险：～ filmi 惊险电影 ～ romanı 惊险小说 harp ～sı 军事冒险 Benim maceradan haberim yok. 我没听说这一事件。◇**～ aramak** 寻求意外的收获 **～ya atılmak** 冒险 (*-i*) **～ya götürmek** 使冒险 **～ya takmak** 警方为确认嫌犯罪行进行调查

maceracı Ⅰ *is.* 冒险家 Ⅱ *s.* 冒险主义的，盲动的：～ bir politika 冒险主义政策

maceracılık, -ğı *is.* 冒险，喜欢冒险，冒险的嗜好

maceralı *s.* 冒险的，充满冒险的：～ bir hayat 冒险生涯

maceraperest [ma:cera:perest] (阿) *is.* 冒险家；喜欢冒险的人

macerasız *s.* 无冒险经历的，无奇遇的

Machizm (法) *is.* 〈哲〉马赫主义，经验批判主义

macide *s.* 【旧】光荣的，有荣誉的，荣耀的(指女性)

macit, -di (阿) *s.* 【旧】光荣的，有荣誉的，荣耀的；著名的，有名的，知名的

macun [ma:cun] (阿) *is.* □糊状物，糊剂，浆，膏，冻，酱，乳：diş ～u 牙膏 □泥子，腻子，

油灰：camcı ～u 窗用油灰 fosforlu ～ 火柴头上的硫(磺) □焦糖，糖浆，糖稀；焦糖制的糖果：kuvvet ～u【旧】软糖式春药 Sakın anneme söylemeyin! Söylemezseniz size macun alırım. 千万别告诉我妈！你们要是不说的话，我给你们买糖吃。□【俚】鸦片；麻醉品，有害于理智的东西 ◇**～ çekmek** 抹泥子，抹腻子，抹油灰 **～ sürmek** (用粘性物)泥住，堵住，封住 **～la tıkamak** 用泥子嵌洞，用油灰堵洞

macuncu *is.* □制作或销售焦糖糖果的人 □制作或销售软糖式春药的人

macunculuk, -ğu *is.* □焦糖糖果的制作或销售 □软糖式春药的制作或销售

macunlamak (*-i*) (刷油漆前)涂油灰，抹泥子：camı ～ 用油灰嵌玻璃窗 kapıları ～ 给门抹泥子 sandalı ～ 用油灰嵌划艇

macunlanmak (*nsz*) macunlamak 的被动态

macunlaşmak (*nsz*) 变成浆糊状，成浆状，成乳冻状

maç (英) *is.* 比赛，竞赛：～ sahası 比赛场地 boks ～ı 拳击比赛 futbol ～ı 足球比赛 hususî ～ 友谊赛 kupa ～ı 杯赛，锦标赛 mahallî ～ 地区赛 milletlerarası ～ 国际比赛 revanş ～ı (输以后的)复仇赛 Maç yarıda kaldı. 比赛只进行了一半。Bizim taraf maçı kazandı. 我方在比赛中获胜。◇**～ yapmak** 进行比赛

maça[1] [ma'ça] (意) *is.* □(扑克牌的)黑桃，黑桃牌 □模具：Kum maçalar, maça makinesinde yapılır. 沙模是用模具机铸造的。◇**～ beyi** □黑桃爱司 □【转】流氓，无赖 **～ beyi gibi kurulmak** 箕踞而坐，手脚伸开懒洋洋地坐着(躺着) **～ kızı** 黑桃Q，黑桃皇后 **～ oğlu** □黑桃J □【转】纨绔子弟，花花公子；服饰漂亮的人，讲究穿戴的人 **～sı sıkışmak** 陷入困境，遇到困难 **～sı sıkmak** 勇于，敢于 **～sı kurtarmak** 摆脱困境，克服困难

maça[2] *is.* 〈技〉芯，芯子，核心，中心部分

maçacı *is.* 铸模工

maçiç (法) *is.* 玛琪希舞(一种类似探戈的巴西舞蹈)

maço (意) *is.* 大铁锤，大榔头

maçuna, maçula [maçu'na, maçu'la] (意) *is.* 〈海〉起重机，吊车：～ arabası 工程抢险车；提升机 ～ gemisi (安装船桅等用的)起重船 ～ kolu 吊臂 seyyar ～ 可移动吊车

ma'da 见 maada

Madagaskar *öz.is.* 马达加斯加(非洲)

Madagaskar Adası *öz.is.* 马达加斯加岛(非洲)

madalya [mada'lya] (意) *is.* 奖章，军功章；奖牌：～ kazıcısı 纪念章或奖章的制模工 ～ kolleksiyonu 纪念章的收藏 ～ pervazı 奖章外缘的带状装饰 altın ～ 金牌；金质奖章 anma ～sı 纪念章 cesaret ～sı 勇敢奖章gümüş ～ 银牌；银质奖章 Harp Liyakat ～sı (或 İmtiyaz Harp ～sı) 军功章 hatıra ～sı 纪念章 İstiklâl ～sı 独立奖章(土耳其的最高奖赏) savaş ～sı 军功章 Hemen, gümüş ve mineden kendi madalyamı verdim. 我立刻给了我自己的银质珐琅奖章。◇**～nın arkası** (或 **ters tarafı, tersi**) 事情不利的一面 **～nın öteki yüzüne de bakmak** 全面地看待问题

madalyalı *s.* 获得奖章的；佩戴奖章的

madalyalık, -ğı *is.* 纪念章存放柜

madalyasız *s.* 未获奖章的；没有佩戴奖章的

madalyon (意) *is.* (嵌有肖像等的)圆形或椭圆形颈饰：～un ters tarafı (或 tersi) 事情不利的一面

madam (法) *is.* □夫人，太太，女士(在法国对已婚妇女的称呼) □夫人，太太，女士(在土耳其对非穆斯林已婚妇女的称呼)

mâdam 见 madem

madama [mada'ma] *is.* 【俗】(非穆斯林的)夫人，太太，女士

madamelhayat (阿) *zf.* 终身，一生，永远

madampol, -lü *is.* 见 madapolam

madapolam (法) *is.* 马大普兰漂白平纹细布

madara *s.* 【俚】坏的，不好的，讨厌的，令人厌烦的 ◇(*-i*) **～ etmek** 【俚】羞辱，使丢脸，使出丑，使尴尬 **～ olmak** 【俚】□(妇女当众)摘下头巾、帽子等；不戴头巾、帽子(过去这样做被认为是不正当的) □出丑，出洋相，蒙羞，蒙耻：Gözünü aç, madara olursan bir araba dayak yersin. 你可要当心点儿，要是出了什么差池，你可要吃不了兜着走。

madde (阿) *is.* □〈哲〉物质：～ dünyası 物质世界 ～ ismi 〈语〉物质名词 ～ ve enerjinin sakınımı kanunu 物质与能量的不灭定律 Taş, hava birer maddedir. 石头、空气都是物质。□材料：～ analizi 〈化〉定性分析 ～ değişimi (或 değişmesi) 〈生〉新陈代谢，代谢(作用) ～nin hâli 〈理〉物质的聚集态 çabuk yanıcı ～ler 易燃物 işletme ～leri (发动机用的)燃滑油料 muharebe radyoaktivite ～leri 军用放射性物质 müştail ～si 可燃物，易燃物；燃料，燃油 plâstik ～ 塑料，塑胶，胶木；可塑物 renk ～si 颜料 sis ～si 发烟物质，发烟剂 yanıcı ～ler 发动机用的燃料 yanmaktan koruyacak ～ler 耐火材料 Cam yapmak için silisli maddeler kullanılır. 制造玻璃要用硅质材料。□条，条文，条目，条款：ek ～ 附款 kanun ～si 法律条文 nizamname ～si 章程条款 16 ～ ve 3 ek ～den ibaret olan antlaşma 由16条正款和3条附款组成的协议 □(词典的)词条：ansiklopedinin Yunus Emre ～si 百科全书中的尤努斯·埃姆勒词条 sözlüğün dil ～si 字典中"dil"词条 sözlük ～si 词条 □主题，题目；问题；课题：Bu maddeyi ileride inceleriz. 这个问题我们以后再研究。□钱物 □东西，物品，物件，物体：geniş istihlâk ～leri 日用必需品，消费品 tüketim ～leri 消费品 □产品，生产品：besin ～si (或 yiyecek ～leri) 食品 hayvan gıda ～si 饲料 sütlü ～ler 乳制品 □实质，本质；词干；骨干，基础：asıl (或 aslî) ～ 〈语〉词干 ◇**～ye önem vermek** 注重钱财

maddebilimcilik, -ği *is.* 〈哲〉质料和形式构成事物论(亚里士多德等的论点)

maddeci Ⅰ *is.* □〈哲〉唯物主义者，唯物论者 □【转】追求物质享受者 Ⅱ *s.* □〈哲〉唯物主义的，唯物论的 □【转】追求物质享受的

maddecilik, -ği *is.* □〈哲〉唯物主义，唯物论：tarihsel (或 tarihî) ～ 历史唯物主义，历史唯物论 □【转】物质主义

maddeleşmek (*nsz*) 物质化，实物化

maddesel *s.* □物质的，物的：～ nokta 〈物〉质点 □材料的 □物质的，物资的，钱财的

maddeten [ma'ddeten] (阿) *zf.* □物质上：Maddeten kaybettim, fakat manen kazandım. 我在物质上有所失，但精神上我有所得。□事实上，实际上：Maddeten imkansız. 事实上这不可能。

maddî *s.* □物质的，物的：～ delil 〈法〉物证 ～ dünya 物质世界 ～ olmayan 非物质的，抽象的，精神的 □材料的 □物质的，物资的，钱财的：～ değerler (或 nimetler) 物质财富 ～ hasar (或 zarar) 物质损失 ～ imkân (或 şartlar) 物质条件 ～ istihsal 物质生产 ～ kuvvet 物质力量 ～ sıkıntılar 物质上的困难 ～ vaziyet 物质状况，物资状况 hiçbir ～ fedakarlıktan kaçınmamak 准备作出任何物质上的牺牲 □【转】持实用态度的，追求物质享受的 ◇(*-i*) **～ bakımdan teşvik etmek** 物质刺激 **～ bir adam** □唯物主义者，唯物论者 □持实用态度者，实利主义者 **～ hata** 实质性错误 **～ nokta** 〈物〉质点 **～ zarara uğramak** 遭受物质损失

maddîleşmek (*nsz*) □物质化，具体化，通过物质形式表现出来 □变得注重钱财

maddîlik, -ği *is.* 物质性

maddiyat, maddiyet [maddiya:t] (阿) *ç.is.* □物质，物体，实物 □【转】钱财

maddiyatçı, maddiyetçi *is.* □唯物主义者，唯物论者 □持实用态度者，实利主义者

maddiyatçılık, -ğı; maddiyetçilik, -ği *is.* □唯物主义，唯物论 □实用主义，现实主义，实用态度

maddiyum *is.* □唯物主义者，唯物论者 □持实用态度者，实利主义者

maddiyye *is.* □唯物主义，唯物论 □实用主义，现实主义，实用态度

madem [ma:dem] (阿) *bağ.* 既然，因为，要是：Madem görmek istiyorsunuz, gelip görebilirsiniz.

既然你们想看，就可以来看一看。Madem sanat iddiasıyla yazmıyormuş, ne diye kitap çıkarıyor, bizm de okumamızı istiyor? 既然他不是为了艺术而写作，那么他为什么还要出书，还要我们去读呢？◇**～ öyle** 既然如此，要是这样：Madem öyle, neden insanî vazifelerini yapmadılar? 既然如此，他们为什么不履行做人的义务呢？Madem öyle söyledi, öyle yaparız. 既然他这么说了，我们就这么做。

mademki [ma:demki] (阿) *bağ.* 既然，因为，要是：Mademki sen beni dinlemiyorsun, ben de senin işine bir daha karışmam. 既然你不听我的，我就再也不管你的事了。

maden [ma:den] (阿) Ⅰ *is.* □〈地〉矿石，矿，矿岩，矿物：～ boku 渣，溶渣，炉渣，矿渣 ～ cevheri (含金属品位高的)矿石 ～ damarı 矿脉 ～ endüstrisi (或 sanayii) 矿业 ～ filizi 矿石 ～ gemisi 矿石船 ～ işçisi 矿工，矿业工人 ～ mühendisi 矿业工程师，采矿工程师 ～ yatağı 矿脉，金属矿床 ～ yatakları bilimi 矿床成因论 ～ yerbilimi 矿产地质学 ～ler bilgisi (或 ～ ilmi) 矿物学 ～ zifti 地沥青 Demir, bakır, altın birer madendir. 铁、铜、金都是一种矿物。□〈化〉金属：～ alaşımı 金属合金 ～ bilimi 冶金，冶金学 ～ işçiliği 金属加工 ～ koliği 金属中毒腹绞痛 ～ mamulâtı 五金制品 ～ oyma 金属雕刻 ～ oyma sanatı 金属雕刻艺术 değerli ～ler 贵金属 hafif ～ler 轻金属 ham ～ 自然金属 has ～ 贵金属 ingiliz ～ 不列颠合金(一种银白色的锡合金) nadir ～ler 稀有金属 serleştirici ～ler 制合金用的金属 şibih ～ 非金属，准金属，类金属 yeni ～ 德国银，白铜(铜锌镍合金) □矿，矿山；矿场；矿井；矿床，矿产地；矿层：～ direği 矿坑支柱 ～ kuyusu 矿井 ～ ocağı 矿井，矿山，矿场 petrol ～i 油矿 radyaom ～i 放射性矿床 Maden kömürü ocağındaki facia yirmi can aldı. 煤矿发生的惨祸夺去了20条生命。□【转】富源，宝库：Bu kütüphane bir madendir, değerini bilin. 这个图书馆是个宝库，你们要懂得它的价值。Ⅱ *s.* 金属制的；金属性的：～ kap 金属器皿；金属容器，金属家什 ～ mobilya 金属家具 ◇**～ çağı** (或 **devri**) 青铜时代 **～ kaplama** □ 敷金属，镀金属 □金属镀层 **～ mavisi** 灰蓝色 **～ sodası** 汽水，苏打水

madenci *is.* □矿场主 □矿业工人，矿工：～ feneri 矿工灯 □矿物学家 □冶金学家，冶金工作者

madencilik, -ği *is.* □矿业 □矿工(职业)

madenî [ma:deni:] (阿) *s.* □金属(制)的，金属性的；生产金属的：～ gereç 铁制工具 ～ lira 硬币里拉 ～ para 硬币 ～ sanayi 金属工业 □矿物的，含有矿物的：～ boya 矿物颜料 ～ gübreler 矿物肥料 ～ tuz 矿物盐 ～ yağlar 矿物油 □矿物学的

madeniyat, madeniyet *ç.is.* □金属；矿物 □金相学 □矿物学

maden kırmız *is.* 〈化〉红锑矿

maden kömürü *is.* 〈地〉煤

madensel *s.* 金属(制)的，金属性的；生产金属的：～ bir renk 金属色 ～ kaplama 镀金属，金属镀层

madensi Ⅰ *s.* 金属性的，金属般的 Ⅱ *is.* 〈化〉非金属，准金属

maden suyu *is.* 矿泉水

maden yünü *is.* 矿棉，矿渣绒，玻璃棉，矿质毛，石纤维

mader [ma:der] (波) *is.* 【旧】母亲，妈妈 ◇**～ behata** 非婚生的孩子，私生子 **～ ender** 后母，继母

mader (**şarabı**) *is.* 马德拉葡萄酒

maderane *zf.* 象母亲一样，母亲似地

maderî *s.* 母亲的，母性的

maderşahî [ma:derşa:hi:] (波) *s.* 母权制的

maderşahîlik, -ği *s.* 母权制

maderzat, -dı *s.* 天生的，天赋的，先天的，生来的，胎生的；家乡的，祖国的，自己的：～ lisanı 母语，本族语

Madeyra *öz.is.* 马代拉(群岛)(葡萄牙)

madımak, -ğı *is.* 【俗】荠菜

madik, -ği (亚美尼亚语) *is.* □(孩子们玩的)扔石子游戏 □【俚】阴谋，诡计；欺骗，欺诈；欺骗手段；欺骗行径：Gazetecilerin pintiliklerinden ve kitapçıların madiklerinden uzak ve serbest yaşıyorum. 我远离记者们的吝啬和作家们的欺诈，自由自在地过着日子。◇～ **atmak** (或 **etmek**) 欺骗，欺瞒，愚弄，使上当，使弄错：Bana madik atarsan sen zararlı çıkarsın. 你要是骗我，你也占不到便宜。Bana madik atmaya cesaret edecek birini ben tanımıyorum. 我还没有见识过有谁胆敢骗我。Bize madik atılır mı? 能骗得了我们吗？～ **oynamak** 欺骗，欺瞒，愚弄，使上当，使弄错：Bana nasıl madik oynar bu kaltak? 就这么个骚货，怎么能骗得了我？～ **yutmak** 被钓住；上钩

madikçi Ⅰ *is.* 【俚】骗子，狡猾的人 Ⅱ *s.* 【俚】欺骗的，狡猾的

madiyan (波) *is.* 【旧】母马

madonna *is.* 〈宗〉圣母(玛丽亚)；圣母像

madrabaz Ⅰ *is.* □菜蔬食品批发商 □骗子，欺骗者，痞棍 Ⅱ *s.* 【转】欺骗的，狡猾的

madrabazlık, -ğı *is.* □批发 □欺骗手段，欺骗行径 ◇～ **etmek** 欺骗

Madras *öz.is.* 马德拉斯(印度)

madreporlar (意) *ç.is.* 〈动〉珊瑚虫

Madrid *öz.is.* 马德里(西班牙)

madrup, -bu (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 被打的，挨揍的 Ⅱ *is.* 〈数〉被乘数

madum(e) (阿) *s.* 不存在的，没有的

madumiyet (阿) *is.* 缺乏，没有

madumülfıkarat *is.* 〈动〉无脊椎动物

madun, -ü [ma:du:n] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □下面的，下边的，下层的 □下级的，级别较低的；基层的 Ⅱ *is.* 部属，部下；下级职员 ◇(*-in*) ～(**ün**)**de** 在…下面

madut (阿) *s.* 【旧】□数过的，计算过的 □属于…之列的，属于…种类的：Balina balıklardan madut değildir. 鲸鱼不属鱼类。◇～ **olmak** 数过，算过

maestoso [maesto'so] (意)〈乐〉 Ⅰ *zf.* 雄伟地，庄严地 Ⅱ *is.* 雄伟庄严的乐曲

ma(y)estro [mae'stro] (意)〈乐〉 *is.* 艺术大师(指大作曲家或著名乐队指挥)

Magellan Boğazı *öz.is.* 麦哲伦海峡(美洲)

mafa, mapa (意) *is.* 吊环螺钉，带钩螺钉，羊眼螺钉

mafevk [ma:fevk] (阿)【旧】 *s.* □上等的，头等的，最好的，高级的 □上面的，上边的，上层的 □上级的，职位较高的 ◇(*-in*) ～**inde** 在…上边

mafiş (阿) Ⅰ *s.* 【口】花完，用完，没有：Bende para mafiş. 我身无分文。Ⅱ *is.* 一种油炸甜点，油炸饼

mafsal (阿) *is.* □〈解〉关节：～ romatizması 〈医〉关节风湿病 iltisakı ～ 〈医〉关节强硬 □〈技〉球窝节，球形联轴节，万向节：～ mihveri 铰链轴，合叶轴 kardan ～ı 万向轴；万向接合 kürevi ～ 球节，球状接合

mafsalî *s.* 关节的

mafsallandırma *is.* 铰接，铰支联接，活节

mafsallı *s.* □关节的 □可折起来的：～ hızar 折锯 □〈技〉曲轴的，节状的：～ biyel kolu 铰接杆 ～ cıvata 接合螺栓，夹紧螺栓 ～ sistem 铰接系统

magazin (英) *is.* 杂志，画报：haftalık bir ～ 周刊杂志

magazinleşmek (*nsz*) 变成画报，成画报样：Hem unutmayalım ki magazinleşen bir edebiyat dergisi asıl maksadından ve kalitesinden çok şey kaybetmeye mahkûmdur. 而且我们别忘了，变成画报样的文学杂志肯定会偏离它本来的目的，降低质量。

magma [ma'gma] (希) *is.* 〈地〉岩浆

magmasal *s.* 〈地〉岩浆的

magmatik (法) *s.* 〈地〉岩浆的

magnalyum *is.* 〈冶〉马格纳里镁铝合金

magnetik (法) *s.* □〈物〉磁(性)的；磁体的：～ alan 磁场 ～ direnç 磁致电阻 ～ ekvator 地磁赤道 ～ fırtına 〈天〉磁暴 ～ kutup 磁极 ～ meridyen 磁子午线 ～ sapma 磁偏角 ～ tedirginlik 磁干扰 ～ torpido 磁性鱼雷 Yer'in ～ kutupları 地球磁极 □磁铁的：～ etken 磁铁的影响，磁铁的吸引力

magnetit (法) *is.* 磁铁矿

magnetizma (法) *is.* 磁学；磁(性)：Yer ～sı 地磁

magneto 见 manyeto

magnezit (法) *is.* 海泡石；菱镁矿

magnezyum (法) *is.* 〈化〉镁(Mg)：～ karbonat 碳酸镁 ～ klorür 氯化镁 ～ sülfat 硫酸镁

magri (希) *is.* 〈动〉康吉鳗，海鳗(*Conger conger*)

mağ *is.* 〈动〉【俗】(头、翅膀和尾巴的颜色各不相同的)一种鸽子

mağara [mağa'ra] (阿) *is.* □岩洞，山洞，洞穴：～ adamı (或 insanı) 穴居人 ～ devri 旧石器时代 ～ resimleri 岩洞壁画 □溶洞，溶岩洞

mağara bilimi *is.* 〈地〉洞穴学

mağara bilimci *is.* 洞穴学者

mağarabilimsel *s.* 洞穴学的

mağara semenderi *is.* 〈动〉洞螈(*Proteus anguinus*)

mağaza [mağa'za] (法) *is.* □商店，铺子 □仓库，货栈，堆栈 □〈海〉船舱，大舱 ◇**～da bulundurmak** 存放在仓库里

mağazalamak (*-i*) 入库，装(入)仓库，把…放入仓库

mağben (阿) *is.* □〈解〉腹股沟，鼠蹊 □腋窝

mağdur [mağdu:r] (阿) Ⅰ *s.* 受害的，遭难的，遭受不公正对待的；受骗的 Ⅱ *is.* (为某事物的)牺牲者，牺牲品；受害者，受损失者 ◇**～ etmek** 损害，侵犯，伤害

mağdurin (阿) *ç.is.* 见 mağdur

mağduriyet [mağdu:riyet] (阿) *is.* 不公平，不公正，不公道

mağdurluk, -ğu *is.* 不公平，不公正，不公道

mağfiret (阿) *is.* 【旧】原谅，饶恕，宽恕，赦免 ◇**～ etmek** 原谅，饶恕，宽恕，赦免

mağfur [mağfu:r] (阿) *s.* 【旧】得到原谅的，被宽恕了的，被饶恕了的

mağlûbiyet [mağlu:biyet] (阿) *is.* 战败，失败 ◇**～e uğramak** 遭到失败 **～e uğratmak** 打败，挫败

mağlûp, -bu [mağlu:p] (阿) *s.* 战败的，被打败的：～ düşman 被打败的敌人 ◇(*-e*) **～ düşmek** 被打败，战败 (*-i*) **～ etmek** 打败，战胜 **～ edilmez** 不可战胜的 (*-e*) **～ olmak** 被打败，战败

mağmum (阿) *s.* 【旧】□忧愁的，忧伤的，伤心的，伤感的，闷闷不乐的：Pek mağmum bir hâli var. 他显得很忧郁。□阴暗的，阴沉的，凄凉的：～ bir hava 阴天

mağmumane (阿-波) *zf.* □忧愁地，忧伤地，忧郁地 □阴沉地，愁眉苦脸地，忧郁地

mağmumiyet *is.* 【旧】□忧愁，忧郁，愁闷 □伤心事，忧愁事 □凄凉，悲惨，凄惨 □(天气)阴暗，阴沉

mağmumluk, -ğu *is.* □忧伤，忧愁 □阴郁，忧郁，郁闷

mağnetik *s.* 磁(性)的：～ torpido 〈军〉磁性水雷(鱼雷)

Mağribî [mağribi:] (阿) Ⅰ *öz.is.* 马格里布居民，摩尔人；柏柏尔人 Ⅱ *s.* 马格里布的

Mağrip *öz.is.* □摩洛哥 □马格里布(除埃及以外的北非国家)

mağrip, -bi (阿) *is.* 【旧】□西方，西，西边，西面，西部 □日落，傍晚，黄昏

mağruk (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□淹死的，溺死的，落水的 □(船)沉没的 Ⅱ *is.* 淹死的人；落水的人，(被救起来的)溺水者

mağrur (阿) *s.* 【旧】傲慢的，目空一切的，骄傲的，狂妄自大的：İdris bir imparator gibi mağrurdu. 伊德利斯傲慢得象个皇帝。◇**～ olmak** 自高自大，自吹自擂，高傲自负，骄傲，傲慢

mağruriyet *is.* 【旧】傲慢，骄傲；傲慢态度，傲慢行为

mağrurlanmak (*nsz*) 自高自大，自吹自擂

mağrurluk, -ğu *is.* 傲慢，骄傲；傲慢态度，傲慢行为

mağrus (阿) *s.* 植上…的，栽上…的

mağsup (阿) *s.* 被强占的，被占领的；被夺走的，被篡夺的；被征用的

mağşuş (阿) *s.* 【旧】混合的，混杂的，含有杂质的，不纯的

mağz *is.* □〈解〉脑 □智慧，思维能力 □果心，仁，瓤肉

mah *is.* □月亮 □月(份) □〈诗〉美女，美男子 ◇**～ gelmemek** 不足，不够，不充分：Koca bir tabak muhallebi dört kişiye mah gelmedi. 一大盘米饭不够4个人吃。

Mahaçkale *öz.is.* 马哈奇卡拉(俄罗斯)

mahak, -kkı 见 mehenk

mahakim *ç.is.* 见 mahkeme

mahal, -lli (阿) *is.* 地方，场所，所在地，位置，现场：cinayet ～i 犯罪现场 ders ～i 训练场；练兵场；操场 emir ～i 〈军〉指挥所 ikamet ～i 住址，住所 mahfuz ～ 隐蔽部，掩蔽所，掩蔽工事，掩体；防空洞 meskûn mevki ～i 街区居民点 mürettebat ～i 船员舱 nöbet ～i 哨，所 spor ～i 体育场 tatbikat ～i 军事演习场所 vaka ～i 现场，事故现场 ◇(*-e*) **～ bırakmamak** 不留余地：ilerde şikâyetlere ～ bırakmamak üzere 为了以后不再有埋怨 (*-e*) **～ kalmamak** 不再需要，不需要：Onun koşmasına mahal kalmamıştı. 他不再需要跑了。(*-e*) **～ yok** 不允许，没有存在的余地：Bu sözlere mahal yoktur. 这些话是不允许说的。(*-e*) **～ vermemek** 不留余地 **～inde** 处在…地位；在原处：～inde sarfedilen söz 恰当的话，适宜的话 **～ine masruf** 用完，耗尽

mahalle (阿) *is.* □街区，管区；(村镇的)区：～ bekçisi 街区治安员 □区内居民：Sen mahallenin büyüğüsün, yol erkân bilir adamsın. 你是这一带的老大，知道该怎么做。◇**～ beyi** 流氓，恶棍 **～ çapkını** 愚蠢的好色者 **～ çocuğu** 街头流浪儿 **～ kahvesi gibi** 渲闹的，嘈杂的 **～ karısı** 讲话粗鲁的女人，粗俗的女人，泼妇：Mahalle karısı gibi kavga etmeyin. 你不要像个泼妇似的大吵大闹。**～ mektebi** 【旧】小学 **～ tavrı** 粗野，粗俗；放肆态度，举止随便，无拘无束 **～yi ayağa kaldırmak** 惊动全街区的人，惊得四邻不安：Kadın, "Yangın var" diye bağırarak mahalleyi ayağa kaldırdı. 那女人大喊一声"着火啦！"把整个街区都惊动了。

mahallebi (阿) *is.* 见 muhallebi

mahallebici *is.* 见 muhallebici

mahallebicilik, -ği *is.* 见 muhallebicilik

mahalleli Ⅰ *s.* 住在同一街区的 Ⅱ *is.* 同一街区内的居民

mahallî [mahalli:] (阿) *s.* 地方的，地方性的，当地的：～ âdetler 地方风俗 ～ halk 当地居民，本地居民 ～ hükûmet 当地政府 ～ idare 地方的行政管理 ～ kıyafet 民族服装 ～ saat 当地时间

mahallîleşmek (*nsz*) 带有地方特色，具有地方特征，地方化

mahalsiz *s.* □不妥的，不得当的，不是场合的，不合时宜的 □没有场所的，没有地方的

mah(a)na (波) *is.* 【俗】借口，推托 ◇**～ aramak** 找借口 **～ bulmak** 找到借口，以…为借口：Babası eve geldikten sonra ne mahna bulacaktı da çıkacaktı evden. 等他父亲回家以后，他还能找什么借口出门呢？

maharet [maha:ret] (阿) *is.* 技能，技巧；技艺，艺术；本领，方法：amelenin ～i 劳动技能；操作技巧 sevk ve idare ～i 管理技巧，管理方法，领导艺术 ◇**～ kazanmak** 掌握本领，学

会本事，学会技巧 **~le** 优美地；精巧地；出色地；熟练地；精心地：Büyük bir maharetle kurulan pusuya düşmeme bıçak sırtı kalmıştı. 我差点儿落入有人精心设置的陷阱。

maharetli *s.* 技艺高的，水平高的，有本事的，内行的：Bunu, mahalledeki dikişçi kadın değil, maharetli ve şöhretli erkek gömlekçiler dikerdi. 这件衣服不是街头缝衣妇做的，而是著名男裁缝做的。

maharetsiz *s.* 不会做的；手艺差的，没有技能的，没有本领的；做得不好的，不熟练的，笨拙的

maharetsizlik, -ği *is.* 笨拙，不敏捷，不熟练；平庸，无能

mâhasal, -lli (阿) *is.* 结果，成果，后果

mahasin (阿) *ç.is.* □行善的人，恩人 □美，美丽；美人，美女

mahaşerallah (阿) *is.* 人多混乱的状况，嘈杂不堪，一片混乱

mahaza (阿) *bağ.* 【旧】同时；并且；此外

mahbes (阿) *is.* 【口】监狱，监牢；禁闭室；弄讯室

mahbube (阿) *is.* (女性)亲爱的人，心上人：İkrar edeyim, bir mahbubeye canım vuruldu. 我承认，我被一个漂亮的女人迷住了。

mahbup, -bu (阿) *is.* 亲爱的人，心上人

mahcubane (阿-波) *zf.* 不好意思地，难为情地；腼腆地

mahcubiyet [mahcu:biyet] (阿) *is.* 羞怯，腼腆，害羞，不好意思，难为情

mahcup, -bu [mahcu:p] (阿) *s.* 羞怯的，腼腆的，害羞的；拘束的，局促不安的：Kenara mahcup bir çocuk gibi büzüldüm. 我象个腼腆的孩子似地缩在一边。◇(*-i*) **~ etmek** 使害羞，使发窘，使难为情，使局促不安 **~ kalmak** 发窘，感到难为情，羞怯，腼腆，害羞；拘束，局促不安 ~ ~ 难为情地，发窘地 **~ olmak** 发窘，感到难为情，羞怯，腼腆，害羞；拘束，局促不安

mahcupluk, -ğu *is.* 羞怯，腼腆，害羞；发窘

mahcur (阿) *s.* 〈法〉受抚养；受监护；在托管之下

mahcuz [mahcu:z] (阿) *s.* 作抵押的，被抵押的；被查封的，被扣押的(财产、货物)；被没收的

mahçe *is.* (清真寺塔顶的)新月

mahçup, -bu [mahçu:p] (阿) *s.* 羞怯的，腼腆的，害羞的；拘束的，局促不安的 ◇(*-i*) **~ etmek** 使害羞，使发窘，使难为情，使局促不安 **~ kalmak** 发窘，感到难为情，羞怯，腼腆，害羞；拘束，局促不安 ~ ~ 难为情地，发窘地 **~ olmak** 发窘，感到难为情，羞怯，腼腆，害羞；拘束，局促不安：Gelemedim, size karşı mahçup oldum. 我没能来，真不好意思！Derste dalga geçersen sınavda mahçup olmaktan kurtulamazsın. 你要是在课堂上心不在焉，考试的时候就该傻眼了！

mahdum [mahdu:m] (阿) *is.* 【旧、口】儿子

mahdut, -du [mahdu:t] (阿) *s.* 【旧】□有限的，限制的，限定的：~ ehliye 〈法〉有限的行动自由，有限的权利能力 Çalıştığı saha mahduttur. 他的活动范围有限。□少的，有限的；狭隘的，目光狭小的，无远见的，不聪明的：~ fikirli 眼光狭小的，无远见的，不聪明的 ~ fikirlik (智力的)局限性，有限性 ~ iratlı 收入少的，低收入的 ~ miktarda 数量有限的 gayri ~ 无限制的，无限的，专制的 izanı ~ bir adam 智力低的人，不聪明的人

mahfa (阿) *is.* 【旧】(骆驼、大象等背上的)有篷的坐鞍

mahfaza (阿) *is.* □盒，匣，箱，套，罩：dürbün ~sı 望远镜盒 fişek ~sı 弹夹 makineli tüfek ~sı 机枪壳套 motor ~sı 发动机罩 su ~sı 水套，冷却套 zırh ~sı 装甲罩 □首饰盒；精制的(存放贵重品用的)匣子 □〈宗〉(基督教盛圣徒干尸的)圣骨匣

mahfazacı *is.* 制造匣(套、盒)的工匠

mahfazalı *s.* □有套子的，带罩子的，带匣子的 □有保护罩的；收藏在匣子里的

mahfe (阿) *is.* 【旧】(骆驼、大象等背上的)有篷的坐鞍

mahfî (阿) *s. ve zf.* 【旧】秘密的，机密的；暗藏的，隐蔽的：～ iş 秘密工作

mahfice *zf.* 秘密地，机密地；隐蔽地

mahfil (阿) *is.* 【旧】□聚会地点，集会地点；俱乐部；会场，会议室 □(具有共同社会地位、共同利益和兴趣的人们所形成的)圈子，集团，团体：hükûmet ～ler 政界 idare başında bulunan ～ler 统治集团 □(清真寺中用栅栏围起的)高台

mahfuz (阿) *s.* □受到保护的，设防的，隐蔽的，隐藏起来的：～ mahal 〈军〉掩蔽部，防空洞；掩体，掩蔽所 ～ mallar 〈法〉被查封的财产 Kanunen mahfuzdur. 它受法律保护。□保留下来的，保存下来的：Bütün haklar mahfuzdur. 版权所有，不得复制。□背熟了的，记在心中的 ◇**～ hisse** 〈法〉继承特留权

mahfuzen [mahfu:'zen] (阿) *zf.* 【旧】在押，在监禁中：Onu İstanbul'a mahfuzen getirmişler. 他们把他押解到伊斯坦布尔来了。Kendisinin mahfuzen sevki lâzımdır. 他需要护送。

mahıv, -hvı (阿) *is.* 消除，消灭；破坏，毁坏，摧毁：canlı kuvvetlerin ～ı 〈军〉消灭有生力量

mahir [mahi:r] (阿) *s.* 能干的，机灵的，灵巧的，精明的，熟练的，干练的：sanatında ～ bir işçi 内行，行家 Dırıltı çıkarmakta mahirdir. 她爱唠叨。

mahirane [ma:'hira:ne] (阿) *zf.* 能干地，机灵地，灵巧地，精明地，熟练地，干练地

mahirlik, -ği *is.* 技能，技巧；技艺，艺术；本领，方法

mahiye [mahi:ye] (波) Ⅰ *is.* 月工资，月薪 Ⅱ *zf.* 按月地，每月

mahiyet [mahi:yet] (阿) *is.* □本质，实质；要素，主要之点：Meselenin mahiyetini bilmiyorsun. 你不知道问题的实质。□性质，性能，属性；特性，本性：aynı ～teki 一样的，同样的 hayatî bir ～ 非常重要的意义 mevzîî ～te çarpışmalar 〈军〉局部性战斗 sınıfî ～ 阶级特性 ◇(*bir*) **～ almak** 获得某种特性，获得某种性能 (*bir*) **～ arzetmek** 具有某种性质 **～ itibariyle** 实际上，其实 (*bir*) **～ vermek** 使具有某种特性，使具有某种性质

mahiyetli *s.* 具有某种特性的，具有某种性质的

mahkeme (阿) *is.* □法院：～ başkanı (或 reisi) 法院院长；审判长 ～ler teşkilâtı 法院组织；审级制度 ～lerin dereceleri 诉讼，审级 istinaf ～si 上诉法院 yüksek ～ 最高法院 □法庭：～ azası (或 üyesi) 陪审员 ～ huzuruna çıkmak 出庭；到法庭受审 ～ iskemlesi (刑事)被告席 ～ kalemi 法庭书记员 ağır ceza ～si 刑事法庭 askerî ～ 军事法庭 inkılâp ～si 革命法庭 sulh ～si 调解法庭 □诉讼，诉讼案件：～ masrafları 诉讼费用 Mahkeme tam yedi yıl sürdü. 诉讼整整拖了7年。◇**～ duvarı** 【转】□板着的脸，阴沉的脸，毫无表情的脸：Ömer bey, suratı mahkeme duvarı, geldi. 厄梅尔先生板着脸来了。□没有良心的，昧良心的，无耻的，不要脸的 **～de dayısı olmak** 有关系，有靠山 **～lerde sürünmek** 经常出庭 **～ye çekilmek** 被送上法庭 (*iş*) **～ye düşmek** (某事)留待法庭裁决 **～yi boylamak** 落入法网 ◆**Mahkeme kadının mülkü değildir** (或 **kadıya mülk olmaz**). 任何人的权势都不可能是永久的。

mahkemeleşmek (*nsz*) □被(法院)判罪 □进行诉讼，打官司

mahkemeli *s.* 有案子的，要出庭的

mahkemelik, -ği Ⅰ *s.* 〈法〉归法院管辖的，司法权属法院的：～ bir iş 归法院管辖的案件 Ⅱ *is.* 归法院管辖的案件，属法院审理的案件 ◇**～ düşmek** 上法庭，对簿公堂，打官司：Anlaşamadılar; sonunda mahkemeye düştüler. 他们没能讲和解，最后对簿公堂。**～ olmak** 上法庭，对簿公堂，打官司：Ev sahibiyle kiracı mahkemelik olmuşlar. 房东和房客对簿公堂。Küçük bir arazi anlaşmazlığı sebebiyle iki köy birbirine düşmüş; sonunda da mahkemelik olmuşlardı. 为了一小块土地的争端，两个村子发生了争斗，最后还闹上了法庭。

mahkûk, -kü [mahkû:k] (阿) *s.* 【旧】雕刻的，雕出的，刻出的，刻在…上的

mahkûkât [mahkû:kât] (阿) *ç.is.* 【旧】版画；刻出的字或画，志铭，铭

mahkûm (阿) Ⅰ *s.* □被判刑的，已被定罪的：idam ～u 被判死刑者，死刑犯 kürek ～u 服

苦役的人，服过苦役的人 □【转】必须的，被迫的：akim kalmağa ～ 注定要失败 Ben burada oturmaya mahkûmum. 我注定是要住在这儿的。□患不治之症的，无药可救的：Yatalak hasta değil, ama, mahkûm. 虽说不是卧床不起，但却已是患了不治之症。Ⅱ *is.* 犯人，囚犯：Bir şebeke, hapishaneden mahkûmu kaçırmış. 听说一伙人从狱中劫走了罪犯。Yeni af kanunuyla mahkûmlar bağışlandı. 根据新的大赦法令，犯人们获得了赦免。◇**～ etmek** □判决，判刑，定罪 □宣告(病人)患不治之症 ，宣告已无药可救 □使不得不 **～ olmak** □被判决，被判刑，被定罪 □被迫，不得不

mahkûmiyet [mahkû:miyet] (阿) *is.* □判决，判刑，宣判，定罪：Hiç bir mahkûmiyeti yoktur. 他从来没被判过刑。□刑期，服刑期：Mahkûmiyetini bitirmeden öldü. 他刑期未满就死了。

mahkûmluk, -ğu *is.* 见 mahkûmiyet

mahlas (阿) *is.* 【旧】□别名；外号，绰号，浑名 □笔名，假名

mahlep[1], -bi (阿) *is.* 蜜，蜂蜜

mahlep[2], -bi (阿) *is.* 〈植〉马哈利(酸)樱桃(*Prunus mahaleb*)

mahlû (阿) *s.* 被废黜的，被打倒的，被推翻的

mahlûk[1], -ku [mahlû:k] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】有生命的东西，活的东西，生物，人：Sen ne biçim mahlûksun. 你是什么东西。Ⅱ *s.* 创造出的，做出的

mahluk[2] *s.* 剃去胡子的，刮掉胡须的

mahlûkat, tı [mahlû:kat] (阿) *ç.is.* 【旧】有生命的东西，生物，人

mahlûl, -lü [mahlû:l] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□〈化〉被溶解的，被分解的 □(因无人继承)收归国有的(遗产) □ 空出来的，空着的 Ⅱ *is.* 溶液，溶体：gaz ～ü 〈技〉混合燃液；可燃混合气体

mahlulat *ç.is.* 〈法〉收归国有的无主财产

mahlule (阿) *is.* 寡妇，孀妇

mahluliyet (阿) *is.* 〈法〉收归国有的无主财产

mahlût [mahlû:t] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】混合的，混成的，混杂的；混乱的 Ⅱ *is.* 〈化〉混合物，混合体

mahlute 见 mahlut

mahmi (阿) *s.* 受某人庇护的，受保护的；受优待的

mahmude [mahmu:de] (阿) *is.* 〈植〉□墨牵牛子(一种缠绕茎旋花属植物)(*Convolvulus scammonia*) □墨牵牛子树脂(旧时用作峻泻药)

mahmudiye [mahmu:diye] (阿) *is.* (马哈穆德二世时期的)金币(现作装饰品用)

mahmul, -lü [mahmu:l] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□载重的，有负载的；驮有…的；扛着…的 □黑压压的(乌云) □繁冗的，拙劣的(指文体、叙述) □认为(某事)由于…而造成的，归咎于 Ⅱ *is.* 〈逻、语〉谓项，谓语，谓词

mahmum (阿) *s.* □患疟疾的 □发烧的 □【转】胡说八道的，说胡话的

mahmur [mahmu:r] (阿) *s.* □醉薰薰的，(因醉酒)昏昏沉沉的 □半睡不醒的，睡眼惺松的 □【转】无生气的，无精打采的，疲惫无力的，委顿的，委靡的，颓丧的(眼神)：～ bakış 无精打采的目光

mahmur çiçeği *is.* 〈植〉秋水仙(*Colchicum*)

mahmurlaşmak (*nsz*) 变得没精打采，失去活力；疲劳，疲乏，疲倦

mahmurluk, -ğu *is.* □半睡眠状态；昏昏欲睡；睡眼惺松的样子 □(因醉酒而出现的)昏昏沉沉的样子，神志不清 □无精打采的样子，委顿的样子 ◇**～ açmak** □喝点解醉酒 □(早上)喝点醒神酒 **～(unu) bozmak** 喝点解醉酒 **～u üstünde olmak** 睡意朦胧，没睡醒

mahmuz[1] (阿) *is.* □踢马刺，靴刺 □(斗鸡时加在鸡腿上的)距铁，(鸟、虫等的)距 □〈海〉船首破浪材，船首冲角 □(桥墩的)分水角 □〈军〉(炮的)驻锄：müteharrik top ～u 可折起的驻锄 ◇(*-e*) **～ vurmak** 用马刺刺(马)

mahmuz[2] *is.* 〈植〉金盏菊，金盏花(*Calendula*)

mahmuzlamak (*-i*) □用马刺刺(马) □装马刺，上马刺 □冲击，撞击，冲撞

mahmuzlanmak (*nsz*) mahmuzlamak 的被动态

mahmuzlu *s.* 带有马刺的，装有马刺的，上了马刺的

mahmuzlu camgöz *is.* 〈动〉角鲨(*Squalus acanthias*)

mahna 见 mana

mahnuk *s.* 闷死的，窒息死的，憋死的，熏死的

mahnukan *zf.* 闷死，窒息死，(用烟、瓦斯等)熏死

mahon 见 mahun

mahpâre *is.* 〈诗〉美男，美女

mahperver (波) *s.* 月亮的，有月光的：～ gece 月夜

mahpes (阿) *is.* 监狱，监牢

mahpeyker(阿) *s.* 漂亮的，美丽的

mahpus [mahpu:s] (阿) Ⅰ *s.* ve *is.* 被监禁的(人)，坐牢的(人)，被捕的(人)，被关起来的(人)，囚犯：～ kampı 集中营，感化营，俘虏营，劳改营 Ⅱ *is.* 一种15子游戏 ◇**～ bulunmak** 被监禁，被判刑，被捕，在押

mahpushane [mahpusha:ne] (阿-波) *is.* 监狱，监牢

mahpusluk, -ğu *is.* □监禁，判刑 □刑期

mahra (阿) *is.* (装葡萄用的)木制水果盘

mahraca 见 mihrace

mahrama (阿) *is.* 【旧】□女式条纹披肩 □手帕 □(土耳其浴室里用的)小块洗脸毛巾

mahreç, -ci (阿) *is.* 【旧】□出口，出口处；出路 □〈语〉发音器官 □〈数〉分母 □销售市场 ◇**～ bulmak** □找到出路 □找到销售市场 **～ tevhit etmek** 〈数〉通分 **～leri birleştirmek** 〈数〉通分 **～ten kurtarmak** 〈数〉通分

mahrek, -ki (阿) *is.* 【旧】□〈天〉轨道 □〈军〉弹道；航迹：dik ～ 曲射弹道 yatık ～ 平直弹道 ◇**～ine girmek** (或 **oturmak, yerleşmek**) (人造卫星等)上轨道，进入轨道 **～te dolaşmak** 沿轨道运转

mahrekli *s.* 有轨道的，有弹道的：dik ～ ateş 〈军〉曲射火力

mahrem (阿) Ⅰ *s.* □〈宗〉(伊斯兰教法典)禁止的，不允许的；禁婚的 □秘密的，机密的；推心置腹的：～ evrak 机密文件，密件 son derece ～ 绝密的 Mahrem bir mektup aldım. 我收到了一封密信。□(身体上)羞于裸露的 Ⅱ *is.* 知己，知心朋友，知音 Ⅲ *zf.* 秘密地，机密地；推心置腹地：Seninle mahrem konuşmak istiyor. 他想和你进行推心置腹地交谈。◇**～ işe koymak** 使成为秘密，保守秘密，把…作为密件 **～ tutmak** □保守秘密 □对…禁婚

mahremane (阿-波) *s.* ve *zf.* 秘密的；机密的；推心置腹的

mahremiyet (阿) *is.* □秘密，机密 □亲密，密切，亲近 ◇(*-in*) **～ine girmek** 窥探个人隐私

mahrıma 见 mahrama

mahruk, -ğu Ⅰ *s.* 烧掉的，化为灰烬的 Ⅱ *is.* 燃料：mai ～ 液体燃料

mahrukat [mahru:ka:t] (阿) *ç.is.* 【旧】燃料

mahrum [mahru:m] (阿) *s.* □失去的，失掉的，没有…的：Bazen yapayalnız, kafasını sokacak bir damdan mahrum, aç, avare dolaşmış. 他经常孤苦一人，居无定所，饿着肚子到处游荡。□一贫如洗的；极端贫困的 ◇(*-i*, *-den*) **～ bırakmak** (或 **etmek**) 夺去，剥夺，褫夺；使没有，使丧失：Beni bu şereften mahrum etmeyiniz. 不要让我失去这种荣誉。(*-den*) **～ kalmak** (或 **olmak**) 失去，失掉，丧失

mahrumiyet [mahru:miyet] (阿) *is.* □贫穷，贫困，贫乏；艰苦，困苦 □剥夺，褫夺：medenî haklardan ～ 剥夺公民权利 ◇**～ duymak** 受贫困 **～(ler)e katlanmak** 忍受困苦 **～ler içinde yaşamak** 生活在困苦之中，过穷苦日子

mahrumlik, -ği 见 mahrumiyet

mahrus (阿) *s.* 受保护的，被保护的

mahrut [mahru:t] (阿) *is.* 〈数〉【旧】锥，锥体：dairevî ～ 圆锥体 nakıs ～u 平截头圆锥体 ölü ～ 〈军〉死角，对空死角 tam ～ 矫正用锥体物

mahrutî [mahru:ti:] (阿) *s.* 〈数〉【旧】锥的，锥形的：～ çadır 锥形帐篷 ～ yatak〈技〉锥形套管

mahrutilik, -ği *is.* 见 mahrutiyet

mahrutiyet *is.* 〈数〉锥形

mahsubat *ç.is.* 划拨的款项，转拨的款项

mahsuben [mahsu:ben] (阿) *zf.* 在…帐上，在…项目下，用…项目；作为预付：hesabına ～ 偿付 maaşına ～ 从…的工资中

mahsul, -lü [mahsu:l] (阿) *is.* □收成，收获；收获量：Mahsul bu yıl düşük. 今年收成偏低。□【转】产品，生产品；产物；结果，成果：devir ～ü 时代的产品 endüstri ～leri 工业产品 faaliyetin ～ü 工作成果，活动成果 hayal ～ü 想象的结果 radyoaktif bozulma ～ü 放射衰变的结果 ziraat ～leri 农产品 ◇**～ almak** 收割 **～ kaldırmak** 收割庄稼 **～ verme** 生产效能，生产力；生产率；产量，效果 **～ vermek** 给出结果

mahsulât [mahsu:lâ:t] (阿) *ç.is.* 【旧】□收成，收获；收获量 □产品，生产品；产物：sanayi ～ı 工业产品

mahsuldar (阿) *s.* 【旧】丰收的，收获量大的；出产多的；多产的；带来收益的；高效的

mahsuldarlık, -ğı *is.* 肥沃性，肥力

mahsullü *s.* 高产的，产量高的：Bu toprak çok mahsullüdür. 这块土地很肥沃。

mahsulsüz *s.* 产量不高的，不丰产的，产量低的

mahsup[1], -bu (阿) *s.* 【旧】被计算(出来)的；被预测(出来)的：～ fişi 账单；收据 ◇**～ etmek** 数，计算；算账，结账 **～unu yapmak** 计算；算在…账上

mahsup[2], -bu *is.* 出麻疹的

mahsur[1] (阿) *s.* □被包围的，被围困的，被围住的：Şehir yüz gün mahsur kalmıştır. 城市被包围了一百天。□有限制的，有限的，不大的；专属的：Nüfuzu kendi köyüne mahsurdur. 他只在自己村里有名。□禁止的，违禁的

mahsur[2] (阿) *s.* 【旧】□疲劳的，疲惫的，疲倦的(眼睛) □【转】贫穷的，贫困的，穷苦的

mahsus[1] (阿) Ⅰ *s.* □特别的，特殊的，与众不同的；特种的；特有的，独特的：Bu hâl ona mahsustur. 这种状态是他所特有的。□专门的，专为…而设的，专供…而用的；特制的：hanımlara ～ berber salonu 妇女专用美发厅 Bu bahçe çocuklara mahsustur. 这是一座儿童花园。Erkeklere mahsustur. 男性专用。Size mahsustur. 专供您用的。Şahsa (或 zata) mahsustur. 亲收，亲启。Ⅱ *zf.* □特意，特地，专：Buraya, mahsus bunun için geldim. 我专门为此事来这儿的。□开玩笑地，闹着玩地：Mahsus söylüyor inanmayın. 他是开玩笑，您别信以为真。□特意地，有意地，故意地，存心地：Kapıyı mahsus açık bırakmıştı. 他故意把门开着的。◇**～ yapmak** 故意做，有意做

mahsus[2] [mahsu:s] (阿) *s.* 【旧】□觉察到的，感觉得到的 □显著的，非常明显的；可观的：～ bir muvaffakiyet 显著成就 ◇**～ bir surette** 明显地，显然

mahsusan (阿) *zf.* 专门地，特意地，有意地，故意地

mahsusat[1] *ç.is.* □ mahsus[1] 的复数形式 □拨款

mahsusat[2] *ç.is.* □知觉，感觉 □感性知觉客体

mahsusiyet (阿) *is.* 特点，特性，特殊性

mahşer (阿) *is.* 【旧】□末日审判地 □【转】(拥挤的)人群：Yangın yeri bir mahşer. 火灾现场拥挤不堪。◇**～ gibi** 拥挤不堪 **～ günü** 〈宗〉最后审判日 **～ midillisi** 矮个子挑拨离间者 **～ tilkisi gibi meydanda kalmak** 不知所措 **～e dönmek** 变得拥挤不堪 **～ kalmak** 永远不会实现

mahşerî [mahşeri:] (阿) *s.* 【旧】人口稠密的；挤满了人的：～ kalabalık 拥挤不堪的人群

mahtum *s.* 盖上印章的，印封的

mahuf (阿) *s.* 可怕的，可怖的，骇人的

mahun Ⅰ *is.* 〈植〉□桃花心木，红木(*Swietenia mahagoni*) □楸如树，鸡腰果树，菲律宾红柳桉树，产桃花心木的树，产红木的树：～ elması (或 cevizi) 鸡腰果 ～ rengi 棕红色 Ⅱ *s.* 桃花心木制的，红木制的；棕红色的：～ mobilya 红木家具

mahunya [mahu'nya] (法) *is.* 〈植〉十大功劳(一种常绿灌木)(*Mahonia*)

mahur [ma:hu:r] (波) *is.* 〈乐〉一种古老木卡姆的名称

mahut [ma:hut] (阿) *s.* 【蔑】臭名远扬的，臭名昭著的，声名狼籍的：Mahut meseleyi gene mi açtılar? 他们又提起了那个声名狼籍的问题了吗？

mahvetmek [ma'hvetmek] (*-i*) □消除，消灭：Zaman her şeyi mahveder. 时间会消除一切。□破坏，毁坏，摧毁，击垮：Kuraklar ekinleri mahveder. 干旱毁坏庄稼。Üst üste felâketler beni mahvetti. 接二连三的不幸击垮了我。□使毁灭，使灭亡，使破灭：Kumar nice insanları mahvetmiştir. 赌博使得多少人家破人亡。□浪费，糟蹋：Ufak bir dikkatsizlik bütün emeklerimi mahvetti. 一点小小的不慎，毁掉了我的全部劳动。

mahviyet (阿) *is.* 【旧】谦恭，恭顺，温顺 ◇**～ göstermek** 表现得谦恭，显得温顺

mahvolmak [ma'hvolmak] (*nsz*) □ 消失；灭亡；死亡：Yüce Tanrım, efendimin çocuğu mahvoluyor! 万能的主啊，我家老爷的孩子要完蛋了！□被毁坏，被摧毁，被消灭 □白白浪费 □尴尬，受窘，陷入窘境：Aman yavaş söyle, iyi saatte olsunlar duyarsa mahvoluruz. 千万可小点儿声说，要是让坏人听了去我们可就惨了。

mahvüharap (阿) *s.* 全部被毁的，从地球上彻底消失的

mahya [ma'hya] (波) *is.* □霓虹灯(专指斋月期间挂在清真寺的霓虹灯) □屋脊：～ kiremidi 屋脊瓦

mahyacı *is.* □霓虹灯制作者 □尖脊工

mahyacılık, -ğı *is.* 制作霓虹灯的工作

mahyalık, -ğı *is.* 屋脊，斜脊；肩脊椽

mahzar (阿) *is.* 【旧】□(大人物的)身边，面前 □请愿书，请愿 □〈法〉(法庭的)案卷，卷宗

mahzen (阿) *is.* 地下储藏室，地窖：～ kapısı 翻板门 ～ kirası 窖藏费 barut ～i 火药库

mahzun [mahzu:n] (阿) *s.* 悲伤的，伤心的，难过的；忧郁的，忧伤的：～ bir ninni 忧伤的摇篮曲 ～ ～ gülümsemek 忧伤地微笑 ◇**～ etmek** 使伤心，使难过 **～ olmak** 伤心，难过

mahzunane, mahzunen (阿-波) *zf.* 忧愁地，忧郁地，愁闷地；伤心地，难过地

mahzuniyet (阿) *is.* 悲伤，伤心，难过；忧郁，忧伤，忧愁

mahzunlaşmak (*nsz*) 变得忧伤，忧伤，忧愁；伤心，难过：Ağlayacak kadar mahzunlaştı. 他难过得快要哭出来了。

mahzunluk, -ğu *is.* 悲伤，伤心，难过；忧伤，忧愁，忧郁

mahzur[1] (阿) *is.* □危险，危险性；麻烦：Hastaya ekmek verebilirsiniz, hiçbir mahzur yoktur. 你们可以给病人面包吃，不会有问题。□阻碍，障碍，妨碍；困难：Onları almakta hiçbir mahzur yoktur. 那些东西不会有任何困难。□缺陷，缺损，瑕疵，毛病，损伤，缺点 ◇**～ görmek** 认为…有危险

mahzur[2] (阿) *s.* 禁止的，被禁止的：Ne mahzur var bunda? 这有什么见不得人的？

mahzurlu *s.* □危险的，冒险的；出格的，不体面的 □有困难的，有阻碍的，有障碍的

mahzuz *s.* 幸福的，美满的；满意的；快乐的，快活的，开心的；愉快的

mahzuziyet (阿) *is.* 幸福，满意；愉快，高兴，开心

maî [ma:i:] (阿) *s.* 【旧】□蓝色的 □水的：～ küre 水圈，水界

maide (阿) *is.* □摆好的饭桌，摆好餐具的饭桌，摆好饭菜的餐桌 □请吃的东西 □酒宴，宴

席

mail [ma:i:l] (阿) *s.* □倾斜的，斜的：～ ateş 斜射 ～ hat 斜线 ～ menşur 〈数〉斜棱柱 ～ satih 〈数〉斜面 □(*-e*) 倾向于…的，趋向于…的；对…有志趣的；爱好…的，有…天赋的 □近似的，相似的，类似的，相近的：yeşile ～ 近似绿色的，微带绿色的 ◇(*-e*) **～ olmak** □接近(…时间)；转到(…方向)；(谈话等)转向(某方面)；转向，接受(某种观点、意见) □钟情于；爱上；入迷，醉心

maile [ma:ile] (阿) *is.* 〈地〉【旧】斜面，斜坡，坡面，山坡

main (阿) *is.* 〈数〉【旧】菱形，斜方形：～ şeklinde 菱形的，斜方形的

maişet [mai:şet] (阿) *is.* 【旧】生活资料，资源；食物；最低生活费；生存：～ derdi 操劳生计 ～ seviyesi 生活水准，生活水平 ◇**～ derdine düşmek** 为生计而奔波

maiyet[1] (阿) *is.* 〈化〉水合物

maiyet[2] (阿) *is.* □随行人员；护送人员；仆从：yakın ～ 近侍，亲信随从；亲信，最亲密的助手 Maiyetiyle geldi. 他和他的随从一起来的。□部下，下属，下级：～ memuru 下属职员 ◇**～inde** 在…的掌握下，在…的管辖下，在…的支配下：Üç yıl onun maiyetinde çalıştı. 他在他手下干了三年。**～ine gelmek** 听从…的指挥，服从…的命令 **～ine vermek** 让与他在一起，使在他的伴随下

majeste (法) *is.* □国王陛下：～ kral 国王陛下 □【转】(部长)阁下：～leri 尊敬的部长阁下

majik *s.* 作用异乎寻常的，影响极大的，很奇异的

major 见 mayor

majorite *is.* 大部分，大多数，大半

majör (法) Ⅰ *s.* □大的，重大的；重要的 □〈乐〉大调的：～ gam 五声音阶 Ⅱ *is.* 〈哲、逻〉大前提

majüskül (法) *s. ve is.* 大写的(字母)

makabil, -bli [ma:kabil] (阿) *is.* 【旧】回顾，回想，追溯 ◇**～ine şamil** 〈法〉回溯的 **～ine şamil** (或 **şümülü**) **olmak** 〈法〉有回溯效力：Yasaların, genel olarak, makabline şamil bir etkileri yoktur. 法规，通常都没有回溯效力。

makabir *ç.is.* 见 makbere

makadam (法) *is.* □碎石路 □(铺路用的)碎石

makadamlamak (*-i*) 用碎石筑路，用碎石铺路

makadamlaştırmak (*-i*) 用碎石筑路，用碎石铺路

makak, -ğı (法) *is.* 〈动〉猕猴，恒河猴(*Macacus*)

makal, -li (阿) *is.* 言语，谈话，说话；话

makale [maka:le] (阿) *is.* □(报刊杂志上的)文章 □言语，话语；说话 □发言，讲话

makam [maka:m] (阿) *is.* □地方，位置，所在地，驻地 □地位，职位，岗位，职务，工作；工作的地方，办公地点：～ araba (或 otomobil) 公务车，(给公务人员配备的)专车 Kendisini makamında ziyaret ettim. 我在他上班时拜访了他。Nazırlık makamına kadar yükseldi. 他一直升到了部长级。□国家政权机关，政府；当局：alâkalı ～ 有关当局 büyük (或 üst) ～ 最高领导；最高当局 işgal ～lar 占领军当局，侵占者当局 son ～ 终审法院 yerli ～ 地方当局 yüksek ～lar 上级(机关)；上级法院 Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. 国家机构和管理机关在其所有事务中都必须按照法律面前人人平等的原则行事。□声调，腔调；调式，语气：Acayip bir makamla okur. 他常用怪腔怪调朗诵。□〈乐〉调式，调子；调性 □谈话的主题，议论的话题：her ～dan söylemek 谈论各式各样的话题 □〈乐〉木卡姆；调式，调子 □陵墓，圣徒的殿堂 ◇**～ tutturmak** 老说那一套 **～ında** 以…资格，作为：dostluk ～ında 以朋友的资格，作为朋友 tezyif ～ında 作为蔑视

makamlı *s.* 和声的，和谐的；好听的，悦耳的

makamsız *s.* 不和调的，不和谐的；不好听的，音乐感很差的

Makao *öz.is.* 澳门(中国)

makar, -rrı (阿) *is.* 【旧】□所在地；(政府或高级官员的)府邸，官邸；公馆 □中心，中央：idare ～ı 行政中心，管理中心 □首都，国都，都市，京城

makara [maka'ra] (阿) *is.* □〈技〉卷轴，线轴，卷筒，卷盘，筒管：endüksiyon ～sı 感应线圈 □〈海〉滑车，滑轮，皮带轮：～ dili 滑轮，皮带轮 ～ evi 滑轮，滑车 ～ pernosu 固定栓；系索栓；滑车轴 □〈海〉复滑车 ◇**～ çekmek** □(鸟)发出啼嘶声，啼鸣不停 □【俚】捉弄，愚弄，取笑 □【俚】哈哈大笑 **～ geçmek** 【俚】捉弄，愚弄，取笑 **～ gibi konuşmak** 喋喋不休，炒爆豆子般说话 **～ gibi sözün arkasını kesmemek** 喋喋不休，炒爆豆子般说话 **～ları koyuvermek** (或 **zaptedememek, tutamamak, salıvermek**) 【口】纵声大笑，哈哈大笑；憋不住扑哧一笑：Dersin ciddîliğine bakmadan koyuverdik makaraları. 我们不顾上课的严肃性，情不自禁地哈哈大笑了起来。(*-i*) **～ya almak** 捉弄某人，愚弄某人，取笑某人 **～yı takmak** 开点儿玩笑，稍微取笑几句

makaralı *s.* □有滑轮的，装有滑轮的：～ rulman 滚柱轴承 □有线轴的，有卷线轴的，有卷盘的 ◇**～ kuş** 鸣禽

makarna [maka'rna] (意) *is.* 通心粉，通心面

makarnacı Ⅰ *is.* □做通心粉的师傅，卖通心粉的人 □【谑】意大利人 Ⅱ *s.* □爱吃通心面的(人) □肥胖的，不爱动的

makarnacılık, -ğı *is.* 做通心粉的行业，卖通心粉的行业；制售通心粉的工作

makas (阿) Ⅰ *is.* □剪子，剪刀：bahçıvan (或 dal) ～ı 整枝剪，修枝剪刀 demirci ～ı 剪床，剪切机 elişi ～ı 手工剪，小剪刀 fiyatlar arasındaki ～ ağzı 差价，剪刀差 saç ～ı 发剪，理发剪 tenekeci ～ı 铁皮剪 tırnak ～sı 指甲钳，指甲刀 □道岔，尖轨，转辙器：ana ～ 主道岔 demiryolu ～ı 铁路道岔 □(铁路的)交叉轨道 □弹簧钢板，板簧，弹簧：araba ～ı 汽车板簧 muavin ～lar 弹簧垫板；副钢板 □〈海〉起重装置，起重设备 □(屋顶、桥梁的)撑柱，支柱；撑条，拉条：çatı ～ı 屋顶撑柱 □【转】 □斜撑，斜支柱，悬臂，悬梁，罐梁 □〈动〉(虾、蟹的)螯 □剪毛机，刮布机 □□(车票、船票、证件等的)穿孔器，车票日期打印器：biletleri ～la delmek 轧票 □□【俚】用食指和中指拧腮帮子 □□钩，挂钩，连接器：tren ～ı (火车)车钩 Ⅱ *ünl.* 【俚】够了，行了，得了 ◇**～ almak** 拧，掐，捏，揪：Başımı okşadı; yanağımdan bir makas aldı. 他摸了摸我的头，又捏了捏我的脸蛋。**～ ateşi** 交叉火力 **～ atmak** □长话短说 □(为通过检查而)剪辑、删减(文章、影片等) □截留，克扣 **～ değiştirmek** 改弦易辙 **～ geçmek** 拧，掐，捏，揪 **～ payı** (或 **hakkı**) □(衣服等)放出来的部分 □【转】余量，留量，裕度 **～ vurmak** 用剪子剪 (*-i*) **～a almak** 挤住，压住，钳制住 **～ı açmak** 扳道岔 ◆**Makası kapa!** 【俚、粗】住嘴！住口！

makasçı *is.* □制作或销售剪刀的人 □(铁路)扳道工，扳道员 □【俚】骗子，滑头

makasçılık, -ğı *is.* □扳道员的工作 □剪刀制作业或销售业 □(报刊新闻的)转载

makaslama Ⅰ *is.* Makaslamak 的动名词 Ⅱ *s.* 斜的，斜叉的，交叉的：～ ateşi 交叉火力

makaslamak (*-i*) □剪，剪切，裁剪 □(文章、电影的)剪辑：Sansürler bu filmi muhakkak makaslayacaklardır. 审查委员会肯定要剪辑这部影片。□【俚】拧，掐，捏，揪 □抄袭，剽窃

makaslanmak (*nsz*) makaslamak 的被动态：Bu film makaslanmış. 这部电影被剪辑过了。

makaslı *s.* 有弹簧钢板的，有板簧的：～ otomobil 有弹簧钢板的小汽车

makaslı böcek *is.* 〈动〉鹿角虫，锹甲，鹿角锹甲(*Lucanius*)

makastar (阿) *is.* 裁剪工，裁剪师

makat, -dı (阿) *is.* □【粗】屁股，臀部，尻 □【解】肛门 □带座垫的矮沙发 □座垫套，褥垫套；沙发罩

makber (阿) *is.* 墓穴，坟墓

makbere (阿) *is.* □墓穴；坟墓 □墓地，坟地

makbul, -lü (阿) *s.* □可容许的，可允许的；可能的；可以接受的；可以同意的；通常的，照

例的，习以为常的 □喜欢的，中意的，令人喜爱的，可爱的 □畅销的，行销的，好销的 ◇ **～ olmak** 讨人喜欢，令人喜爱 **～a geçmek** 令人喜欢，中人意，令人心旷神怡，受欢迎：Bu sıcak çorba çok makbule geçti. 这种热汤很受欢迎。Hediyeniz pek makbule geçti. 你的礼物很受欢迎。

makbuz [makbu:z] (阿) *is.* 收据，收条，发票：～ senedi 收据，收条；领物证 ◇**～ vermek** 开收据

makbuzat (阿) *ç.is.* □收据，收条，发票 □收回的借款，货款

makderet, makdiret (阿) *is.* 力量，威力，强大力量

makduh *s.* 不能接受的，不能同意的；不喜欢的，不中意的

Makedonca [makedo'nca) *öz.is.* 马其顿语

Makedonya [makedo'nya) *öz.is.* 马其顿(欧洲)

Makedonyalı [makedo'nyalı) *öz.is.* ve *s.* 马其顿人(的)

makes (阿) Ⅰ *s.* 反射的 Ⅱ *is.* □反射镜，反光镜，回光镜；反射器 □【转】喉舌，代言人，传播者 □反映；反响，反应；回声 ◇(*-in*) **～ olmak** 做代言人：Bu hatip halkın fikirlerine makes oldu. 这位演讲者表达了民众的意见。

maket (法) *is.* 模型，雏型，原型：Mimar yapacağı okulun önce maketini hazırladı. 建筑师在建党校之前先做了一个模型。

maketçi *is.* 制模型的人，模型技师

maketçilik, -ği *is.*制售模型的行业；制售模型折工作

makferlan (英) *is.* 【口】短披风，短披肩

makhur (阿) *s.* □战败的；被征服的；被奴役的 □被消灭的，被毁灭的 □极可恶的，万恶的，该死的

makıys (阿) *s.* 可比的，可相比的；完全相同的，同一的，一致的

maki[1] (意) *is.* (地中海周围的)丛林，密林

maki[2] *is.* 〈动〉狐猴(*Lemur*)

makigiller *ç.is.* 〈动〉狐猴亚目

makina, makine [maki'ne] (意) *is.* □机器，机械：～ aksamı (parçaları) 机器部件 ～dairesi 机房，机器间，机舱 ～ fabrikası 机器制造厂 ～ inşaatı (或 kuruculuğu, yapma) 机器制造(业) ～ mühendisi 机械工程师；机器制造工程师 ～ sanayii 机器制造工业 ～ tecrübesi 测试机器 ～ tesviyecisi 机修工 çamaşır ～si 洗衣机 dikiş ～si 缝纫机 fotoğraf ～si 照相机 harman ～si 脱谷机，脱粒机 hesap ～si 计算器 kar ～si 除雪机 kıyma ～si 切片机，切丝机，绞肉机 röntgen ～si Ⅹ光机 saç ～si 理发推子 telefon ～si 电话机 traş ～si 电动剃刀，电动刮胡刀 yazı ～si 打字机 □机件，机构，机械装置；发动机：～ cihazı 机械仪表 ana ～ 〈海〉主发动机 dahilî ihtirak ～si 内燃机 gemi ～si 船舶发动机 gramofonun ～si 唱机的机件 saatin ～si 钟表的机件；钟表的机构 turbojet ～si 涡轮喷气发动机 □【俗】车子，汽车，小汽车；自行车 □【转】机构，机器(指某种机构系统)：devlet ～si 国家机器 harp ～si 战争机器 idare ～si 统治机器 □【转】枪，炮 ◇(*-e*) **～ çekmek** 用缝纫机缝纫 **～ gibi** 象机器一样的，机器般工作的 **～ gibi adam** 象机器一样工作的人 **～ gücü** 马力，机器的动力 **～si bozulmak** 【谑】腹泻，拉肚子 **～yi bozmak** 【谑】腹泻，拉肚子 **～yi işletmek** 开动机器，起动机器 **～yi kırmak** 染上花柳病，染上性病 (*-i*) **～yle yazmak** (用打字机)打字

makineci *is.* 机械商，卖机器的商人；机修工，机械员，机械师

makineleşme *is.* 机械化：komplekt ～ 综合机械化

makineleşmek (*nsz*) □机械化：Tarım işleri makineleşiyor. 农业正实施机械化。□【转】变成机器一样，成为机械一般

makineleştirme *is.* 机械化：～ işlemleri 机械化过程

makineleştirmek (*-i*) 使机械化：tarımı ～ 使农业机械化

makineli Ⅰ *s.* □机械化的 □机械的，机工的：～ dokuma tezgâhı 机动织布机 Ⅱ *is.* 机枪：～ tabanca 冲锋枪，自动步枪 ～ tüfek 机关枪 ～ tüfek eri 机枪手 ◇**～ tüfek gibi** 机关枪似地：Makineli tüfek gibi konuşuyor. 他说话象打机关枪似地。

makinevi *s.* 机械的，机工的

makine yağı *is.* □机油 □润滑脂

makinist (法) *is.* □(机车等的)司机：lokomotif ～i 机车司机 □技术员，技师，机械师，机械员

makinistlik, -ği *is.* 技师、机械师、司机等的职业或工作 ◇**～ yapmak** □当司机 □当机械师

mâkir (阿) *is.* 骗子，欺骗者，痞棍，小偷

makiyaj 见 makyaj

makkap, -bı 见 matkap

makpuz 见 makbuz

makrama 见 mahrama

makro- (法) (前缀)表示“宏观的”、“大的”

makroekonomi *is.* 宏观经济

makromdekül *is.* 〈化〉大分子

makroposmos *is.* 大宇宙，宏观世界

makrosefal (法) *s. ve is.* 〈医〉巨头的(人)；畸形大头的(人)

makrospor *is.* 〈植〉大孢子

makrun *s.* □接近的，靠近的：hakikate ～ 接近真理的 □获得…的，达到…的，取得…的：tasdike ～ 获得批准的

makruz *s.* 贷给的，借给的

maksat, -dı (阿) *is.* □目的，宗旨；打算，意向，意图：gizli ～ 别有用意；不可告人的用心 Şehri güzelleştirmek maksadıyla arabacıların tek çeşit elbise giymeye mecbur edilecekleri söylendi. 据说为了美化城市，司机们都将穿统一服装。□愿望，心愿 ◇**～ gütmek** 追求目的；别有用心 **～a girmek** 开始实施…意图 **～a muvafık** (或 **uygun**) 适合于目的的，合理的，适当的，适宜的 **～a uygun şekilde** (或 **surette**) 合理地，适当地，相宜地 **～a uygunluk** 合目的性，合理性；适当性；适宜性 **～a vakıf** 目的性强的，有明确目的的，目的性明确的 **～ı üzüm yemek değil de bekçi dövmek** 不干正事瞎胡闹 **～larını meydana koymak** 摊牌

maksatlı Ⅰ *s.* 有意的，故意的，存心的；有目的的：Bu söylentiler asılsız ve maksatlıdır. 这些话都是毫无根据的，都是别有用心的 Ⅱ *zf.* 有意地，别有用心地，不怀好意地

maksatsız Ⅰ *s.* 没有目的的，无目标的；无意义的 Ⅱ *zf.* 【转】无意地，非故意地

maksi (法) *s.* 超长的：～ etek 超长连衫裙

maksim *is.* □支线的交叉点，支线的交汇处 □分水界；分水岭

maksimal (法) *s.* 最大的，最高的

maksimum [ma'ksimum] (法) Ⅰ *is.* □最大量，极限量，最大数，最大限度，最高限度 □〈数〉极大(值)，最大(值) Ⅱ *s.* 最大的，最高的；最大限度的，最高限度的，极限的：～ ısıölçer 最高的温度计 Ⅲ *zf.* 最多，至多

maksum [maksu:m] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 分割的，划分的 Ⅱ *is.* 〈数〉被除数

maksur [maksu:r] (阿) *s.* 【旧】□缩短的，简化的，简略的 □限制的，有限制的，局限的；专用的，分作…用的 □受降职处分的 ◇(*-e*) **～ olmak** 只作…，仅仅作，只做到…为止；满足于，限于，局限于：Bütün iddialarımız buna maksur oluyor. 我们所有的企望仅此而已。

maksure [maksu:re] (阿) *is.* 【旧】□(清真寺里的)皇族座区 □(屋子里)外人不能进的地方

maksut, -du [maksu:t] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】所希望的，所盼望的，所期望的；需要的，必需的 Ⅱ *is.* 目的，意图，意向，心愿，打算，企图

makta, -ı (阿) *is.* 【旧】□切口，割口，开口 □断面，截面；投影，射影：arzanî ～ 横断面，横截面 kaim ～ 〈数〉正(交)射影 ufkî ～ 〈数〉水平投影 uzunluk ～ı 纵剖图 □接触；联系，联络；接点：～ temizlemek 清除接点 □(伐树开出的)林间通道；林班线(区划线)；伐开线 □(朗读诗时的)停顿 □〈文〉马刻塔对句(迪万文学中卡西黛和加泽尔诗中的最后两行诗)

maktu [maktu:] (阿) *s.* □【旧】切下的，割下，切开的，割开的 □确定了价值的，明确了价值的：～ fiyat 固定价，不还价 □批发的，趸卖的 ◇**～ bedel esasiyle** 在规定的价格基础上

maktuan *zf.* □不二价，不还价，一口价 □批发，趸卖；成批地，整批地

maktul, -lü (阿) *s.*【旧】被打死的，被杀害的：Tarlasında, maktul bulunmuş bir çiftçiyi muayene etmiş, rapor vermiştim. 我曾经在他的地里检查过一个被杀的农夫，并写过报告。◇**～ düşmek** (或 **olmak**) 被打死，被杀害

maktur *s.* 用树脂浸透过的，涂上树脂的

makul, -lü [ma:kul] (阿) Ⅰ *s.* □合理的；可以理解的，易懂的：～ bir düşünce 合乎情理的想法 □有理性的，有理智的，通情达理的：～ bir adam 通情达理的人 □【转】不过分的，合适的，适宜的：Ev için makul bir fiyat istedi. 他对房子提出了一个合适的价钱。□明确的，一定的：Tutuklanan kişilerin makul süre içinde yargılanmayı isteme hakları vardır. 被捕人员有权要求在一定期限内对其进行审判。Ⅱ *zf.* 易懂地，明白易懂地；明理地；合理地；聪明地，能干地：Çok makul söylüyor. 他说得通情达理。◇**～ olmak** 变得有理智，通情达理：Öyle bir gazetenin yazarına biraz daha makul, biraz daha dürüst, biraz daha geniş düşünceli olmak yaraşır. 作为这种报纸的作家，应该再理智一些，再正直一些，思维再活跃一些。**～ surette** 有理智地，通情达理地

makulane (阿-波) *zf.* 合理地；明理地，明白事理地；有道理地

makulat (阿) *ç.is.* □种类，类别 □可认识的物质世界

makule [maku:le] (阿) *is.* 【旧】□类，种类，类型，形式，品种：bu ～ adamlar 这种人，这类人 tabak, fincan ～si eşya 盘杯类餐具 □范畴；种类，类别：tarihî bir ～ 历史范畴 □字谜，谜，谜语

makuliyet (阿) *is.* 有理智，合乎情理；通情达理

makûs [ma:kû:s] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□颠倒的 □反面的，相反的：～ cereyan 逆流，对流 ～ muadele 〈数〉反方程，逆方程 Bu tamamen makûs bir netice verdi. 以此得出了一个完全相反的结论。□反射的 □【转】不走运的，不幸的，不祥的：～ talih 不幸，很不幸的事情，灾难，灾害 Ⅱ *is.* 对立(性)，相反(性)；对立现象，对立物；相反的人

makyaj (法) *is.* 化妆：～ odası 化妆室 ～ temizleyici 卸妆用品 Tiyatroda makyaj çok önemlidir. 演戏化妆很重要。◇**～ yapmak** □勾脸，化妆 □(给自己)勾脸，化妆

makyajcı *is.* 化妆师

makyajcılık, -ğı *is.* 化妆师(指职业)

makyajlamak (*-i*) 化妆

makyajlı *s.* 化了妆的，勾了脸的：～ kadın 化了妆的女人

makyavelce *zf.* 不择手段地

Makyavelcilik, -ği *öz.is.* 马基雅维里主义；使用权谋，不择手段

Makyavelizm (法) *öz.is.* 马基雅维里主义；使用权谋，不择手段

mal (阿) *is.* □财产，产业，财富：～ sigortası 财产保险 ～ların müsahedesi〈法〉没收财产 baba ～ı 祖遗的财产，遗产 gayrimenkul ～ 〈法〉不动产 maddî ～lar 物质财富 menkul ～ 〈法〉动产 Bu ev arkadaşımın malıdır. 这房子是我朋友的财产。Şuradaki taşlar kimsenin malı değildir. 那儿的石头并不是属于哪个人的财产。□大家畜，大牲畜，大牲口；畜群：Bu akşam mal geç kaldı. 今天畜群回来晚了。□商品，货物：～ bilgisi 商品学 ～ çeşidi 商品的种类 ～ mübadelesi 没收商品 istihlâk (或 tüketim, yoğaltım) ～ları 消费品，消费商品 sanayi ～ları

工业商品 tüccar ~ı 商品 yerli ~ 本地产的商品 □【转】卑劣的人，卑鄙的人，畜生，货色：Bula bula bu malı mı buldu arkadaşlık edecek? 找来找去他就找了这么个货色做朋友吗? Onun ne mal olduğu yüzünden belli. 从他脸上就能看出他是个什么样的家伙。Hâdiseler, bir zamanlar omuzlarda taşınan politikacıların maskelerini düşürdü, içyüzlerini, ne mal olduklarını gösterdi. 这些事件撕下了我们以前喜欢的那些政治家的假面具，暴露了他们的真面目，展示了他们究竟是些什么货色。□【转】钱，收入 □【转】大麻，毒品 □【转】美女，美人儿：Mala bak! 瞧这美人儿！◇**~ ayrılığı** 〈法〉财产划分，共用财产的分割(如夫妻的) **~ birliği** (或 **ortaklığı**) 财产共有 **~ bulmuş** (**Mağribi**) **gibi** (**olmak**) 高兴得忘形，感到非常愉快，高兴得像是找到了金矿一样，高兴得像是发了大财一样：İki gün yolculuktan sonra suya ulaşınca mal bulmuş Mağribi sevindiler. 经过两天的长途跋涉，一到了有水的地方，他们高兴得像是发了大财一样。**~ bulmuşa dönmek** 高兴得忘形，感到非常愉快，高兴得像是找到金矿一样，高兴得像是发了大财一样 **~ bulmuş Mağribiye dönmek** 高兴得忘形，感到非常愉快，高兴得像是找到了金矿一样，高兴得像是发了大财一样 **~ canlısı** 吝啬鬼，守财奴；贪财者，贪赃者 (*-e*) **~ edilmek** 被侵占；被剽窃；归…所有：esnaf mülkiyetinin büyük kapitalistlere mal edilişi 小手工业者的财产被大资本家侵吞 **~ edinmek** □发财，变富；成为业主，成为物主 □攫取，据为己有；侵占；剽窃 (*-i*, *-e*) **~ etmek** □攫取，侵占；剽窃：bir şeyi üstüne (或 kendine) ~ etmek 把某物据为己有 Kesinlikle, başkalarının fikirlerini bilgisayarla çalıp kendinize mal etmeyin. 你绝不要通过计算机剽窃他人的思想。□购买：ucuza ~ etmek 廉价购买 Tanesini on bin liraya mal ediyor. 他以1万里拉一个的价钱买下了。□使成为某人的财产：millete ~ etmek 使成为民族的财产 □忧虑，担心；关心，想知道；感兴趣 (*üzerine*) **~ etmemek** 不注意，不关心，不重视 **~ gözlü** 财迷 **~ kaldırmak** 获得财富，得到收成：Kendisi şu kadarcık tarla sayesinde ancak akşamları bir kaşık sıcak çorba içecek kadar mal kaldırabiliyor. 靠这么点田地所得到的收成，仅仅够他自己每天晚上喝一勺热汤。**~ kapatmak** 垄断货物 **~ melâl** 零碎用品，家具什物，全部家产 **~ meydanda** 真相大白，无可争辩，不容置疑 **~ mülk** 财产，产业，财富：Mal mülkü duman olmuş, hiç bir şey kalmamış. 他的财产全完了，一点儿也没剩下。**~ mülk sahibi** 富裕的，有财产的，富有的 (*-e*) **~ olmak** □其代价为，付出代价；花费：dünya kadar paraya ~ olmak 花费难以置信的钱财 neye ~ olursa olsun 不惜任何代价 pahalıya ~ olmak 付出很高的代价 ucuza ~ olmak 付出很小的代价 Avcılık hayatına mal oldu. 狩猎使他付出了生命。Kaça mal oldu? 花了多少钱？□喜欢(某物、某地)：Mecliste bağımsızlar henüz tamamıyla bu partiye mal olmamışlardı. 无党派议员们并不完全喜欢这个党。□不愧为，值得，当之无愧地是：tarihe ~ olmak 值得载入史册 **~ para** 钱，货币 **~ sahibi** 所有者，物主；富人；当家人：Şu soysuza bak, mal sahibi olunca beni kapı dışarı atacakmış. 你要当心那个卑鄙小人，要是让他当了家，他会把我赶出家门的。**~ sandığı** 国库 **~ varlığı** 家产，家业，所有的财产 **~ yapmak** 变富，成为有钱人，发财 **~a el koymak** 〈法〉扣押财产，管制财产 **~ı götürmek** 做成大生意，赚大钱 **~ı ~ına** 以成本价 **~ın gözü** □【口】臭名远扬的坏蛋 □轻薄的，轻佻的，淫荡的，水性扬花的 □一级商品，优质品，好东西 **~ına para almak** 卖钱，换钱，变卖 ◆**Mal adama hem dost hem düşmandır.** 钱财对人来说是福也是祸。**Mal canın yongasıdır** 钱财是人的心头肉。**Mal malı çeker.** 钱能生钱。

mala [ma'la] (波) *is.* 镘刀，抹子

Malabo *öz.is.* 马拉博(赤道几内亚)

malafa *is.* (枪弹的)弹心；铁心；型心；泥心；(轧钢)绳心；心轴，心棒

Malaga *öz.is.* 马拉加(西班牙)

malaga (法) *is.* □马拉加麝香葡萄酒 □马拉加麝香葡萄(产于西班牙马拉加)

malak, -ğı *is.* □小水牛，水牛崽 □【俚】蠢货，蠢材，笨蛋，懒蛋

malakit (法) *is.* 〈建〉孔雀石

Malakka Boğazı *öz.is.* 马六甲海峡(亚洲)

malaklamak (*-i*) 【俗】(水牛)下崽，产崽

malakof (俄) *is.* 【旧】(旧时用细骨架撑起的)钟式裙

malakoloji (法) *is.* 软体动物学，贝类学

malalamak (*-i*) 用镘刀抹平

malalatmak (*-i*, *-e*) malalamak 的使动态

malama (希) *is.* □【俗】未扬的谷物，掺杂着稻草的谷物 □【俚】金里拉

malamal *s.* □满满的，装得过满的，满得不能再满的 □塞满的，挤满的

malarya [mala'rya] (意) *is.* 〈医〉疟疾 ◇**～ya tutulmak** (或 **yakalanmak**) 患疟疾

Malatya *öz.is.* 马拉蒂亚(土耳其省、市)

Malavi *öz.is.* 马拉维(非洲)

malayani [ma:la:ya:ni:] (阿) *s.* 【旧】无意义的；没有用的，无益于事的，无谓的，荒谬的，荒诞的：～ sözler 废话，无意义的话，没用的话

malayaniyat (阿) *ç.is.* 【旧】废话，闲扯；无意义的东西，荒谬行为

Malaysiya *öz.is.* 马来西亚(亚洲)

malayutak *s.* 做不到的，完成不了的，办不到的；不可能的，不能实现的，不能忍受的，无法容忍的，使人受不了的

malaz *is.* 【俗】□湿地，含水地 □荒地，未开垦地 □水淹地，被水淹没的耕地

malca [ma'lca] *zf.* □钱财上，钱财方面 □财政上，财政方面

maldar *s.* 很有钱的，富有的，富裕的，殷实的

maldarlık, -ğı *is.* 财富，钱财；富裕，富足

Maldivler *öz.is.* 马尔代夫(亚洲)

Male *öz.is.* 马累(马尔代夫)

malen [ma'len] (阿) *zf.* 物质上，钱财上；财产上，财产方面

malgama (拉) *is.* 〈化〉汞齐，汞合金

malı taşı *is.* 〈海〉当锚用的大石块

malî [ma:lî:] (阿) *s.* □钱的，钱款的，货币的，财产的：～ durumu 财产状况 ～ imkânsızlığı 钱财无保障 Malî durumu düzeldi. 财产状况已经好转。□财政的，财务的：～ bunalım (或 buhran, kriz) 财政危机 ～ çevreler 财政界 ～ önlemler (或 tedbirler) 财政措施 ～ yıl (或 sene) 财政年度 ◇**～ iktidar** 强大的财政力量

mali (波) *s.* □满的，满满的 □太多的，过多的

Mali *öz.is.* 马里(非洲)

malihulya [ma:lihulya] (阿) *is.* 【旧】□忧郁症；忧郁，郁闷 □想象，臆测，猜测

malik, -ki [ma:lik] (阿) Ⅰ *is.* 所有者，拥有者，占有者 Ⅱ *s.* 拥有…的，占有…的：milyonlarca nüfusa ～ şehirler 拥有数百万人口的城市 Kendine malik değildir. 这不是他自己所有的。Üç evlâda maliktir. 他有三个孩子。◇**～ bulunmak** (或 **olmak**) 拥有，占有；支配，使用：bir kapitale ～ olan 拥有资本的 en modern vasıtalara ～ bulunmak 拥有最先进的交通工具

malikâne [ma:likâ:ne] (阿) *is.* 地主的地产，领地，所有地；田庄，庄园

Malikî [ma:liki:] (阿) *öz.is.* 〈宗〉□马立克派 □马立克派教徒

malikiyet (阿) *is.* □占有，拥有，具有 □所有权

maliye [ma:liye] (阿) *is.* □财政：～ bakanlığı 财政部 ～ muamelâtı 财政业务 □财政学 □财政部：～ memuru 财政官员；财政机关工作人员 Maliyede çalışıyorum. 我在财政部工作。

maliyeci *is.* 财政家，财政学家；财政官员；金融家

maliyecilik, -ği *is.* □财政，财力，财政状况 □财政家(的职责)，财政学家(的职责)；财政官员(的职责)；金融家(的职责)

maliyet [ma:liyet] (阿) *is.* 〈经〉成本：～ değeri 成本价 ～ fiyatı 成本费 ～ fiyatlarının azaltılması 降低成本 ～ hesapları 成本核算 yüksek ～ 高成本 Mallar, maliyet fiyatına bir

kâr eklenerek satılır. 商品的销售价是成本加利润。◇～ **sigortası** 残废保险

Malkar *öz.is.* 巴尔卡尔人

Malkarca *öz.is.* 巴尔卡尔语

malkıran *is.* 【俗】牛瘟；动物的瘟病

malkoç, -çu *is.* 〈史〉(奔袭敌方领土的)突击队队长 ◇～ **oğlu** 骗子，滑头

mallanmak (*nsz*) 发财，致富

mallık, -ğı 见 mülkiyet

Malmo *öz.is.* 马尔默(瑞典)

mal müdürlüğü *is.* (县)财政局

mal müdürü *is.* (县)财政局长

malperest (阿) Ⅰ *s.* 贪的，贪婪的，贪得无厌的 Ⅱ *is.* 守财奴，吝啬鬼，小气鬼

malpighi ◇～ **cisimcikleri** 〈生〉肾小体，马尔皮基氏小体 ～ **kanalcıkları** 〈生〉马尔皮基氏管

malşans (阿) *is.* 不走运

malt (法) *is.* 麦芽，麦麸，酒麸：～ fabrikası 麦芽厂，麦芽坊

Malta *öz.is.* 马耳他(欧洲)

Malta eriği *is.* 〈植〉□枇杷树(*Eriobotrya japonica*) □枇杷(果实)

Malta humması *is.* 〈医〉地中海热，波状热

Malta palamudu *is.* 〈动〉舟鲔(*Naucrates ductor*)

malta parası *is.* 狱霸向犯人勒索的钱

Malta taşı *is.* 马耳他方石：Malta taşı döşeli avlunun sonunda başlayan bahçeye geçerdim. 我常常到花园去，花园紧挨着铺有马耳他方石的院子。

maltaz *is.* 〈化〉麦芽糖酶

Maltız (意) *öz.is.* 马耳他人；马耳他居民

maltız (意) *is.* 马耳他式炉灶，便携式炉灶：Bahçenin bir köşesinde akşam için maltıza kömür yerleştiren aşçı, ellerini önündeki önlüğe silerek kapıda göründü. 马耳他式炉灶摆放在花园里的一个角落，往炉子里加放了木炭准备做晚餐的厨师，在胸前的围裙上擦着手，出现在门口。

Maltız keçisi *is.* 〈动〉马耳他山羊

maltoz (法) *is.* 〈化〉麦芽糖

malûl, -lü [ma:lû:l] (阿) Ⅰ *s.* 残废的，有残疾的，病残的：～ gazi 残废军人 Ⅱ *is.* 残废人，残废者，伤残者：～ motosikleti 残疾人摩托车 harp ～ü 伤残军人

malûlen [ma:lû:'len] (阿) *zf.* 残缺不全地，破破烂烂地

malûliyet [ma:lû:liyet] (阿) *is.* 残废，伤残，病残：～ sigortası 伤残保险

malûllük, -ğü *is.* 残废，伤残，病残

malûm [ma:lûm] (阿) Ⅰ *s.* □已知的，熟悉的：herkesçe ～ vaka (或 olay) 众所周知的事 Teklif ve tekellüften azade olduğumuz malûm. İstediğin dakika kapının ipini çekerek gelirsin. 您知道我们是没有那么多客套和规矩的，您随时可以来串串门。□〈语〉及物的，主动的 Ⅱ *is.* 已知事物：～u ilân etmek 宣布众所周知的事 Ⅲ *zf.* (已)知道；当然，自然：Malûm ya! 那当然！Ne malûm? 谁知道呢？◇～ **değil** 说不定 (-*e*) ～ **olmak** □(被)知道，已知：Bana malûm oldu. 我已经知道了。□预感到；猜到，揣测到：Babasının Amerika'dan döneceği rüyasında ona malûm olmuş. 他梦见他父亲要从美国回来了。～ **olduğu üzere** (或 **veçhile**) 大家都知道，众所周知 ～**unuzdur ki** 如您所知

malûmat [ma:lû:ma:t] (阿) *ç.is.* □知识 □信息，情报；报道，消息：acenta ～ı 间谍情报 katî ～ 确切消息，准确的情报 tetkik edilmemiş ～a göre 根据未核实的消息 Onun irfan seviyesi hakkında malûmatım pek azdır. 我不太清楚他的知识水平。◇～ **almak** 询问，打听，查找，

探问；获得信息，得到消息：iyi ～ alan 消息非常灵通的，非常熟悉情况的，消息灵通人士 **～ edinmek** □获得知识 □获得情报，获得信息 **～ elde etmek** 获得情报，获得信息，得到消息 **～ istemek** 询问情况，打听消息 **～ kabilinden** 为了(你的)消息 (*-den*) **～ kaydetmek** 留意到，知悉；查照 **～ sahibi** 行家，内行，精通某事的人；消息灵通人士，知识渊博者 (*hakkında*) **～ sahibi olmak** 知道，了解，熟悉 **～ satmak** 充内行；假装有学问 **～ toplamak** □积累知识 □搜集消息，搜集情报 (*-e*) **～ vermek** 使知道；告知，通知；报道；提供消息，提供情报 **～ı olmak** □对…了解，熟悉 □(在某方面)精通 **～ı var** 他知道，他了解，他熟悉 **～ı yok** 他不知道，他不了解，他不熟悉：O meseleden hiç malûmatım yoktur. 我对这个问题一无所知。**～ına müracaat etmek** 向某人请教，向某人打听，向某人询问

malûmatfuruş [ma:lû:matfuru:ş] (阿) *is.* 【旧】好卖弄学问的人，好出风头的人，自命为无所不知的人

malûmatfuruşluk, -ğu *is.* 好卖弄学问，好出风头，自命为无所不知

malûmatlı *s.* □(有某一方面)学识渊博的，对…有造脂的，有知识的，有学问的：Namuslu, çalışkan ve oldukça malûmatlı bir adamdır. 他是位诚实、勤奋而且相当有学问的人。□消息灵通的，熟悉(某事)的；内行的

malûmatsız *s.* □无学识的 □不熟悉的，不内行的，消息不灵通的

malumattar (阿-波) *s.* 消息灵通的，熟悉情况的：Kendisinin avdetinden malumattar değildim. 我不知道他回来了。

malumiyet *is.* (众所周知的)事实，显而易见的事情

malya [ma'lya) *is.* 马尔雅铁爪(专用于起出挂在海底水草上的鱼钩、绳索、鱼网等)

malzeme (阿) *is.* □材料，用品，用具：～ ambarı 材料库 harp ～si 军人装备；弹药 fotoğraf ～si 摄影用品 ham ～ 原材料 inşaat (或 yapı) ～si 建筑材料 sargı ～si 敷料，包扎材料 standart ～si 标准材料 yağ ～si 润滑剂 yatak ～si 床上用品 □资料，材料

mama *is.* □(婴儿)食品，食物，饮食：～ bezi 围嘴 sebzeli ～ 蔬菜食物 Babam Ayşe'ye mama yaptı, ana. 妈，爸爸已经给阿伊赛做了吃的。□老鸨，鸨母

mamafih [ma:ma:fih] (阿) *bağ.* 然而，可是；尽管如此，不过，仍然，还是

mamalanmak (*-den*) 受贿

mamalık, -ğı *is.* 作淫媒，拉皮条；作淫媒谋利

mamaliga, mamalika [mamali'ga] (罗) *is.* (水煮)玉米面饼

mambo [ma'mbo] (英) *is.* □莽姆波舞(类似伦巴的一种舞蹈) □莽姆波舞曲

mamelek, -ki [ma:melek] (阿) *is.* 【旧】家业，家产，(个人或法人)所有的财产

mamot 见 mamut

mamul, -lü [ma:mu:l] (阿) Ⅰ *s.* □生产的，制造的，由…制成的：taştan ～ pipo 石制烟斗 □工业的：～ emtia 工业产品 Ⅱ *is.* 产品，生产品，制造品；工业产品：～lerin dağıtımı 产品分配 hayvanî ～ 畜牧业产品 köy ekonomisi ～leri 农产品 yarı ～ 半制品，半成品

mamulât [ma:mu:lâ:t] (阿) *ç.is.* 制造品，产品，生产品；工业产品；产量：deri ～ı 皮革产品 genel sanayi ～ı 工业产品总值，工业总产量 petrol ～ı 石油产品 sanaî ～ 工业产品

mamur (阿) *s.* □繁荣的，昌盛的，兴隆的，兴旺发达的 □设备完善的，设施完美的 □适于居住的 □有人居住的；居民多的，人口多的，人烟稠密的 □被耕作的，被耕种的；被栽培的

mamure [ma:mu:re] (阿) *is.* 【旧】□繁荣，昌盛，兴旺发达；设备完善，设施完美 □设备完善的地方，设施完美的地方 □城市

mamuriyet (阿) *is.* 繁荣，昌盛，兴隆，兴旺发达；平安，幸福，富足安康

mamurluk, -ğu *is.* 见 mamuriyet

mamut (法) *is.* 〈动〉猛犸，毛象(*Elephas primigenius*)：～ fili 毛象

mana [ma:na:] (阿) *is.* □意义，含义，意思，涵义：işaretlerin ～sı 信号的含义；符号的意义

kelimenin bütün ~siyle 真正的，名符其实的 Bu cümlenin manasını anlamadım. 我不明白这句话的含义。Gecenin bu vaktinde kalkıp gitmekte ne mana var? 晚上这个时间要走有什么意思吗？□中心思想，主题思想；精神：ifadesinden çıkarılan ~ 从他表述中得出的思想 □梦，梦境：âlemi ~ 梦，梦境 âlemi ~da görmek 作梦，梦见 ◇(*-den*) **~ çıkarmak** □得出结论，作出结论：Daha toysun, başın taşa gelmedikçe söylediklerimden mana çıkaramazsın. 你还是太幼稚，你是不碰钉子不明白我的话的意思。□错误理解，误解 □自己负担 **~ ismi** 〈语〉抽象名词 (*-e*) **~ vermek** 明白，理解，懂得；领悟；了解：Bu hareketinize bir mana veremedim. 我无法理解您的这一行为。**~lar ilmi** 语义学 **~sı kalmamak** 没有意义 **~sına glemek** 表示；意味着，意思是；有意义：Bunun ne manaya geldiğini biliyorlardı. 他们早就知道这意味着什么。**~sını sezmek** 明白意思 **~sını taşımak** 有含义，有意义 **tam manasiyle** 真正地；完完全全地，充分，完全，彻底：Tesirinden tam manasiyle kurtulamamışsınız. 你们没能完全摆脱他的影响。

Managua *öz.is.* 马那瓜(尼加拉瓜)

Manakau *öz.is.* 马努考(新西兰)

manalandırmak (*-i*) 解释，说明，阐述

manalı *s.* □有含义的，有意思的：çok ~ 意义重大的；意味深长的 iki ~ 含糊的，模棱两可的，语义双关的 iki ~ söylemek 模棱两可地说 □有意义的，有含义的，意味深长的：~ bakış 会意的目光 ~ bir şekilde 意味深长地 ~ bir tebessüm 意味深长的微笑 ~ gözlerle bakmak 意味深长地看 Manalı bir bakışla baktı. 他意味深长地看了看。□意义重大的，有重要意义的；有所指的；征兆(性)的 ◇**~ ~** 意味深长地

Manama *öz.is.* 麦纳麦(巴林)

manas *is.* 〈动〉害虫(*Polyphylla fullo*)

manasız *s.* □无意义的；无谓的：~ hayat 空虚的生活，乏味的生活 ~ şeyler 废话，无意义的东西，荒谬行为 □【转】不妥的，不得当的，不合时宜的 ◇**~ gelmek** 似乎毫无意义，显得毫无意义 **~ yere** 毫无意义地；无谓地

manasızca *zf.* 毫无意义地；无谓地

manasızlık, -ğı *is.* □废话，无意义的东西，荒谬行为；胡言乱语，胡说八道 □荒谬，荒诞，无稽

manastır (希) *is.* 修道院，寺院

manav *is.* □蔬菜水果店：~ dükkanı 卖蔬菜和水果的店 □卖蔬菜水果的商贩，卖蔬菜和水果的职业

manavlık, -ğı *is.* 卖蔬菜水果的行业

manca [ma'nca] (意) *is.* □【粗、俗】吃喝的东西 □(猫、狗的)食物

mancana [manca'na] (意) *is.* 〈海〉(盛淡水的)小水桶

mancelina *is.* 〈植〉一种大戟科植物(*Hippomane mancinella*)

Manchester *öz.is.* 曼彻斯特(英国)

mancınık, -ğı (阿) *is.* □〈史〉投射机(中世纪战争中投射石、箭等用)：Ok, mancınık gibi silâhlar nasıl eskimişse bu günün tankları, uçakları da eskiyebilir. 弓箭、投射机等武器是如何过时的话，现在的坦克、飞机也可能会过时的。□摇纱机，络纱机；缫丝机，络丝机：~ işi 缫丝，络丝

mancınıkçı *is.* □缫丝者，络丝者 □〈史〉(塞尔柱军队中的)掷石兵

Mançu *öz.is.* 满族人

Mançuca [mançu'ca] *öz.is.* 满语

manda[1] *is.* 〈动〉水牛(*Buffelus*)：Hint ~sı 印度水牛 ◇**~ gibi** 象水牛一样(庞大、笨重) **~ gibi yayılmak** 满不在乎地一屁股坐下 **~ gibi yemek** 象水牛一样吃东西 **~ şifalığı** 【谑】健壮如牛 **~ yürekli** 非常强壮的

manda[2] (法) *is.* 〈法〉委任统治，委任统治权：~ altındaki memleketler 在委任统治下的国家

mandacı *s. ve is.* □受委任统治的，被委任统治的(国家) □〈史〉(奥斯曼帝国时受委任的)负责船舶保养的(人)

manda gözü *is.* □【旧、俗】25库鲁士硬币 □【转】大高个子，傻大个

mandal[1] (阿) *is.* □碰锁，弹簧锁；卡锁；插销，插栓：Mandalın gürültüsü, kanadın gıcırtısını duyunca hemen yerine dönmüs, yatmış, kalıp kesilmişti. 他一听到门响，立刻回去躺下，像没事儿人一样。□衣夹，夹具，夹紧器，夹子：çamaşır ～ı 衣夹，衣服夹子 Çamaşırları düşmesin diye mandalla kıstırdı. 他用晒衣夹夹紧衣服以免衣服掉下来。□〈乐〉弦轴

mandal[2] *is.* 【俗】犁沟，垄沟；畦沟

Mandalay *öz.is.* 曼德勒(缅甸)

mandalina [mandali'na] (意) *is.* 〈植〉柑，橘(*Citrus nobilis*)

mandallamak (*-i*) □上锁，锁；插上插销，插上门闩 □用衣夹夹(衣服)

mandallanmak (*nsz*) mandallamak 的被动态

mandallı *s.* □有碰锁的，有弹簧锁的；有插销的 □上了锁的，插上插销的 □用夹子夹住的

mandalsız *s.* □没有碰锁的，没有弹簧锁的；没有插销的 □没上锁的，没插插销的 □没用夹子夹住的

mandapost (法) *is.* 邮政汇票，汇款单

mandar (希) *is.* 〈海〉(船上的)绞盘，绞车，滑车

mandarin (葡) *is.* 【旧】(中国清朝时代的)官，大人

mandarinlik, -ği *is.* (中国古代的)官职，官位

mandater (法) *s. ve is.* 受委任统治的(国家)，被委任统治的(国家)

mandepsi [mande'psi] *is.* 【俚】陷井，阴谋，诡计，圈套 ◇**～ye bağlamak** (或 **basmak, gelmek, düşmek**) 受骗，上当；中计，落入陷井 **～ye bastırmak** (或 **düşürmek**) 骗，欺骗，哄骗；使中计，使落入陷井：Adamı mandepsiye bastırıp parasını aldılar. 他们骗走了那个人的钱。

mandıra [ma'ndra] (希) *is.* □羊舍，羊棚，羊圈；(牛羊等的)养殖场：Şehirden iki saat ötedeki mandırasından o gün satılacak koyunları ona getiriyor, ona kestiriyor. 他从离市区两小时路程的养殖场把当天要卖的羊送到他这儿，让他屠宰。□奶厂，奶制品厂 ◇**～ köpeği** 【俗】人缘不好的人

mandıracı *is.* □养殖场场主 □奶厂厂长，奶制品厂厂长

mandıracılık, -ğı *is.* □养羊 □奶制品加工业

mandırağa *is.* 〈植〉曼陀茄，向阳花，茄参(*Mandragora*)

mandolin (法) *is.* 〈乐〉曼陀林

mandorla (意) *is.* 〈宗〉最后审判中围绕耶稣的椭圆形光圈

mandoz (希) *is.* 〈海〉□滑轮，滑车 □(缝纫机、纺纱机等的)筒管，线轴，纱管，纱筒，纬管

mandren (法) *is.* □〈机〉轧头；卡盘 □〈技〉芯轴；芯棒；芯子

mandril (法) *is.* 〈动〉(西非洲的)狒狒，山魈

manej (法) *is.* □驯马术；骑马术 □驯马场；练马场：açık ～ 露天驯马场 kapalı ～ 室内驯马场 □马术表演

manen [ma:'nen] (阿) *zf.* □按意思，根据意义 □道德上，道义上 □精神上，心灵上：～ bozuk 精神上被摧垮的 ～ çürümüş 心灵空虚的，精神上空虚的 ◇**～ yıkılmak** 气馁，沮丧 (*-i*) **～ yıkmak** 使气馁，使沮丧：Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde kakılıp kalmak onu manen yıkmıştı. 困在这兔子不拉屎的地方，他万分沮丧。

manent *s.* 相似的，类似的，象…的，类似…的，有相似之处的

maneto [mane'to] 见 manyeto

manevî [ma:nevi:] (阿) *s.* □非物质的，抽象的, □精神的，精神上的，心理上的；发自内心的：

～ âlemi 精神世界 ～ ihtiyaçlar 精神上的需要 ～ kudret (或 kuvvet) 精神力量 ～ şahsiyet 内心世界，感情，情感 ～ tazminat 精神赔偿 ～ zenginlikler 精神财富 □道德的，道德上的，道德方面的，道义上的：～ borç 道义上的义务 ～ cebir 道德约束 ～ çehre 道德面貌 ～ destekleme (或 yardım) 道义上的支持 ～ temizlik 道德上的纯洁(清白) □收养的，被收养的：～ evlât 养子，义子 ◇**～ şahıs** 法人

maneviyat [ma:neviya:t] (阿) *ç.is.* □超自然的力量 □精神，心理；非物质的东西：Maneviyata inananlar gittikçe azalıyor. 信仰非物质的东西的人越来越少了。□有自制力，镇静，沉着 □【转】士气，斗志，精神状态：～ı bozuk bir ordu 士气低落的部队 Kıtaların maneviyatı mükemmeldir. 部队的士气很高昂。◇**～ı(nı) bozmak** (或 **kırmak**) 动摇士气，破坏精神状态 **～ı bozulmak** (或 **kırılmak**) 气馁，丧失信心，垂头丧气，精神沮丧；失去自制力，失去镇静：Trafik kazasından sonra iyice maneviyatı bozulmuştur. 车祸之后，他完全丧失了信心。

manevra [mane'vra] (意) *is.* □(船舶、车辆、机械等的)操作，操纵；(铁路)调车作业：～ istasyonu (铁路)编组站，调车场 ～ kabiliyeti 机动性，灵活性 Araba küçük bir manevradan sonra çiftlikten çıktı. 汽车稍稍调了个头就出了农庄。□〈军〉操练，演习 □【转】手段，手腕；诡计，阴谋，勾当 ◇**～ çevirmek** 耍滑头；随机应变 **～ fişeği** 空子弹 **～ kemeri** □机车转盘 □武装带 **～ sandığı** 行军背包 **～ yapmak** □操作，操纵；进行调车作业 □〈军〉进行军事演习

manevracı *is.* 【口、转】机灵鬼，滑头

manevracılık, -ğı *is.* 【转】机灵，善于取巧

manevralı *s.* 动作敏捷的，灵巧的，灵活的；机智的，机敏的；精明的，狡猾的，滑头的 ◇**～ iş** 巧妙手段(办法)；狡猾手段，狡计，诡计；阴谋诡计

manevrasız *s.* 操纵失灵的，控制不住的，不可控制的：～ kalan gemi 操纵失灵的船

manga [ma'nga] (意) *is.* 〈军〉□班：～ başı (或 komutanı) 班长 ～ kısmı 分队，小队；班，组 □(舰艇上的)士兵舱；底舱

mangal (阿) *is.* 火盆；烤炉：～ kömürü 木炭 Mangalda odun kömürü yakıp balık kızarttık. 我们在火盆里点燃木炭烤鱼。◇**～ kedisi** 懒猫，懒蛋，懒鬼 **～ kedisi gibi** 象偎灶猫一样(懒惰) **～ yürekli** 乐天派的，什么事都不发愁的 **～da kül bırakmamak** 打肿脸充胖子，说大话，吹牛：Herifçioğlu bir ağzını açtı, mangalda kül bırakmadı. 这家伙一开口就没有实话。Mangalda kül bırakmıyor; ama bir işi beceremiyor. 他牛皮烘烘，但什么事也干不成。◆**Mangal gibi yüreği var.** 他是一个乐天派。**Mangal kenarı kış gününün lalezarıdır.** 火盆旁边是冬天最美的地方。

mangan(ez) (法) *is.* 〈化〉锰(Mn)：～ tuncu 锰青铜

manganezli *s.* 含锰的(指钢等)

manganin (法) *is.* 〈化〉锰铜(锰镍铜合金)

manganit *is.* 〈矿〉水锰矿

mangır (蒙) *is.* □【旧】芒格尔(古铜币名) □小煤饼(抽水烟时点火用的) □【俚】钱，货币：Bende mangır kalmadı. 我的钱花完了。◇**～ etmemek** 一钱不值，不值钱 **～ kesmek** 靠吃利息生活 **～a değmez** 一钱不值的，不值钱的 **～ı demetlemek** 一点一点地积攒钱

mangırlı *s.* 富的，钱多的

mangırlık, -ğı *is.* 【俚】钱袋：bir ～ akça 一袋钱

mangırsız *s.* 【俚】穷的，没钱的，身无分文的；破产了的，处于困境的

mangiz *is.* 【俚】钱：Oğlum mangizleri elden gel bakalım. 小子，把钱交出来。◇**～ eritmek** 挥金如土 **～ tutmak** 攒钱

mango (葡) *is.* 芒果

mani[1] (法) *is.* 〈医〉躁狂症，狂妄，狂

mani[2] [ma:ni:] *is.* 〈文〉玛尼诗(一、二、四行诗压韵的一种民间口头诗歌)：Her köyde mani,

türkü söyleyen biri var. 每一个村庄都有念玛尼诗、唱民歌的人。

mâni, -i, -yi [ma:ni:] (阿) Ⅰ *s.* 有障碍的，有障碍物的：～ arazi 难以通行的地方，不通行的地方 ～ ateş 拦阻射击 Ⅱ *is.* □障碍，障碍物：～ mıntakası 〈军〉禁地，禁区 ağaç ～i 鹿砦，树干鹿砦 ağaç gövde ～i 树干鹿砦 betonlu ～ 混凝土障碍 dal ～i 树枝鹿砦 huni ～i 〈军〉陷井 □阻碍，障碍；预防，防范：～leri aşmak 克服一切障碍 ～ tedbirler 预防措施 ◇(*-e*) **～ olmak** 阻挠，阻碍，妨碍：bir ～ olmazsa 要是没有什么障碍的话 Zavallının ekmeğine mâni oldular. 他们断了这位可怜的人的生计。Sana mâni olmayayım. 我不妨碍你。Uçakla gidecekti, fakat ben mâni oldum. 他本想乘飞机去，但我阻止了他。

mânia [ma:nia] (阿) *is.* □障碍，障碍物，阻碍物：～ ateşi 拦阻射击 ～ları atlamak 克服一切障碍；通过障碍物 geçit ～sı 拦路竿，路障 □【转】障碍，阻挠；困难：～ları aşmak 克服一切障碍 Yarın gelemem, mâniam var. 明天我来不了，有困难。

mânialı *s.* □有障碍的，有阻碍物的：～ arazi 不平整的地方，沟壑纵横的地方 ～ ateş 拦阻射击 ～ koşu 障碍跑 ～ yarışı 障碍赛(马) □有困难的，困难的，使为难的

manici *is.* 民歌作者；民间歌手

manidar [ma:ni:dar] (阿) *s.* 有意义的，有含义的，意味深长的，含有深意的

manidarlık, -ğı *is.* 表现力

manifaktür *is.* 工场手工业：～ istihsali 工场手工业生产 ～ işçileri 工场手工业工人

manifatura [manifatu'ra] (意) *is.* 布匹，纺织品：～ dükkânı 纺织品商店，绸布店 ～ tüccarı 纺织品商人，绸布商

manifaturacı *is.* □纺织品商，布匹商，绸布商 □纺织品商店，绸布店

manifaturacılık, -ğı *is.* 纺织品买卖，纺织品生意，绸布生意

manifest *is.* □〈史〉(皇帝对百姓的)上谕，诏书，文告 □宣言(政党或团体对自己纲领原则的说明)

manifestasyon *is.* 示威游行

manifesto [manife'sto] (意) *is.* □〈海〉运(货)单；提货单；发货单；报货单 □通知，通告；公告

manifolttan egzost *is.* 【俚】好男色者，有鸡奸癖者

manihaizm, maniheizm *is.* 〈宗、史〉摩尼教；摩尼教义(波斯人摩尼在公元三世纪创立的宗教)

manika [mani'ka] (意) *is.* 〈海〉招风帆；帆布通风筒

manikür (法) *is.* 指甲修剪(术) ◇**～ yapmak** 给…修剪指甲

manikürcü *is.* 指甲修剪师：～ kadın (或 madam) 女修指甲师

manikürcülük, -ğü *is.* 指甲修剪师的行业或职业 ◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 从事指甲修剪业

manikürlü *s.* 修剪过指甲的

Manila *öz.is.* 马尼拉(菲律宾)

manilemek (*-i*) 阻挡，挡住；阻塞，阻隔，阻断

maniple [mani'ple] (法) *is.* (电报机的)电键 ◇**～ etmek** 拍电报

manipülâtör (法) *is.* □报务员，电报员 □(电报机的)电键

Manisa *öz.is.* 马尼萨(土耳其省、市)

Manisa lâlesi *is.* 〈植〉银莲花(*Anemone pulsatilla*)

manişka (意) *is.* 〈海〉(由两个复滑车组成的)起重机，卷扬机

manita [mani'ta] (意) *is.* 【俚】欺诈，诈骗，骗取 ◇(*-e*) **～ yapmak** 欺诈，诈骗，骗取 **～ya basmak** 上当受骗，被欺骗

manitacı *is.* 【俚】骗子，痞棍

manitacılık, -ğı *is.* 【俚】欺骗行为，诈骗行为；扒手的骗术，小偷的骗人勾当

manivelâ [manive'lâ] (意) *is.* 〈物〉杠杆；杆，臂，柄：～ kolu 杠杆臂 ateş ～sı〈军〉发射杆，解脱杆

maniyer *is.* 方式，方法

mankafa [ma'nkafa) *s.* □愚蠢的，愚笨的，迟钝的 □【俗】患鼻疽病的(马)：～ hastalığı 鼻疽病

mankafalık, -ğı *is.* □愚蠢，愚笨，迟钝 □【俗】(马)鼻疽

manke *is.* 【口】不够，缺少，短少；不够数，短数，短缺

manken (法) *is.* □(画家、雕塑家等用的)人体模型，动物模型 □(服装店用的)人体模型，模特儿 □时装模特儿，服装试着员：～ gibi 模特儿般的

mankenlik, -ği *is.* 模特儿的职业或工作

manolya [magno'lya] (法) *is.* 〈植〉□木兰；玉兰(*Magnolia grandiflora*)：Manolya ağaçları da kat kat fildişi küreler biçimindeki çiçeklerini açıp, tatlı keskin kokularıyla havayı doldurdular. 玉兰树也打开了它们那些一层一层的象牙般的球形花苞，使得空气中充满了浓郁的甜香。□木兰花；玉兰花

manolyagiller *ç.is.* 〈植〉木兰属，木兰属植物

manometre [manome'tre] (法) *is.* 〈地〉气压表，压力计

mansap, -bı (阿) *is.* 【旧】〈地〉河口：Tuna nehri ～ı 多瑙河河口

mansart *is.* 顶楼

mansıp, -bı (阿) *is.* 【旧】职务，职位：büyük ～a geçmek 担任重要职务

mansiyon (法) *is.* □好评，奖励话(指文学作品)，鼓励奖 □赞扬，表扬，好评，推崇 ◇**～ almak** □得到好评，得奖，获奖 □受表扬

manş *is.* □袖子 □〈汽〉离合器

Manş Denizi, Manş Kanalı *öz.is.* 英吉利海峡(欧洲)

manşet (法) *is.* □袖口 □(报纸上)头版大标题，通栏黑体字标题

manşon (法) *is.* □(妇女的暖)手筒，(暖)手笼 □〈技〉套，套筒，联轴套；套节，套节管；衬板：soğutma ～u 冷却套

manta[1] *is.* 〈植〉白紫罗兰，白堇菜

manta[2] *is.* 〈动〉蝠鲼(一种大型魟鱼)

mantar (希) *is.* □〈植〉蘑菇，香菇(*Fungi*)：ak ～ (或 keçi ～ı) 白蘑菇 çam ～ı 松菇 yenebilen ～lar 食用蘑菇 yemeyen ～lar 不能食用的蘑菇，不能吃的蘑菇 öldürücü ve tehlikeli ～lar 有毒蘑菇 □软木：yüzme ～ı 软木救生圈 □软木瓶塞：～ burgusu 螺旋拔塞钻，螺旋拔塞器，螺旋锥 şişenin ～ı 瓶子的软木塞 □(玩具手枪中的)炸子 □浮子，浮标 □(猪、熊等的)嘴巴，猪拱嘴 □〈医〉(病源的)菌，细菌，真菌，霉菌：～ hastalığı 真菌病 bazitli ～lar〈植〉担子菌 cıvık ～lar 粘菌 horoz ～ı 杏菌，鸡油菌 sinek ～ı 毒蝇菌 yer ～ı 块菌 □【俚】谎言，谎话 □(核爆炸时产生的)蘑菇云 ◇**～ atmak** 说谎，说假话：Bıktım senin bu, mantar atmandan, bu huydan vazgeçmezsen ananı ağlatırım. 我讨厌你说谎，你要再不改掉这个毛病，看我怎么收拾你。**～ gibi** □快速生长的 □腐烂的 **～ gibi yerden bitmek** 如雨后春笋 **～ yemek** 上当，受骗：Ulan, beni tıraş mi edeceksin moruk? Ben mantar yemem. 喂，你这个老家伙！你要骗我吗？我可不上你的当。**～a basmak** 上当受骗；被愚弄 (*-i*) **～a bastırmak** 使上当受骗，愚弄，欺骗：Adamı mantara bastırıp tüm parasını almışlar. 他们给这个人设了个套儿，把他的钱全骗走了。

mantar ağacı *is.* 〈植〉栓皮槠(*Phellodendron amurense*)

mantarbiçimi *s.* 蘑菇状的

mantar bilimi *is.* 真菌学

mantarcı *s. ve is.* □卖蘑菇的(人) □【俚】搞欺诈的(人)；说谎的(人)；爱说谎的(人)，好瞎扯

的(人)

mantarcıl *s.* □蘑菇做的；长蘑菇的；有蘑菇的 □软木的，木栓的，软木制的 □(用软木塞)堵住的，塞住的，堵塞的

mantarcılık, -ğı *is.* 【俚】□欺诈行为，投机勾当，赚黑心钱：Mantarcılıkla yüz bin lirasını almışlar. 他们用欺诈手段骗走了他十万里拉。□好撒谎；欺骗性

mantardoğuran *is.* 〈植〉木栓形成的层

mantardoku *is.* 〈植〉栓内层，绿皮层

mantar hastalığı *is.* 〈医〉真菌病，霉菌病

mantarlamak (*-i*) □【俚】欺骗，哄骗，撞骗 □(用软木塞等)塞住，堵住，堵塞；封闭

mantarlar *ç.is.* 〈植〉菌类

mantarlaşma *is.* 〈植〉木栓化，栓化作用

mantarlaşmak (*nsz*)〈植〉木栓化，起栓化作用

mantarlı *s.* □有蘑菇的，放有蘑菇的：～ çorba 蘑菇汤 □软木制的：～ ayakkabı 软木底鞋 □有软木塞的：～ şişe 有软木塞的瓶子 □患真菌病的

mantarlık, -ğı *is.* 蘑菇房；蘑菇床

mantar özü *is.* 〈植〉木栓，栓皮，软木

mantar tabakası *is.* 〈植〉木栓形成层

mantar tabancası *is.* 玩具手枪

mantı[1] *is.* 包子；饺子

mantı[2] (意) *is.* 〈海〉滑车，起重滑车，电葫芦；滑车组，复滑车

mantık, -ğı (阿) *is.* 〈哲〉逻辑，合理性；逻辑学；意义，意思：～ ilmi 逻辑学 çocuk ～ı 孩子的逻辑 imsel ～ 逻辑斯提(也指数理逻辑、符号逻辑) senin ～ına 按照你的逻辑 sunî ～ 形式逻辑 Güpegündüz ışık yakmakta mantık yoktur. 白天点灯没有意义。◇**～a aykırı** 不合逻辑的 **～a sığmaz** 不合逻辑的

mantıkçı Ⅰ *s.* □从事逻辑学的 □逻辑性强的，有逻辑头脑的 Ⅱ *is.* □逻辑学家 □逻辑性强的人，有逻辑头脑的人

mantıkçılık, -ğı *is.* 逻辑主义；逻辑性，合理性

mantık dışı, -nı *s.* 不合逻辑的，非逻辑性的

mantıkî [mantıki:] (阿) *s.* 合乎逻辑的，逻辑上的；逻辑学的，论理学的

mantıklı *s.* □合乎逻辑的 □逻辑性强的，有逻辑头脑的；明理的，懂道理的：～ adam 有逻辑头脑的人 ～ söz 合理的意见 Onun düşüncesi elbette daha mantıklı, bir gömlek ziyade eskitmiş, görmediği tecrübe kalmamış. 他的想法当然更有道理，他见多识广，什么事儿他没见过？

mantıksal *s.* 合乎逻辑的：～ bir sonuç 合乎逻辑的结论

mantıksız *s.* □不合逻辑的 □逻辑性差的，没有逻辑头脑的；不明理的，不懂道理的，不通情达理的：～ adam 没有逻辑头脑的人

mantıksızlık, -ğı *is.* 不合逻辑，缺乏逻辑性，不合理；无条理

mantilye *is.* 〈海〉接桅索具

mantin (法) *is.* 【旧】头巾布，头纱布

mantinota, mantinato, mantunita [mantino'ta] (意) *is.* 【俚】姘妇，情妇

mantis (法) *is.* 〈数〉(对数的)尾数

manto [ma'nto] (法) *is.* 女式大衣，外套，披风，斗篷：Herif bir taraftan parasızlıktan yakınıyor, öbür taraftan kalkıp karısına kürk manto alıyor! 那个家伙一面叫穷，一面又给老婆买裘皮大衣！

mantol *is.* 〈化、药〉薄荷脑，薄荷醇：～ borike 硼酸薄荷膏

mantoluk, -ğu *s. ve is.* 适合于做女式大衣的(布)；做女式大衣的毛皮：～ kumaş 适合做女式大衣的布料

manüel (法) *is.* 手册，指南

manya *is.* 〈医〉躁狂，狂妄，狂：büyüklük ～sı 夸大狂，夸大妄想

manyak, -ğı (法) Ⅰ *s.* □躁狂症的，患躁狂症的 □【转】古怪的，有怪癖的 □【俗】狂热的，发狂的 Ⅱ *is.* □躁狂症患者，躁狂者 □狂人；怪人，有怪癖者 □(病态地追求某种目的的)狂热者

manyakça [manya'kça] *s. ve zf.* 躁狂的；狂热的；古里古怪的

manyaklık, -ğı *is.* 躁狂症，躁狂的行为；狂热举动；古怪行为

manyalı 见 manyak

manyat (意) *is.* □六桨小渔船 □一种不大的渔网

manyetik (法) *s.* 〈物〉磁(性)的；磁体的：～ alan 磁场

manyetit (法) *is.* 〈化〉磁铁矿(Fe_3O_4)

manyetize (法) *s.* □磁化了的，磁化过的 □被施过催眠术的 ◇**～ etmek** □使磁化，使起磁，使有磁性 □催眠，施催眠术 **～ olmak** 接受动物磁气疗法

manyetizma [manyeti'zma] (法) *is.* □磁性 □磁学 □催眠 ◇(*-e*) **～ yapmak** 催眠，施催眠术

manyetizmacı *is.* 动物磁气疗法施行者；催眠术家，作催眠疗法的医生

manyetizmacılık, -ğı *is.* 动物磁气感应

manyeto [manye'to] (法) *is.* 〈电〉永磁发电机，磁石发电机，磁电机

manyetolu *s.* 带永磁发电机的

manyetometre (法) *is.* 〈物〉磁强计；地磁仪

manyezi (法) *is.* 氧化镁，苦土

manyezit (法) *is.* 〈矿〉海泡石，菱镁矿，菱苦土矿

manyok *is.* 〈植〉木薯(*Manihot utilissima*)

manzara (阿) *is.* □风景，景色，景致，风光：～ kartı 风景明信片 □景色，景观，景象：Ne manzara var! 多美的景色！□【转】情况，情形；情景，景象：ekonomik durumumuzun bugünkü ～sı 我们目前的经济特色 garip bir ～ 奇怪的现象 □风景画

manzaralı *s.* □有风景的，有景致的 □风景优美的，景色怡人的：～ bir ev 风景优美的一幢房屋

manzarasız *s.* □无风景的，无景致的 □风景差的，风景不美的；不好看的，不美观的

manzum (阿) *s.* □〈文〉诗的，韵文的：～ hikâye 散文诗 □【旧】排列整齐的，井井有条的；严整的，有秩序的

manzume [manzu:me] (阿) *is.* □〈文〉诗；长诗，史诗 □【旧】体系；系统；系：güneş ～si 太阳系

manzur *s.* □可以看见的：Manzurunuz oldu mu? 您看到了吗？□喜爱的，所喜欢的 ◇**～u olmak** 可以看见

mapa [ma'pa] (意) *is.* 〈海〉□带眼螺栓 □(船上用的)气死风灯，马灯

mapus *is.* 【俗】□一种15子游戏 □监狱，牢房

mapushane *is.* 【俗】监狱，牢房

Maputo *öz.is.* 马普托(莫桑比克)

mâr *is.* 〈动〉蛇

mara *is.* 〈动〉马拉豚鼠(*Dolichotis patagonica*)

maraba *is.* 【俗】□农民，农夫，庄稼汉 □佃农，雇农

marabet, marabu(**t**) 见 murabut

Marakeş *öz.is.* 马拉喀什(摩洛哥)

maral (蒙) *is.* 〈动〉母羚羊，雌羚羊，雌黇鹿

marangoz (希) *is.* 木工，木匠：～ baltası 木匠斧 ～ işi 木工活 ～ masası 木工台 ～ oyma kalemi (木工用的)凿子

marangoz balığı *is.* 〈动〉锯鳐(*Pristis*)

marangozhane [marangozha:ne] *is.* 木工场，木工作坊，木工房：Bir marangozhanesi var. 他有一家木工作坊。

marangozluk, -ğu *is.* 木工工作；木工手艺：O marangozluğu kıvırır. 他擅长木工活。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 当木匠，干木工活

maranta [mara'nta] (意) *is.* 〈植〉竹竽(*Maranta arundinaca*)

Maraş *öz.is.* 马腊什(土耳其省、市)

maraton (法) *is.* 〈体〉马拉松赛跑(全程42.195千米)

maraz[1] (阿) Ⅰ *is.* □病，疾病 □不幸，灾难 □恶习，毛病；祸害，祸根 Ⅱ *s.* 吹毛求疵的，好挑剔的，难以侍候的，任性的：Aman, ne maraz şey! 天啊，这也太吹毛求疵了！

maraz[2] *is.* □事，事故，事件 □出事的地方

maraza (阿) *is.* 【俗】病，疾病；争吵，吵架，口角；不和；纠纷；对骂：Aralarında maraza eksik olmaz. 他们从没停止过争吵。◇～ **aramak** 挑衅，寻衅，找碴 ～ **çıkarmak** 引起争吵，引起纠纷 ～ **çıkmak** 发生争吵，发生纠纷 ～ **etmek** 争吵，吵架

marazî (阿) *s.* □病理的，病理学的：～ teşrih 病理解剖学 □【转】病态的，不正常的：～ kıskançlık 近乎病态的嫉妒

marazlanmak (*nsz*)【俗】得病，生病，患病

marazlı *s.* 有病的，患病的

marazlık, -ğı *is.* 【转】困难，困境 ◇～ **etmek** 制造困境，制造麻烦：Bu günlerde başım zaten dertte, bir de sen marazlık etme! 这些天我本身已经够烦的了，你别再给我惹麻烦了！

marda (希) *is.* 质量不好的商品；残品，不合格的产品，有瑕疵的产品

Mardin *öz.is.* 马尔丁(土耳其省、市)

mareke (阿) *is.* 战场

mareşal, -li (法) *is.* 〈军〉元帅：hava ～i 空军元帅

mareşallik, -ği *is.* 〈军〉元帅的职位，元帅衔，元帅称号：～ asası 元帅杖

margarik asit (法) *is.* 〈化〉十七(烷)酸

margarin (法) *is.* 〈化〉麦琪淋，人造奶油，人造黄油

margörit *is.* 〈植〉雏菊(*Bellis*)

mari banyosu *is.* 〈化〉水浴，水浴器，热水锅

marife (阿) *is.* 〈语〉名词修饰语："Evin kapısı" sözünde "ev" kelimesi marifedir. 在"Evin kapısı"名词词组中，"ev"是名词修饰语

marifet [mari:fet] (阿) *is.* □认识：～ nazariyesi 〈哲〉认识论 □技艺，技巧，技能；手艺，本事：Bu adamın birçok marifetleri var. 此人有多种手艺。Marifetini göster! 让大家看看你的手艺！□令人厌恶的事情；坏事，勾当；诡计，鬼把戏；伤天害理的事：Yaptığın marifeti beğendin mi? 你干的坏事你喜欢吗？Bende yüze gülme marifeti yoktur, yüreğim açıktır. 我不会阿谀奉承那一套，我是一个胸怀坦荡的人。Bende müdara marifeti yoktur, yüreğim açıktır. 我不会虚情假意那一套，我是一个表里如一的人。□(机器、家具、器物中的)暗装置，暗簧，机关；特点，特性：bu makinenin bir ～i de... 这种机器还有一个特点… □【旧】媒介，中介 □古怪行为；怪脾气；怪事 ◇～ **satmak** 充内行；假装有学问 ～**iyle** 借…的帮助，借助于；经过；用，利用

marifetli *s.* 有技术的，有技艺的，有手艺的

marifetsiz *s.* 没有技术的，没有技艺的，没有手艺的

marina [mari'na] (意) *is.* 海滨(指海滨游乐地)，海岸，海滩

mariz[1] [mari:z] (阿) *s.* 【旧】生病的，有病的；体弱的：fikri ～ 痴呆的，患痴呆病的；弱智的 ruhi ～ 精神差的，没精神的 zevki ～ 兴致不好的，没兴致的

mariz[2] *is.* 【俚】痛打，毒打 ◇(*-e*) **～ atmak** 痛打，毒打：Ben herifçioğluna bir mariz attım ölünceye kadar tadını unutamazsın. 我把这狗东西揍了一顿，让他一辈子都忘不了。**～ uçlanmak** 痛打，毒打 (*-in*) **～ine kaymak** 痛打，毒打：Herifin marizine kaymışlar. 听说他们把那家伙痛打了一顿。

marizlemek (*-i*) 【俚】打，痛打，毒打，狠揍：Herifçioğlunu, eşek sudan gelinceye kadar marizlemişler. 听说他们把这家伙狠狠地揍了一顿。

marizlenmek (*nsz*) marizlemek 的被动态：Kaşalotzâde iyiden iyiye marizlenmiş. 那蠢货挨了一顿臭揍。

marj (法) *is.* □保证金 □(书页周围的)白边；栏外；(书刊的)外侧白边；(手稿的)页左空白

marjlı *s.* 有白边的，有外侧白边的：～ defter 带白边的本子

mark (德) *is.* □德国马克 □芬兰马克

marka [ma'rka] (意) *is.* □商标，牌子：fabrika ～sı 商标，牌子 □(代金)票，证，券；出勤表：～ tahtası 考勤板 □〈体〉钉人 ◇**～ koymak** (或 **vurmak**) 贴上商标；打上标记；附上标签

markacı *is.* □标记员(给商品贴商标或打标号的人) □记工员，考勤员 □【俚】冒充内行者；招摇撞骗者，骗子 ◇**～ oğlu** 骗子，欺骗者，痞棍

markaj (法) *is.* 〈体〉钉人

markalamak (*-i*) 做记号，作标记；贴标签

markalanmak (*nsz*) markalamak 的被动态

markalı *s.* 加标记的，有符号的；有标签的；有牌子的

markasız *s.* 无标记的，无标签的，无商标的，无牌子的

marke (法) *s.* 有标记的，有记号的 ◇**～ etmek**〈体〉贴身抢逼

market (英) *is.* 自选商场

marketçi *is.* 自选商场老板

marketçilik, -ği *is.* 当自选商场老板，开自选商场

marketing (英) *is.* 在市场上购买或销售；销售学

marki (法) *is.* 侯爵，侯

markiz (法) *is.* □侯爵夫人；侯爵小姐 □一种很矮的双人宽沙发 □〈建〉(窗外或阳台上的)遮阳布篷；雨罩，挑棚

markizet (法) *is.* 薄纱罗

Marksçı *is.* 马克思主义者

Marksist Ⅰ *is.* 马克思主义者 Ⅱ *s.* 马克思主义的，马克思主义者的：～ görüş 马克思主义观点 ～ parti 马克思主义政党 ～ teori 马克思主义理论

Marksizm *is.* 马克思主义：Marksizmi kitaplardan öğrenmek yetmez. 不能光从书本上学马克思主义。

marley *is.* 马蕾(一种装饰用的塑料)

Marmara *öz.is.* □马尔马拉(岛) □马尔马拉(湖) ◇**～ çırası gibi yanmak** 【俚】□遭受重大损失 □勃然大怒 □痴迷，迷恋，钟情

Marmara Denizi *öz.is.* 马尔马拉海(亚洲)

marmelât, -dı (法) *is.* 果酱：ayva ～ı 榲桲果酱 elma ～ı 苹果酱 kayısı ～ı 杏果酱

marmot *is.* 〈动〉旱獭(*Marmota*)

marn (法) *is.* 〈地〉泥灰岩；灰泥

marnlamak (*-i*) 施加泥灰石(改良土壤)

maroken (法) *is.* □摩洛哥皮革(山羊皮制的鞣革) □仿摩洛哥皮的皮革，(精制的)上等山羊革 □摩洛哥皮革制品：～ koltuk 摩洛哥皮沙发

marokenci *is.* 摩洛哥皮鞣制工；制轻革皮件的工人；皮件商

marokencilik, -ği *is.* 摩洛哥皮鞣制加工业

maron (法) *s.* 栗色的，深棕色的

marpuç (波) *is.* (水烟枪上的)蛇形管，水烟袋管

marpuççu *is.* □(水烟枪上的)蛇形管的制作或销售者；制售水烟袋管者 □抽水烟袋的人

mars[1] *is.* (15子棋中)双倍得分：Terlikçi İhsan, üst üste iki düşeş atmakla marsı sağlamış gibiydi. 拖鞋商伊赫桑，接连扔了两次双六点，好象因此而双倍得分了。◇～ **etmek** □(15子棋中)双倍得分 □使哑口无言 ～ **olmak** □(15子棋中)被人赢了双倍 □哑口无言

Mars[2] *öz.is.* 〈天〉火星

marsık, -ğı *is.* (没有烧尽的)炭火块，木头块，煤块 ◇～ **gibi** 象黑炭一样 ～ **yiyip ateş püskürmek** 【转】非常生气，勃然大怒，火冒三丈

marsıvan (波) *is.* □〈史〉封疆大公 □驴 ◇～ **eşek** (或 **ayısı**) 蠢驴，笨蛋，蠢货

marsıvan otu (波) *is.* 〈植〉艾菊(*Tanacetum balsamita*)

Marsilya *öz.is.* 马赛(法国)

marş (法) Ⅰ *ünl.* (口令)(齐步或跑步)走：Marş marş! 跑步走！Dört adım ileri marş! 向前四步走！Ⅱ *is.* □进行曲：cenaze ～ı 送葬曲 İstiklâl ～ı 独立进行曲 matem ～ı 哀乐 millî ～ 国歌 selâm ～ı 欢迎曲 sporcuların ～ı 运动员进行曲 □(汽车)起动机，起动器：～ anahtarı 起动钥匙 ～ düğmesi 起动按钮 ◇～ **manivelâsı** □〈技〉起动器杆 □(发动汽车用的)手摇柄 ～ **söylemek** 唱歌：Kafile marşlar söyleyerek gidiyor. 大家一边唱歌一边赶路。～**a basmak** 按起动钮；踩起动阀

marşandiz (法) *is.* □货车(火车) □货物：～ vagonu 货车(车厢)

mart (拉) *is.* 3月 ◇～ **buzağısı gibi bakmak** 傻乎乎地看 ～ **dokuzu** 3月第3周的暴风雨 ～ **havası** (**gibi**) 象3月的天一样变化无常 ～ **kedisi** (**gibi**)【谑】色鬼 ～ **kedisi gibi dolaşmak** □性欲旺盛 □寻衅滋事，找碴儿，惹事 ～ **kızgını** 暴躁的人，狂躁的人，凶猛的人 ◆**Mart ayı, dert ayı.** 3月的天是恼人的天。**Mart içeri, pire dışarı.** 3月一来，跳蚤出来(令人讨厌的人一来有人就想离开)。**Mart yağar nisan övünür, nisan yağar insan övünür.** 3月下雨4月(的庄稼)喜，4月下雨(种地的)人欢喜。**Martta yağmasın, nisanda dinmesin.** (雨)3月别下，3月别停。

martaval *is.* 【俚】空话；无意义的话；胡说，瞎扯；谎言：Gene mi martavala başladın? 你又开始吹牛了吧？◇～ **açmak** (或 **atmak, okumak**) 说谎；说空话；说废话；吹牛，胡说八道，瞎扯

martavalcı *s.* 【俚】扯谎的人，好瞎扯的人，饶舌的人

martavalcılık, -ğı *is.* 吹牛；瞎扯；说谎

martı (意) *is.* 〈动〉鸥(*Larus*)：büyük ～ 银鸥 kara başlı ～ 红嘴鸥 siyah ～ 大鸥，棕鸥

martıgiller *ç.is.* 〈动〉鸥科鸟(*Laridae*)

martıka [martı'ka] *is.* 一种双桅帆船

martin (意) *is.* 马丁枪

martini [marti'ni] (意) *is.* 马丁尼酒：Sevim'e bir portakal suyu, kendine de bir martini ısmarladı. 他给赛威姆要了一杯橙汁，自己则要了一杯马丁尼。

Martinik, Martinique *öz.is.* 马提尼克(岛)(法、拉丁美洲)

maruf [ma:ru:f] (阿) *s.* □有名的，著名的，知名的：dünyaca ～ 闻名于世的，世界有名的 □伊斯兰教法典中规定的

marufiyet (阿) *is.* 名声，声望，盛名；出名，荣誉

marul (希) *is.* 〈植〉山莴苣，莴苣(*Lactuca sativa*)：～ sütü 莴苣汁

marulcu *is.* 种植或卖山莴苣的人

marulcuk, -ğu *is.* 〈植〉藜芦(*Veratrum*)

Marunî [ma:ru:ni:] (阿) *öz.is.* □马龙派(在黎巴嫩和叙利亚的一个基督教派) □马龙派教徒

maruz [ma:ru:z] (阿) *s.* □常受…的，易受…的；服从…的，由…决定的 □【旧】呈交的，递交的：falan tarafından ～ bir mektup 由某某人呈送的一封信 ◇(*-e*) **～ bırakmak** 使受…的影响：Kızgın güneşe maruz bırakılmış çam fıstıkları gibi çatır çatır çatlıyor, sapır sapır dökülüyordu. 它们就像是烈日暴晒下的松籽一样噼里啪啦爆开，纷纷落地。(*-e*) **～ kalmak** 受到…的影响：güneşe ～ kalmak 受太阳的影响 **～ olmak** 受到，遭受，经受，陷入：tehlikesine ～ olmak 遭受危险

maruzat [ma:ru:za:t] (阿) *ç.is.* 【口】呈文，报告

Marxçı *is.* 马克思主义者

Marxçılık, -ğı *öz.is.* 马克思主义

Marxist (法) Ⅰ *is.* 马克思主义者 Ⅱ *s.* 马克思主义的，马克思主义者的

Marxizm (法) *öz.is.* 马克思主义

marya [ma'rya] (希) *is.* □母羊，雌羊 □母畜，雌性牲畜 □鱼秧，鱼苗：～ ağı 捕小鱼的网

mas, -ssı (阿) *is.* 【旧】吮，咂，吸，吸收，吸取，汲取

masa [ma'sa] (意) *is.* □桌子，台子，台：～ örtüsü 桌布 ～sında 在桌旁 ～nın üstü 桌面 ameliyat ～sı 手术台 katlama ～sı 折叠桌 kumar ～sı 赌桌，赌台 müzakere ～sı 谈判桌 resim ～sı 绘图桌 ütü ～sı 熨衣架，熨衣板 yazı ～sı 写字台，书桌 yemek ～sı 餐桌，饭桌 □坐在一桌的人 □组，科，室：kaçakçılık ～sı 缉私组 □〈商〉破产人的财产：iflâs ～sı 破产人的财产

masaj (法) *is.* 按摩，推拿；按摩治疗；按摩法，推拿法：hafif ～ 轻轻的按摩 yüz ～ 面部按摩 ◇**～ yapmak** 按摩，推拿

masajcı *is.* 按摩师，推拿者：～ kadın 按摩女郎

masal (阿) *is.* □童话，故事，神话：Bizim ilişkimiz modern külkedisi masalı. 我们的关系是一个现代灰姑娘的故事。Ninem ben küçükken hem saçlarımı okşar, hem de masal anlatırdı. 我小的时候，我的祖母一边抚摸着我的头发，一边讲童话故事。□寓言：La Fontaine'in ～ları 拉□丹的寓言 □【转】谎言，谎话，假话 ◇**～ âlemi** 童话世界，神话世界 **～ âleminde yaşamak** □生活在幻想之中 □经历离奇的遭遇 **～ gibi** 神话般的，不真实的 **～ kabilinden** 虚构的；神话中的，神话般的；奇异的，离奇的；荒诞的 (*-e*) **～ okumak** (或 **söylemek**) □讲故事 □蒙骗，哄骗，说好话：Bırak bana masal okumayı da gerçekleri söyle. 甭蒙我，说实话！**～lar uydurmak** 虚构，讲寓言

masalcı *is.* □讲故事的人，编故事者；寓言作家 □【转】说谎者，说假话的人

masalımsı *s.* 童话般的，神话般的

Masan *öz.is.* 马山(韩国)

masarif [masa:rif] (阿) *ç.is.* 【旧】开支，费用，支出：muhakeme ～i 诉讼费

masarika [masari'ka] (希) *is.* 〈解〉肠系膜；系膜

masat, -dı (阿) *is.* 磨刀石，砺石：taş ～ 砺石，磨刀石

masa tenisçisi *is.* 乒乓球运动员；打乒乓球的人

masa tenisi *is.* 〈体〉乒乓球(运动)

masa topu *is.* 〈体〉乒乓球

masaüstü *is.* 〈计〉桌面：～ sistemi 桌面系统

masdar 见 mastar

masebak *s. ve is.* 往时(的)，往事(的)，过去(的)

Maseru *öz.is.* 马塞卢(莱索托)

masıyet (阿) *is.* □不服从；造反，叛乱，暴动，哗变 □罪过，罪恶，过失 ◇～ **etmek** 犯罪

masif (法) *s.* 厚实的；整块的；沉重的

masiko (法) *is.* 〈化〉铅黄，黄丹，一氧化铅

masiva *is.* 一切尘世的东西 ◇**～dan geçmek** 摈弃红尘，看破红尘

masiyet 见 masıyet

mask (法) *is.* (从死人脸部复制的)面模

maskala 见 mıskala

maskanyin (法) *is.* 〈化〉天然硫酸铵

maskara (阿) Ⅰ *s.* □逗乐的，逗笑的；滑稽的，诙谐的；好笑的：Görseniz ne maskara şey! 您没见着，那真是太有趣了！Ne maskara çocuk, herkes ondan hoşlanıyor. 多么好玩的孩子，大家都喜欢他。□不光彩的，可耻的；卑鄙的 Ⅱ *is.* □(化装)面具：Çocuk bir maskara satın aldı. 孩子买了一个面具。□睫毛油 □鬼把戏(骂人语)：Bırak şu maskarayı! 别再玩你那鬼把戏了！□丑角，小丑；逗乐者，使人开心者 □笑话，戏言；玩笑 ◇～ **etmek** □嘲笑，讥笑；使丢丑，使出丑：O tarafa gidersen alimallah seni denize atar âleme maskara ederim. 你要是去那边，我一定要把你扔到海里去，让你在众人面前丢丑。□搞砸，弄糟，坏事 ～ **gibi** 有趣的，好笑的 ～ **olmak** 出丑，丢丑；变得好笑 (*-in*) **～sı olmak** 成为笑料；成为某人的逗乐者：Çocukların maskarası oldu. 他成了孩子们的开心果。Böyle davrandığın sürece çoluk çocuğun maskarası olmaktan kurtulmazsın. 只要你这么干，你就难免成为这帮毛头小子们的笑料。**～sını çıkarmak** 嘲笑(某人) (*-i*) **～ya almak** 使成为笑料，出某人的洋相，捉弄 (*-i*) **～ya çevirmek** 使成为笑料，出某人的洋相，捉弄 **～ya dönmek** 出丑，丢丑；变得好笑

maskaralanmak (*nsz*) □逗笑，开玩笑；扮小丑 □装腔作势，扭捏作态

maskaralaşmak (*nsz*) □变得有趣，变得好笑 □当小丑，成为众人的逗乐者

maskaralık, -ğı *is.* □丑角的行当(职业) □丑态，滑稽举止 □可耻的行为；下流的行为，淫荡的行为；不成体统的事：Yaptıkları maskaralıklarla bütün seyircileri çileden çıkarmışlardı. 他们的丑恶的表演激怒了所有的观众。◇～ **etmek** 和…恶作剧，耍弄；(象丑角似地)耍活宝，故作丑态；开玩笑，逗笑

maskarata, maskarat [maskara'ta] (意) *is.* 鞋尖，鞋头

Maskat *öz.is.* 马斯喀特(阿曼)

maske [ma'ske] (法) *is.* □假面具；面罩 □防护面具，防护面罩；面罩：gaz ～si 防毒面具 □涂在脸上的润肤油脂 □【转】伪装，假面目：Hayırseverlik maskesiyle kendi çıkarını yürütüyor. 他装着一副慈善的面孔为自己谋取着好处。Doktorun güleçliğini, cana yakınlığını maske sanıyor. 他认为医生的笑脸和同情都是装出来的。◇～ **değiştirmek** 换一副嘴脸，见风使舵 ～ **koymak** 戴假面具，伪装 **～si düşmek** 露出了真面目 (*-in*) **～sini aşağı almak** 脱下(某人的)伪装，撕下(某人的)假面具；使露出真面目 (*-in*) **～sini atmak** (或 **çıkarmak**) 脱下(某人的)伪装，撕下(某人的)假面具；使露出真面目：Maskesini attık, iç yüzü ortaya çıktı. 我们撕下了他的假面具，他的真面目暴露无疑。(*-in*) **～sini düşürmek** 脱下(某人的)伪装，撕下(某人的)假面具；使露出真面目：Hâdiseler, bir zamanlar omuzlarda taşınan politikacıların maskelerini düşürdü. 这些事件撕下了我们以前喜欢的那些政治家的假面具。(*-in*) **～sini indirmek** (或 **kaldırmak**) 脱下(某人的)伪装，撕下(某人的)假面具；使露出真面目

maskelem *is.* 伪装，隐蔽装置：～ malzemesi 伪装材料

maskelemek (*-i*) □ 给…戴上面具，给…戴上面罩 □【转】伪装起来，掩蔽起来：gerçek maksatları ～ 掩盖起真实目的

maskelenmek (*nsz*) maskelemek的被动态

maskeli *s.* □戴假面具的，化装的：～ balo 假面跳舞会，化装舞会 ～ haydut 戴面具的强盗 □【转】伪装的，不露真面目的，假惺惺的

maskesiz *s.* □不戴假面具的 □【转】没有伪装的，真诚的

maskot (法) *is.* 福神，吉祥物

maslahat (阿) *is.* □事务，业务，生意；重要事务 □【粗】屌

maslahatgüzar [maslahatgüza:r] (阿) *is.* 代办

maslahatgüzarlık, -ğı *is.* 代办(之职、身份、地位)；代办处

maslak, -ğı *is.* 【旧】□水管，自来水管 □水池，蓄水池，贮水池 □饮水处，饮水槽

maslûp, -bu [maslû:p] (阿) *s.* 【旧】被绞死的，受绞刑的

masmavi [ma'smavi] *s.* 蓝蓝的，湛蓝的：Gökyüzü masmavidir ve tek bulut yoktur. 天空是湛蓝湛蓝的，万里无云。

masnu [masnu:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □制造的，生产的 □人造的 □虚构的，臆想出来的，空想出来的 Ⅱ *is.* □产品；作品；艺术品 □臆造，妄造，杜撰，虚构，捏造；妄想

masnuat [masnu:at] (阿) *ç.is.* 【旧】□产品，工业产品 □作品，艺术品 □臆造，无稽之谈

mason (法) *is.* 共济会会员

masonluk, -ğu *is.* □共济会 □共济会会员(的身份、职责) □共济会的观点

masör (法) *is.* 按摩师，推拿者

masörlük, -ğü *is.* 按摩

masraf (阿) *is.* 开支，支出，费用：devlet bütçesinin ～ kısmı 政府预算的开支部分 esaslı ～ 基本开支 istihsal ～ları 生产费用 yol ～ı 路费 Bu yemeğin masrafı bol tutulmuştur. 这顿饭的开销很大。Onların masrafları çoktur. 他们的花销很大。◇**～ etmek** 花，用，消费，消耗 **～ görmek** □负责花费 □管理开支 **～ kapısı** 支出项目：Bayram geldi, yine masraf kapıları açıldı 过节了，又花了不少钱。(*-e*) **～ kapısı**(**nı**) **açmak** □浪费钱财 □做需要花钱的事，使花钱：Çocuğun bilgisayarı, aileye bir masraf kapısı daha açtı. 孩子的计算机又让家里花了一笔钱。Gerçi bir araba almışlardı ama, bu onlara yeni bir masraf kapısı açmıştı. 他们是买了一辆车，可是这也使他们增加了新的开支。**～a girmek** 舍得拿出钱来，慷慨解囊：Bir adamın hiç tanımadığı insanlar için bu kadar zahmet ve masrafa girmesine bir türlü akıl erdiremiyorum. 我怎么也想不通一个人为了一个一点都不认识的人费这么大劲，花这么多的钱。Evin boyanması için çok masrafa girdik. 为粉刷房子我们花了许多钱。(*-i*) **～a sokmak** 花费，开销 **～ı çekmek** 支付，付款 **～ı kısmak** 削减开支 **～ını çekmek** 支付，付款：Yemek paralarmızı çekti. 我们的饭钱他已经付了。**～ını çıkarmamak** 透支，入不敷出 **～ını temin etmek** 抵补开支 (*-i*) **～tan çıkarmak** 不得不花很多钱，使花很多钱：Bir haftalık gezi bizi bir çok masraftan çıkardı. 一周的旅行让我们花了许多钱。**～tan çıkmak** (出乎意料地)消费，花费 **～tan kaçmak** 不愿花钱

masraflı *s.* 昂贵的，开销大的：Bu, masraflı bir iş. 这是件耗资巨大的工作。

masrafsız *s.* 免费的，开销不大的，非常便宜的：～ bir ev 免费的住房；非常便宜的房子 ～ bir yolculuk 免费旅游

masruf [masru:f] (阿) *s.* 【旧】花费掉的，耗费掉的，消耗掉的

massedici *is.* □吸收器 □吸收剂，吸收体

massetme [mas'setme] *is.* 吸，吸收，吸取

massetmek (*-i*) 吮，吸；吸收，吸取

mastaba (阿) *is.* 板凳，长凳

mastar[1] (阿) *is.* □〈语〉动词不定式 □源泉，来源，产地

mastar[2] (阿) *is.* 水准尺

mastara (阿) *is.* 【旧】□〈数〉量角尺 □〈天、测〉照准仪；照准器；指方规；测高仪，测缩仪

master (英) *is.* 硕士

mastı *is.* 达克斯狗(一种身长、腿短而弯曲、毛光滑的小狗)

mastıbacak, -ğı *s.* ve *is.* 五短身材的，身材矮小的

mastı çiçeği *is.* 〈植〉山金车(*Arnica montana*)

mastika [masti'ka] (希) *is.* □乳香酒 □玛蒂脂，乳香

mastor, mastur *s.* 【俚】醉醺醺的，喝得烂醉的，酩酊大醉的：Aman herif yine mastor. 天啊，这家伙又喝得烂醉。

mastorluk, -ğu *is.* 【俚】大醉，酩酊大醉

masturi [mastu'ri] (希) *is.* 〈海〉舯，船中横剖面

masturlaşmak (*nsz*) 喝得烂醉，烂醉如泥

mastürbasyon (法) *is.* 手淫

masum [ma:su:m] (阿) Ⅰ *s.* □无罪的，无辜的：～ insan 无辜者，无罪的人 □纯洁的，清白的，天真的 Ⅱ *is.* 【俗】小孩：Dört tane masumu var. 他有四个孩子。

masumane [ma:'su:mna:me] (阿) *zf.* 无辜地；无缘无故地；天真地；无恶意地：O kadar alıngan bir huy vardı ki, en masumane söylenen sözü bile kaldırmaz, çok kez kavgalara sebebiyet verirdi. 他是那么的心胸狭窄，别人说的哪怕是一句最无恶意的话，他也容不下，往往争吵起来。

masumiyet [ma:su:miyet] (阿) *is.* 无辜；无罪；纯真无邪，纯洁无瑕

masumlaşmak (*nsz*) 无罪，无辜；变天真

masumluk, -ğu *is.* 无辜；无罪；纯真无邪，纯洁无瑕

masun [masu:n] (阿) *s.* 【旧】□被保护的，受保护的：hücumdan ～ 难以攻克的 müdahaleden ～ 不可侵犯的，不受侵犯的 □〈法〉不可侵犯的，不受侵犯的 □被收藏的；被隐藏的；不可动用的 ◇**～ bulundurmak** 保护，保卫，守卫

masuniyet [masu:niyet] (阿) *is.* 【旧】□完善保存；完整无缺；受保护 □〈法〉不可侵犯，不受侵犯；豁免

masura [masu'ra] (希) *is.* □(或 mekik ～sı)(缝纫机、纺纱机等的)筒管，线轴，纱管，纱筒，纬管 □水管；喷头，喷口；水龙头 □【旧】水的流量单位

maş[1] (波) *is.* 〈植〉绿豆(*Phaseolus aureus*)

maş[2] (英) *is.* (麦麸、燕麦等配制的)马料

maşa (波) *is.* □火钳：Dedem sigarasını sobadan maşayla aldığı kor parçası ile yaktı. 我爷爷用钳子从炉中取出一块炭火点燃了香烟。□小钳子，夹钳；镊子：saatçi ～sı 钟表匠的镊子 saç ～sı 烫发钳 şeker ～sı 块糖钳子 □【转】工具 □〈体〉(自行车的前后)钗 □销，销栓：emniyet (或 güvenlik) ～sı 开口销，开尾销 ◇**～ gibi** 憔悴的，消瘦的，焦黄的，干瘦的，黑瘦黑瘦的(人) (*-i*) **～ gibi kullanmak** 把…当工具使用，利用 **～ kadar** 不点儿，小娃娃(指新生婴儿) **～ varken elini yakmak** 有钳子不用，非要去烫手(喻可以避免涉险却非要去冒险) **～ vurmak** 热烫发 (*-i*) **～nın ucuyla tutmak** 非常讨厌(某事)，嫌恶，厌恶 (*-in*) **～sı olmak** 充当(某人的)工具，被利用 ◆**Maşa varken elini ateşe sokma!** 不要做无所谓的牺牲！

maşacı *is.* 制售钳子(镊子、销栓)的人

maşala *is.* 【俗】(果园或花园中的)犁沟，垄沟，耕地

maşalamak (*-i*) 用发钳烫(发)

maşalı *s.* □带夹子的，钳式的：～ gözlük 夹鼻眼镜 ～ saat 摆轮式手表 □用烫发钳烫过的

maşalık, -ğı *is.* 【转】工具 ◇(*-e*) **～ etmek** 充当(某人的)工具

maşallah [ma:şalla:h] (阿) Ⅰ *ünl.* □(表示兴奋、欢喜)太好了，太棒了，真了不起：Maşallah, çabucak gitti geldi. 太好了，他很快就去了一趟。□(表示惊讶、不满)太好了，真好，真行：Ben size bu işleri akşama kadar bitirmenizi söyledim, maşallah siz oturmuş sohbet ediyorsunuz. 我叫你们傍晚前做完这些事，而你们真行，坐在这儿聊起天来了。□(用于问候语前)哇，啊：Maşallah, hoş geldiniz! 哇，欢迎，欢迎！Ⅱ *is.* (刻有 maşallah 字样的)随身护符，避邪物 ◇**～ı var** 真乖；真好，真行：Çocuğun bu gün maşallahı var, hiç huysuzluk etmedi. 孩子今天真乖，一点儿也没闹。Maşallahı var, adam bu yaşında bile durup dinlenme

bilmeden devamlı çalışıyor. 他这个人真行，这么大年纪了，还在不知疲倦地工作。

maşatlık, -ğı *is.* (非穆斯林的)坟，坟墓：Yahudi ~ı 犹太人的坟墓

maşer [ma:şer] (阿) *is.* 【旧】社会；集体；团体

maşerî [ma:şeri:] (阿) *s.* 【旧】社会的；社会性的；集体的，共同的；公有的：~ vicdan 公德心，社会公德心

maşlah (阿) *is.* □玛什拉(整块布做成的两侧不缝合的一种女式外套)：Kalın bir doğu maşlah giymiş, işlemeli beyaz bir baş örtüsü örtmüştü. 她穿了一件厚厚的东方玛什拉，戴了一条绣花白头巾。□(富有的阿拉伯人穿的一种)驼绒丝绸披肩

maşrapa (阿) *is.* 瓢；平底大口杯，无脚杯；带把的口杯

maşrık (阿) *is.* 【旧】东，东方，东边，东面

maşuk, -ku [ma:şu:k] (阿) *s.* 【旧】心爱的(男性)，恋人，情人

maşuka [ma:şu:ka] (阿) *is.* 【旧】恋人，情人(女性)

mat[1] (波) *is.* (棋)将军，将死 ◇**~ etmek** □将军，将死：Satrançta beş hamlede onu mat ettim. 和他下棋，我5步就将死了他。□赢，胜利 □使瞠目结舌 **~ olmak** □被将军，被将死 □输，失败

mat[2] (法) *s.* 无光泽的；不透明的，晦暗的：~ nikel kaplama 无光泽的镍镀层

matador (法) *is.* 持剑斗牛士

matafora [matafo'ra] (意) *is.* 〈海〉吊艇柱，吊艇架；吊柱，吊杆

matafyon (意) *is.* 〈海〉索眼，帆眼

matah (阿) *is.* □商品；货物 □【俗、蔑】家伙，东西，玩意儿：Onun ne matah olduğunu biliriz! 我们知道他是个什么样的家伙!

matara [mata'ra] (阿) *is.* □(旅行用的)水壶，水瓶 □〈化〉长颈瓶 □军用水壶：Kumandanlığın ikinci emri, her insan için yirmi dört saatte, bir matara suya izin veriliyor. 司令部的第二个命令，24小时之内只允许每人喝一壶水。

matbaa (阿) *is.* 印刷厂，印刷所

matbaacı *is.* □印刷厂厂主；印刷厂经理 □印刷厂工人；印刷工

matbaacılık, -ğı *is.* 印刷术；图书出版

matbah (阿) *is.* 【旧】厨房，伙房

matbu, -u [matbu:] (阿) *s.* 印的，印刷的：~ varaka 表，表格；空白票据

matbua [matbu:a] (阿) *is.* 【旧】印刷品，书籍

matbuat [matbu:at] (阿) *ç.is.* 出版；出版物，印刷品；报刊，刊物；报界，新闻界：~ hürriyeti (或 serbestliği) 出版自由

matem [ma:tem] (阿) *is.* □哀悼，服丧；丧服，孝衣，黑纱：~ havası 哀调；哀伤的氛围 □忧愁，忧伤，悲痛 ◇**~ etmek** 服丧，戴孝 **~ içinde** 服丧期间 **~ tutmak** □服丧，戴孝 □忧愁，忧伤，悲痛

matematik, -ği (法) *is.* 数学：~ mantık 数理逻辑

matematikçi *is.* □数学家，数学工作者：Daha kara cümlesi yok, kendini matematikçi sanıyor. 他连四则运算都不会，还自认为是数学家。□数学老师

matematiksel *s.* □数学的 □【转】精确的，严密的

matemli *s.* □戴孝的，服丧的；哀悼的：~ kız 戴孝的女孩 □悲伤的，阴郁的，忧伤的：~ ses 悲伤的曲调，悲音

materyal, -li (法) *is.* □材料；原料：~ kaynakları 物质资源，物资 sentetik ~ler 合成材料 □技术装备，器材

materyalist (法)〈哲〉 Ⅰ *is.* □唯物主义者，唯物论者：~ felsefesi 唯物主义哲学 □ 持实用态度者；实利主义者 Ⅱ *s.* 唯物主义的，唯物论的；追求物质享受的

materyalistçe Ⅰ *s.* 唯物主义的：tarihin ～ kavranışı 唯物史观 Ⅱ *zf.* 唯物主义地

materyalizm (法) *is.* 〈哲〉唯物主义，唯物论：diyalektik ～ 辩证唯物主义，辩证唯物论 tarihî ～ 历史唯物主义，历史唯物论

materyel 见 materyal

matine (法) *is.* (电影、戏剧、音乐会的)早场，日场，午场；日戏，午后的演出

matis 见 matiz[1]

matiz[1] (希) *is.* 〈海〉长结，水手结

matiz[2] (希) *s.* 【俚】醉醺醺的 ◇(*-i*) **～ etmek** 使喝醉，灌醉：Eğer bizi matiz edip te keşe boğmak istiyor isen ümüde düşme. 你甭指望把我们灌醉，再骗我们。**～ olmak** 【俚】喝得大醉

matizlik, -ği *is.* 【俚】酒醉

matkap, -bı (阿) *is.* 锥子；冲头，冲子，穿孔器；凿子：～ kolu 手摇钻，曲柄钻 ～ makinesi 钻床 ～ ucu 钻头 el ～ı 手钻；手摇钻，曲柄钻

matla, -ı [matla:] (阿) *is.* □【旧】(天体的)出现，升起 □天体升起的地方，东方 □〈文〉玛特拉(迪万文学中卡西黛和加泽尔诗中的第一两行诗)

matlap, -bı (阿) *is.* □要求；需要；愿望，心愿 □(法律条文中的)标题，题目

matlaşmak (*nsz*) 失去光泽，变得晦暗，变得无光泽

matlaştırmak (*-i*) matlaşmak 的使动态

matlup, -bu (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □愿望，心愿；希望；请求；意图；目的，宗旨 □债，债务 Ⅱ *s.* 寻求的，要寻找的；所希望的，所盼望的，所期望的 ◇**～ olmak** 是…必需的，是…需要的；是…所期望的，是…所盼望的 **～a kaydetmek** 列入贷方项下 **～a muvafık** 与目的相一致的

matmah *is.* 【旧】梦寐以求的东西，渴望得到的东西

matmazel (法) *is. ve s.* 小姐，女士(对未婚女子或少女的称呼)

matra 见 matara

matrah (阿) *is.* □可征税的底值，该征税的最低值 □(某物)被遗弃的地方

Matrah *öz.is.* 马特拉(阿曼)

matrak, -ğı (阿) Ⅰ *is.* □【旧】军棍，粗棍 □【俚】玩笑；笑料；嘲笑 Ⅱ *s.* 【俚】□令人喜悦的，使人高兴的；给人娱乐的 □可笑的，滑稽的：～ adam 滑稽可笑的人 ◇**～ geçmek** 【俚】嘲笑，嘲弄；戏弄，愚弄 **～a almak** 嘲笑，戏弄

matrakçı *is.* □〈史〉(奥斯曼军队中的)棍法教练 □【俚】游手好闲的人，懒汉；懒鬼；二流子 □【俚】嘲笑者；开玩笑的人

matraporlar (意) *ç.is.* 〈动〉珊瑚虫

matriarkal, -li (法) *s.* 〈史〉母权制的，母系的

matris (法) *is.* □电子模板 □统计表 □〈数〉矩阵 □模板；字模

matruh (阿) *s.* 【旧】□被抛弃的，被遗弃的，被扔掉的 □〈数〉剩余的，余下的(数) □〈商〉要征收的(税)，明确的(税)，确定的(税)

matruk (阿) *s.* 【旧】□松散的，松懈的，懒散的(人) □松软的(土地)

matruş *s.* 刮了胡子的，剃了胡子的，没留胡子的

matrut [matru:t] (阿) *s.* 【旧】被驱逐的(人)，被赶走的(人)

matuf [ma:tu:f] (阿) *s.* 【旧】□有明确目的的，有明确方向的，定向的，有方向性的 □被嫁祸的(人)，被归罪的(人) ◇**～ olmak** 【旧】被嫁祸，被归罪

matuh [ma:tu:h] (阿) *s.* 【旧】痴呆的，患痴呆病的；昏溃的，老糊涂的 ◇**～ olmak** 成了老糊涂，变痴呆

matya (阿) *is.* □化脓的伤口 □〈医〉坏疽 □〈医〉滤泡性咽峡炎

maun 见 mahun

mauna *is.* 见 mavna

Mauritanya *öz.is.* 见 Moritanya

Mauritius *öz.is.* 毛里求斯(非洲)

mavaka *is.* (发生的)事情，事件；事故

maval (阿) *is.* 【俚】谎言，谎话，假话 ◇**～ atmak** (或 **okumak**) 说谎，说谎话，说假话，蒙骗，说好话：Bize maval okuma; gerçeği söyle. 甭蒙我们，你说实话吧！Eline ayağına düşüp bir maval okusan belki paçayı kurtarırdın. 如果你跪下来哀求，再说些好话，也许你早就解脱了。

mavera [ma:vera:] (阿) *is.* 【旧】□另一面，另一边 □阴间，冥界，另一个世界

Maverai Kafkas *öz.is.* 外高加索，南高加索(俄)

mavi [ma:vi] (阿) *is. ve s.* 蓝色(的)：～ göz 蓝眼睛 açık ～ 淡蓝色的 gök ～si 天蓝色 gök ～si gözler 天蓝色的眼睛 koyu ～ 深蓝色 ◇**～ boncuk** 情种：～ boncuk hikayesi 多情者的故事 Mavi boncuk kimde? 多情人现在最爱的是谁？Mavi boncuğum sende. 我现在最爱的就是你。**～ boncuk dağıtmak** (或 **vermek**) 同时向多人示爱 **～ hastalık** 〈医〉青紫病 **～ kağıt almak** 【俚】被解雇，被开除：Gözünü aç, mavi kağıt alman yakındır. 你小心点儿，你快要被解雇了。**～ kağıt vermek** 【俚】解雇，开除 **～ kan** 贵族(或王族)血统 **～ küf** 〈农〉霜霉

mavi balina *is.* 〈动〉蓝鲸

mavi çam *is.* 〈植〉蓝松

Mavi Deniz *öz.is.* 印度洋

mavi kantaron *is.* 〈植〉蓝色矢车菊(*Centaurea cyanus*)

mavi kurgun *is.* 〈动〉蓝胸佛法僧(*Coracias garrulus*)

mavileşmek (*nsz*) 变成蓝色

mavili *is. ve s.* □带蓝色的(物体) □穿蓝色的(人)

mavilik, -ği *is.* 蓝色，青色；淡蓝色，蔚蓝色

mavimsi *s.* 带点浅蓝色的，近蓝色的，带青色的：süt ～ gözler 淡蓝色的眼睛

mavimtırak [ma:vimtırak] *s.* 带点浅蓝色的，带青色的

maviş [ma:viş] *is. ve s.* 白皮肤蓝眼睛的(女孩)，黄发女子

mavi yeşil su yosunları *is.* 〈植〉蓝藻类

mavna [ma'vna] (阿) *is.* □自航驳船，自航货驳，(港内用的)平底驳船：çamur ～sı 吸扬式挖泥船 □【旧】货运大三角帆船

mavnacı *is.* 自航货驳的船主或船员

mavruka [mavru'ka] *is.* 马夫虏卡(一种打猎工具)

mavuna [mavu'na] (阿) *is.* 见 mavna

mavzer (德) *is.* 毛瑟枪，驳壳枪：Ethem Bey mavzeri omuzundan dizlerine alıp güven tetiğini açtı. 埃特海姆先生把毛瑟枪从肩上移到膝盖上，打开了保险。

maya[1] (波) *is.* □酵母，麴，面肥：ekmek ～sı 面包酵母 kımız ～sı 马奶酒酵母 yoğurt ～ 酸奶酵母 □【转】本质；出身；血统；根子 □〈化〉酵素，酶 □【俚】无赖；淘气鬼，调皮鬼 ◇**～sı bozuk** 出身不好的；本质不好的，有点腐化堕落的：～sı bozuk bir insan 出身不好的人；本质不好的人 Mayası bozuk kişiler fırsat bulunca kötülük yaparlar. 坏人一有机会就会干坏事。

maya[2] *is.* 【俗】□留种的母牲畜 □雌骆驼

maya[3] *is.* 一种民歌

maya ağacı *is.* 〈植〉油棕(*Elaeis*)

mayabozan *is.* 抗酶，防腐剂

mayalamak (*-i*) 加酵母，放入酵母；使发酵

mayalandırmak (*-i*) mayalanmak 的使动态

mayalanma *is.* mayalanmak 的动名词：Şekerlerin maya etkisiyle mayalanması alkol verir. 糖在酵母的作用下发酵成酒精。

mayalanmak (*nsz*) 发酵

mayalatmak (*-i*) 放酵母，使发酵

mayalı *s.* □加酵母的，放了酵母的 □发酵了的

mayalık, -ğı Ⅰ *s.* 用作酵母的 Ⅱ *is.* 【俗】雌性种畜：～ koyun 雌性种羊

mayasıl *is.* 〈医〉□湿疹 □【俗】痔，痔疮

mayasıl otu *is.* 〈植〉玄参(*Scrophularia*)

mayasız *s.* □不加酵母的，无酵母的：～ hamur 没有发酵的面团，死面团 □毫无用处的，胸无点墨的(指人)

maydanoz (希) *is.* 〈植〉香芹，欧芹，洋元荽(*Petroselinum crispum*)

maydanozgiller *is.* 〈植〉伞形科

maydanozlu *s.* 加上香芹菜的，配上香芹菜的

mayhoş (波) *s.* □又酸又甜的，酸甜的，有点酸的：～ bir şerbet 酸甜的果汁 □【转】(关系)冷淡的，紧张的，不和睦的：Onların araları mayhoş. 他们之间关系紧张。

mayhoşluk, -ğu *is.* □酸甜的味道 □(关系)冷淡，紧张，不和睦，不友好

mayın (英) *is.* □地雷；水雷：～ gemisi 布雷舰 ～ kuşağı 雷区，防雷区 ～ tarlası 地雷场，水雷场，雷区 akustik～ 音响水雷，声爆水雷 mıknatıslı～ 磁性水雷，磁性地雷 serseri～ 浮雷 umk～ı 深水雷 Mayının üstüne basınca patlar. 地雷一踩上就会爆炸。□【俚】傻瓜，笨蛋 ◇**～ arama tarama** 扫雷，排雷：～ arama tarama gemisi 〈军〉扫雷艇 **～ dökmek** 布雷，敷雷 **～ taramak** 扫雷，排雷

mayıncı *is.* 地雷工兵；水雷手；水鱼雷人员

mayınlamak (*-i*) 布雷，埋雷，敷雷

mayınlanmak (*nsz*) mayınlamak 的被动态

mayıs[1] (拉) *is.* 5月：1 Mayıs işçi Bayramı 五一国际劳动节

mayıs[2] *is.* 【俗】□鲜牛粪 □干牛粪(用作燃料)

mayıs böceği *is.* 〈动〉鳃角金龟(一种伤害植物的欧洲大甲虫)(*Melolontha vulgaris*)

mayıs böcekleri *is.* 〈动〉鳃角金龟科

mayışmak (*nsz*) 【俗】(因吃饱、暖和或兴致)变得懒洋洋，松驰下来

mayi, -i [ma:yi:] (阿) *is.* *ve s.* 液体(的)：～ yakıt 液体燃料 Ufak bir küvetin içine siyah gibi görünen bir mayi döktü. 他把黑乎乎的一种液体倒入小脸盆里。

mayistra [mayi'stra] (意) *is.* □〈海〉后桅帆 □西北风

maymun (阿) Ⅰ *is.* 猴；猿：～ baz 耍猴者 antropoyid (或 insansı)～ 〈动〉类人猿 uzun burunlu～ 〈动〉长鼻猴 Maymun taklit yapan bir hayvandır. 猴子是一种模仿性很强的动物。Ⅱ *s.* □【转】难看的，丑的，丑陋的；模样滑稽的：～ herif 畸形的人，难看的人；丑鬼 □模仿的，仿效的，学样的 ◇**～ gibi** □愚蠢的，装模作样的；滑稽的，可笑的；猴子似的 □模仿者，仿效者，学样的人 **～ iştahı** 任性的，易变的，无常的，朝三暮四的：Maymun iştahlı kimselere güven olmaz. 朝三暮四的人靠不住。Ona pek güvenme; maymun iştahlının biridir. 别太相信他，他是一个朝三暮四的人。**～ salatası** 短窄无形的衣服，很难看的衣服 **～ suratlı** 丑陋的，难看的 (*-i*) **～a benzetmek** (或 **çevirmek, döndürmek**) 使变得可笑，使变得难堪 **～a dönmek** □变得可笑，变得难堪 □变得乖巧 ◆**Maymun gözünü açtı.** 你再也骗不了他了。

maymun balığı *is.* 〈动〉扁鲨(*Squatina vulgaris*)

maymuncuk, -ğu *is.* □小猴 □撬锁工具，万能钥匙 □〈动〉象虫，象甲，象鼻虫(*Otiorrhyncus peregrinus*)

maymun ekmeği ağacı *is.* 〈植〉猴面包树

maymunlar *is.* 〈动〉灵长目

maymunlaşmak (*nsz*) □学猴样，象猴子一样 □【转】装模作样，扭捏作态

maymunluk, -ğu *is.* 【转】鬼脸，怪相，滑稽的动作；笨拙的仿效，滑稽的学样

mayna [ma'yna] (意) *ünl.* □〈海〉放下，落下：Mayna yelken! 降帆！落帆！□【俚】结束，被放弃：Kavga mayna oldu. 争斗结束了。◇**～ etmek** □〈海〉降下，放下 □【俚】使结束，使停止 □(风暴)止歇 **～ olmak** 停止，不再，终止

mayo [ma'yo] (法) *is.* □泳装，游泳衣；游泳裤：Mayomun askısı koptu, onarır mısın? 我泳衣的背带断了，请修理一下。□紧身内衣

mayolu *s.* □穿游泳衣的 □穿紧身衣的

mayonez (法) *is.* 蛋黄酱；沙拉子油

mayonezli *s.* 加蛋黄酱的；加上沙拉子油的

mayor *is.* 〈军〉少校

mayşor (法) *is.* 白铜

maytap, -bı (波) *is.* □烟火 □【俚】戏言，开玩笑的话；嘲笑的话 ◇(*-le*) **～ etmek** 拿…开玩笑，嘲笑 (*-le*) **～ geçmek** □拿…开玩笑，嘲笑：Deminden beri ne diye maytap geçiyorsun? 你为什么一直嘲笑我们？□东拉西扯消磨时光 (*-i*) **～a almak** 拿…开玩笑，嘲笑：Bu evde herkes beni maytaba alıyor. 在这个家里，所有的人都嘲笑我。

mayuk, -ğu *is.* (花)蕾，蓓蕾

mayup (阿) *s.* 【旧】□难为情的，受窘的；局促不安的，不好意思的 □有缺陷的，有不足的，有毛病的

mazak, -ğı *is.* 〈动〉条纹火鱼，条纹鲂鲉(*Trigla lineata*)

mazanne (阿) *s. ve is.* 可疑的(人)，令人怀疑的(人)，形迹可疑的(人)

mazarrat (阿) *is.* 【旧】损失，损害 ◇(*-in, -e*) **～ı dokunmak** 损害，伤害，危害，对…有害：Onun bana mazarratı dokundu. 他往我脸上抹黑。

mazarratlı *s.* 有害的，带来损害的

mazarratsız *s.* 无害的，没有害处的

mazbata (阿) *is.* 【旧】□(会议)记录，笔录：～ muharriri 做记录的，(会议)记录(员) □(证明发生某事的)始末记，证明文件 □(外交)议定书

mazbut (阿) *s.* □被征服的；被夺得的，被获得的，被赢得的 □铭记在心的，牢记的：O zaman söyledikleri tamamiyle mazbutumdur. 他那时所说的话我都铭记在心。□记下来的，已登记的 □整齐的，整洁的，井然有序的；服装整齐的，衣着精神的，穿得笔挺的，神态端庄的；爱整洁的：～ bir adam 爱整洁的人 ～ bir oda 整洁的屋子 □蔽风的(建筑)，屏蔽较好的(建筑) □明确的，明晰的，明显的，清楚的：Bu iki ülkenin sonu henüz mazbut değildir. 这两个国家的结局还不清楚。

mazeret [ma:zeret] (阿) *is.* □原谅，饶恕 □表白的理由，辩护的理由，使人谅解的理由；正当理由：sağlık ～i 病假条 ◇**～ beyan etmek** 请求原谅，请求宽恕 **～ bulmak** 找借口；找理由：Kendini gösterdiğine pişman olmuş gibi görünüyor, bir mazeret bulmaya çalışıyordu. 他看上去有些后悔炫耀自己了，尽力在找理由。**～ etmek** 原谅，饶恕

mazeretli *s.* □得到原谅的，被饶恕了的 □可宽恕的，可原谅的，有正当理由的

mazeretsiz *s.* □未得到原谅的，未被饶恕的 □不可宽恕的，不可原谅的；没有正当理由的：işine ～ gitmemek 没有正当理由不去上班，无故旷工

mazgal (希) *is.* 〈军〉(掩蔽工事或城墙上的)射(击)孔，枪眼，炮眼；了望孔，观察孔：～ açmak 开枪眼，开炮眼；开了望孔

mazgala 见 mıskala

mazgallı *s.* 有射(击)孔的，有枪眼的，有炮眼的；有了望孔的

mazhar (阿)【旧】 Ⅰ *is.* 事发当地，现场；当事人 Ⅱ *s.* 获得…的，得到…的 ◇**～ olmak** 获得，得到：affa ～ olmak 获得赦免 saadete ～ olmak 得到幸福

mazhariyet (阿) *is.* 【旧】获得，得到；达到

mazı[1] (波) *is.* 〈植〉□崖柏，侧柏(*Thuya*) □瘿

mazı[2] *is.* 【俗】(牛车的)车轴

mazi [ma:zi:] (阿) *is.* □过去；昔日的生活；往事：Herkesin kendi mazisine hasret çekmesi tabiîdir. 怀旧是人之常情。Maziye sahiptir. 这事已被忘得一干二净。□〈语〉过去时：naklî ～ 以"mış"结尾的过去时 ◇**～ye karışmak** 成为过去；成为往事

mazı arıları *is.* 〈动〉瘿蜂科(*Cynipidae*)

mazı böcekleri *is.* 〈动〉瘿蝇科

mazı tuzu *is.* 〈化〉单宁，二棓酸，单宁酸，鞣酸

maziperest (阿-波) *is.* 崇古者

mazlum (阿) *s.* □被压迫的，被压制的 □【转】谦虚的，谦逊的，谦恭的，温顺的：～ bir ses 温柔的声音 ◇**～ ～** 心平气和地，平静地，安详地；温顺地，谦恭地

mazlumiyet (阿) *is.* 见 mazlumluk

mazlumluk, -ğu *is.* □压迫，受压；压抑 □谦虚，谦逊，温顺，温和

mazmun [mazmu:n] (阿) *is.* 【旧】□意义，意思，含义 □〈文〉利用同音异义词所作的文字游戏(类似一语双关的俏皮话)

maznun (阿)【旧】 Ⅰ *s.*可疑的，令人怀疑的，有嫌疑的 Ⅱ *is.* 嫌疑犯，可疑分子；被告：～lar sandalyesi 被告席

mazoşist (法) *is.* ve *s.* 〈医〉患受虐色情狂的(人)，患受虐狂的(人)

mazoşizm (法) *is.* 〈医〉受虐色情狂，受虐狂，受虐淫

mazot (俄) *is.* □重油，燃料油 □【俚】发动机用的燃料(如石油、汽油等)；酒类：Mazotun çok gelmiş be oğlum. 哎，小伙子，你酒喝得太多了。□【俚】烟草；抽烟冒的烟 ◇**～ almak**【俚】吃，填肚子：Akşam oluyor, daha mazot almadık. 天快黑了，我们还没吃饭呢。**～u yerinde olmak** 【俚】喝得醉醺醺：Görüyorum, bu akşam da mazotun yerinde. 我看你今天晚上又喝多了。

mazotlamak (*-i*) 重油污染，燃料油污染

mazotlu *s.* 靠烧重油开动的

mazruf [mazru:f] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 装在信封里的，套有信封的：Zarfa değil, mazrufa bakmalı. 不是要看信封，而是要看装在信封里的(信)。 Ⅱ *is.* 装入信封的纸，信封里的东西

mazul (阿) *s.* 【旧】被撤职的，被免职的，被革职的；退伍的；退休的

mazuliyet *is.* 【旧】撤职，免职，革职，罢官；退职：～ maaşı 退职金

mazur [ma:zu:r] (阿) *s.* □得到原谅的，被饶恕了的 □可宽恕的，可原谅的，情有可原的 ◇**～ etmek** 原谅，宽恕，饶恕，宽容 **～ görmek** 宽恕，原谅，宽容：Mazur görün. 请原谅。(*-i*) **～ göstermek** 使宽恕，使原谅，使宽容：Haydi aç kalmıştı diyelim bu hâl hırsızlığı mazur gösterir mi? 也许他是饿坏了，但是这能为他偷东西开脱吗？**～ olmak** 被宽恕，被饶恕，得到原谅 **～ tutmak** 宽恕，原谅，宽容

mazuriyet (阿) *is.* 原谅，抱歉

mazurka [mazu'rka] *is.* (斯拉夫语) □玛祖尔卡舞(波兰的民音舞蹈) □玛祖尔卡舞曲

mazuryum *is.* (法) 金马(锝的旧称)

mazut 见 mazot

MB 【缩】中央银行(Merkez Bankası)

Mbabane *öz.is.* 姆巴巴内(斯威士兰)

MÇP 【缩】民族主义劳动党(Milliyetçi Çalışma Partisi)

me[1] *is.* 土耳其语第16个字母的名称

me[2] *is.* 咩(羊叫声)

meal, -li (阿) *is.* 【旧】□概念，观念；意思，，意义，内容：Her cepheden tek mealde bir telgraf geliyor. 各条战线发来的电报内容都一样。□结局，结果；结论

mealen [mea:'len] (阿) *zf.* 【旧】根据意思，按照内容：～ tercüme 与原文完全相符的译文

MEB 【缩】国民教育部(Millî Eğitim Bakanlığı)

mebde, -i [mebde:] (阿) *is.* 【旧】□开始，开头，起点，出发点 □原则，方针 □来源，起源，根源，起因

meblâğ (阿) *is.* 金额，款额；总数，总额

mebni [mebni:] (阿) Ⅰ *e.* 【旧】因为，由于：buna ～ 因此 Hastalığına mebni gelemedi. 他因病没能来。Ⅱ *s.* 建成的，建好的，盖好的

mebus [mebu:s] (阿) *is.* 议员：Söz istemişken unutulan bir mebus tekrar söz istedi. 正当他想要求发言时，一个被人遗忘的议员再一次要求发言。

mebusluk, -ğu *is.* 议员的身份(地位、职责等)

mebzul, -lü [mebzu:l] (阿) *s.* 【旧】多，许多，很多，大量的，充足的：～ güneş 充足的阳光 ◇**～ buyurmak** (或 **eylemek**) 馈赠，赠送

mebzuliyet [mazu:liyet] (阿) *is.* 【旧】大量，很多；丰富，富足，充裕

mecal, -li (阿) *is.* 力量，力气：Sesini çıkarmak, bağırmak istiyor, mecal bulamıyordu. 他想喊，想叫，但没有力气。◇**～ kalmamak** 筋疲力尽，没有力气：Artık ne yürümeye, ne de ayak üstünde durmaya mecali kalmıştı. 他已经没力气走路了，就连站也站不住了。Bunu da yapacak mecali kalmamıştı. 他就连干这个的力气也没有了。**～den düşmek** 筋疲力尽，没有力气

mecalsiz *s.* 没有力气的，无力的，势单力薄的：Kendimi öyle yalnız, öyle mecalsiz, öyle bitkin hissediyorum ki... 我感觉自己是那么地孤单，是那么地乏力，是那么地疲惫…

mecalsizlik, -ği *is.* 疲惫，乏力，无力：Genç kız mecalsizlikle bükülerek düşündü, düşündü. 年轻的姑娘疲惫不堪地缩成一团，想着，想着。

mecaz (阿) *is.* 隐喻，暗喻；形象的表达话；用于转义的词

mecazen [meca:'zen] (阿) *zf.* 【旧】用隐喻；形象地，生动地

mecazî [meca:zi:] (阿) *s.* 隐喻的，暗喻的；富有隐喻的；形象的，生动的；譬喻的

mecazlı *s.* 富有隐喻的

mecbur [mecbu:r] (阿) *s.* □(*-e*) 负有义务的，负有责任的；必须的，被迫的；不可避免的，必然的：Biz toprağımızdan düşmanı atmağa mecburuz. 我们必须把敌人赶出我们的领土。Erken kalkabilmek için erken yatmaya mecburum. 我要能早起，就得早睡。Yol ayrımına geldik. Ne yapacağız? Karar vermeğe mecburuz. 我们已经到了十字路口，我们怎么办？必须作出决定。□【旧】献身于…的，沉溺于…的 ◇(*-i, -e*) **～ etmek** (或 **tutmak**) 强迫，迫使，逼迫：Beni cevap yazmaya mecbur ediyor. 他逼迫我给他写回信。(*-e*) **～ kalmak** (或 **olmak**) 必须，不得不，被迫：Beni bu köye getirmeye mecbur kalmış. 他不得不把我带到这个村里来。

mecburen [mecbu:ren] (阿) *zf.* 被迫地，非自愿地；必然地，不可避免地；不得不；必须

mecburî [mecbu:ri:] (阿) *s.* 强制的，强迫的；被迫的；义务的，必须履行的，必须的：～ askerî kanunu 义务兵役法 ～ hizmet (国家培养的人才所)必须尽的义务，强制性服务 ～ iniş 迫降，强行着陆 herkes için ～ orta öğretim 普及中学义务教育

mecburiyet [mecbu:riyet] (阿) *is.* 被迫，迫不得已，义务，职责，责任；必须，必要性：Geçirdiği hastalıktan sonra kabuğuna çekilmek mecburiyetini duymuştu. 生病之后他觉得必须闭门谢客。◇**～ görmek** 感到有必要，意识到必须 **～inde kalmak** (或 **olmak**) 必须，被迫，不

得不

meccanen [mecca:nen] (阿) *zf.* 【转】无代价地，无报酬地，无偿地，白白地；免费地，不花钱地

meccanî [mecca:ni:] (阿) *s.* 【旧】无代价的，无报酬的，无偿的；免费的，不花钱的：～ tahsil 免费教育

mecelle (阿) *is.* □书，书籍 □(伊斯兰)法典，法规

mecelleşmek (*nsz*, *-le*)【俗】争辩，争论；吵架，吵嘴

mecidit (法) *is.* 〈矿〉天然水合钙铀硫酸盐

mecidiye (阿) *is.* 〈史〉(阿布杜尔梅吉特时期的)银币(币值为25个库鲁士)：～ altını 金里拉(币值为1里拉)

mecit, -di (阿) *s.* 【旧】著名的；博得荣誉的，享有荣誉的，光荣的；伟大的

meclis (阿) *is.* □会，会议，议会，国会，理事会，委员会：～ grupları 议会小组 aile ～i 家庭会议 belediye ～i 市政委员会 idare (或 yönetim) ～i 管理委员会 Türkiye Büyük Millet ～i 土耳其大国民议会 □(专指)土耳其大国民议会 □会议，集会，聚会；聚会地：～ odası 会议室，会议厅 Dün geceki meclisimiz pek tatlı geçti. 昨晚我们的聚会进行得非常开心。□与会人员，到会者：Bir söz üzerine bütün meclis ayağa kalktı. 一句话使得所有与会人员激动不已。□(幕中的)一场，一场戏 ◇**～ kurmak** 聚会，召开会议

meclûbiyet [meclu:bi:yet] (阿) *is.* 【旧】浓厚的兴趣，爱好，陶醉，追求，迷恋；心醉，神往

meclûp (阿) *s.* 【旧】□非常高兴的，极喜欢的；兴致勃勃的，兴趣深厚的；令人陶醉的，使人迷恋的 □从其它地方招徕来的

mecma, -ı (阿) *is.* 【旧】□集合点集会地，聚会地，会议厅 □交会点，连接点，接点

mecmu, -u [mecmu:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 合并的，联合的；汇集在一起的 Ⅱ *is.* □整体，全体，所有 □总数，总和，合计

mecmua [mecmu:a] (阿) *is.* 【旧】□杂志，期刊：askerî ～ 军事杂志 haftalık ～ 周刊杂志 □(整套的)搜集品，收藏物；集，汇编：harita ～sı 地图册，地图集 zengin bir ～ 丰富的收藏

mecnun [mecnu:n] (阿) *s.* □【旧】爱得发疯的，爱得发狂的 □精神失常的，发疯的；疯子似的：～ nazar 疯狂的眼神 ◇**～ olmak** □爱得发疯，爱得发狂 □【转】发疯，发狂：Üst üste gelen yıkımlardan sonra mecnun oldu; dağlara düştü. 在接二连三的打击之后，他的精神崩溃了，便退隐山林。

mecnunane [mecnu:na:ne] (阿) *s. ve zf.* 疯狂的，精神失常的：～ bir aşk 疯狂的爱 O anda zihnimden mecnunane bir fikir geçiverdi. 那一刻我脑子里立刻闪过了一个疯狂的念头。

mecra [mecra:] (阿) *is.* □河床，河槽，河道 □航道 □【转】进程，过程，进展情况 □〈解〉道，通道 ◇**～sı değişmek** 进程发生变化，进展情况起变化

mecruh [mecru:h] (阿) *s. ve is.* 【旧】□受伤的(人)，负伤的(人) □【转】(感情)受伤害的(人)

Mecus (阿) *öz.is.* □拜火教教徒，祆教教徒 □异教徒，多神教徒

Mecusî [mecu:si:] (阿) Ⅰ *öz.is.* 拜火教教徒，祆教教徒 Ⅱ *s.* 拜火教的，祆教的

Mecusilik, -ği *öz.is.* □(古波斯的)拜火教，祆教 □(基督教、伊斯兰教、佛教之外的)异教，多神教

meczup, -bu [meczu:p] (阿) *s.* □【旧】充满着宗教性神魂颠倒的 □发疯的，发狂的；神经错乱的：Bunlardan başka, köyün iki meczubu, bir cücesi vardır. 除此之外，村里还有两个疯子，一个矬子。□被吸引的，受诱惑的，被拉拢的

meç[1], -çi (法) *is.* 剑，花剑，佩剑，佩刀

meç[2] (法) *is.* 发绺，一绺头发

meçhul, -lü [meçhu:l] (阿) *s.* □不知名的，无名的，谁都不知道的：～ Asker Abidesi 无名烈士纪念碑 herkese ～ 谁都不知道的，任何人都不知道的 □〈语〉被动的(指态) □〈数〉未

知的：～ adet 未知数 iki ～lü muadele 二未知元方程

meçhulât [meçhu:la:t] (阿) *ç.is.* 【旧】无人知道的东西；无名氏，默默无闻；未知数；毫无所知

meçhuliyet [meçhu:liyet] (阿) *is.* 【旧】不知名，无名，不著名；无人知晓，默默无闻

meçhullük, -ğü *is.* 【旧】不知名，无名，不著名；无人知晓，默默无闻 ◇**～ çatı** 〈语〉被动态

Medan *öz.is.* 棉兰(印尼)

medar [meda:r] (阿) *is.* 【旧】□〈天〉回归线：Cedi ～ı 南回归线 Seretan ～ı 北回归线 □支撑物，支持物 □〈天〉轨道 □根据，理由；口实，借口 □转动中心 ◇**～ olmak** 帮助，帮忙

meddah [medda:h] (阿) *is.* 【旧】□民间说书的艺人 □【转】赞美者，歌功颂德的人；奉承者

meddahlık, -ğı *is.* □民间说书的技巧；民间说书的职业 □赞美，歌功颂德；奉承

meddücezir, -zri [med'dücezir] (阿) *is.* 〈地〉潮汐，涨落潮，涨落潮间隔时间

Medellin *öz.is.* 麦德林(哥伦比亚)

medenî [medeni:] (阿) *s.* □文明的，开化的：～ memleketler 文明的国家 □民事的：～ hukuk 民法 □公民的，公民应有的；舍身为国的，崇高的：～ cesaret 舍身为国的英勇精神 bütün ～ haklardan yoksun bırakılmak 被剥夺一切公民权 □非宗教的：～ nikâh 不按宗教仪式的结婚 ◇**～ hâl** 家庭状况；(调查表中问语)已否结婚，有无家眷

medenîleşmek (*nsz*) 开化起来，文明起来，成为文明的

medenîleştirmek (*-i*) medenîleşmek 的使动态

medenîlik, -ği *is.* 文明，文化；开化

medenîyet *is.* 文明，文化；开化：eski çağ ～i 古代世界的文明 Miken ～i 迈锡尼文化(爱琴文化与希腊文化的交替时期) ◇**～ yuları** 【俚】领带

medenîyetsiz *s.* 未开化的，不文明的，粗野的

medenîyetsizlik, -ği *is.* 不文明(性)，不开化，粗野

medet, -di (阿) Ⅰ *is.* 帮助，帮忙，援助；救援，救济 Ⅱ *ünl.* 救命！◇**～ ummak** (或 **beklemek**) 等待救援：O birkaç gün içinde uçan kuştan medet umdum. 在那几天里我都盼着飞鸟的救助。◆**Medet Allah!** 我的天哪，救救我吧！

medih, -dhi (阿) *is.* 见 meth

Medine [medi:ne] (阿) *öz.is.* 【旧】麦地那(伊斯兰教圣地之一，位于沙特阿拉伯西北部) ◇**～ dilencisi** (或 **fıkarası**) 衣衫褴褛的人，叫花子

medine çiçeği *is.* 〈植〉鼠曲草属

Medine kurdu *is.* 〈动〉麦地那龙线虫(*Filaria medinensis*)

mediyastin (法) *is.* 〈解〉纵隔

medlul, -lü (阿) Ⅰ *is.* 【旧】意义，意思，含义 Ⅱ *s.* 指出的，指定的，标出的，做上标记的

medrese (阿) *is.* □(伊斯兰教)宗教学校：Geceleri de ya bir cami ya da bir medrese köşesinde kıvrılır yatarmış. 晚上他常常蜷曲睡在一座清真寺或是一所宗教学校的一个角落里。□【旧】学院 ◇**～ye düşmek** 【谑】陷入困境，走进死胡同；变得无法解决

medreseli *s.* 宗教学校的学生

medüz *is.* 〈动〉水母；海蛰

medyum [me'dyum] (法) *is.* 通灵者，关亡人，(招亡魂的)降神者

medyumluk, -ğu *is.* 通灵，关亡

medyun [medyu:n] (阿) *s.* 【旧】欠债的，负债的，借债的 ◇(*-e*) **～ olmak** 欠某人债，欠某人情

mefahir [mefa:hir] (阿) *ç.is.* 【旧】值得自豪的东西

mefharet (阿) *is.* 【旧】□光荣，荣誉 □歌颂，颂扬

mefhum [mefhu:m] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】概念，意义，意思，含义，内容；思想，观点 Ⅱ *s.* 容易懂的，容易明白的，被了解的

mefkûre [mefkû:re] (阿) *is.* 【旧】理想

mefkûreci *is.* 理想主义者

mefkûrecilik, -ği *is.* 理想主义

mefkut [mefku:t] (阿) *s.* 【旧】□不存在的 □失踪的

meflûç, -cu [meflu:ç] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】麻痹的，瘫痪的 Ⅱ *is.* 麻痹患者，瘫痪患者

mefruş [mefru:ş] (阿) *s.* 【旧】□全铺上的，布满的；蒙上的，盖上的 □带家具的，摆好陈设的

mefruşat [mefru:şa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】陈设，摆设，家具：Burası, yeni mefruşatla döşenmiş zarif bir yatak odası. 这是一间用新陈设布置的令人喜欢的卧室。

mefruşatçı *is.* 家具商

mefruz [mefru:z] (阿) *s.* 【旧】□分割的，分离出来的：çiftlik arazisinden ～ tarlalar 从农田中分离出来的田地 □推测的，假定的，设想的

mefsedet (阿) *is.* 【旧】□腐化，堕落，败坏 □混乱，无秩序，杂乱无章

mefsuh [mefsu:h] (阿) *s.* 【旧】被取消的，被取缔的，被解散的，被关闭的

meftun [meftu:n] (阿) *s.* 兴趣浓厚的；着魔的，入迷的；迷恋的，醉心的 ◇**～ etmek** 吸引住，引起兴趣，引起注意；使入迷；使迷恋 **～ olmak** 心向神往，专心于，酷爱，着魔，入迷；迷恋，醉心于

meftuniyet [meftu:niyet] (阿) *is.* 【旧】神往；赞赏，赞美；崇拜，热爱；着魔；迷恋，醉心

meftunluk, -ğu *is.* 神往；赞赏，赞美；崇拜，热爱；着魔；迷恋，醉心

meful, -lü (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □生产出来的，制造出来的 □受…影响的，被动的：～ isim〈语〉被动形动词 Ⅱ *is.* 〈语〉补语

mega (法)(前缀) 表示“巨大”、“百万”、“兆”之意

megafon (法) *is.* 扬声器，喇叭筒：～la ünlemek 用喇叭喊

megahertz (法) *is.* 兆赫

megaloman (法) *is. ve s.* 患夸大狂的(人)；狂妄分子，妄自尊大的人

megalomani (法) *is.* 〈医〉夸大狂；自大狂

megaskop (法) *is.* □(观察宝石用的)放大镜 □【旧】反射放大幻灯

megaton (法) *is.* □百万吨 □百万吨级(核弹爆炸力计算单位，相当于一百万吨T.N.T.炸药)

megatonluk *s.* 百万吨的；百万吨级的(指核弹爆炸力)

megavat (法) *is.* 〈物〉兆瓦(特)

megavatlık, -ğı *is.* 兆瓦的

megohm (法) *is.* 〈电〉兆欧

megohmmetre (法) *is.* 〈电〉兆欧表，高阻表

meğer [me'ğer] (波) *bağ.* 然而，可是，但是：Meğer ben aldanmışım. 然而我上当了。O önceden aklına koymuş meğer. 然而他事先就已放在了心上。

meğerki [me'ğerki] (波) *bağ.* 除非，除了，只要不：Bu iş bitmeyecek, meğerki siz de yardım edesiniz. 这事完不了，除非你们帮忙。Yarın mutlaka gelirim, meğerki işim çıksın. 只要我明天没有事儿，我一定来。

meğerleyim *bağ.* 【俗】原来，结果，竟然

meğerse [me'ğerse] *bağ.* 然而，可是，但是：Meğerse bana öğretilen o kısa ve sade cümlenin ne sihirli bir tesiri varmış. 然而教给我的那句简短话竟有着那么神奇的影响。

mehabet [meha:bet] (阿) *is.* 【旧】□恭敬，尊敬，景仰 □庄严，雄伟，壮丽，崇高：Dağlar ufkunda mehabet ova ufkunda huzur. 山边能感受到雄伟，平原边能感受到安宁。

mehabetli *s.* □恭敬的，尊敬的，景仰的 □庄严的，雄伟的，壮丽的，崇高的

mehaz [meha:z] (阿) *is.* 【旧】参考，参照；参考书目；文献资料，史料

mehcur [mehcu:r] (阿) *s.* □分开的，分离的；分居的：evlâdından ～ 和孩子分开的，与孩子分离的 □被遗弃的，不再用的：～ bir söz 不再用的词；再也不说的话

mehel *s.* 【俗】合适的，适宜的，恰当的

mehenk, -ği *is.* 见 mihenk

mehil (阿) *is.* 【旧】期限，时限 ◇**～ vermek** 给期限，定时限

Mehmetçik, -ği *öz.is.* 麦赫梅特奇克，最可爱的人(土耳其人对本国士兵的爱称)

mehtap, -bı (波) *is.* □月光：Her ay, mehtapta bir iki kere merkeplerle tura çıkardık. 每个月我们都能有那么一两回在月光下骑着毛驴去玩儿。□月亮：ağustos ～ı gecesi 8月的月夜 eski ～ 月缺 ◇**～a almak** □戏弄，嘲笑 □娱乐，快乐 **～a çıkmak** 赏月，在月光下散步：Vakta ki gece mehtaba çıktılar. Seniha ve Faik bey uzun bir müddet gözden kayboldular. 深夜他们赏月去了，很长一段时间不见赛尼哈和法伊克先生的踪影。

mehtaplı *s.* 月亮的；有月光的：～ gece 月夜 Nihayet mehtaplı ılık ağustos akşamında atıma atladım. 终于在月光明媚、温暖和煦的8月的夜晚我骑上了我的马。

mehter (波) *is.* 〈史〉□(奥斯曼帝国时)军乐队队员：～ takımları 乐队 □(奥斯曼帝国时)看管营房帐篷的小侍

mehteran (波) *ç.is.* 〈史〉□军乐队队员们 □小侍们

mehterbaşı *is.* 〈史〉耶内恰尔军乐队指挥

mehterhane [meterha:ne] (波) *is.* □〈史〉军乐队 □〈史〉军乐队所在地 □【俚】监狱，牢房：Haydi mehterhaneye!Yat on beş sene! 得，上监狱去吧！蹲个15年！Üç sene mehterhanede yatmıştı. 他曾蹲过3年牢。

mekân (阿) *is.* □地方，处所，地点；位置：zaman ve ～ 时间和地点 □住所，住宅，住房，住的地方，住处 □居民点 □【旧】〈物〉空间 ◇**～ tutmak** 住下，定居，落户，移居，迁居

mekanik, -ği (法) Ⅰ *is.* 力学 Ⅱ *s.* □力学的 □机械的，机工的；手工操作的，技工的：～ enerji 机械能 ～ işleme 机械加工 ～ sanatlar 手艺，工艺 ～ yapım 手工制作 □【转】机械式的，呆板的：～ hareketler 机械式的动作 Ⅲ *zf.* 【转】机械式地，呆板地 ◇**～ olarak** 机械地

mekanikçi Ⅰ *is.* 机械论者 Ⅱ *s.* 机械论的：～ maddecilik 机械唯物主义，机械唯物论

mekanikçilik, -ği *is.* 〈哲〉机械论

mekanizasyon *is.* 机械化

mekanize (法) *s.* 〈军〉机械化的(部队)，有机械化装备的：～ kuvvetler 机械化部队 ◇**～ etmek** 使机械化

mekanizm (法) *is.* □〈哲〉机械论 □(机器、仪表等内部的)机械装置，机构，机械，机器，机件

mekanizma [mekani'zma] (意) *is.* □机械，机械装置，机件，结构，构造：hareket ～sı 〈技〉发动机 tüfeğin ～sı 步枪的机械结构 Bu aygıtın mekanizması karışıktır. 这个装置的构造比较复杂。□机关，部门：adalet ～sı 司法机关 devlet ～sı 国家机关，国家机器 □机理，机制；历程，作用过程：düşünmenin ～sı 思维机制 insan vücudunun ～sı 人体的机能

mekik, -ği (波) *is.* 梭，梭子 ◇**～ atmak** □投梭，穿梭 □【转】往来如梭 **～ diplomasisi** 穿梭外交 **～ dokumak** 【转】往来如梭，穿梭不停，来来往往：Sağa gittik, sola gittik, mekik dokuduk, on gün uğraştık, bir türlü onu bulamadık. 我们东奔西走，穿梭不停，折腾了10天，可怎么也找不着他。**～ gibi** 穿梭子似的，来来往往的 **～i doğru işlemek** 【俚】善于词令，能说会道

mekkâre [mekkâ:re] (阿) *is.* 〈史〉【旧】驮畜：～ katırı 运货的骡子 ◇**～ beygiri gibi dur otur olmamak** 不停地干活，忙得团团转

mekkâreci *is.* 【旧】□出租驮畜的人 □赶驮子的人，赶驮畜的人：Mehmet'i doğru Çanakkale'ye sevk ettiler ve mekkâreci yaptılar. 他们直接把穆罕默德派到了恰那卡累，让他赶驮子。

Mekke *öz.is.* 麦加(伊斯兰教圣城)

meknuz [meknu:z] (阿) *s.* 【旧】埋到土里去的；藏起的，隐藏的，藏匿的；锁在保险柜里的(指钱)

Mekong *öz.is.* 湄公(河)(亚洲)

mekruh [mekru:h] (阿) *s.* □可恶的，可憎的，可恨的；令人厌恶的，令人反感的：～ bir iş 讨厌的事情；讨厌的活儿，讨厌的工作 □〈宗〉(伊斯兰教教规没有明文规定的)禁止的：At eti mekruhtur. 马肉是禁止食用的。

meks[1] (阿) *is.* 【旧】□市场税 □收税

meks[2] (阿) *is.* 站，站立；停，停留；歇息；等待 ◇**～ etmek** 停下；休息，歇息；逗留

Meksika (西) *öz.is.* 墨西哥(美洲)：Meksika Birleşik Devletleri 墨西哥合众国 ～ işi 墨西哥刺绣法

Meksika çayı *is.* 〈植〉藜

Meksika Körfezi *öz.is.* 墨西哥湾(美洲)

Meksikalı Ⅰ *öz.is.* 墨西哥人 Ⅱ *s.* 墨西哥的

Meksiko, Mexico *öz.is.* 墨西哥(墨西哥首都)

mekşuf [mekşu:f] (阿) *s.* 【旧】□明显的，显然的；毫无疑问的；公开的 □被发现的，被揭露的，被揭穿的

mektep, -bi (阿) *is.* 【旧】□学校：～ arkadaşı 同学 ～ çağı 学龄 ～ çağındaki çocuklar 学龄儿童 ana ～ 幼儿园 bahriye ～i 海军学校 harbiye ～i 军事学校，军官学校 kız ～i 女子学校 orta ～ 中学 yatılı ～ 寄宿学校 yüksek ～ 高校 □学派，流派：Pikaso ～ 毕加索派 realizm ～i 现实主义流派 □【俚】妓院 ◇**～ çocuğu** □学生 □【俚】无经验的人，新手，生手 **～ etmek** 【俚】卖，卖掉，出售 **～ gemisi** 教练船 **～ görmemiş** □没上过学的，没念过书的 □【口】粗鲁的，粗野的，粗俗的，不礼貌的 **～ kaçağı** 逃学者 **～ kaçakçılığı** 缺课，旷课 **～ kitabı** 教课书，课本 **～ medrese görmüş** 上过学的，念过书的，有教养的，受过教育的 **～ tatili** 学生的假期 **～ vakti** □学龄 □上学期间，上学学习的时间 **～e başlatmak** □送…上学 □【俚】卖，出售，卖掉 **～i asmak** 不上学，逃学：Güzel havada mektebi asmamış bir ilk okul öğrencisi somurtkanlığı ile kafileye katıldım. 作为一名天气再好也没逃过学的小学生，我一赌气就加入了这一行列。**～ten çıkma** 毕业生，应届毕业生

mektepçi *is.* 学校工作人员

mektepli Ⅰ *s.* 受过教育的，上过学的：Kazada mektepli dişçi olmadığı için onu vilâyete götürdüm. 由于县里没有受过教育的牙医，我就带他到省里去了。Ⅱ *is.* 学生：～ kız 女学生 ～ler 知识青年

mektum [mektu:m] (阿) *s.* 【旧】□秘密的，机密的，暗藏的；暗的 □由政府保密的 ◇**～ tutmak** 保密，保守秘密；瞒住

mektup, -bu (阿) *is.* 信，书信，函件：～ kağıdı 信纸 ～ kutusu 信箱 açık ～ 公开信 ～u postaya atmak 把信投到信箱里 taahhüllü ～ 挂号信 2 Mart tarihli mektubunu az önce aldım. 我刚收到了你3月2日的来信。Oraya gideceğimi arkadaşıma mektupla bildirdim. 我已写信告诉我的朋友我将要去他那里。◇**～ atmak** 寄信，邮信 **～ üstü** 信封上的地址 **～u dışından okumak** 通过某人的面部表情看穿其心理

mektupçu *is.* □〈史〉(政府机关的)秘书长 □【旧】省委秘书长

mektupçuluk, -ğu *is.* 【旧】秘书长的职务，秘书长的头衔

mektuplaşma *is.* mektuplaşmak 的动名词：İş hâlâ mektuplaşmada. 事情还处在信函往来阶

段。

mektuplaşmak (*nsz*, *-le*) 通信，书信往来：Karısıyla mektuplaşamıyordu, içi kan ağlıyordu. 他无法和妻子通信，所以非常痛苦。

mektupluk, -ğu *s.* 供写信用的：～ kart 明信片

melâike [melâ:ike] (阿) *ç.is.* 天使们，天神们

Melaka *öz.is.* 马六甲(马来西亚)

melâl[1]**, -li** [melâ:l] (阿) *is.* 【旧】烦恼，烦闷，忧愁：Melâlimizi avutmak için bin türlü eğlence, bin türlü zevk icat ettik. 为解除我们的烦闷，我们发明了多种多样的娱乐，创造了多种多样的玩乐方式。◇(*-e*) **～ gelmek** 烦恼，烦闷，忧愁：Ona melâl geliyor. 他感到寂寞。(*-e*) **～ getirmek** 使烦恼，使愁闷

melal[2] (阿) *is.* mal ～ 所有财产，全部财产；家具什物

Melâmî [melâ:mî:] (阿) *öz.is.* 美拉米派教徒

Melâmîlik, -ği [melâ:mî:lik] *öz.is.* 美拉米教派(逊尼派的一支)

melânet [melâ:net] (阿) *is.* 【旧】卑鄙，下流，丑恶；肮脏行为

melânit (法) *is.* 〈矿〉黑榴石

melânkoli (法) *is.* 忧郁症：Babam melânkoliye uğramış, köşesinde düşünüp duruyor. 我爸爸象是得了忧郁症，在角落里冥思苦想。◇**～ye düşmek** (或 **kapılmak**) 陷入郁闷，感到苦闷，感到忧郁

melânkolik (法) Ⅰ *s.* □患忧郁症的 □【转】忧郁的，抑郁寡欢的；忧愁的，愁闷的；凄凉的，令人伤感的 Ⅱ *is.* 患忧郁症的人

melânurya [melânu'rya] (拉) *is.* 〈动〉地中海的一种鱼(*Sparus melanuiya*)

melâs (法) *is.* 糖蜜，糖浆(制糖的副产品)

Melbourne *öz.is.* 墨尔本(澳大利亚)

melbus (阿) *s.* 穿着衣服的

melbusat (阿) *ç.is.* 衣服，服装：～ ambarı 〈军〉被服仓库

melce, -i (阿) *is.* 隐藏处，避难所，庇护所；栖身之地：～ hakkı 〈法〉避难权 gaz ～i 〈军〉避毒所，防毒掩蔽部

melek, -ği (阿) *is.* 天使，天神 ◇**～ gibi** 天使般的，纯洁善良的：Annem melekler gibi iyi kadındır. 我妈妈是个天使般的好女人。

meleke (阿) *is.* □熟练技巧，技能；习惯：atış ～si 射击经验 □能力，本领；性能；天分：～leri her istikametle inkişaf eden insan 全面发展的人

melek otu *is.* 〈植〉当归(*Angelica sylvestris*)

meleme Ⅰ *is.* □ melemek 的动名词 □羊叫声：Kuzu melemeleri, çıngırak sesleri etrafı tutarken güneşin son ışıkları köyü kırmızıya boyuyor. 羊叫声和铃铛声响成一片，太阳的余晖把村子染得通红。Uzaktan ağıla giren koyunlarla kuzuların telâşlı uzun melemeleri sessizliği parçalıyordu. 远处，进圈的羊群焦躁不安，长长的叫唤声打破了宁静。Ⅱ *s.* 【俗】懒散的；缓慢的；贪图安逸的

melemek (*nsz*) (羊)叫，发出"咩"的声音：Kuzu acı acı meliyor. 羔羊嗷嗷地叫。

melengiç, -ci *is.* 【俗】荨麻树果，笃#香树果

meles *s.* 【俗】凹背的(马)

meleş *is.* 【俗】产双羔的母羊

melez[1] (阿) *is.* □〈生〉杂种，混合种：～ buğday 杂交小麦 Katır bir melezdir. 骡子是一种杂种动物。□混血儿：～ insan 混种人 Annesi yabancı, babası Türk melez bir arkadaşım var. 我有一位母亲是外国人，父亲是土耳其人的混血儿朋友。Melek, melez bir ırk güzelliği taşıyordu. 天使具有混血儿人种的美丽。□【转】混合的，混杂的：～ bir dil 混合语

melez[2] (ağacı) *is.* 〈植〉落叶松(*Larix*)

melezleme *is.* melezlemek 的动名词：ilk ～ 第一代杂交

melezlemek (*-i*) 使杂交

melezleşme *is.* melezleşmek 的动名词

melezleşmek (*nsz*) □杂交 □【转】变混杂：melezleşen millî bir dil 混杂的一种民族语言

melezlik, -ği *is.* 杂种性；混杂性：Dinde de, cemiyette de bu kırmalık, bu melezlik tuhaf oluyor. 不管是在宗教里，还是在群体中，这种混杂性都是令人感到奇怪的。

melfuf [melfu:f] (阿) *s.* 【旧】□包起来的，裹起来的；包扎紧的；系紧的；附在一起的 □卷起来的 □蔓生的，爬蔓的(指植物)

melfufen [melfu:fen] (阿) *zf.* 【旧】包着，裹着；系着；附在…上

melhem 见 merhem

melhuz [melhu:z] (阿) *s.* 【旧】打算做的；拟议中的，假想的；可能有的

melik [meli:k] (阿) *is.* 【旧】皇帝，国王，君主，可汗，国君，国家之首

melike [meli:ke] (阿) *is.* 【旧】女皇，女王，女君主；皇后

melinit (法) *is.* 〈化〉麦宁炸药

melisa [meli'sa] (希) *is.* 〈植〉蜜蜂花

mel mel *zf.* 【俗】□傻乎乎地，愚蠢地，傻傻地 □伤心地，悲痛地 □茫然不知所措地 ◇～ **～ bakmak** □傻乎乎地看 □伤心地望 □茫然不知所措地看

melodi (法) *is.* 旋律，曲调：yerli ～ler 地方曲调 Biz bu melodiyi ilk olarak Cemal Sahir operetlerinden duymuştuk. 这首曲子我们第一次是在杰马尔·萨希尔的轻歌剧中听到的。

melodram (法) *is.* 〈剧〉□伴有音乐和唱歌的话剧，音乐戏剧 □(追求情节离奇，过分渲染悲欢离合，通常都有惩恶扬善结局的)情节剧，传奇剧 ◇～ **şeklinde** 以音乐剧的形式；以情节剧的形式

melon (法) *is.* 圆顶礼帽

meltem *is.* 陆风，季风，微微的暖风：Ilık bir meltem esiyor. 暖风拂拂。Yaz ortalarına doğru meltemler bir aralık durdu. 临近仲夏，陆风停了一段时间。

melûf [melû:f] (阿) *s.* 【旧】习惯的，习惯性的，惯用的，成为惯例的

melun Ⅰ *s.* □罪大恶极的，万恶的，极可恶的，该死的：Bu melunca muammanın düğümü bugün çözülecek. 这该死的难题今天就要解决了。□【转】卑鄙的，下流的，令人厌恶的；极恶劣的，丑恶的：～ iftira 无耻的诽谤 Ⅱ *is.* 罪大恶极的人，万恶之徒，极可恶的人，该死的人

melül, -lü (阿) *s.* □忧愁的，忧郁的 □悲伤的，伤心的，悲哀的 ◇～ ～ 忧郁地，忧伤地；悲痛地，伤心地：melül melül bakmak 忧伤地看；伤心地看

memalik [mema:lik] (阿) *ç.is.* 【旧】国，国家

memat [mema:t] (阿) *is.* 【旧】死，死亡：hayat ～ meselesi 关系到生死的问题 hayat ～ mücadelesi 生死搏斗 hayat ve ～ından haber alınamayan asker 失踪的士兵，不知生死的士兵

memba, -ı [memba:] (阿) *is.* □泉，泉源，喷泉：～ suları 泉水 Siyah gözleri, siyah birer kaynar su membaı gibiydi. 两只黑黑的眼睛，就像两个喷发的水泉。□【转】源泉，来源，产地：kuvvet ～ı 力量的源泉

meme *is.* □乳房：～ başı (或 gülü) 乳头，奶头 ～ süngeri 乳腺 ～deki çocuk 吃奶的婴儿 ～ üzümü 马奶子葡萄 çocuğu ～den kesmek (或 vazgeçirmek) 给孩子断奶 inek ～si 母牛的乳房 kadın ～si 女人的乳房 □嘴，管嘴，喷嘴：gaz ocağı ～si 燃气灶喷嘴 mazot ～si 供油嘴，喷油嘴 □肿瘤，瘤，肿块：basur ～si 痔瘤 □〈海〉锚冠 □【俗】乳头，奶头 □耳垂：kulak ～si 耳垂 ◇～ **vermek** 喂奶 **～de olmak** 吃奶，在哺乳期

memebaşımsı *s.* 〈解〉乳头状的

memebezi, -ni *is.* 〈解〉乳腺

memecik, -ği *is.* 〈解〉乳头状的小突起

memeli *s.* □有乳房的：～ hayvanlar 哺乳动物 ～ hayvanlar bilimi 哺乳动物学，兽类学 □有乳头状突起的

memeliler *ç.is.* 〈动〉哺乳动物：～ bilimi 兽类学，哺乳动物学

mememsi *s.* 〈解〉乳头状的：～ çıkıntı 〈解〉乳突

memeş *is.* 【俗】牛嘴里淌着的唾液，口水

memişhane *is.* 【俗】厕所，卫生间，茅房

memleha (阿) *is.* 【旧】盐田，盐场；熬盐场

memleket (阿) *is.* □国，国家；领土：～～ gezmek 走遍全国 ～in birinde 在某国 bağımlı ～ 附属国 halk demokrasili ～ler 人民民主国家 sanayileşmiş ～ler 工业化国家 sömürge ～leri 殖民地国家 İran, Suriye, Türkiye'ye komşu memleketlerdir. 伊朗、叙利亚是土耳其的邻国。Türkiye bir tarım memleketidir. 土耳其是个农业国家。□家乡，故乡；家园：～ türküleri 家乡的民谣 ～ten gelen tanıdıklar 从家乡来的熟人 Necabi bey başka bir memlekete nakledildi. 内扎比先生被送到另外一个地方去了。□地方，区域，国度：soğuk bir ～ 寒冷的地区 □产地，出产地：Bafra tütün memleketidir. 巴夫拉是烟草产地。□城市，乡镇 □国民：O, bütün memleketin göz bebeği dir. 他，是全国人民最心爱的人。◇**～ hasretiyle dolu olmak** 思念故乡

memleketçi *s.* 国家的；治国的，有雄才大略的：～ bir görüş 治国的观点

memleketli Ⅰ *s.* 同一地方的，同一家乡的；同国的 Ⅱ *is.* □同乡，老乡；国人，同胞：Süleyman, çavuşun memleketlisi olduğundan bu gibi teklifsizliklere kendine hak görürdü. 苏莱曼，因是中士的同乡而自认为可以有此种亲密举动。□居民，居住者

memlûk, -kü (阿) Ⅰ *is.* 【旧】□奴隶；奴仆；奴才 □〈史〉马木留克兵(埃及1171-1250年由奴隶组成的苏丹禁卫军) Ⅱ *s.* 属于…人的，归…管的，归…所有的

memnu, -u (阿) *is.* 禁止的，不允许的：İnsan ise memnu olan şeye düşkündür. 人都热衷于追求被禁止的东西。◇**～ meyve** □禁果 □【转】被禁止的东西 **～ mıntaka** 【旧】禁区，禁地 **～ olmak** 禁止，不准，不允许：Cigara içmek memnudur. 禁止吸烟。

memnun [memnu:n] (阿) *s.* 满意的，满足的，得到满足的；高兴的：Ben yerimden memnunum. 我对我的工作感到满意。Okulda çalışmalarına lâf yok; çok memnunum. 他们在学校刻苦，我非常满意。◇(*-i*) **～ etmek** 使满意，使满足，使高兴：Annesini bir türlü memnun edemez. 他怎么也无法使他母亲满意。(*-den*) **～ kalmak** 对…感到满意 (*-e*) **～ olmak** 得到满足：Tanıştığımıza çok memnun oldum. 很高兴认识您。

memnuniyet [memnu:niyet] (阿) *is.* 满意，满足；称心，高兴：Sonra memnuniyetimi celbetmek için olacak bir türkü çağırmaya başladı. 而后他开始唱起了一首能令我满意的歌谣。

memnuniyetle *zf.* 满意地，满足地；很高兴，乐意；好得很：-Benimle sinemaya gitmek istiyor musunuz -Memnuniyetle. -您愿不愿意和我一起去看电影？-乐意奉陪。

memnuniyetsiz *s.* 不满意的，不满足的，不高兴的，不乐意的

memnuniyetsizlik, -ği *is.* 不满意，不满足，不高兴，不乐意

memnunluk, -ğu *is.* 满意，满足；称心

memorandum [memora'ndum] (法) *is.* 备忘录

memran *is.* 膜，薄膜；膜片，振动膜

memşa [memşa:] (阿) *is.* 【旧】卫生间，厕所

memul, -lü [memu:l] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】期待的，期盼的；预料的：gayri ～ 意外的，出乎意外的；骤然的 Ⅱ *is.* 希望，期望 ◇**～ etmek** 希望，期待，盼望 **～ olmak** 希望，盼望，期待；指望；预料

memur [memu:r] (阿) Ⅰ *is.* 公务员，职员，官员；雇员：devlet ～u 政府官员，国家公务员 hafiye ～u 密探，暗探，间谍 hesap ～u 会计员，会计师 inzibat ～u 宪兵 mükâleme ～u 军使(派到敌方的谈判者) sağlık (或 sıhhiye) ～u 医士 Kasabaya gelen her yeni memur ilk

olarak beni tanır. 来到镇上的每一个新的官员都首先认识我。Ⅱ *s.* □服务的，当职员的，在职的 □ (*-e*) 任职务的，负责的，有权力的：teftişe ～ 有权检查的，负责检查的 □ (*-e*) 为…而设的：zarif şeyleri muhafazaya ～ bir kılıf 保护精美物件的套子 ◇(*-e*, *-i*) **～ etmek** □委托，责成，交办，使担负责任 □派遣 **～ olmak** □任职，当职员 □受委托；受委派

memurculuk, -ğu *is.* 官僚制度，人事雍肿的行政制度

memure [memu:re] (阿) *is.* 女职员，女公务员，女官员；女雇员：Patronun, benim gibi bir memurenin nazını çekmeye ne mecburiyeti var? 老板有什么必要迁就象我这样一个女雇员？

memurin [memu:ri:n] (阿) *ç.is.* 【旧】公务员们，职员们，官员们，雇员们

memuriyet [memu:riyet] (阿) *is.* □职位，职务，工作：～in terfii 升职，提职 açık ～ 空出来的职务 Sizin memuriyetiniz nedir? 您是干什么工作的？□职员(的身份、地位) □委托办理的事务；任务 □出差任务 ◇**～le gitmek** 出公差 **～le göndermek** 派遣(出差)

memurluk, -ğu *is.* □职务，职责，职位，工作：iyi bir ～ koparmak 获得一个好职位，搞到一个好肥缺 □职员(的身份、地位) ◇**～ gücünü kullanmak** 使用职权，利用职务之便

menafi, -i [mena:fi:] (阿) *is.* 【旧】好处，益处；利润，利益：～i umumiye 社会公益

menajer (法) *is.* 经理，经理人，主办人；老板

menajerlik, -ği *is.* 经理或经理人、主办人(的身份、地位、职责)

menakıp, -bı [mena:kıp] (阿) *ç.is.* 传奇，传说故事；圣徒传

menakıpname [mena:kıpname] (阿) *is.* 〈文〉(一般指圣徒的)生活记述，传记，言行录

mendebur (波) Ⅰ *s.* 毫无用处的，毫无益处的；毫无意义的；可鄙的，渺小的，卑微的；褴褛的：O kızların peşinden koşmak için yaratılmış mendebur bir çapkındır. 他是一个天生的，令人讨厌的追逐姑娘的色鬼。Ⅱ *is.* 【俚】傻子，糊涂人；蠢人，笨蛋

mendeburluk, -ğu *is.* 恶心；邋遢；愚蠢；懒惰，懒散

mendelcilik, -ği *is.* 〈生〉孟德尔规律；甾德尔学说

mendelevyum (法) *is.* 〈化〉钔(Mv)

menderes [me'nderes] (希) *is.* 〈地〉(河流的)蜿蜒，曲折(处)，弯曲(处)

mendil (阿) *is.* □手帕，手绢：Kuşağından çıkardığı kırmızı mendile yüzünün, ensesinin terlerini silerek uzaklaştı. 她从腰间掏出手绢擦着脸上和脖颈的汗，走了。□餐巾；面巾，手巾 □(包东西用的)大手帕：Sabahleyin erkenden işine gider, akşam üstü elinde dolu mendiliyle evine dönerdi. 他以前经常是早上早早地去上班，临近黄昏手里拿着鼓鼓的布包回家来。◇**～ açmak** 乞讨：Böyle har vurup harman savursan sonra sokakta mendil açarsın. 你这样恣意挥霍，以后只能上街去要饭。**～ kadar** 小小的，不大点儿的：Mendil kadar olsun tarlamızı ayır. 给我们分一块哪怕是手帕那么大的土地吧！**～ sallamak** 挥动手帕(迎接或送行)：Akarabalar yaklaşıyor, mendil sallayalım mı? 亲戚们过来了，我们挥手帕欢迎吗？

mendirek, -ği [me'ndirek] (希) *is.* (港口的)防波堤：Bir mendirek inşa edip denizle sahilin alâkasını kestiler. 他们筑了一道防波堤，隔断了大海与海岸之间的联系。

menecer (法) *is.* □经理，主管 □经纪人 □〈体〉教练

menecerlik, -ği *is.* □经理，主管(的身份、地位或职责) □经纪人(的身份或职责) □〈体〉教练(的身份、地位或职责)

menedilmek [me'nedilmek] (*nsz*) menetmek 的被动态

menejer 【口】见 menecer

menekşe [mene'kşe] (波) *is.* 〈植〉堇菜，紫罗兰(*Viola tricolor*)：～ gözlü 眼睛呈深紫色的 Göğün kenarı menekşe rengine giriyor. 天边变成了紫罗兰色。

menekşegiller *ç.is.* 〈植〉堇菜属植物；堇菜科(*Violaceae*)

menekşe gülü *is.* 〈植〉月季(*Rosa chinensis*)

menekşe rengi *is.* ve *s.* 紫色(的)，紫罗兰色(的)

menemen *is.* 美那曼(由鸡蛋、尖椒、西红柿煮成的食品)

menengiç, -ci *is.* 见 melengiç

menenjit (法) *is.* 〈医〉脑(脊)膜炎

menetmek [me'netmek] (*-i, -den*) □禁止，不准：Mahakûmu ihtilâttan menederek gardiyanın yattığı odaya kapamışlar. 听说他们断绝了该犯的一切交往，把他关进了看守住的房间。Sahile inmekten beni menetti. 她禁止我上岸。□阻止，妨碍；阻挠，阻难

meneviş (波) *is.* □云纹，波纹；波光粼粼，颜色的闪变 □〈植〉笃薄香的果实

menevişlenmek (*nsz*) (颜色)闪变

menevişli *s.* □波纹的，云纹的 □烧蓝的，经烧蓝处理的：～ kılıç 烧蓝钢刀

menfa [menfa:] (阿) *is.* 【旧】流放地，放逐地

menfaat, -ti (阿) *is.* 好处，益处，利益，利润：hayatî ～ler 切身的利益 millî ～lere uygun olmak 符合民族的利益，符合国家的利益 İnsanları ayıran da, birleştiren de hep menfaat davasıdır. 对利益的追求使得人们或聚或散。Menfaatinizdedir. 这是为了您的利益。◇**～ beklemek** 期待得到好处 **～ düşkünü** 自私自利的 **～ gözetmeyen maddî yardım** 无私的物质帮助(支援) **～ gütmeden yapılan yardım** 无私的援助 **～ koparmak** 得到利益，得到益处 **～ temin etmek** 保障利益 (*-in*) **～ine** 为了…利益 **～lerinde kullanmak** 为了…的利益使用

menfaatçı *is.* 自私自利的人

menfaatperest (阿) *s.* 自私自利的，贪财的，利欲熏心的

menfaatperestlik, -ği *is.* 贪财，自私自利，利欲熏心

menfaatperver (阿) *s.* 贪财的，自私自利的，利欲熏心的：Şimdiye kadar eğilmeyen boynunu menfaatperver, hesapçı bir zahit gibi büktü. 他像一个自私自利的、精明又虔诚的信徒一样弯下了他那至今没有弯过的腰。

menfaatsiz *s.* 没有利益的，没有好处的

menfez (阿) *is.* 【旧】□窟窿，孔，眼，洞：atış ～i 射击孔，枪眼，炮眼；了望孔，观察孔 □气眼，通风孔 □〈医〉抽吸器

menfi [menfi:] (阿) *s.* □消极的，反面的；否定的：～ cevap 否定的答复 ～ mukavemet 消极抵抗 Tek menfi söz söylemedi. 他没说过一句消极的话。□反对的，敌对的，相对的：～ oy vermek 投反对票 □【旧】被流放的，被放逐的 □〈数〉负的 □吹毛求疵的，爱挑毛病的：Ortaya konanda kusur arasanız, kusur bulursanız, o zaman menfi adamsınız, yıkıcı adamsınız. 如果对于别人提出来的东西都要找毛病，而且都能找出毛病，那么，你就是一个吹毛求疵的人，是一个破坏者。

menfur [menfu:r] (阿) *s.* 可恶的，可憎的，令人厌恶的，令人蔑视的：herkesin ～u 人人痛恨的

mengeç, -ci *is.* 【俗】(纺毛线用的)大梭子

mengel *is.* 【俗】脚镯，踝环

mengene [me'ngene] (希) *is.* □虎钳；滚桦，滚子；轧辊：çamaşır ～si 压平内衣等用的滚子 demirci ～si 压床，冲床 marangoz ～si 木工钳，螺丝夹钳，弓形夹钳 □压榨机，榨汁机 ◇**～ gibi sıkmak** 象虎钳一样夹住

menhiyat [menhiya:t] (阿) *is.* 【旧】宗教禁忌，宗教禁条

menhus [menhu:s] (阿) *s.* 【旧】不吉的，不祥的；不幸的，倒霉的；引起不幸的：～ tali 厄运 Odanın içinde yine o menhus koku, o cehennem mazinin kokusu vardı. 屋里还是有那种不祥的气味，那种以往地狱中的气味。

meni [meni:] (阿) *is.* 〈生〉精液

menî [meni:] (波) *is.* 【旧】利己主义，自私自利，私心

menisk (法) *is.* □弯月形透镜 □〈解〉半月板

menkıbe (阿) *is.* 英雄传奇，传说，英雄史诗；圣徒传：Kemalettin Bey bize sağda ve solda, alçak, yüksek nihayetsiz tepelerin harp menkıbelerini anlatıyordu. 凯马莱丁先生给我们讲着各地高低连绵的山峰中发生的战争传奇。

menkıbevî (阿) *s.* 传奇的，不平凡的

menku, -uu (阿) *is.* 浸液，浸剂；浸酒，露酒

menkûbiyet [menku:biyet] (阿) *is.* 【旧】不幸，灾难；不走运；失宠，受冷落：Zavallı şimdi menkûbiyet hayatı geçiriyor. 真可怜，他现在过着受冷落的日子。

menkul, -lü [menku:l] (阿) Ⅰ *s.* □【旧】被转移的，被迁移的，被运送的 □【旧】传说的，流传下来的 □〈法〉动产的，可以移动的：～ mallar (或 mülkiyet) 动产 ～ rehni 动产抵押 gayri ～ 不动产 Ⅱ *is.* 〈法〉动产

menkulat (阿) *ç.is.* □〈法〉动产 □传奇，传说；传奇故事诗；轶事故事

menkûp (阿) *s.* 不幸的，不走运的，不顺遂的；失宠的，受冷落的

menolunmak [me'nolunmak] (阿) (*nsz*) 被禁止，受禁止；被预先防止的，被及时防止的

menopoz (法) *is.* 绝经；绝经期，更年期 ◇**～a girmek** 进入更年期

mensubiyet [mensu:biyet] (阿) *is.* 关系，关联；从属，附属

mensucat [mensu:ca:t] (阿) *ç.is.* 织物，布匹；纺织品：～ fabrikası 纺织工厂 pamuk ～ı 棉织品

mensucatçı *is.* 纺织工人；纺织企业主

mensup, -bu [mensu:p] (阿) Ⅰ *s.* □(*-e*) 和…有关的；从属于…的，附属于…的：karşı tarafa ～ kumandanlar 敌方指挥官 □亲属的，亲戚的 Ⅱ *is.* 成员：ordu ～u 部队的成员，军人 parti ～u 党员 sıhhiye ～ları 医务人员 üniversite ～u 大学的成员，大学生 ◇(*-e*) **～ olmak** 与…有联系，和…有关联：bu derneğe ～ olanlar 这个协会的成员 Onun sana mensup olduğunu bilmiyordum. 我不知道他是你的人。Fakat mensup olduğu içtimaî sınıf, musiki ile hayatını kazanmayı ayıp saydığı için işsizliğe mahkûm olmuştu. 但是，由于他所属的社会阶层认为靠音乐生活是可耻的，因此他失业了。

mensur [mensu:r] (阿) *s.* 【旧】成散文的：～ şiir 散文诗

mensure *is.* (不押韵的)自由体诗

mensurî (阿) *s.* 棱柱形的，角柱形的；棱镜的

menşe, -i [menşe:] (阿) *is.* 【旧】起源，开始，开端；根源；出身；族系；出生地，发生地：～ şahadetnamesi 〈商〉产地证书 içtimaî ～ 社会出身

menşeli *zf.* 按出身，按族系，按出生地：yabancı ～ 外国人出身

menşevik *is.* ve *s.* 孟什维克(的)

menşur [menşu:r] (阿) 【旧】 Ⅰ *s.* 传播开的，散布开的，散发开的 Ⅱ *is.* 〈数〉棱柱(体)，角柱体：～ şeklinde 棱柱形 kaim ～ 直立棱锥 mail ～ 斜棱柱 muntazam ～ 正棱柱 müselles ～ 三棱柱 nakıs ～ 截棱柱 ◇**～undan geçirmek** 通过(某种观点、感情的)中介去观察

menteşe (波) *is.* 铰链，合页

mentol, -lü (法) *is.* □薄荷味 □〈化〉薄荷脑

mentollü *s.* 含薄荷脑的：～ kâğıt mendil 薄荷纸巾 ～ sigara 薄荷烟

menus [menu:s] (阿) *s.* 【旧】□习惯的，人们习以为常的；习见的，常见的 □通常的，照例的，习以为常的，传统的；通用的，常用的

menusiyet (阿) *is.* □习惯 □驯熟，养熟，驯服

menut (阿) *s.* 受约束的，不自如的；以…为前提的，以…作为条件的，取决于…的，有赖于…的；与…有关的 ◇**～ olmak** 受…支配，受…左右；取决于，视…而定

menü (法) *is.* 菜单

menüsküs (拉) *is.* 〈解〉半月板

menvi (阿) Ⅰ *is.* 推测，设想；假定；打算，意图，目的 Ⅱ *s.* 打算做的，拟议中的；假想的

menzil (阿) *is.* 【旧】□停留处，停留站；歇脚的地方；驻扎地；旅馆，客栈：～ araba 公共马车，四轮驿车 ～ beygiri 驿马 □两个宿营地之间的距离，一站路 □射程：alev ～i 火焰喷射的距离 ateş ～i 射程 atış ～i 投射的距离 *e*tkili ～ 有效射程 muhabere ～i 通讯距离 top ～i 炮的射程 □后方勤务：～ komutanlığı 后勤部 ～ müfettişi 后方勤务监察员 Ne yedi, ne içti, bir menzil subayının bütün gayreti ile çalıştı. 他不吃不喝，作为一名后勤军官，他尽心尽力地进行了工作。□一天的路程 □〈史〉驿站 ◇**～ almak** 走很长的一段路：Acele ile menzil alınmaz. 欲速则不达；心急吃不了热豆腐。**～ yürüyüşü** 强行军 **～i dövmek** 连续射击 **～i maksuda ermek** (或 **ulaşmak**) 抵达预定的停留站

menzilci *is.* 〈史〉驿夫，信使 ◇**～ beygiri gibi koşmak** 毫不停歇地工作

menzile (阿) *is.* 【旧】等级，级别，名次

menzilhane (阿) *is.* 【旧】□驿站 □〈军〉解犯羁押站

menzilli *s.* □有…活动半径的，…距离的，…程的：uzun ～ 远射程的 uzun ～ füze 远程导弹 uzun ～ silâhlar 远程武器 uzun ～ top 远射程炮 □有驿站的；有客栈的，有歇脚地的

menzul, -lü (阿) *s.* 中风的；瘫痪的，麻痹的

mephas *is.* 【旧】□(书籍等的)章，篇 □科学

mephut (阿) *s.* 惊讶的，惊奇的，惊愕的

mepsuten [mepsu'ten] (阿) *zf.* 端正地，按比例地，成比例地 ◇**～ mütenasip** 成正比例的

mera [mera:] (阿) *is.* 草地，草坪；牧场：Yağmurun altında çobanıyla beraber meraya çıktı. 他冒雨和他的放羊娃一起去了牧场。

meraba 见 merhaba

merahil 见 merhale

merak (阿) *is.* □好奇(心) □爱好，兴趣；癖好：Öteden beri güzel giyinmeye, güzel konuşmaya merakım vardır. 很久以来我对漂亮的衣着打扮和漂亮的言谈一直有一种癖好。□狂，癖，怪癖；讲究：Onun yemeğe o kadar merakı yok. 他对于饭菜并不那么讲究。□担心，焦急，不安，焦虑 □相思病 ◇(*-e*) **～ duymak** 产生浓厚的兴趣 (*-i*) **～ etmek** □关心，关怀，感兴趣，感到好奇：Bu makinenin nasıl işlediğini merak ettim. 我很好奇这机器是怎么运转的。Bir gün, böyle dalgın oynarken, anası onun elini bağlı gördü, merak etti. 一天，他正这么专心致志玩着的时候，他妈妈看到他双手绑着，感到好奇。Yok, ben sıçandan korkmadım; ama uyuyan aslanın üzerinde kim cesaret edip dolaşıyor, merak ettim. 不，我不怕老鼠，但是我想知道是谁胆敢在睡着的狮子身上跑来跑去。□担心，焦急，感到不安，焦虑：Beni merak etme. 不用为我担心。Merak etme, ben işimi bilirim! 别担心，我知道怎么做！Merak etmeyin, ben onun kulağını çekerim. 你们别急，我会去教训他的。**～ getirmek** 害相思病 **～ hâlini almak** 变成嗜好，变成爱好 **～ hissini okşamak** 非常令人感兴趣 (*-e*) **～ olmak** 使有兴趣，使感兴趣：Bu iş bana merak oldu. 这件事引发了我的兴趣。(*-e*) **～ salmak** 产生浓厚的兴趣：Küçük yaştan resme merak salmıştı. 从小他对绘画就有浓厚的兴趣。(*-e*) **～ sar(dır)mak** 产生浓厚的兴趣：Türk edebiyatına merak sardım. 我对土耳其文学产生了浓厚的兴趣。Saat koleksiyonu yapmaya merak sarırım. 我对收集钟表很感兴趣。**～ sevkiyle** 出于好奇 **～ uyandırmak** 引起兴趣，使入迷 (*-e*) **～ vermek** 引起兴趣，使有兴趣，引起注意 **～a düşmek** 担心，焦急，感到不安，焦虑 **～ı kalkmak** □担心，关心 □感兴趣 (*-e*) **～ı olmak** □担心，关心 □感兴趣：bahçeye, çiçeğe ～ı olmak 对花园和花感兴趣 **～ına dokunmak** 打扰，烦扰，麻烦；使不安 **～ını çekmek** 引起注意，引起关注 **～ını mucip olmak** 打扰，烦扰，麻烦；使不安 **～la** 好奇地 **～ta bırakmak** 使为难，使困惑不解；使不知所措，使担心，使感到不安，使焦急 **～ta kalmak** 担心，焦急，感到不安，焦虑 **～tan çatlamak** □非常担心，非常着急，很焦虑，很焦急：Meraktan çatlıyorum, bu çocuk nerede kaldı! 我都快急疯了，这孩子到哪儿去了！□迫切地想知道，非常好奇：Rica ederim, söyleyiniz, merakımdan çatlayacağım. 求您了，快说吧，我急得都快要发疯了。**～ten deli**

olmak 非常感兴趣 **~tan ~a düşmek** □极度不安，焦虑不安 □感到非常好奇

merakaver (阿-波) *s.* 使遭受麻烦的，引起不安的

merakip, -bi (阿) *ç.is.* □驴子 □各种运输船只

meraklandırmak (*-i*) meraklanmak 的使动态

meraklanmak (*-e*) □(出于好奇)很想，有兴趣，关心 □担心，着急，焦虑不安：Meraklanma, bir şeyçiğim yok. 不用担心，我一点事儿也没有。□焦急，不安；心绪不宁；觉得不快

meraklı Ⅰ *s.* □好奇的，渴望知道的；爱打听的：~ gözler 好奇的目光 Yaralı adamın dört yanında meraklı seyirciler çevirdiler. 受伤的人四周围了许多看热闹的人。Meraklı çocuk, bütün gün bana bir şeyler sorar. 他是个非常好奇的孩子，整天跟我问东问西的。□(*-e*) 非常喜爱的，爱好的，有兴趣的：ava ~ 爱好打猎的 edebiyata ~ 爱好文学的 müziğe ~ 爱好音乐的 sinemaya ~ 爱看电影的 yemeğe ~ 爱吃东西的 Sedef ve gümüş kakmalı bıçaklara, revolverlere meraklıydı. 他喜爱嵌有贝壳的镶银刀和左轮手枪。□(*-e*) 注重于…的，有…癖好的：giyime ~ 注重于穿着的 □【口】惊慌不安的，心神不宁的，担心的：O meraklı bir kadındır, patırtı çekemez. 她是个好惊慌的女人，听不得半点噼啪声。Ⅱ *is.* □爱好者，喜好者，喜欢…的人，好…的人：at ~sı 爱马的人 av ~sı 狩猎爱好者 futbol ~sı 足球爱好者 pul ~ları 集邮爱好者 temizlik ~sı 爱清洁的人，爱干净的人 tiyatro ~sı 戏剧爱好者 □好奇者，爱打听的人 ◇**~ köfteci** (或 **turşucu**) 好奇心强的

meraksız *s.* □不感兴趣的，漠不关心的，没有好奇心的，不爱打听的 □不好惊慌的，满不在乎的

meraksızlık, -ğı *is.* 不好奇；不在乎的样子，无所谓的样子

meral, -li *is.* 母鹿

meralık, -ğı *is.* 牧场很多的地方

meram [mera:m] (阿) *is.* □目标，目的，宗旨：Meramın elinden bir şey kurtulmaz. 有志者事竟成。□心愿，意愿，想法，打算 ◇(*-e*) **~(ını) anlamak** 明白，弄清，搞懂，理解，想到：Meram anlayan biri gelsin. 哪怕是有一个人能弄懂一点什么也好。Söyleye söyleye ağzımda tükrüğüm kuruyor yine meramımı anlamıyorsun. 我说啊说啊，说得我口干舌燥，可是你还是不明白我的意思。**~ anlamaz** 无系统的，无条理的 **~(ını) anlatmak** 开导，使明白过来，说服：Yusufa meram anlatmak imkansızdı. 说服尤素福是不可能的。**~ etmek** □打算，设想；打算做：Meram ederseniz bu işte de başarıya ulaşabilirsin. 只要你们想干，这件事你们也能干成。□希望，想，欲；祝愿 **~ı kalaycılık değil göt** (或 **kıç**) **çalkalamak** 醉翁之意不在酒 **~ı üzüm yemek değil de bekçi dövmek** 不干正事瞎胡闹 **~ına nail olmak** 达到自己的目的

meramet (阿) *is.* 【俗】修理，修补；缝补 ◇**~ etmek** (仓促地)修理，修补；缝补，打块补丁

merametçi *is.* 手艺不好的工匠

merametlemek (*-i*) 修理，修补；缝补；稍加修改

merametlenmek (*nsz*) merametlemek 的被动态

meranet (阿) *is.* 可锻性，韧性，展性，延性

meraret (阿) *is.* 痛苦，痛楚，苦恼

merasim [mera:sim] (阿) *is.* □仪式，典礼：~ atışı 礼炮 ~ geçişi 〈军〉分列式 ~ kıtası 仪仗队 cenaze ~i 葬礼 □【转】手续，程序：Her işin bir merasimi vardır. 任何事都有个程序。◇**~le karşılamak** 举行欢迎仪式

merasimli *s.* 繁文缛节的：Merasimli işlerden hiç hoşlanmaz. 他从不喜欢繁文缛节的事务。

merasimsiz *s.* ve *zf.* 简单的，不需繁文缛节的：~ defnedilmek 简单地下葬

meratip, -bi *ç.is.* 见 mertebe

merbut [merbu:t] (阿) *s.* □依从的，依赖的，依附的，附属的，从属于…的 □与…有关的，相关的；关于…的，涉及…的 ◇(*-e*) **~ olmak** 依赖，依靠

merbutan 见 merbuten

merbutat (阿) *ç.is.* 附件，附录；附页，附刊；附加的东西；附寄的文件

merbuten *zf.* 兹寄上，随…附上

merbutiyet [merbu:tiyet] (阿) *is.* □从属，附属；依赖，依靠：Birkaç günlük yol arkadaşına, hatta alelâde bir arkadaşa bu kadar merbutiyet göstermek tabiî değildir. 对一个一起旅游过几天的朋友，甚至于对一个普通朋友表现得如此依赖是不自然的。□信任，信赖 □依赖地位，从属性，依存性 □依恋(心)，眷恋，怀念；向往

mercan[1] (阿) Ⅰ *is.* 〈动〉□珊瑚虫；珊瑚(*Corallium rubrum*)：～ kayaları (或 resifleri) 珊瑚礁 ～ renginde 珊瑚色的，鲜红色的 ～ terliği 红色皮拖鞋 □珊瑚石 Ⅱ *s.* 珊瑚的，珊瑚石的，用珊瑚石制做的：Mercandan bir kolye ile mercan küpeler takmıştı. 她戴着珊瑚石项链和耳环。

mercan[2] *is.* 一种鲷科的鱼(*Pagrus pagrus*)

mercan adası *is.* 环礁，环状珊瑚岛

mercan ağacı *is.* 〈植〉刺桐，珊瑚树(*Erythrina*)

mercanî (阿) *s.* 珊瑚的；珊瑚做的

mercanköşk (阿-波) *is.* 〈植〉马珠草(*Origanum majorana*)：yabanî ～ 牛至(*Origanum vulgare*)

mercanlar *ç.is.* 〈动〉珊瑚纲

mercan otu *is.* 〈植〉漆姑草(*Sagyna procumbens*)

mercan terliği *is.* 一种没有后跟的拖鞋

mercan yılanı *is.* 〈动〉珊瑚蛇(一种美洲毒蛇)(*Elaps corallinus*)

mercek, -ği *is.* 〈物〉透镜：～ takımı 成套的透镜 dışbükey ～ 凸透镜 içbükey ～ 凹透镜 Mercekler fotoğraf makinelerinde de kullanılır. 透镜也可用在照相机上。

mercekli *s.* 带透镜的，装有透镜的：İrfan'ın kalın mercekli bağa gözlüğü gözündeydi. 当时，伊尔凡戴着一副厚厚的玳瑁框眼镜。

merceksi *s.* 透镜形的

merci, -i [merci:] (阿) *is.* 主管机关，主管部门：son ～i 终审法院 İşinizin yapılması için gereken merciye başvurunuz. 您要找有关的主管单位办理您的事情。

mercimek, -ği (波) *is.* □兵豆，滨豆，小扁豆(*Lens culinaris*)：su ～i 浮萍(*Lemma*) □兵豆，滨豆，小扁豆(指果实)：～ çorbası 兵豆汤 ◇**～ böceği** 〈动〉兵豆豆象 **～ başlı gömme perçin** 圆头铆钉 **～ kadar** 扁豆状的，小而圆的 **～ kemiği** 〈解〉锤骨 (*-le*) **～i fırına vermek** 【口】偷偷地恋爱，悄悄地恋爱；私通 **～i yan yuvarlamak** 南辕北辙

merdane[1] [merda:ne] (波) *s.* ve *zf.* 【旧】勇敢的，大胆的，英勇的

merdane[2] (阿) *is.* □滚筒，滚子；辊子，辊轴，轧辊；轴，转轴；圆柱体 □擀面杖

merdanelemek (*-i*) □用滚筒滚；用轧辊轧 □擀

merdaneli *s.* 圆柱形的，筒式的

merdce 见 mertçe

merdiven (波) *is.* 梯，楼梯；蹬，台阶；踏板，跳板，船梯：～ ayağı (火车、汽车等的)踏板，(入口处的)小台阶 ～ başı 楼梯台 ～ kovası 楼梯拐角，楼梯平台 ～ parmaklığı 楼梯的拦杆 ～ sahanlığı 楼梯平台 asma ～ 软梯 dönme ～ 螺旋梯 el ～i 可折梯，高凳梯 ip ～i 绳梯 vapur ～i 船梯；踏板，跳板 yangın ～i (消防用的)云梯 yürüyen ～ 升降梯，自动梯，自动升降梯 Asansör bozulunca, yedinci kata merdivenle çıkmak zorunda kaldım. 电梯一坏，我就得爬楼梯上7层。Bu merdivenleri yapıldığı günden beri bu kadar telâşla çıkmamışımdır. 从这楼梯建成之日起我上楼就没有这么担心过。◇(*-e*) **～ dayamak** (年龄)接近：Elliye merdiven dayamış. 他已快50岁了。◆**Merdiven ayak ayak** (或 **basamak basamak**) **çıkılır.** 楼梯要一个台阶一个台阶地上。

merdivenci *is.* 楼梯浇筑工

merdivensiz *s.* 没有楼梯的 ◇～ **göğe çıkmak** 不择手段地获取，无论如何一定要弄到

merdut (阿) *s.* 【旧】被驱赶的，被驱逐的；被拒绝的；没被接受的(意见等)

merdüm *is.* 人

merdümek, -ği *is.* 人，小人

merdümgiriz (波) *s.* 【旧】爱离群索居的，不爱交际的，不爱交往的

merdümperest *s.* 仁爱的，博爱的，爱人类的

merek, -ği *is.* 【俗】放稻草的地方

meremet *is.* 见 meramet

meres *is.* 【俗】(狗的)年龄，岁数

meret (阿)【粗】 Ⅰ *s.* □废物，乱七八糟的东西 □坏蛋，下流鬼，贱货，下贱东西：Bırak şu mereti, ben böyle adamlardan hoşlanmam. 不要提这下流鬼，我不喜欢这样的人。Ⅱ *s.* □极不好的，坏透的，讨厌的，可恶的，卑鄙下流的，恶劣的；不能用的，劣质的：Bu ne meret şeymiş, her gün bir tarafı bozuluyor. 这是什么破烂玩艺，不是这儿坏就是那儿坏。□【俗】不吉的，不祥的，不幸的

mergup (阿) *s.* 【旧】所希望的，所盼望的，所喜爱的

merhaba [me'rhaba:] (阿) *ünl.* (见面时招呼用的)你(您)好：Merhaba arkadaş! 你好，朋友！Merhaba kardeş! 你好，兄弟！Merhaba askerler! (首长对战士的问候语)战士们好！◇(*-le*) **～sı olmak** 和…有点头之交 (*-le*) **～yı kesmek** 与之绝交：Dükkâncı noksan tartınca onunla merhabayı kestim. 这家店铺缺斤短两，我再也不去那儿买东西了。

merhabalaşmak (*nsz*, *-le*) 互相打招呼，问好，互致问候

merhale (阿) *is.* □(一般指一昼夜连续不停的)行程，一段路程，一段里程；(铁路的)区间：Bu yolun üstünde Edirne bir konak, hürriyet bir merhaledir. 这条路上埃迪尔奈是一个停留站，是一段自由的路程。□【旧】停留站，中途站；客栈 □阶段，时期：endüstri inkişafının ilk ～lerinde 工业发展的初级阶段 ◇～ ～ 分阶段地，按阶段地，有步骤地

merhamet (阿) *is.* 仁慈，慈悲心；怜悯，恻隐之心，同情心；宽恕，饶恕：düşmanın ～ine sığınmak 无条件投降 Babasına bile merhameti yok. 他就连对自己的父亲也没有怜悯心。Ömrümde hiç kimseye bu kadar saf ve derin merhamet duymamıştım. 一生当中我从没对任何人有过如此真切和深深的同情。◇～ **etmek** 同情，怜悯，可怜 ～ **istemek** 请求宽恕 **～e gelmek** 产生同情，生恻隐之心；怜悯，怜惜，发慈悲心，施恩 ◆**Merhametten maraz doğar** (或 **hasıl olur**). 【俗】好心没好报。

merhametli *s.* 同情的，怜悯的；富于怜悯心的，仁慈的，慈悲的；心肠软的；好心肠的：Pek merhametlidir, bir karıncanın ölmesine bile kail olmaz. 他这个人很善良，死只蚂蚁都不忍心。

merhametsiz *s.* 冷酷无情的，无恻隐之心的：Kadınlar ve çocuklar, hep bu sesin arkasından koşuyorlar, belki eğleniyorlar, belki merhametsiz oluyorlar. 女人们和孩子们总爱追着这种声音，也许他们是在玩耍，也许他们毫无恻隐之心。

merhameten *zf.* 出于怜悯，出于同情

merhametsizce *zf.* 残酷地，残酷无情地；毫不留情地，毫不宽恕地；无怜悯心地

merhametsizlik, -ği *is.* 毫不留情，冷酷无情；冷漠，无动于衷

merhem (阿) *is.* □油膏，软膏，药膏：O eller seni kurtarmak içindi, o eller yarana merhem sürmek içindi. 那双手是为了救你的，那双手是为了给受伤者敷药膏的。□【转】治疗方法，治病手段 ◇～ **olmak** 是…的良方

merhemlemek (*-i*) 抹药膏，敷油膏

merhum [merhu:m] (阿) Ⅰ *s.* 已故的(穆斯林)：Merhum zevcininizin evrakı tarafınıza gönderilmiştir. 您已故丈夫的文件已寄至您处。Ⅱ *is.* 已故的男性穆斯林 ◇～ **olmak** 逝世，去世，作古，长眠

merhume [merhu:me] (阿) *is.* 已故的女性穆斯林

merhun (阿) *s.* 【旧】□被抵押的，作抵押的 □依从的，依赖的；附属的

merhunat (阿) *ç.is.* 作抵押的东西，作抵押的财产

mer'i[1] (阿) *s.* 可见的，看得见的 ◇**～ olmak** 看得见，显出：Kuyruklu yıldız beş saat mer'i oldu. 曾有5个小时可以看见彗星。

mer'î[2] [meri:] (阿) *s.* 【旧】□尊敬的，敬爱的 □有效的，现行的 ◇**～ olmak** 生效，起作用

meri (阿) *is.* 【旧】食道，食管

Meriç *öz.is.* 马里查(河)

meridyen (法) 〈天、地〉 Ⅰ *is.* 子午圈，子午线，经线：～ dairesi (或 çemberi) 子午环 ～ düzlemi 子午面 Ⅱ *s.* 子午圈的：～ daire 子午圈，子午环

Merih (阿) *öz.is.* 〈天〉火星

merinos [meri'nos] (法) Ⅰ *is.* □〈动〉美利奴羊(*Ovis aries hispanica*) □美利奴羊毛 Ⅱ *s.* 美利奴羊毛制成的

meristem (法) *is.* 分生组织

mer'iyet (阿) *is.* 【旧】效力，效用，作用 ◇**～e geçmek** (或 **girmek, konmak**) 发生作用，开始生效 **～e vazedilmek** 开始生效 **～te kalmak** 仍然有效 **～te olan** 起着作用的，有效的，现行的 **～ten kaldırmak** 使失效，使失去作用；撤销，取消，废除

merkantilist (法) *is.* 〈史〉重商主义者

merkantilizm, merkantilism (法) *is.* (16-18世纪欧洲的)重商主义

merkat, -di (阿) *is.* 【旧】□床，榻 □墓，坟墓，墓穴

merkep, -bi (阿) *is.* 坐骑；驴

merkepçi *is.* 赶驴子的人

merkez (阿) *is.* □中心，中点：～ açısı (或 zaviyesi) 〈数〉圆心角 ～ çizgi 〈数〉中心线 ～den uzaklaştırıcı 〈物〉离心的 ～e yaklaştırıcı 〈物〉向心的 ağırlık ～i 〈物〉重心 daire ～i 〈数〉圆心 depremin ～i 地震中心，地震中央 dönme ～i 转动中心 küre ～i 球心 □(政治、文化、商业等的)中心；(某种活动的)中心：eğitim ～i 教育中心 ekonomi ～i 经济中心 endüstri ～i 工业中心 er eğitim ～i 士兵培训中心 iskân ～i 居住中心 kültür ～i 文化中心 siyaset ～i 政治中心 şehir ～i 市中心 ticaret ～i 商贸中心 Ankara Türkiye'nin merkezidir. 安卡拉是土耳其的中心。□中央：～ komitesi 中央委员会 ～ kurulu 中央委员会，中央机构 hükûmet ～i 中央政府 kurum ～i 机构中心，机构中央 □警察局：Taksim karakolu, Beyoğlu merkezine bağlıdır. 塔克西姆派出所隶属于贝依奥鲁警察局。□〈医〉中枢 □〈转〉方式，方法：Benim düşünüşüm bu merkezdedir. 我的思维方式就是这样的。□站，台，所，局，中心：ahize ～i (或 alıcı ～)〈无〉接收台 aktarma ～i 交换地点，交接所 alma telsiz ～i 无线电接收中心 telgraf ～i 电报中心 ◇(*bir*) **～e bağlamak** 集中 **～e toplamak** 对准中心；定中心

merkezaçı *is.* 〈数〉圆心角

merkezci Ⅰ *s.* □中央集权的 □〈政〉中派主义的 Ⅱ *is.* □中央集权拥护者 □〈政〉中派分子

merkezcil *s.* 〈物〉向心的：～ kuvvet 向心力

merkezcilik, -ği *is.* 中央集权；中央集权制；集中制：Partinin teşkilat prensibi demokratik merkezciliktir. 党的组织原则是民主集中制。

merkezî [merkezi:] (阿) *s.* □位于中心的，中心的；中间的 □中央的 □集中的：～ ısıtım 集中供暖 □基本的，主要的，中心的：～ sinir sistemin 中枢神经系统 ◇(*-de*) **～ rolü oynamak** 起主要作用

merkezîleşmek (*nsz*) 成为集中的，得到集中；成为中心

merkezîleştirmek (*-i*) 集中；使成为中心

merkeziyet (阿) *is.* □中央集权；集中制；中央集权制：～ sistemi 集中制；中央集权制 demokratik ～ 民主集中制 □中心点，中心位置

merkeziyetçi *is.* 集中制拥护者

merkeziyetçilik, -ği *is.* 见 merkezcilik

merkezkaç *s.* 〈物〉离心的：～ kuvvet 离心力

merkezlenmek (*nsz*) □成为集中的 □受中央集权统治

merkezleştirilmek (*nsz*) 被集中起来，形成集中的：merkezleştirilmiş yönetim 集中领导

merkezleşme *is.* merkezleşmek 的动名词：sermayenin birikmesi ve ～si 资本的积累和集中

merkezleşmek (*-i*) 集中

merkum [merku:m] (阿) *s.* 【旧】□写出来的，被描绘出的 □上述的，前面提到的(人)

Merkür (法) *öz.is.* 〈天〉水星

merlanos *is.* 〈动〉牙鳕(*Merlangus communis*)

merlengeç, -ci *is.* 〈植〉乳香树，乳香黄连木；乳香(*Pistacia lentiscus*)

mermer (阿) Ⅰ *is.* 大理石，大理岩：～ kaymağı (或 beyaz ～, su ～i) 雪花石膏 ～ kireci 大理石烧制的石灰 ～ ocağı 大理石采掘场 ～ taklidi 大理石的仿制品 siyah ～ 玄武岩 Masanın üzerinde mermerden bir vazo var. 桌上有一个大理石花瓶。Masasının üstünde duran pahalı bir mermer parçası gördü. 他看到桌上有块值钱的大理石块。Ⅱ *s.* 大理石的：～ heykel 大理石雕像 ～ sütun 大理石圆柱 ◇**～ gibi** □象大理石似的；象大理石那样又白又光滑的 □冷酷无情的，无恻隐之心的

mermerci *is.* 大理石匠

mermercilik, -ği *is.* □石料加工业 □大理石手工艺

mermerleşme *is.* 〈地〉大理岩化作用

mermerleşmek (*nsz*) 变硬，变得象花岗岩一样坚硬

mermerli *s.* 铺有大理石的

mermerlik, -ği *is.* 铺有大理石的地方

mermerşahi [mermerşa:hi:] (阿) *is.* 美美尔纱希布(介于平纹细布与细麻布之间的一种布料)

mermi (阿) *is.* 〈军〉炮弹；弹头；弹丸，子弹；迫击炮弹，火箭弹：～ çukuru 弹坑 ～ parçası 弹片 ～ yolu 弹道 atom başlıklı ～ 核弹头 duman ～si 烟雾弹 düşer ceketli ～ 次口径炮弹 hedef arayıcı ～ 自动制导导弹 ihtiraklı ～ 燃烧弹 infilâklı ～ 爆破弹 iz ～si (或 izli ～) 曳光弹 kör ～ 臭弹，哑弹 külahlı ～ 穿甲弹 manevra ～si 空子弹，教练弹 peşrev ～si 霰弹 roket ～si 火箭弹 talim ～si 教练弹 tanksavar roket ～si 反坦克导弹 tenvir ～si 照明弹

mermilik, -ği *is.* 弹药库；(军舰上的)弹头舱，弹头库

merrü 见 herrü

mersa (阿) *is.* 【旧】码头；港，港口；锚泊；锚地

mersat 见 mirsat

merserize (法) Ⅰ *is.* □丝光棉纱：İki çile merserize aldı. 她买了两束丝光棉线。□丝光作用，丝光工艺 Ⅱ *s.* 丝光棉纱制成的：～ fanilâ 丝光法兰绒

mersi (法) *ünl.* 谢谢：Çok mersi. 非常感谢。

mersin (希) *is.* 〈植〉爱神木，香桃木(*Myrtus communis*)

Mersin *öz.is.* 梅尔辛(土耳其省、市)

mersin balığı *is.* 〈动〉大西洋鲟鱼(*Acipenser sturio*)

mersin balığıgiller *ç.is.* 〈动〉鲟科(*Acipenseridae*)

mersin balıkları *ç.is.* 〈动〉鲟属

mersingiller *ç.is.* 〈植〉桃金娘科(*Myrtaceae*)

mersin morinası *is.* 〈动〉欧鳇(*Huso huso*)

mersiye (阿) *is.* 悼词，挽歌，哀歌，哀诗

mersiyeci, mersiyehan [mersiyeha:n] (阿) *is.* 致悼词的人，唱哀歌的人，哭丧的人，哭灵的

人；受雇哭灵的人

mersörize 见 merserize

mert, -di (波) Ⅰ *s.* □勇敢的，英勇的，大胆的 □值得尊敬的，高尚的；说话算话的，一言九鼎的 Ⅱ *is.* □值得尊敬的人 □男子汉，大丈夫 □勇敢的人，大胆的人，勇士，好汉

mertçe [me'rtçe] Ⅰ *zf.* □勇敢地，英勇地，大胆地 □高尚地，光明正大地 Ⅱ *s.* 英勇的，勇敢的：～ mücadele 英勇的斗争

mertebe (阿) *is.* □等级，级别，官阶 □阶段，周期

mertek, -ği (亚美尼亚语) *is.* 方木，梁木，构架梁，方梁

mertlik, -ği *is.* 勇敢，英勇

mervarit, -di *is.* 珍珠，珠子

mervi (阿) *s.* 传说的，口头传说的

Meryem (**Ana**) *öz.is.* 〈宗〉圣母玛丽亚

Meryem Ana asması *is.* 〈植〉铁钱莲

Meryem Ana eldiveni *is.* 〈植〉钟形花的一种(*Campanula medium*)

Meryem Ana eli *is.* 〈植〉一种耶利哥蔷薇(菊种一年生植物)(*Anastatica hierochuntica*)

Meryem Ana kandili *is.* (圣像前的)油灯，长明灯

Meryem Ana kuşağı *is.* 【俗】虹，彩虹

meryemiye (阿) *is.* 〈植〉欧鼠尾草，撒尔维亚(*Salvia of ficinalis*)

meryem pelesengi *is.* 〈植〉红厚壳树(*Calophyilum calaba*)

merzaga *is.* 泥泞的地方

merzagî *s.* □泥泞的，多水洼的 □在沼泽地生长的

merzengûş (波) *is.* 〈植〉牛至

mes[1] *is.* □触，碰，摸，触摸 □出现

mes[2] *is.* □〈宗〉(天主教的)弥撒 □〈乐〉弥撒曲

mes[3] 见 mest[1]

mesa (阿) *is.* 〈诗〉晚上，晚间

mesabe [mesa:be] (阿) *is.* 【旧】等级，级别，军阶；情况，状况 ◇**～sinde** 以…形式，以…样子；以…资格，作为：Bu genç, müdürün sağ eli mesabesindedir. 这个年轻人是经理的左膀右臂。

mesafe [mesa:fe] (阿) *is.* □距离，间距：～ (ölçme) aleti 测距仪 emniyet ～si 安全距离 en kısa atım ～si 最短瞄准距 görüş ～si 视界，视域，视野；能见距离，视距 harita ～si 地图上的距离 hücum ～si 攻击距离 savaş ～si 作战距离 yan ～si 偏移距离 yürüyüş ～si 行军距离 Beş kilometrelik mesafede yine konuşmadık. 在5千米长的路途中我们还是没有交谈。□【转】(感情、关系等方面的)差距，距离 ◇**～ almak** □排成行，排队，排列□大幅度超前，拉开距离 **～ bırakmak** (或 **koymak**) 留距离，关系疏远 **～ ölçmek** 测量距离 **～ tayin etmek** 测定距离 **～yi açmak** 疏远，拉开距离，使疏远：Bunlar aralarındaki mesafeyi hayli açmış. 他们之间的距离拉得相当大。**～yi almak** 走…距离

mesafeli *s.* …距离的，…远的：uzak ～ 远距离的，远程的，长射程的，作用半径大的

mesaha(**t**) [mesa:ha] (阿) *is.* □测量土地，划地界，测定地界：～ şeridi 卷尺 □面积：satıh ～sı 表面面积

mesai [mesa:i:] (阿) *ç.is.* □努力，尽力；费力：～ birliği 合作，协作，协同动作，共同努力 □劳动，工作：～ arkadaşı 同事，劳动伙伴 ～ saati 工作时间

mesaj (法) *is.* 音信，消息，信息；口信；信件，电文：～ teatisi 交换信件 tebrik ～ı 贺电，贺信 ◇**～ bırakmak** 留下信息：Giderken ona bir mesaj bırakmamış, haber de vermemiş. 他走的时候没给她留口信，也没通信息。

mesakin (阿) *ç.is.* 见 mesken

mesalik *ç.is.* 见 meslek

mesamat [mesa:ma:t] (阿) *ç.is.* 【旧】(封面上的)窟窿眼，小孔

mesame [mesa:me] (阿) *is.* 【旧】□〈解〉毛孔 □〈植〉纹孔，管孔

mesamî (阿) *s.* 汗孔大的；有孔隙的，多孔的

mesane [mesa:ne] (阿) *is.* 〈解〉膀胱

mesar, -rrı (阿) *ç.is.* □可喜的事，喜事，使人快乐(高兴)的事情 □高兴，喜悦，愉快，快乐，欣喜

mesavi (阿) *is.* 恶劣的行为，罪恶行为，罪行；恶习，毛病；短处，缺点

mesbuk (阿) *s.* □超过…的，超越…的，成为过去的 □有先例的：gayri ～ 无先例的，史无前例的

mesbukulemsal (阿) *s.* 有先例的，有前例的

mescit, -di (阿) *is.* 清真寺，小清真寺：Hac parasıyla mescidin tamir olunmasını vasiyet etmek istiyordu. 他想立下遗嘱，让人用他朝圣的钱去修小清真寺。◆**Mescite gerek olan meyhaneye** (或 **medreseye**) **haramdır.** 做事要分场合。

mesdut (阿) *s.* 关闭的，堵上的，堵住的，堵塞了的；锁上的；被阻挡的；堆满了的

mesel (阿) *is.* 【旧】□例子，实例，引做例子的话语 □成语，谚语，醒世警句 □寓言故事 ◇ **～ olmak** 成为谚语，变为成语

meselâ [me'selâ:] (阿) *zf.* 例如，比如：Bir hayvan, meselâ bir kedi. 一种动物，比如一只猫。

mesele (阿) *is.* □问题，难题，题目：alay ～si 团的战术问题 günün ～si 现实问题 tâbiye ～si 战术问题 zevk ～si 兴趣问题 ön ～ 首要问题，首要的任务 Oraya gitmek şimdi bir meseledir. 到那儿去现在是一个难题。□〈数〉习题：hesap ～si 算术题 18'inci ～ye cevabında 在第18题的答案当中 ◇**～ çıkarmak** 制造事端，制造麻烦，生事：hiçten bir ～ çıkarmak 无端端地惹事生非 **～ çıkarmamak** 宽容 (*-i*) **～ yapmak** 小题大作 **～yi ileri sürmek** 提出问题 **～yi kapatmak** □把事情了结：Dallanıp budaklanmasına fırsat vermeden bir an önce bu meseleyi kapatmak gereklidir. 应该尽快把这件事了结了，别让它复杂化了！□把案件压下 **～yi ortaya atmak** 提出问题 **～yi ortaya koymak** 提出问题 ◆ **Mesele yok!** 没问题！

mesen (法) *is.* 文学或艺术事业的资助者：Anacığı Sait Faik'in tek meseni, en anlayışlı dostu, sır yoldaşı oldu dünyada. 在这世界上，萨伊特·法伊克的母亲成了他惟一的一个资助者，是最能理解他的朋友，是他亲密的伙伴。

meserret (阿) *is.* 【旧】高兴，喜悦，愉快，快乐

meserretle [meserre'tle] *zf.* 【旧】高兴地，愉快地：Arabacı birden bire meserretle bağırdı. 车夫突然高兴地叫喊了起来。

meserretli *s.* 高兴的，喜悦的，快乐的，快活的，愉快的

meses *is.* 【俗】(一头有钉子的)赶牛棍

mesfur (阿) *s.* 写好了的；说到的，提到的(用于不受欢迎的人)

mesh (阿) *is.* □【旧】抚摸 □(作祷告前净身时用湿手)触摸(头)

meshetmek [me'shetmek] (*-e*) □(作祷告前净身时用湿手)整理头发，抿(头发) □摸，触，动，触动，抚摸 □往头发上抹油

meshuf (阿) *s.* 渴求…的，渴望…的

meshur (阿) *s.* 中了魔法的，着魔的

Mesih (阿) *öz.is.* 耶稣(的别名)，救世主

mesihî [mesihi:] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□耶稣的，救世主的 □信奉基督教的 Ⅱ *is.* 基督教徒，耶稣教徒

mesina *is.* 马鬃做的细钓丝

mesire [mesi:re] (阿) *is.* 【旧】□散步的地方，消遣的地方，娱乐的地方：Halk mesire yeri gibi geliyor buraya. 就象是一个散步的地方一样，人们都到这儿来。Pazar günleri mesire yerlerinde dolaşılır. 每逢星期天人们都到游乐场所去玩。□散步，溜达；游逛，闲逛

mesirelik, -ği *is.* 适合于散步的地方，散步场所

mesken (阿) *is.* 住房，住所，住宅，住处：～ buhranı 住房危机 ～ ısıtma 住宅供暖 ～ inşaatı 住房建设 ～ şartları 居住条件 Bu acaip meskeninde yaz kış kalın kepeneğe sarılmış otururdu. 他就在这奇怪的住宅里，不分冬夏，裹着厚厚的斗篷坐着。◇**～ tutmak** 定居，移居，安家：Yârim İstanbul'u mesken mi tuttun / Gördün güzelleri beni unuttun. 亲爱的，你在伊斯坦布尔安家了吗？见了美人儿你就把我忘了。

meskenet (阿) *is.* 【旧】□无能，没本事，没能耐；束手无策；无能为力 □贫穷，贫困，穷困潦倒

meskûk (阿) *s.* 冲制的，压模的

meskûkât [meskû:kâ:t] (阿) *ç.is.* 【旧】硬币，铸币

meskûn [meskû:n] (阿) *s.* □有居民的，有人住的，有人烟的：～ yer 有人住的地方，居民点 Kürekleri var gücüyle çekerek meskûn adanın kömür iskelesine yanaştı. 他使尽全力划着双桨，靠近了有人烟的岛屿上的煤炭码头。□有人定居的，有人安家的 ◇**～ kılmak** 使有居民，使有人住，往…移民

meskût [meskû:t] (阿) *s.* 【旧】避而不谈的，没人说的，没人提及的，被隐瞒的 ◇**～ geçmek** 避而不谈；不说，隐瞒 **～ kalmak** 只字不提，未谈及，未说到

meslek (阿) *is.* □专业，专门职业，行业：～ dersleri 专业课 ～ hastalıkları 职业病 ～ okulu 职业教育学校 ～ sırrı 行业秘密 orta ve yüksek ～ öğretim 中高级职业教育 □职业，事业，工作：～ten 按职业 Hasis işlerle uğraştığı için mesleğini saklıyor. 他隐瞒他的职业是因为他从事的是下贱的工作。□【旧】信念，准则，原则：～inde sebatlı olmak 坚持原则 □〈哲〉学说，主义 □方式，方法 ◇**～ içi eğitim** 在职进修教育 **～ sahibi** □有原则的人，讲原则的人 □专家，有特长的人 **～ seçmek** 以…为职业 (*bir*) **～e intisap etmek** 献身…职业，进入某一行业，跨入某一行业 **～ten yetişme** □具有…专业 □成为…专家

meslekî [mesleki:] (阿) *s.* 【旧】职业(上)的：～ çalışma 专业工作 ～ ıstılah 专业术语，行话；黑话 ～ öğretim (或 eğitim) 职业教育，专业教育 ～ sağırlık 职业性耳聋

mesleksiz *s.* □无职业的 □无特长的 □不讲原则的；不固定的，反复无常的

mesleksizlik, -ği *is.* 没有工作，没有职业；没有特长；无原则性；不固定，反复无常

meslektaş (阿) *is.* 同事，同行：Avrupadaki tıp hareketlerini, bazı meslektaşlar gibi büsbütün ihmal etmiş değilimdir. 我并没有象有些同行那样完全忽视了欧洲的医学运动。

mesmu [mesmu:] (阿) *s.* 【旧】□可听到的，听到的，听得见的 □值得一听的，值得注意的 □可以接受的，可以同意的；有用的，有效的：Mesnu değildir. (公文用语)无效。◇**～ olmak** □被接受的，被采纳的 □可以接受的 □值得注意的

mesmuat [mesmu:a:t] (阿) *ç.is.* 【旧】消息；传闻，传说，流言蜚语

mesnet, -di (阿) *is.* □支撑物，支柱，支架，支承件 □【旧】地位，职位，岗位

mesnetli *s.* 有支撑物的，有支柱的，有支架的

mesnetsiz *s.* 无支撑物的，无支柱的，无支架的；空洞的：Mesnetsiz iddialarla bir sonuç alınmaz. 单凭空洞的断言是得不出任何结论的。

mesnevî [mesnevi:] (阿) *is.* □〈文〉美斯奈维体(迪万文学中各诗段押不同韵的的诗体) □美斯奈维体诗

meso(tro)n (法) *is.* 见 mezon

mesrur [mesru:r] (阿) *s.* 【旧】□高兴的，兴奋的，愉快的，快乐的 □满意的，心满意足的

mesruriyet (阿) *is.* 高兴，喜悦；愉快，快乐

mesrut (阿) *s.* (上述)提到的，(前面)说到的

mess 见 mes[1]

messah[1] *is.* 土地测量员，土地丈量员

messah[2] *is.* 按摩师

messetmek (*nsz*) □(*-e, -i*) 接触，触及；碰到 □(*-e*) 可以看到，感觉得到；产生，发生，出现：İşi yeniden tetkik etmeye ihtiyaç messetti. 有必要对这事重新进行调查。

mest[1] (波) *s.* □酒醉的，醉酒的，喝醉了的 □被…陶醉了的，神魂颠倒的 □失去知觉的，不省人事的；停止呼吸的：Bir yumruk, bir daha. Herif mest... 打了一拳又打一拳，那家伙就倒地毙命了。◇～ **etmek** □使醉酒，使喝醉，灌醉 □使陶醉；使神魂颠倒，使飘飘然 ～ **olmak** □喝醉，醉酒 □陶醉；神魂颠倒，飘飘然

mest[2] (阿) *is.* 梅斯特鞋

mestane [mesta:ne] (波) *zf.* □醉醺醺地 □陶醉了地，飘飘然地

mestçi *is.* 制售梅斯特鞋的人

mestçilik, -ği *is.* 制售梅斯特鞋的行业(或职业)

mestedici *s.* □醉人的 □令人陶醉的

mestelik, -ği *is.* □醉，酒醉状态，醉态 □陶醉，得意忘形

mestî *is.* □醉，酒醉状态 □狂饮，纵饮无度，酗酒

mestur [mestu:r] (阿) *s.* 【旧】□被掩饰的，被遮住的，被盖住的；被隐藏的 □秘密的隐蔽的

mesture [mestu:re] (阿) *s.* 【旧】□被遮挡的，被遮盖的 □国家用保密事业的资金

mesturen [mestu'ren] (阿) *zf.* 暗中，隐蔽地，秘密地，悄悄地，偷偷地

mesudiyet (阿) *is.* 幸福，无上幸福，极乐：asude bir ～ 平静的幸福

mesul, -lü (阿) *s.* 【旧】负责的，负责…的，应负责的，有责任的：～ müdür 责任编辑 ◇～ **etmek** 赋予责任，使承担责任，认为有责任 ～ **kılmak** □使承担责任，赋予责任 □追究责任 (*-den*) ～ **olmak** 对…负责 (*-i, -den*) ～ **tutmak** 追究责任：Günün birinde kendisini mesul tutmalarını istemiyordu. 他不希望有一天有人来追究他的责任。

mesuliyet [mesu:liyet] (阿) *is.* 【旧】责任：～ hissi 责任感 şahsî ～ 个人责任 Hatta utanmasalar bütün yangının mesuliyetini ona yükleyecekler. 甚至于要是他们恬不知耻的话就会把火灾的所有责任都推到他身上。◇～ **yüklemek** 赋予责任，委任，使承担责任 **～e girmek** 承担责任：Hiç bir mesuliyete girmek istemezdi. 他不想承担任何责任。**～i haiz olmak** 有责任，负有责任 **～i tavzif etmek** 赋予责任，委任，使承担责任 **～i üzerine almak** 承担责任 **～ini deruhte etmek** 承担责任 **～ini üzerinden atmak** 推卸责任 **～ten kaçınmak** 逃避责任

mesuliyetli *is.* 【旧】□有责任的，负有责任的，负责的 □责任重大的，极重要的，极严重的：～ bir iş 重要的工作

mesuliyetsiz *is.* 【旧】不负担责任的；不负责任的：～ hareketler 不负责任的行为 ～ bir iş 不负责任的工作

mesuliyetsizlik, -ği *is.* 【旧】不负责的现象，不负责的态度

mesut, -du [mesu:t] (阿) *s.* 高兴的，喜悦的；幸福的，美好的，快乐的：～ hatıra 幸福的回忆 ～ netice 美好的结局 ～ zaman 幸福的时光 Süleyman o kadar mesuttu ki neredeyse arkadaşını kucağında taşıyacaktı. 苏莱曼高兴得就快要把他的朋友抱起来了。◇～ **etmek** 使幸福；使高兴 ～ **olmak** 感到高兴，感到幸福：Mesut olduğu hâlinden belli. 看样子就知道他很幸福。O olmasa ne kadar rahat edeceğim, ne kadar mesut olacağım! 要是没有他的话，我将会有多么舒服，会是多么的幸福！

mesutluk, -ğu *is.* 高兴的，喜悦的；幸福的，美好的，快乐：Mesutluk şöyle dursun bilâkis, çok bedbahttım. 不要说幸福，恰恰相反，我很不幸。

mesvermek (*-e*) (祈祷前)用湿手抹额头和双脚：Hastalık sebebiyle su ile ayaklarını yıkayamayan kimseler mesverirler. 因病未能洗脚的人用湿手抹脚。

meşakkat, -ti (阿) *is.* 艰难，困难，障碍；苦恼，烦恼：binbir ～le biriktirdiği para 千辛万苦

积攒起来的钱 ◇**～ çekmek** 吃苦，遭罪，经受磨难 **～e katlanmak** 忍受困苦

meşakkatli *s.* □难的，困难的；费力的，吃力的 □使人痛苦的，折磨人的

meşakkatsiz *s.* 没有困难的，容易的

meşale (阿) *is.* 火炬，火把：hayat ～si 〈诗〉生命的火炬 Jandarmalar petrolle külü karıştırarak meşale yapıyorlardı. 宪兵们把石油与灰和起来做火把。◇**～ çekmek** 发起，倡导

meşaleci *is.* □持火把者，执炬者 □启蒙者，启发者；先驱者，倡导者

meşalekeş (阿-波) *is.* 见 meşaleci

meşbu, -u [meşbu:] (阿) *s.* 【旧】□(*-le*) 充满…的，满是…的 □〈化〉饱和的

meşe (波) Ⅰ *is.* □〈植〉柞树，栎树，橡树(*Quercus*)：～ ormanı 柞树林，橡树林 □柞木，橡木，栎木：mantar ～si 〈植〉栓皮槠 tüylü ～ 〈植〉棉栎 yer ～si 〈植〉栎树苗，小栎树，小橡树 Bu masa meşeden yapılmış. 这是橡木做的桌子。Ⅱ *s.* 栎木制的，橡木制的：～ kereste 栎木板，橡木板 ◇**～ büken** 四肢发达头脑简单的人 **～ odunu** □橡木柴：Kış için meşe odunu aldık. 我们买了过冬用的橡木柴。□【转】木头疙瘩，笨蛋 □【转】粗人，大老粗

meşecik, -ği *is.* 小栎树，小橡树

meşelik, -ği *is.* 栎树林，橡树林；栎树种植地

meşgale (阿) *is.* 职业；事业，事；工作，活动；消磨时间，消遣：başlıca ～sini teşkil etmek 构成…主要工作

meşgul, -lü [meşgu:l] (阿) *s.* □(*-le*) 从事…的，忙于…的：Herkes bir şeyle meşgul sen de ortada boy göstermekten başka bir şey yapmıyorsun. 大家都在忙事儿，你却只在这里摆摆样子。İçerde bir odacı sobayı üflemekle meşguldü. 屋里一个服务员正忙着吹炉子。Ne ile meşgul? 他在忙些什么？□忙的，忙碌的：Müdür şimdi meşguldür. 经理现在很忙。Şimdi meşgulüm, gelemem. 我很忙，去不了。Telefon meşgul. 电话占线。□预订的：Bu masa meşguldür. 这张桌子有人订了。◇(*-i*) **～ etmek** □占，占用；应用，采取，运用：ameleleri ～ etmek 占用工人 melekeleri ～ etmek 运用技能 Şimdi çok işim var, beni meşgul etme. 我现在很忙，请别打扰我！□使致力于，使从事于，使忙于 □引开…的注意；使不闲呆着 (*-le*) **～ olmak** □从事于，忙于：ziraatle ～ olanlar 从事于农业的人们 □花时间：Kâtip daha fazla meşgul olmaya lüzum görmeden genç kızı yalnız bırakıp gitti. 书记员觉得没必要花费更多的时间，扔下年轻姑娘一个人走了。□(注意力)被吸引

meşguliyet [meşgu:liyet] (阿) *is.* □忙，忙碌，繁忙：Bu günlerde meşguliyetim ziyade. 最近我很忙。□工作，事业，职业：günlük ～ler 日常工作 O zamanlarda yirmi yaşındakilerin şimdikiler gibi ne tahsil, ne spor, belli başlı hiçbir ciddî meşguliyetleri yoktu. 那时候20来岁的人们不象现在，既没有受教育，也没有体育运动，没有任何象样的固定工作。

Meşhed *öz.is.* 马什哈德(伊朗)

meşher (阿) *is.* 【旧】展览，陈列；展览会

meşhet, -di (阿) *is.* 【旧】牺牲地；烈士陵墓

meşhum (阿) *s.* □勇敢的，胆大的 □坚韧的，坚毅的，刚强的 □值得尊敬的(指人) □受惊的；非常害怕的

meşhun (阿) *s.* (*-le*) 装(放)满的，挤(坐)满的，充满的

meşhur [meşhu:r] (阿) Ⅰ *s.* 著名的，有名的，出名的：～ adam 名人，有名望的人 ～ adamlar 名人录，名人百科 Ⅱ *is.* 名人，有名望的人，大名鼎鼎的人物：～lar ansiklopedisi 名人录 ◇**～ olmak** 变得著名，出名，驰名：Büyük işler yapmak, meşhur olmak emelindeydi. 他的理想曾经是要干大事，出人头地。

meşhurluk, -ğu *is.* 名声，声望，盛名；知名度

meşhut [meşhu:t] (阿) *s.* 看到的，证明无误的，认证的：～ cürümler mahkemesi 当场抓获案审判庭 ～ suç 刚刚犯的罪

meşihat, -ti [meşi:hat] (阿) *is.* 【旧】□(伊斯兰)教长(的身份或地位) □伊斯兰教法典权威(的

身份或地位)

meşime [meşi:me] (阿) *is.* 〈解〉□子宫 □胎盘

meşin (波) Ⅰ *is.* 熟羊皮子，鞣制羊皮 Ⅱ *s.* 羊皮的：～ ceket 皮衣 ～ çanta 皮包 ～ kırbaç 皮鞭 ～ yuvarlak 皮球 ◇**～ gibi** 粗糙的(人的皮肤) **～ suratlı** 厚颜无耻的，厚脸皮的，恬不知耻的

meşinli *is.* 皮革制的，皮革的，皮面的

meşk (阿) *is.* □【旧】书写样板 □(书写或音乐)练习 □(书写或音乐)课 ◇**～ almak** (学生)上课，学习 **～ etmek** □把…作为榜样，把…作为样板 □练习，做练习，做作业；上课：resim ～ etmek 练习画画 yazı ～ etmek 练习写字 **～ olmak** 是…的榜样，作为…的样子 **～ vermek** (老师)教课，上课

meşkûk, -kü [meşkû:k] (阿) *is.* 可疑的，令人怀疑的：Bugün gelmesi meşkûktür. 很难说他今天能不能来。

meşkûkiyet (阿) *is.* 可疑，令人怀疑

meşkûr [meşkû:r] (阿) *s.* 【旧】值得称赞的，值得褒奖的，值得赞许的

meşrep, -bi (阿) *is.* 气质，性格，性情，脾气，习性：～leri uygun iki arkadaş 性格合得来的两个朋友 hafif ～ 冒失的人；轻佻的人，轻浮的人 Bu adamın meşrebi hoşuma gitmiyor. 我不喜欢这人的性格。

meşru, -u [meşru:] (阿) *s.* □合法的，合乎规定的，伊斯兰教法典允许的：～ haklar 合法权利 ～ zevce 合法的妻子 gayri ～ 不合法的，非法的 □合理的，正当的：～ istekler 合理要求 ～ müdafaa 正当防卫 □婚生的：～ çocuklar 婚生子女 ～ olmayarak doğan çocuklar 非婚生子女 ◇**～ saymak** 认为行得通，认为是合法的，认为是合理的

meşrubat [meşru:ba:t] (阿) *ç.is.* 饮料

meşruhat [meşru:ha:t] (阿) *ç.is.* 【旧】说明，注解，注释 ◇**～ta bulunmak** 说明，解释，阐释

meşrulaşmak (*nsz*) 合法化；变得合理

meşrulaştırmak (*-i*) 使合法化；使变得合理：Bürokrasi bilhassa bizde tembelliği, kararsızlığı, kafasızlığı, kötü niyeti, bilgisizliği meşrulaştırmak demek olmuştur. 尤其在我们这儿，官僚主义即意味着把懒惰、优柔寡断、愚昧、坏心眼、无知合法化。

meşruluk, -ğu *is.* 合法性，合理性，正当性 ◇**～ dışına çıkmak** 超出法律的许可范围

meşrut [meşru:t] (阿) *s.* 有条件的，受条件制约的，以…作为条件的

meşruta, meşrute [meşru:ta] (阿) *is.* 【旧】不可让渡的财产，不可转让的财产：cami ～sı 不可转让的清真寺财产

meşrutî [meşru:ti:] (阿) *s.* 【旧】宪法的，立宪的：～ monarşi 君主立宪制

meşrutiyet [meşru:tiyet] (阿) *is.* □宪法 □君主立宪制：～ devri〈史〉宪政时期，立宪时期 ～ inkılabı 青年土耳其党人革命 1908 ～ inkılabından biraz sonra 在1908年青年土耳其党人革命后不久 □〈史〉(1876-1908奥斯曼帝国的两次)君主立宪时期

meşrutiyetçi Ⅰ *s.* 〈政、法〉宪法的，立宪的：～ hükümdarlık 君主立宪制 Ⅱ *is.* 立宪主义者，立宪派(分子)，君主立宪拥护者

meşrutiyetperver (阿-波) *is.* 立宪主义者，拥护宪法者

meşum [meşu:m] (阿) *s.* □不幸的，不走运的，不祥的，不吉利的，坏的：～ netice 不幸的结局；极有害的后果 İlk çocuğunu doğuran genç bir kadına meşum şeyler söylememeliydim, sustum. 我绝对不能对一个刚生下她第一个孩子的年轻女人说些不幸的事情，因此我沉默了。□致命的，导致灭亡的：～ hata 不可挽救的错误，严重的错误

meşveret (阿) *is.* 【旧】磋商，协商，咨询，询问 ◇**～ etmek** 磋商，协商，咨询，询问

met[1], -ddi (阿) *is.* □延长，加长 □〈地〉潮，涨潮：～ hâli (海水的)高潮，满潮 ◇(*-i*) **～ etmek** 延长，加长 **～i basar** 远视，老花

met[2] *is.* □□棒击木片□游戏(以棒击两端前尖的小木撅，待其弹起在空中时再击之以比赛远

近) □(此游戏中被击打的)木片，木撅

meta, -ı [meta:] (阿) *is.* □商品，货物 □资本，资金；财产 □【转、讽】家伙，东西：Ne meta olduğunu öğrendik. 现在我们知道了他是个什么东西。

metabolizma (法) *is.* 〈生〉代谢(作用)，新陈代谢

metafizik, -ği (法) *is.* ve *s.* 〈哲〉形而上学(的)，玄学(的)

metafizikçi *is.* 〈哲〉□形而上学者 □【转】好空想者

metafora[1] [meta'fora] *is.* 〈文〉隐喻

metafora[2] [metafo'ra] (希) *is.* 〈海〉(舰上的)吊艇柱，吊艇架：～ ventosu 吊艇柱支索 vorda ～sı 外斜桅艏斜帆桁

metal (法) Ⅰ *is.* □〈化〉金属：～ istihsali 金属生产 □活字金属，字铅 Ⅱ *s.* 金属(制)的；金属性的：～ basınçölçer 金属气压计 ～ ısıölçer 金属温度计 ～ manometre 金属压力计

metal bilimi *is.* 冶金学，冶金；冶金工业

metalik (法) *s.* □金属的，金属质的 □金属制的

metalografi (法) *is.* 金相学，金属学

metaloit, -di (法) *is.* 〈化〉非金属，准金属

metalsi *is.* 〈化〉非金属，准金属

metalurji, metalürji (法) *is.* 〈化〉冶金学，冶金；冶金工业：～ fabrikası 冶金厂 ～ uzmanı 冶金(学)家，冶金工作者

metalürjik (法) *s.* 〈化〉冶金的：～ endüstri 冶金工业

metamorfik (法) *s.* 〈地〉变质的

metamorfizm (法) *is.* 〈地〉变质(作用)

metamorfoz (法) *is.* 变形，变态，变样；变质；蜕变

metan (法) *is.* 〈化〉甲烷；沼气

metanefros *is.* 〈生〉后肾

metanet [meta:net] (阿) *is.* 坚固，坚实，结实，牢固：Kalbimde lüzumundan fazla metanet var. 我的内心要比所需要的坚强得多。◇**～ göstermek** 忍耐，忍受

metanetli *s.* 坚固的，坚实的，结实的，牢固的；生命力强的；坚韧的，坚韧不拔的

metanetsiz *s.* 不结实的，不牢固的，无忍耐力的

metanetsizlik, -ği *is.* 不坚固，不牢固，无忍耐力

metanol *is.* 〈化〉甲醇

metapsişik (法) *is.* 〈心〉心理玄学

metastaz (法) *is.* 〈医〉转移，迁徙

metaterienler *is.* 〈动〉后哺乳下纲动物，后兽亚纲动物

metatez (法) *is.* 〈语〉换位(现象)

metazori (希) *zf.* 【俗】强迫，强制，违背意愿地，强行

metbu, -u [metbu:] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】统治…的，管理…的；有臣民的 Ⅱ *is.* 主宰，统治者；国王，国君，元首

metelik, -ği (法) *is.* □【旧】硬币，金属货币：Köprüyü yelek cebimdeki son metelikle geçtim. 我花了背心口袋里最后一个硬币过了桥。□【转】少量的钱，数目很少的钱：Bende tek metelik yok diye kahkahayı bastı. 他哈哈大笑地说："我身上一个子儿也没有。"◇**～ etmemek** 一文不值，毫无价值 **～ etmez** 不值钱的，分文不值的 (*-e*) **～ vermemek** 轻视，忽视，不重视，不放在眼里；不在乎：Arkadaş, kuru tehdite metelik verme, yapacağını yap. 朋友，别听别人瞎诈唬，做你该做的事情去吧！Ben senin gibilere metelik vermem. 我不会把你这样的人放在眼里。**～e kurşun atma**k (或 **sıkmak**) 身无分文：O yoksul günlerinde meteliğe kurşun atıyordu. 他在受穷的那些日子里身无分文。

meteliksiz *s.* 没有钱的，穷的，寒酸的

meteliksizlik, -ği *is.* 贫穷，寒酸，没有钱，缺钱

meteor (法) *is.* 〈天〉□大气现象 □流星：～ yağmuru 流星雨

meteorit (法) *is.* 陨星，陨石

meteorolog (法) *is.* 气象学家，气象工作者

meteoroloji (法) *is.* 气象学：～ istasyonu 气象台，气象站 ～ raporu 气象报告

meteorolojik (法) *s.* □气象(学)的 □流星的

meteor taşı *is.* 陨星，陨石

metfen (阿) *is.* 【旧】墓，坟墓；安葬地

metfun [metfu:n] (阿) *s.* 【旧】被埋藏的，被掩埋的；入土的

meth, -thi, medih, -dhi (阿) *is.* 赞扬，称赞，颂扬，赞语 ◇**～ etmek** 赞扬，称赞，颂扬

methal, -li (阿) *is.* 【旧】□入口，进口，门口：esas ～ 大门口 □引言，前言 □前厅，外厅 □参预，有关系 □〈乐〉前奏 ◇(*-de*) **～i olmak** 有牵连，有关系

methaldar (阿) *is.* 【旧】参预的，有关系的，有牵连的 ◇(*-de*) **～ olmak** 卷入，牵连进，与…有关

methetme *is.* methetmek 的动名词：Bir dakika önce oğlundan şikâyet ederek, şimdi döndü, methetmeye başladı. 他刚才还在埋怨儿子，现在变了，开始表扬起来了。

methetmek (*-i*) 表扬，赞扬，称赞，赞颂，夸奖，大加夸奖

methiye (阿) *is.* 【旧】□赞扬，称赞，颂扬，赞语 □〈文〉颂诗，颂歌；颂辞，赞辞

metil (法) *is.* 〈化〉甲基：～ fenoller 甲基苯酚 ～ grubu 甲基甲烷基 ～ klorür 甲基氯，氯甲基

metilen (法) *is.* 〈化〉甲叉，甲撑，亚甲基，亚甲

metilî *s.* 〈化〉甲烷基的，甲基的

metilik alkol (法) *is.* 〈化〉甲醇，木醇，木精

metin[1], -tni (阿) *is.* □原文；正文，本文；课文：～e sadık (公文用语)与原本无误 □(作品)片断，文选

metin[2] (阿) *s.* 坚强的，坚定的，有忍耐力的；牢固的，结实的：Buhran içinde olduğunuzu hissediyorum, direksiyonu başkasına veriniz ve metin olmaya çalışınız. 我看您有点喘不上气来，把方向盘交给别人吧，尽量忍耐一下。

metinane (阿-波) *zf.* 坚固地，结实地；稳定地；坚强地，坚定地，不动摇地，百折不回地

metince 见 metinane

metinlik, -ği *is.* 坚固(性)，结实；耐久性；强度；坚定，坚定不移，不屈不挠

metis (法) *is.* 混血儿；杂种

metodik (法) *s.* □有条理的，有条不紊的，有次序的，有系统的 □方法的，方式的

metodikman *zf.* 有计划有步骤地，有条理地，有系统地

metodoloji (法) *is.* 方法论

metodolojik *s.* 方法论的

metot, -du (法) *is.* 方法，方式，办法，手段：～ değiştirmek 改变方法 esnaf ～larıyla 用手工，用手工艺 kıyas ～u 比较法，对照法 öğretim ～u 教学法 Türkçe öğretme ～ları 土耳其语教学法

metotlu *s.* 有条理的，有条不紊的，有系统的：～ bir adam 做事有条不紊的人 ～ bir çalışma 有条理的工作

metotsuz *s.* 无条理的，无系统的，杂乱的

metotsuzluk, -ğu *is.* 无条理，无系统，杂乱无章

metraj (法) *is.* □(以米制计算的)长度 □(以米为单位)测量，量

metrajlı *s.* …米的，…米长的：kısa ~ film (电影胶片)短片 uzun ~ film (电影胶片)长片

metrdotel (法) *is.* 服务员领班，(饭店、旅馆的)餐厅主任

metrdotellik, -ği *is.* 服务员领班(的职务或工作)

metre [me'tre] (法) Ⅰ *is.* □(长度单位)米：Bu halının uzunluğu 3 metre, eni de 2 metredir. 这块地毯长3米，宽两米。□米尺：açılır kapanır ~ 折尺 Ⅱ *s.* …米的：üç ~ kumaş 3米布 ◇ **~ kare** 平方米 ~ küp 立方米：beş ~ küp kum 5立方米的沙子 ~ sistemi 米制，公制

metrelik, -ği *s.* …米的：üç ~ kumaş 3米长的布

metres (法) *is.* 情妇，姘妇 ◇**~ tutmak** 养情妇，轧姘头，包二奶

metreslik, -ği *is.* 情妇，姘妇(的身份或地位) ◇**~ etmek** (或 **yapmak**) 当情妇，当姘妇：Şimdi onun bir sucuk tüccarına metreslik ettiğini söylüyorlardı. 有些人说她现在当了一个卖香肠的商人的情妇。

metrik (法) *s.* 米制的，公制的：~ sistem 米制，公制

metris (阿) *is.* 掩体，散兵壕 ◇**~lerle kapamak** 修工事，挖掩体

metro [me'tro] (法) *is.* □地铁，地下铁道：Ankara ve İstanbul'a metro yapılmak isteniyor. 在安卡拉和伊斯坦布尔都准备修建地铁。Kalabalık kentlerde metro, ulaşım için bir çözümdür. 在人口众多的大城市里修建地铁是解决交通拥挤的一种办法。□地铁(车辆) ◇**~yu beklemek** 等地铁

metronom (法) *is.* 〈乐〉节拍器

metropol (法) *is.* □首府，首都大都会，大城市：New York, A.B.D.'nin metropolüdür. 纽约是美国的大都会。□(殖民地的)宗主国(或宗主国城市)

metropolit (法) *is.* 东正教的大主教

metropoliten (法) Ⅰ *s.* □大都会的，大城市的；首府的，首都的 □宗主国的 Ⅱ *is.* □地下铁道，地铁 □大主教

metropolitlik, -ği *is.* 东正教大主教的职位

metroraji *is.* 〈医〉子宫出血，血崩症

metruk, -kü [metru:k] (阿) *s.* □被忘却的，被废弃的，被遗弃的：İki gün sonra onun ölüsünü civardaki metruk bir köşkün kuyusunda buldular. 两天后他们在附近被废弃的一幢别墅的井里找到了他的尸体。□不用的，不通用的，过时的；不适用的 ◇**~ kalmak** 被遗弃，被废弃

metrukât [metru:ka:t] (阿) *ç.is.* 【旧】遗物，遗产，(某人)留下来的东西

metruke [metru:ke] (阿) *s.* □被忘却的，被废弃的，被遗弃的 □遭遗弃的，离婚的，离异的(女人)

metrukiyet [metru:kiyet] (阿) *ç.is.* 【旧】□废弃，遗弃，荒芜 □离婚，离异

mevcudat [mevcu:da:t] (阿) *ç.is.* 【旧】□存在，存在的东西，物质；一切东西，万物，万象 □现金，现款，现钱：~ ve muvazene defteri 资产清册

mevcudiyet [mevcu:diyet] (阿) *is.* 【旧】□生存，存在 □有生命的东西，生物；人：Sonsuz bir keder bütün mevcudiyetini sarmıştı. 无休止的痛苦笼罩着所有人。◇(*bir*) **~ göstermek** (从某方面)表现自己

mevcut, -du [mevcu:t] (阿) Ⅰ *s.* □存在的；具有的，现有的，已具备的；现行的：~ akçe 现金 ~ sermaye 现有资本 ~ mal 现有的货物，现有的商品 ~ rejim 现行制度 Bu fenalıkları yok etmek imkânı mevcuttur. 消灭这种坏事是有可能的。Mevcut bütün paramı harcadım. 我花光了所有的钱。□出席的，列席的，参加的 Ⅱ *is.* □存在，具备；现有，储备；在场：cephane ~u 现有的弹药储备 kasa ~u 库存现款 mal ~u 商品储备，现货 para ~u 货币储备 □出席者，列席者，参加者：~ listesi 出席人员名单 □(部队的)兵员，兵力：bir ordunun ~u 部队的现有人员 □(团体的)编制人数：okulun öğrenci ~u 学校的学生人数 Okulumuzun mevcudu 2.000 kişidir.我们学校有两千学生。◇**~ olmak** 存在；现有；在场：burada ~ olan herkes 在座的每一个人 **~u kalmamak** 用完，花完，消耗殆尽，终止 **~u**

tespit etmek 确认存在

mevcutlu *s.* …兵力的，…兵员的：dolgun (或 tam) ～ 满员的，满编的 eksik ～ 编制不足的，缺编的

mevdu, -u [mevdu:] (阿) *s.* 【旧】受委托的，被托付的 ◇(*-e*) **～ etmek** 委托，托付 (*-e*) **～ olmak** 受委托，被托付

mevduat [mevdu:a:t] (阿) *ç.is.* □存款：～ sahibi 存款人，存户 vadeli ～ 定期存款 vadesiz ～ 活期存款 □【旧】投资

meveddet (阿) *is.* 爱，爱情，爱恋，依恋；爱戴；友情，友谊

mevhibe (阿) *is.* 【旧】礼物，礼品，馈赠：Bu, sanatımın bana bahşettiği bir mevhibedir. 这是我的艺术赠送给我的一份礼品。

mevhum [mevhu:m] (阿) *s.* 【旧】想象中的；假想的；虚构的；幻想的：～ adet〈数〉虚数 ～ senet 假票据

mevhumat (阿) *ç.is.* 想象，假想，设想；幻想；臆想的恐惧

mevhup (阿) *s.* 天生的，天赋的，上帝赐予的

mevit, -di (阿) *is.* 【旧】□诺言，允诺，许诺 □约好的地点或时间，定好的地点或时间 ◇ **～i mülâkat** 约会的地点，会面的地点；幽会，会面，约会 **～i visal** 幽会的地点或时间；幽会，会面，约会

meviza, mevize (阿) *is.* 教训，训导，教言，教导；劝告，建议，主意

mevizekâr (阿-波) *is.* 出主意的人，谋士；指导者

mevkıf 见 mevkif

mevki, -i [mevki:] (阿) *is.* 【旧】□地方，场所，所在地，位置；地区：dümen ～i 驾驶室，操纵室 müstahkem ～ 设防的地方；要塞，堡垒 Gelibolu civarında Akbaş mevkiinde bir cephane deposu vardı. 在盖里博鲁附近的阿克巴什有一个弹药库。□地位，职位，岗位：iktidar ～ine gelmek (或 geçmek) 取得政权 sorumlu ～ 负责岗位，重要职位 yüksek ～ sahibi 身居高职的人，上层人士 Senelerce devletin yüksek mevkilerinde bulundu. 多年来他担任过许多政府的要职。□(影剧院里的)排，行：birinci ～i tutmak 占第一行 İkinci mevki sıralar oldukça dolmuş, localardan ise ancak bir ikisi tutulmuş. 第二排座位已相当满，而包厢仅包出了一两间。□状况，情况，状态；处境；情势：müşkül bir ～de bırakmak 使陷入困境 parlak ～ 顺境 Müşkül mevkide kaldım. 我陷入了困境。□(车、船的)等级：ikinci ～ bir kompartıman (列车车厢的)二等包房 □〈体〉名次，排位 ◇**～ düşkünlüğü** (或 **hırsı**) 钻营，升官主义，功名欲，往上爬的思想行为 **～ hastanesi** 常设医院 **～ komutanlığı** 警备司令部，卫戍司令部 **～den sarkmak** (船)随风漂流 **～e oturmak** 担任职务 **～i icraya koymak** 实现，实行，实施 **～i meriyete koymak** 开始生效 **～i olmak** 占有一席之地 **～inde** 恰当地，适当地，适时地，及时地 **～ine göre** 根据他的处境 **～ine kadar yükselmek** 提高到…地位 **～ini sağlamlaştırmak** 巩固自己的地位

mevkif (阿) *is.* □站，车站，停留处，歇脚处 □〈天〉【旧】观测站

mevkiî *s.* 地方性的，地区性的

mevkili *s.* 有头等的(指车厢、机舱、船舱等)

mevkip, -bi (阿) *is.* 盛大的游行队伍，庞大的队伍，行列；随员们，随从们

mevkuf (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□被逮捕的，被囚禁的：Şirketin başlıca müdürleri orada mevkuf. 公司的一些主要经理在那儿被捕。□依从的，依赖的，依属的，附属的：bir şeye ～ 依赖于某物的 Ona mevkuftur. 这全由他来决定。□以…为前提，以…作条件 Ⅱ *is.* 被捕者，被拘留者，囚犯 ◇**～ kalmak** (或 **olmak**) 被捕，被拘留

mevkufat *ç.is.* □被扣押的财产，被管制的财产 □收入税 □奉献给慈善事业的财产

mevkufen [mevku:fen] (阿) *zf.* 【旧】□作为囚犯，作为被捕者：Muhittin Paşa mevkufen Sivas'a getirilmiştir. 穆希廷巴夏作为囚犯被押解到了锡瓦斯。□由于，鉴于，取决于，视…而定

mevkufin (阿) *ç.is.* 被捕者，被拘留者，囚犯

mevkufiyet [mevku:fiyet] (阿) *is.* 【旧】□拘留，拘捕，逮捕：Bu sıkıcı evin içinde, bu mevkufiyetin yalnızlığı içinde çıldırayım mı? 难道要我在这使人厌恶的屋子里，在这遭囚禁的孤独中发疯吗？□依赖地位，依从性，依存性，受人支配的地位

mevkûl (阿) *s.* 受委托的，受托付的，交…负责的

mevkut[1] [mevku:t] (阿) *s.* 【旧】周期的，周期性的；定期的：～ mecmualar (定)期刊，定期出版物

mevkut[2] *s.* 众人习以为常的；陈腐的，老生常谈的

mevkute [mevku:te] (阿) *is.* 【旧】期刊，定期刊物

mevlâ [mevlâ:] (阿) *is.* 【旧】□主人，拥有者 □获释而自由的奴隶或农奴 □保护人，监护人 ◇**～sına kavuşma**k 死，死亡 **～sını almak** 按自己的意志行事 **～sını bulmak** □得到了自己所想要的 □死，死亡

Mevlâ [mevlâ:] (阿) *öz.is.* 主，真主；神：Mevlâ hakkı için! 当着真主发誓！(指天发誓)

Mevlâna *is.* □大毛拉(穆斯林学者或神学家的一种称号) □著名诗人鲁米的称号

Mevlevî [mevlevi:] (阿) *öz.is.* 莫拉维教团的信徒，莫拉维的追随者，苏菲派教团的信徒

mevlevihane (阿-波) *is.* 莫拉维教团苦行僧的寺院

Mevlevîlik, -ği *öz.is.* 莫拉维教团

mevlit, -di; mevlût, -dü (阿) *is.* □【旧】生(孩子)，分娩；产生；出生，诞生 □出生地，诞生地 □出生时间 □梅夫利特诗(叙述默罕穆德诞生及其生平的美斯奈维体诗) □ 梅夫利特典礼(吟唱梅夫利特诗的宗教仪式)：Daha mevlit bitmeden dört aydır yağmayan yağmur dışarısını sel içinde bıraktı. 还没等梅夫利特典礼结束，4个月来一直没下的雨就已把屋外淹没了。□自然界

mevlithan [mevlitha:n] (阿) *is.* 吟唱梅夫利特诗的人

mevlût, -dü (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 新生的，刚出生的(婴儿) Ⅱ *is.* 见 mevlit

mevrit, -di (阿) *is.* 【旧】目的地，路程终点，(货运、邮寄等的)送达地点；到达地点

mevrudat (阿) *ç.is.* 收到，到达，抵达(指信件、货物)

mevrus [mevru:s] (阿) *s.* 【旧】继承的，承继的

mevrut [mevru:t] (阿) *s.* 【旧】来到的，到达的，抵达的(指信件、正式文件等)：vekaletten ～ evrak 部里下达的文件

mevsim (阿) *is.* □季，季节，时节：～ amelesi (或 işçisi) 季工，季节工人 ～ meyvaları 时令鲜果 ～ rüzgârları 季风 av ～i 打猎季节 ekim ～i 播种季节 fırtına ～i 暴风雨季节 futbol ～i 足球旺季 ölü ～i 淡季 tiyatro ～i 戏剧旺季 turizm ～i 旅游季节 üzüm ～i 产葡萄的季节 yağmur ～i 雨季 yaz ～i 夏季 Yaz en sıcak mevsimdir. 夏天是最热的季节。□春秋时期：～ elbisesi 春秋装 □【转】人生的时期：Gençlik hayatın ilkbahar mevsimidir. 青年时期是生命的春季。Yaşlılık yaşamın kış mevsimidir. 老年时期是人生的冬季。◇**～li ～siz konuşmak** 说废话；说话不合时宜

mevsimlik, -ği Ⅰ *s.* 春秋穿的：～ elbise 春秋装 Sırtında mevsimlik bir manto vardı. 她身上穿着一件春秋外套。Ⅱ *zf.* 一个季节，按季节：Bu köşk mevsimlik tutulmuştur. 这栋别墅租用了一个季节。

mevsimsiz *s.* □不分季节的，不分时候的 □不及时的，不适时的，不合时宜的；太早的，过早的：Bunlar kendi aralarında mevsimsiz bir mevki paylaşması kavgasına girmiş görünüyorlardı. 看起来在这些人之间象是发生了一场不合时宜的分权之争。

mevsuf [mevsu:f] (阿) *s.* 【旧】□被描写的，被形容的 □需要专门技能的：～ iş 需要专门技能的工作 □〈语〉(形容词词组中)被修饰的 □〈文〉(用修饰语)确定的

mevsuk [mevsu:k] (阿) *s.* 【旧】可靠的，可信的，正确的，有根据的：～ membadan alınan haberlere göre 据可靠来源得到的消息 ◇**～ olarak** 确实地，可靠地

mevsukan (阿) *zf.* 确实，可信，无疑

mevsukiyet (阿) *is.* 可靠性，真实性

mevsul (阿) *s.* 联合的，共同的，连接的

mevsum *s.* 做标志的，做上符号的；标出名称的；被叫到的 ◇**～ olmak** 叫做，名为

mevt (阿) *is.* 【旧】死，死亡

mevta [mevta:] (阿) *ç.is.* 【旧】死人，死者，死尸

mevudat (阿) *is.* 许诺，诺言，允诺

mevut [mevu:t] (阿) *s.* 【旧】□被许诺，受允诺 □注定的，预先决定了的，约定的：*eceli* ～ 自然死亡

mevvaç *s.* 波浪滚滚的，波涛汹涌的；有浪的

mevzi, -i [mevzi:] (阿) *is.* □地方，所在地，位置 □〈军〉驻地，阵地：～ harbi 阵地战 ateş ～i〈军〉发射阵地 berkitilmiş ～ 筑有工事的阵地 çıkış ～i 出发阵地 *esas* ～ 主阵地 geri ～ 后方阵地 gömme top ～i 火炮阵地 istinat ～i 作为依靠的阵地 köprübaşı ～i 桥头阵地，桥头堡 mestur ～ 隐蔽的阵地，隐藏起来的阵地 muvakkat ～ 临时阵地 müdafaa ～i防御阵地 müstahkem (或 tahkimli) ～ 筑有工事的阵地 müstahzar ～ 准备就绪的阵地 pusu ～i 潜伏阵地，隐蔽的阵地 radar ～i 雷达站 sahte ～ 假阵地，伪装的阵地 savunma ～i 防御阵地 set ～ 斜切阵地 sürgü ～ 凸出的阵地 yan ～i 侧翼阵地 *yedek* ～ 备用阵地 ◇**～ almak** 占领阵地 **～ boşaltmak** 撤离阵地，放弃阵地 **～ içine dalmak** 进入阵地，钻入阵地 **～e girmek** (或 **yerleşmek**) 占据阵地，在阵地驻扎 **～e sokulmak** □占据阵地，占领阵地 □进入阵地，钻入阵地 **～i tutmak** 守住阵地

mevziî [mevzii:] (阿) *s.* □地方的，地方性的；当地的；局部的：Mevziî yağış olacak. 局部有雨。□〈医〉散发性的，散在性的 □〈军〉有限的，不大的 ◇**～ olarak geri çekilmek** 局部撤退

mevzileme *is.* mevzilemek 的动名词

mevzilemek (*-i*) 分别安置到，分别安插到；布置好，陈列好，摆好

mevzilenmek (*nsz*) 〈军〉进入驻地，进入阵地

mevzu[1] (阿) *s.* □摆好的，放好的，装好的；安置好的 □〈法〉～ hukuk 习惯法 □虚构的，虚假的，佯装的，假装的

mevzu[2]**, -u** [mevzu:] (阿) *is.* 主题，内容，题目，课题，选题；话题：bahis ～u (或 ～u bahis) 谈论的话题 Para aklımdan geçen bir mevzu olmamıştır. 我从没想过钱。◇**～a girmek** 进入正题

mevzuat [mevzu:a:t] (阿) *ç.is.* □现行法律 □〈商〉【旧】包装(如箱、袋、桶、瓶、盒等)，包皮，包装物 □题目，题材，主题；话题

mevzubahis, -hsi *is.* 话题，讨论题；被谈论的人；要讨论的事：Para mevzubahis değildir. 问题不是钱的事。◇**～ olmak** 成为话题，成为讨论的题目：Bu mesele mevzubahis olmadı. 这个问题没有讨论。

mevzulu *s.* 有内容的，有主题的，有话题的

mevzun [mevzu:n] (阿) *s.* □相称的，匀称的，成比例的：～ vücut 匀称的身材 □〈文〉有节奏的，有节律的：～ adım 有节奏的步伐 ～ bir söz 有节奏的言语

mevzusuz *s.* 无主题的，无内容的，无话题的

mevzuubahis, -hsi (阿) *is.* 见 mevzubahis

Mexico 见 Meksiko

mey[1] (波) *is.* 【旧】葡萄酒

mey[2] *is.* (安纳多鲁东部使用的)一种小唢呐

meyal, -li 见 hayal meyal

meyan[1] *is.* 〈植〉甘草，甜草(*Glycyrrhiza glabra*)

meyan[2] (波) *is.* 【旧】中间，中部，当中 ◇**～ında** 在…之间，在…之中

meyan balı *is.* 甘草汁

meyancı *is.* 中间人，中介人；中间商

meyancılık, -ğı *is.* 中介(作用)，经纪

meyane [meya:ne] (波) *is.* 一种油面酱 ◇**~sı gelmek** 粘稠度刚刚好

meyan kökü, -nü *is.* 〈植〉甘草(根)

meydan (阿) *is.* □场，广场；竞技场：~ süpürgesi 扫帚，扫把 at ~ı 赛马场 güreş ~ı 摔跤场 hava (或 uçak, tayyare) ~ı 机场，飞机场 Hürriyet ~ı 自由广场 Kızılay ~ı 克泽拉伊广场 ok ~ı 射箭赛场 savaş ~ı 战场 □四周，四面；周围，周围地区；附近，附近地区：Meydanda kimseler yok. 周围什么人都没有。□机会，时机，合适时机，方便的机会；可能性 □(比克特西教团)举办宗教仪式的地方 ◇(*-e*) **~ açmak** 引起，导致：Birbirine yapılan şakalar bazen dayaklı kavgalara meydan açacak derecede canlanıp kızışır. 相互间开的玩笑有时会激化而导致争吵斗殴。**~ almak** 【旧】蔓延，扩散 **~ aramak** 找机会 **~ bırakmak** 给机会，允许，不妨碍 **~ bulmak** 找到机会 **~ dayağı** (**atmak**) 【旧】当众杖击，当众杖责：Vallahi meydan dayağı yesem bu kadar pişman olmazdım. 的的确确即使我当众挨揍也不会感到如此懊悔。(*-i*) **~ dayağına çekmek** 当众击打某人，狠揍某人 (*-e*) **~ kalmamak** 没有机会，找不到机会：Meydan kalmadı. 再也没有机会了。**~ korkusu** 〈医〉广场恐怖症 **~ muharebesi** 大会战，决战：Sakarya Meydan Muharebesi, kurtuluş savaşının dönüm noktalarından biridir. 萨卡利亚大战是解放战争的转折点之一。(*-e*) **~ okumak** 挑战：Hulâsa yüz türlü yüzmek bilir, dalgıçlara meydan okurdu. 总而言之，他会各种各样的游泳，能和潜水员们比个高低。Düşmanının meydan okuyuşlarına dayanamayıp ileri atıldı. 敌手屡屡叫阵，他忍不住冲了上去。**~ saati** 大钟，钟楼上的钟 **~ savaşı** (或 **muharebesi**) 大会战，决战：Meydan savaşı yüz kilometrelik bir cephe üzerinde cereyan ediyordu. 决战在100千米长的战线上持续着。(*-e*) **~ vermek** 给机会，允许：Sen meydan vermeseydin, o bu cesareti kendinde bulamazdı. 要不是你给他机会，他自己也没有这个胆量。Sonra sultanın cevabına meydan vermeden döndü. 而后他不等苏丹回答就回来了。Dikkat et, para vermeden kirişi kıran olur, böyle açık gözlülüğe meydan verme. 当心！他不给钱就想走，不能让这个自作聪明的家伙得逞。**~a atılmak** □被暴露，被揭穿 □出现，显露出来；挺身而出 **~a atmak** □发现，发觉，找出 □揭露，揭穿，揭发 □提出 (*-i*) **~a bırakmak** □揭露，揭穿 □使露宿街头，使无住所 (*-i*) **~a çıkarmak** □发现，找出 □揭露，揭穿，使暴露：Marifetlerini birer birer meydana çıkarıyor. 他一件件地抖露着他们的勾当。**~a çıkmak** □出现，露出来：Bu evi yaptırırken köşeleri kesmeğe mecbur kaldığından kusurlar kısa zamanda meydana çıktı. 他在让人造这所房子的时候不得不偷工减料，所以毛病很快就显现出来了。Yüzündeki karlar eriyince beyaz, yuvarlak bir yüz meydana çıktı. 脸上的雪一化，就露出了一张白白圆圆的脸。□变得明显，显然：Askerlikte hasta olduğu meydana çıktı. 显然，他的病是在服役期间得的。Bu haberi onun yaydığı meydana çıktı. 显然，这个消息是他散布的。□长大成人：Altınyaprak Şirketi bizim son ekmek kapımızdı, bundan sonra iş bulabileceğim şüpheli, kardeşlerim daha meydana çıkmış sayılmaz. 金叶公司是我们敲的最后一扇门了，此后很难说还能找到什么工作，而我的弟弟们还不能算已长大成人。**~a dökmek** □倒出，扔出，抛出 □揭露，揭发，揭穿 **~a düşmek** □到处干涉别人的事 □挺身而出 (*-den*) **~a gelmek** □由…形成，由…组成，由…构成：Hava oksijen, hidrojen vb. gazlardan meydana gelir. 空气是由氧气、氢气等气体组成的。Siyasî parti grupları en az yirmi üyeden meydana gelir. 政党团体至少得有20名成员组成。□出现，露面 (*-i*) **~a getirmek** 使形成，完成：Bu eseri meydana getirmek için çok uğraştım. 为了完成这个作品，我已经费了很多心血。**~a koymak** 展现，展示 **~a vurmak** 揭露，揭穿，使暴露 **~da** 明显的，显然的，显而易见的 **~da bırakmak** □使露宿街头，使无住所 □公开，使处于众目睽睽之下 **~da durmak** 现出，显出，看得见：Kileri kilitlemezdi, paraları meydanda dururdu. 以前他从不锁贮藏柜，钱都在外放着。**~dan çekilmek** 消失，失踪，不见 **~dan kaldırmak** 隐藏，掩盖 (*-e*) **~ı bırakmak** 放弃，退出：Çok güzel görünen bir şey var ki, o da iki tarafın da meydanı bırakıp kaçmamalarıdır. 有件事情看起来非常好，那就是双方都不放弃，都不逃避。**~ı boş bulmak** 目中无人，肆无忌惮，无所顾忌：Enayi meydanı boş bulmuş, cesaretinden dem vuruyor. 这蠢货在肆无忌惮地大谈他的胆量。

meydancı *is.* □清扫者，打扫院子的人 □狱吏 □(莫拉维教团的)知客僧(负责迎客、主持宗教仪式) □〈体〉裁判

meydancık, -ğı *is.* 小广场：Küçük bir grup meydancığa toplanmıştı. 一小群人汇集到了小广场。

meydanlık, -ğı *is.* (广场般的)空地，开阔地，广场：Güreşinin yapılacağı meydanlık orada idi. 原定举行摔跤比赛的场地在那儿。

meydan sazı *is.* 〈乐〉大肚塔尔琴

meyelân (阿) *is.* □倾斜面；倾度，斜度；坡度；倾斜 □爱好，喜好；好感，爱慕

meygede *is.* 【口】见 meyhane

meyhane [meyha:ne] (波) *is.* 酒吧，小酒馆

meyhaneci *is.* 酒吧老板，小酒馆老板

meyhanecilik, -ği *is.* 经营酒吧，经营酒馆

meyhaneci otu *is.* 〈植〉细辛(*Asarum*)

meyil, -yli (阿) *is.* □倾斜，斜面，斜坡 □倾向，趋向；爱好，嗜好，偏爱：Galatasaraylı olduğu hâlde Fenerbahçe - Beşiktaş maçlarında Beşiktaş'a meyli var. 尽管他是个加拉塔萨拉伊队的球迷，但在菲奈尔巴赫切队与贝谢克塔什队的比赛中，他偏向于贝谢克塔什队。□【转】爱，爱情；友爱：Ona meylim yoktur. 我对她没有感情。□偏差，偏向，偏斜 □渴望，渴求，希望 ◇(*-e*) **～ göstermek** □向…倾斜；俯身；低头 □对…抱有好感 □偏向于，偏爱 (*-e*) **～ vermek** □使倾斜，使产生斜面 □【转】爱，爱恋，爱慕，倾心于

meyilli *s.* □斜的，倾斜的，歪斜的 □【俗】对…有感情的，钟情，爱恋

meyletmek (*-e*) □倾斜 □低头，鞠躬，弯腰 □【转】喜爱，爱好，感兴趣 □爱，爱恋，倾心于：Bu güzel kıza meyledeli ne yaptığını bilmez oldu. 自从爱上这个漂亮女孩后，他就不知道自己在干什么了。

meymenet (阿) *is.* 幸运，运气，好运

meymenetli *s.* 幸运的，有运气的，运气好的，平安的

meymenetsiz *s.* □不幸的，运气不好的；倒霉的，不吉利的；悲惨的 □难看的，丑陋的；反常的，变态的；脾气不好的：～ bir adam 脾气不好的人 Birtakım uygunsuz, meymenetsiz heriflerle geziyormuş. 听说他和一些有失体统的变态家伙厮混在一起。

meymenetsizlik, -ği *is.* 不幸，不走运；不吉利

meyus [meyu:s] (阿) *s.* 【旧】□伤心的，悲痛的，难受的：Ağır ve meyus adımlarla yürüdü. 他迈着沉痛的步子走了。□毫无希望的，绝望的，失望的，灰心的 ◇**～ etmek** □使伤心，使难受：Müsteşar yanında böyle kalmak onu meyus ediyordu. 这样呆在参赞面前令他感到伤心。□对…失望，对…不抱希望，对…灰心 **～ olmak** 绝望，失望，灰心：Bir ümidin çıkmaması, insanın ikinci defa meyus olması demektir. 找不到希望意味着人的第二次绝望。

meyusane (阿-波) *zf.* 绝望地，悲观失望地；毫无希望地

meyusiyet [meyu:siyet] (阿) *is.* 【旧】绝望，失望，灰心：Bu meyusiyet ve bedbinlik gecesini muhteşem bir sabah takip edecekmiş! 有人说，继这绝望和悲观的夜晚之后将会是一个辉煌的清晨!

meyva, meyve (波) *is.* □果，果实；水果，鲜果：～ ağacı 果树 ～ ağaççılığı 果树栽培，果树学 ～ bahçesi 果园 baklaması ～ 夹(果)，长角果 buğdaysı ～ 颖果 Meyveler vitamin yönünden zengindir. 水果含有丰富的维生素。Türkiye'de bol meyve yetişir. 土耳其盛产各种水果。□【转】成果，结果，成绩；后果 ◇**～ vermek** □长出果实，结出果实 □富有成果，有成效，给出结果；产生后果：Telkinleri meyvasını verdi. 他的教导有了成效。◆**Meyva, ağacından uzak düşmez.** 叶落归根。

meyvacı, meyveci *is.* 果农；水果商

meyvacılık, -ğı, meyvecilik, -ği *is.* □果树栽培 □水果买卖，水果生意

meyvadar, meyvedar (波) *s.* 【旧】见 meyvalı

meyva dışı, meyve dışı, -nı *is.* 〈植〉外果皮，果壳

meyvahoş, meyvehoş (波) *is.* 【旧】□干果 □干果店，干果市场

meyva içi, meyve içi, -ni *is.* 〈植〉果核，内果皮

meyvalı, meyveli *s.* □有果实的，长果子的，结果子的：～ ağaç 果树 □水果做的：～ dondurma 水果冰淇淋 ～ gazoz 果汁汽水 ～ pasta 水果馅饼 □多产的，著述多的；富有成效的 ◆**Meyvalı ağacı taşlarlar.** 果多树遭殃，才多人遭忌。

meyvalık, -ğı; meyvelik, -ği *is.* □果树林，果园 □水果盘 □水果储藏库

meyva ortası, meyve ortası, -nı *is.* 〈植〉果肉，中果皮

meyvasız, meyvesiz *s.* 不结果实的 ◆**Meyvasız ağaca balta vururlar.** 无才被人剔。

meyvasızlık, -ğı; meyvesizlik, -ği *is.* 不结果；无成效

meyvaşekeri, -ni *is.* 〈化〉果糖

meyva yaprak, meyve yaprak, -ğı *is.* 〈植〉心皮；果瓣

meyyal, -li [meyya:l] (阿) *s.* 【旧】喜爱…的，爱好…的；倾向于…的，有…癖好的，有…嗜好的：Bu çocuk oyuna meyyaldir. 这孩子爱玩游戏。◇**～ olmak** □倾向于，偏向于 □对…有好感

meyyit (阿) Ⅰ *s.* □死的，死了的 □疲惫不堪的，极度疲惫的，衰竭的 Ⅱ *is.* 死人；死尸

mezahim *ç.is.* 困难，令人苦恼的事；苦难，苦头

mezahip, -bi (阿) *ç.is.* 见 mezhep

mezalim [meza:lim] (阿) *ç.is.* 【旧】不公道，不公正，不公正行为；压迫，强制；迫害

mezamir [meza:mir] (阿) *ç.is.* 【旧】□哨子，笛子 □(吟唱的)则逋尔诗篇，圣诗，圣歌，赞美诗

mezar (阿) *is.* 墓，坟墓，墓穴：～ anıtları 墓碑，碑铭 ～ kazıcı 掘坟穴的人，掘墓人 ～ taşı 墓碑 ～ taşı kitabesi 墓志铭 araba ～ı 废旧汽车停放场 meçhul asker ～ı 无名烈士墓 ◇**～ kaçkını** 骨头架子，骨瘦如柴的人，形容枯槁的人：Mezar kaçkınına dönmüş. 他瘦得皮包骨头。**～ taşı gibi** 木偶似地，呆呆地 **～dan çıkarmak** 救活，挽救：Doktor zamanında yetişti de adamı mezardan çıkardı. 医生及时赶到，把人从死神手里夺了回来。**～ını kazmak** 掘墓，致死 ◆**Mezar taşı ile övünülmez.** 人不能生活在先人的荣耀里。

mezarcı *is.* 掘坟穴的人，掘墓人；守墓人，看墓人

mezarcılık, -ğı *is.* 掘墓；守墓(行当)

mezaristan (阿-波) 见 mezarlık

mezarlık, -ğı *is.* 墓地，坟地，陵园；死亡事故多发地：Salgın, şehri mezarlığa çevirdi. 传染病把一座城市变成了墓地。

mezat, -dı (阿) *is.* 拍卖：～ yeri 拍卖地，拍卖场所 Bu masayı mezattan aldım. 这张桌子是我在拍卖会上买的。◇(*-i*) **～ etmek** 拍卖 **～ malı** □拍卖品 □便宜东西，便宜货 **～ olmak** 被拍卖 (*-i*) **～a çıkarmak** (或 **koymak, vermek**) 拿去拍卖

mezatçı *is.* 主持拍卖的人，拍卖商，拍卖师

mezbah (阿) *is.* 〈宗〉祭坛，供台

mezbaha (阿) *is.* □屠宰场 □屠杀，大屠杀：～ müfrezesi〈军〉讨伐队 □〈宗〉祭坛，供台 ◇**～a dönmek** 变成屠宰场

mezbele (阿) *is.* □垃圾场，污水坑：Köyün mezbelesinde, köpek enikleriyle, insan yavruları birbirine karışmış oynaşıyorlar. 村里的垃圾场上，小狗崽和娃娃们混在一起嬉耍着。□【转】坏的处境，糟糕的处境

mezbelelik, -ği *is.* 【俗】垃圾场，堆垃圾的地方

mezbuh (阿) *s.* □被杀的，被杀死的，被宰杀的 □以…为祭物的，被当做祭品的

mezbuhane (阿-波) Ⅰ *s.* 顽强的；激烈的，猛烈的；无所顾忌的，不顾死活的：～ bir karşı koyma 顽强的抵抗 Ⅱ *zf.* 不顾死活地，无所顾忌地；竭尽全力地；顽强地

mezbur *s.* 上述的，上面所说的，上面指出的；上面所提到的

mezcetmek (*-i*, *-e*, *-le*) 【旧】把…混合在一起，使混杂在一起，掺

mezç, -ci (阿) *is.* 混合，混拌，掺合，搅拌 ◇**～ etmek** 把…混合在一起，使混杂在一起，掺

meze [me'ze] (波) *is.* □酒菜，下酒菜：soğuk ～ 下酒的凉菜 □【转】开玩笑；嘲笑，讥笑，嘲弄 ◇(*-i*) **～ye almak** (或 **etmek**) 嘲笑，讥笑，讪笑

mezeci *is.* 卖下酒菜的人：～ dükkânı 小吃店，小吃部

mezecilik, -ği *is.* 卖下酒菜

mezelemek (*-i*) 【俗】扮鬼脸嘲弄

mezelenmek (*nsz*) 嘲笑，讥笑，嘲弄；开玩笑

mezelik, -ği Ⅰ *s.* 适于做下酒菜的 Ⅱ *is.* 酒菜，下酒菜：Mezelik almaya gitti. 他买下酒菜去了。

mezellet (阿) *is.* 【旧】卑鄙，卑劣，下流；卑鄙勾当，肮脏行为，丢脸的事

mezesiz Ⅰ *s.* 不吃下酒菜喝的(酒) Ⅱ *zf.* 不吃下酒菜：Çiftçiler bardak kadar büyük ve kalın kadehlerden, susuz ve mezesiz rakı içerlerdi. 农夫们用茶缸似的酒杯喝拉客酒，不加水，也不吃菜。

mezestra, mezestre *is.* 〈海〉使稍稍降下一点来，放下一点来(旗帜) ◇**～ etmek** 把(旗帜)稍稍降下一点来

mezgit *is.* 〈动〉牙鳕(*Gadus merlangus*)

mezgitgiller *is.* 〈动〉鳕科

mezhep, -bi (阿) *is.* □〈宗〉教派，宗派：Protestan ～i 新教，耶稣教 □【旧】学说，主义，理论，信条：Aristo ～i 亚里士多德学说，亚里士多德理论 □【转】看法，意见，主张 □方式，方法 □宗教：～ harbi 神圣的战争 ～ hürriyeti 宗教信仰自由 ◇**～i geniş** 非常宽容大度的 **～i meşrebine uymamak** 言行不一：Mezhebi meşrebine uymuyor; öyle söyledi, fakat şöyle yaptı. 他言行不一，说的是一套，做的是另一套。**～i tutmak** 信仰某种宗教 ◆ **Mezhepten bahsolunur, meşrepten bahsolunmaz.** 看法可以讨论，脾气没得商量。

meziç, -zci (阿) *is.* 掺杂，混合

mezit *is.* 见 mezgit

meziyat *ç.is.* 见 meziyet

meziyet (阿) *is.* □长处，优点，优良品质：～ sahibi 有优点的人，有长处的人 Cemal Paşa'da anlamadığı işi ehline bırakmak ve güvendiği kimseye her türlü yardımı yapmak meziyeti vardı. 杰马尔巴夏有这么一个优点：把不懂的事交给行家，对他所信任的人给予各种各样的帮助。□才能，才干，天才 □特点，特征

meziyetli *s.* □有优点的，有长处的，值得称赞的：Köy halkı meziyetli insanlardı. Haksızlıktan ve yalanlardan ürkerlerdi. 村里的人都是值得称赞的人。他们从不制造不公正，也从不说谎。□有才能的，有才干的，有本事的

meziyetsiz *s.* □无长处的，没有优点的，不值得…的 □无才华的，无才能的

mezkûr (阿) *s.* 【旧】上述的，前面提到的，前面说及的

mezlaka (阿) *is.* □滑的地方，光滑的地方 □【转】不牢靠的道路，危险的道路

mezmum (阿) *s.* 【旧】有恶习的，行为不端的，不道德的，应受指责的；可憎的，恶劣的，丑恶的

mezo- (希) (复合词的第一部分)表示"中间"、"中介"的意思

mezoderm (法) *is.* 〈生〉中层，中胚层

mezon (法) *is.* 〈核〉介子

mezosfer (法) *is.* 〈气〉中间层，中层大气

mezozoik (法) *is.* ve *s.* 〈地〉中生代(的)

mezra, mezraa [mezra:] (阿) *is.* 【旧】□田，田地，耕过的田地，庄稼地 □村落，村庄

mezru, -u [mezru:] (阿) *s.* 【旧】播种的；耕过的(田地)

mezruat [mezru:at] (阿) *is.* 【旧】作物，庄稼，播种物；播种过的土地

mezun [me：zu:n] (阿) *s. ve is.* □【旧】请准假的(人) □毕业的，拿到文凭的；毕业生，应届毕业生，行将毕业的学生：sanat okulundan ～ 艺术学校毕业生 Lise mezunlarının katıldığı sınavda ikinci oldu. 在高中毕业生参加的考试中取得了第二名。□获准的，有权的：Bu işi yapmaya mezundur. 他有权做这件事。Bunu yapmaya mezun değilim. 我无权做这件事。◇(*-i*) **～ etmek** 准假，批准休假 **～ olmak** 毕业：En az ilk okul mezunu olmayanlar millet vekili seçilemezler. 连小学都没毕业的人不能当选议员。

mezuniyet [me:zu:niyet] (阿) *is.* □【旧】休假，放假，假期 □从…学校毕业：～ sehadetnamesi 毕业证 ～ sınavı 毕业考试 □权力，权能；许可 ◇**～ almak** □请准假 □有权，得到权力；获得许可 **～ vermek** □给予假若准假 □给予权利，允许，许可 □授权：Bu işi yapmaya size mezuniyet veriyorum. 我允许您做这工作。

mezuniyetsiz *s.* 未经许可的，未经允许的

mezura [mezu'ra] (意) *is.* (裁缝用的1.5m长的)皮尺，米尺

mezür (法) *is.* 见 mezura

mezzo-soprano (意) *is.* 〈乐〉□女中音，次女高音 □女中音歌手，次女高音歌手

Mg 〈化〉镁(Magnezyum)

MGK 【缩】国家安全委员会(Millî Güvenlik Kurulu)

mı / mi / mu / mü Ⅰ *ünl.* □(疑问语气词)吗：Bu su içilir mi? 这水能喝吗？O mu geldi? 是他来了吗？□(表示委婉语气)好吗：Bana bir bardak su verir misiniz? 您能给我一杯水喝吗？Kaleminizi verir misiniz? 把您的笔给我用一下好吗？□(与动词的否定形式连用表示一种否定反问的语气)难道不会…：Bugün yolda ona raslamaz mıyım! 您瞧，今天我在路上碰到了她。Dönüp bir de bana bakmaz mı? 难道他不会转过身来看我一眼吗？□构成强化形容词：çirkin ～ çirkin 丑陋不堪，极其丑陋，非常难看 güzel ～ güzel 非常漂亮，美丽异常 zengin ～ zengin 非常富有 Yapar mı yapar. 他一定会做。Beceriksiz mi beceriksiz, pısırık mı pısırık! A, ne yapayım ben böyle erkeği! 他是那么无能，那么胆小怕事！哎，我能拿这种男人怎么办！Ⅱ *bağ.* (与肯定过去时连用)一…就，只要…就：Anamız bağırdı mı herkes köşesine çekilirdi. 我妈妈一声大吼，人人就都退缩到一边去了。Sınıfa girdi mi bütün öğrenciler yerlerine geçer otururlardı. 只要他一走进教室，所有的学生就都坐到他们的座位上去了。

mıcır *is.* 见 mucur

mıcırık *s.* 【方】打碎的，砸碎的，捣碎的；揉碎的

mıh (波) *is.* 大钉子，楔，尖楔 ◇**～ gibi kapalı** 关得严严的，关得紧紧的 **◆Mıh der de çivi demez.** 说一不二。

mıhî *s.* 钉子形的 ◇**～ yazı** (古代巴比伦等的)楔形文字

mıhladız *is.* 【俗】见 mıknatıs

mıhlama *is.* □ mıhlamak 的动名词 □【俗】腊肉葱花蛋(一道菜)

mıhlamak (*-i, -e*) □把钉子钉进，用钉子钉住，钉牢 □【转】吓住…使不敢动，盯住…使不敢离去，使呆立不动：Korku ikimizi de sanki mıhlamıştı. 恐惧使得我们俩就象被钉在了那里一样。□【俚】刺入，插入，砍入(指刀等)

mıhlanmak (*nsz*) mıhlamak 的被动态：Peşinden koşmak istedi. Fakat vücudu sallandı ve bir adım atamadı, mıhlandı. 他想跟着她跑。但身子晃了晃，一步也没迈出去，呆立着不动了。Sandalyenin ayağı mıhlandı. 椅子腿被钉牢了。

mıhlı *s.* □有钉子的，钉了钉子的：～ tahta 有钉子的木板 □钉在…上的：duvara ～ bir çivi 钉在墙上的钉子 □【转】被困住的，被盯住的

mıknatıs (希) *is.* □磁铁，磁棒，磁石，吸铁石：～ çeliği 磁化钢 ～ göbeği 磁铁铁心 ～ iğnesi 磁针 ～ induksiyonu 电磁感应 ～ kutbu 磁极 ～ sahası 磁场 ～ın kuvvet alanı 磁力场，磁

场 daimî ～ 永久磁铁 elektrik ～ı 电磁 gayritabiî ～ bölgesi 地磁异常地带 sunî ～ 人造磁铁(磁体) tabiî ～ 天然磁铁 Mıknatısta demiri çekme hassası vardır. 磁石有吸铁的特性。□磁电机，永磁发电机，磁石发电机 ◇**～ gibi çekmek** 象磁铁一样吸引住 **～ gibi kendine cezbetmek** 象磁铁一样把…引向自己

mıknatısî [mıknatısi:] (阿) *s.* 【旧】磁的，磁体的，磁性的：elektrik ～ 电磁的

mıknatısiyet (阿) *is.* 【旧】磁学；磁，磁性 ◇**～ini gidermek** 去磁，消磁

mıknatısiyetsizleştirmek (*-i*) 去磁，退磁，使失去磁性

mıknatıslamak (*-i*) 使磁化，使起磁，使有磁性

mıknatıslandırmak (*-i*) □ mıknatıslanmak 的使动态 □催眠，施催眠术

mıknatıslanmak (*nsz*) 获得磁性，磁化，起磁

mıknatıslı *s.* □有磁铁的，带磁铁的 □磁化了的，起磁了的，有磁性的 ◇**～ iğne** (或 **ibre**) 磁针 **～ mayın** 〈军〉磁性水雷，磁性地雷

mıknatıslık, -ğı *is.* 磁，磁性

mıknatis 见 mıknatıs

mıncıklamak (*-i*) □弄碎，揉碎，捣碎，掰碎：Çocuk ekmeği mıncıklamış. 孩子把面包揉碎了。□掐，拧，捏，揪

mıncıklanmak (*nsz*) mıncıklamak 的被动态

mıncık mıncık *zf.* 揉得碎碎地，弄得碎碎地 ◇(*-i*) **～ etmek**弄碎，揉碎，捣碎，掰碎：Çocuk ekmeği mıncık mıncık etti. 孩子把面包搓揉碎了。

mıntaka (阿) *is.* 地带，带，区，地区：～ mahkemesi 地区法院 hudut (或 sınır) ～sı 边境地区，边境地带 kutup ～sı 极地，极带 memnu (或 yasak) ～ 禁区 muharebe ～sı 战区

mıntakavî (阿) *s.* 地方的，地区的；区域的；地带的

mıntıka 见 mıntaka

mıras 见 miras

mırıldamak (*-i*) □低声说，悄悄地说 □低声埋怨，低声抱怨，嘟囔

mırıldanmak (*nsz*) □悄声自言自语，喃喃自语：Bir hasta çocuk gibi mırıldanıyor. 他象个生病的孩子一样喃喃自语着。Kendi kendine mırıldanır gibiydi, dalgındı. 他自言自语地在那里发愣。□低声哼歌：Mırıldandığın şarkıyı ben de seviyorum. 你哼的歌我也很喜欢。□低语，悄声说话，窃窃议论：Mescidin önünde mırıldanarak söylediğini açık olarak tekrarladı. 他把在小清真寺前悄声议论的话又当众重复了一遍。

mırıl mırıl *zf.* 喃喃，喃喃自语地；悄声地，低声地：Mırıl mırıl bir dua okudu. 他喃喃地念了一遍祷告。Mırıl mırıl söyleniyor. 他喃喃自语。

mırıltı *is.* 喃喃声；嘟囔声；低低的埋怨声；窃窃私语声：Dinleyiciler arasında dolaşan mırıltı birden uğultu hâlini aldı. 听众中的窃窃私语声一下子嘈杂了起来。◇**～ hâlinde** 小声地

mırın kırın *is.* 不愿意，不乐意，推托；抱怨，埋怨 ◇**～ etmek** □抱怨，发牢骚；咕哝，嘟囔：Mırın kırın etme, çabuk söyle! 别发牢骚了，快点说！□执意不肯，使性子；摆架子，拿一把

mırlamak (*nsz*) (猫)发出咕哝声

mırmır *is.* □〈动〉鳗鲡，美洲鳗(*Echelus myrus*) □【俗】流氓，无赖

mır mır *zf.* ◇**～ mırıldanmak** 喃喃自语；窃窃私语

mırnav *is.* 猫叫；猫叫声，咪咪叫声

mısdak (阿) *is.* 【旧】(评定事物的)标准，准则

mısdakkınca *zf.* 按照…标准

mısıl, -slı *is.* 〈医〉血清

mısır (阿) *is.* 〈植〉玉米，包米，包谷，玉蜀黍，珍珠米(*Zea mays*)：～ bulamacı 玉米汤 ～ kalburu 爆米花蹦筛 ～ koçanı 玉米穗的瓤，珠穗 ～ püskülü 玉米穗 ～ taneleme makinesi

(玉米)脱粒机 ◇～ **patlatmak** 蹦爆米花 ～ **püskülü gibi** (头发稀疏)象玉米穗似的

Mısır (阿) *öz.is.* 埃及(非洲) ◆**Mısır'daki sağır sultan bile duydu.** 路人皆知。

Mısır baklası *is.* 辣豆角

mısırcı *is.* 玉米商，卖玉米的人

Mısır fulü *is.* 埃及蚕豆

Mısırlı *öz.is.* 埃及人

mısırlık, -ğı *is.* 玉米地

Mısır tavuğu *is.* 火鸡

Mısır turnası *is.* 〈动〉白鹳

mısır yağı *is.* 玉米油

mıska *is.* 见 muska

mıskal (阿) *is.* 【旧】潘神箫；排箫；芦笛，木笛 ◇～ **kamışı gibi** 排箫管似的，密密麻麻的

mıskala (阿) *is.* 【旧】整光工具，磨光器，琢磨工具 ◇(*-i*) **～ya vurmak** 抛光，打磨，研磨，磨光，磨出光泽

mıslî *s.* 〈医〉血清的

mısmıl *s.* 【俗】(按伊斯兰教规)其肉可食用的

mısra, -ı [mısra:] (阿) *is.* 一个诗行：Bu beyitte iki mısra bulunur. 这个诗段有两个诗行。

mısrîyat (阿) *ç.is.* 古埃及学

mıstar (阿) *is.* 【旧】□水准尺 □尺，直尺

mışıl mışıl *zf.* 呼呼地(睡)：Yusuf oda kapısından adımını atar atmaz, saatlerden beri mışıl mışıl uyuyan Zehra, birden bire haykıra haykıra uyanır. 约瑟夫一迈出门口，几小时都呼呼大睡的泽赫拉突然之间就会大哭着醒来。◇～ **uyumak** 呼呼地睡，呼呼大睡，安然沉睡：Bebek mışıl mışıl uyuyor. 婴儿安然沉睡。

mışmış (阿) *is.* 【旧】(一种)杏

mıymıntı *s.* 无精打采的，萎靡不振的；笨手笨脚的，慢吞吞的，迟缓的：Mıymıntı kişiler insanın canını sıkar. 笨手笨脚的人容易使人心烦。◇～ ～ 笨拙地，迟钝地

mıymıntılık, -ğı *is.* 无精打采的样子，萎靡不振的样子，笨手笨脚的样子

mızıka [mızı'ka] (意) *is.* □乐队，吹奏乐团，吹奏乐队 □(儿童吹的)口琴：ağız ～sı 口琴 Babam bana bayramda bir mızıka armağan etti. 我爸爸节日里送给了我一把口琴。

mızıkacı *s.* ve *is.* □乐队的(成员) □吹口琴的(人)

mızıkalı *is.* 〈史〉(宫廷)乐师

mızıkçı *is.* ve *s.* 不好交际的，扫大家兴的，使大家扫兴的，爱变卦的(人)：Mızıkçıyı kimse oyuna almak istemez. 谁都不想跟耍赖的人一起玩。

mızıkçılık, -ğı *is.* 欺诈，欺骗；舞弊，欺诈行为；不守信用 ◇～ **etmek** 使大家扫兴，使大家不愉快；退出集体的娱乐活动，不参加集体娱乐活动：Mızıkçılık edersen seninle bir daha konuşmam. 你要是扫大家的兴的话，我就再也不理你了。

mızıklanmak (*nsz*) 使大家扫兴，使大家不愉快，退出集体的娱乐活动，不参加集体娱乐活动：Oyunun sonuna doğru yine mızıklanmağa başladı. 游戏快结束时他又开始让大家扫兴了。

mızıldanmak, mızırdanmak (*-den*) 抱怨，叫屈；诉苦

mızmız *s.* □吹毛求疵的，好挑剔的，难以侍候的；任性的，怪僻的，腻腻歪歪的：Ne mızmız adam, ona iş beğendirmenin imkânı yok. 多么挑剔的人，没有什么事能让他看得上。□笨拙迟钝的，笨手笨脚的；懒惰的，懒洋洋的

mızmızca [mızmı'zca] *s.* ve *zf.* □吹毛求疵的，好挑剔的；任性的，怪僻的，腻腻歪歪的 □笨拙迟钝的，笨手笨脚的；懒惰的，懒洋洋的

mızmızlanmak (*nsz*) □吹毛求疵，好挑剔；变得任性，变得怪僻，变得腻腻歪歪：Gitti, ablasının kucağında mızmızlanan bebeği kollarına aldı, pışpışlamaya başladı. 她走了过去，从姐姐怀中抱起了哭闹的婴儿，开始摇晃哄他睡觉。□显得笨拙迟钝，显得笨手笨脚；懒惰，变得懒洋洋

mızmızlık, -ğı *is.* □吹毛求疵，好挑剔；任性，怪僻，腻腻歪歪 □笨拙迟钝，笨手笨脚；懒惰，懒洋洋 ◇**～ etmek** □吹毛求疵，好挑剔；变得任性，变得怪僻 □显得笨拙迟钝，显得笨手笨脚；懒惰，变得懒洋洋

mızrak, -ğı (阿) *is.* □矛，枪，长矛，梭标：～ kayışı 矛穗，矛的缨 ～ sırığı (或 sapı) 矛杆 □〈体〉标枪 ◇**～ atmak** 掷矛；掷标枪 ◆**Mızrak çuvala girmez** (或 **sığmaz**). 纸包不住火。

mızraklı *s.* 有矛的，执矛的，持矛的：～ alay 骑兵团 ～ süvari 执矛骑兵

mızraksı *is.* 矛形的，长矛形的

mızraksız *s.* 没有矛的，不执矛的

mızrap, -bı (阿) *is.* 〈乐〉拨子，琴拨，拨弦片 ◇**～ vurmak** □弹琴 □折磨，磨难，虐待；使痛苦，使苦恼

mi[1] 见 mı

mi[2] (意) *is.* (音阶的)7个唱名之一

Miami *öz.is.* 迈阿密(美国)

miat[1]**, -dı** [mi:a:t] (阿) *is.* 【旧】□(规定的)期限，期间：～ından evvel 在规定的期限之前 □有效期，使用期：Asker ayakkabısının miadı altı aydır. 军鞋的使用期为6个月。◇**～ı dolmak** 使用期满 **～ı gelmek** 到期，满期 **～ını doldurmak** 【转】变老；变旧：Miadını doldurmuş. 他活到岁数了。

miat[2] *ç.is.* 数百，很多，许许多多，无数

mibzer (阿) *is.* 【旧】播种机

Michigan Gölü *öz.is.* 密歇根湖(美洲)

miço [mi'ço] *is.* 见 muço

mide [mi:de] (阿) *is.* □胃：～ ağrısı 胃痛 ～ ağzı〈解〉贲门 ～ barsak düşüklüğü 胃肠下垂 ～ bağırsak iltihabı 〈医〉肠胃炎 ～ bezi 胰腺 ～ büyümesi 胃扩张，胃胀大 ～ düşüklüğü 胃下垂 ～ ekşimesi 胃灼热，烧心 ～ hastalığı 胃病 ～ iltihabı 胃炎 ～ kanaması 胃出血 ～ kapısı 幽门 ～ karhası (或 ülseri)〈医〉胃溃疡 ～ onikiparmak bağırsağı atardamarı 胃十二指肠动脉 ～ suyu 胃液 ～ sümükzarı 胃粘膜 ～ zayıflığı 胃虚弱 tevessüü ～ 胃扩张，胃胀大 □【转】肚子：Midesine bir yumruk yedi. 肚子上挨了一拳。□【转】胃口，食欲 ◇**～ fesadına uğramak** 吃撑，肚子胀得难受 **～ küsmek** 胃部不适：Yemek zamanı geçerse, mide küser. 过了吃饭的时间，胃就会不舒服。(*-in*) **～si ağzına gelmek** 想呕吐，作呕，恶心：Cadde üzerindeki ezilmiş fare ölüsü midesinin ağzına gelmesine sebep olmuştu. 马路上被轧烂的死耗子让他感到恶心。(*-in*) **～si almamak** □没有胃口，没有食欲 □【转】(面对难看的东西)感到恶心，觉得难受 **～si bozuk** 胃口不好，食欲不佳 (*-in*) **～si bozulmak** □恶心 □讨厌，厌恶 □生疑，怀疑 (*-in*) **～si bulanmak** □翻胃，想呕吐，恶心 □【转】对…感到恶心，厌恶，讨厌 □【转】起疑，怀疑，生疑 (*-in*) **～si ekşimek** (或 **kaynamak, yanmak**) 胃灼热，烧心 (*-in*) **～si ezilmek** 觉得饿，感到饿，肚子饿 (*-in*) **～si götürmemek** □没有胃口，没有食欲 □【转】(面对难看的东西)感到恶心，觉得难受 (*-in*) **～si kabarmak** 恶心：Pislikleri görünce birden midesi kabardı. 看到污物，他顿时感到一阵恶心。(*-in*) **～si kabul etmemek** □没有胃口，没有食欲 □【转】(面对难看的东西)感到恶心，觉得难受 (*-in*) **～si kaldırmamak** □没有胃口，没有食欲：Yağlı yiyecekleri midesi kaldırmıyor. 他对油腻的食物没胃口。□【转】(面对难看的东西)感到恶心，觉得难受 (*-in*) **～si kalkmak** 讨厌，厌恶 (*-in*) **～si kazınmak** 觉得饿，感到饿，肚子饿：Yemek saati geçti; midem kazınmaya başladı. 吃饭的时间已经过了，我开始感到饿了。(*-in*) **～si kıyılmak** □觉得饿，感到饿，肚子饿 □胃疼，胃部不适 (*-in*) **～si kıyınmak** □觉得饿，感到饿，肚子饿：Midem kıyındı.

我饿了。□胃疼，胃部不适 **~si olmamak** 非常宽容，过于宽容 (*-in*) **~sinde kıyıntı olmak** □觉得饿，感到饿，肚子饿：Midemde bir kıyıntı var. 我饿了。□胃疼，胃部不适 **~sine indirmek** 吞进肚里，吃进肚里，吃掉 (*-in*) **~sini bulandırmak** □使人感到恶心，令人作呕，叫人倒胃：Şu lâfı Yusuf'un midesini bulandırıyordu. 他的这句话令尤素福感到恶心。□【转】令人生疑，可疑，叫人怀疑：Onların fiskos etmeleri midemi bulandırdı. 他们俩交头接耳使我大生猜疑。□【转】不合口味，不被喜欢 (*-in*) **~sini kaldırmak** 使人感到恶心，令人作呕，叫人倒胃：İlâç midesini kaldırdı. 吃了这个药他感到恶心。**~ye oturmak** 不好消化，难消化 **~yi ateşlemek** 【俗】喝酒 **~yi bastırmak** 吃零食垫垫肚子 **~yi temizlemek** 洗胃

mideci *is.* ve *s.* □自私自利的(人)：Peki mademki her baktığı insanın ciğerini dahi okuyordu, nasıl olup da etrafını saran mideci dalkavukların iki yüzlülüğünü anlayamıyordu? 既然他看人入木三分，那么他对身边那些自私自利阿谀奉承之徒的两面派行径却怎么认识不到呢？□胃肠病的医生

midecilik, -ği *is.* □贪吃，馋嘴 □自私自利

midesiz *s.* 【转】□不苛求吃的，不挑剔食物的，什么都吃的；能吃别人所不能吃的，杂食的，分不清好吃不好吃的 □缺乏审美能力的 □食欲不佳的，胃口不好的

midesizlik, -ği *is.* □(对吃)不苛求，不挑剔，不讲究 □不好吃，滋味不好：Ne midesizlik! 太难吃了！

midevî [midevi:] (阿) *s.* □胃的：～ usare 胃液 □治疗胃的；对胃有益的，养胃的

midi (法) *s.* 中等的，中型的，不大不小的：～ etek 中号的裙子

midibüs *is.* 小公共汽车

midilli [midi'lli] (希) *is.* 〈动〉小型马，矮马：Midilliye küçük çocuklar binebilir. 小孩可以骑小马。

midye [mi'dye] (希) *is.* 〈动〉贻贝，壳菜，淡菜(*mytilus*)：～ dolması 贻贝馅菜卷 ırmak ～si 河蚌 ırmak inci ～si 淡水珠蚌

midyeci *is.* 卖贻贝的商人

midyelik, -ği *is.* 贻贝人工养殖场

migmatit (法) *is.* 〈地〉混合岩

migren (法) *is.* 〈医〉偏头痛

migzel (阿) *is.* 锭子，纺锤

migzelî (阿) *s.* 纱锭状的，纺锤状的

miğfer (阿) *is.* 头盔：Yollar，dereler, taş dipleri, koparılmış apoletler, atılmış miğferler, terkedilmiş silâhlarla dolu. 路上，小溪里，石头底下，到处都是扯下的肩章、扔掉的头盔、丢弃的武器。

mihan *s.* 大的；伟大的

mihanik, -ği *is.* 〈物〉力学

mihanikî [miha:niki:] (阿) *s.* □机械式的，呆板的：～ kuvvet 机械力 ～ vasıtalar 机械工具 □机械的，无意识的：～ bir çalışma (或 iş) 机械的劳动 ◇**～ bir surette** □机械地，无意识地，呆板地 □机械地

mihanikleştirmek (*-i*) 使机械化

mihek 见 mihenk

mihen (阿) *ç.is.* 见 mihnet

mihenk, -ği (阿) *is.* □试金石 □【转】标准，准则，道德标准 ◇**～e vurmak** 试，试验，测试，使受到检验

mihenkçi *is.* □银匠，镀银工 □识货的人，鉴赏家，伯乐

mihfer(**e**) (阿) *is.* 【旧】雕刻刀，刻字笔

mihin(**e**) (阿) *s.* 【旧】最大的；最伟大的

mihir, -hri (波) *is.* □依恋，留恋，眷恋；爱，爱情 □彩礼，订婚聘金 □太阳：～ ü mah 太阳和月亮

mihman (波) *is.* 【旧】客人，宾客：～ evi 客房 ◇(*-e*) **～ etmek** 请客 **～ olmak** 作客

mihmandar (波) *is.* □(招待客人的)房东，屋主 □礼宾官员，负责接待外宾的人

mihmandarlık, -ğı *is.* □主人的身份，房东的身份 □接待员的职责 ◇**～ etmek** 接待客人

mihnet (阿) *is.* □痛，痛苦，苦难 □难，困难，艰难 □不幸，灾祸，灾难；倒霉：Hile ile iş gören mihnet ile can verir. 骗人者没有好下场。◇**～ çekmek** □受苦，经历苦难 □遭罪，遇到困难 □倒霉，遇到不幸 **～e uğramak** □受苦，遭到不幸，倒霉 □遇到困难，体验到生活艰难

mihrace [mihra:ce] (波) *is.* 土邦主，大君(现为印度土邦王公的称号；古时的印度独立国君的称号)

mihrak (阿) *is.* 【旧】□〈物〉焦点，焦距：～ mesafesi 焦距 □【转】中心，核心，集中点：～ noktası 焦点；中心

mihrap, -bı (阿) *is.* □〈宗〉米赫拉卜(清真寺礼拜殿内朝麦加方向的壁龛；穆斯林礼拜时领拜人的站立处) □【转】希望的寄托地，寄托希望的地方

mihver (阿) *is.* 【旧】□轴；枢轴，支轴：Bir dolap beygiri gibi bir mihverin etrafında dönüp dolaşarak ağaçları muayene eder, zerzevatları sulardım. 我整天忙得团团转，看看树，给菜浇浇水。□【转】要点，中心点

mika (法) Ⅰ *is.* 〈矿〉云母，云母片：～ izolasyonu 云母绝缘体 Ⅱ *s.* 云母做的

mikabî (阿) *s.* 立方的

mikado [mika'do] (日) *is.* □日本天皇 □日本皇宫 □米卡多游戏(用象牙筷、竹筷或骨制筷当工具进行游戏)

mikalı *s.* 有云母的，含云母的；云母状的；有云母性质的：～ şist 云母片岩 ～ mantar 云母状的蘑菇

mikâp, -bı (阿) *is.* 【旧】〈数〉立方：bir metre ～ su 一立方米的水

mikaşist (法) *is.* 云母片岩

mikat (阿) *is.* 约定的时间或地点

mikdar 见 miktar

Miken medeniyeti *is.* 〈史〉迈锡尼文化(爱琴文化与希腊文化的交替时期)

miknatis 见 mıknatıs

mikolog (法) *is.* 真菌学家

mikoloji (法) *is.* 真菌学

mikolojik (法) *s.* 真菌学的

mikoriz *is.* 〈植〉菌根

mikoz (法) *is.* 〈医〉真菌病，霉菌病

mikro- (法) (复合词的第一部分) 表示"微"、"小"、"微量"、"微型"、"百万分之一"的意思

mikroamper (法) *is.* 〈电〉微安(培)

mikrobik (法) *s.* 〈医〉由微生物引起的，由细菌引起的；传染的，感染的：～ (bir) hastalık 传染病

mikrobiyolog (法) *is.* 微生物学家

mikrobiyoloji (法) *is.* 〈医〉微生物学

mikrodalga *is.* 微波：～ fırını 微波炉

mikrofarad *is.* 〈电〉微法(拉)

mikrofilm (英) *is.* 微型胶卷，缩微胶卷，缩微影片

mikrofon (法) *is.* 传声器，送话器，话筒，麦克风 ◇**～a koymak** 把…制成广播节目

mikrofoncu *is.* 〈影视〉话筒吊杆操纵员

mikrofonik (法) *s.* 传声器的，话筒的：～ ses 适合于播音的嗓音

mikrofotoğraf (法) *is.* 显微照相术，显微(镜)摄影术，显微照片

mikroişlemci *is.* 〈计〉微处理器

mikrokok (法) *is.* 〈生〉球菌，细球菌

mikrokosmos, mikrokozm *is.* 〈物〉微观宇宙，微观世界

mikrolit (法) *is.* 〈矿〉微晶，细晶石

mikrolitik (法) *s.* 微晶的

mikroloji (法) *is.* 显微学

mikrolojik (法) *s.* 显微学的

mikromanipülasyon (法) *is.* 〈技〉显微操作

mikromanipülatör (法) *is.* 〈技〉显微操作器，微控制器

mikrometot, -du (法) *is.* 〈物、化〉微量法

mikrometre [mikrome'tre] (法) *is.* □测微计，微距计；千分尺 □微米

mikrometri (法) *is.* 测微，测微法

mikron (法) *is.* 〈数〉微米(百万分之一米)

mikroorganizma (法) *is.* 微生物

mikrop, -bu (法) *is.* □微生物，细菌，病菌：～ harbi 细菌战 ～ öldürücü 灭菌的，抗菌的，防腐的 ～ savaşı 细菌战 ～silâhları 细菌武器 □【转】恶棍，凶恶的人，干坏事的人，作恶的人；捣乱鬼；骗子，坏蛋

mikroplanmak (*nsz*) □感染细菌，被细菌感染 □弄脏，变脏

mikroplu *s.* 由细菌引起的，有细菌的，带菌的；传染的：～ hastalık 传染病 Mikroplu ellerimizle hastanın eşyasına dokunmayacağız. 我们不要用带细菌的手去触摸病人的物品。

mikropsuz *s.* 消过毒的，无菌的，杀过菌的：～ pamuk 消毒棉

mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak (*-i*) 消毒，杀菌，灭菌：Ameliyatta kullanılan her şeyi daha önce mikropsuzlandırmak gerekir. 手术前必须要对所要用的每样东西进行消毒。

mikrosefal (法) *s. ve is.* 小头畸形的(人)，小头的(动物)

mikrosinema (法) *is.* 〈影〉微电影

mikroskobik (法) *s.* 用显微镜才能看见的，非常小的，极微小的：～ canlı 微生物

mikroskop (法) *is.* 显微镜

mikroskopik 见 mikroskobik

mikroskopluk, -ğu *s.* 极微小的，显微镜下才能看见的

mikrospor *is.* 〈植〉小孢子

mikroşimi *is.* 〈化〉微量化学

mikrotelefon *is.* 〈电〉送受话器

miksefe (阿) *is.* 电容器

mikser (英) *is.* □厨房电搅拌器 □拌和机

miktar [mikta:r] (阿) *is.* □量，数量，份量 □一部分，一份：Arsasının bir miktarını ayırarak sattı. 他把宅基地分出一块卖了。

mikyas [mikya:s] (阿) *is.* 【旧】量具，量器

mil[1] (希) *is.* 泥沙，淤泥，软泥

mil[2] (阿) *is.* □轴，杆；钎 □眉笔，描眉笔 ◇(*birinin gözlerine*) **～ çekmek** 用烧红的铁钎戳瞎…的眼睛

mil[3] (法) *is.* (长度单位名称)里，英里，海里：bahrî ～ 海里 coğrafî ～ (或 coğrafya ～i) 地理

英里(赤道一分的弧长) deniz ~i 海里(等于1.852千米) Köprü ile Kadıköy arasındaki mesafenin kaç mil olduğunu bilmiyordum. 我并不知道大桥与卡德科伊之间的距离有多少海里。

milâdî [milâ:di:] (阿) *s.* 基督纪元的，公元的：~ tarih 基督纪元，公元

Milano *öz.is.* 米兰(意大利)

milât, -dı [milâ:t] (阿) *is.* □生日，诞辰 □耶稣的诞辰：~ takvimi 公历，阳历 ◇**~tan beri** (或 **sonra**) 耶稣纪元，公元 **~tan evvel** (或 **önce**) 公元前

mildiyu [mi'ldiyu] (法) *is.* 霜霉病：patates ~si 土豆霜霉病

milel (阿) *ç.is.* 【旧】民族

milenyum (英) *is.* 千年

milföy (法) *is.* 千层糕

mili- (法) (前缀)表示"毫"，"千分之一"的意思

miliamper *is.* 〈电〉毫安(培)

miliampermetr *is.* 〈电〉毫安计，毫安表

milibar (法) *is.* 〈物〉毫巴

miligram (法) *is.* 毫克(千分之一克)

mililitre [milili'tre] (法) *is.* 毫升

milim (法) Ⅰ *is.* □毫米 □千分之一份 Ⅱ *s.* 成千的，无数的，数以千计的 ◇**~ oynamamak** □不差分毫 □纹丝不动 **~ şaşmamak** 分毫不差 **~i milimine** 完全，完完全全地，很好地

milimetre [milime'tre] (法) *is.* 毫米：~ kare 平方毫米 ~ küp 立方毫米

milimetrik (法) *s.* □毫米的 □分成毫米的，以毫米分度的：~ kâğıt 毫米方格纸，毫米坐标纸(一平方毫米一格的制图纸)

milimikron (法) *is.* 〈数〉毫微米

milis (法) *is.* □民兵(部队) □(某些国家的)辅助警察

militan (法) Ⅰ *s.* 战斗的，奋斗的 Ⅱ *is.* 战士，(工会、政党等的)活动分子

militanlık, -ğı *is.* 战斗精神

militarism (法) *is.* 军国主义，黩武主义

militarist (法) Ⅰ *s.* 军国主义的，黩武主义的 Ⅱ *is.* 军国主义者，黩武主义者

militarizasyon *is.* 军事化，军国主义化

militarizm (法) *is.* 军国主义，黩武主义

militer *s.* 军事的，军用的

milleme *is.* 〈农〉用淤泥肥田

millenmek (*nsz*) 泥沙沉积

millet (阿) *is.* □民族：~ler Cemiyeti (1919—1946年)国(际)联(盟) Birleşmiş ~ler 联合国 Bu eser, Türk milletinin hürriyet ve istiklâl fikrinin lâyemut âbidesidir. 这部作品，是土耳其民族自由、独立思想的不朽丰碑。Hangi millettensiniz? 您是哪国人？□国民：Büyük ~ Meclisi 大国民议会 □【俗】(习惯、观点、职业、利益等相同的)一类人，群体：erkek ~i 男人们，男子汉们 şoför ~i 司机们 Şu kadın milletinin kıskançlığının hiç sonu yok! 这些女人的妒忌心很强！□人们，人群：Millet gülmekten kırıldı. 人们都笑弯了腰。Millet meydana toplanmış. 广场上聚集了很多人。◇**~ meclisi** □议会 □议会大厦

milletlerarası *s.* 国际的：~ hukuk 国际法 ~ münasebetler 国际关系 ~ sergi 国际展览会 ~ siyaset 国际政治 ~ telefon gürüşmesi 打国际长途电话 ~ ticaret 国际贸易

milletli *s.* 民族的：~ vaziyet 国际形势 çok ~ 多民族的 önemli bir ~ olay 重大的国际事件

milletperver *s. ve is.* □民族主义者 □爱国者

milletperverlik, -ği *is.* □民族主义 □爱国主义

millettaş *is.* 同一国籍的人，同胞，同乡，同族

millet vekili *is.* □众议员 □(土耳其大国民议会)议员

millet vekilliği *is.* 议员(的身份或职责)

millî [millî:] (阿) *s.* □民族的，人民的：～ ananeler 民族传统 ～ birlik 民族团结 ～ cephe 民族阵线 ～ demokratik cephe 人民民主阵线 ～ farklar 民族差异 ～ harp 人民战争 ～ kahraman 民族英雄 ～ kıyafet 民族服装 ～ kurtuluş hareketi 民族解放运动 ～ mesele 民族问题 ～ mücadele 民族解放斗争 ～ sanayi 民族工业 ～ siyaset 民族政策 ～ şuur 民族意识 □国民的；国家的；全国的：～ bayram 国庆节 ～ eğitim 国民教育 ～ Eğitim Bakanlığı 国家教育部 ～ ekonomi 国民经济 ～ gelir 国民收入 ～ güvenlik 国防 ～ hıyanet 卖国贼 ～ kütüphane 国家图书馆 ～ marş 国歌 ～ müesseseler 国家机关 ～ oyuncu 〈体〉国家队队员 ～ Savunma Bakanı 国防部长 ～ Savunma Bakanlığı 国防部 ～ sendika 全国总工会 ～ sınırlar 国境线 ～ takım 〈体〉国家队 ◇～ **hâkimiyet** □人民政权；民主政治 □国家主权

millîleşmek (*nsz*) 民族化

millîleştirilmek (*nsz*) millîleştirmek 的被动态

millîleştirmek (*-i*) □收归国有，使国有化 □使民族化

milliyet (阿) *is.* □民族：～ davası 民族事业 ～ kıyafeti 民族服装 □国籍：Bu adamın milliyeti nedir? 这人是哪国人？

milliyetçi Ⅰ *s.* □民族主义的，国家主义的：～ bir düşünüş 民族主义思想 ～ bir siyaset 民族主义政策 ～ cereyan 民族主义潮流 □爱国的 Ⅱ *is.* □民族主义者，国家主义者：aşırı ～ler 极端民族主义分子 □爱国者，爱国主义者

milliyetçilik, -ği *is.* □民族主义，国家主义 □民族解放运动，民族独立运动：～ belirtileriyle kalıntıları 民族主义残余和表现 ～ hurafeleri 民族主义偏见 burjuva ～i 资产阶级民族解放运动 □爱国主义

milliyetperver (阿) *s. ve is.* 【旧】□民族主义者 □爱国者

milliyetperverlik, -ği *is.* 【旧】□民族主义 □爱国主义

milliyetsiz *s. ve is.* 不爱国的，爱国心不强的(人)

milyar (法) *say.* 10亿

milyarder (法) Ⅰ *s.* 拥有10亿资财的；巨富的，豪富的 Ⅱ *is.* 亿万富翁，大富豪

milyarderlik, -ği *is.* 巨富，豪富

milyarlık, -ğı *s.* □0亿的：on sekiz ～ bütçe 180亿的预算 □拥有10亿资财的：～ iş adamları 拥有10亿资财的企业家

milyon (法) *say.* 百万

milyoner (法) Ⅰ *s.* 拥有百万资财的，拥有超过百万资财的；巨富的，极为富有的 Ⅱ *is.* 巨富，百万富翁：Milyoner karısı oldu, Avrupa'yı komşu kapısına çevirdi. 他有一个百万富婆老婆，去欧洲就如同到邻居家串个门。

milyonerlik, -ği *is.* 富有，巨富

milyonluk *s.* □百万的：Çanakkale'de hemen bir milyonluk düşman ordusu eritildi. 恰纳卡累海峡吞没了近百万的敌人。□拥有百万资财的：～ adam 百万富翁

mim[1] (阿) *is.* □阿拉伯字母(m)的名称 □代表数字40的阿拉伯字母 □【旧】文章的结尾符 ◇ (*-e*) ～ **koymak** □做标记，做记号 □记住，牢记：Bu lâfıma mim koy dedi Sabri bey. 萨布里先生说："你要记住我的这句话。"□坚持，一再认为 □警告不要再干坏事

mim[2] (法) *is.* □(古希腊罗马的)滑稽剧 □哑剧 □哑剧演员，滑稽剧演员

mimar [mi:ma:r] (阿) *is.* 建筑师，建筑家：Mimar Sinan dünyaca ünlü bir Türk mimarıdır. 锡南是世界闻名的土耳其建筑师。

mimarbaşı *is.* 〈史〉奥斯曼帝国的宫廷总建筑师

mimarî [mi:ma:rî:] (阿) Ⅰ *is.* □建筑学，建筑艺术 □建筑式样，建筑风格：Türk tarzı ～ 土耳其的建筑风格 Ⅱ *s.* 建筑的，建筑学的；建筑艺术的：fennî ～ 建筑学

mimarîsiz *s.* 没有艺术的(建筑)，粗糙的(建筑)

mimarlık, -ğı *is.* □建筑师(的职业) □建筑学，建筑艺术：modern ～ 现代建筑艺术 Rönesan ～ı 文艺复兴时代建筑艺术

mimber (阿) *is.* (清真寺内的)讲经台

mimetizm *is.* 〈生〉拟态

mimik, -ği (法) *is.* □摹拟表演艺术；模仿艺术；面部表情的技巧：Bütün rolleri, şahısların tavırları, mimikleriyle tek başına oynamıştı. 他用他那面部表情的技巧表演了所有角色和人物的态度。□面部表情：Mimiklerinden annemin kızgın olduğu anlaşılıyor. 一看母亲的面部表情就知道她在生气。

mimlemek[1] (*-i*) 注意到；记下来，录以备忘；列入，记入，登入，把…列入名单：Bir gün ters cevap verdiğim için beni mimledi. 一天我给了一个反面的答案，他就把我记下了。Geç gelenleri teker teker mimliyor. 他把迟到的人一个一个地记了下来。

mimlemek[2] (*nsz*) 【口】发哗哗声；低声含糊地说

mimlenmek (*nsz*) mimlemek 的被动态

mimli *s.* □臭名昭著的，声名狼籍的；(因表现不良而)被记录在案的；被列入黑名单的：Okulda mimli bir öğrenciydi. 他曾是学校里因表现不良而被记录在案的学生。□被怀疑的，有嫌疑的，形迹可疑的：Bu adam polisçe mimlidir. 警察怀疑这个人。□加有标记的，有符号的；打了印戳的

mimoza [mimo'za] (法) *is.* 含羞草(*Mimosa*)

mina[1] Ⅰ *is.* □搪瓷，珐琅；釉 □碧空，天空 Ⅱ *s.* 天蓝色的，蔚蓝色的

mina[2] (阿) *is.* 港，港口，港湾

minakop *is.* 〈动〉荫鱼(*Umbrina cirrhosa*)

minare [mina:re] (阿) *is.* 清真寺的尖塔，清真寺塔：Bu minarecik köyün bütün evlerinden, bütün bacalarından yüksekti. 这座清真寺塔曾比村里所有的房子、烟囱都高。◇**～ boyu** □清真寺塔那么高的 □有清真寺塔那样高的(20-30米)：birkaç ～ boyundaki yükseklik 几个清真寺塔那么高的高度：Yol burada iyice daraldı. Tek kişi bile zorlukla geçebilirdi. Sağ yanda minare boyu kayalar vardı. 路在这里变得很窄，勉强能通过一个人，右边是二三十米高的悬崖峭壁。**～ gibi** □象清真寺塔一样高的，非常高的 □大高个 **～ gölgesi** 臆想出来的东西 **～ kırması** 大高个子 **◆Minare de doğru, ama içi eğri.** 清真寺的尖塔是直的，但内里却是弯的(喻判断人的好坏不能光看其表面)。**Minareyi çalan kılıfını hazırlar.** 干坏事的人必先想其退路。

minareci *is.* 造尖塔的工匠，造清真寺塔的工匠

minarecilik, -ği *is.* 造尖塔(的工作)，造清真寺塔的工作

minareli *s.* 有尖塔的，有清真寺塔的

minarenk, -ği *is.* 天蓝色，蔚蓝色，浅蓝色

minaresiz *s.* 无尖塔的，无清真寺塔的

minber (阿) *is.* (清真寺内的)讲经台

minder *is.* □坐垫，靠垫：Kendisi de yere diz çöküp bu minderi tualet masası yerine kullanmaktadır. 她总是跪在地上将这块垫子当梳妆台用。□〈体〉褥垫，垫褥，垫子 □〈体〉摔跤用圆形褥垫 ◇**～ altı etmek** 使束之高阁，搁置，拖延 **～ çürütmek** □无所事事地坐着 □(在一个地方)住得过久 □长年坐着工作 **～ sermek** □铺垫子，铺褥子 □定居，安家 **～e kurulmak** 舒适地坐在垫子上

mine [mi'ne] (波) Ⅰ *is.* □珐琅；釉 □(仪表的)标度盘，刻度盘：saat ～si 表盘 □牙釉质，牙珐琅质 □【转】细亮的刺绣 Ⅱ *s.* 上了釉的，上的糖瓷釉的，涂了珐琅的 ◇**～ etmek** 涂

珐琅，上釉

mineci *is.* 搪瓷工人，上釉工人

mine çiçeği, -ni *is.* 〈植〉□马鞭草(*Verbena*) □马鞭草的花

mine çiçeğigiller *is.* 〈植〉马鞭草科

minelemek (*-i*) 上釉，涂珐琅

mineletmek (*-i*) minelemek 的使动态

mineli *s.* 上了釉的，涂了珐琅的：Enfiyesini, üstü mineli bir kukadan çekerdi. 他从椰树根做的珐琅鼻烟壳里吸鼻烟。

mineli balık *is.* 〈动〉#鱼衔鱼(*Collionymus Lyra*)

mineral, -li (法) *is.* ve *s.* 矿物(的)，含有矿物质的：～ maddeler 矿物质 ～ yağlar 矿物油

mineral bilimi *is.* 矿物学

mineralleştirici Ⅰ *s.* 矿化的 Ⅱ *is.* 矿化剂，成矿剂

mineralleştirmek (*-i*)〈化〉□使矿化，使成矿 □使(水)矿泉化，使充满矿物盐，使水饱含无机盐

mineralog (法) *is.* 矿物学家

mineraloji (法) *is.* 矿物学

mini (法) *s.* 超短的，极小的，微型的：～ etek 迷你裙，超短裙

minibüs (法) *is.* 中巴，小公共汽车(10-12座)

minibüsçü *is.* 中巴司机，小公共汽车司机

minibüsçülük, -ğü *is.* 中巴司机(的职业)，小公共汽车司机(的职业)

minicik [mi'nicik] Ⅰ *s.* 小小的，极小的，微型的：～ lügat 微型字典，袖珍词典 Ⅱ *is.* 小不点儿，小娃娃

minik *s.* 小巧玲珑的，小巧可爱的：Ne minicik şey! 多么小巧玲珑的工艺品！

minimal (法) *is.* 最小量，最少量，最低额，最低值，最低程度，最低限度

minimetre [minime'tre] (法) *is.* 内径测微计，指针测微计

minimini [mini'mini] Ⅰ *s.* 小小的，极小的，微型的：～ bir köpek 小狗 ～ çocuk 小娃娃 Minimini gül yağı şişesini getirdi, içine kolonya koydum. 他拿来了一个小小的玫瑰油瓶，我往里灌了古龙香水。Ⅱ *is.* 小不点儿，小娃娃，婴儿，很小的孩子：bakımsız ～ler 无人照顾的小孩

minimum [mi'nimum] (法) Ⅰ *is.* 最小量，最少量，最低额，最低值，最低程度，最低限度 Ⅱ *s.* 最小的，最低的，最少的，极小的

mink (英) *is.* □水貂(*Mustela*) □貂皮

minkale (阿) *s.* 【旧】〈数〉量角器，分角器，测角仪，分度规

minnacık [mi'nna:cık] *s.* 【俗】小小的，极小的，微型的；年龄小的

minnet (阿) *is.* □恩惠，恩情，恩典：derin bir ～ 深厚的恩情 Kimseye minneti yok. 他不欠任何人的情。□谢意，感恩，感激 ◇**～ altına girmek** 受某人的恩惠，承某人的情 **～ altında kalmak** 欠人情 **～ borcu** 人情债 **～ çekmek** 欠人情 **～ duymak** 感恩，感激：Bana karşı gösterilen bu güven ve sevgiden dolayı çok minnet duymama rağmen, siyasî hayata atılmak istemiyordum. 尽管我很感激对我的信任和钟爱，但当时我却并不想踏入政治生涯。Kötü günlerimizde bize destek olanlara minnet duyarız. 我们感谢那些在困难时期支持过我们的人们。**～ etmek** 乞求宽恕，苦苦哀求，低三下四地央求 **～i olmak** 受某人的恩惠，承某人的情 (*-in*) **～ine ram kalmak** 受到宠爱

minnettar (阿) *s.* 感激的，感谢的；感恩的；知恩的：Minnettarınızım. 我很感谢您。◇(*-i*) **～ etmek** 使感激，使感谢：Bu akşam teşrif etmek lütfunda bulunursanız beni cidden minnettar etmiş olursunuz. 今晚您如能光临寒舍，我将万分感谢。**～ olmak** (或 **kalmak**) 感激，感谢

minnettarlık, -ğı *is.* 感激，感谢：Genç kız, teşekkür etmek için ne yapacağını şaşırıyor, intizamsız minnettarlık kelimeleri söylüyor. 年轻的姑娘不知如何表达谢意，语无伦次地说着感谢的话。

minnoş *is.* 【口】可爱的，亲爱的(对于小巧可爱的人的一种称呼语)：Minnoşum! 亲爱的！

minör (法) Ⅰ *s.* □较小的，较低的 □〈乐〉小调的 Ⅱ *is.* □〈哲、逻〉小前提 □〈乐〉小调

Minsk *öz.is.* 明斯克(白俄罗斯)

mintan (波) *is.* □无领长袖男长衫：Adamın sırtında yakasız bir mintan, bacaklarında da dolaksız bir külot vardı. 此人上身穿一件无领衫，下身穿一条未打绑腿的马裤。□(穿在长衫外面的)坎肩

mintanlık, -ğı *s.* 适于做无领长袖男衫的

minüskül (法) *s.* 小写的(字母)

minval, -li (阿) *is.* 【旧】方式，方法，形式

minyatür (法) *is.* □(中世纪手稿中的)小型精细画艺术 □小型精细画，小画像 □小型艺术 □【转】缩小的模型，缩影

minyatürcü *is.* 小型彩画家，小型精细画画家，(某件)小型艺术品作家

minyatürcülük, -ğü *is.* 小型精细画艺术

minyon (法) *s.* 娇小可爱的，讨人喜欢的，招人喜爱的

mir (波) *is.* 【旧】□头儿，首领，指挥官 □先生 ◆**Mirim.** 先生，我的朋友，兄弟

mira [mi'ra] (意) *is.* 水准标尺，标杆

miraç, -cı [mi:ra:ç] (阿) *is.* 〈宗〉(默罕穆德)登霄：～ gecesi 登霄节

miralay (波) *is.* 【旧、口】〈军〉上校

miralaylık, -ğı *is.* 上校军衔，上校(的职务)

miras [mi:ra:s] (阿) *is.* □遗产，继承物：～ vergisi 遗产税 □【转】继承：～ hakkı 继承权 ～ mukavelesi 继承条约 ～ türesi (或 hukuku) 继承法 □【转】留下来的东西，遗留下来的工作，遗留下来的问题 ◇**～ almak** 继承 **～ kalmak** 留下遗产 **～ kavgasına tutuşmak** 争夺遗产：Babaları gözünü yumunca; çocukları miras kavgasına tutuştular. 父亲刚一闭眼，他的几个儿子就开始争夺遗产。**～ yemek** □继承遗产，获得遗产：Erkek çocuk ne kadar miras yerse kız çocuk da o kadar miras yer. 男孩继承多少遗产，女孩也继承多少遗产。□靠遗产过活，坐吃山空 **～a girmek** 行使继承权 **～a konmak** □留下一笔可观的遗产 □获得珍贵的东西，获得遗产：Amcasının ölümünden zerre kadar üzüntülü görünmüyor, aksine mirasa kondum diye etekleri zil çalıyor. 看来，对叔叔的死，她一点儿也不伤心，反而对得到遗产而高兴。**～ın kabulü** 接受遗产 **～tan feragat mukavelesi** 拒绝遗产契约 **～tan ıskat** 剥夺遗产 **～tan mahrum etmek** 剥夺遗产

mirasçı [mi:rasçı] *is.* 遗产继承人：kanunî ～lar 合法继承人 Aradım buldum tarlasının mirasçısını. 我找到了田产的继承人。

mirasyedi [mi:rasyedi] Ⅰ *s.* □获得遗产的，弄到遗产的 □【转】挥霍的，浪费的；滥用的 Ⅱ *is.* □遗产继承者，继承人 □挥霍者，浪子：Hayatını, gençliğini bir mirasyedi gibi hiç düşünmeden yiyip bitirmiş. 他就象一个浪子，毫无顾忌地耗完了他的生命和青春。

mirasyedice [mi:rasyedice] *zf.* 【转】挥霍，浪费；滥用

mirasyedilik, -ği *is.* □继承人(的身份) □挥霍，浪费

mirî [mi:ri:] (波) Ⅰ *s.* 【旧】国有的，国家的；公家的；国库的：～ mal 〈史〉国库 Ⅱ *is.* 国库：～ ambarı 国库 ～ kâtibi 〈史〉(奥斯曼帝国时专门管理财政部与百姓之间案件的)法官

mirici [mi:ri:ci] *is.* (奥斯曼帝国时的)财政税务官

mirikelâm (阿) *s.* 有口才的，善于辞令的，雄辩的，能言善辩的

mirliva [mirliva:] (波) *is.* 〈军〉【旧】少将，准将

mirlivalık, -ğı *is.* 少将军衔

mirza [mirza:] (波) *is.* 【旧】(中东某些国家的)高级官吏或学者的尊称

mis[1] (阿) *is.* 麝香 ◇～ **gibi** □清香的：～ sabunu 香皂 Hava mis gibi çam kokuyor. 空气中散发着清香的松树味。□很好的，非常棒的，老练的：Ben mis gibi ayakkabıcıyım, sanatımı bırakamam. 我是个很老练的修鞋匠，我不能放弃我的手艺。□很好，当然 (*-in*) ～ **gibi burnunda tütmek** 被非常想念，被思念：Ah oğlum, mis gibi burnumda tütüyorsun. 我的儿啊！我现在非常想你！

mis[2] (英) *is.* 小姐

mis[3] *is.* 铜

misafir[1] [misa:fir] (阿) *is.* □客人，来宾；(旅馆或饭店的)旅客：～ odası (或 salonu) 客厅 davetsiz ～ 不速之客 kadın ～ 女客，女宾 yüksek ～ler 贵宾 ～ sanatçı 特邀艺术家；客串演员 Misafir umduğunu değil bulduğunu yer. 【俗】客人不是想吃什么就吃什么，而是有什么吃什么。Misafirimiz olarak bir müddet kalmak için beraber geliniz. 你们一起来住上一段时间吧！□〈医〉【旧】翳 ◇～ **ağırlamak** 招待客人，款待宾客 (*-i*) ～ **etmek** 款待 (*-e*) ～ **gelmek** (或 **gitmek**) 作客 ～ **gibi oturmak** 象客人似地坐(不住) ～ **kabul etmek** 接待客人，招待客人 (*-de*) ～ **kalmak** 作客 (*-e*) ～ **olmak** 作客 ～ **tohumu** 【粗】私生子

misafir[2] *is.* 眼翳，白内障，角膜白斑

misafirhane [misa:firha:ne] (阿) *is.* □【旧】客栈，旅馆，旅店，大车店 □客房，招待所

misafirlik, -ği *is.* □作客，作客(的时间)，客人(的身份)：Ne misafirliğe gideriz, ne de bize gelirler. 我们不出去作客，别人也不到我们家来。□旅店，旅馆；招待所 ◇～**e gitmek** 去作客 ～**te yaşayıcı** 去各家串门的 ◆**Misafirlik üç gündür.** 作客三天为佳。

misafirperver, misafirsever (阿) *is.* 好客的人，招待殷勤的人

misafirperverlik, misafirseverlik, -ği *is.* 好客，殷勤；接待

misak [misa:k] (阿) *is.* 【旧】合约，协议，条约：sulh ～ 和平条约

misal, -li [misa:l] (阿) *is.* □模范，典范，榜样，典型，例子；样本，标本 □相同的东西或人：deniz ～i dalga dalga ova 象大海一样高低起伏的平原 kuş ～i 象鸟一样的 ok ～i 象箭一样的 ◇～ **getirmek** (或 **söylemek**) 举例 ～ **göstermek** 树立榜样 ～ **olarak** 例如，比方，譬如说

misel (法) *is.* 〈化〉胶体分子团，胶态分子团；胶束；胶粒

miselli *s.* 〈化〉胶体分子团的

miselyum *is.* 〈植〉菌丝体

misil, -sli (阿) *is.* □相似，相(类)似之处；类似物 □等量，数量 □倍，倍数：iki ～i 两倍，双倍 iki ～i fazla 多两倍，大两倍 üç ～i az 少(或小)三分之二 ◇～**i artmak** 成倍增加：Azaların sayısı hemen bir misli artmıştır. 成员人数增加了近一倍。～**i menendi yok** 独一无二的，无与伦比的 ～**i görülmemiş** 从没见过的，从来没有过的 ～**i yok** 无可比拟的，无与伦比的：Dünyada bunun misli yoktur. 这是世界上独一无二的。～**ine çıkarmak** 使增加到…倍：iki ～ine çıkarmak 使增加一倍 ～**ine çıkmak** (或 **varmak**) 增加到…倍：iki ～ine çıkmak (或 varmak) 增加一倍

misilleme *is.* 报复；报应；惩罚

misilli *s.* 象这样的，这种的，那种的：bu ～ 这样的，这种的 bu ～ adamlar 这种人 bu ～ hareketler 这种举动 o ～ 那种的，那样的

misina [misi'na] (意) *is.* □单股线 □钓丝，钓线：Kopmuş, çürümüş misinaları tamir ediyor, paslı iğneleri değiştiriyordu. 他在修补绷断了的或老化了的钓线，换掉生锈了的鱼钩。

misis (英) *is.* 夫人，太太

misk (阿) *is.* □〈动〉麝，香獐子 □麝的毛皮 □麝香 ◇～ **gibi** □芳香的，芬芳的，有香味的：～ gibi çamaşır 有香味的内衣 ～ gibi kokmak 散发香气，芳香 □令人愉快的，令人高兴的，有好处的，有利可图的：～ gibi bir iş 有益的工作 □非常好地，极好地：～ gibi geçinmek

生活得很好，生活得非常富足 Ben bu işi misk gibi yapardım. 这事以前我能做得很漂亮。◆**Misk yerini belli eder.** 是金子在哪儿都发光。

miskal, -li (阿) *is.* 【旧】米斯卡尔(伊朗的重量单位，等于4.5克)

miskalle [miska'lle] *zf.* 少量地：Dostluk (或 muhabbet) kantarla, hesap (或 alışveriş) miskalle. 【成】友谊要多多地建立，买卖要一点点地做。Hastalık kantarla girer, miskalle çıkar. 【成】病来如山倒，病去如抽丝。

miskap, -bı (阿) *is.* 【旧】锥子；冲头，冲子，钻，螺旋钻，麻花钻，穿孔器；凿子

misket[1] (法) *is.* □有麝香味的水果：～ armudu 麝香梨 ～ elması 麝香苹果 ～ üzümü 麝香葡萄 □麝香葡萄酒

misket[2] (法) *is.* □(炮弹或榴霰弹内的)铅珠，铁珠，弹片 □(由石头、泥、玻璃等制成的)小球，滚珠，弹子

misket[3] *is.* 〈史〉(旧式大口径)火枪，滑膛枪

miskfaresi *is.* 〈动〉麝鼠(*Fiber zibethicus*)

miskgeyiği *is.* 〈动〉麝，香獐[m*oschus moschiferus*]

miskin (阿) *s. ve is.* □懒惰的，懒洋洋的，麻木的，反应迟钝的(人)：Bırakın şu miskini, onun elinden bir şey gelmez. 别提那懒汉了，他什么事也干不成。Ne miskin adam!İnsan böyle bir muameleye nasıl katlanır! 太麻木了！一个人怎么能容忍这样的对待！□【旧】可怜的，无助的(人) □患麻风病的(人)：～ hastalığı (或 illeti) 麻风病 ◇**～ asmanın kel koruğu** 懒到极点的人 **～ ～ oturmak** 懒惰 **～ler tekkesi** □麻风病医院 □闲坐的地方，无所事事者的聚集地

miskince [miski'nce] Ⅰ *s.* □可怜的，不幸的；孤立无援的；软弱无力的 □懒惰的；懒洋洋的 Ⅱ *zf.* □麻木地，懒惰地，懒洋洋地 □可怜地，不幸地；无能为力地

miskinhane [miskinha:ne] (阿) *is.* 【旧】麻风病医院

miskinlenmek, miskinleşmek (*nsz*) 变懒，变得懒洋洋，变麻木

miskinlik, -ği *is.* 懒惰，懒洋洋，麻木

miskkeçisi *is.* 〈动〉麝，香獐(*Moschus; Moschiferus*)

miskkedisi *is.* 〈动〉灵猫(*Viverra*)

miskkedisigiller *ç.is.* 〈动〉灵猫科(*Viverridae*)

Miskole *öz.is.* 米什克尔茨(匈牙利)

miskotu *is.* 〈植〉香沟酸浆，麝香花

miskököüzü, -nü; misksığırı *is.* 〈动〉麝牛(*Ovibos moschatus*)

misma, -aı (阿) *is.* □〈医〉听诊器 □耳朵 □耳机

mismar (阿) *is.* 钉子

missabunu *is.* 麝香肥皂

Missisippi-Missouri *öz.is.* 密西西比-密苏里河(美洲)

mistar 见 mıstar

mister (英) *is.* 先生

mistik (法) Ⅰ *s.* 神秘的，神秘主义的：Gaipten sesler duyuyor, ruhuna fısıldanan mistik şiirler yazıyordu artık. 他已经听到了来自冥界的声音，开始书写他的灵魂所听到的神秘主义诗歌。Ⅱ *is.* □神秘主义者 □神秘论，神秘主义

mistisizm (法) *is.* 〈哲〉神秘主义，神秘论；神秘教派

Misurata *öz.is.* 米苏拉达(利比亚)

misvak (阿) *is.* 【旧】□(俗称)牙刷树(产于北非、伊朗及印度)(*Salvadora persica*) □【旧】(用牙刷树的树枝纤维制成的)牙刷

misyon (法) *is.* □使命，任务 □代表团，使团：askerî ～ 军事代表团 □传教士团，传道团

misyoner (法) *is.* □传教士，传道师 □【转】宣扬者，宣传者，鼓吹者

misyonerlik, -ği *is.* □传教活动，布道活动 □教会，传教会

mit (法) *is.* 神话，传说：güneş ～ 太阳神话 Oğuz Kağan destanı bir mittir. 奥古斯可汗史诗是一个传说。

mitil (希) *is.* □枕头套，被罩，被套 □不带罩的被子

miting (英) *is.* 集会，会议，会 ◇～ **yapmak** 集会，开会

mitingci *is.* 与会者，参加集会的人，召集会议的人

mitleştirmek (*-i*) 使变成神话，使变成传说

mitoloji (法) *is.* □神话学：tezini ～den hazırlayan gözlüklü bir delikanlı 就神话学写论文的戴眼镜的青年 □(某一民族或某一宗教的)神话：Yunan ～si 希腊神话

mitolojik (法) *s.* 神话的，有关神话的：～ şahsiyet 神话人物，传说中的人物 ～ öykü 神话故事

mitos (希) *is.* 神话，传说

mitoz (法) *is.* 〈生〉有丝分裂

mitral (法) *s.* 〈解〉二尖瓣的：～ darlığı 〈医〉二尖瓣狭窄 ～ kapakçığı 〈解〉二尖瓣 ～ yetersizlık 〈医〉二尖瓣闭合不全

mitralyöz (法) *is.* 机(关)枪：～ kordelası 机枪子弹带 ～ rafalı 机枪点射 ◇～ **ateşine tutulmak** 遭到机枪扫射，遇上机枪火力 **～ gibi** 象机关枪似地(说话)，象炒爆豆似地(说话)

mitralyözcü *is.* 机枪手

miyanbeste *s.* 卷起袖子准备工作的

miyancı 见 meyancı

miyane 见 meyane

miyar [mi:ya:r] (阿) *is.* □(金属的)成色，标准 □【转】标准，尺度 □〈化〉试剂，试药：gaz ～ı 煤气检定器，瓦斯检定器，侦毒器

miyasma [miya'sma] (法) *is.* 疫气(旧时指能引起传染病的气)

miyav *is.* 喵，猫叫声

miyavlamak (*nsz*) (猫等)喵喵叫

miyavlatmak (*-i*) miyavlamak 的使动态

miyaz (法) *is.* 〈医〉蝇蛆病

miyelin *is.* 〈生〉髓磷脂；髓鞘质

miyelosit *is.* 〈生〉髓细胞

miyofibril *is.* 〈生〉肌原纤维

miyokardit *is.* 〈医〉心肌炎

miyokart, -dı (法) *is.* 〈解〉心肌

miyon (法) *is.* 〈医〉肌瘤

miyonema *is.* 〈生〉类肌线(原虫)

miyop, -bu (法) Ⅰ *is.* 近视眼；近视患者 Ⅱ *s.* 〈医〉近视的：～ gözler 近视眼 Amcam miyop gözleriyle uzaktan beni tanıyamadığını söyledi. 我叔叔说他是近视眼，在远处看不见我。

miyopluk, -ğu *is.* 近视：Gözümdeki miyopluk artmıştır. 我眼睛的近视度加深了。

miyosen (法) *is.* ve *s.* 〈地〉中新世(的)：～ yerey 中新世地层

miza [mi'za] (意) *is.* 赌注

mizaç, -cı [miza:ç] (阿) *is.* □本性，性质，本质；性格，性情；气质：zıt bir ～ta olan 不同性格的 Birdenbire mizacı değişen Sabri'yi kadınlardan bile tanımayan kalmadı. 萨布里的性格一下子变了，女人们没有一个不认识他了。□【旧】健康，健康状况

mizaçgir (阿-波) *s.* 【旧】溜须拍马的，阿谀奉承的

mizaçgirlik, -ği *is.* 【旧】溜须拍马，阿谀奉承：Nüfuzlu akrabasından yardım ve kendi mizaçgirliği sayesinde bir iki senede parlamış, büyük bir hariciye memuru olmuş. 在有影响的亲戚的帮助下，他在一两年内凭借溜须拍马就崭露出了头角，成了外交部的一名职员。

mizaçlı *s.* □…性格的，…脾气的：tez ～ 性急的，急躁的 uysal ～ 性格温顺的，随和的，肯容让的 □…健康状况的：zayıf ～ 身体虚弱的，消瘦的

mizaçsız *s.* 【旧】健康状况不佳的，身体不舒服的

mizah [miza:h] (阿) *is.* □幽默，诙谐：～ gazetesi 幽默报 ～ hikayeciliği 幽默文学，滑稽作品 ～ mecmuası (或 dergisi) 幽默杂志 ～ yazarı 幽默作家 kara ～ 黑色幽默 □笑话，玩笑，诙谐话

mizahçı *is.* □幽默的人，富于幽默感的人，幽默家，幽默作家 □爱开玩笑的人

mizahçılık, -ğı *is.* 幽默艺术

mizahî [miza:hi:] (阿) *s.* 幽默的，诙谐的

mizan [mi:za:n] (阿) *is.* 【旧】□天平，秤，磅秤，戥子 □【转】(衡量的)标准，准则，尺度：hararet ～ı 温度表，体温表 □〈数〉 证明，论证 □〈商〉试算表 ◇**～a vurmak** □用秤称 □在关键时刻投入一定力量(或采取紧急措施)

mizana [miza'na] (意) *is.* 〈海〉后桅帆，艉桅帆：～ direği 后桅杆

mizanpaj (法) *is.* 拼版

mizanpli (法) *is.* 烫发

mizansen (法) *is.* □舞台调度，舞台场面设计：Mizansen benim, fakat sen rolünü hakkıyla oynadın. 舞台场面设计是我的，但你把角色演得恰如其分。□【转】(行为的)背景

mizantrop (法) *is.* 厌恶人类者，厌世者，愤世嫉俗者

Mn 〈化〉锰(Manganez)

mnemotekni (法) *is.* 记忆法，记忆术

Mo 〈化〉钼(Molibden)

mobil (英) *s.* 移动的：～ erişim 移动接入

mobilya [mobi'lya] (意) *is.* 家具

mobilyacı *is.* □家具制造商，家具商：～ fabrikası 家具厂 ～ mağazası 家具店 Yeni taşınan komşularımızın mobilyalarının taşınmasına yardım ettik. 我们帮助新搬来的邻居搬家具。□家具店

mobilyacılık, -ğı *is.* 家具的制造或销售

mobilyalı *s.* 带家具的：～ bir daire kiralamak 租一套带家具的套房

mobilyasız *s.* 不带家具的

moda [mo'da] (意) Ⅰ *is.* □时髦，时尚，时式，时兴：köy romanı ～sı 时兴农村小说 saç ～sı 时髦发型 son ～ya göre (或 son ～ üzere) 根据最新的时尚 uzun etek ～sı 时髦长裙 □时装；时装式样：～ defilesi 时装展览 ～ dergileri (或 mecmuası) 时装杂志 bahar ～sı 春秋时装 kış ～sı 冬令时装 Ⅱ *s.* 时髦的，流行的：～ şapka 时髦的帽子 eski ～ bir palto 以前流行的大衣 Uzun etek şimdi modadır. 现在流行长裙子。◇**～ düşkünü** 赶时髦的人 **～ olmak** 成为时髦，流行起来 **～sı geçmek** 过时，不再流行，不再时兴：Bu politikanın modası çoktan geçmiştir. 这项政策早就过时了。**～sı geçmiş** 过时的，不时兴的：～sı geçmiş bir palto 过时了的大衣 ～sı geçmiş uçaklar 老式飞机 **～ya ayak uydurmak** 赶时髦

modacı *is.* 时装工作者

modacılık, -ğı *is.* 时装业

moda evi *is.* 时装店，制作或销售时装的地方

modalaşmak (*nsz*) 变得时髦，成为时尚

model (法) Ⅰ *is.* □模特，素材：Akademide model olarak çalışıyor. 他在学院里当模特。□样品杂志：Bu biçimi modelden aldık. 我们从样品杂志中选了这种式样。□型，型式，式样：

1973 ～i bir otomobil 1973型小汽车 Bu elbisenin modelini beğenmedim. 我不喜欢这件衣服的样式。□样子，样品；模型：uçak ～i 飞机模型 Bu çocuk babasının küçük bir modeli. 这孩子长得和他爸爸一模一样。□楷模，榜样，模范：sadakat ～i 忠实的典范 □模特儿：Paris'in en son, en pahalı modelleri gibi giyinmişler. 她们打扮得象巴黎最新最昂贵的模特儿。Ⅱ *s.* 模范的，作为榜样的：～ bir talebe 模范学生 ◇**～ değiştırmek** 撞车，把车撞坏 **～ durmak** (照相或画像时)作出姿势，摆姿势 **～ göstermek** 树立榜样

modelaj (法) *is.* 塑造，制作模型；塑造品

modelci *is.* □服装设计师 □模型工人，制模工人

modelcilik, -ği *is.* □服装设计 □样品制作，模型制作

modellik, -ği *is.* 模特(的工作或职业) ◇**～ etmek** (或 **yapmak**) (模特)作出姿势，摆姿势

moderato [modera'to] (意) *is.* □〈乐〉中板 □中速

modern (法) *s.* □现代的，当代的，现今的：～ bir manzara 现代风光 Bizim ilişkimiz modern külkedisi masalı. 我们的关系是一个现代灰姑娘的故事。□新式的，现代化的，时髦的，新派的：～ donatım 现代化设备 ～ teknik 现代的技术，最新技术 ～ üretim 现代化生产 ultra ～ 超现代化的，最现代化的

modernci̇lik, -ği *is.* 〈哲、文〉现代主义，现代派

modernizasyon *is.* 现代化

modernize (法) *s.* 成为现代化的 ◇(*-i*) **～ etmek** 使现代化，使适合现代要求 **～ edilmiş** 成为现代化的

modernizm *is.* 〈哲、文〉现代主义，现代派

modernleşmek (*nsz*) 现代化

modernleştirilmek (*nsz*) modernleştirmek 的被动态形式：Pamuk üretimi tümden modernleştirilmiştir. 棉花生产全部实现了现代化。

modernleştirmek (*-i*) modernleşmek 的使动态

modernlik, -ği *is.* 现代主义，现代派

modifikasyon (法) *is.* 改变，变化

modistra [modi'stra] (意) *is.* 女裁缝，女成衣匠，女时装师

modul 见 nodul

modullamak 见 nodullamak

modül (法) *is.* □〈数、物〉系数；模数，模量 □(航天器的)组件，部件

modülâsyon (法) *is.* □音调变化，抑扬 □〈无〉调制 □〈乐〉转调

Mogadişu *öz.is.* 摩加迪沙(索马里)

Mogilev *öz.is.* 莫吉廖夫(白俄罗斯)

Moğol Ⅰ *öz.is.* 蒙古人；蒙古族人 Ⅱ *s.* 蒙古的，蒙古人的，蒙古族人的

Moğolca [moğo'lca] *is.* 蒙古语

Moğolistan *öz.is.* 蒙古：Moğolistan Halk Cumhuriyeti 蒙古人民共和国

Moha *öz.is.* 穆哈(也门)

Mohaç *öz.is.* 莫哈奇(匈牙利)

moka *is.* 莫卡咖啡

mokasen (法) *is.* □(北美印第安人穿的)软皮鞋 □无带低帮便鞋

mola [mo'la] (意) *is.* □(途中的)休息，歇脚：～ taşı (摆放在路边供驮夫休息时放背篓用的)歇脚石 ～ yeri 休息地，歇脚地 büyük (或 uzun) ～ 较长时间的休息，大休息 kısa (或 küçük) ～ 短暂的休息，小休息 mutat ～ 轮休 öğle (或 yemek) ～sı 午间休息 Köye gidinceye kadar iki yerde mola verdik. 到达村子前我们在两个地方歇息过。□〈海〉放长，放松 □〈体〉暂停 ◇**～ bosa etmek** 扬帆 **～ etmek** □休息，歇息 □松(缆绳)：Halatı mola ettiler. 他

们松了缆绳。**～ vermek** □休息，歇息：Otobüs, yol üzerinde bir kasabanın çarşısında yarım saat mola vermişti. 途中汽车在一个镇上的市场里停了半小时。Vakit öğleyi bulduğu için burada uzunca bir mola verip öğle yemeğini yemek gerekecektir. 时间已经到了中午，我们应该在这儿多休息一会儿，吃顿午饭。□松(缆绳)

molas (法) *is.* 〈地〉磨砾层，砂岩

molasız *s.* 不休息的，毫不停歇的，不停顿的

molekül (法) *is.* □〈化〉分子：～ ağırlığı 分子重量 ～ çekimi 分子吸力 ～ değişikliği 克分子浓度 ～ saati 分子钟 ～ler arası 分子之间的 □【转】(一个集体的)一分子

moleküler (法) *s.* 〈化〉分子的：～ genetik 分子遗传学 ～ kimya 分子化学

molekülgram *is.* 〈化〉克分子

molekülsel *s.* 〈化〉分子的

molgram *is.* 〈化〉克分子

molibden (法) *is.* 〈化〉钼(Mo)

molibdenit (法) *is.* 〈化〉辉钼矿

molibdin (法) *is.* 天然氧化钼

molipden (法) *is.* 〈化〉钼(Mo)

molla (阿) *is.* □〈史〉大卡迪，教法(执行)大法官 □教会学校的学生 □【旧】毛拉(穆斯林神学家或大学问家)

mollalık, -ğı *is.* □大卡迪(的身份) □教会学校的学生(的身份) □毛拉(的身份地位)

Molotof kokteyli *is.* 汽油燃烧弹，莫罗托夫燃烧弹，莫洛托夫鸡尾酒瓶

moloz (希) *is.* □砾石，碎石：～ duvar 砾石墙 ～ taşı (建筑用的)碎石块，砾石块 □【转】没有价值的人或东西 ◇**～la pilav** 【俚】肉很多的羊肉抓饭

molozlaşmak (*nsz*) 变得憔悴不堪

molozluk, -ğu *is.* □砾石堆，碎石堆 □【转】没有价值，没用

moment (德) *is.* 〈物、技〉矩，力矩

Mombasa *öz.is.* 蒙巴萨(肯尼亚)

Mon *öz.is.* □孟族语(缅甸孟族人用的语言) □孟族人

monadizm (法) *is.* 〈哲〉单子论

Monako *öz.is.* 摩纳哥(国、首都名)：Monako Prensliği 摩纳哥公国

monark *is.* □君主，最高统治者 □王，帝王

monarşi (法) *is.* 君主政体，君主制度

monarşik *s.* □君主的，君主制度的，君主政治的，帝制的 □拥护君主政体的，保皇党的

monarşist (法) Ⅰ *is.* 君主主义者，拥护君主政体者 Ⅱ *s.* 君主主义的

monarşizm (法) *is.* 君主主义

monasit *is.* 〈地〉独居石，磷铈镧矿

monastır 见 manastır

monat, -dı (法) *is.* 〈哲〉单子

monatçılık, -ğı *is.* 〈哲〉单子论

monden (法) *s.* □世俗的，尘世的：～ hayat 世俗生活 □热衷于上流社会生活的

Mongol 见 Moğol

mongos *is.* 〈动〉□猫鼬，獴 □狐猴

monist(**ik, -ği**) (法) *is.* 一元论者

monitör (法) *is.* □辅导员，教练员；教员，教官：beden eğitimi ～ü 体育教员 kayak ～ü 滑雪教练 □监视器，监听器，监控器

monizm (法) *is.* 〈哲〉一元论

monofaze *s.* 〈电〉单相的：～ elektrik motoru 单相电马达

monofisit *is.* 〈宗、史〉基督一性论者；基督一性论派的信徒

monofisitlik, -ği; monofisizm *is.* 〈宗〉基督一性论(5世纪基督教东派内发生的神学学说，反对正统的神人二性说，而认为基督的神人二性完全合成了一个本性)

monogam (法) *s.* □实行一夫一妻制的 □〈植〉雌雄异株的

monogami (法) *is.* □一夫一妻制 □〈植〉雌雄异株

monografi (法) *is.* 专题学术著作；(科学)专著

monogram *is.* (以姓名等头一个字组成的)交织字母，花押字；花字签名或代替签名的标志

monohibrid *is.* 〈生〉单因子杂种

monokl, -lü (法) *is.* 单片眼镜

monoklinal Ⅰ *is.* 〈地〉单斜层 Ⅱ *s.* 单斜的：～ yapı 单斜构造

monoksit *is.* 〈化〉一氧化物

monolog (法) *is.* □〈剧〉独白：giriş ～u 序幕独白 □〈剧〉独脚戏 □【转】(使别人无法插嘴的)滔滔不绝的话

monometalizm *is.* 〈经〉单本位制

monoplan *is.* 〈空〉单翼(飞)机

monopol, -lü (法) *is.* 垄断，独占；专营，专利，专卖：petrol ～ü 对石油的垄断

monopolcü Ⅰ *is.* 垄断者，独占者；垄断资本家 Ⅱ *s.* 垄断的：～ kapital 垄断资本

monopolcülük, -ğü *is.* 垄断制度；垄断状态，垄断地位

monosakkaritler *is.* 〈化〉单糖

monşer *ünl.* 亲爱的

monoteist (法) Ⅰ *is.* 一神教信徒，一神论者 Ⅱ *s.* 一神教的，一神论的

monoteizm (法) *is.* 〈宗〉一神教，一神论

monotip, -bi (法) *is.* 单字自动铸排机，摩诺(单字)铸排机

monoton (法) *s.* 单调的，无变化的；千篇一律的，索然寡味的：～ anlatım 索然寡味的叙述 ～ bir şarkı 单调的歌曲

monotonluk, -ğu *is.* 单调，千篇一律，索然寡味：hayatın ～u 单调的生活

Monrovia *öz.is.* 蒙罗维亚(利比里亚)

Mons *öz.is.* 蒙斯(比利时)

monsenyör (法) *is.* 【旧】殿下；大人，老爷，阁下(对法国高级僧侣和亲王、王子、高级官吏的尊称)

montaj (法) *is.* □装配，安装：～ atelyesi 装配车间，安装车间 ～ işçisi 装配工人，安装工人 ～ işleri 装配工作，安装工作 ～ sanayii 装配工业 otomobil ～ı 汽车装配 saat ～ı 钟表组装 □〈影〉蒙太奇，剪辑；剪贴：～ masası 剪辑台 ～ odası 剪辑室 ◇**～ yapmak** □装配，安装 □〈影〉剪辑

montajcı *is.* 装配工，安装专家

montajcılık, -ğı *is.* 装配，安装

Monte Carlo *öz.is.* 蒙特卡洛(摩纳哥)

monte etmek (*-i*) 装，装配，安装：Prefabrike evi üç günde monte ettiler. 他们用3天时间就把大板房装好了。

Monterrey *öz.is.* 蒙特雷(墨西哥)

Montevideo *öz.is.* 蒙得维的亚(乌拉圭)

montör *is.* □装配工，安装专家 □〈影〉剪辑师，剪接师

Montreal *öz.is.* 蒙特利尔(加拿大)

mor *is.* ve *s.* □紫，紫色，紫罗兰色，浅紫色(的)：～ bir kalem 紫色笔 ～ patlıcan 紫茄子 □紫色衣服：Dün hep morlar giyinmişti. 昨天她一直穿着紫色衣服。◇**～ etmek** 使脸红，使害羞 **～ yakut** □红锆石 □紫晶，紫水晶

moral, -li (法) Ⅰ *is.* □道德，德行；道德品质：～ eğitimi 道德教育 ～ kodeksi 道德准则 □精神，精神状态，士气：～ çöküşü 精神颓废 bir hastanın ～i 病人的精神状态 bir askerî birliğin ～i 部队的士气 □心情，情绪：～i bozuk bir insan 情绪不佳的人 Morali bozuk. 他的情绪沮丧。Ⅱ *s.* 道德的，道义的；精神的：～ ve fizik bakımdan 精神和肉体上 ◇**～ vermek** 鼓舞，鼓励，激励，勉励 **～i bozulmak** 意志沮丧，垂头丧气；精神变颓废 **～ini bozmak** 扫兴，使情绪变坏 **～i sağlam** 精神饱满的

moralist Ⅰ *is.* 伦理学家；道德家；道学家；道德说教者，道学先生 Ⅱ *s.* 伦理主义的，道德主义的，说教的

moralizm (法) *is.* 道德主义，伦理主义；道德说教；道德家的观念

moralman *zf.* 精神上；道德上：～ çökertmek 精神上压倒

morarmak (*nsz*) 发紫，变成紫色：Hastanın tırnakları morardı. 病人的指甲发紫了。Soğuktan kulakları morardı. 他的耳朵冻得发紫了。Esen Hanım bu kaynar sözlerin altında morardı. Başını önüne eğdi. 几句滚烫的话，说得艾森太太面红耳赤，羞得抬不起头来。

morartı *is.* 青肿，伤痕，青伤(痕)，青紫斑

morartmak (*-i*) morarmak 的使动态

moras *is.* 〈印〉校对；(报纸的)清样

moratoryum [moraro'ryum] (法) *is.* 〈财〉延期偿付，缓期支付

Moratuwa *öz.is.* 芒特拉维尼亚(斯里兰卡)

Mora Yarımadası *öz.is.* 伯罗奔尼撒半岛(欧洲)

mordan *is.* □〈纺〉固色剂，媒染剂 □(金属)腐蚀剂，蚀刻剂，酸洗剂

Mordvin *öz.is.* 莫尔多瓦人：～ dili 莫尔多瓦语

moren (法) *is.* 冰碛；冰碛层，冰川堆石

morfem (法) *is.* 〈语〉词素；语素

morfin (法) *is.* 吗啡：～ iptilâsı 吗啡瘾，吗啡中毒 ～ müptelâsı 有吗啡瘾的人 enjektörle ～ yapmak 注射吗啡 ◇**～ atmak** 挖苦，说刻薄话，说讽刺话，嘲弄：Ortaya bir morfin atıp kirişi kırdı. 他说了一些刻薄话就逃走了。**～ koymak** 难堪，难为情，尴尬 **～ kullanmak** 服用吗啡

morfinizm *is.* 〈医〉吗啡瘾，吗啡中毒

morfinlenmek (*nsz*) 服用吗啡

morfinoman (法) *is.* 吗啡瘾者

morfinomani *is.* 〈医〉吗啡瘾，吗啡中毒

morfoloji (法) *is.* □〈语〉词法，形态学 □〈动、植〉生态学

morfolojik (法) *s.* □生态学的 □词法的，形态学的

morfometri *is.* 〈地〉形态测量(学)；地貌测量

morg (法) *is.* 陈尸所，停尸室，太平间：～ raporu 验尸报告 ◇**～a kaldırmak** 移送太平间

morina [mori'na] (英) *is.* 〈动〉鳕(*Gadus morrhua*)

Moritanya *öz.is.* 毛里塔尼亚(非洲)：Moritanya İslam Cumhuriyeti 毛里塔尼亚伊斯兰共和国

morlaşmak (*nsz*) 变紫，发紫

morluk, -ğu *is.* □紫色 □青伤(痕)，青紫斑

Moroni *öz.is.* 莫罗尼(科摩罗)

mor ötesi *is.* 紫外线

mors[1] (法) *is.* 〈动〉海象(*Odobenus rosmarus*)

mors[2] (英) *is.* □莫尔斯电报系统：～ alfabesi 莫尔斯电码 □莫尔斯电报机

mor salkım *is.* 〈植〉紫藤(*Wisteria sinensis*)

morsgiller *ç.is.* 〈植〉紫藤属

mortlamak (*nsz*) 【俗】死，死亡；蹬腿儿：Çoktan mortladı. 他早就蹬腿了。

morto [mo'rto] (意) *is.* 死，死亡 ◇**～ olmak** 死，死亡：Bir kilo anzarotu yuvarlayınca herif morto olmuş. 这家伙一下子灌进了两斤酒，死了。**～yu çekmek** 死，死亡

mortocu, mortucu [mo'rtocu] *is.* □抬棺者，灵车的车夫 □靠在葬礼上念经过日子的人 □【转】阿訇，伊玛目

moruk, -ğu (亚美尼亚语) *is.* 【俗】老头，老汉，老家伙，老东西：teneşirdeki ～ 一条腿已进棺材的老头 Bizim moruk ertesi güne devrisi der de dilim ondan alışmış. 我们家老头常常把第二天叫做下一天，我也跟着说惯了。Şu moruğu kafeslersek dünyalığımız doğrulur. 要是能骗过这个老头，我们就能捞一把。

moruklamak, moruklaşmak (*nsz*)【俗】老，变老，成了老头子：Seni görmeyeli iyice moruklaşmışsın. 这么长时间没见你，你老多了。

morulâ (拉) *is.* 〈植〉桑椹胚，桑椹体

morumsu, morumtırak *s.* 微带紫色的，微带雪青色的：Kül rengi, morumsu bulut kısa sürede ovanın üstünü de kapladı, ortalığı esmerleştirdi. 乌云迅速笼罩了草原，四周黑暗下来。

Moskof (俄)【俗】 Ⅰ *öz.is.* 【旧】(主要指莫斯科公国的)俄罗斯人 Ⅱ *s.* 【转】无怜悯心的，无同情心的，硬心肠的，铁石心肠的，冷酷的，冷酷无情的

Moskof camı *is.* 〈矿〉白云母

Moskofluk, -ğu *is.* □俄罗斯人(的身份) □【转】铁石心肠的态度，冷酷的态度

Moskof toprağı *is.* (抛光用)硅藻土

Moskova *öz.is.* 莫斯科(俄罗斯)

mosmor [mo'smor] *s.* 深紫色的，全都是紫色的 ◇**～ kesilmek** □(冻得)发紫，发青 □(气得脸)涨得通红 **～ olmak** 变成深红色；(脸)涨得通红

mostra [mo'stra] (意) *is.* □样子，样品；模型 □橱窗，陈列柜 ◇**～ olmak** 【俗】使自己成为别人取笑的对象，使自己变得可笑 **～sını bozmak** □揭穿，揭露 □羞辱 □欺负，欺辱 **～yı meydana vurmak** 揭穿，揭破；使暴露出

mostralık, -ğı [mo'stralık] *is.* □样子，样品；模型 □【俗】取笑的对象

motel (英) *is.* 汽车旅馆

motelci *is.* 汽车旅馆老板

motelcilik, -ği *is.* 汽车旅馆业

motif (法) *is.* □装饰图案，花样，花纹：danteldeki ～ler 花边的图案 halı ～i 地毯的花样 □情节，主题：hikayenin ～i 小说的情节 □〈乐〉调子，曲调，旋律：melodi ～i 曲调，旋律

motifli *s.* □有花样的，有图案的 □有情节的，有主题的 □有曲调的，有旋律的

motivasyon (法) *is.* 动机，动机的引起，动机的形成；促动因素，动力：～ psikolojisi 动机心理学

moto- (法) (复合词的第一部分) 表示"装有发动机"，"机动"的意思

motopomp (法) *is.* 机动泵；电动泵

motor, motör (法) *is.* □发动机，马达：～ fabrikası 发动机制造厂 akar yakıt ～u 燃油发动机 atom ～u 原子能发动机 buhar ～u 蒸汽机 dizel ～u 柴油发动机 dört stroklu (或 zamanlı) ～ 四冲程发动机 elektrik ～u 电机，电力发动机 jet ～u 喷气式发动机 □摩托艇，机动船：Rıhtıma varabildiğimiz zaman vapura gidecek olan son motor kalkmak üzere idi. 当我们抵达码头时，开往轮船的最后一班摩托艇刚要起航。□【俗】机动两用车，摩托车 □【俗】妓

女 □【俗】取笑的对象；打诨的小丑 ◇**～u işletmek** 开动马达 **～un suyunu değiştirmek** 【俗】撒尿，小便

motorbot (英) *is.* 摩托艇，小汽艇：yarış ～u 赛艇

motorcu *is.* □管理发动机的工人，摩托工人，马达工人；机械师，机械员 □汽艇出租者

motorculuk, -ğu *is.* □发动机管理员(职业) □汽艇出租(行业)

motorin (法) *is.* 机油

motorize (法) *s.* 【旧】机械化的，摩托化的，机动化的

motorlu *s.* □有马达的，有发动机的，机动的：～ nakil vasıtaları 机动运输工具 çift ～ 双发动机的；双引擎的 tek ～ 单发动机的 □摩托化的，机械化的：～ birlik 摩托化兵团 ～ kol 摩托化纵队 ～ piyade 摩托化步兵

motorsuz *s.* 无发动机的，发动机没有开动的：～ tayyare (uçak) 滑翔机 ～ uçarak 滑翔飞着 ～ uçuş 滑翔飞行

motor yağı *is.* 发动机润滑油

motosiklet (法) *is.* 机动两轮车，摩托车：sepetli (或 yan arabalı) ～ 三轮摩托车，带边斗摩托车 Motosiklete binmeyi seviyorum. 我喜欢骑摩托车。

mototren (法) *is.* 摩托机车，小型内燃机车：İstanbul'a mototrenle gideceğiz. 我们将乘摩托机车去伊斯坦布尔。

motris (法) *is.* 机车，车头；自动轨行车，内燃机车，电动机车

mozaik, -ği (法) Ⅰ *is.* □马赛克，水磨石 □镶嵌物，镶嵌砖 □镶嵌图，镶嵌图案 □镶嵌艺术，镶嵌工艺，镶嵌艺术品 □镶嵌细工，镶木工 □马赛克甜饼 Ⅱ *s.* 马赛克的，水磨石的；镶嵌的；嵌花的，镶嵌式的：～ döşeme 马赛克地板 ～ merdiven 马赛克楼梯

mozaikçi *is.* 镶嵌细工的工匠，镶嵌工艺师，马赛克工匠

mozak, -ğı *is.* 【俗】小猪，猪崽

Mozambik *öz.is.* 莫桑比克(非洲)

Mozambik Kanalı *öz.is.* 莫桑比克海峡(非洲)

mozole (法) *is.* 陵，陵墓

MÖ 【缩】公元前(Milattan Önce)

möble *is.* 见 mobilya

möbleli *s.* 见 mobilyalı

möblesiz *s.* 见 mobilyasız

mönü (法) *is.* □菜单 □所有上桌的菜

mösyö (法) *is.* □大人，老爷，阁下 □先生

MS 【缩】公元(Milattan Sonra)

muaccel (阿) *s.* 【旧】□急急忙忙的，匆忙的，急促的；紧急的，急的 □〈法〉到期的，满期的

muacciz (阿) *s.* 【旧】□讨厌的，令人厌烦的，令人腻烦的 □缠扰的，纠缠不已的，惹人厌烦的；死气白赖的

muaddel (阿) *s.* 【旧】修正的，修改的；改良的，改进的，改装的，改变式样的：～ on ikinci madde mucibince 按照修改过的第12条

muaddit, -di (阿) *is.* 【旧】计数器

muadele [mua:dele] (阿) *is.* 【旧】□相等，平等；均衡，平衡；等价 □【转】莫明其妙的事，不可思议的事 □〈数〉方程：bir meçhullü ～ 一元一次方程 birinci derecede ～ 一次方程 hattî ve mütecanis ～ler 线性和齐次方程

muadelet [mua:delet] (阿) *is.* 【旧】相等，平等；均衡，平衡；等价

muadil [mua:dil] (阿) *s.* 【旧】□相等的，平等的；均衡的，平衡的；等价的 □相似的，类

似的，和…一样的；可比较的 ◇～ **olmak** 等于，与…相同无异

muaf [mua:f] (阿) *s.* 【旧】□被原谅的，被赦免的，得到原谅的；被豁免的，被免除的 □有特权的，被优待的 □自由的 □〈医〉免疫的，有免疫力的 ◇～ **kılmak** 宽容 ～ **tutmak** 豁免：Düşkünler evi bina vergisinden muaf tutulmuştur. 残废收容所被豁免了楼房税。Askerlikten muaf tutulur. 他可以免服兵役。

muafiyet [mua:fiyet] (阿) *is.* □免除，豁免：vergiden ～ 免税 □〈生〉免疫，免疫力；免疫性，抗体 ◇～ **tanımak** 免除，豁免 ～ **kazanmak** 获得免疫力

muaflık, -ğı *is.* □原谅，赦免；豁免 □特权，优待 □自由

muahede [mua:hede] (阿) *is.* 【旧】条约；协定，协议书；合同，契约，公约：dostluk ～si 友好条约 gizli ～ 秘密条约 ikamet ～si 租房合同 suhl ～si 和平条约 teslimiyet ～si 降约 ticaret ～si 商务合同 ◇～ **akdetmek** 缔结条约，订立合同 ～**lere riayet etmek** 遵守合同条件 ～**yi feshetmek** 废除条约

muaheze [mua:heze] (阿) *is.* □遣责，斥责，训斥，责骂 □批评 ◇～ **etmek** 遣责，斥责，训斥，责骂 ～**ye duçar olmak** 受到斥责

muahhar (阿) *s.* 【旧】以后的，后来的，随后的，接踵而来的；后面的，后边的：～ muahedeler 随后的条约

muakkip, -bi (阿) *s.* 【旧】□跟随的，追随的，尾随的，追踪的 □主持工作的

Muakşot *öz.is.* 努瓦克肖特(毛里塔尼亚)

mualece (阿) *is.* 【旧】□治疗，医治，治病 □药，药品，药剂

muallâk (阿) *s.* 【旧】□悬挂着的，吊着的，悬空的 □【转】尚未解决的，尚未处理的；延期的，延缓的；被搁置起来的，无法解决的：～ dava 悬案 □【转】从属的，附属的；相关的，相依的；取决于…的，由…决定的：Bu iş sizin kararınıza muallâktır. 这事由您来决定。□被吊死的，被绞死的 ◇～**ta kalmak** (或 **olmak**) 悬而未决；延期，延缓，被搁置起来：Bu mesele muallâk kaldı. 这个问题悬而未决。

muallel (阿) *is.* 【旧】□有缺点的，有缺陷的；有瑕疵的，有毛病的：Bu dava mualleldir. 这个案子有缺陷。□有病的，带病的；残疾的

muallim (阿) *is.* 【旧】教师，老师，教员：～ mektebi 师范学校 ～ odası 教员室，教员办公室

muallime (阿) *is.* 【旧】女教师：Zavallı muallime bir heyecan numunesi gösteriyordu. 可怜的女教师显得非常地激动。

muallimlik, -ği *is.* 教师的职业，教师的工作：Yedek subay yetiştiren Levazım Mektebinde muallimlik yaptım. 我在培养预备役军官的莱瓦泽姆学校里任过教。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 当老师，任教

muamelât [mua:melâ:t] (阿) *ç.is.* 【旧】手续，公文处理，文牍处理：～ müdürü 事务长，办公室主任

muamele [mua:mele] (阿) *is.* □对待，待遇；(待人的)态度：harp esiri ～si 对待战俘的规定 kaba ～ 粗鲁的态度 Bana karşı olan muamelesini beğenmedim. 我不喜欢他对我的态度。□手续，程序：～ memuru 办理手续的官员 ～ vergisi 手续费 Bu adam muamele bilmiyor. 这人不知道怎么办理手续。Bu evrakın muamelesi henüz bitmedi. 这份文件的手续还没办完。□【旧】〈商〉交易，买卖，贸易：ihraç ～si 出口贸易 ithalat ～si 进口贸易 Borsada bugün muamele olmadı. 今天交易所没有交易。□〈化〉【旧】化合：Oksijenle hidrojenin muamelesinden su meydana gelir. 氢和氧化合成水。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) □处理，对待：akran ～si etmek 平等对待，平等相待 soğuk ～ etmek 冷淡地对待 Bana karşı hâlâ çocuk muamelesi yapıyor. 他仍像对孩子一样对我。□〈化〉化合 ～ **görmek** 办理手续 (*-le*) ～ **yapmak** 订立契约，签订合同：O fabrika ile muamele yapmıyor. 他不和厂方签订合同。

muamma [muamma:] (阿) *is.* □谜，谜语：Ruhu uykuda farz ettiğim kadın bana pek yaman bir muamma gibi geldi. 我梦中想像的女人性格对我来说就象是个不可解的谜。□【转】疑难，莫名其妙的现象，复杂难懂的事物：Bu melunca muammanın düğümü bugün çözülecek. 这

该死的难题今天就要解决了。◇～ **kabilinden** 令人纳闷的，难以猜测的，神秘的，莫名其妙的

muammalı *s.* (令人)纳闷的；难以猜测的，神秘的，莫名其妙的

muammalık, -ğı *is.* 神秘性，难以猜测性：Kadın ruhunun muammalığı ne zaman görülmüş ki? 什么时候识破过女人心中的奥秘？

muammer (阿) *s.* 【旧】□活着的，健在的 □长寿的 ◇～ **olmak** □活着，健在，安康 □幸福长寿

muannit, -di (阿) *s.* 【旧】固执的，坚持己见的；坚定的，毅然的，坚韧不拔的；多年的，长期的，顽固的：～ kabız 慢性便秘 ～ öksürük 长期咳嗽

muaraza [mua:raza] (阿) *is.* 【旧】争吵，吵架，吵嘴；争斗，争执；争论：～ maraza 争吵，纠纷

muare (法) Ⅰ *is.* 波纹布 Ⅱ *s.* 波纹布制成的，用波纹布做的

muarefe [mua:refe] (阿) *is.* 【旧】相识，认识，结识，结交：Kendisiyle muarefem yok. 我和他并不相识。

muarız [mua:rız] (阿) *s.* 【旧】反对的，提出异议的；对立的，对抗的：Bu fikrinize muarızım. 我反对您的这种观点。◇(*-e*) ～ **olmak** 反对，提出异议；相对立，对抗

muasır [mua:sır] (阿) Ⅰ *s.* □现代的，当代的：～ medeniyet 现代文明 ～ şairler 当代诗人 □同时代的，同一世纪的 Ⅱ *is.* 现代人；同时代的人

muasırlaşmak (*nsz*) 现代化

muaşaka [mua:şaka] (阿) *is.* 【旧】爱，爱情，恋爱，恋爱关系 ◇～ **etmek** 互相爱恋

muaşeret [mua:şeret] (阿) *is.* 交往，交际，社交 ◇～ **adabı** 礼节，礼仪，行为规则：Sen de ortaya adabımuaşeret meselesi atma! 你也别把礼节问题提到首位！

muatep (阿) *s.* 【旧】受责骂的，受训斥的，受斥责的

muattal (阿) *s.* 【旧】□被废弃的，被遗弃的，荒芜的，荒废的；不用的，不能使用的 □游手好闲的，无所事事的 ◇～ **durmak** 停顿，停工，闲置：Fabrika muattal duruyor. 工厂停工了。～ **kalmak** 不通用，不适用，报废

muattar (阿) *s.* 【旧】有浓郁香味的，芳香的，芬芳的；发出强烈气味的

muavaza (阿) *is.* 【旧】□交换，兑换，换 □抵偿，赔偿；补偿 ◇～ **etmek** 抵偿，赔偿；补偿

muavenet [mua:venet] (阿) *is.* 【旧】帮助，援助，帮忙；救助，救济 ◇～ **etmek** 帮助，援助，帮忙；救助，救济

muavin [mua:vin] (阿) Ⅰ *s.* 辅助的，助理的；援助的，帮忙的：～ kıtalar 援助部队 Ⅱ *is.* □助理，助手，帮办：başkan ～i 副总统；副主席，副主任，副长官 müdür ～i 副经理 □〈体〉前卫：～ hattı 前卫线 sağ ～ 右前卫 sol ～ 左前卫

muavinlik, -ği *is.* 助手的身份或职责

muayede [mua:yede] (阿) *is.* 【旧】互致节日的祝贺

muayene [mua:yene] (阿) *is.* □检查，检验：～ istasyonu 体检站 ～ masası 质量检验科 ～ odası 诊室 ～ ücreti 诊疗费 doktor ～si 医疗检查 gümrük ～si 海关检查 sıhhî ～ 健康检查，体格检查 Göz doktoru, Reşat Beyi dikkatle dinleyerek muayeneye başladı. 眼科大夫认真听取了雷沙特先生讲述，开始给他检查。□调查，考查，检查，监察：～ heyeti 考查团；监察委员会，检查委员会 ◇(*-i*) ～ **etmek** □检查，诊治，看病：Ben de hastaları muayene ettiğim küçük odada yatıp kalkacağım. 我也得在我那给病人看病的小房间里住下了。□检查，调查，检验 (*-e*) ～ **olmak** 看病，让医生检查，体检：Doktora muayene oldum. 我看了医生。Muayene oldu. Hamdolsun temiz çıktı. 他进行了体检，还好，没有问题。

muayeneci *is.* 检查员，检验员；视察员；监视人，监督员：Eskiden İstanbul gümrüğünde muayeneciymiş. (听说)他以前曾是伊斯坦布尔海关的检查员。

muayenehane [mua:yeneha:ne] (阿) *is.* 诊所，诊疗所；门诊部：dişçi ～si 牙医诊所 Gittiğimiz

doktorun muayenehanesi çok temizdi ama ilâç kokuyordu. 我看病的医生疹所很干净，但有药味。

muayyen (阿) *s.* □明显的，清楚的；明确的 □某种的，某些的，一定的：～ bir miktar 一定的数量 ～ bir müddet zarfında 在一定的时期内 Çok ölçülü konuşur ve benim etrafımdaki lâkırdılar muayyen bir dozu geçmezdi. 他言谈很有节制，在我身边说话很有分寸。□确定的，固定的：～ bir plân 不可改变的计划 ～ harfitarif 〈语〉定冠词 ～ zamanda 在规定的时间内 gayri ～ harfitarif 〈语〉不定冠词

muayyeniyet (阿) *is.* 【旧】明确性，明晰性；无疑问的事情，显而易见的事情

muayyeniyetçilik, -ği *is.* 〈哲〉【旧】决定论，宿命论，定数论

muazzam (阿) *s.* □很大的，巨大的，极大的；数量大的 □伟大的；雄伟的，宏伟的，壮丽的，辉煌的，庄严的：～ ıslahatlar 伟大的改革 Muazzam, biraz da esrarlı, karanlık, eski bir konaktaydı. 他住在一栋雄伟又有点神秘的、阴暗的旧别墅里。□【转】强大的：～ silâhlı kuvvetler 强大的武装力量 □不一般的，超出一般的 □很重要的，极其重要的 □可敬的，令人敬重的

muazzep (阿) *s.* 【旧】痛苦的，伤心的，悲伤的，受苦的 ◇(*-i*) **～ etmek** 使痛苦，使伤心，使受苦 **～ olmak** 受苦，受难；痛苦，伤心

muazzeplik, -ği *is.* 折磨，痛苦

muazzez (阿) *s.* □敬爱的，尊敬的；崇敬的 □亲爱的，心爱的，亲切的

mubaderet 见 mübaderet

mubah [muba:h] (阿) *s.* □(教法中)既不提倡也不禁止的 □【转】人人都能得到的，人人都能做的，人人都能享受的 ◇**～ görmek** 宽容，默许

mubahase 见 mübahase

mubassır (阿) *is.* 【旧】学监：Mubassır Uzun Osman'dan bir izinsiz cezası almıştım. 我曾因未请假而受到过高个子学监奥斯曼的处罚。

mubayaa [muba:yaa] (阿) *is.* 买，购买，采买，采购：～ fiyatı 采购价格 ～ kudreti 购买力 ◇**～ etmek** 买

mubayaacı *is.* □买主，购买者，顾客 □采购员

mucanip, -bi *is.* 〈数〉渐近线

mucanis *s.* 同类的，同种的；同样的

mucibince [mu:cibince] (阿) *zf.* 【旧】按照，依照，遵照，根据

mucip, -bi [mu:cip] (阿) Ⅰ *s.* 致使…的，引起…的，使遭受…的；使成为必须的，使成为必要的 Ⅱ *is.* 原因，动机，理由 ◇(*-i*) **～ olmak** □致使，引起，使遭受：Yangınlar ağır hasarı mucip olmuştur. 火灾造成了很大损失。□使必须，使有必要，需要：büyük masrafları ～ olan bu proje 需要很多资金的项目 ～ sebep 论据，理由，证据 **～e girmek** 进行论证

mucir [mu:cir] (阿) *is. ve s.* 【旧】出租人

mucit, -di [mu:cit] (阿) Ⅰ *is.* 发明者，创造者；发明家 Ⅱ *s.* 有发明才能的，有创造性的

mucitlik, -ği *is.* 发明，创造

muciz[1] (阿) *s.* 【旧】把…削弱的，使衰弱的；使筋疲力尽的 □优越的，占优势的

muciz[2] [mu:ciz] (阿) *s.* 【旧】〈文〉简短的，简练的，简明扼要的

mucize [mu:cize] (阿) Ⅰ *is.* □神奇的事，怪诞的事；(神灵)显圣；神迹，圣迹 □奇迹；奇事，怪事：Mimar Ali'nin camileri birer mimarlık mucizesidir. 建筑师阿里建造的每一座清真寺都是建筑行业的奇迹。Tabiatta her şey bir mucizedir. 自然界中的万物都是奇迹。Ⅱ *s.* 【转】神奇的；令人惊奇的，令人赞叹的 ◇**～ göstermek** (或 **yapmak**) 创造奇迹 **～ kabilinden** (或 **hâlinden, nev'inden**) 意想不到地，意外地，令人不解地，奇迹般地：O mucize nev'inden kurtulmuştu. 他神奇地脱了险。

mucizeli *s.* 奇迹般的，奇异的，不可思议的，神奇的：Bu rüzgâr, bu mucizeli gemi ile insanı nerelere götürmez. 驾着这艘神奇的船，乘着这风，有什么样的地方去不了呢？

mucizevî (阿) *s.* 令人惊异的，令人惊叹的，不可思议的，难以置信的

mucuk, -ğu *is.* 【俗】一种小苍蝇

mucur (亚美尼亚语) *is.* □碎煤，煤屑 □砂砾，碎石 □残渣，残余物，剩余物；废物，垃圾

muço [mu'ço] (意) *is.* □少年见习水手，小水手 □酒吧里的童仆，小跑堂

mudhik *s.* 可笑的，好笑的，逗乐的，逗笑的，滑稽的

mudi, -i [mu:di:] (阿) *is.* □【旧】抵押人；寄存人 □储户，存款人

mudil [mu:di:l] (阿) *s.* 【旧】费力的，吃力的；困难的，难的；很复杂的，难以解决的

mudilât *ç.is.* 难以解决的事情

mudra *is.* (印度舞蹈中的)程式化手势

muessese 见 müessese

muf *is.* 〈技〉联轴节，联接器，接合器；离合器；套筒，套管：～ bağlantısı 筒接，套筒连接

mufadınca *zf.* 就…来说，在…方面，人…(意义上)来看，指的是…，把…当作是

mufarakat [mufa:rakat] (阿) *is.* 【旧】□离开，远离；分手 □离婚 ◇～ **etmek** 离别，离开，分手

mufarıks *s.* 分别的，离别的，分手的；离开…的

mufassal (阿) *s.* 【旧】详细的：～ malumat 详细资料 Kağnı arabalarının değiştirilmesi lüzumuna dair mufassal lâyihalar vermişti. 他曾递交过有关需要更换牛车的详细报告。

mufassalan (阿) *zf.* 详细地，详详细细地

mufat, -di *is.* 意义，意思；内容

mufla (法) *is.* 〈化〉□隔陷甑 □隔陷炉，马弗炉

muflon (法) *is.* □欧洲盘羊；岩羊；鬣羊(*Ovis musimon*) □外套的衬里

muflonlu Ⅰ *is.* 盘羊毛料(布) Ⅱ *s.* 盘羊毛料布制成的：～ yağmurluk 盘羊毛料布雨衣

mug *is.* □拜火教徒 □小饭馆老板

mugaddî [mugaddi:] (阿) *is.* 【旧】营养的，滋养的，有养分的，营养丰富的

mugalâta [muga:lâta] (阿) *is.* 骗局谎言；假口供；诡辩，遁词：Bu adam mugalâtaya pabuç bırakmaz. 这人不怕诡辩。

mugalebe *is.* 渴望胜利；竞争，角逐

muganni [muganni:] (阿) *is.* 【旧】歌手，歌唱家：Her muganninin okuyuşu, her çalanın çalışı yine şahsîdir ve ayrıdır. 每一个歌手的唱法，每一个演奏者的演奏技巧都有其个性而互不相同的。

muganniye (阿) *is.* 【旧】女歌手，女歌唱家

mugayeret [muga:yeret] (阿) *is.* 【旧】□对立，矛盾，抵触，相悖 □不相称；区别，差别，不同

mugayir [muga:yir] (阿) *s.* 【旧】不相称的；相悖的；相反的，对立的：bu kaideye ～ 与这条规则相悖

mugaylân *is.* 〈植〉骆驼刺(*Alhagi*)

muğbeçe *is.* 饭[馆里的童仆，学徒

muğber (阿) *s.* 【旧】□生气的，发怒的；对…不加理睬的 □委屈的，气恼的；伤心的 ◇～ **olmak** □生气，发怒 □见怪

muğfil (阿) Ⅰ *s.* 【旧】欺骗的，骗人的，令人误入歧途的 Ⅱ *is.* 骗子，欺骗者；撒谎者

Muğla *öz.is.* 穆拉(土耳其省、市)

Muğlâk (阿) *s.* 【旧】难懂的，难以理解的，很复杂的，难以解决的；难以猜测的，莫名其妙的：Son günlerin karışık, muğlak vak'alarını tahlil edemedi. 他没能从最近几天发生的复杂纷乱的事件当中理出个头绪来。

muğpeçe 见 muğbeçe

muh, -hhu *is.* 〈解〉□骨髓 □脑，脑髓

muhabbet (阿) *is.* □爱，爱情；爱戴：Muhabbet iki baştan olur. 爱是双向的。Değirmen iki taştan, muhabbet iki baştan. 磨要石头两扇，爱要两厢情愿。Uzakta kalan dostlarıma karşı kalbim muhabbetle doludur. 我心里充满了对我的那些流落在远方的朋友们的爱。□友谊，友好，交情，友好关系 □友好交谈 ◇～ **beslemek** 爱，热爱，爱戴：Ebeveynine karşı derin bir muhabbet besliyor. 他深爱着自己的双亲。～ **etmek** □友好交谈，倾谈：Bir geçitten ziyade bir toplantı yeri. Mahalle orada muhabbet eder, konuşur, kavga eder. 与其说是个通道，不如说是个聚集场所。居民们在那儿倾谈，聊天，争吵。□爱，热爱，爱戴 ～ **tellalı** 拉皮条的人，皮条客 ～ **uyandırmak** 激发出感情 ～**i koyultmak** 推心置腹地聊天 (-*in*) ～**inin zincirini gerdana takmak** 迷恋，爱恋 ～**ten baş alamamak** 痴迷，迷恋，醉心于 ◆**Muhabbet kantarla, alış veriş miskalle.** 友谊要多多地建立，买卖要一点点地做。

muhabbet çiçeği *is.* 〈植〉木犀草(*Reseda odorata*)

muhabbet çiçeğigiller *ç.is.* 〈植〉木犀草属

muhabbetkâr (阿-波) *s.* 友好的，友善的，殷勤的，盛情的

muhabbet kuşu *is.* 〈动〉情鸟，卷毛鹦鹉(*Melopsittacus undulatus*)

muhabbetli *s.* □友谊的，友爱的，友好的 □慈爱的，温存的，温情的

muhabbetname (阿-波) *is.* □情书 □友好的书信

muhabbetsiz *s.* □不友好的，不和睦的 □不亲热的，不温存的；冷淡的，不友善的

muhabere [muha:bere] (阿) *is.* □通信，书信往来：～ hürriyeti 通信自由 ～ işleri 通信勤务 ～ köpeği 通信犬 ～ maniası 禁止发送消息；禁止商谈 □通讯，联络：～ ağı 通讯网络 ～ atlısı 骑兵通信员 ～ birliği 通信分队 ～ eri 通信兵 ～ fenni 通讯技术；通讯技术器材 ～ hizmeti 通讯联络勤务 ～ malzemesi 通讯材料 ～ memuru 报务员，电报员 ～ merkez postası 收集情报站 ～ merkezi 〈军〉通讯枢纽部；通讯(中心)站 ～ sınıfı 〈军〉通讯兵种 ～ vasıtaları 通讯工具 radyo (或 telsiz) ～ 无线通讯，无线电联络 şifreli ～ 密码通讯，用密码联络 telefon ～si 电话通讯，电话联络 telem ～si 无线电中继通讯 teletayp ～si 电传机 ◇～ **etmek** □〈军〉保持联系 □通信，书信往来 ～ **irtibat teli** □电线 □电话线 ～ **işletmesi** 通讯器材使用 ～ **postası** □通信 □〈军〉流动邮箱(车)，流动邮站 ～ **sağlamak** (或 **temin etmek**) 保障通讯 ～**ye girmek** □开始通信 □〈军〉开始联络

muhabereci *is.* 〈军〉通信兵，通信员

muhabir [muha:bir] (阿) *is.* □(新闻机构的)记者，通讯员，通讯记者；采访记者：askerî ～ 军事记者，随军记者 foto ～i 摄影记者 gazete ～i 报社记者 hususî ～ 特派记者 □(部门或机构的)联络官，联络员：banka ～ üyesi 银行联络成员

muhabirlik, -ği *is.* □记者的职业；记者的工作 □联络员的职务；联络员的工作

muhaceret [muha:ceret] (阿) *is.* 【旧】□迁移，移居，迁徙 □〈法〉移居国外，侨居国外：～ seli 难民潮 ◇～ **etmek** 迁移，搬家，移居国外，侨居国外

muhacim [muha:cim] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 进攻的，攻击的 Ⅱ *is.* 〈体〉前锋；进攻队员，扣球队员：～ hattı 前锋线

muhacir [muha:cir] (阿) *s.* ve *is.* 移民(的)，移居者(的)，移居国外的，侨居国外的(人)；迁移的(人或动物)：～ arabası 轻型卡车 ～ kuşlar 候鸟 Bunlar Kırım'dan Tuna'ya muhacir gitmişler. 这些人从克里米亚移居到了多瑙河。

muhacirlik, -ği *is.* 移居；迁居国外，侨居国外，迁移；移民

muhaddep, -bi (阿) *s.* 【旧】□凸状的，凸面的，凸形的；突出的，鼓起的 □弯凸的，拱形的

muhafaza [muha:faza] (阿) *is.* □保卫，保护；捍卫，维护：eski adetlerin ～sı 维护旧的传统 □防护，保护：～ gözlüğü 护目镜 ～ hizmeti 卫兵勤务，卫戍勤务，警备勤务 ～ kafesi 护栏 ～ ormanları 防护林 ～ tertibatı 保险装置 denizaltı ～sı 水下防护 hudut ～sı 警卫国境

intizamın ～sı 维持秩序 Arkadaşımın verdiği armağanı yaşamım boyunca muhafaza edeceğim. 我要一辈子保存好我朋友送给我的礼品。◇～ **altına almak** 维护，保护 ～ **edilmek için vermek** 把…存放起来 ～ **etmek** □维护，保护，保卫；捍卫，守卫：Bu mevzua yeniden avdet etmek hakkını muhafaza ediyorum. 我保留回到这个话题的权利。□维持，保持；保留，保存：arşivde ～ edilen el yazması 保存在档案馆里的手稿 (kendine bir) hak ～ etmek 保留(自己的)权利 Durumun karanlığını muhafaza ediyor. 形势仍不明朗。Ev olduğu gibi muhafaza edilmişti. 屋子保持了原样。～ **tedbiri** □防护措施 □预防措施

muhafazakâr [muha:fazakâ:r] (阿) Ⅰ *s.* 保守的，守旧的 Ⅱ *is.* 保守派，保守分子，守旧的人

muhafazakârlık, -ğı *is.* 保守主义，保守性；守旧思想

muhafız [muha:fız] (阿) *is.* □守卫，警卫，卫兵：～ alayı 警卫团 ～ asker 近卫军军人 ～ eri 卫兵，警卫员 sınır (或 hudut) ～ı 边防军人 Cumhurbaşkanını muhafızları koruyor. 卫兵们保卫着总统。Cumhurbaşkanının muhafızları askerdir. 总统的警卫人员是军人。□看管人，守护者，保管员，保存者：Hecinlerimizi bir iki muhafızla tepecikler arasına yerleştirmiştik. 我们把单峰骆驼和一两个赶骆驼的人安置在了山坡群中。□【旧】警备队长 ◇～ **kıtası** □护送警卫部队 □近卫部队 □警卫部队

muhafızlık, -ğı *is.* □警卫(的职务或职责)，卫兵(的职务或职责) □看管人(的职务或职责)，保管员(的身份或职责)

muhakeme [muha:keme] (阿) *is.* □审判，审讯，审理，判决：～ masrafları 诉讼费 ～ salonu 法庭 ～ usulü kanunu 诉讼法典 □斟酌，权衡，深思熟虑，考虑 □判断，推论，论断 □【旧】寻找出路，寻找解决问题的方法：Güldüm, şu muhakemem ne garip münasebetsizlikti. 我笑了，要我去寻找解决问题的方法真是太荒谬了。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) □审判，审讯，判决 □想到，考虑到 □评论，评判，判断，对…做出推论 ～(**ler**) **yürütmek** 判断，做出推断

muhakemeli *s.* 明白道理的，通情达理的；遇事加以考虑的；审慎的

muhakemesiz *s.* 不明智的；轻率的，冒失的；考虑欠周的，未经深思熟虑的

muhakemesizlik, -ği *is.* 轻率，冒失；考虑不成熟，冒失的事

muhakkak (阿) Ⅰ *s.* 确实的，确凿的，可靠的，可信的；肯定的，一定的，必定的，必然的；明确的：Muhakkak olan bir şey varsa, herkese benzemediği idi. 如果有什么可以肯定的话，那就是他与众不同。Ⅱ *zf.* 肯定地，一定地；确实地，当然：Muhakkak bir ihanete kurban gitmiştir. 他无疑是被出卖了。Şu çukurları bugün muhakkak örttürmek lâzımdır. 今天必须叫人把这些坑填上。Yarın muhakkak gelecek. 他明天肯定会来。

muhakkik (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 能证明…的；搞调查研究的 Ⅱ *is.* 调查者，研究者，探求者

muhal, -li [muha:l] (阿) *s.* 【旧】不可能的，办不到的，做不到的；不可能存在的，不现实的，不可能有的：～ bir şey 不可能有的事情 ～ iş 办不到的事 ◇～**e talik etmek** 使陷入无法完成的境地

muhalefet [muha:lefet] (阿) *is.* □反抗，抵抗；反对；对立；敌对：havanın ～i yüzünden (或 hava ～inden dolayı) 因天气不好 □反对党，反对派；在野党：～ partisi 反对党，在野党 sol ～ 左派反对党 ◇～ **etmek** □反对，表示不同意见；对抗；阻止，阻挠；与…相敌对 □互相矛盾

muhalefetçi *is.* 反对派(分子)

muhaleset *is.* 心胸坦白，坦率，直爽

muhalif [muha:lif] (阿) Ⅰ *s.* □反对的，对立的，反对派的：～ fırka (或 parti) 反对党 ～ grup 反对派 □相矛盾的，相抵触的，与…相左的，违反…的：emre ～ hareket etmek 违抗命令 kanuna ～ 违法的 mukavele şartlarına ～ olarak 违反条约条款 usule ～ olmak 不遵守规章，违反规则 Ⅱ *is.* 反对者，反对派；敌手，对手，对方 ◇～ **hava** 坏天气 ～ **rey** □反面的意见，相反的意见 □反对票

muhallebi *is.* 木哈乐比(一种用牛奶、糖和米粉制成的甜点) ◇～ **çocuk** 娇生惯养的孩子，

宠儿

muhallebici *is.* □木哈乐比的制售者 □卖木哈乐比的地方，木哈乐比店：Sabahın bu saatinde yalnız muhallebicilerle mandıralar açık, oralardaysa içki bulunmaz. 早晨的这个时间只有木哈乐比店和奶厂开着门，而在那些地方是找不到酒的。

muhallebicilik, -ği *is.* 木哈乐比制售者的身份或职业

Muhammedî [muhammedi:] (阿) *öz.is.* 穆斯林，伊斯兰教徒，穆罕默德信徒

muhammen (阿) *s.* 【旧】□可能有的，假想出来的，估算出来的 □规定的，确定的(价格)

muhammes (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □五角的 □由五小块组成的 □五倍的 Ⅱ *is.* □〈数〉(正)五角形，(正)五边形 □〈文〉木哈梅斯(每个诗段各有五句诗行的诗歌体裁)体诗

muhammin (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 估价的 Ⅱ *is.* 评价员，估价员，定价员；评价人，鉴赏人

muhannik (阿) *s.* 窒息性的：～ gaz 窒息性毒气

muharebe [muha:rebe] (阿) *is.* □搏斗，战斗；交锋；战役；战争：～ arabası 战车，军车，战斗车辆 ～ emri 战斗命令 ～ fasılası 战斗间隙 ～ fişeği 实弹，子弹 ～ gidişi 战斗进程，战斗过程 ～ hattı 前沿阵地 ～ hazırlığı 战斗准备 ～ kabiliyeti 战斗力 ～ keşfi 战斗侦察 ～ meydanı 战场 ～ talimatnamesi 战斗条令，操典 artçı ～si 后卫战斗 atom ～si 使用核武器的战争，核战争 boğaz boğaza ～ 肉搏战，白刃战 çekilme (或 ricat) ～si 且战且退 çete (或 gerillâ) ～si 游击战 deniz ～si 海战 gaz (或 kimya) ～si 化学战争 geçit ～si 争夺渡口战 gösteriş (或 sahte) ～si 佯装的战斗 hava ～si 空战 istiklâl ～si 独立战争 katî ～ 决战 mevzi ～si 阵地战 meydan ～si 交战，会战，大战 müdafaa ～si 保卫战 münferit ～si 单兵作战 oyalayıcı ～ 牵制战 sınır ～si 边防的战斗 takip ～si 追击战 topçu ～si 炮战 toplu ～ 集群战斗 yerli ～ 局部战斗 Muharebe zamanında ailemiz büyük felâketler geçirdi. 战争期间我们家遭受了巨大灾难。□【转】激烈的争论，争吵 ◇**～ açmak** □开战，开始军事行动 □开始战斗，接战 **～ dışı etmek** 使丧失战斗力 **～ etmek** □进行战斗，作战，打仗：**muharebe** ederek çekilmek 边打边撤 □吵架，争吵 **～ harici etmek** 使丧失战斗力 **～ iktidarı** □强大的军事力量，军事威力 □战斗力 **～den hariç kılmak** 使丧失战斗力 **～ye girmek** 进入战斗，投入战斗，参加战斗 **～ye hazır bulundurmak** 使作好战斗准备 **～ye katılmak** 参加战斗 **～ye mecbur etmek** 强迫应战 **～ye sokmak** □把…引入战争，硬把…拖入战争 □使参加战斗 **～ye sokulmak** 进入战斗，投入战斗，参加战斗 **～ye tutuşmak** 进入战斗，投入战斗，参加战斗 **～yi kabul etmek** 迎战，应战 **～yi kazanmak** □取得战斗的胜利 □赢得战争 **～yi kesmek** 停战 **～yi neticelendirmek** 决定战争的结局

muharebesiz *s. ve zf.* 没有战斗的，不经过战斗的 ◇**～ teslim etmek** 不战自降；投降

muharip, -bi [muha:rip] (阿) Ⅰ *s.* □交战的，参战的；战斗的：～ birlik 参战部队 ～ devlet 参战国 □好战的；善战的，尚武的：～ kavim 英勇善战的部族 Ⅱ *is.* 军人，战士；交战者，参战者，交战国

muhariplik, -ği *is.* □尚武精神；好战(性)，好斗 □战时状态：～ cesareti 英勇作战 ～ hukuku 战争规则

muharrem (阿) *is.* 【旧】伊斯兰教历元月

muharrer (阿) *s.* 【旧】书面的，成文的

muharrik (阿) Ⅰ *s.* □推动的，发动的，运动的：～ araba 机动车 ～ kuvvet 推动力 □【转】有催促作用的，有促进力的，有推动作用的，激励的；教唆的 Ⅱ *is.* □发动机 □鼓动者，教唆者，挑拨者；主谋，祸首：hâdisenin ～leri 事件的主谋

muharrir (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □作者；作家：～ler kongresi 作家代表大会 Bir meşhur muharrire birisi bir roman götürmüş. 有一个人给一位著名作家带了一本小说。□编辑；记者：baş ～ 主编，主笔，总编辑 gazete ～i 记者，报界工作人员 Ⅱ *s.* 写作的，书写的，作记录的

muharrirlik, -ği *is.* 写作；作家的职业

muharriş (阿) *s.* 【旧】□惹人生气的，令人生气的 □令人不安的，刺激的，有刺激作用的：～ gaz 有刺激性的气体 □使人吃惊的，令人害怕的

muhasama (阿) *is.* 敌对，敌视；敌意，敌对态度，敌对性

muhasamat [muha:samat] (阿) *ç.is.* 【旧】□敌对状态，敌对行为；敌意，敌视 □搏斗，战斗，冲突，军事行动：~ın tatili 停止军事行动 tekrar ~a başlamak 恢复军事行动

muhasara [muha:sara] (阿) *is.* 【旧】包围，围住，围困，围攻，封锁：~ fenni 围攻要塞的艺术 ~ savaşı 攻城战，围点战 ◇**~ altına alınmak** 被围攻，被包围，被封锁：Avluda neden bir köşede muhasara altına alındığımı o vakit anlamıştım. 那一刻我明白了我为什么会被围在了院子的一个角落里。**~ altına almak** 围攻，包围，封锁 **~ etmek** 围攻，包围，封锁 **~yı kaldırmak** 解围，解除封锁 **~yı kesmek** 解围，解除封锁 **~yı refetmek** 解围，解除封锁

muhasebat [muha:seba:t] (阿) *ç.is.* 【旧】计算，结算，核计，统计

muhasebe [muha:sebe] (阿) *is.* □【旧】清算，结算，算账 □计算，结算，核计，统计：~ defteri 账簿 ~ memuru 会计，会计师 □会计学，簿记学 □会计室：~ dairesi (或 servisi, şubesi) 会计处(科) ◇**~ görmek** □结账，结算，清账 □清算，算账，清账 □审查账目 (*-in*) **~sini yapmak** 权衡利弊

muhasebeci *is.* □会计，会计师；记帐员，会计员 □稽核员，检查员，财务稽核员

muhasebecilik, -ği *is.* □会计的职业或职责 □会计学，簿记

muhasım [muha:sım] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】对手，敌手；敌方，敌人 Ⅱ *s.* 敌对的，敌方的

muhasır [muha:sır] (阿) *s.* 【旧】包围的，围着的，围攻的：~ kuvvetler 围困部队

muhasip, -bi [muha:sip] (阿) *is.* 【旧】会计，会计员，簿记员，记帐员，会计师

muhasiplik, -ği *is.* □会计的职业或职责 □簿记，会计学 □会计经验

muhassala (阿) *is.* 【旧】□结论；结果 □〈物〉合力，合量

muhassas (阿) *s.* 【旧】分给…的，供…专用的：Hükûmetten muhassas maaşı vardır. 他有政府发的固定工资。

muhassasat [muhassasa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】□分给…的东西，专用的东西 □拨款；贷款：bütçe ~ı 预算拨款，预算款额

muhassenat [muhassena:t] (阿) *is.* 【旧】善举；有益的事情，好事，善事；美德，高尚品德

muhassıl (阿) Ⅰ *s.* 生产的；产生的；大量出产农产品的 Ⅱ *is.* □生产者 □征税人

muhat[1], -dı (阿) *is.* 【旧】粘液；鼻涕

muhat[2] [muha:t] (阿) *s.* 【旧】□被包围的，被围住的；用…把…围起来的，用…圈起来的：duvarla ~ bahçe 有围墙的花园 iki tarafı kayalarla ~ 两边是陡岩峭壁 □含有…的，包括…的

muhatap, -bı [muha:tap] (阿) *is.* □交谈者，对话人：Onun çehresinde tagayyür, muhatabının gözünden kaçmadı. 他表情的变化没有逃过对方的眼睛。□〈语〉动词第二人称 □〈经〉承兑人，承付人

muhatara [muha:tara] (阿) *is.* 【旧】□危险，险情：~da 危险之中 □损失，损害，害处 ◇**~ya atılmak** 冒险

muhataralı *s.* 【旧】危险的，有危险性的；冒险的；危急的：~ bir mücadele 危险的斗争

muhatî (阿) *s.* □有粘液的 □分泌粘液的

muhavere [muha:vere] (阿) *is.* 【旧】交谈，对话，会话：Basit muhavereye yetecek kadar birkaç lisandan konuştuğunu biliyorum. 我知道他能用几种语言进行简单的会话。◇**~ etmek** 交谈，进行对话

muhavvel (阿) *s.* □托付给…人的；被委以…的，被责成做…的 □改变了的；改变过的；改编过的

muhavvil (阿) *s.* 【旧】使变形的，使改变的，使变成…的，把…变成…的，把…变换为…的

muhavvile (阿) *s.* 【旧】〈物〉变压器，互感器

muhayyel (阿) *s.* 【旧】想象中的，假想的，设想的，虚构的

muhayyer (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □可以退货的，包退的：～ mallar 包退的商品 O adam muhayyer mal satmaz. 那个人卖商品不退货。□自己决定的，自主的，可自由选择的：Fikrimi söyledim, kabul edip etmemekte muhayyersiniz. 我把我的想法说了，同不同意你们看着办吧。Ⅱ *is.* 〈乐〉土耳其音乐中的一种曲调 ◇**～ almak** 拿去试用 **～ bırakmak** 让自由选择

muhayyer buselik, -ği (阿-波) *is.* 〈乐〉一种土耳其曲调

muhayyerlik, -ği *is.* □可选择性，自由选择 □〈法〉选举权

muhayyer sümbüle (阿) *is.* 〈乐〉一种土耳其曲调

muhayyile (阿) *is.* 想象力，想象

muhayyir[1] Ⅰ *s.* (感到)惊奇的，惊讶的，觉得奇怪的，令人惊异的 Ⅱ *is.* 一种名贵的郁金香花

muhayyir[2] *s.* 自选的，自由调选的，任选的

muhbir (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 通知…的，告知…的；报道…的 Ⅱ *is.* □报案者；告发者，举报者 □新闻记者，通讯记者，通讯员：ayak ～i 采访记者；驻地记者

muhbirlik, -ği *is.* □报案；告发，举报 □记者的身份或职责

muheyh (阿) *is.* 〈解〉小脑

muhibban *ç.is.* 朋友们，好友们

muhibbane (阿-波) *zf.* 友好地，友爱地

muhik, -kkı (阿) *s.* 【旧】公正的，公平的；正确的，正当的；合理的，合情合理的：～ sebepler 正当理由

muhil, -lli (阿) *s.* 【旧】侵犯的，破坏的，危害的

muhip, -bbi (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□友好的，和蔼可亲的，慈爱的，钟爱的 □对…抱好感的，对…表示同情的：İngiliz ～leri 亲英分子 Ⅱ *is.* 爱好者，好…的人

muhiş 见 muvahhiş

muhit [muhi:t] (阿) *is.* □周围地区，四周，附近 □周围的人们，朋友圈子，交际范围：ailesi ～inde 在自己的家庭范围内 □〈数〉圆，圆周：daire ～i 圆周 □【转】情况；形势，局势，环境 ◇**～ edinmek** (或 **yapmak**) 建立自己的朋友圈子 **～e uymak**适应环境，适应周围环境

muhkem (阿) *s.* 结实的，坚固的；牢固的，坚实的

muhlis (阿) *s.* □【旧】真诚的，真挚的，诚恳的，由衷的；虔诚的：～iniz 忠于您的(用于书信署名) □纯真的，质地纯净的

muhlisane (阿-波) *zf.* 真挚地，真诚地，诚恳地；友好地

muhnik 见 muhannik

muhrik (阿) *s.* 【旧】□灼热的，滚烫的，很热的 □【转】极可怕的，极凄惨的；动人的，令人感动的(歌声、声音)

muhrip[1]**, -bi** Ⅰ *s.* 破坏(性)的，毁灭(性)的；使成废墟的 Ⅱ *is.* 毁灭者，破坏者：hava ～i 重型歼击机

muhrip[2]**, -bi** (阿) *is.* 〈军〉驱逐舰

muhsin Ⅰ *s.* 行善的，乐善好施的；有益的，有良好作用的 Ⅱ *is.* 行善的人，恩人

muhtaciyet 见 muhtaçlık

muhtaç, -cı [muhta:ç] (阿) Ⅰ *s.* 必须的，需要的：akçeye ～ 需要钱的 bir lokma ekmeğe ～ 需要一口面包的 nasihate ～ 需要出主意的 şiddetle ～ olmak 极其需要 Bu gemi tamire muhtaçtır. 这船需要修理了。Ⅱ *is.* 穷人，贫民：～ aileler 贫困家庭 ◇**～ etmek** 使需要 **～ olmak** 需要：Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asîl kanda mevcuttur. 你所需要的力量就在你高贵的血液里。

muhtaçlık, -ğı *is.* 需要

muhtal[1] (阿) *s.* 骄傲的，自高自大的，高傲的，盛气凌人的

muhtal² *s.* 狡猾的，猾头的；有心计的，不可信赖的

muhtar (阿) Ⅰ [muhta:r] *s.* 【旧】独立的，自主的；自治的，有自治权的：～ eyalet 自治州，自治区 ～ sendikalar 独立工会 yarı～ 半自治的 Ⅱ [muhtar] *is.* 村长；居委会主任：köy ～ı 村长 mahalle ～ı 居委会主任

muhtariyet [muhta:riyet] (阿) *is.* 【旧】独立，独立性，独立地位；自治，自治权；自主：mahallî ～ 地方自治

muhtarlık, -ğı *is.* □村长或居委会主任的职务或职责 □村长办公室，居委会主任办公室

muhtas, -ssı *s.* (所)固有的，(所)特具的；天生是作…的，为…而设的；属于…的；专门的

muhtasar (阿) *s.* 【旧】□简略的，简化的，简要的，摘要的：～ ve müfid 简短而内容丰富的 □温和的，谦恭温雅的

muhtasaran [muhta'saran] (阿) *zf.* 【旧】简要地，扼要地，摘要地，简略地，简短地

muhtazır *s.* 陷于濒死状态的，濒死的

muhtecip *s.* 盖上…的，蒙上…的；遮盖上的；关闭的；封闭的；包裹住的

muhtefi (阿) *s.* □隐藏起来的，暗藏的，躲藏起来的 □躲藏着的，躲着的，藏着的

muhtekir (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 投机的 Ⅱ *is.* 投机者，投机商

muhtekirane (阿-波) *zf.* 投机地，投机倒把地

muhtel, -lli (阿) *s.* 【旧】(弄)坏了的，毁坏了的，被破坏了的：～ safa 被破坏了的兴致 ◇～ **olmak** 被弄坏，被毁坏，遭破坏，受干扰：Huzur ve sükunu muhtel oldu. 他的安宁和幸福受到了破坏。

muhtelefünfih *s.* 有争议的，意见不一致的；辩论的

muhteliç *s.* 发抖的，颤抖的，打战的，哆嗦的

muhtelif (阿) *s.* □【旧】相反的，对立的，互相矛盾的，相互抵触的 □各种不同的，各式各样的；形形色色的：～ cinsli 不同种类的，异种的 ～ fırsatlarda 屡次，多次，不止一次地 ～ renkli 各种颜色的，五颜六色的，五彩缤纷的 sosyetin ～ sınıfları 社会的各种阶级 Muhtelif başarılar dilerim! 祝您在各个方面都取得成功！Genç kız ve arabacı, birbirlerine muhtelif hislerle bakışarak beklediler. 年轻姑娘和司机带着各不相同的感受互望了一眼，等待着。

muhtelis (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 盗用公款的，盗窃公共财产的 Ⅱ *is.* 盗用公款者，盗窃公共财产者

muhtelit (阿) *s.* 【旧】混合的，混杂的，嘈杂的，混乱的，错综复杂的：～ adet 〈数〉复数，复名数 ～ hakem mahkemesi 国际仲裁法庭 ～ hayat sigortası 复合人寿保险 ～ komisyon 联合委员会 ～ takım 〈体〉混合球队 ～ tedrisat 男女合校

muhtemel (阿) *s.* 可能的，很可能的：az ～ 不大可能的，可能性不大的，可能性小的 kuvvetle ～ 极有可能的，很有可能的 Bir insan için güzel olanın, daha birçok insan için de güzel olması pek muhtemeldir. 对一个人是好的事情，对更多的人来说也极有可能是好的。◇～ **olarak** 可能，大概，或许 ～ **olmak** 有可能，可能

muhtemelen [muhte'melen] (阿) *zf.* 可能，大概，或许

muhtemer *s.* 引起动荡的

muhtemir *s.* 处于动荡之中的，激动不安的；闷闷不乐的，无精打彩的

muhtera Ⅰ *s.* 发明的，创造的 Ⅱ *is.* 发明(物)

muhtereat *ç.is.* □发明，创造；发明物 □捏造，虚构，谎言

muhterem (阿) *s.* 尊敬的，敬爱的：pek ～ 尊敬的，敬爱的

muhteri [muhteri:] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】□发明者，创造者，发明家 □【转】恶意中伤者，诽谤者，诬蔑者 Ⅱ *s.* 发明…的，创造…的

muhterik *s.* 烧掉的；烧焦了的，烧糊的 ◇～ **olmak** 烧掉，烧尽；烧去，烧完

muhteris *s.* 渴求的，渴望的

muhteriz (阿) *s.* 【旧】□谨慎的，小心的；预先提醒…的，教…提防…的 □羞怯的，胆怯

的，拘谨的

muhteşem (阿) *s.* 豪华的，精致的，阔绰的；华丽的，精美的；雄伟的，壮丽的

muhteva [muhteva:] (阿) *is.* 内容：~sını beyan etmek 阐明…的内容 mesajın ~sı 书信的内容 Nesir olarak Naima tarihini hem muhteva, hem ifade bakımından beğenirim. 在散文作品中，无论从内容方面，还是从表达方面我都喜欢那伊玛的历史。

muhtevi [muhtevi:] (阿) *s.* 【旧】包括在内的，包含…的

muhteviyat [muhteviya:t] (阿) *ç.is.* 【旧】内容，内容物，某物里面(所含、所装)的东西

muhtıra (阿) *is.* □记事，备忘录；守则；手册，指南，便览，须知：～ defteri 记事簿，札记簿 □照会，通知 □回忆录 □日记

muhtî *s.* □弄错的，做错的，犯错误的 □错误的，谬误的 □有罪的，罪恶的，作恶多端的

muhuşevki (阿) *is.* 〈解〉脊髓

muhzır (阿) *is.* 〈史〉负责通知有关人员到庭的法庭工作人员，法警

muin [mui:n] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】帮助的，援助的：Tanrı muinin olsun. 愿真主保佑你。Ⅱ *is.* 助手，帮手

muinli *s.* 〈史〉服役时其家人有人供养的

muinsiz *s.* 〈史〉服役时其家人无人供养的

muit, -di [mui:t] (阿) *is.* 【旧】助教，助理教师，导师助理

mujik, -ği (俄) *is.* 庄稼汉，乡下人，农夫

mukaar [mukaa:r] (阿) *is. ve s.* 【旧】凹陷(的)，凹面(的)

mukaariyet *is.* 凹处，洼陷处

mukabele [muka:bele] (阿) *is.* □回答，答复；反应，回报，报答；报复 □比较，对照，相提并论 □反对，反抗，对抗 □默背古兰经 ◇(*-e*) **～ etmek** □回答，答复；以…来回答，回报，回应，报答；报复：İmamın şakasına ben de şaka ile mukabele ettim. 我用玩笑回敬了伊玛姆的玩笑。□对立，与…对立；对峙 □比拟，比较，对比，对照，相提并论 (*-le*) **～ görmek** 受到…的回应：Nutuk çok heyecanlı alkışlarla mukabele gördü. 讲话受到了非常热烈的掌声欢迎。**～ okumak** 背(诵)古兰经 **～ yapmak** 达成协议，和解 **～de bulunmak** □回答，答复，回报，回应，报答；报复 □反对，反抗；反驳

mukabeleci *is.* □在清真寺诵读古兰经的人 □【旧】核对账目的职员 □【旧】值班点名的军人

mukabil [muka:bil] (阿) Ⅰ *s.* □反对的，反抗的；对立的；相反的，逆向的：～ abluka 反封锁 ～ casusluk 反间谍机关，反间谍组织 ～ darbe 〈军〉反突击 ～ hücum 反冲击，反攻击 ～ ihtilâl 反革命，反革命势力 ～ parti 反对党 ～ seyrüsefer 逆向交通 ～ somun 锁紧螺母，防松螺母，背帽 ～ taarruz 反攻 ～ tedbir对策，应付办法，对抗措施 ～ teklifler 反建议，反提案，对案 ～ tesir 反作用，反作用力；反应，逆反应 şiddetli düşman ～ tesiri 敌人顽强的抵抗 □相应的，适当的，相当的；替代…的 Ⅱ *is.* □对应物，等价物；交换物：sözünün Arapça ～i 词的阿拉伯语对应词 Bir iki iyi habere mukabil her gün nice kaza ve belâ haberleri verir. 与一两条好消息相对应的，每天都要播报多少条有关车祸和灾难的新闻。□回答，答复；回应，回报，报答，报复：～ini yapmak 还报，报答；抵偿；报复 Ⅲ *zf.* □为了，代替：bir günlük işine ～ 与一天的劳动相对应(报酬) □相对应地，相等地，相称地：vazifeye ～ ücret 与职务相称的报酬 □相反，相背：delillere ～ 与所举的论据完全相反 ◇ **～ cihet** □对面 □反方向 **～ dava** □〈法〉反诉 □〈商〉反要求 **～i olarak vermek** 用…来交换，拿…来换取 **～inde** □为了：gülünç bir ücret ～inde çalışmak 为了一点可笑的报酬而工作 para ～inde satmak 为了钱卖… □代替，代之，(作为)交换：hayat ～inde 用生命作为交换，用生命来回报

mukabilen (阿) *zf.* 互相地，彼此地

mukkaddem (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □以前的，先前的 □走在前面的，站在前面的 □占优势的，优越的 □(布匹等)正面的 Ⅱ *is.* 〈逻〉前件，前提

mukaddema [muka'ddema:] (阿) *zf.* 【旧】以前，先前，从前；前不久；事先，预先

mukaddeme (阿) *is.* 【旧】见 mukaddime

mukadder (阿) Ⅰ *s.* 【旧】命中注定的，注定的，必然的 Ⅱ *is.* 命运 ◇～ **olmak** 命中注定

mukadderat [mukaddera:t] (阿) *ç.is.* 命运，天命，定数：milletin ～ını ellerine alanlar 掌握国家命运的人

mukaddes (阿) *s.* 神圣的：～ ödev 神圣的使命 ～ ittifak 神圣的同盟 Bizim vazifemiz her şeyden mukaddestir. 我们的使命比任何东西都神圣。Emeline kavuşmak için mukaddes tanıdığı her şeyi feda edebileceğini açıkça söyledi. 他明确表示为了实现理想他能牺牲所有他自认为神圣的东西。

mukaddesat [mukaddesa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】神圣的东西，最珍贵的东西：Bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim! 我以我所有神圣的东西的名义发誓！

mukaddesatçı *is. ve s.* 对神圣的东西极其敬重的(人)

mukaddime (阿) *is.* 【旧】□前言，序言 □(事件的)开端，开始，开头 □基础 □〈军〉先头部队

mukaffa [mukaffa:] (阿) *s.* 押韵的，有韵的

Mukalla *öz.is.* 穆卡拉(也门)

mukallit, -di (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 模仿的，仿效的；爱模仿的 Ⅱ *is.* □模仿者，仿效者，模拟者 □丑角，小丑

mukallitlik, -ği *is.* □模仿；学样；效颦；摹拟 □丑态，滑稽举动 ◇～ **etmek** □模仿，仿效；以…为榜样 □胡闹，瞎闹

mukannen (阿) *s.* 【旧】□明确的，明晰的，清楚的，确定的 □法律化了的

mukarebet (阿) *is.* □亲，亲系；血统(关系)，亲属(关系)；姻亲(关系) □相近，相似 □近邻

mukarenet [muka:renet] (阿) *is.* 【旧】□近，靠近，接近，相近 □亲近，亲密；友谊

mukarin *s.* □亲近的，亲密的 □邻接的，毗连的；相毗邻的 □合乎…的，符合…的；相近的，相似的：hakikate ～ 合乎真理的 tasvibi umumiye ～ olmak 获得普遍赞同

mukarrep *s.* □近的，近处的，不远的，靠近…的 □亲近的，亲密的；亲信的，心腹的

mukarrer (阿) *s.* 【旧】决定了的，确定了的床 ◇～ **bulunmak** 决定，确定

mukarrerat [mukarrera:t] (阿) *ç.is.* 【旧】(作出的)决定，决定了的事情，决议

mukarrip (阿) *s.* 使靠近…的，使接近…的；使亲近的，使关系密切的

mukarrir (阿) *s.* 讲述…的，表示…的，表达…的，讲解…的

mukasama, mukaseme *is.* □分，分开；划分；瓜分；分配 □分割，分解，支解；化整为零，分成部分

mukassat *s.* 分期付款的

mukassatan (阿) *zf.* 按分期付款(买、卖、处理)

mukassem (阿) *s.* 【旧】划分开的，分开的

mukassi [mukassi:] (阿) *is.* 【旧】忧郁的，忧愁的；苦恼的，烦恼的；令人苦闷的；令人厌倦的

mukassim Ⅰ *s.* 把…分成…的 Ⅱ *is.* 非此即彼的抉择，二者必择其一；进退两难的处境

mukataa [muka:taa] (阿) *is.* 〈史〉□出租，租赁 □租金，租费

mukataalı *is.* 出租的

mukatele *is.* □大战，会战，作战，战斗 □打架，斗殴；流血，屠杀

mukatta *s.* 被截断的，被切断的，被分开的；被中断了的，被打断了的

mukattar (阿) *s.* 【旧】蒸馏出来的，净化的，浓缩凝冻的

mukavelât (阿) *ç.is.* 条约；契约，合同，协议 ◇～ **muharriri** 〈法〉公证人

mukavele [muka:vele] (阿) *is.* 协议，条约，合同，契约：～ akti 协议，条约，合同，契约 ～nin feshi 废除合同，废除契约 açık ～ler 公约，公开的条约 kollektif (或 umumî) ～ 集体合同(指企业行政与工会组织签订的合同) sıhhiye ～ 卫生公约 ◇**～ akdetmek** 缔结条约，签订合同 **～ etmek** (或 **yapmak**) 缔结条约，签订协议，签订合同 (*-i*) **～ye bağlamak** 签订合同，签订协议 **～ye müstenit** 根据合同，依照合约，根据协议：～ye müstenit naktî ceza 合同的赔款 **～yi tasdik etmek** 批准条约

mukaveleli *s.* 有协议的，有合同的，有契约的

mukavelename [muka:velena:me] (阿) *is.* 合同书，协议书：evlenme ～si 婚姻协议书 sigorta ～si 保险单 ticaret ～si 通商条约

mukavelesiz *s.* 没有合同的，没有协议的

mukavelevî *s.* 契约的，合同的；条约的，协议的

mukavemet [muka:vemet] (阿) *is.* □抵抗，反抗，抗拒；抗力，耐力：～ hattı 〈军〉抵抗线，阻力线 ～ yuvası 〈军〉抵抗基地 anudane ～ 顽强抵抗 cesurane (或 kahramanca) ～ 英勇抵抗 hastalıklara ～ 免疫力，免疫，免疫性 menfi ～ 〈军〉消极抵抗，消极防御 □〈物〉阻力；电阻，电抗，阻抗；强度：dalga ～i 〈海〉波浪阻力；波阻抗 elektrikî ～ 电阻 ◇**～ doğurmak** 激起抵抗，招致反抗 (*-e*) **～ etmek** 抵抗，反抗，抗拒 **～ görmek** 受到抵抗，遇到反抗 **～ göstermek** 抵抗，反抗，抗拒 **～ koşusu** 〈体〉长跑(3至15千米) **～ kudreti** □抵抗力，耐力 □电阻强度，阻力 **～i kırılmak** 失去耐力，失去抗力 **～i kırmak** 摧毁抵抗 **～te bulunmak** 抵抗，反抗，抗拒

mukavemetçi *is.* □抵抗运动成员 □〈体〉长跑运动员

mukavemetli *s.* □坚固的，结实的 □能耐劳的；有抵抗力的 □反抗的，抵抗的

mukavemetsiz *s.* □不结实的，不牢固的 □不耐劳的；抵抗力差的 □不反抗的，不抵抗的

mukavim [muka:vim] (阿) *s.* 【旧】□坚固的，结实的；有抵抗力的：～ hedef 〈军〉防护得很好的目标 karşı ～ 抵抗…的，抗…的 kurşuna ～ 防弹的 soğuğa ～ 抗寒的，耐寒的 □【转】反抗的，抵抗的

mukavva [muka'vva] (阿) Ⅰ *is.* 硬纸板，黄纸板：～ fabrikası 硬纸板厂 Ⅱ *s.* 纸板做的：～ kutu 纸板盒，硬纸盒

mukavves (阿) *s.* 【旧】弯曲的，不直的；歪的，歪斜的，偏的

mukavvi [mukavvi:] (阿) *s.* 【旧】使强壮的，滋补的，强身的(指药)

mukayese [muka:yese] (阿) *is.* □比较，对照：～ dereceleri 〈语〉比较级 ～ neticesinde 经过比较 kuvvet ～si 力量的对比 Bu kitabın kahramanıyla hakikat arasında yeniden mukayeseye başladı. 他又重新开始把这书中的主人公与现实进行比较。□测量 ◇(*-i*) **～ etmek** 比较，对照

mukayeseli *s.* 比较的，对照的：～ cetvel 对照表 ～ dil bilimi (或 gramer) 比较语法

mukayyet (阿) *s.* 【旧】□被戴上镣铐的，用链子锁住的 □捆起来的，绑起来的 □已注册的，已挂号的，已被列入的，已登记的 □认真负责的，勤勤恳恳的，仔细认真的，严谨的 ◇**～ olmak** □登记，注册 □关心，照顾：Kendinize mukayyet ol! 好好照顾自己！

mukayyi *s.* 呕吐的；引起呕吐的，令人作呕的：～ bir ilâç 〈医〉吐剂，催吐剂

mukayyit, -di (阿) Ⅰ *is.* 【旧】□记录员，登记员 □自动记录仪 Ⅱ *s.* 登记…的，注册…的，记录…的

mukayyitlik, -ği *is.* 登记员的职业或职务

mukbil *s.* 幸运的，走运的，事事如意的，心想事成的

mukdim (阿) *s.* 勤勉的，勤奋的，努力的，勤勤恳恳的，认真的

mukır (阿) *s.* 承认…的；招认…的

mukim [muki:m] (阿) *s.* 【旧】(在某处)居住的，定居在…的

mukni, -i [mukni:] (阿) *s.* 【旧】有说服力的，令人信服的，善于说服的；易懂的，明白的

mukoza (拉) *is.* 〈解〉粘膜

mukriz (阿) *s.* 【旧】借钱给…的

muktaraf (阿) *s.* 收集起来的，编辑成的

muktatıf (阿) *is.* 收集家，收藏家

muktaza (阿) Ⅰ *s.* 必要的，必需的；不可少的：～ masraf 必要的开支 ～sınca 根据需要 Ⅱ *is.* 需要，要求；必要(性) ◇**～ olmak** 成为必需的，成为必不可少的

muktazi (阿) *s.* 必要的，必需的，必不可少的

muktebes (阿) *s.* 【旧】借用的，外来的，引用的：Mutariza içindeki cümleler diğer eserlerden muktebestir. 括号内的句子是从其它作品中引用来的。

muktebesat (阿) *ç.is.* 借用物(指外来语、外来风俗等)；摘录，摘抄，摘要，引文

muktebis *s.* 借用的，引证的，援引的；编写的

mukteda (阿) *is.* 模仿的样子：Babasıdır onun muktedası. 他的父亲就是他的榜样。

muktedir (阿) *s.* □有某种能力的，能够(善于或可以)从事某种活动的，具有(某种)性能的：eli silâh tutmağa ～ 能拿起武器的 İnzibatı temine muktedir olamadı. 他没能确保纪律。Şuna muktedir değiliz. 我们做不了这事。◇(*-e*) **～ olmak** 能够做，可以做

muktesit, -di (阿) *s.* 【旧】节约的，节省的，节俭的

mukteza [mukteza:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 必要的，必须的，必需的 Ⅱ *is.* 必须做的事

muktezi [muktezi:] (阿) *s.* 【旧】必需的，必要的，不可少的

mulaj (法) *is.* □铸模，模压，制石膏模，制蜡模 □石膏模，蜡模 ◇**～ kağıdı** 裁缝用于出纸样的纸

muleta (西) *is.* (持剑斗牛士用的)红绒布旗

Mulmein *öz.is.* 毛淡棉(缅甸)

mum (波) *is.* □蜡烛 □蜂蜡，蜡 □〈物〉烛光(旧亮度单位)：～ kuvveti 光的强度 □块，筒，罐，柱：sis ～u 发烟罐，烟幕筒 ◇**～ adamak** 许愿 (*-e*) **～ dikmek** 白费蜡，浪费 **～ direk** □直直的，笔直的 □乖巧的，温顺的，不淘气的：Disiplin cezası alınca mum direk oldu. 挨了处分之后，他学乖了。**～ dönmek** 顺从，听从，服从，听话，变温顺 **～ duruşu** 〈体〉颈肩着地倒立 (*-i*) **～ etmek** 使变得听话，变得乖巧 **～ gibi** □直直的，笔直的 □乖巧的，温顺的，不淘气的：Babası biraz sert çıkınca, çocuk mum gibi oldu. 他爸爸稍微一不高兴，这孩子就老实了。□干净的，整洁的 □脸色变得苍白的，脸色发白的 **～ gibi erimek** 脸色变得苍白 **～ gibi oturmak** (衣服)合身 **～ gibi sarı** 黄的，蜡黄的 **～ olmak** □变得听话，变得顺从 □【俚】同意，满意：O bu işe çoktan mumdur, ama kendini naza çekiyor. 他早就同意这事了，但他还在装腔作势。**～ yakmak** □点蜡烛 □上香，点蜡烛(供奉) (*-e*) **～ yapıştırmak** □封蜡，用蜡封口(盖戳) □【转】牢记，记住：Bu söze bir mum yapıştırın. 这句话你要牢记在心。(*-i*) **～a çevirmek** 使变得听话，使变得乖巧 (*-i*) **～a döndürmek** 使变得听话，使变得乖巧：Bir hafta içinde o arsız çocuğu muma döndürdü. 一个星期之内，他就把那个被惯坏的孩子给治住了。**～la aramak** 迫切寻找：Kısacası, böyle bir komşuyu mumla arasa bulamayacaktır. 总而言之，这样的邻居打着灯笼也难找。(*-i*) **～la aratmak** 令人怀念过去的人(或物、事等)：Yeni gelen müdür, eskisini mumla arattı. 新来的经理还不如原来的经理。Bu soğuk ev, eski küçük evimizi mumla aratıyor. 这个冰冷的家还不如我们原来的小屋。**～u iki ucundan yakmak** 超负荷工作：Yaşın ilerliyor eski gücün kalmadı. Mumu hâlâ iki ucundan yakmağa devam edersen, korkarım yatağa düşeceksin. 岁数不饶人，你的力气已大不如从前了，要是再超负荷工作，我担心你会累垮的。◆**Mum dibine ışık vermez.** (或 **Mum dibi karanlık olur.**) 蜡烛照不亮自身的底部(指爱助人的人往往很少帮助他所亲近的人)。

mum ağacı *is.* 〈植〉产蜡树(指美洲蜡杨梅树)，蜡樹(*Myrica cerifera*)

mumaileyh [mu:ma:ileyh] (阿) *s.* 【旧】上述的，前面提到的：Mumaileyh bu vazifeyi ifaya muktedir değildir. 他完不成前面提到的这一任务。

mumbasit *s.* □宽敞的，宽绰的，广阔的，宽大的；自由自在的 □敞开的，打开的 □高兴

的，喜悦的，愉快的 ◇～ **olmak** 感到高兴，喜悦：Bu güzel havadisleri işitince insanın kalbi mumbasit oluyor. 人一听到这些好消息心里就感到高兴。

mum boyası *is.* 地板蜡，木器蜡

mum cilâsı *is.* 上光蜡

mumcu *is.* □蜡烛制售商 □【旧】火枪手，使用火枪的士兵 □〈史〉耶内恰里军军官

mumiyan (波) *s.* 【旧】苗条的，端正的，匀称秀丽的

mumlama *is.* □ mumlamak 的动名词 □〈植〉(因细胞变化而)出蜡，产蜡 □〈影〉胶片上蜡

mumlamak (*-i*) □上蜡，打蜡 □盖上火漆封印 □布边上蜡

mumlanmak (*nsz*) mumlamak 的被动态

mumlaşmak (*nsz*) 涂上腊，打上腊，上了腊

mumlayıcı *is.* 〈影〉(胶片)上蜡机

mumlu *s.* □插上蜡烛的，有蜡烛的：yedi ～ pasta 插有七根蜡烛的蛋糕 □上过蜡的，打过蜡的：～ bez 漆布 ～ kâğıt 蜡纸

mumluk, -ğu Ⅰ *s.* □带蜡烛的：üç ～ şamdan 能插三根蜡烛的蜡烛台 □〈物〉…烛光的：yirmi beş ～ elektrik lâmbaları 25烛光的电灯 Ⅱ *is.* 蜡烛台

mum palmiyesi *is.* 〈植〉蜡榈(*Cerexylon andicola*)

mumya [mu'mya] (波) *is.* □木乃伊，干尸 □【转】木乃伊似的人，干瘪的人 ◇～ **gibi** 木乃伊似的，干瘪的

mumyağı *is.* (做蜡烛的)油脂

mumyalamak (*-i*) 使成木乃伊，用防腐香料殓藏(尸体)，给尸体涂防腐济

mumyalaşmak (*nsz*) □变成木乃伊，变成干尸 □变得干瘪

munafık, -kkı (阿) Ⅰ *s.* 诽谤的，造谣中伤的，诬蔑的，诋毁的 Ⅱ *is.* 诽谤者，诬蔑者，造谣中伤者

munafıklık, -ğı *is.* 诽谤，造谣中伤，诬蔑，诋毁

mundar (波) *s.* 【俗】见 murdar

mundarlık, -ğı *is.* 见 murdarlık：Ben buranın yalnız pisliğinden, mundarlığından mustariptim. 我就是因为这里的肮脏才得病的。

munfasıl (阿) *s.* 【旧】□隔开的，分开的，分散的 □被解雇的，被解职的

munhasır (阿) *s.* 见 münhasır

munhasıran (阿) *zf.* 见 münhasıran

munis [mu:nis] (阿) *s.* □【旧】熟悉的，习以为常的，习惯的 □给人好感的，引起好感的，讨人喜欢的，令人高兴的：Bu tabir bana munis gelmiyor. 这种说法我觉得刺耳。□善于交际的，好与人交往的；轻信的，容易信任人的：～ çocuk 轻信人的孩子 □驯服的，驯顺的：～ bir fil 驯服的一头大象 □【转】适合的，适宜的，相宜的：Bu fikir birdenbire bana o kadar munis, yapılabilmesi o kadar kolay göründü ki hemen yola düştüm. 我突然觉得这种想法是那么地适宜，又是那么地容易做，我立刻就上了路。

munislik, -ği (阿) *is.* 好交往，好交际

munkabız (阿) *s.* 【旧】□压缩的，紧缩的 □患便秘的

munkalip, -bi (阿) *s.* 【旧】改变了的，变化了的

munkatı (阿) *s.* 【旧】□中断的，中止的，不连续的，不连贯的 □结束了的，完了的，完成了的 □仅与一个人有交往的 □分开了的，中断了关系的，关系破裂了的 ◇～ **olmak** □中断，停止 □结束，完成

munsap (阿) 【旧】 Ⅰ *s.* (水流)注入的，汇入(河流或大海)的 Ⅱ *is.* 〈地〉河口 ◇(*-e*) ～ **olmak** (河流)注入，流入：Kızılırmak Karadeniz'*e* munsap olur. 克孜勒河流入黑海。

munsarif (阿) *s.* 【旧】□离开的，离去的，走开的 □〈语〉可变格的

munsif (阿) *s.* 【旧】□公正的，公平的，公道的，公允的；正义的 □人道的

munsifane (阿-波) *zf.* 公平地，公道地，人道地，仁慈地；认真地：İmtihan heyeti munsifane davrandı. 考试委员会做得很公道。

muntabı *s.* □天生的，天赋的；先天的，生来的 □印了的，印刷了的；登载了的 □令人愉快的，令人喜爱的 □盖了印的(文件) □【转】难忘的，难以忘怀的，忘不了的

muntabık (阿) *s.* 适当的，相当的，相应的，适合的；符合的，吻合的，一致的：Tamamen muntabık olan iki şekil yekdiğerine müsavidir. 两人的外貌彼此完全一样。

muntazam (阿) *s.* ve *zf.* □井井有条的，有秩序的，整齐的，整洁的：Odası çok muntazam. 他的房间井然有序。□有规律的，有条不紊的，均匀的，有节奏的：～ nefes 均匀的呼吸 Muntazam dalga sesleri kıyıda hışırdıyor. 有节奏的波涛在岸边发出哗哗的响声。Kalbinde bir şey yok, nabızlar muntazam. 你的心脏没什么事，脉搏很有规律。□正规的；常期的 ，永久的：～ mesai 固定工作 ～ ordu 常规军 ～ surette 规则地，正规地；有规律地，定期地

muntazaman [munta'zaman] (阿) *zf.* □有秩序地，整齐地，有规律地，有规则地 □按时地，经常地，系统地：～ her beş senede bir 定期地每5年一次 Muntazaman geç geliyor. 他经常迟到。□匀称地；整齐地 □有计划地，有组织地：Bu garip ve yorucu vazifeyi, derslerini ve müzakerelerini yaptığı gibi muntazaman başardı. 就象讲课和进行讨论一样他有计划地完成了这一奇怪而又繁重的任务。

muntazar *s.* 期待的，所等候的

muntazır (阿) *s.* 【旧】等候的，期待的 ◇(*-e*) **～ olmak** 等候，期待，等到，等候…来到：Cevabınıza muntazırım. 我在等候您的答复。

munzam (阿) *s.* 【旧】附加的，添加的，增加的，补充的：～ masraflar 增补的费用 ～ mesai saatleri 加班的钟点 ～ tahsisat 追加的拨款 ◇**～ olmak** 附加，添加，增加，补充

mur (波) *is.* 【旧】□蚂蚁 □贫穷的象征 □锈；铁锈；锈病

murabaha [mura:baha] (阿) *is.* 【旧】□高额利润销售 □放高利贷，高利盘剥

murabahacı *is.* □高额利润销售者 □高利贷者

murabahacılık, -ğı *is.* 放高利贷，高利盘剥

murabahalı *s.* 高利贷的，高利盘剥的

murabba[1], -ı (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □由四部分组成的 □正方形的 Ⅱ *is.* □正方形，四角形，四边形 □〈文〉穆拉巴(四行一段的宫廷诗) □〈乐〉土耳其音乐的一种曲调 □〈乐〉穆拉巴(一种乐器) □〈乐〉旋律，曲调 ◇**～ını almak** □〈数〉自乘，乘方 □夸大

murabba[2] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 有教养的，受过教育的 Ⅱ *is.* □果冻，水果软糖 □果酱

murabut [mura:but] (阿) *is.* 【旧】马拉布特(指北非伊斯兰教的独居修道士)

murabut kuşu *is.* 〈动〉秃鹳(*Leptoptilus*)

murafaa [mura:faa] (阿) *is.* 【旧】□庭审，审讯，法院审理 □法庭辩论

murafakat [mura:fakat] (阿) *is.* 【旧】□伴随，陪同，同行 □并存，共存 ◇(*-i*) **～ etmek** □伴随，陪同，同行 □共同存在，并存，共存

murahaba 见 murabaha

murahhas (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □代表，受委托人 □全权代表 Ⅱ *s.* □被委派为代表的，代表…的：～ âza 代表团成员 ～ heyet 代表团 □全权的：～ elçi 全权大使

murahhaslık, -ğı *is.* 委托，委派；代表；使命

murakabe [mura:kabe] (阿) *is.* 【旧】□检查，监察，审核，监督：～ ekibi 监察委员会；检查团 ～ meclisi 监察委员会 sıkı ～ 严密监督，严格检查 malî ～ 财务监督 □内省，自我观察，沉思 □监视，软禁 □(禁欲神秘主义的)苦熬，受煎熬 ◇**～ altına almak** 监督 **～ altında bulundurmak** 使受监督 **～ etmek** 检查，监察，审核，监督

murakıp, -bı [mura:kıp] (阿) *is.* 【旧】□检验员，检查员，检票员；监察员，审计员，监督(人)

□(禁欲神秘主义中)苦熬的人，受煎熬的人 □〈技〉检验设备，检测设备，控制设备

murakıplık, -ğı *is.* 检查，监察，监督(的职务或工作)

murana (拉) *is.* 〈动〉海鳝(*Muraena*)

murassa, -ı [murassa:] (阿) *is.* 【旧】用宝石装饰的，饰有宝石的；嵌花的，镶嵌有花饰的：Cemal Paşa'nın göğsünde murassa bir nişan takılıydı. 杰马尔帕夏胸前佩戴着一枚饰有宝石的勋章。

murat, -dı [mura:t] (阿) *is.* □愿望，希望，心愿；要求，请求；祝福，祝愿：Allah ne muradı varsa versin! (得到别人帮助时说的祝福语)愿真主赐给你所想要的一切！□目的，目标；意图，打算，企图：bunu demekten ～ 以此想说 Murat ta o! 这正是所要的。◇**～ almak** 实现心愿 **～ edinmek** □想，欲，希望，指望 □给自己提出任务 **～ etmek** □希望；要求，想要；祝愿：Bununla ne murat ediyorsun? 凭此你想要得到些什么呢？□打算，想，有意 **～ olunmak** 成为所希望的 **～a gelmek** 希望得到梦寐以求的东西 **～ına ermek** 达到目的，如愿以偿：Onlar ermiş muradına. (童话传说中大团圆结局的结束语)你们如愿以偿了。**Sabreden derviş, muradına ermiş.** 有志者事竟成。

murç, -cu (亚美尼亚语) *is.* 冲击钻，电钻

murdar (波) *s.* □肮脏的，龌龊的，污秽的，不洁的：～ herif 肮脏的家伙 Bu murdar kümeste nasıl oturuyorsun bilmem? 我不知道你怎么住在这肮脏的鸡笼里？□污浊的(指行房事后不清洗的人) □不洁的，肮脏的(指没按教规法典屠宰的牲口)

murdar ilik *is.* 【旧】〈解〉脊髓

murdarlamak (*-i*) 弄脏，弄污

murdarlık, -ğı *is.* 不干净，不清洁；不道德，卑鄙，肮脏，龌龊，污秽

muris [mu:ris] (阿) *s.* 【旧】□留有遗产的 □立下遗嘱的

Murmansk *öz.is.* 摩尔曼斯克(俄罗斯)

mus *is.* 〈动〉(产于美洲及欧洲的)驼鹿(*Alces americana*)

Musa *öz.is.* 摩西(犹太教领袖)

musabiyet (阿) *is.* 【旧】□苦难的处境 □生病，得病，患病，病态

musadakat (阿) *is.* 【旧】真诚的友谊；坦率，诚恳；忠诚，忠心，忠忱

musaddak (阿) *s.* 【旧】证明无误的，认证了的，核实了的

musaddık (阿) *s.* 【旧】证明无误的，证实的

musafaha [musa:faha] (阿) *is.* 【旧】握手：samimî bir ～ 亲热的握手 ◇**～ etmek** 握手

musaffa [musaffa:] (阿) *s.* 【旧】纯净的，去掉杂质的，澄清了的，净化了的；肃清了的，清除了的

musahabe [musa:habe] (阿) *is.* 【旧】交谈，闲谈；倾谈，座谈，会谈；讨论：dostane bir ～ 友好会谈 ilmî ～ 学术讨论 ◇**～ etmek** 交谈，聊天；座谈；讨论

musahhah (阿) *s.* 修订过的，修正过的；校对过的

musahhih (阿) *is.* 【旧】校对者，校正者

musahhihlik, -ği *is.* 校对者或校正者的职业或工作；修正，更正，校对，校正 ◇**～ yapmak** □当校对员 □校对

musahip, -bi [musa:hip] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 陪着聊天的，陪着闲聊的 Ⅱ *is.* 〈史〉陪皇帝聊天的人

musahiplik, -ği *is.* 陪着聊天，陪着闲聊

musakka (阿) *is.* 炖肉：kabak ～sı 西葫芦炖肉 patlıcan ～sı 茄子炖肉

musalâha 见 müsalâha

musalla [musalla:] (阿) *is.* □适于做祷告的地方 □(清真寺中)举行葬礼时做祷告的地方 ◇**～ taşı** 姆萨拉石(清真寺中举行葬礼时放置尸棺的石桌)

musallat (阿) *s.* 讨厌的，令人厌烦的 ◇(*-e*) **～ etmek** 使厌烦，使烦恼；打扰，纠缠；使不

得安静，使不得休息，惊扰：İnsanlara azim bir belâ musallat etti. 巨大的不幸袭扰着人们。 **～ fikir** 萦绕在脑际的念头，顽念，固执念头；摆脱不开的烦恼 (*-e*) **～ olmak** □使生厌，使厌烦，使讨厌；打扰，纠缠；使不得安静，使不得休息，惊扰：Bana (或 başıma) musallat olma. 别来烦我。Şayet bana da musallat olmaya kalkarsa ona yüz vermemem lâzım. 如果他也要来烦我的话，我就得不给他面子。□袭击(强盗)

musalli [musalli:] (阿) *s.* 【旧】〈宗〉十分虔诚的，按时做祷告的

musammem (阿) *s.* 【旧】□决定了的，确定了的：filanca gün icrası ～ olan nikâh merasimi 已经决定某日要举行的定婚典礼 □设想过的，想好了的

musandıra [musa'ndıra] (希) *is.* □(老式土耳其房屋里的)壁橱，放被褥的立柜：Çingene çergesinde musandıra ne arar. 【成】穷人家里别想有什么像样的东西。□(厨房里的)壁橱，吊柜

musanna, -ı [musanna:] (阿) *s.* 【旧】□空想出来的，臆想出来的，虚构的，捏造的 □(做得)精巧的，精致的，精妙的，艺术的

musannef (阿) *s.* 编的，编写的，编著的

musannefat (阿) *ç.is.* 作品，著作

musannif (阿) *is.* 【旧】□分类者，分类学者 □作家，作者 □信笺夹

musap [musa:p] (阿) *s.* 【旧】□遇到麻烦的；受灾的，吃苦受难的 □患病的，得病的，生病的

musaraa (阿) *is.* 摔跤，角力，角斗；竞赛，比赛

musarrah (阿) *s.* □说明白了的，讲清楚了的，解释清楚了的 □明白的，易懂的，易解的 ◇ **～ olmak** □(彼此)解释清楚，(彼此)说明白；弄清楚：filanca maddede ～ olduğu veçhile 正如某条款所说的 □(得到)阐明，成为明白的

musarrahan (阿) *zf.* 清楚地，明白地；易懂地

musavver (阿) *s.* 【旧】□有插图的，带插图的：～ mecmua 有插图的杂志 □所设想的，所考虑的，所思考的

musavvir (阿) *is.* 画家，美术家；画插图者，插图画家

Musevî [mu:sevi:] (阿) Ⅰ *s.* 犹太的，信奉犹太教的 Ⅱ *öz.is.* 犹太教徒

Musevîlik, -ği *öz.is.* 犹太教

Mushaf (阿) *öz.is.* 古兰经的名称之一：Annemin, çocukluğundan beri yanından ayırmadığı köhne ciltli, küçük bir Mushaf'ı vardı. 我妈妈有一本从小就没离过身的、封皮已经破旧的、小小的古兰经。

musır, -rrı, musir, -rri (阿) *s.* 【旧】坚决的；固执的，固执己见的

musibet [musi:bet] (阿) Ⅰ *is.* 不幸，灾祸，灾难；不愉快的事，烦恼的事：Bin nasihatten bir musibet yeğdir. 一次教训胜过一千次说教。Ⅱ *s.* 【转】不幸的，遭到厄运的，倒霉的；惹祸的：Ne musibet adam. 多么不幸的人。

musibetli *s.* 不幸的，倒霉的，遭到厄运的；惹祸的

musikar [mu:sika:r] (波) *is.* 【旧】□神话中人面鸟身的怪兽 □芦笛，木笛

musiki [mu:siki:] (阿) *is.* □音乐：～ aleti 乐器 ～ dersi 音乐课 ～ takımı 乐队 hafif ～ 轻音乐 ses ～si 声乐 Musiki ruhun gıdasıdır. Musikiye bayılıyorum. 音乐是精神食粮。我非常喜欢音乐。□【转】悦耳的声音

musikili *s.* 音乐的；乐曲的；好听的，悦耳的：～ komedya 音乐喜剧

musikişinas [mu:siki:şina:s] (阿) *s. ve is.* 【旧】从事音乐工作的(人)，音乐学家

musip (阿) *s.* 【旧】正确的，准确无误的；精确的：～ bir tedbir 得当的措施 ～ bir teklif 合理的建议

musir[1] *s.* 坚持不懈的；坚决的，顽强的；固执的

musir[2] *s.* 富饶的，富庶的；富足的，富裕的；丰富的，大量的

musirrane (阿-波) *s. ve zf.* 刚强的，坚强的，坚定的；坚决的，坚毅的，顽强的；不屈不挠的：～ bir bakış 坚毅的目光

muska (阿) *is.* □护身符，辟邪物；宝物：～yı boynuna geçirmek 在脖子上带护身符 İnsan, üstünde tercihen boynunda mutlaka bir muska taşımalıydı. 人身上应该有选择地戴一护身符。□(象护身符一样)折叠成三角形的东西

muska böreği *is.* 三角形馅饼

muskacı *is.* 画符的人，写符的人

muskacılık, -ğı *is.* 画符，写符

muskovit, moskovit (法) *is.* 〈矿〉白云母

muslih (阿) *s.* 【旧】□更正的，改正的；改良的，改革的 □使和解的，使讲和的；调解的

muslihane [musliha:ne] (阿) *zf.* 【旧】以和平方式，和平地，心平气和地

muslin (法) Ⅰ *is.* 麦斯林纱，薄洋纱 Ⅱ *s.* 麦斯林纱的，薄洋纱的

musluk, -ğu (阿) *is.* □龙头，开关，阀门；旋塞，活栓：～ suyu 自来水 Musluk devamlı damlıyor. 水龙头一直在漏水。Musluk bozulmuş, onartmalıyız. 水龙头坏了，我们应请人修理一下。Sular kesilmiş, musluktan su akmıyor. 停水了，水龙头不流水了。□盥洗室，洗手间：～ taşı 盥洗池 Beni musluğa götüren namuslu polisler kurtulduğumu görünce sevindiler. 把我带到盥洗室的正直的警察们见我得救了感到非常高兴。□【俚】男性生殖器官 ◇**～u açılmak** 【俚】瞎扯，胡说八道，说漏，泄露，失言 **～u açmak** □开水龙头 □【转】挥霍 **～u kapatmak** 关水龙头 **～u kesmek** □关水龙头 □【俚】切断供给：Babası musluğu kesince gencin kanadı kırpılıverdi. 父亲一不给钱，这年轻人就抓瞎了。**～u kısmak** 削减开支，紧缩开支 **～u sıkmak** 削减开支，紧缩开支 ◆**Musluğu çevir!** 住嘴！住口！

muslukçu *is.* □卖水龙头的人，卖阀门的人；阀门修理工 □【俚】专门在洗手间行窃的扒手：Muslukçu kodesi boyladı. 那小偷被抓进了班房。

muslukçuluk, -ğu *is.* □阀门的销售；修理阀门 □【俚】在洗手间里扒窃

musluklu *s.* 有阀门的，安装有阀门的；有水龙头的

musluksuz *s.* 没有阀门的，不带阀门的；没有水龙头的

muson (法) *is.* 季风：～ bölgesi 季风区 ～ iklimi 季风气候 ～ rüzgarları (或 yelleri) 季风 Yaz musonları yağmur getirir. 夏季季风带来雨水。Yaz musonu nemlidir. 夏季风是湿润的。

mussaka 见 musaka

mustalah (阿) *s.* 【旧】难懂的，充满术语的

mustahzar 见 müstahzar

mustar[1] *s.* □被迫的，迫不得已的；有义务做的，有责任做的，必须的 □拮据的，窘迫的，困难的 ◇**～ bir mevkide kalmak** 处在困难之中 **～ kalmak** 被迫，被逼

mustar[2] *is.* 一种高度烈性酒

mustarip (阿) *s.* □痛苦的，受苦的，苦难的，受折磨的：kalp hastalığından ～ 患心脏病 Annem kalp ağrılarından mustariptir. 我妈妈受着心胶痛的折磨。□使人忧郁不乐的，令人感到烦恼的：～ bir sükût 使人感到不快的寂静 □生病的，得病的，患病的：～ insan 病人 ◇(*-i*) **～ etmek** 使痛苦，折磨：Adada bulundukları haberi beni ne kadar heyecana düşürdüyse, gitmeleri ihtimali de o derece mustarip etti. 他们在岛上的消息有多么令我激动，可能已离开的消息就有多么地令我痛苦。(*-den*) **～ olmak** 感到痛苦，受折磨，感到痛苦，受折磨

mustatil (阿) Ⅰ *s.* 加长的，放长的，拉长的；椭圆形的，长圆形的；长方形的 Ⅱ *is.* 〈数〉长方形，矩形

mustatilî *s.* 长方形的，矩形的

mustefit *s.* 得到好处的，得到益处的 ◇(*-den*) **～ olmak** 得到益处，得到利益

Musul *öz.is.* 摩苏尔(伊拉克)

muş[1] (法) *is.* 游艇，游船：Muştan redingotlu asker üniformalı birçok paşalar çıktılar. 客轮上下

来了好几个身穿燕尾军礼服的巴夏。

muş² *is.* 老鼠，耗子；大老鼠，家鼠

Muş *öz.is.* 穆什(土耳其省、市)

muşabak, -ğı *is.* 十字绣花：～ işlenmiş başörtü 绣有十字的头巾

muşahede 见 müşahede

muşamba (阿) Ⅰ *is.* □亚麻油毡，漆布：～ döşeli sofa 铺有漆布的沙发 sofra ～sı 漆布做成的桌布 □雨衣：Eşya ıslanmasın diye üstüne muşamba örttü. 为了不让东西被淋湿，他给包了一件雨衣。□油画 Ⅱ *s.* 漆布的，漆布制的：Arabacı, yaylının muşamba perdelerini bağladı. 车夫把四轮马车的漆布帘系了起来。◇**～ gibi** (衣服脏得)象漆布一样，油污的，沾着许多油腻污斑的，皱皱巴巴的 **～ya dönmek** 弄上油污，因油污而发亮

muşambalamak (*nsz*) 用漆布包上，铺上漆布

muşambalı *s.* □铺有油毡的，盖有漆布的：～ masa 铺有漆布的桌子 □穿了雨衣的：～ adam 穿雨衣的人

muşer *is.* 一种木工锯子

muşikâf Ⅰ *is.* 精细的研究人员 Ⅱ *s.* 精密的，精细的，精打细算的

muşikâfane *s.* ve *zf.* 精细的，仔细的；细心的；详细的；过于仔细的，锱铢必较的

muşmula [mu'şmula] (希) *is.* □〈植〉欧楂(*Mespilus germanica*) □【俚】老家伙，老头，老朽，糟老头子：Muşmula oldun hâlâ gözün çapkınlıkta. 你这个老家伙，还是那么色迷迷的。Şunlara bak, muşmulanın yanında genç kız çöplükte açmış güle benziyor. 你看那边那个糟老头子身边的青年女子，好像一朵鲜花插在牛粪上。◇**～ gibi** (或 **suratlı**) □满脸皱纹的，丑陋的；丑八怪：Muşmula suratlının birisi gelmiş. 来了一个丑八怪！□陈旧难看的：karanlık, ～ suratlı evler 又黑又旧又难看的房子 **～ yanak** 丑陋的脸

muşta [mu'şta] (波) *is.* □铁拳套，铁指套 □(鞋匠用的)锤子，榔头 □拳头 □用拳头捶击

muştalamak (*-i*) □戴上铁拳套打 □用锤子锤 □用拳头打 □【转】叮咛；灌输

muştu (波) *is.* 喜讯，好消息：Emin, sınıfını geçtiği muştusunu alınca çok sevindi. 艾明一得知他升级的好消息就高兴万分。

muştucu *is.* 报喜的人，带来好消息的人

muştulamak (*-i, -e*) 报喜，带来好消息：Emin'e sınıfını geçtiğini muştuladım. 我告诉艾明升级的好消息。

muştulanmak (*nsz*) muştulamak 的被动态

muştulu *s.* 报喜的，带来好消息的

muştuluk, -ğu *is.* 【俗】给报喜者的奖赏：Oğlu olduğunu muştulayan hastabakıcıya bin lira muştuluk verdi. 护士告诉他生了儿子，他就赏给了护士1千里拉。

mut¹ *is.* □幸运，运气 □幸福

mut² *is.* 【俗】穆特(量谷物的容器，一穆特相当于50斗)：yarım ～ zahire 半穆特粮食

muta¹ [mu:ta:] (阿) *is.* 【旧】资料，材料；数据

muta² (阿) *s.* 【旧】听话的，听指挥的 ◇**～ olmak** 听话，听指挥

mutaassıbane (阿-波) Ⅰ *zf.* 狂热地，痴迷地，盲信地 Ⅱ *s.* 狂热的，狂热崇拜的，痴迷的，入迷的

mutaassıp, -bı (阿) *s.* 【旧】迷信的，狂热的；入迷的：Mutaassıptır, okuduğu birkaç *esere* saplanmıştır. 他很迷信，读了几部作品就从那里面出不来了。

mutaassıplık, -ğı *is.* 狂热性；信仰狂，痴迷精神

mutaazzım 见 müteazzım

mutabakat [muta:bakat] (阿) *is.* 【旧】□相适应，相适合，相符合；一致，协调一致：maksada ～ 与…目的相符 □〈数〉重合，迭合 □〈语〉一致关系 □〈生理〉调节(作用)，适应(作用) ◇(*-le*) **～ etmek** 相协调，相一致，相适应，相符 **～ ettirmek** 〈语〉使语法形式一致，

使取得一致关系 (*-le*) **～ hâlinde olmak** 与…相一致

mutabık [muta:bık] (阿) *s.* 【旧】合适的，适当的，一致的，有一致关系的：Aslına mutabıktır. 与原本无误。◇**～ gelmek** 适合于，符合于，合乎，相符 **～ kalmak** □商量好，说好，达成协议；表示同意 □适合于，符合于，合乎，相符 (*-e*) **～ olmak** 相符，相合，相吻合；一致

mutaf (波) *is.* 【旧】□用羊绒织马衣、食物袋等的人 □用羊绒织成的马衣、食物袋等

mutahhar *s.* □纯净的，洁净的；打扫干净的，收拾干净的；干净的，洁净的 □神圣的

mutalea 见 mütalaa

mutalebat (阿) *ç.is.* 要求；追求；奢望；觊觎，谋求，贪求

mutalebe *is.* 要求；请求，申请；贪图，谋求，贪求，觊觎；追求

mutallâ (阿) *s.* 【旧】镀金的，涂金的，包金的，烫金的

mutallâka (阿) *is.* 【旧】离了婚的女人

mutant Ⅰ *is.* 〈生〉突变，突变型，突变体 Ⅱ *s.* 〈生〉突变的，变异的

mutantan (阿) *s.* 【旧】宏伟(壮丽)的，豪华的，华丽的，富丽堂皇的：Bu büyük şairlerin mutantan ciltlerinden okuna okuna yine asıl şiirleri okunur. 人们读这些大诗人的诗集也就是读他们那些真正的诗。

mutarıza, muteriza [mu:tarıza] (阿) *is.* 【旧】括号：köşeli ～ 方括号 yuvarlak ～ 圆括号 ◇**～ cümlesi** 〈语〉插入句

mutasaddi *s.* 敢于的，胆敢的 ◇(*-e*) **～ olmak** 敢，敢于，敢作，有勇气(做某事)

mutasallif (阿) *s.* 自满的，沾沾自喜的

mutasarrıf (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 拥有的，占有的 Ⅱ *is.* 〈史〉郡主，封建主 ◇**～ olmak** 拥有，占有；管理，指挥；发号施令

mutasarrıflık, -ğı *is.* 【旧】□郡主的职位或封号 □〈史〉郡(奥斯曼帝国时的行政区)

mutasavver (阿) *s.* 【旧】□想象的，设想的，假想的 □打算做的，计划做的 ◇**～ olmak** (被)打算，在计划中，在拟议中，预计

mutasavvıf (阿) *is.* 苏菲派信徒，神秘主义者

mutasyon (法) *is.* 〈生〉突变

mutasyonist (法) *is.* 突变论者

mutasonizm (法) *is.* 突变论

mutat, -dı [mu:ta:t] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 习惯的，人们习以为常的；习见的，常见的，通常的，往常的；传统的：～ merasimi 通常的仪式 Mutadım. 这是我的习惯。Mutadım değil. 那不是我的习惯。Sabahları erken kalkmak mutadımdır. 我习惯早起。Ⅱ *is.* 习惯，常见的事物：Kahveye mutattan pek sonra gelebildim. 比往常晚许多我才来到了咖啡馆。◇**～ hilâfına** 与往常不同，与习惯不同 **～(ı) olduğu gibi** (或 **üzere, veçhile**) 跟平常一样 **～ şartlarla** 按通常的条件 **～ının hilâfında** 与往常不同，与习惯不同 **～tan fazla** 比往常更

mutatabbip, -bi (阿) *is.* 【旧】巫医；冒牌医生；庸医，江湖郎中

mutavaat [muta:vaat] (阿) *is.* □服从，听从，顺从，屈服：mukadderata ～ 听天由命 □〈语〉反身态：～ fiili 反身态动词 ～ zamiri 把身代词 ◇**～ etmek** 服从，听从，顺从，屈服

mutavassıt (阿)【旧】 Ⅰ *is.* 经纪人；中间人；媒介，媒介物 Ⅱ *s.* □中部的，中间的；折中的，妥协性的 □中介的，经纪的 ◇**～tan istifade etmek** 利用中间人；利用媒介

mutavassıtlık, -ğı *is.* 中介作用，居中，居间，经纪

mutavvel *s.* □拉长了的，抻长了的；长的，冗长的 □详细的，详尽的

mutayyep *s.* □芳香的，馥郁的，芬芳的 □令人愉快的，令人喜欢的

mutazallim *s.* 抱怨受欺侮的，埋怨受压迫的

mutazammın *s.* 含有的，包含有的，包括的 ◇(*-i*) **～ olmak** 含有，包含有，包括，包罗：Bu tabir o manayı da mutazammındır. 这种说法也含有这样的意思。

mutazarrır (阿) *s.* 【旧】受损的，受损失的 ◇～ **olmak** 受到损失

mutçuluk, -ğu *is.* 〈哲〉幸福论，幸福主义，快乐论

muteber [mu:teber] (阿) *s.* □受人尊敬的，受人尊重的：～ gazete 受(读者)信赖的报纸 Bu kadın muteber bir ailenin tek kızıydı. Nasılsa fena yola düştü. 这个女人本是一个好人家的独生女，不知怎地沦为妓女。Döndü geldi. Dokuz on sene mesut ve muteber hayat sürdü. 他回来了。(在此)幸福而又受人尊敬地生活了9至10年。□可信的，有信誉的；有支付能力的，有偿还能力的：～ kefil 可靠的保人，有信誉的担保人 □有效的，现行的 ◇～ **olmak** (或 **tutulmak**) 有效力，生效

muteberan (阿) *ç.is.* 名人，有名望的人，大名鼎鼎的人物

mutedil [mu:tedil] (阿) *s.* 【旧】□中立的，守中立的：O, tarafsızlığın mutedil duygularından ziyade taraftarlığın şiddetli hırslarından zevk alırdı. 他从作为支持者的强烈欲望中比从作为中立者的中立感中更能得到乐趣。□〈地〉温暖的，温带的：～ hava 温暖的天气 ～ iklim 温暖的气候，温带气候 ～ mıntaka 温带 □中等的，不大不小的，适度的，适中的：～ fiyat 合适的价格 □温和的，中间的：～ bir görüş 温和的观点 ～ talep 温和的要求 □〈物、化〉中性的，中和的

mutedilâne (阿-波) *zf.* 适度地，适中地，有分寸地，有节制地，不过分地

mutedillik, -ği *is.* 适中，适度；温和；有分寸，自持，稳重

mutekit, -di [mu:tekit] (阿) *s.* 【旧】笃信的，虔诚的

mutel (阿) *s.* 羸弱多病的；病态的，虚弱的，有病的

mutemet, -di [mu:temet] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】可靠的，靠得住的，可信赖的 Ⅱ *is.* 主管，财务主管

mutemetlik, -ği *is.* 主管、财务主管的职责

mutena [mu:tena] (阿) *s.* 【旧】□精细的，仔细的，细心的，精心的；精心制作的：～ bir iş 精细的工作，细活 En mutena çiçek muhakkak ki menekşedir. 最需要精心种植的花必然是紫罗兰。□杰出的，优秀的，出众的；重要的

muterif (阿) *s.* 【旧】□敢于承认错误的 □讲真话的，说实话的 ◇～ **olmak** 认错；说实话

muteriz [mu:teriz] (阿) *s.* 【旧】反对的，有异议的 ◇～ **olmak** 反对，反驳，不同意，提出异议

muterize 见 mutarıza

mutesarrif 见 mutasarrıf

mutesif (阿) *s.* 【旧】残忍的，残酷的，残暴的，折磨人的

mutezil (阿) *s.* 【旧】脱离的，脱离群体的

mutezile [mu:tezile] (阿) *s.* 【旧】穆太齐赖派(伊斯兰教的一个学派，意为“脱离者”)

mutfak, -ğı (阿) *is.* □厨房：～ alet ve eşyaları 厨房用具 ～ arabası 行军灶 ～ masası 厨房桌，餐桌 ～ takımı 食具，餐具 ～ tuzu 食盐 gezgin (或 seyyar) ～ 行军灶 □厨艺，烹饪，烹饪艺术：Türk ～ı 土耳其烹饪 □〈海〉船上厨房：Mutfağı biraz derler, toplar mısın? 你能把厨房收拾一下吗？

muthikat (阿) *ç.is.* □滑稽可笑的东西，玩笑 □喜剧

muthike (阿) *is.* 喜剧；滑稽剧，闹剧

muti, -i [muti:] (阿) *s.* 【旧】顺从的，服从的，听话的：Genç Çerkez'in daima kendisine muti ve ikinci safta kalacağını ümit ederek, dışarıdan gelin almamayı tercih etmişti. 他想着年轻的切尔克斯人通常都会顺从自己，会甘心位居第二，就没选择在外地找个媳妇。

mutilik, -ği *is.* 顺从，温顺，听话

mutlak (阿) Ⅰ *s.* 纯的；纯粹的，绝对的，完全的，无条件的：～ ağırlık 净重 ～ alkol 纯酒精 ～ bir ölüm 不可避免的死亡，必死无疑 ～ boşluk 真空 ～ ekseriyet 绝对多数 ～ hakikat 绝对真理 ～ idare 专制政体，专制制度，独裁统治 ～ kırallık (或 monarşi) 君主专制制度 ～ kıymet 〈数〉绝对值 ～ nem 绝对湿度 ～ rant 绝对地租 ～ sıfır 绝对零度(-273.16^{0}C) ～

vekil 拥有全权的代表，全权代表 Ⅱ *zf.* 完全，十分，纯粹；一定，肯定，必须；无条件地，绝对地：Mutlak gelecek. 他肯定会来。◇**～ surette** □绝对地，完全，无条件地：Mutlak surette imkânsızdır. 这绝对不可能。□必须

mutlaka [mu'tlaka:] (阿) *zf.* 完全，十分，纯粹；一定，肯定，必须；无条件地，绝对地：Bu iş böyle sonuçlanmamalıydı, bunda mutlaka bir bit yeniği varmış. 这件事不能就这么了结，这其中肯定有问题。Mutlaka gitmeliyim. 我必须去。Yarın mutlaka gelirim. 明天我一定来。

mutlakıyet (阿) *is.* 【旧】专制主义，独裁政治，专制制度；君主政体；绝对论：Çarlık ～i 〈史〉沙皇专制制度

mutlakıyetçi Ⅰ *s.* 专制政体的，君主专制的 Ⅱ *is.* 君主主义者，帝制派：～ hükûmet 君主主义者政府，保皇派政府

mutlandırmak (*-i*) mutlanmak 的使动态：Seninle bir dakika mutlandırıyor beni! 你和他一同使我感到了一阵幸福。

mutlanmak (*nsz*) 感到幸福

mutlu *s.* □幸福的，得到幸福的：～ analık 幸福的母爱 Seni görmekten mutluyum. 很高兴见到你。Bu yüz neşeli değil, taşkın denecek kadar mutlu idi. 这张脸不止是高兴，可以说是极其幸福的一张脸。Ne mutlu bize! 我们多么幸福啊！□幸运的，走运的，运气好的：～ olgu 幸运的机会；侥幸的场合 Kötülere ettiğimiz iyiliğe karşılık bize bir zararları dokunmazsa gene ne mutlu! 对恶人行善，不受其害，就是万幸。□使感到幸福的：～ bir olay 令人感到幸运的事 ◇**～ azınlık** 富贵阶层，幸福的少数人 **～ etmek** (或 **kılmak**) 使幸福，使感到幸福 **～ olmak** 感到幸福：Gözü dışarıda olan insanlar mutlu olamazlar. 拈花惹草的人不可能幸福。Kanı ağır birisidir, onun yanında mutlu olunamaz. 他是一个讨厌的家伙，跟着他是不会有好日子过的。

mutluk, -ğu *is.* 见 mutluluk

mutlulandırmak (*-i*) mutlulanmak 的使动态

mutlulanmak (*nsz*) 感到幸福

mutluluk, -ğu *is.* □幸福：Böyle bir piyesi seyretmek benim için bir mutluluk oldu. 看这样的戏对我来说是一种享受。Şiir yarışmasını kazandığımı öğrenince mutluluktan ne yapacağımı şaşırdım. 得知在诗歌比赛中获胜，我高兴得不知做什么好。Ömür boyu mutluluklar dilerim. 祝一生幸福！□幸运，运气，福气 ◇**～ duymak** 感到幸福 **～ içinde** 幸福地 **～a erişmek** 获得幸福，得到幸福

mutmain (阿) *s.* 【旧】深信不疑的，有信心的，确信的，有把握的 ◇**～ olmak** □得到满足，满足于，感到满意 □确认，确信，信服

mutsuz *s.* □不幸福的；痛苦的 □不幸的，不走运的，倒霉的：Fena kalpli insanlar mutsuz olurlar. 有坏心眼的人没有好下场。

mutsuzlaşmak (*nsz*) 不幸，倒霉；感到不幸福

mutsuzluk, -ğu *is.* 不幸，倒霉，很不幸的事；灾难，灾害

muttali, -i (阿) *s.* 【旧】消息灵通的；熟悉情况的；已知道的；得到消息的 ◇(*-e*) **～ olmak** 得到消息；打听，询问

muttarit (阿) *s.* 【旧】□有条理的，整齐的；有系统的，有计划的；有规律的，规则的 □单调的，一成不变的，变化甚小的：～ hareketler 千篇一律的运动 □轮流的，交替的，间歇的

muttasıf (阿) *s.* 【旧】有特点的，有特征的；有品质的 ◇(*-le*) **～ olmak** 有特点，特点是：şecaat ile ～ olmak 特点是勇敢

muttasıl (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □邻接的，毗邻的；邻近的，相邻的，紧密相连的 □连续不断的，不间断的，不停顿的 Ⅱ [mu'ttasıl] *zf.* 不间断地，一刻不停地，不断地：Muttasıl yağmur yağıyor. 雨不停地下着。

muvacehe [muva:cehe] (阿) *is.* 【旧】□见面，会面，会晤，聚会；面对面 □对质，面质 □

对照；对比，核对；对证 ◇～ **etmek** □面对面 □对照；对比，核对；对证 □使对质，使面质：Maznunları muvacehe etmek lâzım. 要让嫌疑犯们进行对质。**～sinde** □当面，当场，直截了当 □面对面地，当面

muvaceheten *zf.* 面对面，紧挨着

muvafakat, -ti [muva:fakat] (阿) *s.* 【旧】□同意，答应，应允；赞成，批准 □一致，协调一致；和谐，相适应，相适合 ◇～ **etmek** 同意，答应，应允，赞成，批准 **～ görmek** 取得…的同意 **～i olmadan** 没有…的同意 **～iyle** 得到…的同意

muvaffak (阿) *s.* 【旧】□有成就的，出色的：hayatında ～ olan 一生中有成就的 □成功的顺利的，顺遂的；幸运的，走运的 ◇～ **etmek** (或 **eylemek**) 使取得成功 **～ olmak** □顺利完成，顺利实现，成功：Bunu yapmaya muvaffak oldum. 我顺利地完成了这项工作。Suçluyu günlerce takipten sonra bulmaya muvaffak olduk. 我们在跟踪数天之后，终于发现了了罪犯。□取得成就；取得成功，获得成功；得逞：imtihanda ～ olmak 考取；考试合格，顺利通过考试 İş çevirmek isteyenler muvaffak olamayacaklar. 企图搞小动作的人不会得逞。Ötekine berikine kavuk giydirmekle geçinmek istiyorsan, pek muvaffak olamazsın. 你要是想靠东骗西骗混下去，那你不会太得逞。

muvaffakıyet (阿) *is.* 【旧】成功，成就，成绩：Muvaffakıyetler dilerim! 祝你成功！Muvaffakıyet gayrete bağlıdır. 成功来自于努力。◇～ **kazanmak** 获得成功 **～i genişletmek** (或 **geliştirmek**) 〈军〉扩大战果 **～le** 成功地，顺利地：～le sonuna kadar getirmek 顺利完成，成功地进行到最后 hususî bir ～le 特别成功地 tam bir ～le 圆满成功地，完全成功地 **～ler elde etmek** 获得成就；获得成功

muvaffakıyetli *s.* 【旧】成功的，顺利的，有成效的，有成就的：～ bir ameliyat 一次成功的手术 ～ bir netice 成功的结局，美满的结果

muvaffakıyetsiz *s.* 【旧】□不成功的，无成效的，失败的，不顺利的，不顺遂的：～ taarruz 失败的进攻 □不走运的，屡受挫折的

muvaffakıyetsizce *zf.* 【旧】无成效地，徒劳无益地

muvaffakıyetsizlik, -ği *is.* 【旧】不成功，无成效；失败，失利；挫折，不顺，不走运 ◇**～e uğramak** 遭受挫折

muvafık, -ğı [muva:fık] (阿)【旧】 I *s.* 适合的，合适的，符合的，适宜的：bu işin en ～ adamı 此事最合适的人选 nizamnameye ～ 符合章程的 Böyle bir teklifi kabul etmek kolay ve muvafık değildir. 接受这样的建议是很难的，也是不合适的。II *is.* 思想观点一致者，志同道合者；同谋，同伙；赞成者，拥护者；追随者 ◇**～ bulmak** 赞成，赞同，同意，认为合适，相中：Annemin pek muvafık bulduğu kız son derece sessiz, iki lâfı bir araya getiremez, durgun, okuyup yazması yok, anlayışsız bir zavallıydı. 我母亲相中的这个姑娘少言寡语，一句囫囵话也说不出来，死气沉沉，大字不识一个，是一个什么也不懂的可怜虫。**～ gelmek** 适合于，符合于，合乎，相符 **～ görmek** 赞成，赞同，同意，认为合适

muvahhiş *s.* 可怕的，可怖的，骇人的，非常吓人的

muvahhit, -di (阿) *s.* 【旧】一神教的，一神论的

muvakkat, -ti (阿) *s.* 【旧】暂时的，一时的，临时的：～ fasıla (或 kesme) (暂时)休息；休息时间；暂停 ～ hükûmet 临时政府 ～ istihkâm 临时工事 ～ köprü 临时搭建的桥，便桥 ～ mizan 初步平衡表 ～ sargı 〈医〉临时包扎 temettü 暂时的红利 ～ teminat 临时担保 Her muvakkat memuriyet odası gibi sade ve dağınık döşemeli bir yere girdiler. 他们走进了一处就象每个临时职员办公室一样部置得简单又散乱的地方。

muvakkaten [muva'kkaten] (阿) *zf.* 暂时，临时，一时地，不久：Evlendiler, seviştiler amma muvakkaten. 他们结了婚，互敬互爱，但时间不长。Dünyanın hiçbir yerinde bulamadığım saadete, muvakkaten orada kavuştum. 在那儿，我暂时获得了我在世上其它地方没有获得的幸福。

muvakkit (阿) *is.* 【旧】(看太阳计算时间)通知人们做祷告的人

muvaneset *is.* □亲密，亲近，友好；和睦相处 □训服，训化

muvaredat *ç.is.* □进口商品 □收入，进项

muvarede *is.* □往来，交际，联络，关系 □运来的货物

muvasala [muva:sala] (阿) *is.*【旧】交通，通信，联络：～ hedeği 〈军〉交通壕 ulaşım ～ hatları (或 yolları) 交通线

muvasalat [muva:salat] (阿) *is.*【旧】到达，抵达，来到：～ zamanı 到达时间 ◇**～ etmek** 到达，抵达

muvaşşah (阿) Ⅰ *is.*【旧】〈文〉藏头诗，贯顶诗 Ⅱ *s.* 装饰的，点缀的

muvazaa [muva:zaa] (阿) *is.*【旧】□串通，密谋，勾结；假装，佯装；捏造，虚构 □虚构的法律关系

muvazaalı Ⅰ *s.* 串通好的，有密谋的；虚假的；假装的 Ⅱ *zf.* 商量好地；串通好地

muvazaaten *zf.* 佯装地，假装地；虚假地，虚构地，臆造地

muvazat [muva:za:t] (阿) *is.*【旧】平行，并列，并行

muvazene [muva:zene] (阿) *is.*【旧】□平衡，均衡，平衡状态：～ haddi 〈物〉平衡的限度 ～ kanatları 〈空〉副翼，平衡翼 ～ tertibatı 平衡装置 otomatik ～ 自动平衡 □〈经〉(进出口的)对比，(收支)对照：dış ticaret ～si 外贸平衡 hesap ～si 借贷平衡，借贷对照 ödeme (或 tediye) ～si 收支平衡，收支对照 ◇**～ hâline getirmek** 使平衡，使均等 **～ hasıl ettirmek** 使平衡，使均等 **～ muhafaza etmek** 保持平衡 **～sini kaybetmek** □失去平衡 □发疯，神经错乱 **～ye getirmek** 使平衡，使均等

muvazeneli *s.*【旧】□平稳的，均衡的 □【转】稳重的，稳健的，沉着的：Sizin kadınlar daha çok muvazeneli, daha çok dünya ile alâkadardırlar. 你们的妇女更显得稳重，更关心世界。

muvazenesiz *s.*【旧】□不平稳的，不均衡的，不平衡的，不稳当的；多变的：～ bütçe 有赤字的预算 ～ rejim 不稳定的政权 □【转】性格不稳定的，情绪易波动的，喜怒无常的

muvazenesizlik, -ği *is.*【旧】□不稳定，不稳固 □喜怒无常，情绪易波动

muvazi [muva:zi:] (阿) *s.*【旧】平行的，并行的，并列的：～ bağlama 〈物〉并联 ～ hattı 〈数〉平行线 ～ olma 平行(性)；并行(性) istiva hattına ～ daire 〈天〉纬圈，平行圈；纬线

muvazilik, -ği *is.* 平行，平行性

muvazin *s.* □重量相等的，重音相同的 □对称的，平衡的

muvazzaf (阿) Ⅰ *s.*【旧】□服现役的：～ asker 现役军人 ～ askerlik hizmeti 现役 ～ silâhlı hizmet 现役 ～ ordu 正规军，常规军 ～ subay 现役军官，职业军官 □负有义务的，担有责任的：askerlikle ～ 预备役军人，义务兵役人员 □有职业的 Ⅱ *is.* 〈军〉职业军人，基干军人

muvazzaflık, -ğı *is.* □服现役 □服役期：～ devri 服役期

muvazzah *s.* 说明白了的，讲清楚了的：～ adres 确切的地址

muvazzahan *zf.* 明确地，清楚地，毫无疑问地；公然地，公开地

muveşşah 见 muvaşşah

muylu *is.* 〈技〉□〈技〉轴颈，辊颈，枢轴，耳轴 □〈军〉炮耳，支耳：～ yatak 炮耳巢

muymul *is.* 〈动〉白头鹮；白尾鹮(*C. Aeruginosus; C. Cyaneus*)

muz (阿) *is.* 〈植〉香蕉(*Musa sapşentum*) ◇**～ gibi olmak** 【俚】感到害羞，忸怩不安，慌乱起来

muzaf (阿) *s.*【旧】□附加的，补充的 □〈语〉(名词词组中)被限定的(词)

muzaffer (阿)【旧】Ⅰ *s.* 获得胜利的，取得胜利的，赢得胜利的：～ devletler 战胜国 Ⅱ *is.* 胜利者 ◇**～ olmak** 战胜，取得胜利：Yaşayabilmek için muzaffer olmaya mecburduk. 我们要生存就得取胜。

muzafferane [muza'fferane] (阿) *zf.*【旧】胜利地，战无不胜地

muzafferiyet (阿) *is.*【旧】胜利，凯旋：Bir sene, her gün başka bir muzafferiyet haberi getirerek geçti. 这一年每天都有新的胜利消息。Senin bu muzafferiyetini hepimiz sevinçle karşılamıştık.

我们大家对你所取得的这一胜利都感到高兴。

muzah 见 mizah

muzahheret [muza:heret] (阿) *is.* 【旧】支持，帮助，援助

muzahi [muza:hi] (阿) *s.* 【旧】相似的，类似的；一样的，同样的，完全相同的

muzahir (阿) *s.* 【旧】支持的，帮助的，援助的

muzari Ⅰ *is.* □同谋者，参与者 □同伴，朋友，同事 □〈语〉宽广现在时 Ⅱ *s.* 相似的，类似的，与…相同的

muzcu *is.* 卖香蕉的人

muzgiller *ç.is.* 〈植〉芭蕉属(*Musaceae*)

muzır, -rrı (阿) *s.* □【旧】有害的，带来损害的，破坏的，危害的：～ hareket 破坏活动 ～ otlar 杂草，莠草 sıhhate ～ 有害健康的 □破坏东西的(孩子)

muzırlaşmak (*nsz*) □成为有害的东西，变得有损害 □变成有破坏性的

muzırlık, -ğı *is.* □害处，危害性 □(孩子的)调皮捣蛋的行为

muzi[1] *s.* 发光的，照明的；发亮的，闪光的，闪闪发光的；明亮的，光亮的

muzi[2] *s.* □使人厌烦的，讨厌的 □使苦恼的，使痛苦的 □极有害的；恶毒的

muziç 见 müziç

muzika 见 mızıka

muzip, -bi [mu:zip] (阿) Ⅰ *s.* □纠缠不休的，老是腻烦人的；好作弄人的，好拿人开玩笑的：Hiç de yaramaz ve muzip bir çocuk olamamakla beraber ona kötü oyunlar oynamaktan çekinmemişimdir. 尽管我不是一个淘气、好作弄人的孩子，但我还是免不了要给他搞些恶作剧。□折磨人的，使人痛苦的 Ⅱ *is.* □折磨者 □恶意玩笑者，嘲笑者，讥讽者

muzipleşmek (*nsz*) 变得好作弄人，好拿人开玩笑

muziplik, -ği *is.* 淘气，调皮，恶作剧；恶意的(粗鲁的)玩笑，嘲笑，嘲弄：Hocanın muzipliği tutmuş. 先生嘲弄了他。◇(*-e*) **～ etmek** (或 **yapmak**) □戏弄，嘲弄，讥笑 □纠缠不休，使人腻烦 (*-in*) **～ine uğramak** 上当，受骗；被戏弄，被作弄：Gülmüşler ve kendisine, arkadaşının muzipliğine uğradığını söylemişler. 他们笑了，说他被朋友作弄了。

muzlim (阿) *s.* 【旧】□黑暗的，昏暗的，幽暗的 □【转】不甚清楚的，模棱两可的；无人知道的，不出名的

muzmahil (阿) *s.* 【旧】倒塌的，被破坏的，消失了的；开始衰败的 ◇**～ olmak** 倒塌；被破坏，消失

muzmer *s.* □秘密的，无人知道的；暗藏的，隐蔽着的 □暗中的，暗怀的，怀在心里的(念头、想法等)

muztar (阿) *s.* 【旧】被迫的，非自愿的；必须的 ◇**～ kalmak** 被迫，不得不

muztarip (阿) *s.* □痛苦的，受苦的，苦难的，受折磨的 □使人忧郁不乐的，令人感到烦恼的 □生病的，得病的，患病的

muzur 见 muzır

mü 见 mı/mi

mübadele [müba:dele] (阿) *is.* 【旧】交换，交易，以货易货：～ değeri (或 kıymeti) 交换价值 ～ komisyonu 交易委员会，贸易委员会 esir ～si 交换战俘 karşılıklı ～ 相互交换 maddeler ～si 〈生理〉代谢(作用)，新陈代谢 Mübadeleyi efkârdan barikai hakikat doğar. 辩论出真理。◇**～ etmek** 交换，以货易货 **～ye tabi olmak** 属于交易范围

mübaderet [müba:deret] (阿) *is.* 【旧】急忙，慌忙，匆忙，赶忙 ◇**～ etmek** 忙着做，赶着干，急于(进行、完成某事)

mübadil [müba:dil] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】替代的，用来交换的 Ⅱ *is.* 被遣送回国的人；(从希腊迁到土耳其的)土耳其族人

mübahase [müba:hase] (阿) *is.* 【旧】□交谈，会谈，商谈；讨论，辩论，争论 □发言，讲

演 ◇～ **açmak** 开始讨论，开始商谈 ～ **etmek** 争论，辩论，讨论

mübahat [müba:ha:t] (阿) *is.* 【旧】□得意，自豪 □自夸，吹牛，自我吹嘘 ◇～ **etmek** 以…自豪，以…而得意；夸耀，吹嘘

mübahi [müba:hi] (阿) *s.* 【旧】□以…自豪的，以…为荣的 □爱吹牛的，爱夸口的，爱夸耀的

mübalâğa [müba:lağa] (阿) Ⅰ *is.* □夸张的话，夸张的说法 □〈语〉(形容词或副词的)最高级 □铺张：ikramda ～ 招待中的铺张 □〈文〉【旧】夸张法，夸大法(文学上修辞方法之一) Ⅱ *s.* 过多的，极端的 ◇～ **etmek** 夸大，夸张，过甚其词，夸口 ～ **ile** 夸大地，夸张地，过分地

mübalâğacı Ⅰ *s.* 夸大的，夸张的，夸大其辞的 Ⅱ *is.* 夸大者，夸张者：Gazeteciler mübalağacıdılar, sözlerine pek inan olmaz. 记者喜欢夸大其辞，他们的话不可太相信。

mübalâğacılık, -ğı *is.* 爱夸张，爱夸大其词，爱吹嘘，爱吹牛

mübalâğalandırmak (*-i*) (把某事物)看得过大，说得过甚；评价得太高，估计得太高；过于夸大，言过其实

mübalâğalı *s.* 夸大的，夸张的，过分的

mübalağasız *s.* 不夸大的，不夸张的，不过分的

mübalât [müba:lâ:t] *is.* 【旧】□注意，留心 □操心，担心 □关心，关怀，照顾 □尊敬，尊重，对…的尊敬态度

mübalâtsız *s.* □不注意的，不留心的 □不尊敬的，不尊重的

mübalâtsızlık, -ğı *is.* □不仔细，粗心，不注意，不留心 □不尊敬，不尊重，缺乏敬重

mübarek, -ği [müba:rek] (阿) Ⅰ *s.* □肥沃的，富饶的，多产的 □幸福的，有福气的；幸运的，走运的：Mübarek olsun! 祝你幸福！Bayramınız mübarek olsun! 祝您节日愉快！□可敬的，受人敬爱的，令人敬重的：～ yüzlü bir ihtiyar 令人敬重的老人 kendine ～ bir insan süsü vermek 装出一副可敬的样子 □【谑】带点傻气的，象傻子似的：Aklın nerede idi, mübarek! 傻瓜，你的脑子呢！Ne de hafıza vardı mübarekte, neler de anlatmazdı. 这傻瓜有什么脑子，什么事也不说！O mübarek adama da laf anlatmak kabil değil ki. 跟这种傻瓜是说不明白的。Ⅱ *ünl.* 天哪：Mübarek, ne güzel yer! 天哪，多么美丽的地方！◇～ **ağzını açmak** 开始说人坏话，开始诽谤 ～ **gün**(**ler**) (宗教的)神圣的日子：Haydi! haydi! mübarek günde, başımı belâya sokma. 嗨！嗨！今天可是好日子，你可别烦我。～ **etmek** 使幸福：Allah mübarek etsin! 愿真主赐你幸福！

mübarek otu *is.* 〈植〉水杨梅(*Cnicus benedictus*)

mübareze [müba:reze] (阿) *is.* 【旧】单打独斗，一对一的对打，决斗：kılıçla ～ 用剑决斗 ◇～ **etmek** 决斗

mübariz [müba:riz] (阿) Ⅰ *s.* 决斗的 Ⅱ *is.* □决斗者 □好吵架的人，好惹事的人，寻衅者

mübaşeret [müba:şeret] (阿) *is.* 【旧】开始，着手，入手 ◇(*-e*) ～ **etmek** 开始，着手

mübaşir [müba:şir] (阿) *is.* 法院的执行员：Bekliyorlar, mübaşirlerden biri seslensin, sanıklardan sırası geleni çağırsın. 他们等着，等待着法院的执行员出声，等待着他传召轮到号的疑犯。

mübaşirlik, -ği *is.* 法院执行员的身份或职责

mübayaa (阿) *is.* 买，购买，采购：～ fiyatı 采购价

mübayenet [müba:yenet] (阿) *is.* 【旧】□分歧，差别，区别，不同，不一致 □矛盾，抵触，相悖

mübayin [müba:yin] (阿) *s.* 【旧】□不同的，有差别的，有区别的，不一致的 □相矛盾的，相抵触的，相悖的

mübdi, -ii (阿) *is.* 发明人，发明家；创造者；缔造者

mübeccel *s.* 著名的；博得荣誉的，光荣的；受尊敬的，敬爱的

mübeddel *s.* 改变了的，面貌一新的，改观的；改造过的

mübeddile Ⅰ *s.* 改换的，变换的 Ⅱ *is.* 〈电〉转换装置，转换开关；转向器；变压器，互感器：～ sandığı 配电箱

müberra *s.* 免予的，免除的；摆脱了的；恢复了名誉的，复了职的；获得解放的

mübeşşer *s.* 带来好消息的，宣布好事情的：Teşrifinizi mübeşşir mektubunuzu aldım. 来信收到，获悉您要光临的喜讯。

mübeşşir (阿) *s.* 【旧】报喜的，带来喜讯的，带来好消息的：Teşrifinizi mübeşşir mektubunuzu aldım. 我收到了您的来信，得悉您要来的喜讯。

mübeyyiz (阿) *is.* 【旧】抄写者，缮写员，司书

mübhem 见 müphem

mübin *s.* 明显的，显然的，显而易见的

mübrem (阿) *s.* 【旧】□非常有必要的，迫切需要的；刻不容缓的，紧迫的：～ ihtiyaç 迫切需要 □不可避免的，必不可免的，必然的

mücadele [müca:dele] (阿) *is.* □斗争，奋斗；战斗：hayat ～si 〈生〉生存竞争 hayat memat ～si (或 ölüm kalım ～si) 生死之战，生死搏斗 millî ～ 民族解放斗争 nefsiye ～si 自我斗争 sınıf ～si 阶级斗争 sıtma ～si 与疟疾作斗争 □摔跤，角斗，角力：Güreşçilerin mücadelesi seyircileri heyecanlandırdı. 摔跤手们的角斗使观众们沸腾了。□吵架，吵嘴；绝交：ara sıra tekerrür eden ～ler 时常发生的吵架 ◇**～ açmak** 开始斗争，开展斗争 **～ etmek** (或 **vermek**) □斗争，进行斗争 □不和，绝交，反目，闹翻；争吵，吵嘴 **～de bulunmak** 斗争；战斗；作战 (*-le*) **～ye girişmek** 进行斗争

mücadeleci Ⅰ *s.* 好斗的，好战的；好吵架的 Ⅱ *is.* 奋斗者，斗士，战士

mücahede *is.* 为…而斗争

mücahit, -di [müca:hit] (阿) *s.* ve *is.* 为…而战的(人)，为…斗争的(人)

mücamaa [müca:maa] (阿) *is.* 【旧】交配，交媾，性交

mücamele *is.* 彼此谦恭，互相尊重，互相以礼相待

mücanebet *is.* 节制，克制；避免 ◇**～ etmek** 不做事；克制；回避，避免，保持一定距离

mücaseret *is.* 勇敢，大胆，豪勇 ◇(*-e*) **～ etmek** 敢，敢于，敢作，有勇气(做某事)

mücavere(**t**) *is.* □邻近，接邻，比邻 □〈宗〉隐居生活

mücavir [müca:vir] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】邻近的，邻接的，相邻的；隔壁的，比邻的：～ alan 邻接地 ～ kesim 〈军〉(前线的)毗邻地段 ～ zaviye 〈数〉邻角 Ⅱ *is.* 离群索居者，隐士；独居修道士

mücazat [müca:zat] (阿) *is.* 【旧】惩罚，惩治 ◇(*-e*) **～ etmek** (或 **vermek**) 惩罚，惩办，惩治，惩处，处罚 **～a giriftar olmak** 受罚，受惩罚，受惩治

mücbir (阿) *s.* 【旧】强制的，强迫的，强行的：～ sebep 〈法〉动因，动机，迫使其做某事的原因

müceddeden *zf.* 重新，从新，再，又

müceddet (阿) *s.* 【旧】□新的，全新的；更新的，复兴的，复苏的，焕然一新的；成为现代化的 □从新开始的，恢复的

müceddit, -di (阿) *is.* 【旧】革新者；改组派，改革者

mücef Ⅰ *s.* 空心的，中空的 Ⅱ *is.* □空心，空处，空隙，中空，凹处 □〈军〉炮膛，枪膛

mücehhez (阿) *s.* 【旧】□配备有…的，装备起来的；武装的：Ekip, her türlü kurtarma tesisatı ile mücehhez bulunmaktadır. 救援小组配备有各种救援设备。□有准备的，准备好了的 ◇**～ olmak** □装备，装备起来 □作好准备

mücehhiz Ⅰ *s.* 准备…的，筹备…的，采办…的；装备…的 Ⅱ *is.* □装备帆船的行家 □船主

mücellâ [mücellâ:] (阿) *s.* 【旧】表面抛光的，有光泽的；光滑的

mücellet *s.* 装订的，装订起来的

mücellit, -di (阿) *is.* 【旧】装订工人，装订机师

mücellithane (阿) *is.* 装订工厂，装订车间

mücellitlik, -ği *is.* 【旧】装订工人的职业；装订术，装帧艺术

mücerrebat (阿) *ç.is.* □检验过的东西，可靠的东西 □积累的经验

mücerredat (阿) *ç.is.* 抽象概念

mücerrep, -bi (阿) *s.* 【旧】久经考验的；经过实验的，经过试验的

mücerret, -di (阿) Ⅰ *s.* □抽象的 □单身的，没结婚的 □单独的，孤立的，与世隔绝的 □裸露的，什么也没穿的，脱得光光的 □惟一的；仅有的 □〈语〉主格的：～ hâl 主格 Ⅱ *is.* □〈语〉主格 □〈哲〉抽象 Ⅲ *zf.* 【俗】仅仅，只是，只不过，但是：～ seni kızdırmak için 只是为了惹你生气

mücerrit〈电〉 Ⅰ *s.* 绝缘的：～ şerit 绝缘带 Ⅱ *is.* 绝缘体：mantar ～i 软木绝缘体

mücessem (阿) *s.* 【旧】□实体的，有形的，物质的，物体的 □成为…化身的，体现…的，物质化了的 □立体的，隆起的，浮雕(状)的：～ harita 立体地图 ～ hendese 〈数〉立体几何学

mücevher (阿) Ⅰ *is.* 首饰，珠宝，金银珠宝饰物 Ⅱ *s.* 镶有宝石的：～ saat 镶有宝石的表 ◇ **～ tarih** 〈史、文〉表年诗(一种古拉丁诗，诗句开始的大写字母I，V，X，L等排列起来所得出的罗马数字，恰好是诗中事件发生的年份)

mücevherat [mücevhera:t] (阿) *ç.is.* 珠宝；首饰

mücevheratçı, mücevherci *is.* 珠宝商，首饰商

mücevhercilik, -ği *is.* 珠宝业

mücmel (阿) Ⅰ *s.* 【旧】简单扼要的，概要的：Bu hususta mücmel bir fikir vermek için, kısa bir izahta bulunayım. 为了就此问题提出一个简单扼要的意见，我简短地阐述一下。

mücrim (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □罪恶的，有罪的 □犯罪的 Ⅱ *is.* 罪犯：askerî ～ler (或 harp ～leri) 战犯

mücrimiyet (阿) *is.* 有罪，犯罪，有罪过，罪行；犯罪，犯法行为

müctehit 见 müçtehit

müctemi 见 müçtemi

müctenip 见 müçtenip

mücver *is.* 一种炸丸子

müçtehit, -di (阿) *is.* 【旧】穆奇太希特(伊斯兰教的高级僧侣，高级阿訇的称号)

müçtemi (阿) *s.* 【旧】□联合起来的，联合的；同盟的，团结在一起的：～ devletler 同盟国 □集体的，共同的

müçtemian *zf.* 一起，一同，共同，合力，齐心协力地，共同努力地

müçtenip (阿) *s.* 躲避的，避开的，逃避的；回避的

müçterre, müçtirre (阿) *is.* 〈动〉反刍动物(*Ruminantia*)

müdafaa [müda:faa] (阿) *is.* □保卫，保护；捍卫，维护；袒护；防御：～ endüstri 国防工业 ～ harbi 防御战 ～ hattı 防线 ～ imkânı (或 kabiliyeti) 防御能力 ～ kesimi 防御地带 ～ kuvvetleri 防卫力量 ～ manzumesi 防御体系 ～ muharebesi 防御战斗 ～ sahasının ön kenarı 防御地区的前沿 ～ tesisleri 防御工事 ～ vasıtaları 防护装置，防御手段 ateş ～sı 火力防御 dairevî ～ 环形防御 hava ～sı 对空防御，空防 kendini ～ 自卫 kıyı (或 sahil) ～sı 海岸防御 kimyevî ～ 对化学防护，防化学；防毒设备 manevra ～sı 机动防御 millî ～ 国防 nefsini ～ 自卫 taktik ～sı 战术防御 tank defi (或 tank savar) ～sı 对坦克防御，防坦克 tayyareye karşı (或 tayyare defi) ～sı 对空防御，空防 □〈体〉卫，后卫 □〈法〉辩护：～ hakkı 辩护权 ～ nutku 辩护词 ～ şahidi 辩方证人 ～ vekili 辩护人，律师 ◇**～ etmek** □保卫，保护；捍卫，维护；防御：çok kuvvetli ～ edilen mevzi 坚固的防御阵地 □辩护；答辩：tezini ～ etmek 进行论文答辩 **～ye geçmek** 转入防御 **～yı teşkil etmek** 形成防守，

组成防御

müdafaaname [müda:faana:me] (阿) *is.* 【旧】辩护词，辩护发言

müdafaasız *s.* 没有设防的；未加以保护的；没有自卫能力的

müdafi, -i [müda:fi:] (阿) Ⅰ *s.* □防卫的，保卫的，保护的 □〈法〉辩护的 Ⅱ *is.* □防卫者；保卫者，捍卫者，保护人：adalet ～i 捍卫正义者 □〈法〉辩护人

müdahale [müda:hale] (阿) *is.* □干涉，武装干涉，干预，介入：bir devletin iç işlerine dışardan ～ 干涉别国内政 □〈法〉(作为第三者)参加 □参加(战斗)，参与(战斗) ◇(*-e*) **～ etmek** □干涉，干预；介入 □参与，投入(某种活动) (*-i*) **～ ettirmek** 使参与，使投入(某种活动) **～den masun** 不可侵犯的，不受侵犯的

müdahaleci *is.* 武装干涉者

müdahalecilik, -ği *is.* 干涉，武装干涉，干预

müdahane 见 müdahene

müdahele 见 müdahale

müdahene (阿) *is.* 阿谀，谄媚奉承，拍马屁 ◇(*-e*) **～ etmek** 谄媚，逢迎，巴结，阿谀奉承

müdaheneci *is.* 阿谀奉承者，拍马屁的人；献媚者

müdaheneli *s.* 谄媚的，阿谀的；迎合的；迎合讨好的，阿谀奉承的，巴结逢迎的：～ sözler 奉承的话

müdahhar *s.* 储存起来的，储蓄起来的，储备起来的；积蓄起来的，积累起来的：～ akçe 积攒起来的钱

müdahil [müda:hil] (阿) *s.* 【旧】□干涉的，进行武装干涉的，干预的 □〈法〉(作为第三人)参加的：～ avukat 作为第三人参加的律师

müdahin Ⅰ *s.* 谄媚的，阿谀的，奉承的；迎合讨好的，伪善的 Ⅱ *is.* 谄媚者，献媚者；拍马屁的人

müdana [müda:na:] (阿) *is.* 【俗】感谢，谢意，谢忱 ◇(*-e*) **～ etmek** 感谢，感激，感恩，表示谢意 (*-e*) **～sı olmak** 感谢，感激，感恩，表示谢意：Ustanın ağaya müdanası yoktu. 工匠对老爷没有感激之情。

müdara [müda:ra:] (阿) *is.* 【旧】伪善，假仁假义，虚情假义：Bende müdara marifeti yoktur, yüreğim açıktır. 我不会虚情假意那一套，我是一个表里如一的人。◇**～ etmek** 伪善，假仁假义，口是心非

müdava(**t**) [müda:va:, müda:va:t] (阿) *is.* 【旧】治疗，治，医治：ilk ～ 急救 ◇(*-i*) **～ etmek** 治疗，治，医治

müdavele *is.* □交换，交流 □〈经〉周转，流通，流转

müdavemet *is.* □经常拜访，常常探望；常去参观 □尽心竭力，极大的努力 ◇**～ etmek** □常常拜访，常看 □十分努力，勤勤恳恳

müdavi [müda:vi] (阿) *s.* 【旧】治疗…的：～ tabip 大夫，医生

müdavim [müda:vim] (阿) Ⅰ *is.* 常客，老主顾：Her kanepenin önünde ayrı ayrı durarak parkta müdavimleri selâmlarlar. 他们每走到一长椅前，都要停下来跟公园里的常客们打招呼。Ⅱ *s.* □常去…地方的，经常去…地方的 □【旧】勤恳的，十分努力的，勤勉的

müdavimlik, -ği *is.* 经常拜访，常常访问 ◇**～ etmek** 经常访问，常常探望；成为长客

müddea *is.* □〈法〉诉讼对象 □追求，奢求，谋求，贪求 □〈哲〉论题，命题

müddei [müddei:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □与人争讼的 □觊觎的，妄想得到的 Ⅱ *is.* 原告人，申诉人，起诉人，控诉人

müddeialeyh (阿) *is.* 【旧】(民事)被告；讼案当事人

müddeiumumî [müddei'umu:mi:] (阿) *is.* 【旧】检察官，检察长；公诉人

müddeiumumîlik, -ği *is.* 【旧】□检察长的职务 □检察机关，检察院

müddet (阿) *is.* 时间，时期，期间，期限：～in temdidi 延期 askerlik ～i 服役期限，服役时

间 bir ～ 某一时期 bir ～ sonra 经过一段时间，过了一段时间 çıraklık ～i 学徒期 devam ～i 延长期 faaliyete geçirilme ～i 有效期间 havada kalış ～i 在空中停留的期间 iş ～i 工作时间 poz ～i 曝光时间 raks ～i 〈无〉振动频率 tecrit ～i 隔离检疫期 terfi ～i 〈军〉晋升期限 terhis ～ini doldurmak 服役期满 tesir ～i 有效期，作用期 teslim ～i 移交的期限，缴纳的期限 uçuş ～i 飞行时间 uzun ～ için hapis 长期监禁 uzun ～ süren 长期的，长时间的，持久的，长久的 Müddeti bitti (或 doldu). 期限满了。◇**～ tayin etmek** 确定期限 **～ zarfında** 在…期限内 (*-dığı*) **～çe** □在…期间；在…时候，在…过程中 □只要，如果：Oturduğumuz müddetçe bize bir türlü konuşmak sırası vermedi, ne kadar söz ebesi olmuş o kızacağız. 这是一个爱唠叨的女孩儿，一坐下来就没我们说话的份儿。**～ince** 在…期间；在…时候，在…过程中 **～inde** 在…期间；在…时候，在…过程中 **～ini uzatmak** 延长期限

müddetli *s.* 定期的，有期限的，周期性的：kısa ～ 短期的 uzun ～ 长期的 uzun ～ hapis 长期监禁

müddetsiz *s.* 无限期的，无定期的

müdebbir (阿) *s.* 【旧】有所准备的；干练的，精干的，有才干的：Bu kız, çocuk gibi görünürmüş, amma yüz yaşındaki bir ihtiyar kadar müdebbir ve ağır başlı imiş. 这姑娘看上去象个孩子，却如同百岁老人一样老练稳重。

müdebbirane *zf.* □有远见地，有先见之明地；谨慎地，慎重地，审慎地 □能干地，干练地

müdebdep *s.* 富丽堂皇的，壮丽的，化美的，宏伟(壮丽)的

müdehhar 见 müdahhar

müdekkik, -kı (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 仔细研究的；勤恳细心的；好钻研的 Ⅱ *is.* 研究人员；调查者，考察者

müdellel (阿) *s.* 【旧】论证了的，证明了的，证实了的；有根据的，理由充足的：～ dava 理由充足的诉讼

müderris (阿) *is.* 【旧】□教授 □宗教学校的教师

müderrislik, -ği *is.* 【旧】□教授的职务或职责 □宗教学校教师的职务或职责

müdevven (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □汇集而成的，汇集起来的 □聚集起来的，集中起来的，收集起来的 Ⅱ *is.* (文)集，汇编

müdevvenat [müdevvena:t] (阿) *ç.is.* 【旧】文集，汇编

müdevver (阿) *s.* 【旧】□圆的，圆形的，环形的，球形的，球状的：～ bir çene 圆圆的下巴 □移动的，转移的，转走的：geçen seneden ～ 从去年挪走的 □转动的，旋转的 ◇**～ fonksiyonlar** 〈数〉函数

müdevvir *s.* (使)旋转的，(使)转动的

müdhiş 见 müthiş

müdir (阿) *s.* 见 müdür

müdirane *ç.is.* 见 müdir

müdire [müdi:re] (阿) *s.* 女经理，女主管

müdiriyet (阿) *is.* 见 müdüriyet

müdirik (阿) *s.* 【旧】有理解力的，理解力强的

müdirike (阿) *is.* 【旧】智力；理智

müdrik *s.* 明白的，理解的，懂得的；领悟的，意识到的 ◇(*-i*) **～ olmak** 明白，理解，懂得；领悟，觉悟到，认识到

müdrir (阿) *s.* 【旧】利尿的：～ bir ilâç 利尿的药剂

müdür (阿) *is.* □主任，经理，管理员，主管人，厂长，校长，所长：～ muavini 副经理，副厂长，副主任，副校长，副所长 emniyet ～ü 警察局长，公安局长 istasyon ～ü 站长 kışla ～ü 兵营司令，兵营主管 mektep ～ü (中小学)校长 polis ～ü警察局长，公安局长 şube ～ü 分局局长，分公司经理 umumî ～ 总经理 zabıta ～ü警察局长，公安局长 □行政长官，首

长：dahiliye ～ü 内政部长

müdüriyet (阿) *is.* 见 müdürlük

müdürlük, -ğü *is.* □经理、厂长、主任、校长等的职务或职责或办公室 □管理局，管理处，署，局；行政机关，管理机关：emniyet ～ü警察局，公安局 fabrika ～ü (工厂)厂部 levazım ～ü 军需处 maarif ～ü 教育局 polis ～ü 警察局

müebbeden Ⅰ *zf.* □永远，永久；老是，总是；无限期地，无止境地 □终身，一辈子 Ⅱ *s.* □永久的，永远的；无限期的 □终身的，一辈子的：～ kalebentlik 终身监禁 ～ kürek cezası 终身苦役

müebbet, -di (阿) *s.* □永恒的，永远的，永久的 □终生的，一生的，直到死亡的：～ hapis cezası 终生监禁 ～ kürek 终生服苦役 ～ sürgün cezası 终生放逐

müeccel (阿) *s.* 【旧】延期的，缓期的，暂缓执行的

müeddep, -bi (阿) *s.* 【旧】□有礼貌的，客气的，谦恭的，彬彬有礼的 □有知识的，有文化的

müeddi *s.* 引起的，致使的，使遭受的 ◇(*-e*) **～ olmak** 引起，惹起；招致，致使，导致

müeddip, -bi Ⅰ *s.* 培养…的，教育…的，训练…的 Ⅱ *is.* 教育者，教养者，培育者

müellef *s.* □由…人著的，由…人编的，由…人编著的，由…人创作的 □使连在一起的，把…联结在一起的

müellefat [müellefa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】文学作品，著作

müellif (阿) *is.* 作家，作者：～ hakkı 著作权，版权

müelliflik, -ği *is.* 作品出于(某人)手笔，由(某人)著作；(某作品的)作者

müellim *s.* 悲哀的，悲痛的，伤心的；使人难过的；使人痛苦的，使人感到苦恼的

müemmen (阿) *s.* 【旧】有保障的，可靠的，靠得住的，可信赖的，安全的，没有危险的

müennes (阿) Ⅰ *s.* 【旧】〈语〉阴性的 Ⅱ *is.* 阴性

müesses (阿) *s.* 【旧】□建立起来的，创立的，设立的 □根深蒂固的，扎了根的

müessese (阿) *is.* □组织，机构；机关，团体；企业：ihtisaslaştırılmış ～ 专门机构 ticarî ～ 商业企业，商业机构 yaşayış hizmetleri ～leri 生活服务机构 Gazeteciler müesseseyi gezdi. 记者们参观了企业。□学会，协会：Veremle Mücadele derneği topluma yararlı bir müessesedir. 抗结核病协会是一个对社会有用的机构。□【转】制度，法规，成规：evlilik ～si 婚姻制度 hukukî ～ 法律上的制度；法律上的成规

müesseseleşmek (*nsz*) 创建，成立；形成

müessif (阿) *s.* 【旧】□令人遗憾的，令人惋惜的，令人懊恼的：～ bir hâdise 令人惋惜的事情 □可叹的，悲惨的，令人伤心的，悲痛的，使人难过的

müessir (阿) *s.* 【旧】□给人以强烈印象的，动人的，令人难忘的，感人甚深的，深入人心的，感人的 □有效的，起着作用的：～ ateş menzili 有效射程 ～ bir ilâç 有效的药剂 ～ muvaffakıyetle 以绝对的胜利 ～ neticeler 显著的结果 □〈化〉烈性的，活性的 ◇(*-e*) **～ olmak** 影响，起作用；感动，感化

müessiriyet (阿) *is.* 效果，功效，效力，作用，感染力，号召力

müessirlik, -ği *is.* 见 müessiriyet

müessis (阿) *is.* 【旧】创始人，创立者，奠基者：～ler meclisi 立宪会议

müevvel (阿) *s.* 【旧】□拐弯抹角的，支吾搪塞的，模棱两可的，含糊的；曲解的，意思颠倒的：～ bir ikrar 含糊的同意 □拐弯抹角加以解释的 □解析过的(梦)

müevvil (阿) *s. ve is.* □拐弯抹角解释的(人) □析梦的(人)

müeyyet (阿) *s.* 【旧】□加固的，巩固的，得到巩固的，得到加强的 □得到确认的，证明了的 □得到帮助的，得到协助的

müeyyide (阿) *is.* □〈法〉制裁 □惩罚

müezzin (阿) *is.* 穆安津(在清真寺尖塔上按时召唤信徒作礼拜的宣礼员)

müezzinlik, -ği *is.* 穆安津的职责

müfahham (阿) *s.* 【旧】□可敬的，受人敬爱的，令人敬重的 □伟大的；著名的；光荣的；巨大的，雄伟的，庄严的

müfarakat (阿) *is.* 【旧】见 mufarakat

müfekkir (阿) *s.* 【旧】□善于思考的，思考的，思虑的，反复掂量的 □让思索的，使思考的，使考虑的

müfekkire (阿) *is.* 【旧】思维，思维能力

müferrih (阿) *s.* 【旧】使心情开朗的，令人高兴的，令人愉快的；使人感到轻松的

müfessir (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □解释的，说明的 □解释《古兰经》的 Ⅱ *is.* □解释者，说明者 □解释《古兰经》者

müfettiş (阿) *is.* □视察员，检察员 □监察员，监督员：umumî ～ 总监 □(学校的)学监

müfettişlik, -ği *is.* □视察员的职务或职责 □监察员的职务或职责 □学监的职务或职责

müfit, -di [müfi:t] (阿) *s.*【旧】□有用的，有益的，有好处的：memleketin iktisadiyatı için cidden ～ olan tedbirler 对国家经济真正有益的措施 □解释的，说明的，表达…意思的，表达…思想的

müflis (阿) Ⅰ *s.* 破产了的，倒闭了的：～ tüccar 破产了的商人 Ⅱ *is.* 破产者 ◇**～ olmak** 破产，倒闭

müfredat [müfreda:t] (阿) *ç.is.* 【旧】□细情，细节，详细情节；细目，详细内容：～ programı 详细的教学大纲 bir listenin, bir hesabın ～ı 一份名单，一份账目的详细内容 eşya ～ defteri 器材清册；物件清册 □(机器的)零件，部件

müfret, -di (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □单独的，个别的，孤立的，孤零零的；孤身的 □单纯的，简单的，容易的 □〈语〉单数的 Ⅱ *is.* 〈语〉单数

müfrez (阿) *s.* 【旧】□分离出来的，分出来的，脱离开来的 □〈军〉派出的，派遣出去的

müfreze (阿) *is.* 【旧】〈军〉队，小队，支队，中队，部队，部队的一部分：cenah ～si 侧翼部队 gaz ～si 防化分队 ihraç ～si 登陆队；空降部队 takviyeli ～ 加强小队 uç ～si 前队，先头部队

müfrit[1] (阿) *s.* 【旧】夸大的，夸张的；过分的，过大的，过多的；极端的；急进的：～ fırka 急进党

müfrit[2]**, -di** (阿) Ⅰ *s.* 使分开(隔开)的，使成为孤单的，使成为孤立的 Ⅱ *is.* 绝缘体；绝缘子

müfsidane (阿) *zf.* 不安定地，好斗地，好反抗地

müfsit, -di (阿) Ⅰ *s.* 【旧】破坏的，制造混乱的，捣乱的，叛乱的；挑拨离间的 Ⅱ *is.* 煽动者，扰乱分子，暴动者，叛乱者；挑拨离间者

müft (波) *s.* 无偿的，免费的，无报酬的：Biçare eşek müfte satıldı semeriyle. 没办法，连驴带鞍都奉送了。◆**Müft olsun da zift olsun.** 再便宜的东西也得有用才能买。**Müft sirke, baldan tatlıdır.** 白得的醋比蜜还甜。

müftehir (阿) *s.* 【旧】□以…为荣的，以…自豪的，自豪的 □光荣的；出名的，驰名的 ◇**～ olmak** □以…自豪，以…为光荣 □出名，驰名

müfteri [müfteri:] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】陷害的，诬陷的 Ⅱ *is.* 诽谤者，诬蔑者，造谣中伤者

müfterilik, -ği *is.* 诬蔑，中伤，诽谤；诋毁

müftü (阿) *is.* 穆夫提(伊斯兰教教法说明官；也指省或县一级的伊斯兰教高级神职人员)

müftülük, -ğü *is.* 穆夫提的职位或职责

MÜGSF 【缩】马尔马拉大学艺术学院(Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi)

mühendis (阿) *is.* 工程师：askerî ～ 军事工程师 baş ～ 总工程师 inşaat ～i 土木工程师 maden ～i 采矿工程师 makine ～i机械工程师 petrol ～i 石油工程师 yüksek ～ 高级工程师 Torunumun mühendis olduğunu görmeden ölürsem gözüm açık gider. 不看到我的孙子

成为工程师，我死不瞑目。

mühendislik, -ği *is.* □工程，工程学 □工程师的职务或头衔

mühendis-teknisyen *s.* 工程技术的

müheykel *s.* 巨大的，庞大的，其大无比的，巨人般的，勇士般的

müheyya [müheyya:] (阿) *s.* 【旧】准备好的，有准备的，做好准备的：emre ～ 做好执行命令的准备的 feverane ～ 准备大发雷霆的 harekete ～ 做好出发准备的

müheyyiç (阿) *s.* 【旧】使人兴奋的，起刺激作用的

mühim, -mmi (阿) *s.* 重要的，重大的，严重的：～ bir hastalık 严重的疾病 ～ bir kısım 重要部分 ～ bir mesele 重大问题，严重的问题 ～ bir şahsiyet 重要人物 ～ bir yer tutmak 占据重要的地位 ～ hasarat 严重损坏，重大损失 ～ masraf 重要的开支，重大开支 ～ muvaffakıyetler 重大胜利 ～ savaş teşekkülleri 重大的兵团 ～ yangınlar 重大火灾 bundan daha ～ olarak 比此更为重要的是，不但如此，而且，何况，尤其是 en ～ tedbirler 最重要的措施

mühimmat [mühimma:t] (阿) *ç.is.* □必需的东西，必要的事 □弹药：～ deposu 弹药库 ～ nakliye gemisi (或 yüklü bir gemi) 弹药运输船 ～ treni (或 ～ yüklü bir tren) 运送弹药的列车

mühimsemek (*-i*) 【旧】重视

mühlet (阿) *is.* 延期，缓期；期限，期间 ◇**～ vermek** 准许延期，延期，缓期，限期：Sana üç gün mühlet veriyor, hemen yola çıkman için diretiyorum. 我给你3天的期限，你必须立即出发。

mühlik (阿) *s.* 【旧】有害的，致命的，要命的；有危险的，冒险的

mühliye *is.* 棣棠(*Corchlorus olitorius*)

mühmel (阿) *s.* 【旧】□荒芜的，荒废的，弃置的，无人照管的；被抛弃的，被废弃的：～ bir bina 被废弃的楼房 □太随便的，邋遢的，不整洁的：～ bir giyiniş 太随便的衣着 □毫无意义的，无关紧要的，空洞的

mühmelat (阿) *ç.is.* 空话，无意义的话

mühmil *s.* 不经心的，马虎的，粗枝大叶的，草率从事的；玩忽职守的

mühre (波) *is.* □【旧】球形物，小球，小珠，弹珠 □玻璃珠，玻璃球 □研光板 □一种小海贝壳 □(铁匠用的)锤 □蛇头上的突起 □媒鸟(打猎时用以吸引猎物的鸟)

mührelemek (*-i*) 轧光；压光；研光，砑光

mühreli *s.* 有光泽的，带光亮的；光滑的，平滑的：～ kağıt 砑光了的纸，高光泽纸张

mühresenk, -ği (波) *is.* □缟玛瑙；碧玉；一种有纹理的大理石 □研光板

mührüsüleyman [mü'hrüsüleyman] *is.* 〈植〉多花黄精(*Polygonatum multiflorum*)

mühtaç, -cı 见 muhtaç

mühtedi [mühtedi:] (阿) *s.* 【旧】改信伊斯兰教的，变成穆斯林的，皈依穆斯林的

mühür, -hrü (波) *is.* □印章，官印，公章：Elimi cebime soktum, mühürümü çıkarıp koydum. 我伸手到口袋里，拿出图章，盖上章。Okuması yazması olmayanlar mühür kullanır. 不识字的人用印章。□印章所盖的印记，盖章 ◇**～ altına almak** 查封，封闭 **～ basmak** □盖章，盖印 □封上，封住，印封，查封，封闭 **～ gözlü** 长着明亮的大眼睛的 **～ kazmak** 刻印章 **～ mumu** 火漆，封蜡 **～ vurmak** 盖印 **～ünü yalamak** 不守诺言，破坏协议 ◆ **Mühür kimde ise Süleyman odur.** 谁有玉玺谁就是皇帝。

mühürbilgisi *is.* 印章学

mühürcü *is.* 刻印章者

mühürcülük, -ğü *is.* □刻印章者的身份或职责 □印章雕刻术，刻印章的手艺

mühürdar [mühürda:r] (波) *is.* □〈史〉掌印人，掌玺官，秘书：sadaret ～ı 丞相府掌印人 □【旧】部长的私人秘书

mühürlemek (*-i*) □盖章，盖印：kağıdı ～ 给公文盖章 □封上，封住，印封，查封，封闭：binayı ～ 把楼查封 kapıyı ～ 把门封上

mühürlenmek (*nsz*) mühürlemek 的被动态

mühürletmek (*-i*) mühürlemek 的使动态

mühürlü *s.* □盖了章的，盖了印的 □查封了的，封住了的，贴上封条的

mühürsüz *s.* □没盖章的，没盖印的：Mühürsüz nüshalar sahtedir. 未盖印章的复印件是假的。□无印章的

müjde (波) Ⅰ *is.* □令人愉快的消息，好消息，喜讯：～ tavırlı 高兴的样子 Babamdan mektup geldiği müjdesini anneme verdim. 我把爸爸来信的好消息告诉了母亲。□给报喜者的酬劳，奖赏，奖励：Müjdemi isterim, sınıfı geçtim. 我要奖赏，我升级了。Ⅱ *ünl.* 好消息：Müjde!bir oğlunuz oldu! 好消息！您有儿子了！◇～ **etmek** 带来好消息，报告好消息 ～ **koşturmak** 尽快传递好消息 ～ **vermek** 使高兴，使喜悦，报告好消息 ～**sini vermek** (或 **götürmek**) 奖励报告好消息的人

müjde böceği *is.* 〈动〉七月金龟子(*Polyphulla fullo*)

müjdeci *is.* □报喜者，传递好消息的人 □奠基人，创始人，先驱者：Biz hecenin beş şairi, artık yeni bir çağın müjdecileriydik. 我们5个音节节律派诗人，已经成为一个新的时代的先驱者了。

müjdelemek (*-i, -e*) 报喜，带来好消息：Doktorlar tehlikeyi atlattığımı müjdelediler. 医生们向我道喜，说我已经度过了危险期。

müjdelenmek (*nsz*) müjdelemek 的被动态；得到好消息，得知喜讯

müjdeli *s.* 报喜的，带来好消息的

müjdelik, -ği *is.* 给报喜者的酬劳，给报喜者的赏钱

mükâfat [mükâ:fa:t] (阿) *is.* □奖，奖金，奖品；奖赏，奖励 □回报 ◇～ **almak** 获得奖励，获奖，得奖 (*-e*) ～ **etmek** (或 **vermek**) 奖赏，奖励 ～**ını görmek** 得到回报：Zavallı babam geçirdiği yetmiş senelik azabın mükâfatını görecek. 我可怜的父亲受了70年的苦，他会得到回报的。

mükâfaten *zf.* 为了奖赏，以资奖励，作为奖励

mükâfatlandırma *is.* Mükâfatlandırmak 的动名词：～ sistemi 奖励制度

mükâfatlandırmak (*-i*) 奖赏，嘉奖，褒奖：Atatürk, bu vefalı dostunu, tekrar mebus yaparak mükâfatlandırdı. 阿塔图尔克再一次让这位忠贞的朋友当上了议员，以此来对他进行奖励。

mükâfatlanmak (*nsz*) 受到奖赏，受到奖励

mükâfi *s.* 相等的，相同的，同样的

mükâlemat (阿) *ç.is.* □交谈，谈话，闲谈 □谈判

mükâleme [mükâ:leme] (阿) *is.* 【旧】□交谈，谈话，闲谈：～ kitabı (外语)会话(课本、手册) ～ memuru 〈军〉军使(指派往敌方的谈判者) telefon ～si 电话交谈 □谈判；会谈，商谈，洽谈 ◇～ **etmek** 交谈，谈话

mükedder (阿) *s.* 【旧】伤心的，悲痛的，痛苦的 ◇～ **olmak** 伤心，悲痛，感到痛苦

mükellef (阿) Ⅰ *s.* □有义务的，有责任的；应该的，必须的 □十分精美的，五彩缤纷的，精致的，非常讲究的：Koltukta çok mükellef giyinmiş ve çok güzel bir kadın oturuyor. 椅子上坐着一位衣着华丽而且非常漂亮的女人。Murahhaslara mükellef bir ziyafet verildi. 代表们受到了精美的盛宴招待。□纳税的，交税的：vergi ～i 纳税人，纳税者 Ⅱ *is.* 纳税人，常纳税者 ◇～ **kılmak** (或 **tutmak**) 责成，使担负责任；要求做，迫使

mükellefiyet *is.* □责任，义务：～lerin yerine getirilmesi 义务得到履行，承负起了责任 askerlik ～i 兵役 iş ～i 劳动义务 □税，捐税：vergi ～i 课税，征税

mükemmel (阿) Ⅰ *s.* 卓越的，极好的，非常好的；美丽的，漂亮的，优秀的，出色的：～ bir adam 非常好的人 ～ bir ev kadını 完美的家庭妇女 ～ bir sporcu 优秀的运动员 ～ otomobil 非常好的汽车，漂亮的汽车 teknik bakımdan ～ 技术完美的 Ellerinde mükemmel

tüfekler var. 他们有非常好的枪。Ⅱ *ünl.* 好极了！◇**～ surette** 卓越地，非常好地，极好地

mükemmelen [müke'mmelen] (阿) *zf.* 完美地，完善地，极好地：İtalyanca'yı ～ öğrenmek 精通意大利语

mükemmeliyet (阿) *is.* 见 mükemmellik

mükemmelleşmek (*nsz*) 变完美，变完善，益臻完善；逐渐娴熟，进修，深造

mükemmelleştirmek (*-i*) mükemmelleşmek 的使动态

mükemmellik, -ği *is.* 完善，完美，完美无缺，最高地步：～ doruğuna ermek 达到至善尽美 Araba mükemmelliktedir. 汽车完美无缺。

mükerrem (阿) *s.* 【旧】□神的，神圣的 □可敬的，受人敬爱的，令人敬重的

mükerremen *zf.* 尊敬地，恭敬地，恭恭敬敬地

mükerrer (阿) *s.* 【旧】□重复的，再一次的，重新的，复发的：～ ateş 〈军〉快射，速射 ～ ihtarlara rağmen 尽管受到多次警告 ～ iskonto 期票再贴现，票据转贴现 ～ nüsha 再版 ～ sigorta (向其他保险机构)转让出的部分保险责任；转保部分，分保部分 □副号，重号，双号：～ on dört 甲14号 □〈语〉多次的，反复的，再三的

mükerreren [müke'rreren] (阿) *zf.* 【旧】重复地，再一次地，重新，反复地，再三地

mükerrir (阿) Ⅰ *s.* 【旧】重复说的，重复做的 Ⅱ *is.* 累犯，惯犯

mükesser (阿) *s.* 【旧】断裂的，破碎的，被打碎的，被弄断的

mükessif (阿) *s.* 【旧】使冷凝的，使浓缩的，使变浓的，使变稠的

mükessife (阿) *is.* 【旧】电容器；聚光器；冷凝器：mütehavvil ～ 交流电容器 sabit ～ 直流电容器

mükevven (阿) *s.* 【旧】形成的，出现的，被创作出来的，被制造出来的

mükevvenat [mükevvena:t] (阿) *ç.is.* 【旧】创造物，天地万物

mükevvin (阿) *is.* 【旧】创造者，创作者

mükeyyif (阿) *s.* 【旧】使快乐的，使有醉意的，使有快感的

mükeyyifat [mükeyyifa:t] (阿) *ç.is.* 【旧】麻醉品，麻醉剂

mükezzip, -bi (阿) *s.* 【旧】驳斥的，驳倒的，推翻…(理论)的

mükrim (阿) *s.* 【旧】好客的，招待殷勤的，殷勤接待的

müktesebat [müktesеba:t] (阿) *ç.is.* 【旧】获得的知识，获得的学识；成就，成绩，成果

müktesep, -bi (阿) *s.* 取得的，获得的：～ haklar 得到的权利

müktesip (阿) *s.* 【旧】获得的，取得的

mülâaba, mülâabe [mülâ:aba, mülâ:abe] (阿) *is.* 【旧】娱乐，消遣，游戏，开心，解闷

mülâbese [mülâ:bese] (阿) *is.* 【旧】□(因彼此相象而)弄乱，弄错，搞错，弄糊涂 □亲近的关系，亲密的关系，相近的关系

mülâbis [mülâ:bis] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】相近的，接近的，相仿的，相象的；亲近的，友好的 Ⅱ *is.* 挚友

mülâhaza [mülâ:haza] (阿) *is.* 【旧】意见，看法，主张，见解：Meselenin bu şekilde hâlli mülâhazasındayım. 我认为问题应当这种解决。◇**～ etmek** 说出意见，弄清，明白，想到，猜到，料到，考虑；反复掂算，思虑：Meseleyi iyice mülâhaza ettiniz mi? 这一问题你们好好想过没有？**～sıyla** 依照…的看法 **～ya dayanmak** 依据…主张

mülâhazasız *s.* 未经熟虑的，未经周密思考的；考虑欠周的，轻率的

mülâhazasızlık, -ğı *is.* 不小心，疏忽，轻率；不慎重的、轻率的行为

mülâhazat [mülâ:haza:t] (阿) *ç.is.* 【旧】意见，看法，主张，见解：～ hanesi 意见栏，评论栏 ～ söylemek 说出自己的意见，说出自己的看法 ◇**～ hanesini açık bırakmak** 不说出自己对某人的看法

mülâhham [mülâ:hham] (阿) *s.* 【旧】胖的，肥胖的，胖大笨重的

mülâkat [mülâ:ka:t] (阿) *is.* □【旧】会见，会面：Mülâkattan sonra da kendilerinin avdetine müsaade etmemek lüzumu bence tabiî idi. 我认为见面之后就不应该让他们回来了。□【旧】(记者的)访问，访谈 □面试 ◇(*-den*) **～ almak** (记者)采访，访问 (*-le*) **～ etmek** (或 **yapmak**) □接见，觐见 □(记者)采访，访问 **～ vermek** (对记者)发表谈话，发表讲话，答记者问

mülâki [mülâ:ki:] (阿) *s.* 【旧】□相遇的，会见的，会面的 □采访的，访问的 ◇(*-e*) **～ olmak** □遇见，碰见；遇到，遇上 □交换意见，倾谈，交谈

mülakkap (阿) *s.* 【旧】有绰号的，有外号的，被起外号的

mülâsık [mülâ:sık] (阿) *s.* 【旧】邻接的，毗连的；邻近的，接近的，相近的，紧密相连的

mülâtafa [mülâ:tafa] (阿) *is.* 【旧】□相互开玩笑 □亲热，亲切；殷勤 ◇**～ etmek** 相互开玩笑

mülâyemet [mülâ:yemet] (阿) *is.* 【旧】□温柔，温情，温存；娇嫩，娇柔，娇弱 □相适应，相适宜，相称 □〈医〉大便不干燥：Sebzeler bağırsaklara mülâyemet verir. 多吃蔬菜能使大便不干燥。◇**～ göstermek** 展示柔情，对…温柔；显得娇柔

mülâyim [mülâ:yim] (阿) *s.* 【旧】□相适宜的，相称的，合适的：～ bir teklif 合情合理的建议 □温柔的，温和的：～ bir adam 温柔的人 □没有便秘的，大便正常的 ◇**～ çıkmak** 大便正常 **～ davranmak** 宽容 (*-e*) **～ gelmek** □讨人喜欢，令人产生好感 □适合，与…相适

mülâyimlik, -ği *is.* 【旧】□相适宜，相称，合适，适宜 □温柔，温和 □大便正常

mülâzemet [mülâ:zemet] (阿) *is.* 【旧】□依恋，留恋，眷恋 □长期从事某项工作 □试用；实习，生产实习 ◇**～ etmek** 实习，生产实习；见习

mülâzım [mülâ:zım] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □实习的，见习的 □依恋的，眷恋的，离不开的 Ⅱ *is.* □〈军〉(奥斯曼时期的)尉官：birinci ～ 少尉 ikinci ～ 上尉 □见习人员；试用人员

mülâzımlık, -ğı *is.* 【旧】□实习 □试用期，实习期，见习期 □尉官的军衔

mülemma, -ı [mülemma:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □杂色的，斑驳的；花花绿绿的，五颜六色的 □弄脏的，弄污的，沾上脏东西的：çamurla ～ 沾上泥巴的 kanla ～ 染上血的 Ⅱ *is.* 〈文〉东方古典文学中用两种语言写成的长诗(用土耳其语和阿拉伯语，或土耳其语和波斯语)

mülevven *s.* □彩色的，带颜色的；各种颜色的 □(涂上)各种颜色的，五颜六色的

mülevves (阿) *s.* 【旧】□脏的，肮脏的，令人恶心的 □卑鄙的，下流的，丑恶的，可憎的：～ hevesler 恶习，坏习惯 □凌乱的，杂乱无章的，混乱的

mülevvin (阿) *s.* 【旧】染上各种颜色的

müleyyin (阿) *s.* 【旧】□使软化的，使缓和的 □〈医〉(下)泻的，缓泻的，轻泻的：～ bir ilâç 泻药

mülga [mülga:] (阿) *s.* 【旧】被消灭的，被消除的；被取消的，被废除的；被取缔的，被关闭的：～ kanunlar 被废除了的法律

mülhak (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □增加的，附加的，补充的：～ bütçe 补充预算 ～ zabit 临时调来的军官 □依从的，依属的，从属的，附属的 Ⅱ *is.* 〈军〉副官

mülhakat [mülhaka:t] (阿) *ç.is.* 【旧】□增加部分，补充部分，附加部分 □属地，辖区：Ankara'nın ～ı 安卡拉的辖区 □〈解〉附属物，附件，垂体

mülhem (阿) *s.* 【旧】有灵感的，获得灵感的；受到鼓舞的 ◇(*-den*) **～ olmak** 得到启发，获得灵感；受到鼓舞

mülhit, -di (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□无神论的，不信神的 □走错路的，走上歧路的 Ⅱ *is.* 不信神的人，无神论者

mülhitlik, -ği *is.* 不信神，不信宗教，无神论

mülk (阿) *is.* □不动产，固定资产：～ almak 获得不动产 ～ vergisi 土地税，田赋 □【旧】领土，国土 □领地，世袭领地 ◇**～ sahibi** 私有者；土地所有者，地(产)主

mülkî[1] [mülkî:] (阿) *s.* 【旧】私有的，私有制的；私有者固有的：～ hak 所有权，私有财产所有权

mülkî[2] [mülkî:] (阿) *s.* 【旧】□国土的，领土的 □行政上的，行政方面的；管理的：～ taksimat 行政划分 □非军事的，民用的，文的：～ erkân 高级文职官员 ～ heyet 非军事代表团 ～ idare 非军事管理 ～ seferberlik 动员民众

mülkiye (阿) *is.* □非军人的行政官员：～ memuru 行政官员 □【旧】政治学院：～ Mektebi 政治学院

mülkiyeli *is.* 政治学院的学生；政治学院的毕业生

mülkiyet (阿) *is.* (某人)所有的土地，地产；所有物，财产：～ davası 对不动产所有权的诉讼 ～ hakkı 所有权 ～ şekli 所有制的形式 ～ten iskat 财产收归国有 arazi ～i 地产 büyük toprak ～i 大地产 devlet ～i 国家财产 kamu ～ 公有财产 sosyalist ～i 社会主义所有制；社会主义的财产 ◇**～ eki** 〈语〉领属性词缀 **～ zamiri** 〈语〉物主代词

mülkiyetçi *is.* 所有者，私有者

mülkiyetçilik, -ği *is.* 私有：özel ～ psikolojisi 私有心理学

mülklenmek (*nsz*) 获得财产

mülteca [mülteca:] (阿) *is.* 【旧】躲避的地方，隐匿处，藏身之处

mülteci [mülteci] (阿) *is.* 逃难者，难民；移民，侨民：～ kampı 难民营

mültefit (阿) *s.* 【旧】很殷勤的，很客气的，盛情的，关心的，关怀的

mültehip, -bi (阿) *s.* 【旧】□燃烧的，起火焰的 □〈医〉发炎的，红肿的 □恳求的，央求的

mülteka [mülteka:] (阿) *is.* 【旧】□会面地点，见面时间 □会面，见面 □(两条河流的)汇合处，交会处

mültemes (阿) *s.* 【旧】被保护的，受(某人)偏袒的，以(某人)为靠山的

mültemis (阿) *s.* 【旧】偏袒的，替人讲情的

mültezim (阿) *is.* 【旧】税款包收人，包税商，包税人

mültimilyoner (法) Ⅰ *s.* 拥有数百万家财的 Ⅱ *is.* 拥有数百万家财的富翁，大富豪

mültipleks (法) Ⅰ *s.* 多路传输的 Ⅱ *is.* 多路电报，多路电话

mülzem *s.* 争论输了的，辩论输了的，被说服了的；不得不住嘴的

mülzim *s.* 在争论中获胜的，辩论获胜的；迫使住嘴的，迫使不言声的

mümanaat [müma:naat] (阿) *is.* 【旧】反对，异议；阻止，阻挠 ◇**～ etmek** 反对，有异议；阻止，阻挠

mümarese [müma:rese] (阿) *is.* 【旧】熟练技巧，技能；实践，实践经验：pratik ～ler 实践技能，实践经验

mümas [müma:s] (阿) Ⅰ *s.* □与…有关的，涉及…的 □〈数〉切向的，切线的，切的：～ hat 切线 ～ satıh 切面 Ⅱ *is.* 〈数〉切线

mümaselet [müma:selet] (阿) *is.* 【旧】□类似，相似 □〈数〉(同)位(相)似

mümasil [müma:sil] (阿) *s.* 【旧】□类似的，相似的 □〈数〉(同)位(相)似的

mümaşat [müma:şat] (阿) *is.* 【旧】□友谊(关系)，友好团结 □协作，合作；协同动作，共同活动 □纵容，姑息，放任 □【转】迎合讨好，阿谀奉承，巴结 ◇(*-e*) **～ etmek** □对…作出让步 □纵容，放任，姑息 □阿谀奉承，巴结 □合作，共事；在一起工作

mümbais (阿) *s.* 受…制约的，以…为前提的，由…决定的，由…引起的：ihmal ve lâkaydiden ～ hatalar 因粗心大意和不认真而引发的错误

mümbit (阿) *s.* 富饶的，多产的，肥沃的：～ topraklar 肥沃的土地

mümessil (阿) *is.* □代表：～ işçi 工人代表 salâhiyettar ～ 全权代表 sınıf ～i 年级代表 Sınıf mümessilimizi kendimiz seçiyoruz. 我们自己选举我们年级的代表。□代理人，代理商，代理 □演员 □出版者

mümessillik, -ği *is.* □代表的身份(职责或权限)，代理人的身份(职责或权限) □代表机关，代理机构，办事处：salâhiyettar ～ 全权代表处 ticaret ～i 商务代表处

mümeyyiz (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □特殊的，特别的，有特色的，有特点的，具有特性的 □能区分好坏的，能区分对错的 □挑出…的，选出…的 Ⅱ *is.* □主考人，主考官 □(负责校对的)秘书，书记员，办事员

mümeyyizlik, -ği *is.* □主考人的身份(或职责) □(负责修改校对的)秘书的职责

mümin [mü'min] (阿) Ⅰ *s.* 信教的，有宗教信仰的 Ⅱ *is.* 穆斯林

mümkün (阿) *s.* 可能的，很可能的，可能发生的；可实现的，做得到的：～ olmayan 不可能的 Ne mümkün! 怎么可能！Pek mümkündür. 可能性相当大。◇**～ kılmak** 使成为可能，使可能 **～ mertebe**(**de**) 尽量，尽可能地：Fazla sıcaktan mümkün mertebe kaçınmalı. 应当尽量避免过热。**～ olduğu kadar** 尽可能地，在可能的范围之内：～ olduğu kadar çabuk 尽可能快 ～ olduğu kadar çok 尽可能多 Bu binayı mümkün olduğu kadar geniş tutmak istiyoruz. 我们希望楼尽量盖大一些。**～ olmak** 成为可能，有可能：Fakat onu bulmak mümkün olmadı. 但怎么也找不到他。İhtiyar adamın ağzından bir kelime almak mümkün olmuyordu. 他们从老人嘴里没能得到一个字。**～ olmayacak bir şey** 不可能的事：Lâkin bu izdivaç pek mümkün olmayacak bir şey değil. 然而这种婚姻并不是不可能的。**～ yapmak** 使成为可能，使可能

mümsik (阿) *s.* 【旧】□节约的，节俭的，精打细算的 □吝啬的，小气的 □固执的，执拗的 □羞怯的，腼腆的；胆怯的，畏缩不前的

mümtaz [mümta:z] (阿) *s.* □杰出的，卓越的，优秀的，极好的，出众的：～ devlet adamı 卓越的国家领导人 □享有特权的，特别优待的：～ sınıf 特权阶层 □精选的，上等的 □单独的；独立的，自主的；自治的

mümtaziyet (阿) *is.* □特殊地位，享有特权的地位 □自治，自治权；自治制度

mümtazlık, -ğı *is.* 见 mümtaziyet

mümtehan *s.* 试验过的；化验过的；鉴定过的

mümtehin *is.* 试验员，试验者

mümteli *s.* 装(放)满的；挤(坐)满的

mümteni, -i [mümteni:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □羞于做…的；害怕做…的；避免做…的 □不可能的，不可能发生的 Ⅱ *is.* 不可能性，不可能；不可实现性；不可实现的事

mümteziç, -ci (阿) *s.* 【旧】□混合的，混成的；混杂的：minnettarlıla ～ bir muhabbet 夹杂着感激的好感 □容易说通的，好商量的，容易达到谅解的；随和的，善于与人相处的，与…合得来的 □紧闭着的，紧关着的，密闭的，密封的

mümza [mümza:] (阿) *s.* 【旧】有签字的，有签名的，签过字的，签过名的，签过证的

mümzi [mümzi:] (阿) Ⅰ *s.* 给…签名的，给…签字的：～ devletler 签字国，签约国 Ⅱ *is.* 签字者，签名者，署名者，签署者

münacat [müna:ca:t] (阿) *is.* 【旧】□祷告，祈祷 □〈文〉祷告诗，祈祷诗

münadi [müna:di:] (阿) *is.* 【旧】当众宣读公文、通告等的官吏

münaferet [müna:feret] (阿) *is.* 【旧】□极厌恶，憎恶，反感 □彼此蔑视，鄙视，相互憎恨 ◇**～ etmek** 彼此厌恶，相互憎恨，彼此反感

münafese [müna:fese] (阿) *is.* 【旧】(*-le*) 竞争，角逐；彼此心怀敌意 ◇**～ etmek** 彼此怀恨，彼此心怀敌意

münafık, -ki [müna:fık] (阿) *s.* 挑拨离间的，造谣的，诋毁的，诽谤的

münafıklık, -ğı *is.* 挑拨离间，造谣，诋毁，诽谤

münafi *s.* 对立的，矛盾的，相反的，相违背的；不相容的 ◇**～ bir şekilde** 相反，违反，违背，不管，不顾，不一致：Bizim menfaatimize münafi bir şekilde hareket ediyorsunuz. 你们这样做有损我们的利益。

münakalât [müna:kalâ:t] (阿) *ç.is.* 【旧】运送，运输；交通：～ vekâleti 交通部 ～ vekili 交

通部长 ～ yolları 运输线，交通线

münakale [müna:kale] (阿) *is.* 【旧】交通，运输：～ hatları (或 yolları) 交通线，运输线 ～ hizmeti 运输勤务 ～ nizamnamesi 交通规则 ～ şebekesi 交通网，运输网 ～ vasıtaları 交通工具，运输工具

münakasa [müna:kasa] (阿) *is.* 【旧】拍卖；招标 ◇**～ya konulmak** 进行招标

münakaşa [müna:kaşa] (阿) *is.* 争论，辩论；讨论；争论：edebî～ 文学讨论 hararetli ～lar 热烈的讨论 heyecanlı ～lar 激烈的争论 Bu bahis büyük münakaşaya sebep oldu. 这个问题引起了很大争论。◇**～ etmeden** 不可抗辩地；绝对服从地 **～ etmek** 争论，辩论；讨论；争吵 **～ götürmemek** 勿容置疑，无可争辩：**～ götürmez bir hakikat** 不容争辩的真理无可争辩的事实 **～ kabul etmez** 无可争辩的，勿容置疑的 **～ kapısı açmak** 引起分歧，导致意见不一 **～ serbestisi** 自由讨论 **～ yapmak** 争论，辩论；讨论；争吵 **～da bulunmak** 争论，争辩，辩论；争吵 **～lara meydan vermek** 使有争论的借口 **～ya dalmak** 激动地争论：Bazen ikisi, üçü birleşince ne ateşli münakaşalara dalıyorlar. 有时他们两三个碰了面总是吵得不可开交。

münakaşacı *is.* 好争论的人，好抬杠的人

münakaşalı *s.* 引起争论的；有争议的，意见不一致的；引起争端的；发生争执的，发生纠纷的

münakaşasız *s.* ve *zf.* 不容争辩的，毫无问题的；显然的；公然的

münakis *s.* 反射的

münakit (阿) *s.* 缔结的，订立的，签订的(协定、和约、协议等)

münakkah *s.* □打扫干净的，收拾干净的；去掉…的，削(剥)去…的 □修订过的，修正过的 □精选的，调选出的 □削减了的，缩减了的(开支)

münakkaş (阿) *s.* 装璜过的，加上了装饰图案的；装修过的，装饰过的

münasebat [müna:seba:t] (阿) *ç.is.* 【旧】相互关系，彼此关系；相互联系；联系：dostane ～ 友好关系 iki devletin ～i 两国关系 ◇**～ tesis etmek** 建立联系

münasebet [müna:sebet] (阿) *is.* □关系；联系；往来：diplomatik ～ler 外交关系 dostluk ～leri 友好关系 ekonomik (或 iktisadî) ～ler 经济关系 emtia-para ～leri 贸易关系，贸易联系 her iki taraf için faydalı ticaret ～leri 双方互利的经贸关系 içtimaî (或 sosyal) ～ler 社会关系 istihsal ～leri 生产关系 iyi komşu ～leri 睦邻关系 Bunun işle ne münasebeti var? 这和工作有什么关系？Kendisiyle hiçbir münasebetim kalmadı. 我和他本人已没有任何关系。Onunla münasebetimde anormal bir şey vardı. 我和他之间有一种不寻常的关系。□合适的时机，适当的机会 □相适应，相适合，相符合，一致，协调 □原因，理由：bir ～le 在得体的借口下；需要时 bu ～le 因此 her ～le 基于各种原因 Ne münasebet? 何必？何苦？从何说起？没有这回事！◇**～ almak** 适合，相宜 **～ almaz** 不适合，不相宜，不适当 **～ aramak** 寻找合适的时机 (*bir*) **～ düşürmek** 伺机：Bir münasebet düşürüp izin aldım. 我找机会请了假。**～ getirmek** 伺机 (*-le*) **～ kurmak** (或 **tesis etmek**) 与…建立联系 **～e geçmek** 建立联系 **～e gir(iş)mek** 开始往来，建立联系，接触：Münasebete girişmekten korkmakta hakkın var, çünkü adamın karası elinde, küçük bir fırsat buldu mu, hemen seni lekelemeye bakar. 你和他交往要有所提防，因为这家伙爱造谣中伤，一有机会，马上他就会造你的谣。**～i katetmek** (或 **kesmek**) 断绝联系，断绝关系 **～iyle** 关于；由于，基于…理由 **～te bulunmak** 保持联系，来往

münasebetdar 见 münasebettar

münasebetli *s.* □有关系的，有联系的；有关的 □相符合的，相适应的 ◇**～ münasebetsiz** 无缘无故地，不管恰当不恰当，不分场合地

münasebetsiz *s.* □不恰当的，不适宜的，不合适的：～ bir davranış 不适当的行为，不恰当的态度 Arkadaşının münasebetsiz bir fiyat söylerek piyasayı düşürmesinden korkmuştu. 他担心他的同伴报出一个不合适的价格而降低了市价。□不及时的，不适时的，不合时宜的：～ bir zaman (或 ～ bir saat) 不适宜的时候；非规定的时间 ～ misafir 不按时到的客人 □非

常讨厌的，令人厌恶的；很坏的；轻佻的，放荡的：～ (bir) adam (或 insan) 令人讨厌的人 ～ lakırdı 胡说八道 Doğrusu kızın huyunu bozan, bütün bu münasebetsiz kimselerdi. 确切地说毁坏姑娘本性的全都是这些令人讨厌的家伙。Senin gibi bilgili, akıllı bir adamın böyle cahil, münasebetsiz bir *e*ksik *e*teğe *e*sir olması, garip şeydir. 真奇怪，像你这样一个有知识又聪明的人怎么被这样一个没文化又轻佻放荡的女人俘虏了。

münasebetsizce *zf.* 猥亵地，低级下流地，有伤风化地，不体面地；不成体统地，不像样子地

münasebetsizlik, -ği *is.* □不妥，不当，不合时宜；不知深浅，没有分寸：Bir münasebetsizliğini haber alırsam yapacağımı biliyorum. 要是我听说你胡闹，我知道我该怎么办。Uslu otur. Yoksa ufak bir münasebetsizliğini duyarsam seni karakola çekerim. 乖乖地坐着，要是我听说你有一点点胡闹，我就把你带到派出所去。□没有道理的话，荒谬的话；荒谬的行为，荒唐事：Hadi münasebetsizliği bırak. 得了，别再胡说八道了。(得了，别再做些荒唐事了。) ◇～ **yapmak** 胡作非为，胡闹

münasebettar (阿-波) *s.* 有关系的，有联系的；关系到…的，涉及到…的

münasip, -bi [müna:sip] (阿) *s.* 适当的，适宜的，妥当的，恰当的：～ fiat 适当的价格 Bu *e*v size münasip değil. 这房子不适合您。Kızına münasip bir kısmet aradı. 他为他女儿找过适当的姻缘。O şekilde yaşayacak olsam İstanbul daha mümasiptir. 我要是那样生活的话，伊斯坦布尔更为合适。◇～ **bir bahane ile** 以一个适当的借口 ～ **bir şekilde** (或 **tarzda**) 以一种适当的方式 ～ **bir zamanda** 在适当的时候 ～ **bulmak** (或 **görmek**) 认为恰当，觉得恰当：Kendi çocukları hep kız olduğu için yeğeni Bilâl'i bu işe daha münasip gördü. 由于他自己的孩子都是女孩，因此他认为做这件事他侄子比拉尔更合适。

münavebe [müna:vebe] (阿) *is.* 轮流，替换，交替：*e*kim ～si (或 *e*kimde ～ usulü) 轮种，轮种方式 ◇～ **ile** 轮流着，交替着：Bu gece hastayı münavebe ile bekleriz. 今晚我们轮流守护病人。

münavebeten *zf.* 轮流，按顺序

münazaa [müna:zaa] (阿) *is.* 【旧】□争论，辩论，讨论：～ mevzuu 争论的题目 □争吵，吵嘴，吵架：çocuk ～ları 孩子般的争吵

münazaacı *s. ve is.* 好争论的(人)，好抬杠的(人)

münazaalı *s.* 引起争论的，有争议的；引起争端的：～ topraklar 有争议的领土

münazara [müna:zara] (阿) *is.* □学术争论，学术辩论，学术讨论 □〈文〉宫廷文学中叙述两个矛盾体之间对立面的文章

münazi Ⅰ *s.* 争论的，争辩的，辩驳的 Ⅱ *is.* 好争论的人，好抬杠的人，好吵架的人

münbais 见 mümbais

münbasit *s.* □广阔的，广大的 □高兴的，喜悦的，快乐的 ◇～ **etmek** 使高兴，使喜悦，使满意 □〈医〉患躁狂症的

münbit 见 mümbit

münceli *s.* □发亮的，闪光的 □明显的显然的；毫无疑问的 ◇～ **olmak** 显露出来，显示出来，表露出来

müncemit *s.* □冰冻的；冻伤的 □结冰的，冻结的，冰封的 □冻坏的；冻僵的

müncer, -rri (阿) *s.* 【旧】□以…结束的，结尾是…的；到…地步的，达到…的 □被吸引的，受引诱的 ◇(*-e*) ～ **olmak** 以…结束；到…地步：İş kavgaya müncer oldu. 事情到了吵架的地步。

müncezip, -bi (阿) *s.* 【旧】□被吸引的，受引诱的；兴趣浓厚的，兴致勃勃的 □迷恋…的 ◇～ **olmak** 迷恋，入迷，醉心；酷爱，专心于

münci Ⅰ *s.* 救…的，拯救…的；抢救…的；解救…的；使摆脱…的，解放…的 Ⅱ *is.* 拯救者，救命人，救星

mündefi (阿) *s.* 被废除的；被消灭掉的，被解职的；停止的；失效的 ◇～ **olmak** 停止，不

再，终止；失效

mündemiç, -ci (阿) *s.* 【旧】□所包含的，隐含的：bu harekette ~ bulunan mâna 这一举动所包含的含义 bu sözlerde ~ hakikatler 这些话中所隐含的事实 □〈哲〉内在的，固有的

mündericat [münderica:t] (阿) *ç.is.* 【旧】内容；(内容)目录

münderiç, -ci (阿) *s.* 【旧】□被列入的，被编入的，被登载的 □包含在里的，包含在内的：Kitapta bu bahis münderiç değil. 书中没有触及这一话题。◇**～ olmak** 含有，包含在里，包含在内

münderis *s.* 消失得无影无踪的；消灭掉的；被擦掉的，被拭去的

münebbih (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □叫醒…的，唤醒…的：～ saat 闹钟 □警告的，报讯的，提醒的 □〈医〉起刺激作用的，使人兴奋的 Ⅱ *is.* □(闹钟内的)响铃 □闹钟

müneccim (阿) *is.* □星相学者，占星家 □【旧】天文学家，天文工作者

müneccimbaşı *is.* 占星家，星相家

müneccimlik, -ği *is.* □星相学，占星术 □【旧】天文学家，天文工作者(的职位)

münekkit, -di (阿) *is.* 【旧】批评者，评论者；批评家，评论家：askerî ～ 军事顾问

münekkitlik, -ği *is.* 【旧】□批评，评论；批判 □挑剔，吹毛求疵，品头论足

münevver (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □有照明的，有灯光的；照亮的 □很有学问的，知识渊博的；文化程度很高的，文明的，有高度文化的：～ bir adam 有文化的人，知识渊博的人 Ⅱ *is.* 知识分子：～ler 知识分子(们)

münevvim (阿) *s.* 【旧】催眠的，安眠的：～ bir ilâç 安眠药

münevvir (阿) *s.* 【旧】照…的，照耀的

münezzeh (阿) *s.* 【旧】纯洁的，清白的，贞洁的；远离的，格格不入的：her türlü şaibeden ～ bir adam 完美无缺的人，没有缺点的人 O böyle şeylerden münezzehtir. 他不会做这种事情。

münfail (阿) *s.* 【旧】□气愤的，气恼的，愤怒的：～ cevap 愤怒的回答 □〈生、哲〉被动的，消极的 □受到…影响的 ◇**～ olmak** 气愤，愤怒；气恼，懊悔

münfek *s.* 被分开的，被隔开的，被撕掉的；中断了的；脱离的 ◇**～ olmak** 脱离，离开；挣脱；(被)撕掉

münferiden [münfe'riden] (阿) *zf.* 【旧】独自，单独：～ zikretmek 专门提及，专门提到 Münferiden yapılacak teşebbüsler hiçbir netice vermeyecektir. 独自一人所进行的事业是不会有什么结果的。

münferiç *s.* 敞开的，开阔的；大开的：～ zaviye 〈数〉钝角

münferit, -di (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□单个的；部分的，局部的；特殊的，独特的；独立的，单独的，独自一人的：～ ateş 单发射击 ～ hapis 单独监禁 ～ hücre 单人牢房 ～ netice 部分成果，部分结果 ～ şahıslar 个别人 □偶然的；偶发的；惟一的；个别的：～ bir vaka 偶然事故，偶然事件 Ⅱ *is.* 单人囚房 ◇**～ bir surette** 特殊地，独特地；独立地

münfesih (阿) *s.* 【旧】受窘的，窘得不知所措的，沮丧的；被解除的，被废除的，被取消的：Kontrat münfesihtir. 合同被解除了。

münhal, -li; münhall, -i (阿) Ⅰ *s.* □【旧】〈化〉可溶的，能溶解的，溶性的；被溶解的 □闲着没占用的；空出来的，空闲的，空着的，空缺的(职位等)：～ bulunan bir memuriyete talip olmak 想要得到一个空缺的职位 ～ yer (职位等的)空缺，空额 Ⅱ *is.* 空位子，空缺，空额：bir ～e müracaat etmek 竞争空缺 Şirketin bir mühendis için münhali var. 公司里缺一位工程师。

münhani [münhani:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 弯曲的，不直的；歪的，歪斜的，偏的：～ çizgi 曲线；斜线 ～ hareket 曲线运动 ～ satıh 曲面；斜面 Ⅱ *is.* 〈数〉曲线：～ cetveli 曲线板，云形板，云形规 tatlı bir ～ 匀整的曲线，光滑曲线 tesviye ～si 〈测〉等高线

münharif (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □有斜度的，倾斜的，偏的 □易变化的，反复无常的，变化无常的 □不坚固的，不结实的；不强壮的 Ⅱ *is.* 四角形，四边形：şibih (şiphi) ～〈数〉梯形

münhasır (阿) *s.* □专有的，特有的，专用的：çocuklara ～ bir bahçe 儿童专用花园；儿童公园 ～ mal 专卖商品 □只限于…的，有限制的，限定的：Harp Avrupa'ya münhasır kalmadı. 战争并没局限在欧洲。◇**～ olmak** □限于，局限于 □专有，专用

münhasıran [münha'sıran] (阿) *zf.*【旧】只不过，仅仅，尤其是；惟一，唯独：Kendisi münhasıran bu işle uğraşır. 他自己只做这项工作。

münhasif Ⅰ *s.* 暗淡的，暗淡无光的(通常指月亮) □眼瞎了的，成了瞎子的 Ⅱ *is.* 月食

münhat, -ttı (阿) *s.* 【旧】低洼的；低地的，低自的：～ arazi 低洼地

münhedim (阿) *s.* 【旧】倒塌了的，坍塌了的；崩溃了的；毁坏了的，遭到破坏的

münhemik (阿) *s.*【旧】□有爱好的；有志趣的 □有嗜好的：içkiye ～ 爱喝酒的，嗜酒的 yalan söylemeye ～ 爱说谎的

münhezim (阿) *s.* 【旧】溃败的，遭受失败的 ◇**～ olmak** 溃败，被打败

münif (阿) *s.* 【旧】伟大的，杰出的；崇高的；巨大的

Münih *öz.is.* 慕尼黑(德国)

münir *s.* □照亮的 □明亮的，光亮的；发亮的，闪光的，闪闪发光的

münkalip (阿) *s.* 【旧】见 munkalip

münkariz, münkarız (阿) *s.* 【旧】消失了的；消亡了的，消逝了的，衰败的，衰落的；死了的；毁灭了的；堕落的，垮掉的 ◇**～ olmak** 消失，消逝；死亡；衰败，衰落

münkasem, münkasim (阿) *s.* 被分成…份的：üç kısma ～ 被分成3份的 ◇(*-e*) **～ olmak** 分成，分为

münkazi (阿) *s.* 【旧】过去的，已往的，完成了的，结束了的：Müddeti münkazi olmuştur. 期限已到了。◇**～ olmak** 完结，结束；完成，(时间)到期满：Müddeti münkazi olmuştur. 他的寿限已到。

münker (阿) *s.* □被否定的；被拒绝的，被否决的；未被采纳的 □〈宗〉伊斯兰教法禁止的，伊斯兰教法不允许的

münkesif (阿) *s.* 【旧】被食的(太阳)，被遮住的，日食的，发生日食现象的

münkesir (阿) *s.* 【旧】□破的，破碎的：～ bir kalp 破碎的心 □折线式弯曲的：～ hat〈数〉折线 □【转】忧伤的，忧愁的；伤心的，痛心的；沮丧的，灰心的

münkeşif (阿) *s.* 【旧】□露出来的，出现了的，敞开了的 □新发现的，被发现的；被揭露的

münkir (阿) *s.* □拒绝的，不接受的，不承认的，否定的 □不信神的，不信教的

münselip *s.* 被剥夺的，被夺走的；使失掉…的，使失去…的 ◇**～ olmak** 被剥夺，被夺走

münşeat [münşea:t] (阿) *is.* 【旧】〈文〉□文学杂志，散文集 □信函，信件 □作品；作文；书稿

münşerih *s.* 开心的，快活的，快乐的，愉快的，喜悦的

münşi [münşi:] (阿) 【旧】〈文〉 Ⅰ *s.* 善于修辞的 Ⅱ *is.* □书记员，秘书，文秘 □修辞家，善于修辞的作家

müntahabat, müntehabat [müntahaba:t] (阿) *ç.is.* 【旧】文选，诗选，散文选

müntahap, müntehap (阿) *s.* 【旧】挑选出来的，选出来的：manzum mensur ～ parçalar 散文和诗歌选段

müntahip, -bi; müntehip, -bi (阿) Ⅰ *is.* 【旧】选举人，选民 Ⅱ *s.* 选举…的，选择…的

müntahir 见 müntehir

müntakil *s.* □被移动过的，被挪动过的 □死去的，死了的

müntakit *s.* 评论的；批评的，评击的

müntefi (阿) *s.* 得到好处的；有益的，有利的

müntefih *s.* □鼓起来的；膨胀起来的，(塞得)鼓鼓的，鼓鼓囊囊的 □充满了空气的

münteha [münteha:] (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □端，顶端，末端，尽头；终点 □〈语〉词尾 Ⅱ *s.* 到达终点的；结束了的；最后的，在末端的，在尽头的

müntehabat 见 müntahabat

müntehap 见 müntahap

müntehi *s.* □快要结束的，接近完成的；完成了的，结束了的 □最后的，最终的：～ sınıf (中学的)最后一年，毕业的年级 ◇(*-e*) **～ olmak** 结束，完成；以…了结

müntehip 见 müntahip

müntehir, müntahir (阿) *s.* 【旧】自杀的，自尽的，寻死的

münten *s.* 传染上的

müntesip, -bi (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□属于…的，归…管的；与…有关的 □把…系(拴、绑)在…上的 Ⅱ *is.* □拥护者，追随者，崇拜者；信徒 □受宠爱的人，宠儿，骄子

münteşir (阿) *s.* 【旧】□通行的，普及的；常见的，大家都知道的 □出版了的，发表了的

müntiç *s.* 引起…的，招致…的，使遭受…的 ◇(*-i*) **～ olmak** 引起，造成，招致；使得出，使做出

müntin *s.* □恶臭的；发出臭气的，气味难闻的 □传染的，感染的

münzevi [münzevi:] (阿) Ⅰ *is.* 隐居者，隐士，离群索居的人；孤僻的人 Ⅱ *zf.* 单独地，孤僻地 Ⅲ *s.* 孤僻的，孤独的；孤零零的，隐居的 ◇**～ yaşamak** 独居

müphem (阿) Ⅰ *s.* 不明确的，不分明的；含糊的，模糊的；不固定的，不确定的 ～ vaziyet 不明状况 ～ zamir 〈语〉不定代词 Sözleri çok müphem. 他说的话很含糊。İçeride müphem, karışık bir uğultu var. 里面昏暗不清，声音嘈杂。Ⅱ *zf.* 不清楚地，含含糊糊地：Müphem konuşuyor. 他说得含含糊糊地。Bu noktayı müphem bıraktı. 他没有明确这一点。◇**～ bir tarzda** 含糊地，模糊地；不明确地

müphemce *zf.* 模糊地

müphemiyet, müphemlik, -ği (阿) *is.* 不明确，含糊，模糊性

müpteda (阿) *is.* □起点，开始，开端 □〈语〉主语

müptedi (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 刚开始从事某项活动的，初学的 Ⅱ *is.* 初学者，初学的人；新手，生手

müptelâ [müptela:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □有爱好的，有嗜好的，有(不良)嗜好的：kumara ～ 好赌的，嗜赌的 □患病的：vereme ～ 患肺结核的 □爱恋的，钟情的，多情的：aşka ～ 充满爱情的，热恋的 Ⅱ *is.* 爱好者，好…的人：kokain ～sı 可卡因瘾者，可卡因中毒者 kumar ～sı 赌徒，赌棍 morfin ～sı 有吗啡瘾者 ◇**～ olmak** □爱好，嗜好，有(不良)嗜好 □患病

müpteni *s.* □以…为基础的，把…建筑在…上的；以…为根据的 □靠着，扶着，拄着

müptezel (阿) *s.* 【旧】□日常的，通常的，寻常的；平庸的，平平常常的 □多而不值钱的，贬值了的，失去价值的，失去意义的 □不再受尊敬的

münker (阿) *s.* 【旧】□被拒绝的，被否决的；未得到公认的 □(教规)所不允许的，犯忌讳的

müracaat [müra:caat] (阿) *is.* □申请 □(提出的)愿望，请求 □咨询，问讯：～ gişesi 问讯处 □(对某一作品的)利用：Bu *esere* müracaat *e*delim. 让我们利用一下这部作品。◇(*-e*) **～ etmek** □找，提出，求援；申请，请教：Bugün müracaat eden var mı? 今天有来访的吗？□求助于，借助于；利用：bu lügate ～ etmek 借助于这本字典 kuvvete ～ etmek 诉诸于武力 (*-e*) **～ta bulunmak** □找，提出，求援；申请，请教 □求助于，借助于；利用

müracaatçı Ⅰ *is.* 请求人，申请人；请愿者 Ⅱ *s.* 申请的，请求的，恳求的

müracaatgâh (阿-波) *is.* 申请处

müradif [müra:dif] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】〈语〉同义词 Ⅱ *s.* 同义(词)的

mürai [müra:i:] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】伪君子，伪善者，两面三刀的人，两面派 Ⅱ *s.* 伪善的，假仁假义的，口是心非的：Mürai dosttan doğru sözlü düşman yeğdir. 说真话的敌人比口是

心非的朋友好。

mürailik, -ği *is.* 【旧】伪善行为，假仁假义；口是心非；虚伪 ◇**～ etmek** 伪善，假仁假义，假装

mürakabe 见 murakabe

mürasele *is.* 通信，书信往来 ◇**～ etmek** 通信，书信来往

mürci is. 〈化〉还原剂，脱氧剂

mürdesenk, -ği (波) *is.* 〈化〉一氧化铅，铅黄，黄丹

mürdolmak (*nsz*) (动物)死，倒毙

mürdüm (**eriği, -n**i) *is.* 多刺李，黑刺李；乌荆子李：Mürdüm eriği olgunlaşınca morarır. 黑刺李成熟时才会发紫。

mürdümük, -ğü *is.* 〈植〉山黧豆，香豌豆(*Hyrus sativus*)

mürebbi [mürebbi:] (阿) *is.* 【旧】□教育者，教育家；导师，老师：～ler elinde büyümüş adam 在老师们的教育下成长起来的人 □训练动物者：hayvan ～si 训兽员

mürebbilik, -ği *is.* □教育者或家庭教师的职业 □训兽员的职业(或工作)

mürebbiye (阿) *is.* (看孩子的)保姆，阿姨；家庭教师

mürebbiyelik, -ği *is.* 保姆，阿姨(的身份或职责)；家庭教师的职业

müreccah (阿) *s.* 【旧】更令人喜欢的，更好的，比较好的 ◇(*-i*) **～ görmek** 认可，采纳：Bu teklif müreccah görülmüştür. 这条建议被采纳了。(*-i*) **～ saymak** 更喜欢，偏向，宁愿，认定，选中

müreffeh (阿) *s.* 【旧】繁荣的，昌盛的；富裕的，优裕的，富足的：～ bir hayat 富裕的生活 ～ bir iş 有益的工作；有利的事情

müreffehen (阿) *zf.* 【旧】富裕地，富足地

mürekkep[1], -bi (阿) *is.* 墨，墨水，墨汁：～ lekesi 墨迹 Çin ～i (中国)黑墨，墨汁 matbaa ～i 印刷用的油墨 siyah Çinî ～ 中国黑墨 Delikanlının elinden yere kocaman bir mürekkep şişesi düşüp patladı. 大大的墨水瓶从年轻人的手中掉到地上碎了。◇**～ kesesi** 〈动、解〉墨囊，墨腺 **～ olmak** 沾上油墨 **～ yalamak** 受过一些教育，有点儿文化，识点儿字 **～i kurumamak** 墨迹未干：anlaşmayı ～i kurumadan bozmak 墨迹未干就撕毁协议

mürekkep[2], -bi (阿) *s.* □统一的，联合的 □混合的，复合的，合成的，由…组成的；复杂的：～ adetler 〈数〉名数 ～ faiz 复利 ～ kelime 〈语〉复合词 ～ makine 复杂的机器 ◇**～ olmak** 由…组成，由…构成

mürekkep balığı *is.* 〈动〉乌贼，墨鱼(*Sepia officinalis*)

mürekkepçi *is.* 墨水制售商

mürekkeplemek (*-i*) 涂上墨水：resmi ～ 用墨描图

mürekkeplenmek (*nsz*) mürekkeplemek 的被动态

mürekkepli *s.* □涂上墨水的；被墨水弄脏的：Mürekkepli kağıt istemem. 我不要被墨水弄脏了的纸。□装墨水的，有墨水的：～ kalem 墨水笔，自来水笔 ～ cahil 不懂装懂的人

mürekkeplik, -ği *is.* 墨水瓶，墨水池

müressem *s.* □绘制出…的，画出…式样的，附有图纸的 □用花和画装饰的，画满了画的

mürettebat [müretteba:t] (阿) *ç.is.* (船、舰、飞机、坦克等的)全体乘务员，全体船员；机组；〈军〉(一尊炮的)全组炮手，(一挺机枪的)机枪手，分编小队：～ mahallesi 船员舱，(舰艇上的)士兵舱 havan ～ı 全组迫击炮手 hizmet ～ı 飞机场全体服务人员 radar ～ı 雷达站全体成员 tank ～ı 坦克车全体乘员 tayyare (或 uçak) ～ı 机组 teknik ～ 全体技术服务人员 top ～ı 全组炮手 tüfek ～ı 全组机枪手

mürettep (阿) *s.* 【旧】□有秩序的，有纪律的，有组织纪律性的，严守秩序的；井然有序的，井井有条的 □安排好的，准备好，预备好的 □整理好的 □臆想出来的，虚构的；广为流传的(指谣言)

mürettip, -bi (阿) *is.* □【旧】安排者；整理者 □排字工人：～ hastası 排版(印刷中的)错误 ～ kasası 排字字盘

mürettiphane (阿) *is.* 排字车间

mürettiplik, -ği *is.* 排字(工种)

mürevviç (阿) *s.* 【旧】□支持(某种观点或思想)的，拥护(某种思想)的 □传播(某种思想)的；宣传(某种思想)的

mürg (波) *is.* 【旧】鸟

mürgab (阿) *is.* □水禽，水鸟 □鸭子

mürgan *ç.is.* 【旧】鸟

mürgane[1] *is.* (鸟)蛋

mürgane[2] *zf.* 象鸟一样，象鸟似的

mürit, -di [müri:t] *is.* □〈宗〉(伊斯兰教的)穆里德派信徒 □【俗】追随者；走狗

müritlik, -ği *is.* □穆里德派 □穆里德派信徒(的身份或地位)

mürsel Ⅰ *s.* 受派遣的，被派出的；被寄出的 Ⅱ *is.* 先知，预示神意者，神意阐释者

mürsil Ⅰ *s.* 派出的；寄出的，发出的 Ⅱ *is.* 寄发人，发送人；发货人；发行人

mürsile Ⅰ *s.* 派遣的，派出的，寄出的，发出的 Ⅱ *is.* 〈无〉发射机；发报机：～ merkezi 无线电发射台 ～ radyo cihazı 无线电发射机 şerare ～si 火花式发射机

mürşit, -di (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 指明方向的，指明正确道路的 Ⅱ *is.* □向导，指路人，领路人 □〈宗〉穆里德派首领 □【转】领袖，首领；指路明星

mürt (波) *s.* □死了的，死的(指动物) □【粗、俗】死了的，死的(指人) ◇**～ olmak** □(动物)死，倒毙 □【粗、俗】(人)死

mürtebit *s.* 有联系的，相连接的，连接的，关连的

mürteci, -i (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 反动的 Ⅱ *is.* 反动分子，反动派

mürtefi, -i [mürtefi:] (阿) *s.* 【旧】□升高的，上升的，得到提高的 □高的；高尚的，崇高的 ◇**～ yer** 高处

mürtekip, -bi (阿) Ⅰ *s.* 【旧】□(为了钱财或利益)做坏事的，干坏事的；犯罪的 □可以买通的，可以贿买的；受贿的 Ⅱ *is.* 受贿者，贪污分子

mürtesem (阿) *is.* 【旧】〈数〉射影，投影：bir noktanın ～i 点投影，点射影

mürteşi (阿) Ⅰ *s.* 【旧】收受贿赂的，可以贿买的；卖身投靠的 Ⅱ *is.* 受贿者

mürtet, -ddi (阿) Ⅰ *s.* 【旧】叛离伊斯兰教的，离经叛道的 Ⅱ *is.* 背叛伊斯兰教的，叛教者

mürur [müru:r] (阿) *is.* 【旧】□(乘车、船等)越过，驶过，通过；通行；经过：～ kabiliyeti (汽车等的)通行能力，越野能力 ～ tezkeresi 通行证 gayrikabili ～ 不通行的(地方) kabili ～ 可通行的，能走过去的 □(时间)到，期满：üç sene ～unda 3年期满时 ◇**～ etmek** □通过，通行，经过 □(时间)到，期满

müruriye [müru:riye] (阿) *is.* 【旧】□过桥费，过路费 □通行证

müruruzaman [müru:ruzaman] (阿) *is.* □(事情发生或存在)已经很久，年代久远 □【旧】时效，时效期间 ◇**～a tabî olmayan hak** 不受时效限制的权利 **～a uğramak** 因时间过久而失去效力 **～la** 久而久之 **～la sakıt olmak** 因时间过久而失效

mürüvvet (阿) *is.* □(家庭遇到喜事而感到的)高兴，喜悦 □【旧】英勇，勇敢，豪迈 □宽宏大量，豁达，慷慨：Mürüvvete endaze olmaz. 慷慨助人是没有限度的。◇**～ini görmek** □因儿女孝顺而生活安逸 □为自己孩子的幸福而感到高兴：Her anne baba, evlâdının mürüvvetini görmek ister. 每一个父母都希望见到子女生活美满。

mürüvvetli *s.* □人道的；豁达的，慷慨的 □英勇的，豪迈的

mürüvvetsiz *s.* 惨无人道的，极残忍的；不慷慨的，不宽厚的：Mürüvvetsiz adam bendi bozulmuş değirmene benzer. 不宽宏大量的人就象坏了闸的水磨机一样。

mürüvvetsizlik, -ği *is.* 惨无人道，残忍

mürver *is.* 〈植〉接骨木(*Sambucus nigra*)

müsaade [müsa:ade] (阿) *is.* □准许，许可，允许，批准：bana ～ 请允许我，请让我 □优惠：*en* ziyade mazharı ～ *esası* 最惠国待遇原则(条件) ◇**～ buyurmak** 恩准，惠允，首肯 (*-e*) **～ etmek** 准许，许可，允许，批准：Ali, kendine ait işlere başkalarının burnunu sokmasına müsaade *edecek.* 阿里不允许其他人搀和他的事。**～ istemek** 请求批准，请求允许，申请许可 **～ vermek** □让走，允许走；释放，放出 □批准 **～nizle** 如果您许可的话；请您允许(对人客气的用语) ～*ye* mazhar 优惠的

müsaadekâr (阿-波) *s.* 宽容的，宽厚的，宽宏大量的

müsabaka [müsa:baka] (阿) *is.* 【旧】竞赛，比赛，竞争；遴选，选拔，招聘：～ açılmadan bir *yere* tayin olunmak 没有经过选拔就被任命到…职位上 ～ dışı 比赛以外的，不列入比赛项目的 ～ imtihanı 选拔考试 atış ～sı 射击比赛 güzellik ～sı 选美比赛 *serbest* güreş ～ları 自由摔跤比赛 *seçme* ～sı 选拔赛 ski ～sı 滑雪比赛 ◇**～ etmek** 竞赛，比赛 ◇**～ açmak** 展开竞争，进行比赛 **～ ilân etmek** 宣布比赛 **～ya girmek** 参加比赛；应征

müsabık [müsa:bık] (阿) *is.* 【旧】参赛者

müsabih *s.* 类似的，相似的；一样的，相同的

müsademe [müsa:deme] (阿) *is.* 【旧】□(武装)冲突，接触，小战斗：～ kuvveti 突击部队 □相碰，相撞：～ iğnesi (枪炮等的)撞针，击针 □冲突，争论，争执 □【转】劳碌，忙于 ◇(*-le*) **～ etmek** 相撞，发生冲突

müsadere [müsa:dere] (阿) *is.* 没收，充公 ◇(*-i*) **～ etmek** 没收，充公：Bütün hayvanlar köylülerden müsadere *edilmişti.* 农民们的全部牲畜都被充公了。

müsadif [müsa:dif] (阿) *s.* 【旧】相遇，不期而遇的，邂逅的：ayın onuna ～ perşembe günü 适逢本月10日的周四 ◇(*-e*) **～ olmak** □相遇，相逢，碰到，碰见 □同时发生，正值，正赶上

müsaferet (阿) *is.* □旅行，旅游，游览 □去作客

müsahele (阿) *is.* 宽容，谦让，随和，肯让步；姑息态度，容忍

müsait [müsa:it] (阿) *s.* □合适的，适合的，适宜的，恰当的：～ arazi 良田；与…相宜的地方 ～ rüzgar 顺风 Müsait bir gün *gelece*ğim. 方便的时候我会来的。□【口】易受勾引的，易被勾搭上的(指女人) ◇**～ davranmak** 客气地对待，殷勤地对待

müsakkafat [müsa:kkafat] (阿) *is.* 【旧】有顶的建筑物

müsalahâ (阿) *is.* 和好，和解；和约

müsalemet *is.* 和平；宁静，安宁；和平生活

müsalemetçi *is.* 安抚者，平息者，平定者

müsalemetkâr (阿-波) *s.* 爱好和平的

müsalemetkârane (阿-波) *zf.* 安静地，安宁地；和平地，爱好和平地

müsamaha [müsa:maha] (阿) *is.* 宽容，原谅，装看不见，睁只眼闭只眼，容忍，宽恕 ◇**～ edilmesini rica etmek** 请求宽恕 (*-e*) **～ etmek** □纵容，放任，睁一只眼闭一只眼；容忍，宽恕 □(*-de*) 无视，忽视

müsamahacı, müsamahakâr [müsa:mahakâ:r] (阿) *is.* 宽宏大量的人，宽容的人，宽厚的人

müsamahakârane (阿-波) *zf.* □宽厚地，宽容地，不苛求地 □马虎地，草率地，不经心地

müsamahakârlık, -ğı *is.* 宽容度，忍耐程度，忍让程度

müsamahalı *s.* 宽宏大量的，宽容的

müsamahasız *s.* 不宽容的，不容人的，心胸狭窄的：～ disiplin 严格的纪律

müsamahasızlık, -ğı *is.* 偏执，心胸狭窄，不容人

müsamere [müsa:mere] (阿) *is.* □(学生的)娱乐晚会：Enver ders yılı sonunda yapılan müsamerede bir şiir okudu. 安瓦尔在学年结束晚会上朗诵了一首诗。□【旧】晚会，晚上

的娱乐活动：veda ～si 告别晚会

müsaraat (阿) *is.* 匆忙，慌忙，急忙，赶忙 ◇(*-e*) **～ etmek** 赶着上某处去，匆忙地走

müsavat [müsa:va:t] (阿) *is.* 相等，同等；平等：～ üzre 有同样的理由 hukuk ～ı (权利)平等 kanun önünde ～ 法律面前人人平等 siyasi ～ 政治上平等

müsavatçılık, -ğı *is.* 平均主义

müsavatsızlık, -ğı *is.* 不等，不平均，不平等

müsavi [müsa:vi:] (阿) Ⅰ *s.* 相等的，相同的，一样的，同样的：～ kıymette 等价的，价钱一样的 Ⅱ *is.* 等号：～ işareti 等号 ◇**～ etmek** 使相等，使相同；使成为一样的，使平均 **～ kalmak** 变均匀，变平等，得到平衡 **～ olmak** 相等，相同

müsavileştirmek (*-i*) 使相等，使均等

müsbet 见 müspet

müsbit *s.* 证实的，确认的，承认的，证明的

müsebba (阿) Ⅰ *s.* 由7部分组成的 Ⅱ *is.* □七边形，七角形 □七行诗，七行诗节

müsebbep (阿) *s.* 作为原因提出的，成为…原因的，是…先决条件的，引起…的

müsebbip, -bi (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 成为…原因的，带来…的，引起…的 Ⅱ *is.* 成为…原因的人，带来…的人；促进者；肇事者，领头闹事者，发端者，造因者：bu hâdiselerin ～i 这些事件的引发者，这些事端的制造者

müsecca (阿) *s.* 押韵的(散文)

müseccel (阿) *s.* □登记了的，注册了的：～ marka 注册商标 □被污蔑的 □(被警察或法院)记录在案的 □被录取的，被录用的

müseddes (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □〈数〉六角形，六边形 □〈文〉六脚韵，六音步的诗(每段为六个诗行的诗) Ⅱ *s.* □〈数〉六边形的，六角形的 □〈文〉六部分组成的

müsekkin (阿) Ⅰ *s.* 镇静的，镇痛的：～ ilâçlar 镇静剂，镇痛剂 Ⅱ *is.* 镇静剂，镇痛剂，止痛药：Bir müsekkin ver. 给一点止痛药。

müsellah (阿) *s.* 武装的，配有武器的，使用武力的：～ isyan 武装起义 ～ kuvvetler 武装力量 ～ ticaret gemisi 武装商船 gayri ～ 非战斗的，非战列的

müsellahan *zf.* 手中握有武器时，当带有武器时

müsellem (阿) *s.* 【旧】不容争辩的，毫无疑问的；显然的；人所共知的

müselles (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □三部分组成的 □三方的，三国的：～ ittifakı 三国同盟 □〈数〉三角形的 Ⅱ *is.* 〈数〉三角形

müsellesat [müsellesa:t] (阿) *is.* 【旧】〈数〉三角(学)，三角法：küre ～ı 球面三角(学) satıh ～ı 平面三角(学)

müselsel (阿) *s.* 【旧】□连续的，一连串的，连续不断的 □连起来的，连环的

müsemma [müsemma:] (阿) *s.* 【旧】□有名字的；有绰号的，有外号的，有诨名的 □被指名的，指定的

müsemmen (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □八部分组成的 □〈数〉八边形的，八角形的 Ⅱ *is.* □〈文〉米塞曼体诗(八行诗为一段的诗歌体裁) □〈数〉八边形

müshil (阿) Ⅰ *s.* (下)泻的，轻泻的，缓泻的 Ⅱ *is.* 泻剂，(轻)泻药

müskirat [müskira:t] (阿) *is.* 【旧】酒

Müslim (阿) *öz.is.* 穆斯林，伊斯兰教徒

Müslüman (波-阿) Ⅰ *öz.is.* 穆斯林 Ⅱ *s.* □正直的，公正的，公允的，公道的，公平的；正义的：～ adam 公正的人，有正义感的人 □遵守宗教训诫的，遵守教规的，笃信宗教的；虔诚的：pek ～ bir kadın 相当虔诚的女人 ◇**～ adam** □伊斯兰宗教人士 □正人君子 **～ mahallesinde salyangoz satmak** 在穆斯林社区卖蜗牛，瞎耽误工夫：Bu işle bizim hiçbir ilgimiz yoktur; muslüman mahallesinde salyangoz satılmaz. 我们对这笔生意不感兴趣，别瞎耽误工夫了。**～ olmak** 成为穆斯林，皈依伊斯兰教

Müslümanlaştırmak (*-i*) 使成为穆斯林，使成为伊斯兰教徒

Müslümanlık, -ğı *öz.is.* □伊斯兰教 □穆斯林(的身份) □穆斯林团体

müsmir (阿) *s.* 【旧】□能盈利的，能赚钱的，有利(润)的，有利可图的 □富有成果的，有成效的 ◇～ **olmak** 使得利，使得到好处

müspet (阿) *s.* □被证实了的，被证明了的；确实的，确凿的：～ deliller 确凿的证据 ～ olaylar 得到证实了的事件 □肯定的；认可的；同意的，赞同的：～ cevap 肯定的答复 □讲求实际的 □〈物、数〉正的，零上的；阳的，阳性的：～ adet 正数 ～ kemiyet 正值 ～ kutup 阳极，正极 ～ plak 〈摄〉正片 ◇～ **felsefe** 〈哲〉实证主义，实证论 ～ **ilimler** 精密学科(指数、理、化) ～ **kafalı** 讲求实际的，能应付实际问题的；头脑清醒的 ～ **olduğu takdirde** 在得到同意的情况下

müsrif (阿) Ⅰ *s.* 浪费的，挥霍的，奢侈的 Ⅱ *is.* 浪费者，挥霍者，滥用者

müsriflik, -ği *is.* 浪费，挥霍，奢侈

müstacel [müsta:cel] (阿) *s.* 【旧】紧急的，迫切的，刻不容缓的：～ hâller 紧急情况，紧急状况 Müstaceldir! 紧急！

müstacelen [müsta:'celen] (阿) *zf.* 【旧】赶快地，紧急地；匆忙地，仓促地

müstaceliyet [müsta:celiyet] (阿) *is.* 紧急性，急迫性；匆忙，赶快

müstafi [müsta:fi:] (阿) *s.* 【旧】□辞职的；退休的 □请求得到原谅的，想要得到宽恕的

müstağni [müstağni:] (阿) *s.* 【旧】□(*-den*)不需要…的：izah *ve* beyandan ～ 无需注释的 Bu sual cevaptan müstağnidir. 这一问题不需要回答。İzahtan müstağnidir. 这不需要解释。□【转】满意的，感到满意的，心满意足的 □任性的

müstahak, -kkı (阿) Ⅰ *s.* 应得的，有权得到的，应受的，应有的，当之无愧的 Ⅱ *is.* □应得的惩罚：Müstahaktır ona. 他活该。Allah müstahakını versin. 让真主去惩罚他吧。□应受的奖励 ◇(*-e*) ～ **olmak** 值得，配得上，应该；不愧 ～**sını bulmak** □受到了应得的惩罚 □得到了应受的奖励

müstahdem (阿) Ⅰ *s.* 雇用的，当雇员的：bu yolun inşasında ～ amele 参加修筑这条路的雇用劳工 Ⅱ *is.* 职员，雇员

müstahfız (阿)【旧】〈军、史〉 Ⅰ *s.* 预备的，后备的 Ⅱ *is.* □预备期 □民兵，后备军人：Müstahfızlar silâh altına alındı. 预备役军人应征入伍。

müstahfızlık, -ğı *is.* 【旧】□预备役，后备军 □民兵，民团

müstahil (阿) *s.* 【旧】不可能的，不可能发生的 ◇～ **etmek** 使变得不可能，使失去可能性

müstahkem (阿) *s.* 【旧】坚固的，坚硬的，坚实的，加固了的；设防的，构筑了防御工事的：～ bölge 筑有工事的地区 ～ mevkiler (或 mıntakalar) 堡垒，要塞 ～ mevzi 筑有工事的阵地

müstahreç, -ci (阿) *s.* 【旧】被提取的，节取的，摘录的

müstahsil (阿)【旧】 Ⅰ *is.* 生产者，制造者：küçük ～ler 小生产者 Ⅱ *s.* 生产的，有生产能力的：～ kuvvet 生产力

müstahzar (阿)【旧】 Ⅰ *is.* (药物)制剂，成药 Ⅱ *s.* 准备好了的，有准备的：～ mevzi 〈军〉作好准备了的阵地

müstahzarat (阿) *ç.is.* 〈医〉制剂，成药

müstait, -ddi (阿) *s.* 【旧】□有天分的，有天赋的 □内行的，技术高明的，手巧的 □喜欢做…的，有爱好的，有嗜好的

müstakar, -rrı (阿)【旧】 Ⅰ *is.* 驻地，扎营 Ⅱ *s.* 进驻的，屯驻的，驻扎的，常住的

müstakbel (阿) Ⅰ *s.* 将来的，未来的：～ damadı 未来的女婿 ～ kayın pederim 我未来的岳父 Ⅱ *is.* □将来，未来，前途 □〈语〉将来时 ◇～**de** 今后，在将来

müstakil, -lli (阿) *s.* □独立的，自主的，不受控制的；无党派的：～ idare 自治；自治权；自治制度 □独门独户的，不连着的：～ ev 独门独户的房子 □专用的，专供的：～ oda 专用房间

müstakim [müstaki:m] (阿) *s.* 【旧】□正直的，正派的，公正的 □〈数〉直的，直线的

müstakir (阿) *s.* 【旧】□非常明确的，确定了的，决定了的；固定的，稳定的，扎下了根的 □坚固的，结实的，牢靠的

müstamel (阿) *s.* 【旧】□通用的，常用的，一般使用的 □用旧的，穿破的；别人穿过的，穿旧了的

müstamer (阿) *s.* 【旧】开拓出来的，垦殖出来的

müstamir (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □移民者，开拓者，垦殖者 □殖民者，殖民主义者 Ⅱ *s.* □开拓的，垦殖的，向…移民的 □殖民的，殖民主义的

müstantik (阿) *is.* 【旧】预审员，预审法官；侦察员

müstantiklik, -ği *is.* 【旧】预审员的职务或职位，预审法官的职务或职位

müstear [müstea:r] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □借用的，外来的 □假借的，假的，杜撰的，虚构的：～ bir imza 伪造的签字 ～ isim 化名，假名 □隐喻的，比喻的，富于隐喻的，用于转意的 Ⅱ *is.* 〈乐〉土耳其音乐中的一种曲调

müsteban [müsteba:n] (阿) *s.* 【旧】□清晰的，分明的，明白的，清楚的 □明显的，显然的 ◇(*-den*) **～ olmak** 根据…而来；结论为…；是…的结果

müstebat [müsteba:t] (阿) *s.* 【旧】不可思议的，难以置信的，不足信的；不可容许的，不能容忍的

müstebit, -di (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □专制的，独裁的，专横的，暴虐的：～ bir amir 独裁的统治者 ～ bir hükümdar 暴君 □(行动)自由的，有自主权的 Ⅱ *is.* □专制独裁者，专制君主，暴君 □独断专行的人，专横的人，横行霸道的人

müstebitçe *s.* ve *zf.* 独断专行的，专横的

müstebitlik, -ği *is.* 专制，独裁，专横行为，暴虐行为，专横霸道

müstecir [müsteci:r] (阿) *s.* 【旧】租户，承租人，承租单位；房屋承租人，房客

müsteda Ⅰ *s.* 恳求到的，央求到的，哀求到的；请准了的 Ⅱ *is.* 要求的东西，恳求的东西

müstefit [müstefi:t] (阿) *s.* 【旧】从中得到好处的 ◇(*-den*) **～ olmak** 从中得到好处

müstehase [müsteha:se] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】化石 Ⅱ *s.* 成为化石的

müstehcen (阿) *s.* 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的；不道德的；不成体统的，有失体面的，有伤大雅的，诲淫的：～ neşriyat 诲淫的出版物

müstehcenleşmek (*nsz*) 变得无耻，恬不知耻，有失体统，有伤大雅：Boyanmış dar dizlik ahlâk sayılıyor da, sımsıkı bağlanmış paçalı don müstehcenleşiyor. 穿有色长统袜被认为是道德的，而穿紧身裤却被认为有失体统。

müstehcenlik, -ği *is.* 无耻，恬不知耻；无耻行为；不道德的行为；不体面，不成体统；不体面的行为(或话语)，淫行秽语

müstehlik, -ği (阿) *is.* 【旧】消费者：～ kredisi 消费贷款

müstehzi [müztehzi:] (阿) Ⅰ *s.* 嘲笑的，讥讽的，讥笑的，嘲弄的；好嘲笑人的：～ gözler 嘲笑的目光 Ⅱ *is.* 好嘲笑人的人

müstekreh (阿) *s.* 【旧】令人厌恶的；极恶劣的；极难看的，极丑恶的

müstelzim (阿) *s.* 【旧】□要求…的 □必需的，必要的，不可缺少的

müstemirren [müstemi'rren] (阿) *zf.* 【旧】□不停地，不断地，连续不断地；经常地 □持久地，始终不渝地

müstemleke (阿) *is.* 【旧】殖民地：～ harbi (或 muharebesi) 殖民战争 ～ siyaseti 殖民政策

müstemlekeci Ⅰ *s.* 【旧】殖民地的，殖民主义的 Ⅱ *is.* 殖民者，殖民主义者

müstemlekecilik, -ği *is.* 【旧】殖民主义

müstemlekeleşmek (*nsz*) 【旧】殖民地化，成为殖民地

müstemlekeleştirmek (*-i*) 【旧】使殖民地化，使变为殖民地

müsteniden [müsteni'den] (阿) *zf.* 【旧】根据，依照，按照，依据

müstenif (阿) *s.* 【旧】□重新开始的，从头再来的 □〈法〉上诉的

müstenit (阿) *s.* 【旧】□靠在…上的，依靠…的，由…支撑的 □有…根据的，有…依据的，有…证据的：Bu sözünüz neye müstenittir? 您的话有什么依据吗？◇**～ olmak** □靠，倚靠 □依靠，依赖；利用；根据

müstenkif (阿) *s.* 【旧】(表决时)弃权的：beş ～ reyle 以5票弃权 ◇**～ kalmak** (表决时)弃权：Müstenkif kalan yoktu. 没有人弃权。

müstensih (阿)【旧】 Ⅰ *is.* □复制者，复写者，印相员 □复式油印机 Ⅱ *s.* 复制的，用于复制的：～ makine 复式油印机

müsterih [müsteri:h] (阿) *s.* 心情安宁的，心平气和的，安心的；放心的；安祥的，平静的：～ bir nefes almak 轻舒一口气 ～ bir uyku 安宁的睡眠 ◇(*-i*) **～ etmek** 使放心，安抚，安慰；使安静，使平息，使镇静 **～ olmak** 安心，放心，得到安慰，安静下来

müstesna [müstesna:] (阿) Ⅰ *s.* □例外的，与众不同的，特别的，有特色的：Bazı kelimeler bu kaideden müstesnadır. 这些词不属这条规则。□特殊的，异常的，罕见的；非常好的，特别好的：～ bir adam (或 insan) 非常好的人 ～ bir başarı 非凡的成就 ～ bir güzellik 特别的美 ～ bir vaziyet 特殊情况 ～ hâl 特殊场合 ～ mevki 特殊地位 Kız öyle müstesna bir güzelliğe sahip olmamakla beraber çirkin de değildi. 那姑娘虽不是绝色佳人，但也并不丑。Ⅱ *zf.* 除…之外 ◇**～ bir mevkiye sahip olmak** 有特殊的地位 **～ olarak** 除…之外 **～ tutmak** 把…作为例外，为…破例

müstesnalık, -ğı *is.* □例外 □独特性，特殊性

müsteşar [müsteşa:r] (阿) Ⅰ *is.* □顾问，谘议：vekâlet ～ı 部的顾问 □参赞，参事：elçilik (或 sefaret) ～ı 大使馆参赞 Ⅱ *s.* 【旧】当顾问的，给人出主意的

müsteşarlık, -ğı *is.* □顾问(的身份)；参赞(的身份) □顾问(的职位或职责)；参赞(的职位或职责)

müsteşrik, -kı (阿) *is.* 【旧】东方学家：～ kongresi 东方学家会议

müstevda (阿) *s. ve is.* 【旧】□委托保管的(物品) □受委托的(人)，保存的(地方)

müstevdi (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 把…委托给人的，把…交付给人保管的 Ⅱ *is.* □存款人，存户 □受托人，保管人

müstevi (阿) Ⅰ *is.* 平面，面 Ⅱ *s.* 平的，平坦的，平面的：～ hendese 〈数〉测面积学，平面几何学

müstevli [müstevli:] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □占领的，占有的 □流行病的，流行性的 Ⅱ *is.* □占领国，占领军；占有者：Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. 这些统治者，甚至会把他们的个人利益与作为占领者的政治目的结合在一起。□(传染病的)流行；流行病 ◇(*-e*) **～ olmak** 攻入，侵入；侵犯，侵占

müstezat, -dı [müsteza:t] (阿) *is.* 【旧】□补充的，添加的，增补的 □〈文〉米斯泰扎特体诗(每行诗者另缀有半行诗的诗歌体裁)

müsvedde (阿) *is.*【旧】□草稿，修改后未誊抄的书稿；草案：～ defteri 草稿本，演草本 Daktilo, müsveddeleri temize çekti. 打字员已把书稿打印完毕。□【俚】废人，无用的人，不能自理的人 □蹩脚的冒充者，蹩脚的模仿者：Anne değil ki anne müsveddesi. 冒充妈妈的人并不是妈妈。

müsveddelik, -ği *s.* 适于画草图的，适于写草稿的：～ kâğıt 草稿纸

müşabehet [müşa:behet] (阿) *is.* 【旧】类似，相似；相同：～ davası 〈数〉相似原理，相似论

müşabih [müşa:bih] (阿) *s.* 【旧】相似的，类似的，相同的，同样的 ◇**～ olmak** 象，相似

müşahede [müşa:hede] (阿) *is.* □【旧】看到，看见，见 □观察，监视 ◇(*-i*) **～ altına almak** 观察：hastayı ～ altına almak 对病人进行观察 (*-i*) **～ etmek** 观察，监视，照看，照料

müşahhas (阿) *s.* 【旧】□成为化身的，体现…的 □具体的，有形的；实际的：～ isim 具体

名词

müşahhaslaşmak (*nsz*) 具体化

müşahhaslaştırmak (*-i*) müşahhaslaşmak 的使动态

müşahit, -di [müşa:hit] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □看见…的，见到…的 □对…进行观察的，对…进行观测的 Ⅱ *is.* □见到…的人，看见…的人 □观察员，观察者，观察人观测员；观察家：siyasî ～ 政治观察家

müşareket [müşa:reket] (阿) *is.* 【旧】□共同进行，共同参与 □协会，团体；同伴，同伙；联合，结合 □〈语〉相互反身态：～ fiili 相互反身态动词 ◇～ **etmek** 参加，参与

müşarünileyh [müşa:rünileyh] (阿) *s.* ve *is.* 【旧】上述的(人)，上面提到名字的(人)

müşavere [müşa:vere] (阿) *is.*【旧】磋商，商议，讨论，协商：istihsal ～si 生产会议 ◇～ **etmek** 商量，磋商，商议，协商，讨论

müşavir [müşa:vir] (阿)【旧】 Ⅰ *is.* 顾问；谋士 Ⅱ *s.* 出主意的

müşavirlik, -ği *is.* 【旧】□咨询 □顾问处

müşebbeh (阿) *s.* 【旧】相似的，类似的，相同的

müşekkel (阿) *s.* 【旧】□成型的，有型的 □庞大的，巨大的，可观的；魁梧的 □体格匀称的，体态端正的

müşerref (阿) *s.* 可敬的，受人敬爱的，令人敬重的 ◇～ **olmak** 荣幸，有幸：Müşerref oldum. 我很荣幸。

müşevveş (阿) *s.* 【旧】混乱的，混杂的，杂乱无章的，乱成一团的；难以解决的：～ bir iş 难解决的事情 ～ bir vaziyet 复杂的情势，混乱的局面

müşevvik (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □使人兴奋的，起刺激作用的 □教唆的，挑拨的 Ⅱ *is.* 教唆者：harp ～leri 战争挑拨者

müşfik (阿) *s.* 善良的，好心肠的；慈祥的

müşir[1] [müşi:r] (阿) *is.* 【旧】元帅

müşir[2] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □给通知的，下达通知的，通知…的：heyetin mufarakatını ～ telgraf 通知代表团要离开的电报 □指明的，说明的，表明的 Ⅱ *is.* □〈物〉指示器，示功器：meyil ～i 倾斜仪，倾斜计；磁倾计 □目录，索引，一览表：tazyik ～i 压力计 yol ～i 路标

müşirlik, -ği *is.* 【旧】元帅衔

müşkil, müşkül (阿) Ⅰ *s.* 费力的，吃力的；难的，困难的，繁难的，艰难的：～ mevki (或 vaziyet) 困境，窘境 ～ şartlar 难以忍受的条件 Sizden çok iyilikler gördüm. En müşkül bir zamanda elimden tutunuz. 我得到了您的鼎力相助，在我最困难的时候，您拉了我一把。Ⅱ *is.* 困难，艰难；障碍 ◇～ (**bir**) **vaziyette** (或 **mevkide**) **bulunmak** 处于困境，不知所措

müşkülât [müşkülâ:t] (阿) *ç.is.* 困难，艰难；障碍：bin (bir) ～la 千辛万苦地，很费力地，好不容易 ◇～ **çekmek** 遇到困难 (*-e*) ～ **çıkarmak** 设置障碍 ～ **ihdas etmek** 遇到困难 **～a uğramak** 陷入困境

müşküle [mü'şküle] *is.* 一种葡萄(收葡萄季节开始长的葡萄，皮厚，个大又长)

müşküllenmek, müşkülleşmek (*nsz*) 遇到困难，变得艰难；遇到障碍

müşkülpesent, -di (阿-波) *s.* 在选择上审慎的，求全责备的，挑剔的，吹毛求疵的

müşkülpesentlik, -ği *is.* 挑剔，吹毛求疵，求全责备

müşrif (阿) *s.* 【旧】□高的，高处的，到达高处的 □悬于…之上的，突出于…之上的，耸出的 □做好一切准备的，做好…准备的

müşrik (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 多神论的，多神教的，信多神教的 Ⅱ *is.* 信奉多神教的人

müştagil (阿) *s.* 【旧】从事…的，忙于…的

müştail Ⅰ *s.* 燃烧起来的，起火的，突然着火的 Ⅱ *is.* 易燃物，易燃品

müştak[1]**, -kkı** (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 衍生的，派生的，从生的；〈数〉导出的：Kışlak kıştan müştaktır. "kışlak" 是由"kış"衍生的。Ⅱ *is.* 派生词；〈数〉导数，微商 ◇～ **almak** 〈数〉求出微分

müştak², -kı (阿) *s.* 【旧】想念的，思念的，挂念的

müştehi [müştehi:] (阿) *s.* 【旧】□想要的，有兴趣的 □有食欲的

müşteki [müşteki:] (阿) *s. ve is.* 【旧】抱怨的(人)，埋怨的(人)，发牢骚的(人) ◇**～ olmak** 抱怨，埋怨，发牢骚

müştemelât, müştemilât [müştemelâ:t, müştemilâ:t] (阿) *ç.is.* 侧楼，附属建筑

müşterek (阿) *s.* □公共的，公有的，公用的，共同的：～ arkadaş 共同的朋友 ～ düşman 共同的敌人 ～ hakimiyet 共有物；(两国或数国对某地的)共同统治，共同管辖 ～ maksat 共同的目标 ～ mal 共同财产 ～ menfaatler 共同的利益 ～ pazar 共同市场 ～ sahip 共有主，共有者 ～ yaşama 共存，共处 Bu işte her ikiniz müştereksiniz. 对这件事，你们二人是一致的。□联合的，联席的，合作的：～ bildiri 联合声明 ～ faaliyet (或 hareketler)〈军〉联合行动 ～ hava meydanı 军地两用机场 ～ içtima 联席会议 ～ tesir〈军〉协同动作，联合行动 ～ tebliğ 联合公报 □集体的，集体性的；集体制的：～ çalışma 集体工作 ～ dava 集体诉讼 ～ emniyet 集体安全 ～ idare 集体领导 ～ mülkiyet 集体财产 barış içinde ～ yaşama 和平共处 herkesin ～ arzusu 共同的愿望 ◇**～ bahis** 赛马赌金计算器

müştereken [müşte'reken] (阿) *zf.* 共同，一起；合力；共同努力；集体地，联合地

müştereklik, -ği *is.* 同一(性)，统一(性)，共同(性)，一致(性)：malların ～i 财产的共有 menfaat(lerin) ～i 利益的一致(性)

müşterekülmenfaa (阿) *is.* 垄断；专营，专利(权)

müşterekülmiyas (阿) *s.* 〈数〉□可通约的 □可公度的

müşteri (阿) *is.* 顾客，主顾；买主，购买者；选购人，定货人；(私人医生的)病人，患者；(出租车的)乘客；(浴室的)顾客：～ler 顾客，主顾；客户，存户；(律师的)委任人，当事人 Bir müşteri için dükkân açılmaz. 【成】不做亏本生意。Müşteri kasaptan bir kilo kıyma istedi. 顾客想买一千克肉末。Malımıza müşteri çıktı. 我们的商品有了买主。◇**～ avlamak** 宰客 **～ çevirmek** 打发顾客 **～ etrafında kaynaşmak** 招揽顾客 **～ tutmak** 招揽顾客

Müşteri (阿) *öz.is.* 〈天〉木星

müşterisizlik, -ği *is.* 没有顾客，没有购买者

müştülkadem (波-阿) *is.* 〈解〉蹠，脚掌

müştülyet, -di (波-阿) *is.* 〈解〉手掌；掌骨手

müşür (阿) *is.* 元帅

müşürlük, -ğü *is.* 元帅衔，元帅称号：～ asası 元帅杖

müt'a (阿) *is.* 临时工资，临时收益：～ nikâhı 临时婚姻，临时结婚(某些地方付给女方钱可做临时夫妻)

mütalâa [müta:lâa] (阿) *is.* 【旧】□研究，考察，调查 □想法，主意；打算；意见，看法，见解 □学习，读书；(学校的)课，课业，课程：～ saati 学习时间，阅读时间 ～ salonu 阅览室 akşam ～sı 晚自习 ◇**～ etmek** □研究，探究；调查，考察；弄清(问题)，讲座审议 □读，阅读；学习 **～sında bulunmak** 有意见 **～sını beyan etmek** (或 **ileri sürmek, serdetmek, yürütmek**) 表态，提出看法

mütalâahane (阿-波) *is.* 阅览室

mütareke [müta:reke] (阿) *is.* 停战，休战；(暂)停战协定：～ anlaşması (或 muahedesi) 停战协定 ～ müzakeresi 停战谈判 ～ teklifi 停战建议 Mütareke sulhun müjdesidir. 停战是和平的好预兆。◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 订立停战协定

mütasyon (法) *is.* 〈生〉突变

müteaccibane (阿-波) *zf.* 诧异地，惊奇地，惊异地，惊讶地

müteaccip, -bi (阿) *s.* 【旧】惊奇的，惊异的，诧异的，惊讶的 ◇**～ kalmak** (感到)惊奇，惊讶，诧异；觉得奇怪

müteaddi (阿) *s.* □侵略的，侵略性的；进攻的，进攻性的；挑衅性的：～ müdafaa 积极防御，积极抵抗 □〈语〉及物的：～ fiil 及物动词

müteaddit, -di (阿) *s.* □(人数等)众多的，很多的；多的，大量的：～ defalar 不止一次，很多次，屡次三番 ～ günlük 持续许多天的，长时间的 ～ mektuplar 无数的信件 □不同的，不一样的；多种多样的，各式各样的，各种不同的

müteaffin (阿) *s.* 腐烂的，腐朽的；腐臭的，有臭味的，恶臭的：～ iltihap 〈医〉化脓性炎症

müteahhir (阿) *s.* 随后的，以后的，紧接在后面的，接踵而来的

müteahhit, -di (阿) Ⅰ *is.* 包工人；承包人，承包者，承包单位：binanın ～i 大楼承包单位 yol ～i 道路承包商 Ⅱ *s.* 按合同雇用的，答应一定做…的，担负责任的

müteahhitlik, -ği *is.* 承包工作

müteakiben [mütea:'kiben] (阿) *zf.* 紧跟着；紧接着；随后，跟着；(在…之后)不久(就)，很快(就)：bunu ～ 此后，然后 babasının ölümünü ～ 在他父亲去逝后不久

müteakip [mütea:kip] (阿) Ⅰ *s.* 下一个的，后继的；随后的，紧接在后面的；以后的，继续的：～ sahneyi çevirmek için 为了拍下一场戏 Ⅱ *zf.* 随着，跟着；随后；在…之后：birbirini ～ 一个接着一个，一个跟着一个 bunu ～ 此后 dersi ～课后

müteal (阿) *s.* 伟大的；最高的，至上的，至高无上的

mütealiye [mütea:liye] (阿) *is.* 【旧】〈哲〉先验主义，先验论

müteallik (阿) *s.*【旧】有关的，有联系的；取决于…的，有赖于…的：araziye ～ 土地的 mezara ～ 坟墓的 Gelin Firdevs Hanım'a müteallik bildiklerini anlatıyordu. 儿媳把她所知道的有关菲尔戴夫斯女士的一切都讲了。

müteammiden (阿) *zf.* 深思熟虑地，考虑周到地；预先考虑好地，故意地，蓄意地

müteammim (阿) *s.* 【旧】扩展的，扩大的；普遍的，普及的；常见的，流行的

müteammit (阿) *s.* 【旧】有意做的，故意作的，蓄意干的

müteannit (阿) *s.* 【旧】倔强的，固执的，执拗的

mütearif (阿) *s.* 【旧】□人所共知的，大家都知道的；公认的 □互相都知道的

mütearife (阿) *is.* 【旧】人所共知的真理：～ kabilinden bir hakikat 不容置辩的真理

müteazzım (阿) *s.* 骄傲的，高傲的，自高自大的

mütebahhir (阿) *s.* 【旧】博学的，学识渊博的

mütebaki [müteba:ki] ("k"读浊音) (阿) *s.* 【旧】假哭的，假装哭泣的

mütebariz [müteba:riz] (阿) *s.* 【旧】卓越的，著名的，出色的，杰出的，优秀的

mütebasbıs (阿) *s.* 【旧】谄媚的，阿谀的，奉承的，阿谀奉承的，迎合讨好的；卑躬曲膝的

mütebeddil (阿) *s.* 【旧】□变样的，起变化的，变成…的，变为…的 □易变化的，不稳定的，反复无常的，变化无常的

mütebessim (阿) *s.* 微笑的，含笑的，笑嘻嘻的

mütebessimane (阿-波) *zf.* 微笑地，笑嘻嘻地，笑吟吟地：bu ～ söylenen sözler 笑着说的这些话

mütecanis [müteca:nis] (阿) *s.* 【旧】同类的，同种的；同质的，同源的；均匀的：gayri ～ 非同类的，非同种的；异质的，不均匀的；多相的

mütecanislik, -ği *is.* 同类，同种

mütecasir [müteca:sir] (阿) *s.* 【旧】果敢的，果断的；大胆的，勇猛的 ◇(*-e*) **～ olmak** 胆敢，敢于，敢作，有勇气(做)

mütecaviz [müteca:viz] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* □越过的，超过的，超出的，超越的；过分的，过度的 □侵略的，侵略性的：～ devlet 侵略性的国家 yayılmacı ve ～ politika 扩张主义的侵略政策 Ⅱ *is.* Ⅲ *zf.* 超过，…以上：yüzü ～ 超过一百，一百以上

mütecessis (阿) *s.* 【旧】□盯稍的，暗探的，跟踪的：Mütecessis insanların yanında hiç bir şey konuşmamalı. 有暗探在场什么也不要说。□好奇的，富有好奇心的，好寻根究底的，好问的

mütedavil [müteda:vil] (阿) *s.* 【旧】流通的；通用的；流动的：～ para 通用货币 ～ sermaye 〈商〉流动资本，流动资金，周转资金 ～ para miktarı 货币流通量

mütedeyyin (阿) *s.* 【旧】□笃信宗教的，虔诚的 □信教的，信仰宗教的：İslâm diniyle ～ 信伊斯兰教的

müteessif (阿) *s.* 表示遗憾的，表示屿的；令人心碎的，摧人肠断的；伤心的，悲痛的：Kendisini üzdüğüme müteessifim. 我很遗憾让他受了委曲。◇(*-den*, *-e*) **～ olmak** 可惜，抱歉，感到遗憾；伤心，悲痛，感到悲痛

müteessir (阿) *s.* 【旧】□受影响的，起作用的：asitten ～ olan madde 受到酸侵蚀的物质 □忧伤的，忧愁的，悲伤的，悲痛的；感到不痛快的；深受感动的 ◇**～ etmek** □使伤心，使痛心；使难过，使忧愁，使悲伤 □使产生深刻的印象，给留下深刻印象；激动，使焦急不安 (*-den*) **～ olmak** □忧伤，悲伤；悲痛，难过；伤心；感到不痛快：Bu sözden müteessir oldum. 我对这些话感到伤心。Onun sahneden çekildiğine müteessir olmak için hiçbir sebep yok. 他离开了舞台，我们没有什么可惜的。□受到影响(作用)，处于影响之下：Demir sudan müteessir olur. 铁会受到水的侵蚀。

mütefekkir (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 思考的，思索的，沉思的，寻思的；若有所思的 Ⅱ *is.* 思想家

mütefennin (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 博学的，知识渊博的，精通各门科学的，见识广的 Ⅱ *is.* 学者，科学家

müteferrik (阿) *s.* 【旧】□各种的，各样的，各种各样的；不同的，不一样的：～ haberler 各种新闻，各种消息 ～ hükümler 各种法令 ～ masraflar 各种花费，各种开销 □分散的，零散的，不集中的

müteferrika (阿) *is.* 【旧】□预备金，准备金，储备金；后备资本 □零花钱 □各种各样的事

mütegafil [mütega:fil] (阿) *s.* 【旧】不经心的，不仔细的，不小心的，不谨慎的；疏忽大意的，马虎的

mütegallibane (阿-波) *zf.* 强制，强迫，强行

mütegallibe *ç.is.* 压迫者，压制者

mütegallip, -bi (阿) 【旧】 Ⅰ *s.* 压制的，压迫的；篡夺的，霸占的 Ⅱ *is.* 压迫者，压制者，掠夺者，篡夺者，霸占者

mütehakkim (阿) *s.* 【旧】□独裁的，专制的；当权的，有权的；好用权势的，好发号施令的 □强制的，暴力的，强迫的；侵略性的

mütehakkimane (阿-波) *zf.* 【旧】独断专行地，专横地

mütehalif (阿) *s.* 【旧】不能并存的，不两立的，不相容的，对立的；不能兼有的

mütehalik (阿) *s.* 【旧】□不顾危险的 □热心的，勤奋的，非常努力的，充满热情的

mütehalli (阿) *s.* 【旧】装饰过的，点缀过的；打扮过的；美化过的

mütehallik (阿) *s.* 【旧】具有…的，带有…的；天生的，天赋的

mütehammil (阿) *s.* 【旧】坚强的，刚毅的，坚韧不拔的，不可动摇的，百折不回的；稳重的，持重的；有耐性的，能忍耐的 ◇(*-e*) **～ olmak** 经得住，经得起，经受住；忍受，忍耐

müteharrik (阿) *s.* 【旧】□活动的，可移动的；流动的，游动的；移动的，运动的；巡回的；机动的，能迅速移动的：～ bizatihi 自动的，自动化的 ～ hedefler 活动目标，运动目标 ～ kapak 翻板盖，可掀起的盖 ～ keşif kolu 流动的侦察队 ～ malzeme (铁路)运输工具，车辆，列车 ～ müdafaa 机动防御 ～ top mahmuzu 〈军〉可折起的(炮的)驻锄 ～ ufki dümen 〈空〉升降舵 □用…开动的，靠…运转的，用…工作的：benzinle ～ 靠汽油开动的 buharla ～ 靠蒸汽工作的，靠蒸汽发动的 elektrikle ～ bir lokomotif 电力机车

müteharriklik, -ği *is.* 【旧】机动性，流动性

mütehasım (阿) *s.* 【旧】□不友好的，不怀好意的，含有故意的，敌视的，敌对的 □〈法〉在讼争的，在打官司的

mütehassıl (阿) *s.* 【旧】发生了的，产生了的，出现了的；形成的：çok okumaktan ～ malumat

从大量阅读中获得的知识

mütehassıs (阿) Ⅰ *is.* 专家；行家，能手：～ eşhas 专家人员 ～ muşavir 咨询专家，顾问 ～larca tanınmayan 不被专家们认可的 askerî ～ 军事问题专家；军事问题顾问 bahriye (或 donanma) ～ı 海洋专家 dahiliye ～ı 内科(病)专家 Ⅱ *s.* 工作熟练的，有高度技能的：～ işçi 熟练工人

mütehassıslaşmak (*nsz*) 成为专家；成为行家

mütehassıslık, -ğı *is.* (专家的)专业技能，专业知识，专门技能；专长

mütehassir (阿) *s.* 【旧】忧愁的，忧郁的，苦恼的，伤感的，苦闷的；思念的，想念的 ◇ **～ olmak** 发愁，忧郁；苦恼，苦闷，伤感；(忧愁地)想念，思念，怀念

mütehassirane (阿-波) *zf.* 忧愁地；苦恼地，烦恼地，苦闷地

mütehassis (阿) *s.* 【旧】精神振奋的，热情奋发的，热情洋溢的；被感动的，深受感动的，深感同情的 ◇(*-le*) **～ olmak** 鼓舞起来，精神振奋起来；被感动，受感动

mütehaşi (阿) *s.* 【旧】受惊的，非常害怕的；胆小的，胆怯的，畏惧的；小心谨慎的，慎重的 ◇**～ olmak** 怕，害怕；提防，防备

mütehaşşit (阿) *s.*【旧】集中的，集合在一起的；结集的：hudut civarında ～ düşman kuvvetleri 结集在过境上的敌人兵力

mütehavvil (阿) *s.* 【旧】□改变面貌的，改观的，面貌一新的；被变成…的；多变的，变化莫测的，变化无常的；不固定的：～ hava 多变的天气 ～ sermaye 〈经〉可变资产 □〈数〉变数

mütehavvilli *s.* 〈数〉有变数的，带有变数的

mütehayyil (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 想象的，设想的；幻想的，梦想的 Ⅱ *is.* 幻想家，空想家

mütehayyir (阿) *s.* 【旧】惊奇的，惊异的，诧异的；惊讶的；发窘的，感到难为情的，腼腆的，不知所措的 ◇**～ olmak** (感到)惊奇，惊讶，诧异；发窘，不知所措

mütehayyiz (阿) *s.* 【旧】杰出的，著名的，知名的；优秀的，出众的(指作者、政治活动家等)

mütehevvir (阿) *s.* 【旧】怒气冲冲的，怒容满面的，悻悻然的；狂怒的，暴怒的

mütehevvirane (阿-波) *zf.* 【旧】愤怒地，在发脾气地，生气地

müteheyyi (阿) *s.* 【旧】做好一切准备的，做好准备的 ◇**～ olmak** 做好准备的，准备好的

müteheyyiç (阿) *s.* 【旧】激昂的，激动的，兴奋的；充满激情的；狂喜的

mütekabil [müteka:bil] (阿) *s.* 【旧】□相反的，对立的；对面的，相对的；回应的，响应的：～ dava〈法〉反诉 □相互的，彼此的，双方的，双边的：～ ateş himayesi 相互火力支援 ～ muamele 互惠 ～ tesir 相互作用，相互关系 ～ yardım 互助，共济 ～ menfaat korumak 维护相互的利益

mütekabilen (阿) *zf.* 【旧】□相互地，彼此地 □作为反驳，作为异议

mütekabiliyet [müteka:biliyet] (阿) *is.* 【旧】相互关系

mütekait, -di [müteka:it] (阿)【旧】 Ⅰ *s.* 领退休金的，领养老金的；退伍的；退休的 Ⅱ *is.* 领退休金者，退休者；退伍军官

mütekâmil [mütekâ:mil] (阿) *s.* 【旧】成熟的；发展的，进步的；完善的，益臻完美的；逐渐娴熟的：～ personelli stratejik uçak 益臻完美的载人战略飞机

mütekarip (阿) *s.* 【旧】□(互相)接近的，缩短彼此间距离的 □〈数〉收敛(性)的

mütekarrip (阿) *s.* 【旧】(时间)临近的，即将到来的；靠近的，接近的

mütekarrir (阿) *s.* （按章程）规定的，法定的；决定的；通过的（指决议）

mütekâsif (阿) *s.* □浓缩的，浓稠的；稠密的，浓密的；厚实的 □〈化〉冷凝了的，凝聚了的，凝聚了的；浓缩了的

mütekatı (阿) *s.* 交叉的，相交的，交织的

mütekattı (阿) *s.* 轮流的，交替的，间歇的：～ humma 〈医〉间歇热 ～ nabız 间歇脉

mütekayyih (阿) *s.* 化脓的，生脓的

mütekebbir (阿) *s.* 骄傲的，高傲的，自高自大的 ◇**～ olmak** 高傲自负，骄傲，傲慢

mütekebbirane (阿－波) *s.* ve *zf.* 高傲的，傲慢的；骄傲的，自高自大的，目空一切的

mütekeffil (阿) Ⅰ *s.* 担保的，保证得到…的，负责的 Ⅱ *is.* 保(证)人，担保人 ◇**～ olmak** 保证，保障，担保，替人作保

mütekellim (阿) Ⅰ *s.* □说话的，谈话的 □发言的，讲话的 Ⅱ *is.* 〈语〉第一人称

mütekevvin (阿) *s.* 出现的，产生的，发生的

mütelâkı (阿) *s.* 彼此碰着的，互相接触的；联结在一起的；交叉在一起的；交叉的；遇到一起的，碰到一起的

mütelâşi (阿) *s.* □忙忙碌碌的；匆匆忙忙的，忙乱的；赶忙的，赶快的 □激动的，兴奋的，激昂的；焦躁的，不安的，焦急的；使人操心的，使人心烦的

mütelâtım (阿) *s.* 波涛汹涌的，汹涌澎湃的，狂风大浪的(指大海)；发出激溅声的，发出拍击声的，发出哗啦哗啦响声的(指浪)

mütelehhif (阿) *s.* 伤心的，悲痛的；难过的，忧伤的

mütelevvin (阿) *s.* □上了油漆的，涂上各种颜色的，染成各种颜色的 □各种颜色的，五光十色的，花花绿绿的 □多变的，变化多端的，变化无常的

mütelezziz (阿) *s.* 享受的，以…为乐的，在…中寻找乐趣的 ◇(*-dan*) **～ olmak** 在…中寻找乐趣，以…为乐趣，细细地玩味

mütelif (阿) *s.* □结成联盟的，加入联盟的；联合的，共同的；结合在一起的，联系在一起的；有联系的，有关连的 □适当的，相当的，相应的，适合的

mütemadi [mütema:di:] (阿) *s.* 经常的，不断的；长期的，永久的；固定的；常设的，常务的；始终不渝的，坚定不移的：～ bir azap 长期的痛苦 ～ cereyan〈电〉直流电 ～ bir yükseliş 持续不断的增长 ～ taarruzlar 〈军〉不间断的进攻 Yaralılar trenin mütemadi sarsıntısına tahammül edemezler. 伤员们经受不住火车不停地颠簸。

mütemadiyen [mütema:'diyen] (阿) *zf.* 不停地，不断地；经常地，永久地；始终不渝地，坚定不移地：Avrupa'da nüfus mütemadiyen artıyor. 欧洲的人口在不断地增长。Hatip bir buçuk saat mütemadiyen söz söyledi. 报告人不停地讲了一个小时。Kendisini mütemadiyen yabancı ve ayrı buluyordu. 他总是感到见外和孤单。

mütemadiyet (阿) *is.* 〈数〉连续性

mütemail 见 mütemayil

mütemarız (阿) *s.* 装病的，假装病人的

mütemayil [mütema:yil] (阿) *s.* (*-e*) □低下的，垂下的，俯身的，弯下腰的：Başı biraz öne mütemayil. 她的头稍稍向前俯就。□愿意的；有意的；喜爱的；贪恋：kalmaya ～ 有意留下 yeniliğe ～ 喜欢创新 □倾向于的，趋向于的，有兴趣的，有爱好的 ◇**～ olmak** □转到(…方向)，转向(…方面)；接受(…观点、意见) □好，爱好，喜爱，喜欢

mütemayiz [mütema:yiz] (阿) *s.* 出众的，出色的；卓越的，著名的；优秀的，杰出的 ◇(*-le*) **～ olmak** 出众，杰出，突出

mütemehdi (阿) *s.* 冒充先知马赫迪的

mütemekkin (阿) *s.* 定居的，落户的，住下的：uzun zamandan beri burada ～ olan 很久以前就居住在这里的 ◇(*-de*) **～ olmak** 定居，落户；居住

mütemenna (阿) *s.* 所希望的，所盼望的，所期望的

mütemerkiz (阿) *s.* □集中起来的，集中到一起的 □〈化〉浓的，浓缩的，高浓度的

mütemerrit (阿) *s.* 固执的，执拗的，倔强的 ◇**～ olmak** □固执，执拗，倔强 □走上歧途

mütemevviç (阿) *s.* □起浪的，起风浪的，起波涛的，波浪滚滚的；有风浪的 □波形的，波状的，波浪(式)的

mütemmim (阿) Ⅰ *s.* 结束…的，完成…的，把…作完的；补充的，增补的，附加的：～ cümle

〈语〉从(属)句，副句 ～ nakit (硬)辅币 ～ zaviye 〈数〉补角，余角 Ⅱ *is.* 〈语〉补语

mütenahi (阿) *s.* 结束的；结束了的；有限的：gayri ～ 无限的，无穷的，无止境的

mütenakıs (阿) *s.* 减少的，缩小的，缩短的；减轻的；降低的；减弱的 ◇**～ olmak** 减少；缩小；缩短；减轻；降低

mütenakız [mütena:kız] (阿) *s.* (互相)矛盾的，自相矛盾的，相抵触的：Bu hususiaki gazete haberleri çok mütenakızdır. 报纸上有关这个问题的报道是自相矛盾的。◇**～ olmak** 相矛盾，相抵触，相冲突

mütenasiben (阿) *zf.* (*-e*) 相当地，相应地，相称地，匀称地

mütenasip (阿) *s.* 与…相称的；与…相当的；适合于…的；匀称的，对称的；按比例的，成比例的：～ şekilde 均称地，匀称地，按比例地 doğrudan doğruya ～ (或 mepsuten ～)〈数〉正比例的 makûsen ～〈数〉反比例的 mevkiinize ～ olarak 与您的地位相称地 ◇**～ kılmak** 使相称，使适合于，使相当于

mütenasiplik, -ği *is.* 匀称(性)，相称(性)；比例(性)

mütenavip, -bi [mütena:vip] *s.* 交流的，交变的，交替的，交迭的：～ cereyan 〈电〉交流电

mütenazır [mütena:zır] *s.* 对称的，均匀的，匀称的；平衡的，均衡的：～ şekilde 对称地，均匀地；均衡地

mütenebbi *s.* 冒充先知的，冒牌先知；冒牌预言家

mütenebbih (阿) *s.* □警惕的，警觉的；小心谨慎的 □明智的，明理的，合乎理智的，很有道理的；有分寸的 ◇**～ olmak** 明白道理，明白过来，醒悟

müteneffir (阿) *s.* 怀恨…的，憎恨…的，蔑视…的，厌恶…的 ◇(*-den*) **～ olmak** 憎恨，怀恨，痛恨，仇恨；蔑视，鄙视；厌恶

müteneffiz (阿) *s.* 有势力的；有威信的，有权威的

müteneffizan *ç.is.* 有影响的人物，有势力的人物，有威信的人物；上层人物，领导人物

mütenekkir (阿) *s.* (变得)令人不敢认的，认不出的，无法辨认的，乔装打扮得认不出的；化名的

mütenekkiren [mütene'kkiren] *zf.* 匿名地，化名

mütenevvi, -i (阿) *s.* 不同的，不一样的；各种各样的，各式各样的

mütenezzih (阿) *s.* □质地纯净的，纯真的，无杂质的 □消遣作乐的，寻欢作乐的

mütenezzil *s.* □堕落的；丢丑的 □俯就的，屈尊的 □下降的，降低的(指物价等)

müteradif (阿)〈语〉 Ⅰ *s.* 同义(词)的 Ⅱ *is.* 同义词

müteradiflik, -ği *is.*〈语〉同义(性)，同义现象

müterafık, müterafik (阿) Ⅰ *s.* 伴随…的，与…同时发生的；伴奏的 Ⅱ *zf.* (*-le*) 同样地，与…一样地；与…同时，与…一同，与…一起：memleketin menfaatleriyle ～ 除了国家利益

müterakim (阿) *s.* 胡乱堆成堆的；聚集起来的，汇集起来的，积累起来的；积蓄起来的，积存起来的：～ faizler 累计利息

müterakki (阿) *s.* □增长的，增加的，提高的；加强的；加剧的；不断加强的；进步中的：～ flegmen 〈医〉进行性的蜂窝织炎 ～ vergi 累进税 □进步的，先进的

müterakkip (阿) *s.* 等候(机会)的，等待…的

müterasıt, müterassıt *s.* 等候的，等待的，有所期待的；仔细观察的

mütercem (阿) *s.* (由…语言)译成(…语言)的，被译成…文的

mütercim (阿) *is.* 翻译(员)，翻译工作者

müterediddi [müterediddi:](阿) Ⅰ *s.* □〈生〉退化的 □堕落的，腐化的，道德败坏的 □〈医〉变质的；变性的 Ⅱ *is.* □堕落者；败类，不肖子 □智力衰退者 □退化生物

müterediddit (阿) *s.* 犹豫不决的，拿不定主意的，踌躇的；动摇不定的，信仰不坚定的

müteredditlik, -ği *is.* 犹豫，犹豫不决，踌躇(心情)，不果断；动摇，不坚定，不坚决

müterekkip (阿) *s.* (*-den*) 由…组成的，由…构成的；复合的；合成的，组合成的

müterennim (阿) *s.* 轻轻唱的，发音的，发声的(指乐器) ◇～ **olmak** 轻唱，小声唱；发出声响(指乐器)

müteressip (阿) *s.* 沉淀的

mütereşşih (阿) *s.* 渗出的，渗透出的，流出的

müterettip (阿) *s.* □(*-e*) 落到…身上的，负有责任的：uhdemize ～ vazife 落到我们身上的职责 □(*-den*) 起源于…的，由于…而发生的，由于…而产生的

mütesadif (阿) *s.* (偶然)相遇的，相逢的；碰到的；相符的，相吻合的，与…一样的，与…一致的 ◇～ **olmak** (偶然)相遇，相逢；相符，相合，吻合；一致，一样

mütesanit, -di [mütesa:nit] (阿) *s.* 团结一致的，相互支持的

mütesariülfasat (阿) *s.* 很快就腐烂的，易腐的

mütesavi (阿) *s.* 相等的，相同的，同样的

mütesaviüladla (阿) *s.* 〈数〉等边的

mütesaviüssakeyn (阿) *s.* 〈数〉等腰的

mütesaviyen (阿) *zf.* 相等地，无异地，同样地，一样地；平等地，公平地

müteselli (阿) *s.* 得到安慰的，受到安抚的 ◇(*-le*) ～ **olmak** 从…中寻找安慰，自我安慰，自我宽慰，自慰

mütesellim (阿) Ⅰ *s.* 接收交纳东西的，接收上缴东西的 Ⅱ *is.* 〈史〉(苏丹时代)派往各郡收税的官员

müteselsil (阿) *s.* 连成链条状的；连续不断的，一个接着一个的，不间断的：～ dağlar 山脉 ～ kefalet 连环保 ～ kefil olmak 互相担保 ～ mesuliyet (或 sorumluluk) 〈法〉集体担保

müteselsilen (阿) *zf.* 不断地，连续地，连续不断地，一个接一个地，按次序

müteşabih (阿) *s.* 相似的，类似的，与…相同的，类似…的

müteşair (阿) *s.* 自称诗人的，冒充诗人的，蹩脚诗人，平庸诗人

müteşebbis (阿) Ⅰ *s.* □开始进行…的，着手…的，采取…的 □表现出主动精神的；有进取心的，有事业心的 □发起的，首倡的，创始的 Ⅱ *is.* 发起人，创始人，首倡者；企业家，企业主 ◇(*-e*) ～ **olmak** □着手，入手，开始进行，从事，采取 □表现出主动性

müteşekki (阿) Ⅰ *s.* 控告…的，提出控告的 Ⅱ *is.* 告状的人，控诉人，控告人 ◇(*-den*) ～ **olmak** 控告，控诉，提出控诉

müteşekkil (阿) *s.* (*-den*)由…组成的，由…构成的：yedi azadan ～ bir komisyon 由七人组成的委员会

müteşekkir (阿) *s.* 感谢的，感激的，感戴的，表示谢忱的，表示感谢的 ◇～ **olmak** 欠…的情

müteşekkiren (阿) *zf.* 感谢地，感激地

müteşerri (阿) *is.* 解释伊斯兰教法典者

müteşerrif (阿) *s.* 获得荣誉的

mütetabbip, -bi 见 mutatabbip

mütetebbi, -ii (阿) Ⅰ *s.* 研究…的，探究…的，仔细研究…的，详细调查…的 Ⅱ *is.* 研究人员；调查者，考察者

mütevahhiş (阿) *s.* 受惊的，受惊吓的；害怕的，胆怯的；怕陌生的

mütevafik (阿) *s.* 合适的，适当的，相当的，彼此相配的；与…相称的

mütevakkıf (阿) *s.* (*-e*) 依从的，依赖的，依属的，附属的，依附的；取决于…的 ◇(*-e*) ～ **olmak** 依赖，依靠；受…支配，受…左右，由…决定，取决于

mütevali [müteva:li:] (阿) *is.* 连续的，连续不断的，不停的，不间断的：～ hücum teşebbüsleri

连续进攻的企图

mütevaliyen [müteva:liyen] (阿) *zf.* 连续不断地，不停地，不间断地，一个接着一个地：～ tezayüt etmek 不断地增加

mütevaris (阿) *s.* 继承的，承继的，世袭的

mütevarit (阿) *s.* □陆续抵达的，一个接着一个来的 □与…一致的，同…相符的

mütevasıl (阿) *s.* 连接的，相互连结的：～ kaplar 〈物〉连通器

mütevassıt (阿) Ⅰ *s.* □中间的；当中的；中部的；中游的 □中介的，经纪的；调停的 □间接的 Ⅱ *is.* 中(介)人，中间人，经纪人；调停人

mütevatir (阿) *s.* 交相传说的，传说开的(谣传、传闻)

mütevatiren *zf.* 据闻，据传说

mütevazı, -ı [müteva:zı] (阿) *s.* □谦恭的，恭顺的，温顺的，温和的；谦逊的 □质朴的，朴素的，俭朴的；简单的，简陋的：～ bir ev 简陋的房子

mütevazi [müteva:zi] (阿) *s.* □〈数〉平行的 □并行的，并联的

mütevazin (阿) *s.* 平衡的；平衡的；匀称的

mütevaziülada (阿) *is.* 〈数〉平行四边形

mülevaziülmustetilât, -dı (阿) *is.* 平行六面体

mütevaziyen (阿) *zf.* 平行地

müteveccih (阿) *s.* □(*-e*) 面向…的，朝向…的，转向…的；集中到…上的；奔向…的，冲向…的：Bütün teklifleri bu gayeye müteveccihtir. 他们所有的提议都是为了这一目的。Ordunun cephesi şarka müteveccihtir. 战线东移。□抱好感的，爱好的，有兴致的，尝识的

müteveccihen [müteve'ccihen] (阿) *zf.* □朝…方向走，往…去；指向，针对，集中在…上：Ankara'ya müteveccihen hareket etti. 他到安卡拉去了。□赞许地；关心地，关怀地；细心地，用心地

müteveffa [müteveffa:] (阿) *s.* 已故的，去逝的，死去的

mütevehhim (阿) *s.* 多疑的，疑心重的；好多心的，疑神疑鬼的

mütevekkil (阿) *s.* 指望神的，依赖真主的；听天由命的；顺从的，逆来顺受的，听从神的旨意的

mütevekkilâne (阿) *zf.* 指望神；顺从，听从，逆来顺受地

mütevelli [mütevelli:] *is.* □(寺院、学校、慈善机构的资产)掌管者，管理者，保管人 □遗嘱执行人；代理者，代办者

mütevellit (阿) *s.* (*-den*) □出世的，诞生的 □由…组成的，由…形成的；起源(于)，由…而产生的

müteverim (阿) *s.* 有肺病的，患肺结核的，患肺痨的

müteyakkız (阿) *s.* 警觉的，警惕的；小心谨慎的，慎重的

mütezayit [müteza:yit] (阿) *s.* 增加的，增长的，扩大的，提高的：～ vergi 累进税

müthiş (阿) Ⅰ *s.* 【口】非常的，非常厉害的，极大的，极多的，了不得的，可怕的：～ bir yağmur 倾盆大雨 Müthiş haberler etrafı kasıp kavuruyor. 可怕的消息搞得人心惶惶。Mustafa müthiş bir küfür savurdu. 穆斯塔法破口大骂。Müthiş bir kalabalık alanı doldurdu. 广场上的人挤得水泄不通。Ⅱ *zf.* 很，甚，极，非常；可怕地：～ korkmak 非常害怕，很害怕 ～ sevinmek 非常高兴，高兴极了 ～ yorgun 很疲劳，十分劳累 Ⅲ *ünl.* 怪事！真怪！

müttakı (阿) *s.* 〈宗〉敬神的，严守教规的；虔诚的，笃信宗教的

müttefik (阿) Ⅰ *is.* 同盟者，联盟者；同盟国，盟邦；同盟军 Ⅱ *s.* 联盟的，同盟的，结盟的；一致的：～ işgal kuvvetleri 盟国占领军 esas ～ 主要盟友 sadık ～ 忠实盟友

müttefikam [mütte'fikam] (阿) *zf.* 一致地，完全一致地；齐心协力地，万众一心地；协同地，联合地，共同地

müttefikin *ç. is.* 同盟者，联盟者；同盟国

müttefikülefkâr (阿) Ⅰ *s.* 想法一致的，想法相同的 Ⅱ *is.* 思想观点一致者，志同道合者，同道者

müttefikürrey (阿) *is.* 一致，一致意见

muttehaz (阿) *s.* 采取的，采纳的；通过的，决定的：～ karar 通过的决定(决议) ～ usul 被采纳的方法

muttehem (阿) *s.* 被指责的，被责难的；承认有罪的；有罪的，犯罪的；被控告的

müttehiden [mütte'hiden] (阿) *zf.* 【旧】全体一致地，完全一致地；齐心协力地，万众一心地；共同，一同，一起，一齐

müttehit (阿) *s.* 联合的，共同的；一致的，一致同意的；统一的：～ devletler 联邦国家 siyasi ～ sistem 共同的政治制度 ～ bir karar 一致同意的决议

müttekâ (阿) *is.* □支撑物，支架，支柱，支座，承座 □(土耳其式沙发的)长圆形扶手，长圆形靠枕

müttekileşmek (*nsz.*) 成为敬神的，成为严守教规的，成为笃信宗教的

müvacehe 见 muvacehe

müvalât (阿) *is.* 友好关系

müvaneset 见 muvaneset

müvazene 见 muvazene

müveccih (阿) *is.* 〈数〉准线

müvekkil (阿) *is.* □委托人，委托者；保(证)人，担保人 □〈法〉被辩护人(由律师代为辩护的当事人)

müvellet (阿) 产生…的，引起…的，出现…的，生出…的，发生…的

müvellidülhumuza [müve'llidülhumu:za] *is.* 【旧】〈化〉氧(O)，氧气：～ teneffüs aleti 氧气罩

müvellidülma [müve'llidülma] (阿) *is.* 【旧】〈化〉氢(H)

müvellit, -di (阿) Ⅰ *s.* 生产出…的，出产…的；引起…的，产生…的 Ⅱ *is.* 妇产科医生；助产士；接生婆

müverrah (阿) *s.* 注有日期的

müverrih (阿) *is.* 历史学家，史学家

müvesvis (阿) *s.* 可疑的，令人怀疑的；多疑的，疑神疑鬼的，不信任的，不相信的；不安的，使人担心的

müvezzi, -ii (阿) *is.* □发给者，发放员；分配者，配给员 □邮递员：posta ～i 邮递员，送信的 □卖报的，街头报贩

müyesser (阿) *s.* □容易做到的，可以实现的，力所能及的 □开赐的 ◇(*-e*) **～ olmak** □能做到，能办到，力所能及 □天赐的

müyessir (阿) *s.* 减轻的，使便于的，缓和的

müz *is.* 〈植〉芭蕉

müzah 见 mizah

müzahame (阿) *is.* 困难，难事，困境

müzaheret [müza:heret] (阿) *is.* 帮助，帮忙，援助，接济 ◇(*-e*) **～ etmek** 帮忙，援助，接济；支持，赞同：Arkadaşlar kendisinin teşebbüsüne müzaheret ettiler. 朋友们都支持他的倡议。**～te bulunmak** 帮助，帮忙，援助，接济

müzahir [müza:hir] (阿) *s.* 帮助的，援助的，接济的，支援的 ◇**～ olmak** 援助，支援，帮助，接济；支持，鼓励

müzahrefat [müzahrefa:t] (阿) *ç.is.* □人造的，鲜艳夺目的装饰 □垃圾，脏东西，废物，废料

müzakerat [müza:kera:t] *ç is.* 谈判；商谈，接洽，洽谈，洽商；交涉：～ın inkıtaı 停止谈判 sulh

~ı 和平谈判 ◇**~a başlamak** 开始谈判 **~a girişmek** 交谈；商量；谈判

müzakere [müza:kere] (阿) *is.* □交谈；商谈，商量，磋商，协商；谈判；讨论；交换意见；辩论：~ murahhası (谈判)代表 ~ salonu 会议厅，大礼堂 direkt ~ 直接谈判 iki taraflı ~ 双边会谈 ~ ticari ~ 贸易谈判 umumi ~ 一般性辩论 □询问，提问 □口试 □研究，分析，思索，思考 ◇(*-i*) **~ etmek** □商讨，讨论；磋商，协商；进行谈判；辩论 □询问，提问 **~ hâlinde olmak** 处于谈判阶段，处于辩论之中 **~lere girmek** 开始谈判 **~lerde bulunmak** 谈判 **~ yoluyla halletmek** 通过谈判解决

müzakereci *is.* 【旧】□补习教师，课后辅导老师 □排练(歌剧或舞剧的)导演：Aranızda kimseler kendilerine güvenirlerse kalksınlar, onları müzakereci yazacağım. 你们当中如有谁很自信的话，请站起来，我让他当辅导老师。

müzap (阿) *is.* 熔化了的，熔化开的

müzayaka [müza:yaka] (阿) *is.* 拮据，窘迫，困难，经济困难，贫穷，贫困，缺钱：para ~sında 需要钱 ◇**~da olmak** 感受到物质上的困难，生活在贫困之中 **~ ile geçinmek** 受穷，过贫困生活，勉强度日

müzayede [müza:yede] (阿) *is.* 拍卖：~ ile satış 拍卖 ◇**~ etmek** 拍卖 **~ ile satmak** 拍卖 **~ye fesat karıştırmak** 竞价 **~ye koymak** 拍卖

müzayedeci *is.* 主持拍卖的人，拍卖商

müzdahim (阿) *s.* □拥挤不堪的；聚集起来的，集中起来的；堆放一堆的，乱放一堆的 □很多人的

müzdat (阿) *s.* 增强的，加强的；增加的，提高的；加大的，扩大的◇(*-i*) **~ etmek** 加强，增强；增加，增多；提高；扩大

müzdeviç *s.* 〈数〉共轭的，伴随的

müze [mü'ze] (法) *is.* 博物馆，陈列馆，纪念馆：Doğu Asya Sanatları Müzesi 东方艺术博物馆 Çin Halk Kevrimi Askeri Müzesi 中国人民革命军事博物馆 Louvre Müzesi 罗浮宫博物馆 İstanbul'da Resim ve Heyrel Müzesi'ni gezdik. 我们参观了伊斯坦布尔的绘画和雕塑陈列馆。Kentimizde kazılarda çıkarılan tarihsel eşyaların sergilendiği bir müze var. 我们市里有一座展览发掘的历史文物博物馆。◇**~ gibi** 像博物馆似的

müzebzep (阿) s. □摇摆不定的，犹豫不决的，不果断的，犹柔寡断的 □杂乱无章的，乱成一团的，乱七八糟的

müzeci *is.* 博物馆或陈列馆的工作人员；建造博物馆或陈列馆的人

müzecilik, -ği *is.* 博物馆学，陈列馆学

müzehhep (阿) *s.* 镀金的

müzekker (阿) *is.* □男人 □〈语法〉阳性

müzekkere (阿) *is.* □报告，呈文；公文，公函，正式的书面通知：Yarın kaymakama müzekkere verecekti. 他本想明天把呈文交给县长。□〈法〉 (司法机关签发的)文书，证件：ihzar ~si (通知出庭的传票) tevkif ~si 逮捕证，拘票

müzelik, -ği Ⅰ *s.* □值得送博物馆珍藏的，可送博物馆陈列的：~ gümüş bilezik 可送博物馆珍藏的手镯 □【谑】陈旧的，古老的(东西) Ⅱ *is.* 老古董

müzepzep 见 müzebzep

müzev(v)ir Ⅰ *s.* □好撒谎的，说谎的；哄骗人的，骗人的；做假的，伪造的 □告发的，告密的；诽谤的，诬陷的 Ⅱ *is.* □撒谎者，好说谎的人；骗子；诡计多端的人，滑头 □进谗言者，告密者，诽谤人者；阴谋家

müzev(v)irane (阿-波) *zf.* 虚伪地，虚假地，用欺骗的手段

müzev(v)irlemek (*-i*) 诽谤，诬赖，诬陷；告发，告密

müzev(v)irlik, -ği *is.* □谎言，假话；欺骗，欺诈，诈骗；伪造的东西；告密 □诽谤，诋毁；播弄是非，流言蜚语 ◇**~ etmek** □撒谎，说假话；欺骗，诓骗；告发，告密 □播弄是非，散布流言蜚语；造谣(中伤)；诽谤，诬陷

müzeyyelen (阿) *zf.* 作为补充；作为附件；作为注解

müzeyyen (阿) *s.* 【旧】装饰过的，美化过的；打扮过的

müzeyyenat (阿) *is.* 陈设，摆设，装饰；装饰品，点缀物

müziç, -ci (阿) *s.* 【旧】令人烦闷的，使人厌倦的；使人不安的；使人感到受拘束的

müzik, -ği (法) *is.* □音乐，乐器：～ aletleri 乐器 ～ kutusu 音乐盒，八音盒 ～ kulağı 音乐听觉 ～ belleği 音乐记忆 ～ odası 音乐教室，音乐室 ～ öğretimi 教音乐 ～ tenkidi 音乐批评 ～ tenkitçisi 音乐批评家 ～ sesi 乐音 ～ notları 乐谱 ～ yapıtları (或 eserleri) 音乐作品 Batı ～ 西方音乐 dans ～i 舞曲 hafif ～ 轻音乐 modern ～ 现代音乐 oda ～i 室内乐 ses ～i 声乐 pirinç ～ aletleri 铜管乐器 Müziğe yetenekli bir arkadaşım var. 我有一位有音乐开赋的朋友。□音乐作品，乐曲，乐谱：Öğretmenim radyoda müzik dinliyor. 我的老师在听收音机播放的音乐。

müzik bilimi *is.* 音乐学

müzikal (法) Ⅰ *s.* 音乐的；有音乐的；有关音乐的：～ dram 乐剧 ～ filmi 音乐片 ～ komedi 音乐喜剧 Ⅱ *is.* 乐剧，音乐片

müzik bilimci *is.* 音乐学家

müzikçi *is.* □音乐家；乐器演奏者 □音乐教师

müzikçilik, -ği 音乐性

müzikhol, -lü (英) *is.* (演出音乐、舞蹈、杂耍等节目的)游艺剧场，音乐厅

müzikli *s.* 配乐的

müzikolog (法) *is.* 音乐学家

müzikoloji (法) *is.* 音乐学

müziksel *s.* 音乐的；乐曲的

müziksever *is. ve s.* 音乐迷，歌迷(的)；音乐爱好者

müziksiz *s.* 没有音乐的，没有配乐的，没有演奏的

müzisyen (法) *is.* 音乐家；乐器演奏者，乐师：Elçin'in ağabeyi bir orkestrada mizisyendir. 埃尔钦的哥哥是乐队的队员。

Müzler *öz. is.* 〈神〉缪斯女神(宙斯的9个女儿，9位文艺和科学的女神)

müzmin (阿) *s.* □慢性的(病)，慢性病的，久治不愈的，长期的：～ hastalık 慢性病 ～ romatizma 慢性风湿病 □【转】长期的，经常的，继续不断的：～ işsizlik 经常性失业，长期失业 ～ bekâr 老单身，老光棍

müzminleşmek (*nsz*) 变成慢性的(病)，变成久治不愈的(病)，成了老毛病：Hastalık müzminleşti. 病已成为痼疾。

müzminleştirmek (*-i*) 使成为慢性的，使成为久治不愈的

müzminlik, -ği *is.* 久治不愈，顽症，痼疾

Mv (法) 〈化〉钔(*Mendelevyum*)

N n

N, n 土耳其语字母中第 17 个字母：舌尖齿龈鼻辅音。

N ❶〈化〉氮(Azot) ❷〈天、地〉北

na, nah *ünl.* 【粗】喏，嘿；你瞧，你看；给你，拿去吧；这是，这就是：Na sana (或 Na al)! 竟是这样的！(表示惊奇、遗憾) 真糟糕！完蛋！嘿！啊，好家伙！Na bir tane daha! 你看，还有这样的事！Na kafa! 嗬，真傻！嘿，真笨！Na böyledir. 喏，就是这样。

na- (前缀)表示"不，不…"如：nahoş 不愉快的，不痛快的

naaş, -a'şı 见 naş

naat, -a'tı *is.* 【旧】❶赞美，赞扬；歌颂，颂扬；颂歌，赞歌 ❷喀西达诗(颂扬穆罕默德的诗)

Nabatiler, Nebatiler *ç.öz. ve is.* 〈史〉纳巴泰人

nabazan (阿) *is.* 跳动，搏动

nabeca *s.* 不妥的，不得当的，不适当的，不是场合的，不合时宜的

nabedit *s.* ❶位卑言轻的；不知名的，不出名的；不显赫的，不引人注目的，默默无闻的 ❷失踪的，不见的，下落不明的 ◇～ **olmak** ①不见，消失；失踪，下落不明 ②成为无人知晓的，成了默默无闻的

nabehengâm *s.* 不及时的，不适时的，不合时宜的，为时过早的

nabekâr (阿-波) Ⅰ *s.* ❶不中用的，无用的，不能用的，不适用的 ❷游手好闲的，无所事事的，闲散的 Ⅱ *is.* 游手好闲的人，懒汉

nabemahal (波-阿) *s.* 不合时宜的，不是场合的；不合适的，不适当的；不及时的，不适时的

nabemevsim (波-阿) *s.* 【俗】过早的，太早的，为时尚早的；不及时的，不适时的

nabız, -bzı (阿) *is.* ❶脉，脉搏；搏动，跳动：～ atışı (或 atması) 脉搏跳动 ❷【转】动态，搏动，律动；脉搏：Nabızları sekte içinde. 他的脉搏不规则。◇～ **almak** 切脉，号脉 ～(ı) **atmak** 心跳，脉搏跳动：Hastalandığımızda nabız her zamankinden daha hızlı ya da yavaş atar. 当我们生病的时候，脉搏比其平时不是跳得快，就是跳得慢。Nabzı 120 atıyor. 他心跳每分钟 120 下。Sağlıklı bir insanın nabzı dakikada ortalama 70-80 kez atar. 健康人的脉搏跳动每分钟平均为 70 至 80 次。～(ı) **durmak** 脉搏停止跳动，死，死亡 ～ **düşürmek** 减少搏动 ～ **yoklamak** 切脉，号脉 ～**a bakmak** 切脉，号脉 ～**ı nemli** 又急又弱的脉搏 (-*in*) ～**ına bakmak** 号脉，切脉 (-*in*) ～**ına girmek** 使用一切手段引起对自己的注意 ～**ına göre şerbet vermek** 迎合，讨好，投其所好，顺毛摩挲 ～**ını tutmak** (或 **saymak, yoklamak**) 切脉：Doktor Akbulut'un yanına vardı. Nazını tuttu. 医生坐到阿克布卢特身旁，给他号了脉。

nabızgir (阿-波) *s.* 有分寸的；委婉的；外交式的，巧妙的，巧妙婉转的

nabîza *s.* 【旧】❶先天失明的，天生瞎眼的 ❷视力不好的，弱视的 ❸【转】盲目的，盲动的

nabînaî *is.* 【旧】失明，瞎眼

nabit (阿) *s.* 长的，生长的 ◇～ **olmak** 长，生长；长出，长成

nâbut *s.* 不存在的；消失的，消逝的，不知去向的 ◇(-*i*) ～ **etmek** ①消灭，毁灭，歼灭 ②使成废墟；毁坏，拆毁 ～ **olmak** 消失，消逝；失踪

nabza (阿) *is.* 脉搏跳动(一次)

nabzî (阿) 脉的，脉搏的

nacak, -ğı *is.* 短把劈柴斧头，短柄斧：Yaşlı adam bahçede nacakla odun kesiyordu. 一个上了岁数的人在花园里用斧子劈柴禾。

nacar (阿) *is.* 【方】木匠，(粗)木工

naci (阿) *s.* 【俗】❶得到解脱的，得到解救的；逃脱的，摆脱的 ❷〈宗〉免受地狱之苦的，得到超升的

nacins (波-阿) *s.* 【旧】非贵族出身的，非贵族血统的

naçar [na:ça:r] (波) Ⅰ *s.* 被迫的，迫不得已的，没有办法的，走投无路的 Ⅱ *zf.* 迫不得已，没有别的出路：çar ～ 不得不，不管愿意不愿意 ◇～ **kalmak** 陷入走投无路的境地

naçiz [na:çi:z] (波) *s.* 【俗】没有价值的，不值钱的；毫无意义的，毫无价值的；不值一提的，很不重要的，微不足道的；微薄的，菲薄的：Bu hediyemin kabulünü rica ederim. 请笑纳我的薄礼。◇～**leri** 【旧】(谦词) ①仆，区区 ②(写信的下款)您的忠实仆人，仆(某某)

naçizane [na:'çi:za:ne] (波) Ⅰ *s.*【俗】不大的，微不足道的，微薄的；质朴的，朴素的，俭朴的 Ⅱ *zf.* 最诚挚地；谦虚地，谦逊地

nadan [na:da:n] Ⅰ *is.* 无知(识)的人，无知之徒，不学无术的人；外行 Ⅱ *s.* ❶无知(识)的，不学无术的；外行的，一窍不通的 ❷【转】粗鲁的，没有教养的，不懂礼貌的；不知分寸的，不够策略的：Ne nadan adam. 多么没有教养的人！

nadanca [na:da'nca] *s.* ve *zf.* 无知的，不学无术的，一窍不通的；粗鲁的，没有教养的

nadanî *is.* 见 nadanlık

nadanlık, -ğı *is.* ❶无知，不学无术，一窍不通 ❷粗鲁的话，无礼的话；粗鲁的行为，不讲策略的行为；没礼貌

nadas *is.* 〈农〉秋耕，秋翻，秋翻地的初耕：Dedem nadasın, toprağın verimi bakımından çok gerekli olduğunu söylüyor. 我的爷爷说休耕对提高土地效益是非常必要的。◇(*-i*) **～ etmek** 翻耕秋耕地 **～a bırakmak** (或 **yatırmak**) 留作休耕地：～a bırakılan yer 秋翻地，秋耕地，休耕地 Ekilmiş tarlalar yanında nadasa bırakılmış tarlalar görülüyordu. 在已播种的土地旁有休耕地。

nadaslık, -ğı *s.* 休耕的；秋耕地的，秋翻地的：～ tarla 休耕地

nadi (阿) Ⅰ *is.* 会，会议，议会 Ⅱ *s.* 呼唤的，呼吁的，祈求的；大声叫喊的

nadide [na:di:de] (波) *s.* ❶从来没有见过的，从严没有过的，空前的，不寻常的 ❷稀有的，罕见的；十分珍贵的，很有价值的

nadim [na:dim] (阿) *s.* 【旧】后悔的，懊悔的，追悔的，表示遗憾的 ◇(*-e*) **～ olmak** 后悔，悔悟，懊悔；抱歉，表示遗憾：Yaptığına çok nadim oldu. 他很后悔自己所做的事。

nadir [na:dir] (阿) *s.* 稀有的，罕见的；不常发生的，不常见的

nadirat [na:dira:t] (阿) *ç.is.* 少见的东西；珍奇的物品，稀有的珍品

nadire (阿) *is.* ❶少见的东西，稀罕的东西，罕见的事物 ❷轶事，趣闻，奇闻；俏皮话

nadiregû (阿-波) *is.* 爱说俏皮话的人，爱说打趣话的人

nadiren [na:'diren] (阿) *zf.* 有时，偶而，不经常

nadirlik, -ği *is.* 少见的东西，稀罕之物，珍奇物品，稀有的珍品

nadirülvuku (阿) *s.* 很少发生的

nadirülvücut (阿) *s.* 很少遇到的，难得碰见的

nachil (波-阿) *s.* ❶无才干的，没有才能的；没有天赋的 ❷不熟练的；无专门知识的，无专门技能的；普通的

naf *is.* 【俗】❶脐，肚脐 ❷(物体的)中部，中间，当中 ◇**～i arz** (伊斯兰教圣地)麦加 **～i hefte** 星期二 **～i zemin** (伊斯兰教圣地)麦加

nafaka (阿) *is.* ❶生活资料，生活费，生计：Annem babam çalışarak nafakamızı sağlıyorlar. 我的父母亲靠工作养活一家。❷〈法〉赡养费，抚养费：～ mükellefiyeti 赡养义务，供养义务 Ayşe Hanım çocuklarına ayrıldığı kocasından aldığı nafakayla bakıyor. 阿伊赛女士靠前夫支付的抚养费养育孩子。◇(*-e*) **～ bağlamak** 判给赡养费 **～ vermek** 支付赡养费，支付抚养费 **～sını almak** 【俚】受到申斥；挨打：Karakolda adamakıllı nafakasını almış. 他在警察局被痛打了一顿。**～sını çıkarmak** 谋生，挣钱吃饭，挣钱糊口 **～sını kesmek** 从自己钱财中抽出(挤出) **～sını temin etmek** 谋生，挣钱吃饭，挣钱糊口

nafakalanmak (*nsz*) 生活费用的提供，生活费用的保障

nafıa [na:fıa] (阿) *is.* (城市等的)公用事业；公共工程，公益工程：～ işleri 公共工程，公益工程 ～ vekâleti 公共工程部 ～ vekili 公共工程部长

nafi[1], -i [na:fi:] (阿) *s.* 【旧】(*-e*) 有益的；有好处的，有益处的，有收益的，有利可图的：Açık havada jimnastik yapmak sıhhate pek nafidir. 在户外做操对身体非常有益。◇**～ olmak** 成为有益的，成为有好处的

nafi[2] (阿) *s.* 否定的，否认的；否定的，否认的；反面的

nafile [na:file] (阿) Ⅰ *is.* 余功(每日 5 次功之外所做的功) Ⅱ *s.* ❶枉然的，白白的，徒劳无益的，无济于事的：～ gayret 白努力，白费力 ～ zahmet 徒劳 Yapılan bütün ısrarlar nafiledir. 所做的一切努力都是徒劳的。❷不必要的，多余的：～ masraf 不必要的支出，

不必要的开支 Ⅲ *zf.* 白白地，徒劳无益地；徒劳，枉然：Söyledim, azarladım nafile, ip parası vermeden kurtulamadık. 我训了他一顿，可是没有用，不破点财我们就摆脱不了纠缠。Evin içinde eteği savruk biri bulunduktan sonra ne yapsan, ne kadar çalışsan nafile emeğin boşa gider. 自从家里有了这么一个散漫成性的人，无论你干什么，无论你多么勤快，全白费。Ⅳ *ünl.* 徒劳：Bin kere söz söyleyiniz, zihne dank etmez, nafile yahu! 您说一千遍，他也不会明白的，白耽误工夫！◇～ **uğraşmak** 白费力，徒劳 ～ **yere** 白白地，枉然，徒劳无益地：Nafile yere atıp durma, ne yapsan sen benim kolumu buramazsın. 别白费心计了，你怎么也斗不过我的！

nafir (阿) Ⅰ *s.* ❶嫌恶的，嫌厌的，表示厌恶的 ❷胆小的，胆怯的，怯懦的，畏缩的 Ⅱ *is.* 懦夫，怯懦者，胆小的人；怕死鬼

nafiye *s.* 否定的：edatı ～ 〈语〉否定语气词

nafiz [na:fiz] (阿) *s.* 【旧】❶有势力的；有威信的，有威望的，有声望的，有权威的：～ bir idareci 有威信的领导 ❷犀利的；刺骨的：～ bir nazar 犀利的目光 ◇～ **olmak** 有威信，有威望，享有威望

nafta (英) *is.* 石脑油；挥发油；粗汽油

naftalen, naftalin (法) *is.* 〈化〉萘($C_{10}H_8$)：Annem sandıktaki kumaşlara naftalin döktü. 我母亲把卫生球放到装布匹的箱子里。

naftalinlemek (*-i*) 放上萘粉，撒上萘粉；放上樟脑：Annem kışlık giysilerimizi kaldırmadan önce naftalinledi. 我母亲在把我们的冬装放起来之前，先放上了樟脑。

naftalinlenmek (*nsz*) naftalinlemek 的被动态

nagâh *s. ve zf.* ❶不及时的，不适时的，不合时宜的，不得当的 ❷突然的，骤然的，意外的

nagant *is.* 纳甘式转轮手枪；纳甘左轮手枪

Nagasaki *öz.is.* 长崎(日本)

nageh 见 nagâh

nagehan *zf.* 忽然，突然，骤然，意外地

nagehanî *s.* 突然的，忽然的，骤然的；意外的，出乎意料的

nagehzuhur *s.* 突然的，骤然的，意外的

Nagoya *öz.is.* 名古屋(日本)

nağış, -ğşı (阿) 【方】见 nakış

nağme (阿) *is.* ❶调子，曲调，旋律 ❷〈乐〉音符，音，调；声 ❸【转】装腔作势的声调，任性的声调 ◇～ **yapmak** 【俚】哄骗，蒙混：Bana nağme yapma. 你不要骗我啦；你别给我胡扯。～**yi değiştirmek** 改变语调，压低声调

nağmeli *s.* 和谐的，和谐悦耳的

nağmesaz *s.* (阿-波) 【旧】唱歌的

nağmesiz *s.* 不和谐的，无旋律的

nah 见 na

nahafet 见 nehafet

nahak [na:hak] (波-阿) *s. ve zf.* 不公正的，不公道的，不公平的，非正义的，不正当的 ◇～ **yere** 不公正地，不公道地，不公平地，非正义地；没有理由地，平白地，无缘无故地：Kendini nahak yere üzüyorsun. 你平白无故地感觉不痛快。

nahır *is.* 【俗】牛群

nahırcı *is.* 【俗】牧人，放牧的人

nahif [nahi:f] (阿) *s.* 虚弱的，孱弱的；瘦弱的，憔悴的：Kulaklarıma inanamıyordum, bu kadar narin, bu kadar nahif bir vücutta böyle bir ruh. 我真不敢相信自己的耳朵，如此单薄瘦弱的躯体中竟有这样的活力。

nahiflik, -ği *is.* 虚弱，瘦弱，憔悴

nahifül bünye (阿) *s.* 【俗】消瘦的，瘦弱的，虚弱的，体格瘦弱的

nahik *s.* 喊叫的，大喊大叫的，好喊叫的，好吵吵嚷嚷的 ◇～ **çelebi** 【俚】软弱的人

nahil, -hli *is.* ❶〈植〉枣椰，海枣 ❷〈宗〉(用于装饰洞房的)人造蜡树

nahil çiçeği *is.* 〈植〉蝇子草(*Silene*)

nahiv, -hvi (阿) *is.* 【旧】❶方向；方面 ❷地区；地方 ❸〈语〉句法，句法学

nahiye [na:hiye] (阿) *is.* ❶【俗】乡或镇(土耳其行政单位之一)：～ müdürü 乡长；镇长❷边，边缘；侧面 ❸地区，地方

nahiyevi (阿) *s.* ❶区域的，区域性的 ❷〈解〉局部的

naboş [na:boş] (波) *s.* 令人厌恶的，讨厌的；不痛快的，不愉快的，令人不快的：～ olaylar 不愉快的事件 ◇～ **bir tesir yapmak** 造成不良影响

nahoşnudî *is.* 不满(意)，不满情绪；不满足

nahoşnut *s.* 感到不满；表示不满的；不满意的

nahre (阿) *is.* 〈医〉坏死

nahrevî (阿) *s.* 〈医〉坏死的

nahs *is.* (占星术中的)不祥之兆，厄运

nahvet (阿) *is.* 骄傲，自高自大；傲慢，傲慢态度

nahvetli *s.* 骄傲的，自高自大的；傲慢的，目空一切的

nahvî (阿) *s.* 〈语〉句法的，句法学的

nahviyun (阿) *is.* 语法学家；句法学家

naış 见 naş

nail [na:il] (阿) *s.* 达到的，获得的，荣膺的 ◇(*-e*) ～ **olmak** 获得，膺获，达到 Nihayet meramına nail oldu. 他终于达到了自己的目的。

nailiyet (阿) *is.* 获得，荣膺；达到

naim[1] *is.* 平安，幸福，顺遂，富足安康

naim[2] *s.* ❶软的，柔软的；易变形的；没有骨头的：～ hayvanlar 〈动〉软体动物 ❷新的，鲜的，新鲜的

naime (阿) *s.* 娇弱的(女人)，弱不禁风的(女人)

naip, -bi [na:ip] (阿) *is.* ❶纳伊勃(一些伊斯兰教国家中行政长官或教长的副职或助理)：hükûmet ～i 执政者，统治者 kral ～i 摄政者，摄政王 ❷(伊斯兰教的)副宗教法官

naiplik, -ği *is.* ❶代理 ❷〈史〉总督(职位) ❸摄政；摄政时期(时代)；摄政王(称号、职位)

nair (阿) *s.* ❶燃烧的，烧着的，着火的 ❷发光的，闪闪发光的，闪烁的

naire (阿) *is.* 火，火焰

Nairobi, Nayrobi *öz.is.* 内罗毕(肯尼亚)

nakabil (波-阿) *s.* ❶不可能的，不能实现的，做不到的 ❷无才干的，没有才能的；接受能力差的

nakais *ç.is.* 见 nakisa

nakale *ç.is.* 见 nakil

nakâm *s.* ❶没有满足的；没有达到目的的，未能如愿的 ❷不走运的，老是失败的，屡受挫折的；失望的

nakâmî *is.* 不满足；失望

nakarat [nakara:t] (阿) *is.* ❶〈乐〉付歌，叠句：Şarkının nakaratını hep birlikte söyleyelim. 付歌我们大家一起唱。❷【转】令人厌烦的话，使人讨厌的话；空话：hep aynı ～ 老生常谈，陈词滥调 ❸〈文〉诗歌中重复两次或两次以上的部分

nakaratlı *s.* 有副歌的，有叠歌的

nakaratsız *s.* 无副歌的，无叠歌的

nakavt (英) *is.* 〈体〉(拳击)击倒(指 10 秒内不能起立)，击败在地 ◇～ **etmek** ①(拳击)击昏，击倒在地 ②(比赛时)强使退场 ～**la mağlup etmek** 以击倒对手获胜

nakden [na'kden] (阿) *zf.* ❶金钱上，从金钱上，用现款，用现金：Fakirlere nakden on milyon lira bağışta bulundu. 他赠送给穷人一千万里拉现金。❷预先：～ verilen masraf 预付的费用 ◇**～ yardım etmek** 金钱上帮助，提供现金帮助

nakdî [nakdi:] (阿) *s.* 钱的，钱款的；现金的，现款的；金钱上的：～ yardım 金钱帮助 ～ ceza 罚款，罚金 ～ kıymet 币值 ～ muamelât 货币流通 ～ teminat 〈法〉押金，保证金 Siyasî partiler herhangi bir suretle aynî ve nakdî yardım alamazlar. 政党不得以任何形式获得物质和金钱资助。

nâkes *s.* ❶卑鄙的，下贱的，下流的(指人) ❷吝啬的，悭吝的，小气的

nâkeslik, -ği *is.* ❶卑鄙，下贱，下流 ❷吝啬，小气

Nakhon *öz.is.* 呵叻(那空叻差是玛)(泰国)

nakıh (阿) *s.* 正在恢复健康的，初愈的(病人)

nakır, -krı (阿) *is.* 雕，雕刻，雕塑

nakıs [na:kıs] (阿)【旧】Ⅰ *is.* ❶缺陷，毛病；缺损，残缺；不足，缺点，短处：Bu sizin şerefinize nakıs getirir. 这会给您的威望带来负面影响。❷零下(指气温)；减，减号，负号：～ bir derece 零下一度 ～ işareti 减号，负号 Ⅱ *s.* ❶有缺陷的，有缺点的，有毛病的，有缺损的，有瑕疵的；不全的，没有做完的，未完成的：～ kalmış bir eser. 没有写完的作品。❷〈数〉平截头的，截的：～ ehram 平截头棱锥体，棱台 ～ mahrut 平截头圆锥体，圆台

nakısa (阿) *is.* ❶缺点，缺陷，毛病；缺损，残缺 ❷不够，不足，缺少，缺乏

nakısulakıl (阿) *s.* 【俗】低能的，不大聪明的，智力有限的

nakış, -kşı *is.* ❶(画在墙上或天花板上的)画，彩饰，花纹 ❷图案，图形，花样；插图 ❸刺绣：Nuran ablasından nakış işleneyi öğreniyor. 努兰跟她姐姐学刺绣。❹狡计，诡计，花招，手腕；狡猾的手段(方法或行为) ❺(东方的) 弹唱音乐作品

nakışçı *is.* ❶刺绣工人 ❷装饰师，装璜师，(画装饰画的)画匠

nakışçılık, -ğı *is.* 刺绣工作

nakışçılamak (*-i*) 画满画，画上装饰画，画上花纹(彩饰)，涂上各种颜色

nakışlı *s.* ❶绣花的，绣上花的：～ masa örtüsü 绣花台布 ❷装饰的，彩绘的，五颜六色的；装饰过后，点缀过的，带画的，画上画的：～ cam 装饰玻璃，彩色玻璃

nakışlık, -ğı *is.* 绘画工作，刺绣工作

nakışsız *s.* ❶没有图画的，不带画的；没有装饰的 ❷没有绣花的，不带绣花的

nakız, -kzı (阿) *is.* 【旧】违反，违犯，不遵守，侵犯；废除，废止，取消；撤消

nâkız (阿) *s.* 违反的，违犯的，不遵守的；废除的，废止的；取消的，撤消的

nakibüleşraf (阿) 〈史〉神学家

nakil, -kli (阿) *is.* ❶(用车、船等)运过去，从一处转送到另一处；运输，运送，输送，搬运：～ araçları (或 vasıtaları) 运输工具 ～ kabiliyeti 载重量，运载能力 ～ şekli 运输方式 ❷转换，改换，变换；移动，移置，搬移；搬迁，移居，迁居：işaretlerin ～i 发信号 kan ～i 输血 Mahkeme davanın İzmir'e nakline karar verdi. 法院决定把案子移送到伊兹密尔。❸委任，委派；调往，调任 ❹翻译，译 ❺复述，转述，叙述：bu olayın ～i 讲述这件事 ◇**～ etmek** ①讲述，述说，叙述；转告，转达 ②调往，调到；派往，调任；转交，转送 **～i kelâm etmek** 变换话题

nâkil, -kli [na:kil] (阿) Ⅰ *is.* 〈理〉导体 ～ cisim 导体 ～ kablosu 电线，导线 ～ mukavemeti 导体的阻抗 ～ şebekesi 电力网，供电网 yarı ～ler 半导体 yüksek cereyanlı ～ 高压输电线 ❷翻译，翻译工作者 ❸讲故事的人，讲述的人；短篇小说作者 Ⅱ *s.* ❶翻译…的 ❷搬动…的，搬移…的，把…从一地运送到另一地的

nakiliyet *is.* 〈理〉传导性，传导率；导电性，导电率；电导，电纳，导纳

nakisa, nakise 见 nakıs

nakit, -kdi (阿) *is.* 钱，现款，现金：～ para 现金 Vakit nakittir. 时间就是金钱。

nakîz (阿) *s.* 相反的，对立的，自相矛盾的：yekdiğerini ～ havadisler 自相矛盾的新闻

nakka *is.* 【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

nakkare [nakka:re] (阿) *is.* 【俗】鼓

nakkarhane [nakkarha:ne] (阿-波) *is.* 〈史〉军乐队

nakkaş [nakka:ş] (阿) *is.* 【旧】❶装修工匠，装璜工匠；壁画工匠；装饰画家；布景师 ❷雕刻匠，雕刻工；雕刻家，雕塑家

nakkaşlık, -ğı *is.* ❶装修工作(或职业)，装璜工作(或职业)，画壁画的工作(或职业) ❷雕刻

nakledilmek (*nsz*) nakletmek 的被动态：Bir gün Edirne'ye nakledilen bir arkadaşımı uğurlamak için istasyona gitmiştik. 有一次我们去车站为调到埃迪尔奈去工作的朋友送行。Malzame deniz yoluyla daha ucuza nakledilecektir. 材料用海运会更便宜些。

na'klen [na'klen] (阿) *zf.* ❶据传说，据传闻；按惯例，按传统，按习俗：naklen ve ～ 既要合理也要合乎传统 ❷用调任的方法，用调动的方法，通过调动 ◇～ **tayin edilmek** 通过调动委任 ～ **yayınlamak** 转播：Viyana'daki maç naklen yayınlanacak. 将要转播在维也纳举行球赛。

nakletmek (*-i*) ❶转送，迁移；运送，运输：Eşyalarımızı Ankara'dan İzmir'e trenle naklettik. 我们用火车把我们的行李从安卡拉运到了伊斯坦布尔。Evimizi Samsun'a naklettik. 我们把家搬到了萨姆松。❷〈理〉传导，导(电)，传电：elektrik nakleden cisim 导电体 ❸(*-den*, *-e*) 翻译，译 ❹(*-i*, *-e*) 把(话题、目光)转到，转向 ❺(*-i*) 转达，转告，转述，讲述 ❻划拨，转(帐)，转到账上，转到名下

naklî [nakli:] (阿) *s.* 【旧】❶运输的，运送的，转运的 ❷传统的；基于老传统的；口传的 ◇～ **mazi** 〈语〉主观过去时

nakliyat [nakliya:t] (阿) *ç.is.* ❶运输，运送；搬运，输送：～ ticareti (或 işletmesi) 发行科，发行办公室 deniz ～ı 海路运输，海运 kara ～ı 陆路运输，陆运 hava ～ı 空运 yolcu ～ı 客运，旅客运输 yük ～ı 货运，货物运输 ❷传说，传闻；传统 ◇～ **yapmak** 运输，运送

nakliyatçılık, -ğı *is.* 运输业，运输工作，搬运工作

nakliye (阿) *is.* ❶运输，运送；搬运，输送；客运，货运：～ bölüğü 运输连 ～ gemisi 运输船 ～ komisyoncusu 运输经纪人 ～ masrafları 运输费 ～ muteahhidi 发货人，发送人，发行人 ～ sınıfı 运输部队，运输勤务 ～ sigortası 运输保险 ～ sözleşmesi 运输合同 ～ uçağı 运输机 ❷运费 ◇～ **senedi** ①〈铁，商〉运货单，提货单；发货单 ②〈海〉运单，货载单

nakliyecilik, -ği 运输业，运输工作，搬运工作

naklolmak (*nsz*) 转移，迁移；转运，转送

nakmet *is.* 惩罚，惩办，惩治，处罚，处分；报复，报仇

nakşetmek (*-i*) ❶装饰，点缀，打扮，使美丽，使美化；画上许多画 ❷【转】铭记，牢记：zihne ～ 牢记

Nakşibendi [na'kşıbendi:] (阿-波) *öz.is.* 〈宗〉❶纳格什班迪教团信徒 ❷纳格什班迪教团

Nakşibendîlik, -ği *öz.is.* 纳格什班迪教团(伊斯兰教苏非派教团，14 世纪时，巴哈丁在布哈拉所创)

nakşolmak (*-e*) 留下，印迹，留下，痕迹

nakus *is.* ❶(教堂里的)钟 ❷〈化〉烧瓶，曲颈甑，蒸馏甑

nakzen [na'kzen] (阿) *zf.* 【旧】取消，撤消，废除，废止：davayı ～ görmek 重新审理案件 davayı ～ iade etmek 退回案件重新审理 Dava nakzen rüyet olundu. 案件重新审理过。

nakzetmek (*-i*) ❶违反，违犯，不遵守；解除，废除，废止；取消，撤消；驳斥，驳倒，推翻 yeminini ～ 违反誓言 ❷〈法〉撤消(原判)，退回重审

nal (阿) *is.* (马)蹄铁，马掌：arka ayak ～ı 后腿马掌 ön ayak ～ı 前马掌 Annem yolda bulduğu at nalının kendisine uğur getireceğine inanıyor. 我母亲相信她在路上捡到的蹄铁会给她带来好运。◇～ **çakmak** 钉马蹄铁，钉马掌 ～ **kesmek** ①制作蹄铁，打蹄铁 ②【俗】(在皮肤上)刺花纹，文身 ～ **toplamak** (赛马时)最后一名，当老末 ～ **deyip muh**

dememek 顽固坚持自己观点 **～ vurmak** 钉马蹄铁，钉马掌 **～ları atmak** (或 **dikmek**) 【俗】累倒，病倒；累死，病死；蹬腿儿，翘辫子

nâlân *s.* 呻吟的，哼哼的；号啕痛哭的 ◇**～ olmak** 呻吟，哼哼，发出呜咽声；伤心，悲痛

nalâyık (波-阿) *s.* 不配的，不值得的

nalbant, -dı (阿-波) *is.* (钉马掌的)铁匠，钉马掌的人

nalbanthane *is.* (钉马掌的)铁匠铺，铁匠炉

nalbantlık, -ğı *is.* 钉马掌的手艺；钉马掌的职业(工作)

nalbur (阿-波) *is.* ❶【旧】卖小五金的商人 ❷打蹄铁的铁匠

nalburluk, -ğu *is.* 销售小五金商品

nalça (阿-波) *is.* ❶(U 字形的)铁鞋掌：tırmanma ～sı (登山用的扣在鞋下面的)钉爪 ❷蹄铁

naldöken *s.* 多石的道路

nale *is.* 呻吟，哼哼；哭泣；大哭，痛哭

nalet 见 lânet

nalın (阿) *is.* 木拖鞋，木凉鞋：Mutfak nalınlarını ayaklarına geçirince yine sokağa fırlar. 穆特法克一穿上木拖鞋就往街上跑。

nalıncı *is.* 制作或出售木拖鞋的人 ◇**～ keseri** 【转】自私自利的人，贪财的人；利己主义者 ～ keseri gibi kendine yontmak 只为个人利益工作

nalıncılık, -ğı *is.* 钉马掌的工作，钉马掌的活

nalınlı *s.* 穿木拖鞋的，穿木凉鞋的

naliş 见 nale

nallama *is.* 钉马掌：～ çekici 钉马掌锤 ～ kerpeteni 锻工钳，红炉钳 soğuk ～ 冷锻

nallamak (*-i*) ❶钉蹄铁，钉铁掌 ❷【俗】打死，弄死，干掉；杀死；击毙

nallanış *is.* 被钉上蹄铁，被打上铁掌

nallanmak (*nsz*) nallamak 的被动态

nallatmak (*-i*, *-e*) nallamak 的使动态

nallı *s.* 被钉上蹄铁的，打上铁掌的，钉上铁掌的，打过掌的

nam [na:m] (波) Ⅰ *is.* ❶名字，(事物的)名称，名义 ❷名声，名望；名誉 ◇**～ almak** 出名，名扬四海 **～ ile** 名为…的：《Hürriyet》～ ile intişar eden gazete 发行的名叫《自由》的报纸 **～ kazanmak** 获得声誉，成名，出名 (*-e*) **～ salmak** (或 **vermek**) 扬名，驰名，出名：dünyaya ～ salmak (或 vermek) 闻名世界，名扬全世界 **～ ve hesabına** 以某人名义，代表 **～ı nişanı kalmamak** 成了无名的；销声匿迹；(死后)被遗忘了的 **～ına** ①以某人名义，代表；名为…的，为了 insaniyet ～ına 为了人道主义 ②写给某人的，寄给某人的；用某人名义，在某人名下 ③假借，借口，以…为托词；冒充 ④在…方面：Elbise namına bir şey kalmadı. 他身上什么衣服也没有了。Para namına beş kuruşum yok. 我是身无分文。**～ında** 名叫…的，名为…的：Ali ～ında bir çocuk 一个名叫阿里的小孩 **～ını lekelemek** 玷辱名誉，败坏的名声 **～ını vermek** 起名，命名 Ⅱ *s.* 有名的，著名的，知名的：Ahmet nam şahıs. 艾哈迈德是位知名人物。

namadut (波-阿) *s.* 无数的，不可胜数的，数不尽的

namağlûp (波-阿) *s.* 不可战胜的，(所向)无敌的

namahdut (波-阿) *s.* 无限制的，无边的；无限的，无止境的；无穷的：～ salahiyetler 无限的权力

namahrem [na:mahrem] (波-阿) *s.* ❶(伊斯兰教)伊斯兰教法规不禁止结婚的(男女) ❷没有亲属关系的，没有血缘关系的；外姓的

namahremiyet (波-阿) *is.* 见 namahremlik

namahremlik, -ği (伊斯兰教)❶(因无亲属关系)允许结婚；允许婚配 ❷非亲属关系，非血缘关系 ❸禁止入后宫

namakul, -lü (波-阿) *s.* 不明智的；轻率的，冒失的；狂妄的

namalûm (波-阿) *s.* 无人知道的，不出名的，不为人知的

Namangan *öz.is.* 纳曼干(乌兹别克)

namaruf (波-阿) *s.* 不出名的，不知名的；未经承认的，未得到公认的

namaz [nama:z] (波) *is.* 乃玛孜，礼拜(伊斯兰教的五功之一)：*cenaze* 〜ı 殡礼 cuma 〜ı 主麻礼 akşam 〜ı 昏礼 ikindi 〜ı 晡礼 öğle 〜ı 晌礼 sabah 〜ı 晨礼 yatsı 〜ı 霄礼 Namazda insan yüzünü kabe'*ye* çevirmelidir. 人在做礼拜时要面向克尔白圣殿。◇〜 **bezi** 盖头巾，方头巾(女人做礼拜时盖头用的方巾) 〜 **halısı** 跪毯 〜 **kılmak** 做礼拜 〜 **niyaz** 礼拜，祈祷：Vaktim yok diye namaz niyazı bıraktı. 他没有做礼拜，说："我没有时间。"〜 **seccadesi** 跪毯 〜 **vakitleri** 做礼拜的时间 〜**a durmak** 去做礼拜 〜**ında niyazında** (**olmak**) 履行宗教职责

namazgâh [namazgâ:h] (波) *is.* 做礼拜的地方：Yanımdaki kırık taşa bakılırsa burası bir *e*ski namazgâhtı. 看到我身边的这块破石头，就知道这里是做礼拜的地方。

namazlağı *is.* 【俗】(做礼拜用的)跪毯

namazlık, -ğı *is.* ❶(做礼拜用的)跪毯，蒲团，蒲墩 ❷【俗】(做礼拜时念的)简短祝祷词

namazsız *s.* 行经的，来月经的；身子不洁净的(女人)

namdarî, namdarlık, -ğı *is.* 名望，名声，盛名；知名度

namdar [na:mda:r] (波) *s.*【旧】著名的，有名的，知名的；出名的，驰名的；享誉的

name [na:me] (波) *is.* 【旧】❶信，书信，函件 ❷情书 ❸书，书籍 ❹小册子❺杂志

-name (复合词的第二部分)表示"文件、文书、公文"之意，如：beyan*name* 声明 kararn*ame* 决议，决定

namerdâne *zf.* 惨无人道地，残忍地；下流地，卑鄙地；胆怯地

namer'i (阿) *s.* 看不见的，看不出来的；不显的，无形的；难以分辨的，很难区分的

namert, -di [na:mert] (波) Ⅰ *s.* 惨无人道的，残忍的；卑鄙的，下贱的，下流的；胆怯的 Ⅱ *is.* 卑鄙的人，下流的人；下流的东西，卑鄙家伙 □◇〜**e muhtaç olmak** 被迫向卑鄙的人求助

namertçe *zf.* 惨无人道地，残忍地；卑鄙地，下贱地；胆怯地，畏缩地

namertlik, -ği *is.* 惨无人道，毫无人性；卑鄙，下流；胆怯，胆小

nami (阿) *s.* 生长的，繁殖的

Namibya *öz.is.* 纳米比亚(非洲)

namiye (阿) *is.* 长，生长

namizaç (波-阿) *s.* 有点病的，感觉不舒服的；有病的，不健康的

namizaçlık, -ğı *is.* 小病，有点病；不舒服，身体不适

namkör *s.* 见 nankör

namkörlük 见 nankörlük

namlı[1] *s.* 著名的，有名的；驰名的；出名的，尽人皆知的：〜 müz*e* 有名的博物馆

namlı[2] 【俗】带杆的麦垛，没有脱粒的麦垛

namlu (希) *is.* ❶枪筒，炮筒：〜 (ağzı) baskısı 炮口制退器，枪口制退器 〜 ceket*i* 炮衣 〜 çekirdeği (可以更换的)炮膛衬管(炮管的内管) 〜nun geri tepmesi 枪炮的后坐力，反冲力 tüfek 〜su 枪管，枪筒 yivli 〜 有来复线的枪管 ❷刀身，剑身 kılıç 〜su 马刀的刀身

namus [na:mus] (阿) *is.* ❶尊敬，敬意；礼貌，客气 ❷人格，荣誉；名誉，名声；贞洁，贞操；尊严：〜 borcu 无字据的信用借款 〜 meselesi 荣誉问题 Namus ahlâk kalmadı. 他一点廉耻和良心都没有了。❸诚实，老实，正直；良心，善良 Namus insanın *en* önemli *er*demidir. 诚实是人的最重要的美德。◇〜 **belâsı** 为了保全面子忍气吞声；为了面子 〜 **sahibi** 有人格(气节)的人 〜 **sözü** 诺言，保证；真话，老实话 〜**u iki paralık olmak** 名声扫地 〜**u üzerine ant içmek** (或 **söz vermek**) 用人格担保 〜**una bunalmak** 受到侮辱，被凌辱 〜**una dokunmak** 有损名誉 〜**unu temizlemek** ①体面地摆脱，体面地

离开 ②为了名节杀人或自杀 **～uyla yasamak** 诚实地生活

namuskâr (阿-波) *s.* 诚实的，老实的；正直的，正派的；廉洁的

namuskârane (阿-波) *zf.* 诚实地，老实地；正直地，正派地，廉洁地

namuskârlık, -ğı *is.* 诚实；正直，正派，廉洁

namuslu *s.* 诚实的，老实的；正直的，正派的，品行端正的：Benim babam namuslu bir vatanperverdi. 我父亲是一位正直的爱国者。Emine, köyünün en zengin ve en namuslu bir genciyle nişanlandı. 埃米奈同她的村中最有钱最诚实的小伙子结了婚。Bulursam namuslu bir kızla evleneceğim. 我要找一个好女孩儿再结婚。

namusluluk, -ğu *is.* 诚实，正直；正派，品行端正

namussuz Ⅰ *is.* 卑鄙的人，下流的人；昧良心的人，不正直 的人 Ⅱ *s.* 没有良心的，昧良心的；无耻的；不正派的，不正直的 **◆Namussuzum.** 我以人格担保。

namussuzca [namussu'zca] *s.* ve *zf.* 昧良心的，没有良心的，无耻的，不光彩的，不正直的

namussuzluk, -ğu *is.* 耻辱，羞辱，丢脸的事，可耻的行为；不诚实的行为，不正直的行为：Aç kaldım, rezil oldum, türlü hakarete uğradım. Hepsini sineye çektim. Fakat namussuzluğa tahammül edemem. 我饥饿难堪，我遇上了各种各样的侮辱，我都忍受住了，但我不能忍受不道德的行为。

namünasip (波-阿) *s.* 不合适的，不适当的，不相宜的，不是场合的，不合时宜的

namüsait (波-阿) *s.* 不方便的，不便利的，不舒适的；不良好的，不好的，不利的

namütenahi [na:'mütena:hi] (波-阿) Ⅰ *s.* 无限的，无穷的，无边无际的，没有尽头的，无止境的：～ dizi 〈数〉无穷极数 ～ işareti 〈数〉无穷大的符号 asgarî ～ 〈数〉无穷小的，无限小的 hesabı ～ 微积分(学) Öğleye yakın bu sis dağılınca gök yüzü namutenahi açılıyordu. 中午时分，大雾一散，无边无际的天空就展现了出来。Ⅱ *zf.* 无限地，无穷地，无边无际地，没完没了地，无限期地

namzet, -di [na:mzet] (波) Ⅰ *is.* 候选人，候补人 ～ler listesi 候选人名单 deniz zabit ～i 〈海〉海军军校学员；海军准尉生 öğretmen ～i 教师候选人 yükselmeğe ～ bir genç 要提拔的年青候选人 Ben kaldar, namzedin yüzüne dik dik bakarım. 我站起来，很严肃地看着候选人的脸。Ⅱ *s.* 订了婚的，定了亲的，许配了的 ◇(*-i*) **～ götermek** (或 **seçmek**) 提名候选人

namzetlik, -ği *is.* 候选人资格(或身份)，当候选人 ◇**～ini vazetmek** 推荐候选人，提候选人：İstanbu mebusluğuna namzetliğini vazetti. 他在伊斯坦布尔选区推荐了自己的候选人。Bu zatın nametliği kimseyi memnun etmedi. 没有任何人赞同这个人推荐的候选人。

nan *is.* 馕；面包 ◇**～ü nemek** 款待，殷勤的招待，好客 **～ü nimet** 善事；捐助品，赠品；捐款

nana 见 nane

nanay *s.* 【俗】没有：Bende para nanay! 我一分钱也没有！

nane [na:ne] (阿) *is.* 〈植〉薄荷(*Menthapiperita*)：～ yağı 薄荷油 ～ likörü 薄荷甜酒 Annem pişirdiği çorbanın üzerine nane de koydu. 我母亲往做好的汤里加了些薄荷。◇～ **yemek** 说蠢话或做蠢事：Yediği naneye bak! 瞧他干的傻事！瞧他说的傻话！Yemedik nane bırakmadı. 他什么蠢事没干过！

naneli *s.* 薄荷的，含有薄荷精的，含有薄荷醇的，有薄荷味的 ～ sigara 薄荷烟

nanemolla *s.* ve *is.* 【谑】❶窝囊的，软弱的，笨头笨脑的，不果断的，不干脆的 ❷经常生病的，不健康的，有病的 ❸很懒的，不想干活的，无精打采的

naneruhu, -nu *is.* 薄荷水；薄荷精，薄荷精汁

nanesiz *s.* 没有薄荷的，不含薄荷的

naneşekeri, -ni *is.* 薄荷糖：Naneşekeri yer gibi avuç avuç aspirin yutardı durmadan. 他就象吃薄荷糖似的一把一把地吞服阿斯匹林。

nanik *is.* 逗笑，引人发笑的动作(把大姆指抵在鼻子上，其它手指晃动)

nankör *s.* 忘恩负义的，不知感谢的：～ bir kedi 不知感恩的猫 Nankör bir çocuk olmak istemiyorsan sana yapılan yardımı unutmamalısın. 你要是不想做一个忘恩负义的孩子，那就不要忘记给予你的帮助。Ben galiba biraz nankör tabiatlıyım. 我也许是个天生的不太知恩报恩的人。

nankörce [nankö'rce] *s. ve zf.* 忘恩负义的，不知感恩的，知恩不报的

nankörlük, -ğü *is.* 忘恩负义：İnsan, nankörlük yapmayıp kendine edilen iyiliğin değerini bilmeli. 人不做忘恩负义之事，就该知道为他所做的好事的珍贵。

nannik, -ği *is.* 【俗】情妇，姘妇

nano- (构词前缀)毫微

nanosaniye *is.* 毫微秒

nanpare *is.* ❶一块面包 ❷生活资料 ◇～**ye muhtaç olmak** 生活贫困

nansuk, -ğu (法) *is.* 南苏克布(平纹轻软棉织物)，薄纱

Nantes *öz.is.* 南特(法国)

napak, -ki *s.* 不清洁的，不干净的，脏的，污秽的

napalm (法) *is.* 〈化〉凝汽油剂，凝固汽油：～ bombası 凝固汽油弹

napaydar *s.* 不固定的，变幻无常的；暂时的，一时的

Napoli *öz.is.* 那波利(意大利)

nar *is.* 〈植〉石榴(*Punica granatum*)：～ ağacı 石榴树 Narın tatlısı da ekşisi de var. 石榴有甜的，也有酸的。Pazardan iki iki kg. Nar aldım. 我在集市上买了两千克石榴。

nâr [na:r] (阿) *is.* 【旧】❶火，火焰 ❷地狱火(迷信说法所称的上帝惩罚罪人的火) ◇～ **gibi** 炸透了的，烤透了的，煎透了的 (*-i*) ～**a yakmak** 有害，损害，伤害 (*-in*) ～**ına yanmak** 受难，受折磨：Nârına yandık. 他真使我们为难。

nara [na:ra] (阿) *is.* 喊叫，呼喊，呼唤：Akıncıların naralarıyla savaş alanı çınladı. 战场上响起了侵略者狂喊乱叫声。

narcıl (阿) *is.* 【旧】〈植〉椰子(果)

narçiçeği, -ni *s.* 鲜红色的，石榴红色的

nardenk, -ği *is.* 浓缩的果汁(由石榴、李子、山朱萸果、苹果等熬成)

nardin (波) *is.* 〈植〉刺芫荽，洋芫茜(*Eryngium*)

narenc, -ci (阿) *is.* ❶柑橘 ❷橙子

narencî (阿) *s.* 橙色的，橙黄色的

narenciye [na:renciye] (阿) *is.* 〈植〉柑橘亚科

narenciyeci Ⅰ *s.* 栽培柑橘的 Ⅱ *is.* 柑橘商

nareva *s.* ❶不合适的，不适当的；有失体面的，有伤大雅的 ❷不公道的，不公正的；不应得的

nargile (波) *is.* 水烟袋，软管水烟袋，波斯水烟袋 ◇～ **çekmek** (或 **içmek**) 抽水烟袋 ～**nin suyunu değiştirmek** 【俚】撒尿

nargiller *ç.is.* 〈植〉石榴科(*Punica ceae*)

narh (波) *is.* 官价，官定价格 ◇(*-e*) ～ **koymak** (或 **tayin etmek**) 规定价格，限定价格，规定市场价格

nari (阿) Ⅰ *s.* ❶火的；燃烧着的；用火药射出的 ❷地狱的，可怕的；难以忍受的，要命的 Ⅱ *is.* (波斯神话中的)救难仙女；(阿拉拍神话中的)妖精，魔

narıbeyza [na:'rıbeyza] (阿) *s.* 烧到白热化程度的

narin [na:rin] (波) *s.* 细长的，纤细的，修长的：～ vücutlu (或 yapılı) 身材苗条的 Duygu narin bir kızdır. 杜伊古是个身材苗条的姑娘。Kulaklarıma inanamıyordum, bu kadar narin, bu kadar nahif bir vücutta böyle bir ruh. 我真不敢相信自己的耳朵，如此单薄瘦弱的躯体中竟有这样的活力。

narinlik, -ği *is.* ❶瘦长，苗条，细；娇弱 ❷礼貌，谦恭，客气，温柔

nariye (阿) *s.* 用火药射出的

nark, -kı 见 narh

narkislik, -ği *is.* 〈医〉恋己癖，自恋现象

narkotik, -ği (法) Ⅰ *is.* 麻醉剂 Ⅱ *s.* 麻醉的，麻醉性的

narkotizm (法) *is.* 〈医〉麻醉药中毒

narkoz (法) *is.* 〈医〉麻醉，麻醉法：～ cihazı 麻醉器械 genel ～ 全身麻醉 yerel ～ 局部麻醉 ◇(*-e*) ～ **vermek** 打麻药

narkozcu *is.* 〈医〉麻醉师

narkozculuk, -ğu *is.* 麻醉师的工作

narkozitör (法) *is.* 〈医〉麻醉

narkozlayan *s.* 〈化、医〉麻醉的，麻醉性的，施行麻醉的，使麻醉的

narsisizm 见 narkislik

narsislik, -ği 见 narsisizm

narval, -li *is.* 〈动〉独角鲸(*Monodon monoceros*)

nas, -sı (阿) *is.* 教条

nâs (阿) *is.* 【旧】人民，人们

nasaz *s.* 不利的，不良的，不好的；不合适的，不相宜的

nasbetmek (*-i*, *-e*) 【旧】❶任命，委任，委派，指派 ❷竖起，升起，插上

nasbolmak (*nsz*) 被任命，受委派，受委任

Nasdaq *öz.is.* 纳斯达克：Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道琼斯指数一天内下降了 290 点，纳斯达克指数下降了 144 点。

naseza (阿) *s.* 不配的，不值得的；不合适的，不相宜的

nasfet 见 nısfet

nâsıf (阿) Ⅰ *is.* 〈数〉等分线，平分线 Ⅱ *s.* 平分成两半的，等分的，分成两半的

nâsıh Ⅰ *s.* 警告的，含有警告的；有教育意义的，大有教益的；教训(人)的；功谕性的，劝导的 Ⅱ *is.* 训导者，劝谕者；道德说教者；谋士，出主意的人

nasıl [na'sıl] (土-阿) Ⅰ *s.* 什么样的，怎样的，如何的，哪一个：Nasıl adam? 什么样的一个人？Nasıl kâğıt istiyorsunuz? 您要什么样的纸？Sual nasıl ise cevap ta öyledir. 有其问必有其答。-nasıl kızdır? –Melek gibi. "她是个什么样的姑娘？""像天使一样。"Ⅱ *zf.* 怎样，如何 Ankara'ya nasıl geldiniz? 您是怎么到安卡拉来的？Ben dudaklarımın ucuna gelen bir suali nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu bilmiyorum. 我不知道我怎么问到嘴边的问题和我为什么要问。◆**Nasıl isterseniz.** 请自便！

na'sılsa [na'sılsa] *zf.* 不知怎地，不知为什么，不知何故：her ～ 不管怎样，无论如何

nasıp, -sbı (阿) *is.* ❶任命，派往，委任，委派 ❷竖起，升起，插上 ◇～ **etmek** 任命，委任，委派

nasır (阿) *is.* 趼子，胼胝；鸡眼：～ın kökü 老趼根，鸡眼根 Ayağımdaki nasır çok acıyor. 我脚上的鸡眼很痛。Elleri nasır içinde. 他的两只手上长满趼子。Kazma, balta, kürekle çalışanların elleri nasır tutar. 用锄头、斧和锹工作的人，手上易打泡。◇～ **bağlamak** (或 **tutmak**) ①长满趼子，起鸡眼；起泡 ②【转】变冷酷，变无情，变粗野，变成铁石心肠：O adamın kalbi nasır bağlamış. 这个人的心变冷酷了。～**a basmak** 踩上鸡眼；刺到人的痛处，揭人的短处 ～ **olmak** 磨出茧子来；磨出泡：Dar ayakkabı giymekten bütün parmakları nasır oldu. 由于穿的鞋子小，脚趾上都磨出了泡。

nâsır (阿) *is.* 【旧】助手，帮手；助理

nasırlanmak (*nsz*) 磨出老趼；磨起泡；长鸡眼

nasırlaşmak (*nsz*) ❶磨出老趼，磨起泡；长鸡眼 ❷【转】无知觉，失去知觉，丧失知觉

nasırlı *s.* 有趼子的，长满老趼的：～ cisim 〈解〉(脑)胼胝体 ～ eller 长满老趼的双手 ～ ülser 〈医〉胼胝性溃疡(指溃疡边缘质地坚硬)

nasırsız *s.* 没有趼子的，没长趼子的；没有长鸡眼的；没有起泡的

nasih (阿) 【旧】 Ⅰ *s.* 取消的，撤消的；废除的，废止的 Ⅱ *is.* 抄写者，缮写员，司书

nasihat, -ti (阿) *is.* (给人所出的)主意，建议；劝告，规劝；训话，训诫，训导：Babasının verdiği nasihatları devamlı olarak kulağına küpe etmiş; bunun faydasını da epey görmüştür. 他时刻把父亲的教导牢记在心，获益匪浅。◇～ **dinlemek** 听劝说，听劝告：baba ～i 父亲的训导 Nasihatleri sonuna kadar dinler ve bitince hiç sesini çıkarmaz. 他听完训导后，一言未发。(*-e*) ～ **etmek** 出主意；建议，劝告；教导，训导 ～ **kabul etmek** 采纳建议，接受劝告 (*-e*) ～ **vermek** 出主意；建议，劝告；教导，训导：Ne kadar nasihat verdimse dinlemedi, söylediklerim bir kulağından girip ötekinden çıktı. 不管我怎么劝他，他全都不听，我的话他全当耳旁风了。～**ini tutmak** 依照某人主意(话)

nasihatâmiz (阿-波) *s.* 含有警告的，使人有所警惕；有益的，有教育意义的；劝谕性的

nasihatçi Ⅰ *is.* 劝告者，劝导者；出主意的人，谋士 Ⅱ *s.* 出主意的

nasihatçilik, -ği *is.* 劝告工作，劝导工作，劝说工作，开导工作

nasip, -sbi [nasi:p] (阿) *is.* ❶命运，(一生)遭遇：Tembellerin nasibi aç kalmaktır. 懒汉的命运就是挨饿。❷能拥有的东西，能掌握的东西：Kolun bu sofrada nereye kadar uzanmışsa nasibin o kadardır. 在这张饭桌上你的手能伸到什么地方，就能享用到什么地方。❸日工资，日收入，维持起码生活所需的东西，糊口之粮 ◇～ **almak** 加入比克特西教团 ～ **etmek** 给予机会，使达到 ～ **olmak** ①走运，碰上运气；有用，合适：Nasibim olmadı. 我不走运。我命中没有注定。②达到：Onun erdiği devlet herkese nasip olmaz. 大伙儿谁也没有他那么幸运。～ **olursa** 要是命中注定的话 ～ **vermek** 加入比克特西教团 (*-den*) ～**ini almak** (从…)得到应得的东西：Nasibini aldı. 他得到了他应得的东西。

nasiplenmek (*-den*) 捞到好处，得到便宜

nasipli *s.* 幸运的，走运的，一切都顺利的，一帆风顺的

nasipsiz *s.* 不幸的，不走运的，屡受挫折的，到处碰壁的

nasipsizlik, -ği *is.* 失利，失败；挫折，不走运

nasir [na:sir] (阿) Ⅰ *is.* 散文作家 Ⅱ *s.* 散布的，传播的

nasiye (阿) *is.* ❶女顾问，女谋士 ❷前额，脑门；面，脸 ◇～**de mestur olan** (从某人外表)一望而知的

Nassau *öz.is.* 拿骚(巴哈马)

Nasranî [nasra:ni:] (阿) *öz.is.* 基督教徒，耶稣教徒

Nasranilik, -ği *öz.is.* 基督教，耶稣教

nasuh Ⅰ *is.* 出主意的人，谋士 Ⅱ *s.* ❶真挚的，真诚的，坦诚的 ❷质地纯净的，纯真的，真正的，地地道道的 ◆**Nasuh nusuh tövbesi!** 今后再也不要做这种事啦！

nasut (阿) *is.* 人性；人道，人道主义

nasyonal *s.* 民族的

nasyonalist Ⅰ *is.* 民族主义者，国家主义者 Ⅱ *s.* 民族主义的，国家主义的；充满民族主义精神的：～ görüş 民族主义观点

nasyonalize *s.* 收归国有的，国有化的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 收归国有，使国有化

nasyonalizm (法) *is.* 民族主义，国家主义

nasyonal-sosyalist Ⅰ *s.* 国家社会主义的，纳粹主义的 Ⅱ *s.* 国家社会主义者，纳粹党徒，纳粹分子

nasyonal-sosyalizm *öz.is.* 国家社会主义，纳粹主义

naş (阿) *is.* 装有死者的棺材；入棺的死者

naşad *s.* 忧愁的，忧郁的，愁闷的

naşenide 见 naşinide

naşi[1] (阿) *s.* 【旧】(走在) 前边的，前头的，前方的，领头的；先进的，进步的 ◇～ **olmak** 开始，起源；出身于

naşi[2] [na:şi:] (阿) *e.* 【旧】因为，由于：bu sebepten ～ 由于这个原因 Hastalığından naşi gelemedi. 他因病没能来。

naşinas (波) *s.* 【旧】❶不知道的，不熟悉的，不内行的 ❷不承认的

naşinide *s.* 前所未闻的，闻所未闻的，空前的；独创的，非模仿的，独特的

naşinidelik, -ği *is.* 奇特，奇特古怪行为；新奇

naşir [na:şir] (阿) Ⅰ *is.* ❶出版者，出版商；发行者：～ cemiyeti 出版商协会 ❷〈技〉扩散器 karbüratör ～i 喷嘴，喷油嘴 Ⅱ *s.* ❶传播的，散布的 ❷〈医〉放射的

na't, -ti (阿) *is.* 【旧】❶赞美，颂扬；赞歌，颂歌 ❷(歌颂穆罕默德的)喀西达诗

natamam [na:'tamam] (波-阿)*s.* 不全的，不完全的；不完整的；没有完的，未完成的，没有做完的，不完善的，不完备的：～ bir yapı 没有完工的大厦

natık (阿) *s.* 【旧】❶说话的，讲话的，会说话的：hayvanı gayri ～ 【骂】畜生 ❷含有信息的，通知的：geri dönmeyi ～ bir emir 返回的命令

natıka [na:tıka] (阿) *is.*【旧】❶说话和思维的能力 ❷口才，辨才，辞令，能说善辩：～ kudreti 演说才能

natıkalı *s.* 有口才的，善于辞令的，雄辩的，能说善辩的，口才好的

natıkasız *s.* 不善辞令的，没有口才的，笨口拙舌的

natır (阿) *is.* ❶女浴室里的女服务员，女搓澡的，女搓背的❷看园子的

natırlık, -ğı *is.* (女浴室里的)女搓澡的活，女搓背工作

nativizm (法) *is.* 〈哲〉先天论

NATO (英)【缩】北大西洋公约组织；北约(Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü)

nato [na'to] *s.* 迟钝的，笨拙的，脑筋迟钝的；愚蠢的 ◇～ **mermer** 蠢货，傻瓜，笨蛋，木头脑袋

natokafa *is.* 【俗】蠢货，笨蛋，傻瓜，木头脑袋

natron *is.* 〈化〉泡碱，氧化钠，含水苏打

natuk (阿) *s.* ❶有口才的，善于辞令，能说善辩的，能说会道的 ❷爱说话的，健谈的

natura [natu'ra] (拉) *is.* 本性，本质；性质，特点；天性，性格：Biraz da hastanın naturasını kollamadan ilâç yazar. 他总是不顾病人的体质就开药方。

natüralist (法) Ⅰ *s.* 自然主义的 Ⅱ *is.* ❶〈文、哲〉自然主义者；自然主义作家 ❷博物学家；自然科学家，大自然研究者

natüralizm (法) *is.* ❶〈文、哲〉自然主义❷自然状态，天然性质，本能行动

natürel (法) Ⅰ *s.* ❶天然的，自然界的 ❷天然的，未经人工处理的，纯的 ❸天赋的，天生的 ❹自然的，不做作的；朴素的 Ⅱ *is.* ❶本性，天性，素性 ❷性格，性情，脾气 ❸自然，不做作，朴素

natürist (法) Ⅰ *is.* ❶自然崇拜的，❷主张自然疗法者❸主张返回生活者 Ⅱ *s.* ❶自然崇拜的，自然崇拜说的 ❷自然疗法的 ❸主张返回自然生活的

natürizm (法) *is.* ❶自然崇拜；自然崇拜说 ❷〈医〉自然疗法学说 ❸主张返回自然生活的学说

natürmort (法) *is.* 静物；静物写生；静物画

natüvan(**a**) *s.* 无力的，虚弱的；体弱的，体力不强的；有病的，不健康的

natüvanlık, -ğı *is.* 无力，没有力气；(身体)虚弱，体弱

Nauru *öz.is.* 瑙鲁(太平洋)

naümit *s.* 没有希望的，无指望的，绝望的；不可救药的 ◇～ **olmak** 绝望，失掉一切希望，感到无望

naval[1] (法) *s.* ❶海上的；航海的❷海军的：ateşe ～ 海军武官

naval[2] *is.* 【俗】傻瓜，笨蛋

navçağan *is.* 〈植〉醉心花，曼陀罗

navlun [navlu:n] (希)*is.* 〈海〉❶运费(主要指水上运费)：～ mukavelesi 〈海、商〉租船契约 mesafe ～u 远程运费 pişmanlık ～u 拒付运费的违约金 ❷乘船费

nay 见 ney

naylon [na'ylon] (英) Ⅰ *is.* 耐纶，尼龙(聚酰胺纤维的统称) Ⅱ *s.* ❶尼龙的，尼龙制的：～ dokuma 尼龙织物 ～ gömlek 尼龙衫 ～ iplik 尼龙绳，尼龙线 ❷【转】假的，假造的，伪造的 ～ fatura 假发票

nayzen 见 neyzen

naz [na:z] (波) *is.* ❶卖俏，卖弄风情，搔首弄姿，矫揉造作，假装冷淡 ❷任性，随心所欲地耍性子，毫无道理的要求：Bu ne naz? 这是多么毫无道理的要求！◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 装模作样，装腔作势；拘礼，客气：Hadi naz yapma da oynayalım. 喂，不要扭扭捏捏，我们一起玩一会吧。～**ı nimet içinde büyümek** 在富贵中长大 ～**a çekmek** 装模作样，扭扭捏捏，羞羞答答，装腔作势 (*-e*) ～**ı geçmek** 强迫接受自己的毫无道理的要求：Ebevegtin biricik evlâdı olduğu için onlara nazı geçer. 由于他是父母的惟一的孩子，所以他强使父母满足自己的一切任性要求。Usandım onun nazından. 我为他的任性害羞。(*-in*) ～**ını çekmek** 忍受任性，忍受毫无道理的要求

nazar (阿) *is.* ❶观点，看法；视线，目光；眼神：dost ～iyle 友好地 halk ～ itibarlarını kaybetmek 失去人民的信任 ilk ～ 初步看法 Nazarlarını denize doğru çevirdi. 他把目光转向了大海。❷想法，考虑，见解，意见；注意 ❸毒眼(迷信说法，被毒眼看过的人会遭灾，生病)：İtikadına göre çocuğa değmiş. 按他的说法孩子遭了毒眼。◇(*-e*) ～ **atfetmek** 看一眼，看一看 ～ **boncuğu** 辟邪物；护身符 (*-e*) ～ **etmek** 观察，察看，谛视 ～ **takım** 辟邪物；护身符 (*-i*) ～**a almak** 考虑到，注意到 ～**a çarpmak** 惹人注目，很显眼，吸引注意力，注意 (*-e*) ～**a gelmek** 遭受毒眼 ～**da olmak** 受宠 ～**dan düşmek** 失宠 (*-in*, *-e*) ～**ı değmek** 用毒眼看坏，用毒眼看人而使其发生不幸或生病 ～**ı dikkate almak** 注意到 (*-i*) ～**ı dikkatine arzetmek** 提请注意 (*-in*) ～**ı dikkatini celbetmek** (或 **çekmek**) 引起注意，引起注意 (*-i*) ～**ı itibara almak** 注意到，考虑到，说的是，指的是 (*-i*) ～**ı tasvibine arz etmek** 提出…让某人同意 ～**ımda** 据我的看法，我认为 ～**ıyla bakmak** 像看…似的看着：düşman ～iyle bakmak 像看敌人似的看着

nazaran *e.* (*-e*) 依照，按照，根据；由于，鉴于，取决于：buna ～ 由于上述原因 gazete haberlerine ～ 根据报纸的消息

nazare ◇(*-i*) ～**ye almak** 嘲笑，讥笑，讪笑

nazaret 见 nezaret

nazarî [nazari:] (阿) *s.* ❶理论的，理论上的：～ bilgiler 理论知识 ❷视觉的，视力的

nazariyat [nazariya:t] (阿) *ç.is.* 理论，原理

nazariyatçı *is.* 【旧】理论家

nazariye (阿)*is.* 【旧】理论，学说：atom ～si 〈理〉 原子论 bir ～ vazetmek 提出理论

nazarlık, -ğı *is.* 护身符，避邪物：Aman nazar değmesin, buna derhal bir nazarlık astırmalı! 哎哟，不要让他被毒眼看见，马上叫人给他挂上避邪物。

nazenin [na:zeni:n] (波) *s.* ❶卖俏的，卖弄风情的，娇媚的；优美的，优雅的，雅致的 ❷柔弱的，娇嫩的，娇生惯养的

nazım, -zmı [na:zım] (阿) *is.* ❶〈文〉作诗(法)，写诗(法)，诗学；诗，诗歌，诗歌作品 ～ şekilleri 诗的种类 ❷次序，结构

nâzım [na:zım] (阿) Ⅰ *s.* 调整的，调节的，调度的；安排的，规化的：İstanbul ～ plânı 伊斯坦布尔规化 Ⅱ *is.* 诗文的作者

nazımlama *is.* 作诗的艺术，作诗的技巧

nazır [na:zır] (阿) Ⅰ *s.* ❶(*-e*) 面向的：denize ～ bir pencere 朝大海的窗户 ❷观察的，观看…

的 Ⅱ *is.* ❶部长：dahiliye ～ı 内务部长 hariciye ～ı 外交部长 Eski nazırlardan birisine ilk defa burada rastladım. 在此我首次遇到了一位老部长。❷观察人，观察员 ◇～ **olmak** 朝，对着，(面)向

nazırlık, -ğı *is.* 【俗】(中央机关的)部

Nazi [na'zi] (德) Ⅰ *is.* 纳粹分子 Ⅱ *s.* 纳粹主义的，纳粹分子的

nazif (阿) *s.* 【俗】干净的，洁净的，清洁的；整洁的，爱整洁的

nazik [na:zik] (波) *s.* ❶有礼貌的，客气的；谦恭的，委婉的，有分寸的；盛情的，殷勤的 ～ bir adam 有礼貌的人 ～ cevaplar 委婉的答复 ～ davet 盛情的邀请 ～ bir dille tenkit etmek 用委婉的语言抨击 Pek naziksiz! 您真客气！❷脆的，易碎的；不坚固的；娇弱的，柔弱的：～ bir alet 易损的工具 ～ yapılı 纤弱的体格 ❸【转】微妙的，很慎重对待的；严重的，危机的：～ bir mesele 微妙的问题 ～ durum 微妙的局势 ～ bir sayfaya girmek 进入危机的时期 Mesele nazik bir hâl aldı. 问题严重了。Mesele çok nazik olduğu için kendi başıma bir teşebbüste bulunmaya cesaret edemedim. 兹事重大，我不敢擅做主张。Uluslararası durum nazik bir hâl aldı. 国际局势变得微妙了。

nazikâne [na:zika:ne] (波) *zf.* ❶礼貌地，客气地，谦恭地；委婉地；和蔼地：Kendisine cidden nazikâne muamele ettiler. 他们对待他很客气。❷雅致地，优雅地 ◇～ **atalatmak** 委婉地拒绝

nazikçe [na:zi'kçe] *s.* ve *zf.* 礼貌的，客气的，谦恭的，委婉的

nazikleşmek (*nsz*) ❶变成精美的，变精致的 ❷变得微妙，变成须慎重对待的，不注意就可能恶化：Aralarındaki ilişki nazikleşti. 他们之间的关系变坏了。

naziklik, -ği *is.* ❶礼貌，谦恭，客气，委婉；彬彬有理，谦恭的态度，恭维的话 ❷优美，优雅，雅致，精致；温柔，柔情，温存 ◇～**le** 客气地，委婉地，有分寸地

nazil [na:zil] (阿) *s.* ❶降下的，降落的，下降的 ❷住下的，下榻的，过夜的，住宿的

nazilik, -ği 见 nazizm

nazir [nazi:r] (阿) *s.* 一样的，相同的，同样的，相似的，类似的，相等的

nazire [nazi:re] *is.* ❶模仿作品，拟作，谐模诗文，仿作诗 ❷相似，相(类)似之处；类似物 ❸例子，实例，例证 ◇～ **yapmak** 模仿：Yahya Kemal'e bayılıyor, boş zamanlarında onun rubaîlerine nazireler yazmaya çalışıyordu. 他酷爱亚赫耶·凯马尔的作品，空闲的时候就潜心仿写作者的四行诗。

nazirsiz *s.* 举世无双的，无可比拟的，再好没有的，卓越的：Evvelce nazirsiz güzel olması lâzım gelen yüzü artık buruşmuş. 以前的绝色佳人现在已是人老珠黄。

Nazizm *öz.is.* 纳粹主义

nazlanış *is.* 卖弄，装相，扭捏，装模作样；任性，使性子

nazlanmak (*nsz*) ❶装模作样，扭扭捏捏，娇羞，装腔作势，卖弄，摆架子，拿一把：Bu işi kabul edinceye kadar pek nazlandı. 他装腔作势了好长时间，才同意了这件事。Küçük kız biraz nazlandıktan sonra uzattığım şekkeri aldı. 小女孩扭捏了一会后才接拿了我给的糖。❷任性，使性子；调皮

nazlı *s.* ❶装腔作势的，装模作样的，扭扭捏捏的；卖弄风情的，卖俏的；娇媚的 ❷心爱的，极亲爱的：Nazlı çocuğum bu hâle mi gelecekti! 我心爱的孩子已到了这种地步！❸娇弱的，娇养的，娇贵的；娇惯的，娇生惯养的，惯坏了的；任性的：Bu çiçek çok nazlıdır hiç soğuğa gelmez. 这种花十分娇气，一点也不能受寒。◇～ ～ 娇媚地，卖俏地，扭扭捏捏地

nazlılık, -ğı *is.* 卖俏，卖弄风情，搔首弄姿，娇媚的举止(表情)，故作姿态

nazmen *zf.* 用诗歌表达，用诗歌形式表达：hislerini nazmen dile getirdi. 他用诗歌把他们的情感表达了出来。

nazmetmet (*-i*) ❶整理，放好，整理好，安顿，料理 ❷做诗，作诗，写诗

Nb 〈化〉铌(Niyobyum)

Nd 〈化〉钕(Neodim)

N'Djamena *öz.is.* 恩贾梅纳(乍得)

ne[1] *is.* 字母 N 的名称

ne[2]**, -yi** Ⅰ *zm.* 什么，什么事，什么东西：O sana ne söyledi? 他跟你说了什么？Bana ne vereceksin? 你要给我什么东西？Ⅱ *s.* 什么样的，怎样的，如何的，哪一个的：Ne gün gelecekler? 他们哪一天来？Ne biçim davranış? 什么样的行为？Güzel heykel, ne yandan bakarsan, ne yana çevirirsen gene güzeldir. 好看的雕像不管你怎么看，总是美的。Elimden ne kitaplar geçti! 什么样的书我没见过。Nedir onun adı? 他叫什么名字来着？Ⅲ *zf.* (用于感叹句中)多么，何等；如此，这样：Ne güzel hava! 多么好的天气！Ne güzel çiçekler! 多么漂亮的花！Ne temiz çocuk! 多干净的孩子！Ⅳ *s.* ve *zf.* 为什么，为何，什么样的：Ne acele ediyorsun? 你急什么？Ne duruyorsun? 你干嘛站着？Bu ne kıyafet? 这叫什么服装？Ⅴ *ünl.* 什么，怎么，是吗，怎么样：Ne, yıkıldı ha! 什么，被推翻啦！Ⅵ (用于条件复合句中)所有东西，任何东西：Ne istiyorsan onu al. 你想要什么，就拿什么。Ne isterse yapar. 他为所欲为。Ne görse ister. 他见什么要什么。◇～ **âlemde** 怎么样，情况如何：Ne âlemdesiniz? (问候用语)您近况如何？～ **bana olsun** ～ **ele** 自己不用又不肯让人，占着茅厕不拉屎 ～ **de olsa** 无论如何，不管怎样，终究：Ne de olsa o bizden tecrübelidir. 不管怎么说，他比我们有经验。～ **demeye** ①为了，为的是，②在…方面，就…来说 ～ **diye** 为什么，为了：Ne diye buraya geldin. 你为什么到这里来了？Bu adam benimle ne diye uğraşıp durur. 这人干吗总是与我作对？～ **gezer** 哪能，哪里还会(还能)，怎么能行；根本就没有；一点也(不)：Eskisinden daha berbat, iyileşmek ne gezer. 他比过去更糟糕了，没有一点好转的迹象。～ **hacet** 没有必要，不需要 ～ **haddine** 哪能，怎能(表示反对，不同意，疑问等)：Böyle yazı yazmak onun ne haddine! 他哪能写这样的文章。Ne hâli varsa görsün. 他想怎么干，就让他怎么干吧！～ **ile** 为什么，什么原因，依据什么，靠什么：Ne ile hükmediyorsun? 你为什么这样想？Ne ile yaşarsınız? 您靠什么生活？～ **ise** 也好！行吧！好吧！只好如此！就这样吧：Ne ise, bari bundan öyle yapmayın. 好吧，但下不为例。～ **kadar** 多少，多么；到什么程度：Gölün üzerindeki nilüferlere bak, ne kadar güzel! 你看湖上的睡莲，多美啊！Ne kadar sıcak! 多么热呀！～ **kadar … o kadar** 有…，就有…；越…，越…；愈…，愈…：Ne kadar çabuk gelirse, o kadar iyi olur. 他来得越快越好。～ **kadar olsa** 不管怎么说，不管有多少不足之处，终究是：Eh ne kadar olsa anadır. Ben de acıdım. 唉不管怎么说，她是母亲。我很同情。Ne mal olduğunu biliriz. 我们知道他是个不中用的坏东西。～ **ki, şu kadar ki** 但是，事实上 ～ **mene** 【俗】哪些品种，哪些式样 (*-in*) ～ **olduğunu bilememek** 不知所措 ～ **olursa olsun** ①在任何情况下，不惜任何代价，无论如何，不管怎样；管它三七二十一，听其自然吧 ②管他是谁，管它三七二十一，随它便好了！不必顾虑啦！听其自然吧！～ **selâm** ～ **sabah** 恩断义绝，视同陌路：O tartışmadan sonra aralarında ne selâm ne sabah hiçbir şey kalmamış. 自从那次争吵之后，他们就恩断义绝，视同陌路，再也没有来往。～ **sularda** 怎样，如何：Sizin kovaladığınız iş ne sularda? 您的事情怎么样啦？～ **suretle** 怎样，如何 ～ **var** (**ki**) 但是，事实上：Ne var ki, arkadaşlarını şaşırtmak, kendini göstermek, caka yapmaktı asıl amacı. 实际上，他真正的目的，是哗众取宠，表现自己，炫耀自己。～ **yapar yapar** (或 **yapıp yapıp**) 无论如何，想方设法，千方百计：Ne yapıp yapıp bu işi başarmalı. 必须要完成这项工作。～ **zaman** 何时，什么时候 ～**dir ki** 但是，可是，不过，然而：Nedir ki onların sözü pek dinlenmez. 但是没有人听他们的话。～**ler** 各种各样的事，各式各样的东西：Başıma neler geldi neler. 我经受过多少磨难。Bugün neler gördük.今天我们什么都见到了。～**ler de** ～**ler** (或 ～**ler** ～**ler de**) **maydanozlu köfteler** 各种无稽之谈，各种谎言，种种瞎扯 ～**si var** ～**si yoksa** 所有的一切：Yıllardan beri adamın kanını emmiş, sonunda nesi var nesi yoksa yiyip bitirmişler. 多年来，他们一直对这个人进行盘剥，最后把他榨得一干二净。(*-in*) ～**sine** 与…有关：Neme lâzım?! 与我何干，关我什么事？！Otomobil onun nesine! 汽车与他何干？Senin nene lâzım?! 与你何干？！关你什么事？！◆**Ne alâ memleket!** (表示责备、不满)啊，好家伙！多么！真！**Ne arar!** 从何处？从哪里；何必？何苦：Onda para ne arar? 他哪里来的钱？**Ne arıyor?** 关人什么事，与他毫不相干：Sen burada ne arıyorsun, haydi çabuk eve! 你在这里干嘛，快回家去吧！**Ne çare!** 唉，有什么办法！毫无办法！**Ne dedim**

de! (表示可惜)真遗憾！真可惜！唉：Ne dedim de seni dinlemedim! 真遗憾，我没有听你的。**Ne demek?** ①什么意思？这是什么意思：Bu kelime ne demek? 这个词是什么意思？②怎么可以，难道可以这样做吗：Vazifeden kaşmak ne demek? 难道可以逃避自己的责任吗？**Ne ekersen onu biçersin.** 种瓜得瓜，种豆得豆。**Ne fayda?** 为什么？为了什么目的？**Ne idiği velirsiz.** 谁知道他，平民百姓一个。**Ne imiş!** 他是什么人物！**Ne mi var?** 你还问发生了什么事？**Ne mümkün!** (这)不可能：Görüp da sevmemek ne mümkün seni. Güzelsin, incesin, tatlısın, şensin. 只要见到你就不可能不喜欢你，你是如此漂亮、温柔、可爱、快乐。**Ne münasebet!** 从何说起！毫无关系！当然不是！**Ne o?** 怎么啦？发生什么事？怎么一回事？这是怎么一回事：Ne o, sen de mi ağlıyorsun? 怎么，你也在哭？**Ne olacak!** ①有什么可客气的！没有什么关系！不算什么！②没有意思！没有什么价值！**Ne olur**(**sun**)**!** 请！我请求！我恳求：Bunu ver ne olur! 请给这个吧！Ne olur sanki, sen de gelsen? 算是求你了，你也来吧！Ne olursunuz bunu yapmayın! 请您千万不要做这事！**Ne olur, ne olmaz.** 以防万一，以备万一。**Ne oluyor?** ①这里发生了什么事情？②需要什么？③(*-e*) 与某人有什么关系：Ona ne oluyor? 这与他何干？Size ne oldu da karıştınız? 与您何干，您为何干予？**Ne öper, ne öptürür.** 自己不用也不让别人用。占着茅坑不拉屎。**Ne pahasına olursa olsun.** 不惜任何代价，无论如何要，非…不可。**Ne satıyorsun?** 你说什么？**Ne semavî!** 天堂有什么好的！**Ne umurun?** 这关你什么事？这事与你何干？**Ne üstüne lâzım?** 干吗需要这个？**Ne üstüme vazife?** 这事与我何干？关我什么事？与我有什么关系？**Ne var ne yok?** 您近况如何？有什么新闻？**Ne yaparsın ki** (或 **yapmalı ki**)**!** 唉！做什么好呢！怎么办呢！**Ne yapalım!** 没有办法！无能为力！**Ne yapsın!** 唉！做什么好呢！怎么办呢：Ne yapsın, yola gelmezse açlıktan öleceğini anladı. 怎么办呢？他明白，他要是再不悔悟，会饿死的。**Ne zaman?** 何时，什么时候？**Ne** (**kadar**) **zamandan beri?** 多久了？多长时间了？**Ne zararı var** 没关系！不要紧：Ne zararı var, ekmeğini çıkarıyor ya. 没关系，他已能自食其力。**Nem** (*-si*) (**var**)**?** 怎么啦？**Neme lâzım?** 关我什么事？与我有什么关系？**Nenin nesidir.** 这与我毫无关系。这完全不关我的事。**Neye** (**niye**) 为了什么？

ne…ne (**de**) *bağ.* 既不…也不…，既没有…也没有…，既不…又不：Filim ne iyiydi ne kötü. 电影既不好，也不坏。Geze dolaşa şehrin ne altını bıraktık ne üstünü. 我们走遍了全城。Onu ne dün ne bugün gördüm. 我昨天没有看到他，今天也没有看到他。◆**Ne aslı var, ne faslı.** 没有任何根据。**Ne deveyi gördüm ne deveciyi.** 我一点也不知此事。**Ne kokar ne bulaşır.** 不冷不热。**Ne ot var ne ocak**. 无立锥之地；一贫如洗。**Ne sakala minnet ne bıyığa.** 自立更生。**Ne şap ne şeker.** 非驴非马(四不象)。**Ne şiş yansın ne kebap.** 两全其美。

Ne 〈化〉氖(Neon)

nebat [neba:t] (阿) *is.* 植物；(农)作物： ～ bahçesi 植物园 ～ mahşeri 密林 Hepsi kır mebatları gibi gelişi güzel, bu mevsim burada, öbür mesim orada doğup yaşıyorlar. 所有这一切就像野草一样，在不同的季节生长在不同的地方。

nebatat [neba:ta:t] (阿) *ç.is.* ❶各种植物： ～ bahçesi 植物园 ❷植物学 ～ ilmi 植物学

nebatî [neba:ti:] (阿)植物的，植物性的；植物学的 ～ margarin 植物黄油，人造黄油 ～ yağ 植物油

nebbaş (阿) *is.* 盗墓人；(战乱中)趁火打劫的人，掠取死伤人员财物的人

nebean (阿) *is.* 【俗】流出，漏出，发源 ◇(*-den*) ～ **etmek** ❶(河流)发源：Sakarya nereden nebean eder? 萨卡里亚河发源于什么地方？❷喷涌，喷射，喷发

nebevî [nebevi:] (阿) *s.* 先知的

nebi [nebi:] (阿) is. 先知，乃宾衣 ◆**Bazıları nebi bazıları veli dediler.** 每个人都强调自己的。

nebil (阿) *s.* ❶颖悟的，机灵的，敏捷的，麻利的 ❷热诚的，诚恳的，真诚可爱的，性格好的 ❸伟大的(人)

nebir (阿) *is.* 孙子；外孙

nebire (阿) *is.* 孙女；外孙女

nebiz (阿) *is.* ❶海枣饮料 ❷露酒，浸酒，葡萄酒

nebülöz (法) *is.* 〈天〉星云

nebze (阿) *is.* 不大的数量：bir ～ 不多，一点少许

necabet [neca:bet] (阿) *is.* 贵族身份，显贵地位；贵族门第 ◇～ **vermek** 使晋升为贵族，使符合贵族要求

necabetli *s.* 贵族的，显贵的；名门望族的，世袭名门的了：devletlü ～ 〈史〉殿下(对奥斯曼帝国亲王，王子的称号)

necaip *ç.is.* ❶贵族；高贵的人们；贵重的东西 ❷才能超众的人；(旧社会所谓的)上等人

necaset [neca:set] (阿) *is.* 脏东西，垃圾，污泥；粪便

Necaşi *öz.is.* (19 世纪末到 20 世纪初)埃塞俄比亚皇帝的称号

necat [neca:t] (阿) *is.* 摆脱，逃脱，躲开；得到解救 ◇～ **bulmak** 摆脱，逃脱，躲开；得以避免，得到解放；获救

neccar 见 nacar

nece[1] [ne'ce] *zf.* 用什么语言，讲什么语言：Bu adam nece konuşuyor? 这个人讲的是什么语言？Bu yazı necedir? 这篇文章是用什么文写的？

nece[2] 【俗】见 nice

neceftaşı, -nı *is.* 〈矿〉水晶

neci *is.* 什么职业，什么工作；从事什么职业，做什么工作：Ahmet'in babası neci? 艾哈迈德的父亲是做什么工作的？Bu adam necidir? 这个人是做什么工作的？Sen neci oluyorsun. 你算老几？

necil *s.* 贵族的，世袭名门的，出身古老名门望族的

necip, -bi [neci:p] (阿) *s.* ❶贵族的，显贵的，名门的 ❷〈化〉稀有的，贵重的

necis, -csi Ⅰ *is.* 不干净，不清洁，肮脏；脏东西，尘土，垃圾 Ⅱ *s.* 不清洁的，不干净的，污秽的；脏的；被玷辱的，被亵渎的

necl *is.* ❶男儿，儿子；小孩，孩子❷后裔，子孙，后辈

necliye *is.* 【旧】〈植〉禾本科；禾本科植物

necm *is.* ❶〈天〉星，星辰，星体；恒星；星球，天体 ❷【旧、转】命运；幸运；遭遇

necmî *s.* 星的，恒星的

nedamet [neda:met] (阿) *is.* 后悔，懊悔，迫悔；遗憾，抱歉：～ hisleri 后悔的感觉 ◇～ **çekmek** (或 **duymak, getirmek, etmek**) 后悔，懊悔；感到遗憾

nedametle [neda:me'tle] *zf.* 后悔地，懊悔地；遗憾地，抱歉地

nedbe *is.* 伤疤，伤痕，刀疤

neden Ⅰ *zf.* 为什么，为何，因为什么：Neden çalışmıyorsun? 你为什么不工作？Bana neden gücendiniz? 您为何生我的气？Ⅱ *is.* 原因，缘故；理由，根据：bunun ～i 这件事的原因 fiyat artışları ve ～leri 物价上涨及其原因 güçlüklerin ～lerini aramak 寻找困难的原因 Evde kalmamın nedeni hasta olmamdır. 我待在家里的原因是我病了。Yangının nedeni araştırılıyor. 正在查明火灾的原因。◇～ **olmak** 导致，成为…的原因：Sağanak ırmağın taşmasına neden oldu. 暴风雨造成河水泛滥。～ **sonra** 过了很久，过了很长时间，最后，终于：Neden sonra diz çökmüş vaziyette başımı yaklaştırdım. 过了好久我跪着把头伸过去。O adamın neden sonra ismini öğrendiler. 他们过了很久才打听到那个人的名字。

neden bilimi *is.* ❶〈哲〉因果性，因果关系 ❷〈医〉病理学

nedeniyle [nedeni'yle] *zf.* 因为，由于

nedenli *s.* 有原因的；有根据的；有理由的，理由充足的 ◇～ **nedensiz** 无缘无故，毫无理由，毫无根据

nedense [nede'nse] *zf.* 不知因为什么，不知何故：Eline sarılmak istedi, o da nedense elini vermekten çekiniyor. 他想同你握手，但不知何故没有伸出手。Orada bulunmaya can atıyor, ama nedense çağırmadılar. 他特别想去，可是不知为什么，人家没有邀请他。

nedensel *s.* 〈哲〉因果的，有因果关系的，互为因果的；互为因果意义的

nedensellik, -ği *is.* 〈哲〉因果性，因果关系：～ ilkesi 因果规律

nedensiz Ⅰ *s.* 没有原因的，无缘无故的，没有根据的，无理由的 Ⅱ *zf.* 无缘无故地，毫无原因地：Nedensiz gülerdi. 他无缘无故地笑。

nedim [nedi:m] (阿) *is.* ❶好友；同事，朋友，同学 ❷〈史〉(古代宫廷中或封建领主家中的)侍从丑角，逗笑者，给人开心者，打浑者 ❸交谈者，同伴，伙伴

nedime (阿) *is.* ❶〈史〉(宫廷)女官，宫中女官 ❷(女)交谈者

nedret (阿) *is.* 少见的东西，珍奇的物品，稀有珍品，珍玩；稀罕的东西 ◇～ **kesp etmek** 成为稀罕之物，成为稀有的珍品 ～ **üzere** 极少，罕见，少有；不常见

nefais (阿) *ç.is.* 贵重的物品，值钱的东西；精美的东西

nefaset [nefa:set] (阿) *is.* ❶优雅，优美，雅致；美丽，美好 ❷精细的鉴赏力 ❸优质，结实

nefel (阿) *is.* 【旧】❶战利品 ❷(竞赛中获得的)纪念品，礼品

nefer (阿) *is.* ❶【俗】人，某人，有一个人 ❷〈军〉兵，士兵，战士

neferât (阿) *ç.is.* 〈军〉士兵们，战士们

neferiye (阿) *is.* 一串大粒青白葡萄

nefes[1] (阿) *is.* ❶呼吸，喘息：～ borusu 〈解〉气管 ～ darlığı 〈医〉气喘病 son ～ 最后一息，到最后一口气 sunî ～ 人工呼吸 tek ～ (动物的)气喘 Hastanın nefes alışı normaldır. 病人的呼吸正常。❷瞬间，刹时，短暂的时刻：Bir nefeste koşup geldi. 他一口气跑来了。❸咒，咒语，咒文 ❹(吸进的)一口烟：Sigarasını efkârlı olduğu zamanlar yaptığı gibi sık nefeslerle çabuk çabuk içiyordu. 每当他发愁的时候，他就一口接一口的吸烟。❺【俚】麻醉剂，麻醉药，大麻素，毒品 ◇(*-e*) ～ **aldırmamak** 不让停歇，不停地催促，不让喘息：düşmana ～ aldırmamak 不让敌人喘息 (*-e*) ～ **aldırmak** 让喘口气，让安静地休息一会儿，让休息休息：rahat bir ～ aldırmak 让好好地喘一喘气，让好好地休息一下 ～ **almadan** 不休息地，不停歇地，不喘气地，一口气地 ～ **almak** ①呼吸，换气：geniş ～ almak 深呼吸 Derin bir nefes aldı. 他深深地呼吸了一下。Nefes alamıyor. 他呼吸困难。②喘息，松一口气，歇一口气：Ikıl ıkıl nefes alıyordu. 他吃力地喘息着。～ **çekmek** ①深深地吸一口烟 ②【俚】抽鸦片，抽大烟 ③【俚】性交，交媾 (*-e*) ～ **etmek** 恳求，祈求；念咒(治病、止痛、去邪等) ～ **kesmek** 屏息 ～ ～**e** 上气不接下气地，气喘吁吁地，喘不过气来：Salim nefes nefese iskeleye varır varmaz onun koluna girdi. 萨里姆气喘吁吁地跑到码头，过去挽住了她的手臂。～ **saz** 吹奏乐器，管乐器 ～ **tüketmek** 说得嗓子嘶哑 ～ **vermek** 呼，呼气，吹 ～**i kesilmek** (或 **daralmak, tutulmak**) 使(呼吸)窒息，使喘不过气来，使哽咽得说不出话来：Nefesim daralıyor. 我呼吸困难。～**si tıkanmak** 喘不过气来：Nefesim tıkanmış. 我喘不过气来。～**ini tutmak** 屏息 ～**ini vermek** 咽气，断气，死亡

nefeslemek (*-i*) ❶向…吹气，向…吹风；吹气 ❷念咒(治病、止痛、去邪等)

nefeslenmek (*nsz*) ❶休息一会，喘气：Halazadem burada biraz nefeslendi. 我叔伯兄弟在此休息了一会。❷念咒为自己治病(止痛、去邪)

nefesleşmek (*nsz*) 【俚】吸毒

nefesli *s.* ❶吹奏的，管乐的 ❷闭气时间长的，能长时间闭住气的：Bir kere hepimizden nefesli idi. 有一次他闭气时间比我们所有人都长。❸还有气的

nefeslik, -ği *is.* ❶通气孔，通风口 ❷一口气的时间

nefessizlik, -ği *is.* 〈体〉运动性体克

nefesüddem (阿) *is.* 〈医〉咯血

nefh[1] *is.* 【俗】❶香气，芬芳 ❷(风)微微吹动，轻轻袭来

nefh[2] (阿) *is.* ❶吹风，鼓风，扇子 ❷膨胀，鼓起，隆起 ❸演奏管乐器 ◇～ **etmek** 吹，刮

nefha (阿)*is.* 【旧】❶香气，芬芳 ❷(风)微微吹动，轻轻袭来

nefi Ⅰ *is.* 功利主义者，自私处利者 Ⅱ *s.* 有关收益的，与收益有关的

nefir [nefi:r] (阿) *is.* 角制喇叭，号角

nefirzen (阿) *is.* 〈乐〉小号手，喇叭手

nefis[1], -fsi (阿) ❶自己，本人，本身，自身：～i İstanbul'de 就在伊斯坦布尔市里 İnsan yalnız nefsini düşünmemeli. 人不能只想到自己。O nefsinden başkasını düşünmez. 他只考虑自己的事。Nefsi şehir bombalanmamıştır. 城市本身没有遭受轰炸。❷生理要求 ◇～ **kökletmek** ①马马虎虎地满足一下自己要求 ②先吃点东西垫垫饿肚子 ～ **müdafaası** 自卫 ～ **mücadelesi** 自我克制欲望 ～**(in)e düşkün** 自私自利者的，利自己，克制不住自己欲望的 ～**e itimat** 自信，自以为是，高傲态度 ～**ine hâkim olmak** 抑制自己 ～**ine itimadı zayıf** 不相信自己的，对自己没有信心的 ～**ine karşı tahakküm yapmak** 抑制欲望 ～**ine mağlüp olmak** 做自己贪欲的奴隶 (*-i*) ～**ine yedirememek** 不能忍受，不能容忍，认为做某件事对自己来说是十分困难的 (*-i*) ～**ine yedirmek** 放弃，牺牲；默默忍受(屈辱等)，隐忍(某种感情)；忍住，忍受过去 ～**i** ～**ine** 自便，自行其是 ～**i emare** 淫欲 ～**ini yenmek** 抑制自己，克制自己 ～**ini zaptetmek** 抑制住自己感情，控制住自己感情 ◆**Nefsinde tecrübe etmediğin şeyi başkasına tavsiye etme.** 自己没做过的事不要让别人做。

nefis[2] [nefi:s] (阿) *s.* ❶非常好的，极好的；美丽的，漂亮的：～ bir yemek 味美的菜，好吃的菜 Bu film çok nefis. 这部影片非常好。Elinize sağlık, balık nefis olmuş. 您手艺真不错，这道鱼做得太好了。❷非常讲究的，极精致的；稀有的，罕见的；珍贵的，贵重的

nefise *is.* 【俗】艺术作品：sanayii ～ 【旧】美术(绘画、雕塑、建筑、音乐等艺术统称)

nefislik, -ği *is.* 头等，优等；一级，最好

nefisperest (阿-波) *s.* 自私的，自私自利的，只顾自己的；以我为中心的

nefiy, -fyi (阿)*is.* ❶放逐，流放；驱逐 ❷〈语〉否定，否定式：～ edatı 否定词缀

nefret (阿) *is.* 厌恶，嫌恶，憎恶；反感，厌烦，讨厌 ◇ (*-den*) ～ **etmek** (或 **duymak**) 怀恨，讨厌，厌烦：içkiden, sigaradan ～ etmek 讨厌烟酒 Ben dost görünüp arkadan vurmaya kalkışanlardan nefret ederim. 我讨厌当面说好话背后捅刀子的人。Hasetlik nefret edilecek bir davranıştır. 嫉妒是一种让人讨厌的行为。Şımarık çocuklardan nefret ediyorum. 我不喜欢任性的孩子。～ **uyandırmak** 激起憎恨 ～ **verici** 可憎的，可恶的，讨厌的，令人作呕的 ～**le karşılamak** 讨厌：Erdemli insan yalanı nefretle karşılar. 正直的人讨厌撒谎。～**le takbih etmek** 愤怒地谴责

nefrin *is.* 【俗】咒，诅咒；责骂，咒骂 ◇～ **okumak** 咒骂，很厉害地责骂

nefrit (法) *is.* ❶〈医〉肾炎 ❷〈矿〉软玉

nefs 见 nefis[1]

nefsnî [nefsa:ni:] (阿) *s.* ❶怀恨的，恶意的，敌视的，含有敌意的；愤恨的，凶恶的 ❷肉欲的，性欲的，好色的

nefsaniye (阿) *s.* ❶凶狠的，凶恶的，愤恨的；敌对的，敌视的，含有敌意的 ❷生理需要的，肉欲的

nefsaniyet [nefsa:niyet] (阿) *is.* ❶怀恨，仇恨，憎恨，愤恨；敌意 ❷嫉妒心，忌妒心，羡慕

nefsaniyetçi *is.* 爱记仇的人，不忘旧怨的人

nefsaniyetli *s.* ❶凶狠的，凶恶的，愤恨的；爱记仇的；含有敌意的 ❷嫉妒的，怀忌妒心的

nefsî *s.* 【俗】❶个人的，私人的，涉及个人的

nefsülemir *is.* 【俗】问题的实质，本质 ◇～**de** 实际上，就其实质说；事实上

neft (波) *is.* ❶石油，原油 ❷〈化〉石脑油，(粗)挥发油，粗汽油

neftî [nefti:] (波-阿) *s.* 深绿色的，墨绿色的

neftîleşmek (*nsz*) 变成深绿色，成为深绿色

neftîleştirmek (*-i*) neftileşmek 的使动态：Arkamda çam korularının parça parça neftîleştirdiği yeşil bir dağ. 我身后是一座被松林染成片片墨绿的山岗。

neftyağı, -nı *is.* 〈化〉石油英，粗气油，粗挥发油，高石油醚，里格若因(汽油和煤油间的一种石油馏分)

nefyedilmek (*-e*) ❶被流放，被放逐 ❷〈语〉变成否定式，成为否定式

nefyetmek (*-i, -e*) ❶驱逐，逐出，赶出；流放，放逐 ❷〈语〉使变成否定式

negatif (法) *s.* ❶否定的，否认的，反面的，消极的：～ aykırılık 〈地〉地磁异常 ～ ışığa doğrulum 〈植〉背光性 ～ yeredoğrulum 〈植〉背地性 ～ yönelim 〈生〉背向性 ❷〈数〉负的：～ sayı 负数 ～ tamsayılar 整负数 ❸〈电〉负的，阴的，阴性的：～ yüklü 带负电荷的，带阴电的 ❹〈摄〉底片，负片 ～ resmin saptanması 定影剂，定影液

nehafet (阿) *is.* 【俗】消瘦，干瘪，面黄肌瘦，骨瘦如柴

nehar (阿) *is.* 白天，白昼：leyl ü ～ 白天和黑夜，昼夜

nehharen (阿) *zf.* 白天，白昼，白天的时候

neharî [neha:ri:] (阿) *s.* ❶白天的，白昼的 ❷没有宿舍的：～ mektep 日校

neharir (阿) *ç.is.* 【旧】学者，专家

nehat (阿) *is.* 方面，方向

neheng *is.* 〈动〉鳄鱼

nehir, -hri (阿) *is.* 江，河，川，河流：～ geçidi 渡口，渡河点 ～ geçitleri etrafında muharebe 夺取渡口之战 ～ filosu 内河船队 ～ gemicisi 河运(工作)人员 ～ gemisi 内河船 ～ kavsi 河流转弯处 ～ kolu 河的支流 ～ liman 内河港 ～ nakliyatı 河运，内河运输 ～i zorlamak (或 zorla geçmek) 强行渡河 Çoruh Nehri Türkiye sınırı dışında Karadeniz'e dökülür. 齐鲁赫在土耳其境外注入里海。Ceyhan Nehri Güney Anadolu'nun en büyük ırmaklarından biridir. 塞汉河是安那多卢南部地区的最大河流之一。◇～ **gemiciliği** ①河运员，河运轮船公司 ②河运

nehîr *s.* 丰富的，富饶的；很多的，大量的

nehiy, -hyi (阿) *is.* ❶禁止，不准，不许 ❷〈生〉(反射)抑制 ❸〈语〉第二人称命令式的否定形式 ◇～ **etmek** 禁止，不准 ～ **edici** 禁止的：～ edici hükümler 〈法〉禁令

nehren *zf.* 沿江，沿河；通过河道

nehreyn *is.* 两条河：Mabeynen ～ 美索不达米亚(幼发拉底和底格里斯河之间地区)

nehrî (阿) *s.* ❶河的，河流的，河里的 ❷河运的

nejat, -dı *is.* 出身，族系，世系；家族：âli ～ 高贵出身的，贵族的

nekahet [neka:het] (阿) *is.* (病后)虚弱，孱弱，无力，没力气；逐渐恢复健康，康复期：～ devresinde 在康复期 ～ hasta(ha)nesi 康复疗养院 ～ müfrezesi 〈军〉康复队

nekahetane (阿-波) *is.* 康复疗养院

nekais 见 nakais

nekbet (阿) *is.* 见 nikbet

nekes (波) *s.* 吝啬的，悭吝的，小气的

nekeslik, -ği *is.* 吝啬，悭吝，小气

nekre *s.* ve *is.* ❶爱讲奇趣的，爱说俏皮话的，讲趣事的，说笑话的 ❷趣闻，奇闻，笑话，奇谈逸事，有趣的故事 ❸〈语〉不带修饰语的名词

nekregû (阿-波) *is.* 说话俏皮的人，爱说俏皮话的人

nekropol, -lü *is.* 在埃及的大墓地；墓地；(城市的)大型公墓

nektar (法) *is.* ❶(希腊神话)仙酒玉液，琼浆 ❷【旧、转】甘美的饮料 ❸〈植〉花蜜

nelik, -ği *is.* 实质；性质；特性；质量，质地

nem (波) *is.* ❶潮湿，潮气；湿度，水分；湿润：～e yönelim 〈植〉向水性 hava ～i eğrisi 空气湿度曲线 Çamaşırın nemini rüzgâr kurutmuş. 风吹干了衣服。Kıyı bölgelerimizde havadaki nem oranı daha fazladır. 在我们沿海地区空气湿度更大一些。❷露水：Nem yağdı. 下露水了。◇～ **almak** (或 **kapmak**) 受潮，变潮，潮湿

nema [nema:] (阿) *is.* ❶增长，增加，增多；生长 neşv ü ～ 植物的生长 ❷利息，利钱 ◇～ **almak** 拿利息，收利息 ～ **bulmak** 增长，增加，增大，增多；发展，壮大 ～ **getirmek**

生息

nemadar *s.* ❶增加的，增多的，增大的，增长的；扩大的 ❷有利的，有收益的；有利息的

nemalandırmak (*-i*) nemalanmak 的使动态

nemalanmak [nema:lanmak] (*nsz*) 生息，产生利息

nemcil *s.* 喜湿的：～ bitkiler 喜湿植物，水生植物

Ne'mçe *öz.is.* 【俗】奥地利(欧洲) ◇～**arpası** 大麦米，大麦仁 ～ **böreği** 一种肉馅饼

Nemçece *öz.is.* 【俗】❶德语 ❷用德语，讲德语

nemçeker Ⅰ *s.* 〈化〉收湿的，吸湿的 Ⅱ *is.* 湿度器，验湿器

Nemçeli *öz.is.* 【俗】奥地利人

nemdar *s.* 潮湿的，湿润的，含有水分的

nemdenetir *is.* 〈理〉恒湿器

nemek *is.* ❶盐，食盐 ❷味道，滋味；好味道，好滋味

nemekdan *is.* ❶【俗】(食桌上的)盐瓶 ❷〈诗〉情人的嘴唇

nemekperver *s.* 忠实的，忠诚的，热爱的；依恋的，留恋的

nemelâzımcı *s.* 漠不关心的，不感兴趣的，无动于衷的，冷淡的，漠然的：～ memur 冷淡的职员

nemelazımcılık, -ğı *is.* 漠不关心，不感兴趣；无动于衷，冷淡，漠然

neme yönelim *is.* 〈植〉向水性

nemf (法) *is.* 〈动〉若虫(昆虫的幼虫时期)；蝻

neml 见 nemle[1]

nemle (阿) *is.* ❶〈动〉蚂蚁 ❷(身上的)蚁行感，发麻，发冷，寒战

nemleme *is.* 〈化〉溶解(作用)

nemlendirici Ⅰ *is.* 湿润器，湿润装置，增温器 Ⅱ *s.* 保湿的，滋润膏

nemlendirmek (*-i*) nemlenmek 的使动态

nemleniş *is.* 变湿，受潮

nemlenmek (*nsz*) 变湿，受潮：Barut nemlenmiş. 火药受潮了。Havanın nemi dolayısıyal tuz nemlenmiş. 由于空气潮湿盐受潮了。

nemletmek (*-i*) 使湿润，弄潮，使变成潮湿的，加上点水，蘸上点水：Ütüyü sürmeden evvel çamaşırı nemletmek iyi olur. 衣服在熨烫之前要洒上些水。

nemli[1] *s.* 潮湿的，湿润的，含有水分的：～ çamaşır 潮湿的衣服 ～ gözler 湿润的眼睛 ～ iklim 潮湿的气候

nemli[2] *s.* 蚂蚁的，象蚂蚁一样的：nabzı ～ 又急又弱的脉搏

nemlilik, -ği *is.* 湿度；潮湿；潮气，潮湿的空气

nemölçer Ⅰ *is.* 湿度表，湿度计 Ⅱ *s.* 湿度测定法的，测湿度的

nemrut, -du Ⅰ *is.* 巴比伦 Ⅱ *s.* 严厉的，严酷的，次序酷的；残酷无情形的，无怜悯心的；心肠狠的，铁石心肠的

nemrutluk, -ğu *is.* 严厉，冷酷；残忍，残酷无情，铁石心肠

Nemse [ne'mse] *öz.is.* 奥地利，奥地利人

nene 见 nine

nenni 见 ninni

neodim (法) *is.* 〈化〉钕(Nd)

neojen (法) Ⅰ *is.* 〈地〉晚第三纪 Ⅱ *s.* 〈地〉新生的

neolitik (法) *s.* 新石器时代的：～ çağ 新石器时代

neolojizm (法) *is.* 〈语〉新词语

neon [ne'on] (法) *is.* ❶〈化〉氖(Ne) ❷霓虹灯；霓虹灯光

neoplazma (法) *is.* 〈医〉赘生物，新生物，赘瘤；胚细胞瘤，真性瘤

neozoik (法) *s.* 〈地〉新生代的

Nepal *öz.is.* 尼泊尔(亚洲)：Nepal Krallığı 尼泊尔王国

Neptün *öz.is.* 〈天〉海王星

neptünyum [neptü'nyum] (法) *is.* 〈化〉镎(Np)

nerde [ne'rde] *zf.* 见 nerede

nerden [ne'rden] *zf.* 见 nereden

nerdeyse 见 neredeyse

nere [ne're] *zm.* ❶什么地方：Neren? 我这里是什么地方？Nereye gidiyorsunuz? 您去哪儿？Neresi burası, burası neresi? 这是什么地方？(Orası) neresi? (打电话用话)哪里？Nereyi arıyorsunuz? 您找什么地方？❷(人体的)什么部位：Neren ağrıyor? 你什么地方痛？Neresinden yaralıdır? 他什么地方受伤了？

nerede [ne'rede] *zf.* 在什么地方，在哪儿，在何处：Nerede oturuyorsunuz? 您住在什么地方？Bu çantayı nerede buldunuz? 您在什么地方找到这只提箱的？◇～ **vaki olursa** 不论发生在什么地方：Bu hâl nerede vaki olursa 此事不论发生在什么地方 ◆**Nerede akşam, orada sabah.** 居无定所。**Nerede bu bolluk** (**nerede bu yoğurdun bolluğu**). 哪有如此容易的事！**Nerede kaldı.** ①哪能呢？怎么能行呢？哪能；何况，况且；尤其是，特别是：O kendisi bilmez nerede kaldı ki başkasına öğretsin. 就连他自己都不知道，他哪里还能给别人讲解。②他到哪儿去啦？**Nerede sen, nerede o, aranızda dağlar kadar fark var.** 你怎能同他比，你俩相差十万八千里。

nereden [ne'reden] *zf.* ❶从哪里，从何处：Nereden geliyorsunuz? 您从何处来？Bu metal parçası nereden kopmuş? 这块金属是从什么地方掉下来的？❷怎样，如何：Onu nereden tanıyorsunuz? 您是怎么认识他的？Nereden bilecektin? 你是怎么知道的？Atatürk caddesine nereden gidilir. 到阿塔图尔克大街怎么走？～ **nereye** ①可能性很小的情况：Nereden nereye, siz böyle bir şey istiyebilir misiniz? 您怎能想要这种东西？Nereden nereye, size nasıl oldu da burada rastladım? 真没想到，我怎么会在这里遇到了你？②七扯八拉地，七拐八拐地：Nereden nereye akraba çıktılar. 他们七拐八拐的成了亲戚。

neredeyse [ne'redeyse] *zf.* 马上，眼看就要，很快就要，差一点儿，几乎：Nerede ise ağlıyacak. 他差一点就哭了起来。Nerede ise yağmur yağacak. 马上就要下雨了。

nereli [ne'reli] *s.* 哪里的，什么地方的，生在什么地方的：Siz nerelisiniz? 您是哪里人？Ayşe nereli? 阿伊赛是什么地方人？

neresi [ne'resi] 见 nere

nereye [ne'reye] *zf.* 往(向)哪里，到哪儿，往(向)何处，到何处：～ kadar 到什么地方，直到何处 Nereye giderse gitsin. 认他想到哪儿去就到哪儿去。Nereye olursa olsun. 随便到哪里去。

nergis (波) *is.* ❶〈植〉水仙(*Narcissus*) ❷〈植〉金盏菊，金盏花(*C. officinalis*) ❸〈诗〉美人的眼睛

nergisgiller *ç.is.* 〈植〉石蒜科

nergis zambağı *is.* 〈植〉朱顶兰(*Amarglis*)

nerh 见 narh

neritel (希) *s.* 〈地〉由于海后退而形成的适合居住的(地区)

neritik (法) *s.* 〈地质〉浅海的

nerm *is.* 柔软；温柔，温存；温和

nermin *s.* 软的，柔软的；温柔的，温存的；温和的

nervür *is.* ❶〈技〉肋，肋骨，肋条；加强肋；横肋 ❷〈植〉叶脉 ❸(衣饰的)滚边，镶边

nervürlü (法) *s.* ❶带肋的，带加强肋的，有横肋的 ❷〈动、植〉有脉的

nesak *is.* 方式，方法，办法，风格，式样

nesayih *ç.is.* 主意，建议；劝告，规功；训诫

nescî *s.* ❶【俗】纺织的，纺织品的；织上花纹的 ❷〈解〉织组的

nesebî *s.* 家谱的，系谱的；家族史的

nesebname *is.* 家谱，系谱，族谱

neseben *is.* 【史】根据出身，按族系

nesep, -bi (阿) *is.* (按父系)出身；族系；家族：～ davaları 〈法〉关于父亲义务的诉讼 ～i bellisiz çocuk 私生子 ～i sahih çocuk 婚生子 sahih olmayan ～ 私生子

neshî *s.* 用小楷写成的(阿拉伯文一种书法)：hattı ～ 小楷书法

nesiç, -sci (阿) *is.* ❶组织：～i adali 肌肉组织 ～i asabî 神经组织 ～i munzam 结缔组织 ～i şahmî 脂肪组织 ❷结构，构造：taneli ～ 〈医〉颗粒结构 yapraklı ～ 〈医〉层状结构 ◇(*-i*) **～ etmek** 织，编结

nesih, -shi (阿)*is.* ❶废除，废止；取消，撤消 ❷抄写，复写 ❸小楷(阿拉伯文书法) ◇(*-i*) **～ etmek** 废除，废止；取消，撤消

nesil, -sli (阿) *is.* 代，辈；后代，后裔，子孙；(动物)的种，品种：～i münkariz olan hayvanlar 绝种的动物 bizden önceki ～ 我们的前辈 gelecek ～ 下一代，后代 ～in ıslahı 改良品种 şimdiki ～ 这一代，现代人 Ninemin neslinden olanlar bizim nesli anlamıyor. 我祖母一代的人不理解我们这一代人。◇**～den ～e** 一代一代地，一代传一代地 **～i bozuk** 垮了的一代

nesim *is.* 〈诗〉和风，微风

nesimî (阿) *s.* 大气的：tazyiki ～ (大)气压(力)

nesir, -sri (阿) *is.* 〈文〉散文；无韵语言，散文式语言：Edebiyat hocası iken talebeme bu nesir sanatından bir defa bahsetmiştim. 在我当文学教师时，我给我的学生讲过这种散文作品。

nesirci *is.* 〈文〉散文作家

nesnas *is.* 〈动〉❶(类人的)猴子，猿猴；大猩猩 ❷(民间创作中的)长得象人的怪物

nesne *is.* ❶东西；物品，物体，什物：～ merceği 〈理〉物镜，镜头 Kalem, kâğıt, silgi birer nesnedir. 笔、纸、橡皮、擦子都是一件物品。❷〈哲〉客体；对象，目标 ❸(和否定词连用)什么也(不)，一点也(不)：～ kalmamış 什么也不剩，一点也不剩 ❹〈语〉补语：belirtili ～ 明确的直接补语 belirtisiz ～ 不明确的直接补语

nesnel *s.* ❶〈哲〉客观的 ❷物质的，物体的 ❸〈语〉及物的：～ fiiller 及物动词

nesnelci 〈哲〉 Ⅰ *s.* 客观主义的；客观主义者的 Ⅱ *is.* 客观主义者

nesnelcilik, -ği *is.* 〈哲〉客观主义

nesnelleşme *is.* ❶〈哲〉由感性认识到理性认识；物化 ❷〈心〉发生幻觉；想象 ❸成为客观的

nesnelleşmek (*nsz*) 客观化，成为客观

nesnelleştirmek (*-i*) nesneleşmek 的使动态

nesnellik, -ği *is.* 客观性；客观态度；真实性：bu raporun ～i 这个报告的客观性

nesnesiz *is.* 〈语〉不及物的：～ fiil 不接物动词

nesr (阿) *is.* 〈动〉兀鹫，秃鹫：～i tair 〈天〉天鹰(星)座

nesren *zf.* 用散文形式，以散文形式

nesrin (阿) *is.* 〈诗〉野蔷薇花，野玫瑰花

nessaç, -ci (阿) *is.* 【俗】织布工

Nesturi (阿) *öz.is. ve s.* 〈宗、史〉聂斯脱利派(的)，景教(的)(基督教的一个派别)；景教徒

neşat *is.* 高兴，喜悦，快活，快乐，愉快；朝气勃勃，愉快的心情

neşatlı *s.* 高兴的，喜悦的，快乐的，快活的，开心的，愉快的；朝气勃勃的；欢乐愉快的

neşatmend 见 neşatlı

neşatsız *s.* 不快乐的，不快活的，不愉快的；令人不快的，忧愁的，忧郁的，愁闷的，闷闷

不乐的

neşatsızlık, -ğı *is.* 不高兴，不快活，心情不好；忧郁，忧愁，闷闷不乐

neşe (阿) *is.* ❶高兴，喜悦，快乐；愉快，愉快的心情：Aygül'ün neşesinden sınavının iyi geçtiği hemen anlaşılıyor. 一看阿伊居尔的高兴样子,，就知道这次考试她考得很好。Zaferin bütün neşesi bu ihtiyarda idi. 胜利的全部喜悦都反映在这位老人身上。Neşesinde had yoktu, payan yoktu. 他无限喜悦。Neşesi yerinde. 她很快乐。❷微醉，稍有醉意 ❸复活，复生 ◇ **～i saniye** 〈宗〉(在最后审判时)死人复活 **～i ulâ** 〈宗〉圣灵降临 (*-in*) **～si bozulmak** 情绪不好：Neşesi bozuluyor. 他的情绪不好。(*-in*) **～si gelmek** 高兴，喜悦，快乐；愉快：Neşesi gelmeğe başladı. 他的情绪提起来了。(*-in*) **～si kaçmak** 没有情绪：Neşesi kaçtı. 他没有情绪。Yine geldi, dırıltı çıkardı, gitti; neşemiz kaçtı. 她又来了，叨叨了一阵子走了，我的兴致全没了。(*-in*) **～si sönmek** 没情绪，不高兴：Neşesi söndü. 他不高兴了。(*-in*) **～sini bulmak** 高兴，喜悦，快乐；愉快 (*-in*) **～sini kaçırmak** 使不愉快，使不高兴，扫兴

neşelendirmek (*-i*) ❶ neşelenmek 的使动态 ❷使微醉，使稍有醉意

neşeleniş *is.* 高兴，喜悦；快乐，愉快，愉快的心情

neşelenmek (*-e*, *-den*) 高兴起来，快乐起来，开心起来，快活起来；活跃起来，热闹起来：Gittiğimiz piknikte çok neşelendik. 我们野餐得十分愉快。

neşeli *s.* ❶高兴的，喜悦的，(非常)愉快的，快乐的，开心的，快活的，开朗的，令人高兴的：Tatilde deniz kıyısında neşeli günler geçirdim. 假期里我在海边度过令人高兴的日子。Bu gün ne kadar iyi, ne kadar neşeli olduğumu görüyor musunuz? 您见到了我今天是多么高兴吗？❷醉醺醺的，飘飘欲仙的 ◇～ ～ 高兴地，愉快地，快乐地

neşesiz *s.* 不高兴的，不愉快的，不快乐的；不快活的，令人不快的；忧愁的，忧郁的，闷闷不乐的：～ bir insan 一个闷闷不乐的人 ～ bir düğün 一次不热闹的婚礼 Sekiz saattir trendeyim, Tren boş ve neşesiz, içim sıkılıyor. 我已经坐了 8 小时的火车，车上空空荡荡，死气沉沉，闷死我了。

neşesizlik, -ği *is.* 忧郁，忧愁；烦闷，心情不痛快，不愉快：Bugün sizde bir neşesizlik var. 今天你的心情不痛快。

neşet (阿) *is.* 出现；发生，产生；兴起，诞生 ◇(*-den*) **～ etmek** ①发生，产生；出现：fakirlikten ～ eden sorunlar 由于贫穷发生的问题 Bu imtizaçsızlık neden neşet etti? 为什么出现了不一致？②成为毕业生：darülfünundan ～ etmek 成为大学毕业生：

neşetli *s.* 毕业的；毕业生：1990 yılı neşetlilerindendir. 他是 1990 年的毕业生。

neşide [neşi:de] (阿) *is.* ❶(已成为成语的)有名的两行诗或四行诗 ❷诗，诗歌 ❸歌，歌曲 ～i hap 〈诗〉摇篮曲 ◇(*-e*) **～ler düzmek** (为了祝贺)作诗 **～ler ～si** ①〈宗〉雅歌(旧约中的歌集) ②伟大作品，无上杰作

neşir, -şri (阿) *is.* ❶传播，散布；散发；扩散，扩展：bacalarda zehirli gzaları ortalığa ～i 烟囱里出来有毒气体向四周扩散 ❷出版，发行；公布，刊登：～ hakkı 出版权 ～ mukarevelesi 出版合同 ～ tarihi 出版日期 Bu kanun neşir tarihinden itibaren mer'idir.此法律从颁布即日起生效。❸〈宗〉死人复活

neşredilmek (*nsz*) neşretmek 被动态

neşren [ne'şren] *zf.* 通过(在报纸等上)发表(刊登)

neşretmek (*-i*) ❶散发，散布；传播：koku ～ 散发气味 bu çiçeğin neşrettiği koku 这种花散发的芬芳 ❷出版，发行；发表；颁布：dergi ～ 发行杂志 ❸〈无〉转播，播送

neşriyat (阿) *ç.is.* ❶出版事业 ❷出版物 ❸〈无〉转播，广播 ◇**～ta bulunmak** 散布谣言

neşrolmak (*nsz*) 被出版，被发表，被发行，被刊登，被刊载

neşrolunmak 见 neşredilmek

neşter (波) *is.* 〈医〉柳叶刀，(双)刃刀，刺血针

neşterlemek (*-i*) ❶用小刀切(割)，用手术刀割开(剖开) ❷【转】触及(痛处)，触痛

neşve 见 neşe

neşvegâh *is.* 娱乐场所

neşvet 见 neşe

neşvünema [ne'şvünema] (阿) *is.* 长，生长；发展 ◇～ **bulmak** 长，生长；得到发展，发展，增强；长叶，出芽

net (法) *s.* ❶清楚的，清晰的，分明的，明晰的；容易辩认的：Ninem gözlüğünü takınca çevresini daha net görüyor. 我祖母一戴上眼镜，就能更清楚地看到周围的一切。Televizyon onarılınca sesi net duyulmaya başladı. 电视机一修好，声音就听得清楚了。❷明确的，毫不含糊的；直截了当的：～ pozisyon almak 采取明确的立场 ❸净的，纯的；净剩的，净余的；实得的：～ gelir 纯收入 ～ fiyat 净价 Bu zeytinyağı net beş kilodur. 这种橄榄油净利重 5 千克。Ağabeyimin aylık net kazancı iki bin dolardır. 我哥哥每月净挣 2000 美元。Yirmi milyon net veriyorlardı, vergi, sigorta çıktıktan sonra. 除去税钱和保险费，他们净给 2000 万(里拉)。Bir giysinin net fiyatı iki bin yuandır. 这件衣服的净价的 2000 元。

netaiç, **-ci** *ç.is.* 成果，效果

netameli [neta:meli] *s.* ❶有危险的，冒险的；不安全的，危险的：Orası, netameli bir yerdir, kim geçerse ayağı kayar. 那是危险的地方，无论谁走到那里，都要滑倒。O netameli bir adamdır, pek yaklaşma. 他是个危险人物，你不要太接近他。❷不幸的，倒霉的：～ çocuk 倒霉的孩子 ～ bir araba 常常出车祸的车子 ❸不好发音的，难于发音的(词)

netamesiz *s.* 安全的，没有危险的；不会得罪人的，无恶意的，不伤人的

netekim 见 nitekim

netice (阿) *is.* 结果，结局；成果，效果；结论，结语；后果：ciddi ～ler doğurmak 产生严重后果 felâketli ～ 极有害的后果，惨痛的后果 iyi ～ler elde etmek 获得很好的效果，得到很好的结果 kat'î ～ almak 获得决定性的成果 meydan muharebesinin ～si 会战的结局 müspet ～ almak 获得很好的结果，取得积极的成果 tatminkâr bir ～ye bağlanmak 结束得很好，有良好的结果 ◇～ **çıkarmak** 做结论，作出结论 ～ **çıkmak** 出结果，出结论：bundan şu ～ çıkar ki 由此可得出这样的结论 O işten bir netice çıkmadı. 这事不了了之。～ **olarak** 结果(是)；由于上述原因，鉴于上述原因；因此，因而：bunun ～si olarak 作为此事的结果 ～ **vermek** 有成效，出成果；完成，结束 ～ **itibariyle** 结果，最后，终于；从结果来看 ～**de** 结果(是)，归根到底(是) ～**i kelâm** 简而言之，简单地说；最后，作为结尾 ～**lere sebebiyet vermek** 是产生某种结局的原因，导致，引起 ～**ye varmak** ①获得成果，获得成效 ②得出结论

neticebahş (阿) *s.* 完成的，完整的，完善的，完全的

neticelendirilmek (*nsz*) neticelendirmek 的被动态

neticelendirmek (*-i*) neticelenmek 的使动态：Çalışmasını neticelendirdi. 他完成了自己的工作。

neticeleniş *is.* neticelenmek 的动名词

neticelenmek (*nsz*) 结束，完成：Bu mesele daha neticelenmedi. 这个问题还没有结论。

neticeli *s.* 有结果的，有成效的；分出胜负的，决定胜负的；最终的，结局的

neticesiz *s.* ❶无结果的，无效果的，徒劳无益的：～ bir rüya 无法实现的梦想 ❷无法补救的，无出路的；无穷的，无止境的 ◇～ **bırakmak** (或 **kalmak**) 毫无结果，徒劳无益：Bütün teşebbüsleri neticesiz kaldı. 他们的全部尝试都有毫无结果 ～ **kılmak** 破坏，毁坏；夷平，铲除

neticesizlik, -ği *is.* ❶无结果，无成效，无效果 ❷毫无出路，无法补救；无穷，无止境

neticeten [neti:'ceden] (阿) *zf.* 作为成果，作为成效，当作结果

netlik, -ği *is.* ❶干净，清洁，整洁 ❷〈摄〉清晰度 ◇～ **ayarı** 调焦距

Neuchatel *öz.is.* 纳沙泰尔(瑞士)

neutrion *is.* 〈理〉中微子

neutron 见 nötron

neuzibillah [neu:'zubillâh] (阿) *is.* (可兰经诗的首句)真主保佑，真主救救我们吧！

nev: (复合词的第一部分)表示"新的，新出现的，新产生的；鲜的，新鲜的"，如：nevbahar 新

春

neva [neva:] *is.* ❶〈乐〉调子，曲调，旋律 ❷〈乐〉古老木卡姆的名称 ❸富足，平安，富足平安，顺遂

Neva *öz.is.* 涅瓦(河)(俄罗斯)

navadir *ç.is.* ❶罕见的东西，稀世之宝；珍奇的物品，稀有的珍品，珍玩 ❷奇闻，轶事

nevahi *ç.is.* 区，民族区；地区，地方

nevakıs (阿) *ç.is.* 缺点，缺陷，毛病，短处 ◇(*-i*) ～ **ikmal etmek** 改掉缺点，改掉毛病

nevale [neva:le] (阿) *is.* 食物，食品；饮食，饮料 ◇～(**yi**) **düzmek** 摆桌子准备开饭

nevaleçin ◇～ **olmak** 尝一尝，尝一尝味道；吃一点，吃点东西

nev'an *zf.* 按类，按品种；根据质量

-nevaz (复合词的第二部分)表示"抚爱的，爱抚的，亲热的"，如：mihmannevaz 好客的，殷勤的，慷慨好客的

nevazil [neva:zil] (阿) *is.* 受寒，着凉；伤风，感冒 ◇～ **olmak** 患感冒：Sabah erkenden ayaza çıkarsan nevazil olursun. 严寒天气清晨外出容易感冒。

nevaziş *is.* 爱抚，抚爱；殷勤，客气，有礼貌 ◇(*-e*) ～ **etmek** 殷勤地对待，客气地对待

nevazişkâr *s.* 亲昵的，亲热的，亲切的；温柔的，温存的；殷勤的，客气的，盛情的

nevazişkârane *s.* ve *zf.* 热心助人的，盛情的，客气的；亲热的，亲切的；温柔的

nevbahar *is.* 春天，春季

nevbet (阿) *is.* ❶次序，顺序；序列；排队的次序；班次 ❷【俗】军乐

neve *is.* 〈地〉雪冰，万年雪，粒雪

neveser *is.* 〈乐〉古老木卡姆的名称

nevha *is.* (因丧事、不幸等而)哭，痛哭；哀悼，悲悼(死者) ◇～ **etmek** 哭诉

nevhager *is.* (民间丧礼中)受雇哭灵的人；哭灵的人

nevheves *s.* ❶重新动手做事的，重新开始做的 ❷常常变换自己工作的；变化无常的；轻率的，轻佻的，轻浮的

nevheveslik, -ği *is.* 不固定，变化无常；轻率，轻浮

nevi, -v'i (阿) *is.* ❶种，类，种类；类别；类型；形式：bir ～ 一种，象一种 bu ～ temaslar 这类的接触 her ～ mallarda tenzilât 所有物品都打折 Bu nevi inci görmedim. 我还没有见过这种珍珠。❷等，级 ◇～ **beşer** 人类 ～ **cinsine mahsus,** ～ **şahsına münhasır** 独一无二的品种，仅有的品种；特有的品种 ～ ～ ①各种各样的，各式各样的 ②按种类，按品种；按类别 Eşya nevi nevi ayrılmış. 东西按种类分开了。

nev'î (阿) *s.* ❶种类的，种的 ❷特殊的，特别的，特有的，独特的 ❸优质的，优等的

nevim, -vmi (阿) *is.* ❶睡，睡眠：Nevim galebe etti. 他睡着了。❷梦，梦境

nevir, -vri *is.* 【方】脸色 ◇(*-in*) ～**i dönmek** (情绪、心情)变坏，变忧郁；变成易动怒的：Nevrim döndü. 我大惊失色。

nevmî (阿) *s.* 有关睡眠的，睡眠的

nevmidane *s.* ve *zf.* 没有希望的，无指望的，不可救药的；绝望的，失望的

nevmidi *is.* 没有希望，无指望；绝望，悲观失望

nevmit [nevmi:t] (波) *s.* 失去希望的，绝望的；没有希望，无指望的；悲观失望的 ◇～ **olmak** 绝望，失掉一切希望，感到无望

nevralji (法) *is.* 〈医〉神经痛

nevraljik (法) *s.* 〈医〉神经痛的：～ ağrılar 神经痛

nevrasteni *is.* 〈医〉神经衰弱

nevrastenik, -ği *is.* 〈医〉神经衰弱(患)者

nevresim (波-阿) *is.* 袋状的被套

nevroloji (法) *is.* 〈医〉神经学

nevropat *is.* 神经病患者

nevroz (法) *is.* 神经机能病，神经官能症

nevruz [nevru:z] (波) *is.* ❶伊朗阴历元旦(公元 3 月 21 日) ❷伊朗阴历春节

nevruziye *is.* (伊朗新年时制作的)水果软糕

nevruzotu, -nu 〈植〉柳穿鱼(*L. vulgaris*)

Nevşehir *öz.is.* 内夫谢希尔(土耳其省、市)

nevton (英) *is.* 〈理〉牛顿(力的单位)

Nevyork *öz.is.* 纽约(美国)

nevzat [nevza:t] (波) *is.* 新生的孩子，新生儿，婴儿

Newcastle *öz.is.* 纽卡斯尔(英国、澳大利亚)

New Orleans *öz.is.* 新奥尔良(美国)

New York *öz.is.* 纽约(美国)：Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道琼斯指数一天内下降了 290 点，纳斯达克指数下降了 144 点。

ney (波) *is.* ❶〈乐〉奈伊笛(中亚细亚一种民间管乐器)，芦笛；笛子 ❷〈植〉芦苇，莞

neyçe (波) *is.* ❶【旧】小奈伊笛，小芦笛 ❷织布工人用的小刮片 ◇～ **çalmak** (或 **üflemek**) 吹笛子

neye *zf.* 见 niye

neyil, -yli (阿) *is.* 获得所期望的东西；得到满足

neylemek (*-i*) 做什么，干什么：Neyleyim? 我该做什么呢？

neyse [ne'yse] *bağ.* (表示勉强同意)好吧！行！成！只好如此！就这样吧：Ne ise, bari bundan sonra öyle yapmayın. 好，算啦，以后可不要这样做了！

neyzen, nayzen (波) *is.* 吹笛子的人，笛子演奏者 ◇～ **bakışlı** 斜视的，斜看的

nezafet [neza:fet] (阿) *is.* 清洁，整洁，干净

nezahet [neza:het] (阿) *is.* 干净，清洁，整洁；纯洁，道德高超：Münakaşa esnasında lisan nezahetine riayet etmek lâzımdır. 在辩论时要用纯洁的语言。

nezaket [neza:ket] (波) *is.* ❶礼貌，客气，谦恭；有分寸，知轻重：～ deyimler 客套话 ～ mücadelesi 礼仪比赛 Ben bu kıza bir türlü nezaket öğretemedim. 我怎么也教不会这个女孩子讲礼貌。Nezaket toplumsal kuralların en gerekli olanlarındandır. 礼貌是社会准则中最必不可少的部分。❷优雅，优美，雅致，精美，精致 ❸教育，教养；修养，养成 ❹意义，重要性：vaziyetin ～i 位置的重要性 ◇～ **dairesinde** 客气地，有礼貌地 ～ **icabı** 客气地，礼貌地 ～ **kaideleri** 规矩，礼仪规则 (*-e*) ～ **göstermek** 举止有礼貌 ～ **şekli** 〈语〉尊称形式 ～**le** 有礼貌地，客气地：Eğer kendisine nezaketle muamele etseydiniz. 如果您礼貌地对待他就好了。～ **olsun** (或 **diye**) 出于礼貌，为了礼节 ～ **kesbetmek** 具有微妙的性质(指事情、问题)：Meselenin nezaketi vardır: müzakeresi esnasında bilhassa basiretkâr davranmanız icap eder. 事情很微妙：特别是在讨论它的时候，你要有预见性。

nezaketen [neza:'keten] (阿) *zf.* 客气地，有礼貌地，谦恭地，出于礼貌：Nezaketen bu mevzuda onun da fikrini alalım. 出于礼貌我们在这个问题上我们就采纳他的意见吧。

nezaketli *s.* ❶有礼貌的，客气的，谦恭的；对人很和蔼可亲的；有分寸的，知轻重的：～ bir zat 待人和气的人 ～ bir zorlayışla 施加轻微的压力 ❷优美的，优雅的，雅致的；精美的，精致的，精细的

nezaketlilik, -ği *is.* 礼貌，客气，谦恭；和气，精美，精致

nezaketsiz Ⅰ *s.* 没有礼貌的，不客气的，不礼貌的；不知深浅的，不知分寸的，不够策略的；粗鲁的，不文明的 Ⅱ *is.* 说话或举止粗鲁的人，粗暴无理的人

nezaketsizce *s.* ve *zf.* 粗鲁地，无礼地，不轻重地

nezaketsizlik, -ği *is.* 没礼貌，不礼貌；没有分寸；失礼，粗鲁 ◇～ **etmek** 没礼貌，不礼貌；没有分寸；失礼，粗鲁：Fakat nezaketsizlik etmekten korktu, gülümsedi ve sabrını topladı.

但是，他生怕显得失礼，只得强作欢颜，竭力忍耐。

nezaret [neza:ret] (阿) *is.* ❶监督，监视，监察；照料，照看，照顾；看管 ❷【旧】外貌，样子，式样：Bu evin güzel nezareti var. 这房子的式样很漂亮。❸【旧】(政府)部门，部：Dahiliye ～i 内务部 Maarif ～i 教育部 ◇～ **altında** 在某人监督下，在某人监视下，在某人看管下：hekimin ～i altında 在医生看护下 (*-i*) ～ **altına almak** (受警察的)监视，拘留，对某人进行监视 ～ **altında bulunmak** 被监视 ～ **altında bulundurmak** 监视，监督 (*-e*) ～ **etmek** 监督，监察，监视：ateşkese ～ etmek 监督停火 işçilere ～ etmek 监督工人

nezarethane [neza:retha:ne] (阿-波) *is.* 拘留所；看守所

nezaretsiz *s.* 无人监督的，无人监视的，不受监督的；无人照管的

nezd 见 nezt

nezdik, -ği *s.* 近的；附近的；快到的，将临的 ◇～ **olmak** 走近，走到跟前，接近，靠近

nezetmek (*-i*) 夺去，剥夺，褫夺；使失去，使没有：Bu hakkı benden nezedemezsiniz. 你不能剥夺我这种权利。

nezfî *s.* 出血，流血的，溢血的

nezh (阿) *is.* ❶纯洁，清白，道德高尚 ❷高尚，光明正大，诚实，正直

nezif[1], -zfi (阿) *is.* 〈医〉出血，流血，溢血

nezif[2] (阿) *s.* 因失血过多而虚弱的

nezih [nezi:h] (阿) *is.* ❶有道德的，道德高尚的；清白的，纯洁的：～ bir genç 道德高尚的青年 ❷天真无邪的，纯洁无瑕的 ❸清白的，正派的；正直的

nezir, -zri (阿) *is.* 诺言，约言，允诺，许诺 ◇～ **etmek** 许诺，答应，允诺

nezle (阿) *is.* ❶伤风，感冒，流清鼻涕：bahar (或 saman) ～si 枯草热，花粉热 Nezle bulaşıcı bir hastalıktır. 感冒是一种传染病。Nezlem var. 我感冒了。❷流(鼻涕) ◇～ **olmak** 得伤风，得感冒：Nezle oldum. 我感冒了。～**yi geçirmek** 传染感冒：Nezleyi bana geçirdi. 他把感冒传染给了我。

nezleli *s.* 感冒的，伤风的

nezle otu *is.* 见 pirekapan

nezretmek (*-i, -e*) 答应，许诺；许愿，发誓，起誓

nezt, -zdi *is.* ❶(在)旁边，(在)附近，(在)某人身边，(在)某人跟前：～imde 在我身旁 ～indeki sefir 派驻某个国家的大使 ❷(*-e*) (向)…地方，(往)里面，(朝)…方向：Ailesi nezdine dönüyor. 他回家。Onlar Birleşmiş Milletler Teşkilâtı nezdine bir mümessil gönderdiler. 他们向联合国派遣了一位代表。❸(按照)某人的看法，(根据)某人的观点：Onun nezdinde bu meselenin hiç kıymeti yoktur. 按照他的看法这个问题一点意思也没有。

nıkris (阿) *is.* 〈医〉(足)痛风 ◇～**e ağramak** 患(足)痛风

nısap, -bı *is.* ❶(开会的)法定人数：ekseriyet ～ı 法定人数，法定多数 ❷〈史〉(古罗马为确定税额而定期进行的)公民财产估价 ◇～**ını bulmak** (表决时)获得法定人数

nısfen (阿) *zf.* 一半

nısfet (阿) *is.* 公正(性)，公平，公道；正义(义)：～ ve merhamet dilemek 要求公正和仁慈

nısfılleyl (阿) *is.* 【俗】午夜，子夜

nısfınnehar [nı'sfınneha:r] (阿) *is.* ❶晌午，正午，中午 〈地〉子午线，经线

nısfiye (阿) *is.* 〈乐〉一种奈伊笛

nısfiyet (阿) *is.* 分为两半；不同的成分各半，不同的两半 ◇～ ～ **üzere** 两半，各半

nısıf, -sfı (阿) *is.* 半，一半：～ daire 半圆(形) ～ innehar dairesi 子午圈 ～ kutur 半径 ～ küre 半球，半个球 ～ saha 半个(足)球场 ～ takım 〈军〉半个排 Borcunun nısfını verdi. 他还了一半债务。◇～ **innehar** ①晌午，正午，中午 ②子午线，经线

nışadır (波) *is.* 〈化〉氯化氨，硇砂

nışadır kaymağı *is.* 〈化〉碳酸铵

nışadırruhu, -nu *is.* 〈化〉氨水

Ni 〈化〉镍(Nikel)

niam *ç.is.* 见 mimet

Niamey *öz.is.* 尼亚美(尼日尔)

Nice *öz.is.* 尼斯(法国)

nice [ni'ce] *s. ve zf.* ❶多少，几何，若干：Nice olur? 多少可以？❷怎样，如何：Bugün nicesin? 你近况如何？❸很多，相当多，特别多：Nice kitaplar okudu! 他读了多少书啊！Nice kâşifler kutup yolunda telef oldu! 有多少探险者死在了去极地的路上！Olimpus Dağının tepesindeki bu ateş üzerine nice efsaneler söylenmiş. 关于奥林匹斯山上的这堆圣火，有许多传说。❹很久(的)，很长时间(的)：Allah nice yıllara yetiştirsin! 真主恩赐长命百岁！Nice yıllardan beri annemi göremedim. 我已有好多年未能见到我母亲了。◇～ **kimseler** ①许多人 ②这么多的人啊！～ ～ 很多很多：Nice nice yıllar dileriz. 我们祝您万寿无疆！

nicel *s.* 数量的：～ analiz 〈化〉定量分析

niceleme *is.* 〈逻〉量化

nicelemek (*-i*) ❶〈逻〉使量化

niceleyici ❶〈逻〉量词

nicelik, -ği *is.* ❶量，数，数量，数目：～ zarfı 〈语〉数量副词 Bir şeyin niceliğinden çok, niteliğine önem vermeli. 要把产品的质量看得比其数量更重要。

niçin [ni'çin] *zf.* 为什么，为何：Niçin ağlıyorsun? 你为什么哭？Niçin yemeğini yemedin? 你为何不把饭吃了？

nida [nida:] (阿) *is.* ❶呼唤，呼叫；呼喊，叫喊；号召 ❷〈语〉感叹词：～ edatı 感叹词 ～ hâli ～ 〈语〉呼格 ～ işareti 〈语〉感叹号 ◇～ **etmek** 召唤，号召

nifak [nifa:k] (阿) *is.* 不一致，不协调，不和睦；争执，纷争，纠纷；内争，内讧：～ tohumu 不和之因，纷争的起源 Aralarına nifak düştü. 他们的关系破裂了。◇～ **sokmak** 使关系恶化：Bülent ile haminnesinin arsına derin bir nifak sokmuştu. 比伦特和他的祖母发生了争执。～ **tohumu ekmek,** ～ **tohumları saçmak** 播下不和的种子，进行挑拨离间

nifakçı *s. ve is.* 制造纠纷的，制造纷争的，挑拨离间的

nifas (阿) *is.* 产后期，月子；(妇女的)产后身体状况

nifasî *s.* 产后期的，月子的

nigâh *is.* 视线，目光；眼色，眼神；一瞥，扫视

nigâhban *is. ve s.* 守卫者(的)，看守人(的)；维护者(的)，保护者(的)；警卫员(的)

nigâh çobanaldatan *is.* 〈动〉夜莺，蚊母鸟

nigâr *is.* ❶画，绘画，图画 ❷〈诗〉美女，美人

nigâriş *is.* 绘画，作画

Nigeria, Nijerya *öz.is.* 尼日利亚(非洲)

Niğde *öz.is.* 尼代(土耳其省、市)

-nihade (复合词的第二部分)表示"做，进行"如：fürunihade 被解除的，被撤销的，被罢免的 kademnihade 开始…的，进入…的，到达…的

nihaî *s.* 最后的，最终的，最末的；终极的：～ bir safhaya girmek 进入最后的阶段 ～ çözüm 最终解决，最后解决 ～ gaye 最终目的 ～ karar 最后决议 ～ kademe 末级 ～ kontrolör 着陆调度员 ～ yaklaşma 最后进场，最终进场 ～ şekil 最终的形势 ～ zafer 最后的胜利 ～ zaferi elde edecek bir gayret 保证最后胜利的努力

nihal, -li *is.* 小树；幼芽，嫩枝，新茎

nihale [niha:le] (波) *is.* ❶托，垫；托盘，托架，台架，支架 ❷地板

nihan *s.* 隐藏着的，暗藏的，隐蔽着的：Gözden nihan oldu. 他藏起来了。

nihavent, -di [niha:vent] (波) *is.* 古老木卡姆的名称

nihaye 见 nihayet

nihayet [niha:yet] Ⅰ *is.* 完结，结束，终结；末尾，末了；末端，尽头，终点：Temmuz nihayetiydi, harmanlar yeni dövülmeye başlamıştı. 7 月底开始打新谷。Bakalım bu işin nihayeti ne olacak? 我们看看此事将如何了结。Ⅱ *zf.* 最后，末了，终于；最多，至多 Bu iş nihayet bitti. 这工作终于结束了。Ali nihayet uykudan uyandı. 阿里终于睡醒了。Nihayet gelebildiniz. 终于您能来了。Birkaç defa üniversite imtihanına girdikten sonra nihayet istediği okula kapağı atmıştı. 他参加了几次高考，最终考进了他中意的大学。◇～ **bulmak, ～e ermek** 结束，停止；完毕，完成；用尽，耗尽；达到尽头 ～ **derecede** 极度，极端，非常，特别 ～ **sonunda** 最后，最终，终于 ～ **üç ay** 最多 3 个月，不超过 3 个月 ～ **vermek** 结束，停止；不再(做)，使终止

nihayetlenmek (*nsz*) 结束，终极，停止；完成，完毕

nihayetsiz *s.* 无限的，无穷的，无边无际的，没有尽头的，无止境的：Nihayetsiz bir ova ağarttı benzimizi. 无边无际的大草原使我们走得筋疲力尽。◇～ **vida** 〈技〉蜗杆，输送螺旋

nihayetsizlik, -ği *is.* 无止境，无限性

nihayetülemir (阿) Ⅰ *is.* 结果，成果；后果 Ⅱ *zf.* 结果，末了，终于；最后

nihayetülnihaye *zf.* 归根到底，最终，最后

nihilist *is.* 虚无主义者

nihilizm *is.* 〈哲〉虚无主义

nihrir (阿) *s.* 英明的，贤明的；有丰富生活经验的，练达的

nijat 见 nejat

Nijer *öz.is.* 尼日尔(非洲)

Nijerya *öz.is.* 尼日利亚(非洲)：Nijerya Federal Cumhuriyeti 尼日利亚联邦共和国

nikâh (阿) *is.* ❶婚姻，结婚；婚礼；订婚仪式，订婚礼；婚约：～ dairesi 结婚登记处 ～ feshi 废除婚约 ～ memuru 结婚登记处工作人员 ～ şekeri 喜糖 ～ töreni 婚礼 dinî ～ 举行过宗教仪式的婚姻，按穆斯林仪式订婚 medenî ～ 不按宗教仪式的结婚 Ablam nikâhına bütün arkadaşlarını çağırdı. 我姐姐邀请了所有朋友参加她的婚礼。Ağabeyimle yengem nikâhtan sonra geziye çıktı. 我的新婚哥嫂出去度蜜月了。❷【俗】(男方给女方的)聘金 Kadın nkâhından vazgeçmiş. 女方拒收聘金。Nikâhım helâl canım azat! (妻子解除同丈夫的婚姻时说的话)我对丈夫没有任何要求！◇～ **akdetmek** 结婚，办理结婚登记：Dün nikâhları akdedildi. 昨天他们已办理结婚登记。～ **altında** 结了婚的，已婚的；有妻子的，有丈夫的：Nikâhı altındadır. 她已结婚。(*-i*) ～ **altına almak** 结婚，娶某人为妻 ～ **düşünmek** 按法律规定结婚，没有法律禁止结婚的情况：Kardeş çocuklarına nikâh düşer mi? 叔伯兄妹能结婚吗？(*-i*) ～ **etmek** 订婚 ～ **kıymak** 给某人办理结婚登记手续 ～ **olmak** 结婚 ～ **tazelemek** 再婚 ～**ı kaçmak** 婚姻(或婚约)被解除

nikâhçı *is.* 举行婚礼的人

nikâhlamak (*-i*, *-ile*) ❶订亲，许配，使订婚，举行婚礼 ❷使结婚，使娶妻；使出嫁：Adam, karısı ölünce karısının kız kardeşini nikâhladı. 这个人的老婆一死，他就娶了他的妻妹为妻。

nikâhlanış *is.* ❶结婚，成亲 ❷订亲，订婚

nikâhlanmak (*nsz*, *–e*, *-le*) ❶结婚，成亲 ❷订婚：Kasımın on sekizinde nikâhlandılar. 11 月 8 日他们订了亲。

nikâhlayış *is.* 使订婚，订亲，许配给，给某人举行订婚礼

nikâhlı Ⅰ *s.* ❶正式成婚的，办理过结婚登记的，举行过婚礼的 Bu Sabiha, senin nikâhlı karın mı? 这个名叫萨比哈的女人是你的合法妻子吗？❷已婚的，结过婚的 Ⅱ *is.* 已婚的男人，已婚的妇女，有夫之妇

nikâhlılık, -ğı *is.* 正式婚姻，合法婚姻

nikâhsız *s. ve zf.* 未正式成婚的，没有办过结婚登记的，没有登记过结婚的：Nikâhsız yaşıyorlar. 他们过同居生活。Dudu Karı da nikâhsız olduğundan, babadan kalına mallarımızın üstüne oturdu. 卡勒女士并没有结婚，她侵吞了父亲留给我们的全部财产。

nikâhsızlık, -ğı *is.* 同居，非婚生活，非正式婚姻

nikap[1], -bı [nika:p] (阿) *is.* 面纱

nikap[2], -bı *is.* 手套

Nikaragua *öz.is.* 尼加拉瓜(拉丁美洲)：Nikaragua Cumhuriyeti 尼加拉瓜共和国

nikbet (阿) *is.* ❶不幸，很不幸的事情，灾难，灾害，倒霉 ❷不走运 ◇～**e uğramak** 遭祸，遭到不幸

nikbin Ⅰ *s.* 乐观主义的，乐观的 Ⅱ *is.* 乐观主义者，乐观论者；抱乐观态度的人，乐天派

nikbinlik, -ği *is.* 乐观主义；乐观，乐天 ◇～ **göstermek** 表现乐观，抱乐观态度

nikel *is.* 〈化〉镍(Ni)：～ çeliği 镍钢 ◇～ **kaplamak** 镀镍

nikelaj *is.* 镀镍；镀上的镍(层) ◇～ **yapmak** 镀镍

nikellemek (*-i*) 镀镍

nikelli *s.* ❶含有镍成份的，含镍的 ❷镀镍的

nikfor *is.* 【俗】一种黑色的无花果

nikotin *is.* 〈化〉烟碱，尼古丁

nikris 见 nıkris

nikriz *is.* 一种古老木卡姆的名称

nil *is.* 靛蓝(一种深蓝色有机染料)

Nil *öz.is.* 尼罗河(非洲)

nilüfer (波) *is.* 〈植〉睡莲(*Nymphaca*)

nilüfergiller *ç.is.* 〈植〉睡莲科(*Nymphaeaceae*)

nim [ni:m] (波) *s.* 【旧】半，一半，半个：～ resmî 半官方的 ～ resmi bir ziyaret 半官方的访问

nim- (复合词的第一部分)表示"半，半个"，如：nimmamul 半制品，半成品 nimşeffaf 半透明的

nimbus [ni'mbus] (拉)雨云

nimet [ni:met] (阿) *is.* ❶善行，好处；仁慈，慈悲；恩赐，恩惠 ❷幸福；幸运；福气，运气；福利，利益 dünya ～leri 世俗福利，尘世的功名富贵 kültür ve eğitim ～leri 文化和教育福利 maddî ve manevî ～ler 物质和精神财富 Ne büyük nimet! 多么幸福啊！Ne nimet! 多幸福啊！多有福气啊！❸生活资料，生活必需品；食物，糊口之粮 ❹富裕，富足；充足，丰富 ◇～ **bilmek** 视为荣幸，视为光荣 **～i ayağıyla tapmak** (或 **tepmek**) 放弃自己的幸福

nimetşinas [ni:metşina:s] (阿-波) *s.* 感谢的，感激的，感恩的，知恩的；表示感谢的

nimetşinaslık, -ğı *is.* 感谢，感激，谢意，谢忱

nimresmî *s.* 半官方的：～ gazete 半官方报纸

nine *is.* ❶祖母，奶奶；外祖母，外婆，姥姥：hanım (或 kadın) ～ 祖母，奶奶，外婆 ❷【俗】老太太，老大娘，老妪，老媪

ninni [ni'nni] *is.* ❶摇篮曲，催眠曲：Ninni sesini henüz koridorda iken duydu. 我还在走廊上时就听见哄孩子睡觉的声音。❷〈乐〉摇篮曲：Chopin'in ～si 肖邦摇篮曲 Sizin ahenginiz benim için ninni yerine geçti, derhal uyudum. 您的乐曲对我来说就是摇篮曲，我一听就睡着了。◇～ **söyleyerek uyutmak** (唱着、摇着)哄(孩子)睡觉

ninnilenmek (*nsz*) (小孩)被拍着哄着入睡：Deniz akşam yelleriyle ninnilenir gibi. 大海被晚风拍哄着入睡。

nipel (法) *is.* 〈技〉连接套，螺纹接套

nire'ngi (波) *is.* 〈测〉三角测量(法)，三角测量术；三角测量学：～ noktası 界标

nirenk, -ği *is.* ❶诡计，奸计；花招，手腕；计谋；狡猾的办法(行为)；欺骗，骗局 ❷巫术，妖术，魔法 ❸草图，画稿，草稿；素描，速写

nirvana *is.* 〈宗〉涅盘，圆寂

Nis *öz.is.* 尼什(南斯拉夫)

nisa *is.* 妇女，女人，女性

nisaî [nisa:i:] *s.* ❶妇女的，女子的，女用的：～ hastalık 妇科病 ❷〈医〉妇科的，妇科学的

nisaiye [nisa:iye] (阿) *is.* ❶〈医〉妇科学：～ mutehassısı 妇科专家 ❷(医院里的)妇科

nisaiyeci *is.* ve *s.* 妇科学家，妇科医师

nisaiyecilik, -ği *is.* 妇科医师职业，妇科医生工作

nisan [ni:san] *is.* 4 月 ◆**Nisan yağar sap olur, mayıs yağar çeç olur.** 4 月下雨庄稼旺，5 月下雨粮满仓。

nisanbalığı, -nı *is.* 愚人节的玩笑

nisap, -bı [nisa:p] (阿) *is.* ❶(开会的)法定人数 ❷基础；主要成分；基本要素 ❸资本

nisar *is.* ❶撒，播，散布；浪费，过分慷慨 ❷在穆斯林婚礼上发红包

nisben *is.* ve *zf.* nispet 的口语形式

nisbeten *zf.* nispeten 的口语形式

nispet (阿) Ⅰ *is.* ❶关系；联系：Bu aileye nispetiniz var mı? 您同这家有(亲戚)关系吗？Onun, bu aileye olan nispeti nedir? 他同这家是什么关系？❷比，比例，比率；对比，对比关系；相称，相当，适合：ihtiyaçlarına kiyafet edecek ～te 到能满足他们需要的程度 kompresyon ～i 〈技〉压缩比 kuvvet ～i 力量对比 ölüm ～i 死亡率 %(yüzde)25 ～inde arttırmak 增加 25% Her şey iyi amma, yaşları arasında nispet yok. 各方面都很好，就是他们的岁数不相称。Sekizin, yirmi dörde nispeti, x'in y'e nispeti gibidir. X 比 Y 等于 8 比 24。❸大小，长短；尺寸，尺码，号码；定额，标准额：temsil ～i 代表人数定额；比例选举法 aynı～ 同样的大小，同样的尺寸 ❹比较，对照：harpten evvelki seviyeye ～le 同战前水平相比 sair ırklara ～le 同其它种族相比，他还小。Ⅱ *zf.* 故意，有意，存心；故意作对地，有意为难地：Bunu bana nipet yapıyor. 他做这事是有意为难我。◇(*-i*, *-e*) **～ etmek** ❶使相称，使适合于，使相当于；使配合，使相匹敌 ❷比较，使相比：birşeyi bir şeye ～ etmek 把一件东西同一件东西相比较 (*-e*) **～ vermek** 折磨，使苦恼不堪，使痛苦不堪；使恼火，使懊恼，使恼丧 **～ kabul etmeyerek derecede** 无比地，无法比较地 **～ kabul etmez** 无法比较的，无比的 **～inde** 按照，依照，遵照，根据 **～le** 和某人比较起来，较之，比较起来

nispetçi *is.* 怀恨的人，恶毒的人；为非作歹的人，祸害人的坏家伙，坏蛋

nispeten [ni'speten] (阿) *zf.* ❶比较，较之，比较起来：Bu pehlivan ötekine nispeten daha kuvvetli. 这个摔跤运动员和另一个相比更有力。Bu ötekine nispeten çok iyi. 这个和另一个相比要好得多。❷比较地，相对地；相当地，或多或少地，在一定程度上：Bugün hava nispeten iyi 今天天气比较好。Hasta bugün nispeten iyi. 病人今天好一些。

nispetli *s.* 比例的；成比例的，按比例的；相称的，相当的，匀称的

nispetsiz *s.* 不成比例的，不相称的；不匀称的

nispetsizlik, -ği *is.* 不成比例，比例不当，比例失调；不相称，不匀称，不均衡

nispî [nispi:] (阿) *s.* ❶相对的，比较的：～ çoğunluk 相对多数 Güzellik ve çirkinlik nispî özelliklerdir. 美和丑是相对而言的。Zenginlik, fukaralık nispî durumlardır. 贫富是比较而言的。❷比例的，按比例的 ～ temsil 比例选举法 ◇**～ bir süküm hüküm sürmek** 保持相对而言的平静 **～ çürüklülük** (或 **butlan**) 〈法〉理由不充分

nisvan *ç.is.* 妇女，女性

nisyan [nisya:n] (阿) *is.* 忘记，忘却，遗忘：Resmî vesikalar toplanıp tasnif edilir ve nisyandan kurtulabilir. 把公文分类放在一起，可避免遗忘。

niş[1] *is.* ❶(蜜蜂等的)刺，针，(蝎子的钩子)，(毒蛇的)蕊子 ❷(某些植物体上长的)刺，棘

niş[2] *is.* ❶〈解〉眼睛 ❷(隧道的)避洞，避车洞

nişaburek [nişa:burek] (波) *is.* 一种古老木卡姆的名称

nişan (波) *is.* ❶标记，标志；记号；痕迹，印迹；迹象，征兆，征候，征状：～ dairesi 罗盘仪 ❷订婚仪式，订婚典礼(给订婚男女戴戒指)：～ halkası (或 yüzüğü) 订婚戒指 ～ merasimi 订婚仪式 Bizi nişana çağırdılar. 他们邀请了我们参加订婚仪式。Aralarında nişan var. 他们已经订婚。❸勋章，奖章：General savaşta kazandığı nişanı hep yakasında taşıyor. 将军把在战争中获得的勋章总是戴在胸前。❹纪念碑 ❺瞄准：～ aleti 瞄准装置，瞄准具 ～ dürbünü 光学瞄准具 ～ dürbünlü tüfek 有瞄准镜的枪 ～ eri 瞄准手 ～ hattı 瞄准线 ～ kavsi 瞄准框 ～ (bağlama) noktası 瞄准点 ayakta ～ vaziyeti 立射姿势 yatarak ～ vaziyeti 卧射姿势 ◇～ **almak** ①瞄准，对准，照准 ②获得勋章 ～(**a**) **atmak** 对准目标射击 ～ **bırakmak** 留下印迹，留下痕迹 ～ **bozmak** ①悔婚，取消婚约：Bunu onuruna yediremedi ve armağanları geri göndererek nişanı bozdu. 她认为此事有失体面，于是退回聘礼，毁了婚约。②使瞄不准目标 (*-i*) ～ **koymak** 做标记，做记号；记住，记在心中：Dönüşte yolumuzu şaşırmamak için şu çifte kavakları nişan koymuştuk. 为了回来时不走错路，我们在这两棵白杨树上做了标记。～ **takmak** ①使订亲，给某人举行订婚礼 ②戴上勋章 ～ **vermek** ①授予勋章 ②使想起，使想到：Bugünkü fırtına kıyametten nişan verdi. 今日的风暴令人想到世界的末日。～ **yapmak** 订婚：Şimdilik nişan yapacaklarmış. 他们象似想举办新式订婚礼。～**ı vurmak** 命中目标

nişancı *is.* ❶射(击)手；射击员；瞄准手；引导员：～ *er* 射手，狙击手 keskin ～ 狙击手，特等射手；神枪手 Arkakaşım Onur, iyi nişancı. 我的朋友奥努尔是位优秀的射手。Metin çok nişancı, okla uzaktaki bir hedefi vurabiliyor. 梅廷是位杰出的射手，他用箭能射中很远的目标。❷〈史〉负责在苏丹诏书上盖印的廷臣，掌玺大臣

Nişancı *öz.is.* 〈天〉人马(星)座

nişancılık, -ğı *is.* ❶射击术，枪法 ❷〈史〉掌玺的职务

nişane [nişane] *is.* 标志，特征；征状；迹象，征兆，征候；证候，证明：parlak bir ～ 有力的证据

nişangâh [nişa:ngâ:h] (波) *is.* ❶靶子，靶标，目标 ❷瞄准器，瞄准具，瞄准镜；表尺：～ *gezi* (枪标尺上的)缺口 ～ kutusu 瞄准具本体 ～ sürgüsü (标尺上的)游标 ～ tertibatı 瞄准装置，瞄准具

nişangeç *is.* (木工)划线规

nişanlamak (*-i*, *-le*) ❶作记号；盖上印记，打上戳子：Düğün salonuna verilen sandalyeleri nişanladık. 在放到婚礼大厅里的椅子上我们都作了记号。❷向目标射击，瞄准：Avcı tavşanı nişanladı, ateş etti. 猎人向兔子瞄准射击。❸使订婚，给某人举行订婚礼 Bu iki genci nişanlandılar. 他们给这对青年人订了亲。

nişanlanış *is.* 订婚，订亲

nişanlanmak (*nsz*, *-le*) ❶订婚，订亲：Ahmet'in ablası bir öğretmenle nişanlandı. 艾哈迈德的姐姐同一位教师订了婚。Bu, bizim nişanlandığımız gündür. 这是我们订婚的日子。❷被作上记号，被打上烙印

nişanlı *is.* ve *s.* ❶已订婚的，举行过订婚礼的；未婚夫，未婚妻：Bir gün nişanlınız size koyu al renkli karanfiller gönderecektir. 有一天您的未婚夫会给您送去深红色的丁香。❷有记号的，有印记的，有烙印的

nişanlılık, -ğı *is.* 订亲，订婚

nişansız *s.* ❶没有标记的，没有标牌的；没有记号的：～ bir eşya 没有标记的物品 ❷没有勋章的，不戴勋章的

nişasta [nişa'sta] (波) *is.* 淀粉：～ buğdayı 一种含淀粉量很高的小麦 patates ～sı 马铃薯淀粉 Nişasta eczacılıkta ve besin endüstrisinde kullanılan bir maddedir. 淀粉是制药和食品工业中使用的一种原料。

-nişin (复合词的第二部分)表示"坐着的"如：postnişin 伊斯兰教教长

nişter 见 neşter

nite [ni'te] *zf.* 【旧】怎么？怎样？怎么样？如何？为何？为什么？

nitekim [ni'tekim] *bağ.* ❶正如，就如，完全(一样)；例如：Ben görmedim, nitekim siz de görmüş değilsiniz. 我同你们一样，也没有看见。Zaruri ihtiyaç maddeleri yigatlandı, nitekim etin kilosu, yüz bin lirayı buldu. 生活必需品涨价了，如一千克肉涨到 10 万里拉。❷的确，确实，事实上：Çocuğun sınıfta kalacağından korkuyordu nitekim korktuğu başına geldi. 他担心他的孩子留级，可偏偏怕什么来什么。Soğuk su içmemeni söylemiştim, nitekim bugün boğazın şişti. 我叫你不要喝冷水的，瞧，你的嗓子今天红肿了吧。

nitel *s.* 质量的；性质的：～ analiz 定性分析

niteleme *is.* 确定，测定，鉴定：～ sıfatı 〈语〉性质形容词 ～ zarfı 〈语〉性质副词

nitelemek (*-i*) 评定，鉴定；描述，描写：Bir insanı nitelerken önce iyi yön ve davranışları aklıma gelir. 在评价一个人的时候，我首先想到的是他的优点。Bir şeyi nitelemek için onu iyi bilmek gerektir. 要评论一件事，就要很好了解这件事。

nitelendirilmek (*nsz*) nitelendirmek 的被动态

nitelendirmek (*-i*) 评定，鉴定；描述，写照；认定，认为

nitelenmek (*nsz*) 特点是，特征是，具有某种特性

niteleyiş *is.* 评定，鉴定；说明，描写

nitelik, -ği *is.* ❶质量，质地：～i iyi bir kumaş 质量很好的布 ～i kötü bir şarap 质量不好的酒 ❷品质，品德，素质：iyi ～lere sahip bir kadın 具有优良品德的女人 Bir iyi öğrencinin niteliklerinden biri de temiz ve düzenli olmasıdır. 讲究整洁中一个好学生的优良品德之一。Dürüst olmak, çalışkan olmak iyi niteliklerdir. 诚实，勤奋都是优良品质。❸性质，性能，属性，特性，本性：～ zarfları 〈语〉性质付词 Ağırlık, cisimlerin bir niteliğidir. 重量是一切物体的属性。Güzellik, çirkinlik birer niteliktir. 美、丑都是一种特性。❹〈哲〉质

nitelikli *s.* ❶优质的，优等的，质量高的 ❷高素质的

niteliksiz *s.* ❶劣质的，劣等的，质量不高的 ❷低素质的，素质不高的

niteliksizlik *is.* ❶劣质，劣等，质量不高的 ❷低素质，素质不高

nitramit *is.* 〈矿〉硝酰胺，硝基氨(NO_2NH_2)

nitrat *is.* 〈化〉硝酸盐

nitratin *is.* 〈化〉纳硝石

nitratlaşma *is.* 〈化〉硝化(作用)

nitratlı Ⅰ *s.* 含硝酸盐的，含硝酸的：～ patlayıcı madde 硝酸炸药 Ⅱ *is.* 硝酸酯

nitrik asit *is.* 〈化〉硝酸

nitrik oksit *is.* 〈化〉(一)氧化(一)氮，氧化氮(NO)

nitrogliserin (法) *is.* 〈化〉硝化甘油，甘油三硝酸酯

nitrojen (法) *is.* 〈化〉氮

nitroselüloz (法) *is.* 〈化〉硝酸纤维素，硝化纤维素，硝化棉，火棉

nivelman *is.* 〈测〉水准测量，水平测量：～ aleti 〈测〉水准仪，水平仪

nivo *is.* 〈测〉水准仪，水平仪

niyabet [niya:bet] (阿) *is.* ❶代理 ❷〈史〉总智(职位) ❸摄政，摄政时期：hükûmet ～ 摄政 ❹〈宗〉(某些国家伊斯兰教的)宗教法官(职位)

niyaz [niya:z] (波) *is.* ❶哀求，苦苦央求，请求：naz ～ ile yapmak 只有在劝说之后才做… ❷祈祷，祷告 ❸需要，需求 ◇～ **etmek** ①央求，恳求，请求 ②祷告，祈祷；求真主

niyazi *s.* ❶有关请求的，与请求有关的 ❷与需要有关的 ❸央求的，哀求的 ❹祈祷的，祷告的 ◇～ **olmak** 【俗】白白地(无谓地)牺牲：Çatıdan düştü, az kalsın niyazi olacaktı. 他从房顶上摔了下来，差点儿白白送了命。

niyazkâr, niyazmend *s.* ❶哀求的，请求的 ❷需要的

niye [ni'ye] *zf.* 为何，为什么：Niye doğrusunu söylemiyorsununz? 您为什么不说实话？Niye yemeğini yemiyorsun? 你为何不吃饭？

niyet (阿) *is.* ❶想，要，打算，意向，意图，心愿，心意；企图：iyi ～ 好的愿望，好的心意 Gitmeye niyetim yok. 我不想走。Niyetimiz daha erken yola çıkmaktı. 我们的想法还是早一点出发。Öyle bir niyetim yok. 我没有这样的打算。❷(算命、占卦、占卜用的)竹签，纸牌 ◇ **～ çekmek** 占卜，抽签 **～ tutmak** 许愿 (*-e*) **～ etmek** 打算，想，有意：Yarın gitmeye niyet ediyorum. 我打算明天走。**～ kuyusu** 神圣愿望的源泉 (*-mak*) **～inde olmak** 打算，有意

niyetçi *is.* 算命者，占卦者，看相者

niyetçilik, -ği *is.* 占卦，算命，看相

niyetleniş *is.* 想，要，打算，有意

niyetlenmek (*-e*) ❶打算，想，有意：Birkaç kere gitmeye niyetlendi.他已好几次打算要走。Akşam size gelmeye niyetlendik. 我们想晚上到您那里去。❷决定吃斋，决定持斋

niyetli *s.* ❶有打算的，有意图的，有心愿的；有企图的：iyi ～ 有良好意图的 Art niyetli ortaklığını nihayet gagasından yakaladık. 我们终于抓住了你那有着不可告人的目的的合伙人的把柄。O, geziye çıkmaya niyetli. 他打算旅行去。❷〈宗〉吃斋的，持斋的：Bugün niyetliyim. 今天我持斋。

niyobyum *is.* 〈化〉铌(Nb)

niyyat (阿) *ç.is.* 打算，意图，意向；企图

niza, -aı [niza:] 争论，争辩；吵嘴，吵架；内讧；纠纷：aralarında vuku bulan ～ 发生在他们之间的争吵 ◇(*-le*) **～ etmek** 吵架；争吵起来，对骂起来

nizacı *is.* 好争论的人，好抬杠的人，好吵架的人；爱闹事的人；好打架的人

nizalı *s.* 引起争论的，有争议的，意见不一致的；发生纠纷的，发生争执的，引起争端的

nizam [niza:m] (阿)*is.* ❶秩序，次序，条理，头绪 ❷制度，体制：～ yıkıcı teşebbüs 企图推翻现存的制度 mevcut ～ı tebdil 改变现存的制度 sosyal ～ 社会制度 ❸〈军〉序列；队形，队列；战斗队形：～ karakolu 巡逻队，纠察队 dağınık ～ 疏散队形，疏散队列 harp ～ı 战争队形 kapalı ～ 密集队形 kol ～ı 行军纵军队列 tek dizili (或 sıralı) ～ 一列横队；〈海〉单纵队，单纵阵 ❹规则，规章，章程；条例；规定：Kimse nizama riayet etmiyor. 谁也不遵守规章制度。❺〈史〉奥斯曼帝国的正规军 ◇(*-e*) **～ vermek** 整顿好，调整好，整顿就绪：işlere ～ vermek 把各项工作整顿好，使各项工作制度化 (*-i*) **～a getirmek** (或 **koymak, sokmak**) 整理，整顿秩序：işi ～a koymak 把工作整理有绪

nizamat *ç.is.* 法律汇编，准则；规章，章程，规程；守则

nizamen *zf.* 按照法律，依据法律；合法地

nizamî [niza:mi:] *s.* ❶有秩序的，有纪律的，井井有条的，经常的，不断的，一贯的 ❷法定的，(按规章)规定的；合法的，基于法律的：～ rüsum 法定的税 ～ ücret 法定的工资 ◇ **～ hizmet** 〈军〉现役

nizamiye [niza:miye] *is.* ❶〈史〉奥斯曼帝国的步兵 ❷正规军：～ kapısı 军营的大门

nizamlamak (*-i*) 整理，整顿，调整好，使井井有条；使秩序井然

nizamlı *s.* ❶有秩序的，有纪律的，井井有条的，整齐的 ❷符合章程的，符合规章的，合法的

nizamname (阿-波) *is.* 章程，规章；条例，条令：dahilî ～ (机关的)内部规章

nizamsız *s.* ❶混乱的，杂乱无章的，没有秩序的，乱七八糟；不经常的，不连期的，不及时的 ❷不符合章程的，不符合规章的，有违规定的

nizamsızlık, -ğı *is.* ❶混乱，杂乱无章，乱七八糟，没有秩序；先后不连贯 ❷【转】不法行为，违法行为，舞弊行为；专横，恣肆，恣意妄为，横行霸道：～ı görüldüğünden 由于他的不法行为

nize *is.* 【旧】刺刀，枪刺；矛，梭镖；(体育运动用的)标枪

nizedar *s.* 装备有长矛的，配备长矛的；带有刺刀的

No 〈化〉锘(Nobelyum)

nobar *is.* 〈动〉尖鼻鲻(*Mugilsaliens*)

nobelyum *is.* 〈化〉锘(No)

nobran *s.* 粗鲁的，粗野的，粗暴的，不文明的，不礼貌的：～ bir adam 一个粗鲁的人 Nobran bir şampiyon hiçbir zaman milletine iyi not getirmez? 一个粗野的冠军永远不会给国家创造出好成绩。◇～ **olmak** 粗鲁，粗暴，粗野：Öyle nobran olma. 你不要这样粗鲁！

nobranca *s.* ve *zf.* 粗鲁的，粗暴的，粗野的，不文明的，不礼貌的

nobranlık, -ğı *is.* 粗鲁的话，无礼貌的话；粗鲁的行为，粗暴的行为

noda *is.* 【俗】用泥封住顶的禾秸垛

nodul (希) *is.* 【俗】钉在赶牛棍一端的尖铁钉

nodullamak (*-i*) ❶用带铁钉的棍(棒)赶牲口 ❷【转】强迫做，激励做，鼓励做，鞭策

nodullanmak (*nsz*) nodullamak 被动态

Noel (法) *öz.is.* 圣诞节：～ ağacı 圣诞松(树) ～ Baba 圣诞老人

Nogay *öz.is.* 诺盖人(俄罗斯少数民族，今住在北高加索地区)

Nogayca [noga'yca] *öz.is.* 诺盖语

nohudî [nohu:di:] *s.* 豌豆色的，灰黄色的

nohut, -du *is.* 〈植〉鹰嘴豆(*Cicer arietinum*) ◇～ **oda bakla sofa** 斗室：Evimiz nohut oda, bakla sofa kabilinden küçük bir evdi. 家有斗室。

nohutlu *s.* 鹰嘴豆的：～ çorba 鹰嘴豆汤 ～ pilav 有鹰嘴豆的抓饭

nohutsuz *s.* 没有鹰嘴豆的，不加鹰嘴豆的

nokat *ç.is.* 点，圆点，斑点；观点，立场

N'Ojamena *öz.is.* 恩贾梅纳(乍得)

nokra *is.* 牛皮蝇病

noksan (阿) Ⅰ *is.* ❶缺点，缺陷，毛病，短处，不足之处；瑕疵，损伤；缺损：zekâ ～ı 智力不足，愚钝 O, noksanını bilgi ve akıl ile gidermesini bilir. 他知道要用知识和智慧消除他的不足之处。❷不够，不足，缺少，缺乏，短缺；不够数，不足额 Ⅱ *s.* 不够的，不足的，缺少的；不充分的，不完全的；有缺点的，有毛病的：～ bir eser 没有完成的作品，没有写完的作品 ～ bir iş 不能令人满意的工作 Bir uçak noksandır. 缺少一架飞机。Yalnız bir şeyim noksandı. 我只缺少一件东西。◇～ **ikmal etmek** 克服缺点，消除不足 ～ **olmak** 不足，不够，缺少，缺乏 ～ **saymak** 认为不够，认为不足 ～ **tartmak** 缺斤短两：Dükkâncı noksan tartınca onunla merhabayı kestim. 这家店铺缺斤短两，我再也不去那儿买东西了。～ **vermek** 少给，少付，未付(给)足

noksanî *s.* 不够的，不足的，缺少的；不充分的，不充足的

noksanlık, -ğı *is.* 缺点，缺损，缺陷；毛病，短处；瑕疵，损伤；差错：bir ～ı izale etmek 克服缺点，消除不足 sıklette ～ 秤的分量不足，称得分量不足，不足秤

noksansız *s.* ve *zf.* 无缺点的，无可指摘的，无可非难的，完美的

nokta (阿) *is.* ❶点，圆点；斑，斑点；小花点：beyaz zemin üzerine siyah ～lar olan bir basma 白底上带黑点的印花布 harita üzerinde bir yeri bir ～ ile göstermek 在地图上用圆珠笔点表示一个地方 Yeni giysimin üzerinde kırmızı noktalar var. 在我的新衣服上有不少红点点。❷句号：Nokta basit veya birleşik her bildirim cümlesinin sonuna konur?句号加在简单的或复合的陈述句末尾。"Yağmur yağıyor" tümcesinin sonuna nokta koyunuz. 在“下雨了”的句子末尾加上句号。❸〈数〉小数点：Türkiye'de geçen yıl binde 14.8 olan yıllık nüfus artış hızı ise 1999'da binde 14.4'e inde. 去年土耳其人口年增长率为千分之 14.8，1999 年则下降为千分之 14.4。Ortalama yaşam süresi 2000 yılında erkeklerde ve kadınlarda yaklaşık 2.5 ay atacak. 到 2000 年男女平均寿命将增加两个月。❹〈理〉点：donma ～sı 冰点 erime ～sı 熔点 kaynama ～sı 沸点 kritik ～ 〈技〉临界点 kesişme ～sı 交(叉)点 dayanma ～sı 支点，支承点 ❺【转】观点，立场：～i nazar 观点，看法 ～i nazar ihilâfı 各种不同的观点 her ～i nazardan 在各方面 ❻点，地点，一定地方：arazî ～ 〈军〉(定方位的)地(物)标，方

位物，方向标，标定点 dağın en yüksek ～sı 山的最高点 hâkim ～ 〈军〉制高点，制高地 hareket ～sı 出发的地点，起点 hedef ～sı 〈军〉瞄准点 ince ～ 【转】薄弱点 ❼(报告、谈话、思考的)点，题目；事情，问题：Bu noktada oldanıyorsunuz. 在这点上您错了。Bu gibi noktalara dikkat etmeli. 应当关注这些问题。❽〈军〉岗，岗哨，所，岗位：polis ～sı 警察岗亭 ◇～ **değiştirmek** 换岗 ～ **dikmek** 布岗 ～ **koymak** 结束谈话：Sözlerime burada nokta koyuyorum.我就说这些。**～sı ～sına** 完完全全地，丝毫不差地，不差毫厘地：Sakın söylediklerimin hepsine noktası noktasına inanma. 注意，请你不要完全相信我所说的一切。～ **olmak** 【俗】①使用麻醉剂 ②发昏，变傻；入睡 ③离开，远去

noktacı *s.ve is.* 〈艺〉新印象主义者(的)，新印象派艺术家(的)

noktacılık, -ğı *is.* 〈艺〉新印象主义，新印象派(又称“分色主义”，“点彩派”，指 19 世纪末从印象主发展而来的一个法国资产阶级画派或其主张)

noktainazar [nokta'inazar] *is.* 【旧】观点，看法，见解，意见；立场；世界观：Noktai nazarında ısrar ediyor. 他坚持自己的观点。◇～**dan** 从所有方面，在各方面，在所有方面

noktalama *is* ❶用虚线标出，用点线表示 ❷标点(符号)，加标点(符号)：～ işaretleri 标点符号 ❸〈乐〉断句，断句法

noktalamak (*-i*) ❶用虚线画出，用点线画出，用虚线表示，用点线表示，标上点线 ❷加标点(符号)，点标点(符号)：Yazdığın öyküyü noktalarken dikkat et, yanlışlık yapma. 你写小说加标点的时候要注意，不要用错了。Yazınızı iyi noktalamadınız. 你在文章中用错了标点。❸结束，完结，完成，做完：Tartırmayı kendisi noktalamak istiyordu. 他想结束争论。❹〈乐〉打附点，断句

noktalar *is.* 省略号，删节号

noktalayış *is.* 用虚线画出；加标点，点上标点

noktalı *s.* 有点的，带点的；用虚线标出的，用点线表示的，用虚线表示的：～ bir kumaş 一块带有点点的布 kırmızı ～ basma 红点花布，带红点的印花布 ～ bir cadde 标上虚线的大道 ～ çigzi 虚线 ～ virgül 分号(；) ◇～ **damarlar**〈植〉毛细管

noktasız *s.* 没有点的，不带点的；没用虚线标出的

noktalanmak (*nsz*) noktalamak 被动态

noktavi *s.* 点的，点状的；虚线的，点线的

nolaydı *ünl.* 最好，单元内，要是…就好了！

nolur *ünl.* 请！我请求！我恳求！

nominalist (法) *s. ve is.* 唯名论者(的)

nominal (法) *s.* ❶〈财经〉标明的，票面上的，名义上的，名称上的，名义的：～ değer 票面价值，面值 ～ ücret 名义工资 ❷挂名的，有名无实的，名义上的 ◇～ **olarak** 挂名地，有名无实地，名义上地

nominalizm (法) *is.* 〈哲〉唯名论

nominatif (法) *is.* 〈语〉主格，原格

nomografî (法) *is.* 〈技〉列线图解(法)

nomsuzluk, -ğu *is.* 〈哲〉无政府状态；无政府主义思想

nonfigüratif [no'nfiguratif] (法) *s.* 〈艺〉非形象的

nonoş *is.* 【昵】孩子，宝贝，小宝贝，小乖乖，小家伙，小东西

norm(**a**) (法) *is.* ❶规范，准则；标准，规格：ahlâk ～ları 道德标准 uluslararası hukuk ～ları 国际关系准则 ❷定额，标准额；平均量：üretim ～ları 生产定额 yakıt sarfiyatı ～ları 油料消耗定额 ❸比例率，率：artı-değer ～ oranı 剩余价值率

normal, -li (法) Ⅰ *is.* ❶正常，正常状态 ❷标准，规格 ❸〈数〉法线 ❹〈气〉正常值 Ⅱ *s.* ❶正常的，合乎常规的；合乎规格的：～ boy 正常的身高 ～ fiyat 正常的价格 ～ gelir 正常的收入 ～ sıcaklık 正常气温 Normal bir hayat sürüyor. 他过着一种正常生活。❷精神正常的，理智健全的：～ bir çocuk 一个理智健全的孩子 ❸规范的，标准的 Ⅲ *zf.* 正常地：

Tüm cihazlar normal çalışıyor. 全部仪器工作正常。◇～ **hâle gelmek** 恢复正常 ～ **şekilde** 正常地 ～**e avdet etmek** (或 **dönmek**) 恢复正常 ～**e döndürmek** (或 **icra etmek**) 使恢复正常

normal altı, -nı *is.* 〈数〉次法距，次法线

normalizasyon *is.* ❶标准化，规格化 ❷正常化

normallemek (*-i*) 使合乎标准，使合乎规范；使标准化；使正常化，使正规化

normalleşme *is.* normalleşmek 的动名词：Milletlerarası münasebetlerin ～si 国际关系正常化

normalleşmek (*nsz*) 合乎标准，合乎规范，成为标准的，成为规范的；标准化，规范化；规格化；正规化；走上正轨

normatif (法) Ⅰ *is.* 定额；标准 Ⅱ *s.* 定额的，标准的；起规范作用的，规定标准的，规范的：～ dilbilgisi (或 gramer) 规范语法 ～ mantık 合乎逻辑

Norveç *öz.is.* 挪威(欧洲)：～ Krallığı 挪威王国 ～ dili 挪威语 ～ Denizi 挪威海(欧洲)

Norveççe [no'rveççe] Ⅰ *öz.is.* 挪威语 Ⅱ *zf.* 用挪威语，讲挪威语，挪威式地

Norveçli [no'rveçli] Ⅰ *öz.is.* 挪威人 Ⅱ *s.* 挪威的；挪威人的

nostalji (法) *is.* ❶思乡病，怀乡病 ❷怀念，怀旧，忧伤

nostaljik (法) *s.* 思乡的，想家的

nosyon (法) *is.* 〈哲〉观念；概念；认识

not (法) *is.* ❶记号，标记 ❷(书页、文件等页边上的)注，附注，脚注；注解；说明，按语：Kitaplardan birinin kenarına bir not yazmışsın. 你在一本书的页边上好像写了批注。❸笔记，札记，杂记；简要记录；提要，提纲，摘要 ❹分数；评语：iyi ～ 好分数 Ayşe'nin karnesinde hiç zayif notu yok. 在阿伊塞的学生手册里一个不及格的分数都没有。◇～ **almak** ①做简记；②得到评价；得到分数 ～ **atmak** 打分(数) ～ **düşmek** 写观感 (*-i*) ～ **etmek** 记下来， 录以备忘：Bunu not edin de, unutmayın. 您把这事记一下，不要忘了！Pazardan alacağım şeyleri bir kâğıda not ettim. 我在一张纸上记了一下要到市场去买的东西。～ **koymak** ①做标记，做记号 ②打分(数) ～ **kırmak** 打劣等分数，打低分 ～ **tutmak** 做记录，做笔记 (*-e*) ～ **vermek** ①作出评价，给予(肯定的)评价：Onun bu hareketine iyi not vermemişler. 人们对他的这种行为评价不好。②打分：Kendisine fena bir not verdiler. 他们给她打了一个不好的分数。

nota [no'ta] *is.* ❶〈乐〉音符；乐谱：～ defteri 乐谱本 ～ işareti 音符 ～ kâğıdı 乐谱用纸 Sol ve la birer notadır. G 音和 A 音都是音符。❷(外交)照会：～ teatisi 互换照会 imzasız ～ 普通照会 protesto ～sı 抗议照会 sözlü～ 口头照会 yazılı ～ 书面照会 ◇～ **bilmek** 识谱 ～**dan çalmak** 照乐谱演奏

noter (法) *is.* ❶公证人 ❷公正处：～ dairesi 公证处(所)～ senedi 公证书

noterlik, -ği *is.* ❶公证处(所) ❷公证人的职务，公证工作

nova (拉) *is.* 〈拉〉新星

Novasibirsk *öz.is.* 新西伯利亚(俄罗斯)

nöbet (阿) *is.* ❶次序，序列；顺序，轮次；位次，排队的次序；班次：Bu akşam nöbet sizde, masrafı siz yapacaksınız. 今晚轮到您付账。Bugün yemek pişirmek nöbeti sende. 今天轮到你做饭。Bize nöbet daha gelmedi. 还没轮到我们。❷值班，值日；〈军〉值勤，勤务；警戒，警卫(任务)；看守，守卫；守护，护理：～ hizmeti 卫兵勤务，警卫勤务 gece ～i 值夜班，值夜 ❸发作；发烧：sıtma ～i 疟疾发作 sinir ～i 神经病发作 Öksürük nöbeti tuttu. 他咳嗽了。Hastanın nöbeti var mı? 病人发烧吗？❹次，回：Bu eşyayı kaç nöbette götürebilirsiniz? 您要多少次才能把这些东西运走？Gecede birkaç nöbet kalkar, açık havada yıldızlar altında hemen yarı çıplak uyumaya alışan torununun küçük ayaklarıyla tepip attığı örtüleri düzeltirdi. 我孙子习惯在露天里半光着睡觉，我一夜里要起来好几次为他盖好被蹬掉的被子。◇～ **beklemek** 排队，等号；值班，值日，当值；站岗，守卫 ～ **çalmak** 演奏(欢迎进行曲) ～ **değiştirmek** 换岗；换班 ～ **devretmek** 交班；交岗 ～ **geçirmek** ①值班，值日，当值；

站岗 ②经受疾病发作 (*-e*) **～ gelmek** 发作 Hastaya günde üç defa nöbet geliyor. 病人一天发作 3 次。**～ teslim etmek** 交班；交岗 **～ tutmak** 排队，等号；值班，值日，当值；站岗，守卫 **～e çıkmak** (或 **gelmek, girmek**) 来接班，来换班；来换岗 **～ini savmak** ①(因年迈)不能工作，丧失工作能力；【转】(长期使用)已不能使用，不堪再使用，用得不能再用，用坏，使坏 ②排好队

nöbetçi Ⅰ *s.* 值班的，值日的，当值的；卫兵的，警卫的；站岗的，岗哨的：～ doktor 值班医生 ～ *e*czane 值班药房 ～ gemi 巡逻艇 ～ kıta 警卫部队；警卫分队 Ⅱ *is.* 值班者，值日者；卫兵，哨兵；岗警：～ külübesi 岗亭 ～ subayı 值班军官 ◇**～ dikmek** (或 **koymak**) 派岗哨，设岗哨 **～yi değiştirmek** 换岗

nebetçilik, -ği *is.* 值班，站岗：Bu kış günü nöbetçilik kolay değil. 大冬天值班不容易。

nöbetleşe *zf.* 轮流地，依次地，一个接一个地；按顺序：Nöbetleşe çeşmeden su taşıdılar. 他们依次从泉里提了水。

nöbetleşmek (*nsz*) 轮流，替换，互相更替，依次更替，依次替换

nöbetşekeri *is.* 冰糖(民间作药用)

nörobiyolog (法) *is.* 神经生物学家

nörobiyoloji (法) *is.* 神经生物学

nörobiyolojik (法) *s.* 神经生物学的

nörolog (法) *is.* 神经科医生

nöroloji (法) *is.* ❶神经学 ❷神经病学

nöron (法) *is.* 〈解〉神经元

nötr (法) *s.* ❶中立的，守中立的，处于口立地位的 ❷〈化、理〉中性的，中和的，不带电的 ❸〈植〉无性的

nötralist Ⅰ *is.* 中立者，中立主义者 Ⅱ *s.* 中立的，中立主义的

nötrlemek (*-i*) 〈化〉使中和

nötrleşmek (*nsz*) 中立化，保持中立

nötrleştirmek (*-i*) nötrleşmek 的使动态

nötrlük, -ğü *is.* 〈化、理〉中和；中性

nötron (法) *is.* 〈理〉中子：～ bombası 中子弹

nötür *s.* 中性的

nötürle(ştir)mek (*-i*) 使中立化，使保持中立；使中和

NSYÖA 【缩】(Nükleer Silâhların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması) 防止核武器扩散条约

Nuh *öz.is.* 努海(古兰经中故事人物，安拉的六大使者之一)：～ gemisi 努哈方舟 ◇**Nuh diyor,peygamber demiyor.** 他非常固执。**～ nebiden** (或 **zamanından**) **kalma** 太古的，大洪水时代以前的；古时的，古代的 **ömri ～** 年迈的，高龄的

nuha, -aı (阿)脊髓：～i şevkî iltihabı 〈医〉脊髓炎

nuhuset [nuhu:set] (阿) *is.* 不幸，很不幸的事；灾难，灾害；倒霉，祸事，厄运；失利，失败；挫折

nuhusetli *s.* 不幸的，遭厄运的；失败的，不顺利的，不走运的；倒霉的，惹祸的

nuker *is.* 〈史〉那可儿(11-12 世纪)蒙古贵族的义勇兵；(13 世纪后的)蒙古汗的亲兵

nukra, nukre *is.* 银锭 ◇**～ kafa** 〈解〉后脑

Nuku'alofa *öz.is.* 努库阿洛法(汤加)

nukul, -lü (阿) *ç.is.* 运输工具

nukuş (阿) *ç.is.* 画，彩饰；图案，图形；刺绣

nukut [nuku:t] (阿) *ç.is.* 现钱，现款

numara [nu'mara] (意) *is.* ❶号，号数，号码；番号；(杂志等的)号，期；(列车)车次；牌号，票号，号签：kur'a ～sı 签，阄 sıra ～sı 顺序号码 Nunaram 136'dır. 我是 136 号。Numara

8'de oturuyor. 他住在 8 号楼。İki numarayı telefona çağırır mısınız? 劳驾，能请您叫一下 2 号房间的人接电话吗？Numaranı unutmasaydım, sana telefon edecektim. 要不是把你的电话号码忘了，我就给你打电话了。❷(表示东西的大小，多指衣帽等)号，号码，尺码：Kaç numara ayakkabı giyiyorsunuz? 您穿多大号鞋？Ablam 9 numara çorap giyiyor. 我姐姐穿 9 号长筒袜。❸(音乐会等演出的某一)节目：Hokkabazın şapkadan tavşan çıkarma numarasını çok beğendim. 我很喜欢魔术师从帽子里拿出一只小兔子的节目。Sirkteki numaraların hepsi güzeldi. 杂技场里的所有节目都很精彩。Bu numaralar da olmasa yazlık bahçelerin tadı olmayacak. 要是没有这些节目，所有夏季公园都将索然无味。❹〈理〉(眼镜玻璃的屈光)度 ❺(学校的)分数：Coğrafya dersinde tam numara aldım. 地理课我得了满分。❻【俚】投机勾当，赚黑心钱，非法营利；欺诈行为，圈套：Boşuna efkârlanma, yaptığı hep numara. 你就别瞎操心了，他的所作所为全是骗人的。Numara geçmez! 这一招行不通。Numaran bize geçmez! 你的这一招对我们来说是行不通的。◇～ **çekmek** 抽签，抓阄 ～ **çevirmek** 拨(电话)号码 ～ **eri** 炮手，机关枪手 ～ **koymak** ①编号，打上号码 ②派哨兵，布岗 ～ **sırasıyla** 按号码顺序 ～ **vermek** 打分，打分数 ～ **yapmak** 【俗】①假装，佯装，装样子 ～**dan** 故意，有意，存心；假装，佯装：Numaradan öksürdü. 他佯装咳嗽了一下。～**lar döktürmek** 来一着，露一手；耍花招，玩把戏 (*-e*) ～**sı**(**nı**) **vermek** ①贴标签 ②扣帽子

numaracı [nu'maracı] *is.* 【俗】伪装者，伪君子；滑头，诡计多端的人；骗子；投机者；奸商，赚黑心钱的生意人；投机取巧的人

numaracılık, -ğı *is.* 虚伪性，假装的行为；欺骗，欺骗手段；投机勾当，欺诈行为

numaralamak (*-i*) 编号，打号码：bir evrakı ～ 给文件编号

numaralanış *is.* numaralanmak 的动名词

numaralanmak (*nsz*) numaralamak 的被动态

numaralayış *is.* numaralamak 的动名词

numaralı *s.* ❶有编号的，有号码的，有号(数)的；编了号的：iki ～ ev 二号住宅 on beş ～ tramvay 15 路电车 on ～ öğrenci 第 10 号学生 300 ～ belge 300 号文件 Yerler numaralıdır. 座位是对号的。❷有度数的，带度数的：～ gözlük 带度数的眼镜，有度数的眼镜

numarsız *s.* ❶没有编号的，没有号码的：～ sayfalar 没有编号的页数 ～ yer 不对号的位子，没有编号的位子 ❷没有度数的，平光的：～ gözlük 平光眼镜

numen (法) *is.* 〈哲〉本体

numune [numu:ne] (波) *is.* 样子，样品，样本，范例，样楹，榜样：～ çiftliği 示范农场 ～ koleksiyonu 全套样品 ～ üzerine satış 按样品出售 kıymetsiz ～ 免费样品 ◇～ **almak** 取样：su ～leri almak 取水样 ～ **çıkarmak** 出样品，做样品 ～ **ittihaz etmek** 把…作为榜样，把…作为样板 ～**ye uygun olmak** 和样品相符合

numunelik, -ği *s.* 作样品的，作样子用的；示范的，作为榜样的；样本的：～ kumaş 样品布～ buğday 样品小麦 ～ sipariş 按样子定做

nun[1] (阿) *is.* 农(阿拉伯语字母表中第 24 个字母的名称；在文件日期中表示莱麦丹月，即伊斯兰教历太阴年的第 9 个月)

nun[2] *is.* 【旧】❶大鱼 ❷军刀，马刀 ❸眉毛，眉

nur [nu:r] (阿) *is.* 光，光亮，光辉，光芒，光线 ◇～ **damlası** 非常可爱的；非常好看的，非常好听的 ～ **gibi** 发亮的，闪光的，耀眼的，灿烂的；光明的，明亮的 ～ **topu gibi** 健康的，健壮的；既漂亮又整洁的：elin ～ topu gibi kız 掌上明珠 Oğlan nur topu gibi idi. 小男孩儿长得既漂亮又干净。～ **yüzlü** 神采奕奕的；慈眉善目的；面孔白皙的 ～**un alâ** 更好 ◆**Nur içinde yatsın!** 愿(死者)舒服地安息，愿入土为安。**Nur ol!** 好！

nuran *is.* 先知穆罕默德的两个女儿

nuranî [nu:ra:ni] (阿) *s.* ❶明亮的，发光的，放射光芒的 ❷敬爱的，极可尊敬的

nuraniyet (阿) *is.* ❶光，光辉，光芒，光华 ❷品行端正，规规矩矩，体面，高尚；相当好，

很不错

nurlandırmak (*-i*) ❶ nurlanmak 的使动态 ❷【转】阐明，阐述，说明

nurlanış *is.* 发光；闪光，闪烁；亮起来

nurlanmak (*nsz*) 发光，发亮光，发出光泽；亮起来，照亮；闪烁，闪光

nurlu *s.* ❶发亮的，闪光的，放光的，发光的；明亮的，亮堂堂的 ❷正派的，规矩的；相当好的 ❸至善的，神圣的，圣洁的

nursuz *s.* 【转】讨厌的，令人嫌恶的，使人反感的，很坏的：～ pirsiz 年老体弱的的人

nuru *is.* 〈动〉鹦鹉

Nusayrî *öz.is.* 努赛里人(住在土耳其哈塔伊省的居民，属努赛里教派)

Nusayriye *öz.is.* 努赛里派(亦称"阿拉维派，是伊斯兰教什叶派的友派之一)

nush *is.* 【俗】训诫，规劝，劝说，忠告

nusha, nuska (阿) *is.* 【俗】辟邪物

nusret *is.* ❶帮助，帮忙；神圣的帮助 ❷成就，成绩；胜利；优势，优越(性) ◇～ **etmek** 帮助，帮忙

nuş *is.* 【旧】❶糖果，甜食；蜜，蜂蜜 ❷饮料；酒 ❸生命，生活 ❹配剂，有神效的饮料 ◇～ **etmek** 干杯，干，喝干

=nuş (复合词的第二部分)表示"喝…的"，如 badenuş 喝酒的

nutasyon *is.* 〈天〉章动

nutfe (阿)*is.* 〈生〉精液

nutuk, -tku (阿) *is.* 演说，演讲；发言，讲话；报告：açış ～u 开幕词 Onun nutkundan sonra on meselenin artık münakaşa edilmemesi, bitmesi lâzımdı. 在他发言之后，这个问题就不需要再争论下去了，该结束争论。◇～ **basmak** (或 **çekmek**) 发表演讲；【俗】大发议论 ～ **söylemek** (或 **irat etmek, vermek**) 讲话，发言，发表演说 ～**a gelmek** 开始发言，开始演说，开始讲话 ～**u tutulmak** 激动得说不出话来

nutukçu *is.* 演讲者，发言人

nuvel *is.* 短篇小说，故事

nuvelci *is.* 短篇小说作者

nuzzar *ç.is.* 部长们

nü (法) *is.* 裸体画，裸体像

nüans (法)*is.* (色彩、音调、意义等的)细微差别，细微差异；细微之处；色彩，特色；情调，意味，味道 ◇～ **katmak** 增加色彩

nübüvvet (阿) *is.* 预言者的天职，预言者的使命

nücum *ç.is.* 星，星辰 ◇～ **ilmi** ①(古代)占星术，星相术 ②天文学

nüdbe (阿) *is.* 【俗】哭死者

nüdema *ç.is.* 【俗】❶好友们，朋友们；交谈的人们 ❷(古代宫廷中或封建领主家中的)侍从丑角

nüfus [nüfu:s] (阿) *ç.is.* ❶居民，人口：～ başına (或 beher ～) 人物，按人口平均 ～ başına düşen millî gelir 人均国民收入 ～ dağılışı 人口分布 ～ fazlalığı (或 fazlası) 人口过剩 ～ hareketleri 移民 ～ kalemi 新生儿登记处 ～ kütüğü 人口调查清册 ～ memurluğu 户籍管理处，派出所 ～ patlaması 人口爆炸 ～ plânlaması 计划生育 ～ politikası 人口政策 ～ sıklığı (或 yoğunluğu) 人口密度 şehir ～u 城市人口 tarım ～u 农业人口 Çin'in nüfusu çok kalabalık. 中国是一个人口众多的国家。Ülkemizin nüfusu giderek artıyor. 我国人口逐渐增加。1998 yılı sonunda 63 milyon 921 bin olan Türkiye nüfus, bir yılda 930 bin kişi artarak 1999 sonunda 64 milyon 251 bine ulaştı. 1998 年底土耳其人口为 6392.1 万人，到 1999 年底就达到了 6485.1 万人，一年增加了 93 万人。❷人，居民：Bu evde dört nüfus var. 这家有 4 口人。Burada beş nüfus var. 这里有 5 个人。Altı nüfusa bakıyor. 她照看 6 个人。◇～ **cüzdanı** (或 **kağıdı, tezkeresi**) ①身分证 ②出生证 ～ **sayımı** (或 **tahriri**)

人口统计，人口调查，人口普查：Nüfus sayımı günü evde hapis kaldık. 人口普查那天，我们都呆在家里，闭门不出。**～u çoğaltmak** 增加人口

nüfus bilimi *is.* 人口学

nüfus bilimci *is.* 人口学家

nüfus bilimsel *s.* 人口学的，人口统计学的，人口统计的

nüfusça *zf.* 在人力方面：Nüfusça zayiat yok. 没有人力方面的损失。

nüfusçu *is.* 管理人口的工作人员

nüfuslu *s.* 有…人口的 bir milyon ～ bir şehir 有 100 万人口的城市

nüfuz [nüfu:z] (阿) *is.* ❶渗透，浸透，透进，透入，渗入；渗透性，透过性，穿透性：～ kudreti 炮弹的)穿透力，贯穿力；(幅射的)穿透能力 Duvardan su nüfuz ediyor. 水浸透墙。Reklâm hayatın birçok alanında nüfuz etti. 广告渗透到了生活的各个方面。❷影响，作用；权威，威信，势力：～ sahası 势力范围 büyük ～ sahibi olan 享有极高威望的，很有影响的，影响很大的 Bu adamın çok nüfuzu var. 这个人享有很高的威信。Halk üzerinde büyük nüfuzu var. 他对人民有很大的影响。◇**～altına almak** 置于影响之下 **～ etmek** ①透入，透进，渗透，渗入：Gaz her yere nüfuz eder. 毒气扩散到所有地方。②置于影响之下 **～ sahibi** 有势力的；有威信的，有影响的 **～ suiistimali**〈法〉滥用职权 **～ ticari** 利用职位谋私 **～u altında bulunmak** 处于影响之下，受影响 **～u olmak** 有影响，有威信的 **～una girmek** 受影响

nüfuziyet *is.* 〈理〉传导性，传导率；导电性，导电率；电导，电纳，导纳；透水性，渗水性

nüfuzlu *s.* 有势力的；有威信的，有权威的，有威望的，有影响的：～ adam 权威人士，举足轻重的人 ◇**～ olmak** 享有威信，有威望，有影响

nüfuzsuz *s.* 没有权威的，没有威望的

nühas (阿) *is.* ❶铜 ❷铜币

nühasî (阿) *s.* 铜的，含铜的，铜制的

nühustin *say.* 第一

nühüft (波)*is.* 【旧】一种古老木卡姆的名称

nükleer (法) *s.* 核的，核子的；核武器的，拥有核武器的：～ çağ 核时代 ～ denemeler 核试验 ～ denizaltı gemisi 核潜艇 ～ devletler (或 güçler) 拥有核武器的国家 ～ enerji 核能，原子能 ～ fizik 核物理 ～ harp 核战争 ～ reaksiyon 核反应 ～ reaktör 核反应堆 ～ santral 核电厂，核电站 ～ silâh(lar) (热)核武器 ～ yeraltı denemesi 地下核试验

nükleon (法) *is.* 〈理〉核子

nüksetmek (*nsz*) (疾病)复发，犯：Hastalığı üç senede nükseder. 他的病 3 年复发一次。

nükte (阿)*is.* ❶俏皮的说话，俏皮话 ❷(文章、绘画等的)要点，意义，要义：Bu karikatürdeki nükteyi anlıyamadım. 我看不懂这幅漫画的含义。◇**～ saçmak** 说俏皮话 **～ sarfetmek** 滥用俏皮 **～ savurmak** 说俏皮话 **～ yapmak** 说俏皮话

nükteci *s.* 说俏皮话的，会说俏皮话的

nüktecilik, -ği *is.* 俏皮劲，说俏皮话的本事；俏皮话，说俏皮话

nüktedan *s.* 说俏皮话的，会说俏皮话的

nüktedanlık, -ğı *is.* 俏皮劲，说俏皮话的本事；俏皮话，说俏皮话

nükteli *s.* 俏皮的；巧妙的，机智的，敏锐的：～ sözler 俏皮话

nüktesiz *s.* 不俏皮的，没有俏皮味的；不敏锐的，不伶俐的，不智敏的

nükul, -lü [nüku:l] (阿) *is.* 否认，不承认；拒绝(履行)；变节，离经叛道 ◇(*-den*) **～ etmek** 否认，不承认；放弃，不再坚持；违背(诺言)：Vaadinden nükul etti. 他违背了自己的诺言。

nüküs, -ksü *is.* (不良现象、毛病、疾病等的)重发，再犯；复发，再发

=nüma (复合词的第二部分)表示“把…给某人看的，认…看…的，指给某人看的” 如：rehnüma (旅行)指南，手册；向导(员)

nümayiş [nüma:yiş] (波) is. 示威，游行，游行示威 ◇～ **yapmak** 举行游行，举行游行示威

nümayişçi *is.* 【旧】游行示威者，示威的人

nümayişkar [nüma:yişkâ:r] (波) *s.* 示威性的；表示抗议的

nümayişkârâne *s.* ve *zf.* 示威性的

nümayişli *s.* 示威的，示威性的

nümerotaj *is.* 编号，打上号码

=nümun (复合词的第二部分)表示"指示某人的，指给某人看" 如：rahnümun 指示道路的

nümune 见 numune

nümunelik 见 numunelik

=nümut (复合词的第二部分)表示

nüsha (阿) *is.* ❶一本，一份，一件；(报纸、杂志等的)号，期：Bu yazmanın bir nüshası daha var. 这手稿还有一份。Belgeyi iki nüsha istiyorlar. 这份文件他们要一式两份。Derginin yeni nüshası çıktı mı? 新的一期杂志出来了吗？İşbu mukavelename, herbiri nüshai asliye telâkki edilmek üzere iki olarak tanzim eilmiştir. 本合约一式两份，具有同等效力。❷(和亲人)十分相似的人；副本，抄本，复制本 Babasının genç bir nüshası. 他和他父亲年青时一模一样。❸避邪物，护身香囊

nüshateyn *is.* 两本，两份 ◇～ **olarak** 一式两份

nüsg, -gü (阿) *is.* 【旧】(植物的)汁，汁液，浆液

nütasyon (法) *is.* ❶〈天〉章动 ❷〈植〉回头运动

nütu, uü *is.* 〈解〉骨突，骨凸

=nüvaz 见 =nevaz

nüve (阿) *is.* ❶中心，核心，核：～ silâhlrı 核装备，核武器 atom ～si 原子核 ❷【转】实质，中心；基础，准则

=nüvis (复合词的第二部分)表示"写…的"，如：vakanüvis 历史编纂学家；历史学家

nuvvap, -bi (阿) *ç.is.* ❶ naip 的复数形式 ❷土王，土酋(印度贵族称号)

nüzul, -lü [nüzu:l] (阿) *is.* ❶〈医〉中风，卒风；麻痹，瘫痪 ❷下，下降；降落；下来 ❸(在途中)停下休息，住宿 ◇(*-e*) ～ **etmek** 使中风：Nüzül isabet etti kendisine. 他中风了。～ **inmek** 〈医〉中风，卒风；麻痹，瘫痪：Nüzül indi. 他瘫痪了。

nüzullü *s.* 瘫痪的，麻痹的

nüzzar *ç.is.* nazır 的复数形式

O o

O, o *is.* 土耳其语字母表中第 18 个字母；后、宽、圆唇元音

O[1] 〈化〉氧(Oksijen)

O[2] *ünl.* 啊，呀，噢，哎哟，哎呀：O, maşallah ne güzel! 啊，多么美呀！

o *zm.* ❶他，她，它：O kimdir? 他是谁？O gelmedi, ben geldim. 他没来，我来了。❷那，那个：O ağaçtır. 那是树。O iyi değil, bu iyidir. 那个不好，这个好。O adamı tanır mısınız? 您认识那个人吗？O ev bundan geniş değil. 那个房子没有这房子宽敞。❸这样，那种：～ büyüklükte 那样大小 ◇～ **bir**(**i**) (两个中的)另一个；别的，其它的 ～ **bu** 这个那个，这样那样；一切，所有 ～ **denli** 这样，如此，那样 ～ **derece** 那种程度，如此程度 ～ **gün** ①那一天 ②在那一天；那时候，当时 ～ **gün bu gün** 从那时起 ～ **hâlde** 在那种情况下，既然如此，假如是这样 ～ **hâliyle** 在这种状态中，以这种状态 ～ **kadar** 到这(样一)种程度，到这种地步；那样，这样，如此；这(那)么多：Ben o kadar verebilirim. 我就能给这么多。～ **saat** 立刻，即时，马上：Mektup aldım mı, o saat cevabını yazarım. 我一收到信就立即写回信。～ **sırada** 在那一刻 ～ **sıralar**(**da**) 在那一时期 ～ **taraflı olmamak**

①不理会，不在意，忽视 ②不感兴趣 ③假装成(某种样子)，佯装成 **～ tarakta beri olmamak** (跟此事)毫无关系 **～ tarafta olmamak** ①不重视，不注意 ②不感兴趣 **～ vakit** 那时候，当时，彼时 **～ vakit bu vakit** 从那(这)时起 **～ yolda** ①用这种方法，以这种方法 ②如此，这样，那样 **～ yolun yolcusu** ①他活该如此，他应得的报应 ②快要死的人，快要见阎王的人：O yolun yolcusuyuz. 我们都将命赴黄泉。**～ zaman** 那时候，当时，彼时 **～nun için** ①因此，因而，所以：Hasta idim onun için gelmedim. 我病了，因此没有来。②为了他：Onun için bir kitap getirdim. 我给他带来一本书。◆**O a(ra)bacı, bu kebeci sen neci.** 这有你什么事？这与你何干？**O bir dalda kırk ceviz görmeden taş atmaz.** 不见兔子不撒鹰。**O bir düşeş.** 真走运，真幸运。**O çamlar bardak oldu.** 木已成舟。**Onun elinden hiç bir şey kurtulmaz.** 他是个门门在行的人(他是个多面手)。**Onun suyuna pilinç salınmaz.** 不能指望他。

oba *is.* ❶(牧民的)帐篷 ❷牧民，牧民的家庭 ❸游牧点，游牧人停宿的地方

obartı *is.* 夸大，夸张，吹嘘，吹牛

obartıcı Ⅰ *is.* 好吹牛者，夸大其词者 Ⅱ *s.* 好夸大其词的，好吹牛的

obartılı *s.* 夸张的，夸大其词的

obartılmak *(nsz)* obartmak 的被动态

obartmak (*-i*) 夸大，夸张，吹嘘，吹牛

obelisk (法) *is.* (越往上越尖狭的)方尖碑

obje (法) *is.* ❶物，物体；物品，东西 ❷客体；目的

objektif Ⅰ *s.* 客观的：～ hakikat 客观真理 ～ realite 客观现实 Ⅱ *is.* (照相机，望远镜等的)镜头 ◇**～ olarak** 客观地，公允地，公正地：bir durumu ～ olarak belirtmek 客观地阐明情况 kabil olduğu kadar ～ olarak aksettirmek 尽可能客观地反映 **～ şekilde** 客观地，公允地，公正地 **～e geçmek** ①被照，被摄入镜头 ②落入镜头

objektiflik, -ği *is.* 客观性；客观态度

objektivite (法) *is.* 客观性；客观态度

objektivizm *is.* 客观主义；客观态度

Obi-İrtiş *öz.is.* 鄂毕-额尔齐斯河

obligasyon *is.* ❶债券：～ sahibi 债券持有人 istikraz ～u 公债券 ❷【口】必要(性)，必需(性)；必然(性)

obruk, -ğu Ⅰ *s.* 凹陷的，凹面的；漏斗形的，漏斗的(地形) Ⅱ *is.* ❶〈地〉水坑，水塘；水沟；落水洞 ❷凹地，洞，穴

obruklu *s.* 有水坑的，有水塘的，坑坑洼洼的

observasyon *is.* 〈医〉监视(有传染病嫌疑的人)

observatuar (法) *is.* 〈天〉天文台，观象台；气象台

obstrüksiyon (法) *is.* ❶〈医〉梗阻，阻塞，闭塞 ❷阻挠议事，妨碍议事进程 ❸(足球运动等中的)犯规阻挡

obua [o'bua] (法) *is.* 双簧管

obuacı *is.* 吹双簧管者，双簧管演奏者

obur (**cubur**) Ⅰ *is.* ❶贪吃的人 ❷贪婪的人 Ⅱ *s.* ❶贪食的，贪吃的，吃不够的，饕餮的 ❷贪婪的，贪得无厌的：Fakat bugün dediğimiz obur canavarın gözü bunlarla doymaz. 但是，今天我们说过的那个贪得无厌的畜生对此仍不满足。◆**Oburla iddia olmaz.** 同贪婪的人不能争胜负。

oburca [obu'rca] *zf.* ❶贪吃地，老是吃不够地 ❷贪婪地，贪得无厌地

oburlaşmak (*nsz*) ❶成了贪食的，成了老是吃不够的 ❷变得贪婪，变得贪得无厌

oburluk, -ğu *is.* ❶贪食，贪吃；老是吃不够 ❷贪婪，贪得无厌

obüs (法) *is.* ❶爆破弹；榴霰弹；榴弹炮：～ bataryası 榴弹炮连 ～ mermisi 榴弹炮弹 ～

topu 榴弹炮

ocak[1], -ğı *is.* ❶炉子；火炉；炉灶；炉膛，燃烧室，火箱：～ çengeli 火钩 ～ kapısı 炉门 ～ kaşı 炉盘，炉圈，炉盖 ～ süngüsü 火钩 ～ sürgüsü 炉门，烟筒风挡 ～ taşı 炉底，炉床 demirci ～ı 铁匠炉 gaz ～ı 煤油炉；煤气炉 mutfak ～ı 厨房炉灶 vapur ～ı 轮船的火箱 Ocak tutuştu. 炉子生着了。Yemek pişince ocağı söndür. 一做好饭你就把炉子关掉。❷家，家庭，家园：baba ～ı 父亲的房子；家园 ❸矿井，矿场；开采…的地方：kömür ～ı 煤田；煤矿 maden ～ı 矿井，矿场 mermer ～ı 采大理石场 taş ～ı 采石场，凿石场 ❹〈史〉军：yeniçeri ～ı 亚内恰尔军(14 世纪建立的土耳其正规步兵) ❺朝，朝代，王朝；家族，显贵门第 ❻发源地，策源地，发生地；中心；基地；俱乐部；同志会；集中地：bilim ～ı 科学中心 fesat ～ı 叛乱发生地 harp ～ı 战争策源地 hayır ～ı 慈善中心 asker ～ı 军人之家 Türk ～ı 〈史〉土耳其人家园(文化－教育联合会) ❼畦，垅：hıyar ～ı 一畦黄瓜 patlıcan ～ı 一垅茄子 ❽世医，祖传世医，行医世家 ◇**～ anası** 【俗】巫婆，妖妇，女妖 **～ başına attırmak** ①关禁闭 ②使失去正常的生活：Babasının bile gözünden düşürüp ocak başına attırmış onu. (这件事情)使他甚至失去了父亲的宠爱，从天堂掉到了地狱。**～ başına oturtmak** 不再宠爱，不喜欢 **～ yakmak** 生炉子 **～ yapmak** 支炉灶：Üç balıkçı güneş batarken kumların üzerine iki taştan bir ocak yaptılar ve ateş yaktılar. 日落时分，3 个钓鱼的人在沙滩上用两块石头支起炉子，生起了篝火。**～ı batmak** 【转】衰弱，没落，破落 **～ı kör kalmak** (或 **olmak**)【转】后继无人，绝后，绝户；绝产：Evliliklerinin üzeründen 20 yıl geçti, çocukları olmadı, ocağı kör kaldı. 他结婚已经 20 年了，仍没有子嗣，后继无人。**～ı kül olmak** 灰飞烟灭 **～ı külsüz kalmak** 【转】穷得揭不开锅，一贫如洗，贫困潦倒 **～ı sönmek** 【转】没落，败落，没落，破落，走下坡路，家破人亡：O hareketi arkadaşının ile ocağının sönmesine sebep olmuştu. 他这么干毁了他的朋友和他朋友的家。O zavallıların da böylece ocakları sönüp gitti. 那些可怜的人们也就这样家破人亡了。**～ı tütmek** 【转】子孙繁衍，家丁兴旺：Birini bulup da evlenirsem, birkaç yıl içinde yeniden bir ocak tütmeye başlar diye düşünüyorum. 我想，我要是找个人结婚的话，几年内就会出现新的一家人。**～ı yıkılmak** 【转】被破坏，被毁(指家庭) (*-in*) **～ına darı ekmek** 【转】毁坏家庭；败家，使家破人亡：O kötü niyetli adam ocağıma darı ekti. 那个恶人使我家破人亡。(*-in*) **～ına düşmek** 【转】寻求保护，请求帮助，央求，乞求：Ağam ocağına düştük; bizi kurtar. 大哥，求求你了，救救我们吧！O adam başka çaresi kalmayınca müdürün ocağına düşüp çocuğunu affetmesi için yalvarmıştı. 那人实在没有其他办法了，就去找局长，求局长饶了他的孩子。(*-in*) **～ına incir dikmek** 【转】毁坏家庭；败家，使家破人亡：Kem gözden hakikaten korkmalı, malı diye diye nihayet Ahmet'in ocağına incir diktiler. 真的应该提防小人，他们为了艾哈迈德的家产，最后把他一家灭了门。Korkuyorum, sen bu gidişle babanın ocağına incir dikeceksin, düşmanlarını güldüreceksin. 我担心你这么干会毁掉祖宗的基业，干出亲者痛仇者快的事情。(*-in*) **～ını söndürmek** 【转】毁坏家庭；败家，使家破人亡：Elinden bir kaza çıkmakla hem kendi ocağını, hem kardeşinin ocağını söndürmüş oldu. 都是他惹的祸，不仅害了他自己一家，还害了他哥哥一家。Taş yürekli adam zavallının ocağını söndürdü. 那个铁石心肠的人毁了这个可怜人的一家。**～lar yakmak** ①安装开矿的设施 ②使他人蒙受不幸 **～tan terbiye görmek** 受家庭教育 ◆ **Ocağın eğrisine bakma tütünün doğrusuna bak.** 不要看炉灶好看不好看，而要看它出烟好不好。**Ocak içinden tutuşur.** 炉子从里面着起来。**Ocağın yakışığı odun, evin yakışığı kadın.** 烧热炉子的是木柴，温暖家庭的是女人。

ocak[2] *is.* 1 月，1 月份

ocak böceği *is.* 〈动〉蛐蛐，促织，蟋蟀(*Gryllus*)

ocakçı *is.* ❶烧炉工人，锅炉工人 ❷扫烟囱工人 ❸〈史〉《土耳其人家园》联合会成员 ❹【口】咖啡馆里煮咖啡或沏茶的人

ocakçılık, -ğı *is.* ❶烧炉工职业，锅炉工职业；烧锅炉工作 ❷清扫烟囱的工作，清扫烟囱的职业

ocaklı *s.* ❶有炉子的，有取暖炉子的(指住宅) ❷是协会成员的

ocaklık, -ğı *s.* ❶厨房里放炉灶的地方 ❷(家庭的)遗产 ❸〈史〉因战功封赏的领地(封地)，赏

赐给作战有功的人员的土地 ❹【俗】厨房 ❺【俗】烟道，烟囱 ◇～ **demir** 〈海〉备用主锚

ocumak (*-den*) ❶害怕，畏惧 ❷冷淡，(变得)漠不关心

od[1] *is.* 【旧】火 ◇～ **vermek** ①使受爱情的煎熬 ②使羡慕；使嫉妒 ～ **yok ocak yok** 一贫如洗，赤贫

od[2] *is.* 〈文〉颂诗，颂歌

oda *is.* ❶房间，室：～ hizmetçisi 客房服务员 ～ sıaklığı 室温 ～ takımı 室内全套家具 arka ～ 后面的房间，后排的房间 bekâr ～sı 单身住宅 mobilyalı ～ 带家具出租的房间 otel ～sı 旅馆房间 yer ～sı 底层房间；底层 Odasına çekildi. 他回到自己的房间里去了。❷(为了某种专门的目的设置的)所，站，处，台，室，厅，馆：～ müziği 室内乐 ～ orkestrası 室内乐团 ～ müziği konseri 室内音乐会 banyo ～sı 浴室 çalışma ～sı 工作室，办公室 gaz ～sı 毒气室 kabul ～sı 接待室，会客室；候诊室 misafir ～sı 客厅；接待室 okuma ～sı 阅览室 oturma ～sı 休息室 öğretmenler (或 muallimler) ～sı 教员办公室 sandık ～sı (家庭用的)小贮藏室，小仓库，地下室 soyunma ～sı 演员化妆室；更衣室，存衣室 telsiz ～sı 无线电室 tezyik ～sı 压力室，气压试验室 vazife ～sı 办公的地方；工作室 yanma ～sı 燃烧室 yatak ～sı 寝室，卧室 yemek ～sı 食堂，餐厅，餐室 yazı ～sı 书房 ❸局，处，所；机构；委员会，联合会，协会：kalem ～sı 办公室；办事处 kontrol ～sı 检查站 kumanda ～sı 指挥所 tercüme ～sı 翻译室 ticaret ～sı 商会 hekimler ～sı 医生联合会 Ticaret ve Sanayi Odası (土耳其的)工商联合会 yazı ～sı 事务所，办事处 ❹〈史〉亚内恰军的军营 ❺大车店，客店，饭店；(土耳其农村中招待来客的)住宅，房子，招待所 ◇～ **hapsi** 软禁，禁足 ～**yı toplamak** 收拾房间，整理房间

odabaşı [oda'başı] *is.* ❶旅馆服务员的领班，领班服务员 ❷(大机关的)看门人，门卫 ❸〈史〉(亚内恰尔军中的)一级军官

odacı *is.* ❶(机关里的)清扫工，清理工 ❷客房服务员，侍者

odacık, -ğı *is.* 小房间，斗室；小屋

odacılık, -ğı *is.* (机关里的)清扫工作

odak, -ğı *is.* ❶〈物〉焦点：～ noktası 〈物〉焦点 ～ (noktası) uzaklığı 焦距 ❷【转】集中(地)点，中心，集聚地，基地

odaklamak (*-i*) 〈电影〉调节焦距，对光，使聚焦

odaklanmak (*nsz*) ❶ odaklamak 的被动态 ❷【转】在已知的地点集中

odaklaştırmak (*-i*) ❶〈物〉使聚焦，调焦 ❷【转】凝聚，使集中

odaklayıcı *is.* 〈电影〉付摄影师，助理摄影师

odalı *s.* 有…样房间的，有房间的：dört ～ bir ev 四居室的住房 ❷〈史〉住在托普卡珀皇宫里的人 ◇～ **yeniçeriler** 守卫要塞的亚内恰尔军人

odalık, -ğı *is.* ❶【旧】姘妇，外室 ❷〈史〉(旧时土耳其等宫廷的)宫女，奴婢

odaşık, -ğı *is.* 室友，同屋：O, benim odaşığımdır. 他是我的室友。

ODAU 【缩】中东欧国家(Orta Doğu Avrupa Ülkeleri)

ODBŞ 【缩】中东和平进程(Orta Dogu Barış Süresi)

Odense *öz.is.* 欧登塞(丹麦)

odeon (法) *is.* 【旧】(古希腊的)音乐堂

Oder *öz.is.* 奥得河(欧洲)

Odesa *öz.is.* 敖德萨(俄罗斯)

ODG 【缩】联合磋商小组(Ortak Danışma Grubu)

oditoryum [odito'ryum] (法) *is.* ❶大礼堂；大会堂；大厅；(大学)教室 ❷音乐厅

odiyometre 见 odyometre

odsuz *s.* 见 otsuz

ODTÜ 【缩】中东技术大学(土耳其)(Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

odun *is.* ❶木柴，劈柴，薪：～ kırıcı 劈木柴的人 Büyük babam kışlık odunumuzu balkona yerleştirdi. 我爷爷把我们过冬的柴火堆放在阳台上。❷原木 ❸【转，俗，骂】笨蛋，笨人，木头人，木头脑袋 ◇(*-e*) ～ **atmak** 痛打，棒打，棍打 ～ **gibi adam** 蠢货，蠢材，笨家伙 ～ **kesmek** 锯木柴 ～ **kırmak** 劈木柴 ～ **yarmak** 劈木柴

oduncu *is.* ❶樵夫，砍柴人，打柴人：Oduncunun gözü ağaçtadır. 打柴人的看到的只有树。❷卖柴人 ◆**Oduncunun gözü omçada dilencinin gözü çömcede.** 樵夫盯着的是荆条，乞丐盯着的是木勺。

odunculuk, -ğu *is.* ❶打柴工作，打柴职业 ❷做柴火生意

odun kömürü *is.* 木炭：mangalın içine ～ koymak 往火盆里加木炭 Mangalda odun kömürü yakıp balık kızarttık. 我们在火盆里点燃木炭烤鱼。

odunlaşma *is.* 〈生〉木质化，木化(作用)

odunlaşmak (*nsz*) ❶〈生〉木质化，形成木质(指植物细胞及纤维) ❷变粗糙，变粗硬

odunluk, -ğu *is.* ❶放劈柴的地方，堆放木柴的地方，劈柴仓库，放劈柴的棚子 ❷薪柴木

odun özü *is.* 木质，木素，木质素

odun ruhu *is.* 〈化〉甲醇，木醇

odunsu *s.* 劈柴似的，像木柴似的

odyometre [odyome'tre] (法) *is.* 听力计

odyovizüel (法) *s.* 视听的

OECD 【缩】(İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı) 经济合作与发展组织(简称"经合组织"，1948 年 4 月 16 日成立)#

of *ünl.* (表示遗憾、惊讶、悲伤、痛苦等)啊！啊呀！哎！哎哟！喔唷：Of, bıktım artık! 哎哟，我已经烦透了！Of, bıktım bu işten! 哎哟，我讨厌这工作！Of, kolum acıdı. 喔唷，我的胳膊真痛！◇～ **çekmek** (或 **demek**) (表示遗憾、惋惜、悲哀、疼痛、惊奇等)啊呀，哎哟，哎唷；叹息，叹气：Bir türlü durduğu oturduğu yok, Allah demirden ayak yaratmış, dağa taşa tırmanıyor, yine of bile demiyor. 他一步也没有停留，天生一副铁脚板，翻山越岭不发愁。～ ～ **etmek** 啊哟，哎唷；唉声叹气，呻吟，哼哼

ofis (法) *is.* ❶办公室，办事处，事务所，营业所 ❷处，局，社；行，(某大公司的)分公司 ❸(政府机关的)所，局，署

ofit *is.* 〈矿〉闪化辉绿岩，纤闪辉绿岩

oflamak (*nsz*) (表示遗憾，惋惜，悲哀，疼痛，惊奇等)啊呀，哎哟，哎唷；叹息，叹气 ◇**oflayıp durmak** (因劳累等)呻吟，哼哼：Annem yorgunluktan oflayıp duruyor. 我母亲累得直哼哼。**oflayıp puflamak** (因劳累等)呻吟，哼哼

oflaz *s.* 【俗】好的，美好的；非常好看的；很好听的；很幽雅的；非常可爱的

ofsayt, -dı (英) *is.* 〈体〉(足球的)越位

ofsat (英) Ⅰ *is.* 〈印〉胶印(版) Ⅱ *s.* 胶印的：～ baskı 胶印(版)

oftalmi *is.* 〈医〉眼炎

oftalmik *s.* ❶眼的；〈医〉眼炎的 ❷对眼病有效的

oftalmolog (法) *is.* 眼科学家，眼科医师

oftalmoloji (法) *is.* 眼科学

oftalmoskop (法) *is.* 检眼镜，眼底镜

OGT 【缩】共同税率(Ortak Gümrük Tarifesi)

oğa *is.* 保证人，担保人，保人

oğalamak (*-i*) 揉，搓，揉搓；揩，擦，擦拭；按摩

oğalanmak (*nsz*) ❶ oğalamak 的被动态 ❷【口】给自己按摩

oğalatmak (*-i,-e*) oğalamak 的使动态

oğalı *s.* 受法律保障的；得到保证的，有把握的，有担保的 ～ borç 有担保的债务

oğan *öz.is.* 【旧】真主，天主，上帝，神

OGK 【缩】共同安全委员会(Ortak Güvenlik Konseyi)

OGT 【缩】共同税率(Ortak Gümrük Tarifesi)

oğlak[1], -ğı *is.* 小山羊，山羊羔

oğlak[2] *öz.is.* 〈天〉摩羯(星)座：～ dönencesi 〈天、地〉南回归线 ～ takımyıdızı 摩羯星座

oğlan *is.* ❶男孩：Çocukların ikisi oğlan, biri kız. 孩子当中两个是男孩，一个是女孩。Oğlan beş, kız dört yaşındaydı. 当时男孩 5 岁，女孩 4 岁。❷小伙子，青年人；男孩子：tüysüz ～ 幼稚的孩子，乳臭小儿；嘴上无毛的小伙子 ❸(扑克牌的)"J"(杰克)：karo ～ı 方块 J ❹仆人，侍役，听差；童仆；学徒：iç ～ı 〈史〉能进入后宫的仆役 ❺娈童：hamam ～ı 娈童 ❻处男 ◆**Oğlan babadan öğrenir sofra açmayı, kız anadan öğrenir dikiş dikmeyi.** 男儿跟父亲学挣钱养家，女儿跟母亲学操持家务。**Oğlan dayıya, kız halaya çeker.** 小子像舅，丫头像姑。**Oğlanı doğurdum, ama bahtını doğuramadım.** 我能生出儿子，但生不出幸福。

oğlancı *is.* 男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者

oğlancık，-ğı *is.* 小男孩

oğlancılık, -ğı *is.* 好男色，鸡奸，娈童癖

oğmaç *is.* 疙瘩汤，土豆麦仁汤

oğmak, -ar (*-i*) 见 ovmak

oğraşmak 见 uğraşmak

oğrun *zf.* 【俗】秘密地，悄悄地，偷偷地

oğul, -ğlu *is.* ❶儿子：biricik ～ 惟一的儿子 büyük ～u 他的大儿子 küçük ～u 她的小儿子 Ertesi günü kardeşimin büyük oğlu geldi. 第二天，我弟弟的大儿子来了。İki kızı, bir oğlu var. 他有两个女儿，一个儿子。❷新的蜂群：～ arısı 幼蜂，小蜜蜂 ～ balı (蜜蜂分窝后)首次取的蜜 ❸(扑克牌的)"J"(杰克)：kupa ～u 红桃 J ❹孩子，小子：Senin gibi kaldırımcıları çok gördük biz oğlum! 小子！像你这样拦路抢劫的人，我们见的多了！❺真正的(用于一些固定词组中，强化词义)：*er* ～u *er* 真正的男子汉，英雄 *eşek* ～u *eşek* 【骂】笨蛋，蠢驴 it ～u it 【骂】狗崽子，卑鄙的家伙，无耻之尤 köpek ～u köpek 【骂】狗崽子，下流东西 yok ～u yok 老是不见，老是没有，老是不来 ◇**～ çıkarmak** (蜜蜂)分窝，分群 (*-i*) **～ edinmek** 收为义子 **～ uşak** 子孙，儿孙 **～ vermek** (蜜蜂)分窝，分群：Arımız oğul verdi. 我们蜜蜂分群了。**～dan ～a** 一代一代地，一代传一代地，世代相传地 **～u olmak** 得子，有儿子：Oğlunuz olmuş, tebrik ederim. 恭喜你喜得贵子！◆**Oğlunu seven hocaya kızını seven kocaya verir.** 爱子送他去学堂，疼女让她当新娘。

oğulcuk, -ğu *is.* ❶儿子，爱子 ❷〈生〉胚，胚胎；胎，胎儿；幼芽

oğulduruk, -ğu *is.* 〈解〉子宫

oğullanmak (*nsz*) (蜜蜂)分群，分窝

oğulluk, -ğu *is.* ❶儿子的义务：Oğulluk görevini yerine getirmiyor. 他没有尽儿子的义务 ❷养子，义子 ◇(*-i*) **～a kabul etmek** 收为义子

oğulmak (*nsz*) ❶(给自己)擦上，涂上；搓擦(自己的身体)，给自己按摩 ❷擦洗，拭净，刷净

oğul otu *is.* 〈植〉蜜蜂花(*M. officinalis*)

oğunmak (*nsz*) 自我按摩，给自己按摩

oğuşturmak (*-i*) 不时地搓，轻轻蹭(揉、搓)

oğuşturulmak (*nsz*) oğuşturmak 的被动态

oğuz[1] *is.* ve *s.* Ⅰ *is.* ❶小公牛，公牛犊 ❷直爽的人，直率的人；纯朴的人，心地纯洁的人；

单纯的人，没有生活经验的人 ❸【俗、蔑】乡下佬，乡巴佬；土包子，土里土气的人 Ⅱ *s.* ❶直爽的，率直的，直性的 ❷老实的，朴直的，浑厚的，心地忠厚的，天真无邪的

Oğuz² *öz.is.* ❶奥古兹(土耳其神话中一位英雄的名字) ❷ **～lar** 奥古兹人(6-11 世纪居住在咸海沿岸地区的部落联盟)

Oğuzca [oğu'zca] *öz.is.* 〈史〉奥古兹语

oh *ünl.* (表示惊喜、惊奇、赞叹等)啊，嗬，哟：Oh,ne güzel hava! 啊，多么好的天气呀！◇**～ çekmek** 幸灾乐祸，对别人的不幸幸灾乐祸 **～ demek** (心理)轻松下来，松快地休息一下：Adamcağız bir gün bile oh diyemedi. 可怜的人，一天也不得安宁。◆**Oh olsun!** 他活该！他就该这样：Oh olsun, benim çözümü niye dinlemedin! 活该！谁让你不听我的话呢！

oha [o:ha] *ünl.* ❶(让大牲口站住的吆喝声)吁！❷(对做某种不体面事的人的警告)喂，嗨，住手！

OHÂL 【缩】紧急状态(Olağanüstü Hâl)

ohm *is.* 〈物〉欧姆(电阻单位)

Ohotsk Denizi *öz.is.* 鄂霍次克海(亚洲)

oje (法) *is.* 指甲油：Ablam tırnaklarına kırmızı oje sürüyor. 我姐姐用红色指甲油染指甲。

ojeli *s.* 染指甲油的，涂上指甲油的：～ tırnaklar 染上指甲油的指甲

ojit (法) *is.* 〈矿〉普通辉石

ok *is.* ❶箭，矢：～ kuburu 箭筒，箭袋，箭囊 ～ meydanı 射箭场 ～ nişangâhı 箭靶 Ok ve yay insanların kullandığı ilk silâhlardandır. 弓箭是人类使用的最早的武器。❷(用于表示方向的)箭头，箭形符号，箭形标志 ❸(仪表上的)针，指针 ❹(双马车的)单辕(杆)，辕杆：araba ～u (马车的)辕，车辕 ❺〈机〉牵引杆，辖杆，边杆；轴；臂，支柱：saban ～u 犁辕 terazi ～u 秤杆 ❻〈数〉半径 ❼〈海〉锚杆 ◇**～ gibi ciğerine işlemek** 使很不安，触及…自尊心，痛处，要害 **～ gibi koşmak** 飞跑，拼命地跑 **～ meydanında buhardan yakmak** 企图，尝试 **～ yayından çıkmak** (或 **fırlamak**) ①箭离弦：～ yaydan çıkar gibi 像脱弦的箭，快如飞箭 ②【转】做难以挽回的事，说难以收回的话：İş çığrından çıkmış, ok yaydan fırlamıştı. 娄子已经出了，已经无可挽回。Ok yayından çıktı bir daha geri dönmez. 开弓没有回头箭。◆**Ok yayından çıktı bir daha geri dönmez.** 开弓没有回头箭；一言既出，驷马难追；覆水难收。**Okumu attım yayımı astım.** 我已做了要我做的一切。

okaliptüs (法) *is.* 〈植〉桉树(*Eucalyptus*)

okapi (法) *s.* 霍加披(产于非洲中部的一种类似长颈鹿的动物)(*Okapia johnstoni*)

okar *is.* 〈动〉白鹭，鹭鸶

okay *ünl.* (喝彩声)好!

okçu *is.* ❶制做和出售箭的人 ❷射箭运动员，弓箭手：Bu okçu şehzadeye kulaktan âsık olmuş. 她很仰慕这位弓箭手王子。

okçuluk, -ğu *is.* ❶制做和出售箭的工作，制做和出售箭的职业 ❷〈体〉射箭

Okinawa *öz.is.* 冲绳岛(亚洲)

okka (阿)*is.* 奥卡(土耳其的重量单位)：Bir okka, bin iki yüz seksen üç gramdır. 一奥卡是 1283 克。

okkalamak (*-i*) ❶大略计算一下，粗略估量一下重量 ❷【转】谄媚，阿谀，奉承

okkalı *s.* ❶大的，巨大的，宏大的，庞大的；体积大的，容量大的：～ bir fincan 大碗，大茶杯 ～ kahve 大杯咖啡 ❷有分量的(指话等)，有力的：～ fikir 值得考虑的想法，相当有价值的想法(见解) Okkalı bir söz söyledi. 他说了一些有分量的话。◇**～ (bir) küfür**【口】极难听的骂人话

okkalık *s.* ❶重…奥卡的，有…奥卡的：～ ekmek 1 奥卡面包 altı ～ kuzu 6 奥卡重的羊羔 ❷能容…奥卡的，能装…奥卡的，容量为…奥卡的：～ kap 能装 1 奥卡的器皿

Oklahoma City *öz.is.* 俄克拉何马城(美国)

oklamak (*-i*) ❶射死，射杀 ❷疾驰，飞驶

oklanmak (*nsz*) oklamak 的被动态

oklava *is.* 擀(面)杖：Halam börek yapmak için oklavayla hamur açıyor. 我姑姑擀面做馅饼。

oklu *s.* ❶带箭的，有箭的 ❷有指针的 ❸有矢状部件的(机械设备) ❹【转】挖苦的，讽刺的，刻薄的；恶毒的

okluk, -ğu *is.* 箭筒，箭袋，箭囊

oklukirpi *is.* 〈动〉豪猪，箭猪(*Hystrix*)

oklukirpigiller *ç.is.* 〈动〉豪猪科(*Hystricidac*)

okramak (*nsz*) 【俗】(马)嘶(指饥、喝的马见到草料或水时)

oksalat (法) *is.* 〈化〉草酸盐；草酸醋

oksalik (法) *s.* 〈化〉草酸

oksi *ünl.* 【俚】走开！滚开！滚！

oksidasyon *is.* 〈化〉氧化(作用)

oksijen (法) *is.* 〈化〉氧(O)，氧气：～ balonu 氧气瓶 ～ çadırı 氧气帐 ～ hortumu 供氧管 ～ kaynak cihazı 焊接喷灯，气焊炬，焊枪 ～ masket 氧气面罩 ～ mayi (或 sıvı) 液氧，液态氧 Havada beşte bir oranında oksijen var. 空气成分中的五分之一是氧。Oksijen canlılar için gerekli bir gazdır. 氧气对生物来说是必不可少的气体。

oksijenlemek (*-i*) ❶〈化〉使氧化；充氧，用氧饱和 ❷用双氧水洗淡头发

oksijenli *s.* ❶氧的，氧气的，含氧的：azotun ～ bileşikleri 氮氧化合物 ～ su 双氧水(H_2O2)，过氧化氢 ❷用双氧水染黄的(头发) ❸气焊的；气切的，气割的

oksilit (法) *is.* 〈化〉生氧剂，含氧盐

oksit, -di *is.* 〈化〉氧化物

oksitlemek (*-i*) 〈化〉使氧化；使酸化

oksitleyici *s.* 〈化〉氧化的：～ madde 氧化剂；酸化剂

oksiyür (法) *is.* 蛲虫

oksu *s.* 〈植〉箭形的，矢状的，镞状的

oksulamak (*-i*) 【俚】赶走：Bir araba mariz atıp oksulamışlar. 听说他们把他痛打了一顿，把他赶走了。

okşak *s.* 【口】相似的，类似的，有相似之处的

okşamak (*-i*, *-e*) ❶轻轻地抚摩，抚摸：Başımı okşadı; yanağımdan bir makas aldı. 他摸了摸我的头，又捏了捏我的脸蛋。Ninem ben küçükken hem saçlarımı okşar, hem de masal anlatırdı. 我小的时候，我的祖母一边抚摸着我的头发，一边讲童话故事。❷【转】轻轻地打：Camı kıran çocuğu adam biraz okşadı. 那个人轻轻地打了几下打碎玻璃的孩子。❸象，与…相似，使觉得有相似之处：Bu iki sarı birbirini okşuyor. 这两种黄很象。❹使得到满足，使满意，使如愿以偿：gururunu ～ 使他的自尊心得到满足 ❺【俚】打，揍；痛打一顿 ❻轻轻触及，碰一下

okşamalık *s.* 亲昵的，亲热的；温柔的；亲切的：～ söz 亲切的话，暖人心的话

okşanmak (*nsz*) okşamak 的被动态：Çocuk okşanmak ister. 孩子需要抚爱。

okşantı *is.* 抚爱，爱抚

okşatmak (*-i*, *-e*) okşamak 的使动态

okşayıcı *s.* 亲昵的，亲热的，温柔的，亲切的：～ bir sesle 用温柔的语调 ～ kelimeler 亲切的话

okşayış *is.* 抚爱，爱抚，抚摸，亲热

oktan (法) *is.* 〈化〉(正)辛烷

oktanlık *is.* 〈化、技〉辛烷值

oktant (法) *is.* ❶〈天、海〉八分仪 ❷〈数〉卦限

oktav (法) *is.* 〈乐〉八度

Oktobr (俄) *is.* (俄罗斯旧历)十月：～ Inkılâbı (或 Devrimi) 十月革命

oktru(v)a [o'ktrua] (法) *is.* 【旧】入市税

oku *is.* 【口】邀请：Düğün için ona oku gönderdik. 我们向他表示了参加婚礼的邀请。

okul *is.* ❶学校：～ aile birliği 学校和家庭联合会 ～ çağı 学生时代 ～ dışı eğitim 校外教育 ～ doktoru 校医 ～ faaliyetleri 课外活动 ～ filmi 教学片 ～ gazetesi 校报 ～ gemi 教练船 ～ gereçleri 学生用品 ～ gezileri 教学参观 ～ yaşı 学龄，上学年龄 ～ yönetimi 学校领导 akşam ～u 夜校 askeri ～ 军校 gece ～u 夜校 genel öğretim ～u 普通教育学校 harp ～u 军校 hariçten devam edilen ～ 函授学校 hava ～u 航空学校，航校 İmam-Hatip ～u (穆斯林的)宗教学校 meslek ～u 技工学校，职校 on sınıflı ～ 10 年制中学 orta ～ 中学 öğretmen ～u 师范学校 özel ～lar 私立学校 sekiz sınıflık ilk ～ 8 年制中学 subay ～u 军官学校 topşu (atış) ～u 炮兵学校 yatılı ～ 寄宿学校 yüksek ～ 高等学校 ❷师生员工：Okul aşılandı. 全校都传染上了。Okul tatile girdi. 学校放假了。❸(科学、艺术的)学派，流派：Kirene ～u 〈哲〉昔勒尼学派 Stoa ～u 〈哲〉斯多噶学派 ❹【俚】警察殴打闹事学生的地方◇ **～ yaptırmak** 办学校：Okul yaptırmak en büyük hayır işlemektir. 办学校是最大的善事。

okuldaş *is.* (中小学的)同学，同窗

okullu *is.ve s.* (中小学的)学生：Şimdi okullu olduk. 现在我们是学生了。

okul öncesi *is.* 学(龄)前的：～ eğitim 学前教育，幼儿教育

okulsal *s.* (中小)学校的，学校(用)的；教学的

okul sonrası *s.* 学校毕业后的

okuma *is.* okumak 的动名词：～ kitabı 读本，文选读本 ～ odası (或 salonu) 阅览室 ～ yazma 识字，会读写 ～ yazma bilmemek 不会读写，不识字，文盲 ～ yazma bilmeyen (或 bilmez) 不识字的 Aslında, okumasını da ona borçludur. 其实，他能上学也是靠了他的帮助。◇**～dan alim gezmeden seyyah** 学识渊博的人

okumak (*-i*) ❶读，念；看；阅读：elektrik sayacını ～ 查电表 İgilizce ～ 读英文 mektubu ～ 读信，念信 harita ～ 看地图 rapor ～ 做报告 Her sabah gazeteyi okurum. 我每天早晨看报。Eski yazıyı okuyanlar gittikçe azalıyor. 能读古文的人逐渐地少了。❷学习，读书，受教育，上学，就学：Ablam öğretmen okulunda okuyor. 我姐姐在师范学校读书。Gelecek yıl ortaokulda okuyacağım. 明年我就上中学了。O beş yıl Türkçe okudu. 他学了 5 年土耳其语。İsviçre'de okumuş. 他在瑞士受过教育。❸唱，唱歌，演唱：Bu türküyü okuyanı tanımıyorum. 我不认识唱这首歌的人。Sanatçı bir türkü okuyor. 演员在唱歌。❹朗读，朗诵，诵读：şiir ～ 朗诵诗 *ezbere* ～ 背诵 ❺看出，猜出，猜测：gözlerinden ～ 从你眼神里看出 Bunu senin yüzünden okudum. 我从你脸上的表情看出了这点。Mektupların gelmese de resmine bakıp kalbini okuyabiliyorum. 尽管你没有来信，但我一看你的照片，我就知道你的心思了。❻召请，召唤；叫出来；召来，叫来，邀请来：*ezan* ～ 呼唤做祷告 Adınızı biraz önce okudular. 刚刚叫过你的名字。❼读祈祷文，念经，作祈祷，念咒(治病，止痛，去邪) ❽【俚】骂街，骂人；说脏话，说下流话，破口大骂 ❾【俚】告发，告密 ❿解读，判读；译解 şefre ～ 解读，判读；破译 ◇**okuyup üflemek** 【俗】念咒治病 ◆**Okumak bilmez gözü defterdarlıkta.** 大字不识，还想当官；癞蛤蟆想吃天鹅肉。

okumamış *is.* 不识字的人，文盲；不学无术的人

okumasız *is.* 不识字的人，文盲

okume *is.* 〈植〉加蓬榄，奥库梅木(*Ancoumea*)

okumuş *s.* ❶有文化的，受过教育的 ❷有学识的，知识渊博的，有学问的：O çok okumuş bir adamdır. 他是个很有学问的人。

okumuşluk, -ğu *is.* ❶识字，有文化 ❷教育程度，文化水平，学问：Okumuşluğu yok. 他没有文化。

okunaklı *s.* 字迹清楚的，字迹清晰的，容易辨认的，容易阅读的：çok ～ el yazısı 很容易阅读的手稿 ～ makbuz 字迹清楚的发票

okunaksız *s.* 字迹不清楚的，字迹不好辨认的，不易阅读的，字迹潦草的：～ mesaj 字迹潦草的书信

okunma *is.* okunmak 的动名词：～sı güç bir kitap 一本难以读懂的书

okunmak (*nsz*) okumak 的被动态：Çivi yazısı okundu. 楔形文字被解读了。Kitap okundu. 书读完了。Şarkı okundu. (某人的)好光景已经过去了。

okuntu *is.* 【俗】请帖，请柬

okunulmak (*nsz*) okunmak 的无主态：Karanlıkta okunulmaz. 在黑暗中看不了书。

okunuş *is.* okunmak 的动名词：Otel, hotel'in Türkçe okunuşudur. Otel 是 hotel 的土耳其语读法。

okur *is.* 读者：Bu derginin okurlar çoktur. 这份杂志的读者很多。Bir ülkede okur sayısı çoksa, o ülke uygardır. 哪个国家的读者多，那个国家的文明程度就高。

oku yazar *is.* 识字的人，有文化的人 O okur yazar değildi. 他曾是个文盲。Türkiye'de okuryazar sayısı gittikçe artıyor. 土耳其有文化的人数逐渐增多。

okur yazarlık, -ğı *is.* 文化；知识；识字

okus pokus *is.* 狡猾，狡诈；诡计，计谋，花招，手腕；欺骗，骗局；狡猾的办法(行为)

okusuz *is.* 【口】不识字的人，文盲；粗鲁的人

okusuzluk, -ğu *is.* 【口】文盲，不识字；没有文化，没有学问，无知

okutmak (*-i,-e*) ❶ okumak 的使动态：Bu parçayı her öğrenciye okuttu. 他让每个学生都读了这一段。❷使受教育，送去学习：Ne yazık, çocuklarını okutmadı. 他很遗憾，没能让自己的孩子受教育。Kocasını kaybettikten sonra çocuklarına kanat gererek hepsini okutmuş, birer meslek sahibi yapmıştı. 丈夫死后她照顾孩子，供他们上学，让他们都找到了一份工作。❸教，教学，教授，授课：Hangi dersleri okutuyorsunuz? 您教什么课程？❹【俚】出售，出卖：Eski elbiselerini okuttu. 她卖掉了自己的旧衣服。Bunları al okut！ 你把这些东西拿去卖了吧！❺教导，训导，训诲；教训 ❻念咒治病，做祷告治病：hastayı ～ 让毛拉治病，让巫医治病 su ～ 使水成为圣水 Kendini okut! 你要看病去！

okutman *is.* 讲师

okutmanlık, -ğı *is.* 讲师的职位(或资格、身分)

okutulmak (*nsz*) okutmak 的被动态；学习，受教育

okutuş *is.* 让读，让念；使受教育；教，教课，授课；教训，教导

okuyucu *is.* ❶读者：geniş ～ kitlesi 广大的读者 ❷歌手，歌唱家 ❸信念咒的人，施弄巫术的人；读祈祷文的人 ❹【俗】邀请参加婚礼的人

okuyuş *is.* okumak 的动名词

oküler (法) *is.* 目镜，接目镜

okyanus (西) *is.* 洋，大洋，海洋：～ bilgisi 海洋学 ～ iklimi 海洋(性)气候 Atlas ～u 大西洋 Hint ～u 印度洋 Atlas Okyanusu Amerika ile Avrupa ve Afrika arasındadır. 大西洋在美洲，欧洲和非洲之间。

okyanus fırtına kuşu *is.* 〈动〉白腰叉尾海燕 (*Oceanodroma Leucorhoa*)

okyanusal *s.* 大洋的，海洋的

Okyanusya *öz.is.* 大洋洲

ok yılanı, -nı *is.* 〈动〉角蝰

okzalat 见 oksalat

ol *s.* 【旧】是指示代词“O”的古老形式 ◇～ **bapta** 在这(一)方面，至于这个 ～ **dem** 那时 ～ **vakit** 那时候，当时 ～ **vaçhile** 这样；这样一来，可见

olabilen *s.* 见 olabilir

olabilir Ⅰ *s.* 可能的，可行的，可能发生的：Olabilir her çareye başvurdum. 一切可行的方法我都试过了。Ⅱ *zf.* 也许，或许，可能：Olabilir ki, patron bez için müşteri bulamaz. 或许是老板找不到平纹粗布的买主。

olacak, -ğı Ⅰ *s.* ❶可能的，可能发生的；可行的，行得通的：Bu olacak iş mi? 这怎么可能呢？Bu olacak iş değil(dir). 这是不可能的。Olacak bir şey söyle,yapayım. 你说一件可行的事，我去做。❷所谓的，名为…的，称之为…的：Arkadaşım olacak adam beni yarı yolda bıraktı. 所谓的朋友把我扔在半路上了。Ⅱ *is.* ❶不可避免的事，必然要发生的事：İş olacağ(ın)a varır. 【成】在劫难逃；是福不是祸，是祸躲不过；天要下雨，娘要嫁人。❷【口】最低价：Şunun olacağını söyle de alayım. 你要能说个最低价，我就买。Ⅲ *zf.* 大概，大约，想必：Bu işi o yapmış olacak. 这事想必是他干的。Bu memur olacak. 这人大概是职员。Evde olacak. 他大概在家。Gelmiş olacak. 他大概已经来了。Ⅳ 同疑问代词连用：Ne olacak? 将会怎样？Bana ne olacak, ha gelmiş, ha gelmemiş. 他来与不来，跟我何干。Neden olacak? 要看为什么？Nereye olacak? 要看去什么地方？Ne zaman olacak? 要看是什么时候，因时而异。◆**Olacak gibi değil.** 看来，什么事也没有办成。**Olacakla öleceğe çare bulunmaz** (或 **Olacak ile olduya çare yoktur**). 在劫难逃。

olaç, -cı *is.* 事件，事情；事变，事故

olagelmek (*nsz*) 进行，持续，继续

olağan *s.* 通常的，平常的，寻常的；常有的，习以为常的：Bu olağan işlerdendir artık alıştık. 这是常有的事，我们早就习以为常了。Güneyde yazın yirmi yedi dereceyi aşan sıcaklıklar olağan sayılır. 在南方夏季气温超过摄氏 27 度被看成是平常的事。◇**～ olarak** 跟平常一样：～ olarak toplanmak 跟往常一样结合 **～ şeyler** 寻常的现象；普通的东西：Olağan şeydir! 平常的事！不足为奇！

olağan dışı *s.* 超自然的，神奇的；罕见的，离奇的；异常的，特殊的：Bu durum eskiden pek olağandışıydı. 这种情况从前是非常罕见的。

olağanlaşmak (*nsz*) 成为寻常的，成为通常的，成为常见的，习以为常

olağanlık, -ğı *is.* 寻常，通常(化)

olağanüstü Ⅰ *s.* 与众不同的，特别的；特殊的，非凡的，非常的：～ durum 紧急状态 ～ bir etki 非凡的作用 ～ hâl ilân etmek 宣布紧急状态 ～ bir toplantı 紧急会议，非常会议 Ahmet sporda olağanüstü başarılı. 艾哈迈德在运动方面有非凡的成就。Cıva olağanüstü hareketliğe sahip bir maddedir. 水银是一种很活泼的物质。Ⅱ *zf.* 非凡地，与众不同地，特别地，非常地：～ büyük 非常大的 Olağanüstü yavaş çalışıyor. 他工作特别慢。

olağanüstülük, -ğü *is.* 特殊现象，异常现象；特殊状况

olam 见 olay

olamak (*-i*) 〈农〉整枝，掐蔓，去蔓，打尖

olamaz [ola'maz] *s. ve zf.* 不可能的，做不到的：Havada uçmak, eskiden insan için olamaz sanılırdı. 在天上飞以往对人来说是不可能的。

olamazlık, -ğı *is.* 不可能性，不可能：Bu işte hiç bir olamazlık yoktur. 在这项工作中没有任何可能性。

olan Ⅰ *s.* ❶成为…的，发生的，正进行的：iyi ～ hasta 正在康复的病人 malından mülkünden ～ adam 失去全部财产的人 ❷(用于修饰语词组中)有…的，具有…的：beş çocuğu ～ bir baba 有 5 个孩子的父亲 bilgisi ～ bir kimse 有学识的人，学识渊博的人 Ⅱ *is.* 事情，事件；发生的事：oldu ～lar 不愉快的事情，不痛快的事情 Bize olanlar kimseye olmamıştır. 我们发生的事谁也没有发生。Sana olan olmuş. 什么事你都遇上了。◆**Olan bulgur kaynatır, olmıyan elini oynatır.** 富人熬粥，穷人挥手。**Olan olmuş** (或 **oldu**), **olan oldu torba oldu.** 一去不复返；泼水难收；无可挽回了；完了！

olanak, -ğı *is.* 可能性，可能：～ sağlamak 使有可能 eşit ～ 同样的可能性 Olanak varken okuyup yetişmemek ayıptır. 有可能而不及时学习是很可耻的。Yurdumuzdaki pek çok çocuk okula gitme olanağı bulamamaktır. 在我国有很多孩子上不了学。

olanaklı *s.* 可能的，可能发生的

olanaksız *s.* 不可能的，不能实现的，做不到的：Yağmur yağıyor, kıra gitmemiz olanaksız. 下雨，我们无法到草原去。

olanaksızlaşmak (*nsz*) 成为不可能，成为无法实现的，成为办不到的

olanaksızlık, -ğı *is.* 不可能性，不可能

olanbiten *s.* ❶已经发生的，已经出现的：Olanbiten her şeyin dün haber aldık. 昨天我们就已知道发生的一切。❷发生的事，事故，事件；事情；事变；大事：Türkiye'de ～ler 发生在土耳其的事件 Olanbiten bu kadar. 就是这些，这就是事件的全部经过。

olanca [ola'nca] *s.* 现有的，现存的；所有的，全部的，最大的，极限的：Olanca gücümle topa vurdum. 我使劲地踢了球。Olanca parasını kumarda batırdı. 他把所有的钱都赌输了。◇ **～ kuvvetliyle** 竭尽全力地 **～ hızıyla** 以最快的速度 **～ şiddetiyle** 竭尽全力地

olasal *s.* 可能的，可能发生的；大概的，可以设想的

olasallık, -ğı *is.* 可能性，可能

olası *s.* 可能的，大概的

olasıcılık, -ğı *is.* ❶可能性 ❷〈哲〉或然论，盖然论

olasılı *s.* ❶可能的，大概的；可以设想的，可能有的：Olasılı hesaplarla böyle önemli işlere girişilmez. 如此重要的事情不能采取试试看的态度。❷〈哲〉盖然论的

olasılık, -ğı *is.* ❶可能性：Yarın yağmur yağma olasılığı var. 明天有可能下雨。Bu işin başarılması için en ufak bir olasılık bile yoktur. 要使这事获得成功，一点可能性都没有。❷〈数，逻〉概率：～ kuramı 〈数〉概率论 ❸〈哲〉或然论，盖然论

olasıya [o'lasıya] *zf.* 尽可能地，最大限度地

olasız *s.* 不可能的，不能实现的，做不到的

olasızlık, -ğı *is.* 不可能性，不可能；不可实现性

olay *is.* ❶事，事情，事件；事故，事变，变故；大事：önemli milletlerarası ～lar 重大国际事件 Gazeteler her gün türlü konulardaki birçok olayı bildirirler. 报纸每天都报道各方面发生的事情。Her bayramda o olayı anarım. 每逢过节我就想起那次事故。❷〈哲〉现象 ❸事实，实际情况：Nihayet bir olay anlattım, herif bozuldu, fiyakası kalmadı. 最后我戳了他的老底，这小子一下就蔫了，再也不卖弄了。

olay bilimi *is.* 〈哲〉现象学

olaycılık, -ğı *is.* 〈哲〉现象论

olaylı *s.* 发生事故的，出现事故的；出事的，有事的：～ bir toplantı 出事的会议

olaylık, -ğı *is.* 年鉴，编年史，年代记

olaysal *s.* 〈哲〉现象论的

olaysız *s.* 没发生事故的，没出现事故的，无事故的，无事件的：Olaysız bir gün görebildik. 我们看到了没有发生任何事故的一天。

olayyazar *is.* 年鉴、编年史的编纂者

olcay *is.* 【口】幸福；幸运；成功，顺利；(有利于成功的)机会，良机

olçum *is.* 冒充医生的巫医，庸医；冒充内行者，招摇撞骗者，骗子

oldu *zf.* 很好，好极了；好吧，行，就这样吧

oldubitti *is.* 既成事实

oldukça [oldu'kça] *zf.* 足够地，充足地；颇，相当地：Oldukça parası var. 他相当有钱。Hava oldukça soğuk. 天气相当冷。Bu giysi oldukça pahalı. 这衣服相当贵。

oldum olası(**ya**) 从我记事起，自古以来；从来，向来；永远，永久；总是，老是：Oldum olası hep aynı işle uğraşır. 他一辈子就从事一种工作。

oldurgan *s.* 〈语〉使动态：～ fiil 使动态动词

oldurmak (*-i*) ❶使出现，使存在 ❷使成熟，催熟，促使成熟

ole (西) *ünl.* (喝彩声)好！

olefin (法) *is.* 〈化〉(链)烯烃，烯(属)烃

oleik asit (法) *is.* 〈化〉酸，油酸

olein (法) *is.* 〈化〉甘油三油酸酯，油精，三油精；混脂酸

OLEYİS 【缩】旅馆餐饮娱乐场所工人工会(Otel, Lokanta, Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası)

oleometre [oleome'tre] (法) *is.* 〈化〉油比重计

olgu *is.* ❶事实，实际情况 ❷事件，事情，事故

olgucu Ⅰ s. 实证论的，实证主义的 Ⅱ *is.* 实证论者，实证主义者

olguculuk, -ğu *is.* 〈哲〉实证主义，实证论

olgun *s.* ❶成熟的，熟了的(指果实、蔬菜、禾本植物等)：～ erik 长熟了的李子 ～ karpuz 长熟了的西瓜 ～ kiraz 长熟了的樱桃 Yavuz olgun elmaları ağaçtan koparıyordu. 雅武兹从树上摘下长熟了的苹果。❷发育成熟的，成熟的，长成的(指人)：～ kız 成年的姑娘 ❸(思想、工作上)成熟的，老练的，有经验的；技术精湛的 ～ bir sanatkâr 老练的艺术家 Nihat Bey olgun bir insandır. 尼哈特先生是一位有经验的人。

olgunlaşmak (*nsz*) ❶逐渐长熟，正在成熟：Şeftaliler olgunlaştı. 桃子长熟了。Ağaçtaki erikleri olgunlaşmadan yemeyelim. 树上的李子没长熟我们不要吃。❷发育成熟，长大成人，变为成年人 ❸逐步发展成熟，逐渐成熟，成长起来(指人的思想、知识、经验等)：O zamanlar hepsi de daha gençti, bu gün yaşlandılar, elbette daha olagunlaştılar. 那时他们都还年轻，如今都已上了岁数，理所当然，也都更加成熟了。

olgunlaştırmak (*-i*) olgunlaşmak 的使动态

olgunluk, -ğu *is.* ❶成熟：～ çağı (或 yaşı) 成年 ～ çağlarında 成年期 ～ sınavı (或 imtihanı) 中学毕业考试(入大学的预考) siyasî ～ 政治上的成熟 ❷完整，完美，完善

oligarşi (法) *is.* (帝国主义垄断资本的)寡头政治：malî ～ 金融寡头政治

oligoklaz (法) *is.* 〈矿〉奥长石，钠钙长石

oligosen (法) *is.* ve *s.* 渐新世(的)，渐新统(的)

olijist (法) *is.* 〈矿〉赤铁矿

olimpiyat, -dı (法) *is.* ❶〈史〉(古希腊每 4 年举行一次的)俄林匹亚竞技大会 ❷奥林匹克运动会，奥运会：～ köyü 奥运村 ～ meşalesi 奥运火炬 ～ oyunları 奥运会 ～ bayrağı 奥运会会旗 kış ～ları 冬奥会 Türkiye Milli ～ Komitesi 土耳其奥林匹克委员会 Uluslararası ～ Komitesi 国际奥林匹克委员会 Yaz ～ oyunları 夏季奥运会

olivin (法) *is.* 〈矿〉橄榄石

olma *is.* olmak 的动名词：Murat, pilot olmayı kafasına koymuş. 穆拉特决心当飞行员。

olmadık [o'lmadık] *s.* 无先例的，史无前例的；与众不同的，不寻常的，特殊的：Aslı olmadık şeye nasıl inanırım? 我怎能相信无根据的事？Başıma olmadık şeyler geldi. 我遇到了难以置信的事情。Bu olmadık iş değil ki. 这可是一件寻常的事。

olmamış [o'lmamış] *s.* 不熟的，未成熟的；生的，青的：～ elma 未长熟的苹果 ～ karpuz 生的西瓜 ～ meyve 不熟的水果

olmak, -ur (*nsz*) ❶发生；实现；完成，作成：Ne oldu? 发生了什么事情？怎么一回事？Ne oldun kızım? 闺女，你怎么的了？Sesine ne oldu? 你的嗓子怎么啦？Ne oluyorsunuz? 您怎么啦？Öyle de oldu. 这事就这样发生了。Dışarıda bir telâş oldu. 大街上发生了骚动。Her gün fırtına oluyor. 每天都有风暴。Her şey iyi oldu. 一切都顺利地应付过去了。Nasıl oldu da bunun farkına varmadın. 你怎么会没有觉察此事。Ortada neler olup döndüğünü bilmiyorum. 我不知道周围发生的是什么事。❷是；是…亲属：Bu hanım sizin neniz oluyor? 这位女士是您的什么人？Halam oluyor. 她是我的姑妈。İşte, pasta dediğin böyle olur? 你所说的甜点就是这样的？❸在，处在；到来：Benim burada olduğumu nasıl haber aldınız? 您是怎么知道我在这里？Herkes olduğu yerde kalsın. 每个人在原有的位子上不要动。

Öğleden sonra orada olamalıyım. 午后我必须要在那儿。Siz onun yerinde olsanız ne yaparsınız? 您要是处在他的位子上，怎么做？Yarın misafirimiz olacak. 明天我有客人要来。❹出生，诞生；有：Bir erkek çocuğu oldu. 她生了一个男孩。Cebimde olanı ona verdim. 我把我口袋里所有的钱都给了他。Onun birkaç lirası oldu. 他仅有几个里拉。❺成熟，长熟；做熟，煮熟：Ekinler oldu. (地里)庄稼熟了。Üzüm daha olmadı. 葡萄还没有长熟。Yemek oluyor. 饭正在做。❻(*-e*) 合适；合身；适用，适合：Bu pabuç sana tıpatıp oldu. 这双便鞋你穿十分合脚。Bu şapka başıma olmuyor. 我戴这顶帽子不合适。❼成为，变为；成了；是，当，做：adam ～ 做人 bakan ～ 成为部长 müdür ～ 当校长；当经理 tahsildar ～ 当征税员，当流动收款员 Doktor oldu. 他当了医生。İyi bir mühendis olur. 他将成为一名出色的工程师。Su buz oldu. .水变成了冰。Öğretmen olacağım. 我将当教师。❽(*-den*) 失去，失掉，丢失：elden ayaktan ～ 失去手和脚 Hem eşinden, hem de çocuklarından oldu. 他既失去了妻子，又失去了孩子。Tembelliği yüzünden işinden oldu. 他由于偷懒丢掉了工作。❾(某时间)来临，降临，到来；(某种状态)开始：Akşam oluyor. 天快傍晚了。Sabah oldu. 天亮了。❿和表示疾病的名词连用，构成复合动词：anjin ～ 患咽喉炎 öksürük ～ 咳嗽，害咳嗽病 tifo ～ 患伤寒病 Nezle oldum. 我伤风了。hasta oldu. 他生病了。❶❶用作肋动词：belli ～ 表露出来，流露出来 memnun ～ 满意，高兴 teslim ～ 投降，认输 Hasta iyi oldu.病人康复了。Hasta olduğumdan dolayı gelemedim. 我因生病没能来。❶❷(时间、事件等)过去，消失，逝去：O gideli iki yıl oldu. 自他走后，已整整两年过去了。Tam iki yıl oldu. 过去了整整两年。Siz geleli iki hafta oldu. 您来了已有两个星期。❶❸【俗】喝醉：Sen adamakıllı olmuşsun! 你已喝醉了！Bu akşam iyice oldu. 今晚他喝得烂醉。❶❹拥有，获得，得到；成为主人：Bir hesap makinem oldu. 我有一部计算机。Bu konuda bilgim oldu. 我有关于这个问题资料。❶❺用于构成复合动词，如 yazar ～, gelmez ～, yazmakta ～, söyliyecek ～, yazmalı ～ 等：söyliyecek olunca 他刚想说话时 Bize gelmez oldu. 他不再到我们家来了。◇**～ üzere** ①以…资格，作为，以…身份：yadigâr ～ üzere 作为纪念 ②包括…在内，连…在内 hariç olmak ～ 除…以外，除外 İkisi kız olmak üzere üç çocuğu var. 他有 3 个孩子，其中两个是女孩。**ola** 莫非，难道；的确，真的 **ola ki** 可能，也许，或许：On dakika daha bekle, ola ki, vapuru kaçırmıştır. 你再等 10 分钟，也许他没赶上轮船。**olarak** ①当…的时候，在…时候，因为；以…资格，作为，以…身份：hediye olarak 作为礼品 öğretmen olarak 作为教师 ②用于构成副词词组：basit olarak 简单地，用简单的方法 gizli olarak 秘密地，悄悄地 son olarak 最后，最后一次 **olduğu hâlde** 以…为首：iktisatçıların ekserisi başlarında Aksoy ile Kalafat olduğu hâlde 以阿克索伊和卡拉法特为首的大多数经济学家 **olduğu kadar** 尽可能地，根据可能 **oldum olası** 自古以来，从来，向来，总是：Oldum olası gevezedir. 他是个天生快嘴的人。**olmalı** 大概，大约，想必：Evde olmalı. 他可能在家里。Gelmiş olmalı. 他大概来了。Karınları acıkmış olmalı. 想必他们都饿了。**olmasına** 虽然，但是：bizim ～ bizim 我们的倒是我们的，但是 iyi ～ iyi 好倒是好，但 **olmazsa** 在这种情况下，如果这样，那么，那就：Olmazsa sinemaya gidelim. 要是这样，我们就看电影去。**olmazsa olmaz** 不可或缺的，必不可少的 **olsa olsa** 至多，充其量，至多不过，最多，最大限度地：Olsa olsa başka bir yere tayin ederlerdi. 最多不过是他们把他调到别的地方去工作。Bu süpürge olsa bin liradır. 这扫帚最多值 1 千里拉。**olsun** ①好吧，行，就这样吧；随他去 ②那怕，甚至；即使：bu avı olsun kaçırmamak için 为了不放过哪怕是这只野物 **olsun olsun** 至多，至多不过 … **olsun … olsun** 无论是…；不论是…，还是：bitkiler olsun, hayvanlar olsun 无论是植物，还是动物 Kendi olsun, kardeşi olsun ayni şeyi söylüyorlar. 无论是他本人，还是他的弟弟说的都是同一件事。**olup olacağı** 只，不过，仅仅，一共不过：Olup olacağı on kuruşluk bir mesele 只是几分钱的事。**olup bitmek** 发生，出现，遇到 **olup** (或 **olan**) **bitenler** 既成事实，事件 **olur ya** 可能发生，有时发生 ◆**Olan oldu.** 准备好了。**Oldu!** 好了！妥了！得了！行了！够了！**Oldu olacak.** (表示决心)豁出去啦！不必顾虑啦！管它呢：Oldu olacak, bari ben de geleyim. 管它呢，我也要来。Oldu olacak, bari şunu da yapınız. 不要顾虑啦，您就做这事吧。**Olmadı!** 不行！没有成功！**Olmaz olmaz deme olmaz olmaz.** 无奇不有；什么事都有可能发生。**Olsa ile bulsayı ekmişler, hiç doğmuş.** 临渊慕鱼，不如退而结网。

olmayacak [o'lmayacak] *s.* ❶不可实现的 ❷不妥的，不得当的，不是场合的；不成体统的，

有失体面的，有伤大雅的；淫秽的，猥亵的，下流无耻的：～ davranışlar 有伤大雅的行为 ◇～ **duaya amin demek** 没有做完祈祷不要说“阿敏”(或当你跳不过去时，不要说跳) ～ **şeyler söylemek** 胡说八道，瞎扯 ～ **şeyler yapmak** ①做出天晓得的事 ②做办不到的事

olmaz *s.* ❶不存在的，没有发生的，没有的 ❷不可能的，不能实现的，做不到的 ❸不允许的，不行的

olmazlı *s.* 没有道理的，不合理的；荒谬的，妄诞的，荒唐的

olmazlık, -ğı *is.* 荒谬，荒唐，妄诞；不合理，没有道理；荒唐的事，荒唐行为；荒谬的话

olmuş *s. ve is.* ❶成熟的，熟了的：Bu karpuz fazla olmuş. 这只西瓜熟过了。Köylerinde bize her zaman portakalların en olmuşunu, şarapların en eskisini ikram ettiler. 村民们总是拿出熟透的橘子和陈年的老酒来招待我们。❷做完的，完成的；实现的，实行的：～ bitmiş 结束了的；完成了的 ～ bir iş 结束了的工作，完成了的工作，决定了的事，已经解决了的事 ◇～ **armut gibi eline düşmek** 他不费力地得到，他轻而易举地获得

olta [o'lta] (西)*is.* 钓鱼杆：～ iğnesi 鱼钩 ～ ipliği 细钓丝，约线 ～ mantarı (渔具上的)浮子，漂子，浮标 ～ takımı 渔具 ～ yemi 诱饵，饵 ～ balığı 钓的鱼 ◇～**ya** (或 ～**yı**) **vurmak** (鱼)咬钩，上钩 ～**yı suya atmak** 抛出钓钩 ～**yı yutmak** 【俗】上当，受骗

oltacı *is.* ❶卖钓杆和其它渔具的人 ❷钓鱼者，钓鱼爱好者

oltacılık, -ğı *is.* ❶制做和出售钓杆的职业 ❷垂钓，钓鱼

oltu taşı *is.* (矿)煤玉，煤精，黑琥珀

olu *is.* 〈哲〉从一种状态变成另一种状态

oluk, -ğu *is.* ❶槽，斜槽，斜沟；溜槽，流水槽：değirmen ～u 水磨流水槽 su ～u 滑槽 yalak ～u (饮牲口的)整木水槽 Sağanakta sular çatının oluklarından taştı. 下雷雨时屋顶流水槽里的水都溢出来了。❷排水管 ❸〈解〉沟 ❹槽，沟，凹口：～ rendesi 线脚刨，凹沟刨 ❺水沟，水渠 ◇～ **açmak** 开槽，刨榫槽，刨出槽 ～ **gibi akmak** 滚滚地流，涌流 ～ **vadi** 〈地〉槽谷，冰川槽，冰川谷

olukçuk, -ğu *is.* 〈解〉沟

oluklaşmak (*nsz*) 开出槽，凿成槽；挖成沟，挖成渠

oluklu *s.* ❶有排水管的 ❷有槽的，有榫槽的 ❸有褶皱的，有波纹的，有沟纹的：～ mukavva 波纹马粪纸 ～ saç 波纹钢板

olumlama *is.* ❶〈逻〉肯定 ❷〈语〉肯定式

olumlamak (*-i*) 〈逻〉肯定

olumlu Ⅰ *s.* ❶肯定的；认可的，同意的，赞同的：～ bir cevap 肯定的回答 ～ cümle 〈语〉肯定句 ～ fiil 〈语〉肯定式动词 ～ fiil çekimi 〈语〉肯定式动词变位 ❷积极的；有益的，有用的；良好的 ～ bir çalışma 有益的工作 ～ bir rol 积极的作用 ～ sonuç vermek 产生良好的结果 ❸正面的 ～ bir kahraman 正面人物 Ⅱ *zf.* 肯定地，赞同地；持肯定的态度；积极地；正面地：Görüşmeler olumlu bir şekilde devam ediyor. 会谈在顺利地进行。◇～ **değerlendirmek** 积极地评价；正面地评价 ～ **karşılamak** 持肯定的态度，欢迎 ～ **bir şekilde** 有成效地，顺利地，成功地

olumluluk, -ğu *is.* 肯定，认可；赞许

olumluk, -ğu *is.* 履历；传记：～ yazarı 传记作者

olumsal *s.* 〈哲〉可能的；可允许的，可容许的

olumsallık, -ğı *is.* 〈哲〉可能，可能性

olumsuz *is.* ❶否定的；否认的；否决的；消极的：～ bir sonuç 否定的结果 ～ cümle 〈语〉否定句 Ağabeyimin deneyinin sonucu olumsuzmuş. 我哥哥的试验结果据说是不成功的。❷不良的，恶劣的，反面的：Mehemt'in olumsuz davranışları annesini çok üzüyor. 穆罕默德的不良行为使她的母亲很担心。

olumsuzluk, -ğu *is.* 否定，否认，不承认：～ eki 〈语〉否定词缀

olunmak (*nsz*) ❶ olmak 的被动态 Bu ilâçla iyi olunmazdı. 用这种药没有见好。❷作助动词用，构成被动态：Bu evrak size havale olunacak. 这文件将转寄给您。Bu gibi hareketler daima tenkit olunur. 这类行动总是要受到批评。

oluntu *is.* (发生的)事件，一件事；事故，事变

olup bitti *is.* 既成事实：～ karşısında kalmak 面对既成事实

olur Ⅰ *s.* 可能的，可能发生的；大概的：Olur şey değilsiniz vallah. 的确，您是个难以相处的人。Olur çocuk değil, bir dakika rahat duramıyor. 他是个叫人受不了的孩子，一分钟也安静不了。Ⅱ *zf.* (表示同意)好，好吧，行：Olur, dediğin gibi yaparım. 好吧，你怎么说我就怎么做。Gazeteyi okur musun? —Olur. 你能读一读报纸吗？—可以。Bu olur iş mi? 这是许可的事吗？◇～ **olmaz** 任何的，不论什么样的，各式各样的：Olur olmaz soruları soruyordu. 他提出了各式各样的问题。Olur olamz şeye kulak asma. 不要去听那些胡说八道的事情。Bu olur olmaz adamın kârı değil. 这不是随便什么人都能做到的。～ **olmaz patırtıya** (或 **gürültüye**) **pabuç bırakmak** 不怕任何威胁恫吓 ～ **olmaz yere** 不是时候，不合时宜；不是地方，不对地方，不适当：İki de bir olur olmaz yere kıh-kıh-kıh gülmeler. 他们不停地发出不合时宜的笑声。～**u ile iktifa etmek** 满足现有的，安于现状，要求不高的 (*-i*) ～**una bağlamak** (或 **bırakmak**) 任其自流，不再关心，不再注意，不再干 ◆ **Olur şey değil.** 这是不可能的事；这可不行：Biraz daha dursam üstüme yürüyecek, olur şey değil yahu. 我要是再停下来，他会向我扑过来的，这可不行！

olurluk, -ğu *is.* 可能，可能性：Bu işin olurluğu pek zayıf. 这事的可能性很小。

oluş *is.* ❶ olmak 的动名词：～ ve gelişme devri 形成和发展时期 aynı partiden ～ 同属一个政党 Olayın oluşunu kimse görmemiş. 谁也没见过事件的发生。Sen, babanın anlayışlı oluşuna dua et, yoksa hâlin haraptı. 你得感谢你父亲的宽容，不然，你可就惨了。❷〈地〉层系，层 ❸〈语〉状态范畴

oluşmak (*nsz*) 造成，形成，构成，生成；出现：kamu oyu ～ 形成社会舆论 Su, hidrojenle oksijenden oluşur. 水是氢氧化合物。

oluşturmak (*-i*) oluşmak 的使动态

oluşturulmak (*nsz*) oluşturmak 的被动态

oluşuk, -ğu Ⅰ *s.* 形成的，生成的 Ⅱ *is.* ❶〈地〉层系，层：Üçüncü zaman ～ları 第三系 ❷〈生〉遗传学

oluşum *is.* 〈地〉(岩层的)形成

olut, -du *is.* ❶既成事实 ❷〈哲〉现象，事实

om^{1} *is.* 骨头的粗圆头，骨头的粗圆一端

om^{2}**, ohm** *is.* 〈物〉欧姆(电阻单位)

oma *is.* 【俗】❶股骨 ❷脊柱，脊梁

omaca *is.* 【俗】❶树墩，伐根，树桩 ❷大骨头 ❸〈园艺〉葡萄插条

omaç, -cı 见 oğmaç

ombra [o'mbra] (意) *is.* 富锰棕土，铁锰锗土(褐色染料)

omça *is.* 〈园艺〉葡萄插条

Omdruman *öz.is.* 恩国曼(乌姆杜尔曼)(苏丹)

omentum *is.* 〈解〉肠网膜

omfazit (法) *is.* 绿辉石

omfazite 〈矿〉辉石

omlet (法) *is.* 摊鸡蛋，鸡蛋饼

ommatidyum (英) *is.* (昆虫的)小眼

omnibüs (法) *is.* 公共马车；公共汽车

omur *is.* 〈解〉椎骨：～ deliği 椎孔 ～ kemiği 脊椎 bel ～ları 腰椎 boyun ～ları 颈椎

kuyruk ～ları 尾椎 sağrı ～ları 骶椎 İnsanda 24 omur vardır. 人有 24 块椎骨。

omural *s.* 〈解〉椎骨的

omurga [omur'ga] *is.* ❶〈解〉脊柱，脊梁：～ kanalı 椎管，脊管 Omurgamızın eğilmemesi için yürürken ve otururken dik durmalıyız. 我们要使腰不弯，走路和坐立时都要挺直腰。❷〈海〉(船的)龙骨 yalpa ～sı 侧面船骨

omurgalı *s.* 有脊椎的：～ hayvanlar 〈动〉脊椎动物

omurgalılar *ç.is.* 〈动〉脊椎动物亚门(*Vertebrata* 或 *Craniata*)

omurgasızlar *ç.is.* 无脊椎动物

omur ilik, -ği Ⅰ〈解〉脊髓：～ kovuğu 〈解〉脊柱髓腔 ～ soğanı 〈解〉延髓 Ⅱ *s.* 髓的，骨髓的：～ hücreler 脑髓细胞

omuz, -mzu *is.* ❶肩，肩膀：～ başı 肩膀头 ～ küreği 〈解〉肩胛骨 silâh(ı) ～a etmek 〈军〉肩枪 Omuzları geniş. 他膀大腰圆。Öteki elini doktorun omuzuna koydu. 他把另一只手放在医生的肩上。Silâh omuza! (口令)枪上肩！◇～ **kaldırmak** 耸肩，假装不知道 ～ ～**a** ①并肩，肩并肩，紧密地，紧紧地 ②拥挤的，挤得满满的，挤得水泄不通的：Dükkân omuz omuzaydı. 小店里人挤得水泄不通的。Öfkeli insanlar, el ele, omuz omuza, Taksim'e doğru akıyorlardı. 愤怒的人们手挽手，肩并肩地涌向塔克西姆广场。～ **öpüşmek** 平等的，相等的，处于相等地位 ～ **silkmek** ①耸肩膀：Yaptığımız uyarılara omuz silker, kulak asmazdı. 对我们向他提出的警告，他耸耸肩膀，不当回事。②不关心，不重视，漠不关心，置之不理 ～ **siperi** 〈军〉胸墙；(炮兵用的)掩体 (*-e*) ～ **vermek** ①【俗】帮助，帮忙 ②【口】不理会，不关注，不关心：Görüyorum kâinata omuz veriyorsun be abi! 大哥，看来你是没有把大伙儿当回事！③肩靠着，用肩膀撑住 (*-i*) ～(**un**)**a almak** ①把…搭在肩上 ②担当，担负，担负起来 ～**a çıkmak** (小孩)骑在肩上 (*-i*) ～**una vurmak** 推脱，归咎于 (*-i*) ～**da taşımak** 视为掌上明珠，宠爱，珍爱，倍加关注：Hâdiseler, bir zamanlar omuzlarda taşınan politikacıların maskelerini düşürdü, içyüzlerini, ne mal olduklarını gösterdi. 这些事件撕下了我们以前喜欢的那些政治家的假面具，暴露了他们的真面目，展示了他们究竟是些什么货色。～(**un**)**dan atmak** ①摆脱(重负、麻烦等) ②不感兴趣，不愿理睬，不耐烦 ～**dan bakmak** 偷看：Onu omuzdan baktı. 她偷偷地看了他一眼。～**ları çökmek** 垂头丧气，没精打彩，沮丧 ～**ları çökmüş** ①塌肩的 ②沮丧的，泄气的，垂头丧气的，没精打彩的，闷闷不乐的；颓丧的 ～ **ları düşük** ①塌肩的 ②沮丧的

omuzdaş *is.* 同伙，同谋者，合谋人(指干不体面的事)

omuzdaşlık, -ğı *is.* 合伙关系，同伙关系

omuzlamak (*-i*) ❶背，扛：Ikına sıkına ağır yükü omuzladı. 他费了好大的劲把沉重的货物扛起来。❷用肩推(撞、碰、挤)：Kapıyı omuzlayıp içeri girdi. 他用肩撞开门进去了。❸把…披在自己的肩上，把…搭在自己的肩上：Ceketini omuzlayıp sofaya çıktı. 他把上衣搭在肩上进了外间。❹〈军〉背，扛(枪) ❺【俗】偷，偷窃，偷走，掏走，摸走

omuzlanmak (*nsz*) omuzlamak 的被动态

omuzluk, -ğu *is.* ❶肩章，带穗肩章：subay ～ları 军官肩章 ❷〈海〉舭，艏：baş ～ 船头 kıç ～ 船尾 ❸扁担

on *say.* 10，10 个：～ bin 1 万 ～ defa, ～ kere 10 次，10 回 ～ saat 10 个小时 ～da bir 十分之一 saat ～ 10 点钟 saat ～ buçuk 10 点半钟 On kere iki yirmi eder. 10 乘 2 等于 20。On iki daha on iki eder. 10 加 2 等于 12。Ondan beş çıktı beş kaldı. 10 减 5 等于 5。On yaşındadır. 他 10 岁了。Saat ona beş. 差 5 分 10 点。Onu beş (dakika) geçiyor. 10 点 5 分。Güzellik ondur, dokuzu dondur. 【成】美丽有十分，衣装占九分；人靠衣服马靠鞍；人靠衣装，佛靠金装。◇～ **birden sonra dükkân açmak** 【成】做事不赶趟 ～ **kere** 多次，三番五次：On kere söyledim. 我已说过多次。～ **para etmemek** 一个破钱也不值，毫无用处 ～ **para on arslanın ağzında** 【成】挣钱不易 ～ **parasız olmak** 一文不名，一个钱也没有 (*-in*) ～ **parmağı** (**iki eli**) **yakasında olmak** 不达目的誓不罢休：On parmağım iki elim yakasındadır. 我不达目的誓不罢休。～ **parmağında** ～ **hüner** (或

marifet) 多才多艺的，能干的：On parmağında on hüneri var. 他多才多艺。Öyle br kız ki, hem güzel hem de on parmağında on hüner. 她是一个既漂亮又能干的姑娘。 **～ parmağında ～ kara** 居心叵测的；恶意非难者，诽谤者，辱骂者：On parmağınızda on krar, iftira üstüne iftira çalıyorsunuz. 你们居心叵测，总是没完没了地陷害忠良。◆**On beşindeki kız, ya erde ya yerde.** 女大当嫁。**On paralık mum al da derdine yan.** ①各人自扫门前雪，休管他人瓦上霜。②事已至此，哭也无益。

ona *zm*. 人称代词 "o" 的与格形式：Ona gıpta ediyordu. 她嫉妒她。Ona manalı manalı baktı. 他意味深长地看着她。Ona söylediler. 他们跟他说了。◇**～ gelince** 至于他 **～ göre** 照他的意见，按他的观点，据他看 **～ nazaran** ①同他相比 ②据他看 **～ sebep** 【俗】因此

onalmak (*nsz*) 【俗】痊愈，恢复健康，康复，复原

on altılık, -ğı *is*. 〈乐〉十六分音符

onamak (*-i*) ❶赞成，赞同，同意，赞许；批准，核准 ❷讲好，说好；约好

onanizm (法) *is*. 〈医〉手淫

onanmak (*nsz*) onamak 的被动态 Bu iş herkes tarafından onandı. 这是大家都同意的事情。Bu tutum herkesçe onandı. 这是大家都赞同的举动。

onar *s*. 各 10 个，每 10 个，按 10 个：Fabrikayı onar gezdik. 我们 10 个人一组一组地参观了工厂。

onarılmak (*nsz*) onarmak 的被动态

onarım *is*. 修理，修补，修缮；检修，维修：～ atölyeleri 修理厂，修配厂；修理所；修理部 ～ işi 维修工作，修理工作 küçük ～ 小修，日常修理，经常维修 Eski radyomuz onarımdan sonra çok güzel çalışıyor. 我们的一台旧收音机经修理后收听效果很好。Eski yapılar onarımla müze yapıldı. 老房子经修缮改成了纪念馆。

onarımcı *is*. 修理工：otomobil ～sı 汽车修理工

onarıncılık, -ğı *is*. 修理，修缮；检修；整修

onarımevi, -ni *is*. 修理厂，修理店，修理部：radyo ～ 无线电修理部

onarma *is*. ❶修理，修缮，修补：esaslı ～ 大修 ❷【俗】改正，纠正(错误) ◇**～ yapmak** ①进行修理，进行维修，进行修缮 ②【俗】改正，纠正(错误)

onarmak (*-i*) ❶修理，修补；修缮；检修，维修：çorapları ～ 补袜子 saati ～ 修表 motoru ～ 修理发动机 bozuk bir saati ～ 修理坏了的表 evin çatısını ～ 修理屋顶 Eski evi onardılar. 他们把老房子修缮好了。Babam kırık sandalyeyi onardı. 我爸爸修好了破椅子。Her yıl kırlangıçlar geriye döndüklerinde yuvalarını onarırlar. 燕子每年一回来就修自己的窝。❷【转】纠正，改正

onartmak (*-i*) onarmak 的使动态：Bu evi onarttı. 今年夏季他请人修缮了房子。

onaşmak (*-e*) 同意，赞成，一点也不反对

onat *s*. ❶整齐的，井井有条的，有序的；收拾好的，整理好的 ❷合适的，合用的，适宜的；有用的，中用的 ❸品行好的，品德好的

onay Ⅰ *s*. 合适的，适当的；适宜的，适时的；可允许的，可容许的；适当的，相应的 Ⅱ *is*. 批准，正式核准，依法确认；赞成，赞同：Sendikaların onayı olmadan iş ve ücret konularında hiç bir karar alınmaz. 没有工会的批准在工作和工资方面就不可能做任何决议。◇**～ından geçmek** 获得批准：Amcamın atanması bakan onayından geçmiş. 据说我叔叔的任命已得到部长的批准。Büyük Millet Meclisi'nin kabul ettiği yasa Cumhurbaşkanının onayından geçti. 大国民议会通过的法律得到了总统的批准。

on ayaklılar *ç.is*. 〈动〉十足目(*Decapoda*)

onaylamak (*-i*) 批准，核准；通过：Bakanlar Kurulu kararnameyi onayladı. 部长会议通过了决议。Meclis hükûmet programını onayladı. 大国民议会批准政府工作计划。

onaylanış *is*. onaylanmak 的动名词

onaylanmak (*nsz*) onaylamak 的被动态

onaylatmak (*-i*) onaylamak 的使动态

onaylı *s.* ❶被批准的，被核准的 ❷得到赞同的，得到同意的，达成协议的

onaysız *s.* ❶没被批准的，没被核准的 ❷没被得到允许的，未得到赞同的，未达成协议的

onbaşı, -yı *is.* ❶〈军〉上等兵，班长 ❷工长，组长：nöbet değiştici ～ (岗哨的)上等兵领班员 Beğenile erler onbaşı olur. 讨人喜欢的兵当班长。Askere giden ağabeyim mektubunda onbaşı olduğunu yazıyor. 我当兵的哥哥来信说他当了班长。

onbaşılık, -ğı *is.* ❶〈军〉上等兵军衔 ❷工长职务(或工作)，组长职务(或工作) ◇～ **yapmak** ①当上等兵，当班长 ②当工长，当组长

on binlik, -ği *is.* 币值为 1 万里拉的钞票，1 万里拉一张的钞票

onca [o'nca] *zf.* ❶据他说，据他看，按照他的意见，他认为：Onca böyle bir girişim uygun değil. 他认为这样的投机行为不合适。❷这样多，这么多，到这种程度：Onca ekmek boşa gitti. 浪费了这么多面包。

onculayın *zf.* 【口】像他那样，按他的(意见，要求等)

onda[1] 〈数〉10 进位的，10 进制的：～ birler (10 进)小数

onda[2] *zm.* 单数第三人称代词 "O" 的位格：Kalemim onda. 我的笔在他那里。Onda para yok. 他身上没有钱。

ondalık, -ğı *is.* ❶…的十分之一 ❷〈史〉(向农民征收的)什一税(占总收入的十分之一)❸〈数〉十进制的：～ kesir (10 进制)小数 ～ sayı 十位数 ～ sayı sistemi 10 进制 ～ nokta (或 virgülü) 小数点

ondalıkçı *is.* ❶什一税征收者，税吏 ❷得到 10%的代售金者

ondan Ⅰ *zm.* 单数第三人称代词 "O" 的从格：Ondan bezen sikâyet ediyordu. 她有时候抱怨他。Herkes ondan söz ediyor. 大家都在谈论他。Ondan kolay ne var! 有比这个还要简单的吗！Ⅱ *zf.* 因此，因而 ◇～ **sonrası** 此后的一切，此后的事；其余的东西(事情、部分)：Ondan sonrasını kendin düşün. 其余的事你自己想一想吧。Ondan sonrasını bilmiyorum. 有关以后的事我就不知道了。

ondograf *is.* 〈电〉高频示波器

ondometre *is.* 〈无〉波长计，测波仪，波频计

ondurmak (*-i*) 改进，改善，改良；使好转，使更趋完善

ondülasyon *is.* ❶波动 ❷烫发，烫成的卷发

ondüle (法) Ⅰ *s.* ❶波形的，波状的，波浪式的，波纹的：～ saç 波纹钢板 ❷卷发的，烫发的 Ⅱ *is.* 一绺卷发

onejit (法) *is.* 〈矿〉针铁矿

onegite (法) *is.* 绿色天然硅盐

ongen *is.* 〈数〉十角形，十边形

ongun[1] *s.* ❶丰富的；富饶的；富裕的，富足的；繁荣的；茂盛的；丰收的，高产的 ❷设备完善的，设施完善的 ❸高兴的，喜悦的；幸福的，美好的；快乐的

ongun[2] *is.* ❶图腾 ❷徽章，纹章

ongunculuk, -ğu *is.* 图腾崇拜，图腾制度

ongunluk, -ğu *is.* ❶大量；丰富；高产 ❷繁荣，昌盛 ❸幸福，快乐，安康

oniforma *is.* 【俗】制服

on iki parmak bağırsağı *is.* 〈解〉十二指肠

on iki telli *is.* 〈乐〉形似琵琶的十二弦民族弹奏乐器

oniks (法) *is.* 〈矿〉缟玛瑙

onkoloji (法) *is.* 〈医〉肿瘤学

onlar[1] *zm*. 他们

onlar[2] *is*. 〈数〉10 位

onlu Ⅰ *s*. 由 10 个…组成的 Ⅱ *is*. (扑克牌)10 maça ～su 黑桃 10

onluk, -ğu Ⅰ *s*. ❶由 10 个…组成的 ❷正好 10 个…在一起的 ～ bir öğrenci 10 个学生 Ⅱ *is*. ❶【俗】标号为 10 的东西(10 路电车、汽车等) ❷币值单位为 10 的货币 ❸〈数〉10，10 个；十位：～lar 数十，几十

onmadık 见 unmadık

onmak, -ar (*nsz*) 见 unmak

onmaz *s*. 治不好的，无法医治的，恢复不了的

onomastik, -ği (法) *is*. 专名学

onomatope (法) *is*. 〈语〉拟声词

onör *is*. 人格，尊严；名誉，名声

ons (法) *is*. 英两，盎斯(古罗马重量单位，一盎斯合 27.166 克；现在英、美合 28.346 克，在法国合 30.59 克)

onsuz *zf*. ve *is*. 没有他，缺少他；没有这个，缺少这个：Onsuz bu toplantıda ne yapacaksınız? 没有他你们在这个会上将做什么？◇～ **edememek** (或 **olamamak**) 不能没有他(这个)：Babam onsuz edemez. 我父亲没有他不成。

ontojenez (法) *is*. 〈生〉个体发生，个体发育

ontoloji (法) *is*. 〈哲〉资本论

onu *zm*. 单数第三人称代词"O"的宾格：Bu gün onu gördüm. 今天我见到了他。

onulmak 见 unulmak

onulmaz *s*. 治不好的，无法医治的；好不了的

onum *is*. ❶解救，拯救；摆脱，解脱；解放 ❷幸福，幸运；安康；好日子

onun *zm*. 人称代词 "O" 的所有格；他的，她的：～ kitabı 他的书 Onun annesi yok. 他没有母亲。◇～ **hakkında** 关于他，有关他 ～ **için** ①为了他 ②因此，因而：Onun için göz yaşı dökmeye başladı. 因此，他哭了起来。～ **tüfeği çifte patlamak** 有独特之处：Onun tüfeği çifte mi patlıyor ki, ona bu kadar rağbet edersiniz? 他有什么独特之处，您这么青睐他？～**la aşık atılmamak** 比不过，赛不过，斗不过：Onunla aşık atılmayacağını ben başında söylemiştim. 我一开始就对你说过，你都不过他的。～**la birlikte** 和他在一起，同他一起

onuncu *s*. 〈数〉第 10(的)：～ ay 第 10 个月

onunculuk, -ğu *is*. 第 10 名：Onunculuğu kazandı. 他获得了第 10 名。

onunki *s*. 他的，她的，属于他(她)的 Bu onunkidir.这是他(她)的。

onur (法) *is*. ❶自尊心，自尊感 ❷尊严，人格；名誉，名声：İnsan onuru yaşamı kadar değerlidir. 人的尊严同其生命一样宝贵。Herkes kendi onurunu korumaya dikkat eder. 每个人都重视捍卫自己的尊严。Onuru beş paralık oldu. 他已经名声扫地。❸荣誉：～ konuğu 贵宾 ～ üyesi 名誉会员 askerî ～ 军人的荣誉 ◇～ **kırıcı** 侮辱(性)的，凌辱(性)的 ～ **vermek** 尊重，敬重 (*-in*) ～**una dokunmak** 触犯自尊心，有伤自尊心：Ben onuruma dokunan lâfın altında kalmam, hemen karşılık veririm. 我不会对别人说的伤我自尊心的话忍气吞声，我会马上反击。(*-in*) ～**una** (*yemek, toplantı, …*) **vermek** 设(宴会、聚会等)款待 ～**una yedirmemek** 克制不住自己的自尊感：Bunu onuruna yediremedi ve armağanları geri göndererek nişanı bozdu. 她认为此事有失体面，于是退回聘礼，毁了婚约。

onurlandırmak (*-i*) 敬重，尊重，尊敬，景仰

onurlanmak (*nsz*) 受到敬重，受到尊敬，受到尊重

onurlu *s*. ❶自尊心很强的；自尊的，很爱面子的：～ bir kişi 自尊心很强的一个人 ～ bir hayat 自尊的生活 ❷值得尊敬的，被敬重的

onursal *s.* 名誉的，荣誉的：～ başkan 名誉主席 ～ profesörlük 名誉教授称号 Türk Dil Kurumunun ～ üyeleri 土耳其语言协会的名誉会员

onursuz *s.* 不值得敬重的，不配尊敬的：～ bir adam 一个不值得尊敬的人

onursuzluk, -ğu *is.* 不光彩，不名誉，耻辱

oosfer (法) *is.* 〈生〉卵孢子

opal, -li *is.* 〈矿〉蛋白石，乳白石

opalin (法) *is.* 乳白玻璃制品

oparlör (法) *is.* 扬声器，喇叭

OPEC (英)【缩】石油输出国组织，欧佩克(Petro İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı)

opera [ope'ra] (意) *is.*❶歌剧：～ sanatçıları 歌剧演员 komedili ～ 滑稽歌剧 ❷歌剧院：Ankara Devlet ～ binası 安卡拉国家歌剧院

operakomik, -ği (法) *is.* 喜歌剧

operasyon (法) *is.* ❶〈医〉(外科)手术 ❷〈军〉战役；作战 ❸〈商〉业务；手续；交易，营业 ❹工序，操作

operatif *s.* ❶(外科)手术的 ❷军事行动的，作战的；战役的 ～ harekât 〈军〉战役、战术行动

operatör (法) *is.* ❶外科医生：Operatör, Asuman'a bademcik ameliyatı gerektiğini söyledi. 外科医生说苏曼需要做扁桃体切除手术。❷(机械、仪器等的)操作手，操作人员，操作员；作业员 ❸摄影师；放映员：tanınmış film ～ü 著名的电影摄影师

operatörlük, -ğü *is.* ❶外科医生工作 ❷(机械仪器)操作员工作 ❸摄影师工作

operatris *is.* ❶女电话(接线)员，女话务员 ❷女电话兵

operet (法) *is.* ❶轻歌剧；轻歌剧演出 ❷轻歌剧剧团，轻歌剧院

operetçi *is.* 轻歌剧演员

opontünist (法) *s.ve is.* 机会主义者(的)：sağcı ～ler, sağ temayüllü 右倾机会主义者们

oportünizm (法) *is.* 机会主义

opozisyon *is.* ❶反对，反对立场 ❷〈政〉反对派；反对党；在野党 ❸〈法〉异议，反对；阻止 ❹〈天〉(行星之)冲

opsiyon (法) *is.* ❶买卖选择权(在一定期间可按规定的价格买卖货物等的权利) ❷在一定期限内不付款订票

optik, -ği (法) Ⅰ *is.*〈理〉光学 Ⅱ s. 光学的，光学上的；制造光学仪器的；旋光的：～ açı 光轴角 ～ aktiflik 〈化〉旋光性，旋光度 ～ aletler 光学仪器，光学器材 ～ camlar 光学玻璃 ～ basım 光复制，光复印 ～ basım makinesi 光学复印机，光学晒象机 ～ damga okuyucu 光(学)符阅读机 ～ düzlük 光学测平仪 ～ eksen 〈解〉视轴；〈理〉光轴 ～ foks 光聚 ～ gonyonmetre 光学测象仪 ～ güç 光学性能 ～ işaret 光学符号 ～ lâmba 聚焦灯 ～ mikroskop 〈理〉光学显微镜 ～ ses 〈电影〉光学声 ～ radar 光测距仪 ～ radyasyon 光辐射～ sinyal 光信号，可见信号 ～ sistem 光具组，光学系统

optimist (法) Ⅰ *s.* 乐观主义的；乐观的，乐天的 Ⅱ *is.* 乐观主义者，乐观论者，抱乐观态度的人，乐天派

optimizm (法) *is.* 〈哲〉乐观主义；乐观，乐天

optimum [o'ptimum] (法) *is.* 最适宜的，最优的，最佳的

optimetri (法) *is.* 〈技〉光学(比较)仪，光学测长仪

opus *is.* 〈乐〉作品号(作曲家的作品按照写作的先后，或出版的先后依次编的号)

or *is.* ❶ ordu 的缩写：orgeneral (陆军上将) oramiral (海军上将) ❷〈军〉沟，壕；堑壕，战壕；掩体 ◇～ **kazanmak** 挖战壕

ora [o'ra] *is.* 那里，那儿，那个地方：～larda 在那里，在那些地方 Oralarda dolaşmak korkmuyor musun? 在那些地方散步你不害怕吗？Bizim oraları bu mevsimde daha soğuk

oldur. 在我们那地方这个季节气候往往更冷些。Orayı pek beğenir. 他很喜欢那个地方。Oram değil, buram ağrıyor. 我不是那地方，而是这地方痛。Oranın havası güzel. 那里气候很好。◇**～da burada** 到处，任何地方：Orada burada benim dedikodumu yapmışsın. 你到处在散布我的流言蜚语。**～dan buradan** 东一头，西一头；东一锤子，西一棒子；混乱地，杂乱无章地 **～sına burasına** 马马虎虎，随随便便，漫不经心；草率地，匆忙地；瞎猜着 **～larda olmamak** 不关心，不注意

oracık, -ğı *is.* 那儿，那个地方

oracıkta [o'racıkta] *zf.* 临近，附近；在附近，在近处，不远：～ki iskemle 附近的板凳

orada *zf.* 那里，在那里，在那儿，在那个地方：Orada bütün yaz kalacak. 整个夏天他将在那里度过。Orada ne yapıyorsun? 你在那里做什么？Orada Çingene çalar, Kürt oynar.【俗】那里乱得一塌糊涂。

oradan *zf.* 从那里，从那个地方 Oradan gidilmez. 那里不通行；那里过不去。Defol oradan! 滚开！走开！Haydi oradan! 喂，走开！◇**～ oraya** ①向四面八方，向各处 ②走来走去，来回走：Eli arkasında oradan oraya gidip geliyordu. 他把手放在背后面走来走去。

orain *is.* 【俚】海洛因，二乙酰吗啡

orak, -ğı *is.* ❶镰刀：～ çekiş 镰刀和锤子 ～ makinesi 割草机，刈割机 ❷收割，刈割：～ vakti 收割期，刈割期 ❸收割期，刈割期：Orakta köylünün işi çok olur. 收割季节农民的活很多。

orak böceği *is.* 知了，蝉(*cicada*)

orakçı *is.* 割麦人，割谷人，刈禾人

orakçılık, -ğı *is.* 割麦工作，刈禾工作

oraklamak (*-i*) (用镰刀)收割，刈割

oraklaşmak 成为月牙形，成镰刀形

oraksı *s.* 镰刀形的，斩月形的

oralı [o'ralı] *s.* 那地方的，那里的，当地的(人)：Siz de oralı mısınız? 您也是那地方的人吗？◇**～ değil** 一点也不重视，一点也不关心：Çok geçmeden fark edersiniz ki kimse oralı değil. 过不了多久，你就会发现没有人关心这事。Diyebilirim ki kimse oralı değil. (我)可以说没有一个人关心此事。**～ olmamak** 不重视，不关注：Fakat o adam oralı olmadı. 但那个人一点也没有关心过。

oramak, -ar (*-i*) 【口】用镰刀收割(庄稼)

oramiral, -li [o'ramiral] (法) *is.* 海军上将

oramirallik, -ği *is.* ❶海军上将军衔 ❷海军上将职衔

Oran *öz.is.* 奥兰(瓦赫兰)(阿尔及利亚)

oran *is.* ❶比，比率，比例；对比，对比关系；匀称，相称

orancı *is.* 估价员，评价员；鉴赏人，评价人；(技术)鉴定人，鉴定专家

oran dışı *is.* 〈数〉不可通约的，无公度的，无理的，不尽(根)的：～ sayılar 无理数 ～ fonksiyon 无理函数

orangutan (法) *is.* 〈动〉猩猩(*Pongo pygmalus*)

oranla [ora'nla] *zf.* 和…比较起来，较之：Bugün düne oranla daha sıcak. 今天和昨天相比更热。Bu eve oranla sizin ev daha geniş. 您的房子和这房子相比更宽大一些。

oranlamak (*-i*) 【俗】❶算，计算；点数；量，计量，测量 ❷大概地估量，粗略地计算；初步确定 ❸比较，对照，对比；把…与…相比拟；相提并论，同看待

oranlı *s.* ❶匀称的，相称的，对称的，均匀的，成比例的 ❷平衡的；平衡的，稳重的

oranlılık, -ğı *is.* ❶比例(性) ❷对称，匀称(性)，相称(性) ❸(相互)关系；对比，对比关系 ◇(*-de*) **～ gözetmek titiz davranmak** 严格保持对称

oransal *s.* 〈数〉有理数的，合法的，命分的：～ fonksiyon 有理函数 ～ sayılar 有理数

oransız *s.* ❶不成比例的；不相称的；不对称的 ❷(收支)不平衡的；性格不稳定的，意思无常的

oransızlık, -ğı *is.* ❶不成比例，比例失调；不均衡，不相称 ❷(收支)不平衡；意思无常

orantı *is.* ❶〈数〉比例(性)：doğru ～ 正比例 ters ～ 反比例 2:6=8:24 Bu bir orantıdır. 2 比 6=8 比 24，这就是一种比例。❷匀称(性)，相称(性)

orantılı *s.* ❶比例的，成比例的，按比例的：～ çokluklar 比例数；成比例的数 doğru (或 ters) ～ 正(或反)比例地，成正(或反比例)地 ters ～ büyüklükler 反比例数 Başarı harcanan çabalarla doğru orantılıdır. 成就同所花的努力成正比。❷匀称的，相称的，与…相称的，适合于…的 ◇～ **olarak** (或 **biçimde**) 成比例地，按比例地

oransı, -nı [o'rası] *is.* ❶那地方，那里，那儿：Orası pek güzel. 那个地方很美。Orası pek soğuk. 那里很冷。Orası neresi? (打电话用)喂，哪里？Orasının komşunun bahçesi olduğunu bilmiyordu. 他不知道这是他邻居的花园。❷这种情况，事情的这(那)一方面：Orasını Allah bilir. 这事只有真主知道。Orasını bilmem. 我不知道这事。Onun ora sını ne sen sor, ne de ben söyleyelim. 这事你不要问我，我也不会告诉你。◇～ **benim burası senin** (或 ～ **senin, burası benim**) **dolaşmak** (或 **gezmek**) 不停地徘徊，不停地踱来踱去；溜达；(乘车船、骑马等)游逛；旅行

oratmak 【俗】见 arıtmak

oratoryo [orato'ryo] (法) *is.* 〈乐〉清唱剧(为合唱团、乐队、独唱者而写的一种有剧情的巨型作品，供音乐会演出之用)：Yunus Emre ～su 尤努斯·埃姆莱清唱剧

ordinaryüs [ordina'ryüs] *is.* (土耳其大学里的)资深教授

ordinat (英、意) *is.* 〈数〉纵(坐)标

ordino [ordi'no] (意) *is.* ❶证，传票；凭单，单据，票据；许可证；执照 ❷〈海〉航海员派遣证

ordonat [o'rdonat] 【缩】〈军〉后勤保障部队(ordu donatım işleri)

ordövr (法) *is.* 小吃，小菜；冷盘；下酒的菜

ordu *is.* ❶军，军队，(全部)武装力量(包括海、陆、空军)：～ merkezi 集团军司令部 ～ müşiri 【口】元帅 çekirdek ～su 基干军队，正规军，常备军 halk ～su 人民军队 hareket ～su 作战部队 hassa ～yi humayun 〈史〉禁卫军，御林军 istilâ (或 işgal) ～su 占领军 kara ～su 陆军 Kızıl ～ 〈史〉红军 muntazam ～ 正规军 musademe ～su 突击集团军 müttefik ～su 同盟军 sahra ～su 野战集团军 sefer ～su 战时军队 sömürge ～su 殖民军 ❷【转】一大群人；大军：işsizler ～su 失业大军 bir ～ çocuk 一大群孩子 sanayi ～su 产业大军 yedek sanayi ～su 产业后备军 yedek işsizler ～su 失业后备军 ◇～**ya çağırmak** 征召入伍，号召参军，征去入伍 ～**ya katılmak** 入伍，当兵

Ordu *öz.is.* 乌尔都：～ dili 乌尔都语

Ordu *öz.is.* 奥尔杜(土耳其省、市)

ordubozan Ⅰ *is.* ❶【俗】静脉曲张病 ❷扰乱分子，捣乱分子；扫兴分子 Ⅱ *s.* 捣乱的，耍赖的，耍赖皮的；扫兴的

ordubozanlık, -ğı *is.* 欺诈，欺骗；欺诈行为；舞弊，捣鬼；阴谋；教唆

orducu *is.* 〈史〉军工

ordu evi *is.* 军官俱乐部，军官之家

ordugah *is.* 兵营，军营；野营

orduluk, -ğu *is.* 〈军〉❶野营期 ❷兵营，军营

org, -gu *is.* 〈乐〉管风琴

organ (法) *is.* ❶器官：duygu ～ları 感觉器官 işitim (或 işitme) ～ları 听觉器官 sindirim ～ları 消化器官 solunum ～ları 呼吸器官 Yaşayabilmek için sindirim organlarımızı pek iyi çalışır hâlde tutmak zorundayız. 要活着，我们就要使消化器官很好地发挥作用。Dil, dişler, dudaklar konuşma organlarındandır. 舌头、牙齿和双唇都是发音器官。❷机关，机

构：basın ～ı 出版机关 devlet ～ları 国家机关 cemiyetin kendi kendini idare ～ları 社会自治机关 partinin illerdeki ～ları 各省的党的机构 yayın ～ı 发行机构 ❸机关报，机关刊物

organik (法) *s.* ❶器官的，机体的，有机体的：～ hastalık 器质性的疾病 ❷有机的，有机物的：～ âlem 有机界 ～ asitler 有机酸，羰酸 ～ bütün 有机的整体 ～ cisimler 有机化合物 ～ gübre 有机肥料 ～ kimya 有机化学 ～ maddeler 有机物质 ◇～ **surette** 有机地

organizasyon (法) *is.* ❶(生物的)构造，结构：insan vücudunun ～u 人体的构造 ❷组织；机构；机关，团体

organizatör (法) *is.* ❶组织者，安排者：yetenekli bir ～ 有才能的组织者 ❷【俚】拉皮条的

organize *s.* 有组织的，组建的，建立的，有秩序的 ◇～ **etmek** 组织，组建，建立 ～ **şekilde** 有组织地

organizma [organi'zma] (法) *is.* ❶有机体，生物 ❷体质，身体：nazik ～ 脆弱的体质

organlaşmak (*nsz*) 〈生〉形成；发育，成长

organlık *s.* 机构性的，机关性的

organ nakli *is.* 〈医〉器官移植

organtin (法) Ⅰ *is.* 很薄的透明硬纱布 Ⅱ *s.* 用薄透明硬纱布制做的

organze (英、法) Ⅰ *is.* 〈纺〉(丝、麻、人造丝制的)透明硬纱布 Ⅱ *s.* 用透明硬纱布制做的

orgazm (法) *is.* 性欲高潮；情欲亢进

orgcu *is.* 〈乐〉管风琴演奏家；管风琴琴师；管风琴曲作者

orgeneral, -li [o'rgeneral] *is.* 上将

orgenerallik, -ği *is.* 上将军衔

orgüdüm *is.* 〈军〉战略

orgüdümsel *s.* 〈军〉战略的，战略性的；有战略意义的

orijin (法) *is.* ❶出身阶层，所属种族；世系，家族 ❷开始，开端，起源；根源，起因，由来

orijinal, -li (法) Ⅰ *s.* ❶独特的，别致的；与众不同的，独出心裁的；古怪的；独创的，创新的，新颖的：～ bir kadın 古怪的女人 ❷原来的，真的，原本的，原先的，最初的：～ baskı 原版，最初版本 ～ yedek parça 原配件 Ⅱ *is.* ❶原作，原文；原本，正本 ❷(文艺作品)原型，模特 ❸有独创性的人 ❹脾气古怪的人

orijinalite (法) *is.* ❶独创性；新颖，新奇；新颖之处 ❷古怪，古怪之处

orijinallik, -ği *is.* ❶独创性，独特性 ❷奇特，古怪：kıyafetinin ～i 他的奇装异服

oriyatalist *is.* 见 oryantalist

ork 见 org

orkestra [orke'stra] (法) *is.* ❶管弦乐队，管弦乐团：～ adam 独人乐队 ～ şefi 乐队指挥 ～ yeri 乐队席 ～ sanatçısı 乐队队员 senfoni ～sı 交响乐队 ～ milli sazlar ～sı 民族乐队 Ağabayim orkestrada keman çalıyor. 我哥哥在乐队里拉小提琴。❷(剧院中的)乐队席，乐池 ❸古希腊剧场舞台前合唱队活动的场地 ❹(剧场、影院中的)正厅前座

orkestralama *is.* 〈乐〉配器法

orkestralı *s.* 乐队的，乐队合奏的；有乐队的，带乐队的

orkestrasız *s.* 没有乐队的

orkestrasyon (法) *is.* ❶〈乐〉管弦乐法，配器法 ❷【转】色彩配合

orkide [orki'de] (法) *is.* 〈植〉兰科植物，兰；兰花

orkinos [o'rkinos] (希) *is.* 〈动〉金枪鱼

orkit (法) *is.* 〈医〉睾丸炎

orkomutan *is.* 集团军司令员

orkurmay *is.* 集团军司令部

orlon *is.* 〈纺〉奥纶(聚丙烯短纤维的商标名)；奥纶纤维，奥纶织物

orman *is.* ❶林，树林，森林：～ ağaçları 森林树木 ～ alanı 林中空地 ～ kolcusu 营林员，守林员，护林员 ～ memuru 林务员，营林员，林区管理员 ～ oranı 森林的比例 ～ ürünleri 森林产品 ～ yangınları 森林火灾 balta görmedik (或 görmemiş) ～ 原始森林，处女林 çam ～ı 松树林 koru ～ı 有人照管的林地 meşe ～ı 橡树林 seyrek ～ 稀疏林，疏林 sık ～ 密林 Bir ülkenin üçte biri ormanla örtülü ise o ülke ormanca zengin sayılmaktadır. 一个国家如有三分之一面积被森林覆盖，那个国家是富林国家。Akdeniz bölgesi ormanları Türkiye ormanlarının %22'sini tutar. 地中海地区的森林占土耳其森林总数的 22%。❷【转】很多的东西，如林：bir mızrak ～ı 枪林 ◇～ **baltalamak** (或 **taşlamak**) 打听到，(用狡计等方法)得到，诱取到(消息、情报等) ～ **gibi** 如林；很浓的，很密的(指头发、胡须等) (*Tetrao*) ～ **kebabı** 蒜烤肉块 ～ **kibarı** 【谑】粗笨的人，笨蛋，蠢货，熊样

ormancı *is.* ❶林务员，营林员，林区管理员；林管局(所)主任 ❷林业工程师

ormancılık, -ğı *is.* ❶林业，营林学：～ın Türkiye ekonomisindeki yeri 林业在土耳其经济中的地位 ～ enstitüsü 林学院；林业研究所

ormanî *s.* 森林的，林业的

orman horozu *is.* 〈动〉松鸡

ormanlaşmak (*nsz*) 林化，森林化

ormanlaştırmak (*-i*) ormanlaşmak 的使动态

ormanlık, -ğı Ⅰ *is.* 多林地带 Ⅱ *s.* 树林很多的，多林的：～ bir bölge 多林地区

ormansal 见 ormanî

orman sarmaşığı *is.* 〈植〉常春藤

ormansız *s.* 没有森林的，无森林的：～ ülkeler 无森林国家

orman tavuğu *is.* 〈动〉松鸡

orman tavuğugiller *ç.is.* 鸡形目禽鸟科

ornatmak (*-i*) 〈化〉置换，取代

ornitolog (法) *is.* 鸟类学家

ornitoloji (法) *is.* 鸟类学

ornitorenk (法) *is.* 〈动〉鸭嘴兽，鸭獭

orojeni (法) *is.* 〈地〉造山作用，造山运动

orojenik *s.* 〈地〉造山的

orografi *is.* 〈地〉山态学，山岳形态学，山势学

orospu (法) *is.* 【粗】妓女，娼妓，卖淫妇：～ çocuğu 【蔑、骂】私生子；婊子养的

orospuluk, -ğu *is.* ❶卖淫，卖淫勾当；卖淫现象：Sevmiyordum bu hayatı, orospuluğu sevmiyordum. 我不喜欢这种生活，我不喜欢卖淫生活。❷【俚】欺骗，欺诈；欺诈行为；舞弊

orostopoğlu 见 orostopol

orostopolluk, -ğu *is.* 诡计，阴谋；骗人勾当，欺诈行为，欺骗行为；狡诈行为，狡猾手段：Bu işte bir orostopolluk vardı. 这件事里有过某种诈骗行为。Kim bilir ne orostopolluk var bu oyunda. 谁知道这种把戏中有什么骗人勾当。

orsalamak (*-i*) 〈海〉使切风行驶，使抢风行驶，使送风行驶

orta Ⅰ *is.* ❶(地点或物体的)中部，中间，中央，中心，当中：kentin ～sı 市中心 meydanın ～sı 广场中间 odanın ～sı 房间的中间 yolun ～sı 路中间 Tam bağın ortasına geldikleri zaman düşman askerlerini gördüler. 当他们走到葡萄园正中间的时候，发现了敌军。Bu

şehrin ortasında bir Atatürk anıtı var. 在这座城市中心有一座阿塔图尔克的纪念碑。Elmayı ortasından böl. 把苹果从中间分开！❷(时间、季节等的)中期；(在…过程)中间：ayın ～sı 月中 günün ～sı 中午 haftanın ～sı 一个星期的中间 mayısın ～sı 五月中旬 kışın ～sı 仲冬 yazın ～sı 仲夏 Ayın ortasında okulumuz açılıyor. 我们学校月中开学。❸此处，此地，这地方，这里：～da dolaşmak 在此转悠 Ortada bir söz dönüyor. (这里)传闻不断。Ortada kimse yok. (这里)一个人也没有。一个人也没有到场。Ortalarda görünmez olmuşlar. 他们好象在任何地方都没有出现过。Bizim Ahmet birkaç günden beri ortada yok. 我们的艾哈迈德已有好几天不见踪影。❹〈物〉介质，媒介，媒介物，媒体 ❺〈数〉比(例) ❻3 分，及格成绩(学生的分数等级)：Orta ile geçti. 他考了个及格成绩。Murat, matematik sınavından orta almış. 穆拉特数学考试得了个 3 分。Tarihten orta almışım. 历史考试我得了个及格成绩。❼【口】中学：Ortayı bile bitiremedi. 他初中都没有毕业。❽〈体〉(摔交)中量级；(举重)轻重量级 ❾〈史〉耶内恰尔军的营 ❿(政党中的)中间派，温和派 Ⅱ *s.* ❶中间的；中部的，中游的；当中的，中期的：～ kat 中间的一层，中层 ～ parmak 中指 ～ pencere 中间的窗子 ～ yol 中间道路 ❷中等的，中型的，不大不小的，中量的：～ boy 中等身材 ～ boylu 中等身材的(人) ～ boynuzcuk (或 aralık) 中鼻甲 ～ büyüklükte 中等大小的，不大不小的 ～ dalgalar 〈无〉中波 ～ haf (足球队里的)中前卫 ～ hâlli 小康的，中等经济状况的 ～ hâlli köylü 中农 ～ kuşak 〈地〉温带 ～ menzilli roket 中程火箭 ～ menzilli füzeler 中程导弹 ～ mesafe 中等距离 ～ vadeli kredi 中期贷款 ～ yaşlı bir adam 一个中年人 Hatırayabildiğim kadar, annem orta boylu idi. 我能回忆的起的是我的母亲是一个中等身材的人。Uzakça vilâyetlerden birinde yaşamış, orta hâlli bir ailenin çocuğuydu. 他曾生活在一个边远的省份里，是一个小康家庭的孩子。Kimsesiz ve orta hâlli bir kadınla evlenmeyi tercih etmiş. 他看上了一位孤身一人，经济状况中等的女人，同她结了婚。❸【口】不很好的，平庸的；很平凡的，平常的，不大高明的；没有才气的 ◇**～ çizgi** ①〈数〉中线 ②〈机〉横件，横梁，横臂 **～ dikme** 〈数〉(线段的)平分垂直线 **～ hece düşmesi** (或 **yutumu**)〈语〉元音脱落 (如：ağız > ağzın, oğulu > oğlu, gönülüm > gönlüm) **～ hizmeti** 屋里的清扫工作 **～ hizmetçisi** 屋里的清洁工 **～ işi** 屋里的全部清洁工作 **～ karar** 中等的，适度的 **～ malı** ①人人都能享用的东西，廉价物品 ②公有制，无主的东西 ③【俗】妓女 **～ şekerli** 中等甜度的 **～ terim** 〈逻〉中项 (*-in*) **～ yerinde** 在…的中间 **～da** 此地，在这里；在场，出场 **～da bırakmak** 离开，离弃，舍弃 **～da bu kadar iş varken…** 当(这里)有这么多事情时… **～da kalmak** ①无安身之处，无住处 ②处于犹豫不定的状态，彷徨歧路，犹豫不定 **～da kalmamak** 没有存放过久，没放坏(指商品) **～da olmak** 需要思考和做 **～dan kaldırılmak** 被消灭，被消除，被取消 (*-i*) **～dan kaldırmak** ①消除，消灭；取消，排除：nükleer harp tehlikesini büsbütün ～dan kaldırmak 彻底消除核战争的危险 Bürokratik engelleri ortadan kaldıracak bir yol aradık ve bulduk. 我们寻找并找到了一种消除官僚主义障碍的办法。②【转】杀死，干掉：Mithat Paşa ve emsalini ～dan kaldırmak için... 为了干掉米特哈特及其同类… ③藏起来，藏匿，隐藏；保存起来 **～dan kalkmak** ①不见，消失，消逝；隐藏起来；失踪 ②被消灭，被取消 ③被杀害 **～dan kaybolmak** 消失，消逝，不见；下落不明，无影无踪，石沉大海：Ses duyan kız günün birinde ortadan kayboldu. 听到声音的女孩有一天不见了。**～dan silinmek** 消失；失踪，不知去向 **～dan söylemek** 不指名地谈论一些人 **～nın sağı** ①中右派，中右派观点 ②【俚】放糖多的咖啡：Benimki ortanın sağı olsun! 请在我的咖啡里边多放点儿糖！**～nın solu** ①中左派观点 ②【俚】放糖少的咖啡：Bir ortanın solu söyle! 你去叫一杯放糖少的咖啡！(*-in*) **～sını bulmak** 求同，寻找共同点，采取中庸之道 **～ya almak** 困住，四面包围起来 **～ya atılmak** ①开始(工作、交谈等) ②被提出(指问题) (*-i*) **～ya atmak** 提出(建议)，出(主意)，把…提到首位，把…提到第一位 **～ya bir balgam atmak** 【粗】骂，诬蔑，中伤，诽谤，给…抹黑；贬责，批评 **～ya çıkarmak** ①发现，发觉，找出；暴露 ②揭露，揭穿，揭发 **～ya çıkmak** ①产生，发生(指事情)；出现(问题)：Bu meselede büyük zorluklar ortaya çıktı. 在这个问题上发生了大的麻烦。②显露，暴露，败露；表现；出现：Kabiliyetsizliği ortaya çıktı. 他显得没有本事。Derneğin paralarını cebine indirdiği ortaya çıkmış. 他侵吞协会公款的事情败露了。(*-i*) **～ya dökmek** ①倒出，扔出，抛出：Sandığı açtı, bütün eşyaları ortaya döktü. 他打开柜子，把里面的东西都扔了。②揭露，揭发，揭穿 **～ya dökülmek** ①(把

物体)撒出来，倒出来；流出，溢出 ②暴露出来，受到揭发；显露出，表现出 **～ya düşmek** 沦为娼妓，成为妓女，当妓女 **～ya koymak** ①放在每个人都能看到的地方 ②提出，说出(想法、意见) **～ya konulmak** 说出自己的意见(观点、感情等) **～ya sürülmek** 弄明白，弄清楚，(彼此)解释清楚，(彼此)说明白：Artık yazılacak satır, söylenecek söz ortaya sürülecek düşünce klamadı. 要写的东西，要说的话，要弄清楚的想法都已经没有了。**～ya vurmak** 让所有人都知道(自己的痛苦等) ◆**Ortası yok.** 没有中间道路；不是完全成功，就是彻底失败；不成功，便成仁。**Ortada fol yok yumurta yok.** 无缘无故，凭白无故，毫无理由：Ortada fol yok yumurta yokken münakaşa giriştiler. 他们无缘无故地吵了起来。

Orta Afrika *öz.is.* 中非(非洲)

Orta Amerika *öz.is.* 中美洲

Orta Asya *öz.is.* 中亚

orta ağırlık, -ğı *is.* ❶71-75 千克级的拳击运动员 ❷72-79 千克级的摔跤、举重运动员

ortaç, -cı *is.* 〈语〉形动词：～ ekleri 形动词词缀：Türkçe'de ortaçlar eylem kök ve gövdelerine -dık, -ar, -an... ekleri getirilerek oluşurlar. 土耳其语中形动词由词根或词干加词缀 -dık, -ar, -an...等构成。

Orta Çağ *is.* 〈史〉中世纪(从 476 年西罗马帝国灭亡开始到 1453 年)

orta direk is. 有固定收入的人

Orta Doğu *öz.is.* 中东：Dışişleri Bakanı, Ortadoğu'da barışın, sadece çatışan gruplar arasındaki anlaşmayla sağlanacağı görüşünde olduklarını da kaydetti. 外交部长还指出，他认为，中东的和平只有通过冲突各方的和解才能够实现。

ortadoğulu *s.* 中东的

orta elçi *is.* 公使

ortak, -ğı Ⅰ *is.* ❶同谋者，参与者；同伴，伙伴，伴侣；对手，(游戏、运动等的)配对，搭档；公司合伙人，股东：suç ～ı 同谋人，同案犯 ticaret ～ları 贸易伙伴 Babam, ortağı Hasan Amcayla bir kitapçı dükkânı açıyor. 我的父亲同他的合伙人哈桑叔叔开办了一个书店。Dükkânın ortaklarından biri ayrıldı. 有一位商店的合伙人退股了。❷妾，姨太太 Ⅱ *s.* 共同的，共有的，合有的：～ bir dil bulmak 找到共同的语言 ～ çıkarlar 共同的利益 ～ düşmana karşı mücadele 反对共同敌人的斗争 ～ hareket 协同动作 ～ pazar 共同市场 ～ sayılar 公数 ～ sınır 共同的边界 Onların hiçbir ortak yanı olamaz. 他们之间不可能有任何共同之处。Ali ile pek çok ortak yanı vardı. 他和阿里有很多共同之处。Edebiyata şiirle başlamak, büyük küçük bütün yazarlarda görülen ortak bir yöndür. 从诗歌开始文学生涯是所有大大小小作家的共同之处。Ⅲ *zf.* 一起，共同，合伙地，共同地，协同地：Tarlaları babamla ortak ekiyoruz. 我们同父亲一起播种。◇**～ etmek** 入伙，入股，参股，加入；列入，偏入 (*-le*) **～ hayat** 同某人共同的生活 **～ olmak** 成为股东，成为合伙人；成为同谋者 Dertlerine ortak olmamız lâzım. 我们应当同他共患难。Gelin sizinle ortak olalım. 来，我们搭档。**～ çarpan** 〈数〉几何级数分母 ◆**Ortak öküzden (başlı başına) buzağı yeğdir.** 拥有一头独有的牛犊也比共有一头大牛好。

ortakçı *is.* 〈史〉对分制佃农

ortakçılık, -ğı *is.* ❶对分制，平分制(地租剥削的一种形式，佃农被迫将收成一半交给地主) ❷协同动作；合作，协作

ortak kat *is.* 〈数〉公倍数：en küçük ～ 最小公倍数

ortaklaşa *s.* ve *zf.* 共同的；集体的：Bisikletimi ortaklaşa kullanalım. 我们共同用我的自行车吧。Neslihan ile annesi evi ortaklaşa temizlediler. 奈斯利罕和他的母亲一起打扫了房子。

ortaklaşacı *is.* 集体主义者，拥护集体主义者

ortaklaşacılık, -ğı *is.* 集体主义

ortaklaşma *is.* ❶团体，集体；(劳动)组合；公司；社会 ❷集体性；集体(制)；集体财产 ◇**～ fiiller** 〈语〉相互态动词

ortaklaşmak (*nsz*) ❶联合；合伙，结伙；合股；联合行动；合伙行动 ❷参加，加入

ortaklaştırmak (*-i*) ortaklaşmak 的使动态

ortaklık, -ğı *is.* ❶参与，参加，共同参与，共同进行；共存：～ prensipleri 共存原则，共同参与原则 ❷协会，学会，联合会；公司，股份公司，联合公司，联合企业：～ kurmak 成立公司，组建股份公司 anonim ～ 股份公司 Ağabeyim bir ticaret ortaklığında çalışıyor. 我哥哥在一家贸易公司工作。◇(*-e*) **～ etmek** ①参加，参与 ②加入公司，合伙

orta kulak *is.* 〈解〉中耳

ortak yapım *is.* 〈电影〉(不同国家的)两个或两个以上制片人合拍影片，联合制作影片

ortak yaşama *is.* 〈生〉共生(现象)

ortak yaşar *is.* 〈生〉共生体，共生生物

ortakynetim *is.* (政治上或军事上的)联合同盟

ortalama Ⅰ *is.* ortalamak 的动名词 Ⅱ *s.* ❶平均的，折中的，中间的：～ değer (或 fiyat) 平均价 ～ hesapla (或 ～ olarak) 平均 ～ hız 平均速度 ～ yıllık gelir 全年平均收入 bir işçinin aylık ～ kazancı 一个工人的月平均工资 Evimizin ortalama gülük gideri 3 milyon liradır. 我们家日均花销是 300 万里拉。❷大概的，大约的，约计的：O çocuk ortalama on yaşlarındadır. 那个孩子约 10 岁。Ⅲ *zf.* 各半，两半：Baltayı ortalama vurdu. 他用斧子劈成了两半。Tahtayı ortalam kesti. 他把木板锯成了两半。

ortalamasına *zf.* 平均地，平分地，一分为二地

ortalı *s.* 一沓的：beş ～ defter 由 5 沓纸装订成的练习薄

ortalamak (*-i*) ❶达到中心，达到中央，走到正中：İşi ortaladık. 我们做完了一半工作。Dersimi ortaladım, bitince gelirim. 我已做好一半功课，一做完，我就去。❷平分，分成两半，从当中分开 ❸〈体〉把球直接送(踢、扔)到中场：Sol açık topu güzel ortaladı. 左边锋把球漂亮地踢到中场。❹〈技〉定中心，找中心，对中心 ❺放到中间，整理好，安排好

ortalık, -ğı *is.* ❶四周，四面；周围，周围地区；附近，附近地区：～ı çınlatmak 响彻四周 ～ı dağıtmak 使混乱不堪，把一切搞得乱七八糟 Ortalığı çorbaya çevirir. 他把周围的一切弄得乱七八糟。Ortalık yeşillenmiş, çiğdemler açmaya başlamış. 环境变绿了，秋水仙花开始开放了。❷每个人：Ortalığı bir korkudur aldı. 恐惧笼罩了每个人。Ortalık kaynıyor. 每个人都很激动。❸四周，周围，附近；环境：Ortalık ağarmış. 天已大亮了。Ortalık bozuldu (或 karıştı). 一切都混乱不堪。Ortalık serinlendi. 天气凉快起来了。◇**～ düzelmek** 消除混乱，消除纷争，使一切井井有条 **～ kararmak** 天黑：Ortalık kararıyor. 天渐渐黑下来了。**～ panayıra dönmek** 变成市场 **～ toplamak** 整理环境，收拾环境 **～ yatışmak** 安定下来，稳定下来，重新开始安定生活 **～a düşmek** ①(女人)与许多男人发生不正当关系 ②成为共有的财富；成为人人都能得到的 **～ı ... almak** (或 **götürmek**) 布满，笼罩，覆盖：～ı pislik götürmek 环境弄得太脏 **～ı birbirine katmak** 制造纷争，引起混乱，引起动乱 **～ı kasıp kavurmak** ①完全破坏，毁灭；消灭 ②引起所有人害怕，使大家产生恐惧 **～ı süpürmek** 打扫环境 **～ta** 四周，周围 **～ta cehennem kazanları kaynamak** 混乱，乱套，乱成一锅粥 **～tan kaybolmak** (从地平线上)消失，消逝

ortaklıkçı *is.* 堂倌，跑堂

ortam *is.* 环境，氛围；各种条件；形势，局势：çalışma ～ı 工作环境 tropikal bitkiler için uygun bir ～ 适合热带植物生长的环境 elverişli ekonomik bir ～ yaratmak 创造有利的经济发展环境 Bu ortamda iyi çalışılmaz. 在这种环境中无法好好工作。Ders çalışabilmek için sessiz bir ortam gerekir. 要学习必须要有一个安静的环境。

ortanca[1] *is.* ve *s.* 居中的，中间的：Ortanca kardeşimin adı Ali'dir. 我的二弟名叫阿里。

ortanca[2] [orta'nca] *is.* 〈植〉粉团，八仙花，绣球花

orta okul *is.* ❶初中(时期) ❷初级中学：Ayşe ilkokulu bitirdi, bu yıl orta okula gidecek. 阿伊赛今年小学毕业了，将上初中。Orta okul köşededir. 中学在拐角处。

orta oyunculuğu *is.* 奥尔塔奥云戏剧，民间戏剧艺术

orta oyuncusu *is.* 奥尔塔奥云戏表演者，民间戏剧表演者

orta oyunu *is.* 奥尔塔奥云戏(土耳其的一种民间戏剧表演)

orta öğretim *is.* 中等教育

orta parmak *is.* (手的)中指

orta sıklet *is.* ❶71-75 千克级的拳击运动员 ❷72-79 千克级的摔跤、举重运动员

ortaşım *is.* 〈心〉联系，联想

ortay *s.* ❶〈数〉中线的，中段的 ❷中的，中央的，中间的

orta yuvar *is.* 〈气〉中间层

ortodoks (法) Ⅰ *s.* 〈宗〉正教的，东正教的，希腊正教的；信奉(东)正教的：～ kilisesi (东)正教教堂；东正教教会 ～ mezhebini tutmak 信奉东正教 Ⅱ *öz.is.* 〈宗〉正统派教徒；东正教教徒

ortodoksluk, -ğu *öz.is.* 〈宗〉正教，东正教，希腊正教

ortodonti (法) *is.* 〈医〉正牙学

ortoklâz (法) *is.* 见 ortoz

ortopedi (法) *is.* 〈医〉矫形外科学；矫形学，矫形术

ortopedik *s.* 〈医〉矫形的，矫形学的，矫形外科的

ortopedist (法) *is.* 〈医〉矫形外科医生；矫形器制作者

ortoz (法) *is.* 〈矿〉正长石

oruç, -cu (波) *is.* ❶〈宗〉斋戒，斋戒期：～ günü 斋戒日 Oruç, Ramazan ayında tutulur. 在斋月里要持斋。❷【转】节制，克制 ◇～ **açmak** 开斋 ～ **bozmak** 开斋，破斋 ～ **tutmak** 守斋，吃斋 ～ **yemek** 破斋 ～**u karaya bırakmak** 把斋戒期推迟到年内其它时间

oruçlu *s.* 持斋的，吃斋的：Oruçluyum. 我是守斋的人。

oruçsuz *s.* 〈宗〉不守斋戒的，不持斋的

orun *is.* ❶所，站，处，台，岗；场所 ❷职位，职务，岗位

ORÜS 【缩】森林工业产品股份公司(Orman Ürünleri Sanayii Anonim Şirketi)

orya [o'rya] (意) *is.* (扑克牌的)红方块

oryantal, -li (法) *s.* ❶东方的，东部的 ❷东方舞蹈

oryantalist (法) *is.* 东方学家

oryantalizm (法) *is.* 东方学

Os *is.* 〈化〉锇(Osmiyum)

OSD 【缩】汽车工业协会(Otomotiv Sanayii Derneği)

Osaka *öz.is.* 大阪(日本)

Osijek *öz.is.* 奥西耶克(克罗地亚)

osilatör *is.* 〈物、无〉振荡器；振(动)子

osilograf *is.* 〈电〉示波器：katodik ～ 阴极射线管

osilockop *is.* 〈物〉示波器

oski *is.* 【俗】里拉(货币单位)

Oslo *öz.is.* 奥斯陆(挪威)

Osmanî *s.* 〈史〉奥斯曼的，奥斯曼人的

Osmaniye *öz.is.* 奥斯曼尼亚(土耳其)

Osmanlı[1] Ⅰ *is.* 〈史〉奥斯曼人，奥斯曼土耳其人 Ⅱ *s.* 奥斯曼的，奥斯曼人的：～ Bankası 奥斯曼银行 ～ Devleti 奥斯曼国家 ～ İmparatorluğu 〈史〉奥斯曼帝国 ～ şairi 奥斯曼诗人

Osmanlı[2] *is.* ❶【口】丝织品，绸缎 ❷土耳其式沙发，带靠垫和长圆扶手的沙发 ❸一种 15

子游戏(双方各有 15 枚棋子，掷色子决定行棋格数的游戏)

Osmanlıca [osmanlı'ca] Ⅰ *is.* ❶奥斯曼语，奥斯曼土耳其语 ❷土耳其语中的阿拉伯语和波斯语借词 Ⅱ *zf.* 用奥斯曼语，讲奥斯曼语

Osmanlılık, -ğı *öz.is.* ❶奥斯曼帝国国籍 ❷奥斯曼帝国时代

osmiyum [o'smiyum] (法) *is.* 〈化〉锇(Os)

osmos 见 ozmos

osteoloji (法) *is.* 〈医〉骨学

osteopoloz (法) *is.* 〈医〉骨质疏松

ostrasizm *is.* 放逐，流放，流亡；排斥；驱逐

Ostrava *öz.is.* 俄斯特拉发(捷克)

osurgan *s.* 【口】污染空气的

osurböceği, -ni *is.* 〈动〉鹿角虫，锹甲，鹿角锹甲(*Lucanus cervus*)

osurmak (*nsz*) 【粗】大声放屁，放响屁：İmam osurursa, cemaat sıçar. 【成】上梁不正下梁歪。

osuruk, -ğu *is.* 【粗】屁 ◇**～u cinli** 【粗】暴躁的，急躁的；易生气的，好发脾气的 (*-in*) **～unu düğümlemek** 【粗】❶狠狠地吓唬人 ❷威胁，威吓

oşinografi (英) *is.* 海洋学

ot[1] Ⅰ *is.* ❶草，青草：～ ayıklama 除草，锄草，除去杂草 ～ biçimi 割草，刈草 ～ çöpü 草茎 ～ demeti 一小捆草 ～ yiyenler 〈动〉食草动物 kuru ～ 干草 muzır ～lar (农作物中的)杂草，莠草 yabanî ～lar 杂草 Kimi hayvanlar otla beslenir. 一些动物食草。Etrafımızda uzun otlar, yalçın kayalar vardı. 在我们的四周曾有高草和峭壁。Bahçeyi ot başmış. 花园里长满了草。❷草药 ❸【口】毒物，毒药 ❹【俚】(印度)大麻素，大麻膏，毒品 Ⅱ *s.* 用草做的，装满草的，填满草的：～ minder 草垫子 ～ çuvalı 草袋 ～ sedir yastığı 草瓤沙发靠枕 ◇**～ yemek** 【俚】吸毒 **～ yoldurmak** 让做困难的工作 ◆**Ot boklu yerde yetişir.** 杂草长在粪堆上。**Ot çek köküne bak.** 拔草要看根(喻：要正确了解一个人的个性，要看看他的亲属)

ot[2]**, -du** *is.* ❶火 ❷脱毛剂

otacı *is.* 【口】医生

otacılık, -ğı *is.* 【口】(用草药)治病，治疗，医治(病人)；药；巫医术

otağ, otak, -ğı (波) *is.* 装饰过的大帐篷

otakçı *is. ve s.* ❶制做和出售帐篷的 ❷〈史〉(为自己的上司)支帐篷的士兵

otalamak (*-i*) 【口】❶毒死，毒杀，毒害；下毒(药)，放毒(药) ❷用草药医治，用草药治疗

otlanmak (*nsz*) ❶中毒，服毒自杀 ❷用草药治病

otamak (*-i*) 【口】用草药医病，用草药治疗

otantik (法) *s.* 真实的，真正的；确实的，可靠的

otarmak (*-i*) 【俗】放牧，放(牲畜)去吃青草

otarsi (法) *is.* 〈经〉自给自足政策

otarşi 见 otokrasi

otçu *is.* ❶卖草的人 ❷【俗】乡村医生

otçul *s.* 食草的：～ hayvan 食草动物 Koyun, at ve sığırlar otçul hayvanlardandır. 羊、马和牛都是食草动物。

otel (法) *is.* 旅馆，旅社，饭店，宾馆：Beyoğlu civarında bir otelde yatmıştım. 我在贝伊奥卢郊区的一座宾馆里住过。Kimi otellerde lokanta ve eğlence yeri de var. 在有些宾馆里有餐厅和娱乐的地方。◇**～de kalmak** 住旅馆，在旅馆下榻 **～e inmek** 住旅馆，在旅馆下榻

otelci *is.* 旅馆(旅店、旅社)老板，宾馆(饭店)经营者

otelcilik, -ği *is.* 旅馆业

OTİM 【缩】中东商业中心(Ortadoğu Ticaret Merkezi)

otizm (法) *is.* 〈心〉我向思考，深自内省，自我闭塞

otlak, -ğı Ⅰ *is.* 牧场，放牧地：Çoban inekleri otlağa götürdü. 牧人把奶牛赶到了牧场上。Bu otlakta binlerle hayvan beslenir. 该牧场可饲养成千上万头牲畜。Ⅱ *s.* 长满草的，有草的：～ *yer* 草地，有草的地方

otlakçı *s. ve is.* 【俚】吃闲饭的(人)，好吃懒做的(人)，不劳而食的(人)，寄生虫

otlakçılık, -ğı *is.* 【俚】吃闲饭，寄生生活，不劳而获 ◇**～la geçinmek** 过寄生生活

otlakıye, otlakiye [otla:kıye] *is.* ❶牧场税，牧场放牧税；牧场租金 ❷【俚】吃闲饭，寄生生活，不劳而获

otlamak (*nsz*) ❶放牧，在草地上吃草，(牲口)啃着吃(地上长的草等)：Koyunlar derede otluyor. 羊群正在山沟里吃草。❷【俚】靠别人生活，靠…赡养 ❸【俚】偷盗，窃取：Bizim cigaradan kim otlamış? 谁偷了我们的烟了？❹【俚】女人背着丈夫出去鬼混，偷汉子：Baksana hâline, o kadın kimbilir nerelerde otluyor. 你看那个女人的样子，谁知道她又要去哪里鬼混？

otlanmak (*nsz*) otlamak 的被动态

otlatılmak (*nsz*) otlatmak 的被动态

otlatmak (*-i*) otlamak 的使动态

otlattırmak (*-i*) otlatmak 的使动态

otlu *s.* 有草的

otlu bağa *is.* 〈动〉蟾蜍，癞蛤蟆(*Bufo*)

otluk, -ğu *is.* ❶草地；牧场 ❷干草房，干草棚；垛，大垛(指干草或许多禾捆堆积成的)

oto[1] (法) (前缀)表示"自身，自己，自行，自动"的意思

oto[2] (法) *is.* 汽车(otomobil)

otoalümaj *is.* (内燃机)自发火，自燃

otoban *is.* (德国的)高速公路

otobiyografi (法) *is.* 自传，生平自述

otobiyografik (法) *is.* 自传的

otobüs (法) *is.* 公共汽车；大轿车，多座位客车：Tatil yerine otobüsle gideceğiz. 我们将乘公共汽车去休假地。

otobüsçü *is.* ❶公共汽车司机，公共汽车驾驶员 ❷公共汽车经营者

otobüsçülük, -ğü *is.* 公共汽车业，公共汽车公司

otodidakt (法) *s. ve is.* 自学的(人)，自修的人

otoerotizm (法) *is.* 〈心〉自我淫荡

otogar (法) *is.* 长途公共汽车站

otojestiyon (法) *is.* 工人自治

otokar (英) *is.* 大客车，游览汽车

otoklav (法) *is.* 〈技〉❶压热器，高压釜 ❷〈医〉高压灭菌器

otokolu, -nu *is.* 汽车纵队

otokrasi (法) *is.* 〈政〉专制制度，独裁

otokrat (法) *is. ve s.* 〈政〉专制的，独裁的；专制君主，独裁者

otokritik, -ği (法) *is. ve s.* 自我批评(的)

otolit (法) *is.* 〈解〉耳石

otoman (法) Ⅰ *is.* ❶〈史〉奥斯曼土耳其人，奥托曼土耳其人 ❷土耳其式沙发；有垫矮凳；

无靠背睡榻 ❸〈纺〉粗横棱纹织物 Ⅱ *s.* 奥斯曼的

otomasyon (法) *is.* 自动化：～ araçları 自动化工具，自动化器材 istihsalin ～u 生产自动化 komple ～ 综合自动化 ～un yönetim ile kontrol alanında uygulanması 监控自动化

otomat (法) *is.* ❶〈技〉自动机，自动装置；自动机械；自动仪器：～ müesseseler 自动化企业 ～ fabrikası 自动工厂 ❷自动供应热水装置；燃气热水器：Sıcak su istiyorsan otomattan al. 你如需要热水，就从热水器中取。❸电灯自动关闭器，自动断路器

otomatik (法) *s.* ❶自动的；自动化的：～ ayarlama 〈炮兵〉自动瞄准；自导，自动制导 ～ diş açma makinesi 切螺纹的自动装置 ～ hesap cihazı 计算机 ～ makineler 自动化机器 ～ pilot 〈空〉自动驾驶仪 ～ plânya makinesi 自动刨床 ～ radyo kompas 自动无线电罗盘 ～ satış 自动售货 ～ sigorta 自动保险装置 ～ silâh 自动武器 ～ tabanca 自动手枪 ～ telefon 自动收费公用电话 ～ telefon merkezi (或 santralı) 自动电话局 ～ tüfek 自动步枪；冲锋枪 ～ yangın alarmı 自动火警装置 ～ yön bulucu 自动测向仪 ～ yönetme sistemleri 自动控制系统 yarı ～ 半自动的 Evimizde otomatik çamaşır makinesi var. 我家有自动洗衣机。❷(指动作)机械的；无意识的，不由自主的：～ hareketler 无意识的动作，机械的动作 ◇～ **olarak** 自动地

otomatikleşmek (*nsz*) 自动化

otomatikleştirmek (*-i*) otomatikleşmek 的使动态

otomatizm (法) *s.* 〈心理〉无意识性

otomobil (法) *is.* 汽车，小汽车：～ direksiyonu 汽车方向盘 ～ lâstikleri 汽车轮胎 ～ yolu 汽车路干线 ～ yedek parçaları 汽车配件 açık ～ 敞篷汽车 arazi ～i 越野汽车 binek ～i 小汽车，轻便汽车 tırlıllı ～ 履带式汽车 zırhlı ～ 装甲汽车，装甲车 yük ～i 载重汽车，卡车，货车 Sürücü bozulan otomobilini onarmaya çalışıyor. 驾驶员一心想把出了故障的汽车修好。◇～ **idare etmek** (或 **kullanmak, sürmek**) 驾驶汽车 ～**e binmek** 乘汽车 ～**le gitmek** 乘汽车走(去)

otomobilci *is.* ❶汽车竞技运动家，汽车运动家 ❷汽车专家，汽车专业人员 ❸做汽车生意的人，买卖汽车的人

otomobilcilik, -ği *is.* ❶经销汽车，买卖汽车生意 ❷汽车业，汽车事业，汽车生产，汽车制造业 ❸汽车运动，赛车运动

otomotiv (英) *is.* 汽车

otonakliyat *is.* 汽车运输，汽车运输业

otonom (法) *s.* 独立的，自主的；自治的：～ devlet 独立的国家 ～ kişi 自主的人，自由的人 ～ tarife 自主关税

otonomi (法) *is.* 自治，自主，自治权 ◇～ **vermek** 给自治权

otopark (法) *is.* 汽车停车场

otoplasti (法) *is.* 〈医〉自体移植术，自体成型术

otopsi (法) *is.* 〈医〉剖验尸体，验尸：～ raporu 验尸报告 ～ salonu 解剖屋；解剖教室 Otopsi dünyanın en tatsız, ama en gerekli işlerinden biridir. 解剖尸体是世上最没有意思，但又是最必不可少的工作。◇～ **yapmak** 进行(尸体)解剖

otoray (英) *is.* 〈铁路〉内燃轨道车，自动轨道车，自动巡道车，自动轨道车，验道车

otorite (法) *is.* 威信，威望，权威，声望，影响：babanın evdeki ～si 父亲在家中的权威 bilim ～si 科学泰斗，科学权威 edebiyat ～si 文学权威 tıp ～si 医学权威 öğretmenin ～si 教师的威望 ◇～**ler** 权威者，权威人士，有影响的人物 ～**sini bozmak** (或 **kırmak**) 破坏威信 ～**ye sahip olmak** 享有威望，享有声望 ～**yi tanımak** 承认权威

otoriter (法) *s.* ❶权威的，有威信的，有声望的：～ bir öğretmen 有威信的老师，有声望的老师 ❷专制的，专横的

otosist (法) *is.* 〈解〉(无脊椎动物的)听泡，听囊

otoskop *is.* 〈医〉耳镜，检耳镜

otostop (英) *is.* 旅游者顺路搭乘汽车的制度 ◇～ **yapmak** 实行旅游者顺路搭乘汽车的制度

otostopçu *is.* ve *s.* 搭顺车旅游者：～ turistler 搭顺车去旅游的人

otostopçuluk, -ğu *is.* 搭顺车去旅游的方法，搭顺车去旅游的做法

otostrat, -dı *is.* 汽车干线

ototrof (法) *s.* 〈生〉自养的

ototrofi (法) *is.* 〈生〉自养

otoyol *is.* 高速公路

otru *is.* 住所，住房；所在地，驻在地

otsu(l) *s.* 草形的，草状的：～ bitki 草状植物 Buğday otsu bir bitkidir. 小麦是一种草状植物。

otsuz *s.* 没有草的 ◇～ **ocaksız** 赤贫，贫无立锥之地

Ottawa *öz.is.* 渥太华(加拿大)

oturacak, -ğı *is.* 座位，座垫，坐椅，坐凳

oturak, -ğı Ⅰ *is.* ❶地基；底座，底面，底部 ❷矮木凳 ❸能坐的地方或东西：Altına bir oturak verin. 请给他一个什么东西坐一坐。❹(船上)桨手坐的地方 ❺住所，所在地：O kış, Erzurum'da oturak tuttular. 他们在埃尔祖姆度过了那个冬天。❻夜壶：～ iskemle 放夜壶用的儿童凳子。❼(好友们的)小聚会，聚餐；(青年人的)娱乐晚会 ❽【口】领退休金者，退休者 Ⅱ *s.* 不能行走的；躺着的(指病人) ❷领退休金的，退休的

oturaklaşmak (*nsz*) 住下，定居，安居，落户

oturaklı *s.* ❶有牢固基础的，有坚实地基的：～ bir yapı 地基坚实的建筑 ❷坚固可靠的，结实的，牢固的：～ bina 坚固的大厦，有坚固基础的大厦 ～ şişe 宽底瓶 ～ vazo 稳固的花瓶 ❸认真的，严肃的，审慎的；(外貌、风度)稳重的，庄重的：Terbiyeli, malûmatlı ve oturaklı bir adamdı. 他曾是一个很有教养的、学识渊博的、稳重的人。❹适当的，适宜的；说得合适的(话)

oturaklık, -ğı *is.* 【口】退休金，养老金

oturaklılık, -ğı *is.* 【会话】严肃认真的态度，审慎，庄重

oturgu *is.* 基础，基脚，基座，底座

oturma *is.* ❶ oturmak 的动名词：Bronz çağı ～ yeri 青铜时代的居民点 karaya ～ 搁浅 ～ grevi 静坐罢工 ❷做一会儿客：Yemeğini yedikten sonra gece Vehbi Dede'ye oturmaya gitti. 他吃过晚饭后到韦赫比爷爷家去坐一坐。◇～ **odası** ①客厅，休息室 ②有人住的房间

oturmak (*-e*) ❶坐，坐下；坐上，乘上，搭上：sandalyeye ～ 坐到椅子上 masaya (或 masa başına) ～ 在桌旁坐下 Ayakta durmayın, oturun! 请不要站着，请坐下！Buyurunuz, oturun. 请坐。Bu masanın etrafında üç kişi oturuyordu. 在桌子的四周坐着 3 个人。❷坐着：karşılıklı ～ 面对面坐着 Bir saatten beri oturuyorum. 我整坐一个小时了。Köyden kalktığımızda en önde oturduğumuz için arkaya ne kadar yolcu geldiğini göremiyorduk. 我们从村子里起程的时候坐在最前面，所以没有看到后面有多少乘客。❸合身，合体；相配，相宜；适合：Ceket sırtına oturdu. 衣服很合他的体。Kapak tencereye oturdu. 盖子同锅很相配。❹住，居住；租房住，寄居：İki yıldır Konya'da oturuyor. 他住在科尼亚已有两年了。Biz Ankara'da oturuyoruz. 我们住在安卡拉。Oğlu annesi ile oturuyor. 儿子同他的母亲一起住。❺无所事事，无事可做，闲待：Oturacağına çalış. 你不要闲待着，干活儿去吧！Böyle oturacağınıza çalışsanız olmaz mı? 你不要这么无所事事，去干点儿活儿，好吗？❻下沉，下塌，沉陷(指基础、地基等)：Temelin bu tarafı on santim oturmuş. 基础的这一侧下沉了 10 公分。❼沉淀，沉淀下来：Tortu şişenin dibine oturmuş. 沉淀物沉到了瓶底上。❽值，价钱，价钱是，价值(多少)；其代价为，得付…代价：Bu bize pahalıya oturdu. 这对我们来说价钱太费了。Bu gezi ona pahalıya oturdu. 这样的旅游对他来说花费太大了。❾搁浅(指船)：Gemi karaya oturdu. 船搁浅了。❿进入：Uydu yörüngesine oturdu. 卫星进入了轨道。

oturmuş *s.* 【转】取得牢固地位的，站住脚的；变得强大的：～ bir kurum 取得牢固地位

的组织

oturmuşluk, -ğu *is.* ❶定居 ❷盛行，流行径

oturtma *is.* ❶ oturtmak 的动名词：karaya ～ 搁浅(有意的) ❷(或 patlıcan ～sı) 油炸肉茄合子

oturtmak (*-i*, *-e*) oturmak 的使动态：Anne çocuğu dizlerine oturttu. 母亲让孩子坐在自己腿上。İçeriye girince, kendisini karşılamak için ayağa kalkmağa davranan kâtibini bir el işaretiyle yerine oturttu. 他一进来，就挥手示意让要起身欢迎他的秘书坐下。Onu iki kişi tutmuş, güç belâ yeniden yerine oturtmuştu. 两个人拖住他，好不容易让他坐回了原处。

oturtmalık, -ğı *is.* ❶底座，座石，台脚，柱脚 ❷〈建〉底座，地基，墙基

oturtulmak (*-e*, *nsz*) oturtmak 的被动态

oturulmak (*nsz*) oturmak 的被动态：Odayı ambar gibi ıklım tıklım bir hâle getirmişsin, böyle yerde oturulur mu hiç? 你把房间里塞这么多东西，弄得像个仓库似的，还能住人吗？

oturum *is.* 会，会议，(定期举行的)一次会议，例会：～a katılmak 参加会议

oturumluk, -ğu *is.* 住所，住宅，住房，住的地方，住处

oturuş *is.* 坐的方法，坐势，坐的姿势：Şunun oturuşuna bakın! 瞧他坐的姿势！

oturuşlu *s.* 可以居住的，适于住人的

oturuşmak (*nsz*) 减弱，减少，消退，平息；平静下来，停止；冷静，消沉

otuzar *say.* 按 30，各 30

otuz *say.* 30

otuzlamak (*nsz*) 到 30 岁，达 30 岁

otuzlu 见 otuzluk

otuzluk, -ğu Ⅰ *s.* ❶由 30 个部分组成的，由 30 个组成的 ❷币值是 30 个货币单位的 ❸30 岁的(指人) Ⅱ *is.* (票面额)30 元(里拉)的纸币；30 路公共汽(电)车；编号为 30 的人(或物)

otuzuncu *s.* 第 30：ayın ～ günü 月的第 30 天

Oulu *öz.is.* 奥卢(芬兰)

ova *is.* 平原，平地：alçak ～ (海拔 200 米以下的)低平原，低地低处 Konya büyük bir ova üstündedir. 科尼亚地处大平原。

oval, -li (法) *s.* ve *is.* ❶椭圆形(的)，长圆形(的)，卵形(的)：～ masa 椭圆形桌子 ❷〈数〉卵形线

ovalamak (*-i*) ❶揩，擦，擦拭：Sert bir havlu ile vücudunu kızartıncaya kadar ovaladı. 他用一条硬毛巾把身体一直擦到发红。❷搓，揉，搓揉；按摩：Kardeşim uyanınca gözlerini ovalıyor. 我弟弟一醒，就搓眼睛。❸揉碎，搓碎：Ekmekleri ovalayıp tavuklara verdi. 他把面包揉碎了喂鸡。

ovalanmak (*nsz*) ovalamak 的被动态

ovalatmak (*-i*, *-e*) ovalamak 的使动态

ovalı *is.* ve *s.* 平原上的(人)：Ovalılar dağlılardan daha geniş olanaklara sahiptirler. 平原上的人比山区的人具有更多的机会。

ovalık *s.* 平原地方，平原地区；平原：～ bir bölge 平原地区 ～ memleket 平原国家

ovasız *s.* 无平原的，没有平原的

ovdurmak (*-i*, *-e*) ovmak 的使动态：Ağrıyan kollarını ovdurdu. 他让揉一揉他疼痛的胳膊。Başdoktor birkaç günden beri genç bir hasta bakıcı kızı odasına alarak ayaklarını ovduruyormuş. 主任医生已有好几天让一个年轻的女护士到他的办公室给他揉一揉脚。

ovdurtmak (*-i*, *-e*) ovdurmak 的使动态

overhol *is.* ❶(为了检修)全部拆卸，全部拆开 ❷大修

Oviedo *öz.is.* 奥维耶多(西班牙)

ovlamak 【俗】见 avlamak

ovmaç, -cı *is.* 见 oğmaç

ovmak, -ar (*-i*) ❶搓，揉；按摩：Masajcı bütün vücudunu iyice ovdu. 按摩师给他很认真地按摩疼痛的肩膀。Sırtımı biraz ovar mısın? 请给我搓一搓背，行吗？Yıkanırken vücudumu keseyle ovuyorum. 我洗澡的时候用搓澡巾搓身。❷揩，擦，擦拭；(用去污粉、清洁剂等)清除，刷洗，擦净：Ablam tenceremin kararan dibini ovarak temizledi. 我姐姐把发黑的锅底擦干净了。Bulaşıkları ovarak yıkadım. 我洗干净了脏餐具。Gömleğin yakasını iyice ovarak kirini çıkardı. 他把衬衫领子上的污渍搓洗掉了。

ovogon (法) *is.* 〈生〉藏卵器，卵原细胞

ovolit (法) *is.* 鱼卵石，鲕状石

ovulmak (*nsz*) ovmak 的被动态

ovunmak (*nsz*) 自我按摩，给自己按摩

ovuşturmak (*-i*) 不时地搓，轻轻蹭(揉、搓)：Ellerini ovuşturdu. 他不时地搓手。

oy *is.* ❶意见，见解；主张，看法，观点：dünya kamu ～u 世界公众舆论 halk ～u önünde kendisini kaybetmek 使自己在社会舆论面前失掉信誉 Bu sorunda hepimiz oy birliği hâlindeyiz. 在这个问题上我们的意见是一致的。❷发言权，表决权，(选举权)；投票权：Ülkemizde 18 yaşını bitirenler oy vermeye hak kazanırlar. 在我国年满 18 岁的公民享有选举权。❸(表决时所投的)票：～ çokluğu 多数票 ～ pusulası 选(举)票 ～ sandığı (投)票箱 ～ torbası (投)票袋 ～ verme yeri 投票点 beyaz ～ 赞成票 çekimser ～ 弃权票 gizli ～ ile 用秘密表决的方式 güven ～u 信任票 kabul ～u 赞成票 kırmızı ～ 反对票 red ～u 反对票 tam ～ ile (或 oyla) 全票地，一致地 yeşil ～ 弃权票 ◇**～ birliği ile** 一致地，意见一致地 **～** (**verme**) **hakkı** 表决权，投票权 **～ katmak** 同意…意见 **～ kazanmak** 得票 **～**(**unu**) **kullanmak** (或 **vermek**) 投票：Milletvekili seçimlerinde oy verdi. 在选举议员时他投了票。**～a konulmak** 被提交表决 **～a koymak** (或 **konmak**) 提交表决，付诸表决

oya *is.* 花边，钩花织物：Çarşaflarımızın kenarında oya var. 我们的床单边上有花边。◇**～ yapmak** 编(织)花边

oyacı *is.* 编(织)花边或出售花边的人

oyalama *is.* ❶ oyalamak 的动名词 ❷〈军〉箝制，牵制；引开(敌人)：～ hareketi (或 ～ manevrası) 佯动 ～ mevzii 遏制阵地，牵制阵地 ～ müdafaası 机动防御 ◇**～ mukavemeti** 〈军〉①威慑抵抗 ②机动防御

oyalamak[1] (*-i*) ❶引开，引到…上；使忘却，使不感到寂寞，使快乐，使开心；使着迷，使全神贯注；逗乐，哄：çocuğu ～ 哄孩子，逗孩子乐 Küçük Murat'ı oyalamak için masal anlattım. 为了使小穆拉特高兴，我给他讲了童话故事。Bu kitap beni epey oyaladı. 这本书使我十分着迷。❷耽搁，干扰：Fatoş beni oyalamasaydı okula geç kalmayacaktım. 要是没有法托什的打扰，我是不会上学迟到的。Yolda beni oyalamasalardı, size yetişirdim. 途中要不是他们耽搁了我，我就赶上了你们。❸【转】愚弄，欺骗，使迷惘，引入岐途：Borcunu vermemek için aydır oyalıyor. 他愚弄债权人已整整两个月了。İpe sapa gelmez sözlerle beni oyalamayın. 你们别用这些胡言乱语糊弄我。❹〈军〉钳制，牵制(敌人)：Düşmanı, takviye gelinceye kadar oyalamak zorundaydılar. 他们不得不拖住敌军，直到援军的赶到。

oyalamak[2] (*-i*) 用花边装饰：Mendilimi oyaladım. 我给我的手帕织上了花边。

oyalandırmak (*-i*) oyalamak[1] 使动态

oyalanmak (*nsz*) ❶自我安慰，自我解忧，自寻快乐 ❷被骗，被愚弄

oyalantı *is.* 消遣的东西：Araban, yazlığın, kışlığın, ciftliğin, hafta sonu evin hobilerin, oyalantıların var. 你有汽车、夏季别墅、冬季别墅、农场、周末休假屋、业余爱好和消遣娱乐的东西。

oyalayıcı *s.* 使开心的，使喜悦的，使快活的，使快乐的，令人心旷神怡的；使度过欢乐时光的

oyalı *s.* 有花边的，带有花边的，饰有花边的

oy birliği *is.* (全体)一致，完全一致，一致意见

oyculuk, -ğu *is.* 用各种方法获取选票

oydaş *s. ve is.* 思想观点一致的(人)，志同道合的(人)，同道的

oydaşık, -ğı *is.* 见 onay

oydaşmak (*nsz*) 赞成，赞同；同意；许可

oydurmak (*-i*) oymak 的使动态

oygalamak 【口】见 oyulgalamak

oylama *is.* 投票，表决：açık ～ 公开投票；公开表决(指举手表决) Sınıf başkanı oylamasında en çok oyu Ayşe aldı. 在选班长表决时阿伊赛得票最多。◇～ **yapmak** 进行表决 **～ya katılmak** 参加表决

oylamak (*-i*) ❶投票，投票赞成，投票选举 ❷提付表决

oylanış *is.* 投票；表决；表决的方式，投票的方式

oylanmak (*nsz*) oylamak 的被动态：Bakanlar Kurulu'nun güven isteği, bir tam gün geçtikten sonra oylanır. 一日后将对内阁进行信任投票。

oylaşım *is.* ❶讨论，辩论 ❷考虑，思量，斟酌，深思熟虑

oylaşmak (*nsz*) 交换意见，商讨；讨论，辩论

oyluk, -ğu *is.* 大腿：～ kemiği 〈解〉股骨

oylum Ⅰ *is.* 【俗】❶体积，容积；容量，大小 ❷空处，空洞，凹陷，塌进去的地方 ❸雕刻花纹，螺纹 Ⅱ *s.* 掏空的，凹陷的，镂空的

oylumlamak (*-i*) ❶使绘画和雕塑具有凹凸感 ❷制做模，做成模型

oylumlu *s.* ❶凿出的，凿成的；刻出的，雕成的，雕刻成的 ❷大的，容量大的

oyma Ⅰ *is.* ❶ oymak 的名词：～ kalemi 凿子，錾子；刻刀 ～ testeresi 细工锯，钢丝锯 ağaç ～ sanatı 木雕艺术，木刻艺术 ❷雕刻花纹，雕刻花饰，雕刻图案(图形)，(在某物上)刻出的字或画 Ⅱ *s.* 雕刻出来的，刻出花纹的，雕刻的，雕花的：～ yazı 版画，刻出的字

oyma baskı *is.* 凸版印刷

oymacı *is.* 雕刻家，雕刻匠，雕刻工

oymacılık, -ğı *is.* 刻工作，雕刻艺术；版画艺术

oymak[1] (*-i*) ❶凿出，凿成；刳出，挖出：kayayı ～ 凿山岩 ❷刻，雕刻；刻出，雕刻成：tahtayı ～ 在木板上刻 Mermeri oyarak insan şeklini vermiş. 他把大理石雕刻成人体像。❸剪，裁，开：gömleğin yakasını ve koltuğunu oydu. 他裁出了衬衫领子和袖子。

oymak[2]**, –ğu** *is.* ❶(游牧的)部落，部族，宗族 ❷〈生〉族 ❸童子军：～ beyi 童子军领队

oymak[3] *is.*〈天〉星族

oymalı *s.* ❶雕刻的，有雕刻花饰的；雕刻出来的，刻出花纹的：～ resim çerçevesi 有雕刻花纹的画框 ❷锯齿状的：～ yaprak 〈植〉叶缘成细齿状的叶子，锯齿边叶子

oyman 见 oymacı

oynak Ⅰ *s.* ❶活动的，可移动的：～ bir sandalye ayağı 晃动的椅子腿 Masanın ayakları çok oynak. 桌子腿都是摇摇晃晃的。❷好动的，坐不住的，顽皮的，活泼的；活跃的，欢快的：Oynak havaları severim. 我喜欢活跃的气氛。Radyoda oynak bir müzik çalıyor. 收音机正在播放欢快的音乐。❸跑得快的，腿快的：～ bir hayvan 跑得快的动物 ❹【口】随便的，开玩笑的；轻薄的，轻浮的，轻佻的，卖俏的(女人)：Bu, otuz yaşlarında çenebaz ve oynak bir duldu. 这是一个 30 岁多嘴多舌的轻佻的寡妇。❺不稳定的，变化无常的，反复无常的；拿不定主意的：Altın fiyatları oynak. 黄金的价格变化无常。❻〈军〉机动的，运动的：～ müdafaa 机动防御 ～ savaş 运动战 Ⅱ *is.*〈解〉活动的关节

oynakça [oyna'kça] *s. ve zf.* 好动的；欢跃的，欢快的；轻浮的，轻佻的

oynaklık, -ğı *is.* ❶好动；活泼，活跃 ❷【转】不稳定性，变化无常 ❸【口】卖俏，卖弄风情，(女人的)轻浮，轻佻：Kadınlarda ne bir oynaklık, erkeklerinde ne bir haşarılık. 女人不卖俏，男人不放荡。❹〈军〉机动性，快速性，灵活性

oynak yeri, -ni *is.* 〈解〉关节

oynama *is.* oynamak 的动名词：Ona bir oyun oynamaya karar vermişler. 她们决定要捉弄他。

oynamak (*nsz*) ❶玩，玩耍，嬉戏：Çimenler üzerinde çocuklar oynuyor, kuzular otluyor. 孩子们在草地上玩耍，羊羔在吃草。Çocuklar oynamaktan hoşlanırlar. 孩子们喜欢玩耍。❷(物体的部件)活动，摇动，晃动：Dolap oynuyor. 立柜摇摇晃晃。❸玩，打(牌)，打(球)，下(棋)，跳(绳)：basketbol ～ 打篮球 futbol ～ 踢足球 ip ～ 跳绳 satranç ～ 下棋 ❹上映：Sinemadda güzel bir film oynuyor. 电影院里上映一部佳片。Bu hafta televizyonda hangi film oynuyor? 这个星期电视放映什么电影？Bu akşam Othelo'yu oynuyorlar. 今晚上演"奥赛罗"。Bu filmde Mozart'ı oynuyor. 在这部影片里他扮演莫扎特。❻跳舞，舞蹈：polka ～ 跳波利卡舞 Sevincinden bir nâra atıp sallan-yuvarlan oynamaya başladı. 他高兴得边欢呼边跳起舞来。❼ (*-le*) 【口】摆弄…玩，以…消遣，以…解闷：Kaleminle oynama, ucu kırılır. 不要玩笔，笔尖会弄断的。Sakın saatle oynama, bozulabilir. 当心，不要玩表会，弄坏的。❽ (物价)波动，不稳定，涨落不定：Bunların fiyatı iki üç bin lira arasında oynar. 这些东西的价格变化在 2 千到 3 千里拉之间。❾ (*-le*) 轻率地对待，当儿戏，开玩笑：Hayatı ile ～ 拿生命当儿戏，冒生命危险 Sıhhatinle oynama. 你不要把健康当儿戏。Gözünü seveyim, benimle oynama. 求求你了，别再耍我了。❿动，动弹，动换；颤动，微微颤动：Arasıra sağ yanağı hafifçe oynuyordu. 他的右面颊不时地抽搐着。Hastanın bacağı oynamıyor. 病人的一条腿不能动换。Bu bebeğin kolları, bacakları oynar. 这只玩具娃娃的胳膊和腿都能动。❶❶移动，挪动(地方)：yerinden ～ 挪动地方 Bu taş yerinden oynamıyor. 这块石头一点也没有挪动位置。Ali yerinden oynamadı. 阿里一动也未动过。❶❷抖动，颤动，震动，晃动：Depremde yapı oynadı. 地震时大楼晃动了。❶❸【转】心里突突跳；战战兢兢；害怕；为…担心：Canı (或 yüreği) oynadı. 他害怕了。◇**oynaya oynaya** 非常高兴地，非常愉快地，乐意地：İşi oynaya oynaya (或 oynaya zıplaya) kabul etti. 他很高兴地接受了这项工作。

oynanılmak oynanmak 的无主态：Burada oynanılmaz! 此处禁止玩耍！

oynanış *is.* oynanmak 的动名词

oynanmak (*nsz*) ❶ oynamak 的被动态 ❷演，上演，上映，放映：Bu akşam《Hamlet》oynanacak. 今晚将上演《哈姆雷特》。Bu odada yalnız satranç oynanır. 这个房间里只能下棋。Burada futbol oynanmaz. 这里禁止踢足球。

oynar *s.* 活动的，可以移动的：～ eklem 活动的关节

oynaş *is.* 情夫，姘妇；情人 ◆**Oynaşına inanan avrat ersiz kalır.** 相信情夫的姘妇将不会有丈夫。

oynaşmak (*nsz. -le*) ❶玩，玩耍，嬉戏，彼此逗着玩，打闹着玩：Köpek yavruları oynaşıyorlar. 小狗崽子在打斗着玩。❷调情，卖弄风情：Onunla oynaşmaya kalkma ha. 你要当心，不要有念头同她调情。

oynatıcı *is.* 〈计〉播放器，播放程序

oynatılış *is.* oynatılmak 的动名词

oynatılma *is.* oynatmak 的动名词：Bu komedinin oynatılması yasak edilmiş. 这部喜剧禁止上演。

oynatılmak (*nsz*) oynatmak 的被动态

oynatım *is.* ❶ oynatmak 的动名词 ❷放映工作

oynatımcı *is.* 放映员

oynatmak (*-i*) ❶让玩，让玩耍，让做游戏；使消遣，使解闷，使不感到寂寞，用…哄…玩：çocuğu ～ 哄孩子 ❷动，动一动；移动，挪动，挪动地方：Bu masayı oynatmak kolay değil. 挪动这张桌子是不容易的事。Hastayı yerinden oynatmayınız. 请您不要挪动病人。Elini

kolunu oynatarak arıları kovmağa çalıştı. 他挥动手臂极力赶走蜜蜂。Yugong dağları yerinden oynattı. 愚公移山。❸演出 ，表演；扮演：Karagöz ～ 表演卡拉格兹戏 kukla ～ 演出偶戏 ❹让(使)跳舞(跳、跳跃) ❺使颤抖，使打哆嗦，使心突突跳，使心怦怦跳；让(使)不放心：Yüreğimi oynattın. 你吓得我的心怦怦跳。❻欺骗，哄骗，愚弄，哄弄：Borçlu alacaklıyı iki aydır oynatıyor. 债务人哄弄债权人两个月。❼(或 aklını ～)发疯，疯狂：Zavallı, az kalsın oynatıyordu. 可怜的人，差一点疯了。Sizinle iki gün daha çalışsam, aklımı oynatabilirim. 要是再同您工作两天，我可能就要疯了。❽耍：ayı ～耍熊 maymunu ～ 耍猴 ❾〈计〉播放

oynattırmak (*-e, -i*) oynatmak 的使动态

oynayış *is.* ❶玩耍，游戏，娱乐，消遣 ❷跳，跳跃

oyrum *is.* 身体，肉体；躯干

oyrumsal *s.* 身体的，肉体的；躯体的

oysa [o'ysa] *bağ.* 但，但是，不过，然而：Ayşe gelmedi oysa sözleşmiştik. 阿伊赛没来，可我们是说好了的。

oysaki [oysa'ki] *bağ.* 然而，可是，但是：Oysaki insanlar onu bu hayalin içinde rahat bırakmıyorlardı. 然而人们不让他安静地忘情于这种幻想。

oysu *is.* 谷，谷地；细谷，槽沟，凹地

oyuk Ⅰ *s.* ❶凿空的，挖空的 ❷空的，中空的，空心的：～ bir duvar 空心墙 Suna'nın oyuk dişi ağrıyor. 苏娜有空洞的牙痛。Ⅱ *is.* ❶凹处，坑洼，坑，洼，洞，窟窿：su ～u (水流对河岸、桥墩等的冲刷形成的)侵蚀坑，水蚀坑 Duvarda kocaman bir oyuk var. 墙上有个大洞。Odanın tabanında bir oyuk var. 房间的地板上有个洞。❷穴，洞，洞穴；石洞，岩洞，山洞；树洞：meşenin ～u 橡树上的树洞 tilki ～ 狐狸穴 Tavşan bir oyuğu sığındı. 兔子藏到洞穴里去了。❸空处，空的地方 ❹螺纹；膛线，来复线 ❺冰窟窿

oyuklanmak (*nsz*) ❶凿出，挖出 ❷被挖空，被掏空，成为空的

oyuklatmak (*-i*) ❶凿出，凿成；刳出，挖出 ❷使成为空的，挖空，凿空，掏空

oyulga *is.* 粗针缝合，缭上几针，绷上

oyulgalamak (*-i*) 【俗】(用大针脚)缭上，粗粗地缝上，绷上，暂缝 ❷扎入，刺入，插入，戳入

oyulgalanmak (*nsz*) 【俗】❶ oyulgalamak 的被动态 ❷聚集起来，集中起来；蓄积起来，积累起来；摆放有序，摆放整齐

oyulgamak (*-i*) 【俗】(用大针脚)缭上，粗粗地缝上，绷上，暂缝 ❷扎入，刺入，插入，戳入

oyulgan *is.*〈医〉溃疡

oyulganmak (*nsz*) oyulgamak 的被动态

oyulmak (*nsz*) oymak 的被动态

oyuluş *is.* (被)凿出，(被)挖出；刻成，雕刻成；开，掏(领子、衣袖)

oyum *is.* ❶凿，挖，开凿，挖掘：Tünel açmak için bu dağın oyumu iki ay sürdü. 为了打通隧道，开挖工作进行了两个月。❷孔，洞，穴，坑，沟，凹处，洼，窝：Oyum oyum olmuştur. 他浑身都是伤痕。gözün ～u 眼窝

oyun *is.* ❶游戏，玩耍；娱乐，消遣：çocuk ～ları 儿童游戏 harp ～u 打仗游戏 kağıt ～u 打牌，玩牌 satranç ～u 下棋 Tenis, dama, saklambaç, topaç çelik çomak, kaydırak birer oyundur. 打网球，下跳棋，捉迷藏，打陀螺，打叟叟，玩石子都是一种游戏。Bugün ormana gidecektik Ahmet oyun bozanlık etti. 今天我们本想去森林游玩，可艾哈迈德使游玩未能如愿。Oyuna gelirildiğini anladı. 他知道大家愚弄了他。❷赌博：Parasını oyunda kaybetti. 他赌输了钱。Servetini kamilen oyunda yedi bitirdi. 他输光了全部家产。❸运动会，比赛会，体育比赛：Olimpiyat ～ları 奥林匹克运动会 Akdeniz ～ları 地中海运动会 ❹舞蹈(多指民间舞)，跳舞：～ havası 舞蹈旋律，舞蹈音乐 ～a kaldırmak 邀请跳舞 Zeybek ～u 塞

伊拜克舞 ❺演剧，戏剧的表演，演出，上演；演奏；表演：～a çıkmak 出台，上台 balet ve tiyatro ～ları 芭蕾和戏剧表演 hokkabazın ～u (杂技中要盘、球、碟等的)手技 cambazın ～u 杂技表演 karagöz ～u 卡拉格兹戏 radyo ～u 广播(戏)剧 Sanatçılar oyunda büyük başarı gösterdiler. 艺术家们表演很成功。Öğretmenimizin götürdüğü tiyatrodaki oyunu çok beğendik. 我们非常喜欢老师带我们去的那家剧院的演出。❻阴谋，诡计，计谋，奸计，骗局，欺骗：alicengiz ～u 【俚】阴险的花招，狡滑的圈套，骗局 iki yüzlü ～ oynamak 玩弄两面派手法 kelime (或 söz) ～u 双关语，文字游戏 ❼剧本，剧作：～ yazarı (戏)剧作家 ～ yazarlığı 戏剧作品 ❽(比赛中)一局，一盘，一场：Oyunculardan biri bir oyun kaybetti. 有一位运动员已输了一局。◇～(**u**) **almak** (在游戏、比赛中)赢，获胜，取胜 **～ çıkarmak** ①组织比赛，举行比赛；想出比赛的方法 ②惹起不愉快的事，招致不痛快的事 ③〈体〉玩，打(球、牌)，下(棋) Milli takım güzel bir oyun çıkardı. 国家队打(踢)得很出色。**～ ebesi** (儿童游戏中的)领头人 (*-e*) **～ etmek** (或 **yapmak**) ①骗，欺骗，诓骗，哄骗，愚弄；诈骗：Bize çok oyunlar etti; sonunda kuyruğunu kıstırırm. 他多次耍弄我们，最终我会让他吃不了兜着走。②开玩笑，打趣 **～ kurucu** 〈体〉前卫 **～ oynamak** ①玩，玩耍，参加游戏 ②表演，演出，演剧 ③开玩笑，取笑，打趣，捉弄：Bana oyun oynadı. 他捉弄我。Ona bir oyun oynamaya karar vermişler. 她们决定要捉弄他。Yıllar önce bana oyun oynamıştı; şimdi elime düştü. 几年前他耍了我，现在可落在了我的手里。**～ vermek** ①(比赛中)输掉一盘(一局、一场) ②上演 **～a gelmek** 上当，受骗：O burada da oyuna gelmemiş. 他在这里也没有上当受骗。**～a getirmek** 使上当，使受骗，欺骗：Orada da Arif denilen hergele bizi oyuna getirdi. 那里有一个名叫艾里夫的胆大妄为的人欺骗了我们。**～a girmek** 参加赌博 **～u kaybetmek** (在比赛中)失败，输 **～una gelmek** 上当，受骗：Kurnaz adam bir kumpas yapmış; ama oyununa gelmedik. 狡猾的家伙设了个套，但是我们没有上他的当。**～unu bozmak** 破坏了娱乐，使败兴；破坏了比赛

oyunbaz Ⅰ *s.* ❶熟练的，高超的，技术高明的，有经验的 ❷顽皮的，淘气的(指动物)：～ bir kedi 好淘气的小猫 Ⅱ *is.* 滑头，狡猾的人；骗子，欺骗者

oyunbazlık, -ğı *is.* 狡猾，花招，诡计，耍滑头；欺诈，欺诈行为，弄虚作假

oyunbozan *is.* ve *s.* 不好交际的，扫大家兴的，使大家扫兴的，变卦的(人)

oyunbozanlık, -ğı *is.* 欺诈，欺骗；舞弊，欺诈行为；不守信用 ◇**～ etmek** 使大家扫兴，使大家不愉快；退出集体的娱乐活动，不参加集体娱乐活动：Bugün ormana gidecektik, Ahmet oyunbozanlık etti. 今天我们本打算去森林玩，可是让艾哈迈德给搅黄了。

oyuncak, -ğı Ⅰ *is.* ❶玩具：～ mağazası 玩具店 Oyuncakları kendimiz de yapabiliriz. 我们自己也会做玩具。Çocuğun elinde oyuncak bir köpek. 孩子手中的玩具是只狗。❷【转】小事，琐事，无关紧要的事：Oyuncak değil, mesele çok ciddi. 这可不是儿戏，而是个很严肃的问题。❸【转】玩物：Ben senin oyuncağın mıyım? 我对你来说是个玩物吗？Ⅱ *s.* 玩具的：～ at 玩具马 ～ tren 玩具火车

oyuncakçı *is.* 制造(出售)玩具的人

oyuncakçılık, -ğı *is.* ❶制造玩具的职业，制造玩具的手艺 ❷出售玩具，卖玩具

oyuncu Ⅰ *is.* ❶做游戏的人，参加游戏的人；参加比赛的人：Oyuncular, karşılıklı iki sıra olurlar. 参加游戏的人面对面站成两行。❷演员，艺人：Filmdeki çocuk oyuncu çok başarılıydı. 影片中儿童演员表演得很成功。❸运动员，选手，竞技者：Bu takımın seçme oyuncuları var. 在这支运动队里有选拔出来的运动员。Karşı takımın oyuncuları daha hızlı koşuyorlar. 对抗队的运动员们跑得更快些。❹【转】骗子，欺骗者；赌棍 ❺爱开玩笑者，爱说笑话的人，爱戏谑者，灰谐的人 Ⅱ *s.* 好玩耍的，顽皮的，好淘气的：～ kedi 淘气猫

oyunculuk, -ğu *is.* ❶舞台艺术，舞台表演 ❷运动员，演艺人员的工作 ❸【转】欺骗(性)，诈骗，弄虚作假，耍滑头

oyunlaştırmak (*-i*) 把文学作品改编成戏剧

oyunluk, -ğu *is.* 舞台，戏台

oyuntu *is.* ❶(衣服、鞋子上裁出的)开口：Ceketin kol oyuntusu iyi açılmamış. 上装袖子的开口没有开好。❷洞穴，岩洞，山洞

oyuş *is.* 凿出，挖出；刻出，雕刻；剪，裁，掏

ozalit (法) *is.* 〈艺〉氨熏晒图，奥萨里德晒图

ozan *is.* ❶【口】民间诗人，(常即席编唱的)民间歌唱家 ❷诗人

ozanca [oza'nca] *zf.* 富有诗意地，像诗一样地

ozanlık, -ğı *is.* 民间诗人的特性，民间诗人的特点

ozansı *s. ve zf.* 富有诗意的

ozansılık, -ğı *is.* 诗意

ozmiyum *is.* 〈化〉锇：～ lâmbası 锇丝灯

ozmos (法) *is.* 〈物〉渗透(作用)

ozokerit (法) *is.* 〈矿〉地蜡

ozon (法) *is.* 〈化〉臭氧

ozonit *is.* 〈化〉臭氧化物

ozonlayıcı *is.* 臭氧发生器

ozonometre *is.* 臭氧计

ozonometri *is.* 臭氧测定术，臭氧定量法

ozonosfer *is.* 〈气〉臭氧层

ozonoskop *is.* 臭氧检验器，臭氧检查器，臭氧测量器

ozonla(ştır)mak (*-i*) 〈化〉使臭氧化，使变成臭氧；用臭氧处理，用臭氧消毒

Ö ö

Ö ❶土耳其语字母表中第 19 个字母；前、宽、圆唇元音

Ö *ünl.* (表示轻蔑、反感、厌恶)呸！

öbek, -ği *is.* (一)堆；(一)群(人或动物)，组：Yapının önünde bir öbek kum var. 大楼前堆着一堆沙子。❷〈天〉星团 ❸〈语〉(作句子成分用的)词组：özne ～i 作主语用的词组 yüklem ～i 作谓语用的词组 ◇～ ～ 一堆堆；一群群；一组组地：Halk oraya buraya öbek öbek oturmuştu. 人们东一群，西一伙地坐着。Harman yerinde buğday ve sarman öbek öbek yığıldı. 打谷场上小麦和麦草一堆堆地堆着。

öbür *s.* ❶别的，另一个；另一种，另一样，不同的；其它的：Bu kitabı değil, öbür kitabı istiyorum. 我要的不是这本书，是另一本书。Öbür adam ne dedi? 另一个人说了些什么？Tünelin öbür ucunda tekrar ufak tefek ışıklar bilirmişti. 在隧道的另一头又出现了微弱的光亮。❷随后的，以后的，紧接在后面的，下一个的，其次的：～ gün 后天 ～ hafta 下下个星期 Öbür ay size gelecek. 他下下月将去您那里。◇～ **dünya** 阴间，冥府；彼世，彼岸世界 (*-in*) ～ **yüzü** …的另一面：dünyanın ～ ucu 极其遥远的地方，天涯海角 İşin öbür yüzü var. 事情还有其另外的一面。

öbürkü *zm.* 【俗】别的，另一个，另一种；那个：Bunu değil de öbürkünü beğendi. 他喜欢的不是这种，而是另一种。Bir sözü öbürkünü tutmuyor. 他的话自相矛盾。

öbür(s)ü *zm.* 另一个，另一种，另一样；别的，其它的；那个：～ gün 后天 Bu kalemi değil, öbürünü istiyorum. 我要的不是这支笔，而是另一支笔。

öceş *ç.is.* 【口】打赌

öceşmek (*-le*) 【口】打赌

öcü *is.* (恐吓儿童用语)妖怪，可怕的怪物，骇人的怪物：Gerçekte öcü olmadığını çok iyi biliyorum. 我很清楚实际上是没有妖怪的。

öcürmek, öcüşmek (*-le*) 【口】打赌

öç[1], -cü *is.* 报仇，复仇 ◇～ **almak** 报仇，复仇 (*-den*) ～ **çıkarmak** 报仇，复仇，报复 ～ **güdücü** 渴望报仇的 ～ **gütmek** 渴望报仇 ～**ünü almak** 为…报仇：Anasının öcünü aldı. 他为他的母亲报了仇。

öç[2], -cü *is.* 【方】打赌 ◇～ **komak** (或 **tutmak**) 打赌

öd[1] *is.* 胆汁；胆，胆囊：～ kanalı 〈解〉胆管 ～ kesesi 胆囊 ～ kesesi taşı 胆结石 ～ sarısı 〈生〉胆红素 ～ yeşili 胆绿素 ◇(*-in*) ～**ü bokuna karışmak** 【粗】吓破胆，十分恐惧 (*-in*) ～**ü kopmak** 突然十分惧怕起来，闻风丧胆：Benim at sineği ile hamam böceğinden ödüm kopar. 我非常害怕黑蟑螂和壁虱。(*-in*) ～**ü patlamak** 突然十分惧怕起来，闻风丧胆：Bu kobrayı görünce ödüm patladı korkudan. 一看见这种眼镜蛇我就怕得要命。(*-in*) ～**ünü koparmak** (或 **patlamak**) 使怕得要命，使闻风丧胆

öd[2] (阿) *is.* ❶〈植〉沉香，沉香木 ❷熏香

öd ağacı *is.* 〈植〉沉香，沉香木(*Aquillaria agallochia*)：Mangalında ikide birtakım tütsüler, öd ağacı, günlük, defne yaprağı yaktırır. 他常常让点燃熏香炉里的沉香、乳香、月桂叶。

öd ağacı çiçeği *is.* 〈植〉肥皂草(*S. officinalis*)

ödek[1], -ği *is.* 【俗】❶付，支付，付款；缴纳，偿清，还清，付清 ❷补偿(亏空)

ödek[2], -ği *is.* 见 ödlek

ödel *is.* 期限，(定好的)日期；延期，缓期

ödem (法) *is.* 〈医〉积水，水肿，浮肿：akciğer ～i 肺积水

ödeme *is.* ödemek 的动名词：～ anlaşması 支付协议书，支付协定 ～ emri 支付凭单 ～ kabiliyeti 支付能力，偿还能力，还债能力 ～ kabiliyetsizliğini ilan etmek 宣告破产，宣布破产 ～ mühleti (或 süresi) 支付期限 ～ yeri 支付地点 emeğe göre ～ 按劳付酬 emeğe ilânveten ～ 附加的劳动报酬 yaptırımların kendi kendini ～si 投资回收(率)；成本回收(率) ◇～ **yapmak** 付钱，付费；付酬；缴纳；偿清 ～**leri kesmek** 停止支付

ödemek (*-i*) ❶付，支付，付钱，付款；缴纳；付酬；偿清，还清(债务)：farkını ～ 支付差价 Borcunu ancak üç ay sonra ödemeye başlıyabilir. 3 个月后他才能开始偿还债务。Mağazadan aldığı malın parasını hemen ödedi. 他随即付了在店里所买货物的货款。İnsan ödemeyeceği bir borç altına girmemeli. 人不能背负他偿还不起的债务。❷补偿，赔偿，弥补(损失)：Kırdığı camın yerine yenisini taktırarak zararı ödedi. 他赔偿了打碎玻璃的损失，安装了新玻璃。❸抵补(开销等)，收回(本钱等)：Bu fabrika sermayesini beş yılda ödedi. 这座工厂 5 年内已收回了投资。❹还报，报答；偿付：İyiliğini nasıl ödeyedeğimi bilmiyorum. 我不知道怎么报答你的好处。❺用…来作代价，因…而付出，用…来换取，用…赢得：Bu halk bağımsızlık zaferini kanlarıyla ödedi. 这个国家的人民用自己的鲜血赢得了独立。Kazandığımız zaferi kanımızla ödedik. 我们取得的胜利是我们用自己的鲜血换来的。

ödemeli *s.* 〈医〉水肿的，浮肿的，面孔浮肿的

öden *is.* 奖赏，奖励；奖品，奖金

ödence *is.* ❶填补亏空；赔偿 ❷(战败国的)赔款

ödencek, -ği *is.* 〈财〉支付券，债券

ödene *is.* 〈财〉支票

ödenek, -ği *is.* 预算款，预算拨款；(国家拨给企业单位的)补助金，补贴：ek ～ 补充拨款 ❷抵偿，赔偿；填补亏空；赔偿损失

ödeniş *is.* ❶付，支付；偿还，偿清；抵偿，收回；补偿，赔偿，弥补；还报，报答

ödenlemek (*-i*) 奖赏，奖励，嘉奖，奖给；发给奖金，奖给奖金

ödenlenmek (*nsz*) ödenlemek 的被动态

ödenmek (*nsz*) ödemek 的被动态：Alacaklı, borçluya borcun bir an önce ödenmesini duyurdu. 债主要求债户尽快还帐。Hoca hakkı ödenmez. 【成】师恩难报。

ödenti *is.* ❶会费 ❷填补亏空；赔偿，抵偿

ödeş ◇～ **gödeş olmak** 【俗】见 ödeşmek

ödeşmek (*nsz*, *-le*) ❶相互清账，清算，结账，进行结算；付清，还清 ❷【转】报复，算账，雪恨

ödetmek (*-i*, *-e*) ödemek 的使动态：Borcunu bana ödetti. 他让我还清欠他的债。Kırdığı camın parasını ödettiler. 他们让他赔偿打碎玻璃的钱。

ödev *is.* ❶义务，职责，天职，职位：～ duygusu 责任感 ～ sever 尽自己义务的，认清自己义务的 mukaddes ～ 高等的职责，崇高的义务 Bu yurttaşlık ödevidir. 这是国民的义务 Haksızlıklara karşı gelmek ödevimizdir. 反对一切不守法制的行为是我们的职责。Ödevini yaptı. 他尽了他的义务。❷主要任务：muharebe ～i 〈军〉战术任务，战术想定 ❸(学校里的)作业：Türkçe ödevimi bitirdim. 我做完了土耳其语作业。Ev ödevimi bitirmeden oyuna gidemem. 我不做家庭作业就不去玩。◇～ **bilmek** (或 **saymak**) 认为…是自己的义务 ～**ini yapmak** 尽义务，履行职责：annelik ～ini yapmak 尽母亲的职责

ödeo bilgisi *is.* 道义论

ödevcil *s.* 履行自己义务的

ödevlendirilmek (*nsz*) ödevlendirmek 的被动态

ödevle(**ndir**)**mek** (*-le*) ❶使承担义务，要求(做)，责成做，使担负责任 ❷规定任务，提出任务，交给任务，把工作托给

ödevli *s.* 有义务的，有责任的，负有责任的，有义务做的

ödeyiş 见 ödek[1]

ödlek, -ği *s.* ve *is.* 胆小的，胆怯的，怯懦的，畏惧的；羞怯的，腼腆的：～ bir insan 胆小的人，胆怯的人 ～ tavşan 胆怯的兔子 Oda arkadaşım geceleri bir tavşan gibi ödlekti. 我的室友夜里胆小得像兔子。

ödlekçe [ödle'kçe] *s.* ve *zf.* 胆小的，畏惧的，胆怯的，羞怯的：～ davranış 胆怯的行为

ödleklik, -ği *is.* 害怕，胆怯，怯懦，胆小；畏惧，畏缩；羞怯，腼腆 ◇～ **göstermek** 表现出胆怯，显得畏惧

ödül *is.* 奖，奖金，奖品；奖赏，奖励：Nobel Fizik Ödülü 诺贝尔物理奖 Filim, jüri özel ödülü aldı. 电影获得评奖委员会的特等奖。Yılın en başarılı sanatçıları ödüllerini aldılar. 一年中最有成就的艺术家们得了奖。◇～ **kazanmak** (或 **almak**) 获奖，获得奖赏，得奖，获得奖励，获得奖金：ikincilik ～ünü almak 获得二等奖 ～ **vermek** (决定)授奖，颁奖

ödüllendirmek (*-i*) ödüllenmek 的使动态：Yangını söndürmede çaba harcayan itfaiyecileri belediye ödüllendirdi. 市政府奖励了奋力灭火的消防队员。

ödüllenmek (*nsz*) 受到奖赏，得到奖励

ödün *is.* 补偿，弥补，抵偿，赔偿；赔款，抵偿费 ◇～ **vermek** 补偿，赔偿，弥补：Lozan antlaşmasında, Türkiye öteki devletlere hiç ödün vermedi. 根据洛桑条约土耳其没有对其它国家进行赔款。Kimseye ödün vermeden hakkımı almak isterim. 我要得到不向任何人进行赔偿的权利。

ödünç, -cü Ⅰ *zf.* 借，贷 Ⅱ *s.* 借的，借贷的，贷款的，借款的：～ benzin 借的汽油 ～ para 借的钱，借的款，贷的款 ◇～ **almak** 借到；借款；得到贷款，贷取钱款：Komşu teyzeden ödünç bir limon aldık. 我们从邻居大婶家借了一个柠檬。～ **olarak** 借，贷 (*-den*) ～ **para almak** 借钱，借款，贷款：Şoför arkadaştan biraz ödünç para almağa geldim. 我来向我开车的朋友借点钱。(*-e*) ～ **para vermek** 借给钱，贷给款 (*-e*) ～ **vermek** 贷给，贷予，借给：Kalemimi arkadaşıma ödünç verdim. 我把我的笔借给了我的朋友。

ödünçleme *s.* ❶借的，贷的，借贷的 ❷〈语〉借用的；外来的(词)

ödünlemek (*-i*) 补偿，赔偿

ödünlü *s.* 补偿的，赔偿的

ödünsüz *s.* ve *zf.* ❶无偿的，无报酬的，无代价的 ❷不给报酬的，不付酬的；不给赔偿的(人)

ödyometre [ödyome'tre] (法) *is.* 〈化、物〉气体燃化计；量气管

öf *ünl.* (表示厌恶、腻烦、不赞成、轻蔑等感情)嘿，喝，唉，唉呀，呸：Öf ne kaba adam! 嘿，多么粗鲁的家伙！Öf, ne pis koku! 呸，多么难闻的气味！Öf, ne sıcak! 唉，多么热的天气！

öfke *is.* 愤怒，狂怒；气怒 ◇**～ ile** 愤恨地，气忿地，气怒地 **～ topuklarına** (或 **tepesine**) **çıkmak** 怒发冲冠，大怒起来，狂怒起来：Bak artık, öfke topuğa çıktı, sus！你看！他已经发火了，你就别说了！**～ yaratmak** 引起气愤 **～den** 一时怒起，暴怒起来 **～den ateş püşkürmek** 怒不可遏 **～den kudurmak** 暴怒，气得发疯 **～si burunda olmak** 义愤填膺：Öfkesi burnundadır. 他义愤填膺。**～si kabarmak** 勃然大怒：Öfkesi kabarıyor. 他怒气大发。**～sini çıkarmak** (或 **almak**) 出气，消气 **～sini yenmek** 强压怒火 ◆**Öfke baldan tatlıdır.** 与其强压怒火，不如一吐为快。**Öfke gelir, göz kararır.** (或 **Öfke gider, yüz kararır.** 或 **Öfkeyle kalkan zararla oturur.**) 发火易坏事，气大能伤身。

öfkeci *s.* 易激动的，易动怒的，易动肝火的，好发脾气的；气愤的，愤怒的

öfkecilik, -ği *is.* 易生气，易发火，爱动肝火，肝火旺

öfkelendirmek (*-i*) öfkelenmek 的使动态：Yersiz konuşmalar müdürü öfkelendirdi. 不合时宜的谈话使校长很生气。

öfkeleniş *is.* 生气，发怒，愤怒，恼怒；激动，发火

öfkelenmek (*-e*) 生气，发怒，恼怒，恼火；气愤，愤怒，发怒，大发雷霆：Babam kardeşimin yalan söylemesine çok öfkelendi. 我父亲对我弟弟说谎很生气。Çocuk cevizin yeşil kabuğunu ısırdığı için ağzı burularak öfkelendi. 那孩子咬了一口青核桃的绿皮，涩得他呲牙咧嘴，气急败坏。Durup dururken öfkelendi, barut kesildi. 他突然生气了，暴跳如雷。

öfkeli *s.* ❶生气的，发怒的，恼怒的，气愤的；怒气冲冲的，怒容满面的，悻悻然的：～ bir davranış 愤怒的反应，愤怒的举止 ❷急躁的，暴躁的，火暴的 ◇**～ ～** 生气地，气愤地，恼怒地，愤怒地 ◆**Öfkeli dilencinin heybesi boş kalır.** 急躁的乞丐讨不到东西。

öfkesiz *s.* ❶不生气的，不发火的，不动怒的；不易动怒的：～ sesle dedi ki … 他不动怒地说… ❷不急不躁的，不动肝火的

öğe *is.* ❶(组成)部分，成份；因素，要素；(机器构造的)零件，部件：yapının ～leri 结构要素；构件，结构元件 ❷【口】人物，分子：gerici ～leri 反动分子 ❸〈语〉成份：cümlenin ～leri 句子成份 Özne, tümcenin öğelerinden biridir. 主语是句子成份之一。

öğle *is.* ❶晌午，正午，中午：～ paydosu (或 tatili) 午餐休息时间，中午休息时间 ～ postası 中班，中午班 ～ sonrası 午饭后的时间 ～ uykusu 午睡 ～ yemeği vakti 午饭时间 bir ～ yemeği vermek 设午宴，设宴 Bugün öğle yemeğinde konuk var. 今天吃午饭时将有客人。Öğle üstü uykuya yatarım. 中午我睡觉。❷晌礼 ◇**～ üstü, ～ üzeri** 在中午，近晌午，快到中午的时候；午后，下午 **～ vakti** ①中午，正午，晌午，吃午饭的时间 ②在中午，在正午，在吃午饭的时候 **～den evvel** (或 **önce**) 上午，午前 **～den sonra** 午后，下午：Odaya öğleden sonra güneş ışığı giriyor. 下午，阳光照进了房间。**～ye doğru** 快到中午的时候 **～ye kadar** 到中午，直到中午：Ertesi gün öğleye kadar nasıl vakit geçireceğini bilemedi. 他无法知道第二天饭前的时间将怎度过。

öğlen *is.* ❶【俗】中午，正午，晌午 ❷〈天〉子午圈，子午线，经线

öğlena [öğle'na] (法) *is.* 〈动〉眼虫

öğlenagiller *ç.is.* 〈动、植〉眼虫目(或 藻类裸藻门)

öğlenci *s. ve is.* (两班制学校中)下午上学的(学生)；学生，学员：Oya öğlenci olmasına karşın sabahları erken kalkıyor. 奥娅虽是下午上学的学生，每天早晨还是早早起床。

öğlende *zf.* 在中午，在晌午，中午的时候

öğleyin [ö'ğleyin] *zf.* 在晌午，在中午，中午时：Öğleyin evde oturacağım. 中午时我将在家。Her zaman öğleyin gelir, akşama doğru kalkardı. 他一向是中午来，傍晚走。

öğmek 见 övmek

öğrek, -ği *is.* 【俗】马群

öğrencelik, -ği *is.* 【俗】学习准备工作，学习预备工作

öğrenci *is.* ❶学生：～ karnesi 中小学成绩报告单 ～ künye defteri 学生档案薄 ～ örgütleri (或 teşekülleri) 学生组织 ～ sitesi 学生城 ～ yurdu 学生宿舍 ilkokul ～si 小学生 ortaokul ～si 中学生 sınıfta kalmış ～ 留级生 Bu yıl okulumuzdaki öğrenci sayısı arttı. 今年我们学校的学生人数增加了。❷(某学者的)学生，门生，弟子，门徒；(某学派的)信徒，拥护者：Kant'ın ～si 康德门徒 Hegel'in ～si 黑格尔的门生 ❸〈军〉学员

öğrenek, -ği *is.* 【口】教导，教训，训言；有教育意义的例子

öğrenilmek (*nsz*) öğrenmek 的被动态

öğrenim *is.* 学，学习；教育；专门培训：～ araçları 教学参考书，教具 ～ arkadaşı 同学，同窗 ～ belgesi 专修班毕业证书(结业证书) ～ çağındaki çocuklar 学龄儿童 ～ süresi 学习期限，学制 ilk ～ 初等教育 orta ～ 中等教育 parasız ～ 免费教育 yabancı dil ～i 学习外语 yüksek ～ 高等教育 Öğrenimi ortadır. 他受过中等教育。Ablamın hastalığı nedeniyle öğrenimi aksadı. 我姐姐由于生病拉下了学习。◇**～(ini) yapmak** 学习，研究：tıp ～i yapmak 学医 Felsefe ve tarih öğrenimi yaptı. 他学习过哲学和历史。**～ini yarıda bırakmak** 辍学：Öğrenimini yarıda bırakıp hayata atıldı. 他辍学谋生去了。

öğrenimli *s.* 有学问的；有学识的；知识渊博的，有教养的，受过教育的

öğreniş *is.* öğrenmek 的动名词：Her düşüş bir öğreniş. 【成】吃一堑，长一智。

öğrenmek (*-i*) ❶学习，学：bir lisan ～ 学习语言 İngilizce ～ 学习英语 matematik ～ 学数学 Dün öğretmenin anlattığı dersi öğrendim. 我学了老师昨天讲的功课。❷学会：otomobil kullanmasını ～ 学开汽车 Çok çalışmamız, kendi yağımızla kavrulmayı öğrenmemiz lâzım. 我们要努力工作，学会自己养活自己。Kitap okumak öğrenmektir, uygulamak da öğrenmektir, hem de daha önemli bir öğrenimdir. 读书是学习，使用也是学习，而且是更重要的学习。Biz bütün erbaplardan (kim olursa olsun) ekonomi alanında çalışmayı öğrenmeliyiz. 我们必须向一切内行的人们(不管什么人)学习经济工作。❸了解：Arzunuzu öğrenebilir miyim? 您有什么要求吗？Aslan uyanmış, dört yanına dönüp o küstahın kim olduğunu öğrenmek istemiş. 狮子醒了，四处寻找，想知道那个无礼的家伙是谁。

öğrenmelik, -ği *is.* 奖学金，助学金

öğreti *is.*〈哲〉学说，主义，理论；信条：Marksist ～si 马克思主义学说 Marksizm-Leninizm ～si 马克思列宁主义学说

öğretici *s.* ❶说明…的，阐明…的 ❷教…的；教学的，教育的；教学用的：～ malzeme 教学材料，教材 ❸有教益的，有教育意义的，可供借鉴的；教训(人)的：～ örnek 有教益的典范 ～ bir yapıt 有教育意义的作品 ◇**～ film** ①教学影片 ②科学普及影片

öğreticilik, -ği *is.* ❶说明，阐明，解释明白 ❷教训，训言；教益，有教育意义：～i olmayan filmler 没有教育意义的影片

öğretilmek (*-e*) öğretmek 的被动态

öğretim *is.* ❶教，教授；执教，任教；教学，培训，训练：～ bilgisi 教学论，普通教学法 ～ görevlisi 兼课教师 ～ kadrosu sorunu 师资问题 ～ metodu 教学方法 ～ programı 教学大纲 ～ üyesi 教员，教师 ～ yılı 学年 yabancı dil ～i 教外语 üniversitede ～ üyesi olmak 在大学里任教，在大学里当教师 ❷教育：ihtisas ～i 专门教育，专科教育 ilk ～i 初等教育 ilk ～*e* kavuşturmak 予以初等教育，使受初等教育 karma ～ 混合教学(在学校里) mecburî (或 zorunlu) ～ 义务教育 meslekî teknik ～ 职业技术教育 orta ～ 中等教育 tek postalı ～ 全日制教学 yer ～i 〈军〉飞行员地面训练 yüksek ～ 高等教育

öğretiş *is.* 教，教授；教导，教训，告诫；教会，教给，使习惯(于)

öğretke *is.*〈哲〉教学论，普通教学论

öğretme *is.* öğretmek 的动名词：Dünkü çocuk bize akıl öğretmeye kalktı. 乳臭未干的小子就试图来教训我们。

öğretmek (*-i, -e*) ❶教，教授：birine piyano çalmayı ～ 教某人弹钢琴 birine yüzmeyi ～ 教某人游泳 Çince ～ 教汉语，教中文 ❷教导，指教；告诫，训诫：Şimdi suratına çarpacağım!

Boşboğazlığı sana öğreteceğim. 我要给你一个大嘴巴，让你知道什么叫信口开河！❸教会，教给，使懂得；使习惯(于)，使养成习惯：Bunu sana kim öğretti? 是谁教会你这个？Dayısı yeğenini kanadının altına aldı; ona ticareti öğretti. 舅舅对外甥格外关照，教他做买卖。◇ **Öğretirim** (或 **Öğreteyim**). 等我给你个厉害瞧瞧！等我教训教训你！

öğretmen *is.* 教师，教员；老师：～ okulu 师范学院，师范学校 ～ler kurulu (学校的)教务会议 atış ～i 〈军〉射击训练教练员 bando ～i (交响)乐队指挥，合唱队指挥；(中国古代的)司乐郎 kadın ～i 女教师 Lâtince ～i 拉丁语教员 uçuş ～i 飞行教员 Öğretmenimizin öğütlerini de tutuyoruz. 我们要牢记老师的教诲。

öğretmenlik, -ği *is.* 教师的职业，教师的工作，教书：～ okuyan öğrenci 师范生，读师范的学生 Allah can sağlığı verirse önümüzdeki yıl öğretmenlikten ayrılacağım. 如果我还活着，明年我将不再教书。◇～ **yapmak** 执教，任教，当教师：köy ～i yapmak 在农村任教

öğretsel *s.* 〈哲〉教导性的，说教的，有教育意义的

öğücü 见 övücü

öğüldemek (*nsz*) 【俗】❶折腾，辗转不安，乱跑 ❷(马等)踢人，好尥蹶子，撒野

öğün *is.* 次，回：bir ～de 一次，一回，一举，一下，一口(吃、喝)：Bir öğünde yarısından fazlasını içti. 他一口喝了一多半。günde üç ～ yemek 一日三餐 Günde üç öğün yemek yiyorum. 我一日三餐。

öğünmek 见 övünmek

öğür Ⅰ *is.* 同岁的人，同龄人 ❷(指人)很少，不多几个，一小撮，一小群 Ⅱ *s.* ❶使习惯于…的，使养成了…习惯的，惯于…的 ❷受过特别技能训练的(指禽兽)；训服了的，调教好了的(马) ❸习惯的，人们习以为常的，习见的，常见的 ◇～ **olmak** 习惯于，看惯，与…处熟；安于，习惯于

öğürdüşmek 见 öğürleşmek

öğürleşmek (*-e*) 习惯，渐渐习惯(环境、气候等)；习惯于，有…习惯

öğürlük, -ğü *is.* 习惯，爱好，向往

öğürmek (*nsz*) ❶打响嗝；想要呕吐 ❷(动物)作哞哞声，嗥叫，吼叫 ◇**öğüreceği gelmek** ①【口】想要呕吐 ❷【转】憎恶

öğürtlemek (*-i*) 【俗】❶挑选，选择，选出 ❷选举，选出(秘书等)

öğürtmek (*-i*) öğürmek 的使动态

öğürtü *is.* ❶打响嗝，打嗝声；恶心，呕吐：～sünü güçlükle zaptederek 很费力地忍住呕吐 Cevap beklemeden hastanın öğürtüleri işitilen odaya koştu. 他没等回答就向病人发出呕吐声的房间跑去。❷牛鸣，哞哞声，动物的吼声 ◇～ **gelmek** 想要呕吐，恶心

öğürüş *is.* (呕吐时)发出打嗝声，发出干哕声

öğüş 见 öuüs

öğüt, -dü *is.* 教训，训导，教言，教导；劝告，建议，主意：doktor ～ü 医嘱 Şebnem babasının öğütlerini hiç dinlemiyor. 谢布奈姆一点也不听他父亲的劝告。Öğütlerinizi kendinize saklayın. 您把您的告诫留给自己用吧！Karaya sabun, deliye öğüt neylesin. 【成】肥皂洗不白黑脸，忠告劝不回疯子。◇～ **almak** 倾听教导，接受劝告 ～(**ünü**) **tutmak** 听从劝告，遵循告诫 ～ **vermek** 劝告，劝导，规劝，告诫；出主意：İnsan iptida kendini bilmeli de sonra başkasına öğüt vermeli. 正人先正己。～**te bulunmak** 劝告，劝导，规劝，告诫；出主意

öğütçü *is.* ❶劝告者，劝导者；出主意的人，谋士 ❷〈宗〉传教士；说教者

öğütlemek (*-i, -e*) 劝导，劝告，规劝；告诫，嘱咐，建议；出主意：Annem gözyaşları içinde kendime iyi bakmamı öğütledi. 母亲含着泪反复嘱咐我好好照顾自己。Güzel olanın yıkılmasını kimse öğütlemez. 谁也不得让人去毁坏美的东西。

öğütlenmek (*nsz*) öğütlemek 的被动态：Şimdiye kadar her zaman olduğu gibi yine kemerleri

sıkmamız öğütleniyordu. 迄今为止我们一直被劝告要依然像以前那样过紧日子。

öğütlük, -ğü *is.* (寓言、故事的)寓意；教训

öğütmek (*-i*) 见 övütmek

öğütücü *s.* 见 övütücü

öğütücü diş *is.* 臼齿

öğütülmek (*nsz*) 见 övütülmek

öğütülüş *is.* 被磨碎，被磨成粉末，被研成粉末

öğütüş *is.* 磨，磨碎，磨成粉末，研成粉末

öhö *ünl.* (模仿微的咳嗽声，表示要引起对自己的注意)咳！咳！◇～ ～ (表示蔑视、嘲笑)哈哈哈！

öjenik, -ği *is.* 优生学

ökaliptüs *is.* 〈植〉桉树

ökçe *is.* ❶鞋后跟：Ayakkabının ökçesi kopmuş. 鞋后跟好象磨破了。Ökçesi alçak ayakkabılar giyerim. 我穿矮跟鞋。❷踵，脚后跟：～ kemiği 〈解〉踝骨 ❸底脚，底座 ◇**～sini basmak** 跟踪，跟随，追随，紧跟在后面走

ökçeli *s.* 有鞋后跟的，有后跟的：alçak bir ～ potin 矮跟鞋 yüksek ～ ayakkabılar 高跟鞋

ökçesiz *s.* ❶无后跟的(鞋)：Ayaklarında kauçuk altlı, ökçesiz ayakkabılar var. 他穿一双橡胶底，无后跟的鞋 ❷【俚】胆小的，胆怯的，怯懦的：Ökçesizin biri, höt desen aklı bokuna karışır. 他是个胆小鬼，你一吓唬他，他就屁滚尿流了。

öke *is.* 天才，天资，天赋，才华

ökelik, -ği *is.* 天才，天赋；聪明

ökse *is.* ❶鸟胶，捕鸟用的胶：～den kurtulmuş kuş 挣脱了鸟胶的鸟 ❷罗网，圈套；涂上鸟胶的棍(棒、树枝) ～ çubuğu 涂上鸟胶的细树枝(树条) ❸【转】有诱惑力的女人，有魅力的女人 ◇**～ye basmak** (或 **düşmek, tutulmak**) ①(鸟)落到涂有鸟胶的树枝上 ②【转】上当，受骗，被骗，陷入圈套：Kendi eliyle ökseye tutuldu. 他自投罗网。

ökse otu *is.* 〈植〉槲寄生(Viscum album)

ökse otugiller *ç.is.* 〈植〉桑寄生科(*Loranthaceae*)

öksü *is.* 【方】(没有烧尽的)木头块，炭火块

öksülemek (*-i*) ❶吹旺，扇旺，鼓风使燃烧旺盛 ❷【转】扇，燃起，激起(情绪、感情等)

öksürmek (*nsz*) 咳嗽；害咳嗽病：Üşüttüğüm için öksürüyor. 我因感冒而咳嗽。Çocuk öksürüyor, sokağa çıkarmamalı. 小孩子咳嗽，不应让他出去。Öksüreceği tuttu. 他不停地咳嗽起来了。◇**öksürüp tıksırmak** 咳嗽 **öksüre tıksıra** 咳咳喘喘：Öksüre tıksıra iki adım yolu güç aşıyordu. 他咳咳喘喘地走了两步路。

öksürtmek (*-i*) öksürmek 的使动态

öksürtücü *s.* 引起咳嗽的：～ hastalık 〈医〉呼吸道发炎；支气管炎

öksürük, -ğü *s.* ❶咳嗽；咳嗽病：～ ilâcı 咳嗽药 boğmaca ～ü 〈医〉百日咳 kuru ～ 干咳 Onu öksürük tuttu. 他患了咳嗽病。Sema gerçekten hasta, öksürüğü hiç durmuyor. 塞玛真病了，咳嗽不止。❷伤风，感冒；受凉，着凉；上呼吸道发炎 ◇**～ olmak** 咳嗽；害咳嗽病：Çocuk öksürük olmuş. 孩子受凉了。**～e yakalanmak** 咳嗽；害咳嗽病 **～ü üstelemek** 犯咳嗽病：Soğuk havaya çıkınca öksürüğüm üsteledi. 我一吸冷空气，咳嗽病就又犯了

öksürüklü *s.* 咳嗽的；患咳嗽的：～ bir adam (一个)咳嗽的人◇**～ tıksırıklı** 瘦弱的，消瘦的；羸弱多病的，有病的；带病的

öksürük otu *is.* 〈植〉款冬(*Tussilago farfara*)

öksürüş *is.* 咳，咳嗽；患咳嗽病

öksüz *is. ve s.* ❶(亡母的或父母双亡的)孤儿：Mustafa, pek küçük yaşta öksüz kaldı. 穆斯塔法

很小的时候就成了孤儿。Kaza sonucu anne ve babasını yitiren öksüz çocuğa yakınları bakıyor. 在事故中父母双亡的孩子由他的亲友照看。Mektubunu, öksüz bir çocuğun anasını bekler gibi beklediğini unutma. 不要忘记，他就像孤儿盼母似的等你的信。❷【转】单身无靠的人，单身人；独身者：Buralarda öksüz kaldım. 这里只剩下我孤单一人。◇**～ kalmak** ①成为孤儿 ②【转】成为单身，成为孤单的(人) **～ parmak** 无名指 **～ler anası, ～ler babası** 行善的人，做好事的人；恩人 **～ sevindiren** ①价值不大的，不大值钱的，一文不值的(东西) ②丁当响的小玩具，丁当响的小饰物 ◆**Öksüz çocuk** (或 **oğlan**) **göbeğini kendi keser.** 孤儿自己扯断脐带。**Öksüz oglân kırk yılda bir hırsızlığa çıkmış, ay akşamdan doğmuş.** 千载偷一次，偏遇月光夜。

öksüz balığı *is.* 〈动〉一种绿鳍鱼，鲂鲱(*Trigla lyra*)

öksüzlük, -ğü *is.* ❶孤儿生活，孤儿命运；孤苦无依，孤苦伶仃 ❷【转】孤独，孤单，孤寂；孤寂生活

ökünç, -cü *is.* 【方】后悔，懊悔；悔过认错

ökünmek (*nsz*) 【方】(觉得)可惜，惋惜，感到遗憾；怜悯，怜惜；懊悔，追悔，后悔

öküz *is.* ❶公牛，牡牛，犍牛，阉牛：～ arabası 牛车 ～ damı 牛栏，牛棚 Yük arabasını iki öküz çekiyor. 两条牛拉着载货的大车。❷【口】笨人，蠢人，笨蛋，迟钝的人：～ kafalı 愚蠢的；脑筋迟钝的，愚钝的 ❸【俚】灌了水银的色子 ◇**～ arabası gibi** 很慢地，慢悠悠地，象老牛拉破车似地(做) **～ gibi** ①健壮如牛，象牛一样得强壮 ②笨得象牛似的 **～ gibi bakmak** 傻看着 **～ boyunduruğa bakar gibi** 又怕又恨地 **～ü bacaya çıkarmak** ①做不可能做的事 ②说天书，胡扯，说没有的事 **～ü bıçağın yanına götürmek** 使复杂化，使更加复杂；使更难处理，使更艰巨 **～ü dama çıkarmak** ①做不可能做的事 ②说天书，胡扯，说没有的事 **～ün altında buzağı aramak** 企图用妄诞的理由证明 ◆**Öküze boynuzu yük olmaz.** 牛不感到头上的角沉。**Öküzü boyunduruğa kuyruğundan vurur.** (喻笨拙的人或笨拙的东西)打轭头赶牛(赶牛都不会赶)。**Öküz öldü ortaklık ayrıldı** (或 **bitti, bozuldu**). 树倒猢狲散。

öküz balığı *is.* 〈动〉鳐；胆星鱼，大海牛

öküz burnu *is.* 〈动〉犀鸟，双角犀鸟(*Calao*)

öküz dili *is.* 〈植〉牛舌草(*Anchusa officinalis*)

öküzgiller *ç.is.* 〈动〉洞牛科，牛科(*Bovidae*)

öküz gözü *is.* 〈植〉山金车(*Arnica montana*)

öküzkurbağası, -nı *is.* 〈动〉喧蛙，牛蛙(*Rana catesbiana*)

öküzlük, -ğü *is.* 【口】脑筋迟钝，愚笨；愚蠢行动(为)

öküzsoğuğu *is.* (4 月 15 日以后刮的)强风暴

öl *is.* ❶土壤湿度，土壤水分 ❷湿润的土壤

ölçe *is.* 【口】测定，测量

ölçek, -ği *is.* ❶厄尔切克(量谷物的容器)：Pilav yaparken bir ölçek pirince bir buçuk ölçek su katıyoruz. 我们用一个厄尔切克的米加上一个半厄尔切克的水做羊肉饭。❷(指实物与图表之间的)比例，比率；比例尺，缩尺：～ çizgisi 直线比例尺，直尺，长度比例，线性标准：～ rakamları 数字比例，数字比例尺 grafik (或 çizik) ～ 比例换算尺 hat ～i 直线比例；直线比例尺 sayı ～i 数字比例，数字比例尺 yüz binde bir ～inde bir harita 十万分之一比例的地图 1/4,500,000 ～te bir harita 450 万分之一地图 ❸标度，刻度：Civalı termometrede, santigrad (celsius) Reaumur ve Fahrenheit ölçekleri kullanılır. 在水银温度计上摄氏温度用列氏和华氏刻度。❹【旧】四分之一基莱的重量(等于中奥卡的重量，合 5.132 千克)

ölçekli *s.* 具有…比例的，具有尺寸的：orta ～ harita 中比例尺(战役战术)地图

ölçer[1] *is.* 火钩，通条

ölçer[2] *is.* 测量器具，测量仪器，测量计：dalga ～ 波长计，测波仪，波频仪

ölçermek (*-i*) 【俗】使要熄灭的火(灯)再烧(燃)旺

ölçme *is.* 测量，计量，测定：～ aleti 测量仪器 ～ mukavemeti 〈电〉测量变阻器 ～ mühendisi 地形测绘工程师 arazi ～si 地形测量 ışık ～ 〈军〉根据射击火光测定火力点 su ～si 水文测量

ölçmek, -er (*-i*) ❶量，计量；测量，丈量；测定：buğdayı ～ 量小麦 kumaşı ～ 量布 ısıyı ～ 测温，测量温度 tarlayı ～ 丈量土地 yağı ～ 测量油，量油 zamanı ～ 测定时间，计量时间 bir yerin genişliğini ～ 丈量某地的宽度 Annem pencereyi ölçtükten sonra perde satın aldı. 我母亲量好窗户的尺寸，去买了窗帘。Masanın enini karışlayıp ölçtü. 他用手量了量桌子的长宽。❷【转】斟酌，估量，衡量，全衡；考虑，思考，思索，揣度：davranışlarını ～ 慎重从事 sözünü ～ 字斟句酌，斟酌词句 attığı her adımı ～ 考虑迈出去的每一步 Onun müzikçi değerini ölçmek bana düşmez. 我说不了他是一个什么样的音乐家。◇**ölçüp biçmek** 好好斟酌，仔细地考虑，深思熟虑，瞻前顾后 Ölçüp biçip bir ev almaktan başka çare bulunmadığına karar verdi. 他深思熟虑后决定买房子，除此他没有别的办法。

ölçtürmek (*-i*) ölçmek 的使动态

ölçü *is.* ❶测量，测定；量度：～ aleti 量具，测量仪器 ～ aygıtı 测量仪器 ～ balonu 量杯，量筒 ～ 计量单位～ şeridi 卷尺；皮尺，米尺 göz ～sü 目测 zaman ～ birimleri 计量时间单位 Ölçüye vurulmadıkça bir şeyin miktarı bilinmez. 不量不知数量。❷计量单位，度量单位 ～ ayarı 标准量具，标准器，标准尺 kütle ～leri 质量单位 uzunluk ～leri 长度单位 yüzey ～ leri 面积单位 Metre, kilo, litre birer ölçüdür. 米、千克、公升都是一种计量单位。❸尺寸、尺码、号码；长短，大小，面积；体积：bel ～sü 腰围尺寸 büyük ～de 大规模的 elbise ～sü 衣服的尺寸 odanın ～sü 房间的面积 pabuçlar ～sü 鞋子的尺码 her ～de 各种规格的，各种大小尺寸的 inanılmaz ～lerde artmak 增加到难以置信的程度，扩大到难以置信的规模 sınır ～leri 容许限度，极限公差 tankın ～leri 坦克的尺寸 ❹【转】节制，分寸，不过分：Hiç bir şeyde ölçüuü aşmamalı. 什么事情都不要过分。Neşesine ölçü yoktu. 他曾无限喜悦。❺〈哲、逻〉标准，准则 ❻〈乐〉拍子，节拍；小节 ❼〈文〉格，格律 ❽量器；测量器具，测量计：kuvvet ～sü 测力计，功率计，测功器 yükseklik ～sü 高度计，测高计，测高仪 ◇**～(sünü) almak** ①测定，测量 ②量尺寸，量尺码 **～ koymak** (在图纸上)标明比例的大小 **～ vermek** 给…东西让量尺码：Eski bir yüzüğümü ölçü verdim. 我给了一只旧戒指让量尺寸。**～sünü bildirmek** 让知道自身价值：Ölçüsünü bildirdi. 他让他知道其自身价值。**～sünü bilmek** 知道分寸，知道限度 **～yü kaçırmak** ①不知分寸，不知深浅，不自量力地，大胆妄为，毫无节制地蛮干 ②(计算时)算糊涂，算错 **～yü şaşıran** 过分的，过度的，过大的，过多的

ölçücü *is. ve s.* 测量仪器，测量器具，测量计；测量…的，计量…的：mesafe ～sü 〈军〉测距仪手，测距兵

ölçülemek (*-i*) ❶整顿，整理，调整，调节，高度；整顿好，调整好 ❷〈技〉校准，调准，对准，标准，调好(机器等)

ölçülmek (*nsz, -le*) ölçmek 的被动态：ölçülemiyecek kadar büyümek 疯长，无节制地增长

ölçülü *s. ve zf.* ❶量过的，测量过的，丈量过的 ❷【转】小心谨慎的，慎重的；细心的；经过考虑的，深思熟虑的 ❸有分寸的，适中的，适度的：Çok ölçülü konuşur ve benim etrafımdaki lâkırdılar muayyen bir dozu geçmezdi. 他言谈很有节制，在我身边说话很有分寸。◇**～ adımlarla** ①以整齐的步伐 ②有分寸地 **～ olarak** 有分寸地，适中地，适度地：Sağlık için ölçülü olarak güneş banyosu yapmak yararlıdır. 适度进行日光浴有益健康。**～ olarak** 有分寸，适中，适度：Yükseklerde dolaşma, ölçülü ol, iş tatlıya bağlansın. 你就别好高务远了，适可而止，把事情了结了吧！

ölçülülük, -ğü *is.* 适度，适中，不大不小；(性格)稳健性，稳重，沉着；相称，适合，相当

ölçüm *is.* ❶ ölçmek 的动名词 ❷尺寸，大小，长短；面积，体积：Bu alanın ölçümü iki kilometre karedir. 这块场地的面积是两平方千米。Yeniden yapılan yolun ölçümü yüz kilometreyi buldu. 重新修建的路的长度达 100 千米。❸【转】结论；评价

ölçümlemek (*-i*) ❶思考，考虑，斟酌，深思熟虑，左思右想 ❷评价，估价

ölçümlenmek (*nsz*) ölçümlemek 的被动态

ölçünmek (*-i*) 全面考虑，仔细斟酌，反复思考，左思右想

ölçüsüz Ⅰ *s.* ❶未量过的，未测定的 ❷过分的，过度的，过多的；放肆的；无节制的，极端的：～ bir sevgi 过分的爱 Onun ölçüsüz davranışları betime gitti. 他的放肆激怒了我。❸没有界限的，无边无际的 ❹(诗)不按照韵律的 Ⅱ *zf.* ❶草率，轻率地，考虑欠周地，未经周密思考地，冒失地 ❷过分地，过度地，无节制地 ◇～ **konuşmak** ①说得又多又长 ②不慎重地说出，冒失地说出

ölçüsüzlük, -ğü *is.* 过分，过度，过多，过大

ölçüş *is.* 量，计量，测量

ölçüşmek (*nsz. -le*) ❶相比，与…比较，较量 ❷争胜负，竞争；竞赛，比赛

ölçüştürmek (*-i*) ❶ ölçüşmek 的动名词 ❷比拟，比较，对比，对照，把…与…相比拟，把…与…相提并论

ölçüt, -dü *is.* (衡量的)标准，准则：Zenginlik her zaman çalışkanlığın ölçüdü olamaz. 财富不是任何时候都是衡量勤劳的标准。

öldürge *is.* 处决的地方，法场，刑场

öldüresiye *zf.* 致命地，残酷地，无情地

öldürmek (*-i*) ❶打死，杀死，弄死；杀害：kuşu ～ 打死鸟 kendini ～ 自杀 Eline düşersem beni muhakkak öldürürdü. 我要是落在他的手里，他非杀了我不可。Allah'ın öldürmediğini kim öldürebilir, işte yine iyileştim. 老天爷不让我死，谁又能让我死？所以我又活过来了。❷消除，消灭，去掉，打消；扼杀，毁掉；破坏，损害；摧残，压制，压垮；杀青：soğanı tuzla ezip ～ 用盐把洋葱杀一杀 Bu adamı içki öldürdü. 酒使这个人丧了命。Mesleği onu öldürüyor. 他的职业有损健康。Savaş birtakım sanayi kollarını öldürdü. 战争毁了许多工业部门。Kuraklık ekinleri öldürdü. 干旱使庄稼都枯萎了。❸【口】折磨，磨难；使痛苦，使苦恼，使痛不欲生，使绝望；使极度疲劳：Bu yol bizi öldürdü. 这条路把我们累死了。Onun tutumu karısını öldürüyor. 他的行为使自己的妻子很苦恼。Ancak ders verdiği çocuk, ağır anlıyordu, Bu da onu öldürüyordu. 但是他教的这个孩子头脑迟钝，也把他折腾得够戗。❹【口】白白花费，白耗费，白浪费：zamanı ～ 白浪费时间 Bütün bir günü öldürdük. 我们白白浪费了一整天时间。◆**Öldürseler kanı akmaz.** (喻执拗的人)就是杀了他，他也不出血。

öldürtmek (*-i, -e*) öldürmek 的使动态

öldürtülmek öldürtmek 的被动态

öldürücü Ⅰ *s.* 杀人的，致死的，致命的，致人死命的；极有害的：～ düşman 死敌，不共戴天之敌 ～ darbe 致命的打击 ～ silâhlar 杀人武器 ～ mantarlar 有毒的蘑菇 mikrop ～ ilâç 灭菌药 Öldürücü illetlerin başında kalp hastalıklarının geldiği malûm. 众所周知，心脏病乃致命疾病之首。❷【转、口】极度的，极端的，非常的：～ güzellik 非常美，美得要命 Ⅱ *is.* 杀人者，杀人犯，凶手

öldürülmek (*nsz*) öldürmek 的被动态：Kan gölüne dönen Filistin'de 9 Filistinli daha mermilerle öldürüldü. 在血流成河的巴勒斯坦，又有 9 个巴勒斯坦人被枪杀。

öldürün *is.* 杀人，杀害

öldürüş *is.* 打死，杀死，杀害

ölesiye *zf.* …得要命，…得要死；十分，很：～ sevmek 爱得要命 Ölesiye çalışıyor. 他拼命地工作。

öleş *is.* 【会】尸体，死尸；(动物的)尸体

ölet *is.* 瘟疫，流行病

öleyazmak [öle'yazmak] (*nsz*) 差一点死了：Sıcaktan öleyazdı. 他差一点没热死。

ölgün *s.* ❶枯萎的，蔫了的，有点儿干枯了的：Ölgün çiçeği suladım. 我给有点儿焉了的花浇了水。Saksıdaki çiçek ölgün duruyor. 花盆里花打蔫了。❷【转】没有力气的，没有精神的，

有气无力的，软弱无力的；微弱的；无生气的：～ adımlarla (迈着) 有气无力的脚步 ～ bir sesle 有气无力的声音，微弱声音 ❸平静的，宁静的，风平浪静的(指海) ◇～ ～ 没有干劲地，无精打采地：～ ～ çalışmak 无精打采地干活，懒洋洋地工作

ölgünlük, -ğü *is.* 枯萎的样子，有气无力的样子，无精打采的样子

ölke 见 ülke

ölker *is.* ❶(布匹上的)绒毛，细毛，毛茸 ❷(水果上的)细毛

öllük, -ğü *is.* 【方】铺垫物，垫头，垫子

ölme *is.* ölmek 的动名词 ◇～**den evvel** ①死前，临死前 ②在死之前

ölmek, -ür (*nsz*) ❶死，死亡；牺牲，捐躯：savaşta ～ 在战斗中阵亡 Çabuk doktor çağırın, yaşlı hasta ölecek. 快请医生，上年岁的病人快要死了。Hasta iyileşemeyip öldü. 病人医治无效死了。İki gün can alıp can vermiş, ancak sonra ölmüştü. 他痛苦地挣扎了两天，最后还是死了。❷【转】蔫，枯萎，干枯，衰败，凋零，凋萎：Bu çiçekler dayanmaz, çabuk ölür. 这些花很快就会凋萎，不能久放。❸过时，不用，失去使用价值：Bu usul öldü artık. 这种方法已经不用了。❹(*-den*) 【口】…得要死(指难于忍受的感情或感觉)：gülmekten ～ 笑死，笑得要死 meraktan ～ 好奇得要命 susuzluktan ～ 渴得要死 ◇**ölüp ölüp dirilmek** (或 **ölüp ölüp ölememek**) 生命危在旦夕，在死亡线上，生命在极大危险之中；千钧一发之际 ◆**Öldürürüm diyenden korkma, ölürüm diyenden kork.** 不要怕说"我要杀人"的人，要防说"我快要死了"的人。**Ölecek ile olacağa çare bulunmaz.** 命中注定。**Ölen ile gidenin dostu olmaz.** 死去的和走了的人不会有朋友。**Ölen inek sütlü olur.** 不说死人的坏话。**Ölme eşeğim, ölme.** 要挺住！**Ölmek var dönmek yok.** 有进无退；只能进；不能退；背水一战。**Ölür müsün, öldürür müsün?** 真见鬼！真该死！他妈的！**Ölürse yer beğensin el beğensin.** 到处受欢迎的人。**Ölürüm diyenin üstüne varılmaz.** 不打倒下的人。

ölmez *s.* ❶不死的，不朽的，永恒的，永久的，永生的：～ anıtlar ve eserler 不朽的文物 ❷结实的，坚实的，坚固的

ölmez çiçek *is.* 〈植〉蜡菊(*Helichrysum*)

ölmezleşmek (*nsz*) 成为不朽的，成为万古流芳的

ölmezleştirmek (*-i*) ölmezleşmek 的使动态：adını ～ 使自己的名字流芳百世

ölmezlik, -ği *is.* 永垂不朽，流芳万古；永生，永存，永恒

ölmezoğlu *s.* 坚固的，结实的：Bu kumaş ölmezoğlu. 这种布很结实。

ölmezotu, -nu 〈植〉灰毛菊(*Yeranthemum*)

ölmüş Ⅰ *s.* 死的，不活的；枯死的，凋谢的：～ bir hayvan 死的动物 ～ bir kedi yavrusu 一只死小猫 Ⅱ *is.* 死人，死者：Ölmüşleri iyi sözlerle anmalı. 要说死者的好话。◇～ **diller** 死的语言(指非现行的语言，如古希腊语、拉丁语等) ◆**Ölmüş a(r)slana tavşanlar bile sadırır** (或 **hücum eder**). 狮子死了兔敢侮；虎落平阳遭犬欺。**Ölmüş eşek** (或 **koyun**) **kurttan korkmaz.** 死驴(羊)不怕狼；死猪不怕烫。

ölü Ⅰ *s.* ❶死的，死亡的：～ hayvan 死的动物 ～ insan 死人 Ağacın altında ölü bir kuş bulduk. 我们在树下发现一只死鸟。❷昏暗的，暗淡的，不明亮的：Ölü bir ışık altında nakış yapıyor. 她在昏暗的灯光下刺绣。❸无生气的，死气沉沉的；停滞的，不动的：～ kent 死气沉沉的城市 ～ su 死水 ❹枯死的，枯萎的：～ ağaç 枯死的树 ～ yapraklar 枯叶 ❺死的，不用的，废弃的：～ diller 死的语言 Hititçe bir ölü dildir. 赫梯语是一种死的语言。❻【转】不活泼的，没有风趣的，不生动活泼的，死板的，呆板的：～ bir konuşma 呆板的谈话，没有风趣的讲话 ❼不能动的，麻木的，死的：～ organ 不能动的器官 ～ deri 死皮 ❽没有干劲的，萎靡的不振的；迟顿的，缓慢的；平静的；微弱的，无力的：～ hava 风平浪静的天气 ～ bir sesle 有气无力地，小声地 Ⅱ *is.* ❶死人，死者；死尸：Ölüyü gömdüler. 他们把死者埋葬了。❷(动物的)尸体：kedi ～sü 猫的尸体，死猫 bir tavuk ～sü 死鸡 Ertesi günü baba horozun ölüsünü bulunca, küplere bindi. 第二天，爸爸发现公鸡死了，大发雷霆。❸【俚】灌了水银的色子，有记号的牌，做了手脚的赌具 ◇～ **ağıtı** ①哭

死者，哭亡者 ②痛哭 ～ **benzi** 死灰白，死人般苍白的 ～ **diri** (**bulmak**) (把…视为)生死存亡 ～ **dalga** 〈无〉减幅波，阻尼波 ～ **deniz** 〈海〉死浪，长浪 ～ **doğmak** 生下来就是死的 ～ **fiyatına** 很便宜，十分廉价 ～ **fiyatına gitmek** 白送，非常便宜地卖掉 ～ **gibi** 象死的一样 ～ **gözü** (**gibi**) 没有光泽的；不明亮的，暗淡的，昏暗的 ～ **helvası** 荐亡的哈勒瓦酥糖 ～ **nokta** 〈技、理〉死点，止点；僵局 ～ **mevsim** 淡季 ～ **korkusu** 〈医〉尸体恐怖：Ölü korkusunu ölüm korkusu ile karıştırmamalıdır. 不要把尸体恐怖和死亡恐怖混为一谈。～ **örtü** (地上的)落叶覆盖层 ～ **para** 死钱，不生利的资本，呆滞资本 ～ **saat** 午休或午睡时间 ～ **sezon** 淡季 ～ **saha** 〈军〉死界，死角，(雷达)盲区 ～ **salı** 给死者洗身仪式 ～ **vermek** 死亡，去世：Düğün evinde tam koltuk töreninde, sevinçten kalp krizi geçiren büyükanne ölü verir. 在新房中正举行新郎新娘臂挽着臂从客人中走过的仪式时，祖母因高兴心脏病突发去世。～**sü kandilli** (或 **kınalı**) 卑鄙的人，可耻的人 ～**ye ağlamaz diriye gülmez** 【成】不三不四的 ～**yü güldürür** 特爱开玩笑者，特爱说笑话的人，特诙谐的人 ◆**Ölüsünü öpeyim.** 别让我活着见到他。

Ölüdeniz *öz.is.* 死海(亚洲)

ölük *s.* 【俗】无生气的；极虚弱的，疲惫不堪的，无力的

ölüm Ⅰ *is.* ❶死，死亡：～ alametleri 死亡的征兆 ～ cezası 死刑 ～ haberi 噩耗，死讯 ～ oranı 死亡率 ～ saçmak 播种死亡 Her hastalığın sonu ölüm değildir. 并非人生了病都会死。Kocasının ölümünden duyduğu ıstırap çok büyük oldu. 丈夫的死使她极其悲痛。Ölümü bizi çok üzdü. 他的死使我们感到很悲痛。❷死刑，处死，极刑：～ hücresi 死囚牢房 ～ hükmü (或 kararı) 死刑判决 ❸消失，消逝，消亡：küçük sanayinin ～ü 小的工业消失 ❹忧愁，悲伤，痛苦，苦难：Oraya gitmek benim için ölümdür. 去那里对我来说就是要我的命。Sürgün benim için ölüm gibi bir şey olmuştu. 流放对我来说是件要命的事。❺体力大减，身体状况很坏，健康状况很糟：Hastalık kısmî bir ölümdür. 生病就是健康状况不佳。Ⅱ *ünl.* 完蛋，见阎王，上西天：Zalimlere ölüm! 消灭叛徒！◇～ **döşeğinde yatmak** 临死的时候，弥留时 ～ **Allah'ın emri** ①人都是要死的 ②一定(做到)，无论如何(也要做到)，冒死(也要做到)：Ölüm Allah'ın emri, bu işi yapacağım. 哪怕就是死，我也要做这件事。～ **cezasına mahkûm olmak** 被判死刑，被判处死刑 ～ **dirim savaşı** 殊死战斗，生死存亡的战斗 ～ **hâlinde olmak** 濒临死亡，垂危 ～ **hâlinde yaralı** 受了致命伤的 ～ **kadar** 很，极，非常，…得要命，…得要死：Ölüm kadar güzel. 她漂亮极了。～ **kalım meselesi** (**sorunu**) 生死问题，生命攸关的问题，极端重要的问题 ～ **kalım savaşı** 殊死战斗，生死存亡的战斗 ～ **makinesi** 定时炸弹 ～ **sessizliği** 死一般的寂静 ～ **tehlikesi** 生命危险；小心危险 ～ **teri dökmek** 出一身冷汗 ～**e gitmek** 死，走向死亡 ～**e koşmak** 想死，找死 (*-i*) ～**e mahkûm etmek** 判处死刑 ～**e mahkûm olmak** 被判死刑，被判处死刑：Ölüme mahkûm oldu. 他被判处死判。～**le burun buruna** (或 **yüz yüze**) **gelmek** 濒临死亡，行将死亡，行将就木 ～**ü göz**(**ün**)**e almak** 冒生命危险，不怕死 ～**ünde** 临终，弥留之际 ～**üne susamak** 想死，找死：Ölümüne mi susadın? 怎么，你活腻啦？◆**Ölüm dirim** (或 **kalım**) **bizim içindir.** 人都是要死的；人总有一死。**Ölüm var dirim var.** 什么都有可能，一切都有可能：Ölüm var, dirim var, ayrılmadan helâllaşalım. 以防万一，还是让我们在分手前告别吧。**Ölümü gören hastalığa razı olur.** 舍车马，保将帅。

ölümcül *s.* ❶致命的，有性命危险的，致死的：～ bir hastalık 绝症，不治之症 ❷濒死的，垂危的，垂死的，气息奄奄的：～ bir hasta 垂危的病人

ölümlü Ⅰ *s.* ❶死的，死亡的，要死的，临死的；终有一死的；必死的：～ dünya 阴间，阴曹地府 ❷致死的，致命的 Ⅱ *is.* 人，凡人，终有一死的人

ölümlük, -ğü *is.* 丧葬费

ölümlülük, -ğü *is.* 死，死亡；覆灭，覆没

ölümsek *s.* 【俗】快要死的，垂死的；临终的

ölümsü *s.* 死的；没有生气的；象死人似呆板的；寂静的：～ bir sessizlik 死一般寂静

ölümsüz *s.* ❶不死的，永垂不朽的；流芳百世的，万古流芳的：～ bir eser 不朽的作品 ～

isimler 名垂千古 ❷〈宗、神〉不死的，永生的：Düğünsüz ev olur, ölümsüz ev olmaz. 【成】有人丁不旺之户，无长生不老之家。

ölümsüzleştirmek (*-i*) 使不朽，使不灭；使永垂不朽，使万古流芳；使永生，使永存

ölümsüzlük, -ğü *is.* ❶不朽，永垂不朽，流芳万古 ❷不灭；永生，永存

ölünmek (*nsz*) 死，死亡：Aşktan ölünmez. 有爱就不会死。Yurt uğrunda ölünür. 为祖国献身。

ölüş *is.* 死，死亡

ömetotu, -nu *is.* 〈植〉忽布，啤酒花(*Humulus Lupulus*)

ömür, -mrü (阿) Ⅰ *is.* ❶生命，性命；寿命：uzun ～ 长寿，长生 Adamcağızın ömrü kısa imiş. 人的寿命是短促的。Çınarın ömrü uzun olur. 法国梧桐树的寿命是很长的。Ömrü yokmuş. 他命中注定短寿。❷一生，一世，一辈子 ❸生活的乐趣，幸福 ❹【口】(指非常漂亮、吸引人的人或物)妙极了，真妙，真漂亮：Vallahi ömürsün! 啊呀，你真是漂亮极了！Ⅱ *s.* 【转】奇怪的，奇异的，奇特的，古怪的；好玩的，有趣的，引起乐趣的，逗人笑的：Doğrusu burası ömür yer. 的确这里是很好玩的地方。◇～ **adam** ①好人，极可爱的人，绝代佳人：Bu Sabri Bey çok ömür adammış doğrusu. 这个萨布里先生真的是一个很好的人！Eh! Hoca pek ömür adasın hani! 真棒！老师，你是真的一个大好人。②有点古怪的人 **～ boyunca** 一生，一辈子：～ boyunca senelik gelir 〈经〉终身年金 **～ çürütmek** ①白毁掉一生，白断送生命：Ankara'ya gelinceye kadar yurdun en ücra yelerinde adeta ömür çürütmüştü. 在我来安卡拉之前，在家乡那最偏远的地方我几乎是白活了一辈子。②白浪费时间：Hami Bey devlet dairesinde kırk yıl ömür çürüttü. 哈米先生在国家机关白混了那么多年。**～ geçirmek** 无忧无虑地生活，随心所欲地生活；生活得幸福美满；享受生活 **～ sürmek** 生活，过活：Babasından kalan miraşı har vurup harman savurmamış ve ölünceye kadar mutlu bir ömür sürmüştü. 他并没有肆意挥霍父亲留下的遗产，一直到老过着幸福的生活。Elim hiç bir işe yaymadı. Ömür sürdüm faydasız. 我肩不能担，手不能提，这一辈子过得一点儿意思也没有。**～ törpüsü** ①极为繁重的(工作) ②【口】好数落人的人，好责难人的人，好挑剔的人(指夫妻一方) **～de bir** 非常难得的，非常稀有的 **～e bedel** 很宝贵，贵如生命 **～ü billâh** 【俗】从(不)，始终(不)，永远(不)，任何时候也(不)：Ömrü billâh böyle bir eve sahip olamazdı. 他一辈子也没有住过这样的房子。Kocamdan ömrü billâh kötü bir lâf işitmemiştim. 我一辈子也没有听我丈夫说过粗话。**～ü boyunca** 一生，一辈子：Ömrü boyunca çalıştı. 他工作了一辈子。Ömrümüz boyunca birbirimize yardımda bulunmak için yemin ettik. 我们发誓，我们这一辈子要互相帮助。**～ü Nuh** 暮年，活得很久 **～ü oldukça** 当他活着的时候：Ömrü oldukça anneme bakmak benin biricik görevimdir. 只要我母亲活一天，照顾母亲就是我惟一的任务。**～ü tükenmek** 寿终正寝 **～ü uzamak** ①长生，长寿 ②成为耐久的，成为坚固耐用的 **～ü vefa etmemek** 没有活到…就死了，早逝，短命，短寿，夭折，夭亡：Çocuğunun okulu bitirdiğini görmeye adamın ömrü vefa etmemişti. 这个人英年早逝，没有看到他的孩子毕业。(*-in*) **～ünce** 一生，一辈子：Gördüğüm şeyi bütün ömrümce unutamayacağım. 我见到的东西一辈子也不会忘掉。**～ünde** 一生，一辈子：Aile sevgisini, sıcak yuvayı, cıvıl cıvıl çocuk seslerini ömründe görmemişti. 他一辈子也没有享受过家庭的爱、温馨的家和孩子们叽叽喳喳的说笑声。Böylesini ömrümde görmemiştim. 一生中我还没有见过这种事。**～ünde rahmama secde etmemiş** 既不信神又不信鬼的人 **～ünde unutmamak** 记住一辈子，永远不会忘记：Ona bir ders vereyim de ömründe unutmasın. 我好好教训他一顿，让他一辈子记住。**～ünü geçirmek** 度过一生 **～ünü harcamak** 为…奋斗终身 **～ünü sefalet içinde geçirmek** 在艰难困苦中度过一生 **～ünü tüketmek** 无聊地消磨岁月 **～ünü vermek** 为…奋斗终身 **～ünün sonuna kadar** 至死，一直到死 ◆**Ömür boyu mutluluklar dilerim.** 祝一生幸福。**Ömürler olsun!** (对吻手人的良好祝愿)长命百岁！**Ömrüne bereket!** 祝你长寿！谢谢：Hay ömrüne bereket; bu sıcak günde buz gibi ayran pek iyi geldi. 嘿！谢谢！这大热天的，这冰镇酸奶真是太棒了！

ömürlü *s.* 长寿的，长命的，长生的；生命力强的，不易死的；长久的：Tanrı ömürlü etsin. 祝长寿！Arkadaşlıkları ömürlü olmadı. 他们的友谊不长久。İlk izdivacı uzun ömürlü olmadı.

他的第一次婚姻很短暂。

ömürlük, -ğü *s.* 供一辈子用的；永恒的，永久的；耐久的

ömürsüz *s.* 短命的，短寿的，活的时间不长的；不长久的，不经久的；无益的，无用的：～ bir hayvan 寿命不长的动物

ön Ⅰ *is.* ❶前，前面前部：evin ～ü 房前 kapının ～ü 门前 Önünü görmeden yürüyordu. 他什么也不看往前走了。❷正面，前面，前部：giysimin ～ü 衣服前襟 Ceketin önü iki sıra düğme ile süslenmiştir. 在女短上衣的前襟上钉有两排钮扣。❸今后，将来，未来，不久的将来：Önümüz bahar, hava ısınmaya başladı. 马上就是春天，天气开始转暖了。Ⅱ *s.* ❶前，前面 的，前部的；正面的；前头的：～ kapı 正门，大门 ～ lop 〈解〉(垂体的)前部 ～ müzik 〈乐〉序曲，前奏曲 ～ sıralar 前排 müdafaa sahasının ～ kenarı 防线的前沿 trenin ～ tarafı 火车的前部 ❷发生在…之前的；上述的，前面所说的：～ emir 〈军〉预先号令 ◇**～ plâna geçmek** 居前列，居领先地位，居重要地位，名列前茅：Sınıfta ön plâna geçti. 他在班里名列前茅。**～ plânda** 居前列，居领先地位，居重要地位，名列前茅 **～ seçim** ①预调(频率) ②〈法〉预选 **～ tutmak** 更喜欢，宁愿，认为比较好 **～de** ①在前面：～de giden 走在前面的 Hoca önde, subay arkada içeriye girdiler. 老师在前，军官在后，他们鱼贯而入。②以…为首，由…领导 **～de gelmek** 居前列，居领先地位，居重要地位，名列前茅 **～deki** 在前面的，位于前面的 **～den** 从前面；在前面 **～den yürümek** 走在…前面 **～e** 向前，朝前面 **～e almak** (或 **alınmak**) 提前 **～e düşmek** 带领，率领；带路，当向导：Ev sahibi olduğuna göre öne düşmek sana yakışır. 他是房东，应该给你带路。Süvariler öne düştüler. 骑兵走在前面。**～e sürmek** 提出 **～ü alınmak** 被防止，被预防 (*-in*) **～ü sıra gitmek** 走在前面：Köpek sahibinin önü sıra, tin tin gidiyordu. 狗在主人的前面不声不响地走着。**～ümüzdeki** 将来的，未来的，行将到来的：～ümüzdeki günlerde 日内，在最近几天 ～ümüzdeki hafta 下周，在下周 ～ümüzdeki imtihan 即将举行的考试 (*-in*) **～ünde** 在前面：kanun ～ünde müsavat 在法律面前平等 pencerenin ～önünde 在窗前 (*-in*) **～ünde ardında dolaşmak** ①跟随，追随；尾随，追逐；追求，致力于 ②顽强，不屈不挠 (*-in*) **～ünde diz çökmek** 跪在面前，恳求，央求 **～ünde perende atılmamak** 不上当，精明：Önünde perende atılmaz. 他很精明，不会上别人的当。**～ünden çekilmek** 离开，溜走，滚开：Önümden çekil! 滚！滚开！**～üne arkasına** (或 **ardına**) **bakmak** 瞻前顾后，深思熟虑，仔细斟酌 (*-in*) **～üne bakmak** ①难堪，不好意思，害羞，害臊：Verilecek cevap olmadığı için önüne bakmakta devam ediyordu. 他答不出来，羞得一直不敢抬头。②留神，留心，关心，操心：Önüne bak! 留心自己脚下！(*-in*) **～üne bir kemik atmak** 施小惠：Ali, Ahmet'in önüne bir kemik atarak istediğini yaptırdı. 阿里给艾哈迈德了点儿好处，让他给自己办事。(*-in*) **～üne çıkmak** ①出现在面前，来到面前：Larp diye önümüze çıkıverdi. 他突然跳到了我的面前。②拦阻，阻止 (*-in*) **～üne düşerek yolunu göstermek** 在前面引路 (*-in*) **～üne düşmek** 带领，率领；走在前面：Ağabeyim önüme düştü; peribacalarını gezdik. 大哥带我们查看了他家的几个山头。**～üne geçilmez** 难以克服的，不可遏制的，无法防止的，不可避免的：önüne geçilmez istek 难以遏制的愿望 (*-in*) **～üne geçmek** ①走到跟前：Pencerenin önüne geçmiş, dalgın ve hiddetli nazarlarıyla karşıki damları seyrediyordu. 他走到窗前，目不转睛地愤怒地望着对面的屋顶。②制止，阻止，禁止：Babası bir kaç kere bu işin önüne geçmek istedi. 他的父亲几次想制止他干这份儿工作。Hiç bir şey onun önüne geçemezdi. 什么也阻止不了他。③防止；采取防范措施 **～üne gelen** 迎面碰到的人，偶然遇到的人，随便什么人：Akşamki olayı önüne gelene ballandırarak anlatıyordu. 他逢人便眉飞色舞地讲述那天晚上的事。Her önüne gelen kitap yayınlarsa iyi eserler ortaya konamaz. 如果是个人就能出书，那么也不会有什么好作品。(*-in*) **～üne katmak** 赶：Çoban akşam üzeri, koyun sürüsünü önüne katmış, köye dönüyor. 黄昏时分，牧羊人赶着羊群回村。**～üne kırmızı halı serilmek** 以铺红地毯的规格接待，十分隆重地接待：Sanatkâr, devlet başkanlarına lâyık bir tarzda karşılandı, önüne kırmızı halı serildi. 艺术家受到了国家元首规格的接待，受到了铺红地毯的迎接。(*-in*) **～ünü almak** ①制止，阻止，禁止：İtfaiye çabuk yetişmeseydi yangının önünü almak kolay olmazdı. 要不是消防队很快赶到，火灾的制止就不那么容易了。Belediye, çamaşırların

balkonlarda kurutulmasının öünü aldı. 市政府禁止在阳台晾晒衣物。②防止；采取防范措施：Bir an önce yangının önünü almasaydık bütün mahalle yanacaktı. 要不是我们及时采取措施防范火灾，整个街区都要被烧毁了。Kavganın önünü almak istedikçe iş büyüdü, nihayet birbirlerinin gırtlaklarına sarıldılar. 他越是想息事宁人，事情就越严重，终于他们撕扯到了一起。Sağlık ekibi salgının önünü almak için sabaha kadar durmadan çalışmıştı. 医疗队为了防止疫情蔓延一直忙到天亮。(*-in*) **～ünü ardını bilmek** (或 **düşünmek, saymak**) 谨言慎行，深思熟虑，前思后想，左思右想，慎重行事：Önünü ardını bilmeden bir iş yapmaya kalkarsan aldanırsın. 你做事如果不三思而后行会一事无成。**～ünü ardını bilmez** (或 **düşünmez, saymaz**) 性急的，急躁的，不小心的，不谨慎的，卤莽的：Önünü ardını bilmezin biri de odur. 他还是一个莽撞的人。**～ünü kesmek** ①拦截，阻挡：Dilenci önünü kesti, para istedi. 乞丐拦住了他向他讨钱。②阻挠，阻止，妨碍 ◆**Ön tekerlek nereye giderse art tekerlek de oraya gider.** 前车轮到哪儿，后车轮就到哪儿。**Önde giden yorulur, arkada kalan soyulur.** 走在前面怕累，走在后面怕劫；左右没是处，来往难做人。**Önü kavurga kavuruyor, arkası harman savuruyor.** 他正处在水深火热之中。**Önüne bakma, sonuna bak.** 秋后算帐。**Önüne geleni kapar, ardına geleni teper.** ①前面的他捞一把，后面的他不放过，什么好处他都想要。②前面的他咬一口，后面的他踹一脚，什么人他都敢欺负。

ön ad *is.* 〈语〉形容词

ön alım *is.* 优先购买：～ hakkı 〈法〉优先购买权

ön avurt *is.* 〈解〉前内腮：～ ünsüzü 〈语〉舌尖齿龈边辅音 L sesi bir ön avurt ünsüzüdür. 字母"L"是舌尖齿龈边辅音

önayak, -ğı *is.* 创始人，首倡者，发起人；领导者，组织者；领袖；首领，首长，头目；祸首，主谋，领头闹事的人；向导，领路人 ◇～ **etmek** 倡导，发起，组织，主谋：O kadar şiddetle karşı koyduğu bir teşebbüse şimdi neden kendisini ön ayak etmek istiyordu? 他为何对他极力反对过的事又热衷去做呢？(*-de*) ～ **olmak** 倡导，发起，组织，主谋：Bu gibi işlerde her vakit önayak olan o idi. 在这类事情中他是个主谋。

Ön Asya *öz. is.* 〈地〉西亚

ön belirti *is.* 〈病理〉(某种)疾病的最早征状

ön bilgi *is.* 事先准备的有关知识；文献资料

ön bilim *is.* 【旧】〈哲〉先知，先知未来一切

önce [ö'nce] Ⅰ *zf.* 先，首先；最初，起先，起初：bir an (或 ayak) ～ 尽早，尽可能早一些 daha ～ 更早一些，还要早一些 *en* ～ 首先 Önce yemek yiyelim, sonra çalışırız. 我们先吃饭，后工作。Önce düşün sonra söyle! 先想一想再说！Önce sen başla. 你先开始。Ⅱ *e.* ❶和表示时间的词连用，表示以前，之前，前：bir yıl ～ 一年前 bundan bir gün ～ 在此前一天 Üç yıl önce İzmir'deydim. 3 年前我到过伊斯坦布尔。❷和从格名词连用，表示：在…之前，在…时候以前，先于，早于 bir işi yapmadan ～ 在做…事之前 her şeyden ～ 首先 Senden önce geldi. 他比你先来了。Ⅲ *is.* 发生在…之前的事：Cumhuriyet ～si 共和国成立以前的时期 savaş ～si yılları 战前的年代，战前时期 tarih ～si devri 历前的时期 Bu hükmün önceye geçerliği yok. 这个决议没有回溯效力。Bu işin bir öncesi var. 这件事有其前因。◇～ **can sonra canan** 先己后人 ～**sinde** 在前夕，在前夜：seçim ～sinde 在选举之前

ön bilim *is.* 〈哲〉预见，预知

öncecilik, -ği *is.* 发起，首倡，创始，创举；开端

önceden [ö'nceden] *zf.* 早先，原先，先前；事先，事前；预先：～ incelemek 事先研究 ～ biriktirdiği para 他早先积攒起来的钱 Önceden bilmiyordu, sonra öğrendi. 他先前不知道，而后知道了。Geleceğini önceden haber veriyor. 他事先告知他要来。Hiçbir dövüşün sonu önceden belli olmaz. 不可能事先知道斗争的结局。◇～ **sezmek** 预感到 ～ **ısıtıcı** 〈技〉预热器，加热器

önceki *s.* ❶(*-den*) 以前的，目次的；上述的，前述的：bundan ～ 此前的 bundan ～ kısımlarda 在上述的部分中 bundan ～ mektuplarda 在以前 的信中 İslamiyetten ～ tarihimiz 我们接受伊斯兰教以前的历史 ❷原先的，从前的，前任的：～ başkan 前任主席，前任总统 ～ zamanda 从前的时候，古时候，很早以前

öncel *is.* ❶前任(者) ❷先驱者，前辈：～ler 祖先，古人，前辈 ～ düzen 〈哲〉先定的和谐

öncelemek (*-i*) ❶把…提到首位，提到第一位 ❷提前，提前到更早年代

önceleri [ö'nceleri] *zf.* 从前，以前，过去：Önceleri böyle şeyler yoktu. 从前没有这些东西。O, önceleri bu rolde oynamak istemedi. 先前他不想演这个角色。

öncelik, -ği *is.* ❶领先，优先，在先；优势(地位)，优先权；优先考虑的事：ağır sanayiye verilen ～ 给予重工业优先权 ❷【口】定钱，定金；押金，保证金 ◆**～e sahip olmak** 优先于，地位在…之上，比…更重要；具有优先权，具有优势

öncelikle [ö'ncelikle] *zf.* 首先：Bu tasarı, mecliste öncelikle görüşülecek. 这个草案首先要在议会里进行讨论。

öncelikli *s.* 占优势的，优先的，优越的；(比起来)更重要的

öncesiz *s.* 永恒的，永久的，永远的，亘古长存的，自古以来的，自古就有的：Evren öncesizdir. 世界是亘古长存的。

öncesizlik, -ği *is.* 永恒(性)，永久(性)，永存：Evren öncesizlikten beri vardır. 世界自古以来就有。

öncım *is.* 〈植〉原叶体，配子体

öncü Ⅰ *is.* ❶拓荒者，开路先锋；奠基人，创始人，先驱者 ❷先锋队，先遣队：～ kıtaları 先遣部队，先头部队 ～ müfrezesi 先头部队 alay ～sü 团先头部队，团先遣队 işçi sınıfının ～sü 工人阶级先锋队 Adanın içlerine ilerleyen öncülerle irtibat kesiliyor. 和挺进到该岛腹地的先遣队失去了联系。İzcilerin öncüsü ilerde bir ırmak olduğunu haber verdi. 尖兵报告说前面有条河。❸领袖，首领，统帅；领导人 Ⅱ *s.* 先进的，进步的：～ tecrübeler 先进经验 ～ tiyatro 先锋派剧院

öncül *is.* 〈逻〉前提，出发判断：Sonuç öncülleri aşmamalıdır. 结论不应超出前提。

öncülük, -ğü *is.* 领袖地位，领袖职责 ◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 领导，引导，指导，率领；管理，主持

ön çalışma *is.* 前期工作，准备工作

ön damak *is.* 〈解〉前上膛，前颚：～ ünsüzü 〈语〉前腭辅音

öndelik, -ği *is.* 预付款，预支款

önder *is.* 首领，领袖；领导者，领导人：～ler kadrosu 领导干部 işçi ～i 工人领袖 Yeni Türkiye'nin önderi Atatürk'tür. 新土耳其的缔造者是阿塔图尔克。◇**～ etmek** 领导

önderlik, -ği *is.* 领袖(首领)地位，领袖(首领)职责：Marksçı-Leninci parti ～inde 在马列主义者政党的领导下 ◇**～ etmek** 领导，指导，率领：ülkeye ～ etmek 领导国家

ön deyiş *is.* (文艺作品的)序；序言；开场白；序幕；序曲

önduyu *is.* 预感

ön ek *is.* 〈语〉前缀

önel *is.* 期，期限，(票据等到期后的)宽限

önelik, -ği *is.* 〈物〉质子，阳质子，正质子

önellemek (*-i*) 延期，展期，缓期

önem *is.* 意义，重要性，重要意义：büyük bir ～ kazanmak 具有十分重要的意义 olağanüstü ～de siyasî olaylar 具有十分重要意义的政治事件 Bu olaylar büyük önemi haizdir. 这些事件都具有十分重要的意义。Her dersin kendine göre önemi var. 每门课程都有其自身的重要性。Ne önemi var! 这有什么意义！◇**～ taşımak** 具有重要意义：hayatî ～ taşımak 具有非常重要的意义 **～ vermek** 重视，认为很重要，认为有重要意义：gereken ～ vermek

给予应有重视 Çevre sağlığına önem vermemişler; hastalıklar kol geziyor. 他们不注意环境卫生，一些疾病正在滋生蔓延。

önemli *s.* 重要的，意义重大的，有重要意义的；非常重要的，极重要的，了不起的：～ bir gün 非常重要的一天 ～ bir sınav 非常重要的考试 ～ bir iş 非常重要的事情 ～ bir olay 非常重要的事件 ～ arazi 〈军〉重要地段 Bu, yılın en önemli olayı idi. 这是一年中最重大的事件。Cephenin öteki kesimlerinde önemli bir şey olmamıştır. 在前线其它地段上没有发生什么重要事情。Ekonomik durum, günün önemli konularından biri. 经济形势是当今的重要话题之一。◇(*-de*) **～ bir rol oynamak** 起重要作用

önemsemek (*-i*) 重视，认为重要，认为重要：Anlattıklarını pek önemsemedim. 他说的这些我根本都不当回事。Dostluk ilişkilerinde saygıyı çok önemsemeliyiz. 我们认为在友好关系中尊重是十分重要的。Öğretmenimizin sözlerini hep önemsemeliyiz. 我们应重视我们老师说的话。

önemseniş *is.* önemsenmek 动名词

önemsenmek (*nsz*) önemsemek 的被动态

önemseyiş *is.* önemsemek 的动名词

önemsiz *s.* 不重要的，无关重要的，无是轻重的：～ bir arıza 不大的损失 ～ şey 小事，琐事 Boş zamanlarımda önemsiz işler yapmaktan kaçınırım. 我在空闲时间不做无意义 的事情。Önemsiz bir sorun yüzünden zaman yitirdim. 我因无关紧要的问题浪费了时间。

önemsizlik, -ği *is.* 不重要；琐碎；无意义；不足道；无价值

önerge *is.* 建议，提议，提案：sözlü soru ～si 口头询问 Neticede önerge büyük ekseriyetle reddedildi. 结果提案遭到大多数人否决。◇**～ vermek** 提出建议，提出提案

önergemek 见 önermek

önergi *is.* 呈文，报告

öneri *is.* 提议，建议，动议：Çöp sorununun çözümlenmesi için çeşitli öneriler var. 为了解决垃圾问题有多种建议。◇**～de bulunmak** 提议，建议

öneriş *is.* önermek 的动名词

önerme *is.* ❶ önermek 的动名词 ❷〈逻〉前提；推理，推论；论断，判断：büyük ～ 〈逻〉大前提 küçük ～ 〈逻〉小前提 tasım ～ 假言判断，推论

önermek (*-i*) 提出建议，提出方案，提出提案；作出计划：Dedem, tatili yanında geçirmemi önerdi. 我祖父建议我在他那里度假。Yelda'ya bugün bize gelmesini önerdim. 我建议耶尔达今天到我们这里来。

önerti *is.* 前提，出发点："Duman çıkıyorsa atış var" sözünde duman çıkıyorsa şartı bir önertidir. 在"冒烟就有火"这句话中"冒烟就是前提"。

öneze *is.* 〈猎〉潜伏狩猎者，隐匿狩猎者；潜伏处，隐匿处

ön göğüs *is.* 前胸

öngörmek (*-i*) 预见，预见到：ticarî ve ekonomik ilişkileri ～ 预见到经贸关系的发展

öngörü [ö'ngörü] *is.* 预见性，远见，先见之明

öngörülmek (*nsz*) öngörmek 的被动态

öngören *s.* 有远见的，有先见的，有先见之明的；规定的：bunları ～ tasarı 预见这一切的方案，规定这一切的草案

öngörülü *s.* 有远见的，有先见的，有预见的

öngü *is.* 【口】坚持精神，顽强精神，坚忍不拔的精神，不屈不挠的精神

öngül *s.* 顽强的，不屈不挠的，坚忍不拔的

ön gün *is.* 前夕，前夜，前一天：İkinci Dünya Savaşı'nın ön günlerinde 在二次世界大战前夕

öngür 见 hüngür

önizleme *is.* 〈计〉预览

ön kol *is.* 〈解〉前臂，下臂：～ kemiği 桡骨

ön koşul *is.* 先决条件：maddî ～lar 物质的先决条件

önlem *is.* 措施，办法：～ paketi 一揽子措施 Hava pisletilmesine karşı yeşillikleri çoğaltmak ilk akla gelen önlemdir. 增加绿地是防止空气污染的首选措施。◇～ **almak** 采取措施：Belediye, kenti su basmasını engellemek için gerekli önlemleri aldı. 为了防止城市遭水淹，市政府采取了必要的措施。

önleme *is.* önlemek 的动名词 ～ hattı〈空〉截击线 ～ uçuşu〈空〉截击飞行 ağır ～ radarı 〈空〉警戒和截击雷达

önlemek (*-i*) ❶预防，防止；阻止，妨碍；阻挠，阻难，不允许：hastalığı ～ 预防疾病 dünya harbini ～ 防止世界战争 nükleer silâhların yayılmasını ～ 防止核武器扩散 tehlikeyi ～ 防止发生危险 (*-in*) türlü manevralarını zamanında ～ 及时制止阴谋 salgını ～ 预防流行病 yangını ～ 预防火灾 Başımın ağrısını önlemek için aspirin aldım. 我为了治头痛服用了阿斯匹林。Alınan önlemlerle tehlikeyi önlediler. 他们采取措施防止了危险发生。Yangını çabuk önlediler. 他们很快就把火扑灭了。❷〈军〉截住，截击；赶在(敌人)前面

önleniş *is.* önlenmek 的动名词

önlenmek (*nsz*) önlemek 的被动态：Yangın önlendi. 火被扑灭了。Hastalıkların birçoğu aşı ile önlenir. 有许多疾病可通过疫苗预防。

önleyici *s.* ❶预防性的，防止的；先发制人的：～ tedbirler 预防性的措施 ～ hekimlik 预防医学 ～ harp 先发制人的战争 enflasyonu ～ tedbirler 防止通货膨胀的措施 ❷〈军〉赶在前面的：～ uçak 截击机

önleyiş *is.* önlemek 的动名词

önlük, -ğü *is.* 围裙；围身，罩衣，工作服：Beyaz bir iş önlüğüm var. 我有一件白大褂。Bulaşık yıkarken önlük takmayı unutma. 洗脏东西时不要忘记戴围裙。

önlüklü *s.* 戴围裙的，穿罩衣的，穿工作服的

önlüklük, -ğü *s. ve is.* 适合做围裙的，适合做罩衣的(布)

ön oda *is.* ❶外厅，前厅 ❷〈解〉(眼)前房

ön oluş(um) *is.* 〈生〉先成论，预成论

önörgü *is.* 草稿，草图

ön seçici *is.* 〈技〉自动变速装置，预选器

ön seçim *is.* 选举的第一阶段，初选；预选：milletvekili ～leri 国会议员初选，议员初选 belediye başkanı ～i 市长初选 Siyasal partiler yarın önseçim yapacaklar. 各政党明天举行预选。

önsel *s. ve zf.* 〈哲、逻〉先天的，先验的：～ kavramları 〈哲〉(康德的)先验论，先验论

önselci *s. ve is.* 〈哲、逻〉先天论的，先验论的 ❷先天论者，先验论者

önsellik, -ği *is.* 先天论，先验论

ön ses *is.* 〈语〉词首音：～ düşmesi 词首音脱落，如：ısıcak→sıcak, ısıtma→sıtma

ön sezi *is.* 预感：Kötü bir şeyin önsezisiyle ter basan yüzünü sildi. 他擦了擦因不祥的预感而冒汗的脸。

ön sezili *s.* 有预感的

ön soruşturma *is.* 预审

ön söz *is.* ❶序，序言，绪论，卷头语，前言：Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın ön söz yazmadığı roman yok gibidir. 侯赛因·拉赫米·古尔珀纳尔写的小说似乎没有没写前言的。

ön sözleşme *is.* 预约，先约

ön şart *is.* 先决条件

ön takı *is.* 〈语〉前置词

ön tasar *is.* ❶方案，设计，设计图，规划：köprünün ～ı 桥的设计图 ❷草案，草稿，草约

ön tasım *is.* 〈逻〉前三段论

ön türeme *is.* 〈语〉词首音增补，如：urmak→vurmak, Rum→Urum, nar→inar 等

ön uyum *is.* 〈生〉预存适应，预先适应

ön vurgu *is.* 〈语〉首音节重音，落在首音节上的重音，如：A'nkara (安卡拉) Ka'yseri(开塞利) a'nsızın (突然)等

ön yargı *is.* 成见，偏见；固定的看法

ön yargılı *s.* 抱有成见的，有偏见的

ön yüzbaşı, -yı *is.* 【旧】大尉

öpmek, -er (*-i, -den*) 吻，亲嘴：beni alnımdan ～ 吻我的额头 gözlerinden ～ 吻眼睛 yanağından (yanaklarından) ～ 吻面颊 yer(i) ～ (在大人物面前)跪倒，鞠躬 Anne oğluna doğru eğilip onu öptü. 母亲弯下腰，亲了儿子一下。Sibel annesini kucakladıktan sonra yanaklarından öptü. 塞比尔在拥抱了母亲后又吻了她的面颊。Türklerde el öpmek bir gelenektir. 土耳其人有吻手习俗。◇**öp babanın elini** 毫无希望，准得坏事；一去无消息，无影无踪 **öperken ısırmak** 【成】口蜜腹剑；笑里藏刀：Öperken ısırır. 他口蜜腹剑，笑里藏刀。**öpüp başına koymak** 拜领，高兴地接受：Ayda iki bin doları öpüp başına koyar, bu zamanda para mı? 他每个月拿 2000 美元，这笔钱现在就算不少了！◆**Öp eşiği çık dışarı.** 请走吧！快滚吧！快走开！

öptürmek (*-i, -e*) öpmek 的使动态：el ～ 让吻手 elini ～ 让吻她的手

öpücük, -ğü *is.* 吻，接吻，亲嘴：Anneme yeni giysimi diktiği için öpücüklerle teşekkür ettim. 我用吻感谢妈妈给我做了新衣服。◇**～ almak** 想法博得一吻 **～ göndermek** 致以飞吻：Kocaman avuçlarından bir öpücük gönderdi. 他用大手送来一个飞吻。Arkadaşına ekrandan öpücük gönderdi. 她在屏幕上给了她的朋友一个飞吻。**～ kondurmak** 轻轻地吻 **～ yollamak** 致以飞吻 **～lere boğmak** 连连吻

öpülmek (*nsz*) öpmek 的被动态

öpüş *is.* öpmek 的动名词

öpüşmek (*nsz, -le*) ❶(相互)接吻，亲嘴：Öpüşürken, kokuşurken çıkageldi koca. 就在他们亲吻、拥抱的时候，她丈夫突然来了。❷【俚】(汽车等)相撞，相互撞上(碰上)

ör *is.* (城堡等的)围墙，壁垒

örcin *is.* 【旧】绳梯，软梯

ördek, -ği *is.* ❶〈动〉鸭：baba ～ 公鸭 evcil ～ 鸭 Beijing ～i 北京鸭 yaban ～i 凫，野鸭 Ördekler suda çırpınarak yüzüyorlar. 鸭子扇动翅膀在水中游动。❷(男用)便壶 ❸【俚】司机私下揽的乘客 ❹蠢货，笨蛋 ◇**～ avlamak** (或 **toplanmak**) ①【转】私下揽乘客：İstanbul'a giderken biraz da ördek topladık, dünyalık doğruldu. 我们开车去伊斯坦布尔的时候又拉了一些散客，捞了一把。②【转】宰客

ördek balığı *is.* 〈动〉隆头鱼

ördek başı *is.* 深绿色的

ördekçilik, -ği *is.* 放鸭子，养鸭(业)

ördek gagası *is.* 浅橙色的

ördekgiller *ç.is.* 〈动〉鸭科(*Anatidae*)

ördürmek (*-i, -e*) örmek 的使动态：Elbisemi acaba kime ördürsem? 谁给我做衣服呢？

örek, -ği *is.* 【俗】墙；建筑物，房屋：～ çamuru (建筑)沙浆 ～ ipi 铅垂线，吊线

örekçi *is.* 建筑师，建筑学家

örekçilik, -ği *is.* 建筑学，建筑艺术

öreke (希) *is.* 手工纺纱杆；纺纱杆上的卷麻或卷羊毛

örek gülü *is.* 〈植〉蔷薇，野蔷薇

örek pulu *is.* 云母

öreksel *s.* 建筑的，建筑学的，建筑艺术的

örek yavşanı *is.* 〈植〉洋艾(*A. Absinthium*)

ören *is.* ❶(古代建筑的)遗址，废墟：Örende kazı yapılıyor. 发掘在遗址上进行。❷旧楼房，老建筑：Ören bir evin önünden geçtim. 我从一栋老楼房前面走过。❸牧场

örenlik, -ği *is.* 断垣残壁，一片废墟，满目疮痍

örf (阿) *is.* ❶习俗，风俗，习惯，惯例，不成文的惯例：～ âdet hukuku 〈法〉不成文的法律，习惯法 ～ ve âdet 风俗和习惯 ❷礼物，礼品，赠品 ❸【口】法官帽；伊斯兰教长的头巾帽

örfelemek (*-i*) 吓唬，恐吓，恫吓，使害怕

örfen *zf.* 按惯例，按习俗

örfî [örfi:] (阿) *s.* 习惯的，习以为常见的，平常的；合理的，合乎规律的 ◇～ **idare ilân etmek** 宣布戒严(状态)

örflemek 见 orfelemek

örge *is.* 见 örgen

örgen *is.* 见 organ

örgencilik, -ği *is.* 〈哲〉有机论

örgenlemek (*-i*) 组织，组成，建立；举办，举行，筹备；安排，安顿

örgenleşmek (*nsz*) 〈生〉器官发生，器官形成

örgenlik, -ği *is.* 〈生〉(有)机体，生物(体)

örgensel *s.* 〈生〉有机的

örgü Ⅰ *is.* ❶编，织，编结，编制，针织 ～ makinesi 针织机 ～ şişi 织针 ～ yünü 编织用的羊毛 makine ve el ～ yünleri 机器和手工编织用的羊毛 Bunun örgüsü güzel. 这件东西织得很好看。❷编织品，编制品，针织品；藤制品，柳条制品：Elindeki örgü ne? — Kardeşine kazak olacak. 她在打什么？他给弟弟打毛衣。❸(或 saç ～sü)发辫：İki kalın örgüsü var. 她有两条粗辫子。Saçlarını iki örgü yapmış. 她把头发梳成了两条辫子。Örgülerini çözdü, saçlarını omuzlarına indirdi. 她解开辫子，把头发披在肩上。❹砖砌体，砖石砌体 ❺〈解〉丛 ❻(织物的)组织，结构，质地 ❼网，网络：tel ～ 铁丝网 Ⅱ *s.* 编织的，编制的，针织的 ～ elbise 针织的衣服 ～ eldiven 软梯 ◇～ **örmek** 编织，针织，编制：İki kız okunanları can kulağıyla dinlerler, oturdukları yerde örgü örerlermiş. 两个女孩儿一面认真听念书，一面坐着做毛活儿。

örgücü *s.* 编织的，编结的；编起来的；梳成辫子的

örgülü *s.* 编结的，针织的；编在一起的，编结起来的；梳成辫子的：～ mahfaza 缠裹(电缆) ～ saç 梳成辫子的头发 tel ～ ağ 〈军〉铁丝网，绊网，绊脚索

örgün *s.* 有组织的：～ eğitim 有组织的教育

örgüsüz *s.* 没有编结起来的，没有编起来的；没有缠裹的；没有梳成辫子的

örgüt *is.* 组织；机构，机关；团体：gençlik ～leri 青年组织 mesleki ～ 工会组织 sosyal ～ler 社会组织 Filistin Kurtuluş Örgütü 巴勒斯坦解放组织 UNESCO, Birleşmiş Milletlerin bir örgütüdür. 联合国教科文组织是联合国的一个下设机构。

örgütçü *is.* 组织者，组织家，有组织能力的人：yetenekli bir ～ 有能力的组织者

örgütçülük, -ğü *is.* 组织(指动作或状态)；建立组织工作体制，编制

örgütlemek (*-i*) 组织，组成，建立；把组织起来：savaş ～ 组织战斗 Adamları grgütlüyor ve çalıştırıyordu. 他把人们组织起来，使其工作。

örgütlendirilmek (*nsz*) örgütlendirmek 的被动态

örgülendirmek (*-i*) örgülenmek 的使动态

örgütleniş *is.* örgülenmek 的动名词

örgütlenmek (*nsz*) 组成；成立；组织起来：Birlişmiş Milletler çeşitli dünya sorularını gözümleyecek yolda örgütlenmiştir. 联合国是为了解决世界各种问题而成立的。İnsanlar tek başlarına yapamayacakları şeyleri örgütlenerek gerçekleştirebilirler. 人们单枪匹马做不了的事情，组织起来就能做到。

örgütleyiş *is.* örgütlemek 的动名词

örgütsüz *s.* 无组织的，没有组织起来的

örgütsüzlük, -ğü *is.* 无组织(怀性)

örgütsel *s.* 组织工作的；组织的，组织上的；组织筹备的：～ çalışmalar alanında 在组织工作方面 ～ yapı 组织结构

örgütlü *s.* 有组织的：～ kitler 有组织的群众 ～ mücadele 有组织的斗争 ◇**～ olarak hareket etmek** 有组织地行动

örgütlülük, -ğü *is.* 有组织；组织性：işçi sınıfının ～ü 工人阶级的组织性

örk *is.* 【俗】拴牲口粗绳或链子

örklemek (*-i*) 【俗】把牲口用长绳拴在草地上放牧

örme Ⅰ *is.*❶ örmek 的动名词 ❷毛线 ❸针织品，编织品 Ⅱ *s.* 编结的，编制的，针织的 ～ koltuk 藤椅，柳条椅 ～ çorap 手工织的长筒袜 ～ yelek 手工织的背心 elde ～ 手工织的，手工编结的 elde ～ tayyör 手工编织的衣服

örmek, -er (*-i*) ❶编织，编结，编织，编制：çorap ～ 织袜子 fanilâ ～ 织毛(绒)衣 hasır ～ 织 草席 sepet ～ 编篮(篓，筐)子 tentene ～ 编花边 ❷补，织补：elbisenin yırtığını ～ 补衣服上的洞(窟窿) Annem pantolonumdeki yırtığı ördü. 我母亲给我把裤子上的窟窿补好了。❸编(梳)辫子 ❹砌墙，修缮墙：İşçiler yapının duvarlarını örüyorlar. 工人们在砌大楼的墙。Bu duvarı iki günde ördüler. 这堵墙他们两天就砌好了。❺【方】做，作，制作，制做：Ne örüyon? 你在做什么？Bunları örüp bitirinceye kadar kimse ile dünya kelâmı etmeyeceksin. 在你把这些活儿都干完之前，不要同任何人说话。

örneğin [ö'rneğin] *zf.* 例如，比方(说)，譬如说：İnsan her ortamda okumamalı, örneğin az ışıklı yerde. 人不能不看环境读书，例如，在光线暗淡的地方不要读书。Spor vücuda çok yararlıdır, örneğin ağabeyim spora başlayalı daha sağlıklı ve neşeli. 体育锻炼对身体大有好处，举例说，我哥哥自开始体育锻炼后变得更加健壮和开朗。

örnek, -ği Ⅰ *is.* ❶样品，样子，式样，样本，式，样式；模型：～ üzerine satış 按样品销售 iplik ～i 纱的样品 kumaş ～i 布的样品 yün ～i 羊毛样品 Moda dergisinden kendime bir giysi örneği seştim. 我从时装杂志里给自己挑选了衣服式样。Bu giysi bana yapılacak olanın orneği.这件衣服是我要做的衣服样品。❷例子，例证，实例：Göller konusunu anlatırken Türkiye göllerinden örnek verdi. 他在讲湖泊的时候，举了土耳其的湖泊的例子。Bu tarihte bir örneği daha görmemiş bir zaferdir. 这是史无前例的胜利。❸模范，榜样，范例，典范：kendi ～iyle 以自己的模范行为，用自己的模范行为 ❹副本，抄本；复制本，临摹本；拷贝；相似物，类似物：Bu çocuk annesinin örneği. 这孩子长得同他的母亲一模一样。❺图案，图形，花纹，花彩：Bu oyanın örneği çok güzel. 这花边的图案很好看。Ⅱ *s.* 模范的，示范的；榜样的，样板的；样本的，标准的；好的，先进的：～ insan 好人 ～ kent 模范城市 ～ köy 示范村，模范村 ～ okul 示范学校 ～ öğrenci 好学生 ◇**～ almak** ①把…作为榜样 ② (*-den*) 仿效：Bu çocuk babasından örnek alıyor. 这个孩子仿效他的父亲。(*-e*) **～ olmak** 做榜样，当典范：Ana baba çocuklarına örnek olmalı. 父母要成为自己孩子的榜样。Öğretmen her bakımdan çocuklara örnek olur. 老师要处处为人师表。**～ tutmak** 把…作为榜样；仿效 (*-in*) **～ini almak** 把图案描下来，临摹图案 (*-in*) **～ini çıkarmak** ①做模型 ②复制副本 (*-in*) **～ini yapmak** 复制图像：Hayret, bir görüşte tıpkı örneğini yapmış. 真让人叫绝，他看一眼，就能把你惟妙惟肖地临摹出来。

örneklemek (*-i*) ❶举例 ❷以…为榜样

örneklendirmek (*-i*) örneklenmek 的使动态

örneklenmek (*nsz*) örneklemek 的被动态

örneklik, -ği *is.* ❶样品，样子；实例；标本；模型；做样品的东西 ❷模范，典范

örnekseme *is.* 〈语〉类推法，类比：Bu kelime örnekseme yoluyla türetilmiştir. 这个词是用类推法构成的。

örneksemeciler *ç.is.* 〈语〉类比推理者，类推法者

örneksemek (*-i*) 类推，类比；比较，比拟，对比；把…与…相比较

örs *is.* ❶砧，铁砧，锤砧，击砧：～ boynuzu 铁砧角 ～ yüzü 铁砧的工作面 çilingir ～ü 钳工用铁砧 nalbant ～ü 铁匠打铁用铁砧 sivri üçlu ～ 尖角铁砧 iki uçlu ～ 双角铁砧 ❷鞋匠用的铁脚 ❸〈解〉砧骨 ◇**～le çekiç arasında olmak** 两头受气

örs kemiği *is.* 〈解〉(耳中的)砧骨

örselemek (*-i*) ❶弄坏，用坏；揉皱，弄皱，压皱：Elindeki çiçekleri örseleme! 你不要把手里的花弄坏了！Bakınız, kitabımı ne kadar örselemişsiniz. 您瞧，您把我的书弄坏到什么程度。Fırtına çiçekleri örselemiş. 暴风把花刮得零落不堪。❷【转】使疲惫不堪，使变得乏力，使变虚弱：Hastalık onu epey örselemiş. 疾病使他很虚弱。

örseleniş *is.* örselenmek 的动名词

örselenmek (*nsz*) ❶ örselemek 的被动态：Çiçekler yolda örselendi. 花在途中被弄坏了。❷【转、口】疲惫不堪，心力交瘁，无精打彩，体力衰减

örseleyiş *is.* örselemek 的动名词

örtbas *is.* ◇**～ etmek** 掩盖，掩饰；隐瞒，瞒住，不公开，秘而不宣；藏匿，隐藏，窝藏：sosyal zıddiyetleri ～ etmek 掩盖社会矛盾 İşi örtbas ettiler. 他们隐瞒了此事。Kabahatı örtbas ettiler. 他们文过饰非。Kabahatı örtbas edildi. 他的过错被隐瞒了。**～ olmak** 隐藏起来；隐瞒起来，不露声色，瞒住：Ondan hiç bir şey örtbas olamaz. 什么事也瞒不过他。

örtenek, -ği *is.* ❶(动物体上的)保护组织，表皮原 ❷(软体动物的)外套膜 ❸(部分器官的)罩膜，包膜

örtme *is.* ❶ örtmek 的动名词 ❷〈军〉伪装，隐蔽，设置弹幕 ❸〈军〉掩蔽，隐蔽；掩护：～ hattı 掩护线

örtmece *is.* 〈文〉委婉(词)语

örtmek, -er (*-i*) ❶盖上，蒙上，遮上，罩上；铺上；镀上；涂上，漆上；【口】戴上，披上：ışığı ～ 遮住光 yemek tabağını ～ 盖上菜盘 Gece sıcak olduğu için üzerine yalnız ince bir pike örtü örttük. 由于夜里太热，我们只给他盖了一条薄的凸纹布单。Kadın bebeğini itina ile yatırdı, yüzünü örttü. 女人小心翼翼地把小孩放下睡觉，给她遮上了脸。Masaya örtüsünü örttüm. 我给桌子铺上了桌布。❷关上，虚掩，半掩(门、窗、盖子等)：perdeyi ～ 拉上幕 kapıyı ～ 关上门，掩上门 Pencereyi örttü. 他关上了窗户。❸填满，填平：mezarı ～ 填平墓穴 üstüne toprak ～ 在上面撒上一层土，用土盖上 ❹【转】笼罩，遮住：Duvarları tavana kadar örten kitap rafları! 书架把四壁一直遮到天花板。Sarmaşıklar duvarları örtmüş. 爬墙虎把墙都遮住了。❺【转】掩盖，掩饰；隐瞒，包疵(过失、过错等)：cinayeti ～ 掩盖罪行 kabahatini ～ 掩盖过失 Onun ayıbını örttü. 他隐瞒了自己的可耻行为。Kendi işledikleri günahı örtmek için kardeşlerimize bu kara lekeyi sürmek istediler. 他们为了掩盖自己所犯罪过，就想往我们兄弟的脸上抹黑。

örttürmek (*-i*, *-e*) örtmek 的使动态：Ders bitince bütün talebeye mekinelerini örttürünüz. 一上完课您就让学生把他们用的机器都盖上。Evimin üzerini maalesef daha örttüremedim. 很遗憾，我还未能让人给我把房顶盖上。Şu çukurları bugün muhakkak örttürmek lâzımdır. 今天必须叫人把这些坑填上。

örtü *is.* ❶用于遮盖的东西；盖布，罩单；套子；盖子；(书的)封皮，封面，封底；包皮：baş ～sü 头巾 işlemeli ～ 绣花的台布，绣花的罩套 masa (或 sofra) ～sü 桌布，台布 yatak ～sü 床单，被单 yüz ～sü 面纱，面罩 Kapane ve koltuklara örtüler geçirilmiştir. 所有沙发和沙发椅都套上了罩子。Masanın örtüsünü değiştirmek gerekiyor. 桌布该换了。❷屋顶，房顶；顶；棚，遮阳 ❸〈军〉掩蔽所，掩蔽工事；掩体 ❹覆盖层；覆盖物；被覆；幕 ～ dokusu 〈生〉上皮组织 bitki ～sü 植被 bitkisel ～ 植被 kar ～sü 雪被 diri ～ 植物群，

植物区系 gecenin ～sü altında 在夜幕下 ölü ～ 落叶覆盖层 ❺〈技〉镀层，涂层；表面包覆层；护墙板；模板 ◇～ **yaprağı** 〈植〉苞，苞片

örtücü *s.* ❶蒙上的，盖上的；铺上的；遮掩的，遮盖的；镀上…的，涂上…的 ❷〈军〉掩护的 ～ kıtalar 掩护部队

örtüç, -cü *is.* ❶【口】盖布，罩单；笼罩物，覆盖物 ❷〈军〉掩护

örtük *s.* 关上的，关着的，关闭的；遮蔽的；半开着的，虚掩上的：yarı ～ bir kapı 半开着的门，虚掩上的门

örtülmek (*nsz*) örtmek 的被动态：Sabahleyin uyandığımız zaman her tarafı karla örtülmüş bulduk. 早晨我们醒来的时候发现到处都是银装素裹。Kar yağdı iz (或 pislik) örtüldü.【成】一场大雪遮脏，一床锦被遮羞。

örtülü Ⅰ *s.* ❶被覆盖的，被遮挡的，被遮盖的，被笼罩的；被盖上的；带着…的：başı ～ bir kadın 带头巾的妇女 ormanla ～ arazı 森林覆盖的地方 Dağbaşı dumanla örtülü idi. 山头云雾缭绕。Yanakları kara bir sakkala örtülü idi. 他的腮帮上长满了黑胡须。Orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyor. 一个带着头巾的中年妇女坐在我的身旁。❷【转】隐藏的，暗藏的；暗含的；含糊不清的；隐约的；隐蔽的，秘密的：～ ödenek 国家用于保密事业的资金 üstü ～ kelimeler 暗示，暗语 Üstü örtülü kelimelerle hayatından bahsetti. 她含糊其词地讲述了自己的生活状况。Ⅱ *zf.* 含糊不清地，模棱两可地，隐隐约约地，不直截了当地

örtünmek (*-i, -le*) ❶给自己盖上(蒙上)，(头上戴上；系上 Bol bir çarşafla örütünmüş. 她围上一条宽大围巾。İki battaniye örtünmüş. 他盖了两条毯子。❷(*nsz*) 【旧】戴面纱，戴面罩：Kız, on beş yaşına girince örtündü. 女孩子到 15 岁就要戴上面罩。Orta hâlli hanımlar renkli yeldirmeler giyerler ve beyaz tülbent baş örtüleri örtüleri örtünürlerdi. 中等经济状况的妇女穿花的斗篷，戴白色麻纱做的头巾。

örtüsüz *s.* 没有遮盖的；开着(盖)的；没带面纱的；没带帽子的；没有屋顶的，没有棚顶的；未清偿的：～ bir masa 没有铺台布的桌子 ～ bir hanım 没有带面纱的妇女 ～ bir baş 没带帽子的头

örtüş *is.* örtmek 的动名词

örü[1] *is.*❶ örmek 的动名词 ❷编结物，编制物，编成的东西；织品，织物 ❸建筑物，墙，篱笆，栅栏，围墙，院墙 balçıklı ～ 掺有禾秆的粘土建筑 ❹围起来的地方，筑起围墙的地方 ❺织补工作

örü[2] *is.* 【俗】牧场，放牧地

örücü *is.* ❶织补者，缝补者，缝补旧衣物的人 ❷针织女工，织毛线的人，编结的人：çorap ～sü 织袜子的人 kumaş ～sü 织布的人，织布工 duvar ～sü 砌墙工

örücülük, -ğü *is.* 缝补活，织补工作；编结工作，编织工作

örük[1]**, -ğü** *is.* ❶【俗】发辫 ❷补丁：Eğer örük varsa artık paltonun bizimkine ait olduğuna hükmederim. 如果大衣上有补丁，那就可确定是我们的。

örük[2]**, -ğü** *is.* 【俗】见 örk

örük[3]**, -ğü** *is.* 条件，条款；合同，讲定的条件

örüklemek (*-i*) 【俗】用长绳子把牲口拴在草场上放牧

örülmek (*nsz*) örmek 的被动态：Duvar örüldü. 墙砌好了。Fanilâ örüldü. 法兰绒内衣织好了。

örülü *s.* 编制的，编成的；编织的，编起来的

örüm *is.* ❶ örmek 的动名词 ❷【俗】畜群夜里或清晨放牧

örümce *is.* 【俗】见 örümcek

örümceğimseler *is.* 〈动〉蛛形纲(*Arachnoidea*)

örümcek, -ği *is.* ❶〈动〉蜘蛛(*Aranea*)：～ ağı 蜘蛛网 Odanın tavanında bir örümcek ağ kurmuş. 蜘蛛在房间天花板上结了网。Köşede bir örümcek, ince ipliklerini tavandan duvara

atarak ağını örüyor. 墙角里有只蜘蛛正在把蛛丝从天花板上拉到墙上结网。❷蜘蛛网 ❸学步车 ◇～ **almak** 清除蜘蛛网，扫除蜘蛛网 ～ **bağlamak** 结满蜘蛛网，布满蜘蛛网，张满蜘蛛网：Açlıktan götün örümcek bağlamış da, hâlâ fiyakadan vazgeçmiyorsun ha! 嗨！你都穷得叮当响了，可还在那里臭美！～ **kafalı** 【蔑】因循守旧的，保守的，落后的(指人)；保守分子，守上分子：Örümcek kafalı insanlar, yeniliklere karşı çıkarlar. 因循守旧的人总是反对新生事物。～ **sarmak** 结满蜘蛛网，布满蜘蛛网，张满蜘蛛网 ～ **tutmak** 结满蜘蛛网，布满蜘蛛网，张满蜘蛛网：Her taraf örümcek tutmuş. 到处都结满了蜘蛛网。

örümcek kuşu *is.* 〈动〉伯劳(*Lanins*)

örümcek kuşugiller *is.* 〈动〉伯劳科(*Laniidae*)

örümceklenmek (*nsz*) ❶布满蜘蛛网，结满蜘蛛网 ❷【转】无人收拾，无人清扫 ❸〈医〉(嘴唇或嘴边)发炎，起泡，(眼睛)发炎，红肿

örümcekler *is.* 〈动〉蜘蛛目(*Araneida*)

örümcekli *s.* 布满蛛网的，结满蜘蛛网的 ◇～ **kafa** 【蔑】保守分子，守旧分子，反对进步的人，顽固落后分子

örümceksi *s.* 〈解〉蛛网膜的：～ zar 蛛网膜

örüşük *s.* 【口】很复杂的，难以理解的，难以解决的，紊乱的；很困难的

ÖSS 【缩】高考，高等学校入学考试(Öğrenci Seçme Sınavı)

östaki (法) *is.* ◇～ **borusu** 〈解〉咽鼓管，耳咽管，欧氏管

ÖSYM 【缩】高等教育招生办公室(Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi)

öşür, -şrü (阿) *is.* ❶〈史〉什一税 ❷十分之一

öşürcü *is.* 【旧】收什一税的官员，收什一税的人

öt *is.* 〈解〉见 öd

öte *is.* Ⅰ ❶那，另一边，另一侧；对面：Atlantık'in ～si 大西洋彼岸 dağın ～si 山的那一边，山后 denizler ～si 海的那一边，海的对面 ormanın ～si 森林的那一边 Hedeğin öte tarafına atladı. 他跳过了壕沟。Yanımızdaki genç yolun otesinde bir bina iskeleti gösterdi. 我们身边的年轻人指了指马路对面的一栋楼房构架。❷其余，其余的东西(事情、部分)，其它东西；其它：bundan (或 ondan) ～si 所有的事 Bundan ötesine karışmam. 所有的事情都与我无关。Bundan ötesi sizin bileceğiniz iş. 我已经尽力而为，这些都是你们会干的事情。Sen çalış, ötesine karışma. 你干你的，不要过问其它的事。Ötesini bana bırak. 其余的事你都交给我吧。Ⅱ *s.* 那边的，远处的；对岸的，彼岸的：gölün ～ tarafında 在湖的对岸 ırmağın ～ yakası 河的对岸 Öte yakaya geçelim. 我们到对岸去吧。◇～ **dünya** 彼世，阴间，冥界，阴曹地府 ～ **gün** 【俗】不久以前，前几天 ～ **yandan** 另一方面 ～**de** 在那里，在那儿，在前面，再远一些 ～**de beride** 到处，在各处：Arkadaşların ötede beride aleyhinizde olmayacak şeyler söylemeğe başlamışlar. 您的同事们已经开始到处说您的子虚乌有的坏话。～**den** 从那里，从那一边，从那一侧，从对面；另一方面：Öteden bir ses geldi. 从那一边传来了声音。～**den berden konuşmak** 东扯西拉地闲谈 ～**den beri** 很久以前，很早以前，自古以来；早就：Onu öteden beri tanırdım. 我早就认识他。Yalan söylemek öteden beri âdetidir. 说谎是他早就有的习惯。Çin ötenden beri barış içinde yaşamayı savunmuştur. 中国一直主张和平共处。～**si**(**nde**) **berisi**(**nde**) 在…的不同地方：Elbisenizin ötesi berisi çamur olmuş. 你的衣服上到处都是污泥。～**si çıkmaz sokak** 死胡同 ～**sinde** 远点儿，在那儿，在对面：suların biraz ～sinde 在离小溪不远的地方 (*-in*) ～**sine varmak** 走得太远，过分夸大，太过分 (*-in*) ～**sini beri etmek** 处理，解决，调解 ～**ye** 往那里，往那边 ～**ye beriye** 这样那样地，各种各样地；百般地 ◆**Öteye bak.** 往那儿看！看那儿！

öte beri *is.* 各种各样的东西，各式各样的东西，各种东西；杂物，杂货；小商品，小物品 ～yi yerleştirmek 把零零碎碎的东西放好 Çarşıdan öteberi aldım. 我在市场买了各式各样的东西。Dolaptaki öteberiyi düzelttim. 我把橱子里的各种东西放好了。Öteberi almaya çıktım. 我出去买零碎的东西。Öteberi yedi, karnını doyurdu. 他随手抓了一些东西吃，填饱了肚

子。◇～ **bölümü** 没预算的开支项目

öteği ◇～ **gün** 【俗】不久之前，前几天；前天

öteki, -ni *s.* ve *zm*. 别的，另一个，另一样，另一种的；其它的；那，那个：～ taraf 另一面，那边；那面 onlardan ～si 他们之中的另一个 Bu kalemi değil, öteki kalemi veriniz. 不是这支钢笔，请给那一支钢笔。Öteki oda bundan geniştir. 那个房间比这个房间宽大。Onu tanıyorum, fakat öteki kimdir? 他我认识，另一个是谁？Bunu beğenmedim, ötekisini isterim. 我不喜欢这个，我想要另一个。◇～ **beriki** ①二者(都)，各种各样的，其余的；一切东西 ②形形色色的人，各种各样的人：Öteki beriki bizim işimize burnunu sokmazsın. 别让任何人搅和了我们的事。～ **dünya** 彼世，阴间，冥界，阴曹地府 ～ **dünyayı boylamak** 死亡

ötekisi *zm.* 那，那个；另一个：Beriki sandalye kırık, ötekisini al. 这只椅子是破的，你拿那一只吧。

öteleme, ötelenme *is.* 〈物〉平动，平移

öteleğen *is.* 〈动〉灰莺(*Sylvia communis*)

öteleğengiller *is.* 〈动〉莺科

ötleği, ötleğil *is.* 【俗】〈动〉胡兀鹫(*Gypaetus barbatus*)

ötmek, -er (*nsz*) ❶(禽、鸟、昆虫)鸣，啼，叫；吱吱叫，啾啾叫，唧唧叫，吱吱喳喳地叫：Ağaçtaki kuslar ne güzel ötüyor! 树上的鸟儿叫得多么好听呀！Yarım saat geçince kurbağalar yine ötmeğe başladılar. 一过半个小时，青蛙又鼓噪起来了。Her şeyin vakti var, horoz bile vaktinde öter. 【成】凡事皆有定，鸡叫在天明。❷发出响声：Bu boru ötmüyor. 这把号吹不响。Düdük öttü. 汽笛(哨子)响了。❸发出拖长的低沉声音，呼呼作响，嗡嗡响；回音，回响：Kulak öter. 耳鸣。Küp öter. 高水罐子嗡嗡作响。❹【俚】空谈，闲谈；喋喋不休；说些废话，说些无聊的话：Bütün gün ötüp durdu. 她喋喋不休了一整天。❺【俚、粗】呕吐

ötre *is.* 〈语〉阿拉伯语中的圆唇、窄、后元音(u)符号

öttürmek (*-i*) ötmek 的使动态：düdük ～ 吹笛子 Nasıl öttüreyim? Gece yarısı horoz öter mi? 我怎么让公鸡叫呢？半夜公鸡叫吗？

ötü *is.* 【方】歌，歌曲；曲调

ötücü *s.* ❶叫得好听的；唧唧叫的，啾啾叫的，啼叫的：～ kuşlar 啼叫的鸟，鸣鸟 ❷演奏，吹奏乐器的，演奏管乐器的

ötücü kuğu kuşu *is.* 〈动〉黄嘴天鹅，大天鹅(*Cygnus cygnus*)

ötümlü *s.* ve *is.* 〈语〉浊的(指辅音)；浊辅音

ötümlüleşmek (*nsz*) 〈语〉清辅音浊化，如：ağaç+a>ağaca, kanat+ı>kanadı dip+i>dibi 等

ötümsüz *is.* ve *s.* 〈语〉清的(指辅音)；清辅音

ötümsüzlük, -ğü *is.* 清辅音

ötürmek (*nsz*) 【方】拉稀，闹肚子，泻肚

ötürü *s.* 因为，由于：bundan ～ 因此，因而，所以 neden ～ 为什么，何以，什么原因，因为什么 ondan ～ (就是)为这个 Doğruluğundan ötürü onu herkes sever. 他为人公道，大家都喜欢他。Öfkesinden ötürü iyi düşünemiyor. 他由于气愤未能好好地考虑。

ötürük, -ğü *is.* 【俗】〈医〉泻肚，腹泻；胃的失调

ötürüklü *s.* 【俗】腹泻的，泻肚的

ötüş *is.* ötmek 的动名词：Bu bülbülün ötüşü çok güzel. 这只夜莺的啼声非常好听。

ötüşmek (*nsz*, *-le*) 啼，鸣；一起鸣叫，喧噪，聒噪：Ağaçtaki kuşlar ötüşüyor. 树上的鸟儿在唧唧喳喳地聒噪。

ÖTV 【缩】个人消费税(Özel Tüketim Vergisi)

öveç, -ci *is.* 两三岁的绵羊：Git kumandana söyle, öveş ise ucuz olursa iki tana de benim için alsın, anladın mı? 你去跟指挥员说，要是两三岁的公绵羊便宜的话，让他给我买两只，你明白了吗？

övendire *is.* 一头带尖钉的赶牲口的棍(棒)：Elindeki övendireyi toprağa sapladı. 他把手中的赶牲口的棒插进地里。

övgü *is.* ❶称赞，赞扬，赞美，颂扬；称赞的话：～ dolu yazı 赞美的文章，颂扬的文章 ～ yazısı 赞美的文章，颂扬的文章 Arkadaşları Ali'den övgüyle söz ediyor. 阿里的同学们都夸奖阿里。Panar'ın annesi çocuklarının başarısından övgü ile söz ediyor. 珀娜尔的母亲夸奖她孩子的成绩。❷颂诗，颂歌，颂扬文章，颂词赞语：cenaze ～sü 临葬悼词

övgücü *is.* ve *s.* ❶夸奖的，称赞的，赞扬的(人) ❷【转】过分夸奖的，过分颂扬的，大肆吹捧(人)

övgücülük, -ğü *is.* ❶赞美，赞扬，称赞；颂扬 ❷过分夸奖，过分赞美

övgülü *s.* 称赞的，赞扬的，颂扬的

övmek, -er (*-i*) 赞扬，称赞，夸奖；赞美，颂扬；大加夸奖，赞不绝口，称赞不已；过分颂扬，过分赞扬：Sema'nın yüzü öğretmen överken kızardı. 老师一夸奖，塞玛的脸就红了。Gerekince insanları övmelidir. 在需要的时候，他也该表扬表扬别人。◇**övdükçe ～** 把…捧上天去，把…说得天花乱坠 **öve öve göklere çıkarmak** 把…捧上天去，把…说得天花乱坠：Öve öve göklere çıkardığınız yer burası mı? 被你们吹得天花乱坠的地方难道就是这里吗？**övmüş ve yaratmış** ①国色天香的(美女) ②天造地设的(地方、物品等)

övücü *s.* 称赞的，夸奖的；大加赞扬的，称赞不已的；过分赞扬的，过分颂扬的，评价过高的

övülme *is.* övülmek 的动名词：Pınar övülmeye lâyık çalışkan ve terbiyeli bir öğrencidir. 珀纳尔是一个值得夸奖的既勤奋又有教养的学生。

övülmek (*nsz*) övmek 的被动态

övülüş *is.* övülmek 的动名词

övünce *is.* ❶自豪；光荣，荣誉；夸耀(或自豪)的东西，引以为自豪的东西；是…的骄傲；以…为光荣的，以…为自豪的 ❷自夸，说大话，吹牛

övünç -cü *is.* 见 övünce

övüngen Ⅰ *s.* 好夸口的，自负的；好自吹自擂的，好自我吹嘘的；爱说大话的，狂妄的 Ⅱ *is.* 自夸的人，大言不惭的人，自吹自擂的人，爱自我吹嘘的人，吹牛大王，狂妄的人

övüngenlik, -ği *is.* 说大话，吹牛，狂妄：Onun övüngenliği arkadaşlarına gıcık verdi. 他的狂妄使他的同事非常恼火。

övünmek (*-le*) ❶自豪，以…为光荣：Bilgi yarışmasından okulumuzun başarısından ötürü övünüyoruz. 我们为我们学校在知识竞赛中所取得的成绩而自豪。Kendisine çok güveniyordu, övünüyordu, ama boyunun ölçüsünü aldı. 他很自信，也很自豪，然而有自知之明。❷得意，自夸，夸耀，吹嘘，吹牛：Övülmek övünmekten güzeldir. 别人的夸奖比自吹自擂好。İnsan zenginliğiyle övünmemeli. 人不要夸耀自己的财富。◆**Övünmek gibi olmasın.** 不是吹牛，不是说大话：Yani övünmek gibi olmasın, benim gördüğüm işleri yapacak yok gibidir. 不是说大话，我所做过的事情似乎还没有人能够做得到。

övüş *is.* 赞美，称赞，颂扬

öykü *is.* 短篇小说，中篇小说；故事：hayat ～sü 生平，经历，履历 Boş vakitlerimde Ömer Seyfettin'in öykülerini okumayı çok seviyorum. 我很喜欢在空闲的时候读奥梅尔·塞伊费廷的短篇小说。Bu öykü bir kasabadaki öğretmeni anlatıyor. 这个故事讲的是在镇上教书的一位老师。

öykücü Ⅰ *is.* 中、短篇小说的作者：Memduh Şevket Esendal iyi bir öykücüdür. 梅姆杜赫·谢弗凯特·埃森达尔是一位优秀的短篇小说家。Ⅱ *s.* 叙述…的，讲述…的

öykücülük, -ğü *is.* 中短篇小说艺术，中短篇小说形式

öykülemek (*-i*) 〈文〉讲述，述说，叙述；描述，口述

öykünce *is.* 〈文〉寓言

öykünmeci *is. ve s.* 模仿者，仿效者，模拟者，临摹者

öykünmek (*-e*) 【俗】模仿，仿效；模拟，临摹，复制：Sanatçılar daha önceki sanatçıların yapıtlarından öykünebilirler. 艺术家们可以模仿前辈们的作品。Gençler yaşlılara öykünmekten bir süre sonra vazgeçerler. 年轻人在仿效老人们一段时间后不做了。

öyle Ⅰ *s.* 这样的，那样的：Öyle bir şey yok. 没这回事！根本不是这回事！Öyle insan bulunmaz. 这样的人没处找。Öyle kalem bulamadım. 我找不到这样的笔。Ⅱ *zf.* 这样，那样，如此：Nitekim öyle oldu. 的确这样发生了。O ne biçim iş öyle! 这事怎么是这样的！Ⅲ *ünl.* 位于带有 nasıl, ne 等疑问代词的句末，表示不满、惊奇等：O nasıl hayvan öyle? 这畜生怎么这样！Nasıl giyim o öyle? 这衣服怎么这样？◇**～ böyle** 各种各样，用各种方式，这样或那样 **～ de** 也正是这样：Öyle de yaptık. 我们也正是这样干的。**～ değil** 不是这样：Lâkin hakikatte öyle değildir. 但实际上并不是这样。**～ gelmek** ①很想，非常想：Öyle geldiki kalkıp boynuna sarılayım. 我真想扑上去搂住他的脖子。②(*-e*) 觉得，认为：Bana öyle geliyor ki çalışmıyorsun. 我认为你没有好好干。Daha doğrusu ona öyle geliyordu. 准确地说，他觉得是这样的。**～ ～** 就这样；慢慢地 **～ ya** ①真的，确实 ②正是这样 **～yse** 假如这样，如果这样，在这种情况下；那么，那就，这么说来，因此：Öyleyse senin kanın bozuk. 这么说来，你是一个卑鄙小人。◆**Öyle mi?** 真是这样的吗？真的吗？**Öyle olsun.** 行！好！好吧！就按你说的！**Öyle şey** (或 **yağma**) **yok.** 这样的事可不能干！

öylece [ö'ylece] *zf.* ❶这样，正是这样，完全一样，一模一样：Öylece yapılacak. 要做成这样。❷这样，如此：Öylece kendini kerkese tanıttı. 这样，他向所有人介绍了自己。

öyleki 见 öylesine

öylelikle [öyleli'k] *zf.* 这样，那样，如此：Öylelikle güçlükler ortadan kalkar. 这样，排除了困难。Öylelikle zavallıyı kandırdılar. 这样，他们说服了不幸的人。

öylemesine [ö'ylemesine] *zf.* 见 öylesine

öylesi *s.* 象…这样的，和…一样的，象…那样的，与…相同的

öylesine [ö'ylesine] *zf.* 这样，这么；到这种程度，到这种地步：Öylesine fedakar kimseler! 这些都是多么富有自我牺牲精神的人！Öylesine kaba sofu ki… 他是如此狂热，以致…

öz[1] *is.* ❶自我，自己；本人，本身，人，人物 ❷实质，本质；主要之点，要领；内容：esas ～ 基本内容 meselenin ～ü 问题的实质 söylenenlerin ～ü 讲话的内容 yazının ～ü 文章的内容 (*-e*) yeni bir ～ vermek 使充满新的内容 ❸汁，汁液，浆液；细胞液：ağacın ～ü 树液 meyve ～ü 水果汁 portakal ～ü 橙子汁 ❹〈植〉髓，木髓：～ ışınlar(ı) 〈植〉髓射线 ❺〈医〉(疖子的)硬块 ◇**～ü sözü bir, ～ü sözü doğru** 直率的，直爽的，正直的；直言不讳的，开诚布公的；坦述的，诚实的(指人)：Özü sözü bir, yürekli bir kişi idi. 他曾是个诚实，勇敢的人。Özü sözü yerinde. 他是个言行一致的人。**～ünü dünyanın göbeği sanmak** 自己认为是了不起的人物 ◆**Öz ağlamayınca göz yaşarmaz.** 事出有因。

öz[2] *s.* ❶亲的，亲生的；有亲属关系的：～ kardeş 亲弟，亲姐妹；同胞兄弟姐妹 Ben onun öz dayısıyım. 我是他的亲舅舅。Ayşe benim öz kardeşimdir. 阿伊赛是我的亲妹妹。Kendi öz çocukları gibi bakar. 她就像照看自己的打亲生孩子一样照看他们。❷自己的，个人的，本人的：～ geçmiş 自传，履历 ～ sayı 自尊心 ～ bağışıklık 〈医〉自体免疫 ❸真的，真正的，纯正的，纯洁的，地道的：～ Türkçe 地道的土耳其语，纯正的土耳其语 ❹〈理〉比的，比率的，单位的：～ ısı 比热，比热容，单位热容 ～ kütle 比热容，单位热容

öz[3] *is.* 【俗】❶溪，小河；夏季干涸的小河；干涸的河床 ❷肥沃的地方，水洼地 ❸水渠 ❹小湖 ❺葡萄园；花园 ❻山谷，谷地，山坳 ❼树脂多的松树

öz bağışıklık, -ğı *is.* 〈医〉自体免疫

Özbek *öz.is.* 乌兹别克人：～ dili 乌兹别克语 ～ edebiyatı 乌兹别克文学 ～ pilâvı 乌兹别克羊肉饭(抓饭)

Özbekçe [özbe'kçe] Ⅰ *öz.is.* 乌兹别克语 Ⅱ *öz.zf.* 用乌兹别克语，讲乌兹别克语 Ⅲ *öz.s.*

乌兹别克语的

Özbekistan *öz.is.* 乌兹别克斯坦(亚洲)：Özbekistan Cumhuriyeti 乌兹别克斯坦共和国

öz be *öz.is.* 真的，真正的，真实的，确实的

öz beslenen *s.* 〈生〉自养的

öz beslenme *is.* 〈生〉自养

özcesi [ö'zcesi] *zf.* 扼要地，简要地，简短地，简略地

özdek[1], -ği ❶〈哲〉物质：Çevremizde gördüğümüz her şey bir özdektir. 我们在周围见到的任何一件东西都是物质。❷动产

özdek[2], -ği 【方】❶树干，树身 ❷茎；秆，秸

özdekçi *is.* ve *s.* 〈哲〉唯物主义者，唯物论者；唯物主义的，唯物论的

özdekçilik, -ği *is.* 〈哲〉唯物主义，唯物论

özdeklemek (*-i*) 【口】拾(收割后剩下的)谷穗

özdeksel *s.* 物质的，物体的

özden[1] *is.* 〈解〉胰腺

özden[2] *is.* 原文，原稿，原本，正本

öz denetim *is.* 自我监督

özdeneyim *is.* 〈哲、心〉反省，自我检查

özdenlik, -ği *is.* 独特性，别具一格

özdeş *is.* ❶相等的，相同的，同样的，一样的 ❷〈数、哲〉恒等的，恒同的

özdeşlemek (*-i*) 视为同一，混为一谈，等量齐观

özdeşleşmek (*nsz*) 与…等同起来

özdeşleştirmek (*-i*) özdeşleşmek 的使动态

özdeşlik, -ği *is.* ❶相同，一致，同一性 ❷〈数〉同一性，恒等性；恒等式；重合，迭合

özdevekuşlar *is.* 〈动〉鸵鸟(*Struthones*)

özdevekuşugiller *ç.is.* 〈动〉鸵鸟目

öz devim *is.* ❶自动化 ❷〈哲〉(动作的)机械性，无意识性，自动，自动化

özdevimli *s.* ❶自动的，自动化的 ❷(指动作)机械的，无意识的，不由自主的

öz devinim *is.* 自动，自动操作；自动性，自动作用

öz deyiş *is.* 警句，格言，箴言，名言：Başkan Mao'nun ～leri 毛主席语录 Atatürkün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözü bir özdeyiştir. 阿塔图尔克说“科学是生活的真正导师”，这是一句名言。

öz dışı *s.* 〈哲〉间接的，以间接方式表现的

öz dikeni *is.* 〈植〉金刚刺，菝葜(*Smilax aspara*)

öz direnç *is.* 〈理〉电阻率，电阻系数

öze *is.* 〈哲〉特有的，(所)固有的，(所)独具的：Gülmek insan türüne öze bir durumdur. 笑是人类所固有的一种表情。

özek, -ği *is.* 【俗】❶中心，中央；中心枢纽 ❷(植物的)子实，籽；核，仁 ❸〈数〉中心：～ açısı 〈数〉同心角

özek doku *is.* 〈生、植〉柔组织，薄壁组织

özeksizleştirme *is.* (管理权等的)分散，分权制度，地方分权

özel *s.* ❶(属于)个人的，私人(所有)的；私有的，私营的；个体的：～ araba 私人汽车 ～ hayat 私人生活，私生活 ～ iş 私事 ～ sekreter 私人秘书 ～ sektop 私有经济成分 ～ sermaye 私人资本 ～ teşebbüs 个人倡议 ～ türe 〈法〉私法 Buraya özel işlerim için geldim. 我为私事到这儿来的。Ablam bir özel hastanede hemşirelik yapıyor. 我姐姐在一家私人医院当护士。Bu plaj, otelin özel plâjıdır, dışarıdan girilmez. 这个浴场是宾馆私家浴场，

从外面是进不去的。❷特别的，特殊的；专门的，特有的；特种的，独特的，专业的：～ af 特赦 ～ ad (或 isim) 〈语〉专有名词 ～ bir davet 特别邀请 ～ okul 特种学校 ～ olarak 专门地，特别地 derginin ～ sayısı 杂志专刊(特刊) Bugün benim işim özel bir gündür. 今天对我来说是一个特别的日子。Çileğin özel bir kokusu ve tadı vardır. 草莓有一种特殊的气味和味道。

öz eleştiri *is.* 自我批评：Davranışlarımızda yanılmamak için sürekli öz eleştiri yapmalıyız. 为了不犯错误，我们要不断地进行自我批评。Özeleştiri insanın kendini eğitmesi için gereklidir. 对于人的自我教育来说，自我批评是必不可少的。

özeleştirisel *s.* 自我批评的；有自我批评精神的，自我批评性的

özelge *is.* 不动产

özelik, -ği *is.* 〈哲〉性质，性能，属性；特性，本性：Demirde ısınınca oylumunu artırma özeliği vardır. 铁有热胀冷缩的属性。

özelleşmek (*nsz*) 成为私有的，私有化

özelleştirmek (*-i*) özelleşmek 的使动态

özellik, -ği *is.* 特点，特征；特性，特殊性，独特性：Ankara armudunun özelliği küçük ve lezzetli olmasıdır. 安卡拉梨的特点是小而味美。Amasya elmasının özelliği, sert ve sulu olmasıdır. 阿马西亚的苹果的特性是脆而甜。Her kadının kendine göre bir özelliği oluyor. 每个女人的打扮都各有特点。

özellikle [özelli'kle] *zf.* 尤其是，特别是；尤甚：Sana değer verdiğimi özellikle belirtmek isterim. 我特别想说明我给你的评价。Yarın size geleceğimizi özellikle söylemiştim. 我特别说了我们明天到您那里去。

özemek (*-i*) 【俗】冲淡，稀释

özen *is.* 努力，勤奋，勤勉；尽心竭力，十分努力；勤勤恳恳，认真负责；认真，仔细，精心：Ödevlerimi özenle hazırlarım. 我认真地做作业。◇～ **göstermek** 努力；勤奋地(作某事)，卖力气，上劲，力求，尽力没法

özenci *is.* ve *s.* 爱好者，(爱)好…的人

özenç, -ci *is.* 【俗】❶愿望，期望 ❷渴望，渴求

özendirmek (*-i, -e*) özenmek 的使动态

özengen *is.* ve *s.* 爱好的；爱好者

özengenlik, -ği *is.* 业余爱好，业余爱好者的活动；专业知识肤浅，浅薄涉猎

özeni *is.* 努力，勤奋；渴求，力求；模仿，仿效

özenilmek (*-e*) özenmek 的被动态

özeniş *is.* özenmek 的动名词

özenli *s.* ❶注意的，留心的，用心的，细心的，关心的，关怀的 ❷努力工作的，勤奋工作的

özenmek (*-e*) ❶努力，勤奋地作(某事)，卖力气，上劲，力求，尽力：Ben bu yazıya çok özendim. 我在这篇文章上花了很多精力。Belli ki bunu özenerek yapmış. 显然，他很努力地做了这件事。Özenerek tıraş oldu. 他很仔细地刮了脸。Yazı yazarken çok özenirim. 我很用心地做文章。❷渴求，力求：dessamlığa özeniyor. 他一心想当艺术家。❸模仿，仿效：Kimden (或 kime) özendin de bu kıyafete girdin? 你穿上这身服装像什么人？◇**özenip bezenmek** 认真，仔细：özene bezene not etmek 很认真地记笔记，认真地做记录

özensiz *s.* ve *zf.* ❶表面上的，皮相的，皮毛的，肤浅的，浅薄的 ❷不经心的，草率从事的，粗枝大叶的，不认真的，不整洁的，胡乱的

özensizlik, -ği *is.* 不仔细，粗心，不经心，马虎，草率；不认真；不整洁，不整齐

özenti *is.* ❶极力模仿，效仿 ❷努力，勤奋，奋力，勤勉

özentici *s.* 极力模仿的，极力仿效的

özenticilik, -ği *is.* 极力模仿，极力效仿

özentili *s.* 努力的，勤奋的，勤恳的，勤勤恳恳的，用心的

özerk(li) *s.* 自治的，有自治权的 ～ bölge 自治区 ～ cumhuriyet 自治共和国 İç Moğol ～ bölgesi 内蒙古自治区 Tibet ～ bölgesi 西藏自治区 Uygur-Sincan ～ bölgesi 新疆维吾尔自治区

özerkleşmek (*nsz*) 自治

özerkleştirmek (*-i*) özerkleşmek 的使动态

özerklik, -ği *is.* 自治，自治权；自立

özet *is.* ❶提取物，萃取物；浸出物；浸膏；精汁：çiçek ～ini bala çevirmek 把花汁变成蜜 ❷精髓，精华；实质，基本要素 ❸概要，提要，梗概；简短小结，小结：makalenin ～i 文章摘要 konferansın ～i 会议提要 romanın ～i 小说梗概 haberlerden ～ler 简明新闻，新闻提要 Okuduğum kitabın özetini kardeşime anlattım. 我把我所读书的梗概讲给了我弟弟听。❹(电影)剧本大纲；剧情简介 ◇～**ini çıkarmak** 归纳，总结；概括，概述

özetle [öze'tle] *zf.* 简略地，简短地，简要地，扼要地：Basın toplantısında özetle çunları söylemiştir. 在新闻记者招待会上他简要地说了这些。

özetlemek (*-i*) ❶概括，概述；归纳，总结：Son okuduğumuz parçayı özetledim. 我概述了我们最后读的一部分。Şimdi okuduğumuz tarih dersini özetleyelim. 现在，我们来把我们学的历史课再概述一下。Son günlerin gazetelerinden birkaç özetliyeceğim. 我把最近报纸上的几条新闻简要地说一说。❷做出结论，作出结论

özetlenmek (*nsz*) özetlemek 的被动态

öz ezer Ⅰ *s.* 〈心〉患受虐狂的；患受虐色情狂的 Ⅱ *is.* 患受虐狂的人；患受虐色情狂的人

öz ezerlik *is.* 〈心、医〉受虐狂；受虐色情狂

özge *s.* ❶另外的，其它的，别的：Gül, kokusuyla, rengiyle özge bir çiçektir. 玫瑰花根据它的香型和色彩是属另一种花。❷别人的，外人的，人家的 ❸【口】个别的，某些的，有些的

özgeci *is.* ve *s.* 利他主义者(的)

özgecil *s.* 利他主义的，舍己为人的

özgecilik, -ği *is.*利他主义

öz geçmiş *is.* 自传，履历：Ağabeyime işe alınırken özgeçmişini sormuşlar. 他们录用我哥哥工作时，询问了他的履历。Yarışmacıya kısaca özgeçmişini anlattırıyorlar. 他们让参赛者简要地讲一下自己的简历。

özgü *s.* ❶固有的，特有的；独具的；典型的，有代表性的：Kendine özgü görüşten yoksul oluşu onu, başkalarının dümen suyunda gitmesi sonucunu doğurmuştu. 他没有自己的主见，只好人云亦云。Mandalinanın kendisine özgü bir tadı ve kokusu var. 柑子有其独特的味道和气味。Türkiye'ye özgü olan ürünlerden biri de Antepfıstığıdır. 安泰普的榛子是土耳其的特产之一。❷专用的：Bu park yeri özel arabalara özgüdür. 这个停车场是供专车用的。Bu bahçe çocuklara özgüdür. 这是一座儿童花园。

özgül *s.* ❶特殊的，特别的，特有的；独特的 ❷〈医〉特效的：Ensülin, şeker hastalığının özgül ilâcıdır. 胰岛素是专治糖尿病的药。Kinin sıtmaya karşı özgül ilâçtır. 奎宁是治疟疾的特效药。◇～ **ağırlık** 〈物〉比重

özgülemek (*-i*) ❶分出，划出，留出 ❷拨出，拨款

özgüllük, -ğü *is.* ❶特性，特征，特点 ❷〈医、药〉特异性，特征性；特效性

özgülük, -ğü *is.* 特点，特征，特性；特殊性 ◇～**le** 尤其是，特别是

özgün *s.* 独创的，与众不同的，非模仿的；奇特的，古怪的，别出心裁的，独出心裁的：～ bir fikir 与众不同的想法，独特的想法 ～ bir tarz 独特的方式，方法 Sanatçılar özgün yapıtlarıyla ün kazanırlar. 艺术家们用自己独创的作品获得声誉。

özgünleşmek (*nsz*) 成为独创的，成为特有的，成为独具的，成为独特的

özgünleştirmek (*-i*) özgünleşmek 的使动态

özgünlük *is.* 独创，与众不同，非模仿；奇特，古怪，别出心裁，独出心裁

özgür *s.* 自由的，自由自在的，不受拘束的，没有任何约束的；独立的，自主的：Ben özgür bir insanım. 我是个自由的人。Altı aydır tutuklu olan hırsız şimdi özgür. 被监禁了 6 个月的窃贼现在被释放了。Özgür bir ülkede yaşıyoruz. 我们生活在一个独立自主的国家里。

özgürce [özgü'rce] *s.* ve *zf.* 自由的：insan kişiliğinin ～ gelişmesi 自由发展人的个性 ◇～ **konuşmak** 自由地谈论

özgürleşmek (*nsz*) 成为自由的，成为无拘无束的；成为独立的，成为自主的

özgürleştirmek (*-i*) özgürleşmek 的使动态

özgürlük, -ğü *is.* 自由，自主，独立性，独立地位，自主性：basın ～ü 出版自由 demokartik ～ler 民主自由 toplantı ～ü 集会自由 nisbî ～ ortamında 在相对自由的环境中 Neyi yeğlersin, zenginliği mi, özgürlüğü mü? 你更喜欢什么，是财富，还是自由？◇**～e kavuşmak** 得到自由，获得自由；获得独立 **～ten yoksun** 失去自由的

özgürlükçü *is.* ve *s.* 拥护自由者，追随自由者；拥护自由的，追随自由的：～ demokarsi 极端民主(的)

özgürlükçülük, -ğü *is.* 拥护自由，追随自由

özgürlüksever *s.* 爱好自由的

özgürlüksüz *s.* 失去自由的，剥夺自由的，没有自由的

özgürlüksüzlük, -ğü *is.* 失去自由，没有自由，剥夺自由

öz güven *is.* 自信，自以为是，高傲态度，瞧不起人

öz ışın *is.* 〈植〉髓(射)线，木射线

özindükleme *is.* 〈物〉自感(应)

öz itme *is.* (火箭的)自动推进

öz itmeli *s.* 自动推进的(指火箭)

öz kedi balığıgiller *is.* 〈动〉鳐类

öz kesit *is.* 圆木的纵断面，圆木的纵截面

özlem *is.* ❶想念，思念，怀念，挂念：Uzun süredir görmediğim anneanneme görmediğim özlemim gittikçe artıyor. 我越来越想念好久没见面的姥姥。❷渴望，渴求，企望 ❸爱好，嗜好，志趣

özlemek (*-i*) ❶想念，思念，怀念，挂念：Çocuğunu özlüyor. 她想念自己的孩子。Teyzem mektubunda beni çok özlediğini yazıyor. 我的姨妈在信中说她很挂念我。Köyünü özlüyor. 他思念自己的家乡。❷渴求，渴望，企望得到

özlemli *s.* 思念的，想念的；忧愁的，忧郁的；渴求的，渴望的；渴望得到的，竭力追求的

özlen(il)mek (*nsz*) özlemek 的被动态

özlenti *is.* 思念，想念，怀念

özleşme *is.* özleşmek 的动名词：Türkçenin ～si 土耳其语纯正化

özleşmek (*nsz*) 纯洁化，纯正化

özleştirmeci *is.* 言语纯洁主义者，语言纯正癖者

özleştirmecilik, -ği *is.* 语言纯洁主义，语言纯正癖

özleştirmek (*-i*) özleşmek 的使动态

özletmek (*-i*, *-e*) özlemek 的使动态：Kâfir, bir haftadır kendini özlettin. 冤家，一个星期了，让人家好想你。

özleyiş *is.* özlemek 的动名词

özleyin *zf.* 【口】就其实质说，实际上，其实；说实在的；基本上，大体上

özlü *s.* ❶富有特性的，具有…特点的；优良的，优质的，优等的，质量好的，纯度高的：～ buğday 优质小麦，合乎质量标准的小麦 ❷实质的，实在的：～ görüşmeler 实质性的会

谈 ❸稠的；黏的；肥沃的：～ çamur 黏泥 ～ hamur 稠面团 ～ toprak 肥沃的土地 ～ un 稠面 ❹【转】明快的，形象的，富有表现力的，表现力强的，生动的(指语言、词句)：～ söz 警句，格言，箴言 Özlü anlattım. 我言简意赅地说了。

özlük, -ğü *is.* ❶实质，本质；性质，性能，属性，特性 ❷人，个人：～ işleri 人事科，人事处，干部处

özlükle *zf.* 就其实质说，实际上，其实

özne *is.* ❶〈哲〉主体；人，者 ❷【口】人，一个人 ❸〈语〉主语：Ağaç yeşerdi cümlesinde özne, ağaç sözcüğüdür. 在"树发绿了。"这个句子中主语是树(ağaç)。◇～ **almıyan fiil** 无人称动词

öznel *s.* 〈哲〉主观的；个人的，本人的：～ etke 主观因素 ◇～ **fiil** 〈语〉人称动词

öznelci *is. ve s.* 〈哲〉主观主义者(的)，主观主义的

öznelcilik, -ği *is.* 〈哲〉主观主义，主观论

öznellik, -ği *is.* 〈哲〉主观，主观性，主观态度

öz öğrenim *is.* 自修，自学

öz öğrenimli *s. ve is.* 自学的，自修的，无师自通的；自学者，自修者

özsel *s.* 实质的，实质性的；本身的，自身的

özseverlik *is.* 〈心〉恋己癖，自恋现象

öz saygı *is.* 自尊心

öz su *is.* 〈植、生〉汁，汁液，浆液：mide ～yu 胃液

özümleme *is.* 〈植〉同化(作用)

özümleme dokusu *is.* 〈植〉光合作用

özümlemek (*-i*) 〈生〉使同化，吸收

özümlenmek (*nsz*)〈生〉变为与…相同的；与…同化

özümsemek (*-i*) 见 özümlemek

özümsenmek (*-i*) 见 özümlenmek

özün erosluk *is.* 〈心〉自我淫荡，自淫

özünlü *s.* 〈哲〉内在的，本质的，固有的

özür, -zrü (阿) *is.* ❶饶恕，宽恕，原谅；道歉；可原谅的理由，情有可原的理由：Özrüm vardı, gelemedim. 我没能来是有正当理由的。Geciktin, bir özürün mü vardı. 你迟到了，有什么正当理由吗？❷缺点，缺陷，缺损；残缺，瑕疵，不足之处；毛病；过失：Bu evin birtakım özürleri var. 这房子有不少缺陷。Bu giysinin bazı özürleri var. 这件衣服有一些瑕疵。Özrüm var, uzun yol yürüyemem. 我的不足之处是走不了远路。◇(*-den*) ～ **dilemek** ①请求原谅，请求饶恕：Özür dilerim. 对不起，请原谅。Kapıyı vurmadan girdiğim için özür dilerim. 请原谅，我没敲门就进来了。②道歉：Hatasını anladığından gururunu cebine koydu ve arkadaşından özür diledi. 他明白是自己错了，因此显得很谦恭，向同事道歉。◆**Özürü kabahatinden büyük.** 为错误辩解比错误还要严重。

özürlü *s.* ❶有正当理由的，有可谅解理由的：Özürlü olduğu için işe gidemedi. 由于他有正当的理由没能去上班。Özürlüdür, gelemez. 他没能来是有正当理由的。❷有缺陷的，有缺损的，有瑕疵的：～ kumaş 有瑕疵的棉布 Bu çorap özürlü. 这袜子有瑕疵。

özürsüz Ⅰ *s.* ❶理由不充足的，无正当理由的(指行为)：～ işe gitmemek 没有正当理由不去上班 ❷没有缺陷的，无瑕疵的；没有缺点的，没有错误的：～ pürüzsüz 无可指摘的，无可责难的 ～ bir gömlek 无瑕疵的衬衫 Ⅱ *zf.* 无缘无故地，没有道理地，没有理由地，不合理地，不适当地 ～ geç kalanlar 没有任何理由迟到的人

özürüt *is.* (卖货的)纯进款

özüt *is.* ❶提取的；萃取物；浸出物；精汁浸膏 ❷摘录，摘要，引文，(作品的)一段，片断

özveren *s.* 有自我牺牲精神的，有献身精神的，忘我的，舍己忘身的

özveri *is.* 自我牺牲精神，献身精神，忘我精神，奋不顾身精神

özverili *s.* 有自我牺牲精神的，有献身精神的，忘我的，舍己忘身的

öz yapı *is.* 口号，标语

öz yaşam *is.* 私生活，个人生活

öz yaşam öyküsü *is.* 自传，生平自述

öz yönetim *is.* 自治；自治权；自治制度

P p

P, p 土耳其语字母表中第20个字母：双唇爆破清辅音

P 〈化〉磷(Fosfor)

pa 〈化〉镤(Protaktinyum)

pabuç, -cu (波) *is.* □鞋，(无后跟的)便鞋，拖鞋：eski ～ 毫无用处的破烂，废物 □〈建〉底座，座墩，墙基；底面；根部，脚 □底部，底面；鞋底，鞋掌 ◇(*-e*) **～ bırakmamak** 不怕，不害怕；不退缩：Ahmet öyle denemeden, kuru gürültüye pabuç bırakır takımından değil. 艾哈迈德不是那种试都不试就被虚张声势吓住的人。Olur olmaz adama pabuç bırakmaz. 人不会无缘无故地感到害怕。**～ eskitmek** (因某事)磨破了鞋 **～ kadar dili olmak** 嘴巴太臭(回答的话语没有修养) **～ pahalı** □不能与对手相比：Baktı pabuç pahalı, işi şakaya vurdu. 他见对方比自己强，就把事情当作了玩笑。□(某事)可能会花代价 **～ paralamak** (因某事)磨破了鞋 **～ tartmak** 炫耀自己 (*-in*) **～larını çevirmek** 婉转地把…撵走 (*-in*) **～larını eline vermek** 赶走，撵走，驱赶；解雇，开除 **～tan aşağı** □卑鄙的，令人蔑视的 □无关重要的，无足轻重的，毫无意义的，毫无价值的 (*kendini*) **～u büyüğe okutmak** 发疯，疯狂：Bu ne hâl, sen kendini pabucu büyüğe okut. 这是怎么了，你疯了！(*-in*) **～u dama atmak** 抛弃，遗弃：Artık pabucu dama atıldı. 他已经没用了。Yeni dostlar bulunca eskilerin pabucunu dama atmak âdetini nereden öğrendiniz? 有了新朋友，就忘了老朋友，您这是打哪儿学来的坏毛病？**～un ucuna basmak** 踮起脚走路 **～una girip oturmak** 阿谀奉承，拍马屁 **～una kum dolmak** (或 **taş kaçmak**) 担心起来，不安起来，变得焦急 (*-in*) **～unu eline vermek** 赶走，撵走，驱赶；解雇，开除 (*-e*) **～unu ters giydirmek** 叫…开溜，使溜走 ◆**Pabucumda değil.** 我不在乎。**Pabucumu alırsın.** 你从我这里什么也得不到。**Pabuç kadar dili var** (或 **Pabuç kadar dili uzatıyor**). 他的舌头太长。

pabuççu *is.* □鞋匠；鞋商 □(在某些脱鞋进入的地方)看鞋的杂役：Her cami kapısında pabuççular ayakkabı toplar, numara verirdi. 在每座清真寺进门处都有看鞋的杂役收鞋、给号。◇**～ kölesi** 鞋匠的铁鞋楦

pabuççuluk, -ğu *is.* 做鞋手艺；修鞋手艺；卖鞋的行业

pabuçlu *s.* □穿着鞋的，穿鞋的 □【俚】学者，有学问的人

pabuçluk, -ğu *is.* (进清真寺或进门)脱鞋的地方，小门厅：Pabuçlukta yabancı iskarpinler var. 进门脱鞋的地方有一双陌生的浅口皮鞋。

pabuçsuz *s.* 没穿鞋的：～ kaçmak 急急跑掉，溜掉

pabürehne *zf.* 赤足，光着脚

paç *is.* 【俗】见 baç

paça (波) *is.* □裤脚：～ kasnak 〈体〉橄榄油摔跤中的一个动作(一手绕过对手的裆扣住其裤腰，一手抓住对手的裤腿把对手掀翻在地) □(生的)羊(或牛)蹄 □(熟的)羊(或牛)蹄：～ dondurması 羊蹄冻 ◇**～ kemiği** 【俚】男性生殖器 **～ları sıvamak** 卷起袖子准备做，准备干：Sandılar ki ihtiyar bahçıvan paçaları sıvayacak, yeğenine Rabia'yı almak için Paşa'nın ayaklarına kapanıverecek. 他们以为老花匠会准备好的，以为为了给他的侄子娶到拉碧娅他会立刻扑倒在巴夏的脚下。**～larından akmak** (脏得都要)从裤管里流出来了

~sı düşük 邋遢的，衣冠不整的，衣着随便的 (*-i*) **~sından tutup atmak** 骂骂咧咧地撵，逐出 **~sını çekecek** (或 **toplayacak**) **hâli olmamak** 无能为力，软弱无力；束手无策 **~yı kaptırmak** □被抓住，被逮住 □(被某事)缠住，无法(从某事中)脱身 □束手束脚，受牵制 **~yı kurtarmak** 得到解脱，从(困境、烦恼、危险中)解脱出来：Eline ayağına düşüp bir maval okusan belki paçayı kurtarırdın. 如果你跪下来哀求，再说些好话，也许你早就解脱了。

paçacı *is.* □卖羊(或牛)蹄的人 □羊(或牛)蹄熟食店

paçacılık, -ğı *is.* □卖羊(或牛)蹄(的职业) □卖羊(或牛)蹄熟食

paça günü *is.* 【俗】羊蹄宴(新郎新娘结婚一周后的周五请近亲、熟人吃的一顿饭，因席上有羊蹄而得名)

paçal *is.* □(做面包时各种面粉的)混合比例 □【俗】混合物

paçalı *s.* □有裤腿的：bol ~ 肥裤腿的 dar ~ 窄裤腿的 geniş ~ pantolon 肥腿裤 Boyanmış dar dizlik ahlâk sayılıyor da, sımsıkı bağlanmış paçalı don müstehcenleşiyor. 穿有色长统袜被认为是道德的，而穿紧身裤却被认为是太裸露。□爪上长羽毛的：~ güvercin 爪上长羽毛的鸽子 ~ tavuk 毛脚鸡

paçalık, -ğı *is.* □裤脚管 □用于做菜的羊蹄：~ ayak 用于做菜的羊蹄 □【俗】羊蹄宴上新娘穿的衣服 □(汽车车轮的)橡皮挡泥片

paçarız (波) *s.* 交叉的

paçavra [paça'vra] (希) *is.* □破布，旧布，碎布片；破烂：Kağıdın başlıca ham maddesi ağaç ve paçavradır. 造纸的主要原料是木材和破布。□【转】不值钱的东西，无用的东西 ◇(*-i*) **~ etmek** 弄坏，用坏；穿坏 **~ gibi** 破破烂烂的(物)；衣衫褴褛的(人)；毫无价值的(人或物) **~ hastalığı** 【俗】流行性感冒 **~sını çıkarmak** 弄坏，用坏；穿坏：Kızcağız kuklasının paçavrasını çıkarmış. 小女孩把木偶弄坏了。**~ya çevirmek** 弄坏，用坏；穿坏 **~ya döndürmek** 弄坏，用坏；穿坏

paçavracı *is.* 拣破烂的，拾荒者；收破烂的人

paçavracılık, -ğı *is.* 拣破烂；收破烂

paçoz, paçuz (希) *is.* □〈动〉鲻鱼(*Mugil cephalus*) □【俚】妓女；情妇，姘妇

padalya [pada'lya] *is.* (捕鸟时)当作诱饵的鸟

padavra *is.* □〈建〉木瓦，屋面板(盖屋顶用的有楔口的薄木板) □板条，灰板条，薄木板 ◇ **~sı çıkmış, ~ gibi** 干瘦的，骨瘦如柴的

padılbot *is.* (水上救生用的狭长浮板)

padişah [pa:dişah] (波) *is.* 〈史〉国王；苏丹；钵谛沙赫 ◇**~ etmek** 称帝，为王，当皇帝，在位

padişahlık, -ğı *is.* □王位 □王权 □帝制 □王朝，朝代 □帝国，王国，君主国

padişahne Ⅰ *s.* 钵谛沙赫的，国王的，苏丹的 Ⅱ *zf.* 苏丹似地，象苏丹一样

padok, -ğu (法) *is.* 遛马场

padömetre *is.* 计步器，步数计

pafta [pa'fta] (波) *is.* □(大型地图、设计图、模型等的每一)部分 □螺钉车丝器，螺钉切丝机，螺丝车床 □(作为装饰用的)金属片，大头钉 □(比较大的)斑，斑点；痣，胎记

pagan (英) Ⅰ *is.* 多神教徒 Ⅱ *s.* 多神教的

paganizm (法) *is.* 多神教

paganlık, -ğı *is.* (基督教、伊斯兰教、佛教之外的)异教，多神教

pagoda [pago'da] (葡) *is.* (佛教的)宝塔，浮屠

pağurya 见 pavurya

pah (波) *is.* □(金属制品加工后留下的)毛刺，毛边，焊瘤，焊刺 □斜切，斜割 ◇(*-ın*) **~ını almak** 削去尖角，去毛刺

paha (波) *is.* □价格，价钱，费用：istihsal ~sı 生产费用 □价值，代价：İki ayda edindiği

dostların, mutluluğun pahasını şimdi gönlünü oyan gizli kurdun derin acısıyla ödüyordu. 两个月内他得到了朋友和幸福，而现在他却以揪心般的深深痛苦偿还着这一代价。◇**～ biçilmez** 无价的：～ biçilmez hazineler 不可计量的财富 ～ biçilmez yardımlar göstermek 给予非常宝贵的帮助 Başında ağır ve paha biçilmez emsalsiz ve füsunlu bir taç duruyordu. 他头上戴着一顶沉重无价的、无与伦比的、有魔力的桂冠。**～ biçmek** (或 **kesmek**) 评价，估价 **～dan düşmek** (或 **inmek**) 跌价，掉价 **～sına** 以…为代价；冒着…危险；以…价钱：ateş ～sına 非常贵地 hayatı ～sına 冒着生命危险 ne (或 her) ～sına olursa olsun 不惜一切代价 yok ～sına 非常便宜地；无代价地，不花钱地；白白地 Treni kaçırmak pahasına onu bekledim. 我冒着误车的危险等他。**～ya çıkmak** 涨价 **～ya geçmek** (象是贵重物品似)受保护 ◆**Pahada ağır, yükte hafif.** 东西虽小价值千金。

pahacı *s.* 卖贵重物品的(人)

pahacılık, -ğı *is.* 卖贵重物品：Büyük terzilerin pahacılığına bazen şaşarız. 有时我们对有名裁缝的手工费感到咋舌。

pahal *is.* 【俗】相反，反面，对立面，相反的事物：Bazen - pahal gibi midemizden rahatsız olduğumuz günlerde - sık sık öğle ve akşam yemeklerine davetlisinizdir. 有时正好相反：当我们肚子不舒服的时候你们却常常受邀请去吃午餐和晚宴。

pahalanmak (*nsz*) 涨价，昂贵起来，腾贵起来

pahalı *s.* 贵的，贵重的，昂贵的，价高的：Bu ayakkabı çok pahalı, ona alacak kadar param yok. 这双鞋太贵了，我买不起。◇**～ya mal olmak** 付出很大代价：Bir tecrübe geçirmek, sana müthiş pahalıya mal oldu. 进行一次试验却让你付出了可怕的代价。**～ya oturmak** 付出很大代价：Bu size çok pahalıya oturacak. 这事你要付出很大的代价。**～ya satılmak** 抬高自己的身价 **～ya satmak** 抬高价钱 ◆**Pahalıdır hikmeti var, ucuzdur illeti var.** 一分价钱一分货；好货不便宜，便宜没好货。

pahalılaşmak (*nsz*) 涨价：Hayat alabildiğine pahalılaşıyor. 生活费用暴涨。

pahalılık, -ğı *is.* □物价昂贵，高价 □物价上涨：Bu pahalılıkta hâlimiz ne olacak? 这物价这么涨，我们还怎么生活下去？

pahıl *s.* 无怜悯心的，无同情心的；冷酷无情的，残忍的

pahlamak (*-i*) 斜切，斜割；斫去，斫平

pahlanmak (*nsz*) 斫去，斫平，削去，削平

pahlı *s.* 带棱的，锥形的：Köşeler yuvarlak yerine pahlı olarak yapılabilir. 圆角可以做成棱形的。

pak, -ki [pa:k] (波) *s.* □干净的，洁净的，清洁的，整洁的：Efendiler, bizim çehremiz her zaman temiz ve pak idi ve daima temiz ve pak kalacaktır. 先生们，我们的脸一直都是干干净净的，而且永远都将是干干净净的。□清白的，纯洁的，没有被玷污的；贞节的：～ adam 诚实的人 ◇**～ etmek** 清洗，清除

paket (法) *is.* □包，盒：harp (或 sargı) ～i 急救包 kar ～i 雪球，雪团 kumaş ～i 布包 sigara ～i 烟盒 yiyecek ～i 食品盒 Yemek paketini, rafta yer bulamadığı için masa üstüne koydu. 因架子上找不到地方，他就把饭盒放在了桌上。□包裹：～ postanesi (邮局的)包裹部 posta ～i 邮包 □一包(之量)，一盒(之量)；一包(东西)，一卷(东西)，一盒(东西)：bir ～ çikolata 一盒巧克力 bir ～ sigara 一盒烟 Ali babasına iki paket sigara aldı. 阿里给自己父亲买了两包烟。Paket üstüne paket içiyordu. 以前他一包接一包地抽。□包装：～ kağıdı 包装纸 Elimdeki paketlerde meyve ve sebzeler var. 我手中的纸袋里有水果和疏菜。□【俚】臀部，屁股 ◇**～ bağlamak** 包装好，装入 **～ etmek** 打包，装包，包装 **～ program** (电台、电视台)录制的节目 **～ taşı** (铺马路用的)长方小石块，条石 **～ yapmak** 打包，装包，包装

paketlemek (*-i*) 包装，打包，捆扎：Öte beri paketlemiştim, annem paketime şüpheyle baktı. 我把零零散散的东西包了起来，我妈妈疑惑地看了看我的包。

paketleniş *is.* paketlenmek 的动名词

paketlenmek (*nsz*) paketlemek 的被动态

paketletmek (*-i*) paketlemek 的使动态

paketleyiş *is.* paketlemek 的动名词

Pakistan [pa:kistan] *öz.is.* 巴基斯坦(亚洲)

Pakistanlı [pa:kistanlı] *öz.is.* 巴基斯坦人

paklamak (*-i*) □使清洁，使干净，清除，扫除 □【转】一扫而光；吃光，吃完，喝光 □歼灭，消灭，肃清

paklanmak (*nsz*) paklamak 的被动态

paklatmak (*-i, -e*) paklamak 的使动态

paklık, -ğı *is.* 清洁，整洁；光洁，纯洁，清白

pakt (法) *is.* 条约，公约，协约：askerî işbirliği ～ı 军事合作条约 Balkan ～ı 巴尔干条约 barış ～ı 和平条约 bitaraflık ～ı 中立条约 Kuzey Atlantik ～ı 北大西洋公约 saldırmazlık ～ı 不侵犯条约

pal *is.* 一种鸽子

pala[1] *is.* □弯形大刀，军刀，马刀：Belindeki kısa palasıyla ve omuzunda gri tüfeğiyle masanın kenarına oturdu. 他腰跨弯刀、肩扛灰色的步枪坐到了桌边。□叶片，桨片 □〈建〉(交叉放置的)椽木和板条 ◇**～ çalmak** 努力，尽力，竭力：Üstelik gazetecilikte de yıllarca pala çaldı. 尤其在报业他作了多年的努力。**～ çekmek** 拔出马刀 **～ çevirmek** 划桨 **～ sallamak** 努力，尽力，竭力 **～ sürtmek** 努力，尽力，竭力：Biz de az çok pala sürttük. 我们多少也尽了点儿力。

pala[2] *is.* 【俗】□(碎布织成的)布毡 □旧家具，旧衣服

pala[3] *is.* 长舵橹

pala bıyık, -ğı Ⅰ *is.* □长而浓的络腮胡：Dedemin palabıyıkları ağzını bile örtüyor. 我祖父的大络腮胡把嘴都遮住了。□长大络腮胡子的人 □【俚】黄口小儿 Ⅱ *s.* 长着络腮胡子的

pala bıyıklı *s. ve is.* 长着络腮胡子的(人)

paladyum (法) *is.* 〈化〉钯(Pd)

palalığına *zf.* 直着，竖着，向上撅着，戳着：kirişi ～ yerleştirmek 竖着放原木

palalık, -ğı *is.* 椽木的一侧

palamar (希) *is.* 〈海〉(系泊用的)大索，缆绳：～ gözü 锚链孔；导索口，导缆孔 gemiyi ～la bağlamak 用缆绳系住船 Bir gün tekrar bıkkın demir alınır, palamar çözülür, flok açılıp kürek çekilir. 有一天仍会拉起锚，解开缆，扬起帆，划开桨。◇**～ boyu** 十分之一海里 **～ parası** (或 **resmi**) 泊岸税，停泊税 **～ı çözmek** (或 **koparmak**) 悄悄走掉，溜走

palamarcı *is.* 〈海〉系(解)缆工

palamut[1]**, -du** (希) *is.* 〈动〉狐鲣(*Pelamys sarda*)

palamut[2]**, -du** (希) *is.* □〈植〉槲实，柞实，橡实，橡树子，橡栗：～ ağacı (或 meşesi) 橡树，栎树(*Valonea*) □(或 ～ kabuğu) 橡栗壳 □【俚】带麻醉剂的自卷粗纸烟

palamutlamak (*-i*) (为鞣皮革)把皮革放到填满橡栗的坑里

palamutlular *ç.is.* 〈植〉山毛榉目(*Fagaceae*)

palan (波) *is.* (驴、马的)驮鞍 ◇**～ vurmak** 给牲口安上驮鞍：Zerduz palan vursan eşek yine eşektir. 【成】锦缎鞍下，驴还是驴。

palandız *is.* 【俗】饮用泉的石槽

palandöken *is.* 上坡石路，上坡石道

palanga [pala'nga] (意) *is.* 起重机，卷扬机，绞车，辘轳，滑轮，滑车：～ makarası 滑车的滑轮 çift makaralı ～ 双轮滑车

palangalı *s.* 带滑轮的

palangasız *s.* 不带滑轮的

palanka [pala'nka] (匈) *is.* 〈史〉(土木建成的)炮台，堡垒，要塞：Hasan Paşa palankası civarındaki hanlara geldiklerinde eşkıya hücumuna uğradılar. 哈桑巴夏抵达要塞附近的驿站时遭到了土匪的袭击。

palanlanmak (*-i, -e*) 【俚】关起来，监禁在，关进(监狱)

palanracı Ⅰ *is.* □冒充内行者，招摇撞骗者，骗子 □无赖汉，无耻之徒，厚颜无耻的人 Ⅱ *s.* 傲慢的，目空一切的，骄傲的

palas[1] (法) Ⅰ *is.* □豪华旅馆，豪华建筑 □佩刀，佩剑 □【俚】小事，鸡毛蒜皮的事 Ⅱ *s.* □【俚】简单的，容易的：Yarınki derslerin hepsi palas. 明天的课都很简单。□【俚】舒适的(地方)；简单的(事物)；令人愉快的：～ geçmek 过得舒适 Bizim askerlik çok palas geçti doğrusu. 说实话，我们的兵役很容易地就过去了。Bizim fizik hocası çok palas. 我们的物理老师是我们非常喜欢的老师。

palas[2] (波) *is.* 【俗】山羊毛毡

palaska [pala'ska] (匈) *is.* 武装带，刀剑佩带；子弹带

palas pandıras *zf.* 突然，忽然；一下子，很快：Bizi palas pandıras yola çıkardılar. 他们很快就送我们上了路。

palaspare *is.* 破衣服，破衣烂衫

palasturya *is.* 〈军〉□洗把，洗膛杆 □炮塞，铳塞

Palau *öz.is.* 帕劳(大洋洲)

palavra [pala'vra] (西) *is.* □【俚】大话，吹牛；谎言：Askerliğin palavra ile olmadığını anladı, ama hâlâ caka satıyor. 他明白了当兵不是讲讲大话的事，可他仍旧在吹他的牛。Palavraya karnımız tok. 我们已听够了谎言。□〈海〉(邮轮的)下层甲板 ◇～ **atmak** (或 **savurmak, sıkmak**) 【俚】吹牛，胡诌；撒谎：Ama da palavra atarmışsın ha! 你也真能吹牛！**～sını suratına çarpmak** 当面戳穿谎言：Palavralarını suratına çarpınca, *e*nayiyi foslattım. 我当面戳穿了他的谎言，臊得这个蠢货无地自容。

palavracı Ⅰ *is.* 【俚】爱说大话的人，吹牛大王；爱撒谎的人 Ⅱ *s.* 【俚】爱说大话的，爱吹牛的；爱撒谎的

palavracılık, -ğı *is.* 【俚】夸口，说大话，吹牛；撒谎

palavralı *s.* 过于夸大的，过甚其词的；过大的，过高的

palaz Ⅰ *is.* 雏：kaz ～ı 雏鹅 ördek ～ı 雏鸭 Ⅱ *s.* 肥的，肥胖的；营养充足的

palazla(n)mak (*nsz*) □(雏)长大，长胖 □【转】(小孩)长大，成长；长胖 □【转】发财，致富，变富：Plak satışlarının artması ile birlikte şirketler palazlandı. 随着唱片销售量的增加，公司发财了。□【俚】 (*-e*) 铤而走险，对抗，挑战：Sen mi kaldın bize palazlanacak, imanım. 兄弟！就剩下你跟我们作对了吗？

palazlaşmak (*nsz*) 长大：Ama palazlaştıkça da büsbütün çirkinleşmiş. 可他越长越胖，太难看了。

paldım (波) *is.* (马鞍的)后鞧带 ◇～ **dudak** 耷拉下来的嘴唇 **～ı aşmak** 干一件干不了的事

paldır küldür *zf.* □轰隆一声；轰隆轰隆地 □突然；冒冒失失地：Hem bir genç kadının, genç bir delikanlının odasına paldır küldür girmesi yakışık alır şey mi? 而且一位年轻女士冒冒失失地进入一位年轻小伙子的房间能合适吗？◇～ **yuvarlanmak** 轰隆轰隆地滚：Merdivenlerden paldır küldür yuvarlandı. 他从楼梯上噼哩啪啦地滚了下来。

paleograf (法) *is.* 古文字学者；古典文献学者

paleografi (法) *is.* 古文字学

paleontolog *is.* 古生物病理学家

paleontoloji (法) *is.* 古生物学

paleozoik (法) *is.* ve *s.* 古生代(的)

Palermo *öz.is.* 巴勒莫(意大利)

palet (法) *is.* □(绘画用的)调色板：Sema paletinin üzerinde maviyle sarı boyayı karıştırarak yeşil rengi elde etti. 塞玛在调色板上把黄色和蓝色调和成了绿色。□各种铲形工具，刮刀 □脚蹼 □(坦克的)履带

paletli *s.* 有履带的(运载工具)

paletsiz *s.* 没有履带的(运载工具)

palıt *is.* 橡栗，橡树子

palikarya [palika'rya] (希) *is.* □希腊独立战争时的民兵 □希腊人(含贬义)

palisat, -dı (法) *is.* 栅栏：～ dokusu 〈植〉栅栏薄壁组织

palit *is.* 〈化〉双光气(一种毒气)

palladyum *is.* 〈化〉钯(Pd)

palmitat (法) *is.* 〈化〉棕榈酸盐，棕榈酸酯，软脂酸盐，软脂酸酯

palmitik, -ği (法) *s.* 〈化〉 ◇～ **asit** 棕榈酸，软脂酸

palmitil (法) *is.* 〈化〉棕榈酰，软脂酰

palmitin (法) *is.* 〈化〉棕榈精，软脂精，棕榈酸甘油脂

palmiye [pa'lmiye] (法) *is.* 〈植〉棕榈，棕树：Burası, iki köşesinde boynu büyük, uzun palmiye saksıları duran zarif bir methaldi. 这里是个雅致的入口，两个角落里放着花盆，花盆里有两棵高大的棕榈树。

palmiyegiller (法) *ç.is.* 〈植〉棕榈科(*Palmae*)

palp *is.* (昆虫的)触须，触角，触手

pals *is.* 〈无〉脉冲：çok yüksek frekanslı ～ 超高频脉冲

palto [pa'lto] (法) *is.* 外套，短大衣：Burası çok sıcak, çıkar paltonu, getir as şuraya! 这地方很热，把大衣脱了，拿来挂到这儿！

paluze [pa:lu:ze] (波) *is.* 一种果冻(甜点)；牛奶杏仁酥 ◇～ **gibi** 白晰松软的(身体)

palyaço [palya'ço] (意) *is.* 小丑，丑角，滑稽演员 ◇～ **gibi** 穿着古里古怪的，穿着象小丑

palyaçoluk, -ğu *is.* □小丑的行当(职业) □【转】滑稽，滑稽动作，丑态

palyatif (法) *s.* 减轻症状的，姑息的，治标的：～ ilâç 减轻症状的药 ～ önlem 权宜之计 ～ tedavi 姑息疗法

palyoş *is.* 双刃短剑，佩刀

pami *ünl.* 【俚】喂，快点!我们走吧：Oğlum, pami, dalga geçme! 孩子，快点，不要东张西望！

pampa [pa'mpa] (法) *is.* 潘帕斯草原(南美洲)

pamuk, -ğu (波) Ⅰ *is.* 〈植〉□棉花(*Gossypium*)：～ fidanı 棉苗 ～ tarağı 轧棉机，轧花机 □棉，棉絮，棉花：～ atıcı 棉花梳理工 ～ barutu 焦木素，火棉，低氮硝化纤维素 ～ kırı 灰色带杂色毛的(马) □脱脂棉；药棉：Yaraya pamuk koydu. 他往伤口上放了点药棉。Ⅱ *s.* 棉制的：～ bezi 棉布，棉织品 ～ ipliği 棉纱，棉线 ～ kumaş 棉布 ◇～ **atmak** 梳理棉花 ～ **balı** 白色蜂蜜 ～ **çekmek** 剥棉 (*bir işi*) ～ **ipliğiyle bağlamak** 系于一发，千钧一发 ～ **tıkamak** 装作听不见

pamuk ağacı *is.* 〈植〉中棉，木本鸡脚棉，树棉(*Gossypium arboreum*)

pamukaki [pamuka:'ki] (希) *is.* 绣花丝线，花色线：Annesine gelince, şu anda nansuk üzerine pembe pamukaki ile fisto yapmakta. 至于他母亲，现正在南苏克布上用粉红丝线绣花彩。

pamuk balığı *is.* 〈动〉蓝鲨(*Carcharius glaucus*)

pamukçu *is.* □种棉者，棉农 □棉商

pamukçuk, -ğu *is.* 〈医〉霉菌性口炎，鹅口疮

pamukçuluk, -ğu *is.* 种棉业，植棉业

pamuk elması *is.* 〈植〉棉桃，棉铃

pamuklamak (*-le*, *-i*) 填上棉花，絮上棉花

pamuklanmak (*nsz*) □发霉，生霉，长毛 □(灰尘)成棉絮状

pamuklatmak (*-i*, *-e*) pamuklamak 的使动态

pamuklu Ⅰ *is.* □短棉绒，卫生绒 □混纺棉布，混纺棉制品 □棉袄，棉衣，棉上衣：Üstünde pamuklu Şam hırkası, daha üstünde yorganlar ve battaniyeler vardı. 他身上裹着大马士革棉上衣，外面还有被子和毛毯。Ⅱ *s.* 混纺的：～ kumaş 混纺棉布

pamukluk, -ğu *s.* 棉花的；棉纱的，棉织的；棉布的：～ emprime 棉印花布

Pamuk Prenses *öz.is.* 白雪公主：Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalını çok seviyorum. 我非常喜欢《白雪公主和七个小矮人》这个童话故事。

pamuk taş(ı) *is.* 〈地〉石灰华，钙华，凝灰石

pamuk yağı *is.* 棉籽油

pamuk yaprak biti *is.* 〈动〉棉蚜虫

pan *is.* (机器等的)毛病，故障；运转不规律，间歇，间断：motör ～ları 马达工作不正常，马达熄火 ◇～ **yapmak** (马达等)熄火，停止工作

panama [pana'ma] (法) *is.* □(或 ～ şapkası) 巴拿马草帽 □巴拿马布

Panama [pana'ma] (法) *öz.is.* 巴拿马(美洲)：～ kanalı 巴拿马运河

Panama City *öz. is.* 巴拿马城(巴拿马)

Panamalı Ⅰ *öz.is.* 巴拿马人 Ⅱ *s.* 巴拿马的

Panama odunu *is.* 〈植〉巴拿马皂树

panameriken Ⅰ *s.* 泛美的；泛美主义的 Ⅱ *is.* 泛美航空公司：Panamerikenle Berlin'e geldim. 我乘坐泛美航空公司的飞机到柏林来的。

panayır (希) *is.* 定期集市，庙会：～ oyuncusu 街头卖艺者，演滑稽草台戏的人 ～ yeri 集市场 Kasabada iş güç duruyor, cami meydanı dolduğu için panayır halkı sokakları tıkıyor. 镇上的事情变得难办了，由于清真寺前广场上已满，所以赶庙会的人们挤上了街道。

panayırcı *is.* (定期集市或庙会上的)小商贩

pancar *is.* □〈植〉甜菜，糖甜菜，糖萝卜(*Beta vulgaris*) □(制糖用的)甜菜：Şekerin ham maddelerinden biri pancardır. 食糖的原料之一是甜菜。◇～ **gibi olmak** (或 ～ **kesmek**) (因生气)脸涨得通红：Yüzü pancar gibi oldu. 他气得脸都涨红了。

pancarcı *is.* 种甜菜的人；卖甜菜的人

pancarcılık, -ğı *is.* 甜菜种植业；卖甜菜

pancur *is.* 【俗】见 panjur

panda [pa'nda] (英) *is.* 〈动〉熊猫(*Ailurus fulgens*)

pandantif (法) *is.* (项链等上的)宝石坠子，小坠子：Açık boyundaki iri zümrüt taşlı platin pandantifine, elindeki büyük altın çantaya bakarak şaşıyordu. 她看着挂在裸露的脖子上、镶有大颗祖母绿宝石的白金坠子和手中的黄金大手提包，目瞪口呆。

pandispanya [pandispa'nya] (意) *is.* 蛋糕：Karşısına kendi çay fincanını yerleştirdi, kocaman bir pandispanyayı fincana batırarak yemeğe koyuldu. 他在面前放了杯茶，拿起一大块蛋糕往杯子里蘸了蘸就吃了起来。◇～ **gazetesi** 【俚】编造的谎言，谣言，无稽之谈

pandomima [pandomi'ma] (意) *is.* 哑剧：Konuşmayarak, bağırmayarak yapılan şeyin ismine pandomima denilir. 不说不喊而演的戏叫哑剧。◇～ **kopmak** (观众)发生吵架 ～ **oynamak** 演哑剧

Pandang *öz.is.* 巴东(印尼)

pandufla 同 pantufla

panduflacı *is.* 【俚】小偷，少年窃贼，蟊贼

pandul, pandül (法) *is.* 摆，摆锤

pandullü *s.* 带摆的：～ saat 带摆的钟

panel (法) *is.* □公开讨论会，公开辩论会，座谈会 □嵌板，镶板：～ köprü 浮桥 □配电盘，配电板，接线板；控制盘：kontrol ～i 控制台，操纵台

panik, -ği (法) *is.* 恐慌，惊慌，惊惶 ◇**～ çıkarmak** 引起恐慌 **～ kırmak** 离开，远离，避开：Aynasızı görünce şipşak paniği kırdı. 他一看见警察，赶紧溜了。**～ olmak** 起恐慌，出现恐慌：Hissediyorum ki panik olmayacak. 我感觉不会出现恐慌。**～ saçan** 张皇失措的人；危言耸听的人 **～ şeklinde** 张皇失措地，慌张地，恐慌地 **～ uyandırmak** 引起恐慌 **～ vermek** 陷入恐慌，张皇失措 **～ yaratmak** 引起恐慌 **～e kapılmak** 陷入恐慌，张皇失措：Kendisiyle birlikte gelemeyeceğini anlayınca tam bir paniğe kapıldı. 听说她不会跟他一起来，他一下子慌了神。Vapur alabildiğine sallanıyor, yolcular da alabildiğine paniğe kapılmış bulunuyordu. 轮船剧烈地摇晃，乘客们也乱做一团。

paniklemek (*nsz*) 张皇失措，惊慌

Panislâmizm (法) *öz. is.* 泛伊斯兰主义

panjur (法) *is.* 百叶窗：Sabah uyanınca ilk işim panjurları açmak oldu. 早晨，我醒来做的第一件事就是打开百叶窗。

panjurlu *s.* 有护窗板的，有栅栏门的，有百叶窗的

pankart (法) *is.* 布告牌，标语牌

pankras (法) *is.* 拳击和角力相结合的竞技锻炼

pankreas (法) *is.* (或 ～ bezi) 〈解〉胰(腺)

pano [pa'no] (法) *is.* □广告栏：reklam ～ları 广告牌 □控制面板，操作台；仪表板；配电板 □壁板，护墙板，镶板；盖板，护板 □胶合板：Odasına gelirken paravanaya çarpmış, panoyu omuzlamıştı. 进他的房间时撞上了屏风，胶合板压在了他的肩上。

panorama [panora'ma] (法) *is.* □全景，全景图 □【转】概况，全貌；概论

pansıman 见 pansuman

pansımancı *is.* 见 pansumancı

pansiyon (法) *is.* □供膳食的寄宿处，膳宿公寓 □寄宿学校，收费学生宿舍

pansiyoncu *is.* □膳宿公寓的主人 □收费学生宿舍的经营者

pansiyonculuk, -ğu *is.* □膳宿公寓主人的身分 □经营收费学生宿舍

pansiyoner (法) *is.* (兼包膳食的)公寓房客，寄膳宿者；寄宿学校学生：Pansiyoner demek evin içinde bir yabancı demek. 寄膳宿者也就意味着是家里的一个陌生人。

Panslâvizm (法) *öz.is.* 泛斯拉夫主义

pansuman (法) *is.* 包扎(伤口)，包敷(伤口)：muvakkat ～ 急救，临时包扎 ◇(*-e*) **～ yapmak** 包扎，包敷：Ayhan gel, dizindeki yaraya pansuman yapmalıyız. 阿伊罕，你过来，我们得给你把膝盖上的伤包扎一下。Hiç olmazsa bir soğuk pansuman yapalım. 至少让我们冷敷一下。

pansumancı *is.* 医士，包扎伤口者

pansumancılık, -ğı *is.* 医士(的职业)

panteist (法) Ⅰ *s.* 〈哲〉泛神论的，万有神论的 Ⅱ *is.* 泛神论者，万有神论者

panteizm (法) *is.* 泛神论，万有神论

panteon (法) *is.* □【旧】(古罗马的)潘提翁神殿，万神殿，万神庙 □众神：Eski Yunan ～u 古希腊众神 □先贤祠，名人墓

panter (法) *is.* 〈动〉豹：Filmde, avcılar panteri uzun süre izledikten sonra avladılar. 电影里，猎手们跟踪豹子好长时间，才把它捕住。Kedi, kulağı kirişte bekliyor; ufak bir tıkırtı olsa panter gibi atılıyor. 猫竖起耳朵等着，哪怕稍有一点儿动静，它就会像豹子一样扑过去。

pantograf (法) *is.* 缩放仪，比例画图仪

pantol *is.* 【俗】长裤 ◇**～lu hayvan** 【俚】粗人，蛮人，说话举止粗鲁的人，粗暴无理

的人；笨蛋，笨家伙，木头脑袋

pantolon (法) *is.* 裤子，长裤：～ askıları 吊裤带，背带 ～ subyesi (裤脚口套在脚底上的)套带 ～ zıhı (镶在制服裤缝上的)彩色饰条 düz ～ 散腿裤子(裤腿不放在靴筒里) iç ～u 长衬裤 kilot ～u 马裤 spor ～u 运动长裤 Redingot giymemiş olanlar kara ceket, yelek, çizgili pantolon giymişler. 没穿燕尾礼服的人都穿了黑色上装、坎肩和条纹长裤。Dereden geçebilmek için pantolumun paçaları sıvadım. 为淌过小河，我把裤筒卷了起来。◇**～ balığı** 【俚】男性生殖器

pantoloncu *is.* 做长裤的裁缝

pantolonculuk, -ğu *is.* 做长裤

pantomim (法) *is.* 哑剧

pantufla [pantu'fla] (希) *is.* □拖鞋，毡布拖鞋 □【俚】偷盗，偷窃；欺骗，欺诈行为

pantuflacı Ⅰ *is.* 制作或销售毡布拖鞋的人 Ⅱ *s.* 【俚】爱偷东西的，手脚不干净的；欺诈的

pantuflacılık, -ğı *is.* 制作或销售毡布拖鞋

Panturanizm *öz.is.* 泛图兰主义

Pantürkist *is.* 泛土耳其主义者

Pantürkizm *öz.is.* 泛土耳其主义

panya *is.* 〈海〉系索，系留缆，舰尾绳 ◇**～yi çözmek** □〈海〉解索，解缆 □走开，溜开，悄悄走开

panzehir (波) *is.* 解毒药，抗毒药 ◇**～ taşı** □(羚羊等动物胃中的)毛粪石，牛黄 □乳白石，蛋白石

panzehir otu *is.* 〈植〉药用白前(*Cynanohum acutum*)

panzer (德) *is.* 装甲车：Panzer tümenlerinin saldırısını akşama sabaha bekliyorduk. 我们等待着装甲师即将进行的攻击。

papa [pa'pa] (意) *is.* 罗马教皇：～ buyruğu 罗马教皇的训谕 ～ gönderiği (或 sefiri) 教皇使节

papağan (阿) *is.* □〈动〉鹦鹉：Bugün papağanım konuşmak istemiyor. 今天我的鹦鹉不想说话。□【转】应声者，随声附和者，人云亦云者，学舌者 ◇**～ anahtarı** 扳手，扳头，扳钳 **～ gibi ezberlemek** 死记硬背

papağangiller *ç.is.* 〈动〉鹦鹉科

papağanlar *ç.is.* 〈动〉鹦形目

papağanlık, -ğı *is.* □鹦鹉学舌(指重复说不理解的词句) □〈医〉鹦鹉热，鹦鹉病(一种传染病)

papağan yemi *is.* 〈植〉红花(*Carthamus tinctorius*)

papak, -ğı *is.* 毛皮高帽

papalık, -ğı *is.* □(罗马)教皇的地位(或职责)，教皇的权力 □罗马教廷；教皇的在位期间 ◇**～ elçisi** 教皇的使节

papalina [papali'na] *is.* 沙丁鱼苗

papara [papa'ra] (希) *is.* □由面包、奶酪、肉汤或牛奶制成的一道菜；奶酪汤 □【俗】遣责，斥责，训斥 ◇**～ vermek** 训斥一顿 **～ yemek** 受斥骂，受严厉的训斥

papas 见 paspas

papatya [papa'tya] (希) *is.* 〈植〉洋甘菊，母菊(*Matricaria chamomilla*)：～ falı 菊花卦(揪花瓣看行与不行) ～ toplamak 采集洋甘菊

papaz (希) *is.* □(希腊正教的)主教，神甫 □(扑克牌的)K ◇**～ uçurmak** 【俚】举办酒宴 **～a dönmek** 留像神甫一样的长头发 **～a kızıp oruç** (或 **perhiz**) **bozmak** 生神甫的气而破戒 **～ı göt altında bulmak** 【俚】遭祸，遭到不幸：Bu gidişle sen papazı göt altında bulacaksın. 你这么干，也许会倒霉的。◆**Papaz her gün pilâv yemez.** 福无双降；好

事不可能天天有。

papaz balığı, -nı *is.* 〈动〉鲳鱼，银鲳；乌鲂(*Chromis chromis*)

papazi [papazi:] (希) *is.* 一种薄丝布(用于制作女式服装领子上的装饰或发套等)；一种做衬衫的布

papazkaçtı *is.* 一种扑克牌游戏

papazlık, -ğı *is.* 主教或神甫(的职位)

papaz otu *is.* 〈植〉噱根草，铁筷子(*Helleborus albus*)

papaz yahnisi, -ni *is.* 葱炒肉

papel (西) *is.* 【俚】□【旧】面值为一个里拉的纸币 □纸币，钞票，钱：Kaspanak uçlanmış papelleri. 他硬把钱塞了过来。

papelci *is.* 【俚】(用扑克牌骗钱的)街头骗子

papelcilik, -ği *is.* 用扑克牌街头行骗的行当

papirüs [papi'rüs] (法) *is.* □〈植〉纸莎草(*Cyperus papirus*)：Eski Mısırlılar papirüsün saplarından kağıt yapmışlardır. 古埃及人用纸莎草造纸 □(或～ kağıdı) 纸莎草纸 □纸莎草纸文稿：～ bilim 古代纸莎草纸文献学

papirüsgiller *ç.is.* 〈植〉莎草科(*Cyperaceae*)

Papua *öz.is.* 巴布亚人

Papua Yeni Gine *öz.is.*巴布亚新几内亚(大洋洲)：Papua Yeni Gine Bağımsız Devleti 巴布亚新几内亚独立国

papuç, -çu 见 pabuç

papura *is.* 两头牛拉的犁

papyekuşe (法) *is.* 铜版纸，钡地纸

papyon (法) *is.* 蝴蝶领结 ◇**～ somunu** 〈技〉蝶形螺帽，元宝螺帽

para (波) *is.* □货币，钱；硬币，钱币：～ borcu 货币债务 ～ buhranı 货币危机，财政危机 ～ cezası 罚款 ～ cezası vesikası 罚款单 ～ fıkdanı (或 sıkıntısı) 资金短缺 ～ fonu 货币基金 ～ irsali 汇款，汇钱 ～ kesesi (或 cüzdanı) 钱包，钱袋，钱夹 ～ pul 钱财 ～ şişkinliği 通货膨胀 bozuk (或 ufak) ～ 零钱 düşen ～lar 贬值的货币 Paraya pula ihtiyacı yok. 他不缺钱花。□费用：çay ～sı 小费，茶钱 ev (或 oda) ～sı 房租 nakil (或 yol) ～sı 运输费；路费 □【旧】巴拉(土耳其旧辅币，等于四十分之一库鲁士) □一块，一片，一部分 ◇**～ akıtmak** 挥霍钱财 **～ babası** 富人，有钱人 **～ basmak** □造(硬)币，印钞票 □(赌博中)下注 **～ biriktirmek** 储蓄钱，攒钱 **～ bozmak** 把钱破开，换零钱 **～ canlısı** 贪财的人，爱财如命的人 (*-den*) **～ çekmek** □取钱；(从投资点)回抽资金：Murat bey artık açık kapatmak için bankadan para çekmiyordu. 穆拉特先生现已不从银行取钱来填补亏空了。□榨取钱财，骗钱：Şunu yaparız, bunu yaparız diye Paşa'yı aldatmaktan ve parasını çekmekten başka bir şey yaptıkları yok. 除了假借干这干那的名义欺骗巴夏、骗取他的钱财外他们什么都不干。**～ çıkarmak** □铸币，造币 □寄钱，汇钱，邮钱 □挣钱 **～ çıkışmamak** 钱不够 **～ dökmek** 浪费钱财 **～ dönmek** 有人行贿 **～ etmek** □值钱 □起作用，有意义 **～ etmemek** □不值钱：beş ～ etmez 一文不值 □不管用，不起作用：Rica, niyaz, artık hiçbir şey para etmiyor. 央求，祈求，什么都已经不管用了。Zorlamak para etmez, tatlılıkla kandırmalı. 强迫没有用，应该心平气和地说服人。**～ getirmek** 带来钱财：Hiç ömrümde bir saatimin bu kadar para getirdiğini bilmiyordum. 我原来从不知道我一生中能有一小时挣这么多钱。**～ içinde yüzmek** 腰缠万贯 **～ işletmek** 投资 **～ kazanmak** 挣钱：Yolunu şaşırmış bir sürü kirli işlerden kirli paralar kazanmış. 一群迷失了本性的人做肮脏的事，挣肮脏的钱。**～ kesmek** □造币 □挣许多钱 **～ kırmak** 挣到钱，赚到钱 (*-den*) **～ koparmak** 搞到一些钱，把钱弄到手；榨取钱财 **～ mara** 一点儿钱：Madam onu çocuğu gibi seviyordu. Dara düştüğü günlerde hizmetini hiç aksatmadan, para mara istemedi. 夫人视他为己出，在他贫困潦倒的日子里，对他照顾得无微不至，没要他一分钱。(*-de*) **～ olmak** (从某事中)能挣到钱：Balıkçılıkta

para vardır ama dalgıçlık kadar genç işidir. 当渔民能挣钱，但它和潜水一样是年轻人干的活。**~ saçmak** 【转】挥霍钱财 **~ saklamak** 把钱存起来(准备困难时用) **~ saymak** 付钱，付款，付账 (*-den*) **~ sızdırmak** 搞到一些钱，把钱弄到手；榨取钱财 **~ söktürmek** 使破费，使花钱 **~ toplamak** 攒钱 **~ tutmak** □储存钱，储蓄钱 □有钱 **~ vurmak** □(通过不正当手段)搞到钱 □(奇迹般地)得到许多钱 **~ yapmak** 挣到钱，赚到钱 **~ yatırmak** 存钱；投资 (*-e*) **~ yedirmek** □大肆挥霍 □行贿 **~ yemek** □大肆挥霍，大手大脚地花钱：Para yemesini bilinmeyen zengin hergün zügürttür. 不懂得花钱的人再富也是穷光蛋。□受贿，挥霍公款，盗用公款 **~dan çıkmak** 不得不花钱：Canım ne lüzumu var, paradan çıkıyorsun diye âdeta beni azarlıyor. 亲爱的，有何必要呢，因为不得不花钱他似乎在怪我。**~nın gümüş olduğunu anlamak** 懂得钱的珍贵 **~nın üstü** 找回的钱，找头 **~sını çıkarmak** 赚钱，挣钱：ekmek ~sını çıkarmak 挣饭钱 **~sını saçmak** 挥霍钱财 **~sını sokağa atmak** 把钱扔到水里上，打水漂 (*-in*) **~sını yemek** 靠某人生活 **~sıyla rezil olmak** 花了钱没办成事 **~ya çevirmek** 换现钱，变卖，销售 **~ya kıymak** 舍得花钱 **~ya ~** (或 **pul**) **dememek** □有很多钱，把钱不当钱 □(挣到的钱少得)不能算是钱 **~yı bayılmak** 慷慨解囊 **~yı bolca oynatmak** 挥霍钱财 **~yı çürütmek** 投资失败 **~yı denize atmak** 任意花钱，挥霍 **~yı geçirmek** □ 把钱转到某人账上；把钱汇给 □把钱硬塞给 **~yı tedavülden kaldırmak** 货币的停止流通 **~yla değil** 很便宜 **~yla satın almak** 花钱买 **◆Para cicoz** 一分钱也没有：Bende para cicoz! 我一分钱也没有！**Para dediğin el kiri.** 钱乃身外之物。**Para ile değil, sıra ile.** 钱不是万能的。**Para nanay** 一分钱也没有：Bende para nanay! 我一分钱也没有！**Para parayı çeker.** 钱能生钱。**Para saadet getirmez.** 有了钱并不等于就有了幸福。**Paran çoksa kefil ol, işin yoksa şahit ol!** 有钱你就当保人，没钱你就当证人。**Paran varsa cümle âlem kulun, paran yoksa tımarhane yolun.** 有钱能使鬼推磨，无钱寸步难行。**Paranın yüzü sıcak.** 钱是有诱惑力的。**Parası ucuz olanın kendisi kıymetli olur.** 人人都会敬重慷慨大方的人。**Parayı oraya değil, paraya vermeli.** 钱要用在刀刃上。**Parayı veren düdüğü çalar.** 有钱能使鬼推磨。**Parayı zaptetmek deliyi zaptetmekten zor.** 攒钱可不是件容易的事，并不是每个人都能攒住钱的。**Kaç para eder?** □值多少钱？□有什么好处？

parabellum [parabe'llum] (拉) *is.* 【旧】巴拉贝伦自动手枪

papabol, -lü (法) *is.* 〈数〉抛物线

parabolik, -ği (法) *s.* 〈数〉抛物线的，抛物线状的：~ ayna 抛物线面镜

paraboloit, -di (法) *is.* 〈数〉抛物面

paraca [para'ca] *zf.* 在钱的方面：Paraca sıkıntımız yok. 我们不缺钱。

paraçol (意) *is.* □〈海〉(木船用的)肋材 □(凉台的)支架，托架 □(单匹马拉的、有顶盖、四周开敞的)马车

para darlığı *is.* 〈经〉通货紧缩，财政困难

paradi (法) *is.* (剧院内)顶层楼座

paradigma [paradi'gma] (拉) *is.* 〈语〉(动词变位、词形变化等的)范例，例词

paradoks (法) *is.* 奇谈怪论，奇论；反论；悖论：mantık ~u 逻辑上的奇论 matematik ~ 数学上的悖论

paradoksal (法) *s.* 反论的，悖论的

paraf (法) *is.* 缩写的签名，花押

parafazi (法) *is.* 〈医〉语言错乱，错语(症)

parafe (法) *s.* 缩写签字的，有花押的 ◇(*-i*) **~ etmek** 缩写签字，草签

parafelemek (*-i*) 缩写签字，草签：Her üç ayda bir kocaman bir kâğıt yığını teşkil eden sarf evrakını imzalamakla, parafelemekle harcamışımdır. 每3个月中我就得花一个月的时间去签署一大堆有关开支的文件。

parafin (法) *is.* 石蜡

parafinli *s.* □含石蜡的 □打石蜡的

parafinsiz *s.* 不含石蜡的

para göz *s.* 贪得无厌的，贪财的，财迷的：Bu para göz adamın sırf körpeliğinden dolayı aldığı ufak tefek kızcağızı herkes görmek istiyordu. 人人都想看一看这财迷娶来的花季少女。

para gözlü *s.* 贪得无厌的，贪财的

paragraf (法) *is.* □(文章的)段落，段，节：Okuduğum öykü on paragraftan oluşuyor. 我读的小说有10个段落。□节条号(§)

Paraguay *öz.is.* 巴拉圭(美洲)

paraka [para'ka] (意) *is.* 立网，滚网

paraket, parakete [parake'te] (意) *is.* 〈海〉□(测舰船航速的)计程仪，测程仪：～ ipi (或 kordonu) 计程仪绳，旋转绳 ～ saati 计程仪 □立网，滚网：Paraketelerimizi yemledik, av gereçlerimize çeki düzen verdik, şakalaştık. 我们给滚网挂上了诱饵，理顺了鱼具，相互开了开玩笑。◇～ **atmak** 放测程仪

paraketeci *s.* ve *is.* 用立网捕鱼的(人)

paralaks (法) *is.* 〈天〉视差

paralamak (*-i*) □撕成碎片：Aslan geyiği paraladı. 狮子把鹿撕成了碎片。□磨损；使变旧；穿破；用旧：Yepyeni ayakkabını bir ayda paraladı. 他一个月之内就把崭新的鞋穿破了。□歪曲：bir lisanı ～ (或 lûgat ～, lakırdı ～) 说蹩脚的…语

paralanmak[1] (*nsz*) 变得富有

paralanmak[2] (*nsz*) □ paralamak 的被动态：Üstbaşları paralandı. 身上的衣服都撕烂了。□【转】拚命用力地做，竭尽全力地做 □【转】努力，尽力；挣扎

paralatmak (*-i*, *-e*) paralanmak[2] 的使动态

paralayıcı *s.* 令人以碎的；令人非常痛心的：yürekler ～ 极凄惨的，极可怕的

paralel (法) Ⅰ *s.* 平行的：～ doğrular 〈数〉平行直线 ～ düzlemler 〈数〉平行面 Ⅱ *is.* □〈天〉纬圈，平行圈，赤纬圈 □〈数〉(回转面的)平行圆：Her paralel bir çemberdir. 每个平行圆都是一个圆。□〈数〉平行线：～ kaidesi (或 kuralı) 平行四边形规则 □〈体〉(yer ～leri) 双杠 ◇～ **çizmek** 划平行线 ～ **olarak** 平行地

paralelizm (法) *is.* 〈哲〉平行论(即心身平行论)

paralel kenar *is.* 〈数〉平行四边形：Dikdörtgen bir paralel kenardır. 直角四边形是平行四边形。

paralelleştirmek (*-i*) 使平行

paralellik, -ği *is.* □〈数〉平行(性) □【转】相似，类似

paralelogram *is.* 〈数〉平等四边形

paralel yüz *is.* 〈数〉平行六面体

paralı *s.* □有钱的，富的，富有的：Mustafa Bey paralı bir insandır. 穆斯塔法先生是位有钱人。□要付钱的，收费的；花钱的；有报酬的：～ iş 要花钱的活；有报酬的活 ～ okul 收费学校 □有斑点的：～ basma 大圆点布，印花布 ◇～ **asker** 雇佣兵

paralık, -ğı *s.* …钱的：bir ～ adam 微不足道的人，小人物，渺小人物 Yirmi paralık bir pul verir misiniz? 请给一张20巴拉的邮票好吗？

paralojizm (法) *is.* 〈逻〉谬误推理，不合逻辑的推论，虚假的结论

parametre [parame'tre] (法) *is.* 〈数〉参数，参(变)量

parametreli *s.* 参数的

parametrik (法) *s.* 参数的

param parça [para'mparça] *s.* 撕成碎片的；被打得粉碎的：Yalnız paramparça gömleğinin üstünde kocaman bir kırmızı kravat var. 撕成碎片了的衬衣上只有一条又宽又大的红领带。◇(*-i*) ～ **etmek** 撕成碎片；打得粉碎 ～ **olmak** 被撕成碎片；被打得粉碎：Eğer

karanlık içinde bir iki adım daha atsalarmış bu uçuruma düşerek param parça olacaklarmış. 只要她们在黑暗中再向前多走几步，就会掉下悬崖，摔得粉身碎骨。

parankima [para'nkima] (法) *is.* □〈解〉实质，主质 □〈植〉薄壁组织

paranoya [parano'ya] (法) *is.* 〈医〉偏执狂，妄想狂

paranoyak, -ğı (法) Ⅰ *s.* 偏执狂的，妄想狂的 Ⅱ *is.* 偏执狂患者，妄想狂患者：İlk konuşmalarımızda delikanlıyı biz bir paranoyak sanmıştık. 在起初的交谈中我们以为年轻人是个妄想狂。

parantez (法) *is.* 圆括号，圆括弧：köşeli ～ 方括号，方括弧 ◇**～ açmak** 打上圆括号 **～ içine almak** 括进圆括号

parapet (意) *is.* □〈海〉(船上的)舷墙 □护墙，栏杆，女儿墙

parasal *s.* 钱的，钱款的，货币的

parasempatik (法) *s.* 〈解〉副交感神经的：～ sinir sistemi 副交感神经系统

parasız Ⅰ *s.* □没有钱的，身无分文的：～ bir adam 没有钱的人 beş ～ 贫穷的，贫苦的，身无分文的，一文不名的 □贫穷的，穷苦的，贫寒的 □无偿的，免费的：～ gösteri 免费看演出 ～ kurs 免费培训班 ～ sağlık hizmeti 免费卫生保健 ～ sinema 免费电影 ～ tahsil 免费教育 ～ tiyatro 免费看戏 Semih parasız yatılı okulda okuyor. 塞米赫在一所免费寄宿学校读书。Ⅱ *zf.* 免费地，不花钱地，无偿地 ◇**～ pulsuz** □身无分文地：Herkesin yemeğe gittiği bir saatte benim parasız pulsuz buralarda dolaşmam bir suç gibi geliyor bana. 我觉得人人都去吃饭的时候我却身无分文地在这儿闲逛是一种罪孽。□不花钱地，免费地 **～ pulsuz kalmak** 身无分文，一文不名，贫穷，贫苦 ◆**Parasız sirke baldan tatlı olur.** 不花钱的醋比蜜甜。

parasızlık, -ğı *is.* 身无分文，一文不名，贫穷，穷：Herif bir taraftan parasızlıktan yakınıyor, öbür taraftan kalkıp karısına kürk manto alıyor! 那个家伙一面叫穷，一面又给老婆买裘皮大衣！◆**Parasızlığın çaresi bulunur, yeter ki sağlık olsun.** 只要青山在，不怕没柴烧。

para şişkinliği *is.* 通货膨胀

paraşol *is.* (单匹马拉的、有顶盖、四周开敞的)马车

paraşüt (法) *is.* 降落伞：～ birlikleri 〈军〉伞兵部队 ～ ile atlama 跳伞 ～ kulesi 跳伞塔

paraşütçü *is.* □伞兵，空降兵：～ kıtalar 伞兵部队 □跳伞员 ◇**～leri indirmek** 空投伞兵，空投空降兵

paraşütçülük, -ğü *is.* 跳伞运动，跳伞学

paratoner (法) *is.* 避雷针

paravan (法) Ⅰ *is.* □屏风：Tualet masası paravan ile yatak odasından ayrılmıştı. 梳妆台由屏风与卧室隔开了。□【转】起屏护作用的人或事物，挡箭牌 □〈军、海〉(舰船的)破雷卫，扫雷器，防雷自卫具 Ⅱ *s.* 【转】起屏护作用的 ◇(*-i*) **～ yapmak** 把某人作挡箭牌：Beni kendisine paravan yaptı. 他把我充当了他自己的挡箭牌。

paravana [parava'na] (意) *is.* 见 paravan

parazit (法) Ⅰ *is.* □寄生虫 □〈无〉干扰，干扰噪声 Ⅱ *s.* 寄生的 ◇**～ yapmak** □干扰(无线电)：elektronik ～ yapmak 实施电子干扰 □【转】胡说八道：Kafayı fazla çekince çok parazit yapmaya başladı. 他喝多了，开始胡说八道了。

parazitlenmek (*nsz*) (无线电)受干挠

parazitli *s.* □有寄生虫的 □受干挠的，有干挠噪声的

parazitlik, -ği *is.* 寄生，寄生现象，寄生生活，寄生性

parazitoloji (法) *is.* 〈生〉寄生虫学

parazitsiz *s.* □无寄生虫的 □不受干挠的，无干挠噪声的：Dünyaya ne yapmak için gelmişse engelsiz, parazitsiz kendini o işe adayabiliriz. 如果是为了干什么事而来到这个世界上的话，我们就可以毫无妨碍地、不受干挠地投身于那事业中去。

parça (波) *is.* □块，段，片；件，个，只：iki tahta ～sı 两块木板 üç ～ elbiselik kumaş 3

块衣服布料 Yolun bu parçası bozuk. 这一段路是坏的。□碎片，断片，切片：Kırılan vazonun parçalarını saklıyorum. 我藏着打烂了的花瓶的碎片。□(一套中的)一件：on ~dan yapılmış bir oda takımı 10件套的家具 □(文学作品或音乐作品的)篇，章，节；一段，片断；出，幅，部分：Bu parçayı beğenmedim. 我不喜欢这一部分。□零件，配件，部件：yedek ~lar 备用配件，备用零件 □【转】小滑头，小机灵鬼；小人物，渺小人物：bir adam ~sı 一个小可怜 bir çoban ~sı 一个小小的牧羊人 bir kâtip ~sı 小小的秘书 bir kavas ~sı 一个小小的守卫 İyi bir parça! 好漂亮的妖精！□相似物，类似物：elmas ~sı bir çocuk 一个惹人爱的小孩 □【俚】麻醉剂 □〈物〉粒子，质点：alfa ~ları α 粒子，α 质点 beta ~ları β 粒子 gamma ~ları □ 粒子，□ 质点 ◇**~ almak** 〈医〉切片 **~ başına** 每一块，每一部分；按件，论个：~ başına ücret 每一件的报酬 **~ bohçası** □放备用碎布的布袋 □【转】杂七杂八的东西：Kitap değil, tam bir parça bohçası. 这不是书，完全是些乱七八糟的东西。**~ cephanesi** 〈军〉榴霰弹，高爆弹 **~ emniyetli** 〈军〉防破片的，防弹片的 **~ hesabıyla iş** 按件给资的工作，计件工作 **~ ~** □一块块的，一片片的 □一点儿一点儿地，逐渐地，渐渐地：Pencere kenarlarının parça parça dökülmüş sıvaları, yakın bir inkırazın kara haberini veriyordu. 窗户边上斑驳的墙皮昭示着很快将塌陷。(*-i*) **~ ~ etmek** 撕成碎片；打碎：Nevin zarfı da mektubu da parça parça etti. 奈雯连皮带瓤把信撕得粉碎。**~ ~ olmak** 被撕成碎片；碎成片 **~ ~ tediye etmek** 按件支付 **~ ~ yenmek** 一个个地消灭；一点一点地消灭 **~ pürcük** 少量的，微不足道的 **~ tesirli bomba** 〈军〉杀伤炸弹；蝶雷 **~lara ayrılmak** 被撕成碎片；碎成片 **~lara ayırmak** 撕成碎片；打碎

parçacı *is.* □卖布头的人 □配件商，零件商

parçacık, -ğı *is.* □〈物〉粒子，质点，微粒：~ ışınımı 微粒辐射 □少量，少许，一点点：bir ~ su 一点点水

parçacılık, -ğı *is.* □卖布头 □卖配件，卖零件

parçak purçak *s.* 【口】极小的，很微小的，小小的，很小的

parçalamak (*-i*) □撕成碎片；打碎；打破：Biraz iyi bakınca gördüm ki, kuş yılanı parçalayıp yiyor. 我仔细一看，鸟把蛇撕成了碎片正吃着。Aslan debelenmiş, debelenmiş, ama kendi kendini parçalamaktan başka bir şey gelmemiş ki elinden. 狮子一阵忙活，但是除了把自己抓得稀烂以外一无所获。Uzaktan ağıla giren koyunlarla kuzuların telâşlı uzun melemeleri sessizliği parçalıyordu. 远处，进圈的羊群焦躁不安，长长的叫唤声打破了宁静。□【转】分割，分成块或部分

parçalanış *is.* parçalanmak 的动名词

parçalanmak (*nsz*) □ parçalamak 的被动态：Rayların üstüne düşüp parçalanacaksın. 你会摔倒在铁轨上被碾成八大块的。□【转】使出浑身解数(使某人高兴)：Evine gittik mi, ağırlayacağım diye parçalanır! 只要我们一去他家，他就会使出浑身解数来招待我们。

parçalatmak (*-i*) parçalamak 的使动态

parçalayıcı *s.* 使成碎片的；分裂的；分裂派的：~ faaliyet 分裂活动 ~ tutumlar 分裂派的态度

parçalayış *is.* parçalamak 的动名词

parçalı *s.* 拼凑起来的：~ bohça 拼凑起来的布袋 Parçalı etekler moda. 现在流行拼凑起来的裙子。◇**~ bohça gibi** 由不相称的部分组成的 **~ söz** 侮辱性的话

parçalılık, -ğı *is.* 分散，零散：~ rejimi 分散状态 ziraatın ~ı 分散的农业

pardesü 见 pardösü

pardon (法) *ünl.* 对不起；请原谅！

pardösü (法) *is.* 薄外套：Sırtında kumaştan kül rengi bir pardösü, ayaklarında da alçak topuklu kahve rengi ayakkabılarla çıktı. 她身上穿了件灰色薄布外套，脚上蹬了双咖啡色低跟皮鞋出门了。

pardösülük, -ğü *is.* 做春秋夹大衣的料子

pare [pa:re] (波) *is.* □块，段，片；断片，碎片 □件，个，只，门：yirmi ~ top 20门炮 ◇ ~ ~ 见 parça parça

parfüm (法) *is.* □芬芳，芳香，香味 □香水

parfümeri (法) *is.* □化妆品业，化妆品的制造或销售 □香料，化妆品 □化妆品商店：bir ~ye girmek 进入一家化妆品商店

parıldamak (*nsz*) □发光，闪烁，闪闪发光：Güneş vurunca, camlar parıldar. 太阳一照，玻璃窗闪闪发光。□【转】闪射出光芒，闪耀出光芒：İnsan sanatında ilerledikçe parıldar. 人只要不断钻研他的技术就一定会闪射出光芒。

parıldar *s.* 闪光的，闪耀的，闪烁的；闪闪发光的，亮晶晶的

parıldatmak (*-i*) parıldamak 的使动态

parıldayış *is.* parıldamak 的动名词

parıl parıl *zf.* ve *yans.* 耀眼地，光耀夺目地，使人目眩地，亮闪闪地，明晃晃地：gözlerinden ~ dökülen yaşlar 从她眼里滚落下来的晶莹泪珠 Bu kubbelerin yaldızı Sofya civarının her tarafından parıl parıl sırıtıyor. 在索菲亚的四周都能见到这穹顶的包金在闪闪发光。◇**~ parlamak** 闪闪发光；耀眼地照耀：Sarayın bahçesinde güneş parıl parıl parlıyordu. 御花园里阳光灿烂。**~ yanmak** 熊熊燃烧

parıltı *is.* 闪烁，闪闪发光；光辉，光芒：Bütün gözler onun gittikçe artan parıltısıyla kamaşmış gibiydi. 由于它的光芒越来越强，所有的眼睛都好象睁不开了。

parıltılı *s.* 闪闪发光的，闪烁的；光辉灿烂的：~ yıldız 闪烁的星星

parıltısız *s.* 没有光泽的，不起亮光的；无神的，毫无生气的：~ gözler 无神的眼睛

Paris *öz.is.* 巴黎(法国)

parite (法) *is.* (两国货币)价值对等

park, -kı (法) *is.* □公园，大花园：kültür ~ı 文化公园 □停车场：otomobil ~ı 轿车停车场 □(车辆)停放 □仓库，贮存处，停放处：cephane ~ı 弹药仓库 ◇**~ etmek** (或 **yapmak**) (车辆)停放，停靠：Kamyonlar, pikaplar arka arkaya park etmiş bulunuyorlardı yan sokaklarda. 卡车、小型载重汽车都依次停放在小巷里。

parka [pa'rka] (英) *is.* 风雪大衣，派克大衣

parke (法) *is.* □镶木地板：Yerden halıyı kaldırttı, parke döşemeleri iyice sildirdi, parlattırdı. 她让人把地毯从地上掀了起来，仔细地把镶木地板擦得透亮。□块石铺面的人行道：~ taşı 铺路石

parkeci *is.* 制造或铺设镶木地板的工人

parkecilik, -ği *is.* 镶木地板的制造或铺设

parkeli *s.* 镶木的，镶石的，石砌的

parkinson *is.* 〈医〉帕金森氏病，震颤麻痹

parkur (法) *is.* (赛跑等的)路程，全程

parlak, -ğı *s.* □发光的，发亮的，闪耀的：~ bir yıldız 闪亮的一颗星星 Siyah, çıplak dallarda henüz kuruyamayan su damlaları parlak, mavi birer boncuk gibi parlıyor. 光秃秃的黑枝条上还没干的水珠就象一颗颗锃亮的蓝珍珠一样闪闪发光。□明亮的，光亮的，明净的：~ bir hava 晴天 ~ dişler 洁白的牙齿 □杰出的，引人注目的，辉煌的，显著的：~ bir düşünce 引人注目的思想 ~ bir yönetici 杰出的领导人 Birinci İnönü Harbini parlak bir zaferle kazandık. 我们赢得了第一次伊努努战役的辉煌胜利。□【粗】顺眼的，长得很不错的，亮丽的：~ oğlan 小白脸，奶油小生

parlakça *zf.* 出色地，卓越地，杰出地，成功地：Parlakça ispat eder. 他成功地作出了证明。

parlaklaşmak (*nsz*) 发光，发亮，闪耀

parlaklık, -ğı *is.* □光辉；光亮，光芒；美丽，漂亮：Saçlar, vücut öldükten sonra da bir zaman canlı bir parlaklıkla dalga dalga yaşamakta ve büyümekte devam ederler. 头发在躯体死之后仍能以一种鲜亮的光芒波浪形地继续存活生长一段时间。□【转】光彩，辉煌 □〈天〉

亮度

parlama *is.* parlamak 的动名词：Benzi limon gibi sararmaya, gözleri ateş gibi parlamaya başladı. 他脸色苍白，两眼冒火。

parlamak (*nsz*) □发出光芒，散射出光芒；发光，发亮；闪耀：ayna gibi ～ 象镜子一样发光 O benim milletimin yıldızıdır parlayacak. 他是我们民族即将闪耀的星星。Her parlıyan altın değil. 闪闪发光的并不都是金子。□着火，燃烧：Lâmba parladı. 灯点着了。□【转】引人注目，出众：Nüfuzlu akrabalarının yardımı sayesinde bir iki senede parlamış, büyük bir hariciye memuru olmuş. 在有影响的亲戚们的帮助下，他在一两年内就崭露出了头角，成了外交部的一名职员。□【转】突然发怒：Sinirlidir, çabucak parlar. 他有点神经过敏，很容易发怒。□【转】(感情等)流露，显露；闪闪发光：Bu kâğıtlara gözleri tuhaf bir ışıltı ile parlayarak baktığına dikkat ettim. 我注意到，他在看这些材料时眼里闪着奇怪的光彩。Feride'nin yüzünde bir çocuk sevinci parladı. 菲里黛脸上流露出了一种孩子般的喜悦。Yüzünde bir zekâ ışığı parlıyor. 他脸上洋溢着智慧的光彩。◇**parlayıp sönmek** 时隐时现地发光

parlâmentarizm (法) *is.* 议会制，国会制，代议制；议会主义

parlâmenter (法) Ⅰ *is.* 国会议员 Ⅱ *s.* 国会的，议会的：～ düzen 议会制，代议制

parlâmento [parlame'nto] (意) is. 国会，议会：～ binası 国会大厦，议会大厦 ～ dışı savaş 议会外的斗争 ～ dokunulmazlığı 议会的特权 ～ grubu 议会党团 ～ üyeleri 议员

parlamentocu *is.* □(国会)议员 □议会主义者

parlamentolararası *s.* 议会之间的

parlatıcı *is.* ve *s.* (清漆、釉等)使发亮的(物口)，使光滑的(物品)

parlatma *is.* □ parlatmak 的动名词：～ çarkı 砂轮，磨轮 ～ çeliği 抛光钢 ～ tozu 抛光粉 □磨光机，轧光机，抛光机；琢磨工具

parlatmak (*-i*) □使发亮，使变得光滑；擦亮，抛光；照明，照亮，照耀：çatal ve bıçakları ～ 擦亮刀叉 madeni eşyayı ～ 抛光金属家具 □【俚】喝(酒)：Bir iki kadeh parlatmadan edemez. 他不能不喝一两杯了。İki tek parlatınca çamurlaştı. 两杯酒下肚，他就烂醉如泥。

parlayış *is.* parlamak 的动名词

parlımanter Ⅰ *is.* 军使(指派向敌方的谈判者) Ⅱ *s.* 议会制的，国会制的，代议制的

parmak, -ğı Ⅰ *is.* Œ手指；脚趾；(动物的)爪趾：～ emmek 嘬手指头 ～ izi 指纹 ～ kemiği 指骨；趾骨 ayak ～ları 足趾 baş ～ı 拇指 ikinci ～ (或 gösterme ～ı, işaret ～ı, şahadet ～ı) 食指 küçük ～ (或 serçe ～) 小手指 orta ～ 中指 yüzük ～ı (或 adsız ～) 无名指 Uzun, sinirli parmakları locanın kenarında uzanmış, boksörün kulağını koparıyordu. 青筋暴露的细长手指从包厢边上伸了出来，揪着拳击手的耳朵。(辐条，轮辐线 (一英寸 (【旧】一指的长度(大约3厘米) (【转】牵连，关系：Bu işte onun parmağı da var. 这事与他也有牵连。(栏杆柱 Ⅱ s. (一指宽的：Değneği iki parmak kısaltmalı. 要把拐杖截去两指宽。(一手指的：bir ～ bal 一手指的蜂蜜 ◇～ atmak 惹麻烦，惹事生非 (*-e*) ～ basmak (摁手印：bir kağıda ～ basmak 在文件上摁手印 (使注意；尖锐地提出，突出强调：bir bahsin bir notasına ～ basmak 特别注意一个问题的细节 Bu arada benim öteden beri göz¨me çarpan bir noktaya şimdi parmak basacağım. 在这期间我要提请大家注意长久以来引起我关注的一点。～ bozmak (孩子们之间)吵架，争吵 ～ hesabı (掰指头计算：～ hesabı yapmak 掰着指头算 (〈文〉音节韵律 ～ ısırmak 困惑莫解，莫名其妙；感到非常惊讶，大吃一惊；张口结舌：Şu çocuğun zekası karşısında herkes parmak ısırdı. 大家对这个孩子的智力都感到十分惊奇。～ ısırtmak 使目瞪口呆，使大吃一惊：Bu k¨çük beldede kocaman işler göreceğini, herkese parmak ısırtacak eserler çıkaracağını zannediyordu. 他以为他会在这小小的城市里成就大事，会写出令每个人都大吃一惊的杰作。～ kadar (年龄)小小的，很小的：～ kadar çocuk 小不点儿的孩子 ～ kaldı 差一点，几乎 ～ kaldırmak 举手 ～ kapı (古代城堡的)狼牙闸门 (*-e*) ～ karıştırmak 干涉，干预，插手，过问 ～～ 指状的：Duvarda parmak parmak yağ lekeleri var. 墙上有指状的油渍。(*-e*) ～ sokmak 干涉，干预，插手，过问：Sen bu işe parmağını sokma. 你不要干涉此事。～ tatlısı 指状甜点

～ ¨z¨m¨ 一种长形白葡萄 ～ yalamak 占便宜，捞好处 ～ı ağzında kalmak 困惑莫解，莫名其妙；感到非常惊讶，大吃一惊；张口结舌：Haftasına kalmadı, o sert şiş kayboldu, semirmeye başladım. Doktorların parmağı ağzında kaldı. 还不到一个星期，那硬肿块消失了，我开始发胖了。医生们都感到十分惊奇。(-de) ～ı olmak 参与某事，与某事有关系 (-i) ～ına dolamak (或 sarmak) (不停地纠缠：Halil'in y¨reğinin yandığını anlayınca, onu parmaklarına doladılar, ateşini kör¨klemeğe başladılar. 当他们明白了哈利尔受到刺激后就缠住了他，开始给他火上浇油。((工作时)磨蹭，磨洋工 (愚弄，欺骗 (-i) ～ında oynatmak 把(某人)玩弄于股掌之上 (-i) ～ını ağzında bıraktırmak 使困惑莫解，使莫名其妙；使感到非常惊讶，使大吃一惊；使张口结舌：Bu ufak tefek kadının bu denli enerji k¨p¨ oluşu herkesin parmağını ağzında bıraktırmış. 这个小妇人有如此坚忍不拔的意志令大家惊讶不已。～ını bile oynatmamak (或 kıpırdatmamak) 连手指头都不想动一动，一点也不关心，袖手旁观 (-e) ～ını karıştırmak 参与某事，与某事有关系 (-e) ～ını koymak 使注意 ～ını yaranın ¨zerine basmak 指出问题的关键所在；切中要害，切中时弊 ～ının ucunda (或 ¨zerinde) çevirmek 轻松自如地做(事情) ～la gösterilmek 屈指可数 ～la sayılacak kadar az 屈指可数的 ～la sayılmak 屈指可数 ～ları çıkırdamak 弹指打响 ～ları çıtlatmak 打响指 ～larında ziller eksik 得意忘形，狂喜 ～larını yemek 非常喜欢吃 ～larının ¨zerinde kalkmak 踮起脚 ◆Beş parmak bir olmaz. 五个指头不一样长。Parmağım içinde! 这事与我也有关!

parmakçı Ⅰ is. 做栅栏的人 Ⅱ s. 教唆的，挑唆的，唆使的

parmaklamak (-i) (用手捞着吃，用手指蘸着吃；用手指触碰：Balı parmakladı. 他用手指蘸了点蜂蜜吃。(怂恿，教唆，挑动，煽动

parmaklı s. 〈植〉指状的，掌状的

parmaklık, -ğı is. (栅栏，栏杆：ağıl ～ları 羊栏 balkon ～ı 阳台栏杆 merdiven ～ı 楼梯扶手，楼梯栏杆 pencere ～ı 窗户的栅栏 Köşk¨n tahta parmaklıkları ön¨nde rahatsızlık etmekten çekinerek hatır soruyorlar. 他们没好意思在别墅的木栅栏外打扰而只是问候了一声。(指套，护指

parmaklıklı s. (有栅栏的，有栏杆的：Ayaklarımın ucunda y¨kselerek onun demir parmaklıklı penceresine bir göz atıyordum. 我正踮起脚尖望着她那装有铁栏的窗户。Kapıcı demir parmaklıklı kapıyı açarak arabamıza yol vermişti. 看门人打开铁栅栏门，让我们的车开走了。(戴指套的

parmaklıksız s. (没有栅栏的，没有栏杆的 (没戴指套的

parmıcan (意) is. 巴马产的一种干酪

parodi (法) is. 〈剧〉(对文学作品的)滑稽模仿

parola [paro'la] (意) is. (口令，识别暗语：tecemm¨ ～sı 回(答口)令 Bir asker uzaktan, gör¨nmeyen bir yerden parola soruyordu. 一个士兵从远处一个看不见的地方问着口令。(【转】口号，标语：ortaya ～ atmak 提出口号 ◇～ vermek 说出口令

parpa is. 幼小的菱鲆

par par zf. ve yans. ((燃烧东西时发出的)噼啪声，噼哩啪啦声 (闪闪地，亮闪闪地，明晃晃地，闪烁地，灿烂地 ◇～ parlamak 闪闪发光 ～ yanmak 噼噼啪啪地燃烧

pars (波) is. 〈动〉豹(Felis pardus) ◇(-i) ～ gibi bacaklarından ayırmak 象豹一样撕碎

parsa [pa'rsa] (波) is. (在街头当众演出后收的)钱 ◇～ toplamak (在街头当众演出后)收钱 ～yı başkası toplamak 为别人做嫁衣裳

parsal s. 旧的，破旧的，破烂的

parsel (法) is. 小块土地

parselâsyon (法) is. 分成小块，分化，瓦解

parsellemek (-i) (分成小块土地 (【转】分管负责

parsellemiş s. 分为小块土地的；以小块土地为基础的；小农的：～ arsalar 分为小块的土地

parsellenmek (nsz) parsellemek 的被动态

parselli s. 分成小块的：～ arazi 分成小块的土地

parşömen (法) is. 羊皮纸：～ kâğıdı 牛皮纸

partal Ⅰ s. 用坏的，磨损的：V¨cudu eski partal esvapları içinde çarpık çurpuk eski bir değneğe dönm¨şt¨. 他的躯体在破旧的衣服里面变得象一根弯弯曲曲的破拐杖。Ⅱ is. 【俗】大话，谎言

partenojenez (法) is. 〈生〉孤雌生殖，单性生殖

parter (法) is. (剧场的)正厅后排；池座

parti1 (法) is. 党，政党：～ azası (或 üyesi) 党员 ～ başkanı (或 reisi) 党主席 ～ grubu (议会中的)党团 ～ içi demokrasi 党内民主 ～ kongresi 党代表大会 ～ tüzüğü 党章 çok ～ sistemi 多党制 komünist ～si 共产党 Seçimlerde en çok milletvekili çıkaran parti hükûmeti kurar. 由大选中获得议员席位最多的政党组织政府。

parti2 (法) is. ((货物、物件等的)一批：bir ～ mal 一批货 ((运动、游戏等的)一盘，一局，一场：bir ～ iskambil oynamak 玩一局牌 satranç ～si 一盘棋 (酒会，派对：doğum günü ～si 生日派对 kokteyl ～ 鸡尾酒会 Fransız elçiliğindeki partide birçok ünlü kişi gördüm. 我在法国使馆的酒会上见到了许多名人。(【转】廉价货，便宜货 (【转】暴利 (〈乐〉声部；分谱，部 ◇～ çevirmek 玩一局 ～ vermek 举办派对 ～ vurmak 成一门好亲事，门当户对 ～yi kaybetmek 输，败北：Kızın gözlerinden damla damla yaşlar akıyordu. İmam partiyi kaybediyordu. 姑娘的眼里流着泪水。伊玛姆输了。～yi kesmek 玩完一局 ～yi vurmak 捞一把，赚大钱：Balık bol oldu; balıkçılar partiyi vurdular. 鱼很多，渔贩子们大捞了一把。

partici Ⅰ is. (党员：Particiler köyleri dolaşıyorlar. 党员们在农村参观。((某个党派的)拥护者，支持者，赞成者 Ⅱ s. 拥护(某个党派)的，支持(某个党派)的，赞成(某个党派)的

particilik, -ği is. (对某个党派的)拥护，支持，追随

partikül (法) is. 〈物〉微粒，粒子，质点

partilerarası s. 党派之间的，各党之间的，党与党之间的：～ yuvarlak masa toplantısı 各党派的圆桌会议

partili Ⅰ is. (某一党派的)党员：Partililer bulduklarını alıp götürmüşler. 党员们把找到的都带走了。Ⅱ s. 党的：iki ～ 两党的

partilili, -ği is. 党性：çok ～ 多党制

partisip (法) is. 〈语〉分词，形动词

partisiz Ⅰ s. 无党派的，党外的，非党的 Ⅱ is. 无党派人士，党外人士

partisyon (法) is. 〈乐〉总谱，乐谱

partizan (法) is. ((某个党派的)拥护者，支持者，赞成者 (游击队员：～ savaşı 游击战

partizanca [partiza'nca] s. ve zf. 忠实的，拥护…的

partizanlık, -ğı is. ((对某个党派的)拥护，支持 (游击活动，游击斗争 (游击作风

partner (英) is. 配手，搭挡，对手，合作者；舞伴；配偶，伴侣；伙伴

partnerlik, -ği is. 伙伴关系 ◇(-e) ～ etmek 当伙伴

partöner (法) is. ((戏剧、电影中的)配角 ((扑克牌游戏中的)搭挡 (舞伴

parttaym [pa'rttaym] (英) is. 半天，非全日，部分时间

parya [pa'rya] (法) is. ((印度的)帕里亚，贱民 (被排斥和被蔑视的人

pas1 is. ((金属的)锈：～ önleyici 防锈剂，除锈剂 bakır ～ı 铜绿 (〈医〉舌苔：hastanın dilindeki ～ 病人的舌苔 ((植物的)锈病 ◇～ açmak 除锈，去锈 ～ bağlamak (生锈 (存坏，放坏，变陈旧 ～ çıkarmak 除锈，去锈 ～ kusmak (铁器)生锈脱漆 ～ silmek 除锈，去锈 ～ tutmak (生锈：Altın pas tutmaz. 金子不生锈。İşleyen demir pas tutmaz. 【成】流水不腐，户枢不蠹。(存坏，放坏，变陈旧

pas2 (英) Ⅰ is. 〈体〉传球：geri ～ 回传球 havadan uzun ～ 大脚传球 ileri ～ 前传球 yerden kısa ～ 地面短传球 Futbolcu takım arkadaşının pasından yararlanarak gol attı. 足球运动员利用队友的传球把球踢进了大门。Ⅱ ünl. (桥牌等游戏中轮到叫牌时)不叫；(打牌时)喊“帕司”，声明不进牌：Benden pas. 我“帕司”。◇～ almak 接到传球 ～ etmek (传球，传递 (【转】踢皮球，推诿：Her daire bizi başka daireye pas ediyordu. 每个部门都把我们推到别的部门去。～ geçmek【俚】放弃，舍弃，弃之不顾 ～ vermek (〈体〉传球，递球 (【俚】

抛媚眼；引诱
pasaj (法) is. ((游廊式的)商场：Yemeğini son günlerde oracıkta, pasaj içindeki Macar lokantasında yiyordu. 最近几天他就在商场里的匈牙利餐馆里吃饭。((作品的)一段，片段：Eserlerinden pasajlar okumuşlar. 他们演奏了自己作品中的一些片段。
pasak, -ğı is. 【俗】脏东西；污秽物；垃圾；污垢；脏衣服
pasaklı Ⅰ s. 龌龊的，肮脏的，污秽的 Ⅱ is. 不爱整洁的人，邋遢人；衣衫褴褛的人
pasaklılık, -ğı is. 邋遢，不整洁，龌龊，肮脏，污秽：Saçlarını ihmal etmesi, ne tembelliğinden, ne de pasaklılığındandır. 她不护理自己的头发既不是她懒，也不是她邋遢。
pasalamak (-i) 【俚】给，交给，付给
pasaparola, pasaparula [pasaparo'la] (意) is. (〈军〉(依次口头传递的)命令 (扩音器，喇叭，话筒 ◇～ ile 谈妥，说好，达成协议
pasaport (法) is. 护照：Pasaportlar için Emniyet Dairesine gittim, orada lâfa daldım. 为办理护照我去了安全部门，在那儿聊开了。Pasaportunuzun gelecek ay süresi bitiyor. 您的护照下个月就要到期了。◇～ çıkartmak 领到护照 (-in) ～unu almak 【俚】被解雇，被炒尤鱼 (-in) ～unu eline vermek 解雇，炒尤鱼
pasavan (法) is. (边境)通行证
pasban 见 pazvant
pasif (法) Ⅰ s. (被动的，消极的：～ bilânço 入超，逆差 ～ dayanma (或 mukavemet) 消极抵抗 ～ korunma 消极防御；防空 ～ tedbirleri 消极的方法 (〈语〉被动的：～ kelime hazinesi 消极词汇 Ⅱ is. 债，欠债，负债 ◇～ kalmak 处于被动
pasifleştirmek (-i) 使变得被动
pasiflik, -ği is. 被动，消极
pasiyans (法) is. 用扑克牌算的卦
paskal (法) s. 逗乐的，滑稽的，可笑的：Ne paskal adam! 多么滑稽可笑的人！
paskallık, -ğı is. 滑稽动作，滑稽可笑，滑稽话：Ve daha bin türlü paskallıklar yaparak beni güldürmeye çalışıyordu. 并且他还做出许许多多的滑稽动作使劲逗我乐。
paskalya [paska'lya] (希) is. 〈宗〉((基督教的)复活节：～ bayramı (或 yortusu) 复活节 ～ böreği 复活节圆柱形大甜面包 ～ çiçeği 〈植〉雏菊 ～ yumurtası 复活节彩蛋 ～ yumurtası yuvarlama 转彩蛋 Paskalya yortusunda, dini tatillerde, büyük tatillerde Manisa'ya gelirdim. 复活节、宗教节和长的假期里我常到马尼萨来。((犹太教的)逾越节◇～ yumurtası gibi 花脸的(指胭脂搽得太多的女人)
paskalyalık, -ğı s. 复活节的
paslandırmak (-i) paslanmak 的使动态
paslanış is. paslanmak 的动名词
paslanma is. paslanmak 的动名词：Gemiyi limanda paslanmaya terk ettiler. 他们把船抛在港口任其生锈。
paslanmak (nsz) (生锈：paslanmayan çelik 不锈钢 Bıçak paslandı. 刀生锈了。(【转】衰退，变迟钝：İnsan okumazsa kafası paslanır. 人要是不读书的话脑子会生锈的。
paslanmaz s. 不生锈的，不氧化的，不锈的：～ çelik 不锈钢
paslaşma is. paslaşmak 的动名词
paslaşmak (nsz, -le) (〈体〉相互传球，连续传球 (【俚】互相交换眼色
paslatmak (-i) (使生锈：Su demiri paslatır. 水能使铁生锈。(使衰退，使迟钝
paslı s. (生锈的(金属物) (有舌苔的：Dilini çıkarıp baktı. Dili paslıydı. 他伸出舌头看了看，舌头上有舌苔。(有锈病的(植物) (贫穷的，破落的：en ～ bölge 最贫穷的地区 (苍白的；暗淡的 ◇～ ～ 吱吱响地，咯吱咯吱地：Basıldıkça paslı paslı gıcırdayan merdiveni çıktı. 他上了楼，踩得楼梯咯吱咯吱响。
pas mantarı is. 〈植〉双孢锈菌(Uromyces)
pas mantarıgiller ç.is. 〈植〉锈菌目(Uredinales)
paso [pa'so] (意) Ⅰ is. (部分或全部免费的)入场证，通行证：öğrenci pasosu 学生乘车证(凭此证可享受学生票价) Ⅱ ünl. “帕司”，无能为力：Bundan ötesine benden paso! 我再也无能为力了！

paspal (希) Ⅰ is. (麸多的面：Bu boğayı iyi besle, kepeğini, paspalını eksik etme. 好好喂养这头牛，别少了它的麸皮面。(【俚】低劣的大麻 Ⅱ s. 邋遢的，脏的(人或衣服)
paspartu (法) is. (底板活动的)画框，镜框
paspas is. (门垫：Dışarısı çok çamurlu, ayakkabılarını paspasa silmelisin. 外面非常泥泞，你得把鞋子在门垫上擦一擦。(拖把，拖布 ◇(-e) ～ olmak 有失身份，低三下四 ～ yapmak 用拖布拖地
paspasçı is. 用拖布拖地的人
paspaslamak (-i) 用拖布拖地
paspaslanmak (nsz) paspaslamak 的被动态
pas rengi is. ve s. 铁锈色(的)，红棕色(的)
passız1 s. 不生锈的(钢)
passız2 s. 〈体〉没有传球的
passız3 s. (没生锈的(金属物) (没有舌苔的 (没有锈病的(植物)
pasta[1] [pa'sta] (意) is. (糕点，饼干；馅饼 (玉米面饼 ◇～ yapmak 烤馅饼；烤玉米饼
pasta[2] [pa'sta] (意) is. (衣服上的)褶子
pastacı is. (烤卖馅饼的人；做糖果点心的人 (糖果点心店：～ dükkânı 糖果点心店
pastacılık, -ğı is. 烤卖馅饼的行业
pastahane is. 糖果点心店
pastal is. 【俗】小捆的干烟叶
pastalı is. 【俗】有褶子的，打褶的：～ giysi 有褶子的衣服
pastav (保) is. 【旧】呢绒布卷：～la pazarlık 批发商业
pastel (法) Ⅰ is. (彩色粉笔 (粉画，色粉彩画 Ⅱ s. 淡色的，褪色了的
pastırma is. 腊肉，咸肉，熏肉：A! Kedi pastırmaları yukarıda bire kadar yemiştir. 哎呀！猫在上面把腊肉吃了个一干二净。◇～ yazı 秋末炎热的日子，秋老虎 ～sını çıkarmak 【口】痛打
pastırmacı is. (制售腊肉的人 (腊肉店
pastırmacılık, -ğı is. 腊肉的制作或销售
pastırmalı s. 有腊肉的：～ yumurta 腊肉鸡蛋
pastırmalık, -ğı s. 适于做腊肉的：Eti kemiğinden sıyırıp pastırmalıklarını ayırdı. 他把肉从骨头上剔下来准备做腊肉。
pastil (法) is. 〈医〉(含糖的)锭剂，片剂
pastoral, -li (法) Ⅰ s. 〈文、乐〉描写田园生活的 Ⅱ is. (〈文〉描写田园生活的文学作品：～ manzume 田园诗 ～ oyun 关于牧羊人的戏剧 (〈乐〉牧歌；田园曲
pastörizasyon (法) is. 巴(斯德)氏消毒法，低热消毒法
pastörize (法) s. 消过毒的，杀过菌的：～ s¨t 消毒牛奶 ◇(-i) ～ etmek 消毒，杀菌
pastra [pa'stra] (希) is. 帕斯特拉(一种用52张扑克牌玩的一种游戏)
pasyans is. 纸牌卦(摆纸牌猜卦) ◇～ açmak 摆纸牌卦
paşa Ⅰ is. (〈史〉巴夏(奥斯曼帝国时的高级军政长官称号)：Talat～ 塔拉特巴夏 (巴夏(土耳其共和国的将军) Ⅱ s. 规矩的；严肃的；老成的：O ne paşa çocuk. 他是个多么规矩的孩子。◇～ bardağı 非常贵重的东西 ～ gibi yaşamak 过巴夏般的生活，过富裕的生活，过体面的生活 ～ kapısı (〈史〉奥斯曼帝国政府 ((省)政府机关 ～ olmak 【俗】(酒)喝多了的 ～ ～ 规规矩矩的，少年老成的：Senin oğlan paşa paşa oturuyor. 你儿子正规规矩矩地坐着。
paşa ağacı is. 〈植〉非洲白木
paşa çadırı is. 〈植〉秋海棠(Begonia feasti)
paşalık, -ğı is. (巴夏的称号 (〈史〉巴夏掌管的区域
paşazade [paşaza:de] Ⅰ is. 巴夏的儿子 Ⅱ s. 贪图舒适的，贪图富贵的
paşmak is. 见 başmak
paşmakçı is. 见 başmakçı

pat1 s. 扁的，扁平的：～ burun 扁鼻子，狮子鼻

pat2 is. 啪，叭 ◇～ diye (啪的一声：Pat diye vurdu. 他啪地打了一下。(突然，一下子，猛然间：Pat diye içeriye daldı. 他突然闯进了房间。～ k¨t (或 ～) 啪啪地(连着打)：Pat pat dövmeye başladı. 他啪啪地搧起了耳光。

pat3 is. 〈植〉紫菀(*Aster*)

pat[4] *is.* 〈棋〉(王)无法可(走)动，无棋子可动，逼和

pata [pa'ta] (意) *is.* 和局，平局 ◇**～ çakmak** 【俚】(象军人般)行举手礼 **～ gelmek** □(扑克牌游戏中)打平 ,相互扯平，互不相欠 **～ olmak** 占优势，领先

patadak, patadan *zf.* 忽然，突然，骤然

patak, -ğı *is.* 痛打，责打

pataklamak (*-i*) Œ痛打，狠揍：Babam yerinden fırlayıp beni bir iyi pataklayacak sanıyordum. 我原以为爸爸会飞身起来把我痛打一顿。Oğlum dün gece Murat'ın oğlunu pataklamış. Bu sabah karakolluk olduk. 我儿子昨天晚上把穆拉特的儿子打了，我们今天上午去投了案。□很快地打扫一下，马马虎虎地洗一下

pataklanmak (*nsz*) pataklamak 的被动态

patalya [pata'lya] (意) *is.* 〈海〉(1至3人划双桨的)作战快舟，小艇，轻构艇 ◇**～ durmak** 【俚】帮助骗子

patata 【口】见patates

patates [pata'tes] (意) *is.* Œ〈植〉马铃薯，土豆(*Solanum tubersom*)：～ peronosporası 土豆霜霉 □马铃薯，土豆(块根)：～ ezmesi (或 püresi) 土豆泥 ～ haşlaması 土豆炖肉 ～ koparıcısı 马铃薯挖掘机，掘薯机

patatesli *s.* 有土豆的，土豆做的：Sonra kızarmış patatesli sığır etini kesmeğe koyuldu. 而后他开始切割煮好了的土豆牛肉了。

patavatsız *s.* 不审慎的，不明智的；冒昧的，轻率的：Münire'nin bazı patavatsız cümlelerini dudaklarını sıkarak bir dinleyişi vardı. 姆尼莱有些话说得毫无顾忌，他曾咬着嘴唇听。Onun sözlerine gönül koyma; o biraz patavatsızdır. 他的话你别生气，他有点儿冒失。◇**～ ağız** □欠考虑的 ,不够策略的人

patavatsızca *zf.* 不慎重地，冒冒失失地，不知分寸地，不够策略地，无所顾忌地

patavatsızlık, -ğı *is.* 不慎重，冒失，没有分寸，不讲策略，无所顾忌 ◇**～ etmek** 轻率行事，草率地做事

paten (法) *is.* Œ溜冰鞋 □旱冰鞋 ◇**～ kaymak** 溜冰

patent(**a**) (英) *is.* Œ专利证：～ bürosu 专利局 ～ dilekçesi 专利申请书 ～ vergisi 专利税 □(营业)执照 Ž国籍证书 □船舶检疫证书 □【转】专利，特权：Çünkü Türkiye'de patenti yabancı şöhretlerin elinde bulunan heykeltraşlık Türk sanatkârına para getirmez. 因为在土耳其，其专利属于国外名家们的雕塑业不能给土耳其的艺术家们带来财富。◇(*-i*) **～inin altına almak** 把某人置于控制之下

patentalı *s.* Œ有专利的 □有外国国籍的

patetik (法) *s.* 感人的，悲怆的，哀婉动人的

patır *zf. ve yans.* 跺脚声，沉重的脚步声；破裂声，喀嚓声；噼啪声，哒哒声

patırdamak (*nsz*) 发出爆裂声；发出折断声；噼啪地响，嗒嗒地响，橐橐地响

patırdatmak (*-i*) patırdamak 的使动态

patır kütür *zf.* 脚步蹬蹬地，急匆匆地；轰隆隆地，轰隆一声；噼里啪啦地：Merdivenden ～ inen çocuklar 从楼梯上急匆匆下来的孩子们

patır patır *zf.* 脚步蹬蹬地，急匆匆地；轰隆隆地，轰隆一声；噼里啪啦地：Evin sıvaları patır patır yere düştü. 屋子的墙灰噼里啪啦地掉在了地上。

patırtı *is.* Œ破裂声，折裂声，喀嚓声；噼啪声；匆匆的脚步声：Ayak patırtılarına kulak verdim. 我听着脚步声。□嘈杂，喧闹 ◇**～ çıkarmak** 吵嚷，喧哗，起哄；引起争吵 **～ etmek** 发

出响声；喧哗，喊叫，吵嚷；引起混乱 **～ kopmak** 叫骂起来，吵闹起来 **～ya pabuç bırakmamak** 不怕威胁 (*-i*) **～a vermek** 造成混乱 **～yla konuşmak** 大声说话

patırtılı *s.* 喧哗的，嘈杂的，唧唧喳喳的；大声的，很响的：Tam o sırada sakin suların içinden patırtılı bir motor sesi geldi. 正当此时，静静的水面上传来了很响的马达声响。

patırtısız *s.* 声音不大的，无声的；静悄悄的 ◇**～ gürültüsüz** 无声的

pati *is.* □(猫、狗的)前爪 □【俗】婴儿的小脚丫

patik, -ği (希) *is.* 婴儿的软底鞋：Çocuk patiksiz dolaştı, üşüttü; iki gündür karnı gidiyor. 这孩子光着脚到处跑，着凉了，两天来一直在拉肚子。

patika [pati'ka] (保) *is.* 羊肠小道，小路，小径：～ yolu 小路，小道

patinaj (法) *is.* □〈体〉溜冰，滑冰：～ alanı 溜冰场 □(车轮等的)打滑：～ zinciri 防滑链 ◇**～ yapmak** □溜冰，滑冰 □(车轮等)打滑

patis Ⅰ *is.* 细亚麻布，细麻纱布 Ⅱ *s.* 细麻布做的

patiska [pati'ska] (意) Ⅰ *is.* 细亚麻布，细麻纱布 Ⅱ *s.* 细麻布做的：Bu patiska perdelerin dantelâlarını beraber örecektik. 我们原来是要一起做这细麻帘的花边的。

patlak, -ğı Ⅰ *s.* 有裂缝的，有裂口的：～ davul 开裂了的鼓 Ⅱ *is.* □裂缝，裂隙，罅隙，裂口：Arabanın lâstiğinin patlağını tamir ettirdim. 我让人补了一下车轮胎的裂口。□爆发，迸发 □窟窿，洞；撕破的地方 ◇**～ göz** 牛眼，金鱼眼 **～ istepne** 【俚】淫妇，妓女 **～ vermek** □破裂，爆裂，炸裂 □【转】爆发，突然发生，突然出现：Harp patlak verdi. 战争爆发了。

patlama *is.* □ patlamak的动名词：～ kapsülü 引信，导火管 ～ maddeleri 爆炸品，爆炸物，炸药 lağım ～sı 地雷爆炸 nüfus ～sı 人口爆炸 termonükleer ～ 热核爆炸 yer altı ～ 地下核爆炸 □【转】大规模突然发展：Bu yıl, turizmin patlama yılı olacak. 今年将是个旅游爆炸年。□〈语〉爆发，破裂(指音) □(火山)喷发

patlamak (*nsz*) □爆炸；爆裂：Balon patladı. 气球爆了。Dinamit patladı. 炸药爆炸了。□破裂，裂开：Gözlerim gene ayakkabılarıma kaydı, yanları patlamıştı. 我两眼又望向了我的鞋子，两边都已开了口。Su borusu patladı. 水管爆裂了。Tomurcuklar patladı. 花蕾绽开了。□【转】爆发，突然发生，突然出现：Fırtına patladı. 突发了一场暴风雨。□【转】发怒，发作：Can sıkıntısından patladı. 他心烦得发火了。Öfkesinden patlayacaktı. 他差点气炸了。Patlama! 忍耐一会儿！不要激动！□【转】作出强烈反应 □【转】突然发出响声 □【口】使付出(代价)：Bu bana bir milyon liraya patladı. 这使我花了一百万里拉。

patlamalı *s.* 烧油的(发动机)

patlangaç, patlangıç, -cı *is.* □(用嘴吹射弹丸等用的)吹管 □摔炮，鞭炮 □玩具手枪

patlatmak (*-i, -e*) □ patlamak 的使动态：Balonu patlattı. 他把气球弄爆了。□射，发射；开(枪、炮)；放(烟火) □ (*nsz*) 打耳光：Şimdi patlatırım ha! 小心我现在就给你个耳光!

patlayıcı Ⅰ *is.* 易爆品 Ⅱ *s.* 易爆的，能爆炸的：～ maddeler 爆炸物，炸药 ◇**～ ünsüz** 〈语〉爆破辅音

patlayış *is.* patlamak 的动名词

patlıcan (阿) *is.* 〈植〉茄，茄子(*Solanum melongena*)：～ dolması 茄合子 ◇**～ inciri** 紫色无花果 **～ moru** 深紫色的

patlıcangiller *ç.is.* 〈植〉茄科(*Solanaceae*)

patlıcanî [patlıca:ni:) *s.* 深紫色的

patlıcanlı *s.* 茄子做的：～ kebap 烧茄子

patojen (法) *s.* 病原的，致病的：～ mikrop 病原菌，致病菌

patolog (法) *is.* 〈医〉病理学家

patoloji (法) *is.* 〈医〉病理学

patolojik, -ği (法) *s.* 〈医〉病理学的：～ anatomi 病理解剖学

Patrai *öz.is.* 帕特雷(希腊)

patriarkal (法) *s.* 家长制的，族长制的，父权制的：～ münasebetler 宗法关系

patrik, -ği (希) *is.* (天主教的)主教：Ermeni ～i 亚美尼亚最高主教 Rum ～i 希腊族主教 Patriklerini otele getirmek büyük bir hâdise idi. 把主教们带到宾馆是一件大事。

patrikhane [patrikha:ne] *is.* 主教府邸：Dimitro'nun babası patrikhanede memurdu. 迪米特罗的父亲(当时)是主教手下的一名职员。

patriklik, -ği *is.* □主教的身份 □主教之职，主教衔位，大牧首衔位：～e tayin olmak 被派去当主教

patron¹ (法) *is.* □老板，掌柜，厂主，企业主 □【转】工头，领班；单位负责人 □【转】有钱有势的人

patron² (法) is. (服装裁剪的)纸样 ◇～ **çıkarmak** 剪纸样

patrona [patro'na] (意) *is.* 【旧】海军副司令：～ gemisi 海军副司令的旗舰

patronaj (法) *is.* 〈法〉(为使劳改释放犯重新适应社会生活而对他们进行的)帮助；庇护，保护；监护

patronca *zf.* 象老板一样地

patroncu *is.* 裁剪纸样的工人

patronluk, -ğu *is.* □老板的地位或权力 □适于做服装纸样的纸等

pat sat *zf.* 【俗】偶尔，时不时地，零星地：Çocuk pat sat konuşmaya başladı. 孩子开始一句半句地学说话了。

pattadak, pattadan [pa'ttadak, pa'ttadan] *zf.* 突然，忽然，出乎意料之外：Pattadak misafir geldi. 突然来了客人。

pavkırmak (*nsz*) □【俗】(狐狸、豺狗等)嚎叫，嗥 □【俗】(火)熊熊燃烧；(火)向某地席卷而去 □【俗】气得嗷嗷直叫

pavurya [pavu'rya] (希) *is.* □〈动〉寄居蟹 □【俚】歪肩膀的人

pavyon (法) *is.* □(园林中的)亭子，数阁；(独立的)小屋 □夜总会

pavyoncu *is.* 夜总会老板

pavyonculuk, -ğu *is.* 夜总会行业

pay *is.* □份，份儿，份额；部分：Allah ～ı 真主给的份儿 arslan ～ı (分东西时)最大最好的一份 Bu işte sizin emek payınız hepimizden çoktur. 在这项工作中您所花的劳动比我们所有人都多。□等份，等额：Bunu beş pay yapın. 把这分成5等份。□严厉斥责，申斥，责骂 □〈军〉基数：cephane ～ı 弹药基数 □资源；寿命：ihtiyat ～ı 储备资源 uçuş ～ı 飞行寿命 □〈数〉分子：1/2 kesrinin payı 1 sayısıdır. 分数1 / 2的分子是1。◇(*-den*) ～ **almak** 得到一份，分得一份 ～ **bırakmak** □(切割、分份时)留有余裕(以备后用) □【转】留有余地，有所保留 (*-den*) ～ **biçmek** 比较，对照：Kendinizden pay biçin, siz olsanız razı olur musunuz? 您设身处地地想一想，要是您的话您会同意吗？～ **çıkarmak** 吸取经验，获得经验教训：Bununla beraber muhtar, bu vakadan köyün davası için bir pay çıkarmayı ihmal etmemektedir. 但是村长并不忘记为了村里的事业从这一事件中吸取教训。(*-den*) ～ **çıkmak** 得到一份，分得一份 (*-den*) ～ **çıkmamak** 什么也没得到 ～ **etmek** 分，分割，分配，分派，划分；共同分享，共同分：Gelin şu kitapları pay edin. 你们来把这些书分一下。(*-e*) ～ **vermek** □(小孩对长者)顶嘴，强嘴，说不礼貌的话 □责备，斥责 ～ **yapmak** 分，分割，分配，分派，划分；共同分享，共同分 ～**a** ～ 完全，十分，彻底地，全面地 (*-in*) ～**ına düşmek** 落到某人身上，某人遇到 (*-den*) ～**ını almak** □得到自己的一份 □【转】受遣责，受斥责：Alırsın payını! 你要挨揍！□得到痛苦的教训

payam (波) *is.* 【俗】巴旦杏

payan [pa:yan:] (波) *is.* 【旧】结尾，结束，完结 ◇～ **olmamak** 其乐无穷：Hele hep birden uçtukları zaman neşesine payan olmazdı. 尤其是当他们一起飞的时候他就会感到其乐无穷。

payanda [paya'nda] (波) *is.* 支撑，支柱 ◇(*-e*) ～ **vurmak** (或 **vermek**) (用支柱)支撑

(*-den*) **～ları çözmek** 【俚】出去，走开，离开

payandalamak (*-i*) (用支柱)支撑

payandalı *s.* 有支柱的，有支撑的

payansız *s.* 无限的，无穷的，无止境的，无边无际的：Seyretmekteki payansız hazdan bahseden sıcak hatıralarla doluydu. 他内心充满着观赏时的乐趣的温馨回忆。

Payas *öz.is.* 帕亚斯(又名亚卡哲克)(土耳其) ◇**～'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak** 偷鸡不成蚀把米：Ölçüsüz davrandı; Payas'a pirince giderken evdeki bulgurdan oldu. 他做事草率，偷鸡不成蚀把米。

payda *is.* 〈数〉分母：～ eşit olan kesirlerin toplanması 分母相同的分子相加 ～ları eşit olmayan kesirlerin çıkarması 不同分母的分数相减 1/2 kesrinin paydası 2 sayısıdır. 分数1/2的分母是2。

paydaş Ⅰ *s.* 入股的，共同拥有(某一财产)的 Ⅱ *is.* 股东，入股者；合作人

paydaşlı *s.* 共同拥有的(财产)，属于股东们的

paydaşlık, -ğı *is.* 分担，分享，共同拥有

paydos [pa'ydos] (希) Ⅰ *is.* (暂时)休息，休息时间；中断，中止：Bu yıl okullar geç paydos olacak. 今年学校会推迟放假。yemek ～u 午休时间 Ⅱ *ünl.* 停！完了！够了！算啦：Paydos, vakit geldi! 停，时间到了！ ◇**～ borusu çalmak** □吹休息号 □半途而废，中途停止 **～ demek** 停止做某事，放弃做某事 **～ etmek** 休息，停止工作，安排休息：Birisi işini dokuzda paydos ederdi. 有一个人9点钟就停止工作。

paye [pa:ye] (波) *is.* 【旧】等级，级别；官阶；军阶；军衔 ◇**～sini almak** 获得…级别，获得…职务 (*-e*) **～ vermek** 重视；尊重，尊敬：Onlar bize bir esirden fazla bir paye vermemek fikrindedirler. 他们不想给我们比一个俘虏更多的尊重。

payedan *is.* 〈建〉□勒脚，柱脚；基脚 □墙脚板，踢脚板；护墙板

payeli *s.* □有等级的，有官衔的，有军衔的 □用壁柱支撑的

payen (法) *is.* ve *s.* 见 pagan

payet (法) *is.* (缀在织物上的)闪光片

payidar [pa:yi:dar] (波) *s.* 【旧】稳固的，坚固的；持久的，耐久的；不变的 ◇**～ olmak** 生存，生活

payidarlık, -ğı *is.* 坚固，耐久性；坚定性；稳定性，稳固性

payitaht [pa:yitaht] (波) *is.* 【旧】首都，国都，都市，首府

paylama *is.* paylamak 的动名词：Kardeşim annemin paylaması üzerine ağlamaya başladı. 我弟弟被我母亲训斥哭了。

paylamak (*-i*) 斥责，责备，申斥，训斥，责骂：Söze karıştığı için kızı payladılar. 姑娘插了话而受到了他们的责骂。

paylanmak (*nsz*) paylamak 的被动态

paylaşılmak (*nsz*) paylaşmak 的被动态

paylaşım *is.* 分，瓜分

paylaşmak (*-i*) 分享，同享；与共，同受，分担：acısını ～ 分担痛苦 Akşam okşayacağı yavruları, sevincini ve kederini paylaşacak bir eşi olmadı. 她没有晚上可以爱抚的孩子，也没有分享快乐与痛苦的伴侣。

paylaştırmak (*-i*, *-e*) paylaşmak 的使动态

paylatmak (*-i*, *-e*) paylamak 的使动态：Ben çocuklarımı kimseye paylatmam. 我不让任何人训斥我的孩子。

paylı s. 共同拥有的(财产)

payplayn [pa'yplayn] (英) *is.* 管道，管线

payreks [pa'yreks] (英) *is.* 派热克斯玻璃，硼硅酸玻璃(一种耐热玻璃)

paytak, -ğı (阿) Ⅰ *s.* 两腿向外弯曲的，罗圈腿的 Ⅱ *is.* (象棋中的)兵，卒 ◇**～ adım** 摇摇摆摆的步姿：Çocuk, hızlı, paytak adımlarla parkın kapısına doğruldu. 孩子摇摇摆摆地快速向公园门口走去了。**～ ～** 摇摇摆摆地 **～ yolu** 小路，小道，弯弯曲曲的小路，羊肠小道

paytaklık, -ğı *is.* 罗圈腿

payton *is.* (两匹马拉的)敞篷轻便四轮马车：Babam bir yanına beni, bir yanına kız kardeşimi alıp da paytona kurulduğumuz an, sanki dünyalar benim olurdu. 当我和妹妹分别在我爸爸的两边坐上了马车的那一刻，整个世界就好象都属于我的了。

paytoncu *is.* (两匹马拉的)敞篷轻便四轮马车车夫

pazar (波) *is.* □市场，集市；商埠：at ～ı 马市 balık ～ı 鱼市 çiçek ～ı 花市 perşembe ～ı 周四集市 Pazardan aldığı sebze ve meyveleri yerleştiriyor. 他在摆放人市场上买回来的蔬菜和水果。□星期天，周日：～ günü 星期天 Ertesi gün pazardır; öğleye kadar tembellik edersiniz. 明天是星期天，你们可以一直睡到中午。□买卖，交易：Allah hayırlı pazar versin. 愿真主赐予好买卖！◇**～ kayığı** 货船 **～ kayığı gibi** 货船般的 **～a çıkarmak** 上市，卖 ◆**Pazar ola!** 祝生意兴隆！

pazarbaşı *is.* 【旧】市场管理员

pazarcı *is.* 市场商人，市场摊贩

pazarcılık, -ğı *is.* 市场商人或市场摊贩的行业

pazarlama *is.* □ pazarlamak 的动名词 □〈商〉销售学

pazarlamacı *is.* 〈商〉推销员

pazarlamacılık, -ğı *is.* 推销员的职业，推销

pazarlamak (*-i*) 〈商〉销售，推销：Birçok fabrika ürettiği malları İzmir Fuarı'nda pazarlıyor. 许多工厂在伊兹密尔博览会上销售他们生产的产品。Bu adamı kapıdan kovsan bacadan girer; malını pazarlar. 这个人总是软磨硬泡，推销他的产品。

pazarlaşmak (*nsz*, *-le*) 讲价，还价，讨价还价

pazarlık, -ğı *is.* □讲价，议价，讨价还价：Pazarlık yok! 不能讨价还价！不还价！Uzun pazarlıktan sonra ablam ayakkabıyı satıcıdan ucuz aldı. 我姐姐经过长时间的讨价还价人卖鞋子的手里很便宜地买了双鞋子。□星期天穿的漂亮衣服：Acaip pazarlığını giymiş, fazla süslenmiş gibiydi. 他穿了件奇装异服，似乎化了太浓的妆。□【转】讲条件，讨价还价 ◇(*-i*) **～ etmek** □还价，讲价 □讲条件，讨价还价：fiyatını ～ etmek 讨价还价 **～ uydurmak** 讲好价钱 **～ı pişirmek** 精于讨价还价：Ne olacak efendim! Pazarlığı pişirdiler. 那还能怎么样呢！他们太会讨价还价了！

pazarlıkçı *is.* 爱讲条件的人，爱讨价还价的人

pazarlıklı *s.* 讨价还价的：～ alış veriş 可以讨价还价的买卖

pazartesi, -yi [paza:rtesi] (波) *is.* 星期一，周一

pazar yeri *is.* □市场，集市；商埠 □可以出售外国商品的国家 ◇**～ne dönmek** 变得拥挤，变得象集市一样

pazen [pa:zen] (法) *is.* 凸纹条格细平布：Küçük köylü kızın üstünde pazen bir şalvar var. 农村小女孩身上穿一件贡凸纹条格布的灯笼裤。

pazı[1] *is.* 〈植〉甜菜(*Beta vulgaris var. cicia*)：Çocuklar pazı topluyorlar. 孩子们在采摘甜菜。

Pazı[2] (波) *is.* 肱肌：～ları kalın 肌肉发达的 ◇**～sına güvenen** 相信自己力量的

Pazı[3] *is.* 做一个面包的面团

pazıbağ *is.* 袖标

pazıbent, pazubent (波) *is.* □臂饰，臂环，护符 □臂章，袖章，袖标

pazval *is.* (鞋匠做活时把活件固定在腿上所用的)鞋工皮条

pazvant (波) *is.* 【旧】守夜人，更夫

Pb 〈化〉铅(Kurşun)

Pd 〈化〉钯(Paladyum)

pe *is.* 字母 P 的名称

Pecs *öz.is.* 佩奇(匈牙利)

peç *is.* 俄式取暖炉

peçe (意) *is.* □面纱，面罩 □【转】罩布，盖布 □〈天〉雾翳 ◇～ **kullanmak** 戴面纱：Cumhuriyetin ilânından önce tüm Türk kadınları peçe kullanmak zorundaydı. 共和国成立前所有土耳其妇女都必须戴面纱。～ **takmak** 戴面纱

peçeleme *is.* □ peçelemek 的动名词 □伪装，隐蔽装置

peçelemek (*-i*) □(用罩布)盖上，掩盖起来 □用树枝伪装起来

peçelenmek (*nsz*) peçelemek 的被动态

peçeli *s.* 戴面纱的

Peçenek, -ği *öz. is.* 佩彻尼克(8至11世纪生活在中亚、东南欧和巴尔干地区的一支突厥游牧民族)

Peçenekçe [peçene'kçe] *öz. is.* 佩彻尼克语

peçesiz *s.* 不戴面纱的

peçeta *is.* 比塞塔(西班牙本位币名)

peçete [peçe'te] (意) *is.* 餐巾；小桌布；(理发馆、医院用的)布巾：Sofra kurarken tabakların yanına da peçeteleri koydum. 在摆餐桌时我在盘子旁边都放上了餐巾。

peçiç *is.* 一种游戏(根据7颗贝壳掷出的正反数移动石子)

peçiz *is.* 【俚】房子，农舍 ◇～ **etmek** 回家

peç tavuğu *is.* 〈动〉珠鸡(*Numida meleagris*)

peçuta *is.* 〈动〉□长吻海蛇 □狐鲣

pedagog (法) *is.* 教员，教师教育工作者，教育家，有教学才能的人

pedagoji (法) *is.* 教育学：～ enstitüsü 师范学院

pedagojik, -ği (法) *s.* 教育学的，教学法的，教学的，师范的；教师的

pedal (法) *is.* 踏板，脚蹬

pederane Ⅰ *s.* 父亲的；父亲般的，象父亲似的 Ⅱ *zf.* 慈父般地，父亲似地

pedavra [peda'vra] (希) *is.* (镶屋顶的)薄木板 ◇～ **gibi** 骨瘦如柴的 **～sı çıkmış** 骨瘦如柴的

peder (波) *is.* 【旧】父亲，爸爸：büyük ～ 祖父 üvey ～ 继父 Pederinize büyük ikramiye isabet etmiş. 您父亲得到了很大的奖励。

pederşahî [pederşa:hi:] (波) *s.* 父权制的，家长制的，族长制的

pederşahîlik, -ği *is.* □父权制，家长制；族长制 □父权时代

pediatri (法) *is.* 儿科学

pedikür (法) *is.* 修脚；剜去脚上鸡眼

pedikürcü *is.* 修脚者，修脚员；修脚师傅

pedikürcülük, -ğü *is.* 修脚业，修脚行业

pedolog (法) *is.* 土壤学家

pedoloji¹ (法) *is.* 儿科学

pedoloji² (法) *is.* 土壤学

peganit (法) *is.* 天然磷铝石

pegmatit (法) *is.* 〈地〉伟晶岩

pehengir 见 pelengir

pehlivan (波) *is.* □摔跤手，摔跤运动员：～ duası 摔跤主持人念的祷告词 □【转】勇士，壮士；魁梧的人，力大无比的人 ◇～ **yakısı** 发泡硬膏

pehlivanlık, -ğı *is.* □摔跤手的身份、职业 □摔跤运动 □【转】勇敢，英勇，无畏；勇气：Her işte pehlivanlık sökmez. 勇敢解决不了所有的事情。

pehpeh (波) *ünl.* 好，妙：Pehpeh, ne güzel yakışmış! 太妙了，有多相称啊！

pehpehlemek (*-i*) 见 pohpohlamak

pehriz 见 perhiz

pehrizci, pehrizkâr 见 perhizkâr

pehrizli 见 perhizli

pejmürde (波) *s.* □破破烂烂的，旧的，磨损了的 □零零散散的，杂乱无章的：Bütün kasaba ahalisi gibi bunun da üstü başı pejmürde idi. 象所有的村民一样，这人也是衣衫不整。

pejmürdelik, -ği *is.* 破破烂烂；零零散散，杂乱无章

pejoratif (法) *s.* 含贬义的，具轻蔑意义的，侮辱性的；有损尊严的，伤害自尊心的

pek Ⅰ *s.* □生硬的，严厉的；残酷的，无情的 □硬的，坚硬的，坚固的，牢固的；结实的：İnsan gülden nazik, taştan pektir. 人娇柔似花，却坚如磐石。Ⅱ *zf.* □很，非常，极：～ az 极少，很少，相当少 ～ güzel 非常美的，非常漂亮的 ～ şeker 非常迷人的，甜言蜜语的 Pek yoruldum. 我很累。□【俗】快速，迅速：Pek gittiği için çabuk yoruldu. 他走得太急了，很快就感到累了。◇**～ başlı** 顽固的，固执的，执拗的 **～ bilgisiz** 一窍不通的，什么也不懂的，一点知识也没有的 **～ canlı** 富有生命力的，生命力强的 **～ gözlü** 勇敢无畏的，吓不倒的，恐吓不住的 **～ ～** 顶多，最多：Pek pek on bin lira eder. 顶多值一万里拉。**～ sık** 总是：Sizin atınız pek sık kişniyor. 您的马老是叫唤。**～ söylemek** 尖酸刻薄地说 **～ vurmak** 狠打，用力打 **～ yürekli** 狠心肠的，铁石心肠的，狠心的，无情的 **～ yüzlü** □厚脸皮的 □恬不知耻的，厚颜无耻的，无耻的

pek âlâ [pek â:lâ:] Ⅰ *s.* 极好的，非常好的，很好的：Pek âlâ bir ev, niçin beğenmediniz? 很好的一幢房子，你们怎么不喜欢呢？Ⅱ *zf.* □(用于句首)好，好吧：Pek âlâ, madem biliyordun, ne diye söylemedin? 好吧，就算是你说的那样，你既然早就知道了，为什么没说呢？□非常清楚：Kesinlikle buraya geleceğimi sen pek âlâ biliyordun. 我肯定要到这儿来的，你知道得非常清楚。Nitekim İfakat hanım hırsızı pek âlâ görmüştü. 然而伊法凯特夫人清清楚楚地看到了小偷。

pekçe [pe'kçe] *zf.* □相当硬地，相当坚硬地 □相当坚固地，相当牢固地；相当结实地 □【转】乐意地，心甘情愿地：Düğüncüler akşama kadar güneş altında pişmiş, bıkmış, yanmış oldukları için rakı sofrasına pekçe sokuldular. 参加婚礼的宾客们一直在太阳底下烤晒，到傍晚都腻烦了，因此都很乐意地坐到了酒桌上。◇**～ koşmak** 跑得相当快

pek doku *is.* 〈植〉厚角组织

pekent, -di *is.* 〈地〉天然屏障；天然障碍：Toros ～i 托罗斯屏障

peki [pe'ki] *zf.* □好吧，是：--Dersine çalış! --Peki! “要好好学习!”“是！”□即便如此，就算是这样，好吧：Peki, ya dün nerede idin? 好吧，就算是这样，那么你昨天在哪儿呢？◇**～ demek** 同意，答应：Peki dedikten sonra işin nasıl ağır lokma olduğunu anlamıştık ama caymaya da yüzümüz tutmamıştı. 我们在答应了之后才发现这件事情真难办，但是我们又不好意思翻悔。

Pekin [pe'kin] *öz.is.* 北京(中国)：～ insanı 北京人 ～ ördeği 北京鸭

pekin *s.* 〈哲〉确凿的，无疑的，真实的，符合事实的；肯定的，一定的，必然的

pekinlik, -ği *is.* 〈哲〉可靠性，真实性；必然性

pekişmek (*nsz*) □变硬，变得坚硬；变得坚固 □挤着，挤在(某处) □【转】强化，变强

pekiştirme *is.* pekiştirmek 的动名词：～ sıfatları 强化形容词

pekiştirmek (*-i*) pekiştirmek 的使动态

pekiştirmeli *s.* 强化了的：～ isim 〈语〉强化名词(如：güpegündüz, tortop) ～ kelime 〈语〉强化词(如：kıpkırmızı) ～ sıfat 〈语〉强化形容词(如：tertemiz) ～ zarf 〈语〉强化副词(如：apansız karşılamak)

pekitme *is.* 〈建〉加固，巩固，紧固，坚固：～ ayağı 扶垛，扶壁，堵墙 ～ demiri 加强

料，钢筋，配筋 ～ kirişi 顶棚梁

pekitmek (*-i*) □使更加巩固，使更加坚硬，增强 □重申

pek iyi *is.* (学习成绩)优，优秀：Pek iyi aldım. 我得了优。

pekleşmek (*nsz*) □ 变硬 □【转】变得结实，变得更加稳固：Hatta Hüsmen, bir gece rüyasında eşeğin palanını yeşil bir kadifeyle kaplı görmüş, inancı pekleşmişti. 甚至有一个晚上休斯曼在梦中见到了驴鞍由天鹅绒包着，他更加相信了。

pekleştirmek (*-i*) pekleşmek 的使动态

peklik, -ği *is.* □硬度，刚度，风性；硬，坚硬 □〈医〉便秘 □坚固，坚实，结实；牢固，稳固 ◇**～ çekmek** 患便秘

pekmez *is.* 浓缩葡萄原汁或桑葚原汁：Köyümüzde yapılan üzüm pekmezi çok güzel olur. 我们村制做的浓葡萄汁是优质的。◇**～ akıtmak** 【俚】(给某人)放血，伤害：Bana çatma, pekmezini akıtırım! 别惹我，惹急了我给你放血！Çıngar çıkarıp pekmez akıtırsan, şipşak kodesi boylarsın ha! 你要是惹是生非出手伤人，很快就会坐牢的！**～ kaynatmak** 熬葡萄汁，熬桑葚汁 **～ kefi** (或 **köpüğü**) (马的颜色)枣红色 ◆**Pekmez gibi malın olsun, Antalya'dan sinek gelir.** 好货不愁无买主。

pekmezci *is.* 酿制或销售浓缩葡萄原汁或桑葚原汁的人：Sinek pekmezciyi tanır. 【成】苍蝇不叮无缝的蛋。

pekmezcilik, -ği *is.* 浓缩葡萄原汁或桑葚原汁的酿制或销售

pekmezli *s.* □含葡萄汁的 □太甜的，过分甜的：～ üzüm 过分甜的葡萄

pekmezlik, -ği Ⅰ *s.* □用于酿制浓缩葡萄汁的 □适于酿制浓缩葡萄汁的 Ⅱ *is.* 酿制浓缩葡萄汁的作坊

pekmez toprağı *is.* 泥灰岩，灰泥

peksimet, -di (希) *is.* 面包干，干饼：Yanımızda, ne olur ne olmaz diye alınmış yarım çuval peksimet vardı. 为了以防万一我们带了半袋面包干。

pektoral (法) *s.* □胸的，胸部的 □〈医〉舒胸的，祛痰的

peleme *is.* (河流中行驶的)平底船

pelemir *is.* 见 belemir

peleng (波) *is.* 〈动〉豹

pelengir *is.* 刨子；大刨，长刨

pelerin (法) *is.* 短披肩；披风，斗篷：gaz ～i 防毒外套 su geçmez ～i 雨衣，雨披 Kollarını yarısına kadar örten bir pelerini dirseklerinin ucu ile bir kanat gibi açıp kapıyordu. 盖过半截胳膊的披风在胳膊肘的甩动下象翅膀一样一张一合。

pelesenk, -gi (阿) *is.* 〈植〉□香膏，香脂 □红木(材)，黄檀木(材)

pelesenk ağacı *is.* 〈植〉红木，黄檀木(*Commiphora opobalsamum*)

pelikan (法) *is.* 〈动〉鹈鹕，塘鹅，淘河(*Pelecanus onocrotalus*)：Pelikan, büyük tatlı suların ya da okyanusların kıyılarında yaşar. 鹈鹕生活在宽阔的淡水或是大洋的岸边。

pelikangiller *ç. is.* 〈动〉鹈鹕科[*pelecanidae*)

pelikansılar *ç. is.* 〈动〉鹈鹕属[*pelecaniformes*)

pelikül *is.* □皮，表皮；薄膜，薄皮；头皮屑 □〈摄〉感光胶片

pelin (希) *is.* 〈植〉蒿属植物(*Artemisia absinthium*)：～ ruhu 茵陈酒 ～ şarabı 苦艾酒(用艾根等药草浸制的葡萄酒或蜜酒，类似于中国的味美思酒)

pelit, -di (阿) *is.* 橡树子，橡栗

pelte (波) *is.* □果子冻 □胶汁凝固物 □〈化〉霜，乳液 ◇**～ gibi** □松弛的，柔软的 □【转】疲惫的，体乏的 **～ye dönmek** 变得疲惫，变得乏力

peltek, -ği *s.* ve *zf.* 咬舌儿的，口齿不清的：～ diş ünsüzü 〈语〉咬舌音 Hafif peltek, bozuk diksiyonuyla tiyatroda tutunamazdı. 他由于发音不准、口齿不清而没能进入戏剧界.

pelteklenmek, peltekleşmek (*nsz*) 变得口齿不清：O geceden sonra çenesi biraz yana çarpıldı. Dili belli belirsiz peltekleşti. 从那天晚上起他的下巴就有点歪斜了，稍微有些口齿不清。

pelteklik, -ği *is.* 咬舌儿，口齿不清

peltelenme，pelteleşme *is.* □ peltelenmek, pelteleşmek的动名词 □〈植〉(植物细胞膜纤维素的)胶化作用

peltelenmek, pelteleşmek (*nsz*) □胶化 □【转】疲惫不堪，变得疲乏 □【转】变弱，衰弱下来：Tramvay çanları bile sertliklerini kaybederek pelteleşmiş bir hâlde kulak zarına yapışıyorlardı. 就连有轨电车的铃声也不那么刺耳，听起来也变得有气无力的。

pelür (法) *is.* 薄型书写纸

pelüş (法) *is.* 长毛绒，海虎绒

pembe (波) *is. ve s.* 粉红色(的)：Dolabın içerisini pembeye boyadık. 我们把柜子的内侧漆成了粉红色。Tam o sırada birden pembe gözlü bir Beyaz Tavşan koşarak yanından geçti. 正在这时，突然有一只红眼睛的白兔从她身边跑过去了。◇**～ görmek** 乐观地看待，乐观地对待

pembeleşmek (*nsz*) 成为粉红色的，成为玫瑰红的：Siyah buruşuk dudakları açılmış, pembeleşmişti. 皱巴巴的黑嘴唇颜色变浅了，变成粉红色的了。

pembeleştirmek (*-i*) pembeleşmek 的使动态：Genç kız, hep öyle dudağını ısırıyor, yüzünü pembeleştiren tatlı bir utançla gülümsüyordu. 年轻的姑娘总是那样咬着嘴唇，红扑扑的脸蛋带着一种甜甜的羞涩微笑着。

pembelik, -ği *is.* 粉红，玫瑰红：Hatice'nin yüzü o leylak rengine çalan pembeliği ile dalgalanıverdi. 哈蒂杰的脸上立刻泛起了淡紫色的红晕。

pembemsi *s.* 浅粉红色的，淡绯红色的

pembezar (波) Ⅰ *is.* (用于制作衬衣的)细软丝棉布 Ⅱ *s.* 细软丝棉布制成的

pena [pe'na] (意) *is.* 〈乐〉拨子(演奏某些弦乐器用)

penaltı [pe'naltı] (英) *is.* 点球：～ noktası 点球点 En tutulmaz penaltıları çeler ama bazen de bakarsın bacak arasından en olmayacak golleri yerdi. 他能扑住最难扑住的点球，可是有时也许能从胯下漏掉最不可思议的进球。

pencere [pe'ncere] (波) *is.* 窗，窗户：～ eteği 窗台至地板之间的墙 ～ kanadı 窗扇 Bavulu açtım, kağıdı parçaladım, pencereden attım. 我打开了包，把纸撕烂了，从窗户扔了出去。

pencereli *s.* 有窗户的，带窗户的

pencik, -ği (波) *is.* 〈史〉□从俘虏中征收的士兵 □(奴隶的)卖身契

pencüdü [pe'ncüdü] (波) *is.* 5点和2点(在15子游戏中色子掷出的点数)

pencüse [pe'ncüse] (波) *is.* 5点和3点(在15子游戏中色子掷出的点数)

pencüyek [pe'ncüyek] (波) *is.* 5点和1点(在15子游戏中色子掷出的点数)

pençe (波) *is.* □(动物的)爪，脚爪：arslan ～si 狮子爪 Kuş, beni görünce korktu, pençesinde yılanla havalandı. 鸟见了我害怕了，用爪抓着蛇飞了起来。□【转】手；掌(指势力、影响)：adaletin ～si 正义之手 Bu vicdan azabının demirden pençesi yüreğini sıkmaya başlıyordu. 这内心的痛苦象一只铁爪似地开始揪他的心了。□鞋底：Ayakkabımın pençesi eskimiş. 我的鞋底穿破了。◇(*-e*) **～ atmak** □(凶猛的野兽)扬起前爪打：Arslan bir pençe atarak soysuz köpeğin kemiklerini kırmış. 狮子扬起前爪打断了并不高贵的狗的骨头。□【转】夺取，占有 **～～** 满是大红斑点的(脸颊)：Şişman beyefendi tombul ve beyaz elleriyle karnını tutarak gülüyor, al yanakları pençe pençe kızarıyordu. 胖先生用他那胖乎乎、白晰的手捧着肚子笑着，脸上泛起了红红的斑点。**～ ～ye gelmek** 相打，互殴；交战；争吵 **～ vurmak** □用爪子抓；抓住 □钉鞋掌 **～sine düşmek** 落入(某人)之手，被抓住 **～ye geçirmek** 占有，强占，霸占

pençelemek (*-i*) □用爪子抓，抓住：Memleketi ifsada yeltenenleri, kanun pençeler. 企图扰乱国家者法律将予以制裁。□钉鞋掌

pençelenmek (*nsz*) pençelemek 的被动态

pençeleşmek (*nsz*, *-le*) □相打，互殴；交战；争吵 □【转】斗争，搏斗：Delikanlı beş saat dalgalarla aslanlar gibi pençeleşmiştir. 年轻人象狮子一样与惊涛骇浪搏斗了5个小时。

pençeletmek (*-i*) pençelemek 的使动态

pençeli *s.* □有爪子的 □钉了鞋掌的 □【转】有力的，有劲的，强有力的 □【转】挑衅的，寻衅的，好吵架的，好寻衅惹事的

pençesiz *s.* 没有爪子的

pençgâh (波) *is.* 〈乐〉土耳其音乐中的一种曲调

pendifrank *is.* 【俚】耳光，嘴巴：sancak iskele ～ etmek 左右开弓打耳光

peneplen (法) *is.* 〈地〉准平原

penes (匈) *is.* 装饰用的一种黄色金属片

pengö [pe'ngö] (匈) *is.* 班格(匈牙利本位币名，1946年起改为福林)

penguen (法) *is.* 〈动〉企鹅(*Aptenodytes patagonica*)：Penguenler Güney Kutbu'na yakın bölgelerde yaşarlar. 企鹅生活在靠近南极的地区。

penguengiller *ç. is.* 〈动〉企鹅目

penguenler *ç. is.* 〈动〉企鹅类

peni [pe'ni] (英) *is.* 便士(英国辅币单位)

penis [pe'nis] (拉) *is.* 男性生殖器官

penisilin (法、英) *is.* 盘尼西林：Penisilin kimi hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılır. 盘尼西林用于治疗某些疾病。

peniz etmek (*-i*) 【俚】□泄露：Ulan, bu dalgayı peniz edersen, alayımıza birden kodesi boylatırlar. 混蛋！你要是把这件事捅出去，他们会把我们大伙儿一下子全都投进监狱。□谈论，讨论：Şimdi ciddî bir dava üzerine peniz ediyoruz. 我们现在正在讨论一个重大的问题。

pens[1], pense [pe'nse] (法) *is.* □(带弹簧的)钳子，镊子，夹钳，老虎钳：Önce topu ateşe gösterdi, elinin yandığını anlayınca uzun bir pensle tuttu, ateşe uzattı. 他先把球凑向火，觉得有点烫手，就用长钳夹着放入了火中。□(衣服上的)褶子，裥

pens[2] *is.* 便士(英国、爱尔兰等的辅币名)

pentafil *is.* 〈植〉匍匐委陵菜[*potentilla reptans*)

pentan (法) *is.* 〈化〉戊烷

pentatlon (法) *is.* 〈体〉□(古希腊的)五项竞技运动(指铁饼、标枪、摔角、跑、跳) □古典五项运动(指200米赛跑、1500米赛跑、跳远、铁饼、标枪)

penye (法) Ⅰ *is.* 精纺毛织物 Ⅱ *s.* 精梳(过)的

pepe *s.* 口吃的，讲话结巴的

pepelemek (*nsz*) 口吃，结结巴巴地讲话，吞吞吐吐地讲话

pepelik, -ği *is.* 口吃，结巴

pepeme *s.* 口吃的，讲话结巴的

pepemelik, -ği *is.* 口吃，结巴

pepsin (法) *is.* 〈生〉胃蛋白酶

pepton (法) *is.* 胨

perakende [pera:kende] (波) *s.* □【旧】分散的，散乱的，零乱的，零散的：～ borçlar 零散的债务 Geçen gün İzmir sokaklarında perakende bir askere tesadüf etmişler. 昨天他们在伊兹密尔的大街上遇上了一个散兵。□零售的，零卖的：～ fiyat 零售价 ～ satış 零售，零卖 ～ ticaret 零售商业 ◇**～ etmek** 使散开，使分散开；使溃乱，使瘫痪

perakendeci *is.* 零售商

perakendecilik, -ği *is.* 零售

perçem (波) *is.* □【旧】一绺顶发 □鬣，马鬃：at ～i 马鬃 □留海，环形卷发：Selma alnına düşen bir perçemi eliyle kaldırıyor. 塞尔玛用手撩起垂在额头的留海。

perçemli *s.* 有留海的

perçin (波) *is.* 铆钉：～ çekici 铆钉锤 ～ çeliği 铆接钢 ～ çivisi 铆钉 ～ dikişi (或 eki) 单行铆钉接合；单行铆接缝 ～ gövdesi (或 şaftı) 铆钉轴 ～ makinesi 铆钉机，铆接机 ◇**～ etmek** 铆，铆接，铆合

perçinci *is.* 铆钉工人，铆工

perçinlemek (*-i*) □铆，铆合，铆接 □铆，(将铆钉无铆头的一端)锤出铆头 □【转】加固，使牢固，使坚固

perçinleniş *is.* perçinlenmek 的动名词

perçinlenmek (*nsz*) perçinlemek 的被动态

perçinleşmek (*nsz*) 【转】(友谊、关系等)得到加强，得到巩固

perçinleştirmek (*-i*) perçinleşmek 的使动态

perçinleyiş *is.* perçinlemek 的动名词

perçinli *s.* 铆上铆钉的

perçinsiz *s.* 没铆上铆钉的

perdah (波) *is.* □磨光，擦亮；抛光 □(刮胡子时的)二次刮 ◇(*-e*) **～ vurmak** (或 **etmek**) 磨光，擦亮；抛光

perdahçı *is.* □磨光工人，抛光工人 □【俚】骗子，诈骗犯

perdahçılık, -ğı *is.* □抛光，磨光 □【俚】欺骗，诈骗

perdahlamak (*-i*) □磨光，抛光 □【俚】欺骗，诈骗 □【俚】骂，辱骂

perdahlanmak (*nsz*) perdahlamak 的被动态

perdahlatmak (*-i，-e*) perdahlamak 的使动态

perdahlı *s.* 磨光了的，抛光了的，光滑的，平滑的：～ tüfek 滑膛枪，无来复线的火枪

perdahsız *s.* 表面粗糙的，表面不光滑的

perde (波) *is.* □帘，窗帘；帏，幔：kapı ～si 门帘 pencere ～si 窗帘 □银幕，幕，屏：beyaz ～ 白幕，银幕 sinema ～si 银幕 □屏障，幕：～ duvarı 围墙，院墙 tahta ～si 木屏障 □【转】覆盖物，掩盖物；密幕：ateş ～si 火幕 duman ～si 烟幕 sis ～si 雾幕 Bu sözü duyunca gözlerimdeki perde kalkıverdi. 一听到这话我眼中的迷雾就消失了。□〈医〉白内障 □〈剧〉幕：～ arası 幕间修息 ～ arkası 幕后，后台 karagöz ～si 演皮影戏的幕布 □〈乐〉调式，调；全音；音级 □音调，声调：yüksek ～den konuşmak 大声说话 □〈动〉蹼 □羞涩感，羞愧感 ◇**～ arkasına gizlemek** 躲在幕后 **～ arkasında**(**n**) 秘密地，悄悄地 **～ çekmek** □拉上帷幕，拉上帘子 □掩盖，遮盖 **～ inmek** 【俗】□得白内障：Gözlerine perde inmiş. 他得了白内障。□掩盖，遮盖 **～ kapanmak** 落幕，闭幕：Birinci perde neredeyse kapanacak, ışıklar yanacaktı. 第一幕就要结束了，灯也即将亮了。Perde kapanınca komiğin başarısı uzun uzun alkışlandı. 一落幕，小丑的成功赢得了经久不息的掌声。**～ kurmak** 开始演皮影戏 **～ ～** 慢慢地，一点一点地：Sesimiz perde perde yükseliyor. 我们的嗓门越来越高。**～lerini açmak** 揭开帷幕 **～si yırtık** (或 **sıyrık**) 不知羞耻的，无耻的，厚颜无耻的，不要脸的 **～yi kapatmak** 拉上帘子；拉上窗帘：Akşam olunca perdeleri kapattım. 天一黑，我就拉上了窗帘。**～yi şaşırmak** 走调，音调不准

perde ayaklılar *ç. is.* 〈动〉蹼足类

perdebirun *s.* 放肆无礼的，厚颜无耻的；下流无耻的

perdebirunane *s. ve zf.* 厚颜无耻的；不体面的，有伤风化的

perdeci *is.* □卖帘子的人；做帘子的人 □(舞台上)拉幕的人 □〈史〉门卫

perdecilik, -ği *is.* □卖帘子；做帘子 □(舞台上)拉幕 □〈史〉门卫(的职责)

perdedar (波) *is.* 〈史〉门卫

perdeleme *is.* □遮蔽物，掩饰物 □〈海〉护航舰队，护航勤务

perdelemek (*-i*) □拉上帷幕，拉上帘子 □【转】掩盖，遮盖：Kör duman yamaçlara kadar inmiş, etekteki bahçelerin kavak ağaçlarını da perdelemeğe başlanmıştı. 浓雾沿着山坡而下，就连位于山脚下花园里的杨树也被雾气笼罩起来。

perdelenme *is.* □ perdelenmek 的动名词 □〈语〉语调

perdelenmek (*nsz*) perdelemek 的使动态：Gözleri yaşlarla perdeleniyordu. 他热泪盈眶。

perdeli *s.* □有帘子的；有遮盖物的 □有胎膜的(新生儿) □〈乐〉有音级的(乐器)

perdelik, -ği *s.* □适于做帘子的(布) □…幕的：iki ~ bir oyun 两幕剧 üç ~ piyes 三幕剧

perdesiz *s.* □没有帘子的；没有遮盖物的 □【转】不要脸的，厚颜无耻的

perdesizlik, -ği *is.* □没有帘子；没有遮盖物 □【转】无耻，聒不知耻

pereme (希) *is.* 【旧】一种轻舟

perende [pere'nde] (波) Ⅰ *is.* □筋斗，跟斗；跳，蹦 □野禽，野兽 Ⅱ *s.* 能飞的，飞行的 ◇(*-de*) **~ atamamak** □【转】不能与(某人)相比，比不过(某人) □【转】骗不了(某人)：Perende atılmaz! 你骗不了他！**~ atmak** 翻筋斗 **~den atlamak** 避免危险

perendebaz *is.* 杂技演员，(马戏团的)丑角

Pereneler *öz.is.* 比利牛斯山脉(欧洲)

perese *is.* □(泥瓦工用的)铅垂线，吊线，准绳 □【转】状态，状况，情况：iş bu ~ye geldikten sonra 当事情发生变化后 ◇**~sine getirmek** 找到合适的机会，找到恰当的时机 **~sine getirmek** (为…)找适当的机会 **~ye almak** □【转】掂量，考虑，权衡 □用吊线量

perespleks *is.* 〈化〉列普玻璃，有机玻璃

-perest 复合词的第二部分，表示"崇拜者，热烈爱好者，爱慕者；崇拜…的"。如：ateşperest 拜火教徒 putperest 偶像崇拜者，多神教教徒 şehvetperest 好色的，淫欲的，淫荡的

perestij *is.* 威信，威望

-perestlik, -ği 复合词的第二部分，表示"崇拜，景仰"。如：ananeperestlik 拘泥传统，墨守成规 maziperestlik 向往过去 putperestlik 膜拜偶像

perestiş (波) *is.* 【旧】崇拜，崇敬，爱慕 ◇**~ derecesinde sevmek** 崇拜，热爱 **~ etmek** 热爱，爱慕

perestişkar (波) Ⅰ *s.* 崇拜者，尊崇者，仰慕者：Bu kızın birçok perestişkarları var. 这个姑娘有许多崇拜者。Ⅱ *s.* 崇拜的，非常喜爱的

perforaj (法) *is.* 钻孔，穿孔，打眼

perforatör *is.* 凿岩机，穿孔机，打眼机；钻，螺旋钻，麻花钻

perfore *is.* 打眼，穿孔 ◇(*-i*) **~ etmek** 穿孔，打眼

performans (法) *is.* □成就，成绩 □(机器的)生产率，生产效率

pergel (波) *is.* 〈数〉圆规，两脚规，量规：~ takımı 一套制图仪器，一盒制图仪器 sürgülü ~ 卡尺，游标卡尺；滑动径规 ◇**~i açık** 腿长的 **~leri açmak** □【口】迈开大步 □逃跑，开溜

pergellemek (*-i*) 用量规测量

perhiz (波) *is.* □(限制的)饮食，食谱：su ~i 流质饮食 sulu ~ 流质饮食 Bazı hastalıklar sıkı perhiz ister. 有些病需要有严格规定的饮食。□〈宗〉斋戒，禁食 ◇**~ etmek** 遵守饮食制：Perhiz etmemekle hastalığı davet ettiniz. 您的病是暴饮暴食引起的。**~ olmak** 戒斋，斋戒，节食：Bütün gün tıkınıyor, böyle perhiz mi olur? 他整天见什么就吃什么，哪有这样节食的？**~ tutmak** □斋戒 □进规定的饮食，吃病号饭 **~ yapmak** 遵守饮食制 **~e girmek** 进规定的饮食，吃病号饭 **~i bozmak** □开斋 □违犯规定的饮食

perhizkâr (波) *s. ve is.* 【旧】□节制饮食的 □守斋的 □【转】有节制力的，能自制的，有自制力的

perhizli *s. ve is.* □节制饮食的 □守斋的

perhizsiz *s. ve is.* □不节制饮食的 □不守斋的

peri (波) *is.* □仙女：su ~si 居于山林水泽的仙女 Cüceler, periler, küçük çocuk dünyası

âleminde yaşar. 小矮人、仙女生活在小孩的世界里。Haşmet beyin konakta bulunmadığı gecelerde hanım bahçede perilerle kol kola gezinirmiş. 只要哈什梅特先生晚上不在家，夫人便在花园里同仙女们臂挽着臂散步。□【转】仙女般的女人，迷人的美女 ◇**～ gibi** 仙女般的，迷人的 **～ peyker** 如画的美女 **～leri bağdaşmak** 达到互相谅解，说通 **～si hoşlanmamak** 不受欢迎，没有赢得好感

peri bacası *is.* 〈地〉土丘，土包，土堆

pericik, -ği *is.* □锁舌，锁闩 □〈医〉羊癫疯，癫痫病

peridot, perido (法) *is.* 〈地〉橄榄石

peridotit (法) *is.* 〈地〉橄榄岩

perifraz *is.* 〈文〉迂说法

peri hastalığı *is.* 〈医〉羊癫疯，癫痫病

perikart, -dı (法) *is.* 〈解〉心包

perili *s.* 经常出现鬼怪的，闹鬼的(地方)

peri masası *is.* 〈地〉仙岩石(立石上端的桌状岩石)

periodik *s.* 周期的，周期性的；定期的

periodiklik, -ği *is.* 周期性：lekelerin ～i 〈天〉(太阳上的)耀斑出现的周期

peripatetizm (法) *is.* 〈哲〉逍遥学派哲学(即亚里士多德学派的哲学)

peri piramidi *is.* 〈地〉土丘，土包，土堆

periskop, -pu (法) *is.* 潜望镜：kule ～u 塔形潜望镜 şoför ～u (坦克)驾驶员潜望镜 Denizaltı kaptanı periskopla denizin yüzeyini gözlüyor. 潜艇艇长用潜望镜观察海面。

perişan [peri:şan] (波) *s.* □分散的，散乱的，杂乱的：Saçları perişandı. 她头发乱蓬蓬的。□可怜的；窘迫的：Omuzlarındaki çamurlu tüfeklerin altında iki büklüm olmuş, yorgun ve perişan ağır ağır yürüyorlardı. 他们肩扛着沾满泥巴的枪，弯着腰，疲惫窘迫、脚步沉沉地走着。□不知所措的，惊慌不安的，焦急的 □忧愁的，忧伤的，沮丧的，泄气的 ◇(*-i*) **～ etmek** □使散乱，弄乱，使陷于混乱状态 □使窘迫，使不安：aklını ～ etmek 使伤心，使难过，使心绪不佳 **～ olmak** □变凌乱，变散乱 □变窘迫；变得不安，心绪不佳：Vallahi meydan dayağı yesem bu kadar perişan olmazdım. 说真的，我即使当众挨揍也不会感到有如此窘迫。Babaları ölünce arkada kalanlar perişan oldular. 父亲一死，留下的孤儿寡母乱成一团。

perişanlık, -ğı *is.* □分散，散乱，杂乱，篷乱 □可怜；窘迫 □有知所措，六神无主，焦急 □忧伤，忧愁；沮丧

periton (法) *is.* 〈解〉腹膜

peritonit (法) *is.* 〈医〉腹膜炎

periyodik, -ği (法) Ⅰ *s.* 定期的，周期的，周期性的：～ sistem 〈化〉元素周期表 Ⅱ *is.* 期刊

periyost *is.* 〈解〉骨膜

periyot, -du (法) *is.* 〈物〉周期

perki (希) *is.* 〈动〉河鲈[*perca fluviatilis*)

perkişmek (*nsz*) 长合，连生；对合，接合：Kırık ayak üç ayda perkişti. 摔断的腿3个月内又长合了。

perkitmek (*-i*) 加固，使更牢固，使更结实

perlit *is.* 珍珠岩

perlon *is.* □贝纶(首产于德国的一种合成纤维) □贝纶布

perm *is.* 〈地〉二迭纪

perma; permanant (法) *is.* 烫发

permanganat *is.* 〈化〉高锰酸钾，灰锰氧

permeçe [perme'çe] (希) *is.* (备用)细缆绳

permi (法) *is.* □许可证，执照 □进出口许可证 □铁路季度票

permiyen (法) *is. ve s.* 〈地〉二迭纪(的)

peroksit, -di (法) *is.* 〈化〉过氧化物

peron (法) *is.* (火车)站台：～ bileti 站台票 Tren hangi perondan kalkıyor? 火车在哪个站台发出？Demin trenin gürültüsünden ürküp havalanan güvercinler şimdi birer ikişer perona konuyorlardı. 刚才被火车声惊飞的鸽子又三三两两地落到了站台上。

peronospora [peronospo'ra] (拉) *is.* 〈植〉霜霉：patates ～sı 马铃薯疫霉

perperişan *s.* 非常分散的，非常杂乱的；乱七八糟的

Pers *öz.is.* 波斯人

persenk, -ği (波) *is.* 评述分句，插入性外加状语

personel (法) *is.* □人员，职员，员工：～ kadrosu (机关、企业、部队的全体)人员 hizmet ～i 服务人员 uçucu ～ 飞行人员 yardımcı ～ 辅助人员，援助人员 Bu işyerinin personeli üç yüz kişidir. 这个工地上有员工300人。□公务员，公职人员

perspektif (法) *is.* □远景：dünya gelişmesinin seyri ve ～leri 世界的发展历程及其前景 ilerleme ～leri 进步的前景 kurtuluş ～i 解放的前景 □透视画法 ◇～ **görünüşü** 立体图形 ～ **göstermek** 展示远景

perşembe (波) *is.* 星期四，周四：～ günü 在星期四，在周四 ◇～ **pazarı** 旧货市场 ■**Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir。**【成】没有好的开头就不会有好的结尾。

pertav *is.* □跳，跳跃 □(起跳的)助跑 ◇～ **almak** (跳跃前的)短跑，助跑，起跑

pertavsız (波) *is.* 【旧】放大镜

pertev *is.* 光，亮光，光辉

Perth *öz.is.* 珀斯(澳大利亚)

Peru *öz.is.* 秘鲁(美洲)

peruk, -ğu; peruka [peru'ka] (意) *is.* 假发：Biraz dalgalı kısa saçları güzel bir peruka gibi görünüyor. 她那稍稍有些卷曲的短发看上去象是一头漂亮的假发。◇～ **takmak** (或 **kullanmak**) 戴假发

perukacı *s.* 制售假发的

perukâr (意) *is.* 【旧】理发师，理发匠：～ dükkânı 理发铺

perukârlık, -ğı *is.* 理发手艺或职业

perva [perva:] (波) *is.* 担心，害怕；恐惧，恐慌，胆小，胆怯；羞怯 ◇～**sı olmamak** 不害怕：Onun kimseden pervası yoktur. 他从不惧怕任何人。

pervane [perva:ne] (波) *is.* □螟，螟蛾，尺蛾：Ali, pervanelere bak, lâmbanın çevresinde ne kadar hızlı dönüyorlar. 阿里，你看，飞蛾在灯的周围飞得多快！□螺旋扒进器，螺旋桨：～ kanadı 桨叶，叶片 vapur ～si 螺旋桨 vantilatör ～si 电扇的扇页 Türk uçaklarının pervane gürültüleri uğulduyor. 土耳其飞机的螺旋桨轰鸣着。□〈史〉(塞尔柱和伊尔汗时期的)土地分封命令 ◇～ **gibi** □螺旋桨般旋转的 □【转】螺旋桨般地(在跟前转来转去)：Hanımefendinin etrafında pervane gibi dönüyor, isteyeceği şeyleri evvelden keşfetmek için gözünün içine bakıyordu. 他围着妻子团团转，试图先从她的眼睛里揣测出她究竟想要什么东西。(*-e*) ～ **olmak** 总在跟前转来转去，紧跟不离，缠着不放：Nöbetçi doktor, baş hasta bakıcı, kat hasta bakıcıları hemen koşuşup etrafında pervane oluyorlar. 值班医生、护士长和科里的护士们立刻跑来紧围在了他的周围。

pervane balığı *is.* 〈动〉翻车鱼(*Mola mola*)

pervaneci *is.* 〈史〉(塞尔柱时期)负责土地分封的官员

pervaneli *s.* 有螺旋桨的：tek ～ uçak 单螺旋桨的飞机

pervanesiz *s.* 无螺旋桨的：～ uçak 无螺旋桨的飞机

pervasız [perva:sız] *s.* 无所畏惧的，无畏的，勇敢的，大胆的

pervasızca [perva:sı'zca] *s. ve zf.* 无畏的，勇敢的，大胆的

pervasızlaştırmak (*-i*) 使成为勇敢的，使成为无畏的

pervasızlık, -ğı *is.* 无畏，勇敢，大胆

pervaz (波) *is.* □(门、窗等的)框，框架：Pencerenin pervazına oturup tekrar gök yüzüne baktım. 我坐在窗框上又望了望天空。□(衣服上的)花边，边饰 □(书皮上的)皮包边

pervazlamak (*-i*) 把…镶入框里，装框，加框；滚边，缘边，镶边

-perver 复合词的第二部分，表示“喜爱的，爱好的”。如：ananeperver 爱好传统的 sulhperver 热爱和平的

-perverlik, -ği 复合词的第二部分，表示“爱，喜爱，爱好”。如：fukaraperverlik 行善 milliyetperverlik 民族主义 sulhperverlik 爱好和平

pes[1] (波) *ünl.* (表示认输)够了，好了！◇**～ dedirtmek** 战胜，获胜，取胜；说服 **～ demek** 认输，屈服，投降 **～ etmek** 认输，屈服，服输，投降：Pes ediyorum. 我认输了。

pes[2] (波) *s.* 轻声的，小声的，低声的：Nihayet Zehra kapıya doğru yürüyünce pesten, sevinçli seslerle söyleşerek arkasından giderler. 终于当泽赫拉向门口走去时他们跟在她后面兴奋地小声交谈着走了。◇**～ perdeden konuşmak** 小声地说话

pesek, -ği *is.* 〈医〉齿石，牙垢

peseta [pese'ta] (西) *is.* 比塞塔(西班牙货币单位)

pesimist (法) *is.* 悲观者，悲观主义者

pesimizm (法) *is.* 悲观主义，悲观

pesleşmek (*nsz*) (声音)降低，放低

peso [pe'so] (西) *is.* 比索(某些拉丁美洲国家的货币单位)

pespaye [pespa:ye] (波) *s.* 平庸的，一般的，不出色的，普通的

pespayelik, -ği *is.* 平庸，一般

pespembe [pe'spembe] *zf.* 鲜红色地，红扑扑地，白里泛红地

pest *s.* 轻声的，低声的，小声的

pestenkerani [pestenkera:ni:] (波) *s.* 【口】胡说八道的，荒唐的，荒谬的，荒诞的：Pestenkerani lâkırdılar söylüyor. 他在胡说八道。

pestil Ⅰ *is.* □水果软糕：erik ～i 李子软糕 kayısı ～i 桃子软糕 □【俚】病人 Ⅱ *s.* 疲惫的，无力的 ◇**～ atmak** 说谎，撒谎 **～ gibi** 筋疲力尽地：Gerçekten yatak yorgan, kolu boynu sargılar içinde pestil gibi yatıyordu. 的确,他胳膊上、身上都缠着绷带，盖着被子，筋疲力尽地躺在床上。**～e çevirmek** 使筋疲力尽 **～i çıkmak** 累得筋疲力尽：Tulum Hayri dün voleybol oynamış, pestili çıkmıştı. 图鲁姆□哈利昨天打了排球，累得筋疲力尽。(*-nin*) **～ini çıkarmak** □使筋疲力尽 □把某人打得动弹不得 □榨尽血汗

pestilleşmek (*nsz*) 【转】累得筋疲力尽

pesüs (波) *is.* 油灯

peş[1] (波) *is.* 后面，背面，背部：birbiri ～ine 一个接一个地，一个跟着一个地 ◇**～(i) ～(ine)** 一个接一个地，接二连三地；一个跟着一个 **～i sıra** 紧跟着：Uçaklar birbiri peşi sıra birer bomba atıp gittiler. 飞机一架接一架地各扔下一颗炸弹飞走了。(*-in*) **～inde** □在…后面 □想要：O şimdi koltuk peşinde. 他现在非常想要那把交椅。(*-in*) **～inde dolaşmak** (或 **gezmek**) 跟踪，追踪 (*-in*) **～inde gitmek** 跟，跟在某人后面；跟随，追随 **～inde koşmak** 追求：Yıllarca peşinde koştum; ele edemedim; o, gözümde kaldı. 我追求她已经多年了，一直得不到她，我死不瞑目。(*-in*) **～inden gelmek** □跟随；伴随；尾随 □【转】纠缠 (*-in*) **～inden gitmek** □跟踪，追踪 □跟随，追随 (*-in*) **～inden koşmak** □追求，追逐：O kızların peşinden koşmak için yaratılmış mendebur bir çapkındır. 他是一个天生的，令人讨厌的追逐姑娘的色鬼。□【转】关注：İki yıldır bu işin peşinden koşuyorum. 对这件事我关注了整整两年。□【转】迷恋：Ali bir kadının peşinden koşuyor. 阿里迷上了一个女人。**～inden sürüklemek** 使跟随；使追随 (*-in*) **～inden yürümek** □跟，跟在

某人后面 □跟随，追随 **~ine düşmek** □跟随；伴随；尾随：Kaçarsa peşine düşerek ona korkulu dakikalar geçirtiyordu. 他要是逃跑的话，他就会跟着，使他担惊受怕。□【转】纠缠：Banka müdürünün peşine düşüp krediyi kopardı. 他缠着银行行长，费了好大劲要到了贷款。**~ine takılmak** 紧跟着，死乞白赖地跟着一起走 **~ine takmak** 带着，领着，使跟着：Peşine on kişi takarak geldi. 他带着10个人来了。**~ini bırakmamak** 紧追不放，纠缠不休：Peşimi hiç bırakmaz. 他总是跟我纠缠不休。**~ini tutmak** □跟随；伴随；尾随 □【转】纠缠

peş[2] (波) *is.* 【俗】(衣服的)下摆，花边

Peşaver *öz.is.* 白沙瓦(巴基斯坦)

peşekâr 见 pişekâr

peşin (波) *s.* ve *zf.* □付现款的，付现金的：~ fiyat 现金付款的最低价格 Parasını peşin vererek bir çay ısmarladı. 他掏钱买了杯茶。□预支的，预付的(报酬或工资)：~ tediye 预付(或预支)工资 Ayşe benim gibi değil, peşin para ile çalışıyor. 阿伊塞和我不一样，她是先拿钱后工作。□预先：~ çekilen poliçe 预付的汇票 Peşin arpalar, sonra buğdaylar hasat edildi. 先收了大麦，后收了小麦。Bu başlayan geceden doğma bir peşin his miydi? 这是从开始那天夜里产生的预感吗？□用现金，用现款：~ alışveriş (或 muamele) 现金交易，现款交易 ~ satış 现金销售 ~ tenzilât 现金销售中的折扣，贴现 Üç aylık kirayı peşin istiyor. 他要求预付3个月的房租。◇**~ almak** 现金购买 **~ cevap** 现成的答案 **~ değer** (债券折合成的)现金价 **~ hüküm** 偏见，成见：Mühim diyoruz ama, bu kendi kendimize verdiğimiz bir peşin hükümden başka bir şey değildir. 我们认为这很重要，但这只不过是我们自己的成见罢了。**~ para** □预付款，预支款 □现金，现款 **~ pazarlık** 熊还没猎杀到，就谈如何分熊皮 **~ ~** 提前，预先：Doğruluğu peşin peşin kabul edilmiş bir hükme sudan sebepler aradılar. 他们为他们的成见寻找了许多借口。**~ satın almak** 现金购买 **~ söylemek** 预言，推测：Ben size peşin söyledim. 我早就跟你们说过。**~ yargı** 偏见，成见 **~den söylemek** 预先通知，预告，预报；预警

peşinat [peşi:na:t] (波-阿) *is.* 预付款：Peşinatınız ne kadar? 您付了多少预付款？

peşinatsız *s.* 不含预付款的：~ taksitle satış 不含预付款的分期付款销售

peşinci Ⅰ *is.* 现金结算者，现金交易者 Ⅱ *s.* 现金交易的，现金结算的

peşinen [peşi:'nen] (波-阿) *zf.* □(首)先；起初，(一)开始，起先，最初；预先，事先：Bunu peşinen tasrih etmek isterim. 我想先对此作一说明。□现金结算，现金交易；预支

peşkeş (波) *is.* 【旧】礼物，礼品 ◇(*-i, -e*) **~ çekmek** □赠与，赠送，送给，献上，送上：Benim malımı elâleme ne hakla peşkeş çekersin? 你有什么权利把我的东西送给别人？□浪费，挥霍

peşkir (波) *is.* □(棉)毛巾 □揩嘴布，餐巾 ◇**~ atmak** 分发餐巾

peşkirci *is.* 毛巾或餐巾的制造商或销售商

peşkircilik, -ği *is.* 毛巾或餐巾的制造业或销售业

peşli *is.* ve *s.* 有下摆的(衣服)

peşmelba (法) *is.* 冰淇淋糖水桃子

peşrev (波) *is.* □〈乐〉(土耳其音乐组曲的)前奏曲：Kahvenin radyosu, tam o sırada sultanî yegâh peşrevine başlamıştı. 咖啡馆的收音机就在这个时候开始播放起了苏丹木卡姆的前奏曲。□〈体〉(橄榄油摔跤中的)开头动作 □〈文〉(民间故事的)开头 □〈军〉榴霰弹，霰弹 □一种开刃的箭 ◇**~ ateşi** (或 **endaht**) **etmek** 打霰弹

peşrevlenmek (*nsz*) 〈体〉(橄榄油摔跤时)做开头动作

peştahta (波) *is.* □【旧】(抽拉式)办公桌：~ saati 台钟 □兑换柜台

peştamal, peştemal (波) *is.* □浴巾：Misafirlere mahsus bir sürü yedek silecek bohçaları peştamalından kesesine kadar hazır durur. 从浴巾到搓澡巾，他们专门为客人们准备了许多备用的洗澡用品包。□围裙，工作裙 □头巾 ◇**~ kuşanmak** 很内行，很有经验

peştamalcı *is.* 浴巾、围裙、头巾等的制造者或销售商

peştamalcılık, -ğı *is.* 浴巾、围裙、头巾等的制造业或销售业

peştamallı *s.* 围着浴巾的；戴着围裙的；戴着头巾的：Babam peştamallı başımı okşadı ve on dakika sonra yola çıktık. 我爸爸摸了摸我戴着头巾的脑袋，10分钟后我们上了路。

peştamallık, -ğı *is.* 【旧】(租赁店铺的)补偿金，(店铺的)顶费

peştamalsız *s.* 没围浴巾的；没戴围裙的；没戴头巾的

Peştuca [peştu'ca] *öz.is.* 普什图语

petalinis *is.* 〈动〉一种软体动物(*Patella*)

petalit (法) *is.* 〈矿〉透锂长石

petek, -ği *is.* □蜂箱，蜂笼，蜂窝：～ balmumu 蜂蜡 ～ bobin 蜂房式线圈 ～ gözü (或 yuvası) 蜂窝眼，蜂房孔 ～ güvesi 蜡蛾，蜡螟 Arıların yaptığı petekler düzgün altıgen biçimindedir. 蜜蜂做的蜂窝眼是规则的六边形状的。□【俗】蜂箱状谷仓 □【俗】蜂箱，人工蜂房 □〈解〉小槽；小坑，小泡，小窝：akciğer ～i 肺泡，腺泡 □佩泰克(清真寺尖塔的廊台与尖顶之间的部分) □小圈，圆圈：bir ～ kaşar peyniri 一片圈形羊奶酪

petek göz *is.* 〈动〉复眼

petekli *s.* 蜂窝状的，蜂窝结构的；多气泡的；网眼状的：～ bez 网格状的布 ～ dokuma 网格状织法 ～ kumaş 网格状布匹 ～ örtü 网格状盖布 ～ pike 网格状凸纹布 ～ radyatör 网眼状散热器，分格式散热器 ～ taş 蜜蜡石 ～ yapılış 蜂窝结构 ～ yatak örtüsü 蜂窝床罩

petekli kurbağa *is.* 〈动〉苏里南蟾蜍，负子蟾(*Pipa pipa*)

Peterson bobini *is.* 〈技〉灭弧(消弧电抗)线圈

peteşi (法) *is.* 〈医〉瘀痕，瘀点

petka *is.* 【俚】屁股，臀部 ◇**～sı sıkmak** 【俚】感到自信，有自信心：Petkan sıkıyorsa çık karşıma! 你要是有自信心的话就站到我面前来！

petrarca'cılık, -ğı *is.* 〈文〉模仿意大利诗人彼特拉克的文体

petroglif, petrograf (法) *is.* 刻在岩石上的物相(或文字)

petrografi (法) *is.* 岩相学，岩类学，岩石学

petro kimyası *is.* □石油化学 □岩石化学

petrol, -lü (法)*is.* □石油：～ alanı (或 sahası, yatağı) 油田 ～ boru hattı 输油管线 ～ deposu (储)油库，储油池 ～ (istihraç) endüstrisi 石油工业，石化工业 ～ gazı 天燃气 ～ gemisi 油船，油轮 ～ havzası 油田 ～ istihracı 采油，开采石油 ～ işletmesi 油矿 ～ kaynağı 油井 ～ kimyası 石油化工 ～ kuyusu 油井 ～ madeni 油矿 ～ pompası 油泵 ～ rafinerisi 炼油厂 ～ sanayi 石油工业 ～ sondajı 石油钻探 ～ ürünleri 石油产品 ～ vagonu (铁路)油罐车 □煤油，火油：～ akkor ışığı 白炽煤油灯光 ～ akkor lâmbası 白炽煤油灯 ～ lâmbası 煤油灯

petrolcü *is.* 石油工作者；石油专家；石油工人

petrolkimya (**sanayi**) *is.* 石油化工，石油化学工业

petrollü *s.* 含石油的，产石油的：～ hidrokarbon 链(脂族)烃

petrolog (法) *s.* 岩石(学)的，岩相(学)的

petroloji (法) *is.* 岩石(理)学

petunya [petu'nya] (法) *is.* 〈植〉矮牵牛(*Petunia*)

pey (波) *is.* 定钱，定金：～ akçesi 定钱，定金，保证金，押金 ◇**～ almak** 收定金，收押金 **～ sürmek** (竞卖或拍卖时)喊价，出价 **～ vermek** 付定金，付押金 **～ vurmak** (竞卖或拍卖时)喊价，出价

peyam *is.* 消息，音信

peyapey *zf.* 逐渐地，一步一步地

peyda [peyda:] (波) *s.* 明显的，显而易见的，清晰的，清楚的 ◇(*-i*) **～ etmek** □产生，造成；引起，招致 □取得，获得：Rekabet gayet şiddetli bir karakter peyda etti. 竞争变得

相当激烈。～ **olmak** 出现，显露：Ben ihtiyarın peşinden giderken baktım ki benim arkamdan da bir takım karaltılar peyda oldu. 我跟在老人后边走着，可是我发现我后边也跟着几个黑影。Ufukta bir gemi peyda oluyor. 天边出现了一艘船。

peydahlamak (*-i*) □获得，取得：Bizim çocuk fena bir âdet peydahladı. 我们的孩子养成了一个坏习惯。Bu genç bir dost peydahlamış. 这个年轻人结识了一位好朋友。□【转】出现，显现，显露

peydahlanmak (*nsz*) 出现，显现，显露；形成，产生：Kocaman gözlü bir adam kulübenin kapısında peydahlanıverdi. 俱乐部门口立刻出现了一位大眼睛的人。

peyderpey [pe'yderpey] (波) *zf.* 逐步地，逐渐地，一点一点地，慢慢地：Borcunu peyderpey ödedi. 他慢慢地把债还了。

peygam 见 peyam

peygamber (波) Ⅰ *is.* □先知，预示神意者，神意代言人，神意阐释者：～ Hazreti Muhammet 先知穆罕默德 İsa～ 神意代言人耶稣 □预言家，预言者 □【俚】喝醉了的人，醉汉 Ⅱ *öz.is.* 先知穆罕默德 ◇～ **arpası** 黑麦 ～ **öküzü** 【俗】傻瓜，笨蛋

peygamber ağacı *is.* 〈植〉愈疮木(*Guaiacum officinale*)

peygamberane *zf.* 【旧】象先知或预言家那样地；有预见地

peygamberce *s.* ve *zf.* 【转】天使般的；极温柔善良的：～ bir sabır 极大的忍耐

peygamber çiçeği *is.* 〈植〉蓝色矢车菊(*Centaurea cyanus*)

peygamber devesi *is.* 〈动〉螳螂(*Mantis religiosa*)

peygamber dikeni *is.* 〈植〉野蓟(*Cirsium arvense*)

peygamber kuşu *is.* 〈动〉白鹡鸰(*Motacilla alba*)

peygamberlik, -ği *is.* 先知的天职；(宗教中的)神启；预言，预见

peyk, -ki (波) Ⅰ *is.* □卫星：～ dişlileri 行星齿轮(传动系) ～ dişli mili 小齿轮轴 ～ şehir 卫星城 sunî～ 人造卫星 Ay, dünyanın peykidir. 月球是地球的卫星。□【转】附属物，仆从：Ahmet, Mehmet'in peykidir. 艾哈迈德是穆罕默德的仆从。Ⅱ *s.* 附属的，附庸的：～ devletler 附庸国，仆从国

peykan (波) *is.* □箭头，箭尖 □恋人的睫毛

peyke (波) *is.* 长条凳，长凳：Berber dükkânının önüne tahtadan bir peyke konulmuş, üstü kitaplarla dolu. 理发馆门前摆放了一张长木条凳，上面放满了书。

peyklik, -ği *is.* 仆从地位；附庸(国)地位，仆从国地位

peylemek (*-i*) □定购，预购，预订；约聘，交定金：Evi peyledik. 我们交了房子的定金。Günlerce uzak köylerden jandarmalar, şöhretli zağarlar getiriyorlar, kış için tavşan avına tazılar peyliyorlardı. 几天来宪兵们从遥远的村庄里带来了有名的猎犬，预订了猎兔犬以备冬天猎兔。□觊觎，垂涎

peylenmek (*nsz*) peylemek 的被动态

peynir (波) *is.* 干酪，乳酪：～ bıçağı 切干酪的阔面刀 ～ fabrikası (或 imalâthanesi) 制干酪工场 ～ imalcisi 干酪生产商 ～ kalıbı (或 süzgeci) 乳酪滤网 ～ kumaşı 干酪包布 ～ kutusu 干酪盒 ～ mayası 凝乳酶 beyaz ～ 羊奶干酪 taze ～ 乳渣，奶渣，酸凝乳 Türkiye'de peynir en çok koyun sütünden yapılır. 土耳其的干酪大多是由羊奶做的。Peynir ekmek, hazır yemek. 【成】现成饭只有干酪和面包。◇～ **gibi** 干酪似的，凝乳状的

peynir ağacı *is.* 〈植〉木棉树，吉贝树，异叶杨(*Bombax eriodendron*)

peynirci *is.* 制造或出售干酪的人

peynircilik, -ği *is.* 干酪制造业；干酪商业

peynir dişi, -ni *is.* 老头牙，老太太牙，(老人)仅剩的牙

peynirhane (波) *is.* 制干酪工场

peynirlemek (*-i*) 用乳酪做馅

peynirlenmek (*nsz*) □用乳酪做馅 □凝结起来，凝成一块一块的(牛奶)

peynirleşmek (*nsz*) (奶)凝结；凝成块；变成乳渣

peynirli *s.* 放有干酪的，放有乳酪的：～ sandviç 乳酪三明治

peynirsineği *is.* 〈动〉乳酪蝇[p*iophila casei*)

peynirsiz *s.* 不放乳酪的，无乳酪的

peynir şekeri *is.* 柠檬软糖

peynir tatlısı *is.* 乳酪甜点(用乳酪与粗小麦制成)

peyrev (波) *is.* 【旧】□追随者，信徒，弟子 □模仿者，临摹者，仿造者，伪造者 ◇(*-e*) **～ olmak** 成为追随者

peysaj, peyzaj (法) *is.* □风景，景色 □风景画；风景绘画；风景摄影

peyzajcı *is.* 风景画家；善于描写风景的作家

pezeta 见 peçeta

pezevenk, -gi (波) *is.* 【粗】□拉皮条的人，为妓女拉客的人 □下流东西，痞子

pezevenklik, -ği *is.* 【粗】□作淫媒，拉皮条；作淫媒谋利 □不成体统的行为，有失大雅的举止；不合法的行为，违法行为 ◇**～ etmek** 撮合男女私通，拉皮条

pezo[1] 见 peso

pezo[2] *is.* 【俚】拉皮条的人，皮条客

Pf 【缩】〈物〉微微法(Pikofarad)

PFDK 【缩】职业足球纪律委员会(Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu)

Ph 〈化〉磷(fosfor)

PH 〈物〉辐透，厘米烛光(fot)

Phan Rang *öz.is.* 金兰(越南)

Philadelphia *öz.is.* 费城(美国)

Phnom Penh *öz.is.* 金边(柬埔寨)

Phoenix *öz.is.* 菲尼克斯(美国)

pıhtı (波) *is.* 凝结物；凝结块：kan ～sı 血块 Topla parçalanmış, taşlarında kan pıhtıları duran bir siper önünde sırayla şehit mezarlarına kadar gelmişim. 我一直走到了排列在一条战壕前的烈士墓，这条战壕已被炮火炸成一段段，石头上还残留着干血块。

pıhtılanmak (*nsz*) (液体)浓缩，凝结起来，凝结成一块一块

pıhtılaşmak (*nsz*) 凝结，凝固：Kanı pıhtılaşmıyordu. 他的血一直不凝固。

pıhtılaştırmak (*-i*) pıhtılaşmak 的使动态

pılı pırtı *is.* □陈旧的东西，破烂(指家具，衣服)：Şu pılı pırtıları kaldırılmalı. 这些破烂应该扔掉了。□【蔑】什物，零碎东西，所有物，行李，东西 ◇**～(yı) ～(yı) toplamak** 收拾起所有的东西：Dört sene sonra ustası pılıyı pırtıyı toplamış, geldiği memlekete dönmüş. 4年后他的师傅收拾起自己的东西，回到他来的故乡去了。Pılı pırtı toplayıp gitti. 他收拾起自己的东西走了。

pınar (*is.*) □泉，泉水；喷泉；喷水池：İşte bir pınar başındayım; oluğun altına bir sepet iri, olgun, renkli şeftali koymuşlar. 我就在一泉水的源头，有人在水沟底放了一篮又大又熟、五颜六色的桃子。Paşaoluk Yaylasının her bucağından bir pınar kaynar. 帕夏奥鲁克高原的每一个角落都有泉水汩汩流淌。□泉源，泉水的源头

pır *is.* □(r音长读)(鸟疾飞而产生的)呼呼声，飕飕声，扑棱声：Kuş, pır diye uçtu. 鸟扑棱一声飞走了。□(匆忙)离开；消失：Bu şehirde kalamayacağımı anladığım an, pır! 我明白了在这城市里再也呆不下去时，立刻就从这城市消失了！Dört yol ağzında pır! 他在十字路口消失了！

pırasa [pıra'sa] (希) *is.* 〈植〉韭葱，葱蒜(*Allium porrum*) ◇**～ bıyıklı** 留有高卢式长髭的

pırazvana (波) *is.* (刀、剑等的)把，柄

pırıldak, -ğı *is.* 信号设备，信号装置；信号灯，灯光信号机，闪光信号器：～ âleti 灯光信号机，闪光信号器

pırıldakçı *is.* 灯光信号员，闪光信号员，信号员，信号兵

pırıldamak (*nsz*) 闪烁，闪闪发光：Ateş böcekleri karanlıkta pırıldar. 萤火虫在黑夜里闪闪发光。

pırıl pırıl *s. ve zf.* □放射光芒的，明亮的；发亮的，灿烂的；晴朗的：～ bir mayıs sabahı 5月的一个阳光明媚的早晨 ～ güneşli bir gün 阳光灿烂的一天 Pırıl pırıl ışık saçıyor. 阳光灿烂。Sabahleyin pırıl pırıl bir güneşle uyanırdı. 每天早上他都随着光芒四射的太阳醒来。□干净的，清洁的，洁净的：Her taraf pırıl pırıl. 到处都干干净净。□崭新的，亮丽的：Son sistem, pırıl pırıl rotatif almışlar. 他们买了一台崭新的、最新型的旋转印刷机。□【转】辉煌的；出色的，卓越的，杰出的：～ bir öğretmen 一位杰出的教师 ◇**～ parlamak** 闪闪发光 **～ yanmak** (眼睛)炯炯有光，闪烁着光芒；(人)容光焕发，喜气洋洋

pırıltı *is.* 亮度；光辉，光芒，光泽：Enver Paşa elinde tuttuğu bir kutuyu açtı ve içinden bütün çöl gecesine akseden bir pırıltı çıktı. 安瓦尔帕夏打开了手中拿着的盒子，里面射出了照亮整个沙漠夜空的光芒。

pırıltılı *s.* □闪光的，闪亮的，发光的，发亮的 □【转】带装饰的，华丽的；刻意打扮的：Ne kadar güzel, ne kadar pırıltılı seyahat mektupları yazmıştı Avrupa'dan. 他从欧洲写来了许多游记式的信，这些信写得是那么的美妙，那么的华丽。

pırlak, -ğı *is.* 媒鸟，囮子，诱猎鸟

pırlamak (*nsz*) □(因害怕而)飞起 □(因害怕而)逃跑：Çocuk dayak yiyeceğini anlayınca pırladı, gözden kayboldu. 小孩一看要挨打，立刻就不见了踪影。

pırlangıç, -cı *is.* 陀螺：～ları ile oynayan eğlenen çocuklar 玩陀螺的孩子们

pırlanmak (*nsz*) (小鸟)扑打着翅膀(想飞)

pırlanta [pırla'nta] (意) Ⅰ *is.* 经琢磨的钻石，已加工的钻石：Bu gece siyah pırlantalarını takmış diyorlar. 他们说她今天晚上戴了黑色的钻石首饰。Onlara hakikî pırlanta diye geçirilmek istenen yalancı elmaslara bir kuyumcunun baktığı gibi bakmıştı. 他曾经象个首饰商似地看过那些假钻石，而这些钻石是想当作真正的钻石卖给他们的。Ⅱ *s.* 钻石的：～ küpe 钻石耳环 ～ yüzük 钻石戒指 ◇**～ gibi** 钻石般的，宝贵的，珍贵的；纯正的

pırlantalı *s.* 镶钻石的，嵌有钻石的：～ bilezik 镶钻手镯

pırna, pırne, pırnı *is.* 【俚】拉客酒，白酒：Pırnayı fazla alınca bozlamaya başladı. 他一喝多就吐。

pırnal, pırnar (希) *is.* 【方】〈植〉圣栎(*Quercus ilex*)：～ kömürü 圣栎木炭

pırnallık, -ğı *is.* 圣栎林

pırpı *is.* 【旧】□蛇纹岩，蛇纹石 □【方】〈植〉乌头

pır pır *zf.* 叭嗒叭嗒地 ◇**～ etmek** (灯光)叭嗒叭嗒地闪烁：İdare lâmbası pır pır edip duruyordu sofadaki merdiven başında. 门厅楼梯口的煤油灯忽悠忽悠地闪着。

pırpırı Ⅰ *is.* □〈史〉(耶内恰里军士兵穿的)红斗篷 □一种拜占庭时期的金箔片 Ⅱ *s.*【俚】纵情声色的，花天酒地的，骄奢淫逸的，荒淫无耻的，放纵的

pırpıt (希) Ⅰ *s.* 破破烂烂的，破旧的，破烂不堪的 Ⅱ *is.* □粗纺哔叽 □(摔跤手穿的)一种厚布裤或皮裤

pırtı[1] *is.* □旧东西，旧家具 □【俗】小件物品，零碎物品 □【俗】印花布或亚麻布做的床罩、被罩或衣服 ◇**～ toplamak** 收拾你的破烂滚

pırtı[2] (亚美尼亚) *ünl.* 【俚】闭嘴！住嘴：Çenen pırtı! 你少给我废话！闭嘴！

pırtık 见 yırtık pırtık

pırtlak, -ğı *s.* □鼓起的，凸出的，向外膨胀的：Zati bey ellerini çırptı, pırtlak gözlü hafiye odaya girdi. 扎提先生拍了拍手，金鱼眼密探走进了房间。□易去壳的(果实)，易去皮的：～ üzüm 易去皮的葡萄

pırtlamak (*nsz*) 跳出，跃出；鼓出，凸出：Mayosu da dar, bütün kaba etleri pırtlamış kenardan. 她的游泳衣也紧，所有的横肉都从边上挤凸出来了。Koltukların yayları pırtlamış. 沙发椅的弹簧露出来了。

pısırık, -ğı *s.* 胆怯的，怯懦的，羞怯的；畏畏缩缩的，犹豫不决的；畏首畏尾的，胆小怕事的：Beceriksiz mi beceriksiz, pısırık mı pısırık! A, ne yapayım ben böyle erkeği! 他是那么无能，那么胆小怕事！哎，我能拿这种男人怎么办！

pısırıklaşmak (*nsz*) 变得畏畏缩缩的，变得胆小怕事，变得胆怯

pısırıklık, -ğı *is.* 羞怯，胆怯，畏畏缩缩，胆小，懦弱；胆怯的行为，懦弱的行为

pısmak, -ar (*nsz*) □藏，藏起来；躲藏：Bir daha böyle lâf edersen ağzını yırtarım deyince kız pıstı. "你要再说这种话，我就撕烂你的嘴。"姑娘一听这话就躲了起来。□【转】变忧郁，变得闷闷不乐 □下薄雾，起雾

pışpışlama *is.* pışpışlamak 的动名词：Gitti, ablasının kucağında mızmızlanan bebeği kollarına aldı, pışpışlamaya başladı. 她走了过去，从姐姐怀中抱起了哭闹的婴儿，开始摇晃哄他睡觉。

pışpışlamak (*-i*) 摇孩子睡觉，抱在怀中晃孩子睡觉

pıt *is.* 噔噔声 ◇～ ～ 噔噔地，发出噔噔的声音：Pıt pıt yürüyerek geldi. 他叭嗒叭嗒地走了过来。～ ～ **atmak** 噗嗵噗嗵地跳，突突地跳：～ ～ atan kalp 突突跳的心脏 ～ **yok** 没有一点声音

pıtırdamak (*nsz*) 簌簌响，沙沙响，窸窣作响，劈劈啪啪地响：Yağmur damlaları camların üzerinde pıtırdıyor. 雨点打在玻璃窗上劈劈啪啪地响。

pıtırdatmak (*-i*) pıtırdamak 的使动态

pıtır pıtır *zf.* (形容轻快而紧密有序的声音)叭嗒叭嗒地，劈劈啪啪地：Pıtır pıtır yürüdü gitti. 他叭嗒叭嗒地走了。Bardağın içindeki maden suyu kabarcıklarının pıtır pıtır söndüğü bile duyuluyordu. 就连杯中矿泉水汽泡破灭的咝咝声都能听见。Sol gözünden pıtır pıtır iki damla yaş dökülüverdi. 左眼立刻叭嗒叭嗒地掉下了两滴眼泪。

pıtırdı, pıtırtı *is.* 沙沙声，簌簌声；低沉的喧嚷声：ayak ～sı 脚步的沙沙声 ◇～ **etmek** 发出沙沙声，发出低沉的喧嚷声

pıtrak, -ğı *is.* 〈植〉欧龙牙草(*Xantium spinosum*) ◇～ **gibi** (果树或枝条上)果实累累：Erikler pıtrak gibi. 李子树上果实累累。

pıyrım pıyrım *s.* 非常破旧的，破破烂烂的：Tıraşı bir karış uzamış, sırtındaki yağlı ceketin yakaları pıyrım pıyrım. 他的胡子有一拃长，身上穿着油乎乎的衣服，领子已破破烂烂。

piç (波) Ⅰ *is.* □私生子 □【转】没教养的孩子，没礼貌的孩子；败类，不肖子，讨厌鬼，坏蛋：Şimdi bir karış piçler bile zavallıya –Ulan, hödük, bana baksana- diye hitap ediyorlar. "嗨，窝囊废，胆小鬼，听我说！"现在就连小小的没教养的孩子也跟这可怜的人这样说话了。□〈植〉根蘖，根出条 Ⅱ *s.* 蜕化变质的，退化的；变异的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 【口】毁掉，断送；浪费掉，胡乱花掉：Nasıl olsa bugünü de harcadık, piç ettik. 不管怎么说，我们又无所事事地过了今天。～ **kurusu** 【粗】低能儿，废物，笨猪：Defolun piç kuruları diye kovuluyorduk. "滚，你们这帮笨猪。"我们就这样被人轰走了。～ **olmak** □受扰乱，受干扰，被妨碍；扫兴：Uykum piç oldu. 我被扰得没了睡意。□落空，无结果，徒劳无益，无济于事

piçleşmek (*nsz*) 退化变质，衰退，变质，变坏

piçlik, -ği *is.* □私生 □【粗】私生子般的举动，没有教养的行为

piçuta [piçu'ta] (希) *is.* 大狐鲣

pide [pi'de) (希) *is.* 烤馅饼：kıymalı ～ 肉沫馅饼 peynirli ～ 奶酪馅饼 yumurtalı ～ 鸡蛋馅饼 ◇～ **gibi** 平平的，很平整的，平的：Minderler pide gibi olmuş. 褥子象烤馅饼一样平整了。

pideci *is.* 烤馅饼的师傅；卖馅饼的人

pideli *s.* 带烤馅饼的，有烤馅饼的：～ kebap 馅饼烤肉

piez (法) *is.* 〈物〉厘巴，比查(1斯坦/米^2)

piezoelektrik, -ği (法)〈物〉 Ⅰ *is.* 压电现象；压电学 Ⅱ *s.* 压电的

piezograf (法)*is.* 〈物〉压力晶体测压计

piezometre (法)*is.* 〈物〉液压计，压力计

piezometri (法)*is.* 〈物〉□压力测量，高压测量 □液压学

pigman, pigment (法) *is.* □〈生〉色素 □颜料，颜色；染料，色料

pigmantasyon (法) *is.* □〈医〉色素沉着 □染色，着色

Pigme'ler *öz.is.* 俾格米人(非洲的一个部族)

pijama [pija'ma] (法) *is.* □(整套)睡衣，睡衣裤：Üçü de pijamalarının üstünü masaya bırakarak aşağı koştular. 3个人都把睡衣放在了桌上，跑了下去。□印度妇女穿的一种宽松长裤

pik^1 (英) *is.* 生铁，铸铁：～ boru 铸铁管

pik^2 (意)*is.* 〈海〉中桅帆

pik^3 *is.* (扑克牌的)黑桃，黑桃牌

pikap, -bı (英) *is.* □电唱机，收音电唱两用机 □小型载重汽车，小型客货两用车；皮卡：Kamyonlar, pikaplar arka arkaya park etmiş duruyorlardı yan sokaklarda. 小巷里一辆挨一辆地停放着许多大小卡车。

pikaplı *s.* 带电唱机的：～ radyo 电唱收音两用机

pike^1 (法) Ⅰ *is.* □凹凸织物，凸纹布 □(凸纹布做的)床单：Gece sıcak olduğu için üzerine yalnız ince bir pike örtü örttük. 由于夜里天气热，我们只给他盖了一条薄布床单。Ⅱ *s.* 凸纹布做的

pike^2 (法) *is.* (飞机)俯冲◇**～ bombardıman** □俯冲轰炸 □俯冲轰炸机 **～ yapmak** (或 **etmek**) □(飞机)俯冲 □(台球游戏中)垂直击球

piket (法) *is.* 皮克牌牌戏(32张牌，玩者2到4人)

piknik, -ği (法) *is.* 野餐，野炊：～ yapmak 举行野餐 Bizimkiler bu gün damat bey ailesi tarafından tertip edilmiş bir pikniğe davetli. 我们一家受邀参加新郎家今天举办的野餐。

piko (法) *is.* 一种机织花边

pikocu *is.* 机织花边工人；机织花边工厂

pikofarad 〈物〉微微法(拉)

picolo (意) *is.* 〈乐〉短笛

pikrat (法) *is.* 〈化〉苦味酸盐

pikrik asit (法) *is.* 〈化〉苦味酸

piksidyum (拉) *is.* 〈植〉盖果(蒴果的一种)

piktografik (法) *s.* 图画文字的

piktogram (法) *is.* 象形符号，图画文字

pikul (马) *is.* 担(中国的重量单位＝100市斤)

pil (法) *is.* 电池，干电池：atom ～i 核反应堆 elektrik ～i 电池，电池组 el feneri ～i 手电筒电池 galvanik ～ 自发电池，原电池，伽伐尼电池 kuru ～ 干电池 ◇**～i bitmek**【俚】变得无力，变得衰弱

pilaçka 见 plaçka

pilaçkacı 见 plaçkacı

pilafon *is.* 〈空〉上升限度，升限

pilâki [pilâ:ki] (希) Ⅰ *is.* 皮拉奇(一种用洋葱、大蒜、香菜和葫萝卜等炒成的菜)：balık ～si 鱼皮拉奇 fasulye ～si 豆角皮拉奇 Ⅱ *s.* 【俚】笨蛋，蠢货，傻瓜 ◇**～ yapmak** 【俚】使混乱不堪，把一切搞得乱七八糟

pilâtika *is.* 见 plâtika

pilâv (波) *is.* □米饭；羊肉米饭，抓饭 □【俚】屁股，臀部 ◆**Pilâv yiyen kaşığını yanında** (或 **belinde**) **taşır.** 要揽瓷器活，得有那金钢钻。**Pilâvdan dönenin kaşığı kırılsın.** 占着茅坑不拉屎。

pilâvlık, -ğı *s.* 做米饭用的，适合做米饭的：～ pirinç 做米饭用的大米

piliç, -ci *is.* 雏鸡，小鸡，鸡仔：～ kızartması 烤鸡仔 ◇～ **çıkarmak** 孵出小鸡 ～ **gibi** 【俚】年轻美貌的姑娘，招人喜欢的女孩

piliz *is.* 嘲笑，讥笑，嘲弄，开玩笑 ◇～ **kesmek** 讥笑，嘲笑，嘲弄

pilli *s.* 带电池的，用电池的：～ radyo 用电池的收音机

pilot (法) Ⅰ *is.* (飞机等的)飞行员，驾驶员：askerî ～u 军事飞行员 avcı ～u 歼击机飞行员 beyaz kartlı ～u 高级飞行员 otomatik (或 sunî) ～ 自动驾驶仪 öğretmen ～u 飞行教员，飞行指导员 sivil ～ 民航飞行员 tecrübe ～u 试飞员 Ⅱ *s.* 做试点的，试验性的：Yüz milyon lira sermayeli bir pilot şirket kuruldu. 一个有一亿里拉资产的试点公司建成了。◇～ **olmak** 【俚】喝得大醉

pilotaj (法) *is.* □(飞机、飞船等的)驾驶，驾驶术：～ hatası 驾驶错误 □特技(飞行)

pilotluk, -ğu *is.* 飞行员的工作，飞行员的职责；驾驶飞机艺术

pilotsuz *s.* 无飞行员的，无人驾驶的：～ uçak 无人驾驶飞机

pim (英) *is.* 销钉，镙栓：burç ～i 防松螺栓，顶丝

pimpirik *s.* 老弱无力的，羸弱的

pimpis *s.* 肮脏的，极脏的，脏兮兮的

pineklemek (*nsz*) □打盹：Uzakta, dere kenarında pinekleyen birkaç eşek gözüme ilişti. 远方，在溪边打着盹的几头驴映入了我的眼帘。□【转】懒洋洋地坐着；虚度，闲坐着打发时间；饱食终日无所事事：Senin gibi baba evinde, dayı evinde pinekleyen taze dul çok. 象你这种靠祖业饱食终日无所事事的年轻寡妇很多。

pinel (意) *is.* 〈海〉(桅上)风向标，风信旗；测风器

pines [pi'nes] (希) *is.* 〈动〉江珧[p*inna nobilis*)

pingpong (法) *is.* 乒乓球 ◇～ **oynamak** 打乒乓球

pinhan (波) *s.* 【旧】隐蔽起来的，隐藏起来的，潜在的，秘密的

pinpon *s.* 【俚】衰老的，老弱的(人)

pinti *s.* 极其吝啬的，非常小气的：Kar kuytuda, para pintide eğleşir. 【成】雪在背阴处不化，钱在吝啬鬼处不花。

pintile(n)mek, pintileşmek (*nsz*) 变得吝啬，变得小气

pintilik, -ği *is.* 吝啬，小气，悭吝：Sen kardeşinin, enişte*n*in ne pintiliğini gördün? 你什么时候见过你兄弟、姐夫小气了？Hasan Efandi pintiliği bıraktı, nasılsa cömertleşti. 哈桑先生不再小里小气，不知为什么变得大方起来了。

pinyon *is.* (自行车的)主动轮，主动齿轮

Pipet (法)*is.* 〈化、医〉吸(量)管，吸移管，滴管

pipi *is.* (童语中)男性生殖器

pipo [pi'po] (意) *is.* 烟斗，烟杆：Piposusu yaktı, kibriti sokağa attı. 他点起了烟斗，把火柴棍扔到了街上。

pir (波) Ⅰ *is.* □【旧】老人，老年人 □(教派或艺术流派的)创立者，缔造者，创始人 □【转】专家，行家里手，内行；先驱 Ⅱ *zf.* 好好地，彻底地，完全地，全面地，充分地；相当，很，非常：Bir söyledi, ama pir söyledi. 他说了一下，但说得很充分。Pir uyandım. 我已完全睡醒了。◇～ **aşkına** (或 **yoluna**) 免费地，无偿地；无私地，只出于…的心；完全出于爱心，完全出于爱好：İki ay pir aşkına çalıştı. 他无偿工作了两个月。～ **yoluna gitmek** 【口】枉死，白死，死得毫无价值 ◆**Pir ol!** 【口】好！妙！

piramidal, -li (法) *is.* 〈数〉棱锥体的，角锥体的

piramit, -di (法) *is.* □〈数〉棱锥(体)，角锥(体)：～ hücre 〈解〉锥体细胞 ～ kemik 〈解〉

三角骨 ～ sinir demetleri 〈解〉锥体束 □〈史〉金字塔 □〈体〉迭罗汉

piramit kavak *is.* 〈植〉钻天杨(*Populus pyramidalis*)

pire *is.* 〈动〉蚤，跳蚤，虼蚤(*Pulex*) ◇**～ gibi** 灵活的，敏捷的，伶俐的 **～ için yorgan yakmak** 为灭跳蚤烧掉棉被；因噎废食 **～ye kızıp yorgan yakmak** 为灭跳蚤烧掉棉被；因噎废食 **～yi deve yapmak** 小题大做 **～yi gözünden vurmak** 百步穿杨 **～yi nallamak** 巧夺天工，手艺精巧

pireboli, pirebolu *is.* 蜂粮；蜂胶

pirekapan *is.* 〈植〉□除虫菊，小黄菊(*Pyrethrum*) □大车前(*Plantago major*)

pirekateşin (德) *is.* 清漆，底漆

pirelendirmek (*-i*) pirelenmek 的使动态

pirelenmek (*nsz*) □有跳蚤，满是跳蚤，生跳蚤：Kedi pirelendi. 猫身上长跳蚤了。□清除跳蚤，捉自己身上的跳蚤 □【转】生疑，起疑，怀疑：Ancak kız bunu o kadar diline dolamıştı ki büyük hanımın pirelenmesine imkân olamazdı. 只是姑娘就些说了那么多，大夫人不可能起疑。

pireler *ç. is.* 〈动〉蚤目

pireli *s.* □有跳蚤的：～ yatak 有跳蚤的床 □【转】多疑的，疑心重的：～ bir adam 多疑的人

pire otu *is.* 〈植〉小白菊，除虫菊(*Tanacetum coccineum*)

pirifanî [pi:'rifa:ni:] (波) *is.* ve *s.* 老年的，年老的

pirina [piri'na] (希) *is.* (榨过油的)橄榄渣：～ yağ (橄榄渣中提炼出来的)橄榄油

pirinç[1], -ci (波) *is.* 〈植〉□水稻(*Oryza sativa*) □稻米，大米：～ unu 米粉 ◇**～ taneleri** 〈天〉太阳黑子 (**Dimyat'a** 或 **Payas'a**) **～e giderken evdeki bulgurdan olmak** 偷鸡不成蚀把米：Ölçüsüz davrandı; Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan oldu. 他做事草率，偷鸡不成蚀把米。 (*-in*) **～i** (**çok**) **su kaldırmamak** (或 **götürmemek**) 开不起玩笑 **～in taşını ayıklamak** 艰难地工作，做非常困难的工作 **～i taşından ayıklamak** 艰难地工作，做非常困难的工作

pirinç[2], -ci (波) Ⅰ *is.* 黄铜 Ⅱ *s.* 黄铜制成的：～ boru 黄铜管 ～ levha 黄铜片 ～ mangal 黄铜火盆，黄铜暖炉 ～ saç 黄铜片 ～ tel 黄铜丝，黄铜电线

pirit (法) *is.* 〈地〉黄铁矿

pirogravür (法) *is.* (在木头或皮革上用烧红的金属针烫烙的)烙画；烙画术

piroksen (法) *is.* 〈地〉辉石

pirometre [pirome'tre] (法) *is.* 〈物〉高温计

pirometri (法) *is.* 高温测定(法)，测高温术

pirosfer (法) *is.* 〈地〉火界，熔界

pirpiri 见 pırpırı

piruhi (俄) *is.* (奶酪香芹菜馅的)煎包子

pirula (拉) *is.* 〈植〉鹿蹄草[p*i*rula)

pirupak [pi:'rupa:k] (波) *s.* ve *zf.* 【俗】没有污点的，纯洁的；无瑕疵的

piryol (意) *is.* 【旧】凸形怀表

pirzola [pi'rzola] (意) *is.* □排骨：koyun ～sı 羊排 kuzu ～sı 小羊排 sığır ～sı 牛排 □肉排

pirzolalık, -ğı *s.* 适于做肉排的：～ *et* 适于做肉排的肉

pis *s.* □龌龊的，肮脏的，污秽的，不洁的：～ yağ 污油，废油，脏油 Durgun sular genellikle pistir. 死水通常来说都是脏的。□(味道)难闻的，恶臭的；(食物等)腐败的，腐烂发臭的：Lâğım suları pistir. 下水道的水恶臭难闻。Çevreyi pis bir koku doldurmuştu. 四处弥漫着一股恶臭。□【转】坏的，不好的，低劣的；危险的，有害的，不利的：～ huy 丑恶的本性，坏脾气 Şu pis dünyanın acılarında bile öyle bir tat var ki, her şeye razıyım. 即使是那龌龊世界的痛苦之中也有那么一种趣味，令我对一切都感到满足。□令人恶心的；使

人不愉快的：Şu peynir pistir, kenarını fare yemiş. 那块奶酪太令人恶心了，边上都叫老鼠给咬过了。□丑陋的，肮脏的：Şu pis kedinin nesini seviyorsunuz? 您喜欢这脏猫的哪一点呀？□猥亵的，诲淫的：～ sözler 污言秽语 □卑鄙的，卑劣的；令人讨厌的：～ bir iş 卑鄙龌龊的事，讨厌的事 ◇**～ ağız** 满嘴脏话的，好骂人的 **～ hastalıklar** 脏病，花柳病 **～ hava** □十分恶劣的天气 □恶臭；臭气 **～ kokmak** 发臭，臭不堪闻 **～ konuşmak** 说下流话，说脏话 **～ lâkırdı** 污言秽语 **～～** 令人讨厌地，令人恶心地：Kocaman, pis pis kokan bir koğuşa girdiler. 他们走进了一间又大又臭味难闻的宿舍。**～～ bakmak** 不怀好意地看，心怀叵测地看 **～～ düşünmek** 郁闷地沉思，沮丧 **～～ gülmek** 嘲笑：Şimdi bu herifler, pis pis suratımıza bakıp gülecekler. 现在这些家伙们就会当面嘲笑我们了。**～～ sırıtmak** 得意地微笑，讥笑，冷笑 **～ söz** 污言秽语 **～ şaka yapmak** 开下流玩笑 **～i ～ine** 白白地，徒劳地：Pisi pisine bu kadar masraftan çıktık. 我们白白地花了这么多钱。**～ tutmak** 变脏：Akar su pis tutmaz. 流水不腐。

pis bıyık *is.* □少而无型的胡子 □不爱清洁的人，不修边幅的人；令人讨厌的人

pis boğaz *is. ve s.* 贪吃的，嘴馋的，饕餮的

pis boğazlık, -ğı *is.* 贪吃，暴食

pisi *is.* (儿语)猫

pisi balığı *is.* 〈动〉(欧洲产的)黄盖鲽(*Limanda limanda*)

pisik, -ği *is.* 【俗】猫

pisi pisi Ⅰ *is.* (儿语)猫 Ⅱ *ünl.*"咪咪"唤猫声

pisi pisi otu *is.* 〈植〉鼠麦(*Hordeum murinum*)

piskopos (希) *is.* 主教

piskoposhane [piskoposha:ne] (希-波) *is.* 主教住的地方

piskoposluk, -ğu *is.* □教区 □主教住的地方 □主教的职责 □主教的任期

pislemek □(*-e*) (家畜拉屎、撒尿)弄脏：Kedi halıya pislemiş. 猫把地毯尿脏了。□(*-i*) 见 pisletmek

pislenmek (*nsz*) 变脏，变乱

pisletilme *is.* pisletilmek 的动名词：Hava pisletilmesine karşı yeşillikleri çoğaltmak ilk akla gelen önlemdir. 增加绿地是防止空气污染的首选措施。

pisletilmek (*nsz*) pisletmek 的被动态

pisletmek (*-i*) □污染，弄脏，弄污，弄脏：Çocuk üstünü başını pisletecek. 孩子会把一身都弄脏的。□【转】搞砸，弄坏：Dikkat et, bu işi de pisletme. 当心，别把这事也搞砸了。

pislik, -ği *is.* □污秽：～ çukuru 脏水坑，污水池 Çocuğun yüzü gözü pislik içinde kaldı. 孩子满头满脸都是脏东西。Pislikleri görünce birden midesi kabardı. 看到污物，他顿时感到一阵恶心。□粪，粪便：Şu kedi pisliğini temizlesinler. 让他们把这猫粪弄干净。□脏，肮脏，龌龊，不清洁，不干净：Şu mutfağın pisliğine bakın. 你们看看这厨房的脏样子。Bu hastalık pislikten hâsıl olur. 这种病是因为不讲卫生而引起的。Pislikten, kokudan insanın içi kalkıyor, ben böyle yerde oturamam. 如此肮脏，如此恶臭，使人作呕，我可不住这种地方。□【转】卑鄙行为，下流行为；卑鄙，卑劣，下流：Onun pisliklerinin cezasını çekiyoruz. 我们由于他的卑鄙行为而吃尽了苦头。◇(*-i*) **～ götürmek** (某地)变得很脏 **～ parmağından** (**paçalarından**) **akmak** 脏极了

pislik böceği *is.* 〈动〉(埃及)圣甲虫(*Ateuchus sacer*)

pis su *is.* 脏水，污水：～ anaborusu 排水管道，下水道，阴沟 ～ borusu 下水管，排水管 ～ döşemi 下水道网络，排水设施

pist[1] *ünl.* (把猫赶走)去，去

pist[2] (法) *is.* □圆形演出场地或活动场地：dans ～i 舞池 manej ～i 马戏团演出场地 patinaj ～i 滑冰场 sirk ～i 杂技表演场地 □跑道：hava (或 uçak) ～i 飞机跑道 koşu ～i 田径跑道 Uçak pistten kalkıyor. 飞机正在从跑道上起飞。

piston (法) Ⅰ *is.* □活塞，柱塞；闩体，螺形栓：～ boşluğu (或 sığası, stoku) 活塞的冲程 ～

iteneği (或 kolu) 活塞的连杆 ～ saplaması 活塞柄 ～ segmanları 活塞环 şırınga ～u 注射器的活塞 Şırınga pistonu sıvıyı önce çeker, sonra dışarıya verir. 注射器先抽取液体，后向外射出。□【转】后台，靠山 Ⅱ *s.* 活塞式的：～ vida 活塞式螺钉 ◇**～ kırmak** 【俚】(司机)私自用车：Piston kırmak sevdasından vazgeç be oğlum! 喂，哥们儿！别那么喜欢私自用车了。

pistonlu *s.* □有活塞的，有柱塞的：～ kompresör 活塞式压缩机 □【转】有后台的，有靠山的

pisuar (法) *is.* 小便池，小便处

pişdar (法) *is.* 【旧】先驱，先锋，先驱者，先锋队；先头部队

pişeğen *s.* 易煮熟的，易熟的，易煮的：～ fasulye 易煮熟的豆 ～ nohut 易煮熟的豌豆

pişek, -ği *s.* 【俗】见 pişeğen

pişekâr [pi:şekâ:r] (波) *öz.is.* 皮谢恰尔(一种民间话剧中说开场白的人)

pişi *is.* 【俗】皮希(一种发酵面制成的油炸面点)

pişik, -ği *is.* 〈医〉擦烂红斑，栗疹，痱子，汗疹

pişim Ⅰ *is.* □烧法，煮法 □(陶、瓷、砖等的)焙烧 Ⅱ *s.* □够煮一次的：bir ～ pirinç 够煮一次饭的米 Bir pişirim pirincimiz kaldı. 我们剩下的米只够煮一次饭了。□一窑(陶、瓷、砖等)

pişirici Ⅰ *s.* 烹调用的，适合于烧煮的 Ⅱ *is.* 面包师傅

pişiriliş *is.* pişirilmek 的动名词

pişirilmek (*nsz*) pişirmek 的被动态

pişirim(lik), -ği *is.* □够煮一次的量：bir ～ kahve 够煮一次的咖啡 □一窑(陶、瓷、砖等)

pişiriş *is.* pişirmek 的动名词

pişirmek (*-i*) □烧，烤，煮(食物)：ekmek ～ 烤面包 kahve ～ 煮咖啡 süt ～ 煮牛奶 yemek ～ 煮饭，烧菜 Kahvesini de pek âlâ kendi pişirebilecekken eşinin önüne getirmesini bekler. 尽管他完全可以自己煮咖啡，但他还是等着让妻子给端到面前。□焙烧(陶、瓷、砖等)：çömlek ～ 烧制陶器 tuğla ～ 烧砖 □【转】学会，领会，掌握：Dersimi iyice pişirdim. 我已经较好地掌握了我的功课。□【转】使熟；使成熟：Feleğin nice cevir ve mihneti, nice aldanışlar, nice hayal ve ümit kırılışları beni pişirmeye kâfi gelmedi. 世上多少的折磨与忧愁，多少回的上当受骗，多少幻想与希望的破灭都没能足以使我成熟起来。□【转】热死，捂死，闷死：Bu ceket beni pişirdi. 穿着这上衣快把我热死了。□引起痱子：Ter çocuğun kasıklarını pişirmiş. 孩子腹股沟里长了痱子。◇**pişirip kotarmak** 解决，干完，使结束：Annem yemeği pişirip kotardı. 我妈妈已经把饭做好了。Bizim pişirip kotarmaya uğraştığımız işe yabancı eller de mi karışıyordu? 难道有外人要插手我们正在完成的这件事吗？

pişirtmek (*-i, -e*) pişirmek 的使动态：Ben olsam kuru fasulye pişirtirdim. 要是我，就让他煮干豆角。

pişkin *s.* □熟的，煮过的，烧过的，烤过的：～ ekmek 烤好的面包 □易煮熟的，易熟的：～ nohut 易煮熟的鹰嘴豆 □【转】不客气的，不拘礼节的；厚脸皮的；不知羞耻的：Ne pişkin adam, teklif beklemeden oturuverdi. 真是个不拘礼节的人，没等人家邀请他就一屁股坐下了。□爱交际的，善于交际的 □有经验的；养成习惯了的；成熟的：Dayağa pişkin, alışkın olmanın da kendine göre iyilikleri vardır. 习惯于挨打，对他自己也有好处。Onların çoğu şimdi, yaşını başını almış, akıllı uslu, pişkin adamlardır. 他们现在大部分都已经长大了，都很聪明稳健，成熟了。

pişkince *s. ve zf.* □稍微煮过的，较熟的 □【转】厚脸皮的，不知羞耻的

pişkinlik, -ği *is.* □熟的程度 □成熟，成熟度 □【转】放肆无礼，厚颜无耻：Pişkinlik hoş karşılanmayan bir durumdur. 厚颜无耻是一种不受人欢迎的行为。□经验，体验 ◇**～e vurmak** 不予理睬

pişman [pişma:n] (波) *s.* 后悔的，懊悔的，悔改的；可惜的 ◇(*-i, -e*) **～ etmek** 使后悔，

使懊悔；使悔过，使认错：bir kimseyi yaptığına ～ etmek 使某人因为做了某事而感到后悔 dünyaya geldiğine ～ etmek 使后悔来到这世上 (*-e*) **～ olmak** 后悔，懊悔：Ben bu işe karıştım, ama pişman oldum. 我参与了这件事，不过我后悔了。Pişman olmuş, şimdi yatağında kıvranıyor. 他追悔莫及，扑倒在床上。Yapma sonra pişman olursun. 别那样做，以后你会后悔的。

pişmaniye [pişma:niye] (波) *s.* 龙须酥

pişmaniyeci *is.* 制作或销售龙须酥的人

pişmanlık, -ğı *is.* 后悔，懊悔：Acele işin sonu pişmanlık. 匆忙行事必后悔。Son pişmanlık fayda vermez. 世上没有后悔药可吃。Kim ne derse desin aldırma, sonra kapıdan kovulursan pişmanlık fayda vermez. 别人怎么说，你不要理睬，否则，以后你要是被开除了，哭都来不及。◇**～ akçesi** 〈法〉违约金，赔偿费 **～ çekmek** (或 **duymak**) 后悔，懊悔，追悔；悔过，认错：Bu sükûtun sonunda Hasan kaptan yaptığı hareketten belli belirsiz bir pişmanlık duymuş gibi. 在这寂静之后，哈桑船长好象因为他的举措私下感到有些后悔。Deminki kavgadan dolayı pişmanlık duydu. 他对刚才的争吵感到懊悔。

pişme *is.* pişmek 的动名词：Şef, gayretli bir adamdı. Pişmeye muhtaç olan parçaları durmadan tekrar ettiriyor. 头儿是个很努力的人，不停地让他们重复需要掌握的部分。

pişmek, -er (*nsz*) □煮，烤，炸，烧：Börek pişiyor. 馅饼正在烙。Kebap pişti. 肉烤好了。Haydi kekliklerinizi yiyin; tam karar piştiler. 来吧，吃山鹑吧，烧得火候正好。Bu et kösele gibi, pişmemiş. 这块肉咬不动，没煮熟。□焙烧，烧制：Tuğla, çanak çömlek özel ocaklarda pişer. 砖、陶罐都是在专门的窑里烧制的。□(果实)熟，长熟：Ekin daha pişmemiş. 庄稼还没长熟。□形成擦烂红斑，(皮肤)沤得发红：Çocuk apış arası pişmiş. 孩子大腿内侧沤得发红了。□【转】获得经验，锻炼：Bu memur biraz daha pişmek ister. 这位职员还需要再锻炼锻炼。□【转】学会，掌握 □【转】谈妥，协商妥当 □【转】处在酷热之中：Güneş öyle kızgın ki insan pişiyor. 骄阳似火，人都快要晒死了。◇**pişmiş armut gibi** (*birinin*) **eline düşmek** 不劳而获，坐享其成 **pişmiş aşa** (**soğuk**) **su katmak** 拆台，破坏好事：Biz olanca gücümüzle yeşillikleri çoğaltmaya çalışırken senin bu düşüncelerin pişmiş aşa su katıyor. 我们正在尽全力搞绿化时，你的这些想法却是拆台。**pişmiş kelle gibi sırıtmak** □龇牙笑，咧着嘴傻笑 □龇牙，龇牙咧嘴

pişpirik, -ği *is.* 皮希皮里克(一种扑克牌游戏)：Rüyasında pişpirik oynar. 他常常做梦玩皮希皮里克。

pişti *is.* 皮希提，帕斯特拉(一种用52张扑克牌玩的一种游戏)

pištov (意) *is.* 手枪

pişva, pişüva (波) *is.* 【旧】领袖，领导者，领路人；上级，上司，长官

pita (西)*is.* □(中美洲产的)龙舌兰 □龙舌兰的纤维

pitiasizm (法) *is.* 〈医〉癔病

piti piti *zf.* (叭嗒叭嗒)步履缓慢地，脚步沉重地，缓缓地：Başını biteviye sağa sola titreterek küçücük adımlarla, piti piti uzaklaştı. 他不停地左右晃动着脑袋，迈着小小的步子，脚步沉重地离去了。

pitiriyazis (法) *is.* 〈医〉糠疹：～ versikolor 花斑癣

piton[1] (法) *is.* 〈动〉蟒蛇(*Python*)

piton[2] (法) *is.* 吊环螺钉，带钩螺钉，羊眼螺钉

pitoresk (法) *s.* 风景如画的，景色如画的，秀丽的：～ bir köy 景色如画的村庄 Şam, yabancılar için pek pitoresktir. 在外国人看来，大马士革的风景相当秀丽。

piyade [piya:de] (波) Ⅰ *is.* □〈军〉步兵(部队)：～ bölüğü 步兵营 ～ keşifi 步兵侦察部队 ～ kolu 步兵纵队 ～ tümeni 步兵师 bindirilmiş ～ 摩托化步兵 deniz ～si 海军陆战队 Genellikle piyadeler savaşta en önde giderler. 一般来说打仗时步兵总是冲在最前面的。□棋子，(象棋中的)兵，卒 □独木舟，划子 Ⅱ *s.* 【旧】步行的，走路的：～ kaldırımı 人行道

piyale [piya:le] (波) *is.* 【旧】酒杯，葡萄酒杯，高脚杯

piyan *is.* 〈医〉雅司病

piyango [piya'ngo] (意) *is.* □彩票：～ bileti 奖券，彩票 eşya ～su 实物有奖抽彩 millî ～ 国营彩票发行机构 tayarre ～su 航空彩票 □【转】意外，惊喜 ◇**～ çekmek** □抽签，抽奖 □【俚】口试：Yarın piyango çekilecek, iyice ineklemezsen simite hazır ol! 明天要口试了，你要是不好好用功的话就准备拿鸭蛋吧！(*–e*) **～ vurmak** (或 **çıkmak**) □中奖，中彩 □获得意外收获；弄到漂亮的女人

piyangocu *is.* 卖彩票的地方，卖奖券的人，卖彩票的人；组织抽彩的人：Fatma, piyangocu dükkânında çalışırdı. 法特玛以前在卖彩票的地方工作。

piyangoculuk, -ğu *is.* 卖彩票，发行彩票，卖奖券

piyangolu *s.* 幸运的，走运的，运气好的：Esma, bu havalide sıtma çekmeyen tek tük piyangolulardan biridir. 埃斯玛是这附近没得疟疾的少数幸运者之一。

piyanist (法) *is.* 钢琴家，钢琴演奏者

piyano [piya'no] (意)〈乐〉 Ⅰ *is.* 钢琴：kuyruklu ～ 三角钢琴，大钢琴 Her evden ut veya piyano muhakkak bir saz sesi duyulur. 总可以听到各家各户的乐器声，不是乌德琴就是钢琴。 Ⅱ *zf.* 弱，轻 ◇**～ çalmak** 弹钢琴

piyanocu *is.* □钢琴家，钢琴演奏者 □钢琴调音师；钢琴修理工

piyanoculuk, -ğu *is.* □钢琴家的职业 □钢琴调音师的职业；钢琴修理工的职业

piyasa [piya'sa] (意) *is.* □市场，集市；商埠，商业中心：～ ekonomisi 市场经济 ～ fiyatı 市场价 ～ mücadelesi 市场竞争 ～ raporu 市场调查报告，市场行情通报 dış ～ 国外市场 dünya ～sı 世界市场 ecnebî (或 yabancı) ～lar 外国市场 iç ～ 国内市场 resmî ～ 官方汇率，官方牌价 serbest ～ 自由市场；黑市 □散步，溜达，闲逛：～ yeri 散步场所 Akşamları kıyıda, piyasada bütün köy halkını görebilirdik. 每天傍晚在岸边溜达时都能见到所有的村民。□市价，时价：Bugün piyasa yükseldi. 今天价格又涨了。◇**～ etmek** 散步，溜达，闲逛：Akşamları böyle kapı önünde piyasa eder. 他每天傍晚都这样在门前散步。**～dan çekilmek** 退出市场，从市场上消失 **～sı kırılmak** 失去影响，失去作用；失去势力；失去威信 (*-i*) **～ya çıkarmak** 向市场抛出：malı ～ya çıkarmak 向市场抛出货物 **～ya çıkmak** □去散步，去溜达，去闲逛 □上市，投放市场 **～ya düşmek** □变丰富，变充裕 □做妓女，当妓女

piyastos (希) *is.* 抓住，捉住 ◇(*-i*) **～ etmek** 【俚】抓住，捉住：Beni piyastos edenin alnını karışlarım. 谁要抓我，我就让谁吃不了兜着走。Dikizci gelmezse, topumuzu piyastos ederler. 要是没有望风的，我们全都会被抓住的。**～ olmak** 【俚】被抓住，被捉住：Aynasızlar (polisler) geliyor abi, fertiği çekmezsek piyastos oluruz (yakalanırız). 大哥，雷子(警察)来了，再不撤，我们就要折进去了(被抓住了)。

piyata [piya'ta] (意) Ⅰ *is.* 盆，碟，盘 Ⅱ *s.* 平坦的，平的：～ eğe 平锉，板锉

piyaz (波) *is.* □蒜泥豆角色拉 □(吃烤肉时的佐料)蒜泥香菜 □【俚】奉承话，恭维话，谀词：Benim bu piyazlara karnım tok. 我听不进这些奉承话。◇**～ doğramak**【俚】说谎，撒谎，说假话 **～ı vermek** (或 **yapmak**) 说奉承话，奉承，恭维，阿谀，谄媚 **～ları basmak** 说奉承话，奉承，恭维，阿谀，谄媚

piyazcı Ⅰ *is.* 卖蒜泥豆角色拉的人 Ⅱ *s.* 【俚】奉承的，恭维的，阿谀的，谄媚的

piyazcılık, -ğı *is.* □卖蒜泥豆角色拉 □【俚】奉承，恭维，阿谀，谄媚

piyazlamak (*-i*) □用腌泡汁泡(肉) □【俚】奉承，恭维，阿谀，谄媚：Sen memleketin en iyi aktörüsün. Seni piyazlıyorum sanma! 你是国内最好的男演员，别以为是我在奉承你！

piyedestal, -li (法) *is.* 柱座，(雕像等的)底座，台座

piyemi (法) *is.* 〈医〉脓血病

piyes (法) *is.* 剧本：küçük ～ 小剧本，小型艺术作品

piyezoelektrik, -ği (法) *is.* 〈电〉压电学

piyiz *is.* 【俚】拉克酒 ◇**～ kaymak** 【俚】蹭酒喝：Beleşçidir, piyiz kayar. 他是个寄生虫，

经常蹭酒喝。

piyohemi (法) *is.* 〈医〉脓血病

piyojen (法) *is.* 〈医〉化脓的，生脓的

piyojeni, piyojenez (法) *is.* 〈医〉化脓，生脓

piyon (法) *is.* □棋子，卒，卒子 □【转】(受人摆布或无足轻重的)小卒子

piyore (法) *is.* 〈医〉脓漏，脓溢，牙槽脓溢

piyotoraks (法) *is.* 〈医〉脓胸

pizzicato [pitsika'to] (意) *is.* 〈乐〉拨弹，拨奏

pizolit (法) *is.* 〈地〉豆石

PKK 【缩】库尔德工人党(Partiya Karkeren Kürdistan = Kürdistan İşçi Partisi)

plâçka [plâ'çka] *is.* 抢劫，掠夺；赃物，掠夺物 ◇**～ etmek** 抢劫，掠夺，抢夺

plâçkacı *is.* 强盗，掠夺者

plâj (法) *is.* □海滩，海滨，海滨浴场 □沙滩，沙地

plâjiyoklâz (法) *is.* 〈地〉斜长石

plâk, -ğı (法) *is.* □金属板，金属片：～ yatağı 〈摄〉干片夹，硬片夹 menfi ～ 负片，底片 müspet ～ 正片，正像 □唱片：～ kitaplığı 收集起来的一整套唱片 O, çocuğu eğlendirmek için çok oynak ve gürültülü bir plâk koymuştu. 为逗孩子高兴，他放了一张节奏感受强的、音乐比较热闹的唱片。◇**～ gibi** 象照片一样准确，非常准确 (*-i*) **～a almak** 录制唱片：sesi ～a almak 把他的歌录制成唱片 **～ı bozulmak** 【俚】心烦，烦躁，犯愁；厌烦，讨厌；乏味 **～tan basmak** 铜版印刷，钢版印刷

plâka [plâ'ka] (法) *is.* □金属板，金属片 □车牌，牌照 □路牌，门牌，招牌

plâkacı *is.* 生产或销售金属板的人

plâkacılık, -ğı *is.* 金属板的生产或销售

plâkalı *s.* □包有金属片的 □…牌号的，车牌号为…的：06 LS 869 ～ özel otomobil 车牌号为06 LS 869的私人小汽车 34 EL 586 ～ kamyon 车牌号为34 EL 586的卡车

plâkasız *s.* □不包金属片的 □无车牌号的，无牌照的

plâkçı *is.* 制售唱片的人

plâkçılık, -ğı *is.* 制售唱片

plâket (法) *is.* □小板，薄片 □小册子，很薄的书 □小纪念章 □〈生理〉血小板

plân (法) *is.* □计划，规划，方案，打算，设想：beşyıllık ～ 5年计划 halk iktisat ～ları 国民经济计划 hareket ～ı 作战计划，行动计划 uzun vadeli ～lar 长远规划 Bu yaz için hiçbir plânımız yok. 今年夏天我们没作什么打算。□平面图；设计图，轮廓图，图样，设计；略图，草图：～ ölçeği 平面图的比例 fotograf ～ı 摄影地形平面图，空中摄影地图 şehir ～ı 城市规划图 yelpaze ～ 扇形图 Oraya kendi plânlarıyla bir bina, bir çit, bir de ahır yaptıracaktı. 根据他的设计，他要在那里建一栋楼，栽一圈篱笆，还要盖一间牲口棚。□〈摄〉镜头 ◇**～ kurmak** □制订计划，制订规划 □【转】设圈套，设陷井：Dedesinin mirasına konmak için plânlar kuruyor. 他正在设置圈套谋取爷爷的遗产。**～ yapmak** 计划，作出计划，拟定计划，编制计划：Turist akınını karşılamak için şimdiden bir plân yapmışlar. 为了迎接游客潮，他们现在就已制订了一项计划。**～a geçirmek** 测绘平面图 **～a göre** 根据计划 **～da olmak** 处于…地位：İçine kapalı, hep arka plânda bir çocuktu. 他是个内向的人，总是处于次要地位。**～da tutmak** 把…放在第…位：Derslerini birinci plânda tutuyor. 他把功课放在第一位。**～ı hayata geçirmek** 实现计划

plâncılık, -ğı *is.* 计划，拟定计划，编制计划

plânçete [plânçe'te] (法) *is.* 测量平板，平板仪

plânerit (法) *is.* 〈矿〉土绿磷铝石

plânet (法) *is.* 行星

plânetaryum (法) *is.* 天文馆；天象仪

planez (法) *is.* 〈地〉溶岩高原

planimetre (法)*is.* 〈数〉求积仪，面积仪，测面仪

planimetri (法) *is.* □〈数〉测面积学 □地形平面投影法

plânkton (法) *is.* 〈植〉浮游生物

plânlama *is.* plânlamak 的动名词：～ komisyonu 计划委员会 ～ tablosu 计划图表 aile ～sı 计划生育

plânlamak (*-i*) □计划，打算，部署 □设计，画图，绘制设计图

plânlanış *is.* plânlanmak 的动名词

plânlanmak (*nsz*) plânlamak 的被动态

plânlaştırmak (*-i*) 计划，作出计划，拟定计划

plânlı *s.* □有计划的，有步骤的，有组织的，有系统的；有秩序的：～ çalışma 有计划的工作 ～ ekonomi 计划经济 ～ gelişme (或 kalkınma) 有计划的发展 ～ hareket 有计划的行动 ekonominin ～ olarak gelişmesi 经济的有序性发展 □事先计划好的，故意的

plânlılık, -ğı *is.* 计划性

plânör (法) *is.* 滑翔机：～ uçuşu 滑翔

plânörcü *is.* 滑翔机驾驶员，滑翔运动员

plânörcülük, -ğü *is.* 滑翔术，滑翔运动

plânsız *s.* □无计划的，无秩序的，无组织的 □【转】未曾事先计划好的，无意的

plânşet *is.* □图囊 □图板，标图板，测图板

plânşetçi *is.* 〈军〉标图员，标图兵

plântasyon (法) *is.* □大农业企业，种植业 □种植场，种植园

plânya [pla'nya] (意) *is.* 大刨，长刨，滚刨：～ makinesi (或 tezgahı) 刨床 ◇(*-i*) **～ etmek** 刨，刨平，刨削

plânyacı *is.* 刨工，板材平整工

plânyalamak (*-i*) 刨，刨平，刨削

plâse (法) *is.* 赛马赌博 ◇(*-i*) **～ etmek** 投资

plâsenta (法) *is.* 〈解〉胎盘

plâsiye *is.* 〈经〉推销员，掮客；经纪人

plâsiyerlik, -ği *is.* 〈经〉商品销售中介，商品销售经纪

plâsman (法) *is.* 投资，投资的钱

plâster (英) *is.* 膏药，硬膏；橡皮膏

plâstik, -ği (法) Ⅰ *s.* □塑性的，可塑的；粘的：～ madde 塑性材料，塑料 ～ sanatlar 造型艺术，塑造术 ～ toprak 粘土 ～ tutkal 一种粘木头的胶 □塑料的，塑料制的，合成树脂做的：～ döküm (或 kalıp) 塑料的模压 Ⅱ *is.* 塑料，塑料制品，可塑体，塑胶：～ kimyası 塑料化学 ◇**～ ameliyat** 整形手术，成形手术 **～ cam** 有机玻璃 **～ cerrahî** 整形外科 **～ maddeler** 可塑料，塑胶，胶木；可塑物

plâstiki cisim *is.* 〈数〉三维体

plâstit, -di *is.* 〈植〉质体；成形粒

plâstron (法) *is.* □衬衫的前胸；衬衫的假前胸，胸衣 □(击剑用的)护胸

plâterina [plateri'na] (希) *is.* 〈动〉银鱼

plâtform (法) *is.* □站台，月台 □平台，台：top ～u 炮台 □〈地〉台地，地台 □【转】纲领，主张；论坛

plâtika *is.* 〈动〉梅花鲈(*Acerina cernua*)

plâtin (法) *is.* 铂，白金(Pt)：～ elektrot 铂焊条 ～ tel 铂丝，白金丝，白金导线

plâtinit (法) *is.* 〈冶〉代铂合金

plâto (法) *is.* □〈地〉高原，台，台架 □〈影〉舞台，(摄影棚内的)平台，台

Platonculuk, -ğu *öz.is.* 〈哲〉柏拉图哲学，柏拉图主义

plâtonik, -ği (法) *is.* □柏拉图式的，精神的：～ aşk 柏拉图式的恋爱，精神恋爱 Ona duyduğu ilgi olsa olsa plâtonik bir ilgi olacaktı. 他对她的感情顶多只能算是柏拉图式的。□理论性的，空谈的，无实际效果的

plâzma (法) *is.* □〈生〉原生质；浆：～ bozulması (或 bozulumu) 〈植〉质壁分离 ～ çözelenimi 〈生〉细胞溶解(作用) ～ gerilmesi 〈植〉质壁分离复原 □〈物〉等离子区，等离子体，等离子气体

plebisit (法) *is.* 〈法〉公民投票，全民投票，全民表决

pleistosen (法) *is.* 〈地〉更新世

plençer *is.* 〈技〉柱塞，活塞；撞杆

plenpuvar *is.* 权力，权能，全权

plep, -bi *is.* 【史】□庶民，平民 □贫民，贫困市民，平民

plerom *is.* 〈植〉中柱原

Plevne *öz.is.* 普列文(保加利亚)

plevra [ple'vra] (法) *is.* 〈解〉胸膜

plevraî *s.* 〈解〉胸膜的

pleybek [ple'ybek] (英) *is.* 〈影视〉播放，放音；放像，放音(或放像)设备

pli (法) Ⅰ *is.* 褶子，裥，褶痕 Ⅱ *s.* 有褶子的，打褶的，打裥的：～ etek 褶裙

plili *s.* 有褶子的，打褶的，打裥的：～ etek 褶裙

plimut *is.* 洛克鸡，普里茅斯洛克鸡

plise Ⅰ *is.* (布匹上的)褶襞，平行细褶 Ⅱ *s.* 带平行细褶的，有褶襞的：～ etek 百褶裙

plisiz *s.* 没有褶子的，不打褶的，不打裥的

pliyosen (法) *is.* 〈地〉上新世，更新世

Ploieşti *öz.is.* 普洛耶什蒂(罗马尼亚)

plonjon (法) *is.* 〈体〉跳水 ◇～ **yapmak** 跳水

Plüralist (法) Ⅰ *s.* 〈哲〉□多元论的，有关多元论的 □多元论者的 Ⅱ *is.* 〈哲〉多元论者

plüralizm (法) *is.* 〈哲〉多元论

plütokrasi (法) *is.* □富豪寡头政治，金融寡头政治，财阀政治 □富豪寡头政治国家，财阀政治国家

Plüton [plü'ton] (希) *öz.is.* 〈天〉冥王星

plütonyum (法) *is.* 〈化〉钚(Pu)

plüviyometre (法) *is.* 雨量器

Plzen *öz.is.* 比尔森(捷克)

PM 【缩】党代表大会(Parti Meclisi)

Pm 〈化〉钷(Prometyum)

PMD 【缩】议会记者协会(Parlâmento Muhabirleri Derneği)

Po 〈化〉钋(Polonyum)

poca 见 boca

podösüet Ⅰ *is.* 仿麂皮，绒面革：Potinlerim, altı rugan, üstü podösüet, yandan düğmeli olacak. 我的高帮皮鞋，底要漆皮的，面要仿麂皮的，两侧要有搭扣的。Ⅱ *s.* 仿麂皮的，绒面的：～ ayakkabı 仿麂皮皮鞋

podyum [po'dyum] (法) *is.* 〈体〉领奖台

pof *is.* 噗：Balon pof diye söndü. 气球啪地一声炸了。Yastık pof diye yere düştü. 枕头啪地

一声掉地上了。

poflamak (*nsz*) 爆裂，绷裂，胀破

pofurdamak (*nsz*) 唉声叹气：Burada oturduğu sürece pofurdadı durdu. 他坐在这儿时一直在唉声叹气。

pofur pofur *zf.* □呼哧呼哧地(喘气) □噗噗地(冒烟)：Pofur pofur sigara içiyor. 他叭嗒叭嗒地抽着烟。

pofyos *is.* 【俚】破烂儿，不值钱的东西，无用的东西

poğaça [poğa'ça] (意) *is.* 大馅饼：kıymalı ～ 肉馅大烤饼peynirli ～ 奶酪馅烤饼İstersen öğleyin sana taze poğaça alır gelirim. 你要是想吃的话，中午我给你买新鲜的馅饼来。

poğaçacı *is.* 制售大馅饼的人

poğama *is.* 〈技〉人字起重机，动臂起重机

pohpoh *is.* 奉承，拍马，谄媚：Bazı insanlar pohpohtan hoşlanır. 有些人喜欢溜须拍马。

pohpohçu *s. ve is.* 奉承的，溜须拍马的

pohpohlamak (*nsz*) 奉承，恭维，阿谀，谄媚：Onu öyle pohpohlamayın, sonra böbürlenmeye başlar. 您别那样奉承他，他会骄傲的。Öyle pohpohluyor, yağ yakıyordu ki bütün civatalarım gevşemişti. 他如此奉承我，我也就放松了对自己的要求。

pohpohlanmak (*nsz*) pohpohlamak 的被动态

poker (法) *is.* 扑克(一种赌博，源于美国，每人掌握5张纸牌) ◇**～ çevirmek** 玩扑克，打扑克：Kış geceleri arkadaşlar arasında bir el poker çevirmek de keyiftir. 冬天，每天晚上朋友们之间玩一把扑克也很有乐趣。**～ oynamak** 玩扑克，打扑克

pokerci *s. ve is.* 打扑克的

pokercilik, -ği *is.* 打扑克

polargı *is.* 〈物〉见 polarıcı

polarıcı *is.* 〈物〉起偏振器，起偏光镜

polarılmak (*nsz*) 〈物〉偏振，偏振化；极化

polarimetre [polarime'tre] (法) *is.* 〈物〉偏振计，旋(偏)光计

polarimetri (法) *is.* 〈物〉偏振测定(法)，旋光测定(法)，测偏振术

polariskop (法) *is.* 〈物〉检偏振器，偏振光镜，极化光镜

polarite (法) *is.* 〈物〉极性

polarizasyon (法) *is.* 〈物〉□(电池电极、电介质的)极化(作用)，极化强度 □偏振 □偏压

polarma *is.* 〈物〉 polarmak 的动名词：～ düzlemi 极化强度

polarmak (法) (*-i*) 〈物〉□使极化 □偏振化，使偏振

polaroit, -di (法) *is.* 〈物〉□(人造)偏光片，(人造)偏振片 □偏振相机

polarölçer *is.* 〈物〉偏振计，旋光计

polder *is.* 〈地〉沿海垸田

polemik, -ği (法) *is.* 论战，笔战；争论，辩论；辩论法，辩论术：～ konusu 辩论的主题 açık ～ 公开辩论 Kavgalarım, edebiyat polemiğinin en canlı örnekleriydi o zaman. 那时，我的笔战是文学辩论中最生动的典范。◇**～e gir(iş)mek** 进行论战，进行辩论 **～i uzatmak** 拖长辩论的时间

poli- (希)前缀，表示"多"、"聚"的意思

poliakrilonitril (法) *is.* 〈化〉聚丙烯腈

polialilester (法) *is.* 〈化〉烯丙酯聚合物(一种有机玻璃)

polialkol (法) *is.* 〈化〉多元醇

polialomer (法) *is.* 〈化〉同系(物的)聚合物

poliamid (法) *is.* 〈化〉聚酰胺

poliamin (法) *is.* 〈化〉多胺；聚烯胺
poliandri (法) *is.* 〈社〉一妻多夫制
poliarşi (希) *is.* 多头政治
poliartrit (法) *is.* 〈医〉多关节炎
poliasetal (法) *is.* 〈化〉聚甲醛树脂
poliasit, -di (法) *is.* 〈化〉多元酸
poliatomik (法) *s.* 〈化〉多原子的
polibazit (法) *is.* 〈矿〉硫锑铜墙铁壁银矿
polibütadien (法) *is.* 〈化〉聚丁二烯
poliçe, poliça [poli'çe] (意) *is.* □汇票，票据，期票：～ farkı 票据行市 □保险单：sigorta ～si 保险单 ◇**～ çekmek** 开期票 **～ keşide etmek** 兑换期票
polidaktili (法) *is.* 〈医〉多指畸形；多趾畸形
polidipsi (法) *is.* 〈医〉剧渴
polietilen (法) *is.* 〈化〉聚乙烯
polifaj (法) *s.* □〈医〉患贪食症的 □〈动〉多食性的
polifaji(法) *is.* □〈医〉贪食症 □〈动〉多食性
polifoni (法) *is.* 〈乐〉复调音乐；复调歌曲
polifonik, -ği (法) *s.* 〈乐〉复调音乐的，复调的：～ müzik 复调音乐
poligam (法) *s. ve is.* 多配偶的
piligami (法) *is. ve s.* 多配偶制(的)
poliglot (法) *s. ve is.* 通晓多种语言的，会讲多种语言的
poligon (法) *is.* □射击场，试炮场 □〈数〉多角形，多边形
poligonal (法) *s.* 〈数〉多角形的，多边形的：～ toprak 多边形土地
polijini (法) *is.* 〈社〉一夫多妻制
poliklinik, -ği (法) *is.* 各科联合诊所，综合性诊所
polim *is.* 【俚】谎言，扯谎 ◇**～ atmak** 扯谎，瞎扯 **～ yapmak** 扯谎，撒谎，说谎
polimci *is.* 【俚】□投机者，非法营利的人，奸商 □扯谎的人，好瞎扯的人
polimer (法)〈化〉 Ⅰ *is.* 聚合物，聚合体 Ⅱ *s.* 聚合的
polimeri (法) *is.* 〈化〉聚合(现象)
polimerleşmek (*nsz*) 〈化〉聚合(作用)
polimerleştirmek (*-i*) polimerleşmek 的使动态
polimerlik, -ği *is.* 〈化〉聚合(现象)
poliomydit *is.* 〈医〉脊髓灰质炎
polip (法) *is.* □〈动〉真蛸；(水螅型)珊瑚虫 □〈医〉息肉
polipler *ç is.* 〈动〉螅形亚纲(*Aydroidea*)
polipropilen (法) *is.* 〈化〉聚丙烯
polis (法) *is.* □警察局 □警察：～ devleti 警察国家 ～ filmi 警匪片，侦探片 ～ hafiyesi 侦探 ～ komiseri 警长 ～ memuru 警员，警官 ～ müdürlüğü 警察局 ～ müdürü 警察局长 ～ noktası 派出所 ～ romanı〈文〉侦探小说 gizli ～ 秘密警察 sivil ～ 便衣警察 süvari ～ 骑警 trafik ～ 交通警 İki gün sonra, polisler eve giderek annesini götürdüler. 两天后，警察去他家把他妈妈带走了。◇**～ nezareti altına alınmak** 处于警察的监视之下
polisaj (法) *is.* □(纺织品)上光(整理)，打光 □磨光，擦亮；抛光
polisakkaritler (法) *is.* 〈化〉多糖
polisandır ağacı *is.* 红木(蓝花楹木、黑黄檀木、紫檀木等的总称)
polisiye (法) *s.* 侦探的：～ film 侦探电影 ～ roman 侦探小说

polislik, -ği *is.* 警察(的身份或职责)

politeist (法) *s. ve is.* 多神论的；多神教的，信多神教的

politeizm (法) *is.* 多神论；多神教

politeknik, -ği (法) *s.* 综合科技的，多种科技的，工科的：～ eğitim 综合技术教育 ～ okulu 综合工科学校

politik, -ği (法) Ⅰ *s.* 政治的，政治上的：～ hat 政治路线 ～ sorunlar 政治问题 Ⅱ *is.* 政策：ekonomi ～ 经济政策

politika [politi'ka] (意) *is.* □政治；政策，方针：ayır-buyur ～sı 分而治之的政策 barış (或 sulh) ～sı 和平政策 dış ～ 对外政策，外交政策 hükûmet ～sı hâline getirmek 使成为政府的政策 iç ～ 内政，国内政治，对内政策 soğuk harp ～sı 冷战政策 sömürge ～sı 殖民政治 □【转】策略，谋略；手腕，权术：Bana karşı kullandığı tehdit ve şantaj politikası güverte halkınca malûmdu. 甲板上的人们都认为他很明显地对我采用了威胁与讹诈的手段。◇**～ çekmek** 制定政策 **～ etmek** 耍手腕，耍花招；奉承，阿谀，谄媚 **～ gütmek** 采用政策 **～ yapmak** 耍手腕，耍花招；奉承，阿谀，谄媚

politikacı Ⅰ *is.* 政治家，政治活动家，从事政治的人；政客：Kimse onun evvelce bir memur mu, bir asker mi, bir politikacı mı, bir tacir mi olduğunu bilmez. 他以前是个公务员呢，还是个军人呢，或者说是个政客呢，也或者说是个商人呢，谁也不知道。Ⅱ *s.* 【转】奉承的，恭维的，阿谀的，谄媚的

politikacılık, -ğı *is.* □玩弄权术 □奉承，恭维，阿谀，谄媚，政客作风

politize 使具有政治性，使带上政治色彩；使政治化

politrik (法) *is.* 〈植〉金发藓(*Polytrıchum*)

poliüretan (法) *s.* 〈化〉聚氨基甲酸酯，聚胺酯

polivinilalkol, -lü *is.* 〈化〉聚乙烯醇

polivinilasetat *is.* 〈化〉聚乙酸乙烯酯

polka [po'lka] (波兰) *is.* □波尔卡舞(一种轻快的波兰或捷克民间舞蹈) □波尔卡舞曲

polluks (法) *is.* 〈天〉双子(星)座

polo [po'lo] (英) *is.* 〈体〉马球

Polonez (法) *öz.is.* □波兰人 □〈乐〉波洛涅兹舞 □波洛涅兹舞曲

Polonya *öz.is.* 波兰(欧洲)

Polonyalı [polo'nyalı] Ⅰ *öz.is.* 波兰人 Ⅱ *s.* 波兰的

polonyum (法) *is.* 〈化〉钋(Po)

polyester (英) *is.* 〈化〉聚酯

Pomak *öz.is.* 朴玛克(保加利亚穆斯林)

Pomakça [poma'kça] *öz.is.* 朴玛克语

pomat, -dı, pomata (法) *is.* 香脂；发蜡

pompa [po'mpa] (意) *is.* □泵，唧筒：su ～sı 水泵 □真空泵：petrol ～sı 油泵，油扩散泵，油蒸气真空泵

pompaj (法) *is.* 泵唧，泵送，唧送

pompalamak (*-i*) □用泵抽，泵唧，泵送，唧送：Bisikletin lastiğine biraz hava pompala. 你给自行车打点气. □ 【转】使加剧，煽动，唆使；鼓舞，鼓励，激励 □【俚】与(女人)发生性关系

pompalanmak (*nsz*) pompalamak 的被动态

pompalı *s.* 带泵的：～ tazyikli gaz ocağı 无声煤油气炉

Pompei *öz.is.* 庞培(意大利)

pompon *is.* 绒球(鞋帽上的饰物)

ponje (法)*is.* 〈纺〉茧绸

ponksiyon (法) *is.* 〈医〉穿刺术

ponpon (法) *is.* □绒球，丝球 □粉扑

ponton (法、英) *is.* 趸船；浮桥；检修船壳用的平底小船：～ köprüsü 浮桥，舟桥

ponza [po'nza] (意) *is.* 浮石，轻石 ◇**～ taşı sürmek** 用浮石磨光，用浮石抛光，用浮石打光

ponzalamak (*-i*) (用浮石、沙纸)磨光，抛光，打光

ponzalanmak (*nsz*) ponzalamak 的被动态

pop (英) *s.* 通俗的，大众化的，普及的：～ müzik 流行歌曲，通俗歌曲 ～ şarkıcı 流行乐歌手 Türk ～ müziği 土耳其流行音乐

poplin (法) *is.* 府绸；毛葛：Dekolte, sade poplinden bir ev elbisesi giymişti. 她穿了一件袒胸露肩的、纯府绸做的休闲服。

popo *is.* 【口】屁股，臀部：Poposuna usulca vururdum. 我轻轻地打了他的屁股。

popülarite *is.* 通俗性，大众化；受欢迎，风行，流行

popüler (法) *s.* □民间的；大众化的；通俗的 □得人心的；大众喜爱的：～ bir sanatçı 大众喜爱的艺术家 ～ bir yazar 大众喜爱的作家

popülizm (法) *is.* 民众主义

porfir (法) *is.* 〈地〉斑岩

porfirit (法) *is.* 〈地〉玢岩

porfirsi *s.* 斑岩的：～ granit 花斑岩

Pori *öz.is.* 波里(芬兰)

pornograf *is.* 诲淫作品的作者；诲淫作品的爱好者

pornografi (法) *is.* 黄色书刊，淫书，淫画，淫秽作品

pornografik (法) *s.* 色情的，诲淫的

porselen (法) Ⅰ *is.* 瓷，瓷器：beyaz ～ 白瓷 Ⅱ *s.* 瓷器的：～ fincan 瓷杯 ～ izolatör (或 yalıtkan) 〈电〉瓷绝缘体 ～ tabak 瓷盘 Maroken bir koltuğa uzanmış, beyaz porselenden bir pipoyu içiyordu. 马罗肯躺在沙发上，抽着瓷烟斗。

porselenci *is.* 瓷器商；瓷器工人

porselencilik, -ği *is.* 瓷器的制造或销售

porsiyon (法) *is.* (食物的)一份，一客：bir ～ pilav 一份米饭 çift ～ 双份 Bir porsiyon et yemeği istiyorum. 我要一份肉菜。

porsuk[1] *is.* 〈动〉獾(*Meles*)：Porsuk hem et, hem otla beslenir. 獾既吃肉，也吃草。

porsuk[2] *s.* 枯萎的，凋谢的，萎谢的，干枯的；起皱纹的，发皱的

porsuk ağacı *is.* 〈植〉紫杉(*Taxus baccata*)

porsukgiller *is.* 〈植〉紫杉科，红豆杉科(*Taxaceae*)

porsumak (*nsz*) 见 pörsümek

port (法) *is.* 〈计〉端口：seri ve paralel ～lar 串、并行端口

portakal (法) *is.* 〈植〉□柑树，橘树，橙树(*Citrus aurantium*) □柑，橘，橙：～ ağacı 橙树 kan ～ı 〈植〉血橙 ～ şurubu 橙汁，橘子汁 Portakal C vitamini deposu bir meyvedir. 橙子是一种富含维生素C的水果.

portakalı *s.* 橙黄色的

portakallık, -ğı *is.* 柑园，橘园，橙园

portakal rengi *is. ve s.* 橘黄色(的)，橙色(的)

portaland *s.* 波特兰的：～ çimentosu 波特兰水泥，硅酸盐水泥

portatif (法) *s.* □可携带的，轻便的；手提的：～ karyola 行军床 ～ radyo 手提式收音机 □装配的，组装的，拼装的：～ ev 装配式房屋 □可折叠的，折叠式的：～ masa 折叠桌 ～ sandalye 折叠椅 □【转】最有效的，最快捷的：Siz pek portatif yola çıkıyorsunuz. 你们

用的是最有效的方法。

Port-au Prince *öz.is.* 太子港(海地)

portbagaj (法) *is.* (车辆的)行李架

portbebe (法) *is.* (婴儿)背包，襁褓，睡袋

porte (法) *is.* □有效范围，能及的范围 □必要开支 □〈乐〉谱表 □意义，影响，重要性

Portekiz *öz.is.* 葡萄牙(欧洲)

Portekizce [po'rtekizce] Ⅰ *öz.is.* 葡萄牙语 Ⅱ *zf.* 讲葡萄牙语，用葡萄牙语

Portekizli [po'rtekizli] Ⅰ *öz.is.* 葡萄牙人 Ⅱ *s.* 葡萄牙的

portföy (法) *is.* 钱票夹，钱包，钱夹：şişkin ～ 鼓起的钱包

Port Harcourt *öz.is.* 哈科特港(尼日利亚)

Port Louis *öz.is.* 路易港(毛里求斯)

portmanto (法) *is.* 衣帽架，衣帽间：Antrede duran portmantonun aynasına göz attı. 他瞥了一眼入口处衣帽间的镜子。İlk işi kapının arkasındaki portmantoda asılı duran paltosunu kapıp sırtına geçirmek oldu. 他首先就一把抓过挂在门后衣帽间的大衣穿在了身上。

portmone (法) *is.* 小钱包

Port Moresby *öz.is.* 莫尔兹比港(巴布亚新几内亚)

porto [po'rto] *is.* (葡萄牙产的)波尔图葡萄酒

Porto *öz.is.* 波尔图(葡萄牙)

Port-of Spain *öz.is.* 西班牙港(特立尼达和多巴哥)

Porto Novo *öz.is.* 波多诺夫(贝宁)

portör (法) *is.* 〈医〉(病菌)携带者

portre (法) *is.* □肖像，画像，相片：～ ressamı 肖像画家，画像家 kendi ～si 自画像 Biri portesini yapıyor, biri kitap okuyor ve öteki notlar alıyor. 一个在画肖像，一个在看书，另一个在记笔记。□〈文〉肖像描写

portreci, portretist *is.* 肖像画家，画像家

Port Said *öz.is.* 塞得港(埃及)

portuç, -cu *is.* 〈海〉艏尖舱

pos *s.* 又长又密的(胡子)：～ bıyık 又长又密的胡子

posa [po'sa] *is.* □(水果等的)榨渣 □剩余物，残留物，渣滓 ◇(*-in*) **～sını çıkarmak** □榨干：Onlar öyledir, adamın posasını çıkarırlar, dedi. 他说，他们是这样的，常把人榨干。□把某人打个半死

posalanmak (*nsz*) 沉淀

posalı *s.* 有渣滓的，有残留物的

posasız *s.* 没有渣滓的，没有残留物的，大胡子的，胡子又长又密的：O, pos bıyıklı, bahçıvan kılıklı birinin başını tıraş ediyordu. 他在给一个胡子又长又密的、穿着象是个花匠的人理发。

post (波) *is.* □(动物的)皮，兽皮：ayı ～u 熊皮 geyik ～u 鹿皮 kaplan ～u 虎皮 □【转】【旧】教长的馆邸：Hacı Bektaş ～u 哈哲i贝克塔什的馆邸 □【转】职位，交椅：～ kavgası 权力之争 □【转】(在有些成语中)生命，性命 ◇**～ elden gitmek** □失去性命，死，被杀死 □失去交椅，失去权位 **～ peşinde koşmak** 渴望得到高官，谋求官职 **～ vermek** 付出生命，死，死亡 **～u deldirmek** 【俚】中弹，挨枪子儿 **～u kurtarmak** 逃脱生命危险，逃得性命：Binlerce kişiden ancak birkaç kişi postunu kurtarabildi. 数千人中仅有几个人逃得了性命。**～u sermek** 赖在某地：Andaval'a uğramayı ve uzunca bir zaman oraya postu sermeyi âdet etmişti. 他已习惯了到安达瓦尔去，也习惯了在那儿赖好长一段时间。**～u sudan çıkarmak** 使情况好转，改善状况 **～una geçmek** 担任职位 **～una oturmak** 夺得某人的职位 (*-in*) **～una saman doldurmak** 杀死某人，把某人杀死 (*-in*) **～unu çıkarmak** 把某人往死里打

posta [po'sta] (意) *is.* □邮件：～ bedeli (或 ücreti) 邮资，邮费 ～ çantası 邮包 ～ çeki 邮局收执 ～ çuvalı 邮袋 ～ dağıtıcısı 投递员，邮递员 ～ güvercini 信鸽 ～ havalesi (或 poliçesi) 邮局汇款 ～ kutusu 信箱 ～ paketi 邮包 ～ pulu 邮票 hava ～sı 航空邮件 İstanbul ～sı 伊斯坦布尔邮件 sabah ～sı 早班邮件 Posta geldi. 邮件来了。Postadan bize bir şey çıkmadı. 邮件里没有我们的任何东西。□邮局，邮政局：～ biriktirme sandığı 邮政储蓄所 ～ müdürlüğü 邮局，邮政局 □邮车，邮船：～ arabası 邮车 ～ treni 邮政火车 ～ vapuru 邮船 □队，班，组；全体班组人员，全队人员：çalışma ～sı (工业企业中的)工作地 İşçi postaları nöbetleşe çalışırlar. 工人们倒班工作。□岗哨；哨，所，哨位，岗位：alarm ～sı 信号台，信号哨 gözetleme ～sı 观察哨，监视哨；警戒哨；观察部位 Sağa sola postalar çıkarıldı. 左右都放了岗。□〈军〉传令兵，通信兵；值勤士兵：～ neferi 勤务兵，勤务员 Posta, şu zarfı komutana götür. 传令兵，把这信封交给指挥官！□次，回：Bu araba bütün eşyayı dört postada taşır. 所有的东西用这车要装四次才能装完。□【旧】旅行，旅程，行程，旅途：Avrupa ～sı 欧洲之旅 Karadeniz ～sı 黑海之旅 □工作班次：gece ～sı 夜班 □〈史〉驿夫；邮件押送员 ◇(*-i*) **～ etmek** □把某人送到警察局 □派遣，派出，打发 **～ kartı** 明信片 (*–e*) **～ koymak** 【口】□对…做出卑鄙下流的勾当来 □吓唬，威胁：Değil kömür pazarında, bütün bir çarşıda herkese postasını koymuştu. 不光是在煤炭市场上，他在整个集市上对每一个人都进行威胁。**～ yapmak** 作定期航行，来回行驶：Araba şehre günde üç posta yapar. 汽车每天往城里开三趟。**～ ～** 一批接一批地，一组接一组地，一群接一群地 (*-i*) **～ya atmak** 寄出，邮出 (*-i*) **～ya götürmek** 邮寄：mektupları ～ya götürmek 去邮局寄信 (*-i*) **～ya vermek** 寄出，邮出：Kitapçının parasını postaya vermediniz mi? diye sordu. 他问道："您没把买书的钱寄去吗？"**～yı kesmek** □断绝关系 □放弃，退出，撤回：Ben postayı kestim, artık toplantılara gitmeyeceğim. 我已经退出了，再也不去参加会议了。

postacı *is.* 投递员，邮递员：Postacı, her gün bir çanta dolusu mektup taşırdı. 邮递员每天都背满满一包信件。

postacılık, -ğı *is.* □邮政：～ta çok gelişmiş ülkeler 邮政非常发达的国家 □邮递员差事：Beş yıl postacılık yaptı. 他当了5年邮递员。

Posta(ha)ne [posta:ne] *is.* 邮局：ordu ～si 军邮 paket ～si 包裹邮政分局

postal (波) *is.* □粗制长筒皮靴 □【转】妓女，娼妓

postalamak (*-i*) □邮寄，投寄 □【口】派遣，派出，打发走

postalanmak (*nsz*) postalamak 的被动态：Koliler postalandı. 包裹寄走了。

poster (英) *is.* 大型广告画

postin *is.* 毛皮，皮货

postiş (法) *is.* (妇女戴的)假发

postlu *s.* 有皮的，有毛皮的

postnişin (波) *is.* 【旧】教长

postrestant (法) *is.* 留局自取邮件

post-scriptum (拉) *is.* (信末的)附言，注

postsuz *s.* 没有皮的，没有毛皮的

postulat (拉) *is.* 〈逻、数〉公设，假设

poşet (法) *is.* 小纸袋，小纸套；小布袋：çay ～i 茶包，茶叶袋

poşu *is.* (边上有穗的)头巾

poşulu *s.* 戴头巾的，包头巾的：Kadınlar hepsi poşutluydu, yaldnız gözleri görünüyordu. 妇女们都包了头巾，只露着两只眼睛。

pot[1] *is.* □(因缝纫失误而出现的)褶子，褶皱，折裥 □【俚】扑克 □【转】错误，失误，过失：～ yeri 缺点，欠缺，不足之处 □(扑克游戏中各家下的)底注 ◇(*İş*) **～ gelmek** 不顺利，出毛病，失败：İşlerin doğru gitmeyen, pot gelen yerleri çok ise de, sorulunca söylenecek karşılıklar bulunmuştu. 即使事情出毛病的地方很多，被问及的时候他们也找

到了借口。**～ kırmak** 失言，说错话，陷入尴尬境地，胡说八道：Şahap efendi, kıpkırmızı kesilerek başını eğdi. Acaba bir pot mu kırmıştım? 夏哈普先生脸胀得通红，低下了头。是不是我说错了什么？Zeynep daha söze başlarken pot kırdı. 泽耶普一说话就出错。**～ yapmak** 打扑克

pot² (德) *is.* 渡船，轮渡：～ başı 渡河口，渡口，渡头

pota [po'ta] (波) *is.* 坩锅：～ çelik 坩锅钢 ～ ocağı 坩锅炉

potansiyel (法) Ⅰ *s.* 潜在的，可能的 Ⅱ *is.* □〈物〉势能，位能：～ enerji 位能，势能 ～ farkı 电位差 □【转】潜能，潜力，潜在力量：harp ～i 军事潜力 insan ～i 人的潜力 sanayi ～i 工业潜力

potas¹ (法) *is.* 〈化〉碳酸钾，钾碱：～ kostik 苛性钾

potas² *is.* 【俚】衣衫褴褛的人，穿得破破烂烂的人

potasyum [pota'syum] (法) *is.* 〈化〉钾(K)：～ hidroksit 苛性钾 ～ klorür 氯化钾 ～ nitrat 硝石，钾硝 ～ sülfat 硫酸钾 ～ sülfür 硫化钾

potin (法) *is.* 高帮皮鞋：Sevim'in beyaz potinleri âdeta çamurlanmaya başlamıştı. 塞维姆的高帮皮鞋就快要沾满污泥了。

potkal (意) *is.* 【旧】发生海难时用以放置求救信的瓶子

potlaç, -cı (法) *is.* (印第安人)交换礼物的宗教节日

potlanmak (*nsz*) 发皱，起褶

potlu *s.* 发皱的，起皱的，带褶的，有褶的

potpuri (法) *is.* 〈乐〉集成曲：Rumen orkestrası Balkan ülkelerinin folklorundan bir potpuri çalıyordu. 罗马交响乐团正在演奏一支改编自巴尔干诸国民间传说的集成曲。

potrel 见 putrel

potuk¹, -ğu *s.* 宽松带褶的(衣服)

potuk² *is.* 【俗】小骆驼

potur Ⅰ *s.* 有褶的，做出褶的 Ⅱ *is.* □折裥裤，灯笼裤：Ayağında lâcivert bir potur vardı. 他下身穿着一条灯笼裤。□褶：beyin ～u 脑褶 damak ～u 腭褶

poturlu *s.* 穿折裥裤的，穿灯笼裤的：siyah ～ bir delikanlı 穿黑色折裥裤的年轻人

pound (法) *is.* 英镑

poy *is.* 〈植〉胡卢巴(*Trigonella joenumgraecum*)

poyra [po'yra] (希) *is.* 轮毂

poyraz (希) *is.* □东北风：kış ～ı 冬天的东北风 yaz ～ı 夏天的东北风 □北，北面，北方：Bu oda poyraza karşı. 这间屋子朝北。◇**～a seyretmek** 向东北方向航行

poyraz kuşu *is.* 〈动〉蛎鹬(*Haematopus ostralegus*)

poyrazlamak (*nsz*) 刮东北风：Hava poyrazladı. 刮东北风了。

poz (法) *is.* □姿势，姿态 □〈摄〉曝光，曝光时间：～ süresi 曝光时间 Bu resme az poz verilmiş. 这张照片曝光不足。□【转】矫揉造作，装腔作势；摆架子 ◇**～ almak** 摆姿势：fotograf karşısında ～ almak 在照相机前摆姿势 **～ atmak** (或 **kesmek, takınmak**) 【口】装出姿态，摆出架势 **～ uzatmak** 延长曝光时间 **～ vermek** □(照像或画像时)作同姿势，摆姿势 □〈摄〉使曝光，使露光 **～ yapmak** 【口】装出姿态，摆出架势

pozisyon (法) *is.* □位置，方位；状况：gol ～una girmek 到达射门的位置 □【转】(社会)地位，身分，职位

pozitif (法) *s.* □积极的；良好的；有效的 □〈电〉阳的，阳性的：～ elektrik 阳电，正电 ～ elektrik yükü 阳电荷，正电荷 ～ kutbu 阳极，正极 □正的：～ film (或resim)〈摄〉正片，正像 ～ sayı 〈数〉正数 ～ yön 正向 □实证的：～ bilimler 精密学科(指数、理、化等) ～ çağ (或devir) 〈哲〉实证阶段

pozitiflik, -ği *is.* □积极性，有效性 □〈哲〉实证性 □〈物〉正(电)性，阳(电)性

pozitivist (法)〈哲〉 Ⅰ *is.* 实证主义者，实证论者 Ⅱ *s.* 实证主义的，实证论的：～ felsefe

实证哲学

pozitivizm (法) *is.* 〈哲〉实证主义，实证论

pozit(r)on (法) *is.* 〈物〉正电子，阳电子，正子

pozit(r)onyum (法) *is.* 〈物〉电子偶素，正电子素

Poznan *öz.is.* 波兹南(波兰)

pozometre *is.* 〈摄〉曝光计，曝光表

pöç *is.* 尾骨

pöçük *is.* 【俗】尾骨，尾巴

pöf *ünl.* 呸，嘿，唉呀：Pöf, ne pis koku! 唉呀，真臭！

pölot (法) *is.* 〈体〉回力球

pörsük *s.* □皱缩的，枯萎的，干瘪的：～ yüz 干瘪的脸，满是皱纹的脸 □衰老的，年老的

pörsüklük, -ğü *is.* 皱纹，皱褶

pörsümek (*nsz*) □起皱，起皱褶：pörsümüş deri 皱皱巴巴的皮肤 □变衰老，变衰弱

pörsütmek (*-i*) pörsümek 的使动态

pörtlek Ⅰ *s.* (眼睛)突出的，暴突的 Ⅱ *is.* (果子等)淌水，流汁

pörtlemek (*nsz*) □(眼睛)突出，向外突 □(果子)淌水，流汁

pösteki (波) *is.* 皮，羊皮：Bir siyah koyun pöstekisinin üzerine diz çöktü. 他跪在一张黑羊皮上。◇**～ gibi serilip yatmak** 直挺挺地躺着 (*–e*) **～ saydırmak** 让某人做烦琐而无意义的工作；使疲乏，使厌烦 (*-in*) **～sini çıkarmak** 剥皮，毒打 (*-in*) **～sini sermek** 毒打 **～yi kurtarmak** 摆脱，解脱 (*-e*) **～yi sermek** 定居，落户，住下 **～yi sudan çıkarmak** 解脱，摆脱

pötibör *is.* (一般指葡萄干的)蛋糕

pötikare (法) Ⅰ *is.* 方块格子布 Ⅱ *s.* 用方块格子布做的

Pr 〈化〉镨(Praseodim)

prafa [pra'fa] *is.* 一种扑克牌游戏(3人玩32张牌)

Prag *öz.is.* 布拉格(捷克)

pragmacı [pra'gmacı] (希)〈哲〉 Ⅰ *s.* 实用主义的 Ⅱ *is.* 实用主义者

pragmacılık, -ğı *is.* 〈哲〉实用主义

pragmatist (法)〈哲〉 Ⅰ *s.* 实用主义的 Ⅱ *is.* 实用主义者

pragmatizm (法) *is.* 〈哲〉实用主义

Praia *öz.is.* 普拉亚(佛得角)

pranga (法) *is.* 脚镣，镣铐 ◇**～ kaçağı** 十恶不赦的罪犯，怙恶不悛的罪犯 **～dan çıkmak** 解除脚镣，脱下镣铐；被释放，获释 **～ya girmek** 被戴上脚镣，被捕入狱 **～ya vurmak** 戴脚镣

prangalı *s.* 戴脚镣的，戴镣铐的：Bu iki katil ayaklarından bellerine kadar, bellerinden boyunlarına kadar iki kat prangalı idiler. 这两个杀人犯从脚上到腰间，从腰间到脖子戴了两重镣铐。

prangasız *s.* 不戴镣铐的，不戴脚镣的

prasa 见 pırasa

praseodim (法) *is.* 〈化〉镨(Pr)

pratik, -ği (法) Ⅰ *is.* □做法，作法 □实践；实际应用，实际：～ faydası 实际效果；实际利益 muharebe ～i 战争经验 Ⅱ *s.* □实践的；实际应用的，实用的：～ ahlâk 现行的道德标准 ～ İngilizce 实用英语教程，实用英语课程 ～ kimya 应用化学 ～ matematik 应用数学 ～ talim ve terbiye 实践训练 □使用方便的，方便的：～ bir âlet 使用方便的工具 ～ bir tasarı 方便实施的计划 □手灵活的，手灵巧的；有经验的：～ bir adam 手灵巧的

人；有经验的人 ◇～ **değeri olmak** 具有实际意义；具有实践价值 **～te** 实践中；日常生活中

pratika [prati'ka] (意) *is.* (发给已经检疫的船只的)检疫通行证 ◇～ **almak** 领取检疫通行证 **～ vermek** 发放检疫通行证

pratikleşmek (*nsz*) 变得实用；变得方便

pratiklik, -ği *is.* 实践性；实用性；方便

pratisyen (法) *is.* □实践家，实践者 □自学者，自修者，无师自通者 □见习生，实习生

prazvana *is.* 刀柄，剑柄

prefabrike (法) *s.* 预制的

prefabrikasyon (法) *is.* 预制

prehistorik (法) *s.* 历史以前的，史前的

prehistorya (拉) *is.* □史前史 □史前学；史前考古学

prekambriyen (法) *is.* 〈地〉前寒武纪

prelüt, -dü(法) *is.* 〈乐〉前奏曲

prematüre (法) *s.* 早产的

prens (法) *is.* □王子 □太子 □亲王

prenses (法) *is.* □公主；亲王夫人 □王妃

prenseslik, -ği *is.* 公主封号；王妃封号

prensip, -bi (法) *is.* 原则，方针：～ sahibi 有原则的人，坚持原则的人 barış içinde yanyana yaşama ～i 和平共处的原则 emeğe göre taksim ～i 按劳分配的原则 ihtiyaçlara göre taksim ～i 按需分配的原则 kolektif liderlik ～i 集体领导的原则 Bunlar için esaslı bir prensip kararı alınmalıdır. 为此应该确立一个基本原则。◇～ **edinmek** (或 **ittihaz etmek**) 遵循原则；确立原则 **～ itibariyle** 原则上，基本上 **～lere dayanmak** 依靠原则，依照原则，按原则 **～leri koymak** 确立原则，确定原则，制定原则

prenslik, -ği *is.* 王子封号；太子封号；亲王封号

preparat (德) *is.* 配制好的药品，制剂

pres (法) *is.* □压(力)机，压床；冲床：～ dairesi 冲压车间 idrolik ～ 水压机，液压机 □压榨机，榨汁机，榨油机 □出版；出版物，印刷品；报刊 ◇～ **yapmak** 〈体〉(足球比赛中的)逼抢

presbit (法) *s.* 〈医〉患老视的，老花眼的，远视的

presbiteryen (法) *s.* 长老会的；长老派的；长老会教义的

presbiteryenlik, -ği *is.* 长老制；长老派；长老会教义

presbitlik, -ği *is.* 老视，老花眼，远视

presçi *is.* 压榨机工人，压力机工人

presçilik, -ği *is.* 压榨机的制作、销售或使用

prese (法) *s.* 压榨过的，挤压过的，冲压过的

presesyon (法) *is.* 〈天〉岁差

presleme *is.* □(用压机)压，榨，挤 □(布匹的)整理，上浆

preslemek (*-i*) (用压机)压，榨，挤

preslenmek (*nsz*) preslemek 的被动态

prestij (法) *is.* 威信，威望，声望

presto [pre'sto] (意) Ⅰ *zf.* 〈乐〉(用)急板，急速 Ⅱ *is.* 急板(指乐曲)

Pretoria *öz.is.* 比勒陀利亚(南非)

prevantoryum [prevanto'ryum] (法) *is.* 防治疗养院

prez *is.* 【俗】一撮海洛因

prezervatif (法) *is.* 阴茎套，避孕套：Prezervatif AİDS'*e* karşı yüzde yüz bir koruyucu olabiliyor mu? 避孕套能百分之百地防止艾滋病吗？

prim (法) *is.* □奖励金，奖金；补助，津贴 □保险费：sigorta ~i 保险费 □(证券等的)溢价 □〈数〉索数 ◇~ **vermek** 发放奖金；给补助

primadonna [primado'nna] (意) *is.* 〈乐〉(歌剧中的)主要女演员

primat (法) *is.* 〈动〉灵长类动物

primatlar *is.* 〈动〉灵长目

primer bütilalkol *is.* 〈化〉伯丁醇

primitif (法) Ⅰ *s.* 原始的，早期的 Ⅱ *is.* 文艺复兴前期的西欧艺术家或其作品

primitivizm (法) *is.* 原始主义

primli *s.* 有奖的：~ satış 有奖销售

primus *is.* 汽炉子，煤油炉子：~ başlığı 煤油炉子的燃烧嘴 ~ lâmbası 喷灯

printer (英) *is.* 打印机

priz (法) *is.* 插座，插孔；插头，插销，插塞：Ütünün fişini prizine takar mısın? 你能把熨斗的插销插上吗？

prizma [pri'zma] (希) *is.* □〈数〉棱柱，角柱体：¨çgen ~ 三棱柱 □〈物〉棱镜

prizmatik *s.* 棱镜的：~ dürbün 棱镜双目望远镜

probabilizm (法) *is.* 〈哲〉或然论

problem (法) Ⅰ *is.* 问题，难题，题目；习题：bir numaralı ~ 头等重要的问题 en keskin ~ 最尖锐的问题 geometri ~i 几何习题 Ⅱ *s.*【转】成问题的：~ çocuk 成问题的孩子

problematik, -ği (法) *s.* 成问题的，有疑问的，可疑的；未定的：~ yargı 贸然判断

problemli *s.* 成问题的，有疑问的，可疑的；未定的

problemsiz *s.* 没有问题的，没疑问的

prodüksiyon (法) *is.* 生产；产生，发生

prodüktivite (法) *is.* 生产能力；生产力

prodüktör (法) *is.* □〈影视〉制片人，监制者，电影制片厂厂主 □〈商〉生产者

prodüktörlük, -ğü *is.* 制片，监制；生产

profesör (法) *is.* 教授：~ler kurulu 教授委员会 misafir ~ 客座教授 Bu kırk yaşını geçmiş profesörleri ve ressamları kapıcı tanıyor. 这些40岁以上的教授们和画家们看门人都认识。

profesörlük, -ğü *is.* 教授职位，教授头衔：Profesörlük ancak gerçek değer sahiplerine verilmelidir. 教授头衔只能授给那些有真才实学的人。

profesyonel (法) Ⅰ *s.* 职业的，业务的，专业的：~ futbol 职业足球 ~ lig 职业(足球)联盟 Ⅱ *is.* □专业人员；职业运动员 □熟练工人，熟手

profesyonelleşmek (*nsz*) 职业化，专业化；成为熟手

profesyonellik, -ği *is.* 职业性，专业性；职业化；职业技能

profil (法) *is.* □(面孔、物体的)侧面，侧部轮廓；侧面像：~ bir yüz 侧脸 Yalnız sakallı sert profilinin bir parçasını görebiliyoruz. 我们只能看见大胡子那一点严峻的侧面像。□〈数〉断面，断面图，剖面，剖面图，型面：~ doğrusu 侧平线 ~ düzlemi 侧(立)平面 boyuna ~ 纵剖面 enine ~ 横剖面 ırmak ~i 河床剖面图 □型材，钢材：~ çelik 型钢 ~ demir 型铁 ◇~ **çıkarmak** 照侧面像

program (法) *is.* □程序表；节目单：~ dergisi 节目单，节目表 ders ~ı 课程表：konser ~ı 音乐会节目单 ~ sunucusu 节目主持人 □计划，规划；纲要，大纲：beş yıllık ~ı 5年规划，5年计划 eğitim ~ı 教学大纲 seçim ~ı 竞选纲领 Nafile yere yarın için kendisine bir Paris gezintisi programı çizmeğe uğraştı. 他为自己制定了明天的巴黎之游，这些努力都白费了。□纲要，纲领：barış ~ı 和平纲领 parti ~ı 政党纲领 □程序：bilgisayar ~ı 计算机程序 virüs tarama ~ı (计算机)查毒程序 ◇~ **çizmek** 制定计划，制订规划 ~

yapmak 制定计划，制订规划 **~a tabi olarak** 按计划，有计划地

programcı *is.* □(电影、电视、广播等的)排节目者：radyo ~i 广播节目制作者 □(戏剧、音乐会)散发节目单的人 □程序设计员，程序编制员

programcılık, -ğı *is.* 排节目；订计划；程序设计，编程

programla(ştır)mak (*-i*) □编节目单，安排节目；制订计划 □编制程序，程序设计

programlı *s.* □有节目单的 □有计划的，预先规划好的：～ iş 有计划的工作 □程序的：～ kumanda 程序控制

programsız *s.* □没有节目单的 □无计划的，没有预先规划好的：～ iş 无计划的工作

proje (法) *is.* □打算，设想；计划，规划：～ bürosu 计划局 ～ taslağı 设计草图 ～ yapı hesaplamaları 预算 tek tip ～ 标准设计 □草图；草案；初步设计 ◇**～ hazırlamak** (或 **yapmak**) 设计；计划，筹划；打算：Bir karpuz sergisi açabilmek için projeler yapmakta idi. 正在设计各种方案以便召开一个西瓜展览会。

projeksiyon (法) *is.* □投影，射影：～ âleti 投影机，放映机；幻灯机 □放映：sinema ～ makinesi 电影放映机

projektör (法) *is.* □探照灯，前照灯 □放映机；幻灯机 □【俚】(汽车等的)头灯，前灯：Projektör, gözlerini kamaştırınca hendeğe yuvarlandı. 车灯照得他两眼什么也看不见，一下子就掉到了沟里。□毒气施放器 ◇**～leri yakmak** □打开探照灯，打开前照灯 □打开放映机；打开幻灯机 □【俚】打开(汽车等的)头灯，打开前灯 □施放毒气

projelendirmek (*-i*) 设计；计划，筹划；打算

proletarya [prole'tarya] (法) *is.* 无产阶级：～ diktatoryası 无产阶级专政 ～ inkılâbı 无产阶级革命

proleter (法) *is.* 无产者：～ yığınler 无产阶级劳苦大众 ～ dayanışması 无产阶级团结 sanayi ～sı 工业无产阶级 ～ler sınıfı 无产阶级 Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz! 全世界无产者，联合起来！

proleterleşme *is.* 无产阶级化，无产化

proleterleşmek (*nsz*) 变为无产者，无产阶级化

proleterleştirmek (*-i*) proleterleşmek 的使动态

proleterlik, -ği *is.* 无产者的地位；无产者的状况

prolog (法) *is.* □(戏剧、电影等的)序幕，楔子 □序言，序诗 □【转】开端，序幕，开场白

prometyum (法) *is.* 〈化〉钷(Pm)

propaganda (意) *is.* 宣传：menfî ～ 反面宣传 müsbet ～ 正面宣传 Seçim günleri yaklaştıkça iki komşu da propaganda faaliyetini büsbütün artırdılar. 随着大选的日子越来越近，两个邻居也全力加强了他们的宣传活动。◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 宣传 **～da bulunmak** 宣传

propagandacı *is.* 宣传者，宣传员，宣传家

propagandacılık, -ğı *is.* 宣传精神

propagandist (法) *is.* 宣传者，宣传员

prosedür (法) *is.* 手续，程序

proses (英) *is.* 过程，进程，历程

prospekt(üs) (法) *is.* □(即将出版的书报等的)目录内容介绍，简介，广告单 □(大商场、旅馆等的)说明书，广告

prostat (法) *is.* 〈解〉前列腺

prostela [proste'la] (希) *is.* 围裙

protaktinyum [protakti'nyum] (法) *is.* 〈化〉镤(Pa)

protein (法) *is.* 〈化〉蛋白质，朊：Karbonhidratlar, yağlar ve proteinler vücudun ihtiyacı olan enerjinin üç temel kaynağıdır. 碳水化合物、脂肪和蛋白质是人体所需能量的三大基本来

源。

proteinli *s.* 含蛋白质的：～ besin 含蛋白质的食物

proteinsiz *s.* 不含蛋白质的

Protestan (法) Ⅰ *öz.is.* □新教，耶稣教 □新教徒，耶稣教徒 Ⅱ *s.* 新教的，耶稣教的

Protestanlık, -ğı *öz.is.* □新教，耶稣教 □新教教会，耶稣教教会

protesto [prote'sto] (意) *is.* □抗议(活动)，反对：～ notası 抗议照会 ～ nümayişi 示威游行，游行示威 □抗议书：Efendiler, aynı günde muhtelif vesaitle şu protestoyu gönderdim. 先生们，根据同一天的各种资料，我送去了那份抗议书。□【法】(公证人对汇票等的)拒付证书；(缴付人对苛捐等的)抗议书：ödememe ～su 拒付证书 ◇**～ çekmek** 递交拒付证书 (*-i*) **～ etmek** □抗议，反对 □递交拒付证书 **～yu basmak** (或 **çekmek**) 提出抗议

protez (法) Ⅰ *is.* □修补物，假体，假器：diş ～i 义齿，假牙 □【俚】假乳房 □〈语〉词首增添字母或音节 Ⅱ *s.* 修复性的，弥补性的(器官)

protezci *is.* 假器制作者

protezcilik, -ği *is.* 制作假器

protojin (法) *is.* 〈地〉片麻状花岗岩

protokol, -lü (法) *is.* □会议记录 □外交会议记录，外交会议决议：(bir muahedenin) imza ～ü 签字仪式 □礼仪，外交礼节 ◇**～e dahil** 可参加观礼的

protokolcü *is.* □会议记录员 □礼宾官 □【转】严格遵守礼仪的人，恪守礼节的人：Pek protokolcü olduğu için yemek sessiz geçiyordu. 因为他是个恪守礼节的人，所以吃饭一点不出声。

proton (法) *is.* 〈物、化〉质子，阳质子，正质子

protonema [protone'ma] (法) *is.* 〈植〉原丝体

protoplazma [protoplâ'zma] (法) *is.* 〈生〉原生质，原形质；原浆

prototip [pro'totip] (法) *is.* 原型

prova [pro'va] (意) *is.* □试，试验 □彩排，排练，排演：konser ～sı 音乐会彩排 oyun ～sı 表演彩排 resmî geçit ～sı 阅兵式预演 temsil ～si (节目等的)预演 umumî ～sı 彩排 □(服装)试衣，试样：elbise ～sı 衣服试样 ilk ～ 第一次试衣 son ～ 最后试样 □清样，试样：ilk ～ 初次清样 ikinci ～ 第二清样 Gece yarısına kadar isli bir petrol lâmbasının ışığında gazetenin provalarını tashih ederdi. 他常常在薰黑了的油灯灯光下校对报纸的清样，直到半夜。◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 试，试验；彩排，演练；试衣：Kostüm kesildi, yarın prova edilecek. 衣服裁好了，明天试穿。**～yı tashih etmek** 校对清样

providansiyalizm (法) *is.* 〈哲〉天命论，天命说

provizyon (法) *is.* 准备金，保证金

provizyonsuz *s.* 无保证金的；空头的(支票)

provokasyon (法) *is.* 挑拨(离间)，怂恿，挑动，教唆，煽动

provokatör (法) Ⅰ *is.* 挑拨者，离间者，煽动者，教唆者 Ⅱ *s.* 挑唆的，煽动的

prozodi (法) *is.* 〈乐〉韵律学，诗律学：müzik ～si 谱曲配词法

prömiyer (法) *is.* (戏剧的)初次上演，首演；(电影的)首映：filmin ～i 电影首映

Prusyalı *öz. is.* 普鲁士人

pruva [pru'va] (意) *is.* 〈海〉船首，船头：～ direği 前桅 ～ hattı (船队的队形)单纵队 ◇**～dan rüzgâr** 逆风

psikanaliz (法) *is.* 〈心〉精神分析(学)；心理分析法

psikanalizci *is.* 精神分析学家

psikasteni (法) *is.* 〈医〉精神衰弱症

psikiyatr (法) *is.* 精神病医生，精神病学家

psikiyatri (法) *is.* 精神病学：～ kliniği 精神病诊所

psikolog (法) *is.* 心理学家，应用心理学专家

psikoloji (法) *is.* □心理学 □心理，精神状态，心理状态：toplum ～si 社会心理 □〈文〉(作品中的)心理分析：～ filmi 心理分析电影

psikolojik (法) *s.* □心理学(上)的 □心理(上)的，精神(上)的：Karım içinde büyüdüğü bu evi bütün psikolojik derinliğiyle benimsemişti. 我妻子全身心地记挂着这间她从小住到大的房子。◇**～ an** 心理上的适当瞬间，最适当时机 **～ eğri** 心理曲线图 **～ oyun** 心理分析剧 **～ roman** 心理分析小说 **～ savaş** 心理战 **～ test** 心理测试

psikolojizm (法) *is.* 〈哲〉心理主义，唯心理论

psikometri (法) *is.* 心理测量(学)，智力测验，用脑时间测定法：～ testleri 心理测试

psikopat (法) *is.* 心理病者，精神变态者；神经病患者；〈医〉疯子

psikopati (法) *is.* 心理病态，精神变态，变态人格

psikopatik *s.* 心理病态的，精神变态的

psikopatoloji (法) *is.* 心理病理学，精神病理学

psikopatolojik (法) *s.* 心理病理学的，精神病理学的

psikopedagoji *is.* 儿童心理教育学

psikososyoloji *is.* 社会心理学

psikososyolojik *s.* 社会心理学的

psikoterapi (法) *is.* 〈医〉精神治疗，心理治疗，心理疗法

psikoz (法) *is.* 〈医〉精神病，精神变态：pahalılık ～u 因物价昂贵引起的精神病 savaş ～u yaratmak 战争引起的精神病

psişik (法) *s.* 精神的，心理的，灵魂的

Pt 〈化〉铂(Plâtin)

ptiyalin (法) *is.* 〈生〉唾液淀粉酶

PTT 【缩】邮电局(Posta Telgraf Telefon)

Pu 〈化〉钚(Plütonyum)

puan (法) *is.* □(各种体育比赛中的)得分 □(学生考试、作业的)分数；学分 □(证券市场上的)点：Önceki gün New York Borsası Dow Jones endeksi gün içinde 290 puan, Nasdaq ise 144 puanlık düşüş yaşadı. 前天，纽约股市道琼斯指数一天内下降了290点，纳斯达克指数下降了144点。□针脚 ◇**～ almak** 得分，得点 **～ hesabıyla yenmek** 以比分取得胜利 **～ kazanmak** 得分，得点 **～ tutturmak** 赢得所需的钱 **～ vermek** 打分，给分，评分

puanlamak (*-i*) (给试卷)打分，评分

puanlandırmak (*-i*) 打分，评分，给分

puanlı *s.* □有分的 □有针脚的：kırmızı ～ elbise 红线针脚的衣服

puanlık, -ğı *s.* …分(数)的：Kırk puanlık iki soru ve yirmi puanlık bir soru vardı. 有两道40分的题和一道20分的题。

puantaj (法) *is.* 标记号，作记号

puanter (法) *is.* 指示犬，保因脱犬(受过训练，能以鼻指向所嗅出之猎物的方向)

puantör (法) *is.* 考勤员；考勤打卡机

puding (法) *is.* □布丁(一种糕点) □〈地〉圆砾石，砾岩

pudra [pu'dra] (法) *is.* 香粉，扑粉 ◇(*-e*) ～ sürmek 扑粉，擦粉

pudralamak (*-i*) 搽粉，扑粉

pudralanmak (*nsz*) □(往自己脸上)扑粉，擦粉 □ pudralamak 的被动态

pudralı *s.* 搽了粉的，扑了粉的

pudralık, -ğı *is.* 扑粉盒，香粉匣

pudra şeker *is.* 沙糖，糖粉

pudriyer (法) *is.* 扑粉盒，香粉匣

Puebla *öz.is.* 普埃布拉(墨西哥)

puf[1] *is.* 墩状软座，墩状软垫

puf[2] *ünl.* (表示劳累、困倦或厌烦等感觉)哎，哎哟！

puf böreği *is.* 油炸饼：Kaynanasının da hiç olmazsa puf böreği pişirmeyi bilmesini isterdi. 她一直希望婆婆至少也会做做油炸饼。

pufla [pu'fla] Ⅰ *is.* 〈动〉绒鸭(*Somateria*) Ⅱ *s.* 鸭绒做的：～ şilte 鸭绒垫 ～ yastık 鸭绒枕头 ◇～ **gibi** 鸭绒似的，松软的：～ gibi yastık 松软的枕头

puflamak (*nsz*) 唉声叹气，叹气

puhu *is.* 〈动〉鵰鸮，大猫王(*Bubo bubo*)

pul (波) Ⅰ *is.* □邮票：～ parası (或 resmi) 印花税 damga ～u 印花，印花邮票 posta ～u 邮票 □旧时的金属硬币：bir ～ etmemek 一文不值 bir ～ yerine geçmemek 一文不值 bir ～a değmemek 一文不值 bir ～u olmamak 不名一文，身无分文，一贫如洗 Cebinde parası pulu yoktur. 他兜里分文没有。□装饰片，小薄片，(缀在织物上的)闪光片 □(15子棋的)棋子：tavla ～u 15子棋棋子 □垫圈，垫片：meşin ～ 皮革垫圈 perçin ～u 铆钉垫片 □〈动〉鳞，鳞片，鱼鳞：balık ～u 鱼鳞 Bir adamla minimini bir kız çocuğu elleri balık pulu içinde balık avlıyordu. 一个小小的女孩跟着一个大人在抓鱼，满手都是鱼鳞。□〈植〉鳞片，鳞叶 □小型传单；旧时记工用的筹码；标签；押金牌 Ⅱ *s.* 片状的，鳞片状的：～ kaya 片岩，板岩，页岩 ◇～ **biriktirmek** 集邮 ～ **işlemek** 饰以闪光片 ～ ～ 一片片地 ～ ～ **ayrılma** 一层层地剥下 ～ ～ **çiçeklenmek** 起涟漪：Deniz pul pul çiçekleniyor. 大海荡起了涟漪。～ ～ **dökülmek** 一片片地脱落 ～ **şişe** 薄壁细颈玻璃瓶 ～ **toplamak** 集邮 ～**u yapıştırmak** 贴邮票

pulat, -dı (波) *is.* 【旧】钢 ◇～ **gibi** 钢铁般的：Atletinin örtmediği pazıları pulat gibi. 竞技运动员外露的肱肌坚硬如钢。

pulcu *is.* □卖邮票的人 □集邮者，集邮家

pulculuk, -ğu *is.* □卖邮票(的职业) □集邮爱好

pul kanatlılar *ç.is.* 〈动〉鳞翅目(*Lepidoptera*)

pulatarina *is.* 〈动〉金鲻(*Mugilauratus*)

pullama *is.* 预付邮资

pullamak (*-i*) □预付邮资，贴邮票：Duvarları pulladı. 他把邮票贴到了墙上。Zarfı pulladı. 他把邮票贴在信封上。□饰以闪光片，缀以闪光片：Gece elbisesini pulladılar, işlediler. 他们给晚礼服缀上了闪光片，收拾了一下。

pullanma *is.* □ pullanmak 的动名词：Zarfların pullanması gerekir. 信封都应贴上邮票。□〈医〉脱屑，脱皮，暴皮：Bazı ateşli hastalıklardan sonra deride pullanma görülür. 有些高烧病好了之后皮肤会脱皮。□褪色；(一片片地)剥落，剥蚀

pullanmak (*nsz*) □ pullamak 的被动态 □变成一片片的，剥落，剥蚀 □把自己打扮漂亮

pullu *s.* □贴了邮票的，贴有印花的：～ dilekçe 贴有印花的申请 ～ zarf 贴有邮票的信封 □饰有闪光片的：～ gece elbise 饰有闪光片的夜礼服 □有垫片的，有垫圈的：～ cıvata 有垫片的螺栓 □有鳞片的，有鳞的：～ balık 有鳞的鱼 □有斑点的，斑点很多的

pulluk, -ğu (德) *is.* 犁，双轮转铧犁，转壁双向犁

pulman (英) *is.* 普尔门式火车卧车

pulsuz *s.* □未贴邮票的，未贴印花的：～ dilekçe 未贴印花的申请 □没钱的；不花钱的 □有垫片的，有垫圈的 □没有鳞片的，无鳞的：～ balık 无鳞鱼

pulu *is.* 〈动〉鲻

puluç, -cu 【旧】 Ⅰ *s.* 阳萎的 Ⅱ *is.* 阳萎患者

puluçluk, -ğu *is.* 【旧】〈医〉阳萎

puma [pu'ma] (法) *is.* 〈动〉美洲狮(*Feis concolor*)

punar 见 pınar

punç, -cu (法) *is.* 潘趣酒(酒加糖、红茶、柠檬等调制的混合甜饮料)

punt, -du (意) *is.* 正好的时候，时机，适当时机，最好时机 ◇**～unda getirmek** 选择最佳时机：O döner dönemz bir punduna getirip tanıştırayım sizi. 他一回来，我就找个适当的时机介绍你们认识。**～unu bulmak** 选择最佳时机

punto [pu'nto] (意) *is.* 点，磅(铅字大小单位)：8 ～ 8磅 10 ～ 10磅 iri ～ 大号铅字 iri ～larla vermek 用大号铅字

puntolu *s.* 磅的：iri ～ başlık 大号字的标题 küçük ～ 小号的

pupa [pu'pa] (意) Ⅰ *is.* 〈海〉船尾，艉：～ atışı 攻击船尾的炮火 ～ işaret feneri 船尾信号灯 ～ küreği 后舵 ～ merdiveni 船尾绳梯 vapurun ～sından pruvasına kadar 从轮船的船尾到船头 Ⅱ *zf.* 从后面，从后方：Rüzgâr pupa esiyor. 风从后面刮来。◇**～ etmek** 撞船尾 **～ gitmek** □顺风航行，顺水而去：Sicim gitgide boşalıyor; gemi hafif yana yatarak pupa gidiyordu. 绳子慢慢地松开了，船轻轻地向一边倾斜，顺水而去。□【俚】径直走去 **～ yelken** □顺风帆 □【转】顺风，一帆风顺地；无所顾忌地：Hüseyin Rahmi de Ahmet Mithat'ın şaşmaz bir öğrencisidir. O da pupa yelken yazar yazılarını. 侯塞因·拉赫米的确也是艾哈迈德·米特哈特的学生。他写作品也是毫无顾忌的。**～ yelken gitmek** 无所顾忌地走，一无反顾地去 **～dan gelmek** (别的船)从后面驶来 **～dan rüzgâr almak** 顺风行驶

pupla 见 pufla

purasa 见 pırasa

purbuvar(**lar**) *is.* 小费，茶钱

puro (**sigara**) [pu'ro] (意) *is.* 雪茄，雪茄烟，吕宋烟

pus[1] *is.* □薄雾，轻雾 □(水果、菜叶等表面上的)白粉，果霜，叶霜，蜡被 □树叶上的蠕虫网 □(树干或树枝上的)青苔 □头痂

pus[2] (法) *is.* 拇指

Pusan *öz.is.* 釜山(韩国)

pusarık Ⅰ *s.* 有雾的，阴暗的，阴晦的，变阴晦的 Ⅱ *is.* 幻景，海市蜃楼

pusarmak (*nsz*) 起薄雾，起雾

pusat *is.* □工具 □武器，装备 □【俗】衣服，衣服布料

pusatçı *is.* 【旧】土耳其奥尔塔欧甬戏中的武士，丑角，小丑

pusatlandırmak (*-i*) pusatlanmak 的使动态

pusatlanmak (*nsz*) 【旧】□拿起武器，武装起来；穿上盔甲 □购置必要工具

pusatlı *s.* 【旧】□配有武器的 □穿铠甲的

puse *is.* 吻，接吻，亲嘴

puselik, -ği *is.* 〈乐〉见 buselik

puset (法) *is.* 童车，小推车

pusetçi *is.* 生产、销售或维修童车的人

pusla [pu'sla] *is.* □罗盘，指南针 □短笺，便条，小条子 □清单，账单

puslandırmak (*-i*) puslanmak 的使动态

puslanmak (*nsz*) □起雾，下薄雾，被蒙上薄雾，蒙上一层水气 □变模糊，迷糊：Zehra'nın gözleri puslanıyor. Uyku mu, kahır mı, acı mı bilinmez. 泽赫拉的眼睛迷糊了。不知道是困了呢，烦了呢，还是疼了。

puslu *s.* □雾蒙蒙的，有雾的；雾气腾腾的：Bu soğukta gök puslu, yerler beyaz. 在这寒冷的天气里，天空雾蒙蒙的，地上是一片雪白。□有叶霜的，有果霜的；有虫网的

pusmak, -ar (*nsz*) □藏，藏起来；躲藏 □【转】变忧郁，变得闷闷不乐 □下薄雾，起雾

pusu *is.* □设伏地点，埋伏地，伏击圈 □伏击，埋伏：Pencerenin kenarında pusuda bekleyen Sipsi, sinsice pencereye yaklaşır. 在窗边埋伏的西普锡悄悄地走近窗户。◇**～ kurmak** 设

下埋伏 ～ **tutmak** 埋伏起来 **～da olmak** (或 **bulunmak**) 在伏击地，埋伏起来 (*-i*) **～ya çekmek** 诱入埋伏圈 **～ya düşmek** 中埋伏，受伏击 (*-i*) **～ya düşürmek** 诱入埋伏圈：Bir gece, pusuya düşürmek, arkasından vurmak tasarlanmıştı. 有一天他曾打算把他引入埋伏，从后进行袭击。**～ya girmek** 进入伏击位置 **～ya yatmak** 埋伏起来：pusuya yatmış kuvvetler 埋伏起来的部队，伏兵

pusucu *is.* 伏兵，埋伏起来的人

pusula[1] [pusu'la] (意) *is.* 罗盘，指南针：～ dolabı 罗经盘，罗经箱 ～ ibresi 罗盘的指针 ～ kartı 罗盘的盘面，罗经卡 bezart ～sı 磁针罗盘 cereyan ～sı 安培计，电流表 fosforlu ～ 夜光罗盘 sapma ～sı 磁偏计 uçak ～sı 飞机的罗盘 ◇**～yı şaşırmak** □惊慌失措，不知所措，惘然若失，慌张，慌神 □迷失方向，走错路，做错事

pusula[2] [pusu'la] (意) *is.* □短笺，便条，小条子 □清单，账单：hesap (或 masraf) ～sı 账单 □选举票：seçim (或 intihap, rey) ～sı 选举票 ◇**～ etmek** 记笔记；记录；写便条

pusulalı *s.* 有罗盘的，带罗盘的

pusulasız *s.* 没有罗盘的，不带罗盘的：Öyle bir tekne parçasıdır ki, pusulasızdır, barometresizdir. 这是一艘那么样的小艇，没有罗盘，没有气压表。◇**～ gitmek** □不带罗盘地行驶 □无舵无帆地行驶，漫无目的地行驶

pusval *is.* 也门人使用的鞋子尺寸

puşt (波) *is.* □娈童 □粗俗恶毒的骂人话

puştluk, -ğu *is.* 【粗】好男色；娈童(的职业)

put[1] (波) *is.* □偶像，神像 □十字架 ◇**～ gibi** 木偶似地，木偶般地：Düşündüklerimi lâkırdı ile gayet kolay anlattığım hâlde kalemi ele alınca put gibi tutuluyordum. 尽管我很轻易地就能用言语表达出我所想的，但一拿起笔我就会象木偶似地呆了。**～ gibi oturmak** 木偶似地一动不动地坐着 **～ kesilmek** 发呆，发愣，目瞪口呆 **～a tapıcılık** 膜拜偶像 **～a tapmak** 崇拜偶像：～a tapan (或 tapıcı) 偶像崇拜者，多神教教徒 Onu ben, büsbütün başka bir hayranlılıkla âdeta bir puta taparcasına seviyorum. 我完全是以另一种崇敬心喜欢着他，就好象是膜拜偶像一样。

put[2] *is.* 三股或四股丝线

putkıran *is.* 破坏圣像运动的拥护者

putlaşmak (*nsz*) 过度受崇

putlaştırma *is.* 崇拜：şahsi ～ 个人崇拜

putlaştırmak (*-i*) 偶像崇拜；过度崇拜：şahsi ～ 把某人当偶像崇拜 Bana işlerin en kolayı ne dir diye sorarsanız, size bir insanı, bir yazarı putlaştırmaktır derim. 你们要是问我什么事最容易，我会说把一个人、一个作家当偶像崇拜最容易。

putperest (波) *is.* 偶像崇拜者，多神教教徒：Bu mabet de bir putperest madedi değilse bile her hâlde ilk kiliselerden biriymiş. 这座寺庙即使不是多神教的寺庙，大概也是最早的教堂之一。

putperestlik, -ği *is.* 偶像崇拜；盲目崇拜

putrel (法) *is.* 工字小梁，工字钢；小梁，短柱子，桩：demir ～ 铁桩

puvan 见 puan

püf *yans.* 噗：Püf desen söner. 一吹它就灭了。◇(*-e*) **～ demek** 吹灭，熄灭 **～ desen uçacak** 一吹就倒的，很瘦弱的，弱不禁风的 **～ etmek**吹(灭)，吹(凉) **～ noktası** 弱点，薄弱点，致命点，致命弱点 **～ noktasını bulmak** 找致命的弱点：Pek doğru söylüyorsun, hem de bu işin iç yüzünü tafsilâtıyla bilmediğin hâlde püf noktasını buluyorsun, Davut ağa. 达斡特老爷，你说得太对了，在没有详细知道事情内幕的情况下你找到了它的薄弱点.

püfkürmek (*-i*) □吹，刮 □喷 □吹气，打气，吹胀

püflemek (*-i*) 吹(灭)，吹(凉)

püfteri *is.* 猎哨子

püfür püfür *zf.* (风)徐徐地(吹)：Rüzgâr püfür püfür ortalığı serinletiyordu. 风徐徐地吹来了几丝凉意。◇～ **esmek** (风)徐徐地吹

püklü 见 *e*kli püklü

pülverizatör (法) *is.* 喷子，喷雾器，雾化器

pünez(法) *is.* 图钉，揿钉

pür[1] (波) *s.* 【旧】(复合词的第一部分)满的，充满的，装满的：pürcuş 满怀激动的，十分激动的 pürhiddet 怒火满腔的，充满仇恨的 pürneşe 充满喜悦的 pürsıhhat 非常健康的，十分健康的 Gırtlağımı yırtarcasına haykırırken odaya efendim pürtelâş girdi. 正当我扯破嗓子嚎啕大哭的时候，我先生忧心重重走进了房间。

pür[2] *is.* 【俗】(松树等的)针叶

pürçek, -ği Ⅰ *is.* 【俗】□一绺卷发，挂在鬓角上的头发 □穗，(植物的)根须 Ⅱ *s.* □弯曲的，蜷曲的 □〈文〉花哨的，过于华丽的，文绉绉的；费解的；奥妙的；奇巧的，独出心裁的

pürçeklenmek (*nsz*) 卷曲，打卷；蟠卷；成穗状

pürçekli *s.* 卷发的，卷曲的

pürçeksiz *s.* 不带卷发的，没有卷发的

pürçük, -ğü *is.* 【俗】见 pürçek

pürçüklü *is.* 【俗】葫罗卜

pürdiken *s.* 带刺的，有刺的，多刺的，浑身是刺的：～ çalılar 多刺的灌木丛

püre (法) *is.* (豆类、蔬菜制成的)泥，酱：kestane ～si 栗子酱 patates ～si 土豆泥

püremel *s.* 充满希望的，满怀希望的

püren *is.* 【俗】〈植〉帚石南

püriten (法) *is.* ve *s.* 清教徒(的)

pürkeyif *s.* 心满意足的，非常满意的

pürnamus *s.* 正派的，品行端正的

pürnefret *s.* 仇恨满腔的；非常气愤的

pürnur *s.* 非常明亮的，充满光明的

pürtelâş *s.* 十分不安的，忧心忡忡的：Gırtlağımı yırtarcasına haykırırken odaya efendim pürtelâş girdi. 正当我扯破嗓子大喊大叫的时候，我先生忧心忡忡走进了房间。

pürtük, -ğü *is.* (果皮、叶子)粒子，颗粒，鼓包，小疙瘩，小包、隆凸：beton duvardaki ～ler 水泥墙上的鼓包 portakalın ～leri 橙子皮上的颗粒 ◇～ ～ 有疙瘩的，凹凸不平的

pürtüklenmek (*nsz*) 起鼓包，形成小颗粒，长小疙瘩，起鸡皮疙瘩

pürtüklü *s.* 麻麻拉拉的，不光滑的，疙疙瘩瘩的；粒状的；有鼓包的，长疙瘩的：～ kâğıt 粒纹纸

pürümit *s.* 充满希望的，满怀期望的

pürüz *is.* □粗糙；凹凸不平；参差不齐；鼓包，疙瘩：cildin ～leri 皮肤上的疙瘩；封皮上的鼓包 □【转】困难，障碍：Bu kadar pürüzü olan bir işe girmek doğru değildir. 进行这样一件障碍重重的事是不对的。□缺点，缺陷，毛病，短处：İşi biraz karıştırınca, bütün pürüzler sırıttı. 对此事稍加推敲，所有的不足就都显露出来了。◇～ **ayıklamak** 清除障碍，排除故障，消除阻碍 ～ **temizlemek** 清除障碍，排除故障，消除阻碍

pürüzalır *is.* 铰刀，铰床

pürüzlendirmek (*-i*) pürüzlenmek 的使动态

pürüzlenmek (*nsz*) □变粗糙，变得参差不齐，变得凹凸不平 □(声音)变得嘶哑，变得沙哑 □【转】遇到障碍，遇到困难：İşler pürüzlendi. 许多工作遇到了困难。

pürüzlü *s.* □粗糙的，凹凸不平的，参差不齐的：～ cilt 粗糙的皮肤；凹凸不平的封皮 □(声音)嘶哑的，沙哑的 □【转】困难的，有困难的，繁难的：～ iş 难事，繁难事

pürüzsüz *s.* □平的，平坦的；平滑的；□容易的，不复杂的 □完美的，没有缺点的

pürüzsüzlük, -ğü *is.* 平，平坦；平滑；顺利；完美无缺，无可指责

püskü 见 *e*ski püskü

püskül *is.* 缨；绶；流苏，流苏状物：kılıç ~ü 剑穗 ◇**~ ~ kaşlar** 浓眉

püskül kuyruklular *ç.is.* 〈动〉缨尾目

püsküllendirmek (*-i*) 缝上缨络缀上流苏(穗状装饰物)

püsküllü *s.* 带穗的，带流苏的，装了缨的：~ perde 带流苏的窗帘 Bu püsküllü şapka, boyunu biraz daha uzatmış. 她戴这带穗的帽子显得又高了点。◇**~ belâ** 严重的灾难，严重的灾祸，严重的不幸事件

püskülsüz *s.* 不带穗的，不带流苏的

püskürgeç, -ci *is.* 喷雾器，喷子

püsküren 见 püskürgeç

püskürme Ⅰ *is.* □ püskürmek 的动名词：~ âleti 喷雾器 ~ boya 喷漆，喷涂颜料 gaz ~si 喷气 sis ~si 喷烟 □〈地〉(火山)喷发 Ⅱ *s.* 斑斑点点的：~ benekli kumaş 斑纹布 ~ benli 满脸斑点的

püskürmek (*-i*) □喷，喷射，喷吐，溅起，四溅 □(火山)喷发，喷出，喷射出：Yanardağlar kül ve duman püskürür. 火山会喷出烟和灰。□【转】发泻(怒火)：Bekçi, kırılan camı görünce ateş püskürmüş. 看门人一看见打碎的窗户，暴跳如雷。□忍不住笑出声来，憋不住扑哧一笑

püskürteç, -ci *is.* 喷雾，喷雾器，雾化器

püskürtme Ⅰ *is.* □ püskürtmek 的动名词 □喷涂；喷墨画 Ⅱ *s.* 喷涂的，喷抹的：~ duvar 喷涂墙 ◇**~ tabancası** 喷枪

püskürtmek (*-i, -e*) □使喷出，使喷射 □(*-i*)打退，击退：düşmanı ~ 打退敌人，击退敌人，迫使敌人后撤 □使消散，使扩散，使散射，使四溅

püskürtü *is.* 〈地〉(火山)溶岩

püskürtülmek (*nsz*) püskürtmek 的被动态

püskürük, -ğü *s.*〈地〉火山的：~ kayaçlar 火山岩体 ~ kütle (或 taş) 火成岩，喷发岩

püslü 见 süslü püslü

püsür (希) Ⅰ *is.* □粪，污物：boku ~ü 【粗】粪，屎 □污秽，污物 □不受欢迎的人，讨人厌的人，讨厌鬼，屎狗屎：Peşine iki püsür takıp gelmiş. 他来了，身后跟着两个讨厌鬼。Ⅱ *s.* 【俗】□懒惰的；坑蒙拐骗的 □(线、绳、发丝等)凌乱的，乱篷篷的 □(事情)很复杂的，难解决的；难理解的；有缺陷的

püsürlü *s.* 困难的，有困难的，繁难的

püsürsüz *s.* 平的，平坦的；平滑的；顺利的；完美的

pütür *is.* 癞点子，小颗粒，小鼓包，鸡皮疙瘩：portakal üzerindeki ~ler 橘子皮上的癞点

pütürlenmek (*nsz*) 起鸡皮疙瘩，变粗糙：Sırtını ve omuzlarını yoklamak kabil olsa, cildinin tavuk derisi gibi pütürlendiği hissedilecektir. 要是能查查他的背和肩，就能发现他的皮肤就象鸡皮似的长了疙瘩。

pütürlü *s.* 有小疙瘩的，有鼓包的，不平滑的

pütür pütür *s.* 龟裂的，粗糙的，变粗硬了的：~ deri 龟裂的皮肤，粗糙的皮肤，变粗硬了的皮肤 Ellerim pütür pütür oldu. 我的双手变粗硬了。

pütürsüz *s.* 没有小疙瘩的，没有鼓包的，平滑的，光滑的

pütürsüzlük, -ğü *is.* 平滑，平整，光滑

Pyongyang *öz.is.* 平壤(朝鲜)

Q q

X 土耳其语字母表中，没有这个字母，它只见于外来词中

Quebec *öz. is.* 魁北克(加拿大)
Quito *öz.is.* 基多(厄瓜多尔)

R r

R, r 土耳其语字母表中第 21 个字母：舌尖齿龈后部颤动辅音。

Ra *is.* 〈化〉镭(Radyum)

Rab, -bbi (阿) *is.* ❶上帝，真主，天主，神；老天爷，上天，苍天 ❷主人，老爷

Rabat *öz.is.* 拉巴特(摩洛哥)

rabbanî [rabba:ni:] (阿) *s.* ❶神的，神性的；神授的，天赐的：ilhami ～ 天意，天命 ❷虔诚的，虔敬的

rabbena [rabbena:] (阿) *is.* 上帝，真主 ◇～ **hakkı için** (发誓时增强信服力)我对天发誓！我当着真主发誓！的的确确！确实如此！

Rabbi (阿) *is.* 上帝，真主：Ya Rabbi! 天啊！上天啊！

Rabbim *ünl.* 上帝，真主：Rabbim! 上帝啊！真主啊！我的天啊！◆**Rabbim bir arada kocatsın, dirlik düzenlik versin.** (对新婚夫妇的祝福语)苍天保佑你们白头到老，和睦美满。**Rabbim bir daha göstermesin.** 千万不要！可别！**Rabbim esirgesin！** 真主保佑！千万不要！**Rabbimin takdiri ne ise o olur.** 一切遵从主的旨意。

rabıt, -ptı (阿) *is.* 【旧】联系；(相互)关系；连接：～ edatı 〈语〉连接词 ～ sıygası 〈语〉【旧】系动词

rabıta [ra:bıta] (阿) *is.* ❶联系，关联：Bu iki cümle arasında rabıta yok. 这两句之间没有联系。Onun, sözünü ettiğimiz insanlarla bir rabıtası yok. 他和我们所说的那些人之间没有一点关系。❷关系，干系：dostluk ～ sı 友好关系 ❸依从关系，从属性，依存性 ❹次序，顺序，秩序 ❺(联结的)带子，线，绳子 ❻〈语〉连接词

rabıtalı *s.* ❶整齐的，有规律的，次序井然的；有条理的，连贯的：～ bir ev 整洁的房子 ～ konuşma 有条理的讲话 ～ bir söz 有条理的话语 ❷正派的；品行端正的：～ kadın 正派的女人 İkinci ev sahipleri çok namuslu, çok rabıtalı insanlardı. 第二次的房东们非常诚实正直。

rabıtasız Ⅰ *s.* ❶杂乱无章的，没有条理的；凌乱的：～ bir idare 混乱的管理 ～ sözler 条理不清的话语 ❷不正派的；不合礼仪的：～ adam 不体面的人 Ⅱ *zf.* (说话等)牛头不对马嘴，毫无条理：Rabıtasız konuşuyor. 他讲得毫无条理。

rabıtasızlık, -ğı *is.* ❶混乱，杂乱无序 ❷不适当，不得体，不正当；不合适的举止，不正当的行为

rabi (阿) *say.* 【口】第 4

rabian (阿) *say.* 【口】(用于列举)第 4，第 4 点

raca [ra'ca] (法) *is.*〈史〉拉甲，罗阁(古代印度贵族的称号；印度土邦王公的称号)

raci, -i [ra:ci:] (阿) *s.* (*-e*) ❶倒退的，复古的 ❷与…有关的，与…有联系的，涉及到…的 ◇(*-e*) ～ **olmak** 涉及到，关系到，与…有关：Bu sözün ona raci olmadığını temin ederim. 我敢断言这话与他无关。

racih (阿) *s.* 占优势的，具有优势的

racil (阿) *is.* ❶步行者，徒步者 ❷【转】外行，门外汉

racon (意) *is.* 【俚】❶习惯，规律；方式，方法：Hayri bütün kumar raconunu bilirdi. 哈伊里知道各种赌博的方法。❷装模作样，摆样子；炫耀，卖弄；赶时髦：～ meraklısı bir adam 喜欢赶时髦的人 ◇～ **kesmek** 【俚】①(审讯和判决)以貌取人 ②炫耀，卖弄；装模作样

rad, -ddı *is.* 雷：～ ü berk 雷和闪电

radansa [rada'nsa] (意) *is.* 〈海〉(帆上穿绳用的)金属环，铁箍：çift ～ 〈海〉套环

radar [ra'dar] (英) *is.* 雷达，无线电探测器，无线电定位装置，无线电定位器：～ cihazı 雷达，雷达站 araştırma (或 arama tarama) ～ı 探测雷达，警戒雷达(站) çarpışma önleme ～ı (船、飞机上安装的用来预防碰撞的)雷达警报系统 çift demetli ～ 搜索雷达 gözetleme ～ı (地面)监测雷达 hava önleme ～ı (飞机上用于控制空对空导弹的)跟踪雷达 hava ～ı 〈军〉雷达警取系统 hava trafik kontrol ～ı 〈空〉空中交通控制雷达 hava yolu gözleme ～ı 空中航线警戒雷达 meydan arama ～ı 〈空〉飞机监视雷达 topçu (atış) ～ı 火炮雷达 uçak ～ı (飞机上的)空中监测雷达 yakalama ～ı 探测雷达 yer ～ı 地面雷达(站) yöneltme ～ı 引导雷达(站)

radarcı *is.* ❶雷达员 ❷【俚】告密人，密告者，打小报告的人：Arkadaşlar, dikkatli olun, sınıfa yeni bir radarcı geldi. 同学们，你们要小心，班里新来了一位打小报告的人。

radarcılık, -ğı *is.* ❶雷达员(职业)，操纵雷达的工作 ❷【俚】窥视别人家窗户

radde (阿) *is.* 等级，程度：İşe polisi karıştırmadım. Son raddeye gelmedikçe de karıştırmak niyetinde değilim. 我还没通知警方。不到迫不得已的时候我不想让警察来插手这件事。◇～(**sin**)**de** (用于时间、数量)大概，大约；约，约莫；左右：Saat on raddelerindeydi. 那时是 10 点左右。Ayakta duramayacak raddede yorgunum. 我累得都快站不住了。

radika [radi'ka] *is.* 〈植〉蒲公英(*Taraxacum officinale*)

radikal, -li (法) Ⅰ *s.* ❶根本的，治本的；彻底(解放)的；走极端的：～ hareket 彻底的行动 ❷激进的，激进派的 Ⅱ *is.* 激进分子，急进分子，激进党派的成员：～ ler 急进分子，急进党

radikalist (法) *is.* ❶急进分子，激进分子；急进党派的成员 ❷【转】急进派，激进派

radikalizm (法) *is.* ❶〈哲〉激进主义，根本改革主义 ❷【转】激进的思想，激进的行为

radom (英) *is.* 〈无〉雷达天线罩；整流罩

radon (拉) *is.* 〈化〉氡(Rn)

radyal (法) *s.* 〈技〉辐向的，径向的：～ makkap tezgâhı 径向钻床 ～ yük alan yatak 辐射轴承，径向轴承

radyan[1] (法) *is.* 〈数〉弧度

radyan[2] (法) *is.* 〈天〉(流星)辐射点

radyasyon (法) *is.* 〈物〉辐射，放射；辐射线；放射物；辐射能：～ hastalığı 〈医〉放射病

radyatif (法) *s.* 〈物〉放射的，辐射的；发光的，发热的

radyatör (法) *is.* 〈机〉❶(暖气设备等的)散热器；放热器；散热片；冷却管 ❷(汽车的)水箱；冷却片，冷却器：kanatlı ～ 片状散热器 petekli ～ 蜂房状散热器 Radyatörün suyunu tazeledikten sonra virajlı yokuşu tırmanmaya başladı. 水箱灌上水后他开始爬向那带拐弯的斜坡。❸暖气片，暖气管，暖气装置：Odanın genişliği arttıkça radyatörde dilim sayısı da artar. 房间面积增大，暖气片的数量也要增加。◇～ **boşaltmak** 【俚】撒尿，小便 ～**su kaynatmak** 【俚】想撒尿，想小便

radyatörcü *is.* 制作、销售、安装或修理(暖气设备等的)散热器、(汽车的)水箱或冷却器的人

radyo [ra'dyo] (法) *is.* ❶无线电广播；无线电传送，无线电通信：～ ağı 无线电通信网 ～ alıcı(sı) 无线电接收机，(无线电)收音机 ～ donatımı 无线电器材，无线电设备 ～ parazitleri 无线电干扰 ～ röportajı 无线电实况广播 ～ vericisi 无线电发射机 ～ yayını 电台广播，无线电发射 ～ yön bulucu 无线电测向仪，无线电定向仪 ❷无线电台，无线电广播台：～ dinleyicisi 广播电台听众 ～ istasyonu 广播电台 ～ reportörü 广播电台记者 ～ yayımları 无线电广播，广播 Beijing ～su 北京广播电台 Genellikle Ankara

radyosunu dinliyoruz. 我们主要收听安卡拉电台的广播。❸无线电设备，无线电接收机，收音机：～ bağlantısı 无线电通信，无线电联络 ～ cihazı 无线电器材，无线电装置，无线电台，电台 pikaplı ～ 电唱收音两用机，收唱两用机 pilli ～ 使用干电池的收音机 Radyomuz bozuldu, dinleyemiyoruz. 我们的收音机坏了，无法收听广播。◇**～dan** 从无线电广播，通过广播电台；通过收音机：～dan dinlemek 通过收音机收听 ～dan konferans vermek 通过广播电台作演讲 **～yu açmak** 打开收音机

radyoaktif (法) *s.* 放射性的；放射引起的：～ bulaşma 放射性沾染 ～ cisimler (或 zerreler) 放射性物质 ～ elementler 放射性元素 ～ maddeler 放射性物质 ～ şualar 放射性光芒

radyoaktiflik, -ği *is.* 放射性；放射(现象)：～ ölçme teçhizatı 测定放射仪 sunî ～ 人工放射性 tabiî ～ 自然放射性

radyoaktivite (法) *is.* 放射性；放射(现象)：**～ sirayeti** ①放射性幅射 ②穿透性幅射

radyoakustik *s.* 无线电电声的，无线电电声学的

radyoastronomi (法) *is.* 无线电天文学，射电天文学

radyobiyoloji (法) *is.* 放射生物学，辐射生物学

radyocu *is.* ❶无线电人员，无线电技师 ❷广播电台工作人员 ❸无线电爱好者

radyoculuk, -ğu *is.* ❶无线电制造，无线电修理，无线电销售 ❷无线电行业

radyodifüzon (法) *is.* 无线电台广播

radyoelektrik (法) *is.* 无线电学

radyoelektronik, -ği *is.* 无线电电子学

radyo etkin *s.* 放射的，放射性的；放射引起的

radyo etkinliği, -ni *is.* 放射性；放射(现象)

radyo evi, -ni *is.* 广播中心，无线电中心：Ankara ～ 安卡拉广播电台 İstanbul ～ 伊斯坦布尔电台

radyofar *is.* ❶无线电信标，无线电指点标，无线电指向标 ❷无线电导航台，无线电指向台

radyofizik, -ği *is.* 无线电物理学

radyofoni (法) *is.* 无线电话学，无线电话术，无线电传声(指无线电电话及无线电广播)

radyofonik, -ği (法) *s.* 无线电话学的，广播音质学的：～ oyun 广播(戏)剧 ～ ses 电台播音员的嗓音

radyofoto (法) *is.* 无线电传真(照片)

radyograf (法) *is.* 〈医〉射线照片；X射线照片

radyografi (法) *is.* X射线照相(术)

radyogram (法) *is.* ❶无线电报 ❷(X)射线照片，无线电自动记录

radyoizotop, -pu (法) *is.* 〈核〉放射性同位素：～larla tedavi etmek 用放射性同位素治疗

radyokimya (法) *is.* 放射化学，射电化学

radyolink (英) *is.* 无线电通讯线路，无线电通讯网，高频无线电通讯系统

radyolog, -ğu (法) *is.* ❶放射学家，(应用)辐射学家，放射学工作者 ❷放射疗法医师，放射科医生

radyoloji (法) *is.* 〈原〉(应用)辐射学，放射学

radyolokasyon *is.* ❶雷达学，无线电定位学 ❷无线电定位，无线电探测

radyolu *s.* 带收音机的：～ otomobil 装有收音机的小汽车

radyometre (法) *is.* 〈物〉辐射计，辐射仪，射线探测仪，放射探矿计

radyometri (法) *is.* 〈物〉辐射测定(法)，放射性测量(法)

radyometrik (法) *s.* 〈物〉放射测量学的，辐射测量学的

radyopusula *is.* 无线电罗盘，无线电罗经

radyoskopi (法) *is.* 〈医〉X射线检查(法)，X射线透视(法)

radyosonde (法) *is.* 无线电探空仪；无线电高空测候器

radyoteknoloji (法) *is.* 射线拍摄技术

radyotelefon (法) *is.* 无线电话(机)；无线电发话机，无线电收话机

radyoteleskop (法) *is.* 〈天文〉射电望远镜，无线电望远镜，电子望远镜

radyotelgraf (法) *is.* 无线电报；无线电报机；(无线)电报局

radyoterapi (法) *is.* 〈医〉放射疗法，放射治疗，放射线治疗

radyoterapist (法) *is.* 放射治疗师

radyum [ra'dyum] (法) *is.* 〈化〉镭(Ra)

raf (波) *is.* (壁橱、书橱等内)搁板；搁架；架子，格子架，格子柜：Bardakları yıkayıp rafa yerleştir. 把杯子洗干净放到架子上去。Yemek paketini, raflarda yer bulamadığı için masa üstüne koydu. 因橱架上已放不下，他就把饭盒放在了桌上。◇**～a koymak** (或 **kaldırmak**) 轻视，忽视，搁置，束之高阁：Rafa koy böyle aklı, dört köşe tekerlek yürür mü be? 拉倒吧！这主意行不通！

rafadan Ⅰ *zf.* (煮鸡蛋)煮到半熟，煮得嫩嫩地：Sabahları rafadan yumurta yiyoruz. 每天早晨我们吃煮溏心蛋。Ⅱ *is.* ❶溏心蛋，煮得很嫩的蛋 ❷【俚】黄口小儿，乳臭小儿：Rafadandır, boş ver palavrasına. 他是个乳臭未干的小儿，别听他的胡说八道。◇**～ pişirmek** (鸡蛋)煮到半熟

Rafızî [ra:fızi:] (阿) *öz.is.* 〈宗〉邪教徒，信奉邪派的人；信奉左道邪说的人

Rafızîlik, -ği *öz.is.* 〈宗〉邪教；异端；信奉邪说；左道邪说

rafinaj (法) *is.* 精炼，提纯，精制

rafine (法) *s.* 精炼的，精制的，提纯的；净化的：～ benzin 精炼汽油 ～ şeker 精制糖 ～ yağ 精炼油

rafineri (法) *is.* ❶精炼厂，提炼厂 ❷(或 petrol ～ si) 炼油厂

rafit (希) *is.* 〈植〉针晶体，针状结晶

rafya Ⅰ *is.* ❶〈植〉酒椰，棕榈(*Raphie*) ❷酒椰纤维，棕榈纤维 Ⅱ *s.* 酒椰纤维制成的，用棕榈纤维制成的：～ çanta 用棕榈纤维制作的提包

rağbet (阿) *is.* ❶需要，需求：büyük bir ～*e* mazhar olmak 需求量很大，销路很广 ❷嗜好，爱好，喜好，志趣，好感，爱慕；兴趣：Rağbet var mı? 有兴趣吗？❸受欢迎，赞许，好评；关心，关怀；尊敬；风行，流行 ◇**～ bulmak** 受喜爱；受欢迎，得到好评 (*-e*) **～ etmek** (或 **eylemek**) ①想，要；希望 ②有兴趣；关心 **～ görmek** 受喜爱；受欢迎，得到好评 **～ kazanmak** 受喜爱；受欢迎，得到好评 **～te olmak** 受欢迎；获得好评；受赏识 **～ten düşmek** 过时，不时髦，不流行

rağbetkâr *s.* 有需求的，有销路的

rağbetli *s.* 必需的，需要的，有需求的；受欢迎的

rağbetsiz *s.* ❶没有需求的，没有需要的；无销路的 ❷不受欢迎的；不得人心的，不受垂青的，无好感的

rağbetsizlik, -ği *is.* ❶缺乏愿望，缺乏爱好；没有好感 ❷不受欢迎；没有需求；滞销，萧条

rağıp, -bı (阿) *s.* 渴望的，渴求的

rağm (阿) *is.* (故意的、恶意的)行为 ◇(*-in*) **～ına** 故意使生气地，故意作对地，有意为难地；违反着，背逆着：kaidelerin ～ına 违反原则，违反规则

rağmen [ra'ğmen] (阿) *e.* ❶不顾…的，不管；违背：Bunu bana rağmen yapıyor. 他违背着我的愿望做此事。❷尽管，虽然，虽说：Söz vermesine rağmen gelmedi. 尽管他答应了，但没来。İşin zorluğunu bilmeme rağmen, yapmam demeyi gururuma yediremedim. 我知道这件事不大好办，但是我不好意思说我办不来。

rah[1] (波) *is.* 路，道路，路程

rah[2] *is.* 酒(多指葡萄酒)

raha (阿) *is.* 手掌

rahat (阿) Ⅰ *is.* 安静，安逸，宁静；舒适，方便；悠闲，自在 Ⅱ *s.* ❶安逸的，安乐的，

悠闲的；安宁的，平静的，平安的；(身体上)适意的：Ödevimi bitirdiğim için rahatım. 我的作业做完了，因此我很轻闲。Ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla. 你有话好好说。❷舒适的，惬意的：～ bir ev 舒适的房子 ～ bir koltuk 舒适的沙发 Kulaktan asma gözlük buruna takılandan rahattır. 双腿眼镜比夹鼻眼镜方便。Sınıfımı geçtim, rahat bir tatil geçireceğim. 我升级了，我要过一个轻松愉快的假期。❸自在的，无拘束的 Ⅲ *zf.* 安静地；随便地，不受拘束地；舒适地：Bir saatte rahat varırız. 我们一个小时松松地就到了。Ⅳ *ünl.* 稍息！◇～ **batmak** 日子过得过于舒坦了，没事找事：Bu işte ona rahat battı, her gün geçimsizlik çıkarıyor. 他日子过得太舒坦了，每天非要找点儿别扭。～ **bırakmamak** 打搅；使烦恼；折磨；骚扰，扰乱：Beni bir saat bile rahat bırakmıyor. 他都不能让我安静一会儿。～ **bir soluk almak** 轻松起来，轻松一会儿，定定地喘口气 ～ **döşeği** ①停尸床 ②安乐窝(指去世者的家) ～ **döşeğinde** 临死的时候，弥留时 ～ **döşeğinde ölmek** 死在自己家里：Birçok gemicilere rahat döşeğinde ölmek nasip olmaz. 对于许多船员来说，死在自己的家里是一种福份。～ **durmak** ①稍息：Rahat dur. 〈军〉稍息！②不淘气，不胡闹：Çocuğum, rahat dur! 孩子，别淘气！③平安地生活，安宁地生活，安静地生活 ～ **duruş** 〈体〉稍息 ～ **etmek** ①舒适，方便；悠闲，安逸，自在，休息，休养；平静，停息：Sandalyede rahat ediyorum. 我坐在椅子上养神。Koca evi buldular ya, kilimi kebeyi sermişler, rahat edip duruyorlar. 他们找到了一所大房子，安置停当，舒舒服服地住了下来。②感到无拘无束 ～ **kıçına batmak** 身在福中不知福 ～ **olmak** 舒适；安心；无忧无虑 ～ ～ ①轻松地；自由地，不受任何拘束地：Sen sabahtan akşama kadar rahat rahat oturyorsun, ben kafa patlatıyorum. 你一天到晚养尊处优，我得操碎了心。②开阔地，宽敞地 ～ **ve huzur içinde yaşamak** 生活在和平与安宁之中 ～ **vermemek** 打搅；使烦恼；折磨；骚扰，扰乱 ～ **yüzü gördürmemek** 不让片刻安宁 ～ **yüzü görmemek** 不得安宁 ～**a kavuşmak** 得到安静 ～**ı kaçmak** 失去安宁 ～**ı kalmamak** 失去宁静，失去悠闲 ～**ına bakmak** 只关心自己的安逸 ～**ını bozmak** 破坏安宁：Rahatınızı bozmayınız. 请放心！请别费心！◆**Rahat ararsan mezarda.** 人死方能无忧。**Rahat mısınız? Hiç rahat değilim.** ①您过得舒适吗？我过得一点都不舒适。②您心境好了吗？一点儿都不好。③您身体好吗？一点儿都不好。**Rahatına bak.** 请随意！

rahatça [raha'tça] *s.* ve *zf.* 舒适的；舒服的；悄悄的，偷偷的

rahatlamak (*nsz*) 安心，放心；得到安慰；缓和，消释，消除；觉得轻松：Hasta ilâcını içtikten sonra epey rahatladı. 病人服药后感觉好多了。Havalar ısınınca biraz rahatladık. 天气一转暖，我们就舒服点了。Sınavlar bitince rahatladık. 考试一结束我们就觉得轻松了。

rahatlanmak (*nsz*) ❶休息，歇息 ❷安心，放心，安静下来 ❸感到无拘束，感到自在

rahatlaşmak (*nsz*) 振作，振奋精神；得到安慰

rahatlaştırmak (*-i*) rahatlaşmak 的使动态

rahatlatıcı *s.* 使平静的，安抚的；镇静的

rahatlatmak (*-i*) rahatlamak 的使动态：Serin hava insanı rahatlatıyor. 凉爽的天气使人心情舒畅。

rahatlık, -ğı *is.* 安静，安宁，宁谧；舒适，惬意；安心，自在；方便：gönül ～ı 内心的平静 Allah rahatlık versin. 晚安，祝你睡个好觉。

rahatsız *s.* ❶不安的，不安宁的，不安静的 ❷不舒适的，不方便的；不顺心的，不合意的:～ bir ev 不合意的房子 ～ bir oturuş 不舒坦的坐姿 ～ bir uyku 不安的睡眠 ～ bir yolculuk 不顺心的旅行 ❸不健康的，有点病的，感觉不舒服的：Rahatsız insan doktora gider. 身体不适的人要去看医生。Rahatsız mısınız? 您不舒服吗？Kalbinden rahatsızdır. 他心脏有毛病。❹不安的，担心的，焦急的，焦躁的 ◇～ **edici** 使不得安静的；带来不便的 ～ **etmek** 使不得安静；惊动，打搅；烦忧：Affedersiniz, sizi rahatsız ettim. 对不起，打搅您了！Kendi keyfimiz için birçoklarını, en sevdiklerimizi rahatsız etmeye hakkımız yok. 我们无权为了我们的兴致而去骚扰许多人，无权去打扰我们最喜欢的人们。～ **olmak** ①生病，身体不舒服 ②不安，焦急：Rahatsız olmayınız! 请放心！请您别费心！Büyükannem korna seslerinden çok rahatsız oluyor. 我的祖母非常讨厌喇叭声。

rahatsızlanmak, rahatsızlaşmak (*nsz*) 生病，得病，患病，害病，身体不适：Dedem dün akşam biraz rahatsızlandı. 昨天晚上我的祖父偶感不适。

rahatsızlık, -ğı *is.* ❶不安，惊慌；焦急 ❷不舒服，小病；有点病：kadın ～ı 月经 ❸不方便，不舒服，不舒适 ◇～ **duymak** 感到不安 ～ **vermek** 打搅，惊动，烦扰，搅扰；使不放心，使担心

rahavet 见 rehavet

rahibe [ra:hibe] (阿) *is.* 修女；尼姑

rahibelik, -ği *is.* 当修女；出家为尼

rahim[1], -hmi (阿) *is.* 子宫：～ düşmesi 子宫下垂 ～ hastalığı çekmek 患子宫毛病

rahîm[2] (阿) *s.* 仁慈的，慈善的，慈悲的，宽大的，宽厚的

rahimane Ⅰ *s.* 慈善的，善举的 Ⅱ *zf.* 慈善地，慈悲地；宽厚地

rahip, -bi (阿) *is.* ❶(基督教的)修道士，僧侣 ❷和尚；出家人：Budist ～i 和尚 ～ler yurdu 修道院，寺院

rahiplik, -ği *is.* 当修道士；出家为僧，当和尚；修道生活，僧侣生活

rahle (阿) *is.* 低矮的书桌，课桌

rahman [rahma:n] (阿) *s.* 〈宗〉无上仁慈的，至仁至爱的(真主的别称)

rahmanî [rahma:ni:] (阿) *s.* 神的，上帝的，真主的，天主的

rahmet *is.* ❶(上帝、真主的)仁慈；宽恕，同情，怜悯：Allah rahmet eylesin. 让他安息吧！❷【口】好雨，霖：Bugünlerde rahmet yağarsa (düşerse), çiftçinin yüzü gülecek. 这几天老天要是能下一场甘霖的话，农民们定会笑逐颜开。◇～ **okumak** ①(对已故者做)祷告，祈祷 ②祝福 (*-e*) ～ **okumamak** 不施以仁慈：Düşman düşmana rahmet okumaz ya！敌对双方之间无仁慈可言！～ **okutmak** 更坏， 更讨厌 ～**i rahmana kavuşmak** 作古，与世长辞，长眠；故去，去世 ◆**Rahmet olsun canına.** 愿真主宽恕你。

rahmetli; rahmetlik, -ği Ⅰ *s.* 过世的，已故的 Ⅱ *is.* 死者，亡者；过世的人，已故者 ◇～ **olmak** 去世，故去

rahmetmek (*-e*) 怜悯，怜恤，怜惜；表示深切的同情

rahmetullahi ◇～ **aleyhi** 已故的，先…(对死者的尊称)

rahmeylemek (*-e*) 怜悯，怜恤，怜惜；表示深切的同情

rahmî (阿) *s.* 〈解〉子宫的，腹内的

rahne (波) *is.* ❶豁口，缺口；破洞，窟窿，洞，孔，眼；裂缝，裂口，破裂处 ❷【转】缺损，亏损，损失 ◇～ **açmak** 打开缺口；造成损失 ～ **almak** 遭到破坏 ～ **kapatmak** 修补缝隙；弥补损失

rahnedar (阿) *s.* ❶有豁口的，有窟窿的，有裂缝的 ❷(弄)坏了的，毁坏的 ◇～ **etmek** ①打洞，打孔，打眼 ②损害，伤害，有害于，造成危害 ～ **olmak** 打成洞，打出窟窿

rahnelendirmek (*-i*) rahnelenmek 的使动态

rahnelenmek (*nsz*) 被打穿，被弄坏，受损

raht[1] (波) *is.* ❶(全套)马具，挽具 ❷旅行途中所需的一切东西 ❸门闩，门栓；(门窗的)插销 ◇ (*-in*) ～**ını vurmak** 套好车，套好牲口

raht[2] *is.* 氏族；部族，部落；家族，宗族

rahtlamak (*-i*) 套好牲口，套好车；备马

rahtlı *s.* 套好的；备好的；戴上嚼子的

rahvan (波) Ⅰ *is.* ❶溜花蹄，侧对步，溜蹄步(马的一种步法，同侧两腿同时提起，同时放下) ❷溜蹄马，小走马 Ⅱ *s.* 走溜蹄步的 Ⅲ *zf.* (马匹等)用侧对步(走、跑) ◇～ **gitmek** (或 **yürümek**) 走溜蹄步

rai (阿) Ⅰ *is.* ❶牧人 ❷【转】国家首脑，国家元首 Ⅱ *s.* 田园作品的，田园的：～ şiir 田园诗

rakabe (阿) *is.* ❶颈，脖子 ❷奴隶，奴仆

rakabî (阿) *s.* 〈解〉颈的

rakam (阿) *is.* ❶〈数〉数字，数目字：Arap ～ları 阿拉伯数字 Romen ～ları 罗马数字 Bütün sayılarda yalnız on rakam kullanılır. 所有数据都由 10 个数码组成。❷数目，数据：Son istatistiklerden aldığımız bu rakam, işin Önemini yeter derecede belirtmektedir. 我们从最新统计中得到的数字足以显示事情的重要性。❸数量，数目，数字：Kayıplar, yüksek bir rakama çıktı. 损失已达到了一个很高的数字。❹(或 ilmî ～)算术

rakamlama *is.* 〈乐〉数字低音的标注；(低音或弦的)低音标注法

rakamla(ndır)mak (*-i*) 〈乐〉用数字标明音高(曲调)，(在低音上)标注数字；用数字标出

rakamlı *s.* 含有数字的：tek ～ sayılar 单位数，一位数 üç ～ sayılar 3 位数

raket[1] (阿) *is.* ❶球拍：badminton ～i 羽毛球拍 ping-pong (或 masa topu) ～i 乒乓球拍 Tenis raketlerini aldın mı? 你买网球拍了吗？❷雪鞋：kar ～i 雪鞋

raket[2] 见 roket

rakı *is.* 烧酒；拉克酒(由葡萄、无花果、李子等含糖量高的水果的果汁与酒精一起发酵后蒸馏而得的酒)：～ âlemi (或 meclisi) 酒会 ～ kadehi 酒盅，酒杯 ～ masası 酒桌 ～ mezesi 下酒菜 ～ şişesi 酒瓶 saman ～sı 粗制拉克酒，低级拉克酒 Bir defa rakı adamın beyinine vurdu mu, çekiver kuyruğunu. 这个人又喝多了！快把他拖出去！◇～ **çekmek** ①制酒，烧拉克酒 ②喝酒 ～ **sıskası** 因酗酒而伤身的人

rakıcı *is.* ❶酿拉克酒或卖拉克酒的人 ❷嗜好拉克酒的人，嗜酒成癖的人，酒徒，酒鬼，醉汉

rakıcılık, -ğı *is.* ❶酿或卖拉克酒的行业 ❷酒癖，嗜酒过度；酒精中毒

rakım [ra:kım] (阿) *is.* 海拔高度：Bu dağın rakımı 600'dür. 这座山的高度为海拔 600 米。Kentimizin rakımı 2100 metredir. 我们市的海拔高度为 2100 米。

rakımlı *s.* 海拔…米的：320 ～ dağ 海拔 300 米的山

rakınrol *is.* 摇摆舞；摇摆舞曲

rakıs, -kısı (阿) *is.* 【旧】同 raks

rakibe [raki:be] (阿) *is.* 女竞争者，女对手

rakiben *zf.* 骑着(马等)，在(船、飞机、火车)上

rakik, -kı [raki:k] *s.* ❶瘦的；弱的；薄的；细的 ❷【转】心肠软的，菩萨心肠的，富于同情心的，发慈悲心的

rakip, -bi [raki:p] Ⅰ *s.* 竞争的；角逐的，竞赛的 Ⅱ *is.* 竞争者，对手，对方，敌手：Güreşçi rakibinin sırtını yere getirmeye çalışıyor. 摔跤手极力想把对手摔倒在地。Yenilgisinin bütün sebebi rakibini küçük görmesinden kaynaklanıyordu. 他的失败盖源于他对对手的轻视。◇～ **çıkmak** 作为对手出现，出场 ～ **olmak** 作为对手，当对手 ◆**Rakip ölsün de ne yüzden ölürse ölsün.** 为达目的而不择手段。

râkip, -bi (阿) Ⅰ *is.* 骑马的人，骑者 Ⅱ *s.* 骑马走的人；乘(坐)轮船(火车)走的 ◇(*-e*) ～ **olmak** 骑马，乘船(飞机等)

rakiplik, -ği *is.* 竞争，角逐

rakipsiz *s.* 无对手的，无敌手的；垄断的：～ şampiyon 无与伦比的冠军

rakit [ra:kit] (阿) *s.* 不流动的，静止的；平静的，安静的：mai ～ 死水 Bugün deniz pek rakit. 今天大海非常平静。Dün hava çok rakitti. 昨天是无风的天气。

rakkas [rakka:s] *is.* ❶(钟的)摆，摆锤：～ testeresi 摆锯 saat ～i 钟摆 yalpa ～ı 倾斜仪，倾斜计 ❷【旧】跳舞者 ❸【旧】芭蕾舞男演员

rakkase [rakka:se] (阿) *is.* 【旧】女舞蹈演员，女跳舞者

rakkaslı *s.* 带摆的，有摆的：～ saat 有摆的钟

rakor (法) *is.* 联轴节，管节；连接管，结合管，连管，套管

raks (阿) *is.* ❶跳舞，舞蹈 ❷〈物〉和谐振荡，谐和振动 ◇～ **hastalığı** 〈医〉舞蹈病

raksan (阿-波) *s.* 跳舞的 ◇～**a gelmek** (或 **girmek**) 开始跳舞

raksetmek (*nsz*) ❶跳舞 ❷跳动，搏动；摆动；振动；晃动

raksî (阿) *s.* 摆动的，晃动的，振动的

ral(l)i (英) *is.* 公路汽车赛

ram [ra:m] (波) *s.* 听话的，听从的，顺从的，服从的，驯服的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使驯服，使服从，使听从 (*-e*) ～ **olmak** 服从，听从，顺从，听命于

ramak, -kı (阿) *is.* ❶一点，少许 ❷【旧】将死的人的最后一口气 ◇(*-e*) ～ **kalmak** 几乎，差点没，快要，将要：Boğulmaya ramak kalmış olan cimri hemen elini uzatmış. 快要淹死的吝啬鬼立刻伸出了他的手。Bayılmasına ramak kalmıştı. 他差点没晕过去。

ramazan (阿) *is.* 莱麦丹，斋月：～ bayramı 开斋节，(中国新疆称)肉孜节 ～ davulu 斋月中叫醒人们起来吃饭的鼓声 ～ keyfi (由于戒斋而引起的)坏心情，坏情绪 ～ pidesi 斋月中所吃的馅饼

ramazaniyelik, -ği [ramaza:niyelik] *is.* 斋月中所需的食物

ramazanlık, -ğı *s.* 为斋月准备的(食物)：～ güllâç 斋月用的甜食

rami (马来) *is.*〈植〉苎麻(*Boehmeria nivea*)

ramp (法) *is.* (舞台的)前沿：～ ışıkları (舞台的)成排脚灯 ◇～ **ışığına çıkmak** 上演

rampa [ra'mpa] (意) *is.* ❶斜坡；坡道：Tren rampayı güçlükle çıktı. 火车艰难地爬上了斜坡。❷(两艘船的)并连：Gemiler rampa ettiler. 船并连了。❸(火车站装卸货物或分、接车厢用的)平台：ayırma ～sı (火车)分离车厢用平台 çekme ～sı (船出入水时用的)牵引道 ❹〈军〉发射台：atış ～sı 发射台 ❺蚂蝗钉，铁伴钉 ◇～ **etmek** ①船的并列连接 ②【俚】没受邀请坐到某人的酒桌上

rampacı *is.*〈史〉(在舷战中跃到敌船上作战的)战士

rampalamak (*nsz*) ❶(船)停靠 ❷【俚】不请就坐到某人的酒桌上

rampalı *s.* 有斜坡的，有坡道的：Bu dönemeçli, rampalı saadet beni biraz ürkütmeye başladı. 这历尽曲折艰辛才能得到的幸福开始令我感到害怕了。

rana (阿) Ⅰ *s.* 好看的，可爱的，讨人喜欢的，卓越的，极好的 Ⅱ *zf.* (或 ～ ～) 很好，非常好：Rana rana malûmunuzdur ki… 您非常清楚…

randa [ra'nda] (意) *is.*〈海〉后樯纵帆，顶桅帆：～ bumbası 后樯纵帆的下桁 ～ iskotası 后樯纵帆的帆脚索 ～ istingası 后樯纵帆的卷帆索 ～ yelkeni 后樯纵帆

randevu (法) *is.* 会见，会面；约会，幽会：Saat dokuzda arkadaşımla randevum var. 9 点钟我和朋友有个约会。◇～ **almak** 预约时间，约定会见时间和地点 ～ **evi** 妓院 (*-e*) ～ **vermek** 确定约会 ～**su olmak** 约定会面：Bilmem ki anne, gene o Fahri ile randevusu olmasın. 我也不知道，妈妈，可别又是和那法赫莉有约会。

randevucu *is.* 妓院的老板，老鸨

randevuculuk, -ğu *is.* 开妓院，当老鸨

randevu evi, -ni *is.* 幽会场所；暗娼的处所，地下妓院

randevulaşmak (*nsz*) 约见，约会

randıman (法) *is.* ❶生产能力，生产率，生产效率；产量，收益：～ı arttırmak 提高产量 çalışma ～ı 劳动生产率 ❷效率，有效系数 ❸(发动机的)功率 ❹(铁路的)通过能力

randımanlı *s.* 生产的，有生产能力的；有成效的；多产的：～ bir çalışma 生产劳动

Rangun *öz.is.* 仰光(缅甸)

rant (法) *is.* 定期利息，定期收益，定期租金，地租；投资所得的红利；赢利，利润

rantabil 见 rantabl

rantabilite (法) *is.* 利润；利润率，收益率，赢利率；收益

rantabl (法) *is.* 生利的，能获利的，有收益的，赢利的 ◇～ **olmak** 成为能获利的，成为能赢利的

rantiye (法) *is.* 有定期利息收益或年金收入者，食利息者

ranza [ra'nza] (意) *is.* (车上或船上的)吊床，吊铺；卧铺；双层床铺；简单板床

rap *is.* (形容突然停止时)唰(的声音) ◇～ ～ (齐步走时)唰唰(的声音) Askerler rap rap geliyorlardı. 战士们唰唰地走了过来。～ ～ **diye durmak** 唰地停下：Bütün kıta tek bir insan gibi rap rap diye durdu. 整个分队就像一个人一样唰地一声停了下来。

rapor (法) *is.* ❶报告，汇报；呈报：analiz ～u 〈商〉信用状 avarya ～u 〈商〉海损报告 bakım ～u 〈空〉保养报告 deniz ～u 海损报告 gemi ～u (船长的)航海报告 harp ～ları 作战报告 hasar ～u 损失调查报告 hayat hikayesi ～u (人的)简历报告，(楼房、工具、设备等的)使用情况报告 hekim ～u 医生的报告 meteoroloji ～u (书面)气象报告 mevki ～u (气象船的)气象测量报告 muhtemel iaşe mevcut ～u 〈军〉给养报告 Hava raporunu dinledin mi? 你听了天气预报吗？Yanımdaki küçük masanın üstünde çabucak raporunu yazdı. 他在我身旁的小桌子上很快地写好了报告。❷证明，证(明)书，证件：adli ～ 〈法〉医生证明；法医鉴定 morg ～u 验尸报告 muayene ～u 诊断书 otopsi ～u 〈医〉验尸报告 Kaza geçiren ablama, doktor bir hafte işe gidemez raporu verdi. 医生给我遭受不幸的姐姐开了休假一周的证明。◇～ **etmek** (向上级)报告，汇报，呈报 ～ **getirmek** 送报告，送交报告 ～ **okumak** 做报告，作报告 ～ **ulaştırılması** 报告的递交(转交) ～ **vermek** 报告，汇报：ağızdan ～ vermek 口头汇报

raporcu *is.* 报告人，写报告的人

raporlu *s.* ❶有报告的，递了报告的 ❷请了病假的，休病假的：Grip yüzünden üç gün raporluyum. 我因感冒休病假 3 天。Suna hasta, iki gün raporlu. 苏娜病了，病休两天。❸【俗】(被确定为)有精神病的(人)，痴呆的，傻的，疯癫的

raportör (法) *is.* 报告人，汇报人

raportörlük, -ğü *is.* 报告人的身份

rappadak [ra'ppadak] *zf.* 突然，忽然

rapsodi (法) *is.* ❶(古希腊的吟诵的)史诗，叙事诗(特指荷马史诗) ❷〈乐〉狂想曲：Liszt'in Macar ～ leri 李斯特的匈牙利狂想曲

rapt *is.* 系，拴，绑，固定，钉；列入；连接；合订 ◇(-*e*) **～ı kalp etmek** 依恋，眷恋，醉心于

raptedilmek (*nsz*) raptetmek 的被动态

rapten [ra'pten] (阿) *zf.* 捆着，绑着；拴着，扣着，系着；连接着：Oradan da bir mahzen kapağı açtılar, bir sopaya rapten beni içerisine indirdiler, üzerime de demir kapıyı kapadılar. 在那儿他们打开了地下室的门，用一根棍子架着我把我推了进去，对着我把铁门关上了。

raptetmek (*-i, -e*) 系，拴，绑，固定，钉；列入；连接；合订

raptiye (阿) *is.* 图钉，揿钉；别针，回纹针，(别文件用的)夹子：Yaptığım resmi duvara raptiye ile astım. 我用图钉把我画的画钉在了墙上。

raptiyelemek (*-i*) (用夹子、图钉等)夹住，钉上，别住

raptiyelenmek (*nsz*) raptiyelemek 的被动态

raptolunmak (*nsz*) 被合并，被并入；附加

rasadat (阿) *ç.is.* 观察，观测

rasas (阿) *is.* ❶铅(Pb) ❷锡(Sn)

rasat, -dı (阿) *is.* 〈天文〉观测：～ dürbünü 天文望远镜 ◇～ **etmek** 观察，观测，进行天文观察 ～ **vermek** 报告气象资料 ～ **yapmak** 观察，观测，进行天文观察

rasatçı *is.* 观察人，观察员

rasathane [rasatha:ne] *is.* 天文台；观象台

rasemik Ⅰ *s.* 〈化〉(外)消旋的 Ⅱ *is.* (外)消旋体，(外)消旋物

rasgele Ⅰ *s.* 偶然的；任何的；不论什么样的，随便的：～ bir adam 随便什么人，任何一个人 ～ bir yer 随便什么地方，任何地方 Ⅱ *zf.* 偶然，意外地；胡乱地，随便地，任意地；瞎猜着，瞎碰着，随意：Rasgele bir tanesini aldım. 我随意拿了一个。Ⅲ *ünl.* 相当于

("İşiniz rast gitsin.") 祝工作顺利！祝事情顺利！

rasgelmek (*-e*) ❶遇见，碰见，巧遇，意外地碰见：İnsan türlüsüne rasgelir. 人什么事都可能遇上。❷意外地获得 ❸意外地击中；击中 ❹找到，寻到

rasıt, -dı [ra:sıt] (阿) *is.* 【旧】观察人，观测人，监视人

rasih (阿) Ⅰ *s.* 刚强的，坚强的，坚定的；强壮的，健壮的，强壮有力的 Ⅱ *is.* 大行家

rasim (阿) *is.* 艺术家，艺术工作者；艺术大师

rasime[1] (阿) *is.* 女艺术家，女艺术工作者；女艺术大师

rasime[2] *is.* 风俗，习俗，习惯，(宗教的或习俗的)仪式，典礼

rasist (法) *is.* 种族主义者

rasizm (法) *is.* 种族主义

raslamak (*-e*) ❶遇见，碰见；相遇，相逢，碰到；(偶然)碰着，碰上，遇上：Arkadaşımın yemeğinde birçok tanıdığa rasladım. 我在朋友处吃饭时，遇到了很多熟人。Bir gün eskiden tanıdığım bir kadına raslamıştım. 一天我碰见了一个我以前认识的女人。❷(意外地)击中，打中：Taş cama rasladı. 石子击中了窗玻璃。

raslanmak (*-e*) 碰着，碰见，碰上，遇上

raslantı *is.* ❶偶然见到，意外地相遇，巧遇 ❷(两件或几件事)意外地同时发生，巧合：Raslantıya bak, sen. Ben de tiyatrodaydım. 瞧这寸劲儿，那时我也在剧院里。◇～**yla** 偶然

raslantısal *s.* 偶然碰见的，意外遇上的，巧遇的

raslaşmak (*nsz*, *-le*) ❶(意外地)相遇，相逢；碰到 ❷(事情等)同时发生

raspa [ra'spa] (意) *is.* ❶粗锉(刀)，木锉；刮刀，刮板 ❷【俚】贪吃的人 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①刮，擦，锉，蹭 ②【俚】吃光，吃得一干二净 ～ **taşı** (甲板上做卫生用的)浮石，泡沫石

raspacı *is.* ❶制作粗锉(刀)、木锉、刮刀、刮板的人 ❷【俚】贪吃的人

raspalamak (*-i*) ❶刮，擦，锉，蹭 ❷【俚】(*-e*) 滚到跟前，滚到下面

raspalanmak (*nsz*) raspalamak 的被动态

rast[1] Ⅰ *s.* 直的，笔直的 Ⅱ *is.* ❶遇到，碰见 ❷偶然发生，意外地击中 ◇～ **geliş** 相遇，会见，机会；偶然(性) ～ **gelmek** ①遇见，碰见，巧遇，意外地碰见：Bugün yolda kardeşinize rast geldim. 今天我在路上碰见了你弟弟。Dikkat et, kaldırmacıya rast gelirsen bittiğin gündür. 你要当心点儿，要是有一天你遇上了劫道的，你就完了！②意外地获得：Kumaşın iyisi bana rast geldi. 我意外地得到了块好布料。③意外地击中；击中：Üç taş attı, ama hiçbirisi rast gelmedi. 他扔了 3 块石头，但一块也没击中。④找到，寻到：Çok ev aradım, ama hiçbir yerde rast gelmedim. 我看了很多房子，但没找到(合适的)。(*-i*) ～ **getirmek** ①碰见，遇到：Arkadaşımı üç gündür arıyorum, nihayet otobüste rast getirdim. 我找我朋友找了 3 天，终于在公共汽车上遇见了他。②击中：Üç kurşun attı, ikisini rast getirdi. 他开了 3 枪，打中了两枪。③抓住(适当的机会)：Neşeli bir zamana rast getirip dileğimi söyledim, hemen kabul etti. 我找了一个高兴的时刻说出了自己的要求，他立刻就答应了。④使成功：Allah işinizi rast getirsin. 愿上帝相助你工作(事业)取得成功。～ **gitmek** 进展顺利：İşi rast gidiyor. 他的事业进展顺利。

rast[2] (波) Ⅰ *is.*〈乐〉一种古老木卡姆的名称 Ⅱ *s.* ❶正确的；真实的 ❷右边的：çep ü ～ 左边的和右边的

rastgele Ⅰ *s.* 偶然的；任何的；不论什么样的，随便的：～ bir adam 随便什么人，任何一个人 ～ bir yer 随便什么地方，任何地方 Ⅱ *zf.* 偶然，意外地；胡乱地，随便地，任意地；瞎猜着，瞎碰着，随意：Rastgele yere işenmez. 禁止随地小便。Ⅲ *ünl.* 相当于 ("İşiniz rast gitsin.") 祝工作顺利！祝事情顺利！

rastık, -ğı (波) *is.* ❶(妇女描眉、描睫、染发用的)黑色粉末，染发(眉、须)药：～ taşı 眉笔 ❷〈农〉马勃菌；黑穗病 ◇～ **çekmek** 描眉，描睫毛，染发：Kaşlarına rastık çeker ve ellerine kına yakar. 她用眉笔描眉，用指甲油染指甲。

rastıklı *s.* 描了眉的；染了发的

rastlamak (*-e*) ❶遇见，碰见；相遇，相逢，碰到；(偶然)碰着，碰上，遇上：Bir gün eskiden tanıdığım bir kadına raslamıştım. 一天我碰见了一个我以前认识的女人。Yolda tanıdıklara rastladık. 我们在路上遇到了熟人。❷(意外地)击中，打中

rastlanmak (*-e*) 碰着，碰见，碰上，遇上：Elinde avucunda nesi varsa kumara toplumumuzda çokça rastlanır. 在我们这个社会上，倾家荡产去赌博的人比比皆是。

rastlantı *is.* ❶偶然见到，意外地相遇，巧遇 ❷(两件或几件事)意外地同时发生，巧合 ◇**～yla** 偶然

rastlantılı *s.* ❶偶然见到的，意外地相遇的，巧遇的 ❷(两件或几件事)意外地同时发生的，巧合的

rastlaşmak (*nsz*, *-le*) ❶(意外地)相遇，相逢；碰到：Son bir yıldır sokakta bile rastlaşmadığımız hâlde beni unutmamış demek. 这么说，尽管我们一年来在街上也难得碰见，但他还没有忘记我。❷(事情等)同时发生

rastlayış *is.* 巧遇；巧合

rasyonalist (法) *is.* ❶〈哲〉唯理论者 ❷纯理性主义者

rasyonalite (法) *is.* ❶〈哲〉合理性 ❷〈数〉有理性

rasyonalizasyon (法) *is.* 合理化

rasyonalizatör *is.* 合理化工作者，合理化建议者；从事合理化生产的先进工人(或工程师等)

rasyonalizatörlük, -ğü *is.* 合理化：～ hareket 合理化建议活动

rasyonalize ◇～ **etmek** 使合理化

rasyonalizm (法) *is.* 〈哲〉唯理论，理性主义

rasyonel (法) *s.* ❶理性的；有理性的；推理的 ❷合理的；明事理的：～ çalışma 合理的劳动，合理的操作 emeği ～ şekilde teşkilatlandırmak 合理地组织劳动 ❸〈数〉有理的，合法的，命分的：～ sayı 〈数〉有理数，命分数

rasyonellik, -ği *is.* 合理化

râşe (阿) *is.* 震颤，打战，颤抖，战栗：Bütün vücudumu bir raşe kapladı. 我全身发抖。Doktor Hikmet, ilk defa olarak ölüm korkusunun râşesini ta yüreğinin içinde hissetti. 希克梅特医生第一次由内心深处感受到了对死亡的恐惧，产生了震颤。

raşedar (阿-波) *s.* 哆嗦的，发抖的，颤抖的，打战的

raşi (阿) *s.* ve *is.* 行贿的(人)，行贿者

raşit (阿) *s.* 【旧】❶成熟的，聪明的 ❷走正路的，正统的 ❸信教的

raşitik, -ği Ⅰ *is.* 佝偻病患者，佝偻病儿 Ⅱ *s.* 患佝偻病的：～ bir hasta 佝偻病患者

raşitizm (希) *is.*〈医〉佝偻病，软骨病；佝偻病的症状

ratanya [rata'nya] (秘) *is.* 〈植〉三丝豆，秘鲁拉坦尼(*Krameria triandra*)

ratıp, -bı [ra:tıp] (阿) *s.* 【旧】湿的，湿润的；潮湿的：Bu ev çok ratıptır. 这房子很潮湿。Bugün hava ratıptır. 今天天气潮湿。

ratip, -bi (阿) *s.* 按次序排好的，按次序放置的，规定次序的

ratl 见 rıtl

raunt, ravnt, -du (英) *is.* 〈体〉(拳击中的)一个回合，一次；一轮：görüşmelerin üçüncü ～u 第 3 轮谈判

ravak *is.* 真蜂蜜

Ravalpindi *öz.is.* 拉瓦尔品第(巴基斯坦)

ravent [ra:vent] (阿) *is.* 〈植、药〉大黄；大黄属(*Rheum officinale*)

ravi (阿) Ⅰ *s.* 讲述的，讲故事的，说书的 Ⅱ *is.* 讲故事的人，说书的人

raviyan (阿-波) *ç.is.* 讲故事的人(们)，说书的人(们)

ravza (阿) *is.* ❶园，花园 ❷乐园，福地，天堂 ❸圣墓

ray (英) *is.* 钢轨，轨条；轨道：～ başlığı (铁路)尽头线，独头线，死岔线 Demiryolu görevlileri

rayları sık sık kontrol ederler. 铁路巡道工经常检查轨道。❷【转】顺当的发展道路，正常的运行轨道 ◇～ **döşemek** (或 **ferşetmek**) 铺设轨道 ～(ın)**a girmek** (或 **oturmak**) 顺利地进行；在正常的轨道上 ～(ın)**a oturtmak** (或 **sokmak**) 【谚】使顺利进行；使走上正常轨道 ～(ın)**dan çıkarmak** 使变得混乱 ～(ın)**dan çıkmak** ①(火车等的)出轨 ②越轨，变得混乱

raya 见 reaya

rayba [ra'yba] (德) *is.* 〈机〉铰刀，铰床

rayegân *s.* ❶免费的，无偿的 ❷很便宜的，贱价的 ❸充足的，充裕的 ❹不值钱的

rayet (阿) *is.* 旗，旗帜

rayice *is.* (有价证券的)行市，牌价，行情，兑换率

rayiç, -ci [ra:yiç] (阿) Ⅰ *is.* (有价证券的)行市，牌价，市价；行情，兑换率：～ fiyat 〈商〉价格表，价目表，定价表 liranın resmî ～ı 里拉的官方牌价 Ⅱ *s.* 畅销的，有销路的，需要量大的；流通的(指硬币)

rayiha [ra:yiha] (阿) *is.* 【旧】芳香，芬芳，香气，香味：şeftali ～ sı 桃香

rayihalı *s.* 【旧】香的，芳香的，芬芳的，有香味的

raysız *s.* 无轨的

raz *is.* 秘密，秘密事情

razakı (阿) *is.* 皮厚、粒大而长、糖份多的一种葡萄

razı [ra:zı] (阿) *s.* 同意的，赞同的，答应的；十分满意的，心满意足的；表示满意的：Şuna razı mısınız? 您同意这个吗？◇～ **etmek** 使满意；使得到满足，使如愿以尝；使放心，使平静；劝说，使相信：Gönlün rahat olsun, babacığım, ben onu razı ederim. 你就放心吧，爸爸，我会让她答应的。～ **gelmek** 同意，答应；得到满足，感到满足：Ablam razı gelmedikçe hepsi boş. 只要我姐姐不同意，一切就都是白费。～ **olmak** 同意，答应；得到满足，感到满足：Halıcı eski halı ile yenisini değişmeye razı olmadı. 地毯商不同意以旧换新。

raziyane 见 rezene

razmol (俄) *is.* 粗磨面粉

Rb 〈化〉铷(rubidium)

re[1] *is.* 字母 R 的名称

re[2] *is.* 〈乐〉7 个唱名之一(在固定唱名法中相当于音名 D)

Re 〈化〉铼(Renyum)

reaksiyon (法) *is.* 〈物、化〉反应；反作用，反(动)力：termonükleer ～u 热核(子)反应 zincirleme ～u 〈物〉连锁反应

reaksiyoner *is.* 反动分子，反动派

reaktif, -vi *is.* 〈化〉试剂，试药

reaktör (法) *is.* ❶〈化〉反应器 ❷〈物〉反应堆：atom ～ü 原子反应堆 ❸〈空〉喷气式发动机 ❹〈电〉电抗器

realist (法) Ⅰ *is.* ❶〈文、艺〉现实主义者，现实主义作家 ❷〈哲〉唯实论者，实在论者 ❸注重现实的人，实际家，实事求是的人 Ⅱ *s.* ❶〈文、艺〉现实主义的；现实主义者的；现实的，实际的：～ roman 现实主义小说 ❷〈哲〉唯实论的，实在论的

realistçe *zf.* 现实地，讲求实际地

realistlik, -ği *is.* ❶〈哲〉唯实主义，实在论 ❷〈文、艺〉现实主义 ❸求实，实事求是

realite (法) *is.* 现实(生活)，事实，真实(性)，客观现实，实际情况：～ lere uygun düşmez 与事实不相符的 Realiteler sizi korkutmasın. 不要让现实吓坏了你们。◇～**ye dayanmak** 依据事实 ～**ye dönmek** 回到现实

realizm (法) *is.* ❶〈文、艺〉现实主义，写实主义 ❷〈哲〉唯实论，实在论，唯实主义；(对人对事的)现实主义态度，实事求是的态度

reasürans (法) *is.* 重新保险，分行保险，再保险

reasüre ◇～ **etmek** 重新保险，再保险，分行保险

reaya [rea:ya:] (阿) *is.* 【旧】❶臣民 ❷(奥斯曼帝国的)非穆斯林臣民 ❸【转】基督教徒

rebabî *s.* ❶弹奏列巴勃琴的 ❷抒情的，充满抒情味的

rebap, -bı [reba:p] (波) *is.* 列巴勃琴(一种古拨弦乐器)

rebi (阿) *is.* 春，春天：faslı ～ 春季

rebiî (阿) *s.* 春天的，春季的

rebiyülâhır [rebi'yüla:hır] (阿) *is.* 【旧】阿拉伯阴历 3 月

rebiyülevvel [rebi'yülevvel] (阿) *is.* 【旧】阿拉伯阴历 3 月

recep, -bi (阿) *is.* 【旧】阿拉伯阴历 7 月

recez (阿) *is.* 〈文〉一种诗格的名称

recim, -cmi (阿) *is.* 【旧】用石头砸死(一种死刑)

recmetmek (*-i*) 【旧】用石头砸死(一种死刑)

recül (阿) *is.* ❶活动家 ❷专家，行家，能手：Bu işin recülü değildir. 他不是这方面的行家。

recüliyet (阿) *is.* 英勇，勇敢，勇敢精神，男人的气概

reçel (波) *is.* 果酱，糖酱：çilek ～ 草莓酱 kayısı ～ 杏子酱 vişne ～ 樱桃酱 Onlar kahve, süt, hatta kışın salep içmeği, zeytin, peynir, reçel ve ekmek yemeği tercih ederler. 他们最喜欢喝咖啡、牛奶，冬天则喜欢喝用红门兰浸泡的热饮料，吃橄榄、奶酪、果酱和面包等食物。

reçellik, -ği *s.* 用来做果酱的(果子)，适合做果酱的：～ kayısı 用来做果酱的杏

reçete [reçe'te] (意) *is.* ❶药方，处方 ❷菜谱 ❸【转】窍门，方法，办法，途径 ◇～ **yazmak** 开药方 ～ **yazmamak** 【俚】不重视，不注意

reçina, reçine [reçi'ne] (意) *is.* ❶树脂；焦油；木焦油；树胶；松香，松脂：～ çıkarıcı 树脂采集器 ～ kabı 采集树脂时使用的容器 ～ kanalı 树脂槽 ～ keseleri 采集树脂时使用的袋子 ～ sakızı 李树或杏树树胶 amino plastik ～ ler 氨基合成树脂 doğal (或 tabiî) ～ 天然树脂 fenoksi ～ si 苯氧基树脂 fosil ～ 矿物脂；含氧碳氢化合物 inden ～ leri 茚树脂 kazein ～ leri 酪蛋白树脂 kokulu ～ 〈药〉含油树脂 petrol ～ si 石油树脂 suni ～ 合成树脂；树脂型物；赛树脂 Çamın üzerinde pırıl pırıl parlayan kokulu reçineler var. 松树上有闪闪发亮的芳香的树脂。❷〈化〉聚合而成的大分子人造物质 ◇～ **almak** 采树脂

reçinalı, reçineli *s.* 含树脂的，树脂的；涂以树脂的，浸以树脂的

redaet (阿) *is.* ❶败坏；恶习；行为不端，不道德 ❷〈医〉恶性(指肿瘤)

redaksiyon (法) *is.* ❶写作；编纂，编辑 ❷全体编辑人员；编辑部，写作室 ❸审订，校订，校勘：piyesin ikinci ～ u 第 2 校剧本，第 2 稿剧本

redaktör (法) *is.* ❶编辑，编纂者；校订者 ❷公文拟稿员

redaktörlük, -ğü *is.* 编辑工作

redd 见 ret

reddedilmek (*nsz*) reddetmek 的被动态：Bütün ricalarımız reddedildi. 我们的所有要求都被拒绝了。

reddetmek (*-i*) ❶拒绝，回绝；否决，否定，驳回：Kendisine evlenme teklif ettim, reddetti. 我向她求婚，她拒绝了。❷不认为是家庭成员，不承认是家庭成员：Evlâtlıktan reddettim, evime koymayacağım. 我不承认养子，不能让他进我家。❸反驳，驳斥，驳倒：Bu kitap onun bütün savlarını reddediyor. 这本书驳斥了他的所有说法。

reddiye (阿) *is.* 【旧】驳斥文章；否定的答复

reddolunmak (*nsz*) reddetmek 的被动态：Belki reddolunmaktan korkuyor; fakat hiç şüphe etme, onun tarafından seviliyorsun. 也许他害怕遭拒绝，但毫无疑问，他是爱你的。

redevans (法) *is.* 享受特许权、专利权的费用

redi, -ii (阿) *s.* ❶有恶习的；不道德的；行为不端的；讨厌的，可恶的，龌龊的；下流的 ❷恶性的(肿瘤)

redif [redi:f] (阿) *is.* ❶〈军〉后备队，预备队：～ alayı 后备团 ❷〈军〉后备兵，预备役兵：～ askeri (或 *eri*) 预备役兵 ～leri çağırmak 征召预备役军人 ❸〈史〉奥斯曼帝国后期退出现役转为预备役的军人 ❹〈文〉(诗歌中每一段都)重复的韵脚

redingot (法) *is.* (旧时欧洲男子上身穿的)常礼服：Redingot giymemiş olanlar da kara ceket, yelek, çizgili pantolon giymişler. 那些没穿常礼服的人穿的是黑夹克、背心和条纹裤。

redingotlu *s.* 穿燕尾礼服的：Tahir efendi, pencereden melûl melûl boş sokakları seyrederken kısa boylu, yağlı redingotlu, seyrek sakallı, tozlu potinli bir adam girdi. 正当塔希尔先生从窗口沮丧地望着空荡荡的大街时，一位身材矮小、穿着油乎乎的燕尾礼服、胡子稀疏、靴子上满是尘土的人走了进来。

redoks (英) *is.* 〈化〉氧化还原作用

redresör (法) *is.* ❶〈机〉矫直装置 ❷〈电〉整流器，整流管 ❸〈无〉检波器，检波管

redüksiyon *is.* 〈化〉还原(作用)

redüktör *is.* 〈技〉减速齿轮，减速器，减压阀，减压器；异径接管

ree 见 rie

reel *s.* 现实的，实际的，真实的，实在的：～ gelir 实际收入 ～ imkanlar 现实条件 yıllık ～ artış 年实际增长

reeskont (法) *is.* (期票的)再贴现，重贴现

ref 见 refi

refah(**iyet**) [refa:h] (阿) *is.* 繁荣；幸福；富裕，富足，殷实；平安：～ seviyesi 生活水平 halkın ～ seviyesinin yükselmesi 提高人民的生活水平 maddi ～ 物质福利 ◇～ **içinde yaşamak** 享福，过平安幸福的生活

refakat [refa:kat] (阿) *is.* ❶陪同，作伴，一路跟随：～ avcı uçağı 〈军〉僚机 ～ görevi 〈军〉护航(任务) ～ memuru 导游；陪同人员 ❷护送，护卫，押运：～ gemisi 〈军〉护卫舰 ～ müfrezesi 护卫队 ～ ücreti 【俗】陪护费 ～ yatağı 【俗】陪护床 ❸〈乐〉伴奏，伴唱：piyano ～ ile 在钢琴伴奏下 ◇～ **etmek** ①【口】陪同，作伴；护送；押送；护航：Benim kandisine refakat etmem lâzım gelmişti. 当时我必顺陪着他。②伴奏 ◇～**inde** 在…陪同下 ～**inde bulunmak** ①受…的保护 ②由…陪同；由…陪护：～inde bulunan zevat ile 和他的陪同人员一起 Refakatinde bir kâtip bulunuyor. 他有一名秘书陪同。～**inden içtinap etmek** 放弃与…的交往

refakatçi *is.* 陪护员，陪护人员，陪伴的人

refedilmek (*nsz*) refetmek 的被动态

referandum [refera'ndum] (法) *is.* ❶全民投票，公民投票 ❷(外交使节对本国政府的)请示信 ◇～ **yapmak** 进行全民公决

referans (法) *is.* ❶(关于品行、能力等的)证明，介绍；证明书；介绍信，推荐信，推荐的话 ❷参考；参照，参考书目

refetmek (*-i*) ❶举起：Kadehimi sizin saadetinize refediyorum. 我为您的幸福举杯。❷取消，撤消；废除，废止；剥夺，褫夺：Rütbesini refettiler. 他们取消了他的军衔。❸〈数〉乘方，自乘：ikinci kuvvete ～ 使自乘

refik, -kı [refi:k] (阿) *is.* 【旧】❶同事，朋友，伙伴：Kişi refikinden azar. 【成】跟着啥人学啥人，跟着巫婆跳大神；近朱者赤，近墨者黑。❷丈夫，老公，男人 ❸同路的，同行者，旅伴 ❹同伙，参与者

refika [refi:ka] (阿) *is.* 【旧】妻子，夫人，老婆

refleks (法) *is.* 反射，反射作用；反映，反应：～ hareketi 反射的动作 şartlı (edinilmiş) ～ 〈生〉条件反射 şartsız ～ 〈生〉非条件反射，无条件反射 ters ～ 反向条件反射

reflektör (法) *is.* ❶反射器，反射镜，反光镜，回光镜头；反射体 ❷〈天〉反射望远镜

refolunmak (*nsz*) 被废止，被废除；被取消；被解除

reform (法) *is.* 改革，革新，改良：dışa açılma ve ～ politikası 改革开放政策 karşı ～ (katolik ～u) (德国历史学家们对 16 世纪针对新教改革而进行的改革的称呼)反新教改革 toprak ～u 土地改革，土改

reformcu Ⅰ *is.* 改革派，改革家，改革者 Ⅱ *s.* 改革的，改良主义的：～ bir tutum 改革的态度

reformculuk, -ğu *is.* 改良主义

reformist Ⅰ *is.* 改革者，革新者；改良主义者 Ⅱ *s.* 改良主义的；改良主义者的

reformizm *is.* 改良主义

reftar *is.* 轻盈的步态

refte refte *zf.* 渐渐地，一点一点地

reftiye (波-阿) *is.* 【口】出口税

refüj (法) *is.* (城市交通路上的)安全岛

regaip, -bi [rega:ip] (阿) *is.* ❶崇拜的对象 ❷阿美娜受孕怀上先知穆罕默德的纪念日之夜(阿拉伯阴历 7 月第一个星期五的夜晚)

reglan (法) Ⅰ *is.* 套袖大衣 Ⅱ *s.* 套袖式的：～ kollu bir ceket 套袖式西装

regülâtör (法) *is.* 〈技〉调节器，调整器，控制器，调速器，校准器：～ ayağı 调节架 ～ mili 调节轴 ～ yayı 调节簧

reh 见 rahi

reha [reha:] (波) *is.*【旧】救，拯救；抢救，解救；获救，摆脱，逃脱 ◇～ **bulmak** 获救；摆脱，逃脱；免受

rehabilitasyon (法) *is.* 〈医〉(残疾等的)恢复性治疗

rehakâr Ⅰ *is.* 拯救者，救命人，救星 Ⅱ *s.* 解救的，拯救的，有救的

rehavet [reha:vet] (阿) *is.* (身体)乏力，无力，萎靡不振；发懒，无精打采 ◇～ **basmak** (或 **çökmek**) 感到全身乏力

rehavi *is.*〈乐〉❶(流浪乐师背在背上的)手摇风琴，八音盒 ❷一种古老木卡姆的名称

rehayap, -bı *s.* 解放了的，被释放的；被解救的，被拯救了的，摆脱了…的 ◇(*-den*) ～ **olmak** 得救，获救；避免，摆脱：hastalıktan ～ olmak 摆脱疾病

rehber (波) *is.* ❶向导，导游，领路人，引路人 ❷【转】领导者，组织者 ❸手册，便览，指南：telefon ～ı 电话簿

rehberi 见 rehberlik

rehberlik, -ği *is.* ❶导游业务；领导职务，领导工作 ❷指导 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①指导 ②当导游，当向导，引路，领路：Yenilik ve gençlik hareketine rehberlik etmektedir. 他领导革新和青年运动。

rehgüzar, rehgüzer *is.* 通过的地方，通路，过道：～ımızdaki şehirler 我们要经过的道路上的城市

rehin (阿) *is.* 抵押品，担保物，保证金，押金：～ alan 承典人 ～ bankası 贷款银行 ～ mektubu (或 senedi) 抵押凭据 ◇～ **etmek** 抵押 ～ **mukabilinde ikraz etmek** 抵押借贷 ～ **vermek** 抵押 ～**den kurtarmak** 赎回：Evini rehinden kurtardı. 他赎回了抵押的房子。～**e koymak** 作抵押 ～**ler mukabilinde para vermek** 以…作抵押借给钱

rehine [rehi:ne] (阿) *is.* 人质，作质的人：Bu anda elimizde, bir rehinemiz var. 目前我们手中有一个人质。

rehnüma 见 rehber

reis (阿) *is.* ❶主席，总统，议长：ağır ceza ～i 刑事法院院长 Büyük Millet Meclisi ～ı (土耳其的)大国民议会议长 divan harp ～ı 军事法庭庭长 fahrî ～i 名誉主席 ikinci ～ 第一副主席 mahkeme ～i 法院院长，法庭审判长 ❷首长，首脑；长，长官；首领，头目：aile ～ leri 家长，户主 belediye ～i 市长 büyük erkânı harbiye ～ı 总参谋长 devlet ～ı 国

家元首，总统 ❸〈海〉(小船的)船长 ◇～ **efendi** (奥斯曼帝国的)外交大臣

reisicumhur *is.* (阿) 总统，(共和国)主席

reislik, -ği *is.* 主席、首领、头目等的职位，职务 ◇～ **etmek** 担任主席，当主席

reisülküttap, -bı [rei'sülküttap] (阿) *is.*〈史〉(1839-70 年土耳其奥斯曼帝国进行仁政改革以前的)外交大臣

reji (法) *is.* ❶【旧】专卖局，官办企业 ❷〈影、剧〉导演，舞台监督

rejim (法) *is.* ❶政体，政治制度：Cumhuriyet ～i 共和制 farklı ～leri olan memleketler 不同社会制度的国家 ırk ayrımı ～i 种族隔离制度 parlamenter ～ 议会制度 sosyalist ～(i) (或 sosyalizm ～i) 社会主义制度 tek parti ～i 一党制 ❷(生活、作息、治疗等的)制度 ❸〈法、经〉制度，规章，措施，办法：ceza infaz ～i 教养制度 döviz kontrol ～i 外汇管理办法 gümrük ～i 海关制度 idari ～ 行政管理制度 ithalat ～i 进口管理办法 mal ～i (夫妻)财产约定 orman ～i 森林法 ❹规程，制度，规范，状态；方式，条件；用量，速率：akarsu ～i (一年中)水流量的变化 ◇～ **yapmak** ①规定病人的饮食 ②遵守制度

rejisör (法) *is.* 导演；舞台监督

rejisörlük, -ğü *is.* 导演业务，导演工作；导演；导演艺术：～ fakültesi 导演系 Bu filmin rejisörlüğünü yaptı. 他是这部影片的导演。◇～ **etmek** 导演

rekabet [reka:bet] (阿) *is.* 比赛，竞赛；竞争，角逐：～ serbestisi 竞争自由 gayri kanuni ～ (或 haksız ～) 不合法的竞争 serbest ～ rejimi 自由竞争制 yaşama ～i 生存竞争 ◇～ **etmek** 比赛，竞赛，竞争，角逐 ～ **kabul etmez fiyat** 无与伦比的价格 ～**te galebe çalmak** 在竞争中获胜

rekâket (阿) *is.* 【旧】❶口吃，结巴 ❷(语言等的)不连贯性；不清楚，模糊不清；没有表现力，无表情 ❸无力，虚弱

rekât (阿) *is.*〈宗〉拉卡(伊斯兰教的礼拜由几个"拉卡"组成，每个"拉卡"由 7 个动作和念祷词组成)

reklâm (法) *is.* 广告，广告画，广告片)：～ bandı 图书(作品)简介 ～ bildirisi 产品广告 ～ filmi 广告片 ～ grafiği 广告画 Kent sokaklarında bazı reklâmlar dolaştırılıyor. 某些广告在城市的大街小巷随处可见。◇(*-i*) ～ **etmek** 登广告，做广告：geniş ölçüde ～ etmek 大做广告 (*-e*) ～ **yapmak** 登广告，做广告：kendine ～ yapmak 自我宣扬，自吹自擂

reklâmcı *is.* 广告商

reklâmcılık, -ğı *is.* 广告业务

rekolta, rekolte [reko'lte] (意) *is.* 收成，收获；收获量；农产品：bu yılın buğday ～si 今年的小麦收成

rekonstrüksiyon (法) *is.* 改造，改建 ◇(*-i*) ～**dan geçirmek** 改造，改建；修复

rekor (法) *is.* (最高)纪录；最佳成绩；从未到达过的最高(或最低)限度：～ denecek kadar kısa bir süre içinde 在空前的最短期限内 ～ düzeye ulaşmak 达到最高水平 dünya ～u 世界纪录 üretim ～ u 生产最高纪录 ◇～ **hızla** 以创纪录的速度 ～ **kırmak** 打破纪录：Altan yüzme yarışında rekor kırdı. 阿尔坦在游泳比赛中打破了纪录。～ **kurmak** (或 **yapmak**) 创造纪录

rekorcu, rekortmen (英) *is.* 创纪录者，创造纪录的运动员

rektifiye *is.*〈技〉弄平，调平，整平；弄直，校直；镗孔

rektör (法) *is.* (大学)校长：Ankara Üniversitesi ～ ü 安卡拉大学校长

rektörlük, -ğü *is.* ❶(大学)校长(的职务、职位) ❷(大学)校长办公室

rektum (拉) *is.* 〈解〉直肠

rekz (阿) *is.* ❶插入，插进(地里)；扎入，钉进，打进 ❷插上，竖起，升起；建起

rekzetmek (*-i*) ❶刺入，扎入，戳入，插入，插进(地里)；钉进 ❷插上，竖起，升起；建造，建立，建设

relativizm *is.* 〈哲〉相对主义

rem *is.* 惊吓，惊惧，恐惧

remadî (阿) *s.* ❶灰色 ❷略带灰色的，浅灰色的

remat, -dı (阿) *is.* 灰，烬，灰烬；草木灰

remel (阿) *is.* ❶〈文〉一种阿拉伯诗歌韵律的名称 ❷〈乐〉一种东方音乐旋律的名称

remet, -di (阿) *is.* 〈医〉眼炎

remi (英) *is.* (用两副牌玩的)一种牌戏 ◇～ **yapmak** 一下子亮出手中所有的牌

remide (阿) *s.* 慌张的，慌了神的，六神无主的，惊惶失措的；胆小的，胆怯的

remil, -mli (阿) *is.* 【旧】❶沙卜(抓把沙撒在地上，根据其所成形状断定吉凶) ❷沙卜术 ◇～ **atmak** (或 **dökmek**) 进行沙卜：Ondan sonra bakıcı hoca remil atsa nerede olduğumu bulamaz. 而后即使沙卜者先生进行沙卜也找不到我在哪儿。

remilci *is.* 【旧】用沙占卜者

remiz, -mzi (阿) *is.* 【旧】象征；符号，记号；标志；暗号：Acaba iki kişi oturup birtakım remizler mi düşündüler? 难道两人坐着想出了一些记号？

remizlendirmek (*-i*) 象征，把…为象征

remizli ◇～ **isim** 笔名，假名

remm (阿) *is.* 修理

remmal, -li (阿) *is.* ❶在沙上占卦者，在沙上算命者 ❷骗子，招摇撞骗者

remork, -ku *is.* 挂车，拖车 ◇(*-i*) ～ **çekmek** 牵引，拖带

remorkör *is.* 拖船，拖轮；牵引车，牵引机

remzetmek (*-i*) ❶暗示，示意 ❷译成密码

ren *is.* 〈动〉北方鹿，驯鹿(*Rangifer tarandus*)

Ren *öz.is.* 莱茵河

renanet (阿) *is.* 大声地呻吟，哼哼声

rencide [renci:de] (波) *s.* 【旧】伤心的，痛心的，难过的；受伤害的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 侮辱，凌辱；欺负；使受委屈，使伤心：Bu soğuk, yayvan sözler zevkimi rencide ediyordu. 这冰冷杂乱的话语打消了我的兴致。～ **olmak** 受气，受委屈；被欺负，被侮辱：Bir dostluk havası içinde bile olsa ferdin şahsî hürriyeti ve şahsî vakarı bundan rencide oluyor. 即使在友好的气氛当中，个人的自由和个人稳重的仪态也会因此受到损伤。

renciş *is.* 压制，压迫；欺压，欺侮，欺负

renç, -ci *is.* ❶难事，累赘，负担，困难 ❷痛苦，悲痛

rençper (波) *is.* ❶雇工，雇农；日杂工，做粗活的工人 ❷农民：Bizim dışarı giden işçilerimizin yüzde doksandan fazlası rençperdi. 我们出外打工的 90%以上都是农民。

rençperbaşı, -nı *is.* 监工；(多指建筑工程的)工长，组长

rençperlik, -ği *is.* 当雇工(雇农，勤杂工，劳工；农民)

rende (波) *is.* ❶刨子 ❷擦菜板，擦子 ❸(用擦子)擦好了的；刨花：havuç ～ si 擦好的细葫罗卜条 peynir ～ si 刨好的干酪

rendeci *is.* 刨工，刨床工人

rendelemek (*-i*) ❶刨：tahtayı ～ 刨木板 ❷(用擦子)擦：peynir ～ 擦奶酪

rendelenmek (*nsz*) rendelemek 的被动态

rendeleyici *is.* 刮刀，刮削器

rendeli *s.* 刨光的，刨平的，刨好了的：～ tahta 刨好的木板

rengârenk [re'nga:renk] (波) *s.* 多种色彩的，各种颜色的，五彩缤纷的，五颜六色的，五光十色的：Güneş batarken dünyaya öyle güzel, rengârenk ışıklar bırakıyordu ki… 太阳下山的时候给大地洒下的光芒是那么的漂亮，那么的五彩缤纷…

ren geyiği, -ni *is.* 〈动〉驯鹿(*Rangifer tarandus*)

rengin *s.* ❶染了色的；涂了色的；油漆过的 ❷美丽的，好看的，漂亮的；打扮过的

renium *is.* 〈化〉铼(re)

renk, -gi (波) *is.* ❶色，颜色，色彩：～ ahengi 色彩平衡 ～ bilgisi 色彩知识 ～ cümbüşü 杂色 ～ dayanıklığı 色彩稳定性 ～ gözesi 色素细胞 açık ～ 浅色，淡色 akaju ～i 红综色，赤褐色 ana ～ 基色，原色(指红、黄、兰三色) ara ～ 中间色，过度色 bakır ～i 铜褐色 bakir ～ler 纯色 balmumu ～i 蜡黄色 baygın ～ler 暗淡的天然色彩 belirsiz ～ 模糊色彩 canlı ～ler 鲜艳的色彩，亮色，明快的色调 çevre ～leri 底色 esas (或 ilkel) ～ler (太阳光线中的)七色 görevsel ～ler 实用色彩 hâkim ～ 主色 işaret (或 güvenlik) ～leri (用于表示出入方向、安全信号等的)标记色 karanlık (或 koyu) ～ler 深色 orta ～ 中间色 ölgün (或 sönük) ～ 灰白色；晦暗色 öz ～ 地方色彩 saf ～ 纯色 sağır ～ 不透明色 sağlam ～ 固定色，不消褪的颜色 sıcak ～ler 暖色 soğuk ～ ler 冷色 som ～ (不明不暗的)正常色 tamamlayıcı ～ 互补色(由三种基色中的任意两种调合出的颜色) uyandırıcı ～ 重色 uyuşkan ～ler 调合色 yalama ～ 条色 yek ～ 单色的 yerel ～ 地方色彩 zayıf ～ 弱色 Birisi sütsüz çikolata renginde, uzun boylu, geniş omuzlu, Amerikan boksörlerine benziyordu. 其中一人有着无奶巧克力色的皮肤，高高的个子，宽宽的肩膀，长得象美国的拳击手。Gökkuşağında bulunan yedi rengi sayabilir misin? 你能数出彩虹中的七种颜色吗？❷【转】形状，式样；性质，(本)性，特征面貌；转变：İşin rengi değişti. 事情的性质变了。◇～ **almak** 变成…颜色 ～(**i**) **atmak** ①褪色，落色；失去光泽：Kumaş rengini attı. 布褪色了。②(面色)苍白 ～ **bağlamak** 着色，变成…颜色 ～**i bozuk** 脸色苍白的：Rengi bozuk. 他脸色苍白。～ **katmak** 使生色，增光，添彩 ～ **menk atmak** 脸色苍白，失去光泽 ～ ～ ①各种颜色的，五光十色的，五色斑斓的，五彩缤纷的 ②形形色色的，各式各样的 ～ ～ **cıvıltı** 各种啾啾叫声 ～ ～ **olmak** ①染上各种颜色 ②脸色起变化 ③激动得无地自容 ～ **vermek** 使生色，增光，添彩：Bir gün de, işe daha fazla renk vermiş olmak için, eve büyükçe bir kutu getirdi ve bu kutuda dinamit olduğunu gizlice karısına söyledi. 一天，为了对事情加以更多的渲染，他把一个大大的箱子带回了家并悄悄地告诉他妻子说这箱子里面有炸药。(*-den*) ～ **vermemek** 隐藏思想感情，不露声色：Fakat Hacı İlhami efendiyle kızını en çok çekemeyenler bile onların vakur bir vaziyet aldıklarını, her ne olursa olsun, ele güne renk vermediklerini itirafa mecbur oldular. 但是就连最不喜欢哈吉□伊尔哈米先生和他女儿的人也不得不说他们稳重，无论如何都不会对外人透露他们的思想感情。～**e oynamak** 轮盘赌 ～**i atmak** ①褪色，掉色 ②失色，(脸色)变苍白，变暗淡 ～**i çalık** ①褪色的，掉色的 ②苍白的，没有血色的 ～**i çalmak** (颜色)相似 ～**i kaçmak** ①褪色，掉色 ②失色，(脸色)变苍白，变暗淡 ～**i tutmak** 颜色相符 ～**i uçmak** ①褪色，掉色：Rengi uçmuş, kenarları yenmiş bir fotografı var. 他有一张褪了色的、边角都已磨损了的照片。②失色，(脸色)变苍白，变暗淡：Kadınlar da bu defa Tevfik'i dükkânın kapısında yakaladılar, aynı şeyi ona açtılar. Tevfik'in rengi uçtu, dudakları titredi. 这一回女人们在商店门口截住了泰夫菲克，告诉了他同样的事情。泰夫菲克脸色大变，嘴唇都发抖了。～**i uymak** 颜色相符 ～**ini belli etmemek** 隐藏思想感情，不露声色 ～**leri hafifletmek** 使颜色变淡 ～**ten** ～**e girmek** 羞愧而脸变色，害羞：Genç kız, renkten renge giriyor, verecek cevap bulamıyordu. 年轻姑娘的脸色一会儿红一会儿紫，找不出应答的话语。

renk bilimi *is.* 颜色学

renkçi *is.* (重色彩的)画家

renkgideren *is.* 〈化〉褪色剂

renk körlüğü, -nü *is.* 〈医〉(全)色盲

renk körü *is.* 色盲者，色盲患者

renk küre *is.* 〈天〉(太阳的)色球层

renklemek (*-i*) 染，染色，涂色，着色；涂上各种颜色

renklendirilmek (*-le*) 着上(某种颜色)；涂成(某色)，染成(某色)

renklendirme *is.* ❶着色 ❷〈摄〉上色

renklendirmek (*-i*) ❶ renklenmek 的使动态 ❷【转】使高兴，使愉快，使变得万紫千红，

使变得生气勃勃：Kadınlar özenli, açık, yazlık giyimleri ile kalabalığı renklendiriyorlar. 女人们穿着煞费苦心准备的低胸夏服，使人群变得活跃了起来。

renklenmek (*nsz*) ❶上色，着色，染上色：Bahar geldi, her taraf renklendi. 春天来了，到处都变得五彩缤纷。❷【转】变得有吸引力，变得有色彩：Konuşma birdenbire renklendi. 发言(报告)一下子变得有了吸引力。

renkli *s.* ❶有色的，着色的，带色的：Bu kuşun renkli tüyleri var. 这只鸟有彩色的羽毛。❷彩色的，花的：～ baskı 彩色印刷 ～ baskıpresi 彩色印刷机 ～ cam 彩色玻璃 ～ çamaşır 花布衣服 ～ filim 彩色电影 ～ gösterge 〈化〉彩色指示剂 ～ kabartma 浮雕宝石 ～ kalem 彩笔 ～ kazı 彩印 ～ levha 彩色插图 ～ litografik baskı 彩色石印术；彩色石印图画 ～ resim 彩图 ～ sinema 彩色电影拍摄技术 ～ süslü kağıtlar 彩色装饰纸 ～ taş basma 〈印〉彩色石印术 ～ televizyon 彩色电视机 değişik ～ 不同色彩的 eş ～ 等色的，单色的，一色的 ❸【转】生动的，鲜明的；多姿多彩的；(气氛)活跃的；有吸引力的，富有表现力的：～ bir politikacı 有吸引力的政治家 ～ bir toplantı 气氛活跃的会议 ◇～ ～ 多种色彩的，五彩缤纷的

renklilik, -ği *is.* 有色，彩色，色度

renkölçer *is.* 色度计，比色计

renk ölçme *is.* 〈物〉比色法

renkölçüm *is.* 〈物〉色度学，比色法

renkseçmezlik, -ği *is.* 〈医〉色盲

renksemez *s.* 消色差的，非彩色的：～ çekirdeközü 〈生〉非染色质 ～ dürbünler 消色差望远镜

renkser *s.* 〈物〉色散的

renksiz *s.* ❶无色的：Su renksiz bir sıvıdır. 水是一种无色的液体。❷非彩色的，黑白的：～ film 黑白电影 ～ fotoğraf 黑白照片 ❸苍白的：Bu sabah, Munise biraz hasta ve renksiz uyandı. 今天早晨，穆尼塞醒来时有点不舒服，脸色苍白。❹【转】不出色的，平淡无奇的，平庸的，平凡的：～ adam 平庸的人 ～ düşünceler 平淡无奇的想法 Geriye kalan üç dört yolcuya gelince bunlar lâlettayin ve renksiz insanlardı. 至于其余三四个旅客则都是普普通通、平庸的人。

renksizlik, -ği *is.* ❶无色：Bu açık ve soluk havanın renksizliği içinde, adanın yeşillikleri, kıyılara ve havaya yeşil kurşunî gölgeler salıyor. 在这晴朗白亮的天空下，海岛的绿色给沿岸和空气撒下了铅绿色的映影。❷【转】不出色，平淡无奇；平凡，平淡；平庸

renkteş *s.* 〈植〉相同颜色的

renkteşlik, -ği *is.* 〈植〉同颜色性，同色性

renkveren *is.* 〈化〉色素原

renk yuvarı, -nı *is.* 〈天〉(太阳的)色球层

rennan (阿) *s.* 响亮的，嘹亮的，洪亮的，大声的

rentabilite *is.* 有利润；利润率，收益率，赢利率；收益：istihsal ～ sinin arttırılması 提高生产利润率

renyum (法) *is.* 〈化〉铼(Re)

reomür (法) *is.* 列氏温度计

reorganizasyon (法) *is.* 改组，改造；改编；整顿；整编

reosta [reo'sta] (法) *is.* 〈电〉变阻器，电阻箱

repertuvar, repertuar (法) *is.* (剧团、歌舞团等能够上演的)全部剧目；全部节目

replik, -ği (法) *is.* ❶〈剧〉(演出时给同台演员作暗示的)尾白，提示；(剧中人物说完一段话后，另一个人接上去说的)对白，答句 ❷辩驳，反驳，回嘴

reprodüksiyon (法) *is.* ❶再生产 ❷〈印〉翻印，复制

res *is.* ❶头，只(牲口计算单位)：on ～ sığır 10 头牛 ❷首长，首脑，领袖，领导人 ❸顶，

巅，峰；尖，稍；上部，上端 ❹起点，开始，开端 ❺〈地〉岬，(海)角

resanet (阿) *is.* 坚固(性)，结实；耐久性；强度；坚强，刚毅，百折不回

resanetli *s.* 坚固的，结实的；坚强的，刚毅的，不屈不挠的

resas 见 rasas

resen[1] [re'sen] (阿) *zf.* ❶【旧】主动地 ❷独立地，独自 ❸全体，人人都

resen[2] *is.* 绳子，索，绳索

resepsiyon (法) *is.* ❶接待，接见；欢迎 ❷招待会；欢迎会；宴会 ❸接待处，总服务台：bir otelin ～u 一家旅馆的总服务台

reseptör (法) *is.* ❶〈无〉收音机 ❷〈电〉接收机；收报机；收话机 ❸听筒：telefon ～ü 电话听筒，受话器

resesif (法) *s.* 退隐的，隐性的

reside *s.* 走到…的，来到…的；达到…的

resif (法) *is.* 礁，暗礁；礁脉 ◇**～e çarpmak** 触礁：～*e* çarpan gemi 触礁的船

resikâr (阿-波) *is.* 政权；统治，统治地位 ◇**～a geçmek** 当政，夺取政权 **～da bulunmak** 执政，当权，统治

resim, -smi (阿) *is.* ❶画，图画；速写图，素描：～ altı yazısı 图片说明 ～ atelyesi 画室 ～ çivisi 图钉，揿钉 ～ kağıdı 画纸 ～ masası 画案，画桌 ～ merkezler 图片中心 ～ modeli (学画用的)样图，画样 ～ sehpası 画架 ～ tahtası 画板 açık ～ 色情画 ağaç ～i 树木画 ara ～ler 陪衬画 arka ～ 背景画 ay ışıklı ～ 月光景画 cam boyama ～ 玻璃背面油画 çevrinme ～i 回转画，活动画景 çıplak ～ 裸体画 deniz ～i 海景画 gece ışıklı ～ 夜景画 gölge ～ 剪影 gölgeli ～ 阴影画 iki renk ～ 双色画 kalem ～ 笔墨画 Yaptığımız resimler seçilerek yıl sonunda sergilenecek. 我们画的画将在年底有选择地举行展览。❷绘画；绘画艺术：～ öğretmeni 美术老师 ～ sanatı 绘画艺术 Resim, güzel sanatlardan biridir. 绘画是一种艺术。❸图纸：～ aletleri 绘图用品 ～ mürekkep kalemi 鸭嘴笔，绘图笔 atelye (或 yapım) ～i 施工(样)图 çizgisel ～ 直线图 eşölçülü ～ 等角图 grafik ～ 示图 makine ～i (或 sanayi ～i) 机械制图 meslek ～i 技术图 mimari ～ 建筑设计图 renkli ～ 彩图 teknik ～ 设计图 ❹画像：baş ～i 半身像，雕像 çizgi (或 çizi) ～ 速描，白描，素描 Ressam, babamın güzel bir resmini yaptı. 画家给我爸爸画了一张很好的像。❺相片，照片：～ albümü 影集 ～ büyüklüğü (或 forması) 相片的尺寸 ～ büyütülme 照片放大 büyültme ～ 放大的照片 ana ～ 全景 Arkadaşımın resmini anı olarak saklayacağım. 我将把我朋友的相片作为留念珍藏起来。Resmimi aldıracağım. 我要照相。❻仪式，典礼，庆祝典礼(仪式)：askerin geçit ～i 阅兵式 küşat ～i 开张典礼 ❼税，税收，关税：ağıl ～i 羊头税 balta ～i 宰牲税 çift ～i 农业税 demir ～i 停泊税 geçiş ve işgal ～i 过境停泊税 havuz ～i 入坞费，码头费 iskele ～i 码头费 kanal ～i 过运河税 kantar ～i 秤头税 kılavuz ～i 领港费；领航费 maden ～i 矿床土地税 ◇**～ almak** (或 **çekmek, çıkarmak**) 照相 **～ çizmek** 画画；绘图，制图 **～ gibi** 美如画：～ gibi kız 美如画的女孩 **～ gönyesi** 三角板 **～ hırkası** (伊斯兰教)僧袍 **～ yapmak** 画画，作画 **～i mürekkeplemek** 插图，上墨 (*-nın*) **～idir** 肯定是，一定是：Beş dakika beklerse vapuru kaçırdığının resmidir. 他要是等 5 分钟的话就一定赶不上轮船。Tehlike karşımızda canlanmış duruyor, ayağımızı denk alamazsak gürültüye gittiğimizin resmidir. 如果我们面临危险而掉以轻心，我们肯定会卷入是非之中。

resimci *is.* ❶摄影师，照相师；摄影者 ❷美术教师 ❸(室内)装璜工匠，装修工匠；布景师

resimhane (阿-波) *is.* 绘图室

resimlemeci, resimleyici *is.* 插图画家

resimlemek (*-i*) ❶(给书、杂志等)画插图，加插图 ❷【转】(用图)说明，阐述：Yazar kitabını resimledi. 作者用图对他的书作了说明。

resimlendirmek (*-i*) 见 resimlemek

resimleşmek (*nsz*) 画成画，组成画，构成画：Dünya güzel göründü resimleşmiş uykuda. 在

美化了的睡梦中世界变得美好了。

resimli *s.* 带画的，有图的；带插图的：～ çocuk kitapları 少儿画册 ～ mecmualar 带插图的杂志

resimlik, -ği *is.* ❶画框，相框：gümüş ～ 银相框 ❷相册

resimsi *s.* 如画似的，美如画似的

resimsiz Ⅰ *s.* 不带插图的，没有插图的：～ bir kitap 没有插图的书 Ⅱ *zf.* 不讲客套地，不拘礼节地，随随便便地

resim yazı *is.* 象形文字

resital, -li (法) *is.* 独奏会；独唱会：piyano ～i 钢琴演奏会 ◇～ **vermek** 举行独唱会

resmen [re'smen] (阿) *zf.* ❶官方地 ❷法定地 ❸正式地：Sizi resmen nişanlamaya karar verdik. 我们决定给你们正式订婚。

resmetmek (*-i*) ❶绘画；作图，制图；画出，绘出(某种图形) ❷画，用图表示；【转】(生动地)描写，描述

resmî [resmi:] (阿) *s.* ❶官方的，政府方面的：～ daire 政府办事处，政府部门 ～ defter tutma 官方备忘录 ～ gazete 官方报纸 ～ makam 政府高级部门，高级官员办公室 ～ memur 政府工作人员，公务员 ～ şekil 官方形式 ～ tebliğ 公报 ～ yayınlar 官方出版物 Bulunduğumuz yer resmî bir dairenin bürosudur. 我们所在的是一个政府部门的办公室。❷正式的，合法的：～ beyyine 合法证据 ～ elbise (或 giysi) 礼服，官服 ～ evrak 正式文件 ～ ilân 正式声明 ～ karşılama 正式接见，举行仪式欢迎 ～ kur 法定兑换率 ～ muamele 正式交易 ～ müracaat 正式请求 ～ nikâh 合法婚姻 ～ oynatım 正式公映 ～ selâm (或 tazim) 〈军〉敬礼 ～ senet 证券；契约；正式文件 ～ sicil 正式注册 ～ tasdik 证明 ～ vasiyetname 合法遗嘱 ～ ziyaret 正式访问 gayri ～ 非正式的；非官方的 Türkiye'nin resmî dili Türkçedir. 土耳其的国语是土耳其语。❸【转】客气的，拘礼的，有礼节的，一本正经的：O herkesle hep resmîdir. 他对所有人都彬彬有礼。◇～ **bilir kişi** 行家，专家；鉴定专家 ～ **tasfiye** 清理财产，(企业)结业

resmigeçit, -di [re'smigeçit] *is.* 阅兵式

resmîleştirmek (*-i*) 使官方化，使正式化

resmîlik, -ği [resmi:lik] *is.* 官方性质；正式，庄重；一本正经；庄重的仪式；官腔；典礼；官样文章

resmiyet *is.* 官方性质；正式；严肃，庄重，一本正经；官腔，官样文章：Vecihe, aynı soğuk resmiyetle kısa cevaplar verdi. 威吉海同样一本正经地给予了简洁的答复。◇(*-i*) ～**e dökmek** 使纳入正规渠道

ressam (阿) *is.* ❶画家，美术家，彩色写生画家：kitap ～ı 插图画家，画插图者 portre ～ı 肖像画家，画像家 sulu boya ～ı 水彩画家 tezyinat ～ı 画布景的美术家 Ben kendi hesabıma ressam olmak isterdim. 我曾想自学成为一名画家。❷绘图员，制图员

ressamlık, -ğı *is.* ❶画家职业：Ressamlığı hayatta kendime bir mefkûre diye kabul ediyorum. 我把当一名画家作为我自己生命中的一个理想。❷绘画艺术，彩色写生艺术，写生画法 ◇～ **yapmak** 作画，画画

rest (法) *is.* 比锅(赌博用语，照庄家台面上所有的钱下注) ◇～ **çekmek** 押上全部赌注，比锅赌，孤注一掷：Şerefine rest çekti. 他把自己的人格都赌上了。

resto [re'sto] *zf.* 【俚】够了!行了!得了!好了!

restoran (法) *is.* 饭店，餐馆，餐厅

restorasyon (法) *is.* (受损建筑物的)修补，修复，修建

restore (法) *s.* 修补了的，修复了的，修建了的(受损建筑物) ◇～ **etmek** 修补，修复，修建(受损建筑物)

resul, -lü [resu:l] (阿) *is.* 〈宗〉❶【旧】使徒，传道者 ❷先知；预言者，预言家

resülmal, -li [re'sülma:l] (阿) *is.* 【旧】固定资本，本钱

reşadet (阿) *is.* 〈宗〉走正道，走真理之路

reşadetlu (阿) *is.* 〈宗〉遵守教规者

reşat, -dı 见 reşadet

reşfetmek (*-i*) 吮吸，吸入；吸收，吸取

reşha (阿) *is.* ❶滴落，滴流 ❷(汗、露水等的)滴，一滴，一点，点滴

reşif, -şfi (阿) *is.* 吸入，吸收，吸取

reşit, -di (阿) *s.* 【旧】❶成年的，长成的，发育成熟的，达到成熟年龄的 ❷走上正道的 ❸聪明的，有智慧的，明理的 ◇～ **olmak** 达到成熟年龄的，成年的

reşk *is.* ❶嫉妒，忌妒；羡慕 ❷羡慕的原因；忌妒的缘故

reşkâver *s.* 引起忌妒的，引起醋意的

ret, -ddi (阿) *is.* ❶拒绝，回绝，不接受；否决，否认，否定，驳回：～ cevabı 否定的答复 ～ hakkı 否决权 evlatlıktan ～ 放弃家长的权利 Dostundan ve ötekilerden kuvvetli bir ret bekliyordu. 他期待着他的朋友和其他人予以坚决的回绝。❷〈法〉申请回避 ❸反驳，驳斥，驳倒 ◇～ **cevabı vermek** 拒绝，回绝

retina [reti'na] (拉) *is.* 〈解〉视网膜

retorik, -ği (法) *is.* ❶修辞艺术 ❷修辞学

retret *is.* 〈商〉逆汇兑汇票

retuş *is.* 修，修描；修版，修片；修绘 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) ①修，修描(底版或相片) ②作出必要的修改

Reunion adası *öz.is.* 留尼汪岛(非洲)

-rev 复合词的第二部分，表示"是的"，如：tezrev 快走的

reva [reva:] (波) *s.* 允许的，准许的，被许可的；合适的，适当的；通行的，可行的，可以接受的：Fahim beyi bu kadar çekiştirmek sanki reva mıydı? 这么数落法希姆先生难道就可以吗？◇(*-i*, *-e*) ～ **görmek** 认为可行的，准许，许可，容许

revabıt (阿) *ç.is.* 见 rabıta ： ～ı dostane 友好关系

revaç, -cı [reva:ç] (阿) *is.* 畅销；流行：Geniş pencereli, manzaralı salonlar revaçta. 现在正流行大窗户、带风景的客厅。Her milletin edebiyatında bu nevi eserlerin revacı da olmuştur. 每个民族的文学中都流行过这类作品。◇～ **bulmak** 有销路，畅销；流行：Revaç buldu. (产品)有了销路。Yeni moda giyisiler revaç buldu. 流行新的时装了。～**ta olmak** 有销路，畅销；流行

revaçlandırmak (*-i*) 扩大需求，促销

revaçlı *s.* 有好销路的，畅销的

revaçsız *s.* 没有销路的，滞销的

revaçsızlık, -ğı *is.* 无销路，滞销，卖不出去

revak, -kı [reva:k] (阿) *is.* 〈建〉(建筑物正面的)门廊，回廊，拱，拱顶；亭子，楼阁

revakiye [reva:kiye] (阿) *is.* 〈哲〉【旧】❶斯多葛主义，斯多葛学派哲学 ❷【转】禁欲主义；淡泊

revalüasyon (法) *is.* 重新估价，升值

revan [reva:n] (波) *s.* 【旧】走着的，走动的；流动的 ◇～ **olmak** 走，走动；流，流动

revani [reva:ni] (波) *is.* 莱瓦尼(一种由鸡蛋和粗面粉制成、浇上果汁的)甜食：Ben bütün bu yemeklerin sonunda gelecek revani tatlısına bayılırım. 我非常喜欢饭后吃莱瓦尼甜点。

revanş *is.* (战败后的)报复，复仇；(赌输后的)捞本，翻本：～ maçı 复仇赛

revayih (阿) *ç.is.* 香料

revendük *is.* 粗帆布

reverans (法) *is.* 请安礼；屈膝礼：Kalktı, bir reverans ve bir çöküş; başını uzattı, ellerini yere koydu. 他站起身，一个屈膝，而后跪下了；伸出了脑袋，双手着了地。◇～ **yapmak** 行

屈膝礼

revi *is.* 〈文〉押韵词的最后一个字母

revir (德) *is.* (学校、军营等的)卫生所，医务室；门诊部，诊疗所

reviş (波) *is.* ❶(事件等的)进程，过程；进行，进行情况 ❷方式，方法；手法，风格特点

reviyet (阿) *is.* 考虑，思量，斟酌，深思熟虑，全面分析

revize ◇～ **edilmek** 受到检查；受到审查；受到修正

revizyon (法) *is.* 修订，校订，校正；修改，修正 ◇～ **yapmak** 修订，校订；修改，修正 ～**a tabi tutulmak** 被修订 (*-i*) ～**dan geçirmek** 修订 ～**dan geçmek** 【俚】病倒在医院

revizyonist (法) Ⅰ *is.* 修正主义者 Ⅱ *s.* 修正主义的

revizyonizm (法) *is.* 修正主义

revnak (阿) *is.* 【旧】光辉；光亮；美丽，漂亮；华丽，富丽堂皇：İşe daha fazla revnak vermiş olmak için *eve* büyükçe bir kutu getirdi. 为把事情办得更漂亮，他把一个大大的箱子带回了家。

revanaklı *s.* 豪华的，富丽的，华丽的，美丽的

revolver (法) *is.* 左轮手枪；信号手枪：Sedef ve gümüş kakmalı bıçaklara, revolverlere meraklıydı. 他喜爱嵌有贝壳的镶银刀和左轮手枪。

revü (法) *is.* ❶(有小型歌舞的)时事讽刺剧，戏剧评论 ❷杂志

rey (阿) *is.* 【旧】❶选票：～ puslası 选票 ～ sandığı 投票箱 ❷见解，观点，想法，意见：Baş başa düşünüp sonra da aralarında müşavere *ederek* reylerini bildireceklerdi. 他们本想先独自考虑考虑，再相互征求一下意见，而后再表态。❸(表决时段的)票，表决者的意见：hafi ～ 秘密投票，不计名投票 itimat ～i 信任投票 muhalif ～ 反对票 muvafık ～ 赞成票 ◇～ **kazanmak** 得票：İki intihaptan birinde yüzde yetmiş beş, diğerinde yüzde seksen beş rey kazanmıştır. 两次选举中，一次他得了 75%的票，另一次得了 85%。～ **kullanmak** 投票：aleyhte ～ kullanmak 投票反对 ～ **sayılmak** 计算票数 ～ **vermek** 投票 ～**e koymak** 提交表决 (*-i*) ～**e vazetmek** 付诸表决 ～**ini beyan etmek** 表态

reybî (阿) Ⅰ *s.* 怀疑的，疑惑的，缺乏信心的 Ⅱ *is.* ❶〈哲〉怀疑论者，怀疑主义者 ❷爱怀疑的人，怀疑一切的人

reybiye (阿) *is.* ❶〈哲〉怀疑论，怀疑主义 ❷怀疑，抱怀疑态度

reye (阿) *s.* 有条纹的，花条的：～ pantolon 有条纹的裤子

reyhan (阿) *is.*〈植〉❶甜罗勒(*Ocimum basilicum*) ❷各种香草

Reykjavik *öz.is.* 雷克雅未克(冰岛)

reyleşme *is.* 交换意见

reyon[1] *is.* 〈物〉射线；射线束，射束，波束；辐射，放射：alfa ～ ları α 射线 beta ～ ları β 射线 ga(m)ma ～ ları 伽马(γ)射线

reyon[2] (法) *is.* (大商店中的各个)部：ayakkabı ～ u 皮鞋部

reyp, -bi (阿) *is.* 怀疑，疑惑；猜疑

rezail (阿) *ç.is.* 羞辱，耻辱，丢人的事，丑事

rezalet [reza:let] (阿) *is.* 丑闻，丑事，丢脸的事；难堪；羞愧，羞耻，惭愧：Rezaletime dayanamadı. 他经受不住我的羞辱。Bu *ne* rezalet! 这是多么丢脸的事！Evimde böyle rezaletler olduğunu herkesin öğrenmesini ister miyim? 难道我会愿意让别人都知道我家里有这种丑事吗？◇ ～ **çarmıhına germek** 折辱 ～ **çıkarmak** 使出丑，使难堪，使丢人现眼，使丢脸：Her kadının takdim edilmek için can attığı böyle büyük bir adamla dansı yarıda bırakıp rezalet çıkarmak için insanın aklı kaçık olmalı. 除非她的脑子出了问题，才会在与这位大人物跳舞时甩手而去，使之难堪，而这个大人物正是每个女人倾心结识的人。～ **çıkmak** 出丑，发生丑闻：Rezalet çıktı. 出了丑闻。～ **etmek** 使出丑，使难堪，使丢人现眼，使丢脸

rezaletli *s.* 丢脸的，出丑的，可耻的，无耻的，卑鄙的

rezaletlik, -ği *is.* 耻辱，羞辱；丢脸的事，可耻的行为

reze[1] (阿) *is.* 门闩，小闩，插销；挂钩，门钩：Kapının *reze* tarafına yakın yerinde bir parmak kalınlığında bir çatlak gözüme ilişti. 我瞥见门闩附近有一条指头宽的裂缝。

reze[2] *is.* 很薄的刨花；刨屑

rezede (**çiçeği**) *is.* 〈植〉黄花木犀草(*Resede luteola*)

rezeksiyon (法) *is.* 〈医〉切除(术)

rezelemek (*-i*) 插上门闩，插上插销

rezeli *s.* 插上门闩的，插上插销的

rezene [*reze*'ne] (法) *is.* 〈植〉茴香(*Foeniculum vulgare*)

rezerv (法) *is.* ❶储备(物)，保存(物)：altın ～i 黄金储备 döviz ～ı 外汇储备 ❷(矿产等的)储藏量

rezervasyon (法) *is.* ❶(床位、座位等的)预订 ❷预订处

rezidans (法) *is.* 官邸

rezil [rezi:l] (阿) *s.* 卑鄙的，下贱的，卑贱的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 侮辱，凌辱，欺辱；使丢脸，使出丑：Sadece rezil etmekle kalmayacağım, hapse de tıktıracağım. 我不仅要让你出丑，还要把你关进监牢。Kişiyi vezir eden de karısıdır, rezil eden de. 【成】妻贤家道兴，妻妒坏门庭。～ **kepaze olmak** 受辱，丢脸，出丑 ～ **olmak** 受辱，出丑：Aç kaldım, rezil oldum, türlü hakarete uğradım. Hepsini sineye çektim. Fakat namussuzluğa tahammül edemem. 我饥饿难堪，我遇上了各种各样的侮辱，我都忍受住了，但我不能忍受不道德的行为。(*-i*) ～ **rüsva etmek** 当众侮辱，当众辱骂，使当众丢脸 ～ **rüsva olmak** 受辱，丢脸，出丑：Beni dillere düşürdün, rezil rüsva oldum. 你使我成了人们议论的话题，我在人前感到无地自容。

rezilce Ⅰ *s.* 难堪的，出了丑的；卑鄙的，下贱的；羞愧的 Ⅱ [rezi'lce] *zf.* 难堪地，出了丑地；卑鄙地，下贱地；羞愧地

rezilet (阿) *is.* 恶习，毛病

rezillik, -ği *is.* 丑闻；难堪；羞愧，羞耻；卑鄙，下贱；不道德的行为：Onlar ne rezillik yaparlarsa yapsınlar, bundan bize bir zarar gelmez. 无论他们干什么卑鄙勾当对我们都不会构成危害。

rezin (阿) *s.* ❶严肃的，稳重的，老成的，持重的，庄重的 ❷强壮的，健壮的；坚固的，结实的

rezistans (法) *is.* 〈技、物〉阻力；电阻，电抗，阻抗

rezmgâh (阿-波) *is.* 【口】战场

rezol *is.* 〈化〉甲阶酚醛树脂，可溶酚醛树脂

rezonans (法) *is.* 〈物、电〉共振，谐振；共鸣

rezüme *is.* 简述，概述；简短总结，小结

rezzak (阿) *s.* 〈宗〉赐福的

Rh 〈化〉铑(Rodyum)

Rıdvan (阿) *is.* 〈宗〉在天堂大门旁的守护神

rıfk (阿) *is.* 和善；温和，温柔，温情，柔情；善良，彬彬有礼 ◇(*-e*) ～ **ile muamele etmek** 温柔地对待

rıh (波) *is.* 【旧】(写完字后撒在纸上用于吸干墨水的)沙

rıhdan [rıhda:n] (波) *is.* 【旧】(古时为吸干纸上墨水用的)沙漏盘，撒沙器

rıhtım (波) *is.* 码头：istasyon ～ı 浮码头，趸船；停船场 Rıhtıma yanaşmış gemileri izledim. 我参观了停泊在码头上的船只。Limanda bulunan gemileri görmek için rıhtıma gittik. 我们去码头看了看停在港湾的轮船。

rıka (阿) *is.* 【旧】(最常用的阿拉伯语)手写体

rıza [rıza:] (阿) *is.* ❶同意，赞成；答应：Bu işe rızanız var mı? 您同意这件事吗？❷要求，愿

望：～ya bağlı akitler 双方或多方认可的条约，协议 Allah (或 Tanrı, Mevla, Hak) ～sı için 为了真主(或神)的意愿 Kendi rızasıyla gitti. 他自己要求走了。◇～ **beyanı** ①〈法〉申诉 ②判决 (*-e*) ～ **göstermek** 同意，赞成，答应；使听从，使顺从：Yarım yamalak ıslahat tedbirlerine inanmaktansa kazaya rıza göstermek bana daha hoş görünür. 我认为与其相信那些盲目的改革措施，不如顺其自然。**～sı olmak** 征得同意，求得许可 **～sını almak** 取得某人的同意 **～sını vermek** 同意，答应

rızk, -kı (阿) *is.* ❶【旧】生活资料，食物，粮食 ❷(相信是上帝赐予的)食物 ❸【转】生活所必须的食物，食品 ◇**～ını çıkarmak** 挣取一天的糊口钱 **～ına mani olmak** 使失去食物，想侵吞生活资料，想染指生活资料

riayet [ria:yet] (阿) *is.* ❶尊敬，尊重，敬重，爱戴；敬意；关怀，关心 ❷服从，顺从，听从；遵守，恪守，遵循：yapılan tavsiy*eye* ～ 听从建议 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①尊敬，尊重，敬重 ②服从，顺从；遵守，遵循：kanunlara ～ *e*tmek 遵守法律 mecburiy*ete* ～ *e*tmek 服从需要 ～ **görmek** 受到敬重

riayetçi *is.* 很殷勤的，非常客气的，关心的，关怀的；谦恭的

riayeten *zf.* 出于敬重，恪守：ihtiyarlığına ～ 出于对他年事已高的尊重 ihtiyata ～ 持慎重态度

riayetkâr (阿-波) *is.* 【旧】恭敬的；尊重人的，尊敬人的；服从的，顺从的；体谅的，体贴的

riayetkârane (阿-波) *zf.* 谦恭地，恭敬地，彬彬有礼地，殷勤地，周到地

riayetsiz *s.* 【旧】无礼貌的，失礼的；不虔诚的，不尊敬的

riayetsizlik, -ği *is.* ❶无礼貌，失礼；不尊敬，不尊重，不恭敬的态度 ❷不服从，不顺从，不听从：usule ～ 不注重方式方法

ribat (阿) *is.* ❶(结物等用的)带子，绳，线 ❷托钵僧的住处(居处) ❸〈解〉韧带

rica [rica:] (阿) *is.* 请求，恳求，乞求，申请：Ricamı kabul *e*tti. 他接受了我的请求。Size (或 sizden) bir ricam var. 我有一事要求您。◇(*-den*) ～ **etmek** 请求，恳求，乞求，申请 (*-e*) **～da bulunmak** 请求，恳求，乞求，申请 ◆**Rica ederim!** ①求您了：Rica *e*derim bunu yapmayın. 求您了，请不要做这件事。Rica *e*derim odamdan çıkınız, ben böyle şeyler*e* tahammül *e*dem*e*m. 求您了，请从我房间里出去，我忍受不了这些事。②劳驾！③请，请吧，别客气！

ricacı *is.* 申请者，请求人：Artık n*e* bolca maaş, n*e* ricacı, hulâsa can sıkıcı bir menkûbiy*e*t! 现在既没有高额的工资，也没有上门求他的人，的的确确是一种令人心烦的不幸！

rical, -li [rica:l] (阿) *ç.is.* 【旧】❶男人们，男子们 ❷政府高级官员；活动家们：devlet ～i 国务活动家们

ricat, -tı (阿) *is.* ❶【旧】放弃 ❷〈军〉退却，后退，溃退；撤退：～ hattı 撤退路线 ～ yolları 退却的道路 ～ yürüyüşü 退却行军，背敌行军 düşmanın hattı ～ını kesmek 切断敌人的退路 1683'te Viyana ricatı ile İmparatorluk, Avrupa fetihlerini kaybetmeğe başlayacaktır. 随着 1683 年的维也纳大溃退帝国开始失去了对欧洲的占领。◇～ **etmek** 退却，后退，溃退；撤退

ricatgâh (阿-波) *is.*〈军、史〉城堡，多面堡，堡垒

rida (阿) *is.* 斗篷，披风

rie (阿) *is.* 〈解〉肺

rievi (阿) *s.* 〈解〉肺的

rieviye (阿) *s.* 〈解〉肺的

rifat (阿) *is.* 高位，显职

Riga *öz.is.* 里加(拉脱维亚)

rih (阿) *is.* 〈医〉❶胃肠里的气体，滞气，屁 ❷(腹中的)绞痛

rihlet (阿) *is.* ❶迁徙；迁移 ❷死，死亡 ◇～ **etmek** 死，死亡，牺牲

Rijeka *öz.is.* 里耶卡(克罗地亚)

rikap, -bı (阿) *is.* 【口】❶马镫 ❷头面人物出席

rikkat (阿) *is.* 【旧】❶细长，苗条，纤弱 ❷同情，怜悯；仁慈，宽恕；温柔，体贴：İğrençliklerine, çirkinliklerine rağmen, Rabia'nın bütün varlığını merhamet ve rikkat dalgalarında boğdu. 尽管他很可恶，令人感到恶心，但拉比亚整个人都被淹没在了仁慈与宽恕的浪涛之中。◇**～e gelmek** 受感动的，深感同情的；怜悯，怜惜 **～e getirmek** 使深受感动

rikkatamiz, rikkatengiz *s.* 值得同情的

rikkatli *s.* 【旧】❶细长，苗条，纤弱 ❷同情，怜悯；仁慈，宽恕；温柔，体贴：Fakat karıncayı incitmekten korkan, rikkatli, merhametli bir kadın için böyle sütsüz mahlûklarla uğraşmak ne zor! 但是对于一个爱惜蝼蚁命、温柔有同情心的女人来说与这些无耻的东西纠缠在一起有多么地难！

rimayet (阿) *is.* 掷，投，扔，射；射击

rimel (法) *is.* 染眉毛(或睫毛)油：Nihayet kirpiklerine de birer fırça rimel dokundurdu, onları da dikleştirdi. 终于她也抹了点睫毛油，使睫毛都竖了起来。

rimellemek (*-i*) 染眉毛，染睫毛：Gözlerini rimelledi. 她把眉毛和睫毛染了。

rimellenmek (*nsz*) rimellemek 的被动态

rimelli *s.* 染了眉毛的，染了睫毛的：kirpikleri ～ 染了睫毛的

rina [ri'na] *is.* 〈动〉灰鳐(*Dasyatis pastinaca*)

rindane (波) *zf.* 享乐至上地，贪图享受地，寻欢作乐地

rindî 见 rintelik

ring (英) *is.* ❶〈体〉拳击台，拳击场；摔角场：Dövüşü bırakın, kendinizi ringte mi sandınız? 别打了，你们以为自己是在摔角场吗？❷环，圈：～ seferi 环行线路

ringa [ri'nga] (德) *is.* 〈动〉海鲱鱼(*Clupea harengus*)：tütünlü ～ 熏鲱鱼

rint, -di (波) *is.* 【旧】❶生活豪放不羁的人(艺术家) ❷不落陈套的，不从惯例的；异乎寻常的

rintlik, -ği *is.* 【旧】狂欢，纵酒；玩乐，取乐，腐化堕落生活

rintmeşrep, -bi (波-阿) *is.* 整天喝酒的人，酒鬼；游手好闲的人

Rio de Janeiro *öz.is.* 里约热内卢(巴西)

risale [risa:le] (阿) *is.* 【旧】小册子：Son derece kötü kâğıda basılmış bir risale idi. 是一本用最糟的纸张印成的小册子。

risalet (阿) *is.* ❶天职；使命，任务 ❷先知的天职

risk, -ki (法) *is.* 风险，危险，危险性；冒险：Bu iş belirli bir risk taşıyor. 这事有一定的风险。Bunun getireceği riski göze almıştı. 他注意到了此事可能带来的危险。◇**～lere sokmak** 冒险

riske ◇**～ etmek** 冒险；做冒险事

risturn *is.* 〈商〉让价，折扣；归还，偿还，补偿

riş[1] *is.* 伤口，创伤

riş[2] (阿) *is.* 胡子，胡须

rişe *is.* ❶穗子；流苏 ❷须根

rişte *is.* ❶线(缝东西用的)；细绳，细皮线，皮绳 ❷【转】(为调查提供的)线索；联系

ritim, -tmi (法) *is.* 〈文、乐〉节拍，节奏；旋律，(诗的)韵律，节律 ◇**～e uymak** 按节拍，按节奏

ritimli *s.* 有节奏的，有旋律的；有节拍的

ritmik (法) *s.* 有节奏的：～ dans 节奏感强的舞蹈 ～ eşlik 〈乐〉有节奏的和弦伴奏 ～ jimnastik 〈体〉音乐伴奏体操 ～ kurgu 〈影〉有节奏的蒙太奇 ～ müzik 〈乐〉节奏感强的音乐 ～ taklit 〈乐〉节奏的模仿

rivayet [riva:yet] (阿) *is.* ❶谣言，谣传；传闻，传说：Dün ortalıkta, okulların bu yaz erken kapanacağıyla ilgili bir rivayet dolaştı. 昨天大家都在传说今年夏天学校将提前放假。❷传说，故事，传奇 ❸说法，解释：Mehmet Ali'nin ～ine göre 据穆罕默德[illegible]里所说 Bu hususta ben de bazı rivayetler işittim. 我也听到了一些有关此事的传闻。◇～ **birleşik zamanı** 〈语〉指 -yormuş; -mişmiş; -ecekmiş; -ermiş 等用来表示怀疑、传闻等含义的传闻性复合时态 ～ **etmek** (或 **eylemek**) 讲述，叙述，述说；转达，转告，转述 ～ **olunmak** 讲述，叙述，流传：Dili biraz kesilip törpülenecek olsa, saksağanı papağandan çok daha güzel konuşacağı rivayet olunur. 人们传说，要是喜鹊的舌头稍微剪平一点的话，说话会比鹦鹉说得好听得多。～**e göre** (或 **nazaran**) 听说，据说，据闻，据传说

riya [riya:] (阿) *is.* 伪善(态度)，虚伪；假仁假义，口是心非，阳奉阴违，两面性

Riyad *öz.is.* 利雅得(沙特)

riyah (阿) *ç.is.* 〈医〉❶肠内积气，屁 ❷(肚子里)绞痛

riyahî (阿) *s.* 风力发动的，利用风力的

riyakâr [riya:ka:r] (阿-波) Ⅰ *s.* 伪善的，虚伪的 Ⅱ *is.* 伪君子，伪善者，虚伪的人，两面三刀的人

riyakârane (阿-波) *s.* ve *zf.* 伪善的，假仁假义的，口是心非的，阳奉阴违的

riyakârlık, -ğı *is.* 伪善(态度)，虚伪；假仁假义，口是心非，两面派的行为：Riyakârlık aşağılığın son haddidir. 两面派的行为是最卑鄙的。Daha küçükken riyakârlığa başlamıştı. 他从小就虚情假义。

riyal, -li (西) *is.* ❶列阿尔(西班牙古银币) ❷里亚尔(伊朗、沙特阿拉伯、也门等国的本位币名)

riyala [riya'la] (意) *is.* 〈史〉皇帝(国王)的专舰

riyaset [riya:set] (阿) *is.* 【旧】总统(主席、校长、会长、行长等)的职位(或职务、任期) ◇(*-e*) ～ **etmek** ①担任主席等的职务 ②主持：Öğleden sonra Posta ve Telgraf Nezaretinin üst katındaki salonda içtimaa bizzat riyaset edecekti. 他将亲自主持下午在邮电部顶楼大厅里召开的会议。◇

riyasetpenah (阿-波) *is.* (会议的)主席

riyasız [riya:sız] *s.* 真诚的，坦率的，表里一致的，不虚伪的

riyazet [riya:zet] (阿) *is.* 【旧】❶禁欲，苦行：Karargâhta âdeta bir manastır hayatının riyazeti içinde yaşıyorduk. 我们就象在修道院里修行一样生活在驻地。❷斋戒

riyazî (阿) *s.* 数学的：～ ilimler 数学科学

riyaziyat *ç.is.* 数学

riyaziye [riya:aziye] (阿) *is.* 【旧】数学：～ kaideleri 数学定理

riyaziyeci *is.* 【旧】数学家

riyolit (法) *is.* 〈地〉流纹岩

rizan *s.* 现在的，目前的；现时的，现行的

Rize *öz.is.* 里泽(土耳其省、市)

riziko [rizi'ko] (意) *is.* 风险，危险：savaş ～ su 战争危险

rizikolu *s.* 冒险的，有危险的

Rn 〈化〉氡(radon)

roba [ro'ba] (意) *is.* ❶【旧】衣服，服装 ❷衣服胸口到肩之间的装饰

robalı *s.* 有装饰的，带饰品的：～ giysi 带饰品的衣服

robdöşambr (法) *is.* 晨衣；睡衣：Sırtına yeni aldığı deve tüyü uzun robdöşambrını geçirdi. 他穿上了新买的驼绒长睡衣。

robot (捷) *is.* ❶机器人；自动仪器；自动机：Ablam bulaşığı yıkayan bir robot düşlüyor. 我姐姐幻想着有一个自动洗碗机。Robotlar yaygınlaşırsa insanlar ne yapacak? 机器人要是广泛使用的话，人将做什么呢？❷【转】没有头脑的人

robotik, -ği (法) *is.* 自动化，自动机化；采用机器人，采用机械手

robotlaşmak (*nsz*) 机械人化，机械手化，采用机器人，采用机械手；自动化，自动机化

robotlaştırmak (*-i*) 使自动化，配备机器人，装上机械手

robotluk, -ğu *is.* 机器人似的工作(状态)，象机器人一样地行事

roda [ro'da] (意) *is.* 〈船〉索圈，绳盘

rodaj (法) *is.* 〈机〉研磨，磨合，磨光

rodeo (英) *is.* (美国西部牧场牧人的)骑野马或野牛竞技表演

rodyum [ro'dyum] (法) *is.* 〈化〉铑(Re)

rok *is.* 〈棋〉王车易位

roka [ro'ka] (拉) *is.* 〈植〉芝麻菜；紫花南芥(*Eruca sativa*)

roket (英) *is.* ❶火箭：～ bataryası 火箭炮连 ～ mermisi 火箭弹 nükleer ～ silâhları 导弹核武器 tenvir ～ı 照明弹 uzak menzilli ～ 远程火箭，远程导弹 üç kıdemli (或 safhalı) ～ 三级火箭 ❷导弹：kıtalararası ～ 洲际导弹 ◇～ **atmak** (或 **ateşlemek**) 发射火箭

roketatar *is.* 火箭发射装置；火箭筒

roketli *s.* 火箭的

rokfor (法) *is.* 罗克福特(城市名)乳酪，法国的一种羊乳干酪

rokoko (法) Ⅰ *is.* 〈建、艺〉洛可可式(18 世纪在西欧盛行的建筑和装饰式样) Ⅱ *s.* 洛可可式的；过度装饰的；纤巧烦琐的：～ bina 洛可可建筑风格的大楼 ～ mobilya 洛可可式家具

rol, -lü (法) *is.* ❶角色：baş ～ 主角 ❷【转】责任，任务；作用：tarihte halk yığınlarının ～ü 人民群众在历史上的作用 tarihsel ～ 历史上的作用 Dünkü anlaşmazlıkta benim bir rolüm yok. 在昨天的争吵中我没有责任。❸【转】(所担任的)角色：Ev kadını rolünü çok ciddiyetle ele almıştım. 我非常认真地担任起一名家庭主妇的角色。◇～ **almak** 扮演角色：bir filimde ～ almak 在一部电影中扮演角色 Halide Edip Hanım'ın Kenan çobanlarında rol almıştı bu kız. 这姑娘曾在哈丽黛·艾迪普夫人的《放羊娃凯南》剧中扮演过角色。～ **kesmek** 撒谎；假装，佯装，装样子 ～ **oynamak** ①扮演角色 ②【转】起作用：Bunda ne hocanın bilgisi, ne çocuğun çalışkanlığı rol oynar. 在此老师的知识起不了作用，学生的勤奋也不起作用。Kardeşimin hayatında oynadığınız rol sizi romantik bir insan gibi bana gösterdi. 您在我弟弟生活中扮演的角色使我觉得您象是个富于浪漫色彩的人。～ **yapmak** ①(在剧中)扮演角色 ②虚伪地做作：Rol yapmaya kalkışsa yüzüne gözüne bulaştıracağını biliyordu. 他知道他要是企图虚伪地做作就会把一切都搞砸的。～**ü olmak** 有作用，起作用：Sizinle benim bunda bir rolümüz oldu muydu? 您和我在这上面起过什么作用吗？～**üne çıkmak** 扮演角色 ～**ünü oynamak** ①扮演角色：Hazırladığımız güldürüde Akın polis rolünü oynayacak. 在我们准备的小品中阿肯将扮演警察的角色。②【转】起作用

rom (英) *is.* 糖酒，朗姆酒(甘蔗汁制的烈性酒)

Roma *öz.is.* 罗马(意大利)

Romalı *öz.is.* ❶〈史〉古罗马的公民 ❷罗马市的居民

roman (法) *is.* (长篇)小说：çözümleme ～ı 注重描写心理的长篇小说 macera (或 olgu) ～ı 惊险小说 öğretimli ～ 醒世小说 sanat dışı ～ 非艺术性小说 Tarihsel roman okumayı seviyorum. 我喜欢看历史小说。

romancı *is.* 小说家，长篇小说作者：Birçok kadınlar, ruh tahlillerini seven romancılar gibi, ömürlerin kuruluşnu ve bozuluşunu takip eder. 许多妇女，就象喜爱心理分析的小说家一样，关注着生命的诞生与毁灭。Halide Edip Adıvar, Kurtuluş Savaşı'nı işlemiş bir romancıdır. 哈里黛·艾迪普·阿德瓦尔是解放战争的小说家。

romancılık, -ğı *is.* 小说写作；小说家的职业

romanesk (法) *s.* ❶小说般的，传奇故事式的：～ serüven 小说般的冒险 Hayattaki her vak'a, her sergüzeşt romanesk çeşide mevzu olabilir. 生活中的每一件事情、每一次冒险活动都可以成为小说的主题。❷与小说有关的：～ teknik 小说技巧 ❸【转】(小说人物般)表达感情的，充满感情的：Hicabını, ayıbını da henüz duyamayacak kadar romanesk bir hüzün

içindeydi. 她满怀着忧伤，还感觉不到羞愧和耻辱。

romanlaştırmak (*-i*) 把…写成小说

romans (西) *is.* ❶〈诗〉西班牙八音节浪漫曲，抒情歌曲，情歌 ❷浪漫诗，抒情情诗 ❸〈乐〉钢琴曲

romantik, -ği (法) Ⅰ *s.* ❶浪漫的；充满浪漫色彩(情调)的；富于幻想的：Kardeşimin hayatında oynadığınız rol sizi romantik bir insan gibi bana gösterdi. 您在我弟弟生活中扮演的角色使我觉得您象是个富于浪漫色彩的人。❷浪漫主义的，浪漫派的：～ edebiyat 浪漫主义文学 ～ yazı 浪漫主义文学作品 Ⅱ *is.* 浪漫主义作家(或艺术家)；浪漫主义者：～ şiir 浪漫主义的诗

romantiklik, -ği *is.* 浪漫主义精神，浪漫色彩，浪漫情调

romantizm (法) *is.* ❶浪漫主义：Victor Hugo'yu seviyorum; bu merhaledeki düşünüşüme epeyi uygun olduğu için onun şiirini anlamakla, romantizme kolay bir kapıdan girmiş oldum. 我喜欢维克多□雨果；由于浪漫主义相当符合于我这一阶段的思想，因而随着对他的诗歌的理解，我很容易地就接受了。❷【转】浪漫倾向(或精神) ❸浪漫色彩

Romanya [roma'nya] *öz.is.* 罗马尼亚(欧洲)

Romanyalı [roma'nyalı] Ⅰ *s.* 罗马尼亚的；罗马尼亚人的 Ⅱ *is.* 罗马尼亚人

romatizma [romati'zma] (法) *is.* 〈医〉风湿，风湿病：mafsal ～ sı 关节风湿 Büyükannemle büyükbabam her yıl romatizmaları için ılıcaya giderler. 我的爷爷奶奶每年都要去洗温泉治疗他们的风湿病。Dikkat ediniz, bu bir romatizma başlangıcıdır. 当心点，这是风湿病的开端。

romatizmalı Ⅰ *is.* 风湿病患者 Ⅱ *is.* (患)风湿病的；患风湿病似的

romatizmamsı *s.* 〈医〉❶风湿病的，患风湿病的，患风湿性关节炎的 ❷类风湿病的；有风湿性关节炎特性的

romatoloji (法) *is.* 风湿病学

Romen (法) *is.* 【旧】古罗马人；罗马人：～ rakamları 罗马数字

romorkör 见 römorkör

rondelâ [ronde'lâ] (意) *is.* 〈技〉垫圈，垫片，垫板，衬垫；填料，衬料：bakır ～ 铜垫圈

rontgen 见 röntgen

rop, -bu (法) *is.* (妇女的)长袍，长衫，睡衣：İlk gözüme çarpan şey, pembe renkli, ince yünlü, sade bir roptu. 首先映入我眼帘的是一件粉红色、式样朴素的细纺棉睡衣。

Rosario *öz.is.* 罗萨里奥(阿根廷)

Roseau *öz.is.* 罗素(多米尼亚)

rosto [ro'sto] (意) *is.* 烤肉，炙肉

Rostov *öz.is.* 罗斯托夫(俄罗斯)

rostoluk, -ğu *s.* 能烤的(肉)，适合做烤肉的(肉)

rot (法) *is.* (连接方向盘与轮胎的)杆，柄

rota [ro'ta] (意) *is.* ❶(船、飞机的)航线，航向：～ emri 改变航向的命令 aksi ～ 相反的航向 ❷【转】路线，方针 ◇**～ düzeltmek** 纠正航向；修正路线 **～ şaşırmak** 迷失航向 **～ tutmak** 保持航向 **～dan düşmek** (或 **sapmak, çıkmak**) 偏离航线：Petrol gemisi rotadan çıktığı için başka bir gemi ile çarpıştı. 油轮偏离了航线，与另外一艘轮船相撞。**～sından çıkmak** 离开航向 **～yı değiştirmek** ①改变航线，改变路线：Turgut anî bir kararla rotasını değiştirdi. 图尔古特突然决定改变路线。②【转】改变态度；改变方针

rotasyon (法) *is.* 轮换，轮流

rotatif (法) Ⅰ *is.* (或 ～ makine) 轮转印刷机 Ⅱ *s.* 旋转的，转动的，转子式的

rotor (英) *is.* ❶〈机〉叶轮；转片，动片，(直升机等的)旋翼，旋转部；转动体 ❷〈电〉转子

Rotterdam *öz.is.* 鹿特丹(荷兰)

roza [ro'za] (意) Ⅰ *is.* 玫瑰花形宝石(或钻石) Ⅱ *s.* 玫瑰花形宝石(或钻石)制成的：～ küpe 玫瑰花形宝石(或钻石)耳环

rozbif (英) *is.* 烤牛肉，干炸(牛)里脊

rozet (法) *is.* ❶蝴蝶结，花结 ❷徽章，证章，纪念章；玫瑰花形装饰：Edebiyat Fakültesi ～i 文学院徽章 kızılay ～i 红十字徽章 Ağabeyimin üniversite rozeti var. 我哥哥有一枚大学校徽。❸(水管的)圆花饰

röfle (法) *is.* 反射光；(布、头发等的)光泽

rölans (法) *is.* (赌牌时)比对方下更大的赌注，加赌注

rölanti (法) *is.* 〈机〉节流阀(或杆)，风门 ◇～**de durmak** (或 **çalışmak**) (机动车发动机)空转 ～**ya almak** ①使(机动车发动机)空转 ②【转】使减速

rölâtif (法) *s.* 有关系的，相关的，关于…的，和…有关系的；相对的，比较的；比较而言的，相应的，成比例的

rölâtivist (法) Ⅰ *is.* 相对主义者，相对论者 Ⅱ *s.* 相对主义的；相对论的

rölâtivite (法) *is.* ❶〈哲〉相对性 ❷〈物〉相对论

rölâtivizm (法) *is.* 〈哲〉相对主义

röle (法) *is.* ❶〈电〉继电器，中继器 ❷〈无〉转播，中继；转播的无线电节目 ❸〈自〉替继器 ❹〈机〉继动器

rölyef (法) *is.* 浮雕，浮雕品

römark *is.* (简短的)意见，见解，说明；(书页、文件等页边上的)注，附注，脚注，注解 ◇～ **yapmak** 批评；加标注，加评语

römork (法) *is.* 拖车，挂车：Römorkun içinde bir deste boş çuval sadece. 拖车里只有一捆空袋子。Traktörün arkasına bağlı römorkun üstüne tırmandı. 他爬上了拖拉机后面的拖车厢。

römorkaz *is.* 〈海〉拖驳航运

römorkör (法) *is.* 拖船，拖轮

Rönesans (法) *is.* (或 ～ devri) (欧洲 14 至 16 世纪的)文艺复兴时代

röntgen [rö'ntgen] *is.* ❶〈物〉伦琴(X线单位) ❷〈医〉X光射线，X光；照X光；透视：～ cihazı X光透视仪 ～ filmi X光片 ～ makinesi X光透视仪 Annemin başının neden ağrıdığını anlamak için röntgen çekilecek. 我妈妈要做X光透视检查她的头为什么疼。❸【俚】偷看，窥视 ◇～ **etmek** (给病人)做X光透视 ～ **işletmek** 往人家窗户里偷看 ～ **işletmek** 【俚】往人家窗户里偷看 ～**i alınmak** (病人)做X光透视

röntgenci *is.* ❶伦琴射线学家；X光透视医生 ❷【俚】有窥视(女人)癖的男子 ❸【俚】把守的，望风的

röntgencilik, -ği *is.* ❶X光放射学 ❷【俚】窥视女人癖

röportaj (法) *is.* 报道，采访，新闻报道，通讯：Gazetelerde değişik konularda röportaja sık sık rastlarız. 我们经常可以在报纸上看到各种问题的报道。◇～ **yapmak** 采访

röportajcı *is.* 采访记者；驻地记者

röportajcılık, -ğı *is.* 报道(工作)，采访工作；当采访记者

röprodüksiyon (法) *is.* ❶生殖，繁殖；再生 ❷翻印，转载，复制 ❸复制品 ❹再生产

röprezantan *is.* 代表

rötar (法) *is.* 晚点，耽搁，延误，延迟：Küçük bir rötarımız olduğu için Diyarbakır'a ancak saat bire varıyoruz. 由于我们稍微有些晚点，所以 1 点左右才能到迪亚巴克尔。Luoyang'dan gelecek trenin rötarı var mı? 从洛阳开来的火车晚点了吗？

rötarlı *is.* 晚点了的，延误了的

rötuş (法) *is.* 润饰，润色(画、文章等)；修正，修描(底片等)：Benim kısaltılan makale ile Zühtü'nün rötuştan geçen makalesini birleştirdiler. 他们把我那压缩了的文章与祖赫图那润色过的文章融合在了一块儿。◇～ **etmek** 润饰，润色(画、文章等)；修正，修描(底片等)

rötuşçu *is.* (对画、文章等)加以润色的人；修正(底片等)的人

rötuşlu *s.* 润饰了的，润色了的(画、文章等)；修正了的，修描了的(底片)

rövanş (法) *is.* 赢回，捞回，扳回

Ru 〈化〉钌(rutenyum)

ru *is.* ❶〈诗〉脸 ❷表面，表层，上层：siyah ～ 被污辱的；丢脸的，(使自己)名誉扫地的

ruam [rua:m] (阿) *is.* 鼻疽病，(马)鼻疽：～ hastalığı 鼻疽病，(马)鼻疽 had ～ 急性鼻疽病

Ruanda *öz.is.* 卢旺达(非洲)

ruba [ru'ba] (意) *is.* 【旧】衣服，服装

rubai [ruba:i:] (阿) *is.* 〈文〉【旧】鲁巴伊(宫廷文学中四行为一段的韵律诗)

rubalık, -ğı *is.* 衣服料子，一块衣料

rubayat (阿-波) *ç.is.* 〈文〉四行诗：Ömer Hayyam'ın ～ leri 厄梅尔·哈亚姆的四行诗

ruberu *zf.* 脸对脸，面对面

rubidyum [rubi'dyum] (法) *is.* 〈化〉铷(Rb)

ruble [ru'ble] (俄) *is.* 卢布

rubu (阿) *s.* 【旧】四分之一：daire ～ 〈数〉圆的象限，象限

rubya *is.* 卢比(印度、巴基斯坦、斯里兰卡、尼泊尔等国的本位币名)

ruçhan 见 rüçhan

Rufaî [rufa:i:] (阿) Ⅰ *öz.is.* 鲁法伊派信徒：Bu işe Rufaîler karışır. 【转】这事儿太复杂了，谁也解决不了。Ⅱ *s.* 鲁法伊派的

Rufaîlik, -ği *öz.is.* 鲁法伊派(由阿赫迈德·鲁法伊创立的、以摆脱人类所有的自身压力和嗜好为目的的教派，属逊尼教派)

rugan (波) *is.* (用于制作皮鞋、皮包的)锃亮的皮，油光锃亮的皮，漆皮：～ ayakkabı 漆皮皮鞋 ～ çizme 漆皮靴 ～ deri 漆皮 ～ iskarpin 漆皮便鞋 Nevin'in babası siyah ipek çoraplarıyla rugan ayakkabılarını giymişti. 奈温的爸爸穿了双黑丝袜和漆皮皮鞋。

ruganî *s.* 上了漆的，上过油的，擦过油的

ruganlamak (*-i*) 上漆，刷漆，漆上漆

ruganlı *s.* 上了漆的

rugbi (法) *is.* 橄榄球

ruh[1] (阿) *is.* ❶面颊，腮 ❷〈棋〉(国际象棋中的)车，堡垒

ruh[2] [ru:h] (阿) *is.* ❶心，心灵，内心；精神：～ argınlığı 〈医〉神经衰弱 ～ bilgini 心理学家 ～ hâli (或 haleti) 精神状况，心情；心理状态 ～ hastalıkları 精神变态，心理病态 ～ hastası 精神病患者，心理病者，精神变态者 ～ hekimi 精神病学家，精神病医生 ～ hekimliği 精神病学 ～ ilmi 心理学 ～ ölçümü 心理测验(学) ～ sayrılığı 〈医〉精神病，精神变态，变态心理 Bütün ruhumla seviyorum. 我全身心地爱着。Ölmüşlerin ruhuna değsin. (接受所赠送的食物时所说的一句感谢语)愿众多的神灵保佑你！❷【转】活泼，活力，充满活力，生气勃勃：Bu adamda hiç ruh yoktur. 这人没有一点儿活力。Kulaklarıma inanamıyordum, bu kadar narin, bu kadar nahif bir vücutta böyle bir ruh. 我真不敢相信自己的耳朵，如此单薄瘦弱的躯体中竟有这样的活力。❸精华，精髓；实质，本质，主要要点：Meselenin bütün ruhu burada. 问题的全部实质就在此。❹香精；浸膏，精汁：afyon ～u 鸦片酊 katran ～u 〈化〉(杀菌或防腐用的)杂酚油，木馏油 nane ～u 薄荷精 nişadır ～u 氨水 Bazısı ruh koklar, bazısı alnına sirke sürer, bazısı kollarını, bileklerini ovuşturur. 有的人闻闻香精，有的人往额头抹抹醋，有的人搓揉搓揉胳膊、手腕。❺精神，精神状态；勇气，决心：çağın ～unu anlamak 了解时代精神 karşılıklı çıkarlara saygı ～u içinde 以互利的精神 muharebe ～u 〈宗〉战斗精神，士气 yasanın ～una aykırı olmak 与法律精神相抵触 ❻神灵，魂灵，幽灵，灵魂：～ çağırma 关亡(术)，招魂术(迷信中与死者鬼魂交往) ～ gibi 幽灵般的，幽灵似的 ～ seansı 关亡会，招魂会 ❼性格，天性，本性，品性；心肠，

心眼：Onun ne ruhta insan olduğunu anladım. 我明白了他是个什么样的人(我明白了他是个什么本性的人)。❽〈化〉氧化物 ◇～ **bulmak** 有活力，变得有活力 ～ **çağırmak** (迷信中)招魂，请仙 ～ **kazandırmak** 使变得有活力，活跃 ～ **teslim etmek** 归天，去逝：Küçük, akı çok gözlerini belerterek ruh teslim etmiştir. 这小子两眼一翻断了气。～ **vermek** 使变得有活力，活跃 ～**u** (**bile**) **duymamak** 一点儿都不知道，不明白：Birinin yukarıda topladığını öteki sokağa taşır, konak soyulduğu hâlde, kimsenin ruhu bile duymazdı. 即使有人把在上面搜罗到的东西搬到别的街道，庄园被人掳掠一空也没人会知道。Kimsenin ruhu duymazdı. 谁也没有听见。～**unu okşamak** 使喜欢，讨好 ～**unu okumak** 明白某人的心理；猜心事 ～**unu şadetmek** 告慰某人于九泉之下，祭奠亡灵；告慰亡魂：Hepsi örslerinin üzerine birer mum yakmışlar, pederlerinin ruhunu şadediyorlar. 大家在铁砧上点上了蜡烛，告慰着他们的父亲。(*-in*) ～**unu tahlil etmek** 分析氧化物 ～**unu teslim etmek** 归天，去逝：Hiçbir şey söylemeden ruhunu teslim etmiş. 他什么也没说就咽气了。◆**Ruhu şad olsun!** 安息吧！**Ruhum!** 亲爱的：-Ne var ruhum? -Hiç.“有什么事吗，亲爱的?”“没什么。”

ruhan (阿) *zf.* 精神上，心灵上：～ dinlenmek 静静心 ～ hasta 精神病人

ruhanî [ru:ha:ni:] (阿) *s.* 【旧】❶非物质的；精神(上)的，心灵的：Bir nur inmiş gibi yüreğime âdeta ruhanî diyebileceğim bir sükûnet çökmüştü. 就象是一道亮光透进了我的心，可以说我的心灵得到了安宁。❷教权主义的，教会的，宗教的 ❸从事宗教事务的：～ reis 宗教领袖

ruhaniyet [ru:ha:niyet] (阿) *is.* 【旧】❶精神性，灵性 ❷〈宗〉已死圣徒的教职 ❸〈宗〉巨大的精神力量：evliyaların ～ ine sığınmak 托庇于圣人的思想精神

ruhban [ruhba:n] (阿) *ç.is.* 【旧】修道士，僧侣；和尚，出家人

ruhbaniyet [ruhba:niyet] (阿) *is.* 僧侣生活，禁欲生活

ruhbilim *is.* 心理学

ruh bilimci *is.* 心理学家

ruh bilimcilik, -ği *is.* ❶从心理角度来研究宗教、艺术、道德等现象 ❷唯灵论 ❸逻辑学与心理学的混合

ruh bilimsel *s.* 心理学(上)的，心理(上)的

ruhça vücutça *zf.* 完全，彻底；精神和肉体地：Yavaş yavaş ruhça vücutça bozulur. 他的精神和体质都在渐渐地变弱。

ruhen [ru:'hen] (阿) *zf.* 心理上；精神上，心灵上；衷心地，诚恳地

ruh göçü *is.* 〈宗〉(灵魂的)转生，轮回

ruhî [ru:hi:] (阿) *s.* 【旧】精神的，心理的，灵魂的：～ hayat 精神生活 Bir şey bir adama öğretmek için öğretenle öğrenen arasında mutlaka ruhî bir yakınlık lâzımdır. 要给人教一点东西，教与学的人之间必须有心灵上的沟通。

Ruhiyat [ru:hiya:t] (阿) *is.* 【旧】心理学：Ben Avrupa'nın püriten papazlarıyla rekabet eden ruhiyat büyücülerinden değilim. 我并不是那种与欧洲清教徒神甫相竞争的心理学巫师。

ruhiyatçı [ru:hiyatçı] *is.* 【旧】心理学家

ruhiyatçılık, -ğı *is.* 【旧】心理学家(的职业)

ruhlandırmak (*-i*) 鼓舞，激励；使振作，使奋发；使精力充沛

ruhlanmak (*nsz*) 受到鼓舞，振作起来，精神振奋起来，充满活力，活跃起来

ruhlu *s.* ❶活的，活着的，有生命的 ❷…心的：alçak ～ 下流的，可恶的，卑鄙的，下贱的 asil ～ 高尚的，气度高贵的，光明正大的 iyi ～ 善良的，好心肠的；善意的 kaba ～ 不礼貌的，粗暴的，粗鲁的；不文明的 serseri ～ 好流浪的，好游荡的 zayıf ～ 软弱的，意志薄弱的 Allah, ince ruhlu kibar yaratmıştı bu kızı. 是真主把这姑娘造就得那么细心有礼貌。Eğer o cani ruhlu adamın önünü almasaydık, herkese büyük fenalıklar yapacaktı. 要不是我们对那个有犯罪心理的人有所防范，他会给大家造成极大的伤害。❷活跃的，生气勃勃的；生动的：amatör ～ 热心的，勤奋的；活跃的，生气勃勃的 ❸【转】有影响力

的

ruh ölçümü is. 心理测验(学)

ruh ötesi, -ni *is. ve s.* 玄学(的)，心灵学(的)

ruhsal *s.* ❶精神的，心理的，心灵的：～ hayat 精神生活 ❷心理学的

ruhsar(**e**) *is.* 〈诗〉❶面颊，腮 ❷脸，面，面孔，面容

ruhsat (阿) *is.* ❶【旧】允许，许可，同意：Ölüm bir belediye doktoru tarafından tasdik edilerek gömülmesine ruhsat verilir. 必须经由公立医生确诊为死亡才能允许入葬。❷许可证，执照：～ tezkeresi 许可证；证书，证明文件 ❸租让合同，租赁合同 ◇～ **almak** ①领到许可证(执照) ②受命为全权代表 ～ **vermek** ①准许，许可，允许；批准 ②授予全权，委托

ruhsatiye (阿) *is.* 办理许可证或执照的费用

ruhsatlı *s.* 许可的，允许的 ◇～ **erat** (兵和士官中的)休假的人

ruhsatname [ruhsatna:me] (阿-波) *is.* 许可证，执照；休假证

ruhsatsız *s.* 未经许可的，未经批准的；没有许可证或执照的

ruhsuz *s.* ❶死的，不活的；无生命的，非动物的 ❷无力的，没有干劲的，萎靡不振的，无精打采的；呆板的，不活泼的；无影响力的 ❸冷淡的，冷冰冰的

ruhsuzluk, -ğu *is.* ❶无生气，死气沉沉；无精打采 ❷体弱无力，虚弱；萎靡 ❸无动于衷

ruhulkudüs, -dsü (阿) *is.* ❶〈宗〉哲布勒伊来天使 ❷(三位一体中的)圣灵

ruj (法) *is.* 口红：Teyzem beni öperken yanağımda ruj lekesi oldu. 姨妈亲我的时候在我脸颊上留下了口红印。

rulet (法) *is.* ❶(赌博)轮盘；轮盘赌 ❷雕版滚轮(在版画金属版面划点线用的小齿轮)；刻压点线用的滚轮

rulman (法) *is.* 轴承：bilyeli ～ 滚珠轴承 makaralı ～ 滚柱轴承

rulo (法) *is.* (纸、布、油毡等的)一卷；卷状物

Rum[1] Ⅰ *öz.is.* ❶(出生和生活在土耳其或其他穆斯林国家的)希腊人 ❷〈史〉拜占庭人，东罗马人 Ⅱ *s.* 希腊人的：～ kilisesi 希腊教堂

Rum[2] *öz.is.* 【口】小亚细亚

rumba [ru'mba] *is.* ❶伦巴舞 ❷伦巴舞音乐：Caz o yıl çok yayılan bir rumbayı çalıyor. 爵士乐队弹奏着那年非常流行的一首伦巴乐曲。

Rumca [ru'mca] Ⅰ *öz.is.* 希腊语 Ⅱ *zf.* 讲希腊语，用希腊语

Rumelili [ru'melili] Ⅰ *öz.is.* 鲁美利亚居民(土耳其对 14-16 世纪时被迫并入奥斯曼帝国苏丹版图内的巴尔干半岛各国人的称呼) Ⅱ *s.* 鲁美利亚人的

Rumen Ⅰ *öz.is.* 罗马尼亚人 Ⅱ *s.* 罗马尼亚的；罗马尼亚人的：～ dansı 罗马尼亚舞蹈

Rumence [rume'nce] Ⅰ *öz.is.* 罗马尼亚语 Ⅱ *zf.* 讲罗马尼亚语，用罗马尼亚语

Rumî [ru:mi:] (阿) *s.* 【旧】❶古希腊的；拜占庭的；拜占庭人的 ❷阿纳多卢的，生活在阿纳多卢的(人) ◇～ **takvimi** 格里高里历法(新历，系教皇格里高里十三世颁布，即现在的公历)

Rumlaşmak (*nsz*) 希腊化；掌握希腊语

Rumlaştırmak (*-i*) Rumlaşmak 的使动态

Rumluk, -ğu *is.* ❶希腊人住区 ❷希腊族 ❸希腊人在土耳其的生活条件

rumuz [rumu:z] (阿) *ç.is.* ❶象征；标志；符号，记号，代号 ❷代表符号；(地图上的)图例；有隐意的符号或话语，如密码、暗号、缩写、示意、暗示等

rumuzi (阿) *s.* 象征(性)的；符号的；含有寓意的

rumuzlu *s.* 有暗示的，有隐意的：Hilmi efendi bütün bu yarı rumuzlu sözlerden anlamıştı. 希尔米先生完全明白了这些半明半暗的话。

rupi, rupye (英) *is.* 卢比(印度、巴基斯坦等国的本位币名)

Rus Ⅰ *öz.is.* 俄罗斯人 Ⅱ *s.* ❶俄国人的；俄罗斯人的 ❷俄国的，俄罗斯的：～ dili 俄语

～ edebiyat 俄罗斯文学 ～ malı 俄国货 ～ salatası 俄罗斯色拉(由胡萝卜、土豆泥、豌豆、甜菜、酸黄瓜、鸡蛋和香菜制成) ～ ulusu 俄罗斯民族 ～ yazarı 俄罗斯作家 Televizyonda Rus dansların ilgiyle izledim. 我饶有兴致地看了电视里的俄罗斯舞蹈。

Rusça [ru'sça] Ⅰ *öz.is.* 俄语，俄罗斯语言 Ⅱ *zf.* 讲俄语，用俄语

Rusçuk *öz.is.* 鲁塞(保加利亚)

Ruslaşmak (*nsz*) 俄罗斯化；掌握俄语

Ruslaştırmak (*-i*) Ruslaşmak 的使动态

rusta *is.* 〈文〉农村

rustaî [rusta:i:] (波) *is.* 【旧】农民

Rusya *öz.is.* 俄罗斯(欧亚)：Rusya Federasyonu 俄罗斯联邦(欧洲)：Beyaz Rusya 白俄罗斯

Rusyalı Ⅰ *s.* 俄国的，俄罗斯的：～ misafirler 俄罗斯客人们 Ⅱ *is.* 俄罗斯人

ruşen *s.* ❶发光的，发亮的，闪耀的，闪烁的，放射光芒的 ❷【转】明显的，显然的，显而易见的

rutenyum [rute'nyum] (法) *is.* 〈化〉钌(Ru)

rutherfordyum [rutherfo'rdyum] *is.* 〈化〉#鈪(ry 美国人对 104 号人造化学元素的名称)

rutubet [rutu:bet] (阿) *is.* 湿润，潮湿：～ derecesi 湿度 ～ ölçme aleti 湿度表，湿度计 izafî ～ 相对湿度 mutlak ～ 绝对湿度 Bu evde rutubet var. 这房子潮湿。

rutubetlendirmek (*-i*) rutubetlenmek 的使动态

rutubetlenmek (*nsz*) 湿，变得湿润，发潮，变得潮湿；得到滋润

rutubetli *s.* 湿润的，潮湿的：～ bodrum 潮湿的地下室 ～ hava 潮湿的空气 ～ yer 潮湿的地方 Geniş, bomboş bir taşlığın serin, rutubetli küf kokusu duyuldu. 可以闻到宽阔空旷的山地的那种清凉湿润、发霉的气息。

rutubetsiz *s.* 干燥的，不湿的，不潮的

ruy 见 ru

ruya 见 rüya

ruz [ru:z] (波) *is.* 【旧】白天，白昼：～u şeb 昼夜不停地，经常地，不断地

ruze *is.* 〈宗〉(穆斯林在斋月的)守斋，把斋

ruzmerre *s.* 日常的；每天(不断)的；平常的

ruznamçe *is.* 【口】收支簿，出纳账

ruznamçeci *is.* 会计员，簿记员，记帐员；会计师

ruzname [ruzna:me] (波) *is.* ❶【旧】日记，日志；日记本 ❷议事日程，议程：müzakerat ～si 议事日程 ❸〈史〉史册，大事记：Bu gün elimde bir ruznamem olsaydı, belki hakikati anlayabilecektim. 今天我手上要是有本史册的话也许我能了解真相。❹日报 ❺出纳帐，收支簿 ◇～ **tutmak** 记日记：Dünyada en birinci zevk ruzname tutmaktır derdi. 他常说世上最有意义的事是记日记。

ruznameci *s.* 安排(会议)日程的

rübai 见 rubai

rübap, -bı 见 rebap

rübubiyet *is.* ❶物主身份；拥有，占有 ❷神圣，宗教性

rücu, -u [rücu:] (阿) *is.* 【旧】❶返回，归回；收回(所说的话)：～ cezası 违约赔偿 ～ hakkı 〈法〉追索权 ～ tazminatı 违约赔偿费 ❷(事情基于自身的原因)复发，再发生 ❸〈哲〉否定之否定 ◇～ **etmek** ①返回，归回，回去，回来；倒退，后退：sadede ～ etmek 回到主题上 ②违背诺言；改变主意：sözünden ～ etmek 否认自己说过的话 Hakkı olmak hakkında kim rücu edecek? 有谁还会改变主意不想拥有呢？

rüçhan [rüçha:n] (阿) *is.* 【旧】优越性，优势(地位)，优越处；优先：～ hakkı 〈法〉优先权 Yugoslav ucuzluğu ile ödediği için nakliyat hususunda büyük bir rüçhan kazanmıştır. 由

于付的是南斯拉夫的低价，他在运输方面赢得了优势。

rüçhanlı *s.* 占优势的，优先的；优惠的，看中的：～ tarife 优惠的运价

rüesa [rüesa:] (阿) *ç.is.* 【旧】主席们；首领们，头目们

Rüfaî *öz.is.* ❶〈宗〉鲁法伊(托钵修会的名称) ❷鲁法伊修会成员：Budan ötesine Rüfaîler karışır. 【成】乱七八糟。

rüfeka [rüfeka:] (阿) *ç.is.* 【旧】朋友们，同事们

rükû, -u [rüku:] (阿) *is.* ❶【旧】深鞠躬 ❷做祷告时的深鞠躬 ◇～**a varmak** (做祷告时)鞠躬，行鞠躬礼

rükûdet (阿) *is.* 〈医〉(血液等的)郁滞，停滞；郁血

rükün, -knü (阿) *is.* ❶【旧】柱子，柱，(物体)最坚固的一面 ❷有影响的人；有权势的人；骨干，栋梁，台柱子

rüküp, -bü (阿) *is.* 放行，放人上车(船、飞机等) ◇～ **etmek** ①乘上，搭上(火车、轮船等) ②骑上马

rüküş *s.* ve *is.* 衣着打扮可笑的(女人)：Sadece kasabanın adam çekiştirmesinden başka bir şey bilmeyen seviyesiz ve rüküş kadınlarını tenkit ediyordu. 他只是批评那些只知使镇上的男人们为其争风吃醋而不知其它的下贱而打扮可笑的女人。

rüküşlük, -ğü *is.* 衣着打扮可笑

rümuz 见 rumuz

rüstik (法) Ⅰ *s.* 乡村的，有乡村色彩的 Ⅱ *is.* 农村的房屋

rüsubî (阿) *s.* 〈地〉沉积的；水成的

rüsuh (阿) *is.* ❶坚毅，坚定；坚固；稳定性，稳固性 ❷饱学，博学，学识渊博

rüsum [rüsu:m] (阿) *ç.is.* 【旧】税，税收；关税：belediye ～u 市政税 gümrük ～u 关税 ithalat ～u 进口税

rüsumat, -tı [rüsu:ma:t] (阿) *ç.is.* 【旧】(国家征收的)商品税：Size ya rüsumat müdürlüğünde yahut da şehir eminliğinde gözü olduğunu söyler. 他会跟您说他想去国税局或市安全局的。

rüsup, -bu [rüsu:p] (阿) *is.* 【旧】❶沉淀物，渣滓，残渣，糟粕；废物 ❷地层，层，层理，成层

rüsül *ç.is.* 〈宗〉神的使者们，先知们，预示神意者们

rüsümat (阿) *is.* 【口】海关

rüsva(y) (波) *s.* 被污辱的，被奸污的，失去贞节的 ◇～ **etmek** 使蒙受耻辱，使受侮辱，使名誉扫地，使丢脸 ～ **olmak** 蒙受耻辱，受辱，丢脸

rüsvalık, -ğı *is.* 丑闻；难堪；羞愧，羞耻；卑鄙，下贱；不道德的行为，缺德

rüşeym (阿) *is.* 【旧】❶胚胎，胚；胎，胎儿 ❷【转】(思想等的)萌芽，初始，起源，发生：daha ～ hâlinde iken kırmak 把…消灭在萌芽状态

rüşt, -tü (阿) *is.* ❶成年：～ sinni 成年 ❷【转】成熟 ◇ ～**e ermek** ①成丁，达到成年 ②【转】(思想、工作上)成熟

rüştiye (阿) *is.* 【旧】(苏丹土耳其时代的)中学

rüşvet (阿) *is.* 贿赂：Bu zat rüşvetin, hediyenin korkunç bir düşmanıymış! 这家伙对收受贿赂和礼物深恶痛绝！◇～ **almak** (或 **yemek**) 受贿 ～ **vermek** (或 **yedirmek**) 贿赂，行贿

rüşvetçi *s.* 受贿(者)，贪污分子

rüşvetçilik, -ği *is.* 受贿(行为)

rütbe (阿) *is.* 等级，级；官级，官衔，军衔：～ derecesi 官阶，军阶，官衔，军衔 ～ indirimi 降职，降级 ～ işaretleri 军衔符号；等级标志 ～ maaşı 【旧】(奥斯曼帝国时期的)月俸 askerî ～ 军衔 Dayımın rütbesi albay. 我舅舅的军衔是上校。Rütbesi ne? 他是什么军衔(官衔)？◇～ **almak** 升级，晋升军衔 ～ **indirmek** 使降级，使降职 ～ **vermek** 使晋升，提升；提级，提衔 ～**ye göre** (或 **uygun**) 按官衔 ～**yi geri almak** 革职，降职，

降级，贬谪

rütbeli *s.* 有官衔的，有军衔的：büyük (或 yüksek) ～ 官衔高的，显要的；上层的，社会地位高的

rütbelû (阿) *is.* 主教，主教大人(奥斯曼帝国时代对主教的尊称)

rütbî *zf.* 按官衔，按官级，按军衔，按称号 ◇～ **sayı sıfatı** 次序数词

rüus *ç.is.* 首脑们，领袖们；首长们，头头们

rüya [rü:ya:] (阿) *is.* ❶梦，梦境：Rahat bir uyku uyudum ve kız kardeşimin bebeğini rüyada belki bin defa öptüm. 我安安静静地睡了一觉，梦中亲了我妹妹的孩子无数次。❷【转】幻想，梦想，空想：Bu saadetin bir ay, bir buçuk ay sonra yeniden bir rüya olacağını bile aklına getirmiyordu. 他想都不想这种幸福个把月后又会变成空幻。❸【转】理想，愿望 ◇～ **analizi** 圆梦 ～ **gibi** 梦幻般的(美丽)：Yolculuğumuz rüya gibi geçti. 我们的旅途就象梦一样。～ **görmek** ①做梦，梦见 ②【转】梦想，憧憬：gözü açık ～ görmek 【转】白日做梦 ～ **yorumu** (或 **tabiri**) 圆梦，释梦 (*-i*) ～(**sın**)**da görmek** 梦见，在梦中见到：Seni rüyamda gördüm. 我在梦中见到了你。Bunları rüyasında bile görmemişti. 他做梦也没有想到这些。～**larına girmek** 【转】受影响，很害怕 ～**sı çıkmak** 梦想实现 ～**sına girmek** 梦见 ～**sında görememek** 不抱幻想 ～**sında görse hayra yormamak** 对…不作幻想，不相信会实现

rüyalı *s.* 幻想的，沉入幻想的：～ gözler 沉入幻想的眼睛

rüyamsı *s.* 好幻想的，沉入幻想的

rüyet [rü:yet] (阿) *is.*【旧】❶看，发觉，察觉，观察：～ sahası 视野 ～ şartları 能见度的条件 ❷审查，审核；审理：davanın ～ı 审理案子◇～ **etmek** ①观察；观看 ②审理，审查；审核

rüzgâr (波) *is.* 风：～ altı 下风；背风处，下风处 ～ aşındırması 风化 ～ bayrağı 风向旗 ～ cilalaması (风把石头)磨(光滑) ～ dalgaları 风浪 ～ değişmesi 风向变化 ～ fırıldağı 风标 ～ hızı 风速 ～ kanatları 风翼 ～ kıran (通风用的)天窗，烟窗 ～ ölçer 风速表 ～ ölçmesi 风速和风向测定法 ～ perdesi 挡风林 ～ "T"si 风向齿 ～ tüneli 风洞 ～ torbası 风(向)袋 dik ～ 逆风 güneş ～ı 太阳风 imbat ～ı 海风 meltem ～ı 陆风 mevsimlik (或 yıllık) ～ 季风 sağanak ～ 狂风 sağlam ～ (不变向持续吹的)风 Hangi rüzgâr attı? 是什么风把你吹来的？Rüzgâr kalıyor. 风减弱了。◇～ **almak** 吃风，在风口：Bu ev çok rüzgar alıyor. 这屋子非常通风。～ **altında bulunmak** 处在下风 ～ **avlamak** ①飞速前进 ②什么也得不到 ～ **ekip fırtına biçmek** 【成】自食其果；恶有恶报 ～ **gelecek delikleri tıkamak** 防患于未然 ～ **gibi** 象风一样(快的)：Hızlı, telâşlı, rüzgâr gibi yürüyordu, ama ayakları yere basmıyor gibiydi. 他走得很快，匆匆忙忙地，象风一样，就好象脚没着过地似地。～ **gibi geçmek** (指时光)飞逝 ～ **kesmek** (帆船比赛中)截风，把(吹向对手的)风截住 ～**a kaçmak** (帆船)顺风航行 ～**a karşı** 顶风 ～**a sokulmak** 顶风航行，逆风而行 ～**ın gözüne gitmek** 逆风而行 ◆**Rüzgâr eken fırtına biçer.** 自食其果；恶有恶报。**Rüzgâr esmeyince yaprak oynamaz** (或 **dal kımıldamaz**). 无风不起浪。**Rüzgâra tüküren kendi yüzüne tükürür.** 以卵击石。**Rüzgârın önüne düşmeyen yorulur.** 识时务者为俊杰。**Rüzgârlı havanın kuytusu, yağmurlu havanın uykusu.** 有备无患。

rüzgâr gülü, -nü *is.* 风向罗盘；风图，风玫瑰

rüzgârlanmak (*nsz*) ❶起风，开始刮风 ❷迎风站立(吹风)：Öyle sıcak ki pencere Önünde rüzgarlanmaya çalışıyorum. 天热得我想在窗口吹吹风。

rüzgârlı *s.* 刮风的，有风的；多风的：～ bir hava 刮风的天气 siyah ～ gece 月黑风高之夜 Hava bulutlu ve üzerinde durduğumuz tepe rüzgârlı idi. 阴云密布，我们所在的山头狂风呼啸。

rüzgârlık, -ğı *is.* ❶遮篷，雨篷 ❷挡风屏

rüzgârsız *s.* 无风的，平静的：～ bir hava 无风的天气

rüzgâr üstü *is.* 上风头；上风面，上风舷：～**nde bulunmak** 处于上风处 ～**ne çıkmak** 顶

风而行

S s

S, s 土耳其语字母表中第 22 个字母：舌尖齿龈摩擦清辅音

S 〈化〉硫(Kükürt)

saadet [saa:det] (阿) *is.* 平安，幸福，顺遂，福气；幸运：～ asrı 先知穆罕默德生活的时期 Ne saadet! 多么幸福！多么高兴！◇～ **bahş etmek** 使得到幸福，使感到幸福 **～le** ①幸运地，幸福地 ②【旧】再见(相当于 güle güle)，一路顺风调雨顺！一切顺遂！

saadetli *s.* 幸福的，幸运的，走运的

saat (阿) *is.* ❶小时，钟头：～ açısı 〈天〉时角 ～ başına ücret 小时工资 ～ çemberleri (或 dilimleri) 〈天〉时区 kilowatt ～ 千瓦小时 vasatî ～ 〈天〉太阳时 ❷时候：O saatte orada kimse bulunmaz. 到那时候那里什么人都找不到。❸时间，时辰：～ farkı 时差 çalışma ～i 工作时间 ders ～i 上课时间 ilâve ～ 加班时间 kahvaltı ～i 早饭时间 mahalli ～ 当地时间 uyku ～i 睡眠时间，睡觉时间 yaz ～i 夏历时 yemek ～i 吃饭时间 Saat tamam. 时间到了。❹一小时的路程：Orası buraya iki saattir. 那儿到这儿有两个小时的路程。❺钟，表，计时器：～ makinesi 钟表机构，钟表装置 asma ～ 挂钟，壁钟 bilek (或 kol) ～i 手表 cep ～i 怀表 çalar ～ 闹钟 elektrik ～i 电钟 güneş ～i 日规，日晷仪 kum ～i 沙漏 masa ～i 台钟 meydan ～i 广场钟 Kolundaki krom saate göz attı. 他看了看胳膊上的镀铬表。❻表，计数器：benzin ～i 油量表 elektrik ～i 电表 gaz ～i 煤气表 gemi ～i 航行表 motor ～i 〈技〉转速计，测速仪 parakete ～i 航速表 su ～i 水表 tazyik (或 basınç) ～i 气压计，晴雨计 ◇～ **ayarı** ①标准时间：Ankara ～ ayarı ile ayarı ile ～ altıda 安卡拉时间六时 ②对时，校钟(表) **～a karşı yarış** 〈体〉计时赛 **～ başı** ①每个小时的头几分钟；整点 ②寂静无声 **～ gibi** 准时的，象钟一样的 **～ gibi işlemek** 象钟一样地工作，不停地工作 **～ hakemi** (篮球比赛中的)计时裁判 **～ on birde** 上了年纪的时候，将近晚年，晚年时期 **～ onbir buçuğu çalmak** 生命的最后时刻到了(老了)，晚年，暮年 **～ tutmak** 按表计时 **～ vurmak** 钟声响，敲钟 **～i çalmak** 钟响，时间到 **～i kurmak** 给钟表上发条 **～i ～ine** 及时，按时，正点：Saati saatine vapura yetiştim. 我及时地赶上了轮船。Tren saati saatine gara girdi. 火车正点到站。**～i ileri almak** 把表调快 **～i ～ine uymamak** 一会儿一个样：Saati saatine uymaz ki onunla arkadaşlık edeyim. 他一会儿一个样，我怎么能跟他交朋友呢？**～inde** 在规定的时间内，在约定的时间内，准时，及时，按时 **～lerce** 好长时间，好几个小时 **～tan ～a** ①越来越 ②最近，很快就，马上就 ◆**Saat başı galiba!** (或 **geldi!**) (发觉会议突然冷场时说的一句笑话)怎么都哑巴了！ **Saat bu saat.** 这正是个机会；机不可失：Gün bu gün, saat bu saat, bu akşam Ali'yi yakalıyamazsam belki senelerce elime böyle bir fırsat daha geçmiyecek. 机不可失，时不再来，今天晚上我要是抓不住阿里，也许几年也再不会有这样的机会了。

saatbesaat *zf.* 逐渐，渐渐，愈益

saatçi *is.* 钟表匠；钟表商

saatçilik, -ği *is.* ❶钟表业，钟表生意 ❷钟表匠职业

saathane (阿-波) *is.* 钟表店，钟表修理店

saatli *s.* 有表(钟)的，带表(钟)的：～ bomba 定时炸弹

saatlik *s.* 一小时的：～ ücret 计时工资 bir ～ görüşme 一小时的会谈 dört ～ bir yol 4 个小时的路程 üç ～ iş 3 小时的工作 yedi ～ işgünü 7 小时工作日

saat otu *is.* 〈植〉犊牛儿苗，老鹳草(*Erodium*)

saba[1] [saba:] (阿) *is.* 【旧】❶〈乐〉一种古老木卡姆的名称 ❷轻微的晨风

saba[2] 见 kaba saba

sabah (阿) Ⅰ *is.* 早晨；上午：～ cimnastiği 早操，早锻炼 ～ *e*zanı 〈宗〉呼唤人们做晨祷 ～ gazetesi 晨报 ～ karanlığı 破晓前的雾霭 ～ kızıllığı 朝霞 ～ namazı 〈宗〉晨祷，晨礼 Ⅱ *zf.* 上午：bu ～ 今天早晨，今天上午 dün ～ 昨天早晨，昨天上午 yarın ～ 明天早晨，明天上午 Bütün *ev* işlerini sabah bitirdim. 我一上午就做完了所有家务。◇～ **akşam** 整天，整天地，一直，每时每刻 ～ **erkenden** 一大早，一清早 ～ **keyfi** 早晨刚睡醒时懒散的样子 ～ **mahmurluğu** 睡眼惺松的样子 ～ ～ 一大早，大清早：Sabah sabah kafa ütüledi bu çocuk yahu. 这孩子，一大早就叽叽喳喳个没完。Sabah sabah komuşuya damladı. 一大早，他突然出现在邻居的面前。Sabah sabah sokağa düştüm. 我一大早就上街了。～ **vakti** 早晨 ～**a çıkmamak** (病人)熬不到天亮：Akşama doğru birdenbire ağırlaştı. Altı saatten beri kendini bilmiyor. Sabaha çıkmayacak. 他临近傍晚病情突然加重了，6 个小时以来一直不醒人事，熬不到天亮了。～**a doğru** (或 **karşı**) 将近黎明，凌晨，清晨时分：Sabaha karşı hava soğudu. 清晨时分天变凉了。Tren sabaha karşı istasyona geldi. 列车在清晨时分驶入了车站。～**ı bulmak** (或 **etmek**) ①天亮：Sabahı *eder etmez* barınak derdine düştüm. 天一亮，我就为无处藏身而发愁。②彻夜不眠，熬通宵：Hiç uyuyamadım. Her dakika gelip kaldıracaklar sanıyordum. Ama işte sabahı *ettik*. 我怎么也睡不着，想他们随时都会来叫起我，就这样彻夜未眠。O *elemli* günün *gecesinde* gözlerim*e* uyku girmemiş, sabahı *etmiştim*. 在那个痛苦的夜晚，我彻夜未眠，一直熬到天亮。～**ı zor etmek** 勉强熬到天明 ～**ın erken saatlerinde** 清晨，清早，早晨的时候 ～**ın köründe** 凌晨 ◆**Sabah ola, hayır ola** (或 **gele**). 早上比晚间聪明。**Sabah sürçen, geceye dek sürçer.** 一步错，步步错。**Sabahı şerifler hayır olsun** (或 **hayrolsun**). 早上好！早安！**Sabahın kızıllığı akşamı kış eder; akşamın kızıllığı sabahı güz eder.** 朝霞预示着夜冻，晚霞意味着晨秋。**Sabahlar hayrolsun!** 早上好！早安！**Sabahtan karnını doyuran, küçükken evlenen aldanmamış.** 吃了早饭才有力气干活；适时结婚才有能力养育后代。

sabahçı *is.* ❶下夜班的人；起早的人 ❷彻夜未眠的人，熬通宵的人 ❸上午上半天课的学生 ◇～ **kahvesi** 通宵营业(或凌晨开业)的咖啡馆

sabahki *s.* 早晨的，清晨的；早晨出现的，早晨发生的

sabahlamak (*nsz*) ❶(在某地)呆到早上；夜宿：Kışın ahırlarda, yazın otların, samanların arasında sabahlıyordu. 冬天他睡在牲口棚里，夏天他睡在草堆里。❷熬通宵，彻夜不眠

sabahları *zf.* ❶早晨，早上；上午 ❷每天早晨；每天上午：Sabahları *denize* giriyor. 他每天早晨都下海游泳。

sabahlatmak (*-i*) sabahlamak 的使动态：Misafirlerimizi sabahlattık. 我们一夜没让客人们睡觉。

sabahleyin [saba'hleyin] *zf.* 早晨；上午：Nihayet dördüncü günü sabahleyin gelip annem*le* konuştu. 终于第 4 天上午他来和我母亲谈了。Sabahleyin aç karnına ders izlenmez. 早上不吃饭上课就听不进去。

sabahlı 见 akşamlı sabahlı

sabahlık, -ğı Ⅰ *is.* 晨衣：Hemen onun üstün*e* sabahlığını geçirerek kapıyı açmağa koştu. 他立刻穿上晨衣跑去开门了。Ⅱ *s.* 早晨的；够一早晨(上午)的：bir ～ kahvaltı 能顶一上午的早餐 Bir sabahlık iş kaldı. 还有够干一早晨(上午)的活。Ⅲ *zf.* 看在是早晨的份上：Bu sabahlık beni bağışlayınız. 大清早的，今天就饶了我吧！

Aabah yıldızı *öz.is.* 〈天〉金星，太白星

saban *is.* 犁：～ bıçağı (或 çapası, keskisi, kılıcı) 前小犁，副犁 ～ demiri 犁铧 ～ izi 犁沟，垄沟 ～ kulağı 犁壁，翻土犁板 ～ oku 犁辕 ～ ökçesi 犁底 Köylü sabanla toprağı kabartıyor. 农民正在犁地。◇～ **sürmek** ①犁，耕 ②【转】(摔跤比赛中拽着扑倒的对手的双脚)拖

saban balığı, -nı *is.* 〈动〉长尾鲨

saban kemiği, -ni *is.* 〈解〉犁骨

sabankıran *is.* 〈植〉芒柄花属植物

saban otu *is.* 〈植〉一种芒柄花

sabık, -kı [sa:bık] (阿) *s.* 过去的，以前的，旧的 ～ başvekil 前总理，前首相 mektebin ～ müdürü 学校的前任校长

sabıka [sa:bıka] (阿) *is.* ❶过去了的事；过时了的东西；先例 ❷前科，累犯：～ kaydı 〈法〉案底记录 Bu hırsızın sabıkası çoktur. 这小偷的案底很多。

sabıkalı *s.* 有案底的，有前科的：Bu gün medeniyet ve insaniyetin düşmanları olan canileri, sabıkalıları o arıyor, o takip ediyor, o buluyor. 目前他正在追捕与文明和人性为敌的杀人犯和有前科的罪犯。

sabıkasız *s.* 无案底的，无前科的

sabır, -brı (阿) *is.* 忍耐；耐心，忍耐力；容忍，克制：azamî ～ 最大限度的忍耐 ◇～ **taşı** 有忍耐力的人，有耐心的人 **～ı taşmak** 忍无可忍：Sabrı taştı. 他忍无可忍。**～ tükenmek** 忍无可忍：Bu cevap kim bilir kaç defa tekrarlanmış olacak ki, sonunda herifin sabrı tükenmiş. 这一回答谁也不知道还要重复多少次，这家伙终于忍无可忍了。**～ını taşırmak** 使忍无可忍：Lâfı ağzında geveleme de ne diyeceksen de, sabrımı taşırma. 你别支支吾吾的，想说什么你就说，别让我不耐烦！**～la** 耐心地 ◆**Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır.** 忍耐是痛苦的，结果是甜蜜的。**Sabrın sonu selâmettir.** 坚持就是胜利。**Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas.** 只有耐心等待，酸葡萄才能变甜，桑叶才能成缎。

sabırlı *s.* 耐心的，有忍耐力的，好脾气的：Halim, adı üstünde sabırlı bir adamdır. 哈利姆，人如其名，是个好脾气的人。◇～ **olmak** 有耐心

sabırsız *s.* 不耐烦的，急躁的；忍受不了的；急切的：～ bir hâli vardı. 他显得焦躁不安。

sabırsızlanmak (*nsz*) 显得不耐烦，变得不耐烦

sabırsızlık, -ğı *is.* 不耐烦，急躁；不可忍受；急切 ◇～**la** 不耐烦地，急躁地；忍不住地；急切地，焦急地：Sınav sonucunu sabırsızlıkla bekliyorum. 我正焦急地等待着考试的结果。

sabi [sabi:] (阿) Ⅰ *is.* 儿童，少年：iki yaşında bir ～ 两岁的儿童 Ⅱ *s.* 年幼的，未成年的，年岁小的

sabit [sa:bit] (阿) *s.* ❶不动的，静止的，固定的：～ bakış (或 nazar, göz) 凝视的目光，一动不动的目光；定定的眼神 ～ balon 系留气球 ～ cisimler 固定不变的物体 ～ disk 〈计〉硬盘 ～ hedef 固定目标 ～ kıymetlet 固定资产 ～ makara (或 kasnak) 定(滑)轮 ～ makine 固定机器 ～ nokta 定点，固定点 ～ seviye kabı 浮箱，浮筒 ～ varlıklar 不动产 ～ yıldızlar 恒星 Bu masa oynamaz, sabittir. 这张桌子不能移动，是固定的。❷不可否认的：Hırsızlığı sabit oldu. 他的偷盗行为是否认不了的。❸【转】不变的，固定的，确定的：～ çarpan 不变因素 ～ fikir 摆脱不了的想法，固执的观念(或思想) ～ fiyat 固定价 ～ gelir 固定收入 ～ giderler 固定消费，固定支出 ～ kadem 坚定的步伐 ～ kaide 不变的准则 ～ kalem 笔迹难擦掉的铅笔 ～ kemiyet 恒量，不变量 ～ maliyet 固定成本 ～ para 稳定货币 ～ renk (或 boya) 不变的颜色 ～ sayı 绝对数量 ～ sermaye 固定资本 ～ tarih 不变的历史 ～ vadeli mevduat 定期存款 ◇～ **olmak** ①被确认，被确定：Önceden koyduğu teşhislerin doğruluğu sonradan kaç defa sabit olmuş. 先前作出的判断后来多次被证明是正确的。②不动，静止，固定

sabite [sa:bite] (阿) *is.* 【旧】❶〈数〉常数 ❷〈天〉恒星

sabitleşmek (*nsz*) 被固定；变固定

sabitleştirmek (*-i*) sabitleşmek 的使动态

sabitlik, -ği *is.* 固定，固定状态；固定性，稳定性：Fikirlerim gibi cisimlerimde de, talihimde de sabitlik yok. Her şey değişiyor. 就象我的思想一样，我的躯体、我的命运都没有固定性可言，一切都在变化。

sabo [sa'bo] (法) *is.* ❶(欧洲人穿的)木鞋 ❷凉鞋

sabotaj (法) *is.* 破坏，故意毁坏 ◇～ **yapmak** 破坏

sabotajcı Ⅰ *is.* 破坏分子，搞破坏的人 Ⅱ *s.* 搞破坏的

sabote etmek (*-i*) 破坏

sabretmek, sabreylemek (*nsz*) 忍受，忍耐；容忍：Biraz sabret, tren yarım saat sonra gelir. 你再耐心等待一会儿，火车再有半个小时就到。◆**Sabreden derviş, muradına ermiş.** 有志者事竟成。

sabuk 见 abuk sabuk

sabuklama *is.* 谵妄，谵语；呓语，梦话；妄想

sabuklanma *is.* 谵妄，神志昏迷，说胡话；发狂

sabun (阿) *is.* ❶肥皂：～ balonu 肥皂泡，肥皂沫 ～ bezi (抹肥皂用的)搓澡布，搓澡巾 ～ kalıbı 肥皂块 ～ kutusu 肥皂箱，肥皂盒 ～ tozu 肥皂粉 antiseptik ～ 抗菌皂 arap ～u 软皂，钾皂 acı su ～ 硬水皂，海水皂 banyo ～u 浴皂 bir kalıp ～ 一块肥皂 leke ～u 去污渍皂 mutfak ～u 洗衣皂 traş ～ları 剃须膏 toz ～ 肥皂粉 tuvalet ～ları 香皂 ❷肥皂块状物：～ taşı (裁缝用的)粉块 ◇**～ köpüğü** (或 **balonu**) **gibi sönmek** 象肥皂泡一样破灭：Polisler gelince bir sabun köpüğü gibi isyanın ruhu söndü. 警察一来，暴乱就偃旗息鼓了。

sabunağacı *is.* 〈植〉无患子

sabuncu *is.* ❶生产肥皂的工人 ❷卖肥皂的，肥皂商

sabunculuk, -ğu *is.* ❶肥皂制造业 ❷做肥皂商生意

sabunhane [sabunha:ne] *is.* 肥皂厂

sabuniye [sabu:niye] *is.* 由淀粉制成的一种粉状甜食

sabunlamak (*-i*) ❶打肥皂：başını ～ 往头上打肥皂 elbiseyi ～ 给衣服打肥皂 Yüzünü sabunlarken ıslık çalıyordu. 他一边往脸上打肥皂，一边吹口哨。Yemeklerden önce ellerini sabunla! 饭前你要用肥皂洗手！❷(在掷色子赌博中最后靠作弊把对手)洗劫一空

sabunlanmak (*nsz*) 自己打肥皂

sabunlaşmak (*nsz*) 变成肥皂；成肥皂样；皂化

sabunlaştırmak (*-i*) sabunlaşmak 的使动态

sabunlu *s.* ❶有肥皂的：～ su 肥皂水 ❷打过肥皂的：～ bez 打过肥皂的布(或洗澡巾) ～ saç 打过肥皂的头发 ❸〈药〉多脂的：～ pilüller 多脂药丸 ～ yakı 多脂发疱药

sabunluk, -ğu *is.* ❶肥皂盒 ❷适于用来制作肥皂的：～ yağ 适于用来制作肥皂的油

sabun otu *is.* 〈植〉皂草，霞草

sabunsuz Ⅰ *s.* 没有肥皂的，没打肥皂的 Ⅱ *zf.* 不打肥皂地

sabun taşı *is.* 皂石；块滑石

sabura [sabu'ra] (拉) *is.* 〈船〉压舱物，压载，镇重物

sac Ⅰ *is.* ❶金属片，金属板，钢皮，铁皮，铁板：～ haddesi 滚轧机；轧钢机 ～ kıvırma tezgahı (makinesi) 卷钢机 ～ makası 剪切刀，剪切机；剪铁剪 ～ mamulatı 铁制品 baklavalı ～ 〈船〉格子花铁板 bir çatının saç kaplaması 架子的包铁皮 kalaylı ～ 镀锡铁皮 kazan ～ı 锅炉钢板 oluklu (或 ondüle) ～ 波纹钢板 plake ～ 镀银铁片(板) silisli ～ 磁铁 ❷钢锅，铁锅 Ⅱ *s.* 钢板制的，铁皮制的，白铁皮的：～ çekici 铁锤 ～ çelik 钢板 ～ levha 铁片，铁板 ～ palet 〈汽〉防滑钢刀 ～ soba 铁炉 ◇**～ kaplamak** 包铁皮

sacayağı, -nı; sacayak, -ğı *is.* ❶(搁在火上支承水壶的)三脚架，(桌上搁热菜用的)矮脚金属架 ❷三条腿的桌子；三脚凳；鼎；三脚支撑物；三脚架 ◇**～ yürümek** 〈军〉品字队形前进

saç[1] *is.* 头发：～ bağı 发带，发夹，蝴蝶结 ～ biçimi 发型，头发式样 ～ boyası 染发药水 ～ çeşitleri 发型 ～ derisi 头皮 ～ iğnesi 簪子 ～ kıvrımı (或 lülesi) 一绺卷发 ～ kurutma makinesi (或 kurutucusu) 电吹风 ～ makası 发剪，理发剪 ～ makinesi 理发推子 ～ pudrası 〈剧〉(化妆用的)发粉 ～ teli 发丝 ～ tokası 发夹，发扣 at kuyruğu ～ 马尾辫 iğreti (或 takma) ～ 假发 kıvırcık ～ 卷发 şakak ～ı 连鬓胡子，颊须，髯 tepe

～ı (周围都剃光了的)头顶长发束 Saçları diken gibi kalkık. 他的头发根根竖起。Saçları korkudan dimdik oldu. 他吓得头发都竖起来了。◇～ **ağartmak** 熬白了头 ～ **baş** 所有的头发 ～ **dökülmek** 掉头发 ～ **örgüsü** ①辫子，发辫 ②辫子似的东西 ～ ～**a baş başa** 激烈的打斗：Bugün saç saça baş başa bir dövüştüler ki ayırıncaya kadar başımıza hâl geldi. 他们今天又打了起来，我们好不容易才把他们拉开。Kızlar saç saça, baş başa birbirine girmişlerdir. 几个姑娘撕扯着打成一团。～ ～**a baş başa gelmek** (女人)打架，撕拚 (*-de*) ～ **sakal ağartmak** 熬白了发 ～ **sakal birbirine karışmak** 蓬头垢面 ～ **sakala karışmak** 蓬头垢面 ～ **yapmak** 梳头，做头发 ～ **yaptırmak** (妇女)去做头发 ～**a sakala kır serpilmek** 须发斑白 ～**ı başı ağarmak** 须发斑白，见老 (*-in*) ～**ı başı birbirine karışmak** 头发乱蓬逢：Matmazelin saçı başı birbirine karışmıştı. 小姐的头发乱蓬蓬的。(*-in*) ～**ı başı dağılmak** 头发乱蓬蓬 ～**ı bitmedik** 婴儿，幼儿；乳臭未干的，未成年者 ～**ı el elinde** 不能自己作主的；不能自由行动的；已婚妇女 (*-in*) ～**ı sakalı ağarmak** 须发斑白，年老 (*-in*) ～**ı topuklarını dövmek** 头发很长 ～**ı uzun aklı kısa** 头发长见识短 (*-in*) ～**ına ak düşmek** 头发开始花白 (*-in*) ～**ına kır düşmek** 头发花白 ～**ına sakalına bakmadan** 不看他的年纪，与他的年龄不相称地，显得幼稚地 ～**ından başından utanmak** 感到羞愧 ～**ından tırnağına** 从头到脚 ～**ını başını yolmak** ①撕扯自己的头发 ②【转】异常难过，十分烦恼(沮丧) ～**ını süpürge etmek** (女性)非常努力工作：Saçını süpürge edip çocuklarını yetiştiren dullara saygınlık gösterilir. 要尊重那些辛辛苦苦把孩子拉扯大的寡妇们。～**lara kır serpmek** 头发变花白 (*-in*) ～**ları iki türlü olmak** 头发花白 ～**ları kökünden kestirmek** 剃光头 ～**ları ortadan ayrılmış** 头发中分的 ～**ları türlü olmak** 头发变花白，已过中年 ～**larını değirmende ağartmamak** 虚度年华，一事无成 ◆**Saç safadan, tırnak cefadan uzar.** 愁长指甲乐长发。**Saçın ak mı, kara mı? Saç önüne düşünce görürsün.** 你别着急，过一会儿你就会明白。**Saçın değil, saç bağım değil.** 和某人没有任何关系。

saç² *is.* 〈天〉彗发

saçak, -ğı Ⅰ *is.* ❶穗，缘饰，流苏；穗状物：epiplon ～ları 肠网膜 perdenin ～ı 窗帘穗 ❷檐，房檐，屋檐：～ damlalığı 〈建〉外侧滴水平椽 ～ deresi (或 dam deresi, dam oluğu) 〈建〉檐槽 ～ kiremidi 〈建〉檐瓦 ～ kök sistemi 〈建〉上楣(柱)；檐口 ～ yastığı 〈建〉搁栅；小梁；托梁 dam ～ı 屋檐 kırma ～ 侧屋檐 kirpi ～ 锯齿檐 kitabeli ～ 雕花檐 tura ～ 〈建〉楼房边檐 ❸〈物〉(光学中的)条纹：～ aralığı 〈物〉(光学中的)条纹距 girişim ～ları 干涉条纹 Kapının saçağı altına sığındı. 他躲到了门檐下。Ⅱ *s.* 穗状的 ◇～ **öpmek** 【旧】奥斯曼帝国时在皇宫举办庆祝仪式时大臣们亲吻皇帝座位的缘饰 ～ **suyu** 细流，涓滴 ～**ı ateş sarmak** 火烧眉毛

saçak bulut *is.* 〈气〉卷云：Saçak bulutlar, iyi havada yağmur veya kar yağacağını haber verir. 晴天见卷云，非雨即雪。

saçak kök *is.* 〈植〉簇生根，须根

saçaklanmak (*nsz*) 成穗状

saçaklı *s.* 有穗状缘饰的：ipek ～ örtü 带丝穗的罩单，盖布

saçalamak (*-i*) 撒，撒播；洒；溅

saçalanmak (*nsz*) saçalamak 的被动态

saçı *is.* ❶向新娘抛洒的花、糖果、谷物、钱币等物 ❷婚礼上新郎家的女客给新娘的礼物 ◇～ **atmak** (或 **kılmak**) 向新娘抛洒花、糖果、谷物、钱币等物

saçık *s.* ❶(被)抛洒的 ❷见 açık saçık

saçılış *is.* saçılmak 的动名词

saçılmak (*nsz*) ❶ saçmak 的被动态：Babasının, anasının el sürmediği kitaplar şimdi yerlere saçılmıştı. 连他父母都没碰过的书现在却已洒落一地。❷传播，散布 ❸(女人)衣着举止放荡 ◇**saçılıp dökülmek** ①挥霍，浪费 ②倾诉

saçım *is.* 浪费(行为)；滥用，挥霍

saçıntı *is.* 碎片，碎块；(切割下的)切头，切边 残余物，剩余物

saçış *is.* saçmak 的动名词

saçıştırmak (*-i*) ❶(一点一点地)抛洒，撒，使散开 ❷随意抛洒

saçıt *is.* 浪费(行为)；滥用，挥霍

saçkıran *is.* 〈医〉金钱癣

saçlı *s.* 有毛发的；长着头发的：～ meşe (土耳其的一种)栎树 ～ nemölçer 毛细湿度计 ak ～ 白发的 sarı ～ 黄头发的 siyah ～ 黑头发的 ◇**～ sakallı adam** 成年人，中年人

saçlı deri *is.* 头皮

saçlı yıldız *is.* 【旧】彗星

saçma Ⅰ *is.* ❶ saçmak 的动名词 ❷【转】荒谬；谬论；胡说，废话：Bu saçmaları kimse dinlemez. 谁也不会听这种谬论。❸(撒的)鱼网 ❹大号铅弹：kuş için ～ (鸟枪用的)细铅沙子，小霰弹 Ⅱ *s.* ❶【转】无意义的；荒谬的：～ bir hareket 荒谬的举动 ～ bir iş 无意义的事 ～ bir söz 无意义的话，胡说；谬论 ～ bir teklif 荒谬的建议 ～ iddia 荒谬的断言，荒谬的诉求 ～ şeyler 荒谬的事 ❷【转】愚蠢的，讲废话的，胡说的：～ adam 愚蠢的人，讲废话的人，胡说的人 ◇**～ merdiven** 旧梯子 **～ sapan** 非常荒谬的，毫无意义的：Belki de kıymetli saatlerinizi benim saçma sapan sözlerimi dinleyerek öldüreceksiniz. 听我闲扯也许会浪费您宝贵的时间。**～ sapan konuşmak** 胡说八道，胡言乱语，说胡话 **～ söylemek** 胡说八道

saçmacı *s.* 胡说八道的，胡言乱语的；说胡话的

saçmak (*-i*) ❶洒，撒播，散播；喷(火)；散放(气味)；(烟雾)弥漫：alev ～ 喷火 duman ～ 烟雾笼罩，雾气弥漫 kıvılcım ～ 蹦射火星 koku ～ 散发气味 tohum ～ 播种 Oraya birikmiş sulara basarak çamurları etrafa saçtı. 他踩着了那儿的积水，溅得脏水到处都是。❷发(光)：ışık ～ 发光 Büyümüş gözler örste dövülen kızgın demir gibi kıvılcımlar saçtı. 睁大了的眼睛象铁砧上锤打着的烧红了的铁一样散射着火花。❸【转】传播(思想或见解)：Türk halk ulusunun ağzından, boyuna akıl ve akılcılık saçar Nasrettin Hoca. 纳斯列丁□□加表现了土耳其人民的聪明才智。◇**saçıp savurmak** 挥霍钱财

saçmalamak (*nsz*) 胡说八道，胡言乱语；说胡话：Konuşması büsbütün dağıldı, tutarsızlaştı. Artık saçmalıyor. 他说话颠三倒四，牛头不对马嘴，已在胡说八道了。

saçmalık, -ğı *is.*❶放置鱼网的地方 ❷【转】荒谬；谬论；荒唐(或愚蠢的)行为 ◇**～ yapmak** 做蠢事

saçsız *s.* 没有头发的，不长头发的：～ baş 秃头

saçula [saçu'la] (意) *is.* 木制模板

sada, seda *is.* ❶声音，响声，音响；嗓音：～ işareti (船的)音响信号 ～ membaı 声源 ～ mevcesi 声波 ～ ölçme bölüğü 声响探测仪 Etrafta ses seda yok (çıkmıyor). 四周寂静无声。❷回声，回音，回波：aksi ～ 回音

sadak, -ğı *is.* 【旧】箭袋，箭筒

sadaka (阿) *is.* ❶施舍物，施舍 ❷救济，赈济(物) ◇**～ devşirmek** 募捐 **～ dilemek** 乞讨，讨饭 **～ istemek** 乞讨，讨饭：Caminin önünde zavallı bir adam sadaka istiyordu. 清真寺前有一个穷人在乞讨。**～ vermek** 施舍：Sen bana niye söylemedin? Sadaka verirdik, adak adardık. 你怎么不对我说？我们本可以接济些的。**～ya muhtaç olmak** 需要救济；被迫乞讨

sadakat [sada:kat] (阿) *is.* ❶忠诚，忠心；忠实：～ borcu 忠心 eşlerin ～ borcu 〈法〉夫妻间的忠贞 hudutsuz (或 sonsuz) ～ 无限忠诚 işçinin ～ borcu 〈法〉工人对雇主的忠心 ❷逼真度，保真度：bir televizyon alıcısının ～i 电视机的保真度 yüksek ～ 高保真 ◇**～ göstermek** 表忠心

sadakatli *s.* 忠诚的，忠实的；守信的；虔诚的；忠贞的

sadakatsiz *s.* 不忠诚的，不忠实的；不守信用的；不虔诚的

sadakatsizlik, -ği *is.* 不忠诚，不忠实；不守信；不虔诚的；不忠贞；背信弃义；叛变，出卖：Ama kendi hesabına sakatsizlik göstermemişti. 但对他自己他却从来没有不忠实过。

sadakor (意) Ⅰ *is.* 生丝布 Ⅱ *s.* 生丝的(衣服)

sadalı, sedalı Ⅰ *s.* ❶有声音的，有声响的 ❷有回音的 ❸浊辅音的：～ harfler 浊辅音 Ⅱ *is.* 【旧】浊辅音

sadaret [sada:ret] (阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时的)丞相(职位)；丞相府 ◇～ **koltuğuna oturmak** 登上丞相的宝座，当丞相

sadasız, sedasız Ⅰ *s.* ❶无声的，静静的，寂静的 ❷没有回声的 ❸清辅音的：～ harfler 清辅音 Ⅱ *is.* 【旧】清辅音

sadberk *is.* (指花)重瓣的，多瓣的

sade [sa:de] (波) Ⅰ *s.* ❶简单的；朴素的；单纯的；不掺杂的：～ bir giysi (或 kıyafet) 朴素的服装(衣服) ～ bir yemek 家常便饭，简单的饭菜，便饭 ～ birimler bölüğü 〈数〉个位数 ～ göz (昆虫的)单眼 İki ufak çocuk konuşarak gidiyor, hâlleri o kadar sade, o kadar sevimli kı, imrenmemek mümkün değil. 两个小孩边说边走，样子是那么地天真，那么地可爱，叫人无法不羡慕。Kız öğrenciler genellikle sade giysiler giyer. 女学生们总体上说穿着都很朴素。❷纯的：～ börek 没有馅的小点心 Babam sade kahve sever. 我爸爸喜欢喝黑咖啡。❸〈文〉无华丽词藻的，简明易懂的，简单明了的：Lirik şiir en hâlis şairlerin elinde gayet sadedir. 最朴实的诗人写的抒情诗是相当的简单明了。❹纯正的，纯洁的，地道的，优雅的：～ Türkçe 纯正的土耳其语 Ⅱ [sa'de] *zf.* 只；仅仅；才：Sade bu iş için geldim. 我是为了这事儿才来的。◇～ **güzel** 长得漂亮；自然美 ～ **suya** 不放油的：～ suya çorba 清汤 ◆**Sade pirinç zerde olmaz, bal gerektir kazana; baba malı tez tükenir, evlât gerek kazana.** 坐吃山空。

sadece [sa'dece] *zf.* 只；仅仅；才：Bu güç işin altından sadece siz kalkabilirsiniz. 这件困难的工作只有您能胜任。Size sadece ben geliyorum. 只有我一个人来看您。

sadeleşmek (*nsz*) 简化，精简；变得易懂，变得单纯，变得简单明了：Dilimiz gittikçe sadeleşiyor. 我们的语言在逐渐简化。

sadeleştirmek (*-i*) sadeleşmek 的使动态

sadelik, -ği *is.* ❶简单，简易，简明 ❷朴素；单纯；直率，坦率；天真 ❸无知；愚蠢：Bu kadın kalabalık meclislerde bile sadelikten kurtulamamıştır. 这女人即使是在大庭广众之中也还是那么愚蠢。

sadet, -di (阿) *is.* (谈论的)主题，主要话题：Sadedim dahilinde değil. 这已经超出了我的话题。◇～**e gelmek** 回到主题上：Ne ise bunlar hep dedikodu. Sadede gelelim. 好了，这些都是题外话。让我们回到主题上来。～**e rücu etmek** 回到主题上 ～**ten ayrılmak** 偏离话题，离开本题 ～**ten hariç** 不涉及主题

sadeyağ *is.* 黄油：Annem makarne üzerine sadeyağ koyar. 我妈妈往通心粉上加黄油。

sadık [sa:dık] (阿) *s.* ❶【旧】真实的，如实的：kavli ～ 真话，实话 ❷忠诚的，忠心的：～ bendeniz 您忠实的仆人 Köpek sadık bir hayvandır. 狗是一种忠诚的动物。◇(*-e*) ～ **kalmak** 忠于：Haftada bir iki kere beni görmeye geleceğine dair verdiği söze sadık kalmıştır. 他信守他的诺言，每个星期来看我一两次。◆**Sadık dost akrabadan yeğdir.** 真诚的朋友比亲戚好。

sadıkane [sa:dıka:ne] (阿) *s.* ve *zf.* 较真实的；较忠诚的，较忠心的

sadıklık, -ğı *is.* 忠实，忠诚，忠心，忠忱

sadır[1], -drı (阿) *s.* 【旧】❶胸，胸膛；(衣服的)胸部 ❷心，心脏 ❸〈史〉丞相 ❹〈史〉丞相(sadrazam)的简称 ◇～**a şifa vermek** 令人宽慰，使放心，使欣慰：Murat beye de meseleyi biraz çıtlattım. Ondan da pek sadra şifa verecek bir şeyler öğrenemedim. 我把问题也向穆拉特先生作了暗示，但我也没能从他那儿得到些令人欣慰的话语。

sadır[2] [sa:dır] (阿) *s.* 【旧】出现的，显露出来的，可以见到的 ◇～ **olmak** ①公布，颁布，发表 ②发生，出现；被看见

sadik (法) Ⅰ *s.* 施虐淫的，性虐待狂的；虐待狂的：Ah, siz sadik bir adamsınız. Bakışınızdan anladım. 啊，您是个虐待狂！我从您的眼神中看出来的。Ⅱ *is.* 施虐淫者，性虐待狂者；

虐待狂者

sadist (法) Ⅰ *s.* 施虐淫的，性虐待狂的；虐待狂的 Ⅱ *is.* 施虐淫者，性虐待狂者；虐待狂者

sadistlik, -ği *is.* 施虐淫，性虐待狂；虐待狂

sadizm (法) *is.* ❶施虐淫，性虐待狂，残暴色情狂 ❷虐待狂；极度残暴

sadme (阿) *is.* ❶(车船等的)碰撞；(利益、意见等的)冲突：mukabil ～ 还击，反击 ❷〈心〉(精神上的)打击，混乱

sadrazam [sadra:zam] (阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国的)丞相

sadrazamlık, -ğı *is.* 丞相(官职)

saf[1], -ffı (阿) *is.* 排，列：bir sıralı ～ 一列横队 geniş aralıklı ～ 散开形队列 ön ～ 前排 yanaşık ～ 密集队形 Bütün garsonlar saf teşkil edip selâma dururlardı. 餐厅的所有服务员都会站成排致意。◇**～ bağlamak** 排队，站队 **～ dışı edilmek** 被开除出列 **～ dışı etmek** 开除出列 **～ dışı kalmak** 不结盟 **～ düzmek** 调整队形 **～ harici yapmak** 开除出列 **～ şeklinde** 以队列形式 **～ tutmak** 排好队，站好队 **～ında** 在队列中 **～ları sıkıştırmak** 收拢队形 **～larına geçmek** 入列，进入队列

saf[2] (阿) *s.* ❶纯的，不搀杂的；纯净的；清澈的；清晰的：～ altın 纯金 ～ balmumu 原蜡 ～ balmumu cilası 未用过的地板蜡 ～ holding 纯股权公司 ～ ırk 纯种 ～ ispirto 纯酒精 ～ kar 纯利润 ～ kinetik 纯动力学 ～ orman 一种树至少占 80%的森林 ～ ses 纯音 ～ sıklet 净重 ～ tereyağı 黄油 ～ yünlü 纯毛的 ❷天真的，幼稚的，单纯的：～ kalpli 淳朴的，心地忠厚的，老实的 Ahmet saf bir çocuktur. 艾哈迈德是一个天真的孩子。Yenge, açık sözlü, saf bir kadıncağızdır. 大婶是个直爽、淳朴的女人。◇**～ ～** 天真无邪地，老实地，天真地

safa, sefa [safa:] (阿) *is.* ❶无忧无虑 ❷娱乐；兴致；乐事，乐处，高兴，快乐：kayık ～sı 划船的兴致 ❸一种曲调 ◇**～ etmek** 【转】自娱自乐 **～ pezevengi** 【俚】追求享乐的人 **～ sürmek** 过快活享受的生活 **～ vermek** 使快乐 **～ya mest kaplamak** 延长快乐的时间 ◆**Safa(lar) bulduk.** (对 "Safa geldin." 而说的感谢语)谢谢！**Safa geldin(niz).** 欢迎！**Safa ile yenen cefa ile kazanılır.** 花钱开心挣钱苦。。**Safa yab olun.** 祝您愉快！**Safalar getirdiniz.** 欢迎！**Safalar olsun.** 祝您愉快！

safahat [safaha:t] (阿) *ç.is.* 阶段；周期

safalı [safa:lı] *s.* 令人愉快的

safari (阿) *is.* ❶(东非和中非的)狩猎远征 ❷集体狩猎 ❸狩猎服

safça Ⅰ *s.* 有点儿天真的，有点儿幼稚的，有点儿单纯的 Ⅱ *zf.* 纯粹地，不搀杂地；纯净地；清澈地；清晰地

safderun [safderu:n] (波) *s.* 【旧】天真的，幼稚的，单纯的，易受骗的：Çocuk gibi safderundur. 他象孩子一般天真。

safderunluk, -ğu *is.* 纯朴，老实，忠厚；直爽，直率；天真

safdil (波) *s.* 【旧】天真的，幼稚的，单纯的，易受骗的：Bir safdil hanımefendi，kızıma iyi bir koca bulduğunu yemin billâh anlattı. 天真的女士赌咒发誓地说是给我女儿找了个好丈夫。

safdillik, -ği *is.* 老实，朴实，浑厚，心地忠厚；天真无邪，直率，直爽

safer (阿) *is.* 阴历中的第 2 个月

saffet (阿) *is.* 【旧】单纯，天真，幼稚；纯净 ◇**～le** 随便地，不客气地；简简单单地；无意中

safha (阿) *is.* ❶阶段；周期：hazırlık ～sı 准备阶段 inkişaf ～sı 发展阶段 Gerçi sonradan, bu olayın şu son safhasını hatırladıkça, çok defa gülmekten katılmışımdır. 即使后来我想起这事的最后阶段也好多次笑弯了腰。❷〈物〉相；周位；相位：aynı ～lı 等相位的 üç ～lı 三相的

safhalı *s.* 有级的，分组的；分段的，分阶段的：iki ～ roket 二级火箭 üç ～ 三相的

safi (阿) Ⅰ *s.* ❶清澈的；清晰的；清洁的 ❷纯净的：～ ağırlık 净重 ～ gelir 纯收入 ～ su 纯净水 gayri ～ 不纯的，混杂的，混的 Ⅱ [sa'fi] *zf.* 仅仅，只，纯粹，完全：Herif safi dubaracı, harbi konuştuğu yok. 这小子纯粹是一个骗子，一句实话也没有。Herifçioğlu şöför değil, safi kasap. 这小子不是司机，完全是一个马路杀手。◇～ **dikkat kesilmek** 全神贯注 ～ **kemik** 皮包骨

safiha [safi:ha] (阿) *is.* 金属片，板

safir (法) *is.* 蓝宝石

safiyet [safi:yet] (阿) *is.* 【旧】清澈的；清晰的；清洁的

saf kan *is.* 纯种(马)，纯血统(马)

saflaşmak (*nsz*) ❶成排，成行 ❷变清澈；变清晰；变纯 ❸变天真，变幼稚，变单纯

saflaştırmak (*-i*) saflaştırmak 的使动态：petrol ～ 净化石油

saflık, -ğı *is.* ❶纯洁，清白；贞洁；清晰：Yıldız bir çocuk saflığı ile gülümsedi. 耶尔德兹孩子般纯真地笑了。❷单纯；天真；无知：Gayet basit bir hile ile saflığımdan istifade ederek işi başardı. 他利用我的无知以一个相当简单的计谋把事办成了。

safra[1] (意) *is.* ❶〈船〉压舱物，镇重物：～ bölmesi (或 sarnacı) 〈船〉压水舱 ～ suyu 〈船〉压舱水 ❷(鱼网的)坠子 ❸(热气球的)沙囊：～ kumu (船或气球的)沙囊 ❹【转】令人不安的人，叫人担忧的人，包袱，负担 ◇～ **atmak** 放下包袱，解除负担 ～ **koymak** (往船或气球上)放置重物；(给鱼网)加铅坠 ～**sını yüklemek** (往船或气球上)放置重物；(给鱼网)加铅坠

safra[2] (阿) *is.* 胆汁：～ kesesi ameliyatı 胆囊手术 ◇～ **bastırmak** 先吃点儿东西垫垫肚子 ～**sı bulanmak** 恶心，作呕 ～**sı dönmek** 恶心，作呕：Safram döndü. 我想吐。～**sı kabarmak** 恶心，作呕：Safram kabarıyor. 我感到恶心。

safra kesesi, -ni (阿-波) *is.* 〈解〉胆囊

safralı *s.* 带镇重物的；带铅坠的；有包袱的，有负担的

safran (阿) *is.* 〈植〉藏红花，藏花，番红花：～ yağı 〈化〉藏花油 ◇～ **gibi** 黄黄的，蜡黄的：Onun yüzü safran gibi sarıdır. 他脸色蜡黄。

safsata (阿) *is.* ❶诡辩，狡辩 ❷〈哲〉诡辩(法)：ilinek ～sı 把偶然说成必然的诡辩法 ◇～ **yapmak** 诡辩，狡辩 ～**ya düşmek** 诡辩，狡辩

safsatacı Ⅰ *s.* 诡辩的 Ⅱ *is.* 诡辩者，诡辩家

safsatacılık, -ğı *is.* 〈哲〉诡辩(法)

safsatalamak (*nsz*) ❶采取诡辩 ❷说荒谬话，胡说八道

safsatalı *s.* ❶诡辩的 ❷没有道理的，不合理的；荒谬的，妄诞的

safşiken，**safzen** *s.* 勇敢的，英勇的

sagar [sa:gar] (波) *is.* 【旧】酒杯

sagu [sa'gu] (马来) *is.* 〈植〉西(谷)米

sagu ağacı *is.* 〈植〉西谷椰子(*Metroxylon saghu*)

sağ[1] Ⅰ *s.* ❶右边的，右侧的：～ ağızlı 正螺纹的 ～ alt köşe 右下角 ～ el 右手 ～ karıncak 右心室 ～ kulak 右耳 ～ kulakçık 〈解〉右心耳 ～ omuz 右肩 Sağ cebinde kocaman bir gazete tomarı görünüyordu. 他的右兜里有一卷报纸露着。❷右派的，保守的，守旧的 Ⅱ *is.* ❶右，右面，右边，右侧，右方：～ımda 在我右侧 Sağa açıl! (口令用语)向右展开！Sağa bak! (口令用语)向右看齐！Sağa bak hizaya gel! (口令用语)向右看齐！❷右派分子，保守主义者，因循守旧的人；保守思想：aşırı ～ 极右 ◇～ **çıkarmak** (拳出)出右拳 ～ **gözünü sol gözden kıskanmak** 极其妒忌，非常嫉妒 ～ **kol** ①【转】得力助手，左膀右臂 ②〈军〉右翼部队 ～ **kulağını, sol eliyle göstermek** 走弯路，费周折 ～ **tarafından kalkmak** 运气好，一切顺利，(事情)进展顺利 ～ **yan** ①右半部 ②右翼 ～ **yapmak** 向右打(方向盘) ～**a doğru dönüşlü rüzgar** 顺(时针)转风 ～**a dönmek** 向右转：Sağa dön! 向右转！Yarım sağa dön! 半面向右转！～**a kaymak** (政策)趋向保守 ～**a sola** 向左右两边；到处；随地：Bütün gün sağa sola koşturup durdu. 他成天忙得团

团转。Esen Hanım sağa sola kulak veriyor ve şuraya buraya lâkırdı yetiştiriyor. 艾森太太四处包打听，到处传闲话。**～a sola bakmadan** 不顾他人地；疏忽大意地 **～da solda** 在左右两边，到处，随地 **～dan geri dönmek** (或 **etmek**) 向后转 **～dan soldan** 从各个方向 **～dan yürümek** 走右边 **～ı solu çekiştirmek** 挑唆，挑拨离间 **～ı solu olmamak** 不知所措，无所适从：Sağı solu (belli) olmaz. 他不知所措。**～ı solu şaşırmak** 头晕 **～ı tutmak** 抓住右侧(边) **～ına almak** 把…向右挪 **～ına geçmek** (政治上)向右倾，向右转 **～ına soluna bakmak** 左顾右盼 **～ına soluna bakmamak** 不顾周围情势，不经心，疏忽大意 **～ında mevki almak** 在右派中取得地位 **～ını solunu bilmemek** (或 **şaşırmak**) 迷惑，困惑；不知所措 ◆**Sağ ayağın gittiği yerden sol ayağın haberi olmasın.** 要严守秘密。**Sağ elinin verdiğini sol elin görmesin.** 助人莫声张。**Sağ gözden sol göze fayda yok.** 凡事要靠自己去努力。

sağ[2] *s.* ❶健康的，健壮的：Anneniz sağ mıdır? 你的母亲身体好吗？❷纯的：～ yağ 纯油 ❸活着的，在世的：Sen sağ, ben selâmet. 你好我好就行了。◇～ **akçe** 足价硬币 **～ bırakmamak** 不让活，打死 **～ esen** 【转】健康的，在世的 **～ kalanlar** 幸存者 **～ kalmak** 幸存，活下来：Sağ kalsaydı daha çok kimseye yardımı olurdu. 要是他还活着的话，还会给许多人以帮助。**～ ko(y)mamak** 不让活 **～ yer ko(y)mamak** 毒打，痛殴，打得遍体麟伤 **～ olmak** 活着，在世 **～ para** 【俗】真货币(指纯度和重量都符合标准的金属货币) **～ salim** (**ve**) (或 **selâmet**) ①平安无事的，平平安安的，安然无恙的：Deminki badireden sağ salim kurtulabildi. 他安然无恙地逃过了刚才这一劫。Yusuf o müthiş kazadan sağ ve salim kurtuldu. 尤素福在这场可怕的事故中安然无恙。②健健康康的，非常健康的，好好的 **～ salim avdet etmek** 平安归来 **～ken** 活着的时候 ◆**Sağ baş yastık istemez.** 身体好的人不会老想躺。**Sağ ol** (或 **olun**)**!** ①谢谢！②(军中对上级的问候用语)您好！**Sağ olsun**(**ar**)**!** ①用于句子开头表示一种委婉的指责：Sağ olsun, beni hiç dinlemedi. 他一点儿都没听我的。②表示有信心：Paran kıtsa itibarın sağ olsun. 钱不够不要紧，只要你还有信誉。**Sağ olsun da dağ ardında olsun.** 留得青山在，不怕没柴烧。**Sağ öküze çürük saman zarar etmez.** 身正不怕影子歪。

sağ açık *is.* (足球)右边锋：Eski bir sağ açık, gollerinden çok alnına düşen perçemi için sevilirdi. 作为一个老的右边锋，比起他的进球，人们更喜欢他额头的前留海。

sağalmak (*nsz*) 康复，恢复健康：Öldü ölecek derken sağalıverdi. 本来他已经快不行了，可是他却康复了。

sağaltıcı *s.* ❶治疗的，使恢复健康的 ❷治疗的(药或方法)，使恢复健康的(药物或方法)

sağaltım *is.* 治疗，疗法

sağaltımevi *is.* 疗养院，疗养所

sağaltmak (*-i*) sağalmak 的使动态

sağaltsal *s.* 医学的；医疗的

sağanak, -ğı *is.* 阵雨：～ bulutu 阵雨云 Sağnaklı yağmur tez geçer. 阵雨很快就会过去。◇**～a tutulmak** 遭雨淋

sağanlar *ç.is.* 〈动〉佛法僧目鸟

sağbeğeni *is.* 最高鉴赏力(审美力)，极为精细的鉴赏力；非常讲究的口味

sağ bek *is.* 右后卫：Sağ bek Rıza topu filelerden çıkarıp santraya gönderiyor. 右后卫勒扎把球从网中取出，开到了中场。

sağcı Ⅰ *s.* 右翼的，右倾的，右派的；保守的：～ oportünistler 右倾机会主义者 Ⅱ *is.* ❶右翼，右派；保守派：aşırı ～ 极右派 ❷右翼分子，右派分子；保守主义者

sağcılık, -ğı *is.* 右派；保守主义

sağdıç, -cı *is.* 【旧】傧相，伴郎 ◇**～ emeği** 【俗】劳而无功，徒劳

sağdıçlık, -ğı *is.* 傧相的身份

sağdırmak (*-i*, *-e*) sağdırmak 的使动态

sağduyu *is.* 明智，理智，慎重：～ sahibi her vatandaş 每一个有理智的公民 Bu halk

çocuğunun sağduyusu, temiz bir yüreği, yiğitliği ve hepsiyle beraber saflığı vardır. 这个人民的儿子，他的理智、他的慈悲心、他的大无畏精神及其所有的一切都透着真情。◇～**nun sesini dinlemek** 听取合理的意见

sağduyulu *s.* 理智的，明智的

sağgörü *is.* 远见，高见远瞩，先见之明；洞察力，明达，敏锐

sağgörülü *s.* 远见卓识的，高见远瞩的，有先见之明的；有洞察力，明达的，敏锐

sağgörüsüz *s.* 无先见之明的，无远见的，目光短浅的；无洞察力的

sağgörüsüzlük, -ğü *is.* 无先见之明，无远见，目光短浅；无洞察力

sağ haf *is.* 右前卫：Ben o zamana kadar takımda sağ haf oynuyordum. 我直到那个时候都在队里踢右前卫。

sağı *is.* 鸟粪

sağıcı Ⅰ *s.* 挤奶的 Ⅱ *is.* 挤奶人，挤奶女工

sağılır 见 sağımlı

sağılış *is.* sağılmak 的动名词

sağılmak (*nsz*) ❶ sağmak 的被动态：Sağılıyor koyunlar, sütler kaplara konuyor. 母羊正在挤奶，羊奶被倒进了奶桶。❷(布等)脱线：Kilimin kenarı sağıldı. 地毡边上脱线了。❸【俗】滑(入)，溜(进)；(闪电快速向下)击打：Durmadan yıldırım sağılıyormuş ağacın üstüne, ağaç gittikçe büyüyor, bir ışık yuvarlağının içinde kalıyormuş. 闪电不断地击打着树，树变大了，笼罩在一团亮光中。Yılan deliğe sağıldı. 蛇游进了洞。◆**Sağılır ineğin buzağısı kesilmez.** 要精心爱护有用之材。

sağım *is.* ❶ sağmak 的动名词 ❷一次的挤奶量 ❸【俗】奶牛；奶羊：Onun epey sağımı var. 他有许多奶牛(羊)。

sağımlı *s.* 有奶的，生乳的

sağımlık, -ğı *s.* 为取乳而饲养的(牲口)

sağın *s.* 〈哲〉正确的，合理的；有效的，正当的：～ anlatım 正确的解释 ◇～ **bilimler** 数学

sağınma *is.* 〈生〉(肠胃等的)蠕动

sağır *s.* ❶聋的，耳聋的：～ çocuk 聋孩 ～ların eğitimi 聋人教育 Adam biraz sağırdır, tez beri duymaz. 他有点聋，一下子没有听见。Mısır'daki sağır sultan bile duydu. 【成】路人皆知。❷隔音的：～ duvar 隔音墙 ～ oda 隔音室 ～ yan 〈建〉隔音面 ❸不发热的，发热少的；热得慢的：～ soba 不热炉 ～ tencere 不热锅 ❹(击打时)不出声的：～ davul 哑鼓 ◇～ **cam** 毛玻璃 ～ **etmek** 使变聋，使听不见，震聋 ～ **kapı** 假门 ～ **kemer** 〈建〉(用砖或石块垒死的)拱门 ～ **olmak** 变聋，耳聋 ～ **pencere** ①假窗，装饰窗 ②死窗 ～ **renk** 柔和的颜色 ～ **ses** 〈剧〉闷声 ◆**Sağır için iki kere kamet olmaz.** 好话不说第二遍。

sağır dilsiz Ⅰ *s.* 聋哑的：～ler alfabe 盲文 Ⅱ *is.* 聋哑人

sağır dilsizlik, -ği *is.* 聋哑

sağırlaşmak (*nsz*) ❶变聋，变耳聋 ❷(炒锅、炉子等)热得慢 ❸变得嗡声嗡气；变沙哑：Bu gürültülü konuşmaların uğultusu yukarı katlara genişleyerek, sağırlaşarak çıkmaya başladı. 这嘈杂说话的嗡嗡声开始扩散，变得嗡声嗡气地传向楼上。

sağırlaştırmak (*-i*) sağırlaşmak 的使动态

sağırlık, -ğı *is.* 聋，听不见

sağır yılan *is.* 〈动〉蝰蛇

sağ iç *is.* 〈体〉右内锋

sağistem *is.* 真诚；诚意；真挚

sağış *is.* ❶清算，结算，清帐 ❷簿记，会计

sağışman *is.* 会计员，簿记员，记帐员；会计师

sağıtmak (*-i*) 【俗】治，医治，治疗

sağlam Ⅰ *s.* ❶结实的；坚硬的；牢固的，稳固的：～ ayakkabı 结实的鞋 ～ bir iman 坚定的信念 ～ dostluk 牢固的友谊 ～ karar 坚定的决心 ～ yapı 牢固的建筑 En sağlam sütunlar üstünde durduğu sanılan devir, bir karton kale gibi yıkılmıştı. 原以为是建立在最坚固的支柱上的朝代也象纸做的城堡一样土崩瓦解了。❷健全的，完好的：～ bardak 完好无损的杯子 ～ tabak 完好无损的盘子 Bütün eşya sağlam. 所有的东西都完好无损。❸健康的，体格健壮的：～ adam 体格健壮的人 beden ve ahlâk bakımından ～ 身心健康 ～ bir genç 棒小伙子 Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur. 有了健康的身体才有健康的头脑。❹可靠的；可信赖的：～ bir durum 可靠的状况 ～ bir görev 可靠的工作 ～ döviz 〈商〉硬通外汇 ～ iş 可靠的事 ～ para 通用货币 ～ ticaret evi 可信赖的商行 ❺真实可靠的：～ deliller 切实的证据 ～ haber 确实的消息，确切的消息 Böyle sağlam adı nereden bulacaksın. 你上哪儿去找如此可靠的名称。Ⅱ [sa'ğlam] *zf.* 【俗】一定，必定；绝对；确实，毫无疑问地；无论如何：Böyle giderse sağlam yıkılır. 他这样下去肯定要滚蛋。Çalışmazsa sağlam işten atılır. 他不努力工作的话必然会被炒鱿鱼。◇**～ ayakkabı değil** 不可信：Nasıl aldattı beni, meğer sağlam ayakkabı değilmiş. 原来他是个不可信的人，真把我骗得好苦。**～ hava** (持续不变的)晴天 **～ kaba kotarmak** 使(某事)变得有益；使(某事)有利可图 **～ kazığa bağlamak** 使(某事)变得可信；使(某事)变得有保障 **～ rüzgâr** 不变向持续吹的风 **～ yerleşmek** 安结实，固定起来，系紧，钉牢，楔住 **～a bağlamak** 使变得可信；使变得有保障 **～a gitmek** 【俚】残忍地打，亡命地打；往死里打：Bir tane yerleştirilmiş ama, sağlama gitmiş. 他打了一下，但手下绝没有留情。◆**Sağlam baş yastık istemez.** 身体好的人不会老想躺。

sağlamak[1] (*-i*) ❶保证，保障；供给，提供：tam sosyal eşitlik ～ 获得全面的社会平等 Yağmur, bitkilerin yetişmesini sağlar. 雨水保障了植物的生长。❷取得，获得：başarı ～ 获得成功；取得成就，取得好成绩 üstünlük ～ 获得优势 ❸〈数〉证明，论证

sağlamak[2] (*nsz*) (交通工具)往右拐，右拐：Şoför hiçbir şeye aldırmadan sağlayıp sollayıp araba sürüyor. 司机什么都不在乎，开起车来横冲直撞。

sağlamca [sağla'mca] *s.* ve *zf.* 相当牢固的，较牢固的；相当可靠的，较可靠的；相当确实的，较确实的；相当完好无损的，较完好的：Bacaklarını açıp sağlamca durdu. 他叉开了两条腿，稳稳地站着。

sağlamcı *is.* 稳重可靠的人

sağlamlamak (*-i*) ❶使稳固，使牢固；巩固，加强 ❷【转】使可靠，使可信；加强(说服力)

sağlamlaşmak (*nsz*) 变稳固，变牢固，变结实；变健康；变可靠

sağlamlaştırmak (*-i*) sağlamlaşmak 的使动态：Öte yandan doğum, kadına duyulan saygınlığı artırdığı gibi, onun aile, akraba ve grup içindeki yerini de sağlamlaştırır. 另一方面，女人生孩子不但更能得人们的尊敬，而且还能巩固她在家庭和亲朋好友中的地位。

sağlamlık, -ğı *is.* 牢固(性)；完好，完整(性)；健康；可靠(性)；确实(性)：karakterin ～ı 坚强性格

sağlanış *is.* sağlanmak 的动名词

sağlanmak (*nsz*) sağlamak 的被动态：Onun da yardımı sağlandı. 他也提供了帮助。

sağlayıcı *s.* 保障…的，保证…的：temizliği ～ önlemler 保障卫生的措施

sağlıcakla [sağlıca'kla] *zf.* 幸福地，幸运地；愉快地 ◆**Sağlıcakla gidin!** 再见！祝旅途愉快！祝一路平安！**Sağlıcakla kalın!** 再见！请留步！

sağlık[1]**, -ğı** *is.* ❶健康；卫生：～ bakımı 卫生，卫生保健 ～ (或 karaciğer) çizgisi (手掌上的)健康线 ～ durumu 健康状况 ～ eğitimi (未满 18 周岁的小学毕业生可以上的)卫校 ～ hakkı 〈法〉卫生权益 ～ hizmeti 〈法〉卫生保健 ～ kordonu 防疫线，卫生交通封锁线 ～ koruma 卫生学，卫生术 ～ korumu 保健，卫生 ～ köy ebe okulları 农村助产学校 ～ muayenesi 体格检查 ～ raporu 健康证明 ～ rejimi 卫生法 ～ yoklaması (拳击运动员的)健康检查 ağız ve diş ～ını koruma 口腔和牙齿的卫生保健 akıl ～ını koruma 心理卫生保健 halk ～ı 公共卫生 sanayide ～ koruma 工业卫生保健 Çevre

sağlığına önem vermemişler; hastalıklar kol geziyor. 他们不注意环境卫生，一些疾病正在滋生蔓延。Sağlığa zarar veren şeylerden kaçınmalı. 应该远离有害于健康的东西。❷健康状况，身体状况：Bugünlerde sağlığım kötü. 最近几天我的身体不好。Sağlığım iyi olduğu sürece çalışırım. 身体好的话我就工作。◇～ **topu** 体操用球 ～ **topu cimnastiği** 球操 ～ **yurdu** 疗养所，疗养院 ～**a kavuşmak** 恢复健康 ～**a yüz tutmak** (身体或病情)开始好转 ～**ı yerinde** 身体健康 (*-in*) ～**ına kavuşmak** 恢复健康：Bir süre sonra sağlığıma tümüyle kavuşup kendi evime taşındım. 过了一段时间，我完全恢复了健康，搬回了自己的家。～**ında** 活着的时候 ～**ından kuşkulanmak** 怀疑其健康状况 ◆**Sağlık olsun.** (东西打碎后说的安慰话)别在意：Sürahi kırıldı diye, üzülme, sağlık olsun. 不要因为玻璃瓶碎了而难过，别放在心上。**Sağlık varlıktan yeğdir.** 健康是最宝贵的财富。**Sağlığınıza!** 为您的健康(干杯)！**Sağlıkla!** 祝顺利！祝幸福！祝您身体健康！

sağlık[2] *is.* 消息 ◇～ **vermek**【转】①通知，通告 ②建议，劝告；推荐，介绍

sağlık bilgisi, -ni *is.* 卫生学，卫生术

sağlıklı *s.* ❶健康的：İnsanların yüzleri güneşten iyice kavrulmuş, sağlıklı bir görünüşleri var. 人们的脸庞在阳光下晒得黝黑黝黑的，显得都很健康。❷【转】正确的，可信的：～ düşünce 健康的思想 Ondan sağlıklı bir bilgi alınamıyor. 从他那里的不到可靠的消息。

sağlıksal *s.* 卫生学的；卫生的；促进健康的

sağlıksız *s.* ❶不健康的，身体状况不好的 ❷【转】不正确的，不可信的

sağlısal *s.* 卫生的，保健的，防疫的

sağlı sollu *s. ve zf.* 左右两边的：～ büyük yapılar 两边的大建筑物 ～ evler 两边的房子 Sağlı sollu iki tokat patlattı. 他左右开弓打了两耳光。Sağlı sollu oturmuşlar. 他们分左右坐下了。

sağmak, -ar (*-i*) ❶挤(奶)：Süt çok taze, inekleri yeni sağdım. 牛奶很新鲜，是我刚从牛身上挤下来的。Sen ağa ben ağa inekleri kim sağa? 【成】都当老爷不干活，谁来挤奶供咱喝？❷(从蜂箱中)采取(蜂蜜) ❸缫(丝)；解开(球状的线团或绳束)：ipek kozalarını ～ 缫丝 iplik makarasını ～ 解绳团 Biri iki elinin arasına bir yün çile germiş, öbürü de çileyi sağıp yumak sarıyor. 一个人两手撑着一束毛线，另一人在把这毛线绕成线团。❹【俚】诈取(某人的钱)

sağmal, sağman Ⅰ *s.* 产奶的，产乳的 Ⅱ *is.* ❶奶牛：İri Hollanda cinsi sağmallardı, günde 42-45 kilogram arası süt verirlerdi. 它们是荷兰种大个奶牛，每天能产 42 至 45 千克奶。❷【俚】摇钱树 ◇～ **inek** ①奶牛：Sağmal ineklerden bazıları bol süt verir. 有些奶牛产奶量很高。②【俚】摇钱树

sağrı *is.* ❶(四脚动物的)臀部：atın ～sı 马屁股 ❷〈解〉骶骨；荐骨：～ kemiği 〈解〉骶骨；荐骨 ❸(牛猪羊等的)后腿肉 ❹山顶，山脊：çatı (或 dam) ～sı 〈建〉屋脊

sağtöre *is.* 道德，道义，德行；道德品质

sağtöresel *s.* 道德的，道义的；有道德的

sağu *is.* 哀歌，挽歌 ◇～ **sağmak** 【俗】唱哀歌；雇人哭丧

sağucu *is.* 唱哀歌的人，哭丧的人，哭灵的人

sağyağ *is.* 奶油，黄油

sağyazı *is.* 〈语〉正字法，拼写法

sah, -hı *is.* (阿) 【旧】(确认情况属实的)签名，盖章 ◇(*-e*) ～ **çekmek** (确认情况属实的)签名，盖章；签证，签署

saha [sa:ha] *is.* ❶场，场地：açık ～ 露天场地 atış ～sı 射击扇面，射击地境，射界；射击场，靶场 kuvvetler ～sı 〈理〉力场 orta ～sı 中场 spor ～sı 体育场 Futbol sahasının kenarında düşmanlarını seyrediyordu. 他在足球场边上看着对手。❷地区，区域，地带：～ derecesi 地区的级别 ～ kontrol merkezi 〈空〉航空控制中心 ～ kontrol radarı 〈雷〉区域航空控制雷达 ～ kontrolü 〈核〉区域(核污染)检验 ～ monitörü 区域(核污染)检验器 asıl muharebe ～sı 主战场 ateş ～sı 射击地带 ateş tutmayan ～ (发动机中的)死点

空间；(雷达)盲区；死角，死界 av ～sı 歼击机活动区域 etki ～sı 有效射程范围；活动半径 harekât ～sı 活动区域 hava ～sı 空域，空间 kalkış ～sı (飞机)起飞场 kara ～sı 陆地区域 memnu ～sı 禁地，禁区 muharebe ～sı 战场作战地幅；战斗活动空域 mücadele ～sı 斗争领域 müdafaa ～sı 防御地带 müstahkem ～sı 设防地带，筑垒地带 nişangah tesis ～sı 直射距离 rüyet ～sı 〈摄〉视野 sahil öndeki deniz ～sı 沿海海域 seyir ～sı 航区 taarruz ～sı 进攻地带 tabiye ～sı 战术地幅 tatbik ～sına vazetmek 运用到实践中去 topçu ateşinin tesir ～sı 炮火封锁区 toplanma ～sı 集结区 uçuş ～sı 航程，飞行距离 yarma ～sı 突破地段 yayılma ～sı 〈生〉蔓延区 ❸领域，范围，天地；方面，部门，场所：bilgi ～sı 知识领域 faaliyet ～sı 活动领域 hayat ～sı 生活空间 siyasi ～ 政治领域 ◇～**dan atılmak** 罚出场 ～**ya yerleşmek** 〈体〉占据场上优势

sahabe [saha:be] (阿) *ç.is.* ❶先知穆罕默德讲经时在场的人 ❷【旧】主人，老爷

sahabet [saha:bet] (阿) *is.* 【旧】支持；保护，庇护 ◇～ **etmek** 支持；保护，庇护：Sen hayırlı bir mal mısın ki, Hatice'yi sahabet edeceksin. 你也不是个好东西，要你来保护哈蒂杰！

sahabetçi Ⅰ *s.* 支持的；保护的 Ⅱ *is.* 支持者；保护者：Kahpenin gözlerine mi tutulmuş ne, sahabetçi çıkıyor. 他强出头，是看上了这婊子还是怎么着？

sahabî (阿) *s.* 〈宗〉有幸见到先知穆罕默德的

sahabiye (阿) *is.* 〈宗〉有幸见到先知穆罕默德的妇女

sahaf (阿) *is.* 卖旧书的人，旧书商：～ çarşısı 旧书市场 ～ dükkânı 旧书店 O yazma eseri sahaflarda elime geçirtim. 那本手抄本的东西是我从旧书店搞到的。

sahaflık, -ğı *is.* 卖旧书

Sahalin Adası *öz.is.* 萨哈林岛(库页岛)(俄罗斯)

sahan (阿) *is.* (热饭或煮鸡蛋用的)铜盘

sahanlık, -ğı Ⅰ *is.* 楼梯平台：Üç hademe, ebe, hasta bakıcı merdivenin orta sahanlığında sıkışmışlar, sedyeyi çevirmeye çalışıyorlar. 3 个清洁工、助产士和护士在楼梯平台上挤成一堆，尽力在转着担架。Ⅱ *s.* 一盘子的：iki ～ yemek 两道菜

sahavet [saha:vet] (阿) *is.* 【旧】慷慨，大方；宽宏大量

sahavetli *s.* 宽宏大量的，宽厚的；舍己为人的；慷慨的

sahi [sa:hi] (阿) *zf.* 的确，确实，真的：Sahi dedikleri kadar güzelmiş! 他确实如人们所说的那么漂亮！Siz onu görmediniz mi sahi! 你们真的没看见他吗！

sahici *s.* 【俗】真正的，名符其实的：～ elmas 真正的宝石 Raşit çocuk dediğime bakıp da onu sahici çocuk zannetmemeli. 你千万不要认为我说他是个成熟的孩子他就真的是个孩子。

sahiden [sa'hiden] *zf.* 确实，的的确确，实在；真的：Hasan, sahiden yarın İzmir'e mi gidiyoruz? 哈桑，我们明天真的要去伊兹密尔吗？

sahife [sahi:fe] (阿) *is.* 【旧】页 ◇～ **bağlamak** 装订 ～**leri çevirmek** 翻阅，浏览

sahih (阿) *s.* 【旧】正确的，合理的；真实的：Gazeteler bir şey yazmadılar, bize resmî, sahih hiçbir malûmat vermiyorlar. 报纸上什么都没有登，根本就没向我们报道官方的真实的消息。

sahil [sa:hil] (阿) Ⅰ *is.* (江河湖海等的)岸，堤：～ batariyası 岸炮群 ～ boyunca 沿岸 ～ bölgeleri 海滨地区 ～ çamı 〈植〉海岸松 ～ deniz nakliye vasıtaları 码头运输船 ～ hattı 海岸线 ～ istihkâmatı 海岸工事 ～ işareti 航标灯 ～ kordonu 〈地〉岬，沙嘴 ～ köprüsü 吊桥 ～ kumsalı 沙滩 ～ muhafaza filosu 〈军〉海岸护卫舰队 ～ muhafaza gemisi 海岸护卫舰 ～ muhafızı 海岸警卫(或缉私、救生)队(队员) ～ müdafaası 沿岸防御 ～ saray 海滨宫殿 ～ savunması 海岸防御 ～ topçusu 〈军〉海岸炮兵部队 sığ ～ 低岸，浅滩 Bir gün, adanın sahilinde, bir soğan yüklü kayık gelip demirledi. 一天，一艘装着洋葱的小船泊在了岛的岸边。Ⅱ *s.* 沿岸的；沿海的，海滨的：～ bölgeler 沿岸地区，沿海地区 ◇～**den açmak** (船)离岸 ～**den gitmek** (船)沿岸航行 ～**e atmak** 把…

抛向岸 **～e çıkarmak** 使登陆 **～e dikilmek** (船)垂直向岸行驶 **～e düşmek** 搁浅 **～e inmek** 上岸 **～e oturmak** 搁浅 **～e vurmak** (水里的动物被潮水)冲上岸 **～i yalamak** (潮水)冲击沙滩

sahileşmek (*nsz*) 被证实，得到证实；付诸实现；成为现实；实现，(任务、计划等)完成；(目的)达到；(愿望、要求等)得到满足

sahileştirmek (*-i*) sahileşmek 的使动态

sahip, -bi [sa:hip] (阿) *is.* ❶所有人，物主，占有人，业主：arazi ～i 土地所有者，地(产)主 ev ～i 房东，屋主 ev ～i hanım 女房东 gemi ～i 船主 küçük mülk ～i 小私有者 mal ～i 所有者；私有者；物主，业主 nükleer silâha ～ 拥有核武器的 rey ～i 拥有投票权的 Kaçan kızın bütün sahipleri için beklemek ve buluncaya değin beklemek vardı. 对于逃跑了的姑娘的所有主人来说他们必须等待，直到找到她为止。Düğün sahipleri gibi adım başında bahşiş dağıttığım için hizmetçiler de yüksünmüyorlardı. 由于我也象办喜事的主家一样走着发了小费，所以服务员们都没有偷懒。❷具有(某种品质、才能等)的人；掌握某种思想、语言、知识、技能等的人：bilgi ～i 学者，有知识的人 deha ～i 天才，有天赋的人 gayret ～i 勤奋的，努力的，勤勤恳恳的，用心的 hoşgörü ～i bir insan 宽宏大量的人 hüner ～i 内行，专家，能工巧匠 iktidar ～i 当权者，执政者 irfan ～i 有知识的人，有文化的人，有修养的人 kafa ～leri 脑力劳动者 malâmat ～i 行家，内行，精通某事的人；消息灵通人士，知识渊博者 namus ～i 有人格(气节)的人 söz ～i 有影响的，有权威的，说一句顶一句的 şöhret ～i 有声誉的人，有名望的人，有荣誉的人 tabiat ～i 有趣味的人，有嗜好的人，有审美力的人 tecrübe ～i 有经验的人 zeka ～i 聪明的人，有头脑的人，机灵鬼 zevk ～i 有情趣的人；有审美力的人；有幽默感的人 ❸完成了(某事、某作品等)的人；制造出了…(产品)的人：mutlaka okunması gerekli birkaç eserin ～i olan bir yazar 一位写出了几部人人必看的著作的作家 ❹保护者；看护者：malına ～ olmak 保护财产 ◇(*-e*) **～ bulunmak** 拥有，具有 **～ çıkmak** ①认领，索取：Burası yıllardır boş, ne kimse sahip çıkıyor, ne uğruyor. 这里已经空闲了好多年了，既没人来认领，也没人来光顾。②保护，看护 **～ kılmak** 使成为主人，使成为占有者 **～ olmak** 成为主人，成为占有者：Her hâlde bu kız da evlenecek, çoluk çocuk sahibi olacaktı. 不管怎样，这姑娘都要结婚生子。◆**Sahibinden evvel ahıra girme.** 不要替人背黑锅。

sahipli *s.* ❶有主的：～ eşya 〈法〉被拥有的东西；有主的东西 ❷【转】有人保护的，有人看护的

sahiplik, -ği *is.* 所有权，占有权，拥有权；所有，占有，拥有：～ duygusu 占有感，拥有感 ◇**～ etmek** 保护，庇护，袒护

sahipsiz *s.* ❶无主的，不属于任何人的 ❷【转】无人保护的，无人看护的：～ köpek 野狗 yetimler yurdunda barındırılan ～ çocuklar 寄居在孤儿院的无人监护的孩子们

sahipsizlik, -ği *is.* ❶无主 ❷无人保护，无人帮助，无人照顾，无依无靠

sahne (阿) *is.* ❶舞台：～ altı (舞台的下部)台 ～ anbarı 道具仓库 ～ arkası 后台 ～ artisti 舞台演员 ～ asansörü 舞台电梯 ～ çalışması 彩排 ～ çiti (舞台上的)格栅 ～ değiştirme çizelgesi 布景变换顺序表 ～ dengesi 舞台平衡 ～ donanımı 道具 ～ donatımcısı 道具管理员 ～ düzeni 舞台装置 ～ eşyası 舞台背景道具 ～ gerisi 后台 ～ kafesi (舞台上的)格栅 ～ kılavuzu 舞台监督 ～ müdürü 舞台监督 ～ müziği 舞台音乐 ～ oyunları 街头或露天演出 ～ önü 前台 ～ ressamı 舞台布景绘制师 ～ sağı 右台 ～ sesi ayarı 舞台音响效果的调整 ～ takımları 道具 ～ye koyan (或 koyucu, yönetmeni) 舞台监督 arka ～ 后台 deneme ～si (话剧)排练舞台 döner ～ 旋转舞台 kayar ～ 移动舞台 okul ～si 学校主席台 ön ～ ön ～ locaları (舞台侧旁的)特别包厢 Sahneyi boşaltın. (演出就要开始)其他人都下场。❷(戏剧、电影、电视等的)一场；(戏剧、故事中的)一段情节；(电影的)一个镜头：birinci perdenin üçüncü ～si 第一幕第三场 harp ～si 战争剧 ❸(实际生活中的)一个场面(或场面特写)：Resim bir av sahnesini canlandırıyordu. 画面展示了一幅狩猎的场面。❹【转】场面，景象：Tren kazasından sonra insanların koşuşması korkunç bir sahneydi. 火车出事后人们来回乱跑，那真是一幅可怕的景象。❺【转】剧院：Sahnemizin ilk Türk kadını Afife'yi polis yakalamaya gelince, edebi heyet

azaları birer birer kaçmış, yalnız Celal Sahir kalmıştı. 一旦警察来抓我们剧院上的第一位土耳其女性亚菲费，文学团体的成员们就一个一个地逃避了，只剩下了杰拉尔□萨希尔。❻【转】(政治、学术等)舞台：politika ～sinde adları duyulan kişiler 政治舞台上有名的人物 tarih ～sine çıkmak 走上历史舞台 ◇～ **dışı** ①〈剧〉台外 ②幕后 ～ **dili** ①〈剧〉话剧语言 ②土耳其的标准语言 ～ **olmak** 成为舞台 ～**ye çıkarmak** 演出，上演(节目) ～**ye çıkmak** ①演出；演奏 ②【转】出场，出台 ～**ye koymak** 演出

sahnelemek (*-i*) 演出：Oyun sahnelerken niye bu yolu izlediklerini topluluk üyeleri şöyle açıklıyor. 演出节目时为什么采用这一方法，团体的成员们是这么解释的。

sahnelenmek (*nsz*) ❶(节目)上演 ❷【转】(状况)出现；(事件)发生

sahra [sahra:] *is.* ❶平原，田野：～ atelyesi 野外作坊 ～ cephane deposu (或 parkı) 野外军械库 ～ divanıharbi 战地法庭 ～ dürbünü 〈天〉双筒望远镜 ～ fırını 战地面包房 ～ hastanesi 野战医院 ～ istihkâmatı (或 tahkimatı) 野战工事 ～ mevzii 战地状况 ～ mutfağı 野战厨房，野战炊事车 ～ postası 战地邮政，军邮 ～ teçhizatı 野战装备 ～ telsizi 战地无线电 ～ topu 野炮 ❷沙漠

Sahra Çölü *öz.is.* 撒哈拉沙漠(非洲)

sahre (阿) *is.* 【旧】矿石岩；岩石块

sahte (波) *s.* ❶假的，伪造的，假冒的；仿造的：～ belge 假证明；假材料 ～ çek 假支票 ～ elmas 假钻石 ～ eser (稍作修改后的)伪作品 ～ evrak 假证明；假材料 ～ göz yaşları 假惺惺的眼泪 ～ hareket 欺骗行为，欺骗活动 ～ mevzi 假阵地 ～ para 假币 ～ senet 假期票，假票据 ～ taarruz 佯攻 ～ tavırlı 假装的，伪装的，佯装的 ～ tayyare meydanı 伪装机场 ～ varaka 假证件；假执照；假凭证 ～ vesikalar 伪造的文件 Sahte kimlik kartını çıkarmıştı. 他曾经出示过假身份证。❷【转】虚伪的，不真实的；欺诈的；假装的；矫揉造作的，不自然的：～ bir gülüş 假笑 ～ tavır 虚伪的态度

sahteci *s.* 说谎的，造假的

sahtecilik, -ği *is.* 弄虚作假；假冒，赝制，仿制；伪造；虚伪 ◇～ **yapmak** 伪造，篡改，赝造；搀假

sahtekâr [sahtekâ:r] (波) *s.* 说谎的，造假的：Behiç, yalancı, sahtekâr, hodbin ve nankördü, fakat sevimliydi. 贝希奇爱说谎，爱弄虚作假，自私自利，忘恩负义，但还是有点可爱。

sahtekârlık, -ğı *is.* 弄虚作假；假冒，伪造；虚伪 ◇～**ı açığa vurmak** 揭穿骗局；撕下伪装

sahtelik, -ği *is.* 虚假；欺诈；伪善，虚伪：Bu senedin sahteliği meydanda. 很明显这票据是假的。

sahtiyan (波) Ⅰ *is.* 鞣皮，精制的山羊皮，上等山羊革 Ⅱ *s.* 精制山羊皮的

sahtiyancı *is.* 制售精制山羊皮的人

sahtiyancılık, -ğı *is.* 制上等山羊皮的职业，制上等山羊皮的工作；做精制山羊皮的生意

sahur (阿) *is.* ❶伊斯兰教徒斋月中黎明前吃的饭：～ yemeği 伊斯兰教徒斋月中黎明前吃的饭 ❷伊斯兰教徒斋月中黎明前吃饭的时间：～ davulu 提醒伊斯兰教徒斋月中黎明前起来吃饭而敲的鼓声 ◇～**a kalkmak** 伊斯兰教徒斋月中黎明前起来吃饭

sahurluk, -ğu Ⅰ *is.* 伊斯兰教徒斋月中黎明前吃饭时吃的东西 Ⅱ *s.* 适合于伊斯兰教徒斋月中黎明前吃饭时吃的

saik, -kı [sa:ik] (阿) *is.* 【旧】❶原因，理由 ❷〈哲〉因素，要素；动机，目的

saika[1] [sa:ika] (阿) *is.* 【旧】雷电，霹雳：siperi ～ 避雷针，避雷器

saika[2] (阿) *is.* 【旧】原因：kıskançlık ～sıyla 由于嫉妒 Birçokları merak saikasıyla gelmişler. 有好多人是出于好奇而来的。

Saint Christopher ve Nevis *öz.is.* 圣基茨和尼维斯(美洲)

Saint Geoges *öz.is.* 圣乔治(格林纳达)

Saint John's *öz.is.* 圣约翰(安提瓜和巴布达)

Saint Lucia *öz.is.* 圣卢西亚(美洲)

sair [sa:ir] (阿) *s.* 【旧】其它的，另外的：～ eşya 其它物品，其它东西 Onun sair işlerini bir dereceye kadar engelledi ise de ne zararı var! 就算是他的其它事情受到了一些耽搁，那又有什么关系呢！

saire (阿) *s.* 其它的；别的：ve ～ 等等，以及其他的

sairfilmenam [sa:irfilmena:m] (阿) *s.* 【旧】梦行的，梦游者的

sak[1] *s.* ❶警觉的，警醒的 ❷睡眠轻的，睡眠浅的，睡得不死的 ◇～ **durmak** 防备，戒备，保持警觉 ～ **yatmak** 不睡死

sak[2] [sa:k] (阿) *is.* 【旧】茎，(树)干，(叶)梗

saka[1] (阿) *is.* (专职挨家挨户)送水的人，送水工：～ meşki 皮囊，皮制水囊 ◇～ **beygiri gibi** 【转】①四处奔波的人，走过很多地方的人 ②为消磨时光而到处闲逛的人

saka[2] *is.* 〈动〉金翅雀(*Carduelis carduelis*)

sakaf (阿) *is.* 【旧】屋顶

sakağı *is.* 鼻疽病；马鼻疽

sakak, -ğı *is.* (颈部)下垂的皮肉

sakal *is.* ❶胡须；络腮胡子：～ akı 老年，高龄 frenk ～ı 山羊胡子 keçi ～ 留山羊胡子的 saçına ～ına kır düşmek 头发、胡子变灰白 top ～ 短而浓的胡子 Sakalı var, yaşı elliyi aşkın fakat dinçti. 他有胡子，已过知天命之年，但很健康。Sakalım yok ki, sözüm dinlensin. 我还年轻，没人会听我的话。❷(动物的)颔毛 ◇～ **başı çevirmek** (为蓄胡子而)修脸 ～ **başı dağıtmak** 威胁 ～ **bırakmak** 蓄胡子 ～ **duasına çıkmak** (期望某件不太可能实现的事时说的一句话)(但愿)西边出太阳 ～ **koyuvermek** 蓄胡子 ～ **otu oynatmaz** 成熟到入嘴就化的 ～ **uzatmak** (或 **salıvermek**) 蓄胡子 (*-in*) ～**ı bitmek** (某事)延缓 ～**ı değirmende ağartmak** 老来一事无成，空白了少年头 ～**ı ele vermek** 让人牵着鼻子走：Yumuşak durmak, yalvarmak, sakalı ele vermek demektir, sonra artık evin idaresi ne olacak? 软弱，谦恭，意味着让人牵着鼻子走，而且家庭的管理现在又将会是什么样呢？～**ı kaptırmak** 让人牵着鼻子走 ～**ı saydırmak** 失去别人的尊敬 ～**ına gülmek** 嘲笑，嘲弄；奚落；讥笑 ～**ına soğan doğramak** 讥笑，嘲笑，嘲弄；侮辱 ◆**Sakal bıyığa denk olmayınca berber ne yapsın?** ①巧妇难为无米之炊。②入不敷出，再能干的人又能做些什么呢？**Sakal keçide de var.** 有胡子并不能代表什么。

sakalık, -ğı *is.* (挨家挨户)送水

sakallanmak (*nsz*) 长胡子

sakallı Ⅰ *s.* ❶有胡子的；有颔毛的：～ keçi 有胡子的山羊 ak ～ 白胡子的 uzun ～ 胡子长的 Uzaktan çadırımıza doğru gelen siyah sakallı, kırk beşlik bir bedeviyi işaret ettiler. 他们指了指黑胡子、四十五岁左右、从远处直朝我们帐篷走来的贝督因人。❷有胡须的，胡须没剃的：～ bebek 老顽童 Sakallı yüzünü avuçları içine almış, düşünüyordu. 他手捧着长了胡须的脸，沉思着。Ⅱ *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时抓获的)老年俘虏

sakalsız *s.* ❶没胡子的；不蓄胡子的 ❷胡须还不需剃的

sakamet [saka:met] (阿) *is.* 【旧】病，疾病，失调(指轻微的病)；缺点，欠缺，不足之处，瑕疵，毛病，错误；缺陷

sakametli *s.* ❶危险的；坏的；有害的 ❷有缺陷的，有残疾的

sakandırık, -ğı *is.* 帽带

sakar Ⅰ *is.* ❶(牛马等脸上的)白斑 ❷毛手毛脚的人；手脚笨拙的人 Ⅱ *s.* 毛手毛脚的；笨拙的；不熟练的：Orada ne babamın sakar hareketlerinden, ne annemin çehresindeki hüznünden haberim olurdu. 在那里我既没注意到我爸爸的笨拙举动，也没注意到我妈妈脸上的忧伤。

sakarat (法) *is.* 〈化〉糖质盐酸；糖合物

sakaraz (法) *is.* 〈化〉转化酶，蔗糖酶

sakarimetre (法) *is.* 〈化〉(比重)糖量计

sakarimetri (法) *is.* 〈化〉(含糖量)测量法

sakarin (法) *is.* 糖精

sakarlaşmak (*nsz*) 变得毛手毛脚；变得笨拙

sakarlık, -ğı *is.* 毛手毛脚；笨拙；不熟练

sakaroz (法) *is.* 〈化〉蔗糖($C_{12}H_{22}O_{11}$)

Sakarya *öz.is.* 萨卡里亚(土耳其省、市)

sakat (阿) Ⅰ *s.* ❶残疾的，残废的：～ bir adam 残疾人～ bir iskemle 残缺不全的板凳 ağır ～ (身体)严重受损的 hafif ～ (身体)轻微受损的 kolu ～ bir çocuk 胳膊有残疾的孩子 Ben gördüğünüz gibi bir sakat askerim. 正如你们所见的，我是一个残废军人。❷【转】有缺陷的；有缺点的：～ bir anlatım 欠缺的解释；错误的解释 ～ bir ifade 错误的表达，不正确的表达 ～ bir iş 不完美的事；有欠缺的事 kafadan ～ 【谑】笨蛋，傻货 Ⅱ *is.* 残疾者，残疾人；有残疾的动物：～ arabası 残废人用车 ～ bisikleti 轮椅

sakatat [sakata:t] (阿) *ç.is.* (家畜、家禽等被宰杀后的)内脏，下水

sakatatçı *is.* 卖下水的人

sakatatçılık, -ğı *is.* 卖下水

sakatçı *is.* 卖下水的人：Ekmeğini alınca doğru hâldeki sakatçıya uğradı. 他买了面包就径直去了集市里卖下水的地方。

sakatlamak (*-i*) ❶使残废，使成残疾；使断肢；切去(手足或身体的重要部分) ❷【转】破坏，毁坏；损害；伤害：kumaşı ～ 毁坏布匹

sakatlanış *is.* sakatlanmak 的动名词

sakatlanmak (*nsz*) 变成残废；断肢；受损：Doğru yürüsek atların ayakları sakatlanacaktı. 要是我们一直朝前走的话，马腿就会受伤致残。Koşuda kısrağın sağ kolu sakatlandı. 在奔跑中，母马的右前腿摔断了。

sakatlık, -ğı *is.* ❶残疾，残废；缺陷；错误；不足：～ emekli aylığı 残废抚恤金 el ～ı 手残 fonksiyonel ～ (手足的)官能性残疾 Şube reisi bu gibi sakatlıkları olanların henüz silâh altına alınmadığını söyledi. 分局的负责人说不征召象有这种残疾的人入伍。❷差错；过失；失误：Elinden bir sakatlık çıkmasın. 但愿他别出什么差错。❸【转】缺陷；错误；损坏；毛病；不足：evlenmede ～lar 婚姻不圆满 Kumaşın sakatlığını biçerken çıkardım. 我把布裁坏了。

sakın *ünl.* ❶千万(不要)：Sakın ha! 千万别做！Sakın söylediklerimi unutmayın! 千万别忘了我说的话！Sinirlendirmeye gelmez, şekeri yükselir, sakın kızdırmayın. 他不能受刺激，血糖会升高的，千万不要让他生气。❷但愿(不要)：Sakın bulaşıcı bir hastalık olmasın! 但愿不是传染病！

sakınca *is.* 障碍，妨碍；不便，不便之处：Kabul etmekte bir sakınca yoktur. 赞成(这件事)没有什么不便。

sakıncalı *s.* 不方便的，引起不方便的，烦扰的：～ yayın 不便公开的报道

sakındırmak (*-i*) (预先)警告，预告

sakıngan *s.* 细心的，谨慎的，慎重的，深谋远虑的；胆怯的，缺乏自信心的

sakınganlık, -ğı *is.* 细心，谨慎，慎重，深谋远虑；胆怯，缺乏自信心

sakınılmak (*nsz*) sakınmak 的被动态 ◆**Sakınılan göze çöp batar.** 越是小心爱护的东西就越是容易受到损害。

sakınış *is.* sakınmak 的动名词

sakınma *is.* ❶ sakınmak 的动名词 ❷(拳击运动员比赛时的)躲闪 ◇**～sı olmamak** ①毫不畏惧，一点都不怕 ②不注意，掉以轻心

sakınmak (*-den*) ❶避免，避开，戒：günahtan ～ 避免犯罪 ❷预防；采取措施避免；小心；谨慎：hastalıktan ～ 预防疾病 soğuktan ～ 防寒 Bir insanı, yanında uşak gibi kullandıracak her işten sakın. 要避免把一个人当作你身边的奴仆。Suyun yavaş akanından,

insanın yere bakanından sakın. 平静水面低头汉，多加提防莫小看。❸(*-i*) 保护；监护；爱护

sakıntı *is.* 预防措施，预防方法

sakıntılı *s.* 小心谨慎的，慎重的

sakıntılık, -ğı *is.* 预防措施，预防方法

sakıntısız *s.* 不小心的，不谨慎的，不慎重的，不经心的

sakırdamak (*nsz*) (由于害怕或寒冷)发抖，发颤

sakırga [sakı'rga] *is.* 〈动〉(寄生吸血的)扁虱，蜱，壁虱

sakır sakır *zf. ve yans.* 瑟瑟(发抖)：Sakır sakır titriyordu. 他在瑟瑟发抖。

sakırtı *is.* 瑟瑟发抖

sakıt [sa:kıt] (阿) 【旧】Ⅰ *s.* ❶掉下来的，落下的，降落的 ❷被推翻的：～ hanedan 被推翻了的王朝 ❸失去其重要性的；失去其价值的 Ⅱ *is.* 流产胎儿：cenini ～ 早产，流产 ◇～ **olmak** 失去价值；失去意义：Namazı sakıt oluyordu. Yeni baştan başlıyordu. 他的祷告变得没有了意义。他又从头开始了。

Sakıt *öz.is.* 〈天〉火星

sakız Ⅰ *is.* ❶橡皮糖，口香糖 ❷乳香，木焦油；玛帝脂：～ bademi 软壳巴旦杏 ～ baklası 吐鲁番蚕豆 ～ dikeni 带刺的产树胶的树 ～ enginarı 产树胶的洋蓟，产树胶的朝鲜蓟 ～ gülü 大马士革蔷薇 ～ leblebisi 一种炒熟了的咸鹰嘴豆 ～ rakısı 乳香露酒 ～ tatlısı 一种甜食 ağaç ～ı 树脂；松香 çam ～ı gibi 粘皮糖似的 damla ～ı 优等乳香(呈大粒状、清洁明亮的乳香) karina kalafat ～ı (用于船的水下部分的)填缝胶 kenger ～ı 浓缩的奶蓟液 yer ～ı 含水苏打 Ⅱ *s.* 米色的，乳香色的，淡黄色的：Sırtında sakız manto vardı. 她当时穿着一件米色大衣。◇(*-e*) ～ **çiğnemek** ①嚼口香糖 ②【转】支吾搪塞，闪烁其词，含糊其词，有意岔开 ～ **gibi** ①洗得干干净净的或白净的(衣服) ②纠缠不清的，惹人厌烦的

sakız ağacı *is.* 〈植〉乳香树，阿月浑子，黄连木(*Pistacia lentiscus*)

sakız kabağı *is.* 〈植〉黄花葫芦，菜葫芦(*Cucurbita pepo*)

sakız levreği *is.* 〈动〉角鲨，刺鲨，白斑角鲨；海狗(*Scyllorhinus caniculus*)

sakızlı *s.* 树脂的，含树脂的 ◇～ **lokum** 一种美味糕

saki [sa:ki:] (阿) *is.* 【旧】(酒会上的)酒招待，斟酒的人

sakil [saki:l] (阿) Ⅰ *s.* ❶【旧】重的，沉重的，笨重的；(作品、谈话等)冗长的，沉闷的，乏味的 ❷【旧】讨厌的，令人作呕的 ❸丑陋的，难看的；不合适的 Ⅱ *is.* 〈乐〉土耳其音乐中的一种曲调

sakim [saki:m] (阿) *s.* 【旧】①不对的，不正确的，错误的；不公正的 ②有病的，不健康的 ③不完整的；坏的，被弄坏了的

sakin [saki:n] (阿) Ⅰ *s.* ❶不动的，静止的：～ deniz 风平浪静的大海 ～ hava 无风的天气 ❷静的，安静的，平静的；文静的，不出声的：～ bir gün 平静的一天 ～ çocuk 文静的小孩，话不多的小孩 ～ uyku 安静的睡眠 Dinlenmek için otelimizden daha sakinini bulacağınızı ummam. 我想你们找不到比我们旅馆更安静的地方来休息。❸温和的；文静的；无害的，不伤害人的：～ adam 温和的人 ❹安静了的，平静了的，(痛苦)减轻了的：Hasta şimdi sakin, uyuyor. 病人现在安静下来了，睡着了。❺【旧】在某地居住的：Ankara'da sakin. 他居住在安卡拉。Ⅱ *is.* 居民，住户，居住者：köyün ～leri 村民们 mahalle ～leri 街区居民 ◇～ **olmak** ①居住；定居 ②变安静，变得平静 ～ ～ ①静止地，不动地，不变地：Kar, düzen içinde sakin sakin yağacağa benzemiyordu. 雪不象是要如此不变地下下去。②镇静地，平静地：Nil sakin sakin etrafa bakarak ve heyecanıma aldırmayarak sözüne devam ediyor. 妮尔静静地望着四周，没有在意我的激动之情，继续说着。③安静地

sakince [sa:ki'nce] *s. ve zf.* 安静的，平静的

sakinlemek (*nsz*) 变安静，变得平静：Bazı dalgalı gecelerin sabahları, metle yükselmiş ve şimdi sakinlemiş suyun kenarında kedi leşleri bulurdum. 在一些风浪大作的夜晚之后的早

晨，我经常能在平静了的水边找到一些被潮水冲上来的死猫。

sakinleşmek (*nsz*) 变安静，变得平静：Hasta iğneden sonra oldukça sakinleşti. 病人打针以后安静多了。Ortalık sakinleşti. 四周静下来了。

sakinleştirmek (*-i*) sakinleşmek 的使动态

sakinlik, -ği *is.* 安静，平静；寂静，无声；宁静

sakit [sa:kit] (阿) *s.* 【旧】不爱说话的，沉默寡言的；不出声的：Sakite söz isnat edilmez. 【成】沉默寡言的人不爱多说话。◇～ **bir surette** 不出声地，不声不响地；悄悄地，小声地；偷偷地 ～ **kalmak** 沉默寡言

saklama *is.* saklamak 的动名词：Mektubu saklamaya çalıştı. 他试图把信藏起来。

saklamak (*-i*) ❶收藏，保存：İlkokul kitaplarımı saklıyorum. 我收藏着我的小学课本。❷存，存放：Paralarını kasada saklıyor. 他把钱存在银行。❸藏，隐藏 ❹保存，保藏：eti buzdolabında ～ 把肉保存在冰箱里 peyniri tuzlu suda ～ 把奶酪保存在盐水里 ❺(*-den*, *-i*) 隐瞒：Benden bile sakladı. 他甚至连我都瞒着。Hasis işlerle uğraştığı için mesleğini saklıyor. 他隐瞒他的职业是因为他从事的是下贱的工作。Ondan hiç bir sırrımı saklamam. 我从不对他隐瞒我的秘密。❻(*-i*, *-e*) 为…留下某物：Bu kitabı size sakladım. 这本书是我专门留给您的。Bu yemeği yarına saklayalım. 这菜我们留到明天吃吧！❼【转】保佑，保护：Allah saklasın (或 Hak saklaya). 愿真主保佑。◆**Sakla samanı, gelir zamanı.** 要保存好目前用不着的东西，以备将来有用。

saklambaç, -cı *is.* 捉迷藏游戏 ◇～ **oynamak** 玩捉迷藏游戏

saklanılmak (*-e*) ❶为…而留：Bu yiyecek size saklanıldı. 这食物是为您留的。❷(*-den*) 被隐瞒：Mesele benden saklanıldı. 这个问题我被蒙在鼓里。❸ saklanmak 的无主态：Buraya saklanılır mı? 这里能藏得住吗？

saklanış *is.* saklanmak 的动名词

saklanmak (*nsz*) ❶藏身，藏，隐藏，躲藏：Bahçeye atlayıp kümeslerin arkasında bulunan kovuğa saklanacaktı. 他跳进了花园，想藏进鸡笼子后面的洞里。❷(*-den*) saklamak 的被动态：Şaraplar mahzende saklanır. 葡萄酒储藏在地窖里。

saklantı *is.* 被藏起来的东西，储藏的东西

saklatmak (*-i*, *-e*) saklamak 的使动态

saklı *s.* ❶藏起来的，躲藏起来的：～ hedef 暗藏的目标；隐含的目的 ❷保留着的，保存着的：～ mevzi 保留位置 Her hakkı saklıdır. 他的每一个权利都保留着。❸被保藏起来的，被保存起来的：kasada ～ mücevherler 放在保险箱里的珠宝 ❹被隐瞒的：Bu haber hiç kimseden saklı değildir. 这条消息对谁都不保密。◇～ **tutmak** 藏匿，隐藏，掩盖

saklık, -ğı *is.* 【俗】警戒，警惕(性)

sako (希) *is.* 【旧】男式便短装上衣

saks *is.* 德累斯顿(德国一城市)瓷器

saksağan *is.* 〈动〉鹊(*Pica pica*)

sakshorn *is.* 〈乐〉萨克斯号

saksı *is.* ❶花盆：Saksıyı biraz sula. 给盆花浇点水！❷【俚】头，脑袋

saksı güzeli, -ni *is.* 〈植〉琉璃草属植物(*Cotyledon umbilicus*)

saksılık, -ğı *is.* ❶花盆架 ❷装饰花盆，套盆 ❸冬季放置盆花的地方

saksofon (法) *is.* 〈乐〉萨克斯管

saksofoncu *is.* 萨克斯管吹奏者

saksonya [sakso'nya] *s.* 德累斯顿(德国一城市)瓷的：Bu yemek takımı hakiki saksonyadır. 这套餐具是真正的德累斯顿瓷器。

Saksonya *is.* 萨克森(德国)

sal *is.* 木排，木筏，筏子：bohça (或 torba) ～ 橡皮筏，充气救生筏 Çocuklar bir sal yapıp ırmağı onunla geçtiler. 孩子们扎了一个木筏过了河。

salâ [sala:] (阿) *is.* ❶(星期五、宗教团体节日或在某些地方为亡人做祷告前)召唤(人们前来进行祷告) ❷威胁，威吓，恫吓 ❸住在不同街区的孩子打群架 ◇～ **vermek** (或 **okumak**) 召唤(人们前来进行祷告)

salâbet [sala:bet] (阿) *is.* 【旧】力，力量，力气；实力；强度；硬，坚强；强壮；耐劳(性)；牢固，结实

salâbetli *s.* ❶坚固的，结实的，坚实的 ❷【转】坚强的，刚毅的，坚忍不拔的，不可动摇的，百折不挠的

salacak, -ğı *is.* (为尸体擦洗时的)停尸板

salâh [sala:h] (阿) *is.* 【旧】❶改进；改良；增进 ❷福利，富裕；幸福，平安 ❸恢复健康，康复 ◇～ **bulmak** ①变得更好，得到改善 ②恢复健康，康复 **～a çıkarmak** 使改进，使改良 **～a yüz tutmak** 开始改进，开始好转

salâhiyet [sala:hiyet] (阿) *is.* 【旧】权限；职权，全权：～ tecavüzü 超越职权 dairei ～ 权力范围，职权范围 fevkalade ～ 特权 geniş ～ almak 取得广泛的权能 verilen ～*e* istinaden 依据所给予的职权(或权力) ◇～ **vermek** 授予全权，授权；委托 **～e haiz olmak** 拥有权力

salâhiyetli *s.* ❶有权的，有权势的 ❷权威的，有威信的

salâhiyetsiz *s.* ❶无权的，无权势的 ❷没权威的，没威信的

salâhiyettar [sala:hiyetta:r] (阿-波) *s.* 【旧】有权的，有权势的 ◇(-*e*) ～ **olmak** 拥有全权，享有全权

salak, -ğı *s.* 傻的，愚蠢的，笨的：Bizi değil kendini kandırıyorsun salak! 你是在自欺欺人，笨蛋！◇～ ～ **bakmak** 呆呆地看

salakça *s.* ve *zf.* 傻的，笨的；愚蠢的

salaklaşmak (*nsz*) 变傻，变蠢，变笨

salaklık, -ğı *is.* 傻，愚蠢，笨；愚蠢的行为：～ **etmek** (或 **yapmak**) 干蠢事

salam (意) *is.* 香肠，火腿肠

salamandra [salama'ndra] (法) *is.* ❶〈动〉蝾螈 ❷(能在屋里挪动的、烧煤的)取暖火炉

salamanje (法) *is.* 餐室，(家用)餐厅

salamura [salamu'ra] (意) Ⅰ *is.* ❶(腌鱼、蔬菜等的)盐水，泡菜水 ❷存放在这种盐水中的食物：balık ～sı 腌鱼的盐水 Ⅱ *s.* 腌制的：～ balık 腌鱼

salamuralık *s.* ❶适合于腌制的 ❷用于腌制的：～ balık 用于腌制的鱼

salangan *is.* 〈动〉金丝燕(*Collocalia*)

salapurya [salapu'rya] (意) *is.* 商用小帆船 ◇～ **gibi** 象小船一样的(鞋)

salaş (匈) Ⅰ *is.* ❶(卖蔬菜、水果等的)货棚，窝棚 ❷木板搭成的窝棚 Ⅱ *s.* 木板搭成的：Kenar mahalleleri gezerken birtakım salaş barakalar göreceksiniz. 你们到城郊走走，就会看到一些售货的木棚。

salaşpur *is.* (织得稀的、当里子布用的)薄布

salât [sala:t] (阿) *is.* ❶【旧】祷告 ❷(宗教仪式上提及先知穆罕默德时为表示敬意而作的)祷告 ◇～ **okumak** 祷告

salata [sala'ta] (意) *is.* 色拉：～ taksim tabağı (盛色拉的)盘子，碟子 beyin ～sı 羊(或牛)脑色拉 çoban ～sı 牧羊人色拉 dil ～sı 牛舌色拉 domates ～sı 西红柿色拉 frenk ～sı 匍匐风铃草(其叶子可用于制色拉) kıvırcık (yeşil) ～ 绿色色拉(或叫生菜色拉) meyve ～sı 水果色拉

salatalık, -ğı [sala'talık] Ⅰ *is.* 黄瓜 Ⅱ *s.* 用于做色拉的：～ domates 做色拉用的西红柿

salâvat [salava:t] (阿) *ç.is.* ❶【旧】祷告 ❷(为表明对先知穆罕默德及其后人的敬意时所作的)祷告 ❸〈体〉(橄榄油摔跤比赛前所作的)祷告 ◇～ **getirmek** 【俗】在危险的情况下诵念先知穆罕默德，祷告：Bir yıldız düştü, iki kadın da bir ağızdan salavat getirdiler. 一颗星星坠落了，两个女人异口同声地祷告起来了。

salça [sa'lça] (意) *is.* ❶调味酱油，调料 ❷西红柿酱，蕃茄酱

salçalı *s.* 加有蕃茄酱的：～ kebap 加有蕃茄酱的烤肉 ～ yemek 加有蕃茄酱的菜

salçalık, -ğı *s.* ❶适用于做蕃茄酱的 ❷用于做蕃茄酱的：～ domates 做蕃茄酱的蕃茄

saldırgan Ⅰ *is.* 侵略者：～ harpleri 侵略战争 ～ ocağı 侵略策源地 ～ politikası 侵略政策 ～ tertipleri 侵略阴谋 Bu ulus ya emperyalist saldırganları memleketten kovacak, bağımsız ve özgür yaşayacak ya da çarpışa çarpışa ölecekti. 这一民族当时要么把帝国主义侵略者赶出国土，过一种独立自主的生活，要么就跌跌撞撞地走向灭亡。Ⅱ *s.* 爱挑衅的，侵略的；进攻的：Bu köpek çok saldırgan. 这条狗爱咬人。◇**～ı gemlemek** 制止侵略 **～lara girişmek** 发动战争

saldırganlık, -ğı *is.* ❶侵略行为，挑衅行为：～ harpleri 侵略战争 ～ ocağı 侵略策源地 ～ politikası 侵略政策 ～ tertipleri 侵略阴谋 Oralar her saldırganlıktan korunmuş Türk kucağı idi. 那里是土耳其的心脏地带，没受过任何侵略。❷挑衅 ❸侵略性；爱寻衅性 ◇**～ı gemlemek** 制止侵略 **～lara girişmek** 发动战争

saldırı *is.* 侵略；寻衅；攻击，袭击：～ silâhı 攻击性武器 açık ～lar 公开的进攻；公开挑衅 açık ve gizli ～ 公开的和隐蔽的侵略 karşı ～ 反攻 nükleer ～ 核攻击 tekellerin ～ları 垄断者们的冲击 ◇**～ya geçmek** 转入进攻：Ordu saldırıya geçti. 部队转入进攻。**～ya uğramak** 遭受袭击，遭受攻击，遭到入侵：polisin ～larına uğramak 受到警察的攻击 **～yı geriletmek** (或 **püskürtmek**) 击溃进攻；阻止攻击

saldırıcı *s.* 侵略的，侵犯的；攻击的：～ planlar 侵略计划；攻击计划

saldırım *is.* 攻击，袭击；进犯，侵犯

saldırış *is.* saldırmak 的动名词：baskın tarzında ～ 突然袭击 borda bordaya ～ 接舷战 karşı (或 mukabil) ～ 反攻 Her türlü saldırış ve sataşma sahneleri gene eksik değildi. 仍是不乏各种攻击、寻衅的场面。◇**～a uğramak** 受到攻击，遭到入侵

saldırma *is.* ❶ saldırmak 的动名词 ❷大刀，大砍刀

saldırmak (*-e*) ❶进攻，攻击，袭击：Aslan terbiyecisine saldırdı. 狮子扑向了训兽员。Bu köpek sahibinden başka herkese saldırıyor. 这条狗除了主人外谁都咬。❷侵犯，侵略 ❸(*-i*) 使扑向：İti, köpeği üstüme saldırma! 别让狗扑向我。❹调转船头准备起航 ❺【转】抨击，非难，攻击，责难：Bu gazete birkaç gündür muhalif gazetelere saldırıyor. 这家报纸几天来一直在抨击反对派报纸。❻〈化〉锈蚀，腐蚀，侵蚀：Asitler madenlere saldırır. 酸能腐蚀金属。

saldırmazlık, -ğı *is.* 互不侵犯：～ antlaşması (或 paktı) 互不侵犯条约

saldırtmak (*-i*) saldırmak 的使动态

saldide *s.* 老的，年老的；有经验的，阅历丰富的

salep, -bi [sa:lep] (阿) *is.* ❶〈植〉红门兰，兰花(*Orchis*)：～ otu 〈植〉兰花草 ❷兰花根粉末 ❸萨莱普饮料(兰花根粉末加甜牛奶或糖水煮沸而成的热饮料)：Boğaz ağrısına sıcak salep pek iyi gelir. 热萨莱普饮料治喉咙痛很有效。

salepçi *is.* 制售萨莱普饮料的人 ◇**～ düğümü** 背地里行动；阴谋，诡计，倾轧

salepçilik *is.* 制售萨莱普饮料的行业

salepgiller *ç.is.* 〈植〉红门兰科(*Orchidaceae*)

salgı *is.* ❶〈生〉分泌，排泄 ❷分泌物，排泄物：～ bezi 唾液腺，涎腺 ～ dokusu 〈植〉分泌组织 ～ hücresi 〈植〉分泌细胞 ～ kanalları 〈植〉分泌管，分泌腺 ～ keseleri 〈解〉分泌泡囊 ～ organları 〈植〉分泌器官，分泌腺 ～ tüyleri 分泌绒毛 felç ～sı 麻痹分泌液 iç ～ 〈生〉内分泌液 Tükürük bir salgıdır. 唾液是一种分泌液。❸〈天〉太阳喷发

salgılamak (*-i*) 〈生〉分泌，排泄

salgılayış *is.* salgılamak 的动名词

salgın Ⅰ *s.* 流行性的，传染的：～ hastalık 流行病，传染病 ～ hastalık membai 流行病源，传染病源 Ⅱ *is.* ❶传播，流行：～ gücü 〈医〉传染力，流行力 grip ～ı 感冒流行 tifo ～ı 伤寒流行 ❷传染病，瘟疫：～lar bilimi 流行病学 Sağlık ekibi salgının önünü

almak için sabaha kadar durmadan çalışmıştı. 医疗队为了防止疫情蔓延一直忙到天亮。Salgın çok kişiyi götürdü. 这场瘟疫使许多人丧生。❸传开，蔓延开：çekirge ～ı 蝗虫蔓延 ❹【转】流行，时髦，风行：kumar ～ı 赌博流行 Hatıra defteri modası çok salgındı. 写回忆录这一时髦当时非常流行。❺【旧】临时税收

salgıncı *is.* 【旧】收税人

salgıt *is.* 使命，任务

salhane [salha:ne] (阿-波) *is.* 屠宰场

salı *is.* 星期二，周二：～ günü 星期二

salık, -ğı *is.* 消息 ◇～ **almak** 得到消息 (*-i*) ～ **vermek** ①通知，通告 ②【转】建议，劝告；推荐，介绍：Bana bir ilâç salık verin. 给我介绍一种药吧！Öğretmenin salık verdiği kitabı aldım. 我买了老师推荐给我的书。Bu çeviriyi okurlara candan salık veririm. 我诚挚地向读者们推荐这篇译作。

salım *is.* ❶发行(纸币、债券等) ❷发射；拍发

salıncak, -ğı *is.* ❶秋千，吊床，绳床：～ halkalar 〈体〉吊环 ～ illeti (羊等的)头晕病，旋回病 ～ sandalye 摇椅 beşik ～ (公共场所的)秋千 kayık ～ 船形秋千 Salıncağa annesi binmedi, o bindi yalnız. 他母亲没有上秋千，就他一个人上了。❷摇篮：Bebeği uyutmak için salıncağı yavaş yavaş sallıyorum. 我轻轻地晃摇篮哄孩子睡觉。

salıncakçı *is.* (公共场所的)秋千管理人员：Salıcakçının oğlu herkese göz kulak oluyordu. 秋千管理员的儿子照看着每一个人。

salıncaklı *s.* 摇动的；来回摇摆的：～ iskemle 船梯，踏板，跳板 ～ koltuk 摇椅

salıncaksız *s.* 没有秋千的

salınım *is.* ❶ salınmak 的动名词 ❷〈物〉摆动，振动：～ düzlemi 振动平面 ～ genliği 〈物〉振幅 ～ hareketi 摇摆运动 ～ merkezi 摇摆中心 *e*nine ～ 横向摆动 zati ～ 固有振动，固由振荡 Sarkacının devinimi bir salınımdır. 天平的晃动是一种摆动。❸〈天〉(月亮的)天平动

salınış *is.* salınmak 的动名词

salınma *is.* ❶ salınmak 的动名词 ❷〈地〉波动，起伏

salınmak (*nsz*) ❶(走路时身体)左右摇晃：Vücudu o kadar narindi ki hafif rüzgârlarla sallanan salkım söğütler gibi oradan oraya salınıyor. 他弱不禁风，就象微风中摇摆的垂柳一样东摇西晃。❷(*-e*) salmak 的被动态：Eczaneye adam salındı. 已经派人去药店了。◇**salına salına** 摇摇摆摆地

salıntı *is.* ❶摇摆，晃动 ❷风浪，波涛，波浪

salıntılı *s.* ❶摇晃的：～ bir ev 摇晃的房子 ❷(走路)摇摆的：Salıntılı yürüyüşüyle avlunun ortasındaki mermer yalağa gidiyordu. 他摇摇摆摆地走向院子中央的大理石水槽。

salıverilmek (*nsz*) salıvermek 的被动态

salıvermek (*-i*) 释放；放走；放飞：Kuşu salıverdi. 他把鸟放飞了。Nadide Hanım, yemekten sonra torunlarını bahçeye salıvermiş. 娜蒂黛夫人饭后让她的孙子们到花园里去玩了。

Salikozid, salisin (法) *is.* 〈化〉柳醇，水杨甙

salim [sa:lim] (阿) *s.* ❶未受损伤的，未受损害的，安全的，平安的 ❷无可指责的，无可责难的，无瑕疵的，完美无缺的：～ Türkçe 地道的土耳其语；纯正的土耳其语 Bu bence en salim bir çare. 依我看，这是最好的办法。❸健全的，合理的，正确的；头脑清醒的：～ bir siyaset 正确的政策 ～ kafa ile düşünmek 用清醒的头脑思考 ❹没有…的，免于…的：Her türlü hastalıktan salim. 他什么病也没有。◇～ **varmak** 顺利到达，平安抵达

salimen [sa:limen] (阿) *zf.* 平安地，安全地，完好无损地；健康地 ◇～ **avdet etmek** 平安归来 ～ **varmak** (船舶)顺利到达，平安抵达

salimetre *is.* 〈物〉盐液比重计，盐重计

salimiye *is.* (伊斯兰教)赛利姆派

salip, -bi [sa:lip] (阿) *is.* 【旧】十字，十字架：Ehli ～ 十字军骑士

salise [sa:lise] (阿) *is.* 六十分之一秒

salisilât, -tı (法) *is.* 〈化〉水杨酸盐；水杨酸酯，柳酸盐：Salisilât romatizmanın tedavisinde kullanılır. 水杨酸盐用于治疗风湿。

salisilik (法) *s.* 〈化、药〉水杨的，柳的：～ asit 水杨酸，柳酸

salivasyon (法) *is.* 〈医〉多涎；过量的唾液分泌

salkım[1] Ⅰ *is.* ❶束，串，嘟噜：hurma ～ı 椰枣串 üzüm ～ı 葡萄串 Behzat da iki salkım muzu oradakilere dağıtmış. 贝赫扎特也把两串香蕉分给了那里的人们。❷〈植〉总状花序：～ başak 〈植〉散穗 bileşik ～ 〈植〉穗状花序；复总状花序；散穗花序 ❸【旧】〈军〉(炮打出的)铁片，铁块：～ topu 〈军〉【旧】散弹加农炮 patlayıcı ～ 连珠炮；焰火、鞭炮 Ⅱ *s.* 总状的，果穗状的，成串的：bir ～ üzüm 一串葡萄 ◇～ **ateş** ①连珠炮(或焰火、鞭炮等) ②慧尾 ～ **saçak** 散乱的；破烂的：Sahanlıklara kadar salkım saçak insan doluydu. 楼梯上都挤满了散乱的人。～ ～ 一串串：Aç bir tilki bakmış ki çardaktan salkım salkım üzümler sarkıyor, imrenmiş, yemek istemiş. 一只饥饿的狐狸看到葡萄架上垂下几串葡萄，垂涎欲滴，很想吃。

salkım[2] *is.* 〈植〉紫藤(*Wistaria sinensis*)：Bahçedeki salkım ne güzel açtı. 园子里的紫藤花开得多么漂亮啊！

salkım ağacı *is.* 〈植〉刺槐，洋槐

salkımak (*nsz*) 悬垂，悬挂，下垂

salkım darı *is.* 〈植〉连珠黍

salkım güvesi *is.* 〈动〉蛾

salkımsı *s.* 束状的，串状的，球状的

salkım söğüt *is.* 〈植〉垂柳(*Salix babylonica*)

salkur *is.* 代表团

sallabaş *s.* ❶不停地摇头的 ❷【转】随声附和的

sallama *is.* sallamak 的动名词：～ aygıtı 〈技〉平衡器，平衡装置

sallamak (*-i*) ❶摇，摇动，晃动，轻摇；挥舞，挥动：ayakları ～ 悠动双腿 Sen yine anahtarını çıkar, salla, eğlendir. 你还是拿出钥匙摇着哄他。❷【转】(把某事无原因地)拖延，推迟，耽搁，磨蹭：İşimi bir hafta salladılar, sonunda da biz karışmayız dediler. 他们把我的事耽搁了一星期，最后说不归他们管。❸【俚】打(耳光)：Sokaktan geçen bir adam, bunları ayırdı, ikisine birer tokat salladı. 从街上走过的一个人把这两人拉开了，一人给了一耳光。❹【俚】手淫

sallamamak (*-i*) 【俗】唾弃，瞧不起，无视，不重视，不放在心上，毫不在间；不予理睬

sallandırmak (*-i, -e*) ❶ sallanmak 的使动态 ❷【转】绞死，吊死

sallanış *is.* sallanmak 的动名词

sallanmak (*nsz*) ❶活络，松动，摇晃：Dişi sallanıyor. 他的牙松动了。Masa sallanıyor. 桌子不稳当。❷晃动，摆动，摇摆：sallanan iskemle 摇椅 Lâmba sallanıyor. 灯在晃动。Araba bozuk kaldırımların üstünde sallanıyor, devrilecek gibi oluyordu. 车子在破碎的路面上颠簸而行，似乎就要翻了。❸消磨(时间)，闲逛 ❹受震动，颤抖：Son depremde bütün kent sallandı. 在最近一次地震中整个城市都受晃动了。❺【转】(地位等)动摇，不稳，摇摇欲坠 ◇**sallana sallana** 摇摇晃晃地；摇摇摆摆地，东倒西歪地：Uzaktan üç kişinin, kafayı bulmuş olarak sallana sallana gelmekte olduklarını gördüm. 我看到远处有 3 个人醉醺醺东倒西歪地走了过来。

sallantı *is.* ❶ sallanmak 的动名词 ❷【转】耽搁，搁置；不重视，忽视，不注意 ◇～**da bırakmak** 不下结论；不予决定 ～**da kalmak** 没有结论或结果

sallapati [sallapa:ti] *s. ve zf.* ❶粗心的；冒失的；不礼貌的：～ bir adam 冒失鬼 Müdürün odasına sallapati girilmez. 经理办公室不能冒然进入。❷不加思考的，不谨慎的，不小心的，轻率的 ❸粗制滥造的：Bu entarileri, sallapati bir şey sanmayınız. 你们不能把这几件

袍子看成是粗制滥造的东西。

sallasırt etmek 【俗】挑起；担起；背起

sallı *s.* 宽阔的，扁平的：～ bir yapı 低矮的建筑

salma Ⅰ *is.* ❶ salmak 的动名词：～ çizgileri (光等的)发射线 ～ ipi (捕马等的)套索，套马索 ～ kasası (船的)龙骨仓 ～ omurga (船的)龙骨 ～ sığır 没有牧人看管的牛 alev ～ borusu 吹管，焊枪，喷焊器 ❷萨尔玛(与米饭一起煮的肉菜)：midye ～sı 贻贝萨尔玛 ❸(村民委员会按户征收的)费用：Aileniz bu yıl içinde ne kadar salma ödedi. 今年你们家交了多少费用。❹(某些衣袖处悬挂的)布片 ❺鸟舍，鸡窝，鸭棚：güvercin ～sı 鸽子窝 ❻〈史〉奥斯曼帝国时的宪兵：～ çuhadarı 〈史〉奥斯曼帝国时的宪兵部队 ～ karakullukçu 〈史〉奥斯曼帝国时伊斯坦布尔的宪兵 ～ tomruk 〈史〉拘留所 Ⅱ *s.* ❶闲逛的，四处走动的(牲口)：～ sürü 四处走动的牲口群 ❷不停地流着的(水) ◇～ **gezmek** 闲逛

salmak, -ar (*-i, -e*) ❶释放，放开，放走；放牲口：gemileri engine ～ 把船驶入公海 hayvanları çayıra ～ 放牲口吃草 hazneye su ～ 往水库里放水 tazıyı tavşana ～ 放出猎狗去追兔子 Çocukları sokağa salmışsın. 你把孩子们都放到外面去了。❷紧急派遣；急送；火速呈报，紧急通知：adam ～ 火速派人 haber ～ 通知，通报，发消息，捎口信 Önce bakanlığa gizliden dilekçe saldık. 首先我们悄悄地往部里递了申请。❸撒，放，加入：ekmeği fırına ～ 把面包放进炉里烤 pilavın pirincini ～ 下米做饭 soğutmak için kuyuya su kabı ～ 为了使水冷却而把水罐放入井里 Kaynayan suya evde kesilmiş makarna saldı. 他往烧开的锅里下擀好的面条。❹铺：yatak ～ 铺床 ❺长出 ❻使遭受，给带来，使陷入：başını derde ～ 惹麻烦；自生烦恼 ❼征(税)；课(税)：Ona elli bin lira salmışlar. 他们向他征了 5 万里拉的税。❽传播，散布：korku ～ 散布恐惧 ❾ (*-e*) 扑向，袭击：Ayı adama salar. 熊会扑向人。Köpek ev sahibine salmaz. 狗不会咬主人。❿【旧】留(蓄)(发须等)：saçlarını ～ 留长发 ❶❶ (*-i*) 不关心，不重视，不感兴趣

salmalık, -ğı *is.* 草地，牧场

salman *s.* 独立的，自主的，独立自主的

salmastra [sama'stra] (意) *is.* ❶索，缆绳 ❷衬料，衬垫，衬片；垫圈填料；塞绳：～ bileziği (或 halkası) 垫圈，垫片 ～ kutusu 填料盒，填料座，填料函 pamuk ～sı 棉衬料，棉衬片，棉衬垫

salname [sa:lna:me] (波) *is.* 【旧】年鉴，年刊

salon (德) *is.* ❶厅，客厅：～ cimnastiği 〈体〉室内体操运动；室内健美操 artistler ～u 演员休息室 cimnastik ～u 体操房 dış ～ 外厅 dinlenme ～u 休息室，休息厅 duruşma ～u 审判厅 kabul ～u 接待室 konferans ～u 会议厅，会议室 mahkeme ～u 法庭，审判庭 sigara ～u 吸烟室 yolcu ～u 候车(或船)室 ❷庭，廊，馆：～ tiyatrosu 小剧场 berber ～ 理发馆，发廊 bilardo ～u 台球室 çay ～u 茶馆 düğün ～u 婚礼大厅 konser ～u 音乐厅，音乐堂 resim ～u 美术展览馆；画廊 tiaytro ～u 观众厅，小剧场，放映厅 yemek ～u 餐厅 ❸沙龙 ◇～ **adamı** 经常参加娱乐聚会的男人；贵族绅士

salon arokaryası *is.* 〈植〉室内南洋杉

salos, saloz *s.* 【俗】有点儿古怪的，精神不正常的，有点儿糊涂的，有点儿傻头傻脑的

salozlaşmak (*nsz*) 【俗】发呆，发傻，发愣

salpa *s.* ❶松散的，松弛的，松软的 ❷懒散的；不懂行的

salpak, -ğı *s.* ❶松散的，松弛的，松软的 ❷懒散的；不懂行的：Salpak kız, ayağının altına baksana! 懒姑娘，看看你的脚底下！

salt Ⅰ *zf.* 仅仅，单纯，只是：Salt o mu bilir? 难道只有他自己知道吗？Ⅱ *s.* 纯的；绝对的；纯粹的，完全的：～ asit 浓酸 ～ bolluk 绝对的丰富 ～ çaba 绝对的办法 ～ çokluk (或 çoğunluk) 绝对多数 ～ değer 绝对值 ～ filim 〈影〉纯粹的电影，情节虚构的电影 ～ geçmezlik 〈法〉绝对无效 ～ hakları 〈法〉绝对权益 ～ ıraklık açısı 〈天〉绝对视差 ～ insan 真实的人，真诚的人 ～ nem 〈地〉绝对湿度 ～ parlaklık 〈天〉绝对亮度 ～ sevinç 纯粹的喜悦 ～ sıcaklık 〈天〉绝对温度 ～ sıfır 〈物〉绝对零度(-273.16°C)

～ yanılgı 〈天〉绝对误差 ～ yaş 绝对年龄 ～ yoğunluk 绝对密度，绝对浓度 ～ yörünge 〈天〉绝对活动范围；绝对势力范围

salta[1] [sa'lta] (意) *is.* (狗等的)直立：～ durmak (狗等)直立

salta[2] [sa'lta] (西) *is.* 〈船〉松缆绳

salta[3] [sa'lta] (意) *is.* 【旧】一种短夹克(无领、无扣眼、肥袖)

saltanat (阿) *is.* ❶君权，统治权；苏丹的职位(权力)：～ arabası 豪华轿车；〈史〉(奥斯曼帝国的)皇家马车 ～ kayığı 〈史〉(奥斯曼帝国的)皇家轮船 ❷【转】华丽；壮丽；豪华 ❸权威；权限；职权；权力 ◇～ **sürmek** ①统治 ②【转】过豪华生活

saltanatlı *s.* 华丽的；壮丽的；豪华的

saltanatsız *s.* 不华丽的；不壮丽的；不豪华的

saltçılık, -ğı *is.* 专制主义；绝对论

saltık *s.* 无条件的，绝对的：～ gerçek 〈哲〉绝对真理

saltıkçı *is.* 专制君主，独裁者

saltıkçılık, -ğı *is.* 专制制度，独裁

salto *is.* 翻筋斗，抓筋斗

Salvador *öz.is.* 萨尔瓦多(巴西)

salvo [sa'lvo] (意) *is.* 〈军〉(炮火)齐射；(炸弹等的)齐投，连续投；翼次射(炮兵连的一种发射法)：～ ateşi (鸣炮)致敬；(炮火)齐射

salya [sa'lya] (希) *is.* 涎，唾液，口水：Çocuğun salyası akmış. 孩子流口水了。

salyamsı *s.* 唾液般的

salyangoz (希) *is.* ❶〈动〉蜗牛 ❷贝壳，介壳 ❸〈解〉耳蜗

Salzburg *öz.is.* 萨尔茨堡(奥地利)

Sam[1] *öz.is.* 闪(挪亚的长子，闪族人的祖先)

Sam[2] *öz.is.* 山姆：～ Amca 山姆大叔

sam (阿) *is.* 西蒙风(非洲和阿拉伯沙漠地带的干热风)

saman *is.* 稻草；麦秆：～ anızı 庄稼收割后余留的部分，茬 ～ çöpü 麦秸，麦秆 ～ hamuru 稻草浆 ～ mukavva 草纸板 ～ nezlesi 〈医〉枯草热，花粉热 ～ rakısı 粗制拉克酒，低级拉克酒 ～ suyu 稻草色镀金材料 ～ tozu 谷壳；秣，切细的稻草(作饲料用) ～la örtmek 用稻草盖上 Saman yemez. 他不容易上当。◇～ **alevi gibi** 【俗】火暴脾气的，暴躁的，一点就着的 ～ **altından su yürütmek** 暗地里捣鬼 ～ **gibi** 乏味的，平淡的，索然无味的，淡而无味的 ～ **kafalı** 草包

samanî [sama:ni:] *s.* 稻草色的，淡黄色的

saman kâğıdı, -nı *is.* 描图纸

samankapan *is.* 琥珀

samanlı *s.* 带谷壳的；带秣的：～ gübre 稻草肥料 ～ karton 草纸板，马粪纸 ～ kerpiç (混有稻草的)糊墙泥

samanlık, -ğı *is.* 放稻草的地方，干草堆，干草垛

Saman Oğrusu *öz.is.* 〈天〉银河

saman rengi, -ni *is.* 稻草色，淡黄色

saman sarısı, -nı *is.* 稻草色，淡黄色

Saman Uğrusu, -nu *öz.is.* 〈天〉银河

Saman Yolu, -nu *öz.is.* 〈天〉银河：Bulutsuz açık gecelerde Saman Yolunu görebilirsen. 在晴朗的夜晚，银河清晰可见。

samaryum [sama'ryum] *is.* 〈化〉钐(Sm)

Samawa *öz.is.* 塞马沃(伊拉克)

samba [sa'mba] (葡) *is.* ❶桑巴舞 ❷桑巴舞曲

Samî [sa:mi:] Ⅰ *is.* 闪米特人 Ⅱ *s.* 闪米特人的：～ diller 闪语族

samimî [sami:mi:] Ⅰ *s.* ❶真诚的；笃实的；诚恳的；直率的；真挚的；表里一致的：～ bir dostluk 真挚的友谊 ～ bir duygu 真挚的感情 ～ selâmlar 诚挚的问候 Samimî gibi görünür ama aldanmayın: Her kötülük onun başının altından çıkar. 他看起来忠厚老实，可是你们别上当，他什么事儿都干得出来！❷亲密的，密切的：～ bir arkadaş 亲密的朋友 Ⅱ *zf.* 真诚地，诚恳地；真挚地；热诚地：Onunla samimî konuştum. 我和他真诚地交谈过了。◇～ **olmak** ①变得亲密；变得密切 ②变诚恳；变真诚

samimîleşmek (*nsz*) 变得亲密；变得坦诚：Birdenbire samimîleşiverdi, kırk yıllık tanış olup çıktı. 他突然显得非常亲热，就象是认识了多年的老朋友。

samimîlik, -ği *is.* 见 samimiyet ：küstah bir ～le 厚颜无耻地

samimiyet [sami:miyet] *is.* ❶亲切，亲密，亲热：Bu iki arkadaşın samimiyetini çekemiyorlar, devamlı olarak aralarına fitne sokmaya çalışıyorlardı. 他们受不了这两个同学如此亲密，一直企图在他们之间搬弄是非。❷真诚；诚恳；坦率：Bu samimiyet her düğümü çözer. 这种诚意能解开任何一种疙瘩。

samimiyetle [sami:miye'tle] *zf.* 亲密地，亲切地；真诚地；坦率地：Prens bizi büyük bir samimiyetle karşıladı. 王子非常亲切地接见了我们。

samimiyetsiz *s.* 虚伪的，虚假的；不亲热的；冷淡的

samimiyetsizlik, -ği *is.* 虚伪，虚假；不亲热；冷淡

Samoa (**Batı Samoa**) *öz.is.* 萨摩亚(或西萨摩亚)(大洋洲)：Samoa Bağımsız Devleti 萨摩亚独立国

samsa (波) *is.* 萨姆萨(由面粉、糖浆制成的一种甜食)

samsun (希) *is.* 【旧】一种军犬(两耳下垂、高大凶猛)

Samsun *öz.is.* 萨姆松(土耳其省、市)

samur (波) Ⅰ *is.* 〈动〉黑貂，紫貂(*Martes zibellina*) Ⅱ *s.* 紫貂皮制的：～ kürk 貂皮；貂皮大衣 ～ kürkünü sırtına almak 穿上貂皮大衣 ◇～ **kaş** 又黑又亮的浓眉 ～ **kaşlı** 浓眉的

samuray (日) *is.* 武士

samurkaş *is.* 黑浓眉，发亮的浓眉

samurkaşlı *s.* 浓眉的，黑浓眉的

samut [samu:t] (阿) *s.* 【旧】不爱说话的，沉默寡言的；默不做声的，不说话的

sam yeli, -ni *is.* 西蒙风(非洲和阿拉伯沙漠地带的干热风)

san *is.* ❶名誉，名声；荣誉 ❷称号；头衔：adı ～ı (一个人的)名姓和称呼 ❸本质；属性；品质，特性 ◇～ **görmek** 【旧、转】视察(部队) ～ **olarak** 为了表示尊敬 ～ **vermek** 【转、旧】(部队)被视察，被检阅

sana *zam.* 人称代词 sen 的向格形式：Bırak beni; gün olur, benim de sana bir iyiliğim dokunur. 放过我吧，总有一天我会报答你的。Sana yakışmaz. 这与你身份不相称。Sana vereyim bir öğüt: Kendi ununu kendin öğüt. 【俗】我给你一个忠告："自己的事要自己做。" ◆**Sana lâf yok.** 没有说你。说的不是你。**Sana ne?** 与你何干？**Sana taşla vurana** (或 **dokunana**) **sen aşla** (或 **ekmekle, pamukla**) **var** (或 **dokun**). 要以德报怨。

San'a *öz.is.* 萨那(也门)

sanal *s.* ❶想象中的；假想的，虚构的；幻想的，虚拟的：～ daire 假设中的圆 ～ güneş〈天〉幻日，晕 ❷〈数〉虚数的：～ sayı (或 nicelik) 虚数

sanat (阿) *is.* ❶艺术；工艺：～ arkeolojisi 艺术考古学 ～ cemiyetleri 艺术团体 ～ dışı roman 非艺术性小说 ～ eleştirmecisi 艺术评论家 ～ eseri 艺术作品 ～ felsefesi 艺术哲学 ～ filmi 艺术电影 ～ için ～ 为艺术而艺术，艺术至上主义 ～ meraklısı 艺术爱好者 ～ muharriri 美学作家 ～ musikisi 古典音乐 ～ serbestisi 创作自由 ～ sineması 艺术影院 ～ tarihçisi 艺术史学家 ～ yönetmeni 艺术指导 ～ zevki 艺术品位 abstre ～ 抽象派艺术 bağdaştırmak ～ı 协调艺术 bahçe ～ı 园艺 baskı resim ～ları 刻画艺

术(石刻、木刻等) benzetme ～ları 自然临摹艺术 betili ～ 自然图形表现艺术 betisiz ～ 抽象图形表现艺术 canlı ～ 现代艺术 edebi ～lar 文学艺术 gelenekçi ～ 传统艺术，传统工艺 gösterme ～ı 展览艺术；表现艺术 güzel ～lar 美艺术(指诗歌、音乐、绘画、雕塑、建筑等) halk ～ları 大众艺术 helenistik dönem ～ı 古希腊艺术 plastik ～lar 造型艺术，塑造术(指雕塑、陶瓷品制造等) şiir ～ı 诗歌艺术 tatbiki güzel ～lar 美术(指家具制造、纺织、瓷器制造、建筑等) Sanat sanat içindir. 这是为艺术而艺术。Selimiye Camii yüksek bir sanat yapıtıdır. 塞利姆清真寺是一个伟大的的艺术作品。❷工艺；手艺：～ mektebi 技工学校 ～ okulu 各种手工艺职业培训学校 ～ sahibi 手艺人，手工业者，工匠 ～ tezkeresi 手工业营业执照 el ～ı 手艺，手工艺 küçük ～ sicili 手工艺注册 Onun sanatı terziliktir. 他的手艺是裁缝。❸技术，技艺；技巧：annelik ～ı (当)母亲的艺术，(当)母亲的技巧 askerlik ～ı 军事艺术 boyacılık ～ı 颜料制作工艺；抹油彩的技巧，喷漆技术 dekoratif ～lar 装饰艺术，装璜艺术 dokuma ～ları 纺织艺术 dülgerlik ～ı 木工技艺 ev ～ları 持家之道 konuşma ～ı 说话技巧，讲话艺术 süsleme ～ı 装饰艺术，装璜艺术 yoğumlu ～lar 雕塑(艺术) ◆**Sanat altın bileziktir.** 手艺是一个金饭碗。**Sanatı ustadan görmeyen** (或 **öğrenmeyen**) **öğrenmez.** 学艺不拜师，难以学到家。**Sanatını hor gören boğazına torba takar.** 瞧不起自己手艺的人终究要受穷。

sanatçı *is.* ❶艺术家；美术家；演员：misafir ～ 特邀艺术家；客串演员 ❷技艺精湛的能手，能工巧匠，好手 ❸手艺人，手工业者，工匠：Sanatçıyı üvey evlât saymak huyu yine pek değişmedi. 他那瞧不起手艺人的习惯依然没有多大改变。

sanatçılık, -ğı *is.* 手艺，工艺

sanatkâr [sanatkâ:r] *is.* ❶艺术家；美术家；演员：heykel ～ı 雕塑家 ses ～ı 歌手，歌唱家 ❷技艺精湛的能手，能工巧匠，好手 ❸手艺人，手工业者，工匠

sanatkârane [sanatkâ:ra:ne] (阿-波) Ⅰ *s.* 技艺精湛的 Ⅱ *zf.* 艺术地；巧妙地，出色地

sanatkârlık, -ğı *is.* 手艺，工艺

sanatlı *s.* 巧妙的；艺术的；熟练的

sanatoryum [sanato'ryum] (法) *is.* 疗养院(所)

sanatsal *s.* 巧妙的；艺术的；熟练的，内行的，技艺精湛的

sanatsever Ⅰ *is.* 艺术爱好者 Ⅱ *s.* 爱好艺术的

sanatseverlik, -ği *is.* 爱好艺术

sanayi, -i [sana:yi:] (阿) *ç.is.* 工业：～ bankaları 工商银行 ～ bölgesi 工业区 ～ devrimi 工业革命 ～ erbabı 企业主，厂主；工业家，企业家 ～ hukuku 工业法 ～ işletmesi 工业企业 ～ kireci 工业用石灰 ～ kredileri 工业贷款 ～ merkezi 工业中心 ～ mıntakası 工业区 ～ müesseseleri 工业企业 ～ mühendisliği 工业工程师的头衔 ～ odası 实业家协会；企业家协会 ～ şehri 工业城市 ～ tesisi 工业设施 ağaç ～i 木材加工业 ağır ～ 重工业 deri ～i 皮革工业 dokuma ～i 纺织工业 el ～i 手工业 gıda maddeleri ～i 粮食加工业 hafif ～ 轻工业 harp ～i 军事工业 kudretli bir ～ devleti 工业强国 küçük mahalli ～i 小型地方工业 montaj ～i 装配业 odun ～i 木材加工业 otomotiv ～i 汽车工业 süsleme ～i 装饰艺术，装簧艺术 yapı malzemesi ～i 建材工业

sanayici Ⅰ *is.* ❶工业主义者；实业家，企业家，企业主，厂主 ❷手艺人 Ⅱ *s.* 工业的：～ halk 工业人口 ～ memleketler 工业国家

sanayicilik, -ği *is.* 工业主义；手艺

sanayileşme *is.* sanayileşmek 的动名词：～ tempoları 工业化的速度

sanayileşmek (*nsz*) 工业化

sanayileştirmek (*-i*) sanayileşmek 的使动态

sancak *is.* ❶旗；旗帜：～ eli 旗手，掌旗兵 ～ gemisi 旗舰 ～ kaptanı 旗舰长 ～ kolcuları (或 muhafızları) 护旗手 ～ töreni 升(或降)旗仪式 işaret ～ları 信号旗 ❷军旗；(某部队的)旗帜：～ direği 旗杆 alay ～ı 团旗 ❸〈史〉奥斯曼帝国时介于省和县之间的行政区域，地区，郡 ❹〈船〉右舷：Alabanda sancak! 右满舵！◇**～ boğmak** (船)

发出求救信号 ～ **indirmek** ①降旗 ②投降 ～ **iskele** 【俚】左右开弓：～ iskele pendifrank etmek 左右开弓打耳光 ～ **taraf** 〈海〉艉楼 ～**a yemin etmek** 面对旗帜宣誓

sancak beyi *is.* 〈史〉地区行政长官

sancaktar *is.* 旗手

sancı *is.* 绞痛，剧痛，刺痛：kum ～sı 〈兽〉吞沙引起的腹痛 Sırtımda hafif sancı var. 我后背有点儿痛。◇～**sı tutmak** 突发疼痛：Of, gene sancım tuttu. 哎哟，我又肚子疼了。

sancılanmak (*nsz*) 突发疼痛：Midesi sancılandı. 他胃痛了。Sancılanmak ihtimalini de düşünerek uyuşturucu ilâç bile aldım yanıma! 考虑到有可能会痛，我连止疼药都带上了。

sancılı *s.* 绞痛的，疼痛的：～ hasta 感到疼痛的病人

sancımak (*nsz*) 绞痛，剧痛，刺痛：Yara sancıyor. 伤口疼。Karnım sancıyor. 我肚子疼。

sançmak, -ar (*-i*) ❶【俗】扎入，刺入；插入；戳入 ❷插上，树起，升起

sancısız *s.* 不痛的：～ doğum 无痛分娩法

sandal[1] (阿) *is.* ❶〈植〉檀香树(*Santalum*)：beyaz ～ 白檀 ❷〈植〉檀香木：～ tespih 檀香木念珠 ❸〈植〉檀香树脂

sandal[2] (阿) *is.* 划艇：çıkarma ～ı 登陆小艇 imdat ～ı 救生艇 kılavuz ～ı 领航艇，导航艇 ◇～ **çekmek** 划船 ～**la gezmek** 划船

sandal[3]**, sandalet** (法) *is.* 凉鞋，便鞋：～ giymek 穿凉鞋

sandal[4] *is.* 【旧】锦缎，花缎；织锦

sandalağacı *is.* 〈植〉檀香树(*Arbutus andrachne*)

sandalcı *is.* 船工，船夫；出租(或出售)小艇的人

sandalcılık, -ğı *is.* 船工(的职业)；小艇出租(或出售)

sandalgiller *ç.is.* 〈植〉檀香属植物(*Santalaceae*)

sandalye [sanda'lye] (阿) *is.* ❶椅子：beşik ～ 摇椅 dofen ～ 太师椅 dua ～si (基督教徒祈祷时用的)跪几 elektrik ～si 电椅 hasır ～ 藤椅，柳条椅 ressam ～si 三脚折凳 salıncak ～ 摇椅 ❷【转】交椅，地位：～ kavgası 交椅之争 Falanca sandalyesini kaybetmekten çok korkar. 他非常害怕失去他的某把交椅。

sandalyeci *is.* 制售椅子的人，家具商

sandalyelik, -ği *is.* (木制)墙裙

sandalyesiz *s.* ❶没有椅子的 ❷没有交椅的 ～ nazır 不管部大臣(或部长)

sandık, -ğı (阿) *is.* ❶箱子，柜子，盒子，箱笼：ahit ～ı 藏经匣，藏经柜 ～ duvar 赫梯建筑中城墙构筑技术 ～ istif 箱式堆装 ～ kilidi 箱锁 alet ～ı 工具箱 araba ～ı 汽车车厢 cephane ～ı 弹药箱 çamur ～ı (建筑工人用的)灰桶，灰盆 deri ～ 皮箱 diri balık ～ı (捕鱼用的)箱笼 elbise ～ı 衣箱 gaz ～ı 煤油桶 gelin ～ı 新娘的梳妆盒 kafes ～ 板条箱，柳条箱 kafesli ～ (专用于搬运玻璃器皿的)板条箱，柳条箱 kara ～ 【旧】黑色钱柜(土耳其近卫部队存放士兵死亡后其东西出售所得的钱的箱柜) kitap ～ı 书箱，书柜 mal ～ı 货柜 salmastra ～ı 填充函，填料函 su ～ı 水箱 şeker ～ı 糖盒 toparlak ～ı 炮弹箱 ❷柜台；收银台，收款处；出纳办公室：～ defteri 帐本 ～ emini 出纳员 ❸资金，基金：amortisman ～ 还债基金 emekli ～ı 退休金 emniyet ～ı 保证金 tasarruf ～ı 储蓄所 ◇～ **atmak** 奠基 ～ **eşyası** 嫁妆(指新娘穿的衣服等) ～ **kokusu** ①箱子木头味 ②好闻的 ～ **kurulu** 选举委员会 ～ **kebabı** (肉和土豆为馅的)一种馅饼 ～ **lekesi** 霉迹 ～ **odası** 小储藏室，小仓库 ～ **sepet** 所有的东西，零碎用品：Sandık sepet topladı götürdü. 他收拾起所有的东西走了。～**tan çıkmak** 当选上任

sandık balığı, -nı *is.* 〈动〉箱鲀(*Lactophrys triqueter*)

sandık balığıgiller *ç.is.* 〈动〉箱鲀属

sandıkçı *is.* 制售箱子的人

sandıkçılık, -ğı *is.* 箱子制售业

sandıkkâr *is.* 出纳员；收款员；售票员

sandıkkârlık, -ğı *is.* ❶出纳工作；收款工作；售票工作 ❷当出纳；当售票员

sandıklamak (*-i*) 装箱

sandıklanmak (*nsz*) sandıklamak 的被动态

sandıklı *is.* ❶墙裙板：çift ～ 一种用于制作墙裙的松树板 ❷(玛赫穆特二世时发行的用于装饰的)一种金币 ◇～ **çerçeve** 窗框 ～ **saat** 座钟

sandırmak (*-i*, *-e*) sanmak 的使动态

San Diego *öz.is.* 圣迭戈(美国)

sanduka [sandu'ka] (阿) *is.* ❶放置于坟墓上的木棺或石棺 ❷小箱子 ❸〈宗〉作为穆斯林达官显贵的标志而放置于其坟墓上的棺材；基督教存放圣人所用物品的箱柜

sandviç, -ci (英) *is.* 三明治

sanem (阿) *is.* ❶神像，偶象 ❷【转】非常漂亮的人，美人 ❸【旧】〈文〉(伊朗和土耳其宫廷文学中的)恋人，情人 ❹〈宗〉神一般完美的情人，美人

sanemperest *is.* 偶像崇拜者，多神教教徒

San Francisco *öz.is.* 圣弗朗西斯科(又名旧金山)(美国)

sangı *s.* 惊愕的，惊讶的，惊奇的，惊呆的

sangılamak (*nsz*) 惊愕，惊讶，惊奇，惊呆

sangılık, -ğı *is.* 惊愕，惊讶，惊奇，惊呆

sanı *is.* ❶推测，设想；假定，猜测 ❷意见，看法，主张，见解 ◇～**mca** 我想，我认为 ～**sına kapılmak** 以为，认为；猜想

sanık, -ğı *s.* ve *is.* 有嫌疑的，涉嫌的，可疑的；嫌疑人：öldürmekten ～ 涉嫌谋杀 Hırsızlıktan sanık iki kişi yakalandı. 有两个人涉嫌盗窃被抓获。

sanıklık, -ğı *is.* 嫌疑，涉嫌，可疑点

sanılmak (*nsz*) sanmak 的被动态

sanidin (法) *is.* 〈矿〉透长石

saniye [sa:niye] (阿) *is.* 秒 ～ ibresi 秒针 ～de görüntü sayısı 每秒放映的电影画面数 ～de çevrim 秒转，秒周 ～de metre 秒米 Koşuda Ali Tünay'dan bir saniye önce gelerek yarışmayı kazandı. 在赛跑比赛中，阿里比图纳伊快 1 秒获胜。◇～**sinde** 在那一刻

saniyeli *s.* 霎时间的，短暂的，转瞬即逝的 ◇～ **fitil** 〈军〉点火绳，导火线

saniyelik, -ği Ⅰ *s.* 一秒的：～ açı 一秒的角度 ～ iş 一秒钟的事，一秒钟的活 Ⅱ *is.* 秒针

San Jose *öz.is.* 圣何塞(哥斯达黎加)

San Karlos *öz.is.* 圣卡洛斯(菲律宾)

sanki [sa'nki] *zf.* ❶假定，假设；算，就算：Sanki aldın da ne kazandın? 就算你得到了，你又赢得了什么呢？Sanki bu da güzel mi? 这也算得上漂亮吗？Bu işi yaptın da sanki iyi mi oldu? 你做了这件事就行了吗？❷好象，似乎，就好象：Sanki gece olmuş gibi. 好象天已经黑了。Sanki haberi yokmuş. 好象他没听说过似的。Sanki kabahati benimmiş. 似乎是我的错。

sanlı *s.* 有名的，著名的；有名望的，有声望的：adlı ～ bir adam 名人；有名望的人

sanmak, -ır (*-i*) ❶认为，相信；想，猜想，料想：Onlar beni kapana koyacaklarını sanadursunlar. 他们以为我会上他们的圈套，让他们作梦去吧！Seni denize düştü sandı ve tasalandı. 她以为你掉海里了，非常担心。❷预测，推测，假设；估计：Gök yüzünün doğu tarafı öyle bir kızıllık içinde idi ki birdenbire gündüz oluverdi, sandım. 东方已红霞满天，我想很快天就要亮了。❸当成，当作，以为：Ben de seni birşey sanırdım, halbuki kaba sovanın biriymişsin. 本来我也把你当成个人物，然而你却是一个外强中干的人。İyi sandıklarım da bana külâh etmeye kalkarlarsa, bundan sonra artık kimseye itimadım kalmaz. 我认为他们是好人，如果他们也想骗我的话，以后我再也不相信任何人了。◇**sanı(yor)rsam** 如果我

没搞错的话

San Marino *öz.is.* 圣马力诺(欧洲)

San Miguel *öz.is.* 圣米格尔(萨尔瓦多)

San Pedro Sula *öz.is.* 圣佩德苏拉(洪都拉斯)

sanrı *is.* 〈心〉幻觉，幻觉象，错觉：～ doğurucu 幻觉剂 ～ hâli 幻觉症 ayna ～sı 镜幻觉 endoskopi ～sı 内窥幻觉 optik ～ 视错觉 yalancı ～ 假幻觉 Olmaz, gerçek olamaz bu yaşadığımız, ya sanrı, ya sanrıya çok yakın birşey. 不可能，我们所经历过的不可能是真的，要么是幻觉，要么是类似于幻觉的东西。

sanrılamak (*-i*) 引起幻觉，产生幻觉

San Salvador *öz.is.* 圣萨尔瓦多(萨尔瓦多)

sansar *is.* ❶〈动〉貂(*Martes martes*) ❷小偷 ◇～ **gibi** 秘密地

sansargiller *ç.is.* 〈动〉貂属

sansasyon (法) *is.* 轰动，强烈反响 ◇～ **yaratmak** 引起轰动，引起强烈反响

sansasyonel *s.* 引起轰动的，轰动一时的，耸人听闻的：～ haber 引起轰动的新闻

Sanskrit Ⅰ *öz.is.* 梵语，梵文 Ⅱ *s.* 梵语的，梵文的，用梵文写的

sansör 见 sansürcü

sansüalist *is.* 〈哲〉感觉论者

sansüalizm (法) *is.* 〈哲〉感觉论，感觉主义

sansür (法) *is.* ❶(新闻、电影、书刊等的)审查，检查：kendi kendini ～ (记者或作家)自己审查原稿 Filmler üstündeki sansürün daha sıkı ve dikkatle yapılması gerekiyor. 对电影的审查还要更加严格仔细。Bazı ülkelerde sansürün kol gezdiği görülüyor. 一些国家的新闻审查名目繁多。❷(新闻、电影、书刊等的)审查官，检查官 ❸〈军〉保密检查 ◇～ **etmek** ①审查(电影、书刊、新闻等) ②【转】保密 ～**den geçirmek** ①审查(电影、书刊、新闻等) ②【转】保密 ～**e uydurmak** 检查，审查

sansürcü Ⅰ *is.* 监察官；(新闻、电影、书刊等的)审查员，检查员 Ⅱ *s.* 监察官的；审查员的，检查员的：～ bir anlayış 审查员般的观点

sansürlemek (*-i*) 审查，检查(电影、书刊、新闻等)

sansürlenmek (*nsz*) sansürlemek 的被动态

sansürlü *s.* 审查过的，检查过的

Santa Ana *öz.is.* 圣安娜(萨尔瓦多)

santi- (法) (前缀)表示“厘”，“百分之一”

Santiago *öz.is.* ❶圣地亚哥(智利首都) ❷圣地亚哥(古巴城市)

santiar (法) *is.* 公厘，百分之一公亩

santigram (法) *is.* 厘克，百分之一克

santigrat, -dı (法) *is.* (温度的)百分之一度

santilitre [santili'tre] (法) *is.* 厘升，百分之一升

santim (法) *is.* 百分之一；百分之一法郎；厘米：～ küpe 立方厘米 metre ～i 厘米 ◇～ **kaçırmamak** 不差分毫

santimantal, -li (法) *s.* 多愁善感的，易动感情的，感情用事的：Beni santimantal bulacaksınız. 你们会发现我是个多愁善感的人。

santimantalite (法) *is.* 感伤；温情；多愁善感

santimantalizm (法) *is.* 〈文〉感伤主义；温情主义；感伤；温情；多愁善感

santimetre (法) *is.* 厘米

santimlik, -ği *s.* …厘米的

Santo Domingo *öz.is.* 圣多明各(多米尼加)

santra (法) *is.* 〈体〉球场中央，中场：～ çizgisi 〈体〉中场线 ～ noktası 〈体〉中场发

球点 ～ sahası 〈体〉中场区 ～ yapma 〈体〉中场开球 ～ yuvarlağı 〈体〉中场圆弧区

santral, -li (法) Ⅰ *is.* ❶站，所，局，台：radyo ～i 无线电台 ❷发电厂，发电站：atom ～i 核电站 elektrik ～i 发电厂 hidroelektrik ～ 水电站 hidrolik ～ 水电站，水力发电站 nükleer ～i 核电站 termik ～ 热电站 ❸电话局：telefon ～i 电话交换局 ❹接线员，话务员；报务员 Ⅱ *s.* 中央的：bu teşekkülün ～ komitesi 该组织的中央委员会 ◇**～ tablosu** ①配电板，配电盘，开关屏 ②(电话的)交换机，交换台 **～i çalışmak** 动脑筋 **～i işletmek** 动脑筋

santralcı *is.* 接线员

santralizasyon *is.* 集中：milletlerarası kapitalin konsantrasyonu ve ～u 国际资本的积聚和集中

santrfor (英) *is.* 〈体〉(足球)前锋

santrhaf (英) *is.* 〈体〉(足球)中场球员，中前卫

santrifugasyon *is.* 〈技〉离心分离，离心脱水

santrifüj (法) Ⅰ *s.* 离心的；利用离心力的：～ test cihazı 离心机 ～ tulumba 离心泵 Ⅱ *is.* 离心机，离心脱水机，离心分离机

santrifüjör (法) *is.* 离心机

santrozom (法) *is.* 〈生〉中心体，细胞中心

santur (波) *is.* 〈乐〉桑图尔琴

santurcu *is.* 桑图尔琴弹奏者

santuri [santu:ri:] (波) *is.* 桑图尔琴弹奏者

Sao Paulo *öz.is.* 圣保罗(巴西)

Sao Tome *öz.is.* 圣多美(圣多美和普林西比)

Sao Tome ve Principe *öz.is.* 圣多美和普林西比(非洲)

sap *is.* ❶柄，把手：～ bileziği 柄箍 ～ kovanı 旗杆或标枪的铁套 ～ takma 装柄，装把手 baltanın ～ 斧头柄 beyin ～ 脑干 bıçağın ～ı 刀把，刀柄 döner ～ 转轴杆 dümen dolabı ～ı 舵把 eğe ～ı 锉刀柄 fırça ～ı 牙刷柄；刷子柄；毛笔杆 kılıç, flöre ～ı 剑柄 kürek ～ı 桨柄 şemsiye ～ı 伞柄 ❷提手：çantanın ～ı 包的提手 valizin ～ı 行李的提手 ❸【俚】男人，成年男子，男子汉 ❹树干，树身 ❺〈植〉(植物的)茎，干，梗；(叶子、花、果子的)柄，梗；(蘑菇的)柄；(菜蔬等)近地面的茎部；(树干的)根部：～ ayıklama 去除果子柄 bazilik ～ 底梗，基梗 çiçek ～ı 〈植〉花梗 kök ～ 〈植〉根茎，根状茎 sarılgan ～ 〈植〉缠藤 sürüngen ～ 〈植〉匍匐梗 yapışıcı ～ 〈植〉藤，爬墙藤 yaprak ～I 〈植〉叶梗 ❻〈乐〉(弦乐器的)琴颈 ❼烙铁柄；水龙头开关的把柄 ❽〈农〉麦秸，麦秆；稻草，豆秸；(盖屋顶用的)干草：～ sürmesi 马勃菌；黑穗病 ekin ～ı 麦秸，麦秆；稻草，豆秸；(盖屋顶用的)干草 ❾穿上针的线 ◇**～ çekmek** 把(地里割好了的)农作物运到打谷场 **～ı silik** 【俚】无所事事的，游手好闲的，浪荡的，懒散的 **～ına kadar** 完全，彻底，十足，绝对：Sapına kadar dürüst bir adam. 他绝对是个正直的人。

sapa *s.* 远离大路的，僻远的，偏僻的：Burası pek sapa. 这里相当偏僻。O köy sapadır. 那是个偏僻的村子。Orası bana sapa geliyor (或 düşüyor). 我觉得那是个偏远的地方。

sapaju *is.* 〈动〉白喉卷尾猴

sapak, -ğı Ⅰ *is.* ❶(路的)岔路口；(水流的)分岔处 ❷几何形装饰 ❸建筑工人使用的用于制作凹凸线条的一种模板 Ⅱ *s.* 〈哲〉反常的，异常的，不合常规的

sapaklık, -ğı *is.* 〈哲〉反常，异常，变态；不合常规，畸形

sapan[1] *is.* ❶弹弓 ❷颏悬带，颏托 ❸(滑轮上的)缆绳或铁索；船上用于起重的各种材料：～ cevizi 缆绳结 direk ～ı 桅杆索 kandilisa ～ı 扬帆索 koyun ～ı 捆索 makara ～ı 滑轮铁索 miyama ～ı 帆索 radansalı ～ 铁环链 simit ～ (绑桨用的)绳圈 tel ～ 金属链 ❹投石器，投弹器(古代武器) ❺吊索，吊链，吊带：çuval ～ı 网兜的吊绳 demire ～ vurmak 把铁锚拴上铁链 halat ～ (吊货物用的)网兜 ◇**～a vurmak** 绑吊索

sapan² *is.* 见 saban：～ demiri 犁铧 ～ kemiği 〈解〉犁骨

sapan balığı *is.* 〈动〉长尾鲨

sapanorya *is.* 【俗】丑陋的脸，丑八怪(指人)

sap arısıgiller *is.* 〈动〉麦线虫

saparna [sapa'rna] (美洲方言) *is.* 〈植〉菝葜(*Smilax*)

saparta，zaparta [sapa'rta] (意) *is.* ❶炮台边的船舷空地 ❷舷炮 ❸舷炮齐射 ❹【转】遣责，斥责，训斥 ◇**～yı vermek** 遣责，申斥 **～yı yemek** 挨训，受遣责，受申斥

sapasağ *s.* 身体魁梧的，十分强壮的，非常健壮的

sapasağlam [sapa'sağlam] *s.* 结结实实的，健健康康的；非常牢固的；非常健壮的；未受损伤的，未受损害的，完整无缺的：Murat sanki kazık kakmış dünyaya, seksen yaşına geldiği hâlde sapa sağlam. 穆拉特真是长寿，已经到了 80 可仍然非常硬朗。

sapçık, -ğı *is.* ❶〈植〉花梗，花柄；菌柄；叶柄 ❷蒂，根：akciğer ～ı 肺根 karaciğer ～ı 肝蒂 ❸〈动〉梗节；肉茎：beyin ～ları 大脑梗节

sapık, -ğı *s.* ve *is.* ❶违反常情的，反常的，变态的：～ asalak 不稳定寄生虫 ～ düşünce 不正常的思想 cinsel (或 cinsî) ～ 性变态的 ❷疯狂的，着魔的 ❸同性恋的

sapıkça [sapı'kça] *s.* ve *zf.* 反常的；疯狂的；同性恋的

sapıklaşmak (*nsz*) 变反常；变疯狂；变成同性恋者

sapıklık, -ğı *is.* ❶违反常情，反常：cinsi ～ 同性恋爱，同性恋关系 ❷功能失调：tat alma ～ı 失去味觉 ❸〈心〉心理失常

sapılmak (*-e*) 转弯，拐弯，转向

sapınç, -cı *is.* ❶误差，缪误：～ ekseni 误差轴 ～ merkezi 误差中心 cinsel ～lar 〈心〉性偏差 eğrilik ～ı 曲率误差 günlük ～ 〈天〉日差 süt ～ı 〈医〉乳汁变异 ❷〈物〉像差，色差：küresel ～ 〈物〉球面像差 renkser ～ 〈物〉色差 ❸〈天〉光行差

sapır sapır *zf.* 不断地，大量地：Elmalar sapır sapır döküldü. 苹果噼哩叭啦地撒了出来。Kızgın güneşe maruz bırakılmış çam fıstıkları gibi çatır çatır çatlıyor, sapır sapır dökülüyordu. 它们就像是烈日暴晒下的松籽一样噼里啪啦爆开，纷纷落地。

sapısilik, -ği *is.* 【俗】流浪者，无业游民；乞丐；贫民，衣衫褴褛的人

sapış *is.* sapmak 的动名词

sapıtış *is.* sapıtmak 的动名词

sapıtmak (*nsz*) ❶变糊涂；失去理智，失去头脑：Aklı başında bir kimse kolay kolay yolunu sapıtmaz. 一个正派的人是不会轻易学坏的。❷【转】胡言乱语，说胡话；东拉西扯 ❸【旧】使拐弯，使改变方向 ❹迷路：Yolu sapıttılar. 他们迷了路。

sapkı *is.* ❶反常，异常；颠倒；倒错：iştah ～sı 食欲反常 ❷(篮球赛中)犯规：beşinci ～ 第 5 次犯规 bilerek ～ 故意犯规 karşılıklı ～ 相互犯规 kişisel ～ 个人犯规

sapkın Ⅰ *s.* ❶不正当的，堕落的；邪恶的 ❷不合常情的，反常的 ❸移动的，漂移性的：～ arazi 漂移性地层 ～ kayalar (或 taşlar) 漂砾，漂块，漂石块 Ⅱ *is.* 走入邪路者，堕落者生理本能反常者：çok yönlü ～ 生理本能多面反常者 ◇**～ rum kilisesi** 〈宗〉分裂的希腊教堂(东正教教堂)

sapkınlık, -ğı *is.* ❶堕落；邪恶：gençlik ～ı 未成年人的犯罪行为 ❷反常：görüş ～ı 视差 ❸〈宗〉违背神的旨意；异教

saplama *is.* ❶ saplanmak 的动名词：～ atış 〈军〉超出射程的射击 ～ dikiş (书本或账本的)装订线 ～ duvar 纵墙 ❷〈史〉奥斯曼帝国时的非精兵部队成员 ❸〈技〉镙钉，镙拴：～ civata 〈技〉镙钉 ～ vida 〈技〉双头镙拴，柱镙拴 genleşmeli ～ 膨胀镙拴 ❹【旧】大头钉 ❺在水坝建筑中两块填料之间起固定作用的部件

saplamak (*-i, -e*) 插；塞；刺；戳：Bıçağı sapladı. 他用匕首刺了一下。

saplanış *is.* saplanmak 的动名词

saplanma *is.* ❶ saplanmak 的动名词 ❷癔病；内脏器官神经症

saplanmak (*-e*) ❶刺入；插入；扎入：Bıcak tahtaya saplandı. 刀扎在了木板上。Ok bacağına saplandı. 箭扎在了他的腿上。Katil ve canavar sözcükleri Ali'nin yüreğine bıçak gibi saplanmıştı. 一提到凶手和暴徒，阿里的心上就像是被捅了一刀。❷陷进，陷入：çamura ～ 陷入泥潭 Araba kuma saplandı. 汽车陷进了沙地。❸【转】(思维等)卡住，出不来；固执：Zihni bu noktaya saplandı. 他在这一点上很固执。

saplantı *is.* 萦绕在脑际的念头，玩念；摆脱不开的烦恼，摆脱不了的思想(或感情等)：iç tepi ～ 冲动，感情冲动；冲动的想法

saplantılı *s.* 有玩念的，有烦恼的

saplatmak (*-i*) saplamak 的使动态

saplayış *is.* saplamak 的动名词

saplı Ⅰ *s.* ❶带把的，带柄的，有把手的：～ çenekler 〈植〉有柄的子叶 ～ delgi 手扶螺旋钻 ～ el bombası 木柄手榴弹 ～ karın 〈动〉(昆虫的)具柄腹 ～ süpürge 带把的扫帚 ～ tencere 有把的炒锅 ～ yaprak 〈植〉柄叶 ❷插入的，扎进去的：～ mandal 销闩，插闩 Bıcak karpuza saplı duruyor. 刀插在西瓜上。Ⅱ *is.* 长柄水瓢；长柄炒锅 ◇～ **kalmak** 坚持，坚守

saplı meşe *is.* 〈植〉柄橡树，具柄栎(*Quercus robur*)

sapma *is.* ❶ sapmak 的动名词 ❷〈物〉偏差，偏移，偏航：～ açısı 偏差角 ～ göstergesi 偏流指示器，航行照准器 ～ ibresi 磁偏针 ～ ölçer 磁偏计 ～ pusulası) 磁偏计 ～lı bağlantı 榫状连接 açısal ～ 偏差角 aritmetik ～ 绝对差 atonal ～ 拐调，不成调 bağıl ～ 相对差 çizgisel ～ 直线距离 düşey ～sı 垂直偏差 gücül ～ 有效差 muhtemel ～ 概差 mutlak ortalama ～ 绝对差 ortalama kuadratik ～ 基准差 ortalama ～ 平均差 rotadan ～ 改变航线，改变航向 tipik ～ 基准差 ❸〈数〉偏差，离差，变差：～ ortalaması 平均差 karşılaştırma ～sı 参考差 ❹差价 ❺(鹿、山羊等动物在躲避追击时的)拐弯跑 ❻〈语〉不规则现象 ❼(仪表上指针的)漂移 ❽异常，差异，畸变：cinsel ～ 性别差异 kromozom ～sı 染色体畸变 otozom ～sı 常染色体畸变

sapmak, -ar (*-e*) ❶拐弯，转弯：Satıcı yan sokağa saptı. 小贩拐进了胡同。❷【转】背离，偏离；走入歧途：amacından ～ 背离其目的 çıkmaza ～ 陷入困境，走投无路，不知所措 fena yola ～ 走邪道 hileye ～ 欺诈，诈骗 yalana ～ 欺骗，说谎 ❸(子弹)偏离弹道

sapot *is.* 〈植〉人心果

sapot ağacı, -nı *is.* 〈植〉人心果树(*Achras sapota*)

sapotgiller *ç.is.* 〈植〉人心果属，山榄科

Sapporo *öz.is.* 札幌(日本)

saprofit Ⅰ *is.* 腐生植物 Ⅱ *s.* 腐生的(植物)：～ bitki 腐生植物

sapsağlam [sa'psağlam] *s.* 结结实实的，健健康康的；非常牢固的；非常健壮的；未受损伤的，未受损害的，完整无缺的：Geri dönen füze sapsağlamdı. 返回的火箭完好无损。

sapsakin *s.* 非常安静的；十分平静的：～ deniz 十分平静的大海

sapsarı [sa'psarı] *s.* ❶黄黄的：O sıralarda insana hayret verecek kadar koskocaman ve sapsarı bir ay fırladı. 正在此时，一轮大的让人吃惊的明月喷薄而出。❷(脸色)苍白的 ◇～ **kesilmek** (脸色)变苍白 ～ **olmak** (脸色)变苍白：Kadın bunu duyunca irkilmiş; kıskançlığından yüzü sapsarı, yemyeşil olmuş. 这女人得知后大吃一惊，嫉妒使她的脸色黄一阵白一阵。

sapsız *s.* ❶无把的，无柄的：～ ur 无蒂肿瘤 ❷无茎的，无梗的，无叶柄的：～ bitki 无茎植物 ◇～ **balta** 没有保护人的，无后台的

sapsız meşe *is.* 〈植〉英国栎，无柄栎

sap sineğigiller *is.* 〈动〉麦秆蝇

saptama *is.* ❶ saptamak 的动名词 ❷〈影〉(电影胶片的)定影

saptamak (*-i*) ❶使固定，安装 ❷【转】证实，确定

saptanım *is.* 固定性，稳定性；耐挥发性：angıların ～ı 记忆的稳定性

saptanımcılık, -ğı *is.* 〈哲〉物种不变论

saptanış *is.* saptanmak 的动名词

saptanmak (*nsz*) saptamak 的被动态

saptayıcı Ⅰ *s.* 固定的；定影的：～ yıkama (胶片的)定影冲洗 Ⅱ *is.* 固定器；〈摄〉定影剂

saptayış *is.* saptamak 的动名词

saptırıcı Ⅰ *s.* ❶使偏斜的，使转向的，使偏转的；导致偏差的：～ bobinler 〈电〉偏导线圈 ～ plakalar 〈电〉导流板，整流栅 ❷折射的：～ teknik 折射技术 Ⅱ *is.* ❶偏导器，致偏板 ❷导流片，导向装置，导风板：jet ～sı 推力换向器，反推力装置

saptırılmak (*nsz*) saptırmak 的被动态

saptırma *is.* ❶ saptırmak 的动名词：～ bendi 水流改道堤坝 dren tipi ～ 排水沟，排水管 ❷瞄准镜的偏差较正 ❸偏差角 ❹〈建〉回纹饰

saptırmak (*-i*) sapmak 的使动态

sara (阿) *is.* 〈医〉癫痫，羊癫疯：～ otomatizmi 〈医〉癫痫的自动性，癫痫的自动作用 ～sı tutmak 得癫痫病 gizli ～ 潜在癫痫 heyecan ～sı 情感癫痫

saraç, -cı (阿) *is.* ❶鞍工，马具工；卖鞍子(或马具)的人：～ bıçağı 半圆形铲刀 ～ dikişi 马鞍缝制术 ～ iğnesi 马鞍针 ～ ruleti 鞍工用的滚花刀 ～ takımları 鞍工工具 ～ tezgahı 鞍工桌 ❹管马具的人 ❸皮革制造商

saraçhane *is.* ❶马具店；马具作坊 ❷马具市场

saraçlık, -ğı *is.* ❶鞍工手艺，马具手艺 ❷鞍具业，马具业

sarahat [sara:hat] (阿) *is.* 【旧】明白，清楚，明晰，明确，直截了当

sarahaten [sara:haten] (阿) *zf.* 【旧】明白地，清楚地，明确地，直截了当地，干脆地，清晰地，明显地

sarak, -ğı *is.* ❶〈建〉层间腰线 ❷缘饰，边饰

saraka (希) *is.* ❶【俚】嘲笑，嘲弄；愚弄 ❷〈文〉讽刺，挖苦，讥笑 ◇～ **etmek** 嘲笑，嘲弄，奚落 ～**ya almak** 嘲笑，嘲弄，奚落

sarakacı *s.* 【俚】嘲笑的，嘲弄的；愚弄的

saralı Ⅰ *s.* 癫痫的，患癫痫的 Ⅱ *is.* 癫痫病人

sararış *is.* sararmak 的动名词

sararma *is.* sararmak 的动名词：Tarladaki buğday başakları sararmaya başladı. 地里的麦穗发黄了。

sararmak (*nsz*) ❶变黄，发黄：sararan yapraklar 枯黄的叶子 Güneşe karşı olan perdeler sararıyor. 向阳的窗帘发黄了。❷脸色发白，脸色变得苍白 ❸褪色，落色：güneşten ～ 晒褪色 ◇**sararıp sararmak** (脸色)越来越苍白 **sararıp solmak** 越来越黄，变黄：Dedim dilber niçin sararıp soldun / Dedi çektiklerim dil yarasıdır. 我说美娇娘你为什么那么憔悴 / 她说那是因为我心灵上受到的创伤。

sarartı *is.* 黄颜色：ütü ～sı 熨斗熨出的焦黄色

sarartma Ⅰ *is.* sarartmak 的动名词 Ⅱ *s.* 【俗】脸色苍白的

sarartmak (*-i*) sararmak 的使动态：Güneş ekinleri sararttı. 太阳把作物晒黄了。Sigara parmaklarını sarartmış. 香烟把他的手指都薰黄了。

sarasker (波-阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时的)军队总司令，部队总指挥

saraskerlik, -ği *is.* 〈史〉总司令(的职位)

sarat, -tı *is.* 【俗】(孔眼较大的)筛子

saravele *is.* 卷帆：～ etmek 卷帆 ～ incesi 捆帆索

saraveleci *is.* 卷帆工

saray *is.* ❶宫殿，王宫，宫廷：～ ağaları 宫廷侍卫 ～ aşçıları 御厨 ～ bostancıbaşıları 宫

廷侍卫长；大内总管 ～ darbesi 宫廷政变 ～ erkânı 朝廷官员，廷臣 ～ francalası 御膳 ～ harmanisi (宫廷内眷在重大仪式上穿的)一种狭长的女式披肩 ～ kethüdası 宫廷门卫 ～ musikisi 宫廷音乐 ～ peykleri (皇帝出去礼拜时走在卫队前面的随从，仆人) ～ tiyatrosu 宫廷戏班 ～ ustası 宫廷女总管(掌管女佣) harem ～ 后宫 ❷馆；院；庭：adliye ～ı 法院，法庭 belediye ～ 市府大楼 kültür ～I 文化宫 piyonerler ～ı 少年宫 spor ve sergi ～ı 体育馆和展览厅 ticaret ～ı 商行，商号 Topkapı ～yı 托普卡珀皇宫 ❸朝廷；当局：～ bir kimse 朝廷的一员 ❹【转】高大华丽的建筑物，宫：güneşin ～ı 太阳宫 gülşen ～ 花园别墅 şafağın ～ı 霞宫

Saraybosna *öz.is.* 萨拉热窝(波黑)

saray çiçeği *is.* 〈植〉翠雀属植物；翠雀，飞燕草

saraylı *s.* 宫中的(宫女)

saray lokması *is.* 一种油炸鸡蛋糕甜点

saraypatı *is.* 〈植〉紫菀

sardalya, sardalye, sardela [sarda'lye] (意) *is.* 〈动〉沙丁鱼：～ ağı 沙丁鱼渔网 Ocan taze sardalye hiç yemedi ama konservesini yedi. 奥詹从不吃鲜沙丁鱼，但是吃罐头沙丁鱼。◇～ **gibi istif olmak** 拥挤不堪，挤得水泻不通

sardırmak (*-i, -e*) ❶ sarmak 的使动态：halatı ～ (无意中)让绳索卷住了螺旋桨 merak ～ 引起兴趣 Bu sefer arabacı çalakamçı hayvanları yokuşa sardırdı. 这回车夫不停地挥动着鞭子把牲口赶上了坡。Hanımelini çardağa sardırdı. 他让忍冬爬满了架子。❷【俚】不停地思考

sardoğan *is.* 〈动〉黄鹰

sardun (希) *is.* 欧椴纤维制成的一种绳索

sardunya [sardu'nya] (意) *is.* 〈植〉天竺葵，石蜡红(*Geranium*)

sardunyagiller *ç.is.* 〈植〉天竺葵属；牻牛儿苗科

sarf (阿) *is.* ❶开支，费用，支出；花费，耗费：～ emini 〈史〉(政府机关财产)受托人 ❷【旧】语法 ◇～ **etmek** ①花费，花销：Bu parayı ancak sıkıştığın vakit sarfet! 这笔钱不到万不得已的时候你不要花！②【转】献给，贡献，奉献 ③使用，采用，利用：Aralarında çekememezlik olur, biririne acı sözler sarf eder. 他们互相嫉妒，彼此说些刻薄的话。～ **ol(un)mak** 花费掉；被用掉；被消耗，被消费 ～ **payı** ①弹药基数 ②加油，添加的燃料 ③一昼夜的口粮 ～**ı gayret etmek** 尽心竭力，十分努力，勤勤恳恳 ～**ı makderet** (或 **mesai**) **etmek** 竭尽全力 ～**ı zihin etmek** 思量，反复掂量，斟酌，权衡；查明，认清

sarfınazar [sa'rfınazar] (阿) *zf.* 撇开，放在一边 ◇(*-den*) ～ **etmek** ①不计算，不算在内：Bu ufak tefek kusurlardan sarfınazar edilirse, fena adam değil. 如果不算这些小毛病的话，他是个不错的人。②放弃；撤消：Dava ikame etmekten sarfınazar edildi. 起诉撤消了。

sarfiyat [sarfiya:t] (阿) *ç.is.* 花费，消费，支出；消耗：～ ve varidat 支出与收入，收支 cepane ～ı 弹药消耗 su ～ı 水流量，耗水量 yakıt ～ı 燃料消耗 Bir yıllık sarfiyat bütçe sınırlarını aştı. 一年的开支超出了预算。

sargı *is.* ❶(织物、纸、皮革、金属等做成的)带：kelepçe ～ (轮胎的)布补丁或皮补丁 kundak ～sı 襁褓，包布 ❷〈电〉绕组，线卷：çift telli ～ 双股线，双股绕组 çubuk ～ 绕组锭 denkleştirme ～sı 平衡绕组 disk şeklinde ～ 盘状绕组 doldurulmuş ～ 填料线圈 halka ～ 环状绕组 ikincil ～ 次级线圈，副线圈 indükleyici ～ 感应绕组 indükleme makinesinin primer ～sı 感应机的原线圈 indükleme makinesinin sekonder ～sı 感应机的副线圈 izolasyon ～sı 绝缘线圈 izole ～ 绝缘线圈 komütasyon ～sı 转换绕组 kör ～ 盲绕组 polarizasyon önleme ～sı 抗电极化绕组 primer ～ 初级线圈，原线圈 sepet ～ 〈无〉菱形绕组 tambur ～ 滚筒形绕组 ❸〈医〉绷带，包布：～ kutusu (或 sandığı) 急救箱，敷料箱 ～ malzemesi 敷料，包扎材料 ～ paketi 急救包 ～ yeri 包扎站，裹伤站 çene ～sı 托颏带 delikli ～ 带孔的绷带 Doktor kırık kolumun sarkısını değiştirdi. 医生给我换骨折胳膊上的绷带。◇～ **sarmak** 包扎，裹伤

sargılamak (*-i*) 用绷带包扎；用带子绑

sargılı *is.* 绑着绷带的；用带子绑着的：～ baş 绑着绷带的头 ～ kablo 束带电缆

sargılık, -ğı *s.* 裹伤的，包扎用的，敷裹的；包装用的：～ bez 绷带，包扎带 ～ kağıt 包装纸

sargın *s.* 【俗】由衷的，发自内心的，出自肺腑的

sargısız *s.* 没绑绷带的；无带子绑着的

Sarh *öz.is.* 萨尔(乍得)

sarhoş (波) Ⅰ *s.* ❶酒醉的，喝醉了的：～ adam 喝醉了的人，醉鬼 ❷【转】陶醉的；兴奋的；热狂的 Ⅱ *is.* ❶醉汉，喝醉的人：～ yürüyüşü 醉步；蹒跚的步子 ～ zembili 肮脏的，肮脏破旧的，龌龊的 ❷狂热者：zafer ～u 对胜利的陶醉 ◇～ **edici** 醉人的，令人陶醉的 ～ **etmek** ①灌醉，使喝醉 ②使陶醉 ～ **olmak** ①喝醉：Kazayı yapanın sarhoş olduğu, ters yoldan geldiği gün gibi aşikârdı. 肇事者显然是喝醉了，而且又是逆行。②【转】兴奋，陶醉 ～ **yolu** 浮雕细工 ◆**Sarhoşa dokunma, kendi yıkılsın.** 刚愎自用的人再劝也没用，他不撞南墙不回头。**Sarhoştan deli bile korkar.** 喝醉酒的人比疯子还可怕。

sarhoşlaşmak (*nsz*) ❶喝醉：sarhoşlaşmış davetli 喝醉了的客人 ❷【转】兴奋，陶醉

sarhoşlatmak (*-i*) 使喝醉，让喝醉

sarhoşluk, -ğu *is.* ❶酒醉，醉：～ muayenesi (对驾驶员所做的)酒精含量检查 ❷陶醉，极度兴奋：zafer ～u 对胜利的陶醉

sarı Ⅰ *s.* ❶黄色的，黄颜色的：～ altın 黄金 ～ aşı boyası 黄赭色 ～ ayşekadın 四季豆，鲜嫩菜豆荚 ～ bağlar 〈解〉黄韧带 ～ basın kartı 新闻黄卡(土耳其新闻单位工作人员身份证) ～ çivi 镀铜钉 ～ çökelti 〈药〉黄色的氧化汞 ～ ekran 〈摄〉黄色的滤色镜 ～ ırk 黄种人 ～ ışık 黄灯(交通灯) ～ kan (血液凝结时出现的)黄水，黄汁 ～ karınca 黄蚂蚁 ～ kemik 〈解〉黄骨 ～ kemik iliği 〈解〉黄骨髓 ～ maden 黄铜矿 ～ maun 伦巴木 ～ melhem 硫化药膏 ～ potas 铬酸钾 ～ saçlı 金发的 ～ saman kağıdı 草纸 ～ sendika 黄色工会 ～ sendikacılık 黄色工会运动 ～ sıcak 炎热，酷热 ～ sırma 金线，金丝 ～ yağ 澄清了的黄油 ～ yağız 红鬃马 ～ yakut 黄晶，黄水晶，茶晶 gümüş ～sı 银黄涂料 ışık ～sı 鲜黄色 kadmiyum ～sı 镉黄 kanarya ～sı 鲜黄色 kehribar ～sı 琥珀色 Açık sarı saçları var. 他有一头淡黄色的头发。❷黄头发的，金发的：～ çocuk 金发小孩 ❸苍白的，无血色的；脸色苍白的：～ benizli 脸色苍白的 Yüzü çok sarıydı. 他脸色很苍白。Ⅱ *is.* ❶黄色，黄颜色：altın ～sı 金黄色 En çok sarıyı seviyor. 他最喜爱黄颜色。❷黄铜：～ bakır 黄铜 ❸【转】金币：Bunu bir sarıya aldım. 这是我花了一个金币买的。◇～ **cüzdan** 【旧】妓女身份证 ～ **çizme giymek** 穿黄靴(喻地位高) ～ **çizmeli Mehmet ağa** 身份住址不详者 ～ **pas** 〈植〉①(植物的)锈病 ②(植物锈病引起的)锈斑 ～ ～ 淡色的，浅色的；暗淡无光地

sarı ağaçkurdu *is.* 〈动〉螟蛾

sarı ağız *is.* 〈动〉鹰石首鱼(*Sciaena aquilla*)

sarı akrep *is.* 〈动〉黄蝎

sarı asma *is.* 〈动〉黄鹂(*Oriolus oriolus*)

sarı asmagiller *ç.is.* 〈动〉黄鹂科

sarı balık *is.* 〈动〉雅罗鱼(*Idus jesses*)

sarı benek *is.* 〈解〉(视网膜)黄斑

sarıca Ⅰ *s.* 带黄色的，略黄的，暗黄的 Ⅱ *is.* ❶〈动〉野蜂 ❷〈史〉(奥斯曼帝国时直属于省府的)民兵

sarıcalık, -ğı *is.* ❶〈医〉萎黄病 ❷〈植〉缺绿病；褪绿

sarıcık, -ğı *is.* 〈动〉黄鹂

sarı çalı *is.* 〈植〉黄檗(*Berberis vulgaris*)

sarıçam *is.* 〈植〉黄松

sarı çeltik *is.* 〈植〉黄芒稻

sarı çıyan *is.* ❶〈动〉黄蜈蚣 ❷贼眉鼠眼的金发人

sarı çiçek, -ği *is.* 〈植〉不凋花；不凋花植物(指蜡菊、灰毛菊)

sarı çiçekli orman gülü *is.* 〈植〉杜鹃花

sarı çiğdem *is.* 〈植〉秋水仙

sarıçizmeli *s.* ve *is.* 无名的，不出名的，无人知道的

sarıçobanaldatan *is.* 〈动〉黄头鹡鸰(*Motacilla flava*)

sarı çöpleme *is.* 〈植〉黄菟葵

Sarı Deniz *öz.is.* 黄海(中国)

sarıderili *s.* 肤色黄的，黄皮肤的

sarı diken *is.* 〈植〉黄棘草(*Scolymus hispanicus*)

sarı erik, -ği *is.* 【俗】李子，黄李子

sarı fasulya *is.* 〈植〉黄豆

sarı fiğ *is.* 〈植〉野豌豆

sarı gagalı dağkargası *is.* 〈动〉红嘴山鸦

sarı gagalı yelkovan *is.* 〈动〉剪水鹱，海燕，风雨鸟

sarı göz *is.* 〈动〉黄鲷(*Sargus salvieri*)

sarığıburma *is.* 一种甜糕点

sarı güğüm *is.* 〈植〉蒲公英

sarı halile *is.* (产自东印度的)一种李子(*Terminalia citrina*)

sarı hani *is.* 〈动〉石斑鱼；多锯鲷(*Epinepheles gigas*)

sarı humma *is.* 〈病〉黄热病：～ sivrisineği〈动〉黄热病蚊，埃及伊蚊

sarık, -ğı *is.* 头巾；包头巾，头帕：～ ucu 头巾的一头(指垂在一边的) burma ～ 一种男士头巾 dardoğan ～ (奥斯曼帝国时士兵戴的)一种头巾 ruzmerre ～ (奥斯曼帝国时官员平时所戴的)一种头巾

sarı kanat *is.* 〈动〉绿鳕

sarı kavak *is.* 〈植〉黄叶杨树

sarıkçı *is.* 【旧】卖头巾的商人

sarı kız *is.* ❶【俚】金里拉 ❷【俚】黄麻，大麻 ❸【俗】母牛

sarıklı Ⅰ *s.* 戴头巾：～ efendi 戴头巾的先生 Ⅱ *is.* 【转】穆斯林

sarılaşmak (*nsz*) ❶发黄，变黄 ❷(脸色)变苍白，发白

sarılgan *s.* 〈植〉缠绕的，爬蔓的：～ gövde 可缠的枝条

sarılı[1] *s.* 有黄颜色的，带黄色的，涂上了黄色的，染黄了的

sarılı[2] *s.* 包好了的；捆好了的；缠好了的：kağıda ～ terlikler 用纸包好了的拖鞋 kağıt ～ mal 纸包的货

sarılık, -ğı *is.* ❶黄色，黄颜色 ❷花白，无血色，脸色苍白 ❸〈医〉黄疸(病)：～ humması 黄疸热(黄疸病引起的发烧) kanamalı ～ 出血性黄疸 Ali'nin yüzü çok sarı, galiba sarılık oldu. 阿里脸色苍白，也许是患上了黄疸病。❹〈植〉黄化病，萎黄病，失绿病，锈病 ❺(蚕的)黄烂病，脓病

sarılış *is.* sarılmak 的动名词

sarılışmak (*nsz*, *-le*) 相互拥抱

sarılmak (*nsz*) ❶ sarmak 的被动态 ❷(*-e*) 缠绕，盘绕 ❸ (*-e*) 拥抱，搂，抱：ata ～ 紧帖在马背上 ayağına ～ 扑倒在某人的脚下 boğazına ～ 掐住某人的脖子，扑上去撕打 Hasan tiril tiril titriyor, anasına sarılıyordu. 哈桑搂着他母亲，瑟瑟发抖。❹尽全力着手进行，着手干；干，进行，从事；全身心地投入：derslere ～ 全身心地学习 işe ～ 全身心地工作 ❺抓起，拿起，把住，抓住，握住：kaleme ～ 拿起笔，着手写作 silâha ～ 拿

起武器 Zeki ve yuvarlak yüzlü bir çocuk, kendinden büyük kılıçına sarılmış, donuk donuk bakıyor. 一个脸圆圆的聪明小孩紧紧握住一把比他本人还大的刀，呆呆地望着。

sarım *is.* ❶ sarmak 的动名词 ❷(螺线、螺旋线的)圈：amper ～ 〈电〉安匝(数) bir spiralin ～ 螺圈 karma ～ 〈电〉复绕组 karşı devre ～ları 〈电〉反电动势 ❸(软体动物的)螺塔

sarı menekşe *is.* 〈植〉黄堇菜，紫罗兰

sarımlık, -ğı *is.* 〈技〉筒管，筒子，卷线轴，盘

sarım(ı)sak, -ğı *is.* 〈植〉❶蒜(*Allium sativum*) ❷蒜(头)，大蒜：～ dişi 蒜瓣 ～ esansı 蒜油，大蒜油 beyaz ～ 白蒜 bir baş ～ 一头蒜 bir diş ～ 一瓣蒜 ◆**Sarımsak da acı amma, evde lâzım bir dişi.** ①一个家庭如果没有主妇就不成其为家。②有备无患。**Sarımsak yemedim ki ağzım koksun.** 不做亏心事，不怕鬼叫门：Benim kaygım yok; sarmısak yemedim ki ağzım koksun. 我有什么可担心的，不做亏心事，不怕鬼叫门。**Sarımsağı gelin etmişler de kırk gün kokusu çıkmamış.** 知人知面不知心(意指不要急于对一个人的好坏下结论)。**Sarımsağını hesap eden, paçayı yiyemez.** 前怕狼后怕虎就会一事无成。

sarımsak hardalı *is.* 〈植〉蒜芥

sarımsak kurbağası *is.* 〈动〉锄足蟾

sarımsaklamak (*-i*) 加蒜，放蒜

sarımsaklı *s.* 有蒜的，放蒜的，加蒜的

sarımsak otu *is.* 〈植〉蒜芥(*Alliaria petiolata*)

sarımsı, sarımtırak *s.* 略带黄色的

sarı mukallit *is.* 〈动〉黄莺

sarı nilüfer *is.* 〈植〉白睡莲

sarınmak (*-e*) 把自己包裹起来；紧束自己，被盖往：Davut ile Ali paltolarına, kaşkollarına sarınıp caddeye çıktılar. 达沃特和阿里裹紧了大衣和围巾上街去了。

sarı ot *is.* 〈植〉黄矢车菊

sarı papa *is.* 〈植〉黄种桃

sarı pat *is.* 〈植〉菊(花)

sarı sabır *is.* 〈植〉芦荟(*Aloe vera*)

sarı salkım *is.* 〈植〉金链花(*Laburnum anagyroides*)

sarı sap sineği *is.* 〈动〉麦杆蝇

sarış *is.* sarmak 的动名词

sarışın *s.* ❶有金黄色头发的：Ablam sarışın bir genç kızdır. 我姐姐是一个头发金黄的年轻姑娘。❷金黄色的：～ bir kış güneşi 金黄色的冬日

sarışınca *s.* 浅色的；浅色头发的

sarışınlık, -ğı *is.* 金黄色；金黄色的头发

sarı yonca *is.* 〈植〉苜蓿；金花菜，草头

sarı-yüksükotu, -nu *is.* 〈植〉毛地黄，洋地黄(*Digitalis lutea*)

sarı yüzlüarı giller *is.* 〈动〉黄面蜂

sarı zambak *is.* 〈植〉黄百合

sârî [sa:ri:] (阿) *s.* ❶流动的 ❷传染的：～ hastalık 传染病

sari (印) *is.* 纱丽(印度妇女服装，用整段棉布或丝绸包头裹身或披肩裹身)

sarig (法) *is.* 〈动〉(美洲)负鼠(*Didelphys dorsigera*)

sarih [sari:h] (阿) *s.* ❶光亮的，明亮的，明朗的，光明的；发亮的 ❷清晰的，明白的，清楚的 ❸明显的，显然的 ❹明确的，有说服力的 ❺无可争议的，毫无疑问的：～ bir hak 无可争议的权利 ◇～ **ifade** 直接引语：gayri ～ ifade 间接引语 ～ **surette** ①明亮地 ②

清楚地 ③明显地 ④当然，无疑

sarkaç, -cı *is.* 〈物〉摆，摆锤：～ asılma 〈体〉(体操中躯体)悬垂摆动 ～ darbe makinesi 测量金属耐压力的仪器 ～ hareketi 摆动，摆幅运动 ～ ritmi 〈医〉(心音的)钟摆状节律 ～ yürüyüşü 〈医〉钟摆状步态(指拄着双拐走路的样子) ～ın boyu 摆长，摆幅 basit ～ 单摆 bileşik ～ 复摆 denkleştirici ～ 补偿摆 elektrik ～ 木髓球验电器 hidrometri ～ı 水文测量仪

sarkaçlamak (*-i*)〈体〉摆动(身体)

sarkaçlı *s.* 有摆的，有摆锤的：～ saat 摆钟

sarkık, -ğı *s.* 悬垂的，下垂的，耷拉着的：～ dil 耷拉下来的舌头 ～ dudaklı 嘴唇耷拉下来的 ～ yanak 耷拉下来的两腮 ～ yumurtacık 〈植〉倒生的胚珠

sarkık çanak *is.* 〈植〉吊萼

sarkıklık, -ğı *is.* 悬垂，下垂，耷拉着(的状态)

sarkıl *s.* 有摆的，摆动的

sarkılmak (*nsz*) ❶悬着，吊着；向下垂，耷拉着；悬挂，垂下 ❷(沿着绳子等)下来，下去

sarkınmak (*nsz*) ❶纠缠，追随不舍，聒絮，使腻烦；(令人厌烦地)献殷勤；追求(妇女) ❷悬着，吊着，向下垂，耷拉着：pencereden ～ 从窗口探出

sarkıntı *is.* ❶悬垂物，悬挂物 ❷死气白赖的请求，惹人厌烦的提问或谈话等 ◇～ **olmak** 变得令人厌烦

sarkıntılık, -ğı *is.* 纠缠，追随不舍，聒絮，使腻烦；(令人厌烦地)献殷勤 ◇～ **etmek** 纠缠，使腻烦，惹讨厌

sarkış *is.* sarkmak 的动名词

sarkıt, -tı *is.* 〈地〉钟乳石

sarkıtma *is.* ❶ sarkıtmak 的动名词 ❷〈建〉钟乳石状装饰：～ bindirmelik 钟乳石状梁托 ～ kanat 悬垂式窗帘 ～ kilit taşı 悬垂式拱顶石 ～ süs (家具上的)雕花装饰 buz ～sı 钟乳石状装饰 kemer ～sı 悬饰

sarkıtmak (*-i*) ❶ sarkmak 的使动态：iple ～ 用绳子把…放下来 kuyuya kova ～ 把水桶放入井中 ❷【转、谑】绞死

sarkma *is.* ❶ sarkmak 的动名词 ❷〈海〉(潜水艇)下潜 ❸摇晃，颠簸 ❹小坠子，垂饰

sarkmak, -ar (*-e*) ❶悬着，吊着，垂着，耷拉着：Aç bir tilki bakmış ki çardaktan salkım salkım üzümler sarkıyor, imrenmiş, yemek istemiş. 一只饥饿的狐狸看到葡萄架上垂下几串葡萄，垂涎欲滴，很想吃。Bu ağacın meyve dolu dalları yere sarkıyor. 这棵树上挂满果实枝条垂向地面。❷下来，下去，落下，放下，降落，垂下：dışarıya ～ 向外掉，向外垂；(窗户)向外开 ❷【俗】延长(路程)至：Çıkmışken çarşıya kadar sarkıverseydiniz. 你们既然出了门就该去趟市场。❸【旧】突袭，袭击：Düşman şehre sarktı. 敌人袭击了市区。

sarkom (法) *is.* 〈医〉肉瘤

sarma Ⅰ *is.* ❶ sarmak 的动名词：～ kafiye 〈文〉包裹式韵脚(四行诗中首句与尾句押韵，二、三句押韵) yaraları ～ devresi 疗伤期 ❷包裹物，包皮，套子，罩子，外壳，包囊 ❸(包馅的)皮 ❹〈体〉缠(摔跤比赛中用腿缠住对方的腿) Ⅱ *s.* 包裹着的，缠着的：～ işleme 包裹工作 ～ yay 缠好了的弓

sarmaç *is.* (箱、袋、桶、盒等的)包装，包皮

sarmak, -ar (*-i*) ❶卷，缠，绕，盘；裹，包，包扎：dolma ～ 卷菜卷 ipliği ～ 缠线团，绕绳团 ipliği makaraya ～ 用线缠轴 kitabı kağıda ～ 用纸包书 sigara ～ 卷烟卷 yarayı ～ 包扎伤口 Asma çardağı sardı. 藤爬满了架子。Bu kuşak onun belini ancak iki defa sarar. 这条腰带只能绕他的腰两圈。❷环绕，围绕，圈住，围住，包围：Ordu, düşmanı sardı. 部队包围了敌人。❸(烟、雾、火焰、黑暗等)笼罩，弥漫：etrafı ～ 笼罩四周 Ateş çatıyı sardı. 大火已蔓延到屋顶了。Midesini saran bir sancı hissetti. 他感到满腹疼痛。Pişmanlık onu sardı. 他懊悔不已。❹拥抱，抱：Evlâdını kollarıyla sardı. 他用双手搂抱着孩子。❺吸引，使喜爱，使入迷，使陶醉：Bu ev bizi çok sardı. 我们很满意这套房子。

Bu şarkı beni sarmıyor. 这首歌并没使我入迷。❻盖，覆盖；包住：İnce bir tül kadının saçlarını sarmıştı. 薄薄的一块纱巾盖住了女人的头发。❼使陷入(困境、麻烦等)；使不安：belâyı başına ～ 使陷入困窘；使遭受不幸 ❽【转】出神深思 ❾围攻，攻击，进攻，袭击：Faik Efendi biliyordu ki saracaklar, hem de fena saracaklar. 法伊克先生知道他们将要围攻，而且将是很猛烈的进攻。❿【转】指责，说，批评；用言语攻击：Evdekilerin hepsi bana sarıyor. 家里人人都说我。❶❶(衣服)穿着合身：Bu kıyafet size sarmadı. 这套衣服不合您的身。❶❷【转】纠缠不休，聒絮，使腻烦，死气白赖：Amma sarıyorsun ha! 哎呀你也太胡搅蛮缠了！❶❸【转】硬塞给，强加于，强使接受：Bu ipi başkasına sarmak istiyor. 他想把这事硬塞给别人。◇**sarıp sarmalamak** 包严，盖严，裹严；捆紧，绑紧

sarmal *s.* 〈物〉螺旋形的，螺旋状的，螺线状的：～ bulutsu 〈天〉螺旋星云，旋涡星云 ～ kırık 螺旋状骨折 ～ sonsuz vida 蜗杆 ～ talkım 〈植〉螺旋状聚伞花序 ～ yapraklar 〈植〉互生叶 ～ yönelim 〈植〉(根、茎的)螺旋状生长

sarmalama *is.* sarmalamak 的动名词

sarmalamak (*-i*) 紧紧包上，裹住，围上：Çocuğu sardım sarmaladım, çamaşırımızı yükledim, yola çıktık. 我把孩子包好，背上我们的衣服，上了路。Yaralıyı da sar sarmala. 你给伤员好好包扎一下！

sarmalanmak (*nsz*) sarmalamak 的被动态

sarman Ⅰ *s.* 极大的，巨大的，庞大的 Ⅱ *is.* 黄猫

sarmaşan, sarmaşıcı *is.* 〈植〉攀绕植物，藤本植物

sarmaş dolaş *zf.* 拥抱着 ◇～ **olmak** 相拥，相抱，相互拥抱 ～ **uyumak** 相拥而卧

sarmaşık, -ğı *is.* 〈植〉爬墙虎，常春藤(*Hedera helix*)：adi (或 duvar, orman) ～ 普通常春藤

sarmaşıkgiller *ç.is.* 〈植〉五加科(*Araliaceae*)

sarmaşmak (*nsz -le*) 互相拥抱，交织在一起，缠绕在一起，纠缠在一起

sarnıç, -cı (阿) *is.* ❶雨水池，蓄水池 ❷(船上的)水箱：baş kıç ～lar (船的)前后水箱 dalma ～ları (潜艇的)进水舱 su ～ı (船上的)水箱，水罐 sephiye ～ı 浮筒，浮箱 ❸油舱，油罐，油槽：～ dubası 油船(平底小驳船) ～ gemisi 油船 ～ vagonu 油罐车 seyyar ～ 流动油槽车 ◇～ **basmak** (潜艇)排水

sarnıçlı *s.* 有水池的；有水箱的；有油舱的：～ bir ev 有水池的房子 ～ gemi 油船，油轮 ～ tekne 小油船，小油轮 ～ vagon 油槽车

sarp, -pı Ⅰ *s.* ❶陡的，陡峭的，峻峭的：～ arazi 难以走进的地方 ～ bir dağ 陡峭的山 ～ kayalıklar 陡峭的岩石地 ～ yol 峻峭的路 ❷困难的，有困难的；使为难的；棘手的 Ⅱ *is.* ❷陡地，峻峭的地方 ❷困难，难事，障碍：İşler sarpa sardı. 事情变得困难了。◇～**a sarmak** (事情)变得困难，变得难办

sarpa [sa'rpa] (希) *is.* 〈动〉海鲷(*Boops salpa*)

sarpın (希) *is.* 【俗】❶谷仓，粮仓 ❷面包柜

sarplaşma *is.* 陡坡，峭壁，悬崖；斜坡

sarplaşmak (*nsz*) ❶变陡，变峻峭：Yol birden bire sarplaştı. 路一下子变得陡了。❷变得难办，变得难以解决

sarplık, -ğı *is.* 陡，陡峭，峻峭

sarpon (希) *is.* 【俗】❶谷仓，粮仓 ❷面包柜

sarraf (阿) *is.* (货币)兑换商，银号老板：insan ～ı 【转】善辨人心的人 Kazanç hırsı, sarrafı yaşlı kalpazanın tuzağına düşürmüştü. 银号老板一念之贪，中了老骗子的圈套。

sarrafiye [sarra:fiye] (阿) *is.* (货币兑换的)佣金

sarraflık, -ğı *is.* 货币兑换 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 兑换(货币)

sarsaç *is.* 〈技〉振动器；(混凝土)振捣器

sarsak, -ğı *s.* 体弱的，虚弱的，(年老体弱或疾病引起的)颤抖的，发颤的 ◇～ **sursak** (或

sursuk) 颤抖地：～ sursak bir yürüyüş 晃晃悠悠的步态

sarsakça [sarsa'kça] *s.* v*e zf.* 颤抖的，颤微微的

sarsaklık, -ğı *is.* 颤，颤抖；虚弱，软弱无力：bir milletin ～ı 一个民族的软弱无力

sarsalamak 见 sarsmak

sarsar (阿) *is.* 飓风

sarsı *is.* 震动，震荡；晃动，摇动

sarsıcı *s.* 引起震动的，引起晃动的，使摇晃的

sarsık, -ğı *s.* ❶震动的，震颤的 ❷虚弱的 ❸震惊了的，惊呆了的

sarsılış *is.* sarsılmak 的动名词

sarsılma *is.* ❶ sarsılmak 的动名词 ❷痉挛，抽搐，惊厥：kas ～sı 肌肉痉挛

sarsılmak (*nsz*) ❶ sarsmak 的被动态：Ev rüzgardan sarsılıyor. 房子被风刮得摇摇晃晃。İkincisinde şehir kökünden sarsılmıştı. 第二次，城市受到剧烈震动。❷【转】变虚弱，变得软弱无力：Hastalıktan çok sarsıldı. 他病得很虚弱。❸震惊，惊呆：Yumruk yemiş gibi sarsıldı. 他象挨了一拳似地惊呆了。Direk direk bağıran sesiyle uykumundan sarsılıp uyanmış bulundum. 我从梦中被他那声嘶力竭的喊叫声惊醒。◇**sarsıla sarsıla** 摇摇晃晃地：sarsıla sarsıla gitmek 摇摇晃晃地走

sarsılmaz *s.* 不可动摇的，坚定不移的；牢不可破的：～ birlik 牢不可破的同盟

sarsılmazlık, -ğı *is.* 坚固(性)，结实，耐久性；牢不可破，坚定不移

sarsım *is.* ❶ sarsmak 的动名词 ❷〈天〉摄动

sarsıntı *is.* ❶震动，震荡；抖动，颤动，颠簸：～ hareketi 〈天〉(天体的)震荡运动 ruhî ～ 精神震荡，心灵震动 rüzgar ～sı 阵风 Trenin sarsıntısıyla üst üste yığıldılar. 随着火车的震动他们摔倒成一堆。Yaralılar trenin mütemadi sarsıntısına tahammül edemezler. 伤员们经受不住火车不停地颠簸。❷发抖，颤抖，哆嗦，战栗，震颤：Başını sırasının üstüne saklamış, omuzları hafif sarsıntılarla titriyordu. 他把头埋在桌上，双肩微微颤抖着。❸地震：～ bölgesi 地震区域，震区 yer ～sı 地震 ❹地震的震动 ❺【转】混乱；动乱；骚动：siyasi ～ 政治动乱 ❻(受车祸、药物等影响而造成的)震荡，震惊，震动，激动：beyin ～sı 〈医〉脑震荡 ◇(*bir*) **～ geçirmek** 遭受一场大震荡；遭受沉重的打击，经受震惊

sarsıntılı *s.* ❶摇晃的；动荡的；震动的；发抖的，颤抖的，颠簸的；震荡的 ❷【转】动荡的，不稳定的：～ bir evlilik yaşamları 不稳定的婚姻生活 ～ bir ticaret hayatı 动荡的商业生活 ～ masa (细矿石的)筛洗桌 ◇**～ çalışma** ①(离合器的)跳动般运作 ②(刨子等)波动型运作

sarsıntısız *s.* ❶不摇晃的；不震动的；不发抖的，不颤抖的：～ bir taşıt 不颠簸的车 ❷【转】不动荡的，稳定的，安定的：～ bir hayat 安定的生活

sarsış *is.* sarsmak 的动名词

sarsmak (*-ı*) ❶摇动，抖动；使震动；使摇晃：evleri ～ 使房屋摇晃 masayı ～ 晃动桌子 yerleri ～ 震动大地 ❷【转】使健康受到损害，使身体衰弱；使受不利影响：Hastalık onu sarstı. 疾病使他的身体衰弱了。

sartiya (意) *is.* 护桅索

Sasanî *öz.is.* (伊朗古代的)萨珊王朝的：～ Devleti 萨珊王朝

Sasanîler *is.* (伊朗古代的)萨珊王朝

sası *s.* 发臭的，恶臭的，气味难闻的 ◇**～ ～ kokmak** 发出臭味，有不好闻的气味

sasımak (*nsz*) 【俗】腐烂，腐败，发出臭味，发出难闻的味

sataşılmak (*-e*) sataşmak 的被动态

sataşkan *s.* 挑衅的，寻衅的，好吵架的，好寻衅惹事的

sataşmak (*-e*) ❶使厌烦，使烦恼；打扰，纠缠；使不得安静，使不得休息，惊扰：kıza ～ 纠缠姑娘 Öğretmen Ali'ye sataşan Selim'e çok kızdı. 赛里姆老是对阿里纠缠不休，老师很生他的气。❷寻衅，找碴儿，惹事，招惹：Aman, ona sataşmayın; o, fermanlı delidir. 当

心点儿！别招惹他，他是一个人所共知的大笨蛋。Onun dili uzundur, sataşmayın. 她是一个长舌妇，你们别招惹她！

saten (法) *is.* 缎子；缎纹织物：Cekete satenden astar koymuş. 他给上衣加上了缎子里子布。

sathî [sathi:] (阿) *s.* 【旧】表面上的，表层的；肤浅的，浅薄的：～ bir inceleme 肤浅的调查；肤浅的研究 ～ bir yara 皮外伤，表面伤 ～ malumat 肤浅的知识 ～ mesaha 表面面积，面积 ◇～ **bir surette** 表面地；肤浅地，浅薄地

sathîleşmek (*nsz*) 变肤浅，变得浅薄；变成表面的，表面化

sathîleştirmek (*-i*) sathîleşmek 的使动态

sathîlik, -ği *is.* 表面性，肤浅，浅薄

satı *is.* 卖，出售；销售 ◇～**ya çıkarmak** 出售

satıcı *is.* 卖者，销售者；商贩，摊贩；营业员，售货员，店主；生意人，买卖人：～ kız 年轻的女售货员，女店员 alıcı ile ～ arasındaki anlaşma 买卖双方的协议 gazete ～sı 报贩 gezgin ～ 流动摊贩 pazar ～ları 集市小贩 seyyar ～ 流动商贩，行商，小贩 sokak ～sı 走街串巷的小商贩

satıcılık, -ğı *is.* ❶销售业；商贩(的行业)，营业员(的职业)：seyyar ～ 流动商贩业，行商业 ❷小买卖：Pazar yerlerinde satıcılıkla işe başlamış. 他在集市上以小买卖起家。

satıh, -thı (阿) *is.* 【旧】表面，表层，外表，面；面积：～ ölçüsü 面积单位 hamil ～ 支承面，升力面 kanat ～ı 侧面 makta ～ı 横断面 mail ～ı 斜面 muavveç (或 münhani, müstedir) ～ı 〈数〉曲面 serbest su ～ı 空旷的水面 yolun döşeme ～ı 路面，路基面 ◇～**a çıkmak** 暴露出来，显露出来

satılık, -ğı *s.* 出售的，待售的：～ ev 待售的房屋 Satılık ziftin olsun, Selanik'ten kel gelir. 有货不愁无买主。◇～**a çıkarmak** 卖，出售，出卖

satılmak (*nsz*, *-e*) ❶ satmak 的被动态：Mallar satıldı. 货卖完了。❷【转】卖身投靠：düşmana satılanlar 卖身投靠敌人的人，叛徒，变节分子

satılmış *is.* ❶卖掉的，出售了的 ❷【转】出卖灵魂的；出卖肉体的；卖身投靠的

satım *is.* 卖，出卖，出售：alım ～ 买卖，交易，购销

satımca *is.* 发票

satımlık, -ğı *is.* 佣金，(代卖)手续费

satın alan (或 **alıcı**) *is.* 买主，购买者；顾客，主顾

satın alma *is.* satın almak 的动名词：～ değeri (或 kıymeti) 购买值 ～ fiyatı 买价 ～ gücü (或 kuvveti) 购买力 ～ güdüsü 购买动机 ～ konmisyonu 采购委员会 ～ poliçesi 投资期票 devlet ～ sistemi 国家的收购体制 ◇～ **arzusunda olmak** 想购买，想买

satın almak (*-i*) ❶买，购买，购置：parayla ～ 花钱买，用钱买 Atımız için saraçtan bir eyer satın aldık. 我们从鞍工那里给我们的马买了鞍子。❷贿赂，收买：adam ～ 收买某人，贿赂某人

satın almaz *s.* 收买不了的，不可贿买的，清廉的，廉洁的：～ savunucu 收买不了的辩护人

satır[1] (阿) *is.* (文字的)行：～ arası 行距 ～ ayarı 行距 ～ dizen makineler 排字机 ～ düzenleme (在同一行)设置不同的字间距 ～ frekansı (电视的)行扫描频率 ～ matris 行宽 ～ sayısı 行数 blok ～ 整行 boş ～ 空行 iki ～ 两行；【转】少量(文字) Bu sayfada on beş satır var. 这一页有 15 行。◇～ **aralamak** (用铅条)分隔字行，在字行间插入铅条 ～ **ayarlamak** 调节行距 ～ ～ 一行行地：Yazılarımı satır satır inceliyorudu. 他一行行地研究着我的文章。～ **yürütmek** 断行 ～**ların arasından okumak** 领会字里行间的含义，领会到言外之意

satır[2] (阿) *is.* 大切肉刀：kasap ～ı 屠夫的大切肉刀 ◇～ **atmak** 消灭，歼灭，毁灭，灭绝 ～**a yatmak** 不得不听人瞎扯

satır başı *is.* 每段的第一行，另起的一行：Satır başı. 另起一行。Paragaraf bitince satır başı yapın. 一段完了，要另起一行。

satırlık, -ğı *is.* 有行的，…行的：dört ～ bir haber 4 行字的消息 kırk ～ bir yazı 40 行的简讯

satış *is.* satmak 的动名词：～ akçası (或 bedeli, değeri, kıymeti) 卖价，销售价 ～ birliği (或 kooperatifleri) 销售合作社 ～ bürosu 售票处 ～ hasılatı 销售收入 ～ hesabı 销售账目 ～ iadeleri 未售完的退货 ～ karteli 销售卡特尔 ～ kotası 销售定额 ～ kulübesi 售货亭，摊亭 ～ masrafı 销售费用 ～ memuru 推销员 ～ salonu 拍卖行，拍卖场；商品出售处 ～ sonrası hizmeti 售后服务 ～ sözleşmesi (或 mukavelesi) 销售合同 ～ ruhsatı 销售许可证 ～ yeri işgaliyesi 摊位费 ～ yerinde reklam 销售广告 ～ yevmiyesi 销售日志 ihtiyari ～ 自主销售 kartopu ～ı 滚雪球式销售 tecrübe ve muayene üstüne ～ 试销 ◇**～ yapmak** 卖，出售，销售 **～a arzetmek** (或 **çıkarmak**) 卖，出售，出卖

satışkan *s.* 挑衅的，寻衅的，好吵架的

satir (法) *is.* 讽刺，讥讽；讽刺作品：～ dramı 〈剧〉讽刺喜剧

satirik, -ği (法) *s.* 讽刺的，讥讽的：～ heykel 讽刺雕像 ～ şair 讽刺诗诗人 ～ şiir 讽刺诗

satkın *is.* 叛徒；叛变者，背叛者

satkınlık, -ğı *is.* 背叛行为，变节行为；背信弃义

satlıcan (阿) *is.* 〈医〉胸膜炎

satmak (*-i*, *-e*) ❶卖，出售，销售：alıp ～ 做买卖，做生意 ayakkabı ～ 卖鞋 damping fiyatına ～ 倾销 El altından ucuz fiyata evini satmış; ailesini perişan etmiş. 他背地里以低价把房子卖了，家人闻讯顿时乱做一团。İneği sattı. 他把奶牛卖了。❷【转】自吹，自夸，夸耀；硬充，卖弄，炫耀：ağız ～ 自夸，自吹自擂，吹牛皮，夸口 akıl ～ 卖弄聪明，耍小聪明 avurt ～ 说大话，吹牛，夸口 bilgi ～ 装出有学问的样子，不懂装懂，卖弄学问 cesaret ～ 装出勇敢的样子 evliyalık ～ 假装虔诚，假仁假义 kabadayılık ～ 充好汉，装英雄，装勇敢 kendini dirhem ～ 得意；卖关子，故作高深，故弄玄虚；忸扭捏捏 marifet (或 malûmat) ～ 充内行；假装有学问 ustalık ～ 充内行，装懂行 ❸【俚】摆脱；溜掉，悄悄地离开：Yanımdakini satamazsam size gelemeyeceğim. 要是我摆脱不了我身边的人的话我就去不了您那儿。❹【转】虚饰，炫耀；表现，抬高自己的身价：çalım ～ 卖弄自己，炫耀自己 Kendini nasıl da satmasını biliyor. 他懂得如何表现自己。❺【转】出卖，叛卖：Bu adamın bizi sattığından şüpheleniyorum. 我怀疑是此人把我们出卖了。◇**satıp savmak** 卖光，卖完：Ne var ne yok, satıp savarak memleketten çıktı. 他把自己所有的东西都卖光了，出国去了。

satranç, -cı (波) *is.* 国际象棋；象棋：～ oyuncusu 象棋手，弈棋手，棋手 ～ oyunu 下国际象棋 ～ ～ 成棋盘形 ～ tahtası 棋盘 ～ takımı 一套国际象棋 ～ taşı 棋子 Çin ～ı 中国象棋 Dünya ～ Şampiyonluk Maçı 国际象棋冠军赛

satrançlı *s.* 棋盘格的，格子状的：～ kumaş 格子布

satrap, -bı (法) *is.* 〈史〉(古波斯帝国省区的)总督

satsuma [satsu'ma] (日) *is.* ❶一种橘子 ❷日本萨摩省产的彩釉陶器

sattırmak (*-i*, *-e*) satmak 的使动态

Satürn (法) *öz.is.* 〈天〉土星：～ halkası 土星光环

satvet (阿) *is.* 【旧】强大力量，威力，势力

sauna [sau'na] (法) *is.* (芬兰式)蒸汽浴，蒸汽浴室

sav *is.* ❶论点，论断：～ı kanıtsama 预期理由，窃取论点，丐词(是证明中以本身尚待证明的判断作为论据的一种逻辑错误) tarihsel ～lar 有关历史的论断 ❷【旧】话；言词，言语；消息，信息 ❸【旧】俗语 ❹论题，命题：～lı film 主题电影(提出并阐述某一鲜明主题的电影) karşı ～ 反题，反命题

sava *is.* ❶消息，信息 ❷好消息，喜讯

savacı *is.* ❶使者，信使 ❷送喜讯的人，报喜的人 ❸【俗】(宗教中)预示神意者，神意代言

人，神意阐释人，先知

savak, -ğı *is.* 【俗】❶(水车的)导流板：değirmen ～ı 水车的导流板 ❷(水车的)泻水渠 ❸溢洪道；溢流口，溢流堰：batık akışlı ～ 水底导流坝 borulu ～ 溢洪管道 dolu ～ 溢水口，溢洪道 fırtına ～ı 暴雨溢洪道 geniş eşikli ～ 宽道截流坝 güdümlü ～ 截流坝

savaklamak (*-i*) 【俗】(用水车)把水抽入灌溉渠

savan *is.* 【俗】❶厚地毡 ❷地毯；铺在地面当地毯用的垫子

savan(**a**) [sava'n, sava'na] (法) *is.* 萨王纳植被；萨王纳稀树草原

savaş *is.* ❶战争：～ hazinesi 战备金库 ～ hükümleri 军事法 ～ ilânı 宣战 ～ kurulu 军事委员会 ～ vergisi 战争赔偿 atom ～ 原子战争 dalgalar ～ı 电子战 elektronik ～ 电子战 gerillâ ～ı 游击战 iç ～ 内战，国内战争 ihtilâlci ～ 革命战争 istiklâl ～ı 独立战争 kimyasal ～ 化学战 kurtuluş ～ı 解放战争 kutsal ～ 圣战；神圣的战争 nükleer ～ 核战 partizan ～ı 游击战 soğuk ～ 冷战 topyekun ～ 总体战 Dileyelim ki bir daha hiç dünya savaşı olmasın. 我们希望不要再发生世界大战。❷战役；战斗：～ dışlık 非交战状态 ～ durumu 战时状态 ～ ekonomisi 战时经济 ～ endüstrisi 军事工业 ～ gazı 窒息性气体，致死性毒气 ～ gemisi 军舰，战舰 ～ güveni 战斗保障，战斗警戒 ～ harekâtı 战斗行动 ～ hilesi 战术；计策，计谋；策略 ～ kudreti 军事力量，军事威力 ～ kümesi 战斗群，战斗组，战斗队 ～ teşekkülleri 作战兵团 asıl ～ 主攻战 devler ～ı (希腊神话中的)神魔之战 direnek ～ı 抵抗 engel geçidi (或 yıpratma) ～ı 消耗战，疲劳战 gaz ～ı 毒气战 geciktirme ～ı 阻击战 kara ～ı 陆战 katî ～ 决定性的战斗，决战 yıldırım ～ı 闪电战 ❸斗争，奋斗：barış uğrunda (yürütülen) ～ 争取和平的斗争 yıkıcı ～ 颠覆活动 ❹争斗，搏斗：hayat ～ı 生存竞争 kartallarla leyleklerin ～ı 鹰鹳之争，鹬蚌相争 ◇～ **açmak** 发动战争，开战 ～ **dışı etmek** 杀伤，击毁；使失去作战能力 ～ **etmek** 作战，打仗，战斗 ～ **kopmak** 爆发战争：Savaş koptu. 战争爆发了。～ **vermek** 开仗 ～ **yapmak** ①进行战争 ②进行斗争 ～ **yürütmek** 指挥作战 ～**a girişmek** ①开始交战 ②斗争起来 ～**a girmek** 进入战斗，开始交战 ～**a tutuşmak** ①开战 ②斗争

savaşçı Ⅰ *s.* ❶交战的，参战的，作战的，战斗的 ❷好战的，尚武的 Ⅱ *is.* 战士，士兵，战斗人员；交战者，参战者；武士，勇士，斗士：başıbozuk ～ 游击队员；〈史〉自由射手

savaşçıl *s.* 尚武的，善战的

savaşçılık, -ğı *is.* 尚武精神；好战(性)，好斗

savaşım *is.* 战斗；斗争；竞争：Uzun süren savaşım sonunda sıtma artık yurdumuzda çok görülmüyor. 经过长期的斗争，疟疾在我国已不常见。◇～ **vermek** 战斗；斗争；竞争

savaşımcı Ⅰ *s.* 参加战斗的；参加斗争的；参加比赛的，竞争的 Ⅱ *is.* 竞争者，参加比赛的人；参加斗争的人

savaşkan Ⅰ *s.* 英勇的，尚武的，善战的 Ⅱ *is.* 战士，士兵，战斗员

savaşkanlık, -ğı *is.* 战斗(性)：işçi sınıfının ～ı 工人阶级的战斗性

savaşmak (*nsz*, *-le*) ❶作战，战斗，打仗，搏斗；斗争：savaşan kıta 作战部队 amansızca ～ 顽强战斗，激烈战斗 vatanın şeref ve istiklâli için ～ 为祖国的荣誉和独立而战 ❷【转】努力，尽力，力求：yüzmeğe ～ 尽全力游泳 Bilim adamları insanları ölüme götüren hastalıklarla sürekli savaşıyorlar. 科学家们在同致命性疾病进行着不懈的斗争。Biz güçlüklerle savaşırken kılı kıpırdamadı. 我们奋力苦战，他却无动于衷。

savaşman *is.* 战斗员，战士，士兵

savat, -dı (阿) *is.* 乌银镶嵌装饰

savatçı *is.* 乌银镶嵌匠

savatlamak (*-i*) 用乌银镶嵌

savatlı *s.* 有乌银镶嵌装饰的：～ tabaka 有乌银镶嵌装饰的盘子

savatmak (*-i*) 用乌银镶嵌

savbeti *is.* 〈法〉起诉书

savca *is.* 起诉书

savcı *is.* 检察官，检察长；公诉人：basın ～sı 新闻检察员 baş ～ 总检察长 sosyal ～ 社会控诉人 Savcı, sanığı sorguya çekti. 公诉人盘问被告。

savcılık, -ğı *is.* ❶检查官(的职务)：Üç yıldır savcılık yapıyor. 他当了 3 年检查官。❷检察机关，检察院：cumhuriyet ～ı 共和国检察机关 **～a başvurmak** 向检察院提出申请

savdırmak (*-i, -e*) savmak 的使动态：Bir iş için gelen adamı kapıcıya savdırdı. 他把来办事的人打发到了看门人那里。

savga *is.* 保卫，捍卫；防御，防卫

savgal(ık, -ğı) *s.* 防御的，防卫的，防守的

savgamak (*-i*) 防卫，防守；保卫，捍卫

savgaman *is.* 〈法〉辩护人，律师

savılmak (*nsz*) savmak 的被动态

savla, savlo [sa'vla, sa'vlo] (意) *is.* 旗绳，旗杆绳：iskandil ～su 测深索 işaret ～su 信号旗索 parakete ～su 测程索 uçkurluk ～su 旗缘带

savlak *is.* ❶贪图，贪求，谋求，企冀；奢望，觊觎 ❷争讼，打官司

savlamak (*-i*) 【俗】自称，声称，主张；断言；要求

savlayıcı *s.* 要求的，请求的

savlet (阿) *is.* 攻击，冲击；猛攻，袭击

savlı *s.* 急忙的，急促的，匆匆忙忙的；匆忙的

savlık, -ğı *is.* 起诉书

savmak, -ar (*-i*) ❶让离开，打发；摆脱；赶走，驱逐：dilenciyi ～ 把乞丐打发走 hizmetçiyi ～ 让服务员离开 Küçük kardeşim korkunca köpekleri yanımızdan savdık. 我弟弟感到害怕，我们就把狗都赶走了。❷从中摆脱出来；康复，痊愈：hastalığı ～ 恢复健康，康复，痊愈 ❸度过，熬过 ❹ (*-e*) 【旧】过熟，熟过头；蔫，枯萎，凋谢：Vazodaki çiçekler savmış, yenilemeli. 花瓶里的花已蔫了，该换了。❺ (*-e*) 【旧】渗入，渗透入；穿入，进入：tank savar top 反坦克炮 uçak savar top 高射炮 Soğuk içime savdı. 我感到寒气逼人。

savruk, -ğu *s.* ❶轻率的，冒失的，不经心的，丢三拉四的，很健忘的 ❷混乱的，杂乱的；无条理的，马虎的，不爱收拾的：～ bir öğrenci 一个马虎的学生 ～ işçi 敷衍塞责的工人，做事马马虎虎的工人

savrukluk, -ğu *is.* 混乱，紊乱，杂乱无章；马虎，轻率，冒失，不经心

savrulma *is.* ❶ savrulmak 的动名词 ❷(飞机)最小半径坡度盘旋 ❸〈地〉风蚀 ❹(汽车)打滑

savrulmak (*nsz*) ❶分散，散开；洒，洒落 ❷(被风)吹散，吹乱

savruluş *is.* savrulmak 的动名词

savruntu *is.* 浪花，水花

savsa *zf.* 慢，缓慢；慢条斯理地

savsak, -ğı *s.* 玩忽的，疏忽的，粗心大意的

savsaklamak (*-i*) 推迟，拖延，耽搁，延缓：Akan damı onartmayı boyuna savsaklıyor. 他一而再、再而三地拖着不派人来修漏雨的屋顶。Ayşe derslerini savsakladığı için öğretmenimiz onu uyardı. 阿伊赛误了课，我们老师提醒了她。

savsaklanmak (*nsz*) savsaklamak 的被动态

savsaklayış *is.* savsaklamak 的动名词

savsaklık, -ğı *is.* 轻视，轻漫，鄙视的态度；瞧不起

savsamak (*-i*) 推迟，拖延，耽搁，延缓

savsöz *is.* 口号

savulmak (*nsz*) 让路，让道，让开；躲开，避开：Savul, savulun! 让开，快让开！劳驾！

借光！

savunagelmek (*-i*) 保卫，保护；捍卫，维护：işçi sınıfının çıkarlarını ～ 维护工人阶级的利益

savunma *is.* ❶ savunmak 的动名词：～ bakanı 国防部长 ～ cephesi 防御阵地 ～ dişi 〈动〉獠牙，巨牙，长牙 ～ gücü 防御能力 ～ hattı 防线 ～ imkanları 防卫手段 ～ kuvveti 防御部队，防御力量 ～ mekanizmaları 〈生〉防御反应 ～ savaşı 防御战 ～ topluluğ 防御共同体 ～ tüyleri 〈植〉绒刺 atom ～sı 原子防护 atoma karşı ～ 原子防护 gece ～sı (舰船的) 夜间防护 hava ～sı 防空 kara ～sı 地面防御 mevzi ～sı 区域防守 milli ～ bakanlığı 国防部 sahil ～sı 海岸防御 sivil ～ 民防(尤指防空) stratejik ～ 战略防御 yurt içi ～sı 国防 ❷辩护；辩论；辩护词：～ hakkı 〈法〉辩护权 ❸〈体〉守势，防御：～ eylemi (击剑比赛中)防守动作 bölge ～sı (篮球比赛中的)区域性防守 ◇ **～ bölgesi** ①〈军〉防区 ②〈体〉后场 **～ya geçmek** 转入防御

savunmak (*-i*) ❶防守，保卫，捍卫；保护：barışı ～ 保卫和平 en geniş halk kitlelerinin hayati isteklerini ～ 保护广大群众的生活需求 Çin Halk Kurtuluş Ordusu yurdumuzu savunmakla görevlidir. 中国人民解放军肩负着保卫我们祖国的职责。❷辩护，支持：Avukat sanığı mahkemede savundu. 律师在法庭上为被告进行了辩护。Yasa tasarısını savundu. 他为他的法律提案进行了辩护。

savunmalık, -ğı *s.* 防御的，防卫的，防守的，守势的

savunman *is.* 〈法〉律师，辩护人

savunmasız *s.* 孤立无援的，束手无策的，无力抵抗的 ◇**～ hâlde bırakmak** 使孤立无援，使无力抵抗

savunu *is.* savunmak 的动名词

savunucu Ⅰ *s.* 保卫的，保护的，起保护作用的 Ⅱ *is.* ❶保卫者，捍卫者，保护者，防卫者，庇护人 ❷辩护人：çetin ve satın alınmaz ～ 坚强廉洁的辩护人 sosyal savcılar ve ～lar 社会控诉人和辩护人 ❸〈体〉后卫

savunuculuk, -ğu *is.* ❶防御，防卫，保卫，防守 ❷辩护

savunulmak (*nsz*) savunmak 的被动态

savunuş *is.* savunmak 的动名词

savurga *is.* 浪费(行为)，挥霍

savurgan *s.* 非常浪费的，挥霍的，奢侈的

savurganca [savurga'nca] *s.* ve *zf.* 浪费的，挥霍的，奢侈的

savurganlık, -ğı *is.* 浪费，挥霍，奢侈(性)

savurmak (*-i*) ❶洒，洒落；簸，扬(谷物)：harman ～ 扬谷，簸粮食 ❷(风)吹掉，吹散，吹乱：Rüzgâr Serap'ın saçlarını savuruyor. 风吹乱了赛拉普了头发。❸掷，投，抛，扔：gülleyi ～ 掷铅球 taşı cama doğru ～ 扔石子砸玻璃 topu kaleye doğru ～ 把球射向球门 Elimdeki yemleri kuşlara savurdum. 我把手中的鸟食投给了鸟。❹挥舞；敲，打，击：kılıç ～ 挥剑，舞剑 yumruk ～ 拳打，挥舞拳头，挥拳 ❺说(谎话、骂人的话等)：arkasından ～ 背后骂人 küfür ～ 诅骂，咒骂，辱骂，亵渎 palavra ～ 吹牛，胡诌；撒谎 ❻浪费，挥霍：paraları ～ 浪费钱财 ❼焯，搅(汤、水等)：çorbayı ～ 搅一下汤 turşuyu ～ 拌酸菜，拌泡菜 ❽喷，吐；溅；卷，扬起：tükürükler ～ 吐唾沫；吐痰 Cıgaranın dumanını yüzüme savurma. 别把烟吐向我的脸上！Kasırga tozu toprağı savurdu. 飓风卷起了尘土。

savurtmak (*-i*) savurmak 的使动态

savuşmak (*nsz*) ❶悄悄地离去，偷偷地离开，溜走：Bir iki gazete alıp savuşuyorum. 我正拿了几张报纸要开溜。Hepsi yerlerinden kalktı, sonra birer birer savuştular. 他们全都站了起来，然后一个个溜之大吉。❷恢复，康复，复原 ◇**savuşup gitmek** 溜走；匆匆离去

savuşturmak (*-i*) 避开，躲开：Hasta tehlikeyi savuşturdu. 病人脱离了危险。

savut, -du *is.* 【方】武器

savutlamak (*-i*) 把…武装起来

savutlanmak (*nsz*) savutlamak 的被动态

savutlu *s.* 武装的，配有武器的

savutsuz *s.* 没有武器的，手无寸铁的，赤手空拳的

savutsuzlamak (*-i*) 解除…的武装，使缴械；使裁军，使裁减军备

savutsuzlanmak (*nsz*) savutsuzlamak 被动态

say [sa:y] (阿) *is.* 【旧】❶尽力，努力，费力 ❷工作，劳动：～ borsası 职业介绍所 ～ erbabı 劳动者 ◇～ **etmek** ①从事劳动，工作；致力于 ②努力，尽力设法，力求

saya [sa'ya] *is.* (未上底的)鞋帮：～ makinesi 制鞋帮机

sayacı *is.* 鞋帮匠

sayacılık, -ğı *is.* 鞋帮制造业

sayaç, -cı *is.* 计数器，流量计，流速计：ana ～ 总计数器 devir ～ı 转速计 elektrik ～ı 电度表 forma ～ı (印刷、纸张)计数器 gaz ～ı 煤气表 görüntü ～ı (电影画面)计数器 kısmî ～ 分区计数器 su ～ı 水表

sayar *s.* 恭敬的，表示尊敬的

Sayda *öz.is.* 赛达(黎巴嫩)

saydam *s.* ❶透明的；可为某种辐射所透射的：～ boyası 透明色 ～ damlataş 透明的宝石 ～ pano 〈剧〉透明纱 ～ perde 布银幕 ～ resim 幻灯片 ～ tabaka 〈解〉角膜 ～ yaprak 〈影〉赛璐珞片(制作动画电影用) Cam saydamdır. 玻璃是透明的。❷【转】坦率的，明朗的，清楚的，明白的，明显的：Karmaşık gibi gözüken sorun son günlerde saydam bir görünüş kazandı. 看似复杂的问题最近变得明朗了。

saydamlaşmak (*nsz*) ❶透明化，变透明 ❷【转】明朗化，变清晰

saydamlaştırmak (*-i*) saydamlaşmak 的使动态

saydamlık, -ğı *is.* ❶透明，透明度：suyun ～ı 水的透明度 ❷透明效果 ❸明显(性)，坦诚坦白，明朗

saydamsız *s.* 不透明的，不透光的

saydamsızlık, -ğı *is.* 不透明性，不透光性：bir yüzey üzerinde bir tabakanın ～ı 平面油层的不透明性

saydırmak (*-i*, *-e*) saymak 的使动态

saye [sa:ye] *is.* ❶【旧】阴影；影子 ❷【转】保护，庇护，防护 ❸支持，赞助 ◇～ **salmak** ①使产生影子 ②【转】保护，庇护；支持，帮助 ～**sinde** 幸亏，多亏；由于：Çocuk, ne öğrenmişse, ne yapmışsa Ramazan'ın sayesinde yapmıştır. 多亏了拉玛赞，孩子才学会了些东西，做了些事情。Cinayet mahallinde bıraktığı kâğıtlar sayesinde katilin kim olduğu anlaşılmıştır. 根据犯罪现场遗留的几张纸片，杀人凶手已经查明。

sayeban [sa:yeba:n] (波) *is.* 【旧】❶天盖(旧式大床的一种帐顶) ❷大帐篷 ❸【转】所有者，拥有者；保护人，庇护者：sayesinde ～ olmak 多亏…的帮助才得到

sayfa (阿) *is.* ❶(书本的)页：～ kağıdı 页托 ～ kenarı rakamı 旁注页码 ～ şeridi 书签带，丝带书签 ❷纸张 ❸专栏，专页；一面版面：～ bağlama masası 排版桌，拼版桌 ～ başlığı 标题，题目；书眉，天头；书名，篇名 ～ düzeni 拼版 ～ mürettibi 拼版工人 ❹【转】(值得记载的)事件，插曲：tarihimizin şanlı ～ları 我们历史上光辉的篇章 ◇～ **atmak** 装版 ～ **bağlamak** 编排(版面等) ～ **yapmak** 编排(版面等)

sayfalandırmak (*-i*) 把分页拼版

sayfalık, -ğı *s.* …页的：bir ～ yazı 一页的文章 elli ～ kitap 50 页的书

sayfiye (阿) *is.* 夏季别墅：～ evi 夏季别墅 ～ şehri 避署城镇 ◇～**ye gitmek** 外出避署

saygı *is.* 尊敬，尊重，敬重，爱戴；敬意：～ çeken görünüş 庄严的外貌 ～ çoğulu 〈语〉敬称复数形式 ～ karakolu 仪仗队 ahlâk yasası ～sı 对道德规范的尊重 derin ～larımla 此致深深的敬意 karşılıklı ～ 互相尊重，互相尊敬 kişi haysiyetine ～ 对个人

尊严的敬重 Saygılarımı sunarım. 谨表我的敬意。Yasalara ve emeğe saygısı vardır. 他尊重法律和劳动。◇(-*e*) ～ **beslemek** 尊重，尊敬 ～ **duruşu** 立正致意：ayakta ～ duruş yapmak 起立致敬 bir dakikalık ～ duruşu 一分钟的默哀 (-*e*) ～ **duymak** 尊重，尊敬 ～ **görmek** 受到尊敬 (-*e*) ～ **göstermek** 尊重： birbirlerinin menfaatlerine karşılıklı ～ göstermek 相互尊重彼此的利益 Yasalara ve kurallara karşı saygı göster. 你要尊重法律和法规！ ～**yla** ①(信尾用语)此致敬礼，致敬 ②尊敬地，怀着敬意

saygıdeğer *s.* 可尊敬的，应受尊重的：～ bir şahsiyet 值得尊敬的人

saygılı *s.* 恭敬的，尊敬人的，尊重人的，彬彬有礼的：～ adam 谦恭的人，彬彬有礼的人，有礼貌的人 ◇～ **davranmak** 待人谦恭有礼 (-*e*) ～ **olmak** 尊敬，尊重

saygın *s.* 受尊敬的，受尊重的：Saygın kişiler davranışlarıyla herkesin sevgisini, saygısını kazanırlar. 受尊敬的人用自己的言行赢得了所有人尊重与爱戴。

saygınlık, -ğı *is.* 尊敬，尊重，敬重，爱戴；敬意

saygısız *s.* ve *zf.* 不尊敬的，不尊重的，不恭敬的，不礼貌的；放肆的：başkalarına karşı ～ davranmak 对别人不尊重 Bu çocuğun kürek kadar dili var, çok saygısız. 这孩子是个大嘴巴，说话非常放肆。

saygısızca [saygısı'zca] *s.* ve *zf.* 不尊敬的，不尊重的，不恭敬的，不礼貌的 ◇～ **bahsetmek** 不客气地说

saygısızın *zf.* 不尊敬地，不尊重地，不恭敬地，不礼貌地；放肆地：O saygısızın tüm kusurlarını saydı, âlemin içinde beş paralık etti. 他毫不客气地数落他，使他觉得无地自容。

saygısızlık, -ğı *is.* ❶不尊敬，不恭敬，无礼貌 ❷【转】不尊敬的言行，不礼貌的言行 ◇～ **etmek** 不尊敬，不礼貌

Saygon (**Ho Şi Minh City**) *öz.is.* 西贡(旧称胡志明市)(越南)

sayha (阿) *is.* 【旧】叫喊声，尖叫声

sayı *is.* ❶〈数〉数，数字：～ harfleri 罗马数字 asıl ～lar 〈语〉基数数字 atom ～ 原子序(数) büyük ～lar kanunu 概率 çift ～ 偶数，双数 çift olarak çift ～ (或 eşit olarak eşit ～) 重偶数(能被四除尽的) doğal ～ 自然数 eksi ～ 负数 gerçek ～ 实数 ikinci basamaktan şekilli ～ (或 üçgen ～) 三角形数 karmaşık ～ #虚数 kesirli ～ #分数 negatif ～ 负数 ortak ～lar 公数 ortak ölçülmez ～lar 不可通约数 ortak ölçülür ～lar 可通约数 pozitif ～ 正数 sayma ～sı 列举数 sıra ～ sıfatı 〈语〉序数形容词 sıra ～sı 序数 sonlu ötesi ～ 〈数〉势 sonlu ～ #整数 tam ～ 整数 tam kareli ～ 完备平方数 tek ～ 单数 temel ～ 〈数〉基数，基本量 ❷(报刊等的)期，号：çekim ～sı 〈影〉镜头编号 derginin son ～sında 在最新一期的杂志上 duyarkat ～sı (胶片用的)乳胶号 ❸指数，指标，率：brom ～sı 溴值 dalga ～sı 波速 devir ～sı 转速 endeks ～ 物价指数 görüntü ～sı 〈影〉图象放映速 ❹数量：baskı ～sı 发行量，印刷量 bir elementin oran ～sı 〈化〉原子量 kuvanta ～ları 量子数 kübik ～ 立方数 kütle ～sı 〈化〉(原子)质量数 sihirli ～ 核中子数或核质子数 ❺〈体〉得分数：～ farkı 比分差距 ～ göstergesi 计分牌 ～ hakemi (篮球)裁判 ～ kağıdı 计分单 ～ tahtası 记分板 ◇～ **çıkarmak** ①得分，首开记录 ②增加得分 ～ **saymak** 数数 ～ **vermek** 让分 ◆**Sayım suyum yok.** ①(少儿游戏中)说好啦，我不计分(意指我只玩一会儿)。②(孩子们之间说的话)我不是闹着玩的(或这不是儿戏)。

sayı boncuğu *is.* 算盘

sayıca [sayı'ca] *zf.* 在数量上：～ değer 数值 ～ üstünlük 数量上的优势 Sayıca pek azdı. 数量上相当少。◇～ **üstün olmak** 数量上占优势

sayıcı *is.* ❶记数员，统计员 ❷牲口数量统计员

sayıklamak ❶ (*nsz*) 说梦话，发呓语；说胡话，说谵语：Erdal çok hasta, sayıklıyor. 埃尔达尔病得很重，直说胡话。❷(-*i*) 【转】念念不忘，不时提起；渴望，向往

sayılama *is.* ❶ sayılamak 的动名词 ❷统计；统计表；统计数字；统计资料

sayılamak (-*i*) 列举，枚举；数，计数

sayılı *s.* ❶有数的，数目不大的，不太多的：Bu gibi olaylar tarihte sayılıdır. 这类事件历史上也屈指可数。❷编号的，标号码的：on ～ kağıt 10 号纸 ❸(数量或时间)确定的，明确的：～ fırtınalar 日历上标明的暴风雪 Tabakalar sayılıdır. 盘子的数量是已知的。❹【转】知名的，著名的，出名的，尽人皆知的 ◇～ **günler** ①不多几天：Sayılı günler tez geçer. 不多的几天一晃就会过去的。②(法定的)休假日

sayılmak (*nsz*) saymak 的被动态：sayılan bölge (击剑比赛中的)有效面，有效区，有效部位 Bu konuda kabahatsız sayılmam. 在这个问题上，我并非没有过错。◇**sayılıp dökülmek** 列举，详述；数

sayım *is.* 统计调查，登记，列清单：～ günü (人口)普查日 ～ vergisi 牲口税 antikoensidans ～ 导步计量 bitki ～I 植物统计调查 kan ～ı 血细胞统计，血液分析，验血 kasa ～ı 清查保险柜 silâhsızlanma ～ı 裁军核查 Nüfus sayımları beş yılda bir yapılır. 人口普查每 5 年进行一次。

sayım bilimi *is.* 统计学

sayımlama *is.* 统计；统计表；统计数字；统计资料

sayımlamacı *is.* 统计学家，统计员

sayımsal *s.* 统计的，统计学的

sayın *s.* 尊敬的，敬爱的：～ bayım 尊敬的先生 pek ～ 尊敬的，敬爱的

sayısal *s.* ❶数的，数字的：～ sınav 数字式考试 ～ telefon 数字式电话 ❷数字上的，以数字表示的：～ değer 数值 ～ fonksiyon 数字计算，数码演算 ～ seri 数级 ～ tablo 数码表 ～ üstünlük 数量上优势 ◇～ **eşitsizlik** ①数量上的不均衡 ②不等式

sayısız *s.* ❶无数的，数不清的，不可胜数的：～ başarılar 无数的成就 ❷【旧】未编号的；未计数的

sayısızlık, -ğı *is.* 无数，不可胜数

sayış *is.* saymak 的动名词：yerinde ～ 原地踏步，停滞不前

sayışmak (*nsz*, *-le*) ❶票据交换，清算 ❷(少儿游戏中)数数(以决定谁当头)

Sayıştay *is.* 审计法院

saykal (阿) *is.* 【旧】❶抛光工，打磨工，研磨工 ❷抛光机 ❸釉，上光剂 ◇～ **vermek** 抛光，打磨，研磨，磨光，磨出光泽，擦亮

saykallamak (*-i*) 【旧】❶上光，上釉 ❷【转】奉承，恭维，阿谀，谄媚

saylamak (*-i*) 【俗】见 seçmek

saylav *is.* 议员，代表

saymaca Ⅰ *s.* 名义上的，有名无实的，挂名的：Kağıt paranın değeri saymaca bir değerdir. 纸币的价值是票面价值。Ⅱ *zf.* 名义上；在数字上

saymak, -ar (*-i*) ❶数，计算，统计：bahçedeki ağaçları ～ 清点花园里的树 evleri ～ 清点房屋的数量 ❷数数：birden ona kadar ～ 从 1 数到 10 ❸计算在内，包括：Bundan önce verdiğimi saymıyor musun? 在这之前我给你的，你不把它计算在内吗？❹重视：O, bu gibi adetleri çok sayar. 他非常重视这类习俗 ❺【转】看作，视为：Allah gibi ～ 奉若神明 Artık, kışı geçti sayabiliriz. 我们可以把冬天看作已经过去了。❻尊敬，尊重，敬重，爱戴：Gençler daima yaşlıları saymalı. 年轻人要永远尊敬老年人。❼列举，枚举，列数：birinin iyiliklerini ～ 列举某人的好处(或优点) O saygısızın tüm kusurlarını saydı, âlemin içinde beş paralık etti. 他毫不客气地数落他，使他觉得无地自容。◇～**la bitmemek** (或 **tükenmemek**) 数不尽，不可胜数 **sayıp dökmek** 列举；详述 ◆**Say beni, sayayım seni.** 你敬我一尺，我敬你一丈。

saymamazlık, -ğı *is.* 不尊敬，不尊重，缺乏敬重

sayman *is.* 会计员；会计师

saymanlık, -ğı *is.* ❶帐，簿记，会计；簿记学，会计学 ❷会计室；会计科；财会办公室

saymazlık, -ğı *is.* 不尊敬，不恭敬，无礼貌

sayrı Ⅰ *s.* 【旧】❶有病的，患病的，羸弱多病 ❷感到不舒服的；感到不快的，感到不满的；有恶感的 Ⅱ *is.* 【旧】病人 ◇～ **düşmek** 生病，得病

sayrıl *s.* 【旧】病理学的，病理的

sayrılar evi *is.* 医院，病院

sayrılık, -ğı *is.* ❶病，疾病，病痛 ❷【转】怪癖；嗜好

sayrımsak, -ğı *s.* 装病的

sayrımsamak (*nsz*) 装病

Sayrıshand *öz.is.* 赛音山达(蒙古)

sayvan (波) *is.* ❶天遮，天幕，遮阳布篷：heykel ～ı (雕像上面的)顶盖，拱顶 perde ～ı 窗帘顶盖，窗帘盒 tahta ～ı (挂在木板上的)华盖 ❷支有天篷的地方 ❸【旧】〈植〉伞形花序 ❹镶褶，皱边，边饰：eteklik ～ı 裙子的边饰 ❺(床、窗等的)垂饰：karyola ～ı 床的垂饰，床顶华盖 ❻檐饰：saçak ～ı 檐饰

sayvaniye *is.* 〈植〉伞形科(*Umbelliferae*)

saz[1] Ⅰ *is.* 〈植〉芦，苇，芦苇：～ benizli (脸色)苍白的 ～ kamışı 芦苇 Ⅱ *s.* 用芦苇编的，用芦苇制的：～ çatı 用芦苇盖的屋顶 ～ kalem 芦苇笔 ～ kayığı 芦苇船，芦苇筏 ～ kulübe 芦苇亭

saz[2] (波) *is.* ❶乐器：～ âlemi 弹唱娱乐晚会 ～ semaisi (歌曲的)结尾伴奏音乐 ～ şairi 〈文〉弹唱诗人 ～ takımı 民乐乐团 Sazlar akort edilditen sonra konser başladı. 各种乐器调好音后音乐会就开始了。❷塔尔琴：～ eseri 塔尔琴乐曲 ◇～ **çalmak** 弹奏乐器，弹塔尔琴

sazan *is.* 〈动〉鲤鱼

sazangiller *is.* 〈动〉鲤科

sazcı *is.* ❶塔尔琴弹奏者；乐器演奏者 ❷塔尔琴商；乐器制造或销售商

sazcılık, -ğı *is.* ❶塔尔琴弹奏；乐器演奏 ❷塔尔琴制作或销售业；乐器制作或销售业

sazende [sa:zende] (波) *is.* 【旧】演奏家

sazlı *s.* 有塔尔琴弹奏的：～ sözlü 有弹唱的 ～ toplantı 有塔尔琴弹奏的集会

sazlık, -ğı *is.* 芦苇地

sazlık ardıcı *is.* 〈动〉苇莺

sazlık balıkçı ördeği *is.* 〈动〉凤头潜鸭

sazsız *s.* ❶无芦苇的 ❷无塔尔琴的；无乐器的

sazlık yelvesi *is.* 〈动〉苇鸦

SB 【缩】苏联(Sovyetler Birliği)

Sb 〈化〉锑(Antimon)

SBF 【缩】政治学院(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

SBP 【缩】社会主义联盟党(Sosyalist Birlik Partisi)

Sc 〈化〉钪(Skandiyum)

Se 〈化〉硒(Selenyum)

seans (法) *is.* ❶一场，一次，一回：Portresini üç seansta tamamladı. 他分 3 次给她画了一幅肖像。❷会议，开会，会期：akademik kurulun ～ı 学院教职员工会议 ❸(音乐会、电影、戏剧的)演出，演奏；表演：Sinemalar günde üç seans yapıyor. 电影院一天上映 3 场电影。

sebat [seba:t] (阿) *is.* 坚持，坚忍不拔，不屈不挠：Fakat şu var ki çocuklar arzularında sebat göstermiyorlar. 但是有一点，孩子们并没有坚持他们的要求。◇～ **etmek** (或 **eylemek, göstermek**) 坚持，不屈不挠：Bir işte sebat edip çalışmazsan sonunda aç kalırsın. 如果你工作不努力，最终就要饿肚皮。～**la** 坚强地，不屈不挠地，百折不回地

sebatkâr [seba:tka:r] (阿-波) *s.* 【旧】坚决的，不屈不挠的，坚定不移的，坚韧不拔的

sebatlı *s.* 坚决的，不屈不挠的，坚定不移的，坚韧不拔的：En sebatlı inkılâpçı sınıf işçi sınıfıdır. 工人阶级是最彻底的革命阶级。

sebatsız *s.* 易变的，无常的，不坚定的，(对爱情)不专一的，朝三暮四的，朝秦暮楚的

sebatsızlık, -ğı *is.* 不固定，变幻无常，反复无常；不专一，朝三暮四，朝秦暮楚

sebayüdü [seba:'yüdü] (波) *is.* 3 点和 2 点(在 15 子游戏中色子掷出的点数)

sebbetmek (*-i*) 骂，斥骂，辱骂，痛骂

sebebiyet (阿) *is.* 【旧】❶原因，起因，缘故；理由，动机 ❷〈哲〉因果性，因果关系 ◇ (*-e*) ～ **vermek** 引起，惹起，造成；使有借口：O kadar alıngan bir huy vardı ki, en masumane söylenen sözü bile kaldırmaz, çok kez kavgalara sebebiyet verirdi. 他是那么的心胸狭窄，别人说的哪怕是一句最无恶意的话，他也容不下，往往争吵起来。

sebep, -bi (阿) *is.* ❶原因，缘故；理由，动机：～ ve maksat zarfı〈语〉原因目的副词 boşanma ～leri 离婚的理由 bu ～le 因此，为此 cezayı ağırlaştırıcı ～ler 从重情节 cezayı hafifletici ～ler 从轻情节 geçerli bir ～ 行得通的理由，说得过去的理由，正当理由 haklı ～ 正当理由 harp ～i 宣战理由，开战理由 Yoksulluğun sebebi çok defa tembelliktir. 贫穷往往是懒惰造成的。❷借口 ◇～(**ini**) **aramak** 寻找原因；找根据，找借口：Kavga çıkarmak için sebep arıyor. 他在找借口打架。～ **göstermek** 说明理由，提出论据 ～ **olmak** ①引起，导致，造成：Küçük bir dedikodu birbiriyle kötü kişi olmalarına sebep oldu. 一个小小的流言蜚语，使得他们互相嫉恨。②成为起因：Bir aralık, ne sebep oldu bilmem, daha sıkı uğramaya başladım. 有段时间，不知道是什么原因，我去得更勤了。～ **teşkil etmek** 形成理由 ～**iyle** 由于，因为：Hırçınlığı sebebiyle hiçbir yerde tutunamıyor. 由于他脾气不好，到哪儿都呆不长。Görevinde yaptığı birtakım suiistimaller sebebiyle işinden el çektirmişlerdi. 他因为在职期间数次滥用职权而被停职。◆**Sebep olan sebepsiz kalsın.** 恶有恶报。

sebeplenmek (*nsz*) 捞到好处，得到便宜：Bu işten biz de sebeplendik. 我们也从这件事中得到了好处。

sebepli *s.* 有理由的，有根据的，有论据的；有原因的，有缘由的：～ çözümleme 有根据的分析 ◇～ **sebepsiz** 盲目地，无目的地，胡乱地

sebeplik, -ği *is.* 理由；论据

sebeplilik, -ği *is.* 见 sebebiyet

sebepsiz *s.* 无原因的，无缘无故的，无正当理由的：～ bir öfke 无缘无故的恼怒 ～ iktisap 〈法〉非法暴富 ◇～ **kalmak** (生活)变得拮据，变得窘迫 ～ **yere** 无缘无故地 ◆**Sebepsiz kuş bile uçmaz.** 无风不起浪。**Sebepsiz ölüm olmaz.** 人不会无缘无故地死。

sebepsizlik, -ği *is.* 无缘无故，没有原因

sebil [sebi:l] (阿) *is.* ❶(伊斯兰教节日里)免费分发的饮用水或食品 ❷免费饮水处；饮用泉水 ❸【俗】分发甘草水 ◇～ **etmek** 浪费，挥霍

sebilci *is.* (伊斯兰教节日里)免费分发的饮用水或食品的人

sebilhane [sebi:lha:ne] *is.* (伊斯兰教节日里)饮用水或食品免费分发站：～ bardağı (饮用水分发站里)喝水杯 ◇～ **bardağı gibi** (人群)拥挤不堪

sebkihindi [se'bkihindi:] (阿) *is.* 〈文〉【旧】印度风格(17-18 世纪的文学中出现的脱离人的情感、追求奇异幻想的一种诗歌风格)

sebze (波) *is.* 蔬菜：～ bahçesi 菜园 ～ keskisi 切菜刀 ～ koruma deposu 蔬菜贮藏室

sebzeci *is.* 卖菜的人

sebzecilik, -ği *is.* 卖菜

sebzelik, -ği *is.* ❶菜园 ❷(冰箱的)保鲜柜

sebzevat [sebzeva:t] *ç.is.* 蔬菜

seccade [secca:de] (阿) *is.* 礼拜时用的地毯，小地毯，跪毯

secde (阿) *is.* (礼拜时)叩头，跪拜，俯首在地 ◇～ **etmek** 俯首在地，磕头，叩头，跪拜 ～**ye**

varmak 俯首在地，磕头，叩头，跪拜 **～ye kapanmak** 俯首在地，磕头，叩头，跪拜

seci, -c'i [seci:] (阿) *is.* 【旧】〈文〉韵文，骈文，赋

seciye (阿) *is.* 性格，性情；个性，气质

seciyeli *s.* 可靠的，可信赖的，性格坚强强的

seciyesiz *s.* 不能信任的，不能信赖的，不可靠的；没骨气的，无气节的，无主见的

seciyesizlik, -ği *is.* 意志薄弱，优柔寡断，无主见；无骨气，无气节

seççade (阿) *is.* 礼拜时用的地毯，小地毯，跪毯

seçenek, -ği *is.* 替换物；选择对象；可供选择的办法或方案；选项

seçi *is.* ❶ seçmek 的动名词 ❷〈生〉选择性

seçici *s.* 选择的；挑选的，选拔的；有选择力的：～ amnezi〈医〉选择性遗忘 ～ fonksiyonlar yöntemi 多向选择法 ～ geçirgenlik 〈动、植〉选择性渗透 ～ yakınlıklar 〈心〉有择亲和势 ～lar kurulu 选拔委员会

seçicilik, -ği *is.* 选择性：～ katsayısı 选择系数

seçik, -ği *s.* ❶明显的，清楚的，确定无误的 ❷有选择性的 ❸与其他不同的，独特的，性质截然不同的 ❹线条分明的，轮廓鲜明的；明显的

seçiklik, -ği *is.* 清晰，清楚

seçiliş *is.* seçilmek 的动名词

seçilmek (*nsz*) seçmek 的被动态：seçmek ve ～ hakkı 选举权与被选举权

seçilmiş *s.* ❶挑选出来的；优秀的，杰出的：～ hikayeler 短篇小说选集 ～ şiirler 诗歌选集 ❷挑剩下的：～ meyveleri çok ucuza sattı. 他把挑剩下的水果很便宜地卖了。

seçim *is.* ❶挑选，选择，选定：ayakkabı ～i 挑鞋 deneysel ～ 尝试性挑选 ❷〈法〉选举：～ bölgesi (或 çevresi) 选区，选举区 ～ cezaları 褫夺选举权 ～ dönemi 选举期 ～ encümeni (或 kurulu) 选举委员会 ～ hakkı 选举权 ～ kütüğü (或 listesi) 选举名单 ～ mücadelesi 竞选 ～ propagandası 竞选活动；拉选票活动 ～ sandığı 选票箱 ～ yasakları 选举禁律 ～ yeterliği 选举资格 ～in yenilenmesi 重新选举 ara ～ 部分选举 belediye ～i 市政选举 genel ～ 普选 kısmi ～ 部分选举 mebus ～i 议员选举 Seçim geçerli sayılır. 本次选举确认有效。❸〈生〉选择，淘汰：doğal ～ 〈动〉自然选择，自然淘汰 yapma ～ 〈动、植〉人工选择，人工淘汰 ◇**～ yapmak** 挑选；选举；选择 **～i kazanmak** 获选，当选：Kahir ekseriyetle seçimi kazandı. 他以压倒多数当选。

seçimli *s.* 经选举产生的，选任的，选举的：～ organlar 选举出的机构

seçiş *is.* seçmak 的动名词

seçki *is.* 选集；选曲；选段

seçkin *s.* 杰出的，卓越的，优秀的，极好的，出众的：～ devlet adamı 杰出的国家领导人 ～ nitelik 显著特性 ～ yazılar 好文章 Kitapların seçkinlerini hep götürmüşler. 他们把好书都带走了。◇**～ alt grup** 〈数〉不变量子群

seçkinlenmek (*nsz*) (被)挑出，选出

seçkinler *ç.is.* (一个团体中的)杰出人物，精华，精英

seçkinleşmek (*nsz*) 变得出众，变得优秀；成为杰出人物

seçkinlik, -ği *is.* 杰出，卓越，优秀

seçme Ⅰ *is.* seçmek 的动名词 Ⅱ *s.* 挑选出来的；优秀的，杰出的，卓越的：～ eserler 文选，作品选集 ～ hakkı 选举权 ～ ilişkisi 〈语〉选择关系 ～ parçaları 文选，选集，选段

seçmece Ⅰ *zf.* 有选择地，挑选地，任意选择地：Seçmece verirsen on tane alırım. 你要是让挑的话，我就买 10 个。Ⅱ *s.* 选购的；挑选着卖的：～ portakal 选购的柑橙

seçmeci Ⅰ *s.* 折中主义的，折中派的 Ⅱ *is.* 折中主义者，折中派

seçmecilik, -ği *is.* 〈哲〉折中主义

seçmek, -er (*-i*) ❶选择，选出，挑选出，选拔：Ben bu kitabı seçtim. 我选了这本书。❷选举，推选：Biz sizi başkanlığa seçtik. 我们选您当主席。❸辩认出，看出，听出，觉出：Bir karaltı gördüm, ama ne olduğunu seçemedim. 我看到了一个黑影，但没看清是什么。

seçmeli *s.* 可自由选择的，可自行决定的，非强制性的：～ ders 选修课 ～ koruma düzeneği〈电〉保险，保险设施

seçmen *is.* 有选举权的人，选民：～ kartı 选民证 ～ kütüğü (或 listesi) 选民登记

seçmenlik, -ği *is.* 选民(的身份)

seçtirmek (*-i, -e*) seçmek 的使动态

sed, -ddi 见 set[1]：Çin Seddi 长城

seda [seda:] (阿) *is.* 见 sada

sedalı 见 sadalı

sedasız 见 sadasız

sedef (阿) *is.* 贝壳，贝甲；珠母：～ düğme 贝壳钮扣，珠母钮扣 ～ hastalığı 牛皮癣 ～ işi 加工贝壳 ～ kakmalı çekmece 嵌有贝壳的抽屉 ～ mozaik 镶嵌贝壳

sedefçi *is.* 贝壳加工工人

sedefçilik, -ği *is.* 贝壳加工业

sedefli *s.* 用贝壳制的，用贝壳装扮的；真珠质的，产生真珠质的：～ kalker 大理石

sedef otu *is.* 〈植〉芳香(*Ruta graveolens*)

sedef otugiller *is.* 〈植〉芳香科

sedefsi *s.* 珍珠似的，有珠光的：～ bulut 珍珠云，珠状云

sedimantasyon (法) *is.* ❶〈化、医〉沉淀(作用)，沉降：～ deneyi 沉淀试验 ❷〈地〉沉积(作用)

sedir[1] (阿) *is.* (无靠背、无扶手的)沙发：～ kanape 靠背长沙发 ～ yastığı 沙发靠垫

sedir[2] (拉) *is.* 〈植〉雪松(*Cedrus*)

sedrebeki *is.* 【口】胡说，瞎说，胡说八道

sedye [se'dye] (意) *is.* 担架：Biraz sonra sedye yukarı çıkarılıp koridora konuldu. 不一会儿，担架被抬了上来，放在走廊上。

sedyelik, -ği *s.* 必须用担架抬的：～ hasta 必须用担架抬的重病号

sefa (阿) *is.* 见 safa

sefahat, -ti (阿) *is.* ❶放荡，放纵；放纵行为 ❷消遣，娱乐：～ âlemleri 娱乐圈 ～ hayatı 娱乐生活

Sefakis *öz.is.* 斯法克斯(突尼斯)

sefalet [sefa:let] (阿) *is.* ❶贫穷，贫寒，穷苦；贫瘠，贫乏 ❷可怜，不幸 ◇**～ çekmek** 受苦，受穷；遭受不幸 **～ duçar olmak** 陷于贫困 **～ içinde yaşamak** 过穷日子，过苦日子，受穷，贫困潦倒；苦于缺乏(某物) **～e dalmak** 陷入贫困 **～e düşmek** 陷于贫困

sefaret [sefa:ret] (阿) *is.* 大使馆：～ erkânı (或 heyeti) 外交使团 ～ katibi 大使馆秘书 ～ memurları 大使馆工作人员 ～ müsteşarı 大使馆参赞 ～ tercümanı 大使馆译员 Türk Sefareti 土耳其大使馆

sefarethane [sefa:retha:ne] (阿) *is.* 大使馆(驻地)

sefaretname [sefa:retna:me] (阿) *is.* (奥斯曼帝国时)驻外使节的工作报告

sefer[1] (阿) *is.* ❶旅行，旅程，旅途：～ erzakı 供一次出航的粮食 ～ yolu çizme haritası 航空地图 ～den kaldırılmış gemi 不适于出航的船只 dönüş ～i 返航，回航；回程 düzenli ～ 定期航行，定期航班 kısa ～ 短途航行 ring ～i 环形航行 uçak ～i 航班 uzun bir ～ 长途旅行 ❷战争：～ bahşişi〈史〉犒赏 ～ duası〈史〉出征前的祷告 ～ hizmetlerine kabiliyetli 适于征战的 ～ kazanı 行军锅 ～ nakliyatı 军运，军运工具 ～ ordusu 远征军 ❸次，回：bu ～ 这一次，这次 geçen ～ 上一次，上回 üç ～ 三次 ◇**～ açmak** 开

战 ～ **hâlinde bulunmak** 在航行中；在旅途中；在征途中 ～ **eşmek** 〈史〉出征 ～ **etmek** 旅行，去旅行 ～ **kuvvetleri** ①远征军 ②野战军

sefer[2] 见 safer

seferber (阿-波) *is.* 被动员入伍的；准备出征的：～ kıyafeti 行军军服，军装 ◇～ **bir hâle getirmek** 动员，发动 ～ **etmek** 动员，发动 ～ **olmak** 动员起来

seferberlik, -ği *is.* ❶动员：～ emri 动员令 ～ ilanı 动员公告 ～ plânı (或 projesi) 动员计划 ～ talimatı 动员指令 ～in ilgası 复员 genel (或 topyekun, umumi) ～ 总动员 kısmi ～ 部分动员 ordu ～i 军队动员 ❷发动时期，动员阶段 ◇～ **ilan etmek** 动员，进行动员

seferi [seferi:] (阿) *s.* 【旧】❶与旅行有关的 ❷与征战有关的：～ durum 动员状态 ～ harp divanı 战地法庭，军事法庭 ～ hayat 军旅生涯 ～ hizmet 兵役，军役 ～ kıyafet 军装，军服 ～ kuruluş 作战分队 ～ kuvvet (或 mevcut) 作战部队 ～ ordu 远征军 ～ seyrü hareket cetveli 作战计划 ～ tayın 野战口粮 ～ teçhizat 军人装备 ～ teşkilat 作战兵团 ❸因旅行没能戒斋和做祷告的

seferlik, -ği *s.* 够一次的：bu ～ 就这一次 iki ～ yol parası 够两趟的路费

sefer tası, -nı *is.* (一格一格叠起的)手提饭盒，提盒 ◇～ **gibi** 一格一格的(指楼房的每一层只有一间房)

sefih [sefi:h] (阿) *s.* ❶放荡的，放纵的，花天酒地的：İçer, kumar oynar, başına bir sürü sefih insan toplar. 他酗酒、赌博，周围聚了一群花天酒地的人。❷庸俗的，粗俗的

sefil [sefi:l] (阿) *s.* ❶受穷的，受苦的，受罪的；遭受不幸的：～ vaziyeti 苦难的处境 ❷卑鄙的，可耻的 ❸破旧的：～ bir ev 破旧的房屋 ◇～ **olmak** 受苦，受穷；遭受不幸

sefillik, -ği *is.* ❶苦难，不幸 ❷贫穷，贫困，赤贫 ❸卑鄙，可耻 ❹破旧，破烂

sefine [sefi:ne] (阿) *is.* 【旧】船，舰船：hava ～si 飞艇，飞船

sefir [sefi:r] (阿) *is.* 大使，公使

sefire [sefi:re] (阿) *is.* ❶女大使，女公使 ❷大使夫人

sefirlik, -ği *is.* ❶大使馆 ❷大使衔

segâh [sega:h] (波) *is.* 〈乐〉一种土耳其音乐

seğirdim *is.* ❶赛跑 ❷后坐力，反冲力；跳回，弹回：～ halatı 〈海〉【旧】减震索 ～ mengenesi 减震垫料 ❸(水磨机的)斜水槽 ❹〈史〉(从屠宰场往炊事房)运肉兵 ◇～ **yolu** ①护城河 ②(驿站的)走廊

seğirdiş *is.* seğirtmek 的动名词

seğirmek (*nsz*) (肌肉)抽动，颤动

seğirtme *is.* ❶ seğirtmek 的动名词 ❷无饵鱼钩：～ olta ile balık avı 用无饵钩捕鱼 ～ zokası 鱼形钓钩

seğirtmek (*nsz*) 赶紧，赶快：Birdenbire kalkıp eve doğru seğirtti. 他突然站起来回家了。

seğmen (波) *is.* (节日中穿民族服装、骑马跨枪的)年青人，勇士

seher (阿) *is.* 黎明，清晨：～ vakti 黎明，清晨 ～ yeli 晨风

sehim, -hmi (阿) *is.* 【旧】❶股份，股金，股票 ❷一部，部分

sehiv, -hvi (阿) *is.* 【旧】疏忽，马虎，粗心，差错

sehpa [sehpa:] (波) *is.* ❶三脚支撑物；鼎：～ ayağı 三脚支撑撑脚；桩 ～ başlığı 三脚支撑撑盖 ～ vinci 三脚吊车，三脚起重机 atlama ～sı 〈体〉跳高撑架 bıçkı ～sı 锯木架 döner ～ 转架 dürbün ～ 伸缩架 katlanır ～ 折叠架 motör ～sı 发动机托架 nişan ～sı 瞄准架 tüfek ～sı 瞄准架 ❷三腿桌 ❸绞刑架：idam ～sına çıkmak 上绞刑架，被绞死 ❹画架 ◇～**ya çekmek** 绞死，吊死

sehven [se'hven] (阿) *zf.* 【旧】不经心地，疏忽地；错误地，弄错地

sehvetmek 弄错，做错；犯错；想错，看错

SEK 【缩】乳品工业协会(Süt Endüstrisi Kurumu)

sek (法) Ⅰ *s.* 纯的，不掺杂的，不兑水的(酒)：～ viski 不兑水的威士忌 ～ votka 不兑水的伏特加 Ⅱ *zf.* 不掺水地，不掺杂地：～ içmek 不兑水地喝(酒)

sekant (法) *is.* 〈数〉❶割线 ❷正割

sekban [sekba:n] (波) *is.* 〈史〉❶(奥斯曼帝国时的)边防军 ❷(奥斯曼帝国时省、地区的)地方部队

sekbanbaşı *is.* 〈史〉(奥斯曼军队中)边防军指挥官

Sekendiz *öz.is.* 〈天〉土星

sekene (阿) *ç.is.* 【旧】(sakin 的复数形式)居民，住户，常住居民

seki[1] *is.* ❶【口】石礅，土礅；石凳，土凳：devir ～ 半圆形石凳 ❷堤岸，阶丘：akarsu ～si 河成阶地 aşıntı ～si 侵蚀成阶地 barbata ～si 栏墙；(挡土墙)鞍形盖顶 binek seti ve ～si 台阶 çökerti ～si 沉积阶地 kaya ～si 石质阶地

seki[2] *is.* (马、驴或牛腿上的)白斑

sekilemek (*-i*) 使成梯田，造梯田

sekili *s.* 有白斑的：～ at (脚上)有白斑的马

sekincilik, -ği *is.* 〈哲〉寂静主义

sekiş *is.* sekmek 的动名词

sekiz *say.* 8；8 个：～ buçuk 8 个半；8 点半 ～ defa (或 kere) 8 次 ～ köşe 八角形 ～ mm. lik film 8 毫米胶片 ～ tek 〈体〉8 人划艇 ～de bir 八分之一 Mayıs'ın ～i 5 月 8 日 saat ～ 8 点钟 yüzde ～ 8% On altıda sekiz iki var. 16 除以 8 等于 2。Sekiz iki daha on eder. 8 加 2 等于 10。◇～ **çizmek** 8 字形表演 ～ **köşe olmak** 悠闲；自在；得意，高兴；有兴致

sekizer *s.* 每 8 个；各 8 个：Çocuklara sekizer dolar verdi. 他给了孩子们每人 8 个美元。

sekizgen *is.* 〈数〉八角形：～ piramid 八角椎 ～ şekli 八角形 bir düzgün ～ 等边八边形

sekizinci *say.* 第 8：～ gün 第 8 天 ～ sıra 第 8 排

sekiz kollular *is.* 〈动〉八腕亚目(软体动物)(*Octopus*)

sekizli Ⅰ *s.* ❶带 8 字的，有数字 8 的：sinek ～si 梅花 8 ❷〈文〉八行的(诗) Ⅱ *is.* 〈乐〉八分之一音符

sekizlik, -ği Ⅰ *s.* 含 8 个的，可容纳 8 份的；由 8 个部分组成的 Ⅱ *is.* 〈乐〉八分之一音符：～ es 八分休止符

sekiz yüzlü *is.* 八面体

seklem *is.* 【俗】❶绒毛或毛织成的袋子 ❷古代重量单位(等于 10 个巴特曼，一个巴特曼在不同地区等于 2-8 个奥卡，一个奥卡等于 1283 克)

sekme *is.* ❶ sekmek 的动名词 ❷〈军〉跳弹：～ atışı 跳弹射击 ～ izi 跳弹弹坑

sekmek, -er (*nsz*) ❶(单腿或双腿)蹦蹦跳跳地走：Evden yola, yoldan eve varabilmek için evvelce yerleştirilmiş iri kayalar üzerinde sekmek gerekirdi. 要从家里到路上，或从路上到家里都必须在原先放好的大石头块上蹦跳着走。❷蹦，跳：Taş seke seke gözden kayboldu. 石子儿蹦着蹦着就不见了。❸跳飞，漂掠：Mermi sekti. 炮弹跳飞了。❹停顿，中断：Hastanın ateşi bir gün bile sekmedi. 病人的烧一天也没退过。

sekmen *is.* ❶无靠背椅 ❷楼梯，阶梯

sekoya [seko'ya] (拉) *is.* 〈植〉巨杉，世界爷(*Sequoia*)

sekretarya [sekreta'rya] (法) *is.* 秘书处；书记处

sekreter (法) *is.* ❶秘书：özel ～ 私人秘书 ❷书记：genel ～ 总书记；秘书长 ❸编辑秘书

sekreter kuşu *is.* 〈动〉食蛇鹰

sekreterlik, -ği *is.* ❶秘书的职务或任期；书记的职务或任期：～ okulu 秘书学校 genel ～ 总书记(的职务)；秘书长(的职务) ❷秘书处；书记处：Birleşmiş Milletler Sekreterliği 联合国秘书处

seks (法) *is.* 性，淫欲，色情：～ endüstrisi 色情工业

seksapel (英) *is.* 性感

seksek, -ği *is.* 小孩独脚跳踢石子儿的游戏，“跳房子”游戏

seksen *say.* 80；80 个 ◇～ **kapının ipini çekmek** ①走东家，串西家 ②东奔西走；求爷爷告奶奶 ～ **kere** 很多次 ◆**Seksen doksan bir gün yoksun.** 人总是会死的。**Sekseninde saz öğrenen kıyamette çalar.** 为时已晚。

seksener *s.* 每 80 个；各 80 个：～ dolar 各 80 美元；每人 80 美元

sekseninci *say.* 第 80

seksenlik, -ği *s.* ❶可容纳 80(个)的；含 80 的：～ limon sandığı 能装 80 个柠檬的箱子 ❷80 岁的：～ bir adam 一个 80 岁的人

seksi (英) *s.* 性感的；引起性欲的，色情的

seksiyon (法) *is.* 部门，组，科，室

seksolog (法) *is.* 性学家

seksoloji (法) *is.* 〈医〉性学：～ enstitüsü 性学研究所

seksolojik (法) *s.* 〈医〉性学的

sekstant (法) *is.* 六分仪

seksüel (法) *s.* 性的

sekte (阿) *is.* ❶停顿，间断，中断：İki doktor da bunun bir kalp sektesinden olduğuna rapor verdiler. 两位医生都诊断为心肌梗塞。❷【旧】破损 ❸【旧】〈医〉卒中，中风，脑溢血 ◇(*-e*) ～ **getirmek** 使受到损失，有害于，损害，危害，阻止，妨碍 (*-e*) ～ **iras etmek** 使受到损失，有害于，损害，危害，阻止，妨碍 (*-e*) ～ **vermek** 使受到损失，有害于，损害，危害，阻止，妨碍 ～ **vurmak** 中断；遮断；阻碍 (*-e*) ～**ye uğramak** 停止，停滞，停顿：Bu iş sekteye uğradı. 这件事停顿下来了。

sekteikalp, -bi [sekte'ikalp] (阿) *is.* 【旧】心肌梗塞，心肌梗死，心力衰竭

sekter (法) Ⅰ *s.* 宗派的，宗派主义的 Ⅱ *is.* 宗派分子，宗派信徒，教派信徒

sekterlik, -ği *is.* ❶宗派主义 ❷〈宗〉教派性

sektirmek (*-i*) sekmek 的使动态 ◇**sektirmemek** ①不让停，不让中断：İşini hiç sektirmez. 他从不让他的工作有丝毫停歇。②不错过：O, santim sektirmez. 他从不放过一丝一毫。

sektör (法) *is.* 部门，领域：devlet (或 resmi) ～ü 国营部门 özel ～ 私营部门

sel (阿) *is.* ❶水流，激流，湍流；山洪，石洪，泥石流：～ akışı 激流涌动 ～ gibi akın 激流，湍流 ～ gibi boşanan yaşlar 泪如泉涌 ～ lâv 泥石流 ～ yarıntısı 山洪道 ～ yatağını (或 yarıntısının) açılması 冲沟；沟蚀 ❷【转】(涌动的)人群，人流：insan ～leri 人群，人流 memur ～i 职员群 ❸【转】洪水猛兽 ◇～ **gibi** ①(液体)流水般地(淌) ②(时间)象山洪一样(流逝) ③(人群)潮水般地(涌动) (*bir yeri*) ～ **götürmek** ①(某地)暴雨连绵 ②(某地)被洪水冲毁 ～ **önünde kütük kapmak** 火中取栗，虎口拔牙 ～ ～**i götürmek** 洪水汹涌 ～**e gitmek** 白白地浪费 ～**i suyu kalmamak** (果菜)发蔫，干巴，(食物)变得干硬 ◆**Sel gider kum kalır.** 人过留名，雁过留声。**Sel ile gelen yel ile gider.** 钱财来得容易，去得也快。

selâm [selâ:m] (阿) *is.* 问候，问好，敬礼，致敬：～ topu 〈军〉礼炮 resmi ～ (以鸣枪、鸣炮、升旗、举手等表示的)敬礼，致敬；礼炮 Namık Bey'in size selâmı var. 纳默克先生向您问好。◇～ **almak** 答礼，回答问候 ～ **çakmak** 问候某人，(向某人)问好 ～ **durmak** 敬礼 ～ **etmek** 捎去问候，代问好 ～ **getirmek** 向某人问好 ～ **göndermek** 捎去问候，代问好 ～ **sabah etmek** 寒暄；聊天 (*-den*, *-e*) ～ **söylemek** ①向某人转达问候：Mümtaz Bey size selâm söyledi. 穆姆塔兹先生向您问好。②让某人转达问候：Kemal Beye benden selâm söyleyiniz. 请转告我对凯末尔先生的问候。～ **tiki** (小儿)抽搐 ～ **verip borçlu çıkmak** 小小的一声问候招来一堆的事 (*-e*) ～ **vermek** 问候某人，行礼，打招呼：asker ～ı vermek 行军礼 Son zamanlarda burnu büyüdü, kimseye selâm bile vermiyor. 近来他傲起来了，见谁都不理睬。Onun gibi adamlara selâm vermek bile caiz

değildir. 对他那样的人，连打招呼都不必。(*-den*, *-e*) ～ **yollamak** ①向某人转达问候 ②让某人转达问候 ～**a durmak** 敬礼 ～**ı sabahı kesmek** 与某人断绝关系 ～**ını esirgemek** 不表示问候，不答理 ◆**Selâm para, kelâm para.** 稍微一动就要花钱。

selâmaleyküm [selâ:male'yküm] (阿) *ünl.* (穆斯林之间的问候语)您好！

selâmet [selâ:met] (阿) *is.* ❶健康：Kafam düşünme selâmetini kaybediyor. 我的脑子开始迟钝了。❷解脱，摆脱 ❸安全，平安；幸福，顺遂，富足安康：～le varış 平安抵达，平安到达 cemiyetin ～i için 为了社会的安定 Allah (或 Hak) selâmet versin! 真主保佑！Yıldız hanım emniyet ve selâmettedir. 耶尔德兹夫人安全了。❹〈文〉【旧】流利，通达，流畅 ◇～ **bulmak** 得到解救；摆脱(某种危险) ～ **parası** 施舍物 ～**e çıkmak** 得到解救；摆脱(某种危险) ◆**Selâmetle!** ①一路平安！祝心想事成！②平安无事；安然无恙

selâmetlemek (*-i*) 送行：Misafiri köşe başına kadar selâmetlediler. 他们把客人送到了拐角处。

selâmlamak(*-i*) 欢迎；招呼，致意；致敬；敬礼：eliyle ～ 挥手致意 Onu ve onun gibi ateş altında, duman içinde memleketi için ölmeye atılanları birden selâmlıyorum. 我一并向他和他那样在烈火硝烟中为国英勇牺牲的人们致敬。

selâmlanmak (*nsz*) 受礼，接受致意，接受致敬

selâmlaşmak (*nsz -le*) ❶相互问候，相互致意 ❷相互打招呼：Pek ahbap değiliz, selâmlaşırız. 我们并不是很好的朋友，只是点头之交。

selâmlayış *is.* selâmlamak 的动名词

selâmlık, -ğı *is.* ❶【旧】男厢房 ❷〈史〉奥斯曼帝国时皇帝周五去清真寺做礼拜时所举行的仪式

selâm otu *is.* 〈植〉拉维纪草(*Levisticum*)

selâmsız sabahsız *zf.* ❶不打招呼，不问好，不表问候 ❷不尊敬地，不恭敬地，不尊重地

selâmünaleyküm [selâ:münale'yküm] (阿) *ünl.* (穆斯林之间的问候语)您好！◇～ **kör kadı** 唠唠叨叨的人，话多的人

Selanik *öz.is.* 萨洛尼卡(塞萨洛尼基)(希腊)

selâset [selâ:set] (阿) *is.* 【旧】〈文〉流利，流畅；生动

selâtin [selâ:tin] (阿) *ç.is.* 苏丹：～ cami 以苏丹名义建造的清真寺 ～ meyhane 大酒馆

Selçuk *öz.is.* 〈史〉塞尔柱人：～ İmparatorluğu 塞尔柱帝国 Selçuk Devleti'nin ilk kurucusu Selçuk Beydir. 塞尔柱王朝的开国者是塞尔柱巴依。

Selçukî [selçu:ki:] *öz.is.* ve *s.* 【旧】❶塞尔柱王朝(的) ❷塞尔柱人(的)

Selçuklu *öz.is.* ve *s.* ❶塞尔柱王朝(的) ❷塞尔柱人(的)

sele[1] [se'le] (阿) *is.* 浅筐 ◇～ **zeytini** 少量盐腌成的橄榄

sele[2] (法) *is.* 〈体〉(自行车)车座，座垫

sele[3] 见 *sere*

Selebes Adası *öz.is.* 苏拉威西岛(亚洲)

selef (阿) *is.* 【旧】前任：Halbuki yeni patron selefine hiç benzemiyordu. 然而新老板一点也不像他的前任。

selek, -ği *s.* 【俗】慷慨的，大方的；好客的，殷勤的

seleksiyon (法) *is.* 挑选，选拔，选择

selektör (法) *is.* ❶选择器 ❷汽车灯光调控器 ❸波段开关，调谐旋钮 ❹清粮机，簸谷机 ◇～ **yapmak** 【转】使眼色，递眼色

selem (阿) *is.* 〈法〉【旧】付定金的赊买

selen[1] *is.* 【俗】声音，响声，音响；消息

selen[2] *is.* 〈化〉硒(Se)

selentereler (法) *is.* 〈动〉腔肠动物门(*Coelenterata*)

selenyum (法) *is.* 〈化〉硒(Se)

selfservis [se'lfservis] (英) *is.* ❶(某些商店、餐厅的)无人售货法，顾客自我服务 ❷无人售货商店，自助餐厅

selika [seli:ka] (阿) *is.* 【旧】说写天赋，优美的文体；文学鉴赏力；

selim [seli:m] (阿) *s.* ❶【旧】正确合理的；健全的；正直的；未受损的，完好的 ❷(病情)轻的；良性(肿瘤等)：～ ur 良性肿瘤

selinti *is.* ❶〈地〉(雨水汇成的)水流 ❷【俗】洪水带来的垃圾

selis [seli:s] (阿) *s.* 〈文〉【旧】流利的，流畅的，悦耳的，和谐的，好听的

selman etmek (*nsz*) 【俗】讨饭，要饭，乞讨为生

selofan (法) *is.* 玻璃纸，赛璐玢

seloteyp, -bi [se'loteyp] (英) *is.* 透明胶带

selp, -bi (阿) *is.* 【旧】❶抢，夺；剥夺：❷〈逻〉否定 ◇～ **etmek** 抢走，夺去；剥夺，使丧失

selüloit, -di (法) *is.* 赛璐珞

selüloz (法) *is.* 〈化〉纤维素：～ asesat 醋酸纤维(素) ～ nitrat 硝酸纤维(素) ～ propiyonat 丙酸纤维(素)

selülozik (法) *s.* 纤维素的，含纤维素的：～ vernikler (或 boya) 喷漆

selva [se'lva] (葡) *is.* 〈地〉热带雨林

selvi 见 servi

selviçe [selvi'çe] (意) *is.* 〈海〉活动索具：yedek ～ 备用索具

sem, -mmi (阿) *is.* 【旧】毒药，毒物

sema[1] [sema:] (阿) *is.* 天，天空：bulutsuz ～ 晴朗的天空，无云的天空 Semayı kara bulutlar istila ediyor. 乌云布满天空。◇～**lara tecavüz etmek** 侵犯领空

sema[2]**, -ı** (阿) *is.* 【旧】❶听，听到，听见 ❷伊斯兰教苦行僧僧团举办的一种娱神活动

semafor (法) *is.* ❶(铁路上的)臂板信号机：～ kolu (铁路)信号机的臂板 ～ merkezi (铁路)信号所 ❷〈海〉信号台，信号所；信号机，高杆上的信号装置：～ bayrağı 信号旗 ～ telgrafı 信号电报

semah (阿) *is.* 土耳其锡瓦斯和托卡特地区的一种民间舞蹈

semahane [sema:ha:ne] *is.* 苦行僧们举办娱神活动的厢房

semahat, -ti [sema:hat] (阿) *is.* 【旧】慷慨，不吝啬，慷慨大方

semaî[1] [sema:i:] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】不合语法规则的，习惯用的(语句) Ⅱ *is.* ❶〈乐〉土耳其音乐中的一种 ❷〈文〉土耳其民间文学中以 8 个音节为韵律的诗歌体裁 ◇～ **kahvesi** 民间诗人们聚会的咖啡馆

semaî[2] [sema:i:] (阿) *s.* 【旧】见 semavi

seman (法) *is.* ❶渗碳剂 ❷牙骨质

semantem (法) *is.* 〈语〉义素(语义单位)

semantik, -ği (法) Ⅰ *s.* 〈语〉语义的，语义学的，意义的：～ farklılaşma cetveli 语义分化标准 ～ genelleşme 语义的推广 ～ izlenim 语义印象 ～ sisyemi 语义系统 Ⅱ *is.* 语义学：mantıksal ～ 符号学

semaver [sema:ver] (俄) *is.* (有加热装置的)茶壶，茶炊

semavî [sema:vi:] (阿) *s.* 【旧】天的，天空的：～ eczan 天体 ～ mavi 天蓝色

sembol, -lü (法) *is.* ❶象征 ❷符号，记号，代号，标记：meslek ～ü 兵种符号 üst subay ～ü 校官的符号

sembolculuk, -ğu 见 sembolizm

sembolik, -ği (法) *s.* ❶作为象征的，象征性的：～ hareket 象征性的行为 ❷符号的，使用符号的：～ analiz (或 hesap) 〈数〉代数分析法 ～ görev 替代作用 ～ mantık 符号逻

辑 ～ yazı 〈语〉表意文字

sembolist (法) Ⅰ *s.* 象征主义的，象征派的 Ⅱ *is.* 象征主义者，象征派

sembolizm (法) *is.* ❶符号体系，各种象征；符号表示，象征表示 ❷〈文〉象征主义

sembolleştirmek (*-i*) ❶使象征化，使成为象征 ❷符号化，使成为符号

seme *s.* 惊愕的；愚蠢的，傻的；笨的，低能的，无能的 ◇～ **tavuk** 木鸡，呆鸡，傻瓜

semeleşmek (*nsz*) 惊愕，惊呆；变愚蠢，变傻；变得低能

semen (阿) *is.* 【旧】肥，胖 ◇～ **bağlamak** 长胖，变肥胖，发胖 ～ **gelmek** 长胖，变肥胖，发胖 ～ **peyda etmek** 长胖，变肥胖，发胖

semender (波) *is.* ❶〈动〉蝾螈(*Salamandra*) ❷(传说中生活在火中的)火蜥蜴，火蛇；火精，火怪

semendergiller *is.* 〈动〉蝾螈科(*Salamandridae*)

semenderler *ç.is.* 〈动〉蝾螈科(*Salamandridae*)

semer (希) *is.* ❶驮鞍：dağ top ～i 拉山炮的驮子 yük ～i 驮鞍 Onu bacağından yakalayarak semerden kaydırdım. 我抓住他的腿，把他从马鞍子上拖了下来。❷鞍状物：duvar ～i 墙的压顶，盖顶 ❸背篓：hamal ～i 背篓 ❹〈地〉背斜，背斜层 ❺【俚】屁股，臀部 ◇～ **vurmak** 安装驮鞍 **～i devirmek** 无事闲逛，游荡：Adamın bir şi yaptığı yok; bütün gün semeri deviriyor. 此人什么事情也不干，整天游手好闲。**～i dövmek** 踌躇，犹豫 **～ini dayamak** ①把牲口关进牲口棚 ②开除；赶走，哄走 **～ini yere vurmak** 辞职

semerci *is.* 驮鞍制作者或销售商

semercilik, -ği *is.* 驮鞍制作业或销售业

semere (阿) *is.* 【旧】❶产物；果实；水果，果子 ❷【转】结果，成果，效果，效用 ◇ **～sini vermek** 出成果，出效果

semereli *s.* 【旧】有益的，有收益的；富有成果的，有成效的：～ gelişme 有成效的发展，良好的发展 ◇ (*-den*) ～ **şekilde faydalanmak** 合理使用

Semerkant *öz.is.* 撒马尔罕(乌兹别克斯坦)

semerlemek (*-i*) 安装驮鞍

semerlenmek (*nsz*) semerlemek 的被动态

semerli *s.* 安上了驮鞍的(牲口)

semerotu, -nu *is.* 〈植〉宽叶香蒲(*Typha latifolia*)

semersiz *s.* 未上驮鞍的(牲口)

semi, -m'i (阿) *is.* 【旧】听；听觉

semih [semi:h] (阿) *s.* 【旧】慷慨的，大方的，不吝啬的

seminer (法) *is.* ❶讨论会，研讨会：serbest ～ 自由讨论 Bir seminer tertiplendi. 举办了一次研讨会。❷大学学术讨论会

semirgin *s.* ❶肥的，胖的；懒的发胖的 ❷肥胖臃肿的

semirmek (*nsz*) 长胖，发胖

semirtmek (*-i*) semirmek 的使动态

semiyoloji (法) *is.* ❶〈医〉征候学 ❷符号学

semiyotik, -ği (法) *is.* ve *s.* 符号学(的)：～ fonksiyon 符号功能，标志功能

semiz *s.* ❶胖的，肥胖的：～ bir inek 肥牛 ～ tavuk 肥鸡 Boyu uzundu, yalnız biraz fazla semizdi. 他个子不矮，只是有点儿太胖。❷多脂的，多油的；浓的，粘稠的：～ boya 浓油彩 ～ çizgi 粗线条

semizce *s.* ve *zf.* 相当胖的；很肥的

semizlemek (*nsz*) 发胖，长胖

semizleşmek (*nsz*) 发胖，长胖

semizlik, -ği *is.* 胖，肥胖

semiz otu, -nu *is.* 〈植〉马齿苋(*Portulaca oleracea*)

semiz otugiller *is.* 〈植〉马齿苋科(*Portulacaceae*)

sempati (法) *is.* ❶同情 ❷好感；喜欢 ◇～ **beslemek** 抱有好感；产生好感，喜欢 ～ **duymak** 抱有好感；产生好感，喜欢 ～ **sinir** 交感神经 ～ **uyandırmak** 使产生好感，获得好感 ～**sini kazanmak** 博得好感

sempatik, -ği (法) s. ❶讨人喜欢的，惹人爱的，令人产生好感的：～ bir çocuk 一个讨人喜欢的孩子 ❷可爱的，美好的，吸引人的：～ bir yer 一个吸引人的地方 ◇～ **kordon** 交感神经系统 ～ **sinir sistemi** 交感神经系统 ～ **reaksiyonlar** 交感反应

sempatizan (法) *s. ve is.* (对党派、学说)表示同情的，支持者，赞同者

sempozyum (法) *is.* 专题讨论会，专题座谈会

semptom (法) *is.* 〈医〉症状

semt (阿) *is.* ❶方向，方面 ❷(城市中的)行政区，居住区 ◇～ ～ 一个区一个区地 ～**i meçhule kaçmak** 躲到无人知晓的地方去 (*-in*) ～**ine uğramak** ①专程前往，光顾：Mektebin semtine bile uğramamışlar da hangi derse çalışmışlar acaba? 他们连学校都没去过，还能上哪门子课？Talih onun semtine uğramadı. 他没交过好运。②看望，探望：Nice iyiliklerde bulunduğu kimseler, onun semtine uğramaz olmuşlaedı. 他对别人做了那么多的好事，可没人去看过他。(*-i*, *-in*) ～**ine uğratmak** ①派人专程前往，使光顾 ②聘用，招用：Elinizden iki paralık iş gelmez. Siz adam olsanız ben böyle insanları semtime mi uğratırım. 你们什么都不会做，如果你们能干的话，我还要这些人干什么？

semtikadem (阿) *is.* 〈天〉【旧】天底

semtürreis, -re'si [se'mtürreis] (阿) *is.* 〈天〉【旧】天顶

sen *zm.* 你 ◇～ ～ **ol** 永远：Sen sen ol, bir daha böyle işlere karışma. 你以后再不要插手这类事了！Sen sen ol böyle sözlere inanma. 你以后再也不要相信这样的话了！ ～**i gidi** ～**i** 你呀你！你这个家伙！你这个小捣蛋鬼！你这小子：Seni gidi yalancı seni. 你这小子！你撒谎！～**i** ～**i** 你呀你！你这个家伙！你这个小捣蛋鬼！你这小子：Seni seni diyerek başını sallayıp gülümsedi. 他摇摇头，笑着说："你呀你呀！你这个家伙！"◆**Sen bilirsin.** 请随意！**Sen dost kazan, düşman ocağın başından çıkar.** 多一个朋友就少一个敌人。**Sen giderken ben geliyordum.** 我过的桥比你走的路还多。**Sen işlersen mal işler, insan öyle genişler.** 只有劳动才能创造财富。**Sen işten korkma, iş senden korksun.** 凡事你不怕它，它就怕你。**Sen sağ, ben selâmet.** 从今后，大路朝天各走半边。**Sen sen, ben ben.** 你走你的阳关道，我走我的独木桥。**Senin canın can da benimki patlıcan mı?** 你的命值钱，我的命就不值钱吗?

sena[1] *is.* 电闪

sena[2] (阿) *is.* 【旧】颂扬，赞扬，表扬 ◇(*-i*) ～ **etmek** 颂扬，赞扬，表扬

senarist (法) *is.* 电影剧本作者，电影编剧

senaryo [sena'ryo] (法) *is.* (电影)剧本：～ direktörü (或 yönetmeni) 导演 ～ hikayesi 故事梗概，故事情节

senaryocu *is.* 电影剧本作者，电影编剧

senaryoculuk, -ğu *is.* 剧作者，编剧(的身份)

senato [sena'to] (意) *is.* ❶〈史〉(古罗马时代的)元老院 ❷上议院，参议院：～ başkanı 议长

senatör (法) *is.* ❶〈史〉元老院议员 ❷上议员，参议员

senatörlük, -ğü *is.* ❶议员(的身份) ❷议员(的职责或办公室)

senbol 见 sembol

sencar *is.* 〈植〉琉璃苣(*Borago officinalis*)

sence *zf.* 依你说，按的看法，照你的意见

senci *is.* 利他主义

sencileyin *zf.* 【旧】象你一样

sendelemek (*nsz*) ❶踉跄，失足；蹒跚，摇摇晃晃地走路：Ayağı bir taşa takılıp sendeledi. 一块石头绊了他一下，他打了个踉跄。Nuri, gittikçe kağşıyor, ayağa kalktıkça sendeliyor, ağzından heceler kuvvetsiz çıkıyor. 努里日渐衰老，站起来摇摇晃晃，说话有气无力。❷【转】惊慌失措：Bu haberi alınca fena hâlde sendeledi. 一得到这个消息，他惊慌失措。

sendik, -ği (法) *is.* (公司、社团的)理事

sendika [sendi'ka] (法) *is.* ❶工会，职工会：～ baş temsilcisi 工会首席代表 ～ birliği 工会联盟 ～ hareketi 工会运动 ～ kurma hakkı 建立工会的权力 ～ temsilcisi 工会代表 işçi ～sı 工会 Sendika işçilerle birlikte grev kararı aldı. 工会和工人们一起决定罢工。❷企业联合组织，辛迪加：emisyon ～sı 债券发行银行团 mali ～ 财团

sendikacı *is.* ❶工会干部(指常委、理事、主席) ❷工团主义者；工联主义者

sendikacılık, -ğı *is.* ❶工会运动 ❷工团主义，工联主义

sendikal (法) *s.* ❶工会的，职工会的：～ haklar 工会的权利 ❷联合会的

sendikalaşmak (*nsz*) ❶自行组织工会；自行组织联合会 ❷参加工会，参加联合会

sendikalaştırmak (*-i*) 组织工会；组织联合会

sendikalı Ⅰ *s.* 有工会的，有联合会的；参加了工会的 Ⅱ *is.* 工会成员，联合会成员；有工会或联合会的企业

sendikalılık, -ğı *is.* 工会或联合会成员(的身份)

sendikalist (法) *is.* ❶工会干部(指常委、理事、主席) ❷工团主义者，工联主义者

sendikalizm (法) *is.* ❶工会运动 ❷工团主义，工联主义

sendikasız *s. ve is.* 未建立工会或联合会的(企业)；未参加工会的(工人)，未参加联合会的(企业)

sendikasızlık, -ğı *is.* 未加入工会或联合会；未建立工会或联合会

sendrom (法) *is.* 〈医〉综合症，症候群

sene (阿) *is.* 年：～ başı 新年 bu ～ 今年 Rumi ～ 〈天〉格里年 ◇**～ler ～si** 一年又一年，一年年地 **～lerce** 好多年，好几年

Senegal *öz.is.* 塞内加尔(非洲)

senek, -ği *is.* 【俗】木制大水罐

senelik, -ği Ⅰ *s.* ❶一年的；全年的；为期一年的：～ bilanço 年度资产负债表，年度平衡表 ～ dergi 年刊杂志 ～ gelir 年收入 ～ taksit 一年的分期付款 Evi senelik tuttular. 那套房子他们租了一年。❷…年的：beş ～ program (或 plân) 5 年规划，5 年计划 binlerce ～ 几千年的，千百年的 yüz ～ ağaç 百年老树 Demek ki bunca senelik kuzu gibi yumuşak başlı karısı da nihayet isyan bayrağını açmıştı. 这么说这么多年一直温顺得象只羊羔的老婆也终于起来反抗他了。Ⅱ *is.* 年薪，年工资

senet, -di (阿) *is.* ❶票据，证券：～ sepet 协议；证明文件，凭证，单据 ～in vadesi 票据的期限 ～ler cüzdanı 有价证券夹 intifa ～leri 利益股 kıymetli ～ 有价证券，流通证券 ticari ～ 商业证券 Bu zarflar hisse senedi dolu idi. 这些信封装满了股票。❷契约，所有权凭证：alacak ～i 债券 resen yapılan ～ 公证了的欠单 tasdikli ～ 公证了的契约 ❸【旧】证书，证明：adi (或 hususi, özel) ～ 私署证书 resmi ～ 官方证明 ◇**～ kaldırmak** 转让票据 **～ vermek** ①给书面证明，开书面证明 ②(带欺骗性的)打赌，肯定，确认 **～i tahsil etmek** 兑现期票 **～i tedavülden kaldırmak** 收回期票 **～i temdit etmek** 更新期票，延长期票

senetleşmek (*nsz -le*) 缔结条约，订立合同

senetli *s.* 有契约的，有书面证明的：～ alacak 有证明的债务 ◇**～ sepetli** 有根有据的，有凭证的

senetsiz *s.* 无契约的，无凭据的：～ para 没写收条的钱 ◇**～ sepetsiz** 无凭无据地，无

收据地，无书面证明地

senevî[1] [senevi:] (阿) *s.* 【旧】见 senelik, yıllık

senevî[2] *s.* 〈哲〉二元论的

senfoni (法) *is.* 〈乐〉交响乐，交响曲：～ orkestrası 交响乐队，交响乐团 Beethoven'in tüm ～leri 贝多芬的全部交响曲 renk ～si 协调的色彩

senfonik, -ği (法) *s.* 交响乐的，交响曲的：～ şiir 交响诗 ～ konser 交响乐音乐会

senir *is.* 【俗】山脊，山梁

senit, -di *is.* 【俗】面板，和面板

senkretizm (法) *is.* (哲学上、宗教上的)诸说混合

senkron (法) *s.* 同步的，同期的：～ generatör 同步发电机

senkroni (法) *is.* 〈语〉同时性，共时性(指从某一历史时期看的语言现象)

senkronik, -ği (法) *s.* ❶同步的，同时发生的 ❷研究或反映同时发生的事物的：～ dilbilim 〈语〉同时语言学，共时语言学 ～ tablo 〈史〉同代事件表，对照历史年表

senkronize (法) *s.* 同步的：～ vites kutusu 〈汽〉同步变速箱 ～ yüzme 花样游泳

senkronizasyon (法) *is.* 〈影〉同期录音；配音；同期录音室；同期录音师

senkrosiklotron (法) *is.* 稳相加速器，同步回旋加速器

senkroskop, -pu (法) *is.* 〈电〉同步指示仪，同步示波器

senkrotron (法) *is.* 同步加速器

senli benli *zf.* 亲近地，亲密地，亲热地：Senli benli konuşuyorlar. 他们亲热地交谈着。◇～ ～ **olmak** 非常亲密，极其亲近地相处：Salonda kahvelerini içerlerken senli benli olmuşlardı bile. 他们在厅里喝咖啡时已经无话不谈了。

senozoik (法) *is.* 〈地〉新生代，新生界

sensen *is.* 口香糖

sensör *is.* 传感器，传感仪，传感装置；传送器

sensualizm *is.* 〈哲〉感觉论，感觉主义

sent *is.* 分(加拿大、美国等国家或地区的辅币名)

sentagma (法) *is.* 〈语〉音义段，意群

sentagmatik, -ği (法) Ⅰ *s.* 〈语〉音义段的，意群的：～ dilbilgisi 音义语法 ～ ilişki 音义段关系 ～ kurallar 意群规则 Ⅱ *is.* 〈语〉意群学

sentaks (法) *is.* 〈语〉句法；句法学：～ bozukluğu 句法错误 ～ sistemi 句法体系

sentaktik, -ği (法) *s.* 句法的

sentetik, -ği (法) *s.* 综合的，合成的：～ diller 综合语 ～ kumaş 合成纤维织物 ～ lif 合成纤维 ～ madde 合成物 ～ ses 合成音 ～ sorular 综合问答题

sentez (法) *is.* ❶综合，概括，总结：～ güçsüzlüğü 〈心〉(孩子)缺乏综合能力 ❷〈化〉合成(法)：kimyasal ～ 〈生〉化能合成 ❸〈数〉综合法 ❹〈医〉(创伤、骨折等的)接合，愈合 ◇～ **yapmak** 综合，概括，总结

sentimental *s.* 伤感主义的；多愁善感的，易动感情的，心肠过软的

senyör (法) *is.* 〈史〉❶领主，庄园主 ❷爵爷，贵人；老爷，大人，先生

senyörlük, -ğü *is.* 〈史〉❶领主权 ❷领地，庄园

sepek, -ği *is.* 磨石的支枢

sepelek, seperek, -ği 见 sersem sepelek

sepelemek (*nsz*) 稀疏地落雨点，稀稀拉拉地下小雨：Kar sepeliyordu. 飘起了稀疏的雪花。

sepet (波) Ⅰ *is.* ❶篮，篓，筐，箩，匾：～ köprü 土石筐垒成的桥 ～ örgü çardak 藤架 bagaj ～i 行李架 balon ～i 热气球吊篮，悬篮，吊舱 büyük terazi ～ (捕甲壳类水生动物的)柳条笼，铅丝笼 dikiş ～i 针线笸箩 evrak ～i 邮政专用信箱；收件箱，收信箱 huni ～ 漏斗形大鱼网 kağıt ～i 字纸篓 ❷捕鱼篓 ❸球篮：～*e* atış 〈体〉投篮 ❹车身，车

体，车厢；车斗，边斗 Ⅱ *s.* ❶一篮，一篓，一筐，一箩，一匾：bir ～ elma 一筐苹果 ❷编制的，用细条编制的：～ beşik 柳条编制的摇篮 ～ bezek 花篮饰 ～ sandığı 柳条箱，板条箱 ◇(*-e*) **～ havası çalmak** 辞退，解雇：Patron, işe geç gelmeyi alışkanlık hâline getirenlere sepet havası çalmış. 老板把那些总是上班迟到的人给开除了。(*-e*) **～ havası vurmak** 辞退，解雇 **～ kafalı** 傻瓜 **～ örene çöp vermek** 助纣为虐 **～ sargı** 〈电〉菱形绕阻 **～i çalıştırmak** 动脑筋，想办法 **～te pamuğu olmamak** 无知，愚笨 **～te pamuk** 【谑】学识，知识

sepetçi *is.* 制作或销售篮(篓、筐、箩、匾)的人

sepetçilik, -ği *is.* 编篮(篓、筐、箩、匾)的手艺术或行业

sepetçi söğüdü *is.* 〈植〉(枝条可编器具的)柳树(*Salix viminalis*)

sepet kulpu, -nu *is.* 〈建〉三心拱

sepetlemek (*-i*) ❶装筐，装篓：Meyveleri sepetlediler ve satışa çıkardılar. 他们把水果装筐拿去卖了。❷【俚】解雇，赶走，撵走：Herif adam değil ki, ipikırığın biri, nereye gitse sepetleniyor. 这家伙不是个东西，整天游手好闲，走到哪儿都不受待见。İşini asarsan, sepetlerler seni sonra. 你要是磨洋工，他们事后会开除你。Makbule, bu üç kocayı nasıl sepetlediğini hiç çekinmeden anlatıyor. 玛克布莱毫不避讳地讲述着她是如何一个一个地撵走她的三个丈夫的。

sepetlenmek (*nsz*) sepetlemek 的被动态

sepetli *s.* 带篮子的，带筐的：～ fistan 有裙环的女裙，鲸须架式女裙 ～ motosiklet 带边斗的摩托车

sepetlik, -ği Ⅰ *s.* ❶适于编篮筐等的：～ saz 适于编篮筐的芦苇 ❷…篮的，…筐的：üç ～ üzüm 3 篮葡萄，3 筐葡萄 Ⅱ *is.* ❶〈建〉拱 ❷【俗】腹部，腹腔

sepetsiz *s.* 没有篮筐的，不带篮子的

sepet topu *is.* 〈体〉篮球

sepi *is.* 鞣革：～ maddesi 鞣料 ～ şerbeti 鞣酸溶液 ～ tozu 鞣料渣

sepici *is.* 鞣革工；皮革商：～ egzaması (鞣革工手上的)湿疹

sepicilik, -ği *is.* 鞣革工艺

sepilemek (*-i*) 整理(皮革)

sepilenmek (*nsz*) sepilemek 的被动态

sepili *s.* 鞣过的

sepken 见 sulu sepken

seps (法) *is.* 〈动〉纵斑黄背蜴

septik[1], -ği (法) *s.* 〈哲〉怀疑论的，抱怀疑态度的

septik[2] *s.* 〈医〉脓毒性的，腐败性的

septisemi (法) *is.* 〈医〉败血病，败血症

septisizm (法) *is.* 〈哲〉怀疑论；怀疑主义

sepya [se'pya] (意) Ⅰ *is.* 乌贼(分泌的)墨汁，乌贼墨颜料 Ⅱ *s.* 乌贼墨画成的(画)

ser[1] (波) *is.* 【旧】❶头，头部，脑袋 ❷头目，首领，首脑 ◇**～ verip sır vermemek** 保密，守口如瓶，宁死不降 **～de … var** 拥有，具有 **～den geçmek** 献身于 **～ini vermek** 献身于

ser[2] (法) *is.* 温室，暖房：～ olayı 温室效应

sera [se'ra] (意) *is.* 温室，暖房

seracı *is.* ❶建温室的人 ❷在温室里种植蔬菜的人

seracılık, -ğı *is.* ❶温室建筑业 ❷温室蔬菜种植业

serak, -ğı (法) *is.* 〈地〉冰塔，冰雪柱

seramik, -ği (法) Ⅰ *s.* 陶瓷的，制陶瓷器的：～ mamulatı (或 ürünler) 陶瓷产品

Seramikten bir vazo aldım. 我买了一只陶瓷花瓶。Ⅱ *is.* 陶瓷制品：～ koleksiyonu 陶瓷制品收藏

seramikçi *is.* 陶瓷工，陶瓷制作者

seramikçilik, -ği *is.* ❶陶瓷工艺 ❷陶瓷制作业

serap, -bı [sera:p] (波) *is.* 蜃景，海市蜃楼；幻景：akustik ～ 幻听

serapa [sera:pa:] (波) *zf.* 【旧】从头到脚，完完全全地，彻底地

serasker (波-阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时的)军队总司令，部队总指挥：～ kapısı 总司令部

seraskerlik, -ği *is.* 〈史〉总司令(的职位)

serazat, -dı [sera:za:t] (波) *s.* 【旧】自由的，独立的，不受约束的

serbaz [serba:z] (波) *s.* 【旧】勇敢的，英勇的，无所畏惧的

serbest (波) Ⅰ *s.* ❶自由的，有自由的：～ çalışma grubu 自由学习小组，兴趣小组 ～ çark 自由轮，空转轮 ～ döviz piyasası (或 rejimi) 自由汇兑制 ～ düşme 自由落体运动 ～ düşünceli (或 fikirli) 自由思想的，有自由思想的 ～ evlilik 〈史〉(中世纪)自由人的婚姻 ～ fırka 独立的党派 ～ figürler (或 hareket) 〈体〉自选动作 ～ fiyat sistemi 自由市场价格体系 ～ güreş 自由式角力 ～ meslek 自由职业 ～ muhabir 自由通讯记者 ～ mübadele 自由贸易 ～ mübadele (ticaret) sahası 〈商〉自由贸易区 ～ nazım 自由体诗 ～ parkur (火车的)自由程 ～ piyasa 自由市场 ～ rekabet rejimi 自由竞争机制 ～ seminer 自由讨论会 ～ teşebbüs 自由企业 ～ tevdiat (贵重物品在银行的)自由存放 ～ ticaret 自由贸易 ～ vektör 自由向量 ～ yol (火车的)自由路段 ～ yüzme 〈体〉自由泳 ❷自由自在的，不受拘束的，随意的：～ dönüş bileti (尤指空运终点为非出发地点的)"开颌式"来回票 ❸空闲的，没事的，空着的；未被占用的：～ mesafe 间隔，空隙，距离 Öğleyin serbestim, gelebilirsin. 我中午有空，你来吧。❹【粗】(女人)轻浮的，放荡的 Ⅱ *zf.* 自由地，自由自在地，不拘束地，随意地：～ konuşmak 自由交谈，自由发表意见 ◇**～ atış** 〈体〉罚球：～ atış bölgesi 〈体〉罚球区 ～ atış çizgisi 〈体〉罚球线 **～ balon** 漂浮气球 **～ bırakmak** 释放，使获得自由 **～ bölge** 免税区 **～ darp** 硬币铸造，铸币 **～ giriş kartı** (剧院的)招待券，优待券 **～ piston** 气压活塞 **～ şehirler** 〈史〉免税城市 **～ tercüme** 意译，自由的译法 **～ vuruş** 〈体〉任意球 **～ yürüyüş** ①散步，闲逛 ②(拳击中的)游走

serbestçe [serbe'stçe] *s. ve zf.* 自由的；自由自在的，随意的

serbestî [serbestî:] (波) *is.* 【旧】❶自由，自由性；独立，独立性：～ usul 自由行动 manevra ～si 行动自由 ❷自由自在，闲散，无拘束 ◇**～sini ihlâl etmek** 妨碍自由，压迫，压制，欺压，欺侮 **～ye kavuşmak** 获得自由

serbestlemek (*nsz*) (从负重、拥挤、紧张中)得到解脱；变得宽松；缓解；变得宽裕；得以宽慰：Eline biraz para geçti de serbestledi. 他手里有了点钱才得以缓解。

serbestlik, -ği *is.* ❶自由，自由权：～ derecesi 自由度 hareket ～i 行动自由 ❷自由自在，闲散，无拘束，无约束

serçe *is.* 〈动〉雀，麻雀(*Passer domesticus*)：bataklık ～si 西班牙雀 çift ～si 林岩鹨 (一种欧洲常见的小鸣禽，多栖篱上) dağ ～si 树麻雀 evcil ～ 家雀 kaya ～si 岩雀 Damdaki tavuktan elde bulunan serçe daha iyidir. 【成】屋顶上的母鸡虽肥，不如手里的麻雀香。◇**～ gibi daldan dala sekmek** 善变，多变，变化多端，变幻莫测 **～ kadar** 【转】小小的，相当小的 **～ yuvası** ①麻雀窝 ②17 世纪的一种头巾缠法 ◆**Serçeden korkan darı ekmez.** 不入虎穴，焉得虎子。

serçe dili *is.* 〈植〉雀舌(*Thymelaea*)

serçegiller *is.* 〈动〉雀形鸟类(*Passeridae*)

serçe parmak, -ğı *is.* 小手指(头)

serçin (波) 【旧】 Ⅰ *is.* 梭舌 Ⅱ *s.* 优秀的，杰出的，出类拔萃的

serdar [serda:r] (波) *is.* 【旧】指挥官，司令

serdengeçti *is.* ❶【旧】胆大的，卤莽的，不顾一切的 ❷(奥斯曼部队中的)敢死队，自我牺牲者，自我献身者

serdengeçtilik, -ği *is.* 献身，自我牺牲精神

serdetmek (*-i*) 【旧】引证，提出(理由等)；呈递；叙述，讲述，说明：Enine boyuna birçok deliller serdetti. 他详细地提出了许多证据。

serdirmek (*-i*, *-e*) sermek 的使动态

serdümen *is.* ❶舵手 ❷航信士官

sere *is.* 一拃

serebrasteni (法) *is.* 〈医〉脑神经衰弱

serebroskleroz (法) *is.* 〈医〉脑硬化

serek, -ği *is.* (市场上的)货物陈列台，货架；晾晒水果的架子

serem *is.* 〈医〉血清

seremoni (法) *is.* ❶仪式，礼仪，典礼 ❷礼节，礼貌

seren *is.* ❶〈海〉横桁，桅桁 ❷门栓

serenat, -dı (法) *is.* 〈乐〉小夜曲

serencam [serenca:m] (波) *is.* 【旧】❶结束，终了；结尾，结局；结论：harp ～ları 战争的结局 ❷事件，事变，事情，事故

sere serpe 见 sermek

seretan (阿) *is.* 【旧】❶〈动〉蟹 ❷〈医〉癌

Seretan *öz.is.* 〈天〉巨蟹座

serf (法) *is.* 农奴

sergen *is.* ❶【俗】架子，书架 ❷货物陈列台，货架；橱窗

sergerde (波) *is.* 【旧】集团头子，集团头目

sergerdelik, -ği *is.* 【旧】首领地位，头目身份

sergi *is.* ❶展览，陈列：～ salonu 展览厅，陈列室 ～ sarayı 展览馆，陈列馆 resim ～si 画展 sanayi ～si 工业展览会 uluslararası ～ler 国际博览会 yerli mallar ～si 土产品展览 ziraat ～si 农展，农业展览会 ❷展览会，博览地，展览馆，陈列馆：hayvan ～si 动物园 ❸货摊，售货棚，售货亭：karpuz ～si 西瓜棚，西瓜摊 ❹【俗】地毯，毡毯 ◇**～ açmak** 举办展览 **～ olmak** 累得瘫倒：Hepimiz bir sevgi olduk. 我们都累坏了。**～ sermek** 陈列，展示 **～ye koymak** 陈列，展览，展出

sergici *is.* 摊贩

sergi evi *is.* 展览厅，陈列馆，美术馆

sergilemek (*-i*) ❶陈列，展览，展出 ❷〈文〉展开，呈现

sergileniş *is.* sergilenmek 的动名词

sergilenmek (*nsz*) sergilemek 的被动态

sergileyiş *is.* sergilemek 的动名词

sergilik, -ği Ⅰ *s.* 适合展览的(指展品) Ⅱ *is.* 橱窗；(带玻璃的)陈列柜

sergin *s.* ❶摆开的，展示的，展现的 ❷(因病)卧床的 ◇**～ vermek** 病倒，因病卧床

sergüzeşt (波) *is.* 【旧】冒险，冒险活动；惊险活动，奇遇：～ alışkanlığı 冒险主义，习惯冒险 İnsan kendi memleketinden uzaklaşıp birtakım sergüzeştler geçirmek ister. 人往往想离开家乡去经历一些冒险。

sergüzeştçi *is.* 冒险家；冒险主义者

serhat, -ddi (波-阿) *is.* 【旧】边境，国界，国境线；界线，边界；界线，限度

seri[1] (法) *is.* ❶系列，连续：～ bağlama (或 bağlantı) 〈电〉串联 ～ devre 〈电〉串联电路 ～ konvertisör 〈电〉串级变流机 ～ motoru 系列发动机 ～ numarası 序列号，流水号 ～ pervanesi 系列螺旋桨 alterne ～ 〈数〉交错级数 ekonomik ～ 经济数列

elektrik iletkenleri ～si 〈电〉导电体系列 estamp ～si 木版画系列，铜版画系列，石印品系列 fiyat ～si 价格系列 madalya ～si 纪念章系列，奖章系列 pul ～si 系列邮票 sürekli ～ 普通邮票 yazı ～si 丛书 ❷流水作业法：～ imalat 流水作业生产 ～ imalat işçisi 流水线工人 Fabrika seri imalata başlayınca fiyatlar düştü. 工厂一开始进行流水作业法生产，价格就下跌了。

seri[2] [seri:) *s.* 快的，迅速的，急速的：～ ateş 〈军〉急促射 ～ ateşli 〈军〉速射的 ～ ateşli toplar 〈军〉速射炮 ～ hatlarla 用晕线画，用细线条画 ～ inşa 快速建筑(法) ～ mahkeme usulü 〈法〉速审程序 ～ telgraf 急电 ◇～ **yazmak** 速写

serian [seri:'an] (阿) *zf.* 【旧】立刻，赶快，匆忙，急忙

serici *is.* 自动铺路机

serigrafi (法) *is.* 丝网印刷，丝漆印

serili *s.* 铺开的，张开的，展开的，延伸的：bahçeye ～ bulgur 摊开在园子里的麦仁 Başını, masanın üzerine serili bir plâna eğdi. 他低头看摊在桌上的一份计划。

seriliş *is.* serilmek 的动名词

serilmek (*nsz*) ❶ sermek 的被动态：Odanın tabanına arka üstü serildi gitti. 他被人从后边推倒在地板上。❷躺，卧，蜷缩：Ayı, ocağın önüne serilmiş, keyifli keyifli homurdanıyormuş. 熊卧在炉子旁边，舒舒服服地打起了呼噜。Her tarafım öylesine tutulmuştu ki, kolum kanadım kesilip bir köşeye seriliverdim. 我浑身动弹不得，无能为力，蜷缩在一个角落里。

serin *s.* 凉的，凉爽的，凉快的，清凉的：～ hava 凉爽的天气 ～ su 清凉的水 Annem konserveleri serin yere koyar. 我妈妈通常将罐头放在阴凉处。◇～ **gelmek** 【俚】冷静，不发火 ～ **tutmak** 保持清凉，保持凉爽

serince *s.* 凉凉的，较凉爽的，较凉快的，较清凉的

serin kanla 冷静地，沉着地：～ düşünmek 冷静地考虑

serin kanlı *s.* 冷静的，沉着的

serin kanlılık, -ğı *is.* 沉静，冷静，沉着：Ben bütün utanmazlığımı ve serin kanlılığımı ele alarak cevap verdim. 我大胆、冷静地回答了问题。

serinleme *is.* serinlemek 的动名词：Akşam üstü rüzgâr çıkmış hava serinlemeye yüz tutmuştu. 傍晚时分，起风了，天很快就要变凉快了。

serinlemek (*nsz*) ❶变凉；冷却下来：Havanın üşütecek kadar serinlemiş olmasına göre sabah yakın. 天气凉得使人感到冷，说明天快亮了。❷【转】(怒气等)平息；平静下来；失去热情。

serinlenmek (*nsz*) ❶纳凉，使自己凉爽：Serinlenmek için soğuk bir şey içtiler. 他们喝了点冷饮凉快凉快。❷变凉；冷却下来：Ortalık serinlendi. 天气凉快起来了。

serinleşmek (*nsz*) 变凉；冷却下来：Hava serinleşti. 天气凉爽了。

serinletici *s.* 清凉的，凉爽的，清新的：Bu mevsimde en iyi serinletici bir şey hindistancevizinin sütüdür. 这个季节最好的清凉饮料是椰子汁。

serinletmek (-*i*) serinlemek 使动态：Yağmur ortalığı serinletti. 雨水使天气凉爽了。

serinlik, -ği *is.* ❶凉，凉爽，凉快，清凉：akşam ～i 晚凉 ❷冷静；平静 ❸凉爽的天气 ◇～ **basmak** ①变凉，变清凉 ②平息；平静下来 ～ **vermek** ①使凉爽，使清凉 ②【转】使平息；使平静下来

seririyat (阿) *is.* 【旧】(私人)诊所，门诊所

seriş *is.* sermek 的动名词

serkeş (波) *s.* 不服从的，不顺从的，违抗的，不听话的，倔强的，顽固的 ◆**Serkeş öküz** (**son**) **soluğu kasap dükkanında alır.** 抗拒从严(顽抗到底只有死路一条)。

serkeşlik, -ği *is.* 不服从，不顺从，违抗，不听话，倔强，顽固

serlevha (波-阿) *is.* 【旧】(书刊、诗歌、乐曲等的)标题，题目；书名，篇名

sermaye [serma:ye] (波) *is.* ❶资本，资金：～ bütçesi 资本预算 ～ değeri 资本价值 ～

emek ortaklığı 劳资合作 ～ faizi 资本利息 ～ fazlası 资本公积金 ～ hareketi 资本的流动 ～ hesabı 资本核算 ～ hissesi 股份资本 ～ ihtiyatları 储备资本 ～ ikrazı 资本借贷 ～ kıymeti 资本价值 ～ piyasası 资本交易市场 ～ vergisi 资本税 ～ yaratma 资本形成 ～lerin kaçışı 资本外流 ～nin dönme çukurluğu 资本周转率 ～si paylara bölünmüş komandit şirket 两合公司 banka ～si 银行资本 değişir ～ 可变资本 devlet ～si 国家资本 esas ～ 固定资本 finans ～si 金融资本 gerçek ～ 已缴资本，已缴股本，实数资本 girişim ～si 投资资本 kullanım ～si 农用资本 mali ～ 金融资本 menkul ～ 动产资本 milli ～ 国家资本 ölü ～ 不生利的资本，呆滞资本 parasal ～ 货币资本 resmi ～ 国家资本 sanayi ～si 工业资本 sosyal ～ 社会资本 ticaret ～si 商业资本 yabancı ～ 外国资本，外资 ❷成本：～ masrafı 基本建设费用 ～sinden daha ucuz 低于成本 malları ～sine satmak 以成本价出售 ❸【转】财产，财富：～ sigortası 财产保险 ❹【转】话题：Bu lâkırdı, bir hafta havuzlu kahvenin sermayesi oldu. 这个话题在游泳池咖啡馆里谈论了一个星期。❺【俚】娼妓，妓女 ◇**～ koymak** 投资 **～sini tüketmek** ①耗尽资本 ②【转】(生命的)油灯枯竭 **～yi kediye yüklemek**【谑】挥霍财产：Ellerindeki paraları har vurup harman savurarak sonunda sermayeyi kediye yüklemiş, beş parasız kalmışlardı. 他们手里有钱就肆意挥霍，最后山穷水尽，变得一无所有。

sermayeci Ⅰ *is.* 资本家，富豪；投资者；财主，有钱人 Ⅱ *s.* 资本主义的

sermayecilik, -ği *is.* 资本主义，资本主义制度

sermayedar [serma:yeda:r] (波) Ⅰ *s.* 有钱的，有资本的 Ⅱ *is.* 资本家，富豪；财主，有钱人

sermayeli *s.* ❶有资本的：yüz elli milyon dolar ～ bir banka 有 1.5 亿美元资本的银行 ❷学识渊博的；内行的，有经验的

serme *is.* ❶ sermek 的动名词 ❷【俗】煎饼

sermek, -er (*-i*, *-e*) ❶分置，分放在各处，分别摆(摊)开；摆开，摊开，铺开：çamaşır ～ 把内衣分着挂起来；晾衣服 çeyiz ～ 摆开嫁妆 fotografı masanın üzerine ～ 把照片摊在桌上 üzümü güneşe ～ 把葡萄摊在太阳底下晒 yatağı yere ～ 把床铺在地上 Çınarın altına bir hasır sererek uzandı. 他在法国梧桐树下铺了一张席子，躺在上面。❷使躺下，撂倒，使摔倒：Hasmını yere serdi. 他把对手撂倒在地。❸铺设(电缆) ❹【转】拖延，延宕：işi ～ 拖延事情，玩忽职守 ◇**sere serpe** 舒适地，舒服地：Balkonda sere serpe oturabilir. 他们可以舒舒服服地坐在阳台上。

sermest (波) *s.* 【旧】醉醺醺的；【转】陶醉的 ◇**～ olmak** 陶醉，陶醉于，醉心于

sermuharrir [se'rmuharrir] (波-阿) *is.* 【旧】总编辑，主编

sermürettip, -bi [se'rmürettip] (波-阿) *is.* 【旧】排字主管

seroloji (法) *is.* 〈医〉血清学

seroskopi (法) *is.* 〈医〉血清检查

seroterapi (法) *is.* 〈医〉血清疗法

serozite (法) *is.* 〈医〉浆液

serpantin (法) *is.* ❶(节日中供抛掷用的)彩色纸带卷 ❷蛇形管 ❸〈地〉蛇纹岩，蛇纹石

serpelemek (*nsz*) ❶下毛毛雨：Yağmurun serpelediği olurdu eski yaz günlerinde, bulut geçti derlerdi. 以前夏天也下毛毛雨，人们说是有云飘过。❷下连绵细雨

serpilmek (*nsz*) ❶ serpmek 的被动态：Konuklara kolonya serpildi. 给客人们洒了点柠檬香水。❷下小雨：Serpilmeye başladı bir yağmur ince ince. 淅淅沥沥地下起了小雨。❸成长，长大：Çocuk büyüdü, serpildi. 孩子长大了。◇**serpilip gelişme** 繁荣，昌盛，兴旺，兴隆

serpinti *is.* ❶浪花，水花，飞沫：dalgaların ～si 浪花 radyoaktif ～ler 放射性尘埃 ❷毛毛雨，细雨；小雪花 ❸【转】余波；(削弱了的)影响：Burası depremin serpintisine rastladı. 这里遇上了余震。◇**～ye uğramak** 略受损失

serpiş *is.* serpmek 的动名词

serpiştirmek (*-i, -e*) ❶下毛毛细雨；下小雪：Serpiştiriyordu kar soğuk gece yarısı. 寒冷的深夜下着小雪。❷洒落，撒落，使散落：Çiçekleri mezarın üzerine serpiştirmişlerdi. 他们把花撒在坟墓上。

serpme Ⅰ *is.* ❶ serpmek 的动名词：gaz ～ 毒气扩散 ❷(捕鱼用)罩形网 ，套式网 Ⅱ *s.* 撒落的，撒开的：～ benli 长满黑痣的 ～ boya 喷漆 ◇～ **değişiklik** 偶然的变化

serpmek, -er (*-i, -e*) ❶撒，撒布，使散布：konfeti ～ 抛洒彩纸 kuşlara yem ～ 给鸟撒点食 ❷洒，喷淋：birinin yüzüne su ～ 向某人脸上洒水 ❸(*nsz*) 下毛毛雨；下小雪：Kar serpiyor. 下着小雪。Yağmur serpiyor. 下着毛毛细雨。

serptirmek (*-i, -e*) serpmek 的使动态

serpuş [serpu:ş] (波) *is.* 【旧】男式缠头巾

sersefil [se'rsefil] *s.* 极贫困的，极贫穷的：Onlar olmasaydı sersefildim köy yerinde. 要是没有他们，我还是在农村贫困潦倒。

sersem (波) *s.* ❶惊愕的，惊得发呆的 ❷蠢的，傻的，笨的；莽撞的 ◇～ **etmek** 使惊得发呆，使呆若木鸡 ～ **gibi** 白痴般地；莽撞地；象笨蛋一样，象傻子一样 ～ **sepelek** (或 **sepet**) 愚蠢的，笨的；感觉迟钝的；呆滞的 ～ **olmak** (头脑)发昏；变傻，变得傻头傻脑：Gürültüden sersem oldum. 我被响声吓了一跳。～**e çevirmek** 使惊得发呆，使呆若木鸡

sersemce [serse'mce] *s.* ve *zf.* 呆头呆脑的，傻乎乎的；昏昏沉沉的

sersemle(ş)mek (*nsz*) 变傻，变得傻头傻脑，变呆：Bekir iki üç darbeden sonra büsbütün sersemledi. 贝基尔在经历了两三次打击后完全变傻了。

sersemletmek (*-i*) sersemlemek 的使动态

sersemlik, -ği *is.* 麻木状态；愚蠢的行为(或想法、话等)；(头脑)混乱，心不在焉，胡思乱想：uyku ～i 昏睡 uyku ～iyle 半睡不醒地，矇眬中，似醒非醒地

serseri (波) Ⅰ *s.* ❶流浪的；漂泊的；浪荡的，懒散的 ❷乱放的，无目标的，没打中的，偶然打中的：～ kurşun 流弹 ～ mayın 漂浮水雷 ～ torpil 漂流水雷 ❸游弋的，不定向的：～ martılar 游弋的海鸥 Ⅱ *is.* 流浪者，流浪乞丐；浪子；懒汉；流氓；游民 ◇～ **ve kabadayılıkla geçinmek** 四处漂泊，闯荡江湖

serserice [serseri'ce] Ⅰ *s.* 漂泊不定的，流浪的 Ⅱ *zf.* 漂泊不定地，游移不定地；懒散地；象浪子一样

serserileşmek (*nsz*) 到处流浪，成为流浪汉

serserilik, -ği *is.* 流浪，漂泊；流浪生活，流浪习惯 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 过流浪生活，流落四方，过漂泊生活

sert (波) *s.* ❶硬的，坚硬的：～ arazi 硬土；陆地 ～ buğday 固体麦 ～ kaplama 硬路面 ～ karton 硬纸板 ～ kösele 硬皮革 ～ kurşun 铅字合金 ～ pist 坚硬的跑道 ～ plastik 硬塑料 ～ sessiz (或 ünsüz) 〈语〉清辅音 ～ su 硬水 ❷严厉的，严峻的，猛烈的：～ adam 严厉的人 ～ cezalar 严厉的惩罚 ～ deniz 波涛汹涌的大海 ～ hava (或 iklim) 恶劣的气候 ❸冷酷的，苛刻的，无情的，狠心的；粗暴的，粗鲁的，生硬的：～ bir ses 生硬的口气 ～ çizgi 粗线条 ～ çizgili bir yüz 线条分明的脸 ～ dönüş 急转弯 ～ hareket 粗暴的行为 ～ roman 尖刻的小说 Biz, daha sert karşılık verince o, kuyruğunu kıstı. 我们一做出更为强硬的反击，他立刻夹起了尾巴。Çocuğa bu kadar sert davranma. 你对孩子别这么凶！❹严格的：～ bir yöntem 严格的方法 ～ kanunlar 严格的法规 ❺有力的，强有力的：～ adımlar 有力的步伐 ～ ışık 强光 ～ kuplaj 紧密的连接 ～ nabız 有力的脉搏 ～ rüzgar 强风，劲风 İki üç günden beri sert bir kış rüzgârı esiyor. 凛冽的寒风已经刮了两三天了。❻刺激性强的，呛人的，烈性的：～ sirke 呛人的醋 ～ şarap 烈性葡萄酒 ～ tütün 呛人的烟叶 Bu sigaranın içimi oldukça sert. 这种烟味很冲。❼紧张的，不自然的：Kongre sert bir hava içinde cereyan etti. 会议是在紧张的气氛中进行的。◇～ **bir şekilde** (或 **tonda**) **konuşmak** (或 **söylemek**) 粗暴地说 ～ ～ 严厉地；严格地；粗暴地，生硬地 ～ ～ **cevap vermek** 生硬地回答

sertabip, -bi [se'rtabi:p] (波-阿) *is.* 【旧】主任医师，主任医生

sert alçıtaşı *is.* 〈化〉酐

sertçe Ⅰ *s.* 粗暴的，粗鲁的，不礼貌的；生硬的，不客气的；严厉的，残忍的，残酷无情的：～ bir lisanla 用严厉的口气 Ⅱ *zf.* 粗暴地，严厉地：～ bakmak 严厉地看 Sertçe sordu. 他严厉地问。

sert damak *is.* 〈解〉硬颚

sert doku *is.* 〈植〉厚壁组织

sertelmek (*nsz*) ❶增加抵抗力 ❷【转】变硬；变严肃；变强烈；变严厉

sertifika (法) *is.* 证书，证明书，考试合格证书

sertifikalı *s.* 有证书的

sertifikasız *s.* 无证书的

sertlenmek (*nsz*) 变严肃，变严厉，变严格；变强烈；变强硬

sertleşme *is.* ❶ sertleşmek 的动名词 ❷〈技〉淬火，硬化(热处理) ❸〈语〉(辅音)硬化 ◇ **～ noktası** 凝固点

sertleşmek (*nsz*) ❶变强硬，变硬，硬化：Beton sertleşmiş. 混凝土变硬了。❷【转】变严酷：İklim sertleşti. 气候变得非常寒冷。❸【转】变严厉，变严格 ❹【转】变生硬，变粗暴，变粗鲁

sertleştirmek (*-i*) sertleşmek 的使动态

sertlik, -ği *is.* ❶硬度，刚度；刚性；硬，坚硬：～ cetvel 硬度标尺 ～ derecesi 坚硬程度级 damar ～i 动脉硬化 elmasın ～i 钻石的硬度 ❷【转】严厉，苛刻；无情，冷淡；刻薄，严酷；不体谅，不和善：～ göstermek 表现出严厉，表现出严格

sert tabaka *is.* 〈解〉巩膜

sert yapraklı ardıç *is.* 〈植〉硬叶刺柏

sert yapraklı birki *is.* 〈植〉硬叶植物

sertzar *is.* 〈解〉硬脑(脊)膜

serum (法) *is.* 〈医〉血清；菌苗，疫苗：～ hastalığı 血清病 ～ reaksiyonu 血清学反应，血清诊断 ～la teşhis 血清诊断 antilenfotis (或 antilenfositer) ～ 淋巴细胞血清 fizyolojik (或 suni) ～ 生理盐水 kazıklı humma ～u 破伤风血清 kuş palazı ～u 白喉血清

ser unlubiti *is.* 〈动〉温室甲壳虫，长尾粉蚧

serüven (波) *is.* 冒险，奇遇，传奇故事，惊险情节：～ filmi 惊险电影

serüvenci *s.* ve *is.* 冒险的，喜欢冒险的；冒险家，冒险主义者

serüvencilik, -ği *is.* 冒险，喜欢冒险，冒险的嗜好；冒险主义，盲动主义

serüvenli *s.* 有冒险经历的，有奇遇的

serüvensiz *s.* 无冒险经历的，无奇遇的

serüzit *is.* 〈矿〉白铅矿

servet (阿) *is.* 财产，财富；财宝，钱财：～ beyanı 财产声明 ～ beyannamesi 财产声明书 ～ sahibi 财产所有人，财主，富人，很有钱的人 ～ vergisi 财产税 kesbi ～ etmek 发财，致富 milli ～ 国家财产 tabiî ～ler 自然资源 toprakaltı ～ler 地下资源，矿产；地下财宝 Servet denen şey çok defa paradan ibarettir. 所谓财富，大多数时候是由钱构成的。◇**～ aşırmak** 侵吞财产 **～ içinde yaşamak** 过着富有的生活 **～ kazanmak** 发财，致富，变富 **～ toplamak** 聚敛财富 **～ yapmak** 积累财富

servetli *s.* 富的，富裕的；很有钱的，有财产的

servetsiz *s.* 不富有的；没有财产的，没有钱的

servi (波) *is.* 〈植〉柏树(*Cupressus sempervirens*) ◇**～ altı** 【俚】坟墓，墓穴 **～ boylu** 腰板挺直的；挺秀的，细高条的

servigiller *ç.is.* 〈植〉柏科(*Cupressaceae*)

servilik, -ği *is.* ❶柏树林 ❷墓地，坟地

servis (法) *is.* ❶服务；照应，招待；服侍；上菜，斟酒：～ arabası 公务车 ～ botu 港务船 ～ dahil formülü (旅馆、饭店等实施的一种)含服务费的收费形式 gece ～i 夜班 ～ istasyonu (机动车辆的)维修站；加油站，服务站 ～ mesajı (航空)服务信息 ～ motoru 港务摩托艇 çay ～i 上茶，送茶，端茶 posta ～i 邮政服务 tramvay ～i 有轨电车，公共有轨电车 Bu garsonun servisi iyi değil. 这个服务员服务得不好。❷勤务，服役，勤务部队，军种：askeri adalet ～i 军事法律勤务 askeri hava nakliyat ～i 军事空运勤务 casus arama ～i 反侦察勤务，窃听勤务 dinleme ～i 〈军〉截听勤务 gizli ～ 谍报侦察 istihbarat ～i 侦察勤务 harp haberler ～i 军事情报勤务 hava gözetleme ～i 对空情报勤务 ❸行政部门，服务机构；部门人员，机构人员：kambiyo ～i 外汇交易所 muhasebe ～i 财务处，财务办 sağlık ～i 卫生所，卫生处 ❹〈体〉发球：～ atan 发球者 ❺成套餐具，成套茶具：～ takımı 一套餐具，一套茶具 ◇～ **kapısı** 边门，旁门，侧门，后门，内部人员通道 ～ **köprüsü** (舞台上方的)栈桥 ～ **kuyusu** (供器械、人员上下的)侧矿井，旁井 ～ **merdiveni** 便梯，侧梯，后楼梯 ～ **sürati** (商船的)最经济的航速 ～ **yapmak** 服务，餐厅服务 ～ **yolu** (铁路)备用线 ～**ten çıkarmak** 使退役

seryaver [se'rya:ver] (波) *is.* 副官长，副官

seryum [se'ryum] (法) *is.* 〈化〉铈(Ce)

seryumlu *s.* 含铈的：～ topraklar 铈土

serzeniş (波) *is.* 【旧】责备，申斥；指责，非难 ◇～**te bulunmak** 责备，申斥；指责，非难

ses *is.* ❶声，声音，声响，音响：～ ayar göstergesi 〈无〉声音调谐指示器 ～ bandı 录音带 ～ başyönetmen yardımcısı 录音师 ～ borusu 喇叭筒，扩音器 ～ bölümü 拾音器，电唱头 ～ çınlaması 鸣响，丁当声 ～ düzeltici 〈军〉(监听器材上的)音响校正器 ～ etkisi 音响效果 ～ hızından fazla 超音速 ～ kamerası 录音摄像机 ～ karışması 串话，串音 ～ kasları (或 kirişleri, şeritleri, telleri) 〈解〉声(韧)带 ～ kayıt cihazı 录音设备，录音机 ～ yükseltici 扬声器，喇叭筒 kalın ～ 低音，低沉的声音 karışık ～ 混杂音 ❷说话声，话语，嗓音，声音，嗓子；禽鸣声：～ kısıklığı 声音嘶哑 ～ sürümü 滑音 ～ titremesi 颤音，声音颤抖 ～ türemesi 增音 ～ yitimi 〈医〉失音症 alçak (或 yarım, yavaş) ～le 低声地，悄声地，轻声地，小声地 pes ～ 低声，轻声 saf ～ 纯音；清脆的嗓音 yüksek ～le 大声地，高声地 Ses seda yok! 杳无音讯。Sendeki ses kimde var? 谁有你那么好的嗓子？Sesi, yalnızca benim için, daha da tatlılaşır. 他只有和我说话的时候才变得温柔可爱。❸〈语〉音，语音：～ değiştirme 变音位 ～ düşmesi 语音脱落 ～ karşılanması 语音的对应转换 ～ uyumu 语音和谐 bileşik ～i 混合音，杂音 bileşim ～i 组合音，复合音 ❹〈乐〉声部：～ alanı 〈乐〉声域 ～ sanatkarı 歌手，歌唱家 ～in sürerliği (或 ～lerin kuvveti) 〈乐〉音域 selest ～ler 〈乐〉(管风琴发出的)柔和而悠扬的声音 sönümsüz (或 müzikal) ～ 乐音 yarım ～ 〈乐〉半音 ◇～ **almak** ①录音：～ alıcısı 录音设备，录音机 ～ alma odacığı 录音室 ②收音：～ almayan bölge 收听不到无线电广播的地区 ～ **büyütmek** 扩音 ～ **çıkarmak** 发音，发声，出声：～ çıkarma organı 〈解〉发音器官 ～ **çıkarmamak** 保持静默，不作声，不发表意见，不反对 ～ **çıkmak** 有声音 ～ **çıkmamak** 寂静无声；杳无音信 ～ **değişimi** ①变音，变声 ②音变 ～ **etmek** 叫喊，呼喊 ～ **etmemek** 保持静默，不作声，不发表意见，不反对 ～ **geçirmemek** 隔音：～ geçirmez 隔音的 ～ geçirmezleme 隔音 ～ **kesilmek** 断音，声响中断 ～ **kuvvetlendirmek** 扩音 ～ **seda çıkmamak** 寂静无声；杳无音信 ～ **soluk kesilmek** 无声无息 ～ **soluk kalmamak** 寂静，安静 Ortalıkta ses soluk kalmadı. 四周一片寂静。～ **vermek** ①回应，回答，给回音 ②喊叫，叫唤，招呼，召唤，叫来 ～**i ayyuka çıkmak** 大声喊叫 ～**i çıkmamak** 沉默，不说话，不出声；寂静 ～**i çıkmaz** 寂静无声的，不爱说话的，沉默寡言的 ～**i kesilmek** 停止说话，压低嗓门 ～**inden tanımak** 听出某人的声音 ～**ini açmak** 提高嗓音，加大音量 ～**ini alçaltmak** 压低声音，压低嗓门 ～**ini çıkarmamak** 保持静默，不作声，不发表意见，不反对 ～**ini inceltmek** 使嗓门变细 ～**ini kesmek** 停止说话，压低嗓门：Baktım ki lâf anlamıyor, sesimi kestim. 我明

白了，他什么也不懂，我就不再说什么了。**～ini kısmak** 压低声音，压低嗓门 **～inin yettiği kadar haykırmak** 声嘶力竭喊叫，大喊大叫 **～le selâmlamak** 大声打招呼

ses altı *s.* ❶亚音速的 ❷亚声的(频率低于每秒 16 周左右的)

ses bilgisi, -ni *is.* 〈语〉语音学；音位学；音韵学

ses bilimi *is.* 〈语〉语音，语音学，音位学

sesbilimsel *s.* 语音的

ses birimi *is.* 〈语〉音素

sesborusu *is.* 喇叭筒，扩音器

sesbüyütür *is.* 麦克风，送话器，传声器

sesçi *is.* 调音师

sesçil *s.* 语音的：～ alfabe (国际)音标 ～ yazım (或 imlâ) 语音记录，语音听写

seselim *is.* 〈物〉共振，谐振，共鸣

seslem *is.* 〈语〉音节

seslemek (*-i*) 【俗】听，竖起耳朵听

seslendiriş *is.* ❶ seslendirmek 的动名词 ❷〈影〉配音

seslendirme *is.* ❶ seslendirmek 的动名词 ❷〈影〉配音；录音合成

seslendirmek (*-i*) ❶ seslenmek 的使动态 ❷〈乐〉唱曲；演奏乐曲

sesleniş *is.* seslenmek 的动名词：～ hâli 〈语〉呼格

seslenmek (*nsz*, *-e*) ❶呼喊，呼唤；招呼：Aşağıya seslendim. 我朝下喊了一声。Seslendim duymadı. 我喊了一声，他没听见。❷回答，答应，答复；说：Çağırdım, seslenmedi. 我叫了，他没回应。❸【转】号召，召唤，呼吁：Bu değerli yazarlar genç ağızlardan bize bir kere daha seslendi. 这些可贵的作家们再次用他们年轻的声音向我们发出了召唤。

sesli Ⅰ *s.* ❶有声音的，能发出声音的：～ boru 喇叭，小号 ～ diplik 〈影〉音响效果 ～ film 有声电影片 ～ gösterici 有声电影放映机 ～ kuşak 〈影〉声带 ～ sinema 有声电影 ❷有某种嗓音的，有某种嗓子的 ❸响亮的，洪亮的，嘹亮的；大声的，高声的；很响的： ❹〈语〉元音的：～ harf 元音字母 Ⅱ *is.* 〈语〉元音：～ benzeri 半元音 ～ uyumu 元音和谐 dar ～ler 窄元音 düz ～ler 非圆唇元音 geniş ～ler 宽元音 ince ～ler 前列元音 kalın ～ler 后列元音 uzun ～ 长元音 yuvarlak ～ler 圆唇元音 Ⅲ *zf.* 大声地，高声地：Sesli oku, biz de dinleyeyim. 你大声念，我们也听听。◇**～ ağlamak** 号啕大哭 **～ gülmek** 哈哈大笑 **～ ～** 唧唧喳喳地，吵吵嚷嚷地

seslice *zf.* 大声地，高声地，很响亮地

sesli taş *is.* 〈地〉响岩

sesölçer *is.* 〈技〉声强计，测声计

sessiz Ⅰ *s.* ❶无声的，没有声音的，不出声的：～ alıcı 〈影〉无声摄影机 ～ film 无声电影 ～ gösterici 无声电影放映机 ～ yürüyüş 无声的示威游行 Derste sessiz okuma yaptık. 我们在课堂上默读。❷嗓子不好的，嗓音不佳的 ❸僻静的；寂静的；安静的，静悄悄的，不出声的：～ bir çalışma 安静的工作 ～ bir motor 噪音小的马达 ～ oda 寂静的房间 ～ orman 静悄悄的森林 ❹温顺的，平和的，温和的，文静的：～ bir genç 文静的青年 ❺不爱说话的，沉默寡言的：Annemin pek muvafık bulduğu kız son derece sessiz, iki lâfı bir araya getiremez, durgun, okuyup yazması yok, anlayışsız bir zavallıydı. 我母亲相中的这个姑娘少言寡语，一句囫囵话也说不出来，死气沉沉，大字不识一个，是一个什么也不懂的可怜虫。❻〈语〉辅音的：～ harf 辅音字母 Ⅱ *is.* 〈语〉辅音：akıcı ～ 流音辅音 boğaz ～i 喉辅音 damak ～i 腭辅音 dudak ～i 唇辅音 diş ～i 齿辅音 sert ～ 清辅音 sürekli ～ 摩擦音 süreksiz ～ 塞辅音，爆破辅音 yumuşak ～ 浊辅音 Ⅲ *zf.* 安静地，寂静无声地，默默地，静悄悄地，无声无息地：Asfalt cadde, ay ışığında sessiz akan bir dere gibi uzuyor. 柏油马路象一条月光下静静流淌的小河绵延而去。Adamın yere bakanından, suyun sessiz akanından kork. 【成】平静水面低头汉，多加提防莫小看。◇**～ sedasız** 毫无声响的，寂静无声的，无声无息的：Gündüz ya bir yere sokulup uyur, ya

sessiz sedasız sokaklarda dolaşır. 白天，他要么躲在一个角落蒙头大睡，要么一声不吭地在大街上游荡。～ ～ 不声不响地

sessizce [sessi'zce] *zf.* 安静地，寂静无声地，默默地，静悄悄地，无声无息地：Onlar sessizce birbirlerini kucakladılar. 他们无声地拥抱着。◇～ **ağlamak** 悄声哭泣

sessiz çıngıraklı yılan *is.* 〈动〉无声响尾蛇(*Lachesis mutus*)

sessiz kuğu *is.* 〈动〉赤嘴天鹅，哑声天鹅，疣鼻天鹅(*Cygnus olor*)

sessizleşmek (*nsz*) 停止出声，停止作声，沉寂下来，安静下来

sessizlik, -ği *is.* ❶沉默，缄默 ❷安静，宁静，寂静无声：～ denizi 〈天〉月球上的海 Odaya bir ölüm sessizliği çökmüştü. 屋子里死一般的寂静。Uzaktan ağıla giren koyunlarla kuzuların telâşlı uzun melemeleri sessizliği parçalıyordu. 远处，进圈的羊群焦躁不安，长长的叫唤声打破了宁静。

sestaş, sesteş 〈语〉 Ⅰ *s.* 同音异义的 Ⅱ *is.* 同音异义词

sesüstü *s.* 超音速的：～ hız 超音速

sesyazar *is.* 留声机，唱机

set[1] (阿) *is.* ❶堤，坝，堰：～ gölü 人工湖 ～ kapağı 水坝 ～ resifi 堤礁 İskeleye yakın yere set yapıldı. 在靠近码头的地方筑了一道堤坝。❷高台，较高的平地：～ düzlüğü 平台，平顶；台地，地台 kum ～i 沙丘 Hurşit efendinin kahvesi önündeki set üstünde, yıllanmış iki çınarın altında oturulur, kahve içilir, konuşulur. 人们通常都可以在胡尔希特先生家咖啡馆门前高地上的两棵陈年梧桐树下坐着喝咖啡，聊聊天。❸基石，墙角石 ❹围墙，土墙；土城，壁垒：～ duvarı 挡土墙 Çin ～i 长城 ❺(枪管、炮管内的)阳膛线 ❻阶地，台地，段丘 ❼栅栏，篱栅 ❽障碍，阻碍 ❾阻挡，挡住，阻塞，阻隔，阻断；封锁，关闭：～ ateşi 〈军〉拦阻射击 ❿〈医〉栓塞，阻塞 ◇～ **çekmek** ①筑堤坝；垒围墙 ②【转】阻碍，妨碍，阻挠，阻挡 ～ **etmek** 截住(水流)，封住(出入口等)；封锁；挡住，堵住；阻断，切断 ～ **mevzii** 〈军〉阻击阵地 ～ ～ 一层层的，一排排的 ～ ～ **bağlar** 一排排的葡萄园

set[2] (英) *is.* 〈体〉(乒乓球、排球等比赛中的)一局，一盘

setir, -tri (阿) *is.* 【旧】❶遮盖，盖上，蒙上 ❷掩盖，掩蔽，掩饰；隐瞒，包庇 ❸掩护：～ kıtası 掩护部队

setliç, -ci (德) *is.* 碳酐矿泉水

setre [se'tre] (阿) *is.* 【旧】长礼服

setretmek (*-i*) ❶遮盖，盖上，蒙上 ❷掩盖，掩蔽，掩饰；隐瞒，包庇 ❸掩护

setriavret [se'triavret] (阿) *is.* 【旧】遮掩羞处；害羞的动作

Seul *öz.is.* 汉城(韩国)

sevap, -bı [seva:p] (阿) *is.* ❶恩赐，恩惠；好处；报酬，报答，奖赏：Bunun sevabı çoktur. 这会有很多好处。❷善行，善事 ◇～ **etmek** 施恩，做好事 ～ **işlemek** 受恩赐；得到好处 ～ **kazanmak** 受恩赐；得到好处 ～ **sahibi** 行善的人，善人；恩人 ～**a girmek** 受恩赐；得到好处

sevda [sevda:] (阿) *is.* ❶爱，恋爱，情欲，爱情：～ macerası 爱情传奇故事 ❷爱好，嗜好：Bu sevdadan vazgeç! 放弃这一嗜好吧！◇～ **çekmek** 爱恋，钟情 ～**sına düşmek** 拥有难以遏止的渴望，迷恋：Son günlerde de roman yazmak sevdasına düştü. 最近他又迷上了写小说。～**ya düşmek** 爱，恋爱，钟情，陷入爱河 ～**ya salmak** 使爱上自己 ～**yı sarmak** 被爱蒙住眼睛 ◆**Sevada geçer yalan olur, sonra sokar yılan olur.** 爱到尽头始为痛。

sevdalanış *is.* sevdalanmak 的动名词

sevdalanmak (*nsz*) ❶钟情于，爱上 ❷迷恋，酷爱(某物)：kitaplara ～ 迷恋书本

sevdalı Ⅰ *s.* ❶热恋的，爱恋的，钟情的，多情的 ❷爱好的，迷恋的 Ⅱ *is.* 情人，恋人

sevdiceğim *is.* 【俗】亲爱的

sevdirmek (*-i, -e*) sevmek 的使动态：kendini ～ 使爱自己 Çocuklara okulu sevdirmeli. 应该让孩子们爱学校。Kadınlığı ile herkese kendini sevdirdi. 她以她的贤惠赢得了众人的爱戴。Toplum içinde dikine gitmekle insan kendini sevdiremez. 在社会上事事与人对着干的人是不招人待见的。

sevecen *s.* 【俗】温情的，怜悯的，同情的

sevecenlik, -ği *is.* 同情心，怜悯心，恻隐心

-sever 复合词的第二部分，表示"喜欢…的，爱好…的"等。如：barışsever 爱好和平者 sinemasever 电影爱好者，电影摄影业余爱好者 yurtsever 爱国者

-severlik, -ği 复合词的第二部分，表示"爱好，嗜好，喜爱"。如：yurtseverlik 爱国主义

sevgenmek (*nsz*) 表示同情，表现出怜悯之心，表现出温情

sevgi *is.* ❶爱，爱情，恋爱：aile ～si 爱家庭 evlat ～si 爱孩子 vatan (或 yurt) ～si 爱祖国 Çocuklar için anne sevgisinin yerini hiçbir şey tutamaz. 对于孩子们来说，母爱是无可替代的。❷爱好，喜爱 ◇～ **beslemek** 爱，热爱；喜爱 (*-in*) **～sine talip olmak** 求爱：Murat gelip talip oldu Ayşe'nin sevgisine; kız fazla direnmedi. 穆拉特来向阿伊赛求爱，阿伊赛没有一再拒绝。**～sini kaybetmek** 失去某人的爱，失恋 ◆**Sevgi geçer yalan olur, sonra sokar yılan olur.** 爱到尽头始为痛。

sevgili Ⅰ *s.* ❶敬爱的；喜爱的 ❷亲爱的，可爱的：～ çocuklar 可爱的孩子们 Sevgili arkadaşım, seni çok özledim. 亲爱的朋友，我非常想念你。Ⅱ *is.* ❶亲爱的 ❷朋友

sevi *is.* ❶爱，热爱 ❷恋爱，爱情

sevici *is.* 女同性恋者

sevik *s.* 亲爱的；心爱的；亲切的

seviliş *is.* sevilmek 的动名词

Sevilla *öz.is.* 塞维利亚(西班牙)

sevilme *is.* sevilmek 的被动态：Melek, sevilmeye lâyık bir arkadaşımızdır. 梅莱克是一个值得我们爱的朋友。

sevilmek (*nsz*) sevmek 的被动态：Çalışkan insanlar her yerde sevilir. 勤奋的人到处都受爱戴。Doğruluğundan dolayı çok sevilir. 由于他的正直，他非常受人爱戴。

sevim *is.* ❶可爱，娇媚，妩媚 ❷魅力，诱惑力

sevimli *s.* ❶富于诱惑力的，迷人的 ❷讨人喜欢的，招人喜爱的：～ bir çocuk 一个讨人喜欢的孩子

sevimlileşmek (*nsz*) ❶变得可爱，变得娇媚 ❷变得迷人，变得吸引人

sevimlileştirmek *is.* sevimlileşmek 的使动态

sevimlilik, -ği *is.* 讨人喜欢，招人喜爱

sevimsiz *s.* 讨厌的，令人厌恶的，引起反感的，令人不愉快的：～ bir yüz 一张不讨人喜欢的脸 Burası bana pek sevimsiz geldi. 我非常讨厌这里。Bu sevimsiz adam ekmediğin yerde biter. 真是冤家路窄，又遇见这个讨厌的家伙了。

sevimsizleşmek (*nsz*) 变得令人讨厌，令人反感

sevimsizlik, -ği *is.* 不可爱，不招人喜欢

sevinç, -ci *is.* 高兴，喜悦；愉快，快乐：bayram ～i içinde 在节日的喜悦中 Gözleri sevinçten ışıl ışıl parlıyor. 他高兴得两眼闪闪发光。Sevincim içime sığmıyor. 我喜不自禁。◇(*-i*) **～ almak** 使高兴：Bizi seviç aldı. 我们充满了喜悦。**～ duymak** 感到高兴 **～ gözyaşları dökmek** 流出高兴的泪水 (*-i*) **～ içinde bırakmak** 使高兴，使喜悦，使欣喜万分 **～i kursağında kalmak** 乐不起来，高兴不起来 **～inden ağzı kulaklarına varmak** 脸上笑开了花，乐得合不拢嘴 **～ten uçmak** 乐得轻飘飘的

sevinçli *s.* 高兴的，喜悦的；愉快的，快乐的；令人高兴的，可喜的：～ bir haber 令人高兴的消息 ～ bir yüz 喜悦的面容 ～ kahkaha 愉快的笑声 ◇～ ～ 高高兴兴地，兴高采烈地

sevindirici *s.* 令人高兴的，令人喜悦的，可喜的：～ haber 令人高兴的消息 Olayın sevindirici yanları da var. 事情也有可喜的方面。

sevindirmek (*-i*) sevinmek 的使动态：Bu haber bizi sevindirdi. 这个消息使我们很高兴。

seviniş *is.* sevinmek 的动名词

sevinmek (*-e*) 高兴，喜悦：Bu habere pek sevindim. 我对此消息感到非常高兴。Hediyemi sevinerek kabul etti. 她欣然接受了我的礼物。◇**sevine sevine** 高高兴兴地，兴高采烈地

sevinmelik, -ği *is.* 赠品，礼品，礼物；小费

Sevir, -vri (阿) *öz.is.* 〈天〉【旧】金牛座；金牛宫

seviş *is.* sevmek 的动名词：Sevişten sevişe fark vardır. 爱与爱各不相同。

sevişmek (*nsz*, *-le*) ❶互爱，相爱：Seviştiler ve evlendiler. 他们相爱结了婚。❷做爱，发生性关系：Öpüşmek, sevişmek karın doyurmuyor. 靠接吻、做爱没法过日子。

sevişmezlik, -ği *is.* (彼此)反感，厌恶，嫌恶

seviye (阿) *is.* 程度，水平；高度；〈物〉级：～ farkı 水平差距 ～ hattı 水平线 deniz ～si 海平面 enerji ～si 能级 geçim ～si 生活水平 gelişme ～si 发展水平 hayat ～si 生活水平 siyasi şuur ～si 政治觉悟水平 su yüzünün ～sinden yüksek 高出水平面 Bu hareket onun seviyesinde bir adama yakışmaz. 这种行为与他这种人不相称。◇**～sine indirmek** 使降到某种水平 **～sine ulaşmak** 达到某种水平

seviyeli *s.* 有水平的，高水平的；高级别的：～ bir toplantı 高水平的会议 yüksek ～ temaslar 高级别的接触，高层次的联系

seviyesiz *s.* 没水平的，低劣的；平庸的，一般的，平常的

seviyesizlik, -ği *is.* 没水平，低劣；平庸，一般(性)，平常(性)

sevk, -kı (阿) *is.* ❶派遣，派出；打发 ❷送，运送：cepane ～ı 运送弹药 yaralıların ～ı 运送伤员 ❸引导，促使 ❹〈军〉指挥，率领：～ ve idare 指挥，率领 bir ordunun ～ ve idaresi 指挥军队 büyük ～ ve idare 战役指挥 küçük ～ ve idare 战术指挥 merkezî ～ ve idare 集中指挥 ❺〈军〉调动，调遣，调集 ◇**～ etmek** ①派遣，调派 ②引导，促使 **～ olmak** 受派遣，被派往

sevkıtabiî [se'vkıtabi:i:] (阿) *is.* 本能；天性

sevkıyat [sevkıya:t] (阿) *is.* 〈军〉派遣，运送

sevkolunmak (*nsz*) 被派往，被发往，被疏散

sevkulceyş (阿) *is.* 【旧】战略：～ bakımından mühim noktalar 战略要地

sevmek (*-i*) ❶爱；爱戴；爱慕：anasını ～ 爱母亲 yurdunu ～ 爱祖国 Murat çok baba bir adamdır, onu hepimiz severiz. 穆拉特是一个非常热心的人，我们大家都很喜欢他。❷爱恋：Bunlar birbirlerini severek evlendiler. 这两人相爱结婚了。❸爱好，喜欢：açık renkleri ～ 喜欢浅颜色 çiçekler ～ 喜欢花 Ali okumayı çok seviyor. 阿里非常爱读书。❹抚爱，抚摸：Gel çocuğum, seni biraz seveyim. 来吧，孩子，让我抱抱。❺喜欢，适宜：Bu ağaç nemli ortamı sever. 这种树适宜在湿润的地方生长。◇**seve seve** 高兴地，喜悦地；愉快地，快乐地 ◆**Sev beni, seveyim seni.** 爱是相互的。**Sev seni seveni hak ile yeksan ise, sevme seni sevmeyeni Mısır'a sultan ise.** 宁要痴心爱我的村姑，不要貌合神离的公主。**Sevenin kuluyum, sevmeyenin sultanı.** 宁要痴心爱我的村姑，不要貌合神离的公主。**Sevip** (或 **sevişip**) **dostuna, boşanıp kocana varma.** 不可与婚外情人结婚，亦不可与离婚丈夫复婚。**Sevsinler!** 【讽】太好了！

seyahat, -ti [seya:hat] (阿) *is.* 旅行；游历，游览，参观；探险：～ acentası (或 satış bürosu) 旅行社 ～ belgesi 护照 ～ bursu 差旅费 ～ çeki 旅行支票 ～ hürriyeti 来往自由 ～ kitapları 旅行指南，旅游手册 ～ masrafları 旅游费用 ～ yevmiyesi 出差费 dünya ～i 环球旅行，周游世界 gidiş dönüş ～i 往返旅程 kutup ～i 极地探险 ◇**～ etmek** (或 **yapmak**) 旅行；游历 **～e çıkmak** 去旅行，去旅游 **～te bulunmak** 旅行，游览

seyahatname [seya:hatna:me] (阿-波) *is.* 游记，纪行

seyek [se'yek] (波) *is.* (15 子游戏中色子掷出的点数)3 和 1

seyelan [seyela:n] (阿) *is.* 【旧】❶流出，溢出，流下；排出，流动 ❷〈物〉流；通量：elektron ～ı 电子流 ◇～ **etmek** 流，流动，流向

seyir, -yri (阿) *is.* ❶过程，进程，历程：gelişme ～i 发展过程 hastalığın ～i 疾病的发展过程 ❷旅行；航行，行驶：～ altitüdü 航行高度，飞行高度 ～ belgesi 〈海〉适航证书 ～ denemesi 〈海〉试航 ～ durumunda bir gemi 航行中的船 ～ fenerleri 航标灯 ～ hızı (飞机)巡航速度 ～ jurnali 〈海〉值班日志，航海日志 ～ kılavuzu 〈海〉航路指南，水路图志 ～ tecrübesi 〈海〉航海经验 sualtı ～i 〈海〉水下航行 ❸观光，观看，旅游：～ yeri 景点 Herkes töreni seyre gelmiş. 人人都来观看了仪式。❹观察，了望：～ karakolu 〈军〉了望所，观察所 ～ subayı 〈海〉(在了望台上)负责了望的军官 ❺景象，场面，景色，景致；演出，表演：Burada seyir mi var? 这里有什么好看的吗？◇～ **siası** ①观察范围；能见度范围 ②活动半径(指飞机、舰艇等) ～ **ve temaşa etmek** 细细观察，仔细端详 ～**e çıkmak** 去散步，去溜达 ～**e dalmak** 看入迷，专心致志于观看 ～**e gitmek** 去散步，去溜达

seyirci *is.* ❶目击者，目睹者；旁观者 ❷观众；参观者 sinema ～si 电影观众 tiyatro ～si 戏剧观众 Tiyatroda kalabalık bir seyirci vardı. 戏院里观众爆满。◇(*-e*) ～ **kalmak** 不参与，不干涉，当旁观者

seyirlik, -ği *is.* ❶景象，场面，景色，景致 ❷戏剧；演出，表演 ◇～ **oyun** 戏(指话剧、木偶戏、皮影戏等)

seyis (阿) Ⅰ *is.* 马倌，养马人，马夫：Sizin at ile seyis duruyor mu? 这是您的马和马夫吗？Ⅱ *s.* 养马的

seyislik, -ği *is.* 养马(的职业)

seyit, -di (阿) *is.* 【旧】❶先生，老爷，主人 ❷(伊斯兰教创始人)穆罕默德的后裔，圣后，圣裔

seylanî [seyla:ni:] (阿) *is.* 〈地〉铁铝榴石，石榴石

seylan taşı, -nı *is.* 〈地〉铁铝榴石，石榴石

seylâp, -bı [seylâ:p] (阿-波) *is.* 【旧】激流，湍流，洪水

seymen (is.) 同 seğmen

seyran [seyra:n] (阿) *is.* 散步，溜达，闲逛 ◇～ **etmek** (或 **eylemek**) 散步，溜达，闲逛 ～**a çıkmak** 去散步，去溜达，去闲逛

seyrek, -ği Ⅰ *s.* ❶稀的，稀薄的，稀疏的；分散的，散乱的：～ kumaş 织得稀的布匹 ～ saç 散乱的头发；稀疏的头发 ağaçları ～ bir bahçe 树少的园子 Bahçedeki çimenler çok seyrek. 花园里草很少。❷稀有的，罕见的，稀奇的：Bu sularda kefal pek seyrektir. 这片水域里很少有鲻鱼。Ⅱ *zf.* ❶难得，很少地：～ ziyaret etmek 难得拜访 bir *yere* ～ gitmek 很少去某地 Bugünlerde sinemaya seyrek gidiyorum. 最近我很少去看电影。❷稀疏地，零散地：ağaçları ～ dikmek 稀疏地栽树 çiçekleri ～ ～ dikmek 稀疏地栽花 ◇**Seyrek git sen dostuna, kalksın ayak üstüne.** 客以稀为贵。

seyrekçe [seyre'kçe] *s.* ve *zf.* 稀稀的，零零散散的；比较少的

seyrekleşmek (*nsz*) ❶变稀疏，变稀少；疏散，分散：Kalabalık seyrekleşti. 人群散开了。❷变稀有，变得罕见：Orman gittikçe seyrekleşti. 森林越来越稀少了。

seyrekleştirmek (*-i*) seyrekleşmek 的使动态

seyreklik, -ği *is.* ❶稀有，罕见，稀少 ❷稀疏

seyrelmek (*nsz*) 见 seyrekleşmek

seyreltik *s.* 〈化〉稀释的

seyreltiklik, -ği *is.* ❶稀释，冲淡 ❷稀薄：havanın ～i 空气稀薄

seyreltilmek (*nsz*) 〈化〉被稀释，被冲淡

seyreltmek (*-i*) ❶ seyrelmek 的使动态 ❷稀释，冲淡

seyretme *is.* seyretmek 的动名词：Bir bayram günü, bütün köy halkı, yapılacak deve güreşini seyretmeye hazırlanıyordu. 节日的一天，全村人都准备去观看将举行的斗骆驼比赛。

seyretmek (*-i, nsz*) ❶看，观看，观赏；旁观：televizyon ～ 看电视 Senelerden beri güneşin doğuşunu seyretmedim. 好多年我没有看过日出了。❷(船)航行，行驶：Gemi kıyıya yaka seyrediyor. 船沿岸航行。❸(疾病)持续：Hastalık ateşli seyrediyor. (病人)高烧不退。

seyrüsefer (阿) *is.* 【旧】来往，交通：～ durumu 交通状况 ～ memuru 交通调度员 hava ～i 空中导航，空中领航 Seyrüsefer iki saat durdu. 交通阻塞了两个小时。

seysatit (法) *is.* 硅藻土

seyyah (阿) *is.* 旅行者，旅游者，参观者，游客；旅客，乘客：～ celbetmek 吸引游客 ～ eşyası 旅客的行李 ～ şehri 旅游城市 ～ vapuru 客轮

seyyal, -li [seyya:l] (阿) *s.* 【旧】液态的，液体的 ◇～ **politika** 灵活政策

seyyale [seyya:le] (阿) *is.* 【旧】液体

seyyanen [seyya:nen] (阿) *zf.* 【旧】相等地，相同地；一样地，同等地

seyyar (阿) *s.* ❶巡回的，流动的：～ esnaf 货郎 ～ keşif kolu 巡逻队 ～ satıcı 流动商贩 ～ sinema 流动电影放映机，巡回电影放映设备 ❷可携带的，轻便的，手提的：～ lâmba 手提灯 ～ mengene 便携式老虎钳 ❸野战的：～ hastane 野战医院 ～ mutfak 野战厨房，野战炊事车 ～ topçu 野战炮兵

seyyare [seyya:re] (阿) *is.* 〈天〉【旧】行星

seyyiat [seyyia:t] (阿) *ç.is.* 【旧】罪孽，罪行，罪过

seyyibe (阿) *is.* 【旧】寡妇

seyyie (阿) *is.* 【旧】❶罪孽，罪过，罪行 ❷过失，过错，不合乎道德准则的行为 ◇～**sini çekmek** 替某人负责，替某人吃苦受累

seza [seza:] (波) *is.* 【旧】应有的，当之无愧的；适当的，适合于的；恰如其分的 ◇～ **olmak** 获得，得到，受到(就得的荣誉或处罚等)

sezaryen (法) *is.* 〈医〉剖腹产术：～ ameliyatı 剖腹产术 ◇～ **yapmak** 进行剖腹产，做剖腹产手术

sezaryenli *is.* 剖腹产的(产妇)

sezdiriş *is.* sezdirmek 的动名词

sezdirmek (*-i, -e*) sezmek 的使动态：Meseleyi sezdirmek istedim, ama farkına varmadı. 我想让他明白是怎么回事，可是他却毫无察觉。◇**sezdirmeden** 悄悄地：Kimseye sezdirmeden gidiverdi. 他突然悄悄地走了。

sezeren *is.* 〈史〉封建领主；宗主(宗主国的君主)

sezgi *is.* ❶直觉，直观：Öğretmenimizin sezgileri çok güçlü, ödevleri yapmayanları yüzünden anlıyor. 我们老师的知觉很厉害，她一看脸色就知道谁没做作业。❷预感

sezgicilik, -ği *is.* 〈哲〉直觉主义，直观论：～ felsefsi 直觉主义哲学

sezgili *s.* 直觉的，直观的

sezgisel *s.* ❶直觉的，直观的 ❷直觉主义的

sezi *is.* 见 sezgi

sezilmek (*nsz*) sezmek 的被动态

sezindirmek (*-i*) sezinmek 的使动态：Ona gücenikliğimi sezindirdim. 我让他意识到了我对他的不满。

sezinlemek (*-i*) 领悟到，意识到，认识到，预感到，猜想到：Arkadaşlarından ayrıldığını, tam ters yola düştüğünü sezinlemedi bile. 他甚至没有意识到他已经背离了他的朋友，走上了完全相反的道路。

sezinleyiş *is.* sezinlemek 的动名词

sezinmek (*-i*) 见 sezinlemek

seziş *is.* sezmek 的动名词

sezmek, -er (*-i*) ❶感到，察觉，发觉；看出：Bu adamda kendine karşıtepeden bir bakış seziyor.

他察觉出这人瞧不起自己。Eşek de işlerin yolunda olmadığını sezmiş, başını alıp çıkmış. 这头驴也感觉到大事不妙，就调头逃跑了。❷领悟，理解，了解，明白：Onun deli sayılmasının sebeplerini gizlice biz de sezerdik. 我们也暗中了解到了为什么人们说他是疯子。

sezon (法) *is.* ❶季，季节，时节：kış ～u 冬季 yaz ～u 夏季 ❷(一年中某个特定的)季节，赛季：futbol ～u 足球赛季 tiyatro ～u 戏剧季节

sezü *is.* 〈植〉栎树软木

sezyum (法) *is.* 〈化〉铯(Cs)

sfagnum [sfa'gnum] (拉) *is.* 〈植〉泥炭藓，水藓(*Sphagnum*)

sfenks (法) *is.* 【旧】❶斯芬克斯(希腊神话中带翼狮身女怪) ❷(古埃及的)狮身人面像

SHP 【缩】社会主义人民党(Sosyal Demokrat Halkçı Partisi)

sıcacık, -ğı [sı'cacık] *s.* 暖烘烘的，暖洋洋的，暖暖和和的

sıcak, -ğı Ⅰ *s.* ❶热的，暖的，烫的：～ alın (或 hava dalgası) 热锋面气旋 ～ dövme 热锻造 ～ hava kitlesi 热气流，热气团 ～ havalı ısıtma 气暖 ～ iklim 热带气候 ～ kat 〈地〉高温层 ～ kuşak 〈地〉热带 ～ laboratuvarı 高温实验室 ～ renk 暖色 ～ sektör 高温地带 ～ su döşemi 热水装置 ～ su kazanı 热水炉 ～ sular 温泉 ～ sulu ısıtma 水暖 ～ tedavisi 〈医〉热疗法 ～ yalıtkanı 隔热层，隔热物 ❷温暖的，暖和的，温热的：～ bir yuva 温暖的家庭；舒适的住所 ～ hava 暖和的天气 ～ oda 暖和的房间 ❸【转】亲热的，亲切的，热诚的：～ bir karşılama 热诚欢迎 ～ istek 热烈的愿望 ～ ses 热切的语调 ～ yüzlü 热切的，和蔼可亲的，殷勤的，客气的 daha ～ gelmek 显得更加和蔼可亲 Ayşe sıcak bir insan, onu çok seviyoruz. 阿伊赛是一个热心肠，我们都很喜欢她。Ⅱ *is.* ❶热；高温，炎热：sarı ～ 炎热 yaz ～ı 暑热 Sıcaklar fena bastırdı. 天气变得极其炎热。Sıcakta yürümeye can kalmadı. 天气炎热，他没有力气走路了。❷暖和的地方；炎热的地方 ❸浴池，澡堂 ◇**～a gitmek** 去洗澡 **～ı ～ına** 趁热打铁，不失时机地：Mademki karar alındı sıcağı sıcağına harekete geçelim. 既然已经决定了，那我们就开始干吧！

sıcakça *s.* 暖暖的，温温的

sıcak kanlı *s.* ❶〈动〉恒温的，温血的：Memeliler ve kuşlar sıcak kanlı hayvanlardır. 哺乳动物和鸟类都是温血动物。❷热情的，热烈的：Berna sıcak kanlı bir kız, herkesle dost olabiliyor. 贝尔娜是一个热情的姑娘，和大伙儿关系都很好。

sıcak kanlılık, -ğı *is.* ❶〈动〉恒温性 ❷热情，热烈

sıcaklaşmak (*nsz*) ❶变热，变暖 ❷变得亲热，变得亲切

sıcaklaştırmak (*-i*) sıcaklaşmak 的使动态

sıcaklık, -ğı *is.* ❶热，高温，炎热：～ eşiği 热阈 ～ ilmi 热工学 ～ muadili 〈物〉热当量 ～ nakil kabiliyeti 传热能力；导热性 ～ seviyesi 热度 ～ zayiatı 热消耗 güneşin ～ı 太阳的热度 sobanın ～ı 炉子的温度 ❷温度；体温：～ değişmeleri 温度变化 ～ derecesi 温度，气温；体温 ～ eğrisi 〈医〉体温曲线 ～ farkı 温差 ～ katsayısı 〈电〉温度系数 ～ terselmesi 〈地〉温度落差，温差 denge ～ı (与恒温动物的体温相适应的最低)平衡气温 en düşük hava ～ı 最低气温 havanın ～ı 气温 Havanın sıcaklığı arttık. 气温升高了。Hastalanınca kardeşimin vücut sıcaklığı arrtı. 我弟弟一生病体温就升高了。❸(澡堂的)热水池 ❹【转】亲热，亲切，热诚 ◇**～ almak** 吸热，取暖 **～ vermek** 散热，放热；热消耗

sıcak(lık)ölçer *is.* 温度计(表)；寒暑表；体温计(表)

sıçan *is.* 〈动〉鼠，老鼠，耗子(*Rattus*)：～ derisi 鼠皮 ～ yılı 鼠年 ◇**～ deliği bin akçe** (或 **altın**) 无藏身之地，无路可逃 **～ deliğine paha biçilmez olmak** 找不到藏身之处，无路可逃 **～ kırı** 深灰色(的)，鼠皮色(的)，灰色(的) **～ tüyü** 深灰色的，鼠皮色的 **～a dönmek** ①弄得湿淋淋的，浑身湿透，变成落汤鸡 ②挨打 ③胆怯，胆小如鼠 ◆**Sıçan çıktığı deliği bilir.** 老鼠熟悉来时道，恶人行事知退路。**Sıçan deliğe sığmamış, bir de**

kuyruğuna kabak bağlamış. ①屋漏偏遇连阴雨；雪上加霜。②自身难保，难上加难。**Sıçan düşse başı yarılır.** 家徒四壁。**Sıçan geçer, yol olur.** 邪门歪道一经开通，人人都将趋之若鹜。

sıçan dişi, -ni *is.* 线缝，接缝，接合口

sıçan fiğI *is.* 〈植〉纳博纳野豌豆

sıçangiller *ç.is.* 〈动〉鼠科

sıçanımsılar *ç.is.* 〈动〉鼠科动物

sıçan kulağı, -nı *is.* 〈植〉柔毛山柳菊

sıçan kuyruğu, -nu *is.* 针锉，细圆锉，什锦锉

sıçan otu, -nu *is.* 【俗】砷，砒霜(As)

sıçan yolu, -nu *is.* 地道，坑道

sıçılmak (*nsz*) ❶(把自己身上)弄脏 ❷【转】变坏；恶化(指事情)

sıçırgan *s.* 邋遢的：～ bir kedi 邋遢猫

sıçırganlık, -ğı *is.* 邋遢

sıçmak (*nsz*) 【粗】❶拉屎，大便 ❷弄坏，弄糟：Adam işime sıçtı. 那家伙坏了我的事。◇**sıçıp sıvamak** ①破口大骂，臭骂 ②毁坏，断送 ◆**Sıçtı Cafer, bez getir.** 张三拉屎让李四给擦屁股。

sıçrama *is.* sıçramak 的动名词 ◇～ **tahtası** (或 **yeri**) 踏板，跳板，弹跳板

sıçramak (*nsz*, *-e*) ❶跳跃，跳；弹跳；跳动：Çocuk taştan taşa sıçrayarak gitti. 小孩踩着石头蹦蹦跳跳地走了。❷惊跳，惊动：Çocuk sıçrayarak uyandı. 孩子惊醒了。❸喷溅，飞溅：Çamur sıçradı. 泥巴溅了起来。Beyaz gömleğine ne bir damla kan, ne de bir damla çamur sıçradı. 他的白衬衫上一点血渍和污渍都没沾上。Bütün gözlerden manalı ışıklar sıçrıyordu. 他们每个人的眼中都流露出意味深长的神情。❹(火势、疾病)迅速波及，蔓延：Yangın öte mahalleye sıçradı. 火势迅速蔓延到了其他街区。

sıçratma *is.* sıçratmak 的动名词 ◇～ **tahtası** 跳板：Bu işi küçükseme. Bu, daha iyi bir mevki için sana bir sıcratma tahtası vazifesini görür. 你可别小看这件事，它可能是你谋求更高职位的跳板。

sıçratmak (*-i*, *-e*) ❶ sıçramak 的使动态：yerinden ～ 使跳起来 Yakasına mürekkep sıçrattım. 我把墨水溅到了他的衣领子上。❷使发怒，使发火

sıçrayıcı *s.* 〈动〉跳跃的(动物)

sıçrayış *is.* sıçramak 的动名词：Bir sıçrayışta eyerin üzerine oturuverdi. 他一跃就骑上了马背。

sıçrayışlı *s.* 跃进(式)的，飞跃式的；突跃(性)的，突变式的，突然的：～ bir gelişme 飞跃式的发展

sıdık, -dkı (阿) *is.* 【旧】❶真实，真实性；实情，实际情况，事实 ❷忠诚，忠实，忠贞 ◇(*-den*) **～ı sıyrılmak** 失去对某人的信赖

sıfak, -ğı *is.* 〈解〉腱，筋头，韧带

sıfat (阿) *is.* ❶身份，资格；特性，属性，性质：arkadaşlık ～ıyla 以朋友的身份 baba ～ıyla 以父亲的身份 başkan ～ı ile 以主席的身份 ❷【俗】外表，外貌：Onun ne adam olduğu sıfatından belli. 观其外貌即可知道他是什么样的人。❸〈语〉形容词：～ çeşitleri 形容词的种类 ～ takımı (或 tamlaması) 形容词词组 pekiştirme ～ları 强化形容词

sıfat-fiil *is.* 〈语〉形动词

sıfatlandırmak (*-i*) 给…以称号，以…来形容

sıfatlaştırmak (*-i*)〈语〉使形容词化，把…作为形容词用

sıfır Ⅰ *say.* 零：mutlak ～ 〈物〉绝对零度 Ⅱ *s.* ❶【转】一无所有的，微不足道的：O, benim gözümde sıfırdır. 他在我眼里啥也不是。❷【转】零，无，毫无收获：～ değerli 〈化〉零价的 Sorma, su içsem kilo alıyorum, bütün rejimleri denedim, netice sıfır. 甭提了，我连

喝水都长肉，尝试了所有的方法，结果等于零。◇**～ noktası** ①〈物〉冰点 ②〈数〉(坐标的)零点 **～ numara** 【俚】最完美的，最完善的；十足的：～ numara külhanbeyi 十足的流氓 **～a indirmek** 使化为零，使降为零 **～dan başlamak** 从零开始 **～a eşitlemek** (或 **eşit kılmak**) 〈数〉使等于零 **～dan servet sahibi olmak** 从一无所有变成有钱的财主 **～ı tüketmek** 【俚】①耗尽心力 ②变得一无所有 ◆**Sıfıra sıfır, elde var sıfır.** 竹篮打水一场空。

sıfırcı *s.* 【俚】爱给学生打零分的(老师)

sıfırlamak (*-i*) 〈数〉使等于零，清除

sıframak (*-i*) 〈数〉使等于零，清除

sığ *s.* ❶浅的：～ deniz 浅海 ～ deniz adaları 大陆架岛屿，浅海区岛屿 ～ deniz bölgeleri 浅海区域 ～ deprem ocağı 浅震源 ～ su 浅水 ～ yayla 大陆架，陆棚 ❷【转】肤浅的，浅显的：～ bilgi 肤浅的知识 ～ düşünce 肤浅的思想 ◇**～a oturmak** 搁浅

sığa *is.* 〈物〉容量；电容；电容量

sığalı *s.* 卷起的，挽起的

sığamak 见 sıvamak

sığamsal *s.* 〈生理〉蠕动的：～ devinimler (或 hareket) (肠胃等的)蠕动 ters ～ 逆蠕动的

sığdırılmak (*nsz*) sığdırmak 的被动态：Olanca mobilya bu salona sığdırıldı. 相当多的家具放进了这个厅。

sığdırış *is.* sığdırmak 的动名词

sığdırmak (*-i*, *-e*) 装进，放入：Kitapları çantaya sığdıramadım. 我没能把书都装进书包。

sığımlı *s.* 容量大的；容量是…的，容积是…的

sığın *is.* 〈动〉黄鹿

sığınak, -ğı *is.* ❶隐藏处，躲避处；庇护所，避难所：dağ ～ı 高山小屋 iç ～ 国内避难 Fırtına sırasında bir mağarada sığınak bulduk. 大雨倾盆，我们躲进了一个山洞。❷〈军〉掩蔽所，防空洞：atoma karşı koruyucu ～ 防原子掩蔽部 beton ～ 混凝土掩蔽所 gaz ～ı 防毒掩蔽部 mukavim ～ 弹药库 toprak ～i 掩壕

sığınık, -ğı *is.* 难民；避难者，逃亡者

sığınılmak (*nsz*) sığınmak 的被动态

sığınış *is.* sığınmak 的动名词

sığınma *is.* ❶ sığınmak 的动名词：～ gözü (隧道中的)掩体 ～ hakkı 庇护权 ❷〈体〉藏以…的身后(避风)

sığınmak (*-e*) ❶避难，逃亡；躲藏：sığınacak yer 避难所，庇护所 Buraya sığınırım diye dalmış içeri. 他跳进去躲了起来。Hayvan bir kayanın dibine sığınmıştı. 牲口躲在岩石底下。Yağmur yağarken bir ağacın altına sığındım. 下雨的时候，我躲到了树下。❷【转】求援，求助：allah'a ～ 求真主帮助 Çocuk anasına sığındı. 孩子向他的母亲求助。❸【转】仰仗，仰赖：hatıralarımıza ～ 仰仗于我们的交情

sığıntı *is.* 食客，吃白食者；寄生者 ◇**～ vaziyetine düşmek** 成为食客

sığır *is.* ❶〈动〉牛：～ eti 牛肉 ～ topuğu 牛蹄杯 ～ ve davarlar 家畜，牲畜，牲口 ❷【粗】粗野的人，粗俗的人 ◇**～ gibi adam** 犟牛，固执的人 **～ın gibi** 犟牛，固执的人

sığır baldıranı *is.* 〈植〉毒芹

sığırcık, -ğı *is.* 〈动〉(紫翅)椋鸟(*Sturnus vulgaris*)

sığırcıkgiller *ç.is.* 〈动〉椋鸟科(*Sturnidae*)

sığırcılık, -ğı *is.* 养牛，养牛业

sığır dili, -ni *is.* 〈植〉牛舌草(*Anchusa officinalis*)

sığır diligiller *ç.is.* 〈植〉紫草科

sığır gözkurdu *is.* 〈动〉(牛)眼虫

sığır gözü, -nü *is.* 〈植〉山金车

sığır kuyruğu *is.* 〈植〉❶毛蕊花(*Verbascum*) ❷益母草(*Leonurus*)

sığırlar *ç.is.* 〈动〉洞角科，牛科(*Bovidae*)

sığır lârva sineği *is.* 〈动〉牛皮蝇

sığır sineği *is.* 〈动〉牛虻

sığır sineğigiller *is.* 〈动〉虻科

sığır şeridi *is.* 〈动〉牛肉绦虫，无钩绦虫

sığır tenyası *is.* 〈动〉无钩绦虫，牛肉绦虫(*Taenia inerme*)

sığırtmaç, -cı *is.* 放牛人，牧牛人

sığışmak (*nsz*) 刚刚容得下，刚刚放得下，勉强挤得下：Biraz daha sıkışırsak hepimiz sığışırız. 要是我们再挤挤就都能挤下了。

sığıştırmak (*-i*, *-e*) 硬塞入，硬挤进，勉强塞进，勉强挤进

sığla *is.* 〈植〉枫香树，枫树(*Liquidambar orientalis*)：～ yağı 清凉油

sığlaşmak (*nsz*) ❶变浅：Deniz sığlaştı. 海水渐浅。❷(思想、感情等)变庸俗，变浅薄

sığlık, -ğı Ⅰ *is.* ❶浅；浅滩，水浅处 ❷【转】肤浅，庸俗 Ⅱ *s.* 浅的

sığmak, -ar (*-e*) ❶容得下，装得进，放得进：Bütün eşya bu bavula sığdı. 所有的东西都装进了这只箱子。Bir koltuğa iki karpuz sığmaz. 【成】一心不可二用。❷【转】适合，合乎，符合：Bu davranışın ne akla ne mantığa ne de insanlığa sığar! 你的这一行为既不合情理，又不合逻辑，也不符合人性。

sıhhat, -ti (阿) *is.* ❶健康；健康状况：～ bakımı 卫生保健 ～ işleri idaresi 卫生局 ～ raporu (进口动物的)健康证明 ～ ve içtimai muavenet vekaleti 卫生和社会救济部 ～ yurdu 疗养院，休养所 Sıhhatine dikkat etmezsen yakında kozalak mahallesini boylarsın. 你要是不注意身体，很快就会丢了你的小命。❷真实性，确实性，可靠性：haberin ～i 消息的可靠性 ◇～ **üzre** 真实地，符合实际地，准确地 **～e kavuşmak** 康复，痊愈 **～i bozuk** 身体不好的，有病的 **～i bozulmak** 身体不好，生病 **～te olmak** 身体健康 ◆ **Sıhhat gibi insana sermaye olmaz.** 健康是人的最宝贵财富。**Sıhhatler olsun!** (对刚洗完澡或刚刮完胡子的人所说的话)祝身体健康！

sıhhatli *s.* 健康的，健全的

sıhhî [sıhhi:] (阿) *s.* 卫生的，公共卫生的；保健的，救护的：～ bakım 体检 ～ durum 健康状况 ～ hizmet 卫生服务 ～ ilk imdat (或 yardım) 急救 ～ mektep 卫校 ～ muayeneden geçmek 经过体检

sıhhileştirilme *is.* 得到改善：çalışma şartlarının ～si 劳动卫生条件得到改善

sıhhileştirmek (*-i*) 使健康，保健；使讲究卫生；改善卫生条件

sıhhiye (阿) *is.* 卫生；保健：～ arabası 救护车 ～ çantası 卫生包，急救包 ～ eri (或 neferi) 卫生员，护理员；卫生兵 ～ hizmeti (或 servisi) 卫生服务 ～ kademesi 卫生列车 ～ makamı 卫生局 ～ uçağı 救生机

sıhhiyeci *is.* ❶卫生员，护理员 ❷〈军〉卫生兵

sıhriyet (阿) *is.* 【旧】联姻，结亲；姻亲关系 ◇(*-le*) **～ etmek** 联姻，结亲

sık Ⅰ *s.* ❶浓密的，稠密的，茂密的：～ çalılık 稠密的灌木丛 ～ dokuma 密织 ～ kumaş 织得密的布 ～ orman 密林 ～ saç 浓密的头发 ❷频繁的，经常的，常见的：～ solunum 急促的呼吸 O ülkede fırtınalar pek sıktır. 这个国家暴风雨很频繁。Ⅱ *zf.* ❶常常，经常：bir yere ～ gitmek 经常去某地 ❷浓密地，稠密地：ağaçları ～ dikmek 密密地植树 ◇ **～ ～** ①密密地，紧密地 ②经常，常常 ◆**Sık gidersen dostuna, yatar arka üstüne.** 常客不受欢迎。

sıkacak, -ğı *is.* ❶挤压器 ❷榨汁器

sıkaç, -cı *is.* 〈技〉压气机，(气体)压缩机；压榨机

sık boğaz ◇(*-i*) **～ etmek** 强制，强迫，逼迫；约束，克制：Sık boğaz etme çocuğum. Bir

çaresine bakacağız. 别着急，孩子，我们会有办法的。

sıkça [sı'kça] *zf.* ❶密密地，稠密地 ❷经常，常常：～ görülen 常常可见的 ◆**Sıkça varma dostuna, kalksın ayak üstüne.** 客稀为贵。

sıkı Ⅰ *s.* ❶窄的，狭窄的；紧的，紧绷的：～ ayakkabı 挤脚的鞋 beli ～ bir ceket 腰瘦的上衣 en ～ netice 直接的结果 ❷满满的，鼓鼓的：～ bir denk 装得满满的马驮子 ～ muharebe hazırlığı 充分的战斗准备 ❸严格的，严肃的，严谨的：～ bir disiplin 严格的纪律 ～ bir emir 死命令 ～ bir imtihan 严格的考试 ～ bir kontrol altında bulunmak 处于严格的控制之下 ～ bîtaraf 严守中立的 ～ perhiz 严格规定的饮食 ❹严厉的，严格的：～ bir yönetici 严厉的领导 ❺紧张的，匆促的；激烈的：～ tartışma 激烈的争论 Son günlerde işlerimiz çok sıkı. 最近几天我们的工作很忙。❻吝啬的，贪财的：eli ～ 吝啬的，贪财的 Ⅱ *zf.* 紧紧地：Pencereyi sıkı kapa. 把窗户关紧！Ⅲ *is.* ❶困境，困难，艰难：başı ～da olan 有麻烦的人，有困难的人 ❷严厉的措施，严厉的办法，严格的规则 ❸〈军〉炮塞 ◇～ **ağızlı** 嘴紧的，能保守秘密的 ～ **ahbap** 亲密的朋友 ～ **basmak** 施加影响，施加压力；迫使，强迫 ～ **çalışmak** 努力工作，紧张地工作 ～ **dostluk münasebeti** 亲密友好的关系 ～ **durmak** 坚持住，忍住，坚守不动 ～ **fıkı** 紧密的，密切相关的；亲密的 ～ **ise** 如果有自信心的话，如果相信自己的话 ～ **rüzgar** 大风，强风 ～ ～(**ya**) ①紧紧地，严严实实地 ②极其严厉地，十分严厉地 ～ **tutmak** 紧紧抓住：işi ～ tutmak 认真着手工作，抓紧工作 ～ **yürümek** 快速行走 ～ **zamanlarda** 在困难时期 ～**da kalmak** 处于困境之中 ～**ya alışmamak** 不适应严格的纪律 ～**ya almak** ①限制，约束 ②按纪律办事 ～**ya dayanmak** 经受住艰难困苦 ～**ya gelmek** 陷入困境，处于困境 ～**ya koymak** 整理就绪，整顿好，调整好 ～**yı vermek** 惹麻烦 ～**yı yemek** 受遣责，受申斥

sıkıca [sıkı'ca] *zf.* ❶紧紧地：～ bağlamak 捆结实，绑结实 ❷严格地

sıkıcı *s.* 令人厌烦的，使不耐烦的：～ bir iş 令人厌烦的工作，枯燥的工作 İzlediğim film çok sıkıcıyıdı. 我看的电影很枯燥无味。

sıkı denetici *is.* 新闻检查员，书刊检查员

sıkı denetim *is.* 严格的审查

sıkı düzen *is.* 纪律

sıkılamak (*-i*) ❶使变得窄小，使变紧，缩小 ❷系紧，结紧，捆紧，扎紧 ❸填实，压严实；塞紧，堵严实 ❹【转】逼迫；催促；施加压力

sıkılanmak (*nsz*) sıkılamak 的被动态

sıkılcım *is.* ❶不幸，灾祸，灾难 ❷痛苦，苦难

sıkılgan *s.* 腼腆的，羞涩的，羞怯的 ◇～ **bir eda ile** 腼腆地，羞涩地，羞怯地

sıkılganlık, -ğı *is.* 腼腆，羞涩，羞怯

sıkılık, -ğı *is.* ❶紧，窄，小 ❷严格，严肃；严厉 ❸紧张，匆促 ❹【转】吝啬，贪财

sıkılış *is.* sıkılmak 的动名词

sıkılma *is.* ❶ sıkılmak 的动名词 ❷【转】腼腆，羞涩，羞怯

sıkılmak (*-e*) ❶ sıkmak 的被动态：Salataya limon sıkıldı mı? 色拉里放柠檬汁了吗？O kadar sıkıldım ki dikiş kaldı bayılacaktım. 这么挤，我快受不了了。❷(*nsz*, *-den*) 厌倦，烦燥，困惑，烦恼，气恼，感到无聊：Yalnız oturmaktan sıkıldım. 我一个人坐着太无聊了。Yalnızlıktan sıkıldım. 我讨厌孤独。❸(*nsz*, *-e*) 羞于，害羞：konuşmaya ～ 羞于开口，羞于启齿 Sıkıldım da söyleyemedim. 我没好意思开口。◇**sıkılmadan** 无耻地，不知害臊地；厚颜无耻地

sıkılmaz *s.* 恬不知耻的，厚颜无耻的，无耻的

sıkılmazlık, -ğı *is.* 恬不知耻，厚颜无耻，无耻

sıkım *is.* ❶ sıkmak 的动名词 ❷一把：bir ～ un 一把面 ❸一次挤的量：bir ～ macunu 一次挤出的牙膏 ❹一次装填的(火药)量：bir ～ barut 一次装填的火药

sıkımlık, -ğı *s.* 把的，掬的：Bir sıkımlık canı var. (指体弱有病的人)虚弱得不得了，只剩一

口气了。

sıkın 见 sıkıntı

sıkınç, -cı *is.* 贫困，贫穷，艰苦

sıkınmak (*nsz*) 尽力，力求，竭力

sıkıntı *is.* ❶厌倦，无聊；烦恼，烦闷：can (或 iç) ～sı 烦恼，烦闷，忧愁，忧郁 ❷苦头，困难 ❸穷困，经济拮据：Adamcağız sıkıntı içinde. 可怜的人生活拮据。Nasılsın, bir sıkıntın mı var? 怎么？你有什么困难吗？❹短缺：maddi ～ 物质匮乏 su ～sı 缺水 Petrol sıkıntısına karşı bir kolaylık bulmalı. 必须找到一个对付石油紧缺的办法。◇～ **basmak** 感到厌倦 ～ **çekmek** 吃苦，遭罪，经历磨难：Yollarda çok sıkıntı çektik. 路上我们遭了很多罪。～ **görmek** 生活窘迫，经济拮据 ～ **vermek** 使厌倦，使烦恼 ～**da olmak** 生活窘迫，经济拮据 ～**dan patlamak** 烦得要死 ～**sı olmak** ①有烦心事，有烦恼 ②要去大便 ～**ya düşmek** 生活变得窘迫 ～**ya gelememek** 经受不住困难的考验 ～**ya girmek** 承受困难 ～**ya uğramak** 遇到困难

sıkıntılı *s.* ❶烦恼的，感到厌倦的 ❷令人烦恼的，令人厌倦的：～ hava 闷热的天气 ❸穷困的，经济拮据的：Ben bolluk içinde rahat yaşarken kardeşimin sıkıntılı yaşamasını içim götürmüyor. 我丰衣足食过得舒舒服服，不忍心看我的弟弟过苦日子。

sıkıntısız *s.* 生活不困难的；无忧无虑的：～ bir hayat 无忧无虑的生活 ◇～ **geçinmek** 过小康生活

sıkışabilirlik, -ği *is.* 〈物〉压缩性

sıkışık, -ğı *s.* ❶紧密的，密集的，排得紧的，挤紧的，紧凑的：～ nizam 密集队形；密集队列 ❷紧张的，繁忙的，多的：Bayram üzeri terzinin işleri çok sıkışık. 快过节了，裁缝的活儿特别多。Erdem'in yazısı çok sıkışık. 埃尔代姆的文章很多。❸困难的，窘迫的，拮据的：～ durum (或 hâl) 困境

sıkışıklık, -ğı *is.* ❶拥挤 ❷困境；困难，窘迫

sıkışmak (*nsz*) ❶挤着，挤在(某处)：Biz bu dar yerde pek sıkıştık. 我们在这狭窄的地方相当拥挤。❷被夹住，被挤住：Parmağı kapıya sıkıştı. 他的手指被门挤了一下。❸处于困境：Bu parayı ancak sıkıştığın vakit sarfet! 这笔钱不到万不得已的时候你不要花！❹受压；(胸)闷，窒息：Göğsü sıkışmış. 他胸口发闷。❺急于去大便

sıkıştırıcı *is.* 拧、挤、压的工具

sıkıştırılmak (*nsz*) sıkıştırmak 的被动态

sıkıştırış *is.* sıkıştırmak 的动名词

sıkıştırma *is.* ❶ sıkıştırmak 的动名词：Şurada, burada yolumu keser, her bir yanımı sıkıştırmaya kalkardı. 他总是四处堵住我的去路，企图对我动手动脚。❷〈技〉压缩，浓缩，密封；压实：～ aynası 卡盘，夹具 ～ makinesi 压缩机 ～ mukavemeti 抗压强度 ～ tazyiki 压缩压力 ～ tulumbası 压缩式水泵 ～ vidası 夹紧螺钉，锁紧螺钉

sıkıştırmak (*-i*) ❶塞，挤，压，插，放，推：çamaşırları bavula ～ 把衣服塞进箱子 elbiseleri dolaba ～ 把衣服塞放进衣柜 Kitaplarını bir bavulun içine sıkıştırdı. 他把书都塞进了一个旅行包。Şişenin mantarını iyi sıkıştırıdın mı? 你把瓶塞子塞紧了没有？❷扭紧，拧紧，旋紧；压紧，挤紧：Dilini, dişlerinin arasına sıkıştırıyor. 他紧咬着舌头。Parmağımı kapıya sıkıştırdım. 我把手指头挤在了门里。Tornavidayı getir de şurdaki vidayı sıkıştır. 把改锥拿来，把这里的螺丝钉拧紧！❸使密集，使紧凑；使绷紧；压实，捣固：çalı demetini bir iple bağlayıp ～ 用绳子把柴捆捆紧 toprağı, üzerine kuvvetle basarak ～ 用力把土踩压实 ❹挤，逼；【转】包围，围攻：kaleyi ～ 〈体〉攻球门 Hasmını bir köşeye sıkıştırdı. 他把对手逼在了一个角落。❺【转】施加压力，逼迫，催促：Sıkıştırınca hepsini söyledi. 一逼他他就什么都说了。❻塞给，塞：avucuna ～ 往他手里塞 Eline birkaç lira sıkıştırıverin, derhal yapar. 您只要往他手塞几个里拉，他立马就会去干的。❼【俚】(对女性)动手动脚，调戏

sıkıt[1] *is.* ❶药片，片剂：aspirin ～ı 阿司匹林片剂 ❷浓缩物

sıkıt², **-ktı** (阿) *is.* 〈医〉【旧】流产，小产

sıkıyönetim *is.* 戒严：～ kanunu 戒严法 ◇～ **uygulamak** 实施戒严

sıkıyönetimci *is.* 发布戒严令的人

sıkkın *s.* 寂寞的，无聊的，感到厌倦的，烦恼的 ◇～ ～ 寂寞地，烦闷地，无聊地，闷闷不乐地

sıkkınlık, -ğı *is.* 感到厌倦，寂寞，无聊，烦闷，枯燥

sıklam 见 sırsıklam

sıklamak (*nsz*) ❶呜咽，啜泣，抽噎，哭泣 ❷(在负重的情况下)发出吭哧声，气喘吁吁 ◇ **ıklaya sıklaya** 竭尽全力地，尽心尽力地

sıklaşmak (*nsz*) ❶变稠密，变茂密；变密集：Kentimizdeki yapılar gün geçtikçe sıkılaşıyor. 我们城里的高楼大厦日渐其多。❷更加频繁，次数增加，更经常：Ziyaretleri sıklaştı. 他来访得更频繁了。

sıklaştırılmak (*nsz*) sıklaştırmak 的被动态

sıklaştırmak, sıklatmak (*-i*) sıklaşmak 的使动态：adımlarını ～ 加快步伐 Ziyaretlerini sıklaştırdı. 他来访次数多了。

sıklet (阿) *is.* ❶重物，重担，重压，重量：ağır ～ boks şampiyonu 重量级拳击冠军 atom ～i 原子量 *en* hafif ～ (或 filiz ～) #次最轻量级 hafif ～ 轻量级 horoz (或 tüy) ～ 〈体〉羽量级 orta ～ 中量级 ❷【旧】困难，难事，负担 ❸狭窄，窄小，拥挤 ◇～ **merkezi** ①〈物〉重心 ②〈军〉主攻方向，主要突击 ③中心；重点：konuşmanın ～i 谈话的主题 ～ **vermek** 使烦闷，使厌倦

sıkletsiz *s.* ❶轻的 ❷没有重量的，失重的：～ astronotlar 失重状态的宇航员

sıkletsizlik, -ği *is.* 失重：insanın uzun süre ～ içinde kalması 人长期处于失重的状态

sıklık, -ğı *is.* ❶紧密，密集，结实；密度 ❷〈物〉频率，周率 ❸距离

sıkma Ⅰ *is.* ❶ sıkmak 的动名词：Bu yağmurlar da artık can sıkmaya başladı. 这场雨已经开始让人心烦了。❷灯笼裤 ❸【俗】紧身女式坎肩 Ⅱ *s.* 适于榨汁的：～ portakal 适于榨汁的橙子 ◇～ **baş** (用丝巾包扎的)一种发式

sıkmaç, -cı *is.* 压榨机，压缩机

sıkmak, -ar (*-i*) ❶捆紧，束紧，系紧；搂紧，抱紧：Ben onu göğsüme sıkıyorum. 我紧紧地把他抱在怀里。❷压，榨，挤，拧：çamaşır ～ 拧干衣服 limon ～ 挤柠檬汁 üzüm ～ 榨葡萄汁 ❸挤，勒：ayakkabı ayağı ～ 鞋挤脚 Kemer belimi sıktı. 我扎上了皮带。❹压，喷：flit ～ 喷杀虫剂 yangına su ～ 向着火点喷水 ❺射，射击，发射：Üç kurşun sıktı. 他开了 3 枪。❻使窘迫，使困烦；使为难，苛求：Çocuğu çok sıkıyorlar. 他们对孩子太苛求了。❼使厌倦，使感到无聊：Böyle şeyler insanı sıkar. 这类事情使人厌烦。

sıkmalık, -ğı *s.* 适于榨汁的：～ portakal 适于榨汁的橙橘

sıla (阿) *is.* ❶团聚，重聚 ❷家园，家乡：～ hastalığı 思乡病 ◇～ **etmek** 探家，回家探亲 ～ **sıygası** 〈语〉【旧】副动词 ～**dan gelmek** 从家乡来 ～**sını çekmek** 想家，思念故乡 ～**ya gitmek** 回故乡，回故里

sılacı *is.* 回家的人，返回故里的人，回故乡探亲的人 ◇～ **olmak** 回故里，回老家看看

sımah (阿) *is.* 〈解〉耳道

sımak (*-i*) 【俗】❶打破，打碎；【转】摧毁，使破灭 ❷打败，击溃，战胜

sımızmak (*-i*) 【口】❶折断；撕碎，撕破，扯碎；拆毁，损坏 ❷解除，废除；违反；食言，爽约

sımsıcak [sı'msıcak] *s.* 非常热的，炎热的：～ bir güneş 酷热的太阳

sımsıkı [sı'msıkı] *s. ve zf.* ❶紧紧的，非常紧的：～ bağlamak 紧紧地系，紧紧地连接在一起 ～ sarmak 紧紧包住，紧紧裹住 ～ tutmak 紧紧抓住 Direksyonun simidine sımsıkı yapıştı. 他紧紧握住方向盘。❷非常严格的，非常严厉的 ❸非常紧张的 ◇～ **bir elma gibi** 象一个成熟的苹果

sınaat, -ti [sına:at] (阿) *is.* 【旧】手工业，手艺，工艺

sınaî [sına:i:] (阿) *s.* ❶工业的，产业的：～ bitkiler (或 nebatat) 经济作物 ～ imalât 工业产品 ～ istihsal 工业生产 ～ merkezi 工业中心 ～ mıntaka 工业区 ～ müessese (或 tesisat) 工业设施，工业企业 ～ mülkiyet 工业资产 ❷手工业的，手工业生产的 ❸人工的人造的

sınamak (*-i*) ❶尝试；试验；试用：İzin verirsiniz bu kalemi satın almadan önce sınamak istiyorum. 如果您允许，这支笔我想先试试在买。❷考查；考试，考核：Öğretmenimiz dersin sonunda bizi sınamak için soru sordu. 我们老师上完课通过提问考查了我们。

sınangılı *s.* 久经考验的；经过试验的，亲身体验过的，经历过的

sınanmak (*nsz*) sınamak 的被动态

sınat *is.* 不幸，灾祸，灾难；考验

sınatmak (*-i*, *-e*) sınamak 的使动态

sınav *is.* ❶考试：bitirme ～ı 毕业考试 bütünleme ～ı 补考 giriş ～ları 入学考试 ❷【转】考验：Evliliğin ilk yılları bir sınavdır. 结婚后的头几年是一场考验。◇**～ vermek** 参加考试，应试 **～a çekmek** 进行考核，测试 **～a girmek** 参加考试，应试 **～da başarı göstermek** 顺利通过考试 **～dan geçmek** 参加考试，应试：Ağabeyim işe girmeden önce sınavdan geçti. 我哥哥先通过考试再上班。**～ına hazırlanmak** 准备考试：Matematik sınavına hazırlanıyorum. 我在准备数学考试。**～lara katılmak** 参加考试，应试 **～ları kazanmak** 考试合格，考试通过

sınavlamak (*-i*) 考试；考问，查问；考验，检验

sınavman *is.* 主考人

sınayış *is.* sınamak 的动名词

sınaylamak (*-i*) 描写；描绘出，画出，塑造出

sıncan *is.* 〈植〉黄芪，黄耆(*Astragalus*)

sındı *is.* 【俗】裁缝剪

sındık, -ğı; sındırgı *is.* 战败地

sındırık, -ğı *is.* 凯旋；胜利，光辉成就

sındırılmak (*nsz*) sındırmak 的被动态

sındırmak (*-i*) 【俗】❶ sınmak 的使动态 ❷见 sindirmek

sıngın *s.* 【俗】❶吓呆了的，害怕的 ❷胆小的，胆怯的 ❸伤心的，伤感的；忧愁的，忧伤的

sınıf (阿) *is.* ❶阶级；社会等级：～ ayrımları (或 farkları) 阶级差别 ～ çatışması (或 mücadelesi) 阶级斗争 ～ çelişmesi 阶级矛盾 ～ düşmanı 阶级敌人 ～ nizamı 阶级体系 işçi ～ı 工人阶级 kapitalist ～ 资产阶级 şoför ～ı 司机阶层 varlıklı ～lar 有产阶级 zengin ～ 富庶阶层 ❷班，班级；年级：～ arkadaşı 同学 ～ atmosferi 班风，一个班级的风气 ～ içi testler 班级测验 ～ öğretmeni 班主任 deneme ～ı 试验班 Birinci sınıf öğrenciyim. 我是一年级的学生。❸教室，课堂：～ ders defteri 课堂笔记 ～ dışı faaliyetleri 课外活动 ～ ödevleri 课堂作业 Zil çaldı, herkes sınıfına girsin. 铃响了，大家都进教室吧！❹(动植物分类)纲：alt ～ 〈动、植〉亚纲 üst ～ 〈动、植〉总纲 Memeliler, kuşlar, balıklar, omurgalılar dalının birer sınıfıdır. 哺乳动物、禽、鱼都是脊椎动物的纲。❺等级，种类，类别：～ derecesi 级别证书，等级证书 ～ sınırı 级限 birinci ～ marangoz 一级木工 birinci ～ yıldız 一等星 gemi ～ı 海船的等级 ❻层次：Bu roman, her sınıf okuyucuya hitap eden bir eserdir. 这部小说是一部适于各个层次读者阅读的作品。❼〈军〉军兵种，部队：asıl ～ 基本兵种，主要兵种 demiryol (或 şimendifer) ～ı 铁道部队，铁道兵 fenni ～ 技术兵种 harita ～ı 地形测绘部队 hava ～ı 航空兵 hava yer ～ı 空军地勤部队 istihkam ～ı 工程兵 jandarma ～ı 宪兵 kimya ～ı 防化兵 levazım ～ı 军需部门 muharebe ～ı 通信部门 personel ～ı 人事部门 piyade ～ı 步兵 seri ～ 快速反应部队 sıhhiye ～ı 卫生兵 subay ～ı 军官团 tank ～ı 坦克兵 topçu ～ı 炮兵

yardımcı (或 muavin) ～ 非作战部队，非作战兵种 ◇～ **geçmek** 升级：～ geçme notu 升级的分数 ～ **komedisi** 通俗喜剧 ～**ça okumak** 全班集体默读 ～**ta çakmak** 【俚】留级 ～**ta dönmek** 【俚】留级 ～**ta kalmak** 【俚】留级

sınıfî (阿) *s.* 阶级的，阶级之间的

sınıflama *is.* ❶分类；分级 ❷分类法

sınıflamak (*-i*) 分类；分等级

sınıflandırılmak (*nsz*) sınıflandırmak 的被动态

sınıflandırma *is.* 〈军〉按兵种分类

sınıflandırmak (*-i*) sınıflanmak 的使动态

sınıflanış *is.* sınıflanmak 的动名词

sınıflanmak (*nsz*) sınıflamak 的被动态

sınıflaşmak (*nsz*) 阶级化；等级化

sınıflık, -ğı *s.* …年的；…级的：sekiz ～ ilkokul 8 年制的小学

sınıfsal *s.* 阶级的；等级的：～ çelişkiler 阶级矛盾

sınıfsız *s.* ❶无阶级的：～ cemiyet 无阶级社会 ❷非阶级的，阶级外的

sınık, -ğı *s.* 【俗】❶被打碎的，破碎的 ❷被打败了的，战败了的，溃退的

sınıkçı *is.* 【俗】〈医〉正骨郎中，接骨医生

sınıkçılık, -ğı *is.* 〈医〉正骨，接骨

sınır (希) *is.* ❶国境，边境；边疆：～ anlaşmazlığı 边境争端 ～ direği (国)界标 ～ garı 边境车站 ～ işareti 界标，界牌 ～ karakolu 边防哨所 ～ taşı 界石，界标 memleketin ～ı 国境线，边境线 Türkiye'nin doğu ～ı 土耳其的东部边境 ❷(省、县、村等的)界线，边界：～ çigileri 边界线；界线 ～ üstü (处于)分界线上的 ağaç ～ı 树木分界线 bataklığın ～ı 沼泽地的界线 deniz ～ı 海的界线 elâstik ～ 弹性界线 esneklik ～ı 弹性界线 ormanın ～ı 森林的界线 ❸【转】界限，限度，范围：～ açı 〈物〉临界角 alt ～ 下限，最低限度 üst ～ 上限，最高限度 yanlış ～ı 误差范围 ◇～ **çekmek** (或 **çizmek**) ①划定界线 ②划定界限 ～ **dışı etmek** 驱逐出境

sınırdaş *s.* 有相邻边界的(国家等)

sınırdaşlık, -ğı *is.* 有相邻边界，邻国

sınırlamak (*-i*) ❶限制，限定：büyük toprak mülkiyetini ～ 限制地主的地产 parlamentonun yetkilerini ～ 限制议会的权力 ❷划定界线，划定界限，圈定，界定：Çiftliğimizi tahta bir çitle sınırladık. 我们用木栅栏把我们的农场圈了起来。

sınırlandırmak (*-i*) 见 sınırlamak

sınırlanış *s.* sınırlanmak 的动名词

sınırlanmak (*nsz*) sınırlamak 的被动态

sınırlayıcı *s.* 限制的，有限制的，局限的：～ tedbirler 限制性措施

sınırlayış *is.* sınırlamak 的动名词

sınırlı *s.* ❶有边界的，有国界的 ❷有限的，限制的，限定的，受限的；狭隘的：～ cümle 〈数〉有界集，囿集 ～ doğru 〈数〉线段 ～ sayı 〈数〉有限小数 ～ sayılar cümlesi 〈数〉有限小数集 ～ sorumluluk 有限责任 ～ yeterlik 有限制的权力

sınırsız *s.* ❶无边界的，无国界的 ❷无限的，无边无际的；无约束的；不定的：～ doğru 〈数〉直线 ～ sayı 〈数〉无限小数 ～ sorumluluk 无限责任 ◇～ **yetki vermek** 给以无限大的权力

sınmak, -ar (*nsz*) ❶【俗】破，破碎；断裂；坏掉 ❷溃退，被打败，被击溃，溃败

sınop 见 snop

sıpa *is.* 驴驹子，小驴

sıpsıska *s.* 很瘦的，瘦弱的，消瘦的：～ çocuk 瘦小孱弱的小孩

sır[1] *is.* ❶珐琅，釉：üzerine ～ çekilen toprak vazo 涂釉陶制花瓶 ❷锡汞齐(制镜用)：Aynanın sırı dökülmüş. 镜子的锡汞齐脱落了。

sır[2]**, -rrı** (阿) *is.* ❶秘密，机密：～ katibi 机要秘书 ～ küpü 保密员 askeri ～ 军事秘密 ekonomik ～lar 经济情报 meslek ～ı 职业秘密 Arkadaşlarınızın sırlarını başkalarına söylemeyiniz. 不要把你朋友的秘密告诉别人。❷奥秘，神秘，奥妙：Doğanın sırları bilimsel buluşlarla yavaş yavaş çözülüyor. 大自然的奥秘逐渐被科学发现解开了。❸秘诀，诀窍；秘方：başarının ～ı 成功的秘诀 yazı sanatının ～ları 写作的秘诀 ◇～ **açmak** 泄密，泄露秘密 ～ **etmek** 隐瞒，掩盖，藏匿 ～ **olup gitmek** 失踪，消失，不知去向 ～ **ortağı** 同谋者；参与者；隐匿者，窝藏者，窝主 ～ **saklamak** 保密，保守秘密 ～ **sızdırmak** 泄密，泄露秘密 ～ **tutmak** 保密，保守秘密 ～ **vermek** 泄密，泄露秘密 ～**a ermek** 发现秘密 ～**a kadem basmak** 失踪，消失，不知去向 ～**ına varmak** 深知某人的秘密

sıra *is.* ❶排，列，行；系列，一连串：～ işi 一连串的事务 ～ noktalar 省略号，删节号 ～ odaları 成排的房间 bir ～ olay 一连串的事件 ön ～ 前排 Oturduğumuz sokakta türlü şeyler satan bir sıra dükkân var. 在我们住的那条街上，有一排买各种东西的小店。❷队伍，行列：adam ～sına geçmek 加入名人行列 Sırayı bozmayın. 别插队！❸顺序，次序：～ atış 依次开火，依次开炮 ～ numarası 顺序号码 ～ sayısı 序数数词 bindirme (或 nakliyat) ～sı 装运顺序 boy ～sı 个子的高低顺序 yaş ～sı 年龄顺序 ❹时机，时节；场合，情况：Bir sırasını bulursam, söylerim. 有机会的话我会说的。❺长凳，长椅，座位；课桌：～nın kapağı 课桌面 tek kişilik bir ～ 单人课桌 Sınıfımızda her sırada iki öğrenci oturuyor. 在我们教室，每张桌子坐两个学生。❻与“ardı, arkası, önü, yanı”等词连用构成地点状语：ardı ～ gelmek 接踵而至，接踵而来 arkası ～ koşmak 紧跟着跑 önü ～ gitmek 走在前面 yanı ～ yürümek 并肩而行 ◇～ **adamı** 普通人，一般人～ **beklemek** 站队，排队 ～ **dayağına çekmek** 依次打，依次揍 ～ **dışı hizmet** ①非战列勤务 ②不按顺序执勤 ～ **duvarı** 〈建〉(阳台、桥、岸等处防护用的)矮栏墙 ～ **gözetmek** 等待时机，等机会 ～ **hakkı** 〈法〉(发明、发现等的)优先权 ～ **harici hizmet** ①非战列勤务 ②不按顺序执勤 ～ **ile** 依次，按顺序 ～ **karpuzu** 大小不一的西瓜 ～ **kemerler** 〈建〉小连拱廊；盲拱廊 ～ **malı** 普通商品 ～ **olmak** 排成行，排成队 ～ **ressamı** 普通画家，平庸的画家 ～ **savmak** 履行职责 ～ ～ ①成排的，一排排的 ②依次，按顺序 ～ **sütunlar** 〈建〉柱廊，列柱 ～ **takip etmek** 遵守次序 ～ **vermemek** 不让说话，不让发言：Oturduğumuz müddetçe bize türlü konuşmak sırası vermedi, ne kadar söz ebesi olmuş o kızacağız. 这是一个爱唠叨的女孩儿，一坐下来就没我们说话的份儿。～**sı düşmek** 时机到来 ～**sı gelmek** ①轮到 ②时机到来 ～**sı gelmişken** 趁这时机，趁此机会 ～**sına getirmek** 找一合适的机会 ～**sına göre** 根据情况，酌情 ～**sına koymak** ①整理，清理 ②算在…之中 ～**sında** ①必要时；及时，适时 ②在适当的时机，在方便的时候 ③在…期间：taaruz harekâtı ～sında 在进攻战期间 ～**sını düşürmek** 利用机会，找个机会，抽空 ～**sını getirmek** 找一合适的机会 ～**sını kaybetmek** (孩子)错过(吃奶或睡觉)的时间 ～**sını savmak** 履行职责 ～**ya girmek** ①排队 ②变得有序，井然有序 ～**ya koymak** 整理 ～**yı bozmak** ①破坏秩序，扰乱队伍 ②不守时，不遵守时间

sıraca *is.* 〈医〉淋巴腺结核，瘰疬

sıracagiller *ç.is.* 〈植〉玄参科

sıracalı *s.* 瘰疬的，患瘰疬的

sıraca otu *is.* 〈植〉玄参(*Scrophularia*)

sıracı *is.* 【俗】替补演员

sıra dağ(lar) *is.* 山脉：Toros Dağları Türkiye'nin önemli sıradağlarıdır. 托罗斯山脉是土耳其有名的山脉。

sıradan *s.* 普通的，一般的，平凡的；平庸的：～ bir adam 普通人，一般人

sıradüzen *is.* 职位等级，官位等级；职位等级制度

sıralaç, -cı *is.* 文件夹，文件柜

sıralamak (*-i*) ❶使排成行，摆放成行：iskemleleri ～ 把椅子摆放成行 ❷排列，整理，放置：dosyaları ～ 把文件编组分类 ❸列举，逐一指出，开列：Bize karşı bir sürü itiraz sıraladı. 他对我们提出了许多反对意见。❹重复做：Bekçi bütün kapıları sıraladı. 守夜人查看了所有的门。❺打腹稿，做腹案：Bu konudaki düşüncelerimi sıraladım. 就此问题，我已经有了腹稿。❻(*nsz*) (小孩)抓着(东西)走，拽着(东西)行走：Bir yaşındaki kardeşim artık sıralıyor. 我一岁的弟弟已经能扶着东西走路了。

sıralanış *is.* sıralanmak 的动名词

sıralanmak (*nsz*) ❶排成行，排队，排列：Öğrenciler okulun bahçesinde sıralandı. 学生们在学校的花园里排成了队。❷按顺序摆放，整理出来

sıralaşma *is.* 轮流，替换，交替

sıralatmak (*-i*, *-e*) sıralamak 的使动态

sıralayıcı *is.* 整理者，清理者

sıralı *s.* ❶有序的，有顺序的，有次序的：Kitaplar sıralıdır. 书是按序摆好的。❷恰当的，适宜的：～ konuşma 恰当的发言，恰当的讲话 ◇～ **cümle** 〈语〉并列句 ～ **sırasız** 随时随地，不论时间和地点，随意地；不合时宜地

sıralı oluş *is.* 〈生〉后生，渐成

sıram sıram *s.* 一排排的，一行行的，排成行的：Çocuklar sıram sıramdı. 孩子们一排排地站着。◇～ **dizilmek** 排成一排排，排成队

sırasıyla *zf.* ❶依次，按顺序 ❷适当地，妥善地

sırasız *s.* ❶混乱的，杂乱的，无规则的；无条理的 ❷不适当的，不合适的，不合时宜的

sırat [sıra:t] (阿) *is.* 【旧】路，小道，小径 ◇～ **köprüsü** 〈宗〉天桥(伊斯兰教称架在火狱之上直通天园的桥)；奈何桥

sıravardıya ◇～ **dolaşmak** 依次传递

sıray *is.* 外貌；面貌；外表，外形，外观

Sırbistanlı *öz.is.* ve *s.* 塞尔维亚人(的)；塞尔维亚族(的)

sırça *is.* 玻璃：～ eşya 玻璃器皿 ～ kadeh 玻璃杯 ◆**Sırça evde** (或 **köşkte**) **oturan, komşusuna taş atmamalı.** 不要搬起石头砸自己的脚。

sırçak, -ğı *is.* 缺口，缺罅；小坑：Vazonun kenarında sırçağı vardı. 花瓶的边上原来有一个缺口。

sırdaş *is.* 知己，密友，知心朋友

sırdaşlık, -ğı *is.* 亲密；密切；熟悉；亲密的朋友关系，知己，知心朋友的关系

sırf (阿) *zf.* ❶仅仅，只不过；全然，彻底地：～ sütten mamul 纯奶制品 Sırf seni görmek için geldim. 我是专门来看你的。Bugün sırf peynir ekmek yedi. 我们今天只吃了奶酪和面包。❷绝对地，完全地，纯粹地：Bu söz sırf yalandır. 这全都是谎话。Evi sırf tahtayla yapmışlar. 这房子是他们完全用木头建成的。

sırık, -ğı *is.* 竿，杆子；篙：～ domatesi 搭架西红柿 ～ hamalı 挑夫 ～la atlama 〈体〉撑杆跳高 ara ～ı (马术比赛)障碍杆 çengelli ～ (商店用于挂或取货物的)钩形杆 fasulye ～ı 豆角架 hamal ～ı 扁担 Çocuk elindeki sırıkla ağaçtaki cevizleri düşürmeye çalışıyor. 孩子用竹竿极力够树上的核桃。◇～ **gibi** 【谑】大高个子 ～ **gibi durmak** 木立，呆立不动 ～ **gibi gezmek** 闲游荡，无事闲逛

sırıkçı *is.* 撑竿跳运动员

sırıklamak (*-i*) ❶搭架 ❷【俚】偷，偷窃，窃取

sırılsıklam [sırı'lsıklam] *s.* 湿漉漉的，湿淋淋的，湿透了的：Sıcakta biraz yürüyünce sırılsıklam terledim. 高温下走了几步我就已经大汗淋漓。Yağmurda sırılsıklam ıslandım. 我被雨淋透了。

sırım *is.* 窄皮带，小皮条：～ halat 皮索 ～ kamçı 皮鞭 ～ örgüsü 皮织品 ◇～ **gibi** 瘦长而结实的

sırımak (*-i*) 【俗】❶绗，缝(被褥等) ❷缝结实，缝牢固

sırıtık, -ğı *s.* 爱傻笑的，爱咧嘴傻笑的

sırıtış *is.* sırıtmak 的动名词

sırıtkan *s.* ❶傻笑的，呲牙咧嘴傻笑的 ❷讥笑的，嘲笑的

sırıtkanlık, -ğı *is.* 傻笑的样子，呲牙咧嘴傻笑的样子

sırıtmak (*nsz*) ❶呲牙咧嘴傻笑，傻笑：Bak hâlâ karşımda sırıtıyor toz ol! 还跟我这儿傻笑，滚蛋！❷讥笑，嘲笑：Niçin sırıtıyorsun, yine bir yaramazlık yaptın değil mi? 你坏笑什么呢？是不是又干坏事了？❸【转】突出，显露出来，暴露出来：İşi biraz karıştırınca, bütün pürüzler sırıttı. 对此事稍加推敲，所有的不足就都显露出来了。

sırlamak (*-i*) 涂釉，上搪瓷釉

sırlanmak (*nsz*) sırlamak 的被动态

sırlı[1] *s.* 涂釉的；涂瓷漆的；搪瓷的：～ küp 涂釉陶罐

sırlı[2] *s.* 神秘的，神秘莫测的；秘密的

sırma Ⅰ *is.* ❶(绣花用的)金线，银线：～ işlemeli 用金银线绣的 ❷军衔条纹 Ⅱ *s.* 金黄色的，金线似的：～ saç 金黄色头发，金发

sırmakeş *is.* 【旧】绣金女工

sırmakeşhane *is.* 【旧】绣金作坊

sırmalı *s.* 绣金的：～ fes 绣金帽

sırnaşık, -ğı *s.* ❶纠缠的，使人腻烦的，讨厌的 ❷【转】找人麻烦的，令人讨厌的；难以相处的：Ne sırnaşık adam, hiç gitmeye niyeti yok. 这个人太讨厌，一点儿都没有想走的意思。

sırnaşıkça [sırnaşı'kça] *s. ve zf.* 令人讨厌的，纠缠不清的

sırnaşıklık, -ğı *is.* 烦扰，纠缠；麻烦事，烦恼事

sırnaşış *is.* sırnaşmak 的动名词

sırnaşmak (*nsz*) 纠缠，使烦恼；找别扭：Ters cevap alınca sırnaşmaya başladı. 一不答应他，他就开始找别扭了。

sırnaştırmak (*-i*) 惹麻烦，招惹麻烦

Sırp, -bı *öz.is.* 塞尔维亚人

Sırpça *öz.is.* 塞尔维亚语

sırrolmak (*nsz*) 失踪，消失，不知去向：Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor, orada sırroluyor. 这精灵总是往松树林跑，消失得无影无踪。

sırsıklam [sı'rsıklam] *s.* 湿漉漉的，湿淋淋的，湿透了的：～ aşık 狂热的情侣 ◇**～ kesilmek** (或 **olmak**) 湿透；淋透；浸透 **～ sarhoş** 烂醉如泥的 **～ ter içinde** 浑身是汗，满头是汗，大汗淋漓

sırsız *s.* 无釉的；没涂瓷漆的：～ küp 无釉的陶罐

sırt *is.* ❶背，脊，脊背，背部：～ ağrısı 背疼，背痛 ～ alıştırmalar 〈体〉背部训练 ～ çantası 背包 ～ ipi 〈解〉脊索 ～ kemikleri 〈解〉椎骨，脊椎 ～ omurları 〈解〉胸椎 ～ yüzgeci 背鳍，鱼翅 büyük (或 uzun) ～ kası 〈解〉背阔肌 kemer ～ı 〈建〉拱背 kemer taşı ～ı 〈建〉(拱块的)外拱腹 ön ～ 〈动〉(昆虫的)前胸 ❷背；背面，反面：bıçağın ～ı 刀背 ❸山脊，山梁，山岭，分水岭：Köymüz şu karşı dağın sırtındadır. 我们的村子就在对面的山梁上。◇(*-e*) **～ çevirmek** ①扭过脸去，转过身去，不理睬 ②拒绝，不接受 **～ dönmek** 转身，扭身，翻身 **～ ～a** 背靠背 **～ ～a vermek** 互相帮助 **～ vermek** 拒绝，不接受 **～ı kaşınmak** 该打，欠揍：Rahat durmuyorsun; senin galiba yine sırtın kaşınıyor. 你不老实待着，是不是又想挨打了？**～ı kavi** ①虎背熊腰，身强力壮 ②有后盾的 ③穿得多的 **～ı pek** ①穿得暖的：Karnı tok, sırtı pek kişiler için karın yağışı eğlencelidir. 对于吃得饱穿得暖的人来说，下雪也是愉快的。②有靠山的，后台硬的，有恃无恐的 **～ı sıra** 一个跟一个 **～ı yere gelmemek** 坚不可摧，坚如磐石，不可战胜，战无不胜：Dayısının koltuğunda sırtı yere gelmez. 他在叔叔的帮助下战无不胜。**～ı yufka** 衣衫单薄的：

Zavallının sırtı yufka, onun için bu günlerde evden dışarı çıkmaya pek cesaretle edemiyor. 这个可怜的人衣衫单薄，因此这几天一直不敢出门。**～ına almak** ①背起，挑起 ②承担 **～ına geçirmek** 穿(衣服) **～ından atmak** 摆脱，躲开，逃脱，解除(负担、责任等) (*-in*) **～ından çıkarmak** 利用…为自己牟利，凭借…得到好处 **～ından geçinmek** 靠某人养活 **～ından (para) kazanmak** 利用…为自己挣钱 **～ını dayamak** ①背靠 ②依靠；信赖 **～ını yere getirmek** ①把…摔倒在地 ②战胜，打败 **～ta taşımak** 背，背负：Hastayı hastaneye kadar sırtta taşıdı. 他把病人背到了医院。◆**Sırtında yumurta küfesi yok ya.** 毫无顾忌：Nişanı geri veririm; sırtımda yumurta küfesi yok ya. 我要退婚，我没什么可顾忌的！

sırtar *is.* 〈动〉一种背上的皮很厚的蜥蜴

sırtar balığı *is.* 〈动〉淡水胡瓜鱼(*Maena vulgaris*)

sırtarmak (*nsz*) ❶准备反击，准备抵抗 ❷聚集起来，集结：Bulutlar ufukta sırtardı. 云彩在天边聚到一起了。

sırtı kara *is.* ❶〈动〉大青鱼 ❷【俚】(色子掷出的)两个 6 点

sırtlamak (*-i*) 肩负起，挑起；承担起：Sandığı sırtlayıp götürdü. 他把箱子扛走了。Taşıyıcılar çuvalları sırtlayıp götürdüler. 搬运工们把麻袋扛走了。

sırtlan *is.* 〈动〉鬣狗(*Hyaena*)

sırtlangiller *ç.is.* 〈动〉鬣狗科(*Hyaenidae*)

sırt üstü *zf.* 仰面，脸朝天 ◇**～ devrilmek** 仰面倒地 **～ dönmek** 翻身仰面躺 **～ düşmek** ①仰面跌倒：Ağaçtan sırt üstü yere düşmüştü. 他仰面朝天地从树上摔了下来。②累得站都站不住 **～ uyumak** 仰卧 **～ yatmak** ①仰卧，仰躺 ②【转】舒舒服服地过日子，过舒服日子 **～nde yüzmek** 仰泳

sıska *s.* ❶体弱的，瘦弱的，孱弱的，虚弱的：～ kollar 干瘦的胳膊 Arabaların kuru otları üzerinde sıska çocuklar uyuyordu. 瘦弱的孩子们在车上的干草堆里睡着了。❷【旧】患积水的，患水肿的，浮肿的 ◇**～ olmak** 患水肿，患积水 **～sı çıkmak** 患水肿，患积水

sıskalaşmak (*nsz*) ❶患水肿，患积水 ❷衰弱，虚弱

sıskalık, -ğı *is.* ❶水肿，积水 ❷衰弱，虚弱，干瘪

sıtma *is.* 疟疾：～ aşılama 〈医〉注射疟疾预防针 ～ mücadelesi 预防疟疾 ～ nöbetleri 疟疾发作 ～ uzmanı 疟疾病专家，疟疾医生 ◇**～ görmemiş ses** 响亮的声音 (*-i*) **～ tutmak** 疟疾发作：Dursun'u sıtma tutmuş. 杜尔松疟疾发作了。**～ya tutulmak** 患疟疾 **～ya yakalanmak** 患疟疾

sıtma ağacı *is.* 〈植〉桉树(*Eucalyptus globulus*)

sıtma asalağı *is.* 〈动〉疟原虫

sıtma bilimi *is.* 疟疾学

sıtmalanmak (*nsz*) 患疟疾

sıtmalı *s.* ❶患疟疾的 ❷引起疟疾的：～ yer 疟疾发源地

sıtmalık, -ğı *is.* 疟疾发源地

sıtma otu *is.* 〈植〉泽兰(*Eupatorium*)

sıtma paraziti *is.* 〈动〉疟原虫

sıtma sivrisineği *is.* 〈动〉按蚊，疟蚊

sıva *is.* ❶(抹墙的)灰泥，砂浆，灰浆：～ çimento 灰浆水泥 ～ harcı 水泥石灰砂浆，混合砂浆 çarpma ～ 稀灰浆 kaba ～ 打底用的灰泥 kireç ～sı 粗涂灰泥层 ❷涂料，涂层：Bu duvarın sıvası dökülmüş, yeniden yapmak gerekiyor. 墙皮掉了，该重新粉刷了。◇**～ vurmak** 抹灰，抹墙

sıvacı *is.* 抹灰工，粉刷工

sıvacı kuşu *is.* 〈动〉鸸(*Sitta*)

sıvacı kuşugiller *ç.is.* 〈动〉鸸科(*Sittidae*)

sıvacılık, -ğı *is.* 抹灰，抹墙，粉刷

sıvalamak (*-i*) 抹灰，抹墙，粉刷

sıvalı[1] *s.* ❶抹了石膏的，粉刷过的：～ duvar 粉刷过的墙 ❷抹在…上的：duvara ～ bulunan harç 抹上墙的砂浆

sıvalı[2] *s.* 卷起的，掖起的：Dirseklere kadar kolları sıvalıydı. 他的裤腿一直卷到了膝盖。

sıvama Ⅰ *is.* sıvamak 的动名词 Ⅱ *s.* 涂上…的，包钉上…的：～ pırlanta bir taç 镶满宝石的王冠 gümüş ～ çekmece 包银抽屉 Ⅲ *zf.* ❶(包得)严严地 ❷满满当当地：Bardağı sıvama doldurdu. 他把杯子倒满了。

sıvamak[1] (*-i*) ❶涂灰泥；厚厚地涂抹：duvarı ～ 抹墙 ❷(*-i*, *-e*) 抹：duvara çimento ～ 往墙上抹水泥 ❸(*-i*, *-e*) 【转】涂抹，沾染：Çocuk reçeli yüzüne sıvadı. 孩子把果酱抹上了脸。❹(*-i*) 【转】抚爱，抚摸：Zehra hanım, Tevfik'in ebesiydi ve onu çok severdi. Arkasını sıvadı, teselli verdi. 泽赫拉夫人是泰夫菲克的接生婆，非常爱他。她抚摸着他的后背，给他些安慰。

sıvamak[2] (*-i*) 卷起，挽起，掖起：Dereyi geçmek için paçalarımı sıvadım. 我卷起裤腿过河。

sıvanmak[1] (*nsz*) sıvamak[1] 的被动态：Çocuğun elleri mürekkeple sıvandı. 孩子的双手沾满了墨水。Harç duvara sıvandı. 墙上抹上了灰泥。

sıvanmak[2] (*nsz*, *-e*) ❶ sıvamak[2] 的被动态 ❷【转】准备，开始：Yavaş yavaş işe sıvanmalı. 工作应当循序渐进。

sıvasız *s.* 未抹灰泥的

sıvaşmak (*-e*) ❶(把自己身上)弄脏，(变)脏，粘 ❷(*nsz*) 变黏，发黏

sıvaştırmak (*-i*) sıvaşmak 的使动态

sıvatmak (*-e*, *-i*) sıvamak 的使动态

sıvazlamak (*-i*) ❶抚爱，抚摸，捋：sakallarını ～ 捋胡子 sırtını ～ 轻轻抚摸他的后背 ❷(用手掌等)抿平；熨平：kumaşı sıvazlayarak buruşuklarını gidermek 熨平布上的折皱 ❸拭：Terleri elinin tersiyle sıvazladı. 他用手背拭去了汗水。

sıvazlatmak (*-i*) sıvazlamak 的使动态

sıvı Ⅰ *s.* 液体的；液态的，流动的：～ kristal monitör 液晶显示器 ～ sabun 液体肥皂 ～ yakıt 液态燃料，液体燃料 ～ yük gemisi 油船 Su sıvı bir maddedir. 水是一种液态物质。Ⅱ *is.* 液体：beyin omurilik ～sı 脑脊(髓)液 dış ～ 外淋巴液 doku ～sı 组织液 eklem ～sı 〈解〉滑液 fren ～sı 气刹车液 içkulak ～sı (或 iç ～) 内淋巴液 karıncık ～sı 脑空液 organik ～lar 体液 vücut ～sı 体液

sıvık, -ğı *s.* ❶液体的；流质的，流动的，液化的，水分多的；潮湿的：～ hamur 稀面团 ～ hava 液态空气 ～ oksijen 液态氧 ❷【俚】易黏的，发黏的；纠缠不休的

sıvıklaştırmak (*-i*) ❶使液化，使成液体 ❷使发黏；使变得纠缠不休

sıvılaşma *is.* 液化

sıvılaştırmak (*-i*) 使液化，使成液体

sıvındırmak (*-i*) sıvınmak 的使动态

sıvınmak (*nsz*) (气体)液化，成液体

sıviölçer *is.* 〈化、物〉浮秤，(液体)比重计，浮称

sıvırya [sıvı'rya] (意) *zf.* ❶热闹地，活跃地，生气勃勃地：Bugün satış sıvırya gidiyor. 今天生意兴隆。❷连续地，不断地，经常地 ❸一个接一个地，接二连三地 ❹满满地，水泄不通

sıvışık, -ğı *s.* ❶粘的，粘性的 ❷【转】纠缠不休的，讨厌的：çok ～ bir herif 非常讨厌的家伙

sıvışıklık, -ğı *is.* ❶黏性，胶黏性，黏着性，附着性 ❷【转】纠缠，纠缠不休，死乞白赖，胡搅蛮缠；惹人生厌的行为

sıvışmak (*-e*) ❶(把身上)弄脏，弄污，(变)脏 ❷(*-den*, *nsz*) 溜，溜走，偷偷地离开：Beni

görünce hemen sıvışmak istedi. 他一看见我就想溜走。◇**sıvışıp gitmek** 溜走，溜掉

sıvı yağ *is.* 液态油

sıyanet [sıya:net] (阿) *is.* 【旧】保护；保卫，守卫；警卫 ◇～ **etmek** 【旧】保护；保卫，守卫；警卫

sıyga (阿) *is.* 【旧】〈语〉(动词的)式：iltizam ～sı 愿望式 ◇～**ya çekmek** 盘问；审问；查问

sıyırga, sıyırgı *is.* 【俗】❶耙子 ❷锹

sıyrıklık, -ğı *is.* 无耻，恬不知耻；无耻行为

sıyırış *is.* sıyırmak 的动名词

sıyırmak (*-i*) ❶划破，擦破；打伤：Çark elini sıyırdı. 轮子擦破了他的手。Çocuğun attığı taş bacağımı sıyırdı. 这个孩子扔石头打伤了我的腿。❷拽下来，扯下来；揭下，抽出，拔出；剥下，扒下：ağaç dalının kabuğunu ～ 扯下树枝皮 kılıcını ～ 拔剑 Okula geç kalmamak için geceliğimi hemen sıyırıp okul giysilerimi giydim. 为了上学不迟到，我一把扯下睡衣，换上了校服。Örtüyü birden bire sıyırdı. 他一下子拽掉了盖布。❸吃光，拿光：Ne buldu ise hepsini sıyırdı. 他把找到的东西都吃光了。❹(*-den*) 使摆脱，使解脱：Onu bu bulaşık işten sıyırmak kolay değil. 要使他摆脱这件缠人的事不那么容易。

sıyırtmak (*-i*, *-e*) sıyırmak 的使动态

sıyrık, -ğı Ⅰ *s.* ❶皮肤擦伤了的，划破了的：Kolumdaki sıyrık yer çok acıyor. 我胳膊上擦伤的地方很疼。❷【转】不知羞耻的，无耻的，不要脸的 Ⅱ *is.* 擦伤，抓伤，搔伤，划伤，划痕，擦伤的痕迹

sıyrılış *is.* sıyrılmak 的动名词

sıyrılmak (*nsz*) sıyırmak 的被动态：çok zor bir durumdan ～ 摆脱困境 kuşkudan ～ 解除了(对自己的)怀疑 Elim sıyrıldı. 我的手划破了。Kılıçlar sıyrıldı. 剑都拔出来了。Ne var, ne yok, hepsi sıyrıldı. 所有吃的东西都被一扫而光。

sıyrıntı *is.* ❶残羹剩饭 ❷【俗】(扯下的)布条 ❸【俗】擦伤，抓伤，搔伤，划伤，划痕，擦伤的痕迹

sızak, -ğı *is.* 【俗】水泉，(山岩间的)渗水流

sızdırılmak (*nsz*) sızdırmak 的被动态

sızdırmak (*-i*) ❶ sızmak 的使动态：Bu küp suyu sızdırıyor. 这陶罐漏水。Son kadeh adamı sızdırdı. 最后一杯酒把他灌倒了。❷传播，散布；泄漏(消息、秘密等)：Ortalığa hiç bir şey sızdırmadı. 他没有向别人走露一点风声。Ne yaptıkları hakkında hiç bir haber sızdırmıyordum. 我只字未提他们都干了些什么。❸滗清，倾析，把…过滤干净 ❹【转】榨取，勒索，敲诈：Haylaz çocuk babasını sızdırıyor. 游手好闲的孩子不断地骗他父亲的钱。❺【转】使发昏：Bugünkü sıcak insanı sızdırıyor. 今天热得人发昏。

sızdırmaz *s.* 不能透过的，不能穿过的，穿不透的，渗不透的；结实的，厚实的

sızgıt, -tı *is.* 【俗】肉糜，剁碎的肉

sızı *is.* ❶疼痛 ❷痛苦，苦楚，悲痛，忧伤

sızıcı *s.* 〈语〉摩擦音的：～ ünsüz 摩擦辅音

sızıldanmak (*nsz*) 见 sızlanmak

sızılı *s.* ❶疼痛的，痛得钻心的 ❷痛苦的，悲痛的，忧伤的

sızıltı *is.* ❶呻吟，呜咽，哀号 ❷不满，不快；诉怨，抱怨

sızıltısız *s.* 毫无怨言的

sızım sızım *zf.* 与 sızlamak, sızlanmak 等动词连用，加强语气：Bacağım sızım sızım sızlıyor. 我的腿钻心地疼。

sızıntı *is.* 渗出物；分泌物：～ neticesinde kaybolan miktar 撒漏量，漏损量 ～ suyu 〈地〉渗透水 ～ yeri 孔，洞，渗漏的地方 kadük ～sı 〈解〉羊水 su ～sı 细水流 Borulardaki sızıntı duvarı ıslattı. 管子渗水把墙都浸湿了。◇～ **yapmak** 渗出，流出

sızıntılı *s.* 有渗漏的；渗出的

sızırmak (*-i*) 滤，过滤

sızış *is.* sızmak 的动名词

sızlamak (*nsz*) ❶痛，疼痛：Bacağımdaki yara bugün çok sızlıyor. 今天我的腿伤很疼。❷感到痛苦；懊恼，伤心：İçim sızladı. 我很难过。Küçük kız yapacak başka bir şey bulamadı, içi sızlaya sızlaya kapıyı açtı. 小姑娘没有办法，忐忑不安地打开了门。Kümes gibi bir evde oturduklarını görünce, içim sızladı. 看到他们住在一座鸽子笼似的小房子里，我很难过。❸抱怨，叫屈；诉苦：Ağladı, sızladı. 她边哭边诉苦。Haftalıkları verilmediği için bütün işçi sızlamağa başladı. 由于不发工资，工人们开始抱怨。

sızlanış *is.* sızlanmak 的动名词

sızlanmadan *zf.* 逆来顺受地，绝对顺从地

sızlanmak (*nsz*) 抱怨，叫屈；诉苦：Boşuna sızlanma, hastalığın geçinceye kadar sokağa çıkamazsın. 你不要抱怨了，抱怨也没用，病好之前你哪里也不能去。

sızlatıcı *s.* 极凄惨的，极可怕的，使心碎的

sızlatmak (*-i*) sızlamak 的使动态：içini (或 yüreğini) ～ 使痛苦，使伤心，使痛心，使心碎；使忐忑不安

sızlayış *is.* sızlamak 的动名词

sızma *is.* ❶ sızmak 的动名词：suyun toprağa ～sı 水分渗透到土壤 yıkıcı fikirler ～sı 破坏性思想的侵袭 ❷(门窗的)漏风：～ ipi 填密绳，填密线 ～ ipi baskısı 填密绳环 ～ ipi kutusu 填充函，填料函

sızmak, -ar (*nsz*) ❶渗出；冒出；分泌出；渗漏出，滴漏：borudan gaz ～ 管子漏气 pancurlardan ışık ～ 护窗板漏光 Küpten su sızıyor. 罐子漏水了。❷漏，漏出，泄漏，走漏(消息、秘密等)：Ağızlarını sıkı tuttular, hiçbir şey sızmadı. 他们守口如瓶，滴水不漏。❸〈军〉渗入，混进，渗透 ❹溜走，溜掉：Bekir, kaşla göz arasında dışarıya sızdı. 一眨眼的功夫贝基尔就溜出去了。❺(酒后或因疲劳)入睡，半睡：İlacı konyağa döktüm. İki saat sonra Süleyman sızdı. 我把药倒进了白兰地。两小时后苏莱曼睡着了。

si *is.* 〈乐〉7 个唱名之一(在固定唱名法中相当于音名 B)

Si 〈化〉硅(Silisyum)

sia *is.* ❶容量，容积；(活动的)半径：～ hacmi 〈技〉汽缸工作容积 hareket ～sı 活动半径；(燃料)储备里程，最大行程 telsizlerin konuşma ～sı 无线电台广播有效距离 tevcih ～sı 〈军〉直射距离 ❷〈电〉电容率，介电常数

sibak [siba:k] (阿) *is.* 【旧】❶以前的事，以前发生的事 ❷联系，关联 ❸前文，上文

sibernasyon (英) *is.* (用电子计算机)控制

sibernetik, -ği (法) *is.* 控制论

Sibirya *öz.is.* 西伯利亚(俄罗斯)

sicil (阿) *is.* ❶登记簿，注册簿：～ dairesi 登记处，注册处 ～ limanı 船籍港 ❷案卷，卷宗，档案材料：～ kayıtları 用调查表收集的资料 ❸清单，目录 ❹对机关工作人员的鉴定书，考语 ◇～ **vermek** (就某人是否适合某一工作岗位)向上级部门作出汇报

sicilli *s.* ve *is.* ❶已登记的；已注册的；已挂号的 ❷【转】有前科的；惯犯，累犯

Sicilya *öz.is.* 西西里(意大利)

sicim *is.* 细绳，绳子；细线：Paketi sicimle bağladım. 我用绳子捆好了包裹。◇～ **gibi** 成线状的(雨或泪水)：terler ～ gibi akmak 汗如雨注 Sicim gibi yağmur yağıyor. 大雨如注。

sidariş *is.* 〈动〉尺蛾，尺蠖蛾(*Cidaris*)

siderit (法) *is.* ❶〈天〉铁陨星，陨铁 ❷〈矿〉菱铁矿，蓝石英

siderolit *is.* 古橄铁镍陨石，铁陨石

sideroz (法) *is.* 菱铁矿

sidik, -ği *is.* 尿：～ damlaması 小便失禁，遗尿 ～ deliği 〈解〉尿道外口 ～ indikanı 〈化〉

尿蓝母 ～ kovuğu 〈解〉膀胱 ～ organı ve yolları 泌尿器官和尿路 ～ silindirleri 〈医〉尿管型 ～ söktürücü 〈药〉利尿剂 ～ şekeri 〈医〉糖尿病 ～ taşları 〈医〉尿路结石 ～ tutulması (或 zorluğu) 排尿困难，尿痛 ◇～ **yarışı** 毫无意义的竞争

sidik borusu *is.* 〈解〉输尿管

sidik kavuğu *is.* 〈解〉膀胱

sidikli *s.* ❶沾上尿的 ❷尿湿的，尿裤子的：～ çocuk 尿裤子的孩子

sidiklik, -ği *is.* 〈解〉膀胱

sidikşekeri *is.* 〈医〉糖尿病；多尿症

sidik torbası *is.* 〈解〉膀胱

sidik yolu *is.* 〈解〉尿道

sidik zoru *is.* 〈医〉排尿困难，尿痛 ◇～**na tutulmak** 患尿痛，排尿困难

Sierra Leone *öz.is.* 塞拉利昂(非洲)

sif (英) *is.* 〈商〉到岸价格

sifilis (法) *is.* 〈医〉梅毒

sifon (法) *is.* ❶虹吸(管) ❷排水道，涵洞 ❸〈建〉存水弯，下水道弯头：～u çekmek (或 çekilmek) 清除下水道弯头中的水 ❹进水或排水的虹吸设备 ❺〈动〉(头足类的)体管；(软体动物的)水管；(软体、棘皮动物的)虹管

sifonlu *s.* 虹吸的，虹吸作用的：～ basınçölçer 〈物〉虹吸气压计

sifonlular *ç.is.* 〈动〉虹吸管动物

sifonoforlar *ç.is.* 〈动〉管水母目

sifos *is.* 【俗】无用的想法，空想；空摆设

siftah (阿) Ⅰ *is.* (买卖的)开端，第一笔交易：～ parası 第一笔交易的收入 Benim siftahım uğurludur. 我的第一笔交易很幸运。Ⅱ *zf.* 第一次，首次：Bu haberi siftah ondan duydum. 我是从他那儿第一次听到这个消息的。◇～ **etmek** 做第一笔交易 ◆**Siftah(ı) senden, bereket(i) Allah'tan.** (对第一位顾客说的客套话)愿你给我带来好运！

siftahlamak (*-i*) ❶做第一笔交易 ❷第一次吃时鲜水果或蔬菜

siftinmek (*nsz*) 【俗】❶打发时间，消磨时间，消遣 ❷抓，搔，搔痒

sigala *is.* 〈植〉见 sığla

sigara [siga'ra] (西) *is.* 香烟，纸烟，烟卷：～ kağıdı 卷烟纸 ～ salonu 吸烟室，吸烟厅 ～ tabakası 烟盒 ～ tablası 烟灰缸 ～nın bırakılması 戒烟 bir ～yı ateşlemek 点一支烟 Öğretmen, öğrencilere sigaranın ciğerlerine zarar verebileceğini söylüyor. 老师对学生们说吸烟对肺有害。◇～ **içmek** 吸烟，抽烟 ～ **kağıdı gibi** 非常薄的 ～**yı bırakmak** 戒烟 ～**yı tellendirmek** 过烟瘾

sigara böceği *is.* 〈动〉烟甲虫(*Lasioderma serricorne*)

sigara böreği *is.* 春卷

sigaracı *is.* 烟商，烟贩，卖香烟的人

sigaralık, -ğı *is.* ❶烟盒 ❷烟嘴

sigorta [sigo'rta] (意) *is.* ❶保险：～ ettiren 投保人 ～ karşılığı 保险储备金 ～ mukavelename (或 poliçesi) 保险单 ～ poliçe karşılığı avans 人寿保险预付金 ～ prodüktörü 保险经纪人 ～ sahibi 投保人 ～ tarife 保险价目表 abonman (或 dalgalı) ～sı 定期保险 acze karşı ～ 无清偿能力保险 amme ～sı 社会保险 amortisman ～sı 分期偿还保险 aşkın ～ 超值保险 aval ～sı (保险公司的)信贷担保 çifte ～ 双重保险 hastalık ～sı 疾病保险 hava ～sı 航空保险 hayat ～sı 人寿保险 hayat hâlinde ～ 财产保险 işçi ～ları 社会保险 kamu ～sı 社会保险 karşılıklı ～ 互助保险 mal ～sı 财产保险 maliyet ～sı 残废保险 mecburi ～ 强制保险 mükerrer ～ 再保险，分保 ölüm ～sı 人寿保险 prim ～sı 保险金保险 Evimizin yangına karşı sigortası var. 我们家房子保了火险。❷保险公司：～ şirketi 保险公司 ❸〈电〉保险丝，熔断丝；保险装置：～ teli

保险丝 ◇～ **atmak** 跳闸 ～ **etmek** 保险，投保 ～ **olmak** 投保 ～ **yapmak** 保险，投保；订保险契约 ～**sı atmak** 【俚】一团糟，完全颠倒：Sigortası attı. 一切都来了个大翻个。～**ya yatırmak** 保险，投保

sigortacı *is.* 保险人，承保人，保险公司代理人

sigortacılık, -ğı *is.* 保险，保险业

sigortalamak (*-i*) ❶保险，投保 ❷使更加安全，使更加保险

sigortalı Ⅰ *s.* ❶投了保的，有保险的：～ araba 投了保的汽车 ～ işçi 投保了的工人 ❷【转】安全的，保险的，有保障的 Ⅱ *is.* 参加社会保险的工人；被保险人，受保人：～ hesap fişi 受保人的结算单 ～ hesap kartı 受保人的记帐卡 ～ sicil kartı 受保人的档案卡

sigortalılık, -ğı *is.* 被保险，受保：～ın başlangıcı 受保期的起算时间

sigortasız Ⅰ *s.* ❶未投保的，没受保的：～ araba 没受保的汽车 ～ işçi 未投保的工人，没有保险的工人 ❷【转】不保险的，不安全的，没有保障的 Ⅱ *is.* 没有参加社会保险的工人；未投保人，不受保的人

sigortasızlık, -ğı *is.* 未受保，不受保，没有保险

siğil[1] *is.* 〈医〉皮疣：Ali'nin ellerinde üç tane siğil var. 阿里手上有 3 颗皮疣。

siğil[2] *is.* 【俗】钎

siğil otu *is.* 【俗】〈植〉大戟(治皮疣用)

sihir, -hri (阿) *is.* 巫术，妖术，魔法；魔术，戏法 ◇～ **yapmak** 施巫术，施妖术，施魔法

sihirbaz (阿-波) *is.* 巫师，魔法师，术士；魔术师

sihirbazlık, -ğı *is.* 巫术，魔法，妖术；魔术，戏法

sihirlemek (*-i*) 使中邪，使着魔

sihirlenmek (*nsz*) 中邪，着魔

sihirli *s.* 中了魔的；有魔法的；神奇的；妖邪的：～ ayna 魔镜 ～ formül 咒语，咒 ～ halı 魔毯，飞毯 ～ sayı 核中子数或核质子数

Siirt *öz.is.* 锡尔特(土耳其省、市)

sik *is.* 【粗】阴茎，鸡巴

sikalar *ç.is.* 〈植〉苏铁目(*Cycadales*)

sikatif (法)〈化〉 Ⅰ *s.* 促进干燥的 Ⅱ *is.* 干料

sikke[1] (阿) *is.* ❶硬币，铸币 ❷冲模，压模；冲模的花纹 ◇～ **bastırmak** (或 **kesmek**) 造(硬)币

sikke[2] *is.* 【俗】(系、绑牲口的)桩

sikke[3] *is.* (僧侣戴的一种)毛毡帽

sikkelemek (*-i*) 【俗】(把牲口)绑在桩上

Sikkim *öz.is.* 锡金(亚洲)

siklamen (法) Ⅰ *is.* ❶〈植〉仙客来，兔子花(*Cyclamen coum*) ❷仙客来紫色 Ⅱ *s.* 仙客来紫色的

siklememek (*-i*) 【粗】不注意，不重视，不在乎，不在意

siklon (法) *is.* 气旋；旋风；狂风，飓风

siklotron (法) *is.* 回旋加速器

sikmek, -er (*-i*) 【粗】肏，操

siktirici *s.* 【粗】庸俗的，粗俗的

siktirmek (*nsz*) 【粗】滚开，见鬼去：Siktir！滚开！见鬼去吧！◇**siktirip gitmek** 掉头就走 ◆**Siktir et！** ①别在意！②让他滚！

silâh [sila:h] (阿) *is.* ❶武器，军械：～ altı 兵役 ～ arkadaşı 战友 ～ arma 武器收藏，武

器装饰 ～ başı 战斗警报 ～ başı toplanma yeri〈军〉紧急集合地 ～ kullanma hakkı 使用武器的权力 ～ kuvveti 武力 ～ muvaffakiyeti 战斗的胜利 ～ ustası 军械技师；军械员 ～ yarışı 军备竞赛 ～ların kontrolü 武器检查；武器控制 ateşsiz ～ 冷兵器 himaye ～ı 防御性武器 kesme ve dürtme ～ı 冷兵器 müdafaa ～ı 防御性武器 NBC ～lar 生化核武器 roket ～ı 火箭武器 taarruz ～ı 进攻性武器 tahaffuz ～ları 防御性武器 tepkili ～lar 火箭武器 yakın muharebe ～ları 近战武器 yasak ～lar 禁用武器 zehirli ～lar 化学武器 ❷【转】工具，手段；方式，方法：ideolojik ～ 思想武器 ◇**～ altına alınmak** 应征入伍，服兵役 **～ altına almak** (或 **çağırmak**) 征兵 **～ altına davet etmek** 征兵 **～ altında bulunmak** (或 **olmak**) 服兵役 **～ atmak** 开火，开枪，开炮 **～ başı etmek** 准备战斗 **～ bırakışmak** 停战；休战 **～ boşaltmak** 退出枪弹 **～ çatmak** 架枪 **～ çekmek** 拿出武器；用武力威胁 **～ doğrulmak** 举枪瞄准 **～lar konuşmak** ①对射，互射 ②【转】有效 **～ patlamak** ①枪响 ②【转】战斗开始 **～ saldırmak** 拿起武器 **～ sıkmak** 开枪 **～ taşımak** 持械 **～a davranmak** 动用武器，诉诸武力 **～a sarılmak** 拿起武器 **～ını elinden almak** 解除…的武装，使缴械 **～la tehdit etmek** 用武力威胁 **～ları atmak** 投降，屈服 **～ları azaltmak** 裁减武器 **～ları bırakmak** ①不打仗：Silâhları bırakınız. Zira halk, Muslüman oldu. 不要打了，这些人皈依伊斯兰教了！②缴械投降 **～ları terketmek** 投降，屈服 **～larını almak** 缴…的械，解除…的武装 **～larını teslim etmek** 缴械投降 ◆**Silâh başına!** (口令)取枪！**Silâh omuza!** (口令)托枪！

silâhendaz [sila:henda:z] (阿-波) *is.* 【旧】海军陆战队士兵

silâhhane [sila:hha:ne] (阿-波) *is.* 武器库，军械库，军火库

silâhlamak (*-i*) 武装，装备

silâhlandırmak (*-i*) silâhlanmak 的使动态

silâhlanma *is.* ❶ silâhlanmak 的动名词 ❷扩军：～ yarışı 军备竞赛

silâhlanmak (*nsz*) 武装起来，拿起武器

silâhlı *s.* 武装起来的，武装的：～ araç 武装车辆，装甲车 ～ bîtaraflık 武装中立 ～ çete 武装团伙 ～ hizmete elverişli 适合于战斗勤务的 ～ isyan 武装起义，武装暴动；武装暴乱 ～ keşif 武装侦察 ～ kuvvetler 武装力量，武装部队 ～ kuvvetler inzibatı 军警 ～ kuvvetler istihbaratı 军情处 ～ kuvvetler kuriye hizmeti 军队的通讯处 ～ kuvvetler müşterek harp akademisi 军事参谋学院 ～ kuvvetler sansürü 军队的保密检查 ～ müfrezesi 武装队伍，武装中队 Gündüz külâhlı, gece silâhlı. 【成】满嘴仁义道德，一肚子男盗女娼。◇**～ kuvvetler kullanmak** 使用武装力量

silâhlık, -ğı *is.* ❶【旧】武装带 ❷枪架

silâhlı tenya *is.* 〈动〉猪肉绦虫

silâhsız *s.* ❶没有带武器的，手无寸铁的；非武装的；丢盔卸甲的：Harp sonuydu, ordu dağılmış, asker silâhsız, darmadağınık, yolu tutmuştu. 仗打到最后，军队溃不成军，士兵们丢盔卸甲，纷纷夺路而逃。❷非战斗的，非战列的：～ hizmet 非战列勤务 ～ hizmete elverişli 适于非战列勤务的 ◇**～a ayırmak** 断定…适合非战列勤务

silâhsızlandırmak (*-i*) silâhsızlanmak 的使动态

silâhsızlanmak (*nsz*) 缴械，放下武器，武装被解除；裁减军备，裁军

silâhşor (阿-波) *is.* 射(击)手，火枪手

silâhşorluk, -ğu *is.* 枪手(的身份或职业)

silâhtar *is.* 〈史〉执戟郎(奥斯曼帝国时为皇帝、宰相、大臣等人照看武器的侍从)

sildirilmek (*nsz*) sildirmek 的被动态

sildirmek (*-i*, *-e*) silmek 的使动态

sildirtmek (*-i*) sildirmek 的使动态

silecek, -ği *is.* ❶浴巾 ❷(汽车挡风玻璃上的)刮雨器，刷雨器，雨刷，雨刮 Sürücü yağmur başlayınca silecekleri çalıştırdı. 下雨了，驾驶员打开了雨刷。❸门垫

silgi *is.* ❶橡皮；黑板擦；挖字刀；擦除器：Yaptığım yanlışı silgiyle sildim. 我用橡皮擦掉写错的地方。❷【俗】洗澡毛巾；搓澡巾

silgiç, -ci *is.* ❶浴巾 ❷(汽车挡风玻璃上的)刮雨器，刷雨器，雨刷，雨刮

sili[1] *is.* 地毡块；门垫

sili[2] *s.* ❶干净的，洁净的，清洁的，整洁的 ❷【转】贞洁的：Pek sili kız. 她是个贞洁的姑娘。

silici *is.* ❶清洁工 ❷磨光工人

silik, -ği *s.* ❶磨破的，磨损的：～ para 磨损的硬币 ❷模糊的，不清楚的：Televizyon dekranındaki hayal pek silik. 电视屏幕上的图像很不清楚。❸【转】不出众的，平平常常的，平淡无奇的，无特色的，平庸的，不出色的，平凡的：～ bir adam 一个平凡的人 ～ bir kişilik 平平常常的个性 ◇～ **yazı** 擦得模糊的字或文章：Bu silik yazıyı okumakta güçlük çekiyorum. 我很费力地阅读这篇字迹模糊的文章。

silikat, -ti (法) *is.* 〈化〉硅酸盐

silikleşmek (*nsz*) ❶变磨损，磨破 ❷【转】变得平常，变得无特色，平庸化

siliklik, -ği *is.* ❶破损，磨损 ❷【转】平凡，普通，平庸

silikon (法) *is.* 〈化〉(聚)硅酮

sililik, -ği *is.* ❶干净，洁净，清洁，整洁 ❷【转】贞洁

silindir (法) *is.* ❶〈数〉柱，圆柱体：～ ayna 柱面镜 ～ şapkası 大礼帽 ～ şeklinde 柱状的，柱形的 ～in ana doğrusu 圆柱体的母线 ～in dış prizması 圆柱体的外切棱柱 ～in ekseni 圆柱体的轴线 ～in dik kesiti 圆柱体的截面 ～in iç prizması 圆柱体的内接棱柱 ～in tabanları 圆柱体的底面 ～in yan yüzleri 圆柱体的侧面 ～in yüksekliği 圆柱体的高(度) ❷〈技〉滚筒；轧辊；压辊：çukur baskı ～i 凹版印刷滚筒 yangın ～i 喷火筒 ❸汽缸；泵壳：fren ～i 制动汽缸，刹车汽缸 ❹压路滚筒：yol ～i 压路机 Sokağımıza yeni yapılan asfaltı bir silindirle düzeltiyorlar. 他们正用一部压路机压在我们街新铺的柏油路。◇～ **ekseni** (神经细胞的)轴突 ～ **gibi ezip geçmek** 碾压；彻底击垮

silindiraj (法) *is.* 辊轧；滚压：～ tezgahı 轧钢机，压延机 ◇～ **yapmak** ①辊压，轧制，辗压，压延 ②打夯，夯筑，捣固，捶实

silindirik (法) *s.* 圆柱形的，圆筒形的

silindirli *s.* ❶圆柱形的，筒式的 ❷汽缸的：altı ～ motor 6 缸发动机

silindirsel *s.* ❶有关圆柱的 ❷圆柱形的，圆筒形的：～ yüzey 圆柱形面

siliniş *is.* silinmek 的动名词

silinmek (*nsz*) ❶ silmek 的被动态 ❷擦干自己，揩净自己 ❸【转】消失，消逝；失踪，不知去向：ortadan ～ 消失；失踪，不知去向

silinti *is.* 擦拭后的痕迹，擦痕：Bu sayfada silintiler var. 这页上有许多擦痕。

silis (法) *is.* 〈化〉硅石，二氧化硅

silisçil *s.* 〈植〉砂土生的

silisik asit (法) *is.* 〈化〉硅酸

silisiz *s.* ve *is.* 不正经的，不贞的；淫秽的(物件)；猥亵的(行为)

silisizlik, -ği *is.* 品行恶劣；不端行为；放荡

silisli *s.* 硅质的：～ cam 石英玻璃 ～ çelik 硅钢 ～ saç 磁化铁皮

silisyum (法) *is.* 〈化〉硅(旧名矽)(Si)：～ çelik 硅钢

siliş *is.* silmek 的动名词

silkelemek (*-i*) ❶抖动，摇动；使震动；使摇晃：toz bezini ～ 抖抹布 Çocuk ağacı silkeleyip dutları düşürdü. 孩子把桑葚从树上摇晃下来。❷【转】使震动，使震惊，使心绪不宁，震撼 ❸【转】摆脱(负担或责任)；抛弃，丢弃

silkelenmek (*nsz*) ❶ silkelemek 的被动态：Bütün halılar silkelendi. 地毯都抖过灰了。❷抖动身体，摇动身体

silkeleyiş *is.* silkelemek 的动名词

silki *is.* (从梦中)惊醒

silkindirmek (*-i*) silkinmek 的使动态

silkiniş *is.* silkinmek 的动名词

silkinmek (*nsz*) ❶摇动身体，抖动身体 ❷吃惊，受惊吓：Yanımda bir dal çıtırtısı duydum. Silkindim. 我听到了附近有枝条折断的声响，吃了一惊。❸(*-den*)【转】摆脱，解脱：tembellikten ～ 改掉懒惰的毛病

silkinti *is.* ❶惊跳，惊动，惊吓 ❷(花)凋谢

silkme *is.* ❶ silkmek 的动名词 ❷蔬菜肉丁：patlıcan ～si 茄子肉丁 ❸〈体〉挺举

silkmek (*-i*) 抖落，抖掉；抖动，摇动，晃动：ağacı ～ 摇树 örtüyü ～ 抖桌布 Öteki, kolunu silkti, kurtardı. 另一人猛地甩了一下胳膊，挣脱了出来。◇**silkip atmak** 摆脱掉；抛弃

silktirmek (*-i*, *-e*) silkmek 的使动态

sille (波) *is.* 耳光，耳刮子：Sille tokat birbirine girdiler. 他们你一耳光我一耳光地厮打在了一起。◇**～ vurmak** 打耳光 **～ yemek** 挨耳光

silme Ⅰ *is.* ❶ silmek 的动名词：～ tahtası (称量谷物时使用的)刮平板 ❷〈建〉挑檐，房檐；飞檐；檐板：～ kalıbı 轧型槽 Ⅱ *s.* ❶满的，满满的：～ bir şinik buğday 满满 1 斗麦子 O çağlarda saraylar, konaklar, yalılar silme cariyedir. 在那个年代皇宫、官邸、别墅里有很多女奴。❷完全的，完整的；全面的 Ⅲ *zf.* 完全地，完整地；全面地 ◇**～ çekmek** 加工线脚，用线脚装饰

silmece *zf.* 满满地：～ doldurmak 盛得满满的

silmek, -er (*-i*) ❶擦，揩，拭；擦干，擦去，揩掉；刮去，去掉：burnunu ～ 擦鼻子 cam ～ 擦玻璃 ellerini ～ 擦手 gözyaşını ～ 擦眼泪 tahta ～ 擦地板 terini ～ 擦汗 Kötü bir şeyin önsezisiyle ter basan yüzünü sildi. 他擦了擦因不祥的预感而冒汗的脸。❷(*-i*, *-den*) 使退居次要位置；使退出：sahadan ～ 使退出场地；使退出领域 sahneden ～ 使退出舞台 ❸【转】使消失；使失踪 ❹【转】删除：kaydını ～ 删除记录，撤消登记，除名 Defterden adını silmişler. 他们把他的名字从本子上抹掉了。◇**silip süpürmek** ①打扫 ②一扫而光，吃光：Bir oturuşta hepsini silip süpürdüm. 我一下就把所有东西都一扫而光。③一扫而光，全部带走；全部消灭光 ◆**Sil baştan.** 不成！重新再来！

silo [si'lo] (法) *is.* (存放谷物的)筒仓；地窖：buğday ～su 麦仓 yeraltı füze ～lar 地下火箭仓库 Buğday çelik silolarda uzun süre saklanır. 小麦在钢桶中可存放很长时间。

silolamak (*-i*) 把(谷物等)装入粮仓

silsile (阿) *is.* ❶一连串；一排，山脉：dağ ～si 山脉 Trende herkes uyuyor, uzun bir öksürük silsilesi ve bazı iniltilerden başka ses yok. 火车上人人都睡着了，只有长时间的一连串咳嗽声，有时有一些呻吟声，没有其它声响。❷系谱，系统，家系，家谱

silsilename [silsilena:me] *is.* 【旧】家谱

siluet (法) *is.* 轮廓，黑影：Ankara kalesinin ～i 安卡拉城堡的轮廓

silüryen (法) *is.* ve *s.* 〈地〉志留纪(的)

sim[1] (波) Ⅰ *is.* 【旧】❶银，白银 ❷银色金属：～ akçe 银币 ～ şerit 银饰线 Ⅱ *s.* 银白色的，银光闪闪的：～ pul (装饰用的)银光闪闪的金属片

sim[2] *is.* 【俗】象征；标志；符号，记号

sima [si:ma:] (波) *is.* ❶脸，面，面孔，面貌，面容：melek ～ 天使般的面孔 Beni bu sima altında tanımazsın. 你不会认得我这副模样的。❷人物，角色：kalburüstü ～lar 著名人物；杰出人物 tanınmış bir ～ 著名人物，有名人物

simetri (法) *is.* ❶对称，匀称：～ düzlemi 对称平面 ～ merkezi 对称中心(轴、平面) ❷〈数〉对称(性)

simetrik, -ği (法) *s.* ❶对称的，匀称的 ❷〈数〉对称的：～ fonksiyon 对称函数

simetrili *s.* ❶对称的，匀称的 ❷〈数〉对称的

simetrisiz *s.* 不对称的，不匀称的

simge *is.* 象征；符号；标记；记号，代表，符号，略号：《T.C.》Türkiye Cumhuriyeti'nin simgesidir. 《T.C.》是土耳其共和国的缩写符号。Kimyada altın 〈Au〉 simgesiyle gösterilir. 〈Au〉是金的化学元素符号。

simgeci Ⅰ *is.* 象征主义者，象征派 Ⅱ *s.* 象征主义的，象征派的

simgecilik, -ği *is.* ❶符号表示，象征表示 ❷象征主义

simgelemek (*-i*) 象征(着)；把…作为象征

simgesel *s.* ❶象征的，符号的 ❷象征主义的

simgesellik, -ği *is.* 象征性

Simikot *öz.is.* 锡米科特(尼泊尔)

simit, -di (阿) *is.* ❶芝麻面包圈 ❷圈状物：can ～i 救生圈 cankurtaran ～ı 救生圈 tahlisiye ～ı 救生圈 Direksyonun simidine sımsıkı yapıştı. 他紧紧握住方向盘。❸【俗】精粉，上等面粉

simitçi *is.* 制作或销售芝麻面包圈的人；芝麻面包圈小贩

simitçilik, -ği *is.* 制作或销售芝麻面包圈的行业

simpozyum (法) *is.* 见 sempozyum

simsar (阿) *is.* 经纪人，掮客，中间人：Bu adam kıyafet itibarıyla öbür sandaldaki simsar, tercüman, satıcı, gezdirici vesaireden farklı değildi. 从穿着上，这人与另一条船上的掮客、翻译、小贩、导游等人没什么分别。

simsariye [simsa:riye] (阿) *is.* 经纪费，佣金

simsarlık, -ğı *is.* 经纪，经纪业

simsiyah [si'msiyah] *s.* 黑黑的，非常黑的，漆黑一团的：Karşımdaki karanlık odanın kapısı aralandı, simsiyah iki el dışarıya doğru uzandı. 我对面的黑屋子的门开了条缝，有两只漆黑的手伸了出来。

simülasyon (法) *is.* 模拟，模仿

simülatör (法) *is.* 模拟装置，模拟器

simya [simya:] (阿) *is.* 练金术，练丹术

simyacı *is.* 练金术士，练丹术士

sin[1] *is.* 【旧】墓穴，坟墓

sin[2]**, -nni** (阿) *is.* 年龄；寿命

sinagog (希) *is.* 犹太教堂

sinagrit *is.* 见 sinarit

sinameki [sina:meki] (阿) *is.* ❶〈植〉番泻树(*Cassia*) ❷巴豆 ❸番泻叶 ❹【转】讨厌鬼，令人生厌的人 ◇～ **gibi** 讨厌的，令人腻烦的

sinara (希) *is.* (钓鱼用的)大号带钓的鱼形金属片

sinarit (希) *is.* 〈动〉海鲷(*Dentex vulgaris*)

Sina Yarımadası *öz.is.* 西奈半岛(亚洲)

sincabî [sinca:bî:] (波) *is. ve s.* 灰色，浅灰色；灰鼠皮色(的)

sincap, -bı (波) *is.* 〈动〉松鼠(*Sciurus vulgaris*)

sincapgiller *ç.is.* 〈动〉松鼠科

sindirilmek (*nsz*) sindirmek 的被动态

sindirim *is.* 消化：～ aygıtı (或 sistemi) 消化系统

sindirim bilimi *is.* 〈医〉胃肠病学

sindirim bilimci *is.* 胃肠病专家，胃肠病医生

sindiriş *is.* sindirmek 的动名词

sindirmek (*-i, -e*) ❶ sinmek 的使动态：içine ～ 消化，吸收 ❷(*-i*)【转】镇压，扑灭，平定；压制(住)，压下去：Kendisine isyan eden derebeyleri sindirdi. 他制服了那些对他举行叛乱的封建君主。

sine [si:ne] (波) *is.* ❶胸，胸部；胸膛，胸腔 ❷【转】胸怀；心怀，怀 ❸【转】怀抱 ◇(*-i*) **～ye çekmek** 忍受住，经受住：Aç kaldım, rezil oldum, türlü hakarete uğradım. Hepsini sineye çektim. Fakat namussuzluğa tahammül edemem. 我饥饿难堪，我遇上了各种各样的侮辱，我都忍受住了，但我不能忍受不道德的行为。

sinek, -ği *is.* ❶〈动〉蝇，苍蝇：～ kağıdı 苍蝇纸 ～ pisliği 苍蝇屎 ～ sıçmadık yer 苍蝇没叮过的地方 at ～i 马蝇 sivri ～ 蚊子 ❷(扑克牌的)梅花牌：～ beyi 梅花爱司 ◇ **～ avlamak** ①抓苍蝇，拍苍蝇，打苍蝇 ②【转】无所事事 (*-in*) **～ kadar değeri olmamak** 毫无价值：Gözümde sinek kadar değeri yok. 在我眼里，他狗屁不是。**～ uçuşması** 〈医〉飞蝇幻视 **～ten yağ çıkarmak** 竹篮打水白费事，徒劳无益 ◆**Sinek küçüktür** (或 **ufaktır**) **amma mide bulandırır.** 一粒老鼠屎能坏一锅汤。**Sinek pekmezciyi tanır.** 苍蝇不叮无缝的蛋。

sinek ağırlık, -ğı *is.* 〈体〉(拳击比赛中的)最轻量级(48-51 千克级)

sinekçil *is.* 〈动〉鹟(*Muscicapa*)

sinekkapan *is.* ❶〈植〉捕蝇草(*Dionaea muscicapa*) ❷〈动〉鹟等捕食飞虫的鸟

sinekkapangiller *ç.is.* ❶捕蝇植物 ❷捕食飞虫的鸟类

sinekkaydı *s.* (胡子刮得)光光的：Sinekkaydı tıraş oldu. 他把胡子刮得光光的。

sinek kuşu *is.* 〈动〉蜂鸟(*Trochilus*)

sineklenmek (*nsz*) ❶有苍蝇叮，招苍蝇 ❷赶苍蝇

sinekler *ç.is.* 〈动〉双翅目

sineklik, -ği *is.* ❶蝇拍 ❷粘蝇纸，毒蝇纸 ❸(防止苍蝇进门的)门窗；纱窗门 ❹苍蝇多的地方

sinek sıklet *is.*〈体〉(拳击比赛中的)最轻量级(48-51 千克级)

sinema [sine'ma] (法) *is.* ❶电影，电影业：～ artisti 电影演员 ～ basını 电影刊物 ～ delisi 影迷 ～ dergisi 电影杂志 ～ dışı 反电影艺术的 ～ dili 电影语言 ～ endüstrisi 电影工业，电影业 ～ filimi 影片 ～ kültürü 电影文化 ～ makinesi 电影放映机 ～ romanı 电影小说 ～ salonu 电影放映厅 ～ sanatçısı 电影艺术家 ～ yıldızı 电影明星 renkli ～ 彩色电影 sessiz ～ 无声电影 seyyar ～ 流动电影放映机，巡回电影放映设备 ❷电影院 Bugün sinemada hangi filim oynuyor? 今天电影院放映什么电影？❸电影艺术 ◇ **～sı oynanmak** 被搬上银幕，被拍成电影

sinemacı *is.* ❶电影工作者 ❷电影制片或导演 ❸电影院工作人员

sinemacılık, -ğı *is.* ❶电影业 ❷电影工业 ❸电影制片术

sinemasever *is.* 电影爱好者

sinemaskop, -pu (法) *is.* 宽银幕电影

sinematek, -ği (法) *is.* 影片资料馆

sinematik, -ği (法) *is.* 运动学

sinematograf (法) *is.* 电影放映机；电影摄影机

sinerama (法) *is.* 全景电影

sinerji (法) *is.* 协同作用

sinestezi (法) *is.* 〈心〉联觉

Singapur *öz.is.* 新加坡(亚洲)

singin *s.* 【俗】腼腆的，羞涩的，羞怯的

sini (波) *is.* 托盘，茶盘

sinik[1], -ği *s.* 蹲着的；藏起来了的；躲在角落的

sinik[2], -ği (法) Ⅰ *is.* 〈哲〉犬儒主义者，昔尼克学派分子 Ⅱ *s.* 〈哲〉犬儒主义的

sinir Ⅰ *is.* ❶〈解〉神经：～ ağrısı 神经痛 ～ akımı 神经冲动 ～ akışı 神经紧张 ～ argınlığı 神经衰弱 ～ boğumları 神经节 ～ borusu (神经的)轴突 ～ cerrahisi 神经外科学 ～ doktoru (或 hekimi) 神经病专家，神经病医生 ～ hastalığı 神经病 ～ hastası 神经病患者 ～ ilâcı 神经(毒)碱 ～ iltihabı 神经炎 ～ kökleri 神经末稍 ～ merkezi 神经中枢 ～ plağı 神经板，髓板 ～ telciği 神经原纤维 ～ teli 神经纤维 ～ uyanıklığı 神经过敏；神经紧张(兴奋) alın ～i 额神经 damar devindiren ～ler 血管舒缩神经 hareket ～i 运动神经 işitme ～i 听神经 koklama ～i 嗅神经 omur ～ 椎骨神经 omurga ～i 副神经 sempati ～i 交感神经 ❷【俗】筋，腱：etin ～lerini ayırmak 剔肉筋 ❸神经过敏(的病症)：Bu kadının bir siniri var, kan görünce bayılır. 这女人有种神经过敏症，一见血就晕。❹感觉；敏感(性)，感受性；灵敏性：Sende hiç sinir yok mu? Bu kadar aldırmazlık olur mu? 你一点感觉都没有吗？能这么不在乎吗？Ⅱ *s.* 神经质的，神经过敏的；易激动的；烦躁的：Ne sinir adam! 真是个神经病！◇～ **kesilmek** 非常恼火，极其恼怒 ～ **olmak** 生气，恼火 **～i oynamak** 心神不安，着急，焦急，急躁；生气，恼火，不安 **～i tutmak** 大发脾气，大为恼火 (*-in*) **～ine dokunmak** 激怒，使恼怒；使烦躁：Şu adamın alaycı gülüşü sinirime dokunuyor. 这个人的嘲笑使我大为恼火。(*-in*) **～ini oynatmak** 使心神不安，使着急，使焦急，使急躁；使生气，使恼火，使不安 **～leri altüst olmak** 心烦意乱：Son günlerde başından geçen olaylar sebebiyle sinirleri alt üst olmuştu. 最近几天遇到的几件事情搞得他心神不安。**～leri ayağa kalkmak** 变得神经质，神经紧张，生气，气恼 **～leri ayaklanmak** 变得神经质，神经紧张 **～leri ayakta olmak** 变得神经质，神经紧张，生气，气恼：Sinirleri ayakta, ona hiç bir şey söyleme. 他正在生气，你什么也别对他说！**～leri boşanmak** 生气，变得非常神经质；因激动而止不住地笑、哭或喊叫 **～leri bozulmak** 生气，发火，气恼 **～leri gergin olmak** 神经紧张，生气，气恼 **～leri gerilmek** 神经紧张 **～leri gevşemek** 神经舒缓，放轻松 **～leri kuvvetli** 冷静的；理智的 **～leri sağlam** 冷静的；理智的 **～leri yatışmak** 神经舒缓，放轻松 **～leri zayıf** 神经脆弱的 **～lerine hakim olmak** 变得冷静；有理智；控制情绪 **～lerini bozmak** 激怒，使生气；使失去平静

sinir bilimi *is.* 〈医〉神经学；神经病学

sinirce *is.* 〈医〉神经(官能)症

sinir doku *is.* 〈解〉神经组织

sinir kanatlılar *ç.is.* 〈动〉脉翅目，脉翅类

sinirlemek (*-i*) ❶剔除筋腱 ❷(战斗中)用刀或剑割断马后腿的筋 ❸【俗】消化

sinirlendirmek (*-i*) sinirlenmek 的使动态：Kapanık mizaçlı adamla hergün düşüp kalkmak insanı âdeta sinirlendiriyor. 每天同内向孤僻的人待在一起，都快把人逼疯了。

sinirleniş *is.* sinirlenmek 的动名词

sinirlenmek (*nsz. -e*) 被激怒，生气；变得激动，恼火

sinirli *s.* ❶多筋的：～ et 多筋的肉 ❷神经质的，神经过敏的；易激怒的；易激动的；烦躁的：～ bir kadın 神经质的女人

sinirlilik, -ği *is.* 神经质，神经过敏，神经不安：Çıplak ayağını o ana kadar görmediğim bir sinirlilikle oynatmaya başladı. 他开始神经质地摆动他的光脚丫，这种神经质以前我从没见过。

sinir otları *ç.is.* 〈植〉车前

sinir otu *is.* 〈植〉泽泻(*Plantago*)

sinir otugiller *ç.is.* 〈植〉车前科

sinirsel *s.* 〈解〉神经的：～ boru 〈动〉神经管 ～ sistem 神经系统

sinirsiz *s.* ❶无筋的 ❷不易激动的；不易激怒的

sinirsizlik, -ği *is.* 不易激动(的特性)；不易激怒(的特性)

siniş *is.* sinmek 的动名词

sinizm (法) *is.* 〈哲〉犬儒主义

sinle *is.* 【旧】墓地，坟地

sinlik, -ği *is.* 墓地，坟地

sinmek, -er (*nsz*, *-e*) ❶蹲伏，蹲下，蜷缩；藏，藏起来；躲藏：Tavşan kayanın dibine sinmişti. 野兔藏身在岩石底下。Kedi bir köşeye sinmiş, farenin çıkmasını bekliyordu. 猫蹲在旮旯里等老鼠出洞。❷【转】退缩；屈服，认输：Kabahati yüzüne vurulunca sindi. 他被人当面数落了一顿，一下子就蔫了。❸(*-e*) 渗透入；弥漫于；扩散于：Balığın kokusu eve sinmiş. 满屋都是鱼腥味。Odaya güzel bir çiçek kokusu sinmiş. 满屋花香扑鼻。

Sinolog (法) *is.* 汉学家，研究中国问题的专家

Sinoloji (法) *is.* 汉学，中国问题研究

sinonim (法) Ⅰ *is.* 同义词，近义词，等义词；同义语 Ⅱ *s.* 同义的，近义的，等义的

Sinop *öz.is.* 锡诺普(土耳其省、市)

sinsi *s.* ❶阴险的，奸诈的；不坦率的，不露心境的，城府很深的，虚伪的：～ bir adam 阴险的人 ～ politikacılık 奸诈的政治手段 Sinsi tilki gülerek tavşana yaklaştı. 狡猾的狐狸笑着走近了兔子。❷暗中的，暗藏的，隐藏的；悄悄的，偷偷的：～ bir gülüş 窃笑，暗笑 ❸慢性的(病)：Şeker hastalığı sinsi bir hastalıktır. 糖尿病是一种慢性病。◇～ **faaliyet** 破坏活动 ～ ～ 悄悄地，偷偷地

sinsice [sinsi'ce] *s. ve zf.* 悄悄的，偷偷的，暗暗的

sinsileşmek (*nsz*) ❶变阴险，变奸诈；变虚伪 ❷变隐蔽 ❸(病)变成慢性

sinsilik, -ği *is.* 悄然性，隐蔽性

sinsin *is.* 青年男子夜晚在篝火旁，在鼓、唢呐的伴奏下跳的一种民间舞蹈

sintigrafi (法) *is.*〈医〉γ 线照相

sintine [sinti'ne] (意) *is.*〈海〉(商船的)货舱，底舱：～ suyu 舱水，船底污水

sinüs [si'nüs] (法) *is.* ❶〈解〉窦：alın ～ü 额窦 ❷〈数〉正弦：～ çizgisi (或 eğrisi, münhanisi) 正弦曲线 ～ fonksiyon 正弦函数

sinüsoidal, -li (法) *s.* 〈数〉正弦曲线的：正弦(式)的

sinüsoit, -di (法) *is.* 〈数〉正弦曲线

Sinüycu *öz.is.* 新义州(朝鲜)

sinüzit (法) *is.* 〈医〉窦炎，鼻旁窦炎

sinüzoidal, -li (法) *s.* 〈数〉正弦曲线的：正弦(式)的

sinüzoit, -di (法) *is.* 〈数〉正弦曲线

sinyal, -li (法) *is.* 信号，号志：～ lâmbası 信号灯 uzay arasından gelen ～ler 来自宇宙空间的信号 ◇～ **çekmek** 发信号 ～ **göndermek** 发出信号 ～ **vermek** 发信号

sinyalizasyon (法) *is.* 信号设备，信号装置

sinyor (意) *is.* 先生

sipahi [sipa:hi:] (波) *is.* ❶〈史〉(奥斯曼帝国的)骑兵 ❷〈史〉(旧时英法等国驻印度军队里的当地雇佣兵)西帕依 ◇～ **ocağı** ①〈史〉(奥斯曼帝国的)骑兵团 ②(土耳其)协助养马业协会

sipahilik, -ği *is.* 骑兵(的身份或职责)

sipariş [sipa:riş] (波) *is.* ❶订货，定做：～ mektubu (或 pusulası) 订货单 Sipariş başarıldı. 订货完成了。❷订购的货物，定制货，定购品，定货；委托做的工作 ❸【旧】赡养费 ◇～ **almak** 接到订货 ～ **etmek** (或 **vermek**) 定制，定做；定购 ～**i geri almak** 取消订货

siper (波) Ⅰ *is.* ❶壕，堑壕；〈军〉掩体，散兵壕：～ amelesi 挖土工人 ～ aynası 掩体潜望镜 ～ harbi (或 muharebesi) 阵地战 atış ～i 射击掩体 kale ～i 护城壕 top ～i 炮掩体 ❷护板，挡板：rüzgar ～i 挡风板 ❸(门窗上)挡风雨的小披檐 ❹帽舌；遮光帽檐：kasket (或 şapka) ～i 遮阳帽檐 Ⅱ *s.* 隐蔽的：Burası siper bir yerdir. 这里是个隐蔽场所。◇～ **almak** 躲避，隐藏 (*kendine*) ～ **etmek** 把…作为挡箭牌，把…作为护身符

(*kendini*) ～ **etmek** 掩护，保护；庇护 (*-i*) ～ **etmek** 挡住，堵住，遮住 ～ **havanı** 迫击炮；火箭炮 ～ **kazmak** 挖掩体：Askerler cephede siper kazıyorlardı. 战士们在前线挖战壕。

siperisaika [sipe'risa:ika] (波-阿) *is.* 【旧】避雷针

siperlenmek (*nsz*) 挖战壕；进入掩体；躲避，躲藏，隐藏

siperlik, -ği *is.* ❶帽舌，遮阳帽舌 ❷遮板，挡板：rüzgâr ～i 挡风玻璃 ❸〈军〉可作掩体的地方

sipolin (法) *is.* 〈地〉云母大理岩

sipsi *is.* ❶【旧】笛，笛子 ❷汽笛

sipsivri [si'psivri] *s.* 尖尖的，非常尖的；非常锐利的：Bu kalemin ucu sipsivri. 这支笔的笔尖非常尖。◇～ **kalmak** 众叛亲离

sirayet [sira:yet] (阿) *is.* ❶(疾病等的)传染 ❷【转】传播；蔓延：Yangın etrafa sirayetleri önlemiştir. 他阻止了火势的蔓延。◇～ **etmek** ①(疾病)传染 ②【转】传播；蔓延：Bu dedikodular bizim eve bile sirayet etti. 这些谣言甚至都已经传到我们家里来了。

siren (法) *is.* 汽笛，警报器

sirk, -ki (法) *is.* 马戏场，杂技场；马戏团

sirkat, -ti (阿) *is.* 【旧】偷窃，窃盗

sirke[1] *is.* 虮，虱卵

sirke[2] (波) *is.* 醋：～ asidi 醋酸，乙酸 ～ bakterisi 醋酸细菌 odun ～si 木醋 ◇～ **satmak** 冷漠，冷淡 ◆**Sirkesini, sarmısağını sayan, paçayı yiyemez.** 舍不得孩子套不住狼。

sirkeci *is.* 酿制或出售醋的人

sirkecilik, -ği *is.* 醋的制造业或销售业

sirkelenmek (*nsz*) ❶长虮，生虱卵 ❷加醋，放醋

sirkeleşmek (*nsz*) 变酸，发酸：Meyhanelerin şarabı sirkeleşmiş. 酒店的葡萄酒都已经变酸了。

sirkeli *s.* ❶长虮的，生虱卵的 ❷加醋了的：～ salata 酸色拉，加醋的色拉

sirkelik, -ği Ⅰ *is.* 醋瓶，醋坛 Ⅱ *s.* 适于酿醋的：～ üzüm 适于酿醋的葡萄

sirken *is.* 【俗】野菠菜(*Chenopodium album*)

sirkengebin, sirkencebin (波) *is.* 【旧】糖醋汁

sirke sineği *is.* 〈动〉果蝇(*Drosophila*)

sirkülasyon (法) *is.* 循环，环流，流通：su ～u 水的循环

sirküler (法) *is.* 通报，通函

sirmo [si:rmo] *is.* 东阿纳多卢地区生长的一种野葱(*Allium atrovilaceum*, *Allium vineale*)

siroko [siro'ko] (意) *is.* 西罗科风(欧洲南部焚风)

siroz (法) *is.* 〈医〉肝硬化，肝硬变

sirozlu *s.* 肝硬化的；患肝硬化的

sirrus [si'rrus] (拉) *is.* 〈地〉卷云

sirtaki (希) *is.* 一种舞蹈

sirto [si'rto] (希) *is.* ❶一种舞步 ❷一种民间舞蹈

sis *is.* 雾；薄雾；轻雾：～ atışı 发烟弹射击 ～ bombası 发烟弹 ～ çanağı 发烟罐，烟幕筒 ～ duvarı 烟幕 ～ kutusu 发烟罐，发烟迫击炮弹 ～ lâmbası 雾灯 ～ mermisi 发烟弹，烟幕弹 ～ paketi 发烟罐，烟幕筒 ～ perdesi 烟幕 kesif ～ 浓雾 suni ～ 人造烟雾 tabiî ～ 雾；烟雾 ◇～ **çökmek** 下雾，起雾：Sis çöküyor. 起雾了。

sislendirmek (*-i*) sislenmek 的使动态

sislenmek (*nsz*) 被烟雾笼罩

sisli *s.* 有雾的：～ bir bahar sabahı 一个有雾的春天早晨

sismik (法) *is.* 地震的：～ araştırmalar 地震研究

sismograf (法) *is.* 测(地)震术

sismolog (法) *is.* 地震学家

sismoloji (法) *is.* 地震学

sistem (法) *is.* ❶体系：astronomi ～i 天文体系 felsefe ～i 哲学体系 savunma ～i 防御体系 ❷系，系统；体系：akaryakıt ～i 燃料系统 ak kan ～i 淋巴系统 aydınlatma ～i 照明系统 boru ～i 管道系统 fren ～i 刹车系统 güdüm ～i 操作系统 güneş ～i 太阳系 hazım ～i 消化系统 münakale ～i 运输系统 otomatik kontrol ～i 自动控制系统 semantik ～ 语义系统 sentaks ～i 句法系统 torpito muhafaza ～i (军舰上的)防水雷设施 ❸体制，制度：eğitim ～ 教育体制 işletme ～i 经营机制 metre ～i 米制 politika ～i 政治制度 seçim ～i 选举制度 ❹方式，方法，方案：eski bir ～ 老方法 ❺模型；样式

sistematik, -ği (法) *is.* 成体系的，有系统的

sistemleşmek (*nsz*) 系统化，成体系

sistemleştirmek (*-i*) sistemleşmek 的使动态

sistemli *s.* 成体系的，有系统的：～ hastalık 〈医〉系统疾患 ～ hezeyan 〈医〉系统化妄想

sistemsiz *s.* 不成体系的，不成系统的

sistemsizlik, -ği *is.* 无系统

sistire [si'stire] (希) *is.* 刮刀，刮板

sistirelemek (*-i*) 刮，擦

sistit (法) *is.* 〈医〉膀胱炎

sistol (法) *is.* 〈生理〉(心脏的)收缩

sitayiş [sita:yiş] (波) *is.* 【旧】颂词，赞美词；颂扬，赞扬，表扬

site (法) *is.* ❶居住区：öğrenci ～si 学生住宅区 ❷〈史〉(古代的)城邦，国家 ❸城市；都市 ❹网站

sitem (波) *is.* 指责，训斥，责备，斥责 ◇～ **etmek** 指责，训斥，责备，斥责

sitemkâr [sitemkâ:r] (波) *s.* 责备的，遣责的，应受斥责的

sitemli *s.* 责备的，遣责的，应受斥责的

sitil *is.* 【俗】水桶

sitoloji (法) *is.* 细胞学

sitoplazma (法) *is.* 细胞质，细胞浆

sitrik asit (法) *is.* 〈化〉柠檬酸

sitteisevir [sitte'isevir] (阿) *is.* 【旧】4 月份出现的平均能持续 6 天的一场暴风雨

sittinsene [sitti'nsene] (阿) *zf.* 很久，好久；一辈子：Sittinsene gelmese umurumda değil. 他一辈子不来我都不在乎。

Sivas *öz.is.* 锡瓦斯(土耳其省、市)

sivil (法) Ⅰ *s.* ❶非军人的，文职的，平民的：～ ahali (或 halk) 平民，老百姓 ～ hizmetler 文职人员；(军队以外的全部)行政机构 ～ makamlar 民政当局 ～ savunma 民防系统 Siviller de askerlik ödevini yapmak zorundadırlar. 普通百姓都必须服兵役。❷穿便衣的，穿便服的：～ polis 便衣警察 ❸平民的，民用的，民间的：～ elbise 便服 ❹【转】赤裸的，光着的，光秃秃的 Ⅱ *is.* 便衣，便衣警察

sivilce *is.* 丘疹；小脓疱；小疖子；粉刺：Sivilcelrini sıkarsan yara olabilir. 你要是挤小疖子，很容易受伤。

sivilceli *s.* 长脓疱的；长疖子的；长粉刺的

sivillik, -ği *is.* ❶平民，老百姓(的身份) ❷裸体；没有掩盖

sivişmek (*nsz*) 溜，偷跑掉

sivri[1] *s.* ❶尖端的，尖顶的，尖头的，尖的；锋利的：～ bıçak 尖刀；锋利的刀 ～ burun 尖鼻子的 ～ dağ 山峰，顶峰 ～ eğe 尖头锉 ～ köşe 〈数〉锐角 ～ tepe 山顶，山峰 ❷尖锐的，激烈的 ◇～ **akıllı** 古怪的人，怪人 ～ **başlı** ①非常尖的 ②固执的，执拗的，任性的 ～ **boylu** 又高又瘦的，身材细高的 ～ **dilli** 刻薄的，说话尖刻的 ～ **kafalı** ①非常尖的 ②固执的，执拗的，任性的

sivri[2] *is.* 〈动〉狐鲣

sivri biber *is.* 尖椒，尖辣椒

sivri fare *is.* 〈动〉鼩鼱(*Sorex araneus*)

sivri kuyruk, -ğu *is.* 〈动〉蛲虫

sivrileşmek (*nsz*) 变尖

sivrileştirmek (*-i*) sivrileşmek 的使动态

sivrilik, -ği *is.* 尖头形，尖细的式样

sivriliş *is.* sivrilmek 的动名词

sivrilmek (*nsz*) ❶变尖；被磨快 ❷【转】拔尖，出类拔萃：Ali kardeşlerinin en küçüğü olmakla beraber epeyce sivrilmişti. 阿里虽是兄弟几个中最小的，但是最拔尖的。

sivriltmek (*-i*) sivrilmek 的使动态

sivri sincapçık, -ğı *is.* 〈动〉树鼩

sivri sinek, -ği *is.* 〈动〉蚊(*Culex pipiens*)

siya [si'ya] (希) *is.* 〈海〉倒划，转向划：Siya beraber！(口令)一齐倒划！◇～ **etmek** 倒划，转向划 ～ ～ 后退着，倒退着(划)

siyah (波) Ⅰ *is.* ❶黑，黑色：～lara giyinmiş adam 穿一身黑衣服的人 ❷黑体字：Siyahlar bana ait. 着重点是我加的。❸黑色衣料，黑色衣服 Ⅱ *s.* 黑的，黑色的：～ altın 乌金(指煤) ～ beyaz film 黑白影片 ～ biber 黑胡椒 ～ ekmek 黑面包 ～ gökyüzü 漆黑的天空 Bu ayakkabının siyahı var mı? 这种鞋有黑色的吗？◇～ **rüzgârlı gece** 月黑风高之夜 ～**a boyamak** 漆成黑色 ～**lar** 【口】黑人 ～**lara bürünmek** 穿一身黑衣裳

siyahımsı, siyahımtırak *s.* 稍黑的，带黑的，黑黝黝的

siyahî [siyahi:] (波) Ⅰ *s.* 黑人的 Ⅱ *is.* 黑人，黑奴

siyahlanmak, siyahlaşmak (*nsz*) 天色黑暗起来，变暗，发乌；变黑

siyahlatmak (*-i*) 使成黑色，弄黑，抹黑

siyahlık, -ğı *is.* 黑色，黑暗；昏暗

siyak [siya:k] (阿) *is.* 【旧】❶(句子等的)结构，词序 ❷方式，方法：～u sibak 语言的严整性，语句合乎逻辑

siyanojen (法) *is.* 〈化〉氰

siyanür (法) *is.* 〈化〉氰化物

siyasa [siya:sa] *is.* 见 siyaset

siyasacı *is.* 政治家，政治活动家，从事政治的人：Siyasacılar arasında tuttuğun kimse yok mu? 政治家当中没有你拥护的人吗？

siyasacılık, -ğı *is.* 政治活动

siyasal [siya:sal] *s.* 政治的，政治上的：～ bilgiler 政治学科，政治课程 ～ bilimler 政治学 ～ coğrafya 政治地理(学) ～ durum 政治地位 ～ haklar 政治权利 ～ istikrar 政治稳定性 Partilerin siyasal görüşleri birbirinden farklıdır. 党派的政治观点各不相同。

siyaset [siya:set] *is.* ❶政治；政界：～ hayatı 政治生命；政治生活 Bir yaşlı akrabam elini eteğini siyasetten çektiken sonra gül yetiştirmeye başladı. 我的一位上了年纪的亲戚退出政界之后开始养植玫瑰花。❷政策，方针：açık kapı ～i 开放政策 dış ～ 外交政策，对外政策 iç ～ 内政，国内政治；对内政策 Barış içinde yanyana yaşama ～ini sistemli ve devamlı olarak yürütmek 一贯奉行和平共处政策 ◇～ **adamı** 政治家：Seçimler yaklaştı,

siyaset adamları televizyonda sık sık konuşuyorlar. 选举临近了，政治家们常常在电视上发表竞选演说。 **～ meydanı** (或 **yeri**) 【旧】刑场 **～le uğraşmak** 从政

siyasetçi *is.* 政治家，从事政治的人；政客

siyasî [siya:si:] (阿) Ⅰ *s.* 政治的，政治上的：～ akide 政治信仰 ～ eylem 政治活动 ～ gerginlik 政治上的紧张局势 ～ haklar 政治权利 ～ hürriyet 政治自由 ～ iktisat 政治经济 ～ mahkûm 政治犯 ～ parti 政党 ～ pasaport 外交护照 ～ taarruz 政治上的扩张政策 ～ taktik 政治策略 Ⅱ *is.* 政治家，从事政治的人；政客

siyasiyat, -tı [siya:siya:t] (阿) *is.* 【旧】政治活动

siyatik, -ği (法) *is.* 〈医〉坐骨神经痛

siyek, -ği *is.* 〈解〉尿道

siyenit (法) *is.* 〈地〉正长岩

siyer (阿) *is.* 【旧】讲述先知默罕穆德生平的书

siymek (*nsz*) (猫狗等)撒尿，小便

siyonist (法) Ⅰ *s.* 犹太复国主义的：～ hareket 犹太复国主义活动 Ⅱ *is.* 犹太复国主义者

siyonizm (法) *is.* 犹太复国主义，犹太复国运动

siz *zm.* ❶你们 ❷您 ◇**～ bizli konuşmak** 说话以“您”相称 ◆**Siz bilirsiniz.** 您随意！**Siz sağ olun!** ①(对遭受损失的人说的宽慰话)您想开点吧！②(通告某人已去世时所说的话)望节哀顺变！**Sizden iyi olmasın!** (表扬第三者时说的一句客套话)比您还差点！他和您一样也是个好人：Onunla tam yirmi senelik geçmişimiz vardı. Sizden iyi olmasın çok terbiyeli ve çalışkan bir insandı. 我们和他有整整 20 年的交往，他和您一样也是个好人，有教养而又勤奋。**Size doyum olmaz!** (分别时说的客套话)真舍不得离开你们！**Siz(ler)e ömür!** (通告某人已去世时所说的话)望节哀顺变！

skandal, -li (法) *is.* 丑事，丑闻，丑剧：adli ～ 司法丑闻 Ben evimde skandal istemem demedim mi? 我不是说过我不想家里有丑闻吗?

Skandinav *öz.is.* 斯堪的那维亚人(指瑞典人、挪威人、丹麦人及芬兰人)

Skandinavya *öz.is.* 斯堪的那维亚(欧洲)

skandiyum [ska'ndiyum] (法) *is.* 〈化〉钪(Gc)

skavut (英) *is.* 〈海〉侦察舰

skeç (英) *is.* 短小喜剧，幕间短剧：Foyasını çıkaracağı insanlar, onun skeçlerindeki kadar centilmen olmayabilirler. 他要是揭穿了这些人的真面目，这些人就不会像在他的喜剧中那样有绅士风度了。

ski (英) *is.* 滑橇，滑雪屐：～ sporu 滑雪运动

skif (英) *is.* 轻舟，小快艇

skink, -gi (英) *is.* 〈动〉石龙蜥(*Scincus*)

skinkgiller *ç.is.* 〈动〉石龙蜥科，石龙子科

skleroz (法) *is.* 〈医〉硬化

Skoç *öz.is.* ve *s.* ❶苏格兰人，苏格兰的 ❷苏格兰威士忌

skor (法) *is.* 比分：Skor 3:2 lehimizedir. 比分是 3 比 2，对我们有利。

skolastik, -ği (法) Ⅰ *is.* (中世纪)经院哲学 Ⅱ *s.* ❶经院的；经院式的 ❷【转】学究，拘于形式者

Slav Ⅰ *öz.is.* 斯拉夫人 Ⅱ *s.* 斯拉夫的：～ dansları 斯拉夫舞

Slavca [sla'vca] *öz.is.* 斯拉夫语

Slavist *is.* 斯拉夫语学者，斯拉夫民族研究者

Slavistik, -ği *is.* 斯拉夫语学

slayt, -dı (英) *is.* 正片，幻灯片

Sligo *öz.is.* 斯莱戈(爱尔兰)

slogan (英) *is.* 口号，标语 ◇～ **atmak** 呼口号；提出口号

Slovak Ⅰ *öz.is.* 斯洛伐克人 Ⅱ *s.* 斯洛伐克的

Slovakça [slova'kça] *öz.is.* 斯洛伐克语

Slovakya *öz.is.* 斯洛伐克(欧洲)

Sloven *öz.is.* 斯洛文尼亚人

Slovence [slove'nce] *öz.is.* 斯洛文语

Slovenya *öz.is.* 斯洛文尼亚(欧洲)

Slovenyalı [slove'nyalı] Ⅰ *öz.is.* 斯洛文尼亚人 Ⅱ *s.* 斯洛文尼亚的

Sm 〈化〉钐(Samaryum)

smokin (英) *is.* 无尾常礼服

Sn 〈化〉锡(Kalay)

snop, -bu (英) *s.* 冒充高雅的，赶时髦的

soba [so'ba] (马其顿) *is.* (取暖用的)炉，火炉：～ borusu 火炉烟囱管；烟筒 ～ kapağı 炉盖 gaz ～sı 煤油炉 ◇～ **bir ağız yakmak** 生炉子 ～ **tutuşturmak** 生炉子 ～**yı yakmak** 生炉子

sobacı *is.* 砌炉匠，修炉匠；制造、贩卖或安装火炉和暖气设备的人

sobacılık, -ğı *is.* 火炉业；制造、贩卖或安装火炉和暖气设备的职业

sobalık, -ğı *s.* ❶能塞进火炉的：～ odun 生炉子的木柴 ❷适于制作火炉的：～ saç 适于制作火炉的铁皮 ❸(一)炉：bir ～ odun 一炉木柴

sobe *is.* 儿童捉人游戏中被捉者在被捉住前说的一个游戏用语，说完后就可免于被捉

sobelemek (*-i*) (儿童捉人游戏中被捉者)说出"sobe"这一游戏用语而免于被捉

soda [so'da] (意) *is.* ❶苏打晶体，碱，苏打：çamaşır ～sı 纯碱 kostik ～ 苛性钠, 烧碱 ❷苏打水，汽水

soda otu *is.* 〈植〉猪毛菜

sodyu(o)m [so'dyum] (法) *is.* 〈化〉钠(Na)：～ asetat 醋酸钠 ～ bikar bonat 碳酸氢钠，小苏打 ～ bromür 溴化钠 ～ flüorit 氟化钠 ～ fosfat 磷酸钠 ～ hidroksit 氢氧化钠 ～ hiposülfit 硫代硫酸钠，大苏打 ～ karbonat 碳酸钠 ～ klorür 氯化钠，盐 ～ nitrat 硝酸钠 ～ salisilat 水扬酸钠 ～ sülfat 硫酸钠

sodyumlu *s.* 〈化〉含钠的，含碱的：～ kireç 碱石灰

sof (阿) *is.* ❶【旧】毛料子 ❷一种粗制毛织品，呢绒：Ankara ～u 安卡拉呢绒

sofa (阿) *is.* ❶门厅，前厅 ❷沙发 ❸石头凳子

sofi [so:fi:] (阿) Ⅰ *is.* 神秘主义者 Ⅱ *s.* 神秘主义的，神秘主义者的

sofist (法) Ⅰ *is.* ❶诡辩者，诡辩家 ❷诡辩派 Ⅱ *s.* 诡辩的，诡辩派的

sofistik, -ki (法) *s.* 诡辩的，好诡辩的

sofistlik, -ğı *is.* 诡辩者(的身份)

sofiyane [so:fiya:ne] (阿-波) *s.* 神秘主义的，神秘的

sofizm (法) *is.* 〈哲〉诡辩，诡辩法

sofra (阿) *is.* ❶餐桌，饭桌：～ başında 吃饭时 ～ bezi (或 örtüsü) 桌布，台布 ～ süsü 摆设在大餐桌中央的银质或瓷质器皿 ～ tahtası 小矮圆桌 ～ takımı 餐具，食具 ～ tuzu 食盐 gariban (或 yolcu, yol) ～sı 舍粥棚，舍饭处 rakı ～sı 酒席 ❷饭食，餐：～ artığı 残羹剩饭 ～ duası 饭前祷告 ～ sahibi 东道主，请客(吃饭)者 akşam ～sı 晚饭，晚餐 alafranga ～ 欧式饭菜 çoban ～sı 牧羊人的野餐 düğün ～sı 婚宴 Sofraya buyurunuz! 请入席！Şimdi sofradan kalktım. 我刚吃完了饭。❸一桌人：Kalabalıktık. üç sofra olduk. 我们人多，坐了 3 桌。❹圆桌 ❺肛门 ❻地毯上的圆形图案 ◇～ **başına geçmek** 入席就餐 ～ **donatmak** 摆上丰盛的饭菜 ～ **hazırlamak** 摆饭桌，摆上餐具，摆桌准备吃饭

～ **kaldırmak** 收拾饭桌，收拾餐具 ～ **kurmak** 摆饭桌，摆上餐具，摆桌准备吃饭 ～ **sermek** 摆饭桌，摆上餐具，摆桌准备吃饭 ～ **toplamak** 收拾饭桌，收拾餐具 ～**sı açık** 好客的：Onun sofrası herkese açıktır. 他这个人非常热情好客。～**sı meydanda** 慷慨好客的 ◆**Sofra görürsen yanaş, dayak görürsen dolaş.** 趋利避害；见机行事。**Sofranıza bereket!** (客人饭后说的感谢语)谢谢您的盛情款待！

sofracı *is.* 〈史〉宫中主管酒类、膳食的男仆

sofralık, -ğı *s.* (放餐桌上)食用的：～ üzüm 食用葡萄 ～ zeytin 食用橄榄

softa (波) *is.* ❶【旧】神学学生 ❷【旧】神学家；讲经者 ❸【转】狂热者，盲信者；宗教狂 ❹【转】守旧派，落后于时代的人

softaca [softa'ca] *s. ve zf.* ❶狂热的，盲信的，迷信的 ❷守旧的，落伍的，不时髦的

softalaşmak (*nsz*) 成为狂热，产生盲信

softalık, -ğı *is.* 宗派，宗派主义

sofu (阿) *s. ve is.* 笃信宗教的，虔诚的，虔信的(人)

sofuca *s. ve zf.* 笃信宗教的，虔诚的，虔信的

sofuluk, -ğu *is.* ❶(对宗教的)虔诚，虔信，虔敬 ❷狂热，盲信

Sofya *öz.is.* 索菲亚(保加利亚)

soğan *is.* 〈植〉❶洋葱，葱头；葱属植物(*Allium cepa*)：kuru ～ 洋葱，葱头 taze (或 yeşil) ～ 小葱，香葱，大葱 ❷(百合、郁金香等的)鳞茎，球(茎) ◇～ **başlı** 傻瓜，笨蛋 ◆**Soğan dikmedim, acısını çekmedim.** 不做亏心事，不怕鬼叫门。**Soğan sarımsak yemedim ki ağzım koksun.** 不做亏心事，不怕鬼叫门。**Soğanın acısını yiyen bilmez, doğrayan bilir.** 守业不知创业苦。

soğancı *is.* 葱贩，卖葱的人

soğancık, -ğı *is.* ❶〈植〉珠芽，零余子；小葱头 ❷蒜瓣 ❸〈解〉脑垂体

soğan çiçeği *is.* 〈植〉【俗】长寿花，黄水仙

soğanlamak (*nsz*) 加上葱

soğanlı *s.* ❶加葱的，有葱的 ❷有鳞茎的：～ bitkiler 鳞茎植物

Soğdca [so'ğdca] *öz.is.* 粟特语

soğrulmak (*nsz*) soğurmak 的被动态

soğrumsama *is.* 〈化〉吸附(作用)

soğuk, -ğu Ⅰ *s.* ❶冷的，寒冷的；凉的，冰凉的：～ apse 〈医〉冷脓肿，结核性脓肿 ～ alın 冷锋面气旋 ～ barut 低温火药(2000°C 以下爆炸的火药) ～ baskı 钢印 ～ büfe 冷餐桌 ～ ceset 冰凉的尸体 ～ dalgası 寒潮 ～ hadde 冷轧钢 ～ harp (或 savaş) 冷战 ～ hava 冷空气 ～ iklim 寒冷的气候 ～ kuşaklar 寒冷地带 ～ su 凉水 ～ ter 冷汗 ～ yel 寒风，冷风 Aman çok soğuk, donuyorum. 啊，天哪！太冷了，冻死我了。❷【转】冷静的，沉着的，镇静的；无动于衷的，冷淡的；冷酷的：～ bir cevap 冷淡的回答 ～ bir espri 黑色幽默 ～ bir söz 冷冰冰的话语 ～ ciddîlik 故作严肃状 ～ tavır 冷淡的态度 Bize karşı davranışı soğuktu. 他对我们冷冰冰的。❸【转】性冷淡的(女人) ❹【转】不可爱的，不讨人喜欢的：～ bir adam 不讨人喜欢的人；严厉的人；冷酷无情的人 Ⅱ *zf.* 冷淡地，冷冰冰地；冷酷地 Ⅲ *is.* 冷，寒冷 ◇～ **algınlığı** 着凉，感冒 ～ **almak** 着凉，感冒 ～ **beyinli** 愚钝的 ～ **durmak** 冷淡，冷漠 ～ **duş** ①凉水澡 ②突如其来的坏消息：Fiyatın birden düşmesi balıkçılarda soğuk duş etkisi yaptı. 鱼价暴跌，对鱼贩子来说如同一盆冷水浇下来。～ **düşmek** (事件或话语)不合时宜 ～ **germek** 冷拉(金属丝等) ～ **gözlerle bakmak** 冷眼观瞧 ～ **hava es**(**tir**)**mek** (使)冷场，使鸦雀无声：Ali nereye gitse orada soğuk bir hava eserdi. 阿里走到哪儿，哪儿就鸦雀无声。～ **kaçmak** (事件或话语)不合时宜：Gerçekten de o tartışmada Ali'nin söyledikleri pek soğuk kaçmıştı. 在那次争吵中，阿里说的话也确实不大合适宜。～ **karşılamak** 冷冰冰地接待，冷遇，慢待 ～ **neva**(**le**) 冷漠乖戾的人，乖僻的人：Şu adam gruptan ayrı duruyor; soğuk nevalenin birisidir. 这个人不合群，是一个冷漠乖戾的人。～ **tavır göstermek** 表现冷淡 ～ **ter**

basmak (或 **dökmek**) 冒冷汗：Ali dehşetle soğuk ter döküyordu. 阿里吓得直冒冷汗。 **～ yakmak** (或 **vurmak**) (植物等)冻伤 ◆**Soğuk kırk kat keçe, ben ondan geçe, bir kat deri, ben ondan geri demiş.** 一件皮衣能顶几件毛衣。

soğuk bez *is.* (细薄柔软的)平纹细布

soğuk kanlı *s.* ❶冷血的 ❷冷静的，镇静的，沉着的 ◇**～ hayvanlar** 冷血动物：Balık, sürüngenler soğuk kanlı hayvanlardandır. 鱼、爬行动物属于冷血动物。**～ olmak** 变冷静，变镇静，变沉着：Büyük kumandanların harp zamanı soğuk kanlı olmasını tavsiye ederler, fakat elde değil. 有人建议高级指挥官在打仗的时候要保持头脑冷静，但这不容易做到。

soğuk kanlılık,-ğı *is.* 冷静，镇静，沉着

soğuklamak (*nsz*) 【俗】着凉，受凉，感冒

soğuklaşmak (*nsz*) ❶变冷；变凉；冷却 ❷【转】变得冷淡，变得冷漠，变得冷静

soğuklaştırmak (*-i*) soğuklaşmak 的使动态

soğukluk, -ğu *is.* ❶冷，寒冷；冷的感觉，凉意：～ kutbu 寒极 ～ tekniği 冰镇技术，冷冻技术 ～ toplayıcı (或 akümülatörü) 冷气收集器 mermerin ～u 大理石的凉意 ❷饭后食用的水果或糖煮水果 ❸澡堂的脱衣间：Öğle namazını hamamın soğukluğunda kıldı. 他就在澡堂的脱衣间做了午间的祷告。❹【转】冷淡，冷漠，无生气：Delikanlı, soğukluğu iliklere işleyen soğuk bir sesle, evet efendim, dedi. 年轻人极其冷漠地说："是的，先生。"❺【转】性冷淡 ◇**～ vermek** 使感觉凉

soğulmak (*nsz*) ❶【俗】枯萎，凋谢，干枯 ❷〈地〉(河流、水井、泉)变干涸

soğumak (*nsz*) ❶变冷，变凉，冷却：çay ～ 茶变凉 hava ～ 天气变冷 üşüyorum, vücudumun soğuduğunu duyuyorum, dişlerim birbirine vuruyor. 我受凉了，我感到身子发冷，牙齿打颤。❷(*-den*) 变冷淡，变冷漠，不喜欢：Belki de benim başkasıyla evlenip gidişim üzerine hayattan soğudu, kendini koyverdi. 也许是因为我与别人结婚走了，所以她对生活失去了热情，放任了自己。Gün geçtikçe işimden soğudum. 我越来越不喜欢我的工作了。

soğurmak (*-i*) ❶吸，吸取 ❷吸收：Siyah yüzeyler ışık enerjisini soğurup ısıl enerji durumuna getirirler. 黑色平面吸收光能而产生热能。

soğuruş *is.* soğurmak 的动名词

soğuşmak (*nsz*) (土壤)得到滋润

soğutkan Ⅰ *s.* 冷却的，制冷的 Ⅱ *is.* 冷冻机，冷却器

soğutmaç, -cı *is.* 制冷机，冷冻机，冷却器

soğutmak (*-i*) soğumak 的使动态：suyu ～ 把水放凉 Limonatayı soğuttunuz mu? 你把柠檬水冰凉了吗？Düşünüp taşınmadan söylenmiş bir söz sizi bu evlenmeden soğutursa büyükleriniz benden bilirler. 如果我随便说了一句话，叫你不满意这门婚事，您家大人会怪罪我的。

soğutucu Ⅰ *s.* 冷冻的，制冷的 Ⅱ *is.* 冰箱；冷冻机，制冷机

soğutulmak (*nsz*, *-den*) soğutmak 的被动态

soğutuş *is.* soğutmak 的动名词

soğuyuş *is.* soğumak 的动名词

Sohar *öz.is.* 苏哈尔(阿曼)

sohbet (阿) *is.* ❶会谈，谈话，非正式会谈，闲谈，聊天：～ toplantısı 座谈会 Biraz evvelki sükutu şimdi hararetli bir sohbet takip ediyordu. 继刚才的冷场之后是气氛热烈的闲谈。❷〈文〉对话体的作品：Tam fikir ve sanat sohbetlerine yakışan bir çerçeve içindeyiz. 我们正处在适合于有关思想和艺术的对话作品的氛围之中。◇**～ etmek** 闲谈，聊天

sokak, -ğı (阿) *is.* 街，街道，马路：～ arası 胡同，小巷 ～ aynası (门上的)警眼，猫眼，(装在窗框上的)反光窥视镜 ～ başı 街道的起点(或开头的一段) ～ işleri 家庭外头的日常事务 ～ kapısı 前门，街门 ～ lâmbası 街灯，路灯 ～ muharebesi 巷战 çıkmaz ～ 死胡同 küçük ～ 小街，小巷 ◇**～ ağzı** 粗俗语 **～ çocuğu** 街头顽童，街头流浪儿 **～**

dili 粗俗语 ～ **havadisi** 街谈巷议的流言蜚语 ～ **kadını** (或 **kızı**) 娼妓，妓女，风尘女子：Evliydi, çocuğu da vardı. Bir sokak kadınına tutulduğu günden beri gözü hiç bir şey görmez olmuştu. 他有老婆孩子，可自从他迷上了那个婊子那天起，他就对什么也不感兴趣了。～ ～ **dolaşmak** 在街头徘徊，在街头溜达 ～ **süpürgesi** 游荡的女人，成天不着家的女人：Olma sokak süpürgesi; kadın kadıncık ol! 你别成天净往街上跑，女人要有个女人样！～ **üstü** 临街的，面朝街道的 (*-i*) ～**a atmak** ①扫地出门，赶出，逐出 ②挥霍浪费 ③甩卖：Sen ne diyorsun! Bu malı sokağa atsan elli bin lira eder. 你说什么呢？这种货在地摊也要卖 5 万里拉呢！～**a çıkma yasağı** 宵禁令 ～**a çıkmak** 上街：Bu çocuğun üstüne düşme böyle. Azıcık kendi hâline bırak, sokağa çıksın, oynasın. 对这孩子你不要这样管得太多，要放开一些，让他到街上去玩玩儿！～**a dökülmek** 涌上街，涌出门：Depremde herkes sokağa döküldü. 地震时人们都涌上了大街。～**a düşmek** ①上街：Sabah sabah sokağa düştüm. 我一大早就上街了。②沦为娼妓，成为妓女，当妓女：Bu kadın sakağa düşmeye görsün, onu tekrar eski hâline getirmek çok güçtür. 这个女人要是堕落了，很难让她回头。③充斥街头不值钱 ～**ta bırakmak** 放在门外，不让进门 ～**ta bulmamak** 认为非常有价值：Ben canımı sokakta bulmadım efendim. 先生，我的命并不是街上捡的。～**ta kalmak** 流落街头 ～**taki adam** 普通人，一般人

soket (英) *is.* 短袜

sokmak, -ar (*-i*) ❶插入；引进；传入，输入：cebine ～ 插入口袋 topu kaleye ～ 把球送入大门 ❷让进入，使进入：gemiyi limana ～ 把船驶入港口 Hastaneye ziyaret saati dışında kimseyi sokmazlar. 医院里除了探视时间外谁都不让进。❸刺，扎，戳 ❹(虫等)螫，叮，咬：Çocuğu arı sokmuş. 孩子让蜜蜂螫了。Yılan gibi sokar. 象蛇一样咬人。O sırada arılar da çiçek özü toplamaktan dönmüşler, hepsi arıcının başına üşüşmüş, sokup canını acıtmışlar. 正在这时，蜜蜂们也采蜜回来了，全都飞到养蜂人的头上蛰他，使他疼痛难忍。❺走私：ülkeye kaçak eşya ～ 向(某)国家走私水货 ❻强塞入，用欺骗手段出售(劣货)：Satıcı elmanın çürüklerini sokmuş. 小贩掺杂了一些烂苹果。❼【转】插(话)：Asım, fikrini birçok sözlerle sağlamlmaya uğraşırken, araya -Olmaz mı dersiniz, ne dersiniz?- gibi sualler sokuyor, cevap istiyordu. 亚森姆在尽力用言语来加强其想法的说服力的时候，他还插入一些类似于“你们说不对吗？你们以为怎么样？”等问题，等待回答。❽【转】(用言语)刺伤，损伤，伤害

sokman *is.* 【俗】长筒靴

sokra (希) *is.* 接头，接缝

sokranmak (*nsz*) 【俗】嘟囔，低声埋怨

sokturmak (*-i*, *-e*) sokmak 的使动态

soku *is.* 【俗】❶石臼，石研钵 ❷杵

sokucu *s.* ❶使插入的；使引进的；使传入的，使输入的 ❷使…进入的 ❸用…刺的，用…扎的，用…戳的 ❹螫的，叮咬的 ❺用欺骗手段出售(劣货)的 ❻(用言语)刺伤的，损伤的，伤害的

sokulgan *s.* 好交际的，和蔼可亲的；易相处的，易交往的；友善的：Kaçırmaktan korkar gibi pek hafif adımlar, pek sokulgan nazarlarla ona doğru yürüdü. 他惟恐错过了机会，便以相当轻盈的步伐、相当友善的目光向她走了过去。

sokulganlık, -ğı *is.* 爱交际，易于交往

sokulmak (*nsz. -e*) ❶ sokmak 的被动态 ❷走入，进入；进去，深入；挤进，钻进，勉强塞入：düşmana ～ 与敌人接触(交火) Fabrika sistemi ilk önce giyim endüstrisine sokuldu. 工厂体制首先进入了服装工业。❸靠紧，紧贴，偎依，贴近：birbirine ～ 相互偎依 sıkı sıkıya ～ 紧紧地偎依在一起

sokulu Ⅰ *s.* 插着的：kilitte ～ anahtar 插在锁里的钥匙 Ⅱ *zf.* 插着

sokuluş *is.* sokulmak 的动名词

sokum *is.* 【俗】(食物的)一口，一小份，一小片，一小段，一小块

sokur Ⅰ *is.* 【旧】〈动〉鼹鼠 Ⅱ *s.* ❶凹陷的，瘦得陷进去的：～ göz 凹陷的眼睛 ❷独

眼的，一只眼的：～ hayvan 独眼牲畜

sokuş *is.* sokmak 的动名词

sokuşmak (*-e*) ❶挤进，钻进，勉强塞入 ❷渗入，相互渗透，交融

sokuşturmak (*-i*, *-e*) ❶ sokuşmak 的使动态 ❷【转】掺杂：Manav çürük elmaları sokuşturup çocuğa verdi. 水果商把烂苹果也掺杂卖给了孩子。❸【转】(用言语)刺伤，损伤，伤害：İkide birde başlarında Selman gibi adamlar olduğunu sokuşturuyordu. 他时不时地刺激他们说他们有塞尔芒这样的人。

sol[1] Ⅰ *s.* 左的；左手的；左边的，左侧的；左翼的：～ bek 左后卫 ～ eğilimli 左翼的，左派的 ～ el 左手 ～ kol 〈军〉左翼部队 ～ kulak 左耳 Hatta oklardan birisi az kalsın sol gözümü kör ediyordu. 甚至有一枝箭差点儿射瞎我的左眼。Ⅱ *is.* ❶左，左侧，左边：❷左派，左翼：～ parti 左翼党派 aşırı ～ 极左 ❸〈体〉(拳击中的)左手拳 ◇**～ eli beklemek** 等某人吃饭：Haydi, sol elimiz bekliyor, daha fazla geç kalmasın. 你快点儿！我们大伙儿都等你吃饭呢！别来太晚了！**～ tarafından kalkmak** 情绪不好，心情不好，事不遂心；发脾气，使性子：Aman sakın müdürün yanına girme! Gene sol tarafından kalmış galiba, ateş püskürüyor. 你可要小心点儿！别到经理跟前去，他好象仍然心情不好，正在发火呢！**～ taraftan kalkmak** 情绪不好，心情不好，事不遂心；发脾气，使性子 **～ yapmak** 向左打方向盘 **～a dönmek** 向左转：Dümdüz gidin, sola dönün. 1 km. ötede bir benzinci var. 你们一直走，向左拐，一千米外有一个加油站。**～a kaymak** (政治上和经济上)向左倾 **～da sıfır** 微不足道，不算什么，啥也不是 **～dan geri dönmek** 左后转

sol[2]**, -lü** (法) *is.* 〈乐〉❶音阶的 7 个唱名之一 ❷长音阶的第 5 音

sol açık, -ğı *is.* 〈体〉左边锋

solak, -ğı Ⅰ *s.* 惯用左手的(人) Ⅱ *is.* (奥斯曼帝国时皇帝的)贴身卫兵

solaklık, -ğı *is.* ❶惯用左手，不自然，笨拙 ❷(奥斯曼帝国时皇帝的)贴身卫兵(的职业)

sol anahtarı *is.* 〈乐〉高音谱号

solaryum (法) *is.* 日光治疗所

solcu Ⅰ *is.* 左倾分子，左派分子 Ⅱ *s.* 左倾的，左派的

solculuk, -ğu *is.* 左派，左倾

soldurmak (*-i*) solmak 的使动态：Güneş, boyaları soldurdu. 阳光使颜料褪色。

solfej (法) *is.* 〈乐〉❶视唱练耳 ❷视唱练习曲集；视唱教本

solgun *s.* 凋谢的，枯萎的；褪了色的，暗淡的；憔悴的：Yaşlı ağaçların solgun yosunlarla kaplı çatallı dalları, yolcularımızın başları üzerinde uzun, zayıf kollar gibi uzanıyor ve birbirlerine karışıyorlardı. 老树虬结的枝桠布满白色的地衣，仿佛干瘦的巨大臂膀似的，伸展交叉在我们的旅行者的头顶上。

solgunlaşmak (*nsz*) 凋谢，枯萎；褪色；变憔悴

solgunluk, -ğu *is.* 暗淡；憔悴；褪色

sol haf *is.* 〈体〉左前卫

sol iç *is.* 〈体〉左内锋

solidarist (法) Ⅰ *is.* 社会连带主义者 Ⅱ *s.* 社会连带主义的

solidarizm (法) *is.* 社会连带主义

solipsizm (法) *is.* 〈哲〉唯我论

solist (法) *is.* 〈乐〉独奏者，独唱者

sollamak (*nsz*) 从左超车

sollayış *is.* sollamak 的动名词

sollu 见 sağlı sollu

solmak, -ar (*nsz*) ❶凋谢，枯萎：Kuşlar ağlıyor, çiçekler soluyor, yapraklar dökülüyor, ufuklar kararıyor. 鸟儿在哀鸣，花儿在凋谢，叶子在凋落，天际在变黑。Yedi sekiz gün içinde

kızcağız, süzülmüş, solmuş, gözleri çukura kaçmıştı. 七八天之内可怜的姑娘消瘦了，脸上也失去了光泽，两眼也凹陷了。❷褪色，变暗淡，变得不新鲜

solmaz *s.* 不褪色的

solo [so'lo] (意) *is.*〈乐〉独奏曲，独唱曲 ◇～ **yapmak** 独奏，独唱

solocu *is.* 〈乐〉独奏者，独唱者

Solomon Adaları *öz.is.* 所罗门群岛(大洋洲)

solucan *is.* ❶〈动〉蠕虫；肠虫：～ bilimi 蠕虫学 ～ düşürücü 驱虫药 ～ gibi 面黄肌瘦 ～ hastalığı 蠕虫病 ❷〈计〉蠕虫病毒

solucanlar *is.* 〈动〉寡毛纲(环节动物)

solucan otu *is.* 〈植〉艾菊(*Pelargonium endlicherianum*)

soluğan Ⅰ *s.* ❶哮喘的，哮喘性的 ❷患哮喘的(牲口) Ⅱ *is.* (海上的)长浪，涌浪；海浪，波涛：～ uzunluğu 长浪的波长 ～ yüksekliği 长浪的浪高 dip ～ı (飓风和地震引起的)海啸

soluğanlık, -ğı *is.* 〈医〉(动物的)哮喘

soluk[1], -ğu *is.* ❶呼吸，呼气：～ borusu 〈解〉气管 ～ darlığı 呼吸困难，哮喘 ～ deliği 〈动〉(昆虫、蜘蛛等的)气门 ❷有个性、有特点的人或物 ◇～ **aldırmamak** 不让停歇，不停地催促，不让喘息：Dur biraz dileneyim, yok soluk aldırmamak niyetinde isen buna gelemem. 等等！让我歇会儿！你要是不想让我喘口气，那可不行。Usta, işçileri soluk aldırmadan çalıştırdı. 领班催促工人们干活儿，一会儿也不让他们休息。～ **alıp vermek** 呼吸 ～ **almak** ①吸气：suni ～ almak 人工呼吸 ②休息，歇息 ～ **kesici** 令人喘不过气来的，令人感到激动或害怕的 ～ **kesmek** 令人喘不过气来，令人感到激动或害怕 ～ **～a** 气喘吁吁，上气不接下气：Soluk soluğa yere çöktü. 他气喘吁吁地坐在地上。～ **tutmak** 屏气，屏住呼吸 ～ **vermden** ①不喘气地 ②不停地，不间断地 ～ **vermek** 呼气 (*-de*) ～**u almak** 争分夺秒地赶到某地：Papelleri uçlanınca soluğu kırmızı fenerde alıyor. 你一给他几个钱，他就去逛窑子了。～**u dar almak** 勉强逃脱 ～**u kesilmek** 喘不过气来：Soluğu kesilmişti. 他喘不过气来了。～**u kesilmiş bir çöl** 荒凉的沙漠 ～**u tıkanmak** 喘不过气来：Soluğum tıkandı. 我喘不过气来了。～**unu toparlamak** 喘过气来，歇一口气，喘一口气

soluk[2], -ğu *s.* ❶苍白的，无血色的：～ benizli (或 yüzlü) 脸色苍白的 ～ bir çiçek 枯萎了的花 ～ dudaklar 毫无血色的双唇 ❷暗淡的，微弱的：Bahçeye, kafeslerden elenen soluk bir ışık vurmuş. 灯笼里发出的暗淡的灯光照着花园。❸褪了色的：～ kumaş 褪了色的布

soluklanmak (*nsz*) 恢复呼吸，喘一口气，休息一下，歇一会儿

soluklaşmak (*nsz*) 凋谢，枯萎；褪色，(颜色)变暗淡

soluksuz *zf.* 屏住呼吸：Soluksuz onlara bakıyordu. 他屏住呼吸看着他们。

solumak (*nsz*) ❶沉重地呼吸，气喘：Yorgunluktan soluyup söz söyleyemiyor. 他累得气喘吁吁，连话都说不出来了。❷【转】憋足了劲儿：Otomobil soluyarak Kırmızıtepe'ye tırmanmaya başladı. 汽车憋足了劲儿开始爬红山。

solungaç, -cı *is.* 〈动〉鳃

solunmak (*nsz*) 呼吸；歇息

solunum *is.* 呼吸：～ aygıtı (或 organı, sistemi, yolları) 呼吸器官 ～ duvar 实心墙 ～ güçlüğü 呼吸困难 ～ tuğla 实心砖

soluş *is.* solmak 的动名词

solutmak (*-i*) solumak 的使动态：Bu yokuş beni soluttu. 这个上坡爬得我直喘。

soluyuş *is.* solumak 的动名词

solüsyon (法) *is.* 胶粘剂

som[1] *s.* ❶实心的，整块的：～ altın bilezik 实心金手镯 ～ gümüş çatal bıçak 实心银刀叉 Köşk, som gümüş bir parmaklıkla ikiye bölünmüştür. 别墅由一实心银栅栏一分为二。❷质

地纯净的，纯真的；纯种的：Karşıki binaların som ve ağır gölgelerinde Orta Çağın bütün azametli sıkleti var. 对面几幢楼房凝重的阴影中有着中世纪所有的庄严。Prens eğilip bu tek pabucu almış. Mini mini, cici bici, som altınla işlenmiş bir pabuç. 王子弯腰把这只鞋拾了起来，这是一只纯金制成的鞋，小巧而又精美。

som² *is.* 码头(的水上部分)

som³ *is.*〈动〉鲑鱼，鲑(*Salmo salar*)

soma¹ [so'ma] *is.* 首批蒸馏而成的不含香料的拉客酒

soma² [so'ma] (希) *is.* 体质，体细胞

somak¹, -ğı (阿) *is.*〈植〉漆树

somak², -ğı *is.*【俗】狗、狐狸等动物的鼻子和嘴巴部分

somaki Ⅰ *is.* 斑岩 Ⅱ *s.* 斑岩的，含斑岩的，斑状(结构)的：～ küllük 斑岩烟灰缸

Somali *öz.is.* 索马里(非洲)

somata [soma'ta] (希) *is.* 杏仁露(饮料)

somun¹ (希) *is.* 圆面包

somun² (法) *is.* 螺丝帽，螺丝母：～ anahtarı 螺帽扳子，扳钳 ～ dişi 内螺纹，阴螺纹 ～ freze makinesi 车螺丝的铣床 altı köşe ～ 六面螺丝帽 cıvata ～u 螺栓的螺帽

somurdanmak (*nsz*) 咕哝，嘟囔

somurtkan *s.* 赌气的，爱赌气的；好埋怨的，脾气不好的；皱眉的，沉着脸的：Yanında olmaktan memnunsun tabiî... İstediğin kadar somurtkan dur; zaten somurtkanlığın da memnuniyetinden！在他身边你自然是高兴的… 你爱怎么埋怨就怎么埋怨，你的埋怨本身就是出于你的高兴！

somurtkanlık, -ğı *is.* 赌气；阴郁，不高兴：Bu anlaşmazlık sofra halkına bir somurtkanlık getirdi. 这一矛盾使得饭桌上的人都不高兴。

somurtmak (*nsz*) 皱眉头，沉下脸；咕哝，低声抱怨

somurtuş *is.* somurtmak 的动名词

somut Ⅰ *s.* 具体的，有形的；实际的，实在的：～ isimler 具体名词 ～ kavram 具体概念 ～ sayı 〈数〉绝对数 ～ sonuç 具体结果 Taş, su, hava somut birer varlıktır. 石头、水、空气都是具体的东西。Ⅱ *is.* 具体性，具体；具体事物

somutlaşmak (*nsz*) 具体化

somutlaştırmak (*-i*) somutlaşmak 的使动态

somutluk, -ğu *is.* 具体化，具体

somya (法) *is.* 驮架的底座

son Ⅰ *s.* ❶最后的，最末的：～ vagon 最后一节车厢 ❷最近的，最新的：～ dünya savaşı 最近一次世界大战 ～ günlerde 在最近几天里，最近几天 ～ haberler 最新消息 ～ zamanlar 最近一段时间 ❸最后的，最终的：～ dakikada 在最后时刻 ～ durak 终点 ～ gürlük 晚年的幸福 ～ kerte 最后阶段 ～ kurgu 〈影〉最终剪辑 ～ nefes 临终，垂危；最后一口气 ～ posta【俗】最后一次 ～ vazife (或 görev) (对死去的亲友所作的)最后的义务 Bu onun son isteği oldu. 这成了他最后的要求。Ⅱ *is.* ❶终，末；末段，线，最后部分：bu yolun ～u 这条路的尽头 kışın ～u 冬季的末尾 ❷〈解〉胎盘 ❸【转】死亡；下场：Kurt can çekişirken: "Kendini beğenip böbürlenmenin sonu böyle olur işte!" demiş. 狼在临死的时候说："这就是自高自大，得意忘形的下场。"Ⅲ *zf.* 最后；最近：Son gördüğüm film bir komediydi. 最近我看的是一部喜剧电影。◇**～ bakiyesi** 〈数〉余数，差数 **～ bulmak** 完毕，完成；结束，停止；用尽，耗尽，达到尽头：Kavga son buldu. 争吵结束了。**～ defa** 最后一次，最近一次 **～ derece** 极其，非常 **～ hesap** 结算 **～ kozunu oynamak** 打出最后一张王牌 **～ körlük** 盲目 **～ nefesini vermek** 断气，死亡 **～ söz** ①结(束)语；闭幕词 ②最后保证，最后诺言，不再更改的允诺 **～ verdirmek** 结束，停止 (*-e*) **～ vermek** 制止；消除；中断，中止，打断：Kardeşlerimin tartışmasına bir son veremiyorum; yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal. 他们在争吵不休，我却

无法制止，他们都是我的兄弟，我左右为难。**～a ermek** 完毕，完成；结束，停止；用尽，耗尽，达到尽头 **～u belirsiz** 无定限的，不确定的 **～u gelmek** 结束；完结；到头；死 **～u gelmez** (或 **gelmeyen**) 无穷无尽的，无止境的；冗长的，漫长的；无休止的 **～u olmak** 完毕，完成；结束，停止；用尽，耗尽 **～una getirmek** 做完，完成，结束 **～unu almak** 做完，完成；得出结果 **～unu düşünmek** 考虑后果 **～unu getirememek** 完不成，干不完 **～unu getirmek** 完成，实现 ◆**Son gelen devlet devlet değildir.** 老来得财，为时已晚。**Son pişmanlık fayda vermez** (或 **Son pişmanlık para etmez**). (事情已然发生)再后悔也没有用。**Sona kalan donakalır.** 先来吃肉，后来喝汤。

sonar (英) *is.* ❶声纳，声波导航和测距系统 ❷超声波潜水艇探测器，声波定位仪

sonat (法) *is.* 〈乐〉奏鸣曲

son bahar [so'nbahar] *is.* 秋天：Son bahar yağmurlarından sonra güneşli, sıcak, güzel bir gün. 秋雨过后秋高气爽的一天。

sonda [so'nda] (意) *is.* ❶测深器，测深铅，水砣 ❷探测器，探头，探针，扦子，拣样器 ❸〈医〉探条，探子；导管

sondaj (法) *is.* ❶探测；钻探：～ borusu 钻杆 ～ kuyusu 钻井 ～ makinesi 钻探机 atmosterik ～ 气象探测 ❷〈医〉探条插入(法)；导管插入(法) ❸【转】试探，测试 ◇～ **yapmak** ①探测；钻探 ②〈医〉插入探条；插入导管 →【转】研究，探索

sondajcı *is.* ❶测深水手，水砣手 ❷钻探工

sondalamacı *is.* ❶测深水手，水砣手 ❷钻探工

sondalamak (*-i*) ❶测水深 ❷钻探，探查，测深

sondurmak 见 sundurmak

sone (法) *is.*〈文〉十四行诗

son ek *is.*〈语〉后缀

sonlu *s.* 有止境的，有限的：～ büyüklük 〈数〉有限量 ～ sayı 〈数〉有限数，有限量 ～ uzay 有限的太空

sonra [so'nra] Ⅰ *zf.* ❶以后；后来；随后：biraz ～ 过一会儿 daha ～ 以后，随后，后来，然后 Sonra ne oldu bilmem. 以后发生了什么事情我不知道了。Sen git, ben sonra gelirim. 你先走，我随后就到。❷否则，不然：Tembellik etmesin, sonra sınıfta kalır. 让他别偷懒，不然会留级的。Soğuk su içme, sonra hasta olursun. 不要喝凉水，要不然你会生病的。Ⅱ *e.* ❶(*-den*) (表示时间、空间、等级)在…之后；在…之下：yazdıktan ～ 写完后，写了之后 bundan ～ 此后 dersten ～ 课后 şimdiden ～ 从现在起，从这时起 toplantıdan ～ 会后 İmza yetkisi genel müdürden sonra onundur. 除了总经理，只有他有签字权。Kahvaltıdan sonra biz Fakülte'mizden çıktık. 早饭后我们出了学院。Yoldan sonra orman başlar. (这条)路完了就是森林。❷…(时间)之后，过了…(时间)：bir yıl ～ 一年以后，过了一年 on gün ～ 10 天以后 Hasta üç hafta sonra iyileşti. 病人 3 星期后恢复了健康。Ⅲ *is.* ❶接续部分，续篇，下文：～sı 续篇，续集 Bunun sonrası yok. 这没有下文。Sonrası var. 待续。❷以后，后面：ameliyat ～sı devre 手术后的时期 harp ～sı devre 战后时期 ◇～ **da** 而且，此外，加之 **～sını düşünmek** 想想以后 **～ya atmak** 延迟，使延期，延缓 **～ya bırakmak** 延迟，使延期，延缓：Bu işi sonraya bırakmamalı. 他不能把这事往后推了。◆**Sonrası sağlık.** ①仅此而已。②别在意。

sonradan [so'nradan] *zf.* 后来，以后，嗣后：～ hızlandırma (电子束的)偏转后加速，后段加速 Bunu o vakit bilmiyordum, sonradan öğrendim. 当时我并不知道这，后来才听说的。◇～ **elde edilmiş** 后来获得的 ～ **gelen** 迟到的，来晚的 ～ **görme** (或 **yetişme**) 暴发户，新贵 ～ **görmüş** 暴发的，骤发的 ～ **olma** 新近的，最近的，比较新颖的 ◆**Sonradan gelen devlet, devlet değildir.** 老来得财，为时已晚。

sonraki [so'nraki] *s.* 接续的，后面的，随后的：～ yüzyıllarda 在后来的几个世纪里 o evden ～ evler 那栋房子后面的房子

sonraları [so'nraları] *zf.* 后来，以后，之后：Önce iyi idi, sonraları bozuldu. 起初还好好的，后来就出毛病了。

sonrasız [so'nrasız] *s.* 见 sonsuz

sonrasızlık, -ğı *is.* 见 sonsuzluk

sonsal *s.* 〈哲〉由结果追溯到原因的，由事实推论出原理的，归纳的；凭经验的：Bir yerde duman görünce orada ateş yandığını kestirmek sonsal bir yargıdır. 在一个地方见到有烟就判断那地方起火，这是一种由结果追溯到原因的判断。

son ses *is.* 〈语〉尾音，词或音节的末尾音：～ düşmesi 尾音的失落(如：arıg > arı)

sonsuz Ⅰ *s.* ❶无限的，无穷的：～ büyük nicelik 〈数〉无限大量 ～ cümle 〈数〉无穷集，无限集 ～ küçük 〈数〉最接近于零的无穷量 ～ küçük nicelik 〈数〉无限小量 ～ nicelik 无限量，无穷量 Seninle arkadaşlığımız sonsuz olacak. 你我之间的友谊将会是永久的。❷无穷尽的，无止境的，无数的，极大的：～ çöl 无边无际的沙漠 ～ gök 无边无际的天空 ～ keder 极其悲痛 ～ saadet 无限的幸福 ～ uzay 无限的太空 Bana sonsuz çalışma gücü verdiniz. 您给了我无穷的工作动力。Ⅱ *is.* 无限，无边无际(的事物)

sonsuzca [sonsu'zca] *zf.* 无限地，无穷地；非常，极其，极为

sonsuzlaşmak (*nsz*) 成为无限的，变为无穷的；变成无止境的

sonsuzluk, -ğu *is.* ❶无限性，无穷性；无限，无穷 ❷无始无终，永恒，永久 ❸无边无际的太空宇宙

sonteşrin *is.* 【旧】11 月

sonuç, -cu *is.* ❶后果，结果，成果：etkili ～ 有效成果；有影响的结论，有影响的结果 sınav ～u 考试成绩 Ağabeyim bugün sınav sonuçlarını öğrenecek. 我哥哥今天要了解考试的结果。❷结论，推论：genel ～lar 一般性结论 ❸结束部分，结尾 ◇～ **almak** ①完成，结束 ②得出结论；取得成果 ～ **çıkarmak** 得出结论，推断出结论 ～ **olarak** 作为结论，因此 ～ **vermek** 产生结果，带来结果：beklenen ～u vermemek 没达到预期的结果 (*-i*) ～**a bağlamak** 归纳：Uzun boylu konuştuktan sonra sözünü bir sonuca bağladı. 大个子讲话以后，他把他的发言作了一个归纳。～**a bağlanmak** 取得成果；得出结论 ～**a varmak** 得到结果：kesin ～a varmak 得出最终结论；得到最终结果 ～**ta** 最后，最终：Dümeni eğri herifin birisin, her işinde hesapsız hareket eder, sonuçta zarar görürsün. 你这个没有准星的家伙，你总是做事轻率，最终是要吃苦头的。～**u** 由于：Deprem sonucu kimi evlerde çatlaklar oluştu. 由于地震，部分房子出现了裂缝。Kaza sonucu kimsesiz kalan çocuğun dramı herkesi üzdü. 一场事故使这孩子成了孤儿，他的悲剧使大家为之动容。

sonuçlamak (*-i*) ❶完成，结束：Bu konuşmayı artık sonuçlayalım. 让我们结束这次会谈吧！❷作出结论；得到结果；引起后果：Bu hareket birçok iyilikler sonuçladı. 这次行动取得了许多好的结果。

sonuçlandırmak (*-i*) sonuçlanmak 的使动态

sonuçlanış *is.* sonuçlanmak 的动名词

sonuçlanmak (*nsz*) 完成，结束，了结，告终：Bu iş çabuk sonuçlandı. 这项工作很快就结束了。Bu iş böyle sonuçlanmamalıydı, bunda mutlaka bir bit yeniği varmış. 这件事不能就这么了结，这其中肯定有问题。

sonuçsuz *s.* 无结果的，无效果的

sonurgu *is.* 〈哲〉后果，结果；结论，推论

sonurtu *is.* 〈逻〉后件

sonuşmaz *is.* 〈数〉渐近线

sop *is.* 氏族 ◇～ **sop** 亲戚，亲属，亲族

sopa [so'pa] *is.* ❶短粗木棍：kauçuk (或 lâstik) ～ 橡胶棍，警棍 ❷棍击，杖击 ❸【转】棒打 ❹拐棍，拐杖 ◇～ **atmak** 棒打，棍打，杖打：Ceza olarak elli sopa attılar. 作为惩处他们打了 50 棍。(*-e*) ～ **çekmek** 棒打，棍打，杖打：Çocuğa bir güzel sopa çekti. 他用棍子把孩子狠狠地打了一顿。～ **düşkünü** 欠揍者，欠揍的人 ～ **vurmak** 棒打，棍

打，杖打 **～ yemek** 挨打，挨棒打 **～ya dayanmak** 拄拐：Yaşlı adam elindeki sopaya dayanarak yürüyor. 一位上了岁数的人拄着拐棍走路。

sopalamak (*-i*) 棒打，棍击，杖打

sopalanmak (*nsz*) sopalamak 的被动态

sopalı *s.* 手里有棍的，拿着棍棒的

soplu 见 soylu soplu

soprano [sopra'no] (意) *is.*〈乐〉❶女高音 ❷女高音歌手 ❸高音乐器

sopsoğuk, -ğu [so'psoğuk] *s.* 寒冷的，冰冷的，极冷的

sor *is.* 〈植〉囊群，孢子堆

sorav *is.* 责任

soravlı *s.* 有责任的，负责的

sordurmak (*-i*, *-e*) sormak 的使动态：Doktor her gün hastasını sorduruyor. 医生每天都探问他的病人。

soreksgiller *ç.is.* 〈动〉鼬鼱科

sorgu *is.* ❶审讯，讯问；盘问：～ hakimi (或 yargıcı) 预审员，预审法官 Sanıkları sorgularından sonra tutukladılar. 审讯之后，他们逮捕了疑犯。❷审讯记录 ◇(*-i*) **～ya çekmek** 提审，审问，审讯，讯问；盘问

sorguç, -cu *is.* ❶(鸟的)羽冠，冠毛 ❷【旧】羽饰

sorguçlu *s.* 有羽冠的，有冠毛的：～ kuş 有羽冠的鸟

sorgulamak (*-i*) 审讯，讯问

sorgulanış *is.* sorgulanmak 的动名词

sorgulanmak (*nsz*) sorgulamak 的被动态

sorgun *is.*〈植〉见 sorkun

sorgusuz sualsiz *zf.* 未经许可；未征求意见；问都不问一下：El evine girilir mi sorgusuz sualsiz? 未经许可能进陌生人的家吗?

sorit (法) *is.* 〈逻〉联锁法，联锁推理

sorkun *is.* 〈植〉柳树

sormaca *is.* 讯问，调查，侦察

sormak[1] (*-i*, *-e*, *-den*) ❶向，询问，打听；提问；审问；考问：birine saatin kaç olduğunu ～ 向…人询问几点了 ❷要某人负责；向某人问罪；追究：Bu işi benden sorarlar. 他们会就此事追究我的责任。◆**Sora sora Bağdat** (或 **Kabe**) **bulunur.** 没有打听不到的地方。**Soran yanılmamış** (或 **yorulmamış**)**.** 虚心求教，事半功倍。**Sorma!** (或 **Sormayın! Sorma gitsin!**) 嗨！别提了：Sormayın, evde korkunç bir cadı oturuyor. 嗨！别提了，房子里有一个恶鬼。**Sorma kişinin aslını, sohbetinden bellidir.** 看一个人的言谈，就可知道他的为人。**Sorması ayıp olmasın.** 不好意思，请问…

sormak[2] (*-i*) 吸，吮，咂；嘬

sormuk, -ğu *is.* 【俗】❶奶嘴 ❷奶瓶

sorti (法) *is.* ❶输出口，引出线，电源插座 ❷(出动)架次，起飞，出动

soru *is.* ❶问题；疑问：～ cümlesi 〈语〉疑问句 ～ edatı (或 eki) 〈语〉疑问语气词 ～ işareti 〈语〉问号 ～ sıfatı 〈语〉疑问形容词 ～ zamirleri 〈语〉疑问代词 ～ zarfları 〈语〉疑问副词 ❷查问，询问；咨询；质问：sözlü ～ 口头查询 ◇**～ cetveli** 借书卡 **～ dizini** 〈心〉调查表 **～ diziniyle görüşme** 〈心〉通过调查表调查 **～ günü** 〈宗〉最后审判日，世界末日 **～ sormak** 发问，提问，问问题 **～ yağmuruna tutmak** 纷纷提出问题，接二连三地提出问题

sorulmak (*nsz*, *-e*, *-den*) sormak 的被动态

sorum *is.* 责任：Bu işin sorumunu ben üzerime alırım. 我承担此事的责任。

sorumak (*-i*) 吸，吮，咂；嘬：parmağı ～ 吸吮手指头

sorumlu Ⅰ *s.* 负责的，应负责的，有责任的：Bu işin böyle olmasında baş sorumlu olduğumu düşünüp kendi kendimi yiyorum. 我认为这件事弄成这个样子全怪我自己，我在生我自己的气。Ⅱ *is.* 负责人，负责者：～ yönetmen 主管负责人 ◇～ **tutulmak** 对…负责

sorumluluk, -ğu *is.* 责任：～ bölgesi 〈军〉防区 ～ duygusu 责任感 şahsî ～ 个人责任 Sorumluluk size düşer. 责任落在您的身上。◇～ **taşımak** 对…负责 (*sırtına*) ～ **yüklemek** 承担责任 ～**tan çekinmek** 逃避责任 ～**u bağlamak** 把责任推到…上 ～**u başkasına yıkmak** 把责任推到别人身上 ～**undan kendisini sıyırmak** 推卸责任 ～**unu üzerine almak** 承担责任，担负起责任

sorumsuz *s.* 不负责任的，无责任心的，不承担责任的：～ davranış 不负责任的行为 ～ insan 不担负责任的人

sorumsuzca *s.* ve *zf.* 不负责任的

sorumsuzluk, -ğu *is.* 不负责任，不负责的态度：O kadar sorumsuzluk içindesiniz ki! 你们这里到处都是如此不负责任！◇～**la suçlandırmak** 指责某人不负责任

sorun *is.* ❶问题，难题，题目，习题 ❷【转】(待解决的)问题：～ların çözümlenmesi 解决问题

sorunlu *s.* 有问题的，成问题的

sorunsal *s.* 成问题的，有疑问的，可疑的，可疑的，未定的

sorunsuz *s.* 没问题的，不成问题的

soruşmak[1] (*nsz*) 相互询问

soruşmak[2] (*nsz*)【俗】❶吸干，汲干：Derenin suyu soruştu. 溪水被吸干了。❷(衣服)开始甩干

soruşturma *is.* 盘问，追问，审讯；调查，调查研究：～ kurulu 调查委员会 ön ～ 预审 son ～ 终审 sosyolojik ～ 社会学的调查研究 ◇～ **açmak** 开展调查

soruşturmacı *is.* 调查者，调查员

soruşturmacılık, -ğı *is.* 调查员的工作(或职业)

soruşturmak (*-i*, *-e*) 详细盘问，追问；调查，调查研究：Paramıza mı göz dikiyorlar, hele bir inceden inceye soruşturalım. 让我们细细地盘问一下，他们是不是在觊觎我们的钱。

soruşturucu Ⅰ *is.* 调查员调查者 Ⅱ *s.* 调查的

sorutkan *s.* 【俗】见 somurtkan

sorutmak (*nsz*) 【俗】见 somurtmak

sos (法) *is.* 调味汁，酱

S.O.S. *is.* 求救信号 ◇～ **vermek** 发出求救信号；发出求救呼声；求救

sosis (法) *is.* 红肠，香肠，腊肠

sosyal, -li (法) *s.* 社会的，社会性的，社会上的：～ antropoloji 社会人类学 ～ bağlar (或münasebetler) 社会关系 ～ baskı 大众出版物 ～ besleme 公共饮食 ～ bilgiler 国情 ～ bilimler 社会科学 ～ bilinç 社会意识 ～ bitkiler 丛生植物 ～ davranım 公共道德 ～ değerler 社会准则，道德标准 ～ değişme 社会变化 ～ eğitim 公共教育 ～ ekonomi 社会经济 ～ eşitsizlik 社会性的不平等 ～ felsefe 社会哲学 ～ gelişme 社会发展 ～ grup 社会团体 ～ güdüler (动物的)群居性 ～ güvenlik 社会保险；公共安全 ～ güvenlik kurumları 社会保险机构 ～ hayat 社会生活 ～ ihtiyaçlar 社会需要 ～ inkılap 社会变革，社会革命 ～ konut 贫民住宅 ～ nizam 社会制度 ～ olgunluk (人在社会生活中的)成熟 ～ psikiyatri 社会精神病学 ～ psikolog 社会心理学家 ～ sermaye 社会资产 ～ sınıf 社会等级，社会阶级 ～ sigorta 社会保险 ～ sorumluluk 社会责任 ～ statü 社会地位 ～ yardım 社会福利事业 ～ zeka 适应社会的能力

sosyalist (法) *is.* Ⅰ 社会主义者；社会党人 Ⅱ *s.* 社会主义的：～ düzen 社会主义制度

～ devrim 社会主义革命 ～ ekonomi 社会主义经济 ～ kurulusu 社会主义建设 ～ olmayan bir memleket 非社会主义国家 ～ gelişme yolu 非社会主义发展道路 ～ 社会主义现实主义 ～ ülkeler 社会主义国家 ～ üretim ilişkileri 社会主义生产关系 ～ yarışı 社会主义竞赛

sosyalizasyon (法) *is.* 社会化，社团化

sosyalizm (法) *is.* 社会主义：bilimsel (或 ilmî) ～ 科学社会主义

sosyalleşme *is.* 社会化，社团化

sosyalleştirmek (*-i*) 使社会化，使社团化

sosyete (法) *is.* ❶【旧】团体，会，社：Sosyetemizde yerli zenginlerden bazıları ve birkaç İstanbullu büyük memur ailesi vardı. 我们的团体中曾有一些当地的富人和伊斯坦布尔的一些高级职员家庭的人。❷上流社会，上层社会，社交界：Babamından biraz kırıntı kalmasa senin paran ile bu sosyete hayatının yanına yaklaşabilir miyiz? 要不是我父亲留下点儿东西，靠你这点儿钱，我们能跻身于上流社会吗？

sosyetik, -ği (法) *s.* ❶上流社会的，交际界的 ❷喜欢上流社会生活的，向往交际界生活的

sosyo- (法) 表示“社会”的意思

sosyoanaliz (法) *is.* 社会测定分析，社会现象测定分析

sosyodram (法) *is.* 社会心理剧

sosyoekonomik (法) *s.* 社会经济的

sosyokültürel (法) *s.* 社会文化的

sosyolengüistik, -ği (法) *is.* 社会语言学

sosyolog (法) *is.* 社会学家

sosyoloji (法) *is.* 社会学

sosyolojik (法) *s.* 社会学的，社会学上的

sota ◇**～da bırakmak** ①使有合适的机会 ②欺骗，捉弄，陷入困境 **～da kalmak** ①伺机 ②欺骗，捉弄，陷入困境 **～ya düşürmek** ①使有合适的机会 ②欺骗，捉弄，陷入困境：Bakarsın, arkadaşınım diye beni de sotaya düşürürler. 他们自称是我的朋友，然而他们可能连我都会骗。**～ya getirmek** ①使有合适的机会 ②欺骗，捉弄，陷入困境

sote (法) *is.* 用油炒的食物，嫩煎的食物：böbrek ～si 炒腰花 ciğer ～si 炒肝

şovalye [şova'lye] (法) *is.* 见 sövalye

sovhoz (俄) *is.* (前苏联的)国营农场

Sovyet (法) *öz.is.* 苏维埃：～ler Birliği 苏联

soy Ⅰ *is.* ❶人种，种族；民族：insan ～u 人种 saf ～u 纯种，纯血统 Türk ～u 土耳其民族 ❷家族，世系：～ kanunu 家法，家规 ～ sop 亲戚，亲属，亲族 ～ zinciri 血统，家系 ～u sönme 绝种，灭种 hükümdar ～u 皇族 Ⅱ *s.* ❶贵族的：～ adam 贵族 ～ at 纯种马 ～ maden (或 metal) 贵金属(金、银、铂等) ❷种类，类型：O soydan mal kalmadı. 那类货已卖完了。◇**～ dönmek** 退化，变质 **～ gazlar**〈化〉稀有气体，惰性气体 **～a çekmek** 具有某一家族的特性；遗传 **～dan bulaşma**〈医〉遗传性传染 **～u bozuk** 家庭出身不好的，低贱的 **～u sopu belli** 出身于名门贵族的◆**Soydur çeker, boktur kokar.** 龙生龙，凤生凤，老鼠的儿子会打洞。

soya [so'ya] (法) *is.*〈植〉大豆，黄豆：～ fasulye 大豆，黄豆 ～ unu 豆粉 ～ yağı 豆油

soya çekim *is.* 遗传性：～ vasıflar 遗传特征

soy adı, -nı *is.* 姓

soy ağacı *is.*〈植〉系谱树

soydaş Ⅰ *is.* 亲戚，亲属；同族，同乡 Ⅱ *s.* 同一部族的

soydaşlık, -ğı *is.* 亲属关系；同族关系，同乡关系

soydurmak (*-i*, *-e*) soymak 的使动态：Çadırda esvaplarını soydurdu, vücutlarına baktı, beğenmedi. 在帐篷里他让他们脱了衣服，看了看他们的身体，没看上。

soygun *is.* ❶掠夺，抢劫 ❷抢来的东西，掠夺来的东西

soyguncu Ⅰ *s.* 抢劫的，掠夺的 Ⅱ *is.* 强盗，匪徒，抢劫犯

soygunculuk, -ğu *is.* 抢劫 ，掠夺

soyka[1] *is.* 【俗】死人身上脱下的衣服

soyka[2] *is.* 〈动〉一种杂色小乌鸦

soy kırımı *is.* 种族灭绝，种族大屠杀

soylu Ⅰ *is.* ❶〈史〉贵族 ❷世家子弟，名门之后 ❸高贵 Ⅱ *s.* ❶出身于贵族的 ❷出身于世家的，出身于名门的 ❸高贵的 ◇～ **soplu** 出身于名门贵族的

soylu erki *is.* 贵族政治

soyluluk, -ğu *is.* ❶高贵 ❷贵族(身分)；贵族阶级

soymak, -ar (*-i*) ❶剥皮，去皮：ağacın kabuğunu ～ 剥树皮 elmayı ～ 削苹果 patatesi ～ 削土豆皮 yumurtayı ～ 剥鸡蛋 ❷替…脱衣服：Çocuğu soy da yatır. 给孩子脱了衣服让他躺了睡吧！❸掠夺，抢劫；偷盗：Adamı yolda soymuşlar. 他们在路上把那人抢了。Kendine polis süsü veren hırsız evi soymuş. 窃贼冒充警察洗劫了这一家。◇**soyup soğana çevirmek** 抢光，偷光，骗光；使顾客花光所有的钱；使变得一无所有：Herif seni soyup soğana çevirmeden rahat etmeyecek. 这家伙不让你花光所有的钱是不会善罢甘休的。

soymuk, -ğu *is.*〈植〉❶韧皮部 ❷【俗】松树的内层皮或为获取松树的内层皮而在树干上开的口子

soy oluş *is.* 〈生〉系统发育，种系发生

soysal *s.* 开化的，文明的；有文化的，有修养的

soy sop *is.* 列祖列宗，三姑六婆，亲戚

soysuz Ⅰ *s.* ❶非贵族的，非名门显贵的；普通的，平常的 ❷退化的；堕落的；衰落的 ❸下流的，下贱的，卑鄙的：Şu soysuza bak, mal sahibi olunca beni kapı dışarı atacakmış. 你要当心那个卑鄙小人，要是让他当了家，他会把我赶出家门的。Ⅱ *is.* ❶出身低下的人，普通人 ❷退化者；堕落者；衰落者 ❸下流人，卑鄙小人：Şu soysuza bak, mal sahibi olunca beni kapı dışarı atacakmış. 你要当心那个卑鄙小人，要是让他当了家，他会把我赶出家门的。❹低贱的植物

soysuzca [soysu'zca] Ⅰ *s.* 见 soysuz Ⅱ *zf.* 下流地，卑鄙地，无耻地

soysuzlaşmak (*nsz*) 退化；堕落；蜕化变质；衰落

soysuzlaştırmak (*-i*) soysuzlaşmak 的使动态：bir fikri ～ 歪曲思想

soysuzluk, -ğu *is.* ❶卑鄙，卑劣；无耻 ❷卑鄙的行为，无耻的行为

soytarı (阿) *is.* ❶丑角，小丑 ❷【转】骗子；滑头，狡猾的人

soytarılık, -ğı *is.* ❶滑稽，诙谐 ❷滑稽动作，滑稽化 ◇～ **etmek** 欺骗，行骗；狡猾，耍滑头

soyucu Ⅰ *is.* 强盗；掠夺者 Ⅱ *s.* 强盗的，掠夺的

soyulmak (*nsz*) soymak 的被动态：Yarası soyuldu. 伤口掉痂了。◇**soyulmuş soğana dönmüş** 一无所有的，赤贫的

soyunma *is.* soyunmak 的动名词：～ odası 更衣室

soyunmak (*nsz*) ❶脱衣服，脱掉衣服：Soyunup yattı. 他脱了衣服躺下了。Dut yaprağı açtı, soyun; döktü, giyin. 【成】桑树发芽春光近，桑树落叶冬天到。❷(*-e*) 【转】努力把自己装扮成：Yazarlığa soyundu. 他装出一副作者的样子。❸加入神秘主义，加入神秘教 ◇**soyunup dökünmek** 换上在家穿的衣服，换上休闲服：Salona geçti, koltuğa bıraktı kendini. Soyunup dökünmeğe, yıkanmaya gücü yoktu. 他进了屋，瘫到在沙发上，连换衣服洗澡的力气都没有了。

soyuntu Ⅰ *is.* (被剥落的)果皮，树皮 Ⅱ *s.* 抢来的，偷来的：～ eşya 赃物，抢来的东西

soyunuş *is.* soyunmak 的动名词

soyuş *is.* soymak 的动名词

soyut *s.* ❶抽象的：～ isim 〈语〉抽象名词 ～ kavram 抽象概念 ～ sanat 抽象派艺术 ～ sayı 〈数〉不名数 ❷【转】难理解的，深奥的

soyutçuluk, -ğu *is.* 〈哲〉抽象主义

soyutlama *is.* 〈哲〉抽象，抽象作用

soyutlamak (*-i, -den*) 使抽象化，抽象

soyutluk, -ğu *is.* 抽象性

söbe, söbü *s.* 卵形的，椭圆形的

söğdürmek 见 sövdürmek

söğe 见 söve

söğmek 见 sövmek

söğülmek 见 sövülmek

söğüş *is.* ❶冷肉(煮熟放凉后食用的肉) ❷(不放油和柠檬的西红柿、黄瓜等)凉菜

söğüşmek 见 sövüşmek

söğüştürmek 见 sövüştürmek

söğüt, -dü *is.* 〈植〉柳，柳树(*Salix*)：～ ağacı 柳树 ～ yaprağı 〈军〉柳叶刀 ak ～ 白柳 boz ～ 灰柳 keçi ～ü 黄花柳，山毛柳 salkım ～ 垂柳

söğütgiller *ç.is.* 〈植〉杨柳科

söğütlü *s.* 长柳树的(地方)

söğütlük, -ğü *is.* 柳树林

söğüt oyuncusu *is.* 〈动〉木蠹蛾

sökel *s.* 【俗】❶不健全的；残废的 ❷体弱的，虚弱的

sökmek, -er (*-i*) ❶拔出，拔掉；摘下，卸下，摘除：ağacı ～ 把树连根拔起 çiviyi ～ 拔钉子，起钉子 kitabın kabını ～ 扯掉书皮 ❷拆除，拆开，松开，解开：çadırı ～ 拆帐篷 makineyi ～ 拆机器 Iskartaya çıkarılmış gemileri hurdacılar söktüler. 收废品的把被废弃的船拆得七零八落。❸(风、水流等)刮走；卷走；冲走 ❹克服，越过：Araba çamuru sökemedi. 汽车没能越过泥坑。❺辨认，辨读：Bu yazıyı sökemedim. 这字我看不清。❻看懂，看明白，读懂：Bunların Fransızcasını sökmek bir mesele, manalarını sökmek ikinci bir meseledir. 看清楚他们的法文是一个问题，理解他们的意思又是一个问题。❼(*nsz*) 流出，分泌出，排出：Balgam söktü. 痰排出了。❽(*nsz*) 出现，突然出现；涌现；突如其来；突然来到：Kalabalık söktü. 人群涌了出来。❾【俚】产生影响；行得通：Bize dalavere sökmez. 在我们面前阴谋诡计是不会得逞的。❿使分开，使远离，使放弃：Saplandığı fikirlerden sökemezdiniz. 您改变不了他的主意。❶❶开始出现，显露：Şafak söküyor. 天快亮了。❶❷获得成功，取得成就：Bu işi yalnız ben sökerim. 这件事只有我能干成。◇**söküp atmak** ①献出，贡献出 ②连根铲除

söktürmek (*-i, -e*) sökmek 的使动态：Gazeteyi söktürmeye başladı. 他力图弄清报纸报道些什么。

sökük, -ğü Ⅰ *is.* 裂缝，开裂处 Ⅱ *s.* 脱线的；开裂的，破烂的，有窟窿的：～ çorap 脱线了的袜子 ～ elbise 开绽了的衣服 ◇**～ örmek** (或 **dikmek**) 织补破洞

sökülmek (*nsz*) ❶ sökmek 的被动态 ❷(*-i*)【俚】把(钱)拿出来：Sökül bakalım paraları！把钱交出来！

sökülüş *is.* sökülmek 的动名词

söküm *is.* 拆卸；摘除；拔出，连根拔起：pancar ～ü 拔甜菜

sökün ◇**～ etmek** 接踵而至，接二连三地到来：Birazdan gülüşüp bağrışarak sökün ederler. 不一会儿她们就会说说笑笑地蜂拥而至。Çekirgeler sökün etti. 蝗虫蜂拥而至。

söküntü *is.* ❶(衣物等的)破洞；脱线处 ❷树林中开垦的田地

sökü otu *is.* 〈植〉鸟足豆，回禽足草(*Ornithopus sativus*)

söküş *is.* sökmek 的动名词

sölentereler *ç.is.* 〈动〉腔肠动物

sölom (法) *is.* 〈动〉体腔

sölomlular *ç.is.* 〈动〉体腔动物

sölpük, -ğü *s.* 〈医〉【俗】软的，松软的，松驰的

sölpümek (*nsz*) 【俗】❶变瘦，减肥 ❷软化，变柔软；变得软弱，变得衰弱

sömestr (法) *is.* 学期：～ karnesi 学生手册 ～ tatili (学校的)假期 birinci ～ 第一学期 ikinci ～*e* kadar 到第二学期

sömikok, -ku (法) *is.* 〈化〉半焦炭，半焦

sömürge *is.* 殖民地：～ ordusu 殖民军 ～ paktı 殖民条约 ～ savaşları 殖民地战争 ～ sistemi 殖民制度 ～ ülkeleri 殖民地国家 ～ler sorunu 殖民地问题 yarı ～ 半殖民地 Bugün *ye*ryüzündeki sömürgelerin pek çoğu bağımsızlıklarını kazandılar. 当今世界上大多数殖民地获得了独立。

sömürgeci *s.* 殖民主义的，殖民的：～ devletler 殖民国家 Sömürgeci devletler son yıllarda sömürgelerine bağımsızlık vermek zorunda kalmışlardır. 近几十年殖民国家迫不得已让殖民地独立。

sömürgecilik, -ği *is.* 殖民主义：*e*mperyalizmin ～ sistemi 帝国主义的殖民主义制度 *ye*ni ～ 新殖民主义

sömürgeleşmek (*nsz*) 殖民地化，变为殖民地

sömürgeleştirmek (*-i*) sömürgeleşmek 的使动态

sömürgen Ⅰ *is.* 剥削者，榨取利润者 Ⅱ *s.* 剥削的

sömürgenlik, -ği *is.* 剥削，剥削制度

sömürmek (*-i*) ❶吃光，吃完 ❷吮，啜，呷 ❸剥削：işgücünü ～ 剥削劳动力

sömürü *is.* 剥削：～*ye* karşı çıkmak 反剥削

sömürücü *is.* ❶剥削者，榨取利润者 ❷剥削者的：～ sınıflar 剥削阶级

sömürücülük, -ğü *is.* 剥削，剥削制度

sömürülmek (*nsz*) sömürmek 的被动态

sömürüş *is.* sömürmek 的动名词

söndürme *is.* söndürmek 的动名词：Korucu, ormanda yaktığımız ateşi giderken iyice söndürmemizi söyledi. 护林员要我们在离开时完全熄灭在森林里点的篝火。

söndürmek (*-i*) ❶熄灭，扑灭；关(电灯等)：ateşi ～ 灭火 ışıkları ～ 关灯 Parmağının ucuna gelen alevi *ye*re atıyor, terliğiyle basarak söndürüyor. 他把快烧到指尖的火扔到地上，用拖鞋踩灭了。❷把气放掉：Çocuk balonu söndürdü. 孩子把气球的气放掉了。❸【转】使平静，平息，缓和：öfkesini ～ 平息某人的怒火

söndürücü Ⅰ *is.* 灭火器，灭火机 Ⅱ *s.* 灭火的：～ bomba 灭火弹

söndürülmek (*nsz*) söndürmek 的被动态

sönmek, -er (*nsz*) ❶熄灭：Ateş söndü. 火熄灭了。❷跑气，漏气：Balon söndü. 气球漏气了。❸【转】消逝，消失：aşkı ～ 爱情消失 kini ～ 仇恨消失 ❹渐渐消亡，慢慢地消失：Bu şehir yavaş yavaş sönüyor. 这座城市在渐渐地消亡。❺【转】(声音)消逝 ❻【转】死：Adamcağız iki saat içinde söndü gitti. 可怜的人在两小时内死了。◇**sönmüş fenere dönmek** 变得憔悴：Ali niye böyle sönmüş fenere dönmüş ki. 阿里怎么变得如此憔悴！**sönmüş göz** 目光呆滞的眼睛，暗淡无神的眼睛

sönük, -ğü *s.* ❶灭了的；熄灭了的：～ ateş 熄灭了的火 ❷跑气的，漏气的 ～ balon 跑气的气球 ❸灰暗的，无光泽的，晦暗的，暗淡的，微弱的：～ bir duygu 微弱的感觉 ～ bir ümit 微弱的希望 ～ gözler 目光呆滞的眼睛，暗淡无神的眼睛 ～ ışık 暗淡的光线 ～ renk 晦色，暗淡的颜色 ❹【转】不好看的，不漂亮的，外表平常的：～ bir adam 外貌平平的人 ◇～ **ifade** 呆板的表述 ～ **kalmak** ①阴沉，晦暗，昏暗，没有光泽 ②不好

看，不漂亮，外表平常，相貌平平：Onun yanında her kadın sönük kalıyor. 坐在他身旁的女人都长得相貌平平。

sönüklük, -ğü *is.* ❶灰暗，无光泽，晦暗，暗淡 ❷不好看，不漂亮，外表平常，相貌平平

sönüm *is.* ❶〈物〉减幅，衰减，阻尼 bir sarkaç salınımının ～ü 摆锤振荡衰减 ❷分期偿还，分年摊还，折旧，偿清(债务)：～ ayrımı 分期偿还用的款项

sönümlemek (*-i*) ❶〈物〉减弱，减轻，缓和 ❷分期偿还；逐步提回购置款

sönümlü *s.*〈物〉衰减的，阻尼的：～ salınım 衰减的振荡

sönümsüz *s.*〈物〉不减弱的，不衰减的，不停息的：～ salınım 持续振荡

sör[1] (法) *is.* ❶修女，尼姑 ❷在修道院当护理的女士

sör[2] (法) *is.* 先生，阁下

sörf (英) *is.* 冲浪

sövdürmek (*-i*, *-e*) sövmek 的使动态

söve *is.* ❶门框；窗框 ❷门坎，门前台阶 ❸(院门的)门柱

söven *is.* 【俗】❶木棒，长木棍：Akşamdan sonra gelene ya soğan ya da söven. 傍晚之后来的人要么吃葱，要么挨棒打。❷篱笆桩

sövgü *is.* 诅咒，咒骂；辱骂；辱骂的话

sövgücü Ⅰ *is.* 说粗话者，咒骂者 Ⅱ *s.* 骂人的，辱骂的，咒骂的

sövmek, -er 侮辱，辱骂；诅咒，咒骂：Sövmek, uygar insanlara yakışmayan bir davranıştır. 谩骂是一种不文明的行为。◇**sövüp saymak** 诅咒，骂，辱骂：Adama sövüp saydı, onu iyice donattı. 他把那人数落了一顿，好一通臭骂。

sövülmek (*nsz*) sövmek 的被动态

sövüş *is.* sövmek 的动名词

sövüşmek (*nsz. -le*) 相互辱骂，对骂，相互咒骂

sövüştürmek (*-i*, *-le*) sövüşmek 的使动态

söylemek (*-i*, *-e*) ❶说，说话；讲，讲话：açık ～ 明白地讲，直截了当地说 iyiliğini ～ 讲述某人的好处 Türkçe ～ 讲土耳其语 yalan ～ 说谎 Ciddî mi söylüyorsun? 你是当真说的？Gayret doğru söylüyor. 他说得很对。Siz bana her şeyi söylediniz. 您把一切都告诉了我。❷提出，指出，说出(意见)；认为：Benim için böyle bir şey söyleyemezsiniz. 您不能这么说我。Ben fikrimi söyledim. 我说出了我的想法。❸要，要求：Kız adamı görünce, hizmetçisine daha çabuk yürümesini söyledi. 姑娘看见了这个人，让丫鬟快走。Size kahve söylemedim. 我没有给您要咖啡。Size bir mektup yazmamı söylediler. 他们要我给您写封信。❹唱(歌)：şarkı ～ 唱歌 ❺朗诵，念，读，朗读：şiir ～ 朗诵诗，念诗 ❻预言，预告：Bir değil iki tane olduğunu size söylemiştim. 我曾经告诉过你们不是一个，而是两个。◇**söylediklerini bırakmamak** 到处乱说，到处讲坏话 **söylemediğini bırakmamak** 信口开河 **söylemedik söz bırakmamak** 信口开河 **söyleyip yazdırmak** 口述使写下，口述使笔录 ◆**Söyleyene bakma, söyletene bak.** 不要看是谁说的，而要看是谁让他说的。**Söyleyenden dinleyen arif gerek.** 会说的不如会听的。

söylence *is.* 传奇，传说

söylenilmek (*nsz*) ❶ söylemek 的被动态：Bir aralar öyle söylenildi. 有一阵是这么说的。❷抱怨，埋怨，低声埋怨：Yabancıların önünde böyle ulu orta söylenilir mi? 在陌生人面前能这么不顾影响地抱怨吗?

söyleniş *is.* 发音，读音；发音方法

söylenmek (*nsz*) ❶ söylemek 的被动态：Suçluların ikisini de sağ bırakmayacağı söylenmekteydi. 当时有人说他不会让那两个罪犯也活下去的。❷自言自语，咕哝：kendi kendine ～ 自言自语 Epey söylendi, ama aldıran olmadı. 他咕哝了好一阵子，但没人加以理睬。❸抱怨，埋怨：Böyle bir kere söylenmeye başladı mı kolay kolay susmazdı artık. 他一这样开始抱怨就没完没了了。

söylenti *is.* 消息，风声，传闻 Bir söylentiye göre okullar bu yıl geç açılacak. 据传今年所有学校推迟开学。

söyleşi *is.* ❶交谈，倾谈 ❷〈文〉对话体的作品 Köylüler, koy kahvesindeki söyleşilerinde bu yılki tarım ve köy sorumları üzerinde durdular. 农民们在乡村咖啡馆里谈论今年的农业和农村问题。

söyleşmek (*nsz. -le*) ❶交谈 ❷讨论，辩论，争论

söyletmek (*-i, -e*) ❶ söylemek 的使动态：Burada kimseye söz söyletmiyorlar. 这里不让任何人说话。İki kadeh fazla içirtince bülbül gibi söyletirim. 我一让人多灌他两杯，他的话匣子就打开了。❷迫使承认，使招认：Ben ona bunu söyletirim. 我会让他承认这一点的。

söylev *is.* 演说，讲话：açış ～i 开幕词 ◇～ **vermek** 发表演说，发表讲话 **～de bulunmak** 发表演说，发表讲话

söyleyiş *is.* 发音，读音；发音方法

söz *is.* ❶句子，话：～ düellosu 辩论，舌战 ～ yarışı 辩论，舌战 ～ yayınları (电台、电视台)除音乐节目以外的所有广播 ～ yitimi 〈医〉失语症，无语言能力 ～ün gelişi 〈文〉上下文 Söz anlayan beri gelsin. 你们谁都不理解。Söz ve hareketleri gayet derli topluydu. 他的言谈举止相当有条不紊。Sözüm söz. 我说话算数。Sözüm yok. 我没有要说的。❷词，字：～ takımı 〈语〉词组 ～ varlığı 〈语〉词汇，语汇 ～ zinciri 〈语〉词链 ❸消息，风声，传闻：Ortalıkta bir söz dolaşıyor. 四周正传播着一种流言。❹允诺，许诺，约定，诺言 ❺歌词：～ yazarı 词作者 Şarkının sözleri çok anlamlı. 歌词很有意义。◇(*-den*) **～ açmak** 谈论，谈起，谈及：Aile toplantısında düğünden söz açıldı. 在家庭会议上，讨论了婚礼的事。**～ adamı** 演说家，雄辩家 **～ ağzından dirhemle çıkmak** 少言寡语，不爱说话：Sınıfa yeni gelen çocuk âdeta dilsiz gibiyidi; söz ağzından dirhemle çıkıyordu. 班上新来的孩子不爱说话，几乎象个哑巴似的。**～ ağzından dökülmek** 不得不说，迫不得已地说，言不由衷地说 **～ alıp vermek** 交谈 **～ almak** ①得到许诺 ②得到发言的许可，得到发言权：Başkandan söz alarak, ben de bu konudaki görüşlerimi, düşüncelerimi bildirdim. 得到主席的许可，我也就此问题发表了我的看法。③(求婚双方男方)得到女方的允婚 **～ altında kalmamak** (言语上)针锋相对，反唇相讥 **～ anlatmak** 讲解，解释，说明，阐明 **～ aramızda** ①你知我知，天知地知 ②只在我们之间说，不瞒你说 **～ arasında** 附带地，顺便地，话语之间 **～ atmak** ①用言语刺激，用话语侮辱，冷嘲热讽：Mahallenin o iki güzel kızı birbirlerini çekemezler, bir araya gelseler birbirlerine söz atmadan duramaz. 街区的这两个漂亮的姑娘互不服气，一见面就互相讥讽，没完没了。②(对妇女)用话挑逗，喋喋不休，调戏：Yüzünün ifadesi o kadar ciddî idi ki, hiç bir erkek ona söz atmadı. 她脸上的表情是那么的严肃，没有一个男人敢调戏她。**～ ayağa** (或 **yere**) **düşmek** 说三道四：Baktım ki söz ayağa düşmüş, şu hâlde çekilip gitmek daha muvafıktır dedim. 看来已经有人说闲话了，既然如此，我看还是离开的好。**～ bir etmek** 约定，约好；统一口径，串通 **～ çıkmak** 有传闻，有风声，风传，谣传：Askerlik süresi kısalacakmış, diye bir söz çıktı. 有传言说服役期要缩短。**～ dinlemek** 听话 **～ düşmek** 有发言权，被允许发言：Büyükler varken küçüklere söz düşmez. 大人说话的时候小孩子们插不上嘴。O konuda size söz düşmediğini bilmeniz gerekirdi. 你们应该知道，在这个问题上，没你们说话的份儿。**～ düşürmek** 把话题引到 **～ ebeliği** 唠叨，饶舌：Söz ebeliğini bırak, uslu, terbiyeli oturacaksan otur. 你就别唠叨了，老老实实坐会儿行不行？**～ ebesi** 唠唠叨叨的人，饶舌者：Oturduğumuz müddetçe bize bir türlü konuşmak sırası vermedi, ne kadar söz ebesi olmuş o kızacağız. 这是一个爱唠叨的女孩儿，一坐下来就没我们说话的份儿了。**～ ehli** 有口才的人，善于辞令的人，能言善辩的人 **～ eri** ①有口才的人，善于辞令的人，能言善辩的人 ②有影响的人，有威信的人，有权威的人 **～ eslemek** 听话，服从指令 (*-den*) **～ etmek** 谈及，说起，提到，议论：Önümde yürüyen iki kızın konuşmalarına kulak kabarttım; yeni filmden söz ediyorlardı. 我注意听了听走在我前面的两个女孩儿的谈话，她们在议论一部新电影。(*-i*) **～ etmek** 说闲话 (*-e*) **～ geçirmek** 影响，(说话)起作用：Siz daha elinizin altındaki iki üç kopuğa söz geçiremiyorsunuz. 您不能再吩咐您手下的那几个游手好闲者做什么事了。(*-e*) **～ gelmek**

挨批评，受批评：Söz gelmesinden çekinenler hiç bir şey başaramazlar. 怕挨批评的人什么事情也干不成！(*-e*) ～ **getirmek** 使挨批评，使受批评：Çocuk her zaman terbiyeli davranarak annesine babasına söz getirmedi. 这个孩子一向很有修养，没让父母丢过脸。～ **götürmek** ①捎话，传话，转达口信 ②可争议，可商榷，挑剔：Karı, bilirsin çok söz götürmem, kolum da uzundur, elim de ağırdır. 老婆，你会明白的，相信我，我什么都能干。～ **götürmez** 不容置疑，无可争辩的，无可挑剔的 ～ **işitmek** 受斥责，受遣责：İşinde hata yaptı; söz işitti. 他做错了事，挨了批评。～ **kaldırmamak** 眼里揉不下沙子，不容别人冒犯：Ben söz kaldıramam; hemen dersini veririm. 我可容不得别人挤对我，会马上教训他。～ **kavafı** 饶舌的人，多嘴的人；好播弄是非的人，好散布流言蜚语的人 ～ **kesmek** 缔结婚约 ～ **konusu** 上述的：～ konusu olay 上述事件 ～ **konusu etmek** 谈及，谈起，谈到，把…变为话题 ～ **konusu olmak** (被)谈及，(被)谈起，(被)谈到，成为话题 ～ **olmak** (被)说闲话 ～ **rüşveti** 好听的话，拍马屁，阿谀奉承 ～ **sahibi** 有权威的人 ～ **sahibi olmak** 成为权威人士 ～ **söylemek** 说话 ～ **～ü açmak** 一个话题接着一个话题地聊 ～ **taşımak** ①传话 ②传闲话，搬弄是非，挑拨离间 ～ **taşıyıcı** 搬弄是非的，挑拨离间的，多嘴多舌的 ～ **temsili** 例如，比如，譬如 ～ **ve saz** 消遣，娱乐，游乐 (*-e*) ～ **vermek** ①许诺，答应：Mehmet, gelecek hafta için bize gelmeye söz vermişti. 穆罕默德答应下周来看我们。②允许发言 ③(女方)允亲，答应婚事 ～ **yok** 好极了！没得挑：Bu enfes! Buna söz yok. 这太棒了！没得挑！**～de durmak** 信守诺言，言而有信：Benim fenama giden şey onun verdiği sözde durmamasıdır. 使我恼火的是他说话不算话。**～de kalmak** 空谈 **～e atılmak** 搀和进来说话，插嘴 **～e boğmak** 唠唠叨叨地说废话 **～e kapılmak** 听信 **～e karışmak** 插话：Doktor, Esen hanımın içinden gelenleri gözlerinden okuyarak, söze karıştığına pişman oldu. 大夫从艾森太太的眼神里看出了她在想什么，后悔自己的多嘴。**～e son vermek** 结束发言，结束讲话 **～e yatmak** ①服从，听话：Kardeşim söze yatar. 我兄弟很听话。②遵守诺言，守信用，言而有信 **～ü açılmak** 被谈到 **～ü ağzına tıkamak** 打断某人说话，使住嘴，不让说话：Tam açıklayacaktım, sözü ağzıma tıkadı, konuşturmadı. 我正要说，他打断了我的话，不让我说。**～ü ağzında bırakmak** 打断某人说话，使住嘴，不让说话：Sözü ağzında bıraktı, kadıncağızı konuşturmadı. 他打断了这个女人的话，不让她说了。**～ü ağzında çiğnemek** 含糊地说话，嘟哝，拐弯抹角地说：Sözü boğazında çiğneme, bir sonuca bağla. 你就别这那儿说车轱辘话了，打住吧！**～ü ağzında gevelemek** 含糊地说话，嘟哝，支支吾吾 **～ü ağzında kalmak** 话没说完 **～ü ağzında gevelemek** 含糊其辞地说，嘟哝 **～ü ağzında kalmak** 话到嘴边没有说出；一言未了；插不上嘴 **～ü ağzından almak** 打断某人说话，使住嘴，不让说话 **～ü ağzından çıkarmak** 说走嘴 **～ü ameline uymamak** 说一套做一套 **～ü ayağa düşürmek** 使人说三道四：Sözü ayağa düşürmektense başta saklamak evlâdır. 与其说出来让人说三道四，还不如不说为妙。**～ü bağlamak** 结束演讲，结束发言 **～ü bal ile kesmek** 有礼貌地插话 **～ü bırakmak** 让发言 **～ü bir şeye getirmek** 暗示，暗喻，拐弯抹角地说 **～ü boğazına tıkamak** 打断某人说话，使住嘴，不让说话 **～ü bol** 饶舌的，多嘴的，说话不谨慎的 **～ü çevirmek** 转移话题，换话题 **～ü çiğnemek** 含糊地说话，嘟哝，拐弯抹角地说 **～ü dağıtmak** 离题，远离话题，跑题 **～ü edilmek** 值得一提 **～ü geçen** 上面所提到的，上述的 **～ü geçer** 有势力的，有威信的，有权威的 **～ü geçmek** ①说话管用：Onun sözü burada geçmez. 他的话在这里不管用。②(被)提及，(被)谈及，(被)说起 **～ü getirmek** 使话题转向，使话题转到：Döndürdü, dolaştırdı, sözü miras konusuna getirdi. 他兜了半天圈子，把话题转到了遗产问题上。**～ü kaldırmamak** 眼里揉不下沙子，不容别人冒犯：O kadar alıngan bir huy vardı ki, en masumane söylenen sözü bile kaldırmaz, çok kez kavgalara sebebiyet verirdi. 他是那么的心胸狭窄，别人说的哪怕是一句最无恶意的话，他也容不下，往往争吵起来。**～ü kapamak** 结束谈话，终止话题 **～ü kesmek** ①停止发言，中断发言 ②打断发言，使停止发言 **～ü sağlam** ①正确的话语，恰当的话语 ②说话可信的 **～ü sohbeti yerinde** 说话得体的，说话有分寸的，说话恰如其分的 **～ü tartmak** 说话字斟句酌 **～ü tutmak** ①服从，听话 ②遵守诺言，守信用，言而有信：Ali'ye, Ayşe'ye bir kardeş gibi bakacağıma söz verdim. O sözü tutuyorum. 我答应阿里要象照顾妹妹一样照顾阿伊赛，我

会遵守这个承诺的。**～ü uzatmak** 说得多，把话题扯远 **～ü yabana atmak** 不在乎，不当回事，当耳旁风：Yok, bu sözü pek yabana atmayalım, adamın bu noktada haklı olması ihtimalı var. 不！我们不要把这句话不当回事，在这个问题上，此人可能是对的。**～ü yere düşmek** 话落空，说话没人听：Benim ricamı kabul etmedi, sözüm yere düştü. 他没有接受我的请求，我的话白说了。**～üm buradan dışarı** 不要多心，我说的不是你们 **～üm meclisten dışarı** 不要多心，我说的不是你们 **～üm ona** ①所谓的，被说成的，被指称的 ②不要多心，我说的不是你们 **～üm yabana** 不要多心，我说的不是你们：Sözüm yabana, kıskançlık bir ruh hastalığıdır. 不要多心，我说的不是你们，嫉妒是一种心理变态。Sözüm yabana şeytan ile pazarlığı var herifin. 不要多心，我说的不是你们，有人在和魔鬼做交易。**～ün akışını değiştirmek** 转入另外一个话题 **～ün altında kalmamak** (言语上)针锋相对，反唇相讥 **～ün arkasını getirmek** 结束发言 **～ün kısası** 简单地说，简而言之，总之 **～ünde durmak** 信守诺言，言而有信：O sözünde duran bir adamdır. 他是个信守诺言的人。**～ünden (dışarı) çıkmak** ①违背诺言，不守信用 ②无视规劝，不顾教导，不听话：O da seni seviyor, sözünden dışarı çıkmıyor. 他也是爱你的，对你是言听计从。Annesi ve babası ne derse yapar, kesinlikle sözlerinden dışarı çıkmazdı. 父母怎么说，他就怎么做，绝对听话。**～ünden dönmek** 违背诺言，反悔：Adam odur ki sözünden dönmeye. 男子汉一言九鼎。**～üne bal mumu yapıştırmak** 永世不忘：Bu sözüne balmumu yapıştırıyorum. 你这句话我会永世不忘。**～üne gelmek** (最后才)同意某人说的话：Sonunda sözüme geldi. 他终于同意了我说的话。**～üne güvenilmek** …的话可信赖 **～üne itaat etmek** 服从，顺从，听话，遵命：Sözünüze itaat etmezse ellerinizle şamarlayınız. 要是他不听您的话，您就扇他的脸。**～üne sahip** 说话算话的，守信用的，信守诺言的 **～ünü bal ile kesmek** 有礼貌地插话：Sözünü balla kesiyorum. 对不起，我打断一下。**～ünü bilmez** 说话不得体的，不老练的，不机智的，不圆滑的 **～ünü değiştirmek** 变卦 **～ünü dinlemek** 听话：Murat annesinin sözünü dinler. 穆拉特听妈妈的话。**～ünü dirhemle satmak** 寡言，很少说话 **～ünü esirgememek** 坦率地说 (*-in*) **～ünü etmek** 谈到，提到：Akşam senin sözünü ettik, kulağını çınlattık. 晚上我们谈到了你，我们想念你。**～ünü geçirmek** 使听话：Her baba, çocuklarına sözünü geçirebilmelidir. 每一位父亲都必须使孩子听话。**～ünü geri almak** ①食言，收回承诺 ②收回前言：Affedersiniz, anlamadan konuştum, sözümü geri alıyorum. 对不起，是我搞错了，我收回我的话。Sen öyle düşünürsen ben de sözümü geri alıyorum. 如果你这么认为，那我就收回我的话。**～ünü kesmek** ①停止发言，中断发言 ②打断发言，使停止发言 **～ünü sakınmamak** 坦率地说 **～ünü tutmak** ①服从，听话：Benim sözümü tutsaydı, sınıfta kalmazdı. 他要是听我的话，就不会留级了。②遵守诺言，守信用，言而有信 **～ünü yabana atmak** 不听劝，当耳旁风：Benim sözümü yabana atarsan sonunda bu hâllere düsersin işte. 你要是把我的话当耳旁风，你最后的结局就会是这样的。**～ünü yemek** 食言，收回承诺 **～ünün eri olmak** 成为守信用的人，成为说话算话的人 ◆**Söz ağızdan çıkar.** 君子一言，驷马难追。**Söz bir, Allah bir.** 君子一言，驷马难追：Söz bir, Allah bir; geleceğim dedi. 君子一言，驷马难追，他说过他要来。**Söz dediğin yaş deridir, nereye çekersen oraya gider.** 话是活的，怎么理解都有理。**Söz gümüşse sükut altındır.** 雄辩是银，沉默是金。**Söz var dağa çıkarır, söz var dağdan indirir** (或 **Söz var iş bitirir, söz var baş yitirir**). 得体的话有助于你的事业顺发展，不得体的话也会使你的事业功败垂成，甚至让你丢掉脑袋。

söz birliği *is.* 约定，约好；统一口径，串通 ◇**～ etmek** 约定，约好；统一口径，串通 **～yle** 一致，一致地

söz bölükleri *is.*〈语〉词类，品词

sözcü *is.* ❶代言人，发言人：dışişleri bakanlığı ～sü 外交部发言人 ❷作报告的人：Kümeye ben sözcü seçildim. 我被选为小组发言人。

sözcük, -ğü *is.* 单词，单字：～ hazinesi 词汇 ～ türü 词类 ～ vurgusu 词的重音

sözcülük, -ğü *is.* 发言人，代言人；作报告的人(的身份) ◇**～ etmek** 作发言人

sözde Ⅰ *zf.* 好象，仿佛，似乎：Sözde eğlendik. 我们好象得到了消遣。Sözde yarın gezi

varmış. 好象明天有参观。Sözde çalışıyorsun. 听说他在工作。Ⅱ *s.* 自称的，自命的，所谓的：～ bilgin 所谓的学者 ～ mimar 所谓的建筑师 ◇～ **özne** 〈语〉形式主语

söz dizimi, -ni *is.*〈语〉句法，句法论著

söz dizimsel *s.*〈语〉句法的

sözel *s.* ❶口头上的，口头的 ❷词语的，言语的；字句的 ◇～ **öğrenme** 学习言语

söz gelimi *zf.* 例如，比方说，譬如

söz gelişi *zf.* 例如，比方说，譬如：Söz gelişi sen anne olsaydın bu durumda ne yapardın? 假如说你是母亲，在这种情况不，你怎么做？

söz karışıklığı *is.* 〈医〉语言错乱

sözlendirici *is.* 〈影〉配音复制人员

sözlendiricilik, -ği *is.* 〈影〉配音复制，译制

sözlendirmek (*-i*)〈影〉❶配音复制 ❷译制

sözleşme *is.* ❶ sözleşmek 的动名词 ❷契约，合同：～ hürriyeti 签定合同的自由 ～den doğan borçlar 契约规定的义务 ❸契约书，合同书：satış ～si 销售合同

sözleşmek (*nsz*, *-le*) ❶商妥，约定 ❷约好会面的时间、地点

sözleşmeli Ⅰ *s.* 订有合同的，契约规定的 Ⅱ *zf.* 签合同，订合同

sözleşmesiz *s. ve zf.* 未订合同的

sözlü Ⅰ *s.* ❶头的，口头上的：～ cevap 口头回答 ～ edebiyat 口头文学 ～ film 同步录音电影 ～ sınav 口试 ～ soru (议会中的)口头提问 ～ vasiyetname 口头遗嘱 Bugün matematiktaen sözlü sınav olacak. 今天数学课要进行口试。❷有约的，许了诺的 ❸有婚约的 Ⅱ *is.* 有婚约的人

sözlük, -ğü *is.* 词典，字典：Fransızca-Türkçe Sözlük 法语-土耳其语词典 Tarama Sözlüğü 梳理词典 Türkçe Sözlük 土耳其语词典

sözlük bilimi *is.* 词汇学

sözlük bilimci *is.* 词汇学家

sözlükçü *is.* 词典编纂者

sözlükçülük, -ğü *is.* 词典学，词典编纂(法)

sözsüz *s.* 不言语的，不吭声的：～ oyun 哑剧

spaghetti (意) *is.* 细面条；一种酱面条

spazm (法) *is.* 痉挛

spektroskop, -pu (法) *is.* 分光镜

spektroskopi (法) *is.* 光谱学

spekülasyon (法) *is.* ❶〈哲〉思辨 ❷〈商〉投机 ❸〈商〉重商主义

spekülatif (法) *is.* 思辨的

spekülatör (法) *is.* 投机者，投机商

sperma [spe'rma] (法) *is.* ❶精液 ❷精子，精虫

spermatozoit (法) *is.* 精子，精虫

spesiyalist (法) *is.* 专家；专科医生

spesiyalite (法) *is.* 特制品，特产；有特性的东西

spiker (英) *is.* 播音员：Spiker, yarın havanın yağmurlu olacağını söyledi. 播音员说明天有雨。

spikerlik, -ği *is.* ❶播音员的职位 ❷播音

spiral, -li (法) Ⅰ *s.* 螺旋形的 Ⅱ *is.* (钟表)游丝

spiril (法) *is.* 〈生〉螺旋菌，螺菌

spiritüalizm (法) *is.* 〈哲〉唯灵论

Split *öz.is.* 斯普利特(克罗地亚)

spontane (法) *s.* ve *zf.* ❶自发的 ❷本能的，自动的

spontaneizm (法) *is.* 自发主义

spor[1] (法) Ⅰ *is.* 体育运动，运动；运动项目：～ dünyası 体育世界 ～ gazetesi 体育报 ～ klübü 体育俱乐部 ～ levazımı 体育用品 ～ meydanı 运动场 ～ muhabiri 体育记者 atış ～u 射击运动 atletik ～lar 体育运动，竞技 atlı ～ 马术运动 dağ ～u 山地运动 deniz ～ları 海上运动 dövüş ～ları 打斗运动(拳击、摔跤等) kış ～ları 冬季运动 ski ～u 滑雪运动 su (或 yüzme) ～u 水上运动 Basketbol, yüzme, kayak birer spordur. 篮球、游泳和滑雪都是运动项目。Ⅱ *s.* 运动的，体育的：～ araba 跑车，赛车 ～ ayakkabı 运动鞋 ～ elbise 运动服 ◇～ **yapmak** 从事体育运动

spor[2] (法) *is.* 〈动、植〉孢子

sporcu Ⅰ *is.* 运动员：Çin ～ları 中国运动员 Devlet başarılı sporcuyu korur. 政府保护优秀的运动员。Ⅱ *s.* 爱好体育的，从事体育运动的

sporculuk, -ğu *is.* 从事体育运动

spor kesesi *is.* 〈植〉孢子囊

sporlanmak (*nsz*) 形成孢子；通过孢子繁殖

spor loto *is.* 一种体育彩票，猜中比分者中奖

sporlular *ç.is.* 〈动〉孢子纲

sporsever Ⅰ *is.* 体育爱好者 Ⅱ *s.* 爱好体育的

sportif (法) *is.* 有关体育的；运动的；体育运动性质的

sportmen (英) Ⅰ *is.* 男运动员 Ⅱ *s.* 身体健壮的，身材健美的，运动员体型的

spor toto *is.* 一种体育彩票，猜中比赛结果者中奖

spot (英) *is.* ❶光点 ❷小聚光灯，(舞台上的)追灯

sprey (英) *is.* ❶喷雾 ❷喷雾器

Sr 〈化〉锶(Stronsiyum)

Sri Lanka *öz.is.* 斯里兰卡(亚洲)

Srilanka (**Seylan**) **Adası** *öz.is.* 斯里兰卡岛(亚洲)

SSCB 【缩】苏维埃社会主义共和国联盟，苏联(Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği)

SSK 【缩】社会保险协会(Sosyal Sigortalar Kurumu)

stabilizasyon (法) *is.* 稳定作用，稳定，平稳

stabilizatör (法) *is.* 稳定器

stabilize (法) *is.* ❶平稳的，稳定的：～ yol 平稳的路 ❷坚固的，稳固的 ◇～ **etmek** 稳定，安定；使(车辆等)平稳，使(地面、路面等)坚固

stadya [sta'dya] (法) *is.* 视距尺

stadyum [sta'dyum] (拉) *is.* 体育场

stafilokok,- ku (法) *is.* 葡萄球菌

stagflasyon (法) *is.* 生产停滞加通货膨胀

staj (法) *is.* 实习期，见习期；培训期：～ müddeti 实习期，见习期；培训期 Kız stajını bitirince kasabada bir diş muayenehanesi açacaktı. 姑娘本打算实习一结束就在镇上开一家牙医诊所。◇～ **devresi geçirmek** 渡过实习期 ～ **yapmak** 实习，见习，受培训

stajyer (法) Ⅰ *is.* 实习生，见习生，培训生 Ⅱ *s.* 实习的，见习的，培训的：～ doktor 实习医生 ～ öğretmen 实习教师

stajyerlik, -ği *is.* 实习，见习，受培训

stalagmit (法) *is.* 〈地〉石笋

stalaktit (法) *is.* ❶〈地〉钟乳石 ❷〈建〉钟乳石状装饰

standart, -dı (法) Ⅰ *s.* 标准的，合规格的：～ dil 书面语 ～ fiyat 标准价 ～ hata 标准

误差，合格的误差 ～ iş zamanı 标准工作时间 ～ kar 标准利润 ～ ölçü 标准尺寸 ～ para 标准货币 ～ saat 标准时间 ～ tütün 合格烟叶 Ⅱ *is.* 标准，水准，规格：halkın hayat ～ı 人民的生活水准

standartlaşmak (*nsz*) 标准化，合乎标准，统一化

standartlaştırmak (*-i*) standartlaşmak 的使动态

stand-by [ste'ndbay] (英) *is.* 随时可使用的贷款

stant, -dı (英)*is.* ❶(赛马场的)看台 ❷展览台，展览架

star (英) *is.* 电影明星，明星

start (英) *is.* 〈体〉开始，起跑

stat, -dı (法) *is.* 见 stadyum

statik, -ği (法) Ⅰ *s.* 静止的，静态的，静力的：～ analiz 静态分析 ～ basınç 静压 ～ elektrik 静电 Ⅱ *is.* ①静力学 ②〈电〉定子 ◇～ **organ** ①〈动〉平衡器官 ②〈电〉不受磁场影响的部件

statolit (法) *is.* 〈解〉耳沙，耳石

stator (电) *is.* 〈物〉定子，定片

statosist (法) *is.* 〈解〉平衡器，平衡囊

statü (法) *is.* ❶身份，地位，职位 ❷章程，条例，规章制度 ❸雕像：bakır ～ 铜像

statüko [statü'ko] (法) *is.* 原状：～ muhafaza etmek 维持原状

Stavanger *öz.is.* 斯塔万格(挪威)

stearik, -ği (法) *s.* 〈化〉硬脂的，取自硬脂的，似硬脂的

stearin (法) *is.* 〈化〉硬脂精，硬脂，甘油三硬脂酸酯

sten[1] (英) *is.* (英国在第二次世界大战中使用的)斯特恩式轻机枪

sten[2] (法) *is.* 〈物〉斯坦(力的单位，等于 10□达因)

steno (法) *is.* ❶速记，速记法；速记记录稿(Stenografi 的缩写) ❷速记员(Stenograf 的缩写)

stenograf (法) *is.* 速记员

stenografi (法) *is.* 速记，速记法；速记记录稿

stenotip (法) *is.* 按音速记打字机

step (俄) *is.* 草原；荒原，荒漠；原野，野外：Steplerde akşam güzel ve korkunçtur. 荒漠的傍晚是美丽而又令人生畏的。

stepne (法) *is.* 备用轮胎

ster (法) *is.* 一立方米(容积单位)

steradyan (法) *is.* 〈数〉球面度(立体角单位)

stereo (法) *is.* 立体声技术(Stereofoni 的缩写)

stereofoni (法) *is.* 立体声技术

stereofonik, -ği (法) *s.* 立体声的，立体声效的

stereografi (法) *is.* 立体平画法；立体摄影术，体视照片摄制术

stereografik, -ği (法) *s.* 立体平画法的；立体摄影术的

stereoskop (法) *is.* 立体镜，体视镜

stereoskopik, -ği (法) *s.* 立体的，体视的：～ çift 立体像对

stereotipi (法) *is.* 铅版(胶版，塑料版)印刷术；制铅版(胶版，塑料版)术

steril (法) *s.* ❶不结果实的，不生育的 ❷〈医〉无菌的

sterilizasyon (法) *is.* 灭菌，消毒；灭菌法

sterilize (法) *s.* ❶杀过菌的，消过毒的：～ neşler 消毒柳叶刀 ～ sebze 消毒蔬菜 ～ süt 消毒牛奶 ～ yara 消毒伤口 ❷无生殖力的，不育的，不孕的 ◇～ **etmek** 消毒，杀菌

sterlin (英) *is.* (英国本位币名)先令

stetoskop, -pu (法) *is.* 〈医〉听诊器

steyşın (英) *is.* ve *s.* 旅行汽车(的)，小型客车(的)，客货两用车(的)

sterol, -lü (法) *is.* 〈化〉固醇，甾醇

St. George Kanalı *öz.is.* 圣乔治海峡(欧洲)

stil (法) *is.* ❶文笔，文风，文体，笔法 ❷风格，式样；特色：Gotik ～ 哥特式

stilistik, -ği (法) *is.* ❶风格学，文体学 ❷〈语〉修辞学

stilo [sti'lo] (法) *is.* 自来水笔

stoacı (希) Ⅰ *is.* 斯多葛派；禁欲主义者 Ⅱ *s.* 斯多葛派的，斯多葛主义的

stoacılık, -ğı *is.* 〈哲〉斯多葛主义；禁欲主义

Stockholm *öz.is.* 斯德哥尔摩(瑞典)

stok (英) *is.* 存货，库存货；贮存；储备：altın ～u 黄金储备 ◇～ **etmek** 贮存；储备

stokçu *is.* ❶贮存者；储备的人；堆料工人 ❷囤积居奇者

stokçuluk, -ğu *is.* ❶堆料 ❷囤积

stoklamak (*-i*) 贮存，囤积

stop (英) *ünl.* ❶停止 ❷电文中代替标点的用语 ◇～ **etmek** 【俗】停止，停下来

stopaj (法) *is.* 预扣赋税(雇主发工资时替政府预的所得税)

stor (法) *is.* 帘子，遮帘；窗帘，窗帷：Pencerelere stor perdeleri çekilmişti. 窗户都拉上了窗帘。

storlu *s.* 有窗帘的，挂窗帘的：Pencerelerinde storlu mavi perdeler vardı. 窗户上挂着兰色窗帘。

St. Peterbourg *öz.is.* 圣彼得堡(俄罗斯)

Strasbourg *öz.is.* 斯特拉斯堡(法国)

stratej (法) *is.* 〈军〉战略家

strateji (法) *is.* ❶计谋，策略：siyasi ～ 政治策略 ❷战略：askeri ～ 军事战略

stratejik, -ği (法) *s.* 战略的，战略上的：～ bir bölge 战区 ～ bir silâh 战略武器 ～ geri çekilme 战略上的撤退 ～ harita 战略图 ～ hava harekâtı 空中战略支援 ～ hava savaşı 战略性空战 ～ istihbarat 战略情报 ～ savunma 战略防御 ～ taarruz 战略进攻 ～ yayılma 战略分布 ～ yığınak 战略上的集中

stratigrafi (法) *is.* 地层学

stratosfer (法) *is.* 平流层，同温层

stratus (拉) *is.* 层云

streptokok, -ku (法) *is.* 〈生〉链球菌

streptomisin (法) *is.* 链霉素

stres (英) *is.* 〈医〉应激

striknin (法) *is.* 马钱子碱，士的宁

striptiz [stri'ptiz] (英) *is.* 脱衣舞

striptizci Ⅰ *is.* 脱衣舞女 Ⅱ *s.* 跳脱衣舞的

stronsiyum [stro'nsiyum] (法) *is.* 〈化〉锶(Sr)

strüktüralist (法) Ⅰ *is.* 结构主义者 Ⅱ *s.* 结构主义的

strüktüralizm (法) *is.* 结构主义

strüktürel (法) *s.* 结构性的

stüdyo [stü'dyo] (法) *is.* ❶(画家、艺术家等的)工作室 ❷照相室，照相馆 ❸摄影棚：～ alıcısı 摄影机 ～ arası 电影制片场 ～ aydınlatması 摄影棚的照明 ～ düzlüğü 摄影棚内的平台，台 ～ işçisi 摄影棚的置景工 ❹(广播电台的)录音室，播音室；(电视台的)录象录音室，广播室

su, -yu *is.* ❶水：～ bardağı 水杯 ～ basıncı 水压 ～ birikintisi 水塘，池沼，水潭，水坑 ～ borusu 水管 ～ boyası 水彩颜料 ～ deposu (或 hazinesi) 水库，储水池 ～ düzeyi 水平面，水位 ～ hattı (或 kesimi) (船的)吃水线 ～ işareti (纸张上的)水印图案 ～ kulesi 水塔 ～ saati (或 sayacı) 水表 ～ sandığı 水箱 ～ seti 分水岭 ～ tulumbası 水泵 içilir ～ 饮用水 içme ～yu 饮用水 iyi ～ 饮用水 kaynar ～ 开水，沸水 kullanılmış ～lar 污水，废水 maden ～yu 矿泉水 musluk ～yu 自来水 ❷江，河，川：～ basan taban ovası 河套平原 ～ basan tabanı 河床，河槽 ～ başı 水源，河源 ～ boyu ormanı (或 ağaçlığı) 沿岸的树林 ～ bölümü 流域 ～ bölümü çizgisi 分水岭 ～ kavşağı 河流交口 ～ yatağı 河床 dar ～ 航道狭窄的地方 Türk ～ları 土耳其河流 ❸水域，海域：anvatan (或 kara) ～ları 领水，领海 umum ～ları 国际水域 ❹(水果等的)汁，露：domates ～yu 蕃茄汁 mide ～yu 胃液 portakal ～yu 橙汁 ❺香精，精：çiçek ～yu 花露水 gül ～yu 玫瑰香水 ❻肉汁，肉卤，菜汤：et ～yu 肉汤 tavuk ～yu 鸡汤 ❼边饰，缘饰 ❽水(指洗的次数)：bir ～ yıkamak 洗一水 iki ～ yıkamak 洗两水 ❾〈技〉淬火：～ alan çelik 淬过水的钢 ～ alma yeteneği 〈技〉可淬性，淬透性 Bu bıçağın suyunu iyi vermemişler. 这把刀的淬火没弄好。◇～ **alma teknesi** ①阴沟，污水槽 ②抽水马桶 ～ **almak** ①(船、鞋子等)进水：Ayakkabım su alıyor. 我的鞋进水了。Çarpışmanın tesiriyle her iki tekne de su almaya başlamıştı. 两条船相撞，都进水了。②往船上装饮用水 ③〈医〉抽腹水，抽积水 ～ **banyosu** 〈化〉水浴 ～ **baskını** 发大水 ～ **basmak** 淹没，发大水：Eğer bir yağmur yağarsa evi su basar. 一下雨，屋里就闹水灾。～ **bombası** 〈军〉鱼雷发射器 ～ **boşaltmak** 排水 ～ **buğusu** 水蒸气 ～ **buharı** 水蒸气：～ buharı gerilimi 水蒸气压 ～ **camı** 〈化〉水玻璃 ～ **cenderesi** (火车站的)鹤嘴型上水管，水鹤 ～ **cismi** 〈解〉眼房水 ～ **çarpmak** 往脸上泼水洗 ～ **çekmek** ①吸水 ②抽水，打水，取水 ～ **dökmek** ①排尿，撒尿 ②洗澡 ～ **dökmelik** 小便池，小便处 ～ **dökünmek** 冲澡：Yoruldum, terledim, su döküdüm, rahatladım. 我累得浑身是汗，冲了个淋浴，舒服多了。～ **etmek** (船)漏水，渗水 ～ **geçirir** 可被渗透的 ～ **geçmez** 不透水的，防水的 ～ **gelmek** 流羊水 ～ **gibi** ①湿淋淋的，水淋淋的 ②非常简单 ～ **gibi akmak** ①时光如流水 ②财源滚滚 (-*i*) ～ **gibi bilmek** 了如指掌，精通，熟知 ～ **gibi ezberlemek** 背得很流利，背得滚瓜烂熟 ～ **gibi gitmek** (钱)花得如流水一样 ～ **gibi okumak** 念得很流利 ～ **gibi olmak** 湿透 ～ **gibi terlemek** 挥汗如雨；汗如雨下 ～ **giderme** ①排水：～ giderme borusu 排水管 ②脱水 ～ **görmemiş** 脏的，脏乎乎的；脏的，没洗的 ～ **götürmez** 无可争辩的，不容置疑的，无可挑剔的 ～ **götürür yeri olmamak** 无可争辩，无法反驳，无可挑剔 ～ **gücü fabrikası** 水力发电站，水电站 ～ **içinde** (价格)最低，至少：Şu gelinlik su içinde üç yüz dolar eder. 这件婚纱至少值 300 美元。～ **içinde kalmak** ①浑身汗湿：İhtiyarladık artık! Şu dokuz basamağı çıkarken su içinde kalıyorum. 我们已经老了，才爬了这么 9 级台阶，就已经浑身是汗了。②浑身湿透 ～ **içmek gibi** 象喝水一样；不费吹灰之力，不费劲儿；一点不费事 ～ **iktiza etmek** 〈宗〉需要沐浴 ～ **inmesi** 〈医〉积水，水肿 ～ **kaçırmak** ①漏水，渗漏 ②【俚】使忧虑，使烦恼，使人担心，找麻烦，使头疼 ③拐弯抹角地说，含蓄地说 ～ **kaldırmak** (米等煮的时候)吸水 ～ **kanalı** 〈解〉管，导管 ～ **kanal sistemi** 〈动〉水管系 ～ **kapmak** ①变湿，受潮 ②(伤口)化脓，溃烂 ～ **katılmamış** (或 **katılmadık**) 不含水的，纯的，不搀杂的；真正的，十足的：Ali, su katılmadık Türktür. 阿里是一个纯粹的土耳其人。～ **kesmek** (或 **kesilmek**) 化成水 ～ **koyuvermek** ①(蔬菜和肉在煮的时候)出汤，化成水 ②不守诺言，反悔 ～ **kuşu** ①水鸟 ②鸭 ～ **kuvvet merekezi** 水力发电站，水电站 ～ **kültürü** ①水产养殖 ②(植物的)水培法 ～ **örtüsü** ①(池塘、湖泊等的)一大片平静的水面 ②含水层 ③帘状瀑布 ～ **pahasına vermek** 卖得非常便宜 ～ **salıvermek** ①(蔬菜和肉在煮的时候)出汤，化成水 ②不守诺言，反悔 ～ **sıkıntısı çekmek** 遭受缺水的痛苦 ～ **sızdırmaz** 不透水的，防水的 ～ **üstüne çıkmak** 浮出水面，升出水面 ～ **vermek** ①浇水；灌溉 ②给(牲口)喝水 ③给(某人)水喝 ④淬火 ～ **yalağı** ①阴沟，污水槽 ②抽水马桶 ～ **yapmak** (船)漏水，渗水 ～ **yedeği** 水眼，井眼，泉眼 ～ **yolunda yatmak** 【俚】在外工作，在外干活 ～ **yüzü görmemiş** 脏的，脏乎乎的；脏的，没洗的：Bu bardaklar su yüzü görmemiş. 这些杯子好象没洗。～ **yüzüne çıkmak** 水落石出 ～**da**

balık satmak 事情还未成功就要分享好处 **～da pişmiş** 煮沸的，煮熟的，煮开的 **～dan çıkmak** 浮出水面，露出水面，升出水面 **～dan çıkmış balığa dönmek** 不知所措 **～dan çıkmış fare gibi** 象落汤鸡似的 **～dan çıkmış sıçana dönmek** 变成落汤鸡 **～dan geçirmek** ①粗略地洗(衣服) ②把(衣服)漂洗一下，过过水 **～dan sebep** 编造的借口，谎言 **～dan ucuz** 非常便宜 **～lar kararırırken** 傍晚时分，日落时分：Sular kararırken şehre varmıştık. 日落时分，我们赶到了城里。**～lar kararmak** 天黑：Sular kararınca kuşlar yuvalarına dönerler. 天一黑，鸟儿就会归巢。**～lar kırılmak** 天气变暖 **～ları yarmak** 劈波斩浪 **～ya atlama** 跳水 **～ya boğulmak** 被水淹没 **～ya çizgi çizmek** 白忙活，做无用工，瞎耽误工夫 **～ya düşmek** (事情或计划)落空，泡汤 **～ya gömmek** 水葬 **～ya göstermek** 轻轻涮一涮，漂洗一下，撩水洗一下 (*-i*) **～ya götürüp susuz getirmek** 欺骗：Beni suya götürür de susuz getirir. 他还会骗我。**～ya pala çalmak** 白忙活，做无用工，瞎耽误工夫 **～ya sabuna dokunmamak** 不涉及敏感问题，回避敏感问题 **～ya salmak** 扔进水，白白地花了 **～ya yönelim** (动植物的)向水性，趋水性 **～yu baştan** (或 **başından**) **kesmek** 把事物消灭在萌芽状态，采取防范措施 **～yu çekilmek** 干涸，变干，干燥 **～yu çekilmiş değirmene dönmek** ①变得毫无用处，变得无所作为：En iyi yardımcısından yoksun kalınca suyu çekilmiş değirmene döndü. 失去了最好的助手，他一事无成。②变得寂静无声：Okullar tatile girince okul, suyu kesilmiş değirmene döndü. 一放假，学校就变得寂静无声。**～yu çıkmak** 变乏味，失去吸引力 **～yu görmeden paçaları sıvamak** 还没见到水就卷裤腿 **～yu ısınmak** (或 **kaynamak**) 快要完了，快要倒霉：Dikte heveslilerinin suyu ısınmışa benzemektedir. 那些想搞独裁的人看来要完蛋了。**～yu seli kalmamak** 烧干，煮干 **～yu sert** ①淬火好的，非常硬的(钢) ②严厉的，苛刻的(人) **～yu yokuşa akıtmak** 制造麻烦；阻挠，刁难，为难 **～yu yokuşa sürmek** 制造麻烦；阻挠，刁难，为难 **～yu yumuşak** 好脾气的，少言寡语的 **～yun akıntısına gitmek** 走着瞧，追随事态的发展 **～yun başı** ①泉，泉水，源泉；水源，河源 ②关键人物 **～yun yüzüne çıkmak** 水落石出：Gerçekler suyun yüzüne çıktı, biz de kurtulduk. 真相大白，我们也解脱了。**～yuna gitmek** 迁就，迎合，纵容，姑息 (*-in*) **～yuna pirinç haşlanmamak** 不可信，不可靠：Ona güvenip iş kurma, suyuna prinç haşlanmaz. 别指望他办事，他靠不住。(*-in*) **～yuna pirinç salınmamak** 不可信，不可靠：Onun suyuna pirinç salınmaz. 此人靠不住。**～yuna tirit** 无关紧要的，无足轻重的；肤浅的，浅薄的，皮毛的 **～yuna tirit geçinmek** ①勉强过(日子)，勉强生活 ②相处得马马虎虎 **～yunca gitmek** 迁就，迎合，纵容，姑息 **～yunu almak** ①(食物)脱水，控干 ②(原油)脱水 ③(食物)滗汤：yemeğin ～yunu almak 滗出菜汤 **～yunu bulandırmak** 搅浑水，捣乱，破坏：Kıskançlık yaptı, suyumuzu bulandırdı. 他嫉妒，把我们的事儿搅了。**～yunu çekmek** ①煮干，熬干 ②花光，花完，消耗光：Cephane suyunu çekti. Süngü hücumuna kalkılacak. 弹药打光了，即将进行白刃战。**～yunu kesmek** (船)堵漏 **～yunun ～yu** ①远亲 ②八杆子够不着的，风马牛不相及：Onun bizimle ilgisi yok; suyunun suyu biridir. 他和我们毫无关系，根本不沾边 ◆**Su akar göz kapar.** 一切在运动，一切在变化。**Su akarken testiyi doldurmalı** (或 **doldur**). 人无远虑，必有近忧。**Su aktığı yere yine akar.** 好运会再来的。**Su alçağa akar.** 水往低处流。**Su bulanmayınca durulmaz.** 凡事总有水落石出的时候。**Su bulununca** (或 **görülünce**) **teyemmüm bozulur.** 有好的就不用差的。**Su küçüğün, söz** (或 **sofra**) **büyüğün.** 要尊老爱幼。**Su testisi su yolunda kırılır.** 要想达到目的，就得付出代价。**Su uyur, düşman uyumaz.** 对敌人的警惕心不能有丝毫松懈。**Su yatağını bulur.** 天生我才必有用。**Suyu getiren de bir, testiyi kıran da.** 成也萧何，败也萧何；水能载舟，亦能覆舟。**Suyu mu çıktı?** (某地)有什么不妥吗？你为什么不想去？**Suyu nereden geliyor?** 钱从哪儿来：Çok harcama yapıyorsun, suyu nereden geliyor? 你要花很多钱，可钱从哪儿来呢？**Suyun yavaş akanından, insanın yere bakanından kork** (或 **sakın**). 平静水面低头汉，多加提防莫小看。

su akrebi *is.* 〈动〉灰蝎蝽(*Nepa cinerea*)

sual, -li [sua:l] (阿) *is.* 【旧】❶问题；疑问：～ cevap 问题和答案 ～e cevap usulü 问答

法 ❷查问，询问；咨询；质问：～ sahibi 问话者，发问者 ～ takriri (议员向政府提出的)书面质询 ◇～ **açmak** 讯问，提问，考问 ～ **etmek** ①提问 ②询问，打听 ～ **eylemek** 询问：Hepimizin hâlini hatırını sual eyledi. 他询问了我们每个人的健康和工作状况。～ **sormak** 发问，提问，问问题：～ sorma hakkı 质询权 ～**e cevap vermek** 回答问题 ～**i bastırmak** 讯问，提问，考问

su altı *is.* 水下，水底，海底：～ araştırmaları 水下探查 ～ flaşı 水下闪光灯 ～ fotografçılığı 水下照相(职业) ～ işleri 水下作业，水下工作 ～ mayını 水雷 ◇～**nda kalmak** 被水淹没

su ardıcı *is.* 〈动〉苇莺(*Acrocephalus paludicola*)

suare (法) *is.* ❶晚会 ❷(电影、剧院的)夜场 ◇～ **vermek** 举办晚会

su askıları *ç.is.* 〈植〉生长在淡水中的一种藤状水草

su aygırı *is.* 〈动〉河马科(*Hippopotamus*)

su aygırıgiller *ç.is.* 河马族

su bakireleri *ç.is.* 〈动〉蜻蜓目

su baldıranı *is.* 〈植〉茴香叶水芹(*Cicuta virosa*)

subaşı [su'başı] *is.* ❶(城市的)警备司令 ❷波斯军营中的下级军官 ❸〈史〉奥斯曼帝国时战争时期负责保安、和平时期负责收税的官员 ❹(奥斯曼帝国时欧洲大陆的)庄园管家

subay *is.* 军官：～ boşluğu 军官空缺 ～ okulu 军官学校 cephane (或 iaşe) ～ı 军需官 deniz ～ı 海军军官 devriye ～ı 巡察军官 emekli ～ 退伍军官 genel kurmay ～ı 总参谋部军官 haber ～ı 侦察军官 ihtiyat (或 yedek) ～ı 预备役军官 irtibat ～ı 联络官 istihbarat ～ı 情报军官 vardiya ～ı 值班军官 vizita ～ı (舰队司令部的)信号副官 zabıta ～ı 警官 ◇～ **hizmet eri** 勤务兵

subaylık, -ğı *is.* 军官(的职务或职位)

su biberi *is.* 〈植〉辣蓼，水蓼(*Polygonum hydropiper*)

su bilgisi *is.* 水文地理学

su bilimi *is.* 水文学

su bilimci *is.* 水文学家

su biti *is.* 〈动〉水蚤，金鱼虫，红虫(*Daphnia pulex*)

su bitkisi *is.* 〈植〉水生植物

su boyası *is.* 水彩颜料

su böceği *is.* 〈动〉水龟虫(*Hydrophilus caraboides*)

su böreği *is.* 一种馅饼(烤这种馅饼前先把馅饼皮在水里煮熟)

subra [su'bra] (法) *is.* (为防脏、吸汗而在衣服的腋窝处缝的)夹层

subret (法) *is.* (喜剧中的)侍女，活泼调皮的心腹丫环

subye [su'bye] (法) *is.* (系在鞋底下的)扣紧鞋套；(裤脚口套在脚底上的)套带

Sucre *öz.is.* 苏克雷(伯利兹)

sucu *is.* 卖水的人，担水的人，运水工人，送水的人

sucuk, -ğu *is.* ❶灌肠，香肠，腊肠 ❷一种灌肠型甜食 ◇～ **gibi ıslanmak** (或 **olmak, kesilmek**) 从头到脚都湿透：O sağanak yağmurun altında uzun süre yürüdükleri için hepsi de sucuk gibi ıslanmışlardı. 他们在那场阵雨中走了很长时间的路，所有的人浑身上下都湿透了。～ **kesilmek** 从头到脚都湿透，遭雨淋 ～**unu çıkarmak** ①使极度疲劳，疲惫不堪，痛打，把…剁成肉泥

sucukçu *is.* ❶灌肠制作或销售商 ❷灌肠型甜食的制作或销售商

sucukçuluk, -ğu *is.* ❶灌肠制售业 ❷灌肠型甜食的制售业

sucuklaşmak (*nsz*) 【旧】(由于汗和污垢而)变得象灌肠一样

sucuklu *s.* 有香肠的：～ kanepe 风味香肠吐司

sucul *s.* 嗜水的，喜水的：Ördek sucul bir hayvandır. 鸭子是喜水动物。

sucul bitki *is.* 〈植〉水生植物

suculuk, -ğu *is.* 卖水或选饮用水的职业或工作

suç *is.* ❶罪，罪恶，罪孽，罪过：Sınavda kopya yapmak bir suçtur. 考试作弊是一种犯罪。❷犯法，不法行为，罪行：～ aleti 犯罪工具 ～ delili 罪证 ～ eşyası 罪证 ～ ortağı 同谋者，共犯，帮凶 ～ ortaklığı 同谋关系，共犯关系 ～ların kökünden kazınması 彻底根除犯罪 ❸错误，过错，过失；责任：Bunun suçu benim değil. 这不是我的过错。Suçunu anlayınca kızardı, bozardı. 他意识到自己错了，羞愧得满脸通红。◇～ **atmak** 推卸责任 (*-e*) ～ **bulmak** 诿于，归咎于：Ona suç bulmak doğru değil, elinden geleni yaptı. 不应该怨他，他已经尽力了。～ **etmek** ①有过失，有过错，犯错误 ②作孽，有罪(孽)，犯戒 ～ **işlemek** ①犯罪 ②犯错误 ～ **yüklemek** ①使承担罪责，嫁祸 ②推卸责任，使承担责任 ～**tan geçmek** 原谅，宽恕，饶恕 (*-e*) ～**u bulmak** 挑毛病，认为有过错，诿于，归咎于：Çoğu kimseler, kendi suçlarıyla yıkıma uğradılar mı, suçu tanrılara bulur, talihten yakınırlar. 有许多人由于自己的过错而遭不幸，却怨天尤人。～**u üstüne almak** 承担责任，承担过错 ～**undan geçmek** 宽恕，宽容 ～**unu bağışlamak** 宽恕，宽容 ～**unu itiraf etmek** ①承认自己有错 ②认罪 ◆**Suç samur kürk olsa kimse üstüne almaz** (**Suçu gelin etmişler, kimse güvey girmemiş**). 谁也不愿承担罪责。

su çiçeği *is.* 〈医〉水痘 ◇(*-e*) ～ **bulaşmak** 出水痘：Çocuğa su çiçeği bulaşmış. 这孩子好像染上了水痘。～ **çıkarmak** 出水痘

suçlamak (*-i*, *-le*) 控告，起诉；指责：Onu hırsızlık ve yalancılıkla suçladılar. 他们控告他犯了偷窃罪和诈骗罪。

suçlandırmak (*-i*) suçlanmak 的使动态

suçlanmak (*-le*, *nsz.*) suçlamak 的被动态

suçlayış *is.* suçlamak 的动名词

suçlu Ⅰ *is.* ❶罪犯，犯人：Suçluların ani, delice hareketleri gizli kalabilir. 罪犯们突然间的疯狂行为是有隐蔽性的。❷犯有过错的人 Ⅱ *s.* ❶犯罪的，犯法的 ❷犯有过错的：Bakalım bu işte suçlu olan kim? 在这事上到底是谁错了我们走着瞧。◇(*-i*) ～ **bulmak** ①认为有罪：Onu suçlu buldular. 他们认为他有罪。②认为有过错 ～ **görülmek** 被认为有罪 ～ **olmak** ①成为罪犯 ②有过错 ～ **tutmak** 控诉，控告 ～ **sayılmak** ①被认为有罪 ②被认为有过错 ◆**Hem suçlu, hem güçlü.** 茅坑里的石头又臭又硬。

suçluluk, -ğu *is.* 有罪，犯罪：～ duygusu (或 hezeyanı, kompleksi) 〈心〉犯罪感

suçsuz *s.* 无罪的，无辜的

suçsuzluk, -ğu *is.* 无罪，无辜

su çulhası *is.* 〈动〉攀鸟

su çulluğu *is.* 〈动〉鹬；沙锥鸟

suç üstü *zf.* (在犯罪现场)当场 ◇～ **mahkemesi** 当场抓获案审判庭 ～ **yakalamak** 当场抓获：Hırsız suçüstü yakalandı. 小偷被当场抓获。

sudak, -ğı *is.* 〈动〉梭鲈(*Lucioperca fluviatilis*)

su dolabı *is.* 戽斗水车

sudan *s.* 不值一提的，无关紧要的，无足轻重的，胡诌的，无稽的；假的，伪造的，毫无根据的：～ bahaneler 不成理由的托辞 ～ bir çalışma 无关紧要的工作 ～ bir özür 毫无根据的辩解 ～ bir sebep 不值一提的原因

Sudan *öz.is.* 苏丹(非洲)

Sudanlı [su'danlı] Ⅰ *öz.is.* 苏丹人 Ⅱ *s.* 苏丹的；苏丹人的

Sudan tavuğu *is.* 〈动〉珠鸡

su düşen *is.* 〈地〉瀑布

sufle (法) *is.* 〈剧〉提词 ◇～ **etmek** ①(给演员)提台词 ②提醒某人说话

suflör (法) *is.* 〈剧〉提台词的人

suflörlük, -ğü *is.* 〈剧〉提台词

su geçirmez *s.* 不可渗透的；不透水的；经防水处理的，经拒水处理的，防水的

su gülü *is.* 〈植〉睡莲

Suhumi *öz.is.* 苏呼米(格鲁吉亚)

su ibriği *is.* 〈植〉猪笼草(*Nepenthes destillatoria*)

su ibriğigiller *is.* 〈植〉猪笼草属

suiistimal, -li (阿) *is.* 滥用：Görevinde yaptığı birtakım suiistimaller sebebiyle işinden el çektirmişlerdi. 他因为在职期间数次滥用职权而被停职。◇**～ etmek** 滥用，非法利用，不正当地利用 **～e meydan vermek** 使有滥用的借口 **～e meydan vermemek** 杜绝滥用

suikast (阿) *is.* ❶谋害，谋杀，行凶，暗害，刺杀：Bir nefes alayım derken iğrenç bir suikasta uğradım. 正当我想歇一会的时候我遇上了可恶的行刺。❷恶意，起意不良，包藏祸心 ◇**～ta parmağı olmak** 参与谋杀

suikastçı Ⅰ *is.* ❶杀人犯，凶手，刺客 ❷预谋犯，恶徒 Ⅱ *s.* ❶杀人的 ❷预谋犯罪的，谋害的，蓄意为恶的

suiniyet (阿) *is.* 【旧】恶意，不怀好意

su kabağı *is.* 〈植〉葫芦(*Lagenaria vulgaris*)

su kamışı *is.* 〈植〉香蒲(*Typha*)

su kamışıgiller *is.* 〈植〉香蒲科 (Typhaceae)

su karanfili *is.* 〈植〉(水)石竹(*Geum urbanum*)

su keleri *is.* 〈动〉(水)蝾螈(*Lophius*)

su kemeri *is.* 高架渠，引水渠，引水道，渡槽，桥渠

su keteni *is.* 〈植〉野生亚麻(*Eupatorium cannabinum*)

su kobayı *is.* 〈动〉水豚

su korkusu *is.* 〈医〉❶恐水病，畏水 ❷狂犬病

sukut [suku:t] (阿) *is.* 【旧】坠落，下落；垮台；破灭，消失：～u hayal 幻想破灭 ahlâkın ～u 道德败坏，蜕化 Bu davanın sukutunu talep ederim. 我要求撤诉。kabinenin ～u 内阁垮台 merminin ～ noktası 〈军〉弹着点 ◇**～ etmek** 坠落，下落；垮台；破灭，消失：～ eden dava 终止了的案件 **～u hayale uğramak** 失望，扫兴

su küre *is.* 见 su yuvarı

sulak, -ğı Ⅰ *s.* 含水的，导水的；可灌溉的：～ tarla 可灌溉地 ～ yer 湿地，含水地 Ⅱ *is.* (给鸟喝水用的)水瓢

sulaklık, -ğı *is.* 含水性，导水性；可灌溉性

sulama *is.* sulamak 的动名词

sulamak (*-i*) ❶浇，洒，灌溉：tarlayı ～ 浇地 Babası çiçekleri suluyor. 他父亲在浇花。❷给牲口喝水 ❸【俚】花钱：Sabah sabah bin lirayı suladık. 一大清早我们就花了一千里拉。

sulandırıcı Ⅰ *is.* 稀释剂，冲淡剂 Ⅱ *s.* 使稀释的

sulandırmak (*-i*) salanmak 的使动态

sulanmak (*nsz*) ❶ sulamak 的被动态：Çiçek sulanınca dirildi. 花儿一浇水又活过来了。Tarla sulandı. 地浇过水了。❷化成水；出水：Geceye doğru kar sulanıyor. 到夜里雪开始化了。❸稀释，变淡：Kanı sulandı. 血液稀释了。❹(眼睛)流眼泪：Otomobilde bir şey kaçtığı için durmadan gözü sulanıp akıyor. 他在汽车上密了眼，一直在流眼泪。❺(*-e*) 【俚】羡慕，眼红：Bizim çiçeklere sulandı. 他看我们的花眼红。❻【俚】被勾引，受引诱

sularında *zf.* (表示时间)将近，左右：on, onbuçuk ～ 10 点到 10 点半左右

sulatmak (*-i, -e*) sulamak 的使动态

sulfata [sulfa'ta] *is.* 【俗】〈药〉奎宁，金鸡纳(霜)

sulh (阿) *is.* ❶和平：～ akdi 缔结和约 ～ emniyeti 和平的保障 ～ komitesi 和平委员会 ～ konferansı 和平会议 ～ muahedesi 和约 ～ müzakeresi 和平谈判，和谈 ～ perisi 和平天使 ～ şartları 和平条件 ～ vakti (或 zamanı) 和平时期 Yurtta sulh, cihanda sulh. 国家要和平，世界要和平。❷安静，安宁，宁谧 ❸和解，调解：～ hakimi 调解法官 ～ mahkemesi 调解法庭，治安法庭 ◇～ **içinde beraber** (或 **bir arada**) **yaşamak** 和平共处 ～ **olmak** 说妥，达成协议：Yüz bin lira alacaklı iken kırk bin liraya sulh oldu. 他本来该拿 10 万里拉，却说妥了拿 4 万里拉。Evvelâ kapıyı yedi yüz milyon liradan açtı, nihayet beş yüz milyona sulh oldu. 他开价 7 亿里拉，最后以 5 亿里拉成交。

sulhçu *s.* 爱好和平的，和睦的

sulhperver (阿) *s.* 爱好和平的，和睦的

sulhsever *s.* 爱好和平的

sulp, -bü (阿) 【旧】 Ⅰ *is.* ❶脊椎 ❷【转】后裔，后代，子孙 ◇～**ünden gelmek** 出身于 Ⅱ *s.* 〈物〉固体的

sulta (阿) *is.* 【旧】权力，职权

sultan (阿) *is.* ❶〈史〉苏丹(伊斯兰国家君主及其妻子和子女的称号)：Kanuni Sultan Süleyman 卡努尼□苏丹□苏莱曼 Naciye Sultan 娜吉耶□苏丹 ❷〈宗〉苏丹(比克特西教团一些圣人的称号)：Kaygusuz Sultan 卡依古素兹□苏丹

sultanî [sulta:ni:] (阿) Ⅰ *s.* 苏丹的，王室的 Ⅱ *is.* ❶(1908 年以前奥斯曼帝国时期的)高中 ❷〈史〉(埃及、突尼斯、扎伊尔等地颁发的)奥斯曼金币 ❸一种无核葡萄 ◇～ **tembel** 最懒的，最游手好闲的 ～ **tembellik** 极其懒散，极其游手好闲

sultanlık, -ğı *is.* ❶苏丹的职位，苏丹在位的时期 ❷苏丹国家(以苏丹为元首的国家) ❸【转】幸福，幸福的事；舒适的生活：Bekarlık sultanlıktır. 单身生活是一种幸福的生活。

sultan oğlu *is.* 〈史〉王室公主所生的男孩

sulu Ⅰ *s.* ❶含水的；带汤的：～ ilâç 汤液，汤剂 ～ yemek 有汤的菜 ❷水份大的，多汁的：～ elma 多汁的苹果 ～ limon 多汁的柠檬 ❸加水的，搀水的：～ süt 搀水的牛奶 ❹【转】纠缠的，使人腻烦的，讨厌的；爱搞恶作剧的：Sarhoşluğu suludur. 他的醉态令人讨厌。Ⅱ *is.* 【转】讨厌的人；爱搞恶作剧的人 ◇～ **göz** 爱哭的人 ～ **gözlü** 爱哭的，爱流泪的 ～ **zırtlak** ①汤汤水水没有味道的 ②柠檬 ③(游戏时)耍赖哭鼻子的，爱哭鼻子的

sulu boya Ⅰ *is.* 水彩颜料：～ ressamı 水彩画家 Ⅱ *s.* 水彩的，用水彩画成的：～ resim 水彩画

suluk, -ğı *is.* ❶【俗】洗澡间 ❷(喂鸟用的)水瓢 ❸马衔，马嚼子：～ zinciri 马衔，马嚼子 ❹〈医〉小孩头上造成脱发的一种皮肤病 ❺〈体〉(参赛者用于放水、茶水或果汁等的)水瓢

sululaşmak (*nsz*) 【转】变得纠缠不休，变得使人腻烦

sululuk, -ğu *is.* ❶含水；多汁 ❷【转】纠缠不休，令人腻烦，胡闹

sulu sepken *zf.* ve *s.* 和雨一块儿下，夹杂在雨中(的)：Artık soğuklar başlamıştı, yağmurların ardı arkası kesilmiyor, bazen sulu sepken kar bile düşüyordu. 天已经开始变冷了，雨不停地下着，有时甚至还夹带着雪花。

sumak, -ğı (阿) *is.* ❶〈植〉漆树(*Rhus coriafia*) ❷漆树的果子

Sumatra Adası *öz.is.* 苏门答腊岛(亚洲)

sumen (法) *is.* (有吸墨纸的)信笺夹

Sumer *öz.is.* 苏美尔族，苏美尔人：～ medeniyeti 苏美尔文明 ～ ülkesi 苏美尔国

Sumerce [sume'rce] *öz.is.* 苏美尔语

Sumerolog (法) *is.* 苏美尔学家

Sumeroloji (法) *is.* 苏美尔学

su mercimeği *is.* 〈植〉浮萍(*Lemna*)

su mercimeğigiller *is.* 〈植〉浮萍科(lemnaceae)

su mermeri *is.* 雪花石膏；建筑石膏

su muhallebisi *is.* 甜奶米粉

sumsuk, -ğu *is.* 【俗】❶拳头 ❷用拳头击打，拳击

sumsuklamak (*-i*) 【俗】用拳头击打，拳击

suna *is.* ❶公鸭 ❷【俗】湖鸭 ◇～ **gibi** (或 **boylu**) 高大英俊的

sunak, -ğı *is.* 祭坛，祭台，石供桌

su nanesi *is.* 〈植〉薄荷(*Mentha aquatica*)

sundurma Ⅰ *is.* ❶ sundurmak 的动名词 ❷(门窗上的)挡雨披帘 ❸【俗】(有顶篷的) 凉台；凉棚 Ⅱ *s.* 挡雨的；挡雨披帘式的：～ çatı 单坡屋顶

sundurmak (*-i*) ❶ sunmak 的使动态 ❷【俗】给，递给，传给

sungu *is.* ❶(给上司)赠送的礼品，礼物 ❷〈宗〉祭献物，祭品

sungur *is.* 〈动〉产于北欧的大隼

sunî [suni:] (阿) *s.* ❶人工的，人为的，人造的：～ gübre 人工肥料 ～ ipek 人造丝织品 ～ kauçuk 合成橡胶，人造橡胶 ～ kösele 人造革，仿造革 ～ peyk 人造卫星 ～ pilot 自动驾驶仪 ～ ufuk 〈天〉假地平 ～ yağmur makinesi 人工降雨设备 ～ yağmurlama tesisi 人工降雨设备 ❷【转】不自然的，做作的，矫揉造作的，假装的：～ insan 不真诚的人 ◇～ **olarak** 做作地 ～ **soluk almak** 人工呼吸

sunîlik, -ği *is.* 装样，装象，做作，矫揉造作

sunmak (*-i, -e*) ❶给，供给，提供，提出；呈递，递交：geçen gün sunduğum mektupta 在我昨天呈递的信函中 Bu kitabı size sunmak istiyorum. 我想给您送上这本书。❷献给，呈献，奉送，赠给，献上，送上；端上，捧上；致以…：Derin saygılarımı sunarım. 向(某人)表示深深的敬意。En iyi dileklerimi sunarım. 致以最良好的祝愿。

sunta [su'nta] *is.* 刨花板，压密板

suntıraç, suntıraş (波) *is.* ❶(钉马掌用的)削蹄刀 ❷鞍刀，U形铲刀

sunturlu *s.* ❶坏的，不好的；粗俗的，粗野的；令人不快的：～ bir küfür 不堪入耳的脏话：Odasına girip kapısını çekince, Binbaşı Ferit sövüp saymaya başladı, hem de sunturlu küfürler. 菲里特少校走进他的办公室，关上门就骂骂咧咧数落了起来，而且用的尽是些不堪入耳的脏话。❷【俗】光彩夺目的；鲜艳的，鲜明的

sunu *is.* ❶呈递物，递交物 ❷供给，供应：～ ve istem 供与求，需要与供求 iş ～su 提供劳动力；对劳动的需求 iş sunusu iş dileğinden üstün 劳动力供在于求

sunucu Ⅰ *is.* (广播、电视或娱乐场所的)节目策划人 Ⅱ *s.* (广播、电视或娱乐场所)策划节目的

sunuculuk, -ğu *is.* (广播、电视或娱乐场所)节目策划(的职业)

sunulmak (*-e*) sunmak 的被动态

sunuluş *is.* sunmak 的动名词

sunum *is.* 【俗】(一)片，(一)块

sunuş *is.* ❶ sunmak 的动名词 ❷书面呈文，报告，请求，请愿，申请，祈求 ❸前言

su oku, -nu *is.* 〈植〉慈姑(*Sagitteria*)

su okugiller *is.* 〈植〉泽泻科

suölçer *is.* 液面计，液位计；水位计，液体比重计，流速计

su örümceği *is.* 〈动〉银蛛(*Argyroneta aquatica*)

su örümceğigiller *is.* 〈动〉银蛛科

sup(**anglez**) (法) *is.* 巧克力做的一种甜点

supap (法) *is.* 阀门，气门，活门：～ başlığı 滑阀 ～ yatağı 阀座，活门座 alıcı ～ 吸气

阀，进气门 boşaltma (或 defi) ～ı 排气阀 elektrikli ～ 整流器 elektronik ～ 电子阀，整流管 emniyet ～ı 安全阀 huruç ～ı 排气阀 kanatlı ～ 节气阀 soluk verme ～ı (防毒面具的)呼气阀

supara (波) *is.* 【旧】(奥斯曼帝国时的)教课书

Superior Gölü *öz.is.* 苏必利尔湖(美洲)

suphanallah [supha:'nallah] (阿) *ünl.* (表示惊奇)我的天啊！天啊！

su piresi *is.* 〈动〉水蚤，金鱼虫，红虫(*Daphnia pulex*)

supya (希) *is.* 〈动〉乌贼，墨鱼(*Sepia*)

sur[1] [su:r] (阿) *is.* 城墙，城堡的墙

sur[2] *is.* 【俗】命运，机缘，运气

sura Ⅰ *is.* 斜纹软绸 Ⅱ *s.* 斜纹软绸做的

Surabaya *öz.is.* 泗水(苏拉巴亚)(印尼)

surat (阿) *is.* ❶【口】脸，面；嘴脸；脸色，神色，表情：Herifteki surata bak！瞧那家伙的嘴脸！❷一脸的不高兴；阴郁：Herifte suratı görme, bir karış. 看那家伙的脸，拉得足有一尺长。❸冷漠，冷落，冷淡：Ne vurdum duymaz misafirdi bunlar, ne surattan anlıyorlardı, ne rumuzdan, ne kinayeden. 这些客人感觉太迟钝了，既不领会别人的冷淡，也不领悟别人的暗示，更不明白别人的讽喻。❹(纸牌)人头牌，花牌 ◇(*-e*) **～ asmak** 绷着脸，拉长脸，板着脸，板着面孔：Babam biraz surat astı ama, anam katıldı gülmekten. 我爸爸稍稍板着面孔，但我妈妈却笑弯了腰。Misafire surat asmak istiskal demektir. 对客人拉着脸就是慢待客人。**～ bir karış** 生气的，脸拉长了的：Sonra döndü, surat bir karış yanımıza geldi. 后来，他转回身，拉着脸来到我们身边。**～ düşkünü** 面目丑陋的，丑八怪：Bir çingene karısı vardı, surat düşkünü, ama şeytan mı şeytan. 他有一个吉普赛老婆，面目狰狞，其丑无比。(*-e*) **～ etmek** 赌气，生气；不满 Bana artık surat ediyor. 他在生我的气。Ahmet, o meseleden sonra tam bir hafta surat etti. 自打那件事之后，整整一个星期，艾哈迈德都拉着脸。**～ kalmamak** 没脸，无脸：İkimizde de birbirimize bakacak surat kalmamıştı. 我们俩人都已无脸相对了。**～ mahkeme duvarı** ①铁板着脸的；不苟言笑的；沉默寡言的：Bu kıza ne olmuş? Surat mahkeme duvarı. 谁对这个女孩儿怎么啦？她的脸色这么难看？②无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，不要脸的：Onda surat mahkeme duvarı, tükürsem yağmur yağıyor sanacak. 他是个厚颜无耻的人，即使我朝他吐唾沫，他也只当是下了点雨。**～ı asık** 板着脸的，愁眉不展的 **～ı bir karış** 生气的，脸拉长了的：İmtihan odasından suratı bir karış olarak çıkmıştı. 他从考场出来，脸拉得有一尺多长。**～ı çarşamba pazarına dönmek** 板着脸 **～ı değişmek** 变脸，翻脸，板着面孔 **～ı eşek derisi** 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，不要脸的 **～ı kasap süngeriyle silinmiş** 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，不要脸的 **～ı mahkeme duvarı** ①铁板着脸的；不苟言笑的；沉默寡言的 ②无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，不要脸的 **～ı sirke satmak** 脸发酸，脸拉长 **～ına çarpmak** ①打耳光，打嘴巴：Şimdi suratına çarpacağım! Boşboğazlığı sana öğreteceğim. 我要给你一个大嘴巴，让你知道什么叫信口开河！②当面戳穿(谎言等)：Palavralarını suratına çarpınca, enayiyi foslattım. 我当面戳穿了他的谎言，臊得这个蠢货无地自容。**～ına indirmek** 打耳光，打嘴巴 **～ından düşen bin parça olmak** 赌气；脾气变坏 **～ını buruşturmak** 脸色变酸，显得不高兴，扮鬼脸 **～ını ekşitmek** 脸色变酸，显得不高兴，扮鬼脸 **～ını karatmak** 阴郁起来

suratlı *s.* 板着脸的；生气的，气愤的；表示不满的：Bacı da ağzından dirhemle lâkırdı çıkan asık suratlı bir kadındı. 姐姐也是个沉默寡言、不苟言笑的女人。

suratsız *s.* ❶板着脸的，表示不满的 ❷难看的，不美观的 ❸脾气不好的，坏脾气的

suratsızlık, -ğı *is.* 板面孔(的样子)，阴郁，不高兴；难看，丑，丑陋

sure [su:re] (阿) *is.* 〈宗〉(伊斯兰教《古兰经》的)章：Melek ～si 仙女章 Yusuf ～si 约瑟夫章

suret [su:ret] (阿) *is.* ❶外貌，外表，外形：insan ～inde bir ağaç 外表象人的树 ❷抄本，副本；拷贝 ❸方式，方法：ağır ～te 沉重地，缓慢地 aynı ～le 以同样的方式；用同样的

方法 bu ～le 以这种方式；通过这种方法 uygun gelecek ～te 以合适的方式；通过适当的方法 ❹【旧】脸；脸色，表情，神色 ❺(伊斯兰教哲学中对于物体的 5 种)感觉 ❻【俗】照片，画像，肖像 ◇～ **almak** 复制，拷贝 ～ **çıkarmak** 复制，拷贝 ～ **değiştirmek** 改变外貌，改变外观 ～**i haktan görünmek** 假装为某人好；假装无恶意 ～**ine girmek** 装出某种样子 ～**ini almak** 复制，拷贝：Bunun bir suretini almalı. 他应该把这个复制一份。

sureta [su:'reta:] (阿) *zf.* ❶外表上，表面上，从外表看，就外表而论 ❷虚伪地，虚假地 ❸形式主义地，表面上地

su rezenesi, -ni *is.* 〈植〉茴香叶水芹

Suriye *öz.is.* 叙利亚(亚洲)

Suriyeli [su:'riyeli] Ⅰ *öz.is.* 叙利亚人 Ⅱ *s.* 叙利亚的；叙利亚人的

susak, -ğı Ⅰ *s.* 【俗】❶渴的，口渴的 ❷【转】迟钝的，愚蠢的，愚笨的：～ burunlu 鼻子又大又难看的(人) Ⅱ *is.* 【俗】(用葫芦或木头制成的)水杯 ◇～ **ağızlı** 说废话的(人)，说空话的(人)

susaklık, -ğı *is.* ❶渴，口渴 ❷【转】迟钝 ，愚蠢 ，愚笨

susallar *is.* 水生生物

susam (阿) *is.* 〈植〉❶芝麻，脂麻，胡麻(*Sesamum indicum*) ❷鸢尾，蓝蝴蝶花；黄菖蒲(*Iris germanica*)

susamak (*nsz*) ❶渴，口渴：Çok susadım. 我渴极了。❷【转】渴望，热望：Halk yeniliğe ve bilgiye susamıştı. 人们早就渴望得到新生事物和知识。

susamgiller *is.* 〈植〉胡麻科(*Pedaliaceae*)

susam helvası *is.* 芝麻酥糖

su samuru *is.* 〈动〉水獭(*Lutra*)

su samurugiller *is.* 〈动〉貂属

susam yağı *is.* 芝麻油，麻油

su sarımsağı *is.* 〈植〉石蚕属植物，香科属植物

susatmak (*-i*) ❶ susamak 的使动态 ❷【转】制造困难

susayış *is.* susamak 的动名词

su sıçanı *is.* 〈动〉水鼠

su sığırı *is.*〈俗〉水牛

su sineği *is.*〈动〉水龟虫(*Hydrophilus*)

susku *is.* 沉默，缄默；寂静

suskun *s.* ve *zf.* 不爱说话的；寂静无声的；沉默寡言的

suskunluk, -ğu *is.* 沉默，缄默；寂静；沉默寡言

susmak, -ar (*nsz*) ❶沉默不语，保持缄默：Sus! 不说话！嘘！别作声！Kadın bu defa büsbütün susuyor ve başını önüne eğiyor. 女士这次低头不语了。Yanlış bir şey söylemek korkusuyla sustum. 由于怕说错话，我保持缄默。❷不作声；不再发出声音：Sen onun sustuğuna bakma, kimbilir neler tasarlıyor. 你别看他现在一声不吭，谁知道他在想些什么。❸【转】停止；不起作用，失去影响：Adaletin sustuğu yerde haksızlık başlar. 哪里失去了正义，那里就会出现不公平 ◇**sus payı** (让某人保持沉默而给的)贿赂，封口钱

susmalık, -ğı *is.* (让某人保持沉默而给的)贿赂，封口钱

suspus *s.* 一声不吭的，不吭声的，沉默的：Bir an üçü de suspus oldular, hiç kimse konuşmadı. 一下子 3 个人都闭上了嘴，谁都不说话了。◇～ **olmak** 闭嘴；不作声，不吭声；沉寂下来，安静下来

susta[1] [su'sta] (意) *is.* (狗)人立 ◇～ **durdurmak** ①使(狗)人立 ②使害怕，令人感到恐惧：Yengeye yenge deyip geçmeyelim. Bir mahalleyi susta durdurdu. 大婶不是一般的大婶，她令整个街区的人都感到害怕。～ **durmak** ①(狗)人立 ②对某人俯首贴耳，巴结，拍马；

献媚 **～ya kalkmak** (狗)人立

susta[2] [su'sta] *is.* 保险卡槽，安全沟：çakının ～sı 折刀的保险卡槽

sustalı Ⅰ *s.* 有保险卡槽的：Elinde sustalı bir bıçakla köşeye oturdu. 手里拿着一把带保险卡槽的刀坐到了角落里。Ⅱ *is.* 折刀：～ çakı 一种大折刀

susturmak (*-i*) ❶ susmak 的使动态 ❷使没话说：Bilgili adam hepsini susturdu. 知识渊博的人使得所有的人都没话说了。

susturucu Ⅰ *s.* 使不出声的，使说不出话来的，使没话说的：～ cevap 令人没话可说的回答 Ⅱ *is.* 消音器，减音器，消声器，减声器：Tabancaya susturucu takmışlar. 他们给手枪装上了消声器。

susturulmak (*nsz*) susturulmak 的被动态

susuş *is.* susmak 的动名词：Bu susuş söyleyecek söz bulamadığı için değildi. 这不是因为找不到要说的话而沉默。

susuz *s.* ❶不搀水的，不兑水的；不含水的：Bir kadeh rakıyı susuz ve bir hamlede içti. 他一口喝完了一杯不搀水的拉克酒。❷水份不大的，汁少的：～ portakal 汁少的橙橘 ❸雨水少的，干旱的：～ bir yaz 少雨的夏季，干旱的夏天 ～ yer 雨水少的地方，干旱的地方 ❹口渴的，渴的，喝不着水的：Tam dört günden beri susuzdu. 他已整整 4 天没喝着水了。❺没有水的：～ bırakmak 不给水，使没有水

susuzluk, -ğu is. ❶干燥，干旱，缺水：Yurtta susuzluk kalmamalı. 在国内应该消灭干旱。❷渴，口渴：Susuzluktan takati kesildi. 他已经渴得没劲了。

su sülünü *is.* 〈动〉紫水鸡

su sümbülü *is.* 〈植〉水生风信子，洋水仙

su süpürmesi, -ni *is.* 〈地〉剥蚀(作用)

su şeridi *is.* 〈植〉黑三棱(*Sparmanaum*)

sut, -du (法) *is.* 〈化〉纯碱，苏打，碳酸钠：～ kostik 烧碱，苛性钠，氢氧化钠

su taşı[1]**, -nı** [su'taşı] *is.* 〈地〉石灰华，钙华

sutaşı[2]**, -nı** [su'taşı] (法) *is.* (衣服上的)饰带

su tavuğu *is.* 〈动〉骨顶鸡(*Fulica atra*)

su tavuğugiller *is.* 〈动〉秧鸡科

su terazisi *is.* 水准器

su teresi *is.* 〈植〉水田芥(*Nasturium officinale*)

su topu *is.* 〈体〉水球

sutyen (法) *is.* (妇女)胸罩

sutyenci *is.* 制作或销售胸罩的人

sutyencilik, -ği *is.* 制作或销售胸罩的行业

Suudi Arabistan *öz.is.* 沙特阿拉伯(亚洲)

su üstü *is.* 水面

suvare *is.* 见 suare

suvarım *is.* (给牲畜一次的)喂水量：iki ～ su 喂两次的水

suvarmak (*-i*) (给牲畜)喂水

suvat *is.* (牲畜)饮水处，(牲畜)饮水槽

Suveyde *öz.is.* 苏韦达(叙利亚)

Suveyş *öz.is.* 苏伊士(埃及)

su yalaması *is.* 〈地〉剥蚀(作用)

su yarpuzu *is.* 〈植〉(水)薄荷

su yelvesi *is.* 〈动〉(水)秧鸡(*Rallus aquaticus*)

su yılanı *is.* 〈动〉水蛇(*Natrix natrix*)

su yılanıgiller *is.* 〈动〉游蛇科

su yılanları *is.* 〈动〉水蛇科

su yolcu *is.* 〈史〉水道管理员

su yolu *is.* ❶水管，水槽，水道，水渠 ❷(纸张中的)水印 ❸(衣服上的)饰带 ❹把纸张上画的点用线连接起来的一种儿童游戏

su yosunları *is.* 〈植〉藻类

su yosunu *is.* 〈植〉水藻(*Alga marina*)

suyuk, -ğu *is.* 体液

suyukçuluk, -ğu *is.* 〈医〉体液病理学说

su yutan *is.* 〈地〉灰岩洞；石灰坑，斗淋

su yuvarı *is.*〈地〉水圈，水界

suzidil [su:'zidil] (波) *is.*〈乐〉土耳其的一种合奏曲

suzidilâra [su:'zidilâ:ra:] (波) *is.*〈乐〉土耳其的一种合奏曲

suzinak, -ki [su:'zina:k] (波) *is.*〈乐〉土耳其的一种独奏曲

SÜ 【缩】塞尔柱大学(Selçuk Üniversitesi)

sübap, -pı *is.* 见 supap

sübek, -ği *is.* 【俗】婴儿用尿壶或输尿管：Küçül de sübeğe (或 beşiğe) gir. 【俗】你年龄还小吗？那就躺摇篮里去吧！

sübjektif (法) *s.* 主观的：～ hata 主观错误 ～ idealizm 主观唯心主义

sübjektiflik, -ği *is.* 主观，主观性，主观态度

sübjektivist (法) Ⅰ *is.* 主观主义者，主观论者 Ⅱ *s.* 主观主义的，主观论的

sübjektivite (法) *is.* 主观性

sübjektivizm (法) *is.* 主观主义，主观论；主观态度，主观见解

süblime (法) *is.* 〈化〉❶升华物 ❷砒霜，氯化汞，升汞

süblimleşmek (*nsz*) 〈化〉❶升华，凝华 ❷使升华

süblimleştirme (*-i*) ❶ süblimleştirmek 的动名词 ❷升华(作用)

süblimleştirmek (*-i*) 〈化〉 süblimleşmek 的使动态

sübut [sübu:t] (阿) *is.*【旧】确定，查明，确认：～ delil 确凿证据 ◇～ **bulmak** 确定，查明，确认

sübvansiyon (法) *is.* (国家提供的)补贴，补助金，津贴

sübyan (阿) *ç.is.* 孩子们：～ koğuşu 少管所

sübye [sü'bye] (意) *is.* 巴旦杏仁糖浆，巴旦杏仁糖水：badem ～si 巴旦杏仁糖浆，巴旦杏仁糖水

sücut, -du [sücu:t] (阿) *is.* 【旧】(祈祷时)俯伏，拜倒 ◇～ **dermek** 让崇拜 ～ **etmek** (祈祷时)俯伏，拜倒，俯首在地，下跪，鞠躬 ～**a varmak** (祈祷时)俯伏，拜倒，俯首在地，下跪，鞠躬 ◆**Sücutuna lanet!** 他该死!

südremek (*nsz*) 喝醉酒，成为醉鬼

süet (法) *is.* 仿鹿皮，绒面革：～ ayakkabı 仿鹿皮皮鞋 ～ ceket 仿鹿皮上衣

süfli [süfli:] (阿) *s.* ❶卑鄙的，下流的，无耻的：Sabri'nin maceraları hep böyle süfli şeylerden ibaret değildi. 萨布里的经历并不都是如此卑鄙下流。❷衣衫褴褛的 ❸在下面的，在…下面的

süflileşmek (*nsz*) ❶变得卑鄙，变得下流，变得无耻 ❷变得衣衫褴褛

süflilik, -ği *is.* ❶卑鄙勾当，下流行为，无耻的举动 ❷衣衫褴褛的样子

Süheyl (阿) *öz.is.* 〈天〉天狼星

sühulet [sühu:let] (阿) *is.* 【旧】❶容易，便当，方便 ❷温柔，亲切；盛情；客气 ❸适宜

的氛围，合适的环境 ◇～ **göstermek** 给以方便，协助，帮助 **～le** 容易地，方便地，简单地，不费力地

sühunet [sühu:net] (阿) *is.* 【旧】热，炎热，高温

süit (法) *is.*〈乐〉组曲

süje (法) *is.* ❶主题，题目，问题，课题：hukuk ～ 法律问题 ❷〈语〉主语

süklüm püklüm *zf.* 张皇失措地，不知所措地，惘然若失地，慌慌张张地：Süklüm püklüm çekilip gitti. 他慌慌张张地走了。

sükse (法) *is.* ❶成功，胜利，成就 ❷欢迎，好评，赞扬 ◇～ **sağlamak** 保证成功 ～ **yapmak** ①取得成就，获得成功 ②获得好评，受到欢迎 ～ **yaratmak** 保证成功 **～sinden geçilmek** 受欢迎：Süksesinden geçilmiyor. 他不受欢迎。

sükûn(**et**) [sükû:n, sükû:net] (阿) *is.* ❶平静，安静，宁静；静止，停止：～ hâli 静止状态 Terbiye ve sükûnetlerini de hiç kaybemeyen bakışlarına asla çirkin denemez. 不失礼貌、平静的目光永远也不能称之为丑陋。❷安宁，安谧：Sükûnu uykuda arıyor, ama o da bir türlü gelmiyor. 他想安宁地睡一觉，可怎么也睡不安生。◇～ **bulmak** 安静下来，平静下来；停止，终止 ～ **etmek** 得到安静，获得安宁，安心 **～a kavuşmak** 得到安静，获得安宁，安心 **～le** 平静地，安静地

sükunetli *s.* 平静的，安静的，宁静的；静止的；安宁的，安谧的

sükût [sükû:t] (阿) *is.* 沉默，缄默；寂静：Sükût ikrardan gelir. 不说话就意味着默认。Rol bitince kısa bir sükûtu şiddetli bir alkış takip etti. 演出一结束，在短暂的沉静之后爆发出了一阵猛烈的掌声。◇～ **hakkı** (让某人保持沉默而给的)贿赂，封口钱 **～la geçiştirmek** 不提及，不涉及，不触及…话题

sükûtî [sükû:ti:] (阿) *s.* 【旧】不爱说话的；寂静无声的；沉默寡言的

sükûtîlik, -ği *is.* 【旧】不爱说话；寂静无声；沉默寡言

sülâle (阿) *is.* 家族，世系：Sülâlesi kesildi. 他的家族断代了。

sülf (拉) *is.* 【旧】〈化〉硫(磺)

sülfamit, -di (法) *is.*〈化〉硫酰胺

sülfat (法) *is.* 〈化〉硫酸盐：bakır ～ 硫酸铜

sülfatlama *is.* 硫酸铜杀菌处理

sülfatlanma *is.* 〈物〉与硫酸盐化合

sülfatlaşma *is.* 〈化〉金属硫化物的硫酸盐化

sülfit (法) *is.* 〈化〉亚硫酸盐

sülfitleme *is.* 硫酸铜杀菌处理

sülfür (法) *is.* 〈化〉硫化物

sülfürik (法) *is.* 〈化〉含硫的，硫化的：～ asit 硫酸

sülfürimetre (法) *is.* (自动)定硫仪

sülfürlemek (*-i*) ❶硫化，使成硫化物：bakırı ～ 使铜硫化 ❷用二硫化碳杀虫

süline [süli'ne] (希) *is.* 〈动〉竹蛏(*Solen*)

süluk, -kü [sülu:k] (阿) *is.*【旧】❶遵循，遵守，信奉，奉行 ❷加入苦行僧团：～ ehli 苦行僧，苦修者，禁欲者 ◇～ **etmek** ①进入某个行业，开始从事某个职业 ②加入苦行僧团

sülüğen *is.* 铅丹，红铅，四氧化三铅

sülük, -ğü *is.* ❶〈动〉水蛭，蚂蟥(*Hirudo*)：～ koymak (或 vurmak, yapıştırmak) 贴医蛭，贴水蛭 ❷〈植〉卷须 ◇～ **gibi** (水蛭般)粘乎的，纠缠不清的，使人腻烦的

sülükçü *is.* ❶卖水蛭的人 ❷用水蛭吸血为职业的人

sülükler *is.* 〈动〉蛭纲

sülümen (阿) *is.* 砒霜

sülün *is.* 〈动〉雉，野鸡(*Phasianus colchicus*) ◇～ **gibi** 细长苗条、走路姿势优美的(小姐或女士)

sülüngiller *is.* 〈动〉雉科

sülünlük, -ğü *is.* 养雉场

sülüs (阿) *is.* ❶三分之一 ❷用阿拉伯字母写的一种书法

sümbül (波) *is.* 〈植〉风信子(*Hyacinthus orientalis*)

sümbüle (阿) *is.* 〈乐〉一种土耳其乐曲

sümbülî [sümbüli:] (波) *s.* 多云的，阴的

sümbülteber (波) *is.* 〈植〉西洋樱草，多花水仙(*Polianthes*)

sümek, -ği *is.* 【俗】(待纺的)羊毛

sümkürmek (*nsz*) 擤鼻涕：Cebinden bir sümüklü mendil çıkarıp sümkürdü. 他从兜里掏出擦鼻涕的手绢擤了擤鼻涕。

sümkürtmek (*-i*) sümkürmek 的使动态

sümmettedarik [sü'mettedarik] (阿) *zf. ve s.* 【旧】匆忙的，仓卒的，慌忙的：～ bir cevap 仓卒的答复 ～ bir eser 仓促的作品

sümsük[1], -ğü *s.* 【俗】低能的，愚笨的，愚蠢的，傻头傻脑的：Beş yıl öncesine kadar kara kuru, sümsük bir kızken şimdi gelişivermiş bir dişi. 5 年前她还是一个又黑又瘦的傻丫头，现在成了一个胖大女人。◇～ ～ 傻乎乎地

sümsük[2], -ğü *is.* 〈动〉鳾鸟(*Sulabassana*)

sümsükgiller *is.* 〈动〉鳾鸟科

sümsükleşmek (*nsz*) 变愚笨，变迟钝，变得呆头呆脑：Yalnız, işte hepsi sümsükleşti, galiba sizden çekiniyorlar. 只不过，所有的人都变傻了，大概在您面前都很拘束。

sümsüklük, -ğü *is.* 低能，愚笨，迟钝，傻里傻气的样；愚蠢的言行

sümter *is.* 【俗】一种小麦

sümük, -ğü *is.* ❶粘液；鼻涕 ❷〈解〉粘膜：Sümük, burunda mikroplara ve yabancı cisimlere karşı bir koruyucudur. 粘膜保护鼻腔不受细菌和异物的侵袭。

sümük doku *is.* 〈解〉粘膜

sümüklü *s.* ❶有粘液的 ❷好流鼻涕的

sümüklü böcek, -ği *is.* 〈动〉蛞蝓，蜗牛，鼻涕虫(*Limax*)：Sümüklü böcekler genellikle nemli yerlerde yaşamayı severler. 蜗牛一般喜欢生活在潮湿的地方。

sümüksel *s.* ❶粘液的，粘液性的 ❷粘膜的

sümüksü *s.* 〈解〉粘液的：～ zar 鼻粘膜

sündürme *is.* ❶ sündürmek 的动名词 ❷【俗】一种甜奶酪

sündürmek (*-i*) sünmek 的使动态

sündüs (阿) *is.* 【旧】一种锦缎

süne *is.* 〈动〉小麦盾蝽(*Eurigaster integriceps*)

sünepe Ⅰ *s.* 邋遢的，不修边幅的，不整洁的；懒惰的，懒散的 Ⅱ *is.* 笨蛋，懒蛋

sünepelik, -ği *is.* 邋遢，不修边幅，不整洁；懒惰，懒散

sünger (希) *is.* ❶〈动〉海绵：～ avcısı 海绵采集者 ❷盥洗用海绵：banyo ～i 浴用海绵 ❸人造海绵：～ yastık 海绵枕头◇～ **avlamak** 采集海绵：Denizde dibe dalarak sünger avlıyorlar. 他们潜入海底采集海绵。(*üzerinden*) ～ **çekmek** (或 **geçirmek**) 把某事一笔勾销，不愿再提及某事，淡忘：bir işin üzerinden ～ geçirmek 淡忘某事 ～ **gibi** 象海绵一样松软的 ～ **kağıdı** 吸墨纸

süngerci *is.* ❶海绵采集者 ❷卖海绵的人

süngercilik, -ği *is.* ❶海绵采集业 ❷海绵销售业

sünger doku *is.* 〈植〉海绵状组织

süngerler *is.* 〈动〉海绵纲

süngerli *s.* 铺上海绵的；用海绵制成的

süngersi *s.* 海绵状的，多孔的：～ kemik 海绵骨

süngер taşı *is.* 浮石，轻石

süngü *is.* ❶刺刀：～ muharebesi 刺刀战，白刃战 Cephane suyunu çekti. Süngü hücumuna kalkılacak. 弹药打光了，即将进行白刃战。❷坟头上作标记的竹竿 ❸铁扦 ◇～ **çıkarmak** 卸下刺刀 ～ **～ye** 拼刺刀，肉搏：～ ～ye muharebe etmek 进行白刃战 Süngü süngüye savaş oldu; kan gövdeyi götürdü. 发生了肉搏战，血流成河。**～sü ağır** ①好坐着不动的，不好走动的 ②磨洋工的，慢腾腾的，笨手笨脚的，不敏捷的，懒怠的 ③不讨人喜欢的，冷漠的 **～sü depreşmesin** (在提及亡者的坏处时所说的话)别让他听到后死不眠目：Süngüsü depreşmesin ama, bana az kötülüğü dokunmadı. 别让他听到后死不眠目，可他没少对我使坏。**～sü düşük** ①有病的，身体不好的 ②颓废的，沮丧的，垂头丧气的：Arif Beyi gördüm, bütün varlığını kaybetmiş, süngüsü düşmüştü. 我见到了阿里夫先生，他已经一无所有了，非常沮丧。Odadan bir hayli süngüsü düşük çıktı. 屋里走出了好多垂头丧气的人。◆**Süngü davran!** (短兵相接时的冲锋号令)拼刺前进！**Süngü tak!** 上刺刀！

süngülemek (*-i*) ❶用刺刀刺 ❷用铁扦捅(炉子)

süngülenmek (*nsz*) süngülemek 的被动态

süngüleşmek (*nsz*, *-le*) 与…拼刺刀

süngülü *s.* 上了刺刀的

sünmek, -er (*nsz*) ❶失去弹性，抻开，抻松：Bu kumaş kolay kolay sünmez. 这种布不会轻易失去弹性。❷拉长，抻长

sünnet (阿) *is.* ❶(根据穆罕默德的言行而建立的)伊斯兰教教规的传统部分：～ ehli 正统穆斯林，逊尼派教徒 ❷包皮环切术 ❸〈宗〉割礼：～ çocuğu 举行过或要举行割礼的孩子 ～ düğünü 割礼仪式 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 给…行割礼 ～ **olmak** 行割礼

sünnetçi *is.* 给别人行割礼的人

sünnetçilik, -ği *is.* 给别人行割礼的职业

sünnetlemek (*-i*) 【俗】吃光，一扫而光

sünnetli *s.* 行过割礼的

sünnetlik, -ği *s.* 为行割礼而准备的

sünnetsiz *s.* 未行过割礼的

Sünnî (阿) Ⅰ *öz.is.* 逊尼派教徒 Ⅱ *s.* 逊尼派的

Sünnîlik, -ği *öz.is.* 逊尼派

süper [sü'per] (法) *s.* 超级的；超标准的；特大号的：～ benzin 高辛烷汽油 ～ çimento 超标号水泥 ～ güçler 超级大国

süpermarket [sü'permarket] (英) *is.* 超级商场；自动售货商店：Büyük kentlerimizde süpermarketler giderek çoğalıyor. 在我们的大城市里超市逐渐增多。

süpermarketçi *is.* 超级商场老板；自动售货商店老板

süprülmek (*nsz*) 见 süpürülmek

süprüntü *is.* ❶扫成堆的垃圾：～ tenekesi 垃圾箱 Bunları süprüntü arabasına at, bunlar yenmez. 把这些扔到垃圾车上去，这些东西不能吃。❷【转】废物，下贱货

süprüntücü *is.* ❶垃圾清理工 ❷【转】买卖低价劣质货的人

süprüntülük, -ğü *is.* 垃圾箱，垃圾筒；垃圾场

süpürge *is.* ❶扫帚：Balkonu süpürge ile süpürdüm. 我用扫帚扫了凉台。❷吸尘器

süpürgeci *is.* ❶制作销售扫帚或吸尘器的人 ❷街道清洁工

süpürgecilik, -ği *is.* ❶制作销售扫帚或吸尘器的行业 ❷街道清洁工作

süpürge çalısı *is.* 〈植〉欧石南

süpürge darısı *is.* 〈植〉高粱，蜀黍

süpürgelik, -ği Ⅰ *s.* 制扫帚的 Ⅱ *is.* 〈建〉踢脚板，壁脚线

süpürge otu *is.* 〈植〉欧石南

süpürmek (*-i*) ❶打扫，扫除：Dükkanın önünü çocuklar süpürür. 商店门前是孩子们打扫的。❷【转】清除，消灭，歼灭 ❸【转】吃光，喝光

süpürtmek (*-i*, *-e*) süpürmek 的使动态

süpürülmek (*nsz*) süpürmek 的被动态

süpürüş *is.* süpürmek 的动名词

sürahi [süra:hi] (阿) *is.* 长颈大肚玻璃瓶：Bardaklara, sürahilere, kırılacak şeylere dikkat ediniz. 你们要当心杯子、玻璃瓶等易碎物品。

sürat, -ti (阿) *is.* 快，迅速；速度：～ katarı 特快列车 ～ koşucusu 短跑运动员 ～ ölçme aleti 速度计，里程表 ses ～i 音速 Aşırı sürat kazalara neden oluyor. 超速是事故发生的原因。◇(*-de*) **～ göstermek** 急于，忙着做 **～ kırmak** 减速 **～ vermek** 加速 **～i arttırmak** 加快，加速 **～ini azaltmak** 减速

süratle [süra'tle] *zf.* 迅速地，快速地：dayanılmaz bir ～ 以不可阻挡之势，极其迅速地

süratlendirmek (*-i*) süratlenmek 的使动态

süratlenmek (*nsz*) 加速

süratli *s.* 迅速的，快的；即时的，即刻的

sürç, -cü *is.* 犯错误，有过失：～ü lisan 口误

sürçmek, -er (*nsz*) ❶失足，(马)失前蹄：atın ayağı ～ 马失前蹄 ❷【转】犯错误，有过失：dili ～ 有口误 ◆**Sürçmekle koşanın eteği ayağına dolaşır.** 慢工出细活；宁静致远。

sürdürmek (*-i*) sürmek 的使动态：Parmaklıklara boya sürdürdü. 他让人漆了栅栏。

sürdürüm *is.* 预约，预订

sürdürümcü *is.* 预约者，预订者，订户

sürdürüş *is.* sürdürmek 的动名词

süre *is.* 期间，期限：～ ölçen 〈体〉测时员，计时员 askerlik ～si 兵役期 bir hafta ～since 在一周之内 bir ～ sonra 过了一阵子，过了一会儿 ders yılı ～sinde 在一学年内 hizmet ～si 服役期间 insan ömrünün ortalama ～si 人的平均寿命 kuluçka ～si 潜伏期 tahsil ～si 学制 ◇(*-dığı*) **～ce** ①在…期间；在…时候，在…过程中：Misafir olarak kaldığı sürece onu baş üstünde tutmuşlardı. 在他作客期间，他们对他盛情款待。②只要，如果：Bir ipucu vermediğiniz sürece bu bilmeceyi çözemem. 你要是不提示一下，我就猜不出这个谜语。Böyle davrandığın sürece çoluk çocuğun maskarası olmaktan kurtulmazsın. 只要你这么干，你就难免成为这帮毛头小子们的笑料。Sağlığım iyi olduğu sürece çalışırım. 身体好的话我就工作。**～si bitmek** 期满，到期：Pasaportunuzun gelecek ay süresi bitiyor. 您的护照下个月就要到期了。**～si dolmak** 期满，到期：Süresi doldu, emekliye ayrıldı. 他年限已到，已经退休了。Süresi doldunca yurda dönecek. 期限一到，他就将回国。

süre aşımı *is.* 超越诉讼时效：Bazı borçlar süre aşımına uğrayabilir. 一些债务可能超过诉讼时效。

süreç, -ci *is.* 过程，进程，历程：bir iktisadi krizin ～i 一次经济危机的过程 gelişme ～i 发展过程

süreduran *s.* 〈物〉惯性的，惰性的

süredurum *is.* 〈物〉惯性，惰性

süregelen *s.* 持续至今的，持续的

süregelmek (*nsz*) 持续，继续进行，继续：Tanzimat'tan beri süregeliyor. 从改良时期持续至今。

süreğen *s.* ❶长期的，持久的：～ bir anlaşmazlık 长期的不和，长期的矛盾 ❷〈医〉慢性

的，年久的，久治不愈的，痼疾：～ bir hastalık 慢性病

süreğenleşmek (*nsz*) ❶变成长期的，变得持久 ❷〈医〉变成慢性的

sürek, -ği Ⅰ *is.* ❶时间长短，持续的时间；期间，期限：üzümün süreği çoktur. 葡萄的生长期很长。❷【俗】畜群 Ⅱ *s.* (骑马)跑得快的；(开车)开得快的：～ tatar 跑得快的信使 ◇～ **avı** 围猎

sürekçi *is.* 【俗】买卖羊群的人

sürekli Ⅰ *s.* 连续的，继续的，持续的，不断的：～ alkışlar 持续不断的掌声 ～ ateş 持续不退的高烧 ～ barış 永久和平 ～ fonksiyon 〈数〉连续函数 ～ hastalık 痼疾 ～ hâl 〈语〉长久现在时 ～ şikâyetler 不断的抱怨 ～ ve planlı bir yükseliş 持续不继的有计划的增长 ～ ünsüz 〈语〉浊辅音 ～ yağmur 连续下的雨 Ⅱ *zf.* 长期地，持久地 ◇～ **bir şekilde** 持续地，连续地

süreklilik, -ği *is.* 继续，连续；连续性：～ ilkesi 连续性原则

süreksiz *s.* 中断的，间断的，不连贯的，断断续续的：～ bir mutluluk 不长久的幸福 ～ fonksiyon 〈数〉不连续函数，间断函数 ～ ünsüz 〈语〉清辅音

süreksizlik, -ği *is.* 不连续；中断；不连续性，间断性

süreli *s.* 定期的，周期的，周期性的：～ yayın 期刊 kısa ～ kurslar 短期培训班

süreölçer *is.* 时计，精密时计；秒表，马表

sürerlik, -ği *is.* 继续，连续；连续性：～ fiili 〈语〉持续动词 ～ görünümü 〈语〉复合持续动词(由副动词与助动词构成表示持续的概念) sesin ～i 〈乐〉音域

süresiz *s.* ve *zf.* 无限期的：～ tatil 无限期的假期 Gazete süresiz kapatıldı. 报纸无限期地停刊了。

süreyazar *is.* 计时仪，计时器

Süreyya [süreyya:] (阿) *öz.is.*〈天〉昴星团

sürfe (阿) *is.* 【旧】〈动〉毛虫，鳞翅目幼虫

sürfile (法) *is.* (缝纫)锁边 ◇～ **yapmak** (缝纫)锁边

sürgen doku *is.* 〈植〉分生组织

sürgit *zf.* 永恒地，永久地，永远；无限制地，无止境地 ◇～ **yapmak** 无限制地延长

sürgü *is.* ❶闩，栓，插销 ❷耙 ❸镘刀 ❹(农用工具)镇压器，压平机，石滚子 ❺游标 ❻(病人用的)便盆 ❼枪栓；炮栓：～ kolu 枪栓柄 ◇～ **ateş** 〈军〉拦阻射击 ～ **çekmek** 耙：tarlaya ～ çekmek 耙地 ～ **mevzi** 〈军〉斜切阵地

sürgülemek (*-i*) ❶上闩，插上插销，锁闭 ❷压实，夯实，压平；抹平 ❸耙(地)

sürgülenmek (*nsz*) sürgülemek 的被动态

sürgülü *s.* ❶有闩的，有插销的：～ kapı 有闩的门 ～ pencere 有插销的窗户 ❷上了闩的，插上插销的：Kapıyı itti, sürgülüydü. 他推了门，门上了闩。

sürgün *is.* ❶流放者，放逐者，流亡者：Sürgün evi vurgun evi. 流放者的家人与死者的家人同样的不幸。Sürgünleri affedildi. 流放者都被赫免了。❷流放，放逐，流亡：～ cezası 判处流放 ～ yeri 流放地 ❸流放地：Sürgünlerde çile dolduruyordu en güzel yaşında. 在他人生最佳时期，他却在流放地企盼着噩运的结束。❹〈植〉嫩芽，新芽，新枝 ❺〈医〉腹泻：Sürgünü var. 他有点拉肚子。◇～ **avı** 围猎 ～ **etmek** 流放，放逐 ～ **gitmek** ①被流放，被放逐 ②腹泻 ～ **hayatı geçirmek** 经历流亡生涯，过流亡生活 ～**e göndermek** 流放，放逐 ～**ü olmak** 腹泻

sürme[1] Ⅰ *is.* ❶ sürmek 的动名词 ❷闩，栓，插销：emniyet ～ 安全插销，保险栓：Kapıyı kapadı, sürmeyi çekti. 他关上门，插上闩。❸(桌、柜等的)抽屉 Ⅱ *s.* 来回拉动的；可拉开的；可抽出的：～ kapak 可抽出的盖 ～ kapı 推拉门 ～ pencere 推拉窗

sürme[2] *is.* ❶眼影：～ mili 描眉笔 Genç güzel aşçı kadının kirpiklerinde sürme, parmaklarında kına yoktu. 年轻漂亮的女厨师既没涂眼影，也没涂指甲油。❷黑穗病 ◇～ **çekmek** 涂眼影：gözlere ～ çekmek 描眼圈 ～**yi gözden çekmek** (或 **çalmak**) 熟

练地扒窃

sürmedan *is.* 【旧】眼影盒

sürmek, -er (*-i*, *-e*) ❶驾驶：Arabayı hızlı sürme. 不要开快车！Arabayı son hızla sürüyordu; şaşkınlıktan küçük dilimi yutacaktım. 他把车开得飞快，吓死我了！❷牵，赶，驱：atı ～ 赶马，驱马 hayvanı ～ 赶牲口 koyunları ～ 赶羊群 köpek sürerek yapılan av 犬猎 ❸向前挪动，往前移；递：fırına ～ 把…放入炉子里烘烤 Onun masasını biraz öteye sürünüz. 请把他的桌子向那边挪一挪。Önüme bir kağıt sürdü. 他往我面前递了张纸。❹摸，碰，触，动：Elinizi oraya sürmeyiniz. 你们不要用手去碰那儿。❺放逐，流放；驱赶，驱逐，赶跑：Mütarekede İngilizler onu Malta'ya sürdüler. 停战期间英国人把他流放到马耳他去了。❻涂，抹，搽：boya ～ 涂颜料 kolonya ～ 抹花露水 ❼销售，出售，推销；使上市：kalp para ～ 出售假币 mal ～ 出售货物 ❽ (*-i*) 过生活：mutlu bir yaşayış ～ 过幸福生活 Sessiz, iddiasız, dört duvar arasında bir memur hayatı sürüyor. 他过着一种默默无闻、与世无争、足不出户的职员生活。Leyla on sekizini sürüyor. 莱依拉正度过她的 18 周岁。❾ (*-i*) 耕，耕翻：çift ～ 耕地 toprak ～ 耕地 tarlayı ～ 耕地 ❿ (*nsz*) 持续，延续，继续：Fırtına üç gün sürdü. 风暴持续了 3 天。Kongremiz sabahın onundan akşamın altısına kadar sürüyor. 我们的大会从上午 10 点开到下午 6 点。❶❶(*nsz*) 花时间：Bu iş iki saat sürer. 这项工作要花两个小时。Çok sürmez, her şey düzelir. 要不了多久，一切都会好起来的。❶❷(*nsz*) 生长，长出，发芽，吐出嫩芽：Ekinler sürdü. 庄稼长出来了。❶❸(*nsz*) 腹泻：Su hastanın içi sürüyor. 这个病人腹泻。◇(*-i*) **sürüp atmak** 驱赶，驱逐，赶跑：Onlar düşmanlarını memleketlerinden sürüp attılar. 他们把敌人赶出了自己的国家。(*-i*) **sürüp çıkarmak** 驱赶，驱逐，赶跑 **sürüp gitmek** 持续下去，继续下去 ◆**Sür gitsin.** 随它去吧！

sürmelemek (*-i*) ❶上闩，插上插销，锁闭：İlk iş olarak hemen koştum, oda kapısını sürmeledim. 第一件事就是我跑去把房门插上了。❷涂眼影

sürmelenmek (*nsz*) sürmelemek 的被动态

sürmeli *s.* ❶抹了眼影的：Kirpikleri kudretten sürmelidir. 她的眼睫毛天生就带眼影。❷上了闩的，插上插销了的，锁闭了的：～ kapı 锁上了的门

sürmelik, -ği *is.* 眼影盒

sürme mantarıgiller *is.* 〈植〉黑粉菌目(*Ustilaginees*)

sürme mantarları *is.* 〈植〉黑粉菌(*Ustilaginales*)

sürmenaj (法) *is.* 〈医〉劳累过度，工作过度

sürmesiz *s.* 不涂眼影的

sürmetaşı *is.* 〈矿〉辉锑矿

sürnatüralizm (法) *is.* 超自然主义

sürpriz (法) *is.* 使人惊讶的事物，意想不到的事物；意想不到的礼物；意外的惊喜：～ dolu bir hafta 充满意外事件的一周 **～ şeklinde** 意外地，突然地 **～ yapmak** 做出出乎意料的事 Eğer ～ şeklinde bir saldırma olursa 如果发生突然袭击 Kocam bu gün gazeteci arkadaşlarına bir sürpriz parti vermek istiyor. 我丈夫今天想为报社的朋友们举办一个意想不到的舞会。

sürre[1] (阿) *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时苏丹每年送往麦加和麦地那的)朝觐金，朝觐礼物：～ alayı 送朝觐物的使团 ～ emini 护送朝觐礼物的人

sürrealist (法) Ⅰ *is.* 超现实主义者 Ⅱ *s.* 超现实主义的

sürrealite (法) *is.* 超现实

sürrealizm (法) *is.* 超现实主义

sürsat *is.* 【旧】(奥斯曼帝国改良时期以前为征战的部队)征收的军粮

sürşarj (法) *is.* ❶(邮票的)更改票值的印记：Çoğu kez pullara sürşarj yapılır. 邮票上票值的印记经常被更改。❷过载，过负载

sürtmek, -er (*-i*, *-e*) ❶擦，用力磨擦：Cemal ellerini hızlı hızlı birbirine sürttü. 杰马尔迅速地

搓了搓双手。❷使触摸，使触及 ❸(*nsz*) 流浪，漂泊，游荡，闲逛：Akşama kadar nerelerde sürttün? 直到晚上你都在哪些地方瞎逛？Hesap verin bakalım, nerelerde sürtüyordunuz bu saatlere kadar? 哎，你们要说清楚，都这个时候了，你们野到哪里去了？◇**sürtüp durmak** 不停地闲逛

sürtük, -ğü Ⅰ *s.* 好动的，轻佻的，风骚的(女人)，在家待不住的，常在街上逛的：Bu sürtüğü oğluma almak da, sonunda çıkacağı belli olmayan bir felâkettir. 给我儿子娶这么一个在家呆不住的女人，最后必将是一场不可想象的灾难。Ⅱ *is.* 妓女

sürtüklük, -ğü *is.* 游手好闲，无所事事

sürtülmek (*-e*) sürtmek 的被动态

sürtünme *is.* ❶ sürtünmek 的动名词 ❷〈物〉磨擦，磨擦力：～ kuvveti 磨擦力 ～ mukavemeti 磨擦阻力 ～ yüzü 磨擦面 husule gelen sürtünme bir hararet meydana getirmiştir. 磨擦产生了高温。

sürtünmek (*nsz*) ❶在地上拖拉，爬行；(身体)蹭：Hasta gene duvarlara sürtünerek kendini alt katın merdivenlerine attı. 病人还是蹭着墙摔到了底层的楼梯上。❷【转】找碴儿，寻衅，惹事 ❸擦拭，揉搓(自己身体的某部)；表示亲热：Kedi bacaklarına sokuldu sürtündü. 猫用爪子擦脸。

sürtünüş *is.* sürtünmek 的动名词

sürtüş *is.* sürtmek 的动名词

sürtüşme *is.* ❶ sürtüşmek 的动名词 ❷【转】不和，意见分歧；不一致，不协调，矛盾

sürtüşmek (*nsz. -le*) ❶相互磨擦 ❷【转】产生意见分歧，产生矛盾

sürtüştürmek (*-i, -e*) 使相互磨擦

sürur [süru:r] (阿) *is.* 【旧】高兴，喜悦；愉快，快乐

sürü *is.* ❶群，畜群，动物群：bir ～ at 一群马 bir ～ inek 一群牛 çekirge ～sü 蝗虫群 koyun ～sü 羊群 kurt ～sü 狼群 Sürüye kurt saldırmış. 狼袭击了羊群。❷人群：Davul sesini duyan bir sürü insan oraya koşuşmaya başladı. 一群人听到鼓声，向那里跑去。Sokaklarda alay geçerken başka çocuklar da sürüye katılır, mektebe kadar giderler. 当街上有一群孩子走过的时候，其他的孩子们也加入其中，一直走到学校。❸一束，一叠，一包：Elime bir sürü gazete tutuşturdular. 他们往我手里塞了一叠报纸。◇**～ sepet** 很多人在一起；全家，全家老小一起；许多东西在一起：Sürü sepet bize geldiler. 他们许多人一起来我们家了。**～ ～** 一群群地，很多，大量：Yükseklerden kuşlar sürü sürü geçiyor. 一群群的鸟从空中飞过。**～den ayrılmak** 脱离群体：Sürüden ayrılan koyunu kurt kapar. 离开了羊群的羊会被狼吃掉。**～ye katılmak** ①混入人群之中 ②同别人做的一样 ◆ **Sürüsüne bereket!** 很多，非常多：Onda hısım akraba sürüsüne bereket! 他有一大堆亲戚！

sürücü *is.* ❶赶畜群的人 ❷骑手；车夫；驾驶员，司机：jipin ～sü 吉普车司机 Sürücü arabayı üzerimize doğrultmak için direksiyon kırdı. 司机一打方向盘，汽车向我们驶来。❸〈计〉驱动程序，驱动器

sürücül *s.* 群居的，合群的

sürücülük, -ğü *is.* ❶赶畜群的工作 ❷驾驶工作；骑马(或骆驼等牲口)

sürüklemek (*-i*) ❶拖，拉，拽：Kendini eve kadar sürükledi. 他拖着双腿回到了家。❷(水流)带走：Sakarya nehri kırılmış söğüt dallarını sürüklüyordu. 萨卡利亚河水夹带着折断的柳枝蜿蜒而去。❸【转】硬拖来，硬拽来：Siz yalnız gelemez miydiniz, bu adamcağızı buraya kadar ne diye sürüklediniz? 您自己一个人不会来吗，为何要把这可怜的家伙硬拽到这儿来？❹(*-i, -e*) 【转】强拉进，硬拖进；骗进，引诱加入；使卷入，使陷入：felâkete ～ 使遭不幸，使不幸 maceraya ～ 使卷入冒险 savaşa ～ 使卷入战争 Benim çağlarımdan kim bilir kaç bin genci bahtiyar rüyalara sürüklemiştir. 不知有多少个我这时代的青年受其影响而陷入了幸福的梦幻。Kız kardeşini kötü yola sürükledi diye babası reddetmişti. 他把他妹妹引入了歧途，因此他父亲与他断绝了关系。

sürüklendirmek (*-i; -i, -e*) sürüklenmek 的使动态

sürükleniş *is.* sürüklenmek 的动名词

sürüklenmek (*-e*) ❶ sürüklemek 的被动态：Akşama doğru ayaklar evlere doğru sürüklendi. 将近傍晚的时候人们都拖着双脚回到了家。❷使自己陷入，使自己卷入 ❸(*nsz*) 拖延，推迟：Bu dava iki yıl sürüklendi. 这件案子已经拖了两年了。❹(船受风或水流的影响)漂流

sürükletmek (*-i, -e*) sürüklemek 的使动态

sürükleyici *s.* ❶拖的，拉的，拽的 ❷具有诱骗性的；吸引人的：～ bir roman 一部吸引人的小说

sürükleyiş *is.* sürüklemek 的动名词

sürülme *is.* ❶ sürülmek 的动名词：ham toprakların ～si 开荒 ❷上市：Yeni paraların piyasaya sürülmesi için hazırlıklar yapılıyor. 新货币上市流通的准备工作正在进行。

sürülmek (*-e*) sürmek 的被动态：Bir zamanlar Cui adında bir adam vardı, bu, günün birinde işlediği bir suçtan dolayı Guangdong'a sürülmüştü. 从前，有一个姓崔的人，有一天犯了罪，被充军到了广东。

sürülüş *is.* sürülmek 的动名词

sürüm *is.* ❶销售，推销，销路：～ pazarı (或 sahası) 销售市场 ～ ve satış 销售 ～ zorluğu 销售困难 Bu malın sürümü yoktur. 这种货物不会畅销。❷流通：Bu para sürümden kaldırıldı. 这种货币已停止流通了。❸〈计〉版本：değerlendirme ～ü 测试版

sürümek (*-i*) ❶拖，拉，拽：duvağını ～ 拖头纱 eteğini ～ 拖长裙 ❷牵引，拖带

sürümlü *s.* 有销路的，销路好的，畅销的，卖得出去的

sürüm sürüm *zf.* 与 sürünmek 连用，起强调作用 ◇**～ sürünmek** 过着极可怜的生活，苟且偷安；混日子，庸庸碌碌地活着，艰难度日，贫困潦倒：Sürüm sürüm sürünsün! 让他生活不得安宁！Babasından kalan paranın kısa zamanda dibine darı ekmeseydi, şimdi böyle sürünmezdi, elbette. 要不是他很快就把他父亲留给他的钱挥霍一空，他现在当然不会这样贫困潦倒。

sürümsüz *s.* 没有销路的，卖不出去的

sürümsüzlük, -ğü *is.* 缺乏市场，市场不景气，市场疲软

sürünceme *is.* 延误，耽误：～ harbi 持久战 ◇**～de bırakmak** 束之高阁；延误，耽误，耽搁，推迟 **～de kalmak** (被)延误，(被)耽误

süründürmek (*-i*) ❶ sürünmek 的使动态 ❷【转】制造困难，制造障碍，制造麻烦

süründürülmek (*nsz*) süründürmek 的被动态

sürüngen *s.* ve *is.* ❶〈动〉爬行的(动物) ❷〈植〉匍匐的，攀缘的(植物)：～ sap 爬藤，藤蔓

sürüngenler *is.* 〈动〉爬行纲(*Raptilia*)

sürünme *is.* ❶ sürünmek 的动名词 ❷〈动〉爬行 ◇**～ hendeği** ①能容一个人钻进去的洞 ②电缆沟，电缆槽

sürünmek (*nsz*) ❶爬行，匍匐前进：İçimize tekrar emniyet geldikten sonra, karnımız üstünde sürünerek Nil'e, sonra öteki sahile geçtik. 当再次感到安全后，我们匍匐着进入尼罗河，而后到达了对岸。❷(*-i*) (自己给自己)抹，涂，擦：krem ～ 搽香脂(油膏) koku ～ 洒香水 Bir şişe kolonya süründüm. 我擦了一瓶古龙水。❸(*-e*) 接触，触及，碰到；蹭：boyaya ～ 沾上油漆 duvara ～ 碰着墙 ❹(*nsz*) sürümek 的被动态 ❺ (*nsz*) 过极可怜的生活，苟且偷安；混日子，庸庸碌碌地活着，艰难度日：yarı tok ～ 过着贫困生活

sürünüş *is.* sürünmek 的动名词

sürür *is.* 〈化〉辰砂，朱砂，硫化汞

sürüştürmek (*-i, -e*) ❶不时蹭(揉、搓)，轻轻蹭(揉、搓)；❷按摩，推拿

sürütme *is.* ❶ sürütmek 的动名词 ❷地曳网，大拉网 ❸(捕鱼用的)绳钩，线钩

sürütmek (*-i, -e*) sürümek 的使动态

Süryanî [sürya:ni:] (阿) *öz.is.* 叙利亚人

Süryanîce [sürya:ni:'ce] *öz.is.* 古叙利亚语

süs *is.* ❶饰物，装饰品；美化物，装饰物：～ eşyası 化妆用品；装饰品 ～ için 只是为了装饰 ～ püs 小小的装饰品 Gurur kadının süsüdür. 自尊是妇女的化妆品。❷装饰，装潢；装饰术：～ bitkisi (或 nebatı) 观赏植物 ～e pek düşkün 酷爱盛装 ❸豪华的装饰物；奢侈的装饰品 ❹华丽的辞藻：Divan şiiri süse önem vermiştir. 宫廷诗重视华丽的辞藻。◇ **～ etmek** 打扮漂亮 **～ vermek** 装饰，打扮，点缀，美化 (*kendine*) **～ü vermek** 冒充，假装，装出…的样子，摆出一副…的架势：Kendine namuslu bir adam ～ü vererek 冒充正派的人 Adam kendine müfettiş süsü veriyor. 此人摆出了一副监察大员的架子。Kaza süsü vererek bir insan çiğnedi. 他伪装车祸压死了一个人。Kendine polis süsü veren hırsız evi soymuş. 窃贼冒充警察洗劫了这一家。

süsen (波) *is.* 〈植〉鸢尾，蓝蝴蝶花；黄菖蒲(*Iris germanica*)

süsengiller *is.* 〈植〉鸢尾科 (Iridaceae)

süsleme *is.* ❶ süslemek 的动名词：～ sanatları 装饰艺术，实用艺术 ❷装饰，装饰术：ustaca bir ～ 非常内行的装饰 ❸装饰图案 bazilikanın duvar ～leri 长方形大厅的壁饰 süs, döşeme ve ～ eşyaları 装饰品

süslemeci Ⅰ *is.* 室内装饰家 Ⅱ *s.* 搞装饰的

süslemecilik, -ği *is.* 装饰艺术

süslemek (*-i*) ❶装饰，装潢；点缀；美化，使漂亮；装扮，打扮：kompozisyonu güzel tasvirlerle ～ 通过优美的描写使文章增添色彩 Yarın gece verilecek balo için salonları cidden güzel süslediler. 为了明晚的舞会他们把舞厅装饰得相当漂亮。Yemişçiler dükkanlarını meyvelerle süslüyorlar. 果品商用水果装饰他们的商店。❷【转】面斥，当面指责：Ben onu bir süsleyeyim de görsün. 走着瞧，我一定要他当面好看！◇**süsleyip püslemek** 刻意装饰；刻意打扮，把…打扮漂亮，给…穿漂亮衣服

süslendirmek (*-i*) süslenmek 的使动态

süsleniş *is.* süslenmek 的动名词

süslenmek (*nsz*) ❶(自己给自己)打扮：O gün yıl başı olduğu için pek süslenmişti. 那天由于是元旦，她刻意打扮了一下。❷ süslemek 的被动态

süsletmek (*-i*, *-e*) süslemek 的使动态

süsleyici *is.* ve *s.* 装饰的(人)，装潢的(人)；装饰性的

süslü *s.* ❶有装饰的，有点缀的；化了妆的，打扮了的：～ bir ifade 文雅的表达 ～ bir kadın 化了妆的女士 ～ bir oda 装潢了的房间 ～ bir söz 文雅的话；冠冕堂皇的话；文雅语 ～ cümleler 花言巧语 ～ üslup 华丽的文笔 ❷爱化妆的，爱打扮的：～ bir kız 爱打扮的女孩 ◇**～ püslü** 浓妆艳抹的；豪华的，华丽的，富丽堂皇的，雍容华贵的

süsmek, -er (*-i*) (牛、羊等)抵，触：Koç çocuğu süsmüş. 公羊抵了孩子。

süspansiyon (法) *is.* ❶悬浮 ❷悬浮液 ❸(汽车)悬挂：Cip hazırdır. İnşallah süspansiyonu iyidir, yoksa yollarda içimiz dışımıza çıkacak. 吉普车备好了，真主保佑，车的悬挂装置不错，不然我们非晕车不可。

süssüz *s.* 朴素的，简单的；不打扮的，不化妆的；没有装饰的

süt *is.* ❶乳，奶：～ asidi 乳酸 ～ bezi 乳腺 ～ çocuğu 吃奶的婴儿 ～ danası 乳牛 ～ düğümlenmesi 奶胀 ～ fabrikası 乳品厂 ～ humması 产乳热 ～ hulâsası 炼乳 ～ kesimi 断奶 ～ makinesi 牛奶分离器 ～ tenceresi 奶锅 ～ vurgunu 吃孕妇奶的孩子，吃孕妇奶得病的孩子 ～ yapıcı 催乳的；催乳剂 ～ yüzü 奶皮 ana ～ü 母乳 aslan ～ü 狮子奶(拉克酒的俗称) ekşi ～ 酸奶 taze ～ 鲜奶 ❷〈植〉浆、液：badem ～ü 杏仁蜜 bitki ～ü (植物的)浆 ❸雄鱼的生殖腺；鱼精 ❹【俚】汽油 ◇**～ beyaz** 乳白色 **～ burnundan çıkmak** 感到极大的困难 (*çocuğu*) **～ çalmak** 坏了的奶使孩子中毒 **～ çekmek** (在某个方面)相象 **～ çocuğu** ①乳婴，吃奶的孩子 ②【转】乳臭未干的小儿，没有经验的人，幼稚的人 **～ dökmüş kedi gibi** 象打翻了奶的猫一样；【转】(因犯错误

而)畏畏缩缩，战战兢兢 ～ **gibi** 非常白的，雪白的；非常干净的 ～ **kuzusu** ①羊羔，羔羊 ②婴儿，乳婴 ③娇生惯养的人；乳臭未干的小儿，没有经验的人，幼稚的人 ～ **mavisi** 浅蓝色的 ～ **vermek** 喂奶，哺乳 ～**ten ağzı yanmak** 心有余悸 ～**ten kesmek** (给孩子)断奶 ～**ü bozuk** 出身卑微的，低贱的；下流的，无耻的 ～**ü kaçmak** (哺乳的母亲)没奶，缺奶 ～**ü sümüğü pak** 出身高贵的，上流的；有良好家教的，正派的，可靠的；良家子弟 ～**ü temiz** 出身高贵的，上流的；有良好家教的，正派的，可靠的；良家子弟 ～**üne bırakmak** 指望某人的良心(来办某事) ～**üne havale etmek** 指望某人的良心(来办某事)：Bütüne havale ettim. 这事我就让你凭良心办。～**üne kalmak** (事情)依某人的良心(来办) ～**ünü helâl etmemek** (母亲)找孩子算账 ◆**Sütten ağzı yanan yoğurdu** (或 **ayranı**) **üfleyerek yer** (或 **içer**). 被牛奶烫过的人喝酸奶都吹着喝；一朝被蛇咬，十年怕井绳。**Sütle giren huy, canla çıkar.** 禀性难移。

süt ağacı *is.* 〈植〉乳树(*Galactodendron*)

süt ana, süt anne *is.* 喂奶的妇女，奶妈，乳母：Çocuğunu sütanneye emzirtti. 他让奶妈给孩子喂奶。

süt analık, süt annelik *is.* 奶妈，乳母(的身份)

süt baba *is.* 奶爸，奶妈的丈夫

süt başı *is.* 乳脂，凝乳，乳皮

süt beyaz *s.* 奶白色的，乳白色的；雪白的：O aslan yelesine benzeyen saçlar şimdi süt beyaz olmuş. 那狮鬣般的头发现已变得雪白了。

sütçü*is.* 卖牛奶和奶制品的人 ◇～ **beygiri gibi** 傻呆呆而又冷漠地

sütçülük, -ğü *is.* ❶卖牛奶 ❷制作乳制品

süt dişi *is.* 乳牙

süthane [sütha:ne] *is.* 乳品厂

süt kardeş *is.* 同乳兄弟，一奶同胞

süt kırı *s.* 白的，白色的(马)

süt kızı *is.* (奶妈)奶大的女孩

sütlaç, -cı *is.* 甜奶米汤

sütleğen *is.* 〈植〉大戟(*Euphorbia*)

sütleğengiller *is.* 〈植〉大戟科(Euphorbiacae)

sütlendirmek (*-i*) sütlenmek 的使动态

sütlenmek (*nsz*) 产奶，分泌乳汁

sütliman *s.* ❶平静的，风平浪静的：Deniz bugün sütliman. 大海今天风平浪静。❷【转】平静的，宁静的，安宁的

sütlimanlık, -ğı *is.* ❶平静，风平浪静 ❷【转】平静，宁静，安宁：Ortalık sütlimanlık. 周围一片寂静。

sütlü *s.* ❶牛奶的；掺奶的，用牛奶做的；多乳的；出乳汁的：～ çikolata 牛奶巧克力 ～ kahve 牛奶咖啡 ❷产乳的：～ inek 乳牛 ～ maddeler 乳制品 ❸乳状的；含乳状汁液的(玉米、麦粒等)

sütlüce *is.* 〈植〉毛茛

sütlü kengel *is.* 〈植〉骆驼刺

sütlü ot *is.* 〈植〉海乳草(*Glaux maritima*)

süt nine *is.* 奶妈，乳母，女保姆

süt oğlu *is.* (奶妈)奶大的男孩

süt otu *is.* 〈植〉远志(*Polygala vulgaris*)

süt otugiller *is.* 〈植〉远志属

sütölçer *is.* 乳比重计，乳密度计

sütre (阿) *is.* ❶盖布，遮布，覆盖物 ❷〈军〉掩体，掩蔽工事：sahra usulü ～ 野战式掩体 tabiî ～ 天然的掩体

sütsüz Ⅰ *s.* ❶不掺奶的，不加奶的；少乳的 ❷不产乳的，没有奶的，产乳少的 ❸不含乳状汁液的，干的：～ mısır 干玉米 ❹【转】出身卑微的，低下的；下流的，无耻的 Ⅱ *is.* 出身卑微的人；坏蛋，恶棍 ◆**Sütsüz inek meleğen olur.** 不产奶的母牛爱哞哞叫。

sütsüzlük, -ğü *is.* ❶不掺奶；少乳；不产乳 ❷出身卑微；卑鄙；可耻，无耻：Bir insana karşı yapılır mıydı bu sütsüzlük. 对人难道可以做出如此卑鄙的勾当吗？

süt tozu *is.* 奶粉

sütun [sütu:n] (波) *is.* ❶柱，圆柱，支柱：～ aralığı 柱间，柱间距离 ～ başlığı 柱头；花帽头 ～larla donanmış konak 建有柱廊的别墅 beton ～ 水泥柱 dorik ～ 陶立克柱 heykel ～u 浮雕柱 karınlı ～ 纺锤形柱 mermer ～ 大理石柱 sıra ～lar 柱廊，列柱 ❷栏，列，纵行；制表位：gazete ～u 报栏 haber ～u 新闻栏 ❸【转】(气体、液体等形成的)柱：alev ～u 火柱 su ～u 水柱 ❹纵队，纵列，直行：rakam ～u 列数字，数列 ◇ ～ ～ 一道道的，一股股的(液体)：hortumlardan fışkıran ～ ～ su 从管子里喷射而出的一道道水柱

sütyen *is.* 见 sutyen

süvari [süva:ri:] (波) *is.* ❶骑马的人：Karşıdan iki süvari geliyordu. 对面来了两个骑马的人。❷骑兵：～ alayı 骑兵团 ～ birliği 骑兵部队 ～ bölüğü 骑兵营 ～ davulu 定音鼓 ～ grubu 骑兵分队 ～ hücumu 骑袭 ～ polisi 骑警 ～ sınıfı 骑兵，马队 ～ takımı 骑兵排 Bir sabah süvarilerimiz şehre girdiği işitildi. 一天早晨人们听到我们的骑兵进了城。❸船长，舰长：üçüncü ～ 二副

süvarilik, -ği *is.* ❶骑兵的身份，骑兵役 ❷船长，舰长(的职位) ❸【俗】缀在裤子膝部和后面的布

süve *is.* 【俗】见 söve

süveter [süve'ter] (英) *is.* 厚运动衫；毛线衫，卫生衫

süyek, -ği *is.* 〈医〉(正骨用的)夹板

süyeklemek (*-i*) 〈医〉夹夹板：kırık bir kol ～ 给断臂上夹板

süyüm *is.* 【俗】穿上针的线

süzdürmek (*-i*, *-e*) süzmek 的使动态

süzek, -ği *is.* ❶【俗】筛子，罗，过滤器 ❷〈影〉用细纱布制成的、使光线漫射的设备

süzeni (波) *is.* 一种刺绣

süzgeç, -ci *is.* ❶滤器，过滤器：～ kağıdı 过滤纸 yağ ～i 滤油器，滑油过滤器 benzin ～i 汽油过滤器 karabüratör hava ～i 空气滤净器，空气滤尘器 ❷筛子，罗，过滤器 ❸(洒水桶的)喷头

süzgeçli *s.* 带滤器的；带喷头的(洒水桶)：～ cihaz 过滤器 ～ kova 喷壶，洒水器

süzgü *is.* 【俗】❶带眼的罐 ❷(捕鱼用的)网兜 ❸洒水桶

süzgün *s.* 消瘦的；疲惫不堪的，无精打彩的：～ bakış 疲惫的目光 ～ göz 疲惫的眼睛 ～ yüz 消瘦的脸庞

süzgünleşmek (*nsz*) 消瘦；变得疲惫不堪

süzgünlük, -ğü *is.* 消瘦；疲惫不堪，无力

süzme Ⅰ *is.* süzmek 的动名词 Ⅱ *s.* ❶滤过的，滤净的：～ bal 滤净的蜜 ～ yoğurt 滤过的酸奶 ❷【俚】坏的，恶的；卑鄙的，下流的

süzmek, -er (*-i*) ❶过滤，使过滤：suyu ～ 滤水 şerbeti ～ 滤饮料 ❷审视，仔细打量：tepeden tırnağa kadar ～ 从头到脚地打量 Neden sonra başını kaldırdı, beni iyice süzdü, galiba gözlerine inanamıyor. 不知为什么后来他抬起了头，仔细地看了看我，好象不敢相信他的眼睛似的。Kahvenin içini süzdü. 他环视了一下咖啡店。❸无精打彩地眯着眼睛看：Gözleri süze süze konuşuyordu. 他眯着眼睛说着。

süzücü *s.* 过滤用的

süzük, -ğü *s.* 疲惫的，疲惫不堪的，有气无力的；消瘦的：～ çehre 消瘦的脸庞 ～ gözler 疲惫的双眼 Uykudan uyandırılmış gibi gözleri süzük, döndü, baktı. 象是被人刚叫醒了似的，两眼惺忪，转过身，看了看。

süzülme *is.* ❶ süzülmek 的动名词：～ uçusu 滑翔

süzülmek (*nsz*) ❶ süzmek 的被动态：Bal süzüldü. 蜜已过滤过了。❷渗出，流出：Gözlerimden yaşlar süzüldü. 我的眼里流出了泪水。❸翱翔，滑翔：Kuş gene havada süzülüp daireler çiziyor. 鸟仍然在空中兜着圈子翱翔着。❹滑过，溜进，偷偷进入，溜走：Baktım süzülüp geçti açıktan iki sandal. 我一看，水面上有两只船滑行过去了。Bir daha vurdum ve cevap alamayınca her zaman yaptığım gibi usulca kapıyı açıp içeri süzüldüm. 我再次敲了敲门，没有回音，我就象往常一样悄悄地打开门闪了进去。❺变瘦，消瘦：Yedi sekiz gün içinde kızcağız, süzülmüş, solmuş, gözleri çukura kaçmıştı. 七八天之内可怜的姑娘消瘦了，脸上也失去了光泽，两眼也凹陷了。❻(眼睛)半睁半闭；困得睁不开；睡眼惺忪；眯起来：Sesi hafiflemiş, gözleri süzülmüş, ağlar gibi bir hâlde anlatıyordu. 他放低了嗓门，两眼半眯着，象是要哭了似地讲述着。❼装模作样，扭扭捏捏，装腔作势；卖俏：Gelin gibi süzülüyor. 她象新娘似地扭扭捏捏。

süzülüş *is.* süzülmek 的动名词

süzüntü *is.* 滤液

svastika *is.* ❶卍，卐(古代一种符咒、护符；佛经的万字符) ❷卐(德国纳粹党党徽)

Svaziland *öz.is.* 斯威士兰 (非洲)

Sydney *öz.is.* 悉尼(澳大利亚)

Szeged *öz.is.* 塞格德(匈牙利)

Ş ş

ş 土耳其语字母表中第 23 个字母：舌尖齿龈后部磨擦清辅音

şa [şa:] *ünl.* “沙”(运动员的欢呼语，每次要连呼三遍，"yaşa 或 yaşasın" 的缩读形式)

şab, -bı (阿) Ⅰ *is.* 少年(人)；年青人，后生 Ⅱ *s.* 年青的，年少的；少年的，青年的

şaban [şa:ba:n] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】阴历八月 Ⅱ *s.* 【俚】笨的，愚蠢的；有点傻头傻脑的；有点古怪的

şabanlaşmak (*nsz*) 【俚】变蠢，变笨，变傻

şabanlık, -ğı *is.* 【俚】笨，愚蠢；傻头傻脑，傻里傻气

şablon (德) *is.* ❶规，量规，样规，距规，模型尺 ❷模型，模子；样板

şad [şa:d] (波) *is.* 【旧】高兴的，兴奋的，愉快的，快乐的 ◇～ **olmak** 变得高兴：Ruhları şad olsun. 让亡灵安息吧！Gönlünüz (或 ruhunuz) şad olsun! 祝您幸福！

şadap *s.* 潮湿的，水分大的；鲜美多汁的；水灵的

şadırdamak (*nsz*) ❶(流水)作汩汩声，潺潺作声，发出淙淙声 ❷急涌，迸涌；喷射

şadırvan (波) *is.* (清真寺院子中的)喷水池：Şadırvanlar genellikle cami avlularında bulunurlar. 清真寺的喷水池一般都在院子里。

şadi *is.* 快乐心情，快活；愉快的心情；喜悦，高兴

şad(u)man *s.* 快乐的，快活的，开心的，愉快的；喜悦的，高兴的；幸福的，心满意足的

şadumani *is.* 高兴，喜悦；快乐，愉快；幸福

şafak, -ğı (阿) *is.* 黎明，拂晓：Şafak ağarıyor. 朝霞出来了。◇(*-de*) ～ **atmak** 恍然大悟，清楚 ～ **sökerken** 黎明 ～ **sökmek** 天亮，破晓：Ta çocukluğundan beri şafak sökmeden yatağına girdiği veya girse bile uyuduğu görülmemiş. 从他小时候起就不曾见他黎明前上过

床或是说即使上了床也没有睡着过。**～la beraber** 黎明

şafi *s.* ❶有益健康的，能治病的 ❷使得到满足的，使满意的；肯定的，满意的：～ cevap 肯定的回答，满意的回答

Şafiî [şa:fii:] (阿) *öz.is.* ❶伊斯兰教逊尼派四大教法学派之一，沙菲仪教法学派 ❷伊斯兰教沙菲仪教法学派的门徒 ◇**～ köpeği** 脸长得难看的人，丑陋的人 **～ köpeği gibi titremek** 瑟瑟发抖 **～ köpeğine dönmek** 满面尘垢

Şafiîlik, -ği *öz.is.* 沙菲仪教法学派，沙菲仪(伊斯兰教法学派之一)

Şafiîye *is.* 〈宗〉苏菲派教义

şaft (英) *is.* 〈技〉轴，转轴：～ yatağı 轴承

şaful, -lü *is.* (盛放蜂蜜的)小木桶

şagirt, -di 见 şakirt

şah[1] [şa:h] (波) Ⅰ *is.* ❶(伊朗、阿富汗)沙赫，国王：Eskiden İran'da şah yönetimi vardı. 以前伊朗是君主制。❷(国际象棋中的)王 Ⅱ *s.* 最佳的，最好的，最美的，最漂亮的 ◇**～ iken şahbaz olmak** (某人)落井下石 ◆**Ben şahımı bu kadar severim.** 我只能放弃这么多。

şah[2] [şa:h] (波) *is.* (马的)前蹄腾空，陡立起来 ◇**～a kalkmak** ①(马)前蹄腾空，陡立起来 ②【转】激动；生气，有过激行为

şah[3] *is.* ❶枝，树枝 ❷(动物的)角

şahadet [şaha:det] (阿) *is.* ❶证据，见证，证词 ❷牺牲 ◇**～ etmek** 作证 **～ getirmek**〈宗〉用阿拉伯语说出"只有安拉是真主，穆罕默德是他的使者和先知。"**～te bulunmak** 作证

şahadetname [şaha:detna:me] (阿-波) *is.* ❶文凭，证书，毕业证书：Benim lise şahadetnamem - diplomam - koskoca bir kağıttır. 我的高中毕业证书是一张大大的纸。❷证明书，证书，凭证：aşı ～si 预防接种证明书 sigorta ～si 保险证书

şahadetnameli *s.* 有文凭的；有证明书的，有证书的

şahadet parmağı *is.* 食指

şahane [şa:ha:ne] (波) *s.* ❶【旧】国王的，王室的 ❷壮丽的，宏伟的；豪华的，华丽的 ❸【转】极美的，优美的，极好的，漂亮的：～ bir bale 优美的芭蕾舞 Şahane gözleri var. 她有非常漂亮的眼睛。Kadın biraz geçkin ama güzelliği şahane. 这女人虽已是半老徐娘，但风韵犹存。

şahap, -bı (阿) *is.* 【旧】流星

şahbaz (波) Ⅰ *is.* 巨隼 Ⅱ *s.* ❶【转】灵活的，灵巧的，麻利的；熟练的 ❷英勇的，勇敢的

şah damarı *is.* 〈解〉主动脉，大动脉

şahdar *s.* ❶多枝的，多蘖的；多权的 ❷犄角多权的

şaheser [şa:heser] (波-阿) Ⅰ *is.* (艺术、文学等的)杰作，精品，代表作 Ⅱ *s.* 杰出的，优良的，高质量的：～ tablo 杰出的图画 Herkes, mektep müdürü dahil, bu resmin bir şaheser olduğuna kaniydi. 包括学校校长在内的所有人都认为这幅画是杰作。◇**～ yaratmak** 创作精品，制造杰作：Şu milli savaş içinde köy kadını başlıbaşına bir tarih, bir şaheser yaratıyor. 在那独立战争中农村妇女独自书写着历史，创造着奇迹。

şahım, -hmı (阿) *is.* 【旧】脂肪，内脏油

şahıs, -hsı (阿) *is.* ❶人，个人，人物，人士：～ mülkiyeti 私人财产 ～ı putlaştırma 对个人的崇拜，个人迷信 ～ıma ait eşya 属于我个人的东西 manevî ～ 法人 Benim şahsıma ait bir mesele. 这是我的个人问题。Yazılarınız da, şahıslarınız da birbirine benzemiyor. 您的作品与您个人互不相象。❷(戏剧、小说中的)人物，角色 ❸〈语〉人称：～ zamirleri 人称代词 birinci ～ 第一人称 ikinci çoğul ～ 复数第二人称 üçüncü tekil ～ 单数第三人称

şâhıs (阿) *is.* 水准尺

şahıslandırma *is.* 化身，体现

şahıslanmak (*nsz*) 实现，得到体现

şahi Ⅰ *is.* ❶沙赫的头衔，王位；沙赫的政权，王权 ❷(波斯硬币)沙赫 ❸【口】炮 ❹一种哈勒瓦酥糖 Ⅱ *s.* 沙赫君主制的；国王的，帝王的

şahika [şa:hika] (阿) *is.* 【旧】山峰，山顶，山巅；高度：Civar dağların karlı şahikalarını yeni sevgilime gösteriyorum. 我指着附近积雪的山峰，让我的新恋人看。

şahin [şa:hin] (波) *is.* 〈动〉隼，鹘(*Buteo buteo*)：～ bakışlı 目光锐利如鹰的 ◆**Şahin ile deve avlanmaz.** 螳臂是挡不住车的。**Şahin küçüktür amma, koca turnayı havadan indirir.** 鹰虽小却比鹤劲大(个小劲大)。

şahinci *is.* 鹰监(为皇帝管理鹰猎的猎官)

şahin otu *is.* 〈植〉山柳菊(*Hieracium*)

şahit, -di [şa:hit] (阿) *is.* ❶证人，见证人；目击者：düello ～i 决斗见证人 itham ～i 原告方证人，控方证人 müdafaa ～i 被告方证人，辩方证人 yalancı ～ 伪证人 ❷证据，证明 ◇～ **dinlemek** 询问证人 ～ **olmak** 当证人 (*-i*) ～ **tutmak** 用…来作证

şahitli *s.* 证明无误的，认证的；有证人的，有见证的 ◇～ **olmak** 证明无误，认证；有证人，有见证

şahitlik, -ği *is.* 证据，见证；证词 ◇(*-e*) ～ **etmek** 证明，证实；出庭作证

şahitsiz *s.* 无见证的；无认证的

şah kartal *is.* 〈动〉白肩雕(*Aquila haliaca*)

şahlandırmak (*-i*) şahlanmak 的使动态

şahlanış *is.* şahlanmak 动名词

şahlanma *is.* ❶ şahlanmak 的动名词 ❷(马)腾空站立

şahlanmak (*nsz*) ❶(马)前蹄腾空，直立起来：Altımdaki beygir acı acı kişneyerek şahlanır gibi oldu. 我座下的马凄厉地嘶鸣着，象是腾空站了起来。❷垂直飞起 ❸【转】发怒，生气：O bana muamelelerde horozlandı, ben de ona şahlandım. 他对我趾高气昂，我对他怒不可遏。❹精神振奋起来，振作起来

şahlık, -ğı *is.* ❶君主统治 ❷〈史〉(阿富汗、伊朗)王国，帝国

şahmerdan (波) *is.* ❶机动锻锤 ❷打桩机；夯锤，落锤：～ aleti 打桩机 el ～ı 手锤 ◇～**la vurmak** 用夯锤打桩

şahname *is.* 史记

şahnameci *is.* 〈史〉历史编纂学家

şahniş, şahnişin (波) *is.* 【旧】封闭凉台，封闭阳台；敞廊，凉廊

şahran *is.* ❶大道 ❷大街，大马路

şahrem şahrem *zf.* 一道一道地，一条一条地，一块一块地，一片一片地：Kumaş şahrem şahrem ayrıldı. 布撕成一块一块的了。

şahsen [şa'hsen] (阿) *zf.* ❶亲自：Ben şahsen işitmedim. 我没亲耳听到。Siz bu işi şahsen ele almalısınız. 这事您得亲自干。❷当面(认识)：Onu şahsen tanırım, ahbaplığımız yoktur. 我见了面才认识他，跟他没有什么交情。

şahsî [şahsi:] (阿) *s.* 个人的，私人的，涉及个人的：～ borç 个人债务 ～ düşüncem 我个人的看法 ～ eşya 私人物品 ～ gelir 个人所得 ～ hayat 私人生活，个人生活 ～ hürriyet 人身自由 ～ ihtiyaçlar 个人需求 ～ masuniyet 人身不受侵犯 ～ menfaatler 个人利益 ～ mülkiyet 个人财产，私人财产 ～ zamir 人称代词 Bu sizin şahsî kanatinizdir. 这是您的个人意见。Hareketin içinde şahsî kinler vardı. 这种行为中有私人恩怨。

şahsiyat [şahsiya:t] (阿) *ç.is.* ❶私事 ❷对(某人)私生活的抨击 ◇～ **yapmak** 对某人的隐私进行攻击 ～**a dökmek** 对某人的隐私进行攻击

şahsiyet (阿) *is.* ❶人格，品格；个性，性格：Ben birer şahsiyetleri olan bu yalıların çoğunu dostlarım gibi tanırım. 就象熟知我的每一个朋友一样，我了解这些风格各异的海边别墅中的大部分。❷人，人物；要人，知名人士

şahsiyetli *s.* 有个性的，有性格的：～ bir yüz 有个性的一张面孔

şahsiyetsiz *s.* 没有个性的，没有性格的

şahsiyetsizlik, -ği *is.* 没有个性，没有性格

şahsüvar *is.* 熟练的骑手，技术高超的骑马师，优秀的马术表演者

şahtane *is.* 大粒珍珠

şahtere (波) *is.* 〈植〉球果紫堇，蓝堇(*Fumaria officinalis*)

şahteregiller (**otu**) *ç.is.* 〈植〉蓝堇属

şahteriç, -ci 见 şahtere

şahtur *is.* 渡船，轮渡；重舟

şahzade (波) *is.* 【旧】王子

şaibe [şa:ibe] (阿) *is.* 【旧】❶斑，斑点，污点 ❷【转】缺点，缺陷，毛病，不足

şaibeli *s.* 【旧】有瑕疵的，不完美的，有缺陷的

şaibesiz *s.* 【旧】纯洁无瑕的，完美的，清白的

şair [şa:ir] (阿) *is.* ❶诗人，诗歌作者：Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür bir şairim. 我是一个思想自由、心灵自由、知识丰富的诗人。❷富于诗意的人：～ ruhlu bir adam 富有诗意的人

şairane [şa:ira:ne] (阿-波) *zf.* ve *s.* 诗人般地(的)，富有诗意的，充满诗情画意的：Çok şairaneydi doğrusu o yazınız. 您的文章的确充满了诗情画意。

şairanelik, -ği *is.* 诗意，诗情画意：Bu neşenin herhangi bir şairanelikle alakası yoktu. 这种欢乐没有一点诗情画意。

şairlik, -ği *is.* 诗人的天赋，诗人的才能：～ satan 认为自己是诗人的 Bu koltuk ve bu sohbet, az çok şairlik, ediplik iddiasında bulunan İzzetî efendinin hoşuna gidiyordu. 这张沙发和这种谈话深受多少有些想当诗人、文学家的伊泽提先生的喜欢。

şak[1] *is.* 啪，砰：Şak diye yüzüne vurdu. 啪地一声打在了他的脸上。

şak[2]**, -kkı** (阿) *is.* 【旧】❶劈开，剖开；裂开 ❷裂缝，裂痕，裂纹

şaka *is.* 说笑，笑话，玩笑；开玩笑：eşek ～sı 恶作剧，粗鲁话，无礼的话；粗鲁行为 İmamın şakasına ben de şaka ile mukabele ettim. 我用玩笑回敬了伊玛姆的玩笑。Şakayı bırakalım. 别开玩笑了。Şakanın da bir kararı olmalı. 开玩笑也应该有个分寸。◇～ **bir yana** 说正经的，别开玩笑了 ～ **etmek** 说着玩，闹着玩，开玩笑，逗乐 ～ **gibi gelmek** 不可思议，难以置信：Üniversite imtihanını kazandığıma hâlâ inanamıyorum. Bana hâlâ şaka gibi geliyor. 我仍不敢相信我考上了大学，真是难以置信。(*iş*) ～ **götürmemek** ①非同小可，不是儿戏，不是闹着玩的：İşin şaka götürür yanı yok. 此事非同小可。②不喜欢开玩笑 ～ **iken kaka olmak** 玩笑开过了头 ～ **iken kakaya çevirmek** 玩笑开过了头 ～ **kaldırmak** 开得起玩笑：Şaka kaldırmaz. 他开不起玩笑。～ **maka** (**derken**) 很容易地，毫不费力地，闹着玩儿似地：Şaka maka derken kışın yarısını atlattık. 一晃冬天已过了一半了。～ **olsun diye** 为了开玩笑 ～ **söylemek** 开一会儿玩笑，说几句笑话 ～ **yapmak** 耍弄，捉弄，对…搞恶作剧：İlk defa görüştüğümüz hâlde benimle şaka yaptı. 尽管我们是第一次见面，但他还是对我搞了恶作剧。～ **yollu** 以开玩笑的方式 ～ **yoluyla** 以开玩笑的方式 (*-in*) ～**sı yok** ①和某人开不得玩笑 ②危险的，不是闹着玩的：Bu hastalığın şakası yok. 这病可不是闹着玩的。(*-i*) ～**ya almak** 把…当作开玩笑 (*-i*) ～**ya boğmak** (或 **bozmak, dökmek**) 把…化为笑谈：Ahmet Kerim, işi şakaya dökmek istedi ve eliyle sofrada oturan kızları göstererek: Gerçekten bunlar şahit, ispat istemez, dedi. 艾哈迈德·凯利姆想把事情化为笑谈，他用手指着坐在饭桌旁的姑娘们说："毫无疑问，她们是见证人。"～**ya gelmek** 开得起玩笑：Şakaya gelir tarafı yok. 这事没有什么可笑的。～**ya gelmemek** ①开不起玩笑：O pek alıngan bir insandır, öyle şakaya gelemez. 他心胸狭窄，对他不能开这样的玩笑。②不适合开玩笑，不是开玩笑的地方：Bu iş şakaya gelmez. 这事开不得玩笑。～**ya getirmek** ①用开玩笑的口气说严肃的事情 ②用玩笑缓和气氛 (*-i*) ～**ya vurmak** 把…化为笑谈 ～**yı kakaya çevirmek** 玩笑开过了头

şakacı Ⅰ *s.* 爱开玩笑的，爱说笑话的，爱戏谑的，诙谐的：Gazi, teessürünü şakacı bir tonla örterek sözümü kesti. 加齐打断了我的话，用诙谐的语气掩盖了他的忧伤。Selim şakacı bir

arkadaşımızdır. 塞利姆是我们的一个爱开玩笑的朋友。Ⅱ *is.* 爱开玩笑的人，爱说笑的人，诙谐的人，爱戏谑者：Ben öyle sanıyorum ki, siz şakacı bir kimsesiniz; insanlara takılmaktan pek hoşlanıyorsunuz. 我觉得您是个爱开玩笑的人，很喜欢捉弄人。

şakacık, -ğı *is.* 笑话，笑谑，戏言；玩笑 ◇～ **etmek** 开一会儿玩笑，诙谐一阵，说几句笑话，开个小玩笑

şakacıktan *zf.* ❶(儿童用语)不是当真地，故意假装地，存心说着玩地：Şakacıktan söyledim, ağlama. 别哭了，我是说着玩的。❷为了开玩笑：Şakacıktan adamcağızı epey hırpaladılar. 他们为了开玩笑把那可怜的人折腾了好久。❸很容易地，毫不费力地，随便地：Şakacıktan epey iş görmüşüz. 我们不知不觉干了这么多事。

şakacılık, -ğı *is.* 诙谐，爱开玩笑：Her zamanki şakacılığı ile evin içindeki gergin havayı yatıştırmasını çok iyi becerirdi. 他经常成功地运用诙谐来缓和家中的紧张气氛。

şakadan *zf.* 开玩笑地，闹着玩地：Şakadan darılır gibi yaptı. 他装出了一副会生气的样子。

şakaik, -kı 见 şakayık

şakak, -ğı *is.* 太阳穴，鬓角：～ kemiği 〈解〉颞(颥)骨 ～ saçı 鬓发 Genç adam tekrar elini hastanın başına, şakaklarına götürerek, bütün yüzünü, boynunu okşadı. 年轻人再次把手移到病人的头上和太阳穴上，抚摸着他的整张脸和脖子。◇**～ları ağarmak** 两鬓发白 **～ları beyazlanmak** 两鬓发白

şakalaşmak (*nsz*, *-le*) 相互开玩笑，与某人开玩笑：Yanında getirdiği damadı ve torunu ile şakalaşıyordu. 他与他带来的女婿和孙子开着玩笑。

şakasız *zf.* 认真地，严肃地，正儿八经地，不开玩笑地：Şakasız söylüyorum. 我是认真地在说。

şakaşuka *is.* 玩笑；俏皮话

şakat 见 şakıt

şakayık [şaka:yık] (阿) *is.* 〈植〉芍药(*Paeonia mascula*)

şakımak (*nsz*) ❶(禽鸟)鸣叫，啼啭 ❷【转】唱，歌唱；(用诗)歌颂，赞扬：Hep aşkı, hep yurt sevgisini şakıyan şairler vardır; ben şair olsaydım ışığın verdiği hazları söyler, hep güneşe övgüler yazardım. 有的诗人歌唱爱情，有的诗人歌颂爱国心；我要是诗人的话，我就歌唱光明带来的幸福，永远书写对太阳的颂词。

şakırdamak (*nsz*) ❶喀喀响；噼啪响；哒哒响；吱吱叫 ❷(雨水)哗哗响：Yağmur şakırdayarak yağıyor. 雨哗哗地下着。

şakırdatmak (*-i*) şakırdamak 的使动态：Parmaklarını şakırdatıyor. 他打着响指。

şakır şakır *zf.* ❶(雨水)哗啦啦地，哗哗地；(禽鸟)唧唧地：Yağmur hâlâ şakır şakır yağıyor. 雨还在哗哗地下着。❷流利，流畅：Şakır şakır İngilizce konuşuyor. 他英语讲得非常流利。❸溜光，滑溜

şakır şukur *zf.* 丁丁当当地；丁丁咚咚地；噼噼啪啪地

şakırtı *is.* 丁当声；丁咚声；弹指声；喀嚓声；噼啪声：bardakların ～sı 杯子的丁当声 el ～ları 啪啪的鼓掌声 Kalın camlardan, kapalı panjurların dışarısında şiddetli bir yağmurun ayak seslerine benzeyen şakırtılarını duyuyordum. 隔着厚厚的玻璃，我听到关着的百叶窗外面有象脚步声似的暴雨唰唰声。

şakırtılı *s.* 丁丁当当的；丁丁咚咚的；噼噼啪啪的：Sırtına, kaba etlerine yumruklar, şakırtılı silleler atmaya başladı. 他开始用拳捶打他的背、他的横肉，噼噼啪啪地甩起了耳光。

şakırtısız *s.* 没有丁当声的；没有丁咚声的；没有喀嚓声的；没有噼啪声的

şakıt *is.* 〈动〉海鳝(*Muraena helena*)

şakıyış *is.* şakımak 的动名词

şaki [şaki:] (阿) *is.* 强盗，匪徒

şakilik, -ği *is.* 抢劫，强抢，劫掠，掠夺

şakirt, -di [şa:kirt] (波) *is.* 学生；学徒，艺徒，见习生

şakirtlik, -ği *is.* ❶当学生，当学徒；学生身份；学徒身份 ❷【转】不成熟，没有经验；天真

şakkadak [şa'kkadak] *zf.* 突然，忽然，猛然间：Şakkadak düşüp bayıldı. 他突然跌倒晕了过去。

şakketmek (*-i*) 砍开，剁开，劈开，剖开；折碎，撕碎

şakkışefe *is.* ◇～ **etmek** ①张开嘴 ②【转】闲聊，闲谈；讲话，谈话

şaklaban Ⅰ *s.* ❶滑稽的，诙谐的；逗笑的，逗乐的 ❷【转】阿谀奉承的，恭维的，谄媚的 Ⅱ *is.* 丑角，小丑；逗笑者

şaklabanlık, -ğı *is.* ❶丑角的行当；滑稽，诙谐；滑稽动作，诙谐话：Dikkate şayan bir neşem, bir şaklabanlığım vardı. 我有值得注意的一种兴奋，一种诙谐。❷阿谀奉承，谄媚 ◇～ **etmek** 装疯卖傻，故作颠狂

şaklamak (*nsz*) 发出啪啪声，啪啪作响，发出喀嚓声：Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı. 枣红马唉唉嘶鸣，皮鞭劈里啪啦响。

şaklatmak (*-i*) şaklamak 的使动态：bir tokat ～ 狠狠地揍一个耳光 dudaklarını ～ 咂(一下)嘴，吧嗒(一下)嘴 kamçıyı ～ 把鞭子甩得啪啪响 Bakırlaşmış derime hasetle bakarak zehir gibi bir kahkaha şaklattı. 他嫉妒地看着我那晒得古铜色的皮肤，冷冷地笑了一声。

şakrak *s.* ❶(声音)愉快的，快活的，高兴的：～ bir kahkaha 高兴的哈哈笑声 ❷(人)欢笑的，高兴的，兴奋的；精神饱满的：～ bir kız 欢笑的女孩

şakrak kuşu *is.* 〈动〉红腹灰雀(*Pyrrhula purrhula*)

şakraklık, -ğı *is.* 活跃，兴奋，高兴；精神饱满；快活，快乐心情，愉快心情

şakramak (*nsz*) 见 şakımak

şakşak, -ğı *is.* 响板；木槌；(打更用的)梆子；哔啷棒

şak şak *zf.* 啪啪地(击掌)

şakşakçı Ⅰ *s.* 阿谀奉承的，拍马屁的，巴结的 Ⅱ *is.* ❶阿谀奉承者，拍马屁的人 ❷(剧院雇来的)捧场者

şakşakçılık, -ğı *is.* 阿谀奉承，拍马屁

şakul, -lü [şa:kul] (阿) *is.* ❶【旧】〈物〉铅锤，测锤，垂球 ❷〈海〉水砣；测深锤

şakulî [şa:ku:li:] (阿) *s.* 【旧】垂直的，竖向的；立式的：～ hat 垂直线

şakullamak, şakullemek (*-i*) ❶【旧】用垂球测量，水准测量 ❷【转】检查，检验；审查

şal (波) *is.* ❶开司米 ❷披肩，披巾，肩巾：～ yaka (皮大衣等一直拖到胸前的)长领子 Nineciğim, üşürsün, omuzuna şu şalı almalısın! 奶奶，你会感冒的，把这披巾披在肩上！❸宽腰带

şalak, -ğı *is.* 【俗】没长大的西瓜

şalakî *is.* 仿开司米

şalgam (波) *is.* 〈植〉芜菁；蔓菁；萝卜(*Brassica rapa*)：～ suyu 萝卜汁 tarla ～ı 洋大头菜，芜菁甘蓝

şali [şa:li:] (波) *is.* 羽纱：Ankara ～si 安卡拉羽纱 bayrak yapılan ～ 制旗用的羽纱

şallak *s.* 【俗】❶光的，裸露的；光秃的；不毛的 ❷不注重穿着的 ◇～ **mallak** ①赤裸裸的，赤条条的；光秃秃的 ②非常不注重衣着的

şaltak, -ğı Ⅰ *s.* 好打架的；好争吵的，好争论的 Ⅱ *is.* 好打架的人

şalter (德) *is.* 断路器，刀形开关，刀闸开关，开关，闸刀

şalupa [şalu'pa] (意) *is.* 【旧】大划艇

şalvar (波) *is.* 灯笼裤；肥大的运动裤：Ulusal giysilerimizin pek çoğunda şalvar vardır. 我们的许多民族服装中都有灯笼裤。

şalvarlı *s. ve is.* 穿灯笼裤的(人)：～ bir kız 穿灯笼裤的姑娘

Şam *öz.is.* 大马士革(叙利亚)

şama [şa'ma] (阿) *is.* 涂蜡烛芯

şamalı [şa'malı] *s.* 有灯芯(或烛芯)的：～ kibrit 涂蜡火柴

şamama (阿) Ⅰ *is.* ❶小圆甜香瓜 ❷类似于甜瓜的藤状植物(*Cucumis dudaim*) Ⅱ *s.* 不健康的，有病的 ◇～ **gibi** 讨人喜欢的小个子

şaman *öz.is.* 萨满教僧，萨满教巫医

şamandıra [şama'ndra] (希) *is.* ❶浮筒，浮码头，浮坞，水鼓：～ kabı 〈技〉浮箱，浮子塞 ❷浮标：battı ～sı (潜艇的)失事浮标 karbüratör ～sı 汽化器浮子 sis ～sı 发烟浮标 ❸(水箱)浮球 ❹(油灯灯芯)浮体

şamanizm *öz.is.* 萨满教

şamanlık, -ğı *öz.is.* 萨满教

şamar *is.* (打)嘴巴，耳光 ◇(*-e*) ～ **atmak** 打嘴巴，打耳光 (*-e*) ～ **çarpmak** 打嘴巴，打耳光：Ağa kızarsa bu yol yordam bilmezlerin suratına iki şamar çarpardı. 老大要是发了火，这些不懂得规矩的家伙就该挨嘴巴了。(*-e*) ～ **indirmek** 打嘴巴，打耳光 ～ **oğlanı** 替罪羊 ～ **yemek** 挨一记耳光 (*-e*) ～**ı basmak** 打嘴巴，打耳光

şamarlamak (*-i*) 打(嘴巴、耳光等)：Çocuğun kıçını şamarladı. 他打了孩子的屁股。Sözünüze itaat etmezse küçük ellerinizle şamarlayınız. 要是他不听您的话，您就扇他的脸。

şamata (阿) *is.* 喧闹，吵嚷，吵闹；争吵；忙乱；嘈杂声，喧闹声，杂音：Bu berbat şamata arasında yarım saat bekledim. 在这乱哄哄的嘈杂声中我等了半个小时。◇～ **etmek** (或 **koparmak**) 发出响声；喧哗，喊叫，吵嚷 ～ **olmak** 吵嚷起来 ～ **teli** 银(或金)线，金银丝线

şamatacı *s.* 吵闹的，爱闹的；喧闹的，爱喊叫的，爱争吵的(人)：Her köşe içen, yiyen, yaygaracı, şamatacı insan yığınlarıyla kaynıyordu. 到处都是喝酒的、吃饭的、喧闹的人群。

şamatalı *s.* 喧哗的，吵闹的，喧闹的，嘈杂的：Ben kendim, ırk ve din ayrılığına bakmadan, bu şamatalı politika dünyasında daima insanların birliğine inanıyorum. 就我本人而言，我一直相信在这喧闹的政治世界上除了种族和宗教的差异，人们是会团结协作的。

Şam baba(**sı**) *is.* ❶罗姆酒水果蛋糕(吃时把罗姆酒洒在蛋糕上) ❷【转】不负责任的父亲

şamdan (阿-波) *is.* 蜡烛台：kollu ～ 枝形烛台或灯架 Elektrikler sönünce şamdandaki mumları yaktık. 电一停我们就点着了烛台上的蜡烛。

şamdancı *is.* ❶制作和销售蜡烛台的人 ❷〈史〉宫廷中负责点灯的人

şamdanlık, -ğı *is.* 蜡烛台

Şam fıstığı *is.* 〈植〉阿月浑子：Annem yaptığı tatlıyı şamfıstığı ile süsledi. 我妈妈用阿月浑子点缀了她做的甜点。

Şamî Ⅰ *is.* 大马士革人 Ⅱ *s.* 大马士革的

şamil [şa:mil] (阿) *s.* 【旧】包括，包含，包罗 ◇～ **olmak** 包括，包含

Şamlı *öz.is.* 大马士革人，大马士革居民

şampanya [şampa'nya] (法) *is.* 香槟酒：Misafirlerin girmesiyle birçok şampanya şişesinin patlaması bir oldu. 客人们进来的同时许多香槟酒"砰"地一下打开了。

şampanyalı *s.* 有香槟酒的：～ bir yemek 有香槟酒的餐宴

şampiyon (法) *is.* ve *s.* 冠军(的)：Okulumuz masatopunda Türkiye şampiyonu oldu. 我们学校在全土耳其乒乓球比赛中得了冠军。

şampiyona (法) *is.* ❶冠军赛，锦标赛：atletizm ～sı 田径冠军赛 futbol ～sı 足球冠军赛 tenis ～sı 网球冠军赛 ❷冠军的称号，冠军的地位

şampiyonluk, -ğu *is.* 冠军的称号，冠军的地位：Bugün fazla olarak şampiyonluk müsabakası varmış. 听说今天有多项冠军争夺赛。

şampuan (法) *is.* 香波，洗发剂，洗头水：Saçlarımı önce sabunla, sonra şampuanla yıkıyorum. 我先用香皂，后用香波洗头。

şan[1] [şa:n] (阿) *is.* ❶光荣，荣誉；名誉，名声，声望：～ hırsı 虚荣心，功名心，贪图功名 askeri ～ 军人的荣誉 Şanınıza düşmez. 这有损于您的名声。❷华丽，壮丽，壮观 ◇～

kazanmak 赢得荣誉；获得名声 **～ vermek** 出名，驰名 **～ına yedirememek** 不服输；不能接受失败 **～ından olmak** 为…的荣誉所应该做的

şan² (法) *is.* 〈乐〉唱歌：～ dersleri 音乐课

şandel *is.* 〈体〉倒勾球，倒挂球

şangırdamak (*nsz*) (盘子、杯子等打碎时)发出响声，发出爆裂声

şangırdatmak (*-i*) şangırdamak 的使动态

şangır şungur *zf.* 当一响，喀嚓一声：Koca ayna şangır şungur kırıldı. 大镜子当地一下打碎了。Sonra şangur şungur pencereden içeri dalıvermişler! 后来他们猛地一下从窗户跳了进去。

şangırtı *is.* (盘子、杯子等的)破裂声，爆裂声，喀嚓声

şanjan (法) *s.* 闪色的，颜色闪变的

şanjanlı *s.* 闪色的，颜色闪变的

şanjman (法) *is.* 变速器，变速箱：～ kutusu 变速器，变速箱

şanlı *s.* ❶有名的，知名的，著名的 ❷光荣的，荣耀的：Milletimin büyük ve şanlı mazisi hatıramda uyanıyordu. 我们民族伟大而光荣的过去在我脑海里闪现。◇**～ şöhretli** 体面的，仪表堂堂的

Şanlıurfa *öz.is.* 尚勒乌尔法(土耳其省、市)

şano [şa'no] (意) *is.* 舞台，戏台 ◇**～ya çıkmak** 上舞台，出台

şans (法) *is.* ❶运气，走运，命运：Şansı var. 他运气好。Şansım yok. 我运气不好。❷(成功的)可能性，条件，机会，良机：kazanma ～ı 赢的机会 muvaffakiyet ～ı 成功的可能性 ◇**～ getirmek** 带来好运 (*-e*) **～ gülmek** 非常走运：Şans ona güldü. 他很走运。**～ tanımak** 给机会 (*bir şey*) **～a kalmak** (机会很少)靠运气 **～ı açık** 有运气的，幸运的，走运的：Şansın açık olsun! 祝你成功！祝你走运！**～ı dönmek** 转运 **～ı yaver gitmek** 有运气 **～ını kaybetmek** 失去机会 **～ları tutmak** 抓住机遇

şansız *s.* ❶无名的，不知名的，没有名声的；没有荣耀的 ❷不好看的，不美观的；不豪华的，不壮观的；朴素的，简单的 ❸衣着朴素的

şanslı *s.* 有运气的，幸运的，走运的：～ günler 幸运的日子 Şanslıdır. 他运气好。

şanslılık, -ğı *is.* 幸运，有运气

şansöyle (法) *is.* (奥地利的)首相，(德国的)总理

şanssız *s.* 不幸的，运气不佳的，倒霉的，遭到厄运的

şanssızlık, -ğı *is.* 不幸，厄运，祸事，灾难，倒霉 ◇**～a uğramak** 遭遇不幸，不走运

şantaj (法) *is.* 敲诈，诈骗，勒索；讹诈，恫吓：Bu bana bir blöften ziyade şantaj gibi görünüyordu. 我觉得这不止是一种欺骗，更是一种敲诈。◇(*-e*) **～ yapmak** 敲诈，勒索；讹诈

şantajcı *is.* 勒索者，讹诈者，诈骗者

şantajcılık, -ğı *is.* 敲诈，勒索；讹诈，诈骗

şantiye (法) *is.* ❶建筑工地 ❷处于建筑中的房屋、工厂、水库等 ❸造船厂，修船厂；船坞

şantör (法) *is.* 男歌唱家，男歌手

şantöz (法) *is.* 女歌唱家，女歌手

şantung *is.* 山东绸

şanzıman 见 şanjman

şap¹ *is.* (亲吻的声音)咂：Şap diye elinden öptü. 他咂地一下亲了她的手。

şap², -pı (阿) *is.* 〈化〉矾，明矾：alüminyum ～ı 钾明矾，铝钾矾，明矾 ◇**～ gibi** 太咸的 **～ gibi donmak** 惊异得目瞪口呆 **～ gibi kalmak** 惊异得目瞪口呆 **～ hastalığı** (或 **illeti**) 口蹄疫 **～ kesilmek** 惊异得目瞪口呆 **～a oturmak** 搁浅，陷入困境，陷入走投无路的境地 **～a sokmak** 使陷入困境，使陷入走投无路的境地 ◆**Şap ile şeker bir**

değil. 形似质却不同。

şap³ *is.* 水泥细砂浆

şapçı *is.* 【俚】好男色者，有鸡奸癖者

şapel (法) *is.* ❶小教堂，小礼拜堂 ❷做弥撒用的全套器具

şaphane [şapha:ne] (阿-波) *is.* 矾矿，开采矾矿的地方，矾厂

şapırdamak (*nsz*) (吃东西时)吧嗒嘴，咂嘴；(带响声地)亲，吻

şapırdatmak (*-i*) (吃食物时)吧嗒嘴；(带响声地)亲，吻：ağzını (或 dudaklarını) ～ 吧嗒嘴 Birayı, suyla şeftali ısırır gibi şapırdatarak içiyor. 他喝啤酒时就象吃水蜜桃一样地吧嗒嘴。Bir çocuk gibi Zeyno'nun boynuna atılmış; yanaklarını şapırdatarak öpüyordu. 他象个孩子搂住翟伊诺的脖子，咂吧咂吧地亲着她的两颊。

şapır şapır *zf.* 吧嗒吧嗒地(很快吃完)；咂吧咂吧地(连续亲)：～ öpüşmek 咂吧咂吧地接吻 Şapır şapır yedi bitirdi. 他吧嗒吧嗒很快就吃完了。Şapır şapır öptü. 他咂吧咂吧地连着亲。

şapır şupur *zf.* 吧嗒吧嗒地(吃)；咂吧咂吧地(亲)

şapırtı *is.* (吃东西或亲吻时发出的)吧嗒嘴声，咂嘴声：Bir müddet yalnız dudakların şapırtısı işitildi. 有一阵只听见嘴唇的吧嗒声。

şapka [şa'pka] (俄) *is.* ❶帽子：fötr ～ 细毡帽 kadın ～sı 女帽 kulaklı ～ 有耳罩的帽子，护耳皮帽(棉帽) ❷〈技〉帽，罩，盖：lamba ～sı 灯罩 soba borusu ～sı 炉筒盖 ❸〈植〉顶，冠，(蘑菇的)伞 ❹〈语〉长音符或窄音符(^) ◇～ **çıkarmak** ①脱帽，脱帽致敬 ②【转】卑躬屈膝，谄媚逢迎 ～ **giymek** 戴帽子：Güneş çarpmasın diye şapka giydim. 我戴帽子是为了防止中暑。**～yı ters giymek** (气得)戴歪帽子 **～yı yere vurmak** (气得)把帽子摔到地上

şapkacı *is.* 制作或销售帽子的人

şapkacılık, -ğı *is.* 帽子的制作或销售

şapkalı *s. ve is.* ❶戴帽子的(人)：Onun yanında, kadife şapkalı, siyahlar giyinmiş bir kadın var. 在他身旁有一位戴丝绒帽、穿黑色衣服的女人。❷〈植〉有帽状物的(植物)，冠状的(植物) ❸带长音符的(元音)，带窄音符的(元音)；声音符号

şapkalık, -ğı Ⅰ *is.* 前室，前厅；放帽子的地方 Ⅱ *s.* 适于做帽子的：～ kumaş 适于做帽子的布料

şapkasız *s.* 不戴帽子的，免冠的：Bu hiç kendine benzemez, şapkasız resmi yok mu? 这相片一点都不象他，没有他的免冠照吗？

şaplak, -ğı *is.* 嘴巴，耳光，巴掌

şaplamak¹ (*nsz*) 发出啪啪的声音，啪啪地拍打：Tokat şapladı. 啪地一声耳光响。

şaplamak² (*-i*) 用明矾水泡或浸湿

şaplamak³ (*-i*) 用水泥细砂浆抹平

şaplatmak (*-i*) ❶使发出咂吧声：Sonra, bir karış sakallı yüzünden dört beş defa şaplatarak öptü. 然后她在他有长胡子的脸上亲了四五下。❷啪啪地拍打：Yüzüne bir tokat şaplattı. 他朝他的脸啪地打了一个耳光。

şaplı *s.* 有明矾的

şappadak [şa'ppadak] *zf.* 【口】突然，忽然，骤然：Şappadak içeri giriverdi. 他突然闯了进去。

şaprak, -ğı *is.* 马衣，马被，鞍褥

şapşal *s.* ❶低能的，愚笨的，愚蠢的 ❷邋遢的，不整洁的；不注意整洁的 ❸萎靡不振的，懒洋洋的；散慢的 ❹(衣服)肥大的，无型的：～ yaka 肥大的衣领 ◇～ ～ ①邋邋遢遢的 ②(衣服)肥大的 ③萎靡不振的；散慢的

şapşalak *s.* 【俗】邋遢的，不整洁的；不注意整洁的

şapşalca [şapşa'lca] *s. ve zf.* 邋遢的，不整洁的；不注意整洁的

şapşallaşmak (*nsz*) 变邋遢，变得不整洁

şapşallık, -ğı *is.* 邋遢，不整洁

şap şap *zf.* 咂吧咂吧地(连续亲)

şap taşı *is.* 明矾石

şapur şupur *zf.* 吧嗒吧嗒地(吃)；咂吧咂吧地(亲)：Kurbağa şapur şupur yemeği yemiş. Fakat lokmalar kızın boğazına dizilmiş. 青蛙吃得津津有味，而女孩却一点儿东西也吃不下去。

şarabi [şara:bi:] (阿) *s.* 红葡萄酒色的

şarampol[1] *is.* 〈军〉有栅栏的工事

şarampol[2]**, -lü** (匈) *is.* (公路两旁的)排水沟，排水渠：Yolda giderken şarampola yuvarlanmış bir kamyon gördük. 我们在路上见到了一辆翻倒在排水沟里的卡车。

şarap, -bı (阿) *is.* 葡萄酒：～ mayası 葡萄酒酵母 ～ tortusu rengi 暗紫红色 ～ tövbelisi 不饮酒的 elma ～ı 苹果酒，西得尔酒 Şarap, kırmızı, pembe ya da beyaz renkte olur. 葡萄酒有红的，粉红的，和白的。◇～ **gibi** 象陈酒一样，象醇酒一样(越陈越有价值) ～ **kaçırmak** 喝葡萄酒

şarapçı Ⅰ *is.* 酿制或销售葡萄酒的人 Ⅱ *s.* 爱喝葡萄酒的，嗜酒的

şarapçılık, -ğı *is.* 葡萄酒的酿制或销售业

şaraphane [şarapha:ne] (阿-波) *is.* ❶酿制葡萄酒的地方，酒坊 ❷卖葡萄酒的地方；酒店 ❸酒窖，大酒桶 ❹酒馆

şarapnel (英) *is.* 榴霰弹，子母弹：Yere uzanınca tepesinde bir şarapnel patladı. 他刚卧倒，一颗榴霰弹就在他的上空爆炸了。

şarap rengi *is. ve s.* 红色(的)

şarbay *is.* 市长

şarbeti *is.* 书面条件；合同，契约(买卖、租赁的)条件

şarbon (法) *is.* 〈医〉炭疽：Şarbon, özellikle koyun ve sığırlarda görülür. 牛和羊特别易得炭疽病。

Şarca *öz.is.* 沙迦(阿联酋)

şarıldamak (*nsz*) (水)潺潺作声，发淙淙声：Dere şarıldıyor. 小溪潺潺。

şarıl şarıl *zf.* (水)潺潺地，淙淙地：～ şarıldamak 潺潺作声 Yağmur şarıl şarıl akıyor damlardan. 屋顶上雨水潺潺地往下流。

şarıltı *is.* 潺潺声，淙淙声：Derenin şarıltısı buradan duyuluyor. 从这里都可以听到溪水的潺潺声。

şarj (法) *is.* 〈物〉负荷，电荷；充电 ◇～ **etmek** ①充电 ②【俚】开始明白，开窍：Nihayet kafası şarj etti. 他的脑袋终于开窍了。～**a koymak** 给…充电

şarjör (法) *is.* 弹夹，弹盘：～ kutusu 弹带箱

şark[1]**, -kı** (阿) *is.* 【旧】东，东方，东面，东边：～ (或 Halep) çıbanı 利什曼皮肤病 ～ dilleri (或 lisanları) 东方语言

şark[2] *zf. ve yans.* 沙沙声，簌簌声 ◇～ ～ 沙沙地，簌簌地

şarkadak [şa'rkadak] *zf.* 轰隆一声，咕咚一声，砰地一下，扑通一声：Şarkadak düşüp bayıldı. 咕咚一声摔到地上失去了知觉。Şarkadak tokadı indirdi. 啪地一下打了个耳光。

şarkan *zf.* 在东边，从东方，向东方

şarkı (阿) *is.* ❶歌，歌曲：halk ～ları 民歌 Bu akşam televizyonda okul şarkıları var. 今晚电视里有校园歌曲。❷乐曲中优美动听的部分 ❸〈文〉宫廷文学中的诗歌，短诗 ◇～ **söylemek** 唱歌

şarkıcı *is.* 歌唱者，歌手，歌唱家，演唱者：Şarkıcı en beğendiğim şarkıyı söylüyor. 歌手在唱我最喜欢的歌。

şarkıcılık, -ğı *is.* 歌手的职业

şarki [şarki:] (阿) *s.* 【旧】东方的；东部的；东方式的：～ Anadolu 安纳多鲁东部

şarkiyat, -tı [şarkiya:t] (阿) *is.* 【旧】东方学

şarkiyatçı *is.* 【旧】东方学家

şarkiyatçılık, -ğı *is.* 东方学研究

şarklı Ⅰ *s.* 东面的，东部的；东方的 Ⅱ *is.* 东方人

şarklılaştırmak (*-i*) 使东方化

şarklılık, -ğı *is.* 东方的属性，东方的特性

şarküteri (法) *is.* 猪肉食品店，灌肠店，肉食品店：Şarküteriden yarım kg. sosis aldım. 我从灌肠店里买了 500 克腊肠。

şarlamak (*nsz*) (水)潺潺作声，发淙淙声

şarlatan (法) Ⅰ *s.* 骗人的，胡吹的，招摇撞骗的 Ⅱ *is.* 江湖骗子，招摇撞骗者

şarlatanca [şarlata'nca] Ⅰ *s.* 骗人的，胡吹的，招摇撞骗的，冒充内行的 Ⅱ *zf.* 招摇撞骗地，冒充内行地

şarlatanlık, -ğı *is.* 骗人的勾当，冒充内行，招摇撞骗

şarpa *is.* 围巾，头巾，披肩

şarpi (法) *is.* 〈海〉平底三角帆船

şar şar *zf.* (水)潺潺地，淙淙地

şart (阿) *is.* 条件：～ cümlesi 〈语〉条件句 ～ kipi 〈语〉条件式 bir ～ı yerine getirmek 履行(合同的)条款 bu ～la 在此条件下 bu ～lar altında 在这些条件下 çağdaş ～larda 在现代条件下 çalışma ～ları 工作条件 hayat ～ları 生活条件 iklim ～ları 气候条件 sıhhi ～lar 卫生条件 Şarttır. 是必要的。Şart değil. 不是必要的。Başarmak için çalışmak şarttır. 要成功就要努力。◇～ **etmek** ①发誓 ②取得 ～ **koşmak** (或 **koymak**) 提出条件：Sarfiyat hususunda bir şart koşmuyorlar. 就花费一事他们没提什么条件。～ **olmak** 必然；应当，应该，必须 ～ **olsun** 我发誓：Kim hapşırırsa şart olsun ki, öldürünceye kadar döveceğim. 我发誓，谁要是再打喷嚏我就揍死他。～ **şurt tanımaz** 不受任何条件约束的 ～ **yaratmak** 创造条件 ～**ınca** 根据…条件

şartlamak (*-i*) (根据宗教教义把任何脏东西)洗三次

şartlandırmak (*-i*) şartlanmak 的使动态

şartlanış *is.* şartlanmak 的动名词

şartlanmak (*nsz*) ❶ şartlamak 的被动态 ❷以…为条件，以…为前提，受…制约，由…决定，取决于，视…而定

şartlaşmak (*nsz -le*) 缔结条约，订立合同，达成协议，商量好，商定

şartlı *s.* ❶有条件的，受…制约的，以…为条件的，取决于…的：～ birleşik zaman 〈语〉条件式 ～ refleks 〈心〉条件反射 ❷(宗教意义上讲)洗干净了的 ❸宣过誓的(丈夫)

şartname [şartna:me] (阿-波) *is.* 契约，合同

şartsız *s.* ❶无条件的，不受条件制约的：～ refleks 〈心〉非条件反射 ❷(宗教意义上)没洗干净的

şaryo [şa'ryo] (法) *is.* ❶滑台，滑板，溜板，滑轨，滑架 ❷(打字机的)卷轴 ❸(飞机的)弹射器 ❹马车车厢

şase (法) *is.* 放置手绢、睡衣等的东西

şasi (法) *is.* ❶〈摄〉遮光格 ❷(建筑中用的)模板框 ❸(汽车)车架，底座

şaşaa [şa:şaa] (阿) *is.* ❶豪华，华丽，富丽堂皇，雍荣华贵 ❷【旧】光，光芒，光辉，光华

şaşaalı [şa:şaalı] *s.* ❶豪华的，华丽的，富丽堂皇的，雍荣华贵的；词澡过分华丽的 ❷【旧】闪闪发光的，耀眼的，光彩夺目的

şaşakalmak [şaşa'kalmak] (*-e*) 发愣，发呆：Babam bu dostunu görmeye gittikçe onun bir bekleyişten ibaret hayatına şaşakalırdı. 我爸爸越去看望他的这位朋友就越对他那期盼的生活感到惊奇。

şaşalamak (*nsz*) 震惊，惊愕，惊呆：Annemin tereddütsüz cevabından biraz şaşaladım. 我对母亲毫不犹豫的回答有点惊呆了。

şaşalatmak (*-i*) şaşalamak 的使动态：Bu sebepsiz kuduruşu beni şaşalattı. 他无端发火吓了我一跳。

şaşı Ⅰ *s.* 患斜视的，斜视的：～ çocuk 患斜视的孩子 ～ gözler 斜眼 Üstelik te şaşı olan bu çocuğu ne diye tuttup göndermişlerdi. 尤其是他们凭什么把这斜眼的孩子抓起来送走了。 Ⅱ *zf.* 歪斜地，斜着眼地 ◇～ **bakmak** ①斜着眼睛看，瞟 ❷【俚】打破了一只前车灯(司机行话) ◆**Şaşı çakır demektense kör de de kurtul.** 与其绕弯子不如直截了当地说。

şaşılacak *s.* 令人诧异的，令人惊讶的，令人惊异的，惊人的

şaşılamak (*nsz*) 感到非常惊讶，大吃一惊；惶恐不安，局促不安；纳闷，困惑不解

şaşılası *s.* 奇怪的，令人诧异的，令人惊讶的

şaşılaşmak (*nsz*) 成为斜视，成为斜眼，患斜视症：Gözleri şaşılaşmış. 他的眼睛好象斜视了。

şaşılık, -ğı *is.* 斜视眼；斜眼看

şaşılmak (*nsz*) 变得张惶失措，变得不知所措，变得惘然若失，变得六神无主：Bu hâle şaşılır. 谁都会对这种情况感到不知所措。

şaşırış *is.* şaşırmak 的动名词

şaşırmak (*-i*) ❶弄乱，弄混，弄错；打乱，搅乱：hesabını ～ 把账弄错，计算错误 söyleyeceğini ～ 不知该说什么 Hastasını muayene ederken başında bulundular mı, hele söz söylediler mi eli ayağı dolaşır ya kalbı bulamaz ya nabzı şaşırır. 当他给病人看病的时候，如果有人站在旁边，尤其是再有人说上几句话，他就会手足无措，要么找不到心脏在哪儿，要么摸不到脉搏。❷迷失，丢失：yolunu ～ 迷路 ❸ (*nsz*) 惊慌失措，不知所措，惘然若失；感到惊讶：Beni görünce şaşırdı. 他一见到我就慌神了。Şaşırmış, kem küm edip duruyor. 他乱了方寸，不停地支支吾吾。◇**şaşırıp kalmak** 非常惊慌失措，非常地不知所措，非常慌张；惊呆：Yüzüne bakınca şaşırdım kaldım, gözleri fincan gibi olmuş, saçları dikilmiş, âdeta çıldırmış gibi. 我一看他的脸，大吃一惊，只见他两眼圆睁，毛发矗立，似乎要疯了。

şaşırtı *is.* 意外的礼物

şaşırtıcı *s.* 把人弄糊涂的，使人莫名其妙的；令人不知所措的；令人惊讶的：Her koşu beklenilmeyen, şaşırtıcı bir sonuç verebilirdi. 每一场赛跑都可能出现意想不到的、令人惊讶的结果。◇～ **olmak** 变得使人不知所措；变得令人吃惊

şaşırtmaca *is.* 脑筋急转弯等使人感到惊讶的游戏，益智性游戏，解答难题游戏

şaşırtmak (*-i*) ❶ şaşırmak 的使动态：Aklına geleni yapar, anî, asabî hareketlerle herkesi şaşırtırdı. 他想到什么就做什么，大家都被他那突然的、心血来潮的行为搞得不知所措。❷把人弄糊涂，使莫名其妙：Sen burada durup beni şaşırtırsın. 你站在这儿会把我弄糊涂的。Ne var ki, arkadaşlarını şaşırtmak, kendini göstermek, caka yapmaktı asıl amacı. 实际上，他真正的目的，是哗众取宠，表现自己，炫耀自己。❸(植物)移植，移种 ❹ (*nsz*) 惊慌失措，不知所措，惘然若失；惊讶，吃惊

şaşkaloz *s.* 【俚】眼睛长得歪斜的；吊眼角的

şaşkın *s.* ❶极为惊讶的，十分惊奇的；目瞪口呆的，惊呆的：Meral, şaşkın bakışlarıyla müzeyi geziyor. 梅拉尔带着惊讶的目光参观着博物馆。❷迟钝的，愚蠢的，愚笨的 ◇～ **bir hâlde** 张皇失措地，不知所措地；无能为力地，束手无策地 ～ ～ 目瞪口呆地，惊讶地：Sustum ve şaşkın şaşkın talebeye baktım. 我不说话，惊讶地看着学生。(*-i*) ～**a çevirmek** 使极为惊讶，使十分惊奇；使目瞪口呆，使惊愕 ～**a dönmek** 极为惊讶，十分惊奇；目瞪口呆，惊愕 ◆**Şaşkın misafir ev sahibini ağırlar.** 反客为主。**Şaşkın ördek başını bırakır, kıçından dalar.** 蠢人做事总是反其道而行之。

şaşkınca *s.* ve *zf.* ❶极为惊讶的，十分惊奇的；目瞪口呆的，惊呆的：Şaşkınca tebessüm etti. 他吃惊地笑了笑。❷迟钝的，愚蠢的，愚笨的

şaşkınla(ş)mak (*nsz*) 惊慌失措，不知所措，惘然若失，慌张，慌神

şaşkınlık, -ğı *is.* ❶张惶失措，不知所措，惘然若失，六神无主；惊奇，惊讶：Çadırlardan uzanan

bir sürü kadın ve erkek, çoluk çocuk kafası benim bu hâlimi şaşkınlıkla seyrediyorlardı. 男男女女、老老少少从帐篷里探出脑袋，吃惊地看着我的这种样子。❷傻头傻脑 ❸粗心大意，马虎 ◇～ **içinde** 吃惊地，惊讶地 **～a düşmek** 变得不知所措，变得六神无主 **～la bakmak** 慌张地看，很惊讶地看

şaşkoloz *is.* 太马虎的人，马大哈，粗枝大叶的家伙

şaşmak, -ar (*-e*) ❶惊讶，惊奇，吃惊：İşin bu şekle dökülmesine şaştım. 事情变成了这种样子我感到惊讶。Cıgarasızlıktan Allah'ını şaştı. 他不抽烟就六神无主。Rengi kara değilse de soyunda zenci olduğunu söyleseniz, kimse şaşmaz. 尽管他的皮肤不黑，但你要是说他有黑人血统，谁也不会感到惊讶。❷(*-den*) 偏离，偏向；背离，脱离：O, bildiğinden şaşmaz, boşuna nefes tüketmeyin. 他对于他所知道的东西不会糊涂的，别白费口舌了。Benim saatim doğrudur, saniye şaşmaz. 我的表走得很准，分秒不差。❸(*-i*) 弄混，弄错，混淆起来：gününü ～ 弄错日子，记错日期 yolunu ～ 迷路

şaşmaz Ⅰ *s.* 不变的，不动的；不会弄错的：～ gözler 勇敢的目光 Şaşmaz değer yargıları olan bir insandı. 他是个有明确价值观的人。Ⅱ *s.* 〈天〉时计(表)，精确时计

şat (法) *is.* 〈海〉驳船，平底船

şataf *is.* 【俗】豪华的装饰物；奢侈的装饰品；奢侈品

şatafat *is.* 豪华，奢华，华丽：Meğer elçiliğin safası şatafatı yalnız bundan ibaret değilmiş. 然而使馆的娱乐和奢华听说还不仅于此。

şatafatlı *s.* 奢华的，豪华的，华丽的，富丽堂皇的：Maksat debdebeli ve şatafatlı bir ömür sürmek değildir. 目的并不是要过一种奢华的生活。

şatafatsız *s.* 不奢华的，不豪华的，朴素的，简朴的

şathî *s.* 讽刺性的，讥讽的；滑稽的

şathiyat [şathiya:t] (阿) *ç.is.* 〈文〉【旧】讽刺作品

şathiye (阿) *is.* 〈文〉【旧】❶讽刺诗 ❷(与真主对话形式的)讽刺诗

şatıh, -thı *is.* 〈文〉讽刺作品

şatır [şa:tır] (阿) Ⅰ *s.* 【旧】高兴的，喜悦的；愉快的，快乐的 Ⅱ *is.* 〈史〉(高级军官的)仆人，随从，差役

şatırı *is.* 沙沙声，簌簌声，窸窣声

şatırıcı *s.* 惊人的，令人吃惊的：～ değişiklik 令人吃惊的变化

şato [şa'to] (法) *is.* ❶(国王或领主的)宫，宫殿 ❷华丽的邸宅，府邸；别墅：Bir ahırdan farkı olmayan çiftlik binasını, bir yıl içinde bir küçük şato hâline soktum. 一年内我把牲口棚似的农庄房子变成了小小的别墅。◇～ **gibi** 豪华的(建筑)

şatu *is.* 平顶屋；凉台，露台，平屋顶晒台

şavalak *is.* ve *s.* 愚蠢(的)，傻(的)，笨(的)

şavk (阿) *is.* 【俗】光，光亮；火光，灯光 ◇～**ı vurmak** 反射…光

şavkımak (*nsz*) 【俗】发光，发亮

şavklanmak (*nsz*) 明亮起来，照亮

şavul (阿) *is.* 【俗】〈物〉铅锤，测锤，垂球

şavullamak (*-i*) 【俗】❶【旧】用垂球测量 ❷【转】检查，检验；审查

şayak, -ğı *is.* 哔叽，丝哔叽，斜纹布

şayan [şa:ya:n] (波) *s.* (*-e*) 【旧】值得的，配做…的，无愧的，应受…的，适合的：dikkate ～ 值得注意的 itimada ～ 值得信任的 takdire ～ 值得称赞的 Alacağımız cevaplar içinde dikkate şayan görülenleri gazetemizde neşredeceğiz. 我们将要得到的答复中值得注意的东西将刊登在我们的报纸上。

şayet [şa'yet] (波) *bağ.* 如果，假使，万一，只要：Şayet gelmezse beklemezsiniz. 他不来的话，你们就不要等。Şayet gelmeyecek olursanız bildirin. 如果您不来的话通知一声。

şayi, -i [şa:yi:] (阿) *s.* 【旧】❶广泛流传的(话语或消息)，人所共知的，众所周知的 ❷共同分

担的；共同分享的；共同拥有的

şayia [şa:yia] (阿) *is.* 流传开的闲话，闲谈，无稽之谈；传说，流言，谣言

şayka [şa'yka] (匈) *is.* 〈史〉恰伊卡船(古代一种带帆、带桨的战船，船舷有很厚的芦苇束，以增加浮力，并可防御敌人射击)

şaz [şa:z] (阿) *s.* 【旧】超出常规的，例外的；异常的，特殊的，罕见的 ◇～ **olarak** 作为例外，作为特殊现象

şe *is.* 土耳其语中第 23 个字母的名称

şeamet [şea:met] (阿) *is.* 【旧】❶不祥之兆 ❷不幸，灾祸；恶运，厄运，倒霉

şeametli *s.* ❶不祥之兆的，带来不幸的 ❷不幸的，遭厄运的，倒霉的，不走运的

şeb (波) *is.* 【旧】夜晚

şebahet (阿) *is.* 类似，相似；相同

şebap, -bı *is.* 青春；青年时代

şebboy (波) *is.* 〈植〉紫罗兰(*Cheiranthus cheiri*)：Şebboy, kırmızı, sarı, mor renkte çiçekler açar. 紫罗兰开红花、黄花和紫花。

şebek, -ği Ⅰ *is.* 〈动〉南非大狒，黄狒狒(*Papio cynocephalus*)：Şebekler sürü olarak yaşarlar. 狒狒过群居生活。Şebekler, çoğunlukla Afrika'nın değişik bölgelerinde yaşarlar. 黄狒狒大多数都生活在非洲的不同地区。Ⅱ *s.* 【转】丑陋且厚颜无耻的(人)

şebeke (阿) *is.* ❶网，网络：～ hatları 坐标 istihbarat ～si 情报网 telsiz ～si 无线电通信网 Yurdumuzun karayolları şebekesi gittikçe büyüyor. 我们国家的公路网在逐渐扩大。❷【转】匪帮，伙，帮，团伙：hırsız ～si 盗窃团伙 Hırsız şebekesi yakalandı. 盗窃团伙被抓获了。Bir şebeke, hapishaneden mahkûmu kaçırmış. 听说一伙人从狱中劫走了罪犯。❸(大学)学生证 ❹季(度)票

şebekler *ç.is.* 〈动〉灵长目(*Primates*)

şebnem (波) *is.* 【旧】露，露水，露珠

şecaat, -ti [şeca:at] (阿) *is.* 【旧】勇敢，英勇，无畏，勇气

şecaatli 见 şeci

şecere (阿) *is.* ❶家谱，族谱，宗谱，谱系 ❷(马的)谱系表，系谱树

şecereli *s.* 出身名门的，世袭名门的

şeceristan *is.* 〈诗〉树林，森林；小树林

şeci, -i [şeci:] (阿) *s.* 【旧】勇敢的，英勇的，无畏的，有勇气的

şedaraban (阿) *is.* 〈乐〉土耳其音乐中的一种曲调

şeddadî [şedda:di:] (阿) *s.* 大而坚固的(建筑)

şedde (阿) *is.* 阿拉伯语中辅音重迭读音符号

şeddeli *s.* 带重迭读音符号的 ◇～ **eşek** 【粗】双料的笨蛋，蠢货

şedit [şedi:t] (阿) *s.* 【旧】强烈的，激烈的；极度的；严厉的

şef (法) Ⅰ *is.* ❶首脑，首长，长官，长，主任，首领，头子，上司：～ garson 餐厅主任，服务员领班 büro ～i 办公室主任 ekip ～i 队长 istasyon ～i 站长 orkestra ～i 乐队指挥 Şebnem'in babası, çalıştığı bankada şeftir. 谢伯楠的父亲是银行行长。Sizi şirketimizin satış müdürü olan şefiniz Ali bey ile tanıştıracağım. 我来给您介绍一下您的上司，本公司的销售经理阿里先生。❷领袖，领导；先驱 Ⅱ *s.* 当头的：Şef garson şarabı övünce heveslendim. (服务员)领班一夸葡萄酒我就来了兴致。

şefaat, -ti [şefa:at] (阿) *is.* 说情，辩护，代为求情，说项 ◇～ **etmek** 提出请求，申请；替人请求，说项，讲情；为人鸣不平

şefaatçi *is.* 说情者，代为求情者，辩护者：Gülsüm'ün şefaatçileri günden güne çoğalıyordu. 居尔苏姆的说情者越来越多了。

şeffaf (阿) *s.* 透明的，清澈的

şeffaflaşmak (*nsz*) 变苍白；变成透明的：Benzi son derece uçarak teni âdeta şeffaflaşmış. 他的脸色煞白，皮肤也好象变成半透明的了。

şeffaflaştırmak (*-i*) şeffaflaşmak 的使动态

şeffaflık, -ğı *is.* 透明，透明度：Zeynep'in beyaz yüzünde tıpkı ay ışığındaki büyülü şeffaflık ve nur vardı. 泽依奈普白净的脸上有着月光下有魔力的透明和光泽。

şefik [şefi:k] (阿) *s.* 【旧】怜悯的，有怜恤心的；同情的；温柔的

şefkat, -ti (阿) *is.* 同情，怜悯，怜恤；慈悲；仁慈：Emine bir hemşire şefkatiyle karanlığın içinden, ellerini bana doğru uzattı. 护士埃米奈在黑暗中向我伸出了同情的双手。◇～ **beslemek** 同情，怜悯，怜恤：Çocuğuna ancak şefkat besliyordu. 他只是可怜他的孩子。

şefkatli *s.* 同情的，怜悯的，有怜恤心的，仁慈的：Fazla şefkatli bir ana baba elinde bin türlü nazla büyüdü. 她在父母的呵护中娇宠长大了。

şefkatlilik, -ği *is.* 同情，怜悯；温情，柔情

şefkatsiz *s.* 无怜悯心的，残酷的

şefkatsizlik, -ği *is.* 无怜悯心，残酷

şeflik, -ği *is.* ❶首脑，首长，长官，长，主任，首领，头子(的身份) ❷首脑，首长，长官，长，主任，首领，头子(的办公室)：istasyon ～i 站长办公室

şeftali [şefta:li] (波) *is.* ❶桃树，桃(*Persica vulgaris*)：～ ağacı 桃树 ❷桃子：et ～si 核肉不易分离的桃子 yarma ～ 核肉容易分离的桃子，离核桃 Bursa yöresinde güzel kokulu şeflaliler yetişir. 布尔萨地区出产香甜的桃子。❸【转】吻，接吻，亲嘴 ◇～ **almak** 得到一个吻 ～ **vermek** 让别人吻

şeh 见 şah

şehadet 见 şahadet

şehadetname 见 şahadetname

şehadetnameli 见 şahadetnameli

şehbender (波) *is.* 【旧】领事：～ vekili 副领事

şehbenderlik, -ği *is.* 【旧】❶领事的职责或事务 ❷领事馆

şehevi [şehevi:] (阿) *s.* 【旧】淫欲的，淫荡的

şehir, -hri (波) *is.* 市，城市，都市：～ dışı 市郊区 ～ halkı 市民 ～ meclisi 市议会 ～ rehberi 市内导游 Şehirde sular kıt olduğundan yangın söndürülemedi. 由于市区水少而没能把火扑灭。◇～**i almak** 夺取城市 ～ **hatları** ①市内道路 ②市区交通

şehirci Ⅰ *is.* 城市设计师，城市建筑师 Ⅱ *s.* 搞城市设计的，搞城市建筑的

şehircilik, -ği *is.* 城市规划：Şehircilik diye bir ihtisas olduğunu öğrenmiştik. 我们知道了有城市规划这一门专业。

şehirlerarası *s.* 市际的，城市之间的：～ telefon 长途电话 Can, Trabzon'daki babasıyla şehirlerarası telefonla konuştu. 琼与他在特拉布松的爸爸通了个长途电话。

şehirleşme *is.* şehirleşmek 的动名词

şehirleşmek (*nsz*) 变成城市；城市化

şehirli *s.* 市民，城市居民：Şuraya buraya konmuş sıralar bilhassa yaşlı şehirliler oturur. 安放在这儿那儿的长椅主要是年纪大的市民们坐的。

şehirlileşmek (*nsz*) 变为城市居民，转为城市居民

şehirlilik, -ği *is.* 城市居民(的身份)

şehit, -di (阿) *is.* 烈士，阵亡者，殉难者；殉道者：～ler abidesi 烈士纪念碑 Dumlupınar'da şehitleri anmak için yapılmış bir anıt vardır. 杜姆鲁普纳尔有一座烈士纪念碑。◇～ **düşmek** 牺牲，阵亡，捐躯，殉职；殉道 (*-i*) ～ **etmek** 使殉难；使成为烈士，使成为殉道者 ～ **gitmek** 英勇牺牲 ～ **olmak** 牺牲，阵亡，捐躯，殉职；殉道：Biraz sonra Veysel'in arkadaşlarından biri daha şehit oldu. 不久威塞尔的一个朋友也牺牲了。

şehitlik, -ği *is.* ❶牺牲，阵亡，殉职；殉道 ❷烈士陵园，阵亡将士公墓

şehlâ [şehla:] (阿) *s.* ❶微有斜视的：Aslı'nın şehla gözleri yüzüne şirin bir görünüş veriyor. 阿斯勒那微有斜视的双眼使得他的脸变得可爱了。❷灰蓝色的

şehname [şehna:me] (波) *is.* 【旧】❶〈文〉为皇帝歌功颂德的诗 ❷史诗

şehnameci *is.* 【旧】❶为皇帝歌功颂德的诗作者；史诗作者 ❷〈史〉史官，太史令

şehnaz [şehna:z] (波) *is.* 〈乐〉一种古老的木卡姆

şehnişin 见 şahniş, şahnişin

şehremaneti [şe'hrema:neti] *is.* ❶〈史〉(奥斯曼帝国时的)市政府，市镇政府 ❷【旧】伊斯坦布尔和安卡拉市政府的旧称

şehremini [şe'hremini] *is.* ❶〈史〉市政官员 ❷【旧】市长

şehriye (阿) *is.* (做汤用的)干面块：Şehriye çorbasına et suyu katılır. 干面块汤里通常都加肉汤。

şehvanî [şehva:ni:] (阿) *s.* 【旧】淫欲的，淫荡的，性欲强烈的

şehvaniyet [şehva:niyet] (阿) *is.* 【旧】肉欲，性欲

şehvet (阿) *is.* ❶淫欲，性欲，性欲冲动 ❷【转】强烈欲望：Her sabah masamıza yeni bir şehvetle geçtik. 每天早晨我们都怀着一种新的愿望坐到了我们的桌旁。

şehvetli *s.* ❶淫欲的，淫荡的，贪淫好色的 ❷【转】有强烈欲望的

şehvetperest (阿-波) *s.* 极其淫荡的，性欲强烈的

şehvetsiz *s.* 无情欲的

şehzade [şehza:de] (波) *is.* 〈史〉王子：Ninemin masallarındaki şehzadenin kanatlı, beyaz bir atı var. 我奶奶讲的童话故事里的王子有一匹长着翅膀的白马。

şehzadelik, -ği *is.* 王子的身份或职责

şek, -kki (阿) *is.* 【旧】怀疑，疑惑；猜疑

şekavet [şeka:vet] (阿) *is.* 【旧】❶抢劫，掠夺，强盗行为；暴行：Herkesin ortasında yapılan bu şekavete neden kimse karışmıyor? 为什么没人对大庭广众进行抢劫的行为加以过问？❷灾难，灾祸；穷困 ❸淫乱，败坏，不道德

şekel *is.* 以色列的货币单位

şeker (波) Ⅰ *is.* ❶糖：～ fabrika 糖厂 ～ rafinerisi 精制糖厂 kamış ～i 蔗糖 toz ～ 白砂糖 Annem yaptığı tatlıya yarım kg. toz şeker koydu. 我妈妈往她做的甜食里加了 500 克砂糖。❷糖块，糖果：～ kellesi 圆锥形糖块 Bu kadar çok şeker yersen kısa zamanda dişlerin çürür! 吃这么多糖的话你的牙很快就会被蛀烂的！❸〈医〉尿糖：～ hastalığı (或 illeti) 糖尿病 Yirmi gün evvel ameliyat edildiği hâlde biraz şekeri görüldüğü için henüz taburcu edilememişti. 尽管 20 天以前做了手术，但尿糖还高，因此他还不能出院。Şeker hastalığı sinsi bir hastalıktır. 糖尿病是一种慢性病。Ⅱ *s.* 可爱的，讨人喜欢的；好看的：pek ～ bir şey 很招人喜欢的姑娘(或年青人) Şekerim! 【口】亲爱的(亲切的称呼，多用于妇女)！Hele bak, ne şeker şey! 而且你看看，多可爱！◇**～ bayramı** 开斋节 **～ gibi** 非常讨人喜欢的，可爱的 **～i kestirmek** 煮糖，化糖

şeker ağacı *is.* 〈植〉槭树(*Hovenia dulcis*)

şeker akçaağacı *is.* 〈植〉糖槭(*Acer saccharum*)

şekerci *is.* ❶做糖果点心的人，糖果点心店老板 ❷糖果点心店：～ dükkânı 糖果点心店

şekerci boyası *is.* 〈植〉商陆(*Phytolacca*)

şekerci boyasıgiller *ç.is.* 〈植〉商陆属(*Phytolaccaceae*)

şekercilik, -ği *is.* 制糖或卖糖

şeker kamışı *is.* 〈植〉甘蔗(*Saccharum officinarum*)：Şeker kamışı Türkiye'de Çukurova'da yetiştirilir. 土耳其楚库洛瓦种植甘蔗。

şekerleme *is.* ❶ şekerlemek 的动名词 ❷糖蘸水果，糖果，甜食：Ercan bir kutu şekerlemeyi yiyince karnı ağrıdı. 艾尔江吃了一盒子糖果后马上就肚子疼了。❸【转】小睡，打盹 ◇**～ kestirmek** 小睡一会儿，打个盹儿 **～ yapmak** 小睡一会儿，打个盹儿：Babam,

öğleden sonra yaptığı şekerlemenin sağlığına iyi geldiğini söylüyor. 我爸爸说午后打个盹对身体有好处。

şekerlemek (*-i*) 放糖，加糖，撒糖；用糖浆蘸

şekerlenmek (*nsz*) (蜂蜜、果酱等变干而)凝结出糖粒，反沙：Reçel şekerlendi. 果酱反沙了。

şekerleşmek (*nsz*) ❶成糖，糖化 ❷【转】变得可爱，变得讨人喜欢

şekerli *s.* ❶放了糖的，加糖了的；食糖的，甜的：～ çörek 甜陷饼 ～ kahve 加糖的咖啡 ～ şurubu 糖浆 ❷有糖尿病的(人)

şekerlik, -ği Ⅰ *is.* 糖罐，糖果盘(碟) Ⅱ *s.* 适于制糖的：～ pancar 甜菜 Bu pancar şekerliktir. 这甜菜是制糖用的。

şeker pancarı *is.* 〈植〉糖用甜菜(*Beta vulgaris varrapa*)

şekerpare [şekerpa:re] (波) *is.* ❶一种很甜的杏子 ❷一种甜面点

şekerrenk, -gi (波) *s.* ❶【旧】浅黄色的，淡黄色的，乳脂色的 ❷【转】关系紧张的，关系破裂的：Araları şekerrenk. 他们之间关系紧张。Vergi kâtibi ile de araları şekerrenk olmuştu. 他与税务官的关系也搞僵了。

şekersi *s.* 糖状的，糖晶状的

şekersiz *s.* ❶无糖的，不加糖的 ❷糖少的，加糖少的，不甜的

şeki (阿) *is.* 强盗，土匪；暴徒，匪徒

şekil, -kli (阿) *is.* ❶形状，形态，外形，样子；式样：arazi ～leri 地貌 kayık ～inde bir tabak 船形盘碟 Bu masanın şekli yuvarlak. 这张桌子是圆的。❷(书中的)图，插图，略图，简图，图表，图解：Bu kitapta birçok şekil var. 这书里有许多插图。❸方式，方法：nezaket ～i 礼仪 yönetim ～i 政体 Bu şekilde hareket etmek doğru değildir. 这样做是不对的。❹形式，种类；品种：fiilin olumlu ve olumsuz ～leri 〈语〉动词的肯定与否定形式 Yalnızlığın şekilleri vardır, kimsesiz bir yerde yalnızlık, sosyete ve kalabalık içinde yalnızlık. 孤独有多种形式，有独自一人身处的孤独，也有不和群的孤独。❺〈数〉图，图形：geomatrik ～ 几何图形 ◇ **～(ini) almak** ①形成，具有某种形式 ②采用…方式 **～ ve muhteva** 形式和内容 **～ ve şemail** 外表，外貌，外观；表面 (*-e*) **～ vermek** 使成形 **～e koymak** ①使成形 ②使得到某种结果 **～e sokmak** ①使成形：Kümesi başka şekle sokmalı. 他应该把家变个样。②使得到某种结果：kötü bir ～*e* sokmak 导致一个坏的结局

şekilbilgisi *is.* 〈语〉形态学；词法

şekilbilim *is.* 〈生〉形态学

şekilci Ⅰ *s.* 形式主义的，拘泥于形式的 Ⅱ *is.* 形式主义者 ◇**～ olmak** 拘泥于形式；变成形式主义者

şekilcilik, -ği *is.* 〈哲〉形式主义

şekildeğişimcilik, -ği *is.* 〈哲〉转变论，变化论

şekildeğişimi *is.* 变化，变换，变性，变形，变态

şekildeş *s.* 同一样式的，形式划一的

şekildeşlik, -ği *is.* ❶同一样式，形式划一 ❷〈生〉同型

şekillemek (*-i*) 使成形，使具有某种形式

şekillendirmek (-i) şekillenmek 的使动态

şekillenmek (*nsz*) 成形，形成，具有某种形式

şekilli *s.* 具有某种形状的；有形的；具有某种形式的

şekilperest *is.* 形式主义者

şekilperestlik, -ği *is.* 形式主义

şekilsiz *s.* ❶无定形的，形状不规则的：Birçok odaları ve birçok pencereleriyle bu bina biraz şekilsiz bir yalıydı. 太多的房间和太多的窗户使得这栋海边别墅变得毫无形状可言。❷没有插图的，不带图解的

şekilsizlik, -ği *is.* 无定形，形状不规则

şekip, -bi *s.* 有耐性的，能忍耐的

şeklen [şe'klen] (阿) *zf.* 从形状上；从形式上；从外表上，看外表，外表看来：Kurt şeklen köpeğe benzer. 狼从外表上看象狗。

şeklî (阿) *s.* 【旧】形式的，形式上的，表面上的

şekva [şekva:] (阿) *is.* 【旧】诉怨，诉苦，抱怨，埋怨；控告

şekvacı *is.* 经常抱怨的人，经常发牢骚的人；告状的人，控诉的人

şelâle [şela:le] (阿) *is.* (大的)瀑布：Su gürültüsünü duyuyor musun, şelâleye çok yaklaştık. 你听到水声了吗，我们离瀑布很近了。

şelek, -ği *is.* ❶(驮的)货物 ❷(折了一个角的)牲口

şelf (英) *is.* 〈地〉大陆架，陆棚

şellak *is.* 虫漆，虫胶

şema [şe'ma] (法) *is.* ❶图解，简图，示意图，图表：imal ～sı 安装图，装配图 muhabere hattı ～sı 通信线路示意图 Öğretmenimiz insanın sindirim sisteminin şemasını tahtaya çizdi. 我们老师把人的消化系统的示意图画在了黑板上。❷提纲，纲要，提要，方案

şemail [şema:il] (阿) *ç.is.* 【旧】❶外貌，相貌，容貌，面貌 ❷性格，个性，本性

şematik (法) *s.* ❶图解的，简图的，示意图的，图表的 ❷概括的，梗概的，纲要的

şempanze (法) *is.* 〈动〉黑猩猩(*Pan troglodytes*)：Ormanlarda yaşayan şempazeler çok çevik ve uzun boyludurlar. 生活在森林里的黑猩猩体型高大，非常灵巧。

şems (阿) *is.* 【旧】太阳

şemse (阿) *is.* 【旧】太阳图案的装饰画或绣品

şemsiye (阿) *is.* ❶伞，雨伞：～ anteni 伞形天线 nükleer ～ 核保护伞 Camın dışından şemsiyeleriyle geçen insanları seyre daldı. 他聚精会神地看着窗外打着雨伞路过的人们。Şemsiyeni unutma, yağmur yağıyor. 不要忘记拿伞，外面在下雨。❷阳伞，遮阳伞：bahçe ～si 花园遮阳伞 plaj ～si 浴场遮阳伞 ❸〈植〉伞形花序 ❹降落伞伞顶

şemsiyeci *is.* 制伞、卖伞或修伞的人

şemsiyecilik, -ği *is.* 制伞、卖伞或修伞

şemsiyeli *s.* 打伞的，带伞的，拿伞的

şemsiyelik, -ği Ⅰ *is.* 放伞的地方 Ⅱ *s.* 用于制伞的(材料)

şen *s.* ❶快活的，愉快的，高兴的：～ adam 快乐的人 ～ sesler 高兴的声音 ～ yüz 高兴的脸 Okul bahçesinden çocukların şen kahkahaları geliyor. 校园里传来了孩子们欢乐的笑声。❷使人快活的，令人愉快的：～ fıkralar 令人愉快的笑话 ～ şarkılar 令人愉快的歌曲 Şen arkadaşlar sıkıntımızı azaltır. 快乐的朋友能减少我们的烦恼。◇～ **şakrak** (或 **şatır**) 欢笑的，高兴的，兴奋的：Hepsi şen şakrak, sesli sesli gülüşerek, haykırışarak denizden geliyorlar. 他们都开怀大笑着、叫喊着从海边走了过来。

şenaat, -ti [şena:at] (阿) *is.* 【旧】卑鄙龌龊的事情，丑恶的行为，丑事；领人厌恶的东西

şendere *is.* ❶薄装璜木板 ❷(做木桶用的)桶板 ❸〈动〉羊鱼(*Mulius surmulletus*)

şenelmek (*nsz*)【俗】❶有居民，有人住 ❷高兴起来，愉快起来 ❸(植物)伸展，蔓延，扩大，大量滋生

şenelmiş *s.* 有人居住的，有人烟的：～ yer 有人居住的地方

şeneltmek (*-i*) 使有居民，使住上人，移民

şeni[1], -i [şeni:] (阿) *s.* 【旧】❶坏的，不好的，低劣的 ❷不道德的；无耻的，卑劣的；讨厌的，可恶的；不知害臊的：En büyük fedakârlığı, en şeni cinayeti de aynı kolaylıkla işlerler. 他们既能轻易地作出最大的牺牲，同样也能轻易地去进行最可恶的谋杀。

şeni[2] *is.* 履带，链轨；链：kamyon arazi ～si 防滑链

şenlendirilmek (*nsz*) şenlendirmek 的被动态

şenlendirmek (*-i*) şenlenmek 的使动态：Kardeşimin varlığı evimizi şenlendirir. 我弟弟在家，

我们家就都很高兴。

şenlenmek (*nsz*) ❶高兴起来，愉快起来：O arkadaş gelince hepimiz şenleniriz. 那个朋友一来我们就会高兴起来。❷繁荣起来，兴盛起来：Bu şehir kısa bir zamanda çok şenlendi. 这座城市在短时间内繁华了许多。❸【转】活跃起来，热闹起来

şenlik, -ği *is.* ❶喜悦，快活，愉快，高兴，兴高采烈：Bu adam gittiği yere şenlik götürür. 这人到哪儿就把欢乐带到那儿。❷晚会，庆祝会，联欢会，舞会，游园会；汇演；联欢节，艺术节：Bayramlarda her yerde şenlikler yapılır. 节日里到处都张灯结彩。❸彩灯

şenlikli *s.* 【俗】❶人口多的，人烟稠密的；繁荣的 ❷有趣的，好玩的；消遣的，娱乐的

şenliksiz *s.* 【俗】❶人口少的，人烟稀少的 ❷枯燥的，乏味的，无趣的；没有娱乐的

şep, -bi *is.* 晚上，晚间；夜，夜里，夜间：～ ü ruz 日夜不停地，总是

şeppere *is.* 〈动〉蝙蝠

şeprenk *s.* 漆黑的

şer, -rri (阿) *is.* 坏；恶意，敌意，恶毒的言行；罪行，暴行；灾难，祸害，不幸：Şerrine lanet! 让他见鬼去吧！

şerait [şera:it] (阿) *ç.is.* 【旧】条件：hava ～i 气候条件

şeran [şe'ran] (阿] *zf.* 【旧】按伊斯兰教法典，按教规；合法地

şerare [şera:re] (阿) *is.* 【旧】火星，火花：Bir şerare aydınlığında, aklından bin şey geçti. 就在电光石火的一瞬间他脑子里想到了许多东西。elektrik ～si 电火花

şerbet (阿) *is.* ❶果子汁，果子露，清凉饮料：portakal ～i 橙汁 Biraz sonra gümüş bir tepsi içinde ahu dudu şerbeti getirdiler. 过了一会儿他们用银盘端来了覆盆子汁。❷加糖饮料：lohusa ～i 产妇喝的甜饮料 mevlit ～i 诞辰日喝的饮料 Hemen o haftalarda bir sabah Muhsin beylerin evinde nikâh şerbetleri içildi. 就在那几个星期中的一个早上在穆赫辛先生的家里喝了订婚饮料。❸(某些物体与水融合而成的)液体：çimento ～i 水泥浆 gübre ～i 液态肥 ◇～ **gibi** (天气)温和的，好的，不冷不热的

şerbetçi *is.* ❶酿制或出售果子露或清凉饮料的人 ❷卖果子露或清凉饮料的地方

şerbetçilik, -ği *is.* 酿制或出售果子露或清凉饮料

şerbetçi otu *is.* 〈植〉蛇麻子，忽布，啤酒花(*Humulus lupulus*)

şerbetlemek (*-e*) ❶(为防蛇咬或去蛇毒而)对…施咒 ❷(往田里)施液态肥

şerbetlenmek (*nsz*) şerbetlemek 的被动态

şerbetli *s.* ❶加果汁的，含果汁的 ❷防蛇咬的，不怕蛇咬的：Anlaşılan sen yılana şerbetlisin galiba! 看起来你大概是为防蛇咬而念过咒的！❸【转】有不良习惯的，有坏习惯的：yalana ～ 爱撒谎的人，说假话的人 ❹【转】习惯于(受欺负)的，经常(受谑待)的：Gülsüm, dayak ve hakarete ezelden şerbetliydi. 居尔苏姆被打骂惯了。

şerbetlik, -ği *is.* 能用于做果子露的东西：～ portakal 用于做橙汁的橙子

şerbetsiz *s.* ❶不含果汁的，未加果汁的 ❷不能防蛇咬的，怕蛇咬的 ❸未与水融合的，未成液体的

şerç, -ci (阿) *is.* 【旧】肛门

şeref (阿) *is.* 人格，荣誉；名誉，名声；光荣，体面：～ azası (或 üyesi) 名誉会员 ～ işi 光荣的事，荣幸的事 ～ kıtası 仪仗队 ～ konuğu (或 misafiri) 嘉宾，贵宾 ～ locası (影剧院的)嘉宾席，贵宾席 ～ meselesi 有关名誉的问题 ～ sözü 以名誉担保的诺言或保证 ～ yeri (会议的)嘉宾席，贵宾席 askerî ～ (或 askerlik ～i) 军人的荣誉 insanın ～i 人的名誉，人格 yurdun ～i 祖国的荣誉 Bunu onur şeref bilin. 你要把这事看成是很荣幸的。Yaptığı ahlâksızlıklarla sadece kendisini değil, ailesinin şerefini de iki paralık etti. 他的堕落行为不仅辱没了他自己，也损害了家族的名声。◇～ **addetmek** 认为…是荣幸的 (*-e*) ～ **bağışlamak** 使感到荣幸，给予…荣誉 ～ **bulmak** 有幸得到，承蒙，承赐 ～ **salonu** 贵宾厅：Devlet başkanı, konuklarıyla şeref salonunda bir süre görüştü. 总统与客人在贵宾厅举行了会谈。～ **vermek** ①给…带来荣誉：Emeksiz başarı şeref vermez. 【成】无功受禄，脸上无光。②给予…的荣誉 ～**ine** 为了：Annesi, oğlununu okulu bitirmesi şerefine güzel bir

davet yapmıştı. 母亲为庆祝儿子毕业大宴宾客。(*-in*) **～ine yemek vermek** 设宴款待 (*-in*) **～ine içmek** 为…干杯：Dükkânın açılışı şerefine içildi. 人们为商店的开张干了一杯。◆ **Şerefe(nize)!** 干杯！

şerefe (阿) *is.* 清真寺尖塔的露台(穆艾精在此呼唤人们作祷告)：üç ～ minare 有 3 个露台的清真寺高塔 Köyümüzdeki caminin iki şerefesi var. 我们村里的清真寺有两个露台。

şerefiye (阿) *is.* (市政府征收的公用事业)税

şereflendirmek (*-i*) 敬重，尊重；使有幸，赐以荣幸：Huzurunuzla bizi şereflendirdiniz. 您的到来使我们不胜荣幸。

şereflenmek (*nsz*) 获得荣誉，获得名誉，受到尊敬

şerefli *s.* ❶光荣的，体面的；享有荣誉的，受人尊敬的：～ bir görev 光荣的任务 Şerefli bir mazisi vardır. 他有光荣的历史。❷人口多的，人烟稠密的：～ yer 人口稠密的地方

şerefsiz *s.* 不名誉的，可耻的，丢脸的，不光彩的

şerefsizlik, -ği *is.* 丧失名誉，耻辱，丢脸，不光彩的事

şerefyap [şerefya:p] (阿) *s.* 【旧】有幸得到…的，获得荣誉的，赢得荣誉的 ◇～ **olmak** 有幸得到，承蒙，承赐

şergil *s.* 【俗】玩皮的，淘气的

şerh (阿) *is.* 【旧】注释，注解，说明；评论，评述，述评；讲解 ◇～ **etmek** 评论，评述，说明，阐明，解释，注释，评注

şerha (阿) *is.* 【旧】❶块，片 ❷伤口 ◇～ ～ ①一块块的，一片片的 ②破烂不堪的，衣衫褴褛的 (*-i*) ～ ～ **doğramak** 切成碎块

şeriat, -ti [şeri:at] (阿) *is.* 伊斯兰教法典，伊斯兰教教法，伊斯兰教规：Şeriatın kestiği parmak acımaz. 【俗】一切都得按法律来办事。

şeriatçı *s.* ve *is.* 〈宗〉拥护伊斯兰教教法的(人)

şeriatçılık, -ğı *is.* 拥护伊斯兰教教法

şerif[1] (阿) *is.* 【旧】❶神圣的，高尚的，崇高的；光荣的 ❷高贵的；出身名门的

şerif[2] (英) *is.* ❶(英国的)郡长；(某些城市的)行政司法长官 ❷(美国的)县的行政司法长官

şerik, -ki [şeri:k] (阿) *is.* 【旧】合伙人，合作者，合股人

şeriklik, -ği *is.* ❶合伙经营，(股份)公司 ❷同事关系，同志关系

şerir [şeri:r] (阿) *is.* 【旧】❶坏人，坏蛋；恶棍，怀恶意的人：Ben de bu şerirleri aynı cezaya çarptıracağım. 我也要使这些坏蛋都受到同样的惩罚。❷煽动者，扰乱分子，挑拨离间者

şerirlik, -ği *is.* 邪恶，罪恶；心怀恶意

şerit, -di (阿) *is.* ❶带子；饰带，系带：daktilo ～i (打字机的)色带 ipek ～ 丝带 ～ kutusu (机枪)子弹带，弹链 ～ metre 皮卷尺 ses ～leri 声带 sırma ～ 金丝带 ～ testere 锯条 ～ yaprak 带状叶 Ablam yeni diktiği giysinin yakasına sarı bir şerit geçirdi. 我姐姐在她做的衣服的衣领上缝了一条黄饰带。❷(沿岸的)狭长地带：deniz ～i 狭长的海岸 kara ～i 狭长的陆地 ❸(公路上用交通线分开的任何一侧)道路：Şoför yolun sağ şeridinden gidiyor. 司机沿着公路的右侧驾车行驶着。❹〈动〉绦虫：sığır ～i 牛肉绦虫 ❺〈天〉两条平行线或两条射线之间的空间 ◇～ **yakmak** (机枪)子弹打光了

şeritgiller *ç.is.* 〈动〉圆叶目(*Cyclophyllidea*)

şeritlemek (*-i*) 镶绦子，镶边饰

şeritler *ç.is.* 〈动〉绦虫纲(*Cestoidea*)

şeritli *s.* 饰有饰带的；有带状条纹的；带状的：Beyaz eteği, lacivert ceketi ve altın şeritli kaptan kasketiyle güvertede dolaşıyor. 她穿着白裙子深兰色外衣，戴着配有金丝带的舰长帽在甲板上走着。

şeritsiz *s.* 没有饰带的，没有带状条纹的

şeş (波) *is.* 【旧】6，6 个：◇～ **beş bakmak** 斜眼看：Şeş beş bakıyor. 他斜着眼睛看着。 **～i beş görmek** 看错，认错；晕头转向：Bodoslamadan bir tane inersem şeşi beş görürsün,

alimallah! 老天作证，我朝你的鼻子打一下，你就会晕头转向。**～i beş göstermek** 把…打得眼冒金星，使晕头转向

şeşbeş [şe'şbeş] *is.* (在 15 子游戏中色子掷出的点数)6 点和 5 点

şeşcihar [şe'şciha:r] (波) *is.* (在 15 子游戏中色子掷出的点数)6 点和 4 点

şeşidü [şe'şidü:] (波) *is.* (在 15 子游戏中色子掷出的点数)6 点和 2 点

şeşper (波) *is.* 【旧】六齿狼牙棒(一种兵器)

şeşüse [şe'şüse] (波) *is.* (在 15 子游戏中色子掷出的点数)6 点和 3 点

şeşyek [şe'şyek] (波) *is.* (在 15 子游戏中色子掷出的点数)6 点和 1 点

şet, -ddi (阿) *is.* ❶【旧】捆紧，束紧，系紧 ❷〈乐〉移调

şetaret [şeta:ret] (阿) *is.* 【旧】快乐，愉快，高兴，喜悦：Bu bedbinlik yerini çocukça bir şetarete bırakıyor. 孩子般的喜悦替代了这种悲观。

şetim, -tmi (阿) *is.* 【旧】骂，诅咒，咒骂；辱骂；辱骂的话，骂人话

şetlant, -dı (英) *is.* 设得兰毛料

şetmetmek (*-e*) 责骂，斥责；辱骂，痛骂

şev (波) Ⅰ *is.* 【旧】斜坡，山坡，坡，斜面：～ *ekleme* 斜接 yol ～i 斜坡路 Ⅱ *s.* 倾斜的，慢坡的：～ duvar 倾斜的墙壁

şevk, -ki (阿) *is.* 【旧】❶愿望，欲望，要求：Ocak başına yeni ve candan bir şevk ile koştu. 她带着一种发自内心的新的愿望跑向了灶台。❷高兴，喜悦，愉快：Milli tarihin en güzel baharı olan bu müddette, milletin duyduğu şevk büyüktü. 在这民族史上最美丽的春天，民众感受到极大的喜悦。◇～ **vermek** 赋予愿望，赋予要求 **～e gelmek** 变得激动：Öyle keyifleniyor, öyle şevke geliyordu ki… 他是那么地高兴，变得那么地激动… **～e getirmek** 使激动，使活跃 **～i kırılmak** 希望落空，失去欲望

şevket (阿) *is.* 【旧】(国王的)伟大；威力，强盛；势力；威严，庄严

şevketli *s.* 强大的，有威力的；威严的

şevkli *s.* ❶有强烈愿望的，渴望…的 ❷高兴的，喜悦的，愉快的

şevksiz *s.* ❶没有愿望的，没有要求的；不热心的：Her vakit indiğim otelin sahibi beni neden şevksiz karşılıyor? 我经常下榻的旅馆老板为什么待我一点都不热情？❷不愉快的，不高兴的

şevval, -li [şevva:l] (阿) *is.* 【旧】(阿拉伯阴历中的)10 月

şey (阿) *is.* ❶事物，事情；事件；(讲的或写的)东西：bir ～ yerine saymamak 不当一回事 her ～ 一切，所有的东西，所有的事情 her ～den evvel 首先 olmayacak bir ～ 不可能的事 Anlaşılmaz şeyler söyledi. 他说了一些含糊不清的话。Bana sen pek çok şey kazandırdın. 你使我得到了许多东西。Benim için en güzel şey idi. 这对我来说是件最愉快的事。❷东西，物品：Taş katı bir şeydir. 石头是固体的东西。❸(在口语中替代一时想不起来的词)这个，那个；到底，究竟：Şeyi gördüm, arkadaşınızı. 我见到了那个谁，您的朋友。

şeyh (阿) *is.* ❶(伊斯兰教)教长；神学家和法学家：Şeyh uçmaz, müridi uçurur. 教长并不是神，是他的信徒吹出来的。❷酋长；族长；村长 ◆**Şeyhin kerameti kendinden menkul.** 他说的话只有他自己知道(是真的还是假的)。

şeyhlik, -ği *is.* ❶(伊斯兰教)教长(的身份或职位) ❷酋长、族长、村长(的身份或职位)

şeyhülislam [şe'yhülisla:m] (阿) *is.* 〈史〉奥斯曼帝国时期主管伊斯兰教的最高领袖，伊斯兰教的总教长，伊斯兰教法典权威：～ kapısı 伊斯兰教总教长的办公室 Osmanlılarda şeyhülislamı padişah seçerdi. 奥斯曼帝国时期伊斯兰教的最高领袖由皇帝任命。

şeytan (阿) Ⅰ *is.* ❶撒旦，魔鬼，恶魔，魔王：Şeytan diyor ki, şu adama bir daha lâkırdı söyleme. 魔鬼说，别再跟那个人说话了。❷【转】恶意，邪念：Bilirsin ya, sevginin olduğu yere şeytan giremez. 你知道，有爱的地方就不会有魔鬼进来。❸【转】机灵鬼，狡猾的人 Ⅱ *s.* 机灵的：Ne şeytan çocuksun! 你真是个小机灵鬼！◇～ **aldatmak** ①犯罪，违犯教规 ②〈医〉遗精 **～ aramak** 玩牌，打牌 **～ bezi** 棉绒布，平绒布，纬绒布，田鼠皮布

～ çarpmış keçi yavrusu gibi titremek 非常害怕，害怕极了 **～ çarşısı** ①巫师施巫术的地方 ②玩具店 ③充满罪孽的心 **～ çekici** 坐立不安的人，老是跑来跑去的人(小孩) (*-i*) **～ dürtmek** (受魔鬼挑唆而)做轻率行为，干坏事，犯罪：Bizim Nuri'yi şeytan dürttü. 鬼把我们的努里给迷住了。(*-den*) **～ elini çekmiş** 魔鬼都(从某人身上)缩手了的(指某人已年老，无力再干坏事) **～ geçmiş gibi** 象见了鬼似地(用以形容说话过程中短暂的静寂)：Birden, şeytan geçmiş gibi bir sükût oldu. 突然，象见了鬼似地鸦雀无声。**～ gibi** 非常聪明伶俐的人 **～ kovalamak** 驱魔，驱鬼 **～ köştek** 双马绊 **～ kulağına kurşun** 别让魔鬼听到：Şeytan kulağına kurşun, hiçbirimiz hasta olmadık. 别让魔鬼听到，我们都没得病。**～ taşlama** (朝圣时)用石头砸魔鬼 **～ tüyü** 魔力，魔法，魅力：Onda şeytan tüyü var. 他很富有魅力。**～ uçurtması** 纸鹞，风筝 **～a külâhı** (或 **pabucu**) **ters giydirmek** 非常狡猾 **～a parmak ısırtmak** 做令魔鬼都咋舌的坏事 **～a uymak** 受诱惑，有邪念，鬼迷心窍 **～ı eşeğe ters bindirmek** 非常狡猾 **～ı şişeye sokmak** 非常狡猾 **～ın alt bacağı** 小鬼头，小淘气，顽皮的孩子 **～ın art ayağı** 小鬼头，小淘气，顽皮的孩子 **～ın ayağını** (或 **bacağını**) **kırmak** ①干别人不能干的事；去别人不能去的地方 ②战胜不幸，从霉运中解脱出来 **～ın işi yok** 纯粹是运气不好 **～ın kıç bacağı** 小鬼头，小淘气，顽皮的孩子 **～ın süt kardeşi** 调皮鬼，滑头，机灵鬼 **～ın yattığı yeri bilmek** 知道各种各样的诡计，了解别人难以了解的事情 **～ları başına toplanmak** (或 **üşüşmek**) 大发脾气，火冒万丈，勃然大怒，大发雷霆 ◆**Şeytan adamı kandırır, ama suyunu ısıtıvermez.** 魔鬼只会骗人，不会为你做事(上当受骗之后只能靠自己摆脱困境)。**Şeytan azapta gerek.** 他活该(罪有应得)！**Şeytan görsün yüzünü.** (表示蔑视，对某人、某事不感兴趣)去他的吧！**Şeytan oyunda gerek.** 小心别受魔鬼的诱惑。**Şeytanla kabak ekenin başına patlar.** 与骗子合伙的人是最大的受害者。**Şeytanla ortak buğday eken samanını alır.** 与骗子合伙是不会得到任何好处的。

şeytan arabası *is.* 某些植物在空中飘扬的细长带毛的种子

şeytanca [şeyta'nca] *zf.* 魔鬼般地，邪恶地，狠毒地，穷凶极恶地

şeytanet (阿) *is.* 【旧】阴险狡猾，诡诈；阴谋诡计，阴险行为；狡猾行为；调皮；机敏

şeytanetkâr (阿-波) *s.* 魔鬼的；诡诈的；狡猾的，阴险的

şeytanetkârane (阿-波) *zf.* 魔鬼般地，狠毒地，狡猾地，阴险地

şeytanî [şeyta:ni:] (阿) *s.* ❶魔鬼般的，邪恶的，狠毒的，穷凶极恶的 ❷魔鬼的，恶魔的 ◇ **～ bir güzellik** 非常漂亮的

şeytan kuşu *is.* 〈动〉马铁菊头蝠(*Rhinolophus ferrumequinum*)

şeytanlık, -ğı *is.* ❶魔鬼似的行径；坏事 ❷【转】狡黠；调皮；狡猾，诡诈；诡计，阴谋：Aklıma bir şeytanlık geldi. 我想到了一条计策。◇**～ etmek** 耍阴谋诡计；做穷凶极恶的事；调皮：Bir şeytanlık *etmezse* içi rahat etmez. 他不干点坏事心里就不舒服。

şeytan minaresi *is.* 〈动〉蟹守螺(*Cerithium*)

şeytanmaymun *is.* 〈动〉僧面猴(*Pithecia satanus*)

şeytan otu *is.* 〈植〉阿魏(*Ferula*)

şeytan örümceği *is.* ❶〈动〉幽灵蛛 ❷【俗】(热天从地面上蒸发的)热蒸气

şeytan saçı *is.* 〈植〉无根草，菟丝子(*Cuscuta*)

şeytan şalgamı *is.* 〈植〉泻根(*Bryonia diocia*)

şeytan tersi *is.* ❶〈植〉阿魏(*Ferula assa-foetida*) ❷〈药〉阿魏；阿魏胶

şeytan tırnağı *is.* ❶手指倒刺，逆刺，肉刺 ❷〈植〉一种桔梗科植物(*Phyteuma*)

şezlong (法) *is.* 躺椅，帆布椅：Uzun parmakları ile kumral saçının saçak köklerindeki beyazları örterek şezlongu üstünde bir daha doğruldu. 她用纤长的手指盖住了深黄色头发鬓角处的白发，又一次从躺椅上坐了起来。

şık[1] (法) *s.* ❶雅致的，优美的，漂亮的，时髦的：～ bir elbise 时髦的衣服 Şık giyimiyle herkesin gözlerini kamaştırdı. 他那一身时髦的衣装，使所有的人瞠目结舌。❷打扮入时的，衣着时髦的：Daima müzik vardı, şık kadınlar vardı. 常常有音乐，有打扮入时的女人。Kocam bana

karşı iyi davranıyor, benim de şık kadınlar gibi giyinip kuşanmamı, boyanmamı istiyor. 我丈夫待我好，希望我也像其它漂亮女人一样穿着打扮。❸【转】恰当的，合适的，适宜的，适当的：～ bir cevap 恰到好处的回答 Pek şık bir cevap verdiniz. 您给了一个非常恰当的回答。◇～ **giyinmek** 衣履讲究，衣着时髦

şık², **-kı** (阿) *is.* 机会，可能性；(必择其一，非此即彼的)选择，取舍：Sizin için iki şık var, ya çalışacaksınız, ya bu işten vazgeçeceksiniz. 对您来说有两种选择，要么努力工作，要么放弃这项工作。

şık şık *is.* (钟表的)滴答声

şıkırdamak (*nsz*) ❶发出金属的撞击声，发出清脆的声响：Çantanın içinde bir şeyler şıkırdadı. 包里不知什么东西丁当响了一下。❷【俗】闪光，发亮；变明亮，变得亮堂 ❸打响板，打响指

şıkırdatmak ❶(*-i*) 使发出金属的撞击声，使发出清脆的声响：nalınları şıkırdata şıkırdata 木拖鞋咯哒咯哒地响 Parmaklarını şıkırdattı. 他打了个响指。❷(*nsz*)【俗】给钱：Biraz şıkırdat da, bak hizmet etmeye nasıl koşar. 只要给点钱，你看他怎么为你效劳。

şıkırdım *is.* 【俚】小男孩

şıkır şıkır Ⅰ *zf.* 丁丁当当地：Cebi şıkır şıkır para dolu. 他口袋里丁零当啷地满是钱。Şıkır şıkır para sayıyor. 他叮叮当当地数着钱。Ⅱ *s.* 闪闪发光地，光辉灿烂地：Bir kış günüydü ama şıkır şıkır güneşli bir kış günüydü. 那是一个冬日，然而却是一个阳光灿烂的冬日。Günlük, güneşlik, şıkır şıkır günle uyandım. 我醒来又是阳光灿烂的一天。◇～ **oynamak** ①弹指打响玩得兴高采烈 ②【转】非常高兴

şıkırtı *is.* ❶丁当声，硬币碰撞声：para ～sı 硬币的丁当声 ❷弹指声；喀嚓声，噼啪声

şıklaşmak (*nsz*) 变得时髦，打扮得漂亮：Sen bu gün böyle niçin pek şıklaştın, boynuna kravat filan taktın da geldin? 你今天怎么穿得这么帅，还打上领带来了？

şıklık, -ğı *is.* 雅致，优美，漂亮，时髦；讲究

şıl *s.* 【方】化脓性炎症的(指眼睛)

şıldır şıldır *zf.* 炯炯有神地，忽闪忽闪地：Gözleri şıldır şıldır yanıyor. 他的眼睛炯炯有神。

şıllık, -ğı Ⅰ *s.* 浓妆艳抹的 Ⅱ *is.* 荡妇，娼妇：Onların aftosuna hanımefendi derler, bizim paçozumuzun adı da alüftedir, ya şıllık. 他们把他们的情妇叫夫人，我们这儿把情妇叫不正经的女人或荡妇。

şımarık *s.* 被溺爱的，娇养惯了的，惯坏了的；任性的；放肆的，无礼的：～ bir kız 被宠坏了的女孩，任性的女孩 Bizim dayı kızları çok şımarıktır. 我们的表姐妹非常任性。

şımarıkça [şımarı'kça] *s.* ve *zf.* 被溺爱的，娇生惯养的；任性的，不听话的

şımarıklık, -ğı *is.* 姑息，宠爱，溺爱，娇宠；任性，不听话；放肆：Birkaç filmle birden bire parlayan Mehmet'in şımarıklığı dillere destan. 因为几部电影而突然走红的穆罕默德的骄横跋扈世人皆知。

şımarış *is.* şımarmak 的动名词

şımarmak (*nsz*) 不听话，任性，惯坏，被宠坏：Şımardım, lâkırdıyı senli benliye çevirip sordum. 我被惯坏了，说起话来你呀我的。Ona değer verdikçe şımardı. 人家越是尊重他，他就越傲慢。

şımartılmak (*nsz*) şımartmak 的被动态：Tek çocuk, hele de şımartılmışsa, yaşamı boyunca egosunu beraberinde gezdirir. 如果独生子女总是受到溺爱的话，他将一辈子是一个利己主义者。

şımartmak (*-i*) şımarmak 的使动态：Fazla koltuk veriyor, çocuğu şımartacaksın. 你太夸奖了，会把孩子惯坏的。

şıngıl *is.* 一小串(果或花)

şıngırdamak (*nsz*) (小件物品)发出丁当声，发出碰撞声：Çıngırak, avluda, iç tırmalayıcı bir sesle şıngırdadı. 院子里发出了刺耳的铃铛声。

şıngır şıngır *zf.* 丁零当啷地

şıngırtı *is.* 丁当声，丁咚声，小件物品的碰撞声：Otobüs şıngırtıyla ilerliyordu. 公共汽车丁丁当当地向前行驶着。

şıp *is.* (水的)滴答声 ◇～ **diye** ①突然，忽然：Şıp diye geliverdi. 他突然之间就来了。②瞬间，立刻，马上：Öyle bir suratla karşılayacak ki, seninki hiç istenmediğini şıp diye anlayıp defolacak. 她应该给他个脸色，让他能立刻明白没人要他的东西而滚开。～ ～ 滴滴答答地：Damdan şıp şıp su akıyor. 水从屋顶上滴答滴答地往下滴。

şıpıdık, -ğı Ⅰ *s.* 没有后跟和鞋帮的：Çağırdığım zaman iç donu ve çorapsız şıpıdık pabuçla geliyor. 我一叫他，他就穿着短裤、光脚穿着拖鞋出来了。Ⅱ *is.* 拖鞋，趿拉

şıpın işi *is.* 【俗】一下子就能干完的事情：Şıpın işi on lira alırız. 一下子就能干完的事我们就收 10 个里拉。

şıpınişi *zf.* 【俚】一刹那，霎时间，瞬间

şıpırdamak (*nsz*) (水)滴滴答答地往下滴

şıpır şıpır *zf.* (水)滴滴答答地：Alnından şıpır şıpır ter damlıyordu. 他额头上的汗珠子滴答滴答地往下掉。

şıpırtı *is.* (水的)滴答声，汩汩声，哗啦哗啦的响声，拍水声：İçeride hafif su damlaları şıpırtılarına benzeyen belirsiz gürültüler vardı. 屋里有类似小水珠滴答的声响。

şıpırtılı *s.* 喷射的，迸溅的，四溅的：～ hava 雨天

şıpıtık 见 şıpıdık

şıpka [şı'pka] *is.* 〈海〉防鱼雷网

şıppadak [şı'ppadak] *zf.* 忽然，突然，出乎意外地，骤然间：Şıppadak çıkageldi. 他突然出现了。Günün birinde şıppadak gözünüz açılacak ama iş işten geçmiş olacak. 总有一天，您会突然明白过来，但是一切都晚了。

şıpsevdi *s.* 对爱情不专的，不忠贞的，喜新厌旧的：O şıpsevdinin biridir, herkese âşık olur. 他是个对爱情不专一的人，见一个爱一个。

şıpsevdilik, -ği *is.* 对爱情不专一，不忠贞，喜新厌旧

şıpşıp *is.* 拖鞋

şıra [şı'ra] (波) *is.* ❶(酿葡萄酒过程中尚未发酵的)葡萄汁：Dedem her yıl bağın üzümleriyle şıra yapar. 我爷爷每年都用葡萄园里的葡萄酿葡萄汁。❷(酿苹果酒或梨酒的)苹果汁，梨汁 ❸【俚】鸦片

şıracı *is.* ❶酿制或销售果汁的人 ❷果汁店，卖果汁的地方

şırak *is.* 铿锵声，丁当声，哗啦声：Şırak diye kılıcı çekti. 他呛啷一声拔出了剑。

şırakkadak [şıra'kkadak] *zf.* 忽然，突然，出乎意外地，骤然间：Şırakkadak düşüp bayıldı. 他突然晕了过去。

şıralı *s.* 鲜美多汁的，水分多的，水灵的：～ üzüm 水分多的葡萄

şırfıntı *s.* ve *is.* 荒淫的，不正经的，轻佻的(女子)

şırıldamak (*nsz*) (水)潺潺作声，发淙淙声：Senden ayrılırsam şu şırıldayan suyun sesini bir daha işitmez olayım. 要是我离开你，就让我再也听不到这潺潺的流水声。

şırıl şırıl *zf.* 潺潺地，淙淙地，哗哗地：Musluk açık kalmış, şırıl şırıl akıyor. 水笼头没关，水哗哗地流着。

şırıltı *is.* (水的)潺潺声，淙淙声

şırınga [şırı'nga] (意) *is.* ❶注油器，注水器 ❷〈医〉注射器：Doktor şırınga ile öğrencilere aşı yaptı. 医生用注射器给学生们打了预防针。◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 注射

şırlağan[1] *is.* 【俗】芝麻油，香油

şırlağan[2] *is.* (水)流

şırlağanlı *s.* 用香油做的

şırlama *is.* ❶ şırlamak 的动名词 ❷(气体或液体从细孔中流出时发出的声音)滋滋声

şırlamak (*nsz*) 潺潺流动，淙淙地淌

Şırnak *öz.is.* 舍尔纳克(土耳其省、市)

şırpadak 见 şıppadak

şırvani *is.* 顶楼，阁楼

şıvgın *is.* 【俗】❶(树的)嫩枝，芽，苗 ❷(用于制作梳杆的)冷杉木，枞木 ❸(风暴带来的)雨，暴风雨

Şia [şi:a] (阿) *öz.is.* 〈宗〉❶什叶派教徒 ❷什叶派

şiar [şia:r] (阿) *is.* 【旧】❶特征，特点；特性，特殊性 ❷口号，标语：ölü ～ 过时的口号

şiddet (阿) *is.* ❶猛烈，激烈，剧烈，强烈 ❷强度，强烈程度：5-6 derece ～inde bir deprem 5 至 7 级地震 rüzgârın ～i 风力 ❸粗暴，过火：Sesinin tonunda siteminin şiddetini azaltan bir yumuşama vardı. 他的语调中有种温和的语气减弱了他训斥的力度。❹暴力，强力，强暴；暴力行为，强暴行为：～ olayı 暴力事件 ◇**～ göstermek** 粗野地对待，强硬地对待 **～ kullanmak** 动用武力，使用暴力 **～ tedbirine başvurmak** 采用镇压手段 **～e başvurmak** 诉诸于暴力 **～le** ①用力地，强有力地，使劲地：～le sarsılmak 猛烈地震颤 ②严肃地，严厉地

şiddetlendirmek (*-i*) şiddetlenmek 的使动态

şiddetlenmek (*nsz*) ❶加重，恶化；更加剧烈：Yağmur büsbütün şiddetlenmişti. 雨完完全全下大了。Fırtına gece şiddetlendi. 暴风雪夜里更大了。❷更加紧张，加深

şiddetli *s.* ❶猛烈的，激烈的，剧烈的，强烈的；严重的；热烈的：～ hücum 猛烈的进攻 ～ kış 严冬 ～ soğuklar 严寒 Bir aralık rahmetli babam şiddetli bir romatizmaya tutulmuştu. 我已故的父亲有一段时间曾患过严重的风湿病。❷迅速的，强劲的：Rüzgâr o kadar şiddetli esiyordu ki, gemiyi doğru kayanın üzerine attı. 狂风大作，刮得船直朝礁石撞去。❸过分的，过火的：～ geçimsizlik 过分的不合群 ❹粗暴的，使用暴力的

şif *is.* 【俗】❶棉铃 ❷(去了汁的)葡萄渣

şifa [şifa:] (阿) *is.* 痊愈，治愈，身体复原，恢复健康：～ yurdu 医院，病院 ◇**～ bulmak** 痊愈，身体复原，恢复健康：Kısa sürede şifa buldu. 他不久就痊愈了。**～ verici** 有益健康的，能治病的 **～ vermek** 治好，使痊愈：Allah şifalar versin! 祝身体健康！**～ı bulunmamak** 不可挽回：Şifası bulunmayan şeyleri tasa etmemeli: Olan oldu. 不要为不可挽回的事发愁，生米已经做成饭了。**～yı bulmak** (或 **kapmak**) ①生病，得病，患病；病情加重：Aksırık öksürük derken kızcağız şifayı kapmış. 可怜的姑娘又打喷嚏又咳嗽，病情加重了。②遭祸，遭到不幸 ◆**Şifa niyetine.** (给某人吃药时说的一句祝愿语)愿您早日康复！**Şifalar olsun!** 祝你健康！

şifahen [şifa:'hen] (阿) *zf.* 【旧】口头上，口头地：～ bildirmek 口头通知

şifahî [şifa:hi:] (阿) *is.* 【旧】口头的，口头上的：～ emir 口头命令 ～ imtihan 口试 ～ takrir 〈外〉普遍照会

şifalı [şifa:lı] *s.* 有益健康的，能治病的：～ otlar 草药 ～ sular 有医疗效果的矿泉水 denizin ～ tesirleri 海水有医疗效果的特性

şifalık, -ğı *is.* 健康，健壮：manda ～ı 【谑】健壮如牛

şifasız [şifa:sız] *s.* 治不好的，无法医治的；难以摆脱的，不可救药的，不可挽救的：～ bir dert 无法摆脱的烦恼 ～ hastalık 不治之症

şiflemek (*-i*) 【俗】❶摘棉花 ❷剥玉米

şifon (法) Ⅰ *is.* 希丰(一种质薄的棉织品，主要用来制作内衣)；希丰纱(素色或印花的薄纱) Ⅱ *s.* 希丰布制成的；希丰纱制成的

şifoniyer (法) *is.* (带抽屉的)小衣柜，衣柜：Annem çamaşırlarımızı şifoniyere koyar. 妈妈把我们的衣服都放在小衣柜里。

şifre [şi'fre] (法) *is.* 密码，暗号：～ anahtarı 密码本 ～ kalemi 密码科 ～ memuru 译电员，密码译员 isim ～si 密码，暗号 yedek ～ 备用密码 Kumandan şifreyi söyledi. 司令官说了密码。◇**～ etmek** 译成密码 **～ ile yazmak** 译成密码 **～ kapamak** 译成密码 **～yi**

çözmek (或 **açmak, halletmek**) 解密码

şifreci [şi'freci] *is.* 译电员，密码译员

şifrelemek (*-i*) 把…译成密码

şifreli *s.* ❶用密码写的，用密码传递的：～ mektup 密码信 ～ telgraf 密码电报 Yasaktır, şifreli telgraf kabul edilmez！这是不允许的，不接受密码电报！❷有密码的：～ kasa 密码柜 ～ kilit 密码锁

şiğil, şiğir *is.* 指环，戒指，无宝石戒指

Şiî [şi:i:] (阿) *öz.is.* ve *s.* 什叶派教徒(的)

Şiîlik, -ği [şi:i:lik] *öz.is.* 什叶派

şiir (阿) *is.* ❶诗，诗歌，诗词；诗作：～ defteri 诗集 didaktik ～ 醒世诗 epik ～ 史诗 lirik ～ 抒情诗 mensur ～ 散文诗 romantik ～ 浪漫诗 Tanzimat ～i 改良时期的诗 Beğendiğim şiirleri ezberliyor, sonra da arkadaşlarıma okuyorum. 我把我喜欢的诗先背下来，然后朗诵给我的朋友们听。❷诗意：Burada herkes kendi gönlünden olduğu kadar bu tabiatın içinden gelen bir şiiri dinler. 在这里每个人都会象听发自自己内心的诗一样聆听来自大自然的一种诗意。◇～ **dizmek** 写诗，作诗 ～ **gibi** 诗一般的，诗情画意的 ～ **işlemek** 写诗，作诗 ～ **söylemek** 念诗，朗诵诗歌

şiirli *s.* 富有诗意的：～ isim 富有诗意的名字

şiirsel *s.* 诗的，诗学的

şiirsellik, -ği *is.* 诗意，诗情

şikâr [şikâ:r] (波) *is.* 【旧】❶打猎，狩猎 ❷猎物 ❸战利品

şikâyet [şikâ:yet] (阿) *is.* 意见，怨言，抱怨，埋怨，牢骚，投诉；控告：～ defteri (只供写批评意见的)意见簿 ～ mektupları 投诉信 toplu ～ 集体投诉 Şikâyetlerinde çok haklıydılar. 他们的要求完全合理。Resmen şikâyete, birtakım haklar, yetkiler talep etmeye başlamış. 他已正式起诉，提出一些权利要求。◇(*-i, -den*) ～ **etmek** ①抱怨，埋怨，发牢骚：Bir dakika önce oğlundan şikâyet ederek, şimdi döndü, methetmeye başladı. 他刚才还在埋怨儿子，现在变了，开始表扬起来了。②控告，控诉；投诉：Bunları şikâyet edeceğim. 我将控告这些事。Kimi kime şikâyet edersin. 你能向谁投诉什么人呢？Memur aksilik çıkarırsa müdürüne şikâyet etmeyi unutma. 要是有职员刁难你，别忘了去找经理投诉他。③说坏话，告发 ～ **getirmek** 抱怨，埋怨，发牢骚 ～**e gelmek** 对…提出起诉 ～**i incelemek** 审理投诉 ～**i neticelendirmek** 就投诉采取解决办法 ～**i reddetmek** 不接受投诉 ～**te bulunmak** ①抱怨，埋怨，发牢骚 ②控告，控诉 ③说坏话，告发

şikâyetçi Ⅰ *s.* 提意见的，有怨言的，抱怨的，埋怨的，发牢骚的；起诉的：Üzgündü, hatta dertliydi ve buna sebep onlarmış gibi şikâyetçi bir edası vardı. 他伤心，甚至有点苦恼，就好象这些是由他们造成了似的有一种埋怨的神情。Ⅱ *is.* 提意见的人，有怨言的人，抱怨的人，埋怨的人，发牢骚的人；申诉人，原告，告状的人，控诉人 ◇(*-den*) ～ **olmak** 对…有意见，埋怨，发牢骚，抱怨；控告：baş ağrısından ～ olmak 诉说头痛

şikâyetçilik, -ği *is.* 有意见，埋怨，发牢骚；申诉

şikâyetname [şikâ:yetna:me] (阿) *is.* 【旧】意见书；诉状

şike (法) *is.* ❶〈体〉打假比赛 ❷【转】虚假，(商量好的)做假，舞弊：Bu işte şike var. 这里面有舞弊。◇～ **yapmak** ①打假比赛 ②【转】舞弊，做假

şikeli *s.* 虚假的，有舞弊行为的(比赛)

şikemperest, şikemperver (波) *s.* ve *is.* 【旧】贪吃的，贪嘴的(人)，饕餐者

şikesiz *s.* 没有舞弊行为的(比赛)：Şikesiz bir futbol ligi sonunda şampiyon oldu. 在一个没有舞弊行为的足球联赛中得了冠军。

şikeste (波) *s.* 【旧】❶被打碎的，被弄碎的，被弄断的 ❷【转】战败的，被打败的 ❸【转】受伤害的，气恼的，恼恨的

Şikoku Adası *öz.is.* 四国岛(日本)

şil 见 şıl

şile *is.* 〈植〉牛至(*Origanum majorana*)

Şile bezi Ⅰ *is.* 希来布(用于制作睡衣、衬衣、餐巾的一种薄棉布) Ⅱ *s.* 用希来布做的

şilem (英) *is.* (桥牌中的)满贯

şilep, -bi (德) *is.* 货船，货轮：İngiliz bandıralı bir şileple Amazon kıyılarına gideceğiz. 我们将搭乘挂英国国旗的一艘货轮去亚马孙河沿岸。

şilepçilik, -ği *is.* (用货船)运送货物

Şili *öz.is.* 智利(美洲)

şilin (英) *is.* ❶(奥地利的货币)先令 ❷【旧】先令(原英国货币，20 先令为一镑，12 便士为一先令) ❸先令(原英国的殖民地及其它一些国家的货币)

şilt, -di (英) *is.* 盾形徽章：Kara Kuvvetleri ～i 陆军盾形徽章

şilte *is.* 床垫，褥子，褥垫：*eyer* ～si 坐垫 ot ～si 草褥子，草垫子 Anasının evinde de bir yer yatağında, bir tek şilte üzerinde yatardı. 他在母亲家里也常常睡地铺，就睡在一条褥子上。

şimal, -li [şima:l] (阿) *is.* 【旧】❶北，北方，北面：～ Yıldızı 〈天〉北极星 ❷左，左边

şimalî [şima:li:] (阿) *s.* 【旧】北的，北方的，北面的，北部的

şimdi [şi'mdi] Ⅰ *zf.* ❶现在，目前；此时，此刻 ❷马上，很快：Annen şimdi gelir, ağlama sus! 你妈妈马上就来了，别哭了！❸刚刚，刚才：Otobüs şimdi geçti, öbürü ne zaman gelir bilmem. 公共汽车刚刚过去，另一辆什么时候来我不清楚。Ⅱ *e.* 如此说来，以此看来，为此：Mektup aldık, şimdi cevap vermemiz gerekir. 信我们收到了，因而我们该写回信了。◇～ ～ 刚刚，刚才 **～ye değin** (或 **dek, kadar**) 到目前为止

şimdicik [şi'mdicik] *zf.* 【俗】就现在，现在；马上，立刻：İşim biter, şimdicik gelirim. 我的活马上完了，我就来。

şimdiden [şi'mdiden] *zf.* 今后，从现在起，从今以后：Şimdiden iyi sonuçlar alınmaya başlandı. 从此开始有了好结果。◇**～ tezi yok** 立即，立刻，马上，毫不迟疑：Şimdiden tezi yok bunu yapmalısın. 这事儿你立即就办。

şimdiki [şi'mdiki) *s.* 现在的，目前的：～ sosyete 当今的社会 ～ zaman 〈语〉现在时 ～ler 新的一代，现在的一代 Şimdiki ölçülere uymaz bir biçimi vardı. 它的形状与现在的尺寸不相符。

şimdilik [şi'mdilik] *zf.* 目前，当前；此刻，暂时；这一次：Şimdilik bu kadar yeter. 暂时这么多就够了。

şimendifer (法) *is.* ❶铁路：～ istasyonu 火车站 ～ sınıfı 铁道兵 dağ ～i (山地的)缆索铁路，缆车；铁索道 yeraltı ～ 地铁，地下铁路 ❷火车，列车

şimendiferci *is.* 铁路职工

şimik *s.* 化学的，化学作用的，化学方法的

şimiotaksi (法) *is.* 〈生〉趋化性，趋药性，趋化现象

şimiotropizm (法) *is.* 〈植〉向化性，向药性

şimşek, -ği *is.* ❶闪电：～ taşı 流星 atom ～i 火球 dallı (或 dolambaçlı) ～ 曲折的闪电光 Karşıki binanın camlarından şimşeklerin çaktığı görülüyor. 从对面楼房的窗玻璃上能看到打闪电。❷【转】强烈的闪光 ◇**～ çakmak** 打闪电 **～ gibi** 闪电般的 **～leri üstüne çekmek** 成为严重批评的对象 ◆**Şimşek çakmadan gök gürlemez.** ①无风不起浪(没有闪电就不会打雷)。②任何声响都有先兆。

şimşeklenmek (*nsz*) 打闪电

şimşekli *s.* 打闪电的(天气)

şimşir[1] (波) Ⅰ *is.* ❶〈植〉黄杨(*Buxus sempervirens*)：～ ağacı 黄杨树 ❷黄杨木板 Ⅱ *s.* 黄杨木做的：～ bilezik 黄杨木手镯 ～ kaşık 黄杨木勺 ～ sandık 黄杨木箱 ～ tarak 黄杨木梳

şimşir[2] *is.* 【口】马刀，军刀

şimşirgiller *ç.is.* 〈植〉黄杨科(*Buxaceae*)

şinanay 【俗】Ⅰ *ünl.* ❶【俗】西那那伊(表示高兴、愉快、满意的意思) ❷【俚】完全没有了，一点儿没剩下，花光了，花完了：Onda para şinanay！他的钱花光了！Ⅱ *s.* 炫丽夺目的，耀眼的：Ne güzel, şinanay basmalar！多么漂亮、炫丽夺目的印花布啊！Ⅲ *is.* 【俗】小煤油灯，小灯

şinel *is.* 无袖的皮毛斗篷(披肩)

şinik, -ği (希) Ⅰ *is.* 斗(量粮食的器具，一斗等于 8 千克) Ⅱ *s.* (一)斗的：İki şinik arpa almış. 他买了两斗大麦。

şiniklemek (*-i*) 用斗称量

şinşile *is.* 毛丝鼠皮；灰鼠毛皮

şip[1] *is.* 一种鲟鱼(*Acipenser nudiventris*)

şip[2], -bi *is.* 加细银丝织成的丝织品

şipşak [şi'pşak] *zf.* 【口】立刻，即时，马上，刹那间，一瞬间：Bir emrin olursa dükkâna haber bırak, şipşak buradayım. 要是有什么吩咐你就给店里说一声，我会立刻到这儿来。Aynasızı görünce şipşak paniği kırdı. 他一看见警察，赶紧溜了。Çıngar çıkarıp pekmez akıtırsan, şipşak kodesi boylarsın ha! 你要是惹是生非出手伤人，很快就会坐牢的！

şipşakçı *is.* 街头摄影师：Taksim'de bir şipşakçının çektiği küçük bir resmimiz vardı. 我们曾有一张在塔克希姆由街头摄影师给照的小照片。

şipşakçılık, -ğı *is.* 街头摄影

şipşaklamak (*-i*) 【俗】记起，想起，回忆起；一下就知道，立刻得知：Onun dalgasını çoktan şipşakladım. 我早就知道了他的阴谋。

şipşaklık, -ğı *is.* 急速，急剧，神速

şipşirin [şi'pşirin] *s.* 非常可爱的，令人格外喜欢的

Şiraz *öz.is.* 设拉子(伊朗)

şiraze [şi:ra:ze] (波) *is.* ❶(装订书用的)脊头布，包头布 ❷〈体〉(摔跤手穿的裤子的)裤腿 ◇ **～den çıkmak** 精神失常 **～si bozulmak** (事态)恶化，变混乱，失去秩序，超出规定的范围，超过标准 (*iş*) **～sinden çıkmak** (事态)恶化，变混乱，失去秩序，超出规定的范围，超过标准

şirden (波) *is.* 〈动〉(反刍动物的)刍胃

şirin (波) *s.* 可爱的，讨人喜欢的；迷人的；甜美的，动听的，悦耳的：Yeni doğan kardeşim çok şirin bir bebek. 我刚出生的弟弟非常可爱。◇(*-e*) **～ görünmek** 使觉得可爱 **～ ～** 非常可爱的，非常讨人喜欢的；非常动听的，非常甜美的，非常悦耳的

şirinlik, -ği *is.* 可爱，讨人喜欢；甜美，动听，悦耳

şirk, -ki (阿) *is.* 【旧】多神教，多神信仰，多神论 ◇(*Tanrı'ya*) **～ koşmak** 信奉多神教

şirket (阿) *is.* 公司；协会，团体，社：komandit ～i 〈商〉合资公司 petrol ～i 石油公司，石化公司 vapur ～i 轮船公司

şirpençe (波) *is.* 〈医〉痈，疔

şirret (阿) Ⅰ *s.* 乖僻的，不合群的，难于共处的：Edepsiz ve şirretti, hiç bir lâkırdının altında kalmaz. 他性情乖僻，又没礼貌，容不得别人对他的任何冒犯。Müsteşarın şirret karısına çok hiddetleniyordu. 他对乖僻的参事夫人非常生气。Ⅱ *is.* 爱惹事的人，爱吵架的人，寻衅者 ◇**～ ～ bağırmak** 破口大骂，恶言相嚷

şirretçe [şirre'tçe] *s.* ve *zf.* 乖僻的，不合群的，难以共处的

şirretleşmek (*nsz*) 变得乖僻，变得不合群，变得难以共处

şirretlik, -ği *is.* ❶乖僻，不合群，难于共处；不听话，不服从 ❷乖僻的行为：Annesinin şirretliğinden, mesele çıkarması ihtimalinden ürkerek ona bir şey söylemiyordu. 他害怕他母亲乖僻的性格，也害怕她可能会惹出麻烦而没对她说什么。◇**～ etmek** 做出乖僻的举动

şiryan [şirya:n] (阿) *is.* 【旧】〈解〉动脉

şist (法) *is.* 〈矿〉片岩，板岩，页岩：petrol ～i 含油片岩

şistleşmek (*nsz*) 〈地〉成片岩，成页岩

şistli *s.* 片岩状的：～ kaya 片岩状的岩石

şistlilik, -ği *is.* 片理

şiş[1] Ⅰ *s.* 肿胀的，浮肿的，肿起的，肿大的：～ gözler 浮肿的眼睛：Alev'in şiş gözlerinden bu gece uyumadığı anlaşılıyor. 从阿莱芙浮肿的双眼可以看出她这一晚没睡。Ⅱ *is.* 肿胀，浮肿，肿大，肿块 ◇～ **olmak** 肿，发肿，肿胀，肿起

şiş[2] Ⅰ *is.* ❶扦；签子；〈机〉杆；棒；轴 ❷(织毛衣用的)织针，编针：örgü ～i 织衣针 Halam beş şişle bana çorap örüyor. 我姑姑用 5 根针在给我织袜子。❸(烤肉的)铁扦：kebap ～i 烤肉铁扦 Ⅱ *s.* 串在铁扦上烤的：～ kebap 串烤羊肉，烤羊肉串 ◇～**e geçirmek** 把(肉)串在铁扦上

şişe[1] (波) Ⅰ *is.* ❶细颈玻璃瓶，小瓶子，瓶：～ boğzı 瓶颈 ～ suyu 瓶装水 ～ sütü 瓶装牛奶 ～nin ağzı 瓶口，瓶嘴 gaz ～si 气瓶，气罐 Önünde yarım kiloluk bir şarap şişesi yarı yarıya boştu. 在他面前的一个 500 克装的葡萄酒瓶已空了一半。❷玻璃灯罩 Ⅱ *s.* (一)瓶的：bir ～ su 一瓶水 bir ～ şarap 一瓶葡萄酒 ◇～ **çekmek** (或 **vurmak**) 〈医〉拔火罐

şişe[2] *is.* 【俗】(用以封闭屋顶板之间空隙的)木板条儿

şişeci *is.* ❶制瓶或卖瓶的人 ❷【俚】好男色者

şişehane *is.* 【口】玻璃工厂

şişek, -ği *is.* 【俗】❶小羊羔 ❷有孕的或产褥期的母羊

şişelemek (*-i*) 装瓶，灌瓶

şişelenmek (*nsz*) şişelemek 的被动态：Bira fabrikalarında imal edilmiş ve şişelenmiştir. 啤酒是由啤酒厂生产装瓶的。

şişhane [şişha:ne] (波) *is.* 【旧】来复枪，来复炮

şişinmek (*nsz*) 【俗】❶摆起架子来，狂妄自大起来 ❷板脸，生气 ❸〈动〉(有些昆虫遇袭时全身)伸展开来(以吓唬对手)

şişirilmek (*nsz*) şişirmek 的被动态

şişiriş *is.* şişirmek 的动名词

şişirme Ⅰ *is.* şişirmek 的动名词 Ⅱ *s.* 【转】(事务)肤浅的，表面性的，粗略的

şişirmece *s.* (事务)肤浅的，表面性的，粗略的

şişirmek (*-i*) ❶ şişmek 的使动态：Nefesinin olanca gücü ve hızıyla şişirdiği tulumu dudaklarıma yanaştırdı. 他把他使出浑身力气吹响的风笛递到了我的唇边。❷【转】拉长，延长(讲话、文章)，大做文章，渲染：Yazar bu konuyu şişirmiş. 作者在这个问题上夸夸其谈。❸【转】粗略地做，草草地做：Şimdi çabuk tarafından bir senaryo şişirmeli. 现在该尽快地让他草写出一个剧本来。❹【俚】夸张，夸大，吹嘘，吹牛 ❺【转】使人讨厌，使人厌烦：Sabahleyin geldi, akşama kadar oturup derdini yandı, ben de hatır için ses çıkarmayıp dinledim, fakat kafamı şişirmedi dersem yalan olur. 他一大早就来了，一直坐到晚上，诉说他的烦恼，我也是出于礼貌，一声不吭地听他说，要说我心里不烦，那是假话。

şişirtmek (*-i, -e*) şişirmek 的使动态

şişkin *s.* 膨胀的，增大了的；肿胀的，浮肿的，肿大的；自大的，自负的：Ayağa kalktı, arka ayaklarını geriye itip şişkin adalelerini çekerek gerindi. 它站了起来，把后蹄向后蹬着拉了拉肿胀的肌肉。

şişkinlik, -ği *is.* ❶膨胀，增大；肿胀，浮肿，肿大；自大，自负 ❷肿块；鼓包：Yürürken ceketinin arka tarafında bir şişkinlik gözüme ilişti. 他走路的时候我看到了他上衣的后面有一个鼓包。❸肚胀

şişko [şi'şko] *s.* 【谑】肥胖的，胖的，大肚子的，大腹便便的：～ bir kadın 胖女人

şişkoluk, -ğu [şi'şkoluk] *is.* 肥胖，肥胖的样子

şişlemek (*-i*) ❶用铁扦子穿(肉块等) ❷【俚】刺穿，扎透，深深刺入

şişlenmek (*nsz*) şişlemek 的被动态

şişli *s.* ❶带铁扦的 ❷带刀的，佩剑的

şişlik, -ği Ⅰ *is.* 肿胀，浮肿；膨胀；肿块，肿瘤：Bileğinde şişlik kalmamışsa da daha ağrısı varmış. 虽然手腕上已没有了肿块但还是有点疼。Ⅱ *s.* 适于穿铁扦的：～ *et* 适于穿铁扦的肉块

şişman *s.* 肥胖的，胖的：～ çocuk 胖小孩 Genç ama fıçı gibi şişman, yusyuvarlak bir kız. 她是个年轻姑娘，但又圆又胖，像个大木桶。Şişman odacı sahanlıkta bir daha gözüktü. 胖清洁工又出现在了楼梯平台上。◇～ **olmak** 发胖：Sürekli spor yapan kimseler şişman olmazlar. 经常从事体育运动的人不会发胖。

şişmanca *s.* 微胖的；相当胖的：Aşağı bahçe kapısından bir kolundan kızı, bir kolunda torunu şişmanca bir yaşlı kadın sallana sallana gelir. 从下面的院门里摇摇晃晃地来了一位胖老太太，一手拉着她的女儿，一手拉着她的外孙。

şişmanlamak (*nsz*) 发胖，变胖：Sizi biraz şişmanlamış buldum. 我发现您有点儿胖了。Şişmanlıyorum, neden yine bir domuz gibi tıkındım? 我越来越胖了，我怎么这么能吃呢？

şişmanlatmak (*-i*) şişmanlamak 的使动态

şişmanlık, -ğı *is.* 胖，肥胖 ◇～**tan kurtulmak** 减肥：Kaplıcalara gidiyorsun ama bir türlü bu şişmanlıktan kurtulamıyorsun. 尽管你一直在洗温泉，但一点肥也没有减。

şişmek (*nsz*) ❶(因吹气而)增大，鼓起：Balon şişti. 气球鼓起来了。❷膨胀：Tahta, su emerek şişer. 木板吸水而膨胀。❸肿胀，浮肿，肿大：Eli şişti. 他的手肿了。İhtiyar kadın sabahın bu saatinde, ağlamaktan şişmiş gözlerim, sararmış yüzümle beni görünce şaşırdı. 老妇人在早上的这个时间看到我哭肿了眼睛和发白的脸吃了一惊。❹(肚子太饱而)发胀，胀：Aydın, üç tabak yemek ve bir tabak tatlıdan sonra "of, şiştim" dedi. 阿依登吃了三盘饭和一盘甜点后说："噢，我吃撑了。"❺〈体〉累得跑不动 ❻【俗】自大，自负 ❼【俚】害羞，害臊，难为情；抱怨，感到伤心：Ben demedim mi sana, bu herifin karşısında aşık atılmaz diye, şiştin mi şimdi? 我不是说过吗，你是斗不过这家伙的，现在后悔了吧？

şişt *ünl.* (招呼人的声音)嗨，喂：Şişt garson！嗨，服务员！

şita [şita:] (阿) *is.* 【旧】冬，冬天，冬季

şitaiye [şita:iye] (阿) *is.* 【旧】〈文〉❶(宫廷文学中)描写冬天的诗 ❷赞美诗中描写冬天的开头部分

şive [şi:ve] (阿) *is.* ❶发音，口音：İstanbul ～si 伊斯坦布尔口音 Şivesi biraz Arapça'ya çalıyor. 他的发音有点像阿拉伯语。Şivesi bozuk. 他发音不好。❷【旧】(女人的)卖弄风情，卖俏；媚态 ❸方言，某一范围的用语

şiveli [şi:veli] *s.* ❶【旧】卖弄风情的，卖俏的，妖娆的(女人)，优雅的，优美的，婀娜多姿的 ❷带口音的

şivesiz [şi:vesiz] *s.* 不道地的，不正规的(语言)，发音不准的，带口音的

şivesizlik, -ği [şi:vesizlik] *is.* (语言的)不地道，非正规，不标准

şizofren (法) *is.* 〈医〉精神分裂症患者

şizofreni (法) *is.* 〈医〉精神分裂症

şofben (法) *is.* 浴水加热器，热水器：Evimizin şofben havagazıyla çalışıyor. 我们家的热水器是燃气的。

şoför (法) *is.* (汽车)司机，驾驶员：～ muavini (或 yardımcısı) 司机的助手 Cumartesi günü kalkacak otobüste, şoförün yanında iki kişilik yer ayırttı. 他订了两张星期六的车票，座位紧挨着驾驶员。

şoförlük, -ğü *is.* 汽车司机职业(身份、或工作)

şok (英) *is.* 休克；震荡：～ tedavisi 电休克疗法 Şok neticesinde öldü. 他休克死了。

şoke (法) *s.* ◇～ **etmek** ①刺激，打击，突然使感到惊讶 ②顶撞，冒犯，触犯，得罪 ～ **olmak**

①受刺激，受打击 ②被顶撞，被冒犯，被触犯

şokola (法) *is.* 巧克力饮料

şom (阿) Ⅰ *s.* 【旧】不吉利的，不吉祥的，不祥的 Ⅱ *is.* 希望别人不幸的人，居心险恶的人 ◇～ **ağızlı** 总说不吉利的话的，说的话给人带来不幸的：Yahu, ne şom ağızlı baykuşsun sen be. İlle herkesin başına bir şey mi gelsin isterdin. 哎呀，你也真是张乌鸦嘴，难道你想每个人都出点什么事吗！

şopar *is.* 【俚】小孩子

şorlamak (*nsz*) (水等)潺潺作声，发淙淙声

şorolop *zf.* ❶【俗】咕噜一声(咽下) ❷【俚】谎言，谎话

şort (英) *is.* 短裤：Göğsü açık, ayağında da şortu var. 他敞着胸，穿着一条短裤。

şorulu *is.* 【俚】小孩，男孩；漂亮的女孩

şose [şo'se] (法) *is.* 公路，马路，砂石路：asfalt ～ 柏油路 köy ～si 乡间土路 Portakal ve muz bahçeleri arası dolambaçlı hoş bir şoseyi takip etmiştik. 我们曾在柑橘园和香蕉园之间沿着一条弯弯曲曲的惬意的砂石路走过。

şoset (法) *is.* 短统袜

şoson (法) *is.* 布鞋；便鞋；软底鞋；(高统橡皮)套鞋

şov (英) *is.* 演出；节目

şoven(**ist**) (法) Ⅰ *is.* 沙文主义者 Ⅱ *s.* 沙文主义的，沙文主义者的

şovenizm (法) *is.* 沙文主义

şovenlik, -ği *is.* 沙文主义：～ belirtileri 沙文主义的表现 ülke ～i 大国沙文主义

şöhret (阿) *is.* ❶名誉，名声，名望：kötü ～ sahibi 享有坏名声 Şöhret için can veriyor. 他一心想出名。❷知名人士，名人：Bu salonda hepsini ilk defa gördüğüm altı şöhret var. 在这大厅里有 6 位名人，我都是第一次见到他们。◇(*-le*) **～ almak** 因…驰名，因…著名，以…而有名 **～ bulmak** (或 **kazanmak**) 出名，成为名人：kötü ～ kazanmak 得了坏名声 **～ sahibi** 名人，知名人士，有声誉的人，有名望的人，有荣誉的人 (*-e*) **～ salmak** 出名，著名，驰名 **～ vermek** 使著名，使出名，使驰名 **～i dünyayı tutmak** 闻名于世，名扬世界 **～in zirvesine yükselmek** 声望升高到顶峰 (*-in*) **～ini karalamak** 污蔑，诬蔑，侮蔑：Onun şöhretini karalamak istiyorlar. 他们想玷污她的名声。◆**Şöhret affettir.** 人怕出名猪怕壮。

şöhretli *s.* 著名的，有名的，出了名的，知名的：İstanbul'un en güzel, en şöhretli kadınlarından idi. 她曾经是伊斯坦布尔最漂亮、最有名的女人之一。Bunu, mahalledeki dikişçi kadın değil, maharetli ve şöhretli erkek gömlekçiler dikerdi. 这件衣服不是街头缝衣妇做的，而是著名男裁缝做的。

şöhretsiz *s.* 不出名的，无名的，没有声望的

şölen *is.* ❶宴会：ayrılık ～i 告别宴 ❷【转】艺术表演，演出 ❸晚会；娱乐活动 ❹宗教宴会 ◇～ **çekmek** 举行宴会 **～ düzenlemek** 举行宴会：Ağabeyim okulu bitirmesi onuruna bir şölen düzenledi. 我哥哥举行了宴会以庆祝他的毕业。**～ vermek** 举行宴会

şömine (法) *is.* (无炉门的)壁炉

şömizye (法) *is.* (长袖)女衬衫

şövale (法) *is.* 画架

şövalye [şöva'lye] (法) *is.* ❶〈史〉(古罗马的二级公民)骑士：～ haçı 骑士十字勋章 ❷(中世纪欧洲的)骑士：Dedem bana bir şövalye öyküsü anlattı. 我爷爷给我讲了一个骑士的故事。❸骑士(比男爵低一级的贵族) ❹荣誉勋位获得者；骑士级勋章获得者 ◇～ **yüzüğü** 男式饰戒，男式嵌宝石戒指

şövalyelik, -ği [şöva'lyelik] *is.* ❶(中世纪欧洲的)骑士(阶层)；骑士(称号) ❷【转】骑士精神，骑士风度 ❸骑士(爵位)

şöyle [şö'yle] *zf.* ve *s.* 这样(的)，那样(的)，如此(的)：～ bir yazı 那样的文章；那样的笔迹

Şöyle yazmalı. 应该这么写！◇～ **bir** 漫不经心地，随便地，粗略地，马马虎虎地，走马看花地：Bardağı şöyle bir yıkadı. 他把杯子随便洗了洗。～ **bir bakmak** 粗略地看，瞥，扫视：Sergideki mallara şöyle bir bakıp geçti. 他走马看花地看了看展馆里的展品。～ **bir göz atmak** 粗略地看，瞥，扫视 ～ **böyle** ①一般，中等，不好不坏，勉强过得去：Almancayı şöyle böyle bilir. 他德语讲得一般。②大概，将近，差不多：Şöyle böyle üç yıl oldu. 大概有 3 年了。Şöyle böyle kırk yaşlarında birisidir. 他是个 40 岁左右的人。～ **dursun** 先不说；不要说，且不论：Uyumak şöyle dursun, biraz dinlenmek bile mümkün olmadı. 不要说是睡了，就连歇一会儿都不成。Mesutluk şöyle dursun bilâkis, çok bedbahttım. 不要说幸福，恰恰相反，我很不幸。～ **ki** 这样一来，于是，可见：Şöyle ki bu genç lisedeki hocasının tavsiyesi üzerine Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü tercih etmişti. 于是这位青年根据他高中老师的建议选择了土耳其语言文学系。

şöylece [şö'ylece] *zf.* 这样，如此这般：Şöylece söylemeli. 应该如此这般地说。

şöylemesine [şö'ylemesine] *zf.* 以这种方式，那样

şöylesine [şö'ylesine] *zf.* 那么狠地(打)：Şöylesine bir vurdu ki. 他打得是那么地狠。

şu, -nu *zm.* ve *s.* ❶那，那个；就这个，就那个：～ evin önünde 在那屋子的前面 ～ saatten itibaren 从那一时刻起 ～ söylediğiniz ad 您说的那个名字 Şunu bir daha söyler misiniz? 您能把这话再说一遍吗？❷下列的，下述的，如下 ◇～ **bu** 某，某某，某人，有一人：Şu bu karışırsa, iş yürümez. 什么人都想干预的话，事情就无法进行下去。～ **günlerde** 在那段日子里 ～ **hâlde** 如此，那样的话 ～ **kadar ki** 但是；与此同时；然而 ～ **sırada** 在那段日子里 ～ **veya bu** 这个或那个，不管哪一个，任何一个

şua, -ı [şua:] (阿) *is.* 【旧】❶光，光线 ❷射线，辐射 ◇～ **neşretmek** 射出光线，放出；辐射出

şubat, -tı (阿) *is.* 二月：Şubat dört yılda bir 29 gündür. 二月在每 4 年中有一年是 29 天。

şube [şu:be] (阿) *is.* ❶【旧】部分，分支 ❷(机关、机构的)部门；所，处，科，课；分局，分会，分社；部，局，室；分行，分店 ，分公司：askerlik ～si 征兵办，武装部 banka ～si 银行的分行，支行 kızılay ～si 红新月会分会 ❸〈生〉种，类，种类：Hayvanlar iki şubeye ayrılır：Bir hücreliler ile çok hücreliler. 动物分为两大类：单细胞动物和多细胞动物。❹(学校同一年级中的一个)班

şufa (阿) *is.* 【旧】优先购买：～ hakkı 优先购买权

şuh [şu:h] (波) *s.* ve *is.* 活泼的，快乐的(女子)；卖俏的(女子)：O kadar oynak, o kadar şuh, o kadar cana yakın kadındı. 她曾经是一个十分活泼、奔放、讨人喜欢的女人。

şuhluk, -ğu *is.* 活泼，奔放；卖俏

şule [şu:le] (阿) *is.* 【旧】❶火焰，火苗，火舌：Bütün ordunun kalbini Duatepe'den çıkan kurtuluş şulesi aydınlatmış. 出自杜阿泰派的独立解放之火焰照亮了整个军队的心。❷光，光辉

şuna *zm.* (şu 的向格形式)往那，向那：Şuna bak! 看那(或看他)！Şuna bak, ne biçim oturuyor! 你看他，坐的什么样子！◇～ **buna rasgelmek** 遇见某某，同某某相遇

şunca [şu'nca] *s.* 那么多，这么多，那么些

şunda *zm.* (şu 的位格形式)就在那儿，就在那里：～ bunda 在每个人身上

şundan *zm.* (şu 的从格形式)从那儿，从那里 ◇～ **bundan** 某事，某样东西 ～ **bundan konuşmak** 谈天说地，闲聊

şunlar *zm.* (şu 的复数形式)那些，这些

şunu *zm.* (şu 的宾格形式)那，那个：～ bunu 这人，那人，某人 ◇～ **bunu bilmemek** 不听反驳，不听不同意见，不听反对意见：Şunu bunu bilmem, her şey dediğim gibi olmalıdır. 我不听什么解释，任何事都得按我说的去做。

şunun *zm.* (şu 的所有格形式)那儿的，那里的；那个的 ◇～ **bunun mahsulü** 非始生子，私生子 ～ **şurası** ①附近，不远处 ②(或 ～ **şurasında**) 过了一会，很短

şura [şu'ra] *zm.* (较远的)那个地方，那儿：Şuraya oturmuştu. 他曾在这儿坐过。Şuram ağrıyor.

我这儿疼。◇**～da burada** 这儿那儿，到处，随处 **～dan buradan** ①随便从哪个地方，随便从哪儿 ②在所有问题上 **～ya buraya** 这儿那儿，到处，随处：Esen Hanım sağa sola kulak veriyor ve şuraya buraya lâkırdı yetiştiriyor. 艾森太太四处包打听，到处传闲话。

şûra [şû:ra:] (阿) *is.* 理事会，委员会；(画家管理机构名称)议会，院；顾问委员会：askerî ～ 军事委员会 devlet ～sı 国务院 Millî Eğitim ～sı 国家教育委员会 Yüksek Askerî ～ 最高军事委员会

şuracık, -ğı [şu'racık] *zm.* (就在眼前的)那个地方：Şuracıkta bırakmıştım. 我就放在了那个地方。

şuralı [şu'ralı] *s.* 那里的，那个地方的：～ buralı bir takım insanlar 来自各地的一群人 ◇**～ buralı** 这里或那里的，各个地方的

şurası, -nı [şu'rası] *zm.* ❶那里，那个地方：Şurasının manzarası daha güzel. 那里的景色更美。❷这一点，这一事实：Şurasını unutmayın ki bilgisizlik her türlü felâkete yol açabilir. 你们别忘了无知会造成各种各样的灾难。

Şûrayıdevlet [şu:ra:'yıdevlet] (阿) *öz.is.* 【旧】行政法院

şurup, -bu (阿) *is.* ❶糖浆；糖浆冲水后的饮料；汁，汁液：Annem tatlını şurubunu kaynatıyor. 我妈妈在熬糖浆。❷药水糖浆：kuvvet ～u 兴奋饮料 öksürük ～u 止咳糖浆，咳嗽糖浆 Doktor vitaminli bir şurup yazdı. 医生开了维生素糖浆。

şut (英) *is.* (足球运动中的)射(门)：Bu gollük bir şuttu. 这本来是一次势在必进的射门。◇**～ çekmek** 射门

şuur [şuu:r] (阿) *is.* 意识，知觉；觉悟；智慧，智力；理智：Bir cumhuriyetçi şuuruyla duyduğum hayreti ifade etmiştim. 我表达了我作为一个共和党人用意识所感受到的惊愕。◇**～la** 自觉地，有理智地 **～unu boğmak** 失去知觉 **～unu kaybetmek** 失去理性，发疯

şuur altı Ⅰ *is.* 〈心〉下意识，潜意识 Ⅱ *s.* 下意识的，潜意识的，不由自主的

şuurlaşmak (*nsz*) 恢复意识；变得有理智，变得自觉

şuurlu *s.* 有意识的；有理智的，有理发的，有觉悟的，自觉的

şuurluluk, -ğu *is.* 自觉，有理智，有理性

şuursuz *s.* 无意识的，不知不觉的；不理智的：Bir dar ağacı önünde gibi şuursuz, dilsiz, külçe hâlindeyim. 我象是在绞刑架下，毫无意识，不言不语，缩成了一团。

şuursuzluk, -ğu *is.* 无意识，不知不觉

şüheda [şüheda:] (阿) *ç.is.* 【旧】烈士

şükran [şükra:n] (阿) *is.* 【旧】感谢，感激：Biz, şükran ve muhabbetle ellerini öpüyoruz. 我们带着感激和敬意吻他的手。Bu arkadaşımın sana şükran ifadesi olarak takdim ettiği iki hediye. 这是我的朋友为了表示谢意送给你的两件礼物。

şükretmek (*-e*) 致谢，感谢：Bu fırsatı sana bahşettiğinden dolayı Allaha şükret! 感谢真主吧，是真主给了你这个机会。

şükür, -krü (阿) *is.* 感谢，道谢；谢意：Allah'a bin şükür. 谢天谢地！感谢上苍！Allah'a şükür. 感谢真主！Sen çok şükür ölümü alt ettin; kefeni yırttın. 谢天谢地，你已经战胜了死亡，死里逃生。◆**Şükürler olsun.** 非常感谢！

şümul, -lü [şümu:l] (阿) *is.* 【旧】❶包括，包罗，包含：Bunun size de şümulü var. 这事与您也有关。❷〈哲〉范围，范畴；概念的外延 ◇(*-e*) **～ü olmak** 包括，包罗

şümullendirme *is.* 扩大，扩展，扩充

şümullendirmek (*-i*) 扩大，扩充，扩展，发展

şümullü *s.* 包罗万象的，无所不包的；方方面面的，各方面的：Şümullü bilgi toplanıldı. 收集到了各方面的材料。

şüphe (阿) *is.* 怀疑，疑惑，猜疑：her türlü ～nin dışında 没有任何怀疑 Hiçbir şey anlamamış, şüpheler içinde yerime gelip oturmuştum. 我什么也没弄明白，满腹狐疑地坐到了自己的位置上。Ona ne şüphe! 肯定！一定！毫无疑义！Bu hususta şüphe hasıl oldu. 关于这一点

产生了怀疑。◇～ **altına koymak** 把…作为疑问，认为可疑 ～ **bırakmamak** 消除疑虑，不留疑团 (*-den*) ～ **etmek** 怀疑，猜疑，疑惑：Sizin dostluğunuzdan hiç bir zaman şüphe etmedim. 我从来没有怀疑过您的友情。～ **götürmek** 引起怀疑：İşin şüphe götürür yeri yok. 此事没有可以引起怀疑的地方。～ **kurdu** 令人不安的疑虑 ～ **mi var** 毫无疑问 ～ **yok** 毫无疑问，显然：Evinde yalnız olduğu ve hiç şüphe yok birçok işi olduğu hâlde saatlerce benim için o pencerenin önünde duruyor. 她独自一人在家，毫无疑问家务活一定很多，但她每天还是站在窗前等我好几个小时。～ **yok ki** 毫无疑问，显然：Şüphe yok ki, ölçüsüz bir para israfı bu borçları çoğaltacak, hiç azaltmayacak. 显然，没有节制地乱花钱只能使债务更多而不会减少。(*-den*) ～**ye düşmek** 怀疑，疑心，猜疑：Onun doğruluğundan şüpheye düştüm. 我怀疑他的率真。～**ye düşürmek** 令人起疑，令人怀疑：Yaşayışı şüpheye düşürmüştü beni. 他的生活方式曾使我产生怀疑。

şüpheci Ⅰ *s.* ❶多疑的，猜疑的，怀疑的 ❷持怀疑论的，抱怀疑态度的 Ⅱ *is.* 〈哲〉怀疑论者，怀疑主义者

şüphecilik, -ği *is.* 〈哲〉怀疑论，怀疑主义

şüphelendirmek (*-i*) şüphelenmek 的使动态

şüpheleniş *is.* şüphelenmek 的动名词

şüphelenmek (*-den*) 猜疑，怀疑，感到疑惑：Bunun bir casus olmasından şüphelendim. 我怀疑这人是个间谍。

şüpheli *s.* ❶不甚清楚的，模棱两可的：Bugün gideceğim şüphelidir. 今天我未必去。❷可疑的，疑惑的；令人怀疑的：～ adam 可疑的人 ～ davranışlar 可疑的举动 Polis onun şüpheli olduğunu zannediyor. 警察认为他可疑。◇ ～ **gelmek** 觉得可疑 ～ **gözlerle bakmak** 用怀疑的目光看

şüphesiz *s.* 无疑的，毫无疑义的，不容置疑的，确定的：Hiç şüphesiz, babam da bu kokuları koklamıştı. 毫无疑问，我爸爸也闻到了这种气味。◇～ **ki** 毫无疑问

şüphesizlik, -ği *is.* 无疑，毫无疑义

şürekâ [şürekâ:] (阿) *ç.is.* 【旧】合伙人，合作者，合股人，同伙：Ali ve ～sı 阿里及其同伙

şüt *is.* 〈体〉打，击(球)；投篮：kafa ～ü 头顶球 ◇～ **atmak** (或 **çekmek**) 射门

şütör *is.* 〈体〉(足球)前锋；射手

şütür, -trü *is.* 〈动〉骆驼

şütürban *is.* 赶骆驼的人

şüyu[1], -u [şüyu:] (阿) *is.* 【旧】传播，散布 ◇～ **bulmak** 传播开，散布开

şüyu[2], -uu (阿) *is.* 〈法〉公有财产：～ izalesi 分公有财产

şüyuh 见 şeyh

şvester (德) *is.* (女)护士，看护

T　t

T, t 土耳其语字母表中第 24 个字母：舌前齿龈爆破清辅音。

T ❶〈化〉氚(Trityum) ❷丁字形：～ cetveli 丁字尺

ta [ta:] *ünl.* (与 dek, değin, kadar 或 beri 等后置词连用，表示空间和时间的界限)到，至，直到，一直到；正好，恰好：～ akşama kadar 一直到晚上 ～ baştan 从一开始 dağın ～ tepesine kadar 一直到山顶 gönlümün ～ derinliklerinde 在我的心底里 Ta İstanbul'dan beri susmadı. 从伊斯坦布尔开始一路他就没有闭过嘴。Ta sabaha kadar bekledim. 我一直等到早晨。Ta oraya gitti. 他一直走到那里。◇～ **kendisi** 就是，正是，恰是：Asla yanılmıyorum; bu adam Ali, hem de ta kendisi. 我绝对没弄错，这个人正是阿里，就是他。Bildiğimizi bildiğimizin, bilmediğimizi de bilmediğimizin ayrımında olmak, gerçek bilginin ta kendisidir. 知之为知之，不知为不知，是知也。Hakikatın ta kendisidir. 这是颠扑不破的真

理。～ **ki** 以便，为了：Açık söylüyorum, ta ki herkes anlasın. 我说得很明白，为的是大家都能理解。Dost seçerken daha dikkatli olmak salık verilmeli, ta ki, bir gün nefret edeceğimiz birisiyle dostluğa başlamayalım. 择友宜慎重，以免结交一个将来我们讨厌的人。

Ta 〈化〉钽(Tantal)

taabaver (阿-波) *s.* 令人疲劳的，令人疲倦的；令人厌倦的

taacüp, -bü (阿) *is.* 【旧】惊讶，惊奇，诧异，吃惊：～ işareti 感叹号 ◇(*-e*) ～ **etmek** (感到)惊奇，惊讶，惊异

taaddüt, -dü (阿) *is.* 【旧】数量增加，增多 ◇～ **etmek** 数量增加，增多

taaffün (阿) *is.* 【旧】恶臭，臭气，臭 ◇～ **etmek** 发臭，有臭味，有难闻的味

taahhüt, -dü (阿) *is.* 【旧】❶承诺，承担，担保；(所负担的)义务，(所承担的)责任 ❷合同，协议：～ senedi 保证书，责任状；合同书 ❸承包，包工；(按合同)供应，提供 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①担负责任，承担义务；担保：～ edilen yabancı sermaye 合同外资 Ayda bir şeyler yazmayı taahhüt ettim. 我答应每月写一点东西。②承包 ～**üne girmek** 承担义务，负起责任 ～**ünü tutmak** 履行义务

taahhütlü *s.* 承诺的，担保的；挂号的：～ mektup 挂号信 ～ posta 挂号邮件 Dayıma taahhütlü bir mektup gönderdim. 我给舅舅寄了一封挂号信。

taahhütname [taahhütna:me] (阿-波) *is.* 保证书，责任状；合同书

Taalâ (阿) *s.* 至高无上的，至尊的(真主的别称)

taalluk, -ğu (阿) *is.* 【旧】联系，关系，相关：Bu işin bana taalluğu yoktur. 这事与我无关。◇～ **etmek** 涉及，关系到，与…有关：hayatıma ～ eden her şey 与我生活有关的每一件事 Türkiye'ye ～ eden meseleler 与土耳其有关的问题 Bu iş benim hayatımın felâketine taalluk ediyor. 这件事关系到我一生的不幸。

taallukat [taalluka:t] *ç.is.* 【旧】亲戚，亲属，亲人：akraba ve ～ 亲友

taallül (阿) *is.* 借口，托词，推托，搪塞 ◇(*-de*) ～ **etmek** (或 **göstermek**) 找借口，推托，推辞，搪塞：Borcunu vermekte taallül ediyor. 他找借口不还钱。

taam [taa:m] (阿) *is.* 【旧】食物，食品，饭菜：akşam ～ı 晚饭 sabah ～ı 早饭 Evvel taam, sonra kelâm. 【成】人是铁，饭是钢，一顿不吃饿得慌。◇～ **etmek** 吃饭，用餐

taammüden [taa'müden] *zf.* 故意地，蓄意地，有预谋地：suçu ～ işlemek 故意犯罪 ～ adam öldürmek 故意杀人

taammüm (阿) *is.* 【旧】扩散，传开 ◇～ **etmek** 扩散，传开；具有普遍性

taammüt, -dü [ta'ammüt] (阿) *is.* 【旧】故意，蓄意，预谋

taannüt, -dü [ta'annüt] (阿) *is.* 【旧】坚持；顽固，固执，倔强；顽强 ◇～ **etmek** 顽固，固执，倔强；顽强；抵抗，反抗，抗拒

taarruz (阿) *is.* ❶〈军〉进攻，攻击，袭击：asıl ～ 主要突击 baskın ～u 突然袭击 keşif ～u 战斗侦察 mukabil (或 karşı) ～ 反攻 müşterek ～ 联合进攻 tesadüf ～ 遭遇战 umumî ～ 总攻 sürpriz ～ 突袭 ❷寻衅吵架，纠缠不休，找茬儿 ◇～ **etmek** (或 **geçmek**) ①发起进攻，转入进攻，攻击，袭击：Allah Allah diyerek taarruz ettiler. 他们高喊着安拉发动了进攻。②寻衅吵架，找茬儿，纠缠不休 ～**a kalkmak** 发起进攻，开始进攻 ～**a uğramak** 遭到攻击 ～**u durdurmak** 暂时停止进攻；打退进攻

taassup, -bu (阿) *is.* 狂热，盲从，着迷：dini ～ 宗教狂热 Cehaletle taassup istibdadın iki kardeşidir. 无知与盲从是专制制度下的一对兄弟。

taat (阿) *is.* 服从，听从，顺从(天命)；十分虔诚，虔敬

taayyün (阿) *is.*【旧】表现，出现，显现；明确，确定；出名 ◇～ **etmek** 表现，出现，显现；明确，确定；出名

taayyüş (阿) *is.*【旧】生活，生计 ◇～ **etmek** ①生存，活着 ②寻找生活资料

taba [ta'ta] (法) *is.* (干烟草叶的)棕黄色：Kuru tütün yaprağı taba rengindedir. 干烟叶是棕黄色的。

tabaat [tabaa:t] (阿) *is.* 【旧】印刷(术)

tababet [taba:bet] (阿) *is.* 医学；医术，行医

tabak[1], -ğı (阿) Ⅰ *is.* 盘，碟：balık ～ı 鱼盘，大平盘 meyve ～ı 果盘 yemek ～ı 菜碟 Tabakları birlikte yıkayalım. 我们一起洗盘子吧！Ⅱ *s.* 一盘，一碟：Hiç olmazsa bir tabak çorba iç. 至少你要喝碗汤。◇～ **gibi** ①平坦开阔的：～ gibi bir açıklık 一块平坦的开阔地 ②明白的，浅显的：Yazar, kişilerin iç ve dış yüzünü bize tabak gibi yansıtır. 作家把人的表面及内心世界给我们清楚地刻画出来。

tabak[2] (阿) *is.* 鞣皮工，制革工 ◆**Tabak sevdiği deriyi taştan taşa çalar** (或 **yerden yere çarpar**). 好鼓才用重捶。

tabaka[1] (阿) *is.* ❶层，一层；地层，岩层，矿层：beyaz bir kar ～sı 一层白雪 hafif bir toz ～sı 一层尘土 iyonlanmış ～ 〈电〉电离层 kalın toprak ～sı 厚厚的土层 kömür ～sı 煤层 su ～sı 〈地〉含水层 ❷(社会)阶层：aşağı ～ 底层，下层 memur ～sı 职员阶层 soylu ～ 贵族阶层 varlıklı ～ kızları 大家闺秀 yüksek ～ 高层 ❸张，页：bir ～ kâğıt 一张纸

tabaka[2] [taba'ka] (西) *is.* 烟盒：sigara ～sı 烟盒 tütün ～sı 鼻烟壶，烟壶 Ali konuklara tabakasından sigara ikram etti. 阿里用他烟盒里的香烟招待了客人。O, altmış para verip bir paket tütün almaz, herkesin tabakasından geçinir. 他从不舍得花钱买包烟，净蹭别人的抽。

tabakalanma *is.* ❶ tabakalanmak 的动名词 ❷〈地〉层理，地层

tabakalanmak (*nsz*) 成层，分层；形成阶层

tabakalaşma *is.* tabakalaşmak 的动名词：sınıfî ～ 阶级分化 sosyal ～ 社会分化

tabakalaşmak (*nsz*) 分化，分化成阶层；分化成阶级

tabakalı *is.* 分层的，成层的

tabakane 见 tabakhane

tabakat (阿) *ç.is.* ❶层，张 ❷阶层

tabakhane (阿-波) *is.* 鞣皮厂，制革厂

tabaklamak (*-i*) 鞣(皮)，硝(皮)，熟(皮)

tabaklanmak (*nsz*) tabaklamak 的被动态

tabaklık[1], -ğı *is.* 托，垫；托盘；台架，支架，支柱

tabaklık[2] *is.* ❶鞣革，硝皮，鞣制，制革，鞣皮 ❷制革工作；制革职业

taban[1] *is.* ❶脚底；鞋底；袜底：～ izi 脚印，足迹 ～ yolu (人走出来的)路 Ayakkabının tabanı delinmiş. 鞋底破了。Yürümekten tabanı ağrıyor. 他走得脚底疼。❷地面：～ halısı 地毯 ～ tahtası 地板 ❸基础，地基，根基；底部，根部，基座，柱脚，(雕像等的)垫座，座墩：～ boya 上底色的颜料，底色 ～ düzeyi (或 seviyesi) 〈地〉基准面 heykelin ～ı 雕像的垫座 sütun ～ı 柱脚 ❹(河)床，河槽，河道，航道；(湖、海、山谷的)底；路床，路基：ırmağın ～ı 河床 vadinin ～ı 谷底 ❺基层：partinin ～ının istekleri doğrutusunda 根据基层党员的要求 ❻〈数〉底边，底面：～ çevresi 底面周长 piramidin ～ı 棱锥的底面 üçgenin ～ı 三角形的底边 ❼平地，平原；山顶平地，高原 ❽〈经〉最低额，底价：～ fiyat(ı) 底价 ～ puan 最低录取分数 memur maaşının ～ı 职员最低工资 ❾【旧】(制作刀剑等用的)优质钢：～ demiri 大马士革钢 ～ kılıç 宝剑 ❿胆量，勇气：Bu işi yapmaya taban ister. 做这件事需要胆量。❶❶〈技〉爪，抓手，(锚)爪 ◇～ **atmak** 〈建〉上梁 ～ **basma** 〈体〉踩脚(一种摔跤动作) ～ **çekmek** 〈建〉上梁 ～ **karşısı** 〈地〉地球上处于正相对位置的(两个)地区，对跖地，对踵点 ～ **patlamak** 远行，跋涉，走远路 ～ **sürtmek** 走远路，磨脚板：Orada burada taban sürteceğine çalışsan iyi edersin. 你要是多走走，到处转转，对你是有好处的！～ ～**a zıt** (或 **ters**) 截然相反的，完全对立的；完全不同的，风马牛不相及的：Fikirlerimiz taban tabana zıt. 我们的想法完全相反。Söylediklerin bizim bütün istihbaratımızla taban tabana zıttır. 您所说的和我们获得的情报完全相反。～ **tepmek** 步行，远行，跋涉，走远路：Bizi görmek için bir saat taban tepecek. 他要走一个小时的路来看我们。Tozlu ve dolaşık yollar üzerinde saatlerce taban tepmiş. 在那尘土飞扬的弯弯曲曲的小路上，他长途跋涉了好几个小时。İhtiyar baban taban tepsin; sen, eşeğin

sırtında çalım sat! Ayıp değil mi? 让你的老爹走路，你却骑在驴背上洋洋得意，这不寒碜吗？ **～a kuvvet** 快步走，快步跑；撒腿逃跑：Haydi bakalım, tabana kuvvet! 好了，我们快走吧！Oraya tabana kuvvet gittim. 我快步跑去了那里。**～a kuvvet kaçmak** 撒腿溜走，逃窜 **～ları dikmek** 累死；病死，蹬腿儿 **～ları kaldırmak** 撒腿溜走，跑走，逃走：Bütün bunlar içimi derslerden daha çok çekiyordu; ama yine de şeytana uymadım ve tabanları kaldırıp okula doğru koştum. 这一切都比上课更能吸引我，但我克制住了诱惑，跑回了学校。Son topçu eri, son mermisini attıktan sonra, tabanları kaldırıp kaçmıştı. 最后一名炮兵放完最后一发炮弹之后撒腿逃走了。**～ları patlamak** (由于久坐或走远路而)非常疲惫 **～ları yağlamak** 【谑】①作长途步行准备 ②脚底抹油，准备开溜，准备逃跑：Zamanını biraz yanlış seçtin, hemen tabanları yağlamazsan polis gelir. 你挑的时候不大对头，赶快开溜，警察一会儿就到。En iyisi, çantayı da, tabancayı da atıp tabanları yağlamaktır. 把包和手枪丢掉，赶快溜之大吉，这才是上策。

tab'an² [tab'an] (阿) *zf.* 【旧】当然，自然，不用说；天性地，天生地：～ mızmız bir insan 一个天生爱挑刺的人

tabanca [taba'nca] (土-波) *is.* ❶手枪，左轮手枪：～ kabzası 手枪把 ～ kılıfı 手枪皮套 işaret ～sı 信号枪 makineli ～ 冲锋枪，自动枪 mantar ～sı 玩具手枪 toplu ～ 手枪 ❷〈体〉发令枪 ❸喷漆器，喷枪：～ boyası 喷枪专用漆 ❸【俚】酒瓶 ◇**～ atmak** 开枪 (*-e*) **～ çekmek** 掏枪，拔枪；用手枪威胁，把手枪对准

tabancalı *s.* 有手枪的，带手枪的

tabaninciri *is.* 〈植〉野生的无花果

tabanlı *s.* 有(…样的)脚底(或鞋底、基座、柱脚等)的：kösele ～ ayakkabılar 皮底鞋 metin ～ mesaj 文本信息

tabansız *s.* ❶无鞋底(或基座、柱脚等)的：～ bir sütun 一个没有柱脚的柱子 ❷【转】胆小的，怯懦的：Kendisinin onlar gibi tabansız olmadığını göstermek için suya atılmış. 他为证明自己不像他们那样胆小就跳进了水里。

tabansızlık, -ğı *is.* ❶无鞋底(或基座、柱脚等)的状态 ❷【转】胆小，怯懦

tabanvay (土-英) *is.* 【谑】步行，徒步 ◇**～la gitmek** 步行，乘"11"路车，用两条腿走

tabasbus (阿) *is.* 阿谀奉承，溜须，拍马屁 ◇**～ etmek** 阿谀奉承，溜须，拍马屁

tabaver *s.* 有能力的；能干的，有才干的；强壮的，强健的；稳定的；稳固的

tabelâ [tabela:] (意) *is.* ❶匾牌，招牌，标牌，指示牌：dükkanın ～sı 商店招牌 ❷(公共食堂的)饭菜表 ❸(病人用餐、用药情况的)记录卡：hastanın ateş ～sı 病人体温记录表

tabelâcı *is.* 制作匾牌的人

tabelâcılık, -ğı *is.* 匾牌制作

tabesabah *zf.* 到清早

tabetmek (*-i*) 印刷

tabı¹ (阿) *is.* 【旧】性格，性情，天性：Tabıma muvafık değil! 我不喜欢这个！

tabı² (阿) *is.* 【旧】印刷，版(次)：ikinci ～ 第 2 版

tâbi¹, -i [ta:bi:] (阿) *s.* ❶(*-e*) 依赖，取决于，视…而定的：Bu, havanın keyfine tabidir. 这取决于天气。Bu, istihsalin inkişaf sahasına tabidir. 这个视生产发展水平而定。❷隶属的，从属的，听命于，忠于，受束缚的，受支配的；经受…的，接受…的：hükûmete ～ olmayan gayri resmi teşkılat 不隶属于政府的非官方组织 Tabiî olayların tâbi olduğu bir tabiat kanunu var. 自然现象有它要遵守的自然法则。◇**～ cümle** 〈语〉副句 **～ kılmak** 服从：Bir komünist, devrimin çıkarlarını canı gibi korumalı ve kişisel çıkarlarını devrimin çıkarlarına tabi kılmalıdır. 一个共产党员，应该以革命利益为第一生命，以个人利益服从革命利益。Merkez hükûmetinin millî iradeye tabi olması zaruridir. 中央政府要服从人民的意志。**～ olmak** ①跟随，跟在后面 ②服从，听从 ③取决于，隶属于 ④成为某国国民 ⑤成为…的拥护者 **～ tutulmak** 遭受，受到：vergiye ～ tutulmak 受到课税，被征税 (*-e*) **～ tutmak** 使遭受，使经受，使受到：imtihana tabi tutmak 使受到考验

tâbi², -i [ta:bi:] (阿) *s.* ❶印刷工，印刷业者，印刷商 ❷出版商，出版者；编辑

tabiat [tabi:at] (阿) *is.* ❶大自然，自然界；自然力：～ afeti 自然灾害 ～ bilgisi (小学的)自然课 ～ bilimleri 自然科学 ～ kanunları 自然规律 ～ı koruma alanları 自然保护区 ～ın güzellikleri 自然美景 ～ın sırları 大自然的奥秘 ❷自然状态，自然特性；本质，本性：arazinin ～ı 地域特点 ormanların ～ı 森林的自然状态 ❸禀性，天性；性格，个性：Arsız bir tabiatım var. Ne görsem içim çeker. 我这个人天生贪心，见什么都动心。Bu adamın ne güzel tabiatı var! 这个人的脾气真好！Tabiatım çekingendir. 我天性拘谨。❹品味，鉴赏力，审美力 ❺习惯；习俗 ❻大便情况 ◇(*-i*) **～ etmek** 具有…习惯，习惯于 **～ felsefesi** 自然哲学 **～ sahibi** 有趣味的，有审美力的：～ sahibi bir adam 一个很有品味的人 **～ını değiştirmek** 改变某人的性格 ◆**Tabiattan bahsolunmaz.** 众口难调。

tabiatçı *is.* 博物学家

tabiatıyla [tabi:atı'yla] *zf.* 自然，当然

tabiatlı *s.* ❶天性…的，有…性格的：fena ～ 性格不好的 hiddet ～ 好生气的，爱发脾气的 müteredditi ～ bir zat 一个优柔寡断的人 ❷有品味的，有鉴赏力的

tabiatsız *s.* ❶品味低下的，无鉴赏力的，庸俗的，粗俗的 ❷难以相处的，坏脾气的，乖戾的

tabiat üstü *s.* 超自然的，自然规律无法解释的，神奇的，不可思议的，异常的：～ olaylar 神奇现象

tabiat üstücülük, -ğü *is.* (相信存在超自然现象的)超自然信仰，超自然主义

tabiî [tabii:] (阿) Ⅰ *s.* ❶自然的，天然的，属于自然的，与自然有关的：～ âfetler 自然灾害 ～ gaz 天然气 ～ gizleme 天然伪装 ～ mâni 〈军〉天然障碍物 ～ olaylar 自然现象 ～ servetler 自然资源 ❷自然的，正常的，惯常的 ❸自然的，合情合理的，顺理成章的 ❹天然的，纯净的，无杂质的，无任何添加物的：～ meyve suları 天然果汁 Ⅱ *zf.* 当然，自然：Onlar böyle yaparlarsa tabiî bize iş düşmez. 他们要是这么干，自然没我们什么事了。Tabiî siz de geleceksiniz. 您当然也要来的。◇**～ olarak** 当然 **～dir ki** 当然，自然

tabiîleşmek (*nsz*) ❶成为正常的，成为自然的 ❷习惯于，养成…的习惯

tabiîlik, -ği [tabi:i:lik] *is.* 天性，本性；自然状态，原始状态：İnsan sözünde ve davranışında tabiîlikten ayrılmamalı. 人说话做事不能迷失了本性。Bu yapı, manzaranın tabiîliğini bozuyor. 这座楼破坏了自然美景。

tabiiyat *is.* 自然科学，博物学

tabiiyatçı *is.* ❶自然科学家；大自然研究者 ❷自然课老师

tabiiyet [ta:biiyet] (阿) *is.* ❶【旧】依赖，依附，从属 ❷国籍 ◇**～ine girmek** 加入…国籍：Fransız ～ine girmek 加入法国国籍 **～ine haiz olmak** 拥有…国籍：Türk ～ine haiz olmak 有土耳其国籍

tabiiyetli *s.* 国籍为…的，有国籍的

tabiiyetsiz *s.* 无国籍的

tabiiyetsizlik, -ği *is.* 无国籍

tâbilik, -ği [ta:bi:lik] *is.* ❶出版，印刷 ❷(与…有)联系；对…的依从关系，从属性，依存性

tabip, -bi [tabi:p] (阿) *is.* 郎中，医生 ◇**～ raporu** ①诊断书，健康证明书 ②丧失劳动能力的证明

tabiplik, -ği *is.* 行医；医生的身分；行医资格；诊所

tabir [ta:bir] (阿) *is.* ❶【旧】说法，表述；术语：teknik ～i 技术术语 Kendi tabiri üzerine dünya başına yıkılmış zannetti. 一听这话，他觉得天塌地陷。❷习语，俗语 ❸(梦的)解析 ◇**～ caizse** 不妨说，应该说，如果可以这样说的话 (*-e*) **～ etmek** ①析(梦) ②把…称为：Bu hayvana ayı tabir ederler. 人们管这种动物叫熊。

tabircı *is.* 释梦人，圆梦人

tabirname [tabirna:me] (阿-波) *is.* 圆梦的书

tabiye [ta:biye] (阿) *is.* 【旧】战术：～ meselesi (或 ödevi, vazifesi) 战术任务，战术想定

tabiyeci *is.* 〈军〉战术家，策略家

tabiyevî (阿) *s.* 〈军〉战术的

tabla [ta'bla] (阿) Ⅰ *is.* ❶(木制的)圆形托盘；(炉具、火盘等底部的)金属托盘；物体顶部或底部的平面(如桌面)；镶板，嵌板：çadır direği ～sı 帐篷柱底座 çivi ～si 钉子帽 kapı ～sı 门心板 simitçi ～sı 面包圈小贩的托盘 verici ～sı (印刷机的)续纸台 yemek ～sı 菜碟 ❸烟灰缸：Tablanın içi kül dolmuş, dökeceğim. 烟灰缸里烟灰满了，我去把它倒了！Ⅱ *s.* 一盘：bir ～ simit 一盘面包圈

tablacı *is.* 摊贩，街头小贩，叫卖小贩，货郎

tablakâr (阿-波) *is.* ❶(头顶圆盘，上置商品的)流动小贩 ❷(负责端盘上菜的)仆人

tablakârlık, -ğı *is.* ❶当小贩，当货郎 ❷当仆人，当听差

tablalı *s.* ❶持圆托盘的，端盘子的 ❷宽沿的(帽子)

tablbaz *is.* 击鼓手，鼓手

tabldot [ta'bldot] (法) *is.* ❶份儿饭，客饭，包饭；套餐，定价客饭，盒饭，便当：Tabldot, alâkarttan daha ucuzdur. 套餐比点菜便宜。❷合伙用餐(形式)：Fabrikadaki tabldot çok ucuza yemek çıkarıyor. 厂里的合餐很便宜。

tablet (法) *is.* ❶(糖、药等的)小片，小块：çikolata ～i 巧克力块 ilâç ～i 药片 nane şekeri ～ 薄荷糖片 Bu kutuda yirmi tablet aspirin var. 这盒子里有 20 片阿斯匹林。❷〈史〉(以木、象牙等制成供刻字用的)刻字板，简

tabliye (法) *is.* 桥面

tablo [ta'blo] (法) *is.* ❶画，绘画：～ vivan 栩栩如生的画 Duvarda bir tablo var. 墙上有一幅画。❷(一览)表，表格：çalısma saatleri ～su 工作时间表 çarpım ～su 乘法表 ders ～su 课程表 kronoloji ～su 纪年表 ücret ～su 工资表 Çarpım tablosunu ezberledin mi? 你背会了乘法表吗？❸景色，全景；情景，场景；生动描述：muazzam ～ 雄伟的场面 Pencereden kentin güzel tablosu görünüyor. 从窗口可以看到全城的景色。Bu tablo, törende bulunan yediden yetimişe herkesi duygulandırdı ve ağlattı. 这个场面令参加仪式的所有老老少少感动得流下了眼泪。❹(戏剧的)一场：Piyes iki perde bir tablodan oluşuyor. 这部剧有两幕一场。❺仪表板，(控制)面板；榜，牌：iftihar ～su 光荣榜 ◇～ **yapmak** 作画

tabloid (英) *is.* (多图片、短报道、常常以醒目标题为特点的)小报，(大小约为普通报纸一半的)小型报

tabolunmak, tab'olunmak (*nsz*) 已付印，已印刷，已印出

tabu (法) *is.* ve *s.* 塔布，禁忌；禁忌语；禁忌的(事物或行为)，不容亵渎的：～ konular 不容触及的问题，忌讳的问题

tabulaşmak (*nsz*) 被视为禁忌，被奉若神明

tabulator *is.* 制表机

tabulga *is.* 〈植〉合叶子，蚊子草

tabur *is.* ❶〈军〉营 ❷支队，队 ◇～ ～ 一队一队地，一列一列地：Sokaktan tabur tabur öğrenci geçti. 街头走过一队又一队的学生。

taburcu *s.* ❶(病愈可以)出院的：Taburcu hastaların raporları hazır. 出院证明准备好了。❷【俚】被释放出狱的：Biraz daha karanfili sıkarsan, iki ay sonra taburcusun. 你再坚持一下，两个月之后你就可以出去了。❸【俚】被炒鱿鱼的，被解雇的 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①让(病人)出院 ②释放，放出 ～ **olmak** ①(病愈)出院：On gün hastanede yattıktan sonra bugün taburcu oldu. 他住了 10 天院，今天出院了。②出狱，获释

tabure (法) *is.* 凳子：Sandalye yok, tabureye oturacağım. 没有椅子，我将坐在凳子上。

tabut (阿) *is.* ❶棺材 ❷【俗】长蛋箱

tabutçu *is.* 棺材匠

tabutlamak (*-i*) 入殓

tabutluk, -ğu *is.* ❶清真寺存放空棺材的地方 ❷【俗】囚笼

tabya [ta'bya] (阿) *is.* 【旧】棱堡；炮位，炮台，堡垒，要塞 ◇(*-i*) ～ **etmek** 加固，使更牢固，使更坚固

Tacik, -ği *öz.is.* ❶塔吉克人 ❷塔吉克族人：～dili 塔吉克语

Tacikçe Ⅰ *is.* 塔吉语 Ⅱ *zf.* 讲塔吉克语，用塔吉克语

Tacikistan *öz.is.* 塔吉克斯坦(亚洲)

tacil [ta:ci:l] (阿) *is.* 加快，加速；不断催促 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①使加快，使加速；催促：İşi tacil edelim. 我们要加快速度做这件事。②〈军〉调集到，集结到，集中到

tacir [ta:cir] (阿) *is.* 【旧】商人，商贾

tacirbaşı *is.* 店主，店老板

taciz [ta:ci:z] (阿) *is.* ❶令人厌烦，使生厌，使讨厌；骚扰，打扰，困扰：Köy halkı gece gündüz kurtların ulumasından taciz oluyor. 村民整天整夜受到狼嗥的打扰。❷〈无〉干扰，噪音 ◇ ～ **etmek** (使受)打扰，骚扰；麻烦，惊动：Personel her an iftiraya uğrama riskiyle taciz edilir. 工作人员被随时可能发生的诬陷所困扰。

tacizlik, -ği *is.* 骚扰，打扰 ◇(*-i*) ～ **etmek** (使受)骚扰，打扰 ～ **getirmek** ①抱怨受骚扰 ②使厌烦，使讨厌 (*-e*) ～ **vermek** ①骚扰，打扰 ②使厌烦，使讨厌

taç[1] (阿) *is.* ❶王冠，冠冕；(某些教派首领的)头饰；(新娘或美女等的)头饰，花冠 ❷【转】君权，王权 ❸〈植〉花冠 ❹(鸟的)羽冠 ❺〈天〉日冕 ◇～ **giymek** ①登基，被加冕：impatorun ～ giyme töreni 皇帝的加冕仪式 ②【转】取得桂冠，夺魁，夺冠：Güzellik kraliçesi taç giydi. 选美大赛的冠军戴上了花冠。

taç[2] (英) *is.* 〈体〉边线以外地区；(球)出边线 ◇～ **atışını yapmak** 发边线球，发界外球 ～ **atmak** 发边线球，发界外球 ～ **atışını kullanmak** 发边线球，发界外球

taçbeyt *is.* 〈文〉喀西达诗的最后两行诗

taçlandırmak (*-i*) taçlanmak 的使动态

taçlanmak (*nsz*) ❶被加冕；夺冠 ❷形成花冠 ❸【转】达到圆满：Bir Çin gezisi, Çin Seddi'ni görmeden taçlanmaz. 不到长城就不算到过中国。

taçlı *s.* ❶被加冕的，戴王冠的：başı altın ～ erkek 头戴金冠的男人 ❷有(…样的)花冠的

taçsız *s.* ❶未被加冕的，无冕的：～ kral 无冕之王 ❷无花冠的

taçsızlar *is.* 〈植〉无花瓣植物

taçver *is.* 统治者，执政者

taç yaprağı *is.* 〈植〉花瓣

taç yapraklı 〈植〉 Ⅰ *s.* 有…花瓣的：ayrı ～ bitkiler 分瓣植物 bileşik ～ bitkiler 合瓣植物 Ⅱ *is.* 离瓣花类植物

taçyapraklılar *ç.is.* 〈植〉离瓣花类植物(类)

taçyapraksızlar *ç.is.* 〈植〉无花瓣植物(类)

tadalma *is.* ❶ tadalmak 的动名词 ❷味觉：～ organı 味觉器官

tadalmak (*-i*) 品着滋味慢慢地吃或喝，品尝味道

tadam 见 tadım

tadat, -ti [ta:da:t] (阿) *is.* ❶数，点 ❷〈军〉点名 ◇～ **etmek** ①数，点 ②〈军〉点名

tadı 见 tadım

tadıcı *is.* 品尝者，品味者，尝味者，试味者

tadılmadık *s.* ❶没有品尝过的，没尝过的 ❷没有亲身经历过的，没有体验过的

tadılmak (*nsz*) tatmak 的被动态

tadım *is.* ❶(一)尝，口尝之量 ❷味觉：～ cisimcikleri 〈解〉(舌头上的)乳突

tadımlık *s.* 一口；少量，少许，一点儿：bir ～ bal 一点儿尝尝的蜜 Bu doyumluk değil, tadımlıktır. 这不是让当饱吃的，而是让尝一尝的。

tadil(**ât**) [ta:di:l, ta:di:la:t] (阿) *is.* ❶修改，改做；变态，变体 ❷减轻，减弱；减少 ❸〈无〉变压 ❹改造，改建 ❺〈化〉中和 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①使变形，使变态；重做 ②减轻，减少，减弱 ③〈化〉中和

TAEK 【缩】土耳其原子能委员会(Türkiye Atom Enerjisi Kurumu)

taflan *is.*〈植〉桂樱(*Prunus laurocerasus*)：～ suyu 桂樱叶滴剂

tafra (阿) *is.* ❶自大，吹牛 ❷高傲，傲慢，妄自尊大 ◇～ **satmak** 自大，吹牛

tafracı *is.* ❶自大者，吹牛者 ❷傲慢的人

tafsil [tafsi:l] (阿) *is.*【旧】❶详述，详细说明 ❷详情，细节 ◇～ **satmak** 详细地叙说，详细报导；详尽地描述细节，热中于细节

tafsilât [tafsila:t] (阿) *is.* 详情，细节；详细情节，详细内容 ◇～ **ile** 详详细细地 ～ **vermek** 详述，详细说明 ～**a gir**(**iş**)**mek** 详述，详细说明：Daha fazla tafsilâta girmeyi bu gün zararlı gördüğüm için bu konuda susacağım. 我觉得今天不宜说得过细，所以不准备就这个问题发言。

tafsilâtlı *s.* 详细的，详尽的：～ bir plân 一份详尽的计划 ～ rapor 详细的报告

tafta [ta'fta] (波) *is.* 塔夫绸

tafzih [tafzi:h] (阿) *is.* 【旧】责备，斥责，揭短，羞辱

tagaddi [tagaddi:] (阿) *is.* 【旧】被喂养，营养，滋养 ◇～ **etmek** 吃，食

Tagal(**og**) *öz.is.* ❶他加禄人(菲律宾少数民族之一) ❷他加禄语

tagallüp, -bü (阿) *is.* 【旧】暴力，强迫，逼迫；暴政，苛政；专横，强权；残暴，暴虐 ◇～ **etmek** 残害，横行不法

tagayyür (阿) *is.*【旧】改变，变化：Onun çehresinde tagayyür, muhatabının gözünden kaçmadı. 他表情的变化没有逃过对方的眼睛。◇～ **etmek** 变化，改变变更，起变化

tağşiş [tağşi:ş] (阿) *is.* 【旧】❶掺杂，掺假 ❷伪造，仿制，篡改 ◇～ **etmek** ①掺杂，掺假 ②伪造，赝造

tağyir [tağyi:r] (阿) *is.* 改变，变化 ◇～ **etmek** 使变化，改变，变更；更换

tahaccür (阿) *is.* 【旧】石化 ◇～ **etmek** 变成石，石化

tahaffuz (阿) *is.* 【旧】预防，防备；自卫，自我防护：sıkı ～ 严格的检疫 ◇～ **etmek** 保护自己，防备

tahaffuzhane [tahaffuzha:ne] (阿-波) *is.* 检疫站

tahakkuk (阿) *is.* ❶实现：maksadın ～u 目标的实现 bu neticenin ～undan evvel 在获得这个结果之前 Büyük tasavvurlarımızın tahakkuku için Cenab-ı Hak bize muin olsun. 愿真主保佑我们心想事成。❷〈会〉应计：～ esası 〈会〉应计制，权责发生制(会计中确认收入和费用的一种方法) ～ memuru 估税员 ～ tarihi 〈会〉应收应付日期 ◇～ **etmek** ①(被)实现；被证实：Plânları tahakkuk etti. 他们的计划实现了。Bu tahmin tahakkuk etmedi. 这个猜测没有得到证实。②〈会〉(利、税)到期：～ eden faiz 应计利息 ～ eden gelir 应计收入

tahakküm (阿) *is.* ❶统治，政权：eski bir yarı-sömürgeyi kapitülasyonlardan ve büyük devletler ～ünden kurtarmak 使过去的半殖民地摆脱不平等条约和列强的统治 ❷强迫，压迫；暴虐，专横，强权 ◇～ **etmek** ①统治 ②欺压，压迫，实施暴力

tahammuz (阿) *is.* 【旧】氧化

tahammül (阿) *is.* 容忍，忍耐，忍受，承受；耐力，毅力；耐用性：～ kabiliyeti 载重量，负荷量 farklı düşüncelere karşı ～ 对不同思想的容忍 Artık tahammülümüz kalmadı. Katilleri hemen bulun. 我们已经忍无可忍了，你们必须立即抓住凶犯。◇～ **edilmez** 不能忍受的，无法容忍的 (*-e*) ～ **etmek** 容忍，忍耐，忍受，承受：Bu kokuya tahammül edemeyeceğim, içim dönüyor, kalk buradan çıkalım. 我受不了这个味道，感到恶心，咱们离开这里吧！Tahammül edemedim. 我再也忍不住了。Hep benim hatırım için bu hayata tahammül ediyor. 他都是为了我才忍受这样的生活。～ **olunamayacak** (或 **edilemeyecek**) **derecede** (或 **kadar**) 不能忍受，受不了：Tahammül edilemeyecek

derecede yalan söylüyor. 他在撒弥天大谎。

tahammülfersa [tahammülfersa:] (阿-波) *s.* 【旧】不能忍受的，(令人)无法容忍的，使人受不了的：～ sıcak 难熬的酷暑；难以忍受的酷热

tahammüllü *s.* 有耐力的，有毅力的；耐久的，结实的

tahammür (阿) *is.* 【旧】发酵 ◇～ **etmek** 发酵

taharet [taha:ret] (阿) *is.* ❶清洁，干净，纯洁 ❷净礼；小净，(便后的)清洗 ◇～ **almak** 净身，进行清洗 ～ **kağıdı** 手纸

taharetlenmek (*nsz*) (便后)进行清洗

taharetsiz *s.* 脏的，不干净的，没有净洗的

taharri [taharri:] (阿) *is.* 【旧】❶寻找，查找；搜查；调查 ❷侦探：～ memuru 便衣警察，密探，暗探；侦探 ◇～ **etmek** 寻找，查找；搜查；调查

taharrüş (阿) *is.* 恼怒，恼火；激动，生气 ◇(*-i*) ～ **etmek** 感到恼怒，激动，生气

tahassun (阿) *is.* 【旧】❶躲藏，藏身，躲避 ❷〈军〉(防御)工事，堡垒 ◇～ **etmek** 设防，筑上防御工事，挖掩体，藏身在堡垒里

tahassür (阿) *is.* 【旧】❶加浓，变稠，(得到)浓缩 ❷思念，想念；渴望(获得)：Çocukluğunu yaşadığı Beijing'i son günlerine kadar hep tahassürle hatırlar. 他一直到死都非常怀念儿时生活过的北京。◇～ **etmek** ①加浓，变稠，变稠密 ②想念，思念

tahassüs (阿) *is.* 感情；心情；感想，感受；动情：Tahassüsünü sakin göz yaşlarıyla ifade etti. 他以默默的泪水表示他的感情。

tahaşşüt, -dü (阿) *is.*【旧】集结，集中；集合：tank ～ü 坦克的集结 ◇～ **etmek** 集中，集结 ～ **kampı** 集中营

tahattur (阿) *is.* 【旧】记起来，回想起，想起 ◇(*-i*) ～ **etmek** 记起来，回想起，想起

tahavvül (阿) *is.* 【旧】变化，改变，转变，转化 ◇～ **etmek** 变化，改变，转变，转化

tahayyül (阿) *is.* 【旧】想象，设想，幻想，梦想：～ kabiliyeti 想象力 ◇(*-i*) ～ **etmek** 想象，设想，幻想：Orada geçen korkunç hâdiseleri tahayyül etmek bile güçtür. 那里发生的可怕事件令人难以想象。O gece, öyle yaşamamışlar için tasavvur ve tahayyül edilebilecek bir hâl değildir. 那个夜晚，对于没有过这种经历的人来说是无法想象的。

tahdidat [tahdi:da:t] (阿) *ç.is.* 限制，限定，制约，约束

tahdit, -di (阿) *is.* 限制，限定，制约，约束：～ hattı 分界线，划定的界线 döviz ～leri 外汇限制 sürat ～i 速度限制 ◇～ **etmek** 限制，限定，制约，约束

tahfif [tahfi:f] (阿) *is.* 减轻，减弱，缓和，冲淡 ◇～ **etmek** 减轻，减弱，缓和

tahıl *is.* 谷物；粮食：～ ambarı 粮仓 ～ tanesi 子实，子粒 ～ tarlaları 种粮食的地

tahin [tahi:n] (阿) *is.* ❶芝麻酱，芝麻研 ❷芝麻油；香油

tahin helvası *is.* 芝麻哈尔瓦(一种由碎芝麻和蜜糖等混合而成的甜食)，芝麻酥糖

tahinî [ta:hini:] (阿) *s.* 棕黄色的，黄褐色的

tahin rengi *is.* 棕黄色，黄褐色

tahkik [tahki:k] (阿) *is.* 调查：Bunun böyle olduğunu iyice tahkik için yola çıkmak üzere idim. 我正准备出发去仔细调查是否属实。◇～ **etmek** 调查

tahkikat [tahki:ka:t] (阿) *ç.is.* 调查：～ komisyonu 调查委员会

tahkim [tahki:m] (阿) *is.* 【旧】❶巩固，加强，使更牢固，使更结实：～ cıvatası 加固螺栓 binanın ～i 大楼的加固 ❷裁决；仲裁决议，仲裁结果：uluslararası ～ 国际仲裁 uyuşmazlıkların uzlaşma veya ～ yolu ile çözümü 通过调解或仲裁解决分歧 ❸任命法官，委任审判员：～ kararı 任命法官的决议 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①加强，巩固：mevzileri ～ etmek 巩固阵地 ②仲裁

tahkimat [tahki:ma:t] (阿) *ç.is.* ❶防御工事：Boğazların tahkimattan ve her türlü askeri müdafaa tertiplerinden mahrum olmasını şart koşuyorlar. 他们提出海峡不得修建防御工事，不得采取任何防御措施的条件。❷加固：Bu binanın mutlaka tahkim edilmesi gerekiyor,

tahkimatın da yaklaşık 850. 000 dolar tutarındaki bir masrafla yapılabilecek. 这座大楼必须进行加固，加固费大约需要 85 万美元。

tahkir [tahki:r] (阿) *is.* 侮辱，羞辱 ◇(*-i*) **～ etmek** 侮辱，羞辱：Onu tahkir etmeğe, hatta dövmeğe kalkıyorlar. 他们准备羞辱羞辱他，甚至是揍他。**～a uğramak** 受到侮辱，受到羞辱

tahkiye (阿) *is.* 【旧】叙述，讲述 ◇**～ etmek** 叙述，讲述

tahlif [tahli:f] (阿) *is.* 使发誓，使宣誓 ◇**～ etmek** 使宣誓

tahlil [tahli:l] (阿) *is.* ❶分析，化验；检查，查验，检验：kemî ～ 〈化〉定量分析 keyfî ～ 定性分析 kimyevî ～ 化学分析 ❷〈语〉分析：cümlenin ～i 句子分析 ◇**～ etmek** 分析，化验，检验

tahlilî [tahli:li:] (阿) *s.* 分析的：～ hendese 解析几何 ～ kimya 分析化学

tahlisiye [tahli:siye] (阿) *is.* 水上救生：～ istasyonu 救生站 ～ kemeri 救生带 ～ sandalı 救生艇，救生舢板 ～ simidi 救生圈 ～ vasıtası 救生器材 ～ yeleği 救生衣 ～ yüzücülüğü 救生工作 sahil ～ grubu 海岸救援小组

tahliye (阿) *is.* ❶撤离，疏散；腾出：depremzedelerin ～si 撤离地震灾民 malların vapurdan ～si 从船上卸货 Evin tahliyesi iki gün sürdü. 腾房子的工作进行了两天。❷释放 ❸卸货；登陆 ◇(*-i*) **～ etmek** ①撤离，疏散；卸下；清空：Tahliye edilirse bilâhare onun idaresini elime alacağım. 如果他要撤离的话，以后他那个部门将由我来掌管。②释放：Tutukluyu tahliye ettiler. 他们把罪犯放了。

TAHMGC 【缩】土耳其残废军人联合会(Türkiye Harp Malûl Gaziler Cemiyeti)

tahmil [tahmi:l] (阿) *is.* 【旧】❶装载，加载：eşyanın vapura ～i 货物装船 ❷责成，委托；归咎

tahmin [tahmi:n] (阿) *is.* 估计，猜测；评价，评判；确定，断定：～ bedeli 估价 göz ～i 目测 hava ～i 天气预报 mesafe ～i 目测距离 Ancak yirmi beş yaşlarında tahmin olunabilir. 估计他只有 25 岁左右。Şimdilik her şey tahminden ibaret. 目前所有这些只不过是猜测而已。Tahminlerinde yanılmaz. 他一猜一个准。◇(*-i*) **～ etmek** 估计，猜测；大致确定：～ edildiğine göre 大概，据估计 ～ edilen sıcaklık 预报温度 Kalıbına bakan senin böyle kaba sovan olduğunu hiç tahmin etmez. 看外表谁也想不到你是这么外强中干。Neticenin bu şekilde tecelli edeceğini tahmin edemedik. 我们没有料到会出现这样的结果。

tahminci *is.* 评价员，估价员，鉴赏人

tahminen [tahni:'nen] (阿) *zf.* 大约，大致，大概，估计为：Tahminen kırk yaşlarında. 他大约有 40 岁。

tahminî [tahmi:ni:] (阿) *s.* 大约的，大致的，大概的，估计的：～ fiyat 议价 ～ kalkış saati 〈海〉估计离岸时间 ～ varış saati 〈海〉估计到岸时间

tahminlemek (*-i*) ❶估价，评价；评定，鉴定 ❷大致确定，大致断定

tahmis (阿) *is.* 【旧】❶(咖啡等的)烘焙，烘干 ❷咖啡店

tahmisçi *is.* 卖咖啡(粉)的人；咖啡店

tahnit [tahni:t] (阿) *is.* 【旧】(用药物、香料、防腐剂等对尸体进行的)防腐处理 ◇(*-i*) **～ etmek** 给尸体涂防腐剂

tahra (法) *is.* (修枝用的)镰刀，园艺刀

tahribat [tahri:ba:t] (阿) *ç.is.* 破坏，损坏，毁坏；废墟：Savaş olsaydı bu depremden daha fazla tahribat göremezdik. 我们遭受的破坏即使是战争也不会超过这次地震。

tahrif [tahri:f] (阿) *is.* 【旧】更改；篡改，歪曲 ◇(*-i*) **～ etmek** 更改；篡改，歪曲：gereçekleri ～ etmek 歪曲事实 Ben sözleri tahrif ederek tercüme ettim. 我把这番话更改之后进行了翻译。

tahrifat [tahri:fa:t] (阿) *is.* 【旧】更改；篡改，歪曲 ◇**～ etmek** 更改；篡改，歪曲：hakikatı tahrifat etmek 歪曲真理 Tarihî hakikatler kasten tahrif ettiler. 他们蓄意篡改了历史史实。

tahrik [tahri:k] (阿) *is.* ❶驱动，推动，驱策；使动身，使起程：～ tekerleği 〈技〉驱动轮 ❷

煽动，怂恿，策动；教唆；挑拨(离间)：～ siyaseti 挑拨离间政策 ❸煽情，激起性欲 ◇(*-i*) **～ etmek** ①驱动，推动，驱策；使动身，使起程：treni ～ eden lokomotif 牵引火车的车头 birinin merakını ～ etmek 激起某人的好奇心 ②煽动，怂恿，策动：yabancı düşmanlığı ～ etmek 煽动排外情绪 ③对某人煽情，激起某人的性欲

tahrikât [tahrika:t] (阿) *ç.is.* 煽动，怂恿，策动，挑拨 ◇**～ta bulunmak** 挑起，发起；教唆，唆使；挑拨

tahrikatçı *is.* 教唆者，挑拨者，煽动者：harp ～sı 战争贩子，战争挑拨者

tahrikçi *is.* ve *s.* 煽动者，怂恿的，策动的：～ yazılar 煽动性的文章 ～ bir hareket 一种煽动性行为

tahrikçilik, -ği *is.* 煽动，怂恿，策动

tahril [tahri:l] (阿) *is.* 【旧】线，线条；条纹；带：ince ～ 细线条；窄带

tahrilli *s.* 【旧】❶有线条的，带条纹的 ❷有纹理的，有花斑的

tahrim *is.* 禁止，不准 ◇**～ etmek** 禁止

tahrip, -bi [tahri:p] (阿) *is.* 破坏，损坏，毁灭：～ cephanesi 爆炸品 ～ eri 爆破手，爆炸者 ～ kalıbı 爆破药块 ～ maddeleri 爆炸品，爆炸物，炸药 ◇(*-i*) **～ etmek** 损坏，破坏，毁灭：millî serveti ～ edecek 损坏国家财产

tahripçi *is.* 〈军〉爆破手，爆炸者

tahripçilik, -ği *is.* 〈军〉爆破，爆破作业，爆破学

tahripkâr (阿-波) *s.* 破坏性的，有害的：～ faaliyet 破坏活动 ～ kuvveti 破坏力 ◇**～ silâhları** ①破坏性武器，杀伤性武器 ②作战武器 **～e uğramak** 遭到破坏

tahrir [tahri:r] (阿) *is.* 【旧】❶写，写作，起草；记录，登记；作文，文章：～ vazifesi 作文 nüfus ～i 人口普查 ❷登记，登录；查封，查抄：emlak ～i 〈法〉查封不动产 tereke ～i 〈法〉查封财产 ❸编辑：～ müdürü 编辑 ◇(*-i*) **～ etmek** ①写 ②登记，登录 ③编辑，编纂

tahrirât [tahri:ra:t] (阿) *ç.is.* 公文，公函；通讯，通讯报道：～ kâtibi (政府部门的)文书，秘书 ◇**～ kalemi** ①(政府部门的)秘书处 ②办公室，办事处：tahrirât kalemi müdürü 办公室主任，办公厅主任，办事处主任

tahriren [tahri:'ren] (阿) *is.* 【旧】书面地，以书面形式

tahrirî [tahri:ri:] (阿) *is.* 【旧】书面的，文字的：～ imtihan 笔试 ～ teminat 书面保证

tahriş [tahri:ş] (阿) *is.* 【旧】(对身体器官或组织的)刺激；刺痒：cilt ～i 皮肤瘙痒 ◇**～ edici** 刺激性的 (*-i*) **～ etmek** 刺激；使刺痒：Teneffüs ettiğimiz havada boğazımızı tahriş eden bir şey vardır. 我们吸进的空气里有一种刺激喉咙的物质。Naylon bluz cildimi tahriş ediyor. Ben pamuklu giyerim. 尼龙内衣对我的皮肤有刺激，我穿纯棉内衣。

tahsil [tahsi:l] (阿) *is.* ❶收取，征收：su ücretlerinin ～i 收水费 ～ memuru 收款人，收税员 ～ hesapları 应收帐款 ❷〈财〉托收，兑现，兑付：～ masrafları 托收费 bonoların ～i 凭票据兑现 ❸教育，学习，学业：iptidai ～ 初等教育 orta ～ 中等教育 yüksek ～ 高等教育 Oğlunun birini tahsil için Beijing'e göndermiş. 他把一个儿子送到了北京去念书。Şimdi bana lütfen, tahsilinizden ve iş tecrübenizden bahseder misiniz? 现在请您谈谈您的学历和您的工作经验。◇(*-i*) **～ etmek** ①收取，征收：vergiyi ～ etmek 征税 ～ edilmemiş alacaklar 呆帐 ②〈财〉凭票兑现 ③接受教育；学习：matematik ～ etmek 学习数学 garp memleketlerinde ～ eden gençler 在西方国家接受教育的青年人 Hekimlik tahsil etti. 他学过医。**～ görmek** 接受教育，受到教育：İyi tahsil görmüş. 他接受过良好的教育。**～ yapmak** 受教育，学习 **～de bulunmak** 接受教育，受到教育 **～e gitmak** 求学，上大学：Avrupa'ya ～e gitmek 赴欧求学 **～ini ilerletmek** 深造

tahsilât [tahsi:la:t] (阿) *ç.is.* 征收的款；国家收入：dükkânın bugünkü ～ı 商店今天的收入

tahsildar [tahsi:lda:r] (阿-波) *s.* 收税员，征税人；流动收款员：elektrik ～i 收电费的人

tahsildarlık, -ğı *is.* 收税员的职业或工作；流动收款员的工作

tahsilli *s.* 有学问的，有学识的；有文化的；受过教育的；有教养的

tahsis [tahsi:s] (阿) *is.* ❶拨付，拨发，划拨，分配：Kapının önünde duran otomobili, misafirlerin emrine tahsis olunmuştu. 门前停着的汽车配给来宾使用。❷拨款 ◇～ **etmek** ①拨付，拨发，划拨，分配给：Bana üst kattaki odayı tahsis etmişlerdi. 他们把楼上的房间留给我住。Bu para yol yapımına tahsis edildi. 这笔款项用于修路。②拨款

tahsisat [tahsi:sa:t] (阿) *ç.is.* 专用经费，专款，拨款 ◇～ **ayırmak** 拨款 **～ı mesture**【旧】(政府预算中用于资助秘密项目的)任意性资金

tahsisen *zf.* ❶尤其，特别是 ❷通过拨款形式，用拨款形式

tahsisli *s.* 专用的：～ yol 专用车道

tahşidât (阿) *ç.is.* 〈军〉集结 ◇～ **yapmak** 调集，集中

tahşit, -di (阿) *is.* 〈军〉集结，集中，调集 ◇(*-i*) ～ **etmek** 集中，调集

tahşiye (阿) *is.* (页边或行间的)注，批注；注释 ◇～ **etmek** 加批注；注释

taht (波) *is.* ❶宝座，御座，龙椅 ❷王位，帝位；王权，君权 ◇～ **harbi** 争夺王位的战争 ～ **kavgası** 王位之争 (*-i*) **～a çıkarmak** 使登基，立某人为王 **～a çıkmak** 登基，登上王位，坐上宝座 (*-i*) **～a geçirmek** 使登基，立某人为王 **～a geçmek** 登基，登上王位，坐上宝座 **～a oturmak** 登基，登上王位，坐上宝座 (*-i*) **～a oturtmak** 使登基，立某人为王 (*-i*) **～tan devirmek** (或 **indirmek**) 废黜，推翻 **～tan vazgeçmek** 放弃王位，退位

tahta (波) Ⅰ *is.* ❶木板；板，盘：～ ayak(lık) 高跷 ～ oymacılığı 木刻(术) çürük ～ya ayak basmak 做冒险的事 hamur ～sı 面板，案板 kara tahta 黑板 resim ～sı 画板 satranç ～sı 棋盘 tecrübe ～sı 试验对象，试验品 ütü ～sı 熨衣板 yazı ～sı 写字板，黑板 ❷(苗)床，坛 Ⅱ *s.* 木制的，木头的：～ döşeme 木地板 ～ ev 木屋 ～ geçit (或 köprü) 木桥 ～ havale 木屏风 ～ kaldırım 木块马路 ～ kaplama 木制护墙 ～ kaşık 木匙，木勺 ～ masa 木头桌子 ◇～ **perde** ①木隔板，木挡板 ②木栅栏 **～sı eksik** 【谑】(脑子里)少根儿筋，少根儿弦 **～ya kaldırmak** 要求(学生)进行板演

tahta biti *is.*〈动〉臭虫，床虱(*Cimex lectularius*)

tahtaboş (波) *is.* 木走廊；凉台，平屋顶晒台

Tahtacı *öz.is.* 塔赫特吉族(生活在阿纳多卢的一些什叶派教徒)；塔赫特吉人

tahtakoz *is.* 【俚】警察，雷子，条子：Tahtakoza enselenirsen, sabaha kadar içirirler sana. 你要是栽在雷子手里，这一宿够你喝一壶的。

tahta kurdu *is.* 〈动〉家具窃蠹，家具蛀虫(*Anobium punctatum*)

tahta kuruları *ç.is.* 〈动〉异翅目

tahta kurusu *is.* 〈动〉臭虫，床虱(*Cimex lectularius*)：Eski tahta karyolada tahta kurusu vardı. 旧木床上有臭虫。

tahtalı Ⅰ *s.* 有木板的 Ⅱ *is.*〈动〉斑鸠；班尾林鸽(*Columba palumbus*) ◇～ **köy** 【俚】①乡村墓地 ②阴间 ～ **köye gitmek** 【俚】进棺材，死，上西天，去阴间 ～ **köyü boylamak** 【俚】进棺材，死，上西天，去阴间

tahtalı güvercin *is.* 〈动〉斑鸠；班尾林鸽

tahta pamuk *is.* 木丝，木毛，细刨花(用作包装或某些家具的填塞物)

tahtapuş 见 tahtaboş

tahtelbahir, -hri (阿) *is.* 【旧】潜艇：～ dürbünü 潜望镜

tahterevalli [tahtereva'lli] (波) Ⅰ *is.* 跷跷板：Tahterevalli güzel bir oyun aracı. 跷跷板是一种很好的游戏用具。Ⅱ *s.* 疯的，疯狂的

tahteşşuur [ta'hteşşuur] (阿) *is.* 【旧】潜意识，下意识

tahtırevan, tahtıreven (波) *is.* 【旧】轿子，肩舆；象轿，驼轿；担架，抬床

tahvil [tahvi:l] (阿) *is.* ❶【旧】转换，转变，改变 ❷债券：～ sahibi 债券持有人 iki yıl vadeli devlet ～i 两年期国债 istikraz ～i 公债券 ❸〈经〉兑换，转换 ◇～ **etmek** 转换，转变，改变

tahvilât [tahvi:la:t] (阿) *ç.is.* 债券，证券：ikramiyeli ～ 有奖公债券 ◇～ **borsası** 证券交易所

tak[1] *is.* (撞击木板或放枪等的声音)啪，劈啪：Kitap tak diye kafama düştü. 书啪地一声落在我的头上。◇～ **çalıştır** (计算机)即插即用的

tak[2] [ta:k] (阿) *is.* 拱，拱门，拱形结构：zafer ～ı 凯旋门 Kentimizin caddelerine Cumhuriyet Bayramı'nda taklar kuruldu. 国庆节我们城里的大街上都搭起了拱形门。

taka[1] [ta'ka] (阿) *is.* ❶(黑海东部的一种)小帆船：Takaları genellikle Doğu Karadeniz halkı kullanır. 总的说，黑海东部老百姓使用小帆船。❷【俚】老爷车，破车

taka [2] *is.* ❶(接近屋顶的)小窗 ❷壁龛

takacı *is.* 船工

takaddüm (阿) *is.* 先行，在前；优先权，优越性；首先，抢先 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①走在…之前，走在…前面 ②具有优势，具有优越性

takallüs (阿) *is.* 【旧】❶收缩，收拢；压缩；缩短，缩小 ❷〈医〉抽搐，痉挛 ◇～ **etmek** 缩短，缩小；收缩，压缩

takanak, -ğı *is.* (阿) *is.* 【俗】❶债务 ❷关系，交往，交道 ❸穿戴的饰物

takarrüp, -bü (阿) *is.* 【旧】❶接近，靠近，挪近，移近：～ yürüyüşü 〈军〉行军 ❷临近，来临(指节日) ❸〈数、理〉收敛(性) ◇～ **etmek** ①接近，靠近 ②临近，到来

takarrür (阿) *is.* 【旧】❶安排；安放；安置，安顿 ❷确定，决定；批准 ❸〈医〉制止，限制；隔绝，封锁 ◇～ **etmek** ①安顿 ②确定，决定

takas (阿) *is.* ❶结帐，结算；清算；清帐，算清欠帐：～ anlaşması 清算协定 ～ odası (银行)票据交换所，结算所 ～ senedi 结算票据 ❷交换；以物易物，物物交换 ◇～ (**tukas**) **etmek** (或 **olmak**) 支付，付款，清帐，付清 ～ **usulü** 划拨清算方法

takaslamak (*-i*) 补偿，弥补，赔偿

takat, -ti [ta:kat] (阿) *is.* 力量，力气；能力：～ lâmbası 发生炉煤气灯 ～ merkezi 发电站，动力站 ～ nakli 输电，能量传输 elektrikî ～ 电流强度 işitme ～i 〈无〉可听度 küçük ～*te* radyo istasyonu 小功率电台 reaktörün ～i 反应堆的功率 ◇～ **getirmek** 承受，忍受 ～ **götürmek** 承受，忍受 ～**i kalmamak** 精疲力尽：Takati kalmadı 他再也没有力气了。～**i kesilmemek** 精疲力尽：Takati kesildi. 他再也没有力气了。(*-e*) ～**i yok** 没有力气做：Yürümeye takati yok. 他走不动了。～**ini sarfetmek** 耗尽力量 ～**ten düşmek** 变得虚弱，没有力气，筋疲力尽 ～**ten düşürmek** 使软弱无力，使衰弱，削弱(敌人)

takatli *s.* 有力的

takatsiz *s.* 无力的，疲惫的

takatsizlik, -ği *is.* 疲惫，虚弱

takatu (阿) *is.* 交叉点，交点：～ noktası 〈数〉交点 ◇～ **etmek** ①横贯，贯穿 ②相交，交叉

takatuka [takatu'ka] *is.* ❶噪声，嘈杂声，轰隆声 ❷〈印〉版楔，紧版小楔子 ❸【旧】烟灰缸

takav *is.* (马)蹄铁，马掌

takavcı *is.* (钉马掌的)铁匠，打铁的

takayyüt, -dü (阿) *is.* 【旧】❶注意，专心，留心；关心，关怀 ❷努力，勤奋 ◇(*-e*) ～ **etmek** 注意，留心；关心

takaza (阿) *is.* ❶责备，责怪；斥责，申斥 ❷逼债，催债 ◇～ **etmek** ①责备，指责；斥责 ②逼债，催债

takbih [takbi:h] (阿) *is.* 【旧】不赞同，不赞成；指责，谴责 ◇～ **etmek** 不赞成；指责，谴责

takdim [takdi:m] (阿) *is.* ❶【旧】赠送，送给；呈送 ❷介绍，推荐 ❸偏重，特别优待，器重，厚爱 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①赠送，送给；呈送；致以：Bu arkadaşımın sana şükran ifadesi

olarak takdim ettiği iki hediye. 这是我的朋友为了表示谢意送给你的两件礼物。Hürmetlerimi takdim ederim. 谨致敬意。Raporu Başbakana takdim edildi. 报告已经呈送了总理。②建议，提议 ③介绍：Kendimi size takdim edeyim. 让我来作一下自我介绍。Seni bu gece bizim eski diplomatımıza takdim edeceğim. 今天晚上我要把你介绍给我们的前外交官。④优先做 **～ tehir** 〈语〉(词序)倒装

takdimci *is.* ❶介绍人，介绍者 ❷司仪，节目主持人，报幕员

takdimcilik, -ği *is.* 司仪，节目主持，报幕

takdir [takdi:r] (阿) *is.* ❶赞成，赞同；赞许，称赞 ❷欣赏；(能够)理解 ❸评估，估价 ❹判断；判决，裁决 ❺天意，命运：Takdir böyle imiş. 天意如此；这是命中注定的。Takdir tedbir bozar. 【成】谋事在人，成事在天。Takdirle yazılan tedbirle bozulmaz. 人算不如天算；天意不可违。❻(位格形式表示条件)如果：aksi ～de 反之，否则，相反 Bu takdirde gitmem. 如果这样，那我就不去了。Yağmur yağdığı takdirde toplantı ertelenecek. 如果下雨，会议就推迟。◇(*-i*) **～ etmek** (或 **eylemek**) ①赞成，赞同，同意；赞许，称赞：Onun çalışmasını takdir ederiz. 我们欣赏他的工作。②欣赏，充分理解：Yarın pazar karıcığım. İşe gitmek var, takdir edersin. 老婆，明天是星期日，我得上班，你能理解的。Güçlük içinden olduğunu takdir ediyorum. 我充分理解他的难处。③评估，评价：arsanın kıymetini ～ etmek 评估地价 ④注定：Allah'ın takdir ettiğinden sakınma fayda etmez. 摆脱天意是徒劳无益的。**～ hakkı** 〈法〉酌处权 **～ kazanmak** 受到称赞 **～ yerini bulmak** (注定发生的事情终于)发生 **～ yektisi** 〈法〉酌处权 **～i ilâhî** 命运 **～ine bırakmak** 听由决断，任凭发落，由某人酌情处置 (*-in*) **～ini kazanmak** 受到称赞：Âlemin saygı ve takdirini kazamış bir adamdır. 他是一个得到大家尊敬和喜爱的人。

takdirkâr [takdirka:r] (阿-波) Ⅰ *s.* 受喜爱的，受欢迎的；赞成的，赞许的：～ sözler 称赞的话 Ⅱ *is.* 景仰者；崇拜者，爱慕者：Takdirkârlarınızdanım. 我是您的崇拜者。

takdirname [takdirna:me] (阿-波) *is.* 奖状

takdis [takdi:s] (阿) *is.* ❶使神圣化，使圣洁化，视圣 ❷尊重敬重，崇拜，崇敬 ◇(*-i*) **～ etmek** ①使神圣化，使圣洁化，视圣 ②尊重，敬重；崇拜，崇敬，崇祀

takeometre [takeome'tre] (法) *is.* 测距仪，速测仪

takı *is.* ❶(尤指结婚或订婚时送给女方的)首饰：Ablam takılarını bir kutuda saklıyor. 我姐姐把她的首饰放在一个盒子里。❷〈语〉词缀：Türkçe'de –i, -de, -*e*, -den, -in ekleri takıdır. 土耳其语中的后缀 –i, -de, -*e*, -den, -in 都是词缀。❸〈解〉阑尾

takıldak, -ğı *is.* ❶磨盘，磨石 ❷石磨声

takılgan *s.* 好作弄人的，好拿人开玩笑的

takılganlık, -ğı *is.* 作弄人的行为

takılı *s.* ❶系在…上的，佩戴在…上的，吊挂在…上的，挂在…上的，别在…上的，被固定在…上的：kemerine ～ kılıç 佩带在腰带上的宝剑 Dikenli çitten geçmek istemiş, fakat orada takılı kalmış. 他想通过蒺藜，但被蒺藜挂住了。❷拖挂的，被拖带的；牵引的，被纠缠不休的：arka arkaya ～ giden insanlar 一个跟着一个走的人们 Zihni, daima, bir düşünceye takılı. 他总在想问题。Sessiz sedasız uzandığı kanepede duvar kağıtlarına takılı kaldı gözü. 他一声不响地坐在沙发上，眼睛盯着墙纸。❸〈语〉带词缀的 ◇**～ ev** 装配式的房屋

takılış *is.* takılmak 的动名词

takılmak (*nsz*, *-e*) ❶ takmak 的被动态：Geline takılan iğne annesinin armağanıydı. 新娘戴的饰针是她妈妈送的礼物。Kapıya kilit takılmış. 门上了锁。Oltama büyük bir balık takıldı. 一条大鱼上了我的钩。Sivrisinek bir örümcek ağına takılmış. 蚊子被粘到了蜘蛛网上。❷戏弄，捉弄；逗弄；嘲弄，嘲笑，讥笑，说讽刺话：Ben öyle sanıyorum ki, siz şakacı bir kimsesiniz; insanlara takılmaktan pek hoşlanıyorsunuz. 我觉得您是个爱开玩笑的人，很喜欢捉弄人。Oğluna takılmağı sever. 他喜欢逗儿子玩。❸卷入，参加；卡住，陷住；被缠身：takılmadan okumak 不打磕巴地念 Biz de biçimsiz işe takıldık. 我们也卷入了这件不光彩的事。Bu probleme takıldı, onu bir türlü çözemiyor. 他被这个问题卡住了，怎么也解决不了。Geyiğin

boynuzları ağaçlara takılmış, aslan da kolayca yakalayıvermiş. 鹿的角卡在了树上，狮子狠容易地把它一下捉住了。❹耽搁很久，滞留，逗留；消磨时光：Yolda arkadaşına takıldı. 路上被朋友耽搁了。Arada arkadaşları ile işyerinin yakınındaki küçük meyhaneye takılır, çakır keyfi olunca evin yolunu tutar. 他时常与朋友在单位附近的小酒馆泡上一会儿，喝到略带酒意之后才回家。❺铭记，印入(心里、记忆中)：Sözleri kafama takılmıştı. 他的话印在了我的脑海里。❻追随不舍，纠缠不休；献殷勤，追求：Kendisine takılmağa başladılar. 他们开始追求她。◇**takılıp kalmak** ①被耽搁；消磨时光 ②盯；专注于：Çocuğun gözleri pencereye takılıp kalmıştı. 孩子的眼睛盯着窗子。Kafam bu düşünceye takılıp kaldı. 我脑子里一直在想这个问题。

takım Ⅰ *is.* ❶全套，全副，一套，一副，一组，(整套的)用具；(一副)假牙；〈机〉系：～ çantası 工具包 ～ çeliği 工具钢 ～ kutusu 工具箱 âletler ～ı 全套仪器；成套器具 av ～ları 全套打猎用品 çatal bıçak ～ı 一副刀叉 çay ～ı 一套茶具 dişli ～ (齿)轮系，传动机构，齿轮传动链 ～ elbise (男式)套服 kar ～ı 滑雪套装 ～ kavelesi (或 sözleşmesi) (雇主与一批工人达成的)集体合同 marangoz ～ı 一套木工工具 yatak ～ı 一套卧具；一套床上用品 yazı ～ı 一套文具 yemek ～ı 一套餐具 ❷一群，一伙；团体，集体；(工作)队，组，班；(劳动)组合：bir ～ 一系列，一连串，许多 çevirim ～ı 摄制组，剧组 millî futbol ～ı 国家足球队 Ortaoyunu ～ı 奥尔塔剧团 Korkak takımdan değilim. 我不是胆小的人。Şu siyah şapkalı da onların takımındandır. 这个戴黑帽子的也是他们一伙的。❸〈军〉排：piyade (或 avcı) ～ı 步兵排 ❹【俗】烟嘴 ❺〈生〉目：alt ～ 亚目 ❻〈语〉词组：isim ～ı 名词词组 sıfat ～ı 形容词词组 söz ～ı 词组 Ⅱ *s.* 类似的，一类的：bu ～ düşünceler 此类想法 Ahmet öyle denemeden, kuru gürültüye pabuç bırakır takımından değil. 艾哈迈德不是那种试都不试就被虚张声势吓住的人。◇～ ～ 一群一群地，三五成群地，成群结队地：Kadın, kız, ihtiyar takım takım geliyorlar. 妇女、姑娘、老人们三五成群地赶来了。～ **açmak**【俚】撒腿就跑 ～ **taklavat** ①全套的东西：av ～ taklavatı 狩猎用的全套家什 ②大家一起，毫无例外地都：Onlar takım taklavat gezmeye çıktılar. 他们都出去玩了。～ **tutmak** 支持(某一球队)，是(某一球队的)球迷

takımada(**lar**) *is.* 〈地〉群岛，列岛

takım erki *is.* ❶〈社〉寡头政治，寡头统治 ❷上流社会，杰出人物

takımyıldız *is.* 〈天〉星座：Bulutsuz gecelerde Büyükayı takımyıldızını kolayca görüyoruz. 在晴天的夜晚我们很容易看到大熊星座。

takınak, -ğı *is.* 〈心〉强迫观念，强迫症

takınaklı *s.* ❶摆脱不掉的念头，固执念头，偏执 ❷〈心〉强迫性的

takınaksız *s.* ❶着魔的，着迷的，偏执的 ❷〈心〉非强迫性的

takınmak (*nsz*) ❶ takmak 的反身态：yüzük ～ (给自己)戴戒指 uydurma bir ad ～ (给自己)起假名 ❷呈现，采取；装出，假装：kararlı ve acımasız davranış ～ 采取坚决的作法 düşünceli bir yüz ～ 摆出一副沉思的面孔 ciddiyet ～ 装作一本正经 terbiyesini ～ 故作斯文 kül yutmaz bir ifade ～ 摆出一副眼里不揉沙子的神情 Dinliyormuş gibi bir tavır takındı. 他装出一副在听的样子。

takıntı *is.* ❶关系，联系：O meseleyi bütün takıntılarıyla konuştuk. 我们全面讨论了那个问题。Uykum kaçınca aklım bir şeye takılır ve o takıntıyı savuşturuncaya kadar gözüme uyku girmez. 我一失眠，脑子里就会有事放不下，不把这件事抛开就再也甭想入睡。❷(做作的)神态(样子、态度等)：böbürlenme ～sı 自以为是的神态 ❸欠债，债务 ❹不及格的课程，需要补考的课程 ❺【俗】首饰

takırdamak (*nsz*) 劈啪作响，嗒嗒作响，发出喀哒声：Kutudaki âletler takırdıyor. 箱子里的工具叮当作响。Makineli tüfek durmadan takırdıyordu. 机关枪不停地哒哒响。

takırdatmak (*-i*) takırdamak 的使动态：Kutunun içindekileri takırdattı. 他把箱子里的东西弄得哗啦哗啦响。

takırdı 见 takırtı

takır takır *zf. ve yans.* ❶噼噼啪啪地，嗒嗒响地，喀喀响地；咔嚓咔嚓地：Atların takır takır

geçişini işittim. 我听到马队嗒嗒地经过。Bir tabanca getirdi, takır takır doldurdu. 他带来了一支手枪，咔嚓一声上了子弹。❷干硬地：～ bir ekmek 干硬的面包 Toprak takır takır donmuştu. 地冻得硬梆梆地。

takırtı *is.* 敲击声，碰撞声，劈啪声，嗒嗒声，咯哒声，咚咚声，轰隆声：Yüksek ökçelerin takırtısından evin en üst katının da kımıldadığını duyardık. 高跟鞋的咯嗒声使我们觉得房子最上边一层也在震动。◇～ **çıkarmak** 轰隆(辘辘、辚辚)作响，喀喀响，噼啪响，哒哒响

takır tukur *zf.* ve *yans.* 噼里啪拉地：Öğrenciler üst kattaki koridordan takır tukur geçti. 学生们从楼上的走廊里噼里啪拉地走过。Gece vakti takır tukur eşyanın yerini değiştirmeye kalktı. 夜里他开始劈里啪拉地挪东西。

takışmak (*nsz*) ❶互相戴(系、挂等)：İki kardeş göğüslerine birer gül takışıp dışarı çıkmışlar. 哥俩儿互相在胸前挂了朵玫瑰走了出去。❷互开玩笑，互相作弄 ❸争吵，吵闹

takıştırmak (*nsz*) ❶打扮得珠光宝气，戴上许多首饰 ❷摆，放

takızafer (阿) *is.* 凯旋门

tâki *bağ.* 为了，为使，以便

takibat [ta:ki:ba:t] *ç.is.* 调查 ◇～**a geçmek** 开始调查，着手调查 ～**a uğramak** 被调查

takiben [ta:ki:'ben] (阿) *zf.* (*-i*) 随着，跟着，之后：bunu ～ 接着，随后，此后 depremi ～ 地震之后

takim [ta:ki:m] (阿) *is.* ❶绝育 ❷消毒，灭菌 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①消毒灭菌 ②使绝育

takimetre [takime'tre] (法) *is.* ❶速测仪，准距计，视距仪 ❷流速计

takip, -bi [ta:ki:p] (阿) *is.* ❶追辑，追踪；跟踪，追捕，追击：Hırsızlar, polisin takibinden kurtulamadı. 小偷没有逃脱警察的追捕。Suçluyu günlerce takipten sonra bulmaya muvaffak olduk. 我们在跟踪数天之后，终于发现了了罪犯。❷跟随，跟在后面：Çocuk babasının kendisini takibinden memnun olmadı. 孩子不喜欢爸爸跟着自己。❸调查，追查：suçlarının ～inden sorumlu 负责调查犯罪 ❹遵循，奉行，执行；追随；仿效，学习：barış içinde yaşama siyasetini ～ 奉行和平共处政策 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①追赶，追逐，追捕，追击；跟踪 ②跟随：Beni takip eder misiniz, lütfen? 请随我来好吗？③沿着…走：Bu yolu takip edince ev varırsınız. 走这条路你们就可以到家。④追赶，追求；奉行，执行；仿效：modayı ～ etmke 赶时髦，跟时尚 ⑤注视；倾听；密切注意，关注；了解(事件等的)近况：oyunu ～ etmek 关注比赛 öğretmenin anlattıklarını ～ etmek 倾听老师的讲解 ⑥调查，追查

takipçi *s.* ve *is.* 追捕的，追踪的；调查的；追随的，仿效的；追求的

takipsiz Ⅰ *s.* 未被调查的，未被追究的，未被追查的 Ⅱ *zf.* 没有人跟随地，没有人追究地，没有人关注地：Takipsiz hiçbir iş yürümüyor. 没人管的话什么事也进行不了。

takipsizlik, -ği *is.* 未实施，未执行，未履行；缺少调查，不予调查；证据不足：～ kararı 〈法〉免于调查的决定

takkadak [ta'kkadak] *zf.* 突然，一下子，立即

takke (阿) *is.* ❶小圆便帽，绣花小圆帽，无檐便帽：～yi havaya atmak 把帽子抛向空中 Takke düştü, kel göründü (或 açıldı).【成】原形毕露。Takkesini havaya atıyor. 他狂喜。❷穹顶，半球形屋顶

takkeli *s.* 戴小圆帽的；带穹形屋顶的

takkesiz *s.* 未戴无檐便帽的；无半球形屋顶的

takla *is.* 筋斗；(车辆、飞机等)翻滚 ◇～ **atmak** ①翻筋斗 ②【转】非常高兴，手舞足蹈：Biz senin yaşında iken iki dolara takla atardık. 我们在你这个年龄的时候有两块钱就会非常高兴。③奉迎，溜须，拍马 ～ **attırmak** ①熟练使用 ②任意指使，完全摆布，使听指使 ～ **kılmak** ①翻筋斗 ②【转】非常高兴，手舞足蹈

taklabaz *is.* 技巧运动员，杂技演员；轻捷武术家；(马戏团的)丑角，小丑

takla böceği *is.* 〈动〉叩头虫(*Agriotes lineatus*)

takla böcekleri *is.* 〈动〉叩头虫科

taklacı *is.* 技巧运动员，杂技演员；轻捷武术家；(马戏团的)丑角，小丑

taklak, -ğı 见 takla

taklakçı 见 taklacı

taklalı *s.* 翻跟头的，翻筋斗的，翻滚的：O gün bir dolmuşa bindirip üç taklalı sirk numaraları göstermiş. 那天他撞了一辆小公共汽车，像耍杂技似地翻了三个跟头。

taklavat *is.* 见 takım taklavat

taklidî [taklidi:] (阿) *s.* ❶仿制的，模仿的；模拟而成的 ❷伪造的，假的；人工的，人造的

taklip, -bi [takli:p] (阿) *is.*【旧】❶翻转，倒转 ❷颠覆，推翻：～i hükûmet 政变 ❸变形，改观，改造 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①使翻转，使倒转 ②颠覆，推翻 ③使变形，使改观，改造

taklit, -di [takli:t] (阿) Ⅰ *is.* ❶模仿，仿效，以…为榜样：soğukkanlılık ～i yapmak 故作镇静 yüzme ～i yapmak 模仿游泳 Son 200 yıldır yapılan camiler klasik Osmanlı mimarisinin birer taklidi olmaktan öteye geçememiştir. 近 200 年修建的清真寺不过都是经典奥斯曼建筑的翻版。❷赝制，伪造，仿制；佯装，假装：uyku ～i yapmak 假装睡觉 Bir şeyin aslı dururken taklidi tutmaz. 一种东西有真的在，假的就不会长久。❸(滑稽地)模仿 Ⅱ *s.* 模仿的，仿造的，摹拟的；伪造的：～ para 假币 ～ resim 摹拟画 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①模仿，仿造；伪造：başkalarını körü körüne ～ etmek 盲目模仿他人 ②学某人的样子，戏弄 (*-in*) ～**ini yapmak** (或 **çıkarmak**) ①模仿，仿造；伪造 ②(模仿某人的言行以)戏弄，取笑

taklitçi *is.* ve *s.* ❶善于模仿的人，模仿者；伪造者，造假者 ❷喜欢(通过模仿)取笑别人的

tallitçilik, -ği *is.* 模仿的行为，仿造的行为，伪造的行为

takma Ⅰ *is.* takmak 的动名词 Ⅱ *s.* 假的，人造的：～ ad 绰号，诨名；笔名，艺名 ～ bacak 义肢，假腿 ～ diş 假牙 ～ göz 假眼，义眼 başına ～ saç geçirmek 往头上戴假发

takmak, -ar (*-i*, *-e*) ❶装，系，挂；镶；穿入，添加：camı çerçeveye ～ 把玻璃镶到框子里 düğme ～ 系钮扣 evin pencerelerini ～ 安窗户框 iğneye iplik ～ 纫针 kapıyı ～ 安上门 perde ～ 挂上窗帘 şapkayı çiviye ～ 把帽子挂到钉子上 yazı makinesine kağıt ～ 给打字机加纸 yeni iğne ～ 给留声机换唱针 Çantasını çengele takıtı. 她把自己的包挂在了钩子上。❷佩，戴：beline kılıç ～ 腰间佩剑 gözlük ～ 戴眼镜 küpe ～ 戴耳环 nişan ～ 戴上勋章 yüzük ～ 戴戒指 ❸起(名字)：Ona bu adı kim takmıştır, bilemiyor. 他弄不清是谁给他起的这个名字。Ona zındık lakabını taktılar. 大家都叫他“无神论者”。❹重视，注意，在意，在乎(一般用于否定句)：O kimseyi takmaz. 他谁也看不起。❺欠，拖欠：İki bin lirayı takıp kaçtı. 他欠了两千里拉逃走了。❻【转、俚】作弄，戏弄，纠缠：adamı adama ～ 挑唆，离间 ❼(与 peş, arka, art 等词连用)带领，带来；使跟随：Peşine beş kişi takıp geldi. 他带着 5 个人来了。❽(*-den*) 【俚】考试不及格：Felsefeden taktım galiba. 我的哲学课可能没有过。◇**takıp takıştırmak** 悉心打扮，披金戴银

takoz (希) Ⅰ *is.* ❶木楔 ❷制动蹄片，刹车块；(膨胀螺钉的)衬套 ❸(船台使用的)顶撑，支柱，撑柱 Ⅱ *s.* 块的，瓦的，垫块的，蹄式的：～ baskı (或 fren) 蹄式制动器，闸瓦制动器

takozlamak (*-i*) ❶加楔子(或塞块、垫块)；钉螺钉衬套 ❷用撑柱支撑

takriben [takri:'ben] (阿] *zf.*【旧】大约，大概：～ 5 kilometre 大约 5 千米 Bu köyde takriben iki bin kişi var. 这个村里大约有两千人。

takribî [takri:bi:] (阿) *s.*【旧】大约的，大概的：～ bir surette 大概，大致

takrip [takri:p] (阿) *is.*【旧】❶(使)接近，(使)靠近 ❷近似值，估计 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使靠近；挪近，移近

takrir [takri:r] (阿) *is.* ❶叙述；解释；讲解，讲授 ❷动议，建议；提议，倡议 ❸正式文件，呈文，报告；情报；书面声明：muharebe ～i 战斗报告 ❹〈外〉照会 ❺〈法〉产权转让 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①叙述；解释；讲课，授课：dersi ～ etmek 讲课 ②报告，呈报 ～ **vermek** ①开价，报价 ②提议，建议：bir ～ vermek 提建议

takriz [takri:z] (阿) *is.* 【旧】〈文〉(多为作者以外权威人士所写的称赞或介绍性的)序言

taksa [ta'ksa] (拉) *is.* 欠资，待付邮资：～ pul 欠资邮票

taksalı *s.* 欠资的：～ mektup 欠资信

taksi [1] [ta'ksi] (法) *is.* 出租汽车：～ garajı 出租汽车停车场 Otobüs hemen gelmezse taksiye binelim. 公共汽车不能马上来的话，我们就坐出租车。

taksi [2] (法) *is.* 〈生〉趋向性

taksici *is.* 出租车司机

taksicilik, -ği *is.* 出租车业，出租车司机的差事

taksim [taksi:m] (阿) *is.* ❶分配；划分，分割，瓜分；分摊，分派：～ davası 分配(财产)诉讼 Allah ～i 分配不均 kul ～i 平均分配 millî gelirin ～i 国民收入分配 Borçların taksimini istiyorduk. 我们希望分摊债务。Rusya, Osmanlı İmparatorluğu'nu İngiltere ile taksime teşebbüs etmiştir. 俄罗斯曾企图与英国一起瓜奥斯曼帝国。❷〈数〉除；除号，斜号(即"/")：～ işareti 除号 üç ～ beş 3 除以 5 ❸〈乐〉即兴演奏 ◇～ **etmek** ①划分，分割，瓜分；分摊：65 vilâyete ～ edilmiş Anadolu 划分为 65 个省的阿纳多卢地区 bütün şehri baştan başa katederek ikiye ～ eden ana cadde 贯穿全市、将其分为两半的大道 ②即兴演奏 ③〈数〉除：üçe ～ etmek 除以 3

taksimat [taksi:ma:t] (阿) *ç.is.* 【旧】❶划分，分割，瓜分；分摊 ❷分度，刻度：～ dairesi (仪器上的)刻度盘，分度盘，分度圈 derece ～ı 〈技〉分度，刻度 ❸组成部分；部分：ara ～ 〈军〉(部队中隶属的)分队

taksimetre [taksime'tre] (法) *is.* 出租车计价器

taksir [taksi:r] (阿) *is.* ❶缩短，截短，减少 ❷失误，过错；失职，渎职，玩忽职守：Bunda benim hiç bir taksirim yok. 在这方面我没有任何过错。

taksirat [taksi:ra:t] (阿) *ç.is.* ❶【旧】失误，过错；罪行，罪孽：Allah, taksiratlarını affetsin. (为死者的祈祷语)真主啊！宽恕他的罪孽吧！Bunda benim ne taksiratım var? 在这方面我有什么过错？❷【俗】命运

taksirli *s.* 不经心的，不谨慎的；有过错的，有过失的：～ suç 不能容忍的疏忽大意

taksit (阿) *is.* ❶分期付款的次数：Dört taksitte ödemek istiyorum. 我想分 4 次付款。❷付款期限；分期付款 ◇～ ～ ①以分期付款的方式，分期地(支付) ②一点儿一点儿地，分批地 **～e bağlamak** 以分期支付方式购买(或销售) **～le** 以分期付款方式：～le satış 分期付款销售 Taksitle ödeyebilir miyim? 我能分期付款吗？

taksitlendirme *is.* taksitlendirmek 的动名词：Taksitlendirme süresi beş yılı aşamaz. 分期付款期限不得超过 5 年。

taksitlendirmek (*-i*) 以分期付款方式购买(或销售)

takt (法) *is.* 知轻重，有分寸：～ sahibi 有分寸的，知轻重的

tak tak Ⅰ *yans. ve zf.* 轰隆的，哐哐的，喀喀的：tekerleklerin ～ları 车轮的辘辘声 Tak tak kapıya vurdu. 他哐哐地敲门。Ⅱ *is.* (捶衣服用的)杵 ◇～ **etmek** 咚咚敲；隆隆响

taktırmak (*-i*) takmak 的使动态

takti, -i [takti:] (阿) *is.* 【旧】❶切碎 ❷〈文〉标出(诗歌等的)格律

taktik, -ği (法) Ⅰ *is.* ❶〈军〉战术：～ler bilimi 战术学 dağ ～i 山地作战战术 ❷【转】战术，策略，手腕，技巧：kurnazca bir ～ 狡滑的手腕 Ⅱ *s.* 战术的

taktikçi *is.* 战术家；策略家

taktir [takti:r] (阿) *is.* 〈化〉蒸馏：～ cihazı 蒸馏装置 ～ edilmiş su 蒸馏水 petrol ～i 石油蒸馏 ◇(*-i*) **～ etmek** 蒸馏，用蒸馏法提纯(或净化)，用蒸馏法提取(或提炼、生产)

tak tuk *yans. ve zf.* 嗒嗒声，哐哐声，喀喀声；嗒嗒地，哐啷一声，啪啪地，劈啪地 ◇～ **etmek** 咚咚敲；隆隆响

takunya [taku'nya] (希) *is.* 木拖鞋，木屐；(一种无后跟的)女凉鞋

takunyacı *is.* 制售木屐的人，木屐店

takunyacılık, -ğı *is.* 制售木屐

takunyalı *s.* 脚穿木屐的

takunyasız *is.* 未穿木屐的

takva [takva:] (阿) *is.*【旧】❶(伊斯兰教伦理道德术语)泰格瓦，自慎，谨防，虔诚，敬畏真主，敬戒 ❷禁欲主义；隐居生活

takvim [takvi:m] (阿) *is.* ❶历法；日历：～ yılı 历年(1 月 1 日到 12 月 31 日) ～den yapraklar 几页日历 Gregoryen ～i 格里高里历法(新历，系教皇格里高里 13 世颁布，即现在的公历) güneş Hicret yılı ～i (或 Julian ～i) 尤立安历法 Hicret ～i 阴历 masa ～i 台历 Cumhuriyet Bayramı'nın hangi gün olduğunu takvimden öğrendim. 我从日历上知道了国庆节在哪一天。❷【转】计划，安排，日程

takviye (阿) *is.* ❶巩固，加固，加强，增援，支援，支持：～ kuvveti (或 kıtası) 援军 manevî ～ 精神上的支持 Efradının maneviyatını takviye için nutuk verdi. 他发表了演讲以鼓舞士气。❷援军：Düşmanı, takviye gelinceye kadar oyalamak zorundaydılar. 他们不得不拖住敌军，直到援军的赶到。◇(*-i*) **～ etmek** 加固，加强；增强，坚定；增援，支援，支持：Kanaatlerimi, bu defa Ankara'da yerindeki müşahadelerim takviye etmiş oldu. 这次我在安卡拉进行的实地观察印证了我的看法。Ümitlerimi takviye etti. 他增强了我们的希望。Gümrük teşkilâtını tevsi ve takviye etmeyi zaruri gördük. 我们认为必须扩大和强化海关部门。

takyit, -di [takyi:t] (阿) *is.*【旧】约定，限制，规定；附带条件，保留条件：döviz ～i 外汇限制 özgürlükleri ～ 限制自由 ◇(*-i*) **～ etmek** 约定，限制，规定

tal (法) *is.* 〈植〉叶状体，菌体

talâk [talâ:k] (阿) *is.* 【旧】离婚，休妻：～ davası 离婚案

talâkat [talâ:ka:t] (阿) *is.* 【旧】雄辩，(流利的)口才：Konunun ehemmiyetini belirtmek için bütün talâkatını sarf etti. 为了说明问题的重要性，他费尽了口舌。

talâkname [talâ:kna:me] (阿-波) *is.* 【旧】休书

talan (波) *is.* 抢劫，洗劫，掠夺：Her uğradığı yerde çarşılar talandan geçer. 他所到之处的店铺均遭洗劫。◇(*-i*) **～ etmek** 抢劫，洗劫，掠夺：Evimi önce talan edip sonra yaktılar. 他们先把我家洗劫一空，然后放火烧了房子。Korsanlar sık sık kıyıları talan ediyor. 海盗们经常上岸抢劫。

talanlamak (*-i*) 抢劫，洗劫，掠夺

talaş *is.* 锯末，锯屑，锉末，刨花：kaba ～ 大刨花 Marangoz dükkanında yerler talaşla doluydu. 木工房里一地刨花。◇**～ kaldırmak** 刨

talaş kebabı *is.* 肉馅春卷

talaşlamak (*-i*) 撒上一层锯末，撒上锯末：Çamur olmasın diye yerleri talaşladı. 他在地上撒了锯末，以免地变成烂泥塘。

talaşlanmak (*-e*) talaşlamak 的被动态

talaz *is.* ❶【俗】浪，波浪；巨浪，大风浪 ❷(丝织物的)褶皱

talazlanmak (*nsz*) ❶【俗】起波浪，起波涛，波浪翻滚；汹涌，波动 ❷(丝织物)起褶 ❸(稻、麦等)轻轻摆动，徐徐摇动

talazlık, -ğı *is.* 〈海〉挡水板，防浪板

talebe (阿) *ç.is.* 【旧】学生：～ yurdu 学生宿舍 kız ～ 女学生

talebelik, -ği *is.* 学生的身份：Talebelik günlerimizden bazı tabloları çizmeğe çalışacağım. 我将描述我们学生生涯的一些情景。Talebeliği zamanında altı yıl bu hücrede çile doldurmuştu. 求学时期他在这间斗室里苦熬了 6 年。

talep, -bi (阿) *is.* ❶请求，要求；需要，需求：arz ve ～ 供应与需求 haklı ～ler 合理的需要 hayatî ～ler 生活需要 iş ～i 对工作的需求 işin ～i 工作需要 toprak ～i 领土要求 Müteaddit defa takviye kuvveti istemiş ise de bu taleplerine cevap verilmemiştir. 他们多次请求援兵，但是无人理睬。❷请求；愿望，心愿 ◇**～ etmek** 请求，要求 **～te bulunmak**

①要求 ②请求

talepname [talepna:me] (阿-波) *is.* 书面请求，书面要求

tali [ta:li:] (阿) *s.* 次要的，第二位的，辅助的，从属的：ana *ve* ～ yollar 主干道及岔道 ～ madde 副产品 ～ cümle 从句 ～ komisyon 委员会分会，委员会小组 ～ mektep 中等学校 ～ tahsil 中等教育

talih [ta:lih] (阿) *is.* 命运；运气；好运；机缘：～*e* bağlı bir şey 偶然的事 menhus ～ 厄运 Talihim bana güldü. 我交了好运。Talihi yaver. 他福星高照。Talihi yok. 他不走运。◇～ **kuşu** ①〈神〉幸福鸟：O koca değil talih kuşu! 这不是个一般的丈夫，而是个真正的宝贝！②好运，从天而降的幸运 (*-in*) ～ **semtine uğramak** 交好运：Talih onun semtine uğramadı. 他没交过好运。～**i açık** 走运的，运气好的，一种顺风的，事事如意的：Talihi açıktır. 他真走运。～**i açılmak** 走运，运气好，一种顺风，事事如意：Talihi açıldı. 他交了好运。～**i çirkin** 不走运的，运气不好的：Güzellerin talihi çirkin olur. 【成】红颜薄命。～**i yaver gitmek** 走运，运气好，一种顺风，事事如意 ～**in çemberi** 幸运，红运，好运 ～**ine** 你真幸运；他真幸运 ～**ine küsmek** 怨天尤人

talihli *s.* 幸运的，运气好的，走运的，福星高照的：～ adam 幸运的人

talihsiz Ⅰ *s.* 不幸的，运气不好的，倒霉的：Esen hanım ne talihsiz kadınmış ki Ali bey gibi bir kocaya düştü. 艾森太太是一个多么不幸的女人，摊上了像阿里先生这样的一个丈夫。Talihsiz hacıyı deve üstünde yılan sokar. 【成】倒霉的人，喝凉水都塞牙。Ⅱ *is.* 倒霉的人，失败者

talihsizlik, -ği *is.* 不幸，倒霉，运气不佳，厄运；失利，失败，挫折：Kırk beş yaşına kadar bekledi evlenmedi, adamcağız, sonunda eteği düşüğün birine rastladı, talihsizlik işte bu kadar olur. 这个可怜的家伙等到了 45 岁，也没成家，最后遇到了一个邋里拉遢的女人，也算该他倒霉。◇～**e uğramak** 遭受挫折

talik [ta:li:k] (阿) Ⅰ *is.* ❶悬挂 ❷依赖，取决 ❸推迟，延期 ❹塔利克字体(阿拉伯文的一种字体) Ⅱ *s.* 塔利克字体的 ◇～ **etmek** ①悬挂，挂起 ②推迟，延期：Taarruz 4 teşrinisanî'ye talik edildi . 进攻被推迟到了 11 月 4 日。Muhakeme ayın on sekizine talik edildi. 法庭审理改期到本月 18 日。

talika [tali'ka] *is.* 四轮马车

talil (阿) *is.* ❶〈逻〉演绎，推论，论证，论据，证据 ❷反驳，驳斥(论据) ◇(*-i*) ～ **etmek** ①提出论据，引证 ②驳斥，反驳：iddiayı ～ etmek 驳斥论点

talim [ta:li:m] (阿) *is.* ❶教，教育；培训，培养；训练，教练：～ arazisi 教练场 ～ fişeği 教练弹，空包弹 ～ gemisi 教练船 ～ kıtası 教导队 ～ mermisi 教练弹，空包弹 ～ meydanı 训练场 ～ ve terbiye etmek 培训，训练 asker ～iyle uğraşan subay 军事教官 atış ～i 射击训练 meç ～i 击剑训练 ❷练习；锻炼 ◇～ **etmek** 【旧】①教育，教导；培训 ②训练，操练，锻炼 (*Herhangi bir şeye*) ～ **etmek** 【俚】①当学徒(指挣钱少) ②老吃花样不变的饭菜 ～ **görmek** ①学习 ②练习

talimar (意) *is.* 〈海〉船艏柱，副艏材

talimat [ta:li:ma:t] (阿) *is.* 指示，命令 ◇～ **vermek** 下达指示，下达命令

talimatname [ta:li:matna:me] (阿-波) *is.* 规章，规定，条例；书面指示(指令)

talimgâh [ta:limga:h] (阿-波) *is.* 【旧】预备军官培训中心；练兵场；靶场，射击场

talimhane [ta:limha:ne] (阿-波) *is.* 〈军〉训练场

talimli *s.* ❶受过训的，经过训练的，训练有素的；熟练的 ❷经过调教的，驯化过的(指动物)

talimname [ta:limna:me] (阿-波) *is.* 【旧】条令，教令：binicilik ～si 骑乘教令

talip, -bi [ta:lip] (阿) Ⅰ *is.* 求婚者；想结婚者 Ⅱ *s.* ❶要求…的，寻求的；强求…的，一味要求…的 ❷希望得到…的，追求…的，觊觎…的 ◇(*-e*) ～(**i**) **çıkmak** ①求婚，求爱：bir kıza ～ çıkmak 向一个姑娘求婚 ②谋求：Bu satılık *eve* çok talip çıktı. 这套出售的房子有许多买主。(*-e*) ～ **olmak** ①求婚，求爱：Murat gelip talip oldu Ayşe'nin sevgisine; kız fazla direnmedi. 穆拉特来向阿伊赛求爱，阿伊赛没有一再拒绝。②谋求：mektep muallimliğine

～ olmak 谋求学校老师的职位 Bu işi yapamayacak durumda olsam talip olmam. 如果我不能胜任这一工作，就不会提出来。

talipli *s.* 【俗】求婚的，求爱的；要求的，想要的，想买的

talk (阿) *is.* 〈矿〉滑石粉：～ pudrası 滑石粉，爽身粉

talk şov (英) *is.* 脱口秀，谈话节目，现场访问

talkım *is.* 〈植〉聚伞花序

talkın (阿) *is.* 【俗】见 telkin

tallahi [ta'llahi] *is.* 真的，的确，是呀，老天作证：Billâhi talllahi! 老天作证！Vallahi tallahi! 老天作证！

tallı bitkiler *ç.is.* 〈植〉菌藻植物，叶状体植物，原植体植物

taltif [talti:f] (阿) *is.* 【旧】❶讨好，取悦，恭维 ❷奖赏，奖励 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①讨好，取悦，恭维 ②奖励，奖赏，嘉奖

talveg [ta'lveg] (德) *is.* 〈地〉最深谷底线，溪线，深泓线

talyum [ta'lyum] (法) *is.* 〈化〉铊(Tl)

TAM 【缩】土耳其研究中心(Türküye Araştırmalar Merkezi)

tam (阿) Ⅰ *s.* ❶完整的，整个的：～ açı 〈数〉全角 ～ ekmek 整个面包 Tam iki saat bekledi. 他整整等了两个小时。❷全部的，所有的 ❸【转】地道的，无可挑剔的，十全十美的：～ bir ev kadını 一个无可挑剔的家庭主妇 Amcam tam asker. 我叔叔是位真正的军人。Ⅱ *zf.* ❶正好，正要，刚好，恰恰：～ bölen 〈数〉因子，除数，约数 Tam istediğim gibi davrandın. 你的作法正是我所希望的。Her zaman herkesçe söylenenin tam tersi bir şeyi söylemek istiyorum. 我总是想说一些和别人正好相反的东西。Lâmbayı tam pencerenin karşısına astı. 他把灯挂在正对着窗户的地方。❷完整地；充分地：Umarım, hiçbir şeyi eksik bırakmadan öyküyü tam anlatırsın. 希望你完完整整地讲讲这个故事。Bu kızların vücutları daha tam gelişmemiş. 这些女孩的身体还未发育完全。◇～ **adamına düşmek** ①找到最佳人选 ②【俚】找错人 ～ **adamını bulmak** ①找到最佳人选 ②【俚】找错人 ～ **bir muvaffakıyetle** 圆满地，成功地，顺利地 ～ **gelmek** 合适，合身，合脚：vücuduna ～ gelen giysiler 正合身的衣服 ～ **maaşla tekaüt** 【俚】(工作)任务不多而花费不少 ～ **manasiyle** 真正地；完完全全地，充分，完全，彻底：Tesirinden tam manasiyle kurtulamamışsınız. 你们没能完全摆脱他的影响。～(**ı**) ～**ına** ①正好，刚好：～ ～ına saat sekizde 在八点整的时候 Ödül diye şekerleri dağıttı. Tam tamına herkese birer şeker düşmüştü. 她把糖块作为奖品发给大家，正好每人一块。②完全地，彻底地：～ ～ına inanmak 完全相信 ～ ～ına aynı 完全相同，一模一样 ～ **üstüne basmak** 说到点子上，说得中肯 ～ **yerli** 正好，恰好；及时，适时 ～ **yol** 迅速地，快速地，全速地：Herkes uyandığı için kaptan motor gürültüsüne bakmadan tam yol ilerliyor. 见大家都醒来了，船长便不再顾忌轮机的噪音，全速前进。

tamah (阿) *is.* 贪婪，贪欲：Paraya tamahları fazladır. 他很贪财。Az tamah çok ziyan verir. 贪小便宜吃大亏。◇(*-e*) ～ **etmek** 贪婪；渴求，垂涎：paraya ～ etmek 贪财 Bu kitabın nesine tamah ettin? 这本书哪儿好，你这么想要？～**a kapılmak** 起贪心

tamahkâr [tamahkâ:r] (阿-波) *s.* 贪婪的：Tamahkâr adam gına bilmez. 【成】人心不足蛇吞象。

tamahkârlık, -ğı *is.* 贪婪，贪欲

tam algı *is.* 〈哲〉统觉

tamam [tama:m] Ⅰ *s.* ❶全部的，齐全的，完整的；正确的，准确的：Paranın tamamını verdim. 我把钱如数交给了他。Binanın tamamı yandı. 整个大楼都烧着了。Bu kitap tamam değildir. 这本书不完整。❷合适的，合身的 ❸结束的，完成的；准备就绪的 Ⅱ *ünl.* 好吧，好的，可以；好了，行了：Tamam, tamam. 好的，好的。Tamam, başka işimiz kalmadı da şimdi onunla uğrasacağız! 好吧，反正我们闲着没事，现在我们就干这个吧！◇～ **bulmak** ①结束，完成；准备就绪 ②【俚】结果，杀死 ～ **etmek** ①结束，完成 ②【俚】结果，杀死

～ gelmek 正合适：Bu ceket sana tamam geldi. 这件上衣正合你身。**～ olmak** ①结束，完成；准备就绪：İşler tamam oldu. 工作完成了。Gemi yedinci günde tamam oldu. 船在第 7 天上造好了。Vakit tamam oldu. 时间到了。②【俚】结果，杀死 **～ı ～ına** 全部地，完整地：Borcunu tamamı tamamına ödedi. 他把全部债务都还清了。

tamamen [tama:'men] (阿] *zf.* 全部地，完全地，彻底地，整个地；总计：Saati tamamen bozdu. 他把表彻底弄坏了。Metafizik görüş ve diyalektik görüş, birbirine tamamen karşıt, iki dünya görüşüdür. 形而上学的观点和辩证法的观点，是两种完全对立的世界观。

tamamıyla [tama:mı'yla] *zf.* 完全地，完整地，总共，总计：Tamamıyla doğru. 完全正确。

tamamiyet (阿) *is.* 【旧】整体，全体；完整

tamamlamak (*-i*) ❶使完整，补充，补足 ❷(使)完成，结束：Kitabı okudum, tamamladım. 我把这本书全部读完了。Puşkin, "Yüzbaşının Kızı"nı da 1836 yılında tamamlayıp yayınladı. 普希金于 1836 年完成并发表了《上尉的女儿》这部小说。

tamamlanış *is.* tamamlanmak 的动名词

tamamlanmak (*nsz*) tamamlamak 的被动态：Bu dergi kapandıktan sonra hikâye tamamlanmadan kalmıştı. 杂志被查封后，连载小说也就不了了之了。On güne kadar her şey tamamlanacak. 所有的事情要在 10 日内完成。

tamamlatmak (*-i, -e*) tamamlamak 的使动态

tamamlayıcı *s.* 补充的，补足的，附加的

tamamlayıcılık, -ğı *is.* 互补性

tamamlayış *is.* tamamlamak 的动名词

tamanit (法) *is.* 〈矿〉斜磷钙铁矿

tam asalak *is.* 〈植〉异养植物(指依靠从活的或死的动植物或其产物中取得营养为生的植物)

tambur (阿) *is.* 〈乐〉塔布尔琴(土耳其的一种民间乐器)

tambura [tambu'ra] (阿) *is.* 〈乐〉土耳其民间乐器中弦乐器的总称

tamburaci *is.* 演奏或制作弦乐器的人

tamburî [tambu:ri:] (阿) *is.* 塔布尔琴师

tam gölge *is.* 〈天〉本影；暗影

tam gün *is.* (工作、学习等的)全部规定时间，专职，全职

tamik [ta:mi:k] (阿) *is.* 【旧】加深，深化，深入

tamim [ta:mi:m] (阿) *is.* ❶供传阅的函件(或通知、公告等)，通电 ❷〈逻〉概括 ◇**～ etmek** ①传播，扩散；通告，(以通电形式)通知 ②归纳，概括

tamir [ta:mi:r] (阿) *is.* ❶修理，维修，修复 ❷【转】纠正，改正 ◇**～ etmek** ①修理，维修，修复 ②纠正，改正 **～ görmek** 被修理，被修复 **～e vermek** 送修

tamirat [ta:mi:ra:t] (阿) *ç.is.* 修理，修复，维修

tamirci *is.* 维修者，修理者；修理厂，维修店

tamircilik, -ği *is.* 维修工作

tamirhane [ta:mi:rha:ne] (阿-波) *is.* 修理厂，维修店：Yarın otomobili kontrol için tamirhaneye götüreceğim. 明天我要把车送到修理厂检查一下。

tam kan *is.* 纯种(的)

tamlama *is.* 〈语〉限定，修饰

tamlanan *s.* 〈语〉被限定的，被修饰的："Evin önü" tamlamasında "ön" sözcüğü tamlanandır. 在词组"房子的正面"中的"正面"一词是被修饰语。

tamlayan *s. ve is.* 〈语〉限定的，修饰的；修饰语，限定语："Çocuğun çantası" ad tamlamasında "çocuk" sözcüğü "çanta" sözcüğünün tamlayanıdır. 名词词组"孩子的包"中的"孩子"一词是"包"一词的修饰语。◇**～ durumu** 〈语〉所有格

tampon (法) *is.* ❶〈医〉塞子；(塞伤口等用的)棉塞，止血塞，填塞物 ❷缓冲器，缓冲垫，

减震器，减震物(如船侧悬挂的旧轮胎等)；(汽车的)保险杠 ❸〈化〉缓冲(溶)液：～ çömelti 缓冲(溶)液 ❹吸墨台 ❺缓冲作用：～ bölge 〈法〉缓冲区 ～ devleti 〈法〉缓冲国(两个敌对大国间的小国) ❻【俚】乳房

tamponlamak (*-i*) (用塞子)塞住，加缓冲物于：mendille kanayan burnunu ～ 用手帕塞住流血的鼻子

tam sayı *is.* ❶〈数〉整数 ❷全数，全套，全副

tamtakır [ta'mtakır] *s.* 空荡荡的，空无一物的：～ bir oda 空荡荡的房间 kesesi ～ bir adam 囊中空空的人 ◇～ **kuru** (或 **kırmızı**) **bakır** 空荡荡的，空无一物的：Sandık tamtakır kuru bakır. 箱子里空无一物。

tamtam *is.* ❶〈乐〉中国锣 ❷(非洲人或印第安人敲的)鼓，手鼓 ❸通通的鼓声：bir savaş ～ı 战鼓声

tamu *is.* 【旧】〈宗〉地狱

tamzara [ta'mzara] *is.* 塔扎拉戏(阿纳多卢东部的一种民间戏剧)

tan *is.* 黎明，拂晓；霞光，朝霞 ◇～ **ağarmak** (或 **atmak**) 破晓，天亮

tandır (阿) *is.* ❶(印度唐杜里烹饪法中使用的)圆筒形泥炉：～da ekmek pişirmek 在泥炉里烤面包 ❷(在某些地方冬天取暖用的)方桌火盆

tandır kebabı *is.* 唐杜里烤肉

tandırname [tandırna:me] (阿-波) *is.* ❶(围坐方桌火盆时讲述的)故事 ❷【转】奇谈怪论，荒诞故事，无稽之谈

tane [ta:ne] (波) *is.* ❶一个，一件，一枚，一粒，一颗，一只，一块：beş ～ karpuz 5 个西瓜 bir ～ kalem 一枝笔 iki ～ kitap 两本书 üç ～ koyun 3 只羊 Kaç tane? 多少个？❷颗粒；子粒，子实：buğday ～si 麦粒 üzüm ～si 葡萄粒 kum ～leri 沙粒 Gözü tanede olan kuşu tuzaktan kurtulmaz. 【成】贪嘴的鸟儿入牢笼。❸〈医〉疹，斑疹：kırmızı ～ 红斑疹 ❹一点，一滴，滴：çiğ ～si 露珠 ter ～si 汗珠 yaş ～si 泪珠 ❺〈军〉炮弹，迫击炮弹，榴弹：haber ～si 信号弹 sis ～si 烟幕弹 zehirli ～ 化学榴弹 ◇～ **bağlamak** 结穗，抽穗 ～ ～ **söylemek** (或 **konuşmak**) 慢条斯理地说，清清楚楚地说 ～ **tutmak** 灌浆：Ekinler tane tuttu. 庄稼灌浆了。～**ye gelmek** 结穗，抽穗

tanecik, -ği Ⅰ *is.* ❶小颗粒 ❷〈物〉粒子：alfa ～i α 粒子 Ⅱ *s.* 惟一的，仅有的(用于表示数量之少)：bir ～ 惟一的 İki tanecik elması kaldı. 仅有两个苹果了。Onun bir tanecik oğlu var. 他只有一个儿子。

tanecikli *s.* 〈化、地〉颗粒(状)的，含颗粒的，由颗粒构成的，具有颗粒状表面的：～ külte 颗粒状物质

taneciksiz *s.* 无颗粒的

tanecil *s.* 〈动〉食谷(或种子)的

tanelemek (*-i*) ❶为(麦穗、包谷等)脱粒，从(葡萄串等上)摘取颗粒：mısırı ～ 脱玉米粒 narı ～ 摘取石榴籽 ❷使成颗粒，使成粒状，制成颗粒

tanelenmek (*nsz*) tanelemek 的被动态

taneli *s.* 由颗粒组成的，由粒状物质构成的，粒状的，成粒的：～ barut 粒状火药 ～ üzüm 不成串的葡萄，散落的葡萄 iri ～ 大粒的，粗粒的 küçük (或 ufak) ～ üzüm 小粒葡萄

tanen (法) *is.* 丹宁，鞣质；丹宁酸，鞣酸

tangırdamak (*nsz*) 丁当作响：Mutfaktaki tencereler tangırdadı. 厨房里的厨具丁当作响。

tangırdatmak (*-i*) tangırdamak 的使动态

tangır tangır *yans. ve zf.* 丁丁当当地，轰隆轰隆地

tangırtı *is.* 丁当声：Dışarda bir tangırtı duydum. 我听到外边丁当响了一下。

tangırtılı *s.* 发出丁当声的

tangır tungur *yans. ve zf.* 丁丁当当地

tango [ta'ngo] (西) *is.* ❶探戈舞；探戈舞曲：Radyoda eski tangoları dinlemeyi severim. 我喜

欢听收音机里播放的老探戈舞曲。❷【俗】摩登女子，穿着时髦的女人，一味讲究打扮玩乐的轻佻女人

tanı *is.* 诊断；判断，断定：Beni doktor muayene etti, tanısını bekliyorum. 医生给我做了检查，我在等医生的诊断。

tanıdık, -ğı *is. ve s.* 熟悉的(人或事物)，认识的：～ bir yüz 一张熟悉的面孔 Biz tanıdık çıktık. 我们原来认识。Yolda tanıdıklara rastladık. 我们在路上遇到了熟人。Binayı tanıdıklarına kiraladılar. 他们把大楼租给了他的熟人。

tanık, -ğı *is.* 证人：Tanıklar mahkemede doğruyu söyleyeceklerine yemin ettiler. 证人们在法庭上宣誓要讲真话。◇(*-e*) **～ olmak** 亲见，目击，当证人 **～ getirmek** (或 **tutmak**) 让某人做证人

tanıklamak (*-i*) 证明，证实

tanıklık, -ğı *is.* 证人的身分；作证 ◇**～ etmek** (或 **vermek**) 作证，当证人

tanık tepe *is.* 〈地〉残丘，地垛，孤峰，孤山

tanılamak (*-i*) 诊断；调查分析(问题等的)原因(或性质)，判断，断定：Bazı olayları tanılamak kolay değil. 有些事件的原因不容易断定。

tanılmak (*nsz*) 【旧】 tanımak 的被动态：O okulda çalışkan tanılmıştır. 他在学校里算是个勤奋的学生。

tanım *is.* 定义：Bilmediğim sözcüğün tanımını sözlükte buldum. 我在字典里找到了我所不知道的词汇的定义。

tanımak (*-i*) ❶认识，相识：Sizi tanıdığıma memnun oldum. 很高兴认识您。Onu iki yıldan beri tanıyorum. 我认识他已经有两年了。Bana madik atmaya cesaret edecek birini ben tanımıyorum. 我还没有见识过有谁胆敢骗我。❷认出，识别出；认识；了解：Arkadaşımı yirmi yıl sonra görünce hemen tanıdım. 时隔 20 年后，我一见到我的朋友马上就把他认出来了。Zarfın üstündeki yazıyı hemen tanıdı. 他一下子就认出了信封上的字迹。Sen hâlâ insanları tanıyamadın. 你对人还是不了解。❸承认；接受；尊重：Örgütten özel bir ilgi beklemek, buna karşılık örgüt disiplinini tanımamak 只要组织照顾，不要组织纪律 O, oğlunun borçlarını tanıyor. 他承认儿子所欠的债。Herkes büyüklerini tanımalı. 大家都要尊重长辈。Yasaları tanımalıyız. 我们必须守法。❹规定(期限)：Ona borcunu ödemesi için üç günlük bir süre tanıdım. 我给他规定了 3 天的还债期限。❺使负责：Ben arkadaşını tanımam, alacağımı senden isterim. 我不找您的朋友讨债，就找你。Ben onu bunu bilmem, işlerin sorumlusu olarak sizi tanırım. 我也不知别的什么人，就让您负责这些事了。

tanımamazlık, -ğı *is.* 不认识，无法辨认 ◇**～a gelmek** 装作不认识 **～tan gelmek** 装作不认识：Beni tanımamazlıktan geldi. 他装作好象不认识我了。Onu tanımamazlıktan geldim. 我装作好象不认识他的样子。

tanımazlık, -ğı *is.* 不认识 ◇**～tan gelmek** 装作不认识

tanımlamak (*-i*) 下定义；鉴定，鉴别，评定

tanımlanmak (*nsz*) tanımlamak 的被动态

tanımlayış *is.* tanımlamak 的动名词

tanınış *is.* tanınmak 的动名词

tanınmak (*nsz*) tanımak 的被动态：O, bu kentte tanınır. 他在这个镇子上是个尽人皆知的人。İyi bir hekim olarak tanınıyor. 他是一位有名的好医生。Bu ülkenin istiklâli tanındı. 这个国家的独立得到了承认。

tanınmamış *s.* 无名的，不出名的

tanınmamışlık, -ğı *is.* 默默无闻，没有名气

tanınmış *s.* 有名的，出名的，著名的；有名声的：～ bir hekim 有名的医生 ～ bir ressam 一位有名的画家 cimri ～ bir komşu 一个吝啬得出名的邻居 dünyaca ～ bir profesör 世界知名教授 iyi ～ bir adam 一个众所周知的好人 O tanınmış düşünurlerden biridir. 他是一位著名的思想家。

tanınmışlık, -ğı *is.* 名声，名望，声望，盛名

tanısızlık, -ğı *is.* ❶〈医〉(因脑部损伤导致的)认识不能，无辨觉能 ❷〈哲〉不可知论

tanış *is.* 【俗】熟人，认识的人：Ali gözleriyle içeriyi lâhzada kolaçan edip tanış birini aradı. 阿里向里边瞥了一眼，发现了一个熟人。◇**～a çıkmak** 原来认识，过去认识，是老熟人

tanışık, -ğı *is.* 熟人，认识的人：Bunlar tanışık çıktılar. 他们原来都相识。

tanışıklık, -ğı *is.* 认识，相识：Onunla hiç tanışıklığım yok. 我同他一点也不相识。

tanışış *is.* tanışmak 的动名词

tanışmak (*nsz*, *-le*) 与某人结识，与某人认识：İlk tanıştığı adamlara derhal evli olup olmadıklarını sorar. 他对初次见面的人总是先问人家结婚了没有。Onunla toplantıda tanıştık. 我和他是在聚会上认识的。Seninle tanıştığıma çok sevindim. 我非常高兴认识您。

tanıştırmak (*-i*) tanışmak 的使动态：Sizi şirketimizin satış müdürü olan şefiniz Ali bey ile tanıştıracağım. 我来给您介绍一下您的上司，本公司的销售经理阿里先生。

tanıt *is.* 证据，证明

tanıtıcı Ⅰ *s.* 介绍(性质的)，宣传(性质)的：～ broşürler 介绍性的小册子 ～ yayınlar 宣传品 kentlerimizi ～ kitap 介绍我们城市的书 Ⅱ *is.* (新产品的)宣传者，介绍者

tanıtılış *is.* tanıtılmak 的动名词

tanıtılmak (*-e*) tanıtmak 的被动态

tanıtım *is.* 介绍；宣传；广告

tanıtış *is.* tanıtmak 的动名词

tanıtlamak (*-i*) 证明，证实

tanıtlanış *is.* tanıtlanmak 的动名词

tanıtlanmak (*nsz*) tanıtlamak 的被动态

tanıtlayış *is.* tanıtlamak 的动名词

tanıtlı *s.* 被证明的，有证据的，有根据的

tanıtma *is.* ❶ tanıtmak 的动名词 ❷(书刊等的)简介，评注，述评：～ filmi 〈影〉影片片断 ～ haritası 〈地〉勘测图 ～ yazısı 〈影〉电影片头或片尾介绍演职员的字幕

tanıtmacı *is.* 推销员，销售代理

tanıtmacılık, -ğı *is.* 推销

tanıtmak (*-i*, *-e*) 介绍；宣传，使了解，向某人介绍：kendini ～ 作自我介绍

tanıtmalık, -ğı *is.* 说明，简介

tanıtsız *s.* 没有证明的，无证据的

tanıyış *is.* tanımak 的动名词

tanjant (法) Ⅰ *is.* 〈数〉正切，切线，正切曲线，正切曲面，切面 Ⅱ *s.* 正切的

tank (英) *is.* ❶坦克：ağır ～ 重型坦克 alev atan (或 saçan) ～(ı) 喷火坦克 anfibi ～(ı) 水陆(两用)坦克 hafif ～ 轻型坦克 komutan (或 kumanda) ～ı 指挥坦克 orta ～ 中型坦克 özel ～ 特种坦克 patlatıcı (或 temizleyici) ～ 扫雷坦克 talim ～ı 教练坦克 tekerlek ve tırtılı ～ 车轮履带式坦克，轮式履带坦克 yarma ～ı 突破坦克 ❷贮存器，贮藏器，贮槽；大贮油罐：akar yakıt ～ı 油罐 benzin ～ı (飞机、汽车的)油箱 petrol ～ı 油罐车 su ～ı 贮水罐 ◇**～ ile savaşmak** 进行坦克战 **～ silâhları** ①坦克装备 ②坦克兵 **～ları takiben ilerlemek** (步兵)跟随坦克前进 **～larını zararsız bir hâle sokmak** 击毁坦克

tankçı *is.* 坦克兵

tanker (英) *is.* 油船，油轮；槽车，柜车，罐车

tanket *is.* 〈军〉超轻型坦克，小坦克

tanksavar *is.* 反坦克武器：～ roket mermisi 反坦克导弹 ～ top 反坦克炮

tan(la)mak (*-e*) 【俗】感到惊讶，感到震惊

tannan [tanna:n] (阿) *s.* 【旧】清脆嘹亮的，洪亮的，响亮的

Tanrı *is.* ❶安拉，真主 ❷神：Müslümanlar tek tanrıya inanırlar. 穆斯林只信一个神。◇～ **kayrası** 天道，天意，天命；天佑 ～ **misafiri** 不速之客，真主的客人：Ne yaparsın, Tanrı misafiri, kalk git denmez ki! 你能怎么办呢？他是真主的客人，不能赶他走。～ **vergisi** 天赋 ～ **yarattı dememek** 痛打 ～**nın günü** 每天，天天：Tanrının günü burada. 他天天都在这里。～**nın en yakın yola sapmak** 死，死亡，牺牲 ～**ya şükür** 谢天谢地

tanrı bilimi *is.* 〈哲〉神学

tanri bilimci *is.* 神学家；神学者

tanrıcı *is.* 有神论者

tanrıcılık, -ğı *is.* 有神论

tanrıça [tanrı'ça] *is.* 女神：aşk ～sı 爱神

Tanrı Dağları *öz.is.* 天山(中国)

tanrılaşmak (*nsz*) 神化

tanrılaştırmak (*-i*) tanrılaşmak 的使动态

tanrılı *s.* 神的：tek ～ din 一神教 çok ～din 多神论

tanrılık, -ğı *is.* 神性，神力，神威

tanrısal *s.* ❶神的，与神有关的 ❷【转】极好的，绝妙的，神妙的：～ ses 绝妙的嗓音

tanrısallık, -ğı *is.* 神性，神力，神威

tanrısız *s.* 无神论的，不信神的

tanrısızlık, -ğı *is.* 无神；无神论

tanrıtanımaz *s.* 〈哲〉不信神的

tansık, -ğı *is.* 奇迹；奇事，怪事，神奇的事

tansiyometre [tansiyome'tre] (法) *is.* (金属丝、纤维等的)张力计，拉力计，伸长计

tansiyon (法) *is.* ❶〈医〉血压：～ düşüklüğü 低血压 ～ düşürücü 降压的；降压药 ～ hapı 降压药 ～ yüksekliği 高血压 yüksek ～ 高血压 Tansiyon yüksekliğinden şikâyet ediyor. 他说他血压高。❷【转】紧张(状态)：siyasî ～ 政治形势紧张 ◇～ **ölçmek** 量血压：Sizin bir de göz tansiyonunuzu ölçelim. 我再来给您量一下眼压。

tantal, -li (法) *is.* 〈化〉钽(Ta)

tantana (阿) *is.* ❶壮观；盛况，排场：～ ile 盛大地，隆重地 Kerim ağa epeyce büyük bir tantana ile oğullarından birinin düğününü yapmak üzere idi. 克里木大哥正在准备给他的一个儿子举办盛大的婚礼。❷华丽，豪华，富丽堂皇

tantanalı *s.* ❶壮观的；隆重的，盛大的；有排场的：～ sözler 大话，冠冕堂皇的话 ～ surette 隆重地；花言巧语地 ❷豪华的

tantanasız *s.* 普通的，简朴的

tan tun *is.* ◇～**a gitmek** ①被杀死，完蛋；无谓地牺牲 ②倒霉，遭到不幸

tan yeli *is.* 清晨的微风

tan yeri *is.* (日出时亮起的)天际：Tan yeri ağarıyor. 天发亮了。◇～ **ağarmak** 破晓

Tanzanya *öz.is.* 坦桑尼亚(非洲)

Tanzanyalı *öz.is.* 坦桑尼亚人

tanzifat [tanzi:fa:t] (阿) *ç.is.* 环卫(工作)，打扫街道：～ amelesi 【旧】清洁工，清道工，垃圾清理工 ～ arabası 运垃圾汽车，扫马路车 ～ vergisi 卫生费

tanzim [tanzi:m] (阿) *is.* ❶【旧】❷排列，列举 ❸组织，安排；管理 ❸编辑，编写，起草，拟定 ◇～ **etmek** ①排列，列举 ②组织，安排；管理：askeri harekâtı ～ etmek 组织军事行动 Burası tamamıyla Türk zevkine göre tanzim edilmişti. 这里完全是按照土耳其风格布置的。Odayı Türk zevkine göre tanzim ettiler. 他们按照土耳其的风格对房间进行了布置。③编辑，编写，起草，拟定，制定：köylülerin topraklandırılması için ～ edilmiş olan bir kanun 为给农民分配土地而制定的一部法律

Tanzimat [ta:nzi:ma:t] (阿) *öz.is.* ❶〈史〉坦齐马特(奥斯曼帝国时期 1839-1876 进行的西化改良运动) ❷【旧】行政改革

Tanzimatçı *öz.is.* 坦齐马特时期参与改良的官员；坦齐马特派，改良派

tapa [ta'pa] (意) *is.* ❶软木塞，塞子，瓶塞；栓：şişe 〜sı 瓶塞 ❷〈军〉导火线，导火索，引信

tapalamak (*-i*) 用塞子塞住：Şişeyi tapaladı. 他把瓶子塞住了。

tapalanmak (*nsz*) tapalamak 的被动态

tapalı *s.* 有塞子的，用塞子塞住的

tapan *is.* 【俗】木耙 ◇〜 **çekmek** 耙

tapanlamak (*-i*) 耙

tapar *is.* 崇拜者

tapasız *s.* 未耙过的

tapı *is.* 【旧】神，偶像，神像

tapıcı Ⅰ *s.* 崇拜某人的，崇祀…的 Ⅱ *is.* 崇拜者，崇祀者，顶礼者：puta 〜 偶像崇拜者

tapıklamak (*-i*) 轻拍(背部)

tapınak, -ğı *is.* 神殿，庙宇，庙；圣堂，寺院，清真寺，教堂：Ayasofya devrinin en büyük tapınağı idi. 阿亚索菲亚是当时最大的教堂。

tapıncak, -ğı *is.* 神像，偶像

tapıncakçılık, -ğı *is.* 拜物教，物神崇拜

tapınç, -cı *is.* 崇拜(神)

tapınış *is.* tapınmak 的动名词

tapınmak (*-e*) ❶崇拜，崇祀，敬奉：putlara 〜 崇拜偶像 ❷祷告，祈祷 ❸【转】崇拜，崇奉为神，敬若明；热爱，敬爱，爱慕：başarılı insanlara 〜 崇拜成功人士

tapır *is.* 发明

tapırdamak (*nsz*) (脚步、心跳或其它拍击动作)啪啪作响，嗒嗒作响：Yağmur damlacıkları taraçada tapırdıyor. 雨水落在露台上啪啪作响。

tapırtı *is.* 啪啪声：at ayakları 〜ları 马啼的嗒嗒声

tapış *is.* tapmak 的动名词

tapışlamak (*-i*)【俗】❶轻拍(背部) ❷轻揉(面团)

tapışlanmak (*nsz*) tapışlamak 的被动态

tapir (法) *is.*〈动〉貘(*Tapirus*)：Hint 〜i 印度貘，马来貘(*T.indicus*)

tapirgiller *ç.is.* 貘科(*Tapiridae*)

tapkurkolanı *is.* 马肚带，马鞍带

tapma *is.* 崇拜；使神化，视作神，奉若神明：hayvanlara 〜 (古代和原始部落中的)动物崇拜，动物膜拜 bir kişiye 〜 对个人的崇拜，个人迷信 kişiye 〜 devri 对个人崇拜时期 tek kişiye 〜 对个人个人的崇拜

tapmak, -ar (*-e*) ❶崇拜，敬奉，信奉：ateşe 〜 崇拜火 güneşe 〜 崇拜太阳 Tanrı'ya 〜 崇拜神 ❷【转】崇拜，极度敬慕，奉若神明；热爱；溺爱

tapon (法) *s.* ❶劣质的，质次的；过时的，款式陈旧的；没有用的：〜 adam 无用的人 〜 mal 次货

tapşırmak (*-i*) 把…运到，把…送达；使度过，运过

taptaze [ta'ptaze] (土-波) *s.* 非常新鲜的

taptırmak (*-i, -e*) tapmak 的使动态

tapu *is.* ❶(不动产的)所有权证书(尤指地契) ❷地政局，地藉局

tapucu *is.* 地政局官员

tapulamak (*-i*) 获得所有权；登记所有权

tapulu *s.* ❶有地契的 ❷【转】听命于某人的，隶属于某人的：Babasının tapulu şöförüydüm. 我当过他父亲的司机。

tapusuz *s.* 无地契的

tapyoka [tapyo'ka] (意) *is.* (食用)木薯淀粉

tar[1] *is.* ❶线，纱；纤维 ❷〈纺〉经，经纱，经线

tar[2] *is.* 〈乐〉塔耳琴(土耳其)

taraba *is.* 【俗】木制隔段

taraç, -cı *is.* 抢劫，掠夺 ◇～ **etmek** 抢劫，掠夺

taraça [tara'ça] (意) *is.* ❶平台屋顶；露台 ❷阶地，梯田

taraf (阿) *is.* ❶地区，地方：her parçası bir ～ta 散乱地放着，(东西)放得很散乱 Musul ～larında 穆苏尔地区 Bunlar bizim taraflarda oturuyorlar. 他们住在我们这一带。Dünyanın her tarafına gidebilir. 他可到世界任何地方去。Seni her tarafta aradım. 我到处找过你。❷一侧，一边：Boğaz'ın Asya ～ı 博斯普鲁斯海峡亚洲一侧 Tiyatronun ön tarafı konuklara ayrıldı. 剧场的前几排已留给来宾。❸方面，方向：Rüzgâr ne taraftan esiyor? 风是从哪个方向吹过来的？Nehir tarafına doğru gidiyor. 他正在朝河的方向走。Sağ tarafına bak! 看右边！❹一面，面(指物体的某一表面)：arka ～ 反面 ön ～ 前面 yüz ～ 正面 ❺一方，方：akit ～ 缔约一方 davacı ～ 申诉人，原告方 düşman ～lar 敌对双方 her şeyin iyi ～ını görmek 一切都从好的方面看 hükûmet ～ından gönderilen elçi 政府派出的使者 işin kötü ～ı 事情糟糕的一面 karşı ～ın adamları 对方的人 Baba tarafı zengin. 父亲这一边有钱。Çocuklar iki taraf oldular. 孩子们分成了两队。Ne taraftansın? 你是哪一方的人？❻部分：Her tarafı titriyor. 他全身发抖。Sandığın üstü tarafı ceviz. 箱子上部装的是核桃。❼作名词后置词用：kendi ～ına celbetmek 使站到自己这边来 Ucuz tarafından bir ayakkabı istiyorum. 我想买一双便宜的鞋。◇～ **çıkmak** 赞同，支持，站在某一方 (*-e*) ～ **dönmek** 转向 ～ ～ 有些地方，在一些地方：Taraf taraf yağmur yağdı. 有些地方下了雨。～ **olmak** 赞同，支持，站在某一方：Onlara karşı taraf olmak istemiyorum. 我不想和他们作对。～ **tutmak** 赞同，支持，站在某一方 (*-den*) ～**a çıkmak** 赞同，支持 (*-den*) ～**a olmak** 支持 (*-in*) ～**ına** 向，往，朝 (*-in*) ～**ından** ①从，自由 ②代表，以某人名义：benim ～ımdan 代表我，以我的名义 Onu benim tarafımdan öp. 替我吻他一下。Dayım tarafından geliyorum, sizden bir ricası var. 我是代表我舅舅来的，他有件事求您。③(与被动态动词连用)被：Dostları tarafından çok sevilmiş bir zattı. 他是很受朋友喜爱的人。

tarafçı *is.* 拥护者，追随者

tarafeyn (阿) *is.* 【旧】(当事)双方

tarafgir (阿-波) *s.* 【旧】❶支持一方的 ❷偏袒的，偏私的，偏颇的，有偏心的，不公平的

tarafgirlık, -ğı *is.* ❶支持一方 ❷偏袒，偏心，不公平 ◇～ **etmek** ①支持一方 ②偏袒，偏心，偏颇

taraflar *ç.is.* ❶〈生、解〉身体的各部分，肢体 ❷〈数〉项，元 ❸〈技〉组成部分

taraflı *s.* ve *is.* ❶有面的，有边的：iki ～ kılıç 双刃剑 çok ～ anlaşma 多边协议 tek ～ ateşkes 单方面停火 iki ～ zatürree 双侧肺炎 iki ～ defter tutma usulü 〈会〉复式记帐法 ❷来自…地区的：Sen ne taraflısın? 你是哪里人？❸支持某一方的，赞同某一方的；支持者：Bizim taraflı değildi. Olsa tanırdık. 他不是我们这一方的人，否则我们会认识的。Kulübün pek çok taraflısı var. 这个俱乐部有很多支持者。◇～ **olmamak** ①不理会，不在意，忽视 ②不感兴趣 ③假装成(某种样子)，佯装成

taraflılık *is.* ：çok ～ 多面性 tek ～ 单方面；片面性

tarafsız *s.* ❶中立的：～ bir ülke 中立国 ～ devletler 中立国家，不结盟国家 ❷不偏不倚的，公正的，公平的：～ tarihçi 公正的历史学家 Sen tarafsız değilsin, onu tutuyorsun. 你并非不偏不倚，你在偏袒他。❸无党派的，党外的，非党的：～ bir vatandaş 无党派人士

tarafsızlandırmak, tarafsızlaştırmak (*-i*) 使中立

tarafsızlık, -ğı *is.* ❶中立，中立地位：～ anlaşması 中立公约 ～ politikası (或 siyaseti) 中立政策，不干涉政策 ❷不偏不倚，公正，公平 ◇**～ı çiğnemek** 破坏中立

taraftar [tarafta:r] (阿-波) *s.* ve *is.* 站在某一方的，采取某一方立场的，支持某一方的，赞同某一方的：barış ～ı 拥护和平的人 ◇**～ olmak** 拥护，支持

taraftarlık, -ğı *is.* ❶爱好，热中，好感；偏爱 ❷党性，党派

tarak, -ğı *is.* ❶梳，梳子；篦子，马梳：Bu gün bu tarağımla taranmıştım. 今天我用这把梳子梳了头发。❷梳棉(或毛、麻)机，梳理机 ❸耙子，耙：beygir ～ı 马拉耙，马拉搂草机 ❹足背，足弓，跖：ayak ～ı 〈解〉蹠，脚掌 el ～ı 手掌 ❺(鱼等水生动物的)腮 ❻(鸟、兽的)肉冠，羽冠 ❼〈动〉扇贝，干贝蛤 ❽拖网：～ gemisi 拖网渔船 ❾挖泥机；挖泥船，浚泥船：～ dubası 〈海〉挖泥船，浚泥船 ～ kovası (挖泥机的)挖斗 ～ makinesi 挖泥机 ◇**～ vurmak** 梳；耙 **～ta bezi olmamak** 与此毫无关系：Tarakta bezi yok. 他与此事毫无关系。Bin tarakta bezi var. 他有很多事。

taraka *is.* 嘈杂声；轰隆声

tarakçı *is.* ❶制售梳(耙)的人 ❷梳棉(或毛、麻)工，梳理工，抄车工 ❸使用耙的人

tarakçılık, -ğı *is.* ❶制售梳(耙)的手艺 ❷梳棉(或毛、麻)

tarak işi *is.* 锯齿状手工艺品

tarakkas 见 taraksı

taraklama Ⅰ *is.* taraklamak 的动名词 Ⅱ *s.* 做成齿轮状的

taraklamak (*-i*) ❶梳(头发、毛等)；耙地 ❷梳掉，篦掉 ❸疏浚

taraklanmak (*nsz*) taraklamak 的被动态

taraklatmak (*-i*) taraklamak 的使动态

taraklı *s.* ❶头上戴梳子的 ❷长有肉冠(或羽冠)的 ❸宽脚掌的，大手掌的 ❹有齿状装饰的

taraklılar *ç.is.* 〈动〉栉水母门(*Ctenophora*)

tarak otu *is.* 〈植〉川续断(*Dipsacus fullonum*)

tarak otugiller *ç.is.* 〈植〉川续断科(*Dipsacaseae*)

taraksı *is.* 〈解〉梳状的；冠状的：～ kas 梳状肌

taralı *s.* 梳理过的：～ bölge 阴影部分

tarama Ⅰ *is.* ❶ taramak 的动名词：sağlık ～sı 身体检查 arama ～ çalışmaları 搜索工作 virüs ～ programı (计算机)查毒程序 ❷鱼子酱 Ⅱ *s.* (地图)带有晕滃线的，带有影线的

taramak (*-i*) ❶梳；耙；疏浚；采捞：saç ～ 梳头 Saçlarımı taramadan kahvaltıya oturmam. 我不梳好头不吃早饭。❷搜索，搜查；排查；梳理：ormanı ～ 仔细搜索森林 Polis, hırsızı bulmak için bütün mahalleyi taradı. 警察为了抓小偷把全街区搜查了个遍。İki uçaksavar ışıldağı karanlık gök yüzünü tarıyorlar. 两盏防空探照灯在漆黑的夜空中搜索。❸〈军〉扫海，扫雷，排除：mayın ～ 扫雷 ❹扫射，火力搜索：mitralyozla ～ 用机枪进行火力搜索❺浏览，搜索：dergileri ～ 浏览杂志 ❻扫描 ❼【转】细看，打量，盯

taranga [tara'nga] *is.* 【俗】欧鳊属淡水鱼，欧鳊(*Abramisbrama*)

taranış *is.* taranmak 的动名词

taranmak (*nsz*) ❶ taramak 的被动态：Yünler yıkandıktan sonra tarandı. 羊毛洗过之后进行了梳理。❷ taramak 的反身态：Evin hanımı kalktı, yıkanıyor, taranıyor. 夫人起来了，正在梳洗。

tarantı *is.* 梳下的头发；被剔除的东西；废纱，线头，麻絮

tarasa [tara'sa] (意) *is.* ❶平台屋顶；露台 ❷阶地，梯田

tarassut, -du (阿) *is.* 【旧】监视，窥视，密切注视，细心观察：～ mahali 观察所 ～ memuru 侦探 ～ uçağı 侦察飞机 ◇**～ etmek** 进行监视，密切注视，细心观察 **～ kolu** 〈军〉①前哨部队 ②观察哨，监视哨 **～a yatmak** 隐藏等待

taraş *is.* 【俗】(收获之后)残留的果实

taraşlamak (*-i*) 拣掉在地里的庄稼

taratış *is.* taratmak 的动名词

taratmak (*-i*, *-e*) taramak 的使动态

tarator *is.* 塔拉托尔沙司(用醋和胡桃等制成)，塔拉托尔调料汁，浇汁

taravet [tara:vet] (阿)【旧】*is.* ❶新鲜，鲜嫩，稚嫩 ❷活力，朝气

taravetli *s.* ❶新鲜的，鲜嫩的，稚嫩的 ❷充满活力的，充满朝气的

tarayıcı *is.* ❶浏览器 ❷扫描仪

tarayış *is.* taramak 的动名词

taraz *is.* 碎屑，废纱，麻絮 ◇～ ～ ①(布)绽线的，散成一缕缕的；撕破的，用破的，穿破的 ②(头发)散乱的，凌乱的：saçları ～ ～ bir çocuk 一个头发蓬乱的孩子

tarazlamak (*-i*) 去除(织物的)绽线部位

tarazlanmak (*nsz*) ❶(布)绽线 ❷(头发、衣服等)变得凌乱，变得乱糟糟，成为披散的，散乱；(皮肤)变得粗糙

tarçın (波) *is.*〈植〉肉桂，桂皮：～ ağacı 肉桂树(*Cinnamomum cassia*)

tarçınî [tarcı:ni:] (波-阿) *s.* 黄褐色的，红褐色的

taret[1] (英) *is.* ❶角楼，塔楼 ❷〈军〉装甲炮塔，回转炮塔，旋转枪架：ana ～ (战舰的)主炮塔

taret[2] *is.* 〈动〉木蠹蛾

tarh (阿) *is.* ❶【旧】〈数〉减，减去；减法 ❷花床，花坛：çiçek ～ı 花坛 ❷(税的)征收 ◇ **～ etmek** ①减去 ②征(税)

tarhana (法) *is.* 塔尔哈纳汤料；塔尔哈纳汤：～ çorbası 塔尔哈纳汤

tarhanelık *s.* 用于制作塔尔哈纳汤的

tarhetmek (-i) ❶〈数〉减，减去 ❷课(税)，征(税)

tarhun (阿) *is.* 〈植〉龙蒿(*Artemisia dracunculus*)

tarım *is.* 农业：～ âletleri (或 araçları) 农具 ～ işçisi 农业工人 ～ makineleri 农业机械 ～ ülkesi 农业国家 ～ üretimi 农业生产 ～ın sağladığı hammaddeler 农业原料 Ülkemizde üretim daha çok tarıma dayalıdır. 我国的生产在很大程度上还得靠农业。◇～ **yapmak** 务农，干农活，种田

tarımcı *is.* ❶农民，庄稼人 ❷农技师，农学家，农艺师

tarımcılık, -ğı *is.* 务农；农业

tarımsal *s.* 农业的，与农业有关的：～ üretim 农业生产

tarif [ta:rif] (阿) *is.* ❶描述，形容：～ kabul etmeyen tahripler 无法言表的破坏 ❷确定，断定：hedef ～i 确定目标 ◇(*-i*) **～ etmek** ①描述，形容：Bu mektubunla beni ne kadar mutlu ettiğini tarif edemem. 你的来信使我快乐得难以形容。②确定，断定 **～e gelmez** (或 **sığmaz**) 无法形容的，难以描述的，无以言表的

tarife [ta:rife] (阿) *is.* ❶价目表，收费表：gümrük ～si 关税税则，关税率 posta ücretleri ～si 邮件资费表 ❷时刻表：tren ～si 列车时刻表 vapur ～si 轮船时刻表 ❸(使用或制作)说明；烹饪法：bu ilâcın ～si 这种药的服用说明 yemek ～si 菜谱

tarifeli *s.* 明码标价的，依据价目表(或时刻表)的

tarifesiz *s.* 无价目表(或时刻表、说明)的

tariflemek (-i) 确定，断定，下定义

tariflenmiş *s.* 确定的，固定的

tarifli *s.* 有定义的；有描述的

tarifsiz *s.* ve *zf.* ❶无定义的，无描述的 ❷【转】难以言表的，无法形容的，无法描述的：～ bir korku 难以言表的恐惧

tarih [ta:rih] (阿) *is.* ❶日期：mektubun ～i 信件日期 Ocak 1, 1999 tarihinde 在 1999 年 1 月 1 日 o ～ten itibaren 从那时起 Ne tarihte doğdunuz? 您是哪年出生的？❷历史(学)；

历史课；年鉴，编年史，年代记：～ devri 历史年代 dünya ～i 世界历史 İslâm ～i 伊斯兰教史 Türk ～i 突厥史 Türk Dili'nin ～i 土耳其语言史 umumî ～ 世界通史 Lisede tarihten hep iyi not alırdım. 我上高中时历史课分数一直不错。◇～ **atmak** 注明日期，写上日期：mektuba ～ atmak 在信上写明日期 ～ **başı** 纪元开始 ～ **düşürmek** 写表年诗 ～ **koymak** 注明日期，写上日期 ～ **söylemek** 写表年诗 ～**e geçmek** 载入史册：Onun kahramanlıkları tarihe geçti. 他的英雄业绩已载入史册。～**e karışmak** 成为历史，成为过去

tarihçe [ta:rihçe] (阿-波) *is.* 史，记：Türk tiyatrosunun ～si 土耳其戏剧史

tarihçi *is.* 史学家，历史教师

tarihçilik, -ği *is.* 史学研究；修史；历史教学

tarihî [ta:rihi:] (阿) *s.* ❶历史的，有关历史的：～ bir hakikat 历史事实 ～ maddecilik (或 maddiyatçılık) 历史唯物主义，历史唯物论 ～ roman 历史题材小说 doğa güzellikleriyle kaynaşmış ～ eserler 与天然美景融为一体的历史遗迹 ❷具有历史意义的，历史上著名的，历史性的：～ bir gün 有历史意义的一天

tarihlendirmek (*-i*) 注明日期，写明日期，判定日期为

tarihlenmek (*nsz*, *-e*) 日期为，日期被判定为

tarihli *s.* 日期为…的；标明日期的：～ bir mektup 注明日期的信件 21 Haziran ～ bir mektup 一封 6 月 21 日的信

tarih öncesi *is.* ❶史前(的) ❷(有文字记载以前的)史前史，(人类进化的)史前阶段，史前学

tarihsel *s.* ❶历史的，历史上发生的，有关历史的：～ bakımdan 历史地 ～ durum 历史 ～ maddecilik 历史唯物主义，历史唯物论 ❷具有历史意义的，历史上著名的，历史性的，载入史册的，有历史记载的 ❸史学的

tarihsiz *s.* ❶无日期的，日期不明的，未写明日期的 ❷无悠久历史的

tarihyazar *is.* 历史编纂学家；史料研究家

târik[1] (阿) *s.* 留下…的，离开…的；舍弃…的

târik[2] *s.* 黑暗的，昏暗的

tarik[3] [tari:k] (阿) *is.* 【旧】❶道路：deniz ～ıyla 通过海路 İstanbul ～ıyla 经过伊斯坦布尔 ❷方式，方法，途径：Akıl için tarik biridir. 【成】英雄所见略同。❸〈宗〉教派；苦行僧团 ◇～**ıyla** ①途经，取道 ②通过，以…方式

tarikat [tari:kat] (阿) *is.* 教派；苦行僧团：Bektaşî ～ı 比克特西教团(是土耳其最重要、影响最广泛的"乡村"教团) Mevlevî ～ı 朱列维教团，毛拉维教团

tarikatçı *is.* ve *s.* 拥护某一教派的(信徒)，从属于某一教派的(信徒)；某一教派的信徒

tarikatçılık, -ğı *is.* 某一教派信徒的资格或身份

târiki *is.* 黑暗，昏暗

târikidünya *is.* 隐居的人，隐士，离群索居的人

tariz [ta:ri:z] (阿) *is.* 讽刺，挖苦，影射 ◇～ **etmek** 讽刺，挖苦，影射 ～**de bulunmak** 讽刺，挖苦，影射

tarla [ta'rla] *is.* 田地，田野；耕地，农田：～ işleri 田间工作 lağım (或 mayın) ～sı 地雷场，水雷场 mâni ～sı 障碍物地带 ot ～ları 割草用的 ◇～ **açmak** 开荒 ◆**Tarlanın iyisi suya yakın, daha iyisi eve yakın.** 好地靠水边，宝地靠家门。**Tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz.** 没有耕耘就没有收获。

tarlacık, -ğı *is.* 一小块耕地

tarla faresi *is.* 〈动〉田鼠，仓鼠(*Microtus arvalis*)

tarlakoz *is.* ❶四桨渔船 ❷从四桨渔船上撒下的鱼网

tarla kuşu *is.* 〈动〉天鹨，云雀(*Alauda arvensis*)

tarla kuşugiller *ç.is.* 〈动〉百灵科(*Alaudidae*)

tarlanezgisi *is.* 〈植〉金盏菊，金盏花

tarla sarmaşığı *is.* 〈植〉旋花

tarla sıçanı *is.* 〈动〉田鼠，仓鼠(*Microtus arvalis*)

tarlasincabı *is.* 〈动〉欧洲黄鼠

tarlatan (法) *is.* 塔勒坦布(一种重浆网状织物)

tarpan (法) *is.* 〈动〉(18 世纪时绝种的)欧洲野马(*Equus gmelini*)

tarraka *is.* (持续不断的)噼啪声，哒哒声：makineli tüfek ～ları 机关枪的哒哒声

tart [1]**, -dı** (阿) *is.* 【旧】❶〈军〉赶走；击退，打退 ❷开除；辞退，解职 ❸消除，消灭

tart [2] (法) *is.* 一种果冻

tartaklamak (*-i*) 摇晃，摇撼，推拉，拽：Beni tartaklayarak uyandırdı. 他连推带拉地把我叫醒了。Onu tartakla, bizi fazla bekletme. 你把他拽起来，别让我们老等着他。

tartaklanış *is.* tartaklanmak 的动名词

tartaklanmak (*nsz*) ❶ tartaklamak 的被动态 ❷发抖，哆嗦，战栗

tartaklayış *is.* tartaklamak 的动名词

tartak martak *zf.* 拉拉扯扯地，推推搡搡地 ◇～ **etmek** 拉拉扯扯，推推搡搡

tartarat (法) *is.* 〈化〉酒石酸盐(或酯)

tartarıcı *is.* 【俚】参与别人争论的人

tartarik (法) *s.* 〈化〉(含)酒石的，(含)酒石酸的：～ asit 酒石酸，十羟丁二酸

tartı *is.* ❶ tartmak 的动名词：～ âleti 称重工具 Kömür tartı ile satılır. 煤按重量卖。❷重量：Ayşe tartıda 30 kg. geldi. 阿伊赛体重 30 千克。Bunun tartısı belli değil. 它的重量不清楚。❸秤，天平 ❹【转】〈文〉(诗歌等的)韵律，格律 ❺〈海〉升(或降)帆索 ❻〈天〉天秤(星)座 ◇～ **salıncağı** 秋千 **～ya gelmemek** 分量轻得难以称重 **～ya göre** 按重量 **～ya vurmak** 称重

tartıcı *is.* 掌秤的人，司磅员

tartıl *s.* 〈化〉定量的：～ analiz (或 çözümleme) 定量分析

tartılı *is.* ❶称过重量的 ❷【转】经过掂量的，经过斟酌的，经过深思熟虑的，周密考虑过的：～ bir davranış ve söz 经过掂量的言行 ❸〈文〉韵律的，格律的，诗韵的

tartılış *is.* tartılmak 的动名词

tartılmak (*nsz*) ❶ tartmak 的被动态和反身态：Kömürler tartıldıktan sonra kamyona yüklendi. 称过的煤装上了卡车。❷量自己的体重：Tartıldım, yirmi beş kilogram ağırlığındayım. 我称过了，体重 25 千克。❸摆动，摇晃，摇摆

tartım *is.* 韵律，节律，节奏，格律

tartımlı *s.* 有韵律的，有节律的，有节奏的，有格律的

tartır *is.* 〈化〉酒石

tartısız *s.* ❶未称重的，未过秤的；不称重的：Elmalarının tartısız satıyor. 他的苹果不是按斤卖。❷【转】未经掂量的，未经勘酌的，未经认真考虑的：Eli tartısız kadın bir evi kolay kolay geçindiremez. 大手大脚的女人管不好家。

tartış *is.* tartmak 的动名词

tartışı *is.* 公开的讨论，争论，辩论；学术辩论；辩论会

tartışılmak (*nsz*) tartışmak 的被动态

tartışma *is.* tartışmak 的动名词：Bu tartışmada o haklı çıktı. 在这场争论中，他占了上风。Kardeşlerimin tartışmasına bir son veremiyorum; yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal. 他们在争吵不休，我却无法制止，他们都是我的兄弟，我左右为难。

tartışmacı *is.* 辩论者，讨论者，争论者

tartışmak (*nsz*, *-le*) ❶辩论，争论，讨论：meseleyi ～ 讨论问题 Sınıf kitaplığımızdan nasıl yararlanacağımızı tartıştık. 我们讨论了如何使用教室里的书架。❷争吵，吵嘴，吵架 ❸〈体〉较量

tartışmalı *s.* ❶进行讨论的，进行辩论的：～ oturum 讨论会 ❷存在争议的，存在分歧的：～ bir sorun 一个存在争议的问题

tartkı *is.* 【口】马肚带，鞍带

tartma *is.* ❶ tartmak 的动名词 ❷〈体〉(摔跤运动员)抱起对手

tartmak, -ar (*-i*) ❶称重量，称；掂估重量，掂量：noksan ～ 缺斤短两 Bakkal iki kilo şeker tarttı. 店员称了两千克糖。❷认真考虑，权衡，掂量，斟酌：sözlerini ～ 仔细斟酌某人的话 İnsan sözünü iyice tartmadan söylememeli. 人没有考虑好的话不要说。İnsanları iyice tartmadan arkadaşlık kurmayın. 对一个人没有全面了解之前不要同他交朋友。❸试用，试一试；探询：Şöyle bir tarttım, umduğum gibi değilmiş. 我试了一下，事情并不象我想的那样。❹扯，拉；摇撼，摇晃：kapıyı ～ 晃动门 ◇**tartarak yenme** 〈体〉(摔跤比赛中)抱起对手走三步或半周获胜 **tartıp terazilemek** 仔细斟酌，深思熟虑

tarttırmak (*-i*, *-e*) tartmak 的使动态

tartura [tartu'ra] *is.* 纺车轮

tarumar [ta:ru:ma:r] (波) *is.* 【旧】散乱的，混乱的，凌乱的 ◇(*-i*) ～ **etmek** 散开，使散乱，使混乱，使凌乱；打得粉碎；摧毁，毁坏

tarz (阿) *is.* 方式，方法，形式；(语言等的)风格，格调：Avrupa ～ında 欧洲式的，欧式的 başka ～da 按另一种方法(或方式) Gotik ～da 哥特式 inkişaf ～ı 发展方式 istihsal ～ı 生产方式 oyun ～ı 游戏方式 Bu tarzda konuşmamalısın. 你不该用这种方式说话。Öyle bir tarzda söyledi ki hayır diyemedik. 他说得我们没法不同意。

tarziye (阿) *is.* 【旧】❶道歉，谢罪 ❷满意，满足 ◇(*-e*) ～ **vermek** 道歉，谢罪：Yüzüme bakmadan bana tarziye verdi. 他向我道了歉，没有正视我。

tas[1] (阿) *is.* ❶碗，盘，杯，缽，盆：el ～ı 缽，盆 hamam ～ı 土耳其浴室中用于舀水冲洗的大水瓢 iki ～ pirinç 两碗米 sefer ～ı 手提饭盒，提盒 su ～ı 水碗 Devamlı olarak güneşin altında çalıştıkları için içleri yanıyor, tas tas su içiyorlardı. 他们一直在太阳底下干活，所以渴得嗓子冒烟，大碗大碗地喝水。❷头盔 ◇～ **surat** 圆而傻乎乎的脸 ～ **suratlı** 脸圆而无表情的 ～ **tarak** 零碎用品，锅碗瓢盆，家具什物 ～ ～**a baş başa gelmek** 打起架来，争吵起来 ～**ı tarağı toplamak** 匆忙收拾个人物品：Bize artık yol göründü, tası tarağı toplayalım. 我们该走了，把东西收拾一下吧！

tas[2] *s.* 光秃的，秃顶的 ◇～ **gibi** ①(头)秃的 ②平坦的，开阔的 ～ **başlı** 秃顶的

tas kebabı *is.* 切成小块的烤肉

tasa *is.* 忧虑，担心，发愁；惦念，操心：Her kış başında yakıtın yetişmeyeceği tasasını duyuyoruz. 每年入冬我们都担心燃料不够用。Tasası sana mı düştü? 你瞎操什么心？Tasamın on beşi! 这事跟我无关！◇～ **çekmek** (或 **etmek**) 忧虑，担心，发愁：Şifası bulunmayan şeyleri tasa etmemeli: Olan oldu. 不要为不可挽回的事发愁，生米已经做成饭了。

tasalanmak (*nsz*) 忧虑，担心，发愁：Seni denize düştü sandı ve tasalandı. 她以为你掉海里了，非常担心。

tasalı *s.* 忧虑的，担心的，发愁的

tasallut (阿) *is.* 【旧】攻击，袭击；骚扰，纠缠；调戏，猥亵 ◇～ **etmek** 骚扰，纠缠；调戏，猥亵

tasallüp, -bü (阿) *is.* 【旧】❶变硬 ❷〈医〉硬化 ◇～ **etmek** ①变硬 ②〈医〉硬化

tasannu, -u [tasannu:] (阿) *is.*【旧】假装，佯装；矫饰，做作，虚伪，伪善

tasar *is.* 计划，打算，行动计划；草图, 规划，方案，设计

tasar çizim *is.* 图样，图纸；设计；构思

tasar çizimci *is.* 设计师，设计者，构思者

tasarı *is.* ❶计划，方案：Dinlencede tasarımız Ege kıyısına gitmek. 假期中我们计划去爱琴海海滨。❷书面建议，提案，草案：kanunun ～sı 法律草案 Yasa tasarısı Meclis'e sunuldu. 法律草案已提交议会。◇～ **geometri** 画法几何学

tasarım *is.* 设计，规划：çevre ～ı 环境规划 kentsel ～ 城市规划

tasarımcı *is.* 设计师，规划者

tasarımlamak (*-i*) 设计；设想，构想；打算，想，企图

tasarımlanmak (*nsz*) tasarımlamak 的被动态：Windows 98 son kullanıcı için tasarımlanmış bir işletim sistemi. 视窗 98 是为最终用户设计的一种操作系统。

tasarımlı *s.* 具有某种设计的；设想的，构想的：özel ～ *e*gzozlar 设计独特的排气装置

tasarlamak (*-i*) ❶设想，构想，想出，考虑；设计：Murat'ı konuşturmak için bir soru tasarladım. 我想出了一个问题好让穆拉特开口。❷计划，筹划，打算：Moskova'ya gitmeyi mi tasarlıyorsun yoksa? 你莫非是打算去莫斯科？

tasarlanış *is.* tasarlanmak 的动名词

tasarlanmak (*nsz*) tasarlamak 的动名词

tasarlayış *is.* tasarlamak 的动名词

tasarlı *zf.* 经过考虑地，有意识地，故意地，预谋地

tasarruf (阿) *is.* ❶处置(权)，支配(权)；管理；拥有：～ *e*hliyeti 支配权，使用权 Vücudumun artık irademin tasarrufundan çıkmıştı. 我的身体已不受意志支配。❷节约，节俭，节省：～ haftası 节约周 ～a riayet *e*tmek 保持节俭 kuvvet ～u 省力 ❸储蓄，存款，储金：～ bankası 储蓄银行 ～ bonosu 储蓄公债 ～ sandığı 储蓄所 ～ sandığı cüzdanı 存折 Tasarruf hesabımdan 500 yuan çekmek istiyorum. 我想从我的储蓄户头里取 500 块钱。◇(*-in*) **～ altında** 归某人所有，受某人支配，由某人支配，由某人管理 **～ etmek** ①拥有，支配 ②节约，节省；积攒，储蓄 (*-in*) **～unda** 归某人所有，受某人支配，由某人支配，由某人管理：Daire kiracının tasarrufundadır. 公寓归房客使用。

tasarrufçu *is.* 占有者；物主，业主；主人

tasarruflu *s.* 节约的，节俭的；开支少的：～ bir insan 一个节俭的人 ～ bir yaşayış 俭朴的生活

tasarsız *zf.* 无准备，即席，即兴

tasasız *s.* 漠不关心的，无动于衷的；无忧无虑的；对任何事都不操心的：Dünyada tasasız baş, bostan korkuluğunda bulunur. 【成】世人皆有烦恼事。

tasasızlık, -ğı *is.* 漠不关心，无动于衷；无忧无虑；什么事也不操心

tasavvuf *is.* 伊斯兰教神秘主义，神密主义；神密教派

tasavvufi *s.* 伊斯兰教神密主义的，苏菲派信徒的；神密主义的

tasavvur (阿) *is.* ❶想象；构想，打算，设想：Öyle bir tasavvurumuz vardı. 我们曾有过这样的设想。❸想法，意图，幻想，梦想：～larını gerçekleştirmek 实现自己的梦想 Böyle bir şey tasavvuru bile ihanettir. 甚至他的这种想法就是一种背叛行为。◇**～ etmek** 想象；构想：Yaya kaldırımlarını tasavvur *e*ttiği kadar kalabalık bulmadı. 他发现人行道没有他想象的那样拥挤。

tasdi, -i [tasdi:] (阿) *is.* 打扰，麻烦；使厌烦 ◇**～ etmek** 打扰，扰乱安宁，麻烦，给带来不便；使生厌，使讨厌

tasdik [tasdi:k] (阿) *is.* ❶证实，证明；确认 ❷批准，通过；同意；承认：Yenilgiye ugrayan Osmanlilar, Batı'nın teknik üstünlüğünü tasdik mecburiyetinde kalmışlardır. 失败的奥斯曼人不得不承认西方在技术上的先进性。◇(*-i*) **～ etmek** ①证实，证明；认证：Bütün kadınlar bu iki şahidi tasdik *e*ttiler. 所有女人都证明这两个证人说的是实情。Muhtar, kimlik kâğıdını tasdik *e*tti. 村长证明他的身份证是真实的。②批准，通过；同意；承认：Hükûmet mukaveleyi tasdik *e*tti. 政府批准了条约。**～ten geçmek** 得到批准

tasdikli *s.* ❶得到证实的，得到证明的；经过认证的 ❷经过批准的，获得通过的，得到同意的

tasdikname [tasdikna:me] (阿-波) *is.* 证(明)书，认证(书)；证件；毕业证书，文凭

tasdiksiz *s.* ❶未得到证实的，未得到证明的；未经过认证的 ❷未经过批准的，未获得通过

的，未得到同意的

tasfiye (阿) *is.* ❶净化；提炼，精炼：～ edilmiş çelik 精炼钢 ～ edilmiş gliserin 纯甘油 petrol ～ fabrikası 炼油厂 petrol ～si 石油精炼法 ❷〈贸〉(债务的)清偿，了结，(资产、帐目等的)清理，(公司等因破产而进行的)清算：～ satışı 停业清仓大甩卖 ～ memuru 清算人，(尤指法院指定的)公司资产清理人 ❸解雇 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①净化；提炼：petrolü ～ etmek 炼油 ②清算(破产的公司等)，清偿(债务等) ③废除，取消：diktatörlüğü ～ etmek 废除独裁 imparatorluğu ～ etmek 废除帝制 ④解雇 **～ye gitmek** (公司等)破产，停业清算 **～ye koymak** 清算(破产的公司)，清偿(债务等)，清理(资产、帐目等)

tasfiyeci *is.* ve *s.* (语言、艺术等方面的)纯洁主义的；纯洁主义者；纯语主义的，纯语主义者：Tasfiyeciler dilden yabancı sözcüklerin temizlenmesi için büyük bir çaba harcamışlardır. 纯洁主义者为了清除外来词汇作出了很大的努力。

tasfiyehane [tasfiyeha:ne] (阿-波) *is.* 石油提炼厂，炼油厂：petrol ～leri 炼油厂

tasgir [tasgi:r] (阿) *is.* ❶使缩小，使变小 ❷使变为指小辞，使变为爱称

tashih [ta:shih] (阿) *is.* 【旧】❶修改，纠正，改正；更改：Ancak bir ehemmiyetsiz noktayı tashihe lüzum görüyoruz. 我们认为只有一处不太重要的地方需要修改。❷〈印〉校对 ❸偿付，偿还(债务)：～ davası 债务诉讼 ～ kararı 偿还债务的判决 ❹康复 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) ①修改，修正，纠正，改正 ②校对，校样 **～i mizac etmek** 康复

tasım *is.* 〈逻〉三段论(法)，推理，推论

tasımlamak (*-i*) ❶计划，筹划 ❷构想，设想；设计

tasımsal *s.* (用)三段论的

taslak, -ğı *is.* ❶草稿，初稿，草案，草图，提纲，大纲；设计模型(或草图)：～ defteri 草稿本 bir dilekçe ～ı 呈文的草稿 bir tüfek ～ı 枪的模型 kaba ～ 概括地，大体上 ön ～ 初步的草案 öykünün ～ı 小说初稿 resim ～ı 绘画的草图 O kadar teferruata lüzum yok, kaba taslak bir plân yapıver. 不需要详细的计划，你马上做个提纲。❷【转】拙劣可笑的模仿，(不顾自己能力或天分不足而)想要成为…的人；冒充…的人：hekim ～i 不学无术的医生 şair ～ı 蹩脚的诗人 ◇～ **çizmek** 写提纲，打草稿 ～ **hâlinde** (或 **olarak**) 以草稿形式 ～ **yapmak** 打草稿

taslamak (*-i*) ❶假装，伪装，假冒；故作，装作：beylik ～ 摆阔气 kibarlık ～ 故作斯文 ululuk ～ 假装伟人 yiğitlik ～ 冒充勇敢 ❷雕琢，(把四边)削平，砍平 ❸【俗】监视，偷看

tasma *is.* ❶(狗等的)项圈：Köpeğin tasma kayışını kıstı. 他把狗项圈的绳子收了收。❷(拖鞋等的)束脚皮带

tasmim [tasmi:m] (阿) *is.* 【旧】计划，设想，构想，想出，考虑；设计 ◇～ **etmek** 计划，设想；考虑，设计

tasni, -i [tasni:] (阿) *is.* 【旧】❶制造，生产 ❷假装；捏造，伪造；编造，杜撰；假造的东西，赝品 ◇～ **etmek** ①生产，制造 ②杜撰，臆造

tasnif [tasni:f] (阿) *is.* 分类，分等，分等极：taktik durumunun ～i 〈军〉战术情况评定 umumî ～ 〈体〉总评(定)，总分，总成绩 Kitaplığındaki kitapların tasnifi onu günlerle meşgul etti. 把书架上的书分类让他忙活了好几天。◇～ **etmek** 分类

tasnifî (阿) *s.* 被分类的，按等级分开的，按品种分开的

tasrif [tasri:f] (阿) *is.* 〈语〉(词形的)屈折变化，变格，变位 ◇～ **etmek** 屈折变化(词形)，使变格，使变位 ～ **olunmak** 变格，变位

tasrih [tasri:h] (阿) *is.* 说明，清楚的解释，明确表示 ◇(*-i*) ～ **etmek** 清楚解释，说明，明确表示：Mektupta para istediğini tasrih etti. 他在信里明确表示要钱。

tastamam [ta'stamam] Ⅰ *s.* 完完全全的，非常完整的；完全准备好的；极好的，完美的 Ⅱ *zf.* 全部，全数；完全，十足，彻底：～ o kadar 正好这么多

tasvip, -bi [tasvi:p] (阿) *is.* 【旧】赞成，赞同；批准，同意，认可 ◇～ **etmek** 赞成；批准，同意，认可 ～ **görmek** 得以批准，得到同意，得到认可

tasvir [tasvi:r] (阿) *is.* 【旧】❶描述，描写，描绘；塑造：hayatın sanat yoluyla ～i 艺术地

描写生活 ❷画，绘画作品，肖像 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①描绘，描写，艺术地描写：Onun hayatını tasvir eden bir kitap elme geçti. 我弄到一本详细介绍他生平的书。②绘画，素描 ～ **gibi** 美如画

tasvirî [tasvi:ri:] (阿) *s.* 【旧】描写性的，叙述的，记述的：～ gramer 描写语法

taş Ⅰ *is.* ❶石头，石料，石块，石子，岩石：～(tan) bir köprü 石桥 ～ çölleri 〈地〉石头荒漠 ～ masatı 砺石，磨刀石 ～ tahta (建筑或书写用的)石板 atlama ～ı (小溪中的)踏脚石，(上车、马用的)踏脚台，上马石 binek ～ı (上马或上车用的)上马石，垫脚石 çakmak ～ı 燧石，打火石 değirmen ～ı 磨石，磨盘 kaldırım ～ı 铺路石 kırma ～ 碎石，粗岩块 kireç ～ı 灰岩，石灰岩 temel ～ı 奠基石；【转】基础，根基 Her taşın altına elini sokma, ya yılan çıkar ya çıyan. 【成】不是每块石头下面都可伸手，没有蛇就有蜈蚣；凡事须三思而后行。❷宝石：～ cıvatası 镶宝石的边框 ～ evi (镶宝石的)底板，托板，宝石座，宝石托 değerli (或 kıymetli) ～ 宝石 yüzük ～ı 镶嵌在戒指上的宝石 ❸〈地〉岩石(种类)：Ankara ～ı 安卡拉岩 Eskişehir ～ı 海泡石 Hacı Bektaş ～ı 细矿脉花岗石 kayrak ～ı 页岩，片岩 ❹(石头)柱，杆：dikili ～ 方尖碑，石碑，石柱 kilometre ～ı 路旁的里程碑 ❺棋子；(骨、金属或木制)牌：bir ～ı oynamak 走棋子 dama ～ı 棋子 ❻垢；〈医〉结石，石：böbrek ～ı 肾结石 kazan ～ı 水垢 ❼【俚】钱 ❽【转】挖苦的话，讽刺的话 Ⅱ *s.* ❶石头的，用石头做的：～ köprü 石桥 ～ merdiven 石头楼梯 ～ toprak 石头地 ❷冷酷无情的，残忍的 ◇～ **arabası** 【俚】迟顿的人，愚蠢的人，傻瓜，笨蛋 ～ **atmak** ①扔石头，用石头砸：Taş attın da kolun mu yoruldu? (或 Taş atıp kolun yorulmadı ya!) 【成】#你可真是得便宜卖乖！②【转】讽刺，挖苦，影射：Erdiğine *erer*, ermediğine taş atar. # 好寻衅闹事的，不知羞耻的，无耻的，不要脸的 Dostun attığı taş baş yarmaz. 【成】良药苦口利于病，忠言逆耳利于行。～ **bağlamak** 结成硬皮(或痂) ～ **bebek gibi** (时装店橱窗里的)木模特儿，冰美人 ～ **çatlamak** 无论如何，充其量，最多：Deniz, taş çatlasa otuzdan fazla değildir. 德尼兹说什么也不超过 30 岁。Taş çatlasa bu para bir ay yetişmez. 这些钱无论如何也不够一个月用。Tribünün taş çatlasın dört biri dolmış. 看台充其量只坐了四分之一观众。～ **çıkarmak** ①在(采石场)采石 ②【转】超过，优于，高一筹 (*-e*) ～ **çıkartmak** 【转】超过，优于，高一筹：Aşçılıkta ona taş çıkartacak kimse yok. 论做饭的手艺没有人能超得过他。～ **devri** ①〈史〉石器时代 ②【转】起步阶段，原始阶段：Açıkçası matbaacılığımız taş devrinde idi. 说实话，我们的印刷业当时还处于起步阶段。～ **dikmek** ①立石块 ②破纪录 ③(象棋中)布子 ～ **düşürmek** 粉碎结石，排石 ～ **gibi** ①坚硬的：～ gibi ekmek 坚硬的面包 ～ gibi yürek 铁石心肠 ②强硬的，缺乏灵活性的：～ gibi bir insan 一个强硬的人 ③铁石心肠的，毫无同情心的 ～ **gibi donmak** 目瞪口呆，发呆，发愣 ～ **gözesi** (或 **hücresi**)〈解〉巩膜 ～ **kesilmek** ①变硬，变成石头：Beton taş kesildi. 混凝土变硬了。Onların yüzleri, şaşkınlığın etkisiyle sanki taş kesilmişti. 他们的脸由于吃惊而僵硬了。②目瞪口呆，瞠目结舌，茫然不知所措，被惊呆：Murat taş kesilmiş gibi kımıltısız duruyor ve ne yapacağını bilmiyordu. 穆拉特目瞪口呆，一动不不动，不知所措。～ **sürmek** (棋牌游戏中)出牌，出着 ～ ～ **üstünde bırakmamak** 彻底摧毁，夷为平地，使成为废墟 ～ **tutmak** 【俚】趁钱 ～ **yağar kıyamet koparken** 动荡的时代，灾年，凶年，荒乱的年代 ～ **yuvarlamak** 暗示，暗示地说，暗指 ～**a bastırmak** 用石块砸死 ～**a başvurmak** 寻求补偿；寻求补救 ～**a çekmek** (用磨刀石)磨 ～**a tutmak** ①扔石头，用石头砸(死) ②【转】讽刺，挖苦，影射 ③(用磨刀石)磨 ～**ı gediğine koymak** 巧妙地反驳：Taşı amma da gediğine koymasını bilir. 他善于巧妙反驳。～**ı sıksa suyunu çıkarmak** 石头攥出水；力大无比：Aslan gibidir, maşallah, taşı sıksa suyunu çıkarır. 我的天哪！他壮得像头狮子似的，石头也能攥出水来。Maşallah ızbandut gibisin, taşı sıksan suyunu çıkartırsın. 你真象个巨人，石头也能攥出水来。～**ı yerine koymak** 巧妙地反驳 ～**tan ekmeğini çıkarmak** 靠卖苦力生活，挣血汗钱，在艰苦的条件下生存：İnsan dediğin taştan ekmeğini çıkarmalı. 一个人必须能在艰苦的条件下生存。◆**Taş yerinde ağırdır.** 一个人的真正价值只有熟悉他的人才知道。**Taş üstünde taş, omuz üstünde baş kalmadı.** 一切都被毁了。**Taşa çıkan keçinin dağaca çıkan oğlağı olur.** 有其父必有其子。**Taşı ölçeyim.** (用于安慰受重伤的人)别难过，很快就会好的！

taşak, -ğı *is.* 【粗】睾丸：～ torbası 阴囊 Eceli gelen fare kedi taşağı kaşır. 【成】太岁头上动土，不知死活。

taşaklı *s.* 【粗】❶有睾丸的 ❷大胆的，勇敢的，英勇的 ◇～ **kadın** 麻利、泼辣的女人

taşaksız *s.* 【粗】❶无睾丸的 ❷缺乏勇气的，怯懦的，胆小的

taşalmak (*nsz*) ❶变成化石，石化，石质化 ❷【转】发呆，发愣，目瞪口呆

taş bademi *is.* 一种巴旦杏

taş balığı *is.*〈动〉黑鰕虎鱼(*Gabius niger*)

taş baskı *is.* 平版印刷(术)，石印术

taş baskıcı *is.* 平印工，石印工

taşbasma *is.* 石印术，石印法：～ bir resim 石印鱼

taş basması *is.* ve *s.* ❶平版印刷器，石印品；平版的，石印的 ❷平版印刷术，石印术，石印法 ❸石印画，石印品

taş bebek *is.* 玩偶，玩具娃娃 ◇～ **gibi** 漂亮但缺乏热情的女人

taş bilimi *is.* 岩石学，沉积岩石学

taş böceği *is.*〈动〉宝贝(一种腹足动物，壳光滑明亮，生长于暖海中)(*Cypraea*)

taşçı *is.* 石匠，采石工，凿石工：～ kalemi (石匠用的)凿子

taşçıl *s.* ❶像石头的，石头般的 ❷〈植〉生长于岩石之上或多石土地上的

taşçılık, -ğı *is.* 采石工作，凿石工作；石匠活，石加工，石面琢磨

taşemen *is.* 〈动〉七鳃鳗，八目鳗(*Petromyzon*)

taşemengiller *ç.is.* 〈动〉七鳃鳗科(*Petromyzontidae*)

taşeron (法) *is.* 分包商

taşeronluk, -ğu *is.* 分包，转包

taşıcı *s.* 传染的

taşıl *is.* 化石：hayvan ～ı 动物化石遗迹 Yapılan kazıda kimi hayvan taşılları bulundu. 在发掘中发现了一些动物的化石。

taşıl bilimi *is.* 古生物学

taşıl bilimci *is.* 古生物学家

taşıllaşmak (*nsz*) ❶变成化石 ❷【转】变得陈腐，僵化

taşıllı *s.* 有化石的

taşım *is.* 沸腾，煮沸一次：bir ～ kaynatmak 煮开一次 iki ～ kaynatmak 煮开两次 Sütü yalnız bir taşım kaynattı. 他把奶只煮开了一次。

taşıma Ⅰ *is.* taşımak 的动名词：～ kolu 〈军〉运输纵队 ～ kudreti 起重量；载重量；运输能力 ～ makinesi 提升机，升降机；绞车 ～ vasıtaları 运输工具 âzamî yük ～sı 最大载重量 yük ve yolcu ～sı 客货运输 Çantalarımı taşımama yardım eder misiniz, lütfen? 请帮我搬一下箱子好吗？Ⅱ *s.* 搬来的，运来的：Taşıma su ile değirmen dönmez. 【成】杯水带不动水磨。

taşımacı *is.* 搬运工，运输者，运输公司，船舶业务代理人(或代理行)，代运人，转运商

taşımacılık, -ğı *is.* 运输业，代运业，航运业

taşımak (*-i*) ❶运送，搬运；传送：toprak ～ 运土 Türkiye'ye petrol taşıyan boru hattı 向土耳其输油的管道 Arabada ne taşıyorsunuz? 您车子运送的是什么货物？Hastayı hastaneye kadar sırtta taşıdı. 他把病人背到了医院。❷携带；佩戴；穿戴：çanta ～ 背着包 silâh ～ 携带武器 üniforma ～ 身穿制服 ❸支撑，承受住：taşımıyan duvarlar〈建〉非承重墙 Evin çatısını taşıyan tahtalar çürümüştü. 支撑屋顶的木料朽了。Bu dal beni taşımaz. 这个树枝承受不住我的重量。❹拥有，具备：değer taşıyan bir roman 一部有价值的小说 hakkını ～ 有权做 karakter ～ 具有某种性格 mana ～ 具有某种意义 ortak özellikler ～ 具有共同特点 Çocuk dedesinin adını taşıyor. 这个孩子起了祖父的名字。Sol böğrüme bir bıçak

sapladı. Hâlâ izini taşıyorum. 他在我在左边扎了一刀，我现在还有伤疤呢！❺【转】承受，忍受：sorumluluk ～ 承担责任 yaşamın ağır yükünü omuzlarında taşıyan insanlar 承担生活重负的人们 ❻【转】怀有(感情等)：çocukluk çağının o saf ve sevgi dolu kalbini taşımak 怀有儿时的纯真和爱心

taşımlık *zf.* (煮开了)…次：Sütü bir taşımlık kaynattı. 他把牛奶煮开了一次

taşımsı *s.* 像石头似的

taşın 见 taşıma

taşınır *is.* ve *s.* 可移动的，活动的，便于携带的；手提式的；轻便的；〈法〉动产

taşınış *is.* taşınmak 的动名词

taşınma *is.* taşınmak 的动名词：Pazara annemle birlikte gittim, ona filelerin taşınmasında yardım ettim. 我和妈妈一起去赶集，帮妈妈提网兜。◇～ **yoluyal yayılma** 〈物〉运流，对流；热传递

taşınmak (*nsz*) ❶ taşımak 的被动态：Eşyalar taşındı. 东西搬走了。Bu çanta taşınmaz. 这个背包背不动。Şehirde silâh taşınmaz. 市里不得携带武器。❷(*-den*) 搬迁，搬家：O binayı arkadaşım kiraladı, taşındı. 我朋友租了那栋楼搬了进去。Onlar buradan taşındılar. 他们从这里搬走了。❸ (*-e*) 经常往来：Bir ay mahkemeye taşındı. 他有一个月时间经常出入法院。◇**taşınır mallar** 动产

taşınmaz *is.* ve *s.* 不可移动的，固定的；〈法〉不动产

taşırı 见 aşırı

taşırma *is.* ❶ taşırmak 的动名词 ❷往葡萄上喷杀虫药水

taşırmak (*-i*) ❶ taşmak 的使动态：sütü ～ 把奶煮溢 ❷【转】使失去耐心：Lâfı ağzında geveleme de ne diyeceksen de, sabrımı taşırma. 你别支支吾吾的，想说什么你就说，别让我不耐烦！

taşıt *is.* 运送工具，运输工具：～ araçları 运输工具 ～ gemisi 运输船 ～ uçağı 运输机 ～ yolu 车辆能通行的路 ～lar 运输工具 motorlu ～ 机动车 uçak ～ gemisi 航空母舰 uzay ～ları 宇宙飞船

taşıtçı *is.* ❶司机，驾驶员 ❷车辆制造(销售或维修)者(商)

taşıtma *is.* ❶ taşıtmak 的动名词 ❷送，运送；运输

taşıtmacı *is.* 搬运工，运输工

taşıtmacılık, -ğı *is.* 搬运工的职业或工作，运输工的职业或工作：deniz ～ı sendikası 海运工会

taşıt(tır)mak (*-i*) taşımak 的使动态：Dünyanın masrafını yapmış, bahçeye araba araba toprak ve gübre taşıtmıştır. 他花大价钱雇人把一车车的土和肥料运到花园。

taşıyıcı *is.* ve *s.* ❶运输的，搬运的，传送的，携带的；运输者，搬运者，传送者；运输工具，搬运工具，传送工具：～ kemer 传送带 ～ RNA 〈生〉转核糖核酸 ～ yol 〈生〉输精管 uçak ～ kruvazör 可携带飞机的巡洋舰 ❷搬运工，行李工，脚夫：Taşıyıcılar çuvalları sırtlayıp götürdüler. 搬运工们把麻袋扛走了。❸〈医〉(隐性基因、病毒等的)携带者 ❹〈建〉承重的：～ duvarlar 〈建〉承重墙

taşıyış *is.* taşımak 的动名词

taş iliği *is.* (石头的)纹理

taşkalpli *s.* 冷酷无情的，残忍的；无同情心的

taşkalplilik, -ği *is.* 无情，残酷行为，残酷态度

taşkalplilikle *zf.* 冷酷无情地，残忍地 ◇～ **dövmek** 狠狠地揍，毒打

taşkın Ⅰ *s.* ❶溢出的；泛滥的；漫出的：Dere taşkın, şimdi geçilmez. 现在河水泛滥，过不去。❷狂喜的，充满激情的，狂热的；热情的 ❸【转】极端的，过分的：～ bir davranış 极端的行为 ～ denecek kadar mutlu 极其幸福的 Ⅱ *is.* 洪水，水灾：～ kontrol projesi 防洪工程 ～ yatağı 洪泛区，漫滩 ～dan sular altında kalan yerler 被洪水淹没的地方 su

～ı 水灾，大水，洪水，汛水

taşkınca [taşkı'nca] *zf.* 极端地，过地，过于

taşkınlık, -ğı *is.* ❶沸腾，汹涌，翻滚 ❷非常热情，充满热情，狂热 ❸放肆，任性，放纵；过激，极端 ❹狂欢，狂喜

taşkıran çiçeği *is.* 〈植〉虎耳草花(*Leontopodium alpinum*)

taşkırangiller *ç.is.* 〈植〉虎耳草科(*Saxifragaceae*)

taşkıran otu *is.* 〈植〉虎耳草(*Saxifraga*)

taşkırıcı *s.* 碎石的：～ makine 碎石机

taş kömürü *is.* 〈地〉煤，硬煤，烟煤：Türkiye'nin Zonguldak yöresinde taş kömürü çıkarılmaktadır. 在土耳其宗古尔达克地区开采煤。

taş küre *is.* 〈地〉岩石圈，岩界

taşlama *is.* ❶ taşlamak 的动名词 ❷打油诗，讽刺诗；讽刺作品 ❸磨光，磨削：～ tezgâhı 磨床

taşlamacı *is.* ❶磨刀等的人，磨光的人 ❷讽刺作家

taşlamacılık, -ğı *is.* 磨快，磨光

taşlamak (*-i*) ❶掷石头，乱投石头，用石头砸(死) ❷用石头打下，用石头砸下：Meyvalı ağacı taşlarlar. 【成】果多树遭殃，才多人遭忌。❸铺石 ❹挑石子：pirinci ～ 挑出大米里的石子 ❺(在磨石上)磨快或磨光 ❻【转】讽刺，讥讽，奚落，挖苦

taşlanmak (*nsz*) taşlamak 的被动态

taşlaşmak (*nsz*) ❶变成石头 ❷【转】目瞪口呆，瞠目结舌，被惊呆

taşlatmak (*-i, -e*) taşlamak 的使动态

taş levreği *is.*〈动〉荫鱼(*Umbrina cirrhosa*)

taşlı *s.* ❶多石的；有石子的，含石子的，掺石子的：～ pirinç 有石子的大米 ～ toprak 石滩地 Büyük bir emek harcayarak taşlı tarlayı verimli duruma getirdi. 他付出了巨大的劳动把乱石滩变成了高产田。❷铺石的 ❸镶嵌宝石的：～ yüzük 宝石戒指 ◇～ **köyü boylamak** 【俗】进棺材

taşlık, -ğı *is.* ve *s.* ❶多石的(地方)，石头的：～ keçi yolu 石砾遍布的羊肠小路 ❷铺石的院子(或门厅等) ❸(鸟的)嗉囊，嗉子，肫，胗

taşmak, -ar (*nsz*) ❶溢出，沸溢；(河水)泛滥；洒出，流出：Irmak taştı. 河水泛滥了。Kahve taşıyor. 咖啡(煮)溢了。Kalabalık, caddelerden taştı. 万人空巷。❷比…过于宽大：Örtü masanın üzerinden çok taştı. 桌布远比桌面大。❸【转】怒不可遏，失去自制力；沸腾，激昂：Gırtlağıma kadar gelmişti, bu söz üzerine taştım. 他对我太过分了，听了这话我怒不可遏。Sabrı taştı. 他忍无可忍。Millet yine taştı. 人群又激愤起来了。

taşmantarı *is.* 〈植〉白茹，美味牛肝菌(*Boletus edulis*)

taş ocağı *is.* 采石场，凿石场

taşoyması *is.* 岩画(新石器时代及青铜时代刻在岩石上的物象或文字)

taş pamuğu *is.* 石棉

taş pudra *is.* (扑面用的)香粉，搽脸粉

taşra [ta'şra] *is.* (首都以外的地方)外省，外地，边远地区：～ ağzı 外地口音 ～ şehri 省城 ～ yönetimi 地方行政管理 Taşraya gitti. 他到外省去了。

taşralı *is.* ve *s.* 外省的，外地的 ◇～ **kalmak** 土气未消，保留外地人的风尚

taşralık, -ğı *is.* ❶(首都以外的)外省，地方 ❷〈医〉癫痫，羊角风

taşsız *s.* 无石的，没有石头的

taştahta *is.* 石板

taştan *s.* 石头的；石头砌造的

taş yağı *is.* 煤油，火油

taş yuvarı *is.* 〈地〉(地球的)岩石圈，岩界

taş yürekli *s.* 铁石心肠的，毫无同情心的，无怜悯心的；冷酷无情的，残忍的：Birden zengin olunca insanlıktan çıkmış, bencil, taş yürekli olmuş. 暴富之后他变得毫无人情味，自私自利、心如铁石。

taş yüreklilik, -ği *is.* 铁石心肠，冷酷无情，残酷无情

tat[1]**, -dı** *is.* ❶味道，滋味：～ (alma) duygusu 味觉 Kahvenin tadı az. 咖啡味不怎么浓。Sirkenin tadı ekşi, biberin tadı acıdır. 醋味酸，辣椒味辣。❷甜蜜，惬意，愉快，快快的事 ❸(感官上的)享乐，享受，乐趣；满足，喜悦：Bu kitapta tat bulamadım. 我觉得这本书索然无味。❹果汁糖浆 ◇～ **almak** ①品尝：～ alma organı 味觉器官 Hasta ihtiyar kadın hiç tat almaz. 生病的老太太嘴里一点味儿也没有。②从中获得乐趣，欣赏，品味 ～ **duymak** 感到满足，获得快乐，得到享受 ～ **kazanmak** 出味，变熟，成熟 ～ **vermek** ①使具有某种味道；使味美 ②使有乐趣，使有趣味 ③使厌恶，使厌烦 ～**ı damağında kalmak** ①美味令人难忘，余香不绝，味道极佳 ②余音绕梁，令人津津令道，令人回味无穷 ～**ı gelmek** 出味，变熟，成熟 ～**ı gitmek** (或 **kaçmak**) 兴味索然，令人扫兴 ～**ı tuzu kalmamak** (或 **bozulmak**) 兴味索然，令人扫兴；变得毫无味道，变得淡而无味 ～**ı tuzu yok** ①乏味的，淡而无味的；索然无味的，毫无趣味的，枯燥无味的，令人厌烦的 ②不出色的，平淡无奇的 ～**ına bakmak** 品尝 (*-e*) ～**ına doyum olmamak** (或 **doyamamak**) 吃(或喝)不够，百吃(或喝)不厌；乐此不疲，永不满足，十分喜爱，爱不释手：Bu tadına doyamadığım bir kitap. 这是我爱不释手的一本书。～**ına varmak** 懂得妙处，仔细品尝；欣赏，(能够)体验乐趣 ～**ında bırakmak** 使不过分，使中庸，使恰到好处：Yeter artık! Her şeyi tadında bırakmalı. 够了！一切都不要太过分。～**ından yenmemek** 令人百吃(喝)不厌；令人非常喜爱 ～**ını almak** 品尝；欣赏，体验到乐趣；了解，在行，懂得；弄清楚：türkülerin ～ını almak 欣赏民歌 Eve döner dönmez masaya oturur, hiç tadını almadan çorbasını içer. 他一回到家就坐到桌子旁，不加品尝地把自己的汤喝掉。～**ını bulmak** 味道恰到好处 ～**ını çıkarmak** 充分利用，尽情享用；充分享受，充分体验：güneşin ～ını çıkarmak 尽情享受阳光 Şöyle tadını çıkara çıkara, iki saatçik olsun bir uyku çekeyim. 让我美美地睡它两个小时吧。Dünya yüzü görmedim, hayatın tadını çıkaramadım. 我没见过世面，还没有体验到生活的乐趣。～**ını kaçırmak** 破坏兴致(或乐趣)，使扫兴，使变质：Can sıkıcı davranışı, oyunun tadını kaçırmıştı. 他令人厌烦的作法使游戏毫无趣味。

tat[2] *is.* 【俗】哑巴

Tat *öz.is.* 塔特人(旧时土耳其人对其统治地区内阿拉伯人和波斯人的称谓，现指伊朗与阿塞拜疆边界一带生活的波斯族的一支)

tatabuk 见 tetabuk

Tatar *öz.is.* 鞑靼人

tatar *is.* 【旧】驿使，驿骑，(送急件的)信使，信差

Tatar-akçaağacı *is.* 〈植〉鞑靼槭(*Acertataricum*)

Tatar böreği *is.* 鞑靼馅饼

Tatarca [tata'rca] Ⅰ *öz.is.* 鞑靼语 Ⅱ *zf.* 用鞑靼语，讲鞑靼语

tatarcık, -ğı *is.* ❶〈动〉白蛉子，白蛉(*Phlebotomus*)：～ humması 〈医〉白蛉热 ❷(强烈的)腹痛

tatar(ım)sı *s.* ❶像鞑靼人的：Öteden baş örtülü, yüzü yuvarlak, tatarımsı bir kadın geldi. 从另一侧来了一位戴头巾的圆脸长得象鞑靼人的妇女。❷半生不熟的，夹生的：～ yemek 半生不熟的饭 Bu yemek tatarımsı olmuş. 这饭没做好。

tatbik [tatbi:k] (阿) *is.* ❶校对，核对 ❷实行，实施，执行 ◇(*-i*) ～ **etmek** 实行，实施，执行：yasaları herkese eşit ～ etmek 对所有人公平执法 alkollü içki yasağı çok sert ～ etmek 严格执行禁酒令 bir karar ～ etmek 执行一项决定 Hasta bu reçetelerin hepsini tatbik ederek sıhhatini kazanacak. 病人严格按方吃药就会恢复健康。～ **mührü** 公章，官印 ～ **sahasına girmek** 被实行，被实施，被执行 ～ **sahasına koymak** 实行，实施，执行

tatbikat [tatbi:ka:t] (阿) *is.* ❶实行，实施，执行 ❷用于实践，实际运用，实习课；排练；操练；演习：～ mahali 军事演习场所 ◇**～a başlamak** 开始实施，开始执行 **～a geçmek** 着手完成

tatbikatçı *is.* 实施者，实行者，执行者

tatbikî [tatbi:ki:] (阿) *s.* ❶实践的：～ sahada 在实践中 ❷应用的，实用的：～ güzel sanatlar okulu 实用艺术学校 ～ kimya 应用化学 ～ sanatlar 应用工艺美术

tatil [ta:til] (阿) *is.* 假期，假日，休息天；休假；(工间)休息时间；暂时关闭，暂停：öğle ～i 午休 yaz ～i 暑假 Yurdumuzda hafta tatili iki gündür. 我国一周休息两天。İzmit'teki tatilimiz çok iyi geçti. 我们在伊兹密特度过了一个愉快的假期。◇**～ bulunmak** 放假 (*-i*) **～ etmek** ①休假；(学校等)放假 ②暂停；暂时关闭：fabrikayı ～ etmek 使工厂停工 İki saat için işleri tatil ettik. 我们把活放了两个小时。Talimat gelinceye kadar müzakereyi tatil ediyorum. 在接到指示之前我要暂停谈判。**～ olmak** 放假：Okullar hafta sonlarında tatil olur. 周末学校放假。**～ yapmak** 休假，度假；进行工休：Maksadımız çoluk çocuk biraz tatil yapmak. 我的目的是全家一起度假。**～e çıkmak** 去度假：Vaktim olsa, tatile çıkarım. 我要是有时间，就去度假。**～e girmek** 放假，休假：Üniversite haziranda tatile girecek. 大学将在 6 月放假。

tatil köyü *is.* 度假村

tatlandırmak (*-i*) tatlanmak 的使动态

tatlanmak (*nsz*) 出味；成熟，变熟

tatlı Ⅰ *s.* ❶好吃的，味美的，可口的；有滋有味的，喷香的：～ elma 好吃的苹果 Açlıkta darı ekmeği helvadan tatlıdır. 【成】饥时糠似蜜，饱时肉如柴。❷适合饮用的，淡的(水) ❸甜的 ❹【转】美满的，幸福的；甜美的，甜蜜的，愉快的，赏心悦目的，可爱的，令人喜欢的；迷人的，令人神往的；温柔的，温和的：～ bakış 温存的目光 ～ bir adam 可爱的人 ～ bir ses 甜美的声音 ～ bir şey 一件好事 ～ bir uyku 美美的一觉 ～ dost 好朋友 ～ gülümseme 可爱的笑容 ～ hatıra 美好的回忆 Bana tatlı bakıyor. 他目光温和地看着我。Tatlı bir rüzgâr esen Hanım Gülay'ın saçlarını okşuyor. 和风吹拂着吉拉伊太太的秀发。Türkçesi çok tatlıdır. 他的土耳其语讲得很好听。❺平缓的，不陡的：～ bir yokuş 缓坡 Ⅱ *is.* ❶甜食；甜菜，甜食品：～ kaşığı 吃甜食用的匙子 ❷快乐，享受，喜悦 Ⅲ *zf.* 愉快地；幸福地，甜蜜地；亲切地，温柔地：～ davranmak 操行良好 Türkçe çok tatlı konuşuyor. 他的土耳其语讲得很好听。◇**～ belâ** 既淘气又可爱的孩子，既让人恨又让人爱的人：Tatlı belâ! 我的魔障！**～ canını sıkmak** (或 **sıkıntıya sokmak**) 自寻烦恼，杞人忧天：Sen neye tatlı canını sıkıntıya sokuyorsun? 你为什么要自寻烦恼？**～ dil** 和气的话，客气的话；甜言蜜语：Bu adam tatlı diliyle bütün halkı kazandı. 这人热情洋溢的话赢得了大伙儿的好感。İyilikle, tatlı dille, bu kadınları çekip çevirmişti. 他温文尔雅，谈吐得体，搞得那些女人神魂颠倒。**～ dil güler yüz** 和颜悦色 **～ dilli** 说话客气的，说话和气的；甜言蜜语的 **～ olmak** 觉得甜：Bal bal demekle ağız tatlı olmaz. 【成】天桥的把式，光说不练。**～ sert** (言行)不软不硬的，不卑不亢的，和缓但坚决的 **～ söz** ①亲切的话，暖人心的话，热情的话，好听的话 ②迷人的话，诱人的话，甜言蜜语 **～ sözlü** 说话客气的，说话和气的；甜言蜜语的 **～ ～** 愉快地，甜甜地，甜蜜地，亲热地，高兴地：～ ～ anlatmak (或 konuşmak) 愉快地交谈 ～ ～ yemek yemek 愉快地吃饭 **～ yerinde bırakmak** (或 **kesmek**) 见好就收，适可而止；(故事)说到关键处停止 **～sı tuzlusu** 各色食品 (*Bir işi*) **～ya bağlamak** 圆满结束，友好地解决：Yükseklerde dolaşma, ölçülü ol, iş tatlıya bağlansın. 你就别好高务远了，适可而止，把事情了结了吧！◆**Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.** 甜言蜜语能引蛇出洞。

tatlıca *s.* 发甜的；有点甜的

tatlıcı *is.* ❶卖甜食的人，甜食店 ❷喜爱吃甜食的人

tatlıcılık, -ğı *is.* 甜食的制作或销售

tatlı ıstakozu *is.* 〈动〉螯虾

tatlılandırıcı Ⅰ *s.* 使变甜的 Ⅱ *is.* 甜味剂

tatlılandırmak (*-i*) tatlılanmak 的使动态

tatlılanmak (*nsz*) 觉得甜，变甜；变得有滋味：Bal bal demekle ağız tatlılanmaz. 【成】天桥的把式，光说不练。

tatlılaşmak (*nsz*) ❶变甜；变得味美，变得可口；(水)变得适于饮用：Üzüm olgunlaşınca tadı tatlılaşır. 葡萄成熟之后味道变甜。❷【转】变得甜美；变得愉快，变得有趣味；变得温和，变得柔和：Sesi, yalnızca benim için, daha da tatlılaşır. 他只有和我说话的时候才变得温柔可爱。O göz alıcı rengi zamanla tatlılaşmıştı. 那种刺眼的颜色逐渐变得柔和了。

tatlılaştırmak (*-i*) tatlılaşmak 的使动态：Boş zamanlarda kuş tutma, avlanma köy yaşamını bir kat daha tatlılaştırır. 闲来打鸟、捕猎，使农村生活平添了一层乐趣。

tatlılı *s.* 含甜食的，有甜食的

tatlılık, -ğı *is.* ❶甜味，甜度 ❷和蔼，温和；趣味，愉快；可爱，甜美：Zorlamak para etmez, tatlılıkla kandırmalı. 强迫没有用，应该心平气和地说服人。Konuşurken sesine öyle bir tatlılık veriyordu ki, sormayın. 她说话时声音可真是太甜了。

tatlılıkla *zf.* 和蔼地，和善地，温和地；可爱地

tatlımsı *s.* 略甜的，甜甜的

tatlı su *is.* ❶淡水 ❷冒充的：～ sosyalisti 冒充的社会主义者 ◇～ **Frengi** 假洋鬼子～ **kaptanı** 缺乏经验的水手 ～ **kurnazı** 雁过拔毛的人

tatlı su balıkları *is.* 〈动〉淡水鱼

tatlı su gelincik balığı *is.* 〈动〉江鳕(*Lota lota*)

tatlı su kayası *is.* 〈动〉冬穴鱼(*Tinca tinca*)

tatlı su kefalı *is.* 〈动〉圆鳍雅罗鱼(*Leuciscus cephalus*)

tatlı su levreği *is.* 〈动〉河鲈(*Perca fluviatilis*)

tatlı su polipi *is.* 〈动〉水螅(*Hydrida*)

tatlı su sardalyası *is.* 〈动〉欧鲌

tatlı su yengeci *is.* 〈动〉河蟹

tatlı sülümen *is.* 甘汞，氯化亚汞

tatmak, -dar (*-i*) ❶尝，品尝：Ama bu şişede "zehir" işareti falan olmadığı için Alice içindekini tatmaya cesaret etti, tadınca da pek güzel buldu. 但是瓶子上并没有诸如"剧毒"之类的标签，于是艾丽丝就大胆地尝了一口，味道好极了。❷少量地吃或喝，抿 ❸【转】感到，感受；体验，经历：saadeti ～ 体验到幸福 Yaşamın her acısını tatmış. 他品尝过生活的各种艰辛。

tatmin [tatmi:n] (阿) *is.* 满意，满足，如愿，心满意足 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使满意，使满足，使如愿以偿：sosyete ihtiyaçlarını ～ etmek 满足社会需要 Açıklamaları beni tatmin etti. 他们的解释使我感到满意。～ **olmak** 满意，满足

tatminkâr [tatminkâ:r] (阿-波) *s.* 令人满意的，令人满足的；可以满意的，过得去的：～ bir tarif 说得过去的解释，令人满意的解释

tatminsiz *s.* 不满意的，不满足的

tatminsizlik, -ği *is.* 不满

tatsal *s.* 〈生〉味觉的

tatsız *s.* ❶味差的，不合口味的，不好吃的，味道不好的；不甜的 ❷【转】令人不快的，枯燥的，乏味的，令人生厌的，令人厌恶的，讨厌的：～ bir adam 一个令人厌恶的人 ～ bir lâkırdı 不愉快的谈话 O tatsız olaydan sonra bir daha bu mağazaya adım atmadı. 自那次不愉快的事件之后，他再也没踏进这家商店一步。◇～ ～ ①不好吃地，味道不好地 ②不愉快地，不高兴地；乏味地，不精彩地 ～ **tuzsuz** ①毫无味道的，味道极差的，最不好吃的：Yemek tatsız tuzsuz idi. 饭一点也不好吃。②枯燥无味的，令人乏味的，令人厌烦的，最没有意思的，一点也不精彩的：Tatsız tuzsuz marifetler yapar. 他表演的戏法一点也不精彩。

tatsızlaşmak (*nsz*) ❶变得无味 ❷【转】令人不快，变得枯燥，变得乏味，令人生厌

tatsızlık, -ğı *is.* ❶无味，不好吃，滋味不好 ❷【转】令人不快，枯燥，乏味，令人生厌，俗气

tattırmak (*-i*) tatmak 的使动态：birine başarının tadını ～ 使某人品尝成功的滋味 Ben sana mutlaka aşımdan tattıracağım. 我一定要让你尝尝我的厨艺。

tatula [tatu'la] (法) *is.* 〈植〉曼陀罗，醉心花(*Datura*)

taun [ta:u:n] (阿) *is.* 【旧】鼠疫，瘟疫

tauni (阿) *s.* 〈医〉鼠疫的，黑死病的

tav (波) *is.* ❶(物品进行加工或土地耕种等所需要的)适当温度(或湿度等)；(牲畜)适度的肥瘦：～ fırını 锻烧炉，退火炉 ～ ocağı 锻造炉 ～*e* getirmek 加热到需要的温度 kağıdın ～ı 纸的含水量 toprağın ～ı 土壤湿度，墒情 Demir tavında dövülür.【成】趁热打铁。❷【转】最佳时机，最适合的条件 ❸【俚】诡计，圈套 ◇(*-e*) **～ olmak** 【俚】受骗，上当，中圈套：O bize tav oldu. 他上了我们的当。(*-e*) **～ vermek** ①加热，加湿：ütülenecek çamaşıra ～ vermek 把要熨的衣服喷湿 ②使(时机或条件)适当 **～a düşürmek** 使上当，使受骗 **～a gelmek** 【俗】①被说服，相信 ②(耕地)适于耕种 (*-i*) **～a getirmek** 使达到适当温度(或湿度) **～ı kaçırmak** 错过良机 **～ına getirmek** 使达到最佳状态 **～ını bulmak** 抓住最佳时机

tava (波) *is.* ❶长柄平底锅，油炸锅 ❷炸制的食品：balık ～sı 炸鱼 patates ～sı 炸土豆条 ❸铸勺，坩埚，熔埚，钢(或铁)水包 ❹(苗)床 ❺搅拌石灰用的槽 ◇**～ içi kadar yer** 不大的地方

tavaf [tava:f] (阿) *is.* 【旧】❶(穆斯林在麦加朝圣期间围绕圣殿克尔白)绕行 ❷围绕着…转悠 ◇**～ etmek** ①围绕克尔白圣殿走 ②在…周围绕行：Sevgilisinin evini her gün tavaf ediyor. 他每天都在情人家周围转悠。

tavalık *s.* 用于炸制的(鱼、肉等)

tavan *is.* ❶天花板，平顶：～ penceresi 天窗 O, gözlerini tavana dikerek tek bir kelime söylemeden ruhunu teslim etmişti. 他两眼紧盯着天花板，一句话没说就咽了气。❷【转】(价格、工资等的)最高限度：ücret ～ı 最高工资 ～ fiyatı 最高限价 ❸〈空〉上升限度 ◇**～ arası** 顶楼，屋顶室，阁楼：～ arasındaki oda 阁楼 **～ başına çökmek** (或 **yıkmak**) 使大为惊愕，使感到睛天霹雳 **～ deliği** 天窗

tavanvayla *zf.* 【谑】步行，乘"11"路车

tavassut (阿) *is.* 【旧】调解，调停，斡旋 ◇**～ etmek** 调解，调停，斡旋

tavaşi (阿) *is.* 宦官，太监，阉人

tavattun (阿) *is.* 【旧】定居 ◇**～ etmek** 定居

tavazzu (阿) *is.* 〈宗〉洗脚礼 ◇**～ etmek** 进行洗脚礼

tavazzuh (阿) *is.* 【旧】明确，明朗 ◇**～ etmek** 变得明确，变得明朗

tavcı *is.* ve *s.* 骗子；机灵鬼，滑头，诡计多端的人，投机者；欺骗的，诈骗的

tavcılık, -ğı *is.* 欺骗，行骗，诈骗；善于取巧，诡计，骗人勾当

taverna [tave'rna] (意) *is.* 夜总会

tavernacı *is.* 夜总会经营者

tavhane [tavha:ne] (波) *is.* 【旧】❶温室，暖房 ❷【转】穷人御寒的地方

tavır, -vrı (阿) *is.* ❶神态，神气，神情，态度：düşünceli bir ～ 若有所思的神情 ❷架子，做作的态度：Bu adamın tavrı hiç çekilmez. 他这个人总是端着架子。◇**～ almak** (或 **takınmak**) 采取…态度；摆出一副…的神情，装出一副…的样子：Bana karşı düşmanca bir tavır alıyorlar. 他们对我采取了敌视的态度。Umursamaz bir tavır takındım. 我摆出了一副满不在乎的样子。

tavırlı *s.* 有…样子的，有…神态的，有…作用的，有派头的：aristokrat ～ adam 有贵族派头的人

tavik, -kı [ta:vi:k] (阿) *is.* 【旧】耽搁，拖延，推迟：İntihabatı tavik ve talik için onlarla uzun uzadıya görüştüm. 为了推迟选举，我同他们进行了长时间的谈判。

taviz [ta:vi:z] (阿) *is.* 【旧】让步，妥协 ◇～ **vermek** 作出让步，作出妥协

tavizci *is.* 让步者，妥协者，绥靖者

tavizcilik, -ği *is.* 绥靖主义，姑息政策

tavla[1] [ta'vla] (阿) *is.* 马厩，马房

tavla[2] [ta'vla] (意) *is.* ❶塔弗拉，15 子跳棋游戏(一种双方各有 15 个棋子，投骰决定行棋格数的游戏) ❷塔弗拉棋盘 ◇～ **atmak** (或 **oynamak**) 玩 15 子游戏 ～ **pulu** 塔弗拉棋子

tavlacı[1] [ta'vlacı] (阿) *is.* 马夫，马倌，饲马员

tavlacı[2] *is.* 玩 15 子跳棋游戏者

tavlamak (*-i*) ❶加热(到需要的温度)，烧红：kılıç ～ 打剑 ❷使湿润，弄湿到需要的湿度 ❸(把牲畜等)育肥 ❹【转】诱骗，欺骗；骗取，骗到手；使吃亏

tavlanmak (*nsz*) ❶ tavlamak 的被动态 ❷渐渐长肥，上膘

tavlı *s.* ❶烧热的，烧红的：～ demir 烧红的铁 ❷湿润的，潮湿的 ❸(牲畜)肥的，喂养得好的

tavlon *is.* 〈海〉船舱上面的甲板

tavsamak (*nsz*) 减缓，放慢，降温：Bu işin bu kadar erken tavsayacağı umulmazdı. 没有料到这件事这么快就凉下来了。Sonra sonra ziyaretler seyretleşti, gitgide büsbütün tavsadı. 后来登门的人少了，逐渐地成了门可罗雀。

tavsatmak (*-i*) tavsamak 的使动态

tavsız *s.* 未弄湿的；未烧热的，没烧红的；未育肥的

tavsif (阿) *is.* 【旧】❶描述，形容 ❷赞颂，颂扬，赞扬

tavsit, -di *is.* 用作中介人；用作调停人 ◇～ **etmek** 用…作中间人，请某人当调停人

tavsiye (阿) *is.* ❶建议；劝告，忠告；教导，训导 ❷推荐，举荐：～ mektubu 推荐信 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①建议；劝告，忠告：Doktor dinlenmesini tavsiye etti. 医生建议他休息。Hızlı yürümemi tavsiye etti. 他建议我快点儿走。Bana ne tavsiye edersiniz? 您说我该怎么办？②推荐，举荐：Akrabalarından birini bana tavsiye etti. 他向我推荐了他的一位亲戚。Bana ucuz bir otel tavsiye edebilir misiniz? 您能给我推荐一个便宜的旅馆吗？

tavsiyeli *s.* 受人推荐的，有推荐信的，有介绍信的

tavsiyename [tavsiyena:me] (阿-波) *is.* 推荐信，介绍信

tavsiyesiz *s.* 无人推荐的，没有推荐信的

tavşan[1] *is.* 〈动〉兔(*Lepus europeus*)：～ yılı 兔年 ada ～ı 家兔 ak ～ 雪兔 Amerika ～ı 刺豚鼠 Ankara ～ı 安卡拉兔 ◇～ **anahtarı** 万能钥匙 ～ **boku gibi** (**ne kokar, ne bulaşır**) 【粗】既无害也无用的 ～ **oynamak** 玩逮人游戏 ～ **uykusu** 不沉的睡眠，假睡 ～ **yürekli** 兔子胆的，胆小的，怯懦的：Tavşan yürekli insanlar girişimci, başarılı olamazlar. 胆小不得将军做。～**a kaç, tazıya tut demek** 挑拨离间，撮火 ～**ı araba ile avlamak** 不慌不忙地做事，从从容容地做事 ～**ın suyunun suyu** 风马牛不相及：Onun bizimle ilgisi yok; tavşanın suyunun suyu. 他和我们毫无关系，根本不沾边。◆**Tavşan dağa küsmüş de dağın haberi olmamış.** 兔子对山不满但山不会知道，大人物不会知道小人物的不满。

tavşan[2] *is.* 木雕艺人，木雕匠

tavşan bıyığı *is.* 蓝草，一种三叶草

tavşanboku *s.* 【粗】毫无用处的，毫无益处的

tavşancıl *is.* 〈动〉(经过训练多用于猎兔的)雕、隼等猛禽

tavşancılık, -ğı *is.* 养兔，售兔

tavşancıl otu *is.* 〈植〉白芷，独活(*Heracleum*)

tavşan dudağı *is.* 〈医〉兔唇，唇裂

tavşangiller *ç.is.* 〈动〉兔属(*Lepus*)

tavşan kanı *is.* 浅紫色，紫色 ◇～ **gibi bir çay** 很浓的茶

tavşan kulağı *is.* 〈植〉仙客来(*Cyclamen*)

tavşanlamak (*nsz*) 变得消瘦，消瘦起来

tavşanlık[1], -ğı *is.* 家兔养殖场；兔笼，兔窝

tavşanlık[2], -ğı *is.* 细木雕；木制雕刻品

tavşan memesi *is.* 〈植〉假叶树(*Ruscus aculeatus*)

tavşanpaçası *is.* 一种三叶草

tavşantüylü maymun *is.* 〈动〉绒毛猴(*Lagothrix Lagothrix*)

tavuk, -ğu *is.* 〈动〉母鸡(*Gallus*)：～ biti 鸡虱 ～ suyu 鸡汤 ～ yılı 鸡年 ◇～ **gibi** 像母鸡一样(早睡的) ◆**Tavuk gelen yerden yumurta esirgenmez.** 舍不得孩子套不着狼。**Tavuk kaza bakmış da kıçını yırtmış.** 不自量力必定吃亏。

tavuk balığı *is.* 〈动〉(欧洲)牙鳕

tavukçu *is.* 养鸡者；卖鸡或其它家禽者

tavukçuluk, -ğu *is.* ❶养鸡业 ❷卖鸡或其它家禽

tavukgiller *ç.is.* 〈动〉鸡形目(*Galliformes*)

tavuk göğsü *is.* 鸡胸布丁

tavuk götü *is.* 【粗】疣，肉赘，瘊子 ◆**Tavuk götü tövbe tutmaz.** 狗改不了吃屎。

tavukgözü *is.* 冻疮

tavuk karası *is.* 夜盲(症)，昼盲症

tavuklar *ç.is.* 〈动〉鸡亚目(*Galli*)

tavuklu *s.* 有鸡的：～ çorba 鸡汤

tavukluk, -ğu *is.* ❶鸡笼，鸡窝，鸡埘 ❷【方】鸡贩子

tavuksular *ç.is.* 〈动〉鸡形目(*Galliformes*)

tavulga *is.* 〈植〉合叶子，蚊子草

tavur 见 tavır

tavus (阿) *is.* ❶〈动〉孔雀(*Pavo*)：Cava ～ kuşu 蓝翅孔雀 ❷〈天〉孔雀(星)座 ◇～ **kuyruğu** 【俚】(酒后)呕吐 ～ **kuyruğu** (或 **tüyü**) **çıkarmak** 吐酒，出酒 ～ **yeşil** 黄绿色，青豆绿(色)

tavuş *is.* 轻轻的脚步声

tavuşmak (*nsz*) 【方】轻轻地走，悄悄地走，步伐轻盈地走

tavzif [tavzi:f] (阿) *is.* 委托，托付，赋予 ◇～ **etmek** 委托，托付，责成，赋予责任

tavzih [tavzi:h] (阿) *is.* 【旧】解释，说明 ◇(*-i*) ～ **etmek** 解释，说明

tay [1] *is.* 小马，马驹，不到 3 岁的马驹：Bu taya bakılırsa, güzel bir at olacak. 多关照一下这匹小马驹，它将成为一匹好马。

tay [2] (波) Ⅰ *is.* 【俗】驮子，驮包 Ⅱ *s.* 相等的，相同的，同样的 ◇～ **durmak** (未学会走路的婴儿)站立 ～ ～ **arabası** 婴儿学步车 ◆**Tay tay!** (对未学会走路的婴儿)站起来！

taya (波) *is.* 【旧】保姆，奶妈，奶娘

taydaş (波-土) *is.* 同辈，同龄人，同僚，同等地位的人

tayf (阿) *is.* ❶【旧】鬼，幽灵；幻影；影像 ❷〈物〉谱，光谱；波谱：～ tahlili 光谱分析 güneşin ～ı 太阳光谱

tayfa (阿) *is.* ❶船员，水手 ❷【俗】(做同样事的)一群人，一帮人 ❸【俗】跟随者，扈从，跟班，狗腿子

tayfalık, -ğı *is.* 水手的工作 ◇～ **yapmak** 当水手

tayfölçer *is.* 〈物〉分光镜

tayf ölçümü *is.* 光谱学，波谱学

tayfun (英) *is.* 台风，飓风

tayga *is.* 原始森林：～ ormanı 原始森林

taygeldi *is.* 【俗】二婚妇女所带的孩子，继子，带犊子

tayıf, -yfı (阿) *is.* ❶【旧】鬼，幽灵；幻影；影像 ❷〈物〉谱，光谱；波谱

tayın (阿) *is.* ❶份粮，(定量的)口粮，(定量配给品的)一份；〈军〉(日需)给养，(日需)口粮：～ bedeli (一个月的)伙食费 ～ ekmeği 一日口粮 asker ～ı 军粮，给养 demirbaş ～ı 不可动用的储备粮 ❷〈军〉弹药基数 ❸加油定额

tayıncı *is.* 【俗】好男色者，有鸡奸癖者

tayin [ta:yi:n] (阿) ❶确定，断定，测定，算出：istikamet (或 yön) ～i 判定方位，定位，定向 ❷约定，指定，规定，定出 ❸任命，委任，指派 ◇～ **edilmek** 被任命：Babam, başka bir yere tayin edilmişti. 我父亲被调到其它地方任职。(*-i*) ～ **etmek** ①确定，断定，测定：mesafe ～ etmek 测定距离 Gemiciler yolların pusula ile tayin ederler. 船员靠指南针来确定航向。②约定，指定，规定，定出：Buluşabilmek için aramızda bir gün tayin ettik. 我们约定了会面的日子。③任命：Onu Beijing'e tayin ettiler. 他们委派他到北京任职。～ **hakkı** 自决权 ～**i çıkmak** 被任命

tayip, -bi [ta:yi:p] (阿) *is.* 【旧】谴责；责备，指责 ◇(*-i*) ～ **etmek** 责备，谴责，指责

taylak, -ğı *is.* 【俗】马驹，幼驼

Taylorculuk, -ğu *öz.is.* 泰勒主义

Tayland *öz.is.* 泰国(亚洲)

Taymis *öz.is.* 泰晤士河(英国)

tayyar [tayya:r] (阿) *s.* ❶易挥发的，易散发的 ❷飞的，能飞的

tayyare [tayya:re] (阿) *is.* 【旧】飞机：～ dafi topu 高射炮 ～ limanı 航空站，航空港 ～ meydanı (飞)机场 ～ yuvası 〈军〉空军基地

tayyareci *is.* 【旧】飞行员，飞机驾驶员

tayyarecilik, -ği *is.* 飞机驾驶；航空，航空事业：sivil ～ 民用航空

tayyetmek (*-i*) 去除，删除，除掉

tayyör (法) *is.* 定做女服，女装

tazallüm (阿) *is.* 【旧】鸣冤，抱怨，诉苦，诉怨；哭诉 ◇～ **etmek** 鸣冤，抱怨；哭诉，诉苦

tazammun (阿) *is.* 【旧】❶包括，包含 ❷〈逻〉内涵 ◇～ **etmek** 包含，含有，内有

tazarru, -u [tazarru:] (阿) *is.* 【旧】恳求，哀求，苦苦央求，祈求；祈祷 ◇～ **etmek** 恳求，哀求，祈求，祈祷 ～**da bulunmak** 恳求，哀求，祈求，祈祷

taze [ta:ze] (波) Ⅰ *s.* ❶新鲜的；新的，鲜的：～ balık 鲜鱼 ～ çay 新茶 ～ ekmek 新鲜面包 ～ süt 鲜牛奶 ～ yaprak 嫩叶 ❷【转】新的，新出现的，新到的，新颖的：en ～ havadis 最新消息 ❸【转】充满活力的，精力充沛的，充满朝气的：～ yüz 充满活力的面孔 ～ kuvvetler 生力军 Ⅱ *is.* 少妇，年轻女子：Ne güzel taze! 多么美貌的女子！Şimdiki tazeler boyacı kendisine benziyorlar. Yüzlerini başka, saçlarını başka, kaşlarını, dudaklarını hep başka renge boyuyorlar. 现在的年轻女子就像油漆匠家里的猫，脸蛋、头发、眉毛、嘴唇颜色各不相同，打扮得花里胡哨。◇～ **bahar** ①初春，早春 ②【转】青春

tazelemek (*-i*) ❶更新，换新，使新鲜；回锅，重新加热：makyaj ～ 重新化妆 oda içindeki havayı ～ 更新室内空气 yemek ～ 热饭 Ziylan bir an durdu, piposunun tütününü tazeledi. 他停了片刻，往烟袋里加了些烟叶。❷【转】勾起回忆，(使)重新想起，(使)再次感到：Bu kadar acı anılarla bizim dertlerimizi tazelememesini söyledim. 我让他不要用如此痛苦的回忆勾起我们的烦恼。❸恢复，使复原

tazelenmek (*nsz*) tazelemek 的被动态

tazeleşmek (*nsz*) 变得新鲜，变得鲜嫩；变得有活力，变得精力充沛；变年青，年青起来

tazeleyici *s.* ❶使清新的，使清爽的 ❷充实的，提高的：～ kurslar 提高班

tazelik, -ği *is.* ❶新鲜，鲜嫩；活力，精力充沛；新颖；新意：Vazodaki çiçekler gittikçe tazeliklerini yitiriyor. 花瓶里的花渐渐地焉了。❷青春，青年时代 ◇～**ini kaybetmek** 失去活力，失去新意

tazı (波) *is.* 灵#犭是(一种身细腿长的猎犬)：～yı tavşana salmak 纵灵犭是去追捕兔子 ◇～ **gibi** ①瘦弱的 ②跑得极快的 **～ya dönmek** ①变得消瘦，憔悴 ②浑身湿透，变成落汤鸡 ◆**Tazı o tazı ama çulu değişmiş.** 他已经变得人模狗样(让人认不出来)。

tazılaşmak (*nsz*) 变得虚弱，变得瘦弱，变得憔悴

tazısız *s.* 没有灵#犭是的，不带灵犭是的 ◆**Tazısız ava çıkan, tavşansız eve elir.** 打猎不带狗，回家必空手。

tazim [ta:zi:m] (阿) *is.* 【旧】敬意，尊敬，尊重：～ telgraf 祝贺电报，贺电 resmî ～ 〈军〉敬礼 ◇～ **etmek** 尊敬，尊重，敬重，景仰

tazimat [ta:zi:ma:t] (阿) *is.* 【旧】敬意，尊敬，尊重：arzı ～ etmek 深表敬意

tazip, -bi [ta:zi:p] (阿) *is.* 【旧】折磨，虐待，使痛苦 ◇～ **etmek** 折磨，磨难，虐待；使痛苦

tazir [ta:zi:r) *is.* 责骂，斥责；责备，指责，责难 ◇～ **etmek** 责备，指责，申斥

taziye [ta:ziye] (阿) *is.* 吊唁，慰唁；深切的同情 ◇～ **etmek** 对某人表示深切的同情；安慰 **～de bulunmak** 表示深切的同情

taziz [ta:zi:z] (阿) *is.*【旧】❶尊敬，尊重，敬重 ❷庆祝，庆贺 ◇～ **etmek** ①尊敬，敬重 ②庆祝，庆贺

tazmin [tazmi:n] (阿) *is.* 赔偿，补偿，抚恤；弥补 ◇～ **etmek** 补偿，赔偿损失

tazminat [tazmi:na:t] (阿) *is.* 赔款；抵偿，赔偿：harp ～ı 战争赔款 naktî ～ 抵偿金 savaş ～ı 战争赔款 ◇～ **vermek** ①赔偿损失 ②支付赔款

tazyik, -ki [tazyi:k] (阿) *is.* ❶压力，压强；气压：～ makinesi 压(力)机，压床；压榨机；冲床；压气机 ～ mukavemeti 〈技〉抗压强度极限 ～ ölçmesi 〈技〉压力计 âli (或 yüksek) ～ 〈物〉高压 edna (或 alçak) ～ 〈物〉低压 hava ～ı 大气压 ❷压力，压迫；逼迫，强迫：～ siyaseti 武力政策 Karısının tazyikiyle bir ev aldı. 他在妻子的压力下买了一套房子。◇～ **altında** 在压力下 **～ etmek** ①压；挤，挤压，压榨，压缩 ②压制，压迫，强迫，迫使

tazyikli *s.* ❶压缩的，压紧的：～ buhar 压缩蒸气 ❷压制的，压合的，挤压的

Tb 〈化〉铽(Terbiyum)

TBB 【缩】土耳其律师联合会(Türkiye Barolar Birliği)

TBMM 【缩】土耳其大国民议会(Türkiye Büyük Millet Merkezi)

TC 【缩】土耳其共和国(Türkiye Cumhuriyeti)

Tc 〈化〉锝(Teknetyum)

TCDD 【缩】土耳其国有铁路(Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları)

TCMB 【缩】土耳其共和国中央银行(Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası)

TCY 【缩】土耳其刑法(Türk Ceza Yasası)

TDÇİ 【缩】土耳其钢铁企业(Türkiye Demir Çelik İşletmeleri)

TDHB 【缩】土耳其牙医联合会(Diş Hekimleri Birliği)

TDİ 【缩】土耳其海事局(Türkiye Denizcilik İşletmesi)

TDK 【缩】土耳其语言协会(Türk Dil Kurumu)

te *is.* ❶土耳其语第 24 个字母的名称 ❷T 形物，T 形管，T 形钢

Te 〈化〉元素碲(Tellür)

teadül [tea:dül] (阿) *is.* 【旧】相等，相当，对应，平衡，均衡 ◇～ **etmek** (得到)平衡，成为均等的

teakup, -bu [tea:kup] *is.* 【旧】跟随，连续 ◇～ **etmek** 跟随，先后到来

teali [te'âli] (阿) *is.* 【旧】升高，上升 ◇～ **etmek** 上升，升高

teamül [tea:mül] (阿) *is.* 【旧】❶习惯，习俗：～ hukuku 〈法〉习惯法 ❷〈化〉反应

tearuz [tea:ruz] (阿) *is.* 【旧】纠纷，冲突

TEAŞ 【缩】土耳其电力生产和输送股份公司(Türkiye Elektrik Üretim ve İletim Anomi Şirketi)

teati [tea:ti:] (阿) *is.* 【旧】交换：ateş ～si 〈军〉对射，交火 fikir ～si 交换意见 notalar ～si 〈外交〉换文 ◇～ **etmek** 交换：Mektup teati ettik. 我们进行了通信。

teavün [tea:vün] (阿) *is.* 【旧】互助，互相帮助：～ sandığı 互助(储金)会 ◇～ **etmek** 互相帮助

TEB 【缩】土耳其药剂师联合会(Türk Eczacılar Birliği)

tebaa (阿) *is.* 【旧】公民，臣民，国民

tebahhur (阿) *is.* 【旧】蒸发，挥发：～ kabiliyeti 挥发能力 ◇～ **etmek** 蒸发，挥发

tebaiyet (阿) *is.* 【旧】❶服从，遵守 ❷顺从，归属，隶属

tebarüz [teba:rüz] (阿) *is.* 清楚，明显 ◇～ **etmek** 出现，显现 ～ **ettirmek** 指明，表明；呈现出

tebcil [tebci:l] (阿) *is.* 【旧】敬意，敬重；称颂，颂扬；纪念 ◇～ **etmek** ①尊敬，尊重 ②赞美，颂扬：hatırasını ～ etmek 缅怀(已故的人)

tebdil [tebdi:l] (阿) *is.* 【旧】改变，更改；更换，替换：～i lisan 改口，改变措辞，改变口气 hava ～i 天气变化；气候变化 istikamet ～i 改变方向 kıyafet ～i 换衣服 mekân ～i 变换居住地 mevzi ～i 〈军〉调遣部队，换防 tabiiyet ～i 改变国籍 ◇(*-i*) ～ **etmek** 改变，更改；更换，替换：Bütün yer adlarını Türkçe adlarla tebdil etmiştir. 他把所有的地名都改成了土文名称。～ **gezmek** 微服私访

tebdilihava [tebdi:'lihava:] (阿) *is.* 换空气；疗养 ◇～ **almak** 换换空气；进行疗养 ～**ya gitmek** 去疗养

tebeddül (阿) *is.* 【旧】变化，改变；替换，更换，调换 ◇～ **etmek** 改变，变更，起变化：Memlekette bir çok şey tebeddül etti. 故乡很多东西都发生了变化。

tebel *is.* 皱纹，皱褶

tebelleş *s.* 【俗】纠缠不休的，讨厌的，令人厌烦的 ◇～ **etmek** 纠缠不休，使腻烦 (*-e*) ～ **olmak** 纠缠，令人厌烦

tebellüğ (阿) *is.* 【旧】得知，获悉 ◇～ **etmek** 得知，获悉，接到(通知、命令等)

tebellür (阿) *is.* 【旧】❶结晶，晶化，变为晶体 ❷形成，具体化 ◇～ **etmek** ①结晶，晶化 ②形成，具体化：Müzakeremiz neticesinde de, kuvvetli bir hükûmet esası tebellür etmiş bulunuyor. 经过我们的讨论，形成了建立一个强有力政府的原则。

teber (波) *is.* 【旧】钺，〈诗〉斧

teberru, -u [teberru:] (阿) *is.* 【旧】施舍(物)，捐助(品)，捐献(物) ◇～ **etmek** 施舍，捐献，捐助

teberrük (阿) *is.* 【旧】❶幸运，运气❷祝福 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①祝福 ②认为是好兆头

teberrüken [tebe'rrüken] *zf.* 【旧】幸运地，运气地

tebessüm (阿) *is.* 微笑：kalbe giden bir ～ 沁人心脾的微笑 ◇～ **etmek** 微笑

tebeşir (波) *is.* ❶白垩：～ devri 〈地〉白垩纪 ❷粉笔：～ tahtası 黑板 ◇～**e peynir bakışlı** ①愚蠢的，无知的 ②贪财的，贪婪的

tebeşirli *s.* 有粉笔(字迹)的：Tebeşirli kara tahta karşımda idi. 在我面前有一块写有粉笔字的黑板。

tebeşirsiz *s.* 无粉笔(字迹)的，没有写粉笔字的

tebeyyün (阿) *is.* 【旧】明确，明白；明显 ◇～ **etmek** 弄明白，弄清楚，查明；显露出来

tebligat [tebli:ga:t] (阿) *is.* 【旧】通知，通告，公告；消息，报道 ◇～**ta bulunmak** 作报

告

tebliğ [tebli:ğ] (阿) *is.*【旧】通知；通报；公报：resmî ～ 正式通知 Rasim Bey böyle bir tebliğin gelmediğine kaildir. 拉希姆先生说没有收到这样的通知。◇～ **etmek** 通知；报告，报道；通报，宣布；转播

tebrik [tebri:k] (阿) *is.* 祝贺，恭喜：～ kartı 贺卡 ～lerini sunmak 致以祝贺 ◇～ **etmek** 祝贺，恭喜，道喜：Bayramınızı tebrik ederim. 祝节日愉快！Yılbaşınızı tebrik ederim. 恭贺新禧！

tebriye (阿) *is.* 【旧】宣告无罪，无罪开释；豁免债务(或义务等) ◇(*-i*) ～ **etmek** 宣告无罪，无罪释放；豁免债务(或义务等)；恢复名誉

tebşir [tebşi:r] (阿) *is.* 【旧】报喜 ◇～ **etmek** 报喜

tebyiz [tebyi:z] (阿) *is.* 【旧】❶誊写，誊清，抄写 ❷刷白；弄白 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①誊写，滕誊清，抄写 ②刷白，弄白

tecahül [teca:hül] (阿) *is.* 【旧】故作不知，装聋作哑 ◇(*-den*) ～ **etmek** 故作不知，装聋作哑，装疯卖傻

tecanüs [teca:nüs] (阿) *is.* 【旧】同种，同质，均匀性

tecavüz [teca:vüz] (阿) *is.* ❶进攻，攻击，袭击；侵略，侵犯，进犯：～ harbi 侵略战争 ～ hareketleri 侵略行为，挑衅行为 Hitler'in Polonya'ya ～ü 希特勒对波兰的入侵 topçu ～ü 〈军〉炮兵进攻 ❷冒犯，侵犯(权利)，践踏，违反，违犯，不遵守；破坏：disiplin ～ü 破坏纪律 Güney Amerika yerlileri arasında, ölmüşün adını, yaşayanların huzurunda anmak en korkunç tecavüz sayılır. 南美洲的一些土著人认为，当着活人的面提起死人的名字是大不敬。❸骚扰，纠缠，调戏；强奸 ❹通过，越过，超过，逾越 ◇～ **etmek** ①(*-e*) 进攻，攻击，袭击；侵略 ②(*-e*) 冒犯，侵犯(权利)，践踏，违反：başkalarının serbestisine ～ etmek 侵犯他人的自由 ③(*-e*) 骚扰，纠缠，调戏；强奸 ④(*-i*) 越过，超过：hududu ～ etmek 越界，越过边界；越过界限 **～e uğramak** 被强奸：～e uğrayan kız 被强奸的姑娘

tecavüzî *s.* 进攻的；侵略的：～ harp 侵略战争 ～ maksat 侵略目的 ◇～ **harekât** ①进攻战役 ②侵略的行动

tecdit, -di [tecdi:t] (阿) *is.* 【旧】更新，更换

teceddüt, -dü (阿) *is.* 【旧】更新，复兴

tecelli [tecelli:] (阿) *is.*【旧】❶表现，显现，出现，形成；揭露，揭示；显圣：Bu felâketi kaderin bir tecellisi olarak sayıyor. 他把这次灾难视为命中注定。❷命运：Tecellim bu! 这就是我的命！◇～ **etmek** 表现，显现，出现，形成；被揭露，被揭示；显圣：Bir zamanlar hacca gitmek emeli de onun kalbinde böyle daimî ve ateşli bir iştiyak tarzında tecelli etmişti. 一段时间以来朝圣的念头在他的心底成为一种持久的强烈渴望。

tecemmu, -u [tecemmu:] (阿) *is.* 【旧】聚集，集会，集合，集结：～ yeri 集合地点 ◇～ **etmek** 集中，集合；聚会

tecen *is.*〈动〉岩羚羊

tecennün (阿) *is.* 【旧】疯狂，癫狂 ◇～ **etmek** 发疯，丧失理智

tecerrüt, -dü (阿) *is.* 【旧】❶脱去，脱掉 ❷摆脱，放弃 ❸抽象化 ◇～ **etmek** ①脱去衣服 ②摆脱，脱离 ③抽象出，得出抽象概念 ④离群索居，不与人往来

tecessüm (阿) *is.* 【旧】❶体现，具体表现 ❷出现，显现，表现出：Ufukta birdenbire bir gemi tecessüm etti. 天边突然出现一艘轮船。❸复活，复生；唤起，再现 ◇～ **etmek** ①体现，具体表示：Bu cami, Mimar Sinan'ın tecessüm etmiş dehasıdır. 这座清真寺是建筑师锡南天才的体现。②出现，显现，想起：Gözünün önünde babasının hayali tecessüm etti. 他的眼前显现出父亲的身影。(*-i*) ～ **ettirmek** ①使具体表现出，体现：istiklâl fikrini ～ ettiren bir tablo 一幅体现自由思想的绘画 Burada her şey millî ruhu tecessüm ettiriyordu. 这里的一切都体现出一种民族风格。②发觉，发现 ③使再现，重新勾起

tecessüs (阿) *is.* 【旧】❶好奇 ❷监视，窥探，打听，盯梢跟踪 ◇～ **etmek** ①窥探；监视，探出踪迹，盯梢 ②表现出兴趣

tecezzi [tecezzi:] (阿) *is.* 【旧】分成小部分；拆开；分裂，破裂 ◇～ **etmek** 分裂，破裂；分开，拆开，分成小部分

tecil [te:ci:l] (阿) *is.* 延期，缓期，推迟 ◇～ **etmek** 推迟，延期，缓期

tecim *is.* 商业，贸易，买卖：～ ataşesi (使馆)商务专员

tecimel *s.* 商业的，贸易的，买卖的；通商的，商务的

tecimen, tecimer *is.* 商人，商业家，商务人员

tecim evi *is.* 【旧】商行，商号

tecrit, -di [tecri:t] (阿) *is.* ❶分离，隔离；摆脱：～ kampı 集中营 ❷〈哲〉抽象 ❸〈物〉绝缘，隔热，隔音：～ maddesi 绝缘材料 ◇(*-i*, *-den*) ～ **etmek** ①使孤立，隔离，使与一切隔绝：askerlikten ～ etmek 使复员 silâhlardan ～ etmek 解除某人的武装，使缴械；使裁军 ②使绝缘，使隔音，使隔热 ③〈军〉切断 ～**te bulunmak** 被隔离开

tecrübe (阿) *is.* ❶经验，经历，见识：～mle 以我的经验 harp ～si 战斗经验 hayat ～si 生活经验 uzun bir ～ 多年的经验 ❷试验，测试；实验：～ devresi 试验期；试用期 ～ merkezi 试验站 ～ pilotu 试飞员 ～ seferi (或 uçuşu) 试飞，试验飞行 ～ tahtası 试验品，供试验的人(或物) ～ ve muayene komisyonu 〈军〉检验(考核)委员会，选拔委员会 ～ ve muayene üstüne 试销 kalem ～si 写几个字试试新笔 laboratuvar ～leri 实验室的试验 ◇～ **etmek** 尝试；测试，试验 ～ **sahibi** 有经验的 ～ **tahtasına dönmek** 变成试验品 ～**si olmak** 有经验的，见多识广的 ～**sini etmek** (做)实验，试验 ～**sini yapmak** 实践，试验 ～**ye koymak** 进行试验 ◆**Tecrübeyi göğe çekmediler** (或 **çekmemişler**) **ya!** 试试又何妨！**Bir tecrübe bin nasihatten evlâdır.** 百闻不如一见。

tecrübeli *s.* 有经验的，见多识广的：Sizin gibi tecrübeli insanlar varken bu konularda bizlere lâf düşmez. 有你们这样有经验的人在，在这些问题上哪有我们说话的份儿。

tecrübesiz *is.* 无经验的，初出茅庐的

tecrübesizlik, -ği *is.* 无经验，缺乏经验

tecrübî [tecrübi:] (阿) *is.* 【阿】实验(性)的，试验(性)的，根据实验(试验)的：～ psikoloji 实验心理学

tecvit, -di [tecvi:t] (阿) *is.* 【旧】❶诵读：～le 带表情地，生动地(诵读) ❷《古兰经》诵读学，诵经学(伊斯兰教关于研究《古兰经》诵读方法和音韵规则的专门学科) ❸诵经学著作

tecviz [tecvi:z] (阿) *is.* 【旧】❶允许，批准 ❷同意，赞同 ◇～ **etmek** ①允许，批准 ②同意，赞同

tecziye (阿) *is.* 【旧】惩罚 ◇～ **etmek** 惩罚

teçhil [teçhi:l] (阿) *is.* 【旧】揭穿无知 ◇～ **etmek** 揭穿无知

teçhiz [teçhi:z] (阿) *is.* 【旧】配备，装备 ◇(*-i*) ～ **etmek** 配备，装备

techizat *ç.is.* 装备，设备，器械，用具：silâh ve ～ 武器装备

tedafüî [teda:fü:i:] (阿) *is.* 防御(性的)：～ harp 防御战争 ～ ittifak 防御同盟 ～ kudret 防御能力 ◇～ **vaziyette bulunmak** 〈军〉进行防御

tedahül [teda:hül] (阿) *is.* 【旧】❶互相渗透 ❷〈物〉干涉 ❸拖欠，愈期 ◇～**de kalmak** 拖欠(债务)，(付款)愈期 ～**e binmek** 拖欠(债务)，(付款)愈期 ～**e kalmak** 拖欠(债务)，(付款)愈期

tedai [teda:i:] (阿) *is.* 【旧】❶使回忆起 ❷〈心〉联想，联系 ◇～ **ettirmek** 使联想起

tedarik [teda:rik] (阿) *is.* ❶(努力)取得，获得 ❷准备，筹备 ❸积累，积聚，积攒；储备：iaşe ～i 储备粮食 ❹供给：otlaklara su ～i 给牧场供水 su ～i 供水 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①取得，获得：bir iş ～ etmek 获得一份工作 ②积累，积聚，积攒，储备 ③预先准备；采办，采购 ～ **görmek** 采买，采购 ～**te bulunmak** 准备，筹备

tedariklemek (*-i*) ❶获得，取得：köy halkının tedarikledi̇ği bir kira arabası 村民们租来的一辆车 ❷预先准备，筹备 ❸采办，采购，储备

tedarikli *s.* ❶有储成的，好储存的；有准备的 ❷有远见的，有先见的 ◇～ **bulunmak** 准

备：Evde tedarikli bulunmak gerek, bakarsın bir misafir geliverir. 家里应该有所准备，或许突然有客人来。

tedariksiz *s.* 无准备的，没有必要储备的

TEDAİ 【缩】土耳其电力分配股份有限公司(Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi)

tedavi [teda:vi:] (阿) *is.* ❶治疗；疗法：ilk ～ yapmak 进行急救 Bu tedavi usulü uykusuzluğa ve hazımsızlığa bire birdir. 这种疗法对失眠和消化不良十分有效。❷【转】对策，(有效)措施 ◇～ **altına almak** 进行治疗 (*-i*) ～ **etmek** 治疗；治愈，医好：yaralarını ～ etmek 治伤 ～ **görmek** ①得到医疗，得到医疗救护 ②就医，接受治疗 ～ **olmak** 接受治疗；被治愈 ～**si imkansız** 治不好的，无法医治的

tedavül [teda:vül] (阿) *is.* (货物、货币等的)流通：～ bankası 发钞银行，发行银行 emtia ～ü 商品流转 para ～ü 货币流通 ◇～**de olmak** 在流通 ～**den çekmek** (或 **kaldırmak**) 使退出流通，停止流通：Merkez Bankası, 50 bin liralık banknotları 5 Kasım'dan itibaren tedavülden kaldıracak. 中央银行将于 11 月 5 日取消 5 万里拉面值钞票的流通。～**den kalkmak** (货币)退出流通 ～**e çıkarmak** (或 **vazetmek**) 投入流通，发行

tedbir [tedbi:r] (阿) *is.* 措施：cezaî ～ 惩罚措施 ciddî (或 katî, sert) ～ 果断的措施 emniyet ～leri 安全措施 fevkalâde ～ler 非常措施 ihtiyatî (或 önleyici) ～ler 预防办法(措施) ◇～(**i**) **almak** (或 **ittihaz etmek**) 采取措施：Hükûmet sert tedbirleri almasaydı, neredeyse denizlerimizdeki balıkların dibine darı ekecektik. 要不是政府断然采取措施，我国沿海的鱼类几乎就要断子绝孙了。～**te kusur etmemek** 慎重地行动

tedbirli *s.* ve *zf.* 有远见的，有先见的；有所准备的，(能够)及时采取措施的，未雨绸缪的：Annem hep tedbirli davranır, evde yiyicek sıkıntımız olmaz. 我母亲总能未雨绸缪，家里不会少了吃的。

tedbirsiz *s.* ve *zf.* 没有准备的，不能及时采取措施的；无预见的，无远见的

tedbirsizce [tedbirsi'zce] *s.* ve *zf.* 没有准备的，不能及时采取措施的；无远见的

tedbirsizlik, -ği *is.* 疏漏，失察，疏忽大意，未能采取措施：～ yüzünden çıkan yangın 因疏漏而发生的火灾

tedenni [tedenni:] (阿) *is.* 【旧】❶落后，落伍；退步，衰退 ❷减少，缩减，降低 ◇～ **etmek** ①落后；退步，衰退 ②减少，缩减，降低

tedfin [tedfi:n] (阿) *is.* 【旧】掩埋，埋葬，安葬：～ merasimi 葬礼，安葬 ◇～ **etmek** 掩埋，埋葬；埋入

tedhiş [tedhi:ş] (阿) *is.* 【旧】恐吓，吓唬，恫吓；恐怖 ◇～ **etmek** 恐吓，吓唬，恫吓，威胁

tedhişli *s.* 恐怖的

tedhişçi Ⅰ *is.* 恐怖主义者，恐怖分子 Ⅱ *s.* 恐怖的，恐怖主义的：～ faaliyet 恐怖活动

tedhişçilik-ği *is.* 恐怖主义；恐怖分子的活动

tedip, -bi [te:di:p] (阿) *is.* 【旧】❶教训，教导，训导 ❷训斥，申斥，警告 ❸惩罚，惩治，处罚，处分 ◇～ **etmek** ①开导，劝导，使醒悟 ②训斥，申斥 ③惩罚

tedirgin *s.* 不安的，烦躁的；焦虑的；紧张的 ◇～ **etmek** 使不安(烦躁、焦虑或紧张) ～ **olmak** 感到不安(烦躁、焦虑或紧张)：Gürültüden çok tedirgin oldum. 吵得我很烦。

tedirginlik, -ği *is.* ❶不安，烦躁，焦急，紧张；不愉快，心绪不佳 ❷〈天〉摄动

tediye [te:diye] (阿) *is.* 支付，付款：～ anlaşması 支付协定 ～ dengesi 收支差额 ～ günü 开支日，付款日 ～ kabiliyeti 支付能力 ◇(*-i*) ～ **etmek** 支付，付款

tedricen [tedri:'cen] (阿) *zf.* 逐步地，逐渐地，渐渐地，一步一步地，一点一点地

tedricî [tedri:ci:] (阿) *s.* 逐步的，逐渐的，渐渐的，一步一步的

tedriç, -ci [tedri:ç] (阿) *is.* 渐进，递进

tedris [tedri:s] (阿) *is.* 【旧】教，教育：～ heyeti 全体教员 ～ usulü 教学方法 ◇～ **etmek** 教(学)，授(课)，教授

tedrisat *ç.is.* 教，教育：ilk ～ 初等教育 yüksek ～ 高等教育

tedvin [tedvi:n] (阿) *is.* 【旧】汇编成册，编纂成集 ◇(*-i*) ～ **etmek** 把(法律、条例等)编辑成典，把(诗歌等)编辑成集

tedvir [tedvi:r] (阿) *is.* 【旧】❶旋转，翻转 ❷管理，经营 ◇～ **etmek** ①使旋转，使翻转 ②管理，经营

teeddüp, -bü (阿) *is.* ❶有教养，有修养；有礼貌 ❷害羞，羞愧 ◇(*-den*) ～ **etmek** ①出于礼貌克制自己不做：Huzurunuzda bu kelimeyi söylemekten teeddüp ederim. 我羞于当着您的面说这句话。②羞于做某事，感到害羞

teehhül (阿) *is.* 【旧】结婚，出嫁 ◇～ **etmek** 结婚，出嫁

teehhür (阿) *is.* 迟到，晚点，推迟，耽搁 ◇～ **etmek** 迟到，晚点；推迟，耽搁 ～**e uğramak** 迟到，晚点；推迟，耽搁

teemmül (阿) *is.* 深思熟虑，仔细考虑，左思右想 ◇～ **etmek** 反复考虑，权衡利弊

teenni [teenni:] (阿) *is.* 【旧】慎重，谨慎，不慌不忙，从容不迫

teessüf [te'esüf] (阿) *is.* 遗憾，抱歉，懊悔；伤心，痛心 ◇～ **etmek** 感到遗憾：Teessüf ederim. 我非常遗憾！～**le** 很遗憾地，很抱歉地

teessür (阿) *is.* 【旧】悲伤，忧伤，悲痛，痛苦，担心，忧愁

teessüs (阿) *is.* 【旧】成立，建立，组建；形成；确立：demokrasi ～ü 建立民主 ◇～ **etmek** 成立，建立，组建；形成；确立：Arkadaşlarımız arasında yeniden birlik teessüs etti. 我们朋友之间言归于好。Yeni hükûmet teessüs etti. 新政府成立了。

teeyyüt, -dü (阿) *is.* 【旧】证明，证实，确认 ◇～ **etmek** 得到证实，得到证明；证明无误

tef (波) *is.* 铃鼓，小手鼓：zilli ～ 铃鼓 ◇～ **çalmak** 敲铃鼓 ～ **çalsan oynayacak** 凌乱的，乱七八糟的 (*-i*) ～**e koymak** (或 **koyup çalmak**) (以流言)取笑，嘲笑，嘲弄，挖苦

tefahür [tefa:hür] (阿) *is.* 【旧】自我吹嘘，自夸；自诩，自吹自擂 ◇～ **etmek** 自夸，夸耀，吹牛

tefcir [tefci:r] (阿) *is.* 【旧】❶排水，放水 ❷〈医〉引流(法)，导液(法) ◇～ **etmek** ①排水，放水 ②〈医〉引流

TEFE 【缩】批发价格指数(Toptan Eşya Fiyatları Endeksi)

tefe *is.* 手织机框架

tefeci *is.* 高利贷者：Tefecilerin eline düşerse derisini yüzerler. 他要是落在高利贷者手里，不死也得扒层皮。

tefecik 见 ufacık tefecik

tefecilik, -ği *is.* 放高利贷，高利盘剥：Tefecilikten para yapmış heriflerden biridir. 他是个靠放高利贷发了财的家伙。

tefehhüm (阿) *is.* 【旧】理解，懂得，明白：sui ～ 误会，误解 ◇(*-i*) ～ **etmek** 理解，了解，明白，领悟

tefek 见 ufak tefek

tefekkür (阿) *is.* 【旧】考虑，思索 ◇～ **etmek** 思索，思考，寻思；反复掂算 ～**e dalmak** 陷入沉思，冥思苦想

tefeli *s.* 【旧】密织的(布)，密实的

teferruat [teferrua:t] (阿) *is.* 【旧】细节，详情，详细情况：ince ～ 很小的细节 İşi esaslandıralım, teferruata sonra geçeriz. 这事儿咱们先原则上定下来，细节以后再说。◇～ **üzerinde durmak** 详细叙述 ～ **üzerinde fazla meşgul olmak** 太多地注重细节 ～**a girmek** 详尽地描述细节，叙述详细情况 ～**la** 详细地，详尽地

teferruatlı *s.* 【旧】详细的，详尽的，周详的，详详细细的

teferrüç, -cü (阿) *is.* ❶解闷，消遣 ❷远足，散步，兜风 ◇～ **etmek** 散步，溜达，闲逛，参观，游览

teferrüt, -dü (阿) *is.* 【旧】❶自立，独立 ❷杰出，突出，出众，出色 ◇～ **etmek** 出众，出色

tefessüh (阿) *is.* 【旧】❶腐烂，腐化，变质，变味 ❷【转】(人或社会等的)堕落，退化；瓦解，解体；腐化，腐败 ◇～ **etmek** ①腐烂，腐化，变质，变味 ②【转】(人或社会等)堕落，退化；腐化，腐败

tefevvuk (阿) *is.* 【旧】优越(性)，优势 ◇～ **etmek** 优于，高于，胜过，超过

tefeyyüz (阿) *is.* 【旧】(职务、地位等的)提拔，提升；提高；进步；巨大成功 ◇～ **etmek** 晋升，提高

tefhim [tefhi:m] (阿) *is.* 【旧】❶说明，解释 ❷通知，宣布：kararın ～i 宣布决定 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①说明，解释 ②宣布：Hâkim, kararini tefhim etti. 法官宣布了判决。

teflon (法) *is.* 〈化〉特氟隆，聚四氟乙烯

tefrik, kı [tefri:k] (阿) *is.* 【旧】❶区别，差别，不同：ırk ～ı 种族歧视 ❷使分开，使分离 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①区别开，分别开，辨别出：iyiyi kötüyü ～ etmek 区分善恶，知道好歹 ②使分开，使分离

tefrika (阿) *is.* ❶分期连载作品；分期连载的部分：～ romanı 连载小说 roman ～sı 小说连载 ❷【旧】分歧，纠纷 ◇～ **etmek** 连载，分期出版 ～ **hâlinde** 以连载的形式，分期地

tefriş [tefri:ş] (阿) *is.* 【旧】铺设，铺砌；陈设，(房间的)布置 ◇～ **etmek** 铺上；铺砌；为(房屋)配备家具，陈设家具

tefrit [tefri:t] (阿) *is.* 懈怠，马虎，敷衍：İnsan ifrattan da tefritten de sakınmalı. 既不能过头，也不能懈怠。

tefsir [tefsi:r] (阿) ❶解释，注释 ❷古兰经注 ◇～ **etmek** 解释，注释

teftih (阿) *is.* 打嗝，嗳(气)

teftiş [tefti:ş] (阿) *is.* 视察，监察；检查，审查：～ komisyonu 监察委员会，检查委员会 ～ seyahati 外出巡视，在外地视察 ◇～ **etmek** 视察，检查 ～ **görmek** 受审查

tefviz [tefvi:z] (阿) *is.* 【旧】委托，交托，托付

tegafül [tega:fül] (阿) *is.* 【旧】装作不懂 ◇～ **etmek** (或 **göstermek**) 装作不懂，故意不理会

teganni [teganni:] (阿) *is.* 【旧】唱歌 ◇～ **etmek** 歌唱

teğelti *is.* 【俗】置于马鞍下的毛毡

teğet *is.* 〈数〉❶正切 ❷切线

teğmen *is.* 〈军〉少尉

teğmenlik, -ği *is.* 〈军〉少尉军衔

tehacüm [teha:cüm] (阿) *is.* 【旧】❶联合进攻 ❷集合，聚集 ◇(*-e*) ～ **etmek** 聚集到一起，集合，聚会，集中

tehalüf [teha:lüf] (阿) *is.* 【旧】分歧，差异，不同 ◇～ **etmek** (意见、观点等)有分歧，不一致，不同

tehalük [teha:lük] (阿) *is.* 【旧】渴望 ◇～ **etmek** 渴望，一心想得到

tehcir [tehci:r] (阿) *is.* 使移居，使迁移 ◇～ **etmek** 使移居，使迁移

tehdit, -di [tehdi:t] (阿) *is.* 威胁，威吓，恫吓，恐吓：Tehditlerine kulak asmam, elinden geleni ardına koyma. 我不怕你的威胁，来吧！有什么招数全使出来吧！◇～ **etmek** 威胁，威吓，恐吓：parmakla ～ etmek 用手指着威吓 silâhla ～ etmek 用武力威吓 ～ **savurmak** 威胁，恐吓

tehevvür (阿) *is.* 【旧】愤怒 ◇～ **etmek** 愤怒，大怒起来

teheyüç, cü (阿) *is.* 【旧】兴奋，激动 ◇～ **etmek** 激动，兴奋；发火，急躁

tehi [tehi:] (波) *is.* 【旧】空的，无人的

tehir [te:hi:r] (阿) *is.* ❶推迟，延期：～ maçı 推迟的球赛 Kongre 1 Haziran'a tehir edildi. 代

表大会推迟到 6 月 1 日去了。❷延误，迟误，拖延 ◇(*-i*) **～ etmek** 推迟，延期

tehirli *s.* ❶推迟的；延误的 ❷迟到的，晚点的

tehlike (阿) *is.* 危险：～ mıntakası (或 sahası) 危险地带 dünya savaşı ～si 世界大战的危险 gaz ～si 化学武器袭击的危险 hava ～si 空袭的危险 ölüm ～si 生命危险 Binanın yıkılma tehlikesi karşısında önlem almalı. 必须采取措施预防楼房倒塌的危险。Hayatı tehlikede. 他生命危险。Tehlike sezdiğin anda hemen eve kaçarsın. 你如果感到危险就马上躲到家里去。◇～(**yi**) **atlatmak** 摆脱危险 **～ çanı** 警钟 **～ düdüğü** 警报器 **～ freni** 紧急刹车制动器 **～ göğüs germek** 铤而走险：Vakit kaybetmektense tehlikeye göğüs germeyi tercih ettim. 我宁可铤而走险也不愿浪费时间。**～ işareti** 危险信号，警报信号：hava ～si işareti 空袭警报 **～sine maruz olmak** 遭受危险 **～ye atılmak** 冒险：Tehlikeye atılmak istemem. 我不想冒险。**～ye düşürmek** 使遭受危险 **～ye girmek** 处于危险之中：Hayatı tehlikeye girdi. 他的生命已处于危险之中。**～ye koymak** 使遭受危险 **～ye maruz bırakmak** 使遭受危险 **～ye sokmak** 使遭受危险 **～yi bertaraf etmek** 清除危险 **～yi gözlerine almak suretiyle** 考虑到危险

tehlikeli *s.* 危险的，有害的：～ arazi 危险的地带 ～ bir rakip 危险的竞争对手 ～ durum 危险的处境 Çocuğunun yaptığı tehlikeli işleri duyunca, az kalsın üzüntüsünden Esen hanımın yüreğine iniyordu. 一听说她的孩子干的险事，艾森太太差点儿没吓死。

tehlikesiz *s.* 没有危险的，安全的，不伤人的

tehyiç, -ci [tehyi:ç] (阿) *is.* 【旧】使兴奋，使激动；使不安 ◇**～ etmek** 使兴奋，使激动；使不安

tehzil [tehzi:l] (阿) *is.* 【旧】嘲弄，嘲笑 ◇**～ etmek** 嘲弄，嘲笑

tein (法) *is.* 咖啡因，咖啡碱

teizm (法) *is.* 有神论

tek[1] Ⅰ *s.* ❶只有一个的，惟一的，独一的，绝无仅有的，无双的：～ çıkar yol 惟一的出路 ～ çocuk 独生子女 ～ satırlık bir mektup 只有一行的信 O, buranın tek zengin adamıdır. 他是这里惟一的有钱人。Bu konuda teksiniz. 这方面您是大拿。❷单独的，独自的，孤独的 ❸单人的，单人用的：Tek yataklı bir oda istiyorum. 我要一个单人房间。❹单一的，单的：～ değerli 〈化〉单价的，一价的 ～ dereceli seçim 直接选举 ～ gözlü 独眼的，一只眼的 ～ heceli dil 单音节语言 ～ hücreli 〈生〉单细胞的 ～ istikametli yol 单向的路，单行的路 ～ taraflı 单方面的 ❺统一的，完整的：～ cephe 统一战线 ～ elden 在统一的领导下 ❻〈数〉奇数的：～ adet (或 sayı) 奇数 Tek mi, çift mi? 奇数还是偶数？Ⅱ *is.* ❶单个：terliğin ～i 一只拖鞋 Araba atlarının teki hastalanmış. 拉车的马有一匹生了病。❷(一)杯(酒)：iki ～ içmek 喝两杯(酒) Bir iki tek attık. 我们干了一两杯。İki tek parlatınca çamurlaştı. 两杯酒下肚，他就烂醉如泥。Ⅲ *zf.* (置于句首用于加强愿望式语气)只要：Tek yesin de ne isterse yesin. 只要他吃，愿意吃什么就吃什么吧！Tek çalışsın da, isterse arada yaramazlık da etsin. 只要他肯用功，偶尔就让他淘淘气吧。Tek gelsin de geç gelsin. 只要他来，晚点也可以。◇(*Bir*) **～ atmak** 喝一杯(酒)：Yemek öncesinde iki tek atacak. 吃饭前他要喝两杯。**～ başına** 独自地，单独地：Evde tek başımayım. 我独自在家。Ben tek başıma o işi başaramam. 我一个人干不成这件事。**～ bir** ①(用在肯定句中)仅一个：Ali'nin tek bir oğlu var. 阿里有一个独生子。②(用在否定句中)一个也：Bu gün pazar, sokaklarda tek bir kişi yok. 今天是星期天，街上一个人也没有。Ali tek bir kelime söylemedi. 阿里一句话也没说。**～ dizili nizam** ①一列横队②〈海〉单纵队，单纵阵 **～ elden** 集中的，统一的(领导、管理)：Yurt içinden ve yurt dışından akan yardımların telef olmaması için tek elden organizasyonlarla yönetilmesi gerekir. 为了避免浪费，来自国内外的援助应统一组织管理。**～ kürek Yalova yapmak** 手淫 **～ kürekle mehtaba çıkmak** ①匆忙开始，仓猝上阵②开笨拙的玩笑 **～ sıralı nizam** ①一列横队②〈海〉单纵队，单纵阵 **～ taş** 镶嵌单块宝石的戒指 **～ ～** 一个一个地，逐个地：Susun ve tek tek konuşun. 请安静，一个一个地说。Dilekçeleri tek tek inceledik. 我们逐个审议了申请书。**～ tük** ①少的，稀少的；零散的：～ tük yıldızlar 零散的星星 Şakaklarındaki saçları tek tük ağarmıştı. 他的两鬓出现了几缕

银丝。②很少，不常：～ tük rasgelmek 很少见 **～ yanlı** 片面的：Tek yanlı düşünme gerçekleri görmeye engeldir. 片面思考使人无法看到真相。**～ yoldan gelmek** 逆行 **～ yönlü tepkime** 〈化〉不可逆反应 **～ yönlü yol** 单行道 **～e ～** 一对一地：～e ～ dövüşmek 捉对撕杀，单挑 **◆Tek at tek mızrak.** 孑然一身(单枪匹马)。**Tek dikili kazığı yok.** 他房无一间，地无一垄。**Tek el şaklamaz.** 一只巴掌拍不响。

tek² *s.* 安分的，规矩的 ◇**～ durmak** 规矩，安分，老实：Hiç tek durduğun yok, kamışı bu kaçıncı kırış, bır parça kendini korumayı öğren. 你从来都不规矩，你这是第几天染上淋病了，学会一点自我保护吧！**～ durmamak** ①(一方针对另一方)有所行动 ②不规矩，不老实，不本分

tekabül [teka:bül] (阿) *is.* 【旧】对应，对等 ◇(*-e*) **～ etmek** ①相当于，对应于；符合：Bütçede tüm yatırımlara ayrılan pay, bütçenin % 3-5'ine tekabül etmektedir. 预算中的全部投资部分占预算的 3-5%。

tekâlif [teka:lif] (阿) *ç.is.* 【旧】❶建议 ❷征用 ❸所征税额

tekâmül [tekâ:mü:l] (阿) *is.* ❶成熟，长成 ❷演化，进化；进展，发展；提高：～ kursları 提高班 ◇**～ etmek** ①成熟，长成 ②演化，进化；进展，发展；提高，进修，深造

tek anlamlı *s.* 〈哲〉单意的

tekâpu [teka:pu:] (波) *is.* 【旧】拍马，奉承，迎合，阿谀，谄媚，卑躬屈膝 ◇(*-e*) **～ etmek** 谄媚，阿谀，奉承

tekâsüf [teka:süf] (阿) *is.* 【旧】❶集中，聚集 ❷变浓，变密 ◇**～ etmek** ①集中，聚集 ②变浓，变密：～ eden ateşler 密集的火力

tekâsül [teka:sül] (阿) *is.* 【旧】疏懒，懒惰，萎靡，疲塌 ◇**～ etmek** 懒惰，偷懒，萎靡不振

tekatu (阿) *is.* 交叉点，交点：～ noktası 〈数〉交点 ◇**～ etmek** ①横贯，贯穿 ②相交，交叉

tekaüdiye [teka:üdiye] (阿) *is.* 【旧】退休金，养老金

tekaüt, -dü [teka:üt] (阿) Ⅰ *is.* ❶退休，辞职：～ aylığı 退休金，养老金 ～ maaşı 退休金，养老金 ❷领退休金者，退休者 Ⅱ *s.* 【旧】退休的 ◇**～ olmak** 退休

tekaütlük, -ğü [teka:ütlük] *is.* 退休：～ünü istemek 提出辞职，要求退休

tek benci 〈哲〉 Ⅰ *is.* 唯我论者，唯我主义者 Ⅱ *s.* 唯我论的

tek bencilik, -ği *is.* 〈哲〉唯我论，唯我主义

tek biçim *s.* (符合)标准的，合乎规格的

tekbir [tekbi:r] (阿) *is.* 阿克巴尔(指念诵赞主词"安拉乎，阿克巴尔 Allahu ekber"，意为"安拉至大") ◇**～ almak** (或 **getirmek**) 从念阿克巴尔开始念赞主词

Tekboynuz *öz.is.* 〈天〉麒麟(星)座

tekçe *is.* 构成一个整体的每一部分

tekçi *is.* ve *s.* 〈哲〉一元论者；一元论的

tekçilik, -ği *is.* 〈哲〉一元论

tek delikliler *ç.is.* 〈动〉单孔目(*Monotremata*)

tekdir [tekdi:r] (阿) *is.* 【旧】训斥，斥责，申斥，谴责 ◇**～ etmek** 训斥，斥责，指责，责备，谴责

tek düşüncelik, -ği *is.* 〈心〉孤独意想

tek düze, tek düzen *s.* 单调的，一成不变)的，乏味的：～ fonksiyon 〈数〉单调函数 Yaşamı öylesine tekdüze geçmişti ki anlatacak pek bir şey yok. 他的生活过得非常单调，没有什么好说的。

tek düzeleşmek (*nsz*) 变得单调，变得乏味，一成不变

tek düzelik, -ği *is.* 单调，一成不变，千篇一律，乏味

teke *is.* 〈动〉❶公羊 ❷(或 deniz ～si)(小)虾 ◇**～den süt çıkarmak** 【俗】让公鸡下蛋，

强人所难：Çobanın gönlü olursa tekeden süt çıkarır. 【成】有志者事竟成。

tekebbür (阿) *is.* 【旧】得意，骄傲；傲慢；妄自尊大 ◇～ **etmek** 高傲自负，骄傲，傲慢，自吹自擂

tekeböceği *is.* 〈动〉天牛

tekeffül (阿) *is.* 【旧】担保；保证 ◇(*-e, -i*) ～ **etmek** 担保；保证，替人作保

tekel *is.* ❶垄断；专利，专营，专卖：～ birlikleri 垄断组织 ～ fiyatları 垄断价格 ～ maddeleri 垄断产品 tütün ～i 烟草专卖 Türkiye'de sigara ve bazı içkiler tekel maddeleridir. 在土耳其，烟草和一些酒类属于专卖品。❷独占 ◇～**inde olmak** 垄断，专营；独占：Yurtseverlik kimsenin tekelinde değildir. 爱国不是任何人的专利。～(**ler**)**ine almak** ①独占，据为己有 ②垄断，专营，专卖

tekelci Ⅰ *is.* ❶独占者；垄断者，垄断资本家 ❷专营者，专卖者，专利者 Ⅱ *s.* 垄断的：～ kapitalizm 垄断资本主义 ～ sermaye 垄断资本

tekelcilik, -ği *is.* 垄断制度；垄断地位，垄断状态

tekelleşmek (*nsz*) 成为垄断的，变为垄断

tekelleştirmek (*-i*) tekelleşmek 的使动态

tekellüf (阿) *is.* 【旧】❶费力，吃力；自讨苦吃 ❷表面文章；装模作样，摆样子；张扬，虚张声势；繁文缛节：Teklif ve tekellüften azade olduğumuz malûm. İstediğin dakika kapının ipini çekerek gelirsin. 您知道我们是没有那么多客套和规矩，您随时可以来串串门。

tekellüm (阿) *is.* 【旧】说话，谈话，交谈，闲谈 ◇～ **etmek** 说，说话；交谈，闲谈 ～ **kabiliyeti** ①口才 ②说话的能力

tekemmül (阿) *is.* 【旧】成熟，长成；完美 ◇～ **etmek** 成熟，长成；(使)趋于完美

teker *is.* ❶轮子；轮状物，圆盘状物：araba ～i 车轮 bir ～ peynir 轮状奶酪 ❷〈数〉圆周，圆 ◇～ **meker yuvarlanmak** ①不停滚动 ②【转】陷入突然的不幸 ～**ine taş** (或 **çomak**) **koymak** (或 **sokmak**) 【俗】作梗，使绊

tek erkçi *is.* 君主主义者，拥护君主制者，保皇党

tek erkçilik, -ği *is.* 君主制；君主主义；鼓吹君主制

tek erklik, -ği *is.* 君主政体，君主制；帝制；君主国

tekerlek, -ği Ⅰ *is.* ❶轮，车轮：～ arası 轨矩 ～ başlığı (轮)毂 ～ çarığı (或 pabucu) 制动瓦，闸瓦，制动滑铁 ～ çemberi (外)轮胎，车外带 ～ izi 车辙，辙迹 ～ kapağı (车)毂盖 ～ mihveri (或 mili) 轮轴，车轴 ～ parmağı (或 ispiti) (车轮的)辐条 ～lerin altına düşmek 落在车轮底下 dümen ～i 舵轮 gergi ～i 〈军〉惰轮，介轮，空转轮，支持轮 taşıyıcı ～ 主动轮，驱动轮 tırtıllı ～ler 履带传动 Arabanın ön tekerleği nereden geçerse, arka tekerleği de oradan geçer. 【成】上行下效。❷轮状物，原盘状物：～ suratlı bir adam 一个圆脸的人 ❸【俚】男同性恋者；男妓 Ⅱ *s.* 圆的，圆形的：～ ay 圆月 ～ çene 圆下巴 ◆**Tekerlek kırıldıktan sonra yol gösteren çok olur.** 车子颠坏方指路，皆是事后诸葛亮。

tekerlekli *s.* 有轮的：～ araç 带轮的运输工具 ～ koltuk (或 sandalye) 轮椅 altı ～ kamyon 六轮卡车 iki ～ araba 双轮车 lâstik ～ 有胶皮轮的 ◇～ **yatak** 滚珠轴承

tekerleme *is.* ❶ tekerlemek 的动名词 ❷(民间故事、游戏、奥尔塔剧中的)套话，引子，楔子(如：Bir varmış bir yokmuş. 从前… Sozu uzatmayalım. 长话短说。)❸绕口令；对诗；俏皮话，俏皮插话

tekerlemek (*-i*) ❶使滚动，推滚，转动 ❷突然说出，不加思索地说出

tekerlenmek (*nsz*) ❶滚动，转动 ❷【转】背运，倒霉 ❸【俚】死掉

tekerli *s.* 有轮的：Benz, üç tekerli ilk arabasını 1885 başlarında yapmıştı. 本茨于 1885 年制造了第一辆三轮汽车。

tekerrür (阿) *is.* ❶重复：suçun ～ü 累犯 ❷〈无〉振动频率：adî ～ 低频 âli ～ 高频 ◇～ **etmek** 重复，反复，重新出现

teker teker *zf.* 一个一个地，逐个地，个别地，单独地；一个接一个地，鱼贯地

teke sakalı *is.* 〈植〉婆罗门参(*Tragopogon porrifolius*)

tekessür (阿) *is.* 【旧】增加，增多 ◇～ **etmek** 增加，增多

tekeş *s.* 不一样的，不相同的，不是一双的：Bu terlikler tekeştir. 这两只拖鞋不是一双。

tek eşli *s.* 一夫一妻制的

tek eşlilik, -ği *is.* 一夫一妻制

tekevvün (阿) *is.* ❶出现，发生；发源，形成过程 ❷存在，生存 ◇～ **etmek** 出现，发生，形成

tekfin [tekfi:n] (阿) *is.* 【旧】用白尸布裹尸 ◇～ **etmek** 包以尸衣

tekfir [tekfi:r] (阿) *is.* 【旧】指责某人为不信教者

tekfur *is.* 〈史〉(拜占庭帝国时期地区的)执政者，统治者

tekfurluk, -ğu *is.* ❶(拜占庭帝国时期地区的)执政者的地位，统治者的地位 ❷统治者统治下的地方

tekgöz *s.* 一只眼的，独眼的，单眼的

tekgözlük, -ğü *is.* 单眼镜，单透镜

tek hücreli *s.* 单细胞的

takıldak, -ğı *is.* ❶磨盘，磨石 ❷石磨声

tekil *s.* 〈语〉单数的：～ biçim 单数形式 ～ isim 单数名词 ismin ～i 名词的单数形式 Emir kipinin birinci tekil ve çoğul şahsı yok. 命令式没有单、复数第一人称

tekillik, -ği *is.* 〈语〉单数

tekin *s.* ❶空无一人的，没有人住的，无人烟的 ❷吉祥的，吉利的 ❸〈史〉有不动遗产继承权的最小的儿子 ◇～ **değil** 不祥的，不吉的；闹鬼的；危险的：Bu adam tekin değil, uyanık olun. 这是个危险人物，你们要当心。

tekinsiz Ⅰ *s.* 不祥的，不吉的；闹鬼的；危险的：～ bir ev 凶宅 Ⅱ *is.* (原始民族宗教迷信的)禁忌，忌讳

tekir Ⅰ *s.* 带灰黑色条纹的：～ kedi 花狸猫 Ⅱ *is.* ❶带灰黑色条纹的猫 ❷带有灰黑色条纹的羊鱼(*Mugil surmulletus*)

tekir ördeği *is.* 〈动〉黑海番鸭(*Melanilta*)

tekit, -di [te:ki:t] (阿) *is.* 【旧】证实，确认；重申，再次提醒；坚持 ◇～ **etmek** 再次重申，再次提醒；坚持

tekir kayası *is.* 〈动〉(鰕虎鱼科)刺鳍鱼；刺鰕虎鱼(*Gobius coloniasus*)

tekke (阿) *is.* ❶〈史〉修道所，修道院，扎维叶，道堂(苏菲派修士隐居修行的场所)：Yirmi beş senedir o tekke gibi evde çile doldurdum. 我在那破庙似的房子里熬了 25 年。❷失业者聚会的地方 ❸鸦片馆，大烟馆 ◆**Tekkeye kurban geldi.** 天上掉馅饼了。**Tekkeyi bekleyen çorbayı içer.** 耐心等候总有所得。

tekkeci, tekkeli *s.* 修道院居士

teklemek (*-i*) ❶使稀疏，使间距大一些；打枝，打尖：mısırları ～ 间玉米 ❷(*nsz*) (发动机)发动不起来；(枪)发射不出去，不发火：Araba yokuş çıkarken tekledi. 汽车上坡时熄了火。❸【转】(心脏)出问题 ❹【俚】结结巴巴地说

teklif [tekli:f] (阿) *is.* ❶建议，提议；提案，议案：～ sahibi 提议人，提案人 ～ varakası 介绍信，推荐信 ham ～ 没有被采纳的提议 ❷拘谨的行为，客气，客套，拘礼：Teklif yok. 请不要客气。Aramızda teklif yoktur. 我们之间就不要客气了，一切从简。❸征税 ◇～ **etmek** 建议，提议 ～ (**ve**) **tekellüf** 客气，客套，拘谨：Teklif ve tekellüften azade olduğumuz malûm. İstediğin dakika kapının ipini çekerek gelirsin. 您知道我们是没有那么多客套和规矩的，您随时可以来串串门。～ **ve tekellüfü bırakmak** (或 **kaldırmak**) 不要拘谨，不要客气 ～ **yapmak** 建议，提议 ～**te bulunmak** 建议，提议

teklifli *s.* 客气的，客套的，拘谨的，拘礼的，讲究礼节的，彬彬有礼的

teklifsiz Ⅰ *s.* 无拘无束的，不拘礼节的，亲密的：～ arkadaş 亲密的朋友 ～ sözler 亲昵的话 Ⅱ *zf.* 不讲客套地，不拘礼节地，随随便便地 ◇～ **olmak** 和某人十分亲密，和某人亲密

teklifsizce [teklifsi'zce] *zf.* 无拘无束地，无拘礼节地，随意地：Kadehi masanın kenarına bırakıp teklifsizce koltuğa çöktü. 他把杯子放在桌边，毫不客气地一屁股坐在椅子上。

teklifsizlik, -ği *is.* 不拘礼节(的态度)，无拘无束(的行为)；狎昵

teklik, -ği *is.* ❶团结，一致，统一 ❷单一，惟一 ❸〈语〉单数：isimlerde ～ ve çokluk 名词的单数和复数 ❹【俗】(一)里拉

tekme *is.* ❶踢，踹：bir ～de 一脚(踹开) ❷尥蹶子 ◇(*-e*) ～ **atmak** ①(人)踢，踹 ②(马等)踢人，好踢人，尥蹶子 ～ **savurmak** 用脚踢，用脚踹 (*-e*) ～ **vurmak** ①(人)踢，踹 ②(马等)踢人，好踢人，尥蹶子 ～ **yemek** 挨踢

tekmelemek (*-i*)❶踢，踹 ❷尥蹶子踢

tekmelenmek (*nsz*) tekmelemek 的被动态

tekmil [tekmi:l] (阿) Ⅰ *is.*【旧】完成，结束 Ⅱ *s.* 所有的，全部的，完整的：～ âlem 普天下，全世界 ～ cephede 在全线 ～ donanma 整个舰队 ～ evler 所有的房子 Ⅲ *zf.* 全部，都是，整个地：～ camlı 全都是玻璃的 ◇～ **etmek** ①完成，结束 ②改进，完善，提高 ～ **haberi** ①〈军〉(下级向上级的)口头报告 ②【转】完工报告，完成报告 ～ **vermek** 〈军〉(下级向上级)口头报告 ～**i enfas etmek** 死，死亡

tekmillemek (*-i*) ❶完成，结束 ❷【俚】干掉，结果

tekmillenmek (*nsz*) tekmillemek 的被动态

tekne *is.* ❶盆，木盆：～ taşı 放水的石头家什 bal ～si 装蜂蜜的桶 banyo ～si 洗澡盆 çamaşır ～si 洗衣盆 çamur ～si 和泥盆 hamur ～si 发面盆 ❷〈海〉船壳，船体：dış ～ 船体的水上部分 kuru ～ 军舰的残骸 savaş ～si 战舰 ❸船 ❹〈地〉向斜(层)：～ koyağı 〈地〉向斜谷 ❺〈地〉盆地 ◇～ **kazıntısı** 老疙瘩

teknetyum (法) *is.* 〈化〉锝(Tc)

teknik, -ği (法) Ⅰ *is.* ❶技术：～ harikalar meydana getirmek 创造技术奇迹 ～ üniversitesi 技术大学 bilim ve ～ 科学与技术 yeni ～ araçlardan yararlanma 使用新技术装备 20. yüzyılda teknik çok ilerledi. 20 世纪技术发展很快。❷技能，技巧，技艺：Terzi çırağı ustasından dikişin tekniğini öğreniyor. 学徒在跟裁缝师傅学缝纫手艺。❸窍门：Bu işin tekniğini bilmiyorum. 我不掌握这件工作的技能。Her şeyin bir tekniği var. 每件事都有它的窍门。Ⅱ *s.* 技术的，和技术有关的：～ donatım 技术装备 ～ elemanlar 技术人员 ～ güvenlik 安全技术 ～ ilerleme 技术进步 ～ nitelikte konular 技术性问题 ～ redaktör 技术编辑 ～ resim 技术图纸 ～ sözlük 技术辞典 ～ terimler 技术术语

teknikçe *s.* 技术的，技术上的

teknikçi *is.* 技术员，技师，技术专家

tekniker (德) *is.* 技术员，技师，技术专家

teknikleşme *is.* 机械化：ziraatın ～si 农业机械化

teknikleşmek (*nsz*) 机械化

teknikleştirmek (*-i*) 使机械化

teknik okul *is.* 技校，中等技术学校

teknik öğretim *is.* 技能教育，技术培训

teknisyen (法) *is.* 技术员，技师，技术专家：hayvan sağlık ～i 畜牧学家，畜牧工作者

teknokrasi (法) 专家政治论者，技术统治，专家治国论者

teknokrat (法) Ⅰ *is.* 专家治国论者，专家政治论者 Ⅱ *s.* 专家政治的，专家治国论的

teknolog (法) *is.* 工艺师，制造师

teknoloji (法) *is.* 工艺学，工艺，工艺规程；制造法，操作法：～ yoğun ürünler 技术密集型产品 istihsal ～si 生产工艺 yüksek ～ ürünler 高科技产品

teknolojik (法) *s.* 技术的，工艺(学)的；(加工)制造的；施工的：～ işlem 制造过程，工艺过程

tek örnek *s.* 一样的，同样的；单调的，乏味的，一成不变的，千篇一律的

tek parça *s.* 用一整块制成的，一整块的

tek parmaklılar *ç.is.* 〈动〉奇蹄目(*Perissodactula*)

tekrar [tekra:r] (阿) Ⅰ *is.* 重复，反复：～ muayene 重新检查，重复检查，复查 ～ satıcı 转卖者；贩子；倒卖者 ～ satmak 倒卖，转卖 hatanın ～ı 错误的重复 Ⅱ *zf.* 又，又一次，再次，重新：Bir şey söylememesine rağmen tekrar döneceğini seziyordum. 尽管他什么也不想说，但是我觉得他会再回来。Tekrar oku. 再读一遍！◇(*-i*) **～ etmek** 重复；重说，重做：Sesini duymadığımı anlayarak daha kuvvetle tekrar etti. 他觉得我没听见他的声音，就大声地重复了一遍。**～ olmak** 重复 **～ ～** 再三地，反复地

tekrardan *zf.* 再(一次)，又(一次)，重新，重头：～ gitmek 又去，再去一次

tekrarlamak (*-i*) 重复：Yaramazlığını tekrarlarsan seni cezalandıracağım. 你要是再调皮，我就要惩罚你了。

tekrarlanmak (*nsz*) tekrarlamak 的被动态

tekrarlatmak (*-i*) tekrarlamak 的使动态

tekrarlayış *is.* 重复：makinevari bir ～ 机械的重复

tekrarlı *s.* 重复的：～ iskonto 期票再贴现，票据转贴现 ～ sigorta 重新保险

tek renkli *s.* ❶单色的，一色的 ❷〈物〉单色光的

tek sesli *s.* ❶〈乐〉单音(性)的，单音调(乐曲)的 ❷〈语〉同音异义的；同形异义的

teksif [teksi:f] (阿) *is.* 【旧】浓缩，压缩，压实；集中 ◇(*-i*, *-e*) **～ etmek** 使集中：Dikkatimizi bu konu üzerine teksif ettik. 我们把注意力都集中到了这个问题上。Top ateşini sol cephedeki düşman üzerine teksif ettik. 我们集中炮火对左翼敌军进行了轰击。

teksir [teksi:r] (阿) *is.* 复印：～ kâğıdı 复印纸 ～ makinesi 复印机 ◇**～ etmek** 复印

tekst (法) *is.* 原文；正文，本文，课文

tekstil (法) *is.* ❶纺织原料，纺织用的纱、线；纺织品，织物 ❷纺织(业)：～ işçileri 纺织工人 ～ sanayii 纺织工业

tek tanrıcı Ⅰ *s.* 一神论的 Ⅱ *is.* 一神教教徒；一神论者

tek tanrıcılık, -ğı *is.* 一神论，一神教

tek tanrılı *s.* 一神教的，一神论的

tektaş *is.* 整块巨石，整块石料；整块石料制品，整块石纪念碑

tekten Ⅰ *is.* 零售的 Ⅱ *zf.* 零售地，以零售方式

tektenci Ⅰ *is.* 零售商 Ⅱ *s.* 零售的

tekterimli *is.* ve *s.* 〈数〉单项式；单项的

tektonik, -ği (法) *is.* 〈地〉构造地质学(的)，大地构造学(的)

tekvando [tekva'ndo] (朝鲜) *is.* 跆拳道

tekvin [tekvi:n] (阿) *is.* 【旧】创造，创立，创建，建立，缔造 ◇**～ etmek** 创造，创立，创建，建立

tekzip, -bi [tekzi:p] (阿) 辟谣，反驳，批驳，驳斥 ◇(*-i*) **～ etmek** 辟谣，揭穿，驳斥，驳倒：haberi ～ etmek 驳斥报导

tel[1] Ⅰ *is.* ❶(头发等的)一根，一缕；头发：bir ～ saç 一根头发 bir ～ ışık 一缕光线 Başında tek tel saç kalmadı. 他头上的头发掉得一根不剩。İki açık sarı tel terli alnımın üstüne yapışmıştı. 两根淡黄色的头发贴在了我出汗的额头上。❷纤维，线：altın ～ler 金线 gelin ～i 新娘的饰头金线(或银线) gelinin başına ～ takmak 把金银线编在新娘的发辫里 kas ～leri 〈解〉肌肉的纤维 pamuk ～i 棉花纤维；棉线 ❸弦：tambur ～i 冬不拉的弦 ❹金属丝，金属线：～ bobini 金属丝轴 ～ haddesi 拉丝床，拉丝机 ～ kafes 铁丝笼 ～ keskisi 克丝钳，尖嘴钳，剪线钳 çelik ～ 钢丝 ❺电线，导线；(电话、电报)线：～ hattı

(或 yolu) 架线 Ⅱ *s.* ❶含纤维的，纤维的：～ yaldız (绣花用的)金线，银线；金银丝 ❷金属丝的，金属线的；铁丝的，钢丝的：～ çivi 铁钉 ～ örgü 铁丝网 ～ parmaklık 铁丝网 dikenli ～ örgü 铁蒺藜网 elektrik ～ örgüleri 电网 ◇～ **çekmek** ①拉线，铺设通信线 ②用铁丝网围：Bahçeye tel cektik. 我们在园子周围拉起了铁丝网。～ **kakma** (刻上或镶上的)雕花，纹饰 ～(**i**) **kırma** ①弄错，做错，犯错误 ②【俚】(急忙)走开，跑开，(赶紧)逃跑 ③欺负，得罪，侮辱 ～ **şehriye** 细面条 ～ **takınmak** (高兴得)忘乎所以，得意忘形 ～ ～ 线状的；一根根的，一缕缕的：güneşin ～ ～ ışığı 缕缕阳光 ～**i kırmak** ①辞职 ②闹僵，关系破裂 (*-in*) ～**ine dokunmak** 触及伤口，触及痛处 ～**ler takmak** (或 **takınmak**) (高兴得)忘乎所以，得意忘形，欣喜若狂

tel[2] *is.* 电报：～ yazısı 电报，电文 Ankara'dan tel geldi. 安卡拉来电报了。◇～ **çekmek** 发电报 ～ **vurmak** ①发电报 ②【俚】撒尿，小便 ～**le para göndermek** 电汇

telâ [te'la:] (意) *is.* 衬儿，衬布

telâffuz (阿) *is.*【旧】发音：～ kabiliyetsizliği 〈医〉口吃 ◇(*-i*) ～ **etmek** 发…的音，说出来，念：Bu sözcüğü nasıl telâffuz edersiniz? 这个词您怎么念？～**da kusur** ①口齿不清 ②发音不准

telâfî [telâ:fi:] (阿) *is.* 弥补，补偿：～si kolay olmayan bir zarar 难以弥补的损失 ◇(*-i*) ～ **etmek** 弥补，补偿，赔偿

telâki [telâ:ki:] (阿) *is.*【旧】❶会面，会见，会合 ❷连接，接合，结合：～ noktası (铁路)道口，会合点，道路交叉(口)

telâkki [telâkki:] (阿) *is.* 看法，见解，观点，观念：O zamanki telâkkiye göre, sigara sporcuların uzak durması gereken yasakların başında gelirdi. 根据当时的观念，吸烟是运动员的大忌。◇(*-i*) ～ **etmek** 领悟，领会；认为，视为：Beni deli telâkki etti. 他以为我疯了。

telâş [telâ:ş] (阿) *is.* ❶不安，担心，害怕；惊慌，慌乱；忙乱，奔忙：düğün ～ı 婚礼的忙乱 Polisle ben konuşurum, siz telâş göstermeyin. 我去和警察说，你们不要慌。Alice telaş arasında şu son dakikada ne kadar büyüdüğünü unutmuştu. 慌乱之间艾利丝忘记自己现在已经长得很大了。❷焦虑，担忧，担心 ◇(*-i*) ～ **almak** 使惊慌，使慌乱：Ortalığı bir telâştır aldı. 人群乱了起来。Bizi gören memurları anî bir telaş aldı. 那些看见我们的职员忽然一阵慌乱。～ **etmek** 发慌，慌乱；(使)担心，(使)担忧：Telaş etmeyin saygıdeğer hanımefendi, daha beş dakikanız var. 尊敬的女士们，不要着急，还有5分钟呢！Hastanın durumunda telâş edecek bir şey yok. 病人病情没有什么可担心的。～**a düşmek** 陷入慌乱，忙乱；感到焦虑，感到担心 (*-i*) ～**a düşürmek** 使陷入慌乱 ～**a gelmek** 匆忙地进行，慌乱地进行 ～**a vermek** 使慌乱，使慌忙，使惊慌

telâşe (阿) *is.* 【俗】❶不安，担心，害怕；惊慌，慌乱；忙乱，奔忙 ❷焦虑，担忧，担心 ◇～ **müdürü** (或 **nazırı**) (使人)慌张的人，(使人)忙乱的人

telâşlandırmak (*-i*) telâşlanmak 的使动态：Adam kendine müfettiş süsü verip çalışanları telâşlandırdı. 此人摆出了一副监工的架子，把干活儿的人吓了一跳。

telâşlanış *is.* telâşlanmak 的动名词

telâşlanmak (*nsz*) ❶急躁，忙乱；慌张，惊慌：Geliyor! diye telâşlanarak aşağı koştu. 他说了一声"来了"，就慌慌张张地跑了下去。Kafilenin başında polisi gören kadınlar fena telâşlanmışlardır. 走在前面的女人们看到了警察，非常惊慌。❷焦虑，担心，担忧

telâşlı *s.* ❶惊慌的，慌乱的；忙乱的，奔忙的：～ ses 惊慌的声音 ❷焦虑的，担忧的，担心的 ◇～ ～ 急急忙忙地，慌慌张张地

telâşsız *s.* ve *zf.* 镇定的，从容的，冷静的

telâtin [telâ:tin] *is.* 【旧】俄罗斯革(一种精细、光滑的皮革，常染成深红色，供装订用)

telcik, -ği *is.* ❶(一小截)线，(一小截)金属丝 ❷〈植〉根毛 ❸〈动〉小纤维；纤丝，原纤维

tel doku *s.* 含纤维的；纤维的

tel dolap *is.* 纱橱

telef (阿) *is.* ❶消灭，杀死 ❷浪费，挥霍 ◇～ **etmek** ①杀死 ②浪费掉，挥霍掉 ～ **olmak**

①死去，死亡 ②被浪费掉，被挥霍掉

telefat [telefa:t] (阿) *is.* (战争、灾害等造成的)死亡

teleferik, -ği (法) *is.* 架空索道：～ kablosu 索道的缆绳

telefon (法) *is.* ❶电话；电话机：～ konuşmaları 电话交谈 ～ kulaklığı 电话听筒 ～ kulübesi 电话亭 ～ makinesi 电话机 ～ merkezi (或 santralı) 电话局 ～ odası 通话室 ～ rehberi 电话(号码)簿 ～un kolu 电话听筒 otomatik ～ 自动收费公用电话 telsiz ～ 无线电话 umumî ～ 公用电话 ❷话传电报，电话记录，电话通知 ◇**～ açmak** ①打电话，通电话 ②【俚】小便 **～ etmek** ①打电话，通电话：Hâl hatır sormak için ona telefon ettim. 我打电话问候了他。Postaneden bir jeton alıp, eve telefon ettim. 我在邮局买了一个电话币，给家里打了个电话。②【俚】小便 **～da aramak** 打电话找人 **～la çağırmak** 打电话叫人 **～la görüşmek** (或 **konuşmak**) 用电话交谈 **～u açmak** 提起电话听筒，接电话 **～u çevirmek** 拨电话号码 **～u kapa(t)mak** 放电话听筒，挂电话 **～u kesmek** 停机：Ücreti ödemeyince telefonu kestiler. 由于他没有付电话费，所以给停机了。

telefoncu *is.* ❶装电话的工人，装机队员；修电话的工人；线务员，线路工人 ❷电话接线员，话务员；电话兵

telefonlamak (*-e*) 打电话，用电话通知

telefonlaşmak (*nsz*, *-le*) 通电话，进行电话交谈

telefonname *is.* 话传电报，电话记录，电话通知，话传公函

telefonometre (法) *is.* 通话计时器

telefoto, telefotografi (法) *is.* ❶传真，传真术；传真机 ❷远距离摄影术，传真照像

telegidaj *is.* 遥控，远距离控制，远距离操纵

telek, -ği *is.* 翎

telekamera *is.* 电视摄像机

telek damarlı *s.* 〈植〉羽状的，有卷边的：～ yaprak 羽状叶

teleke *is.* 翮羽，飞羽，拨风羽

telekinezi (法) *is.* 〈心〉心灵致动(术)(通过想象作用转移物质对象)

telekomünikasyon (法) *is.* 电信，无线电通讯

teleks (英) *is.* ❶用户电报 ❷用户电报机 ❸国际自动电报系统 ◇(*-le*) **～ bağlantısı kurmak** 建立用户电报联络

telem[1] (法) *is.* 电传打字电报机

telem[2] *is.*〈解〉皱纹；伤疤

teleme *is.* 太来美奶酪(一种松软无盐奶酪) ◇**～ gibi** 白白胖胖的(女人)

telemekanik *is.* 〈技〉远动学，遥控机械学，遥控力学

telemetre [teleme'tre] (法) *is.* ❶测距仪，测远器 ❷遥测计，遥测仪，遥测装置

teleobjektif (法) *is.* 〈摄〉摄远镜头，望远物镜

teleoloji (法) *is.* 目的论(认为世界的一切都为某种目的所决定的唯心主义学说)

telepati (法) *is.*〈心〉心灵感应；传心术

teleradar (法) *is.* 电视雷达

telesimek (*nsz*)【俗】❶(因高温或疲劳而)气喘吁吁，筋疲力尽 ❷变得瘦弱，变得憔悴

telesine(ma) (法) *is.* 电视电影放映机，电视电影传送装置；电视(传送的)电影

telesiyej (法) *is.* (架空索道的)缆椅，缆车，索车

teleskop (法) *is.* 〈天〉望远镜

teleskopik *s.* ❶望远镜的，用望远镜的，用望远镜才能看见的❷〈技〉(似望远镜筒)可伸缩的，筒式的：～ olta 可伸缩的钓鱼竿

teletayp *is.* 电传打字机，打字电报机，电传机：radyo ～ 无线电电传打字机

televizyon (法) *is.* 电视，电视广播；电视(接收)机：～ anteni 电视天线 ～ dizisi 电视系列

片 ～ filmi 电视片 ～ kameramanı 电视摄影师 ～ kamerası 电视摄像机 ～ konuşması 电视讲话 ～ kulesi 电视(发射)塔 ～ oyunu 电视剧，电视演出 ～ reklamı 电视广告 ～ seyircisi (或 izleyicisi) 电视观众 ～ şirketi 电视广播公司 ～ vericisi 电视发射机 ～ verici istasyonu 电视发射台，电视台 ～ yayını 电视播送，电视发射 ～ yorumcusu 电视评论员，电视讲解员 ◇～ **alıcısı** ①电视接收机 ②电视摄像机 ～**da seyretmek** 在电视上看 ～**u açmak** 打开电视

televizyoncu *is.* ❶电视机制造者；电视机销售者；电视机维修工 ❷电视台职工，电视工作者

televizyonlu telefon *is.* 可视电话，电视电话

telgraf (法) *is.* ❶电报(指电讯设施)：～ cihazı (或 makinesi) 电报机 ～ direği 电线杆 ～ hattı 电报线 ～ merkezi 电报局 ～ şebekesi 电报通信网 telsiz ～ 无线电报；无线电报机 ❷电报：～ dağıtmacı 送电报的邮递员 yıldırım ～ı 特快电报 acele ～ 加急电报 ❸【俚】偷偷提示别人的人 ◇～ **almak** 收电报：Ali'den bir telgraf aldım. 我收到了阿里的一封电报。～ **çekmek** 拍电报，发电报 ～ **göndermek** 拍电报，发电报 ～**la para yollamak** 电汇

telgrafane (法-波) *is.* 【旧】电报局

telgrafçı *is.* 报务员，电报员

telgrafçılık, -ğı *is.* 报务员的职责

telgraf çiçeği *is.*〈植〉紫露草(*Tradescantia*)

telgrafhane [telgrafha:ne] (法-波) *is.* 【旧】电报局

telgrafî *s.* 电报的

telgraflamak (*-e, -i*) 打电报，拍电报，用电报告知

telgrafname *is.* 电报，电信：şifreli ～ 密码电报

telh *s.* 苦的，苦味的

telhis [telhi:s] (阿) *is.*【旧】❶梗概，概要，概述，摘要，总结，简短小结；节略，节本 ❷〈史〉(简略的)奏章 ◇(*-i*) ～ **etmek** 概述，概括，归纳，总结；删节，缩写

telhisçi *is.* 〈史〉负责为皇帝编制简报的官员

telif [te:li:f] (阿) *is.* ❶【旧】调停，调解；调和 ❷编著，编撰：～ hakkı 版权 ◇～ **etmek** ①使和解，使和好，调解，调停；使一致，使相符，调和 ②编著，编撰

telin [te'li:n] (阿) *is.*【旧】诅咒，咒骂；很厉害地责骂 ◇～ **etmek** 诅咒，咒骂

telis (阿) *is.* 麻袋，大袋子，大蓆袋，粗蓆袋

telkâri (波-阿) Ⅰ *is.* 金银细丝工 Ⅱ *s.* 用金银细丝装饰的：～ bir vazo 有彩色丝纹的花瓶

telkih [telki:h] (阿) *is.* 【旧】❶使受孕，授精 ❷嫁接 ❸〈医〉疫苗，痘苗，痘，接种 ◇～ **etmek** ①使受孕，使受精 ②嫁接 ③接种疫苗

telkin [telki:n] (阿) *is.* ❶教训，教导，训导；灌输，教诲 ❷埋葬死者后由伊马姆诵念的祷词，安魂祈祷 ❸〈心〉暗示 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** 灌输，教诲；教训，教导；训戒，训导：Çocuklara iyi düşünceler telkin etmeye çalışmalı. 应该尽量给孩子灌输好的思想。～ **vermek** 念安魂祈祷

tel kurdu *is.* 〈动〉金针虫，(铁)丝虫，切根虫

tel küflüce *is.* 〈医〉孢子丝菌病，分支孢菌病

tellâk, -ğı (阿) *is.* (土耳其浴的)搓澡工，擦背

tellâklık, -ğı *is.* 搓澡，擦背职业或工作

tellâl (阿) *is.* ❶(公告)传报员；送消息的人，信使，报信者 ❷叫卖的人，小贩 ❸经纪人，掮客，中间人：borsa ～ı 交易所经纪人 emlâk ～ı 房地产经纪人 ◇～ **bağırtmak** 通过某人通知，告知某事：Cüzdanını kaybedince köyde tellâl bağırttı. 他刚一丢失了钱夹子，便让人告知了村子里的人们。～ **çağırtmak** (把消息、要求等通过传报员)传报，宣告

tellâliye [tellâ:liye] (阿) *is.* 【旧】传报员的报酬；经纪人的佣金

tellâllık, -ğı *is.* ❶(公告的)传报；叫卖；经纪，代理 ❷传报员的报酬；经纪人的佣金

tellemek[1] (*-i*) 用金线(或银线等)装饰(打扮) ◇**telleyip pullamak** ①过分地装饰，过分地打扮，打扮得花枝招展 ②【转】吹嘘，言过其实，过分赞扬

tellemek[2] (*-i*) 拍电报，发电报

tellendirmek (*-i*) 吸烟，抽烟：sigara ～ 吸烟

tellenmek (*nsz*) tellemek[1] 的被动态或反身态：Gelin tellendi. 新娘打扮好了。Bahçe tellendi. 园子装饰完了。

telli *s.* ❶含纤维的；纤维的 ❷有弦的：～ çalgılar 弦乐器 ❸用金线(或银线)装饰的：～ bez 绣有金丝(或银丝)的布 ～ duvaklı 打扮好的，装扮好的(新娘) ～ gelin 披金戴银的新娘子 ❹有线的：～ telgrafağı 电报通信网 ❺有金属丝的，用金属丝加固的：～ cam 加丝玻璃(一种安全玻璃) ～ elektrik sigortası 保险丝，保险器，保险装置 ◇～ **bebek** ①打扮得很漂亮的洋娃娃 ②穿着古怪的人 ～ **pullu** 穿得太花哨的，穿得太招眼的，打扮得花枝招展的

telli kavak *is.* 〈植〉银白杨

telliturna *is.* 〈动〉蓑羽鹤(*Anthropoides virgo*)

tellür (法) *is.* 〈化〉碲(Te)

telmih [telmi:h] (阿) *is.*【旧】暗示，暗指，影射，旁敲侧击 ◇～ **etmek** 暗示，暗示地说；暗指，暗指…而言

telsel *s.* ❶含纤维的；纤维的 ❷〈医〉纤维化的

telsi *s.* (纤维等)纤细的

telsiz[1] *s.* 无金属丝的

telsiz[2] Ⅰ *s.* 无线电报(或电话)；无线的：～ telegraf 无线电报 ～ telefon 无线电话 Ⅱ *is.* ❶无线电；无线电广播：～ istasyonu 无线电台 ❷无线电台：kasık ～i 有通讯装置的头盔；飞行帽 kısa dalgalı ～ 短波台 uzun dalgalı ～ 长波台 ◇～ **hizmeti** ①无线电广播 ②〈军〉在无线电通信部队服役 ～**leri çalmak** 〈军〉截听无线电广播

telsizci *is.* 无线电话务员，无线电机务员，无线电报务员

telsizcilik, -ği *is.* 话务员的职责

telsizlemek (*-i*) 用无线电报道，通过无线电转播

telsizname *is.* 无线电报

teltik, -ği *is.* 不够，缺少，短少；不足(之处)；缺额，不够数 ◇～ **doldurmak** ①补足，使完整 ②使(奇数)变成偶数 ～**i gelmek** 欠缺，不足 ～**i temizlemek** ①偿清(少量)欠额 ②使平衡

teltikli *s.* ❶有缺点的，有毛病的；有欠缺的，不足的，不完整的：Bu çocuğun gördüğü işler her vakit böyle teltikli olur. 这个孩子做事总是差那么一点儿。❷有差额的，有零头的，(收支)不平衡的

teltiksiz *s.* ❶整数的，无零头的 ❷完整的 ❸全部付清的，无欠额的

telve *is.* (酒等液体的)底子，沉淀，渣滓；咖啡渣 ◇～ **falı** 咖啡渣算命

telvis [telvi:s] (阿) *is.* 【旧】污染，弄脏；玷污，污陷 ◇～ **etmek** 污染，弄脏；玷污，污陷

telyazı *is.* 电报

tem(**a**) [te'ma] (法) *is.* ❶(文学艺术作品等的)主题，主题思想 ❷〈乐〉主题，主旋律

temadi [tema:di:] (阿) *is.* 【旧】继续；延续，拖延：Bu işin temadisi bize zarar verir. 拖延这事对我们不利。◇～ **etmek** 继续，延续；拖延，推迟

temaruz [tema:ruz] (阿) *is.* 【旧】装病 ◇～ **etmek** 装病，故作病态

temas [tema:s] (阿) *is.* ❶触，碰；触觉 ❷接触，联系，联络；交往，关系：～ grubu 联络小组 dirsek ～ 紧密联系，直接接触 Bu adamla hiç temasım yok. 我同这个人从没打过交道。❸触及，论及，谈及：Kritik sorunlara temastan kaçınıyor. 他对关键问题避而不谈。❹

交通(联系)：İki şehir arasında temas kesildi. 两个城市之间的交通中断了。◇(*-e*) ～ **etmek** ①触，碰 ②谈论，讨论；谈及，触及，涉及：Bazı arkadaşlarımız meseleye temas etmek istediler. 我们的一些朋友想谈这个问题。O konuya hiç temas etmedik. 我们根本没有谈到那个问题。(*-le*) ～ **etmek** ①接触，联系，联络，交往 ③性交 ～ **noktası** ①〈数〉切点 ②〈技〉对接，对头接合 (*-le*) ～**a geçmek** 建立联系，进行接触，接触，联系，联络，交往 ～**a gelmek** 接触，面谈 (*-le*) ～**ta bulunmak** ①接触，联系，联络，交往 ③性交

temaşa [tema:şa:] (波) *is.* 【旧】❶欣赏，观赏，观看 ❷戏剧，表演，演出：Yaşamı bir temaşa olarak benimsiyor. 他把人生视为一场戏。◇～ **etmek** 欣赏，观看：Onun muazzam tablolarını temaşa ediniz. 您欣赏他那杰出的油画吧! ～**ya çıkmak** 去散步

tematik *s.* 题目的，主题的

temayül [tema:yül] (阿) *is.* 【旧】❶倾向，趋向，趋势 ❷【转】兴趣，喜好

temayüz [tema:yüz] (阿) *is.* 【旧】突出，杰出 ◇～ **etmek** (变得)突出(杰出)

tembel (波) Ⅰ *s.* ❶懒惰的，游手好闲的，懒散的 ❷萎靡不振的；慢慢腾腾的 Ⅱ *is.* 懒人，懒汉，好逸恶劳的人，二流子：Ona tembel dedirmek uygun mu? 难道应该让人把他说成是好逸恶劳的人吗? Tembele her gün bayramdır. 懒汉天天过节。Tembele iş buyur ki, sana akıl öğretsin. 懒汉总有偷懒的理由。◇～ ～ 懒洋洋地

tembelce [tembe'lce] *s.* ve *zf.* 懒惰的，懒散的

tembelhane (波) *is.* 懒汉窝：Ne için çalışmıyorsunuz? Burasını tembelhane mi sandınız? 你们为什么不干活？你们把这里当成懒汉俱乐部了吗？

tembel hayrangiller *is.* 〈动〉树懒科(*Bradypodidae*)

tembelleşmek (*nsz*) 变得懒惰，变得懒散

tembelleştirmek (*-i*) tembelleşmek 的使动态：Şimdi minimini arabası onu tembelleştirdi. 他现在有了辆小车，人就变懒了。

tembellik, -ği *is.* 懒惰，惰性：Tembellikten sefalet hâsıl olur. 贫困源于懒惰。Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp. 【成】笑脏笑拙不笑补，笑馋笑懒不笑苦。◇～ **etmek** 耍懒，犯懒 ～**ten silkinmek** 改掉懒惰的毛病

tembih [tembi:h] (阿) *is.* ❶叮嘱，嘱咐，提醒 ❷兴奋(作用) ❸警告；训诫 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①(*-e*, *-i*) 叮嘱，嘱咐，提醒：Bugün de öğle yemeğini ortanca kızın getirmesini tembih etmiş. 今天他让二女儿给他送午饭。Ne yapayım, tembih ettiğim hâlde dilini tutamıyor, ağzına gem vuracak değilim ya. 我该怎么办呢？我叮嘱他要守口如瓶，可他就是管不住自己的嘴，我又不能给他套上一个马嚼子。②(通过药物等)使兴奋，使激动 ③(*-e*) 警告，预告

tembihlemek (*-i*) ❶叮嘱，嘱咐，提醒：Daha dünden tembihlemişti, herkes erken gelecek diye. 昨天他就叮嘱过了，让大家早点儿到。❷(通过药物等)使兴奋，使激动；刺激 ❸警告，预告：Çay, kahve sinirleri tembih eder. 茶、咖啡能使神经系统兴奋。

tembihlenmek (*nsz*) tembihlemek 的被动态

tembihli *s.* 受到叮嘱的，受到嘱咐的，受到提醒的；受到警告的；受到训斥的

tembul (波) *is.* 〈植〉蒌叶，蒌子(*Piper betle*)

temcit, -di [temci:t] (阿) *is.* ❶晨礼 ❷颠来倒去地说一件事 ◇～ **pilâvı gibi ısıtıp ısıtıp öne sürmek** 炒剩饭，老调重弹；唠叨

temeddüh (阿) *is.* 【旧】自夸，吹嘘，吹牛 ◇～ **etmek** 自夸，自吹，吹嘘，吹牛

temeddün (阿) *is.* ❶灌输，灌输文化，传播文化；文明，教化，教养 ❷向定居过度 ◇～ **etmek** 成为文明的，成为有文化的

temek, -ği *is.* 【俗】(向外清粪用的)畜棚窗口

temel (希) Ⅰ *is.* ❶基础，地基，基脚，基座：～ cıvatası 锚栓，地脚螺栓 ～ çivisi 建房时用的大钉子 ～ duvarı 〈建〉承重墙 evin ～i 房子的地基 köprünün ～i 桥墩，桥台 Bu yapının temeli çok derindir. 这幢楼的地基很深。❷基础，根本；根据；起源：iktisat ～i 经济基础 mevcut ～ üstünde 在现有基础上 şimdiki sosyetenin ～leri 现代社会的基础 Bu iş temelinden çürük. 这件事基础不牢。Sorunu temelinden çözmeli. 这个问题必须从根本上

加以解决。Bugünkü Türkçenin temeli Köktürklere dayanır. 当代土耳其语源自蓝突厥语。Ⅱ *s.* 基本的，基础的，根本的，主要的：～ cümle〈语〉主句 ～ düşünceler (或 fikirler) 基本思想 ～ eğitim 基础教育 ～ ilke (或 prensipler) 基本原则 ～ Romen rakamları 〈数〉基本的罗马数字 ～ sayı 〈数〉基数，基本量 Devletin temel kanununun adı Anayasa'dır. 国家的根本大法称为宪法。◇～ **atmak** ①奠基：İnşaatın hazırlığı yapıldı, temel atılacak. 施工的准备工作已经就绪，就要奠基了。②【转】奠基，开创 ～ **bırakmak** 做客坐得太久 ～ **çivisi çakmak** (或 **kakmak**) 利用各种可能性留在原来的地方(或活在这个世上) ～ **direği** ①基柱 ②【转】顶梁柱，主要依靠 ～ **duruş** 〈体〉(体操的)基本姿势，开始姿势 (*-e*) ～ **kakmak** 扎根于；长期落户，永远定居在某个地方 ～ **kemiği** 〈解〉后脑勺骨 ～ **taşı** ①奠基石 ②【转】柱石，基础：Geçmiş günler özlemi eserin temel taşını teşkil eder. 对逝去岁月的留恋是这部作品的基础。～ **taşı komak** ①开创 ②奠定基础 ～ **tutmak** ①根基稳固，地位稳固，扎住根 ②长期定居 ～**i üzerinde** 在…基础上 ～**i üstüne kurulmuş** 建立在…基础上的 ～**inden** ①就其基础，就其实质：Bu iş temelinden çürük. 这事开头就没开好。

temellendirmek (*-i*) temellenmek 的使动态

temellenmek (*nsz*) 扎根于，扎下根；得到巩固，得到加强

temelleşmek (*nsz*) 扎根于，扎下深根；得到巩固

temelleştirmek (*-i*) temelleşmek 的使动态

temelli *s.* ❶有地基的，有基础的：sağlam ～ bir yapı 地基结实的建筑 ATM ～ omurga 基于异步传输模式技术的骨干网 Bugünkü teknolojik gelişmelerin yüzde 80'inin bilgi teknolojisi temellidir. 当今技术的发展有 80%取决于信息技术。❷根本的，基本的，首要的：～ ve ikinci derecedeki öneriler 首要和和次要的建议 ❸固定的，长期的，永久的：～ iş 固定工作 ～ barış 永久的和平 Ⅱ *zf.* ❶ [te'melli] 长期地，永久地：～ oturmak 长期居住，永久居住 Buraya temelli geldik. 我们来这里是长期的。Köyünü ve ailesini temelli bırakarak buraya gelip yerleşti. 她完全离开了她的村子和家人来到这里安家。Temelli mi geldin? 你是来长住吗？❷完全地，完全地，彻底地：～ kaybolmak 完全消失

temellük (阿) *is.*【旧】拥有，占有，获得：～ hakkı 占有权 ◇～ **etmek** 占有；获得，得到

temelsiz *s.* ❶无地基的 ❷【转】无根据的，空穴来风的；不严肃的，不负责任的：～ sözler 无稽之谈 ❸不牢固的；不固定的，不专一的

temenna(**h**) [temenna:] (阿) *is.* 【旧】一种举手礼(右手先触唇后触额)：Bir temanna ile salonda hazır bulunanları selâmladı. 他行了个举手礼向大厅在座的各位致意。◇～ **çakmak** 问候，致意 ～ **çekmek** 问候，致意：Yüz yüze gelseler, temennayı çeker. 他们相遇时就互相问候。～ **etmek** 问候，致意

temenni [temenni:] (阿) *is.* 【旧】愿望，心愿；祝愿；希望：～ sıygası 〈语〉愿望式 ◇～ **etmek** 祝愿 ～(**sin**)**de bulunmak** 想，欲；愿望，希望；祝愿：Sorunun en kısa sürede çözümlenmesi temennisinde bulundu. 他希望问题尽早得到解决。

temerküz (阿) *is.* ❶【旧】集中，聚集：～ kampı 集中营 ateş ～ü 〈军〉集中火力 ❷联合：～ kabinesi 联合政府 ◇～ **etmek** 集中起来，聚集起来

temerrüt, -dü (阿) *is.* ❶【旧】顽固，固执，倔强；顽强 ❷〈法〉未履行债务，拖欠；违约 ◇～ **etmek** 抵制，对抗，对着干 ～ **faizi** 罚金

temessül (阿) *is.* 【旧】❶类似，相似 ❷〈生〉同化(作用)

temettü, -ü [temettü:] (阿) *is.* 【旧】红利，股息，股利；利润；赢利：～ hissesi 红利，股息，股利

temevvüç (阿) *is.* 【旧】(波浪般)起伏，波动，翻滚；(旗帜)飘扬

temeyyüz (阿) *is.* 【旧】突出，杰出 ◇～ **etmek** 变得突出，变得杰出

temhir [temhi:r1] *is.* 【旧】盖印；加封条

temin [te:mi:n] (阿) *is.* ❶保证，确信 ❷获得，取得 ❸保障，确保：Evde huzuru temin annenin

görevidir. 确保家里安宁的是做母亲的职责。❹供给：su ～i 供水 ◇(*-i*) **～ etmek** ①保证，使相信，使确信，使放心：Dünyada ondan başka kimseyi sevmeyeceğini bana bir kere daha temin etti. 他再次向我保证，除了她，这个世界上他谁也不爱。②获得，取得，弄到：Gerekli paralar temin edilmediği için bütün inşaatlar yarım kalmıştı. 由于必要资金不到位，所有的工程都停了下来。③保障，确保：Halkın büyük kısmı temizlik ihtiyacını şehrin içinden akan çamur renkli bir kanaldan temin ediyor. 多数人靠城里流出的一条浑浊运河保障洗澡的需要。

teminat [te:mi:na:t] (阿) *ç.is.* ❶担保，保单，担保品：～ akçesi 保金 ～ mektubu 保单，保证书 ～ müddeti 保险期限 ❷保证(的话)，保证性的表示(声明) ◇**～ vermek** 担保，作保

teminatlı *s.* 受到法律保障的；得到保证的，有把握的

teminatsız *s.* 没有保证的，没有保障的

temiz (阿) Ⅰ *s.* ❶干净的，清洁的，整洁的：～ gömlek 干净的衬衫 ～ oda 清洁的房间 ～ pak giyinmiş bir delikanlı 穿得整洁的年轻人 ❷纯净的；地道的，标准的：～ su 纯净水 ～ Türkçe ile 用地道的土耳其语 ❸新鲜的：～ hava 新鲜空气 ❹精细的，无可挑剔的；(手稿等)无错误的，字迹清楚的 ❺清白的，正派的；无辜的，无罪犯记录的：～ adam 正派人 ～ hayat 正派的生活 ～ ve nazik bir çocok 安分懂礼的孩子 ❻从未(或很少)用过的，状况良好的：～ bir araba 一辆新车 ❼净的，纯的：～ para 净得的钱 Eline temiz beş bin lira geçer. 他净得 5 千里拉。❽健康的，未被传染的，无疾病的 Ⅱ *zf.* ❶干净地，整洁地：～ giyinmek 穿着干净 İşini çok güzel, çok temiz yapıyor ama, eli çok ağır, zamanında yetiştiremiyor. 他的活儿干得非常漂亮，也非常干净，但是动作太慢，不能按时完工。❷得体地：～ konuşmak 谈吐得体 ❸(常用 bir 连用)好好地，狠狠地：Bir temiz dayak atmışlar. 他们狠狠地揍了他一顿。Çocuğu bir temiz dövdü. 他狠狠地揍了孩子一顿。Ⅲ *is.* 扑克牌 ◇**～ çevirmak** 【俚】玩扑克 **～ çıkmak** 被证明健康，被证明无症状：Muayene oldu. Hamdolsun temiz çıktı. 他进行了体检，还好，没有问题。**～ pak** 干干净净的：～ pak giyinmiş bir kız 一个穿得干干净净的女孩 **～ patent** 船内安全报告(指无传染病) **～ raporu** 健康证明 **～ süt emmiş** 出身高贵的，上流的；有良好家教的，正派的，可靠的 **～ ～** 干干净净地 (*-i*) **～ tutmak** 使保持清洁：Odanı temiz tut. 你要保持房间卫生！ **～e çekmek** 抄写，誊清；打印：Daktilo, müsveddeleri temize çekti. 打字员已把书稿打印完毕。(*nsz*, *-i*) **～e çıkar(t)mak** 洗清罪名，宣布无罪，证明无罪 **～e çıkmak** 被证明无罪，被宣布无罪 **～e havale etmek** ①干净利索地完成(一件被拖延的事情) ②吃完，吃光 ③【俚】杀死，干掉 ◆**Temiz iş altı ayda çıkar.** 慢工出细活儿。

temizce Ⅰ *s.* 相当干净的，很干净的 Ⅱ *zf.* 很厉害，极；很多地，数量很大地

temiz kan Ⅰ *is.* 〈生〉动脉血 Ⅱ *s.* 纯种的：～ at 纯种马

temizleme *is.* ❶ temizlemek 的动名词 ❷消除，扫除，打扫；刷洗，擦净：～ işleri 清扫工作，打扫的活 ～ tozu 去污粉 kuru ～ 干洗 ❸〈军〉消毒，消除毒气：～ kıtası 消毒部队，消毒分队

temizlemek (*-i*) ❶使干净，使清洁，打扫，清理；使清新，净化：odayı ～ 打扫房间 giysiyi ～ 干洗衣服 havayı ～ 净化空气 tozu ～ 除尘 Saçlarımı temizledim. 我洗了头。Kolorifer kazanını temizlerken kömürcü çırağına döndü. 在清扫暖气锅炉时他弄得满身满脸尘灰。❷整治，开膛，去掉内脏：balığın (或 tavuğun) içini ～ 把鱼(或鸡)去掉内脏 ❸全部完成，顺利完成，办妥；耗尽，用光，吃光：Bir aylık iş vardı, bir haftada temizledim. 一个月的工作我一周时间就干完了。Bir tepsi böreği temizledim. 我把一盘子春卷都吃光了。❹【俚】干掉，杀死，除掉，消灭：Jandarma eşkıyayı temizledi. 宪兵把土匪消灭了。❺切除；去除，清除 ❻【俚】(赌博中)使输得精光，赢走全部的钱；把钱骗得精光

temizlenmek (*nsz*) ❶ temizlemek 的被动态：Odam temizlenmişe benzemiyor. 我的房间好像没有打扫。Bu iş temizlenmeden yüz yüze nasıl gelebiliriz, diyordu. 他想，如果这件事办不妥，大家有何脸面相见。Sokak kopekleri temizlendi. 野狗都被打死了。❷ temizlemek 的反身态：Yıkanıp temizlendi. 他漱洗完了。❸(妇女)经期结束

temizletmek (*-i*) temizlemek 的使动态

temizleyici Ⅰ *is.* ❶清洁剂；清洁器；净化器，过滤器：gaz ～si 消毒器；除气器 hava ～sı 空气过滤器 ❷清洁工；干洗工 Ⅱ *s.* 起清洁作用的，去污的，除垢的

temizleyiş *is.* temizlemek 的动名词

temizlik, -ği *is.* ❶干净，清洁，整洁；纯洁，清新：Bu otelin temizliğine diyecek yok. 这家旅馆非常干净，无可挑剔。Çocukları temizliğe alıştırmalı. 要让孩子养成讲究卫生的习惯。❷纯真无邪，纯洁无瑕：manevî ～ 道德上的纯洁(清白) ❸打扫卫生，净化：～ işleri 环卫 ana ～ 大扫除 Temizlik için birini bulmalı. 必须找一个人打扫卫生。◇～ **yapmak** ①打扫卫生：Bu evde gün aşırı temizlik yapılır. 这个屋子隔天打扫一次。Haftada bir gün kadın gelip temizlik yapıyor. 女佣每周来一次打扫卫生。②【转】清除，去除

temizlikçi *is.* 清洁工，环卫工

temkin [temki:n] (阿) *is.* ❶沉着，镇静；审慎，慎重 ❷自尊心；傲慢，高傲的态度 ❸限制(在一定范围内)，制止扩大，制止蔓延，隔绝，封锁(流行病)

temkinli *s.* ❶沉着的，镇静的；审慎的，慎重的；稳重的，庄重的；严肃的，老成持重的 ❷爱摆架子的，傲慢的，自大的 ◇～ ～ 小心翼翼地，谨慎地

temkinlilik, -ği *is.* 傲慢，架子十足，自大的神气；高傲的态度；庄重，稳重，仪表堂堂

temkinsiz *s.* 不稳重的不庄重的，不严肃的

temkinsizlik, -ği *is.* 不稳重，不庄重，不严肃

temlik [temli:k] (阿) *is.* 【旧】(财产的)转让，(所有权的)让渡 ◇～ **etmek** 转让：～ edilmemek şartıyla 不能转让 ～ edilemeyen hak 不可转让的权利

temlikname (阿-波) *is.* 转让书

temmuz (阿) *is.* 7 月

temperver 见 tenperver

tempo [te'mpo] (意) *is.* ❶速度：artış ～ları 增长速度 sanayileşme ～su 工业化速度 ❷〈乐〉节奏，节拍，拍子 ❸【转】节奏，行进速度，进展速度：bir romanın (或 filmin) ～su 小说(或电影)的节奏 çok hızlı bir çalışma ～su 极快的工作节奏 ◇～ **tutmak** 保持相同节奏，打拍子，敲奏出节奏

tempolu *s.* 有节奏的：～ hareket 均匀的动作 Acaip ve tempolu bir ses geliyor. 传来一阵奇怪的有节奏的声音。

temposuz *s.* 无节奏的

temren *is.* 箭头，矛头，枪尖：okun ～i 箭头

temreği 见 temriye

temrin [temri:n] (阿) *is.* 【旧】练习，训练；演习 ◇～ **etmek** 练习，训练，锻炼

temriye *is.* ❶〈医〉苔藓，糠疹；丘疹，小脓疮，疖子；粉刺 ❷〈植〉地衣

temsil [temsi:l] (阿) *is.* ❶代表，代理：～ heyeti 代表委员会 ❷戏班子，剧团 ❸表演，演出：～ salonu 观众厅，剧场，放映厅 ilk ～ 首演 Temsil ne zaman başlıyor? 演出什么时候开始？Temsilden sonra artistler çok alkışlandılar. 演出结束后，演员们赢得了热烈掌声。❹例子 ❺相似，类似 ❻【旧】〈生〉同化作用 ◇～ **etmek** ①代表：Şirketi temsil eden kişi genel müdürdür. 代表公司的人是总经理。②表演，演出 ③体现，表现，象征 ④同化 ～ **vermek** 上演，巡回演出

temsilci *is.* 代表，代理人，代理商；典型，有代表性的事物；议员：yeni şiir ～si 新诗的代表 Bankanın Frankfurt ～si 银行驻法兰克弗的代表 daimî ～ 常驻代表 halk ～si 人民代表

temsilcilik, -ği *is.* ❶代表的身分(职责或权限)，代理人的身分(职责或权限) ❷办事处，代表机构：şirketin Beijing ～i 公司驻北京办事处

temsilen [temsi'len] *zf.* 代表，以某人的名义

temsilî [temsi:li:] (阿) *s.* 【旧】❶代表制的，代议制的：～ demokrasi 代议民主制国家 ～

hükûmet 代议政体 ❷虚构的，想象的：～ resim 模拟像

temyiz [temyi:z] (阿) *is.* ❶区分，识别：～ kabiliyeti (或 kudreti) 识别(是非)能力 ❷〈法〉上诉，申诉，要求复审：～ mahkemesi 上诉法院 ～ talebi 上诉状 ◇～ **etmek** ①区分，识别 ②上诉，申诉，要求复审：Hüküm iki hafta içinde temyiz edilebilir. 可以在两周内对这一判决提出上诉。

ten (波) *is.* ❶(人的)皮肤：～ fanilâsı 内衣，贴身衬衫；汗衫 ～ rengi 肉色 ～ rengi çorap 肉色长筒 ❷【旧】身体，身躯，肉体

tenafür [tena:für] (阿) *is.* 【旧】❶刺耳的声音，不和谐的声音，噪声 ❷极厌恶，憎恶，嫌恶，反感 ◇(*-den*) ～ **etmek** 感到极厌恶，厌恶

tenakus [tena:kus] (阿) *is.* 【旧】减少，减小，缩小；降低 ◇～ **etmek** 减少，变少；缩小，降低，下落

tenakuz [tena:kuz] (阿) *is.* 【旧】矛盾；对立，相反(性) ◇～ **etmek** 发生矛盾，争吵；自相矛盾 ～**a düşmek** 陷入自相矛盾之中

tenasüh [tena:süh] (阿) *is.* 【旧】灵魂转生

tenasül [tena:sül] (阿) *is.* 【旧】生殖；繁殖：～ aletleri 生殖器官 ～ hayatı 性生活

tenasüp, -bü [tena:süp] (阿) *is.* 【旧】❶调和，相称，和谐 ❷〈数〉比例

tenazur [tena:zur] (阿) *is.* 【旧】〈数〉对称：～ mihveri 对称轴

tenbel 见 tembel

tencere [te'ncere] *is.* 锅，沙锅：～ havayici 一种草本的调味品 ～ kebabı 焖肉 ～yi ocağa koymak 把锅放到灶上 Bir oturuşta bir tencere yemeği kıvırdı. 这么一会儿功夫，她就做好了一锅饭。◇～**de pişirip kapağında yemek** 在生活上感到满足，生活得十分节俭 ～**si kaynarken, maymunu oynarken** 日子还过得去的时候 ◆**Tencere dibin kara, seninki benden kara.** 你的底子比我的还要黑(你还不如我)。**Tencere tava, herkeste bir hava.** 各行其事，意见不一。**Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş.** 臭味相投，同流合污。

tender [te'nder] (英) *is.* (挂在机车后的)煤水车

tendürüst (波) *s.* 【旧】健壮的，强壮的，结实的，硬朗的

teneffüs (阿) *is.* ❶呼吸：～ yolları 呼吸道 sunî ～ 人工呼吸 ❷(课间)休息时间：～ odası 休息室 ◇～ **etmek** ①呼吸 ②休息

teneffüshane [teneffüsha:ne] (阿-波) *is.* 【旧】(学校里的)休息室，休息厅

teneke [tene'ke] Ⅰ *is.* ❶白铁皮，马口铁，洋铁：～den ibrik 白铁罐 ❷罐头，听子，白铁桶；白铁器皿：artık ～si 垃圾箱 bir ～ su 一罐水 gaz ～si 煤油桶 Ⅱ *s.* 洋铁的，白铁的，铁皮(制)的：～ faraş 收垃圾的簸箕 ～ maşraba 白铁杯 ◇(*arkasından*) ～ **çalmak** 极力贬低，肆意嘲弄，起哄：Kazadan ayrılırken arkasından teneke çalmışlar. 事故中，他临阵脱逃，受到大伙儿的嘲笑。～ **mahallesi** 棚户区，贫民窟 (*-in*) ～**sini eline vermek** 逐出，下逐客令 ～**yi kuyruğuna bağlamak** ①开玩笑；讽笑，嘲笑，戏弄 ②起哄，轰走

tenekeci *is.* 白铁工人，洋铁工人，白铁匠：～ makası 白铁剪子

tenekecilik, -ği *is.* 白铁匠手艺，白铁工

teneşir (波) *is.* ❶洗尸(仪式)：Kırkından sonra azanı teneşir paklar. 【成】四十岁以后学坏的人至死不悟，只有死亡才洗清他的罪恶。❷洗尸板：～ tahtası 洗尸板 ◇～ **horozu** 非常瘦弱的人，皮包骨的人 ～ **horozuna dönmek** ①瘦成了骨头架子 ②行将就木 ～ **kargası** 非常瘦弱的人，皮包骨的人 ～ **kargasına dönmek** ①瘦成了骨头架子 ②行将就木 (*-i*) ～ **paklar** 秉性难移 ～**e gelmek** 死，死亡 ～**e kadar** 至死不渝 ～**e sürmek** 至死不改，死不改悔 ◆**Teneşire gelesi** 去死吧！见鬼去吧！

teneşirlik, -ği Ⅰ *is.* ❶(清真寺中)放停尸床或棺材的地方 ❷用于洗尸的木板 ❸恶习难改的人，死不悔改的人 Ⅱ *s.* 【粗】垂死的，病入膏肓的(病人)

tenevvü, -ü [tenevvü:] (阿) *is.* 【旧】多种多样，多样性，多样化，各种各样，形形色色 ◇(*-i*) ～ **etmek** 分类，分等

tenevvür (阿) *is.* 【旧】解释，说明 ◇～ **devresi** 〈史〉启蒙时期 ～ **etmek** 查明，解释

明白，弄明白，弄清楚

tenezzüh (阿) *is.* ❶【旧】观光，游览，兜风，散步：～ motörü 游艇 ❷【俗】汽车，出租车 ◇～ **etmek** 散步，溜达

tenezzül (阿) *is.* ❶屈尊，降低身分，俯就 ❷(价格)降低，减少 ◇～ **buyurmak** 赐予，俯允 ～ **etmek** ①屈尊(做某事或获得某物)，降低身分(做某事或获得某物)，俯就；惠允，首肯：Tavsiyemi kabule tenezzül etmişti. 他首肯了我的建议。Dünyanın geçici menfaatlerine, koltuklarına, makamlarına tenezzül etmek müminin karakteri değildir. 汲汲世间官禄不是教徒的性格。Bana karşı son derece katı davranırdı, öyle her karşılaşmamızda yüz verip konuşmazdı. Tenezzül edip bakacak olsa bile alaycı gözlerini yüzüme dikerdi. 他对我十分生硬，每次见面对我看也不看理也不理，即使赏脸看我一眼，他也会会以嘲讽的目光直视我的脸。②(价格)降低，下降 (*-mak*) ～**ünde bulunmak** 屈尊，俯就

tenha [tenha:] (波) *s.* ❶【旧】单独的，孤独的 ❷人烟稀少的，空旷的，荒凉的，冷清的；无人过问的：～ bir sokak 一条万籁俱寂无人的街道 Arada tenha düz yolda tıkır tıkır gidiyor. 车子在空旷平坦的公路上疾驶。Bugünkü çarşı tenha. 今天商场冷冷清清。◇～ **kalmak** 变得冷清，变得空旷：Onlar gittikten sonra her yer tenha kaldı. 他们走后，到处都变得冷冷清清。

tenhalaşmak (*nsz*) ❶【旧】变得孤独，变成孤身一人 ❷荒凉，荒芜，成为空旷无人的

tenhalık, -ğı Ⅰ *s.* ❶偏僻的，远离人烟的，僻静的 ❷荒凉的，荒无人烟的 Ⅱ *is.* ❶偏僻的地方 ❷无人的地方，荒凉的地方 ❸幽居；独居，离群索居

tenis (英) *is.* 〈体〉网球(运动)：～ sahası 网球场 ～ topu 网球 masa ～i 乒乓球，桌球 ◇～ **oynamak** 打网球

tenisçi *is.* 网球运动员

tenkâr *is.* 〈化〉硼砂，四硼酸钠

tenkidî [tenki:di:] (阿) *s.* 批评的；批判的；评论的

tenkih(at) [tenki:h] (阿) *is.* ❶去壳，去皮，刮鳞，弄净 ❷减少职工工资 ❸节省，节俭 ◇～ **etmek** ①去壳，去皮，刮鳞，弄净 ②节省，节俭

tenkil [tenki:l] (阿) *is.* 【旧】❶惩戒 ❷屠杀；镇压；平定，平息；制服：～ alayları 〈军〉讨伐队 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①以儆效尤，杀一儆百 ②平定，平息，镇压

tenkis [tenki:s] (阿) *is.* 【旧】减少，缩减 ◇(*-i*) ～ **etmek** 减少，缩减

tenkisat (阿) *ç.is.* 【旧】减少，缩减

tenkit[1], -di [tenki:t] (阿) *is.* 【旧】批评；评论(文章)；批判：～ serbestisi 批评自由 ～ yazısı 批评文章 ağır ～ 严肃批评 kendi kendini ～ 自我批评 ◇(*-i*) ～ **etmek** 批评，评论：Bir kitabı tenkit edebilmek için ilk şart o kitabı başından sonuna kadar okumaktır. 对一本书进行批评的首要条件是从头到尾看过那本书。(*-i*) ～**e tutmak** 批评：Tanzimatı acı bir tenkide tuttular. 他们对改良运动提出了尖锐的批评。

tenkit[2] [tenki:t] (阿) *is.* 【旧】加标点，加标点符号：～ işareti 标点符号

tenkitçi Ⅰ *is.* 批评家，评论家 Ⅱ *s.* 批评的，挑剔的：～ bakış 挑剔的目光

tenkitçilik, -ği *is.* 批评，评论；评论员的工作：edebiyat ～i 文学评论

tenkitli *s.* 批评的，批判的

tenkiye (阿) *is.* ❶〈医〉灌肠，灌肠法 ❷灌肠器

tenmiye *is.* ❶〈经〉投资；投入资本；存入(钱) ❷增加，增大，扩大(资本) ❸加强

tenor (意) *is.* 〈乐〉男高音(歌手)

tenperver *is.* 关心自己安谧的人，娇生惯养的人，娇里娇气的人，奢侈逸乐的人

tenperverlik, -ği *is.* 娇气，娇惯，娇生惯养，奢侈逸乐，骄侈淫逸

ten rengi *is.* ve *s.* 肉色(的)，具有白人肤色(的)：～ çorap 肉色袜子

tensik [tensi:k] (阿) *is.* 【旧】调整，整顿，改组，重组，改造 ◇(*-i*) ～ **etmek** 调整，整顿，改组，重组

tensikat [tensi:ka:t] (阿) 调整，整顿，改组，重组

tensip, -bi [tensi:p] (阿) *is.* 【旧】批准，同意 ◇～ **etmek** 批准，同意，认为合适

tente [te'nte] (意) *is.* ❶凉篷，遮篷，遮阳棚 ❷〈海〉(甲板或海岸上用遮挡阳光或雨水的)帆布篷，天遮，天幕 ❸帐篷

tenteli *s.* 带凉篷的，带遮篷的

tentesiz *s.* 无凉篷的，无遮篷的

tentene [te'ntene] (波) *is.*【俗】网眼织物，透孔织品；花边，钩花织物

tenteneli *s.* 带有网眼花边的，用花边装饰的

tentenesiz *s.* 不带花边的，无花边装饰的

tentür (法) *is.* 酊(剂)：iyot ～ü 碘酒

tentürdiyot, -du (法) *is.* 碘酊，碘酒：Küçük bir şişe tentürdiyot, lütfen. 请给我一小瓶碘酒。

tenvir [tnevi:r] (阿) *is.*【旧】❶照明，照亮：～ aleti (或 cihazı) 照明装置 ～ fişeği (或 mermisi) 照明弹 ～ işareti 〈军〉灯光信号 ～ iz mermisi 曳光弹 ～ tabancası 〈军〉信号枪 ❷【转】阐明，讲清，说明 ◇～ **etmek** ①照明，照亮 ②阐明，讲清，说明；使弄清，使明白 ③传授知识(文化)，启发，开导

tenvirat [tenvi:ra:t] (阿) *ç.is.* 照明，照亮，照耀：～ tanzifat vergisi 【旧】照明卫生税

tenya [te'nya] (希) *is.* 【旧】〈动〉绦虫，带虫

tenyalar *is.* 〈动〉绦虫纲(*Cestoidea*)

tenzih [tenzi:h] (阿) *is.* 【旧】❶使(精神或道德上)净化，纯洁 ❷宽恕，饶恕(罪孽) ◇(*-i*) ～ **etmek** ①使(道德上)纯洁；修理，修补 ②宽恕，饶恕(罪孽) ③使摆脱责任

Tenzil *öz.is.* 古兰经

tenzil [tenzi:l] (阿) *is.* 【旧】❶降低，减低，减少；减价，折扣 ❷〈数〉减，减去 ◇～ **etmek** ①使降低，使减少；打折扣 ②〈数〉减，减去

tenzilât [tenzi:la:t] (阿) *ç.is.* 减价，打折 ◇～ **yapmak** 减价，打折

tenzilâtlı *s.* 减价的，打折的：～ satışlar 打折销售，让利销售

teodise (法) *is.* 〈哲〉神正论(即表彰上帝的公正之学)

teodolit (法) *is.* 〈测〉经纬仪

teofaji (法) *is.* 〈宗〉圣体领食

teogoni (法) *is.* 〈宗〉神谱，神统纪；叙述神统的史诗

teokrasi (法) *is.* 政教合一体制，神权政治；神权(政治)国家

teokratik (法) *s.* 政教合一的，神权政治的

teolog (法) *is.* 神学家

teoloji (法) *is.* 神学，宗教学，宗教信仰学

teolojik (法) *s.* 神学的，有关神学的

teorem (法) *is.* ❶〈数〉定理 ❷(一般的)原理，理论 ◇～**i ispatlamak** 证明定理

teori (法) *is.* 理论，学说；学理，原理

teorici *is.* 理论家

teorik, -ği (法) *s.* 理论(上)的，研究理论的，和理论有关的：～ anlaşmazlıklar 理论上的分歧 ～ araştırmalar 理论研究 ◇～ **bakımdan** 理论上，从理论上：Bu, teorik bakımdan da olanaksızdır. 这在理论上也是不可能的。～ **olarak** 在理论上，从理论上

tepe *is.* ❶顶，巅峰；顶端，顶部；尖，梢：ağacın ～si 树顶 dağın ～si 山顶 ❷〈地〉小山，小丘，小冈，高地，丘陵：hakim ～ 〈军〉制高地，制高点 kum ～si 〈地〉新月形沙丘 Bu tepeye çıkmak çok kolay. 爬上这座小山很容易。❸【俗】身边：Tepemde dikilme öyle! 别这么在我旁边戳着！❹〈解〉头顶，颅顶，前囟；羽冠，肉冠：Tepe saçları dökülmüş. 他秃顶了。Trenden indikleri sırada güneş tam tepelerindeydi. 他们下火车的时候太阳刚好升过头顶。❺〈数〉顶，顶点 ❻〈天〉天顶：Güneş tam tepedeydi. 太阳当顶。❼〈植〉

头状花序 ◇～ **aşağı** 底朝天；头朝下：Ayakları havada tepe aşağıya duruyor. 他正在打倒立。～ **atmak** 生气，发怒，恼怒，恼火：Bilmem neden, o anda birdenbire tepem atmıştı, huysuzlaşıvermiştim. 不知道为什么，当时我一下子就火了，气不打一处来。～ **kemiği** 〈解〉颅骨，头顶 ～ **köşkü** 〈建〉望楼，了望台 ～ **penceresi** 装上玻璃的屋顶；天窗 ～**den** ①从上面 ②高傲地，傲慢地 (*-e*) ～**den bakmak** 看不起，瞧不起，轻视 ～**den inme** ①出乎意料的，突然出现的；惊人的：～den inme gelmek 突如其来，猝不及防 ②(上级部门)下达的(命令)：Tepeden inme gelen emirle gerekli işlem yapılmış. 必要的手续是根据上面下达的命令完成的。③高高在上的，盛气凌人的：Tepeden inmedirler, elestirilemezler. 他们高高在上，批评不得。～**den tırnağa** (**kadar**) 从头到脚，浑身上下，完全，全面：～den tırnağa değiştirmek 彻底改变 ～den tırnağa karalar giymiş bir kadın 黑衣女人 ～den tırnağa köklü reformlar 彻底的改革 ～den tırnağa silâhlı 全副武装的，武装到牙齿的 ～**den tırnağa süzmek** 仔细打量，上下打量，从头到脚打量 Yağmur delikanlıyı tepeden tırnağa ıslatmıştı. 雨水把小伙子淋透了。～(**si**) **aşağı gitmek** (或 **yuvarlanmak**) ①翻倒，颠覆 ②遭受挫折；破产；(状况)恶化，变坏；蒙受巨大损失 ～**si atmak** 勃然大怒，大怒起来：Tepem attı. 我勃然大怒起来。～**si üstü** ①以头顶地，倒立 ②【转】颠倒，不顺：Son aylarda işleri tepesi üstü gitti. 近几个月他的各项工作都不顺。(*-in*) ～**sinde bitmek** ①赖着不走，纠缠 ②突然来到 ～**sinde değirmen çevirmek** 楼上人吵闹(使楼下人不得安宁) (*-in*) ～**sinde havan dövmek** 楼上人吵闹(使楼下人不得安宁) ～**sinden kaynar su dökülmek** 如同一盆冷水从头上浇下来；心似滚油浇 (*-in*) ～**sinden vurulmak** 失去理智，发狂，变疯 (*-in*) ～**sine binmek** (或 **çıkmak**) ①上脸，撒娇，放肆 ②骑在头上，欺凌，欺负，任意摆布，发号施令；使懊恼，使恼火 (*-in*) ～**sine dikilmek** ①突然出现在面前：Kadıncağızın tepesine dikilip başının etini yemiş. 他突然出现那女人的面前，唠唠叨叨使她烦透了。②忽然落到上面，压在头上；出其不意遭到(某种困难或不幸) ③聒絮，纠缠不休，使腻烦 (*-in*) ～**sine yıkılmak** 忽然落到，压在，出其不意(遭到) (*-in*) ～**sinin tası atmak** 突然发火，勃然大怒：Tepesinin tası attı. 他大怒起来。

tepe camı *is.* 天窗

tepecik, -ği *is.* ❶〈地〉小丘，小岗，丘陵 ❷〈植〉柱头

tepe damgası *is.* 〈解〉(新生儿的)囟，囟门，囟脑门儿

tepegöz[1] *s.* ve *is.* ❶前额窄的 ❷走路时左摇右晃的，跌跌撞撞的

tepegöz[2] *is.* 〈动〉剑水蚤(一种单眼的挠足亚纲甲壳动物)(*Cyclops strenuus*)

Tepegöz *öz.is.* (希腊神话中的)独眼巨人，库克罗普斯

tepegöz(**gil**)**ler** *ç.is.* 〈动〉剑水蚤科(*Cyclopidae*)

tepeleme Ⅰ *is.* ❶ tepelemek 的动名词：Düşmanı tepeleme görevi orduya verildi. 击溃敌人的任务交给了军队。❷装满，载满，挤满 ❸一大堆，堆 Ⅱ *zf.* 堆积如山地，满满地：～ yığılmış kitaplar 堆成一堆的图书 Ⅲ *s.* 堆积如山的，满满的：～ buğday 堆积如山的小麦 bir ～ yemek kaşığı şeker 满满的一勺糖 Tepeleme bir tabak yemek yedim. 我吃了满满的一盘子饭菜。◇～ **dolu** 满满的：～ dolu bir bardak 满满的一杯 ～ dolu bir tabak 满满的一盘 Kimi zaman ünlü kişilerle tepeleme dolu olurdu evimiz. 我们家里有时挤满了名人。

tepelemek (*-i*) ❶踩，碾 ❷【转】击败，击溃 ❸【转】打，揍；痛打：Murat Bey'in hiddetten eli ayağı zangır zangır titriyordu. Yerinden fırlayıp Ali'yi bir iyi tepeliyecekti. 穆拉特先生气得浑身发抖，冲上去就要打阿里。

tepelenmek (*nsz*) tepelemek 的被动态

tepeletmek (*-i*, *-e*) tepelemek 的使动态

tepeli *s.* ❶有小山的：～ arazi 丘陵地带 ❷有羽冠的，有肉冠的，有凤头的

tepeli akbaba *is.* 〈动〉兀鹫，秃鹫

tepeli balıkçıl *is.* 〈动〉小白鹭

tepeli dalgıç *is.* 〈动〉凤头鸊鹈(*Podiceps cristatus*)

tepeli devekuşu *is.* 〈动〉鹤鸵，食火鸡(*Casuarius casuarius*)：

tepeli devekuşu karabatak *is.* 〈动〉鸬鹚

tepeli tavuk *is.* 〈动〉麝雉(*Opisthocomus hoazin*)

tepeli tavukgiller *ç.is.* 〈动〉麝雉科(*Opisthocomidae*)

tepelik, -ği Ⅰ *is.* ❶(阿纳多卢地区农村妇女以金银币或宝石等装饰的)头巾，帽子；顶戴 ❷绣花小圆帽，绣花尖顶小帽 ❸建筑物或家具等顶部装饰物 ❹丘陵地带 Ⅱ *s.* 多丘陵的，有很多小山的，岗峦起伏的

tepengi *is.* (皮)鞍翼

tepetakla(**k**) Ⅰ *is.* ❶翻跟头 Ⅱ *zf.* 头朝下，底朝天：Sandalye tepetakla düştü. 椅子翻倒了。◇～ **devirmek** 打跨，击败 ～ **durmak** 倒立 ～ **etmek** 打跨，击败 ～ **gitmek** 衰落，衰败 ～ **olmak** ①翻转过来，颠倒过来 ②〈空〉死筋头，倒飞筋头 ～ **yuvarlanmak** 衰落，衰败

tephir [tephi:r] (阿) *is.* 【旧】❶蒸发，挥发 ❷熏蒸消毒 ❸消毒

tephirhane [tephi:rha:ne] (阿-波) *is.* 【旧】熏蒸消毒室，消毒间；消毒站

tepi *is.* 〈心〉冲动

tepik, -ği *is.* 【俗】踢

tepiklemek (*-i*) 【俗】踢

tepilmek (*nsz*) tepmek 的被动态

tepindirmek (*-i*) tepinmek 的使动态

tepiniş *is.* tepinmek 的动名词

tepinmek (*nsz*)❶踢 ❷雀跃；暴跳：Kardeşim çocuk parkına gidelim diye tepiniyor. 我弟弟蹦着说我们去儿童公园。❸发出跺脚声 ❹【转】尥蹶子，不干，不同意，拒绝

tepir *is.* 【俗】筛子

tepirlemek (*-i*) 【俗】筛，过筛

tepiş *is.* tepmek 的动名词

tepişmek (*nsz*, *-le*) ❶(马等)踢人，好踢人，尥蹶子；互相踢，乱踢 ❷互相推搡；干起来，打起架来

tepke *is.* 反射，反射作用；(对刺激的)本能反应

tepki *is.* ❶反应；反作用(力)；(枪炮等的)后坐力，反冲：nükleer ～ 原子核反应，核子反应 zincirleme ～ 连锁反应 ❷〈生〉反应，反响，应付方法：Bu sağlıklı bir insanın doğal tepkisidir. 这是一个健康人的自然反应。❸反应，看法，意见，态度：Olay karşısında öğretmenimizin tepkisi sert oldu. 我们的老师对事件的反应是强烈的。Seyircilerin şaşkinliği geçince tepkisi başladı. 观众们惊诧之余开始发表意见。◇～ **göstermek** 反应，采取态度 (*-de*) ～ **uyandırmak** 引起反应 ～ **yapmak** 抵抗

tepkili *s.* 有反应的；靠反作用力的；靠反冲的；喷气式的，喷射(推进)的：～ motor 喷气式发动机 ～ uçak 喷气式飞机

tepkime *is.* tepkimek 的动名词

tepkimek (*nsz*) 〈化〉起反应

tepkin *s.* 反应的；反作用的，喷射的：～ akım 〈电〉无功电流，电抗电流 ～ kuvvet 反作用力，喷射力

tepkisel *s.* 反应的，与反应有关的，反应性的

tepkisiz *s.* 无反应的；没有反作用力的，没有反坐力的

tepme *is.* ❶ tepmek 的动名词 ❷毛毡 ◇～ **atmak** (或 **vurmak**) 踢人，好踢人，尥蹶子

tepmek, -er (*-i*) ❶(牲畜)踢；(人)踹：Hayvan ayağıyla toprağı tepti. 牲口用蹄子刨地。❷塞，填；踩：yünleri çuvala ～ 把毛塞进麻袋 Kitaplarını çantana tepme. 不要把书塞到箱子里。❸跋涉，艰难地远行：Boş yere beş kilometre yol tepmiş olduk. 我们白跑了 5 千米的冤枉

路。❹【转】无视，忽视；轻视；拒绝(好意)；放弃(机会等)：Orada kazanmış olduğumuz dostlukların hiçbirini tepmeyeceğiz. 我们不会丢开我们在那里建立的任何交情。Gelmiş buraya, başını sokacak, ekmeğini kazancak bir yer bulmuş, hiç bunu teper mi? 他来到这里找到一个地方落脚谋生，当然不会放弃。❺【转】重新出现，(疾病)复发：Akşam oldu mu derdi teper. 一到晚上，他的伤心事就会再次涌上心头。❻(枪、炮发射时)后坐，反冲：Silâh atılırken teper. 打枪时有后坐力。❼跳(舞)：hora ～ 跳多人手拉手的民间舞蹈；以脚跺地发出声音 ◇**tepe tepe kullanmak** 不加爱惜地使用

teprenmek (*nsz*) 摇摆，晃动，晃悠

tepreşmek (*nsz*) 重新出现，复发，再发，重犯

tepreştirmek (*-i*) tepreşmek 的使动态

tepsermek (*nsz*) 【俗】变干

tepsi *is.* 托盘；烤盘：Tepsiyle konuklara çay sundum. 我用托盘给客人们送了茶。

tepşir (阿) *is.* 报道好消息，报告好消息 ◇～ **etmek** 带来好消息

teptirmek (*-i*) tepmek 的使动态

ter *is.* 汗，汗液：sırsıklam ～ içinde 浑身是汗，满头是汗，大汗淋漓 Terden gömleğin ıslanmış. 汗把你的衬衫都湿透了。◇～ **alıştırmak** 略微休息(使汗消失)，稍作喘息 ～ **basmak** 出汗，冒汗，流汗：Kötü bir şeyin önsezisiyle ter basan yüzünü sildi. 他擦了擦因不祥的预感而冒汗的脸。Sırtıma ter bastığını duyumsadım. 我感到背上出汗了。～ **bıyık** 新长出的小胡子 ～ **boşanmak** 突然出汗，淌汗：Ter boşanıyor her yerimden. 我浑身是汗。～ **dökmek** ①出汗，流汗：Ali dehşetle soğuk ter döküyordu. 阿里吓得直冒冷汗。②【转】努力，勤奋地；付出努力，花费心血：İnsan kim olursa olsun, yaşamak için emek harcamalı, ter dökmelidir. 为了生活，无论是谁都要付出劳动和汗水。～ **dönmek** 出汗，冒汗，流汗 ～ **döşeği** 产床 ～ **gözü** 汗珠 ～ **içinde kalmak** 浑身是汗：Ter içinde kaldım. 我浑身是汗。～ **kebesi** 马被，披衣 (*kan*) ～**e batmak** 大汗淋漓，汗流浃背，浑身是汗：Ne kadar yorulmuşsun! Kan tere batmışsın, baksana bir kez! 你可真是累得够呛！你瞧瞧，浑身都是汗。～**e yatmak** 出好多汗，出透汗，发透汗 ～**ini soğutmak** 纳凉，乘凉，凉下来

terakki [terakki:] (阿) *is.* 【旧】❶成就，成果；发展，前进，进步 ❷提高，增加 ◇～ **etmek** 前进，进步，进展；提高，增加 ～ **fikirleri** 先进思想

terakkici, terakkiperver, terakkisever (阿-波) Ⅰ *s.* 【旧】先进的，进步的：～ gençler 进步青年 Ⅱ *is.* 进步人士

teraküm [tera:küm] (阿) *is.* 【旧】积累，积聚，积蓄；堆积 ◇～ **etmek** 积累，积聚，堆积，储积

terakümat (阿) *ç.is.* 积累物，积聚物，堆积物

terane [tera:ne] (波) *is.* ❶【旧】调子，曲调 ❷【转】陈辞滥调：Bu teraneleri çok işittik. 这种陈辞滥调我们听得多了。Gene o terane. 又是那老一套。

teranta *is.* ❶(裤脚口套在脚底上的)套带 ❷提靴环 ❸绳子，细索

terapi (法) *is.* 治疗，疗法

terapötik, -ği *is.* (内科)治疗，疗法，治疗学

teraryum *is.* (陆生小动物的)饲养室；饲养箱

teras(**a**) (法) *is.* ❶平屋顶晒台；露台，凉台：villasının ～ında 在他别墅的凉台上 ❷阶地，梯田

teraslamak (*-i*) 使成梯田，造梯田

teravi [tera:vi] (阿) *is.* 泰拉威哈拜(穆斯林斋戒期间宵礼后礼 20 拜，意为“间歇拜”)

terazi [tera:zi] (波) ❶天平，戥子，磅秤，手提杆秤，弹簧秤，秤：～ dili (或 şahini) 天平指针 ～ eli 弹簧秤把 ～ gözü (或 tablası) 天平盘 ～ kolu 天平杆，秤杆 ❷(走钢丝者用的)平衡棒：Cambaz elinde terazisiyle tel üstünde adım adım yürüyor. 杂技演员手里拿着平衡杆在绳子上一步一步地向前走。❸〈体〉平衡棒 ❹水准仪，水平尺 ❺新陈代谢，代谢作

用 ◇～**de tartmak** 称：Bakkal terazide iki kilo un tarttı. 杂货店老板秤了两公斤面粉。～**ye vurmak** 认真考虑，斟酌 ～**yi ayarlamak** 校准秤 ◆**Terazi tartıyla, her şey vaktiyle** (或 **Terazi var, tartı var, her şeyin vakti var**). 各有定时。

Terazi (波) *öz.is.*〈天〉天秤(星)座

terazilemek (*-i*) ❶使平衡 ❷用手掂量

terazilenmek (*nsz*) ❶量自己体重 ❷(得到)平衡

terbezi *is.* 〈解〉汗腺

terbıyık(lı) *is.* ❶年青人，后生 ❷【蔑】黄口小儿，乳臭小儿

terbi, -i *is.* ❶〈天〉上弦，下弦 ❷〈文〉四行诗 ❸〈数〉数的平方

terbiye[1] (阿) *is.* ❶教育；调教；教养：～ ilmi 教育学 ～ müessesesi 教育机关 bedenî ～ (或 beden ～si) 体育 iş üzerinde kurulmuş bir ～ 劳动教育 Çocuğun davranışından iyi bir terbiye gördüğü belli oluyor. 从孩子的行为举止中就可看出他受过良好的教育。❷(对禽兽)进行特别技能训练，驯化，驯服：at ～si 驯马 ❸培训，训练：askerî ～ 军事训练 ❹培养，栽培，培植 ❺调料，佐料，调味品 ❻(行为的)准则，规矩；礼节，礼仪：sosyal ～ 社会准则 ◇～ **almak** 接受教育，受到调教；受训：Onun iyi bir aileden geldiğini, Li ile karısından iyi bir terbiye aldığını öğrendim. 我得知她出身良善人家，受到过李氏夫妇的良好调教。(*-i*) ～ **etmek** ①教育，教养；培养，训练：sonsuz sadakat ruhunda ～ etmek 培养忘我献身的精神 ②培植，栽培 ③驯化，驯服 ④加佐料 ～ **görmek** 接受教育，受到调教；受训 ～ **yapmak** 调味 ～**si takınmak** 变文雅，变得懂礼貌 ～**sini bozmak** 作出粗鲁的行为，失去风度，斯文扫地 (*-in*) ～**sini vermek** ①教养，教育 ②管教，训斥，批评 ③警告

terbiye[2] *is.*【俗】缰绳 ◇～**lere asılmak** 拉紧缰绳，提缰

terbiyeci *is.* ve *s.* 【旧】教育者，教导员，教师；培训者；培育者；训练动物者：edebiyat ve sanatın ～ rolü 文学和艺术的教育作用

terbiyecilik, -ği *is.* ❶教育工作 ❷训练动物的职业或工作

terbiyeli *s.* ❶文明的，文雅的，有教养的，很有礼貌的，彬彬有礼的：～ adam 有教养的人 ～ bir çocuk 很有礼貌的孩子 ～ uşaklar 有素养的佣人 Öyle değil! Hocanın yanında terbiyeli durmalı, göğsünü kavuşturmalı. 别这样！在老师面前要有礼貌，扣好衣扣。Çocuk her zaman terbiyeli davranarak annesine babasına söz getirmedi. 这个孩子一向很有修养，没让父母丢过脸。❷加有调味品的：～ çorba 加了调味品的汤 ❸驯化过的，调教过的 ◇～ **maymun gibi** 谦恭的，拘谨的 ～ ～ 斯文地，礼貌地，规规矩矩地

terbiyelilik, -ği *is.* 有教养；有修养，有礼貌

terbiyesiz *is.* 没有教养的，粗鲁无礼的，不懂礼貌的：Bu terbiyesiz adam nihayet defolup gitti. 这个缺乏教养的人终于滚蛋了。Dünyada nasıl da terbiyesiz insanlar varmış! 世上怎么还有这样没教养的人。Kıyafeti efendiye benzer ama ağzı bozuk terbiyesizin biridir. 他衣冠楚楚似君子，却满口脏话无教养。

terbiyesizce [terbiyes'zce] *s.* ve *zf.* 没有教养的，粗鲁无礼的，不懂礼貌的：～ davranış 没有教养的行为

terbiyesizleşmek (*nsz*) 变得粗鲁，变得无礼

terbiyesizlik, -ği *is.* 没有教养，粗鲁，不礼貌

terbiyevi *s.* 教育的，教养的：～ kitap 有教育意义的书 ～ oyuncak 有教育意义的玩具

terbiyum [te'rbiyum] (法) *is.* 〈化〉铽(Tb)

tercih [terci:h] (阿) *is.* 偏重，偏爱；器重；志愿：son ～ 退而求其次的选择，最差的选择；最后志愿 üniversite ～ formu 大学报考志愿表 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** 更喜爱，宁可；认为…比较好；选中，看上：Odamda yemeği tercih ederim. 我更喜欢在房间里用餐。～ **yapmak** 填报志愿

tercüman (阿) *is.* ❶译员，翻译(员)，翻译工作者 ❷代言人，表达者，代表者 ◇～ **olmak** 表示，表明，表达；为某人代言：Halkların isteklerine tercüman oluyor. 他成了人民的代言人。

tercümanlık, -ğı *is.* 翻译的工作或职业 ◇～ **etmek** 当翻译

tercüme (阿) Ⅰ *is.* ❶翻译 ❷翻译作品，译文 Ⅱ *s.* 翻译的：～ roman 翻译小说 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** 翻译：Ben bu zatın iki kitabını tercüme etmiştim. 我翻译了他的两本书。Tercüme etmeye hazırlandığı romanın üstüne kapandı. 他一门心思准备翻译那部小说。

tercümeihal, -li [tercüme'iha:l] (阿) *is.* 【旧】传记，简历，履历，生平

terdöşeği *is.* ❶分娩 ❷产后期，月子

tere (波) *is.* 〈植〉独行菜(*L. sativum*)

terebentin (法) *is.* 松脂；松脂油

terebratula *is.* 〈动〉酸浆贝

tereci *is.* 种植或销售独行菜的人 ◇～**ye tere satmak** 班门弄斧

tereddi [tereddi:] (阿) *is.* 【旧】❶(生物)退化 ❷衰退，衰落；堕落 ◇～ **etmek** ①(生物)退化 ②衰退，衰落；堕落

tereddüt, -dü (阿) *is.* 犹豫，彷徨，举棋不定：Adamın tereddütleri ele geçmesine sebep olmuştu. 他稍一迟疑，便被抓了个正着。Şaşırdı. Hafif bir tereddütten sonra önümde durdu. 他不知所措，略作犹豫之后在我的面前停下脚步。◇～ **doğurmak** 使犹豫不决 ～ **etmek** 犹豫，犹疑，举棋不定：Hiç tereddüt etmeden maksadımı kendisine anlattım. 我毫不犹豫地把我的目的告诉了他。～ **göstermek** 缺少信心，信念不坚定，动摇 ～**le** 犹犹豫豫地，缩手缩脚地，犹豫不决地 ～**ü olmak** 怀疑，犹豫不决

tereddütlü *s.* 犹豫的，举棋不定的，犹豫不决的

tereddütsüz *s.* ve *zf.* 不可动摇的；坚决的，坚定的：Babamın onunla dostluğu tereddütsüzdü. 我父亲和他的友谊是不可动摇的。

tereddütsüzçe *s.* ve *zf.* 毫不犹豫的：Bu suallere tereddütsüzçe cevap verilebilir. 可以毫不犹豫地回答这些问题。

tereke (阿) *is.* 〈法〉遗产：～nin tahriri 清查遗产

terekküp, -bü (阿) *is.* 【旧】❶构成，组成，形成 ❷化合，化合物 ◇(*-den*) ～ **etmek** 由…组成

terelelli [terele'lli] *s.* 【俚】轻浮的，轻佻的，轻薄的：Onda akıl terelli. 他很轻浮。

terementi (法) *is.* 松脂；松脂油

terennüm (阿) *is.* 【旧】❶哼唱，低声歌唱：millî marşın ～leri arasında 在国歌声中 ❷(鸟)鸣叫 ❸【转】讲述，描述 ◇～ **etmek** ①哼唱，低声歌唱 ②讲述，描述

tereotu *is.* 〈植〉土茴香，莳萝(*Anethum graveolens*)

teres *is.* 【粗】皮条客

teressüp, -bü (阿) *is.* 【旧】〈化〉沉淀，沉积 ◇～ **etmek** 沉淀，沉积

teretoryal *s.* 领土的

terettüp, -bü (阿) *is.* 【旧】❶应该，需要 ❷义务，责任 ◇(*-e*) ～ **etmek** ①应该，需要 ②成为义务，成为责任：Bu iş bize terettüp etti. 这件工作要由我们来完成。

tere yağı *is.* 黄油 ◇～ **gibi** (苹果、梨)甘美多汁的 ～**ndan kıl çeker gibi** 轻而易举，非常容易，易如反掌：Tere yağından kıl çeker gibi bu belâlı işten sıyrıldı gitti. 他很快摆脱了这种不愉快的事。

tere yağlı *s.* 黄油的，奶油的：～ ekmek 黄油面包

terfi, -i [terfi:] (阿) *is.* 提升；晋升：～ sırası 任职期满 ～ sırası gelen amirallar 任职期满的将军们 ～ ve terakki 提升，晋升 İki derece terfi ettirildim. 我连升了两级。Zafer üzerine orduda terfiler yapılmıştı. 胜利之后军队里面进行了晋升。◇～ **etmek** 被提升，晋升，提职，晋级 (*-i*) ～ **ettirmek** 晋升，晋级

terfih [terfi:h] (阿) *is.* 【旧】使富裕，使富足；改善状况；给予帮助 ◇～ **etmek** 使富裕，使富足，使丰衣足食，改善物质生活状况；给予物质帮助；使得到幸福

terfik [terfi:k] (阿) *is.* 【旧】叫人陪伴，叫人陪同 ◇～ **etmek** 使陪同，使护送

tergal *is.* 聚酯纤维，涤格尔(法国制涤纶)

terhin [terhi:n] (阿) *is.* 【旧】抵押，典当 ◇(*-i*) ～ **etmek** 典当，典质，用…作抵押，典出

terhis [terhi:s] (阿) *is.* ❶解散；辞退，解职 ❷退役，退伍，复员：～ kâğıdı 退伍证，复员证 ◇～ **edilmek** ①被辞退，被解职 ②退役，退伍，复员 ～ **etmek** ①解雇，辞退，解职 ②使退役，使退伍，使复员 ～ **olmak** 退伍，退役；复员

terilen (英) *is.* 涤纶

terim *is.* ❶术语，专门名词：gramer ～leri 语法术语 matematik ～i 数学术语 spor ～i 体育术语 ❷〈数〉项 ❸〈逻〉(三段论中的)项

terk (阿) *is.* 放弃；抛弃，丢弃，遗弃；抛下，离开：～i dünya 退隐 ～i hayat 辞世，去世 ～i saltanat 退位 ◇(*-i*) ～ **etmek** 留下，放弃；抛弃，丢弃，遗弃；抛下，离开：Gemiyi limanda paslanmaya terk ettiler. 他们把船抛在港口任其生锈。Kocası onu terk etmiş. 她的丈夫把她抛弃了。Seninle kaçmak istedim, babamı, kardeşimi terk etmek! 我想和你一起逃走，离开我的父亲和兄弟！

terkemek (*nsz*) 【方】一个跟着一个；互换

terketmek (*-i*) ❶离开，辞去工作；抛弃，遗弃；放弃，丢掉，戒除：yerini bir başkasına ～ 把自己的位置让给别人 Tütün içmeyi terketmelisiniz. 您必须戒烟。❷忽略，忽视，无视 ❸(和妻子)离婚

terki *is.* (鞍)后桥；(马等牲畜的)臀部；骑者身后的位置：Kızı terkime yerleştirerek ata bindim. 我把女孩放到我身后的位置然后就跳了上马。◇(*-i*) ～**sine almak** (骑在鞍上的人)使…骑(或放)在身后

terkin [terki:n] (阿) *is.* 勾掉，划掉，删除 ◇(*-i*) ～ **etmek** 删除删去，勾去，勾掉

terkip, -bi [terk:p] (波) *is.* ❶成分，组成，构成；结构，构造：Ulusların iktisadî terkipleri başka başka olur. 各族人民的经济结构是互不相同的。❷〈化〉化合，化合物；混合剂，混合液：～ cüzü 杂质，混入物，掺入物；拼分，拼料 yanık ～ 〈军〉混合燃液 ❸〈语〉合成(词)，词组 ❹〈逻〉综合 ❺〈军〉队形，队列；战斗队形 ◇(*-i*) ～ **etmek** 组成，构成：bir orduyu ～ eden her kişi 组成一支军队的每一个人 ～**inde … bulunmak** 由…组成，在成分中含有…

terleme *is.* ❶ terlemek 的动名词 ❷〈植〉蒸腾作用 ❸好出汗：ayak ～si 汗脚

terlemek (*nsz*) ❶出汗，流汗，冒汗：korkudan ～ 吓得冒汗 Sıcaktan terledik. 我们热得出汗了。Sıcakta biraz yürüyünce sırılsıklam terledim. 高温下走几跑我就已经大汗淋漓。Yüzüme sıcak bir kan dalgası çıkıyor, terlemeğe başlıyorum. 我满脸通红，开始冒汗。❷蒙上水珠，蒙上一层水气 ❸渗出，渗漏出：Testi terliyor. 水罐渗水。Camlar terledi. 玻璃窗蒙上了水气。❹长出(胡须)：Aralarında bıyıkları henüz terleyen çocuklar da vardı. 其中也有刚长胡须的小伙子。❹【转】非常疲劳，非常劳累：Bu başarı için bütün yıl terledim. 为了获得这一成就，我辛苦了整整一年。O derece terlemiş ki hastalanacak. 他那么辛苦，会病倒的。

terletici Ⅰ *s.* ❶使出汗的；催汗的，发汗的：～ kâbus 把人吓出汗来的噩梦 ❷【转】费力的，吃力的，需要付出极大努力的；令人难堪的，使人汗颜的：～ bir soru 一个令人汗颜的问题 Ⅱ *is.* 发汗剂，发汗药

terletmek (*-i*) terlemek 的使动态：Bu iş beni terletti. 这件事使我费了不少力气。

terleyiş *is.* terlemek 的动名词

terli *s.* ❶出汗的，有汗的；满是汗的；汗水浸透的：Terli terli soğuk su içmeyiniz. 你们不要大汗淋漓时喝凉水。❷蒙有水气(水珠)的

terlik, -ği *is.* ❶拖鞋，(室内穿用的)便鞋：spor ～i 运动鞋 ❷【俗】小圆便帽

terlikçi *is.* 制售拖鞋者

terlikçilik, -ği *is.* 制售拖鞋

terliksi[1] *s.* 拖鞋状的

terliksi[2] *is.*〈动〉草履虫(*Paramaecium*)

termal, -li (法) *s.* 温泉的，带温泉的

terme (波) *is.* 【俗】饲用芜菁

termik, -ği (法) Ⅰ *s.* 热的，热处理的，热力的，热(能)的：～ ampermetre (测量微电流用的)热电偶安培计 ～ dalga 热辐射；热浪 ～ pil 热电偶 ～ santral 热电站 Ⅱ *is.* 热力学 ◇～ **işleme tabi tutulmak** 经过热处理

terminal, -li (法) *is.* ❶(公共汽车或飞机等的)起点站，终点站，总站：Bursa otobüsüne terminalden bineceğiz. 我们要到汽车总站去乘前往布尔萨的车。❷(计算机)终端(设备)

terminoloji (法) *is.* (总称)术语：tıp ～i 医学术语

termit (法) *is.* 〈动〉白蚁

termitler *ç.is.* 〈动〉等翅目(*İsoptera*)

termodinamik, -ği (法) Ⅰ *is.* 〈物〉热力学：～ bilgisi 热力学 Ⅱ *s.* 热力学的，热力的，热动的

termoelektrik, -ği (法) *is.* 〈物〉温差电的，热电(学)的：～ çifti (或 pil) 〈物〉热电偶，温差电偶

termofor (法) *is.* 热水袋：Hastanın yatağına bir termofor koydular. 他们在病人的床上放上了热水袋。

termograf *is.* 〈气〉自记式温度计，温度自记器

termojen *is.* 〈钢〉❶热质，热索 ❷热能，自动发生器

termokimya (法-阿) *is.* 热化学

termometre, termometro (法) *is.* 温度计，寒暑表，体温表：civalı ～ 水银温度计 Desimal ～ santigrat 摄氏温度计 Diferansiyel ～ 差式温度计 Fahrenheit ～ 华氏温度表 iki madenli sarmal ～ 双金属温度计 maksimum ve minimumlar ～si 最高和最低温度计 oda ～si 室内温度计 Reaumur ～ 列氏温度计 tıp ～si 体温表 Bugün hava soğuk, termometre sıfırın altında üç derece. 今天气温是零下 3 度。◇～ **koymak** 量体温

termonükleer (法) *s.* 热核的；使用热核武器的：～ bomba 热核炸弹 ～ denemeler 热核试验 ～ harp 热核战争 ～ reaksiyon 热核反应 ～ silâhlar 热核武器

termonüve (法) *s.* 热核的；使用热核武器的：～ silâhlar 热核武器

termoplast (法) *is.* 热塑性塑料

termos [te'rmos] (法) *is.* 保温瓶，热水瓶，暖瓶：Pikniğe giderken termosla çay götürelim. 去野炊时我们用暖瓶带上点茶吧。

termosfer (法) *is.* 热层(大气中间层以上部分的总称)

termosifon (法) *is.* 热虹吸(管)，温差散热系统；(内燃机的)冷却装置

termosifonlu soğutma tertibatı *is.* 〈汽〉冷却系统，制冷系统

termostat (法) *is.* ❶温度自动调节器，恒温器 ❷热动开关

termoterapi *is.* 〈医〉(温)热疗法

ternöv *is.* 〈动〉纽芬兰犬

terofit bitki *is.* 〈植〉一年生植物

terorist (法) *is.* 恐怖主义者，恐怖分子

terorizm (法) *is.* 恐怖主义，恐怖手段，恐怖分子的活动

terör (法) *is.* 恐怖，恐怖手段，政治暗杀

terörcü *is.* 恐怖主义者，恐怖分子

terörcülük, -ğü *is.* 恐怖主义，恐怖分子的活动

terörizm *is.* 恐怖主义，恐怖手段，恐怖分子的活动

ters[1] Ⅰ *s.* ve *zf.* ❶相反的，相对的：～ açı 〈数〉对顶角 ～ dalga 反射波，回波 ～ el 左手 ～ evirmek 〈逻〉反题，反命题 ～ fonksiyon 〈数〉反函数 ～ orantılı 〈数〉成反比的，反比例的 kibritin ～ ucu 火柴的另一端 Ayna ters gösterir. 镜子呈现的是相反的影

像。Resim ters konmuş. 画挂反了。❷【转】糟糕的，出错的，不顺的，事与愿违的；不适合的：Ters tarafından kalkmış. 他似乎心情不好。❸【转】生硬的，严厉的；怪异的，乖戾的：～ bir cevap 生硬的回答 ～ bir adam 一个怪人 ～ çehre 严厉的面孔 Ⅱ *is.* ❶背面；(布、衣服等的)里面；(刀等的)背儿：bıçağın ～i 刀背儿 ceketin ～i 上衣里儿 elin ～i 手背 ❷【转】相反的事物：Söylediğinin tersi çıkınca utandı. 事实和他说的相反，所以他很难为情。◇～ **dönmek** 犯错误 (*-e*) ～ **düşmek** 相反，矛盾，相违背：Onun görüşü benimkine ters düşüyor. 他的看法和我的相反。Anlatacağım öykü o neşeli havaya ters düşecek. 我要讲的故事不合那种快乐的气氛。(*-e*) ～ **gitmek** 适合：Burası bana ters geldi. 这里不适合我。Bilmem ki bugün ne biçim bir şeytana raslamışım da işlerim bütün gün ters gidip durdu. 不知今天撞了什么鬼，做事整天都不顺。～ **giymek** 反穿：gömleğini ～ giymek 反穿衬衣 Ayakkabısını ters giydi. 他把鞋穿反了。～ **pers** 糟糕的，不如愿的 ～ **pers olmak** ①趴倒，脸朝下倒下 ②变得一团糟 ～ **tarafından kalkmak** 发脾气，使性子 ～ ～ 生硬的 ～ ～ **bakmak** 以敌视(或愤怒)的目光看，冷冷地看 ～ **türs** ①随意的，任意的，胡乱的：Ayakkabıları girişte ters türs duruyor. 鞋子胡乱地放在门口。②糟糕的：～ türs yönetim 糟糕的统治；混乱的管理 ～ **yoldan** 逆行：Kazayı yapanın sarhoş olduğu, ters yoldan geldiği gün gibi aşikârdı. 肇事者显然是喝醉了，而且又是逆行。～**i dönmek** 晕头转向 ～**inden okumak** 误解，曲解

ters[2] *is.* (牲畜的)粪便

ters-akarsu *is.* 〈地〉逆流

tersane [tersa:ne] (意) *is.* 【旧】❶造船厂；船坞 ❷海军军火库，海军军械库 ◇～ **umuru** 【俚】重要工作，大事

tersaneli[1] *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国)海军官兵的名称

tersaneli[2] *s.* ❶舰船修造厂的 ❷有关海军军械库的

ters evirme *is.*〈逻〉换质位法(如将例题"Her insan canlıdır" 改换作 "Her canlı olmayan insan değildır")

tersi *is.* 〈动〉鲱鱼(*Clupea pontica*)

tersim [tersi:m] (阿) *is.* 【旧】绘画；绘图；画出，绘出 ◇(*-i*) ～ **etmek** 素描，画；绘图，制图

tersine *zf.* 相反地，完全相反地 ◇(*-i*) ～ **çevirmek** ①使翻转，使里面朝外，使颠倒，使逆转：cepleri ～ çevirmek 把衣袋翻过来 ②使变糟，破坏：Tam sonuç alınacakken yersiz davranışı işi tersine çevirdi. 正要有结果的时候，他失手把事情搞砸了。～ **dönmek** ①翻转，颠倒，逆转 ②【转】出人意料，事与愿违 ～ **gitmek** ①事与愿违 ②使讨厌：Babam bu yaşta beni azarlaması tersime gidiyor. 我都这么大了，爸爸还训我，让我讨厌。

tersinir *s.* 〈物、化〉可逆的，可还原的：～ tepkime 可逆(化学)反应

tersinirlik, -ği *is.* 可逆性，可还原性

tersinmek (*nsz*) 【旧】❶返回，回归；向后退 ❷否认自己说过的话，改变自己的意见 ❸非常生气，愤怒起来；反对，表示不同意

tersiyer (法) *s.* 第三的，第三位的，第三级的；第三纪的，第三系的

terslemek[1] (*-i*) 训斥，斥责：Onu terslemeğe, konuşmağa bir türlü dilim varmıyordu. 当时我根本无意指责他，什么也没说。

terslemek[2] (*-e*) ❶(牲畜)排粪，拉屎 ❷(用粪便)弄脏

terslendirmek (*-i*) terslenmek 的使动态

terslenmek (*nsz*) ❶ terslemek 的被动态 ❷生气，发脾气，使性子，犯倔

tersleşmek (*nsz*) 发脾气，使性子，犯倔

terslik, -ği *is.* ❶妨碍，阻碍，障碍；阻挠，反对；挫折，失利，不顺 ❷固执行为，执拗脾气 ❸好争吵，爱吵嘴；很坏的性格 ❹生硬，粗鲁 ❺矛盾，抵触

ters tepkime *is.* 〈化〉反应

ters yönelir *s.* 〈物、化〉可逆的，可倒转的，可回溯的

ters yönelme *is.* 〈物、化〉可逆性，可还原性，可复性，可回溯性

ters yüz Ⅰ *is.* 反面，背面，翻过来的一面：kumaşın ～ü 布的反面 madalyanın ～ü 奖章的背面 Ⅱ *zf.* 返回 ◇～ **etmek** ①把(衣服)翻过来；翻新，翻修，翻改：Eski ceketimi ters yüz ettirince cebi sağa geçti. 她让人把我的旧上衣进行了翻改，口袋挪到了右边。②掀起来，撩起来 ③向后转 ～(**ü**) **geri dönmek** 空手而归，无功而返 ～**üne çevirmek** 让返回 ～**üne dönmek** 返回，往回走

tertemiz *is.* ❶干干净净的，一尘不染的，十分纯净的：～ bir lokanta 一家非常干净的餐馆 Tertemiz defterlerim var. 我有非常干净的本子。❷【转】心地纯洁的，纯洁无瑕的；清清白白的

ter ter tepinmek (*nsz*) (以脚跺地)坚持，强要：Çocuk, bey babamı isterim, bey babamı isterim diye ter ter tepiniyor. 孩子缠磨着说："我要爸爸，我要爸爸。"

tertibat [terti:ba:t] (阿) *ç.is.* ❶次序，秩序；布置，布局：Evin tertibatı çok hoşuma gitti. 我喜欢房屋的布置。❷(预防)措施；安排，准备，筹备 ◇～ **almak** 采取措施，作好准备，作出安排

tertip, -bi [terti:p] (阿) *is.* ❶整理；次序，顺序；布局，格局；部署，布置：havaya karşı koruma ～leri 防空体系 yürüyüş ～i 〈军〉行军队形，行军部署 Kitaplığımın tertibine dikkat ederim. 我很注意我书架上书的摆放次序。Tashihleri yapar, sayfa tertiplerine bakarsınız. 您来进行修改并调整页面布局。❷准备，筹备，组织，安排：～ komitesi 筹备委员会 derinliğine ～ 〈军〉纵深配置 Cumartesi akşamı kahvede balık yiyeceklerdi. Tertibi Murat yapıyordu. 星期六晚上他们要在咖啡馆吃鱼，穆拉特负责安排。❸【转】阴谋，骗局，圈套 ❹处方，药方；(一定时间内的)用药剂量：Doktor bir tertip ilâç yazdı. 医生开了一剂药。❺〈印〉排字，排版，组版；排印体裁；(书、页的)尺寸：～ hataları 排版(印刷)中的错误 ❻〈数〉纵(坐)标：～ mihveri 纵坐标轴 ❼(书、文章中一章内的)节，段，条，条款；项(目) ❽专项拨款，资金 ❾计划，方案，措施，方法，办法，手段：saldırganlık ～leri 侵略计划 uçaksavar ～leri 防空手段 ❿(彩票等的)一组，一套 ◇～ **etmek** 组织，安排，准备：bir akşam eğlencesi ～ etmek 组织一次晚会 bir oyun ～ etmek 设圈套 ～**e sokmak** 整理，整顿好，整理就绪

tertipçi Ⅰ *is.* ❶组织者，组织家，有组织能力的人；举办者，筹备者 ❷密谋者，策划者：bu yangının ～leri 这场大火的策划者 Ⅱ *s.* ❶组织的，筹备的，举办的 ❷策划的，密谋的

tertiplemek (*-i*) ❶整理，布置，放好 ❷筹备，安排，举办

tertiplenmek (*nsz*) tertiplemek 的被动态

tertipleyici *is.* ve *s.* 组织的，准备的；编写的，制定的，起草的

tertipli *s.* ❶整齐的，有条理的，井井有条的，有次序的，有秩序的：～ bir ev 井井有条的房屋 ❷喜欢条理的，爱整洁的：～ bir ev kadını 一个爱整洁的家庭主妇 ❸【转】安排好的，准备就绪的；有组织的，经过组织的，经过安排的；事先考虑好的

tertiplice *zf.* ❶仔细地，整齐地，整洁地，工工整整地 ❷小心地，谨慎地

tertiplilik, -ği *is.* 整齐，有序，井井有条，整洁；秩序井然

tertipsiz *s.* ❶混乱的，杂乱无章的，无条理的：～ bir dolap 杂乱的橱柜 ❷缺乏组织(或组织不周)的，缺乏计划(或计划不周)的 ❸邋遢的：～ bir kişi 一个邋里邋遢的人

tertipsizlik, -ği *is.* ❶ 混乱，杂乱无章，无条理 ❷缺乏组织，组织不周，缺乏计划(或计划不周) ❸邋遢

terütaze [te'rüta:ze] (波) *is.* ❶非常新鲜的，非常鲜嫩的 ❷充满活力的，青春焕发的：～ bir kız 一个青春焕发的女孩

terviç, -ci *is.* ❶赞同，同意 ❷支持，帮助 ◇～ **etmek** ①赞同，同意 ②支持，帮助

terzi (波) *is.* ❶裁缝，成衣匠：～ sabunu 裁缝划线用的粉片 kadın ～si 女服裁缝 kadın ～ 女裁缝 ❷裁缝店 ◆**Terziye "Göç" demişler, "İğnem başımda" demiş.** 船小好调头。

terzi kası *is.* 〈解〉缝匠肌

terzihane [terziha:ne] (波) *is.* 裁缝店；缝纫车间

terzil [terzi:l] (阿) *is.*【旧】羞辱，凌辱，侮辱 ◇(*-i*) ～ **etmek** 羞辱，凌辱，侮辱

terzilik, -ği *is.* 缝纫职业(或手艺)，成衣业

tesadüf [tedsa:düf] (阿) Ⅰ *is.* ❶巧合；巧遇，碰见；偶遇，邂逅：～ muharebesi 遭遇战 basit ～ 简单的巧合 kötü ～ 不利的状况 Ne güzel tesadüf! 多么好的机遇！❷偶然(性) Ⅱ *zf.* 偶然：Tesadüf mü, yoksa bilerek mi? 是无意还是有意？◇～ **bir gün** 有一次，有一天 ～ **eseri** 偶然的事 ～ **eseri olarak** 偶然 ～ **etmek** ①偶遇，邂逅；意外遇到：Yolda arkadaşına tesadüf etti. 他在路上恰巧碰到了他的朋友。②发生于；正值，正赶上，正好是，与…同时发生：Mayısın beşine tesadüf eden Salı günü. 星期二正好是 5 月 5 日。③碰巧与…在同一水平(或高度)：Ağacın en üst dalı yatak odasının penceresine tesadüf ediyordu. 最高的一根树枝刚好在卧室窗子的高度。～**ler elinde** 偶然地 ～**lerin oyuncağı olmak** 成为偶然的牺牲品

tesadüfen [tesa:'düfen] (阿) *zf.* 碰巧地，巧合地，意外地，偶然地：Bunlardan birisi ile tesadüfen oda arkadaşlığı yaptım. 正巧，他们当中有一个人曾是我的室友。Tesadüfen onu gördüm. 我碰巧看见了他。

tesahup, -bu [tesa:hup] (阿) *is.* 【旧】❶侵占，侵吞，据为己有 ❷支持，保护 ◇～ **etmek** ①侵占，侵吞，据为己有 ②支持，保护

tesalüp, -bü [tesa:lüp] (阿) *is.* 【旧】❶(X 形)交叉 ❷〈生〉杂交 ❸〈解〉(神经纤维)交叉 ◇～ **etmek** 使杂交，使异种交配

tesanüt, -dü [tesa:nüt] (阿) *is.* 【旧】团结，互助，团结精神

tescil [tesci:l] (阿) *is.* 登记，注册；挂号 ◇～ **etmek** 登记，注册；挂号

tescilli *s.* 已登记的，已注册的；已挂号的

tescilsiz *s.* 未登记的，未注册的；未挂号的

tesdis [tesdi:s] (阿) *is.*【旧】❶乘六；除六 ❷〈文〉泰斯迪斯(一种诗体) ◇～ **etmek** ①乘以六；除以六 ②使成六角形(六边形)

teselli [teselli:] (阿) *is.* 安慰，宽慰：～ mükâfatı 安慰奖，鼓励奖 ◇～ **bulmak** 得到安慰，得到宽慰 ～ **bulmaz** 无法安慰的，悲痛已极的，痛不欲生的 (*-i*) ～ **etmek** 安慰，宽慰 ～ **olmak** 不再悲伤，不再难过；得到安慰：Biraz teselli oldum. 我稍稍得到了些宽慰。～ **verici** 给予安慰的，令人快慰的，令人慰藉的 (*-e*) ～ **vermek** 安慰，宽慰：Teselli vermeye kalkma sen de, kedi ne budu ne olur mu, pek âlâ onun da yapabileceği şeydir bu. 你也别太抬举他了，他一个小人物，他能够做好的事，也就是这一件了。

tesellisiz *s.* 无法安慰的，极其痛苦的

tesellüm (阿) *is.* 【旧】接收，验收，收取：cephane ～ü 接收弹药 ◇～ **etmek** 接收，验收(订货)

teselsül (阿) *is.* 【旧】❶一连串，连续不断，延续：fikirlerin ～ü 联想 ❷〈法〉连带责任，共同责任 ◇～ **etmek** 连接起来，连续不断，一个接一个；代代相传

tesettür (阿) *is.* 【旧】❶(女人)戴面纱 ❷蒙上，盖上，遮住；自己蒙上 ❸回避男人 ◇～ **etmek** ①给自己盖上(蒙上)，(把自己)裹住，围住 ②戴面纱，戴盖头 ③回避男人

teseyyüp, -bü (阿) *is.*【旧】玩忽，懈怠，漫不经心，疏忽；冷淡，淡漠，漠不关心 ◇～ **etmek** 随便对待；漫不经心地对待，轻慢

teshil [teshi:l] (阿) *is.*【旧】简便，简化 ◇～ **etmek** 使容易，使便于，使简单化

teshin [teshi:n] (阿) *is.*【旧】加热，增温；供暖：merkezî ～ 集中供暖 ◇～ **etmek** 加热，增温，使变热，把(屋子)烧暖

teshir [teshi:r] (阿) *is.*【旧】❶魔力，魔法 ❷【转】魅力，诱惑力 ◇～ **etmek** ①使人着魔；诱惑，迷住；使中妖术 ②吸引住，使着迷，令人神魂颠倒，使心醉

tesir [te:si:r] (阿) *is.*【旧】影响，作用，效果，效力；印象：hava ～leri 气候条件的影响 maddî ～ 物质的作用 manevî (或 ruhî) ～ 道义上的影响 Bu sözler derin ve kuvvetli bir tesir bıraktı. 这些话造成了极深极大的影响。Bu ilâcın tesiri yok. 这种药无效。◇～ **altında**

bulunmak (或 **kalmak**) 处于…影响之下 **～ bırakmak** 留下印象 **～ etmek** ①起作用，发生影响：Sizin sulfatalarınız tesir etmiyor. İçine nişasta karıştırıyorsunuz. 你们的奎宁不起药效，你们往里面搀了淀粉。②对…发生影响 ③使伤心，使痛心 (*-e*) **～ yapmak** 给…影响；影响 **～i altına düşmak** 落到…影响之下 **～inde kalmak** 在…的影响之下，受影响 **～ini göstermek** 表现出，显出，影响到

tesirli *s.* 【旧】有效的；具有影响的：ağır ～ zehir 慢性毒药 en ～ korunma vasıtası 最有效的防御器械

tesirsiz *s.* 【旧】无结果的，无效果的 ◇**～ bırakmak** 使成为中立的，使中立化

tesis [te:si:s] (阿) ❶【旧】建立，设立，创立，开办，建设，建造 ❷设施；设备，装置：fennî ～ 工程构筑物，工程结构 ısıtma ve soğutma ～leri 制热制冷设备 spor ～leri 体育设施 ❸组织：geçit ～i 组织渡河 muhabere ～i 建立通信联络 ❹机构，协会，企业 ◇(*-i*) **～ etmek** ①建立，建设；设立，成立 ②组织

tesisat [te:si:sa:t] (阿) *ç.is.* ❶组织，机关，团体，企业 ❷设备，设施；装置，建筑物：atom ～ı 原子能装置 ilâve ～ 附加的建筑物 istasyon ～ı 车站建筑物 kalorifer ～ı 供暖装置 liman ～ı 码头建筑物 müdafaa ～ı 防御工事 su ～ı 水管，自来水管道 su taşırma ～ 拦河坝 yeraltı ～ı 地下工事 ❸安装，装配

tesisatçı *is.* 安装工，装配工

tesisatçılık, -ğı *is.* 安装工的工作，装配工的工作

tesit, -di (阿) *is.* 【旧】庆祝，祝贺 ◇(*-i*) **～ etmek** 庆祝，纪念

teskere [te'skere] (波) *is.* 【旧】担架：hasta ～si 伤员担架

teskin [teski:n] (阿) *is.* 使平静，使镇静，劝说，安慰；平定，平息，使安定 ◇(*-i*) **～ etmek** 使平静，使镇静；使平息

teslim [tesli:m] (阿) Ⅰ *is.* ❶委托，托付；转交，移交，交付，交货；归还：～ alma komisyonu 验收委员会 ❷放弃，离开：Şehrin teslimi sırasında çok kan döküldü. 弃城时发生了激烈的战斗。❸【转】承认，同意 ❹投降，降服，屈从，屈服：kayıtsız ve şartsız ～ 无条件投降 ❺听天由命 ❻〈乐〉叠句 Ⅱ *ünl.* (喊话) ❶投降吧！❷我投降！◇(*-i*) **～ almak** ①接收，收取，收回 ②俘获，俘虏 **～ bayrağı çekmek** ①举白旗，宣布投降；认输，宣告失败 ②屈服，屈从 (*-i*, *-e*) **～ etmek** ①委托，托付，交给，交付，交还，移交给：Aldığımız evi bize daha teslim etmediler. 他们还没有把我们买的房子交给我们。Kitabı sana teslim ediyorum. 我把书交给你。②放弃，抛弃，丢弃；离开 ③承认，赞同：Benim haklı olduğumu herkes teslim etti. 大家都认为我是对的。④委身于，使嫁给 **～ olmak** ①投降，认输：Askerler sonuna kadar çarpıştı, teslim olmadı. 战士们都战斗到最后一息，没有投降。Teslim ol! 投降吧！②顺从，服从；信赖，信任 **～ taşı** 〈宗〉比克特西教团教长胸前佩带的 12 角形的玉石教派符号 **～ tesellüm** 交接：Yeni gelen müdürle teslim tesellüm muamelesi yapıldı. 与新来的经理办理的交接手续。**～e mecbur etmek** 迫使投降

teslimat [tesli:ma:t] (阿) *is.* 【旧】交付的货物，支付的款子，支付金额

teslimiyet [tesli:miyet] (阿) *is.* 屈服，屈从；降服，投降 ◇**～ göstermek** 投降 **～e arz etmek** 宣布投降

teslimiyetçi Ⅰ *is.* 投降分子，投降主义者 Ⅱ *s.* 投降主义者的，投降主义的

teslis [tesli:s] (阿) *is.* 【旧】❶使增加到三倍；三分法 ❷(基督教)三位一体(即圣父、圣子、圣灵合成一神)，三位一体论

tesmiye (阿) *is.* 名称，命名 ◇(*-i*) **～ etmek** 命名为，起名叫，称为，称作 **～ olunmak** 自命为；被称为

tespih [tespi:h] (阿) *is.* 念珠 ◇**～ çekmek** 数念珠

tespih ağacı *is.*〈植〉楝树(*Melia azaderach*)

tespih ağacıgiller *ç.is.*〈植〉楝科(*Meliaceae*)

tespih böceği *is.*〈动〉潮虫，潮湿虫(*Oniscus murarius*)

tespihçi *is.* 制售念珠的人

tespihli *s.* ❶有念珠的 ❷〈建〉有凸圆线脚的：～ silme 〈建〉凸圆线脚

tespit [tespi:t] (阿) *is.* ❶巩固，加固；固定住 ❷确定，确立；确认，证实，认定 ◇～ **etmek** ①加固，使固定住；使更加结实，使更牢固 ②确定，确认，证实，认定：Suçlunun kimliği tespit edildi. 罪犯的身份被确定。

tesri, -i [tesri:] (阿) *is.* 【旧】使加快，使加速

test (英) *is.* ❶试验；测验 ❷考查，试用；考验 ❸测验，小考，考试：Kimi okullara girebilmek için test sınavını başarmak gerekir. 有些学校必须通过考试才能上。❹化验；化验法

TESTAŞ 【缩】土耳其电子工业和贸易股份有限公司(Türkiye Elektronik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi)

testekerlek *s.* 圆圆的：Güneş testekerlek ve kıpkırmızı batıyordu. 圆圆红红的太阳下山了。

testere [te'stere] (波) *is.* 锯：～ çaprazı (或 eğesi) 锯锉 ～ dişi 锯齿 ～ kolu 锯把 ～ şasesi 排锯，排锯机 ～ tozu 锯屑 ağaç ～si 木锯 demir ～si 钢锯 el ～si 手锯 kıl ～ 细工锯，钢丝锯 şerit ～ makinesi 机动的带锯 şeritli ～ 带锯 şeytan ～si 大木工锯 yuvarlak ～ makinesi 圆盘锯 zemin ～si 圆锯 Tahtayı bıçakla kesme, testereyle daha kolay kesersin. 不要用刀劈木头，用锯子锯更省力。

testere balığı *is.* 〈动〉锯鳐(*Pristis*)

testere balığıgiller *ç.is.* 〈动〉锯鳐科(*Pristidae*)

testere gagalı büyük ördek *is.* 〈动〉大秋沙鸭(*Mergus merganser*)

testere gagalı küçük ördek *is.* 〈动〉斑头沙秋鸭(*Mergus albellas*)

testerelemek (*-i*) 锯，锯出，锯成

testereli *s.* 有锯齿的

testereyaprak, -ğı *is.* 边上呈锯齿形的叶子

testi (波) *is.* ❶(细颈、大腹、有柄的陶瓷)水罐，瓦罐：su ～si 水罐 Testiden boşanırcasına yağmur yağıyordu. 下着倾盆大雨。❷一罐：bir ～ su 一罐水 ◇～ **gibi** 布袋状下垂的(乳房) ～ **kılıklı** 胖子 ～**yi doldurmak** 【俚】攒钱 ◆**Testiyi kıran da bir, suyu getiren de.** 成也萧何，败也萧何。**Testi su yolunda kırılır.** 瓦罐不离井上破。

testici *is.* 制售瓦罐的人

testicilik, -ği 制售瓦罐的行当

testi kabağı *is.* ❶〈植〉葫芦(*Lagenaria vulgaris*) ❷葫芦瓜形的器皿

testilik, -ği *is.* (院子里)放水罐的木架

testis (拉) *is.* 睾丸

testosteron (法) *is.* 睾(甾)酮，睾丸素

tesvit, -di [tesvi:t] (阿) *is.* 草稿；起草 ◇～ **etmek** ①(*-i*) 涂黑，染黑，弄黑 ②打草稿，打草图

tesviye (阿) *is.* ❶平整，弄平，找平：～ âleti 水准仪，水平尺 su ～si 水准仪 toprak ～si 平整土地 ❷支付，付款：bir borcun ～si 支付债务 ❸(军人的)通行证 ❹压实，夯实，捣固；踏实 ❺调解，调停，妥善解决(问题) ◇(*-i*) ～ **etmek** ①(使)平整，弄平，找平 ②支付，付款 ③调解，调停 ④压实，夯实

tesviyeci *is.* 钳工；磨工

tesviyecilik, -ği *is.* 钳工的手艺

tesviye ruhu *is.* 【旧】水准仪气泡

teşbih [teşbi:h] (阿) *is.* 【旧】❶〈文〉比喻，比拟，比方：Teşbihte hata olmaz (或 olmasın)! 打个不恰当的比方。❷比较，对照 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 比较，比作

teşci, -i [teşci:] (阿) *is.* 【旧】鼓励，鼓舞 ◇(*-i*) ～ **etmek** 鼓励，鼓舞，使振奋起来

teşdit, -di [teşdi:t] (阿) *is.* 【旧】❶加强，增强；加固，巩固 ❷〈语〉音的重叠；重叠符号 ◇～ **etmek** ①加强，加大 ②加固，使更牢固，使更结实

teşebbüs (阿) *is.* ❶尝试，试图，企图；努力；〈法〉未遂罪：intihar ～sü 自杀企图，自杀

未遂 istila ～sü 侵略意图 ～ hâlinde kalan suç 犯罪未遂 Bu hâle bir an önce çare bulmaya teşebbüs, her namus ve vicdan sahibinin vazifesidir. 设法解决这个问题是每一个有良知的人义不容辞的责任。❷行为：Kimsesiz çocukları yardım etmek takdir edilecek bir teşebbüstür. 帮助孤儿是一种应该赞赏的行为。❸发起，首倡，创始：～leri etraflıca geliştirmek 用一切手段发挥首创精神 ❹企业，机构：Küçük teşebbüs, özellikle genç girişimciler, Internet'i çok iyi kullanıyorlar. 小型企业，特别是年轻的企业家能够很好地利用因特网。◇(*-e*) **～ etmek** ①开始，着手 ②试图，企图；力求做 **～ fikir** (或 **hevesi**) 进取心，进取精神；首创精神 **～ sahibi** ①首倡者，倡议者，发起人，创始人 ②企业家，企业主 **～e geçmek** 表现出主动精神；开始，着手 **～e girişmek** 进行尝试；开始实现 **～e göstermek** 表现出主动精神；开始，着手 **～te bulunmak** ①开始，着手 ②试图，企图；力求做：Mesele çok nazik olduğu için kendi başıma bir teşebbüste bulunmaya cesaret edemedim. 兹事重大，我不敢擅做主张。**～ü ele almak** 采取主动，首倡，发起

teşehhüt, -dü (阿) *is.* (做祷告时)坐着祷告 ◇**～ miktarı** 片刻，一会儿

teşekkül (阿) *is.* ❶形成，组成，构成；组建，建立，成立 ❷结构，构造：yüz ve vücut ～leri 脸型和体型 cümle ～leri 句子结构 ❸团体，机构，组织：yarı resmi ～ler 半官方机构 bir siyasî ～ 一个政治组织 işçi ～ü 工人组织 resmî ～ 官方机构 ❹编队：bombardıman uçaklarından mürekkep ～ 由轰炸机组成的编队 ◇**～ etmek** ①由…组成，由…构成 ②成立，建立，组建

teşekkür (阿) *is.* 感谢 ◇(*-e*) **～ etmek** 谢谢，感谢：Mektubunuza teşekkür ederim. 谢谢您的来信。Teşekkür ederim. 谢谢！

teşerrüf (阿) *is.* 【旧】有幸；荣幸 ◇**～ etmek** 感到荣幸，受到尊敬；有幸结识：Beyefendiyle otelde teşerrüf etmiştim. 我在旅馆里已经荣幸地与这位先生认识了。Teşerrüf ettim. 我感到很荣幸。

teşevvüş (阿) *is.* 【旧】混乱；紊乱，慌乱，杂乱无章：ruhî ～ 内心的不安 ◇**～ husule getirmek** 制造混乱

teşhir [teşhi:r] (阿) *is.* ❶展出，陈列出，展示 ❷(作为一种处罚的)示众；把某人钉在耻辱柱上，使声名狼籍：～ hastalığı 〈心〉裸露癖，露阴狂 ～ hastası 有裸露(或露阴)癖者 ❸公布，颁布；宣读 ❹亮出，露出，拔出 ❺揭露；披露 ◇(*-i*) **～ etmek** ①展示，展出，陈列出：Askeri geçit töreninde, uçak savar füzeleri de teşhir edildi. 阅兵式上也展示了防空导弹。②示众：bir suçluyu suçüstü yakalamak ve onu hemen bütün halkın önünde ve her yerde ～ etmek 当场抓获犯罪分子并游街示众 ③揭露；披露：Binalarda eksik malzeme kullandığı tespit edilen şirketler teşhir edilip cezalandırılacak. 在房屋建筑工程中使用劣质材料的公司已被查清，将受到曝光和处罚。

teşhirci *is.* 〈心〉有裸露(或露阴)癖者

teşhircilik, -ği *is.* 〈心〉裸露癖，露阴狂

teşhis [teşhi:s] (阿) *is.* ❶〈医〉诊断 ❷辨别，鉴定；断定，认定；判断：DNA ～i 脱氧核糖核酸鉴定 ❸〈文〉拟人：～ ve intak 〈文〉拟人法 ◇(*-i*) **～ etmek** (或 **koymak**) ①辨别，鉴定；断定，认定；判断 ②诊断：1924'te kalp krizi teşhisi konan bir göğüs ağrısı geçirmişti. 1924 年他患了一次胸痛，诊断结果为心脏病。③使人格化，使栩栩如生，使具体现出 **～ olmak** 被断定，被认定

teşkil [teşki:l] (阿) *is.* ❶成立，建立；组成，构成，形成 ❷组织，机构 ❸〈军〉大队，分队 ◇(*-i*) **～ etmek** 成立，建立；成为，形成，构成，组成：bizim ～ ettiğimiz orkestra 我们组建的乐队 Kalbimin sana olan bağı günlük yaşantımda bana güç kaynağı teşkil ediyor. 我内心对你的牵挂是我日常生活中力量的源泉。

teşkilât [teşki:lâ:t] (阿) *ç.is.* ❶组织；形成，建立：～ devri 组织筹备期间 ❷组织；机构，机关，团体：askerî ～ 军事组织 Birleşmiş Milletler ～ı 联合国大会 gizli ～ 非法组织，秘密组织 depo ～ı 供应机关 idare ～ı 领导机关 ❸系统：radar ～ı 雷达系统 ❹〈地〉地形，地势，地貌 ◇**～ı esasiye kanunu** 【旧】宪法

teşkilâtçı *is.* 组织者，组织家，有组织能力的人

teşkilâtçılık, -ğı *is.* ❶有组织，组织性 ❷组织(能力)，组织者的身分

teşkilâtlandırılmak (*nsz*) teşkilâtlandırmak 的被动态

teşkilâtlandırmak (*-i*) teşkilâtlanmak 的使动态

teşkilâtlanmak (*nsz*) 形成组织，组织起来

teşkilâtlı *s.* 有组织的；有组织纪律性的：mikemmel ～ istihsal 高度组织性的生产

teşkilâtsız *s.* 无组织的；无秩序的

teşmil [teşmi:l] (阿) *is.* ❶搂住，抢住 ❷扩大，扩展 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①搂住，抢住 ②扩大，扩展，推广，包括

teşne (波) *s.* ❶【旧】渴的，口渴的 ❷【转】迫切希望的，渴望的：Ne kadar da teşne imiş askerliğe… 他曾多么渴望参军…

teşri, -i [teşri:] (阿) *is.* 立法：～ kuvveti 立法权 ◇～ **etmek** 颁布法律(法令、命令等)

teşrif [teşri:f] (阿) *is.* 【旧】❶去，到；出发，动身，前往：Teşrif nereye? 您这是去哪里？❷予以(某种)荣幸，赐以 ◇～ **buyurmak** 请大驾光临 (*-e*) ～ **etmek** ①去，到 ②光临，莅临：Bu akşam teşrif etmek lütfunda bulunursanız beni cidden minnettar etmiş olursunuz. 今晚您如能光临寒舍，我将万分感谢。

teşrifat [teşri:fa:t] (阿) *is.* 礼仪，礼节；礼宾

teşrifatçı *is.* ve *s.* ❶礼宾官 ❷拘泥于礼仪的

teşrifatçılık, -ğı *is.* ❶礼宾，礼宾官的职责(或身分)：～ vazifesi gören iki garson 负责礼宾的两个待者 ❷拘泥于礼仪，拘谨；繁礼多仪

teşrih [teşri:h] (阿) *is.* 【旧】❶剖析，分析，解释 ❷解剖；解剖学：～ ilmi 解剖学 ～ salonu 解剖室 ❸【俗】骨骼，骨头架子 ◇～ **etmek** ①剖析，分析，解释 ②解剖 ～ **masasına yatırmak** 详细检查，细看 ～**e dönmek** 变得骨瘦如柴，变得皮包骨

teşrihhane [teşri:hha:ne] (阿-波) *is.* 【旧】解剖室；解剖教室

teşriî [teşri:i:] (阿) *s.* (关于)立法的：～ heyet 立法委员会；立法会 ～ kuvvet 立法权 ～ masuniyet (议员的)人身不可侵犯

teşrik [teşri:k] (阿) *is.* 合伙，合作

teşrikimesai [teşri:'kimesa:i:] (阿) *is.* 【旧】❶合作 ❷【俚】性交 ◇(*-le*) ～ **etmek** ①合作 ②性交

teşrin [teşri:n] (阿) *is.* 【旧】10 月和 11 月的总称：birinci (或 ilk) ～ 10 月 ikinci (或 son) ～ 11 月

teşrinievvel [teşri:'nievvel] (阿) *is.* 【旧】10 月：～ İnkılabı 十月革命

teşrinisanî [teşri:'nisa:ni:] (阿) *is.* 【旧】11 月

teşt (波) *is.* 【俗】洗衣盆

teşvik, -ki [teşvi:k] (阿) *is.* ❶鼓励；奖励，奖赏：～ kanunu 奖励法 ～ primi 奖金 maddî ～ 物质奖励 ❷怂恿，煽动，挑唆，唆使 ◇～ **etmek** 鼓励；怂恿，煽动，唆使：fena yola doğru ～ etmek 怂恿上贼船，唆使学坏 harp ～ etmek 挑起战争

teşvikçi *is.* ve *s.* 鼓励的；怂恿的，煽动的，教唆的

teşvikkâr [teşvi:kkâ:r] (阿-波) *s.* 【旧】鼓励的；怂恿的，煽动的

teşviş [teşvi:ş] (阿) *is.* 【旧】扰乱，搞乱，使混乱 ◇(*-i*) ～ **etmek** 使不和，煽动不满；使完全瘫痪，使陷于混乱

teşyi, -i [teşyi:] (阿) *is.* 【旧】送行，送别；欢送；饯行 ◇(*-i*) ～ **etmek** 送行：Onları kasabanın kenarına kadar teşyi ettim. 我一直把他们送到了村外。

tetabuk [teta:buk] (阿) *is.* 【旧】一致(性)，协调(性)；符合，适合 ◇(*-e*) ～ **etmek** 一致，符合，适合：Beyanatınız tahrirî ifadenize tetabuk etmiyor. 您的声明和您的书面解释不一致。

tetanos, tetanoz (法) *is.* 〈医〉破伤风

tetebbu, -u [tetebbu:] (阿) *is.* 【旧】研究，探究：ilmî ～ler 科学研究 ◇(*-i*) ～ **etmek** 仔

细研究，精密地研究

tetik[1], -ği *is.* 扳机 ◇**～e basmak** 开枪，扣动扳机 **～e dokunmak** 开枪，扣动扳机 **～i çekmek** 开枪，扣动扳机：Şöyle bir kararladı ve tetiği çekti. 他随便瞄了一眼就开了枪。 **～ düşürmek** 开枪，扣动扳机 **～i indirmek** 开枪，扣动扳机 **～ kurmak** 扳起扳机

tetik[2], -ği *s.* ❶敏捷的，机敏的，麻利的，灵巧的 ❷细致的；警觉的，警惕的：adımı ～ almak 小心行事 ❸精细的，(需要)细心的：～ iş 细活儿，精巧工作 ◇**～ bulunmak** 保持警惕，保持警觉 **～ davranmak** 慎重行事 **～ durmak** 保持警惕，保持警觉 **～ üstünde beklemek** 保持警惕，保持警觉 **～ üzerinde olmak** 保持警惕 **～ini bozmamak** 保持冷静，保持镇静 **～te** (保持)警惕的，(保持)警觉的：Murat tehlikeyi sezmiş gibi tetikte. 穆拉特保持着警惕，似乎觉察出了什么危险。Kulağı tetikte, avuçları terlemiş, yüreği küt küt atıyor. 他小心倾听着，手心都出汗了，心怦怦直跳。**～te bulunmak** (或 **olmak, beklemek, durmak**) 保持警惕，保持警觉：Düşman karşısında her zaman tetikte olmak gerekir. 在敌人面前随时都要保持警惕。

tetikleşmek (*nsz*) 变得敏捷，变得机敏；变得警觉，变得警惕

tetiklik, -ği *is.* ❶敏捷，机敏，麻利，灵巧 ❷警觉(性)，警惕(性)，警戒(心)

tetir *is.* 【俗】❶核桃树叶；核桃的绿壳 ❷(绿的核桃壳、石榴等留下的)色斑

tetkik [tetki:k] (阿) *is.* 考察，考查；观察，研究，探究；分析：～ gezisi (或 seyahati) 外出巡视，去外地考察 arazi ～i 地形研究 ◇(*-i*) **～ etmek** 考察，考查；观察，研究，探究；分析：O da bizi can gözüyle tetkik ediyordu. 他也在仔细观察我们。

tetradimit (法) *is.* 〈矿〉辉碲铋矿

TEV 【缩】土耳其教育基金会(Türk Eğitim Vakfı)

tevafuk [teva:fuk] (阿) *is.* 【旧】一致，符合，吻合 ◇(*-e*) **～ etmek** 适合于，符合于，合乎，相符

tevahhuş (阿) *is.* 【旧】恐惧，害怕；惊吓；本能的恐惧 ◇(*-den*) **～ etmek** 大吃一惊，非常害怕，吓呆

tevakki [tevakki:] (阿) *is.* 【旧】注意，当心；提防，谨防；避免 ◇**～ etmek** 注意，当心；提防，谨防，避免

tevakkuf (阿) *is.* 【旧】❶停住，站住；逗留，停留：～ işareti 停车信号 ～ mahalli 车站 ❷依靠，依赖，依存 ◇**～ etmek** ①停住，站住；逗留，停留 ②(*-e*) 依靠，依赖，取决于，受支配，被左右 **～ zaviyesi** 〈技〉天然坡度的角

tevali [teva:li:] (阿) *is.* 【旧】❶不断的跟随 ❷继续，持续，不间断 ◇**～ etmek** ①不断地跟随 ②继续，持续，不间断：Ertesi sabah zafer haberleri tevali etti. 第二天上午，胜利的消息不断传来。İri iri katreler tevali etti. 黄豆大的汗珠不停地往下滚。

tevarüs [teva:rüs] (阿) *is.* 【旧】❶继承 ❷遗传 ◇**～ etmek** ①继承 ②经遗传而得

tevatür [teva:tür] (阿) *is.* 【旧】流言，传闻，传说：～ olunuyor ki… 有传闻说…

tevazu, -u [teva:zu] (阿) *is.* 【旧】❶谦虚，谦逊，谦恭，恭顺；顺从，听话 ❷朴素，朴实 ◇**～ göstermek** 表现很恭顺

tevazün [teva:zün] (阿) *is.* 【旧】等重，平衡，均衡，均势：～ şartları 平衡条件 muayyen ～ 〈物〉稳定平衡 ◇**～ etmek** 使等重，使相称，使均衡

tevbih [tevbi:h] (阿) *is.* 【旧】训斥，申斥，斥责；警告：şiddetli ～ 严重警告 ◇(*-i*) **～ etmek** 警告；责备，指责

tevcih [tevci:h] (阿) *is.* 【旧】❶转向，朝向；指向，对准，瞄准 ❷(称号、职位等的)授予，委任 ◇**～ etmek** ①转向，指向，对准，瞄准：Bana söz bile tevcih etmedi. 他连理也没有理我。②委任为，使担任；提拔，赏给职位

tevdi, -i [tevdi:] (阿) *is.* ❶委托，交付，托付；递交，面交 ❷吐露(秘密) ❸存储

tevdiat [tevdi:a:t] (阿) *is.* 费，款；会费；存款；寄存物 ◇**～ta bulunmak** 存(钱)

teveccüh (阿) *is.* 【旧】❶转向，朝向 ❷有好感，垂青，赏识；爱慕，倾心；夸奖，称赞；善意，友好：Sizin tevecühünüz. 您过奖了。Halkın bu yazara büyük teveccühü vardır. 这

位作家深受读者欢迎。Teveccühünüz efendim! 您太客气了！◇(-*e*) ～ **etmek** 找，提出；转向，朝向，指向；指望 (-*e*) ～ **göstermek** 夸奖，称赞；友好，款待；赏识，垂青

tevehhüm (阿) *is.* 【旧】❶怀疑，疑心；担心，害怕 ❷多疑，疑神疑鬼 ◇～ **etmek** ①怀疑，疑心；担心，害怕 ②多疑

tevek, -ği *is.* 【俗】切条，插条，葡萄插条

tevekkel (阿) *s.* 【旧】顺其自然的，听天由命的，逆来顺受的；希望侥幸成功的，碰运气的

tevekkeli [teve'kkeli] (阿) *zf.* (用于否定句中)无缘无故地，凭空地；枉然，白白，徒劳地，无用地；纯属偶然地：Tevekkeli ona deli dememişler. 他们管他叫疯子不是无缘无故的。Tevekkeli değil, onları o gün o lokantada gördüm, meğer hep orada buluşuyorlarmış. 那天我在那家饭馆里见到了他们，这可不是巧合，原来他们总是在那里聚会。

tevekkül (阿) *is.* 听天由命；顺从，屈从，听从：Tevekkülle ölümü beklemekten başka, kendileri için yapacak bir şey kalmadı. 除了等死，他们无计可施。Tevekkül içinde umutlarını geleceğe bağlamışlar. 他们听天由命，把希望寄托于未来。 ◇～ **etmek** 听天由命：Allah'a tevekkül et. 听天由命吧!

tevellüt, -dü (阿) *is.* 【旧】❶出生，出世：～ tarih 生日 ❷产生，出现；发生：Bundan büyük tehlikeler tevellüt edecek. 由此会产生很大的危险。

tevellütlü *s.* …出生的：1970 ～ler 1970 年出生的

teverrüm (阿) *is.* 【旧】患结核病 ◇～ **etmek** 患结核病

tevessü, -ü [tevessü:] (阿) *is.* 【旧】扩大，扩展；扩散，蔓延；胀大

tevessül (阿) *is.* 【旧】着手，入手做，开始做，进行，从事；采取，使用 ◇(-*e*) ～ **etmek** 进行，从事；采取，使用，动用：hareketi işgaliyeye ～ etmek 采取侵略行动 vaziyete göre icabına ～ etmek 根据情况采取必要措施 Muazzam bir milli servetin telef olmasına sebep olabilen hatalara asla tevessül edilmemeli. 绝不要犯下造成国家财产重大损失的错误。Başarmak için elimizden gelen her çare ve tedbire tevessül ettik. 为了获得成功我们采取了各种办法和措施。

tevettür (阿) *is.* 【旧】❶拉紧，绷紧，紧张，聚精会神 ❷〈物〉张力；压力：sathî ～ 表面压力 ❸〈电〉电压：alçak ～ 低压 yüksek ～ 高压 yüksek ～ cereyanı 高压电流

tevfikan [tevfi:'kan] (阿) *zf.* 【旧】(-*e*) 根据，按照：Türk Ceza Kanunua tevfikan… 根据土耳其刑法… bu emre ～ 按照这一命令

tevhit, -di [tevhi:t] (阿) *is.* 【旧】❶(使)联合，(使)团结，(使)统一 ❷一神论，一神教：～ ehlî 信一神教的 ◇(-*i*) ～ **etmek** (使)联合，(使)团结；统一，划一：Bütün kuvvetleri tevhit ederek umumî taarruza geçtik. 我们联合所有部队发动了总攻。

tevil [te:vi:l) *is.* 【旧】❶曲解，歪曲 ❷解释，诠释；辩解 ◇(-*i*) ～ **etmek** (故意)歪曲，曲解 ～ **götürmek** 辩解，开脱：Ne kadar inkâr etse hırsızlığı tevil götürmüyordu. 不论他怎么否认，都无法开脱其偷盗行为。

tevki, -i [tevki:] (阿) *is.* 〈史〉❶敕令上的御批 ❷御批敕令

tevkici *is.* 〈史〉掌墨大臣，负责在苏丹诏书上盖印的廷臣

tevkif [tevki:f] (阿) *is.* ❶拦阻，阻止，阻挡，截住；制止；箝制：～ ateşi 拦阻射击 ❷限制 ❸逮捕，拘捕，拘留：～ emri 逮捕令 ～ müzekkeresi 逮捕证 Suçlu, birkaç günlük bir tevkif devresinden sonra gizlice salıverildi. 罪犯拘留几天后被偷偷放掉了。◇～ **etmek** ①拦阻，阻挡，阻止，拦住；制止；箝制：Bir alayımız, düşmanın bir fırkasını sabahtan akşama kadar tevkif etmiştir. 我们的一个团从早到晚牵制住了敌人的一个师。②逮捕，拘捕；拘留 ③固定住，钉住，系住

tevkifhane [tevki:fha:ne] (阿-波) *is.* 拘留所，看守所，监狱

tevkil [tevki:l] (阿) *is.* 【旧】委任，委任代理，授予全权 ◇～ **etmek** 委任代理人(代表，律师)，授予全权；委托，托人办事

tevlit, -di [tevli:t] (阿) *is.* 【旧】❶生(孩子)；养出 ❷引起，产生 ◇(-*i*) ～ **etmek** ①生(孩子)；接生 ②引起，产生

tevliyet (阿) *is.* 【旧】❶委任基金会资产的监督官 ❷(基金会资产)监督官的职责

Tevrat [tevra:t] *öz.is.* ❶摩西五经(旧约圣经头 5 卷的总称) ❷(基督教的)圣经

tevsi, -i [tevsi:] (阿) *is.* ❶扩大，扩展；拉长 ❷推广，传播，散布 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①扩大，扩展，拉长 ②扩散，推广，散布

tevsik [tevsi:k] (阿) *is.* 文件，文献 ◇(*-i*) ～ **etmek** 用文件(或文献等)证明，提供文件(或证据等)

tevşih [tevşi:h] (阿) *is.*【旧】〈文〉离合诗，贯顶诗

tevzi, -i [tevzi:] (阿) *is.* 【旧】分配；分发：～ deposu 配给仓库 ～ edilmeyen mektup 无法投递的信 ～ harcı 送信费 ～ sandığı 〈电〉配电盘，分配板 ◇～ **etmek** 分配；分发

tevzi(**y**)**at** [tevzi:a:t] (阿) *ç.is.* 分配；分发：mahsul ～ı 分配产品 posta ～ı 分送 ◇～ **yapmak** 分配，分发，分送

teyakkuz (阿) *is.* 【旧】❶警惕，警觉；戒备 ❷睡醒 ◇～ **etmek** 睡醒

teyel *is.* 粗缝，疏缝，绗 ◇～ **yapmak** (或 **etmek**) 粗缝，疏缝，绗

teyellemek (*-i*) 粗缝，疏缝，绗

teyellenmek (*nsz*) teyellemek 的被动态

teyelli *s.* 粗缝的，疏缝的，(用大针脚)缭上的

teyemmüm (阿) *is.* 代净，土净(伊斯兰教净礼之一，即以土或沙代水净礼)

teyit, -di [te:yi:t] (阿) *is.* 【旧】证实；确认 ◇～ **etmek** 证实；确认

teyp, -bi (英) *is.* 录音机 ◇(*-i*) ～**e almak** 录音：Kardeşimin sesini teybe aldık. 我们把我弟弟的声音录了下来。

teyze [te'yze] *is.* ❶姨：Tatilde teyzemin evine gideceğim. 假期里我要去我姨家。❷阿姨

teyzezade [teyzeza:de] (土-波) *is.* 姨表兄弟姐妹

tez[1] (波) *s.* ve *zf.* 迅速的：Tez gel! 快来！Tez ol! 快一点！Kara haber tez duyulur. 【成】好事不出门，坏事传千里。El atına binen tez iner. 【成】好借好还，再借不难。◇～ **beri** 麻利地；轻松地：Adam biraz sağırdır, tez beri duymaz. 他有点聋，一下子没有听见。～ **canlı** ①性子急的；缺乏耐心的 ②精力充沛的，充满活力的，积极的 ～ **elden** 迅速地，很快地：Tez elden mektup yaz. 你赶快写信。～ **günde** 日内，最近几天，不久 ～ **vakitte** (或 **zamanda**) 尽快地 (*-den*) ～**i yok** 不晚于；立即，马上：Bugünden tezi yok, buradan kaçmalı. 他应当立刻从这里逃走。Yarından tezi yok seni oraya yollayacağım. 我马上就派你去那儿。Şimdiden tezi yok bunu yapmalısın. 这事儿你必须立即就办。

tez[2] (法) *is.* ❶论题，命题；立论；论点，观点；提纲：～lere dayanmak 根据论点 ❷论文，毕业(或学位)论文：～ini hazırlayan (或 savunan) 学位论文答辩人 ～ini mitolojiden hazırlayan gözlüklü bir delikanlı 一个正就神话学写论文的戴眼镜的年轻人 doktora ～i 博士论文 ◇～**i müdafaa etmek** 论文答辩

tezahür [teza:hür] (阿) *is.* 【旧】❶出现，显现，露出，表现出，显示出：dostluğun ～leri 友好的表现 ❷征状；迹象；特征；征兆；精神 ◇～ **etmek** 出现，显现，表现出来，显示出来：felâket sırasında toplumda ～ eden dayanışma ruhu 发生灾难时全社会所表现出来的互助精神

tezahürat [teza:hüra:t] (阿) *ç.is.* ❶欢呼，鼓掌欢呼，热烈欢迎：Bazı davetliler giderken gençler tempo tutup tezahürat yapıyorlardı. 一些客人离开的时候，年轻人有节奏地向他们欢呼。❷示威游行，示威集会 ❸【旧】症状；表现，迹象，征兆 ◇～ **yapmak** ①举行示威游行 ②欢呼

tezat, -dı [teza:t] (阿) *is.* ❶矛盾，抵触 ❷〈文〉对比，对照；反衬 ◇～**a düşmek** 陷入自相矛盾之中

tezatlı *s.* 矛盾的，对立的

tezayüt [teza:yüt] (阿) *is.* 【旧】增加，增多 ◇～ **etmek** 增加，增多

tezcek *zf.* 立即，立刻，即时，马上

tezdişilik, -ği *is.* 〈植〉雌，蕊先熟，雌性先熟

tezehhür (阿) *is.*

tezek, -ği *is.* ❶干牛粪：Kimi yerlerde tezek bir ısınma aracıdır. 有些地方烧干牛粪取暖。❷【俗】土块，泥块：yer ～i 泥炭，泥煤

tezekkür (阿) *is.* 【旧】❶讨论，商议 ❷想起，记起，回忆起 ◇(*-i*) ～ **etmek** 想起，记起 ②讨论；商量，磋商

tezellül (阿) *is.* 【旧】妄自菲薄，自卑自贱；轻视，蔑视 ◇～ **etmek** 贬低自己的身份，低三下四

tezelzül (阿) *is.* 【旧】震动，晃动；颤动；动摇：Bu haber üzerine Arif Efendinin senelerden beri hiç sarılmayan imanı biraz tezelzüle uğrar gibi oldu. 听了这个消息，阿里夫先生多年坚定的信念似乎受到了一点儿动摇。◇～ **etmek** 颤抖；晃动，摆动

tezene (波) *is.* (弹奏琴乐器用的)拨子，弦拨，拨弦片

tezgâh [tezga:h] (波) *is.* ❶机床，车床：freze ～ı 铣床 marangoz ～ı 细木工车床 planya ～ı 刨床 radyal maktap ～ı 旋臂钻床 revolver torna ～ı 六角车床 torna ～ı 车床，旋床 vargel ～ı 牛头刨床 yatay delme ～ı 卧式钻孔机床 ❷柜台；售货台；(厨房的)操作台；工作台；柜台式的长桌，吧台：kahveci ～ı 咖啡馆的柜台式长桌 satıcı ～ı 售货员柜台 ❸织机：dokuma ～ı 织布机 halı ～ı 织地毯机 iplik ～ı 丝织机 ❹造船厂，修船厂；(造)船台：gemi inşa ～ı 造船厂 ❺作坊，小型工厂 ◇～ **başı yapmak** 站在吧台旁喝酒 ～ **kurmak** 【俚】上床，性交 ～ı **kurmak** 开业，开张 ～ı**ndan geçmek**【俚】(女人)与某人性交，上某人的床

tezgâhlamak (*-i*) ❶放到织机上 ❷把(船)放到船台上 ❸为开动机床准备一切所需材料 ❹着手做，开始做 ❺策划，谋划：entrikalar ～ 搞阴谋诡计

tezgâhlanmak (*nsz*) tezgâhlamak 的被动态

tezgâhtar [tezgâ:htar] (波) *is.* 柜台售货员，服务员：～ ağzı 销售商品的美言，商品宣传

tezgâhtarlık, -ğı *is.* 售货员(或服务员)的职业或工作 ◇～ **etmek** ①当售货员，当服务员 ②【转】吹嘘，推销，兜售，花言巧语兜售

tezgi *is.* 性急，急忙，急促，匆忙

tezhip, -bi [tephi:p] (阿) *is.* ❶镀金，涂金 ❷〈印〉(卷首或章首的)书眉彩色或装金的装饰图案 ◇～ **etmek** 镀金，包金

tezhipci *is.* 镀金匠

tezkere (阿) *is.* ❶短笺，便条 ❷公文，公函；退伍证；许可证：ikamet ～si (外国人的)居留证 yol ～si 通行证，出差证明 ❸〈文〉(附带诗选的)诗人传记集 ◇～ **almak** 退伍 ～ **bırakmak** 超期服役 ～**sini eline vermek** 解雇

tezkereci *is.* ❶退伍军人，复员军人；后备兵 ❷诗人传记集的作者 ❸【口】(法院的)书记员 ◇～ **olmak** 退伍；退职

tezkerelik, -ği *is.* ❶公文用纸 ❷即将退伍的军人

tezkire *is.* 许可证

tezkiye (阿) *is.* 【旧】❶净化；脱尘归净，去除尘世欲念 ❷名声，名誉，声望，口碑 ❷(穆斯林葬礼仪式的一部分)查证死者的品行；调查(证人的)品行 ◇～ **etmek** 证明清白；称赞 ～**si bozuk** 口碑不佳的，名声不好的 ～**sini düzeltmek** 改过自新，恢复名誉

tezlemek (*-i*) ❶加速，加快 ❷催促，使迅速做

tezleşmek (*nsz*) 加快，变快

tezleştirmek (*nsz*) tezleşmek 的使动态

tezli *is.* 有论点的，持某种论点的

tezlik, -ği *is.* ❶快速，迅速，急忙，匆忙：～ fiili 〈语〉迅捷动词(由动词 + 副动词词缀 i + 动词 vermek 构成) ❷急性子；缺乏耐心，不耐烦，急不可待

tezvir [tezvi:r] (阿) *is.* 【旧】❶撒谎，欺骗 ❷(以谎言)挑拨离间，搬弄事非，阴谋；诬蔑，中伤，诽谤，诋毁

tezvirat [tezvi:ra:t] (阿) *ç.is.* 【旧】❶撒谎，欺骗 ❷(以谎言)挑拨离间，搬弄事非：aleyhinde ～ta bulunmak 诽谤，底毁，造谣中伤

tezyif [tezyi:f] (阿) *is.* 【旧】❶轻视，轻漫；蔑视，鄙视 ❷取笑，嘲弄，愚弄 ◇～ **etmek** ①蔑视，鄙视，轻视 ②取笑，嘲弄，愚弄

tezyin [tezyi:n] (阿) *is.* 【旧】装饰，装潢；点缀 ◇～ **etmek** 装饰，装潢；点缀

tezyinat [tezyi:na:t] (阿) *ç.is.* 装饰品；布景；陈设，摆设

tezyinî [tezyi:ni:] (阿) *s.*【旧】装饰性的，与装饰有关的，有关装饰的：～ sanatlar 装饰艺术

tezyit, -di [tezyi:t] (阿) *is.* 【旧】增加，增多；扩大；提高 ◇～ **etmek** 增加，增多；扩大；提高

TFD 【缩】土耳其物理协会(Türk Fizik Derneği)

TFF 【缩】土耳其足球联合会(Türkiye Futbol Federasyonu)

TFFHGD 【缩】土耳其足球主裁判和巡边员协会(Türkiye Faal Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği)

TGC 【缩】土耳其新闻工作者协会(Türkiye Gazetecile Cemiyeti)

TGS 【缩】土耳其造船工业(Türkiye Gemi Sanayi)

Th 〈化〉钍(Toryum)

THK 【缩】土耳其航空协会(Türk Hava Kurumu)

THT 【缩】土耳其空运(Türk HavaTaşımacı)

tıbben [tı'bben] (阿] *zf.* 从医学的角度，在医学方面，出于医学原因

tıbbî [tıbbi:] (阿) *s.* 医学的，和医学有关的，可作医用的：～ bitkiler 药用植物 mustahzarlar 制剂(药品)，成药 ～ nebatlar 药用植物，药材 ～ otlar 药草 ～ yardım 医疗，医疗救护

tıbbiye (阿) *is.* 医学院

tıfıl (阿) *is.* 儿童，小孩

tıgala *is.* 【旧】(医疗用的)大戟科乳汁树脂

tığ[1] (波) *is.* ❶钩针 ❷(鞋匠等用的)钻子，尖锥 ❸(木工刨的)刨铁，刨刀 ◇～ **gibi** 身材修长的，细长挑的：～ gibi delikanlı 一个细高挑的年轻人

tığ[2] (波) *is.* 刀，剑 ◇～**-ı teber şah-ı merdan** 一无所有，身无分文

tığlamak (*-i*) ❶切开(伤口) ❷(用针、锥等尖利器物)刺入，刺穿，刺破；穿孔 ❸宰杀(牺牲) ❹【俚】与(女子)性交 ❺窥视，偷看 ❻(伤口)剧烈地疼痛

tığmak (*nsz*) 【俚】悄悄地离去，悄悄地溜走，偷偷地逃走：Çoktan tığmış. 他好象早就溜了。

tık *is.* 啪啪声，当当声 ◇～ ～ ①咚咚声，哒哒声：Sonra tık tık kapıya vurdu. 而后他轻轻地敲了敲门。②滴答(钟表摆动声)：Saatinin tık tıkı geliyor. 传来了钟的滴答声。

tıka basa Ⅰ *s.* 满的，满满的；满得不能再满的，挤得水泄不通的：～ insanla dolu 人挤得水泄不通的 Ⅱ *zf.* ❶(塞得)满满地：Bavulu tıka basa doldurdu. 他把箱子塞得满满的。Kompartman tıka basa doluyudu. 车厢包间挤得满满的。❷(吃得或喂得)过饱 ◇～ **yemek** 吃得饱饱的，吃撑

tıkaç, -cı *is.* ❶软木塞，塞子；瓶塞，栓；堵窟窿用的东西 ❷〈医〉血管栓塞 ❸〈地〉火山弹 ◇～**larını atmak** ①打开瓶塞 ②【转】公开地说

tıkaçlamak (*-i*) (用塞子)塞住

tıkaçlanmak (*nsz*) tıkaçlamak 的被动态

tıkaçlı *s.* 有塞子的，用塞子塞住的

tıkaçsız *s.* 无塞子的，未塞住的

tıkalı *s.* 堵住的；阻塞的：kulakları pamukla ～ bir adam 用棉花堵住了耳朵的人 kapıyı ～ tutmak 堵住门

tıkamak (*-i, -e*) ❶塞住，堵住；塞入；插入；放入：şişenin ağzını mantarla ～ 用木塞塞住瓶口 kulaklarına pamuk ～ 用棉花堵住耳朵 ❷封锁，阻断，关闭；挡住：Koca bir otobüs yolu tıkadı. 一辆大巴把路堵死了。❸(*-i*) (把门、窗、孔、隙等)填塞 ❹〈海〉修补，堵漏

tıkanık, -ğı Ⅰ *s.* 塞住的，堵住的；阻塞的：Bugün trafik çok tıkanık. 今天交通非常堵。Ⅱ *is.* ❶软木塞；塞子 ❷停滞，停顿，萧条：iktisadî ～ 经济萧条

tıkanıklık, -ğı *is.* ❶阻塞，拥塞；僵持(状态)，障碍：görüşmelerde yaşanan ～ 谈判中出现的僵局 trafik ～ı 交通阻塞 ❷呼吸困难，气闷，窒息：Nefes alırken hafif bir tıkanıklık hissettiğini söylüyor. 他说呼吸的时候感到气闷。

tıkanmak (*nsz*) ❶ tıkamak 被动态：Borunun deliği tıkandı. 管子上的洞堵住了。İşe gidiş ve işten çıkış saatlerinde trafik tıkanıyor. 上下班时交通堵塞。❷哽，哽塞，喘不过气来，喘吁吁；哽噎：gülmekten ～ 笑得喘不过气来 Anlatıkça heyecana geliyordu; nefesi tikanıyordu. 他越说越激动，上气不接下气。Nefesim tıkandı. 我喘不过气来。❸(*-den*) 厌恶，厌食

tıkatmak (*-i, -e*) tıkamak 的使动态

tıkayıcı *is.* 快门；光阑；遮光罩

tıkılmak (*nsz*) ❶ tıkmak 的被动态：Dama tıkıldı. 他被送进了监狱。❷挤进，拥入：Mecliste altmış kişi bir odaya tıkıldık. 议会里我们 60 个人挤进了一个房间。Erkenden yatağa tıkıldım. 我早早地上了床。

tıkım *is.* (满满的)一大口

tıkınmak (*nsz*) 狼吞虎咽地吃，贪婪地吃；想吃就吃；有什么就吃什么：Bütün gün tıkınıyor, böyle perhiz mi olur? 他整天见什么就吃什么，哪有这样节食的？

tıkır tıkır Ⅰ *yans.* ❶吱吱声，咯吱声，丁当声：Fareler çatıda tıkır tıkır gürültü ediyorlar. 老鼠在屋顶上发出吱吱的声音。❷滴答声 Ⅱ *zf.* ❶嘎嘎地，嘎吱嘎吱地：Araba tıkır tıkır gidiyor. 车子正在嘎吱嘎吱地行进。Arada tenha düz yolda tıkır tıkır gidiyor. 车子在空旷平坦的公路上疾驶。❷连贯地，流畅地，顺畅地；精确地，准确地：Bütün harfleri yanlışsız tıkır tıkır saydı. 他把所有字母准确无误地流畅地说了一遍。Parayı tıkır tıkır sayıyor. 他正在熟练的点钱。Bilgisayarım tıkır tıkır çalışır. 我的计算机运转很顺畅。◇**～ı yolunda olmak** (或 **gitmek**) 生活富裕，衣食无忧 **～ında** 顺利的，按部就班的，状况良好的：Her iş her zaman tıkırında gitmez. 不是什么事都总能顺顺利利的。Bu adam hastalanmış yine, işleri yine tıkırında değil. 他又病了，一切还是照旧地糟糕。Gelirim tıkırında. 我的收入还不错。**～ını yoluna koymak** 使经济状况好转，变得宽裕，变得富有

tıkırdak, -ğı *is.*〈动〉家鸭(*Anas*)

tıkırdamak (*nsz*) ❶发出尖细的金属声；轧轧响，发出吱吱声，发出咯吱声，发出嘎嘎声，发出啪啪声：Bir kaç dakika sonra kapı tıkırdadı. 几分钟后门吱吱响了一下。Yaylı tahta köprü boyunca tıkırdayarak ilerliyordu. 马车在石桥上咯吱咯吱地行进。Hizmetçinin taşlıkta tıkırdayan nalınlarını duydu. 他听到了佣人走在石子路上咯哒咯哒的木屐声。❷把…碰得丁当响

tıkırdatmak (*-i*) ❶ tıkırdamak 的使动态：pencereyi ～ 啪啪地敲窗户 ❷把(水等)煮沸

tıkırtı *is.* ❶吱吱响，咯吱声，嘎嘎声，啪啪声：dönen şişlerinin ～ları 瓶子倒下发出的丁当声 ❷滴答声：saatin ～sı 钟表的嘀嗒声 ❸丁当声：Sofrada çatal ve tabak tıkırtılarından başka ses yok. 饭桌上只有刀叉和盘子的碰撞声。

tıkışık *s.* 挤在一起的，拥挤的；压缩的

tıkışıklık, -ğı *is.* 拥挤，狭窄，窄小

tıkışmak (*nsz*) 挤进；拥挤：Altı kişi bir arabaya tıkıştılar. 有 6 个人挤进了一辆汽车。

tıkıştırmak (*-i, -e*) ❶塞进；用力推入：Bavula her şeyi tıkıştırdım. 我把所有的东西都塞进了箱子。❷(*-i, nsz*) 贪婪地吃，狼吞虎咽地吃：Birkaç lokma tıkıştırıp işine gitti. 他胡乱地吃

了几口饭就去上班了。❸夹住，压住，挤住(喉咙、胸部等使呼吸困难)

tıkız *s.* ❶坚硬的，干硬的，硬的：～ bir yastık 一个坚硬的枕头 ～ bir ekmek 干硬的面包 ～ bir hamur 硬面团 ❷圆滚滚的，丰满的，胖的，短粗的，粗壮的

tıkızlaşmak (*nsz*) ❶变得坚硬，变硬 ❷变得丰满，变得粗壮，发胖

tıkızlık, -ğı *is.* ❶坚硬，干硬 ❷丰满，肥胖，短粗，粗壮

tıklamak (*-e*) 点击：sol fare tuşuna çift ～ 双击鼠标左键

tıklatmak (*-i*) 敲打，啪啪地敲，当当地敲：kapıyı ～ 啪啪地敲门

tıklım tıklım *s. ve zf.* 满满的(地)，拥挤的(地)；饱饱的(地)：～ eşyalarla dolu mağaza 摆满货物的商店 ～ dolmuş 装得满满的 yaralılarla ～ dolu istasyon 挤满伤员的车站 Tren tıklım tıklım dolu. 火车里挤满了人。

tıkmak, -ar (*-i, -e*) ❶塞入：Bütün eşyasını bir sandığa tıktı. 他把所有东西都塞进了一只箱子里。❷【俚】打发到；关到，送到(远方或不易出来的地方)：Hırsızı hapse tıkmışlar. 他们把小偷关进了监狱。❸塞上，堵上，堵住：lâkırdıyı ağıza ～ 使住口，不让说话 Haykırışlarını işitmemek için kulaklarımı tıkıyordum. 我把耳朵堵了起来，不想听他们的叫喊声。

tıknaz *s.* 圆滚滚的，丰满的，粗壮的，短粗的，矮粗的

tıknazlık, -ğı *is.* 圆滚滚的样子，丰满，矮壮，粗壮

tıknefes *is. ve s.* (患)哮喘的，下气不接下气的，呼吸困难的；哮喘；窒息，气闷

tıksırık, -ğı *is.* 喷嚏(声)

tıksırıklı *s.* ❶打喷嚏的 ❷【转】不舒服的

tıksırmak (*nsz*) 闭着嘴轻轻地打喷嚏

tılsım (阿) *is.* ❶魔法，妖术，魔力，神力 ❷护身符，符咒，避邪物，宝物：Kuşağında uğur tılsımı diye bir yeşim taşı taşıyor. 他在腰间挂着一块避邪的玉石。❸【转】办法，措施 ◇ **～ bozmak** 破妖术 **～ bozulmak** 法术被破：Tılsım bozulmuş. Uyuyanlar uyanmışlar. Taş kesilenler yeniden canlanmış. 魔力被破解了。沉睡的人苏醒了，变成石头的人重生了。

tılsımlı *s.* 有神力的，有魔力的；带护身符的；有符咒的

tımar[1] (波) *is.* ❶【旧】包扎，裹伤；敷药，清洗，处理 ❷嫁接，枝接；修剪，修整：～ görmemiş sık, gür bir ayvalık 一个无人修整的浓密茂盛的榲桲树林 ❸(土地等的)整治，耕种，中耕 ❹(对马等牲畜的)照料，擦洗，梳毛：Tımar tam bir saat sürüyor, yarım saat hayvanın bir tarafı, yarım saaat öbür yanı. 他给牲口梳理了整整一个小时，半小时梳一边，半小时梳另一边。❺照料费 ◇**～ etmek** ①包扎，给(伤口)敷药 ②给(马等牲畜)擦洗，梳毛：Arabacı atları tımar ediyordu. 车夫正在给马擦洗。Sen dede ben dede, bu atı kim tımar ede? 【成】你不做，我也不做，那么让谁来做？③修剪，修整(树林)；整治(土地)

tımar[2] *is.* 〈史〉采邑，领地，封地

tımarcı[1] *is.* ❶马倌，马夫 ❷【旧】卫生员，护理员，外科医生助手

tımarcı[2] *is.* 采邑主

tımarhane [tımarha:ne] (波) *is.* 精神病院，疯人院：Paran varsa cümle âlem kulun, paran yoksa tımarhane yolun. 【成】有钱能使鬼推磨，无钱寸步难行。◇**～ kaçkını** 【转】疯狂的，歇斯底里的 **～ye düşmek** 被送进精神病院

tımarhaneci *is.* 精神病院卫生员 ◆**Tımarhanecinin gözü kör olsun!** 他真该进疯人院！

tımarhanelik, -ği *s.* 该住进疯人院的，极其疯狂的

tımarlamak (*-i*) ❶包扎，给(伤口)敷药 ❷修剪，修整(树林)；整治(土地) ❸给(马等牲畜)擦洗，梳毛：Eşeği tımarlayan osuruğuna katlanır. 【成】既干这种活儿，就吃得了这种苦。

tımarlı[1] *s.* ❶(伤口)经过包扎的，经过清洗的，敷过药的，处理过的 ❷(树林等)修剪过的，修整过的；(土地)经过整理的，平整过的 ❸(马等)得到照料的，经过擦洗的，梳过毛的

tımarlı[2] *s.* 采邑内供养…(名)骑兵的(采邑主)

tımırlamak (*-i*) ❶服侍，照料，侍奉 ❷包扎(伤口) ❸耕，耕作 ❹枝接，合接

tımtıkız *s.* 很粗的；很厚实的，很胖的

tın *is.* 丁当声 ◇～ ～ **etmek** 发出丁当声，丁当作响

tınaz *is.* 堆，垛；干草垛，禾垛，(脱粒后等待扬场的)谷堆：kitap ～ları 一堆堆的书，书堆 ◇～ **gibi** 象座山似的 ～ **makinesi** 堆垛机，码垛机

tınç *s.* 安静的，平静的，宁静的，静谧的

tınçlık, -ğı *is.* 安静，宁静，平静，安宁，静谧

tıngadak [tı'ngadak] *zf.* 突然(并伴随撞击声)地：Sahan tıngadak düştü. 盘子啪的一声掉在了地上。

tıngıldak, -ğı 锣

tıngır Ⅰ *is.* ❶金属撞击声，丁当声：Düşen kap tıngır diye ses çıkardı. 盆掉在地上哄当一声。❷【俚】钱：Cebinde tıngırı kalmamıştı. 他口袋里没有钱了。Ⅱ *s.* ❶【俚】赤贫的，不名一文的，寒酸的 ❷【俚】空的 ◇～ **elek** ～ **saç, elim hamur karnım aç** 为他人做嫁衣裳 ～ **elek** ～ **tas** 家徒四壁，空空如也 ～ **mıngır** ①丁丁当当地，乒乒乓乓地，有回响地：Merdivenden tıngır mıngır iniyordu. 他乒乒乓乓地从楼上走了下来。②(走路)不慌不忙地，从从容容地：Caddeden tıngır mıngır gittik. 我们不慌不忙地从街上穿过。～ ～ ①丁丁当当地，乒乒乓乓地，有回响地 ②空的：～ ～ boş bir ev 一所空空如也的房子 ～**ı yolunda** 宽裕的，富裕的

tıngırdamak (*nsz*) ❶发出丁当声，丁当作响 ❷【俚】死

tıngırdatmak (*-i*) tıngırdamak 使动态：darbuka ～ 敲鼓 piyano ～ 弹钢琴

tıngırtı *is.* 金属撞击声，丁当声，丁咚声，铮铮声

tını *is.* 音品，音色，音质

tınlamak (*nsz*) 发出丁当声，丁当作响，回响：Nehirler akıyor, orman ve dağ tınlıyor. 河水在奔流，森林里和山里发出哗哗的声响。

tınmamak (*nsz*) ❶不出声，不吭声：Hiç tanmadı. 他一声也不吭。❷不重视，不注意，不关心

tınmak, -ar (*-i, nsz*) 【俚】(多用于否定形式) ❶在意，在乎；理睬 ❷发声，出声：Adam hiç tınmadı, cıgarasından derin bir soluk aldı. 他一声不吭，深深地吸了一口烟。◇**tınmaz melâike** 老实巴交的人，不声不响的人，寡言少语的人

tınmaz *s.* 沉默的，默不作声的，不说话的

tınnet (阿) *is.* ❶丁当声 ❷〈乐〉音品，音色，音质

tıp, -bbı (阿) *is.* 医学；行医：～ adamları 医生 ～ bilimi 医学科学 ～ fakültesi 医学院 adlî ～ 法医学

tıpa [tı'pa] *is.* ❶(瓶子、坛子等的)塞子：şişe ～sı 瓶塞 ❷〈军〉导火线，导火索，引信

tıpalamak (*-i*) 用塞子塞住

tıpalanmak (*nsz*) tıpalamak 的被动态

tıpalı *s.* 有塞子的，用塞子塞住的

tıpasız *s.* 没有瓶塞的

tıpatıp [tı'patıp] *zf.* 丝毫不差地，不差毫厘地：～ aynı 完全相同 Kız tıpatıp babasına benziyor. 这个女孩和她的爸爸长得一模一样。Ceket vücuduna tıpatıp geldi. 衣服正合他的身。

tıpırdamak (*nsz*) 发出滴答声，发出轻微的跳动声或脚步声

tıpırdatmak (*-i*) tıpırdamak 的使动态

tıpırdı, tıpırtı *is.* (连续的)滴答声，轻轻的跳动声或脚步声

tıpır tıpır *zf. ve yans.* 滴滴答答地；滴滴答答声：Yağmur damlaları tıpır tıpır çadıra düşüyor. 雨珠滴滴答答地落在帐逢上。

tıpışlamk (*-i*) 【俗】轻拍(孩子背部以哄其入睡或安静)

tıpı tıpına *zf.* 完全地，完全相同地：İşte bu kadın tıpı tıpına onun kapağındaki resme benziyor. 就是这个女人与封面上的照片一模一样。

tıpış tıpış *zf. ve yans.* 噔噔地；噔噔的脚步声：Çocuk tıpış tıpış geldi. 小孩噔噔地走了过来。◇～ **gitmek** (或 **yürümek**) ①以小而疾的步子行走 ②【转】不情愿地去(或离开)某地，磨磨蹭蹭地去(或离开)某地

tıpkı [tı'pkı] (阿-土) Ⅰ *zf.* 一模一样地，完全相同地，丝毫不差地：Çocuk tıpkı babasına benziyor. 孩子长得和他爸爸一模一样。Murat tıpkı teyzesi gibi konuşyor. 穆拉特讲话同他姨妈一模一样。Ⅱ *is.* 完全相同的事物，一模一样的东西：Bu masanın tıpkısı bizde de var. 我们有一张与这张完全一样的桌子。Tıpkısını bulamadı. 他找不到一模一样的东西。◇～ **～sına** 一模一样地，完全相同地：Bu iki kumaş tıpkı tıpkısına aynı. 这两块布一模一样。

tıpkıbasım *is.* 摹本，拓本，复制本；真迹复制

tıpkıçekim *is.* ❶影印，复印 ❷影印件，复印件

tıpkılık, -ğı *is.* ❶相同，同样，一致 ❷类似，相似

tıp tıp *zf. ve yans.* 咚咚声，哒哒声，(心跳的)突突声，怦怦声：Yüreği tıp tıp atıyor. 他的心怦怦地跳着。Tavandan su tıp tıp damlıyor. 水从屋顶巴答巴答地滴落。

tırabzan *is.* (楼梯、桥等的)柱形栏杆，扶手：İhtiyar kadın tırabzanlara tutunarak merdivenden iniyor. 老太太扶着楼梯下楼。◇～ **babası** ①楼梯端柱，螺旋楼梯中柱 ②【转】有名无实的父亲，缺少权威和影响的父亲，妄为人父的人

tırak *zf.* 硬物撞击声

tıraka *is.* 【俚】恐惧，畏惧，害怕

tırakalı *s.* 【俚】胆小的，胆怯的，怯懦的

tırampa 见 trampa

tırampet 见 trampet

tıraş (波) *is.* ❶剪短，剪掉 ❷刮脸，修面：～ bıçağı (剃须)刀片 ～ fırçası (用以涂沫皂液的)修面刷 ～ kremi 剃须膏 ～ makinesi 保险(剃)刀 ～ sabunu 剃须皂 elektrikli ～ makinesi 电动剃须刀，电动刮胡刀 ❷(男子的)发型：asker ～ı 士兵发型 ❸未剪的头发或未刮的胡须：Üç günlük tıraşıyla hasta yatıyor. 他卧病在床，有 3 天没刮胡子了。❹过细，雕琢；刨平，刨光 ❺【俚】无聊的话，无稽之谈，闲扯，扯淡：Bırak tıraşı, doğru konuş. 别瞎扯，说实话。O kovanın tıraşına boş ver! 你甭把那个无耻之徒的无稽之谈当真！◇～ **edilmek** 刮好脸，修好面 ～ **etmek** ①刮脸，修面；剃 ②【俚】撒谎，胡诌，添枝加叶地讲 ～ **ettirmek** 让刮脸 ～ **olmak** 刮脸，修面 ～**a tutmak** 【俚】以令人生厌的唠叨拖住某人 ～**ı gelmek** (或 **uzamak**) 胡须(或头发)过长(而需要刮脸或理发)：Tıraşı uzadı (或 geldi). 他该刮脸了。◆**Tıraşı ağamış.** 他已到了暮年。

tıraşçı *s. ve is.* 【俚】❶喜欢撒谎的，好瞎扯的 ❷喋喋不休的，唠唠叨叨的

tıraşlamak (*-i*) ❶过细，雕琢；刨平，刨光 ❷刮脸，修面 ❸【俚】瞎扯，胡说八道

tıraşlı *s.* ❶刮过脸的 ❷须发过长(而需要修剪)的 ❸平整的，光滑的

tıraşsız *s.* ❶未刮脸的 ❷不平整的，不光滑的

tırfıl[1] 见 tirfil

tırfıl[2] ◇～ ～ 带齿的，有好些缺口的(指刀等)

Tırhallı *öz. is.* (源于希腊城市特里卡拉)特里卡拉人：Tırhallı (hep) bir hallı. 【成】彼此彼此，半斤八两，全都一样，没有什么分别

tırhandil *is.* 帆桨兼用的小船

tırık *is.* 吱呀声：Kapı tırık diye kapandı. 门吱呀一声关上了。

tırıklamak (*-i*) 【俚】偷，偷窃，盗窃

tırık tırak *zf.* 木制品撞击声

tırıl *s.* 【俚】❶裸体的，赤身裸体的，衣不蔽体的 ❷【转】身无分文的，不名一文的

tırıl tırıl *yans.* 突突跳动声 ◇～ **titremek** 抖成一团，哆嗦得很厉害

tırıllamak (*nsz*) 赤身裸体，衣不蔽体；身无分文，不名一文

tırıllık, -ğı *is.* ❶裸体，赤身裸体 ❷没有钱，缺钱

tırınk *is.* 铛，当啷声

tırıs *is.* (马的)速步快走，小跑 ◇～ **gitmek** (马)快走，小跑 ～ ～ 快速地，急匆匆地，一路小跑地 ～**a kalkmak** (马)开始小跑，开始快走：At yola çıkar çıkmaz tırısa kalktı. 马一上路，就小跑起来了。◆**Bana tırıs gider.** 我才不在乎呢。

tırkaz *is.* 【俚】(门、窗上的)插销，闩

tırkazlamak (*nsz*) 闩上(门)，插上(窗)，把门闩上

tırkazlatmak (*-i, -e*) tırkazlamak 的使动态

tırlamak *nsz*) 【俚】溜走，溜掉，悄悄跑掉，逃掉，逃避

tırmak, -ğı 见 tırmık

tırmalama *is.* ❶ tırmalamak 的动名词 ❷【转】不安，惊慌，焦急

tırmalamak (*-i*) ❶抓破，挠破，抓伤：Elimi kedi tırmaladı. 猫抓伤了我的手。❷【转】困扰，使不得安静，使不得休息：kulak tırmalayan ses 刺耳的声音 Sualler gece geç vakte kadar kafasını tırmaladı durdular. 这些问题一直困扰他到深夜。

tırmalanma *is.* ❶抓，挠 ❷发痒：boğazda yanma ～ 嗓子灼痛，发痒

tırmalanmak (*nsz*) tırmalamak 的被动态

tırmanıcı *s.* ❶〈动〉攀附的，攀爬的；惯于攀爬的，适于攀爬的 ❷〈植〉攀缘的；附着的：～ bitki 攀缘植物

tırmanış *is.* ❶ tırmanmak 的动名词：Dağ oldukça dikti. Bu yüzden tırmanış çok zor oluyordu. 山很陡，很难爬。Dağa tırmanış bir saat kadar sürdü. 登山持续了大约一个小时。❷(飞机)起飞

tırmanma *is.* 登，上，升；攀登：havaya ～ 垂直爬高

tırmanmak (*-i, -e*) ❶爬，攀登，攀爬；爬上，登上：merdiveni ～ 爬楼梯 yamacı ～ 爬山坡 yokuşu ～ 上坡 ağaca ～ 爬树 Bir solukta tepeye tırmanıverdi. 他一口气爬到了山顶。Hızsız balkona tırmanmış. 小偷爬上了阳台。❷(飞机)爬升，爬高 ❸(植物向上)攀缘：ipe tırmanan bir sarmaşık 沿着绳子向上爬的常春藤 ❹(向上)延伸

tırmaşıkbalık, -ğı *is.*〈动〉攀鲈(*Anabas scandens*)

tırmık, -ğı *is.* ❶抓痕，搔痕：Yüzünde tırmıklar var. 他的脸上有抓痕。❷耙：Bahçenin taşlarını tırmıkla ayıkladık. 我们用耙子把园子里的石头块耙了出来。❸钩子；挂钩

tırmıklamak (*-i*) ❶(用指、爪)抓，搔，抓破；划破，刮破 ❷耙平，耙松

tırmıklanmak (*nsz*) tırmıklamak 的被动态

tırnak, -ğı *is.* ❶指甲；趾甲，爪，蹄：～ bakımı 保养指甲 ～ cilası (或 boyası) 擦指甲油 ～ keskisi 指甲刀 ～ makası 指甲钳，指甲刀 ～ törpüsü 指甲锉 ～larını kemirmek 咬指甲 Tırnaklarım kaynadı. 我的指甲长长了。Et tırnaktan ayrılmaz. 【成】唇齿相依，骨肉难分。❷(钩子、鱼叉等的)倒钩；锚爪；棘爪 ❸〈语〉引号：～ içinde 在引号内 ❹(枪炮的)退壳器，抽筒器，退弹器 ❺订口 ◇～ **açmak** 打前引号 ～ **göstermek** 张牙舞爪，威胁，吓唬 ～ **işareti** 引号 ～ **kadar** 很小的，很少的：Onlara tırnağım kadar değer vermedim. 我一点儿也没把他们当回事。～ **kapamak** 打后引号 ～ **sürüştürmek** 煽风点火，挑起某人的敌意(仇恨) ～ **takmak** 掐着脖子逼某人(做) ～ **yeri** (折迭刀等可开合器具上可用指甲打开的)凹槽 (*-in*) ～**ı olamamak** 难以望某人的项背，与某人相差很远 (*-in*) (*attığı*) ～**ına değmemek** 难以望某人的项背，与某人相差较远 (*-in*) ～**larını sökmek** 使某人不具威胁，把某人管住(不许打架、胡闹)

tırnakçı *is.* ❶【俚】扒手，小偷 ❷〈史〉奥斯曼帝国时期每周三为皇帝修剪一次指甲的人

tırnaklamak (*-i*) ❶抓，划，挠，抓伤，挠破，划破 ❷用指甲扣住

tırnaklanmak (*nsz*) tırnaklamak 的被动态

tırnaklı *s.* 有蹄爪的：Kurban edilecek hayvanların iki tırnaklı olması lâzımdır. 献牲要用偶蹄牲畜。

tırnaklık, -ğı *is.* (折迭刀等可开合器具上可以指甲打开的)凹槽

tırnaksal *s.* 指甲的；修指甲用的

tırnaksı *s.* 指甲状的，爪状的

tırpan (希) *is.* ❶长柄大镰刀，大钐镰：Köylüler tarlada ekini tırpan ile biçiyorlar. 农民们在地里用大钐镰收割庄稼。❷〈体〉一种摔跤动作(以脚迅速击打对方踝部) ❸环钻，圆锯 ◇(*-e*) **～ atmak** ①割，刈 ②【转】杀光，消灭干净，根除 ③解雇，辞退，开除 ④吃光 (*-i*) **～dan geçirmek** ①用大钐镰割 ②【转】铲除，消灭

tırpana [tırpa'na] (希) *is.* 〈动〉灰鳐(*Raja batis*)

tırpanagiller *ç.is.* 〈动〉鳐类(*Rajidae*)

tırpancı *is.* 使用长柄大镰刀的人

tırpankurdu *is.* 〈动〉切根虫，地蚕，地老虎(*Noctua*)

tırpanlamak (*-i*) ❶用大钐镰割 ❷【转】铲除，消灭

tırpanlanmak (*nsz*) tırpanlamak 的被动态

tırtık, -ğı *is.* (刀刃的)豁口，缺口，锯齿形缺痕 ◇～ ～ 不平的，有好多缺口的(指刀等)

tırtıkçı *is.* 【俚】扒手，小偷

tırtıklamak (*-i*) 【俚】偷走，掏走，摸走：Tırtıkladığın papelleri bana kamançe et! 把你偷的钱交出来！

tırtıklı *s.* 有刻痕的，有凹痕的；不平的；有好些缺口的；齿状的，参差不齐的

tırtıl[1] *is.* 〈动〉蠋，毛虫(一般指鳞翅目幼虫)

tırtıl[2] *is.* ❶(邮票等的)齿孔；(硬币边缘的)槽纹；(刀刃上的)缺口；花边，饰边，镶边 ❷〈技〉履带，链轨：～ şerit 履带 ～ traktör 履带式拖拉机 ～ zincir 履带 ～la hareket eden 用履带传动的 ～lar tertibatı 履带传动 ❸铣刀 ◇～ **çekmek** 铣，刻制槽纹 ～ **kesmek** 把(边缘)刻成锯齿状

tırtıllanmak (*nsz*) (树)爬满毛虫

tırtıllı *s.* ❶(边缘)有齿孔(锯齿或槽纹)的 ❷〈技〉履带的，履带式的，履带牵引的：～ tekerlekli motorlu araba 履带传动的车 ～ traktör 履带式拖拉机

tırtılsı *s.* ❶毛虫状的，像毛虫的 ❷〈植〉揉荑花序的

tırtır *is.* ❶〈动〉姬蜂(*Ichneumon*) ❷〈医〉牙结石

tıs Ⅰ *ünl.* 嘘！Ⅱ *is.* ❶(蛇、鹅、猫等发出的)嘶嘶声 ❷默不作声，缄默 ◇～ **dememek** 一言不发 ～ **etmemek** 默不作声，缄默：Tıs etme! 不要说话！～ **kalmak** 变得沉默寡言，惊讶得说不出话来 ～ **yok** 鸦雀无声，悄无声息：Koskoca dairenin içinde tıs yok. 偌大的屋子里一点声音都没有。

tıslamak (*nsz*) ❶(蛇、鹅、猫等)发出嘶嘶声 ❷【转】(因负重而)发出吭哧声，发出呼哧声 ❸【转】忍气吞生

tıslayış *is.* tıslamak 的动名词

tıs pıs *yans.* 咝咝声，嘘嘘声，噼噼啪啪声：Kibritin birini çaktım, tıs pıs. 我哧地划着了一根火柴。

tıynet [tıynet] (阿) *is.* 天性，禀性，性格，气质，脾性，性情

tıynetsiz *s.* 天性不佳的，脾气不佳的

ti [ti:] *is.* 〈军〉军号声：～ işareti 军号，集合号 ◇～ **etmek** 【俚】捉弄，开某人的玩笑

Ti 〈化〉钛(Titan)

Tibet *öz.is.* 西藏(中国)：～ özerk bölgesi 西藏自治区

Tibet ayısı *is.* 〈动〉黑熊，熊(*Ursus tibetanus*)

Tibetçe [tibe'tçe] *öz.is.* 藏语

Tibetli *öz.is. ve s.* 西藏的，西藏人的；西藏人，藏民

tibetöküzü *is.* 〈动〉牦牛(*Bos grunniens*)

Ticanî [tica:ni:] *öz.is.* 提加尼教团(近代伊斯兰教苏菲派兄弟会组织，创建于摩洛哥非斯)；该

教团的教友

Ticanîlik, -ği *öz.is.* 提加尼教团

ticaret [tica:ret] (阿) *is.* ❶贸易，商业，交易：～ açığı 贸易逆差，贸易赤字 ～ anlaşması 商务条约，贸易协定 ～ ataşesi 商务参赞 ～ bakanlığı 经贸部 ～ bankası 商业银行 ～ birlikleri 商业联合会 ～ borsası 交易所，股票交易所，商品交易所 ～ buhranı 销售危机 ～ defterleri 帐簿 ～ dengesi (或 muvazenesi) 国际贸易差额 ～ filosu 商船队 ～ gemisi 商船 ～ limanı 商港 ～ mahkemesi 商务法庭 ～ mektebi 商业学校 ～ odası 商会 ～ şartları 贸易条件，贸易术语 ～ uvanı 商品名，商标名；(公司、商店、商行等的)牌号 ～ ve sanayi odaları 工商联合会 devlet ～i 国家贸易 dış (或 haricî) ～ 外贸 ❷利润，盈利；收益，益处：Bu işte çok ticaret var. 这宗买卖利润丰厚。◇～ **bırakmak** 带来利润 ～ **etmek** ①经商，做买卖 ②获利

ticaretevi *is.* 公司，商号，商行

ticaretgâh [tica:retgâ:h] (阿-波) *is.* 商务中心，贸易中心

ticarethane [tica:retha:ne] (阿-波) *is.* 公司，商号，商行

ticarî [tica:ri:] *s.* 与贸易有关的，与商业有关的

TİÇSF 【缩】土耳其工农社会主义党(Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fıkrası)

TİDER 【缩】土耳其进口和出口商联合会(Türkiye İthalâtçılar ve İhracatçılar Derneği)

tifdruk [ti'fdruk] (德) *is.* 照相凹版印刷

tifo [ti'fo] (希) *is.* 〈医〉伤寒：～ aşısı 抗伤寒疫苗 lekeli ～ 斑疹伤寒 Tifo kirli sular ve eşya ile bulaşır. 伤寒是通过污水污物传染的。◇～**ya tutulmak** 得伤寒

tifoidi *is.* 〈医〉伤寒的，患伤寒病的：～ humma 伤寒

tiftik, -ği (阿) Ⅰ *is.* ❶马海毛，安卡拉山羊毛：～ keçisi 安卡拉山羊 Ablam tiftikten hırka örüyor. 我姐姐在给我打了件马海毛外套。❷〈医〉绒布，软布：keten ～i 绒布，软布 Ⅱ *s.* 安卡拉山羊毛制的；马海毛的，安卡拉山羊皮的：～ gocuk 安卡拉山羊皮皮袄 ◇～ **etmek** 解开(乱线等) ～ **gibi** 象绒毛一样柔软的 ～ ～ 毛茸茸的，绒毛状的 ～ ～ **olmak** 穿破，使用坏，开绽，麻花

tiftiklenmek (*nsz*) (布)麻花，起毛

tifüs [ti'füs] (法) *is.* 〈医〉斑疹伤寒：Tifüs ateşli ve tehlikeli bir hastalıktır. 斑疹伤寒是一种传染性很强的危险疾病。

tifüslü *s.* 〈医〉伤寒的，患伤寒病的

TİGEM 【缩】土耳其农业企业总局(Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü)

tığ *is.* 见 tığ

TİHV 【缩】土耳其人权基金会(Türkiye İnsan Hakalrı Vakfı)

tik (法) *is.* 〈医〉抽搐：Yaşlı kadın galiba tiki var, durmadan göz kırpıyor. 那位上了年岁的女士也许有抽搐病，她的眼睛不停地在眨。

tik ağacı *is.* 〈植〉柚木(*Tectona grandis*)

tike *is.* 【俗】(面包、奶酪、肉等的)一块，一片 ❷少量的，一点儿：Bir tike pırasa aldım. 我买了一点儿葱。◇～ ～ 七拼八凑的，用布头拼凑的

tikel *s.* ❶局部的，部分的 ❷〈哲、逻〉特称的，特殊的：～ önerme 特称命题(与 tümel önerme 相对)

tiksindirici *s.* 令人讨厌的，令人厌恶的；令人憎恨的，令人憎恶的

tiksindirmek (*-i, -den*) tiksinmek 的使动态

tiksiniş *is.* tiksinmek 的动名词

tiksinmek (*-den*) 讨厌，厌恶；憎恨，憎恶：sinekten ～ 讨厌苍蝇 yalandan ～ 讨厌撒谎 İki yüzlü davranışlardan ve yalandan tiksiniyorum. 我十分厌恶两面派行为和说谎。

tiksinti *is.* 讨厌，厌恶；憎恨，憎恶：Belirli bir tiksintiyle baktı. 他厌恶地看了一眼。Politika denilen şeye karşı bir tiksinti duymaktayım. 我讨厌所谓的政治。

tik tak *yans.* (常指钟表的)滴答声

tilâvet [tilâ:vet] (阿) *is.* 【旧】诵古兰经 ◇～ **etmek** 诵古兰经

tilki Ⅰ *is.* ❶〈动〉狐，狐狸(*Vulpes*)：Tilki iki defa tuzağa düşmez. 狐狸不会两次中圈套。Tilki, kurnazlığın simgesidir. 狐狸是狡猾的象征。Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır. 【成】狐狸再狡猾也躲不过进皮货店。❷狐皮，狐皮制品 Ⅱ *s.* 【转】狡猾的，诡计多端的：Ne tilkidir o, bilmezsiniz. 你们想不到他有多么狡滑。◇～ **gibi** 狡猾的，诡计多端的 ～ **masalı** 谎言，假话 ～ **uykusuna yatmak** 装睡等待时机

Tilkicik, -ği *öz.is.* 〈天〉狐狸(星)座

tilki kuyruğu *is.* ❶〈植〉飞蓬(*Erigeron*) ❷〈植〉圆柱形圆锥花序禾草 ❸〈植〉一种长串葡萄 ❹〈体〉一种摔跤动作

tilkileşmek (*nsz*) ❶变得狡猾，变得诡计多端 ❷用爪子抓住

tilkilik, -ği *is.* 【转】❶狐狸多的地方 ❷【转】狡猾，诡计多端

tilki tırnağı *is.* 〈植〉红门兰(*Orchis*)

tilki üzümü *is.* 〈植〉美国蔓蔓

tilmiz (阿) *is.* 【旧】学生

TİM 【缩】土耳其出口商会议(Türkiye İhracatçıları Meclisi)

tim (英) *is.* 队，组，班；(运动)队

timbal, -li (法) *is.* 铜鼓，定音鼓

timsah (阿) *is.* 〈动〉鳄鱼(*Crocodilus*)；鳄鱼皮革：～ derisi 鳄鱼皮 Timsah yumurta ile ürer. 鳄鱼是卵生的。

timsahbekçisi *is.* 〈动〉埃及鸻(*Pluvialis aegyptius*)

timsahlar *ç.is.* 〈动〉有甲目动物

timsal, -li [timsa:l] (阿) *is.* 象征，标志：Turkiye'de Karagöz, cahilliğin timsalidir. 在土耳其皮影戏形象卡拉戈兹是无知的象征。

TİM-SE 【缩】土耳其建筑承包工会(Türkiye İnşaat Müteahhitleri Sendikası)

timüs [ti'müs] (法) *is.* 〈解〉胸腺

tin *is.* ❶〈哲〉(与物质相对而言的)精神 ❷士气

tiner (英) *is.* 稀料，冲淡剂，稀释剂

tingoz *is.* 【俚】嘴巴，耳光

Tinnin *öz.is.* 〈天〉天龙(星)座

tinsel *s.* 精神的，精神上的；道德的

tinselci *is.* 唯灵论者

tinselcilik, -ği *is.* 唯灵论

tinsellik, -ği *is.* 精神方面，精神世界

tin tin *zf.* 蹑手蹑脚地，悄悄地，不声不响地：Tin tin uzaklaştı. 他不声不响地离开了。

TİP 【缩】土耳其工人党(Türkiye İşçi Partisi)

tip (法) Ⅰ *is.* ❶有代表性的事物，典型；形象，样子；外貌：kadın ～i 女人的形象 Onun oyunlarında geçiş dönemi Rus toplumunun çeşitli toplumsal çevrelerinden ve çeşitli kuşaklardan tipler görürüz. 从他的剧本中我们可以看到过渡时期俄罗斯社会各个社会阶层、各个年代人物的典型。❷怪人，家伙：Ne tip adam! 真是一个怪人！❸型，式，形式，式样，种类，品种，类型：uçak ～i 飞机型号 ❹特型演员，只扮演某类角色的演员 ❺〈生〉种，物种 Ⅱ *s.* 某种类型的：aynı (或 tek) ～ 同类型的 aynı ～ mamuller 同类产品 bu ～ insanlar 这一类人 yeni ～ bir devlet 新型国家 yeni ～ten ilişkiler 新型关系

tipi *is.* 雪暴，暴风雪：göz gözü görmeyen ～ 伸手不见五指的暴风雪

tipik (法) *s.* ❶典型的，有代表性的：～ örnek 典型的例子 siyah ırkın ～ özellikleri 黑种人的典型特点 Bu ağrılar tipik romatizma alametidir. 这种疼痛是风湿病的典型特征。❷特有

的，独特的

tipiklik, -ği *is.* 典型，典型性

tipilemek (*nsz*) (暴风雪)爆发

tipileşmek (*nsz*) 成为典型，典型化；定型

tipili *s.* 有暴风雪的

tipleme *is.* (电影)分配演员担任与其性格和形体相应的角色

tipografi (法) *is.* ❶凸版印刷(术)，铅印(术)，活版印刷术 ❷排印

tipografya *is.* 印刷厂

tipoloji (法) *is.* 类型学，标型学(考古学的一种研究方法，将同一门类的遗物，根据它们的形态特征，分成门类，研究其发展序列和相互关系)

tipolojik (法) *s.* 类型学的

tipula sineği *is.* 〈动〉大蚊虫

tiraj (法) *is.* 发行量，印数

tiramola [tiramo'la] (意) *is.* 〈海〉❶(帆船的)抢风而行 ❷迎风转向 ◇～ **etmek** 换舷受风

tiran (法) Ⅰ *is.* 暴君，专制君主 Ⅱ *s.* 残暴的，专制的，专横的

tirat, -dı (法) *is.* (戏剧中的)大段台词，大段独白；(从一个题目发挥出的)大段文字，长篇议论

tirbuşon (法) *is.* (拔软木塞的)螺丝起子，瓶塞钻

tire[1] *is.* 棉线

tire[2] (法) *is.* 连字符，连(字)号(-)

tiren 见 tren

tirendaz [ti:renda:z] (波) Ⅰ *is.* 【旧】弓箭手，射箭运动员 Ⅱ *s.* ❶【转】心灵手巧的，技艺高的，有本事的，内行的：～ bir ev hanımı 一个能干的家庭主妇 ❷【转】衣着整洁漂亮的

tirenti *is.* 起重滑轮的索

tirfil (希) *is.* 〈植〉车轴草，三叶草

tirfillenmek (*nsz*) (织物等)穿坏，穿破，磨出窟窿

tirhandil (希) *is.* 〈海〉一种桨摇帆船

tirhoş *is.* 〈动〉鳚，鳚，沙丁鱼

tirildemek (*nsz*) 【俗】哆嗦，颤抖，冷得发抖

tiril tiril Ⅰ *zf.* 瑟瑟地：～ titremek 瑟瑟发抖 Ⅱ *s.* ❶(织物)极薄的：～ bir gömlek 极薄的衬衣 ❷【转】干干净净的：Çocuklarını tiril tiril giydiriyor. 她给孩子们穿上了干干净净的衣服。

tirim *is.* 〈海〉吃水(量) ◇～ **yapmak** 浸入，潜入，沉入，没入

tirit, -di (波) *is.* ❶面包汤 ❷【俗】衰老的，年老体弱的，老朽的 ◇～ **gibi** 年老体弱的，风烛残年的 **～ı çıkmak** 上年纪，衰老

tiritlenmek (*nsz*) 衰老，年迈体弱

tiritleşmek (*nsz*) 衰老

tiriz *is.* ❶镶边，滚条 ❷木板条，条板 ❸〈建〉(装饰)线条；腰线，饰带；壁缘

tirkes *is.* 箭筒，箭袋，箭囊

tirle (法) *is.* 吸奶器，抽乳器

tirlin (法) *is.* (制图用的)直线笔，鸭嘴笔

tiroit (法) *is.* 〈解〉甲状腺

tirokalsitonin (法) *is.* 降(血)钙素

tiroksin (法) *is.* 〈药〉甲状腺素

tirpidin, tirpit(**il**) *is.* 小锄头

tirsi (希) *is.* 〈动〉西鲱，美洲西鲱(*Alosa*)

tirşe Ⅰ *is.* ❶蓝绿色，水绿色 ❷薄羊皮纸 Ⅱ *s.* 浅绿色的

tirseleşmek (*nsz*) 变成浅绿色

tirşemsi *s.* 近似浅绿色的，浅绿色的

tir tir *zf.* 瑟瑟的 ◇～ **titremek** 瑟瑟发抖：Sayısız güçlü kişi o keratanın karşısında tir tir titriyor. 无数强悍的小伙子在那个畜生面前都会瑟瑟发抖。

tiryak [tirya:k] (阿) *is.* 【旧】❶解毒剂，抗毒药 ❷鸦片

tiryakî [tirya:ki:] (阿) *s.* ve *is.* ❶上瘾的，嗜好…的；吸食鸦片的人：dudak ～si 吞云吐雾的烟鬼 sıkı (或 koyu) bir sigara ～si 一个烟瘾很大的人 kahve ～si 喝咖啡上瘾的人 ❷(土耳其皮影戏中的吸大烟的)老烟鬼 ❸【转】入迷的，执着的 ◇(*-in*) **～si olmak** 迷恋，嗜好：pipo ～si olan bir adam 一个喜欢抽烟斗的人

tiryakîlik, -ği *is.* 爱好，入迷，酷爱，着迷；上瘾；麻醉剂狂，麻醉剂瘾

tiselemek (*nsz*) 下毛毛雨，下蒙蒙细雨

TİSK 【缩】土耳其雇主工会联合会(Türkiye İşverenler Sendikaları Konfederasyonu)

tişört (英) *is.* T 恤衫

titan (法) *is.* 〈化〉钛(Ti)

titiz *s.* ❶严格要求的；要求很高的，苛求的，一丝不苟的，严谨的：Titiz bir tedavi ve bakımla sağlığına kavuşmuştu, kefeni yırttı. 经过精心治疗和护理，他恢复了健康，死里逃生。❷苛刻的，过分讲究的，吹毛求疵的 ❷有洁癖的 ❸暴躁的，易怒的，脾气坏的，乖戾的

titizlenmek, titizleşmek (*nsz*) ❶变得非常仔细，变得一丝不苟，变得严谨：Öğretmenimiz görevine karşı çok titizlenir. 我们老师对待工作一丝不苟。❷变得苛刻，过分讲究，吹毛求疵 ❸变得暴躁，变得乖戾

titizlik, -ği *is.* ❶严谨，一丝不苟，细致 ❷苛刻，吹毛求疵 ❸洁癖 ❹暴躁，易怒，坏脾气，乖戾，任性；神经质

titizlikle *zf.* ❶严谨地，一丝不苟地，非常仔细地：Otomobilin motorunu titizlikle elden geçirdi. 他认真地检查了汽车的发动机。❷苛刻地，吹毛求疵地 ❸暴躁地

titre *is.* 〈化〉(溶液的)滴定度；滴定律 ◇(*-i*) **～ etmek**〈化〉用滴定法测量，滴定

titrek, -ği *s.* 颤抖的，哆嗦的：～ bir el 一只颤抖的手 ～ bir ses 颤抖的声音 ～ sessiz〈语〉颤辅音 İhtiyar adam bardağı titrek elleriyle tuttu. 老人用颤抖的双手捧着杯子。◇**～ tüyler** 〈生〉颤毛

titrek kavak, -ğı *is.* 〈植〉山杨，欧洲山杨(*Pepulus tremula*)

titrekleşmek (*nsz*) 开始颤抖，开始哆嗦

titreklik, -ği *is.* 颤抖，哆嗦，打战，战栗 ◇(*-e*) **～ gelmek** 哆嗦，发抖，颤抖：Son cümlelerde sesine titreklik geliyor. 他说最后几句话时声音都颤抖了。

titrem *is.* 语调，声调

titreme *is.* 颤抖，打战，哆嗦：Etinden bir titreme geçti. 他打了个寒战。

titremek (*nsz*, *-den*) ❶颤抖，哆嗦：heyecandan ～ 激动得发抖 korkudan ～ 吓得发抖 öfkeden ～ 气得直哆嗦 sıtmadan ～ 因寒热发作而打战 Cemil ise hırsından titriyor. 而杰米尔则气得发抖。Yapraklar ağaç üzerinde titriyor. 树上的叶子在摇曳。İçim titreyerek bekledim. 我心里忐忑不安地等着。❷(*-den*) 【转】害怕，感到恐惧 ❸(光线)忽明忽暗 ◇ **titreye titreye** 哆哆嗦嗦地

titrememeleme *is.* 〈语〉语调，声调

titrer sinek, -ği *is.* 〈动〉摇蚊

titreşik *s.* 振动的，颤动的

titreşim *is.* ❶〈物〉振动，振荡，颤动：～ hareketi 振动，摆动 ～ kaynağı 振动源 yüksek frekanslı ～ 高频振动 ❷颤抖，打战，哆嗦 ❸跳动，搏动

titreşimli Ⅰ *s.* 振动的，振荡的 Ⅱ *is.* 〈语〉浊辅音

titreşimsiz Ⅰ *s.* 无振动的，无振荡的 Ⅱ *is.* 〈语〉清辅音

titreşmek (*nsz*) ❶颤动，抖动，哆嗦，抖得很厉害：Donuk yıldızlar gökte titreşir. 暗淡的星光在夜空中闪烁。❷〈物〉振动，振荡

titreşmeli *s.*〈物〉摆动的，晃动的，振动的

titreştirmek (*-i*) titreşmek 的使动态

titretiş *is.* titretmek 的动名词

titretmek (*-i*) titremek 的使动态：Savaş heyulâsı herkesi titretiyor. 战争的幽灵使每一个人不寒而栗。

titreyiş *is.* titremek 的动名词

titrilemek, titrilmek (*nsz*) 〈化〉滴定

tiyatro [tiya'tro] (意) *is.* ❶戏院，剧院，剧场，影剧院：～nun üst katı 楼座；顶层楼座 ～nun yer katı 池座，正厅后排 açık hava ～su 露天剧场 oda ～su 室内剧场 ❷(总称)戏剧；剧本，剧作：～ eseri 剧本 ～ kolektifi 剧团 ～ mevsimi 戏剧季节 ～ oyunu 戏剧表演 ～ topluluğu 戏班子，戏团 ～ yazarı 剧作家 acıklı ～ 悲剧 ❸舞台艺术：～ meraklısı (或 perver, severi) 戏剧爱好者，常看戏的人

tiyatrocu *is.* ❶【俗】(戏剧)演员，艺人；剧院工作者：gezici ～ 江湖艺人 ❷剧院老板 ◇ **～ olmak** 当(戏剧)演员，做艺人

tiyatroculuk, -ğu *is.* ❶演员的职业或工作；戏剧表演 ❷剧场经营 ❸舞台艺术：～ sevdası 爱好舞台艺术

tiyatro sever *is.* 戏剧爱好者，常看戏的人：Bu sefer, bir sürü aktör ve tiyatroseverle tanıştı. 这次他结识了不少演员和戏剧爱好者。

tiyis *is.* 【粗】臀部，屁股

tiz (波) *is.* ❶刺耳的，钻心的；耀眼的：～ bir ses 刺耳的声音 ❷〈乐〉高音：yarım ton ～ 提高半个音 ❸【俚】屁股，臀部 ◇**～den almak** 唱高一些

tizleşmek (*nsz*) (声音)变得刺耳，变成尖叫的

Tl 〈化〉铊(Talyum)

TKB 【缩】土耳其开发银行(Türkiye Kalkınma Bankası)

TKİ 【缩】土耳其煤炭企业(Türkiye Kömür İşletmeleri)

TKP 【缩】土耳其共产党(Türkiye Komünist Partisi)

Tm 〈化〉铥(Tulyum)

TMMOB 【缩】土耳其工程师和建筑师商会联合会(Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği)

TMO 【缩】农产品局(Toprak Mahsüllü Ofisi)

TMOK 【缩】土耳其国家奥林匹克委员会(Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi)

TMTF 【缩】土耳其全国学生联合会(Türkiye Millî Talebe Federasyonu)

TMY 【缩】反恐怖法(Terörle Mücadele Yasası)

TNB 【缩】土耳其公证人联合会(Türkiye Noterler Birliği)

TOBB 【缩】土耳其工商海上贸易商会和贸易交易所联合会(Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsalar Birliği)

TOE 【缩】土耳其汽车工业(Türk Oto Endüstrisi)

TOFAŞ 【缩】土耳其汽车股份有限公司(Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.)

toğrul *is.* 〈动〉苍鹰，隼

tohum (波) *is.* ❶种(子)，籽，子实：～ ekme makinesi 播种机 ～ ıslah istasyonu 育种站 ～ temizleme (或 ayırma) makinesi 种子分选机，谷物清选机 ～ yastığı 畦苗床 cins ～lar 优选种子 örtük (或 kapalı) ～lar 〈植〉被子植物门 ❷精子；受精卵：çekirge ～u 蝗虫卵 ipek böceği ～u 蚕茧 ❸【转】世系，家族：O kötü bir tohumdan geliyor. 他是一个坏

种。❹【转】发端，起源：kötülük ～u 罪恶之源 ◇～ **atmak** 播种：Çiftçi toprağa tohum attı. 农民向地里播种。～ **bağlamak** 结籽 ～ **dağılmak** 撒种 ～ **ekmek** 播种，下种：Çiçeğin tohumu ekildikten bir kaç gün sonra filizlendi. 花种种下几天后就发芽了。～ **saçmak** 撒种 ～ **taslağı** ①胚细胞 ②〈药〉胶囊(剂) ～**a kaçmak** ①发芽，萌芽 ②熟过头，过熟 ③【谑】人老珠黄，青春已逝 ～**ü dökülmek** 绝经，失去生殖能力

tohumcu *is.* 种子商；育种者；播种者

tohumculuk-ğu *is.* 售种；育种；播种

tohumlamak (*-i*) ❶使受精；使受孕；进行人工授精，授胎；授粉 ❷播种，下种，种上

tohumlanmak (*nsz*) tohumlamak 的被动态

tohumlu *s.* ❶有种子的，具籽的，结籽的 ❷靠种子繁殖的：～ bitkiler 种子植物，种子植物门的植物

tohumluk, -ğu Ⅰ *s.* 作种用的，留种用的：～ buğday 小麦种 Ⅱ *is.* 存放种子的地方：patates ～u 放土豆种的地方

tok *s.* ❶吃饱的：Aç ne yemez, tok ne demez. 【成】饿汉看窝头咸菜甜似蜜，饱汉视山珍海味如粪土。Açın hâlini tok bilmez, hastanın hâlini sağ bilmez. 【成】饱汉不知饿汉饥，壮汉不知病人苦。❷(布)厚而细密的：Annem tok bir kumaş almış. 我母亲买了块厚实的布。❸(声音)浑厚的，深沉的：Dışardan tok bir ses geldi. 外面传来了浑厚的声音。❹【转】满足的，幸福的，成功的；殷实的，富裕的 ◇～ **evin aç kedisi** 不喜欢自家东西而喜欢别人的东西的(小孩)；富而贪的 ～ **karınla** 酒足饭饱地 ～ **karnına** 刚吃饱时：Tok karnına yürümek güç geliyor. 他刚吃过饭，走路很费力。～ **tutmak** (食物)禁饱 (*-in*) ～**ı tok** ①吃饱：Karnım toktur. 我吃饱了。②厌烦：Nasihata karnım toktur. 我听够了说教。◆**Tok açın hâlinden anlamaz.** 饱汉子不知饿汉子饥。

toka[1] [to'ka] *is.* ❶扣，绊，搭扣，搭钩，扣子：kemer ～sı 皮带扣 Kemerin tokasını çok beğendim. 我很喜欢这皮带扣。❷发夹：saç ～sı 发针，发卡子 Ablam uzun saçlarına toka takıyor. 我姐姐用发夹夹住长发。◇～**yı çözmek** 解扣 ～**yı bağlamak** ①用搭扣扣住 ②穿溜冰鞋

toka[2] (意) *is.* ❶握手 ❷(敬酒时)碰杯 ◇～ **etmek** ①握手 ②碰杯 ③【俚】强塞入，付给，支付：Ona on beş lira toka ettim. 我给了他 15 个里拉。Toka et parayı! 付现钱！④〈海〉拉紧，使紧靠

tokaç, -cı *is.* 洗衣杵，杵，木槌，棒槌：Anadolu'nun bazı yerlerinde tokaçla çamaşır yıkarlar. 在阿纳多卢的一些地方用洗衣杵洗衣。

tokaçlamak (*-i*) 捶洗，用杵砸：Çamaşır tokaçlarcasına dövdüm. 我就象捶洗衣服一样地揍了他。

tokaçlanmak (*nsz*) tokaçlamak 的被动态

tokalaşmak (*nsz*, *-le*) 握手

tokalı *s.* ❶有搭扣的 ❷有发夹的，用发夹夹住的

tokat[1]**, -dı** *is.* ❶(打)耳光，(打)嘴巴 ❷〈地〉宽的谷地 ◇(*-i*) ～ **aşk etmek** 打耳光，抽，扇：Kendini tutamayıp hazrete bir tokat aşk etti. 他忍无可忍，扇了那家伙一个嘴巴子。(*-i*) ～ **atmak** 打耳光，抽，扇 (*-e*) ～ **çakmak** 打耳光：Yüzüne bir tokat çaktım. 我打了他一记耳光。～ **ekmek** 扇耳光 (*-i*) ～ **patlatmak** 打耳光，抽，扇 (*-i*) ～ **sallamak** 打耳光，抽，扇：Sokaktan geçen bir adam, bunları ayırdı, ikisine birer tokat salladı. 街上路过的一个人把他们俩拉开了，一人给了一个嘴巴子。～ **vermek** (或 **vurmak**) 打耳光，抽，扇 ～ **yapıştırmak** 【粗】狠狠地揍一个耳光 ～ **yemek** 吃耳光，挨抽，挨扇 ～**ı patlatmak** 打某人一记响亮的耳光

tokat[2]**, -dı** *is.* ❶【俗】(围养禽畜的)圈，栏 ❷【俗】(菜园等的)栅栏门

tokatçı *is.* 【俚】骗子，痞棍

tokatlamak (*-i*) ❶打某人耳光，抽，扇 ❷【俚】欺骗，骗取某人的钱财

tokatlanmak (*nsz*) tokatlamak 的被动态

tok gözlü *s.* 不贪的，知足的：Büyük annem tok gözlü insanların her yerde sevildiğini söyler. 我祖母说知足的人到处都受欢迎。

tok gözlülük, -ğü *is.* 知足，不贪

toklu *is.* 一岁的小羊

tokluk, -ğu *is.* ❶酒足饭饱，吃饱，喝足：Açlık ile tokluğun arası bir dilim ekmek. 【成】饥饿与温饱的差距就在于一片面包，要脱贫不要过于贪婪。❷(布的)厚实；(声音的)浑厚，深沉

tokmak, -ğı *is.* ❶大头锤，(木制)大槌：davul ～ı 鼓槌 ❷门环：kapı ～ı 门环 Evlerin kapılarında kocaman yeşil bronz tokmalar vardı. 他们家的大门上安有硕大的青铜门环。Kapıları açmak için bizim elimizin tokmağa dokunmasını bekliyorlardı. 当时他们正在等待我们扣他们的门环，他们再开门。❸(捣研用的木制)杵，碾槌，捣锤 ❹鼓槌；铃锤，钟锤 ◇～ **gibi** 粗壮的，肥大笨重的，胖乎乎的：～ gibi bir çocok 一个胖乎乎的孩子 ～ ～ 肥胖的

tokmak baş *is.* 〈动〉鳗虎鱼(*Gobius*)：～ kaya 蛇头鳗虎鱼

tokmakçı *is.* 【俗】相公，(年长的)女人(或妓女)供养的情人，面首，小白脸

tokmaklamak (*-i*) 捣碎；捣成粉；揉，搓；捶打，碾磨，敲击

toksik Ⅰ *is.* 毒物，毒药 Ⅱ *s.* 有毒的，有害的

toksikolog (法) *is.* 毒理学家，毒物学家

toksikoloji (法) *is.* 毒理学，毒物学

toksikoman (法) *is.* 患有毒物瘾的人，毒物癖者

toksikomani (法) *is.* 毒物瘾，毒物癖

toksikoz *is.* 〈医〉中毒

toksin (法) *is.* 〈生〉毒素

tok sözlü *s.* 直言不讳的，坦率的

tok sözlülük, -ğü *is.* 直言不讳，坦率

tokuç, -cu *is.* ❶洗衣杵，棒槌 ❷【俚】傻瓜，笨蛋

tokurcun *is.* 【俗】 ❶草垛，粮堆 ❷九子游戏 ◇～**u düzgün olmak** 【俗】富裕

tokurdamak (*nsz*) 发出汩汩声，发出冒泡声，发出咕嘟声

tokurdatmak (*-i*) tokurdamak 的使动态：nargile ～ 咕嘟咕嘟地抽水烟

tokurtu *is.* 汩汩声，冒泡声，咕嘟声

tokuş *is.* 见 değiş tokuş

tokuşmak (*nsz*, *-le*) ❶碰撞；彼此碰着：Yerdeki bilyeler tokuştu. 地上的小球相碰了。❷(用头(或角)顶撞；打起来厮打起来

tokuşturmak (*-i*) tokuşmak 的使动态：kadeh ～ 碰杯

tokuz *s.* (布)厚密的，厚实的；紧凑的，紧密的

tokyo [to'kyo] *is.* (平底)人字拖鞋，人字凉鞋

Tokyo [to'kyo] *öz.is.* 东京(日本)

tol *is.* 【俗】❶石屋，石门 ❷(菜园等地修建的简陋)小屋 ❸小村子

tolerans (法) *is.* ❶容忍，忍受，宽容，宽恕 ❷〈技〉公差，容差，容限

toleranslı *s.* 容忍的，忍受的，宽容的，宽恕的，能容让的，宽宏大量的

tolga *is.* 盔；盔形帽，钢盔，头盔；消防帽；矿工帽

tolgalı *s.* 戴钢盔的，戴头盔的：Filmde tolgalı eski Roma askerleri vardı. 电影里有戴头盔的古罗马军人。

tolgasız *s.* 没戴钢盔的，没戴头盔的

tolu, tolü *is.* 塔卢香脂(用于制造止咳糖浆或香料等)

tolüen (法) *is.* 〈化〉甲苯

tomak, -ğı *is.* ❶木球 ❷(作武器用的)木制重头棍棒 ❸【旧】一种厚重的靴子

tomar (阿) *is.* ❶一卷，一包(东西)：bir ～ evrakı 一包文件 ❷〈军〉洗把，洗膛杆

tombak, -ğı (法) Ⅰ *is.* 顿巴黄铜(80%铜+20%锌)，铜锌合金 Ⅱ *s.* 顿巴黄铜制的：～ leğen 顿巴黄铜盆

tombala [to'mbala] (法) ❶罗托(一种抽对数字的游戏或赌博，有时可用抽对图画代替数字) ❷罗托大奖 ◇～ **çekmek** (罗托中)抽数码

tombalacı *is.* 玩罗托的人

tombalacılık, -ğı *is.* 罗托生意

tombalak, -ğı *s.* 矮胖的：Kısa boylu, tombalak bir adam, sofada don gömlek ve çıplak ayaklarla dolaşmaktadır. 一个五短身材的矮胖子，穿着裤衩背心，赤着脚，在门厅里度步。

tombaz *is.* ❶平底船 ❷(架设浮桥用的)浮舟

tombazlı *s.* 浮桥的

tombil(**ika**) *is.* 小金枪鱼

tombul *s.* 丰满的，饱满的；肥胖的，胖得发圆的：～ yanaklar 胖乎乎的小脸蛋儿

tombulca *s.* 比较丰满的，胖胖的

tombullaşmak (*nsz*) 变胖，发福，发胖

tombulluk, -ğu *is.* 肥胖，丰满

tomografi (法) *is.* ❶〈医〉体层(X 线)照相术，(X 线)断层摄影术 ❷体层 X 线照片

tomruk-ğu *is.* ❶原木，圆材 ❷(待加工的)石材；锭，铸块 ❸芽，叶芽；花蕾 ❹【旧】监狱 ❺一种以中空原木制成的刑具 ◇～**a atmak** 【旧】使入狱，使坐牢 ～**a vermek** 给某人施刑 ～**a vurmak** (钉蹄铁时给马等)上夹具

tomşuk, -ğu *is.* (鹰、鹦鹉等的)喙

tomşurmak (*-i*) (鸟用嘴)喂

tomurcuk, -ğu *is.* 芽，叶芽；花蕾：çiçek ～u 花蕾 Gül tomurcuğu açtıkça güzelleşiyor. 玫瑰花蕾一开就变美了。Bahar geliyor, ağaçlar tomurcuklarla dolmuş. 春天来了，树都发了芽。

tomurcuklanmak (*nsz*) ❶发芽，萌芽 ❷打蕾

tomurmak (*nsz*) 【俗】❶砍伐 ❷发芽 ❸【转】膨胀，膨起

ton[1] (法) *is.* 吨：Bu kış bize iki ton kömür gerekir. 今年冬天我们需要两吨煤。◇～**la** 大量地，很多地：Her gün tonla şeftali alıyoruz. 我们每天都买很多桃子。

ton[2] (法) *is.* ❶〈乐〉音，全音(指单个音或音程的计量单位)：yarım (或 ara) ～ 半音 ❷语气，口气，腔调 ❸〈语〉语调，声调；重音 ❹(颜色的)色调，明暗：renk ～ları 色彩变幻

tonaj (法) *is.* 吨位，吨数：orta ～da bir vapur 一艘中等吨位的轮船

tonalite (法) *is.* 〈乐〉调性，调

ton balığı *is.* 金枪鱼(*Thunnus*)

tonga [to'nga] *is.* 【俚】骗局，圈套，陷阱 ◇～**ya basmak** (或 **düşmek**) 上当，受骗，中圈套

tonik, -ği (法) Ⅰ *s.* 滋补的，强身的，健身的：～ şurup 滋补糖浆 Ⅱ *is.* ❶补药，补剂，强壮药 ❷(护肤用的)擦液，涂剂

tonilâto [tonilâ'to] (意) *is.* 〈海〉(船舶)吨位：Ceman 60，000 tonilâto hacminde 总排水量为 6 万吨。Bu gemi iki bin tonilâtodan fazla alamaz. 这艘船的吨位数不超过两千吨。

tonilâtoluk *s.* …吨位的，载重量为…的：üç bin ～ bir gemi 一艘 3 千吨的轮船

tonluk *s.* (载重量为)…吨的：üç ～ kamyon 载重 3 吨的卡车

tonoz (希) *is.* 拱，拱顶，穹隆：～ yapmak 建搭顶

tonton *is.* 【俚】(主要对女人、小孩的亲昵称呼)亲爱的，我的心肝：Gel, tontonum, gel! 来，

我的心肝，过来！

top[1] Ⅰ *is.* ❶球：～ ayakkabısı 足球鞋 ～ oyunu 打玩，踢球 ～ teknigi 球技 ayak ～u 足球 el ～u 手球 masa ～u 乒乓球 sepet ～u 篮球 su ～u 水球 ❷球形零件，球形物：duvar saatinin ～u 挂钟的钟摆 kantarın ～u 秤砣 kar ～u 雪球 tabancanın ～u 手枪把 ❸(棉布等的)一匹；(纸等的)一卷，一令；(花等的)一束，一把；(烟、云的)一团：bir ～ beyaz bulut 一团白云 bir ～ çicek 一束花 bir ～ kumaş 一匹布 kâğıt ～ları 纸卷 Ardında top duman. 在他的后面是烟云。❹全部：Topu birden geldi. 大家一块全来了。Parasının topunu harcayıvermiş. 他一下子把所有的钱都花光了。Ⅱ *s.* ❶球状的，圆形的：～ ağaç 圆材，圆木(段) ～ çehre 圆脸 ～ sakal 大胡子；西班牙式的短尖胡子 ～ lâhana (结球)甘蓝，卷心菜 ～ yüzlü 圆脸的 ❷【俚】脂粉气的(男人)，同性恋的(男人) ◇～ **etmek** 堆积；使成球状，滚成球状 ～ **gitmek** 说走就走，立即走 ～ **kandili** 多灯头的枝形吊灯 ～ **koşturmak** 【俚】踢球：On yıl aynı takımda top koşturmuştu. 他 10 年里一直在同一个球队踢球。～ **oynamak** 玩球，打球 ～ **sürmek** (足球运动员)带球射门 ～～ ①圆圆的，球状的 ②(布、纸、花等)大量的，一堆堆的，一匹匹的，一令令的；一束束的 ～**u şişirmek** 给球打气 ～**u** ～**u** 总共(才)，一共(才)：Topu topu iki gün kalabildim. 我仅能呆了两天。

top[2] *is.* ❶炮，大炮，火炮，榴弹炮，加农炮：～ ateşi 炮火 ～ cephanesi (或 güllesi) 炮弹 ～ hizmeti (一尊炮的)全组炮手 ağır ～ 重炮 bomba ～u 近程炸弹炮 cebel (或 dağ) ～u〈军〉山炮 salkım ～ 机关炮 ❷炮声：～ gürültüsü 炮击，炮轰 sağlık (或 selâm) ～u 礼炮 ◇～ **arabası** ①炮架 ②【俚】睾丸 ～ **atımı** ①(大炮的)射程 ②(大炮的)齐射 ～ **atmak** ①开炮 ②【俚】破产，倒闭：Bizim küplü top atmış. 我们的小酒馆倒闭了。③【俚】留级，蹲班 ～ **bindirmek** 把火炮系在前车上，上架 ～ **gibi** 毫不迟疑，立即，马上，很快 ～ **gibi gitmek** 尽可能地走快一点；飞跑，飞奔：Top gibi gidersin. 你要拚命地跑。～ **gibi gürlemek** 吵闹，喧嚣 ～ **gibi patlamak** (消息)引起震动：Cepheden gelen haber köyde top gibi patlamıştı. 前线传来的消息在村里引起了震动。～ **tüfek** 各种武器 ～ **yemi** 炮灰 ～ **yoluna gitmek** ①走向死亡 ②遭到危险 ③不光彩的牺牲 ④无故受苦 ⑤当炮灰 ～**a tutmak** ①开炮 ②【转】斥责，抨击 ～**u atmak** ①【俚】破产：Biz kim oluyoruz ki veresiye vereli, iki günde topu atarız. 我们以为自己是谁呢，让我们赊销，两天我们就会破产。②【俚】留级，蹲班 ③【俚】死，完蛋 ～**un ağzı** 【转】①将受攻击的地方 ②濒临危险的(人或地)，虎口 ③第一个倒霉蛋

topaç, -cı *is.* ❶陀螺：Topacım seninkinden daha çok döndü. 我的陀螺比你的陀螺转得时间长。❷(圆形的)桨柄 ❸(圆形的)筐，篮 ❹(管工用来扩大铅管管端的锥形)硬木旋头 ◇～ **gibi** (小孩)敦实的，胖而结实的

topak, -ğı *is.* ❶(面、泥等的)一团，一块：komur ～ı 煤块 bir ～ hamur 一团面 ❷(马、驴等蹄后上部生距毛的)球节 ❸【方】瓶子；酒杯

topaklamak (*-i*) 使成团

topaklanmak (*nsz*) topaklamak 的被动态

topal *s.* ❶(人或动物)瘸的，跛的 ❷(桌椅等)摇晃的，摇摆的：～ masa 摇摇晃晃的桌子 ～ eşek 瘸腿驴 Kaz kazla, daz dazla, kel tavuk topal horozla. 【成】物以类聚，人以群分；鱼找鱼，虾找虾，乌龟找王八。◇～ **eşekle kervana katılmak** (或 **karışmak**) 没有金钢钻，硬揽瓷器活儿；不自量力 ◆**Topalla gezen aksamak öğrenir.** 跟着瘸子学跛腿，跟着巫婆跳大神。

topalak, -ğı *is.* 〈植〉泻鼠李，药炭鼠李，鼠李植物(*Rhamnus clorophorus globosus*)

topallamak (*nsz*) ❶一瘸一拐地走，跛行 ❷【转】进展不顺，遭遇波折

topallayış *is.* topallamak 的动名词

topallık, -ğı *is.* 瘸，跛，跛行

top altı *is.* 城郊，(要塞与市镇间的)空地，旷地；在要塞炮保护下的地方

toparlacık [topa'ralcık] *s.* ❶滚圆的 ❷矮胖的

toparlak, -ğı Ⅰ *is.* ❶球状物，圆形物，球 ❷(拖挂火炮或弹药车的)前车：～ dingili 前车轴

～ sandığı 前车车厢 Ⅱ *s.* 圆形的，球状的：～ çehre 圆脸 ◇～ **hesap** (抹掉零头的)整数

toparlakça *s.* 接近圆形的，接近球状的，圆圆的

toparlama *is.* toparlamak 的动名词：Fikirlerine karşı çıkınca önce keyfi kaçmıştı, ama kendisini toparlamasını kısa sürede becermişti. 一看有人反对他的意见，开始他很扫兴，但很快他就振作起来了。

toparlamak (*-i*) ❶集中，集合，聚集，召集到一起；归拢到一起，收拾到一起；打点：Arkadaşlarını toparlayıp bir dernek kurdu. 他找了一些朋友成立了一个协会。Eşyasını toparlayıp götürdü. 他把自己的东西归拢到一起拿走了。❷理顺(思路、想法)；总结，归纳：zihnini ～ 集中思想 Yazacaklarını toparlamak uzun sürdü. 他花了很长时间才理顺了写作思路。Bu saatte kahve içmezsem kafamı toparlayamıyorum. 这个时候我要是不喝咖啡就理不清头绪。Sözünü toparlayıp kürsüden indi. 他说完总结的话之后走下了讲台。❸使(自己)清醒，使(自己)明白过来，振作起来：Tokadı yiyince kendini toparladı. 他吃了一记耳光之后才清醒过来。❹打扫，整理，收拾：Dağınık odayı toparladı. 他把乱糟糟的房间收拾好了。

toparlanış *is.* toparlanmak 的动名词

toparlanmak (*nsz*) ❶ toparlamak 的被动态 ❷(经济、工作、健康状况等)改善，好转：İflâs edecek durumda iken toparlandı. 当他快破产的时候，有了转机。Birkaç gün dinlen, toparlanırsın. 休息几天你就会好起来的！❸整理衣衫，梳妆打扮；准备妥当：Toparlanıp sokağa çıktı. 她穿戴好之后出去了。❹清醒过来，明白过来：Tokadı yiyince toparlandı. 他挨了一记耳光之后才明白过来。

topatan *is.* 甜瓜，香瓜：～ kavun 圆甜瓜

topaz (法) *is.* 〈矿〉黄晶，黄玉；黄宝石

topçeker *is.* ve *s.* ❶〈海〉炮艇，小炮舰 ❷拉炮的(牲畜或车辆)

topçu *is.* ❶炮兵：～ askeri 炮兵 ❷炮兵(部队)：～ ateşi 炮火 düşman ～sunu ezmek (或 susturmak) 压制住敌人的炮火 ❸【俚】留级生，蹲班生

topçuluk, -ğu *is.* 炮兵

tophane [topha:ne] (土-波) *is.* 〈史〉❶火炮制造厂 ❷炮兵学校

topla *is.* 三齿干草叉

toplaç, -cı *is.* 〈电〉整流子；换向器，集流管；收注栅；集电器，收集器

toplam *is.* 〈数〉和，累计；总数，和，总计：iki vektörün geometrik ～ı 两个矢量的和 Beş ile üçün toplamı sekizdir. 5 和 3 的和是 8。◇～**lar** ～**ı** 总计；总共，共

toplama *is.* ❶ toplamak 的动名词：～ makinesi 加法机，算术计算机；(干草等的)压捆机；玉米摘剥机 ～ merkezi 集合点 ateş ～sı 集中火力 Kralın parlamentoyu toplama ve dağıtma yetkisi vardır. 国王有召集和解散议会的权力。❷〈数〉加法：～ işareti (或 imi) 加号 ◇～ **kampı** 集中营

toplamak (*-i*) ❶召集；召开；邀请：meclisi ～ 召开议会会议 Arkadaşını topladı, yazısını okudu. 他把朋友们叫到一起，给他们读书了自己的文章。❷征召入伍：asker ～ 征兵 ❸采集，采摘，收获；收集；聚敛，积累，集中：çiçek ～ 采花 devlet elinde ～ 集中在国家的手里 para ～ 攒钱 pul ～ 集邮 servet ～ 聚敛财富 vişne ～ 摘樱桃 ❸收拾，整理：masanın üzerini ～ 整理桌面 sofrayı ～ 收拾饭桌 yatakları ～ 叠被子 Bu odayı biraz toplamalı. 这间屋子必须收拾一下。Saçlarını toplamıştı. 他梳好了头发。❹〈数〉使相加 ❺征收；查没，查收：vergi ～ 征税 Kitap toplamak çağdışıdır. 查没书籍是不合时代的。❻ (*nsz*) 长胖：Çocuk epeyce topladı. 孩子长得胖多了。❼(*nsz*) 化脓：Çıban toplamıştı, patlamak üzereydi. 脓肿化脓快破头了。❽(*nsz*) (天气)变阴：Havaya baksana! İyice topluyor. 你看看天！阴得厉害了。❾【俚】(汽车等)调正方向：uçağı ～ (把飞机)拉平

toplanık *s.* 聚集的，集会的

toplanılmak ❶ toplamak 的无主态：Akşam büyük bir salonda toplanıldı. 晚上大家聚集在一个大厅里。❷(*nsz*) toplamak 的被动态：Eşyalar toplanıldı. 东西都收好了。

toplanış *is.* toplanmak 的动名词

toplanma *is.* toplanmak 的动名词：su ～sı 〈医〉积液，积水

toplanmak (*nsz*) ❶ toplamak 的被动态：Okulun bütün çocukları buraya toplandı. 学校的所有孩子都(被)集中到了这里。Evin eşyası toplandı. 家里的东西收拾好了。❷开会：Meclis toplandı. 议会开了会。❸聚集：O kahvede hırsızlar, yankesiciler gibi haşarat toplanırmış. 在那家咖啡馆，好像常聚集着盗贼，扒手等乌合之众。❹使自己整洁，给自己整理衣衫；提起精神，振奋起来：İçeri girince toplanıp öğretmenin karşısına oturdu. 进屋后我整了整衣服，坐在了老师的面前。Biraz toplanalım da bir eğlence yapalım. 咱们打起精神，消遣一下。❺长胖，发福

toplantı *is.* ❶集会，聚集；会，会议；大会：～ devresi 会期；例会 ～ devresi oturumları 例会议程 ～ salonu 会议厅，会议室 açık ～ 公开会议 basın ～sı 新闻记者招待会 geniş bir ～ 扩大会议 kongrenin ～ yeri ve tarihi 召开会议的地点和时间 kurultayı ～ya çağırmak 召开代表大会 Alandaki toplantı dağıldı. 场地上的人群散开了。◇～ **yapmak** 开会 ～**da bulunmak** 出席会议，参加会议

toplar damar *is.* 〈解〉静脉：～ genişlemesi 静脉曲张 ～ yangısı 静脉炎

toplaşmak (*nsz*) ❶聚集 ❷(动物)成球状

toplatılmak (*nsz*) toplatmak 的被动态：Sağlık bakımdan zararlı görülen ilâçlar piyasadan toplatıldı. 被认为有害于健康的药品已被从市场上清除。

toplat(**tır**)**mak** (*-i, -e*) toplamak 的使动态

topyayıcı *is.* 〈电〉整流子；换向器，集流管；收注栅；集电器，收集器

toplayış *is.* toplamak 的动名词

toplu[1] *s.* ❶有球状部件的：～ tabanca 转轮手枪，六发左轮手枪 ～ kantar 有砣的秤 ❷集中的，汇集的，聚集的，在一起的，集体的：Lu Xun'un ～ eserleri 鲁迅文选 ～ içtima 联席会议 ～ işlem 〈计〉批处理 ～ konut 住宅区，居民村 ～ mezar 万人坑 ～ sigorta 集体保险，团体保险 Orada toplu bulunuyorlardı. 他们在那里聚集。❸整体的，全面的：Onun şiirlerine toplu bakış, anlaşılmasını kolaylaştırır. 对他的诗全面地看能够便于理解。❸整洁的，有条理的：～ bir oda 整洁的房间 ❹胖的：～ bir çocuk 胖乎乎的孩子

toplu[2] *s.* 炮的，大炮的；有大炮装备的，装备大炮的

topluca [toplu'ca] Ⅰ *s.* ❶集中的，一起的，集体的：～ iş sözleşmesi 集体合同(指企业行政与工会组织签定的) ～ pazarlık yapmak 进行有关签定集体合同谈判 Topluca okula gidildi. 他们一起上学。❷胖乎乎的，有点胖的：topluca bir genç 一个略胖的青年 Ⅱ *zf.* 共同，一同，一块儿，一起，一齐；批发，趸卖

toplu çalışım *is.* ❶研讨会，讨论会 ❷训练；锻炼；练习；教练

toplu çalışma *is.* 集体劳动

toplu görüşme *is.* (劳方与资方就工资工时、工作条件等问题所进行的)集体谈判

toplu iğne *is.* 大头针，别针

topluluk, -ğu *is.* ❶团体，群体：～ sigortası 集体保险，团体保险 ❷社区 ❸乐队 ◇～ **ad** 〈语〉集合名词(如 ordu, sürü)

toplum *is.* 社会；(居住在某一地区并具有相同利益的)全体居民，社区；团体，界：ilkel ～ 原始社会 ～ ahlâkı 社会道德 sivil ～ örgütleri 民间社会团体 feodal ～ 封建社会 kapitalist ～ 资本主义社会 sosyalist ～ 社会主义社会 uluslararası ～ 国际社会 bilgi ～u 信息社会 sanayi ötesi ～ 后工业社会

toplum bilimi *is.* 社会学

toplum bilimci *is.* 社会学家，社会学者

toplum bilimcilik, -ği *is.* 唯社会学论

toplum bilimsel *s.* 社会学的，与社会学有关的

toplumcu *is.* ve *s.* 社会主义者，主张社会主义的

toplumculuk, -ğu *is.* 社会主义，社会主义制度，社会主义学说

toplumdaş *is.* 社团成员，社会成员

toplum dışı *s.* 社会之外的

toplumlararası *s.* 社会间的；社区间的

toplumlaşmak (*nsz*) 结社

toplumsal *s.* 社会(性的)：～ adalet 社会公道 ～ devrim 社会革命 ～ konum 社会地位 ～ reform 社会改良 ～ sorumluluk 社会责任 ～ yaşam 社会生活

toplu sözleşme *is.* (劳资之间的)集体协议

toplu taşıma *is.* 公共交通运输

topograf (法) *is.* 地形学家；地形测量工作者，地形测绘员

topografik *s.* 地形学的，地形测量的，测地的，地形的

topografya [topogra'fya] (法) *is.* 地形学；地形测量学，测地学；地形测量：～ haritası 地形图

topoloji (法) *is.* 〈数〉拓扑学

topolojik (法) *s.* 〈数〉拓扑学的

toprak, -ğı Ⅰ *is.* ❶土，泥土，土壤：～ aşınması 土壤侵蚀 ～ yorgunluğu 土壤贫脊 kireçli ～ 施用石灰改良过的(酸性)土壤 özlü ～ 肥沃的土壤 ❷陆地，大地：Denizci, altı ay toprağa ayak basmamıştı. 这位海员有半年时间没有上岸了。Allah toprağı kadar ömür versin. 祝寿比南山！祝万寿无疆！Bahar toprağa gene can verdi. 春天使大地又恢复了生机。❸国土，领土，国家：～ bütünlüğü 领土完整 Türk ～ları 土耳其国土 Bu toprak bizimdir, içinde yabancının işi yok. 这是我们的国家，不容外人干涉。Düşmanı toprakımızdan elbirliğiyle attık. 我们团结起来把敌人赶出了我们的国土。❹土地，耕地：～ reformu 土地改革 ～ sahibi 地主，土地所有者；拥有土地的 köylüye ～ dağıtmak 分给农民土地 Elli dönüm kadar toprağımız var. 我们有近 50 德尼姆土地。❺〈物〉(接)地；地线：～ hattı 地线 ❻【俚】海洛因 Ⅱ *s.* 泥做的，土制的，粘土制的：～ dam 泥屋顶 ～ duvar 土墙 ～ kap 陶器 ～ yol 土路 ◇～ **boya** (粉状的)干颜料 ～ **çekmek** ①运土 ②死期快到 ～ **işi** 陶器，瓦器 ～ **kabul etmez** 死无葬身之地的(恶人) ～ **kayması** 地滑，塌方，滑坡，山崩，土崩 ～ **olmak** 去世，死亡：～ olan iki dostum 我已故的两个朋友 ～ **paklar** 只能以死谢罪 ～**a bakmak** 行将就木，离死不远，不久于人世，半截入土：Artık çok yaşlı ve hasta, toprağa bakıyor. 他年岁大了，又有病，活不多久了。～**a düşmek** 入土，死亡：Bir oh demeden toprağa düşmek ne acı. 一声没哼就死了真叫人伤心。～**a girmek** (或 **verilmek**) 死后被埋葬：Şehit cenazesi mezarlığa getirilmiş ve toprağa verilmişti. 烈士的遗体被送到墓地下葬了。～**a vermek** 埋葬，掩埋 ～**ı çekmek** 客死异乡：Yolcu, kaldığı otelde ölmüş, toprağı çekmiş. 旅游者客死于旅馆中。～**ı çekmiş** 客死异乡的(尤指短期旅居的异地) ～**ına ağır gelmesin** (发表对已故之人不利的言论表示歉意的话)我不想说死人的坏话，可是… ◆**Toprak tutsa altın olur.** 他很走运。**Toprak doyura (gözünü)!** 去死吧！**Toprak doyursun gözünü!** 你真是贪得无厌！**Toprağı bol olsun!** (对非穆斯林死者的祝福)安息吧！**Toprağı işleyen, ekmeği dişler.** 有耕耘才有收获。

toprak altı *s.* 地下的：～ servetlerimiz 我们的地下宝藏

toprakbastı *is.* (对人员或商品征收的)入境税

toprak bilimi *is.* 土壤学

toprak bilimci *is.* 土壤学家

toprak boya *is.* ❶砖红色 ❷粉状颜料，粉状涂料

toprakçıl *s.* ❶土的，土壤的 ❷土制的

toprak eşya *is.* 陶器制品，陶器

topraklama *is.* ❶topraklamak 的动名词 ❷〈电〉接地，通地；接地装置，地线

topraklamak (*-i*) ❶用土覆盖或填充；粘上泥土：Topraklı buğdayı ayıklamak gerekir. 有土的麦子需要过筛。Çocuk üstünü başını topraklamış. 孩子弄得浑身是土。❷〈电〉接地，通地

topraklandırmak (*-i*) 把土地分配给，使拥有土地：köylüyü ～ 把土地分给农民

topraklı *s.* ❶掺土的，含土的，(表面)带土的 ❷拥有土地的：az ～ köylüler 地少的农民

toprak rengi *is.* 土色

toprak sıçanı *is.* 〈动〉野鼠

topraksız *s.* ❶不掺土的，不含土的，不带泥的 ❷无土地的：～ köylü 无地的农民

topraksızlık, -ğı *is.* 无土地，缺少耕地

toprak üstü Ⅰ *is.* 地面上的东西，地上的一切 Ⅱ *s.* 地上的，地面上的

toprak yaban arısı *is.*〈动〉野蜂，大蜂(*Bombus terrestris*)

toptan [to'ptan] Ⅰ *s.* 大批的，成批的；批发的，趸卖的：～ alış veriş 批发交易 malın ～ fiyatı 商品的批发价 Ⅱ *zf.* ❶整批地，成批地：～ öldürmek 大屠杀 Kışlık yiyeceklerimizi toptan alırız. 我们成批地购买过冬食品。❷成群地，共同地；一起，一齐，一同：Toptan gittiler. 他们一起去了。Sinemaya bütün sınıf toptan gideceğiz. 我们全班将一起去看电影。

toptancı *is.* 批发商：Bu kalemin düzinesi toptancıda 300 lira. 这一打铅笔批发商卖300里拉。

toptancılık, -ğı *is.* 批发生意，商品批发

topu *zam.* ❶所有，全体，整个：～nuz 你们所有的人 ❷(或 topu topu) 仅，(总共)只有，不过：Topu topu da beş altı cankurtaran var. 好不容易才调集五六辆救护车。

topuk, -ğu *is.* ❶〈解〉(足)跟，脚后跟，踵：～ kemiği 〈解〉距骨 Hasan plajda yürürken topuğunu cam kesmiş. 哈桑在海滨浴场走的时候，脚后跟被玻璃划破了。❷(鞋袜等的)后跟：Ayakkabının topukları ne çabuk eskimiş. 鞋后跟这么快就被磨掉了。Topukları aşınan ayakkabımı tamirciye verdim. 我把后跟磨掉了的鞋子送到修鞋匠那儿修去了。❸(河口、港口等处妨碍航行的)沙洲，沙滩 ◇～ **çalmak** ①行走时两脚踝骨相互磨擦 ②绊一下，滑倒 ③及时送到 ～ **çatlatmak** 疾行；长途跋涉 ～ **kapmak** (跤手在比赛中)突然下沉袭击对手小腿 ～**larına kadar** 直到脚脖子：Topuklarına kadar çamura batmış. 他两脚深陷在泥里。(*-in*) ～**una basmak** 紧紧跟随，紧随其后

topuk demiri *is.* ❶鞋掌 ❷合页栓

topuklamak (*-i*) 用脚后跟踢(以使坐骑快行)

topuklu *s.* 有跟的，高跟的：～ ayakkabı 高跟鞋 uzun (或 yüksek) ～ iskarpinler 高跟鞋 Annem topuklu ayakkabı giyer. 我妈妈穿高跟鞋。

topuksuz *s.* 矮跟的，平跟的

topur *is.* 【俗】粟子壳；榛子壳

toput *is.* 〈化〉沉淀

topuz Ⅰ *is.* ❶狼牙棒，圆槌，槌矛，槌：Ömer Seyfettin'in Topuz adlı bir öyküsü var. 厄梅尔·塞菲丁写一篇名叫"狼牙棒"的小说。❷把手；开关，按钮：kapının ～u 门的拉手 merdiven trabzanının ～u 楼梯的柱形栏杆上的扶手 Topuzu çevirdi. 他打开了开关。❸圆发髻 ❹【俚】男性生殖器，把儿 Ⅱ *s.* 似球形的：～ burun 圆鼻头 ◇～ **altında** 强迫(地)，强制(地)，被迫，不得已，迫于 ～ **gibi** 又矮又胖的，矮壮的

topuzlu *s.* 有把手的；梳圆发髻的

top yekûn (土-阿) *s. ve zf.* ❶总共(的)，总计(的)：Top yekûn bin dolar borcunuz var. 您一共欠1000美元。❷无所不包的，包罗万象的；全面的，总体的，大规模的：～ imha silâhı 大规模杀伤性武器 ～ savaş 总体战 ～ seferberlik 总动员 ～ teslim 全部投降

tor[1] 【俗】Ⅰ *is.* 细眼网 Ⅱ *s.* 网状的(织物)，编织的，针织的：～ başlık 纺织的围巾帽 ◇～**a düşmek** 中圈套，上当

tor[2] *s.* 【俗】❶未经调教的 ❷(牲畜)未驯化的，野生的：～ eşek 野驴 ❸未成熟的，生的 ❹

【转】缺乏经验的，不成熟的，幼稚的：～ delikanlı 没有经验的年青人

tor[3] (法) *is.* 〈数〉环形圆纹曲面，环面，锚环

torak, -ğı *is.* (烧炭或烧砖前泥封的)木材垛，砖坯垛

toraman *is.* ve *s.* ❶魁梧健壮的(年轻人) ❷【俚】男性生殖器

torba *is.* ❶袋子，口袋，布袋，麻袋：anten ～sı 天线地网 ok ～sı 箭囊 pirinç ～sı 米袋 sal ～sı 橡皮舟，橡皮艇 un ～sı 面袋 yem ～sı 喂料袋 yol ～sı 手提包，旅行袋 Pirinci, fasulye ve nohutu torbaya saklıyoruz. 我们正把大米、云豆和鹰嘴豆装袋。❷〈解〉阴囊 ◇ **～ kadro** 后备人员 **～ kemik** 皮包骨的人，骨瘦如柴的人：Neredeyse tanıyamayacaktı, zavallı bir torba kemik hâline gelmiş. 我差一点儿不认识他了，可怜的他变得骨瘦如柴。**～ yoğurdu** (使用布袋过滤的)稠酸奶 **～da keklik** 囊中之物，垂手可得之物 (*-i*) **～ya koymak** ①用装袋 ②【俚】获得，得到

torbalamak (*-i*) 用装袋

torbalanmak (*nsz*) ❶ torbalamak 的被动态 ❷(衣服)变得肥大，松松垮垮，呈宽松下垂状 ❸(皮肤)变得松驰，松垂，垂下来，耷拉下来：Yanaklarının torbalandığını görüyor, üzülüyordu. 她看到自己两颊皮肉松驰，非常难过。

torbalı *s.* 有袋子的，带袋子的，带包的

torbenit *is.* 〈矿〉铜铀云母

toreador (法) *is.* (尤指骑在马上的)斗牛士

torero (法) *is.* 见 toreador

torik, -ği *is.* ❶〈动〉狐鲣(*Palemye sarda*) ❷【俚】脑筋，脑子，头脑 ❸【俚】男性生殖器 ◇ **～ini çalıştırmak** (或 **işletmek**) 动脑子

torina *is.*〈动〉一种鱼(*Tampris luna*)

torlak Ⅰ *s.* ❶年轻的，缺乏经验的，不成熟的，轻率的 ❷未经驯化的 Ⅱ *is.* (刚刚加入教团的)托钵僧，苦行僧

torlamak (*-i*) 收拾到一起，归拢到一起

torluk, -ğu *is.* 幼稚，缺乏经验

torna [to'rna] (意) *is.* 车床，铣床：～ aynası (车床上的)主轴；轴 ～ kalemi 车刀，旋刀 ～ tezgâhı 车床 revolver ～sı 六角车床，转塔车床 ◇**～ etmek** 用车床加工，用车床切削 **～ yapmak** 在车床上工作

tornacı *is.* 旋工，车工，车床操作工人

tornacılık, -ğı *is.* ❶车工技术 ❷车工职业或工作

tornado [torna'do] (西) *is.* 〈气〉(非洲西部海岸的)大雷飑，陆龙卷，飓风

tornalamak (*-i*) 用车床加工，用车床切削

tornalanmak (*nsz*) tornalamak 的被动态

tornavida [tornavi'da] (意) *is.* 螺丝刀，改锥：Tornavidayı getir de şurdaki vidayı sıkıştır. 把改锥拿来，把这里的螺丝钉拧紧！

tornet (法) *is.* 一种载物用小车

tornistan [to'rnistan] (英) *is.* ❶(舰船)后退，倒行 ❷【俚】(衣服的)反穿 ❸【俚】食言，变卦，(计划等的)改变 ◇**～ etmek** (或 **vermek**) ①(舰船)后退，倒行 ②【俚】反穿(衣服) ③【俚】食言，变卦，后悔，改变(计划等)

Toros Dağları *öz.is.* 托罗斯山脉(土耳其)：Toros Dağları üç bölümden meydana gelir. 托罗斯山脉由三部分组成。

Toros Sediri *is.* 〈植〉黎巴嫩雪松

torpido(**bot**) [torpi'do, torpi'dobot] (英) *is.* ❶鱼雷快艇 ❷鱼雷：～ topu 鱼雷发射器 kör giden ～ 没有爆炸的鱼雷，没有击中目标的鱼雷 magnetik ～ 磁性水雷 ◇**～ atmak** 放鱼雷，发射鱼雷

torpidocu *is.*〈海〉水雷手，水鱼雷人员，(舰上的)水鱼雷长

torpido gözü *is.* 汽车前座储物箱

torpil (法) *is.* ❶鱼雷：～ dökmek 布雷 ～ isabeti 鱼雷直接命中(目标) ～ kovanı 鱼雷发射器 ～ muhafaza ağı 防鱼雷网；破雷卫 ～ uçağı 鱼雷飞机，雷击机 ❷【俚】靠山，后台，庇护者，保护者；门路，后门：Torpil bulmazsan bu iş olmaz. 你如果找不到后台这事就办不成。Torpilini bulursam içeri beleşten girerim. 我如果找到门路就可以免费进入。Torpili olmasaydı bu iş olmazdı. 他要是不走后门儿这事是不会办成的。❺【俚】谎言，假话 ◇～ **almak** 【俚】走后门儿，找门路 (*-e*) ～ **geçmek** 【俚】开后门儿 ～ **patlatmak** ①走后门儿 ②制造谎言 (*-e*) ～ **yapmak** 【俚】开后门儿

torpil balığı *is.* 〈动〉电鳐(*Raia torpedo*)

torpilleme *is.* 〈军〉用鱼雷攻击

torpillemek (*-i*) ❶用鱼雷攻击，用鱼雷击沉 ❷【俚】留级，蹲班

torpillenmek (*nsz*) torpillemek 的被动态

torpilli *s.* ❶鱼雷的；携带鱼雷的，装有鱼雷的 ❷【俚】有后门儿的，有后台的：Torpilliler kolay işlere verilmişti. 有后台的人分配了轻松的工作。

torpito 见 torpido

torpiyör *is.* 驱击舰，雷击舰

tortop [to'rtop] *s.* 缩成一团的，圆滚滚的，圆得象球似的：Kirpiler tehlike anında tortop olurlar. 刺猬遇到危险时就会缩成一团。◇～ **etmek** 揉成一团，揉皱

tortu (波) *is.* ❶沉淀(物)，沉渣；渣滓，残渣：Sirke şişesinin dibinde tortu var. 醋瓶底有沉淀物。❷〈地〉沉积物 ❸【转】渣滓；遗毒

tortul *s.* 沉积的，沉淀的；沉淀性的；(岩石)由成层沉积而成的：～ kütle (或 taş) 沉积岩，水成岩

tortulanmak (*nsz*) 沉淀，沉积

tortulaşma *is.* tortulaşmak 的动名词

tortulaşmak (*nsz*) 沉积，沉淀

tortul bilimi *is.* 〈地〉沉积学

tortullaşmak (*nsz*) 沉积，沉淀

tortulu *s.* ❶有沉淀的，有沉积的 ❷浑的，不清澈的：～ su 浑水

tortusuz *s.* ❶无沉淀的，无沉积的 ❷清澈的

torum *is.* 【俗】幼驼

torun *is.* ❶(外)孙子，(外)孙女：～ çocuğu 曾(外)孙，曾(外)孙女 ❷(复数)子孙，后代，后裔：Adem'e Havva'nın torunlarıyız. 我们都是亚当和夏娃的子孙。❸(或 deve ～u) 两岁的骆驼 ◇～ **torba** (或 **tosun**) **sahibi olmak** 儿孙满堂

toryum [to'ryum] (法) *is.* 〈化〉钍(Th)

tos *is.* 用头(或角)牴，触：Koç bir tosla çocuğu yere yıktı. 公羊一头把孩子牴倒在地。◇～ **vurmak** (牛羊等)牴，触

tosbağa *is.* 【俗】〈动〉王八，乌龟

toslamak (*-i*) ❶用头(或角)顶撞：Öküz, çobanı tosladı. 牛牴了放牧人。❷撞击，冲撞 ❸(*-e*) (车船等)撞，碰，相撞，相碰：Araba duvara toslamıştı. 车子撞上了墙。Gemi iskeleye tosladı. 船头撞上了码头。Köşeyi dönerken birbirimize tosladık. 在拐弯处我们撞车了。❹【俚】给钱：Parayı toslarsan her isin yapilir. 你要给钱，就会给你把事办了。❺【俚】留级，蹲班

toslaşmak (*nsz*) 相互用头(或角)顶撞

tost (英) *is.* 煎夹肉(肠、蛋)面包片，吐司：～ ekmeği 用以制作吐司的面包 ～ makinesi 烤面包器 Çayla birlikte bir tost yedim. 我喝茶吃吐司。Günümüzün insanı tostlarla, sandviçlerle doymaya çalışıyor. 现代人崇尚吐司和三明治。

tostoparlak, -ğı [to'stoparlak] *is.* 圆乎乎的，圆滚滚的

tosun *is.* ❶阉割过的公牛 ❷【转】强壮的青年，壮小伙 ◇～ **gibi** 强壮的，健壮的；肥胖

的，养得结实的

tosuncuk, -ğu *is.* 体形较大的新生婴儿，巨婴

total (法) *s.* 总的，整体的，总体的

totalitarizm (法) *is.* 极权主义，极权制度，极权政体

totaliter (法) *s.* 极权的，极权主义的：～ devlet 集权国家 ～ düzen 集权制度 ～ yönetim 极权领导

totem (法) *is.* 图腾，图腾形象

totemcilik, -ği *is.* 图腾崇拜；图腾制度；图腾崇拜的社会习俗

totemizm (法) *is.* 见 totemcilik

toto[1] *is.* 【俚】屁股

toto[2] *is.* 托托(一种足球彩票) ◇～ **oynamak** 【俚】①(考试中对不会的题目)瞎猜，瞎蒙 ②(学生成绩单中)满纸低分

toy[1] *s.* 缺乏经验的，年幼无知的，幼稚的，不成熟的：～ bir delikanlı 没有生活经验的年青人 Daha toysun evladım. 我的孩子，你还年轻。

toy[2] *is.* 【旧】宴会，欢宴

toy[3] *is.* 〈动〉鸨(*Otis tarda*)

toyaka *is.* 捻绳用的木棒

toyca [to'yaca] *s.* ve *zf.* 缺乏经验的，年幼无知的，幼稚的，不成熟的

toydan *is.* 〈动〉大鸨

toygar *is.* 云雀

toygiller *ç.is.* 〈动〉鸨属(*Otididae*)

toyka *is.* 捻绳用的木棒

toy kuşu *is.* 〈动〉大鸨，地鹋

toyluk, -ğu *is.* 缺乏经验，年幼无知，幼稚(的行为) ◇～ **etmek** 作出无知的事，表现出幼稚

toynak, -ğı *is.* (马驴等奇蹄目动物的)蹄：tek ～ 奇蹄 çatal ～ 偶蹄

toynaklılar *ç.is.* 奇蹄目

toz[1] *is.* 见 töz

toz[2] Ⅰ *is.* ❶尘土，灰尘；粉末，粉状物：～ geçmez 防尘的 ～ hâlinde 粉状的，粉末状的 ～ tanesi 一粒灰尘 ağaç ～u 锯末，锯屑，锉屑 altın ～u 金粉 atom ～u 放射性尘埃 çay ～u 茶叶末 çiçek ～u 花粉 diş ～u 牙粉 kömür ～u 煤尘 süt ～u 奶粉 yeşilleri ～dan yitmiş ağaçlar 被尘土掩去绿色的树木 ❷【俚】海洛因，白粉，白面儿 ❸小粒，小碎粒 Ⅱ *s.* 粉状的：～ altın 金末，砂金，金粉 ～ biber 辣椒粉 ◇～ **almak** 除去灰尘，擦(掸)净：～ alma aleti 吸尘器 ～ **bezi** 抹布，擦尘布 ～ **bulutu** 云尘 ～ **duman** 尘埃，尘烟 ～ **etmek** ①扬起灰尘；使成为粉末 ②消灭，毁灭，打跨，粉碎 ③【俚】(钱财、贵重物品等)花光，用完，耗尽 ④【俚】痛打 ～ **kaldırmak** 扬起尘土，使尘土飞扬 ～ **kar** ①粉末雪 ②【俚】海洛因，白粉，白面儿 (*-e*) ～ **kondurmamak** ①庇护，袒护，不使受到非议，认为十全十美：Kocasını çok sever, üzerine toz kondurmaz. 她很爱丈夫，不许别人说他的一句坏话。②吹掉灰尘 ～ **koparmak** 扬起尘土，使尘土飞扬 ～ **olmak** ①化为灰尘，成为粉状 ②【俚】溜掉，悄悄跑掉，逃走，失踪，消失：Bak hâlâ karşımda sırıtıyor toz ol! 还跟我这儿傻笑，滚蛋！ ～ **toprak** 烟尘，尘埃 ～**dan dumandan ferman okunmamak** 人声嘈杂，一片混乱，乱七八糟：Tozdan dumandan ferman okunmayan yerlerde ağırbaşlıların seslerini çıkarmaları lâzımdır. 一片嘈杂的地方需要有稳重的人出面说话。～**u dumana** (或 **toprağa**) **katmak** (或 **karıştırmak**) ①扬尘逃窜，一溜烟地逃走 ②使一片混乱，使乱七八糟，使十分嘈杂 ～**unu almak** (或 **atmak, silkmek, silkelemek**) ①除去灰尘，拍打灰尘，拂去灰尘 ②【俚】痛打，狠揍 ～**unu çıkarmak** 抖掉灰尘

tozak, -ğı *is.* 【俗】❶(扬树等树木的)絮 ❷小雪；毛毛雨

tozakla(n)mak (*nsz*) 【俗】❶(扬树等树木)形成飞絮 ❷下小雪；下毛毛雨

tozan *is.* ❶尘粒 ❷多尘的地方，灰尘覆盖的地方

tozalmak 擦掉灰，拭去尘土

toza(n)mak (*nsz*) ❶起灰，有尘土 ❷蒙上尘土，落满尘土 ❸【俗】跑开，跑掉，急急地跑掉，急忙逃窜，逃跑，逃亡，逃脱

tozarmak (*nsz*) ❶变成尘状，变成粉状 ❷下毛毛雨；下小雪

toz boya *is.* 粉末涂料，粉末颜料

tozkoparan *s.* 多风的

tozlanma *is.* ❶ tozlanmak 的动名词 ❷〈植〉传粉，授粉

tozlanmak (*nsz*) 蒙上灰尘

tozlaşır *s.* 粉状的，粉末状的

tozlaşma *is* tozlaşmak 的动名词

tozlaşmak (*nsz*) ❶变成粉末，变成粉状 ❷下毛毛雨 ❸授粉

tozlu *s.* 蒙上尘土的，多尘的：Sandalyenin üzeri tozlu. 椅子上面一层灰。Yol pek tozlu hem de sert taşlarla doluydu. 路上尘土飞扬，满是坚硬的石头。

tozluk, -ğu *is.* ❶鞋罩；绑腿 ❷多尘的地方

tozmak, -ar (*nsz*) 见 gezip tozmak

toz pembe *is.* 淡粉色 ◇(*ortalığı*) ～ **görmek** 戴着玫瑰色的眼镜看世界，把…看得完美无缺 ～ **nutuk** 甜言蜜语，阿谀的话

toz sabun *is.* (洗涤用的)肥皂粉，洗衣粉

toz şeker *is.* 砂糖

tozumak (*nsz*) 尘土飞扬，扬起灰尘

tozuntu *is.* ❶粉状物，尘状物 ❷尘雾，尘烟 ❸毛毛雨，蒙蒙雨

tozutmak (*-i*) ❶ tozumak 的使动态：Halıyı tozutmayın. 不要把毯子弄得满是尘土。❷下小雪 ❸【俚】发疯 ❹【俚】胡言乱语，胡说八道

töbe *is.* 见 tövbe

töhmet (阿) *is.* 指控，嫌疑：Japonya'da kilit mevkide dört büyük memur da şimdi aynı töhmetin altında. 日本的 4 位重要官员目前都在接受同一指控。

töhmetlendirmek (*-i*) ❶怀疑，认为有嫌疑 ❷认为有罪

töhmetli *s.* ❶有嫌疑的，受指控的 ❷有罪的，犯罪的

tökezimek 见 tökezlemek

tökezleme *is.* ❶ tökezlemek 的动名词 ❷〈军〉障碍，困难

tökezlemek (*nsz*) ❶绊脚，绊跌 ❷【转】遇到困难，遇到障碍，受阻：Bayağı süratli ilerliyoruz, ama bazen tökezliyoruz. 我们进展很快，但有时也会受阻。Arada bir benim at tökezliyor. 我的马常常被绊倒。

tökezmek (*nsz*) 【俗】见 tökezlemek

tömbeki (波) *is.* 〈植〉波斯烟(抽水烟袋用一种烟草)(*Nicotiana persica*)

tömbekici *is.* 卖波斯水烟的人

TÖMER 【缩】土耳其语教学中心(Türkçe Öğretim Merkezi)

tömsü *s.* 突出的，鼓起的；凸形的

töre *is.* ❶风俗，习俗 ❷道德准则，行为准则，规矩

töre bilimi *is.* 伦理学；道德学

tore bilimci *is.* 伦理学家，伦理学研究者

töreci *s.* 道德主义的，关注道德的，维护道德的

törecilik, -ği *is.* (非宗教性的)道德主义

töre dışı *s.* ❶不属于伦理范畴的，不属于道德范畴的；无从区分是非的 ❷不道德的，邪恶的，道德败坏的

töre dışıcılık, -ğı *is.* 〈哲〉非道德主义，非道德论

törel *s.* ❶合乎伦理的，合乎道德的，有道德的：～ bilinç 良心，道德心 ❷与伦理有关的，与道德有关的

törelcilik, -ği *is.* (非宗教性的)道德主义

törellik, -ği *is.* 道德，道义，德行

törelsiz *s.* 不道德的，品德不端的，道德败坏的

törelsizcilik, -ği *is.* 〈哲〉尼采哲学

törelsizlik, -ği *is.* 不道德，品德不端

tören *is.* 仪式，典礼；(隆重的)庆祝，庆祝会，庆祝典礼：açılış ～i 开幕式 cenaze ～i 葬礼 düğün ～i 婚礼 sünnet ～i 割礼 Türkler her 10 Kasım'da büyük Atatürk'ü törenle anıyorlar. 土耳其人每年 11 月 10 日举行仪式纪念伟大的阿塔图尔克。

törenli *s.* 隆重的，盛大的，庆祝的：～ oturum 庆祝大会

törensel *s.* 和仪式有关的，和典礼有关的

töresel *s.* 见 törel

töre tanımaz *s.* 〈哲〉不道德的，邪恶的，道德败坏的

töre tanımazlık, -ğı *is.* 非道德主义，非道德论

törpü *is.* 锉，锉刀；木锉，粗锉：～ tozu 锉屑 tırnak ～sü 指甲锉 Törpü ile tahtayı düzelttim. 我用木锉把木板锉平了。

törpülemek (*-i*) ❶锉：tırnak ～ 锉指甲 Tırnaklarımızı kestikten sonra törpüleyerek düzeltiyoruz. 我们剪完指甲后再锉平。❷【转】磨平：Şehirde yaşamak, eski alışkanlıklarımızı törpüledi. 城市生活把我们的老习惯磨掉了。❸【转】调教，教育，使有教养，培养，训练，使养成某种习惯：Şu bayatın kellesini az buçuk törpülemeli. 他这个迂腐的脑袋瓜该拾掇拾掇了。

törpülenmek (*nsz*) törpülemek 的被动态

törpülü *s.* 锉过的，锉平的

törü 见 töre

TÖS 【缩】土耳其教师工会(Türkiye Öğretmenler Sendikası)

tös *ünl.* (吆喝牲畜倒退的命令)倒！

töskürmek (*nsz*) 【俗】❶(牲畜)后退 ❷(敌人)撤退，后退

töskürtmek (*-i*) töskürmek 的使动态

töskürü *zf.* 【俗】向后，往后；回，退回

tövbe (阿) Ⅰ *is.* 后悔，懊悔；忏悔，悔罪，悔过，府错 Ⅱ *ünl.* (表示悔过)该死！◇**～ ayları** 伊斯兰教历的 5 月(büyük tövbe ayı)和 6 月(küçük tövbe ayı) **～ çekmek** 念讨白词，忏悔，表示后悔 (*-e*) **～ etmek** ①忏悔，悔过：günahlarına ～ etmek 悔过，悔罪，忏悔自己的罪过 ②发誓不做某事：Borç para vermeye tövbe ettim. 我发誓再也不借钱给别人了。Ağzını açmamağa tövbe mi ettin? 你怎么啦，发过誓不开口吗？**～ vermek** 念讨白词，忏悔，表示后悔 **～ye gelmek** 念讨白词，忏悔，表示后悔 **～sini bozmak** 故态复萌，恶性重发 **～yı bozmak** 故态复萌，恶性重发 ◆**Tövbe estağfurullah!** 愿真主宽恕！**Tövbe tövbe!** ①再也不会了！②真该死！见鬼！**Tövbe yarabbi!** 愿真主宽恕我！**Tövbeler olsun!** ①再也不会了！②真该死！见鬼！**Tövbeler tövbesi!** ①再也不会了！②真该死！见鬼！

tövbekâr [tövbekâ:r] (阿-波) *s.* 悔过的，悔罪的，忏悔的：Bin yıl günahkâr, bir gün tövbekâr. 【成】浪子回头金不换；放下屠刀，立地成佛。

tövbeli *s.* ❶悔过的，悔罪的，忏悔的 ❷发誓不做的，发誓戒绝的：şarap ～si 发誓不喝酒的

TÖYAK 【缩】土耳其教师互助会(Türkiye Öğretmenler Yardımlaşma Kurulu)

töz *is.* ❶根，根部；基础：kulak ～ü 耳根 ❷〈哲〉实体

tözcülük, -ğü *is.* 【哲】实体论，实体说

tözel *s.* 实体的

TPAO 【缩】土耳其石油股份公司(Türkiye Petrolleri Anomi Ortaklığı)

trabzan *is.* 柱形栏杆；栏杆；扶手，把手：～ ayağı 栏杆柱

Trabzon hurması *is.* 〈植〉柿子树(*Diospyros kaki*)；柿子

trafik, -ği (法) *is.* ❶交通，通行，往来：～ flâması 小信号旗 ～ işaret feneri 交通信号灯，灯光指示器 ～ işaretler 交通标志 ～ kaideleri (或 kuralları) 交通规则 ～ kaidelerine uymak 遵守交通规则 ～ kazası 交通事故 ～ lâmbası 交通管理色灯，红绿灯 ～ polisi 交通警察 ～ tıkanıklığı 交通阻塞 ～ tıkanması 交通阻塞 ～i idare etmek 管理交通 ❷交通行列(指行驶的车辆或船只等)，流动的车辆及行为，交通量：Bugün bulvarda trafik yoğun. 今天大街上交通很拥挤。◇～**e kapanmak** (道路)被关闭：Hava gece dona çekice birçok yollar trafiğe kapandı. 一到夜里，天寒地冻，许多道路都被关闭了。

trafikçi *is.* 交通警察，交警

trafo [tra'fo] *is.* ❶变压器，互感器 ❷【转】变电站，变电所

tragedya (法) *is.* 见 trajedi

trahom (法) *is.* 〈医〉沙眼

trahoma *is.* 嫁妆，妆奁；结婚礼物

trajedi (法) *is.* 悲剧；灾难，不幸事件，惨事，惨案

trajediyen *is.* 悲剧演员

trajik, -ği (法) Ⅰ *s.* ❶悲剧的 ❷悲惨的，凄惨的，悲痛的，可悲的，可叹的；绝望的 Ⅱ *is.* 悲剧演员

trajikomedi (法) *is.* 悲喜剧；又悲又喜的事物(或场合)

trajikomik (法) *s.* 悲喜剧的；又悲又喜的，悲喜交加的；啼笑皆非的，悲喜剧式的

trak, -ğı *is.* 叮当声，叮咚声；哗啦声，咯吱响，(牙齿)咯咯响

trake (法) *is.* ❶〈解〉气管：～ solunumu 气管呼吸 ❷〈植〉导管；管胞

trakeid *is.*〈医〉气管炎

trakeliler *ç.is.* 〈动〉有气管类(节肢动物的一个纲或其它类群，包括所有或大多数用气管呼吸的节肢动物)

trakit (法) *is.* 〈地〉粗面岩

traktör (法) *is.* 拖拉机：Tarlalar şimdi karasabanla değil, traktörle sürülüyor. 现在耕地不用犁了，用拖拉机。Köyümüzdeki beş traktörü tüm köy halkı ortaklaşa kullanıyor. 我们全村人合伙使用村里的 5 辆拖拉机。

traktörcü *is.* 拖拉机手

trakunya [traku'nya] *is.* 〈动〉龙(眷)，海蝎子

trampa [tra'mpa] (意) *is.* 交易，贸易；交换 ◇～ **etmek** 易货贸易

trampacı *is.* 易货人，做易货生意的人

trampet(e) [trampe'te] (法) *is.* 小鼓：～ değneği 鼓槌 ◇～ **ateşi** 〈军〉疾风射，狂风射 ～ **çalmak** 敲鼓，打鼓，击鼓 ～ **saçmak** 急促地敲鼓

trampetçi *is.* 鼓手，击鼓者

trampetçilik, -ği *is.* 当鼓手，鼓手职业

tramplen (法) *is.* ❶跳板；跳台 ❷(杂技表演中翻筋斗用的)蹦床，弹床

tramvay (法) *is.* (市内)有轨电车：～ caddesi 铺设电车轨道的街道 ～ durağı 电车站 ～ garajı 电车车库 ～a atlamak 跳上电车 atlı ～ 有轨马车 Eskiden İstanbul'da tramvaylar varmış. 听说从前伊斯坦布尔有有轨电车。

trança [tra'nça] *is.* 〈动〉大西洋鲷；乌鲂(*Pagrus ehrenbergii*)

transandantal (法) *s.* 〈哲〉先验的

transandantalizm (法) *is.* 〈哲〉先验论，先验主义

transatlantik, -ği Ⅰ *s.* 跨大西洋的，横穿大西洋的 Ⅱ *is.* 横渡大西洋的班轮

transbordor *is.* 〈铁〉活动的站台

transfer (法) *is.* ❶移民；迁移，转移；移交 ❷〈财〉汇划，汇兑，划拨；过户，转帐 ❸(权利等的)转让，让与 ❹(运动员的)转会；(职务等的)调动，调任 ◇～ **etmek** ①转移，迁移；转到，移到 ②〈财〉划拨，转账，转汇，划汇

transformasyon (法) *is.* 变化，转变，变换，转换；改革；变形，变质，变性，变态

transformatör (法) *is.* 〈物〉变压器：gerilim düşürücü ～ 降压变压器 gerilim yükseltici ～ 升压变压器

transformizm (法) *is.* 〈植〉转变论，变化论，变形论

transfüzyon (法) *is.* 输血

transistor, transistör (法) *is.* ❶晶体管，晶体三极管 ❷晶体管收音机，半导体收音机

transit (法) *is.* ❶过境运输，中转；通过，穿过，通行：～ eşya 过境商品 ～ yolcu 中转旅客，过境旅客 ❷直达运输，直运：～ trafik 直达运输 ◇～ **geçmek** ①经过(某地)，途经(某地)，从(某国)过境 ②【俚】闯过(红灯或停车标志等) ～ **salonu** 过境旅客大厅 ～ **vizesi** 过境签证

transkripsiyon (法) *is.* ❶抄写，誊写，缮写；(打字机的)打印；(速记符号等的)翻译 ❷抄本，誊本；打字本；副本，复本；(录音资料的)文字本 ❸音标，标音，标注

transliterasyon (法) *is.* (按另一种语言或字母体系的)直译，音译，按字母对译

transparan (英) *is.* 透明；透明性；透明度

transplantasyon (法) *is.* ❶移植，移种，嫁接 ❷〈医〉移植，移植术，接植术

transport (法) *is.* ❶运输，运送，输送，搬运：～ şebekesi 运输网 ❷运输业

transpozisyon *is.* 〈物〉移动，移置，换位

tranş (法) *is.* 牛股肉，牛大腿肉

trapez (法) *is.* ❶吊架，高空秋千 ❷高空秋千表演者：～ cambazları 高空秋千杂技演员

trapezci *is.* 高空秋千表演者

trapsal *is.* 〈动〉章鱼，蛸

traş 见 tıraş

travers (法) *is.* ❶枕木，轨枕 ❷〈海〉正横 ◇～**e çıkmak** (船为避免搁浅而)起锚驶到深水区

traverten (法) *is.* 〈地〉石灰华，钙华，凝灰石

travma (法) *is.* ❶〈医〉外伤，创伤，损伤 ❷(心理上或精神上的)创伤

travmatoloji (法) *is.* 〈医〉创伤学，外伤学：～ uzmanı 外伤学家，创伤学家

trebantin *is.* 松节油

tremolit (法) *is.* 〈矿〉透闪石

tren (法) *is.* 列车，火车：～ fasılası 火车间隔 ～ yolu 铁路路基 banliyö ～i 市郊车 elektrikli ～ 电气列车 marşandiz (或 yük) ～i 货车 posta ～i 邮政列车 sürat ～i (或 süratli ～) 快车 yeraltı ～i 地铁 zırhlı ～ 装甲列车 Beijing'e ne zaman tren var? 什么时候有去北京的火车？Ankara'dan gelecek tren hangi perona girecek? 从安卡拉开来的火车进入几站台？Xian'dan gelecek trenin rötarı var mı? 从西安开来的火车晚点了吗？◇～**i kaçırmak** ①没赶上火车 ②【转】错过时机，失去机会

trenci *is.* 〈铁〉乘务员，列车员

trençkot (法) *is.* 雨衣：Elleri trençkotunun cebinde, ışıklara yürüdü. 他双手插在雨衣口袋里向亮光处走去。

treyler [tre'yler] (英) *is.* 拖车，挂车

trias, triyas (英) *is.* 〈地〉三叠系，三叠纪

tribün (法) *is.* ❶(体育馆等的)看台，观众台；观礼台：Cumhuriyet Bayramı'nda davetliler geçit törenini tribünlerden izlediler. 国庆节来宾在观礼台观看游行。

tridimit *is.* 〈矿〉鳞石英

trigonometri [trigonome'tri] (法) *is.* 〈数〉三角(学)：düzlem ～ 〈数〉平面三角(学) küresel ～ 〈数〉球面三角(学)，弧三角(学)

trigonometrik (法) *s.* 〈数〉三角学的，三角法的：～ fonksiyon 三角函数

triko [tri'ko) (法) *is.* 经编(针)织物，(作衣料用的)条花呢

trikosefal, -li (法) *is.* 〈动〉(寄生)鞭虫；〈医〉鞭形毛首线虫

trikotaj (法) *is.* (机器)编织物，针织品

trikotajcı *is.* 针织工；针织品销售商

trikotajcılık, -ğı *is.* 针织品的制作或销售

triloji (法) *is.* 〈文〉三部曲，三部剧

trilyon (法) *say.* 万亿，10^{12}

trim (英) *is.* ❶〈海〉船舱，大舱，底舱 ❷根据风向调整帆

trimester *is.* ❶3 个月(左右时间) ❷季度工资

tringa *s. ve zf.* 【俗】豪华的，讲究的，阔绰的：～ giyinmek 穿着华丽

trinketa [trinke'ta] (意) *is.* 〈海〉❶前帆，前桅帆 ❷三角帆 ❸(三角帆船的)前桅

trio, triyo [tri'o, tri'yo] (意) Ⅰ *is.* 〈乐〉三重奏，三重唱，三声中部 Ⅱ *s.* 【转】3 人组成的，3 件一套的

triör *is.* 〈农〉谷物清选机，种子分选机，筛选机

tripanozoma *is.* 〈生〉锥体虫[*trypanosoma*)

tripleks (法) *is.* 〈技〉夹层玻璃，三合安全玻璃

tripoli [tri'poli] (法) *is.* 〈地〉硅藻土，板状硅藻土

triportör (法) *is.* (机动)三轮车，三轮摩托车

triptik, -ği (法) *is.* (三联折叠式)汽车临时入境证

trişin (法) *is.* 〈动〉旋毛虫，旋毛形线虫[*trichinella spiralis*)

triton [tri'ton] (法) *is.* ❶〈化〉氚核 ❷〈乐〉三全音

trityum [tri'tyum] (法) *is.* 〈化〉氚(T)，超重氢(H^3)

triyaj (法) *is.* ❶铁路编组(站)，调车(场) ❷挑选，挑拣

triyas *is.* 〈地〉三叠纪，三叠系：～ devri 三叠纪

triyod *is.* 三极管：～ lâmba 三极管

triyomvira *is.* 〈史〉三头政治，三雄政治

troit *is.* 〈解〉甲状腺

trok (法) *is.* 物物交换，以货易货

trokanter *is.* 〈解〉大腿圆骨头

trol, -lü (英) *is.* 拖网

troli *is.* 起重小车

trolcü *is.* 拖网渔民

troleybüs [trole'ybüs] (英) *is.* 无轨电车：Acele edelim, troleybüse yetişemiyeceğiz. 我们走快点儿！要不就赶不上电车了。

tromatizm *is.* 〈医〉外伤病，创伤病；外伤：istihsal ～i 工伤

trombin *is.* 〈生、化〉凝血酶，纤维蛋白酶

trombojen *is.* 〈生、化〉凝血酶原

trombokinaz *is.* 〈生、化〉凝血酶原，激酶，活性司徒氏因子

trombon (法) *is.* 〈乐〉长号，长喇叭，伸缩长号

tromboncu *s. ve is.* 吹长号的；长号手，长号演奏者

tromboz *is.* 〈医〉血栓形成

tromp (法) *is.* 〈建〉对角斜拱

trompet (法) *is.* 〈乐〉小号

trompetçi *s. ve is.* 吹小号的；小号手；司号兵，司号员

tronosol 见 turnusol

tropika [tropi'ka] (意) *is.* 〈地〉❶(北或南)回归线：Oğlak ～sı 南回归线，冬至线 Yengeç ～sı 北回归线，夏至线 ❷回归带，热带：～ ormanlar 热带丛林，莽丛 ～ ülkeler 热带国家，热带地区 ◇～ **hastalığı** 黄热病

tropikal, -li (法) *is.* 〈植〉热带的，与热带有关的，位于热带的，有热带特性的：～ bitki 热带植物 ～ kuşak 热带 ～ siklon 热带气旋

tropikkaretkaplumbağası *is.* 〈动〉海龟(*Chelonia imbricata*)

tropikkuşgiller *ç. is.* 〈动〉鹱科(*Phaetonidae*)

tropizm (法) *is.* 〈生〉向性

troposfer (法) *is.* 〈气〉对流层

trotil *is.* 〈化〉三硝基甲苯，梯恩梯(炸药)

trotinet (法) *is.* (儿童)踏板车

trotuar (法) *is.* 人行道

troyka [tro'yka] (俄) *is.* 三驾马车；三马车

tröst (英) *is.* 托拉斯，垄断企业；集团，联盟

TRT 【缩】土耳其广播电视协会(Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu)

truakar (法) *is. ve s.* 短大衣，中大衣；半大的(衣服)

trup (法) *is.* ❶(尤指巡回演出的演员、歌手等组成的)团，剧团，戏班 ❷〈体〉队，运动队

trük (法) *is.* 〈剧〉特技

TSE 【缩】土耳其标准局(Türk Standartları Enstitüsü)

tse tse sineği *is.* 〈动〉蚩蚩蝇，舌蝇(*Glossina*)

tsigan *is.* 〈动〉小金枪鱼

TSİP 【缩】土耳其社会主义工人党(Türkiye Sosyalist İşçi Partisi)

TSK 【缩】土耳其武装力量(Türk Silâhlı Kuvvetleri)

TSYD 【缩】土耳其体育作家委员会(Türkiye Spor Yazarları Derneği)

TTB 【缩】土耳其医生联合会(Türk Tabipler Birliği)

TTK 【缩】❶土耳其历史协会(Türk Tarih Kurumu) ❷土耳其煤炭局(Türkiye Taşkömür Kurumu)

TTKD 【缩】保护全体消费者协会(Tüm Tüketiciler Koruma Derneği)

tu [tu:] *ünl.* 呸，啐，啊，哟，哎；真可惜！真遗憾！真糟糕：Tu, böyle mi olacaktı! 真可惜，怎么会这样！Tu, kaka! 啊，真是个废物！

tual (法) *is.* 画布；油画

tualet (法) *is.* ❶梳妆，打扮：～ malzemesi 梳妆用品 ～ masası 梳妆台 ❷(女式)礼服，盛装 ❸厕所，卫生间，盥洗室：～ kâğıdı 卫生纸，手纸

Tuba [tu:ba:] (阿) *öz.is.* ❶土巴树(传说天堂中悬挂生长的一种树，树荫下就是天堂) ❷幸运，幸福

tuba (法) *is.* 〈乐〉大号

tuf 见 tüf

tufa *is.* 【俚】投机买卖，投机倒把

tufacı *is.* 【俚】窃贼，小偷，强盗

tufacılık, -ğı *is.* 【俚】盗窃，偷窃

tufalamak (*-i*) 【俚】偷，盗窃

tufan [tu:fa:n] (阿) *is.* ❶(基督教《圣经·创世纪》中的)大洪水，洪水 ❷【转】暴雨 ❸【转】洪水般的汹涌，大量，大批：alkış ～ı 雷鸣般的掌声，暴风雨般的掌声 heyecan ～ı 汹涌的激情 insan ～ı 如潮的人群 kurşun ～ı altında 在枪林弹雨之下 ◇～ı **Nuh** ①(圣经神话中的)大洪水：Benden sonra tufan. 只要我们安全，哪怕洪水滔天也不必管它。②远古时代

tufeylî [tufeyli:] (阿) Ⅰ *is.* ❶寄生物；寄生虫 ❷【转】寄生虫，不劳而食者，食客 Ⅱ *s.* 寄生的：～ bir surette yaşamak 过寄生生活

tufeylîlik, -ği *is.* 寄生性；寄生生活，寄生行为

tugay *is.* 〈军〉旅：～ kurmayı 旅司令部 piyade ～ı 步兵旅

tuğ *is.* ❶(旧时土耳其作为军旗或表示帕夏官衔标志的)马尾旗；权杖 ❷(鸟和家禽的)凤头，头上一束蓬起的羽毛 ❸毛，羽毛

tuğamiral, -li [tu'ğamiral] *is.* 〈军〉海军少将

tuğamirallik, -ği *is.* 海军少将军衔

tuğbay [tu'ğbay] *is.* 〈军〉【旧】旅长

tuğbaylık, -ğı 旅长的职务

tuğgeneral, -li [tu'ğgeneral] *is.* 〈军〉少将

tuğgenerallik, -ği *is.* 少将军衔

tuğkomutan *is.* 旅长

tuğla [tu'ğla] (拉) Ⅰ *is.* 砖：～ duvarı 砖墙 ～ harmanı 制砖场，砖厂 ～ kili 制砖用的粘土 ～ ocağı 砖窑 ateş ～sı 耐火砖 delikli ～ 空心砖 Bahçemizin duvarı tuğla ile örüldü. 我们花园的墙是用砖砌的。Ⅱ *s.* 砖头的：～ bina 砖盖的楼房 ◇～ **kırmızısı** 红砖色的，红褐色的

tuğlacı *is.* 制砖工人，烧砖工人；售砖者

tuğlacılık, -ğı *is.* 制砖业，制砖职业或工作；售砖

tuğlalı *s.* 砖头的，制砖的：kırmızı ～ *ev* 红砖房

tuğlu *s.* ❶有权杖的 ❷有凤头的

tuğra *is.* ❶〈史〉图格拉，御笔，苏丹的花字签名或代替签名的标志：Osmanlı döneminde resmî yazışmalarda, fermanlarda, belgelerde padişahın tuğrası bulunurdu. 奥斯曼帝国时代在正式的往来书信、圣旨和公文上都有苏丹的签字。❷硬币的正面：Yazı tuğra atalım. 我们来抛签。Yazı mı tuğra mı? "字儿"还是"幂儿"？是正面还是反面？◇～ **çekmek** 〈史〉御批，(苏丹)签字

tuğrakeş [tuğrakeş] (土-波) *is.* 〈史〉代苏丹签字的官员

tuğyan [tuğya:n] (阿) *is.* ❶(河水等)汹涌，涌出，泛滥 ❷【转】抗议，反抗，不顺从；暴动，造反，叛乱 ◇～ **etmek** ①泛滥，漫出岸边 ②反抗，起义，造反

tuh *ünl.* 真可惜！真遗憾！真糟糕：Tuh treni kaçırdık! 哎，真可惜，我们误了火车。

tuhaf (阿) Ⅰ *zf.* 奇怪！真叫人纳闷：Tuhaf. Hiç telgraf almadım. 真奇怪！我可没有收到什么电报。Ⅱ *s.* ❶怪的，奇怪的，古怪的，奇特的；令人费解的，莫名其妙的：～ bir âdet 奇特的习俗 ～ bir olay 怪事 ～ bir oyuncak 奇特的玩具 Tuhaf bir adı vardı, hatırıma gelmiyor. 他的名字怪怪的，我想不起来。Tuhaf çocuk, günü gününe uymıyor. 这个孩子真怪，成天不睡觉。Ne tuhaf hayvan! 多么奇特的动物！❷可笑的，逗乐的，滑稽的：～ hikayeler 笑话故事 Ali tuhaf bir çocuk, bizi güldürüyor. 阿里是个很有趣的孩子，他把我们都逗笑了。Bu kıyafetle tuhaf oluyorsun. 你穿这身衣服很滑稽。◇～ **kitap** 珍品，稀有的书 ～ **olmak** 不知所措，无言以对 (*-in*) ～**ına gitmek** 使觉得奇怪，使觉得可笑：Bu

adam tuhafıma gitti. 我觉得这人很怪。Bu olay tuhafıma gitt. 我一直对这件事感到奇怪。

tuhafçı 见 tuhafiyeci

tuhafiye [tuha:fiye] (阿) *is.* 日用小百货，服饰用品，小件佩带物

tuhafiyeci *is.* 卖日用小百货的人，经营零星日用品的商人；经营服饰用品的人

tuhafiyecilik, -ği *is.* 经营零星日用品，经营日用小百货

tuhaflaşmak (*nsz*) ❶变得奇怪，变得怪异❷变得可笑，变得滑稽 ❸(脾气、性格等)改变

tuhaflık, -ğı *is.* ❶奇怪的行为，怪脾气，怪事 ❷有趣的把戏；玩笑，淘气，玩皮：～ olsun 开玩笑地，闹着玩地 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 开玩笑；玩皮，淘气

tukan *is.* 〈动〉巨嘴鸟(*Rham phastos*)

Tukan *öz.is.* 〈天〉杜鹃(星)座

tukangiller *ç.is.* 〈动〉巨嘴鸟科(*Rhamphastidae*)

tul, -lü [tu:l] (阿) *is.* 【旧】❶长，长短，长度：merç ～ü 〈物〉波长 ❷〈地〉经度 ❸持续的时间：ömür ～ü 寿命 ◇～ **dairesi** ①子午线，子午圈，经线 ②经度

tulânî [tu:lâ:ni:] (阿) Ⅰ *s.* ❶【旧】纵的，纵向的，纵长的 ❷经度的 ❸长的，长圆形的 Ⅱ *zf.* ❶纵地 ❷按经度

tulû, -u [tulû:] (阿) *is.* 【旧】❶(日月)升起，出现：～ ve gurup 日出日落，月出月落 ❷被想起 ◇～ **etmek** ①(日月)升起 ②被想起

tulûat [tulû:a:t] (阿) *is.* 由演员即兴发挥的戏剧 ◇～ **tiyatrosu** 由演员即兴发挥的戏剧 ～ **yapmak** (戏剧演员)即兴表演，即兴发挥

tulûatçı *is.* 即兴艺术家，即兴演奏家

tulûatçılık, -ğı *is.* 即兴创作；即席表演

tuluk, -ğu *is.* 【俗】见 tulum

tulum *is.* ❶皮囊，皮酒囊 ❷〈乐〉风笛，牧笛 ❸(装牙膏、药膏、胶等用的金属)软管，软筒 ❹连衫裤，工作服 ❺胖子：yağ ～u 【谑】胖人，胖子 ◇～ **atmak** 撒谎，说谎 ～ **çıkarmak** ①剥皮 ②(一党的候选人)全部获选 (*Bir işte*) ～ **çıkmak** 完全达到目的 ～ **gibi** 滚圆的，肥胖的 ～**a dönmek** 变得非常肥胖，胖起来

tulumba [tulu'mba] (意) *is.* ❶泵，水泵，唧筒，抽水机：basma ～sı 压送泵，压力泵 emme ～sı 抽吸泵，吸入泵 rotatif ～ 旋转泵 santrifüz ～ 离心泵 su ～sı 水泵 yangın ～sı 消防唧筒 Köyde kadınlar kuyudan tulumba ile su çekiyorlar. 农村中妇女们用水泵从井里汲水。❷打气筒：flit ～sı 除虫喷雾器 ❸喷雾器，雾化器；喷漆枪 ◇～ **tatlısı** 一种糖果

tulumbacı *is.* ❶【旧】消防队员：Ali bey, mahalle tulumbacıları arasında en hatırı sayılır adamlardandır. 阿里先生是街区消防队中最值得尊敬的队员之一。❷制售水泵(或打气筒)的人 ❸【俚】流氓，无赖；粗鲁的人，没有教养的人 ◇～ **koğuşu** 匪帮，盗匪集团；流氓集团 ～ **pabucu** 无后跟便鞋

tulumbacılık, -ğı *is.* ❶消防工作或职业 ❷没有教养，不懂礼貌，粗鲁无理

tulumcuk, -ğu *is.* ❶〈解〉耳蜗 ❷〈植〉囊，胞果，胞囊

tulumlu *is.* 〈动〉海鞘(*Ascidia*)

tulumlular *ç.is.* 〈动〉海鞘纲(*Ascidiacea*)

tulumsu *is.*〈植〉狸藻

tulumsular *ç.is.* 〈植〉狸藻科(*Utricalariaceae*)

tulun *is.* 日圆时，满月

tulup *is.* 【俗】线团

tulyum (法) *is.* 〈化〉铥(Tu)

tumağı *is.* 【俗】感冒，伤风

tuman *is.* 【俗】(男)衬裤，(男)短衬裤

tumba [tu'mba] (意) *is.* ❶〈海〉(修船时)把船倒扣过来 ❷(儿童)在床上翻跟头 ◇～ **etmek**

①(修船时)把船倒扣过来 ②(卡车等)倾倒(货物)

tumbadız *s.* 【俗】❶矮胖的 ❷笨手笨脚的，行动迟钝的，肥大笨重的

tumşuk, -ğu *is.* (鹰或鹦鹉等的)钩状喙

tumturak (波) *is.* ❶浮华，奢华，豪华 ❷华丽的词藻，过分雕琢：～ düşkünü 好说漂亮话的人，好说空话的人

tumturaklı *s.* 词藻华丽的，夸张的

tun (波) *is.* 【俗】偏远的地方 ◇～**dan** ～**a atmak** 四处流放

tunci *s.* 青铜的

tunç, -cu Ⅰ *is.* 青铜，铜锡合金，铜锌合金：～ devri 青铜器时代 Dedemin evinde tunçtan küçük bir biblo var. 我祖父家有一件铜制的小摆设。Ⅱ *s.* 青铜色的，古铜色，黄褐色，红褐色 ◇～ **bilekli** 臂、腕有力的，强壮的

tunçlamak (*-i*) 使变成古铜色：güneşin tunçladığı yanaklar 被太阳晒成古铜色的面颊

tunçlaşmak (*nsz*) 变成古铜色：güneş altında tunçlaşan vücutlar 晒成古铜色的身体

tunçlaştırmak (*-i*) tunçlaşmak 的使动态

tundra [tu'ndra] (法) *is.* 〈地〉冻原，冻土带，苔原

tungsten (法) *is.* 〈化〉钨(W)

Tunguz, Tungus *öz.is.* 通古斯人

Tunus *öz.is.* 突尼斯(非洲)

Tunuslu *öz.is.* 突尼斯人

tur (法) *is.* ❶转圈，一圈：Üçüncü sıradaki koşucu son turlara yaklaşırken canını dişine alarak bir finiş yaptı. 排在第 3 位的跑步运动员在接近最后几圈的时候拼出全力发起了冲刺。❷周游，环游，观光，旅游，参观，兜风 ❸(循环赛的)一轮，一局，一回(合)；(一个)阶段：seçimlerin ilk ～u 选举的第一阶段 Yarışmalar üç tur üzerinden yapılıyor. 比赛分 3 轮进行。◇～ **atlamak** (比赛)轮空 ～ **atmak** 观光，旅游，参观，兜风 ～**a çıkmak** 观光，旅游，参观，兜风：Yemekten sonra araba ile tura çıktık. 饭后我们开车出去兜风了。

tura *is.* ❶见 tuğra ❷纱线的一绞 ❸(一些游戏中使用的)打结的手帕

turaç, -cı; turaçıl kuşu *is.* 〈动〉鹧鸪(*Tetrao francolinus*)

turalamak (*-i*) ❶把(纱、线等)绕成绞 ❷(一些游戏中)用打结的手帕击打

Turan [tu:ran] (波) *öz.is.* 〈史〉图兰

Turancı *öz.is.* ve *s.* 泛突厥主义者；泛突厥主义的

Turancılık, -ğı *öz.is.* 泛突厥主义

Turanî [tu:ra:ni:] *öz.is.* ve *s.* 见 turanlı

Turanlı *öz.is.* 图兰人(中亚古代一民族)

turba [tu'rba] (法) *is.* 泥炭，泥煤

turbalık-ğı *is.* 泥炭沼泽，泥炭田

turboalternatör *is.* 〈技〉涡轮发电机(组)，透平发电机(组)

turbojet *s.* 〈技〉涡轮喷气的：～ motor 涡轮喷气发动机 ～ uçak 涡轮喷气工飞机

turbokompresör *is.* 〈技〉涡轮压缩机，透平压气机

turel *is.* 〈空军〉旋转枪架，回转炮塔

turfa (阿) *s.* 【俗】❶稀奇的，古怪的，罕见的 ❷(犹太教)禁食的，不洁的 ❷【转】卑贱的，下贱的 ◇～ **olmak** 失去威信，失去价值，失去意义：Turfa oldu eski felsefe. 旧的哲学已失去其意义。

turfalamak (*nsz*) 轻视，蔑视

turfanda (波) *s.* ❶(作物)早的，早熟的：～ patates 早熟土豆 Pazarda turfanda sebzeler çok pahalıydı. 市场上早茬蔬菜很贵。❷【转】新鲜的，初次出现的 ❸(水果、蔬菜等)不当令的，落令的 ❹非季节的，反季节的 ❺【转】(文学、艺术中敢于创新实验的)先锋派的

turfandacı *is.* ❶种植、销售早熟作物的人 ❷喜欢吃早熟作物的人

turfandacılık, -ğı *is.* 早熟水果、蔬菜的种植：Türkiye'de turfandacılık gittikçe gelişiyor. 在土耳其早熟水果、蔬菜种植业日渐发展。

turfandalık, -ğı *is.* 种植早熟水果、蔬菜的园地

turgay *is.* 【旧】见 toygar

turgor [tu'rgor] (拉) *is.* 〈医〉肿胀，肿大，胀大

turist (法) *is.* 旅行者，旅游者，游客，游览者：～ kartı 旅游卡 ～ merkezi 旅游中心 Turistlerin bizim konuğumuz olduğunu unutmamalıyız. 我们不应忘记旅游者是我们的客人。

turistik, -ği (法) *is.* 旅游的，和旅游有关的：～ bilet 旅游票 ～ bir kent 一个旅游城市 ～ bölge 游览区，旅游区 ～ broşür 旅游手册 ～ otel 旅游饭店 ～ yer 旅游地 ～ yollar 旅游线路

turizm (法) *is.* 旅游，游览，观光；旅游业：～ bürosu 旅游局 ～ danışma bürosu 旅游咨询处 ～ derneği 旅游协会 ～ gelişmesi 旅游业的发展 ～ gümrük belgeleri 旅游关文 ～ kampı 旅游营地 ～ vizesi 旅游签证 bisiklet ～i 骑自行车旅行 dış ～ 出国旅游，国际旅游 grup ～i 团体旅游 Turizm, Türkiye için önemli bir gelir kaynağıdır. 旅游业是土耳其重要的经济收入来源。

turizmci *is.* 旅游业从业人员

turkuaz *is.* 见 türkuaz

turmalin *is.* 〈矿〉电气石，壁玺

turna [tu'rna] *is.* 〈动〉鹤，鹭，鹳(*Grus*) ◇～ **gözü gibi** 纯黄的 ～ **kataru** 一排，一行 ～**yı gözünden vurmak** 获得意外的利益

turna ayağı *is.* 〈植〉毛茛(*Ranunculus*)

turna balığı *is.* 〈动〉狗鱼(*Esox lucius*)

turna balığıgiller *ç.is.* 〈动〉狗鱼科(*Esocidae*)

turnacı *is.* 〈史〉❶鹰监 ❷奥斯曼新军中负责与皇帝出猎时看管猎犬、猎鹰等的士兵

turna gagası *is.* 〈植〉老鹳草(*Geranium robertianus*)

turna gagasıgiller *ç.is.* 〈植〉牻牛儿苗科(*Geraniaceae*)

turna geçidi *is.* 春季风暴

turnagiller *ç.is.* 〈动〉鹤科(*Gruidae*)

turnagözü *s.* 淡黄(色)的，黄澄澄的，黄灿灿的

turnakırı *s.* 浅灰色的

turne (法) *is.* 巡回演出；巡回比赛(表演) ◇～ **yapmak** 巡回演出，旅外演出 ～**de bulunmak** 巡回演出，旅外演出 ～**ye çıkmak** 去外地巡回演出：Çoğu tiyatrolar yazları turneye çıkarlar. 多数剧团夏季都去外地巡回演出。O günlerde Anadolu'yu turneye çıkmak üzere hazırlanıyordu. 那些天我们正在筹备去阿纳多卢地区进行巡回演出。

turnike (法) *is.* ❶(公共场所入口处的)旋转栅门 ❷〈医〉止血带，压脉器

turno [tu'rno] (意) *is.* 〈海〉滑轮

turnusol, -lü (法) *is.* 〈化〉石蕊，石蕊素：～ kâğıdı 石蕊试纸

turnuva (法) *is.* ❶〈体〉循环赛，联赛，比赛：tennis ～sı 网球联赛 satranç ～sı 象棋比赛 ❷(中世纪的)骑士比武(大会)

turp[1] (波) *is.* 〈植〉(野生)萝卜(*Raphanus sativus*) ◇～ **gibi** 健康的，健壮的：Hiç bir şeyin yok, yemin ederim ki turp gibisin, bırak bu kuruntuyu. 你什么事也没有，我发誓你一点病也没有，不要胡思乱想。～**a sıkmak** 【粗】摆脱，躲开，竭力回避 ◆**Turpun sıkından seyreği iyidir.** 频频造访令人生厌。

turp[2]**, -bu** *is.* 泥炭，泥煤：Aklına turp sıkayım. 【谑】你真是个糊涂虫，没脑子。

turpgiller *ç.is.* 〈植〉十字花科(*Cruciferae*)

turşu (波) Ⅰ *is.* 咸菜，酸菜，腌菜，泡菜：biber ～su 腌辣椒 hıyar ～su 腌黄瓜 lâhana 酸白菜 Ⅱ *s.* ①烂醉的 ②萎靡的，无志气的，没有干劲的 ◇～ **gibi olmak** 疲惫不堪，十分疲倦 ～ **kesilmek** ①(食物)变质，变馊，变酸，发酵 ②极其疲惫，疲惫不堪；变得无精打采，变得精神不振，变得瘫软无力 ～ **kurmak** 腌菜，腌酸菜 ～ **olmak** ①(食物)变质，变馊，变酸 ②【转】极其疲惫，极其疲倦：O kadar yolu yürürsek hepimiz turşu oluruz, vazgeçin bu sevdadan. 我们要是走这么长的路，早就累坏了，您还是放弃这个想法吧！～ **yapmak** 腌菜，腌酸菜 ～**su çıkmak** ①极其疲惫，疲惫不堪：Sürekli ve yoğun çalıştı, akşama turşusu çıktı. 他不停地紧张工作，到了晚上就疲惫不堪了。②被压成果(菜)泥 ～**sunu kurmak** ①腌菜，腌制：Turşusunu kur! 【粗】卡死(你)！噎死(你)！②【转】舍不得拿出来，舍不得出手：Kısmetin çıkar çıkmaz seni vereceğiz. Turşunu kuracak değiliz ya! 只要有人向你求婚，我们就把你嫁出去，女大不中留嘛！Peki öyleyse sakla, turşusunu kurarsın. 那你就自己留着吧，留着下崽去吧！Turşusunu mu kuracaksın? 怎么？你想赖账吗？ ～**ya dönmek** 极其疲惫，疲惫不堪；变得无精打采，变得精神不振，变得瘫软无力

turşucu *is.* 制售腌菜者

turşuculuk, -ğu *is.* 腌菜制售工作

turşulaşmak (*nsz*) (水果等)被压成泥状

turşuluk, -ğu *s.* 可用于制作腌菜的，宜于制作腌菜的：～ biber 适合腌制的辣椒

turta [tu'rta] (意) *is.* 蛋糕，大蛋糕，馅饼

turuncu (波-阿) *is.* *ve s.* 橙黄色(的)

turunculaşmak (*nsz*) 呈橙黄色，变为橙黄色：Boya sürmekten ak saçları turunculaşmış. 他的白发染成了橙黄色。

turunç, -cu (波) *is.* 〈植〉酸橙(*Citrus aurantium*)

turunçgiller *ç.is.* 芸香科(*Rutaceae*)

tur yağı *is.* 植物油

tuş (法) *is.* ❶键：kısa yol ～ları 快捷键 Telefonun tuşlara bastı. 他按了电话键。❷(画笔的)轻触，笔触 ❸〈体〉(摔跤中的)两肩着地 ❹〈体〉(击剑中的)刺中，劈中，有效刺(劈) ❺【转】(无可争议的)失败 ◇～**a gelmek** (摔跤中)两肩着地，摔输 ～**a getirmek** (或 **yapmak**) ①(摔跤中)使两肩着地，把对手摔输 ②【转】战胜，击败 ～**la yenilmek** 彻底输掉，(摔跤中)两肩完全着地

tuşe *is.* ❶触键(法)，指触(法) ❷〈医〉(尤指对孕妇的)指检，触诊，扪诊

tuşet *is.* 〈乐〉(吉它等上的)琴弦

tuşlamak (*-i*) 按(键)

Tuşlar *öz. is.* 格鲁吉亚(亚洲)

Tuta *zf.* 予付，预支：Alacağıma tuta beş yüz dolar istedim. 我要了 5 百美元作为预付金。

tutacak, -ğı *is.* (用以端热锅等的)布垫，抹布：Tutacakla yemek tenceresini kaldırdım. 我垫着抹布端起了饭锅。

tutaç, -cı *is.* ❶(用以端热锅等的)布垫，抹布 ❷钳子，夹钳；镊子

tutak, -ğı *is.* ❶把儿，把手，柄，抓手：bıçak ～ı 刀把儿 kılıç ～ı 剑柄 saban ～ı 犁尾，犁的摇杆 tüfek ～ı (枪的)前托 Tepsinin tutaklarından tuttum. 我抓住了托盘的把子。❷(用以端热锅等的)防烫布垫 ❸钳子，夹具 ❹人质；囚犯，被监禁的人

tutam *is.* ❶一撮，一捏；少量，一点儿：bir ～ toz şeker 一撮砂糖 iki ～ tuz 两撮盐 ❷(一)束，一小捆；一把，一撮儿：Deveyi (或 keçiyi) yardan uçuran (或 atan) bir tutam ottur.【成】因小失大。❸把，柄，手柄；把手 ❹〈电〉闭路，短路 ❺行为，举止

tutamaç, -cı *is.* 把手，拉手，把，柄，抓手，耳子

tutamak, -ğı *is.* ❶把手，把儿，柄，抓手 ❷〈法〉证据，证明；确凿的证据 ❸支承，承座，脚，托 ◇～ **bulmak** 找理由，找借口，找托词 ～ **vermek** 使有所借口，使有一个理由

tutamaklı *s.* ❶有把的，带把的，有把手的 ❷〈法〉有证据的 ❸固定的

tutamaksız *s.* ❶不固定的；反复无常的 ❷无依靠的；无支撑的，无依托的 ❸无把的，无柄的，无把手的 ❹无证据的

tutamlamak (*-i*) 抓(一把)

tutamlık, -ğı *is.* ❶一把，一撮，一捏 ❷【转】一点儿 Kafasında bir tutamlık bilgi dahi mevcut değildi. 他头脑里一点知识也没有。

tutanak, -ğı *is.* ❶(会议、审讯等的)记录，笔录，记要：mahkeme 〜ı 法庭笔录 polis 〜ı 警察笔录 ❷很多人签名的报告 ◇〜 **düzenlemek** 作(成)记录，记录下来 〜 **hazırlamak** 作记录：Polis araba kazası için bir tutanak hazırladı. 警察为车祸做了笔录。〜 **tutmak** 作记录

tutar *is.* 总量，总计(金额)：para 〜ı 钱数 Satın aldıklarımın tutarı ne kadardır? 我所买东西的总钱数是多少?

tutarak, tutarga, tutarık, -ğı *is.* ❶〈医〉癫痫，羊角风 ❷(疾病)发作，精神病发作 ❸火绒 ◇〜ı **tutmak** ①(疾病)发作 ②突然犯倔，使性子

tutaraklı *is.* 癫痫患者

tutarlı *s.* ❶一致的，连贯的，始终如一的：Tutarlı sözler insana güven verir. 连贯的语言让人坚信不移。❷和谐的；配置得当的，协调的，相称的

tutarlık, -ğı *is.* 一致，和谐

tutarlılık, -ğı *is.* 一致，和谐

tutarsız *s.* 前后不一致的，前后矛盾的；考虑不周的；不和谐的；不连贯的，表达不恰当的

tutarsızlık, -ğı *is.* 不一致，不和谐，前后矛盾，自相矛盾：Beni asıl umutsuzluğa düşüren, senin bu tutarsızlığın, bir dediğin bir dediğini tutmuyor. 真正让我失望的是你前后矛盾，一会儿说一套，一会儿又说另一套。

tutaş *s.* ❶近的，邻近的，毗邻的 ❷紧密的，密集的，压缩的，紧密联合的

tutı, tuti *is.* 鹦鹉

tutkal *is.* 胶粘剂；糨糊；胶，胶水：balık 〜ı 鱼胶 has 〜 (白)明胶，动物胶 Kitabımın kabını tutkalla yapıştırdım. 我用胶水把我的书皮粘好了。◇〜 **gibi** 喜欢纠缠的，缠人的；惹人厌烦的，纠缠不休的，讨厌的，讨人嫌的

tutkallamak (*-i*) 涂胶于，用胶粘；粘合，胶合，糊，粘上

tutkallı *s.* ❶涂胶的；含胶的：〜 boya 水胶涂料 ❷被粘住的

tutkalsız *s.* ❶未涂胶的；不含胶的 ❷没有粘住的，没有糊的

tutku *is.* 激情，热情：Resme tutkum var. 我很爱画。◇〜**suna kapılmak** 迷恋，痴迷于：Okul sıralarında bir ara şiir yazma tutkusuna kapılır. 上学时他曾一度迷恋于写诗。

tutkulu *s.* 有激情的，有热情的；入迷的，酷嗜的

tutkun Ⅰ *s.* ❶兴趣浓厚的，迷恋…的：spor 〜u 体育迷 ün 〜u 一心成名的人 ❷和谐的，相配的：〜 iki renk 两种相配的颜色 ❸不灵巧的，不敏捷的；萎靡不振的，无精打彩的 ❹被捕的，被俘的，被捉的 ❺〈天〉暗淡的(指天体) Ⅱ *is.* ❶(日月)食：Ay 〜u 月食 ❷阻塞，拥塞，堵塞住 ◇(*-e*) 〜 **olmak** 十分钟情，热恋；酷爱

tutkunluk, -ğu *is.* 迷恋，痴迷，着迷

tutma *is.* ❶ tutmak 的动名词 ❷支持，袒护 ❸(从事农活的)短工，临时工；仆人，侍役，听差；女仆，女佣

tutmaç, -cı *is.* 【俗】(一种食品)酸奶面疙瘩汤

tutmak, -ar (*-i*) ❶ (*-i*, *-den*) 握，抓，拉，抱，揪，拖：Çocuk, babasının elini tutmak istiyordu. 孩子想拉着爸爸的手。Masayı tut da çekelim. 咱们抓着桌子把它拉开！Kucağında bir çocuk tutuyor. 他抱着孩子。❷捕，捉，逮，抓住，捉住；捕获，抓获，逮捕：balık 〜 捕鱼 Avcı bir keklik tuttu. 猎人打了一只松鸡。Polis hırsızı tuttu. 警察抓住了小偷。❸占，占去，占用，占满，占据；占领，攻占；(烟雾等)笼罩，遮盖：Bu yazı iki sütun tutar. 这篇文章占两栏

篇幅。Bu dolap çok yer tutuyor. 这个柜子占了很大的地方。Dağ başlarını duman tutmuştu. 雾锁群山。❹拖住，拖延；耽搁；留住；挽留，吸引：Sizi biraz tutacağım. 我要耽搁您一会。Onu bu kentte tutan bir şey kalmamıştı. 这个城市已经没有什么可以留住他。Bu dükkân bir türlü müşteri tutmuyor. 这家小店怎么也不吸引顾客。❺关押，监禁，囚禁：Adamı zorla üç gün tuttular. 他们把那个人强行关押了 3 天。❻控制，管制；看管；照管，照顾：Trafik polisi karayolunu tuttu. 交通警察对公路进行了管制。Onu ben tutarım, size zarar veremez. 我看着他呢，伤不着你。Annesi gelinceye kadar çocuğu ben tutarım. 孩子我来照看，直到他妈妈回来。❼使保持某种状态；以某种方式从事：Bu işi hızlı tutalım. 这件事我们得抓紧干。İşi geniş tutunca sermaye yetişmedi. 他生意做大了，可资金跟不上。Seksen bir yaşında da olsa çalışmak insanı zinde tutuyor. 即使到了 80 岁，干点活儿也会使人有精神。❽保持(原状)，(雪等)不融化，不消散；长期流传，经久不衰，持久；附着于：Kar tutacağa benziyor. 雪好象不会化。Bu tahta boya tutmaz. 这种木板挂不住漆。Bu tahtaya çivi iyi tutar. 这块木板上钉子钉得牢。❾识破，察觉，发现：Yalanını bir değil, birçok kez tuttuk. 我们不止一次发现他撒谎。❿抵达，到达：Akşama köyü tutacağız. 我们傍晚可以到达那个村子。Artık tepeyi tutuyorduk. 我们已经到达山顶。❶❶(冰等)凝结；形成，出现：buz ～ 结冰 Süt kaymak tuttu. 牛奶结了一层皮。Ekin başak tutmuş. 庄稼吐穗了。Ekinler tane tuttu. 庄稼灌浆了。❶❷支持，赞同，拥护；保护，维护，袒护；叫好，喝彩：Onu müdür tutuyor. 经理袒护他。Bu sorunda beni siz hiç tutmadınız. 在这个问题上你们一点儿也没有支持我。Hangi takımı tutuyorsun? 你支持哪个队？❶❸信守，遵守，兑现；听从：Vaadini tuttu. 他信守了诺言。Verdiği sözü tutmamiş. 他食言了。Sözümü tutarsan sevinirim. 你要是听我的，我会很高兴。❶❹一致，不矛盾，相符，吻合：Dün söyledikleriyle bugün söyledikleri birbirini tutuyor. 他昨天说的和今天说的是一致的。Bu listeler birbirini tutmuyor. 这些清单互不相符。❶❺租用；雇用；预订：ev ～ 租房 araba ～ 租车 aşçı ～ 雇厨师 Gazinoda bir masa tutmuştum, ona oturduk. 我们在夜总会订了张桌子，大家就在这张桌子旁落坐。Bir hizmetçi tuttu. 他雇了一个佣人。❶❻【俚】娶妻：O, arkadaşımın kız kardeşini tuttu. 他娶了我朋友的妹妹。❶❼开始发作；开始疼痛；起作用；(诅咒)应验：Yine romatizmaları tuttu, sızlanıp duruyor. 他的风湿又犯了，疼个不停。İçki onu çabuk tutar. 他喝点酒很快就上头。Bu uyku ilâcı beni tutmaz. 这个安眠药对我不起作用。❶❽总数为：Bugünkü masrafımız iki bin dolar tuttu. 我们今天总共支出 2000 美元。Aldığım şeyler yüz dolar tuttu. 我买的东西一共 100 美元。❶❾使遭受；送给：şehri topa ～ 对城市进行炮击 Öğrenciler yetkiliyi bir soru yağmuruna tuttu. 学生们对官员提出大量问题。Gelini hediye yağmuruna tuttular. 他们给新娘送上了大量的礼物。❷❿挪近，移近，使靠近，使贴近；把…放到…上边：saati kulağına ～ 把表贴在耳边 Sucuğu ateşe tutup kızarttı. 他把香肠拿到火上烤。Biraz toz olsa mendilini burnuna tutar. 如果有一点尘土，他就会用手帕捂住鼻子。❷❶增加(重量等)：Bu et tutmamış davarı satalım. 咱们把这头不长肉的羊卖了吧。Çocuğun yemeğine dikkat etmeli ki biraz et, can tutsun. 要注意孩子的饮食，让他长胖、有劲。❷❷历时，耗时：İzmir'le Bodrum arası altı saat tutar. 从伊兹密尔到博德鲁姆需要半个小时。Bu iş iki saat tuttu. 这件事花了两个小时。❷❸(出乎意料地)决定，忽然想起，想要，打算，产生某种念头：O akşam sinemaya gideceğimiz tuttu. 那天晚上我们突然想去看电影。Tuttu, bütün parasını harcadı. 他一下子把所有的钱都花光了。İkide birde tutar, ziyafetler verir. 他常常请客吃饭。Durup duruken tutup ortaya öyle bir laf attı ki. 他莫名其妙地突然冒出这么一句话来。❷❹以…款待：Konuklarına şeker tuttu. 他拿出糖来款待他的客人们。❷❺记住，不忘记：Bu sözü aklınızda tutun. 你们要记住这句话。❷❻(四肢)活动正常：Şükür, elim ayağım tutuyor. 谢天谢地，我的手脚还利落。Elim ayağım tutarken doğrusu şu kızı baş göz etmek isterim. 我真想在我手脚还能动的时候把这个女儿嫁出去。❷❼途经，经过：Vapur İzmir'i tutmıyacakmış. 听说轮船不在伊兹密尔停靠。Burasını rüzgâr tutmaz. 风刮不到这里。❷❽假设，假定，推测；认为：Tutalım ki Ahmet beraat etti, o durumda ne yapacağız? 假如艾哈迈德获释，那么我们怎么办？❷❾沿着…行进：Su sağdaki yolu tut ve doğru git. 你沿着右边这条路一直向前走。Oyuncular ağır ağır soyunma odasının yolunu tuttular. 演员们缓缓地朝更衣室走去。❸❿从…算起：Ak sakallısından tut süt kuzusuna kadar herkes oradaydı. 老老少少所有的人都在那里。❸❶(车、船、飞机)使眩晕：Otobüs beni tutar. 我坐公共汽

车晕车。Beni deniz tutmaz. 我不晕船。❸❷进行，做，写，记录：hatıra defteri ～ 记日记 hesap ～ 记账 not ～ 记笔记 zabit ～ 做记录 ❸❸抑制，控制，憋住，忍住，克制：kendini ～ 克制自己 Gözyaşlarını tutamadı. 他忍不住眼泪。Baba sesini çıkarmadı, hatta öksürüğünü bile galiba tuttu. 爸爸没有出声，他甚至可能还忍住了咳嗽。Soluğunu tutup bekledi. 他屏住呼息等待。❸❹发芽，生根，成活：Toprağa atılan tohum ya tutar ya tutmaz. 种下的种子可能发芽也可能不发芽。Dikilen ağaç tutmadı. 植的树没活。❸❺(帮助)穿戴：Eskiden kadınlar peçe (或 yaşmak) tutarlarmış. 过去女人戴面纱。Babasına paltoyu tuttu. 他帮父亲穿上了大衣。❸❻坐锅，糊锅：Lâfa dalınca tencere tuttu. 他只顾了说话，锅糊了。❸❼代替，取代：Seni tutan olmaz. 没有人可以取代你。Otobüs uçağı tutar mı? 汽车能代替飞机吗？❸❽(开始)下(雨雪等)：Yolda yağmur tuttu, ıslandık. 半路上下起了雨，我们都淋湿了。❸❾增加，补充：On milyon lirayı borcunuza tuttum. 我又借给了您 100 万里拉。Paranın kalanını borcuma tutun. 您把剩下的钱记到我的帐上。❹❿(开始)做，着手，入手：bir işi sıkı (或 sağlam) ～ 认真开始做某事 Yıllar sonra bir iş tuttu. 多年以后他找了一份工作。Daha bir iş tutamadı. 他现在还什么事情都没有做。İşi fena tuttular. 他们做事出师不利。❹❶有钱：Tutuyor musun? 你有钱吗？Kaç para tutuyorsun? 你有多少钱？❹❷足够，够用：Bu çok sert bir şaraptır, bir bardağı bile tutar. 这酒度数很高，一杯就够了。◇**tut kelin perçeminden** 【俚】指望不上，没有希望，走投无路：Bu iş iyice sarpa sardı, tut kelin perçeminden. 这件事很难办，没戏。Tut kelin perçeminden, simdi ne yapacağız? 我们已经走投无路了，现在怎么办？**tuttuğu dal elinde kalmak** ①失去依靠，失去靠山；失去意义 ②毫无成就，做事不顺 **tuttuğu toprak altın olmak** 很走运，抓把黄土变成金 **tuttuğunu koparmak** 心灵手巧，干什么都能干好，能干：Tuttuğunu koparamayan, güçsüz, çılız kişilere kız vermez babaları. 父亲们都不愿意把女儿嫁给无用的男人。(*-den*) **tutunuz da …a kadar** 从…到…：Kazma, kürekten tutunuz da traktörlere kadar her türlü aletler 从镐、锹到拖拉机各种各样的劳动工具 küçüğünden tutunuz da en büyüğüne kadar 从最小的到最大的，从小到大

tutmazlık, -ğı *is.* 对比，对照，对立，分歧，差别；不相称，相抵触，矛盾

tutsak, -ğı Ⅰ *is.* ❶俘虏，战俘：savaş ～ı 战俘 Tutsaklar sonunda özgürlüklerine kavuştu. 战俘们最终获得了自由。❷【转】难以摆脱的人，沉迷于不能自拔的人，被征服的人：kaprislerin ～ı 经常心血来潮的人 içkinin ～ı 酒鬼 Ⅱ *s.* ❶被俘的：～ askerler 被俘的士兵 ❷【转】被征服的，沉迷于的 ◇(*-i*) **～ almak** ①俘虏，俘获 ②【转】征服：Sen beni yüreğinin iyiliği, yüksekliğiyle tutsak alıyorsun. 你用善良和高尚的心灵把我征服了。(*-e*) **～ düşmek** 被俘虏 (*-in eline*) **～ düşmek** 被俘虏：düşmanın eline ～ düşmek 被敌人俘虏 (*-i*) **～ etmek** ①俘虏，俘获 ②【转】征服：Kızın güzel gözleri beni tutsak etti. 姑娘美丽的眼睛令我心仪神往。

tutsaklık, -ğı *is.* 俘虏，俘虏的身份

tutsu *is.* 遗嘱，遗言，遗书

tutturaç, -cı *is.* 架，支架，托架；柄，手柄；把，手把；夹，夹子，夹具

tutturabildiğine *zf.* 以最高的价格

tutturmak (*-i, -e*) ❶ tutmak 的使动态：Ne diye bizi tutturdunuz? 您为何叫人把我们关起来？❷(*-i, -e*) 接合，钉，缝补，粘：Sökük eteği iğne ile ～ 用针缝补撕破的裙子 ❸击中，命中：Taşı firlattı ama tutturamadı. 他把石头抛了出去，可是没有击中。❹(*nsz*) 坚持，执意：Gideceğim diye tutturdu, alıkoyamadık. 他执意要走，我们挽留不住。❺开始(从事某事)：Yine mırıl mırıl bir türkü tutturmuştu. 他又哼起了小曲。

tutturmalık, -ğı *is.* 紧固物，夹持器，扣件，扣钮，揿扣，钩扣

tutturuş *is.* tutturmak 的动名词

tutu *is.* 抵押(物)；人质 ◇**～ya koymak** 典当，抵押

tutucu Ⅰ *is.* ❶保守主义者，保守分子，保守派 ❷〈技〉收集器，捕捉器，截获器 ❸〈技〉夹子，夹具；卡子，卡头 Ⅱ *s.* ❶保守的，守旧的：Tutucu düşünce her şeyin gelişmesini engeller. 保守思想阻碍一切事物的发展。❷保持…的：sıcak ～ 保持温暖的

tutuculuk, -ğu *is.* 保守(性)，守旧思想，保守主义

tutuk, -ğu *s.* ❶缓慢的，慢条斯理的，从容不迫的；不敏捷的 ❷吞吞吐吐的，结结巴巴的，不连贯的：Konuşurken biraz tutuk, biraz ürkek, biraz sinirli. 他说话有点儿吞吞吐吐，有点儿胆小，还有点儿神经质。❸腼腆的，羞涩的；害羞的：～ adam 腼腆的人 ❹缩略的，简写的 ❺嘶哑的，沙哑的 ❻被监禁的，坐牢的 ❼瘫痪的：～ bir kol 一条残废的胳膊 ❽【俚】爱恋…的 ◇～ **durmak** 沉默，拘谨 ～ **kalmak** 坐牢：bir buçuk yıl ceza evinde ～ kaldıktan sonra 坐了一年半牢后

tutuk evi *is.* 监狱，牢房

tutuklamak (*-i*) 逮捕，拘捕：İki hırsızı tutukladılar. 他们拘捕了两个小偷。

tutuklanış *is.* tutuklanmak 的动名词

tutuklanmak (*nsz*) tutuklamak 的被动态

tutuklatmak (*-i*) tutuklamak 的使动态

tutuklu *is.* ve *s.* 被捕的，犯人，囚犯 ◇～ **olmak** (或 **kalmak**) 成为囚犯；被捕，在押

tutukluk, -ğu *is.* ❶腼腆，羞怯；结巴，吞吞吐吐 ❷【俚】爱恋 ❸熄火；卡壳：Motor tutukluk yapıyor. 发动机总熄火。

tutukluluk, -ğu *is.* 逮捕，拘捕

tutuksuz *s.* ve *zf.* 未经逮捕(而被审判)的

tutulma *is.* tutulmak 的动名词：ay ～sı 月食 güneş ～sı 日食 ◇～ **dairesi** (或 **düzlemi**) 〈天〉黄道

tutulmak (*nsz*) ❶ tutmak 的被动态：Eli ağır olduğu için fabrikada tutulmamıştı. 他干活儿磨磨蹭蹭，厂子里没人喜欢他。Hırsız tutuldu. 小偷儿被抓住了。❷(天体)食：Ay tutuldu. 发生了月食。Güneş tutuldu. 发生了日食。❸(*-e*) 患(病)；受风，着凉：ağır bir hastalığa ～ 患重病 grip hastlığına ～ 患流感 nezleye ～ 伤风 şiddetli bir karın ağrısına ～ 肚子痛得厉害 Boynu tutuldu. 他脖子受了风。Bu arada bir öksürük nöbetine tutulmuştu. 这时他发出一阵咳嗽。❹变得僵硬，变得麻痹，不能动弹：Şaşkınlıktan dili tutulmuştu. 他吓得说不出话来。Bütün gün başımı kaldırmadan okudum. Boynum tutulmuş gibi. 我头也不抬地看了一整天书，脖子僵硬，好象受了风似的了。Her tarafım öylesine tutulmuştu ki, kolum kanadım kesilip bir köşeye seriliverdim. 我浑身动弹不得，无能为力，蜷缩在一个角落里。❺(*-e*) 爱恋，钟情于，爱上：kara sevdaya ～ 陷入热恋 Güzel bir kıza tutulmuş. 他爱了上一个漂亮姑娘。Kumar belâsına tutuldu. 他赌博上瘾了。❻(*-e*) 厌烦，讨厌；不感兴趣：Bu işe gittikçe tutuluyorum. 我越来越讨厌这项工作了。❼(*-e*) 生气 ❽(嗓子)变得嘶哑，失声，失音：sesi ～ (嗓子)变得嘶哑，失声，失音 ❾(*-e*) 身处(某种境遇、状态等)，落到，陷入，遭到，遇到：yağmura ～ 遇到雨 kararsızlığa ～ 陷入犹豫 şaşkınlığa ～ 吃惊 Korkudan titremeye tutuldu. 他吓得发抖。Adam sert yele tutulmuş ağaç gibi sallanıyor. 他像被大风吹着的树一样摇摇晃晃。Gemi korkunç bir fırtınaya tutuldu. 船遇上了可怕的风暴。❿触及，碰到：Elle tutulur, gözle görülür. 看得见，摸得着。

tutulu *s.* ❶被占据的，被预订的 ❷作为抵押的，被典押的 ❸被捕的，被监禁的

tutulum *is.* 〈天〉黄道

tutuluş *is.* tutulmak 的动名词

tutum *is.* ❶态度，看法；行为方式：yanlış ～ 错误的态度 Bu adamın tutumunu beğenmiyorum. 我不喜欢这个人的行为举止。Bu tutumu sürdürürseniz başarı sağlayamazsınız. 你要是我行我素就不可能成功。❷节俭，节约，精打细算：Yalnız para kazanmak yetmez, tutum da gerekir. 不仅要挣钱，而且也要节俭。

tutumlu *s.* 节俭的，节约的，精打细算的：～ bir ev kadını 一个会过日子的家庭主妇 Ablam çok tutumludur, gereksiz yere hiç para harcamaz. 我姐姐很节俭，从不乱花一分钱。

tutumluluk, -ğu *is.* 节俭，节约，精打细算：Tutumluluk iyi bir özelliktir. 节俭是一种美德。

tutumsal *s.* 经济(上)的

tutumsuz Ⅰ *s.* 铺张的，浪费的，不节俭的，不节省的：Ne kadar tutumsuzsun, gereksiz

şeylere para harcıyorsun. 你真是太铺张浪费了，随便乱花钱。Ⅱ *is.* 浪费者，挥霍者

tutumsuzluk, -ğu *is.* 铺张，浪费(现象)：Tutumsuzluk bir suçtur. 浪费是一种犯罪。

tutunmak (*-e*) ❶紧握，抓住；扶，靠：Bir tahta parçasına tutunarak ulaştıkları kıyıya yüzerek çıkabildi. 他紧抓着一块木板才游到了岸上。Koltuğa ve masaya tutunmasa düşecektir. 他要是不扶着桌椅就会摔倒。Sıkı tutun. 你抓紧了！❷使用，采用：ustura ～ 使用剃刀 ❸保持(原有的位置等)；坚持，坚守；延续，(得以)流传：hayata ～ 维持生存 Düşamn ordusu ordumuz karşısında tutunamadı. 敌军没有顶住我军的攻势。Bu moda çabuk tutundu. 这种时尚很快就风行起来了。O, bu gidişle hiç bir yerde tutunamaz. 他这么干，到哪儿也站不住脚。❹训斥，责备：Anası, lâmbayı kırdı diye ona tutundu. 他妈妈说他是因为他把灯泡打碎了。❺戴上，系上，蒙上，盖上，裹住：örtü ～ 戴头巾 yaşmak ～ 带面纱 ❻【转】依靠，依赖 ◇**Tutunacak dalı olmak** 有靠山，有后台

tutunuş *is.* tutunmak 的动名词

tuturuk, -ğu Ⅰ *is.* 【俗】引火物，引火柴，劈柴 Ⅱ *s.* 极酸的

tutuş *is.* tutmak 的动名词

tutuşma *is.* tutuşmak 的动名词

tutuşmak (*nsz*) ❶互相抓住，互相揪住：el ～ 握手 el ele ～ 手牵手 ❷着火，燃烧：Ormanı tutuşmuştu. 森林着火了。Ortalık tutuşup yansa umurunda değil, herif fıçı dibinden ayrılmıyor. 这小子就是火烧了屁股也漠不关心，成天喝得烂醉如泥。Ocak içinden tutuşur. 【成】炉火从里面烧。❸(*-e*) 开始，参加，参与；爆发：bahse ～ 打赌 kavgaya ～ 争吵起来 tartışmaya ～ 参加辩论 harbe ～ 参战 ❹【转】(被某种情感)洋溢，充满：çılgınca bir aşkla tutuşan genç bir kalp 一颗燃烧着疯狂爱火的年轻的心 Orospulara ilenmek için yüreği tutuşuyor. 他的心里充满了对妓女的憎恶。

tutuşturma *is.* tutuşturmak 的动名词：～ bujisi (内燃机的)火花塞，点火电嘴 ～ cihazı〈技〉点火器，起爆管，引炸熔线

tutuşturmak (*-i, -e*) ❶点燃：yeni bir harp ～ 发动新的战争 Doktor kibritle gazeteleri tutuşturdu. 医生用火柴把报纸点着了。❷强塞给，强使接受：Bir şey demeden mektubu elime tutuşturdu. 他二话不说就把信塞到了我的手里。❸【转】使激动，使充满(某种情感) ❹挑唆吵架，离间

tutya [tu'tya] (阿) *is.* 【旧】锌

tuvalet (法) *is.* ❶梳妆，打扮：～ malzemesi 梳妆用品 ～ masası 梳妆台 baş (或 saç) ～i 发式，发型 ❷(女式)礼服，盛装 ❸卫生间，盥洗室：～ kâğıdı 卫生纸，手纸

tuvaletli *s.* 头梳好了的，发型好看的

tuz *is.* ❶盐，食盐：sofra (或 yemek) ～u 食盐 ❷〈化〉盐(类)：bakır ～u 胆矾，蓝矾，硫酸铜 İngiliz ～u 泻盐，硫酸镁 kaya ～u 岩盐 ◇(*-e*) **～ biber ekmek** 使更糟糕，雪上加霜，往伤口上撒盐：Bu kara haber hastalığının üzerine tuz biber ekti. 这个噩耗，对于他的病来说可是雪上加霜。**～ buz olmak** ①被打得粉碎；被彻底粉碎，全部被消灭 ②徒劳无益地白白过去 (*-e*) **～ ekmek** 使更糟糕，雪上加霜，往伤口上撒盐 **～ ekmek haini** 忘恩负义的人 **～ ekmek hakkı** 感激之情，人情债：～ ekmek hakkını bilmeyen 忘恩负义的 **～ kabağı** 呆子，笨蛋，傻瓜，蠢材 **～la buz etmek** 打得粉碎；彻底粉碎；完全击溃；研磨成粉 **～la buz olmak** ①被打得粉碎；被彻底粉碎，全部被消灭 ②徒劳无益地白白过去 **～u biberi** 趣味，兴味：Onlar toplantımızın tuzu biberi. 他们使我们的聚会很有意思。**～u biberi yerinde** ①(食物)味道正好的 ②一切都好，一切都顺利 **～u kuru** ①衣食无忧的，生活宽裕的；无忧无虑的，对任何事都不操心的：Ekmek elden, su gölden hazır parayla yaşayan tuzu kurular sözümüzün dışında. 我们所说的，并不是那些靠别人养活的衣食无忧的人。②要求不高的，容易满足的 (*-de*) **～u olmak** 参与，在…中有份儿

tuzak, -ğı *is.* ❶(捕捉鸟兽等的)陷阱，陷坑；捕捉器，罗网 ❷【转】陷阱，圈套，骗局：Bu bir tuzaktır, aldanmayın. 这是一个圈套，不要上当。◇(*-e*) **～ kurmak** ①挖陷阱，设罗网：Köylüler tavuklara zarar veren tilkilere tuzak kurdular. 农民们给偷鸡的狐狸布下了陷井。②【转】设圈套，欺骗：Dostuna tuzak kurmaya kalkan da çoğu zaman onunla birlikte kendine

de dert eder. 欺骗朋友的人往往也毁了自己。**～a düşmek** 中圈套，上当，中计 (*-i*) **～a düşürmek** 使中圈套，使上当：Kazanç hırsı, sarrafı yaşlı kalpazanın tuzağına düşürmüştü. 银号老板一念之贪，中了老骗子的圈套。

tuzakçı *is.* 【俚】投机者，非法营利的人，赚黑钱的生意人，奸商，骗子，投机取巧的人

tuzaklamak (*-i*) ❶挖陷阱，设罗网 ❷【转】设圈套

tuzcu *is.* 盐商，卖盐的

tuzcul *s.* 耐盐的，喜盐的：～ bitkiler 耐盐植物，盐土植物，盐渍化土壤植物

tuzla [tu'zla] *is.* ❶盐场，盐田：Türkiye'de dört çeşit tuzla vardır: Göl tuzlaları, akar su tuzlaları, deniz tuzlaları ve kaya tuzu tuzlaları. 土耳其有 4 种盐田：湖盐田，河流盐田，海盐田和岩盐田。❷盐碱地，不毛之地 ❸【俗】草原上给畜群喂盐的石头地

tuzlak, -ğı *is.* ve *s.* 【俗】盐土，盐碱地，不毛之地

tuzlama Ⅰ *is.* ❶ tuzlamak 的动名词 ❷(鸡鸭等的)内脏做的菜肴：～ çorbası 鸡(鸭)杂汤 ❸腌，腌制 ❹咸菜，腌菜；盐腌食品 Ⅱ *s.* 腌的，用盐淹制的：～ balık 咸鱼

tuzlamak (*-i*) 放盐，加盐；(用盐)腌 ◆**Tuzlayayım da kokmayasın** (或 **kokma**). 一派胡言。

tuzlanmak (*nsz*) tuzlamak 的被动态：Et kokarsa tuzlanır, ya tuz kokarsa ne yapılır? 【成】肉要变质用盐腌，盐变质了又该如何？

tuzlatmak (*-i*, *-e*) tuzlamak 的使动态

tuzlayış *is.* tuzlamak 的动名词

tuzlu *s.* ❶含盐的，咸的：～ tuzluk 有盐的盐罐 Dudaklarımda Boğaz havasının tuzlu lezzetiyle uyandım. 醒来时我的嘴唇带着海峡空气的咸味。❷放盐过多的，做得太咸的：Bu yemek tuzlu olmuş. 这个菜太咸了。❸【转】贵的，价格过高的，昂贵的：～ bir gezi 一次昂贵的旅行 ◇**～ya mal olmak** (或 **oturmak, patlamak**) 花钱太多，代价太大：Bu eğlenti bize biraz tuzluya mal oldu. 我们这次消遣花费太大了。

tuzlu balgam *is.* 〈医〉【俗】湿疹，糠疹，苔癣

tuzluca *s.* ❶稍微有点咸的 ❷(价钱)有些贵的

tuzluk, -ğu *is.* ❶(饭桌上的)盐瓶；盐罐，盐坛 ❷(马的)额；(人的)颈窝

tuzluluk, -ğu *is.* ❶盐性，咸性 ❷〈地〉含盐度，盐浓度，盐咸度：～ derecesi 含盐的多少

tuz ocağı, -nı *is.* 熬盐场

tuz ruhu *is.* 〈化〉盐酸，氢氯酸

tuzsuz *s.* ❶无盐的，少盐的 ❷淡的，味淡的，无盐的；没有味道的 ❸【转】无趣的，令人乏味的，一点不新奇的：tatsız ～ bir konuşma 乏味的讲话

tuzsuzlaşma *is.* 〈化〉淡化，去盐，脱盐

tuz veren *s.* 〈化〉生成卤盐，生成卤化物

tü *ünl.* ❶真不害羞！❷真可惜！真遗憾！

tüberkülin (法) *is.* 〈医〉结核菌素：～ testi 结核菌素试验

tüberküloz (法) *is.* 〈医〉结核病，痨病：ak ciğer ～u 肺结核，肺痨 kemik ～u 骨结核

TÜBİTAK 【缩】土耳其科学技术研究委员会(Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu)

tüccar (阿) *is.* 商人，买卖人，商业工作者

tüccarlık, -ğı *is.* 经商，商业：Öğretmenlikten hevesini almış, tüccarlığa başlamıştı. 他已经厌倦教书，做生意去了。

tüf (法) *is.* 〈矿〉凝灰岩

TÜFE 【缩】消费物价指数(tüketici fiyatları endeksi)

tüfek, -ği (波) *is.* 枪，步枪，猎枪：～ ateşi 步枪火力 ～ ateşi teatisi 步枪对射 ～ kabzası (或 kundağı) 枪托 ～ namlusu 枪管 av ～i 猎枪 çakmaklı ～ 火枪 dürbünlü ～ 有瞄准镜的枪 makineli ～ 机关枪 makineli el ～i 轻机枪 otomatik ～ 自动步枪 ◇～

boşaltmak (或 **atmak**) 开枪，开火 ～ **çatısı** 架枪 ～ **çatmak** 架枪 ～ **doldurmak** 装子弹 ～ **patlamaksızın** 兵不血刃地，不费一枪一弹地，未经过战斗 ～**i çifte patlamak** 有独特之处：Onun tüfeği çifte mi patlıyor ki, ona bu kadar rağbet edersiniz? 他有什么独特之处，您这么青睐他？～**i duvara dayamak** 【俗】一点儿力气也没有，筋疲力尽

tüfekane 见 tüfekhane

tüfekçi *is.* ❶造(修或售)枪者 ❷〈史〉宫廷侍卫 ❸军械员，军械技师

tüfekçilik, -ği *is.* 造枪，修枪，售枪

tüfekhane (波) *is.* ❶枪厂，兵工厂 ❷武器库，军械库，军火库

tüfekli *s.* 装备步枪的

tüfeklik, -ği *is.* 枪架，枪囊

tüfeylî 见 tufeylî

TÜGİDER 【缩】土耳其食品进口商联合会(Türkiye Gıda İthalatçıları Derneği)

tüh *ünl.* 真可惜！真遗憾！

TÜKD 【缩】土耳其女大学生联合会(Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği)

tükel *s.* ❶完整的，完全的，满满的 ❷完善的，完美的，十分精美的，极好的：～ gaz 理想气体 ～ sayı 〈数〉完备数

tükelemek 见 tüketmek

tükenik *s.* ❶耗尽的，用光的 ❷【转】筋疲力尽的

tükeniş *is.* tükenmek 的动名词

tükenmek (*nsz*) ❶用完，花完，用光，耗尽；消失，灭绝；结束：tükenmiş tür 灭绝的物种 Köye geldiği zaman yiyeceği tükenmişti. 他们到达村子时食物已吃光了。Gücüm tükendi. 我已经没劲了。Sabrım tükenmişti. 我已经失去了耐心。❷【转】精疲力尽

tükenmez Ⅰ *s.* (常与 bitmez 连用)无休止的，无尽头的，没完没了的；用不完的：bitmez ～ bir tartışmalar 没完没了的争论 ～ esin kaynakları 永不枯竭的灵感之源 bitip ～ kuşku 极大的疑心 ～ bir hazine 取之不尽的宝藏 Ⅱ *is.* ❶一种家庭制作的果汁饮料 ❷圆珠笔

tükenmez kalem *is.* 圆珠笔：Tükenmez kalemle daha kolay yazıyorum. 我用圆珠笔写得更流利。

tükenmezlik, -ği *is.* 无止境，没完没了

tükenmişlik, -ği *is.* 精疲力尽

tüketici *is.* ve *s.* 消费者；消费的：Çiftçi buğday üreticisi, kent halkı ise buğday tüketicisidir. 农民是小麦的生产者，市民则是小麦的消费者。

tüketim *is.* 消费：～ mallar 消费品 Günümüzde benzin tüketimi oldukça fazla. 现在汽油消费量大大增加了。

tüketmek (*-i*) 用掉，用光，消费：Defterini ne çabuk tükettin! 你这么快就把本子用完了！

TÜKODER 【缩】保护消费者协会(Tüketiciyi Koruma Derneği)

tükrük bezi 见 tükürük bezi

tükrüklemek 见 tükürüklemek

TÜKSAD 【缩】砖瓦工业家协会(Tuğla Kiremit Sanayicileri Derneği)

tükürlemek (*-i*) 蘸唾液，舔上唾沫：Kalemin ucunu ağzına götürdü tükürledi. 他把铅笔放到嘴里蘸一下唾沫。

tükürme *is.* tükürmek 的动名词：Onun yerlere tükürmesini çok ayıpladılar. 他随地吐痰受到了大伙的严厉批评。

tükürmek (*-i*) 吐(唾沫)，啐，吐痰：kan ～ 吐血 Onu görürsem çenesine tüküreceğim. 我要是见了他，非啐他一口不可。Yerlere tükürmeyiniz. 不要随地吐痰。Kardeşlerimin tartışmasına bir son veremiyorum; yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal. 他们在争吵

不休，我却无法制止，他们都是我的兄弟，我左右为难。◇**Tükürdüğünü yalamak** 低声下气地食言：Ne olursa olsun tükürdüğünü yalayan adamın benim nazarımda beş paralık kıymeti yoktur. 不管怎么说我认为食言者分文不值。

tükürük, -ğü *is.* 唾沫，唾液：～ hokkası 痰盂 Boğazım şişmiş, tükürüğümü bile yutamıyorum. 我的嗓子好象肿了，连口水都咽不下去。◇～ **yere düşmemek** 很冷，滴水成冰，严寒 **～ünü yutmak** ①咽口水 ②【转】垂涎，眼馋：Cebindeki paraya acırsan, sabahtan akşama kadar tükürüğünü yutup durursun. 你要是舍不得口袋里的钱，你就一整天都会眼馋。**～ünü koyulamış** 很老的，年岁很大的

tükürük bezi *is.* 〈解〉唾腺，涎腺

tükürüklemek (*-i*) 蘸唾液，舔上吐沫：Kalemin ucunu ağzına götürdü tükürledi. 他把铅笔尖放进嘴里舔了一下。

tükürüklenmek (*nsz*) tükürüklemek 的被动态

tükürük otu *is.* 〈植〉虎眼万年青(*Ornithogalum umbellatum*)

tül (法) Ⅰ *is.* 透花纱，花边网，薄纱，丝网眼纱 Ⅱ *s.* 透花纱的，薄纱的：～ perde 纱窗帘，细纱窗帘，纱幔

tülbent, -di (波) *is.* 细亚麻布，细麻纱布；薄纱，平纹细布，薄罗纱 ◇～ **kuruyuncaya kadar** 瞬间，刹那间

tülbentçi *is.* 制售薄纱的人

tülbulut *is.* 卷层云

tülekleşmek (*nsz*) 变狡猾，变猾头

tülemek (*nsz*) ❶脱毛，换毛 ❷长好羽毛 ❸【转】破产，失败，垮台

tülü deve *is.* 双峰驼(*Camelus bactrianus*)

tülyum [tü'lyum] (法) *is.* 〈化〉铥(Tu)

tüm[1] Ⅰ *is.* ❶全部，所有，全体，整个一切；总和：insanların ～ü 所有的人 Parasının tümünü kaybetti. 他把钱全丢了。❷(tümen 的缩略)师 Ⅱ *s.* 全部的，所有的；总和的：～ anlamıyla 真正的，名符其实的 Ⅲ *zf.* 完全，十分，整个地，全部地：～ cahil 一字不识的 düşmanı kesin ve ～ olarak ezmek 坚决、彻底地消灭敌人

tüm[2] *is.* 【俗】小丘，隆起物，高起来的地方，凸起来的地方

tümamiral, -li [tü'mamiral] *is.* 〈军〉海军中将

tümamirallık, -ğı *is.* 海军中将军衔

tüm başkalaşma *is.* 〈动〉全变态

tüm başlılar *ç.is.* 〈动〉全头亚纲(*Holocaphali*)

tümbek *is.* 【俗】❶小丘，隆起物 ❷小鼓

tüm beyin *is.* 〈解〉脑，大脑

tümce *is.* 〈语〉句子：bileşik ～ 复合句 yalın ～ 简单句

tümcelemek (*-i*) 使恢复原状，恢复，修复；重建；补充；把…重新归拢到一起

tümdanış *is.* 公民投票，全民投票：～ hakkı 公民投票权，全民公决权

tümden [tü'mden] *zf.* 完全地，全部地，所有地：Uzun saçları tümden ağarmıştı. 他的长发全白了。Bana kalırsa tümden haklısın. 我认为你说的完全正确。Pamuk üretim tümden modernleştirilmiştir. 棉花生产全部现代化了。

tümden gelim *is.* 〈逻〉演绎(法)，推论

tümel *s.* 〈哲、逻〉全称的，总称的：～ kavram 普遍概念 ～ önerme 全称命题

tümeller *ç. is.* 〈哲〉共相

tümellik, -ği *is.* 〈哲〉一般性，普遍性，普遍主义

tümen *is.* ❶〈军〉师：～ kurmayı 师部，师指挥所 ❷(一)万，10000 ❸【旧】大量，大堆，许许多多 ❹【旧】由万名士兵组成的部队 ◇～ ～ 很多的，大批的，大量的

tüme varım *is.* 〈逻〉归纳法

tümevarımsal *s.* 〈逻〉归纳法的

tümevarmak (*nsz*) 归纳出，进行归纳，作出结论

tümgeneral, -li [tü'mgeneral] *is.* 〈军〉少将

tümgenerallik, -ği *is.* 少将军衔

tüm kirpikliler *ç.is.* 〈动〉全毛目(*Holotricha*)

tüm komutan *is.* 师长

tümkurmay *is.* 师部，师司令部

tümleç, -ci *is.* ❶补足物，补充物 ❷〈语〉间接补语：Dolaylı tümleçler cümlenin anlamlarını tamamlarlar. 间接补语说明句子的内容。

tümlemek (*-i*) ❶补充，增补，附加，使完整 ❷结束，完成，做完

tümlenmek (*nsz*) tümlemek 的被动态

tümler *s.* 补充的，补足的：～ açı 〈数〉余角

tümmek (*nsz*) 肿，浮肿，肿胀

tümmetaş *is.* (一般指镶在胸饰或戒指上的)浮雕宝石，浮雕贝壳

tümör (法) *is.* 瘤，肿瘤；肿块，肿胀

tüm sayı *is.* 总(人)数，员额，全体人员；定额

tümsek, -ği *is.* ❶小丘 ❷隆起物，突出部

tümsekli *s.* ❶多丘陵的，岗峦起伏的，凹凸不平的 ❷隆起的，突出的；鼓起的，凸状的，凸面的

tümselmek (*nsz*) 隆起，突出，凸出，鼓起来；变得弯腰驼背，拱起背

tüm tanrıcı Ⅰ *s.* 泛神论的，崇拜一切神的；泛神论的 Ⅱ *is.* 泛神论者

tüm tanrıcılık, -ğı *is.* 泛神论

tümür *is.* 〈解〉肠绒毛

tün *is.* 【旧】夜晚

tün aydın *ünl.* 下午好！晚上好！

tünek, -ği *is.* (家禽、鸟类的)栖息处，栖枝，栖木：Papağan tüneğin üstünde konuklara "günaydın" diyor. 鹦鹉在栖木上对客人们说："早上好！"

tuneklemek (*nsz*) ❶(家禽、鸟类)栖息 ❷(在较高的凳子或椅子上)坐

tünel (英) *is.* 隧道，地道，坑道；两旁封闭的通道：Tünelden geçiyoruz. 我们正在通过隧道。◇～ **geçmek** 【俚】①心不在焉，胡思乱想，做白日梦，耽于空想，想入非非，完全脱离现实：Ne o, tünel geçiyorsun galiba. 怎么，你是在做白日梦吧。②不注意周围发生的事：Bugün tünel geçersen yarın zararını çekersin. 现在不重视，将来必有后患。

tünemek (*nsz*) ❶(家禽、鸟类)栖息 ❷(在较高的凳子或椅子上)坐

tünik, -ği *is.* ❶(古希腊、古罗马)长达膝盖的短袖束腰外衣 ❷(妇女、小孩的)束腰外衣

tünmek (*nsz*) 【俗】(夜色)降临，来临，到来；到了黄昏，到了傍晚；天黑

tüp, -bü (法) *is.* ❶玻璃管，试管：～ bebeği 试管婴儿 ❷(装牙膏或药膏用的带螺旋盖的塑料或金属)管子，软管 ❸(气)瓶，(气)罐，(气)筒；钢筒，钢瓶：～ gaz 罐装煤气 gaz ～ü 天然气瓶，煤气罐

tüplü *s.* ❶有试管的 ❷管装的；瓶装的

tüplük, -ğü *is.* (放各种仪器、化学容器等的)支架，托盘，台架，架座；试管架

tür *is.* ❶种，类：bu ～ davranışlar 此类行为 hikaye ～ü 小说的种类 maymun ～ü 猴子的种类 yazı ～leri 文体 ❷〈生〉种(与 cins 相对)：～lerin saptanımı 〈生〉物种不变性

türap, -bı [türa:p] (阿) *is.* 【旧】土地，土壤；尘土

türban (法) *is.* (穆斯林的)包头巾

türbe (阿) *is.* (杰出人物的)公墓，陵园；陵墓，纪念堂：～ ziyareti 扫墓，谒陵 Nasrettin Hoca'nın ～si gibi 象纳斯列丁□霍加的陵墓一样

türbedar [türbeda:r] (阿-波) *is.* 守陵人

türbe eriği *is.* 〈植〉一种李子

türbelârlar *ç. is.* 〈动〉涡虫纲(*Turbellaria*)

türbin (法) *is.* 〈技〉涡轮；涡轮机，叶轮机，透平机：～ çarkı 〈技〉转子，叶轮；转片，动片 buhar ～i 蒸汽涡轮 gaz ～i 燃气涡轮，燃气轮机 su ～i 水力涡轮机，水轮机

türbülâns (法) *is.* ❶〈物〉(空气的)湍流；紊流，紊流度，涡旋 ❷混乱，骚乱，骚动

türdeş *s.* 同种的，同类的；同族的，相似的

türdeşlik, -ği *is.* 同种；同质；同性

türe *is.* ❶公正，公道 ❷法，法律；章程，规章；规则

türe dışı *is.* 〈生〉异律性

türedi *is.* ve *s.* ❶暴发的，骤贵的；暴发户；崛起者 ❷后来的，突然出现的，背景不明的，无价值的：～ bir halk 乌合之众 ❸盗匪，土匪；歹徒；冒险家

türel *is.* 法律(上)的；法学的；司法的：～ işler 法律手续，法律文书

türeme *is.* türemek 的动名词：～ ünlü 〈语〉增补元音 ～ ünsüz 〈语〉增补辅音

türemek (*nsz*) ❶(大量)出现，滋生，衍生，(突然)形成 ❷〈语〉派生：Kızarmak ve kızıl kelimeleri aynı kökten türemiş sözcüklerdir. 单词 kızarmak 和 kızıl 是从同一个词根派生出来的。

türemiş *s.* 〈语〉派生的：～ fiiller 派生动词 ～ isim 派生名词 ～ kelime 派生词

türenek, -ği *is.* 风俗，习俗，习惯

türeti *is.* 发明，创造

türetici Ⅰ *is.* 发明者，发明家，创造者；革新家 Ⅱ *s.* 派生的：sıfat ～ ek 派生形容词的词缀

türetmek (*-i*) türemek 的使动态：Aşağıdaki eklerle birer kelime türetiniz. 请用下列词缀各构成一个词。

türetmen *is.* 发明者，发明家，创造者

türev *is.* ❶引出物，派生物；变种：Linux, bedava dağıtılan bir Unix türevi işletim sistemidir. 免费发布的 Linux 操作系统是 Unix 的一个变种。❷〈语〉派生词 ❸〈化〉衍生物 ❹〈数〉导数，微商；导函数

türeyiş *is.* ❶ türemek 的动名词 ❷发生，产生，出现 ❸〈语〉构词，构词法

Türk *öz.is.* ❶土耳其人：～ Dili 土耳其语 ～ fındığı 土耳其榛子 ～ güreşi 土耳其摔跤 ～ hamamı 土耳其浴 ❷操突厥语的人，突厥人 ◇～ **mavisi** 绿松石色，青绿色 ◆**Türk'ün aklı ya sıçarken ya kaçarken (gelir).** 土耳其人总爱马后炮。

Türk biberi *is.* (红)辣椒

Türkçe Ⅰ *öz.is.* 土耳其语；突厥语：～ dilbilgisi 土耳其语语法 Ⅱ *s.* 土耳其语的；突厥语的：～ bir söz 土耳其语的词 ～ sözlük 土耳其语辞典 Ⅲ *zf.* 讲土耳其语，用土耳其语：～ konuşmak 用土耳其语说 ◇～**si** 坦率地讲，说白了：Türkçesi, sen bu işi beceremedin. 坦率地讲，这件事你没干好。

Türkçeci *is.* ve *s.* ❶土耳其语教师 ❷主张纯粹土耳其语的

Türkçecilik, -ği *is.* 土耳其语纯粹化运动

Türkçeleşmek (*nsz*) (外来语的)土耳其语化

Türkçeleştirmek (*-i*) ❶ Türkçeleşmek 的使动态 ❷译成土耳其语

Türkçü *öz.is.* ve *s.* 突厥主义的，突厥主义者；土耳其民族主义者

Türkçülük, -ğü *öz.is.* 突厥主义；土耳其民族主义

Türkistan *öz.is.* 突厥斯坦(某些外国人沿用的对里海以东广大中亚地区的称呼)

Türkiyat [türkiya:t] (土-阿) *öz.is.* 突厥学；土耳其学

Türkiye *öz.is.* 土耳其(亚洲)

Türkiyeli Ⅰ *öz.is.* 土耳其人，土耳其共和国公民 Ⅱ *s.* 土耳其的

Türkleşmek (*nsz*) 突厥化；土耳其化

Türkleştirmek (*-i*) Türkleşmek 的使动态

Türklük, -ğü *öz.is.* ❶土耳其人的民族感情 ❷土耳其民族主义 ❸土耳其民族 ❹所有突厥人，突厥社会

Türkmen *öz.is.* 土库曼人： ～ dili 土库曼语

Türkmence [türkme'nce) *öz.is.* 土库曼语

Türkmenistan *oz.is.* 土库曼斯坦(亚洲)

Türk meşesi *is.* 〈植〉土耳其橡木(*Quercus cerris*)

türkofil *is.* 亲土耳其者

Türkolog (法) *öz.is.* 突厥学家

Türkoloji (法) *öz.is.* 突厥学

türkuaz (法) *is.* ❶绿松石 ❷绿松石色，青绿色： ～ bir kumaş 青绿色的布

türkü (土-阿) *is.* 民歌 ◇～ **çağırmak** (或 **okumak**) 唱民歌：Denklerin üstünde zayıf bir delikanlı hazin bir ayrılık türküsü çağırıyor. 一个瘦弱的小伙子，坐在一堆行李卷上，唱着一着忧伤的离别曲。～ **olmak** 成为话柄，成为大家谈笑的话柄 ～ **söylemek** 唱民歌 ～ **yakmak** 创作民歌 (*-in*) ～**sünü çağırmak** (或 **söylemek**) 恭维，讨某人欢心；跟着某人的指挥棒转：Küçük bir çıkar uğruna Yılmaz'ın türküsünü çağırıyor. 为了小小的利益他就跟着耶尔玛兹的指挥棒转。

türkücü *is.* ve *s.* 民歌手；唱民歌的

türkücülük, -ğü *is.* 民歌演唱

türküleşmek (*nsz*) 民歌化，被改编为民歌

türkülemek (*-i*) 以民歌的形式歌唱

türlü Ⅰ *s.* ❶各种各样的，形形色色的，多种多样的： ～ insanlar 各种各样的人 ～ düşünceler 各种各样的思想 ～ *y*emek 各种食品 Kitaplıkta türlü kitaplar bulunur. 书架上有各式各样的书。❷…样的，…方式的；…类的：her ～ acı 各种痛苦 Bu türlü bir davranış doğru değildir. 这种做法是不正确的。Ⅱ *zf.* 以…方式：Bu düşünce, iki türlü anlatılabilir. 这个想法可以有两种解释。Klasik şiirin yıkıldığından beri, şiiri, bin kişi bin türlü tarif ediyor. 古诗衰落之后，对诗歌一千个有一千种定义。Ⅲ *is.* ❶类，种，种类，类别，各式各样：Bu firmaya geleli müdürlerin türlüsünü gördüm. 自从来到这家公司以后我见到过各式各样的经理。Hava taşıtları iki türlü olur: balonlu ve kanatlı, bunların da birçok çeşitleri vardır. 空中运输工具有两类：一种是有气球的，一种是有翅膀的，每一类又分多种。❷烩菜 ◇～ ～ 形形色色的，各种各样的，多种多样的 ～**sü** 各种各样的事：İnsan türlüsüne rasgelir. 人什么事都可能遇上。～**sünü görmek** 看见各种各样的事

türlülenmek (*nsz*) 改变，变更，起变化，变异

türmelezi *is.* ❶〈生〉杂种(后代) ❷混血儿

TÜRSAB 【缩】土耳其旅行社联合会(Türkiye Seyahat Acentaları Birliği)

türsel *s.* ❶种的，种类的 ❷特殊的，特别的，特种的

türsellik, -ği *is.* 特殊性，专一性；特性

türük, -ğü *is.* 界，自然界的领域

türüm *is.* ❶(事物的)形成，发生，起源，诞生，创造 ❷〈哲〉(新柏拉图主义"流溢说"中的)流溢，流出

türümcü *is.* ve *s.* 〈哲〉主张流溢说的，主张流出论的

türümcülük, -ğü *is.* 〈哲〉流溢说，流出论

türümek (*nsz*) 出现，产生，发生，出生，诞生

türümsel *s.* 遗传学的；遗传的；天生的，先天的，生来的

türüz otu *is.* 〈植〉金银花，忍冬(*Leonicera japonica*)

tüs 见 tüy

TÜSİAD 【缩】土耳其工商业者(Türk Sanayiciler ve İşadamlar Derneği)

tüslemek (*nsz*) (脸上)长满绒毛

tütmek (*nsz*) ❶(烟或汽)升腾，弥漫；(因烟道不畅等原因而)冒烟：Kentin bacalarindan dumanlar tütüyor. 城市的烟囱里升起缕缕烟气。Soba tütüyor. 炉子冒烟。❷【俗】想念，思念：Bütün arkadaşları gözünde tütüyor şimdi. 他现在非常想念所有的朋友。❸【俗】发出气味

tütsü *is.* ❶(祭祀时焚烧的)香 ❷(熏制肉食等的)烟 ❸【俚】酒 ◇～ **gözü** 帐篷的排烟孔 ～ **yapmak** ①(祭祀时)焚香 ②薰制

tütsülemek (*-i*) ❶焚香，用香薰 ❷薰制 ❸【俚】喝酒，喝醉：kafayı ～ 喝醉

tütsülenmek (*nsz*) ❶ tütsülemek 的被动态：Bir kömür dumanıyla tütsülendi akşamlar. 傍晚充斥着一股煤烟的气味。❷【俚】喝酒，喝醉：Adamakıllı kafaları tütsülenince içlerini birbirlerine dökecek denli içli dışlı oldular. 喝得大醉之后两人变得亲密无比，无话不谈。

tütsülü *s.* ❶焚香的；用烟(或香)薰过的，薰制的 ❷【俚】醉的

tüttürmek (*-i*)❶ tütmek 的使动态 ❷抽(烟)，吸(烟)：sigara ～ 抽烟

tütün *is.* ❶〈植〉烟草(*Nicotiana tabacum*) ❷(干)烟叶，烟丝：～ kutusu 鼻烟壶，烟壶；烟盒 Tütün kıyıldı. 烟叶已经切碎了。❸烟气，烟雾：Çok geçmeden bacanın birinden bir tütün tüter. 不久就从一只烟囱里冒起了烟。◇～ **içmek** 抽烟，吸烟 ～**ü doğru çıkmak** 顺利 ～**ü tepesinden çıkmak** 疼痛难忍 ～**ünü tüttürmek** 延续烟火，维持生计

tütün balığı *is.* 薰鱼

tütüncü *is.* 烟草种植者，烟农，种烟专家；烟草店，烟摊

tütüncülük, -ğü *is.* 烟草种植或销售，烟草贸易

tütünlemek (*nsz*) ❶冒烟，出烟，起烟 ❷(*-i*) 用烟熏(消毒、驱出等)；熏制

tütünlük, -ğü *is.* 用臀尖制成的腊肉

tütün rengi *is.* 棕黄色

tüvana [tüva:na:] (波) *is.* 【旧】强壮的，健壮的；壮实的，力气大的，强壮有力的

tüveyç, -ci (阿) *is.* 【旧】〈花〉花冠，内花被

tüvit (法) *is.* (粗)花呢

tüy *is.* ❶(动物的)毛，绒毛；羽毛；汗毛，胡须：Kar taneleri gökten yere tüyler gibi dökülüyor. 天上正下着鹅毛大雪。Her gün aynı şeyi söylemekten dilimde tüy bitti. 同一件事情我每天都说，嘴皮子都磨破了。❷(植物的)短绒毛，短茸毛 ◇～ **atmak** (毛皮)脱毛；(禽兽)换毛 (*üzerine*) ～ **dikmek** 【俚】使更糟，使雪上加霜 ～ **dökme** (禽兽)换毛 ～(**ü**) **düzmek** ①(鸟兽)整理羽毛或皮毛 ②【俚】穿戴一新，换上像样服装 ～ **gibi** 轻如羽毛的，极轻的：Adamlar yüz kiloluk bir yükü tüy gibi kaldırırlar. 这些人举两百斤的重物就像拿一根羽毛似。～ **kalem** ①毛笔 ②鹅毛笔，羽毛笔 ～**leri diken diken** (因兴奋、激动等原因而)毛发(或羽毛)竖立的；毛骨耸然的：insanın ～lerini diken diken eden bir ölü sessizliği 令人毛骨耸然的死一般的沉寂 Bunu düşününce bütün vücudumdan soğuk bir esinti geçtiğini, tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. 一想到这儿，我就觉得身体里生出一股凉气，毛骨耸然。～**leri ürpermek** (因恐惧、寒冷等)起鸡皮疙瘩，【转】感到毛骨耸然：～leri ürpertici hikayeler 令人毛骨耸然的故事：Görünce tüyleri ürperir, şeytanı görmüş gibi kızar. 他一见就气得毛骨悚然，像见了魔鬼似的。Tüylerim ürperdi. 我毛骨悚然。～**ü bozuk** ①身体不适的，心情不佳的 ②出身卑微的，低贱的；下流的，无耻的 ～**ü tüsü yok** 没有胡须，年纪轻轻 ～**üne dokunmamak** 不伤毫发 ◆**Tüy güzelliği hamamdan eve, huy** (或 **ad, öz**) **güzelliği Urum'dan Şam'a.** 美貌易逝，美名长留；美貌乡邻知，美名传天下。**Tüyü tüsü yok.** 乳臭未干。

tüy ağırlık *is.* 〈体〉羽量级

tüydöken *is.* 递刀，刮脸刀

tüydürmek (*-i*) 【俚】❶偷 ❷赶走，甩开，摆脱

tüylendirmek (*-i*) tüylenmek 的使动态

tüylenmek (*nsz*) ❶长毛，长胡须，长出新皮毛，长出羽毛：Çenesi tüylenmiş olduğuna göre Avrupalı olmalı. 他下巴上长着大胡子，看来是欧洲人。Kollarım sanki kuşlar gibi tüylendi. 我的胳膊上像鸟一样长出了羽毛。❷【转】【俚】发财

tüylü Ⅰ *s.* ❶有毛的；有绒毛的，有羽毛的；有汗毛的；有胡须的：içi ～ sıcacık terlikler 里面有绒毛的暖和的拖鞋 kuşlar gibi ～ giysiler 像鸟一样插满羽毛的衣服 bol ～ bir kuyruk 毛茸茸的尾巴 parlak ～ bir tay 一匹毛皮光亮的小马 ❷富裕的，殷实的，富足的 Ⅱ *is.* 长绒地毯

tüylü dalak otu *is.* 〈植〉一种石蚕属植物[*teucrıum polıum*)

tüylü mantar *is.* 〈植〉疝疼乳菇(*Lactarius torminosus*)

tüymek, -er (*nsz*) 【俚】逃走，溜走；跑掉，逃掉

tüyo (法) *is.* (考试中)抄袭，作弊

tüy sıklet (土-阿) Ⅰ *is.* 〈体〉羽量级；携带最小重量参赛的马 Ⅱ *s.* 【转】虚弱的

tüysüz Ⅰ *s.* ❶无毛的，还没长羽毛的 ❷无胡须的；【转】年轻的；羽毛未丰的，初出茅庐的：ince endamlı, ～ bir delikanlı 一个身材修长的年轻后生 Ⅱ *is.* 嘴上没行的年青人，黄口小儿

tüze *is.* ❶法律；法学 ❷公平，公道，公正裁判，正义(性)

tüzel *s.* 法律(上)的；法学的，司法的；依据法律的；合法的；诉讼的

tüzel kişi *is.* 法人

tüzel kişilik, -ğI *is.* 法人的地位，法人身份

tüzük, -ğü *is.* 章程，规程，条例：～ gereğince 按章程，根据章程 askerî ～ 军事条例 parti ～ü 党章

tüzüklü, tüzüksel *s.* 章程的，规章的

tüzüksüz *s.* 与规章不相符合的，与章程不相符合的，不符合条例的

TVAB 【缩】土耳其兽医联合会(Türk Veteriner Hekimleri Birliği)

tvist (法) *is.* 扭摆舞；扭摆舞舞曲

TYD 【缩】旅游投资者协会(Turizm Yatırımcıları Derneği)

TYS 【缩】土耳其作家工会(Türkiye Yazar Sendikası)

TZDK 【缩】土耳其农业装备委员会(Türkiye Zira Donatım Kurumu)

TZOB 【缩】土耳其农业商会联合会(Türkiye Ziraat Odaları Birliği)

U u

U, u 土耳其语字母表中第 25 个字母；后、窄、圆唇元音

U ❶〈化〉铀(Uranyum) ❷U 字形：～ borusu U 形管 ～ dönüşü U 字形转弯

ubudiyet [ubu:diyet] (阿) *is.* ❶奴隶地位；被奴役地位，受人支配的地位，从属地位；奴役制度 ❷(伊斯兰教)对真主的崇拜

ubur (阿) *is.* 通过，越过，涉过，渡过 ◇～ **etmek** 通过，越过，渡过，穿过

ubüs (阿) *is.* 酸溜溜的样子；愁眉不展的样子

uca *is.* 〈解〉尾骨：～ kemiği 尾骨

ucaleten *zf.* 快，立刻，马上

ucme (阿) *is.* 结巴，口吃的人；有言语缺陷

ucra (阿) *s.* 边上的，靠边的；边远的，遥远的

ucube [ucu:be] (阿) *is.* ❶奇怪的东西，罕见的东西；珍奇的物品，稀有的珍品 ❷【转】畸形的人；怪物，妖怪，丑八怪

ucubelik, -ği *is.* 畸形，怪胎；怪现象，变态；丑陋

ucun ucun *zf.* 好(不)容易，很勉强地，很费劲地

ucuz Ⅰ *s.* ❶便宜的，贱价的，廉价的：～ kumaş 廉价布料 ～ ham madde 廉价的原材料 ～ meyve 便宜的水果 ～ para 贬值的(外汇) sudan ～ 非常便宜 Bu yıl giyim eşyası ucuzdu. 今年服装类物品便宜了。Bana ucuz bir otel tavsiye edebilir misiniz? 您能给我推荐一个便宜的旅馆吗？❷【转】没有什么价值的；没有什么意义的；轻易的：～ zafer 没有什么意义的胜利，轻而易举的胜利 Ⅱ *zf.* 便宜地，廉价地；轻易地 ◇～ **almak** 买得便宜 ～ **atlatmak** (或 **kurtulmak**) 轻易地摆脱 ～(**a**) **satmak** ①贱卖：Mevsimi geçen şeyler ucuza satılır. 过季节的商品减价卖。②【转】估计不足，估计过低 ～(**a**) **vermek** 便宜地卖，拍卖，甩卖 ～**a çıkmak** 花钱不多，便宜 (*-i*) ～**a düşürmek** 花钱不多买到，便宜购得：Bu güzel halıyı bedestenden çok ucuza düşürdüm. 我从室内市场以极低的价格购得这块漂亮的地毯。Ucuza bir tarla düşürüp satın aldı. 他低价买到一块田地。◆**Ucuz alan, pahalı alır** (或 **Pahalı alan aldanmaz.**) 便宜没好货。**Ucuz etin yahnisi** (**suyu**) **tatsız** (**yavan, kara, pek**) **olur.** 便宜无好货。**Ucuz sirke baldan tatlıdır.** 便宜的醋比蜜甜。**Ucuzdur vardır illeti, pahalıdır vardır hikmeti.** 便宜没好货，好货不便宜。

ucuzcu *s.* ❶贱卖的，甩卖的 ❷便宜买的，廉价买的 ❸贪图便宜的，专找便宜货的

ucuzlamak (*nsz*) ❶跌价，落价，减价，变便宜：Kış başında pahalı olan portakalı sonraki aylarda ucuzlar. 初冬时橙子卖得贵，而后就逐渐变便宜。Hayatın ucuzlayacağına dair hiçbir belirti yok. 没有任何迹象表明生活必需品要降价。❷【转】很容易获得，轻而易举地得到

ucuzlatılmak (*nsz*) ucuzlatmak 的被动态

ucuzlatmak (*-i*) ucuzlamak 的使动态

ucuzluk, -ğu *is.* ❶物价低廉；廉价，低廉，便宜：Domatesin ucuzluğuna bakıp beş kg. aldım. 我看西红柿便宜，就买了 5 千克。Patateste bu yıl üretim artması nedeniyle ucuzluk oldu. 今年土豆产量高，价格就便宜了。❷【口】贱价，便宜 ◇～**a kapılmak** 贪图便宜

uç, -cu *is.* ❶尖，尖端，尖部：bıçağın ～u: 刀尖 kalem ～u 钢笔尖 makasın ～u 剪刀尖 pervane ～u (船桨的)桨叶，叶片，螺旋桨叶 sademe iğnesi ～u 〈军〉撞针尖 ❷端，头，末端：Bu ormanın ucu yok. 这片森林浩瀚无边。Biz bu sokağın öbür ucunda oturuyoruz. 我们住在这条街的另一端。❸边，边缘：dudağın ～u 唇边 Dünyanın ucu uzundur. 【成】人生旅途漫漫，什么事情都可能发生。❹顶，巅，峰；尖，稍；头：meme ～u (乳房)乳头 ❺【旧】原因，缘故：Tamak ucundan belâya uğradı. 他倒霉就在于太贪婪。❻〈史〉(突厥国家中)边远地区 ❼〈逻〉类比，类推法 ◇～ **vermek** ①(肿起)化脓，生脓 ②显露出来，显示出来 ③暗示 ④发芽，萌芽 ～ ～**a** ①一个一个首尾相接地：～ ～a konmak 一个一个首尾衔接地放置 ②好(不)容易，很勉强地，很费劲地 ～(**u**) **uc**(**un**)**a gelmek** 刚刚够，勉强够 ～**tan** ～**a** ①从一端到另一端，从一头到另一头：şehrin bir ～udan öbür ～una kadar 从城市的一头到另一头 ②【转】从一个极端走到另一个极端 ～**u bucağı bulunmaz** (或 **yok**) 无限的，无穷的，无边无际的，没有尽头的，无止境的 (*-e*) ～**u dokunmak** 使受损失，使受损害 ～**u ortası yok** 不知从何处着手，不知从什么地方开始 ～**unda** ①在尽头，在末尾，在边上：İsmi dilimin ucudadır. 他的名字就在我的嘴边，就是想不起来。②由于，因此，因而：Bunun ucunda ölüm yok. 做这事是不会有生命危险的。Ucunda bir şey var. 这其中必有什么奥秘。Bu iltifatların ucunda mutlaka bir şey var. 这些恭维之辞的背后一定有什么用意。～**unu alta kaçırmak** 破产 ～**unu bulmak** ①做完，结束，完成 ②找到(解决问题的)途径(方法) (*-in*) ～**unu kaçırmak** 陷入窘境，陷入绝境；摸不着头脑 ～**unu kalpunu kaybetmek** 不知做什么好，不知从什么着手 (*-in*) ～**unu ortasını bulmak** 弄清事情实质，解决问题

uçak[1]**, -ğı** *is.* 飞机：～ alanı 飞机场 ～ fırlatma cihazı (飞机、火箭等起飞用的)弹射器 ～ gemisi 航空母舰 ～ fabrikası 飞机工厂，飞机制造工厂 ～ savar top 高射炮 ～ yapımı 飞机制造；飞机制造业 ～ kazası 空难 bomba ～ı 轰炸机 ağır bombadırman ～ı 重型

轰炸机 bombadırman ～ı 轰炸机 casus ～ı 间谍飞机 çok kişilik (或 yerli) ～ 多座飞机 devriye ～ı 巡查机 eğitim (或 talim) ～ı 教练飞机 hususî ～ 专机 jet ～ı 喷气式飞机 kargo ～ 运输机 keşif ～ı 侦察机 savaş ～ı 战斗机 sıhhiye (或 hasta taşıma ～ı) 救援飞机 taşıt (或 nakliye) ～ı 运输机 supersonik ～ 超音速飞机 yolcu ～ı 客机 Uçak alanında uçaktan indiğimiz zaman bizi gümrük memurlarından başka karşılayan olmadı. 到机场欢迎我们的除了海关工作人员外，没有其他人。◇**～ı düşürmak** 击落飞机 **～ı toplamak** 拉平飞机 **～la** ①坐飞机，乘飞机 ②空邮

uçak[2] 【方】匍匐植物

uçakçı *is.* 飞行员，驾驶员，航空员

uçakçılık, -ğı *is.* 航空，航空事业：av ～ı 歼击航空兵

uçaksavar Ⅰ *is.*〈军〉高射炮；高射武器：Uçaksavalar hava savunmasında en etkili silâhlardır. 高射炮是防空的最有效武器。Ⅱ *s.* 〈军〉高射的，对空(射击)的；防空的：～ batarya(sı) 高射炮连 ～ top(u) 高射炮 ～ makineli tüfek(ği) 高射机枪

uçandaire *is.* 见 uçankale

uçankale *is.* 〈海〉空中堡垒：üstün ～ 超级空中堡垒

uçan top *is.* 〈体〉排球：Kentimizde liselerarası bir uçantop yarışması düzenleniyor.我们市里举办中学排球联赛。

uçar *s.* 飞行的，飞的，能飞的；飞扬的，飞舞的 ◇**～a atmak** 打飞鸟

uçarı *s.* ❶过分的，过度的，无度的，过多的(指不好品质)：～ takımından 坏蛋，恶棍，恶汉；卑鄙人，下流人：Ben azamî derecede haşarı ve uçarı bir çocuktum. 我曾是个过分娇养惯的孩子。❷淫佚放荡的，荒淫无耻的，放纵的：～ çapkın 喜欢向女人献殷勤的人，好追逐妇女的人，好色者，贪淫好色的人 ❸【俗】放荡的，胡作非为的，不顾一切的

uçarılık, -ğı *is.* ❶过分，过度 ❷淫乱，放荡的生活

uçar kefal *is.* 〈动〉飞鱼(*Exocoetus*)

uç beyi *is.* 〈史〉边境地区的军、政统治者，边境地区的军、政长官

uç beyliği *is.* 〈史〉边境地区

UÇEP 【缩】国家环境战略和行动计划(Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı)

uçkun *is.* 火花，火星儿

uçkunmak (*nsz*) 【方】害怕，恐惧，畏惧

uçkur *is.* 【俗】❶裤带，裤腰带，腰带；细带，细绳；pizamanın ～u 睡衣的腰带 ❷性爱，性关系 ◇(*-e*) **～ çözmek** 有暖昧关系；私通，姘居 **～una sağlam** 不寻欢作乐的；正派的，清白的；不放荡的

uçkurluk, -ğu *is.* ❶穿带子的孔缘 ❷穿绳(杆)的旗缘 ❸穿带用的

uçkurutan *is.* 〈植〉引起枯梢的一种菌(*Deuterophoma trachciphila*)

uçlama *is.* 〈文〉贯顶诗(各行节第一个字母构成一个词或一句话)

uçlanmak (*nsz*) ❶变尖，变成尖的 ❷【俗】付，支付，付钱，付款；给，付给：Tıngırın varsa, uçlan, dedi. “你有钱的话，你就给。”他说。On param yok, yanında bir lira varsa uçlanır mısın? 我是一分钱没有，要是你身上只有一个里拉，你会给吗？Kaspanak uçlanmış papelleri. 他硬把钱塞了过来。

uçlu Ⅰ *s.* ❶尖的，有尖的，削尖的，磨尖的，尖削的 ❷尖端的，尖顶的，尖头的 Ⅱ *is.* 带过滤嘴的香烟

uçmak[1] **-ar** (*nsz*) ❶飞行，飞，飞翔，翱翔：Denizin üstünde martılar uçuyor. 海鸥在海上飞翔。Üstümüzden turnalar uçuyordu. 仙鹤从我们头上飞过。❷挥发，蒸发：Bazı sıvılar çabuk uçar. 某些液体挥发得很快。Kapağı açık kalınca şişedeki benzin uçmuş. 瓶盖一敞开，瓶里的汽油就挥发掉了。❸飞驰，疾驰：Otomobil uçup gitti. 汽车疾驰而过。❹飞下，落下；滚下，掉下来，摔下：yardan ～ 从悬崖上摔下 ❺褪色，掉色；变苍白，发白：Bu kumaşın rengi uçmuş. 这布掉色了。Heyecandan Ahmet'in rengi uçmuş. 艾哈迈德气得脸都发白了。

❻乘飞机走：Yarın İstanbul'a uçuyorum. 明天我乘飞机去伊斯坦布尔。❼【口、谑】消失，消逝；不知不觉地消失，悄悄溜走：Bizim kitaplar uçmuş. 我们的书不知都到哪去了。❽很高兴，十分喜悦：Sınavı kazandığını duyunca sevinçten uçtu. 他一听说考试通过了，高兴得跳了起来。❾(因受自然灾害)倒塌，坍塌；毁成瓦砾。Fırtınadan evlerin çatıları uçtu. 风暴把房顶都掀掉了。Minarenin üstü uçtu. 清真寺塔顶倒塌了。◇**Uçan kuşa borçlu olmak** 一身都是债，债台高筑 **Uçan kuştan meden ummak** (不作任何劳动)坐待良机

uçmak[2] *is.* 【旧】天堂，天国；乐园，乐土，极乐世界

uçman 见 uçakçı

uçsuz *s.* 无边无际的，一望无际的；无限的，没有尽头的，无止境的 ◇～ **bucaksız** 一望无际的，辽阔的，无边无际的

uçtu uçtu *is.* 一种儿童游戏

uçucu Ⅰ *s.* ❶飞的，飞行的，能飞的，会飞的：Kuşlar uçucu hayvanlardır. 鸟是飞禽。❷〈化〉挥发的，蒸发的：～ zehirli gazlar 暂时性毒气 Alkol uçucu bir sıvıdır. 酒精是挥发性的液体。Ⅱ *is.* 飞行员，驾驶员

uçuculuk, -ğu *is.* ❶飞，飞行 ❷〈空〉驾驶，操纵(飞机)驾驶飞机技术(技能)

uç uç böceği *is.* 〈动〉七星瓢虫(*Coceinella septempunotata*)

uçuk[1] *s.* ❶苍白的，淡白的；无色的，黯淡的，灰暗的：～ benizli 苍白的，脸上没有血色的 benzi (或 rengi) ～ 面色苍白的 ❷(复合词的第一部分)表示"浅色的，淡色的：～ pembe 粉红色的 ～ yeşil 淡绿(色)的 Arkadaşımın üzerinde uçuk mavi bir giysi vardı. 我的朋友身上穿了一件蓝色的衣服。Uçuk pembe bulunumu çok seviyorum. 我很喜欢我的粉红色上装。

uçuk[2]**, -ğu** *is.* (因发烧)嘴唇上出现的水泡：Bülent'in ateşi 39 dereceye çıkınca dudağında uçuklar oluştu. 伯伦特发烧到 39°，嘴唇上起了很多水泡。

uçuklamak (*nsz*) (因发高烧，焦急不安等)嘴唇上起泡：Korkudan dudağım uçukladı. 由于恐惧我的嘴唇上都起了水泡。

uçuklaşmak (*nsz*) 褪色；变苍白

uçum *is.* 飞行，飞

uçun *is.* 旗边

uçurma *is.* uçurmak 的动名词

uçurmak (*-i*) ❶放，放飞，使飞上天，使升起，使飞向高处；发射：Çocuklar uçurtma uçuruyorlar. 孩子们在放风筝。Yakaladığı kuşu uçurdu. 他把捉住的鸟放了。❷使飞落，使掉下：Arabayı dereye uçurmuşlar. 他们把车子翻到峡谷里去了。❸打断，打掉，夺去：Dedemin kolunu savaşta bir top mermisi uçurmuş. 我祖父的一只胳膊在战斗中被炮弹炸掉了。❹【俗】偷，盗，偷盗；盗窃：Evdeki değerli eşyası uçurmuş. 他把家中值钱的东西都偷走了。❺【转】过分夸奖，吹捧 ❻【转】很快地拿走，疾速地带走：Arabayı kuvvetli atlar tenha yollarda uçuruyordu. 强壮的马拉着马车在无行人的道路上飞驶。

uçurtma *is.* 风筝，纸鹞：Ali kırmızı beyaz kâğıtlardan, upuzun kuyruklu bir uçurtma yaptı. 阿里用红色和白色的纸做了一个长长尾巴的风筝。Uçurtmayı havalandırdı. 他把风筝放飞上了天。

uçurtmak (*-i, -e*) uçurmak 的使动态

uçurulmak (*nsz*) uçurmak 的被动态

uçurum *is.* ❶深渊，深谷；悬崖：Otobüs, aşırı hız yüzünden uçuruma yuvarlanmış. 公共汽车由于车速过快翻进了深谷。Üç arkadaş, arabanın gidebileceği bütün köyleri, dereleri, uçurumları aradılar. 3 个朋友找遍了汽车能去的所有的村庄、河流和深谷。❷很大的差别；极大的分歧，鸿沟 ◇～**un kenarında** 濒于灭亡，危在旦夕 (*-i*) ～**a sürüklemek** 推入深渊，使必遭灭亡：Kumar onu uçuruma sürükledi. 赌博把他推进了深渊。

uçuş *is.* uçmak 的动名词：～ emniyet hizmeti 飞行保障勤务 ～ heyeti 飞行人员，空勤人员 ～ hizmeti 飞行勤务 ～ muallimi (或 öğretmeni)飞行教员 ～ pisti 起飞场，起飞跑道

akrobasi ～ları 特技飞行，高级特技 alçak ～ 超低空飞行，掠地飞行 kör ～ 盲飞 uzay ～u 宇宙飞行 10 bin saat uçuşu var. 他飞了一万小时。◇～ **meydanı** ①飞机场 ②起飞降落场 ～ **yapmak** 飞行 ～ **yolu** ①飞行航线 ②航迹，飞行轨迹 ～**a gitmek** 【俚】性交，交媾

uçuşmak (*nsz*) 飞，飞翔；盘旋，翱翔；(灰尘、雪花等)卷扬，飘荡；飞舞，飞来飞去：Çalıların üstünde kuşlar cıvıldayarak uçuşuyordu. 小鸟在房顶上叽叽喳喳地飞来飞去。

udade *is.* 〈测、天〉❶照准仪，照准部 ❷游标盘

udal (阿) *s.* 【旧】〈医〉治不好的，无法医治的(病)

udbiyye, udhiye *is.* ❶祭祀用的牲畜 ❷(伊斯兰教的)宰生节，古尔邦节

udhuke (阿) *is.* 滑稽，可笑，逗乐；喜剧

udi [u:di:] (阿) *is.* 弹奏乌德琴的人，乌德琴演奏者

Udi *öz.is.* 尤迪语(高加索语系东北语支中的一种语言，现已濒临灭绝)

udul, -lü (阿) *is.* ❶偏离正确的道路，误入歧途 ❷偏航，偏移，❸支吾搪塞，支吾躲闪；拒绝(执行) ◇～ **etmek** ①偏离，离开；拐弯 ②回避，规避，逃避；拒绝(做)

uf *ünl.* ❶(剧烈疼痛时发出的感叹声)啊呀，哎哟，啊呀呀，哎哟哟：Uf parmağım yandı. 哎哟，我的手指头烫了。❷(轻松的叹气声)哎，哎哟！

ufacık, -ğı [u'facık] *s.* 很小的，非常小的，极小的：～ bir oda 很小的房间 ◇～ **tefecik** ①很小的，极小的 ②无足轻重的，无关紧要的

ufak, -ğı Ⅰ *s.* ❶小的，不大的：～ bir masa 一张小桌子 ～ *ev* 小房子 Ayşeler ufak bir *evde* oturuyorlar. 阿伊赛一家住在一所很小的房子里。Ufak bir bahçemiz var. 我们有一个小花园。❷年纪小的，年岁小的；～ bir çocuk 小孩，很小的孩子 ～ kardeşim 我的小弟弟 Sen bu spor için ufaksın. 这项体育活动对你来说，年岁太小。İki ufak çocuk konuşarak Fener'e doğru gidiyor. 两个小孩边说着，边向费内尔走去。❸【转】不大的，为数不多的；零的；碎的；小的：～ bir ücret 很低的工资 ～ ameliyat 小手术 ～ çapta 小规模地 ～ çapta bir liman 小型港口 ～ para 零钱 ～ ücret 微薄的工资 ❹【转】低微的，不大的，不重要的，无足轻重的，位卑言轻的：～ bir memur 小职员，小官吏 Ⅱ *is.* 碎屑，残渣；粉末：*ekmek* ～ı 面包渣 ◇ ～ **göstermek** 显得比自己的岁数小 ～ **tefek** ①无关重要的，无关紧要的，无足轻重的：Ufak tefek işlerim var. 我有些无关紧要的事。②不好看的，寒碜的，难看的：～ tefek bir adam 样子很丑的人 ③小物件，零星日用品，小东西：Ufak tefek aldım. 我买了零星日用品。④矮小的，矮瘦的，瘦小的：Sinan'ın babası ufak tefek bir adamdır. 锡南的父亲是个身材瘦小的人。～ tefek görmek 认为不重要 ～ ～ ①渐渐地，一点一眯地 ②一小块，一小块地 ～**tan** ～**a** 很小很小的

ufakça *s.* 相当小的，不大的，(稍微)小一点的

ufaklı *s.* ❶其中有小粒(小块)的 ❷大大小小的，各式各样的

ufaklık, -ğı *is.* ❶小尺寸，小型，小规模；微弱，微量，为数不多，不大 ❷零钱 ❸【谑】虱子：Yakasında bir ufaklık var. 他的衣领里有一只虱子。❹小家伙，小鬼：Ufaklık orada ne arıyorsun? 小家伙，你在那儿找什么？

ufalamak (*-i*) 打碎，捣碎，砸碎，磨碎，研碎；揉碎，掰碎；捻碎，粉碎；摔碎：Annem *ekmeği* ufalayıp köftenin içine koydu. 我母亲的把面包揉碎放到肉丸子里。Kuşlara *ekmek* ufaladı. 他给鸟把面包掰碎。

ufalanmak (*nsz*) ufalamak 的被动态：Peynir ufalanmış. 乳酪被切成了小块。

ufalayıcı *s.* 打碎…的，砸碎…的，捣碎…的

ufalmak (*nsz*) 变小；变少；减少；减轻：Çocuğun paltosu ufaldı. 孩子的大衣小了。Sabun, kullanıldıkça ufaldı. 肥皂一用就变小了。

ufaltmak (*-i*) ufalmak 的使动态

ufarak *s.* 见 ufakça

ufkî [ufki:] (阿) *is.* ❶地平的，水平的；横的，横向的：～ hat (或 çizgi) 水平线 ～ makta 〈数〉水平投影，平面图 ❷〈军〉低伸的，直射的，平射的(指射击弹道)

uflamak (*nsz*) (表示遗憾、惋惜、悲哀、疼痛、惊奇等)啊呀，唉声叹气，呻吟，哼哼 ◇**uflayıp puflamak** 唉声叹气，不停地唉声叹气

ufucuk *s.* ◇～ **olmak** 【儿】生病

ufuk, -fku (阿) *is.* ❶地平线，水平线；天边，天际，天涯：Ufukta kara göründü. 天边出现了陆地。Akşam güneşinin ufukta batışını izledik. 我们观赏了夕阳西下。❷视野，视界，眼界；见识，知识 ❸范围，活动范围：İki parti ara-sındaki işbirliği ufuklar. 两党合作范围。◇～**unu genişletmek** 扩大视野，开阔眼界，扩充知识

ufunet [ufu:net] (阿) *is.* ❶腐烂，腐败 ❷脓，脓液，脓血，败液 ❸臭，臭气；恶臭：Kokladığım bu havada devrin ufunetini hissediyorum. 在我吸入的空气中感到时代的臭气。❹发炎

ufunetlendirmek (*-i*) ufunetlenmek 的使动态

ufunetlenmek (*nsz*) ❶腐烂，腐败；腐化，腐朽，霉烂；发臭味，发出难闻的味 ❷发臭，有臭味，发出不好闻的气味 ❸(伤口)化脓，溃烂，发炎，红肿

ufunetli *s.* ❶腐烂的，有腐烂气味的，腐烂发臭的，腐败的 ❷恶臭的；发臭气的 ❸发炎的；红肿的，发红的

Ugadugu *öz.is.* 瓦加杜古(布基纳法索)

Uganda *öz.is.* 乌干达(非洲)

uğra *is.* (揉面团时为了不粘面板而使用的)薄面

uğrak, -ğı *is.* ❶经常光顾的地方，常去地，常往之地 ❷中途经常停留的地方，中途经常停车的地方：Sivas'a giderken yolcuların uğrak olan bir lokantada yemek yedik. 我们去锡瓦斯时有旅客们经常停车的用餐食堂里吃了饭。

uğralamak (*-i*) (揉面时为了面团不粘案板)撒上薄面，撒上干面

uğramak (*-e*) ❶顺路探望，顺路拜访：Eve giderken biraz size uğrayayım. 我回家时，顺便去您那儿一下。Okula gitmeden önce Ayşegül'e de uğradım. 我上学前去了阿伊赛居尔那儿一会儿。Çoktandır bize uğradığın yok, bir fırsat bulursan geliver, bir kaynatalım. 你好久没到我们这里来了，有机会过来我们好好聊聊好吗？❷经过，通过，途经：Bu yol kızılay'a uğrayarak Çankaya'ya gider. 这条路经过克泽拉伊通往昌卡亚。Kışkapı'ya giden yol Ulus'a uğrar. 通往德什卡普路经过乌卢斯。❸跳出，跃出，跑出：Bunu duyunca hemen sokağa uğradı. 他一听说这事就立即跑了出去。Deprem başlayınca herkes sokağa uğradı. 地震一开始所有人都跑到了户外。❹受到，遭受，经受：felâkete ～ 遭受不幸，倒霉 hastalığa ～ 生病，得病，患病，害病 hayal kırıklığına (或 sukutuna) ～ 失望，扫兴 iftiraya ～ 受诽谤，遭诋毁 Doğu Anadolu yine deprem felâketine uğradı. 东阿那多卢又遭 受地震灾害。Adamcağız neye uğradığını anlayamamıştı. 可怜的人无法明白他遭受了什么不幸。❺〈神话〉碰到，碰见，遇到，遇见(鬼、妖精等)：Orada dolaşma,uğrarsın. 不需在那儿转悠，那儿会遇到不祥之物。

uğranmak (*nsz*) uğramak 的被动态

uğraş *is.* ❶斗争，奋斗：～ yeri 战场 ❷职业；事业，事；工作：Öğrencilerin en önemli uğraşı ders çalışmak olmalıdır. 学生的最重要的事情是努力学习。◇～ **etmek** 奋斗，斗争

uğraşı *is.* 职业；事业，事；工作 ◇～**larda bulunmak** 努力；勤奋地(作某事)，卖力气，上进

uğraşılmak (*-le*) uğraşmak 的被动态

uğraşma *is.* uğraşmak 的动名词：Karınca duası gibi yazmışsın; sabahtan beri uğraşmama rağmen okuyamadım. 你写的字密密麻麻像蚂蚁爬，一上午我都没看明白。

uğraşmak (*nsz*, *-e*) ❶长期致力于，长期钻研，长期研究，长期全力从事，长期忙于：Bu olmıyacak bir iş değil,ancak çok uğraşmak ister. 这不是做不到的事，只是需要花更多的精力去做。Ne kadar uğraştımsa beceremedim. 不管我怎么努力，都胜任不了。❷(*-le*) 干，搞，忙于：Benim başka işlerim var,bununla uğraşamam. 我有别的事情，不能忙活这事。Fotoğrafçı filmin kopyasıyla uğraşıyor. 摄影师正在忙着冲洗照片。Artık elinle ver, ayağınla ara, en iyisi hiç kimseye birşey vermezsin, sonra uğraşmaktan da kurtulursun. 借时容易还

时难，最好的办法是谁也不借，免得以后麻烦。❸(*-le*) 反对，作斗争：Bu adam benimle ne diye uğraşıp durur. 这人干吗总是与我作对？Düşmanlarla uğraşmak için souna kadar çalışmaya azmettik. 为了同敌人作斗争，我们决心战斗到最后一息。

uğraştırmak (*-i*) ❶ uğraşmak 的使动态：Onu ufak tefek işlerle uğraştırıyor. 他让他干一些无关紧要的事。❷给带来麻烦，给造成困难，使操劳，使花费很多时间，耗费很多时间：Bu beni çok uğraştırdı. 这使我伤透了脑筋。Çok eskiden yol kesen eşkıyalar devleti uğraştırırlarmış. 很久以前，劫匪横行，官府伤透了脑筋。

uğratmak ❶ (*-i*, *-e*) uğramak 的使动态：düşmanı zayiata ～ 使敌人受损失 hizmete (或 mağlubiyete) ～ 使遭受失败 Bizi köye uğratmadılar. 他们不让我们进村。Kaptan gemiyi kazaya uğratmadı. 船长使船免遭不测。❷ (*-den*) 【俗】逐出，撵出，赶出：Geçimsizliği yüzünden içinden uğrattılar. 他由于不合群被炒了鱿鱼。

uğru *is.* 窃贼，小偷

uğrulamak (*-i*) 【口】偷，偷窃，行窃，盗窃，窃取；偷走，窃走

uğrulanmak (*nsz*) uğrulamak 的被动态

uğrulâyın *zf.* 【口】偷偷地，悄悄地，暗中

uğruluk, -ğu *is.* 盗窃，偷窃；盗窃行为；攫取，抢走

uğrun *zf.* 偷偷地，悄悄地，暗中 ◇～ ～ 秘密地

uğuldamak (*nsz*) ❶发出拖长的低沉声音；发出呜呜声；嗡嗡作响；呼呼作响，呼啸：Atılan toplardan ortalık uğulduyordu. 四处炮声隆隆。Gürültü hâlâ kulaklarımda uğulduyor. 那种嘈杂声现在还在我耳中作响。Orman uğulduyor. 森林里发出呜呜声。Rüzgâr uğulduyor. 风在呼啸。❷耳鸣，脑袋里嗡嗡直响：Kulakları uğulduyordu.他耳朵里嗡嗡作响。Gözlerim kararıyor, kulaklarım uğulduyor. 我眼睛发黑，耳朵里嗡嗡作响。

uğultu *is.* 嗡嗡声；蜂鸣声；吼声；轰鸣声；轰隆声；营营声；嘈杂声；隆隆声；耳鸣声：dalgaların ～su 浪涛声 kulak ～su 耳鸣声 rüzgârın ～su 风的呼啸声 topların ～su 隆隆炮声 İçeride müphem, karışık bir uğultu var. 里面昏暗不清，声音嘈杂。Otomobiller, atlar, arabalar, coşkun bir sel uğultusu ile geçiyordu. 汽车、马、大车呼啸而过。

uğultulu *s.* 嗡嗡叫的，嗡嗡作响的；喧哗的，嘈杂的

uğunmak (*nsz*) 【俗】痛得抽搐，因疼痛而痉挛，哭晕过去，呼吸困难，喘不过气来

uğur[1] *is.* ❶吉兆，好兆头，好预兆：Düğünde yağmur yağması uğurdur. 结婚逢下雨是好兆头。Kurt görmek uğurmuş. 据说看见狼是个吉兆。❷吉祥物，护身驱邪的东西：Savaş, cebinde uğur boncuğu taşıyor. 萨瓦什口袋里装着护身的蓝色珠子。❸幸运，运气，良机 ◇ **～ getirmek** 带来运气：Köyümüze ve bana uğur getirdiniz. 您给我们村子和我带来了福气。**～u açık** 幸运的 **◆Uğur gele! Uğur gelsin! Uğur ola! Uğurlar olsun!** (祝)一路顺风！祝您顺利！祝您幸福！

uğur[2]**, -ğru** *is.* (用作名词后置词)为，为了 ◇～(**un**)**a** ①为，为了：Onun uğruna her sıkıntıya katlandı. 她为了他忍受了一切。Vatan uğruna canını feda etti. 他为国捐躯了。②因为：Bütün serveti kumar uğruna kül oldu. 他的全部财产都赌光了。～(**un**)**da** 为，为了：Bu uğurda çok para sarf edildi. 为此花了很多钱。Yurt uğrunda ölen şehitlerimizi her an saygıyla anıyoruz. 我们永远怀念为祖国献身的烈士们。

uğur böceği *is.* 〈动〉七星瓢虫(*Cocinella septempunetata*)

uğur böcekleri *ç.is.* 〈动〉瓢虫科

uğurlamak (*-i*) ❶伴送，陪行；送行，送别：Kapıya kadar ～ 送到门口 Amcamı uğurlamak için hep birlikte havaalanına gittik. 我们都一起去机场为我的叔叔送行。❷祝一路平安，祝一帆风顺

uğurlanış *is.* 送行，送别，陪送

uğurlanmak (*nsz*) uğurlamak 的被动态

uğurlayıcı *is.* ve *s.* 送行的，送别的，陪送的(人)

uğurlayış *is.* 送行，送别，送走

uğurlu *s.* ❶幸运的，走运的，一切都顺利的：～ bir olay 一件幸运的事情 ❷吉祥的，带来运气的，带来幸运的：～ *ev* 吉祥屋 ～ hayvan 吉祥动物 Bacaya leyleğin yuva kurması uğurludur. 白鹳在烟筒上筑巢是吉祥之兆。Uğurlu kademli olsun! 祝他带来好运！祝他幸运！

uğurluk, -ğu *is.* 【俗】福神，财神，吉祥的人(或动物、东西)

uğursamak (*-i*) 把…事件当成幸运征兆，认为…是带来运气的

uğursuz *s.* ❶不幸的，不走运的，倒霉的 ❷不吉祥的，不吉利的；招灾的，惹祸的，不祥之兆的：Baykuş,uğursuz bir kuş sayılır. 猫头鹰被认为是不吉利的鸟。

uğursuzluk, -ğu *is.* 不幸，不祥，倒霉；恶运，凶兆，不祥之兆：Bazı insanlar baykuş ötmesinde uğursuzluk görürler. 有些人认为猫头鹰叫是不吉利的。◇～ **getirmek** 带来不幸

uğut *is.* 用发芽小麦熬制成的一种食品

uh *ünl.* 哎呀！哎哟！啊！啊呀！

uhcuve *is.* (阿)【旧】谜，谜语

uhde (阿) *is.* 义务，天职，职责 ◇(*-in*) ～**sinden gelmek** 能完成，能胜任 (*-in*) ～**sinde bulunmak** 兼任 (*-in*) ～**sinde olmak** 负责，承担：Bu iş filanın uhdesindedir. 这事应由某人负责。～**sine almak** 承担义务，负起责任

UHDK 【缩】国际民间友好委员会(Uluslararası Halk Dostluk Konseyi)

UHK 【缩】全国人民代表大会(Ulusal Halk Kongresi)

uhra (阿) *s.* 【旧】别的，另一个；其他的

uhrevî (阿) *s.* 【旧】死后的，阴间的：～ ve dünyevî 阴间的和人世间的

uhuvvet (阿) *is.* 【旧】❶兄弟情谊，手足之情；兄弟团结，兄弟友好 ❷依恋(心)，眷恋，怀念；向往，爱好

uhuvvetkâr (阿-波) *s. ve zf.* 兄弟般的，亲如兄弟的；亲切的

ukalâ [ukalâ:] (阿) Ⅰ *ç.s.* 聪明的，有头脑的(人们) Ⅱ *is.* 【讽】(或 ～ dembeleği) 卖弄聪明的人，自作聪明的人，自作主张的人，故弄玄虚的人：Sen filozof geçinen bir ukalâ herife benzersin. 你就像是一个冒充哲学家的自以为是的家伙。

ukalâca [ukalâ:ca] *s. ve zf.* 自作聪明的(地)，卖弄聪明的(地)；聪明的(地)

ukalâlık, -ğı *is.* 【讽】异想天开的想法或行为，卖弄聪明，自作聪明 ◇～ **satmak** (或 **taslamak, etmek**) 卖弄聪明，自作聪明，自作主张，故弄玄虚，耍滑头

ukap, -bı (阿) *is.* 鹰，雕

ukba *is.* ❶阴间，冥府，阴朝地府 ❷惩罚，惩治

ukde (阿)*is.* ❶结，结子，结扣；交叉点，集合点，汇合点，交汇点，枢钮 ❷〈解〉结，结节，神经节 ❸【转】担心，忧虑，惦念，操心；烦恼：Senin bu sözün bana ukde oldu. 你的这番话像一块石头压在我的心上。Hâlâ içimde ukde oldu. 至今我也不能忘怀。❹【转】困难，难事，障碍 ❺关系；亲密关系

ukm (阿)*is.* 【旧】〈生〉无生育力，不孕；〈医〉不妊(症)；〈植〉不结果

uknum [uknu:m] (阿) *is.* 【旧】本质，实质；基础，根本

UKOME 【缩】交通协调中心(Ulaştırma Koordinasyon Merkezi)

Ukrayna *öz.is.* 乌克兰(欧洲)

Ukraynalı [ukra'ynalı] *öz.is. ve s.* 乌克兰人(的)

ukteküşa (阿-波) *s.* 消灭困难的，消除障碍的，解决困难的；使心情轻松的

ukubet [uku:bet] (阿) Ⅰ *is.* 【旧】惩罚，惩治，惩办，处罚，处分 Ⅱ *s.* 【俗】很丑的，很难看的 ◇～**e uğramak** 受到严厉的处分，受到残忍的惩罚

ukubetli *s.* 折磨人的，使人痛苦的，使人痛心，使人难过的；非常不愉快的，难堪的

ukul, -lü (阿) *ç.is.* 见 akıl

ulaç, -cı *is.* 〈语〉副动词：～ ekleri 副动词词缀 Ulaçlar cümlede zarf görevini görürler.副动

词在句中起副词作用。

Ulah *öz.is.* 瓦拉几亚人(生活在罗马尼亚南部地区)

Ulahçe [ula'hça] *öz.is.* 瓦拉几亚语

ulak, -ğı Ⅰ *is.* 送急件的人；送信者，信使，报信者；〈军〉通信员，通信兵，传令兵：～ çıkarmak 派出信使，派出送信的人；派出通信员 el ～ğı 信差，信使 Ⅱ *s.* 能够获得的，能得到的，能达到的，能到达的

ulam *is.* ❶群，批，簇；(小)组 ❷种类，类别，等级，范畴 ◇～ ～ 一群群地，成群结队地；一组一组地

ulama Ⅰ *is.* ❶添加，补加，附加，增加 ❷接上，连结起来 ❸〈语〉连续 Ⅱ *s.* ❶增加的，增补的；合并的，并入的 ❷(被)连接起来的，接起来的

ulamak (*-i, -e*) ❶添上，加上；增加，补加，增补；附上，附加上；接起来，连接：Çamaşır sermek için iki kısa ipi birbirine ulayarak bahçeye gerdik. 为了凉晒内衣，我们把两根短绳接起来扯在花园里。Örgüye yün yetişmedi biraz uladık. 织物的毛线不够了，我们又添了一些。❷〈语〉连读(以辅音结尾的词同位于它后面的以元音开头的词要连读)

ulan *ünl.* ❶(粗俗招呼人的声音)喂，嗨：Ulan, Mehmet, baksana a! 喂，穆罕默德，注意啊！❷【骂】傻瓜！笨蛋！窝囊废！你这小子！他妈的：Ulan, ben sana böyle mi tembih etmiştim? 你这窝囊废，我是这么吩咐你的吗？

Ulan Bator *öz.is.* 乌兰巴托(蒙古)

Ulangom *öz.is.* 乌兰固木(蒙古)

ulanmak (*nsz*) ulamak 的被动态

ulantı *is.* 附加的东西，补充的东西；附录，附件，附页，附刊

ulanış *is.* 连接，接合，连接在一起

ulaşık *s.* ❶到达…的；达到…的，获得…的；活到…的 ❷连接的，邻接的，毗连的，联合的

ulaşılmak (*nsz*) ulaşmak 的被动态

ulaşım *is.* ❶到达，达到 ❷交通；联系，联络；接能；İki şehir arasında ulaşım kesildi. 两市之间的联络中断了。Kar fırtınası yüzünden köyler arasındaki ulaşım kesildi. 暴风雪阻断了乡村之间的交通。Bazı hastalıklar ulaşımla geçer. 有些疾病是通过接触传染的。

ulaşmak (*-e*) ❶走到，到达，抵达：Mektup yerine ulaştı. 信已到了目的地。Tren İzmir'e on saatte ulaşıyor. 火车 10 个小时到伊斯密尔。On saat yolculuktan sonra kentimize ulaştık. 经过 10 个小时的旅行我们抵达了我们的城市。❷达到，触到，够到：en yüksek seviyeye ～ 达到最高水平 Dal çok yüksek, ulaşamıyorum. 树枝太高，我够不着。Küçük kardeşimin boyu masanın boyuna ulaştı. 我弟弟已长到桌子一样高。❸【转】获得，取得，达到：Nihayet amacına ulaştı. 他终于达到了目的。❹【转】活到：Bayrama ulaşabilecek mi? 她能活到过节吗？❺注入，流入：Nehirler denizlere ulaşıyor. 条条河流归大海。◇**Dağ dağa ulaşmaz adam adama ulaşır.** 【成】山与山不相遇，人与人总相逢。

ulaştırma *is.* ❶运送，运输；送达，送交；运来，运到 ❷运输工具：～ araçları 运输工具，输送工具，交通工具：～ bakanı (或 vekili) 交通部长 ～ bakanlığı (或 vekaleti) 交通部 ～ bölüğü 运输连 ～ hatları 交通线，运输线：Ulaştırma, deniz, hava ve kara yolundan yapılır. 运输包括海运、空运和陆运。

ulaştırmak (*-i, -e*) ulaşmak 的使动态

ulayıcı *s.* 增加的，补加的：～ ses 增音

ulema [ulema:] (阿)*ç.is.* 【旧】❶学者，科学家 ❷〈宗〉乌列玛(近东和中东伊斯兰教国家神学家和法学家的最高等级)

ulemalık, -ğı *is.* 渊博的学问，丰富的学识；教育程度，文化水平；科学性 ◇～ **taslamak** 显示出丰富的学识，表现出渊博的学识

ultra (复合词的第一部)表示“极端”、“超” ◇～ **gerici** ①极端反动分子 ②极端反动的 ～ **sonik** 超声波的，超声的

ultraviyole *is. ve s.* 〈理〉紫外线(的)：～ şualar 紫外线

ulu *s.* ❶伟大的，杰出的；卓越的，出色的：～ Atatürk 伟大的阿塔图尔克 ～ önder 伟大的领袖 ～ Tanrı 伟大的主，至高无上的主 ❷很大的，巨大的，高大的，高的：～ ağaç 大树 ～ cami 大教堂 ～ dağlar 高山 ～ yol 大道 Bahçemizdeki ulu çınar ağacının gölgesinde kitap okumayı çok seviyorum. 我很喜欢在我们花园中的一颗大法国梧桐树的树荫下看书。◇～ **tutmak** ①尊敬 ②认为伟大

ulûfe [ulu:fe] (阿) *is.* 亚内恰尔军人的薪响

ulufeci *is.* 〈史〉亚内恰尔骑兵

uluhiyet [ulu:hiyet] (阿) *is.* 见 ülûhiyet

ululamak (*-i*) ❶敬重，尊重，尊敬，景仰 ❷赞扬，颂扬；吹捧；过分赞扬，过分颂扬；为…增光，为…争光；扩大名声

ululanmak (*nsz*) 骄傲，傲慢，自高自大，自吹自擂，高傲自负，妄自尊大

ululatmak (*-i*) ululamak 的使动态

ululuk, -ğu *is.* ❶伟大；雄伟；壮丽；威力，势力，强大力量 ❷伟大成就，建树

ulûm [ulû:m] (阿) *ç.is.* 科学：～ akademisi 科学院 ～u diniye 【旧】神学 ～ü riyaziye 数学科学 ～ü tabiiye 自然科学

ulumak (*nsz*) ❶(狼或狗)叫，嗥；长号，哀号：Ormanda kurtlar uluorlardı. 森林里有狼嗥。❷(人)悲嚎，哀嚎

ulu orta *s. ve zf.* 草率的，轻率的，未经熟虑的，未经周密思考的，卤莽的，不加思索的：Komşumuz ulu orta konuşup herkesi gücendirir. 我们的邻居说话口无遮拦，把人都得罪了。Her yerde ulu orta yürünmez, biraz dümen kullanmak lâzım, aksi hâlde bocalar dursun. 不管在什么地方，做事不要卤莽，需要一点儿随机应变，否则你会事事不顺。

ulus *is.* ❶民族；种族 ❷国家：Her ulusun kendi bayrağı vardır. 每个国家都有自己的国旗。❸部落，部族

ulusal *s.* 民族的；种族的：～ bayram 民族节日 ～ burjuvazi 民族资产阶级 ～ giysiler 民族服装 ～ zaınlıklar 少数民族 ～ ihtilâl konseyi 民族革命委员会 ～ kurtuluş cephesi 民族解放阵线 Cumhuriyet Bayramı ulusal bir bayramdır. 国庆节是全民的节日。Çocuklar ulusal giysileriyle halk oyunları oynuyorlar. 孩子们身穿民族服装在跳民间舞蹈。

ulusallaştırma *is.* ulusallaştırmak 的动名词

ulusallaştırmak (*-i*) 收归国有，使国有化

ulusallık, -ğı *is.* 民族，族；民族性；国籍

ulusçu *s.* 民族主义者

ulusçuluk, -ğu *is.* 民族主义

uluslararası *s.* 国际的：～ Adalet Divanı 国际法庭 ～ festivaller 世界联欢节 ～ hukuk 国际法 ～ ilişkiler 国际关系 ～ kuruluşlar 国际组织 ～ spor yarışmaları 国际体育比赛

uluslararasıcılık, -ği *is.* 国际主义

uluslararasılaşma *is.* 国际化；国际共同使用

uluslaştırma *is.* 国有化，社会化：toprağı ～ 土地国有化

ulussever *is. ve s.* 爱国主义者；爱国主义的

ulusseverlik, -ği *is.* 爱国主义

uluşmak (*nsz*) (狗或狼)一起叫，一起嗥

ulüv, -vvü *is.* (阿)伟大；雄伟；崇高，高尚(思想)

ulvan (阿) *is.* ❶信的开头 ❷【转】自夸，自诩，自吹自擂，自我吹嘘 ◇～ **satmak** 自大，自负，摆架子，骄傲起来，妄自尊大，自高自大：Bize ulvan satıyor. 他在我们面前摆架子。

ulvî [ulvi:] (阿) *s.* ❶崇高的，高尚的：～ bir görev 崇高的职责 ❷天空的，天的

ulviyat (阿) *is.* 崇高的思想

ulviyet (阿) *is.* 【旧】伟大；崇高，高尚(思想、性格等)

umacı *is.* (恐吓儿童用语)可怕的怪物：Umacı geliyor. 你看，妖怪来了。Umacı seni kapar. 瞧，可怕的怪物要把你带走。Özellikle cinden, periden, umacıdan çok korkardım. 我最怕妖魔鬼怪。◇～ **gibi** 像可怕的怪物，像丑鬼一样

umaç, -cı *is.* 见 umut

umar *is.* 出路，办法

umarsız *s.* 无出路的，无办法的，走投无路的，进退维谷的

umarsızlık, -ğı *is.* 没有出路的处境，走投无路的境地

umay *is.* (某些国家的)市(镇)政府；市(镇)政府委员会

umde (阿) *is.* (基本的)原则；(科学的)原理，原理，定律

umdu *is.* 贪婪，贪得无厌

umdurmak (*-i*) ummak 的使动态

umk (阿) *is.* 深度，深

umkan (阿) *zf.* 深度为，深

umkırılmak (*nsz*) 失望，绝望；扫兴

umma *is.* 希望，期望；期待 ◇(*-i*) ～ **illetine uğratmak** 使大失所望 ～**ya uğramak** 失望；扫兴，白白地期待，白盼望

ummadık *s.* 突然的，意外的，出乎意外的，没有想到的：Ummadık taş baş yarar. 突如其来的石头把头打伤。

ummak -ar (*-i*) ❶希望，盼望，期待，指望：Çalışmazsan sınıf geçeceğini umma. 你不好好学习，就别指望升级。Yarın kıra gideceğiz,havanın iyi olacağını u-muyorum. 我们明天去草原，我希望能是好天气。❷认为，以为，持(某种)看法：Umarım gelecek hafta işim biter. 我想我的工作下个星期能结束。Umarım ki o da çocukça inatlar etmez, bu iş de böyle bitmiş olur. 依我看，他也不会耍小孩子脾气，这事也就这么过去了。

Umman *öz.is.* 阿曼(亚洲)：Umman Sultanlığı 阿曼苏丹国

Umman denizi *öz.is.* 阿拉伯海

umman [umma:n] (阿) *is.* ❶大洋，海洋 ❷(U)【口】 印度洋

umran [umra:n] (阿) *is.* ❶设备完善，设施齐全，设备完美，设备舒适；繁荣，昌盛，兴隆，兴旺 ❷耕，耕作(土地)

umranî *s.* 设备完善的，设施齐备的，设备舒适的，公用事业完备的，繁荣的，昌盛的

umre (阿) *is.* 非朝觐期间参观克尔白和麦加的其他圣地

umu *is.* 希望，期望；愿望，心愿；请求

umulmak (*nsz*) ummak 的被动态：hiç umulmayan bir dakikada, hiç beklemeyen bir yerden gelecek hücuma 将在意想不到的时刻从出其不意的地方发起的攻击 umulmıyan hâl 意外的情况 Ne kadar beklemez, umulmaz iş varsa benim karşıma çıkıyor. 我遇上了许多意想不到，突如其来的事情。

umum [umu:m] (阿) *is. ve s.* ❶全体，整个；全部，一切，所有；全，不整，总；一切东西，一切事情；全体，人人，大家：～ alîm 全世界 ～ muvacehesinde 当众，当大家的面 ～ talebe 全体学生 ～ varidat 总收入 ～umuz 我们大家 Umuma açıktır. 对所有人开放(自由入场)。❷总的，总负责的：～ müdür 总指挥 ～ müdürlük 管理总局 ～ müfettiş 总监察局

umumen *zf.* 一般地(说)，概括地(说)；总的说来；完全，全部，整个地；总是，老是

umumhane [umumha:ne] (阿) *is.* 青楼，妓院

umumî [umu:mi:] (阿)*is.* ❶总的，全部的：～ af 大多数 ～ grev 总罢工 ～ seferberlik 总动员 ❷共同的，全体的，全部的；一般的，普遍的，普通的；主要的，大致的，概括的，扼要的：～ askerlik talimi 普及军事教育，全民军事教育 ～ emniyet 集体安全 ～ harp 世界大战 ～ intihabat 全民选举 ～ netice 最终结果 ～ taarruz 全面进攻 ～ tarih 通

史 ～ vali 〈史〉总督 ～ vaziyet 总的形势 ～ yekûn 总数 ❸公共的，公众的；公有的：～ yerler 公共场所 ◇～ ev 青楼，妓院 ～ kadın 妓女，卖淫妇

umumileşmek (*nsz*) 普遍地起来；公有化；概括起来，综合起来

umumilik, -ği *is.* 普遍性，公共性；多面性；多层性

umumiyet [umu:miyet] (阿) *is.* 普遍性，公共性；一般性 ◇～ **itibarile** (或 **üzere**) 整个说来，一般说来，大体上；总之，总体上说

umumiyetle [umu:miye'tle] *zf.* 一般说来，总体上说，总之；大体上，整体上

umumlaştırmak (*-i*) 概括，总括；综合；总结；使普遍地；使社会化；使公有化

umunmak 见 ummak

umur [umu:r] (阿) *ç.is.* ❶事情，工作；事业；事务：～u beytiye 家务 ～u devlet 国家事务 ～u hariciye 外部事务，对外事务 ～u hariye 慈善事业 ～u idare 管理事务 ～u mühimme 重要事情 ～ nafıa 社会工作 ～u siyasiye 政治工作 ～u zatiye 私事 ❷重要性，重大意义：Umurumda değil! 我不管！与我无关！Bu onun umurunda değil. 此事跟他毫无关系。◇～ **etmemek** 不重视，不关心，不感兴趣：O, bu işi umur etmedi. 他对此事不关心。他对此事毫无兴趣。～ **görmüş** 有经验的，有阅屘历的，老练的，见过世面的 ～(**un**)**a gelmek** 担忧，不放心，担心 ◆**Umurumun teki!** 我才不在乎这事！

umuraşina (阿-波) *is.* 行家，本行能手

umurdide (阿-波) *s.* 有经验的，阅历丰富的

umursamak (*-i*) 认为(有意义，有重要性)，注意到，关心，感兴趣；听从：Büyüklerini umursamazsan sen zararlı çıkarsın. 你要是不听大人的话是要吃亏的。Tolga, doktorun öğüdünü umursayıp soğuk suyu içmeseydi hastalanmazdı. 托尔加要是听医生的劝告，不喝冷水，是不会生病的。

umursamaz *s.* 轻蔑的，轻视的；不关心的，不计较的：Umursamaz bir tavır takındım. 我摆出了一别满不在乎的样子。

umursamazca *s.* ve *zf.* 不关心的，不计较的，无忧无虑的；藐视的

umursamazlık, -ğı *is.* 轻蔑，轻视，怠慢；不关心，冷淡；不计较；鄙薄的态度

umrsanmak (*nsz*) umursamak 的被动态

umut, -du *is.* 希望，期望；盼望，期待：～ ateşi 一线希望 yıkılan ～lar 破灭的希望 Hepimizin umudu ileride yararlı birer kişi olmaktır. 我们每个人的希望就是将来成为有用的人。◇～ **beslemek** 抱有希望，怀有希望 (*-e*) ～ **vermek** 使有希望 ～**a düşmek** 希望，期望，期待

umutlandırmak (*-i*) umutlanmak 的使动态

umutlanmak (*nsz*) 希望，期望；盼望，期待：Bu sabah kar yağacak diye umutlandım ama yağmur yağdı. 我期望今天早晨下雪，但没有下。

umutlu *s.* 有希望的，抱有希望的，期待的，充满希望的：Sınavda iyi not alacağımdan umutluyum. 我对我在考试中取得好成绩还是满有希望的。

umutsuz *s.* 失去希望的，没有希望的，无指望的；绝望的：～ bir durum 绝望的状态 Kazanmaktan umutsuzdu. 他对获胜不抱希望。Kanser artık umutsuz bir hastalık olmaktan çıktı. 癌症已不是绝症。Yarın havanın iyi olacağından umutsuzum. 我对明天将是晴天不抱希望。

umutsuzluk, -ğu *is.* 无望，失望，绝望，悲观失望；无可救药 ◇～**a düşmek** 陷入绝望，陷于无办法苦境

un *is.* 面，面粉：～ çuvalı 面袋子 ～ fabrikası 面粉厂 ～ şeker 糖粉 buğday ～u 小麦面粉 esmer ～ 黑面粉，质量差的面粉 has ～ 沙子面，精粉 mısır ～u 玉米粉 patates ～u 土豆粉；淀粉 pirinç ～u 大米粉，米粉 Köyümüzde kadınlar buğday unundan ekemk yaparlar. 在我们的村子里妇女们用小麦面粉做面包。◇～ **ufak** 碎块，小块 ～ **ufak etmek** 磨碎，研碎；捣碎，砸碎 ～**a bulamak** 把…粘上面，把…滚上面 ◆**Ununu elemiş eleğini asmış.** 他把自己一生中所有的事情都做完了。

unalmak (*nsz*) ❶痊愈，恢复健康，复元，身体复元 ❷(伤口等)愈合，长好，痊愈

unaltmak (*-i*) unalmak 的使动态

unarmak (*-i*) ❶使好转；养好，恢复 ❷治好，使痊愈

unböceği *is.* 〈动〉黄粉虫(*Tenebrio-molitor*)

uncu *is.* 卖面粉的，卖面粉的小店老板

unculuk, -ğu *is.* 经营面粉，做面粉生意

undurmak (*-i*) unmak 的使动态

unf (阿) *is.* ❶残忍，残暴；无情，严厉态度 ❷粗鲁，粗暴，粗野；粗鲁举动 ◇～ **ile cevap vermek** 粗鲁地回答

unfen (阿) *zf.* ❶残忍地，残暴地，残酷地；无情地，严厉地 ❷粗鲁地，粗暴地

unfî (阿) *s.* ❶残忍的，残酷的；严厉的 ❷粗鲁的，粗野的，粗暴的；不文明的，放肆的

unfuvan (阿) *is.* 繁荣，兴盛，极盛(时期)

ungüvesi, -ni *is.* 〈动〉螟蛾(*Ephestia hühaiella*)

unk (阿) *is.* 颈，脖子

UNICEF 【缩】联合国儿童基金会#(Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım fonu)

unlamak (*-i*) 撒上面，使沾上面，使滚上面：Balıkları unlayıp kızarttı. 他把鱼滚上面炸。

unlanmak (*nsz*) unlamak 的被动态

unlatmak (*-i*) unlamak 的使动态

unlu *s.* ❶撒上面的，有面粉的 ❷面粉的；含淀粉的

unluk, -ğu Ⅰ *s.* 磨面用的：～ buğday 磨面用的小麦 Ⅱ *is.* 磨盘

unmadık Ⅰ *s.* ❶治不好的，无法医治的 ❷【转】改不了的，不可救药的，不可挽救的 Ⅱ *is.* 不幸的人，可怜的人，受苦的人；不走 运的人 ◇**Unmadık Hacıyı deve üstünde yılan sokar.** 【俗】不走运的人喝凉水都塞牙。

unmak (*nsz*) ❶得到改进，有所改善；好转；变好 ❷痊愈，恢复健康；(伤口)愈合，长好：Unmayan bir yara 难以愈合的伤口 ❸【转】摆脱，逃脱；躲开，免遭；享福，享受乐趣，怡然自得

unmaz *s.* ❶治不好的，无法医治的；不愈合的(伤口) ❷【转】不走运的，老是失败的到处碰壁的，屡受挫折的

unsur (阿) *is.* ❶要素(古希腊哲学中土、水、气、火四大要素之一) ❷(组成)部分，成分；分子；元素 ❸代表，人士，人物，分子：bozguncu ～lar 煽动者，扰乱分子，暴动者，叛乱者；挑拨离间者，教唆者 gerici ～lar 反动分子 müsbet bir ～ 有利的因素 parçalayıcı ～lar 分裂分子 sekter ～lar 宗派主义者，宗派分子 sağ ～lar 右派分子 sol ～lar 左派分子

unulmak, -den (*nsz*) unalmak 的被动态

unulmaz *s.* 治不好的，无法医治的，病入膏肓的：～ hasta 无法医治的病人，患不治之症的病人

unutkan *s.* 健忘的，记性不好的：Ne unutkan çocuksun, yine eldivenlerini unutmuşsun. 你是多么爱忘事的孩子，又把你的手套忘了。

unutkanlık, -ğı *is.* 健忘，记性不好，疏忽

unutma beni *is.* 〈植〉勿忘草(*Myosotis palustris*)

unutmak (*-i*) ❶忘记，忘却，想不起来；遗忘：Bu kitabın yazarını unuttum. 我忘了这本书的作者。Ona kitap vermeyi unuttum. 我忘了把书给她。Bütün tehlikeleri unutmuş, kralın huzuruna çıkmış, kızıyla evlenmek istediğini bildirmiş. 他忘掉了所有的危险，前去觐见国王，说想娶他的女儿。❷遗失，忘带，忘拿：Çantasını bizde unuttu. 他把提包忘在我们这里了。Kalemimi evde unuttum. 我把钢笔忘在家里了。

unutturmak (*-i, -e*) unutmak 的使动态

unutulmak (*nsz*) unutmak 的被动态

unvan [unva:n] (阿) *is.* ❶名称，品名；标题，(书)名 ❷称号，头衔，学位，学衔：～ tezkeresi 从事手工业的(营业)执照 doktor ～ı 博士学位 doçent ～ı 副教授职称 şampiyon ～ı 冠军称号 ❸(信封上的)地址 ◇～ **grubu** 〈语〉同位语 ～ **satmak** 摆架子，妄自尊大，自高自大

unvanlı *s.* ❶有名称的，有品名的；有标题的 ❷有称号的，有封号的，有学位的，有职称的 ❸【转】骄傲的，自大的，傲慢的

upuslu [u'puslu] *is.* ve *s.* 很乖的，很文静的，很老实的，很听话的；～ çocuk 很听话的孩子

upuygun [u'puygun] *s.* 完全相符的，相同的，相仿的，相等的，完全适合的

upuzun [u'puzun] *s.* ve *zf.* ❶很长的：Upuzun bir mektup yazdı. 他写了一封很长的信。❷挺直身子：Upuzun yatıyor. 他挺直身子躺着。

ur *is.* ❶瘤，肿瘤；肿脓，肿块；包，疙瘩：boğaz ～u 〈医〉甲状腺肿，气瘿脖：Doktor, hastanın ciğerlerindeki uru ameliyatla alacağını söyledi. 医生说病人脖子上的肿瘤要做手术摘除掉。

ura (阿) *is.* 裸体

urağan *is.* 飓风，十二级风，风暴，暴风

Ural dağları, Urallar *öz.is.* 乌拉尔山脉

uram *is.* 【方】街区，(城市里的)区

uran[1] *is.* 〈化〉二氧化铀

uran[2] *is.* ❶艺术；技术；手艺 ❷工业

Uranus *is.* 〈天〉天王星

uranyum [ura'nyum] *is.* 〈化〉铀(U)：～ izotobu 铀的同位素 ～ 235 izotobu 铀 235 同位素

uranyumlu *s.* 含铀的，含有铀的

urasa *is.* 【方】神话，(神奇的)童话故事

uraze (阿) *is.* ❶礼品，礼物，赠品 ❷(请客的)酒食，宴席，请吃的东西

urba *is.* ❶衣服，服装，(妇女的)家常服 ❷〈军〉制服

Urban [urba:n] (阿) *öz.is.* 贝都因人

urbanit *is.* 城市居民

Urbanizm *is.* 都市主义；城市化；城市规化；城市居民生活方式

Urdu *öz.is.* 〈语〉乌尔都语

Urduca [urdu'ca] *öz.is.* 乌尔都语

urgan *is.* 粗绳子，细绳索，细缆索：Urgan,keten, kenevir, pamuk gibi maddelerden yapılır. 粗绳子是由亚麻，大麻，棉花等一类材料制成。

urgancı *is.* 制绳和出售绳(缆、大索)的人

urgancılık, -ğı *is.* ❶绳缆业 ❷制绳工厂，绳缆厂

urmak, -ur (*-i, -e*) 【方】见 vurmak

urodel (希) *is.* 〈动〉有尾目

urs (阿) *is.* 婚宴，喜酒，婚礼上招待吃的东西

ursa (阿) *is.* 目的，宗旨；目标

uruç, -cu *is.* ❶〈宗〉耶稣升天节(复活节后的第 40 日)：～u İsa (基督)耶稣升天；耶稣升天节 ❷上升，升高；高 涨，上涨；登上，攀登；发展 ◇～ **etmek** 上升，升起；上涨；发展，振兴；登上，走上

Uruguay *öz.is.* 乌拉圭：Uruguay Doğu Cumhuriyeti 乌拉圭东岸共和国(美洲)

uruk, -ğu *is.* ❶部落，部族；氏族 ❷家族，宗族

urup (阿) *is.* 八分之一阿尔申长(一个阿尔申长约等于 0.68 米)

uryan 见 üryan

us *is.* ❶智慧，思维能力；智力，智能，才能；头脑，思维方式：Us, insanı hayvandan ayıran öz niteliktir. 思维能力是区分人和动物的根本特征。Önemli kararlar verirken usumuzu iyi kul-lanmalıyız. 在做重要决定的时候我们一定要深思熟虑。❷【转】有理智，慎重；礼貌，谦恭，客气 ◇～ **pahası** ①有益的教训：Bu sana bir us pahası olsun! 这事对你就算是一次教训吧！②(生活的)经验 (*-i*) **～a vurmak** 考虑，思量，斟酌，权衡，深思熟虑

usan *is.* ❶寂寞，无聊；烦闷，苦闷，忧闷；厌烦，腻烦：Bana usan geldi. 我厌烦了。❷厌恶，憎恶

usanç -cı *is.* 寂寞，无聊；厌倦，厌烦，腻烦 ◇～ **gelmek** 厌倦，厌烦：Yeter artık, beklemekten usanç geldi. 够了，他已等得不耐烦了。～ **getirmek** 使人厌烦，使腻烦，使生厌，使讨厌 (*-e*) ～ **vermek** 引起…的烦闷

usandırıcı *s.* 引起寂寞的，(感到)寂寞的，无聊的，烦闷的；令人厌烦的，令人腻烦的，讨人嫌的，讨厌的

usandırmak (*-i*) usanmak 的使动态

usangın *s.* 【俗】讨厌的，令人厌烦的，令人腻烦的

usanılmak (*-den*) usanmak 的被动态：Bu işten çabuk usanıldı. 他很快就不喜欢这工作了。

usanmak (*-den*) ❶感到寂寞，无聊；烦闷，苦闷 ❷令人厌烦，使生厌，使讨厌；感到疲乏，疲倦：Bu işle uğraşmaktan usandım. 我讨厌从事这种工作。Oynamaktan usandım, biraz de kitap okuyalım. 我玩腻了，我们看一会书吧。

usare [usa:re] (阿) *is.* 【旧】汁液；浆液，树液；体液

usa vurmak (*-i*) 推理，推论；进行思考，进行分析研究

usat *is.* 【旧】❶暴动分子，叛乱者，骚动者；不安分的人，反抗分子 ❷罪人，犯教规者，破戒者

usçu *is. ve s.* 唯理论者，理性主义者；唯理论的，理性主义的

usçuluk, -ğu *is.* 〈哲〉唯理论，理性主义

us dışıcılık, -ğı *is.* 〈哲〉非理性主义，反理性主义(一种反动的唯心主义哲学流派)

us dışı *s. ve is.* 非理性主义的；非理性主义者

uskumru [usku'mru] (希) *is.* ❶〈动〉鲭，鲭花鱼(*Scomber scombrus*) ❷【俗】面首，小白脸，受姘妇倒贴的男子

uskumrugiller *ç.is.* 〈动〉鲭科(*Scom-bridae*)

uskuna *is.* 〈海〉(二桅或三桅的)纵帆船

uskur (英) *is.* ❶(船、飞机等的)螺旋推进器，螺旋桨：vapurun ～u 轮船的螺旋桨 ❷螺旋桨推进的轮船

uskurlu *s.* 用螺旋桨推进的：～ vapur 用螺旋桨推进的轮船

uskuru (英)*is.* 〈技〉螺纹

uskut *ünl.* 【俗】住口！住嘴！

uskuta *is.* 〈海〉绳，下后角索

uskutlamak (*nsz*) 【俚】不吭声，不说话：Keştir, harcını verirsen uskutlar. 这个蠢货，你要是骂他，他连个屁都不敢放。

uslamlama *is.* ❶〈哲〉推理，推论；推理能力；想法，看法，意见 ❷考虑，思量，斟酌，深思熟虑；讨论

uslamlamak (*-i*) ❶说出想法(见解、看法、意见等) ❷考虑，思量，斟酌，权衡，深思熟虑

uslandırmak (*-i*) uslanmak 的使动态

uslanmak (*nsz*) 变聪明，成为明理的；明白过来，明白道理；改好，改正过来

uslatmak (*-i*) 见 uslandırmak

uslu *s.* ❶明理的，合乎理智的；明智的；适当的，有分寸的；思维健全的 ❷听话的，听从

的，顺从的，服从的；温顺的，温柔的，温和的：～ akıllı 稳重的，稳健的，沉着的 ～ at 温顺的马 ～ bir çocuk 听话的孩子 Bu at uslu bir hayan. 这匹马是一匹很温顺的牲口。Uslu bir çocuk olmayı sürdürürsen yarın seni çocuk tiyatrosuna götüreceğim. 如果你能做一个听话的孩子，我明天就带你去儿童剧院。❸有教养的，文雅的，彬彬有礼的，很有礼貌的 ◇～ **durmak** ①(孩子)不调皮，不顽皮，不胡闹：Babasından çekindiği için uslu duruyor. 他怕他的父亲，所以规规矩矩地站着。②举止文雅 ～ ～ **oturmak** 文静地坐着，文雅地坐着

usluca *zf.* ❶理智地，明智地；有分寸地，慎重地 ❷听话地，顺从地，听从地；温顺地 ❸有礼貌地，客气地

usluluk, -ğu *is.* ❶有理智，慎重，审慎；通情达理，深明事理；健全的思维能力，正确的判断能力 ❷听话，顺从，服从；温和，鄙顺 ❸有教养，有修养；有礼貌

usret (阿) *is.* 【旧】困难，难事，障碍：～i teneffüs 呼吸困难

ussal *s.* 〈哲〉唯理论的；合理的，理智的，合乎理智的

usallaştırma *is.* 合理化

ussalık, -ğı *is.* ❶〈哲〉合理(性)

usta (波) Ⅰ *is.* ❶工长，领班 ❷工匠，手艺人，技术熟练的手艺人：marangoz ～sı 木匠 tüfekçi ～sı 枪炮匠 Bir ayakkabı ustası her tür ayakkabıyı yapabilir. 一个鞋匠会做各种鞋子。❸能手，行家；巧手，巧匠，能工巧匠；老手，专家；大师；(运动)健将，名手 ～ sporcu uvanı 运动健将称号 aşçı ～sı 老厨师 edebiyat ～sı 文学大师 er ～sı 老兵，超期服役的战士 kendini ～ satmak 冒充行家 Bu işte usta olması için daha beş fırın ekmek yemesi lâzımdır. 他要成为方面的行家还有很长的路要走(他在这方面还是个新手)。Çırak beş yıl sonra terzi ustası oldu. 他经过 5 年学徒成了裁缝匠。❹(传授技艺的)师父，老师：Benim marangozluktaki ustam Ahemt Bey'idr. 学木工手艺时我的师父是艾哈迈德先生。Kim senin ustan? 谁是你的师父？❺师傅(称呼或称号)：Hasan ～ 哈桑师傅 Mehmet ～ 穆罕默德师傅 ❻〈史〉女奴的监工，女仆的监工 Ⅱ *s.* 有本事的，能干的；内行的，老练的，有经验的；业务熟练的，技术高明的，水平高的 ◇～ **bir kalemi olmak** 成为笔杆子，成为写作能手 ～ **çıkmak** 出师，成为行家，成为能手 ～ **işi** ①艺术品 ②能工巧匠的作品 ～ **olmak** 善于，是…的能手，精通，成为师傅 ～**sı kesilmek** 冒充内行：Ahmet kendini satmasını bilir; çok az anladığı işin bile ustası kesilir. 艾哈迈德很会装模做样，不太懂的事也充内行。

ustabaşı *is.* (车间)工长，工头，领班

ustaca [usta'ca] *zf.* ❶能干地；熟练地，内行地 ❷灵巧地，精巧地，精湛地；巧妙地，机灵地，聪明地：～ yapılmış bir masa 做得精巧的桌子 Anlaşmazlığı ustaca giderdi.很巧妙地消除了分歧。

ustalşmak (*nsz*) 成为行家，变成能手

ustalık, -ğı *is.* ❶师傅(工头、领班、能手)职务 ❷技能，技巧；手艺，本领，方法；技艺，艺术；熟练，精通：hareket ～ı 〈军〉战役法，战役学 muharebe ～ı 作战艺术 sanat ～ı 艺术技巧 Saat onarmak ustalık ister. 修表要有技能。İyi bir masa yapmak ustalık gerektir. 要做一张好桌子需要技艺。◇～ **satmak** 充内行，装懂行

ustalıkla [ustalı'kla] *zf.* 熟练地，内行地，水平高地；精湛地，巧妙地，精巧地：Bir keresinde de karısı şişman kocasına ustalıkla bir çelme attı. 还有一次，妻子很在行地使了个绊，把她的肥胖的丈夫摔倒了。

ustalıklı *s.* ❶(做得)精巧的，精致的，精美的：～ bir iş 完成得极好的工作 ～ bir büfe 很雅致的小吃部 ❷想得很巧妙的，做得很巧的

usturç, -cu (意)*is.* 装有外科器械的箱子，装有外科器械的套子

ustura [u'stura] (阿) *is.* ❶剃刀，刮脸刀：～ taşı 磨剃刀石 ❷【俗】烈性饮料，高度酒 ❸【俗】胡说八道，无稽之谈，扯谎，假话：Usturayı bırak. 不要胡说八道！◇～ **tutmak** 剃身上的毛 ～**yı kayışa vurmak** 在磨剃刀的皮带上磨剃刀

usturacı *is.* 【俗】饶舌的人，爱闲扯的人，好瞎扯的人；说假话的人，爱撒谎的人

usturlap, -bı (阿) *is.* 〈天〉星盘(古时天文测仪)

usturmaca [usturma'ca] (意) *is.* 〈海〉(船只的)碰垫，护舷材

usturpa [ustu'rpa] (意) *is.* 长鞭子；马鞭，皮鞭

usturuplu *s.* 【俗】恰到好处的，得体的；很恰当的；(做得)精巧的，精致的，精妙的：～ bir iş 精巧的细工 ～ bir cevap 很得体的答复

usul[1], -lü [usu:l] (阿) *is.* ❶方式，方法，手段，办法；程序：～ hukuku 〈法〉程序法 ～ü aşariye 10进位制 ～ü defter 簿记，会计 asker toplama ～ü 补充兵员的方法 aşari ～ 10进位制 defter tutma ～ü 簿记，会计 güzel ～ 好方法 metre ～ü 公制，米制 tedris ～ü 教育法 Burada ne kadar av varsa o kadar da avlanmak usulü var. 这里有多少种猎物，就有多少种捕猎的方法。Her işin bir usulü var. 什么事都有其方法。❷式样：Konsolun üzerinde eski usul bir saat duruyordu. 在五斗橱上放着一只老式的钟。❸〈乐〉(土耳其音乐的)小节，拍子 ◇～ **vurmak** 打拍子

usul[2] -lü [usu:l] (阿) *is.* ❶祖先，祖宗，先人：～ ve furu 祖先和后代 ❷根，家族，家世；基础，根本

usul[3] *zf.* 【俗】不出声地，不声不响地，悄悄地，慢慢地，不慌不忙地 ◇～ ～ 悄悄地，轻手轻脚地，没有一点声音地：～ ～ girmek 悄悄地走进

usulca [usu'lca] *zf.* 轻轻地，悄悄地，慢慢地：Bir daha vurdum ve cevap alamayınca her zaman yaptığım gibi usulca kapıyı açıp içeri süzüldüm. 我再次敲了敲门，没有回音，我就象往常一样悄悄地打开门闪了进去。

usulcacık [usu'lcacık] *zf.* 轻轻地，悄悄地，慢慢地：Başını usulcacık kaldırmak istedi. 他想慢慢地抬起头。Usulcacık kapıyı açtı. 他轻轻地打开了门。

usuldan *zf.* 轻轻地，慢慢地，悄悄地，偷偷地

usulla(cık) [usu'llacık] *zf.* 轻轻地，悄悄地，慢慢地

usulsüz *s.* ❶紊乱的，无系统的，没有条理的，前后不连贯的；不经常的，不定期的 ❷不正规的，不规则的，违反规则的

uslsüzlük, -ğü *is.* 没有方法，缺少方法；混乱，杂乱无章，紊乱，没有系统性

USP 【缩】国家医疗政策(Ulusal Sağlık Politikası)

usus *is.* (或 azmî ～) 〈解〉尾骨

Uşak *öz.is.* 乌沙克(土耳其省、市)

uşak, -ğı *is.* ❶少年，半大的孩子；小伙子，青年人 ❷(与表示地名的词连用表示)…人，…男人：Anadolu ～ı 安那托里亚人 Karadeniz ～ı 黑海人，黑海地区的男人 ❸仆人，侍役，听差；杂役，工友；勤务员；奴才；走狗，喽罗 ◇～ **tutmak** 雇仆人

uşakkapan *is.* 〈动〉❶金雕(*Apuila chrysaetus*) ❷黑兀鹫，黑秃鹫(*Aegypius monachus*) ❸胡兀鹫(*Gypaetus barbatus*)

uşaklık, -ğı *is.* ❶当差的工作，当差的职务；侍候人的工作，仆役的活儿，仆役的行当 ❷服待，等候 ❸【方】童年，童年时代 ◇～ **etmek** 跟人当差；在…人身旁工作；服待，侍候，当仆人

uşkun *is.* 〈植〉大黄(*Rheum ribes*)

uşşak[1] [uşşa:k] (阿)*is.* 〈乐〉古老木卡姆的名称

uşşak[2] *ç.is.* 见 âşık

ut[1] *is.* 害羞，羞愧，惭愧，羞耻：～ yeri 身体上羞于裸露的部分；阴部，私处

ut[2], -du (阿) *is.* 〈乐〉乌德琴(古阿拉伯的一各种拔弦乐器)：Ut, bir doğu müziği çalgısıdır. 乌德琴是一种东方乐器。

ut ataçıcılık, -ğı *is.* 〈医〉裸露癖，露阴狂

utaçımı *is.* 〈医〉裸露癖，露阴狂

utanç, -cı *is.* 害羞，羞愧，羞怯；腼腆，不好意思，难为情：Elif görücüye çıkınca utancından

yanakları al al oldu. 艾莉芙去见相亲的人，羞得满脸通红。◇～ **biti** 阴风 ～ **duymak** 害羞，羞愧，羞怯；腼腆，不好意思，难为情：Öfkeli davrandığım için utanç duyuyorum. 我为自己大发雷霆的行为害羞。**～ından yere geçmek** 十分羞愧，羞愧得恨不得找个地缝钻进去：Selma utancından yere geçiyordu. 赛尔玛羞得无地自容。

utandırıcı *is.* 可耻的，无耻的：～ durum 可耻珠现象，可耻的处境

utandırmak (*-i*) utanmak 的使动态

utangaç, -cı *s.* 害羞的，羞怯的；腼腆的，羞涩的：Metin utangaç bir çocuk,konu-şurken yüzü kızarıyor. 梅廷是个腼腆的孩子，说话时脸都发红。

utangaçlık, -ğı *is.* 羞涩，羞怯，腼腆；胆怯

utangan *s.* 害羞的，羞怯的；腼腆的，羞涩的

utanganlık *is.* 羞涩，羞怯，腼腆；胆怯

utanış *is.* 害羞，害臊；不好意思，难为情；羞怯

utanma *is.* utanmak 的动名词 ◆**Utanma pazar dostluğu** (或 **midiyi**) **bozar.** 生意场上无父子；亲归亲，钱财分。

utanmak (*-den*, *-e*) ❶感到害羞，害臊，惭愧；耻于，羞于：Arkadaşının bu hareketinden pek utandı. 他为自己朋友的行为感到羞愧。❷不好意思，感到难为情，发窘，腼腆起来：Bunu istemeye utandı. 他没有好意思要这个东西。Yanınıza girmeye utanıyor. 她羞于去你那儿。◇**utana sıkıla** 羞怯地，胆怯地，难为情地，不好意思地 **utanmadan** 不知害臊，恬不知耻，厚颜无耻；不要脸，无耻 ◆**Utanın oğlu, kızı olmamış.** 怕羞什么事也做不成。

utanmaz *s.* 无耻的，不知害臊的，不要脸的，厚颜无耻的

utanmazca [utanma'zca] *zf.* ve *s.* 不知害臊的，恬不知耻的，厚颜无耻的，不要脸的，无耻的

utanmazlık, -ğı *is.* 无耻，恬不知耻；无耻行为

utarit, -di [uta:rit] (阿) *is.* 〈天〉水星

utçu *is.* ❶弹奏乌德琴的人，乌德琴手 ❷制作或出售乌德琴的人

utku *is.* 幸福的结局；胜利：çok pahalı bir ～ 花了很大代价取得的胜利 Kurtuluş Savaşı Türk Ulusunun utkusuyla sonuçlandı. 解放战争以土耳其人民的胜利而结束。

utkulu *s.* 获得胜利的，取得胜利的，赢得胜利的

utlu *s.* 贞节的，纯洁的

utmak, -ar (*-i*) ❶【旧】战胜；获得胜利 ❷(在竞赛中)获得第一，获胜，取胜

utopya *is.* 乌托邦，理想国

utopyacı *is.* 乌托邦主义者，空想(社会主义)者

utsuz *s.* 无耻的，不知害臊的，不要脸的，厚颜无耻的

utufet (阿) *is.* ❶温情，柔情，温柔 ❷(对某人)怀有好感，怀有好意；仁慈，慈悲心

utulmak (*-e*) utmak 的被动态

UÜ 【缩】乌卢达大学(Uludağ Üniversitesi)

uvertür (法) *is.* 〈乐〉序曲，前奏曲

uvalamak (*-i*) 揩，擦，擦拭；揉，搓，按摩：Gözlerini uvalaya uvalaya kalkmış. 他揉着眼睛起了床。

uvalanmak (*nsz*) uvalamak 的被动态

uvalatmak (*-i*) uvalamak 的使动态

uvdurmak (*-i*) uvmak 的使动态

uvunmak (*nsz*) 【俗】失去了知觉

uvmak 见 ovmak

uvulmak (*nsz*) uvmak 的被动态

uvuşturmak (*-i*) 不时地搓，轻轻蹭(揉、搓)

uyak, -ğı *is.* 〈文〉韵，韵脚

uyaklı *s.* 押韵的，有韵的；～ bir şiir 有韵的诗，韵律诗

uyaksız *s.* 不押韵的

uyandırıcı *s.* 叫醒的，唤醒的；激起的，唤起的，引起的：～ ilâç 兴奋剂 ～ saat 闹钟

uyandırma *is.* ❶ uyandırmak 的动名词 ❷〈心〉唤起，引起，激起

uyandırmak (*-i*) uyanmak 的使动态：alâka ～ 引起兴趣 derin bir muhalefet ～ 引起强烈反对 sert tepkiler ～ 引起强烈的反应 şüpheler ～ 引起怀疑 Beni yarın sabah saat sekizde uyandırınız! 请明天早晨八点钟叫醒我。Annesi sabah namazı okunurken Ali'yi uyandırdı. 阿里母亲做晨礼时叫醒了他。Sıcaklar ağaçlar uyandırdı. 天变暖了，树都长出了叶子。

uyanık, -ğı *s.* ❶醒的；清醒的，没睡的 ❷【转】警觉的，警惕的，毫不松懈的 ❸【转】机灵的，敏捷的；伶俐的，麻利的；颖悟的，聪慧的 ～ fikirli 伶俐的，机灵的；有才能的，有天分的 ❹【转】有学问的；有学识的，有文化的：～ bir kent halkı 有文化的市民 ◇ **～ bulunmak** 保持警惕 **～ davranmak** 小心行动，警惕，谨慎从事

uyanıklık, -ğı *is.* ❶不眠，不睡 ❷【转】警惕(性)，警戒(心)，警觉(性) ❸麻利，机灵，敏捷 ❹有见识，有洞察力，有远见

uyanış *is.* ❶醒，睡醒 ❷复兴，繁荣昌盛时代；觉醒，醒悟：millî ～ 民族复兴 ❸文艺复兴，文艺复兴时代

uyanmak (*nsz*) ❶睡醒，醒来：Her sabah saat 7'de uyanırım. 每天早晨，我 7 点钟醒来。Cama gelen taşın çıkardığı çat sesi ile uyandı. 他被石块击碎玻璃的声音惊醒了。❷【转】觉醒，觉醒起来；醒悟；变文明，变得开化：Okuma yazma oranı arttıkça halkımız uyanıyor. 随着读书识字人的比例增长，我国人民将摆脱无知。❸复生；苏醒；充满活力，充满生气；颀颀向荣；活跃起来，热闹起来：Tomurcuklar patlamış, tabiat iyiden iyiye uyanmıştı. 群芳争艳，大自然更加生气盎然。❹(又)出现，发生，产生；显露出来：Ağrı uyandı. 又疼起来。Kendisinde seyahat hevesi uyandı. 他对旅游产生了兴趣。

uyar *s.* ❶合适的，适当的；相当的，适合的：Bu uyar iş değil. 这是一件不合适的事情。❷相似的，类似的，同样的，相同的 ◇(*-in*) **～ı yok** 无比的，无可比拟的：Bunun uyarı yoktur. 这没有相同的。

uyaran Ⅰ *is.* ❶叫醒…的人或物 ❷促进的因素，推动力 ❷刺激物，兴奋剂 Ⅱ *s.* ❶促进的，推动的，刺激性的，兴奋的：Kahve uyaran maddelerden biridir. 咖啡是兴奋物质。❷含有警告的，警告(性)的

uyarı *is.* ❶警告，告诫，训斥；提醒：Öğretmenimin uyarısından sonra matematik dersinde aynı yanlışı yapmıyorum. 在老师提醒之后，我在数学课上再没有出同样的错误。Öğretmenim uyarısını dinleyip erken yatıyorum. 我听老师的告诫每天早早的睡觉。❷警报，前兆，鉴诫，前车之鉴：～ aracı (剧院里的警报器) Uyarılara kimse kulak asmıyor; her gün tüp gazlı şofben kazaları can alıyor. 没有任何人把这种前车之鉴当回事，每天都有人死于液化石油气燃气热水器事故。❸债务通知书，纳税通知书，(解雇、解职等的)预先通知书 ❹通知，通告

uyarıcı *s.* 见 uyaran

uyarılmak (*nsz*) uyarmak 的被动态

uyarım *is.* 〈生〉适应

uyarınca [uyarı'nca] *zf.* 依照，遵照，按照：kanunlar ～ 按照法律 türük ～ yapılacak işlem 按章程进行的活动

uyarış *is.* 提醒，提示

uyarlaç, -cı *is.* 接合器

uyarlamak (*-i*, *-e*) 使适应，使适合，使习惯

uyarlanmak (*nsz*, *-e*) 适应，(养成)习惯

uyarlık, -ğı *is.* 相适应，相适合，相符合

uyarmak (*-i*) ❶【俗】叫醒，唤醒 ❷提醒，提示，提醒注意；预告，警告：Kardeşimi bir daha yalan söylememesi için uyardım. 我提醒的弟弟不要再撒谎了。❸〈生〉刺激，促进

uyartı *is.* ❶提示，提醒；预告；警告 ❷〈生〉刺激素，激素；兴奋剂

uydu *is.* 〈天〉卫星：～ devlet 卫星国 ～ şehir 卫星城 ～ televizyon yayınları 卫星电视广播 ～ yeristasyonu 卫星地面站 haberleşme ～su 通讯卫星 yapma ～su 人造卫星 Çin yeni bir uydu fırlattı. 中国发射了一颗新型卫星。Ay, Dünyanın uydusudur. 月亮是地球的卫星。

uydulaşmak (*nsz*) 成为附属(国)，成为仆从国

uyduluk, -ğu *is.* 仆从地位；附庸(国)地位，仆从国地位

uydurmacı *is.* 骗子，欺骗者，撒谎者

uydurma Ⅰ *is.* uydurmak 的动名词 Ⅱ *s.* 空想出来的，臆想出来的，虚构的，捏造的；～ haberler 捏造出来的消息 Küçük Sumru, arkadaşlarına uydurma masallar anlatıyor. 小苏姆鲁在给他的伙伴们讲杜撰的童话故事。

uydurmak (*-i, -e*) ❶配上，配制；使相配合，使相适合；安排(妥当)：anahtar ～ 配钥匙 ayak ～ 与…步调一致，与…并进 pazarlığı ～ 【口】讲好价钱 sırtına elbise ～ 使衣服合体 Annem eski giyisini yeniden dikip ablama uydurdu. 我母亲把她的旧衣服改成了我姐姐穿的衣服。Çocuğun ayağına güçlükle bir ayakkabı uydurduk. 我们费了好多的时间才给孩子买到了合脚的鞋子。Yine işini uydurdu. 他又安排好了自己的事务。❷臆造，妄造，杜撰，虚构，捏造，妄想：yalan ～ 编造谎言 Bu kikâyeyi kim uydurdu? 是谁编造了这个故事？Çabuk bir masal uydurdu. 恰布克虚构了一个童话故事。❸得到，弄到，获得，取得，找到：Bu vazoyu nereden uydurdun? 你是从哪儿弄到这只花瓶的？❹【俗】强奸(妇女)

uydurmasyon *is. ve s.* 臆造(的)，虚构出来的东西，谎言，谣言，扯谎

uydurmasyoncu *is.* 精于杜撰的人，精于虚构者，好捏造的人

uyduruk, -ğu *s. ve is.* ❶臆造(的)，捏造(的)，杜撰(的)；想出来的东西(主意、计谋等)；谎言，谣言 ❷勾当，把戏，诡计，狡猾手段，狡计

uydurukçu *s. ve is.* 杜撰的人，虚构者，好捏造的人

uydurulmak (*nsz*) uydurmak 的被动态

uygar *s.* 开化的，文明的；有文化的，文化水平高的，有修养的：～ bir toplum 文明社会 ～ bir ülke 文明的国家 ～ bir insan 有修养的人

uygarlaşmak (*nsz*) 文明起来，变文明，开化起来，文明化：Günümüzde her ulus uygarlaşmak için çaba gösteriyor. 当今的每个民族都在努力成为文明的民族。

uygarlık, -ğı *is.* 文明；开化；文化：çağdaş ～ 现代文明 Batı ～ı 西方文明 Maya ～ı 玛雅文明 Anadolu'da Selçuk uygar-lığından kalma pek çok yapıt var. 在安那托利亚有很多塞尔柱王朝的文化遗迹。Barışseverlik, konukseverlik uygarlığın bilirtileridir. 热爱和平和好客是文明的标志。

uygu *is.*❶相称，匀称，合适，相当 ❷一致，协调一致，相适应，相符合

uygulama *is.* uygulamak 的动名词：～ sanatları müzesi 实用艺术博物馆 ～ dersi 实践课，实习课 Haksız uygulamaya karşı isyan bayrağını çekti. 他反对不公平的做法。

uygulamak (*-i*) ❶应用于实践，实施，实行，执行，奉行，采取：kanunu ～ 执行法律 sert bir politika ～ 奉行强硬政策 Okulda öğrendiklerimizi günlük hayatta uygulayabilmeliyiz. 我们应该能够把在学校所学到的知识运用到日常生活中去。❷使相配，使相适合；使重合：modeli kumaşa ～ 使式样同面料相配 İki üçgeni birbirine ～ 使两个三角形要相互重合 ❸使相称，使适合于；使相比，使相提并论 ◇**uygulayıp yerleştirmek** 采用

uygulamalı *s.* 实践的；实用的，应用的：Meslek liselerinde dersler uygulamalı olarak öğretiliyor. 职业中学所授的课程要实用。

uygulanabilirlik, -ği *is.* 可行性：～ raporu 可行性报告

uygulanış *is.* uygulanmak 的动名词

uygulanma *is.* uygulanmak 的动名词：alınmış kararların ～sı 执行通过决议 bu maddenin

～sı 执行这一条款

uygunlanmak (*nsz*) uygulamak 的被动态

uygulayıcı *is. ve s.* 实现的，实施的，执行的，实行的，奉行的

uygulayım *is*. 技术，科技：Bir ülkenin gelişimi uygulayım alanındaki gelişmelere de bağlıdır. 一个国家的发展同科技方面的进步紧密相连的。

uygulayım bilimi *is.* 工艺学；工艺，工艺规程；制造法，操作法

uygulayımcı *is*. 技治主义者，(技术)专家治国论者

uygulayımerki *is.* 技治主义，技术统治，专家治国

uygulayımsal *s.* 技术的，技术上的

uygun *s*. ❶合适的，适当的，适合的；相当的，相应的，相称的，相适应的：～ paha 合适的价格，合理的价格 ～ rüzgâr 顺风 anayasaya ～ 符合宪法的 Ben ayağıma uygun ayakkabı bulamıyorum. 我买不到合脚的鞋子。❷应有的，适当的，恰如其分的 ❸【转】匀称的，均匀的，相称的：～ adım 〈军、体〉一致的步伐 ◇～ **bulmak** ①认为是合适的，认为是适当的 ②表示赞同，持赞同意见。(*-e*) ～ **düşmek** (或 **gelmek**) 合适，适合，相宜；适合于，符合于，合乎，相符合，相协调，和谐一致 ～ **görmek** ①认为是合适的，认为是适当的 ②表示赞同，持赞同意见。(*-e*) ～ **olmak** 适合，适当；符合，合乎；一致，和谐一致：Böyle bir anlaşma her tarafın menfaatine uygun olur. 这样的协议符合双方的利益。

uygunluk, -ğu *is*. ❶相适应，相适合，相符合；和谐一致，协调一致；Bu resimdeki renkler arasında uygunluk var. 这幅画的各种色彩配置得当。❷〈语〉一致关系

uygunsuz *s.* ❶不合适的，不适当的，不相宜的，不得当的，不合时宜的：～ davranış 不适当的行为 Erol, uygunsuz söz ve davranışlarıyla çevresindekileri rahatsız ediyor. 埃罗尔不恰当的言行使他周围的人很担心。❷淫秽的，猥亵的，下流无耻的，有失体统的，有失面子的：～ kadın 妓女，放荡女人 ～ adam 有失体统的人，下流无耻的人

uygunsuzluk, -ğu *is.*❶不相适合的，不相称，相抵触，不恰当，不一致；不中用 ❷淫辞秽语，淫行；不体面的行为，不成体统的话；恶劣行为

Uygur *öz.is.* 维吾尔族；维吾尔人

Uygurca [uygu'rca] *is. ve zf*. 维吾尔语；用维吾尔语，说维吾尔语

uyku *is.* ❶睡，睡眠，睡觉：～ hastalığı 昏睡病，非洲睡眠安，非洲锥虫病 ～ ilâcı 安眠药 kuş ～su 不沉的睡眠，睡得不踏实的觉 Hiç uykum yok. 我一点儿也不困。❷冬眠，蛰伏：kış ～su 冬眠，冬蛰 yaz ～su 夏眠，夏蛰 ❸【转】沉睡，沉寂，停滞(状态)：Kışın tabiat uykudadır. 冬天大自然在沉睡。◇～ **bas(tır)mak** 很想睡觉：İkimiz de esmiyorduk, uyku bastırıyordu. 我们俩也都打哈欠了，很想睡觉。～ **çekmek** 好好地睡一觉，睡够，睡足：İyi bir uyku çektim. 我美美地睡了一大觉。～ **dağıtmak** 驱除睡意：Uykumu dağıtmak için birkaç fincan kahve içtim. 为了驱除睡意，我喝了几杯咖啡。～ **durak yok** 没有休息的机会，不睡觉地干，不分白天黑夜地干 ～ **gözünden akmak** 很困，困得睁不开眼：Uyku gözünden akıyor. 他困得睁不开眼。～ **kaçmak** 失眠，睡不着觉：Uykusu kaçtı. 他失眠了。～ **kestirmek** 睡一会儿，打个盹，微睡 ～ **nedir bilmemek** (或 **unutmak**) 没有休息的机会，不睡觉地干，不分白天黑夜地干：İki gündür uyku durak nedir unutmuş, konuşmuş. 他已不停地说了两天。～ **semesi** 【俗】昏昏欲睡，半睡不醒 ～ **sersemliği** 贪睡，好打盹 ～ **tulumu** ①好睡的人，嗜睡的人 ②睡袋 ～ **tutmamak** 睡不着，不能入睡 ～ **uyumak** 睡觉：Rahat uyku uyuyamıyor. 他不能安静地入睡。Sağlıklı olmak için uyku uyumak gerekir. 要想身体好，就要睡好觉。～ **vermek** ①令人发困，使人想睡觉 ②引起苦闷，使人发烦：Sıkılıyorum, uyku veriyor bu tür konuşmalr artık bana. 我感到厌烦，讨厌这样的谈话。(*iş*) ～**da olmak** (工作)停滞不前 ～**dan kalkmak** 睡醒起床 (*-in*) ～**su açılmak** 不想睡觉：Uykum açıldı. 我不想睡了。～**su ağır** 酣睡的 (*-in*) ～**su başına** (或 **beynine**) **sıçramak** (或 **vurmak**) 困傻了，困糊涂：Uykusu başına vurdu. 他困糊涂了。(*-in*) ～**su bölünmek** 打断睡眠：Uykusu bölündü. 他的美梦被打断了。(*-in*) ～**su dağılmak** 不想睡觉：Uykum dağıldı. 我不想睡了。(*-in*) ～**su gelmek** 想

睡觉，发困：Uykum geliyor. 我想睡觉。Sinemada fena hâlde uykum gelmişti. 看电影的时候我直打瞌睡。(*-in*) **～su hafif** 睡得轻的：Uykusu hafiftir. 他睡觉警醒。(*-in*) **～su kaçmak** 失眠：Uykusu kaçtı. 他失眠了。(*-in*) **～su kırılmak** 打断睡眠 (*-in*) **～sunu açmak** 消除睡意，解困 **～sunu almak** 睡足，睡够 **～ya dalmak** 入睡，睡着，进入梦乡 **～ya duymak** 睡足，睡够 **～ya varmak** 入睡，睡着，进入梦乡 **～ya yatmak** 躺下睡觉 **◆Uyku uykunun mayası olur.** 越睡越想睡。

uykucu *s.* 好睡觉的，嗜睡的

uykulu *s.* 睡觉的，睡眠的；贪睡的，打盹的；想睡(觉)的；昏昏欲睡的，半睡不醒的，睡眼惺忪的：Gece yarısına kadar kahvede oturuyorlar, kavga ediyorlar, uyukluyorlardı. 他们泡咖啡馆，斗嘴，打盹，夜深方归。◇～ ～ 半睡不醒地，没有睡醒地：Uykulu uykulu yola çıktı. 他睡眼惺忪地上路了。

uykuluk, -ğu *is.* ❶〈解〉胰腺，胰脏 ❷【俗】婴儿手心里积聚起来的灰泥(皮屑) ❸【俗】肝，脾

uykusuz *s.* 不睡的，睡不着的；失眠的：～ bir gece 一个不眠之夜 Uykusuz (geçen) geceler ömür kısatlır. 睡眠不足有损健康。Uykusuzum. 我睡不着。◇～ **kalmak** ①失眠 ②没有睡 (*-i*) ～ **koymak** ①使失眠 ②不让睡觉(一种刑讯方法)

uykusuzluk, -ğu *is.* 失眠，失眠症：Bu tedavi usulü uykusuzluğa ve hazımsızlığa bire birdir. 这种疗法对失眠和消化不良十分有效。

uylaşım *is.* 协议，协定，协议书

uylaşmak (*nsz*, *-le*) 相互达成协议，相互商量好

uyluk, -ğu *is.* 〈解〉大腿：～ kemiği 股骨

uyma *is.* ❶ 睡，睡觉 ❷适应

uymacılık, -ğı *is.* 消除分歧，调和；统一，一致

uymak, -ar (*-e*) ❶合适，相宜；及时，正是时候；相配，相称，相当：Bu ayakkabı ayağıma uydu. 这鞋合我的脚。Bu kapak kutuya uydu. 这盖子和盒子相配。Bu şapka bu elbiseye uymuyor. 这顶帽子和这件衣服不相配。❷适合于，符合于，合乎，相合；相符合，相一致：hakikate uymamak 不符合实际 Beğenilerimiz biri birine uyuyor. 我们的爱好相同。❸听说，听从；服从；遵守：Aklıma uydum. 我听从我的理智。İyi ki, size uymadım. 幸亏我没有听你的。O kimseye uymaz. 他谁的话也不听。Öğrenciler okul düzenine uymak zorundadırlar. 学生必须要遵守学校的纪律制度。❹相一致，吻合，一致：Gün güne uymaz. 【成】彼一时，此一时。Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamaz. 任何人不得从事与他的年龄、性别、体力不相符合的工作。❺适应，(养成)习惯：araziye ～ 〈军〉适应地形 zamana ～ 跟上时代的步伐

uymaz *s.* 不合适的，不适当的，不相宜的，不得当的；不合时宜的；相矛盾的

uymazlık, -ğı *is.* ❶不相称，不相合适；相抵触；区别，差别，不同；对立(性)，相反(性) ❷不一致，意见分歧

uyruk, -ğu *is.* 臣民，国民；公民：bir devletin ～ undan çıkarılmak 失去某个国家的国籍

uyruklu *s.* 具有…国籍的：İngiliz ～ 具有英国国籍的 Türkiye Cumhuriyeti ～ bir aile 具有土耳其共和国国籍的一家人 Alman uyruklu bir arkadaşım var. 我有一位德国籍的朋友。

uyrukluk, -ğu *is.* 国籍，国民身份：Bu adamın uyrukluğu anlaşılamadı. 这个人的国籍还没有弄清楚。

uyruksuz *s.* 无国籍的，没有国籍的

uyruksuzluk, -ğu *is.* 无国籍，无国民身份

uysal *s.* 听话的，听从的，顺从的，服从的；恭顺的；随和的，容易说话的；驯服的，温顺的：～ bir çocuk 听话的孩子 çok ～ bir hayvan 非常温顺的动物 Ayşe, annesinin her dediğini yapan uysal bir kızdır. 阿伊赛是一个她母亲说什么就做什么的听话女孩。

uysalca *s. ve zf.* 听话的，顺从的，随和的，好说话的；温顺的

uysallaşmak (*nsz*) 变听话，变随和；变温顺

uysallık, -ğı *is.* 随和，好说话，好商量，肯容让，好说通

uyuklamak (*nsz*) 打盹，打瞌睡，微睡，假寐；昏昏欲睡：Dedem televizyon izlerken uyukluyor. 我爷爷看电视时打瞌睡。Sabahtan akşama kadar uyukluyorsun, gece olunca çenen açılıyor. 你整天昏昏欲睡，一到夜里话闸子就打开了。

uyulmak (*nsz*) 遵守，遵照，按照

uyum *is.* ❶一致，和谐，协调：İnsan uyum sağlayabilen bir yaratıktır. 人是能够保持和谐的造物。Benim, Yılmaz'la yıldızım barışıktır; uyum içinde yaşarız. 我和耶尔马兹情投意合，和睦相处。❷〈语〉和谐：sesli ～u 元音和谐 sessiz ～u 辅音和谐(如：ev-lilik, ara-larında, okulumuz,okul-ları, sınıf-tan, açık-ça) ❸〈生〉调节(作用)，适应(作用)，适应性

uyumak (*nsz*) ❶睡觉，进入梦乡，入睡，睡着：Çocuk uyuyor. 孩子在睡觉。Dün geç saatlerde uyduk. 我们昨天很晚才睡。❷【转】毫无动静，沉静；沉睡：Sabahın bu erken saatinde bütün doğa uyuyordu. 清晨整个大自然在沉睡着。❸【转】不起作用，无所作为；停滞不前：Bizim iş hâlâ uyuyor. 我们的工作仍毫无进展。Başvurumuz uyuyor. 我们的要求一点作用也没有。❹不经心，不留心，不知道(周围发生的事) ❺被麻醉：Hasta uyuyunca ameliyat edilecek. 病人一进入被麻醉状态就动手术。❻【转】安息，长眠 ◇**Uyuyan yılanın kuyruğuna basmak** 自找麻烦：Uyuyan yılanın kuyruğuna neden bastın? 你干吗要自找麻烦？

uyumlu *s.* 和声的，和谐的，音韵和谐的，和谐悦耳的；协调的，协调一致的，步调整齐的，配置得当的，兼容的：çok ～ adımlar 非常整齐的步伐 ～ bir insan 和谐的人 IBM ～ bilgisayar IBM 兼容机

uyumsuz *s.* 不和谐的，不谐调的；不协调的，配合得不好的；不好说话的

uyumazlık, -ğu *is.* 不协调；不一致，不和谐

uyun (阿) *ç.is.* 眼睛

uyunmak (*nsz*) 睡，睡觉：Burada uyunmaz. 这里不能睡觉。Bu saatte (或 vakitte) uyunur mu? 难道这个时候就有人睡觉？Bu gürültüde uyunmuyor. 在这种嘈杂声中无法睡觉。

uyuntu *s.* 见 uyuşuk

uyur *s.* ❶睡着的，熟睡的；睡眠的，睡觉的：～ uyanık 半睡半醒的 ❷不流动的，静止的(水) ❸寂静的，宁静的，静悄悄的

uyur gezer *s.* ve *is.* 月夜狂的；月夜狂患者，梦行症患者，梦游病患者

uyur gezerlik, -ği *is.* 〈医〉月夜狂；月夜梦游症，梦游病

uyuşkan *s.* ❶容易与人相处的，随和的，肯容让的，容易说话的 ❷适应…的，跟得上…的

uyuşmak[1] (*nsz*) ❶失去知觉，麻木，麻痹；僵，冻僵：Her tarafı uyuşmuş. 他像似全身都失去了知觉。Soğuktan ellerim uyuştu. 我的双手冻僵了。❷【转】 变懒

uyuşmak[2] (*nsz*, *-le*) ❶和睦相处，合得来：İki kardeş çok uyuşuyorlar. 俩兄弟相处得十分和睦。Bu çiftin uyuşacağı umulmazdı. 从未指望过这两口子能和睦相处。❷商量，商定，商妥，达成协议：Fiyatta uyuşursak arkadaşımın ikinci bisikletini almak istiyorum. 如果我们谈定价钱，我想买我朋友的第二辆自行车。Ev sahibi ile kiracı uyuştu. 房东和房客谈妥了(租金)。Alıcı ile satıcı beş bin liraya uyuştular. 买卖双方以 5 千里拉成交。

uyuşmaz *s.* 难说通的，不好商量的，固执的；矛盾的，自相矛盾的，相抵触的；对立的，不相容的，不两立的：～ zıt tonlar 不和谐的声调，自相矛盾的语调

uyuşmalık, -ğı *is.* ❶不一致，意见分歧；不和，不和睦；纷争，纠纷，争执；固执，难说通 ❷辅音脱落(如：küçük+cük→küçücük) ◇**～ çıkarmak** 制造不和，制造纠纷 **～ çıkmak** 出现分歧，出现意见不一致 **～ mahkemesi** 分歧法院(审理懂事、行政、军事法院间的判决分歧的高等法院) **～e düşmek** 不一致，意见分歧；不和，不和睦；纷争，纠纷，争执：Fiyatta uyuşmazlığa düştüler. 他们对价格意见不一致。

uyuşturan balığı *is.* 〈动〉电鳐(*Torpedo marmorata*)

uyuşturmak[1] (*-i*) ❶使失去知觉，使麻木，使麻痹，麻醉 ❷减轻，消除(某种感觉、感情)；使平息，使缓和，消释，消解

uyuşturmak² (*-i, -le*) 使谈妥，使达成协议

uyuşturucu *is. ve s.* ❶使失去知觉的，使麻木的 ❷镇静的，镇痛的，止痛的：～ bir ilâç 止痛剂，止痛药 ◇～ **ecza** (或 **ilâç**) ①镇静药，止痛药 ②麻醉剂，麻醉药：Ameliyatlarda hastanın acı duymaması için uyuşturucu ilâçlar kullanılır. 做手术时，为了使病人不感到痛，要用麻醉药。～ **madde** ①镇静药，止痛药 ②麻醉剂，麻醉药：Morfin, esrar gibi maddeler uyuşturucudur, sakınılmalı. 像吗啡、大麻素这类药品是麻醉剂，要慎用。③毒品

uyuşturulmak¹ uyuşturmak 的被动态

uyuşuk, -ğu *s.* ❶失去知觉的，麻木了的，不能动了的：Hastanın kolu uyuşuk. 病人的一只胳膊不能动了。❷懒惰的，懒洋洋的，倦怠的，萎靡不振的，没干劲的：～ bir insan 懒惰的人 Ne kadar uyuşuk bir çocuksun. 你是多么懒惰的一个孩子。❸迟钝的，反应慢的

uyuşukluk, -ğu *is.* ❶失去知觉，没有知觉，麻木，麻痹，迟钝 ❷懒惰，贪懒；消极无为，怠惰态度

uyuşum *is.* 和谐，协调，相称；一致，协调一致

uyuşumsuz *s.* 不和谐的，不一致的，不协调的

uyuşumsuzluk, -ğu *is.* 不协调，不和谐，不相称；不一致

uyuşurluk, -ğu *is.* 和谐，协调，相称；一致，协调一致

uyutulmak (*nsz*) uyutmak 的被动态

uyutmak (*-i*) ❶使入睡，使安眠；(唱着、摇着)哄(孩子)睡觉：çocuğu ～ 哄孩子睡觉 ❷减轻，消除(某种感觉、感情)：acı ～ 减轻疼痛 ❸【转】使失去警惕性，用诺言哄住；欺骗，诱骗，诱惑：Çocuğu, sana oyuncak alacağım diye uyutuyor. 他哄骗孩子说："我给你买玩具。"

uyutucu *s.* 催眠的，安眠的：～ ilâç 安眠药

uyutum *is.* 催眠，催眠术

uyuyuş *is.* 睡，睡觉

uyuz Ⅰ *is.* ❶〈医〉疥疮，疥；黄癣，毛囊癣，发癣：～ merhemi 治疥疮的硫磺软膏 ❷(植物的)粗皮病，糠秕 Ⅱ *s.* ❶疥疮的，患疥疮的，长发癣的，长疥癣的 ❷【转】很不好的，坏透的；讨厌的，可恶的；卑鄙的；很不象话的，太不中用的 ◇～ **herif** ①很坏的人 ②【口】下贱货(指女人)；大坏蛋 ③身无分文的人 ～ **olmak** ①长疥，生癣 ②渴望(做) ③一文不名，一个钱也没有 ～**a tutulmak** 长疥疮，生疥疮

uyuzböceği *is.* 〈动〉疥癣虫，蜱，痒螨(*Sarcoptes scabici*)

uyuz böcekleri *ç. is.* 蜱螨目，蜱螨类(*Acarina*)

uyuzlanmak (*nsz*) 【俗】激动，生气，恼怒，恼火，冲动；易激动，易动怒，爱生气

uyuzlaşmak (*nsz*) ❶变秃，变癞，变难看，长癞：Kedi uyuzlaştı. 猫变癞了。❷变胆小，变胆怯；变笨拙，变无能

uyuzlu *s. ve is.* 患疥疮的，长疥疮的(人)：Uyuzlunun bilekleri cılk yara içindeydi. 长了疥疮的人手腕上有很多脓胞。

uyuzluk, -ğu *is.* ❶长疥疮人状况 ❷不努力工作，不尽职；无才，平庸，无能力 ❸缺钱，没有钱

uyuz otu *is.* 〈植〉山萝卜属植物(*Scadiose*)

uyuz sineği *is.* 虎甲(*Cicindela*)

uz¹ *s.* ❶好的，善良的，好心肠的 ❷适合的，合适的，适当的，适宜的，相宜的 ❸纯正的，地道的，清晰的，清楚的(语音、读音) ◆**Az olsun uz olsun.** 少而精。

uz² *zf.* 远，很远(通常用于童话开头语中)：Az gitti, uz gitti dere ... tepe düz gitti. 他走啊走，跋山涉水…。

uza devim *is.* 〈心〉心灵致动(术)(通过想象作用转移物质对象)

uza duyum *is.* 〈心〉传心术，心灵感应

uzagörüm *is.* 电视

uzak, -ğı Ⅰ *s.* ❶远的，远处的，远方的；远距离的，长途的：～ bölgeler 遥远的地区 ～ bir şehir 遥远的城市 ～ hedef(i) (或 keşif) 〈军〉远距离侦察 ～ topçu ateşi 远距离火力袭击 ～ yer 遥远的地方 ～ yol seferi 〈海〉远航 Orası uzaktır, yayan gidilmez. 那儿很远，走着去不行。❷(时间)久远的，遥远的：～ geçmişte 在很久以前 ～ geçmişe ait anılar 久远往事的回忆 ～ gelecek 遥远的未来 Uzak bir gelecekte neler olacağı bilinmez. 谁也不知道在遥远的将来会发生什么事情。❸远房的，远亲的：～ akraba 远房亲戚，远亲 ❹无关的；格格不入的，不相配；不同的，很少有共同点的：O böyle işlerden pek uzaktır. 他与此类事情毫无关系。Kötülük bu adamdan çok uzaktır. 这个人同邪恶格格不入。❺不大可信的；可疑的：Ben bu çok uzak görüyorum. 我认为这事很可疑。Ⅱ *is.* 远处，远方：～ taki dost 远方的朋友 şehrin ～ında bulunan ev 位于城郊的房子 Ⅲ *zf.* 远，遥远地，远远地 birbirinden ～ düşmek 彼此相距很远 ◇**～ benzeşme** 〈语〉远同化(如：etmek→ekmek, tepme→tekmek) **～ bezeşmezlik** 〈语〉异化(如：kihribar→kehlibar, fincan→filcan) **～ durmak** 不走近，不靠近，不接近，远远地站着；不干预，不过问：Onun politikadan gözü yıldı; partiden uzak duruyor. 他害怕搞政治，从不与政党打交道。**～ metatez** 〈语〉(语音的)换位(作用)；音移，(音位)转变(如：lânet→nalet, reçel→leçel) **～a gitmek** ①去远方，到很远的地方去：Çok uzaklara gidiyorsun. 你走得太远了。②【转】走得太远，做得太过，说得太过 ③背井离乡：Ali, kör boğaz için uzaklara gitmek zorundadır. 为了糊口，阿里不得不背井离乡。**～a sürmek** 使离开，撵走，赶到远处去 **～ı görmek** 向前看得很远 ◆**Uzak yerin salığını kervan getirir.** 驼队带来遥远国家的消息。**Uzaktaki davulun sesi hoş gelir.** 鼓声悦耳四方传，鼓手艰辛谁人知。

uzakça *zf.* 相当远，十分远地

uzakçeker *is.* (光学)望远物镜

Uzak Doğu *öz. is.* 远东

uzakgörmez *s.* 近视的；无远见的，目光短浅的，无远虑的

uzakgörmezlik, -ği *is.* 近视；目光短浅，鼠目寸光

uzaklanmak (*nsz*) 装模作样，装腔作势，故作姿态，扭扭捏捏

uzaklaşılmak (*nsz*) ❶离开，离去；走开 ❷疏远

uzaklaşmak (*-den*) ❶离开，离去，远离：Konuşmaları hoşuma gitmediğinden yanlarından uzaklaştım. 我不喜欢他们的谈话，就走开了。Araba son hızla uzaklaştı. 汽车以最高的速度离去了。Uzaklaş bizden, aramıza kara kedi gibi girme. 离我们远点儿！你这个扫把星！❷疏远：Yusuf efendi ve bu iki çocuk ondan uzaklaşıyorlar, onu beğenmiyorlar. 尤素福先生和两个孩子都同她疏远了，他们不喜欢她。

uzaklaştırmak (*-den*, *-i*) uzaklaşmak 的使动态：görevinden ～ 解职 sıkıştırıp ～ 逼退(敌人) Çocuğu ateşten uzaklaştırın. 让孩子离开火远一点！Hayat onları uzaklaştırdı. 命运使他们天各一方。

uzaklaştırılmak (*nsz*) uzaklaştırmak 的被动态：O, okuldan uzaklaştırıldı. 他被学校开除了。

uzaklık, -ğı *is.* ❶远，遥远，距离远，路途远；远处，远方 ❷距离，间距；间隔，间隙：Nurtenlerin bahçesiyle bizim bahçenin uzaklığı 10 metredir. 努尔滕家花园离我们家花园只有 10 米远。Okulun eve uzaklığı 5 kilometre var. 从学校到家有 5 千米。

uzaksamak (*-i*) 认为远，认为太远

uzaktan Ⅰ *zf.* 从远处，自远方；远远地：～ gelen silâh sesi 从远处传来的枪声 Ali biraz uzaktan onları izledi. 阿里远远地跟在她们后面。Ⅱ *s.* 远的，遥远的，远距离的：～ akraba 远亲 ◇(*-e*) **～ bakmak** ①从远处看 ②不干涉，不干预，不参加；隔岸观火 **～ çalıştırma** 〈技〉遥控，远距操纵 **～ merhaba** ①礼貌性的问候，官样的问候 ②点头之交 **～ seyirci kalmak** 袖手旁观 (*-i*) **～ tanımak** 只认识(某人的)相貌 **～ uzağa** ①从远处：Uzaktan uzağa bir ses geldi. 从远处传来了一种什么声音。②远的，遥远的：Uzaktan uzağa tanışıklığımız var. 我们(同他)只有点头之交。

uzaktarım *is.* 〈技〉远动学，遥控机械学，遥控力学

uzam *is.* ❶辽阔，广阔；宽敞，宽绰 ❷〈哲、数〉空间

uzamak (*nsz*) ❶变长，变得更长一些；(得到)加长，放长，伸长：Asfalt cadde, ay ışığında sessiz akan bir dere gibi uzuyor. 柏油马路象一条月光下静静流淌的小河绵延而去。Sakalları uzamış, yüzü kaşık kadar kalmıştı. 他的胡子长得老长，脸十分瘦削。❷持续，拖延，迁延，延长，延续：Bu işin çözümü çok uzadı. 这件事情的解决拖了很长时间。Kardeşimin hastalığı uzadı. 我弟弟病了很久。❸长，长高：Çocuğun boyu uzadı. 孩子的个子长高了。Ağabeyimin boyu bu yıl çok uzadı. 我哥哥今年长高了不少。

uzanılmak (*nsz*) uzanmak 的被动态

uzanım is. ❶〈天〉距角(行星) ❷〈理〉(振子偏离平衡位置的)位移

uzanış *is.* 延长，伸长，拉长

uzanmak (*-e*) ❶延伸，扩展，伸展，绵延，绵亘：Dükkânlar yol boyunca uzanıyordu. 路旁商店一家接一家。❷被拉长，被抻长；处长，伸长；拖延，迁延 ❸躺，卧，挺直身子躺，伸直身子躺下，直挺挺地躺下：Ben biraz uzanacağım. 我想躺一会儿。Çınarın altına bir hasır sererek uzandı. 他在法国梧桐树下铺了一张席子，躺在上面。Dinlenmek için divana uzandım. 我躺在沙发上休息。❹伸手，探头，探身想去够，伸手想去取：Eriğe uzanıp kopardım. 我伸手摘了个李子。Rafa uzandı, kitabı aldı. 他伸手从书架取下了书。❺抵达，到达，走到：Kardeşimle deniz kıyısına kadar uzandık. 我同弟弟一直走到海边。Öğleden sonra Şişli'den Beyoğlu'na kadar uzandım. 午后我从希什利一直走到贝伊奥赫卢。

uzantı *is.* ❶增长的部分，接长的部分，加长的部分：Elimiz kolumuzun uzantısıdır. 我们的手是胳膊的延长部分。Köyümüz, karanın bir uzantısı olan yarımada üzerindedir. 我们的村子位于陆地延伸出去的半岛上。❷〈计〉扩展名，后缀

uzatılmak (*nsz*) uzatmak 的被动态

uzatım *is.* ❶延长，延期：süre ～ı 延期 ❷〈逻〉同语反复(定义中的一种逻辑错误)

uzatış *is.* 伸出：Kelepçeli ellerinin jandarmaya uzatışını hiçbir zaman unutmayacağım. 我永远也不会忘记你向宪兵伸出带铐的双手。

uzatma *is.* ❶ uzatmak 的动名词：～ işareti 〈语〉长音符 ❷一头固定在岸上的(渔)网

uzatmak (*-i*) ❶ uzamak 的使动态：ömrü ～ 延长生命 süre ～ 延期，延长期限 Pantolon paçasını kime uzattın? 你让谁把裤子放长了？Terzi ceketin boyunu uzattı. 裁缝把上衣放长了。❷伸出；递给：yardım elini ～ 伸出援助之手 Şu kitabı uzatır mısın? 您把这本书递给我好吗？❸蓄起，留下(头发、胡须、指甲等) saç ～ 蓄发 tırmak ～ 留指甲 Ablam saçlarını uzatıyor. 我姐姐留长发。Okulda tırnaklarımızı uzatmamız yasak. 学校里不允许我们留长指甲。❹详尽冗长地说，多说：Uzatma！够了！行了！得了！简单点！

uzatmalı *s.* 延长的，延期的：～ çavuş 超期服役的中士

uzattırmak (*-i*, *-e*) uzatmak 的使动态

uzay *is.* ❶空间：～ eğri 〈数〉空间曲线 ～ geometri 立体几何学 ❷宇宙，宇宙空间，外层空间：～ araştırmaları 外层空间研究 ～ hızı 宇宙速度 ～ kapsülü 宇宙飞船的密封舱

uzayadamı *is.* 航天员，宇航员

uzaycı *is.* 航天员，宇航员

uzaycılık, -ğı *is.* ❶〈天〉航天学，宇(宙)航(行)学；航天，宇宙航(行) ❷宇航员做的工作

uzay gemisi *is.* 宇宙飞船

uzaylı *is.* 外星人

uzaysal *s.* 宇宙的；航天的，宇航的

uzbilim *is.* 专业，特长，专长；专门知识

uzdil *s.* 有口才的，善于辞令的，雄辩的，能说善辩的

uzel *s.* 内行的，技术高明的，业务熟练的；有经验的；手巧的；灵活的，敏捷的，麻利的

uzgören *s.* 视力敏锐的；敏锐的，有洞察力的，机警的

uzgörür *s.* 有远见的，有先见之明的，目光远大的

uzgörürlük, -ğü *is.* 远见，目光远大，先见性，先见之明；有洞察力；敏锐

uzgüdü *is.* 善意，好意

uz iletişim *is.* 〈技〉电信，远距离通信

uzlaşıcı *s.* 调和主义的；妥协的，妥协主义的

uzlaşılmak (*nsz*) uzlaşmak 的无主态：Onunla ulaşılmaz. 同他不可能达成协议。

uzlaşmacı *s.* 调和主义的；妥协的，妥协主义的

uzlaşmacılık, -ğı *s.* 调和主义，调和(主义)态度；妥协(活动)，妥协主义

uzlaşmak (*nsz*) 谈妥，说好，和好，修好，达成协议(相互谅解)，商量好，商妥；约定，约好：İki ortak nihayet uzlaşabildiler. 两个合伙人最终谈妥了。Alıcı ile satıcı, sonunda uzlaştılar. 买卖双方终于达成了协议。

uzlaşmalı *s.* 达成协议的，达成谅解的，商量好的

uzlaşmaz *s.* 毫不妥协的；不可调和的，不能和解的

uzlaşmazlık, -ğı *is.* 毫不妥协，不可调和(性)；不可调和的矛盾

uzlaştırıcı Ⅰ *s.* 调解的，调停的；安抚的，使人平静的 Ⅱ *is.* 调解者，调停人，和解者，和事老；调和者

uzlaştırmak (*-i*) uzlaşmak 的使动态

uzlet (阿) *is.* 【旧】独处，幽居，离群索居；幽静，僻静

uzletgâh (阿-波) *is.* 偏僻的地方

uzletnişim (阿-波) *s.* ❶远离人烟的，僻静的，偏僻的 ❷孤僻的，矜持的(指人)

uzluk, -ğu *is.* 技艺，技巧；技能，本领，本事，能力；手艺，工艺

uzman *is.* 专家，能手，行家：～ bir doktor 专科医生，专家医生 ideoloji ～ 意识形态专家 meteoroloji ～ı 气象专家 röntgen ～ 伦琴射线专家，X 射线医师 Kulağın için bir kulak uzmanına görünmelisin. 你的耳朵要找耳科专家看。

uzmanlaşmak (*nsz*) 成为专家(行家、能手)

uzmanlık, -ğı *is.* ❶专业，专门职业；专业知识，专业技能；专业技巧；手艺，工艺 ❷专家(行家、能手)的职务(或职位)

uzun Ⅰ *s.* ❶长，长的；远，远的，远程的：～ atlama 〈体〉跳远 ～ değnek 长棍子，长木棒 ～ etek 长裙子 ～ menzilli top 远射程炮 ～ ince bir yol 细长的道 ❷长的，长时间的，长期的；长久的，持久的：～ hece 带有长元音的音节 ～ ömür 长寿 ～ sesli (或 ünlü) 〈语〉长元音 ～ seyahat 长时间的旅行 ～ vadeli kredi 长期贷款 ～ yol 漫长的道路 ❸高的：～ ökçeli iskarpinler 高跟鞋 O kadar uzun ki, âdeta kamburu çıkmış. 他个子那么高，几乎有些驼背。Ⅱ *zf.* 长期地，长久地；详细地，冗长地 ◇～ **boylu** ①高个子的 ②长久地，长期地，长时间地(谈话、辩论等) ～ **dil** 长舌头；好传闲话的人 ～ **etmek** ①拖延，推迟，耽搁 ②失去分寸的感觉 ～ **gelmek** 显长，显得长 ～ **hava** 民乐的一种形式 ～ **hayvan** 【俗】蛇，长虫 ～ **kotuk** 躺椅 ～ **kulaklı** ①长耳朵的 ②驴子 ～ **kulaktan haber almak** 转弯抹角地获悉，不是直接得知 ～ **lâfın kısası** 简而言之，简单地说 ～ **oturmak** 伸开腿坐着，半躺着 ～ **ömürlü** ①长寿的人，寿星，老寿星 ②富有生命力的，生命力强的；多年的，长久的；结实的，坚固的：Ticarette müşterilerinin güvenini kazanan bir kuruluş, uzun ömürlü olur. 在商战中，能赢得顾客信任的商家，方能立于不败之地。～ **uzadıya** 很久；详尽地，详细地：Şeyhler izin alarak bir çadıra çekildiler, uzun uzadıya konuştular. 老人们得到许可后，进了一顶帐篷，他们聊了好久好久。～ ～ 很久；详尽地，详细地：Rıfkı efendi uzun uzun düşündükten sonra şöyle bir karar verdi. 拉夫克先生深思熟虑后做了这样的决定。En mutlu bakışımla uzun uzun seyrettim. 我以幸福的目光久久地看着。～ **zaman** 长时间地，长期

uzun bacaklılar *is.* 〈动〉长腿水鸟

uzun biber *is.* 〈植〉辣椒，尖椒(*Capsicus*)

uzunca *s.* ve *zf.* ❶相当长的(地)，很长的(地) ❷相当久的(地)

uzunçalar *is.* 慢转密纹唱片

uzun eşek *is.* 跑背游戏(参加者轮流从前面弯腰站立者身上跳过去)

uzun kafalı *s.* ve *is.* 〈人类学〉长头的；长头人(种)

uzun kuyruk(**lu**) *is.* 〈动〉长尾巴的山雀(*Aegithalos caudatus*)

uzunlamasına *zf.* 按长度，根据长度；从长度看

uzunlaşmak (*nsz*) 变长，变得长一些，显得更长一些；(得到)加长，放长，伸长

uzunlaştırmak (*-i*) uzunlaşmak 的使动态

uzun levrek *is.* 〈动〉梭鲈(*Lucioperca*)

uzunluk, -ğu *is.* 长(度)，宽(度)；幅度；(时间、篇幅的)长短：～ ölçüsü 米尺 ～una ateş〈军〉纵向射击 ～una dağılma 〈军〉距离散布 adım ～u 步宽，步距 beş metre ～unda 5 米长 bir kuşun iki kanat ～u 鸟的翼展宽度 dalga ～u 〈无〉波长 kol ～u 〈军〉纵队长径 pist ～u (赛跑用的)跑道长度；(飞机起降用的) 跑道长度 su hattından ～ 吃水线深度 Kılıç, hemen hemen üç parmak uzunluğundaydı, kabzası ve kını altındandı. 宝剑约有三指长，剑柄和剑鞘是用黄金制成的。Üç buçuk metre uzunluğunda bir kalas bul, getir. 你去找一根 3 米半长的方木送来！◇～**una** 按长度

uzuv, -zvu (阿) *is.* 肢，肢体；(人体的)器官

uzvî [uzvi:] (阿) *s.* 有机的；器官的，器质性的：～ kimya 有机化学

uzviyet (阿) *is.* (有)机体；生物(体)：Demek isterim ki, dil yaşayan bir uzviyettir. 我想说的是语言也是有生命的机体。

uzyazdırım *is.* 电报

uzyazı *is.* 书法；习字

uzzal, -li (阿) *is.* 〈乐〉古老的木卡姆名

Ü ü

ü 土耳其字母表中第 26 个字母；前、窄、圆唇元音

ü *bağ.* 和，与，并，以及

ücra [ücra:] *s.* 偏远的；遥远的，距离远的，远处的：～ dağ başlarında 在远处的山头上 Ben de orasını terk ederek İstanbul'un en ücra ve aşağı bir yerinde bir oda tuttum, yerleştim. 我也离开了那里，在伊斯坦布尔最偏僻的，最下层的地方租了一间房间居住。

ücret (阿) *is.* ❶报酬，奖励；酬金；稿费：vekalet ～i 代理费，律师费 yardım ve kurtarma ～i 〈海〉救助酬金 ❷工资，工钱；薪金，薪水：～in satın alma gücü 实际工资，工资的购买能力 ～i yevmiye 日工资 gerçek ～ 实际工资 iş ～i 工资，工钱 Ücret emeğin karşılığıdır. 工资是劳动的报酬。❸费，费用；税，税收；收入，进款：～i verilmemiş bir mektup 欠资信 aza ～i 会费 kılavuzluk ～ 〈海〉引航费，引水费 mektep ～i 学费 nakliye ～i 运输费 posta ～i 邮费 sigorta ～i 保险费 telgraf ～i 电报费 ❹租金：kira ～i 租金 ❺吃住费，(学生的)住公寓费 ◇～ **ödemek** 支付工资 **～e tâbi** ①应该交纳的税 ②纳税人，纳税者 **～leri dondurmak** 冻结工资

ücretli *s.* ve *is.* ❶拿工资的，领薪金的(人)：～lerin aylığını artırmak 提高工薪人员的月薪 ❷雇佣的：～ askerler 雇佣兵 ～ ekmek 雇佣劳动 ～ işçiler 雇佣工人 ～ ordu 雇佣军 ❸有报酬的，付酬的，带薪的：～ iş 有报酬的工作 ～ izin 保留(照发)工资的休假 ～ yaz tatili izni 带薪暑假 düşük ～ 低工资的，低薪的 yüksek ～ 高工资的，报酬很高的

ücretsiz *s.* ve *zf.* 免费的，无偿的；无工资的，无报酬的；无代价的 ◇～ **çalışmak** ①从事社会义务工作、公益性活动 ②无偿地工作：Üç ay ücretsiz çalıştı. 他分文不要地工作了 3 个月。

üç *say.* 3；3 个：～ buçuk 3 个半 ～ defa (或 kere) 3 次 ～ kişi 3 个人 ～ öğrenci 3 个学生 ～ saat 3 个小时 ～te bir 三分之一 ～ümüz 我们 3 人 saat ～ 3 点钟 saat ～ buçuk

3 点半钟 yüzde ～ (%3) 百分之三(3%) Üç, bir daha dört eder. 3 加 1 等于 4。Üç kere üç dokuz eder. 三三得九。Üçten iki çıktı bir kaldı. 3 减 2 等于 1。Altıda üç iki kere var. 6 除以 3 等于 2。Saat üçe on (dakika) var (或 kalıyor). 差 10 分钟 3 点。Üç yaşındadır. 他 3 岁了。Cebimde üç elma var. 我的口袋里有 3 只苹果。◇～ **aşağı beş yukarı** 大约，大概：Üç aşağı beş yukarı anlaştık sayılır. 可以说，我们基本上谈妥了。Üç aşağı beş yukarı uyuşun da, mesele bitsin. 多一点，少一点，你一定要谈成，事情就了结了。～ **aşağı beş yukarı dolaşmak** 犹豫不决地来回走，踌躇地走来走去 ～ **buçuk atmak** 【谑】胆怯，害怕，畏惧；躲避，躲开，回避：(-*e*) ～ **kâğıt açmak** 【俚】欺骗，哄骗，撞骗，诈骗 ～ **nalla bir ata kalmak** 小题大作 ～ **otuzluk** (或 **otuzunda**) 年纪很大的，耄耋之年的 ～ **türlü** 三重的，有三个意义的 ～ **yol ağzı** 三岔路口 ～**e beşe bakmamak** (买卖时)不讨价还价

üç boyutlu *s.* 立体的，三维的：～ film 立体电影

üç düzlemli *s.* 〈数〉多面的；多边的

üçer *say.* 各 3 个，按 3 个：Aşağıdaki zarflar ve fiiller ile üçer cümle yapın! 用下列副词和动词各造 3 个句子！İşbu anlaşma üçer nüsha olarak yapılmış. 本协议 1 式 3 份。

üç etek *is.* 三襟袍

üçgen Ⅰ *is.* 〈数〉三角形：～(in) açıları 三角形的角 çeşitkenar ～ 不等边三角形 dar ～ 锐角三角形 dik ～ 直角三角形 eşkenar ～ 等边三角形 geniş ～ 钝角三角形 ikizkenar ～ 等腰三角形 Ⅱ *s.* 三角(形)的；有三个角的：～ piramit 三角形的金字塔 ～ prizma 三棱镜

üçgül *is.* 〈植〉红车轴草，红三叶草，苜蓿(*Trifolium arvense*)

üç kâğıt *is.* 猜牌(一种玩牌的方法)

üç kâğıtçı *is.* ❶(纸牌赌中的)骗子，赌棍 ❷骗子手

üç kâğıtçılık, -ğı *is.* 赌牌玩鬼；欺骗行为，欺骗手法

üçleme Ⅰ *is.* ❶ üçlemek 的动名词 ❷〈文〉三部曲，三部剧 ❸〈文〉三段式民歌 ❹〈宗〉三位一体(基督教的主要教义之一，该教称上帝只有一个，但包含圣父、圣子、圣灵三位) ❺〈植〉三叶草，车轴草 Ⅱ *s.* 3 个同样部分构成的；三股的，三重的，三联的；三次做成的：～ halat 三股缆绳

üçlemek (-*i*) ❶使达到 3 ❷分成 3 份(或 3 块) ❸折成 3 折，叠成 3 折 ❹出租土地收取三分之一的收成 ❺3 次犁地

üçleme yonca *is.* 〈植〉白三叶草，白车轴草(*Trifolium repens*)

Üçler *ç.öz.is.* 三圣(安拉、迦伯利和穆罕默德或穆罕默德、他的女儿法蒂玛和他的女婿阿里)

üçleşmek (*nsz*) 增到 3 倍，增加两倍

üçleştirmek, üşletmek (-*i*) 提到 3，使提高到 3，使升高到 3

üçleyin (插入语，用于列举)第 3，第 3 点，其三

üçlü Ⅰ *s.* ❶3 个同样部分组成的；三联的，三合的，三重的；3 次做成的：～ sefer tası 3 格叠成的手提饭盒 ～ priz 〈电〉三相插座 ❷来自 3 方面的；有 3 种形式的；3 方的，3 国的：～ devletler konferansı 3 国会议 ～ ittifak 3 国同盟 ～ kaidesi 〈数〉带一个未知数的方程式 ❸【转】由 3 人组成的 Ⅱ *is.* ❶3 点的纸牌：maçanın ～sü 黑桃 3 ❷〈乐〉三重奏(或唱)曲 ❸〈乐〉三重奏(或三重唱)演出小组

üçlük *s.* 由 3 个组成的，由 3 个构成的，3 个一起的，含有 3 个的

üç teker *is.* ❶(小孩)学步车 ❷三轮送货车

üçün 见 üçleyin

üçüncü *say.* 第 3：～ baskı 第 3 版 ～ kat 第 3 层 ～ sınıf 3 年级 ～ yıl 第 3 年 Okulumuz, atletizm yarışmasında üçüncü dereceyi aldı. 我们学校在田径赛中取得了第 3 名。Selma dört kardeşin üçüncüsüymüş. 赛尔马在 4 兄弟中排行第 3。Üçüncü bir şık daha aklıma geliyor. 我又想到第 3 种可能性。

üçüncül *s.* ❶〈化〉三元的，三代的，叔的 ❷〈医〉第三期的

üçüncülük, -ğü *is.* 第 3 名，第 3 位，排名第 3：Sınıfta üçüncülüğü kazandı. 他在年级里排名第 3。

üçüz *s. ve is.* ❶3 胞胎(的)，三生子(的)，一胎生的 3 个婴儿 ❷3 方面的，3 部分的

üçüzlü *s.* ❶3 胞胎的，生 3 胞胎的 ❷3 个同样部分构成的；三联的，三合的，三重的；3 倍的：～ bir başarı 3 倍的成就 ～ şamdan 3 头烛台

üdeba [üdeba:] (阿) *ç.is.* 作家们，作者们

üfleç, -ci *is.* 〈技〉鼓风机，吹风机，送风机

üflemek (*-e*, *-i*) ❶吹，口吹：Enseme doğru üfleme. 你不要对着我后脑勺吹风。Annem yaramı üfleyerek tentürdiyon sürdü. 我母亲吹着我的伤口给涂腆酒。O kadar cılız ki üflesen düşecek. 他弱不禁风。❷吹灭，吹熄：lâmbayı ～ 吹灭灯 Küçük kardeşim doğum günü pastasının mumlarını üfleyerek söndürdü. 我的小弟弟吹灭了生日蛋糕上的蜡烛。❸吹燃，吹旺：ateşi ～ 吹旺火 ❹吹奏管乐器，吹(号、喇叭等)：ney ～ 吹奈伊管 Boruya üfleyince dağlar, taşlar koyun, keçi kesilir. 他对着管子一吹，群山、岩石全都变成了绵羊和山羊。Semra, flütü üfleyerek çalıyor. 赛尔马在吹长笛。❺【转】叹气，呻吟，哼哼 ❻【俚】性交，交媾

üflemeli *s.* 吹奏的，管乐的：Flüt üflemeli bir çalgıdır. 长笛是一种吹奏乐器。

üflenmek (*nsz*) üflemek 的被动态

üful, -lü [üfu:l] (阿) *is.* ❶【旧】消失，不见；消逝(指星辰) ❷【转】死，死亡；灭亡

üfule (阿) *is.* (有机体的)功能，机能，官能

üfulevî *s.* (阿) 功能的，机能的，官能的

üfürmek (*-i*) ❶呼出，呼(气)，出(气)：Büyükbaba nargilesini çekip keyifle üfürüyor. 祖父怡然自得地抽波斯水烟，吐出一团团烟雾。❷(用嘴)吹，吹起，吹走，吹掉：Masanın üzerindeki tozları üfürdü. 他吹掉了桌面上的灰尘。Tüyü üfürerek uçurdum. 我把羽毛吹飞了起来。❸刮，吹：Kapının altından rüzgâr üfürüyor. 门底下透风。Bütün pencerelerden rüzgâr üfürüyor. 所有窗户都透风。❹吹奏：ney ～ 吹奈伊管

üfürtmek (*-i*, *-e*) üfürmek 的使动态

üfürük, -ğü *is.* ❶吹风 ❷咒语，符咒，念咒(指行巫术治病) ❸微微吹动，轻轻袭来

üfürükçü *is.* 巫医，念咒治病的医生

üfürükçülük, -ğü *is.* 巫医术；巫医职业

üfürülmek (*nsz*) üfürmek 的被动态

üfürüm *is.* 轻吹，微微吹动

üğendire(**k**) 见 üvendire

üğrüm *is.* 〈天〉章动

üğü *is.* 【方】枭，猫头鹰，夜猫子

üleş *is.* 股，股金，股份；份额，部分

üleşici *is.* 股东，入股者；参与者

üleşilmek (*nsz*) üleşmek 的被动态

üleşli *s.* 有股份的，参股的，入股的

üleşmek (*nsz*, *-le*) 分，分开；分发，分给；分享，同享；同…分开，区分：Bu torbadaki fındıkları üleşeceğiz. 我们将分享这袋子里的欧洲榛子。Çikolatayı kardeşimle hakça üleştik. 我同弟弟平分了巧克力糖。

üleştirilmek (*nsz*) üleştirmek 的被动态

üleştirim *is.* 分，分开，分成；分发，分给，发给；分配

üleştirimli *s.* 论功行赏的

üleştirme *is.* 分，分开；分发，分给 ◇～ **sıfatı** 〈语〉区分数词，如 otuzar kitap 各 30 本书 ikişer kalem 各两支笔

üleştirmek (*-i,-e*) 分给，分成；分成份发给：Annem aldığı şekerleri kardeşlerimle bana üleştirdi. 我母亲把她买的糖分给了我和我的弟弟们。

ülfet (阿) *is.* 【旧】❶习惯，习俗，习气，习性；向往，爱好 ❷来往，交际，联系 ❸友好，友谊，友情；亲近，亲密 ◇～ **etmek** ①养成习惯，习惯于，看惯；醉心于 ②与…来往，交往，交际；访问，拜访，探望

ülger *is.* ❶(水果上的)细毛 ❷绒毛，细毛，毛茸，绒头 ❸布的正面

ülke *is.* ❶国，国家：gelişmiş ～ler 发达国家 gelişmekte olan ～ler 发展中国家 hiçbir bloka dahil olmayan ～ler 不结盟国家 Ülkemize gelen turistlere yakın ilgi göstermeliyiz. 我们对到我国来的旅游者应表示亲善。❷地方，地区，地域：Muz, sıcak ülkelerde yetişen bir meyvedir. 香焦是生长在热带的水果。

Ülker *öz.is.* 〈天〉昴星团

ülkü *is.* ❶理想，目标：Ülküm başarılı ve yararlı bir yurttaş olmaktır. 我的理想就是要做一名有用的、富有成就的公民。❷思想，观念：～ kardeşi 志同道合者，思想、观点一致者 ❸非真实性，非实际存在

ülkücü Ⅰ *is.* ❶理想主义者 ❷唯心主义者，唯心论者 Ⅱ *s.* ❶理想主义的 ❷唯心主义的，唯心论的

ülkücülük, **-ğü** *is.* ❶理想主义 ❷〈哲〉唯心主义，唯心论 ❸〈文〉浪漫主义 ❹思想性：yüksek ～ 高度思想性

ülküdaş *is.* 信徒，拥护者，追随者，崇拜者，…思想的拥护者

ülküleştirmek (*-i*) 使理想化，美化

ülküleştirilmek (*nsz*) ülküleştirmek 的被动态

ülküsel *s.* ❶理想的；完美的，完善的，圆满的 ❷思想的

ülser (法) *is.* 〈医〉溃疡：～(in) açılması 溃疡穿孔 mide ～i 胃溃疡 oniki parmak bağırsağı ～i 十二指肠溃疡 yatma ～i 褥疮 ◇～ **açmak** 得溃疡病，患溃疡病

ültimatom (法) *is.* ❶最后通牒，哀的美敦书：(*-e*) ～ **vermek** 提出最后通牒 ❷最后决定，断然要求

ültra (复合词的第一部分)表示“极端”、“超”： ～ ses 超声波

ültramodern *s.* 非常现代化的；最新式的，尖端的

ültrason (法) *is.* 〈物〉超声(波)

ültrasonik *s.* 〈物〉超声的，超声波的；超音的： ～ hız 超音速 ～ uçak 超音速飞机

ültravıyole (法) Ⅰ *is.* 〈物〉紫外线 Ⅱ *s.* 〈物〉紫外的： ～ ışınları 紫外线

ülüfer 见 nilüfer

ülühiyet [ülü:hiyet] (阿) *is.* 【旧】神，神灵

ümanizm *is.* 人道主义

ümanist *is.* 人道主义者

ümanite *is.* 仁，仁爱，仁慈，博爱

ümera [ümera:] (阿) *ç.is.* ❶【旧】统治者，君主，国王；首长，长官；首领，头领；指挥官 ❷高级军官

ümit, -di [ümi:t] (波) *is.* 希望，期望，指望；期待：Hastahanede ilk günü ve ilk gecesi bu ümit ve intizar ile geçti. 他怀着这种希望度过了在医院里的第一天和第一夜。◇～ **bağlamak** 指望，期望 ～ **beslemek** 抱希望，怀希望 ～ **bırakmak** 给以希望，激起…的希望 ～ **dışında** 没有希望的，无指望的 ～ **dünyası** 要充满希望，要期待奇迹出现 ～ **etmek** 希望，期望，期待：Ümit etmediğimiz şey başımıza geldi. 我们发生了始料不及的事。～ **kapısı** 寄以希望的地方(或事态)：Hiçbir çıkar yol görmez, hiçbir ümit kapısı bulmaz, her zaman şikâyetlerinden bahseder. 他总是抱怨看不到任何出路，找不到任何希望。～ **kırıcı** 令人失望的，使人失去希望的 ～ **serpmek** 使人感到有希望：Delikanlının gönlüne bir ümit serptikten sonra çekildi gitti. 他向年轻人心中播洒了希望之后就离开了。～ **uyanmak** 出

现希望，产生希望 **～ verici** 给以希望的，有希望的：～ verici başarılar 给以希望的成就 (*-e*) **～ vermek** 给以希望，使相信能如所愿 **～e düşmek** (或 **kapılmak**) 希望，期望；想望；幻想：Eğer bizi matiz edip te keşe boğmak istiyor isen ümüde düşme. 你甭指望把我们灌醉，再骗我们。**～i kırılmak** 希望破灭：Ümitleri kırıldı. 他的希望都破灭了。**～i sönmek** 失望，希望破灭 **～i suya düşmek** 希望破灭，希望落空 (*-den*) **～ini kesmek** ①不再指望：Bu çapkından ümidini kesmedikçe Marmara çırası gibi yanacaktır. 她要是对那个浪荡公子抱有希望，她会苦不堪言。②使失去希望，使失望：Üstleri yosunlu, içleri böcekli bu durgun, kokak sular insandaki içmek isteğini kesiyor. 这片死水散发着臭气，水面漂浮着水藻，水里生着虫子，打消了人们喝水的念头。**～le yaşamak** 有希望地生活 **◆Ümitle geçinen açlıkla ölür**. (或 **Ümitle kanaat eden açlıktan ölür.**) 人坐着靠希望生活是要饿死的。

ümitbahş (波) *s.* 很有希望的，大有前途的

Ümit burnu *öz.is.* 好望角(非洲)

ümitlendirmek (*-i*) ümitlenmek 的使动态

ümitleniş *is.* 希望，盼望，期望

ümitlenmek (*nsz*) 希望，盼望，期待；指望

ümitli *s.* 充满希望的，抱有希望的，有希望的

ümitsiz *s.* ❶无望的，没有希望的，失去希望的 ❷没有希望的，没有出路的，走投无路的：～ bir hâlde 处于绝望状态 ～ bir hasta 没有希望的病人

ümitsizlik, -ği *is.* 无望，绝望，失望：Kendini ümitsizliğe kaptırdı. 他陷入绝望之中。

ümmet *is.* (阿) (宗教的)团体，协会；同教者，教友：～i İsa 基督教徒，耶稣教徒 ～i Muhammet 或 Muhammet ～(ler)i 穆斯林，伊斯兰教徒

ümmetçi *s.* ve *is.* 狂热的穆斯林信徒

ümmetçilik, -ği *is.* 伊斯兰狂热派

ümmî [ümmi:] (阿) *s.* 【旧】不识字的；无知(识)的，不学无术的，外行的

ümmîlik, -ği *is.* 文盲，不识字；无知，不学无术，愚昧

ümran (阿) *is.* 【旧】繁荣，昌盛，兴隆，兴旺；设备完善，设备齐全

ün *is.* ❶声音，声响 ❷名声，名望，声望，声誉：dünyaca ～e kavuşmak 达到世界知名，闻名世界 ◇**～ almak** (或 **salmak, kazanmak, yapmak**) 出了名，获得名望，得到荣誉，成为知名的：dünya çapında ～ kazanmak 获得世界声誉 (*-in*) **～ü cihanı kaplamak** 名扬世界，名扬四海，天下闻名：Ünü cihanı kapladı. 他天下闻名。(*-in*) **～ü dünyaya yayılmak** 名扬世界，名扬四海：Büyük yazarın ünü tüm dünyaya yayıldı. 大作家名扬全世界。(*-in*) **～ü dünyayı tutmak** 名扬世界，名扬四海，天下闻名：Onun ünü dünyayı tutmuştur. 他名扬四海。**◆Ün lâzım değil un lâzım.** 需要的不是荣誉，而是面包。

üniforma [ünifo'rma] (法) *is.* 制服，礼服：askerî ～ 军服 büyük (或 resmî) ～ 〈军〉礼服 okul ～sı 校服 Deniz subayı olan dayım beyaz bir üniforma giyiyor. 我的叔叔是海军军官，他穿一身白色军服。

üniformalı *is.* ve *s.* 穿制服的(人)，穿军装的(人)：～ kapıcı 穿制服的看门人

ünik (法) *s.* 惟一的，只有一个的，独一无二的

ünite (法) *is.* ❶团结一致 ❷单元；单位 ❸〈军〉单位；部队，兵团(泛指大部队)

üniversal (法) *s.* ❶普遍的，一般的 ❷全世界的，世界的，国防的：Üniversal Posta Birliği 万国邮政联盟 ❸通用的，万能的，万用的：～ takım tezgahı 万能机床

üniversite (法) *is.* ❶(综合性)大学：～ gençliği 大学青年 ～ mezunu 大学毕业生 ～ öğrenim ve eğitim 大学教育和培养 ～ kış oyunları 冬季国际大学生运动会 Ankara ～si 安卡拉大学 İstanbul ～si 伊斯坦布尔大学 Ortadoğu Teknik ～si 中东技术大学 Halk ～si 人民大学 Beijing ～si 北京大学 Ablam İstanbul Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi'nde okuyor. 我姐姐在伊斯坦布尔大学文学院学习。❷【俚】娱乐场所；青楼，妓院

üniversitelerarası *s.* 校际的，大学之间的，(几个)高等学校之间的

üniversiteli *is.* 大学生

ünlem *is.* ❶〈语〉感叹词：～ cümlesi 感叹句 ～ işareti 感叹号 Ah, oh, eyvah, tüh gibi sözcükler birer ünlemdir. 像啊，嗬，哎哟，哎呀，啊呀，哑，啐都是感叹词。❷【方】呼唤，呼叫，叫，喊

ünlemek (*-e*) 【俗】(大声)呼唤，呼叫，呼喊；大声通告，大声通知：Kardeşine ünle de gelsin. 你叫你弟弟一声，让他来一下。Ahmet, babana ünle de buraya gelsin. 艾哈迈德，喊你爸爸一声，让他到这里来。Recep çavuş diye tekrar ünledi. 他又喊了一声："雷杰普中士。"

ünlenmek (*nsz*) ❶ ünlemek 的被动态 ❷成名，知名

ünletmek (*-i*) ünlemek 的使动形式

ünlü Ⅰ *s.* 著名，知名的，有名的，出名的，尽人皆知的；驰名的，公认的：～ bir sinir doktoru 有名的神经病医生，有名的神经病学家 Yunus Emre tüm dün-yada tanınan ünlü bir ozandır. 尤努斯·埃姆莱是一位闻名世界的诗人。Ⅱ *is.* 〈语〉元音：～ uyumu 〈语〉元音和谐 Türkçe'de sekiz ünlü vardır: a, e, ı, i, o, ö, u, ü. 土耳其语中有 a, e, ı, i, o, ö, u, ü 八个元音。

ünlüleşme *is.* 〈语〉元音化

ünnap (阿) *is.* 〈植〉❶枣树(*Zizyphus jujuba*) ❷枣

ünsiyet (阿) *is.* 【旧】❶友谊，友好，友情，交情；熟识 ❷习惯(性)，习气，习性；依恋(心)，眷恋；怀念，向往 ◇(*-le*) **～ etmek** ①同…亲近起来，同…关系密切起来 ②习惯于，养成…习惯

ünsüz Ⅰ *s.* 不知名的，不出名的：Bu kitabı ünsüz bir yazar yazmış. 这本书是一位不知名作家写的。Ⅱ *is.* 〈语〉辅音：sert ～ler 清辅音 yumuşak ～ler 浊辅音 ～ uyumu 〈语〉辅音和谐 Türkçe'de 21 ünsüz vardır. 土耳其语中有 21 个辅音字母。

ünvan 见 unvan

üranografi *is.* 〈天〉星图学

ürat (法) *is.* 〈化〉尿盐酸

ürbanizm (法) *is.* ❶都市主义 ❷〈文〉大都市主义(资产阶级文学艺术中描绘和歌颂都市的流派)

Ürdün *öz.is.* 约旦(亚洲)：Ürdün Haşimi Krallığı 约旦哈希姆王国

Ürdün nehri *öz.is.* 约旦河(亚洲)

Ürdünlü [ü'rdünlü] *öz.is.* ve *s.* 约旦人(的)

üre (法) *is.* 〈化〉脲，尿素

ürem *is.* ❶利息，利钱：düz ～ 单利 bileşik ～ 复利 ❷增多，增加

üremek (*nsz*) ❶生殖，繁殖，繁殖起来，滋生起来：Altı, yedi ay içinde küçük sürü üredi. 六、七个月时间就繁殖成一小群。Kuşlar ve balıklar yumurtayla ürerler. 鸟和鱼都用卵繁殖 ❷【转】增加，增大，增多；扩大起来，增长起来：Yün kalın olduğu için örgü çabuk ürüyor. 由于毛线粗，织物织得很快。❸由…构成(指词)

üremi(法) *is.* 〈医〉尿毒症

üren *is.* 后裔，后辈，子孙；世系；家族；代，辈

üreteç, -ci *is.* 〈理〉发电机；电池(组)：elektrik ～i 发电机

üretici Ⅰ *is.* 生产者，制造者：Dış satın yapılmadığı için bu yıl sebze üreticisi zarar gördü. 今年由于没有出口蔬菜，生产者蒙受了损失。Ⅱ *s.* 生产的：～ güçler 生产力 ～ alan 生产部门 ～ olmayan alan 非生产部门 petrol ～si ülkeler 石油生产国

üreticilik, -ği *is.* 生产工作，生产经营工作；生产部门，…业

üretilmek (*nsz*) üretmek 的被动态形式

üretim *is.* ❶生产，制造；出产：～ araçları 生产资料 ～ araçları milkiyeti 生产资料所有制 ～ biçimi 生产方式 ～ güçleri 生产力 ～ilişkileri 生产关系 ～de ihtisaslaşma 生产的专业化 sosyal ～ 社会生产 süresiz ～ 再生产 Yaşamak için üretim, üretim için bilgi, bilgi

için eğitim gereklidir. 为了生存需要生产，为了生产需要知识，为了知识需要教育。❷产品，生产品；成品：kimya sanayi ～ 化工产品 tarım ～i 农产品 ◇～ **organı** 〈生〉性器官，生殖器

üretim evi *is.* 工厂，制造厂

üretimlik, -ği *is.* 工厂，制造厂

üretimsel *s.* 生产的；有关生产的，同生产有关的

üretiş *is.* 生产，制造，制作

üretken *s.* 大量生产的，大量制造的

üretkenlik, -ği *is.* 生产能力，生产率，生产效率；产量

üretmek (*-i*) ❶繁殖，增殖，繁育；栽培，培殖：tavuk ～ 繁殖鸡 tavşan ～ 繁殖兔子 bir çiçek ～ 培殖一种花 Amcam çiftliğinde kümes hayvanları üretiyor. 我的叔叔在他的农场里繁育家禽。❷开采，采掘：kömür ～ 开采煤炭 petrol üreten ülkeler 石油生产国 Petrol üretmek için geniş ölçüde sondaj çalışmaları başladı. 为了开采石油，大规模的钻探工作开始了。❸生产，制造：çimento ～ 生产水泥 pamuk ～ 生产棉花 traktör ～ 制造拖拉机

üretmen *is.* 生产者，制造者

üreyiş *is.* 生产，制造，制做

ürik asit (法) *is.* 〈化〉尿酸($C_5H_4N_4O_3$)

ürkek, -ği *s.* ❶胆小的，胆怯的，畏惧的，怯懦的：Tavşan ürkek bir hayvandır. 兔子是一种胆小的动物。❷羞怯的，羞涩的，腼腆的 ◇～ **adam** ①胆小的人，懦夫，怯懦者；怕死鬼，胆小鬼 ②羞怯的人，腼腆的人

ürkekçe [ürke'kçe] *s. ve zf.* ❶较胆小的，较胆怯的 ❷较羞怯的，较腼腆的

ürkekleşmek (*nsz*) 害怕起来，胆小起来

ürkeklik, -ği *is.* ❶胆小，胆怯，畏惧；恐惧，害怕 ❷羞怯，羞涩，腼腆

ürkmek, -er (*nsz*) ❶怕，害怕，恐惧，畏惧；胆战心惊，吓呆，(吓得)打哆嗦：At, yılanı görünce ürktü. 马一见到蛇就害怕了。Ondan ürkme! 不要怕他。Otomobille karşılaşınca, at ürktü. 马一见汽车就惊了。❷躲开，避开，逃避；怕见生人，见着…就躲开：Altan, babasının kızgın görünüşünden ürktü. 阿尔坦见到他父亲暴怒的样子就躲开了。Demin trenin gürültüsünden ürküp havalanan güvercinler şimdi birer ikişer perona konuyorlardı. 刚才被火车声惊飞的鸽子又三三两两地落到了站台上。❸不结果(实)：Şeftaliler bu yıl ürkmüş. 桃树今年没挂果。

ürkü *is.* 恐惧，畏惧，害怕；惊恐，惊骇，惊吓；吃惊，惊慌

ürkünç, -cü *s.* 可怕的，可怖的，吓人的，令人厌恶的，令人反感的 ◇～ **bulmak** 认为是可怕的

ürküntü *is.* 恐惧，畏惧，害怕；惊恐，惊骇，惊吓；吃惊，惊慌：Işıltılı gözlerinde en ufak bir ürküntü yoktu. 在他的明亮的眼睛里没有丝毫的恐惧。Yanıma oturunca doğrusu içime bir ürküntü geldi. 说实话，他一坐到我身旁，我心里就害怕。◇～ **vermek** 吓唬，恐吓，使害怕，引起恐怖

ürküntülü *s.* 可怕的，可怖的，骇人的；恐怖的，令人生畏的，使人害怕的：～ hisler 可怕的感觉

ürkürük, -ğü Ⅰ *s.* 怕见人的，羞涩的，腼腆的 Ⅱ *is.* 孤僻的人，羞怯的人，喜欢孤独的人

ürküsüz *s.* 不可怕的，不令人生畏的，不令人恐惧的，不使人害怕的

ürküş *is.* 害怕，恐惧；惊恐，惊慌

ürkütmek (*-i*) ❶恐吓，吓唬，使害怕，使惊恐；引起恐怖；惊起，惊动，惊扰，使畏惧，使战栗：Avcı, elinde ipi silkeleyerek hafif, sanki balıklarını ürkütmek is temiyormuş gibi yavaş yavaş ağını çekiyordu. 渔夫抖动手中的绳子，就像怕吓跑鱼似的慢慢地收网。Bu kadar büyük bir adamın huzuruna çıkmak ihtimali bile beni ürkütüyordu. 能有机会得到如此很重要人物的接见真使我诚惶诚恐。❷修剪(树木) ◇**ürkütmeden sayılmaz** 成千上万的，数不胜数的

ürolog (法) *is.* 〈医〉泌尿科专家，泌尿科医师

ürpek *s.* 【口】内心激动的，忐忑不安的；害怕的，战战兢兢的

üroloji (法) *is.* 〈医〉泌尿学

ürperiş *is.* ❶(毛发)竖立，直竖起来，扎煞起来 ❷毛骨悚然

ürpermek (*nsz*) ❶(毛、发等)竖起来，直立起来，毛发竦然：Görünce tüyleri ürperir, şeytanı görmüş gibi kızar. 他一见就气得毛骨悚然，像见了魔鬼似的。Tüylerim ürperdi. 我毛骨悚然。❷起鸡皮疙瘩，打寒颤，冷得打颤：Akşam serinliğinde vücudu hafifçe ürpererek ayağa kalktı. 晚凉使他冷得有点发抖，就站了起来。❸(植物)发芽 ❹怕，害怕：Gecenin durgun saatlerinde top sesleri ile ürperiyordu İstanbul. 伊斯坦布尔在夜深人静之时害怕隆隆炮声。

ürperti *is.* ❶恐怖，恐惧，惊惧，惊骇 ❷震颤，打战，颤抖，战栗

ürpertici *s.* 引起恐惧的，引起恐怖的：tüyler(i) ～ 令人发指的，非常吓人的，令人毛骨悚然的

ürpertili *s.* 颤抖的；颤动的；震颤的：Gözleri pırıl pırıl, sesi ürpertili. 他的眼睛明亮，声音颤抖。

ürpertmek (*-i*) ürpermek 的使动态 tüyleri ～ 使非常害怕，吓呆

ürtiker *is.* (法) 〈医〉荨麻疹

ürüme *is.* ürümek 的动名词 ◆**Ürümesini bilmeyen it sürüye kurt getirir.** 不会叫唤的狗把狼引进羊群，口无遮拦的人容易得罪他人。

ürümek (*nsz*) (狗)吠，吠叫：İt ürür, kervan geçer. 【成】狗吠之声阻止不了驼队前进，对无稽的责难可以置之不理。Komşu iti komşuya ürümez. 【成】兔子不吃窝边草。◆**Ürüyen köpek ısırmaz** (或 **kapmaz**). 会叫的狗不咬人。

ürün *is.* ❶产品，生产品：deniz ～leri 海产品 endüstri ～leri 工业产品 petrol ～leri 石油产品 tarım ～leri 农产品 ～ fazlası 〈经〉过剩的产品 Midye deniz ürünüdür. 贻贝是海产品。❷成果，作品，著作：bilimsel ～ 科学著作 çalışmalarımızın ～leri 我们的劳动成果 sanat ～ü 艺术品 bol ～ veren bir sanatçı 多产的艺术家 ❸收成，收获：üzüm ～ü 葡萄的收成 ◇～ **alma** 收获

ürüşmek (*nsz*) 一起吠叫，都吠叫起来

üryan [ürya:n] (阿) *s.* 【旧】光着的，裸露的，赤裸的；光秃的；不毛的(不长植物或植物稀少的)

üryanî [ürya:ni] (阿) *is.* 一种薄皮的李子

üs üst 的缩写形式，用于表示"更高一级"的复合词中

üs[1] *is.* 〈数〉(一个数的自乘)方，幂；指数

üs[2]**, -ssü** (阿) *is.* ❶【旧】基础 ❷招待所，服务站 ❸〈军〉基地；根据地：～sü bahri 海军基地，军港 ana (或 esas) ～ 主要基地 askerî ～ 军事基地 deniz ～sü 海军基地 donanma ～sü 海军基地 feza ～sü 宇宙火箭发射场，航天器发射场 fırlatma (或 füze) ～sü 发射场；火箭基地 hareket ～sü 作战基地 hava kuvvetleri ～sü 空军基地 sahil ～sü 海岸基地 ◇～**ler kurmak** 建造基地

üsalize 见 üst alize

üsbitken 见 üst bitken

üsçavuş 见 üstçavuş

üsçene 见 üst çene

üsderi 见 üst deri

üsderialtı, -nı *is.* 〈解〉皮下脂肪组织

üsdudak 见 üst dudak

üsera [üsera:] (阿) *ç.is.* 俘虏、战俘；奴隶：～ kampı (或 karargahı) 战俘营 ～yı zenciye ticareti 【口】买卖黑奴

üsküf (希) *is.* 〈史〉❶(耶内恰尔军军官戴的)带有帽缨的编织帽 ❷(戴在隼、鹰头上的)小球

Üsküp *öz.is.* 斯科普里(马其顿)

üsküre *is.* 【俗】(土或金属制的)盆、碗、盘

üslenmek (*-e*) 以…为基地；进驻，部署，驻扎：Hava kuvvetleri bu kentte üslendi. 空军驻扎在这座城市里。

üslûp, -bu [üslû:p] (阿)is. ❶风格，式样，形式：gotik ～ 哥特式的风格 klasik ～ 古典风格 yazarın ～u 作家的风格 ❷方式，方法；作风，派头 ❸文体，体裁

üslûpbilim *is.* ❶〈文〉风格学，文体学 ❷〈语〉修辞学

üslûpçu *s. ve is.* ❶文体家；文笔优美的作家；善于辞章的作家，修辞大师

üslûpçuluk, -ğu *is.* 〈文〉文笔的过于雕琢

üslûplaştırmak (*-i*) 使具有(某种)风格，使具有(某种)体裁；模拟，摹仿

üslûplu *s.* 有风格的

üslûpsuz *s.* 无风格的，没有风格的

üsmut *is.* 无限幸福，极乐，怡然自得

üssubay 见 üstsubay

üst Ⅰ *is.* ❶上部，上头，上端，上面，上边；顶，巅，峰；尖，梢；顶部，最上一层：Evin ～ü 房顶 masanın ～ü 桌子上面 yerin ～ü 地上 ❷上面，面，表面，外面：masanın ～ü toz içinde 桌面上一层灰 toprağın (或 yerin) ～ü 地面 Sırt üstü yatırınız. 让他仰面躺着。❸衣服，服装：～ fırçası 衣服刷 Çocuk üstünü kirletti. 孩子把身上弄脏了。❹外表，外貌，样子；状态 ❺上级，上司，首长 ❻找头，找钱，找回的钱；剩余，多余，余额：paranın ～ü 找头，找钱 Bakkal paranın üstünü verdi. 小店老板找了钱。❼身体，肉体 Ⅱ *s.* ❶上面的，上边的，上头的；上层的：～ eşik (门窗的)边梁，拱 ～ yapılı yollar 铺好的路 Kadınların beni böyle göz hapsine almaları yüzünden üst düğmenlerimi gevşetmiyordum. 由于妇女们的严密监视，我就连上衣的扣子都不能解开。Biraz sonra aşağıda gördüğümüz dik ve sivri bir binanın üst katında çay içmeğe gideceğiz. 过一会儿，我们到在下面见到的那栋尖顶大厦的楼上喝茶去。❷下面的，下一个的；后面的，后边的；另一面的，另一边的；最靠前的，最前面的 ❸(军衔、职务)高的，上级的：～ komutanlar 上级指挥官 ～ makam 上级(机关) ～ rütbedekiler 军衔高的人 ❹表示“超”，“超级”，“超越”，如：insan ～ü 超人的，非一般人力所及的 ses ～ü sürat 超音速 ❺和表示时间的词连用，表示“快到…时候”或“在…之前”，如：akşam ～ü 傍晚 bayram ～ü 节日前夕 yemek ～ü 饭前，快吃饭的时候 ◇～(**ü**) **baş**(**ı**) 衣服，服装：Üstü başı battı. 他的衣服脏了。Mendilimle üstümü başımı sildim. 我用我的手绢擦衣服。Üstünü başını biraz korusaydın bu kadar kirlenmezdi. 你如果爱惜点你的衣服，也不会弄得这么脏。～ **baş aramak** 四处寻找 ～ **başa geçmek** 占据最显要位子，占据最重要位子，爬上高位 (*-in*) ～ **başı** (某地的)前面部分，前头：köyün ～ başındaki pınar 村头的泉 ～ **başı kalmamış** 穿得破破烂烂的，穿得很破旧的 ～ **çıkmak** (或 **gelmek**) 战胜，获胜；占上风；超过，胜过 ～ **perdeden atmak** 逞威风，逞强斗狠 ～ **perdeden başlamak** 破口大骂，辱骂，谩骂，说脏话，口出污言秽语，说坏话，骂大街 ～ **perdeden konuşmak** ①大声说话 ②得意，自豪，骄傲，自夸 ～ **taraf** ①(…的)上面部分 ②(文章、小说等的)首章；开篇；上部；起点，开始，开端 ③剩余部分：Borcumun üst tarafını gelecek ay veririm. 剩余的债务我将在下个月奉还。～ **tetiğe kurulu çifte horozu gibi kabarmak** 得意忘形 ～ ～**e** ①不停的，不断的，一个接一个的，接二连三的：Pazartesi günleri üst üste iki dersi olduğundan salıları turşuya dönüyordu. 由于每星期一他连着有两门课，星期二总是无精打采。Üst üste felâketler beni mahvetti. 接二连三的不幸击垮了我。②一个摞一个地(放)：Bir gün üst üste yığılmış paketleri göstererek Buyurun dediler, hepsi hazır. 有一次，他们指着一摞文件包说：“请，一切都准备好了。”③很挤，挤得慌 ～ **vurmak** ①增加，添加，补加(多指价格、钱数) ②加上，添上；增补 ～ **yanında** ①附近：Evimiz eczanenin üst yanındadır. 我们的房子在药店附近。Ben onu Şehzade Camii'nin üst yanında, eski ahşap bir evde tanıdım. 我在谢赫扎戴清真寺附近的一所旧木房里认识了他。②在上方，在上流，在上游，在源头：pınarın ～ yanında 在泉水的上游 ～**e** 往上，向上 (*-i*) ～**e almak** ①往上放，放在上面 ②应承，大包大揽 ～**e**

çıkarmak ①认为是正当的(正确的、对的)，替人辩护 ②过分赞扬，过分颂扬，评价过高 **～e çıkmak** 逃脱应得的惩罚，逍遥法外，嫁祸于人；竭尽全力证明自己清白，千方百计证明自己清白 **～e istemek** 想得到更多 **～e koymak** 增加，补充；加上，添上 **～(ün)e vermek** 增加，补充，添加：Eski arabaya üste verip yenisini almış. 他把旧车折价，又添了一些钱，买了一辆新车。**～e vurmak** 增加，补充，添加 **～te** 在上面，在上边，在上头 **～ten** ①从上面 ②表面地，肤浅地 **～ten** 肤浅地，一知半解地，略知毛发地 **～ten almak** 高傲地说，傲慢地说，妄自尊大地说，趾高气扬地说 **～ten bakmak** 瞧不起，蔑视 **～ü açık** ①上面敞开的；上身袒露的 ②不成体统的，有失体面的，有失大雅的；淫秽的，猥亵的 (*-in*) **～ü başı dökülmek** 身上穿得很破旧，衣衫褴褛：Çocuğun üstü başı dökülüyordu. 那孩子衣衫褴褛。**～ü kapalı** ①有篷的，有顶的，有盖的：～ü kapalı geniş hangar 有顶的大车库 ②含糊不清的，暗示的，含蓄的；悄悄地：Üstü kapalı bir şeyler anlattı, ama anlamadım. 他遮遮掩掩地说了一些什么，但我没有明白。Üstü kapalı sözlerle onu epeyce iğneledi. 他一番阴阳怪气的话深深地刺伤了她。**～ü kapalı söylemek** (或 **konuşmak**) 暗示地说，遮遮掩掩地说，悄悄地说 **～ü örtülü** ①有篷的，有顶的，有盖的 ②含糊不清的，暗示的，含蓄的；悄悄地 **～ü örtülü kelimelerle** 含糊其词地 **～ü pek kirli** 穿得很脏的，穿着很脏的衣服的 **～ünde** ①在…之上，在…上方，在…上空：Ankara'nın ～ünde 在安卡拉上空 kâğıt ～ünde 在纸上 Kumların üstünde birkaç perende attım. 我在沙滩上面翻了几个筋斗。Üstünde yeşil yün caketi var. 她身穿一件绿色的毛料上衣。②随身携带：Üstümde para yok. 我身上没带钱。(*-in*) **～ünde durmak** 重视，感兴趣，把注意力集中于：Daha doğrusu üstünde durmuyorum bu konuların. 说实在的，对这些问题我不感兴趣。(*-in*) **～ünde kalmak** ①(拍卖时)被拍得，(招标时)被招得：O tablo Ahmet beyin üstünde on bin dolara kalmıştı. 那幅画被艾哈迈德先生以一万美元拍得。②受指责，遭责难，受批评；被冤枉：Suç onun üstünde kaldı. 错误被归咎与他。**～ündekileri atmak** (或 **çıkarmak**) 扒光衣服 (*-i*) **～ünden atmak** 躲避，避开，逃避，摆脱，逃脱，推脱责任 **～ünden dökülmek** (或 **düşmek**) ①不合适，不相宜，(衣服)不合体，不合身 ②显示，显出，表露，表明：Okumuşluğu üstünden dökülüyordu. 从他的外表就看出他是个学者。(*-in*) **～ünden geçmek** ①过了相当长的一段时间 ②强奸 **～ünden gözünü ayırmamak** 注意，注视 Soframızın bir eksiği olmaması için gözünü üstümüzden ayırmayan gazino sahibi koşuyor. 娱乐场老板注视着我们的餐桌，跑来来跑去，看我们餐桌还缺点儿什么。**～ünden (şu kadar) zaman geçmek** 自那时起(多少)时光流逝 Üstünden şu kadar zaman geçti. 自那时起多少时光流逝了啊！**～üne** ①在…以后，随在…之后：çay ～üne çay içmek 一杯接着一杯地喝茶 sigara ～üne sigara içmek 一根接着一根地抽烟 telgraf ～üne telgraf 一份接着一份电报 Evimize gelişinin üstüne bir yıl devrildi. 他到我们家已有一年了。Hüseyin üstüne evlenmem. 除了侯赛因我就不嫁。Kemal'in sahnede görünmesi üstüne alkışlar bir tuhaf şeklini alıyor. 凯马尔在台上一出现就响起暴风雨般的掌声。②有关，就，对，对于：bir şey ～üne bilgi vermek 提供有关…的信息 ③往(向)…上(面)，到(往)…去，在…上面，在…之上，在…上头：masa ～üne 向桌上 Yatağın ～üne oturmak 坐在床上 Vakit kazanmak için onun üstüne ateş açtık. 为了赢得时间我们向他开了枪。(*-i*) **～üne almak** ①应承，大包大揽：Ben sahnenin düzenlenmesi işini üstüme alıyorum. 我要揽下布置舞台的活儿。Biletleri almayı Ayşe üstüne alınca münakaşa kesildi. 阿伊赛答应她去买票，这一下大伙儿谁也不吵了。Şu işi üstüne al. 这件事情你就应承了吧！②因为多疑而生气：Ahmet Bey bu sözleri hiç üstüne almadı. 对这番话，艾哈迈德先生一点儿也没有生气。(*-i*, *-in*) **～üne atmak** 嫁祸于人，委过于人：Camı, kendisi yumruğuyla kırdı; suçu Ali'nin üstüne attı. 玻璃是他自己一拳打碎的，可是他却嫁祸于阿里。**～üne basmak** ①猜出，猜中，识破；预料到，推测出：Ne iyi üstüne bastınız. 您猜得真准。②正中要害，一针见血 (*-in*) **～üne başına etmek** 【粗】骂娘，用粗野话骂人 ②把(自己的)衣服弄脏，把(自己的)衣服弄得污秽不堪，把粪便拉到衣服上 (*-in*) **～üne bir bardak (soğuk) su içmek** 失去一切希望，毫无希望(收回欠债等)；死心：Adam arabayı alıp gitti; sen üstüne bir bardak su iç. 那个人已经把车买走了，你就死了那条心吧！Bunun üstüne soğuk su iç! 你就死了这条心吧！**～üne bir iki güneş doğmak** 【俗】过了不久：Üstüne bir iki güneş doğdu. 过了几天。(*-i*) **～üne çevirmek** ①把财产契据写在自

己的名下 ②给收养的义子(义女)报户口，给收养的孩子上户口 (*-in*) **～üne düşmek** 急忙动手做，急切贪婪地干起(某事)；很感兴趣，关心 ②坚持，坚持要求；固执己见：Bu çocuğun üstüne düşme böyle. Azıcık kendi hâline bırak, sokağa çıksın, oynasın. 对这孩子你不要这样管得太多，要放开一些，让他到街上去玩玩儿！(*-in*) **～üne evlenmek** 重婚，又娶一个妻子 (*-in*) **～üne fenalık gelmek** 难受，不舒服；失去知觉：Bütün kan başıma çıktı, üstüme bir fenalık gelir gibiydi. 我所有的血都涌到了头上，好象喘不过气来。(*-i*) **～üne geçirmek** ①把财产契据写在自己的名下 ②给收养的义子(义女)报户口，给收养的孩子上户口 (*-in*) **～üne gelmek** ①(正当做…或说…时)赶巧碰上，遇见 ②(某种感觉或心绪)突然袭来，忽然涌上心头，油然而生 **～üne görmek** 〈生〉行经 (*-in*) **～üne gül koklamamak** 忠于，忠心不二，只爱一个女人 **～üne güneş doğmamak** 太阳不出就起床 (*-in*) **～üne kalmak** 困难落到肩上 O giderse bütün yük kızın üstüne kalacak. 他要是走了，所有的负担将落到姑娘的肩上。**～üne kapanmak** ①趴在上面：Ah anneciğim! diye, can çekişen ihtiyar kadının üstüne kapandıkça yüreğim parçalanıyordu. 她大喊一声"妈妈"，便扑倒在已处弥留之际的老太太身上，此情此景，我的心都要碎了。Masada duran mektubun görünmemesi için üstüne kapandı. 他趴到桌子上以免让别人看见放在上面的信。②【转】致力于，全心(做某事)：Tercüme etmeye hazırlandığı romanın üstüne kapandı. 他一门心思准备翻译那部小说。**～üne katmak** 加，添加 (*-in*) **～üne kırılmak** 吝惜，爱惜 **～üne koymak** 加上，添上；补加，增补 (*-i*) **～üne mal etmemek** ①不认为是自己的责任；不为…担心 ②同…毫无关系 **～üne olmamak** 没有更好的，没有超过的，没有能相比的 İngiliz gemisi üstüne gemi olmaz. 没有比英国船更好的船。(*-in*) **～üne oturmak** 攫取，据为己有，占有，恣意妄为地占有：Neden iki milyon liranın üstüne oturdun? 你为什么把 200 万里拉据为己有？Dudu Karı da nikahsız olduğundan, babadan kalına mallarımızın üstüne oturdu. 由于卡勒女士没有结婚，她便继承了父亲留给我们的全部财产。**～üne ölü toprağı serpilmiş gibi** 懒惰的；(样子)萎靡不振的，懒洋洋的；无神的，无精打采的 **～üne perde çekmek** 藏匿，隐藏，掩盖 (*-in*) **～üne sevmek** 同时爱两个人 (*-in*) **～üne pervane olmak** 吝惜，爱惜：Tam manasıyla ana işte böyle çocuklarının üstüne pervane olur, onların etrafında dolaşıp durur, nihayet yavruları için kendisini feda eder. 母亲基本上都是这样关爱自己的孩子，围着他们团团转，最后为了自己的孩子牺牲了自己。(*-in*) **～üne titremek** 爱护，呵护 (*-in*) **～üne toz kondurmamak** 不认为有缺陷，不认为有不足之处，辩白：Ayşe, kardeşini üstüne toz kondurmıyor. 阿伊赛正在为她的弟弟辩白。**～üne tuz biber ekmek** 雪上加霜：Bana üç bin dolar borçlu olması da tuz biber ekmişti bunun üzerüne. 如果我再欠上 3000 美元，那可真是雪上加霜。Bu kara haber hastalığının üzerine tuz biber ekti. 这个噩耗，对于他的病来说可是雪上加霜。(*-in*) **～üne uğramak** 猛扑，扑向，扑去 (*-in*) **～üne ～üne gitmek** 不害怕，不畏惧，毫不畏惧地从事冒风险的事 (*-in*) **～üne varmak** ①施加压力，逼迫：Neyse, artık pek üstüne varmadık. 好吧，我们已不怎么逼他了。Canım o kadar üstüne varma, kendi hâline bırak. 宝贝！你别这么逼他，由他去吧！②攻击，袭击 ③同有妇之夫的人结婚 **～üne vazife olmamak** (或 **değil**) 没有责任，无关 Hiç de değil, üstümüze vazife olmayan şeylere ne karışalım? 什么事也没有，我们怎么干预与我们无关的事情？(*-in*) **～üne yaşamak** 比…活得久，活得比…长久 (*-in*) **～üne yatmak** 攫取，据为己有，占有，恣意妄为地占有 **～üne yıkmak** ①把自己应负责的重担推到别人身上：Bu davayı hocanın üstüne yıkmış. 他把这事推到了老师身上。②委过于人，嫁祸于人 (*-i*) **～üne yormak** 把帐算在自己头上，承认 (*-in*) **～üne yürümek** 恐吓，吓唬：Sen benim üstüme yürümeye kalkıyorsun öyle mi, ben bunun hesabını pek yakında senden sorarım. 你胆敢这样恐吓我？我很快就会找你算这笔帐！(*-in*) **～ünü açmak** 把表面磨光，把表面擦亮，打磨表面 **～ünü başını yolmak** 【转】异常难过，十分烦恼(沮丧) (*-in*) **～ünü çamur etmek** 弄得满身是泥：Çocuk üstünü çamur etti. 这孩子把自己弄得满身是泥。(*-in*) **～ünü değiştirmek** 换衣服 **～ünü görmek** 〈生〉行经 (*-in*) **～ünü kirletmek** ①尿床，在床上拉屎(多指吃奶的婴儿) ②弄脏：Üstünü kirletme. 不要弄脏你的衣服。◆**Üstüm(üz)den ırak.** ①让他离我们远点儿！②真主保佑，千万不要，千万可别。**Üstüme iyilik sağlık.** ①真主保佑！②有这样的事吗？不可思议！可别这样：Sus kız! O nasıl lâf öyle! Bu yaşta ebe lâfı ediyor. Üstüme iyilik sağlık. 姑娘，别说了！话怎么能那么说呢？

你才多大点儿？老娘们才那么说话。可别这样！③别烦我！别碰我！别伤害我！离我远点儿：Aaa! Üstüme iyilik sağlık, gidemem ben. 哎呀呀！别烦我！我是不会去的！**Üstüme varma!** ①不要碰我！别打扰我！②不要挤我！③请让我安静！**Üstünüze afiyet** (或 **sağlık, şifalar**)**!** 祝您早日康复！

üste *is.* ①外加的东西，补加物 ◇～ **vermek** 另外给，外带，外加 ～ **vurmak** ①提高价格 ②添，加，补 ～**sinden gelmek** 【俗】战胜，获胜，克服；顺利地完成，成功地完成，圆满地完成；能胜任，能担负

üstecilik, -ği *is.* 【俗】见 üstelik

üsteğmen [ü'steğmen] 〈军〉中尉

üsteğmenlik, -ği *is.* 中尉军衔

üstel *s.* 〈数〉有指数的，有幂数的

üstelemek (*nsz*) 坚持，坚决要求：Gelmesi için fazla üstelemedin. 我不能过于坚持让他来。②反复，重复，复发，重新发生，重新出现：Mide ağrıları üsteledi. 胃痛又犯了。Soğuk havaya çıkınca öksürüğüm üsteledi. 我一吸冷空气，就咳嗽。Sıtması üstelendi. 他的寒热病又发了。③重新开始，重复，重说，重复要求；恢复(原样) ④添上，加上，补加，增补

üstelik, -ği Ⅰ *is.* 外加的东西，补加物，额外加的东西，添加的东西 Ⅱ *zf.* 另外，此外，而且，除此以外；外加，外带，附加：Bugün buraya kılıksız, üstelik de bir karış sakalla geldi. 他今天来的时候衣冠不整而且胡子老长。Üstelik bu sene dimağımda büyük bir yorgunluk duyuyorum. 此外，今年我感到精神上累得很。Yedirdi, içindi, üstelik para da verdi. 他招待了吃，招待了喝，另外，还给了钱。◇～ **almak** 外加：Saatimi bu kalemle değiştirdim, bin lira da üstelik aldım. 我用我的表换了这支笔，又补给我一千里拉。

üstenci *is.* 包工人，包工头；承包人，承包者，承包单位

üstencilik, -ği *is.* 承包工作，承包业

üstenmek (*-i*) 承担，负担，担负责任，负担义务，保证；答应一定做

üst geçiş *is.* 〈天〉中天

üst geçit *is.* 天桥，高架桥，引桥

üst insan *is.* 伟人，杰出的人物，著名的人士

üstlenmek (*-i*) 担负起责任，负担义务

üstlük, -ğü *is.* 雨衣；风衣

üstsubay *is.* 〈军〉校级军官：～lar (全体)校官

üstübeç, -ci *is.* 铅白，白铅粉

üstün[1] *s.* ❶最重要的；最高的；优势的，占上风的：～ kuvvetler 〈军〉优势兵力 en ～ hayat seviyesi 最高的生活水平 El elden üstündür. 强中更有强中手。O hepsinden üstündür. 他鹤立鸡群。Bu günden yarına yiyecek ekmeği olmayanlar için para ve mal her şeyden üstündür. 对于眼看就要没有饭吃的人来说，钱和物比什么都重要。❷优质的，上等的；最优的，极好的：～ vasıflı hücum botu 高质量的快艇 Beyrut okulu da gerçekten, temiz, düzenli ve eski Fransız müessesesine üstündür. 贝鲁特的学校确实整洁有序，比老的法国学校好得多。◇～ **bulmak** 认为更珍贵 (*-e*) ～ **çıkmak** 获胜，取胜，战胜；占上风，占优势 超过几倍 (*-e*) ～ **gelmek** 获胜，取胜，战胜；占上风，占优势 超过几倍 ～ **görmek** 认为更珍贵 ～ **olmak** 站得高一些；占优势 birkaç misli ～ olan düşman 超过几倍的敌人 (*-den*) ～ **tutmak** ①过分赞扬，过分颂扬，评价过高，认为高于一切：her şeyden ～ tutmak 过分赞扬，过分称赞，认为是最好 kendini ～ tutmak 自负，自命不凡；把自己放在别人之上 ②对…更好：Seni benden üstün tutuyor. 他待你比待我更好。

üstün[2] *is.* 〈语〉法特哈(阿拉伯语字母表中表示元音 a 和 e 的符号)

üstüne *zf.* 见 üst

üstünkörü [üstü'nkörü] *zf.* ve *s.* ❶肤浅的，浅薄的，皮相的，皮毛的，一知半解的 ❷潦潦草草的，马马虎虎的，漫不经心的，随随便便的，敷衍了事的，不负责任的：Ödevini üstünkörü yapmışsın, yeniden yapman gerekiyor. 你的作业做得很不认真，要重做。Aydın soruma

üstünkörü bir yanıt verdi. 阿伊登敷衍了事地回答了我的问题。

üstünleşmek (*nsz*) 占上风，占优势，取胜，获胜

üstünlük, -ğü *is.* 优越(性)，优势；优越地位：adetçe ～ 数量上的优势 ateş ～ü 火力优势 deniz ～ 制海权 ezici ～ 绝对优势 havada ～ 制空权 kuvvet ～ü 力量上的优势 moral ～ 精神上的胜利 sürat ～ü 速度上的优势 ◇～ **derecesi** 〈语〉最高级

üstün yapım *is.*〈电影〉巨片

üstüpü (希) *is.*〈建〉麻屑，麻刀，麻絮

üstüpülemek (*-i*) (用麻刀、麻等把洞、缝隙)堵上，塞上；敛缝，填隙

üstüvane (阿) *is.* 【旧】柱，圆柱，圆柱体

üstüvanî [üstüva:ni] (阿) *s.* 【旧】圆柱形的，筒式的：～ irtisam 圆柱形的投影

üst yapı *is.* ❶上层建筑，上部建筑，基础上面建筑，上层建筑物 ❷〈哲〉上层建筑：alt yapı ile ～ 基础和上层建筑

üşek, -ği 见 vaşak

üşenç, -ci Ⅰ *is.* 懒惰，贪懒；不努力工作，不尽职；冷漠，淡漠；漠不关心，无动于衷，怠惰态度 Ⅱ *s.* 懒惰的，游手好闲的；萎靡不振的，懒洋洋的，无精打采的；消极怠惰的，漠不关心的

üşendirmek (*-i*) 使成为懒汉，使变得无精打采，使变得萎靡不振，使变得消极怠惰

üşengeç, -ci, üşengen *s.* 很懒的，一点干劲没有的，很冷淡的，十分消极怠惰的；萎靡不振的，无精打采的：～ bir insan 很懒的一个人 Ne üşengeç çocuksun, ödevini hâlâ bitiremedin! 你真是个能磨蹭的孩子，还没做完作业！

üşengeçlik, -ği, üşengenlik, -ği *is.* 懒，懒惰，贪懒；懒洋洋的样子，怠惰态度；冷淡，无动于衷：Üşengeçlik bir kusurdur. 懒惰是缺点。

üşenik *s.* 懒惰的，游手好闲的；萎靡不振的，无精打采的，消极怠惰的；冷漠的，漠不关心；行动迟缓的

üşeniklik, -ği *is.* 懒，懒惰，贪懒；冷淡，漠不关心，无动于衷；萎靡疲塌

üşenmek (*-e*) 懒惰，偷懒，懒于，懒得，一点也不想(做)：Gitmeye üşeniyorum. 我懒得去。Kışın soğukta mutfağa gidip iş yapmaya üşeniyorum. 冬天我懒得到冰冷的厨房里去干活。Lakırdı söylemeye üşeniyor. 他懒得连话都不想说。◇**Üşenenin oğlu kızı olmamış.** 懒得结婚的人不会有儿女。

üşmek, -er (*-e*) 【俗】群集，云集，聚集；聚集成群 Herkes başına üştü. 所有人都聚集在他的周围。Ekmeğe karınca üştü. 面包上爬满了蚂蚁。

üşne *is.* 〈植〉苔，藓，菁苔(*Muscus arboreus*)

üşniye (阿) *ç.is.* 水藻

üşümek (*nsz*) ❶觉得冷，发冷；冻僵，挨冻：Üşümüşsünüz! 想必您很冷。Üşüyünce sırtına bir hırka aldı. 他感到冷，披上了一件毛衣。O kadar üşümüştü ki sobanın yanında kıvrılıp kaldı. 他冻得在火炉边缩成一团。❷感冒，着凉：Hava çok soğuk, üşüyorum. 天气很冷，我感冒了。

üşüntü Ⅰ *is.* 集合，集中，聚集；会合；一大群，一大帮：karınca ～sü 蚁冢，蚂蚁窝 ～ etmek 聚到一起，集合，集中，聚会 Ⅱ *s.* 聚集起来的，集中起来的，汇集起来的 ◇**Üşüntü köpek mandayı paralar.** 【成】人多势众。

üşürmek (*-i*, *-e*) ❶ üşmek 的使动态：köpekleri birinin üstüne ～ 放狗(咬人) ❷把人们召集到一起，把人聚集到一起，把人集中起来

üşüşmek (*-e*) 从四面八方跑拢来，从四面八方聚到一起；汇合，聚集：Halk vaka yerine üşüştü. 人们都向事故地点跑去了。Sonra kuşların üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi. 而后他们慢悠悠地向鸟聚集的树走去。O sırada arılar da çiçek özü toplamaktan dönmüşler, hepsi arıcının başına üşüşmüş, sokup canını acıtmışlar. 正在这时，蜜蜂们也采蜜回来了，全都飞到养蜂人的头上蛰他，使他疼痛难忍。

üşütmek (*-i*) ❶ üşümek 的使动态：Bu nemli hava beni şüttü. 这种潮湿天气使我发冷。Dikkat et, kendini üşütme. 当心，别着凉了！Havanın üşütecek kadar serin olmasına göre sahah yakın. 根据气温凉爽到使人发冷的程度说明天快亮了。❷【俚】发疯；胡说八道

üşütük, -ğü *is. ve s.* 【俚】胡说八道的(人)，失去理智的(人)

ütme *is.* ❶烧去，燎掉 ❷烤熟的(未长熟的)小麦(或玉米)仁

ütmek[1], -er (*-i*) ❶烧掉，烧焦，烧糊，烙糊；(阳光)灼人，曝晒，炙热 ❷【俗】烧去，燎掉(肉皮、织物上的细毛) ❸烤熟新鲜的小麦(或玉米)仁

ütmek[2], -er (*-i*) 【俗】(在游戏、比赛中)获胜，取胜，占上风，战胜

ütopi 见 ütopya

ütopik, -ği (法) *s.* 乌托邦的，空想的

ütopist (法) *is.* 空想主义者，空想家，乌托邦主义者

ütopizm *is.* 乌托邦主义，空想主义

ütopya [üto'pya] (希) *is.* ❶〈哲〉乌托邦，理想园，乌有之乡 ❷空想：～ sosyalizm 空想社会主义 ❸〈文〉描写空想社会主义制度的作品

ütopyacı *s.* 乌托邦主义者，空想(社会主义)者；空想家

ütü *is.* ❶熨斗，铬铁：Eskiden kullanılan kömürlü ütülerin yerini elektrikli ütüler aldı. 电熨斗取代了以前的木炭熨斗。❷熨，烫：～ bezi (烫衣服用的)垫布，熨衣铺衬 ～ tahtası (或 masası) 熨衣板，熨衣台 Pantolonumun ütüsü bozuldu. 我的裤子皱巴巴的。Ütüyü bitirdi. 他熨完了。❸烧净，燎净(表面上的毛) ❹消毒器，杀菌器，灭菌器 ◇～ **tutmak** 熨(平)，烫(平)，烙(平)：Bu kumaş ütü tutmuyor. 这种料子不能烫。～ **yapmak** 熨(平)，烫(平)，烙(平)：Sentetik kumaşlardan sonra kolacılar yalnız ütü yapmağa ya da kuru temizleme denen işle uğraşmağa başladılar. 合成纤维织物出现后，浆衣匠们只能从事被称作是熨衣或干洗的业务。

ütücü *is.* 熨衣工

ütülemek (*-i*) ❶ 熨平，熨好，烫好，(用手掌等)抿平：Pazar günü yıkanmış giysilerimi bir bir ütüledim. 星期天我把洗过的衣服一件一件地熨好。Pantolonu ütüledi. 她把裤子熨好了。❷烧净，燎净(表面上的毛)：Yıl başı hindisini ütülüyor. 他在燎新年火鸡上的毛。

ütülenmek (*nsz*) ütülemek 的被动态

ütületmek (*-i*) ütülemek 的使动态

ütülmek (*nsz*) 【俗】(在游戏中)输，输掉，负；失败，被打败

ütülü *s.* 熨好的，熨过的；熨平了的：～ pantolon 熨好了的裤子

ütüsüz *s.* 没有熨过的，没有烫过的：Bir gün pantolonunun bir kenarını ütüsüz görmedim. 我从没有见过他穿没有熨过的裤子。

ütüv *is.* ❶消毒器，杀菌器，灭菌器 ❷(实验室里的)烘干器，干燥器，干燥机

üvendire [üve'ndire] (希) *is.* 赶牛棍(一头钉有钉子的)：Silâhsız kaldık, köy-lüler bize tipçik, üvendire, nacak yetiştirirdi. 我们失去了武器，农民们给我们送来了枪托、赶牛棍和短把斧头。

üvey *s.* 非亲生的；不是亲的 ◇～ **ana** (或 **anne**) 后母，后妈，继母：Bunlar ekseriya üvey ana elinden kaçmış sakin çocuklardır. 这些孩子中多数都是从继母手中逃走的文静的孩子。Üvey anne bizi her gün dövüyor. 后妈天天打我们。Üvey anası ona bir kurtarıcı gibi geldi. 他的继母就像是他的救星。～ **baba** 继父 ～ **evlât** (或 **çocuk**) 非亲生的孩子；前夫的儿子，前妻的儿子；前夫的女儿，前妻的女儿 ～ **evlât gibi tut**(**ul**)**mak** (或 **saymak**) 像对待非亲生的孩子(一样)，虐待，歧视，瞧不起：Sanatçıyı üvey evlât saymak huyu yine pek değişmedi. 他那瞧不起手艺人的习惯依然没有多大改变。～ **evlât muamelesi yapmak** 像对待非亲生的孩子(一样)，虐待，歧视，瞧不起 ～ **kardeş** 隔山兄弟 ～ **kız** 前夫的女儿，前妻的女儿 ～ **oğul** 非亲生的孩子；前夫的儿子，前妻的儿子 ～ **valide** 后母，后妈，继母 ◆**Üveye etme özünde bulursun, geline etme kızında bulursun.** 你虐待自己的媳妇，就有人虐待你的女儿。**Üvey öz olmaz, kemha bez olmaz.** 野狼养不成家狗，

锦缎变不成粗布。

üveyik, üveyk, -ği *is.* 〈动〉野鸽子，斑尾林鸽(*Columba palumbus*)

üveymek (*nsz*) (鸽子)作咕咕声

üvez[1] *is.* ❶〈植〉花楸；花楸果：～ ağacı 花楸树(*Sorbus domestica*)

üvez[2] is. 〈动〉蚊，蚊子；蚋，小蚊子(*Sorbus*)

üye *is.* ❶成员，员(会员、委员等)：aile ～leri 家庭成员 kurum ～si 协会成员 meclis ～si 议员 İkisi de şehrin satranç klübü üyelerindendir. 他们俩都是市象棋俱乐部的成员。❷〈解〉肢体；器官：Göz vücudun üyelerinden biridir. 眼睛是人体器官之一。◇～ **aidatı** 会费 ～ **olmak** 成为会员 Herhangi bir iş yerinde çalışabilmek işçi sendikasına üye olmak veya olmamak şartına bağlanamaz. 可以在任何工地工作，和是不是工会会员无关。

üyelik, -ği *is.* 会籍，会员资格，成员资格；参加，加入，参与 ◇～ **düşmek** 失去会员资格，丢掉会籍

üzek, -ği *is.* 【方】(双马车的)单辕杆，辕杆

üzel *s.* 永恒的，永远的，永久的

üzen *is.* 努力，勤奋，尽心竭力，极大努力，十分努力

üzenbezen *is.* 饰物，装饰品，点缀物

üzendirmek 见 özendirmek

üzengi *is.* 马镫：～ ağası 〈史〉马童，马夫 ～ kayışı 马镫带 Ayağı üzengidedir. 他准备出发。Ayakların üzengiye yetiş-miyor, ata binmek için biraz daha büyümelisin. 你的脚还够不着马镫，想骑马，要再长大一些。

üzengi kemiği *is.* 〈解〉镫骨

üzengilemek (*-i*) 用马刺刺(马快跑)

üzengilenmek (*nsz*) üzengilemek 的被动态

üzengiletmek (*-i*) üzengilemek 的使动态

üzengi taşı *is.* 拱基石

üzer(i) Ⅰ *is.* ❶表面，上面，外面：deniz ～ 海面 halının ～i 地毯上 Bunun üzeri yazılı değil. 这上面什么也没写。Masanın üzeri dolu. 桌子上面放满了东西。Sandalyenin üzeri tozlu. 椅子上面一层灰。❷衣服，服装：Üzeri temiz değil. 他穿得不整洁。Üzerimi giyip çıkacağım. 我穿好衣服就走。❸身体，身子：Onun üzerini aradılar. 他们搜了他的身。Sadrettin Bey'in üzerinde şık bir kostüm var. 萨德雷廷先生穿一身很讲究的衣服。❹与表示时间意义的名词连用，表示"快到…，将近…，在…以前"：akşam ～i 傍晚 öğle ～i 快晌午的时候 ◇～**e koymak** 增加，补充；加上，添上 (*-in*) ～**inde** ①上面，在上头：masanın ～inde 在桌子上面 şehir ～inde 在城市上空 Konsolun üzerinde eski usul bir saat duruyordu. 在五斗橱上放着一只老式的钟。Ankara kalesi üzerinde yağmur bulutları dolaşıyordu. 乌云在安卡拉城堡上空飞驰。②关于，有关：bunun ～inde görüşmeler 有关这个问题的谈判 kimya ～inde araştırmalar 在化学方面的研究 Bunun üzerinde çok düşündüm. 对此我考虑了很长时间。③随身携带：Üzerimde hiç para yok. 我身上一分钱也没有。Üzerinizde kaç lira var? 您身上有多少里拉？(*-in*) ～**inde kalmak** ①(拍卖时)被拍得，(招标时)被招得 ②受指责，遭责难，受批评；被冤枉 (*-in*) ～**inde titremek** 【转】为某人担心 (*-in*) ～**inden** ①从…上面，从…表面：Aşağıdan, gölün üzerinden kahkahalar geliyordu. 从下面湖面上传来了哈哈大笑声。②沿着，顺着；通过，经过：Çakıl taşlı yol üzerinden yürüyoruz. 我们沿着鹅卵石路走。Bulgaristan üzerinden trenle Berlin'e hareket ettik. 我们乘火车经过保加利亚前往柏林。Önünde, üzerinden demiryolu geçen bir köprü var. 前面有一座铁路桥。③在…之后，从…时起：Bu olay üzerinden günler geçmiş. 从发生这事件起，已过去了好多天。Bu sözlerin söylemesi üzerinden tam yirmi yıl geçti. 从说了这些话后整整过去了 20 年。④因为，由于 (*-in*) ～**inden atmak** 躲避，避开，逃避，摆脱，逃脱，推脱责任 ～**ine** ①关于，有关，对于：dil ～ine bir yazı 有关语言的文章 harp ～ine 关于战争 iş üzerine birçok konuştular. 他们就工作的事谈了很长时间。②按照，根据：talebi ～ine 根据他的要求 yeni kanun

～ine 按照新的法律 nazik daveti ～ine 应他的盛情邀请 ③由于，因为；所以，因此：bu hâdise ～ine 由于这一事件 ④紧随其后，紧接着，在…之后：bunca hazırlık ～ine 在做了大量的准备工作之后 kibrit ～ine kibrit 一根火柴接着一根火柴 Kemal'in sahnede görünmesi üzerine alkışlar bir tuhaf şeklini alıyor. 凯末尔在台上一出现就响起暴风雨般的掌声。Bu söz üzerine cüce derhal ortadan kaybolmuş. 在说了这些话后，小精灵立刻就不见了。⑤比…更好：İzmir üzerine dünyada bir şehir daha yoktur diyorlar. 他们说世上没有比伊兹密尔更好的城市。⑥为了：～ime 为我；为自己 Herkes bir yemeği üzerine alsın. 让每个人自备食品。**～ine almak** ①应承，大包大揽：Öksüz bir çocuğun iaşesini üzerine aldı. 他负责供养一名孤儿。②因为多疑而生气 **～ine atmak** 躲避，避开，逃避，摆脱，逃脱，推脱责任 **～ine bir bardak su içmek** 失去一切希望，毫无希望(收回欠债等)；死心 **～ine bir güneş doğmak** 【俗】过不多久 **～ine düşmek** ①急忙动手做，急切贪婪地干起(某事)；很感兴趣，关心 ②坚持，坚持要求；固执己见 **～ine evlemek** 重婚，又娶一个妻子 (*-in*) **～ine fenalık gelmek** 难受，不舒服；失去知觉 **～ine mal etmemek** ①不认为是自己的责任；不担心 ②同…毫无关系 (*-in*) **～ine titremek** 爱护，呵护：Anneler yavrularının üzerine titrerler. 做母亲的都护着自己的孩子。Evlâdım gibi onun da üzerine titrerim. 我会像爱护自己的孩子一样爱护他。**～ine toz kondurmamak** 不认为有缺陷，不认为有不足之处，辩白 (*-in*) **～ine tuz biber ekmek** 雪上加霜：Bana üç bin dolar borçlu olması da tuz biber ekmişti bunun üzerine. 如果我再欠上 3 千美元，那可真是雪上加霜。Bu kara haber hastalığının üzerine tuz biber ekti. 这个噩耗，对于他的病来说可是雪上加霜。**～ine yormak** 把帐算在自己头上，承认 (*-in*) **～ine yürümek** 恐吓，吓唬

üzere *e.* (用于动词不定式之后表示)❶为了，为的是要，以便，为使：Çalışmak üzere oturdum. 我坐下来工作。Gitmek üzere kalktı. 他起身要走。Bir cevap almak üzere ihtiyar avukatın yazıhanesine uğradım. 为了得到一个答复，我去了老律师的事务所。❷马上，很快就要，眼看就要：Sabah olmak üzere. 快到早晨。Gelmek üzeredir. 他马上就到。Ölmek üzeredir. 他快死了。❸按照，根据，遵循；正如，象：ekseriyet ～ 大部分，多半，大多数；一般说来，大体上 isteği ～ 按照他的愿望 yukarda yazıldığı ～ 正如前面所写的 bilin-diği ～ 众所周知，大家都知道 Yalnız Taya Hanım, âdeti üzere, çoktan kalkmıştı. 只有塔娅女士按自己的习惯早就起床了。❹如果，假如，要是：Akşama geri vermek üzere bu kitabı alabilirsiniz. 你如能在傍晚还回这本书就可以借走。

üzerlik, -ği *is.* 〈植〉骆驼蓬(*Peganum harmala*)

üzgeç, -ci *is.* 可折梯，高凳梯子；绳梯

üzgü *is.* 痛苦，苦难；艰苦 ◇**～ vermek** 使痛苦，使苦恼

üzgülü *s.* 使人痛苦的，折磨人的

üzgün *s.* ❶忧愁的，忧伤的，悲伤的，忧郁的，愁闷的；伤心的，痛心的：Arkadaşımın üzgün yüzünden annesinin hâlâ iyileş-mediğini anladım. 我看我朋友闷闷不乐的样子，就知道他的母亲的病情没有好转。Bugün öğretmenin üzgün bir hâli var. 老师今天忧心忡忡。❷不强的，弱的，无力的，衰弱的；疲惫不堪的，精疲力竭的

üzgün balığı *is.* 〈动〉#鱼衔鱼(*Collionymus Lyra*)

üzgünlük, -ğü *is.* ❶苦难，痛苦，苦楚，忧患，煎熬 ❷虚弱，孱弱，无力，没力气；身体不舒服；疲倦，疲乏

üzgüsüz *s.* 无痛苦的，没有遭难的，没有遭受苦难的

üzlük, -ğü *is.* ❶粘土制的小器皿，小瓦盆，小瓦罐 ❷香气，芬芳

üzmek, -er (*-i*) ❶使伤心，使痛心，使难过，使心绪不佳；使痛苦，使苦恼：Deprem haberi hepimizi üzdü. 地震的消息使我们都很难过。Kendi kendinizi üzüyorsunuz. 您在自寻烦恼。❷折磨，磨难，虐待 ❸使不放心，使担心，使担忧，使操心：Çocuk, anasını çok üzüyor. 孩子让母亲担心。Çocukluğunda ana babasını hiç üzmemişti. 小的时候他从不让父母操心。❹使生厌，使腻烦：Sakın nineni üzme, uslu otur. 小心，不要让你祖母发烦，规规矩矩地坐着。❺穿破，穿坏，穿旧(衣服等)

üzre 见 üzere

üzücü *s.* ❶使人痛苦的，折磨人的；使人苦恼不堪的，使人难受的，使人心情沉重的；令人伤心的，不幸的，可悲的：～ bir durum 使痛苦，使苦恼的处境 ～ olaylar 可悲的事件 Gazetede üzücü haberler var. 报上有不幸的消息。Üzücü haberleri anneme söylemiyoruz. 我们没有把不幸的消息告诉母亲。❷值得同情的，可惋惜的；悲痛的，悲哀的，伤心的

üzülme *is.* 悲痛，痛苦，忧伤，伤心，痛心

üzülmek (*nsz*) ❶受折磨，遭罪，遭受痛苦；担心，不放心，不安；伤心，难过，心绪不佳，伤感，遗憾：Oğlundan mektup gelmeyişine pek üzüldüm. 由于没有儿子的来信，她十分不安过。Arkadaşımda ayrıldığım için üzüldüm. 由于我要离开我的朋友，心中很难过。Bu işte, size yük olduk, diye üzülüyorum. 这件事情让您受累了，不好意思！❷(因病)变弱，变虚弱 ❸(衣服等)穿破，穿坏，使用坏

üzüm[1] *is.* 〈植〉葡萄(果实)：～ çubuğu 葡萄藤 ～ salkımı 葡萄嘟噜，葡萄串 ～ suyu 葡萄汁 ～ şekeri 葡萄糖 ～ tanesi 葡萄粒，一粒葡萄 kişmiş ～ü 无核的小黑葡萄干 kuru ～葡萄干 kuş ～ü 一种小粒黑葡萄 sofra ～leri 食用葡萄 şaraplık ～ 制酒葡萄 taze ～ 鲜葡萄 ◆**Üzüm hırsızı güzün belli olur.** 偷葡萄的贼要到秋天收葡萄才能弄清楚。**Üzüm üzüme baka baka kararız.** 葡萄一粒看着一粒熟。**Üzümü ye de bağımı sorma.** 吃葡萄不要问是哪个葡萄园的。**Üzüm zamanı köpek ölmez.** 收葡萄时饿死不了狗。

üzüm[2] (和动词 üzmek, üzülmek 连用，加强其词汇意义) ◇～ ～ **üzmek** 折磨：...hıncını doğrudan doğruya çıkarmıyor, başka bahaneler bularak kızı üzüm üzüm üzüyor. 他不直接泄愤，而是找借口，狠狠地折磨姑娘。～ ～ **üzülmek** 受折磨，痛苦，苦恼，难过

üzümcü *is.* ❶种植葡萄的人 ❷卖葡萄的人

üzümcülük, -ğü *is.* 种植和出售葡萄的职业(工作)

üzümsü *s.* 〈植〉嘟噜状的，一串串的 ◇～ **meyva** (或 **yemiş**) 浆果，野果

üzün, -nü (阿) *is.* 耳，耳朵

üzünç, -cü *is.* ❶不安，惊慌，焦急；担心，忧虑，惦念，操心；烦恼 ❷伤心，痛心，痛苦，困苦，苦楚；忧愁，忧郁：Bunları düşündükçe daha çok üzünç duydu. 一想到这些，他就更加难过。

üzünçlü *s.* ❶麻烦的，使人担心的，使人操心的；忐忑不安的，令人惊慌的，令人惊恐的，令人不安的 ❷使人伤心的，使人痛心的

üzüntü *is.* ❶伤心，忧伤；痛苦，苦楚，困苦；不愉快的事，不痛快的事：Kuru iftiraya uğrayan kişi üzüntüden bitti. 蒙受不白之冤的人非常难过。❷不安，惊慌，焦急；担心，忧虑，惦念，操心，烦恼：Evde birisi hastalandı mı üzüntü duyarım. 我感到不放心的是，家中有人病了吗？◇～ **çekmek** ①担心，不放心；焦急，不安 ②受折磨，遭罪，遭受苦难，感到不愉快 ～ **verici** 令人遗憾的 ～ **vermek** ①使不安，使不放心，使焦急 ②使受苦，使痛苦，使不愉快：Dedemin hastalığı hepimize üzüntü veriyor. 我祖父的病使我们都担忧。

üzüntülü *s.* ❶使人伤心的，使人痛心的，使人痛苦的，使人伤感的 ❷令人不安的，使人惊恐的，忐忑不安的，使人提心吊胆的，麻烦的，使人操心的

üzüntüsüz *s.* ❶不伤心的，不令人伤感的，不令人痛心的 ❷不麻烦，不叫人操心的；不令人惊恐的，不令人提心吊胆的

V v

V, v 土耳其语字母中第 27 个字母。唇齿摩擦浊辅音。

V ❶罗马数字“5” ❷〈化〉钒(Vanadyum) ❸〈电〉伏特(Volt) ❹在西方乐谱中表示用提琴演奏部分的符号

V_1, V_2 V_1 第一号报复飞弹(1944-1945 年德国纳粹使用的飞弹名)，V_2 第二号报复飞弹，是现代导弹的雏形

Vaasa *öz.is.* 瓦萨(芬兰)

vaat, -di (阿) *is.* ❶允诺，诺言，许诺，约言 ❷给人以希望，给人以期望，答应给办，使相信能如所愿：Onun bana bir vaadi var, bakalım yerine getirecek mi? 他答应过我给办，现在就看他兑不兑现。◇～ **almak** 得到允诺 ～ **etmek** ①许诺，允诺 ②给以希望，答应给办，使相信能如所愿，使放心 **～e vefa etmek** 履行自己的诺言 **～i yerine getirmek** ①履行诺言，不食言 ②使回到原有状态，使回到原来的状况 ③做想做和该做的事 ④清算(与某人的账目)，(好不容易地、很不耐烦地)还清欠债 ⑤调整，调度，调剂，调节 **～inde bulunmak** 答应，允诺：Onu gezmeğe götüreceği vaadinde bulundu. 他答应将带她去旅行。**～inde caymak** 拒绝履行自己的诺言 **～inde durmak** 履行自己的诺言 **～inde kaçmak** (或 **nükül etmek**) 拒绝履行自己的诺言 **～te bulunmak** 答应，允诺：Vaatte bulunmuştunuz. 您答应过。

vaaz (阿) *is.* ❶(在教堂、庙宇中)布道，讲道 ❷劝导，劝人从善 ◇～ **vermek** 传道，布道

vabeste [va:best] (波) *s.* 【旧】与…有关的，取决于，有赖于，由…决定的，受…左右的：Bu iş paraya vabestedir. 这件事取决于钱。

vacip,-bi [va:cip] (阿) *s.* ❶【旧】必需要做的，必不可少的 ❷(按伊斯兰教规)必需要做的，必不可少的：Bayram namazı vaciptir. 节日的礼拜是必需要做的。◇～ **olmak** 需要：Ona nasihat etmek vacip oldu. 需要对他进行劝告。

vade [va:de] (阿) *is.* ❶支付日期，归还日期，偿还日期，缴纳日期：bononun ～si 支付债券日期 kredinin ～si 归还贷款日期 Villanın vadesi ocak sonunda geliyordum değil mi? 别墅是不是一月底就到期了？❷期限，期；延期，缓期：vasati ～ 中长偿还期限 ◇～ **ile borç vermek** 按讲好的期限借贷 **～si gelmek** (或 **olmak, yetmek**) ①期满，到期 ②【转】死期到：Vadesi geldi (或 yetti). 他的死期到了。

vadeli [va:deli] *s.* 有期限的，规定期限的，定期的：～ borç (或 istiraz) 有期限的借款 ～ hesap 定期存款 kısa ～ kredi 短期贷款 kısa ～ 短期的 uzun ～ 长期的 uzun ～ tutulmak 用于长期的

vadesiz [va:desiz] *s.* 不定期的，活期的：～ hesap 活期储蓄，活期存款

vadi [va:di:] (阿) *is.* ❶〈地〉谷地；(阿拉伯及北非的)干谷 ❷【转】领域，范围，方面；方式，方法，办法：bu ～de 在这方面；按这精神 Bu cadede hayli konuştu. 这方面他说了很多。

Vaduz *öz.is.* 瓦杜兹(列支敦士登)

vaftiz (希) *is.* 〈宗〉洗礼：～ anası 教母 ～ babası 教父 ～ edilmiş 受洗礼的，入基督教的 ～ kurnası (或 teknesi) (行洗礼时用的)圣水盘，洗礼盘 ～ töreni 洗礼仪式 ◇(-*i*) **～ etmek** 施洗礼，给(孩子)施洗礼，给(异教徒)施洗礼使皈依基督教

vaftizhane (希) *is.* 洗礼堂

vagina (拉) *is.* 〈解〉阴道

vagon (法) *is.* (在轨道上行走的)车，车辆，车厢；车皮：eşya ～u 行李车 küçük ～ (窄轨铁路上的)斗车，料车，小推车，水平车 lokanta ～u 餐车 marşandis ～u 货车 petrol ～u (铁路)油罐车 posta ～u 邮车 sarnıç ～u 油罐车 yataklı ～ 卧铺车厢 yolcu ～u 客车 yük ～u 货车 O biraz sonra bineceği vagonun önünde duruyor ve el sıkışarak veda ediyordu. 他站在过一会要乘坐的车厢前握手道别。

vagonet (法) *is.* (轻便轨道上的)斗车，料车，翻斗车

vah (阿) *ünl.* (表示惊喜、惊讶、惊异、伤感、责备等感情)啊，咳，唉，嗬，哎呀，哎哟：Vah canım, düştün mü sen? 哎呀，我的宝贝你瘦啦？Vah vah, çocuk çok hasta! 唉呀，孩子病得很重啊！Vah vah, pek yazık oldu. 哎，哎呀呀，太遗憾了！

vaha [va:ha] (阿) *is.* (沙漠中的)绿洲，沃地

vahamet [vaha:met] (阿) *is.* ❶危险，困难，艰难；(情况的)严重：Harbin vahametini bilmeyen yoktur. 战争的危险无人不知。❷危险的形势 ❸〈物〉压力：～i hava 大气

压 ❹〈医〉(胃)消化不良

vahdani (阿) *s.* 一神教的，一神论的：～ dinler 一神宗教

vahdaniye(**t**) [vahda:niyet] (阿) *is.* ❶一神教，一神论 ❷惟一，单个 ◇～**e inanmak** 信奉一神教，信奉一神论

vahdet (阿) *is.* ❶单一性，惟一，独一无二 ❷孤独，孤单，孤寂 ◇～**i vücut** 〈宗〉泛神论

vahi [va:hi:] (阿) *s.* ❶空洞的，没有内容的，无根据的；白白的，徒劳无益的，枉然的 ❷不需的，用不着的；无意义的，没有用的：Bunun ne çürük, ne vahi bir hayal olduğunu anlamıyor muyuz? 难道我们还不知道这是一个多么荒唐，多么徒劳无益的幻想吗？

vahim [vahi:m] (阿) *s.* 很危险的；严重的；可怕的，可怖的，骇人的： ～ bir illet 很危险的病 ～ bir olay 很可怕的事件

vahit[1]**,-di** (阿) *is.* 单位：～i kıyasi 计量单位 cereyan ～i 〈物〉电力单位

vahit[2]**,-di** [va:hit] *s.* ❶【旧】惟一的，只有一个的 ❷无与伦比的，无可比拟的，再好没有的 ◇～**i dehr** (或 **zaman**) 举世无双的(人)

vahiy,-hyi (阿) *is.* 真主的启示，神的启示

vahşet (阿) *is.* ❶野蛮，凶暴，残酷：düşman ～i 敌人的凶残 ❷荒无人烟，渺无人迹 ❸恐惧，畏惧，害怕

vahşetgah *is.* 荒野，荒无人烟的地方，荒凉偏僻的地方，穷乡僻壤

vahşî [vahşi:] (阿) *s.* ❶野的，野生的，未经开发的，荒无人烟的，原始的： ～ kabile 原始部落 ～ orman 原始森林 Bahçe hakikaten biraz vahşî idi. 花园真的有些荒芜了。❷怕人的，怕见生人的，认生的，羞怯的，腼腆的： ～ çocuk 认生的孩子 ～ hayvan 怕见人的动物 ❸令人生畏的，使人恐怖的： ～ sükûn 令人生畏的寂静 ❹强烈的，猛烈的；发狂似的，疯狂的：Rüzgârın bu vahşî uğultularını dinleyerek ocağın başında oturdum. 我坐在炉旁听风的呼啸声。❺野蛮的，凶暴的，残暴的，残忍的： ～ bir cinayet 一起残忍的谋杀案 ～ hayvanlar 野兽 ❻〈解〉侧生的 ◇～ **bir kahkaha** 狂笑，哈哈大笑

vahşîce [vahşi:ce] *s.* ve *zf.* 野蛮的，残暴的，凶残的，凶狠的：Düşman, vahşîce insan öldürüyor. 敌人残暴地杀人。

vahşîleşmek (*nsz*) 变野，变得有野性；变野蛮，变凶残，变残暴；成为荒芜的：At vahşîleşti. 马变野了。

vahşîlik, -ği *is.* ❶野蛮，粗野 ❷凶残，凶狠，残暴 ◇～ **etmek** 行为凶残，暴虐；肆虐，猖獗

vahşiyane 见 vahşîce

vahşiyet (阿) *is.* 见 vahşilik

vahvahlanmak 抱怨，埋怨，诉苦，发牢骚；悲伤，难过：Bu anlayışsızlığa ve bu vatan hainlerine vahvahlanırlar. 他们对如此的昏庸表示愤慨，痛恨卖国贼们。

vahy (阿) *is.* 真主的启示，神的启示 ◇(*-i*, *-e*) ～ **etmek** 〈宗〉赐予，降下，赋以(指神的启示)

vaız (阿) *is.* 〈宗〉(在教堂、庙宇中)说教、讲道、布道

vaızlık, -ğı *is.* 传教、布道、说教

vait[1]**, vaüdi** (阿) *is.* 见 vaat

vait[2]**, -di** (阿) *is.* (为阻止犯错误、犯罪)威胁，威吓，恫吓

vaitkâr (阿) *s.* 答应的，允诺的，许诺的

vaiz [va:iz] (阿) *is.* (教堂庙宇里的)说教者、讲道者、布道家

vaizlik, -ği *is.* 传教，布道，说教

vajen, vajina (拉) *is.* 〈解〉阴道

vaka (阿) *is.* ❶事件，事情，事故，事变；事实，现象：hudut ～sı 边境事件 inzıbat ～

〈军〉违反纪律的过失 ❷流行(疾病)：kolera ～sı 流行霍乱病 ❸(戏剧的)幕

vakaa (阿) *zf.* 虽然，虽说，尽管；的确，确实，说真的：Vakaa ben o sözü söyledim, ama 我虽说过这话，但是

vakans (法) *is.* (学校的)假期；(议会的)体会期；(泛指)休假，假期

vakanüvis (阿) *is.* 编年史、年鉴的编纂者

vakanüvislik, -ği *is.* 〈史〉修史官(职务)

vakar [vaka:r] (阿) *is.* 庄重，稳重，老成持重，严肃；气派，风度

vakarlı *s.* 老成持重的，稳重的，庄重的，举止得体的，有风度的，有气派的：Vakanlı, gösterişli bir adam. 他是一个稳重的，仪表堂堂的人。

vakarsız *s.* 不稳重的，不庄重的；有失体面的，轻率的，冒失的，轻浮的；没有风度的，没有威仪的

vakayiname [vaka:yi:na:me] (阿) *is.* 〈史〉编年史，年代记，年鉴

vaketa (意) *is.* ❶多脂软革，油性软革；牛皮 ❷小牛皮

vakfe (阿) *is.* 【旧】❶暂时停止，停留，停住；(发言、声音、工作等时间不长的)间断，间歇，停顿 ❷停留处；停车站；歇脚的地方；停泊的地方；驻扎地

vakfetmek (*-i, -e*) ❶遗交，作为遗产赠予，遗赠 ❷【转】献给，贡献，献身：Kendini bilime vakfetti. 他把一生献给了科学。

vakfiye (阿) *is.* (中近东国家)规定捐赠寺院、学校、慈善机构的免税不动产文件

vakıa[1] [va:kıa] (阿) *is.* 事情，事件，事故；事变，事实，实际情况：Bu bir vakıadır, inkâr edilemez. 这是事实，是否定不了的。Size yemin ederim ki, vakıa harfiyen benim anlattığım gibi geçmiştir. 我发誓，我所说的与事实完全一致。

vakıa[2] [va:'kıa] *bağ.* 尽管，虽然，虽说；不过，但是：Vakıa köy ancak bin metre kadar vardı. 虽说村子方圆曾仅有千米左右。Vakıa bunlardan bir kısmını unutmamıştım. 但是这其中有一部分我没有忘记。

vakıf, -kfı Ⅰ *is.* ❶宗教公产，宗教基金(伊斯兰教指符合教法而建立的公共财物、公共事业、慈善组织、慈善基金。一般来自穆斯林的捐献、遗产及寺院有关收入) ❷基金 Ⅱ *s.* 捐献的，奉献的，捐赠的：～ han 捐赠的 Bütün mülkünü vakfa verdi. 他捐献全部财产作为宗教资金。

vâkıf [va:kıf] (阿) *s.* ❶ (*-e*) (在某一方面)学识渊博的，有造诣的，很熟悉(某事)的，精通的，内行的：～ gözlerle 以内行的目光 ～ hafaya 知道事情的不公开的方面 sanatına ～ bir adam 一个精通自己艺术的人 ❷值得注意的，值得考虑的，相当有价值的 ❸设立基金的，奉献(捐献)基金的：şartî ～ 设立基金者所规定的条件 ◇～ **olmak** ①熟悉，了解，精通 ②停住，停止，不动，等候

vakıfane *zf.* 在行地，内行地，熟练地

vakıfname [vakıfna:me] (阿-波) *is.* 【旧】(中近东国家)规定捐赠寺院、学校、慈善机构的免税不动产文件

vaki[1] [va:ki:] (阿) *s.* ❶正在进行中的，正发生的；发生的：emri ～ 既成事实 emri ～ karşısında bırakmak 摆在既成事实面前 Onun yalan söylediği vaki değildir. 他是不会说谎的。❷位于，座落于：şehir civarında ～ köyler 位于城郊的农村 ◇～ **olmak** ①有，发生，进行：Bu gibi şeyler ekseriyetle vaki olur. 这类事情是常有的。②在，位于

vaki[2] (阿) *s.* 预防的；保险的，安全的：Bu hastalığa karşı vaki tedbir aşıdır. 这种疾病的预防措施是接种疫苗。

vakit, -kti (阿) *is.* ❶时间，时刻，时候：boşuna ～ kaybetmek 白废时间 iş ～i 〈技〉周期，循环 kış ～i 冬季，冬天 o ～ 那时候，当时，彼时 yemek ～i 午饭时间，吃饭时间 Vaktini bilmek istiyen bir saat taşır. 谁想知道时间，就得随身带表。Vakit insana her şeyi öğretir. 时间能教会人一切。Vakit nakittir. 时间就是金钱。❷时代，时期：～in bilginleri 当代学者 ❸季节，时节：orak ～i 收割季节 ❹(金钱、经费方面)可能性：Onun bu kadar para vermeye vakti yok. 他没有能力给这么多钱。❺和以 –dık / -acak 结尾的

动名词连用构成扩展时间状语：Geldiği vakit ben yoktum. 他来的时候我不在。Geldiği vakit söylerim. 他来了我会告诉他的。Gideceğiniz vakit bana da bildirirsiniz. 等您来了也对我说说。◇～ **bırakmak** 留出时间，划出时间，分出时间 ～ **dar** 时间很紧，时间不多，时间少 ～ **geçirmek** 度过时光，打发日子，消磨时间；忙于：Ne ile vakit geçiriyorsunuz? 您在忙什么呢？～ **kaybetmeden** (或 **kaybetmeksizin**) 立即，马上，赶快，刻不容缓 ～ **kazanmak** 赢得时间，争取时间，赶时间 ～ **öldürmek** 浪费时间，虚度光阴 ～ ～ 间或，有时，偶尔 ～ **ve zamaniyle** 按时，及时 ～**i dolmak** 限期到，期限到 ～**i gelmek** (死亡、末日)来临，降临，到来 ～**i hâli** (物质的)状况 ～**i hâli yerinde olmak** 没有感受到物质上的困难；过平安幸福的生活；过得不愁吃穿：Vakti hâli yerinde. 他过得无忧无虑。～**i olmamak** ①没有时间 ②不同意 ～**in birinde** 有一次，有一天，某一次，某时 ～**inde** ①按时，及时，适时：tam ～inde 不早不晚，十分准时，很及时 Müdür, görevine vaktinde gelmesi için dikkatini çekti. 经理提醒他要注意按时上班。②当时：Vaktinde yaptığımız uyarıları kulak ardı etti; cezasını çekiyordu. 他当时不把我们的警告当回事，现在吃苦头了。～**inden evvel** 提前，过早地，太早地 (*-in*) ～**ini almak** 占用时间，占用做另一件事的时间 ～**ini öldürmek** 消磨时间，白废时间 ～**ini şaşmamak** ①不放过时机 ②准时做事：Çocuk vaktini hiç şaşmaz, hep saat yedide uyanır. 孩子很守时，每天 7 点睡觉。(*-in*) ～**ini yemek** 占用时间，占用做另一件事的时间 ～**iyle** ①准时，及时，按时 ②从前，过去，很久以前，往昔 ◆**Vakti gelmiş.** ①他大限已到。②他完蛋了。**Vaktim yok.** ①我没有时间。②我没有可能：Benim gülünç olmaya vaktim yok. 我不想成为一个可笑的人。③我感到不舒服。**Vakitler hayırolsun!** 日安(晚安)！早安！

vakitli *s.* 适时的，及时的，应时的，按时的：～ bir iş 适时的工作 Bu vakitli bir iş sayılmaz. 这不能看成是一件适合时宜的事情。◇～ **vakitsiz** 随时，任何时候，不论什么时候

vakitsiz *s.* 不合时宜的，不适时的，不及时的；不合时令的，不合时节的；(多指死亡)为时过早的：～ bir evlilik 不适时的家庭生活 ～ iş 课外作业 ～ meyve 不合时令的水果 ～ ölüm 早逝，夭亡 ◇～ **bir zamanda** 在不适当的时候，在不合适的时候 ◆**Vakitsiz öten horozun başını keserler.** 公鸡打鸣时辰不对要杀头，人说实话时机不当要倒霉。

vaktaki [vakta:ki] (阿) *bağ.* 当…时候，在…时候

vaktiyle [vakti'yle] *zf.* ❶(从前)在某一时候，曾经(有过一个时期)，有个时候，很久以前，往昔 ❷按时，及时，适时；正是时候

vaklamak (*nsz*) 嘎嘎叫

vakum [va'kum] (拉) *is.* ❶〈物〉真空：～ tulumbası 真空泵 ❷〈技〉真空油 ◇～ **tutmak** 抽真空

vakumlamak (*-i*) 使稀薄，排气，抽真空

vakumlanmak (*nsz*) 变得稀薄，变成真空，形成真空

vakumlaşmış *s.* 薄的，稀薄的；密度不大的，间距稀疏的

vakur [vaku:r] (阿) *s.* 稳重的，庄重的；严肃的；有气派的，有风度的，神气的；妄自尊大的，自大的，爱摆架子的，骄傲的：İhtiyar ve orta yaşlılar o günkü gibi soğuk, vakur ve ciddiydiler. 中老年人象那天一样冷漠、庄重和严肃。

vakurane *zf.* 稳重地，庄重地；严肃地；有气派地，有风度地，神气地；妄自尊大地，骄傲地

vak vak *is.* 鸭的嘎嘎叫声

vakvak (阿) *is.* (儿语)鸭鸭，鸭子

vakvaklamak (*nsz*) 嘎嘎叫：Küstan gencin sesini taklit ederek tıpkı bir ördek gibi vakvakladı. 他模仿那个放肆的年青人的声音就像鸭子一样嘎嘎地叫。

valâ *s.* 高尚的，崇高的，高雅的

valaşan *s.* ❶身居高位的，品衔高的，级别高的 ❷最受人尊敬的，最尊敬的

valde 见 valide ◇～ **çeşmesi** 【口】帮忙，帮助，支援；协助；好意，盛情；效劳

vale (法) *is.* (扑克牌的)"J"(杰克)

valeryan *is.* ❶〈植〉缬草；缬草属 ❷〈药〉缬草酊

valf (英) *is.* 〈技〉阀，阀门，活门：boşaltma ～ı 排气阀 emniyet ～ı 安全阀，安全活门，保险阀

vali [va:li:] (阿) *is.* 省长：umumî ～ 〈史〉总督

validan (阿) *is.* 见 valideyn

valide [va:lide] (阿) *is.* 【旧】❶母亲：Evde, yerinden kalkmayan seksenlik bir validem var. 我家中有瘫痪的 80 岁老母。～ sultan 〈史〉王太后，皇太后 ❷【蔑】老婆子，老太婆

valideyn (阿) *is.* 父母，双亲

valilik, -ği *is.* ❶(土耳其的)省长职位，省长职务：On yıl valilik yaptı. 他当了 10 年省长。❷省：Ankara ～i 安卡拉省 ❸省政府，省长官邸：Valiyi valilikte ziyaret etti. 他在省政府拜访了省长。❹省级，省长级：～ten emekli 省级退休者

valit, -di (阿) *is.* 父亲

valiz (法) *is.* 手提箱：Ufak bir iş de bulmuş: istasyonda valiz taşıyordu. 据说他也找了一份微不足道的工作，在车站搬运箱子。

vallah(i) [valla:hi] (阿) *ünl.* 是的，真的，的确(用于使别人相信所说的话或证实某事)；指天发誓，当着真主发誓：Vallahi, arkadaş bu resimleri senin yaptığına kimse inanmaz. 真的，朋友，没人相信这些画是你画的。◇～ **billâh** 真话，老实话；诺言，保证；一定：Vallahi billâhi! 我对天发誓！真的！

Valletta *öz.is.* 瓦莱塔(马耳他)

Valparaiso *öz.is.* 瓦尔帕莱索(智利)

vals (法) *is.* ❶华尔兹(舞) ❷华尔兹舞曲圆舞曲

valz *is.* 〈技〉轧，扎制，辊轧，辗轧：～ demiri 轧制铁，辗铁

valzlamak (*-i*) 〈技〉轧，扎制，辊轧，辗压，压延(金属)：demir ～ 压延铁料

vamp (法) *is.* ❶(勾引并导致男子毁灭的)荡妇，祸水 ❷扮演荡妇的电影演员

vampir (法) *is.* ❶吸血鬼，吸血僵尸 ❷〈动〉妖蝠，吸血蝙蝠(*Vampyrus spectrum*)

Van *öz.is.* 凡城(土耳其省、市)

vana [va'an] (拉) *is.* 〈技〉阀，阀门，活门

vanadyum [vana'dyum] (法) *is.* 〈化〉钒(V)

Vancouver *öz.is.* 温哥华(加拿大)

vandal (法) Ⅰ *öz.is.* 汪达尔人(属日尔曼民族) Ⅱ *is.* 【转】破坏文物者，破坏艺术者

vandalizm (法) *is.* 破坏文物，破坏艺术

vandallık, -ğı *is.* 破坏古代文化、艺术遗迹的思想和行为

Van gölü *öz.is.* 凡湖(土耳其)

vanilya [vani'lya] (意) *is.* ❶〈植〉香子兰(*Vanilla planifolia*) ❷香子兰果

vanilyalı *s.* 香子兰的

vantil 见 ventil

vantilasyon *is.* ❶通风，通气；鼓风，换气 ❷通风装置，通风系统

vantilâtör (法) *is.* 通风器，通风机；风扇，送风机，鼓风机；气眼，通风孔，通风设备：Bu oda çok sıcak bir vantilâtör gerekiyor. 这房间需要一台电风扇。

vantrilok, -ğu, vantrlog (法) *is.* 作腹语者(使语音似从说话腹中发出的人)；能仿照别人说话的人

vantuz (法) *is.* ❶〈医〉火罐，吸杯：Doktor geldi, ilâç yazdı, sırtıma vantuz çekti. 医生来了，开了药，给我在背上拔了火罐。❷〈动〉(一些动物的)吸盘 ❸〈技〉通气孔，通风

孔；气门，(水道)自动排气阀 ◇～ **çekmek** 拔火罐

Vanuatu *öz.is.* 瓦努阿图(大洋洲)

vapur (法) *is.* ❶轮船，汽船：～ iskelesi 轮船码头 ～ tombası 系船浮标 araba ～u (汽车的)渡船，轮渡 bahrimuhit ～u 远洋轮船 seyyah ～u 游轮，旅游轮船 (yandan) çarklı ～ 明轮船 yolcu ～ u 客轮，客运轮船 Vapur kalkmak üzere. 轮船马上就要起锚。Vapur sabaha kadar mal yüklüyor. 轮船装货一直装到早晨。❷【俚】醉得一塌糊涂 ◇～**la gitmek** 乘轮船

vapurcu *is.* 船主，轮船主

vapurculuk, -ğu *is.* 轮船运输业

vapur dumanı Ⅰ *is.* 烟色，深灰色 Ⅱ *s.* 烟色的，深灰色的：～ gözlük 烟色眼镜

var Ⅰ *is.* 财产，财物，财富，产业；所有的东西：Bütün varını çocukları için harcadı. 为了孩子他花光了他所有家产。Ⅱ *s.* 有；存在的：Bayrama iki gün var. 离过节还有两天。Var olanı verdim, başka yok. 有的我都给了，没有其它东西了。Sizde sabır var. 您是个有耐性的人。◇(*-i*) ～ **etmek** 造成，形成；创造，创立，创建 ～ **evi** 富裕家庭，殷实家庭，富户 ～ **gücüyle çalışmak** 努力工作 ～ **kuvvetiyle** 全力地，竭尽全力地：Var kuvvetiyle dayandı. 他尽全力反抗。Aralarından biri akıntıya kapıldığı zaman ötekiler var kuvvetleriyle dayanarak onu geri çekiyorlardı. 一个人被卷进了水流，其他人拼命地拉他。～ **olma** 〈哲〉存在 ～ **olmak** 有，存在：dünyada ～ olan şeyler 世间万物 ～ **olmak veya olmamak** 干或不干；存之与否，能否存在下去 ～ **yok** ①大概，大约；约，约莫：Yaşı on iki var yok. 他大约有十一二岁。②处于不妙的状况 ③数量不大，不多 ～**a yoğa karışmak** 干涉一切，干预一切，过问一切 ～**a yoğu tokatlamak** 无缘无故地打耳光 ～**ı yoğu** 所有的一切，有财产：Varım yoğum budur. 这就是我所有的一切。Bu iş için varını yoğunu feda etti. 为了这件事他奉献了一切。～**ını tüketmek** 使用一切手段 ～**ını yoğunu kaybetmek** 失去了一切 ～**ını yoğunu ortaya koymak** 全盘托出 ～**la yok arası** 难以区分的，难以辨别的，难以识别的，勉强看得出的 ～**sa**. . . **yoksa**. . . 张口是…，闭口是…：Varsa o yoksa o. 张口是他，闭口还是他。◆**Var mısın?** ①你打赌吗？我们打赌吧？②是吗？这事怎么样了？**Var ol!** 真好！真棒！真了不起！好！**Var olsun!** 万岁！**Varsa** (或 **Var mı**) **pulun herkes kulun; yoksa** (或 **yok mu**) **pulun dardır yolun.** 钱聚如兄，钱散如奔；有钱千里通，无钱隔壁聋。**Var varlatır, yok söyletir.** 施人钱财，不如教人致富。

:var 复合词的第二部分：❶具有，有，拥有：ümitvar 有希望，具有希望 ❷象，与…相似：bülbülvar 象夜莺一样

varagele [varage'le] *is.* 〈海〉绳索，粗绳，大索，缆：～ halatı (通过河面固定在两岸的)拉渡船的粗绳

varak, -ğı (阿) *is.* ❶【旧】植物叶子 ❷金属薄片：altın ～ 金叶，金箔，金叶子 ❸(书本的)页

varaka (阿) *is.* ❶纸，一页纸，纸片 ❷信件，信函；证书，证明书，证明文件；凭证，单据：hüviyet ～sı 身份证 zabıt ～sı (会议、审讯等的)记录、笔录

varakçı *is.* 镀金工匠

varaklamak (*-i*) 镀金

varaklanmak (*nsz*) varaklamak 的被动态

varaklatmak (*-i*, *-e*) varaklamak 的使动态

varaklı *s.* ❶镀了金的 ❷有叶子的，带叶子的

varan *s.* ◇～ **bir** 第一，第一点，一来，一则 ～ **iki** 第二，第二点；二来，二则

varda [va'rda] (意) Ⅰ *ünl.* 小心，当心，让开，躲开，闪开：Varda, çarpmasın. 小心，不要撞上。Ⅱ *is.* 值班，值日，当值：～ bandıra 值班员，值班水手，值班水兵；信号兵(海军)

vardacı *is.* ❶(舰艇上的)哨兵，卫兵；值班水兵，值班水手：～ kulübesi 岗亭，哨所 ❷

教唆者

vardakosta [vardako'sta] (意) *is.* ❶〈海〉【口】海岸防御船 ❷丰满的女人，举止端庄的女人，有风度的女人

vardamana *is.* 系缆

vardavele *is.* 旗杆

vardela (希) *is.* 约 3 厘米宽的软皮带

vardırılmak (*nsz*) vardırmak 的被动态

vardırmak (*-i, -e*) varmak 的使动态：işi ileriye ～ 推进工作 İşi o hâle vardırmamalı. 不该把工作弄到这种地步。

vardiya [va'rdiya] (意) *is.* ❶〈海〉值更，值班；值日：～ subayı (舰艇)值班军官 ❷值班室，值日室 ❸(工作、休息的)班：gece ～sı 夜班 Fabrika iki vardiya çalışıyor. 工厂分两班工作。◇～ **almak** (或 **tutmak**) 值班，值日，当值

vardiyacı *is.* 值班者，值日者

varek, -ği *is.* 〈植〉一种海藻 (*Alga marina*)

vareste [va:reste] (波) *s.* 得到解救的，得救的，免受…的，得以避免的，摆脱了…的

vargel[1]**, vargele** *is.* 〈技〉(机器、机械的)工作部分，有效部分

vargel[2] *ünl.* 喂，唉，嗯(多用于祈使句，表示催促、号召)让我们…吧，我们来…吧

vargı *is.* 结论，结语；断定，鉴定

varılmak (*-e*) 走到，达到；到达，抵达：Oraya üç saatte varılır. 那里 3 个小时可到达。

varış *is.* ❶ varmak 的动名词：～ noktası〈海〉抵达地点 ～ tarihi 抵达日期 ～ yeri (货运、邮寄等的)送(到)达地点 ❷聪慧，颖悟，机敏，敏锐，理解力强，领会快 ❸终点：～ hattı 终点线 ◇～ **geliş** ①来去，来往 ②来回走，走来走去 ～ **gidiş** ①来去，来往 ②亲昵，不拘礼，不拘礼貌的态度、行动 **～ına gelişim** 礼尚往来

varışlı *s.* 聪明的，机敏的，颖悟的，机灵的，领会快的，聪明伶俐的

varışlılık, -ğı *is.* 理解力，领会力，悟性

varışmak (*nsz*) 相遇，相逢，碰到

:vari 复合词的第二部分，表示：如，象：artistvari 象演员一样 haçvari 象十字架，十字形的 makinevari 机械的 makinevari hareket 机械的动作

varidat [va:rida:t] (阿) *ç.is.* ❶产生的想法，出现的念头 ❷收入，进款：～ membai 收入来源 çok ～ getirmek 使得到大笔收入，提供很多进款 Bayraktar Çiftliği'nden ayda beş bin lira geçiyor eline! Han hamam varidatı ayrı. 巴伊拉克塔尔每月除大车店收入外，从他的农场还有 5000 里拉的进项。

varidatçı *is.* 【旧】负责国家收入的官员

varide [va:ride] (阿) *is.* 【旧】❶突然产生的念头，突然出现的想法 ❷到文，收文

varil (法) *is.* ❶桶，琵琶桶：Yetmişer kiloluk varilleri raylar üzerinde yuvarlayarak tıngır tıngır getiriyorlar. 他们在轨道上把 70 千克重的桶咕隆咕隆地推滚过来。❷一桶(容量单位，在美国一般等于 31.5 加仑，在英国一般等于 36 法定加仑)：Petrolün varili 25 dolara yükseldi. 石油价格涨到每桶 25 美元。

varis (法) *is.* 〈医〉静脉曲张

vâris [va:ris] (阿) *is.* 继承人：meşru ～ 法定继承人 ◇(*-e*) ～ **olmak** 继承

varisli *s.* 静脉曲张的

vârisli *s.* 继承人的

vârissiz *s.* 无继承人的

varit [va:rit] (阿) *s.* 收到的，接到的，来的，到的(指文件等)：vekâletten ～ evrak 部里来的文件 ◇～**i hatır olmak** 想起，产生(一个念头) ◆**Bu sizin söylediğiniz varit değil.** 您所说的是不能接受的。**Varidi hatırdır.** 这是可能的。

variyet [va:riyet] *is.* 财产，财富，产业；收入

variyetli *s.* 富裕的，殷实的，富足的；有财产的

varlı *s.* 富裕的，优裕的，殷实的，富足的

varlık, -ğı *is.* ❶存在，生存：～ bilimi 〈哲〉本体论 ～ bilimsel 〈哲〉本体论的 Varlık şuuru tayin eder. 存在决定意识 ❷有生命的东西，活的东西；生物；人；存在的东西：bütün ～(lar) ile 全身心地 canlı ～ 有生命的东西 yeryüzündeki ～lar 世间万物 İsim ～lara ad olan kelime. 名词是表示事物名称的词。❸财产，财富，所有物：～ vergisi 财产税 sosyal ～lar 社会财富 Bütün varlığı bir apartmandı. 他的全部财产就是一套住宅。Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar. 国家保护历史、文化财富、天然资源和一切珍贵的物品。Tüm varlığı ile bu işe girdi; bütün köprüleri attı. 他孤注一掷，把全部家产都投到这笔生意里了。❹存在，具备；在，位于 ◇～ **göstermek** 履行义务 ～ **içinde yaşamak** 生活富裕，小康生活 ～ **içinde yetişmek** 过富裕的生活长大，在丰衣足食中长大 **～ta darlık çekmek** 没有可能动用财富 ◆**Varlığa güvenilmez.** 纵然家财千百万，坐吃山空也完蛋。

varlıklı *s.* 富裕的，优裕的，殷实的，有钱的：Bu güzel köşkün sahibi çok varlıklı olmalı. 这座富丽堂皇的别墅的主人肯定很有钱。

varlıklılık, -ğı *is.* 富裕，殷实，富足

varlıksız *s.* 贫穷的，不富有的，生活无保障的

varmak, -ır (*-e*) ❶来到，到达，抵达：Tren beş saat sonra Ankara'ya varacak. 火车 5 小时后到达安卡拉。❷到达；达到某种程度、限度；活到：Şimdi yolun yarısına varmıştır. 现在他已走了一半路程。Yaşı elliye vardı. 他已到 50 岁了。Bugünkü masrafı yüz bin liraya vardı. 他今日的开销达 10 万里拉。❸使产生，使达到；造成，导致(某种不良后果)；以某种形式(方法)了结：fenaya ～ 结果很坏，后果不好 Bu iş nereye varacak? 此事会有什么结果呢？Bunun sonu iyiye varmaz. 此事不会有好结果。İş dövüşmeye kadar vardı. 事情导致了相互撕打。❹了解，深知，认识到，意识到；明白，懂得：sırrına ～ 深知某人的秘密 tadına ～ 懂得妙处，仔细品尝；欣赏，(能够)体验乐趣 ❺(或 kocaya ～) 出嫁 ❻愿意，能够，想，敢于：eli varmamak 不愿做，不会干 dili varmamak 不想说(伤害人的话)，难以启齿 ❼进入(某种状态)：secdeye ～ 俯首在地，磕头，叩头，跪拜 uykuya ～ 入睡，睡着 ❽达成，达到：anlaşmaya ～ 达成协议 görüşbirliğine ～ 达成观点一致 ◇**var** (或 **varın, varsın, varsınlar**) ①让，叫，听凭；好吧，行，得了，就这样吧，随他去(表示让步、容许、同意)；如果您(你)愿意的话：Var, bildiğini yap. 你愿意怎么做你就怎么做好了。Varsın, gelmesin. 如果他不愿意，就让他不要来了。②算一算，比一比：Varayım gideyim. (表示经过踌躇拿定主意干什么)我就去吧。**varıncaya kadar** 直到…为止 **vara vara** ①渐渐地，逐渐地，一点一点地 ②至多，最多，充其量，至多不过 ◆**Vardığın yer körse gözünü kapa.** 与狼为伍学狼嚎；近朱者赤，近墨者黑。

Varna *öz.is.* 瓦尔纳(保加利亚)

var oluş *is.* 〈哲〉存在，生存

var oluşçu *is.* 〈哲〉存在主义者

var oluşçuluk, -ğu *is.* 〈哲〉存在主义

varoş *is.* 城边，郊区，近郊，四郊：kasabanın ～ları 镇的四郊 şehir ～ları 城郊，市郊

varsağı (阿) *is.* (安那多卢南部地区瓦尔萨克土耳其人唱的)民歌，民乐

var sayım *is.* varsaymak 的动名词

var sayımlı, varsayımsal *s.* 推测的，假定的，设想的，料想的；假设的

varsayış *is.* varsaymak 的动名词

var sayma *is.* varsaymak 的动名词

var saymak (*-i*) 假定，假设，设想：Öyle bir durum karşısında kaldığımızı varsayalım. 假设我们处于这种状况。

varsıl *s.* 有钱的，富有的，有很多财产的

varsıl erki *is.* 富豪统治，财阀统治；富豪(财阀)统治集团，金融寡头

varsıllaşmak (*nsz*) 变富，致富，发财

varsıllık, -ğı *is.* 物质财富，钱财，财富

Varşova *öz.is.* 华沙(波兰)

varta [va'rta] (阿) *is.* 危险，危急 ◇**～yı atlatmak** 避免危险，摆脱危险 **～ya düşmak** 陷入危险

varyant (法) *is.* ❶变体，变形，变态，变种；(同一内容的)不同表现形式，不同说法，异说；(同一问题的)不同解决方案、办法 ❷〈文〉(同一作品的)异文；不同版本

varyasyon (法) *is.* ❶〈乐〉变奏，变奏曲，变调 ❷〈生〉变异，变种，变型

varyemez *is.* 吝啬的人，悭吝的人，吝啬鬼，守财奴

varyete [varye'te] (法) *is.* 杂耍游艺场；(音乐、舞蹈、杂技的)联合演出；(文学作品的)杂集、文集

varyos (希) *is.* 捶，大捶

vasat (阿) Ⅰ *s.* 中间的，中部的，当中的；中期的；中游的；中等的，中型的，不大不小的；中年的：～ bir öğrenci 学习中等的学生 ～ dağ 中等高度的山 ～ kalite 中等，中等质量 ～ bir kazanç 中等收入 Ⅱ *is.* ❶中间，当中，中心 ❷环境；周围的人们 ❸〈解〉腰，腰部

vasatî [vasati:] (阿) *s.* 中间的，当中的；中部的，中心的；中等的，中型的，中年的：～ Asya 中亚 ～ mesafe 中等距离 Tıp kongresi yaşlılık ve vasatî insan ömrü üzerine eğilmiş. 医学大会讨论中老年人的寿命问题。◇**～ olarak** 平均

vasfetmek (*-i*) ❶描写，描述；叙述 ❷称赞，夸奖，赞扬；赞不绝口，称赞不已，大加夸奖

vâsıf (阿) *s.* ❶描写的，描述的；叙述的 ❷赞美的，赞扬的

vasıf, -sfı (阿) *is.* ❶性质，性能，属性，特性，本性；品质，品格，素质，风度：～ı mümeyyiz 特有的品质 bedenî ～lar 身体素质 devlet adamlığı ～lar göstermek 表现出国家领导人的风度 manevî ～lar 道德品质 müdahale ～ını taşımak 带有干涉的性质 şahsî ve amelî ～lar 个人品质和业务素质 Sonunda komutanlık vasıflarını göstermek fırsatını bulmalıydı. 最终，他应找机会表现自己的指挥员素质。❷称号，衔 ❸(对某人某事的)颂词，赞语，称颂 ❹〈语〉形容词；修饰语：～ı terkibî 修饰语词组 ◇**～a gelmez** 无法形容的，难以描述的，非语言所能形容的 **～ını kazanmak** 获得称号

vasıflandırma *is.* vasıflandırmak 的动名词

vasıflandırmak (*-i*) 评定，鉴定；(从某方面)描述，写照；认定，认为：gerçeklere aykırı olarak ～ 认为不符合事实 bir manevra olarak ～ 认为是一种花招

vasıflanmak (*nsz*) 被评定为，被审定为，被评为，具有…特征

vasıflı *s.* 有高度技能的，工作熟练的；有(某种专业)资格的：～ işçi 熟练的工人 ～ emek 需专门技能的工作

vasıfsız *s.* 不熟练的；无专门知识的；不需要专门(知识)技能的；普通的：～ emek 不需专门知识的工作 ～ işçi 非熟练工人

vasıl -slı (阿) *is.* ❶联合，统一；合并 ❷〈语〉连读

vâsıl [va:sıl] (阿) *s.* 是到…的，抵达…的，到达…的 ◇(*-i*) **～ olmak** 走到，到达，抵达；达到：buraya ～ olan haberlere nazaran 根据传到这里的消息 Biraz sonra tren Menemen'e vâsıl oldu. 过了一会儿，火车驶抵梅内门。

vasıta [va:sıta] (阿) *is.* ❶方法，方式，手段 ❷工具；资料；交通工具：atış ～ları 火器 istahsal ～ları 生产资料 taşıt ～sı 运输工具 yardımcı ～lar 辅助手段 ◇**～siyle** 用以，利用；借助于；经过，经由

vasıtalı *s.* 间接的，非直截了当的，不明说的，转弯抹角的：～ vergi 间接税

vasıtalık, -ğı *is.* 中介(作用)，居中，居间；经纪；帮助，协助；促进

vasıtasız *s.* 直接的，直截了当的，不转弯抹角的：～ vergi 直接税

vasıtasızlık, -ğı *is.* 无交通工具的状况：Anadolu yaradılış günlerinin ilk çağlarındaki yolsuzluk, haraplık ve vesıtasızlık içindedi. 阿纳多卢在其形成的最初年代里曾是一片荒凉，既没有道路，也没有交通工具。

vasi [vasi:] (阿) *is.* ❶〈法〉监护人；代理人 ❷遗嘱执行人

vâsi [va:si:] (阿) *is.* 【旧】广阔的，辽阔的，宽敞的，宽阔的

vasillik, -ği [vasi:lik] *is.* 监护人的职责；代理人的义务

vasistas [va'sistas] *is.* 〈建〉气窗，楣窗，门亮子，通风小窗

vasiyet (阿) *is.* 遗嘱，遗言，遗书：～i tenfiz memuru 遗嘱执行人 ◇～ **etmek** 遗言嘱咐，遗嘱将…交给 ～**te bulunmak** ①立遗嘱 ②吩咐，指示；出主意

vasiyetname [vasiyetna:me] (阿) *is.* (书面的)遗嘱，遗言，遗书：Tarih, vasiyetnamenin koşullarındandir. 日期是遗嘱的要件之一。

vaşak, -ğı (波) *is.* ❶〈动〉猞猁，山猫(*Lynx Lynx*) ❷猞猁(毛皮)

Vaşington *öz.is.* 华盛顿(美国)

vat (英) *is.* 〈电〉瓦(特)(W)：～ saati 瓦(特)小时 ～ saniyesi 瓦(特)秒 ～ sarfiyetı 电力消费，电能消耗

vatan (阿) *is.* ❶祖国，家乡，故乡：～ borcu 爱国天职 ～ hasreti 思家病，怀乡病 ～ı savunmak 保卫祖国 ～ sevgisi 爱国主义，爱祖国 Vatan hasreti çekiyor. 他怀念祖国。❷诞生地，原产地，发祥地：Zeytin ağacının vatanı Akdeniz bölgesidir. 橄榄树原产地是地中海地区。

vatandaş (阿) *is.* ❶公民 ❷国人，同胞

vatandaşlık, -ğı *is.* 国民身分，国籍

vatanî [vatani:] (阿) *s.* 祖国的，本国的；国产的

vatanlaştırmak Bu kıtaları ne sömürgeleştirmiş, ne de vatanlaştırmıştık. 我们既没有使这些地方殖民化，也没有收归国有。

vatanperver (阿-波) *s.* 爱国的

vatanperverlik, -ği *is.* 爱国，爱国主义，爱国精神，爱国心

vatansever (阿-土) Ⅰ *s.* 爱国的 Ⅱ *is.* 爱国者，爱国主义者

vatansız *s.* 祖国的

Vatikan *öz.is.* 梵蒂冈(欧洲)：Vatıkan Sitesi Devleti 梵蒂冈城国

vatka [va'tka] *is.* 短棉绒；垫肩

vatlık *s.* 瓦(特)的；有功的，有效的

vatman (法) *is.* 电车司机；电气机车司机

vatoz (希) *is.* 〈动〉❶黄貂鱼(*Dsyatis pastinaca*) ❷鳐(*Raja batis*)

vaveylâ [va:veylâ:] (阿) Ⅰ *is.* 喊叫，喊声，呼声，号叫(声)；号啕痛哭；呻吟声，哼哼声；惨叫，哀号 Ⅱ *ünl.* 唉(表示可惜)；哎哟，啊 ◇～**yı koparmak** ①号啕大哭起来 ②伤心，悲痛，难过；痛楚地呻吟

vay *ünl.* ❶(表示可惜、遗憾)唉！真可惜！真遗憾！哎，哎呀呀：Vay başıma! Vay başım vay! 我真倒霉！Vay eyvah! 真可惜！太遗憾了！Vay hâline! 他真可惜！❷(表示惊奇、惊喜)啊，嗬，哎哟，哟：Vay anam vay! Vay anasını, vay canına! 真难以设想！真了不起！真不得了！哎哟！哎呀！该死的！Vay efendim, teşrif nereden? 啊，您是怎么到了这里？Vay, sen burada mısın? 啊，您在这里吗？Vay, siz misiniz? 啊，是您吗？◆**Vay geldi başıma.** 我倒了霉。

Vaz(ı) (阿) *is.* ❶放，摆；放置，安置；打下，奠定 ～ı esas 奠基 ❷(法律、法规)颁布，公布；出版

vazelin (法) *is.* 凡士林(油)； ～ yağı 凡士林(油) asit borik ～ 硼酸软膏

vazelinlemek (*-e*) 用凡士林涂抹，涂凡士林，用凡士林擦

vazetmek (*-i*) ❶放，置，搁，摆；安置 ❷规定，确定，指定 ❸颁布，公布；创立；创建：reye ～ 付诸表决 Dünyada ilk defa olmak üzere monogaminin temel taşını vazettiler. 他们在世界上首次规定一夫一妻制。

va'zetmek (*-e*)〈宗〉①传教，布道，讲道，说教 ②说服，劝说；作道德说教

vazgeçilmek (*nsz*) vazgeçmek 的被动态：Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. 政党是民主的政治生活不可缺少的组成部分。

vazgeçirmek (*-i*, *-den*) vazgeçmek 的使动态：Kendisini bundan vazgeçirdik. 我们劝阻他没做此事。

vazgeçmek (*-den*) ❶放弃，拒绝，不接受：Ben bundan vazgeçtim. 我放弃了这个。❷停止做(某事)，戒除，克服：görebinden ～ 放弃职务 nükleer silâhlardan ～ 放弃使用核武器 Beni dinlersen, bu işten vazgeç. 你要是听我的，就别做这件事。Bu huydan bir türlü vazgeçmiyor. 他怎么也克服不了这种习惯。Cigardan vazgeçti. 他戒烟了。❸改变主意：Yarın sinemaya gitmekten vazgeçtik. 明天我们不去看电影了。

vazıh [va:zıh] (阿) *s.* 公然的，公开的，明确的，明显的，清楚的：daha ～ şekilde ifade etmek 更加清楚地表明，澄清

vazıhamil, -mli [va'zıhamil] (阿) *is.* 【旧】分娩，生(孩子)

vazıikanun [va:zı'ika:nu:n] (阿) *is.* 立法者，制定法律者

vazife [vazi:fe] (阿) *is.* ❶义务，责任；职责，天职： ～ hissi 责任感 devletin ～leri 国家职能 Vazife her şeyden mukaddestir. 义务是神圣的。Vazifemizdir. 这是我们的义务。❷职务，工作；任命，委任，委派；使命，任务；活动；发挥职能： ～ alanı (飞机的)活动区域，活动范围 ❸作业，课题；习题，算题；家庭作业；作文：tahrir (或 yazı) ～si 笔头作业，书面作业 ❹薪金，薪资，薪水，薪俸；退休金，养老金；日工资 ◇**～ başında** 在履行公务时，在执行公务时 (*-i*) **～ bilmek** 把…看成是自己的义务，把…看成自己的职责 **～ dışında** 在工闲时 **～ etmek** (或 **edinmek**) 关心，有兴趣，认为有意义：Bunu hiç vazife etmiyor. 他认为这个毫无意义。**～ görmek** ①履行职责 ②服务，工作，供职：muvakkak olarak ～ gören 临时代理人，临时代办 Şimdi kocanız nerede vazife görüyor? 你丈夫目前在什么地方工作？Şu parça makinede ne vazife görür? 机器上的这个部件做什么用？**～ ifası** ①履行职责 ②做作业，做习题 **～ sahası** ①职权范围，管辖范围，活动范围 ②〈军〉战区，防区 **～ sırasında** 在履行公务时，在执行公务时 **～ şümülü** ①职权范围，管辖范围，活动范围 ②〈军〉战区，防区 **～ uğrunda** 为了天职 **～ vermek** 提出任务；布置作业：Bugün öğretmen çok vazife verdi. 今天老师布置了很多作业。**～ yüklemek** 赋予责任，使承担义务 **～de bulunmak** 担任职务：Ne vazifede bulunuyorsunuz? 您担任什么职务？您做什么工作？**～sinden çekilmek** 退位 **～sini görmek** 用，供使用；用作：köprü ～si görmek 当桥用 Şu parça pedal vazifesini görür. 这个部件作脚踏板用。**～sini icra esnasında** (或 **ederken**) 当履行职责时 **～ye başlamak** 开始上任，开始履行职责 **～ye memur etmek** 委托任务 **～yi başarmak** 做作业 **～yi tavzif etmek** 赋予职责，责成，委托 ◆**Vazifesi mi!** 不关他的事！与他无关：Biz burada beklemişiz, onun vazifesi mi! 我们在此等候他，而他对此毫不在意。**Ne vazifen!** 这关你什么事！

vazifedar (阿) *is.* ❶靠薪金生活的人，靠工资生活的人 ❷官员，官吏；职员：Bu işin vazifedarı kimdir? 这件事谁负责？Siz burada vazifedar mısınız? 您在这里工作吗？◇**～ bulunmak** (或 **olmak**) 负有义务，担有责任

vazifelendirilmek (*nsz*, *-e*) vazifelendirmek 的被动态

vazifelendirmek (*-i*) 使担负责任，使承担义务，责成(做)，把任务委托给

vazifeli *s.* 见 vazifedar

vazifesiz *s.* ❶无职务的；不承担义务的，无义务的；无工作的 ❷漠不关心的；无忧无虑的，逍遥自在的

vazifesizlik, -ği *is.* ❶无职责，无义务 ❷漠不关心，对任何事都不操心，无忧无虑

vazifeşinas [vazi:feşina:s] (阿) *s.* 知道自己职责的，意识到自己职责的

vazifeperver *s.* 具有责任感的，乐于助人的，热心效劳的

vazifeperverlik *is.* 责任感

vazistas 见 vasistas

vaziyet (阿) *is.* ❶位置：coğrafî ～ 地理位置 Yapının vaziyeti plânda gösterildi. 大楼的位置已标在平面图上。❷情况，状况，状态；处境，环境；形势，局势：askeri ～ 军事形势 atış ～i 发射状态 başlama ～i 开始姿势，预备姿势；出发位置 beynelmilel ～ 国际形势 fevkalâde (或 olağanüstü) ～ 紧急状态 hava ～i 天气形势，天气情况 hazırlık ～i 开始姿势，预备姿势；出发位置 hazırlık ～i almak 作预备姿势；进入出发位置 ❸态度：Karmanyolacı Ali'nin *e*nselendiği günden beri vaziyetleri kesik. 劫匪阿里自从被抓获那天起态度就很恶劣。Vaziyetini değiştirmezsen çocuğu yoldan çıkarmış olacaksın. 你要是再不改弦更张，会把孩子带坏的。◇**～ almak** ①采取态度，持…立场：karşı ～ almak 反对，持反对立场 ②〈体〉立正 **～e düşmek** 进入状态：çetin ～*e* düşmek 陷入困境 **～e getirmek** 使进入状态：muharebeye hazır bir ～*e* getirmek 使进入战斗准备状态 müşkül bir ～*e* getirmek 使处于困境，使进退维谷 **～e göre** 根据形势 **～e hâkim** 主导局势的 **～i takınmak** 装出…样子 **～i kurtarmak** 摆脱困境 **～i mütalâa etmek** 评论时局 **～te olmak** 具有能力：ileri görecek ～*te* olan insanlar 眼光远大的人，有远见的人

vazo [va'zo] (意) *is.* 花瓶；陈设用的瓶子

vazolunmak (*nsz*) 放，安放，安置；投入，致力于：doğrudan doğruya O'nun *e*liyle vazolunan bu Anayasa 这部由他亲手制定的宪法

ve 土耳其语字母中第 27 个字母的名称

ve (阿) *bağ.* 和，与，并，及，以及：annem ～ babam 我的父亲母亲 ben ～ sen 我和你 Giyindim *ve* sokağa çıktım. 我穿好了衣服就出了门。Vaktinde gelir *ve* vaktinde gider. 他按时来并按时走。◇**～ başkaları** 等等，及其他 **～ benzerleri** 等等，及其他 **～ giderek** 不但如此，况且，而且 **～ illâ felâ** 或是一点也没有 **～ saire** 等等，及其他

veba [veba:] (阿) *is.* ❶鼠疫，瘟病，瘟疫，流行病 ❷(牲畜)大批病死；疫病：at ～sı 马瘟 domuz ～sı 猪瘟 sığır ～sı 牛瘟

vebal, -li [veba:l] (阿) *is.* 严重后果，责任；罪过，罪恶，罪孽，过失，过错：～i boynuna 罪责压在他的心头 Bu işin vebali vardır. 这件事有严重的后果。Doğruyu söylememenin vebali büyüktür. 不说实话是严重的过错。◇(*-in*) **～ini boynuna almak** 昧良心，亏心 **～ altında kalmak** 使承担道义的责任 **～ini çekmek** 为所做的罪孽难过，为所做的过错内疚

vebalı Ⅰ *s.* 鼠疫的，瘟疫的 Ⅱ *is.* 鼠疫患者

veballı *s.* ❶有罪的，罪恶的，罪恶多端的；不良的，不应有的 ❷引起严重后果的，招致严重后果的

veca [veca:] (阿) *is.* 疼，疼痛：Veca ansızın bastırır. 突然疼了起来。

vecahet (阿) *is.* ❶美貌 ❷信任，信赖；名声，名誉

vecahetli *s.* ❶美貌的，脸蛋漂亮的 ❷可敬的，令人敬重的，受人敬爱的，值得称颂的

vecaip, -bi (阿) *ç.is.* 义务，责任

vecali *s.* 引起疼痛的，使疼痛的，疼痛的

vecel (阿) *is.* 恐惧，畏惧，害怕

vechî (阿) 脸上的，面部的

vecibe [veci:be] (阿) *is.* 义务，责任：kaçınılmaz bir ～ 不可推卸的责任 özel bir ～ 特殊的义务 ◇**～yi yerine getirmek** 履行义务

vecih[1], -chi (阿) *is.* ❶脸，面，面孔；面貌，形象，外貌，容貌，模样，样子 ❷上面，表面；前面；正面；方面：bu ～iyle 在这方面 bir ～iyle 在某方面 ❸原因，缘故 ❹方

式，方法，办法，手段 ◇～**i meşruh** 如前所述

vecih[2] (阿) *s.* ❶好看的，美丽的，漂亮的 ❷合适的，适当的，名副其实的，当之无愧的；方便的

vecit, -cdi (阿) *is.* 欣喜若狂，乐不可支，激动万分，极度兴奋；神魂颠倒 ◇(*-e*) ～ **gelmek** 激动起来，兴奋起来 ～**ile durmak** 欣喜，入迷，着迷，神往

veciz [veciz] (阿) *s.* 简单明了，言简意赅，简明有力，简单易懂的：～ bir konuşma 言简意赅的谈话 ◇～ **bir şekilde** 简要地，简明扼要地

vecize [veci:ze] (阿) *is.* 警句，格言，箴言

vecne (阿) *is.* 〈解〉颧骨

vecnî (阿) *s.* 〈解〉颧骨的：azmı ～ 颧骨

veçhe (阿) *is.* 【旧】❶方向，方面；侧面，一侧 ❷面貌，面目；外表，外貌：hakikî ～ 真正的面目 ◇～ **almak** 取向

veda [veda:] (阿) *is.* 告别，分手，离别：～ konseri 告别音乐会 ～ mektubu (使节的)辞任国书 ～ müsameresi 告别晚会 ～ ziyafeti 告别宴会 ～ ziyareti 告别的拜会，辞行 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①告别，告辞 ②【转】抛开，丢开，舍去；抛弃，放弃 (*-i*) ～**a gitmek** 去告别

vedalaşmak (*nsz, -e*) 告别，告辞，互道再见，互道珍重：Son gün öğretmenimizle vedalaştık. 最后一天我们同我们的老师告别。

vedia [vedi:a] (阿) *is.* 寄存的东西，寄放的物品

vefa [vefa:] (阿) *is.* ❶忠诚，忠实，信守诺言；忠贞，忠贞不渝 ❷足够，充分，充足 ❸偿债，还债 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①表现出忠贞不渝，表现出始终不渝：ahde ～ etmek 履行诺言，不食言，说话算话 ②足够，够用 ③还债，支付

vefakâr [vefa:ka:r] (阿) *s.* 忠诚的，忠实的；忠贞不二的

vefakârlık, -ğı *is.* 忠实，忠诚；忠贞，忠贞不二，始终不渝

vefalı *s.* 忠诚的，忠实的；忠贞不二的

vefasız *s.* 不忠诚的，不忠实的，背信弃义的；不专一的，反复无常的

vefasızlık, -ğı *is.* 不诚实行为，不忠的行为，不忠贞的行为，不贞的行为；背信弃义，奸诈；变化无常 ◇～ **etmek** 背信弃义

vefat [vefa:t] (阿) *is.* 死，死亡，逝世，去世：～ ilmühaberi 死亡证明 hazin bir ～ 不幸的损失 ◇～ **etmek** 死亡，逝世，去世：Hoca Ahmet efendinin vefat ettiği geçenlerde kulağıma çalınmıştı. 最近我隐约听人说艾哈迈德老师已经去世。

vefiyat [vefiya:t] (阿) *ç.is.* 死，死亡

vehim, -hmi (阿) *is.* ❶怀疑，疑惑，疑心，猜疑，嫌疑；(无根据的)担心，害怕，无由的恐惧 ❷(无事实根据的)猜想，想象，臆测 ◇～**e düşmek** 怀疑，疑心；担心，害怕 ～**e kapılmak** 怀疑，嫌疑；害怕，恐惧，畏惧

vehimlenmek (*nsz*) 怀疑，疑心，认为有嫌疑，猜疑；担心，害怕，恐惧

vehimli *s.* 可疑的，令人怀疑的，形迹可疑的，有嫌疑的；极其多疑的，疑神疑鬼的

vehimnak (阿) *s.* 多疑的，疑神疑鬼的，疑心重的，好怀疑的；小心翼翼的，提心吊胆的

vehle (阿) *is.* 瞬间，刹时，一刹那

vehleten [ve'hleten] (阿) *zf.* 首先；起先，开头，起初；(一)开始，最初；一下子，立刻，马上

vehmetmek (*-i*) ❶想象，设想 ❷无端地害怕，无由地恐惧

vehmî (阿) *s.* 想象的，设想的，假想的，臆想的

vehmiyat (阿) *is.* 想象中的东西，臆想中的东西

veillâ (阿) *zf.* 否则，要不，不然，要不然

vejetalin (法) *is.* 植物油，素油

vejetalizm (法) *is.* 素食主义

vejetarizm (法) *is.* 素食主义(不吃肉，但允许食用牛奶、乳品、蛋和蜜)

vejetaryen (法) *is.* 纯素食主义者；素食者，吃素的人

vejetaryenlik, -ği *is.* 吃斋，吃素

vejetasyon (法) *is.* ❶植被 ❷〈医〉赘生物，增殖体

vekâlet [vekâ:let] (阿) *is.* ❶【旧】部长职位，部长职务 ❷代理；代表；委托书，委任书；权能：umumî ～ 总代理 ❸【旧】部：dahiliye ～i 内务部 hariciye ～i 外交部 millî müdafaa ～i 国防部 ◇(*-i*) **～ etmek** 行使职责，代理，暂行代理，当代理

vekâleten [vekâ:leten] (阿) *is.* 作为代理；作为代表

vekâletname [vekâ:letna:me] (阿) *is.* 委任状，委托书：hususî ～ 特别委任状

vekil [veki:l] (阿) *is.* ❶代表，代理人，受托人；经理人：dava ～i 诉讼代理人，律师，辩护人 millet ～i 代表；议员 ❷【旧】部长：baş ～ 总理，首相，部长会议主席 ～ler heyeti 内阁，国务院，部长会议主席 ◇(*-i*) **～ bırakmak** 委任代表(代理)，授予全权，授权；委托 (*-i*) **～ etmek** 委任代表(代理)，授予全权，授权；委托：～ eden 委托人，委托者；当事人 (*-in*, *-e*) **～i olmak** 全权代表，做代理人

vekilharç, -cı (阿) *is.* 管家；家臣；管事的，管理人

vekillik, -ği *is.* ❶代理工作，代理职位：～ cirosu 〈财〉(关于存户活期存款的)转帐委托书 ❷部长职务，部长职位 ◇(*-i*) **～ etmek** 代理，暂行代理

vektör (法) *is.* 〈数、物〉矢(量)，向量：～ tahlili (或 analizi) 矢量分析

vektörel (法) *s.* 〈数、物〉矢量的，向量的

velâdet [velâ:det] (阿) *is.* 【旧】生，出生，诞生：tarihi ～ 出生日期 yevmi ～ 生日

velâdetname (阿) *is.* 出生证明，出生证

velâyet [velâ:yet] (阿) *is.* 神圣；权威；权力

veleh (阿) *is.* 惊讶，惊异，惊奇，诧异

velena *is.* 〈海〉支索帆，三角帆，牵帆

velense [vele'nse] (西) *is.* ❶一种长毛粗厚毛毯 ❷毡鞍垫

velespit (法) *is.* 自行车，脚踏车

velet, -di (阿) *is.* ❶(上年纪的人对年青人的称呼)小孩；儿子；孩子 ❷(骂或斥责孩子们时用)顽童，小崽子，兔崽子，狗崽子，龟孙子：Şu veletleri kov buradan. 把这些小崽子们赶走！

velev (阿) *zf.* ve *bağ.* 哪怕；甚至；尽管，即便：Bu sözü söylemedim, velev (ki) söylemiş olsam ne çıkar. 我没有说过这话，即便我说了，又会怎样？

velfecri (阿) *is.* 见 gözleri velfecri okumak

velhasıl [ve'lha:sıl] (阿) *bağ.* 总之，一句话，简言之，总而言之，简单地说：Velhasıl bu olacak şey değil. 一句话，这是办不成的事。Velhasıl ikna edemedim gitti. 简单地说，我是怎么也说服不了他。

Velhasılıkelâm [velha:sı'lıkelâ:m] (阿) *bağ.* 一句话，简言之，总而言之

veli [veli:] (阿) *is.* ❶〈法〉监护人；保护人，靠山：Öğretmen velilere çocukların ders urumlarını bildirdi. 老师向监护人通报孩子们的学习情况。❷圣者，圣徒；主的仆人：Her tepede görülen türbelerde yatan veliler istila ordularının askerleridir. 在每座山丘上都有圣徒们的坟墓，他们都是侵略军士兵。❸主人，老板；当家人

veliaht, -dı [veli:aht] (阿) *is.* 王位继承人，帝位继承人，太子，王子

velilik, -ği *is.* ❶保护；〈法〉监护，监护人的义务和职责 ❷神圣

velinimet [veli:ni:met] (阿) *is.* 行善的人；恩人，施主：Küçüklükten beri kendisini koruyan bu adam onun velinimetiydi. 从小的时候就保护着他的这个人是他的恩人。

velur (法) *is.* 天鹅绒，丝绒，立绒；拉绒织物

velût, -du [velu:t] (阿) *s.* ❶繁殖力强的；生殖力强的；高产的，结果实多的 ❷【转】著述很多的，多产的：～ bir yazar 多产作家

velvele (阿) *is.* 嘈杂声，喧哗声，喧嚣，嘈杂；喊声，喊叫声；混乱，忙乱 ◇～ **çıkarmak** 引起喧哗，引起纷纷议论 ～ **koparmak** 叫嚣，吵吵嚷嚷，喧哗起来，引起混乱 (*-i*) ～**ye vermek** 喧嚣得使人心烦意乱，引起混乱和喧哗

velveleci *s.* 喧哗的，嘈杂的，叽叽喳喳的，闹哄哄的，爱喧哗的，说话声音很大的，发出响声的

Venedik *öz.is.* 威尼斯(意大利)

Venezuela *öz.is.* 委内瑞拉(美洲)

Venüs [ve'nüs] (法) *öz.is.* 〈天〉金星，太白星

Venüs çanğı *is.* 〈植〉欧洲杓兰，(美国)风仙花

veranda [vera'nda] (法) *is.* (带顶的)凉台，外廊

veraset [vera:set] (阿) *is.* ❶〈法〉继承，遗产：～ hakkı 继承权 ～ ve intikal vergisi 遗产和继承遗产税 ❷〈生〉遗传性 ◇(*-i*) ～**ten mahrum etmek** 使失去遗产，剥夺遗产

verdi *is.* (气体、石油、电等通过管道或电缆在单位时间(秒)内的)流出量，涌出量，通过量，供给量，供应量

verdirmek (*-i*, *-e*) vermek 的使动态：halka ağır kayıplar ～ 使人民遭受重大损失 kanaatini ～ 使信服，使相信

vere *is.* 〈史〉投降：～ bayrağı 白旗 ～ kâğıdı 降约 ◇～ **vermek** 投降

verecek, -ği *is.* 债，债务

verecekli Ⅰ *s.* 负债的，欠债的；债务的 Ⅱ *is.* ❶债务人，负债者；债产 ❷【转】受了他人恩惠的人

verem (阿) Ⅰ *is.* ❶〈医〉结核病，痨病，肺病，肺痨：～ hastanesi 结核病医院 ～le mücadele etmek 同结核病作斗争 kemik ～i 骨结核 Annemi verem iyiden iyiye düşürmüştü. 肺病使我妈妈的身体彻底垮了。❷脓疮，脓疱，脓肿；肿块，肿瘤，瘤：～i adeli (或 sahmî) 〈医〉肿瘤 ～i asabi 神经瘤 ～ azmî 骨瘤 yağ ～i 脂(肪)瘤 Ⅱ *s.* 结核病的，结核性的；患结核病的；防结核病的，防痨的：～ bir kız 患肺结核病的姑娘 ◇～ **olmak** 患肺结核

veremli *s.* 结核病的，结核性的；患结核病的，有痨病的；防痨的，防治结核病的

verese (阿) *ç.is.* 继承人，继承者

veresiye *zf.* ❶赊账地，赊欠地，借贷地：～ defteri 赊账薄 ❷【转】不经心地，马虎地，不仔细地，疏忽大意地：Pek veresiye iş görüyor. 他工作马虎。◇～ **almak** 赊买，赊购：Bakkaldan veresiye şeker aldım. 我从食品杂货店里赊账买了糖。～ **satmak** 赊卖 (*-i*) ～ **vermek** 赊卖 (*-i*) ～ **yaptırmak** 赊账定购，赊账定做 ～**yi kesmek** 停止赊销 ◆**Veresiye** (**şarap**) **içen iki kere sarhoş olur.** 赊账喝酒双倍醉。

veresiyeci *s.* 不经心的，不注意的，疏忽大意的，马虎的

veresiyecilik, -ği *is.* 马马虎虎地工作，漫不经心地工作，马虎草率地工作

verev *s.* 斜裁的，斜切的，按对角线折叠起来的：Bu kâğıt verev kesilmiş. 这张纸是斜着裁开的。

vergi *is.* ❶税，赋税：～ daireleri 税务机关，税收机关，税务局 ～ indirimi 降低税收 ～ mükellefi 纳税人，纳税者 ～ pusulası 税花票，完税收据 bilâvasıta (或 gider) ～ler 间接税 doğrudan doğruya ～ler 直接税 Her yurttaş vergi öder. 每个公民都要纳税。Vergiyi yatırdım. 我已纳了税。❷才能，才干，天赋：Allah (或 Tanrı, Hak) ～si 天赋，天才 Güzel yazı yazmak bu adama vergidir. 写一手好字是这个人的天赋。❸捐赠品，捐助品，捐款，援助，救济 ◇～ **koymak** 课税，征税 ～ **mükellefiyeti** 课税，征税 ～ **ödemek** 纳税 ～ **salma** (或 **tarhı**) 课税，征税 ～ **tarhetmek** 课税，征税 ～ **vermek** 纳税 ～**den muaf** 不纳税的，免税的

vergici *is.* 【口】税务员，税收员；征税人，收税人

vergicilik, -ği *is.* 征税工作，税收工作

vergilemek (*nsz*) 课税，征税

vergilendirilmek (*nsz*) 被课税，被征税，被令纳税、捐赋等

vergilendirmek (*-i*) 课税，纳税

vergili *s.* ❶含税的，包括税金在内的；纳了税的，缴了税的 ❷天才的，有才能的，有才干的，有天赋的 ❸【转】慷慨的，不吝啬的；乐于施善的：～ adam 慷慨大方的人

vergisiz *s.* 税除外的，不包括税的，没纳税的

veri *is.* 资料，材料，数据：resmî ～lere göre 根据官方资料 istatistik ～ler 统计资料

verici Ⅰ *s.* 给…的，交给…的，令人…的，使得到…的；带来…的，产生…的；举办…的：alâka ～ 有趣的；很有意思的，引人入胜的 endişe ～ bir mesele 令人不安的问题 Ⅱ *is.* 〈无〉发报机，发射机：radyo ～si 无线电发射机，电台 televizyon ～si 电视发射机 ◇～ **telsiz** ①无线电发射机 ②电报

veriliş *is.* verilmek 的动名词

verilmek (*-e*) vermek 的被动态：Borç verildi. 债还了。Ölene yeniden can verilmez. 人死不可复生。

verim *is.* ❶果实产量，收获量，(农作物的)产量：ağacın ～i 树的果实产量 buğday ～i 小麦产量 Bakılmazsa, önlem alınmazsa toprağın verimi giderek düşer. 如果不管理，不采取措施，土地的产量就要下降。❷生产能力，生产率，生产效率，效率：çalışmanın ～i 工作效率 işçilerin ～i 工人的生产效率 makinenin ～i 机器生产率 tarlanın ～i 土地的生产效率 Bu tarlanın verimi boldur. 这块土地生产效率很高。❸利润率，收益率，收益，收入额，进款数额 ❹【转】成果，结果，成绩

verimkâr Ⅰ *s.* 自愿的，志愿的 Ⅱ *is.* 自愿者

verimli *s.* ❶结果实的，有出产的；结果实多的，高产的；丰收的；肥沃的：～ bir tarla 肥沃的田野 ～ toprak 肥沃的土地 ～ yıl 丰收年 işlenip ～ hâle getirilmek (生荒地等)被开发，被开垦 zayıf ～ 欠收的；产量低的 ❷富有成果的，有效的；有积极作用的，有效能的；有益的，有助于的：～ bir iş 有效的工作 ～ işbirliği 富有成果的合作 ～ bir tedbir 有效的措施 Şirket verimli hâle geldi; artık karada ölüm yok. 公司已经开始赢利，不会再有什么困难了。❸生产的；有生产能力的，有生产效能的：～ emek 生产劳动 Dayımın bol sebze veren verimli bir bahçesi var. 我的舅舅有一个高产的菜园。❹著作很多的，多产的 ◇～ **olmak** ①有成果，富有成效 ②丰收，丰产；成为沃土，变肥沃

verimlilik, -ği *is.* ❶(动植物的)结实力(率)；繁殖力；生育力；(土地的)肥力，丰产性：toprağın ～ini artırmak 提高土地肥力 ❷生产效能，生产力；生产率；生产能力；产量：～i yükseltmek 提高生产率(效率) işin ～ini arttırmak 提高劳动生产率 ❸效益，效果；成效，成果；好处

verimsiz *s.* ❶贫瘠的：～ toprak 不毛之地 ❷无结果的，无效果的，无成效的：pek ～ bir çalışma 毫无成效的工作 ❸不丰产的，歉收的：～ yıl 歉收年

verimsizleşmek (*nsz*) 变为不毛之地，变贫瘠，产量减少，效益降低

verimsizlik, -ği *is.* 无效益，无效果；无结果，无成效；歉收，低产

veriş *is.* vermek 的动名词

verişmek (*nsz*) 互换，交换；交流：mektup ～ 通信，书信往来

veriştirmek (*-i, -e*) ❶说得又快又多：pohpohları veriştirirken 过分地奉承，过分地讨好，说了很多阿谀奉承的话 Makineli tüfek gibi veriştiriyordu. 他说话就象打机关枪一样。❷想到什么就说什么，不管什么都说：Arkadaşına adamakıllı veriştirdi. 他向他的朋友说了三大萝筐的话。❹【转】使提起精神来

verit, -di (阿) *is.* 〈静〉静脉；筋，脉，血管：～ iltihabı 〈医〉静脉曲张(状态)

verkaç *is.* 〈体〉(打篮球、踢足球时)跑动传球

vermek, -ir (*-i, -e*) ❶给，给予；付给；交给；供给；提供；让给；留给；使得到，使有：fikir ～ 表明看法，阐述意见，出主意 makineye kâğıt ～ 给印刷机喂(加)纸 yazı vazifesi ～ 布置(学校)书面作业 Okumadığım zaman tavuklara yemlerini ben veririm. 当我不学习的时候，就给鸡喂饲料。Size kimyayı kim veriyor? 谁给你们上化学课？Bir ekmek verir misiniz? 劳驾，请给一个面包。❷赠上，赠送；送给，献给：Bu evi bana babam verdi. 这房子是我父亲留给我的。❸扭转，掉转，使转向：sırtını sobaya ～ 把背转向炉子 ❹使感到，带来，引起：ferahlık ～ 使感到快乐，使高兴，使喜悦：sıkıntı ～ 使感到烦闷，带来苦闷 üzüntü ～ 使不安；使不愉快，使痛苦 zevk ～ 使高兴，使喜悦 zahmet ～ 使不安，引起不安 ❺举行，举办：balo ～ 举行舞会，举办跳舞晚会 konser ～ 举办音乐会 resital ～ 举办独唱(独奏)音乐会 yemek ～ 举办宴会 ❻使出嫁，聘出：Kızımı ona vermek istemiyorum. 我不想把女儿嫁给他。❼使受到，使受到(某种作用)，使遭受到：ortalığı heyecana ～ 使整个周围地区不安 ❽付，支付；偿还，偿付：borcunu ～ 还债 malın paralı ～ 支付货款 ❾卖，出售，卖掉：Defterı pahalı veriyorsunuz. 你卖的本子贵。Ucuz pahalı deme de ver gitsin. 不论贵贱，卖了算啦！❿散发，散布；扩散，扩大，扩展：ısı ～ 散发热量 ～ koku 散发气味 duman ～ 散发烟雾 ışık ～ 发出光 Güneş ısı verir. 太阳发出热量。❶❶花，花费，耗费，消耗：emek ～ 花费劳力 zaman ～ 花费时间 ❶❷把…靠在…上，使倚在…上；把…贴在…上：Duvara sırtını verip çömeldi. 他把背靠在墙上蹲下。❶❸认为值得，认为无愧，认为合适：Ben bu hareketi size veremedim. 我认为这种举动与您不相称。❶❹归咎于：talihsizliğe ～ 咎于不走运 ❶❺使获得，使有可能得到：değer ～ 珍视，器重；重视，尊重 Ona büyük değer verirler. 人们对他评价很高。güzellik ～ 使生色，给添彩，使生辉 ❶❻结果实：Bu ağaç iyi meyve veriyor. 这棵树结的果很好。Dal budak saldı, yemiş vermeğe başladı. 枝叶繁茂起来了，开始挂果。❶❼用作助动词，加到以 -(y)a, -(y)e 结尾的付动词上，构成速捷动词：alıvermek 快拿 söyleyivermek 快说 Beş yıl öncesine kadar kara kuru, sümsük bir kızken şimdi gelişivermiş bir dişi. 5年前她还是一个又黑又瘦的傻丫头，现在成了一个胖大女人。◇**verip veriştirmek** 突然想到什么就说什么 ◆ **Veren eli herkes öper** (或 **sever**). 人人都喜欢慷慨大方的人。

vermut (德) *is.* 苦艾酒(用艾根等药草浸制的葡萄酒或蜜酒，类似中国的味美思酒)

vernik, -ği (希) *is.* 漆，清漆；油漆，擦光漆

vernikleme *is.* verniklemek 的动名词

verniklemek (*-i*) 上漆，刷漆，涂漆

verniklenmek (*nsz*) verniklemek 的被动态

verniye (法) *is.* 〈技〉游标，游(标)尺

veronika [veroni'ka] (意) *is.* 〈植〉婆婆纳；婆婆纳属(*Veronica*)

Versailles, Versay *öz.is.* 凡尔赛(法国)

ver yansın [ve'ryansın] *zf.* ❶无论如何，在任何情况下，什么也不管，不放在心上，满不在乎：Veryansın şarkı söylüyor. 他满不在乎地放声高唱。❷竭尽全力地，拼命地 ◇**～ bağırmak** 扯着嗓门喊 **～ etmek** 竭尽全力做，一个劲地、入迷地、热心地做

vesaik [vesa:ik] (阿) *ç.is.* ❶证明文件；证件，证明书；执照，凭证，单据；身分证 ❷卡，证，票，购物(的)票证◇**～ sunmak** (或 **ibraz etmek**) 出示证件

vesaire [vesa:ire] (阿) *is.* 等等，以及其它(缩写为 v.s.)

vesait [vesa:it] (阿) *ç.is.* 工具；资料；设施，设备：～i nakliye 交通工具

vesayet [vesa:yet] (阿) *is.* 〈法〉监护；(国际法)托管；监护人的义务：Vesayet ve himaye altına giren bir devlet istiklâlini yitirir. 一个国家被托管和受别国保护就失去了独立。

vesika [vesi:ka] (阿) *is.* ❶证明文件；证件，证明书；执照，凭证，单据；身分证：askerlik ～sı 军人证件 terhis ～sı (长期的)休假证；退伍证 uydurma bir ～ 假证件，仿造证件 Vesika fotoğrafında adamakıllı sarışın, gürbüz bir sima gülüyordu. 证件照片上的面孔五官端正、白皙、健康、微带笑容。❷卡，证，票，购物(的)票证：～ile 凭票，凭证 ～ ekmeği 凭证面包(粮食) ～ usulü 凭票供应方法 ekmek ～sı 粮食供应卡，粮食

定量卡 ❸文件：gizli ～ler 秘密文件

vesikalı *s.* ❶有凭有据的，有凭证的 ❷有妓女身分证的(妓女)，得到当局许可的(妓女)

vesikalık, -ğı Ⅰ *is.* 证件，凭证，单据；文件 Ⅱ *s.* 证件的，凭证的：～ fotoğraf (或 resim) 证件用的照片，证件相片

vesikasız *s.* 无凭无据的，无证据的

vesile [vesi:le] (阿) *is.* 理由，根据；借口，口实；原因，缘故

vesselâm [ve'sselâ:m] (阿) *ünl.* 就是这样！不必多讲！

vestiyer (法) *is.* ❶(公共场所的)衣帽间，衣物寄存处，存衣室 ❷衣帽架，衣物柜

vestiyerci *is.* 存衣室工作人员

vesvese (阿) *is.* 怀疑，嫌疑，疑惑，猜疑；担心，害怕；担忧，顾虑：Aldı Yusuf'u bir vesvese. 尤素福感到疑虑。◇～ **etmek** 内心不踏实，心里怀疑；心中疑虑

vesveseli *s.* 可疑的，令人怀疑的，形迹可疑的，有嫌疑的；有疑虑的，担心的

veşim, -şmi (阿) *is.* 文身

veteriner (法) *is.* 兽医：～ hakimlik 兽医学；家畜疾病防治 ～ hizmeti 兽医工作 ～ kliniği 兽医诊所 ～ okulu 兽医学校 Veteriner küçük köpeğimin kırık bacağını iyileştirdi. 兽医治好了我的小狗的断腿。

veterinerlik, -ği *is.* 兽医职业，兽医工作

vetire [veti:re] (阿) *is.* 过程，进程

veto [ve'to] (法) *is.* 否决；否决权：～ hakkı 否决权 ◇～ **etmek** (或 **koymak**) 否决：Cumhurbaşkanı TBMM'nin çıkardığı yasayı veto etme hakkına sahiptir. 总统有权否决土耳其大国民议会通过的法律。

veya [ve'ya] *bağ.* 或，或者，或是，还是：Kavun veya karpuz, ikisi de iyi. 香瓜或是西瓜都是很好吃的瓜。Bugün okula otobüsle veya dolmuşla gideceğiz? 今天我们是乘公共汽车，还是乘中巴去学校？

veyahut [ve'ya:hut] (阿-波) *bağ.* 或，或者，或是，还是

vezaret [veza:ret] (阿) *is.* 〈史〉❶维齐(部长)的称号，维齐(部长)的职位 ❷部

vezin, -zni (阿) *is.* ❶重量：～ düşüklüğü 重量不够，份量不足 atom ～i 〈化〉原子量 ❷砝码；秤锤，秤砣 ❸〈文〉(诗的)节律，节奏：～ ölçü 〈文〉(诗歌)节律学，诗律学 yürüyüş ～i 行动节奏，运动节奏 ◇～ **etmek** 称，过磅

vezinli *s.* ❶【旧】称过的 ❷有节律的，有诗律的：～ şiir 有诗律的诗

vezinsiz *s.* ❶【旧】没有称过的 ❷〈文〉没有节律的：～ şiir 没有节律的诗

vezir [vezi:r] (阿) *is.* ❶〈史〉大臣，高官，维齐(奥斯曼帝国授于省、部级具有帕夏称号的高级军政长官的名称)：～i âzam 大维齐(奥斯曼帝国的宰相) ❷〈棋〉后 ◇(-*i*) ～ **etmek** 使当大官：Kişiyi vezir eden de karısıdır, rezil eden de. 【成】妻贤家道兴，妻妒坏门庭。

vezirlik, -ği *is.* 〈史〉省、部级官职，省、部级官位，省、部级官员的称号，维齐的职位(或身份、权力)

vezir parmağı *is.* 一种甜点心

vezne (阿) *is.* ❶出纳处，出纳室；收付款处，国库，金库：banka ～si 银行金库 Ağabeyim aylığını vezneden aldı. 我哥哥在出纳处领取了月薪。❷【旧】秤，磅秤，天平

vezneci *is.* ❶出纳员；司库员 ❷【旧】做秤的工匠；卖秤的人

veznecilik, -ği *is.* 出纳工作；司库工作：Babam veznecilik yapar. 我父亲做出纳工作。

veznedar (阿-波) *is.* 出纳员；司库员

veznedarlık, -ğı *is.* ❶出纳，出纳工作，司库，司库工作 ❷出纳处

Vezü，Vezüv *öz.is.* 维苏威(火山)(欧洲)

vıcık *s.* 水分多的，稀薄的，淡薄的：～ çamur 稀泥浆 ◇～ ～ 烂兮兮的：Donlar

çözülünce etrafı vıcık vıcık bir çamur deryası kapladı. 冰雪一化，四周变成了烂泥塘。 ～ ～ **çamur olmak** 成了稀泥浆：Kar eriyince yollar vıcık vıcık çamur oldu. 雪一融化道路就变得泥泞不堪。(*-i*) ～ ～ **etmek** 稀释，弄淡，冲淡；冲稀

vıcıklamak (*-i*) 拧干

vıcırdamak (*nsz*) (麻雀等鸟)唧唧喳喳叫，啁啾

vıcırdaşmak (*nsz*) 一起唧唧喳喳聒噪

vıdı vıdı *s.* 唠叨的，爱说的 ◇～ **konuşmak** 唠叨，喋喋不休，说得人发烦

vınlamak (*nsz*) 嗡嗡叫；嗡嗡响；嗖嗖响；发出蜂音：Bir kurşun vınlayarak başımın üzerinden geçti gitti. 一颗子弹嗖的一声从我的头上飞了过去。Kulağı vınlıyor, gözlerinin önünde küçük siyah ve beyaz noktalar, incecik ve kıvrak şekilde uçuşuyordu. 他的耳朵嗡嗡响，两眼发黑，直冒金星。

vırılda(n)mak (*nsz*) 使厌烦，惹讨厌，令人厌烦

vırıltı *is.* ❶令人腻烦，使人厌烦，讨厌，讨人嫌，令人讨厌的行为 ❷嗡嗡声，营营声，飕飕响声

vırlamak (*nsz*) 使厌烦，惹讨厌，令人厌烦

vırt zırt *zf.* 经常，常常，时时地，不断地：～ girmek 时时地溜进去

vır vır *zf.* ◇～ **edip durmak** 不停地嘟囔；讨厌地嗡嗡叫 ～ **etmek** 唠叨，嘟哝，喃喃，不停地唠叨，唠叨不休；讨厌地嗡嗡叫；讨厌地咕咕叫

vırvırcı *is.* ve *s.* 话多得使人发烦的，话多得使人讨厌的(人)

vız *is.* 嗡嗡声，营营声，飕飕响，溜子声：Kurşun vız diye geçti. 子弹嗖的飞了过去。◇(*-e*) ～ **gelmek** 无视，毫不在意，瞧不起，不重视：Eski memurdur, vız gelir ona. 他一个老留级生，什么都不在乎。Ona vız gelir. 他毫不在乎。～ **gelip tırış gitmek** 【俗】毫不在乎，无所谓，看不起

vızılda(n)mak (*nsz*) ❶ 嗡嗡，发出嗡嗡声，作营营声；发出蜂音；飕飕响 ❷老是诉苦，老是埋怨，老是发牢骚 ❸老是讨厌地叨叨(某事)

vızıltı *is.* ❶(苍蝇、蚊虫等的)嗡嗡声，营营声：～ makinesi 蜂音器 Uçan bir sivri sineğin vızıltısı duyuldu. 听到飞蚊的营营声。❷(马达的)隆隆声，轰鸣，轰隆声 ❸【转】讨厌的嘀咕，烦人的絮叨，烦人的叨叨：Gerçi sabahları gene evde iş görüyor, annesinin vızıltısını dinlemeye mecbur oluyordu. 的确，他每天早晨又在家干活，不得不听他母亲的絮叨。Damarlarımda kanım kurudu, hâlâ bu çocuğun vızıltısı kesilmedi. 我已经烦透了，可这个孩子还是叽叽咕咕不停地发着牢骚。

vızır vızır *zf.* ❶飕飕地，呼呼地，刷刷地 ❷快，迅速地，迅疾地；刹那间，即刻，马上 ◇～ **gelip geçmek** 飞驰而过，疾驰而过：Vızır vızır gelip gitti. 他来了，立刻又走了。

vızlamak (*nsz*) ❶嗡嗡，作嗡嗡声，作营营声；发出蜂音；飕飕响；(人群)发出嘈杂的嗡嗡声 ❷【转】老是讨厌地叨叨(一件事)，老是讨厌地絮絮叨叨，烦人地嘀咕

vızlatmak (*-i*) vızlamak 的使动态

vızlayıcı *is.* 〈电〉蜂音器，蜂鸣器

via (阿) *is.* 〈解〉静脉；筋，脉，血管：～ huzmesi 导管

Viborg *öz.is.* 维堡(丹麦)

vibrasyon (法) *is.* 〈物〉振动，振荡，颤动

vibriyon (法) *is.* (生)弧菌：kolera ～u 霍乱弧菌

vicah *is.* 对质，面质；亲自出席，亲自到场

vicahen [vica:'hen] (阿) *zf.* 当面，当着某人的面，面对面地，对质地

vicahî [vica:hi:] (阿) *s.* 面对面的，当面做的，当着某人面做的，有某人在场做的

vicdan [vicda:n] (阿) *is.* 良心，善良心地：～ borcu 道义上的责任(义务) ～ hürriyeti 信仰自由，信教自由 ～ meselesi (涉及)良心的问题 ～ serbestliği 信仰自由，信教自由 azabı ～ 悔恨，内疚，良心的谴责，良心有愧 Kişinin kendi vicdanı iyi bir yargıçtır. 人

的良心是最好的法官。◇～ **azabı** 悔恨，内疚，良心的谴责，良心有愧 ～ **süküneti** (或 **sükünü**) 问心无愧，心安理得，心情安详，宁静心情 ～ **sükünü vermek** 使良心得到安慰，使自己良心过得去 Vicdanım kabul etmiyor. 我的良心不允许。～**ına muracaat etmek** 唤醒良知

vicdanen [vicda:'nen] (阿) *zf.* 凭良心，问心无愧地；由衷地，衷心地：Vicdanen muazzep olurum. 良心在责备我。Vicdanen söyleyebilirim. 我可以问心无愧地说。

vicdanî [vicdan:ni:] (阿) *s.* 有良心的，善意的；认真负责的，勤勤恳恳的，仔细认真的，严谨的：Hakimler vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. 法官们根据可靠的证据进行判决。

vicdanlı *s.* 有良心的，凭良心的，诚实的；羞于干坏事的，良心没有泯灭的：Vicdanlı bir esnaf müşterisine kazık atmaktan çekinir. 一个有良心的商贩不会欺骗他的顾客。

vicdansız *s.* 没有良心的，昧良心的，寡廉鲜耻的，无耻的；惨无人道的，极残忍的

vicdansızca [vicdansı'zca] *s.* ve *zf.* 无良心的，昧良心的，无耻的；惨无人道的，极残忍的

vicdansızlık, -ğı *is.* 昧良心，不凭良心，丧天良；不知廉耻；无耻；不忠诚；铁石心肠，惨无人道

Victoria adası *öz.is.* 维多利亚岛(美洲)

Victoria gölü *öz.is.* 维多利亚湖(非洲)

vida [vi'da] (意) *is.* ❶螺丝，螺丝钉，螺钉；小螺钉；木螺丝，木螺钉；螺杆：～ anahtarı 改锥，螺丝刀，螺丝起子 ～ dişi 螺距，螺纹导程 ～ tornası 螺丝车床，普通车床 düz başlı ～ 平头螺丝钉 gömme ～ 埋头螺钉 makta ～sı 接触螺钉 nihayetsiz ～ 无限螺旋，蜗杆，螺旋杆 sağ ～ 右螺旋钉，顺螺旋钉 sol ～ 左螺丝钉，逆旋螺丝钉 sıkıştırma ～sı 夹紧螺钉，锁紧螺钉，固定螺钉 tükenmez ～ 无限螺旋，蜗杆，螺旋杆 yuvarlak başlı ～ 圆头螺钉 Bisikletimin çamurluğu sallanıyor bir vidası düşmüş. 我的自行车的挡泥板晃动了，像似掉了一只螺丝钉。❷(螺钉的)螺纹，螺旋丝：Bu somunun vidası bozuk. 这只螺母的螺纹坏了。◇～**ları gevşemek** 哈哈大笑，放肆地大笑 Onun vidaları gevşedi. 他哈哈大笑起来。～**yı sıkıştırmak** 拧紧螺丝钉 ～**yı sökmek** 起出螺丝钉，旋出螺钉

vidajör (法) *is.* 淘粪工，粪便清洁工

vidala [vida'la] (意) *is.* 小牛皮

vidalamak (*-i*) ❶(用螺丝钉、螺母等)拧住，固定住，钉住，拧上：içeri ～ 旋入，拧进 üstüne ～ 旋上，拧上 ❷攻丝，切螺纹，旋来复线

vidalanmak (*nsz*) vidalamak 的被动态

vidalatmak (*-i, -e*) vidalamak 的使动态

vidalı *s.* 有螺丝钉的，用螺丝钉拧紧的，用螺母固定的

vidasız *s.* 没有螺丝钉的，不用螺钉的，无螺旋的

videle 见 vidala

video (英) *is.* (复合词的第一部分)表示"电视"、"视频"，如 videoteyp

videoteyp (英) *is.* 录相磁带

Vientiane *öz.is.* 万象(老挝)

Vietnam *öz.is.*越南：Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti 越南社会主义共和国

Vietnamlı Ⅰ *is.* 越南人 Ⅱ *s.* 越南的

vifak *is.* ❶相符合，相适应；一致，协调，和谐 ❷和平，和睦，友好关系

vigla, vigle [vi'gla] (意) *is.* ❶〈海〉(捕鱼站上的)观测所 ❷(一些船前桅杆上的)了望台

viglacı *is.* 捕鱼时的观测员

vigle 见 vigla

vikaye [vika:ye] (阿) *is.* 保卫，保护，捍卫，维护 ◇(*-den*) ～ **etmek** 保卫，守卫；保护，

维护

vikont (法) *is.* 子爵

vikontes (法) *is.* ❶女子爵 ❷子爵夫人

vikunya *is.* 〈动〉(美洲产的)小羊驼(*Lama vicugna*)，美洲驼，美驼

Vila *öz.is.* 维拉(港)(瓦努阿图)

vilâdî [vila:di:] (阿) *s.* 天生的，天赋的，先天的，生来的，胎生的：～ katarakt 天生的内障

vilâyet [vilâ:yet] (阿) *is.* (土耳其的)省(现多用"il"一词)

villâ [vi'lla] (意) *is.* (郊外建筑别致的)别墅

Vilnius *öz.is.* 维尔纽斯(立陶宛)

vinç (英) *is.* 起重机，吊车；绞车，绞盘；卷扬机，起货机，提门机，绞弹机：～ çengeli 起重机吊钩，吊车挂钩 ～ kirişi (或 kolu) 起重臂，起重机吊杆，起重机挺杆 ～ şasisi 起重机底座，起重机底盘 ～ sereni 起重机的吊杆 ～ zinciri 起重键，吊车键 elektrik ～i 电动起重机，电力吊车 hidrolik ～ 液压起重机，水压吊车 seyyar ～ 移动式起重机 yüzer ～ 浮吊，海吊，浮式起重机，水上起重机 Vapurun yükünü vinçlerle bir günde boşalttılar. 他们用吊车在一天之内就把轮船上的货物卸完了。

vinççi *is.* 起重机司机，吊车司机

vinççilik, -ği *is.* 开吊车(工作)，开起重机(职业)

vinter *is.* 〈渔〉袋形渔网(网口张在圆箍上)，笼式张网

vinyet *is.* (书籍卷首、章、篇的首尾等处的)小花饰

viola *is.* 〈乐〉中提琴

violet Ⅰ *is.* 紫罗兰；堇菜，堇菜属 Ⅱ *s.* 紫色的，紫罗兰色的

vira [vi'ra] (意) Ⅰ *zf.* 不断地，不停地，不间断地，连续不停地，接连不断地：Vira söylüyor. 他不停地说。Ⅱ *ünl.* (海员、码头工人装卸时用语)往上拉！

viraj (法) *is.* ❶(车辆等的)转弯，拐弯：bir ～ dönmek (或 almak) 转弯，拐弯 keskin ～ 急转弯 ❷转弯处，拐弯的地方；拐角，弯道：Arabalar virajlarda yavaşlar. 车在弯道的地方减低车速。◇～ **almak** 【俚】扯谎，说谎，撒谎

virajlı *s.* 有弯道的，弯曲的，不直的：～ yokuşlar 有拐弯的上坡道，弯曲的上坡路

virajsız *s.* 没有弯道的，没有拐弯的，直的，笔直的

viran [vi:ra:n] (波) *s.* 被破坏了的，被毁坏了的；遭到破坏的，成了废墟的；破旧的，破烂的，陈旧的：～ bir kemer 破旧的拱门 ◇～ **olmak** 倒塌，毁成瓦砾；开始衰败

virane [vi:ra:ne] (波) *is.* 废墟，瓦砾场；遗址，遗迹；荒芜的地方 ◇～**ye çevirmek** 变为废墟

viranelik, -ği *is.* 废墟地，瓦砾场

viranlamak (*nsz*) 陈旧，破旧；过时；衰老，衰弱；倒塌，毁成瓦砾

viranlık, -ğı *is.* 废墟地；荒芜的地方，荒废的地方；瓦砾场

virgül (法) *is.* 逗号：noktalı ～ 分号 Virgül, eş görevli kelimeleri, kelime öbeklerini ve sıra cümlelerini ayırmada da kullanılır. 逗号用于分隔同等成分的词、词组和并列复合句中的分句。

virt, -di (阿) *is.* ❶〈宗〉祷告，祈祷，经常重复的祷告或可兰经中的诗歌 ❷【转】反复地说，重复申说，反来复去地说 ◇～ **etmek** 反复地说，重复申说一件事，反反复复地说一件事

virtüoz (法) *is.* 〈乐〉能以高超技艺演奏任何一种乐器的演奏家，演奏大师，演奏能手

virtüozluk, -ğu *is.* 精湛演奏技巧，高超演奏技艺

virüs [vi'rüs] (法) *is.* 病毒：～ hastalıkları 病毒性疾病 ～ tarama programı (计算机)查毒程序 tifo ～sü 伤寒病毒 ◇～ **kapmak** 感染病毒：～ kapmış bilgisayar programları

感染病毒的计算机程序

visal, -li [visa:l] (阿) *is.* 幽会，约会；会面，会见；相遇，遇见：amali ～ 想见面 leyali ～ (同情人)幽会之夜 vadi ～ 约定幽会的时地，答应见面

visamiral, -li [vi'samiral] (法) *is.* 〈军〉海军中将

viski [viğski] (英) *is.* 威士忌

viskonsül *is.* 副领事

viskoz (法) *is.* 〈纺〉粘胶(液)；粘胶纤维，粘纤

viskozite (法) *is.* 〈技〉胶粘性，粘性；粘滞性；粘(滞)度

vişnap, -bı *is.* 樱桃果汁，樱桃糖浆

vişne [vi'şne] *is.* 〈植〉樱桃；樱属：～ reçeli 樱桃酱 ～ renginde 樱桃色的 ～ boyalı 漆成深红色，涂 上深红色

vişne çürüğü Ⅰ *is.* 深红色，涂上深红色，漆成深红色 Ⅱ *s.* 深红色的：～ bir kumaş 深红色的布(匹)，深红色的料子

vişnelik, -ği *is.* 樱桃园

vitalizm *is.* 〈哲〉活力论，生机论

vitamin (法) *is.* 维生素：Özellikle sebzeler, meyveler, sütlü besinler, yumurta vitamin yönünden zengindir. 特别是蔬菜、水果、乳制品、鸡蛋含有丰富的维生素。

vitaminli *s.* 富含维生素，含有维生素的：～ besinler 含有维生素食品 ～ sebzeler 富有维生素的蔬菜

vitaminsiz s. 不含维生素的，没有维生素的：～ bir yiyicek 不含维生素的一种食物

vitaminsizlik, -ği *is.* 不含维生素

vitellüs [vite'llüs] (法) *is.* 〈生〉卵黄

vites (法) *is.* 速，速度；速率，排挡：～ kolu 换挡杆，变挡杆 ～ kutusu (汽车的)变速器，变速箱 ağır ～ 低速 dağ ～i (汽车的)副变速箱 geri ～ dişlisi 反转齿轮 ◇～ **değiştirmek** 变速，变挡，换挡：Ankara Caddesi'nde bir ağır kamyon vites değiştiriyor. 安卡拉大道上有一辆重型卡车在变速。

vitesli *s.* 有挡的：altı ～ arazi arabası 6 挡的越野汽车

vitir, -tri (阿) *is.* 〈宗〉昏礼，黄昏作的礼拜

vitray (法) *is.* 彩画玻璃窗，彩绘大玻璃窗

vitrin (法) *is.* ❶(陈列商品的)橱窗，玻璃橱窗 ❷(陈列收藏品的)玻璃柜，玻璃橱：～ buzdolabı 橱柜式冰箱 ～ tenviratı 橱窗照明 Vitrinde gördüğüm oyuncak bebeği küçük kardeşime almak istiyorum. 我想给我弟弟买在橱窗里看到的玩具娃娃。◇～ **yapmak** 装饰橱窗

vitrinlemek (*-i*) 在橱窗里陈列，陈列柜里展示

vitriyol *is.* 〈化〉硫酸盐；矾

viya [vi'ya] (意) (对舵手发出的口令)把定！

Viyana *öz.is.* 维也纳(奥地利)

viyadük (法) *is.* 高架铁路(公路)桥；高架桥，跨线桥；旱桥

viyak *is.* (婴儿)呱呱啼哭声，哇哇哭声

viyaklamak (*nsz*) (婴儿)呱呱啼哭，哇哇哭

viyak viyak *zf.* (表示婴儿的啼哭声)呱呱，哇哇：Çocuk viyak viyak ağladı. 婴儿呱呱地啼哭。

viyola [viyo'la] (意) *is.* 中提琴

viyolacı *is.* 中提琴手，中提琴演奏者

viyolonsel *is.* 大提琴

viyolonselist (法) *is.* 大提琴家

viyolonist (法) *is.* 小提琴手，小提琴演奏者，小提琴家

vizavi *zf.* 对面，面对面，在对面

vize [vi'ze] (法) *is.* ❶签署，签字盖章 ❷签证：ayrılış ～si 离境签证 giriş ～si 入境签证 seyahat ～si 旅游签证 transit ～si 过境签证 ❸(大专院校的)期中考试，阶段考试 ◇ **～ etmek** 签证，签署(存证) **～ vermek** (或 **ita etmek**) 发给签证 **～ yapmak** 签证，签署(存证)：Vizelerini yaptırdınız mı? 您办理好签证了吗？

vizete [vizi'te] (意) *is.* ❶医生查房，到病房巡诊 ❷出诊费；门诊费，医生看病费，挂号费：doktor ～si 出诊费；门诊费，医生看病费，挂号费

Vladivostok *öz.is.* 符拉迪沃斯托克(又名海参威)(俄罗斯)

vizon (法) Ⅰ *is.* 〈动〉水貂；水貂属(*Lutreola*)：Mustela ～ 北美水貂，欧洲水貂 Ⅱ *s.* 水貂皮的：～ manto 水貂皮女大衣

vizör *is.* ❶瞄准具，瞄准器，照准器，观测镜 ❷〈摄〉取景器，取景框

vodvil (法) *is.* ❶(带歌唱的)独幕轻松喜剧，滑稽歌舞剧，通俗笑剧 ❷【旧】滑稽歌曲，轻松喜剧中的歌曲，讽刺民歌

vokabüler (法) *is.* ❶词汇表，词汇汇编，简明小字典 ❷词汇，语汇

vokal[1] (法) *is.* ❶发声的，发音的 ❷使用嗓音的，出声的；歌唱的，声乐的：～ muzik 声乐

vokal[2]**, -li** (德) *is.* 〈语〉元音

volân (法) *is.* ❶〈技〉飞轮；手轮 ❷〈技〉操纵盘，摇杆；方向盘，驾驶盘 ❸(裙子等的)绲边，镶褶

vole (法) *is.* 〈体〉(球着地前的)运行；截击，截踢

voleybol, -lü [vole'ybol] (英) *is.* 排球(运动)：～ sahası 排球场 ◇**～ oynamak** 打排球

voleybolcu *is.* 排球队员，排球运动员

volfram [vo'lfram] (德) *is.* 〈化〉钨(W)

Volga *öz.is.* 伏尔加河(欧洲)

Volgograd *öz.is.* 伏尔加格勒(俄罗斯)

voli [vo'li] (希) *is.* ❶在船的周围撒网：～ ağı 一种渔网 ❷【俚】非法收入，干私活得到的钱；投机倒把，投机买卖 ◇**～ çevirmek** 撒网 **～ vurmak** 作投机生意，投机，作投机买卖，挣到钱，赚到钱

volkan (法) *is.* 火山：～ çıkartısı 火山形成的产物 faal ～ 活火山 sönmüş ～ 死火山 ◇**～ gibi patlamak** 爆炸如同火山爆发一样

volkanbilim *is.* 火山学

volkanbilimci *is.* 火山学家

volkanik (法) *is.* 火山的：～ ada 火山岛 ～ kaya 火山崖

volkanizasyon *is.* 〈技〉(橡胶)硫化，硬化

volkanize *is.* 〈技〉(橡胶)硫化，硬化 ◇**～ etmek** 〈技〉使(橡胶)硫化，硬化

volontarizm (法) *is.* 〈哲〉唯意志论，意志主义

Volos *öz.is.* 沃洛斯(希腊)

volt (法) *is.* 伏特(v)：200 ～ kuvvetinde bir akım 200 伏电压

volta [vo'lta] (意) *is.* ❶〈海〉缆，索(在桩、柱等上)绕一圈，一周 ❷〈海〉锚链缠在一起，两条链子缠在一起 ❸〈海〉帆船迎风曲折航进 ❹钓鱼竿 ❺〈电〉电弧 ◇**～ atmak** 走来走去，徘徊；闲游荡：Her gün Divanyolu'da volta atar dururdu. 他每天都在迪万大街上闲逛。Her sabah kahvaltıdan önce, verandada bir aşağı bir yukarı volta vururken görürdüm. 过去每天早饭前我都从窗户里看到他在凉台上走来走去。**～ etmek** ①〈海〉迎风曲折航进，迎风变航向运动 ②【俚】走来走去，徘徊 **～sını almak** 【俚】溜掉，悄悄跑掉，赶紧走开

voltaj (法) *is.* ❶电压 ❷伏(特)数

voltajlı *s.* 有电压的，电压的：yüksek ～ 高压的 yüksek ～ ana hat ve taksim şebekeleri 高压和配电网

voltalamak (*nsz*) 〈海〉迎风曲折航进，迎风变航向运动

voltametre [voltame'tre] (法) *is.* 〈物〉电量计，库仑计，库仑表

voltamper (法) *is.* 〈物〉伏安，伏特安培

voltmetre [voltme'tre] (法) *is.* 〈物〉伏特计，电压表

vombat (法) *is.* 〈动〉袋熊(*Phascolomys ursinus*)

vonoz (希) *is.* 〈动〉幼鱼，(新孵出的)小鱼，鱼苗

votka [vo'tka] (俄) *is.* 伏特加，俄国烧酒，俄国白酒：Kara biberli, domates suyuyla karışık votka içiyorduk. 我们喝了撒上胡椒粉，搀上西红柿汁的伏特加。

voyvo [vo'yvo] (西) *ünl.* 【俚】可耻！呸！(表示轻蔑、反感、厌恶)

voyvoda [vo'yvoda] *is.* 〈史〉❶(古斯拉夫国家及古罗斯)部队长官 ❷(16-18 世纪俄国城市或地区的)军政长官 ❸(15-16 世纪波兰的)省长

voyvodalık, -ğı *is.* 〈史〉❶ voyvoda 的称号，职位 ❷(16-18 世纪俄国的)军政长官辖区 ❸(波兰的)省

vual, -li *is.* 面纱

vuku, -u [vuku:] (阿) *is.* 事，事件，事情；事故，事变 ◇～ **bulmak** 有，发生，进行：Bir olay vuku buldu. 发生了一件事。**～a gelmek** 有，发生，进行

vukuat [vuku:a:t] (阿) *ç.is.* 【旧】事，事件，事情；事故：zabıta ～ı 刑事犯罪 Bugün şehirde hiç vukuat olmadı. 今天城里没有发生任何事情。◇**～ın ilcasıyla** 迫于事故不断发生，由于一连串的事故

vukuf [vuku:f] (阿) *is.* 知道，了解，熟悉，通晓；内行；专门知识：ehli (或 erbabı) ～ 行家，里手，专家，鉴赏家，精通某事的人 Onun bu meseleye vukufu tammı vardır. 他很了解这一问题。Türk edebiyatına vukufu tammı vardır. 他是土耳其文学专家。◇(*-i*) **～ kesbetmek** 获得知识，成为行家，成为权威

vukuflu *s.* 学识渊博的，有造诣的，很熟悉(某事)的，内行的，精通的

vukufsuz *s.* 【旧】不懂行的，不熟悉(某事)的，不精通的，非内行的

vukufsuzluk, -ğu *is.* 【旧】不明白，不了解，不懂；无知，缺乏知识

vulva [vu'lva] (拉) *is.* 〈解〉阴道

vuraç, -cı *is.* 木槌

vurdum duymaz *s.* ❶头脑不灵活的，不伶俐的，不机灵的；不善于领会的，不颖悟的 ❷冷淡的，淡漠的，漠不关心的，无动于衷的 ◇**～ bir kaya gibi** 冷若冰霜，铁石心肠 **～ kör ayvaz** (**olmak**) 对一切都无动于衷，对什么都漠不关心的

vurdum duymazlık, -ğı *is.* ❶脑筋迟钝，不机灵，不善于领会，不颖悟，不善猜度 ❷冷漠，淡漠，漠不关心，无动于衷，毫不动情 ◇**～tan gelmek** 漠不关心，一点也不重视：Şimdi böyle bir iftira karşısında bizim için vurdum duymazlıktan gelmeye imkân kalır mıydı? 现在我们面对如此的诽谤能置之不理吗？

vurdurmak (*-i*) vurmak 的使动态

vurgu *is.* 重音；重音符号：～su son hecede olmayan kelimeler 重音不在最后的词 duyuş ～su 情感重音 mantık ～su 逻辑重音 obartma ～su 着力重音

vurgulamak (*-i*) 加重音，标重音，打重音

vurgulu Ⅰ *s.* ❶〈语〉带重音的，重读的：～ kelime 重读词 ～ hece 重读音节 ❷打的，敲的，打击的：～ çalgılar 打击乐器 ❸【转】强调的，着重的 Ⅱ *zf.* 着重地，强调：Vurgulu konuştu. 他着重地说。

vurgun Ⅰ *s.* (*-e*) 发生爱情的，钟情的；热恋的，迷恋的，醉心的：Doğanın güzelliklerine vurgunum. 我爱大自然的美景。Ⅱ *is.* ❶横财，暴利，非法所得；投机买卖，投机倒把；

敲诈；抢劫，掠夺：Yasalara göre vurgun bir suçtur. 根据法律投机倒把是一种犯罪。❷(身上)磨破的地方，磨伤处，擦伤处：ayak ～u 脚部磨伤的地方 ◇～ **yapmak** 投机倒把：Birkaç vurgun yaptın mı, alışır kurtlaşırsın. 你如果做几次投机买卖，就会成习惯，就会变得奸诈。

vurguncu Ⅰ *is.* 投机商人：Vurguncular kumaşları kapamışlar. 投机商们把布匹囤积起来了。Ⅱ *s.* 投机的

vurgunculuk, -ğu *is.* 投机，投机事业；投机买卖，投机倒把

vurgunluk, -ğu *is.* ❶钟情，强烈的爱 ❷(马牛等的)耆甲皮炎，耆甲疮；(身上)磨破的地方，磨伤处

vurgusuz *s.* 无重音的，非重读的：～ kelime 无重音词

vurmak, -ur (*-e, -i*) ❶敲，打，击，打击；拍；踢；砍；抽；钉；捶：cama ～ 敲玻璃 çivi ～ 钉钉子 dişleri birbirine ～ 牙齿碰得咯咯响 kapıya ～ 敲门 kapıyı ～ 砰的一声响把门关上 masaya ～ 敲桌子 yumurtanın sarısını ～ 搅碎蛋黄 Sami sopayı kaldırıp Nazimi'nin koluna vurdu. 萨米举起棍子就打了纳齐米的胳膊。Temiz hava başına vurdu. 新鲜空气迎面扑来。❷打死，打倒，撂倒，杀死，杀害；打伤，使受伤，使负伤：Haydudu vurmuşlar. 他们打死了匪徒。Onu kolundan vurmuşlar. 他们打伤了他的胳膊。❸猎杀，射杀，枪杀，打猎：kuşu ～ 打鸟 Avcı tavşanı bir atışta vurdu. 猎人一枪打死了兔子。Bir adam onu uzaktan görmüş, okunu attığı gibi, ta yüreğinden vurmuş. 一个人在远处看见了他，一箭射过来，正中他的心口。❹投，掷，扔，抛：*yere* ～ 扔到地上 ❺摆，放；打(上)；盖(上)；画(上)；写(上)；签(上)：bir *yere* destek ～ 竖起支柱 damga ～ 盖上图章 lapa ～ 温敷，罨敷 suyu ateşe ～ 把水放到火上 yama ～ 打上补丁 ❻油漆；抛光，打磨；磨光，磨出光泽：duvara boya ～ 用油漆涂墙，用涂料漆墙 tahtaya cilâ ～ 油漆木板 ❼穿上，戴上，套上；使穿上，给戴上，给套上 hayvana *eyer* ～ 给马挂上鞍 kelepçe ～ 上镣铐 yük ～ 使驮上驮物 zincire ～ 上镣铐 ❽刺入，戳入，插入：bıçak ～ 把刀插入 hastaya iğne ～ 给病人打针 ❾朝…方向去，往…去：orman ～ 往森林深处去 sola ～ 向左转 yola ～ 出发，动身，起程，上路：Bu taraftan vurdu. 他拐向这个方向了。Sürü dağa vurdu. 畜群往山里去了。Kızıllık göklere vurdu. 余辉冲霄而起。❿假装成(某种样子)，佯装成：deliliğe ～ 装疯 bilmezliğe ～ 佯装无知，佯装不内行 hastalığa ～ 装病 ❶❶使变为：işi şakaya ～ 把事情化为笑谈 ❶❷〈数〉乘：ikiye dörde vurursak sekiz eder. 4 乘 2 等于 8。❶❸(钟)打点，(铃等)响，鸣：Saat beşi vurdu. 钟敲过 5 点。❶❹(心脏、脉搏)跳动，搏动：yürek ～ 心跳 nabız ～ 脉搏跳动 ❶❺赚得，挣得：Bu işten müthiş para vurdular. 他们在这桩买卖中赚了一大笔钱。❶❻获得，谋利，得到，弄到手；攫取，侵占；抢夺，掠夺；诈取，骗取：milyon lirasını ～ 骗取某人的一百万里拉 ❶❼磨破，擦伤；磨损；磨出(茧子等) Pabuçlar ayaklarımı vurdu. 鞋子磨破了我的脚。Semer hayvanın sırtını vurdu. 驮物磨破了牲口的脊背。❶❽渗出，渗透；涌出，喷出，喷流；(烟、风等)钻出；长出，冒出，渗入，透进：açığa ～ 揭露 dışına (或 dışarı) ～ 显出，露出，暴露出来 Dağlar suya vurdu. 山映在了水中。Işık dışarıya vurdu. 光透了出来。Kalbinin temizliği çehresine vurmuş. 从他的脸上就能看出他心地诚实。Rüzgâr buraya vurmuyor. 风从这里透不过来。Yağmur içeriye vuruyor. 雨渗到里面。❶❾损害，伤害，危害，使受损害：Meyveleri dolu vurdu. 冰雹打坏了果子。Sebzeleri soğuk vurdu. 严寒冻坏了蔬菜。❷❿使突然生病，使受伤害：Kömür başına vurdu. 他煤气中毒了。Birini kömür, ötekini güneş vurmuş. 一个煤气中毒，另一个中了暑。❷❶【俚】喝(酒)，喝一杯，干一杯 ❷❷落到…身上：piyango ～ 中彩，中奖 ◇**vur abalıya** 找到了替罪羊，找到替人担过者 **vur aşağı, tut yukarı** 吵吵嚷嚷地讨价还价，叫骂着讨价还价 ②武装冲突，搏斗 **vur kör ayvaz** 漠不关心，一点也不理会，无动于衷 ◆**Vur dedimse öldür demedimya.** 只说过叫你打，没说过叫你打死。**Vur deyince öldürmek** (或 **vur desem kıracak**) 让傻瓜祈祷上帝，他会磕破头。**Vur patlasın çal oynasın.** 狂欢劲舞：Komşu konaklarda vur patlasın çal oynasın saz âlemleri devam ediyo uzak yakın piyano sesleri işitiliyordu. 隔壁的大院里狂欢劲舞，远近都能听到钢琴声。**Vurdukça tozar.** 越往森林里走，打的柴就越多。

vurtut Ⅰ *is.* 武装叛乱，暴动，骚乱，造反，哗变 Ⅱ *zf.* 再三讨价还价，反复讨价还价：Vurtut, elli bin liraya aldım. 经过反复讨价还价，我花 5 万里拉买了。

vuru *is.* (心脏)搏动，跳动

vurucu *s.* 打的，敲的；打击的；冲击的；击发的；瞄准射击的；突击的，紧急的 ◇～ **güç** ①突击部队 ②民兵组织

vuruk, -ğu *is.* 马或牛腿下部出现的有伤或无伤的酸痛(软弱无力)

vurulmak (*nsz*) ❶ vurmak 的被动态：Havada uçan kuş vurulmuş gibi birdenbire sokağa düşüyor. 鸟儿正在天上飞，突然像被击中一样坠落在街上。Yatak odasının kapısı vuruluyordu. 有人敲了敲卧室的门。❷(*-e*) 爱恋，迷恋：Gözleri ahuya vuruldu. 我迷上了一位可爱的姑娘。

vurunmak (*nsz*) 【俗】❶自己打自己 ❷穿上衣服，给自己盖上(蒙上)：yaşamak ～ 蒙上恰得拉(伊斯兰教妇女蒙头面纱，在中亚从肩披到脚)

vuruntu *is.* (发动机燃烧不正常时发出的)啪啪声

vuruş *is.* ❶ vurmak 的动名词：yüreğin ～u 心脏搏动，心跳 ❷打架，斗殴，殴打：Zorlu vuruşla yaptı. Kurt çeniledi ve geriledi. 他一阵猛打，狼惨叫着向后退去。❸命中，射中：yan ～u (子弹)反跳回来击中 ❹(打穿的)孔，洞，眼，窟窿

vuruşkan *s.* 尚武的，善战的；好战的，黩武的；威武的；好斗的，好打架的

vuruşkanlık, -ğı *is.* 尚武精神；好战(性)，好斗；威武

vuruşma *is.* vuruşmak 的动名词：Vuruşmalar oldu. 发生了斗殴。

vuruşmak (*nsz, -le*) ❶相打，打架，相互殴打；相斗 ❷作战，厮杀，打仗

vuslat (阿) *is.* 【旧】(*-e*) (同情人)约会，幽会；会见，会面：～ günlerinde 在幽会的日子里 Aşkın ilâcı vuslattır. 恋爱的良药是幽会。

vusta (阿) *s.* 位于中心的，中间的：salâtı ～ 晌礼 kuruni ～ 〈史〉中世纪

vusul, -lü [vusu:l] (阿) *is.* 到达，抵达，来到：Adana'ya ～ümde 在我到了阿达纳之后 Ankara'ya ～ümden beri 从我到了安卡拉之后 ◇～ **bulmak** 到达，抵达，来到 ～**den sonra** 在收到之后 ～**ünde** 在…到达之后

vuzuh [vuzu:h] (阿) *is.* 清楚，清晰，明确；显而易见，无可争议，毫无疑义

vuzuhsuz *s.* 不清楚的，不清晰的，隐隐约约的；不明确的：～ bir hüviyet 实质不清楚 ～ vaziyet 情况不明

vücudiye (阿) *is.* 〈哲〉泛神论

vücuh (阿) *ç. s.* 敬爱的

vücup, -bü (阿) *is.* 必要(性)，必须(性)：～ sıygası 〈语〉必须式

vücut, -du [vücu:t] (阿) *is.* ❶身体，肉体，躯体，身躯，躯干；体型，体格，体态：hayvan ～u 动物的躯体 insan ～u 人的身体，人的身躯 ～ biti 衣虱，体虱 Çocuğun vücudu fasla fasla kabarmış. 这孩子全身浮肿。Vucudu geliştirmenin ve sağlıklı kalmanın en güzel yolu spor yapmaktır. 增强体质和保持健康的最好方法是运动。❷存在，生成；在场，出席 ❸主要的部分，基本的部分 ❹(机关、企业、部队的全体)人员，全体员工；工作人员(们)；(某种)人员(们) ❺(机件、仪器的)外壳，座架；车身，车体，车厢(四轮桥式马车) ❻〈印〉活字的大小，铅字的长度(号)∈ ❼〈物、化〉物体，物质 ◇～ **bulmak** ①出现，发生，产生 ②实现，实行；表现出来，显出来 ～**a gelmek** ①出现，发生，产生 ②实现，实行；表现出来，显出来 ～**a getirmek** 生成，形成；实现，实行 ～**a vermek** 创造，创建，建立；作，作出；实行，实施；造成，形成 ～**tan düşmek** 渐渐地瘦起来，变得消瘦，衰弱下来(*-in*) ～**unu** (**ortadan**) **kaltırmak** 肉体上消灭，杀死，屠杀

vücutça *zf.* 体质上，体力上，身体方面：kendisini vücutça çok zayıf buldum. 我看他瘦多了。

vücutlu *s.* 大身量的，粗壮的，五大三粗的；胖的，丰满的

vücutsuz *s.* ❶不存在的，非真实的，非实际存在的，想象的 ❷小的，弱的，弱小的，不强大的

vükelâ [vükelâ:] (阿) *ç.is.* (奥斯曼帝国的)部长们，大臣们：～yi deavi 律师们 heyeti ～ 内阁

vükelalık, -ğı *is.* 部长职位，部长职务：～ etmiş bir adam 当上部长的人

vülgarize (法) *s.* 普及的，推广的

vürut, -du [vüru:t] (阿) *is.* 到达，抵达；进入，加入 ◇～ **etmek** 来到，到达，抵达：vekâletten ～ eden evrak 部里来的文件 ～**ünde** 在他到达后，在…人抵达后

vüs' -s'u (阿) *is.* 能力，本领；力量：～um yettiği kadar 尽我所能

vüsat, -ti (阿) *is.* ❶广阔，辽阔，宽阔，宽敞 ❷富裕，富足，丰富：～i hâl 富裕，富足，殷实，丰衣足食

vüsatli *s.* 广阔的，宽阔的，宽广的，宽敞的，阔绰的

vüsatsiz *s.* 不大的，不够大的

vüsuk (阿) *is.* 确实，可靠(性)，可信(性) ◇～ **bulmak** (得到)证实，(得以)证明无误

vüzera [vüzera:] (阿) *ç.is.* 部长

W w

w 土耳其语字母表中没有这个字母，它只见于外来词中，发 v 的音。

w 〈化〉钨

w 〈物〉瓦(特)

Washington *öz.is.* 华盛顿(美国)

Washingtonit *is.* 〈矿〉钛铁矿

Waltmetre *is.* 〈物〉瓦特计

Walt-saat *is.* 〈电〉瓦(特小)时

walt-saatölçen *is.* 〈电〉瓦特小时计，电度表

wavellit *is.* 〈矿〉银星石

Wb 〈电〉韦伯(Weber)

WC *is.* (英)厕所

Wealdiyen S. vers *is.* 〈地〉威尔德型地质的；威尔德统(的)

Wellington *öz.is.* 惠灵顿(新西兰)

wellsit *is.* 〈矿〉钡钙十字石，钙交沸石

wernerit *is.* 〈矿〉方柱石

Westport *öz.is.* 韦斯特波特(爱尔兰)

Windhoek *öz.is.* 温得和克(纳米比亚)

Winnipeg *öz.is.* 温尼伯(加拿大)

wolfram, wolframit *is.* 〈矿〉黑钨矿，钨锰铁矿

wollastonit *is.* 〈矿〉硅灰石

wolfenit *is.* 〈矿〉钼铅矿

Wonsan *öz.is.* 元山(朝鲜)

Wroelaw *öz.is.* 弗罗茨瓦夫(波兰)

X x

X 土耳其语字母表中，没有这个字母，它只见于外来词中，发成 ks 的音 ❶〈数〉表示未知数符号（第一未知数）❷罗马数字的"10" ❸表示不指名的人或物：Bay x. x. tarihinde. 某先生在某时候 ❹〈物〉爱克斯射线

Xe 〈化〉氙

Y y

Y, y 土耳其字母中第 28 个字母。舌中与上颚磨擦辅音。

Y ❶〈化〉元素钇(Itriyum)的符号 ❷〈数〉第二未知数 ❸〈数〉纵坐标

ya[1] [ya:] (阿) *ünl.* (用以加强整个句子的表现力)啊，呀，噢，哎哟：Ya Allah! 主啊！天啊！

ya[2] *bağ.* ❶(作区分连词)或…或；或是…或是；有时…有时；时而…时而：Ben aldanıyorum, ya sen. 不是你错，就是我错。Ya uslu otursun ya gidersin. 你要么规规矩矩地坐着，要么就走。Ya gelinir ya gelinmez. 他或来或不来。❷(置于句子中间，作对别连词)而，但：Siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım? 您吃饱了，而我怎么办? Sen geldin ya Ahmet? 你来了，可艾哈迈德呢？Babam geldi, ya kardeşim nerede? 我父亲来了，可我弟弟在哪里呢？❸(用作联合连词)特别，尤其，特别是，尤其是：Çok iyi yürekli, ya dostluğu! 他是个非常善良的人，尤其是他的友善。O çocuğun terbiyesine, zekasına, çalışkanlığına diyecek yok, ya inceliği! 对于这个孩子的教养、悟性和勤劳是没有说的，尤其是对这个孩子的文明举止更是没有说的。❹(用于句首，表示对前面已提的事给予肯定)是，是的：Rahatsınız mısınız yoksa? -Ya, biraz başwm ağrıyor. 怎么，您不舒服吗？—是的，我有点头痛。Hava bu gün çok güzel! -Ya, hakikaten öyle. 今天天气多好啊！—是的，确实是好极了。❺(表示对对方"惊奇"、"怀疑"和"追问")是吗？是吧？真的：Ya, sınıfta kaldın ha, yazık! 你留级了，是吗？！真遗憾！Ya, demek artık çalışacaksın, öyle mi ne iyi! 这么说，你很快要工作了，是真的吗？！这多么好啊！❻(对前面所说的事表示"赞同"和"必须要做")是，当然：Ben de geleyim mi? -Gel ya. 我也要来吗？—那还用说，你一定要来。Böyle söylenir mi? -Söylenir ya, fakat söylemeseydi daha iyi olurdu. 这样说吗？当然可以这样说，但他不这样说，那就更好。❼(表示原因、让步等)要知道，不是吗：Harcanan para olsun, hasta iyi oldu ya! 不要舍不得花掉的钱，病人不是好了吗！Güzel bir kitap buldu ya, bitirmeden ondan başını kaldırmaz. 要知道他找到了一本很好的书，不读完是不会释手的。◆**Ya bu deveyi gütmeli, ya bu diyardan gitmeli.** 入乡随俗。**Ya devlet başa, ya kuzgun leşe.** 孤注一掷；或是成功，或是垮台。**Ya herrü ya merrü!** 管它三七二十一！随它便好了！听其自然吧！不管怎样！

yaba *is.* 大木叉，草叉

yabalamak (*-i*) 用大木叉叉草，用草叉翻动(干草、禾秸、麦秸、稻草)

yaban (波) *is.* ❶荒漠，沙漠，荒无人烟的地方 ❷(或 ～ adamı) 野人，野蛮人 ❸【方】外来人，外地人，外乡人：Sözü yabana. 说句不客气的话；说句不好听的话；不客气地说。◇(*-i*) **～ atmak** 忍视，无视；抛到一边去，认为不重要，不听从 (*-i*) **～a atmak** 不听从，无视：Bu

teklifi yabana atmıyalım. 我们不要无视这条建议。Benim sözümü yabana atarsan sonunda bu hâllere düsersin işte. 你要是把我的话当耳旁风，你最后的结局就会是这样的。**～a gitmek** ①无缘无故地消失了 ②白去，去也无用 **～a söylemek** 胡扯，瞎说，胡说八道 **～ın adamı** 不关心人的人；不爱交际的人，孤僻的人 **～ın köylüsü** 没有教养的人，粗野家伙，没有教养的乡下佬

yabanarısı *is.* 〈动〉大胡蜂(*Vespa crabro*)；胡蜂，黄蜂

yabanasması *is.* 〈植〉铁线莲(*Clematis*)

yabanatı, -nı *is.* 〈动〉野马：Asya ～ 普尔热瓦利斯克马 Avrupa ～ı 太盘马(19 世纪末曾见于欧洲和西伯利亚西部草原，现仅存于某些禁猎区)

yabancı Ⅰ *s.* ❶外国的，别国的，异邦的；外地的：～ diller 外国语言，外语 ～ sermaye 外国资本 ～ uzman 外国专家 ～ ülke 外国 Amcam yabancı ülkelere gidecek. 我的叔叔要去国外。❷不相识的，不认识的，不熟识的，陌生的；生疏的，没见过的 ～ bir konu 不熟悉的主题 ～ müşteri 不认识的顾客 Yabancı bir ses duydum. 我听到了陌生的声音。Gördüğüm yüz, yabancı bir yüzdü. 我见到的面孔是一张不相识的面孔。❸外人的，别人的，旁人的：Yabancı arabalar buraya park edemez. 外单位(或外人)车辆不得在此停放。Ⅱ *is.* ❶外人，生人，不认识的人；亲手，生手：～ değil 不是外人(自己人) Yabancıların yanında uslu otur. 在生人旁边要规规矩矩地坐。Bu uygulamanın yabancısıyım. 在这个方面我是个新手。❷外国人；外地人，外来人：Galiba buranın yabancısınız. 您大概不是本地人。Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir. 外国人的基本权利和自由将根据国际法，以法律形式加以确定。◇～ **bir dünya** 另一个世界，极乐世界 ～ **bulmak** 视为不认识 ～ **cisim** 异物 ～ **gelmek** 不认识：Çocukluğumdan beri aşina olduğum ses bana yabancı geldi. 我从小就熟悉的声音现已陌生了。～ **gibi durmak** 回避，规避，不参与 ～ **saymak** (或 **tutmak**) 视为外人，当成外人 **～sı olmak** 不认识，不知道：Yabancısı olmadığımız ikinci kattaki küçl odaya yerleştik. 我们安置在我们所熟悉的二楼上的一个小房间里。

yabancıl Ⅰ *s.* ❶外国来的，从外国引进的，外国产的 ❷异国情调的，外国气派的(或风味的) Ⅱ *is.* ❶舶来品 ❷外国

yabancılamak (*-i*) 把…不当成自己人，把…视为外人

yabancılaşmak (*nsz*) 疏远起来，生疏起来，变生疏

yabancılaştırmak (*-i*) yabancılaşmak 的使动态

yabancılık, -ğı *is.* ❶不是本地出身 ❷疏远，陌生，格格不入 ◇～ **çekmek** ①在外国感到苦恼 ②感到疏远

yabancıllık, -ğı *is.* ❶异国情调，外国风味 ❷洋腔洋调；洋派

yaban çileği *is.* 野草莓

yaban defnesi *is.* 〈植〉瑞香；瑞香属(*Daphne*)

yabandomuzu, -nu *is.* 〈动〉野猪(*Sus scrofa*)

yaban dudu *is.* 〈植〉悬钩子；悬钩子属(*Rubus*)；欧洲木莓

yabanenginarı *is.* 〈植〉洋蓟，朝鲜蓟

yaban eriği *is.* 〈植〉野李子树；野李子，荆果

yabaneşeği *is.* 〈动〉野驴(*Equus onager*)

yaban fesleğeni *is.* 〈植〉野薄荷

yabangülü, -nü *is.* 〈植〉野蔷薇(*R. canina*)

yaban havucu *is.* 〈植〉野欧洲防风(*Pastinaca sativa*)

yaban horozu *is.* 〈动〉野松鸡(*Tetrao*)

yabanıl *s.* 原始的，未开化的；野的；野生的；野蛮的：～ insan 原始人 ～ zeydin 野生油橄榄 Karaca yabanıl bir hayvandır. 狍子是一种野生动物。

yabanıllık,-ğı *is.* ❶孤僻，不爱交际；未开化，野蛮状态；野蛮，残忍 ❷原始时代

yabanıllaşmak (*nsz*) 变野，变为野生；成为荒野，变成荒无人烟；变野蛮，变粗鲁

yabanî [yaba:ni:] (波) *s.* ❶野的，野生的；未开发的，荒无人烟的；原始的：～ bitki 野生植物 ～ hayvan 野生动物 ❷【转】怕见生人的，腼腆的，胆小的，胆怯的，羞涩的 ❸粗野的，粗俗的

yabanî ak diken *is.* 〈植〉鼠李

yabanîce [yaba:nice] *s.* ve *zf.* 野

yabanî gül *is.* 〈植〉野蔷薇(*R. canina*)

yabanî ıspanak *is.* 〈植〉厚皮菜(*Beta cicla*)

yabanî kimyon *is.* 〈植〉霸王(*Zygophyllum fabago*)

yabanî cimyongiller *is.* 〈植〉霸王属(*Zygophyllaceae*)

yabanî kiraz *is.* 〈植〉欧洲甜樱桃

yabanî lâhana *is.* 〈植〉海甘蓝

yabanîleşmek (*nsz*) 变野，变得有野性

yabanilik, -ği *is.* ❶野性，野蛮 ❷腼腆，羞怯，怕见生人

yabani marul *is.* 山莴苣

yabanî mercanköşk *is.* 〈植〉牛至(*Origanum vulgare*)

yabaninciri, -ni *is.* ❶〈植〉无花果(树)(*Ficus carica*) ❷无花果

yaban kazı *is.* 〈动〉雁，灰雁(*Anser anser*)

yabankeçisi *is.* 〈动〉野山羊(*Capra aegagrus*)

yaban kedisi *is.* 〈动〉欧洲猫(*Felis silvestris*)

yaban kekiği *is.* 〈植〉百里香(*Thymus serpyllum*)

yaban keteni *is.* 〈植〉形似大麻的泽兰(*Eupatorium cannabinam*)

yabanlık, -ğı Ⅰ *s.* ❶草原的 ❷休假的，休息的，节日的；做客穿的：～ elbise 出门穿的服装，节日穿的服装 Ⅱ *is.* ❶野性；粗野，野蛮 ❷腼腆，羞怯，怕生 ❸荒无人烟的地方，没有开发的地方 Benim çocukluğumda buraları hep yabanlıktı. 在我童年的时候这里是一片没有开发的地方。❹出门穿的服装

yaban maydanozu *is.* 〈植〉峨参(*C. silvestre*)

yaban mersini *is.* 〈植〉假叶树(*R. aculeatus*)

yaban nanesi *is.* 〈植〉野薄荷

yaban ördeği *is.* 〈动〉野鸭(*Anas boschas*)

yaban pancarı *is.* 〈植〉一种甜菜

yaban pazısı *is.* 〈植〉头状的灰菜，藜

yaban pelini *is.* 〈植〉蒿，艾(*Artemisia campestris*)

yaban pırasası *is.* 〈植〉欧夏至草(*M. vulgare*)

yabansı *s.* 奇怪的，奇异的，稀奇古怪的；古怪的；怪僻的；冷漠的，与人疏远的：Arkadaşının yabansı davranışları var. 他的朋友有一些古怪的行为。

yaban sıçanı *is.* 〈动〉欧旅鼠(*Lemmus Lemmus*)

yabansılık, -ğı *is.* 古怪行为；怪脾气；怪事，怪异行为

yabansımak (*-i*) 把…看成是怪事，认为…是怪事，认为…很古怪

yaban sineği *is.* 〈动〉牛虻(*Tabanus bovinus*)

yaban sümbülü *is.* 〈植〉荆芥(*Nepeta cataria*)

yaban teresi *is.* 〈植〉独行菜(能除臭虫等的植物)(*Cardamine pratensis*)

yabantırak, -ğı *is.* 〈植〉土茴香，莳萝(*Anethum grareolens*)

yaban turpu *is.* 〈植〉辣根(肉质根制作肉类罐头的香辛料)(*Raphanus raphanistrum*)

yaban yasemini *is.* 〈植〉苦茄，欧白英(*Stiptes dulcamara*)

yaban yulazı *is.* 〈植〉野燕麦(*Avena fatua*)

yad[1] *s.* 别人的，旁人的，人家的；不认识人的，不熟识人的；外国的，外国人的：～ el(ler) 异国，异乡，外国 ～ elde 在外国，在异乡

yâd[2] *is.* 回忆；纪念，悼念 ◇～ **etmek** 回忆起，记起，想起

yad- (前缀)接于名词或形容词，表示“不”，“不是”，“没有”，“非”，“反”，“反对”，如：yaddinsel 无神论的，不信教的 yadgerekircilik 〈哲〉非决定论

ya da *bağ.* 或，或者，或是，还是：Çay ya da süt mü işersiniz? 您是喝茶还是喝牛奶？Kalmak ya da gitmek, birini seçeceksin. 是留还是走，你可选择一种。Elma, üzüm ya da erik, hangisini verirsen yerim. 苹果，葡萄，还有李子，你给什么，我就吃什么。

yaddinsel *s.* 无神论的，不信教的

yaderklik, -ği *is.* 外国人当政，外国人统治，外国人掌权

yades *is.* (席间的)打赌

yadestetik, -ği Ⅰ *is.* 非美学观点；不美观，难看 Ⅱ *s.* 非美学观点的；不美观的，难看的乘

yâdetmek (*-i*) 回忆起，记起，想起

yad gerekirci *s.* 〈哲〉非决定论的

yad gerekircilik, -ği *is.* 〈哲〉非决定论(一种唯心主义学说)

yadımlama *is.* 〈生〉异化作用，分解代谢

yadımlamak (*-i*) 〈生〉使异化，使分解代谢

yadınkurun *s.* 〈技〉异步的

yadırgamak (*-i*) ❶觉得陌生，不习惯；视为外人，当成不认识的人：Burasını hiç yadırgamadım. 我很熟悉这地方。Uzun süre göremediğim küçük yeğenim beni yadırgadı. 我好久没有见到的小侄子把我当成不认识的人。İlk gün ler yeni girdiği çevreyi yadırgadı. 起初他不习惯新到的环境。❷(小孩)认生，害怕，腼腆，怕见生人：Çocuk sizi yadırgadı. 小孩怕您。

yadırganmak (*nsz*) yadırgamak 的被动态

yadırgatmak (*-i*) yadırgamak 的使动态

yadırgı *s.* 不认识的，陌生的：～ insanlar 陌生的人

yadigâr [ya:digâ:r] *is.* ❶纪念品，纪念礼物 ❷【转】滑头，狡猾的人；骗子；无赖 ◇～ **kıymetinde** 作为留念，留作纪念 (*-e*, *-i*) ～ **vermek** 给…作留念，留作纪念

yadmerkezlik, -ği *is.* (管理权等的)分散，分权制度，地方分权

yadrasyonel *s.* 〈数〉无理的，不尽根的，不尽的，根式的：～ sayı 无理数

yadısılı *s.* 否定的，否认的；不承认的

yadsıma *is.* 否定，否认；不承认：Gerçekleri yadsıma kimseye yarar sağlamaz. 否认事实对任何人都没有好处。

yadsımak (*-i*) 否定，否认；不承认(上帝的存在)：Suçlu gerçeği yadsıdı. 罪犯否认事实。Dünkü ifadesini yadsıyor. 他否定昨天的供词。

yadsınmak (*nsz*) yadsımak 的被动态

yadyerli *is.* 外国人；外乡人

yafes *is.* 〈宗〉雅弗(椰亚的第 3 个儿子)

yafa [ya'fa] *is.* 亚法橙子(产于亚法的一种厚皮有籽的橙子)

yafta [ya'fta] (波) *is.* 商标(纸)；(注明名称、价格的)货签，标签，签条；贴纸：fiyatını gösteren bir ～ asmak 挂上标价的货签 Her mala fiyatını gösteren bir yafta asılır. 每种商品都要挂上标价货签。

yaftalı *s.* 有标签的，带有货签的

yağ *is.* ❶(植物性)油脂；脂肪：～ asitleri 〈化〉脂肪酸 ～ ayırma cihazı 榨油机；搅乳器 ～ cenderesi 榨油机 ～ kandili 油盏，油灯碟子，油灯，灯碗 ～ küspesi 油渣 ～ lekesi 油点，油斑，油污 ayçiçeği ～ı 向日葵油，葵花子油 badem ～ı 杏仁油 keten tohumu ～ı 亚麻籽油 susam ～ı 芝麻油，香油 ❷(动物性)油脂；脂肪：balık ～ı 鱼肝油 domuz ～ı 猪油 hayvansal ～lar 动物性脂肪 kuyruk ～ı 羊尾根上的脂肪 ❸机油：～ borusu 油管 ～ memesi 喷油器 ～ ölçü çubuğu 油尺 ～ pombası 机油泵，滑油泵 ～ supabı 油阀 ～ süzgeci 滤油器，油质滤器，滑油滤过器 ～ tomakı 〈军〉擦炮膛刷 ince ～ 轻油，稀油 kalın ～ 〈技〉超高粘度的(机)油 makine (或 neft) ～ı 机器油，机油 yanık ～ 废油 ◇～ **bağlamak** ①发胖，长胖，胖起来 ②弄上油污，弄脏，变脏 ～ **bal** 极好的，非常好的 ～ **bal içinde yüzmek** 生活阔绰，尽情享乐 ～ **bal olmak** 成为好友，结交成朋友，结为好友；讲和，和好 (*-e*) ～ **bulamak** 涂(抹、擦)油 ～ **çekmek** 【俚】阿谀，奉承，谄媚 ～ **gibi gitmek** (或 **kaymak**) 滑行，轻盈地滑行，平稳地滑行 ～ **olmak** 油污，沾染油污：Paltosunun yakası yağ olmuş. 他的大衣领子油污了。(*-e*) ～ **sürmek** 往…上涂(抹、擦)油 ～ **tulumu** 【谑】胖人，胖子 ～ **ve baldan kelimat etmek** 说得既委婉又令人信服 ～ **yakmak** ①在煎锅里热(化)油 ②【转】谄媚，逢迎，巴结，阿谀奉承：Öyle pohpohluyor, yağ yakıyordu ki bütün civatalarım gevşemişti. 他如此奉承我，我也就放松了对自己的要求。～ **yapmak** 【俚】阿谀，奉承，谄媚 ～**dan kıl çeker gibi** 圆滑地，巧妙地，老道地：Yağdan kıl çeker gibi bu işten çıktı. 他巧妙地脱了身。～**ıyle balıyle** 要什么有什么，非常富足 ◆**Yağ bal olsun!** 望您能满意这道菜；祝您胃口好！**Yağ gelen yerden bal esirgenmez.** 舍不得孩子套不着狼，吃小亏占大便宜。

yağbalığı, -nı *is.* 〈动〉鲶，鲇(*Silurus asotus*)

yağbezi *is.* 〈解〉皮脂腺

yağcı *is.* ❶榨油的人，卖油的人；奶油制造工作者，乳酪制造工作者 ❷润滑工，给油工(人)，涂油工，上油工，加油工人 ❸【俚】溜须拍马的人，阿谀奉承者，谄媚者，献媚者

yağcılık, -ğı *is.* ❶榨油工作，卖油的工作 ❷加油(上油、涂油、给油)工作 ❸【俚】阿谀，谄媚，奉承，拍马屁 ◇～ **etmek** 阿谀奉承，拍马屁，谄媚

yağdan(**lık, -ğı**) *is.* 〈技〉注油器，油杯，油壶；滑润器

yağdırılmak (*nsz*) yağdırmak 的被动态

yağdırmak (*-i, -e*) yağmak 的使动态：ateş ～ 喷出火 kurşun ～ 猛烈地扫射 küfür ～ 大骂 para ～ 大把大把地花钱 Bu fabrika piyasaya kumaş yağdırdı. 这家工厂生产的布匹充斥市场。

yağdoku *is.* 〈解〉脂肪组织

yağgözesi, -ni *is.* 〈生〉脂肪细胞

yağhane [yağha:ne] *is.* 油坊，榨油厂；奶油作坊，制酪坊

yağ hurması *is.* 〈植〉油棕榈(*Elaeis guineensis*)

yağı *is.* 【俗】敌人，仇敌

yağılaşmak (*nsz, -le*) 与…为敌，同…敌对；打仗，开仗

yağılık, -ğı *is.* 敌对，敌视

yağımcur *is.* (用面包、油和糖浆做的)甜面糊

yağımsı *s.* 油状的

yağıncur *is.* (用面包、油和糖浆做的)甜面糊

yağınmak (*-e*) 谋害，企图杀害，企图陷害，企图侵占

yağır *is.* ❶(马的)肩隆，耆甲 ❷(皮肤上的)破伤，擦伤，磨破的伤 ◇～ **olmak** 耆甲被磨破，(动物的脊背)被磨破

yağış *is.* ❶降水，降雨，降雪：～ göstergesi 降水示意图 kar ～ı 降雪，下雪 ❷降水量，降雨量，降雪量：～ ortalaması 平均降雨量 yıllık ～ 年降水量 Yıllık yağış 250-500mm'dir. 年降水量为 250-500 毫米。

yağışlı *s.* 降水的，降雨的，下雨的，多雨的；下雪的，多雪的：en az ～ ay 降水量最少的月份 en bol ～ ay 降水量最大的月份 Geçen ay yağışlı geçti. 上个月是个多雨的月份。Karadeniz bölgesi Tqrkiye'nin en yağışlı yeridir. 黑海地区是土耳其降水最多的地方。Yağışlıdır. 正在下雨。

yağışölçer *is.* 〈气象〉雨量器，雨量计

yağışsız *s.* 无降水的，无雨的，干旱的

yağışsızlık, -ğı *is.* 无雨，干旱

yağız Ⅰ *is.* ❶黑发男子 ❷黑马，马骓 Ⅱ *s.* ❶黝黑的；晒黑的：kara ～ 黑得发亮的(肤色) ❷黑色的，乌黑的(马)：～ doru 枣红的(马)

yağlama *is.* yağlamak 的动名词：～ cihazı 润滑器，润滑装置 ～ maddesi 润滑剂 ～ sistemi 润滑系统，润滑装置 ～ yağı 润滑油 motör ～si 给发动机上油

yağlamak (*-i*) ❶使润滑，加润滑油，给上油，涂油 ❷【转】讨好，笼络，拍马屁，献殷勤，搞好关系(以达到某种目的) ❸【转】大加夸奖，称赞不已，赞不绝口 ◇(*-i*) **yağlayıp ballamak** 把…捧上天去，把…说得天花乱坠

yağlanmak (*nsz*) ❶ yağlamak 的被动态：Makine yağlandı. 机器上了油。Kimi yağlandı, kimi dağlandı. 凡事皆有两重性，有人欢喜有人愁。❷被弄脏，弄污，满是油污，弄上油污，蹭上油污：Başı yağlandı. 他的头弄脏了。❸长胖，发胖，胖起来；长肥，长膘：Koyun iyice yağlandı. 羊长肥了。

yağlatmak (*-i, -e*) yağlamak 的使动态

yağlavı *is.* 煎锅，长柄平锅

yağlayıcı Ⅰ *is.* 〈技〉加油器，注油器 Ⅱ *s.* 润滑的：～ maddeler 〈技〉润滑剂

yağlı *s.* ❶油的，有油的，带油的；抹上油的，沾上油的：～ güreş 橄榄油摔跤 ～ kağıt 蜡纸 ～ leke 油斑 ～ su 油腻的洗碗水 ～ teneke 抹上油的铁皮 ❷多油的，多脂肪的；油多的，油腻的，肥的：～ çıra 树脂很多的碎松木片；含树脂松材，松明 ～ tohum 含油多的种子 ❸油制的，油做的；油炸的，油煎的：～ çörek 油饼 ～ salat 油做的色拉 ❹肥的，胖的，肥胖的：～ et 肥肉 ～ hindi 肥火鸡 ～ tavuk 肥母鸡 ❺油垢的，油污的，沾上油的：～ ağız 油嘴 ～ yaka 油污的领子 ❻【转】有利的，厚利的，有利可图的，有效益的，有好处：～ bir iş 有厚利可图的事 ❼【转】有钱的，富有的：～ bir müşteri 有钱的主顾 Dükkâna yağlı bir müşteri arıyordu.他在给小店找一个有钱的买主。◇ **～ ballı** 亲密的，亲近的，亲切的，知心的，倾心的 (*-le*) **～ ballı olmak** 和…人很亲热，和…人关系很亲密 **～ çarık** (大)财主 **～ ip** 绞刑架 **～ kapı** 慷慨的雇主，大方的雇主：İşte bize de böyle bir yağlı kapı lâzımdır. 我们也正需要这样一个慷慨大方的主顾。**～ kömür** 烟煤，沥青煤 **～ kuyruk** 【转】一块肥肉，一宗厚利，很有油水的事情：Bu yağlı kuyruğu ona yutturmam. 我不让他吃这块肥肉。**～ lokma** 突如其来的幸福(遗产等) **～ paçavra** ①带油污的抹布，有油的抹布 ②【俚】很坏的人

yağlıboya Ⅰ *is.* ❶油漆 ❷油画颜料 Ⅱ *s.* 用油画颜料作的(画)：Yağlıboya tablolar yapar. 他作油画。Ⅲ *ünl.* 小心！当心！让开！

yağlık, -ğı *is.* 【口】 大手帕，大手绢

yağlıkçı *is.* ❶日用小纺织品商人 ❷婚纱出租商

yağma[1] *is.* yağmak 的动名词：O sırada yağmur yağmaya başlamıştı. 正在此时，大雨倾盆。

yağma[2] [ya'ğma] (波) Ⅰ *is.* ❶抢劫，洗劫，掠夺；陆续窃取光，陆续盗走(全部或许多)，趁火打劫 ～ savaşları 掠夺战争 yağma ve hırsızlıkla güvenlik ve huzuru bozmaktadır. 抢劫和盗窃破坏了安全和稳定。❷发给，分发，分配 Ⅱ *s.* ❶被掠夺的，抢来的的，偷来的 ❷发给的，分发的，分配的：Yağma yok. 没有白得的东西！就是不给你！Maksadını anlıyorum, hazıra konmak niyetindesin ama, yağma yok. 你的目的我知道，无非就是坐享其成，但是，没那么容易！◇(*-i*) **～ etmek** 抢劫，掠夺，抢夺 **～ ettirmek** 发给，分发，分配 **～ gitmek** 畅销，抢手 **～ Hasan'ın böreği** 【转】无人看管的东西：Batık geminin malları, yağma Hasan'ın böreği gibi kapışıldı. 沉船上的货物就像无主的东西一样被哄抢一空。Yangından kurtarılan elbiseler, yağma Hasan'ın böreği gibi kapışıldı. 被从大火中抢救出来的衣服就像无主的东西一样被哄抢一空。

yağmacı Ⅰ *s.* 抢劫的，掠夺的 Ⅱ *is.* 掠夺者；强盗；土匪

yağmacılık, -ğı *is.* 掠夺行为；强盗行径

yağmak, -ar (*nsz*) ❶(雨、雪等)下，降，落，降下，落下：fasılasız olarak ～ (雨)不停地下，连绵地下 lapa lapa ～ 大雪纷飞 Bütün gün yağmur yağdı. 下了一整天雨。❷散落，洒落；纷纷下落，纷纷降落：üstlerine mermi yağıyordu. 子弹纷纷落到他们身上。üstümüze toz yağdı. 灰尘散落到我们身上。Yerlere toprak yağıyor. 土往地上撒。❸【转】大量地袭来，纷纷传来：felâket ～ 祸不单行 Okuyuculardan mektup yağıyor. 读者纷纷来信。

yağmalamak (*-i*) 抢劫，抢夺，掠夺；窃取，盗窃：Hırsızlar evi yağmalamışlar. 窃贼洗劫了屋子。

yağmalanmak (*nsz*) 被抢，被劫，被盗；遭掠夺，遭抢劫

yağmarulu *is.* 野莴苣

yağmur *is.* ❶雨，雨水：～ başlamak 开始下雨 ～ borusu 排水管 ～ bulutu 雨云 ～ çamur deceden 不管雨淋泥泞 ～ duası 求雨 ～ ölçer 〈气象〉雨量器，雨量计 ～ suyu 雨水 ～ yüklü bulut 雨云 kurşun ～u altında 在枪林弹雨中 taş ～u 雨点似的石头 Yağmur kesiyor (或 duruyor). 雨停了。Yağmurdan üstüm ıslandı. 我全身被雨淋透了。Çiftçi yağmur bekliyor. 农民在盼雨。❷【转】一片，纷纷，无数；一连串，大批，大量，很多：çiçek ～u 很多鲜花 çual ～u 纷纷提问，一大堆问题 itiraz ～u 反对意见很多 iltifat ～u 问候很多 övgü ～u 无数赞美 para ～u 很多钱 Çiçek yağmuru ile karşılandı. 他受到了无数鲜花的欢迎。O zaman, meraklı komşularımızın gözleri fal taşı gibi açılır ve bizi soru yağmuruna başlarlar. 当时，我们的那些好奇心颇大的邻居们眼睛圆睁，暴风雨般地向我们问个不停。◇～ **boşanmak** 大雨如注，大雨倾盆：Yağmur değnek gibi iniyor, yağmur küpten (或 bardaktan, ibrikten) boşanırcasına yağıyor. 下倾盆大雨。～ **çiselemek** 下毛毛雨：Akşama doğru hava bulandı; yağmur çiseledi. 傍晚时分，天阴了，下起了毛毛雨。～ **serpmek** 下毛毛雨：Hava biraz kapanarak yağmur serperken bulutlar sıyrılmış, güneşin turuncu ışıkları fışkırmağa başlamıştır. 天刚一阴，有点儿要下雨的样子，却又云开雾散，露出了橙黄色的阳光。～ **tutmak** 下雨：Yolda yağmur tuttu, ıslandık. 半路上下起了雨，我们都淋湿了。～ **yağmak** 下雨：Yağmur fena yağıyor. 淫雨霏霏。～ **yemek** (雨)湿透 ～ **zorundan** 由于大雨 ～**dan kaçarken, doluya tutulmak** 出得龙潭，又入虎穴 ～ **yağarken küpünü doldurmak** 下雨的时候灌满水罐(喻要抓住时机致富) ◆ **Yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez** (或 **yağmaz**). 自己不用也不让别人用；占着茅坑不拉屎。

yağmurca *is.* 〈动〉扁角鹿，黇鹿(*Dama dama*)

yağmur kuşağı *is.* 虹，霓

yağmur kuşu, -nu *is.* 〈动〉秧鸡(*Rallus aquaticus*)

yağmur kuşugiller *ç.is.* 〈动〉秧鸡目(*Ralli* 或 *Ralliformes*)

yağmurlamak (*nsz*) ❶变得要下雨：Hava yağmurlayacak. 天要下雨。❷喷灌，喷水，灌溉

yağmurlayıcı *is.* 喷灌器材

yağmurlu *s.* 下雨的，多雨的：～ günlerde 在多雨的天气 Yağmurlu bir bayram geçirdik. 我们过了个雨节。Dün akşam o yağmurlu, rüzgârlı ve soğuk havada bana geldi. 昨天晚上天气很冷，他冒着风雨来找我。

yağmurluk, -ğu *is.* ❶雨衣，雨被 ❷遮雨板，封檐板，遮阳板

yağmurluluk, -ğu *is.* 多雨

yağmurölçer [yağmu'rölçer] *is.* 雨量器，雨量计

yağmursuz *s.* 无雨的，干旱的：～ bir yaz 缺雨的夏季

yağölçer [ya'ğölçer] *is.* 〈化〉奶油计

yağrın *is.* 【俗】肩胛骨

yağsal *s.* 〈解〉皮脂的(腺)

yağsız *s.* ❶不肥的，油脂少的，瘦的(指肉)；没放油的，不放油的，不用油做的；没有油的；脱脂的(指食品)：～ 不肥的鱼 ❷【转】瘦的，干瘦的，瘦弱的：～ maden (或 taş) kömürü 瘦煤，贫煤

yağsızlık, -ğı *is.* 没有油性

yağ şalgamı *is.* 〈植〉芸苔(*Rape*)

yağtaşı *is.* 油石

yağ yakıt *is.* 燃料油

yahey [ya:hey] *ünl.* 啊！哎呀！多么！(表示喜悦、惊喜、赞叹等)：Ne şarkılar yahey！啊，多么动听的歌呀！

yahni (波) *is.* 洋葱爆肉

yahşi *s.* 美的，漂亮的，很好看的；好的 ◆**Yahşi yiğit yareninden belli olur.** 看其友，知其人。

yahu [ya:hu] *ünl.* ❶(用于招呼人)喂！嗨：Yahu neredesin? 喂，你在哪里？❷(用于表示惊奇、喜悦等)哟，嗬，啊，嘿！上帝啊！哎，天哪：Yahu dün niçin gelmedin? 哎哟，你昨天怎么没来？Yahu sen bunu hâlâ anlayamadın mı? 怎么，你还不明白这件事? Ayıp yahu! 多丢人！多不好意思！Bu ne sıcak yahu！瞧，多么热的天气！❸(用于加强请求的语气)吧，嘛：Yapmayın yahu！您还是不要去做吧！Bin kere söz söyleyiniz, zihne dank etmez, nafile yahu! 您说一千遍，他也不会明白的，白耽误工夫！◆**Yahu bu da geçer.** 不愉快的事情过去了，伤痕留在了心里。

yahudi (阿) Ⅰ *öz.is.* 犹太人：～ mençeli 犹太人出身 Ⅱ *s.* ❶犹太的；犹太人的，信奉犹太教的 ❷【转】胆小的，胆怯的，怯懦的，畏缩的 ❸【转】吝啬的，悭吝的，小气的 ◇～ **pazarlığı** 斤斤计较的讨价还价

yahudice [yahudi'ce] Ⅰ *öz.is.* 希伯来文，希伯来语，希伯来语言 Ⅱ *s.* 希伯来语的，希伯来文的 ～ türkü 希伯来语民歌 Ⅲ *zf.* 用希伯来语

yahudilik, -ği *öz.is.* 犹太教，古犹太教的体系

yahudi baklası *is.* 〈植〉(生长在埃及北部的)羽启发扇豆(*Lupinus thermis*)

yahudi ebe gümeci *is.* 〈植〉棣棠

yahut [ya:hut] (波) *bağ.* 或，或是，或者，还是：Bu akşam bize gelin, yahut biz size gelelim. 今晚您到我们这里来，还是我们到您哪儿去。Bu mektubu postaya ver, yahut dursun, ben kendim götürürüm. 你把这封信邮寄出去，或是不要寄，我亲自给送去。

yak *is.* 〈动〉牦牛(*Bos grunniens*)

yaka *is.* ❶(衣)领，领子：açık ～ 开领 devrik ～ 翻领 dik ～ 立领 enli ～ 宽领 kolalı ～ 浆硬的领子 Yazın yakası açık giysi giyiyrum. 夏天我穿开领衣服。Ter yakamı kirletti. 汗水弄脏了我的衣领。❷岸，堤，堤岸，岸边；一边，一侧，一旁：dere ～sı 河岸 karşı ～ 对岸；对面 yol ～sı 路边 Derenin bir yakası çalılık, öbür yakası çamlıkmış. 小河的一边曾是灌木丛，另一边是松林。Sokağın karşı yakasına geçtiler. 他们到马路对面去了。❸地区，地方；部分：Anadolu ～sı 安那托利

亚部分(土耳其的亚洲部分) Rumeli ～sı 色雷斯部分(土耳其的欧洲部分) ❹坡地：～ tütünü 种植在山坡上的烟草 ❺〈海〉(帆的)边和角 ❻(男上衣衣襟上别勋章等用的)襻儿，孔：Yakasında zarif bir karanfil. 在他的衣襟上别着一朵漂亮的石竹花。◇～ **bir tarafta, paça bir tarafta** 衣冠不整 ～ **ısırmak** 觉得奇怪，(感到)惊奇，惊讶，诧异；惊讶地说"真主保佑"～ **kavramak** 央求，恳求 (*-den*) ～ **olmak** 对…不闻不问，对…漠不关心 (*-i*) ～ **paça etmek** (或 **götürmek**) (掐着脖子粗暴地)推出去，揪出去，轰出去 ～ **paça olmak** 打起架来，相互殴打 ～ **silmek** (当思考…时)发抖，打颤，战栗 ～ ～**ya gelmek** 相互抓住胸部 ～**dan atmak** 得到解救，摆脱(某种危险)，免受；逃走 (*-i*) ～**dan geçirmek** 收为义子 ～**sı açılmadık** 不寻常的，没听说过的；新的，没有用过的 ～**sı açılmadık bir tabir** 不堪入耳的话，淫词秽语 ～**sı açılmadık küfür** 极难听的骂人话 ～**sı açılmamış küfürler** 极难听的骂人话 ～**sı açılmadık söz** (科技等方面的)最新成就；新思想 ～**sı açılmadık yol** 非同寻常的方法，异乎寻常的方法 (*-in*) ～**sına asılmak** (或 **yapışmak**) 要求答复，要求解释；缠着不放，纠缠不休：Sonra Ali geldi. Ahmet'in yakasına yapıştı. 阿里后来来了，缠着艾哈迈德不放。(*iki eli*) ～**sında olmak** 不会放过，和某人算帐：Evlâtlarım birer birer dökülmeğe başlarsa iki elim, on parmağım yakandadır. 我的孩子要是一个个都垮了，我是不会放过你的。～**sını bırakmamak** 不让安静，打扰，纠缠不休，聒絮 ～**sını kaptırmak** 落到，陷入，遭到；摆脱不了影响 ～**yı ele vermek** 落网，被抓获，被抓住：Sonra yakayı ele verirsek ikimiz de hokkanın altına gireriz. 以后我们要是被人抓住，我们两个人也就要吃苦头了。Sonunda hırsızlar kapana düşerek yakayı ele vermişlerdi. 最终窃贼们还是落入了圈套，被抓了个正着。～**yı kurtarmak** 得到解救，越狱 (*-den*) ～**yı sıyırmak** 得到解救，越狱 ～**yı vermek** 被抓，落到(警察等)手里

yakacak, -ğı *is.* 燃料：Kıştan önce yakacaklarını aldılar. 他们过冬前就已买好了燃料。

yakalamak (*-i*) ❶抓，抓住，捉住；捕获：balık ～ 捉鱼 kuş ～ 捉鸟 Kardeşim uçan kelebeği yakaladı. 我弟弟捉住了一只在飞的蝴蝶。üç ince dalı birleştirerek sıkıca yakaladım. 我把三根细树枝合在一起紧紧地抓住不放。❷逮住，抓获，逮捕：Karşısına korsanlar çıkmış, yakalamışlar. 他遇到了一伙强盗，他们抓住了他。Polisler hırsızı yakaladı. 警察抓住了小偷。İşte seni yakaladım. 你还是落到了我手中。❸找到，找出，查出： Yanlışın nerede olduğunu yakaladım. 我找到了错误在什么地方。❹拦阻，阻挡，截住，不放行：Bu defa Tevfik'i dükkanın kapısında yakaladılar, aynı şeyi açtılar. 这次他们在小店门前截住泰夫菲克，给他讲述了同一件事情。❺突然遇上，突然遇到；陷于…之中：Yağmur bizi yolda yakaladı. 我们在途中遭了雨。❻追究责任，拿…试问： Ben başkasını değil, seni yakalarım. 我不管旁人，就追究你的责任。❼【转】弄清楚，弄明白：Kız onun zayıf damarını yakalamıştı. 姑娘弄清楚了他的不足之处。❽发觉，觉察(出)，注意到，看出来：bakışını ～ 觉察出…人的目光

yakalanış *is.* yakalanmak 的动名词

yakalanmak (*nsz*) ❶ yakalamak 的被动态：Hırsızlar yakalandı. 小偷被抓到了。İnekler kovboylarwn kementleriyle yakalandı. 牛被牛仔们用套索套住了。❷(偶然)身住(某种境遇、状态等)，遇到，碰到；陷入，遭到：fırtınaya yakalanmış bir gemi gibi 如同遇上风暴的船 Yağmura yakalandı. 他遭了雨。Evden çıkarken o adama yakalandı. 他出门的时

候，遇到了那个人。❸生病，得病，患病：Kızıla yakalandı. 他得了猩红热。Nezleye yakalandım. 我伤风了。

yakalatmak (*-i*, *-e*) yakalamak 的使动态

yakalı *s.* 有领子的，带领子的：dik ～ kazak 立领绒衣 kadife ～ lâcivert bir palto 丝绒领子的浅蓝色大衣 ～ pijama 有领子的睡衣

yakalık, -ğı Ⅰ *s.* 做领子用的：～ parça 做领子用的部分 Ⅱ *is.* 扣上的小领子

yakalı kamçılılar *ç.is.* 〈动〉鞭毛虫纲(*Flagellatae*)

yakalıklı *s.* 有领子的，带领子的

yakalıksız *s.* 无领子的，不带领子的：～ gömlek 无领衬衫

yakamoz (希) *is.* 海上的粼光：Güneş artık doğmuş, denizde altın renkli ışıl ışıl yakamozlar oluşturuyordu. 太阳已经出来了，金色的粼光在海面上烁烁放光。◇**～ olmak** 【俗】当场抓住

yakamozlanmak (*nsz*) 发粼光(指海)

yakarca *is.* 【俗】见 tatarcık

yakarı, yakarış *is.* 哀求，恳求，央求；祷告，祈祷

yakarmak (*-e*) 请求，央求，恳求，哀求：yalvarıp ～ 央求，哀求 Yalvarmak, yakarmak nafile bu gün. 今天央求，哀求都不管用。

yakasız *s.* 没有领子的，不带领子的，无领的：～ gömlek 无领衬衫，无领衬衣 Adamın sırtında yakasız bir mintan vardı. 阿达姆穿一件无领长袖衫。

yakaza (阿) *is.* 警惕(性)，警戒(心)，警觉(性)

yakı *is.* 膏(剂)，膏药：hardal ～sı 〈药〉芥末膏，芥子泥 ◇**～ açmak** 揭掉膏药，剥掉膏药 **～ vurmak** (或 **yapıştırmak**) 贴膏药

yakı ağacı *is.* 〈植〉瑞香(*Daphne*)

yakıcı Ⅰ *is.* 制做膏(剂)的人，卖膏(剂)的人，制售膏药的人 Ⅱ *s.* ❶燃烧的 ❷酷热的，炎热的；火热的，炽热的，灼热的：Sanki sesleri güneşin yakıcı aydınlıklarını ürpetiyor. 他们的声音仿佛使炽热的阳光不寒而栗。❸【转】感动人的，令人感动的，诚挚感人的：～ bir türkü 感人肺腑的民歌

yakıcılık, -ğı *is.* ❶卖膏(剂)，出售膏(剂) ❷生产膏(剂)，制作膏(剂) ❸炎热，灼热，炽热：güneşin ～ı 炽热的太阳

yakılmak (*nsz*) ❶ yakmak 的被动态：Çıralar yakıldı. 松明燃尽了。❷点起，燃起，生火：Üç beş adım ötede, bir ateş yakılmış, üstünde bir kazan su ısıltılıyordu. 三五步远处点着了一堆火，火上烧了一锅水。

yakım *is.* ❶烧，烧毁，焚烧，点燃：anız ～ı 烧禾茬 ❷【俗】(以重大事件为题材编的)民歌

yakımcı *is.* 【俗】编民歌的人

yakın Ⅰ *s.* ❶近的，近处的，不远的，附近的：～ amir 〈军〉顶头上司 ～ geri 〈军〉近后方 ～ gözeltme 〈军〉从前沿观察点观察 ～ keşif 〈军〉近距离(战术)侦察 ～ muharebe 〈军〉近战 ～ taaruz 近距离进攻 ～ yol 最近的路 akşama ～ bir saatte 傍晚的时候 ❷亲近的，亲密的，友好的：～ akraba 近支亲属 ～ dost 好友 ～ hısım 近支亲属 ❸近似的，相似的，类似的；象…的，类似…的：beyaza ～ bir renk 类似白色的 Buna yakın bir söz söyledi. 他说过类似这样的话。Ⅱ *is.* ❶亲人，亲戚，亲属；亲近的人；亲信：Yakınlarından kimse kalmadı. 他

什么亲人也没有了。❷近处，附近地方，不远的地方：Yakınınızda kasap var mı? 在你们的附近有肉铺吗？Torpil yakınımızda patladı. 地雷在离我们不远的地方爆炸了。Ⅲ *zf.* 很近，不远，附近，离…很近：～ görmez 〈医〉远视的 ～ görmezlik 〈医〉远视 Yakın oturuyor. 他在附近住。Yaşı seksene yakın. 他快 60 岁了。◇**～ geçmişte** 不久以前，前不久 **～ gelecekte** 不远的将来 **～a gelmek** 相似，相近，接近(指绘画、雕像、照片等造型艺术作品) **～a getirmek** ①挪近，移近，使接近，使临近 ②扩大，放大(指望远镜等) **～lara kadar** 直到最近 **～larda** ①附近：Yakınlarda lokanta var mı? 附近有饭店吗？②最近，最近几天内：Bu yakınlarda onu hiç görmedim. 最近几天我连他的影子都未见到。

yakınçağ, -ğı *is.* 〈史〉近代(从 1789 年法国资产阶级革命起到现今)

Yakın Doğu *öz.is.* 近东(一般指欧、亚、非三洲交界地区的国家，包括叙利亚、埃及、黎巴嫩、以色列、约旦等国)

yakında *zf.* ❶临近，附近，在近处；不远： Yakında mı oturuyorsunuz? 你在附近住吗？❷很快(就)，不久(就)，不久的将来：～yakında yapılacak konferans 不久就要召开的会议 Yakında görüşürüz. 我很快就又会见面。❸不久以前，前不久：Yakında mı geldiniz? 你是不久以前来的吗？

yakınlaşmak (*nsz*, *-e*) ❶走近；变近，接近，靠近；临近，即将到来：Yeni *eve* taşınınca size yakınlaşacağız. 我们一搬到新的住所，离你们就近了。❷亲近起来，关系密切起来：Koğuştaki hastalar birbirleriyle yakınlaştılar. 病房里的病人彼此亲近起来。

yakınlaştırmak (*-i*, *-e*) ❶挪近，移近，凑近，使靠近，使互相接近，使相近；加速，使提前到来：Uçaklar kıtaları yakınlaştırdı. 飞机缩短了各大洲之间的距离。❷使亲近，使关系更密切：Son olaylar onları daha da yakınlaştırdı. 最近的一系列事情使他们更加亲近起来。

yakınış *is.* 涂，涂上；贴，贴上

yakından *zf.* 从近处，就近地，密切地：meseleye ～ yanaşmak 认真细致地对待问题 ◇**～ alâkadar olmak** 对…很感兴趣，很关心 Yakından bakılırsa, iyi görülür. 如果从近处看，就可看得很清楚。(*-i*) **～ bilmek** 对…很熟悉，很了解，同…很熟识 **～ izlemek** 密切关注 ～ kullanılan silâh 近战武器 **～ tanımak** 对…很熟悉，很了解，同…很熟识 **～ temasa gelmek** 开始亲密关系

yakınlık, -ğı *is.* ❶近，临近；接近；相近：görüş ～ğı 观点接近 Pazarın evimize yakınlığı ninemin çok hoşuna gitti. 我祖母对市场靠近我们家很满意。❷亲近，亲谊，亲热；友谊，友好关系；亲属关系：Selimlerle yakınlığımız var. 我们同塞利姆一家有亲属关系。

yakınmak[1] (*nsz*) 涂上：kına ～ 涂指甲油 yakı ～ 贴上膏药

yakınmak[2] (*-dan*) 抱怨，埋怨；诉苦，诉怨；发牢骚：soğuktan ～ 抱怨天冷 Halam dizlerinin ağrısından yakınıyor. 我婶娘说她的膝盖痛。Herif bir taraftan parasızlıktan yakınıyor, öbür taraftan kalkıp karısına kürk manto alıyor! 那个家伙一面叫穷，一面又给老婆买裘皮大衣！

yakınsak *s.* 〈物、数〉辐合的，会聚的，聚合的，聚光的；收敛的：～ dizi 收敛级数

yakınsaklık, -ğı *is.* 〈理、数〉会聚、聚合，辐合，聚光，聚焦；收敛(性)

yakınsama *is.* ❶ yakınsamak 的动名词 ❷〈数〉收敛(性)

yakınsamak (*-i*) 认为…是近期要发生的

yakıntı *is.* 灰烬

yakı otu *is.* 〈植〉柳叶菜(*Epilobium*)

yakış *is.* 烧，燃，点燃；烫，烫痛，灼痛

yakışığınca *zf.* 适中，适度，恰好；合适

yakışık, -ğı *is.* ❶漂亮，标致，美貌；魅力，诱惑力，吸引力(指男人) ❷适合，适宜，恰当，相适应，相符合 ◇～ **almak** 适合，适宜：～ almaz 不妥当的，不得当的，不合适的，不恰当的；有失体面的，有失大雅的 Onu gece yarısı sokağın ortasına atıvermek yakışık almazdı. 半夜里把他扔到街上是不合适的。Onun kalkıp gitmesi hiç yakışık alır mıydı? 他站起来就走了合适吗？

yakışıklı *s.* ❶讨人喜欢的，若人爱的，令人产生好感的；有魅力的，有吸引力的；美貌的，漂亮的，潇洒的(用于形容男人)：～ bir genç 长得很帅的年青人 Hem öyle yakışıklı ki, insan onu sokakta görünce dilini yutar. 他是那么英俊潇洒，已致于在街上人们一看见他就惊呆了。❷合适的，适当的，适合的，相应的，(对于…)是相宜的

yakışıklılık, -ğı *is.* 美，美貌

yakışmak (*-e*) ❶合适，适合，适宜；合身；相称，协调：Böyle bir resim bu odaya yakıştı. 这幅画与这个房间很协调。Bu şapka size yakışmıyor. 您戴这顶帽子不合适。❷(对于…)是相宜的，是适合的，是适当的，是当之无愧的：Bu sözler ağır başlı insanlara yakışmaz. 对一个严肃的人来说这些话是不相称的。

yakışıksız *s.* ❶不好看的，难看的，不美观的，不吸引人的(指男人的相貌) ❷丑恶的，不体面的，有失体面的，不正派的：～ bir davranış 不体面的行为 ～ bir hareket 有失体面的举动

yakıştırmaca *is.* 俏皮的玩笑

yakıştırmak (*-i*, *-e*) ❶使相适合，使相配，使合身，使相配合：Giydiklerini kendisine yakıştırır. 他使自己衣服穿得合体。❷认为合适，认为相配，认为适当，认为当之无愧：Bu davranışı size yakıştırmadım. 我认为这种行为跟您不相称。

yakıt *is.* 燃料：akar ～ 液体燃料 katım ～ 固体燃料 nükleer ～ 核燃料 ～ pompası 汽油泵 ～ sistemi 〈汽车〉供油系统

yakıtçı *is.* 出售燃料的人

yakin [yaki:n] *is.* ❶确实，无疑，可靠(性)，可信(性) ❷清楚地知道，确知某事 ◇～ **hasıl etmek** 成为确实的，成为可信的

yakînen [yaki:nen] *zf.* 【旧】一定，必是，无疑，毫无疑问

yaklaşık *s.* 大约的，大概的，大致的，差不多的：～ bir hesap 概算，大致估算 ～ değer 〈数〉近似值 ～ bir sayı 大概数字

yaklaşılmak (*-e*) 临近，接近

yaklaşım *is.* ❶走近，靠近，接近；临近，即将到来 ❷感兴趣，关注

yaklaşır *s.* 近似的：～ değer 〈数〉近似值

yaklaşmak (*-e*) ❶走近，靠近，接近：birbirine daha yazla ～ 相互更加接近 sobaya ～ 走近炉子 sükünerek ～ 爬近，爬到跟前 Kovana çok yaklaşma, arılar tehlikeli olabilir. 别靠蜂箱太近，蜜蜂可能伤害你。❷近似，相似；象，与之相似 ❸(时间)临近，即将到来：Bayram yaklaşıyor. 节日临近了。Seçimler yaklaştı, siyaset adamları televizyonda sık sık konuşuyorlar. 选举临近了，政治家们常常在电视上发表竞选演说。

yaklaştırmak (*-i*) ❶挪近，移近；使靠近，使接近；使临近，使提前到来：sandalyeyi masaya ～ 把椅子挪近桌子 ❷使相像，使近似

yakma *is.* yakmak 的动名词：～ işi (燃料的)燃烧过程

yakmaç, -cı *is.* 〈技〉喷射器，喷雾器；喷嘴

yakmak[1], -ar (*-i*) ❶烧，燃烧，点燃；烧掉，烧尽，焚尽；点上，燃起：ateş ～ 点燃，放火 cigarasını ～ 对火，借火(点烟)，点着烟 elektriği ～ 开灯 havafişeği ～ 放烟火 ocağı ～ 生炉子，点炉子 sobayı ～ 点炉子 ❷烫痛，灼痛；刺痛，侵痛：Biber ağzı yakar. 辣椒辣嘴。Soğuk rüzgâr insan ın yüzünü yakıyor. 寒风刺脸。

yakmak[2], -ar (*-i*) ❶涂上，抹上：kına ～ 涂指甲油 yakı ～ 贴膏药 ❷编(写)成，编出，作出，想出；创作，写作(文学、音乐作品) ～ türkü 创作民歌

yakşi *s.* 见 yahşi

yaktırmak (*-i*, *-e*) yakmak 的使动态

yakut [ya:kut] (阿) Ⅰ *is.* 〈矿〉红宝石：gök ～ 〈矿〉蓝宝石 lâl ～ 红宝石，尖晶石 mor ～ 〈矿〉紫晶，水碧，紫水晶 Ⅱ *s.* 用红宝石做的，用红宝石装饰的：～ yüzük 红宝石戒指

Yakut*öz.is.* 雅库特人 (又称萨哈人)

Yakutça Ⅰ *öz.is.* 雅库特语，雅库特语言 Ⅱ *zf.* 用雅库特语，用雅库特文；按雅库特族的方式

Yal *is.* 狗粮；喂奶牛的饲料(用面粉和麦子制成)

yalabık, -ğı Ⅰ *s.* 【俗】❶闪闪发光的，亮晶晶的；闪烁的；发亮的，闪光的 ❷好看的，美的，美丽的，漂亮的，(外貌)可爱的，顺服的；计人喜欢的，惹人爱的 ❸滑头的；虚情假意的，口是心非的，假仁假义的 Ⅱ *is.* ❶光辉；闪耀；闪光，闪亮 ❷闪，闪电

yalabımak (*nsz*) 【俗】❶闪耀，闪烁，闪光 ❷打闪

yalak, -ğı Ⅰ *is.* 【俗】❶(饮牲口的)整木水槽(或石头水槽)：Bir de hayvanları sulamak için yalak vardı. 曾有一个饮牲口用的水槽。❷喷泉或泉的石砌的贮水池：Az ilerde yolun solunda, küçük bir çeşmenin suyu, önündeki yalağa dökülüyordu. 就在前面的路左边有一股小泉水流入到它的贮水池内。❸抽水马桶，便池 Ⅱ *s.* 【俗】爱说话的，爱多嘴的，多嘴多舌的，存不住话的

yalaka Ⅰ *is.* ❶谄媚者，献媚者，拍马屁的人，巴结者 ❷无耻的人，不知害臊的人；厚颜无耻的人，不要脸的人 Ⅱ *s.* 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，不要脸的 ◇～ **olmak** ①巴结，拍马屁 ②无耻，不知羞耻

yalama Ⅰ *is.* ❶ yalamak 的动名词：su ～sı 〈地〉剥蚀(作用) ❷〈兽医〉(马牛等的)耆甲皮炎，耆甲疮；(牲口背上的)破伤，擦伤，抓伤，蹭伤；破皮受伤处 ❸脸上的粉刺 Ⅱ *s.* 用坏了的；穿破了的，穿旧了的；已磨损的；用旧的，破旧的：～ anahtar 用坏了的钥匙 ～ bir vida 一只旧螺丝钉 ～ uçuş 贴近地面的高超飞行 ～ yazı 〈地〉准平原 Bu vida yalama olmuş. 这只螺丝的螺纹磨损了。◇～ **olmak** 使用坏；穿破；成为磨损的，成为耗损的

yalamacı *is.* 【俚】拍马屁的人，巴结者，谄媚者，阿谀奉承者

yalamak (*-i*) ❶舔，舔净，舔去；舔食：Emre ekmeğinden adan reçeli yalıyor. 埃姆莱舔食从他的面包上流出的果酱。Kedi hâlâ üstünü yalıyor. 猫还在舔它的身子。❷(轻轻)碰到，(少许)碰着；触及，伤及；划，擦，(刷

刷地)擦过：Kurşunlar tepelyi yalıyordu. 子弹擦小丘而过。❸(海洋)临接；环绕，(河水)流经；(水、浪)拍溅，冲刷：kasabayı yalayıp geçen Büyükçay 环绕小镇的比于克河

yalamuk, -ğu *is.* 【俗】❶(把树干)割口采树液，采脂 ❷松节油；净松脂

yalan Ⅰ *is.* 谎言，假话；欺骗，欺诈，骗局；虚构，捏造：～ dolan 欺诈，欺骗 ～ düzen 谎言和诈骗 ～ yanlış 满是错误，充满错误 ～ yanlış bir şeyler yazmış 纯粹的谎言，地地道道的谎言 ～ *yere* şahadet 假口供，伪证 Yalan yanlış bir iki biliyor. 他粗懂几种语言。Yalancı dinlemek söylemekten güçtür. 听出谎言比说谎要难。Ⅱ *s.* 假的，仿造的，仿造的；好撒谎的，好说谎的；伪装的，假装的，虚假的，不实的：～ haber 不实的消息；假情报 üstü kapalı ～lar 谮言中伤 Ağlarsa anam ağlar, gayrisi yalan ağlar. 只有母亲真正忧伤，他人都是逢场作戏。◇～ **atmak** 撒谎，说谎 ～ **çıkarmak** ①散布谣言 ②驳斥，反驳，驳倒，推翻：Şahit kâtilin bütün söylediklerini yalan çıkardı. 证人驳倒了凶手所说的全部供词。～ **çıkmak** 原来是谎言 ～ **dolanla** 用欺骗的办法，用欺诈的手段 ～ **kıvırmak** 撒谎，说谎 ～ **söylemek** 撒谎，说谎：Sen sen ol hiç yalan söyleme. 你再也不要说谎了！～ **uydurmak** 编造谎言 ～ **yere yemin** 明摆地假发誓，说谎，撒谎 ～ **yere yemin etmek** 背叛誓言，违背誓约，说谎，撒谎 ～ **yok** 的确，确实，真的，不说假 ～**a sapmak** 欺骗，说谎 ～**ı yüzüne vurmak** 当场揭穿谎言 (*-in*) ～**ını çıkarmak** 揭穿谎言 (*-in*) ～**ını tutmak** (或 **yaklamak**) 揭穿谎言 ◆**Yalan ile iman bir yerde durmaz.** 谎言与信仰不能混为一谈。**Yalan söyleyen unutkan olmamalı.** 说谎的人不应是健忘的。**Yalan var** (**dır**) **ki hakikatten yeğdir.** 谎言有时比实话好。

yalancı Ⅰ *is.* 撒谎的人，好说谎的人，骗子：Ben de başkalarının yalancısıyım. 别人怎么说我就怎么说。Ona inanmayınız, yalancıdır. 不要相信他，他是个骗子。Ⅱ *s.* 假的，假冒的；伪造的，仿造的；假装的，伪装的，佯装的；虚伪的，虚假的，欺骗性的：～ çiçek 假花的，手工花 ～ elmas 假钻石 ～ incir 假珍珠 Yalancı bir hiddetle bağırdım. 我假装生气地喊叫起来。◇(*-i*) ～ **çıkarmak** 揭穿谎言 ～ **çıkmak** 不能兑现的诺言，不自觉地说谎，无意地说谎；撒了许多谎，谎话连篇 ～ **dünya** 世上没有永恒的东西，世上一切都是过眼云烟 ～ **pehlivan** 不中用的工作人员，假大力士 ～ **şahitlik etmek** 〈法〉做伪证 (*-in*) ～**sı olmak** 重复别人的谎言 ◆**Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.** 说过一次谎，以后人家就不相信了。**Yalancının gemisi yürümez.** 谎言腿短；说谎只能欺骗一时。**Yalancının mumu yatısıya kadar yanar.** 谎言命短；谎言只能欺骗一时。**Yalancının yalanı tükenmez.** 说谎的人总是说谎。

yalancı akasya *is.* 〈植〉刺槐，洋槐(*Robinia pseudoacacia*)

yalancı ayaklar *is.* 〈生〉假足，伪足，伪肢(*Pseudopodia*)

yalancı çınarımsı akçaağaç *is.* 〈植〉桐叶槭树，假挪威槭(*Acer pseudoplatanus*)

yalancı dolma *is.* 橄榄油菜卷(用白菜叶包肉馅卷成卷或将肉馅放进茄子、辣椒里用文火焖熟)

yalancıktan *zf.* 假装地，假假地，佯装地，不是真地：～ ağlamak 假装地哭，假哭 Çocuklar yalncıktan kavga ederek eğleniyorlar. 孩子们假打闹着玩。

yalancılık, -ğı *is.* ❶虚伪性，虚假性，欺骗性，说谎成性：Yalancılığını beir defa anladım, bundan sonra başımı kessen sana inanmam. 我又一次认

清了你的骗子嘴脸，今后你就是说破了天，我也不会相信你了。❷谎言，谎话；说谎：Yalancılıkla iş görülmez. 靠谎言办不成事。

yalancı meyve *is.* 〈植〉假果

yalancı ödağacı *is.* 〈植〉一种沉香木

yalancı safran *is.* 〈植〉红花(*Carthamus tinctorius*)

yalancı servi *is.* 〈植〉柏树(*Chamaecyparis*)

yalancı sinameki *is.* 〈植〉(灌木丛)膀胱豆；鱼鳔槐(*Colutea*)

yalandan *zf.* ❶欺骗地，假装地，佯装地，虚假地：İşine gitmemek için yalandan hasta olduğu haberini verdi. 他不想去上班就谎称生病了。❷马马虎虎，随随便便，毛毛糙糙，表面地，摆样子地，匆匆忙忙地：Yaladan bir temizlik yapıverdiler. 他们敷衍了事地打扫了一下卫生。

yalanış *is.* 舔，自舔自；被舔

yalanlama *is.* (在报纸上)反驳，驳斥

yalanlamak (*-i*) (用于新闻、讲话)反驳，驳斥，驳倒：Bu haberi yalanladılar. 他们驳斥了这条消息。kesin olarak ～ 坚决地驳斥，断然地驳斥

yalanlanmak (*nsz*) yalanlamak 的被动态：yalanlanamaz 不容自置辩的，无法反驳的，确凿的

yalanmak (*nsz*) ❶舔嘴唇 ❷(兽类)舔身子 Kedi yalanıyor. 猫舔自己的身子。❸被舔 ❹【转】捞到好处，得到便宜

yalansız Ⅰ *s.* 无虚假的；不撒谎的，不说谎的：～ söz 真话，实话 Ⅱ *zf.* 诚实地，老实地，实实在在地：Yalansız konuşur. 他不会撒谎。

yalap şa(la)p [yala'pşap] *zf.*【俗】(工作干得)毛毛糙糙，马马虎虎，随随便便，漫不经心 ◇～ **yapmak** 马马虎虎

yalap yalap *zf.* 闪耀，耀眼地，闪闪发光地，闪耀地：～ parlamak 闪耀，闪烁，发光，闪闪发光 Şu yalap yalap akıyor. 水闪烁地流着。

yalatmak (*-i, -e*) ❶ yalamak 的使动态 ❸【转】使有利可图

yalavaç, -cı *is.* 信使，报信者，送消息的人；使臣；预言家，预卜未来者

yalayıcı *s.* ❶舔…的 ❷(轻轻)碰到…的，(少许)碰着…的；触及…的，伤及…的，擦过…的 ◇～ **ateş** 〈军〉平射，低伸火力

yalayış *is.* 舔，舔食；拍打，拍溅，冲刷：Denizin, aşağıda kumluğu tatlı yalayışını seyrederdi. 他观赏了大海有滋有味地舔食下面的沙滩。

yalaz, yalaza *is.* 【俗】焰，火焰：ateşin ～ 篝火火焰

yalazlamak (*nsz*) 在火焰上燎一下

yalazlanmak (*nsz*) yalazlamak 的被动态

yalçın *s.* ❶陡的，陡峭的，陡直的：～ kayalar 陡峭的岩石(悬崖)，峭壁 Yalçın kayaların önünden geçtik. 我们从峭壁前通过。❷光秃的，光滑的，平滑的，平坦的

yalçınlaşmak (*nsz*) 变陡峭，变陡直，变光秃，变光滑

yaldırak *s.* 【俗】发亮的，发光的，闪闪发光的，闪烁的，灿烂的

yaldız *is.* ❶金或银(水)粉，金或银箔，镀金层：～ altını 金箔，金叶子 Kitabın kapağındaki yazıyı yaldızla yazmışlar. 他们用金粉书写了书封面上的字。❷浮华，虚饰，表面光彩，外表上的漂亮；虚情假意：Onun nazikliği bir yaldızdan başka bir şey değil. 他的谦恭完全是装样子。◇**～dan ibaret** 给人看的；装出来的，摆样子的 **～ı sıyırmak** 去掉表面光彩，显示出真面貌：Bu hâdise yaldızını sıyırdı. 这件事剥了他的伪

装。

yaldızcı Ⅰ *is.* ❶镀金工匠，镀金师 ❷【转】粉饰现实者，掩饰缺点者 Ⅱ *s.* 【转】粉饰缺点的，重虚饰而不重实质的

yaldızcılık, -ğı *is.* ❶镀金手艺；镀金行当 ❷【转】表面文章，装模作样，摆样子；假装，佯装

yaldızlamak (*-i*) ❶镀金(或镀银)：Alçı heykeli güzelce yaldızladım, gümüşe gibi oldu. 我把石膏塑像镀得就像用银子塑的一样。❷照亮，照明，照耀：Ay çıkınca gölü yaldızladı. 月亮一出，就照亮了湖面。❸【转】使金玉其外，使具有外表的豪华。❹【俚】戴绿帽子，当戴绿帽子的人

yaldızlanmak (*nsz*) yaldızlamak 的被动态

yaldızlatmak (*-i, -e*) yaldızlamak 的使动态

yaldızlı *s.* ❶镀金(银)的：～ bir kitap cildi 烫金的书封面 altın ～ 镀金的 ❷【转】表面光彩的，浮华的，虚饰的 ❸【转】虚伪的，虚假的，骗人的：～ sözler 骗人的话，谎话 ～ vaitler 虚假的许诺 Ben yaldızlı sözlerle övdü. 他言不由衷地吹捧我。◇～ **hap** 加了糖衣的苦药丸

yalleli [ya:lelli] *is.* 令人厌烦的说过多次的话，老调子，陈词滥调 ◇～ **gibi, Arabın ～si gibi** 重谈关于…的老调，总是说那一套

yalgın *is.* 【俗】幻景，海市蜃楼

yalgörü *s.* 远见卓识的，有先见之明的，有洞察力的，有远见的

yalı *is.* ❶海(或河)岸，沿岸(一带)，海滨，海边：～ boyu 岸 Yalıda biraz dolaştık. 我们在海边散了一会儿步。❷海(或河)岸边的别墅 ～ mevsimi 避暑季节 Boğaziçi ～ları 海峡两岸的夏季别墅 Deniz kıyısındaki yalılara bayıldım. 我非常喜欢海边的夏季别墅。◇～ **ağası** 〈史〉海岸防御司令 ～ **boyunca gitmek** 沿着岸边走 ～ **kazığı** 【口】大高个子，傻大个 ～ **uşağı** 沿海居民，(白海及北冰洋)沿海俄罗斯居民

yalı çamı *is.* 〈植〉南观海松(*Pinus laricio*)

yalı çapkını *is.* 〈动〉翠鸟，鱼狗(*Alcedo atthis*)

yalı çapkınıgiller *ç.is.* 〈动〉翠鸟科

yalım *is.* ❶焰，火焰，火舌：Yalımlar, bir anda evi sarıverirler. 火焰一下子就笼罩住房子。Kuru otların yalımı çabuk geçti. 烧干草的火焰很快就完了。❷(刀)刃，(刀)锋 ◇～**ı alçak** 非贵族出身的，非名门望族的，非名门显贵的，普通的

yalımlanmak (*nsz*) 起火，着火，燃烧起来

yalın[1] *is.* 【俗】焰，火焰

yalın[2] *s.* ❶陡的，陡峭的 ❷毫不拘束的，很随便的；很不讲究的，很平常的；朴实无华的：～ anlatım 朴实无华的讲解 ～ bir söz 实实在在的话，没有水分的话 ❸光着的，赤身的，裸露的；光秃的，无叶子的：～ ağaç 光秃秃的树 Dışarıdan içeriye ellerinde yalın kasaturalarla polisler daldı. 手里拿着刺刀的警察们从外面冲了进去。Oyun kızıştı mı kunduralarını atar, yalın ayak oynardı. 玩到兴起处他脱掉了鞋子，光着脚玩了起来。❹惟一的；单的，不成双的：～ sarkeç 〈理〉数学摆，单摆 ❺纯的，纯真的，不掺杂的：～ cümle 〈语〉简单句 ～ durum (或 hâl) 〈语〉基本格，原格 ～ isim 〈语〉基本名词 ～ kelime 〈语〉基本词 ～ sıfat 〈语〉基本形容词 ～ zaman 〈语〉简单时态 ◇～ **yüz** 没有(用恰得拉)蒙的脸

yalın ayak *s.* ve *zf.* 赤足的，光脚的：～ çocuklar 光脚的孩子们 Kıyıda

kumların üstünde yalın ayak yürüdük. 我们在岸边的沙子上光着脚走。Taşlara yalın ayak basmayın. 不要光脚踩石头。◇～ **başı kabak** ①光头赤脚的；一无所有的，一贫如洗的 ②破烂不堪的，衣衫褴褛的，破衣烂衫的

yalıncak *s.* 【俗】❶孤孤零零的一个 ❷光光的，光秃秃的；一丝不挂的 ❸贫穷的，一贫如洗的

yalıncılık, -ğı *is.* 力求简单，力求朴实

yalınç *s.* ❶纯的，单纯的：～ bir cisim 单质，单体，元素 ❷简单的，不复杂的：～ bir mesele 简单的问题

yalıngaç *s.* 见 yelengeç

yalın göz Ⅰ *s.* 没有眼皮的，没有眼睑的 Ⅱ *is.* 〈动〉一种蜥蜴

yalınız 见 yalnız

yalın kat *s.* ❶单层的，一层的：～ taban 单层鞋底 Ayakkabımın tabanı yalın kat köseleden. 我的鞋底是单层皮的。❷不结实的，不坚固的，不耐用的；没有根据的：～ bahane 没有根据的借口 ～ pabuş 不结实的鞋子❸【转】肤浅的，浅薄的，表面的，皮毛的 ◇～ **gül** 单瓣的玫瑰 ～ **hamur** 不起层的面团，不起酥的面团

yalın kılıç Ⅰ *is.* 不带鞘的刀剑 Ⅱ *zf.* 持刀，持剑

yalınlamak (*nsz*) ❶闪光，闪烁，闪耀，发光 ❷燃烧，烧着 ❸【方】放在火上

yalınlaşmak (*nsz*) (得到)简化，简易化，单纯化；通俗易懂：Yazarın anlatımı yalınlaştı.

yalınlaştırmak (*-i*) yalınlaşmak 使动态

yalınlık, -ğı *is.* ❶纯正，纯洁，无杂质 ❷朴实无华

yalıtıcı Ⅰ *s.* 绝缘的，隔电的 Ⅱ *is.* 绝缘体，绝缘物质，绝缘材料

yalıtılmak (*nsz*) yalıtmak 的被动态

yalıtım *is.* 隔离；绝缘；隔热；隔音

yalıtkan Ⅰ *s.* 绝缘的，隔电的：Ca yalıtkan bir maddedir. 玻璃是一种绝缘的材料。Ⅱ *is.* 绝缘体，绝缘物质，绝缘材料

yalıtkanlık, -ğı *is.* 绝缘性

yalıtma *is.* yalıtmak 的动名词

yalıtmak (*-i*) ❶使绝缘 ❷隔离，隔绝，隔开 ❸点上灯

yalı yar *is.* 〈地〉陡峭的海岸，陡岸，悬崖，峭壁

yalız *s.* 〈解〉平滑的(肌肉)：～ kas 平滑肌

yallah [ya'llah] *ünl.* 嗨，喂！走开，走！滚开！走开：Yallah sofraya! 快去吃饭！Yallah sokağa! 到外面去！快出去！◇～ **etmek** 逐出，赶出，撵出；扔出去：İkinizi de yallah edip sokağa atacaktım. 当时我想把你们俩个都撵出去。

yalman Ⅰ *is.* 【俗】❶起伏的山峰，起伏的峰峦：dağ ～ı (陡峭的)山峰 ❷(刀)刃，(刀)锋 Ⅱ *s.* ❶倾斜的，有斜坡的 ❷陡的，陡峭的；险峻的：～ kaya 没有突出部的陡岸，悬崖峭壁，陡峭的悬崖；高入云霄的陡峭山峰

yalnız Ⅰ *s.* ❶惟一，只有一个的；孤零零的：tepedeki ～ ev 山上的惟一的一栋房子 ❷孤独的，独自一人的，单独的：～ insan 孤独的人 Koca evde yalnızdım. 在这栋大房子里只有我孤身一人。❸偏僻的，僻

静的：bahçenin ～ köşeleri 花园里的僻静角落 ❹单独的，独自的：～ uçuş 单独飞行 Ⅱ *zf.* 孤单地，孤独地，单独地；独立地：Evde yalnız oturuyor. 他独自一人住在家里。Buraya yalnız geldi. 他一个人来到这里。Ⅲ *bağ.* 但，可是，不过，然而：Çiçekler çok güzel yalnız biraz solmuş. 花很美，但有点蔫了。İşimi bitirdim, yalnız şok yoruldum. 我干完了活，但很累。Güzel yalnız bir renksiz. 很美，只是颜色有些淡。Ⅳ *ünl.* 只，仅仅：～ bir memlekette 只在一个国家 Yalnız söylemekle kalmadı, yazdı da. 他不仅说，而且还写了。Kendisini yalnız Bombay'a kadar götürecek tren parası vardı. 他只有到博姆巴伊去的火车票钱。◇～ **başına** ①单独地，独自地；孤单地，孤独地，孤零零地：Yalnız başına edemiyorum. 我一个人胜任不了。Giderken, başlarına bir yıkım gelir korkusuyla, karılarını yanında götürmekten korkmuştu; bunun için onları evde bıraktı, yalnız başına yola koyuldu. 出发的时候，他担心带着妻妾会遭遇不测，就把她们留在家里，只身上路去了。②独立地，独立自主地 Arkadaşlarım gidince yalnız kaldım. 朋友们一走，我成了孤身一人。～ ～ 仅仅，只是，只有 ◆**Yalnız baba zenginliğine dayanan, yarın yoksul kalabilir.** 纵有遗产千千万，坐吃山空终受穷。

yalnızca [ya'lnızca] *zf.* 孤孤零零地，孤单地，孤孤单单地，十分孤单地

yalnızcı Ⅰ *is.* 孤立主义者 Ⅱ *s.* 奉行孤立主义政策的(国家)

yalnızcılık, -ğı *is.* 孤立主义，闭关自守政策

yalnızlaşmak (*nsz*) 变空，成为无人的，成为空旷无人的：Köyden gelmiş olanlar gidip de oda yalnızlaştıktan sonra ikisi baş başa konuşmaya başladılar. 在乡下来人走了后，房间没有人时，他们俩交头接耳地谈了起来。

yalpa [ya'lpa] 〈海〉(船)颠簸，摇晃：～ zaviyesi 颠簸的幅度，摆幅 omurga ～ (船体的)纵摇，前后摇摆 yan ～sı 左右摇晃 ◇～ **atmak** (或 **vurmak**) ①(船)颠簸，摇晃 ②【转】摇摇晃晃地走，踉踉跄跄地走 ～**yla yürümek** 摇摇晃晃地走，蹒跚

yalpak, -ğı【俗】Ⅰ *s.* 缠扰的，纠缠不已的，惹人厌烦的，死气白赖的，腻烦人的；善于钻营的，诡计多端的 Ⅱ *is.* 陡峭的地方，有悬崖的地方，深渊，深谷

yalpaklık, -ğı *is.* 【俗】纠缠，缠扰；惹人厌烦的行为

yalpalamak (*nsz*) ❶颠簸，摇晃；左右摇摆：Arabanın tekereği yalpalıyor. 车轮子摇晃。❷【转】踉跄，摇摇晃晃地走：Sarhoş önümüzde yalpalayıp gidiyordu. 醉汉在我们面前踉踉跄跄地走。

yalpalatmak (*-i*) yalpalamak 的使动态

yalpı *is.* 【俗】❶斜面；坡，斜坡 ❷两山之间的平地

yalpık *s.* 浅的，平底浅盆形的

yalpılı *s.* 歪斜的，歪着的，一边高一边低的

yaltak(çı) *s.* 谄媚的，献媚的；阿谀的，奉承，阿谀奉承的；拍马屁的；卑躬屈节的，奴颜婢膝的

yaltakçılık, -ğı *is.* 阿谀，奉承，谄媚，拍马屁；卑躬屈节，低三下四

yaltaklanış *is.* yaltaklanmak 的动名词

yaltaklanmak (*nsz*) 谄媚，献媚，阿谀，奉承，巴结；卑躬屈节，低三下四

yaltaklık, -ğı *is.* 阿谀，谄媚，奉承；阿谀奉承，拍马屁；奴颜婢膝，低三下四 ◇～ **etmek** 卑躬屈节，奴颜婢膝，谄媚逢迎

yalvaç, -cı *is.* 〈宗〉使徒，圣徒；预示神意者，神意代言人，神意阐释者，先知

yalvaçlık, -ğı *is.* (宗教中的)神启；预言书；先知的天职

yalvar ◇～ **yakar olmak** 多次央求，苦苦哀求

yalvarı *is.* 哀求，苦苦央求

yalvarıcı Ⅰ *is.* 请求，申请者；具禀者，呈诉者 Ⅱ *is.* 恳求的，祈求的，央求的

yalvarılmak (*nsz*) yalvarmak 的被动态

yalvarış *is.* yalvarmak 的动名词：～ yararış 一再请求，再三恳求 Sesi tehdit değil yalvarıştı. 他的口气不是威胁，而是央求

yalvarmak (*-e*) 恳求，央求，哀求，请求，求饶：Davadan vazgeçmesi için çok yalvardılar. 他们一再央求不要起诉。Yalvarmak pek onurlu bir davranış değil. 央求不是一种很自尊的行为。Kral korkmuş, yere kapanıp yalvarmış. 国王害怕了，爬在地上求饶。Yere diz çöktü, Tanrıya yalvardı. 她跪下来，求神帮助。◇**yalvarıp yakarmak** 再三央求，一再恳求，多次请求：Evvela beni sen sevdin, yalvardın, yakardın. 起先你爱过我，苦苦央求过我。

yalvartmak (*-i*, *-e*) yalvarmak 的使动态

yama *is.* ❶补丁，一小块补丁：Yırtılan pantolonuma annem yama koydu. 我的母亲在我穿破的裤子上打了个补丁。❷皮肤上的斑，胎痣，胎记 ❸〈海〉堵漏垫 ◇～ **gibi durmak** 成为眼中钉 (*-e*) ～ **vurmak** 打补丁 ～ **üstüne** ～ **vurmak** 补丁摞补丁，补丁落补丁 ◆**Yama küçük delik büyük.** 洞大补丁小。

yamacı *is.* 修鞋匠

yamacılık, -ğı *is.* 修鞋职业，修鞋手艺

yamaç, -cı *is.* ❶坡，斜坡；山坡；斜面：dik (或 sarp) ～ 陡坡 düz ～ 慢坡，缓坡 geri ～ 反斜坡 Karşıdaki yamaca çıkalım mı? 我们上对面的山坡吗？Yamaçta zeytin ağaçları vardı. 山坡上有过很多油橄榄树。❷(作名词后置词用)在…旁边，靠近，挨近，紧靠：Gel, yamaşıma otur. 过来，坐在我旁边。

yamak, -ğı *is.* ❶助手，帮手，帮工，帮忙的人，打下手的：ahçı ～ı 厨师的小徒弟，厨房里的学徒 Aşçı çok yorulduğu için yanına yamak istiyor. 由于厨师十分劳累，他身边需要一个帮手。❷〈史〉边防耶内恰尔士兵

yamaklık, -ğı *is.* 助手地位，助理地位

yamalık 见 yarım yamalak

yamalamak (*-i*) 打补丁，修补，织补，补缀

yamalanış *is.* 补缀，织补

yamalanmak (*nsz*) yamalamak 的被动态

yamalı *s.* ❶补过的，打补丁的，带补丁的：Zabit omuzlarına attığı boz renkli kaput yamalıydı. 军官身上的灰大衣是钉了补丁的。❷有胎痣的

yamalık, -ğı *is.* 补丁布块

yamamak (*-i*) ❶打补丁，缝补，(把窟窿等)缝上，缝合：lastiği ～ 粘补轮胎 ❷强使接受，硬塞给，强加于：Bu bozuk saati kim yamadı. 谁硬塞给你这块破表。

yaman Ⅰ *s.* ❶惊人的，令人吃惊的，令人震惊的，令人惊诧的；非常惊

人的：～ bir güzellik 异常的美丽 ～ bir kış 严冬 çok ～ bir usta 手艺高超的工匠，手很巧的工匠 ❷坏的，不好的，恶劣的；恶的，凶恶的，残忍的：ibni ～ 坏蛋，恶棍，恶汉 ❸

yamanmak (*nsz*) ❶缝补，修补(衣服) ❷追随不舍，跟着…刺刺不休；硬要，强要，死乞白赖地要，骗取信任

yamatmak (*-i, -e*) yamamak 的使动态

yamcı *is.* ❶【口】车老板，车夫 ❷〈史〉驿站马车夫

yamçı *is.* ❶(用薄毡和山羊制成的一种)斗篷，雨衣 ❷毡鞍垫

yamçılı *s.* 穿斗篷的，戴斗篷的：～ bir çoban 牧人

yamçısız *s.* 不戴斗篷的，不穿斗篷的

yampiri *s.* 歪的，歪斜的：～ ～ yürümek 瘸着走路，跛行，一瘸一拐地走

yampirilik, -ği *is.* 歪，歪斜

yamrulmak (*nsz*) 高低不平，坑坑洼洼，高高低低

yamru yumrum s. 高低不平的，坑坑洼洼的，疙疙瘩瘩的；歪歪斜斜的

yamuk Ⅰ *s.* 倾斜的，有斜度的 Ⅱ *is.* 〈数〉梯形 dik ～ 直角梯形 ikizkenar ～ 等腰梯形 ◇**～ yumuk** 肿了的，肿起来的，肿胀的，吹起的，吹胀的：Hızını artıran yel, yamuk yumuk sokaktaki gübreli tozları kaldırıyordu. 在风刮起了街道上的粪土灰尘

yamukluk, -ğu *is.* 倾斜状态；斜度，坡度

yamulmak (*nsz*) 歪斜起来，歪斜，偏斜

Yamusukro (**Yamoussoukro**) *öz.is.* 亚穆苏克罗(科特迪瓦)

yamyam Ⅰ *is.* 吃人的(野)人，吃人肉的人(居住在中非的一个黑人部落的名称) Söylediğine göre Afrika'da yamyamlar varmış. 据他说在非洲有过吃人肉的人。Ⅱ *s.* 野蛮的，粗野的，残暴的，野蛮残暴的

yamyamlık, -ğı *is.* ❶人吃人，食人肉 ❷【转】残暴行为，血腥行为，野蛮行为，野蛮残暴，吃人现象

yamyassı [ya'myassı] *s.* 很平的，平如镜面的

yamyaş [ya'myaş] *s.* 湿透了的，浑身湿透了的

yan Ⅰ *is.* ❶方面，方向：dünyanın dört bir ～ından 从世界各地 öte ～dan 另一方面；第二点 Bu yandan gitti. 他向这个方向去了。Ormandan yana gitti. 他向森林方向去了。Her biri bir yana gitti. 他们向不同方向走了。Yel şu yandan esiyor. 风向这个方向刮。❷地方：Her yan bayraklarla donatıldı. 到处都用旗帜装饰得非常美观。Hiç bir yanda yok. 什么地方也没有。❸(一)边，(一)旁，(一)侧：～ arabası 摩托车的边斗 ～ tazyiki 〈理〉侧压力 ～a basınç 〈理〉侧压力，横向压力，水平压力 dört ～ını çevirmek 四面包围 Evimizin iki yanında balkon var. 我们房子的两边都有阳台。Bir yanı hiç tutmuyor. 他的半边身子瘫痪。Yolun iki yanında ağaçlar var. 道路两旁都有树。❹(面孔、物体的)侧面，侧部轮廓 ❺〈数〉方程的(左方或右方)元；(方程的)端边；边 ❻〈军〉翼，翼侧，侧面：～ ateşi 侧射火力；侧射，侧面射击 ～ emniyeti 侧面掩护 ～ hareketi 侧面进军 ～ hudutları 分界线(防御的) ～ korunması (或 örtmesi) 侧方掩护 ～ taarruzu 侧面进攻 açık ～ 暴露的翼侧 ❼方，一方(指某一方面的人)：O yan uzlaşmaya yanaşmıyor. 那一方没有同意。❽(某事物的)一个方面：işin parasal (或 mali) ～ı 事情的财力方面 raporun zayıf ～ı 报告的不足方面 ❾(躯

体的)部分：Her yanım ağrıyor. 我身上每个地方都痛。Ⅱ *s.* ❶侧面的，旁边的，位于两侧的：～ cep 侧面口袋 ～ görünüş 侧面像 ～ haf (足球队的)左右前卫 ～ hakem(i) 〈体〉边裁 ～ hendek (路两旁的)排水沟，阳沟 ～ kapı 侧门，旁门 ～ pas 侧传球 ～ siper (路两旁的)排水沟，阳沟 ～ yelken 〈海〉纵帆，斜帆 ～ yüzme 侧游，侧泳 ❷次要的，次等的；副的：Bu ilâcın yan etkisi yoktur. 这种药没有副作用。◇**～ bakış** ①怀疑的目光，不满的目光 ②媚眼 **～ bakmak** ①斜视，瞟，斜眼看 ②不赞成地看 (*-de*) **～ basmak** 受骗，上当，被迷惑；看错人，误认；碰钉子；失望 **～ bastırmak** 【俗】欺诈，欺骗，哄骗 **～ çizmek** ①悄悄地溜走，偷偷地走掉 ②(机灵地)躲开，闪开，溜开：Bu iş yan çizilecek bir iş değil. 这不是那种可以回避的事。**～ gelmek** 袖手旁观：Kimi çalışır, kimide yan gelir oturur. 有些人在干活，有些人则袖手旁观。**～ gözle** 瞥一眼，捎带着看看(照看) (*-e*) **～ gözle bakmak** 斜着眼睛看 **～ sallamak** 【俚】不关心，不感兴趣，不重视 **～ sallamak** 【俚】不关心，不感兴趣，不重视 **～ ～** ①在侧面，从一旁 ②斜着地 **～ yatırmak** 并排放，放在一起 **～ yatmak** 完全歪斜，倾斜，倾向一侧 **～a yatmak** ①〈空〉侧航 ②〈空〉侧飞 **～a doğru** 歪，偏，歪着 (*-den*) **～a olmak** 拥护，成为…的拥护者：Senden yanayım. 我拥护你(我站在你的一边)。**～a yatmak** 倾斜：Sicim gitgide boşalıyor; gemi hafif yana yatarak pupa gidiyordu. 绳子慢慢地松开了，船轻轻地向一边倾斜，顺水而去。**～dan** 从侧面，在侧面：Yüzü yandan çok güzeldir. 他侧面脸很漂亮。**～dan çarklı** ①侧面有轮子的；带轮子的(轮船)：～dan çarklı (nehir) vapuru (内河)明轮船 ②【俚】行驶缓慢的(交通工具) ③【俚】旁边放有方糖的茶或咖啡 **～dan fırlama** 【俚】母狗，狗杂种，狗崽子，畜牲，下流的东西；坏蛋，卑鄙的家伙；豺狼，狼心狗肺的人 **～ı sıra** 在旁边；与此同时 (*-in*) **～ına** 向，朝，往：～ına 向我，朝我 Yanıma gel. 到我跟前来吧！Yanına oturduk. 我们坐在他的旁边。**～ına açılmaz** 非常昂贵的，买不起的，可望不可及的 **～ına almak** ①随身带 ②叫到跟前来，招呼过来，让坐在自己身边 ③接见，接待 ④归入，并入，归并 **～ına bırakmamak** 使逃不脱惩罚，使不会不受惩罚，善罢甘休：Sen onun kuyruğuna teneke bağladın; ama bunu yanına bırakmaz. 你戏弄了他，他不会善罢甘休的。**～ına gidilmez** 非常昂贵的，买不起的，可望不可及的：Bu sene ayakkabının yanına gidilmez. 今年鞋子贵得人们不敢问津。**～ına kalmak** 未受惩罚；未受重视，不被注意：Herkesin ettiği yanına kalırsa toplum düzeni bozulur. 如果人人都干了坏事而不受惩罚，社会岂不乱了套。**～ına koymak** 原谅，饶恕，宽恕 (*-in*) **～ına ko(y)mamak** 使不会不受处罚，受到惩罚：Bunu yanına koymam. 关于这件事我永远也饶不了他。Bunu senin yanına koymayacağım. 关于这件事我永远也不会放过你。**～ına salâvat girilmek** 【转】铁石心肠 **～ına salâvatla varılır** ①非常昂贵的，买不起的，可望不可及的 ②【俗】很难接近的；暴躁、傲气十足而又粗暴的 **～ına varılmaz** 非常昂贵的，买不起的，可望不可及的 (*-in*) **～ında** ①(同…)并排着；在旁边；靠近，挨近，紧挨着，紧贴着 ②当面：Yanında söyledim. 我当着他的面说了。③随身：Saatiniz yanınızda mı? 您戴表了吗？Yanımda hiç biletim kalmadı. 我身上一张票也没有了。**～ında taşımak** 带在身上，随身携带 **～ında yer kalmak** 站在一边，支持，拥护 (*-in*) **～ından** 从，自，由：～ımdan 从我这方面 Yanımdan git. 从我眼前走开！走开！**～ından bile geçmemiş** 同…不具有任何共同之处 **～ından eksik etmemek** 总是随身携带，从不离身：Tansiyon hapını yanından eksik etmezdi. 他降压药从不离身。

yana (*-den*) 对于，关于，有关，在…方面

yanak, -ğı *is.* 面颊，腮：～ çukuru 腮上的酒窝 Yanakları çökmüştü. 他的两腮都塌陷了。Elif görücüye çıkınca utancından yanakları al al oldu. 艾莉芙去见相亲的人，羞得满脸通红。◇～ ～**a gelmek** (或 **dayamak**) 相互紧挨着。

yanaklı *s.* 有…样面颊的：al ～ bir çocuk 面颊绯红的小孩

yanal *s.* 侧面的，旁边的：～ yükseklik 〈数〉边心距，垂幅 ～ yüz 〈数〉侧平面

yanardağ [yana'rdağ] *is.* 〈地〉火山：～ adası 火山岛 ～ ağzı 火山口 ～ bombası 〈地〉火山弹 ～ çıkartısı 火山产生的物质 ～ külü 火山灰 ～ tüfü 火山凝灰岩 Etna ve Vezüv Avrupa'nın başlıca yanardağlarıdır. 埃特纳和维苏威是欧洲两座有名火山。

yanar döner *s.* ❶(颜色)闪变的，闪色的：～ bir kumaş 闪色的布料 Yanar döner kumaş gözlerimi yordu. 闪色织物使我眼睛感到疲劳。❷优柔寡断的，犹豫不决的，踌躇的；不果断的；老变主意的：～ bir insan 优柔寡断的人

yanaşık *s.* ❶近的；邻接的，毗连的 ❷〈军〉密集的，严密的(指队形)：～ nizam (或 düzen) 密集队形

yanaşıklık, -ğı *is.* 接近，临近；邻接，毗邻

yanaşılmak (*-e*) 走近，靠近，走到跟前；接近；到，快到；毗连，紧靠着

yanaşılmaz *s.* ❶力所不能及的，无能为力，高不可攀的，可望而不可及的，难以或无法接近、攀登、攻克的 ❷严厉的，严格的

yanaşlık, -ğı *is.* (海运、河运的)码头

yanaşma *is.* (通常指农场主或农民雇的)日工，短工；雇工：hamam ～sı 澡堂服务员

yanaşmak (*-e*) ❶走近，接近，靠近，走到跟前：Tolga arkadaşına bir şey söylemek için yanaştı. 托尔加走到他的朋友跟前说了一件事。❷靠岸，停靠，停泊；靠拢：Avrupa'ya ～ 向欧洲靠拢 Vapur iskeleye yanaştı. 轮船停靠在码头上。Bir sandal koya yanaştı. 一只划艇驶进了河湾。❸同意，接受条件；听从，服从；想，有意，打算：adanın taksimine asla yanaşmamak 根本不同意岛分治 bir teklife yanaşmamak 不接受建议 Aç gezdi de çalışmaya yanaşmadı. 他贫困潦倒，可仍不愿意工作。❹【转】介入，干预，参与；关心，有兴趣，提出要求：O böyle işlere yanaşamaz. 他没有被牵连进这些事情。❺接近，建立联系，加强关系

yanaştırmak (*-i, -e*) ❶ yanaşmak 的使动态 ❷〈军〉使密集；调集到，集结到，集中到

yanay Ⅰ *is.* ❶(面孔、物体的)侧面，侧部轮廓；侧面像 ❷〈数〉竖截面，直截面，垂直截面 Ⅱ *zf.* 侧面，在侧面

yancı *is.* 〈军〉侧翼部队

yan cümle *is.* 〈语〉副句，偏句：Temel cümlenin anlamını tamamlayan ve içinde yargı bulunan cümlelere yan cümle denir. 补充说明主句内容的自身有判断的句子称之为副句。

yandaş *is.* 拥护者，追随者，崇拜者，信徒：Uygun düşünceler ileri sürenlerin yandaşı olurum. 我拥护那些提出了可行想法的人。

yandaşlık, -ğı *is.* 爱好，热中，好感

yandık, -ğı *is.* 〈植〉一种骆驼刺(*Alhagi mororum*)

yandırmak (*-i*) 【俗】点起火来，点燃，燃起，使着火，使燃烧

yangabuç, yangoboz *s.* 歪的，歪斜的，偏的

yangeldizm *is.* 【谑】游手好闲

yangelmek (*nsz*) 躺在桂冠上，安于既得的成就，吃老本；奢侈逸乐，爱奢侈享乐 ◇**yangelip zevke bakmak** 吃喝玩乐，尽情玩乐 **yangelip yatmak** 躲开，逃避(工作)

yangı *is.* 〈医〉发炎，炎症：bağırsak ～sı 肠炎 boğaz ～sı 咽炎 karın zarı ～sı 腹膜炎

yangılanmak (*nsz*) 发炎，红肿：Yaraya dokunma, yangılanabilir. 不要碰伤口，会发炎的。Yara yangılandı. 伤口发炎了。

yangılı *s.* ❶发炎的，红肿的，发红的 ❷引起发炎的，使发炎的，炎性的：～ hastalık 引起炎症的疾病

yangın Ⅰ *is.* ❶火灾，失火：～ bombası 燃烧弹 ～ kovası 消防水桶 ～ köşkü (或 kulesi) 消防了望塔 ～ merdiveni 消防楼梯 ～ musluğu 消防水龙头 ～ sigortası 火灾保险 ～ söndürme aleti (或 cihazı) 灭火器，消火器 çarşı ～ı 商场火灾，商场失火 orman ～ 森林火灾 Yangın var! 着火了！失火了！Yangını itfaiyeye haber verdik. 我们向消防队报了火警。❷【俗】发烧 ❸【转】兴奋，高兴，激动 Ⅱ *s.* 【俗】酷爱…的，醉心…的，迷恋…的，好…的 ◇～ **çıkarmak** 引起火灾

yangıncı *is.* 消防队员：～ kampanası 火警，警钟

yangınlık, -ğı *is.* 爱好，嗜好，喜爱

yangısız *s.* 不发炎的，没有炎症的

yanık, -ğı Ⅰ *is.* ❶火伤(处)，烫伤(处)，烧伤(处)：birinci derece ～ 〈医〉一级烧伤 Elindeki yanık iyi oldu. 他手上的烫伤好了。❷烧糊的东西，烧焦的东西，焦糊的东西 ❸被火烧过的地方，烧糊的地方，烧成的窟窿：Halındaki yanığı ördürmeli. 应当把地毯上烧成的窟窿补好。Ⅱ *s.* ❶烧焦了的，烧糊了的，烤糊了的，烤焦了的，有焦糊味的，煎糊了的，熬糊了的：～ ekmek 烤糊了的面包 ❷黝黑的，乌黑的，发黑的，晒黑的：～ yüz 黝黑的脸 Yazın hemen herkeste yanıkten görülür. 夏季几乎所有的人都被晒成黝黑色。❸瘦弱的，消瘦的，虚弱的；体弱的，体力不强的：～ bir çocuk 身体(虚)弱的孩子 ❹疲惫的，懒散无力的，无精打采的；因爱情而苦恼的 ◇～ **kokmak** ①有焦糊味 ②有烟味

yanıkara [yanı'kara] *is.* 【俗】〈医〉炭疽，(造成大批死亡的)瘟疫

yanıkçı *s.* 诉怨的，报怨的，埋怨的，发牢骚的

yanıklık, -ğı *is.* ❶烧焦了的样子，烤焦了的样子 ❷痛苦，苦难

yanıkmak (*nsz*) 诉怨，报怨，诉苦，埋怨，发牢骚

yanıksı *s.* 有点烧焦了的，有点烤糊了的

yanılgı *is.* ❶错误行为；错误，过失，过错：Yanılgılardan ders almalıyız. 我们应从错误中吸取教训。Herkes yanılgıya küşebilir. 谁都有可能犯错误。

yanılış *is.* 错误，过错，过失：Hatice onun yanılışını anladı. 哈蒂杰明白了她的错误。

yanılmak (*nsz*) ❶弄错，做错；看错，想错，误解：Bu kitabı almakla yanıldım. 我拿错了这本书。Yanılıyorsun bu ev Ahmetlerin değil. 你弄

错了，这不是艾哈迈德家的房子。Yanıldım, bu kapıyı çalacağıma ötekini çaldım. 我敲错了门，我没敲这个门，却敲了别的门。Eğer yanılmıyorsam.. 如果我没有弄错的话… ❷处于不知后果或不考虑后果的不适当的行为之中

yanılmaz *s.* 没有错误的，正确无误的，准确无误的

yanılmazlık, -ğı *is.* 正确(性)，准确，无误

yanılsama *is.* 错觉，假象：Suyun içine batırılmış bir değneğin kırık olduğu duygusunu vermesi bir yanılsamadır. 浸放到水中的小棍子给人一种折断的感觉，这是一种错觉。

yanıltı *is.* (说话或书写中的)错误，谬误，失误，疏忽；过失，过错

yanıltıcı *s.* 错误的，不符合实际的；虚假的，骗人的：～ bir değerlendirme 错误的评价 Yanıltıcı bilgi verdiler. 他们提供了虚假的信息。

yanıltmaca *is.* ❶明摆着的谎言；明摆的骗局

yanıltmaç, -cı *is.* 急语，说得很快的话，绕口令

yanıltmak (*-i*) 使迷惘不解，把…弄糊涂，使莫名其妙；使产生错觉；使误解：Hissi onu hiç yanıltmamıştı. 他的直觉从未欺骗过他。

yanış *is.* 烧，燃烧，烧着的样子

yanışölçer [yanı'şölçer] *is.* 燃烧测量仪

yanıt *is.* 回答，答复；答案 ◇～ **vermek** 回答，答复：Oynamak istiyor musun? Yanıtını bekliyorum. 你想玩吗？我在等你回答。

yanıtlamak (*-i*) 回答，答复：Öğretmenimizin sorduğu soruları yanıtladım. 我回答了我们老师所提的所有问题。

yanıtlandırılmak (*nsz*) yanıtlandırmak 的被动态

yanıtlandırmak (*-i*) 让回答，叫答复

yanıtlanmak (*nsz*) yanıtlamak 的被动态

yanıtlı *s.* 回答的，答复的；有回答的，有答复的；有答案的

yanıtsız *s.* 没有回答的，没有答复的；没有答案的

yani [ya':ni] *bağ.* ❶即，即是，就是说，也就是说：Hastasın yani bugün okula gelemeyeceksin. 你病了，也就是说，今天你不来学校了。Yani gitmek istemiyorsun. 就是说，你不想去。❷【俗】老实说，说实话，实际上，事实上，的确，确实：Berbat bir hava yani. 确实，天气很坏。

yankafa *is.* 〈解〉前囟，颅顶，头顶：～ kemikleri 顶骨

yankesici [ya'nkesici] *is.* 扒手：Fotoğrafçı Kornik'in saatini yankesici çarpmış. 扒手偷走了柯尔尼克摄影师的手表。Kadın parasını yankesiciye kaptırdı. 那个女人让小偷抢了钱。

yankesicilik, -ği *is.* 扒窃，掏腰包：Ama beyefendi ne hırsızlık yaptım ne de yankesicilik. 哎哟，先生，我既没有偷窃过，也没有扒窃过。

yankı *is.* ❶回音，回声；回波；反响：Sesime karşı dağlardan yankı geldi. 我的声音从山里传来了回音。❷【转】反应，反响，响应；反映：Son konferansın yankıları sürüyor. 对最近一次会议的反应仍连续不断。◇～ **uyandırmak** (或 **yapmak**) ①引起回音 ②【转】引起反响，引起反应

yankı bilimi *is.* 〈理〉声学

yankıca *is.* 〈医〉(病理性的)模仿言语

yankıla(n)mak (*nsz*) 发出回音，发出回响，引起回音：Boş yapıda en ufak

ses yankılanıyordu. 在空的建筑物里很小的声音都能引起回音。Mağarada bağıran Ali'nin sesi yankılanıyor. 在洞穴里阿里的喊声引起回声。

yankılanım *is.* (建筑物内的)收音性，隔音性

yankılı *s.* 有回音的，有回声的

yankısız *s.* 没有回音的，没有回声的

yanlama(**sına**) *zf.* 侧面地

yanlamak (*-i*) ❶侧躺，转向侧面 ❷绕行，绕道走 ❸【转】按自己心愿生活，随心所欲地生活 Validenin yanına yanlamaktan başka çarem yok. 我除了到母亲身边去随心所欲地生活，没有别的办法。

yanlı Ⅰ *is.* 拥护者，支持者，追随者，亲…者：batı ～sı 亲西方者 Bizler savaş yanlısı değiliz. 我们不是战争的支持者。Ⅱ *s.* (一)边的，(一)面的：dört ～ bir şekil 一个四边形

yanlış Ⅰ *is.* 错，错误，过失，过错；误差：～ doğru cetveli 勘误表 Bu yanlışı hemen düzeltmeli. 必须立即纠正这种错误。Ödevdeki yanlışları düzeltin. 请你们把作业中的错误改正过来。Yanlışınız var. 您错了。Ⅱ *s.* 错的，错误的，不对的，不正确的：～ davranış 错误行为 ～ görüş 错误观点，错误看法 ～ hesap 错误的计算 Bu cevap yanlıştır. 这个答案是错的。Yanlış hesap yapmışım. 我可能算错了。Yaptıklarının yanlış olduğunu idrak etti. 他知道做错了。Ⅲ *zf.* 错误地，不对地，不正确地：Hesabını yanlış tutmuş. 他可能计算错了。◇～ **anlamak** 错误地理解；误解，误会：İyiliğine çalıştık, yanlış anladı; kötü kişi olduk. 我们是好心，他误会了，我们倒成了恶人。～ **anlaşılmak** 被误解，被错误地理解 ～ **çıkmak** 查明…是错的，弄清…是不对的 ～ **görmek** 没有看透，没有看清楚 ～ **hareket etmek** 冒失(轻率)地行动 ～ **herif** 古怪的人，最好不要与其打交道的人 ～ **kapı çalmak** 敲错门，走错门 ～ **yola gitmek** 走错误的道路 ～**ını bulmak** 找出错误，指出错误 (*-in*) ～**ını çıkartmak** 发现错误，看出错误 ～**ları doğruymuş sanmak** 把谬误当作真理 ◆**Yanlış hesap Bağdat'tan döner.** 有错必纠；错误迟早总要暴露的。

yanlışlık, -ğı *is.* 错，错误，过失；错事，错误行为，错误思想；误会，误解；隔阂，争吵，争执：Yanlışlıkla başkasını tuttular. 他们抓错了人。◇～ **etmek** 弄错，做错，犯错误，做错事 ～ **olmak** 出错：Bir yanlışlık oldu. 出现了错误。Bir yanlışlık olmasın. 但愿不要出错。～ **yapmak** 出错：Kendi çalıp kendi oynuyor, üst üste yanlışlık yapıyor. 他一个人闷着头干，屡屡出错。

yanlışlıkla [yanlışlı'kla] *zf.* 错误地：Yanlışlıkla başkasının şapkasını almış. 他错拿了别人的帽子。

yanma *is.* yanmak 的动名词：～ gazları 〈技〉炉气，燃烧气体 ～ hücresi 〈技〉燃烧室 ～ sıcaklığı (或 ısısı) 燃烧温度 ～ maddesi 燃烧产物 ～ zamanı 〈技〉工作行程，工作冲程 noksan ～ 不完全燃烧 tam ～ 完全燃烧

yanmak, -ar (*nsz*) ❶烧，燃烧，烧着，着火；烧掉，烧尽，烧完，烧去：tamamiyle (或 kamilen) ～ 烧得干干净净，烧光 Dikkatsizlikten ormanlar yanıyor. 由于疏忽森林着火了。Son yangında iki ev yandı. 在最近一次火灾中，有两栋房屋被烧毁。❷点着，亮着，发光：Lâmba yandı. 灯亮了。Ocak yandı. 炉子着了。Akşam saat dördü bulmadan sokakların ışıkları da birer birer yanmağa başlar. 晚上，4 点钟不到路灯就开始一

一地亮起来。❸炸(烤、煎、炒等)过火，烤糊，烤焦，熬糊，煎糊：Yemek yandı. 饭煮糊了。Ekmek yandı. 面包烤焦了。❹灼伤，烫伤；灼痛，烫痛：Ateşe dokundu, eli yandı. 他碰了一下火，烫伤了手。Tencere çok sıcak, elim yandı. 锅太烫，把我的手烫伤了。❺发烧，发烫；发热，发红，发炎；发干：yanan göz kapakları 发炎的眼睑 Ateşler içinde günlerce titreyerek yandı. 他浑身发抖，高烧了好几天。Başı ateş gibi yanıyor. 他的头热得发烫。Boğazım yanıyor. 我的喉咙火烧似地疼痛。Yanıyorum, biraz su. 给我一点水，我要渴死了。❻(*-den*) 受害，受损，蒙受损失；蚀穿，烧成窟窿：Ekinler dondan yanmış. 庄稼冻死了。Kumaş asitten yanmış. 布被酸烧坏了。❼伤心，难过；伤感，悲伤，悲痛；遗憾，后悔：Kaçırdığım fırsata hâlâ yanarım. 现在我对错过的机遇仍然感到遗憾。Onun ölümüne herkes yandı. 所有人都为他的逝世而悲痛。Yüreğim yanıyor. 我很难过。❽不起作用，失效；过期，无效：Tren biletimiz yandı. 我们的火车票失效了。Vaktinde değiştirilmeyen kâğıt paralar yandı. 没有按时兑换的纸币不值钱了。❾退出比赛(孩子)：Çizgi oynarken Ayşe sürekli yanıyor. 阿伊赛在玩跳房时老是被罚下。◇**yana yana** 很伤心，非常难过

yansı *is.* ❶〈物〉反射，反映，反照，反光，反射光 ❷影，倒影：mehtabın suda ～sı 水中月影 filmin perde üzerindeki ～sı 影片在银幕上的投影 ❸〈生〉反射，反射作用，反射运动

yansıca *is.* 〈心〉模仿行动

yansılamak (*-i*) ❶反射，反光，反照，反映 ❷模仿，仿效，扮演

yansılanmak (*nsz*) yansılamak 的被动态

yansıma *is.* ❶ yansımak 的动名词：～ açısı 〈物〉反射角 ❷〈语〉拟声词

yansımak (*nsz*) ❶反射，反射回来，折回；映出，倒映，反映，在…反映出来：Düz ve parlak güzeylere çarpan ışık yansır. 光从平滑、发亮的表面上反射回来。Senin aynaya yansıyan yüzünü görüyorum. 我从镜子里看到了你的脸。Yüzün suda yansıyor. 我的脸倒映在水中。❷【转】表现出，显出，反映出

yansımalı *s.* 反射的：～ dürbün 〈天〉反射望远镜

yansımasız *s.* 不反射的；不反光的

yansıtaç, -cı *is.* ❶反射镜，反光镜，回光镜 ❷〈理〉反射器 ❸反射望远镜

yansıtıcı *is.* ❶反射镜，反光镜 ❷反射器 ❸反射望远镜

yansıtılmak (*nsz*) yansıtmak 的被动态

yansıtmak (*-i*) yansımak 的使动态：Ayna ışığı yansıtır. 镜子反光。Kubbe sesi yansıtır. 圆(屋)顶回音。

yansız *s.* ❶中立的，守中立的 ❷〈理、化〉中性的；中和的；不带电的

yansızlaştırmak (*-i*) 〈化〉使中和

yansızlık, -ğı *is.* 中立，不参与，中立状态，中立地位

yanşak *s.* 【俗】爱说话的，多嘴多舌的，爱闲扯的，饶舌的

yanşaklık, -ğı *is.* 【俗】饶舌，闲谈，空谈，扯闲

yanşamak (*nsz*) 【俗】瞎扯，胡扯，闲扯，扯淡

yan tümce 见 yan cümle

yan yüzergiller *ç.is.* 〈动〉鳢科

yapa *is.* 【俚】(上唇的)髭，小胡子

yapadurmak (*-i*) 一直在做，不停地做

yapağı, yapak *is.* (春天剪的)羊毛

yapakçı *is.* 做羊毛生意的人，买卖羊毛的人

yapakçılık, -ğı *is.* 羊毛生意，买卖羊毛的生意

yapalak, -ğı *is.* 〈动〉一种鵰鸮(*Bubo maximus*)

yapay *s.* ❶人造的，人工的：～ gübre 化肥 ～ zeka 人工智能 ❷矫揉造作的，做作的，假装的：～ dil 矫揉造作的语言

yapayalnız [yapa'yalnız] *s.* ve *zf.* 孤零零的，孤独的，孤单的，孤身的；单独的：～ bir ev 孤零零的一所房子 ～ bir insan 孤身一人 Evde yapayalnız kaldım. 家中只有我一人。

yapaylık, -ğı *is.* 假装，做作，虚情假意；假相

yapı *is.* ❶建筑物，房屋，楼房，大厦：betonarme ～ 钢筋混凝土建筑物 çelik ～ 金属结构建筑物 Bu yapı geçen yıl bitti. 这座大楼是去年建成的。❷(指正在施工中的)建设项目，建筑工程 ❸制造：Alman ～sı bir silâh 德国造武器 Gaziantep ～sı düdüklü tencere 加济安特普生产的高压锅 Kırıkkale ～sı bir tabanca 克勒卡累生产的手枪 ❹建筑，建造：～ biçimi 建筑风格 ～ çeliği 建筑钢，结构钢 ～ endüstrisi 建筑业 ～ iskelesi 脚手架 ～ işçisi 建筑工人 ～ işleri 建筑工程 ～ kerestesi 建筑木料 ～ makineleri 建筑机械 ❺结构，构造：～ eki 构词词缀 ～ formülü 〈化〉结构式 atom ～ 原子结构 dilin ～sı 语言结构 jeolojik ～ 地质构造 Türkçe'nin ～sı 土耳其语结构 ❻身材，体格，体质，体型：Yapım sağlam olduğundan hastalıİı kolay atlatıyorum. 由于我的体格强壮，生病容易好。Yapısı sağlam güzel bir erkekti. 他曾是个体格强壮的美男子。

yapı bilimi *is.* ❶〈生〉形态学 ❷〈语〉形态学，词法

yapıcı Ⅰ *is.* 建筑师，建筑人员，建筑者 Ⅱ *s.* ❶建造…的，创造…的，创建…的，建立…的 ❷做重要而有益工作的：İkisi de zeki adamdı, akıllı adamdı, yapıcı adamdı. 他们两人都是明理的、聪明的、做要事的人。❸创造性的，建设性的，有益的：～ fikir 创造性的思想，创造性的想法 ～ eleştiri 建设性的批评 Yapıcı eleştiriye açığız. 我们欢迎建设性的批评。

yapıcılık, -ğı *is.* 建筑，建设；建筑艺术；建筑式样，建筑风格

yapık, -ğı *is.* ❶【俗】毡鞍垫 ❷〈史〉耶内恰尔军穿的大衣 ❸【俗】围巾，头巾，披肩

yapılabilirlik, -ği *is.* 可行性

yapılageliş *is.* 风俗，习俗，习惯

yapıldak ：yayan ～ 【口】步行，用两条腿走

yapılaşmak (*nsz*) ❶开始建造，动工，开工 ❷形成，造成，出现，产生

yapılı *s.* ❶建造的，建造好的，造好的 iki ～ okul 两栋楼的学校 ❷具有…体形的，具有…身材的：Atlet ～ 大力士的体格 hafif ～体格弱的 iri ～ 体格魁梧的 nazik ～ 体格脆弱的 salam ～ 体格强壮的 ufak tefek ～ 身材小的

yapılış *is.* ❶ yapılmak 的动名词 ❷结构；机构 ❸结构，构造，设计：Bu binanın yapılışı yer sarsıntısına dayanacak bir niteliktedir. 这座大厦的设计标准能抗地震。

yapılmak (*nsz*) yapmak 的被动态：Demiryolu yapılınca kasaba canlandı. 铁路建成后小镇便恢复了生机。Sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma. 己所不欲，勿施予人。

yapım *is.* 做，作，制作；生产，制造；建设；建造；构成；创建：～ eki 〈语〉构词词缀 kelime ～ı 〈语〉构词，词的构成 Yapma boyların ～ı 生产人造染料 Bu okulun yapımına çok önem verildi. 这所学校的兴建很受重视。Yemeğin yapımı uzun sürmez. 做饭不需要很长时间。

yapımcı *is.* ❶生产者，制造者 ❷(电影)制片人，监制者 ❸(电影、电视、广播等的)节目制作人

yapımcılık, -ğı *is.* ❶生产，制造：Basın ve yayın, film yapımcılığı ve müzik kayıt gibi sanayiler de önemlidir. 象出版、广播、影片制作和音乐录制工业也都是很重要的。❷企业家的工作，企业主的活动

yapım evi *is.* ❶作坊，小型工厂，生产原料工厂 ❷电影公司，电影制片厂

yapıncak[1], -ğı *is.* 【俗】毛茸茸的马被(盖在寒天养在户外的马或其它家畜身上)

yapıncak[2], -ğı *is.* 一种品种的葡萄

yapınmak (*-i*) 【俗】❶(*-i*) 为自己或让别人为自己做：giysi ～ 为自己订做衣服 ❷(*-e*) 想，欲，希望，努力，尽力设法，力求；渴望得到，渴望达到，努力做到：Bu genç ozanlığa yapınıyor. 这个青年人想当诗人。Kaş yavrusu uçmaya yapınıyor. 雏鸟想飞起来。

yapıntı *is.* 虚构，杜撰，臆造，捏造

yapıntıcılık, -ğı *is.* 虚构性

yapıntılı *s.* 臆造的，杜撰的，虚构的，捏造的

yapısal *s.* 结构的，构造的，组织的，结构性的，结构上的，构造上的，组织上的：Bir kuruluşun ～ durumu 一个机构的组织状况 dilin ～ özelliği 语言结构的特点

yapısalcı Ⅰ *is.* 结构主义者 Ⅱ *s.* 结构主义的

yapısalcılık, -ğı *is.* 结构主义

yapısallaşmak (*nsz*) 形成结构

yapısallık, -ğı *is.* 结构性；构造性；组织性

yapış *is.* ❶做，作 ❷做作，装模作样，不自然；假装，假装行为

yapışıcı *s.* 攀附的，贴在…的，粘在…上的

yapışık *s.* ❶贴在…上的，粘在…上的；粘连在一起的：duvara ～ 贴在墙上的 kaderleri ～ olan 共命运的 ～ ikizler 连体的双生子 zarfa ～ pullar 贴在信封上的邮票 ❷缠磨人的，纠缠不休的；胡搅蛮缠的，死气白赖的：～ adam 纠缠不休的人 ❸粘的，有粘性的：～ madde 粘性物质

yapışık ceneliler *ç.is.* 〈动〉鲀形目(*Tetrodontiformes*)

yapışıklık, -ğı *is.* 见 yapışkanlık

yapışkan Ⅰ *s.* ❶粘的，有粘性的；有附着力的；粘的，粘性的，胶粘的；泥泞的：～ bir çamur 粘泥 ～ bir madde 粘性物质 Bu bahçenin yağmurdan sonra yapışkan bir çamuru var. 这座花园雨后患路很泥泞。Tutkal yapışkan bir sıvıdır. 胶水是一种有粘性的液体。❷【转】缠扰的，纠缠不已的，惹人厌烦的；死气白赖的：～ bir adam 纠缠不休的人，死气白赖的人 Ne yapışkan adam, bir türlü savamadık. 多么纠缠不休

的人，我们怎么也摆脱不了他。Ⅱ *is.* 胶水：Bana sıvı yapışkan alır mısın? 你能给我买瓶胶水吗?

yapışkanlık, -ğı *is.* ❶粘性，胶粘性，附着性；油(粘)性，(油的)润滑性；泥泞 ❷纠缠，纠扰，惹人厌烦的行为，纠缠不休的行为

yapışkan otu *is.* 〈植〉墙草属植物

yapışmak (*-e*) ❶(被)贴上，粘上，粘住，粘在…上，贴在…上：Kağıt duvara yapıştı. 纸贴在墙上。Pul iyi yapışmadı. 邮票没有贴好。❷抓住，紧紧抓住，抓住不放，握住 Direksyonun simidine sımsıkı yapıştı. 他紧紧握住方向盘。Halata yapıştılar. 他们抓住了缆绳。❸硬要，强要，纠缠不放，尾随不舍：Bu adam da bize nereden yapıştı? 这个人为何老缠着我们不放？❹紧贴，紧靠，紧偎：Geri geri giderek duvara yapıştı. 他一步一步地向后退，一直退到紧贴住墙。Korkudan duvara yapıştı. 她怕得紧偎着墙。❺(衣服)紧裹住，紧贴：Sıcaktan giysim vücuduma yapıştı. 我热得衣服紧贴在身上。Gömleği, döktüğü ecel terinden çıplak vücuduna yapışmış. 他惊出一身冷汗，浸湿的衬衣紧贴在他身上。❻致力于(做某事)，很热心地着手做

yapıştırıcı Ⅰ *s.* 粘住…的，粘合…的，贴住…的，把…粘到(贴到、粘贴到、粘合到) …上的：～ madde 胶质，胶粘物质 Ⅱ *is.* 胶水，胶液，浆糊

yapıştırılmak (*-e*) yapıştırmak 的被动态

yapıştırmak (*-i, -e*) ❶贴上，贴入，贴进，粘入：pul ～ 贴上邮票 Kitabın kopan yapraklarını yapıştırdı. 他把被撕掉的书页粘了起来。Pulu zarfa yapıştırdım. 我把邮票贴在信封上。❷(用力)刺入，插入，钉在…上；狠揍：bir tokat ～ 狠狠地揍耳光 ❸不加考虑地说，贸然地说，胡说，乱说：Daha soru bitmeden cevabı yapıştırdı. 他不等问题问完就贸然作了回答。

yapış yapış *s.* ❶粘的，粘性的，胶粘的，粘在一起的，粘粘的：Şeker yiyen çocuğun elleri yapış yapış. 吃糖孩子的双手粘糊糊的。❷潮湿的，湿润的(指空气) ◇～ **olmak** 粘住，胶合，粘到一起

yapıt *is.* 作品，著作，创作：O yazarın başka yapıtı var mı? 那位作家还有其它作品吗?

yapı taşı *is.* 建筑石料

yapma *is.* yapmak 的动名词

yapma(cık), -ğı Ⅰ *is.* 假装的样子，假装的行为，虚伪性，矫揉造作：Onun yapmacıklarına kimse aldanmıyor. 他的装模作样的样子已经骗不了任何人。Yapmacıktan bir türlü kurtulamıyor. 他怎么也改不了虚伪。Ⅱ *s.* 做作的，假装的，装出来的，故意做出来的，虚情假意的，不真诚的：～ bir gülüş 假笑 ～ sevgi 虚情假意的爱 Yapmacık davranışlı insanları sevmem. 我不喜欢行为做作的人。

yapmacıklı *s.* ve *zf.* 做作的，假装的，虚情假意的，矫揉造作的，装模作样的：～ bir konuşma 虚情假意的谈话

yapmacıksız *s.* ve *zf.* 真诚的，诚恳的，坦率的，亲切的，真心诚意的

yapmak, -ar (*-i*) ❶做到，制做，制作：ayakkabı ～ 做鞋，制鞋 heykel ～ 雕像，塑像 mobilya ～ 做家具 resim ～ 作画 uçurtma ～ 制作风筝，糊风筝 yemek ～ 做饭 Ağabeyim bana, tahta parçalarını kerterek oyuncaklar yapıyor. 哥哥正在为我刻木头玩具。Güzel bir bahar resmi yapacağım. 我要作一幅美丽的春景画 ❷制造，生产；建造，建筑：ev ～ 建造房子 kumaş ～ 织布 makine ～ 制造机器 otomobil ～ 制

造汽车 yapı ～ 建造大楼 ❸创立，创建，建立；制定：bir birlik ～ 建立联合会 kanunları ～ 制定法律 ❹做，进行，完成：görev ～ 履行职责，尽义务 iş ～ 工作，做事 ödev ～ 做作业 temizlik ～ 做卫生，打扫卫生 sabah jimnastiği ～ 做早操 Ne yapsam? 我做什么好呢？❺修理，修补：Bozulan saatimi saatçi yaptı. 钟表匠修好了我的表。Tamirci gelip bozulan televizyonu yaptı. 修理师傅来把电视机修好了。❻引起，产生，成为…原因：Durgun sular sıtma yapar. 死水中孳生的蚊子会引起疟疾。Kirli sular kolera yapar. 脏水会引起霍乱。Mikroplar hasta yapar. 细菌会引起疾病。❼使变成，使成为：Ekmek toprağı altın yapar. 劳动使黄土变成金。Bu idman insanı çevik yapar. 这种操能使人的身体变灵活。❽干，做，办，搞，行事，做事，处事：iyilik ～ 行善，做好事 kötü ～ 做得不好 uygun ～ 做得适宜，做得合适 istediğini ～ 你想做什么就做什么 gazete okur gibi yapan 装作读报样子的 Ben ona birşey yaptım mı? 难道我做了什么对不起他的事吗？Ne yapayım (或 yapsam)? 我做什么好呢？İyi yapmıyorsunuz, çocuğu çok azarlıyorsunuz. 您常常骂孩子，这样做不好。İyi yaptınız da geldiniz. 您来了，这就对了。Sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma. 己所不欲，勿施予人。❾是：Bu kış çok soğuk yaptı. 今年冬季很冷。Bu yaz çok sıcak yaptı. 今年夏季很热。❿得到，获得，受到；实现：İlk ve orta öğrenimini Anadolu'da yapmıştı. 他在安那多卢获得了中小学教育。❶❶解大便，拉屎：Çocuk altına yapmış. 小孩子拉屎(弄脏衣服、被褥等)。❶❷从事…职业，做…工作；当上：çiftçilik ～ 从事农业，务农 doktor ～ 当医生 öğretmenlik ～ 从事教师职业 terzi ～ 当裁缝 valilik ～ 做省长工作 ❶❸执行，实行，施行；实现，做，履行，完成：Dediklerimi yapsın. 让他照我说的做。Yasaların dediklerini yapmalı. 必须按法律规定办事。❶❹把…嫁给 ◇**yapamamak** 不能，不能不：Ben onsuz yapamam. 我不能没有他。Ben okumadan yapamam. ①我不能不读书。②我不读书不行。**Yaptığı hayır ürküttüğü kurbağaya değmemek** 帮倒忙 ◆ **Yapma!** 噢，这不可能！**Yapacağımı ben bilirim.** 那就走着瞧吧，我会让你知道我的厉害。**Yapacağını yap!** 干你的肮脏勾当去吧！**Yapacağını yaptı.** 他尽其所能地暗中使了坏。

yapracık, -ğı *is.* 小叶子

yaprak, -ğı *is.* ❶〈植〉叶，叶子：～ ayası 叶片 ～ sapı 叶柄 ～ dökümü 落叶 çam ～ 针叶 çiçek ～ 花瓣 dilimli ～ 钝齿叶 Sonbaharda düşen yapraklara çok acıyorum. 我对秋天的落叶很伤感。❷(书、本、文件等的)页、面：kitabın ～ları 书页 Bu defterin yaprakları eksik. 这个练习薄缺页。❸层，薄片，薄板 ～ kalay 箔，锡箔

yapraklanmak (*nsz*) ❶长出叶子：Ağaçlar yapraklandı. 树都长满了叶子。❷形成层，起层，成层(指絮状物)

yapraklı *s.* ❶有…叶子的，带有…叶子的；被叶子覆盖的：～ ağaç 长有叶子的树 ❷有…页数的：yüz ～ bir defter 一百页的练习本 Kış olmasına rağmen ağaçlar yemyeşil yapraklı ve çicekliydi. 虽是冬天，但树仍是绿叶葱葱，花开枝头。

yapraklı kara yosunları *is.* 〈植〉藓，苔，青苔

yapraklı kereviz *is.* 〈植〉洋芹菜，旱芹(*Apium graveolens*)

yapraksız *s.* 无叶子的，落了叶子的 ～ ağaç 落了叶子的树

yaprak taş *is.* 〈矿〉干枚岩，硬绿泥石

yaptırılmak (*nsz*) yaptırmak 的被动态：yilikle her iş yaptırılabilir. 举止得

体什么事都能办成。

yaptırım *is.* 〈法〉制裁

yaptırmak (*-i, -e*) ❶ yapmak 的使动态：Annesi çocuğunu koynuna aldı, ayrı yatak yaptırmadı. 母亲把孩子搂在怀里睡，没有让人另铺床位。Bu işi ona yaptırmak benim hesabıma gelmez. 我不乐意这件事让他干。Etek dolusu para harcadı; çok güzel bir ev yaptırdı. 她花了一大笔钱，盖了一座非常漂亮的房子。❷定做，定制：Yeni yaptırdığım smokini giydim. 我穿了我定做的晚礼服。

yaptırtmak (*-i*) yaptırmak 的使动态

yapuk, -ğu *is.* 贴在姑娘脸上的金薄片

yapyakın [ya'pyakın] *zf.* 很近

yapyalnız [ya'pyalnız] *s. ve zf.* 孤零零的，孤独的，孤单的，孤身的；单独的

yapyap *zf.* 悄悄地，慢慢地，缓缓地

yar[1] *is.* yardımcı 的缩写形式，复合词的第一部分：yarbay 〈军〉中校 deniz yarbay 〈海〉海军中校 yarmüdür 副校长

yar[2] *is.* 深渊，深谷，深坑：Dağın iki tarafında da birdenbire kesilen uçurumlar ve yarlar var. 在山的两侧突然是悬崖峭壁和万丈深渊。Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur. 【成】因小失大。Kardeş kardeşi atmış, yar başında tutmuş. 【成】哥哥推兄弟一把，可到悬崖边上又拉一把；兄弟打架不记仇。◇(*-i*) **～dan atmak** ①把…推向 ②【转】使陷入贫困 **～dan uçmak** ①掉进深渊 ②【转】受骗，被骗，成了欺骗的牺牲品

yâr, -ri [ya:r] *is.* ❶亲爱的，爱人；情人：Kitaba el basarım senden başka yârim yok. 我发誓，我只爱你一个。❷【旧】朋友，好友 ❸助手，帮手；助理，副手 Allahtan başra yârim yoktur. 除了真主我没有人帮助。◇**～ü ağyar** 既有朋友又有敌人，所有的人：～ü ağyara karşı 反对所有的人 (*-e*) **～ olmak** ①帮助，帮忙；成为有用的 ②处在互相温情的关系之中 **◆Yârdan mı geçersin, serden mi?** 手心手背是肉，怎么好呢？

yara *is.* ❶伤，伤口，创伤：～ izi (或 yeri) 伤疤 ～ kabuğu 痂 ～nın iyileşmesi 伤口愈合 açık ～ 没有长好的，未封口的伤口 bıçak ～sı 刀伤 kanayan ～ 流血的伤口，出血的伤口 kurşun ～sı 枪弹伤 Doktor yaraya ilâç sürdükten sonra bağladı. 医生给伤口涂上药后就把伤口包扎了起来。Kolunda çiçek aşısı yarası var. 他的胳膊上有种牛痘的疤痕。❷孔，洞，窟窿：Bu kumaşta çivi yarsı var. 这块布上有钉子扎的洞。❸【转】疼，疼痛；痛苦，悲痛，苦难，苦楚，忧伤，忧虑：Bu hâl içime yara oldu. 这一苦难在我心中留下了不可磨灭的痕迹。◇**～ açmak** ①打伤，使受伤，使负伤；割伤，切破 ②(在…上)打眼，打洞 ③(使受)麻烦，惊动，使痛苦，伤害：Sözleri kalbimde öyle yara açtı ki seneler geçse kapanmaz. 几年过去了，他的那番话对我的伤害仍未恢复。**～ almak** ①受伤：Yara alan tavşan yuvasına zor ulaşabilmişti. 受伤的兔子好不容易才回到了自己的窝里。②穿了洞，扎了洞：Gemi çarpma sonucu yara aldı. 船撞破了。(*-i*) **～ bere içinde bırakmak** 使伤痕累累：Bir gece Ali'ye saldırıyorlar, onu yara bere içinde bırakıyorlar. 一天夜里，他们袭击了阿里，把他打得伤痕累累。**～ işlemek** ①伤口化脓，伤口溃烂：Yarası hâlâ işliyor. 他的伤口还在流脓。②【转】心灵的创伤隐隐作痛 **～ kapanmak** (伤口)愈合，封口 **～ toplamak** ①形

成，出现(指疖头)，(肿起)化脓，生脓(指疖) ②加剧(指疼痛) **～nın üstüne tuz** (或 **biber**) **ekmek** (或 **saçmak**) 往伤口上洒盐，增加痛苦 **～sına dokunmak** 触及痛处，触及创伤 **～sına parmak basmak** 触及弱点，提及不足之处；触痛创伤 **～sını deşmek** 触动疮疤 **～sını sarmak** 【转】分忧，分担痛苦 **～ya tuz** (或 **biber**) **ekmek** (或 **saçmak**) 往伤口上洒盐，增加痛苦 **～yı deşmek** ①切开伤口 ②触及伤口 ◆**Yara sıcakken acımaz.** 激动时不知伤疼。**Yarası olan gocunur** (或 **gocunsun**). 做贼心虚。

Yarabbi *ünl.* 主啊！天啊！真主啊！◆**Yarabbîm sen koru!** 真主保佑，真主慈悲！

Yaradan *öz. is.* 〈宗〉真主，创世主，宇宙的创造者 ◇**～a sığınmak** ①竭尽全力：～a sığınıp vurmak 重重地打，狠狠地打 Yaradana sığınıp bir tokat aşk etti. 他狠狠地打了两个耳光。②全力以赴：Yaradana sığınıp çiçek ihracı işine girdik, başarılı olduk. 我们全心全意做花卉出口生意，大获成功。◆**Yaradana kurban olayım.** 【俗】(用于赞赏、赞叹、赞美等)我的天啊：Yaradana kurban olayım, o ne gözler! 天啊，多么美丽的眼睛！**Yaradana sığınırım!** 真主啊，救救我吧！

Yaradancılık, -ğı *öz.is.* 〈哲〉自然神论

yaradılış *is.* ❶创造，创建，创立，建立；结构，构造 ❷天性，生性；本性，本质；性格，性情；气质：Onun yaradılışı bu işe elverişli değildir. 根据他的天性这工作不适合于他。Yaradılışlarına göre insanların kimi sinirli, kimi gevşek, kimi de ağırbaşlı olur. 按气质人有：易冲动的，冷漠的和理智的三种。Ağabeyimin kimseye ödün vermeyen bir yaradılışı vardı? 我哥哥的天性是不亏待任何人。◇**～ itibariyle** 按本性

yaradılıştan *zf.* 天生地

yarak, -ğı *is.* ❶【旧】武器，装备 ❷【粗】阴茎，阳物

yaralamak (*-i*) ❶打伤，使受伤，使负伤：ayağından ～ 打伤脚 Arabasıyla hızlı giden sürücü iki kişiyi yaraladı. 这个司机车开得飞快，撞伤了两个人。Eyer, atın sırtını yaraladı. 马鞍磨伤了马背。Polis, kaçan hırsızı yaraladı. 警察打伤了逃跑的窃贼。❷刺痛，刺激，触犯，伤及：Gururumu yaraladılar. 他们伤了我的自尊心。❸击毁(如坦克)，打穿，打通，穿透

yaralanmak (*nsz*) yaralamak 的被动态：Eli yaralandı. 他的手受伤了。❷受伤害，被触及，被触犯：gururu yaralanan genç adam 自尊心受到伤害的年青人 ❸被毁坏，被击毁，被打通，被打穿

yaralı *s. ve is.* ❶受伤的(人)，负伤的(人)，有伤的(人)：～ bacak 受伤的脚 ～ nakliyeti 运送伤员 ağır ～ 重伤的 dört yerinden ～ 遍体鳞伤的 ölüm hâlinde ～ 受了致命伤的 Kazada yarlılar hastaneye kaldırıldı. 在事故中受伤的人都被送进了医院。Yaralıya ilk bakımı hemen yaptık. 我们立刻给受伤者做了初步检查。❷被击毁的，被击中的(指坦克等) ❸【转】伤心的，痛心的，忧伤的，感到痛心的：O anne yaralı, cocuğunu yitirdi. 那个母亲很伤心，她失去了孩子。◇**～ bereli** 体无完肤的，遍体鳞伤的，遍体创伤的 ◆**Yaralı kuşa kurşun sıkılmaz.** 不打受伤的鸟，不打倒下的人。

yaramak (*-e*) ❶适用，中用，可用，有用；合适，相宜：Bu kitap bana yaramaz. 这本书对我来说没有用。Ona iyilik yaramaz. 为他做好事没有任何意义。Ne yarar? 有什么用处？❷有益于，有助于，适宜于：Buranın havası bana yaradı. 这里气候对我的身体很有益。Dağ havası sana yaramış. 山区气候对你似乎很有好处。Süt çocuklara çok yarar. 牛

奶对孩子很有益处。◇**Yarasın!** 祝你胃口好!

yaramaz Ⅰ *s.* ❶不能用的，不中用的，无用的，不适用的 ❷坏的，拙劣的，质量劣的 ❸淘气的，调皮的，顽皮的，好闹的：～ bir çocuk 淘气的孩子 Yeğenim yaramaz bir çocuk. 我的小侄子是个淘气的孩子。Ⅱ *is.* 顽童，淘气的孩子，好胡闹的人

yaramazca [yarama'zca] *s.* ve *zf.* 无用的，不中用的；调皮的，顽皮的

yaramazlık, -ğı *is.* ❶无用，不中用，不能用 ❷调皮，捣蛋，淘气，顽皮，放肆，胡闹行为 ◇～ **etmek** (或 **yapmak**) 胡闹，淘气，顽皮，放荡不羁，轻佻；恶作剧：Çocuğa biraz darıl, çok yaramazlık ediyor. 你去说说这孩子，他太调皮了。Niçin sırıtıyorsun, yine bir yaramazlık yaptın değil mi? 你坏笑什么呢？是不是又干坏事了？

yaramazlaşmak (*nsz*) (小孩)不听话，胡闹，胡作非为，放荡不拘：Çocuk yaramazlaştı. 小孩子胡闹了。

yâran [ya:ra:n] (波) *ç.is.* ❶朋友们，好友们 ❷〈史〉团体，协会，社，会；骑士团：Malta ～ 马耳他骑士团

yâranlık, -ğı *is.* 友谊，同志关系

yaranış *is.* ❶有用，中用，适宜，合适 ❷迎合，讨好，巴结，奉承，尽力使满意

yaranmacı *is.* 谄媚者，献媚者，好谄媚的人；伪君子，伪善者，两面三刀的人

yaranmak (*-e*) 迎合，讨好，投其所好，献殷勤，奉承，使满意：Ne yaptımsa kendisine yaranamadım. 不管我什么都无法使他满意。Yazman bütün gün çalıştığı hâlde yöneticiye yaranamadı. 秘书就是整天工作，也无法使领导满意。Ev sahibini başına taç etti ama yine yaranamadı. 他对房东大献殷勤，可是仍未落好。

yarar Ⅰ *is.* 益处，好处，利益，收益；用处；用途：Bunun yararı hepimize. 这对我们大家都有好处。Bu çalışmamızın bir yararı olmadı. 我们的这项工作一点收益也没有。Dedem ilâçların hiç bir yararını göremiyor. 我爷爷吃药一点也不见效。Sabahları düzenli kahvaltı etmenin yararı çok. 每天早晨按时吃早饭有很多好处。Ⅱ *s.* (*-e*) 有用，适合于某种用途的，合适的，适宜的，有益的：çiçek koymaya ～ bir kap 适合于放花的瓦盆 Karalama yazmaya yarar kağıdınız var mı? 你有打草稿的纸吗？◇**～ına** 有利于…的，对…有利，为…(的利益)：kızılay ～ına bir balo 为红十字会筹款舞会 bütün cemiyetin ～ına kullanmak 用于全社会的福利，为了全社会的福利使用

yararcılık, -ğı *is.* 〈哲〉功利主义

yararlanmak (*nsz*) 得到利益，得到益处；利用，运用，使用，享用：bir kimsenin yardımından ～ 利用某人的帮助 Ödevimi yaparken ablamın kitaplardan yaralandım. 我做作业的时候用了我姐姐的书。

yararlı *s.* 有用的，中用的；合适的，适宜的；有益的，有好处的：Süt yararlı bir besindir. 牛奶是一种有益的食品。Bu kurbağayı öldürme, insanlar için yararlı bir hayvandır. 不要打死这只青蛙，对人类来说它是有益的动物。◇～ **olmak** 成为有用的，成为有益的

yararlık, -ğı *is.* 功劳，功勋，功绩；益处，好处；利益；有益的工作：Kurtuluş Savaşı'nda kadınlarımızın büyük yararlıkları görülmüştür. 在解放战争中我国妇女的具大功绩是有目共睹的。

yararsız *s.* 不能用的，不中用的；无用的；无益的，不适用的：Çantana

yararsız şeyleri koyma. 不要把无用的东西放进书包里。

yararsızlık, -ğı *is.* 无用，无益

yarasa [yara'sa] *is.* 〈动〉蝙蝠(*Vespertilio*)

yarasalar *ç.is.* 〈动〉翼手目，翼手目动物(*Chiroptera*)

yaraşık, -ğı *is.* 适当，适宜

yaraşıklı *s.* 合适的，适当的，适宜的；相当的，相应的

yaraşıksız *s.* 不合适的，不适当的，不适宜的

yaraşır *s.* 应有的，应得的；适当的，与…相称的：Devlet malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. 国家保护伤残人和老战士，保障他们应有的生活水平。

yaraşmak (*nsz*) ❶相称，相配，合适，相宜；对…合适，与…相称；合身：Bu davranış sana hiç yaraşmıyor. 这种行为与你一点也不相称。Bu renk sana yaraşıyor. 这颜色与你很相配。❷适于，相宜；应当，应该：O iş size yaraşır. 那工作适合您。

yaraştırmak (*-i, -e*) ❶ yaraşmak 的使动态：Bu sözü size yaraştıramadım. 我怎么也不能相信这话是您说的。❷装饰上，点缀上，打扮上，使漂亮，使美化

yaratı *is.* ❶发明，创造；创立，创设，创建；创作 ❷发明物，创造物；作品

yaratıcı Ⅰ *s.* 创造(性)的，建设性的，有创造立的；创作的 ～ gayretler 创造性的努力 ～ zekâ 创造性的智慧 ～ bir şekilde 创造性地 ～ güç 创造力 Onda yaratıcı bir kafa var. 他有创造性的智慧。Ⅱ *is.* 创造者，缔造者，创建者；创作者：moda ～sı (产品)样品工人；时装设计师 Sıradan olmayan her sanatçı her bilim adamı yaratıcıdır. 每个非一般的艺术家和科学家都是创造者。

yaratık, -ğı *is.* 有生命之物，生物：Aslan çok güçlü bir yaratıktır. 狮子是一种十分凶猛的动物。Ondan her şey beklenebilir. Zira o, dini yiyip imanı arkasına atmış bir yaratıktır. 他什么事儿都干得出来，因为他是一个寡廉鲜耻的东西。

yaratılış *is.* 见 yaradılış

yaratılmak (*nsz*) yaratmak 的被动态

yaratıcılık, -ğı *is.* 创造性，创造力

yaratım *is.* 创造，塑造；缔造；创立，创建；建立，成立；引起，产生

yaratış *is.* 创造，缔造；创立，创建；建立，成立

yaratmak (*-i*) 创造，塑造；缔造；创建，创立，建立，建成，造成，形成；引起，产生：heyecan ve huzursuzluk ～ 引起焦躁和不安 tehlikeli bir durum ～ 造成危险处境 Dinsel inanışlara göre Tanrı evreni yarattı. 根据宗教信仰上帝创造了天地万物。Bu hareket herkeste umut yarattı. 这一行动使每个人都产生了希望。Kardeşimin doğması, evde sevinç yatattı. 弟弟的出生给全家带来喜悦。

yarayışlı *s.* 【俗】有用的，中用的；适宜的，合适的；有益的，有好处的

yarbay *is.* 〈军〉中校

yarbaylık, -ğı *is.* 中校军衔，中校职务

yarda [ya'rda] *is.* 码(英、美长度单位，合 3 英尺，等于 0.9144 米)

yardak, -ğı *is.* 【旧】打下手的，助手，帮手，帮工；同谋者，参与者

yardakçı *is.* 帮手，从犯，帮凶，共谋者，同谋者

yardakçılık, -ğı *is.* 〈法〉同谋，共犯，共同犯罪，帮凶行为

yardaş *is.* 同事，在一起工作的人

yardım *is.* ❶帮助，帮忙，援助：～ ve işbirliği anlaşması 互助和合作条约 dışarıdan ～ aramak 寻找外援 maddî ve manevî ～ 物质上的和道义上的援助 mali ve teknik ～ almak 得到财政和技术援助 Sizin yardımınız olmasaydı, bu iş başarılamazdı. 要是没有您的帮助，这件事是办不成的。❷救援，支援：topçu ～ı 炮火支援 ❸救济 ❹救治，救护：ilk ～ 临时急救，就地急救 ilk ～ hastahanesi 临时急救站 sağlık ～ı 医疗救护 sıhhî ～ 医疗救护 ◇～ **elini uzatmak** 伸出援助之手，帮助 (*-e*) ～ **etmek** 给予帮助，援助 ～ **göstermek** (给以)帮助，援助 (*-e*) ～ **yapmak** 给予帮助，援助 ～**a kalkmak** 试图帮助，打算帮助，想援助 ～**ı ile** 借助于，在…帮助下，由于…的帮助：rüzgâr ～ıyle 借助风力 hava kuvvetlerinin müessir ～ı ile 在空军的有效支援下 Yangın yağmurun yardımıyla söndü. 大火被雨浇灭了。(*-in*) ～**ına koşmak** (或 **yetişmek**) 帮助，援助：Arkadaşımın yardımına koşmak boynumun borcudur. 帮助朋友是我应该做的。

yardımcı Ⅰ *is.* ❶助手，帮手，帮工；助理 ❷副职，代理人：bakan ～sı 副部长 müdür ～sı 副校长，副经理 vali ～sı 副省长 Ⅱ *s.* ❶来帮助的，来援助的 ❷辅助的，辅佐的，补助的；次要的：～ alet 辅助的仪器设备，辅助的装置 ～ cümle 〈语〉付句 ～ fiil 〈语〉助动词 ～ hizmetler 〈军〉辅助勤务 ～ kitap 辅助教材，辅助书 ～ kıtalar 辅助部队，增援部队 ～ kruvazör 辅助巡洋舰 ～ malzeme (或 vasıta) 辅助材料 Cümlenin esas ve öğeleri 〈语〉句子的主要和次要成分 ❸即时的，临时的，一时的；暂行的：～ istihkâm (或 tahkimat) 临时(防御)工事 ～ köprü 临时桥，辅助桥 ～ rampa 临时站台 ◇～ **kaynak** 资源 ～ **teorem** 〈数〉(辅)助定理，预备定理，引定理

yardımcılık, -ğı *is.* 助手职务(职位)，助手的职责

yardımlaşmak (*nsz*) 互相帮助

yardımsever Ⅰ *s.* 富于怜悯心的，富于同情心的，乐于助人的：Serap yardımsever bir kızdır. 塞拉普是一个富有同情心的姑娘。Ⅱ *is.* 慈善(事业)家，好行善的人

yardırmak (*-i, -e*) yarmak 的使动态

Yaren *öz.is.* 亚伦(瑙鲁共和国首都)

yaren [ya:ren] (波) *is.* 朋友，同事，同学

yarence [ya:re'nce] *zf.* 友好地

yarenlik, -ği *is.* ❶友谊，同事关系，同志关系 ❷友好地交谈 ◇～ **etmek** 友好地交谈，聊天：Otur kadınım, seninle biraz yarenlik edelim. 夫人，你坐下，我们聊聊天吧。

yarga *is.* 大鸡雏

yargı *is.* ❶〈哲〉判断；推理，推论；论断

yargıcı *is.* ❶〈法〉仲裁者，调解者；公断人 ❷〈体〉裁判员：～lar kurulu 仲裁委员会；评奖委员会；裁判委员会

yargıcılık, -ğı *is.* 裁判的职务；仲裁，调解

yargıç, -cı *is.* 法官：Hem benim avukat veya yargıç olmak isteyip istemediğimi de hesaba kattıkları yoktu. 尤其是他们从来未想到过我是否愿意当律师或法官。

yargıçlık, -ğı *is.* 法官的职务，法官的职位

yargılamak (*-i*) 审判，审讯；判决：Hâkim suçluları yargılar. 法官在审讯罪犯。

yargılanış *is.* 受审，被审

yargılanmak (*nsz*) 受审，受到审判；被判

Yargıtay *öz.is.* 上诉法院：Askerî ～ 最高军事上诉法院

yarı Ⅰ *is.* 半，一半，半个：～ çekili bayrak 半降的旗 ～ya inen bayrak 半降的旗 ～ya kadar açılmış 半开着的，半开的 Bu evin yarısı onundur. 这房子的一半是他的。Ekmeğin yarısını yedi. 他吃了半个面包。Bu sözlerin yarısı yalan. 这些话一半是谎言。ürünün yarısı çürüldü. 一半收成霉烂掉了。Ziyafet neşe içinde gece yarısına kadar sürdü. 宴会在欢乐的气氛中一直进行到半夜。Ⅱ *s.* 半，半…的：～ çıplak 半裸体的，半裸露的，半光秃的 ～ çöl 〈地〉半沙漠，半沙漠地带 ～ deli 半疯狂的，半疯的，疯疯颠颠的 ～ karanlık 昏暗 ～ nakiller (或 iletkenler) 〈物〉半导体 yarı-oynar eklem 〈解〉半活动的关节 ～ saydam (或 geçirir) 半透明的 ～ ünlü 〈语〉半元音 ～ yuvarlak 半圆形的，弧形的 Yarı yolu aldık. 我们已走了一半路程。Ⅲ *zf.* 半，半…地：～ anlamak 半懂 ～ pişmiş 半熟的，煮了半熟的，夹生的 ～ geçirgen 半渗透性的 ◇**～ aç ～ tok** 半饥半饱地，吃不饱地 **～ ağır sıklet** 〈体〉次重量级拳击 **～ alan** 〈体〉半场 **～ alaylı bir ifade ile** 半开玩笑地 **～ belden aşağı** 低于腰 **～ belden yukarı** 高于腰 **～ beline kadar** 到半腰，齐腰 **～ gece** ①午夜，子夜 ②在午夜，在子夜 **～ tok yarı aç** 半饥半饱地，吃不饱地 **～ tropik iklim** 〈地〉亚热带气候 **～ uyanıklık** 打盹，打瞌睡，半醒状态 **～ ～ya** ①一半：～ ～ya eksilmek 减少一半 ②两半，各半：Yarı yarıya bölüştük. 我们平分了。**～ yolda** 在半路，在中途 (*-i*) **～ yolda bırakmak** ①把…甩在半路上：Onunla yola çıkarsan, seni yarı yolda bırakır. 你要是和他出门，他会把你甩在半路的。②【转】半途而废，中途停止 **～ yolda kalmak** ①在半路上停下 ②【转】中途停止，半途而废 **～ yoldan dönmek** 中途返回 (*-i*) **～da bırakmak** 中止，使半途而废：Öğrenimini yarıda bırakıp hayata atıldı. 他辍学谋生去了。**～ya** 各一半，两半

yarı ağır sıklet *is.* 重量级拳击(75-81 千克)，重量级拳击运动员

yarıbuçuk *s.* 很少，很少一点：～ askerle 几个战士，几个士兵

yarıbüyüklük *is.* 原物的一半大小

yarıcı[1] Ⅰ *s.* ❶劈开的，破开的，打破的，打碎的 ❷〈军〉突破前线的 Ⅱ *is.* 樵夫，砍柴人；劈木柴的人

yarıcı[2] Ⅰ *is.* ❶〈史〉对分制佃农 ❷对分制工人 ❸股东，入股者 Ⅱ *s.* 按对分办法干活的

yarıcılık[1]**, -ğı** *is.* 劈木柴工作，劈木柴职业

yarıcılık[2]**, -ğı** *is.* 平分，对分，对分制

yarı çap *is.* 〈数〉半径：～ vektörü 〈数〉向量径，矢径，动径 dönüş ～ı 旋转半径 ekvator ～ 〈天〉赤道半径 tesir ～ı 活动半径，作用半径

yarı etap *is.* 〈体〉半段，(分为两段径赛的)任何一段

yarı final *is.* 〈体〉复赛，半决赛

yarı finalist *is.* 获得半决赛权的运动员或运动队

yarı gölge *is.* 〈物〉半影

yarık, -ğı Ⅰ *s.* 破裂的，分裂的；打碎的，切开的，割开的；裁开的，剪开的 Ⅱ *is.* ❶切口，(刀切的)伤口；裂口，裂缝，裂纹，裂痕，(山、岩、壤等)裂罅，裂片：görme ～ı 〈军〉瞭望孔 ❷细缝，长缝

yarıklık, -ğı *is.* 裂隙，裂口；裂开，切开

yarıkordalılar *ç.is.* 〈动〉半脊索的动物

yarı küre *is.* 〈地〉半球：Kuzey ～si 北半球

yarılamak (*-i*) 到…的一半，到…的中间，在去…的半路上，做了一半，喝掉一半：İşimizi yarıladık. 我们已走完了一半路程。Hatice çayını içip bitirdiği zaman, Nahit daha yarılamamıştı bile. 当哈蒂杰喝完茶时，纳希特一半还没有喝完。

yarılanmak (*nsz*) 达到一半，到一半，到中间(指距离)

yarılmak (*nsz*) yarmak 的被动态

yarım Ⅰ *s.* ❶半，半个：～ daire 半圆 ～ dairesel 半圆形的，弧形的 ～ doğru 〈数〉半直线，射线 ～ elma 半个苹果 ～ ekmek 半个面包 ～ kutur 〈数〉半径 ～ otomatik 半自动的 ～ saat 半小时 ～ seren 半圆材 ～ takım 〈军〉半个排 ～ yuvarlak 半圆的 ～ yüzyıl 半个世纪 ❷不完全的，不完备的，不完善的；没有结束的，没有完成，没有做完的：～ bilgi 肤浅的知识 ～ iş 没有结束的工作 ❸【转】病态的，有病的，带病的，虚弱的，不健康的 Ⅱ *is.* ❶半，一半：Bir fican mı istersiniz? - Hayır, yarım yeter. 您要一杯吗? －不，半杯就够了。❷12 点半(指钟点) saat ～da 在 12 点半，在 0 点 30 分 ◇**～ adam** 残疾人，残废者，有残疾者；体弱多病的人：Ona güvenmeyin, ameliyat oldu; zaten yarım adam. 你们别指望他!他做过大手术，实际上只有半条命。**～ ağızla** 不全心全意地；为了装门面；不乐意，勉强地(说)：Ali, yarım ağızla arkadaşlarını akşam çay içmek üzere evine çağırmıştı. 阿里很不情愿地请同事们到家里喝晚茶。**～ akıl** 痴呆的，患痴呆症的，低能的 **～ baş ağrısı** 〈医〉偏头痛 **～ bırakmak** 中途放弃，没有完成 **～ hekim** 蹩脚医生，无能医生 **～ kalmak** 中断，中止；中途停下，半途而废：Gerekli paralar temin edilmediği için bütün inşaatlar yarım kalmıştı. 由于必要资金不到位，所有的工程都停了下来。**～ kan** 半纯种的牲畜 **～ (orta) mukavemet koşuları** 中距离跑(女子 800 米至 3000 米，男子 800 米至 5000 米) **～ pabuç(lu)** ①无业游民，流浪者 ②荒淫的女人 **～ porsiyon** 矬子，矮子 **～ sağ etmek** 半面向右转：Yarım sağ. (口令)半面向右转！**～ seren** 半圆材 **～ sol** 半面向左转：Yarım sol. (口令)半面向左转！**～ tedbir** 治标办法，敷衍办法，不彻底办法 ◆ **Yarım elma gönül** (或 **hatır**) **alma.** 礼轻情意重。

yarımada [yarı'mada] *is.* 〈地〉半岛：Balkan ～sı 巴尔干半岛 Kırım ～sı 克里米亚半岛 Anadolu bir yarımadadır. 阿纳多卢是个半岛。

yarım asalak *s.* 半寄生的，半寄生性的

yarım ay *is.* 〈天〉新月，上(下)弦月

yarımca *is.* 〈医〉❶偏瘫，半身不遂 ❷偏头痛

yarım gün *is.* 工作不到半天的时间，半天工作

yarım kanatlılar *ç.is.* 〈动〉半翅目(*Hemiptera*)

yarım küre is. ❶〈地〉半球 Batı ～si 西半球 ❷半球，半球形东西：Magdeburg ～sı 〈物〉马德堡半球

yarımlamak (*-i*) ❶减半，使减少一半，去掉一半 ❷做了一半，完成一半

❸平分

yarımlık, -ğı *is.* ❶残废，丧失劳动能力，体弱多病 ❷【俗】疝，突出 ❸不明确，不肯定，不明的情况

yarım maymunlar *ç.is.* 〈动〉狐猴目(*Lemuroidea*)，原猴目(*Presimiae*)

yarı orta sıklet *is.* 〈体〉次重量级拳击(71-75 千克)，次重量级拳击运动员

yarım yamalak *s. ve zf.* 急忙，仓促，匆忙；马马虎虎(的)，随随便便(的)，潦潦草草(的)：bir lisanı ～ öğrenmek 马马虎虎地学会一种语言

yarımşar *say.* 各半个：Yarımşar elma yediler. 他们各吃了半个苹果。◇ ～ ～ 半个半个地

yarın [ya'rın] Ⅰ *is.* ❶明天：～dan emin hâlde yaşamak 为自己的明天满怀信心地生活 İşinizi yarına bırakmayın. 今日事今日毕。❷将来，未来，前途：İnsan daima yanını düşünmeli. 人要经常想到未来。Ⅱ *zf.* 明天：～ sabah 明天早晨 Yarın geleceğim. 我明天来。Yarın sizi nerede bulayım. 明天我在什么地方能找到您？◇～ **öbür gün** ①未来，将来：Yarın öbür gün ne olacağını kimse bilmez. 谁也不知道将来会发生什么事。②在一两内天，最近两天内：Yarın öbür gün burada kızılca kıyamet kopar. 就在这一两天，这儿会出大乱子。～**a çıkmak** 还活着：Dünya bu, bir var bir yok, yarına çıkacağımızdan emin değiliz. 世事无常，人生苦短。～**dan tezi yok** 不晚于明天，不迟于明天，立即，立刻，马上，毫不迟疑：Yarından tezi yok seni oraya yollayacağım. 我马上就派你却那儿。

yarına *zf.* 明天：Yarına ödevimi yetiştirmem gerikiyor. 明天我必须把作业赶出来。

yarınki *s.* 明天的：～ işler 明天的事情 ◆**Yarınki kazdan bugünkü tavuk** (或 **yumurta**) **yeğdir.** 不要天上飞的仙鹤，只要你手中的山雀。

yarıntı *is.* 【俗】(水流冲开的)沟，小沟，坑，洼地，水渠：Derin bir sel yarıntısını geçmek lâzım geldi. 他需要通过一条很深的水渠。

yarı saydam *s.* 半透明的：Buzlu cam yarısaydamdır. 毛玻璃是半透明的。

yarı saydamlık, -ğı *is.* 半透明性。

yarı-soy mataller *is.* 活泼金属(指易氧化的非贵重金属，如铜、铁、铅等)

yarı son *is.* 〈体〉复赛，半决赛

yarı sömürge *is. ve s.* 半殖民地的：～ ülkeler 半殖民地国家

yarış *is.* ❶比赛，竞赛：～ bisikleti 比赛用的自行车 ～ otomobili 比赛用汽车 at ～ı 赛马 araba ～ı 汽车赛 kayak ～ı 滑雪比赛 koşu ～ı 赛跑 mukavemet ～ı 对抗赛 yüzme ～ı 游泳比赛 ❷竞赛，竞争，角逐：barış içinde ekonomik ～ 和平经济竞赛 silâh (或 silâhlanma) ～ 军备竞赛 iki tüccar birbirleriyle ～ hâlinde 两个商人在相互竞争 Öğrenci, hep yarışta gibidir. 学生象是时刻置身于竞争之中。◇～ **etmek** ①比赛，竞赛，同…竞赛，与…比赛 ②竞争，角逐 ～ **kaybetmek** 比赛失败，输掉比赛 (*-le*) ～**a kalkmak** 参加同…的比赛，开始同…的比赛 ～**ı kazanmak** 比赛获胜，赢得比赛 ～**ına katılmak** 参加竞选：Başkanlık yarışına katılmakta kararlı. 他决定参加总统竞选。

yarışçı *is.* ❶竞赛者，比赛者

yarışçılık, -ğı *is.* 竞争，角逐

yarışlık, -ğı *is.* 比赛用的运动场地

yarışma *is.* yarışmak 的动名词：bilgi ～sı 知识竞赛 Spor bir bakıma yarışmadır. 体育运动从某种意义上讲就是竞赛。Bu yılki resim yarışmasında okul birincisi oldum. 在今年的美术比赛中我得了全校第一名。◇**～ya katılmak** 参加比赛

yarışmacı *is.* 见 yarışman

yarışmak (*nsz*, *-le*) ❶竞赛，比赛：Bu atlar bugün yarışacaklar. 这些马今天要进行比赛。Bu iki öğrenci birbiri ile yarışıyor. 这两个学生在相互竞赛。❷竞争，角逐

yarışman *is.* ❶竞争；对手，对方，敌手 ❷参赛者，竞赛参加人，参赛运动员：Yarışman koşuda sonra yorgun düştü. 有一个赛跑运动员跑完后累倒了。

yarıştırmak (*-i*) yarışmak 的使动态

yarıyıl *is.* 学期(指大学或中专)

yarka [ya'rka] *is.* 大鸡雏

yarkurul [ya'rkurul] *is.* (执行某项任务的临时或常设的)委员会，组

yarlıgama *is.* yargılamak 动名词

yarlıgamak (*-i*) 〈宗〉宽恕，饶恕，饶恕罪过

yarlığ *is.* 〈史〉(金帐汗国时的)封诰

yarlık[1], -ğı 见 yanlığ

yarlık[2], -ğı *is.* 恩赐，恩惠；行善，行善事业

yarlıklı *s.* 行善的，乐善好施的：～ kimseler 行善的人们

yarma Ⅰ *is.* yarmak 的动名词：～ cephesi 突破口 ～ kaması 突破；插入敌人防线分割的攻势 ～ mahalli (或 yeri) 突破口 ～ meydan muharebesi 旨在突破的进攻战役 ～ taarruzu 旨在突破的进攻，正面突击 ～nın terbibi 准备突破 Ⅱ *s.* ❶易于劈开的，容易砸碎的；核肉容易分开的：～ şeftali 离核桃 ❷粗磨的：～ buğday 粗磨的小麦，小麦仁 ◇**～ gibi** 大高个子，傻大个

yarmak, -ar (*-i*) ❶劈，劈开；砍开，剁开，锯开；打破，打碎：başını ～ 打破头颅 kalabalığı ～ 推开人群 odun ～ 劈木柴 Kalabalığı güçlükle yararak çıktım. 他很费力推开人群，从中走了出来。Oduncu odunları yaracak. 樵夫要去砍柴。Taşı atınca yoldan geçen birinin başını yardı. 他一扔出石头就把路上一个行人的头砸伤了。❷〈军〉突破，冲破，打破 ❸碾，碾碎(麦粒)，磨碎

yarmalamak (*-i*) 竖着分成两半，竖着劈成两半

yarmalık, -ğı *is.* 留出要磨的麦子等

yarpuz *is.* 〈植〉沼泽薄荷(*Mentha pulegium*)

yarsılı *s.* 虚荣心重的，追求功名的，沽名钓誉的

YAS 【缩】最高军事委员会(Yüksek Askerî Sura)

yas *is.* 哀悼，哀伤，服丧：Bu teyze, hâlâ yitirdiği çocuğunun yası içinde. 这位大婶还在哀悼失去的孩子。Dünkü kaza iki evi yasa boğdu. 昨天的事故使两个家庭沉浸在悲痛之中。◇**～ tutmak** ①难过，哀伤：Ölen papağanının ardından aylarca yas tuttu. 她的鹦鹉死了，她难过了好几个月。②守丧；居丧；戴孝 **～a boğulmak** 陷入悲痛之中，非常悲伤：Kötü arkadaşları delikanlının kanına girdi; ailesi yasa boğuldu. 这小伙子是他的那些狐朋狗友害了他，他的一家陷入了痛苦之中。**～a gömülmek** 陷入悲痛之中，非常悲伤

yasa *is.* ❶规律，规律性，定律，法则：doğa ～lar 自然规律 ❷法，法律，法规，规章，章程：ceza ～sı 刑事法律 B.M. ～sı 联合国宪章 Her çocuğun ilkokula girmesi yasa gereğidir. 法律规定每个孩子都要上学。Tüm yasalar anayasaya uygun olmak zorundadır. 所有的法律都必须与宪法相符合。❸准则：ahlâk ～sı 道德准则 ❹〈军〉条令，条例 ◇ **～ çıkarmak** (或 **yapmak, koymak**) 立法，制定法律 **～ koyucu** 立法者，制定法律者 **～ sözcüsü** 国务委员会检察官

yasa dışı *s.* 非法的，违法的，不合法的：Yasadışı davranış suçtur. 违法的行为是犯罪。Bu adam yasadışı davranışlarından dolayı yargılanıyor. 这个人因其违法行为受审。

yasak, -ğı Ⅰ *is.* 禁止，不准：～ istikamet 禁止通行(路标) ～ ve tahdit işaretleri 禁止和限制路标 av ～ı 禁止打猎，禁猎 içki ～ı (美国1900-1933年的)禁酒，禁酒法令 Ⅱ *s.* 被禁止的，不允许的，不准的：～ aşk 禁婚 ～ bölge 禁区，禁地，禁飞区 Bu yoldan geçmek yasaktır. 此路禁止通行。Buradan geçmek yasaktır. 此处禁止通行。Geçmek yasaktır. (路标)禁止通行。Sigara içmek yasaktır. 禁止吸烟 ◇(*-i*) **～ etmek** 禁止，不准 **～ koymak** 对…加以禁止 **～ olmak** 被禁止 **～ savmak** ①暂时能用，临时凑合：Bu boyunbağı eskimiş ama bugünlük yasak savar. 这条领带不时兴了，但今天还能凑合。②应付，做样子，为了装门面而做(某事)：Murat'ın balosuna sırf yasak savmak için gidiyorum. 我去参加穆拉特的舞会纯粹是为了做做样子。**～ı kaldırmak** 解禁

yasakçı *is.* ❶〈史〉(使馆或领馆中的)卫兵 ❷【俗】守卫人，门卫，看守人；守夜人

yasaklamak (*-i*) 禁止，不准，不允许做，不让做；剥夺，使失去：nükleer denemeleri kısmen yasaklıyan anlaşma 关于部分禁止核试验的条约 Doktor, benim sigara içmemi yasaklamış. 医生禁止我抽烟。

yasaklanış *is.* yasaklanmak 的动名词

yasaklanmak (*nsz*) yasaklamak 的被动态

yasaklayıcı *s.* 阻挠…的，妨碍…的

yasaklı *s. ve is.* 被禁止从事某种活动的(人)：Kamu hizmetinden yasaklılar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler. 被禁止担任公职的人，即使获得赦免，也不能当选为议员。

yasal *s.* 合法的，合法存在的，法律所承认的

yasalaşmak (*nsz*) 成为法律，具有法律效力

yasalaştırılmak (*nsz*) yasalaştırmak 的被动态

yasalaştırmak (*-i*) yasalaşmak 的使动态

yasalı *s.* 合法的，基于法律的；法定的，合乎规定的

yasama *is.* yasamak 的动名词：～ kurulu 立法委员会 ～ organı 立法机构，议会 ～ kuvveti (或 gücü, hakkı, yetkisi) 立法权 ～ meclisleri (议会中的)民族院或参议院

yasamak (*-i*) ❶【俗】整理，收拾 ❷制定法律，颁布法律

yasamalı *s.* 立法的

yasasız *s.* 犯法的，违法的；不合法的，不法的，非法的

yasasızlık, -ğı *is.* 非法，不合法；不守法规；不法行为，违法行为

yasayıcı *s.* 立法的

yasemin *is.* 〈植〉茉莉(*jasminum*)

yası ◇～ **tura atmak** 做猜硬币正反面的游戏

yasin *is.* 苏赖(可兰经中章的名称，全书共有 114 章)

yaslamak (*-i*, *-e*) 支住，撑住，托住，顶住：Oktay dirseklerini masaya yaslamış kitap okuyor. 奥克塔伊把胳膊支在桌上看书。

yaslanmak[1] (*-e*) ❶支着，拄着，靠着，扶着：olanca ağırlığıyla ～ 用整个身体支撑 duvara ～ 靠着墙，扶着墙 Kar yaslanma kar *e*rir, *e*re yaslanma *e*r ölür. 【成】冰雪不可依，男人不可靠，自己的事还得自己办。❷【转】依赖，依靠，指望，认为可靠：Babasına yaslanıyor. 他依靠他父亲。

yaslanmak[2] 守哀，居丧，服丧

yaslı *s.* 服丧的，居丧的，戴孝的；守哀的：Onlar şimdi yaslıdır, toplantılara katılmazlar. 他们现在居丧，不参加任何会议。

yasmak, -ar (*-i*) ❶弄平，使平坦；压扁，压平 ❷使松弛，放松，减轻紧张程度(如弓上的弦等)

yasmık, -ğı *is.* 【俗】滨豆，扁豆

yassı[1] *s.* 平坦的，平面的；扁平的；压扁的，砸扁的，压平的：～ burunlu 扁鼻子的 ～ çakıl 扁平卵石 ～ demir 铁板 ～ *eğe* 〈技〉平锉，板锉 ～ *e*pitelyum 上皮 ～ kalem 〈技〉扁平钻头 ～ kulaklı 抿着耳朵的

yassı[2] *is.* 日落后约过两个小时的时间，入夜的时间

yassı burunlu : Avrupa ～ yarasası 〈动〉蝙蝠(双色蝠)(*Vespertilio murinus*)

yassıca *s.* 扁扁的，扁平的：Yassıca bir burnu, büyükçe bir ağız var. 他的鼻子扁扁的，嘴巴大大的。

yassı kadayıf *is.* 一种甜馅饼

yassılamak (*-i*) 压扁，压平，砸扁；弄平

yassılanmak, yassılaşmak (*nsz*) (因压、砸等)成为扁的，成为扁平的

yassılatmak (*-i*) 压扁，压平，砸扁；弄平

yassılık, -ğı *is.* 扁，扁平

yassılmak (*nsz*) ❶成为扁的，成为扁平的，成为平的

yassıltmak (*-i*) 压扁，压平，砸扁；弄平

yassı solucanlar *ç.is.* 〈动〉绦虫纲(*Cestoidea*)

yassı solungaçlılar *ç.is.* 〈动〉瓣鳃纲，斧足纲，双壳纲(*Lamellibranchiata*, *Lamellibranches*)

yastağaç, -cı *is.* 〈动〉欧鳊(*Abramis brama*)

yastamak (*-i*, *-e*) 支住，撑住，托住，顶住

yastığaç, -cı *is.* 面板，和面板

yastık, -ğı *is.* ❶枕头；靠枕：～ kılıfı (或 yüzü) 枕套，靠垫套 Kuş tüyüyle doldurulmuş yastıklar daha yumuşak oluyor. 用羽毛装的枕头更柔软。❷枕状物：iğne ～ı 针插 ütü ～ı 熨斗垫 ❸畦，苗床 ❹〈技〉垫，垫子，衬垫；垫板，垫层，垫块，缓冲垫

yastım *s.* 扁鼻子的

yaş[1] *is.* ❶年龄，年纪，岁数，年岁：～ günü 生日 ～ haddi 供职最高年限 Bir yaşıma daha girdim！我真长见识！❷时代，时期(指人生的不

同阶段)：çocukluk ～ı 儿童时代 gençlik ～ı 青年时代 ❸周年(指某社会组织从成立到现今的时间) ❹(某一天体自形成到如今的)年代：◇～ **basmak** 来临，到来，快到(老年) **～ına basmak** 超过…岁，年逾…岁：gitmiş ～ına basan Türkiye Cumhuriyeti 成立已有 70 周年的土耳其共和国 80 yaşına bastı. 他已年逾八十。**～ında** …岁：Çocuk daha yaşında değil. 小孩还不满一岁。Kaç yaşındasın? 你多大了？你高寿？**～ını (başını) almak** ①长成(大人)，成为成年人 ②成为上岁数的人，步入老年：～ını almış insanlar 已过中年的人，中年以上年纪的人，年迈的人 **～ını bitirmak** (年龄)满…岁：Hâkimler ve savcılar altmış beş yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler. 法官和检察长可以工作到满 65 岁。**～ını bulmak** (或 **doldurmak**) 年满…岁：Dün altı yaşını doldurdu. 昨天他已满 6 岁。**～ını göstermemek** 不显年纪，长相比实有岁数要年轻 **～ta** 象…的年龄：ben ～ta, benim ～ta 象我这样的年龄 ◆**Yaş otuz beş, yolun yarısı eder.** 人过三十五，人生走一半。**Yaş yetmiş, iş bitmiş.** 年届古稀万事休。**Yaşı benzemesin!** 但愿他不要如此短命。**Yaşı ne, başı ne** 年轻无经验：Yaşın ne, başın ne ki böyle şeyler yapmağa kalkıyorsun! 干这样的事情你还太嫩了点儿！**Yaşı yerde** (或 **toprakta**) **sayılası**！让他死了算啦！让他见阎王去吧！

yaş² Ⅰ *is.* 泪，眼泪：Göz yaşlarımı tutamıyorum. 我的眼泪止不住地往下流。Gözlerinde yaşlar parlıyordu. 泪花在她眼睛里闪烁。Gözleri yaş dolu. 她的眼睛里充满泪水。Ⅱ *s.* ❶湿的，潮湿的，湿润的：～ çamaşır 潮衣服，潮的内衣 ～ odun 湿的木柴，湿劈柴 ～ toprak 潮湿的土壤 Yaş çamaşırları giyme. 不要穿潮湿的衣服。❷鲜的，新鲜的：～ meyve 新鲜水果 ～ sebze 新鲜蔬菜 ～ üzüm 鲜葡萄 ❸【俚】不顺利的，困难的；不祥的，坏的：Bu gün işler yaş. 今天事情不顺。❹【俚】含酒精的(指饮料) ◇～ **akıtmak** (或 **dökmek**) 哭，哭泣，流泪 **～ boşanmak** 泪如泉涌 **～ deri ticarethanesi** 【俚】妓院，妓馆 **～ getirmek** 使流泪 **～ tahtaya** (或 **yere**) **basmak** (本来可以搞好而)没有搞好，弄糟，办错；由于自己的疏忽(轻率)上当受骗，看错人，错误地相信，看走眼：O, ticaretten anlar, yaş tahtaya basmaz; aldanmaz. 他很会做生意，不会看走了眼，不会上别人的当。(-*i*) **～a bastırmak** 使哭 **～ını içine akıtmak** 掩泪，不露声色 **～ını silmek** 擦眼泪 **～lara boğulmak** 泪流满面，痛哭

yaşa(**sın**) *ünl.* 万岁！好：Yaşa, konuyu çok iyi anlattı. 好哇，他讲得真好。

yaşam *is.* ❶生命，性命 ～ süresi 寿命 ～ güvencesi 生命保险 Yaşamımızı sağlıklı sürdürmek için iyi beslemeliyiz. 为了健康地活下去，我们就要吃得好。❷一生，平生，一辈子 ◇**～ı boyunca** 终生，一辈子：Herkes yaşamı boyunca çalışmaklıdır. 每个人一辈子都要工作。Yaşamı boyunca tüm zorluklara karşı koydu. 他同困难抗争了一辈子。

yaşama *is.* yaşamak 的动名词：～ arzusu 生存欲望 ～ seviyesi 生活水平 ～ şartları 生活条件 ～ uğrası (或 çabası) 生存竞争 ～ vasıtaları 生活资料 ～ yolu 生活道路 barış içinde ～ siyaseti 和平共处政策 müşterek ～ 共存，共处 Buradan yaşamasını biliyor. 这人懂得生活。

yaşamaca *zf.* 终身，一生，直到死

yaşamak (*nsz*) ❶活，活着；生存：Ninem öldü, dedem yaşıyor. 我祖母过世了，祖父还健在。Hiçbir şey yaşamaktan daha önemli değildir. 活着比什么都重要。Hanımefendi canım dudaklarıma geldi. Şu anda bir sözünüz ile ya yaşacağım ya da öleceğim. 夫人！我现在可是心提在嗓子眼上，眼下我是死是活，全凭您一句话。❷住，居住，栖息，生活：

birlikte ～ 住在一块儿，住在一起 kalabalık içinde ～ 住得很挤 köyde ～ 住在乡下 şehirde ～ 住在城里 Biricik dileği sevdiği kızlarla burun buruna yaşamak. 她惟一的愿望是同她心爱的女儿们生活在一起。❸生活，生存：dağlık yerlerde yaşayan kişiler 生活在山里的人们 karada yaşayan bitkiler 生长在陆地上的植物 suda yaşayan bitkiler 生长在水中的植物 Balıklar suda yaşar. 鱼生活在水中。Sincap ağaçlık yerlerde yaşar. 松鼠生活在林区里。❹生活，过活；以…为生，靠…生活：emeğiyle ～ 靠自己劳动为生 Bu kazançla yaşamak kolay değl. 靠这点工资过日子不易。❺以某种方式的生活，(怎样)生活：bekâr ～ 过单身生活，打光棍 bir arada yaşıyamamak 不能生活在一起，合不来，处不来，不能相处 münzevi ～ 隐居 yoksulluk içinde ～ 过贫困生活 tek başına ～ 孤单地生活 O da eşiyle birlikte dirlik düzenlik içinde uzun zaman yaşamış. 他也和他的妻子和睦美满地一起生活了好多年。

yaşam öyküsü *is.* 个人经历，履历；传记：Hepimizin doğuştan başlayarak bugüne dek bir yaşamöykümüz vardır. 我们每个人都有自己的履历。

yaşamsal *s.* 生命攸关的，切生的，迫切的，非常重要的

yaşan(ıl)mak (*nsz*) yaşamak 的无主态：Öyle yerde yaşanılır. 在这种地方能生活下去吗？Burada iyi yaşanır. 在这里生活得很好。Bu zamanda kaparozculuk etmeden zor yaşanıyor. 这年月不坑蒙拐骗就很难活下去。

yaşantı *is.* 生活；生活道路；生活经验；生活片断；生活方式：～ biçimleri 生活方式 iç ～sı (人的)内心世界 köy ～sı 农村生活 Okul yaşatım güzel geçiyor. 我的学校生活过得很好。Son günlerdeki yaşantınla ilgili bir olayı anlat. 你讲讲跟你最近生活有关的什么事吧！

yaşarlık, -ğı *is.* 生命力，生存力

yaşarmak (*nsz*) ❶发潮，变湿 ❷(泪水)出现，流出；充满泪水：Gözleri yaşardı. 他的泪水涌上眼眶。Gözlerin yaşarmış, ağlıyor musun? 你的眼睛湿湿的，是哭了吧？

yaşartıcı Ⅰ *s.* 使流泪的，催人泪下的，催泪的：göz ～ gaz 催泪瓦斯 göz ～ (bir) şey 催人泪下的故事 Ⅱ *is.* 感动人的事，催人泪下的事

yaşartmak (*-i*) yaşarmak 的使动态

yaşatıcı *s.* 生气勃勃的，富有朝气的，乐观的，乐天的：～ ülküler 充满乐观精神的思想

yaşatkan *s.* 〈植〉植物性的，无性的；生长的，发育的，营养的：～ sinir sistemi 〈解〉植物性神经系统，自律神经系统

yaşatmak (*-i*) yaşamak 的使动态：halkı kahır altında yaşatan bir hükümdar 对百姓施以苛政的统治者

yaşatmamak (*-i*) 不让定居，不让住下，不让有栖身之地，不让安身

yaşayış *is.* yaşamak 的动名词：～ resmi 写生，生活画 ～ şartları 生活条件 ～ tarzları 日常生活条件 günlük ～ 日常生活 sosyal ～ 社会生活

yaşça *zf.* 按年龄，根据年龄 ◇**～ büyük olmak** 年长

yaşdaş *is.* 同岁的人，同岁者，同龄人

yaş dönümü *is.* ❶〈生〉绝经，经绝期 ❷〈生〉男子更年期

yaşın yaşın *zf.* 心里暗自，暗暗地，悄悄地，偷偷地；秘密地

yaşıt, -dı *is.* 同岁者，同龄人：Sokağımızda üç yaşıtım var. 在我们这条街上有 3 个人和我同岁。

yaşıtlık, -ğı *is.* 同龄，同岁

yaşlanmak[1] (*nsz*) 变老，衰老，见老，渐入老年，老迈：Dedem oldukça yaşlandı. 我的祖父很老了。

yaşlanmak[2] (*nsz*) 发潮，变潮

yaşlı[1] Ⅰ *s.* 年老的，年纪大的，上了岁数的，已过中年的：～ adam 年纪大的人 ～ ağaç 老树 ～ kız 老姑娘，老处女 Yaşlı kimselere her zaman saygılı olmalıyız. 我们任何时候都要尊敬老人。Ⅱ *is.* 已过中年的，上了岁数的人，老人：Yaşlılar, Devletçe korunur. 老人们受到政府保护。◇～ **başlı** 有丰富阅历的，有丰富经验的，达练的；受人尊敬的，受人敬重的：～ başlı insanlar 有丰富阅历的人们，受人敬重的人们

yaşlı[2] *s.* 含泪的，满面泪痕的，湿润的：gözü ～ bir ihtiyar 眼睛含着泪的老人 Yaşlı gözlerle uğurladık 我们含泪送行。Hıçkırarak yaşlı gözlerini kaldırdı. 她抽泣着抬起泪泪汪汪的眼睛。

yaşlıca[1] *s.* 有些年长的 ◇～ **başlıca** 相当有经验的，相当达练的，相当资深的：İçeriye yaşlıca başlıca adamlardan beş altı kişi girdiler. 五、六个有相当生活阅历的人走了进去。

yaşlıca[2] *s.* 有些潮的，有些湿的

yaşlık, -ğı *is.* ❶潮湿，湿润，湿度，潮气 ❷湿斑，潮湿的地方；潮湿的天气；(雨、雪形成的)稀泥、泥泞：Duvarda bir yaşlık var. 墙上有块潮斑。

yaşlılık, -ğı *is.* 成年，老年：Yaşlılık birtakım hastalıkları yol açıyor. 老年会引起一系列疾病。

yaşlılık bilimi *is.* 老年病学，老年病治疗

yaşmak[1]**, -ğı** *is.* ❶面纱，面罩(伊斯兰国家妇女用来遮面孔，只露出眼睛部分) ❷【俗】(把头、脸和嘴一起遮掩住的)头巾

yaşmak[2]**, -ar** (*-i*) 【口】蒙上，盖上，藏起来，藏匿，隐藏

yaşmaklamak (*-i*) 用面纱把脸蒙住，用面纱把脸遮盖住

yaşmaklanmak (*nsz*) ❶ yaşamaklamak 的动名词 ❷戴面纱，蒙上面纱

yaşmaklı *s.* 脸上带面纱的，脸上蒙有面纱的

yaşmaksız *s.* 脸上不带面纱的，脸上没有蒙面纱的

yat[1] *is.* 〈史〉铠甲

yat[2] *is.* 帆艇，快艇，游艇：～ kulüp 帆艇俱乐部，快艇俱乐部 ～ yarışı 帆艇竞赛，快艇竞赛 motorlu ～ 汽艇 yarış ～ı 竞赛帆艇

yat[3] 见 yâd

yatağan *is.* 土耳其弯刀(古代土耳其人打仗用的一种大刀)

yatak, -ğı *is.* ❶床，床铺；榻：～ çarşafı 床单 ～ esiri 卧床不起的人 ～ hücresi (放床铺的)壁龛，凹室 ～ odası 卧室，寝室 ～ takımı 卧具，铺盖，被褥 ～ tandırı 暖水焐 ağdan ～ 吊床，绳床 yatağım pencereden uzağa konuldu. 我的床放在远离窗户的地方。❷河床，河槽，河(溪)道：nehir ～ğı 河床 Uzun süre yağmur yağmadığı için nehrin yatağı kupkurudur. 由于长期没有下雨河床都干了。❸〈地〉矿床，矿产地，矿区；矿层，矿体，矿藏：maden ～ı (矿的)产地，矿山，矿床 petrol ～ları 油田 ❹一层，层：çakıl ～ 石子层，卵石层 ❺盛产…的地方，富有…的地方，有很多…的地方：av ～ı 有很多野禽的地方 aslan ～ı 狮子很多的地方 ❻(植物的)坑 ❼巢，窟，窝；隐匿处，藏身的地

方：hırsız ～ı 贼窝 eşkıya ～ı 匪巢 ❽(用布袋装上棉花、草、毛等的)床垫、褥垫，坐垫 ❾〈技〉轴承：Radyal ve aksiyal yük alan ～ 径向止推轴承 ❿〈技〉支座，承座，支承：eksen ～ı 轴支承 namlu ～ı 枪管支座 ❶(政治、文化、商业等)中心：tüccar ～ı 商业中心 ◇**～ döşek yatmak** 得了重病，病得很重 **～ limanı** 大型船队舰队的停泊港 **～ salmak** 铺床，铺被褥 **～ sermek** (或 **yapmak**) 铺床 **～ yorgan yatmak** 得了重病，病得很重 **～a bağlamak** 病得起不了床，病卧在床 **～(lar)a düşmek** 病倒，病得起不了床，病卧在床：Yaşın ilerliyor eski gücün kalmadı. Mumu hâlâ iki ucundan yakmağa devam edersen, korkarım yatağa düşeceksin. 岁数不饶人，你的力气已大不如从前了，要是再超负荷工作，我担心你会累垮的。**～a girmek** 睡觉，上床睡觉 **～a kaçırmak** 装出，故意作出某种样子 **～a mıhlanıp kalmak** 卧病在床 **～a serilmek** 疲惫不堪地直挺挺地躺着 **～a sermek** 使生病，使病倒在床上 **～a uzanmak** 伸直身子躺着，躺一会儿 **～a yatmak** ①躺到床上(睡觉) ②病倒，病在床上 **～(lar)ı toplamak** 整理床铺 **～ına girmek** 同某人发生婚外性关系 **～ına ölmek** 寿终正寝 **～ını ayırmak** 与配偶分床而居 **～lara döşenmek** 长期卧病在床 **～ta durmak** 卧床：Doktor beni bir ay yatakta durdurdu. 医生让我卧床一个月。

yatakçı *is.* 〈史〉铺床叠被的佣人，贴身佣人。

yatakhane [yatakha:ne] *is.* 公共宿舍，集体宿舍：Bir yatılı okul yatakhanesinde olduğunu hatırlayınca keyfi kaçmıştı. 一想到在寄宿学校宿舍的日子他就兴致全无。

yataklak, -ğı *s.* ve *is.* 卧床不起的(人)，久病不起的(人)，卧病不起的(人)：Döne'nin dedesi de yatalak hasta oldu. 德奈的祖父也病得卧床不起。

yataklı Ⅰ *s.* ❶有床铺的，有卧铺的：～ vagon 卧铺车厢 Tek yataklı mı yoksa çift yataklı oda mı istiyorsunuz? 您是想要单人房间，还是双人房间？❷拥有…床位的，有…床位的：iki yüz ～ hastane 拥有二百张床位的医院 ❸河床深的：～ bir ırmak 河床很深的河 ❹〈技〉有支座的，有支架的，有支承的；有机座的 Ⅱ *is.* 卧铺，卧铺车厢：Uçağa bilet bulamayınca, Ankara'ya yataklıyla gittim. 我买不到去安卡拉的机票就坐卧铺走了。

yataklık, -ğı Ⅰ *is.* ❶床，(船上的)吊床，吊铺，(医院、军营、宿舍中的)单人床，单人铺 ❷隐匿行为，窝藏行为 Ⅱ *s.* 有病床的，有床位的 on ～ koğuş 有 10 张床位的病房 ◇(*-e*) **～ etmek** 窝藏，隐藏，藏匿：Hırsıza yataklık etmek de hırsızlık kadar büyük suçtur. 窝藏盗贼与盗贼同罪。

yatalak, -ğı *s.* ve *is.* 卧床不起的(病人)，卧病的，大病不起的：Şu rezalete bakın, yatalak gibi uzanmışlar. 瞧这种丢脸的事，他们都像卧床不起的病人一样直挺挺地躺着。**～ olmak** 起不了床：Bu kapanık rutubetli yerde yatalak olup kalmaktan kurtulurum. 我不再躺在这阴晦湿润的地方。

yatay *s.* 地平的，水平的；横(向)的

yatçı *is.* 从事帆船旅行运动的人

yatçılık *is.* 从事帆船旅行运动

yatı *is.* 过夜，寄宿；宿营；寄宿处，过夜的地方，宿营地 ◇**～ya kalmak** 过夜，寄宿，宿营：Amcamlara yatıya gidiyorum. 我到叔叔家投宿。

yatık, -ğı *is.* ❶斜的，倾斜的，有斜度的：～ doğru 〈数〉斜线 ～ kenar

(直角三角形的)斜边，弦 ❷〈军〉平射，低伸火力

yatıklaştırmak (*-i*) 〈军〉进行平射，提高弹道的平直性，增强弹道的低伸性

yatılı Ⅰ *is.* 寄宿学校学生：Siz okulda yatılı mısınız? 您是住校生吗？Ⅱ *s.* 有宿舍的，住校的：～ okul (或 mektep) 寄宿学校 ～ öğrenci 寄宿生，住校生 Ablam yatılı okulda okuyor. 我姐姐在寄宿学校学习。

yatılmak (*nsz*) yatmak 的被动态

yatım *is.* 〈海〉船的桅杆直向船头或船尾倾斜

yatır *is.* 圣徒，遵守教规者 ◇**～a mum adamak** (在某神像前)点蜡烛许愿(发誓)

yatırım *is.* ❶使躺下(睡觉) ❷资本，投入资本，投资：～ bankası 投资银行 sermaye ～ sahaları 投资范围 yabancı ～ bankası 外国投资银行 Fabrika yatırımı ülke için önemli bir yatırımdır. 工厂的投资对国家来说是重要的投资。◇**～ yapmak** 投资，进行投资

yatırımcı *is.* ❶投资者：yabancı ～ 外国投资者 ❷存款人，存户

yatırma *is.* yatırmak 的动名词：～ fişi 存款凭条

yatırmak (*-i*, *-e*) yatmak 的使动态：bankaya para ～ 把钱存入银行 çocuğu ～ 安排孩子睡觉 faize ～ 放钱生息 hastayı ～ 安排病人躺下 Çocuğu yatırdım. 我把孩子哄睡着了。Yağmur ekinleri yatırdı. 雨使庄稼倒伏了。Telefon parasını PTT'ye yatırdım. 我向邮电局交了电话费。

yatısız *s.* 没有寄宿处的，没有过夜的地方的；没有宿舍的；非寄宿的，不住校的：～ okul 非寄宿学校 ～ öğrenci 不住校的学生，非寄宿生

yatış *is.* 躺，卧

yatışma *is.* yatışmak 的动名词：Yatışmaya yüz tutan kederi yeniden depreşivermişti. 他那趋于平静的痛苦猛又涌上心头。

yatışmak (*nsz*) ❶安静下来，变平静，变缓和，趋平息；减退，消退，衰退；减弱，停息，止住：ağır ～ 疼痛减轻 Fırtına yatıştı. 暴风雨停息了。Hiddeti yatıştı. 他的怒气消了。Heyecanı yatıştı. 他的焦急心情消失了。❷平定，平息，停止；平静：Kargaşalık yatıştı. 混乱平息了。Mesele yatıştı. 问题解决了。Ortalık yatıştı. 万物俱寂。

yatıştırıcı Ⅰ *s.* ❶使平静的，安抚的，使人放心的，令人快慰的，令人安心的 ❷镇静的，止痛的：～ ilâçlar 镇静药，止痛药 Ⅱ *is.* 镇静药，止痛剂；镇静剂，安抚剂

yatıştırılmak (*nsz*) yatıştırmak 的被动态：Sert tartışmalar, gırtlak gırtlağa gelmeden yatıştırıldı. 激烈的争吵被平息下去了，没有打起来。

yatıştırma *is.* yatıştırmak 的动名词：Her zamanki şakacılığı ile evin içindeki gergin havayı yatıştırmasını çok iyi becerirdi. 他经常成功地运用诙谐来缓和家中的紧张气氛。

yatıştırmak (*-i*) yatışmak 的使动态：kargaşayı ～ 平息暴乱 öfkesini ～ 使怒气消失 sabırsızlığını ～ 克制住急躁情绪 sinirleri ～ 镇定精神 Hükûmet kuvvetleri ayaklanmayı yatıştırdı. 政府的力量平定了暴动。

yatkı *is.* ❶褶(子)，折痕，褶痕，皱褶 ❷皱纹 ❸〈地〉褶皱

yatkın *s.* ❶倾斜的，有斜度的 ❷受吸引的，向往的，倾心的，性喜的：tuluata ～ bir piyes 热衷于即兴戏剧 ❸不用的，闲的，陈的，不新鲜的(货物等)；放坏的，有霉味的：～ kumaş 放霉了的布匹 ～ mal 陈

货 ❹麻利的，利落的，熟练的，有经验的；敏捷的，灵活的：Eli dikişe yatkın. 她是做针线活的好手。Eli işe yatkın. 他干活手脚很麻利。

yatkınlık, -ğı *is.* ❶倾斜状态 ❷倾心，向往；认定，选定 ❸有经验，经验丰富；熟练技巧，(做某事)技能

yatmak, -ar (*nsz*) ❶躺，卧，躺下，上床就寝：arka üstü 〜 仰卧 yan 〜 侧卧 Dün gece erken yattı. 昨夜他早早地睡了。Yazın öğle uykusuna yatarım. 夏天我睡午觉。❷卧病，躺在床上，生病：Ameliyattan sonra yirmi gün yattı. 手术后他卧床了 20 天。Gripten yatıyorum. 我因感冒躺着。❸住院：Babası hastaneye yattı. 他的父亲住院了。Burada bir hastanede yatıyor. 他在这儿住院。❹倒伏：Ekinler yağmurdan yattı. 庄稼因下雨倒伏了。❺倾斜：Gemi sağa yattı. 船向右侧倾斜了。❻放，放置；存放，存起来；在：Mal depoda yatıyor. 货物放在仓库里。❼(在某处)埋葬着：Şu türbede kim yatıyor? 在这座墓里埋葬的是什么人？❽过夜：açıkta 〜 露宿 Bu gece nerede yatacağız? 今晚我们在什么地方过夜？❾坐牢：Hırsızlıktan beş yıl yatmış. 他因盗窃坐了 5 年牢。Katillikten yirmi yıldır yatıyor. 他因谋杀罪要坐 20 年牢。❿停泊：Gemi limanda yatıyor. 船停泊在港口里。❶❶听命，听从，服从；同意，答应 ❶❷【俗】失业，失掉工作：On gündür başta yatıyor. 他已 10 天没有找到工作了。❶❸成为平整的，变平整，舒展开：Kumaş iyice ütülenince yattı. 布熨一熨就平整了。❶❹伸直身子躺下，直挺挺地躺下：Çocuk yere yattı. 小孩直挺挺地躺到地上。❶❺浸泡，渍：Turşu sirkede yatıyor. 腌菜浸在醋里。❶❻(*-le*) 发生性关系 ◇〜 **borusu** 〈军〉熄灯号，就寝号 **yatacak yeri yok** 罪孽深重的 **yatar durumda** 躺着，平放 **yatar koltuk** 躺椅 **yatıp kalkıp** 总是，老是，经常，始终；任何时候，随时，从来：Yatıp kalkıp anama dua ediyorum. 我总是为我的母亲祈祷。**yatıp kalkmak** ①过夜，过宿，住宿：Yatıp kalktığım odamın penceresinden bakınca bir baştan bir başa bütün sokağı görüyor. 从我住宿的房间窗户向外看，整条街道从头到尾我尽收眼底。②同…人发生性关系：Öteki, çok kadınla oynaşmış ve hatta yatıp kalkmış bir gençti. 另一个是跟很多女人调情，甚至发生性关系的青年。③经常遭遇，经常遇到，经常经历：Deprem Araştırma Enstitüsü depremle yatıp depremle kalkan halkın en çok merak ettiği konuları İnternetteki web sitesinde cevaplandırıyor. 地震研究所在因特网网站上回答了经常经历地震的人们最关心的问题。◆**Yatan arslandan** (或 **kurttan**) **gezer tilki** (或 **köpek**) **iyidir.** 游荡的狐狸(狗)比睡觉的狮子好。**Yattığı yer nur içinde olsun!** 愿入土为安！愿(死者)舒服地安息！

yatsı *is.* 日落后约过两个小时的时间，入夜的时间：〜 ezanı 昏礼叫拜 〜 namazı 昏礼 Yatsıda bize geldiler. 入夜的时候他们到了我们这里。Dedem yatsıyı kılıyor. 我爷爷在做昏礼。Gece oldu ışıklar yandı, yatsı vakti geldi. 夜暮降临，路灯都亮了，该睡觉了。◇〜**dan sonra ezan okumak** 不适时地做事

yatuğan, yatuk *is.* 萨兹琴式的弦乐器

Yaunda *öz.is.* 雅温得(喀麦隆首都)

yav(**a**) Ⅰ *is.* ❶【口】丧失，失去，失掉；损失，损耗；失掉的东西 ❷【口】生人，不熟识的人，陌生人 Ⅱ *s.* ❶张皇失措的，慌神的，惆然若失的；不好意思的，难为情的；心慌意乱的；❷不知道的，不认识的；不知名的

yavacı *is.* 饶舌的人，多嘴的人，好扯闲的人，爱说废话的人

yavan *s.* ❶油少的；没有油的，脱脂的，去脂的；不肥的，油脂少的，瘦

的：～ çorba 清汤，没有油水的汤 ～ et 瘦肉 ～ yemek 油少的食品 ❷纯的，不加佐料的，不加添加剂的；没有杂质的：Birçok günler yavan ekmek bile bulamaz. 他好几天都没有买到天然的面包。❸【转】无味的，枯燥无味的，干巴巴的，没有表情的：～ sözler 枯燥无味的话

yavanlaşmak (*nsz*) 变得无味

yavanlaştırmak (*-i*) yavanlaşmak 的使动态

yavanlık, -ğı *is.* ❶素，无油，脱脂 ❷【转】无味，枯燥无味，平庸无味；俗气，不美观

yavaş Ⅰ *s.* ❶慢的，缓慢的：～ bir yürüyüş 慢行，慢走，缓慢地行走 ～ oksitlenme 〈化〉缓慢氧化 Yaşlı kadın yavaş adımlarla yürüyor. 老大娘慢步行走。❷安静的，文静的；温和的，温顺的，安详的：～ adam 温和的人 ～ at 驯顺的马 ❸低的；轻的：Yavaş bir sesle dedim. 我小声地说了。Ⅱ *zf.* ❶渐渐地，一点一点地，少量地，一点点；慢慢地：～ tutmak 小心从事 ～ vurmak 轻轻地打一下 ～ yanmak 缓慢燃烧 ～ yürümek 慢慢地走 Araba çok yavaş gidiyor. 车子行驶很慢。❷小声地：Hemşire hastaları rahatsız etmemek için yavaş konuşuyordu. 护士为了不影响病人，小声地说话。Yavaş konuş! 小声说话！Aman yavaş söyle, iyi saatte olsunlar duyarsa mahvoluruz. 千万可小点儿声说，要是让坏人听了去我们可就惨了。Ⅲ *ünl.* 小心！注意！留神！慢一点！不要慌！◇～ **gelmek** 冷静，稳重：Yavaş gel! 【俚】不要神气十足！～ **olmak** 变温柔，变温和，变温顺，变驯顺 ～ **tütün** 柔和的烟草 ～ ～ 不出声地，不声不响地，悄悄地，小声地，慢慢地，不慌不忙地，一点一点地，逐渐地，渐渐地：Hasta yavaş yavaş gidiyor. 病人慢慢地走着。Hava yavaş yavaş düzeliyor. 天气渐渐地变好了。◆**Yavaş atın çiftesi pek olur.** 蔫驴踢死人；表面正经心里坏。**Yavaş atın tekmesi pek** (或 **yavuz**) **olur.** 蔫驴踢死人；表面正经心里坏。

yavaşa *is.* 塞口物(塞在人或动物口中以防喊叫或咬人的小木块或布片)，嚼子

yavaşça [yava'şça] *zf.* 【俗】慢慢地，轻轻地，悄悄地，偷偷地；匀调地，有节奏地：～ kalkıp inen göğüs 起伏匀称的胸脯 Çocuk uyanmasın diye odaya yavaşça girdim. 为了不惊动孩子我悄悄地走进了房间。Seni düşündüren bir şey görürsen bana yavaşça fısıldarsın. 如果你看到了什么让你不安的事，你可以悄悄地告诉我。

yavaşçacık [yava'şçacık] *zf.* 慢慢地，小心一一地：Yavaşçacık içeri girdi. 他慢腾腾地走进去了。

yavaşlamak (*nsz*) 变慢，缓慢起来，迟缓起来；平静下来，停息下来；变缓和，减轻，减弱；减速，减低速度：Araba yavaşladı. 车子减速了。İşler yavaşladı. 工作缓慢起来。Araba yavaşlayıp durdu. 车子减速停了下来。

yavaşlatmak (*-i*) yavaşlamak 的使动态：Adımlarını yavaştlattı. 他放慢了脚步。İşçiler işi yavaşlattı. 工人们放慢了工作进度。

yavaşlık, -ğı *is.* ❶缓慢，慢 ❷谨慎，小心；安静，平静，安详，宁静；驯服；温顺

yave [ya:ve] *is.* 胡说，胡诌，闲扯，瞎扯，胡说八道 ◇～ **söylemek** 瞎扯，胡说八道：Ali dik gelmek istedi ve yave söyledi. 阿里想抬杠，胡搅蛮缠。

yavegü *is.* 饶舌的人，多嘴的人，好扯闲的人，爱说废话的人

yaver [ya:ver] (波) *is.* ❶〈军〉副官：cumhurbaşkanlığı ～i 总统副官 ❷助手，助理，侍从

yaverlik, -ği *is.* 副官的差事：Kocası Bavyera sarayında yaverlikte bulunmuş, muharebede vefat etmişti. 她的丈夫在巴夫耶拉宫当副官，在战争中牺牲了。

yavlan *is.* (能涉过的)浅滩，浅处

yavru *is.* ❶初生的动物或人：insan ～su 婴儿 kedi ～su 小猫 kuş ～su 雏鸟 ❷孩子，小孩(们)，儿童(们) ❸【俚】乖孩子，听话的孩子，用功学习的中、小学生 ◇～ **ağzı** (**renginde**) 白里泛红的，绯红的，红扑扑的 ～ **atmak** 早产，流产(指动物) ～ **çıkmak** (禽、鸟等)孵出雏，生出仔 ～ **yapmak** 产仔，(某些动物)下崽，(鱼)甩子，产卵 ～**m** 我亲爱的，我的孩子：Yavrum, bir yerin mi acıyor? 我的孩子，你有什么地方疼吗？

yavrucak, -ğı *is.* ❶雏 ❷小孩，可怜的孩子，不幸的孩子：Yavrucağa ara sıra şeker alırım. 有时我给小孩买糖。Yavrucak bir haftadır hasta. 可怜的孩子病了一个星期了。

yavrucuk, -ğu *is.* ❶雏，小鸡 ❷(指小表爱)小孩，小乖乖，小宝宝，可爱的小孩：Yavrucuğum gel bana. 宝宝到我这儿来。

yavru köpek, -ği *is.* 小狗儿，小狗崽子

yavru kurt, -du *is.* ❶狼崽子，小狼 ❷【转】善于辨认各种踪迹的小孩；善于根据踪迹寻找(探查)的小孩

yavrulamak (*nsz*) (动物)产(崽)，生(崽)；下仔，产仔

yavrulatmak (*-i*) yavrulamak 的使动态

yavru ördek, -ği *is.* 雏鸭，小鸭，鸭崽

yavsı *is.* 〈动〉【俗】一种壁虱，一种螨，一种蜱

yavşak, -ğı Ⅰ *is.* ❶虮，虱卵 ❷小孩，小姑娘 ❸【俚】男同性恋者，好男色者，有鸡奸癖者(指男孩) Ⅱ *s.* 多嘴多舌的，长舌的，嘴快的，瞎说，乱讲的，饶舌的，嚼舌的；爱聊天的，爱说话的，爱扯闲的；纠缠不休的，老是腻烦人的 ◆**Yavşak büyüdü bit oldu, enik büyüdü it oldu.** 龙生龙，凤生凤，耗子生来打地洞。

yavşan Ⅰ *s.* 带刺的，有刺的，多刺的 Ⅱ *is.* 〈植〉蒿(*Artemisia*) ～ ağacı 洋艾(*A. absinthium*)

yavşan otu, -nu *is.* 〈植〉婆婆纳(*Veronicia*)

yavuk, -ğu *is.* 订婚，定亲；订婚仪式，订婚礼(给订婚男子戴戒指)

yavuklamak (*-i, -e*) 使订婚，使定亲，给…举行订婚礼，许配

yavuklanmak (*-e*) 订婚，定亲，与…订婚

yavuklu Ⅰ *s.* 订了婚的，定了亲的，已订了婚的 Ⅱ *is.* 未婚妻，未婚夫

yavukluk, -ğu *is.* 订婚，定亲；订婚仪式

yavuz *s.* 【俗】❶坏的，恶劣的，不好的，脾气暴躁的：Yavaş atın tekmesi yavuz olur. 【成】蔫驴踢死人；表面正经心里坏。❷勇敢的，大胆的，坚毅的，刚强的；凶猛的，勇猛的；严厉的，严格的 ❸好的，美好的，高尚的 ◇～ **göz** 【口】毒眼(迷信说法，被毒眼看过的人会遭灾、生病) ◆**Yavuz hırsız ev sahibini bastırır.** 恶贼反把事主打；倒打一耙；#嫁祸于人，委过于人。

yavuzca *s.* ❶较坏的，不太好的，较恶劣的，脾气暴躁的 ❷较勇敢的，

较严厉的，比较刚强的 ❸较好的，比较高尚的

yavuzlaşmak, yavuzlanmak (*nsz*) ❶变坏，变恶劣，学坏，变得脾气暴躁 ❷变得勇敢，变得大胆，变得坚毅，变得刚强；变得凶猛，变得勇猛 ❸变好，变美，学好

yavuzluk, -ğu *is.* ❶刚强，刚毅；毫不留情，脾气暴躁 ❷勇敢，豪气，勇敢精神，勇敢行为

yay *is.* ❶弓，弩：～ bağrı 弓的内侧 ～ kirişi 弓弦 ～ sırtı 弓背 Yayı çok çekme kırarsın！不要把弓张得太满，不然会折断的！❷弹簧，发条：～ çeliği 弹簧钢 ～ gerginliği(或 gerilmesi) 张簧 ～ pulu 弹簧垫圈 ～ salmastrası 〈技〉弹簧垫圈的衬垫 araba ～ 汽车板簧 helezonî ～ 螺旋弹簧 iğne ～ı 撞针(击针)(弹)簧 kama tampon ～ı 减震弹簧 kapı ～ı 门弓子 musademe ～ı 撞针簧 namlu tesbit ～ı 止动弹簧，锁紧弹簧 yaprak ～ 片簧，板簧 Somyanın yayı kopmuş. 弹簧床的弹簧似乎断了。Yay gibi fırladı. 他象弹簧似地跳了起来。❸弓：keman ～ı 小提琴弓子 ❹弧线，弧：～ kaşlı 眉如新月，弯弯的眉毛 elektrik ～ı 〈物〉电弧 ～ testeresi 弓锯，框锯 ◇～ **boşaltmak** ①把弓弦放松 ②放箭 ～ı **kirişlemek** 张弓 ～ı **kurmak** ①张弓 ②上发条，上弦

Yay *öz. is.* 〈天〉人马座(黄道十二宫之一，位于天蝎座和摩羯星座之间)

yaya Ⅰ *is.* 步行者，徒步者，行人：～ askerleri 步兵 ～ geçidi 人行横道 ～ kaldırımı 人行道 ～ köprüsü 行人(走的)桥 ～ muharebe zinciri 〈军〉(链锁形配置的)联络兵 ～ yolu 人行道 Yayalar kaldırımdan yürümeli. 行人要走人行道。Ⅱ *s.* 步行的，徒步的：～ emir neferi (或 habercisi) 〈军〉徒步传令兵 ～ süvari 快速骑兵(部队) Ⅲ *zf.* 徒步，步行：～ gitmek 步行，徒步走，步行去 Galiba sen köprüyü bizim gibi yaya geçmiyorsun. 也许你和我们一样没有步行过桥。(*-i*) ～ **bırakmak** 战胜，获胜 ～ **kalmak** ①处于欲做不成的处境中，处于极端困难处境中 ②成了孤立无援的 ◆**Yaya kaldın, tatar ağası.** ①(对做事失利的人而言)你真是倒了霉！你真是吃了亏！你搁浅了！②你看错了！你误解了！你走错了道！

yayalık, -ğı *is.* 徒步，步行

yayan Ⅰ *zf.* 徒步地，步行地：Ben oraya kadar yayan gidemem. 我徒步走不到那儿。Ⅱ *s.* ❶徒步的，步行的：～ ihtiyar 步行的老人 ❷【转】缺乏知识的，不内行的，不懂的，外行的，无知的：Fizik konusunda pek yayan kalmış. 他在物理方面很不内行。

yayan yapıldak *zf.* 徒步地，步行地：Hemşehrim, bu geç saat nereye yayan yapıldak? 老乡，这么晚徒步去哪儿？

yayçizer [ya'yçizer] *is.* 圆规

yaydırmak (*-i, -e*) yaymak 的使动态

yaygara *is.* 喊叫，喊声，呼声；喧哗，喧嚷，吵闹声；号叫声，惨叫声，哀号：Bizim gazetecilerin bu yaygaraları bence de haklı. 我认为我们记者的喧哗是正确的。◇～**yı basmak** (或 **koparmak**) 引起喧嚷，引起喧哗

yaygaracı *is.* 爱吵吵嚷嚷的人，爱喊叫的人，好大吵大嚷的人，大嗓门的人：Annesi gibi çatık kaşlı ve yaygaracı değil. 他不象他妈妈那样喜怒无常爱吵架。

yaygaracılık, -ğı *is.* 乖僻，不合群，倔强；不听话，不顺从

yaygı *is.* 铺垫(物)，垫头，垫子；地毯，壁毯：Bahşeye bir yaygı serip oturuyoruz. 我们在花园里铺上地毯坐在上面。

yaygın *s.* ❶通行的，普及的；常见的，大家都知道的；通俗的，大众化的；风行的，流行的；流传的：～ bir haber 流传的消息 ～ bir inanç 普遍的俯仰 ～ bir moda 流行的时兴 ～ bir söz 常用语 ～ bir yanlış 常见的错误 ❷扩散开的；(墨水、颜色)洇开的；四面漫流的：～ bir leke 扩散开的污点 ◇～ ～ **oturmak** 箕踞而坐，手脚伸开懒洋洋地坐着

yaygınlaşmak (*nsz*) 扩散开，散布开；普及，遍及；风行，流传：Robotlar yaygınlaşırsa insanlar ne yapacak? 机器人要是广泛使用的话，人将做什么呢？

yaygınlaştırmak (*-i*) yaygınlaşmak 的使动态

yaygınlık, -ğı *is.* 传播，散布；普及，推广；普遍性，普及性，通行性

yayık[1]**, -ğı** *is.* 搅乳器，制造奶油用的搅乳器，手摇搅黄油器 ◇～ **dövmek** (或 **vurmak, yaymak**) 搅奶油

yayık[2]**, -ğı** *s.* 展开的，伸展开的；散开的，分散的：广泛的：～ ağızlı 一字字分开说的 ～ yana 翻领 ◇～ ～ 慢声地说着每个字：Yayık yayık anlatıyordu. 他一字一字地慢声讲述着。

yayılı *s.* 伸展开的，两只胳膊伸开(躺着)的；展开的，摊开的，铺开的

yayılıcı *s.* 扩张主义的

yayılım *is.* yayılmak 的动名词

yayılımcı Ⅰ *is.* 扩张主义者 Ⅱ *s.* 扩张主义的

yayılımcılık, -ğı *is.* 扩张主义

yayılış *is.* yayılmak 的动名词：ekonomik ～ 经济上的扩张

yayılma *is.* yayılmak 的动名词：～ hızı 传播速度 ～ sahası 展开地区 öncü tecrübelerin öğrenilmesi ve ～sı 学习和推广先进经验 topçunun ～sı 展开炮兵

yayılmacı Ⅰ *is.* 扩张主义者 Ⅱ *s.* 扩张主义的：～ ve mütecaviz politika 扩张主义的侵略政策

yayılmak (*nsz*, *-e*) yaymak 的被动态：yayılan enerji 辐射能 Haber yayıldı. 消息传开了。Hastalık yayıldı. 疾病传染开了。Koyunlar yayıldı. 羊都走散了。Leke yayıldı. 污点散开了。Odaya bir kilim yayıldı. 房间里铺上了基里姆地毯。

yayım *is.* ❶出版，发行 ❷无线电广播，电视转播，电视广播：Bugün televizyon yayımı erken başlayacak. 今天电视广播将提前开始。

yayımcı *is.* 出版者，出版商

yayımcılık, -ğı *is.* 出版事业，出版业；出版机关，出版界，出版社

yayımlamak (*-i*) ❶出版，发行；印行，印刷；颁布，发布：bir biildiri ～ 发布通告 ❷广播，转播：radyonun yayımladığı haberler 电台广播的消息

yayımlatmak (*-i*) yayımlamak 的使动态

yayın *is.* ❶出版；出版物：～ konferansı 新闻记者招待会 ～ tarihi 出版日期 ～ işleri 图书出版工作，图书出版事业 Türk Dil Kurumu yayınlarını her yerde bulabilirsiniz. 您在任何地方都可找到土耳其语协会的出版物。❷广播：radyo ～ları 无线电广播

yayın balığı *is.* 〈动〉(一种淡水的)鲶鱼(*Silurus glanis*)

yayın balığıgiller *ç.is.* 〈动〉鲇亚目(*Siluroidei*)

yayındırıcı *is.* 〈物〉漫射体，扩散体

yayındırma *is.* 〈物〉反光，反射光

yayın evi *is.* 出版机关，出版社；图书出版社：Bu dükkânda bütün yayınevlerinin kitapları var. 这家店里有所有出版社出的各类图书。

yayınık *s.* 〈物〉漫射的，散射的，扩散的(光)

yayınım *is.* 〈理〉扩散，弥漫；漫射

yayınlamak (*-i*) ❶出版，发行；印行，印刷；颁布，发布：Her önüne gelen kitap yayınlarsa iyi eserler ortaya konamaz. 如果是个人就能出书，那么也不会有什么好作品。❷广播，转播

yayınma *is.* 〈理、化、地质〉扩散，发散，弥漫；漫射，散射；传播

yayıntı *is.* 传说，传闻；(人们的)议论

yayış *is.* 发行；出版

yayla [ya'yla) *is.* ❶〈地〉高原，高地：Golan ～sı 戈兰高地 ～ merkez ～sı 中部高原 Geceleri yayalalar ayaz olur, adamı üşütür. 夜间高原气候寒冷，能冻坏人。❷夏季山地牧场：Bu yaz yayalaya çıkmadık. 今年夏天我们没到夏季牧场去。

yaylacı *is.* (夏季)进山放牧的人，到夏季牧场放牧的人

yaylacılık, -ğı *is.* (夏季)进山放牧

yayla çiçeği *is.* 〈植〉(多年生草本植物)死不了花(*Helichrysum*)

yaylak, -ğı *is.* 〈地〉❶草地 ❷牧场，放牧地

yaylakıye [yayla:kıye] *is.* (放牧人向牧场主缴纳的)牧场租金，放牧费用

yaylamak (*nsz*) ❶在山上度夏，在山上避暑 Bu yıl nerede yayladılar? 今年他们在什么地方过了夏天？❷在山上放牧

yaylandırmak (*-i*) yaylanmak 的使动态

yaylanmak (*nsz*) ❶(弹簧)振动，颤动，晃动，摆动；有弹性，有弹力 ❷【俚】逃掉，溜掉，悄悄跑掉

yayla yavşanı *is.* 【俗】蒿

yaylı Ⅰ *is.* 有弹簧座的四轮马车：Yaylı, köyümüzün taşıma aracıdır. 马车是我们村的运输工具。Ⅱ *s.* ❶配有弓箭的，戴弓箭的 ❷弹簧的，有弹簧的：～ koltuk 弹簧椅 ～ terazi 弹簧秤 Yaylı koltukta oturamıyorum. 我不习惯坐弹簧椅。❸弓弦的：～ çalgılar(或 sazlar) 弓弦乐器

yaylım *is.* ❶牧场，放牧地 ❷【俚】计算，数，点数 ◇～ **ateş** 〈军〉齐射，齐放 ～ **etmek** 【俚】数(钱)

yayma *is.* ❶ yaymak 的动名词：Çoban davarı yaymaya götürdü. 牧羊人赶着羊群去放牧。❷(小商品)售货亭，(小商品)售货棚，售货摊：hırdavat ～sı 小商品货摊

yaymacı *is.* 摊贩，街头小贩，沿街叫卖的商贩

yaymacılık, -ğı *is.* 做摊贩生意

yaymak (*-i, -e*) ❶铺上，把(全部表面)全铺上；打开，展开，铺开，摊开：halı ～ 铺地毯 Bahçeye oturmak için bir örtü yayadık. 我们在花园里铺了块单子坐。❷散布开，传播开：haber ～ 散布消息 Birisi yanlış bir haber yaydı. 有人散布了错误的消息。❸传播，扩散：Hastalık ～ 传播疾病 sıtmayı yayan sivri sinekler 传播疟疾的蚊子 ❹播，撒，拍起：toprağı ～ 撒土 tozu ～ 拍起尘土 ❺扩大，扩散开：Gömleği yıkarken lekesini yaymışsın. 你洗衬衫时，把衬衫上的污点好象洗大了。❻〈军〉展开(部队) ❼颁布，发布，出版 ❽放牧：sürüyü ～ 放牧畜群 Çoban

sürüyü köyün dışında yayıyor. 牧人在村外放牧畜群。

yayvan *s.* ❶伸展开的，张开的：～ ～ 张开的(翅膀、手臂) ❷扁平的：～ bir kâse 扁平的碗(钵、盆) ～ burunlu 阔鼻的 ❸分散的，不集中的；杂乱的，紊乱的：◇～ ～ **gülmek** 哈哈大笑 ～ ～ **konuşmak** 拉长调说话

yayvanlaşmak (*nsz*) 伸展开，张开；扩展，放宽

yayvanlık, -ğı *is.* ❶扩大，扩展，扩充；加宽，放宽 ❷零乱，杂乱，杂乱无章

yaz *is.* 夏天，夏季：～ dönencesi 北回归线，夏至线 ～ günü 夏日 ～ kış 常年，一年四季，一年到头 ～ saati 夏时制 ilk ～ 初夏 Bu yıl yaz çok sıcak geçti. 今年夏天很热。Yaz günü bu sıcak yerde kalınır mı? 夏日炎炎，这么热的地方，能住人吗？◇～**a çıkmak** 到夏天，拖延到夏天 ～**ı getirmek** 穿夏装 ◆**Yaza çıkardık danayı beğenmez oldu anayı.** 娶了媳妇忘了娘。

yazanak, -ğı *is.* 研究报告，研究论文，调查研究报告

yazar *is.* 作家；作者，(决议、草案等的)起草人：dram (或 oyun) ～ı (戏)剧作家 Yaşar Kemal ünlü bir roman yazarıdır. 雅沙尔·凯马尔是位知名的小说作家。

yazarlık, -ğı *is.* 作家职业；作家的劳动

yazdırmak (*-i*) yazmak 的使动态：Kompozitöre de koreografi yazdırması beklenebilirdi, ama yazdırmadı. 有人可能也曾指望他让作曲家编写舞曲，但他却没让。Cahil adam mektubunu başkasına yazdırdı. 那个不识字的人请别人代他写了信。

yazgı[1] *is.* 命运，前途；命定；厄运，劫运

yazgı[2] *is.* 铺垫(物)，垫头，垫子；地毯，壁毯

yazgıcı Ⅰ *is.* 宿命论者，相信命运的人 Ⅱ *s.* 宿命论的，相信命运的

yazgıcılık, -ğı *is.* 〈哲〉宿命论

yazı[1] *is.* ❶写，书写，写字：～ aletleri 文具 ～ kâğıdı 书写纸 ～ makinesi 打字机 ～ malzemesi 文具 ～ masası 写字台，书桌，办公桌 ～ tahtası (教室里的)黑板 ～ takımı 文具 ～ vazifesi 书面作业 ❷字，文字：Arap ～sı 阿拉伯文字 çivi ～sı (古代巴比伦等的)楔形文字

yazı[2] *is.* 【俗】平原；谷，谷地：yalama ～ 〈地〉准平原

yazı bilgisi *is.* 笔相术，笔相法(凭笔迹测人的性格)

yazıbilim *is.* ❶笔相术，笔相法(凭笔迹测人的性格) ❷(中国旧时的)测字

yazıcı *is.* ❶【旧】司书，录事，缮写员 ❷文书，秘书，书记员 ❸〈计〉打印机，刻录机：cd ～ 光盘刻录机

yazıcılık, -ğı *is.* ❶(军队中的)文书职务 ❷【俗】给新娘化妆(脸部的工作)

yazıhane [yazıha:ne] *is.* ❶办公室，工作室，写字间，事务所，办事处，帐房：Avukat Nihat Arda, saat sekiz olmadan yazıhanesine geldi. 尼哈特·阿尔达律师不到 8 点就进了他的办公室。❷书桌，写字台，办公桌：Ufak bir odaydı burası, köhne iki maroken koltuk, birkaç tahta iskemle iki ucuz yazıhane ile döşenmişti. 这里曾是个不大的房间，里面摆放着两张破旧的羊皮圈椅，几张木头方凳和两张不值钱的写字台。

yazık, -ğı Ⅰ *is.* 罪过，罪恶，罪孽，过失，不良行为 Ⅱ *ünl.* ❶怜惜，怜悯，同情，惋惜：Yazık zavallıcığa. 穷人真可怜！❷吝惜，可惜，舍

不得：Gençliğine yazık. 不要浪费你的青春年华！Zamanıma yazık. 我吝惜自己的时间。❸可惜！遗憾！抱歉：Çok yazık, hiçbir şey yapamam. 很抱歉，我什么也不能做。Ne yazık! 真遗憾！Yazık, ben böyle olmasını istemezdim. 很遗憾，我真不想弄成这个样子。❹真可耻！不害臊！◇(*-e*) **～ etmek** 觉得可惜，惋惜，遗憾：Kumaşa yazık etti. 他吝惜布匹。Çocuğa yazık etti. 他可怜这孩子。(*-e*) **～ olmak** 觉得可惜，惋惜，遗憾：Yazık oldu. 很遗憾，弄成了这个样子。Eğer nişanını bozduysa yazıklar olsun! 如果是他悔婚的话，那就太丢人了。**～ sana** ①你真可怜！②你真可耻：Yazık sana, böyle mi yapacaktın. 真可耻，你怎么能这样干！

yazıklanmak (*-e*) 【口】觉得可惜，惋惜，遗憾，抱歉；懊悔

yazılamak (*-i*) 胡乱地写，乱画；涂鸦：Çocuklar duvarları yazılamışlar. 孩子们把墙乱写脏了。

yazılı *s.* ❶写过字的，写了字的，书写的，有文字的：～ kâğıt 写过字的纸，写满字的纸 Bu kâğıt yazılı, boş bir kâğıt ver. 这是一张写过字的纸，请给我一张白纸。Etikette 250 dolar yazılı. 标签上注着 250 美元。❷书面的，笔头的；笔述的：～ belgeler 书面文献；文字证明 ～ buyruk (或 emir) 书面命令 ～ hukuk〈法〉成文法 ～ imtihan 笔试 ～ sınav 笔试 ～ yoklama (学校中的)书面小测验，摸底考试 el ～ 手写的，手书的 el ～ müracaat 手写的请求 Pazartesi günü matematikten yazılı olacağız. 星期一我们要进行数学笔试。❸有题词的，有铭文的：～ taş 有铭文的石头 ❹命中注定的，命里注定的 ◇**～ olarak** 以书面形式，书面化

yazılı hani *is.* 〈动〉生长在地中海的一种鱼(*Serranus Seriba*)

yazılım *is.* ❶ yazılmak 的动名词 ❷〈计〉软件：sistem ～ı 系统软件 uygulama ～ı 应用软件

yazılış *is.* 写，书写；写法

yazılmak (*nsz*) yazmak 的被动态：gönüllü ～ 自愿报名 okula ～ 被学校录取 Mektup yazıldı. 信写好了。O partiye yazıldı. 他被批准入党了。

yazım *is.* 〈语〉正字法，拼写法：～ yanlışı 拼写错误 ～ kılavuzu 正字法词典

yazın[1] [ya'zın] *zf.* 夏季，在夏天 ◆**Yazın başı pişenin kışın aşı pişer.** ①春夏耕作不休，秋冬吃穿不愁。②少壮不努力，老大徒伤悲。**Yazın gölge hoş, kışın çuval boş.** 夏天干活不卖力，冬天就要饿肚皮。**Yazın taşa kışın yaşa oturma.** 夏不坐石头，冬不坐潮地。

yazın[2] *is.* 文学：～ alanı 文学园地 ～ dili 文学语言，标准语 çağdaş Türk ～ı 当代土耳其文学

yazın bilimi *is.* 文艺学，文学研究

yazın bilimci *is.* 文艺学家，文学研究家

yazıncı *is.* 文学家，作家

yazınsal *s.* 文学的：～ yapıt 文学作品

yazış *is.* 写(字等)，书写；笔迹，书写法，书法：～ itiyadı 写的习惯

yazışmak (*nsz. -le*) 通信，书信往来

yazıt *is.* (纪念)碑文，碑铭；志铭：mezar ～ı 墓志铭 Orhon ～ları 奥尔汗碑文(现存最古的突厥文字)

yazıt bilim *is.* 铭文字，金石学(研究古代铭文、碑文的一门历史学辅助学科)

yazılamak (*nsz*) ❶度夏，过夏 ❷【俗】春天来临，(天气)暖和起来，变得暖和

yazlı kışlı *zf.* 全年，一年四季：Onlar yazlı kışlı orada otururlar. 他们一年四季都住在那里。

yazlık, -ğı Ⅰ *s.* 夏天的，夏季的：～ elbise 夏季服装 ～ gömlek 运动衫,短袖运动衫 ～ hava ～ 夏天天气 ～ motor yağı 夏季用摩托油 ～ sinema 露天电影院 Ⅱ *is.* ❶别墅：～ yerleri 避暑地 Orhan ailesiyle birlikte yazlığa gitti. 奥尔汗和全家一起去了别墅。❷夏季服装 ❸夏季住所费 ◇**～ına** 在整个夏季 **～a çıkmak** 到避暑的地方去，到别墅去 **～a gelmek** 来到别墅，来到避暑地

yazlıkçı *is.* 住别墅的人，居住别墅者；避暑的人

yazma Ⅰ *is.* ❶ yazmak 动名词：～ yitimi 〈医〉书写不能 ❷手稿，手写本：～ hâlinde 手稿 ❸〈纺〉印花布 ❹印花头巾：işlemeli ～ 绣花布 Sırtında siyah bir yeldirme, başında yazma bir baş örtüsü, çenesinin yanında ilmikli. 她身穿一件黑色单袍，头戴一块印花头巾，在脖下打了一个结。❺【俗】疙腮，流行性腮腺炎 Ⅱ *s.* ❶写完的；画上花饰的，画上(许多)画的 ❷手写的，手抄的：～ kitap 手抄本(书) O yazma eseri sahaflarda elime geçirtim. 那本手抄本的东西是我从旧书市场搞到的。❸印花的；绣上花的：～ mendil 绣花手帕 ～ yemeni 绣花头巾

yazmacı *is.* 印花工，绣花工

yazmacılık, -ğı *is.* 印花工作，绣花工作

yazmak[1], -ar (*-i, -e*) ❶写，书写；写入，记入；记下来，记录下来；抄录下来：adını ～ 写你的名字 anılarını ～ 写回忆录 dolmakalemle ～ 用钢笔写 işlek ve güzel yazı ～ 字写得既流畅又漂亮 kararlama ～ 起草 makale ～ 写文章 Türkçe ～ 用土耳其文写 Arkadaşıma mektup yazacağım. 我要给我的朋友写信。❷写，写作，创作，撰稿：gazete ve dergilerde ～ 在报刊上发表文章 kitap ～ 写书，著书 roman ～ 写长篇小说 Bir öykü yazmak istiyor. 他想写篇短篇小说。❸开(药方)，指定(某项治疗方法)：Size bir reçete yazacağım. 我给您开个药方。❹登记，注册；录取，录用，吸收，接收参加：asker ～ 报名当兵，登记入伍 deftere ismini ～ 把某人的名字列入名单，登记上某人的名字 Çocuğu okula yazdılar. 孩子被学校录取了。O delikanlıyı polis yazmışlar. 那个青年人被录用为警察。❺给新娘化妆(脸部)：yüz ～ 脸部化妆，(给新娘)化妆 ❻(笔)好使，好用：Kalem yazmıyor. 笔不好使。❼【俗】铺开，展开，放开，摊开；扩散开，传开 ◇**yazıp çizmek** 期望，指望，抱…的希望；改变主意，放弃念头

yazmak[2] 作助动词用，构成几近动词，如：kırayazmak 差一点打破 düşeyazmak 差一点摔倒 öleyazmak 差一点死了 boğulayazmak 差一点淹死 İhtiyar kadın düşeyazdı. 老太太差一点跌倒了。

yazman *is.* 秘书，文书；书记：genel ～ 总书记；秘书长

yazmanlık, -ğı *is.* ❶秘书的职责 ❷秘书处，书记处

YB 【缩】中校(Yarbay)

Yb 〈化〉镱

YDM 【缩】高级官员(Yüksek Düzeyli Memurlar)

YDP 【缩】新生党(Yeniden Doğuş Partisi)

yedek, -ği Ⅰ *is.* ❶储备，储存；储备品，储存物；备用品 ❷预备人员，

替补人员 ❸备好的坐骑 ❹辔头 Ⅱ *s.* 备用的；后备的，预备的，替补的；储备的，储存的：～ anahtar 备用钥匙 ～ at (或 beygir) 驭者右手一边的备用马 ～ demir 备用锚 ～ kıta 后备部队 ～ lâstik (或 tekerlek) 备用轮胎 ～ oyuncu 〈体〉候补队员，替补运动队员 ～ parça 配件 ～ subay 预备役军官 ～ şapa demiri 备用锚 Yedek anahtarımız nerede? 我们的备用钥匙在什么地方？◇**～ parçalar** ①备用配件，备用零件 ②【俚】(女人的)乳房 **～ yolu** (河岸上的)纤道 (*-i*) **～e almak** (或 **çekmek**) 按住辔头，按辔牵马 (*-i*) **～e vermek** 用纤绳拉 **～te çekmek** 按住辔头，按辔牵马

yedekçi *is.* ❶马倌，伺马员，(马匹的)饲养员，马夫 ❷纤夫

yedeklemek (*-i*) 储备，储存，储藏，储蓄

yedekleşmek (*nsz*) 互备，互存

yedekli *s.* ❶备用的，后备的；储备的，储存的；备有的，存有 ❷预备役；替补的

yedeklik, -ği *is.* 储备状态

yedemek (*-i*) (用索)牵引，拖牵

yedi *say.* 7，7 个：～imiz 我们 7 个人 ～de bir 七分之一 ～ buçuk 7 个半 ～ defa (或 kere) 7 次 ～ saat 7 个小时 saat ～ 7 点 saat ～ buçuk 7 点半 yüzde ～ 百分之七(7%) Yediye on var (或 kalıyor). 差 10 分 7 点；6 点 50(分)。Yedi kere iki on dört eder. 7 乘 2 等于 14。Yediden üç çıktı dört kaldı. 7 减去 3 等于 4。Yedi üç daha on eder. 7 加 3 等于 10。Yedi yaşındadır. 他 7 岁了。On dörtte yedi iki var. 14 除以 7 等于 2。◇**～ belâ** 非常难相处的人 **～ mahalle** (城市或乡镇的)所有居民 ◆**Yedi cetine lânet.** 咒你祖宗八辈！

yediemin [ye'diemi:n] *is.* 〈法〉监护人：Çocupun eşyası yediemine verildi. 孩子的东西已经交给了他的监护人。

yedigen Ⅰ *s.* 七个角的 Ⅱ *is.* 〈数〉多角形，多边形

Yedigir *öz. is.* 〈天〉大熊(星)座

yedi kardeş *is.* 【俗】构成大熊星座的 7 颗星

Yediler *ç.öz.is.* 七圣团

yedili Ⅰ *s.* 由 7 个部分组成的，含有 7 个部分的：～ iskambil kâğıt〈牌〉7 点的牌 Ⅱ *is.* 7 点的牌

yedilik Ⅰ *s.* 七个…的 Ⅱ is. 【旧】新娘结婚第 7 天穿的衣服。

yedilmek (*nsz*) 【俗】被带走，被领走，被送去收藏

yedinci *s.* 第 7 的

yedirilmek (*nsz*) yedirmek 的被动态

yedirmek (*-i, -e*) yemek 的使动态：çocuğu ～ 喂孩子，给孩子喂饭 rüşvet ～ 贿赂，收买，行贿 yağı hamura ～ 把油掺合到面里 Tavuklara buğday yediriyor. 他给鸡喂麦子。Amcam atının güçlü olması için bol yulaf yediriyor. 我叔叔用很多燕麦把马喂得膘肥体壮。Bütün servetini bu kıza yedirdi. 他把自己的所有财富都花到了这个姑娘身上。◇**yedirip içirmek** 供给饮食，养活，赡养，供养

yedişer *sayı.* 按 7 个，各 7 个

yediveren *s.* 〈植〉多次开花(结实)的

yediz *s.* 7 胞胎的：～ kardeşler 7 胞胎

yedmek, -er (*-i*) ❶牵着走：Köylü deveyi yeder. 农民牵着骆驼走 ❷指路，

带路

yefallemek (*nsz*) 【俚】性交，交媾

yegâh [yegâ:h] *is.* 〈乐〉古老的弹唱音乐木卡姆的名称

yegân yegâh *zf.* 一个一个地，逐一地

yegâne [ye'gâ:ne] *s.* 惟一的，只有一个的：～ arzusu 他的惟一心愿 O benim yegâne evladımdır. 他是我惟一的孩子。

yeğ *s.* 更好的，比较好的，好些的：Bin nasihatten bir musibet yeğdir. 一次教训胜过一千次说教。Korkulu rüya (或 düş) görmektense uyanık yatmak yeğdir. 【成】与其担风险还不如不冒险。

yeğen *is.* ❶侄儿(女)：Komşumuz bize yeğenleriyle birlikte geldi. 我们邻居和他的侄子们一起到我们家来了。❷外甥(女)；内侄(女)，表侄(女)

yeğin *s.* ❶强壮有力的，力气大的，健壮的；强烈的，猛烈的，剧烈的；坚强的，刚强的，坚毅的 ❷【转】优越的，占优势的：Karın kardeşten yeğindir. 自己孩子胜于亲兄弟，自己的利益重于别人的利益。

yeğinleşmek (*nsz*) ❶猛烈起来，狂暴起来，肆虐起来，更加剧烈，(风、雨)更大了 ❷超过，胜过，优越于，占优势，较占优势

yeğinlik, -ğı *is.* ❶〈物〉力，势，强度：bir akımın ～i 水流强度，流量 bir ışık kaynağının ～i 光源强度 magnetik alanın ～ı 磁场强度 rüzgârın ～i 风力

yeğlemek (*-i, -e*) 认为比较好，更喜欢，偏向，宁愿，认定，选中

yeğlenmek (*nsz*) yeğlemek 的被动态

yeğlik, -ği *is.* 优越(性)，优势；优越地位

yeğni *s.* 【俗】❶轻的 ❷轻浮的，轻薄的，轻佻的

yeğnilik, -ği *is.* ❶容易；轻盈，轻快；轻松，松快 ❷轻率，轻浮，轻佻

yeğnilmek (*nsz*) 【俗】(重量)减轻；(负担等)减轻；得到改善；变得宽松；得到缓和

yeğniltmek (*-i*) 【俗】yeğnilmek 的使动态

yeğnisemek (*-i*) 【俗】蔑视，轻视，鄙视，瞧不起，轻慢

yeğrek *s.* 【俗】(比起来)更令人喜欢的，最受人欢迎的，最好的

yeis, -e'si *is.* 绝望，悲观失望；无望，没有指望 ◇**～ bürümek** 绝望，失掉一切希望，感到无望 **～ getirmek** 使陷入绝望 **～e kapılmak** 感到无望，感到毫无希望

yek *s.* 单独的，独自的，孤独的；惟一的 ◇**～ at ～** (或 **tek**) **mızrak** 单枪匹马，孑然一身，孤苦伶仃：O, çok cesur birisidir; yek at yek mızrak eşkıya avına çıkar. 他是一个非常勇敢的人，单枪匹马去抓强盗。**～ başına** 单独地，独自 **～ nazarda** 初看起来，乍一看；一下子，立即 **～ vücut olmak** 全体一致，完全一致

yekdiğeri [ye'kdiğeri] *is.* 彼此，互相；彼此之间

yeke *is.* 〈海〉舵柄：～ dairesi 舵操纵，操舵，掌舵 dümen ～si 舵柄(把)

yekiniş *is.* 【俗】很快地站起，很快地坐起，一跃而起

yekinmek (*nsz*) 一跃而起，站起来

yeknesak *is.* 单调的，千篇一律的；乏味的

yeknesaklık, -ğı *is.* 单调，千篇一律

yekpare [yekpa:re] *is.* 用一整块制成的，整块的，一整块的：～ çelik

konstrüksyon 全金属结构 Bütün kâinat yekpare bir kahkaha oldu. 所有的人全都乐了。

yeksan [yeksa:n] *is.* 一样的，同样的；相同的，相等的

yekta [yekta:] *s.* 惟一的，只有一个的；仅有的

yekten [ye'kten] *zf.* ❶突然，忽然；立刻，立即，马上，一下子 ❷无缘无故

yekûn [yekû:n] *is.* 总数，总额，总量，总和，总计 ◇(*-e*) **～ çekmek**【俚】停止，结束；作出结论；作总结：Lafa yekûn çek! 别再说了！不要再说了！ **～ toplamak** (或 **yapmak, etmek**) 算出总数，统计，计算，结算

yekzeban *s.* 全体一致的，一致同意的，完全一致

yel *is.* ❶风：～ tüfeği 气枪 akça ～ 东南风 kara ～ 北风 Dışarda hafif bir yel esiyor. 外面刮着微风。❷〈医〉风湿性疼痛；风湿，风湿病 ❸【俗】胃肠里的气体，滞气，屁 ◇**～ yeperek** (或 **yepelek**) **yelken kürek** 上气不接下气地，气喘吁吁地，激动地，急急忙忙地，慌慌张张地：Bu ne hâl, yel yeperek yelken kürek böyle nereye gidiyorsun? 出什么事啦？你这么慌慌张张的要上哪儿去呀！Haberi alınca yel yepelek, yelken kürek yola çıktık. 我们一得到消息，就赶忙上路了。(*-i*) **～e vermek** ①浪费，滥用；耗费：Bu eser uğruna yaşamını yele verdi. 为了这部作品，他耗尽了毕生的心血。②消灭 **～in kayaya tesiri gibi** 一点不起作用 ◆**Yel gibi gelen sel gibi gider.** 来得容易，花得快。**Yel üfürdü sel** (或 **su**) **götürdü.** 不知何故，消失殆尽：Bin bir güçlükle yapılan fabrika çalışmıyor; yel üfürdü sel götürdü, kapandı. 历经千辛万苦建起来的厂子停产了，不知何故，灰飞烟灭，倒闭了。

yelda *is.* 一年中最长的冬夜，冬至之夜(12 月 23 日)

yeldeğirmeni, -ni Ⅰ *is.* 风磨，风车 Ⅱ *s.* 【俚】免费的，不花钱的；白给的，白得的

yeldirme *is.* ❶一种薄的女斗篷(披肩) ❷一种渔网

yeldirmek (*-e*) 【俗】 yelmek 的使动态

yeldirmeli *s.* 穿斗篷的，穿披肩的：～ kadın 穿斗篷的女人

yeldirmesiz *s.* 不穿斗篷的，不戴披肩的

yele *is.* ❶鬃，鬣：Binici atını yelesinden tutarak dortnala koşturuyor. 骑手抓住马鬃策马疾驰。❷(鱼的)背鳍

yeleç *s.* 【俗】又高又开阔的地方；广阔的，辽阔的，空旷的；通风好的(地方)

yelek, -ği *is.* ❶背心，坎肩，马甲：cankurtaran ～ 救生衣 Sağ elini yelek cebine attı.他把右手放到背心口袋里。❷【俗】鸟翅膀和尾巴上的长羽毛 ❸加在箭上的翎毛

yeleken *s.* 【俗】又高又开阔的地方；广阔的，辽阔的，空旷的；通风好的(地方)

yeleklemek (*-i*) (把箭)安上箭翎，加上翎毛，饰以羽毛

yeleklenmek (*nsz*) 【俗】飞起，(振翅)飞起

yelelenmek (*-i*) 轻轻地飘摆(指头发)

yeleli *s.* 有鬃毛的，长鬣的

yeleli kurt *is.* 【俗】鬣狗(*Hyaena*)

yeleme *s.* 轻佻的，轻浮的，轻率的，不严肃的；不认真的，不郑重的

yelengeç *s.* 自行脱皮的(树)

yelim *is.* ❶跑，奔跑，奔走 ❷匆忙，慌忙，仓促，仓猝：～ yeperek 全速的

yelken *is.* ❶帆：korsan ～i (或 latin) 三角帆 Rüzgarın şişirdiği geminin ylkenlerini seyretmekten çok hoşlanıyorum. 我很喜欢看风吹得鼓鼓的船帆。❷帆船：～ yarışları 帆船赛 ◇～ **açmak** ①升帆，扬帆，张帆 ②出海 ～ **aşağı almak** 收帆，降帆 ～ **bağlamak** 准备开航 ～ **indirmek** 降帆，收帆，落帆 ～ **kürek** ①全速地，快速地，开足马力 ②飞快地，迅速地，匆忙地(做某事、奔跑) ～**i çevirmek** 转换话题 ～**i manya etmek** 快速落帆 ～**leri suya indirmek** 降服，归顺，屈服，屈从，服从，顺从：Saf adamlar, küçük bir göz dağıyla yelkenleri suya indiriyorlar. 天真幼稚的人你稍微一吓唬他，他就屈服了。◆**Yelken aşağı!** 收帆！降帆！

yelkenbezi, -ni *is.* 帆布

yelkenci Ⅰ *s.* 制做或出售帆的 Ⅱ *is.* 负责升降帆的船员

yelkencilik, -ği *is.* 帆船运动

yelkengemisi *is.* 帆船

yelkenlemek (*nsz*) ❶帆船行驶 ❷【俚】逃走

yelkenli Ⅰ *is.* 帆船: Uzaktan bir yelkenli geliyor. 有只帆船从远方驶来。Ⅱ *s.* 帆的，有帆的，用帆的，帆船的：～ tenke 帆船

yelkesen *is.* 〈体〉风挡(自行车比赛时装在车子前的)

yelkovan *is.* ❶(钟表的)分针：saat ～ı (钟表的)分针 Yelkovan 6'yı, akrep 9'u gösterirken saat 9.30'dur. 当分针指 6，时针指 9 时是 9 点半钟。❷风向标，风信旗

yelkovangiller *ç.is.* 〈动〉角嘴海雀科

yelkovankuşu *is.* 〈动〉信天翁

yellemek (*-i*) 鼓风，扇风，吹风

yellenmek (*nsz*) ❶扇风❷【俗】放屁

yelli *s.* ❶有风的，多风的：～ bir tepe 多风的小丘 ❷感到风湿性疼痛的 ❸【转】非常好动的，坐不住的，顽皮的

yellim yalalim [yela:lim] *zf.* 【俗】匆忙地，慌忙地，仓猝地，匆促地；不安地，焦急地

yelloz *is.* 【粗、俗】放荡的女人，淫妇，妓女

yelenek (*-e*) 跑，奔跑，慌慌张张地跑，急急忙忙地跑；忙着(做某事)，忙着(去某处) ◇**yelip yepermek** 跑来跑去；忙忙碌碌，瞎忙，奔忙

yelölçer *is.* 〈气象〉风速表

yelpaze [yelpa:ze] Ⅰ *is.* 扇子，折扇，蒲扇：～ şeklinde 扇形的 ～ yapmak 做扇子 Sıcakta yelpaze ile serinliyor. 天热时他用扇子扇凉。Ⅱ *s.* 扇形的：～ merdiven 小的螺旋梯 ～ kuyruk 扇形尾巴

yelpazelemek (*-i*) ❶扇(扇子)，扇风，给…扇风，用扇子扇：Sıcakta uyuyamayan kardeşimi yapazeledim. 我给热得睡不着觉的小弟弟扇扇子。❷吹旺，鼓风使燃烧旺盛：Dükkanının önünde mangalı yelpazeliyor. 他在给小店门前的火盆鼓风。

yelpazelenmek (*nsz*) (给自己)扇风，用扇子给自己扇风

yelpazevari *s.* 扇形的

yelpik, -ği *is.* 〈医〉气喘病发作，哮喘病发作 ◇～ **olmak** 患哮喘病

yelsel *s.* 〈地〉风成的，风力的

yeltek, -ği *s.* ❶变化无常的，反复无常的；不固定的

yelteniş *is.* 力求，力图，努力；企图，试图

yeltenmek (*-e*) 做自己力所不及的事，努力做到，竭力做到，尽力做：Memleketi ifsada yeltenenleri, kanun pençeler. 企图扰乱国家者法律将予以制裁。

yelve *is.* 〈动〉(扇尾)沙锥，田鹬；中沙锥

yelyutan *is.* ❶〈兽医〉一种马病 ❷〈动〉白肚子的雨燕(楼燕)

yem *is.* ❶饲料：～ kırma makinesi 青贮料切碎机 hayvan ～i 牲口饲料 kuş ～i 鸟食 Arabanın içinde yem torbasından başka bir şey yok. 车上除了饲料袋外什么东西也没有。Tavuklara her sabah yem veriyorum. 我每天早上给鸡喂食。❷饵，诱饵：～ asmak 挂饵 ak ～ 作钓饵的小鱼，饵鱼 İtina ile iğneye yemi taktı. 他仔细地把饵挂到了钩子上。❸【转】诡计，花招，欺骗行为；假动作 ❹(旧式枪炮的)火门；起爆管，引爆线，引(火)线 ◇～ **borusu** ①军中给牲口喂料吹的号 ②【转】谎言，骗人的话：İnanma beyim, yem borusudur bu. 先生，请不要相信，这是谎言。～ **borusu çalmak** 说些空话应付过去 (*-e*) ～ **dökmek** (或 **koymak**) ①撒饵 ②引诱过来，诱来 ～ **istemez, su istemez** 对物主没有任何要求，不要吃喝 ～ **kesmek** (牲口)吃草，吃料 ～ **kestirmek** (在途中)喂牲口，给牲口饲料 ～ **olmak** ①被牲口吃掉 ②落入圈套，中计

yeme *is.* ❶吃；吃饭 ❷食物，食品，饮食，吃的东西：Bu ay yeme masrafımız çok oldu. 这个月我们的食品花销大大增加了。❸味道，滋味：Bu üzümün manzarası yemesinden güzeldir. 这葡萄看外表比其味道还要好。

yemek[1], -ği *is.* ❶食品，食物，吃的东西；饭食，饭菜；肴馔，菜肴，一道菜，一盘菜：～ artıkları 残羹剩饭 ～ listesi 菜单，食谱 ～ masası 饭桌，餐桌 ～ oda takımı 食堂餐具 ～ sobası 厨房炉灶 ～ tenceresi 锅 akşam ～i 晚饭 alafranga ～ 欧式菜肴 alaturka ～ 土耳其风味菜肴 kuru ～ 干粮 sabah ～i 早饭 sıcak ～ 热饭 Yemek ağırlaşmış. 饭菜好象馊了。Bu yemek güzel pişmiş. 这饭菜做得很好吃。Bu akşam yemeği bize geliniz. 请你们今晚到我们这里来吃饭！❷午饭，午餐，午宴；宴会：Arkadaşımın yemeğinde birçok tanıdığa rasladım. 我在朋友处吃饭时，遇到了很多熟人。Bugün yemeği dışarda mı yeyeceksiniz? 今天你不在家吃午饭吗？◇～ **borusu** ①〈解〉食道，食管 ②开饭号，吃饭号 ～ **çıkarmak** 端上菜肴 ～ **kotarmak** 煮饭，做饭：Anaları ocak başında yemek kotarıyordu. 他们的母亲正在灶前做饭。～ **pişirmek** 煮饭，做饭 ～ **seçmek** 挑食，挑剔吃食 ～ **vermek** 设宴，举行宴会欢迎 ～ **yapmak** 煮饭，做饭：Acaba bugün ne yemek yapsam? 今天我做什么饭呢？～ **yemek** 吃饭：Ben daha yemek yemedim. 我还没有吃饭。Her gün üç öğün yemek yeriz. 我们每日三餐。～**e davet etmek** 请客吃饭

yemek[2] (*-i*) ❶吃；吃饭，吃东西：ekmek ～ 吃面包 meyve ～ 吃水果 peynir ～ 吃奶酪 yemek ～ 吃饭 Yemek, emek ister. 吃饭也要花力气。❷(酸、锈等)腐蚀，(虫、鼠等)蛀，咬：Bazı asitler demiri yer. 有些酸能腐蚀铁。Güve yün giysiyi yemiş. 夜蛾把毛料衣服蛀了。❸咬，啮；叮：dudağını ～ 咬嘴唇 tırmaklarını ～ 咬指甲 Sivri sinekler

çocuğun kollarını yemiş. 蚊虫咬了孩子的胳膊。❹浪费，花费，耗费；挥霍，滥用；输，输掉，赌输：miras ～ 挥霍掉遗产 para ～ 花钱 Parası var, ama yemez. 他有钱，但不花。Varını yoğunu kumarda yemiş. 他赌博输光了一切。Yapımına başlanan bu yapı günde 5 ton çimento yiyor. 开工建造的这座大楼每天要消耗 5 吨水泥。❺挨，遭，受，遭受；经受，陷入(某种状况)，受到：ceza ～ 受到惩罚 dayak ～ 挨(棍子)打，挨揍：papara ～ 受到警告 taş ～ 挨石头砸 tokat ～ 挨耳光 yağmur ～ 遭雨，湿透 rüşvet ～ 受贿 ❻【转】(思想、感情等)折磨，使不安：Bu dert beni yiyor. 这种痛苦折磨着我。Bu işin böyle olmasında baş sorumlu olduğumu düşünüp kendi kendimi yiyorum. 我认为这件事弄成这个样子全怪我自己，我在生我自己的气。❼磨断；拭去，擦掉，毁灭，摧毁，消灭；(从下面)冲坏：Çıma babayı yemiş. 缆绳把系缆柱磨坏了。Deniz sahili yemiş. 海浪冲毁了海岸。❽还不起借款，欠款：Bu adam benim milyon liramı yedi. 这个人欠了我 100 万里拉。❾【俚】受骗，被迷惑；看错人；搞错，失策，失算，上当 ◇**yemeden içmeden** 立即，立刻：Yemeden içmeden gitmiş. 他立刻走了。(*-i*) **yiyip bitirmek** 消耗尽，耗费，花掉，用尽，使陷入绝境：Yıllardan beri adamın kanını emmiş, sonunda nesi var nesi yoksa yiyip bitirmişler. 多年来，他们一直对这个人进行盘剥，最后把他榨得一干二净。**yiyip içmek** 吃喝 ◆ **Yediği naneye bak!** 瞧他干的傻事！瞧他说的傻话！**Yediğin ekmek gözüne dursun!**【粗、俗、骂】卡死(你)！噎死(你)！**Yeme de yanında yat!** 只能看不能摸！**Yemedik nane bırakmadı.** 他什么蠢事没干过！

yemekhane [yemekha:ne] *is.* 食堂；饭堂；饭厅，餐厅，餐室：Ablam öğle yemeğini işyerindeki yemekhanede yiyor. 我姐姐在她工作单位的食堂里吃午饭。

yemekli *s.* ❶带有吃食的，有吃的；有小吃的：～ gezme 野餐 ～ pansiyon 膳宿学校，供膳食的寄宿学校 ～ vagon 餐车 ❷有…道菜的，由…道菜组成的

yemeklik Ⅰ *is.* ❶伙食费，膳费 ❷食物，食品 Ⅱ *s.* ❶食用的，可以吃的：～ yağ 食用油 ❷供…用的，留作…用的：～ buğday 供食用的小麦

yemeksiz *s.* 没有吃的，不供吃食的，不供膳食的：～ pansiyon 供膳食的寄宿学校 ～ toplantı 不包伙食的会议 ～ otel 没有餐厅的旅馆

Yemen *öz.is.* 也门(亚洲)

yemeni *is.* ❶“也门”头巾(轻薄的绣花头巾) ❷(一种无后跟、尖鞋头往上翘的鞋子)也门鞋

Yemenî *öz.is.* ve *s.* 也门人(的)；也门的

yemenici *is.* 制做或出售“也门”鞋的人

yemenicilik, -ği *is.* ❶生产“也门”鞋，制做“也门”鞋 ❷做“也门”鞋生意，买卖“也门”鞋

Yemenli Ⅰ *öz.is.* 也门人 Ⅱ *s.* 也门出生的(人)

yemen safranı *is.* 〈植〉黄花木犀草

yemin [yemi:n] *is.* 起誓，宣誓，发誓；誓言，誓词 ◇～ **billâh** 我指天发誓，我以真主的名义发誓 ～ **billâh etmek** 以真主的名义起誓，指天发誓 ～ **bozmak** 违背誓言，违背誓约 ～ **bozucu** 背叛誓言者，违背誓约者 ～ **etmek** 发誓，起誓，宣誓：namusun üzerine ～ etmek 用人格担保 Ömrümüz boyunca birbirimize yardımda bulunmak için yemin ettik. 我们发誓，我们这一辈子要互相帮助。Tanıklar mahkemede

doğruyu söyleyeceklerine yemin ettiler. 证人们在法庭上宣誓要讲真话。(*-e*) ～ **ettirmek** 使发誓：şahitlere ～ ettirmek 带领证人们宣誓 ～ **içmek** 发誓，起誓，宣誓 ～ **kasem** 起誓，发誓 ～ **tevcihi** 领导宣誓 ～ **verdirmek** 使发誓 (*-e*) ～ **vermek** 发誓，起誓 ～**den imtina** 拒绝起誓 ～**i basmak** 起誓，发誓 ～**le temin etmek** 发誓为…作证，起誓证明

yeminli *s.* 发过誓的，起过誓的，宣过誓的：～ tanık 宣过誓的证人 Yeminliyim, kimseye borç vermem. 我发誓不借给任何人钱。◇～ **olmak** 发誓，宣誓

yeminsiz *s.* 无誓约的；没有起誓的，没有发过誓的

yemiş *is.* ❶水果，鲜果：～ tabağı 水果盘 kuru ～ 干果 Kayıklarda her türlü yemiş bulunur. 在椭圆盘子里有各种各样的水果。❷果，果实 ❸【俗】无花果：İzmir'de incire yemiş denir. 在伊斯密尔的把无花果称作水果。◇～ **vermek** 结果：Bu ağaç yemiş veriyor mu? 这棵树挂果了吗？

yemişçi *is.* 水果商人；水果店店员，水果店售货员：Yemişçiler dükkânlarını meyvelerle süslüyorlar. 水果商们用水果装饰自己的店铺

yemişçil *s.* 配上水果吃的，加上水果的，用水果点缀的

yemişli *s.* 水果的；结果的，挂果的：～ ağaç 果树

yemişlik, -ği *is.* ❶果园 ❷水果贮藏库，贮藏水果处 ❸水果盘 ❹【俗】无花果园

yemleme *is.* ❶喂养，饲养 ❷饵，诱饵 ❸【转】引诱，诱惑 ❹【旧】导火管，导火线；雷管：～ barata 引爆火药

yemlemek (*-i*) ❶喂养，饲养(动物)：Kafesteki kuşu yemledim. 我喂了笼中鸟。❷布饵，把诱饵挂在钓钩上 ❸【转】引诱人上钩，诱惑人钻套 ❹【旧】给炮装药

yemlenmek (*nsz*) yemlemek 的被动态

yemlik, -ği Ⅰ *is.* ❶料槽：hayvan ～i 牲口槽，饲料槽 ❷饲料供应 ❸【转】贿赂 ❹【转】老是输的牌手 Ⅱ *s.* 饲料的：～ bakliyat 饲料豆 ◇～ **takmak** 赶过，超过；越过，超过(在跑步时)

yemlik çimen *is.* 〈植〉毒麦(*Lolium temuleutam*)

yemlikli *s.* 有牲口槽的

yemliksiz *s.* 没有牲口槽的

yemyeşil [ye'myeşil] *s.* 碧绿的，碧绿碧绿的，翠绿的，绿油油的：～ bir ova 碧绿的平原 Kış olmasına rağmen ağaçlar yemyeşil yapraklı ve çicekliydi. 虽然已是冬天，但树林里依然是绿叶葱葱，花开枝头。

yen[1] *is.* ❶衣袖，袖子；袖口：～leri geniş bir üstlük 一件宽袖雨衣 Yalnız ellerini yıkadı, kuruladı, yenlerini indirdi. 他刚洗完手，烘干，放下了袖子。❷〈植〉总苞，佛焰苞

yen[2] *is.* 日元

yene *s.* 体格匀称的，体态端正的，体形好看的

yenge [ye'nge] *is.* ❶婶娘，舅妈；嫂子，弟媳 ❷内人，媳妇(男人对自己的妻子的称名) ❸大嫂(对妇女的称呼语) ❹【俗】新娘的伴娘 ◇～ **olmak** 【俚】完毕，完成；结束，停止，消失

yengeç, -ci *is.* 〈动〉蟹，螃蟹

Yengeç *öz.is.* 〈天〉巨蟹(星)座(位于狮子星座和双子星座之间)：～ burcu

巨蟹星座 ～ dönencesi 北回归线，夏至线 ◇～ **gibi** 跛脚的，瘸腿的

yengelik, -ği *is.* 跛脚的，瘸腿的

yengen *s.* 违反的，扰乱了，不遵守规则的

yengi *is.* 胜利，获胜，战胜：Kurtuluş Savaşı ordumuzun yengisiyle sonuçlandı. 解放战争以我军的胜利而结束。

yeni Ⅰ *s.* ❶新的；新做的，新置的，没有使用过的；新出现的，新产生的：～ ayakkabı 新鞋 ～ darvincilik 〈生〉新达尔文主义 ～ gerçekçilik 新现实主义，新现实派 ～ giysi 新衣服 ～ haber 新消息 ～ izlenimcilik 〈艺〉新印象主义，新印象派 ～ moda 新的时髦 ❷新的；新发现的，新发明的，新创造的；新培育的(动、植物品种等)：～ buluş 新发明 ～ usul 新方法 ❸新的；新来的；新换的；当年收获的：～ asker 新兵 ～ öğrenci 新学生 ～ patates 新下来的土豆 ❹新的；不熟悉的，不大为人所知的；新从事某项工作的，没有经验的；没有体验过的：～ hayat 新生活 ～ kelime 生词；新词 ～ yer 新地方 ❺新的，近代的；现代的 Ⅱ *zf.* 刚刚，刚才；不久以前，不久前；从新，重新，再次：Bu elbiseyi yeni mi yaptın? 这件衣服是你刚做的吗？Daha yeni geldim. 我刚到。Dikkat, kapı yeni boyanmıştır.小心！门刚油漆过。◇～ **başlan** 重新，从头；又一次，再一次 ～ **doğuş** 复合，复生 ～ **gümüş** 德国银，锌白铜(一种锌、镍、铜合金) ～**den** ～**ye** 前不久，前几天 ～**lerde** 不久前

yeni ay *is.* ❶新月(指每月新月出现时) ❷新月，朔月

yeni bahar *is.* ❶〈植〉辣椒，辣子(一年生的)(*Capsicum annuum*)

yenice Ⅰ *s.* 相当新的，崭新的 Ⅱ *zf.* 最近，前不久

yenici[1] *s.* 战胜的，获胜的，取胜的

yenici[2] *s.* 坚持革新的，有创新精神的，坚持改革的，拥护改革的

Yeni Çağ *is.* 近代(从中世纪结束到 1789 年法国资产阶级革命)

yeniçeri [yeni'çeri] *is.* 〈史〉❶耶内恰里军(1362 年由加齐奥尔汗组建的土耳其精锐正规步兵的名称) ❷耶内恰里军的士兵：～ ağası 〈史〉耶内恰里军的最高级军官和指挥官

yeniçerilik, -ği *is.* 〈史〉❶当耶内恰里兵在耶内恰里军中服役，耶内恰里军的兵役 ❷组建耶内恰里的时代 ❸耶内恰里军军事组织：Yeniçerilik 1826 terihinde kaldırılmıştır. 耶内恰里军 1826 年被取缔。

Yeni Deli *öz.is.* 新德里(印度首都)

yeniden [ye'niden] *zf.* 重新，从头；又，又一次，再一次：～ gruplanma 〈军〉重新部署，改变部署 ～ ısıtıcı 预热器，加温器 ～ ihraç 〈商〉再出口，转出口，再输出 ～ tesis etmek 恢复原貌，修复，修葺，翻修 ～ yapmak 重做，改做 ～ yargılama 〈法〉重开法庭审理 Yeniden bu mevzua döndü. 他又回到了这个话题。Havalar yeniden soğudu. 天气又冷起来了。

Yeni Dünya *öz.is.* 新大陆

yeni dünya *is.* ❶〈植〉枇杷(*Eriobotrya japonica*) ❷彩色玻璃珠(装饰品)

Yeni Gine adası *öz.is.* 新几内亚岛(大洋洲)

yenik, -ği Ⅰ *is.* (被虫子咬过留下的)咬破处，咬伤处，螫伤处，咬过的地方：Kurt (或 bit) ～ 蛀孔，虫眼 Boynunda pire yenikleri vardı. 他全身都是跳蚤咬过的红点。Bu elmada kurt yeniği var. 这只苹果上有虫眼。Ⅱ *s.* ❶被战胜的，被征服的 ❷穿歪的，踏歪的：ökçesi (或 topukları)

～ 穿歪的鞋后跟 ◇～ **düşmek** 遭到失败，吃败仗 ～ **saymak** 承认失败，认输，认负

yenilebilir *s.* 食用的；可以吃的

yenileme *is.* yenilemek 的动名词：～ davası 〈法〉重新审理案件 Biraz sonra kadın, kucağında tabaklar, şişeler, bardak ve kadehlerle geldi, sofrayı yenilemeye başladı. 过了一会，那女人抱着一些杯盘碗碟过来，重新把餐桌布置好了。

yenilemek (*-i*) ❶更换；更新；革新；充实；改组：Oda takımını yeniledik. 我们更新了家具。❷重新开始，恢复；重做；重提；重说：düşman yenilemiş olduğu teşebbüs 敌人又一次采用的尝试

yenilenmek (*nsz*) yenilemek 被动态

yenileşmek (*nsz*) 得到更新；充实；改组：Hayatımız yenileşmiş ve biz gençleşmiş oluruz.我们过上了新生活，我们也变得年轻了。

yenileştirmek (*-i*) yenileşmek 的使动态

yeniletmek (*-i*, *-e*) yenilemek 使动态

yenilgi *is.* 失败；战败，打败，溃败；输，败局：Bu yenilgi senin kulağına küpe olsun. 你要以这次失败为前车之鉴。Yenilgi nedenleri bilirse iyi bir deney olmuş olur. 要是能知道失败的原因，那就是一次很好的试验。◇～**ye uğramak** 吃败仗，打败仗；遭到失败；败北；输，输掉，打输了 (*-i*) ～**ye uğratmak** 打败，使遭受失败

yenilik, -ği *is.* ❶新，新奇，新颖；新事物，新鲜事物；新现象；新东西；新办法；新制度；新发明；新气象；新习俗：orduda ～ler 军队里的新现象 Genç insanlar yeniliklere daha açık olur. 年轻人更容易接受新鲜事物。Moda her yıl bir yeniliğe yol açar. 时装每年推出新款 ❷改革，革新；推旧出新：cesur ～ hamleleri 大胆的革新 ◇～ **korkusu**〈心〉恐惧革新病 ～ **yapmak** 更新，变动 ～**ler sokmak** 运用新发明

yenilikçi Ⅰ *is.* 革新家，创新者，革新能手：emek ～leri 劳动革新能手 Ⅱ *s.* 革新的；革新家的：～ bir yazar 有革新精神的作家

yenilikçilik, -ği *is.* 革新精神；革新活动；革新成果

yenilim *is.* 失败，败北，战败；输

yenilir *s.* 可食用的；可以吃的

yeniliş *is.* yenilmek 动名词

yenilmek[1] (*nsz*) yemek 的被动态：Bunun hepsi yenilmeli mi? 所有这些都要吃完吗？Yenilen kolesterol miktarı ile kandaki kolesterol miktarı arasında birebir ilişki bulnmadığı anlaşıldı. 人们发现，摄入的胆固醇量与血液中的胆固醇量没有一一对应的关系。◇**yenilir yutular gibi değil** (或 **olmamak**) ①快要不能食用的(食品) ②不能接受的，不能同意的 ③不受欢迎的，不受喜爱的 ④很令人气恼的，很令人难受的，很令人受屈的(话)

yenilmek[2] (*nsz*) yenmek 的被动态：Fakat yenildiklerini kabul etmiyorlar. 但是他们不认为他们输了。Biri kulübün galip geleceği, öteki de yenileceği üzerinde iddiaya tutuştular. 他们俩打赌，一个说俱乐部赢，一个说输。

yenilmez *is.* 不可战胜的，(所向)无敌的；无法遏制的

yenilmezlik, -ği *is.* 常胜，无敌，不可战胜

Yeni Osmanlılar *öz.is.* 〈史〉青年土耳其党(欧洲人对土耳其"团结进步

党”的称呼)

yenir *s.* 可食用的；可以吃的

yenirce *is.* ❶溃疡；坏疽；逐渐变大的伤 ❷〈医〉骨组织损坏 ❸【俗】梅毒

yenirilleti, -ni *is.* 〈医〉坏疽

Yenisey *öz.is.* 叶尼塞河(亚洲)

yeniş *is.* yenmek 的动名词

yenişememek (*nsz*) 相互打不赢，谁也赢不了谁，谁也战胜不了谁，双方势均力敌

yenişmek (*-i*) 相互战胜，相互都想战胜

yeni yetme *is.* 成年人

yeni yetmelik, -ği *is.* 成年

Yeni Zelanda *öz.is.* 新西兰(大洋洲)

yenli *s.* 带袖子的，有袖子的：geniş ～ gömlek 肥袖衬衫

yenmek[1], -er (*-i*) ❶战胜，打败，获胜：düşmanlarını ～ 战胜敌人 rakibini ～ 战胜对手 Kahramanları daima yenmek ve düşmanlarını yendikten sonra da yine yenecek düşman bulmak ister. 勇士们总想获胜，总想在战胜他们的对手之后找到能战胜的新对手。Maçta karşı takım bizi yendi. 在足球赛中对方赢了我们。❷【转】克服，征服；忍住，抑制(住)，克制；压制住，压下去： güçlükleri ve mahrumiyetleri ～ 克服艰难和困苦 korkusunu ～ 克服恐惧心理 Özkesini yenemedi. 他克制不住自己的愤怒。Sonunda isteğini yenememiş. 最终他也未能克制住自己愿望。

yenmek[2], -er (*nsz*) yemek 的被动态：topukları yenmiş iskarpinler 后跟穿坏了的鞋 Bu meyve yenmez. 这种果实不能吃。Sofrada börek yendi. 餐桌上的馅饼都吃光了。Ceketin dirseği yenmiş. 上衣的胳膊肘磨破了。Kıyı dalgalarla yenmiş. 堤岸被风浪侵蚀坏了。

yensiz *s.* 没有衣袖的，没有袖子的，无袖的

yentakı *is.* 凯旋门

yepelek *s.* 【俗】优美的，优雅的，雅致的；精美的，精细的；轻盈的，柔弱的，苗条的；纤细的

yepermek (*nsz*) 【口】匆忙地去，奔赴

yepyeni [ye'pyeni] Ⅰ *s.* ❶崭新的，簇新的，最新的，极新的，十分新的：～ giysiler 崭新的衣服 ❷【转】崭新的；全新的，从未见过的，从未有过的：～ bir devlet kurmak 建立全新的国家 ～ bir şehir kurmak 建立一座全新的城市 Ⅱ *zf.* 簇新，崭新：～ giyinmek 穿得簇新

Yer *öz.is.* 地球：～ biçimleri 〈地〉地表形态，地形 ～in dönmesi 地球旋转 ～ ekseni〈天〉地轴

yer *is.* ❶地方，地点：～ zarfı 〈语〉地点副词 açık ～ 开阔地带 bekleme ～i 停留处；停车场；停留站；(公共汽车等的)站 çalışma ～i 工作地点，工作的地方 her elveren ～de 在任何合适(方便)的地方 istirahat ～i 休息的地方 konuşma ～i 交谈的地方；会谈地点 mahfuz ～ 隐蔽的地方，隐匿处；掩蔽部，防空洞 seyir ～i 散步的地方 toplama ～i 集合地点 yükletme ～i 装货地点 Bu eşyaya yer kalmadı. 没有放这些东西的地方了。❷土地，田地；土壤；地面，陆地：Çorak yerde ot bitmez. 盐碱地寸草不生。Yere oturmayınız. 您不要坐在地上。Yerini sattı. 他卖掉了自己的土地。❸位置：atış ～i 靶场，射击场；射击位置，靶位

duracak ～ (在剧院等中的)站着看戏的地方 düğüm ～i 交叉点，交汇点 lehim ～i 焊接点；焊缝 pazar ～i 集市所在地，市场所在地 Kitapları yerli yerine koy. 请把书放回原处。O bir yerde durmaz. 他坐不住。❹所，站，台，处：gözetleme ～i 〈军〉了望所，观察所 idare ～i 〈军〉指挥所 muharebe idare ～i 〈军〉指挥所 ❺座位，位子，席位，床位：boş ～ 空位子 meşgul ～ 有人坐的位子。Burası benim yerim. 这是我的位子。Herkes (yerli) yerine! 各就各位！Yerler numaralı mıdır? 座位对号吗？❻地位；职位，空缺，空额，空位子：atanma ～i 到任地点，赴任地方，委派的地方 Benim yerimde olsan ne yaparsın? 你要是我，你怎么办？Müdür yerinde kaldı. 他成了校长。❼作用，地位；意义，重要性；影响：uçağın yurt savunmasındaki ～i 飞机在国防中的作用 Türkiye stratejik bakımdan önemli bir yerdedir. 土耳其的战略地位十分重要。❽印痕，挠痕，折痕，痕迹；记号：bıçak ～i 刀疤，刀痕 dikiş ～leri 针线脚 ❾地板：～ odası 地面是土的房间 ～leri silmek 擦洗地板 ❿地区，地方 ◇～ **açmak** ①让出地方，让位 ②提供工作，提供职位：Yer açıldı. 位子空出来了。③【转】给予机会 ～ **alışı** 分布情况：kuvvetlerin ～ alışı (各方面的)力量分布情况 ～ **alıştırmaları** 自由体操的动作 (*-de*) ～ **almak** 占座位，就位 ～ **bulmak** ①找座位：Sinemada zor zor bir yer bulduk. 我们在电影院里好不容易才找到了坐位。②就业，找到工作；占到(某位置) ～ **cücesi** 矮人，矬子；狡猾的小矮人；地精(西欧神话中守护地下财宝的丑陋的侏儒) ～ **demir gök bakır** ①不毛之地，荒漠炎热的地方 ②上天无路，入地无门 ～ **edinmek** ①找到工作 ②(在生活中)找到自己的位置 ～ **etmek** ①留下印迹，留下痕迹：Davranışlarından, sözlerimin kulağında yer etmediğini anlıyorum. 从他的言行来看，我的话他没听进去。②妥善地安置，安排得很好 ～ **evi** (房屋的)第一层 ～ **göçmeni** 〈地〉地滑，土滑，滑坡；土崩，山崩；塌方 ～ **gösterici** (剧场)引座员，招待员 ～ **hostesi** (民航)机场服务员 ～ **jimnastiği** 自由体操 (*-i*) ～ **kabul etmez** 罪孽深重的，罪大恶极的 ～ **kaplamak** 占有重要份额 ～ **kapmak** 在人群里给自己找位置，在人群里找自己的位置 ～ **kayması** 〈地〉山崩，土崩，滑坡 ～ **ölçmesi** 地形测量，地形测绘 ～ **ölçme bilgisi** 大地测量学 ～ **öpmek** 【旧】(在大人物面前)鞠躬，跪倒 ～ **sofrası** 席地餐桌：Yemeği yer sofrasında yiyorlar. 他们在席地餐桌旁吃饭。～ **tutmak** ①占位子；填缺：iyi ～ tutmak 占好位子 mühim bir ～ tutmak 占重要位置 önemli ～ tutmak 起领导作用，起重要作用 ②占位子，保留位子 ～ **vermek** 让位子，让座 ～ **yarılıp içine girmek** ①丢了再也找不着 ②无地自容：Yer yarılsa içine girecektim. 我羞得恨不得找个地缝钻进去。～ **yatağı** 地铺 ～ ～ ①有些地方，在某些地方，在不少地方 ②有时，不时地：Nutku yer yer alkışlandı. 他的讲话不时地被掌声打断。～ ～**inden oynamak** ①惊慌起来，惊恐不安，引起惊恐 ②慌里慌张叮里哐啷地做事 ～ **yurt** 住所，住宅，住房；住的地方，住处 ～**de kalmak** 不受敬重，不受爱戴，不受尊重，不受尊敬 ～**den bitme** ①矮子，锉子，侏儒 ②暴发户，靠钻营飞黄腾达的人；冒险家 ～**inden çıkmak** ①(从座位上)跃起，跳起 ②辞去工作，退职；放下自己的工作 ～**den göğe kadar** 很多；很，甚，非常，完全，十足，彻底：Yerden göğe kadar hakkınız var. 您完全正确。Onda yerden göğe kadar iman var. 他是个十分自信的人。～**den selâm** 深深的鞠躬 ～**den yapı** (或 **yapma**) 很小的一小块，一点点；非常小的人或物(如小狗等) ～**den** ～**e çalmak** (或 **varmak**) 弄坏，用坏；穿坏；很快地弄成不能用 ～**den yığma** 结实健壮的(孩子) ～**e bakmak** ①低下头，垂下眼睛 ②行将就木 ～**e basmak** 踏上

土地 **～e batmak** ①(被)消灭，毁灭；消失；不再存在，消亡 ②羞得想钻进地缝 **～e batsı âdet** 极可恶的习俗 **～e çalmak** 扔到地上，抛到地上 **～e çelmek** 推倒在地，打倒在地，刮倒在地 **～e dikilmek** (汽车等出事故)颠覆，倒立，倒竖 **～e düşmek** 跌倒在地 **～e geçmek** 很惭愧，十分羞愧，羞得无地自容：Selma utancından *yere* geçiyordu. 赛尔玛羞得无地自容。**～e göğe koy(a)mamak** 不知怎样表示敬意，不知怎样尽一切殷勤地招待，不知怎样使满意，认为很重要，喋喋不休地称道(某物) **～e göğe sığmamak** 非常高兴 **～e inmek** ①(飞机)着陆 ②(空降兵)空降，降落 ③〈军〉下马成为徒步部队：～e inmiş süvari 下马(徒步)骑兵 yaya muharebe için ～e inmek (骑兵)下马进行徒步战斗 **～e mıhlanmış gibi** 就像被钉子钉住一样，如同被钉子钉住了似的 **～e sermek** ①战胜；克服；推入国境，打倒在地，推倒在地：Beni *yere* seren darbenin ne olduğunu anlıyor musun? 你知道是什么打击使我陷入困境的吗？②消灭，打死 (*-e*) **～e vermek** 授人以柄 (*-i*) **～e vurmak** 把…和脏东西和在一起；使陷入困境 **～i gelmek** 机会来了，是时候了，到时候了，是合适的时候：Yeri gelmedi. 时机未到。**～i gelmişken** (**söyliyeyim**) 顺便说一句，顺便说一声 **～i göğü ayırt etmemek** 混成一堆，混为一谈 **～i göğü ben yarattım demek** 非常骄傲，目空一切，目中无人，十分傲慢 **～i göğü birbirine katmak** 使混乱不堪，把一切搞得乱七八糟，把一切翻个底朝天 **～i göğü tırmalamak** 感到十分痛苦，倍受折磨 **～i olmak** ①合适，适宜，适当：Yeri var. (这)有道理。Böyle sözlerin yeri var mı? 这些话合适吗？Bunu yapsalar yeridir. 他们如果这样做，那是非常好。②是时机，是的合适时候 ③受敬重，受尊重 **～i ölçmek** ①丈量地段 ②直着身子栽倒，整个身子摔倒，直挺挺地躺下 **～i öpmek** 【谑】跌倒，嘴啃地。**～i soğumadan** 不等墨迹干了，人走后不等凳子凉了 **～i yurdu belirsiz** 流浪者；好四处漫游的人 **～in dibine geçirmek** 贬低，侮辱，凌辱 **～in dibine geçmek** (或 **batmak, girmek**) ①(羞愧，恐惧或窘得)恨不得找个地缝钻进去；蒙受奇耻大辱，羞得无地自容 ②不见；失踪，下落不明；消失：Yerin dibine batsın！让他下地狱。**～inde** 在自己的位置上 **～inde duramamak** 不停地动；(由于喜悦)克制不住自己，忍不住，急不可耐，迫不及待：Tatile gitme heyecanıyla yerimde duramıyordum. 我迫不及待地想去度假。**～inde görülmek** 认为合适，认为适宜 **～inde kalmak** ①留在原处，留在原地，原地不动 ②(职务，职位，工作岗位)没有变动，没有变化 **～inde kurtlanmak** 很吃力地站着 **～inde mıhlı gibi kalmak** 就像被钉子钉住一样，如同被钉子钉住了似的 **～inde olmak** 完成，结束；正常，很好：Keyfi yerindedir. 他的情绪很好。**～inde sayış** 原地踏步，停滞不前 **～inde saymak** ①原地不动 ②原地踏步，踏步不前；停滞不前；陷入僵局：Futbolda biz yerimizde sayarken, dünkü milletler bizi fersah fersah geride bıraktılar. 我们在足球方面停滞不前，而那些新兴的足球国家却把我们远远地抛在了后面。Okul inşaatı yerinde sayıyor; hiçbir gelişme yok. 校舍建设陷入僵局，一点儿进展也没有。**～inde yeller esmek** 被毁，毁灭；消失，不见了：Yerinde yeller esiyor. 他人都不见了。**～inden atmak** 推动，使有进展 **～inden çıkarmak** 使脱臼，使脱位 **～inden fırlamak** 从座位上霍地站起来，从座位上噌地一下子站起来 **～inden kaydırmak** 拖开：Buzdolabını yerinden kaydırmak çok güçtür. 把冰箱拖开很费力。**～inden oynamak** ①离开原地 ②经受了劝荡不安的年代，经历了令人担惊受怕的时代 ③兴奋，激动，激昂；焦急，焦燥，焦燥不安 (*-i*) **～inden oynatmak** 推动，移动：Yügong Dağları yerinden oynatı. 愚公移山。**～inden yönetim** 〈法〉分权制度，地

方分权 **～ine** 代替，当做，不是…(即是)…：onun ～ine 代替他，替他 **～ine geçmek** 接替，替换，更换；代替：Büyük endüstri manifaktür istihsali yerine geçti. 大工业代替了工厂手工业生产。**～ine gelmek** ①实现，完成，作成：İstediğiniz yerine geldi. 你想做的事实现了。②走上正轨，恢复正常；恢复如初，回到原来的状况，达到原有的水平：Eski hâl bir daha yerine gelmez. 往日的情景再也不会出现了。Hastalıktan sonra hâlâ rengi yerine gelmedi. 病后他的脸色还没有恢复如初。(*-i*) **～ine getirmek** 执行，履行，完成，实现；遵循，遵守，维护：arzusunu ～ine getirmek 满足欲望 sorumluluklarını ～ine getirmek 履行义务(责任) sözünü ～ine getirmek 履行诺言，不食言 Borcumu yerine getirdim. 我履行了自己的职责。**～ine göre kullanmak** 使用适当，按用途使用 **～ine konmak** (或 **koymak**) ①认为，当作，以为，算是：Onu adam yerine koymamışlar. 似乎大家不把他当人看。Sen beni deli yerine mi koyuyorsun? 你认为我是傻瓜吗？②补偿，弥补，赔偿，使恢复原状：Kaybolan kitaplarımı yerine koyamamadım. 我无法弥补我丢失掉的书。**～ine oturmak** ①(把自身)安置好，安排好；安排好住处 ②适时，正是时候，正合适 ③(思想、状况待等)广为接受，被认可，深入人心 (*-in*) **～ini almak** 取代：Eskiden kullanılan kömürlü ütülerin yerini elektrikli ütüler aldı. 电熨斗取代了以前的木炭熨斗。**～ini beğenmek** 适宜，适合，宜于生长(指植物) **～ini bırakmak** 让出位子，让位 **～ini bulmak** ①找到合适的地方，找到能发挥自己才能的工作，找到与自己志向相符的工作 ②实现，实行；成为现实 **～ini değiştirmek** 换位子，挪动位子 **～ini doldurmak** ①接替，接任 ②顺利地履行自己职责 **～ini ısıtmak** 长期待在一个地方 **～ini sevmek** 适宜，适合生长：Gül yerini sevdi. 玫瑰习惯了新的生长环境。**～ini tutmak** 替换，替代 **～le beraber** ①和地面一样高 ②磕头，深鞠躬 **～le bereber olamk** 被彻底破坏，被彻底毁坏，被夷为平地 **～le bir** (或 **yeksan**) **etmek** 彻底消除，彻底破坏，把(建筑物，城市)夷为平地 **～le gök bir olsa** 不管怎样，管它三七二十一 (*-i*) **～le yeknesak etmek** 夷为平地，破坏，毁坏 **～le yeknesak olmak** 被夷为平地，被完全毁坏，被全部毁坏 **～lerde sürünmek** 绝望，悲观失望，处于绝望之中 **～lere geçmek** 十分羞愧，羞得无地自容 **～lere kadar eğilmek** 过分地尊敬，过分地敬重 **～leri süpürmek** (头发，裙子等)长得拖地，长得扫地 ◆**Yerdeki yüze basılmaz.** 倒下的人打不得，落井下石要不得。**Yere bakan yürek yakan.** 口蜜腹剑，笑里藏刀，伪善，假仁假义，口是心非；平静水里藏鬼怪，表面正经心里坏。**Yere batasıca** (或 **batsın**)**!** 【俗、骂】让他们下地狱。**Yere geçsin!** 【俗】该死！滚蛋！去它的！**Yere yat!** (口令)卧倒！**Yeri var!** 正好！正合适！**Yerin kulağı var.** 隔墙有耳。没有不透风的墙。**Yerinde**(**n**) **su mu çıktı?** 为什么要走：Niçin hemen gidiyorsun? Yerinden su mu çıktı? Otur oturduğun yerde. 你干吗要着急走？快坐回去！

yeraltı, -nı Ⅰ *is.* ❶地下，地下部分；地洞，地窖，地下工程，地下工事：～ çarşısı 地下商场 ～ geçidi 地下过道 ～ kablosu 地下电缆 ～ suları 地下水 ❷地下室 ❸隧道，山洞，地道 Ⅱ *s.* 【转】地下的，秘密的：～ faaliyet 地下活动 ～ örgüt 地下组织，秘密组织

yerberi, -ni *is.* 〈天〉(月球轨道的)近地点

yerbilim *is.* 地质学

yerbilimci *is.* 地质学家，地质工作者

yerbilimsel *s.* 地质的，地质学的

yer çamı *is.* 【俗】柏树(*Ajuga chamaepitys*)

yer çekimi, -ni *is.* 〈理〉地心引力，重力，万有引力：Cicimlerin ağırlığı yer çekiminin bir sonucudur. 物体的重量是地心引力作用产生的。

yer çekirdeği *is.* 〈天〉地核

yerdeğiştirme *is.* 〈数〉排列，置换

yere doğrulum *is.* 〈植〉向地性

yeregeçen *is.* 〈植〉胡萝卜

yerel *s.* ❶(只涉及某一)地方的，地区的，地方性的，地区性的，局限于一地的：～ gazete 地方报纸 ～ seçimler 地方选举 ～ yönetim 地方领导 ❷本地的，当地的：～ saat 当地时间 Hastanın yerel uyuşturma ile dişi çekildi. 用当地的麻醉方法给病人拔掉了牙。

yerelması, -nı *is.* 〈植〉洋姜，菊芋(*Helianthus tuberosus*)

yerelleşmek (*nsz*) 带有地方特色，具有地方特征，地方化

yerelleştirmek (*-i*) 使具有地方特征，使具有地方特色，使其地方化

yer eşeği *is.* 〈动〉潮虫(*Oniscus asellus*)

yerey *is.* ❶地段 ❷〈地〉地层：üçüncü zaman ～leri 第三纪地层

yere yönelim *is.* 〈植〉向地性

yer fesleğeni *is.* 〈植〉马珠草，山薤(*Majorana*)

yer fıstığı *is.* ❶〈植〉花生，落花生(*Arachis hypogaca*) ❷花生果：Hayvanat bahçesindeki maymunlar attığım yer fıstıklarının kabuklarını çıkarıp yediler. 动物园中的猴子剥去我扔给它们的花生果的壳子吃了。

yergi *is.* ❶〈文〉讽刺作品 ❷讽刺，讥刺；尖刻讥笑，冷潮热讽

yergici Ⅰ *is.* 讽刺作家 Ⅱ *s.* 讽刺性的，讥刺的，讥讽的；讥笑的，嘲笑的

yergin *s.* 有恶习的，行为不端的，不道德的；可憎的，恶劣的，丑恶的

yerginlik, -ği *is.* 恶习，毛病，恶德；缺陷

yergöçkeni, -ni *is.* 〈动〉鼹(鼠)(*Talpaeuropaca*)

yerilmek (*nsz*) 成了议论的话题

yerinde Ⅰ *s.* ❶适时的，及时的，应时的，按时的；恰当的，适当的，合适的；可以接受的，体面的；正确的：～ bir anlayış 正确的理解 ～ bir hareket 及时的行动 ～ bir soru 适当的问题 ❷好的，良好的 Keyfi yerindedir. 他的身体很好。Ⅱ *zf.* ❶适时地，及时地，按时地；适当地，恰当地，合适地，恰好，正好，凑巧：deyim ～yse 如果可以这么说的话，如果可以这么描绘的话 ❷对，好，就这么◇**～ söylemek** 说到点子上 **～ ve sırasında** 既恰当又适时

yerindelik, -ği *is.* 恰当，适当；适宜；正确(性)

yerine *zf.* ❶代替，当做，不是…而是，不仅不…反而：Sirke yerine limon kullanın. 你用柠檬代替醋吧！Bana haftalık yerine gündelik ver. 请给我一天的工钱，而不是一周的工钱。❷替…人，代替…人，以…人的名义：Sinemaya onun yerine sen git. 你替他去电影院。Yazıyı müdür yerine yardımcısı imzaladı. 副经理替经理签署了文件。

yerineç, -ci *is.* 〈地〉褶皱；褶皱作用

yerinli *s.* 悲哀的，悲痛的，伤心的，使人难过的；可惋惜的

yerinmek (*-e*) 觉得可惜，感到遗憾，惋惜，懊悔

yer kabuğu *is.* 〈地〉地壳

yer katı, -nı *is.* (楼房的)底层，一楼

yer küre *is.* ❶〈天〉地球 ❷地球仪

yerleşik *s.* ❶居住在…地方的，生活地…地方的 ❷定居的：～ hayat 定居生活

yerleşiklik, -ği *is.* 〈地〉稳定性，稳固性

yerleşilmek (*nsz*) yerleşmek 的被动态

yerleşim *is.* yerleşmek 的动名词

yerleşmek (*-e*) ❶定居，落户；迁入，搬进去居往，移居到：Dayım Amkara'ya yerleşti.我舅舅在安卡拉定居了。❷放好，摆好，放置好，安放好：Biraz bastırıca tencerenin kapağı yerleşti. 稍微一压，锅盖就盖好了。❸就业，找到工作，占到(某位置)：Amcamın oğlu bankaya yerleşmiş. 据说我叔叔的儿子在一家银行里找到了工作。❹安置(好)，安顿(好)，摆放(好)，就绪：Yeni eve taşındık henüz yerleşemedik. 我们已搬进了新房，但还没有安置好。❺【转】成为习惯，成为习尚，风行起来：Bu moda yerleşti. 这种时兴流行起来。❻(被)使用，(被)采用，习以为常：Birtakım yeni kelimeler zamanla yerleşiyor. 一系列新词逐渐被使用。Kimse bu yerleşmiş, kökleşmiş sisteme el süremez. 谁也不能触及这个根深蒂固的体制。❼【转】(夜，雾等)降临：Gece şehre yerleşiyordu. 夜幕降临城市。

yerleştirmek (*-i, -e*) ❶ yerleşmek 的使动态：konağa ～ 安置住处，分配宿舍 Kiremitleri damanın üzerine yerleştirdiler. 他们把屋顶上的瓦都摆放好。❷打，狠揍，打(嘴巴) ❸及时地说，适时地说

yerleştirilmek (*-e*) yerleştirmek 的被动态

yerli Ⅰ *is.* (某地方)出生的人，…地方的老居民，本地人；当地人，原有居民；土著：doğma büyüme ～ olmak 成为…地方的居民 Bizim arkadaş buranın yerlisidir. 我们的朋友是本地人。Ⅱ *s.* ❶地方的，地区的；当地的，本地的：～ mallar 本地生产的产品，本地货 ～ mamulât 本地产品 ～ meyve 本地水果 ～ sebze 本地蔬菜 ❷固定的，不动的，不能挪动的，不能移动的；不便于运输的：～ dolap 挪动不了的橱子 ～ sedir 挪不动的沙发 ～ akümülatör 〈技〉固定(式)蓄电池 ❸民兵的：～ ordu 民兵军 ◇**～ yerine koymak** 整理，放回原位，放回原处 **～ yerinde durmak** 在规定的地方，在一在的地方 **～ yersiz** 无缘无故，不管恰当不恰当，不分场合

yerlileşmek (*nsz*) 地方化，地区化；具有地方色彩

yer mantarı, -nı *is.* 〈植〉冬块菌(*Tuberbrumale*)

yermeci *is.* 讽刺作家

yermek, -er (*-i*) ❶反感，讨厌，嫌弃，厌恶 ❷诽谤，辱骂；说坏话；指责，责备，遣责：Başkalarını yermeyin. 不要说诽谤别人的话。❸嘲笑，讥笑：Bir hikâyeciyi övebilmek için ötekilerini ulu orta yemeğe başladılar. 他们为了吹捧一个作者就毫无根据地贬低其他作者。

yermeli *s.* ❶有损尊严的，伤害自尊心的，使人丢面子的，侮辱(性)的 ❷〈语〉表卑的：Moruk, herif, kopil birer germeli kelimedir. 老家伙，小子，杂种都是贬意词。

yer merkezcilik *is.* 〈哲〉地心(宇宙)体系，地球中心论

yer merkezli s. ❶〈天〉地心的，地球中心的 ❷〈哲〉以地球为中心的

yer mumu, -nu *is.* 〈矿〉地蜡，石蜡

yer mürveri *is.* 〈植〉矮接骨木(*Sambucus ebulus*)

yer örümceği *is.* 〈动〉猛蛛，捕鸟蜘蛛(*Mygale avicularia*)

yer özekcil *s.* ❶〈天〉地心的，地球中心的 ❷以地球为中心的

yer özekçilik *is.* 〈哲〉地心(宇宙)体系，地球中心说

yer palamudu *is.* 〈植〉蚕属植物

yer pırasası *is.* 〈植〉益母草(*Leonurus*)

yer sakızı *is.* 〈矿〉沥青

yer sarmaşığı *is.* 〈植〉爬墙虎，长春藤；活血丹，连钱草(*Glechome hederacea*)

yer sarsıntısı, -nı *is.* 地震：Yersarsıntısı olduğu esnada herkes sokakta bulunuyordu. 地震发生时，人们正在街上。

yersel *s.* ❶地球的；耕作的，农作的，田间的：Baharda çiftçinin yersel işleri başlar. 春天来了，农民开始下地干活。❷地方的，地方性的，地区性的：～ lehçe 方言，地方话

yer servisi *is.* 【俗】地松

yer sıçanı *is.* 〈动〉鼹(鼠)，欧鼹(*Talpaearopaea*)

yersiz *s.* ❶没有住处的，没有住所的；无家的 ❷不妥的，不得当的，不是场合的，不合时宜的，不合适的：～ talep 不合理的要求，不合理的请求 Barış'ın yersiz davranışları herkesi rahatsız ediyor. 巴雷什的不妥行为使每个人都感到不安。◇**～ bulmak** 认为不合适，认为不合时宜 **～ yurtsuz** 流浪者 **～ yurtsuz kalmak** 无家可归

yersizlik, -ği *is.* 不适当，不恰当，不合适，不相称，不应妆；不适时，不适合时机；不是地方

yer solucanı *is.* 〈动〉蚯蚓(*Lumbricus terrestris*)

yer üstü Ⅰ *is.* 地上，地面 Ⅱ *s.* 地上的，地面的

yer yağı *is.* 石油

yer yönelim *is.* 〈植〉向地性

yer yuvarlağı, yer yuvarı *is.* 地球

yer yüzü *is.* ❶〈地〉地球表面，地面：Kışın yeryüzü kaskatı donmuştur. 冬天里地面冻得硬邦邦的。Karın aydınlığında yeryüz gündüze döndü. 大雪茫茫，映得地面如同白昼。❷世界：Yer yüzünde ondan başka yakınım yok. 世上除了他我没有亲人了。Atlasta yeryüzünün bütün yüksek dağlarını görebilirsin. 查看地图册，可以查到世界上所有的名山。

YESCE 【缩】土耳其戒酒协会(Türkiye Yeşilay Cemiyeti)

yestehlemek (*nsz*) 【俗】拉屎，大便

yesyeni [ye'syeni] *s.* 【俗】崭新；极新，簇新

yeşermek (*nsz*) ❶(植物，田野等)变绿，发绿：Yerlerde çimenler yeşermiş. 地上的草发绿了。Okulun arkasındaki tepeler, yağan yağmurlardan sonra yesermişti. 学校后面的小山丘雨后变绿了。❷长出叶子，放叶，长叶子：Ilık hava yüzünden ağaçlar erkenden yeşerdi. 由于天气暖树都长出了叶子。

yeşerti *is.* 绿地，绿化了的地方

yeşertmek (*-i*) yeşermek 的使动态：Bu yağmur ortalığı yeşertti. 这场雨使大地一片翠绿。

yeşil Ⅰ *is.* 绿色，绿的色调；铁青色，土色(指脸色)：Kırların yeşili ne güzel! 碧绿的田野多么美啊！❷【俚】绿钞票(面值为 100 里拉的纸币) Ⅱ *s.* ①

绿(色)的：～ yaprak 绿叶 Zeynep'in yeşil gözleri var. 泽伊内普的眼睛是蓝色的。**～den gitmek** 【俚】(指工作、情况)正常，有条不紊，合乎要求 ②新鲜的，鲜的，新的：～ fasulye 新鲜的豆角 ～ erik 新鲜的李子 ～ zeytin 新鲜橄榄 ③未成熟的，青的(指果实、谷粒等)：～ domates 青的西红柿 ～ kayısı 未长熟的杏子 ～ yem 青饲料 ～ ot 青草 ◇～ **boyama**k 染成绿色 ～ **ışık** 绿灯 ～ **ışık yakmak** 开绿灯

yeşilay *öz.is.* 蓝新月(戒酒协会的会徽)：～ derneği 戒酒协会

yeşil bağa *is.* 〈动〉雨蛙(*Hyla arborea*)

yeşil baş *is.* 〈动〉野公鸭(*Anas platyrhynehos*)

yeşilimsi, yeşilimtırak *s.* 微带绿色的

yeşil karga *is.* 〈动〉蓝胸佛法僧(*Coracias garrulus*)

yeşil kurbağa *is.* 〈动〉食用蛙(*R. esculenta*)

yeşillemek (*nsz*) ❶发绿，变绿；返青：Ağaçlar yeşillenir. 树发绿了。❷追求(妇女) ❸【俚】眼红

yeşilli *s.* ❶绿色的，绿颜色的：～ kumaş 绿色的布 ❷穿绿衣服的：～ kadın 穿绿颜色衣服的妇女

Yeşil Burun *öz.is.* 佛得角(非洲)

yeşillik, -ği *is.* ❶绿(色) ❷绿地，草木多的地方，绿荫，绿色植被多的地方：Hafta sonunda ırmağın kıyısındaki yeşiliğe gideceğiz. 周末我到河岸上的绿荫地去。Hava pisletilmesine karşı yeşillikleri çoğaltmak ilk akla gelen önlemdir. 增加绿地是防止空气污染的首选措施。❸蔬菜，青菜：Pazardan biraz da yeşillik aldık. 我们从市场上买回了一些蔬菜。❹青草，茂密的嫩草

yeşil sazan *is.* 〈动〉冬穴鱼，丁鳜(*Tinca tinca*)

yeşim *is.* 〈矿〉碧石，碧玉

yetenek, -ği *is.* 能力，本领；天赋，天资；领悟能力，接受能力：yaratıcılık ～i 创造能力 Öğretmenim resme karşı yeteneğim olduğunu söylüyor. 我的老师说我有绘画的天赋。

yetenekli *s.* 有能力的，有本领的；有才能的，有天分的：～ bir görevli 有能力的负责人

yeteneklilik, -ği *is.* 能力，本领，本事；天资，天赋

yeteneksiz *s.* 没有能力的；没有本事的，没有才能的，无所作为的

yeteneksizlik, -ği *is.* 无能力，没本事，没本领；理解能力差，领悟力差

yeter Ⅰ *s.* 足够的，充分的，充足的：～ ücretli iş 工资高的工作，报酬丰厚的工作 Ⅱ *zf.* 足够，相当多：Yeter de artar. 够了！行了！得了！Yeter söyleme! 别再说了！Bu da bana yeter. 对我来说这就够了。◇～ **bulmak** 满足于，满意于，安于 ～ **derecede** 足够地，充足地 **～i kadar** 足够地，充足地：～i kadar yardım almak 获得足够的帮助

yeterince [yeteri'nce] *zf.* 足够地，充足地

yeterli *s.* ❶有某种能力的，能够做事的；内行的，在行的，有专门知识的；有本事的，有才能的，有天分的 ❷足够的，充足的：～besin 足够的食品 Bu problemi çözmeye yeterli bilgim var. 我有能力解决这一问题。Sinemaya gitmek için yeterli vaktimiz var. 我们有足够的时间去看电影。❸〈法〉有权利能力的

yeterlik, -ği *is.* ❶能力，本领，本事，技能；内行；活动能力：～ eğitimi

〈教〉能力教育 ～ fiili 〈语〉动词的能动形式，能动动词(如 söyleyebilmek, yapabilmek 等) ～ sınavı 能力考试，技能考试 Ağabeyim otomobil almadan önce yeterlik sınavından geçti. 我哥哥在买车前通过了驾驶技能考试。❷〈法〉权利能力，权能

yeterlilik, -ği *is.* 充足，足够：～ önergesi 关于停止辩论决议

yeter sayı *is.* (开会的)法定人数

yetersiz *s.* ❶无才干的，没有才能的，不能胜任的，非内行的 ❷不足的，不够的，缺少的 ～ bir ışık 光线不足的，缺少光线的：Resim için bu boyalar yetersiz. 这些颜料不够作画的。◇～ **olmak** 不符合要求

yetersizlik, -ği *is.* ❶不足，不够，缺少 ❷缺点，缺陷，毛病，短处：～leri gidermek 服克服点 kalp ～i 〈医〉心机能不全，心衰竭 maddî ～ 贫苦，寒苦

yeti *is.* 能力；性质，特性，本性：insanın düşünme ～si 人的思维能力

yetik *s.* 【俗】❶长大了的，成年的 ❷学识渊博的，内行的，高明的

yetiklik, -ği 见 yetenek

yetim *is.* 孤儿，死去父亲的孤儿；单身无靠的人：Komşumuzun kocası ölünce yetim çocuklarına bakmak için çalışmaya başladı. 我们邻居的丈夫一死，她为了养活孤儿开始工作。◇～ **bırakmak** 遗弃，使成为孤儿：Çocuklarını yetim bıraktı. 他遗弃了他的孩子。～ **kalmak** 成为孤儿

yetimhane [yetimha:ne] (阿) *is.* 孤儿院

yetimlik, -ği *is.* 孤儿生活，孤在无依，孤在伶仃

yetimgen *s.* 要求极低的，极不讲究的

yetingenlik, -ği *is.* 要求不高，极为满足，极不讲究

yetinmek (*-le*) 满足于，限于，局限于，安于：Sabahları bir bardak sütle getinirim. 每天早晨我只喝一杯牛奶就够了。

yetirmek (*-i*, *-e*) 【俗】❶完成，结束，进行到底 ❷养大，抚养大：Oğlan yetir, kız yetir, ağır yükü sen götür. 【成】养大了儿女，送走了负担。❸通知，通告，转达，转告

yetişilmek (*-e*) yetişmek 的被动态：Koşulsaydı yetişilirdi. 他要是跑的话，本来是可以赶上的。

yetişim *is.* 增加，增强；扩大，增大；增长，发展

yetişkin *s.* ❶成年的，发育成熟的，成熟的，长成的：～ bir çocuk 成年的小伙子 ～ kız 成年的姑娘，成熟的少女 Yetişkin bir oğlu var. 他有个成年的儿子。❷成熟的，长熟的，熟了的：～ bir ağaç 成材的树 ❸【转】(思想、感情、工作上)成熟的，老练的

yetişkinlik, -ği *is.* 成熟(性)

yetişmek (*-e*) ❶赶上，追上；来得及，赶得上；及时来到，赶到，赶上：arkadan ～ (跟踪)追上，赶上 Hakim yetişmeseydi, kurtulamazdı. 要不是医生及时赶到，他就没命了。Hızlı yürüyorsun, sana yetişmek çok zor. 你走得太快，很难追得上你。Koştum ama ardından yetişemedim. 我跑步都没能追上他。❷完成，结束；干完，作好(应干的活)：Bu elbise yarına yetişmeli. 这件衣服明天一定要做好。Bu ödev yarına yetişecek. 这作业明天要完成。Tek başına bir insan bu kadar işe yetişemez. 一个人干不了这么多的活。❸触到，够到，勉强够到：Ağaçtaki elmaya yetişemedim. 我够不到着树上的苹果。Bu ip kuyunun dibine yetişmez. 这绳子够不到

井底。Elim yetişmiyor. 我的手够不到。❹足够，够用：Bu para yetişemez. 这钱不够用的。Bu yemek hepimize yetişir. 这饭够我们所有人吃的。Verilen harcırah yetişmeyince her ikisi de keseden eklemek zorunda kaldılar. 发的路费不够，两人只得自己出钱垫上。❺赶上，遇见：Ben dedeme yetiştim, torunlarına da yetiştim. 我见过祖父，又活到见孙子。❻(植物)繁殖，生长；繁殖起来，滋生起来；长熟，成熟：Burada iyi çam yetişir. 这里很适合松树生长。Lâhana Türkiye'nin bütün bölgelerinde yetişir. 洋白菜在土耳其所有地区都能生长。Türkiye'de başlıca ne yetişir? 在土耳其主要生长些什么？Kirazlar yetişmişti. 樱桃熟了。❼长大，成人：yeni yetişen nesil 正在成长的新一代 Çocukları yetişti. 他的孩子都长大成人了。Hepimiz bu yurdun koynunda yetiştik. 我们都是在这块哺育和呵护我们的土地上长大的。❽受教育；受教育；受教养：bu okuldan yetişenler 这个学校的学生 ❾帮助，帮忙，赶着去帮忙：Tam o sırada talih imdadıma yetişti. 正好此时命运才了我的忙。◆**Yetiş(in)!** 救命！救命啊！

yetişmiş *s.* ❶受过训练，训练有素的；工作熟练的，有高度技能的：～ asker 训练有素的军人 ～ işçi 熟练的工人 ❷成年的，发育成熟的，长成的；成熟的：～ bir evlât 成年的孩子 ❸成熟的，熟了的(指果实，蔬菜等)：～ bir meyva 成熟的水果

yetiştirici *is.* 生产者，制造者：fındık ～si 榛子生产者 tütün ～si 烟草生产者

yetiştirilmek (*nsz*) yetiştirmek 的被动态

yetiştirim *is.* (对禽兽)进行特别技能训练

yetiştirmek (*-i, -e*) ❶ yetişmek 的使动态：hastayı doktora ～ 把病人送到医生那里 Amcam arabasıyla bizi trene yetiştirdi. 我叔叔用他的车子把我们送上了火车。Bizi istasyona yetiştirebilirmisiniz? 您能把我们送到车站吗？❷完成，结束，干完，按时做完，及时完成：Artan işleri yetiştirebilmek için bir daire ihdası düşünülüyor. 正在考虑成立一个办公室以处理增多的事务。Bu yazıyı akşama yetiştirmeli. 这篇文章他必须在晚上赶出来。Yarına ödevimi yetiştirmem gerikiyor. 明天我必须把作业赶出来。❸培养，教育，哺育：çocuk ～ 教育孩子 iki evlât yetiştiren bir ana 养育两个孩子的母亲 Öğretmenimiz bizi iyi yetiştirmek için çabalıyor. 我们的老师为了更好地培养我们在努力工作。Çocuklarını büyütüp yetiştirinceye kadar kadının hakikaten dişi tırnağı döküldü. 这个女人为了把她的子女培养成人，可真是含辛茹苦，呕心沥血。❹培育，培植，栽培；繁殖，增殖，繁育：güzel çiçekler ～ 培育各种美丽的花 hayvan ～ 繁殖牲畜 buğday ～ 培育小麦 Çicek yetiştirmek onun hobisidir. 养花是他的业余爱好。❺通知，通告；转告；转播，广播

yetke *is.* 威信，威望，声望，权威；权力

yetkeli *s.* 权威的，有威信的，有声望的

yetki *is.* 权能，权力，职权，权限(范围)，全权：～si dahilindeki meseleler 在…的管辖范围之内的问题 Büyük Millet Meclisi Başkumandanlık yetkilerini Mustafa Kemal Paşa'ya devretmişti. 大国民议会把最高统帅权授给了穆斯塔法·凯末尔巴夏。Meclislerin yasama yetkisi var. 议会有立法权。◇**～ vermek** 授权 **～sini kullanmak** 使用权力，行使权力 **～ye sahip olmak** 有权做

yetkile(ndir)mek (*-i*) 授权，授予全权

yetkili *s.* 有权能的，有权的，有权势的，有势力的，有权威的；主管贩，有管辖权的：～ bir sahıs 有权的人物 ～ çevreler 职权范围 ◇～

kılmak 使有权力

yetkin *s.* 完美的，完善的；无可指摘的，无可非难的，无缺点的；极好的，非常好的；成熟的：～ bir kişi 非常好的人，无可指摘的人 Her alanda yetkin insana gereksinme var. 各方面都需要有完美无缺的人。

yetkinleşmek (*nsz*) 完善，益臻完美；有进步；有所改进；逐渐娴熟；逐渐成熟，自我完善

yetkinleştirmek (*-i*) yetkinleşmek 的使动态

yetkinlik, -ği *is.* 完善，完美，尽善尽美，完美无缺；成熟(性)

yetkisiz *s.* 没有被授权的，无权(做某事)的

yetkisizlik, -ği *is.* 无权，无权状态；

yetmek, -er (*-e*) ❶足够，够用：Artık canıma yetti. 我实在是受不了了。Bu işe gücüm yetmez. 这事儿我干不了。Bu kâğıt bana yeter. 这纸够我用的。Param ancak bir defter almaya yeter. 我的钱只够买一个练习本。❷够得着：Oraya elim yetmez. 我的手够不着那里。❸【俗】活到…岁数：Yaşı seksene yetti. 他活到了 80 岁。❹成熟，长熟：Kayısılar yetti. 杏熟了。❺(一般用于祈使，禁止某一行为动作)够了，行了，得了：Bu zulüm artık yeter! 行了，别动武了！❻足以：Bir cigara bir orman yakmaya yeter. 一颗烟头足以烧毁整个森林。◇～ **ki** 只要：Yeter ki gitmesin. 只要他不走。**yedecek kadar** 充足的，充分的，足够的

yetmiş *say.* 70

yetmişer *s.* 各 70，按 70

yetmişinci *s.* 第 70

yetmişli *s.* 由 70 个单位组成的，含有 70 个单位的

yetmişlik, -ği *s.* ❶由 70 个组成的，含有 70 个单位 ❷70 岁的：～ ihtiyar 70 岁的老人

yev (阿) *is.* (一)天，(一)月

yevmi [yevmi:] (阿) *s.* ❶每天的，每月的：～ gazete 日报 ❷一天的，一日的：～ sarfiyat 一天的花销，一天的开支

yevmiye (阿) Ⅰ *is.* ❶日薪，计日工资；工钱，工资；(军队中的)给养，供给：akvati ～ 一日口粮，日粮；日料 ❷(或～ defteri)〈会计〉日记账，日记簿 Ⅱ *zf.* 每天，每日，逐日地：Yevmiye şu kadar su harcanıyor. 他每天耗费这么多的水。

yevmiyeci *is.* ve *s.* 日工，短工(的)，按日计工资的工人

yevmiyeli *s.* 日薪的，日工资的，计日工资的

yeygi *is.* 【俗】过冬饲料，冬储饲料

yezdan *is.* 上帝，天主，神

yezdanî *s.* 神的，宗教的

Yezidi [yezi:di:] *öz.is.* ❶亚齐德派 ❷亚齐德派信徒

Yezedilik, -ği *öz.is.* 亚齐德教派

yezit, -di *is.* ve *s.* 背信弃义的；奸诈的，居心险恶的，不怀好意(的)；混蛋，卑鄙小人：Bilirim yezit kahpeyi bilirim, kaç aydır canıma okudu. 我知道这个臭婊子，这几个月她把我害得不轻。Kolay canı çıkar mı o yezidin? 那个混蛋会容易死掉吗？

yezitlik, -ği *is.* 【粗】背信弃义，违背信义；奸诈，居心险恶

yığdırmak (*-i, -e*) yığmak 的使动态

yığılı *s.* 堆起来的，堆积起来的，堆成堆的；摞成堆的；集中起来的，被归拢到一起的

yığılmak (*nsz*) ❶聚到一起，集结；集合，集中，汇集，集聚；集存下，积累下：Halk meydana yığıldı. 人民都聚集到广场上。❷跌倒，倒下；晕倒，晕过去：İki adım atmadan yığıldı.他没走两步就晕倒了。Bir anda karşısına çıkan kocaman köpeği görünce korkusundan dizlerinin bağı çözülmüş, olduğu yere yığılıp kalmıştı. 突然，他的面前出现了一条大狗，他一见吓得两腿只抽筋，瘫倒在地上。

yığın *is.* ❶(一)堆，(一)摞：～ buzlar 〈海〉浮冰群 buğday ～ı 麦垛，麦堆 enkaz ～ı 一片瓦砾 kâğıt ～ı 一摞纸 ot ～ı 干草垛 Kedi yiyecek bulmak için çöp yığınını karıştırıyor. 猫在刨垃圾堆找东西吃。❷(一)群(人或动物)，一大群，一大帮；一大堆；大批，大量，许多：～ ateşi 〈军〉密集的火力 arı ～ı 一窝蜜蜂 bir ～ engelle karşılaşmak 遇到重重困难 bir ～ fare 一群老鼠 bir ～ kitap 一大堆书 ❸(常用复数)群众：geniş emekşi ～ları 广大劳动群众 halk ～ları 人民群众 sosyal ～ teşkilâtları 群众性的社会组织

yığınak *is.* ❶集中点，中心，聚集地；集中地；汇合处：kömür ～ğı 煤炭中心，煤场 ❷〈军〉集中，集结：～ caddesi 向集结地区调动部队用的道路 ～ mıntakası (部队)集结地区 ordu ～ı 军队的集中；集结军队 ❸〈植〉单细胞植物群

yığınla [yığı'nla] *s.* ve *zf.* 成堆的，一堆堆的；成群的，一群群的；大批的，大量的；很多：～la işten kovalmak 大批解雇 ～la sorun 一大堆问题 Yığınla işim var. 我有一大堆事情要办。

yığıntı *is.* 堆：kireç ～sı 石灰堆

yığış *is.* 堆，堆放，堆积

yığışık *s.* 堆积起来的，堆起来的，堆叠起来的；乱堆的，乱放的

yığışım *is.* 〈地〉砾岩

yığışmak (*nsz*) 聚集，集中，集合，聚到一起；集结；积累起，集攒起，搜集起

yığmak, -ar (*-i, -e*) ❶堆放，堆积，堆起来：Rüzgâr kumları deniz kıyısına yığdı. 风把沙子堆积到海岸上。❷集中，集合，召集到一起；收拾到一起，归拢到一起：Eşyayı şu köşeye yığmalı. 应该把什物堆到这个角落里。❸积存，贮存；积蓄；积聚，聚积，积累：muazzam zenginlikler ～ 积累大量财富 Herkes kışlık kömürünü yığdı. 大家都贮存了冬季煤。

yıkamak (*-i*) 洗，洗濯；清洗，洗净，淘洗，冲洗，洗涤：bardak ～ 洗杯子 bulaşık ～ 洗脏碗碟 çamaşır ～ 洗内衣，洗衣服 filmi ～ 冲洗胶片，冲洗底片 mideyi ～ 〈医〉洗胃 Yemeğe oturmadan önce ellerini yıka. 你饭前要洗手！

yıkanış *is.* 洗，洗涤

yıkanmak (*nsz*) ❶ yıkamak 的被动态：Çamaşır yıkandı. 衣服洗好了。❷洗澡，沐浴：O, her gün yıkanır. 他每天都洗澡。

yıkatmak (*-i, -e*) yıkamak 的使动态

yıkayıcı Ⅰ *is.* 洗涤工，清洗工，冲洗工，洗车工，洗一工，洗矿工 Ⅱ *s.* 洗涤的，清洗的，洗衣服用的：～ makine 洗衣机，洗涤机

yıkayış *is.* 洗，洗濯，洗涤，洗净，冲洗

yıkı *is.* (古代建筑的)遗址；废墟，瓦砾场

yıkıcı Ⅰ *s.* 破坏性的，破坏力很大的；有破坏作用的；毁灭性的，致命

的：～ buhranlar 破坏性的危机 ～ faaliyet 破坏活动 ～ güç 破坏力 ～ harplar 毁灭性的战争 O yıkıcı bozgunun sebeplerini öğrenmeye büyük önem verdi. 他认为了解毁灭性的失败原因有重要意义。Ⅱ *is.* 破坏者

yıkıcılık, -ğı *is.* 破坏活动

yıkık *s.* 被破坏的，被毁坏的，被摧毁的；倒塌的，坍塌的：～ duvar 倒塌的墙 ～ yapı 坍塌的楼房 Bulunan yer pek yıkık dökük bir yerdi. 所在位置一片残垣断壁。

yıkılış *is.* ❶倾斜，倾向 ❷分解，分化

yıkılmak (*nsz*) ❶ yıkmak 的被动态：17 Kasım 1922'de Osmanlı İmparatorluğu yıkıldı. 1922 年 11 月 17 日奥斯曼帝国灭亡。❷倒塌，坍塌；倒下，躺下；跌倒；落下，掉下，坠下：yorgunluktan ～ 累倒 Depremde pek çok ev yıkıldı. 地震中有很多房屋倒塌了。Hasta adam yere yıkıldı. 病人倒在地上。❸【俗】滚开，滚蛋：Yıkıl buradan！从这里滚开！Yıkıl karşımdan！从我眼前走开！别呆在我眼前！❹(人)衰老，衰弱，(物)变得破旧：Yılıla yıkıla geliyor. 他摇摇晃晃地走来。❺【转】使担负，加在…身上：Bütün işler onun üstüne yıkılmıştı. 所有的事情都加到了他的身上。

yıkım *is.* ❶拆毁；破坏，毁坏；损坏，损害：～ gücü 破坏力，破坏力量 ～ harbi 破坏性战争 ❷意外的灾祸；惨剧，惨祸；损失；损害，危害：Bu yıkımdan nasıl kurtulabileceğini düşünüp taşınıyor. 他正在想办法如何摆脱这样的厄运。Çocuğunu yitirmek bir anne için yıkımdır. 对一个母亲来说失去孩子是灾难。Üst üste gelen yıkımlarla can alıp can verdi. 接踵而来的打击使他在痛苦中挣扎。❸无能为力，力不所及，破产：Bu masraf onun için yıkımdır. 这笔开支对他来说力不能及的。◇～ **olmak** 遭受巨大损失

yıkımcı *is.* 拆房屋的人，扒房屋的人，拆毁建筑物的人

yıkıntı *is.* ❶灾难，灾害：iktisadî ～ 经济崩溃 ❷废墟；遗迹；残骸；破块，断片 ◇(*-e*) ～ **olmak** 使遭惨祸，使陷入不幸，使遭受很多损失

yıkış *is.* 破坏，毁坏，摧毁；拆毁

yıkışmak (*nsz*) 〈体〉摔跤，角力(比赛)

yıkkın *s.* 将被拆除的，将要摧毁的，将要崩溃的，将要破产的，将要衰败的；将要坍塌的；将要荒废的

yıkkınlık, -ğı *is.* 崩溃，破坏，瓦解；完全破坏；破产；一片荒凉，空空荡荡

yıkmacı *is.* 拆除建筑物的一主

yıkmak, -ar (*-i*) ❶拆，扒，拆毁；破坏，毁坏；摧毁，毁掉；损坏：eskiyi ～ 摧毁旧东西，除旧革新 Caddeyi genişletmek için eski evleri yıkıyorlar. 为了拓宽马路了他们拆除旧房屋。❷推倒，放倒，刮倒；打倒，摔倒；推翻：ağacı ～ 放倒树 güreşçi yere ～ 把摔跤运员摔倒在地 Filmdeki adam iki yumrukta karşısındakini yıktı. 影片中的人两拳就把他面前的人打倒了。Bir çelme atarak yıktı. 他一个绊，就把对方摔倒了。❸推开，移开，挪开，推移开，推到一旁：Şapkasını sağa yıkmış. 他把帽子推到右耳边。❹赋予(责任、使命)，寄托(希望、期待等)；归咎于，嫁祸于：Suçunu bana yıkma. 不要把你的过错推到我身上 ❺卸下(指货物)；卸货，卸载 ❻使破灭，使破产，使沦为赤贫：Bu masraf onu yıkmaz. 这样的花销使他穷不了。❼损害，毁灭：ev ～ 破坏家庭 İçki onu yıktı. 酗酒毁了他。

yıktırılmak (*nsz*) yıktırmak 被动态：Duvar yıktırılınca ortaklık zerahladı. 墙一拆除四周就宽阔了。

yıktırmak (*-i, -e*) yıkmak 的使动态：Şu duvarı yıktırmalı. 这堵墙必须拆除。

yıl *is.* ❶年，年度：artık ～ 闰年 bu ～ 今年 bütçe ～ı 预算年 ders ～ı 学年 doğum ～ı 出生年 geçen ～ 去年 gelecek ～ 明年 güneş ～ı 〈天〉太阳年 kamer ～ı 〈天〉太阴年 öğentim ～ı 教学年度 yeni ～ 新年 Bu bina üç yılda yapılmış. 这座楼 3 年建成。❷年代：1960-70'li ～larda 在六、七十年代 Tarımda kimyasal gübre kullanımına 1950'li yılların başında başlanmıştır. 50 年代初在农业中开始使用化肥。◇**～ on iki ay** 一直，长期，长年累月：Yıl on iki ay didinmemizin karşılığı işte, sarı mısır ekmeği! Kepekli arpa! Bulgur pilâvı! 我们长年累月出的是牛马力，吃的是猪狗食。**～dan ～a** 年年，逐年 **～ın uzunu** 全年 **～lar ～ı** 很久以前，长期以来：Yıllar yılı görmesem gene de göreceğim gelmez. 尽管我已经好长时间没见过他了，可是我还是不想他。**～larca** 多年地，一连好几年地 ◆**Yıl uğursuzundur.** 傻人有傻福。

yılan *is.* ❶〈动〉蛇：～ deliği 蛇洞 ～ gömleği 蛇蜕 ～ yavrusu 幼蛇，小蛇 boğa ～ı 蚺蛇，蟒蛇 çıngıraklı ～ 响尾蛇 gözlüklü ～ 眼镜蛇 ok ～ı 角蝰 su ～ı 游蛇 ❷【转】蛇蝎心肠的人 ◇**～ gibi** ①阴险的，狠毒的，奸诈的，笑里藏刀的(人) ②蜿蜒曲折的：Dağların arasında çaylar, dereler yılan gibi kıvrıla kıvrıla akıyordu. 山间的小溪蜿蜒曲折，流向远方。**～ hikâyesi** 车轱辘话 **～ kemiği** 使受到良心责备的 **～ı koynunda beslemek** 养虎遗患 **～ın kuyruğuna basmak** 自找麻烦：Uyuyan yılanın kuyruğuna neden bastın? 你干吗要自找麻烦？◆**Yılanın başını küçükken ezmeli.** 防微杜渐，要把事情消灭在萌芽状态。

yılan balığı *is.* 〈动〉鳗鱼(*Anguilla*)

yılan balığıgiller *is.* 〈动〉鳗鲡科

yılan başı *is.* 装饰在马具上的一种小贝壳

yılancık, -ğı *is.* 〈医〉丹毒

yılancı *is.* ❶驯蛇者，驯养蛇者 ❷〈天〉蛇夫(星座)

yılancıkçı *is.* 治丹毒的巫医

yılancıl *is.* 〈动〉白鹳(*T.aethiopieus*)

yılan iğnesi *is.* 〈动〉海龙

yılankavi [yılankavi:] *s.* 蛇形的，蛇状的，螺旋形的；曲折的，之形的，弯弯曲曲的，蜿蜒的：～ bir yol 蜿蜒的山路 ～ merdiven 螺旋梯，旋梯 ～ sürünme hendeği 弯弯曲曲的堑壕 Şam'ın yılankavi sokakları o dadar birbirine benzer. 大马士革的弯弯曲曲的街道相互十分相似。

yılan kavilik, -ği *is.* 弯曲，弯处；蜿蜒小路

yılan kökü *is.* 〈植〉草甸鼠尾草

yılan otu *is.* 〈植〉龙胆草

yılan taşı *is.* 〈地〉蛇纹岩，蛇纹石

yılan yastığı *is.* 〈植〉海芋(*Arum* 或 *Alocasia*)

yılan yastığıgiller *ç.is.* 〈植〉天南星科(*Araceae*)

yıl başı *is.* 新年：～ gecesi 新年之夜 ◆**Yılbaşınızı kutlarım!** 新年好！恭贺新喜！

yılçağ *is.* 季，季节

yıldırak 【俗】 Ⅰ *is.* 闪，闪电 Ⅱ *s.* 闪闪发光的，亮晶晶的，闪烁的；发亮的，发光的

Yıldırak *öz. is.* 〈天〉天狼星

yıldıramak (*nsz*) 【俗】闪耀，闪烁，闪光，发光，闪闪发光：Yaz gecesi semalarında yıldırayan şimşekler gibi. 夏天夜空星光璨烂。

yıdırılmak (*nsz*) yldırmak 的被动态

yıldırım *is.* ❶闪，闪电：～ çarpması 雷击 ～ siperi 避雷针，避雷器 Yıldırım düştü. 雷击了。❷加急，特快：～ harbi 闪电战，闪击战 ～ savaşı 闪电战，闪击战 ～ telgraf 加急电报 ◇**～ gibi** 闪电似地，闪电般地，飞快地，风驰电掣地 **～ gibi geçmek** 一闪而过，象闪电一样疾驰而过 **～ hızıyla** 很快地，闪电式地 **～ süratiyle** 很快地，闪电式地 **～la vurulmuşa dönmek** (突然面临困境)一下子惊呆了，一下子不知所措：Kaza haberini alınca yıldırımla vurulmuşa döndüm. 我一听说出事了，如同遭了雷击一般。

yıldırımlık, yıldırımkıran, yıldırımsavar *is.* 避雷针，避雷器

yıldırma *is.* 恐怖，恐怖手段，政治暗杀：～ ve tedhiş politikası 威胁和恐怖政策

yıldırmak (*-i*) 恐吓，恫吓，吓唬；使害怕；使恐惧；令人担忧：gözünü ～ 使战战兢兢，(管得)服服贴贴

yıldız *is.* ❶(天空中的)星，星体，星辰：～ grubu 〈天〉星座 ～ günü 恒星日 ～ kümesi (或 yığınları) 星团 ～ yağmuru 流星雨 ～ yılı 恒星年 beşinci kadirden ～ 五等星 Çorban ～ı 〈天〉金星 gezegen ～ 行星 kuyruklu ～ 慧星 Merih ～ı 〈天〉火星 Şimal ～ı 〈天〉北极星 Bu gece gökyüzü bulutlu olduğu için yıldızları göremiyorum. 今晚由于天空有云，我看不见星星。❷名人，名星：sinema ～ı 电影明星 ❸〈海〉北；北风 ❹星形，星状物，表示军衔的星状标志；星号，星标(*)：～ işaretiyle göstermek 用星号标出 kızıl ～ 红星 Türk Bayrağındaki yıldız beş köçelidir. 土耳其国旗上的星是五角星。❺幸运，运气；福气；命运；机缘 ◇**～ akmak** (星在天空)快速移动，快速流动；坠落 **～ barışıklığı** 和好，和解 **～ kaymak** (星在天空)快速移动，快速流动；坠落 **～a kement atmak** ①眼高手低，好高务远 ②有进取心，有事业心，有魄力，有胆有识 **～ı barışık** 有人缘的，情投意合的：Benim, Yılmaz'la yıldızım barışıktır; uyum içinde yaşarız. 我和耶尔马兹情投意合，和睦相处。(*-le*) **～ı barışık olmak** 有人缘，情投意合 **～ı barışık parlak** 幸运的，走运的，有福气的 **～ı dişi** 讨人喜欢的，惹人爱的 **～ı düşük** (或 **düşkün**) 不走运的，不幸的，背时的，事情不顺遂的 **～ı parlamak** 福星高照，走红 **～ı sönmek** 倒运；没落，破落；黯然失色；(生命等)结束：Hasan esasen yıldızı sönmüş bir burjuva ailesinin oğluydu. 哈桑原本是一个破落资本家的儿子。Yeni sanatçılar ortaya çıkınca eskilerin yıldızı söndü. 新的艺术家一出现，老的艺术家就黯然失色了。**～ına bakmak** 看星相 **～ları barışmamak** 与…不和，与…搞不好关系：Allah onların yıldızlarını barıştırsın! 真主保佑他们和睦相处！Bu hoca ile yıldırım barışmıyor. 我和这位老师相处不好。**～ları saymak** 夜里睡不着觉：Yıldızları sayarak bekliyordum sabahı. 我数着星星等着天亮。

yıldız anasonu *is.* 〈植〉莽草，毒八角(*Illicium anisatum*)

yıldız böceği *is.* 〈动〉萤火虫，萤(*Lampyris*)

yıldız çiçeği *is.* 〈植〉天竺牡丹，大一花

yıldız kara yel *is.* 偏北的西北风

yıldızlamak (*nsz*) 开始刮北风

yıldızlı *s.* 满天星斗的，满天星辰的：～ gece 满天星斗的夜晚

yıldız poyraz *is.* 偏北的东北风

yıldızsız *s.* 无星的，没有星星的：Gece yıldızsız deniz hafif çalkantılı idi. 月黑星稀，海浪轻轻。

yıldız taşı *is.* 〈矿〉沙金石

yıldız yağmuru *is.* 流星雨

yıldız yeli *is.* 寒冷的北风

yıl dönümü *is.* 周年：yirminci ～ 20 周年(纪念)

yılgı *is.* 恐怖，恐惧，畏惧，害怕：Bu olay ortalığa yılgı saçtı. 这件事使四周惊恐不安。

yılgın *s.* 吓怕了的，被吓唬住的；胆怯的，怯懦的，怕人的，畏畏缩缩的：Yılgın gözlerle bunlara baktı. 他胆怯地看了看这些。

yılgınca [yılgı'nca] *zf.* 畏惧地，胆怯地

yılgınlık, -ğı *is.* 胆怯，胆小，畏惧

yıl halkası *is.* (树木上的)年轮

yılık *s.* 【俗】❶歪斜的；歪的，扭歪的(指嘴)：～ bir ağız 歪嘴 ❷歪的，斜的(指眼睛)

yılın *is.* 恐怖，恐惧，害怕；恐惧心

yılınç *s.* 可怕的，可怖的，骇人的，吓人的

yılışık *s.* ❶粘的，有粘性的 ❷缠磨人的，纠缠不休的；令人腻烦的，讨厌的 ❸强作笑颜的，强颜欢笑的 ◇～ ～ 纠缠不休地；令人腻烦地，令人讨厌地

yılışıkça *s.* ve *zf.* 佯笑的，假笑的

yılışıklık, -ğı *is.* ❶粘性，胶粘性，粘着性，附着性 ❷令人讨厌的行为，令人厌烦的行为，纠缠不休的事 ❸强作笑颜的，强颜欢笑

yılışkan *s.* ❶粘的，有粘性的 ❷缠磨人的，纠缠不休的；令人腻烦的，讨厌的 ❸强作笑颜的，强颜欢笑的

yılışkanlık, -ğı *is.* ❶粘性，胶粘性，粘着性，附着性 ❷令人讨厌的行为，令人厌烦的行为，纠缠不休的事 ❸强作笑颜的，强颜欢笑

yılışmak (*nsz*) 谄笑，谄媚地笑；佯笑，假笑，不自然地笑：Yılışmak nasıl da çirkin bir davranış. 假笑不管怎么说是一种不美的行为。

yılkı *is.* ❶(单蹄的牲畜)群：～ atı 一群马 ❷没戴头络的马或驴

yılılık *is.* ❶分群(指马) ❷散养

yıllamak (*nsz*) 【俗】在一地长期滞留，长期待在某地；居住一年：Bu adam orada yılladı.这个人在那里待了一年。Bu şarap yılladı. 这是放了一年的陈酒。Gittiği yerde yıllar, dönmez. 他一去不回头，多年不归。Kuzu daha yıllamadı. 羊羔还不到一岁。

yıllanmak (*nsz*) ❶满一年 ❷变老，衰老；拖很长时间：yıllanmış bir mesele 拖了很久的问题 yıllanmış kadınlar 老年妇女 yıllanmış şarap 陈酒 ❸待很长时间：Orada yıllanıp kalma. 你不要在那里久留。

yıllatmak (*-i*) yıllamak 的使动态

yıllık, -ğı Ⅰ *is.* ❶年鉴，年刊，年报 ❷年薪，年租：ortalama ～ 平均年薪 ortalama ～ gelir 年平均收入 Dükkânın yıllığı kaç lira? 店铺的年租金是多少里拉？Ⅱ *s.* ❶年的，一年的，为一年存期的，一岁的：～ halkalar (树木的)年轮 ～ hareket 〈天〉地球公转 kuruluşun ～ toplantısı 协会的年会 Evi yıllık tuttular. 房子他们租用了一年。②有…年的，…年的：kırk ～ ev 40 年的老房 seksen ～ ihtiyar 80 岁的老人 yüz ～ ağaç 百年的树

yıllıkçı, yıllıklı *s.* 按年的，按年代的；逐年的，一年一年的；雇佣一年的：～ iş 一年的工作 ～ işçi 雇佣一年的工人，干一年的工人

yıllıkyazar *is.* 年鉴，编年史的编纂者

yılmak, -ar (*-den*) ❶害怕，恐惧，畏惧；畏缩，胆怯，感到恐怖：Güçlüklerden yılmamak, başarmak için çalışmak gerekiyor. 不要害怕困难，为了成功必须努力工作。İşin güçlüğünden yılmamalı. 不要害怕工作中的困难。❷厌倦，厌烦；使讨厌，使生厌

yılmaz *s.* 无畏的，勇敢的

yılmazlık, -ğı *is.* 勇敢，英勇，大无畏精神

yıprak *s.* 【俗】穿旧了的，穿破了的，用旧了的，破旧的；被撕破了的

yıpranma *is.* ❶ yıpranmak 的动名词：～ kıymeti (或 payı) 〈军〉缓冲度 ❷〈医〉病变，病损；损害，损伤

yıpra(n)mak (*nsz*) ❶磨破，穿破，穿坏，把衣服穿破；使用坏，成为磨损的，成为耗损的：Caketimin kolları yıpramış. 我的上衣袖子磨破了。Pabucum yıpranda, onartacağım. 我的鞋子穿破了，要让人修理一下。Dikiş makinesi kullanıla kullanıla yıpradı. 缝纫机由于长期使用磨损了。Saatin aletleri yıpranmış. 表的零件磨损了。❷衰老，丧失精力，力气减退，疲惫不堪：Büyükbabam 70 yaşına karşın hiç yıpranmadı. 我的祖父虽年已古稀，但一点也不显老。Onun zekâsı hiç yıpranmış. 他的头脑一点也不迟钝。

yıpratıcı *s.* 使疲劳的；使疲乏的，使疲倦的，使疲惫不堪的；使虚弱的，使衰竭的

yıpratma yıpratmak 的动名词：～ harbi 消耗战

yıpratmak (*-i*) yıpramak 的使动态：Paltosunu iyici yıprattı. 他把大衣穿得十分破旧。Olaylar onu çok yıprattı. 这些事情弄得他疲惫不堪。

yır *is.* ❶【俗】旋律，曲调，歌调整；民歌 ❷诗，诗歌

yırlamak (*nsz*) 【俗】唱，歌唱；唱歌

yırtıcı *s.* ❶凶猛的，食肉的：～ hayvanlar 猛兽，食肉动物 Aslan yırtıcı bir hayvandır. 狮子是一种猛兽。❷【转】凶恶的，残暴的，残忍的，嗜血成性的；贪婪的：～ bir insan 残暴的人 ❸刺耳的，尖锐的(声音)，强烈的：～ çığlıklar 刺耳的喊叫声

yırtıcılar *s.* 〈动〉食肉的猛禽

yırtıcılık, -ğı *is.* 残暴作风，凶残行为

yırtıcımartı, -nı *is.* 〈动〉短尾贼鸥(*Stercorarius parasiticus*)

yırtık, -ğı Ⅰ *s.* ❶破烂的，褴褛的，用破了的，用旧了的；穿破的；用旧了的；穿破的；撕破的，撕碎的，撕坏的：～ bir mendil 破手绢 ～ pırtık (或 mırtık) 撕成碎片的 ～ pırtık çullar içinde 穿着破衣烂衫 Kirli yırtık yenleriyle alnının terlerini sildi. 他用又脏又破的袖子擦掉了额头上的汗。❷【转】无耻的，厚颜无耻的，不知害臊的，不要脸的：O yırtığın biridir. 他是个最不知羞耻的人 ❸刺耳的；剧烈的，尖叫的：Yırtık sesiyle

çığlık çığlığa bağırıyor. 他不断大声喊叫。Ⅱ *is.* 破了的地方，洞，窟窿(指衣，袜等上的)：çorabın ～ı 袜上的窟窿 ◇～ **kopuk bir uyku** 不安静的觉

yırtıklık, -ğı *is.* ❶撕破，撕碎，撕烂；抓破，挠伤 ❷无耻，恬不知耻，无耻行为； 大胆，勇敢

yırtılış *is.* 被撕破，被撕碎，被扯烂

yırtılmak (*nsz*) ❶ yırtmak 的被动态：Defterim yırtıldı. 我的练习簿撕破了。Kağıt yırtıldı. 纸被撕破了。Perde yırtıdı. 窗帘扯破了。❷【转】变得不腼腆，变得不羞怯，不难为情，不发窘：Onlarla görüşe görüşe yırtıldı. 由于常和他们见面他已不羞怯了。❸【俚】还，归还，返还，偿还

yırtınış *is.* 大喊，大叫，拼命的喊叫

yırtınmak (*nsz*) ❶喊叫，大喊，扯破嗓子喊，拼命叫喊 ❷拼命用力地做，竭尽全力地做：Başarı sağlamak için yırtınıyor. 为了获得成功，他正在全力以赴。

yırtışmak (*nsz*) (打架时)互相撕扯衣服彼此揪住，互相抓挠

yırtış *is.* 撕碎；撕破，扯破，弄破；挠破，抓破

yırtlak *s.* 【俗】睁大的，睁开的(眼睛)，张开的

yırtlaz *s.* 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，极不要脸的

yırtmaç, -cı *is.* (衣襟、袖子、裤脚上留的)叉口：Yeni etekliğimde bir yırtmaç var. 我的新裙子上有一个叉口。

yırtmaçlı *s.* 有叉口的，带叉口的(指衣服)：～ bir ceket 有叉口的上衣 iki yandan ～ bir kısa gecelik 两边开叉的短睡衣

yırtmaçsız *s.* 无叉口的，不带叉口的(指衣服)

yırtmak, -ar (*-i*) ❶撕，撕破，撕碎，撕开；撕下，撕掉 扯掉：Bir daha böyle lâf edersen ağzını yırtarım. 你要再说这种话，我就撕烂你的嘴。Öğretmenim defterimden bir yaprak yırttığım için bana kızdı. 因我把练习簿撕掉了一页，老师生了我的气。❷抓，挠，抓破，挠破，抓伤：Kedi çocuğun elini yırttı. 猫抓破了孩子的手。❸(带刺有尖之物)划破，刺伤：Yürürken sert bir şey paçamı yırttı. 我走的时候，有一个硬东西划破了我的脚。❹消灭，消除；镇压 ❺训练马让人骑

yırttırmak (*-i, -e*) yırtmak 的使动态

yısa [yı'sa] *ünl.* (众人在一起抬重物时的号子)用力抬(拖、拉)啊！◇～ **etmek** 一起拉绳子 ～ ～ 最多：～ ～ beş ton 最多 5 吨 ◆**Yısa beraber!** 一起用力啊！

yıvışık *s.* 【俗】粘的，有粘性的

yıvışıklık, -ğı *is.* 粘性，胶粘性，粘着性

yıvışmak (*nsz*) 【俗】发粘

yıvış yıvış *s.* ve *zf.* 粘的，粘糊糊的，胶粘的，泥泞的

yiğit , -di Ⅰ *s.* 胆量大的，大胆的，勇敢的，果敢的：O yiğit adamdır, gerçeği söylemeden çekinmez. 他是勇敢的人，敢说真话。Ⅱ *is.* ❶小伙计，男青年：Köyün yiğitleri toplandı. 村里的小伙计们都聚到了一起。❷勇敢的人，大胆的人，勇士，英雄，好汉 ◇**Yiğit yüzüne tükürtmez leşine tükürtür.** 士可杀不可辱。

yiğitbaşı, -nı *is.* 【口】执行手工行会决议的人

yiğitçe [yiği'tçe] *zf.* 勇敢地，英勇地，大胆地，无畏地

yiğitlendirmek (*-i*) yiğitlenmek 的使动态

yiğitlenmek, yiğitleşmek (*nsz*) 成为好汉，成为英雄，成为勇敢的人

yiğitlik, -ği *is.* ❶勇敢，大胆，剽悍，英勇；大无畏精神，大胆行为 ❷马技，特等骑术 ◇～ **etmek** 表现出大无畏精神，显示出英雄气概 ～ **taslamak** 充好汉 ◆**Yiğitlik sende kalsın!** 好好干！

YİGTB 【缩】发展投资和出口鼓励基金(Yatırımları ve İhracatı Geliştirme Teşvik Fonu)

yilbik *is.* 【俗】见 sara

yilim *is.* (动植分泌的)粘液；痰

yine 见 gene ：İşin sonunda yine biz kötü olduk. 事到如今，又是我们成了恶人。

yinelemek (*-i*) 重复；重说；重做

yenelemeli *s.* 重复的；重做的；重演的，重新出现的，重新发生的

yineleniş *is.* yinelenmek 的动名词

yinelenmek (*nsz*) 重复，反复，重演，重新出现，重新发生；复发；旧调重弹

yineletmek (*-i*) yinelemek 的使动态

yineleyiş *is.* yinelemek 的动名词

yirik, -ği 【俗】Ⅰ *is.* 裂口，裂缝，裂纹，裂痕Ⅱ *s.* 唇裂的，兔唇的

yirmi *say.* 二十，20

yirmilik, -ği Ⅰ *is.* ❶面额为 20 个里拉的纸币 ❷【旧】面值为半个库鲁士的帕拉，面值为 20 个帕拉的硬币(帕拉是土耳其旧辅币及旧银币名，合四十分之一个库鲁士) Ⅱ *s.* 由 20 个部分(单位)组成的，含有 20 的：～ çikolâta paketi 内装 20 块巧克力的糖盒

yirminci *say.* 第二十

yirmişer *s.* 每 20 个，各 20 个

yirmişerlik *s.* 每 20 个的，各 20 个的，内装 20 个的：～ portakal sandığı 每箱 20 个橙子

yitik, -ği Ⅰ *s.* ❶丢失的，遗失的，失掉的；不见的，失踪的，下落不明的：Yitik eşya bulundu. 丢失的东西找到了。Ⅱ *is.* 被丢失的东西，被遗失的物品

yitiklik, -ği *is.* 不在，缺席

yitim *is.* 失去，失掉，丧失，损失(多指某人逝世)：acı ～ 沉痛的损失 duyum ～i 失去知觉 Bunun yitimi sizden sorulur. 你要对这一损失负责。Onun ölümü büyük bir yitimdir. 他的逝世是一个重大的损失。

yitirilmek (*nsz*) yitirmek 的被动态

yitiriş *is.* 丢失，遗失

yitirmek (*-i*) yitmek 的使动态：şuurunu yitiren adam 失去理智的人 Kalemimi yitirdim. 我把我的钢笔丢了。Tutumsuzluğundan bütün malını yitirdi. 他由于挥霍无度，失去了全部财产。Koca günümü yitirdim. 我浪费了整整一天的时间。

yitmek, -er (*nsz*) ❶丢失，不见；失踪，不知下落：İki koyun yitti. 两只羊不见了。❷失去，失掉：Yiten vakit bir daha ele geçmez. 失去的时间是无法挽回的。❸挥霍，浪费：Bu kadar mal yok yere yitti. 白浪费了这么多

yiv *is.* ❶槽，凹槽；凹处，凹口 ❷螺纹，膛线，来复线：helezonî ～ 螺

纹 tüfek namlusunun içindeki ～ler 步枪管里的来复线 vidanın ～leri aşınmış 螺纹滑丝了。❸雕刻花饰 ❹缝：kafa tasının ～leri 脑颅骨缝 ❺线，线条，(手、指上的)纹路；分发的缝，分缝：avucumuzdaki ～ler 我们手掌上的纹路 ◇～ **açmak** 开槽，刨榫槽，作凸凹；用企口方式结合

yivaçar *is.* 〈技〉攻丝板牙，切螺纹的丝板，车丝器，车螺纹器，切丝机

yivlemek (*-i*) 【俗】❶栽种 ❷(狗)闻味跟踪 ❸磨锋利，磨尖

yivli *s.* 有螺纹的；有来复线的：～ kısım 枪炮管，有来复线的部分 ～ tüfek 线膛枪(来复枪)

yivsiz *s.* 滑膛的，无来复线的(指枪炮)：～ kısım 枪、炮管的无来复线部分

yiyecek, -ği Ⅰ *is.* 食品，食物；粮食：～ ağırlığı 粮草车队 ～ ambarı 粮食仓库 ～ fıkdanı (或 azlığı) 缺少粮食 ～ maddeleri 食品 ～ tedariki 储备食品 ～ ve içecekten mehrum kalmış 没吃没喝的 günlük ～ 一天的口粮，一天的定量 hayvan ～leri 饲料 Anne, yiyecek bir şey var mı? 妈妈，有什么吃的吗？Onlar bir yıllık yiyeceklerini birden aldılar. 他们采购了全年的食品。Ⅱ *s.* 可以食用的，能吃的 ◇～ **vermek** 喂，喂养

yiyici Ⅰ *s.* ❶吃…的，食…的：et ～ hayvanlar 食肉动物 ❷受贿的，贪污的 ❸【俗】饕餮的，贪食的，吃不够的 Ⅱ *is.* 受贿者，贪污分子

yiyicilik, -ği *is.* ❶受贿行为，舞弊行为 ❷滥用职权

yiyim *is.* 吃 ◇～ **yeri etmek** (或 **yapmak**) 用非法手段从中渔利，捞好处的地方，把…当成渔利，捞好处的地方

yiyimli *s.* 好吃的，美味的，有滋味的：～ bir yemek 美味的食品

yiyinti *is.* 吃的东西，食物，食品

yiyiş *is.* yemek 的动名词：Her yiğidin bir yoğurt yiyişi var. 【成】各人有各人的高招。

yiyivermek (*-i*) 一下子吃完；狼吞虎咽地吃(光)

YM 【缩】圆桌会议(Yuvarlak Masa)

YO 【缩】高等学校(Yüksek Okul)

yo [yo:] *ünl.* 不！不是！不对！不行！没有呀！哪里！哪里话：Yo! Öyle yaramazlık istemem, oturacaksanız uslu oturun. 不！我不喜欢这么顽皮的，你要是坐着的话，就规规矩矩地坐着。

yobaz Ⅰ *is.* ❶【粗】笨蛋，傻瓜，蠢货，木头脑袋，笨手笨脚的家伙；粗鲁的人，粗野的人，乡巴佬 ❷盲目迷信者，宗教狂 Ⅱ *s.* ❶(言词、行为等)不礼貌的，不文明的，粗鲁的，粗暴的，粗野的；狂热的；充满宗教狂热的，盲目迷信的：～ adam 盲目的迷信者 ❷思想落后的 ◇～ **kafalı adam** 蒙昧主义者

yobazca [yoba'zca] *s.* ve *zf.* 粗鲁的，粗暴的；笨拙的，蠢笨的；不文明的；狂热的，盲目迷信的

yobazlaşmak (*nsz*) 变蠢，变笨；变得粗暴，变得粗野，变得不讲文明；变得狂热

yobazlık, -ğı *is.* 粗暴无理，说话粗暴，行为粗暴；宗教狂；狂热

yoga [yo'ga] (梵文) *is.* 〈宗〉瑜伽宗(大乘佛教的一个派别)

yogi [yo'gi] *is.* 〈宗〉瑜伽学说的信奉者

yoğ *is.* 古代土耳其人为死者举行的一种仪式

yoğalmak (*nsz*) 【俗】毁灭，灭亡，消失；死亡；牺牲，捐躯

yoğaltıcı Ⅰ *is.* 消费者；购买者，顾客 Ⅱ *s.* 消费者的；消费性的

yoğaltılmak (*nsz*) yoğaltmak 的被动态

yoğaltım *is.* 消费；花费，开销，费用：Bu ürünün yoğaltımı azdır. 这件产品的消费很少。

yoğaltmak (*-i*) (为满足某一种需要而)消费掉，使用掉，消耗掉：Bu şehir yılda yüz bin ton buğday yoğaltır. 这个城市每年要消费 10 万吨小麦。

yoğmak (*nsz*) 变稠，变浓；变稠密；凝固

yoğrulmak (*nsz*) ❶揉好，和好，揉和好：Hamur yoğruldu. 面揉好了。❷被压出折，被压出弯道，碰撞出皱折(指金属盘) ❸【转】得到经验，掌握住经验：Bu problemler içinde yoğruldu. #

yoğrum *is.* 培养，教养，教育；教育方法

yoğun *s.* ❶〈物〉密度大的，比重大的：Cıva yoğun bir maddedir. 水银是一种比重大的金属。❷稠密的，茂密的；密集的：O bölgede nüfus yoğundur. 那个地区人口密集。❸浓密的，浓厚的，浓重的：Yoğun siste araçlar yavaş yol alıyorlar. 浓雾中车子慢行。❹浓的，稠的：～ sıvı 浓液 ❺【转】不停的，不断的，很多的：Yıl sonu yaklaşınca yoğun bir çalışmaya girdim. 一到年终我就忙得不可开交。❻【方】粗野的，不文明的，粗鲁的，没有教养的 ❼【方】强壮的，健壮的

yoğunlaç, -cı *is.* 〈物〉电容器

yoğunlaşmak (*nsz*) 变稠，变浓，加浓，(得到)浓缩；变得密集：Sis yoğunlaştı, vaprular çalışamıyor. 雾浓了，轮船不开了。Son günlerde politik trajik yoğunlaştı. 最近政治事件增多了。

yoğunlaştırmak (*-i*) yoğunlaşmak 的使动态

yoğunluk, -ğu *is.* ❶密度，浓度，稠度：nüfus ～ğu 人口密度 sisin ～ğu 雾的浓度❷〈物、化〉比重：～ şişesi 比重瓶，比重管 Suyun yoğunluğu 1, demirin ise 7.8'dir. 水的比重是 1，而铁的比重是 7.8。❸【方】粗鲁行为、不文明行为；粗鲁的话

yoğunkölçer [yoğunlu'kölçer] *is.* 〈物〉液体密度计，液体比重计

yoğurmak (*-i*) 揉和：hamur ～ 和面

yoğurt, -du *is.* 酸奶：koyun ～u 酸羊奶 Kimse yoğurdum ekşi demez. 【成】卖瓜的不说瓜苦。◇**～ çalmak** 做酸牛奶 **～ gibi kızarmak** 【成】一点也不发窘，一点也不感到难为情 **～u üfliyerek yemek** 【成】一朝被蛇咬，十年怕井绳；经热牛奶烫过后，喝凉水也要吹一吹

yoğurt çiçeği *is.* 【俗】〈植〉洋甘菊，母菊

yoğurtçu *is.* 做酸奶的人；卖酸奶的人

yoğurtçuluk, -ğu *is.* 做酸奶；酸奶业

yoğurthane *is.* 酸奶房；酸奶厂

yoğurtlamak (*-i*) 加上酸奶：çorbayı ～ 往汤里加酸奶

yoğurtlu *s.* 加上酸奶的：～ kebap 加酸奶烤羊肉 ◇**～ patıcana dönmek** 浓装艳抹

yoğurtmak (*-i, -e*) yoğurmak 使动态

yoğurt otu *is.* 〈植〉猪殃殃，拉拉藤(*Galium*)

yoğurum *s.* 快揉好了的，快和好了的：～ hamur 快和好了的面

yok, -ku, -ğu Ⅰ *is.* ❶没有；不到；不在：Burada kimse yok. 这里一个人也没有。Cebimde para yok. 我兜里没钱。Hiç çıktığım yok. 我从来没有出去过。On sekizinde yoktu.他还不到 18 岁。Üstünde bir av bıçağından başka silâh yoktu. 他身上除了一把猎刀外，什么武器也没有。❷无，虚无；没有的东西：Yoktan ne çıkar? 从一无所有中能得到什么？Sen yoktan anlamz mısın? 怎么，你不明白什么叫没有？❸禁物；禁止：İçki, sigara yok. 禁止烟，酒。Ⅱ *zf.* 不；不是；没有(对对方提问、意见、建议等的否定回答或否定、修正前面的说法)：-Geldiler mi? -Yok, daha gelmediler. －他们来了吗？－没有，他们还没有来。-Şeker ister misiniz? -Yok, istemem. －您要糖吗？－不，(我)不要。Yok, doğrusu iyi adam, kim ne derse dersin. 不，不管别人怎么说，他的确是个好人。Ⅲ *bağ.* (用于句首，表示不信任、不相信、轻视、轻慢等)：Yok hastaymış, yok parası yokmuş, bir sürü bahane ile karşıma çıktı. 又是他有病，又是他没钱，一句话，他给我出了许多难题。Yok kağıdı kalmamış, yok mürekkebi iyi değilmiş, hasılı bir alay bahaneler! 他又是纸没有了，又是墨水不好，总而言之，一大堆可笑的托词。◇～ **canım** ①不，不可能有这样事，请不要相信：Yok canım, ben belediye teraflısı değilim. Sizden yanayım. 不，我不是市政府的支持者，我是你的支持者。②是吗？真的吗？～ **değil** 有，往往有，有时有 ～ **denecek kadar az** 少到几乎没有 ～ **denemez** 不能说没有 ～ **deve** (或 **devenin başı**) 不，瞎说；不，不可能；不，难以置信：İki saatte ağaç yetiştireceklermiş. --Yok, devenin başı! 据说他们两个小时就能把树栽完。－不可能，吹牛。(*-i*) ～ **etmek** 使无：Bu haber umudunun son kalıntısını da yok etmişti. 这个消息使他的最后一线希望也破灭了。～ **oğlu** 什么也没有：Kağıt yok, kalem yok, yok oğlu yok. 没有纸，没有笔，什么也没有。～ **pahasına** (**satmak**) 非常便宜地(卖) ～ ～ ①样样都有，应有尽有：Bu mağazada yok yok. 在这家商店里真是应有尽有。②不，不：Yok, yok gidelim! 不，不，我们走吧！～ **yoksul** 贫寒的，贫苦的 ～**tan yere** 枉然，徒劳无益，白费劲；无缘无故 ～**una** 非常便宜地；无代价地，不花钱地，白白地：Bu mal yokuna gitti. 这种商品卖得很便宜。

yokçu Ⅰ *is.* 〈哲〉虚无主义者 Ⅱ *s.* 〈哲〉虚无主义的；虚无主义的

yokçuluk, -ğu *is.* 虚无主义

yokedici *s.* 歼灭性的，毁灭性的：～ çare 毁灭性手段

yokedilmek (*nsz*) yoketmek 的被动态

yoketmek (*-i*) 消灭，毁灭，歼灭；消除：Kurtulmak için ya yok olmalı ya yok etmeli.为了获得解放，就必须进行殊死的斗争。

yoklama *is.* yoklamak 的动名词：～ devresi (应征入伍者)登记时期 ～ fişi 登记卡 akşam ～sı 晚点名 asker ～sı 重新登记预备役军人 askerî ～ 重新登记预备役军人 dün ～da bulunmayan kişiler 昨天点名没有到的人 gümrük ～sı 海关检查 ilk ～ (预备役军人的)首次登记 sözlü ～ 口头询问，口头打听；口头测验 tarihî ～ya dayanamamak 经不起历史的检验 tıbbî ～ 体格检查，体检 yazılı ～ 笔头测验，笔试 Bugün annem hasta komşumuzu yoklamaya gitti. 今天我母亲去探望生病的邻居了。Öğretmenimizin yaptığı yoklamada bugün iki arkadaşımızın gelmediği belirlendi. 今天我们老师点名时发现有两名同学缺席。Öğretmen, dün yoklama yaptı. 昨天，老师进行了小测验。◇～ **balonu** 探测气球 ～ **etmek** 点名 ～ **havası çalmak** 吹晚点名号 ～ **için toplamak** 集合点名 ～ **yapmak** 点名：Birinci derste

yoklama yapılır. 第一堂课进行点名。

yoklamacı *is.* ❶〈史〉军事检查官

yoklamak (*-i*) ❶检查；检验；稽核；查对，核对；监督，监察；搜查：Evin her tarafını yokladılar. 他们搜查了房子的每个角落。Mustafa Bey pazılarını elleriyle yokluyor. 穆斯塔法先生用手检查他的二头肌。Ödevimi son bir kez yokladıktan sonra, öğretmenime verdim. 我最后一次检查完作业后交给了老师。❷看望，探望，访问，探问，打听：Hastayı yokladınız mı? 您看望过病人没有？Hasta teyzemi yattığı hastanede yokladık. 我们探望了生病住院的姨妈。❸力求了解，力求打听清楚，尽力探询明白：Bir yokla bakalım, belki razı olur. 你试一试打听清楚，也许他会同意。Bu sorun üzerine ne düşündüğünü bir yokla. 你要尽量打听清楚他对这个问题是怎么想的。❹重新出现，重新发生；重复：Ağrılar arada bir yokluyor. 疼痛有时有。İlâç aldığım hâlde ağrılarım yine beni yokluyor. 在我服药的情况下，仍时有疼痛。❺触觉到，摸出来

yoklanmak (*nsz*) 受检查，受检验

yoklatmak (*-i*, *-e*) yoklamak 的使动态

yokluk, -ğu *is.* ❶缺席，不在场：Onun yokluğu beni nasıl üzüyor. 他没有来使我很不放心。❷缺乏，缺少，不是，不够；没有：Kömürün yokuğunda odun yaktık. 没有煤的时候，我烧木柴。❸贫苦，贫穷，贫困，缺衣少食：Çevremizdeki yokluk içinde yaşayan pek çok insan görüyoruz. 我们看到在我们周围还有很多人生活在贫困之中。◇**～unda** 在…缺席的情况下：Annemin yokluğunda ev işlerini hep ben yaptım. 当母亲不在家的时候，我做了一切的家务。**～unu hissetmek** 发觉缺席

Yokohama *öz.is.* 横须贺(日本)

yoksa [yo'ksa] *bağ.* ❶否则，不然，要不然：Uslu dursun, yoksa seni bir daha buraya getirmem. 你要规规矩矩地待着，否则我就再也不带你到这儿来。Ver diyorum sana, yoksa yersin dayağı. 我叫你交出来，不然要挨揍。İnşallah süspansiyonu iyidir, yoksa yollarda içimiz dışımıza çıkacak. 真主保佑，车的悬挂装置不错，不然我们非晕车不可。❷(表示怀疑、不肯定、无把握、惊奇、担心等)是否，是不是，难道，莫非：Ali gelmedi, yoksa hastalandı mı? 阿里没有来，是不是病了？Bir hazırlık görüyorum, yoksa gezmeye mi gidiyorsunz? 我看您在做准备，莫非是要去旅行？Moskova'ya gitmeyi mi tasarlıyorsun yoksa? 你莫非是打算去莫斯科？❸或，或者，或是，还是：Bugün mü, yoksa yarın mı gidiyordunuz? 您是今天走，还是明天走？Bunu size bağışlatılar mı, yoksa sattılar mı? 这是他们送给您的，还是卖给您的？Siz mi, yoksa arkadaşınız mı gelecek? 是您来，还是您的朋友来？❹(表示愿望)只要，只求，只为：Mal çok, müşteri çıksın yoksa. 商品很多，只要有买主。İnsan her gereksinmesini buradan sağlayabilir, parası olsun yoksa. 人只要有钱，他的一切需要就有了保障。

yoksul *s.* ❶贫穷的，贫苦的：～ bir adam 贫穷的人 ～ yaşamak 生活贫困 köy ～ları 贫家 Yoksul kimselere yardım etmeliyiz. 我们应当扶贫。❷【转】缺乏的，缺乏(某物)的：Kendine özgü görüşten yoksul oluşu onu, başkalarının dümen suyunda gitmesi sonucunu doğurmuştu. 他没有自己的主见，只好人云亦云。Yazılarını okudum, sözlerini dinledim, bilgice onu biraz yoksul buldum. 我读过他的文章，听过他的讲话。我认为他有些缺少知识。

yoksullaşmak (*nsz*) 变穷，贫穷地

yoksullaştırmak (*-i*) yoksullaşmak 的使动态

yoksulluk, -ğu *is.* ❶贫穷，贫苦；赤贫，贫困：～ deryası 毫无希望的贫困 ❷【转】贫乏，缺乏 ◇～ **çekmek** 受穷，过贫困生活

yoksun *s.* (*-den*) 失去…的，失掉…的，没有…的，没有…的，被夺去…的，被剥夺了…的，丧失了…的：Güneydoğu Anadolu bölgesi ormandan yoksundur. 安那多鲁东南部地区没有森林。Yerel hükûmet yetkililer yaşlı ve sakatlara yardım eder, normal bir aile yaşamından yoksun çocuklara bakar. 当地政府官员要帮助孤老残疾人，照料好失去正常家庭生活的孩子。◇～ **bırakmak** 使失去，使丧失，使没有；剥夺，夺去 ～ **edilmek** 失去，失掉，丧失 ～ **etmek** 使失去，使丧失，使没有；剥夺，夺去 ～ **kalmak** 失去，失掉，丧失：En iyi yardımcısından yoksun kalınca suyu çekilmiş değirmene döndü. 失去了最好的助手，他一事无成。～ **kılmak** 使失去，使丧失，使没有；剥夺，夺去

yoksunlu *s.* 〈语〉表示“缺少，没有”的："siz" eki yoksunlu bir ektir. 词缀“siz”是表示“缺少，没有” 意思的词缀

yoksunluk, -ğu *is.* 丧失，失去，失掉；损失；困苦，艰苦：her türlü ～a katlanarak 遭受各种困苦，遭受种种损失 istiklâlden ～ 丧失独立

yoksunmak (*-den*) 失去；失掉，丧失

yoksuzluk, -ğu *is.* 见 yoksulluk

yokumsamak (*-i*) 否定，否决；拒绝，不接受：bir gerçeği ～ 否认事实

yokuş *is.* ❶上坡；上坡路；山冈：～ zaviyesi 〈技〉仰角；上升角，爬高角 dik ～ 很陡的上坡，立陡的上坡道 Arkadşımla beraber kısa bir yokuşu tırmadık. 我和我的同事一起爬上了一个不长的高坡。❷下坡，下坡路 ◇～ **aşağı** 下坡 ～(**u**) **çıkmak** 上坡；走上坡路：Ikıl ıkıl yokuşu çıktı. 他气喘吁吁地爬上坡。～ **inmek** 下坡；走下坡 ～ **yukarı** 上坡 (*-i*) ～**a koşmak** 制造麻烦；阻挠，刁难，为难 (*-i*) ～**a sürmek** 制造麻烦；阻挠，刁难，为难

yokuşçu *is.* 优秀山地自行车选手

yokuşlu *s.* 有高坡的，带高坡的，高起的：～ arazi 高地

yokuşsuz *s.* 没有高坡的，没有上下坡的，平的，平坦的：～ bir yer 平坦的地方

yokyere *zf.* 枉然，徒劳无益，白费劲；无缘无故：～ kavga çıkarmak 无缘无故地打起架来

yol *is.* ❶路，道路：～ çatalı (路的)岔道口 ～ düğün noktası 路的交叉点，路的交汇点 ～ gösteren levha 路标牌 ～ inşa mühendis 道路程师 ～ işareti 路标 ～ kavşağı 路的交汇点 ～ şebekesi 道路网 ～ tamiratı 修路 ～ vaziyeti 路况 adî ～ 土路 araba ～u 车辆可以通行的路 asfalt ～ 柏油路 beton ～ 水泥路 çukurlu (或 çıkıklı) ～ 坎坷不平的路 dağ ～u 山路 kara ～ları 公路 karşıt ～ları 会交的路 keçi ～u 羊肠小道 kestirme ～ 近路，捷径 köy ～u 乡间的路 sağlam ～ 好路 su ～u ile 通过水路 şose ～u 公路 ticaret ～ları 通商的路 Ankara-İstanbul yolunda trafik çok yoğundur. 在安卡拉到伊斯坦布尔的路上交通十分繁忙。❷道路(指事物发展的趋向或过程)：barışçı ～ 和平道路 devrimci ～ 革命道路 sosyalizm ～unu tutan ülkeler 走社会主义道路的国家 ulusal ekonominin glişme ～ları 国民经济发展道路 Başarının yolu sabırla çalışmaktadır. 成功之路就是要有耐心地工作。Zafer yolundayız. 我们在胜利的道路上前进。❸(路)线；航线，航路；轨道：deniz ～u 海路，海上航线 (geri) çekilme ～ları 〈军〉

退路；撤退路线 hava ～u 航空线 gidiş ～u 行进路线 ikmal ～u 供给线，供应(运输)线 mermi ～u 〈军〉弹道；曲射弹道，抛物线弹道 muvasala ～ları 〈军〉通讯线路 uçuş ～u 飞行路线，飞行航线；飞行轨道 yürüyüş ～ 行进路线 ❹管，管道；道，通道；导管：benzin ～u 输油管，汽油管 petrol boru ～u 石油管道，石油输油管，石油导管 sel ～u 流槽 sidik ～ları 〈解〉输尿管 su ～u 自来水管 yer altı muvasalat ～u 地下交通线路 ❺【转】途径手段，方式，方法，办法，行为，举止；品行，作用：çıkar ～ 出路，办法 devrimci ～dan 用革命的手段 kaçamak ～u 巧妙的手段，狡猾的手段；支吾躲闪，狡黠规避 silsile ～u ile 按级(指党政机关、工会、法院等组织的级)，按命令 Ne yolda? 用什么办法？采用什么手段？Bu konuşma yolunu doğru bulmadım. 我觉得他如此说话的方式不对。Bu yolda yazılmış birkaç eser okudum. 我读过一些用这种手法写的作品。Tuttuğu yolu beğenmedim. 我不喜欢他的行为举止。❻秩序，次序；规矩，准则，守则；规章，制度；方式，方法：eğitimde tutulan ～ 教育制度；教学的规间制度 tarımı geliştirmek için tutulan ～ 发展农业的一贯原则 Her şeyin yolu yordamı var. 一切事物都有其自身的规律。Yol böyledir. 惯例如此。❼旅行，旅游；路途，路程；旅途，旅程：～ karcı 出差费，(计日)出差补助费 ～ tezkeresi 通行证，出差证明 ❽速度，运行速度：Bu vapurun yolu az. 这艘轮船的速度很慢。Yarım yol ileri! 〈海〉慢速前进！❾线条，条纹：kumaşın ～ları 布的条纹 Bu kumaşın kırmızı yolları var. 这块布上有红色的条纹。❿【俗】次，回：Bir yol bize uğrayın. 你什么时候到我们这里来一趟。◇～ **açmak** ①铺设(敷设)道路，开辟道路，辟出蹊径；开通道路 ②让路，让道 ③【转】致使，造成，导致；使有所借口：Seniha'nın bu hareketi türlü türlü tefsirlere yol açtı. 塞尼哈的这种行为引起了种种猜测。④【转】成为别人的榜样，以自身作别人的榜样 ～ **almak** ①行进，前进，赶路 ②进展，进步：Çin endüstri alanında epeyce yol aldı. 中国工业有了大幅度的进步。～ **aramak** 寻找办法，努力寻找出路：Bu karışık işten çıkmak için yolar arıyorum. 我正在想办法摆脱这一困境。～ **ayrımına gelmek** 面临抉择：Yol ayrımına geldik. Ne yapacağız? Karar vermeğe mecburuz. 我们已经到了十字路口，我们怎么办？必须作出决定。～ **bel** 走过的路 ～ **bilmek** 会处世，知道处世密诀 ～ **boyu** ①公路旁边 ②旅行的期限 ～ **bulmak** 找到办法，找到出路：Bütçe açığını kapatmak için hükûmet bir yol bulacaktır. 政府将想办法解决预算赤字。～ **çizmek** 做计划，草拟计划：Bütün günlerimiz için kendimize bir yol çizer, sonra her gün bunun aksine hareket ederiz. 我们为自己的一生设计蓝图，而后我们每天的所做所为却与蓝图背道而驶 ～ **erkân** 处世规则：Sen mahallenin büyüğüsün, yol erkân bilir adamsın. 你是这一带的老大，知道该怎么做。(-*i*) ～ **etmek** 常来常往：Evlerine vara gele yol ettim. 他们家我常来常往。İşi sonuçlandırmak için Ali'nin evini yol etti. 为了此事有个了结，他常去阿里的家。～ **gitmek** ①走，行走；在途中，在路上，赶路：Üç saat yol gittik. 我们赶了 3 个小时的路。②前进，向前推进，向前移动 ～ **görünmek** 应该离开：Bize artık yol göründü, tası tarağı toplayalım. 我们该走了，把东西收拾一下吧！Çaresiz, bize yol göründü. 没办法，我们该走了！～ **göstermek** ①指路 ②出主意；指点 ～ **gözlemek** 希望发生，期待出现，等候到来，望眼欲穿 ～ **inşa etmek** 筑路 ～ **iz bilmek** ①知道要走的路和要去的地方 ②有处世密诀：Yol iz bilmez kimselerle geçinmek zordur. 和不懂得处世之道的人很难相处。～ **kesmek** ①挡道，堵住，阻止：Senin yolunu kesecek, engel olacak değilim. 我不会挡住你的道，不让你前进。②劫道，拦路抢劫：Çok

eskiden yol kesen eşkıyalar devleti uğraştırırlarmış. 很久以前，劫匪横行，官府伤透了脑筋。～ **parası** ①旅费，旅行所需的钱 ②征收的筑路税 ～ **sofrası** 舍粥棚，舍饭处 ～ **şaşmak** 迷路，迷失方向 ～ **tepmek** 长时间地行走，长途跋涉：İki saattir yol tepiyoruz. 我们整整走了两个小时。～ **tutmak** ①上路，出发，动身，起程 ②禁止通行，不让通行，封路：Polis yolu tutmuş, kimseyi geçirmiyor. 警察封锁了道路，不让任何人通行。③按照自己的生活方式生活 ～ **uğrağı** (或 **üstü**) ①通路的地方 ②位于路上的站(所) (*-e*) ～ **vermek** ①放行：Hudutlarda yalnız pasaportlarımıza bakıp bize yol veriyorlar. 在边防站，他们只是看了看我们的护照，就把我们放行了。Kapıcı demir parmaklıklı kapıyı açarak arabamıza yol vermişti. 看门人打开铁栅栏门，让我们的车开走了。②让路：Şoför, cenaze alayına yol vermek üzere durmuştu. 司机把车停了下来，给送殡的队伍让道。Şoför yayalara yol verdi. 汽车驾驶员给行人让路。③解雇，辞退，解职，开除：Kuzum, Allah aşkına sizin ahçıbaşıya yol mu verdiniz? 天哪！亲爱的，难道您把您的厨师长给开除了吗？Tembel işçiye ustabaşı yol vermiş. 工长把偷懒的工人开除了。④加速，加快：Atına yol verdi, hızla gitmeğe başladı. 他挥鞭催马，飞驰向前 ⑤提供机会，使有可能 ～ **vurmak** ①挡道，堵住 ②劫道，拦路抢劫 ～ **yakınken** 不迟疑地，不耽误地，立刻，赶紧，事不宜迟地：Eğer bozuk bir fikrin varsa yol yakınken geri dön, daha iyi. 如果你觉得有什么不妥，最好还是赶紧回来。Yol yakınken dönelim. 我们还是赶紧回去吧！～ **yapmak** ①使形成道路，使出现道路：Geçen köylünün, arabanın, sürünün izi buraları yol yapmıştır. 过往的的农民、马车和畜群在这里踩出了一条路。②欺骗，弄虚作假 ③使接近 ～ ～ 有条纹的，有不同颜色的条纹的，花条的 ～ ～ **bir kumaş** 有条纹的布，条纹布 ～ **yordam** 规矩，准则：Ağa kızarsa bu yol yordam bilmezlerin suratına iki şamar çarpardı. 老大要是发了火，这些不懂得规矩的家伙就该挨嘴巴了。～ **yürümek** 在路上走，行进在途中 (*aynı* 或 *bir*) ～**a çıkarmak** 得到同样的结果，获得同样的结果 ～**a çıkmak** 出发，动身，起程：Ankaradan yola çıktığım zaman hava pek güzeldi. 当我们从安卡拉出发时天气很好。Yarın yola çıkacak. 他明天起程。Otobüs yola çıkmadan önce bütün yolcular yerlerine yerleştiler. 在公共汽车发车前旅客们就都已坐到了自己的位置上。～(**lar**)**a düşmek** 出发，动身，起程：Bir yaz günü köy yoluna düştük. 夏季，有一天我们去了农村。～**a düzülmek** (或 **düzelmek**) 动身前往要去 地方；起程出发；走上：Saat 8'de bütün atlılar yola düzüldü. 8 点钟，所有的骑手都上了路。～**a gelmek** 改好，改正过来，明白过来；明白道理；走上正道，浪子回头：Bu çocuk bir türlü yola gelmiyor. 这孩子怎么也不明白道理。Ne yapsın, yola gelmezse açlıktan öleceğini anladı. 怎么办呢？他明白，他要是再不悔悟，会饿死的。～**a getirmek** 使醒悟，开导，劝导，使觉悟，使明白道理，使懂得规矩，使走上正道：Buranın töresi böyle. Ben seni biraz yola getirmeliyim. 这儿的规矩就是这样的，我一定要让你开点儿窍儿。～**a gitmek** 去旅行；去寻找幸福 ～**a koymak** ①引导到正路上，帮助走上正路，引上自立的路 ②派遣，派出 ～**a koyulmak** 动身前往要去的地方；起程出发；走上：sosyalizm ～una koyulmak 走上社会主义道路 ～**a revan olmak** 【谑】出发，上路 ～**a saptırmak** 使误入歧途，使学坏，教唆：yanlış bir ～a saptırmak 使误入歧途，使学坏，教唆 ～**a vurmak** 【俗】①送行，送别；送上路 ②出发，动身，起程：Köyde üç gün kaldıktan sonra şafak sökerken yola vurduk. 我们在村子里停留 3 天后，第 4 天破晓时我们就起程了。～**a yatmak** 改好，改正过来，明白过来；明白道理；走上正道，浪子回头 ～(**lar**)**da**

kalmak 不能按时到达在途中耽搁，抛锚：Arabanın lastiği patmayınca gece vakti yollarda kaldık. 汽车的轮胎一爆，我们夜间只好待在途中。Araba yarı yolda kaldı. 汽车在半路上抛了锚。Adamın kalbi var, bir gün yolda kalacak. 他有心脏病，说不定哪一天就会死在路上。**～dan çevirmek** 让从路上拐弯，让转弯 **～dan çıkarmak** 使误入歧途，使学坏，教唆：Vaziyetini değiştirmezsen çocuğu yoldan çıkarmış olacaksın. 你要是再不改弦更张，会把孩子带坏的。**～dan çıkmak** ①出轨，离开轨道：Tren (tramvay) yoldan çıktı. 火车(电车)出轨了。②偏离了正确道路 ③走邪道，堕落：Anlaşılıyor ki o da artık yoldan çıkmış, o hâlde söyleyecek söz yoktur bence. 看来她也已经堕落了，既然如此我也没什么可说的了。Yoldan çıkmış bir kadını kazanmak bence zordur. 依我看，堕落的女人挽回难。**～dan kalmak** 耽误行程 **～dan koymak** 阻拦，挡回 **～dan sapmak** 走邪路，误入歧途 **～lara dökülmek** 拥上街头 **～lara düşmek** ①到处走：Çocuk, anasını aramak için yollara düştü. 孩子在街头到处找他的母亲。②流落街头：Küçük yaşta babasından ayrılan genç kız, Almanya'dan yollara düşüp gelmiş. 年轻的姑娘小小年纪离开父亲，在德国流落街头。**～ları araştırmak** 寻找办法 **～ları ayrılmak** (在两个人或集团中)出现观点、思想上的分歧 **～ları tutmak** 挡住去路，切断道路，拦路 **～u açık** 敞开的，前面没有阻碍的，通行的：Yolu(nuz) açık olsun! 一路平安！一路顺风！**～u açmak** ①开路 ②打通道路；恢复通行 **～u almak** 走完生程，走到路终点 (*-in*, *-e*) **～u düşmek** ①途径，顺道，路过：Beijing'e yolum düştü de size de uğramadan geçemedim. 我路过北京，怎么能不来看您呢？②轮到他 **～una** 为了，为的是 **～una bakmak** 等候，等待 **～una can(ını) vermek** 为…而牺牲，为了…而捐躯 **～una çıkmak** ①去迎接：Varsa bana iki yüz yuan iyi et, yoluna çıkacağım. 你要有钱就给我两百块钱，我要去接他。②突然出现在面前，挡住去路 **～una girmek** ①安排好，整理好，就绪；上了轨道，走上正轨：İşlerim yoluna girdi. 我的各项工作都已走上正轨。Hele biraz dişini sık, hepsi yoluna girer. 你再咬咬牙，一切都会好的！②走上…道路 **～una koymak** 整理，调整；安排好，安置好：Arkadaşının mektebe alınması işini o hafta içinde yoluna koymuş. 上个星期他办妥了他朋友入学的事。**～una sapmak** 误入歧途，学坏：Hile yoluna saptı. 他学会了骗人。**～una saptırmak** 使误入歧途，使学坏，教唆 **～unda** 为了，为的是：vatan ～unda 为了祖国 ülkü ～unda 为了理想 İlerleme yolunda her türllü fedakârlığı göze almalıyız. 为了进步，我们必须考虑到各种困难。**～unda olmak** 正常运行，顺利 (*-in*) **～unu beklemek** 等人 **～unu bilmek** 懂行；(在某方面)有经验，擅长 (*-in*) **～unu bulmak** ①找到办法(出路)，找到可能性：Elbet buradan kurtulmanın bir yolunu bulacağız. 我们肯定会有办法从这里逃出去的。Bir yolunu bulup bu işi başardı. 他想办法把这件事情办成了。②【俗】采光，摘光，摘尽，全部拿走 ③谋取不义之财，捞旁门，捞偏门：Burada yolunu bulmasına imkân yoktur. Buraya esrar, eroin, afyon girmez. 他在这儿是不可能捞偏门的，这儿没有大麻，没有海洛因，也没有鸦片。**～unu değiştirmek** ①改变路线 ②改变主意 (*-in*) **～unu gözlemek** 等人 **～unu kaybetmek** 迷路，迷途：Geceleyin yollarını kaybettiler. 他们在夜里迷失了方向。Balta girmemiş ormanlara dalan seyyahlar kısa zamanda yollarını kaybetmişlerdi. 进入原始森林的旅行者很快就迷了路。(*-in*) **～unu kesmek** ①阻挡，阻击，拦截：uçağın ～unu kesmek 拦截飞机 Sakın kesme yolumu! 你别挡我的道！②拦路抢劫 **～unu sapıtmak** ①迷路 ②误入岐途；变坏：Aklı başında bir kimse kolay kolay yolunu sapıtmaz. 一个正派的人是不会轻

易学坏的。O iyi insan arkadaşları yüzünden yolunu sapıtmış. 他本是个好人，可是在朋友的影响下学坏了。**～unu şaşırmak** ①迷路 ②误入岐途；变坏：Yolunu şaşırmış bir sürü kirli işlerden kirli paralar kazanmış. 一群迷失了本性的人做肮脏的事，挣肮脏的钱。(*-in*) **～unu tutmak** ①前往，去：Şehrin yolunu tuttu. 他进城去了。Arada arkadaşları ile işyerinin yakınındaki küçük meyhaneye takılır, çakır keyfi olunca evin yolunu tutar. 他时常与朋友在单位附近的小酒馆泡上一会儿，喝到略带酒意之后才回家。②走上…道路，选择道路 (*-in*) **～unu yapmak** 为完成工作创造条件，为…奠定(打下)基础，创造条件 ◆**Yol yolak bilir.** 他知道所有可能的出路(办法、方法)。**Yolun yolluğu kalmadı.** 再也没有路了。

yol ağzı *is.* 路口，路头

yolak, -ğı *is.* 【俗】小路，小道，蹊径

yolcu *is.* ❶旅行者，行路人，过路人；旅客，乘客；准备远行的人，准备去旅游的人：～ gemisi 客船 ～ otomobili 小汽车，轻便汽车，小轿车 ～ salonu 旅客候车(机、船)室 ～ treni 旅客列车 ～ uçağı 客机 ～ vagonu 客车车厢 Otobüs yola çıkmadan önce bütün yolcular yerlerine yerleştiler. 在公共汽车发车前旅客们就都已坐到了自己的位置上。❷【转】到分娩期的婴儿，即将出生的婴儿：Yolcunuz ne zaman gelecek? 你们的孩子什么时候出生？❸【转】无希望的病人，不可救治的病人，病入膏肓的人 ◇**～ etmek** 送行 **～ görünmek** 濒临死亡：Akşama sabaha yolcu görünür. 他只能活个一天半日了。**～ sofrası** 舍粥棚，舍饭处

yolculuk, -ğu *is.* 旅行，旅游；游历，游览；出门，外出：tren ～u 乘火车旅行 uçak ～u 坐飞机旅行 Fransa'ya yolculuğunuz ne zaman? 您什么时候去法国旅行？İzmir'e üç yolculuğum var. 我去伊斯密尔旅行过 3 次。Otobüs yolculuğu tramvay yolculuğundan rahattır. 乘公共汽车比乘电车舒服。◇**～ etmek** 从一地到另一地去，游行 **～a çıkmak** 出发去旅行 ◆**Yolculuklar!** 一路平安！

yoldaş *is.* 同路人，同行者，旅伴；同事，同行；朋友，同学；同志

yoldaşça Ⅰ *zf.* 同志式地，同志般地，友好地，友谊地 Ⅱ *s.* 同志式的，同志般的；友好的，友谊的，友爱的：～ işbirlik ve yardımlaşma 友好的合作和相互支持

yoldaşlık, -ğı *is.* ❶同志关系，同事关第，友谊 ❷陪伴，陪同

yoldurmak (*-i, -e*) yolmak 的使动态

yoldüzer *is.* 推土机；(装在拖拉机前面的)推土机

yolgeçen hanı *is.* 穿堂院

yolgösteren *is.* 领路人，带路人，向导

yolharcı, -nı *is.* 出差费

yolkesici *is.* 强盗，土匪；掠夺者

yollamak (*-i, -e*) 打发(到某处去)，派出，派遣；寄出；发出；汇出：bir yere adam ～ 派人去某个地方 haber ～ 发出消息 mektup ～ 发信，寄信 Bayramda dayıma bir kart yolladım. 过节时我给我的舅舅寄了贺卡。Kendiniz gidin, başkasını yollamayın. 您自己去，不要派别人！

yollanmak (*nsz*) ❶ yollamak 的被动态：Paketler posta ile yollandı. 包裹邮走了。❷开走，开出；发出：Dört kişi birden ayağa kalkıp yollandılar. 他们 4 人一下子都站起来走了。Otomobil yollandı. 汽车开走了。

yollu *s.* ❶有路的：asfalt ～ bir bölge 有沥青马路的地区 bozuk ～ bir mahalle 道路不好的城区 kısa bir ～ gezi 短时的散步 ❷适当的，应有的；符合规定的，符合规则的；合法的：Bu hiç de yollu bir iş değildi. 这是一件完全不合法的事。❸有条纹的，花条的，条纹印花布：mavi ～ bir kumaş 蓝色条纹布 siyah beyaz ～ poplin 条纹黑白相间的麻绸布 Çocuğun üzerinde yollu bir gömlek vardı. 孩子身上穿了一件带条纹的衬衫。Sandığın altında, mor yollu beyaz bir iplik şul seriliydi. 在箱子底下铺了一层带有紫色条纹白粗丝布。❹高速的，快速的：～ gemi 高速船 ～ vapur 高速轮船 ❺以…形式的，以…方式的；具有…性质的；为了表示(某意)，作为…表现：alay ～ 以示嘲笑；嘲笑地 cevap ～ 作为回答，以示回答 nasihat ～ sözler 作为劝喻的话，以示训诫 öğüt ～ sözler 作为规劝的话，作为劝导(开导)的话 şükran ～ 以表示感谢 Dedem yaramaz kardeşime azar yollu sözler söyledi. 我祖父批评了我的淘气的弟弟。❻【俗】放荡的女人，淫妇，妓女

yolluk, -ğu *is.* ❶旅途中用的东西，准备路上用的东西：～ masrafları 旅费，路费 ❷旅游食品，为旅行准备的食品 ❸旅游礼品，发给旅游者的礼品 ❹出差费 ❺铺在地上的长条地毯

yolmak, -ar (*-i*) ❶揪，拖，薅，拔；拔掉，拔出，拔下；扯下，撕下；夺出，夺取：kaşlarını ～ 拔眉毛 kuşun tüylerini ～ 拔鸟毛 saçını ～ 揪掉头发 tavuğun tüylerini ～ 拔鸡毛 Bahçevan sebze bahçesindeki zararlı otları yoluyor. 园丁在菜园子里薅杂草。❷【俗】骗光；抢光，盗走钱财：Adamcağızı iyice yoldular. 他们把可怜的人骗得一干二净。Kadın dostunu kaz gibi yoluyor. 那个女人把朋友骗得毛干爪净。

yolsuz *s.* ❶无道路的，无法通行的，难通行的：～ köyler 不通道路的村庄 Bu dik, sarp ve yolsuz dağları arbalar, katırlar ve otomobillerle aşacaksınız. 你们将乘马车、汽车和骑骡子翻越过这些陡峭、难以通行的大山。❷不适当的；不能容忍的，不可容许的；不成体统的，有失大雅的；不合法的，违法的：～ iş 违法的事 ❸单色的，不带花纹的：～ kumaş 单色布 ❹【转】慢行的，低速的：～ bir otobüs 低速的公共汽车 ～ şilep 低速驳船 ❺(因某种过错)被解除职务的，被职的 ❻【俗】身无分文的 ◇(*-i*) **～ etmek** 停职，解除职务 **～ yöntemsiz** 混乱的，杂乱无章的，没有秩序的

yolsuzluk, -ğu *is.* ❶道路无法通行，道路难行；崎岖难行的路，难以通行的路；潦期，道路泥泞时期：Köy yolsuzluktan kurtuldu. 农村解决了道路不便的状况。❷不法行为，违法行为，舞弊(行为)：Görevli yolsuzluk yapmış. 官员舞弊。Yolsuzluk yapanlardan bir gün hesap sorarım. 我早晚要找这帮不法分子算帐。

yoluk *s.* 拔了毛的，掉了毛(头发)的

yolunmak (*nsz*) yolmak 的被动态

yom *is.* 幸运，运气，福气；吉祥，富足安康；幸福；好兆头；佳音，好消息 ◇**～ tutmak** 认为(兆头)是吉祥的

yoma (希) *is.* ❶〈海〉(用于系船的)粗缆，大索，缆 ❷(捕鱼用的)绳，索，缆绳

yomsuz *s.* 不走运的，不幸运的，遭厄运的；不祥的，不吉利的，倒霉的

yomsuzluk, -ğu *is.* 不祥之兆，不良的征兆，不吉利的兆头，不好的预兆

yonca *is.* 〈植〉苜蓿，三叶草，车轴草(*Trifolium*)

yoncalık, -ğı *is.* 三叶草地，苜蓿地

yonga *is.* ❶碎木片，细劈柴；刨屑，刨花：ağaç ～sı 碎木片 Soba yongayla

iyi tutuşur.炉子用碎劈柴很快就点着。❷副产品，下脚料，剩余物；废料，残渣：demir ～sı 铁屑，废铁

yongar *is.* 〈乐〉巴赫拉马三弦琴(拨弦乐器，类似曼陀铃琴)

yonmak, -ar (*-i*)【俗】见 yontmak

yont *is.* 【俗】未经训练的母马

yont kuşu *is.* 〈动〉鹡鸰(*Motacilla*)

yontma Ⅰ *is.* yontmak 的动名词 Ⅱ *s.* 刨平的，刨好的，成形的，砍成形的，削成形的 ～ taş 锛(削，砍)成形的石头 ～ taş devri〈考古〉旧石器时代

yontmak, -ar (*-i*) ❶锛，砍，削，刨成薄片，削成薄片；削尖，修尖(铅笔等)：taşı ～ 锛石头 ❷勒索，敲诈

yontu *is.* 雕塑品，雕刻品，雕像，塑像：Gezdiğim müzede mermerden yapılmış insan yontularına hayran kaldım. 我参观的博物馆里的大理石雕像使我赞叹不已。

yontucu Ⅰ *is.* 雕塑家，雕刻家：Hermes tanrı bir gün, insan kılığına girip bir yontucunun dükkânına gitmiş. 赫尔墨斯有一天化作凡人走进了一家雕刻店。Ⅱ *s.* 考虑个人利益的

yontuculuk, -ğu *is.* 雕塑艺术

yontuk Ⅰ *is.* (削木或凿石所留下的)片屑；(金属等的)切屑：Yontukları süpürüp atın. 你去把碎片扫一扫倒了！Ⅱ *s.* 削去的，削平的，削好的；磨平的，磨损的；平坦的：～ kalem 削好的铅笔

yontuk düz *is.* 〈地〉准平原

yontuklaşma *is.* 〈地〉剥蚀(作用)

yon(t)ulmak (*nsz*) ❶ yontmak 的被动态：Önünde duran çok sivri yontulmuş kurşun kalemi aldı. 他拿了一支放在他面前的削尖了的铅笔。❷【转】成为有文化、懂礼貌的人 ❸根据自己的观点评价

yon(t)ulmamış *s.* ❶未加工的，没有做好的，未制造好的 ❷没有教养的，不懂礼貌的，不文明的，粗野的

yordam *is.* ❶【旧】敏捷，麻利，动作迅速 ❷自尊，自大，摆架子，妄自尊大，高傲，傲慢 ❸经验丰富，熟练技巧，技能，素养；习惯：Karanlık merdiveni el yordamıyla yoklayarak mutfağa indi. 她摸黑熟练地扶着楼梯下了厨房。❹【俗】向导，带路人，引路人；助手 ◇～ **satmak** 骄傲起来，自高自大起来

yordamlı *s.* ❶伶俐的，活泼的，敏捷的，麻利的，灵巧的，活跃的，好动的 ❷有经验的，老练的，熟练的 ❸妄自尊大的，自大的，爱摆架子的；骄傲的，傲慢的

yordamsız *s.* ❶笨手笨脚的，不敏捷的；慢慢腾腾的，磨磨蹭蹭的 ❷没有经验的，阅历浅的；手艺差的，没有技能的，不熟练的，做得不好的

yordurmak (*-i*) yormak 的使动态

yorga *is.* (马的)小快步

yorgalamak (*nsz*) (马)走小快步，小跑

yorgan *is.* 被子：～ çarşafı 被里，被套 ～ iğnesi 绗缝针 ◇～ **döşek yatmak** 得了重病，病得很重 ～ **kaplamak** 套被套 ～ **kavgası** 假吵架，装模作样的吵嘴 ～ **örtmek** 盖被子：Havalar soğuyunca annem üstüme kalın bir yorgan örttü. 天一冷，母亲就给我盖厚被子。～ **yüzü**

①绗过的棉被的被面和被里 ②被套

yorgancı *is.* 制做床上用品或出售床上用品的人

yorgancılık, -ğı *is.* 床上用品制售业

yorgun *s.* 疲劳的，疲倦的，疲乏的，疲惫的，劳累的：～ adam 疲劳的人 ～ bir sesle 用疲惫的声音 ◇～ **argın** 筋疲力尽的，疲惫不堪的，十分疲劳的：Akşam babam eve yorgun argın geldi. 晚上我父亲疲惫不堪地回到了家。**～u yokuşa sürmek** 制造麻烦；阻挠，刁难，为难

yorgunluk, -ğu *is.* 疲劳，疲乏，疲惫，疲倦：～ kahve 解乏的咖啡，消除疲劳的咖啡 yol ～u 旅行后的疲劳 İşlerinin çokluğu yüzünden babam akşamları yorgunluk duyuyor. 由于工作忙，我父亲每天晚上都感到疲劳。Aşağıdaki gazinoda yorgunluk kahvesi içerek bir saat kadar beklemem lâzımdı. 我必须在下面的咖啡馆里边喝解乏咖啡边等近一个小时。◇**～unu almak** 消除疲劳，解除疲劳 **～unu çıkarmak** 休息，歇息；恢复疲劳

yormak[1], -ar (*-i*) 使疲劳，使疲倦，使疲乏；使厌倦，使腻烦：Beni boşuboşuna yordunuz. 您无缘无故地打搅了我。Beni boşu boşuna yordunuz. 你让我白受累了 Bu iş beni yordu. 这一工作使我厌倦了。◇～ **bitirmek** 使极度疲劳，使疲惫不堪

yormak[2], -ar (*-i*, *-e*) 列入；归入；认为；归咎于；解释，阐明：düş ～ 释梦 hayra ～ 以为是好事 Köpek ulumasını hayra yormazlar. 人们认为狗嗥是不吉利的。

yortmak, -ar (*nsz*) 走来走去，徘徊；闲游荡，无事闲逛

yortu (希) *is.* ❶〈宗〉基督(耶稣)教的节日：～lar 庆祝活动 paskalya ～su (基督教的)复活节 ❷假日

yoru *is.* 释梦

yorucu *s.* 令人疲劳的，令人疲乏的，极其消耗精力的；繁重的；令人厌倦的：～ bir iş 令人厌倦的工作

yorulmak[1] (*nsz*) 疲劳，疲乏，疲倦；厌倦；劳累：Bugün epey yoruldum. 今天我着实累了。Öyle yorulmuşum ki, yeni yeni geliyorum kendime. 我真是累坏了，刚刚缓过劲来。Yoruldum, terledim, su döküdüm, rahatladım. 我累得浑身是汗，冲了个淋浴，舒服多了。

yorulmak[2] (*nsz*) yormak[2] 的被动态：Bu davranış iyiye yorulmaz. 不能用良好愿望来解释这种行为。

yorulmaksızın *zf.* 孜孜不倦地，不断地，不停地：～ terbiye etmek 孜孜不倦地教育

yorum *is.* ❶评论，评述；解说：Başbakanın son olaylara ilişkin yorumunu radyoda dinledik. 我们收听了总理有关最近发生的一系列事件的说明。❷注释，注解，评注 ◇**～dan kaçınmak** 不发表评论，回避评论

yorumcu *is.* 评论员，评述者，评论家；观察家；注释者，评注者：politika ～su 政治评论员 radyo ～su (无线电)广播评论员

yorumlamak (*-i*) 评沦，评述；概述，简评；解释，注解；评注：olayları ～ 评述各种事件 yasa maddesini ～ 解释法律条款 Hasan bey istediği gibi yorumlayabilir; bu beni ilgilendirmez. 哈桑先生可以想怎样评论就怎样评论，我对此不感兴趣。Son olayları nasıl yorumluyorsuz? 你怎样评论最近发生的事件？

yorumlanmak (*nsz*) yorumlamak 的被动态

yosma *s. ve is.* 年轻漂亮的，千娇百媚的，玲珑活泼的，窈窕的，亭亭玉立的：Yosmam！我的美人！我的宝贝！Haspa büyüdü, kaşlı güzel bir yosma oldu. 这鬼丫头长大了，变成了一个眉目清秀的小美人。

yosmalık, -ğı *is.* ❶优美，好看；漂亮；迷人；招人喜爱 ❷妖艳，卖俏，卖弄风情，娇媚的举止，搔首弄姿

yosun *is.* ❶〈植〉藓，苔，青苔；藻，水草：Denize girerken ayağıma yosunlar takıldı. 当我下海的时候脚被水草缠住了。Yaşlı ağaçların solgun yosunlarla kaplı çatallı dalları, yolcularımızın başları üzerinde uzun, zayıf kollar gibi uzanıyor ve birbirlerine karışıyorlardı. 老树虬结的枝桠布满白色的地衣，仿佛干瘦的巨大臂膀似的，伸展交叉在我们的旅行者的头顶上。❷(长在食物上、墙上、礁石上的)绿霉 ◇～ **bağlamak** (或 **tutmak**) ①长满青苔，长满绿藻 ②长霉，发霉

yosuncul *s.* 食藻的，食藓的；生活在绿藻中的，生活在水草里的

Yozgat *öz.is.* 约兹加特(土耳其省、市)

yozunlanmak, yosunlaşmak (*nsz*) ❶长满青苔，布满藓苔 ❷生霉，发霉

yosunlu *s.* ❶长了青苔的，长满青苔的：～ kaya 长满青苔的岩石 Yosunlu kavuğuyla yere yaslanmış bir taş üstüne çöküyorum. 我蹲在一块长满青苔的石头上。❷发了霉的，长了霉的

yoz *s.* ❶没有耕种过的，没有开垦过的：～ toprak 没有开垦过的土地 ❷野生的，未经种植的：～ bitmek 野生植物 ❸【转】粗野的，粗俗的，庸俗的，不文明的：～ adam 庸俗的人 ❹【转】没有受过训的，没有训化过的：～ hayvan 野生动物，没有训化过的动物

yozcu *is.* 做羊买卖的人，做羊生意的人

yozlaşmak (*nsz*) (生物)退化，变为劣种；下降；衰弱；衰减

yozlaştırmak (*-i*) yozlaşmak 的使动态

yozluk, -ğu *is.* 退化，变为劣种；衰落，衰败；衰弱，衰竭

YÖK 【缩】高教委员会(Yüksek Öğretim Kurulu)

yön *is.* ❶一边，一侧，一面；方面，方向：～ çizgi 〈数〉准线 ～ işaretleri 方向指示牌，方向标识 ana ～ 主要方向 ayrı ～lerde 在不同的方向 dört ana ～ü 四方(指东西南北) dört ～ 四方(指东西南北) güney-doğu ～ünde 在东南方向 nehirlerin akış ～ünü değiştirmek 改变河流的流向 Evimizin pencereleri kuzey yönüne bakıyor. 我们家房子的窗户朝北。Ne yönden? 在哪一方面？从什么方面？Orman yönüne doğru gitti. 他一直向森林方向去了。❷方向，方针，趋向；方面：ekonomik ～ 经济方面 her ～den 全面地，全方位地 her ～de gelişmek 全面的发展 siyasî ～den her şey yapmak 从政治方面进行一切努力 ◇～ **değiştirmek** 改变方向，改变航向 **～leri bulmak** 定位；定向，判定方向 **～ vermek** ①指向，引向，导向：politikaya yeni ～ vermek 改变政策 ②调整，改变 **～den** 从…观点来看，从…角度来看：İş bu yönden de incelendi. 问题也从这个角度研究过。

yöndeş *s.* 〈数〉同向的：～ açıları 对应角，同位角

yönelik *s.* 旨在，目的在于…的，以…为目的的；方针在于…的；引向…的，方向是…的

yönelim *is.* 〈植〉向性：pozitif ～ 正向性 suyu ～ 向水性，趋水性

yöneliş *is.* yönelmek 的动名词

yönelmek (*-e*) 朝向，往，面向

yönelmeli *s.* 带向格的：～ tümleç 〈语〉带向格的补语，向格补语

yönelteç, -ci *is.* ❶驾驶，操纵(汽车) ❷(汽车的)方向盘，(自行车的)车把

yöneltilmek (*nsz*) yöneltmek 的被动态

yöneltim *is.* 定位，定向；方向：Geceleri Küçükayı'ya bakarak yöneltim yapılabilir. 夜里看北极星可确定方向。

yöneltmek (*-i, -e*) yönelmek 的使动态：Adımlarını ırmağa yöneltti. 他向小溪走去。Bakışını dağlara yöneltti. 他眺望群山。Sözü Esin'e yöneltti. 他把话题转到了埃辛的身上。

yönerge *is.* (上级机关的)指示，训令，命令

yönetici Ⅰ *is.* 领导(者)，领导人 Ⅱ *s.* 领导的，指导的：～ organlar 领导机关

yöneticilik, -ği *is.* 领导，指导；指挥，管理

yönetilmek (*nsz*) yönetmek 的被动态

yönetim *is.* 管理，经营，领导，指挥：～in demokratik esasları 民主管理原则 ～ kurulu 行政管理委员会，董事会 ～ türesi 〈法〉行政法 askerî ～ 军事管制 plânlı ～ 计划管理 sıkı ～ 戒严(状态) Bu iş sizin yönetiminiz altında yürüyebilir. 这件事在您的主管下能做成。

yönetimli *s.* 可控制的，可操纵的，可指挥的：～ balon 可操纵气球

yönetimsel *s.* 行政的，行政上的，行政方面的；管理的，管理上的：～ güçlükler 管理上的困难

yönetiş *is.* 领导，管理，指挥

yönetmek (*-i*) ❶领导，指导；教导；支配；管理，主持；指挥：memleketi ～ 领导一个国家 orkestrayı ～ 指挥乐队 Arkadaşım yeni kaymakamın ilşemizi yönettiğini söylüyor. 我的朋友说有一位新县长来领导我们县。Evi annem yönetir. 我母亲管家。❷导演：filmi ～ 导演电影

yönetmelik, -ği *is.* 书面指示(指令)；章程，规章，条例；工作细则，须知；说明书：Çalışanların tümü, kuruluşun yönetmeliğine uymak zorundadır. 全体工作人员必须按协会章程办事。Türk Dili Kurumu her yıl yönetmeliğe göre seçilecek edebiyat ve bilim yapıtlarına göre ödül verir. 土耳其语言协会按章程每年要给评选出来的文艺和科技作品授奖。

yönetmen *is.* ❶领导(者)，领导人；主任，经理，厂长，主管人；管理员 ❷导演：ses ～i 音响师

yönetmenlik, -ği *is.* ❶领导，管理：～ işi 领导工作 ～e ait toplantı 有关组织问题会议 işletme ～i 管理企业 ❷主任(经理、厂长、校长等)职务(职位)；经理室，管理处，管理机关；行政机关；校委会 ◇**～i altında** 在…领导下

yönetsel *s.* 行政的，行政上的，行政方面的；管理的，管理上的

yön eylem *is.* 数理解析法

yönlendirmek (*-i*) 使朝着某个方向发展，使奉行某种方针；帮助弄清方向，帮助弄明白，帮助认清

yönlü *s.* ❶(若干)方的，(若干)方面的：çok ～ 多方面的，各方面的 çok ～ işbirliği 多边合作 Önümüzdeki dönemlerde Çin Halk Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki çok yönlü ilişkilerin daha da gelişeceğine inanıyorum. 我们相信今后中土两国之间多边关系一定会更加发展。❷关系到的，涉

及到的，取决于的，由…决定的，以…为转移的，有赖于的，有所指向的

yönseme *is.* 〈心〉倾向，趋向；爱好，嗜好；好感，爱慕；志趣，志向

yönsüz *s.* ❶没有方向的 ❷【转】没有目的的，没有目标的，无目的的

yöntem *is.* ❶方式，手段，办法，方法：Türkçe öğretme ～leri 土耳其语教学法 ❷(认识、研究自然和社会的)方法

yöntem bilimi *is.* 方法论

yöntem bilimsel *is.* 方法论的

yöntemli *is.* 规范的，合乎规则的；有条理的，有系统的，有步骤的

yöntemlilik, -ği *is.* 规律性，条理性

yöntemsiz *s.* 不规范的，不规则的；无条理的；不讲方法的，无步骤的；不系统的，混乱的

yöntemsizlik, -ği *is.* 混乱，杂乱，杂乱无章；混乱不堪；无序状态

yöre *is.* ❶周围地区，近郊，四郊，郊近城外；附近，邻近：Adana ve yöresinde çok pamuk ekilir. 阿登纳及其周围地区种植很多棉花。❷地方，地区

yöresel *s.* 地方的，地区的；本地的，当地的：～ sorunlar 地方性问题 Konuk gittiğimiz köyde, köylüler bize yöresel yemeklerini sundular. 在我们去作客的村子里农民们送给我们土产食品。

yöreselleşmek (*nsz*) 地方化，地区化

yöresellik, -ği *is.* 地方特色，地方特性，地方特征

Yörük, -ğü*öz.is.* 尤鲁克人(土耳其境内突厥语系的游牧部族的通称)

yörük 见 yürük

yörünge *is.* ❶〈数〉轨线 ❷〈天〉轨道：～ düzlemi 轨道平面 ～ istasyonu 轨道站 ～ uçuşu 沿轨道飞行 ◇**～sine oturmak** (人造卫星等)上轨道，进入轨道：sunî uyguyu ～sine oturtmak (或 yerleştirmek) 把人造卫星送入轨道 uzay gemisi ～sine oturtmak 把宇宙飞船送入轨道

yörütgen kuvvet *is.* 行政权

YÖK 【缩】高等教育委员会(Yüksek Öğretim Kurulu)

YÖS 【缩】外国学生考试(Yabancı Öğrenci Sınavları)

YPK 【缩】最高计划委员会(Yüksek Plânlama Kurulu)

YSE 【缩】道路水电事务总局(Yol, Su ve Elektrik İşleri Genel Müdürlüğü)

YSK 【缩】最高选举委员会(Yüksek Seçim Kurulu)

YSÜ 【缩】新兴工业化国家(Yeni Sanayileşen Ülkeler)

yu 见 yuha

yudum *is.* ❶一口(指咽下的动作)：bir ～ almak 喝一口 Çaydan bir yudum içtim, çok sıcaktı. 我喝了一口茶，茶很烫。Suyu bir yudumda içti. 他一口喝完了水。Öyle susamıştı ki bir bardak suyu iki yudumda içti. 他渴得两口就把一杯水喝完了。❷一口的量：bir ～ su 一口水 bir ～ şarap 一口酒 bir ～da içmek 一口喝下，一饮而尽 ◇**～ ～ içmek** 一口接一口地喝；一口一口慢慢地喝

yudumlamak (*-i*) 吞，咽，吞咽；一小口一小口地喝，不时喝一口，喝一口：Biz bir yandan televizyon izlerken bir yandan kahvemizi yudumluyoruz. 我一边看电视，一边慢慢地喝咖啡。Pazar günleri çayımı acele etmeden, yudumlamayı seviyorum. 星期天我喜欢不慌不忙地一

小口一小口地喝茶。

yudumlanmak (*nsz*) yudumlamak 的被动态

yudumluk, -ğu *s.* 一口的：bir ～ su 一口水

YUED 【缩】新的国际经济秩序(Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen)

yuf [yu:f] *ünl.* 嘿！唉呀！呸！(表示责备、遗憾、轻蔑、厌恶等感情)可耻！无耻！◇(*-e*) ～ **borusu çalmak** (或 **ötmek**) 表示自己的气愤(愤怒、义愤) (*-e*) ～ **okumak** (或 **çekmek**) 表示自己的气愤(愤怒、义愤) ～ **olmak** 徒劳无益地过去，白白地过去 ◆**Yuf ervahına!** 你这该死的！

yufka Ⅰ *is.* 擀薄的面皮；薄饼：Anneannem açtığı yufkalarla börek yapacak. 我的祖母将用她擀薄的面做馅饼。Ⅱ *s.* 薄的，不坚固的，易碎的，脆弱的，薄弱的：Bu kapak pek yufka bir şey. 这盖子是很不结实的东西。◇～ **açmak** 把和好的面擀薄 ～ **gönüllü** (或 **yürekli**) 心肠软的，菩萨心肠的，富于同情心的，发慈悲心的

yufka böreği, -ni *is.* 一种分层的馅饼

yufkacı *is.* 做面皮卖的人；做薄饼卖的人

yufkacılık, -ğı *is.* 做薄饼的工作，做面皮的工作

yufka kebabı, -nı *is.* 包在面里烤的肉，裹面烤的肉

yufkalık Ⅰ *s.* 做面皮用的，做薄饼用的：～ un 做薄饼用的面粉 Ⅱ *is.* ❶脆弱，易碎性 ❷和善，心软，软心肠

Yugoslav Ⅰ *öz.is.* 南斯拉夫人 Ⅱ *s.* 南斯拉夫人的，南斯拉夫的：～ müziği 南斯拉夫音乐

Yugoslavya *öz.is.* 南斯拉夫(欧洲)

Yugoslavyalı [yugosla'vyalı] *öz.is.* 南斯拉夫居民

yuğ *is.* 古代土耳其人为死者举行的一种仪式

yuğrulmak (*nsz*) ❶揉好，和好，揉和好：Hamur, yolunda yuğrulmazsa, küser. 面和不好，就不能做出可口的面食。❷被压出折，被压出弯道，碰撞出皱折(指金属盘) ❸【转】得到经验，掌握住经验

yuh *ünl.* (表示不满或愤怒)嘿！哟！啊！呸！哎！

yuha *ünl.* 可耻！无耻！卑鄙！丢人：Yuha olsun! 滚开！可耻！◇(*-i*) ～**ya tutmak** 讥讽，讥笑，嘲笑，发出嘘声，使成为笑柄

yuhalamak (*-i*) 讥笑，嘲笑，讥讽，喝倒采

yuhalanmak (*nsz*) yuhalamak 的被动态

yukaç, -cı *is.* 〈地〉背斜，背斜层

yukarda *zf.* 在上面，在上边，在上头；在楼上，在上层；在高处

yukardaki *s.* 上的，在上面的，在上边的，在上头的；在上层的

yukardan *zf.* 从上面；从高处；从上游 ◇～ **bakmak** 表现高傲，看不起，瞧不起

yukarı Ⅰ *is.* ❶顶，顶部，顶端，(楼层的)最上一层：ağacın ～sı 树梢 binanın ～sı 楼顶 evin ～sı 房顶，屋顶 Bizim evin yukarısında Ayşeler oturuyorlar. 阿伊赛一家住在我们楼的顶层。A! Kedi pastırmaları yukarıda bire kadar yemiştir. 哎呀！猫在上面把腊肉吃了个一干二净。❷上级，上级领导，上司：emir ～dan 上级的命令，上级下的命令 Yukarının verdiği karara uyuyoruz. 我们按上级决定办事。Ⅱ *s.* 上的，上面的，上边的；上头的；上层的：～ kat 上一层 ～ mahalle 上街区 Okulumun yeri yukarı sokaktadır.我的学校在上街区。Ⅲ *zf.* 向

上，往上，在上面，在上边，在上头；在楼上，在上层：Eller yukarı! 举起手来！Yukarı çıktılar. 他们上去了。Sıcak hava yukarı çıkar. 热气往上走。◇(*-i*) **～ çıkarmak** 扶起：Yaşlı kadın, gözyaşları arasında onu yukarı çıkardı. 老太太含着眼泪把他扶了起来。(*-den*) **～ göstermek** 显得比实际年龄要大 **～dan** 从上面；从高处；从上游；从上级来 **～dan almak** 藐视，轻视，无视；颐气指使，盛气凌人 **～dan aşağı** 由上而下 (*-i*) **～dan aşağı süzmek** 仔细打量，上下打量：Yeni gelen işçiyi yukarıdan aşağı süzdü, "seni işe alıyorum," dedi. 他把新来的工人上下打量了一番，雇佣了他。**～dan aşağıya kulak kesilmek** 全神贯注地听，非常认真地听 **～dan atıp aşağıdan tutmak** 发狂，暴怒，大发脾气 (*-e*) **～dan bakmak** 藐视，轻视，看不起：Burnu havalardaydı, arkadaşlarına yukarıdan bakıyordu. 他趾高气扬，看不起同学们。◆**Yukarı tükürse bıyık, aşağı tükürse sakal.** 左右为难：Kardeşlerimin tartışmasına bir son veremiyorum; yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal. 他们在争吵不休，我却无法制止，他们都是我的兄弟，我左右为难。

yukarıki *s.* 上面所提到的，上述的：～ ibare 上面所引证的引文，上述引文

yukarısı *is.* 上部，上面部分，顶部：Alice başını kaldırıp baktı, yukarısı kapkaranlıktı. 艾丽丝抬头一看，上面一片漆黑。

yukarki *s.* 见 yukarıki

yulaf *is.* 〈植〉燕麦(*Avena sativa*)：çayır ～ı 毛燕麦 Amcam atının güçlü olması için bol yulaf yediriyor. 我叔叔用很多燕麦把马喂得膘肥体壮。

yular *is.* 缰绳：Arabacı atları yularlarından tutup direğe bağladı. 马车夫牵着缰绳把马栓到柱子上。Pazarda öküzleri, atları yularından tutup götüren adamlar vardı. 市场上有人牵着马和牛在走。◇**～ı çözmek** 【转】逃脱，离开 **～ı** (*-in*) **elinde olmak** 【转】受控制，被控制，被抓住把柄

yum 见 yom

yuma *is.* 〈海〉(拴船用的)粗绳，大索，缆

yumacık, -ğı *is.* 一束，一捆；一把

yumak[1], -ar (*-i*) 【俗】洗，洗濯：Kanı kanla yumazlar, kanı su ile yurlar. 【成】冤家宜解不宜结，冤冤相报何时了。

yumak[2], -ğı Ⅰ *is.* 线球，线团；线球形物，一团，一块：iplik ～ı 线团 pamuk ～ı 棉花团 yün ～ı 毛线团 Boğazıma bir yumak tıkandı. 我如梗在喉。Ⅱ *s.* 线团形的，线球形的：～ bulut 〈气象〉积云 bir ～ yün 一团毛线 Beş yümak yünden bir yelek örüldü. 5 团毛线可织一件背心。◇**～ı açmak** 解开线团 **～ını büyütmek** 攒钱

yumaklamak (*-i*) 把…缠成团

yumaklanmak (*nsz*) ❶ yumaklamak 的被动态 ❷膨胀，胀大；鼓起，打苞；肿，肿胀

yumdurmak (*-i*) yummak 的使动态

yummak, -ar (*-i*) 闭上，合上；握紧；咬紧：ağzını ～ 闭上嘴 avucunu ～ 握紧手掌 Şule gözlerini yumdu ve az sonra uyudu. 舒莱闭上眼睛一会儿就睡着了。

yumru Ⅰ *is.* ❶(人和动物体上鼓起的)包，小包，疙瘩，结节，隆凸：～ burun 蒜头鼻 Alnında bir yumru var. 他的额头上有一个包。Düşünce,

alnımda bir yumru oluştu. 我摔了个跟头，额头上磕了一个包。❷〈植〉块茎：patates ～su 马铃薯块茎 Ⅱ *s.* 肿物状的，肿包形的，肿起的；块茎的：～ kök 块茎的根 ～ yanaklı bir çocuk 面颊肿起的孩子

yumrucak, -ğı *is.* 见 yumurak

yumrucuk, -ğu *is.* 小包，小隆凸，小疙瘩

yumruk, -ğu *is.* ❶拳头：Adam zayıf gözüküyor ama, hasmını iki yumrukla iki seksen uzatıverdi. 此人看上去很瘦弱，可是两拳就把对手放倒了。❷用拳头打 ❸逼攻，进逼；压迫，压力：düşman ～u altında 在敌人的逼攻下 ◇(*-e*) ～ **aşketmek** (或 **atmak, ekleştirmek**) 拳打 ～ **gibi** 拳头大的 ～ **göstermek** 恐吓 ～ **hakkı** 用武力获得的东西，通过强权获得的东西 (*-e*) ～ **indirmek** 拳打 ～ **kadar** 拳头大的：～ kadar çocuk 拳头高的孩子 ～ kadar karpuz 拳头大的西瓜 ～ kadar taş 拳头大的石头 ～ **savurmak** 拳打，挥舞拳头，挥拳 ～ **sıkmak** 攥紧拳头：Yumruklarını sıktı. Dişlerini gıcırdattı. 他双拳紧攥，牙齿咬得咔咔直响。～ **vurmak** 拳打：Şu yumurcağı yanımdan kaldır. Şimdi bir yumuruk vurup çenesini dağıtacağım. 快把这个讨厌的孩子带走！要不我会一拳打烂他的嘴。～ **yummak** 攥紧拳头 ～ ～**a gelmek** 互殴，打架，你一拳我一脚：Bu yüzden Ali'yle Murat onlarla yumruk yumruğa geldiler. 于是阿里和穆拉特便同他们你一拳我一脚地打了起来。～**la kurtarmak** 用拳头把球击回 ～**la vurmak** 拳打 ～**u yapıştırmak** 给一拳，打一拳 ～**una güvenmek** 相信自己的拳头

yumruklamak (*-i*) ❶拳打，用拳头敲打：göğsünü ～ 拍着胸脯 ❷用拳头的揉面(团)

yumruklanmak (*nsz*) yumruklamak 的被动态

yumruklaşmak (*-le*) 相互拳打

yumruk oyuncusu *is.* 〈体〉拳击运动员，拳术家

yumruk oyunu is.〈体〉拳术，拳击

yumruk topu *is.* (练习拳击用的)吊球

yumrul(an)mak (*nsz*) 成面包状的，成为圆形的，长成像球似的

yumruluk, -ğu *is.* 包状，小包，小隆凸

yumuk *s.* ❶关闭的；封闭的；合上的；遮盖上的；肿得睁不开的(眼)：Ayla'nın gözleri yumuk, acaba uyuyor mu? 阿伊拉闭着眼睛，是睡着了吧？❷胖得发圆的，胖乎乎的；丰满的，饱满的；软的，柔软的：Ablam bebeğinin yumuk ellerine eldiven örüyor. 我姐姐给她孩子的小胖手织手套。◇～ ～ 很丰满的，很胖的：Benden bir isim istiyorlar, kundaksız, çırılçıplak bir resmini de göndermişler; yumuk yumuk bir bebek. 他们要我给起个名字，还给我寄来了一张照片，赤裸裸一丝不挂，一个胖乎乎的小宝宝。

yumuklaşmak (*nsz*) 闭上，合上，盖上，遮上

yumulmak (*nsz*) ❶闭上，合上；关起来，关闭起来；盖上，遮上：Uykum var, gözlerim kendiliğinden yumuluyor. 我困了，眼睛都睁不开了。❷(*-e*) 扑向，猛扑；贪馋地吃，扑食：işe ～ 全身心地工作，把全部精力都用在工作上 sofraya ～ 贪馋地吞食 Tavuklar yem kabına yumuldular. 鸡都扑向食盆。❸(*-e*)【俚】抽(鸦片，大麻素) ❹【俚】加速，加快步伐，加快跑的速度

yumulu *s.* 闭着的；合上的；盖着的

yumurcak, -ğı *is.* ❶淘气的孩子，顽童；好动的人，坐不住的人；坏家伙(多指小孩)：Şu çocuk akıllı bir yumurcak. 这个孩子是个非常聪明的小淘气。Bak şu yumurcağa neler söylüyor. 看看这个小淘气说些什么。Şu yumurcağı yanımdan kaldır. Şimdi bir yumruk vurup çenesini dağıtacağım. 快把这个讨厌的孩子带走！要不我会一拳打烂他的嘴。❷〈医〉腋下或腹股沟淋巴结鼠疫

yumurmak (*nsz*) 肿起来，肿胀起来

yumurta *is.* ❶卵，卵细胞；子；卵子：balık ～sı 鱼卵，鱼子 böcek ～sı 鱼卵 ❷蛋，鸡蛋：～ akı 蛋白 ～ çırpacağı 打蛋器 ～ kabuğu 蛋壳 ～ tozu 鸡蛋粉 kuş ～sı 鸟蛋 sahanda ～ 煎蛋 ❸睾丸；男性腺：～ hücresi (或 gözesi) 卵胞子 ～ kanalları 〈解〉输卵管 ～ oluşması 卵子发生，卵子生成，排卵 koç ～sı 绵羊睾丸 ❹模，模型，楦头(修理袜子等用的) ◇～ **biçimi** 椭圆形的，长圆形的；卵形的 ～ **bir kardeş** 一奶同胞 ～ **dökmak** (鱼)甩子，产卵 ～ **el bombası** 柠檬型手榴弹 ～ **kabuğunu beğenmemek** 忘本，忘恩负义 ～ **kapıya dayanmak** (或 **gelmek, sıkışmak**) 时间紧急，危急时刻到了：Yumurta kapıya dayanınca gayret gösterir, çare arasın. 时间紧急，你快加把油，想想办法！～ **ökçe** 半高跟 ～ **sarısı** ①蛋黄，鸡蛋黄 ②蛋黄色 ～**dan çıkmak** 孵出，破壳而出 ～**dan daha dün çıkmış** 黄口小儿，乳臭小儿 ～**ya kulp takmak** 欲加之罪，何患无词：Her şeye bir kusur bulur. Yumurtaya kulp takar. 他什么事情都能挑出毛病来，欲加之罪，何患无词。～**yı çalkamak** ①(孵卵鸡)翻蛋 ②打蛋，搅蛋，甩蛋

yumurtacı *is.* 收蛋卖的人，卖蛋的人

yumurtacık, -ğı *is.* 〈生〉胚细胞，受了精卵细胞

yumurtacılık, -ğı *is.* 收蛋卖的工作，卖蛋的工作

yumurta kökü *is.* 【俗】茜草染料

yumurtalık, -ğı *is.* 〈解、生〉❶卵巢；子房 ❷放蛋的托盘，放蛋的托

yumurtamsı *s.* 卵形的；椭圆形的

yumurtasız cücüklenme *is.* 〈生、植〉无配子生殖

yumurtlamak (*-i*) ❶下蛋，生蛋；产卵：Yumurta hâlâ ılık, tavuk yeni yumurtlamış. 蛋还是热的，鸡刚下的。Tavuğumuz her gün yumurtluyor. 我们家鸡每天下蛋。Zenginin horozu da yumurtlar. 【成】富家公鸡也下蛋，越是有钱越有钱。❷杜撰，虚构，臆造，胡扯：açık saçık lâtifeler ～ 说下流话，口出污言秽语

yumurtlayanlar *ç.is.* 〈动〉卵生动物

yumuşacık [yumu'şacık] *s.* 软软的，柔软的；温和的，和善的，温顺的；温暖的

yumuşak, -ğı *s.* ❶软的，柔软的：～ ağaç 软质木 ～ damak 〈解〉软颚 ～ ekmek 软面包，容易切的面包 ～ iniş 软着陆 ～ kumaş 柔软的布 ～ minder 柔软的坐垫 ～ su 软水 ～ taş 软石，易加工的石头 ～ yastık 软枕头 Pamuk yumuşaktır. 棉花是柔软的。Yumuşak bir yatakta yatmak istiyorum. 我想睡软床。Bacaklarıma doğru yumuşak bir şey dokunmaya başladı. Korkudan dizlerimin bağı çözüldü. 我的腿碰到了一个软乎乎的东西，吓得我两条腿直哆嗦。❷温和的，不冷不热的：～ iklim 温和的气候 ～ hava 不冷不热的天气 ❸和善的，温和的；随和的，谦让的；软心肠的；听话的，温顺的，驯服的：～ huylu bir çocuk 性格温顺的孩子 Oğlan iyiydi; becerikli, yumuşak huyluydu, ama

hanesi kalabalıktı. 这个小伙子人不错，能干，脾气也好，但是他家人口太多。Sema yumuşak bir kızdır. 赛玛是个温柔的姑娘。❹柔和的；轻微的，轻轻的：～ sessizler 〈语〉软辅音 ～ ışık 柔和的光线 Yumuşak adımlarla geldi. 他轻轻地走来。❺亲昵的，温柔的：～ sözler 亲昵的话 İnce parmaklarını kocasının saçlarına daldırarak, yumuşak bir sesle yalvardı. 她将她那双纤细的手插入丈夫的头发中，柔声地央求着。◇～ **ağızlı** 容易驯服的 ～ **arazi** 多沼泽地区 ～ **başlı** 听话的，顺从的；好商量的人，随和的，肯让人的：Demek ki bunca senelik kuzu gibi yumuşak başlı karısı da nihayet isyan bayrağını açmıştı. 这么说这么多年一直温顺得象只羊羔的老婆也终于起来反抗他了。Talat Hanımın huyu gayet yavaştır, yumuşak başlıdır. 塔拉特太太生性文静，是一个随和的人。～ **huylu** 听话的，恭顺的；随和的，容易说话的，文静的；驯服的，温顺的 ～ **yüzlü** 拘谨的，腼腆的，性格温和的，好说话的，不驳人面子的：Dayım yumuşak yüzlüdür; istediğinizi çevirmez. 我舅舅是一个好说话的人，不会回绝你们的要求。

yumuşakça *is.* 〈动〉软体的无脊椎的动物：Midye bir yumuşakçadır. 贻贝是软体动物。

yumuşakçalar *ç.is.* 〈动〉软体动物门 (*Mollusca*)：Salyangoz, mürekkepbalığı, midye yumuşakçalardandır. 蜗牛、墨鱼和贻贝都属软体动物门。

yumuşaklaşmak (*nsz*) 变软，变柔软；变温和；变得暖和

yumuşaklık, -ğı *is.* 柔软；温和；和善；温柔，随和，温顺

yumuşamak (*nsz*) ❶变软，变柔软，变柔韧：Ekmek ısınınca yumuşuyor. 面包一烤就变软。❷变温和，变和善：Ali özür dileyince babası yumuşadı. 阿里一求饶，他的爸爸就心软了。❸减轻，减弱；变暖和：Bahar gelince havalar yumuşadı. 春天一来，天气就变暖了。❹〈语〉硬辅音软化

yumuşatıcı *is.* 使软化的；使减轻的，使缓和的

yumuşatılmak (*nsz*) yumuşatmak 的被动态

yumuşatmak (*-i*) yumuşamak 的使动态：cildi (或 deriyi) ～ 使皮革柔软 durumu ～ 缓和局势 kalbini ～ 使心软 Kızarmış ekmeği süte bandırıp yumuşatıyordu. 他把烤面包放在牛奶里泡软。

yumuşatmalık, -ğı *is.* 〈技〉缓冲器，减震；阻压器

yuna *is.* 【俗】毡鞍垫

yunak, -ğı *is.* 【俗】浴池，澡堂，公共澡堂

Yunan *öz.is.* 希腊人：～ dili 希腊语 ～ halkı 希腊人民 ～ medeniyeti 希腊文明，希腊文化 eski ～lar 古希腊人 ◇～ **burnu** 又高又直的鼻子，端正的鼻子

Yunanca [yuna'nca] *öz.is.* ❶希腊语 ❷用希腊语，用希腊文

Yunanistan *öz.is.* 希腊(欧洲)

Yunanistanlı Ⅰ *öz.is.* 希腊人 Ⅱ *s.* 居住在希腊的：Yunanistanlı Türkler 居住在希腊的土耳其人

Yunanî Ⅰ *öz.is.* 希腊人，希腊居民 Ⅱ *s.* 希腊的，希腊人的

Yunaniyat *ç.is.* 希腊(古典)文学

Yunanlı Ⅰ *öz.is.* 希腊人，希腊居民 Ⅱ *s.* 希腊的；希腊人的

yunda *is.* 一种鹡鸽的名称

yunmak. -ar (*nsz*) 【方】洗澡，沐浴

yunus balığı, -nı *is.* 〈动〉海豚(*Delphinus*)

yurdu *is.* 【俗】针眼，针鼻子

yurt, -du *is.* ❶国，国家；邦；国土，地区，地方：～ bilgisi 地方志，地方学 ～ için seyahat 在全国旅行 Yurt uğrunda feda edilmeyecek hiçbir şey yoktur. 为了国家，没有不能牺牲的东西。Türk yurduna Türkiye denir. 土耳其人居住的国家叫土耳其。❷祖国；家乡，故乡：～ hıyaneti 背叛祖国 ～ özlemi 思念故乡；思乡病，思家病 ～ sevgisi 爱祖国，爱国精神，爱国心；爱国 ～ şehitleri günü 为国捐躯者纪念日 ❸住所，住宅，住房；宿舍；帐篷，毡帐(游牧民族的住) bakım ～u 孤儿院 hasta ～ 医学院 öğrenci ～u 学生宿舍 sağlık ～u 疗养院，休养所 ❹之乡，集中地：Bu köy pehlivanlar yurdudur. 这个村子是摔跤运动员之乡。◇～ **tutmak** 住下，定居，落户；入(国)籍，取得国籍：Türk ulusu bin yıldır burada yurt tutmuştur. 土耳其民族在这里定居已经有了一千多年了。

yurtdaş 见 yurttaş

yurt dışı *s.* 国外的

yurt içi *s.* 国内的

yurtlandırmak (*-i*) yurtlanmak 的使动态

yurtlanmak (*nsz*) 住入，定居，落户；置办家产

yurtluk, -ğu *is.* 田庄，庄园；地主的地产，领地，所有地

yurtsal *s.* 祖国的，本国的；国产的

yurtsamak (*nsz*) 思乡，想家；害思乡病

yurtsever Ⅰ *is.* 爱国者，爱国主义者 Ⅱ *s.* 爱国的，爱国主义的：Ulusal Kurtuluş Savaşı yurtsever halkımız ve ordumuzun çabalarıyla gerçekleşmiştir. 民族解放战争在我爱国军民努力下胜利了。

yurtseverlik, -ği *is.* 爱国，爱国主义，爱国精神，爱国心

yurtsuz *s.* ❶没有祖国的 ❷没有住处的

yurttaş *is.* ❶同胞，同国人：ülke dışındaki yurttaşlarımız da yurtlarını bizim gibi sever. 我们国外的同胞和我们一样爱我们的祖国 ❷公民

yurttaşlık, -ğı *is.* 国民身分，国籍

yusufçuk, -ğu *is.* 〈动〉❶欧斑鸠(*Streptopelia turtur*) ❷蜻蜓(*Libellula*)

yusyumru [yu'syumru] *s.* 突出的，高高鼓起的

yusyuvarlak, -ğı [yu'syuvarlak] *s.* 圆圆的，很圆的；体形胖的：Genç ama fıçı gibi şişman, yusyuvarlak bir kız. 她是个年轻姑娘，但又圆又胖，像个大木桶。

yutak, -ğı *is.* 〈解〉咽，咽头，咽喉

yutargöze *is.* 〈生〉白细胞，白血球

yutar hücre *is.* 〈生〉(吞)噬细胞

yutkunluk, -ğu *is.* ❶短暂停顿，打奔儿，暂时停顿 ❷强烈的愿望

yutkunmak (*nsz*) ❶吞，咽，吞咽(口水)；垂涎，眼馋：Yutkunurken boğazımda bir ağırlık duyuyorum. 当我咽东西的时候，感到喉咙里有什么东西堵着。Limon görünce yutkunurum. 我一见柠檬注流口水。❷犹豫不决，踟蹰起来；讷讷不出口，欲言又止：Bir hayli yutkundu, ama sonunda dayanamadı, söyledi. 他犹豫不决了好久，最终还是忍不住说了。Annem kelimelerini yutkunuyor. 我母亲欲言又止。

yutmak, -ar (*-i*) ❶吞，咽，吞咽，吞食：Yemekleri iyice çiğnedikten sonra yutmak sağlığımız için gereklidir. 细嚼慢咽有益健康。❷侵吞，吞并，侵占 ❸忍住，忍受，默默忍受，忍气吞声，眼泪往肚里咽：Ben bu ağır sözleri yutmam. 我忍受不了这些刺耳的话。❹(不假思索，不须证明地)信以为真，凭信用接受：yalanı ～ 相信谎语 Bu yalanı kimse yutmaz. 谁也不相信这种谎语。❺(在游戏、比赛、争论等中)获胜，占上风 ❻说得不全和不清楚：Bazı heceleri yutuyor. 他吞食几个音节。❼【转】遮，挡，吸收，减少(指光、热、声音)：Duvarlar, bütün ışıkları yutuyor. 墙把所有光都遮挡了。◇**yutarcasına okumak** 一下子读许多书，贪婪地阅读大量书籍

yutturmaca *is.* 一语双关的俏皮话

yutturmak (*-i*, *-e*) ❶ yutmak 的使动态 ❷捉弄，愚弄，取笑

yutturulmak (*nsz*) yutturmak 的被动态

yutucu *s.* 吞咽…的

yutulmak (*nsz*) yutmak 的被动态：yutulmaz çirkinlik 极难看的生理残缺，丑陋的畸形

yuva *is.* ❶鸟巢，鸟窝；(动物的)穴，洞，窝，家园：avcı ～sı 〈军〉掩体，散兵壕 balık ～sı 鱼穴 karınca ～sı 蚁巢，蚂蚁窝 kartal ～sı 鹰巢 leylek ～sı 白鹳巢 makineli tüfek ～sı 〈军〉机枪巢 serçe ～sı 麻雀窝 tilki ～sı 狐狸穴 Bahçemizdeki ağaçta bir kuş yuva yapmış. 有只鸟在我家花园里的树上筑巢。❷家，家庭，家园：aile ～sı 家庭 İnsanın kendi yuvasından daha sıcak ve samimî hiçbir yer olmazdı. 没有任何地方能比自己的家更温暖，更温馨。❸幼儿园；孤儿院：çocuk ～sı 幼儿园 kimsesizler ～sı 孤儿院 Dört yaşındaki Emre bu yıl yuvaya gidiyor. 4 岁的埃姆莱今年上幼儿园。❹【转】贼窝，匪巢，巢穴，窝点： hırsız ～sı 贼窝 ❺窝，巢；一大群，一大堆：böcek ～sı 虱子窝 sinek ～sı 一大群苍蝇 tahtakurusu ～sı 臭虫窝 Bu oda böcek yuvası. 这房间是虱子窝。❻小凹，小坑，小圆穴，小圆窝；槽，孔；插槽：diş ～sı 牙槽 genişleme ～sı 扩展槽 göz ～sı 眼窝 ❼清真寺的院子 ◇**～ kurmak** (或 **yapmak**) ①筑巢，结巢，搭巢：Bir leylek evimizin bacasına yuva yapmış. 有一只鹳在我们家烟囱上筑了巢。②结婚，成家：Gönlünün dümeni bozuk olduğundan bir yuva kuramadı. 他没能成家是因为他朝三暮四。**～sını bozmak** 破坏家庭 **～sını dağıtmak** 拆散家庭，使家庭解体 (*-in*) **～sını yapmak** 惩罚，惩办，惩治，惩处，处罚，处分：Kabadayılara çattı; onun yuvasını yaptılar. 他招惹了那些无赖，他们就把他收拾了一顿。**～sını yıkmak** ①破坏家庭 ②捣毁巢穴 **～ya dönüş** 回到原来的地方；回到原职；回家 ◆**Yuvası yakılmadıkça yılanın kökü kesilmez.** 不除了蛇洞就灭不了蛇。**Yuvayı yapan dişi kuştur.** 筑巢靠雌鸟，理家靠主妇。

yuvak, -ğı *is.* 【俗】汽缸；圆筒；圆柱体

yuvalamak (*nsz*) 筑巢，搭巢，做窝：Leylek bacaların üstünde yuvalar. 白鹳在烟囱上筑巢。

yuvalandırmak (*-i*) yuvalanmak 的使动态

yuvalanmak (*nsz*) ❶成家，成了家 ❷搭巢，做窝 ❸〈军〉近迫作业，土工作业(在炮火下战士自己挖简单掩体) ❹集中到一起，紧到一起

yuvalı *s.* 待在巢里的，待在窝里的；有巢的，有窝的

yuvar *is.* ❶球形，球形物体 ❷〈解〉血球：ak ～ 白血球 al ～ 红血球 ◇～ ～ 快走，快跑：Yuvar yuvar yürüyordu. 他不是在走，而是在跑。

yuvarcık, -ğı *is.* 小球，圆珠

yuvarlak, -ğı Ⅰ *is.* ❶球，球体，球形物体，球状物体；小球，圆珠：kırmızı ～ 红血球 yer ～ı 地球 ❷〈印〉印刷滚筒 Ⅱ *s.* ❶圆的，圆形的，环形的；球形的，球状的：～ (başlı) bida 圆帽螺钉 ～ bir masa 圆桌 ～ bir yüz 圆脸的 ～ çekiç 圆头锤 ～ eğe 圆锉 ～ kalem 圆珠笔 ～ kıskaç 圆头钳，圆口钳 ～ masa toplantısı 圆桌会议 ～ sesliler 圆唇圆音 ～ yaka 圆领 ❷整的：～ hesap (sayı) (抹掉零数)整数 ❸圆滑的：～ deyim 圆滑的说法 ◇～ **hesap yapmak** 作成整数，使成整数，去掉尾数，；把账目数字算成整数 ～ **konuşmak** 含混地说，圆滑地说

yuvarlakcık, -ğı *is.* 小球，圆珠：beyaz ～lar 〈解〉白血球 kırmızı ～lar 〈解〉红血球

yuvarlak ağızlılar *ç.is.* 〈动〉圆口纲

yuvarlaklaşmak (*nsz*) 成圆形，变成圆的

yuvarlaklaştırmak (*-i*) 使成圆形，弄圆

yuvarlaklık, -ğı *is.* 球形，球状，圆，圆形

yuvarlak solucanlar *ç.is.* 〈动〉线形动物

yuvarlamak (*-i*) ❶推滚，转动，使滑行：dengi ～ 推滚卷筒 taşı ～ 推滚石头 varili ～ 推滚桶 İşçiler, fıçıları ağır oldukları için yuvarlayarak götürdüler. 由于大圆木桶太沉，工人们把它们推滚走了。❷卷上，卷起，卷成筒：Muşambayı yuvarlayarak kaldırdılar. 他们把油漆布卷成卷拿走了。❸推倒，放倒，打倒，摔倒，刮倒；弄翻，弄倒：Bir çelmede adamı yere yuvarladı. 他使了一个绊子把那人摔倒在地。❹胡扯，瞎说，胡说八道：kıtır ～ 信口雌黄，大撒其谎，胡说得过火 Gene yuvarlamağa başladı. 他又开始胡说八道。❺【俗】吃掉，喝掉，吃光；大口地喝掉，津津有味地很快地吃掉；喝一杯，干一杯：Birbiri ardınca bilmem kaç şişe bira yuvarlamış. 我不清楚他一瓶接着一瓶地喝了多少瓶啤酒。❻圆滑地说，含混结说 ❼使成整数，去掉尾数

yuvarlanış *is.* yuvarlanmak 的动名词：Nihad'ın yuvarlanışını gördükleri zaman kısık kısık bir kahkaha koyuvermişlerdi. 他们看到尼哈德摔倒，发出了哧哧的笑声。

yuvarlanmak (*nsz*) ❶(圆的东西)滚动，(顺着斜坡往下)滚，滑；转动，旋转，转圈：Çevber yuvarlanıp gitti. 桶箍滚走了。Koşuşa koşuşa etrafa dağılıyorlark, ağaçlara tırmanıp çimenlerde yuvarlanıyorlardı. 他们一起跑着跑着便向四周散开，爬树，在草地上打滚。❷滑下，滚下，跌下；坠落，掉下；落下，掉落：Abliyi kaçırınca duvardan yuvarlandı. 他一慌神儿，就从墙上摔了下来。Aşağıya bakayım derken az kalsın yuvarlanıyordum. 我本想往下看看，却差一点滚下去。Merdivenden dangır dungur yuvarlandı. 只听叽里咣当一阵响，他从楼梯上滚了下来。❸倒下，跌倒：Kapı açılır açılmaz yüzükoyun ve kaskatı yere yuvarlandı. 门一开，他就直挺挺地扑倒在地上。Sonunda ikisinin de gücü kalmadı, yere yuvarlandılar. 最后，两个人也都筋疲力尽，瘫倒在地上。❹脱落，剥落：Dağın tepesinden yuvarlanan karlar yolu kapadı. 从山顶上坍塌下来的雪把路堵塞了。❺【俗】被撤职，失掉职位 ❻【转】突然地死亡，意外地死亡，猝亡，暴卒 ◇**yuvarlanıp gitmek** ①有什么条件就怎么生活；平平常常地生活，凑合着过活 ②猝亡，暴卒 ③被撤职 **yuvarlana yuvarlana** 滚动着；滑行，快走，快跑 ◆**Yuvarlanan taş yosun tutmaz.** ①滚动的石头不长青苔，工作不安定的人攒不了家

财。②流水不腐，户枢不蠹。

yuvarlatmak (*-i*, *-e*) yuvarlamak 的使动态：kenar ～ 把边弄圆

yuvarölçer [yuva'rölçer] *is.* 测圆仪

yuvgu *is.* 【俗】圆箱，滚筒，滚子；辊子，辊轴，轧辊；轴，转轴；圆柱体；汽缸；滚压机，压路机

yuvgulamak (*-i*) 压实，夯实，踏实，踩实，擀瓷实；捣固，压平，轧平

YÜ【缩】耶尔德兹大学(Yıldız Üniversitesi)

yüce Ⅰ *s.* ❶最高的；至高无上的：～ başbuğ 最高统帅 ～ dağlar 最高的山 ～ Divan 最高法院 ～ Tanrı 至高无上的主 ❷伟大的；崇高的，高尚的；宏伟的，雄伟的，壮丽的：Atatürk yüce bir önderdir. 阿塔图尔克是位伟大的领袖。Yurt sevgisi yüce bir duygudur. 爱祖国是一种高尚的情操。Ⅱ *is.* 高地：Kartallar yücelerde dönüyorlar. 老鹰在高地上空盘旋。◇～ **gönüllü** 宽宏大量的；舍己为人的，慷慨的；善良的，好心肠的 ～ **ruhlu** 宽宏大量的；宽厚的；慷慨的

yücelenmek (*nsz*) 上升，升高；高升，地位提高，声望增高

yüceletmek (*-i*) 提高，增高，加高；提高地位、声价、威望

yücelik, -ği *is.* ❶很高的地位，至高无上的地位 ❷高尚，崇高，伟大：ruh ～i 精神的伟大

yücelim *is.* 〈天〉中天：～ noktası 〈天〉(月球距地球的)远地点，最高点，极点，顶点

yüceliş *is.* yücelmek 的动名词

yücelmek (*nsz*) 见 yükselmek

yüceltmek (*-i*) yücelmek 的使动态

yüğrük, -ğü *s.* ❶走得很好的，跑得好的 ❷勤劳的，勤奋的 ❸强壮有力的，健壮的

yük *is.* ❶货物，货载、货品；装载物，负载物；重物，重东西；驮子，马搭子；载重量，装载量：～ ağırlığı 吨位，吨数 ～ ambarı 货舱 ～ asansörü 货运电梯 ～ gemi 货船 ～ kapasitesi 起重量，载重量；负荷量 ～ katarı 一列货车 ～ otomobili 载重汽车，卡车 ～ vagonu 货车车厢 bir araba ～ü 一车货物 bir araba ～ü odun 一车柴火 bir hayvan ～ü 一只牲口能驮的货物量 bomba ～ü 载弹量 kalbe fazla ～ yüklemek 使心脏负担过重 sabit ～ 恒载；固定荷载 salim ～ 许可的荷载 yürüyüş ～ü 行军装备 Vapur yükünü boşalttı. 轮船卸完了货。❷负担，重担，重负：～ü çok 负担很重的 Bütün evin yükü babamın üzerinde. 全家的重担都落在我父亲的肩上。Ben bu yükü altına giremem. 我担不起这付重担。Bu yüke herkes katlanamaz. 不是每个人都能担起这付重担。Üstümden yük gitti. 我没有负担了。❸放被褥和衣服的橱子。❹〈电〉放电：müspet elektrik ～ü 正电荷 ◇～ **beygiri** ①驮载马 ②拉大车的马，运货的马 (*-e*) ～ **olmak** 成为负担，成为累赘，拖累：Bu işte, size yük olduk, diye üzülüyorum. 这件事情让您受累了，不好意思！Bu sıkıntılı günlerimde bile kimseye yük olmak istemiyordum. 即使是在这种困难的日子里，我也不愿给别人添麻烦。Çocuk artık kanatlandı da anaya babaya yük olmuyor. 孩子已经长大了，不再拖累父母了。～ **vurmak** 装驮子，把…驮在(牲口)身上 ～**te hafif pahada ağır** 【俗】值钱的：Evdeki yangın büyüyüp de tehlikeli bir hâl alınca Ahmet yükte hafif pahada ağır ne varsa almış, kendisini son anda sokağa atabilmişti. 屋子里的火越来越大，情景危急，艾哈迈德收拾了

一下值钱的东西，在最后一刻逃到了街上。**～ü hafiflemek** 负担变轻，负担减轻 **～ü tutmak** 挣大钱，发大财 **～ü üzerinden atmak** ①完成艰难的任务 ②推卸责任 **～ün altından kalkamamak** 不堪重负 **～ünü almak** 能拿走多少就拿走多少 **～ünü tutmak** 挣大钱，发大财：Arsa satışından yükünü tutmuş oldu. 他炒卖地皮发了大财。

yükçü *is.* 装卸工，搬运工

yükçülük, -ğü *is.* 搬运行当，搬运工作；装卸行当，装卸工作

yükhayvanı, -nı *is.* 用于驮载的牲口，驮畜

yüklem *is.* 〈语〉谓语：Yüklem, cümlenin temel öğesidir. 谓语是句子的主要成分之一。

yüklemek (*-i, -e*) ❶装备，装载，装满货物；装上，装入；〈计〉下载：arbayı ～ 装车 hayvanı ～ 使(牲口)驮满 sandığı arabaya ～ 把箱子装到车上 Eşyaları arabaya yükledik. 我们把东西装上了车。❷委托，托付，交给(办)，使负担，使承担，使负责：sırtına ～ 托付给他，交给他 sorumluluk ～ 委托…人负责，让…人负责 Bu işin idaresini bana yüklediler. 他们委托我管理这工作。Kocası, parayı idare etmeyi ona yükledi. 他丈夫把钱交给她管理。❸嫁祸，归罪，归咎于：Bu suçu ona yüklemek istiyorlar. 他们想把这一过错推到他的身上。

yüklenilmek (*-e*) yüklenmek 的被动态：Eşya arabaya yüklenildi. 东西已经装上车了。

yüklenmek (*-i*) ❶装货；装驮：Araba yüklendi. 车(上的货)装好了。Derken uzaktan, iki fıçı şarap yüklenmiş üç atlı bir araba köpeğe doğru gelmeye başlamış. 正在这个时候，一辆3匹马拉的车拉了两桶酒朝狗走来。❷(用力)靠在…上，抵在…上，用力压向，用力推，用力撞击：Kapıya yüklenmiş ve çatır çutur kırarak içeriye girmiş. 他用力撞门，咔嚓一声把门撞碎进去了。Kapıya yüklendi, ama açamadı. 他用力推门，但没有推开。Sağ kanat düşman üzerine yüklendi. 右翼猛攻敌人。❸拥进，拥入，闯进：Halk mahkeme salonuna yüklendi. 人们拥入法庭。❹赋于(责任、使命等)，使承担(义务)；委托，交办：Bu işi bana yüklenmeyin. 请您不要把这工作交给我。❺给自己添麻烦，给自己增加负担，使自己受累：Bu işi kim yüklenecek? 谁把这一工作担负起来?

yükletilmek (*-e*) yükletmek 的被动态

yükletmek (*-i, -e*) yüklemek 的使动态

yükleyici *is.* ❶装卸工 ❷装卸机，装货机，装载机

yüklü *s.* ❶装载的，负载的，负荷的；已装货的，已装载的，装有货物的；已装驮好的：～ vagon 负载的车厢，已装好货的车皮 kömür ～ bir araba 装好煤的汽车 ❷忙的，事多的，没空的，没有功夫的；负担过重的：O çok yüklü, bu işi başkasına verelim. 他的事太多，我们把这一工作交给别人吧。❸值钱的，价格高的，贵重的 ❹【俗】怀孕的，怀胎的，受孕的：～ kadın 孕妇，妊妇 ❺【俚】喝醉了的，喝得烂醉的 ❻【俚】有钱的，富有的(人)

yüklük, -ğü *is.* 放被褥和衣服的立柜(橱子)

yüklülük, -ğü *is.* 装载，负载；重担，重负

yüksek, -ği *s.* ❶高的，高等的，高大的：～ ağaç 高的树 ～ anten 〈无〉天线 ～ atlama 跳高 ～ basınçlı 〈医〉高血压的 ～ dağ 高山 ～ fırın 高炉，炼铁炉 ～ fiyat 高价 ～ iskemle 高凳子 ～ pamuk bulutu 高积云 ～ tabaka bulutu 高层云 ～ yapı 高楼 Odamızın tavanı yüksek, elimi oraya değdiremiyorum. 我们房间的天花板很高，

我伸手够不着。❷(程度)高的，(胆量)大的，(力量)强的：～ delme kuvveti 高穿透能力 ～ frekans 〈物〉高频，高频率 ～ frekanslı cereyan 〈电〉高压电流 ～ hava hattı 高压线 ～ ihtisaslı işçi 业务极熟练的工人，有高级技能的工人 ～ ücretli 高工资的，高报酬的 ❸最高的；高等的，高级的；上级的：～ başkomutan 〈军〉最高统帅 ～ kişiler 上层人士，官居要职的人 ～ levazım mektebi 〈军〉高级军需学校 ～ makamlar 〈军〉上级(机关) ～ Müdafaa Meclisi 最高国防委员会 ～ omurgalılar 〈动〉高级脊椎动物 ～ orun 上级 ～ Seçim Kurulu 最高选举委员会 ～ sevk ve idare 〈军〉最高统帅部 ～ sosyete 上流社会 ～ tahsil 高等教育 Yüksek öğrenim görmüş, ama daha iki sözü bir araya getirmiyor. 他接受过高等教育，可是连话都说不利落。❹高亢的，高音的，高音调的，尖声的，尖细的：perdeden ～ konuşmak 大声地说，提高嗓门说，用大声说 ❺崇高的，高尚的，高贵的；高雅的；有声望的，有威望的，权威的：～ duygular 高尚的情感 ～ fikriniz 您的权威意见，您的高见 ◇**～ kaldırım** 堤岸；沿岸街 **～ mühendis** 有文凭的工程师 **～ perdeden konuşmak** 盛气凌人，目空一切 **～ ses** ①高亢的声音 ②〈乐〉高嗓音 **～ sesle** 大声地，出声地：Yüksek sesle sınıfta konuşmaz. 在教室里不要大声说话。**～ tabakadan kelimeler** (说)大话，夸夸其谈 **～ ustura** 【俚】恬不知耻的谎言 **～lerde dolaşmak** 好高务远，想要的太多，希望的太多；希望得到难以得到的东西，追求难以获得的东西：Yükseklerde dolaşma, ölçülü ol, iş tatlıya bağlansın. 你就别好高务远了，适可而止，把事情了结了吧！**～ten atmak** 自夸，自吹，说大话：Hep yüksekten atarak konuşursun. 你说话口气总是那么大！Onun burnunu kırdım, artık yüksekten atamaz. 我挫了他的锐气，他再也不敢吹牛了。(-*e*) **～ten bakmak** 看不起，瞧不起：Kapı çalındı ve Ali yüksekten bakar bir tavırla odaya daldı. 门一响，阿里走进了房间，一副不可一世的样子。**～ten uçmak** 想要的太多，希望的太多；希望得到难以得到的东西，追求难以获得的东西

yükseklik, -ği *is.* 高，高度；提高，增高，加高：su ～i 水位的高度 su ～i göstergesi 水位计，水尺

yükseklikölçer *is.* 高度计，测高计

yüksek okul *is.* 高等学校

yüksek öğrenim *is.* 高等教育

yüksek öğretim *is.* 高等教育

yükselen *s.* 〈生〉上升的，升起的，升高的，长高的

yükselim *is.* 〈天〉(天体)赤经

yükseliş *is.* yükselmek 的动名词：ekonomik ～ 经济发展

yükselme *is.* ❶ yükselmek 的动名词：～ devri 〈史〉文艺复兴时代 ～ kabiliyeti 爬高性能 ～ süratı 上升(速)率，爬升速率 ❷〈地〉灾变 ❸洪水 ❹〈数〉(使)自乘，乘方，乘一：kareye ～ 使自乘

yükselmek (*nsz*) ❶升起，升高：Evin bacasından dumanlar yükseliyor. 炊烟从烟囱里冉冉升起。Uçurtma giderek yükseliyor. 风筝越飞越高。❷(得到)提高，增强，增多，增大，增加；(得到)加强，发展；(得到)扩大，壮大；上涨，上升：Hararet yükseldi. 温度升高了。Radyonun düğmesini çevirince ses yükseldi. 一拧收音机的旋钮，声音就大了。❸提升，晋升，升级：Çalışkan bir insan olan dayım görevinde giderek yükseliyor. 我的舅舅是一个勤奋的人，他的职务在不断晋升。◇**yükselip alçalmak** 时高时低，时涨时落

yükselteç, -ci *is.* 〈物〉增强器；放大器；增音机；帮电机

yükseltgeme *is.* yükseltgemek 的动名词

yükseltgemek (*-i*) 〈化〉使氧化，使与氧化合，使表面氧化，氧化表层；氧化处理，用氧处理

yükseltgenme *is.* yükseltgenmek 的动名词

yükseltgenmek (*nsz*) yükseltgemek 的被动态

yükselti *is.* 海拔高度：Ankara'nın yükseltisi 850 metredir. 安卡拉的海拔高度是 850 米。

yükseltici *s.* 抬起…的，举起…的，升起…的；提升…的，提高…的；上升的：～ kuvvet〈物〉升力，起重力，浮力

yükseltme *is.* ❶ yükseltmek 的动名词：～ kuvveti 升力，起重力，浮力 halkın refahını ～ 提高人民福利 ❷〈无〉放大

yükseltilmek (*nsz*) yükseltmek 的被动态：Kalite yükseltildi. 质量提高了。

yükseltmek (*-i*) ❶ yükselmek 的使动态：buhar basıncını ～ 加大蒸气的压力 büyük bayrağını ～ 高举伟大旗帜 çıtayı altı metreye ～ 把横杆升到6米 petrol fiyatlarını ～ 提高石油的价格 protesto sesini ～ 加强抗议的声音 ❷【转】吹捧 ❸ (或 kuvvete ～)〈数〉自乘，乘方，乘幂：beş sayısını dördünü kuvvete ～ 五的四次方(5^4)

yüksük, -ğü *is.* ❶顶针，抵针：Yüksük takımazsan iğne parmağına batabilir. 如果你不戴顶针，针就有可能扎进你的手指。❷〈植〉花萼 ◇**～ kadar** 顶针那么大，很小，不大点 **～le ölçmek** 吝啬，小气，抠门

yüksük otu *is.* 〈植〉毛地黄，洋地黄(*Digitalis purpurea*)

yüksünmek (*-den*) ❶认为是累赘，认为是负担，把…当作包袱：Ev işlerinde anneme yardımı hiç yüksünmüyorum. 我一点也不认为帮助母亲做家务是负担。❷【俗】懒惰，偷懒；懒于

yüksüz *s.* 没有装载的

yüküm *is.* 义务，责任：Herkes çalışmak yükümündedir. 每个人都应劳动。

yükümlülük, -ğü *is.* 必须性，必须履行

yükün *is.* 〈化〉离子

yükünmek (*nsz*) 俯首在地，深深地鞠躬

yülgü *is.* 【俗】剃刀，刮脸刀

yülgücü *is.* 【俗】理发师

yülüğen *is.* 【俗】剃刀，刮脸刀

yülük *s.* 【俗】刮光胡须的，刮过的；剃光头发的，剃过的； 没有头发的，秃头的；无毛的

yülümek (*-i*) 【俗】剃，刮；剃去，刮掉

yün Ⅰ *is.* 毛，羊毛，兽毛：～ örgü makinesi 毛织机 Ankara ～ü 安卡拉山羊毛 Yatak, yorgan yapmakta yünden yararlanılır. 做床，做被子都要用羊毛。Ⅱ *s.* 毛的；毛制的，毛织的，毛纺的：～ çorap 毛袜子 ～ eldiven 毛皮手套 ～ fanilâ 毛衣 ～ kazak 毛线衣 ～ kumaş 毛织品 üşümemek için yün atkımı başıma sardım. 为了不冻着我用毛巾把头围上。◇**～ atmak** 梳毛，抖毛；使压扁的毛蓬松

yünelmek, yünlemek (*-e*) 朝向，往，面向

yünlü Ⅰ *s.* ❶毛的：Bu koyun kıvırcık yünlü. 这是一只卷毛羊。❷毛制的，毛织的，毛纺的：～ kumaş 毛料子 ❸用毛料做的，用毛料缝制

的：～ *etek* 毛料裙子 kalın ～den bir manto 厚呢大衣 Yünlü kumaştn bir pantolonum var. 我有一件毛裤子。❹产毛的(指动物) Ⅱ *is.* 毛料子，毛织品

yünül *s.* 【方】薄的

yüpürmek (*nsz*) 【俗】奔忙，忙乱，瞎忙，忙忙碌碌，前后来回奔跑

yüreğiyufka *s.* 怜悯的，有怜恤心的；同情的，多情的

yürek, -ği *is.* ❶〈解〉心，心脏：～ dışzarı 〈解〉心包 ～ gevşemesi 〈医〉心舒张，心舒张期 ～ içzarı 〈解〉心内膜 ～ kasıntısı 〈医〉(心)收缩，(心)收缩期 ～ kulacığı 〈解〉耳廓；心耳；心房 ～ sıkıntısı 心脏病发作 Sol göğsünüze elinizi koyarsınız yürek seslerini duyabilirsiniz. 如果您把手放在左胸上，就能感觉到您的心脏跳动。❷【转】勇敢，大胆，英勇；勇气，勇敢行为，大无畏精神：Bu iş yürek ister. 做这件事情需要勇气。❸【转】心灵，内心；心肠，心眼；心情；感情，热情：～ tekşekkür 衷心的感谢 candan ～ten 衷心地，真心诚意地 bütün ～ ile 真心实意地，出于好意，出于真心 üzgün bir ～le 心情沉重地，沮丧地，不安地 ❹同情心，怜悯心 ❺【俗】胃；腹(部)，肚子；内脏 ◇ **～ çarpıntısı** ①心悸，心跳；心动过速，心博过速 ②【转】不安，焦急；惊慌；紧张：Bütün gün yürek çarpıntısı ile bekleştiler. 他们一起焦急地等了一整天。**～ cızlatmak** 使人心碎：Yürek cızlatacak haberleri nereden işitirsin anlamam ki? 我不明白，这些让人心碎的消息你是从哪里听来的？**～ darlığı** 沮丧，意志消沉，灰心；苦恼，忧闷；抑郁，忧郁 **～ karası** 犯罪后的后悔(自责、内疚)，犯罪后不断受到良心的谴责 **～ Selânik**【谑】非常胆小的，很胆怯的，十分怯懦的：Herifte yürek Selânik. 这个家伙吓掉了魂。İkisinde de yürek Selânik. 两个人都怕得要死。**～ soğumak** 高兴，快活，开心：Karpuz kesmekle yürek soğumaz. 【成】光切西瓜解不了渴，胡乱发泄报不了仇。**～ tüketmek** 作过多解释，作过多的说明，说得人发烦，解释得人发烦：Karşımdaı söz dinlemiyor; ben de yürek tüketiyorum. 对面的人听不进去，我也说腻了。**～ vermek** 使振作，使打起精神，使勇敢起来；鼓舞，鼓励 **～ yakmak** 折磨，磨难，虐待；使痛苦，使苦恼 **～ yangın** 伤心，忧伤；痛苦，苦楚，困苦；不愉快的事，不痛快的事，不安，惊慌，焦急；担心，忧虑，惦念，操心，烦恼 **～ yanmak** 遭受很大的不幸，遭受大难，难过 **～ yarası** ①心灵上的创伤，内心的痛苦 ②忧伤，忧愁，悲痛，痛苦 **～e işlemek** ①使大为震惊(激动)，使产生深刻印象 ②感到剧烈疼痛 (*-in*) **～i açık** (**olmak**) 表里如一，心直口快，胸怀坦荡：Bende yüze gülme marifeti yoktur, yüreğim açıktır. 我不会阿谀奉承那一套，我是一个胸怀坦荡的人。Bende müdara marifeti yoktur, yüreğim açıktır. 我不会虚情假意那一套，我是一个表里如一的人。(*-in*) **～i ağzına gelmek** 吓一跳，吓掉魂，魂不附体，怕得要死：Yüreğim ağzıma geldi. 我的心都提到了嗓子眼。(*-e*) **～i akmak** 喜欢 (*-in*) **～i atmak** 心跳；害怕，恐惧，惊慌，紧张：Tramvaya biner geçeriz, ama yüreğim gene atıyordu. 我们可以乘有轨电车去，可是我还是有些紧张。(*-in*) **～i bayılmak** ①肚子很饿，肚子饿极了，饿坏了 ②头昏，迷糊；昏醉 (*-in*) **～i bulanmak** 感到恶心 (*-in*) **～i burkulmak** 受折磨，遭受痛苦，感到难受；苦恼，难过；不安，担心，不放心 (*-in*) **～i cız etmek** 非常难过：Aklımıza eski günler gelince yüreğimiz cız eder. 一想起过去的日子，我们心里就很难过。Bu manzara karşısında yüreğim cız etti. 面对这种场面我的心猛地感到一阵刺痛。(*-in*) **～i cızlamak** 非常难过：Hâdiseyi duyduğum anda yüreğim cızladı, fakat elden ne gelir? 听说出事了，我感到很难过，可是我该怎么办呢？(*-in*) **～i çarpmak** 心跳，

心脏跳动：Sınav soruları dağıtılınca iyi hazırlanamadığından yüreğim çarptı. 考试题一发下来，我的心就怦怦直跳，因为我没有准备好。(*-in*) **～i çekmek** 动心，想要 **～i dar** 一下子变得闷闷不乐的，一下子变得垂头丧气的；抑郁不欢的，易受不好情绪影响的；易受伤害的 (*-in*) **～i daralmak** 烦躁，焦虑，不耐烦，急躁，烦闷，不安 (*-in*) **～i dayanmamak** 忍受不住疼痛；忍受不了痛苦，感到心中有忍受不了的痛苦：Yetim çocukların ağlaşmalarına yüreğim dayanmadı. 我就听不得孤儿们的哭声。**～i delik** 【俗】感到痛心的；伤心的，痛心的；感到痛苦的；悲痛的，忧伤的，忧愁的 (*-in*) **～i dolu**【俗】爱记仇的，不忘旧怨的，怀有仇恨的；凶狠的，凶恶的；愤恨的：Fatma'nın Ahmed'e karşı yüreği dolu. 法蒂玛早就记恨艾哈迈德。(*-in*) **～i erimek** 提心吊胆，如坐针毡 (*-in*) **～i ezilmek** ①感到痛，感到难受 ②感到饿：Yemek saati çoktan geçti; yüreğim ezildi. 吃饭的时间早就过了，我饿坏了。(*-in*) **～i ferahlamak** (或 **hafiflemek**) 觉得松快，安心，放心：Neyse mektup geldi de yüreğim ferahladı. 好了，信到了，我也就放心了。**～i geniş** ①心胸开阔的，豁达大度的；宽宏大量的，气量大的 ②沉着的，平静的，镇静的，不动声色的 ③充满爱(情)的，多情的 (*-in*) **～i götürmemek** 不能忍受，不能容忍，于心不忍，不容许：Benim yüreğim götürmez. 我于心不忍。(*-in*) **～i gümbür gümbür atmak** 激动得心怦怦直跳 **～i hop etmek** 心惊肉跳，胆战心惊：Otomobil yanımdan korna çalıp hızla geçerken yüreğim hop etti. 汽车一按喇叭从我身边飞速地开了过去，吓了我一跳。**～i hoplamak** 吓一跳：Anî bir gürültü işitince yüreği hopladı. 突然一声巨响，吓了他一跳。**～i kabarmak** ①觉得恶心，想吐 ②激动，热血沸腾 ③焦急万分，焦虑不安：Yıkım haberlerini okuyunca yüreğim kabardı. 看到关于灾祸的报道，我心似滚油浇。(*-in*) **～i kaldırmak** 忍受，容忍，忍心，容许：Onun yüreği kaldırır. 他能忍受住。Doğrusunu istersen onu çoktan kapı dışarı etmeliydim, ama yüreğim kaldırımıyor. 说实话我早就该把他扫地出门了，可是我又于心不忍。(*-in*) **～i kalkmak** ①恶心 ②心惊肉跳，胆战心惊：Birden karşıma kara bir köpek çıkınca yüreğim kalkmıştı. 一只黑狗突然拦住了我的去路，吓了我一跳。(*-in*) **～i kan ağlamak** 非常痛苦，非常伤心 (*-in*) **～i karartmak** 使忧愁，使发愁；使悲观；使变得闷闷不乐，使愁眉苦脸：Kasvetli manzara yüreğimi kararttı. 这种让人心烦的情景使我觉得堵得慌。Piyasanın durumu esnafın yüreğini karartıyor. 市场形势使商人们长吁短叹。(*-in*) **～i karış karış yağ bağlamak** 非常高兴，乐不可支 **～i katı** 铁石心肠的，毫无怜悯心的，残酷无情的 (*-in*) **～i katılmak** ①失去知觉，昏厥，昏倒，昏迷 ②喘不上气来，上气不接下气 (*-in*) **～i kazınmak** 感到挠心，抓心 (*-in*) **～i konuşmak** 英勇无畏，勇气十足 (*-in*) **～i kopmak** 极度恐惧，被吓坏：Hiç bu türlüsünü görmedim, az kaldı yüreğim kopacaktı. 我从来没有见过这样的东西，我的心差点儿没掉出来！(*-in*) **～i küt küt atmak** 激动得心怦怦直跳：Kulağı tetikte, avuçları terlemiş, yüreği küt küt atıyor. 他小心倾听着，手心都出汗了，心怦怦直跳。(*-in*) **～i oynamak** ①恶心：Ağzını açtığı an benim yüreğim oynadı. 他一张嘴，我觉得一阵恶心。②心惊肉跳，胆战心惊：Bahçedeki her ayak sesiyle yüreyim oynuyor. 花园里每一次的脚步声都让我胆战心惊。Siz miydiniz? Yüreğim oynadı. 是你们吗？可吓死我了！**～i paralamak** 心碎，非常难过；肝肠寸断，肝胆俱裂 (*-in*) **～i parça parça olmak** 心碎，非常难过；肝肠寸断，肝胆俱裂 (*-in*) **～i parçalanmak** 心碎，非常难过；肝肠寸断，肝胆俱裂：Ağlayan insanları gördüm; yüreğim parçalandı. 我看见别人哭，心里就非常难过。Çocuk dudaklarını büktü. Ağlamak alâmetlerini gösteriyordu.

Yüreğimin parçalandığını duydum. 看到孩子裂嘴要哭，我觉得我的心都要碎了。Ah anneciğim! diye, can çekişen ihtiyar kadının üstüne kapandıkça yüreğim parçalanıyordu. 她大喊一声“妈妈”，便扑倒在已处弥留之际的老太太身上，此情此景，我的心都要碎了。(*-in*) **～i parlamak** 激动，兴奋；激动，紧张，兴奋起来 **～i pek** ①铁石心肠的，毫无怜悯心的，残酷无情的 ②勇敢的，胆大的，勇气十足的 (*-in*) **～i rahatlamak** 觉得松快，安心，放心；安静下来 (*-in*) **～i serinlemek** ①(痛止、怒息、焦急之后)觉得松快，安心，放心：Kazada hasarın çok az olduğunu öğrendim; yüreğim serinledi. 我了解到事故的损失不大，我才放下心来。Yüreğim serinledi. 我觉得轻松了。②快活起来，开心起来 (*-in*) **～i sıkılmak** 忧愁，发愁；忧伤，悲伤；感到寂寞，无聊；烦闷，苦闷 (*-in*) **～i sızlamak** 很痛，揪心地痛；受折磨，遭痛苦；苦恼，难受：Çocuğu o perişan hâliyle her gördüğümde yüreğim sızlıyordu. 每次见到孩子那可怜兮兮的样子，我心里都非常难受。Devlet malının çürüdüğünü, çarçur edildiğini görünce yüreğim sızladı. 看到国家财产被糟蹋浪费，我心里很难过。(*-in*) **～i soğumak** 高兴，快活，开心：Onun başaramadığını yüreğim soğudu. 看到他没能成功，我心里真高兴。(*-in*) **～i söylemek** 成为勇敢的，变得胆大，变得勇气十足 (*-in*) **～i sürmek**〈医〉泻肚，腹泻 (*-in*) **～i şişmek** 垂头丧气，难过，伤心 (*-in*) **～i taştan olmak** 铁石心肠，无同情心，冷酷无情，无恻隐之心，残忍，残暴 (*-in*) **～i tıp etmek** 害怕，胆怯 **～i titremek** 心脏突突跳，心脏颤抖 (*-in*) **～i tükenmek** 心力交瘁，疲惫不堪：Bu çocuklarla uğraşmaktan yüreğim tükendi. 为了照看这些孩子，我已经累得筋疲力尽。(*-in*) **～i ürpermek** 非常害怕，十分恐惧 (*-in*) **～i yağ bağlamak** 感到非常高兴，从心里感到高兴：Çocuklarının mutlu birer yuva kurduğunu görünce yüreği yağ bağladı. 看到孩子们都各自建立了幸福的家庭，她从心里感到高兴。(*-in*) **～i yanmak** ①遭受很大的不幸，遭受大难 ②很难过，很伤心：İşitince öyle yüreğim yandı ki dille anlatamam. 我听说了以后，伤心得没法说。Zorluk karşısında evini ucuz fiyata sattı; şimdi yüreği yanıyor. 由于生活困难，他把房子低价卖了，现在他很难过。**～i yaralı** 遭受不幸的，遭灾的，遭难的：Kadıncağızın yüreği yaralı; karşısında kahkaha atmayın. 这个女人已经很不幸了，你们就别笑了！(*-in*) **～i yarılmak** 非常害怕 (*-in*) **～i yerinden oynamak** 突然兴奋起来，突然激动起来；突然焦躁不安起来；突然惊恐起来，突然害怕起来 **～i yufka** 富有怜悯心的，有怜恤心的，同情的，极疼人的 (*-in*) **～inde bir kuşku uyanmak** 怀疑，疑心：Bu mektubun yazısı önceki gün gelen zarf üzerindeki yazıya çok benzediği için genç adamın yüreğinde bir kuşku uyanıyor. 这封信的字体同前天收到的信封上的字体十分相像，因此引起了这位青年的疑心。(*-in*) **～inde dert olmak** 非常难过 (*-i*) **～inde yaşatmak** 永远怀念 (*-in*) **～inden geçmek** 想，思，思索，思考 (*-in*) **～inden gelmek** 喜欢想做 (*-in*) **～inden kan gitmek** 非常难过：Yıllarca önce yitirdiği yavrusunu andıkça yüreğinden kan gidiyordu. 一想起多年前失去的孩子，她心里就非常难过。(*-in*) **～inden sıcak sıcak alev çıkmak** 爱恋，迷恋 (*-in*) **～inden su serpilmek** 放下心来：Kazadan hafif yaralarla kurtulduğunu öğrenince yüreğime su serpildi. 听说他在事故中脱险，只受了点儿轻伤，我这才放下心来。(*-in*) **～ine ateş düşmek** 心急如焚，非常痛苦，非常伤心：Evi yanınca adamcağızın yüreğine ateş düştü. 家里着火了，这个人心急如焚。(*-in*) **～ine bıçak saplamak** 使心如刀割，是非常难过：Katil ve canavar sözcükleri Ali'in yüreğine bıçak gibi saplanmıştı. 一提到凶手和暴徒，阿里的心上就像是被捅了一刀子。

(*-in*) **～ine büyümek** 为想做而未能做某事而烦恼，感到窝火，感到气恼，感到难过 (*-in*) **～ine dağ açılmak** 非常难过：Ölüm haberini duyunca yüreğinde dağ açıldı sanki. 听到他的死讯，你好象非常难过。(*-in*) **～ine dert olmak** 为想做而未能做某事而烦恼，感到窝火，感到气恼，感到难过：Geçen yıl o ünlü oyunu izleyememesi yüreğime dert olmuş. 去年那出著名的戏我没看到，我心里好窝火。(*-in*) **～ine dokunmak** 深深地动感情，深为感动：Hem öyle manzaralar benim yüreğime dokunuyor. 如此风景使我深为赞叹。(*-in*) **～ine inmek** ①猝亡，暴卒：Yüreğine indi düşmanın. 对手猝然而亡。②悲痛万分，极度悲伤，很难过；非常担心：Bu anî karar neredeyse ev sahibinin yüreğine inecekti. 这个突如其来的决定差点儿没把房东气死。Çocuğunun yaptığı tehlikeli işleri duyunca, az kalsın üzüntüsünden Esen hanımın yüreğine iniyordu. 一听说她的孩子干的险事，艾森太太差点儿没吓死。Acı haberi duyunca kadıncağızın yüreğine indi. 听到噩耗，那女人非常难过。(*-in*) **～ine işlemek** ①影响，触动，使伤心，使难过，使强烈地感受到：Bu kadar iyilik yaptığım hâlde bana karşı söyledikleri yüreğime işledi. 我这么善待他们，他们却这么说我，让我很伤心。Komşunun ölümü yüreğime işledi. 邻居之死使我非常难过。②感到剧烈疼痛 (*-in*) **～ine kar yağmak** 因忌妒而痛苦，忌火烧心 (*-in*) **～ine korku düşmek** 担心，不安 (*-in*) **～ine ot düşmek** ①心急如焚，非常痛苦，非常伤心 ②爱恋，痴迷 (*-in*) **～ine oturmak** 受折磨，很痛苦，很苦恼，很难过 (*-in*) **～ine su dökmek** 令人愉快，令人高兴 (*-in*) **～ine su serpilmek** 苦去甘来，如释重负，放心：Yüreğime su serpildi. 我心里一块石头落了地。Kazadan hafif yaralarla kurtulduğunu öğrenince yüreğime su serpildi. 听说他在事故中脱险，只受了点儿轻伤，我这才放下心来。(*-in*) **～ini ağzına getirmek** 使吓一跳，使吓掉魂，使魂不附体，使怕得要死：Ansızın uğursuzun boğuk sesi yüreğini ağzına getirdi. 突然，一声不祥的嘶哑声，吓了他一大跳。Küçük çocuk balkondan sarkınca ha düştü ha düşecek diye yüreğimi ağzıma getirdi. 那幼童悬挂在阳台上，眼看就要掉下来了，吓得我心都提到了嗓子眼。(*-in*) **～ini boşaltmak** 倾诉，坦城相见，诉说真情 (*-in*) **～ini dağlamak** 折磨，磨难，虐待；使痛苦，使苦恼，使担心，使担忧：Evlât acısı yüreğini dağladı. 丧子之痛撕咬着她的心。Onun bu hâli yüreğimizi dağladı. 他的这种处境使我伤心。(*-in*) **～ini dökmek** 倾诉，坦城相见，诉说真情 (*-in*) **～ini eritmek** 引起怜恤，得到怜悯，使(心)变软，使心肠变热 (*-in*) **～ini hoplatmak** (或 **kaldırmak**) ①使心怦怦跳，使心突突跳；打动…的心：kadının ～ini kaldırmak 打动女人的心 ②使不安，使不放心 (*-in*) **～ini karartmak** 使心烦意乱：Kasvetli manzara yüreğimi kararttı. 这种让人心烦的情景使我觉得堵得慌。(*-in*) **～ini karmakarışık etmek** 使心烦意乱，使心猿意马：Kız, Ali'nin yüreğini karmakarışık etmişti. 那姑娘把阿里弄得神魂颠倒。(*-in*) **～ini korku sarmak** 感到害怕，感到恐惧：Yüreğini korku sardı. 他感到十分恐怖。(*-in*) **～ini oynatmak** ①使心怦怦跳，使心突突跳 ②使不安，使不放心 (*-in*) **～ini pek tutmak** 不恐惧，不害怕，不使自己惊恐不安 (*-in*) **～ini serinletmek** 安抚，安慰，劝慰 (*-in*) **～ini sıkmak** 引起愁闷，引起愁肠，使内心压抑 (*-in*) **～ini sızlatmak** 使痛苦，使伤心，使痛心，使心碎；使忐忑不安 (*-in*) **～ini tüketmek** 使心烦意乱：Ona iki saat yalvarıp yüreğimi tükeceğime kendim yaparım daha iyi. 与其心烦意乱地去求他两个小时，还不如我自己去干算了！(*-in*) **～inin yağ(lar)ı erimek** ①感到很痛苦，感到很难过，很苦恼 ②非常担心，胆战心惊，提心吊胆：Sen vaktinde eve gelmeyince yüreğimin yağı eridi. 你没有按时回家，我非常

担心。**～ler acısı** ①不幸，苦难，灾祸；很不幸的事情 ②忧愁的，忧伤的，悲痛的，极凄惨的，极可怕的，悲惨的：Savaş sırasında kadınların, çocukların hâli yürekler acısıydı. 战争期间，妇女儿童的处境非常悲惨。**～lerden kan akıtmak** 让…泣血，让…流血泪 **～leri doldurup taşırmak** 使激动，使兴奋 **～leri minnet dolu** 内心充满感激之情的 **～ten** 真诚地，诚恳地，衷心地 (*-e*) **～ten bağlanmak** 非常爱，迷恋，倾心于 **～ten dilemek** 衷心地祝愿 **～ten gelmek** (或 **kopmak**) 发自内心，出自内心

yürekbiçimi *s.* 心形的

yürekkası *is.* 〈解〉心肌(层)

yüreklendirmek (*-i*) yüreklenmek 的使动态

yüreklenmek (*nsz*) 精神振奋起来，振作起来，鼓舞起来，鼓足勇气

yürekli *s.* ❶勇敢的，大胆的，胆量大的，不畏惧的；果敢的，英勇的，勇气十足的：Yürekli davranışını kutluyoruz. 对你的英勇行为我们表示祝贺。Yüzme öğrenmek istiyorsan biraz yürekli olman gerekir. 如果你想学游泳的话，就要勇敢些。❷内心的，衷心的；诚挚的，真心诚意的；关心的，同情的；怜悯的，怜惜的 ❸以…心情，…心地：ak (或 temiz) ～ 赤诚地，一片诚心地，真诚坦率地，推心置腹地；好心地；仁慈的，慈悲的 kara ～ 残酷无情的，毫无怜悯心的；黑心肠的

yüreklilik, -ği *is.* 勇敢，大胆，剽悍，英勇，大无畏精神 ◇**～le övünmek** 夸耀自己的勇敢

yüreklilikle *zf.* 大胆地，勇敢地，大无畏地

yüreksi *s.* 心形的：～ yaprak 心形的叶子

yüreksiz *s.* ❶缺乏毅力的，意志薄弱的；怯懦的，胆小的，胆怯的：Bülent yüreksiz bir çocuk, kediden bile korkuyor. 比伦特是个胆小的孩子，他连猫都怕。❷违背心意的，违背心愿的

yüreksizlik, -ği *is.* 缺乏毅力，意志薄弱，怯懦，胆怯，胆小，畏缩：Yüreksizlik, kurtulunabilir bir kusurdur. 胆怯是可以克服的缺点。

yürekten *zf.* 衷心地，真诚地，真心诚意地，诚挚地

yüretmek (*-i*) 执行，履行，完成，实现，〈文、语〉予以执行

Yürük *öz.is.* 尤鲁克人(土耳其境内突厥语言的游牧及半游牧部族的通称)

yürük Ⅰ *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国的)精锐步兵 Ⅱ *s.* 走得快的，行动迅速的

yürüklük, -ğü *is.* 大步流星地走

yürüme *is.* yürümek 的动名词：Hızlı yürümemi tavsiye etti. 他建议我快点儿走。Sıcakta yürümeye can kalmadı. 天气炎热，他没有力气走路。

yürümek (*nsz*) ❶走，走路，行走；步行；走步；走动，走来走去；移动，运动：yürüyerek gitmek 步行走，步行去 mesturen ～ 悄悄地走，偷偷地走 savaş yolundan ～ 走斗争的道路 Ayşe dokuzuncu ayında yürümeğe başladı. 阿依赛 8 个月大就会走了。Gemi yürüyor. 船在行驶。❷生效，产生法律上的效力：Bu kanun 1 Eylül 1998'den yürür. 此法从 1998 年 9 月 1 日起生效。❸走一走，散散步，溜达：Her gün biraz yürümek sağlık için gereklidir. 每天散一会步对健康来说是必要的。❹加快步伐，快走：Güneş ufuktan şimdi doğar, yürüyelim arkadaşlar. 伙伴们，太阳就要升起了，我们快点走吧！❺(指时间、日子)过，流逝：Zaman hızla yürüyor. 时间过得很快。❻进行：İşler çok ağır yürüyor. 工作进行得很艰难。İşler iyi yürüyor. 工作进行得很顺利。❼加算，算帐：Paranın

faizi yürüyor. 加算钱的利息。Bu paranın faizi hâlâ yüzde beşten mi yürüyor? 这笔钱的利息仍然还是按 5%计算吗？❽逝世，去世；死，死亡：O da yürümüş. 他也去世了。❾挺进，推进：Kurtuluş Savaşı sonuçlanırken ordular İzmir'e yürüdü. 当解放战争快要结束之际，部队直扑伊斯密尔。❿达到…程度，到…地步：Onun mahvına kadar yürüdüler. 他们到了想灭掉他的地步。❶❶【俚】辞去工作，退职 ◇ **yürüyen merdiven** 滚动扶梯 ◆(**Allah**) **Yürü ya kulum demiş.** 天助于他(对在某一方面很快做出巨大成就的人而言)

yürünmek (*nsz*) yürümek 的无主态：Çamurun içinden yürünmez. 泥泞之中路难行。

yürürlük, -ğü *is.* 效力，效用；作用 ◇**～e girmek** (或 **geçmek, konmak**) 生效，开始生效，开始起作用：Yasalar, Bakanlar Kurulu ve Büyük Millet meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer. 法律在部长会议和大国民议会上通过后，就可生效。**～te bulunmak** 生效，有效：～te bulunan kanun 有效的法律，生效的法律 **～te kalmak** 生效，起作用 **～te olmak** 生效 **～ten kaldırmak** 废除，废止；取消，撤消(法律、合同、条约等) **～ten kalkmak** 被废除，被废止，被取消

yürüteç, -ci *is.* 学步车

yürütme *is.* yürütmek 的动名词：Bu konuda birçok fikir yürütmelerine rağmen bir türlü sonuca gidemiyorlardı. 在这个问题上，尽管他们出了不少主意，但一点儿效果也没有。

yürütmek (*-i, -e*) ❶ yürümek 的使动态：Doktor amaliyatlı hastayı yürüttü. 医生让做了手术的病人练行走。❷开始使用，开始采用；推行，实施；采用，采取，应用，运用：kanunu ～ 运用法律 Yasayı yürüttü. 他使用了法律。❸进行；使实现；实行，实施：casusluk faaliyetini ～ 进行间谍活动，搞特务活动 ekonomik, politik ve teorik savaş ～ 进行经济的、政治的和理论的斗争 işleri ～ 主持工作 İşlerini eskisi gibi yürütüyorlar. 他们同往常一样在进行工作。❹使接受，让接受：fikrini ～ 强迫接受自己的思想 ❺说出，表示；提出：ahkâm ～ 作出判断 ihtimaller ～ 做种种推测 muhakeme ～ 判断，做出推断 mutalâa ～ 表态，提出看法 ❻【俚】偷，偷窃，窃取，行窃：Bizim kalemi yürütmüşler. 据说是他们偷走了我们的笔。Bu yürüttüğümüz ikinci araba abi.. Sonunda hırsızlıktan kodesi boylayacağız. 这是我们偷的第二辆车了，大哥！最后我们会因盗窃罪而坐牢的！❼【俚】赶出去，轰出；开除，解职，辞退

yürütülmek (*nsz, -e*) yürütmek 的被动态：Fikir yürütülüyor. 有人正在出主意。

yürüyüş *is.* ❶ yürümek 的动名词：～ sürati 运行速度；行走速度 Bu yavaş yürüyüşünle okula yetişemeyeceksin. 你走得这么慢是赶不到学校的。❷散步，溜达：Sabah yürüyüşümüzü birlikte yapalım. 早晨我们一起去散步吧。❸行军；远征，长征：～ bölümü 行军队形，行军部署 ～ cetveli 行军计划表；运行图 ～ derinliği 行军队形长径 ～ emniyeti 行军警戒；航行警戒 ～ hazırlığı 行军准备 ～ hedefi 行军的终点 ～ istikameti 运动的方向，行进方向，行驶方向 ～ kolu 行军纵队 ～ molası (行军)体息 ～ sırası 行军顺序 cebrî ～ 强行军 cephe ～ü 纵方向运动 gece ～ü 夜行军 gece gündüz ～ü 一昼夜行(军)程 geri ～ 退却行军，背敌行军 gün ～ü 日行军；昼间行程，一昼夜行程 harp ～ü 预见有遭遇战斗的行军 ileri ～ 前进行军，向敌

行军 manevra ～ü 机动行军 mûtat ～ 正常行军 ricat ～ü 退却行军 süratli ～ 强行军 tesadüfî ～ 相向运动，相向行驶，相向运行 uzun ～ 长距离行军 yaklaşma ～ü 开进行军 yan ～ü 侧敌行军 yığınak ～ü 向结集地区行军 yol haricinde ～ 越野行驶，路外行进 ❹游行；示威游行 ◇～ **düzenlemek** 举行游行；举行示威游行 ～ **yapmak** 行军；散步 ～**e alışmak** 加入行军；参加远征 ～**e çıkmak** 去散步 ～**e geçmek** 开始进军；开始远行 ～**te** 在行军中，在运动中

yürüyüvermek (*nsz*) 快走

yüsrü Ⅰ *is.* 黑檀木，乌木 Ⅱ *s.* 黑檀木的，黑檀木做的：～ tespih 黑檀木念珠

yüz[1] *say.* 100，100 个：Bahçemizde yüz yaşında bir çınar ağacı var. 在我们的花园里有一棵百年法国梧桐树。◇～ **kez** (或 **kere**) 多次，许多次，很多次 ～**ler** 很多，无数，多得很，许许多多

yüz[2] *is.* ❶脸，面，面孔，面颊：～ çizgileri 面庞 Her sabah yüzünü yıkar. 他每天早晨洗脸。Tüy (或 yüz) güzelliği hamamdan *eve*, huy (或 ad, öz) güzelliği Urum'dan Şam'a. 【成】美貌易逝，美名长留；美貌乡邻知，美名传天下。❷上面，表面，外面；面，一面：～*e* soğurma 〈理、化〉吸附(作用) ～ şekilleri 〈地〉地形，地势，地貌 dağın bu ～ü 山的这一面 deniz ～ü 海面 dış ～ 外面 dünya ～ünde 在地球上 ön ～ 前面，正面 suyun ～ünde 在水面上，在水上 *yer* ～ü 地面 Balıklar ara sıra suyun yüzüne çıkıyorlar. 鱼儿有时游向水面。❸正面，前面：binanın ～ü 大厦的正面 kumaşın ～ü 布的正面 Bu yapının yüzü güneye bakıyor. 这座大楼的正面朝南。❹枕套，靠垫套，被套，(沙发等的)罩：Yatak yüzleri yıkandı. 床罩洗过了。❺(刀)口，(刀)刃：bıçağın keskin ～ü 锋利的刀刃 ❻(某种事物的)一个方面：Biliyorsun ki, bu yeni hayatın iki yüzü var. 你要知道这种新生活有两面性。❼人：Orada başka yüzler göreceksin, başka sesler duyacaksın. 你在那儿将会见到另外一些人，听到别的声音。❽【转】羞耻，羞愧，惭愧：Adamda yüz yok ki! 真不要脸！真不知羞耻！❾好感，好意：爱戴，爱慕，倾心；青睐，垂青，宠爱 ◇～ **almak** 变得娇气十足，变得娇生惯养的；变得淘气 ～ **asıklığı** 愁眉不展，双眉紧锁 (*-den*) ～ **bulmak** 受到善待，得到厚爱，受青睐，被疼爱：Ablasından yüz buluyor. 他很受姐姐的疼爱。～ **bulunca astar istemek** 【成】得寸进尺，得陇望蜀：Bu zaten hep böyledir; yüz bulunca astarını da ister. 实际上就是这么回事，他得寸进尺，得陇望蜀。(*-den*) ～ **çevirmek** 拒绝，放弃；不接受；不承认；断绝往来，绝交：Sıkıntılı günlerinde insana yüz çevirenler gerçek dost değillerdir. 在困难的日子里背人而去的人不是真正的朋友。(*-den*) ～ **düşmek** 失去好感，不受爱戴 ～ **etmek** ①递交，转交，转让；托付：Ahmet'i yüz ettim; Mehmet'le hesaplaşsın. 我托付给艾哈迈德了，让他去和穆罕默德结算吧！②使配合，使适合 ～ **geri dönüş** 大转弯；向后转 (*-den*) ～ **görmek** 受到娇惯，得到溺爱：Çocuk babasından yüz görmedi. 父亲不娇惯孩子。～ **göstermek** ①娇惯，溺爱 ②显露出来，显示出来，(某种感情、品质等)表露出来；出现，产生 ～ **göz** 满脸，全脸：Yüz göz kan içinde. 他满脸是血。～ **göze övmek** 当面夸奖，当面称赞 ～ **kalıbı** 面像，头部雕塑像；(从死者脸上抠成的)石膏面模 ～ **kızartısı** (由于害羞、激动)脸红 ～ **kızartıcı** 可耻的，使丢脸的，不光彩的：～ kızartıcı suç 可耻的罪行 ～ **kızartmak** 使脸红，使感到羞愧，使丢脸 ～ **kızdırmak** 使生气，惹怒，使忿怒 ～ **surat davul derisi** 无耻的，不知害臊的，不要脸的；昧良心的 ～ **surat hak getire** 无耻的，不知害臊的，不要脸的；昧良心的 ～ **surat mahkeme duvarı**

无耻的，不知害臊的，不要脸的；昧良心的 **～ sürmek** 毕恭毕敬；九十度鞠躬，跪拜，叩拜 **～ sürülecek ayak** 德高望重的人 **～ takınmak** 装出，故意做出(某种样子)：Osman Nuri bey umutsuzluğa düşerek sessiz sessiz ağlamaya başlayınca Seniya hanım onu teselli için hemen güler bir yüz takınmış. 奥斯曼贝伊里先生垂头丧气，无声地哭起来，赛尼娅女士为了安慰他，立刻装出了一副笑脸。**～ tutmak** 快要，即将，马上，很快：Akşam üstü rüzgâr çıkmış hava serinlemeye yüz tutmuştu. 傍晚时分，起风了，天很快就要变凉快了。Hasta iyiliğe yüz tuttu. 病人很快就要痊愈了。Yatışmaya yüz tutan kederi yeniden depreşivermişti. 他那趋于平静的痛苦猛又涌上心头。**～ varmak** 抚爱，爱抚，亲热；善待，表示好意；宠爱，娇惯 **～ verince** (或 **verirsen**) **astar istemek** 得寸进尺，得陇望蜀：Yüz verince (或 verirsen, bulunca) astarını da ister. 他得寸进尺，得陇望蜀。**～ vermek** ①给面子：Yardım beklediği yüz vermeyince kıç üstü oturdu. 他求到的人都不给面子，他一筹莫展。②抚爱，爱抚，亲热，表示好意，热情接待；宠爱，溺爱，娇纵；垂青：Bütün hayatları boyunca ucuz, kolay başarılara yüz vermemişlerdir. 他们一生中从不看重廉价的、轻易取得的成就。Bu çocuklara çok yüz vermişler; sıra saygı bilmiyorlar. 他们太娇纵这些孩子了，这帮孩子一点儿规矩都没有。**～ vurmak** 请，请求，恳求 **～ yazısı** (在农村里)贴在新娘脸上的饰物 **～ ～den** 面对面 **～ ～e** ①面对面；紧挨着 ②两人单独地；单独地，没有旁人 **～ ～e bakmak** 必须维护双边关系，保持关系：Akrabalarınla yüz yüze bakacaksın; kırıcı bir söz söylemekten kaçınmalısın. 你要多和亲戚们走动走动，不合适的话不要说。**～ ～e gelmek** ①迎面碰见，相遇，不期而遇 ②见面，来到一起，聚会，会合，聚到一起：Bir daha yüz yüze gelememek için ayrılmışlardı. 他们分手了，再也不想见面了。**～e çıkmak** ①浮起(到水面)，浮出，漂起来 ②变坏；腐败，腐化，堕落，败坏 ③显露出来，显示出来，表现出来 **～e duramamak** 不欺负，不得罪；不使受委屈，不使难受 **～e gülmek** ①谄媚，阿谀奉承，讨好，迎合：Bende yüze gülme marifeti yoktur, yüreğim açıktır. 我不会阿谀奉承那一套，我是一个胸怀坦荡的人。②显得很可爱，很讨人喜欢，惹人爱 **～e gülücü** 伪君子，两面派，善者，两面三刀的人 **～e tükürmek** ①鄙视；岐视 ②【转】羞辱，侮辱 **～e vurmak** 当面责备，指责；责难，非难；数落 **～ü açılmak** 显得很美，显得十分动人 **～ü ak** 清白的，正派的，纯洁的；高尚的 **～ü alabora olmak** 面有难色 **～ü allak bullak olmak** 面有难色 **～ü asık** 吊着脸的，绷着脸的，生闷气的；愁眉苦脸的 **～ü asılmak** 噘嘴，绷着脸，生闷气，沉下脸来 **～ü astar bellisiz bir adam** 无名人，不知名的人 **～ü bozulmak** 阴郁起来，忧郁起来 **～ü görmek** 得到，获得，达到：Komşular tatile gitti bizde nihayet rahat yüzü gördük. 邻居们去休假了，我们终于轻松起来。Siz pirinç yüzü gördünüz müydü? 您知道什么是大米吗？**～ü görmemek** 从来没有看见过：dert ～ü görmemek 不知痛苦，不知忧愁 Bütün gece yol hazırlığı yaptık, başımız yastık yüzü görmedi. 我们在准备行囊，彻夜未眠。Çocuk (或 evlât) yüzü görme！叫你见不到自己的孩子！**～ü gözü açılmak** ①变得不知害臊，变得厚颜无耻，变得不知羞耻 ②开始建立社会关系，了解周围，认识世界 ③学习性知识，了解性关系 **～ü gözyaşlarıyla ıslanmak** 泪流满面：Yüzü gözyaşlarıyla ıslandı. 她泪流满面。**～ü gülmek** ①眉开眼笑，满面笑容 ②高兴，喜悦 **～ü kalmamak** 不垂青，不厚待，不表好意 (*-in*) **～ü kanlanmak** 脸红：Murat'ın yüzü kanlandı. 穆拉特涨红了脸。**～ü karışmak** 面有难色 **～ü kasap süngeriyle silinmiş** 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，

不要脸的 (*-in*) **～ü kızarmak** 感到害羞，害臊，惭愧，难为情 (*-in*) **～ü kireç gibi ağarmak** 脸色煞白：Genç kadının yüzü kireç gibi ağarmıştı. 年轻妇女的脸变得煞白。(*-e*) **～ü olmamak** 无好感，不爱好，无兴致：Benim zaten sıcağa yüzüm yok. 我实在忍受不了炎热。Onun okumaya yüzü yok. 他对学习无兴趣。**～ü pek** 不要脸的，一点不害臊的 **～ü sıcak** 令人心醉的，迷人的，富有魅力的：Paranın yüzü sıcaktır. 钱是诱人的。**～ü sirke satmak** 脸发酸，脸拉长 **～ü soğuk** 讨厌的，可憎的 (*-e*) **～ü tutmak** ①脸转向 ②到…地方去 ③敢于，胆敢：Ona bunu söylemeğe yüzüm tutmaz. 我没有勇气对他说这件事。Peki dedikten sonra işin nasıl ağır lokma olduğunu anlamıştık ama caymaya da yüzümüz tutmamıştı. 我们在答应了之后才发现这件事情真难办，但是我们又不好意思翻悔。**～ü yazılı kalmak** 没有动过；贞洁的，纯贞的 **～ü yazmak** 打扮新娘的脸，给新娘化妆脸 **～ü yerde** 谦恭的，恭顺的，温顺的，温和的 **～ü yumuşak** 谦让的，随和的，容易说话的，肯让步的 **～ü yere gelmek** (或 **geçmek**) 羞得无地自容 (*-in*) **～ünde nuru kalmamak** 面无血色，脸色苍白：Yüzünde nur kalmamış. 她脸色苍白。**～ünden** 因为，由于：dikkatsizlik ～ünden olan kaza 由于粗心大意发生的事故 hiç ～ünden 因微不足道的小事 İşim vardı, o yüzden gelemedim. 我有事，因此未能前来。**～ünden akmak** 从脸上就可看出，从外貌就可看出 **～ünden düşen bir parça olmak** 皱着眉头的，愁眉苦脸的，郁闷的，忧郁的 **～ünden kan damlamak** 面色红润，面色红里透白，容光焕发 **～ünden okumak** ①从面容上猜出，看脸上表情就可知道 ②按文件念 **～üne bağırmak** 呵斥，大声叱责 **～üne bakılacak gibi** 很漂亮，相当漂亮，相当美 **～üne bakılır** 很漂亮的，相当漂亮的，相当美的 **～üne bakılmaz** 很难看的，很不美观的，很丑的 **～üne bakmamak** ①不重视，不注意 ②不想见，不想见到：O kadar kızdım ki bir daha yüzüne bakmaz. 我气得再也不想见到他。**～üne gözüne bulaştırmak** 把事情弄糟；毁掉事业 **～üne kan gelmek** ①脸上恢复血色，恢复健康 ②脸红 **～üne karşı** 当面，直截了当：Yüzüne karşı söylerim. 我跟他当面说！**～üne nur gelmek** 容光焕发，满面生光 (*-i*) **～üne vurmak** 当面责备，指责；责难，非难；数落：Annem kimsenin hatasını yüzüne vurmazdı. 我妈妈从不当面数落别人的错误。Kabahati yüzüne vurulunca sindi. 他被人当面数落了一顿，一下子就蔫了。**～ünü ağartmak** 挣面子：Güzel davranılşarıyla mesup olduğu cemiyetinde yüzünü ağartmıştı. 他办事漂亮，在他所在的圈子里挣足了面子。**～ünü ekşitmek** 面有愠色：Arkadaşının kırıcı sözünü işitince yüzünü ekşitti. 他一听同事难听的话，便面有愠色。Geldiğimiz dakikadan beri yüzünü ekşitip duruyorsun, eğer istemiyorsan kalkıp gidelim. 我们一来你就不高兴，你要是不愿意，我们起来走吧！**～ünün derisi yere geçmek** 羞得无地自容 ◆**Yüz yüzden utanır.** 当面好商量。**Yüzü ak olsun!** 祝他一切顺利！

yüz akı, -nı *is.* 人格，尊严，自尊感；名声，名誉，贞洁，白璧无瑕的名声，清白，体面 ◇**～yla** 出色地，体面地：～ akı ile çıkmak 体面而又出色地完成 ～yla bir iş yapmak 体面而又出色地完成工作 İnsan yaşarsa yüz akıyla yaşamalı. 人活着就要清清白白地做人。

yüz aklığı, -nı *is.* 诚实，正直；无可指责，完美无缺；清白，体面

yüzbaşı, -yı *is.* 〈军〉(土耳其陆军、空军、宪兵)上尉：Yüzbaşı olan ağabeyim bölük komutanıdır. 我哥哥是上尉连长。

yüzbaşılık, -ğı *is.* 上尉军衔

yüzbeyüz *zf.* 面对面，紧挨着；当面，直接

yüzde *is.* 百分之(%)，百分比，百分率：～ altı buçuk 6.5% ～ hesabı 提成，提成酬劳 ◇～ **yüz** ①100% ②完全，十足，充分，彻底 ③一定，确实，无疑地：Yüzde yüz bugün gelir. 今天他一定来。

yüzdelik, -ği *is.* 提成，提成酬劳

yüzden 见 yüzeysel

yüzdürme *is.* ❶浮力：～ kuvveti 〈物〉(液体的)浮力 ❷(木材的)流送

yüzdürmek[1] (*-i, -e*) ❶ yüzmek[1] 的使动态：Denizin dibindeki vapurları yüzdürdüler. 他们把沉入海底的船打捞了出来。Burada kimyeyi yüzdürmüyorlar. 他们不允许任何人在这里游泳。❷【俚】解职，解雇；炒鱿鱼

yüzdürmek[2] (*-i*) yüzmek[2] 的使动态

yüzdürülmek (*nsz*) yüzdürmek 的被动态

yüzegelen *s.* 著名的，知名的，出众的，有声望的；优秀的，卓越的，杰出的：ülkenin ～ kişileri 国家的著名人士

yüzen *s.* 浮着的，漂浮的，浮在水面上的；可浮起的，有浮力的：～ cisimler 〈物〉漂浮物，浮体 ～ *ev* 浮子，漂子，浮标

yüzer[1] *s.* 浮着的，漂浮的，可浮起的，有浮力的；浮行的，浮动的，浮在水面上的，漂在水面上的：～ buz 〈地〉浮冰 ～ havuz 〈海〉浮坞 ～ iskele 浮码头 ～ köprü 浮桥

yüzer[2] *s.* 各 100，按 100：Parayı yüzer güzer ayırdı. 他把钱按每份 100 元分开。Portakalları yüzer yüzer sandıklara koydu. 他把橙子按每箱 100 个装箱。

yüzer gezer Ⅰ *s.* 水陆两用的 Ⅱ *is.* 水陆两用工具，两栖用车(汽车、坦克等)，水陆两用飞机

yüzerlik *s.* 各 100 个的，各装 100 的：～ yumurta sandığı 各装 100 枚的鸡蛋箱

yüzer top *is.* 〈海〉浮标

yüzey *is.* ❶面，表面，上面，外面；平面；曲面：～ gerilimi 〈物〉表面张力 ～ şekilleri 〈地〉地形，地势 deniz ～inden derin 低于海平面，低于海拔 yanal ～ 〈技〉端面 ❷【转】肤浅：Onun bilgileri pek yüzeyde. 他的知识很肤浅。

yüzeysel *s.* ❶表面的，表面上的，表层的，上层的；外面的 ❷【转】肤浅的，皮毛的，浅薄的，表面上的

yüzgeç, -ci Ⅰ *is.* ❶游泳者；游泳运动员，游泳家：～ler arasında bir yarış. 游泳比赛 ❷鳍，鱼翅：göğüs ～i 胸鳍 karın ～i 腹鳍 kuyruk ～i 尾鳍 Ⅱ *s.* 会游的；浮着的，漂浮的，浮在水面上的 ～ fener 浮灯塔，浮(标)灯 ～ kuşlar 水禽，水鸟

yüzgeç ayaklılar *ç.is.* 〈动〉鳍脚目(*Pinni pedia*)

yüzgeri *zf.* 脸向后转，把脸转向后面 ◇～ **etmek** 向后转，转身，转过身来，掉头逃窜：Düşman süvarisi, kesif yayım ateşi başlayınca yüz geri attı. 密集的枪声一响，敌骑兵掉头就跑。

yüz görümlüğü, -nü *is.* 新婚之夜新郎揭盖头时送给新娘的礼品

yüzgöz *s.* 不拘礼节的，毫不客气的；亲昵的，随随便便的 ◇(*-le*) ～ **olmak** 十分亲密，过于亲密：Her önüne gelenle yüz göz olursan kendini kimseye saydıramazsın. 你要是见一个爱一个，会让人瞧不起的。

yüz karası *is.* 耻辱，羞辱，丢脸，可耻，不光彩：Onlara bulaşan bir yüzkarası bize de bulaşmış demektir. 让他们丢脸也就是让我们丢脸。

yüzlemece Ⅰ *s.* 〈法〉当场做的，当面做的；当面的，面对面的：～ hüküm 〈法〉当场判决 ～ muhakeme 〈法〉当面法庭审理 Ⅱ *zf.* 当面，有…在场：Arkadan söylemek doğru değil, yüzlemece söylemeli. 背后说是不对的，要当面说。

yüzlemek (*-i*) ❶当面责备，斥责，责骂；指责，责难：Ben onun yaptıklarını bilirim ama herkesin içinde yüzlemek istemedim. 我知道他干了些什么，但我不想当众责备他。❷进行对质，举行面质

yüzleşme *is.* yüzleşmek 的动名词：Gerçeğin anlaşılması için onların yüzlleşmeleri gerek. 为了弄清事实，他们需要讨论。

yüzleşmece *zf.* 当面，面对面，直接地：Meseleyi yüzleşmece konuşup halletmeli. 问题应当通过直接谈判解决。

yüzleşmek (*nsz*, *-le*) ❶讨论，辩论，争论，争辩：Ben onunla her zaman yüzleşmeğe hazırım. 我随时准备同他辩论。❷见面，会面，会见，会晤：Ben o adamla yüzleşmek istemiyorum. 我不想同那个人见面。

yüzleştirmek (*-i*) yüzleşmek 的使动态

yüzlü[1] *s.* ❶有…脸型的，有…脸的，是…脸的：çelik ～ 长方脸的 güzel ～ adam 长得好看的人，脸长得漂亮的人 yuvarlak ～ 圆脸的 Ömer güler yüzlü bir çocuktur. 厄米尔是个笑眯眯的孩子。❷【转】被惯坏的，被宠坏的，被惯得不像样的；太散慢的，变成娇气十足的 ◇～ ～ 不知害臊地，恬不知耻地，毫无顾忌地：Borcunu vermediği hâlde yüzlü yüzlü para istiyor. 他欠的钱还没有还，就又恬着脸借钱。

yüzlü[2] *s.* 100 的

yüzlük, -ğü Ⅰ *is.* ❶面值为 100 的硬币、纸币，100 里拉的硬币，100 元的纸币 ❷〈数〉百位 ❸罩，套：yorgan ～ü 被罩 Ⅱ *s.* 100 装的：～ paket 100 包装 ～ deste 100 把装，100 束装

yüzme *is.* yüzmek[1] 的动名词：～ havuzu 游泳池 ～ kabiliyeti (船的)浮力 ～ kesesi 〈解〉鱼鳔 ～ müsabakası 游泳比赛 ～ torbası 〈解〉鱼鳔

yüzmek[1]**, -er** (*nsz*) ❶在水里游；游泳，泅水，浮水：Ağabeyim derin suda yüzüyor. 我哥哥在深水里游泳。❷漂，浮，漂浮，浮在水面：Derede bir tahta parçası yüzüyor. 小溪里漂浮着木块。❸淹没，隐没；陷入：Kitaplar toz içinde yüzüyor. 书上布满尘土。

yüzmek[2]**, -er** (*-i*) ❶剥皮，扒皮 ❷【俗】索取高价，勒索，要很多钱，剥削 ◇**yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmek** 拖了很长时间的工作即将结束

yüz numara *is.* 厕所；盥洗室

yüz ölçümü, -nü *is.* ❶〈数〉面积：Türkiye'nin yüzölçümü 780,576 km. karedir. 土耳其的面积是 78.576 万平方千米。

yüz(**ü**) **suyu, -nu** *is.* 人格，尊严；名誉，名声，声望 ◇～ **dökmek** 有失身分地(不顾体面地)做出(某事)，卑躬屈膝，低三下四 (*-in*) ～ **hürmetine** 出于十分敬重 (*-in*) ～**na** 出于十分敬重

yüzsüz *s.* 不顾脸面的，不要脸的，不知害臊的，厚颜无耻的，无耻的；不光彩的；没有良心的，昧良心的 ◇～ **olmak** 聒不知耻，不知羞耻

yüzsüzce *s.* 无耻的，不知害臊的；厚颜无耻的，不要脸的

yüzsüzleşmek (*nsz*) 变无耻，变得不知羞耻，变得厚颜无耻，变得厚颜

无耻

yüzsüzleştirmek (*-i*) yüzsüzleşmek 的使动态

yüzsüzlük, -ğü *is.* 无耻，恬不知耻；无耻行为，无赖行径：Bu ne yüzsüzlüktür！这是多么无耻的行径！

yüzücü Ⅰ *is.* ❶游泳者，游泳运动员，游泳家：İyi bir yüzücü olmaya çalışaıyorum.我努力争当名优秀的游泳运动员。❷(屠宰场的)剥皮工 Ⅱ *s.* 浮着的，漂浮的，浮在水面上的：～ ayak 浮动的桥墩 ～ ayaklı köprü 脬船上的桥，浮桥 ～ tank 水陆两用坦克

yüzücülük, -ğü *is.* 漂浮状态

yüzük, -ğü *is.* 指环，戒指，镶嵌宝石的戒指：nişan ～ü 订婚戒指 Annemin mavi taşlı altın bir yüzüğü var. 我母亲有一枚带蓝宝石的金戒指。

yüzükara *s.* 丢脸的，(使自己)名誉扫地的，蒙受耻辱的；受辱的，蒙羞的

yüzükoyun [yüzü'koyun] *zf.* 脸朝下，俯首：Yere yüzükoyun uzanıyorum. 我趴卧在地上。Yollarının üzerinde bu ihtiyarın, yüzükoyun can çekişmekte olduğunu görmüşler. 他们在路上看到这个老人趴倒在地上，已经奄奄一息了。◇～ **kapaklanmak** 嘴啃地跌倒：Gözlerim kararıyor, biraz sonra yüzükoyun kapaklanacağım gibi. 我的眼前发黑，仿佛马上就要栽倒。～ **kapanmak** 嘴啃地跌倒 ～ **yatmak** 趴着

yüzük parmağı, -nı *is.* 无名指

yüzüksü *s.* 〈解〉环状的(软骨)

yüzülmek (*nsz*) ❶ yüzmek[1] 的无主态：Bu suda yüzülmez. 此处禁止游泳。❷ yüzmek[2] 的被动态：Koyun yüzüldü. 羊被剥了皮。

yüzüncü *say.* 第 100 的

yüzüstü *zf.* ❶脸朝地，俯首：Yüzüstü yattı. 他俯卧下了。❷不管，不关注，不关心 ❸没有收尾，没有结束，没有完成：İşler yüzüstü kaldı. 事情没有做完。◇(*-i*) ～ **bırakmak** 弃置不管，扔下不管，不再注意：Bütün işi yüzüstü bıraktı. 他扔下所有工作不管。Çocuklarını yüzüstü bıraktı. 他不再关心他的孩子们。(*-i*) ～ **düşürmek** 摔倒：Bir ense çekti, rakibini yüz üstü düşürdü. 他掐住对手的脖子，把他摔到在地。

yüzyıl [yü'zyıl] *is.* ❶百年，世纪：yarım ～ 半个世纪 Şimdi yirmi birinci yüzyılın içinde bulunuyoruz. 我们现在生活在 21 世纪。❷时代，时期

yüzyıllık [yü'zyıllık] *s.* 百年的，百岁的；一世纪的

YY 【缩】世纪(Yüzyıl)

YYM 【缩】投资指导中心(Yatırım Yönlendirme Merkezleri)

YZB 【缩】上尉(Yüzbaşı)

Z

Z, z ❶土耳其语字母表中第 29 个字母，也是最后一个字母。是舌尖浊擦辅音。❷ -z 构词后缀：① z 加到基数词上，构成形容词，表示“同胎出生的“意思，如：iki-z 孪生的，双胞胎的 üçü-z 3 胞胎的 beşi-z 5 胞胎的 ② z 加到名词上，构成表小的名词和形容词，如：pala-z 雏 top-u-z 槌，棒槌 ③ z 加到动词词根上，构成名词和形容词，如：boğ-a-z 咽喉，tık-ı-z 硬的

zaaf [za'f] (阿) *is.* ❶(身体)虚弱，孱弱，无力，没有力气：～ alâmeti 虚弱的征候，无力的样子 ❷意志薄弱，无毅力，不坚决 ◇**～a kapılmak** 浑身无力

zabıt, -ptı (阿) *is.* ❶侵占，征服，强占，占领，夺取(国家、土地等) ❷作记录，记录下来：～ kâtibi (法院或国会的)书记员，记录员；登记员，注册员 ～ varakası (违警)记录 ❸管理，控制，支配 ❹学会，领会，掌握(功课等) ◇**～ tutmak** 作记录，记录下来 (*-i*) **～a geçirmek** 记录下来，作(成)记录

zabıta [za:bıta] (阿) *is.* ❶警察：ahlâk ～sı 道德警察 ❷警察局，警察分局：～ müdürü 警察局长

zabıtname [zabıtna:me] *is.* 记录，笔录：celsenin ～si 会议记录

zabit [za:bit] Ⅰ *is.* 【旧】(军衔由少尉到少校的)军官，军人：*e*rkanı harp ～i 总参谋部军官 Ⅱ *s.* ❶严厉的，要求严格的；好用权势的，好发号施令的：～ bir adam 好用权势的人；严厉的人 ❷顽强的，不屈不挠的，坚决的

zabitan [za:bita:n] (阿-波) *ç.is.* 【旧】军官们，军官团

zabitlik, -ği *is.* 【旧】军官衔，军官官衔(官级)

zaç (阿) *is.* 〈化〉硫酸盐，矾

zaç yağı, -nı *is.* 〈化〉硫酸

zade[1] [za:de] (波) Ⅰ *is.* 孩子，小孩 Ⅱ *s.* 出生的，诞生的

zade[2] (复合词的第二部分) Ⅰ *s.* 出生的，…生的：helalzade 婚生的 haramzade 非婚生的，私生的 Ⅱ *is.* 某人的儿子：Samipaşazade Sezai 沙米的儿子塞扎伊

zadegân [za:degâ:n] (波) *ç.is.* 〈新〉高贵的人们，显贵们，贵族们：～sınıfı 贵族，显贵

zadegânlık, -ğı *is.* 贵族派头，贵族习气，贵族作风；贵族身分

zadelik, -ği *is.* ❶贵族派头，贵族习气，贵族作风；贵族身分 ❷溺爱，娇惯，过分宠爱

zafer (阿)*is.* ❶(在军事行动中获得的)胜利：～ alayı 凯旋游行 ～ takı 凯旋门 Ocak 1921'de Ⅰ İnönü zaferi kazanıldı. 1921 年 1 月第一次伊努努战役取得了胜利。❷(各种活动或竞赛中取得的)胜利：Maç, okul takımımızın zaferiyle sonuçlandı. 我们学校的球队赢得了这场球赛。◇**～ almak** (或 **bulmak, kazanmak**) 战胜，得胜，获胜，取胜，打胜，打赢 **～den ～e sevketmek** 从胜利引向胜利 **～e götürmek** 引向胜利 **～i elde etmek** 战胜，得胜，获胜，取胜，打胜，打赢

zaferan (阿)*is.* 〈植〉番红花，番红花属(*Crocus*)

zafiyet [za:fiyet] (阿) *is.* ❶(身体)虚弱，孱弱，无力，没力气 ❷〈医〉无力，虚弱，衰弱：～ kalbiye 心机能不全，心衰竭

zagon *is.* 【俚】法，法规；程序

Zagreb *öz.is.* 萨格勒布(克罗地亚)

zağ[1] *is.* 手指倒刺，逆刺；〈技〉毛刺(磨剃刀等时形成的) ◇(*-e*) **～ vermek** (在磨刀石上，磨剃刀的皮带上)磨，磨好，磨快

zağ[2] *is.* 〈动〉❶乌鸦，慈鸦(*Corvus Corone*) ❷秃鼻乌鸦，白嘴鸦(*Corvus frugileus*)

zağnos *is.* 〈动〉隼，隼科(*Talco*)

zağar *is.* 猎犬；追逐犬

zağara (阿) *is.* 【旧】做领子的皮毛

zağarcı *is.* 〈史〉(奥斯曼帝国时掌管国王狩猎事务的)狩猎长，狩猎执事

zağbece *is.* 小乌鸦，小渡鸦

zağcı *is.* 【俗】磨刀工，磨工

zağcılık, -ğı *is.* 【俗】磨刀手艺，磨刀职业

zağlamak (*-i*) 磨好，磨(剃刀)

zağlanmak (*nsz*) zağlamak 的被动态

zağlı *s.* 磨好的，磨快的，磨过的，锋利的，快的

Zağros dağı *öz.is.* 扎格罗斯山脉(亚洲)

zahair (阿) *ç.is.* 储粮；储备食品；粮食，食物，食品

zahif[1] *s.* 傲慢的，高傲的；爱吹牛的，爱夸口的

zahif[2] *s.* 爬行的，攀登的

zahif hayvanlar *is.* 〈动〉爬行纲；爬行动物

zahip, -bi *s.* ❶离去的，走开的；行走的 ❷迷恋于…思想的，醉心于…思想的，被…思想所鼓舞的，被…思想所吸引的 ◇～ **olmak** ① 遵循，遵守；信奉，奉行 ② 认为，以为：Ben sizin gelmiyeceğinize zahip olmuştum. 我以为你是不会来了。

zahir[1] [za:hir] (阿) Ⅰ *s.* 明显的，显然的，显而易见的 Ⅱ *is.* 外表，外貌，外形，外观：～i kurtarmak için 为保护好外表 surati ～e 外貌，外表 Ⅲ *zf.* ①显然，无疑，清楚地，明显地：Söylemeli zahir saklamak olur mu hiç? 毫无疑问，要说，不可有任何隐瞒。②原来，竟然，结果：Ben yanlış biliyormuşum zahir. 原来，是我得知的消息有误。◇～ **olmak** 显然，明显，毫无疑问；显示出来，显露出来，表露出来，出现，露出 **～i şehirde** 在城郊，在市郊

zahir[2] [zahi:r] (阿) *s.* 帮忙的，帮助的，相助的；支援的，接济的，鼓励的

zahirde [zâ:hirde] *zf.* 显然，显而易见；看外表，外表看来，看样子：Zahirde rezaletin devam etmesine mani olmak istiyordum. 很显然，我是不想让争吵继续下去。

zahire [zahi:re] (阿) *is.* 储粮；储备食品；粮食，食物，食品：～ ambarı 粮仓，谷仓 ～ borsası 粮食交易所，粮食交易市场

zahireci *is.* 粮食商人，卖食品的人；食品店老板，食品店店主

zahiren [za:hiren] (阿) *zf.* 【旧】❶看样子，看外表，从外表看来；表面上，外表上，从外表上看：Zahiren ufak, ehemmiyetsiz, değersiz bir sebepten dolayı, iki sevgili arasında bir nazlaşma kavgası. 表面上看是两个朋友因微不足道的，毫无意义的小事发生争吵。❷做样子，装门面

zahirî (阿)*s.* ❶表面上的，表面的，外表的，外表上(看起来)的：～ bir zenginlik 表面上富有 ❷假装的，做作的，装模作样的，不真诚的，不诚心的：～ sebep 编造出来的原因，虚构的原因

zahit, -di [za:hit] (阿) *s.*【旧】 ❶清心寡欲的，独居修道的 ❷笃信宗教的，十分虔诚的

zahitlik, -ği *is.* 清心寡欲的生活，禁欲主义，隐居生活，独居修道；笃信宗教

Zahle *öz.is.* 扎赫勒(黎巴嫩)

zahm[1] *is.* 【诗】伤，创伤，伤口

zahm[2] (阿) *s.* 大的，巨大的，高大的，宽大的，重大的；大规模的，大范围的

zahme *is.* ❶打，击，打击 ❷伤，伤口，创伤 ❸矛，标枪，梭镖：～ kagışı 马蹬皮带

zahmet (阿) *is.* 困难，艰难，拮据；麻烦，烦扰，麻烦事，操心的事，张罗(要办)的事；关心，关怀，照顾：Zahmetinizi karşılıksız bırakmam. 我不会忘记您的关照。◇～ **buyurmak** 劳神，担心，不放心；麻烦，费心；破费：Zahmet buyurdunuz. 您太费心了！～ **çekmek** ①忍受艰难，遭受困苦，遇到麻烦，费周折，好不容易：Kayda değer bir zahmet çekmeden, Taşkent'e vardılar. 他们没费太大周折就到了塔什干。Bu işi hallettik ama çok da zahmet çektik. 这件事我们已经解决了，但是也费了不少周折。②担心，不放心，挂念 ～ **çektirmek** 添麻烦，带来麻烦；难为人，使为难 ～ **etmek** 担心，不放心；麻烦，费心；破费：Zahmet etmeyiniz! 请放心！请不要麻烦！Siz zahmet etmeyin, çayı ben getiririm. 您别张罗了，我去把茶端来。(*-e*) ～ **olmak** 打扰，惊扰，使不得安静；为难，使为难：Size zahmet oldu. 让您费心了！(*-e*) ～ **vermek** 添麻烦，带来麻烦；难为人，使为难：Size zahmet verdim. 我给您添麻烦了。**～e değmek** 要花力气，要费力：Bu kadarcık bir kazanç, bunca zahmetlere değer mi? 就这么点好处，值得去费这么大劲吗？**～e girmek** 担心，不放心；麻烦，费心；破费 **～(in)e katlanmak** 担心，不放心；麻烦，费心；破费：Doğrusu, senin için el etek öpmek zahmetine katlanamam. 真的，我可不愿意为你四处张罗着去求人。(*-i*) **～e koşmak** 添麻烦，带来麻烦；难为人，

使为难 (*-i*) **～e sokmak** ①使厌倦，使腻烦；打扰，添麻烦：Sizi zahmete soktum. 我打扰您了。②使破费 **～ini bir kenara atmak** 不为难自己，不使自己为难 **～le** 费力地，费劲地 **◆Zahmet olmazsa.** (意同 Rica ederim.) 请，请吧！

zahmetli *s.* ❶难的，困难的，有困难的；使为难的，非常麻烦的，棘手的，费力的：～iş 麻烦的事 ❷令人疲劳的，令人疲乏的；令人厌倦的；令人不耐烦的：Bu yürüyüş pek zahmetli oldu. 这次旅行令人十分疲劳。

zahmetsiz *s.* 容易的，不难的，不费力气的，轻而易举的：～ bir kazanç 容易挣的工钱 ～ bir iş 容易的事 zahmetsiz doğurdu. 她顺产。

zahmetsizce *zf.* 比较容易地，不特别费力地，不难地

zahrî (阿)*s.* ❶背后的，后背的，背部的 ❷后方的，后勤的 ❸辅助的，辅佐的，次要的

zahter *is.* 〈植〉一种百里香，百里香属(*Thymus Longicaulis*)

zaıf 见 zaaf

zaide (阿) *s.* 增加的，剩余的：kıymeti ～ 〈经〉剩余价值

zaif (阿) *s.*❶弱的，不强大的；被削弱的，战斗力不强的：düşmanı ～ düşürmek 使敌人精疲力竭 ❷瘦的，干瘦的，消瘦的；体弱的，体力不强的，虚弱的 ❸酷爱…的，对…有癖好的，对…有好感的，爱…(多指不好的事)

zaika (阿) *is.* 味觉，味道，滋味

zail(**e**) [za:il] (阿)*s.* 【旧】 ❶结束的，停止的，消失的，消逝的；暂时的，短暂的，一时的，时间不长的 ❷通过的，要过去的；过去的：harbi ～ 上一次战争 ◇(*-i*) **～ etmek** 停止，不再(做)；消灭，消除；开除，解职 **～ olmak** 停止，终止，不再，消失，消逝：Himadı zail oldu. 他失去了信任。Şüphem zail oldu. 我的怀疑消除了。

zaim (阿) *is.* 〈史〉大领地主，大封地主

zair (阿) *is.* ❶访问者，拜访者， 参观者；客人 ❷朝觐者，朝圣者，朝山进香者，香客

zaire (阿) *is.* 女访问者，女参观者，女拜访者；女客

zait, -di [za:it] (阿) 【旧】 Ⅰ *s.* ❶增加的，增多的，提高的，增强的 ❷多余的，不必要的，无谓的，无益的：～ masraflar 不必要的开销 ～ bir takım sözler 一堆废话 Ⅱ *is.* 〈数〉加法，加号：～ işareti 〈数〉加法，加号 üç～iki 三加二 ◇(*-i*) **～ bulmak** 认为不必要

zakkum (阿) *is.* ❶(或 **～ ağacı**)〈植〉夹竹桃，夹竹桃属(*Nerium oleanter*) ❷〈宗〉地狱中长的树

zakkumgiller *is.* 〈植〉夹竹桃科(*Apocynaceae*)

zalâm (阿) *is.* ❶黑暗，昏暗，乌黑 ❷不公正，不公道，非正义(性)

zalim [za:lim] Ⅰ *s.* 残忍的，残暴的，残酷(无情)的，暴虐的 Ⅱ *is.* 专制君主，暴君

zalimane [za:'lima:ne] *zf.* 残忍地，残酷(无情)地，暴虐地，专制地，不公正地

zalimce [za:li'mce] Ⅰ *s.* 残酷的，残暴的，暴虐的，残忍的 Ⅱ *zf.* 专横暴虐地，残酷无情地，残忍地

zalimlik, -ği *is.* 残酷(性)，残忍，暴政，苛政，残暴统治，专横霸道：Dünyada hiçbir şeyden zalimlikten iğrendiğim kadar iğrenmem. 我最厌恶世上的专横霸道。

zam, -mmı (阿) *is.* 增加，增添，添加，附加，提高：hizmet (或 kıdem) ～ı 工龄补贴 maaş ～ı 增加工资：Maaşıma yapılan zam 20000 lirayı buluyor. 我的工资增加两万里拉。◇ **～ etmek** 增加，补充；加上，添上；加(价、工资等) **～ gelmek** 加价，提价 **～ görmek** ①提价，涨价，加价 ②提高工资，增加工资，涨工资：İşçiler zam gördü. 工人们涨工资了。(*-e*) **～ yapmak** 提价，提高额度：Miras vergisine zam yapıldı. 遗产税的额度提高了。

zamaim (阿) *ç.is.* 合并，并入，补充，增加；附录，附件；附页；附刊

zaman[1] [zama:n] (阿) *is.* ❶时间；时光，光阴：Zamanlarındaki bilgi seviyesinin fevkine çıkmak 高于当时的科学水平 ～ farkı 时差 iş ～ı 工作时间 uyku ～ı 睡觉时间

Oradan çok zaman geçti. 从那时起过了很长时间 Bu iş kötü bir zamana rastgeldi. 这件事碰上了倒霉的时候。Zamanı gelmiştir. 时间到了。❷时代，时期：Atatürk ～ı 阿塔图尔克时代 İmparatorluk ～ında 在帝国时代 çocukluk ～ı 童年时代 ❸季节，时节：gül ～ı 玫瑰花开期 üzüm ～ı 葡萄成熟季节 ❹〈语〉时，时间：geçmiş ～ 过去时 gelecek ～ 将来时 şimdiki ～ 现在时 ～ zarfları 时间副词 ❺〈地〉代，纪：dördüncü ～ 第四纪 ❻拍、节，节拍；冲程，行程：～ ölçüleri 〈乐〉小节，拍子，拍节 emme ～ı 〈技〉吸气行程，进气行程，吸气冲程 tazyik ～ı 〈技〉压缩行程，压缩冲程 ❼和以 -dık, -acak 结尾的动名词连用构成扩展时间状语：Atatürk Samsun'a ayak bastığı ～ 当阿塔图尔克到了萨姆松的时候 Derslerimiz sona erdiği zaman istirahat eder, voleybol oynarız. 下课了，我们休息、打排球。◇～ **adamı** 识时务的人 ～ **aşımı** 过时，过期 ～ **bırakmak** 分出时间，留出时间 ～ **geçirmek** ①度时光，过日子 ②浪费时间，虚度光阴 ～ **geçirmeden** 不浪费时间，不虚度光阴 ～ **geçtikçe** 逐渐，渐渐，随着时间的推移 ～ **kazanmak** 赢得时间，争取时间，赶时间：Zaman kazanmak için kahvaltıyı yolda yapmaya karar verdik. 为了赶时间，我们决定早餐在路上吃。～ **kollamak** 等待时机 ～ **öldürmek** 浪费时间，虚度光阴 ～ **vermek** 分出时间，留出时间，给时间 ～ ～ 有时，偶而：Zaman zaman bize uğrar, hoşbeş ederiz. 他偶尔来看看我们，聊聊天。～ ～**a uymaz** 此一时，彼一时；一年不同于一年 (*-i*) ～**a bırakmak** 指望时间，等待时机：Her şeyi zamana bırakmıştım. 我把一切都寄托于时间。～**a uymak** 与时间相符合；与时代相吻合 ～**ı dolmak** 限期到，期限到 ～**ı geçmek** 过时 ～**ı öldürmek** 浪费时间，虚度光阴 ～**ında** 及时，适时，按时 ～**ını almak** 占用时间：Biraz zamanınızı alabilir miyim? 我能占用您的一点时间吗？～**ını kollamak** 等待时机 ～**ını mirasyedice harcamak** 浪费时间，虚度光阴 ◆**Zaman yardım etmedi.** 生不逢时。

zaman[2] (阿) *is.*❶担保，保证；保单；保障 ❷填补，(亏空)，赔偿，抵偿，赔款 ◇～ **altına almak** 保证赔偿损失

zamanaşımı, -miş (事情发生或存在)已经很久，年代久远，时光悠久：Bazı borçlar zamanaşımına uğrıyabilir. 某些债务由于年代久远可以废除。

zaman bilmi *is.* ❶年代学 ❷年表 ❸时间先后顺序

zaman bilimsel *s.* 年代学的，年表的，时间先后顺序的

zamandaş *s.* 同时的，同时发生的

zaman dizini *is.* ❶年表：Yirminci yüzyılın ～i 20 世纪年表 ❷〈天〉年代学

zamane [zama:ne] (阿) Ⅰ *is.* ❶【俗】时代，时期；阶段 ❷【蔑】现代，当代，现如今：～ çocukları (或 delikanlı) 如今的青年人；当代的青年人 ～ modası 现代的时髦，现代时尚 Ⅱ *s.* 现在的，如今的，现如今的 ◇～ **adamı** 识时务的人；机会主义者 ～ **hastalığı** 〈文〉消极浪漫思潮 ～**ye uymak** 合于时代，符合时代

zamanen (阿) *zf.* 有时，偶尔

zamanla *zf.* 逐渐，随着时间的推移

zamanlamak (*-i*) ❶有计划地安排(工作)、日期，拟定日程 ❷确定最好最合适的时间

zamanlı Ⅰ *s.* ❶适时的，及时的，应时的 ❷有节拍的；有冲程的：iki ～ motör 〈技〉双冲程的发动机 üç ～ ölçü〈乐〉四分之三拍 Ⅱ *zf.* 在合适的时候 ◇～ **zamansız** 任何时候

zamansız Ⅰ *s.* ❶不合时宜的，不适时的，不及时的 ❷刻不容缓的，紧急的，不能耽搁的 Ⅱ *zf.*

zama(n)zingo *is.* ❶叮当声，铿锵声 ❷无关紧要的事，不值一提的事(用于想不起名子的琐事) ❸【俚】情夫，姘夫；情妇，姘妇

zambak, -ğı (阿) *is.* 〈植〉百合，百合属(*Lilium*)

zambak akasyası *is.* 〈植〉阿拉伯槐

zambakgiller *ç.is.* 〈植〉百合科(*Li-liarean*)

Zambezi *öz.is.* 赞比西河(非洲)

zambuk, -ğu 〈海〉三角帆船

zambur 见 kambur zambur

Zambya *öz.is.* 赞比亚(非洲)

zamime (阿) *is.* 合并，并入，补充，增加；附录，附件；附页；附刊 ◇～**i memalik edinmek** 并入到自己的领地；合并到自己的地产里

zamimeten (阿) *zf.* 作为补充，除…之外还有

zamin (阿) *is.* 〈法〉保(证)人，担保者

zamir [zami:r] (阿) *is.* ❶内幕，实情；实质，本质，主要之点：Bu sözüyle zamirini dışa vurmuş oldu. 他一语道破。❷〈语〉代词：belgisiz ～i 不定代词 işaret ～i 指示代词 soru ～i 疑问代词 şahıs ～i 人称代词 ◇～**ini bilmek** 知情，知道内幕 ～**ini dışarı vurmak** 说出内情，揭露内幕

zamk (阿) *is.* 树胶，胶，胶水，胶粘剂：～ı arabî 阿拉伯(树)胶 Kartonu yapıştırmak için biraz zamk verir misiniz? 您能否给我一点胶水粘一粘纸盒？

zamk akasyası *is.* 〈植〉一种金合欢，金合欢品种之一

zamkinos [za'mkinos] *is.* 【俚】❶小事，无关紧要的事，微不足道的事，零七八碎的杂物，不值钱的物件：Saatin bir zamkinosu kırılmış. 表的一个什么小零件坏了。❷朋友，好友，密友，女友 ❸逃跑，逃走，溜掉，离开：◇～ **etmek** 悄悄跑掉，溜走，溜掉，离开，急忙逃窜：Ukalâlığı bırak, ben zamkinos edeceğim, istersen sen de gelirsin. 你别自作聪明了，我要走了，你要是愿意，你也来吧！～**u çekmek** 悄悄跑掉，溜走，溜掉，急忙逃窜

zamklamak (*-i*) 涂胶，用胶粘，糊住，粘住，封上，帖上

zamklanmak (*nsz*) zamklamak 的被动态

zamklatmak (*-i*, *-e*) zamklamak 的使动态

zamklı *s.* 用胶水粘住的，用胶粘的；涂上胶的；封住的，封上的；粘在一起的；～ tahta 胶合板

zammedilmek (*nsz*) zammetmek 的被动态

zammetmek (*-i*, *-e*) 【旧】增加，补充；加上，添上；加(价、工资等)

zammiyat (阿) *is.* 提高(价格，薪金等)

zammolunmak (*nsz*) (得到)增加，增多，提高

zampara (波) *is.* 好色的(男)人，风流男子，追逐妇女的人，好向女人献殷勤的人

zamparalık, -ğı *is.* 好色，淫乱；淫乱放荡的生活 ◇～ **etmek** 好色，淫逸放荡，生活淫乱放荡，轻浮地追逐(女人) ～**a çıkmak** 好色，淫逸放荡，生活淫乱放荡，轻浮地追逐(女人)

zamzum ◇～ **etmek** 胡说八道，瞎扯

zan,-nnı (阿) *is.* ❶意见；看法，见解，想法，思考；判断；以为：～ı galip 大多数人的意见 ❷怀疑，疑惑；猜疑，猜想，推测 ◇～ **altına almak** 怀疑 ～ **altında bulunmak** 受怀疑，被人怀疑，遭到怀疑，涉嫌：O gün meydana gelen olaylar sonrasında Ali de zan altında bulunanlar arasındaydı. 自那天出事以后，阿里也成了嫌疑人之一。～ **etmek** 想，思考，思索；以为，认为，持(某种)看法，视为，臆想 ～**ımca** 照我的意见，依我看：Zannımca dili biraz Arapçaya çalıyor. 我认为他说话带有一点儿阿拉伯口音。～**ımca göre** 按照我的想法，依我看 ～**ında** 认为：Bu işin vakti geçti zanındayız. 我们认为此事的时机已过。

zanaat [zana:at] (阿) *is.* 手艺，职业，行当：Demircik, marangozluk birer zanaattir. 打铁和细木工都是一种手艺。Terzi, zanaatını çok seviyor. 裁缝很喜欢自己的职业。

zanaatçı *is.* 手艺人，手工业者，工匠

zanaatçılık, -ğı *is.* 手工业

zanaatkâr [zana:atkâr] (阿)手艺人，手工业者，工匠

zanaatkârlık, -ğı *is.* 手工业

zangır zangır *zf.* 哆嗦，颤抖地，战栗地 ◇～ **korkmak** 吓得哆嗦，害怕得发抖 ～ **sarsılmak** 剧烈地震动，强烈地颤动 ～ **titremek** 浑身颤抖，全身发抖：Adamcağız zangır zangır titriyordu. 可怜的人全身哆嗦。Hiddetten bütün vücudu zangır zangır titriyordu; sözlerimin hiçbiri kulağına girmiyordu. 他气得浑身发抖，我的话他一句也没听进去。

zangırdamak (*nsz*) 浑身颤抖，抖得牙齿格格响，抖得像筛糠

zangırdatmak (*-i*) zangırdamak 的使动态

zangırtı *is.* 剧烈颤抖发出的声音，哆嗦声：Merdivenlerden bir adam yuvarla-nıyormuş gibi bir zangırtıyla uyanır.他被像有人从楼梯上滚下来的咕辘咕辘声惊醒。

zangoç, -cu (亚美尼亚) *is.* 大教堂里或大主教的仆役和鸣钟人

zangoçluk, -ğu *is.* 在教堂里干杂活，鸣钟，给大主教当差

zani (阿) *is.* 通奸者，私通者

zaniye (阿) *is.* 淫妇，淫荡女子；妓女，卖淫妇

zanka [za'nka] (俄) *is.* 驾两匹马的雪橇，双套(马)的爬犁

zanlı *s.* 被告的

zannetmek (*-i*) 想，思考，思索；以为，认为，持(某种)看法，视为，臆想：Mesele o kadar kolay olmasa gerek zannederim. 我认为问题大概不会这么简单。Zannediyor musun ki ben burada keyfim için oturuyorum. 你认为我坐在这里是为了个人玩乐吗？Kendini ne zannediyorsun? 你认为你是什么人？

zannettirmek (*-i*) zannetmek 的使动态

zannolunmak (*nsz*) (被)认为，以为 ◇**zannolunmaz** 难以想象的

zaparta [zapa'rta] (意) *is.* ❶炮台边的船舷空地 ❷舷炮 ❸舷炮齐射 ❹【转】遣责，斥责，训斥 ◇～**yı vermek** 遣责，申斥 ～**yı yemek** 挨训，受遣责，受申斥

zapt (阿)*is.* ❶紧紧地抓住，牢牢地控制住：Süvari,azgın atı zapta çalışıyordu. 骑手竭力控制住烈马。❷夺取，占领，攻占：Ordumuz kaleyi zapt için bütün gün savaştı. 我军为了夺取要塞整整战斗了一天。❸强占：Ali'nin tarlasını zapt için binbir hileye başvuruyor. 他为了强占阿里的田地，采取种种欺骗手段。❹没收，充公 ❺克制，忍住 ❻记住，记牢；学会，掌握(功课) ❼记录，记下

zaptetmek (*-i*) ❶征服，占领 ❷没收，充公：Malını zaptetmişler. 他们没收了他的货物。❸忍住，克制住：Kendini zaptedemedi. 他未能克制住自己。❹记住，记牢；学会，掌握(功课)；明白，领会：Söylediklerinizin hepsini zaptetmedim. 我听不懂您所说的话。❺记录下来，记下来：Polis, sanığın ifadesini zaptetti. 警察笔录下被告的供词。

zaptiye (阿) *is.* 〈史〉❶宪兵队，警察局，警察(机构) ❷宪兵；警察，警士

zapturapt (阿-波) *is.* 【旧】❶纪律 ❷秩序；条理，头绪 ◇～ **altına almak** 加强纪律

zapturaptsızlık, -ğı *is.* ❶无纪律性 ❷无秩序，混乱，杂乱无章

zar[1] *is.* ❶【旧】薄纱；薄的窗帘，薄的盖布，薄的罩单 ❷【旧】(穆斯林妇女穿的)罩袍 ❸〈植〉薄皮，薄膜：soğan ～ı 洋葱头皮 çekirdek ～ı 果核皮 ❹〈解〉膜，薄膜：akciğer (或 göğüs) ～ı 胸膜；beyin ～ları 脑脊膜 karın ～ı 腹膜 hücre ～ı 细胞膜 ❺〈技〉膜，膜片，震动膜 ◇～ **olmak** 干涸，变干硬 ～ **gibi** 薄如蝉翼

zar[2] *is.* 色子 ◇～ **almak** 赢赌 ～ **atmak** 掷色子 ～ **gelmek** 运气好，走运 ～ **tutmak** 掷点数先摸色子 ～**ını atmak** 撞大运

zar[3] 〈诗〉 I *is.* 哭泣，大哭，痛哭，呜咽声：～ ～ 哽噎着大声痛哭 II *s.* 哭泣的，哭诉的，象哭似的(声音、语调)，号啕痛哭，呜咽的，呻吟般的：aşıkı ～ 〈诗〉哭泣的情人 dili ～ 〈诗〉呻吟的心灵

zar[4] ◇～ ～ 费很大的劲，化很大力气，十分勉强地，好不容易：İşini zar zar yapıyor. 他工作得很吃力。Trene zar zar yetişti. 他好不容易才赶上了火车。

zar[5] *is.* 【俚】愉快，快感，高兴，乐趣 ◇**～ına bakmak** 使尽兴

zarafet [zara:fet] (阿) *is.* ❶美；优美，优雅；雅致；精美；袅娜 ❷机智，机警；伶俐；敏锐，机敏

zarafetli *s.* ❶优美的，优雅的，雅致的，婀娜多姿的，袅娜的；精美的，精细的 ❷机智的，机警的；伶俐的；敏锐的，灵敏的

zarar (阿) *is.* ❶害处；损害，危害；损失：maddî ～ 物质损失 mahdut ～ (lar) 不大的损失，无关紧要的损失 ❷赔本，亏本：Kâr zararın kardeşidir. 【成】有赚就有赔。◇**～ çekmek** 遭受损失，受到损害 **～ etmek** ①遭受损失 ②赔本，亏本：Korkak bezirgân ne kâr eder ne zarar. 【成】胆小的商人发不了大财，懦弱的士兵当不了将军。(*-den*, *-e*) **～ gelmek** 伤害：Ben kendi hâlimde yaşarım. Yuvasındaki kuşa, kovanındaki arıya, benden zarar gelmez. 我安分守己，与世无争，不会伤害鸟窝里的鸟，也不会伤害蜂房里的蜂。Bizden hiç kimseye zarar gelmez. 我们不会伤害任何人。Zavallı asker, bir yanına zarar gelmeden ıslak dibe düşmüş. 可怜的士兵掉在湿地上，没有受伤。**～ görmek** ①遭受损失，吃亏，吃苦头：Ben bu adamdan hiç bir zarar görmedim. 这个人从未伤害过我。İkinci Dünya harbinden biz çok zarar gördük. 在第二次世界大战中我们损失惨重。Dümeni eğri herifin birisin, her işinde hesapsız hareket eder, sonuçta zarar görürsün. 你这个没有准星的家伙，你总是做事轻率，最终是要吃苦头的。②赔本，亏本 **～ ve ziyan** 各种损失 **～ verici** 有害的；造成损害的；危害的，破坏的 (*-e*) **～ vermek** 有害于，损害，伤害，危害，破坏，坑害：Don, ekinlere zarar verir. 霜冻，对庄稼有害。Bahçıvan kargalar domateslere zarar vermesin diye bahçeye bir korkuluk dikti. 为防止乌鸦糟蹋西红柿，园丁在花园里放了一个稻草人。İpe gelesi, bana zarar vermediği gün yok ki. 这个该死的，没有一天不坑我。**～ vukua getirmek** 使受损失 (*-e*) **～ yapmak** 使受到损失，使吃亏，伤害 **～ ziyanı karşılamak** 赔偿损失 **～a duçar olmak** 遭受损失，吃亏 **～a girmek** 受到损失，赔本：Bu işte(n) milyon lira zarara girdi. 他在这笔交易中赔了 100 万里拉。**～a sokmak** 使遭受损失，使吃亏：Milyonlarca dolar zarara sokmuş. 他造成了数百万美元的损失。**～a uğratmak** 使遭受损失，使遭受损害 **～da olmak** ①没有获利 ②陷入困境 **～ı dokunmak** 使受损失，伤害：Onun kimseye zararı dokunmaz. 他不会伤害任何人。Kötülere ettiğimiz iyiliğe karşılık bize bir zararları dokunmazsa gene ne mutlu! 对恶人行善，不受其害，就是万幸。**～ına** 由…负担费用；有害于，有损于 **～la mukabele** 〈法〉赔偿所受损失 ◆**Zarardan korkan kâr etmez.** 舍不得孩子套不住狼。**Zarar(ı) yok!** 没有关系，不要紧，不值一提！

zararcı *is.* ❶破坏分子，危害分子，反革命分子，为非作歹的人，坏蛋，害人虫 ❷害虫

zararcılık, -ğı *is.* 破坏活动，破坏行为；非常龌龊的行为

zarardide (阿) *s.* 受害的，遭难的；遭受损失的

zararına *zf.* 有害地；亏本地，赔本地，亏损地：Zararına sattılar. 他们赔本卖了。

zararlı *s.* ❶有害的，带来损害的：～ böcekler 害虫 sıhhate ～ 有害健康的 Fareler zararlı hayvanlardır. 老鼠是有害的动物。❷亏本的，赔本的，受到损失的 ◇(*-den*) **～ çıkmak** 打算错，失算，吃亏：Bana madik atarsan sen zararlı çıkarsın. 你要是骗我，你也占不到便宜。Zararlı çıkmazsın! 你可不要失算哟！

zararlık, -ğı *is.* 害处

zararsız *s.* ❶无害的，没有害处的，没有坏作用的：Korkma, Karabaş zararsız bir köpektir. 不要怕，卡拉巴什是只不咬人的狗。❷不坏的，不错的，还可以过得去的，相当好的：Dün akşamki film zararsızdı. 昨晚电影还可以。◇**～** (**bir**) **hâle getirmek** 使不能为害，使变得无害：bombayı ～ hâle getirmek 使炸弹失效

zarf (阿) *is.* ❶套子；匣子，盒子，罩，壳；鞘：dış ～ (手榴弹)弹壳 fişek ～ı (枪等的)弹仓；弹夹 su ～ı 水套，冷却套；散热器，冷却片 ❷(玻璃杯或茶杯的)金属制的杯托 ❸信封：Zarfa mektubu koydun mu? 你把信装进信封了吗？❹〈语〉副词：～ cümleci 状语 ～ fiil 副动词 hâl ～ı 状态副词 miktar (或 nicelik) ～ı 数量副词 soru ～ı 疑问副词 yer ～ı 地点副词 zaman ～ı 时间副词 Zarfları iyi öğreniniz. 你们要好好地学习副

词。

zarfçı *is.* 街头行骗者，骗子，痞棍

zarfçılık, -ğı *is.* 街头行骗，街头行骗术(先把空信封扔到无人的街上，然后将捡到信封的人强行洗劫一空的骗术)

zarfında *e.* 在…期间内，有…过程中：iki sene ～ 两年期间内

zarfi (阿) *s.* 〈语〉副词的，副词性的

zarfiyet (阿) *is.* 〈语〉副词性

zarflamak (*-i*) ❶装入信封，放进信封，把信(装入信封)封上 ❷〈数〉括入括弧

zarflanmak (*nsz*) zarflamak 的被动态

zargana [za'rgana] (希) *is.* 〈动〉颚针鱼，颌针鱼(*Belone belone*)

zari zari *zf.* [za:ri za:ri] ❶难过地，伤心地，悲痛地 ❷哽噎着，号啕地 ◇～ **ağlamak** 哽噎大声痛哭

zâri (阿) *is.* 农人，庄稼人

zarif [zari:f] (阿) *s.* ❶优美的，优雅的，文雅的；非常好看的，非常可爱的，非常好听的；精美的，精致的：～ bir giyiniş 雅致的服装 ～ bir hediye 精致的礼品 ～ bir kadın 优美的妇人 Ablam zarif bir kızdır. 我姐姐是一个文雅的姑娘。❷机智的，敏锐的；灵敏的；机灵的，精细的，精明的；俏皮的：～ bir adam 精细的人 ～ bir söz 俏皮话 Bütün tanıdığı erkekler arasında Necip Bey'i daha zeki, daha zarif, daha ruha yakın bulmakta idi. 在她认识的所有男人中他认为内吉普先生更机智，更精细，更合她的意。

zarifane Ⅰ *zf.* ❶优美地，文雅地，优雅地，雅致地，精美地，可爱地 ❷机智地，敏锐地，机灵地，精明地；俏皮地 Ⅱ *s.* ❶巧妙的，机智的，敏锐的，灵敏的；俏皮的；精明的，精细的；精美的 ❷文雅的，文雅的，优美的，迷人的

zariflik, -ği *is.* ❶优雅，优美，雅致，文雅；精美，可爱 ❷巧妙的手段；敏锐性；俏皮劲；机灵劲；精细

zarkanatlılar *is.* 〈动〉膜翅目(*Hy-menoptera*)

zarp, -bı (阿) *is.* ❶打，击，打击；搏动，跳动：cephe ～i 〈军〉正面突击 ❷冲制，模压(钱币，奖牌等金属制品) Para ～ı 造(硬)币 ❸〈数〉乘法：～ işareti 乘号 ❹【口】强烈的影响，有力的作用：Yaranın zarbından kolunu kıpırdatamıyor.剧烈的伤痛使他的胳膊都动弹不得。◇～ **musluğu** (配水管网里的)配水龙头

zarplı *s.* 【口】有强烈影响的，活动力很强的，很有能耐的；强烈的，十分剧烈的：～ bir öfke 十分气忿

zarphane [zarpha:ne] (阿-波) *is.* 铸币厂

zarsı *s.* 〈解〉膜状的：～ doku 膜状组织

zarta [za'rta] *is.* 〈医〉屁 ◇～**yı çekmek** 【俗】①【俚】放屁 ②【俚】死，完蛋 ～**yı koyuvermek** 放屁

zart zurt *is.* 自夸，自吹，自擂；夸耀，吹牛：Liberal fikirli idi, zartı zurtu sevmezdi. 他是一个具有自由主义思想的人，不喜欢自吹自擂。◇～ **etmek** 自夸，吹牛，说大话：Senin kim olduğunu biliyoruz, zart zurt etme. 我们知道你是个什么东西，别吹牛了。

zarurat (阿) *ç.is.* zaruret 的复数形式

zaruret [zaru:ret] (阿) *is.* ❶必要(性)，必需(性)；需要：hayatî ～ler 生活需要 İzahat zaruret kesbetti. 必须加以解释。Zarure insana her şey yaptırır. 需求使人什么工作都得做。❷贫困，贫穷；困难，困境：Zaruret içinde yaşıyorlar. 他们生活在贫困之中。◇～ **belâsı** 由于贫困：Hâsılı, elimde bir evden başka birşey kalmadı. Lâkin sonra zaruret belâsı evi de sattım. 简而言之，我除了一所房子以外，一无所有，然而后来我穷得连房子都卖了。～ **çekmeksizin** 不困难地，小康地 ～ **görüldüğü takdirde** 如果需要，如有必要 ～ **hâlinde** 有必要时，如果需要

zarurî [zaru:ri] (阿) *s.* 必要的，必需的，需要的；必不可少的：～ asgari geçim 必不可少

的，最少量的食品 ～ ihtiyaçlar 迫切的要求 ～ masraflar 必须的开销 ～ miktar 必要的数量 ◇～ **hâle gelmek** 成为必需 ～ **olarak** 一定，必是，务必，必须 Zarurî bir yolculuk yaptılar. 他们作了一次必要的旅行。～ **kılmak** (或 **yapmak**) 使成为必需；引起，惹起，挑起，激起，招致，致使：Bu hâl belki yeni bir mücadeleyi zarurî kılacaktır. 这种形势想必激起新的斗争。

zaruriye (阿) *s.* 必要的，必需的，需要的；必不可少的：ihtiyacatı ～ 迫切的要求

zar zor *zf.* ❶不乐意地，勉强地，迫不得已：Annesi onu zar zor yanında götürdü. 他母亲迫不得已把他带在自己身边。İşini zar zor yapıyor. 他干这工作是迫不得已。❷艰难地，艰苦地，困难地：Eline geçen paranın bir bölümünü köyüne gönderip geri kalanı ile zar zor yaşamak durumundadır. 他把挣到的钱一部分寄回农村，剩下的用于维持艰难的生活。Trene zar zor yetişti. 他好不容易赶上了火车。

zat (阿)*is.* ❶人，人物，人士：～ işleri şubesi 人事科(处) Kapıda gülümseyen bir zat davetiye kontrol ediyor. 门口有一个人满脸堆笑在查验请柬。Tanıdıklarımdan bir zat meyvelri hiç sevmez. 我认识的人中有一个人一点儿也不喜欢水果。Yaşlı bir zat saati sordu. 有一个老者问几点了。❷实质，本质，本性，性质：～ı mesele 问题的实质 ◇～**ı devletleri** (客气用语)阁下：Zatı devletleri artık bu vazifeden ayrılmış bulunuyorlar. 阁下已不担任这一职务。～**ı fehamet penahileri** 殿下 ～**ınız, ～ı âliniz** 阁下，大人，(客气用语)您

zaten, zati [za:'ten, za:'ti] (阿) *zf.* ❶实质上，本质上，事实上，就其实质而言：Baksam zaten geç kaldık. 其实，今晚我们迟到了。❷完全，全然，根本(不)：Babası Yunan harbinde ölmüştü, anasını zaten bilmiyordu. 他父亲在希腊战争中牺牲了，他根本就不知道他的母亲。❸恰好，凑巧，正是时候；并且，况且；本来就，就这样也：Zaten gürültü de kesilmişti. 恰好，喧哗声也停止了。

zatî[2] [za:ti:] (阿) *s.* 【旧】❶(属于)个人的，为个别人所特有的，私人(所有)的：～ eşya 个人所有的东西 ❷天然的，自然的，天生的

zatiyat (阿) *is.* ❶人格，品格；个性，性格 ❷人物；要人，知名人士

zatülcenp, -bi [za:tülcenp] (阿) *is.* 〈医〉胸膜炎

zatülhareke (阿) *s.* 无意识的，机械的，不由自主的

zatülharekelik, -ği *is.* (动作的)机械性，无意识性

zatülkebet, -di (阿) *is.* 肝炎

zatülkürsi [za:tülkürsi:] (阿) *öz.is.* 〈天〉大熊(星)座

zatürree [za:türree] (阿) *is.* 〈医〉肺炎

zavahir (阿) *is.* 外表，外貌，外形，外观，(问题、事情等的)表面 ◇～**e kapılmak** 只注意表面

zavallı [za'vallı] (阿-土) Ⅰ *s.* 可怜的，不幸的：～ çocuk 可怜的孩子 ～ mahluk 卑微渺小的家伙 Zavallı çocuk, gönül çekmek nedir bir büyük adam gibi biliyor. 可怜的孩子象大人一样知道什么是爱。Zavallı kedi ne kadar açıkmış! 可怜的猫象是饿极了。Ⅱ *is.* 不幸的人，可怜的人：Zavallıyı bu dertten kurtardık. 我们将可怜的人从这一苦难中解救了出来。Zavallıyı saatlerce kendine getiremediler. 他们花了几个小时也未能使不幸的人苏醒过来。

zavallıcık, -ğı *is.* 苦命的人，穷人，不幸的人

zavallılık, -ğı *is.* 可怜的样子；不幸处境；贫困，贫寒

zaviye [za:viye] (阿) *is.* ❶【旧】(物体的)角，角落 ❷(修道院中修士的)单间居室，修道小室 ❸〈数〉角：hadde ～si 锐角 kaime ～si 直角 münferiç ～ 钝角 ～ ölçmek alefi 测角仪，量角器，分度规 ❹观点，见解，看法：Herkes etrafındakilere hususî bir vaziyeden, sırf kendi görüşüyle bakıyor. 每个人都仅仅从自己的角度，以自己的观点观察周围的人。

zayıf (阿) *s.* ❶瘦的，干瘦的：～ bir çocuk 干瘦的孩子 ～ inek 瘦奶牛 Bu köpek çok zayıf, belli ki uzun zamandan beri hiç bir şey yememiş. 这条狗这么瘦，显然是好长时间什么东西也没有吃过了。❷差的，不合要求的；不足的，欠缺的：～ bir öğretmen 能力差的老

师 ～ bir öğrenci 学习差的学生 ～ bir ihtimal 很小的可能性 en ～ taraf 最差的方面，最欠缺的方面；痛处 en ～ tarafa dokunulmak 触接痛处 fikirca ～ 内容不好的 Hatırımda kaldığına göre Barış beyin de Çincesi zayıftı. 我记得巴雷什先生的汉语也不大好。❸体弱的，体力不强的，虚弱的，不健康的(器官)：～ adam 体力弱的人 Gözleri zayıf. 他的视力不好。Adam zayıf gözüküyor ama, hasmını iki yumrukla iki seksen uzatıverdi. 此人看上去很瘦弱，可是两拳就把对手放倒了。❹不坚强的，软弱的；战斗力不强的，装备差的；不强大的，弱的：～ bir ordu 战斗力差的军队 çocuklarına karşı ～ bir baba 对自己孩子要求不严的爸爸 ～ bir yapı 不坚固的楼房 ❺劲小的，淡的；轻微的，微弱的，模糊不清的：～ bir nabız 微弱的脉搏 ～ ışık 微弱的光线 Radyoda uzak bir istasyonun zayıf sesini duydu. 他在收音机里听到一个很远电台的微弱声音 ❻〈电〉低的，弱的：～ frekans 低频，低频率 ～ voltaj 低压，低电压 ◇～ **almak** 考试不及格：Matematikten zayıf aldı. 他的数学考试不及格。～ **düşmek** ①变弱，衰弱下来，衰退，减退，松弛 ②变瘦，变瘦弱：Çocuk biraz zayıf düşmüştü. 这孩子瘦了一些。～ **nahif** 很虚弱的，十分孱弱的 ～ **ruhlu** 软弱的，意志薄弱的

zayıflamak (*nsz*) ❶消瘦，变瘦，变得消搜，渐渐瘦起来 ❷变弱，衰弱下来；松弛，松懈：zayılamaz bir uyanıklı göstermek 表现出毫不松懈的警惕性

zayıflatmak (*-i*) zayıflamak 的使动态

zayıflayış *is.* 变瘦，变瘦弱；变弱，衰弱；松驰，松懈

zayıflık, -ğı *is.* ❶瘦，瘦弱，消瘦；(身体)虚弱，孱弱，无力，没力气；骨瘦如柴，面黄肌瘦 ❷无毅力，不果断，意志薄弱；弱点，毛病，缺陷，不足之处

zayi, -ii [za:yi] (阿) Ⅰ *s.* ❶失去的，失掉的，遗失的，失落的；不见的，下落不明的；～ hüviyet cüzdanı 丢失的身份证 İşbu nüfus tezkeresi zayiinden verilmiştir. 由于身份证遗失，特补发此证。❷不能用的，不中用的，无用的，不适用的；徒劳无益的 Ⅱ *is.* 丧失，失去，失掉；损失；损耗，丢失：fazla kan ～i 大量失血 ◇(*-i*) ～ **etmek** 遗失，丢失；失去，丧失，损失；浪费 ～ **olmak** 丢失；消失；渐渐看不风，辨认不清，衰弱，减退；浪费 ◆**Zayi olan koyunun kuyruğu büyük olur.** 漏网之鱼都是大的。

zayiat [za:yia:t] (阿) *ç.is.* ❶损失，损耗；失掉的东西：akümülatör ～ı 〈电〉蓄电器放电 kan ～ı 失血 ❷ (战时军队的)伤亡，减员：～ cetveli (或 listesi) 损失清单 ～ miktarı 损失的数量，伤亡的数字 insan ～ı 有生力量的伤亡，人员伤亡 ❸亏损，亏本 ◇(*-e*) ～ **verdirmek** (或 **uğratmak**) 使遭受损失(伤亡) ～ **vermek** 遭受损失，遭受伤亡 ～**a uğramak** 遭受损失，遭受伤亡：hiç ～a uğramaksızın 没有任何损失，没有任何伤亡 hiç ～ vermeden 没有任何损失，没有任何伤亡

zayiçe [za:yiçe] (波) *is.* ❶天宫图，星象图 ❷占星图(占星术者卜算时所编绘的图形，以星位占卜人的命运) ◇(*-in*) ～**sine bakmak** 按星位给占卜命运，按星象算命

zeamet [zea:met] (阿) *is.* 领地，封地

zeban (波) *is.* 【旧】语言；话：～i kal 口语，白话 ◇(*-i*) ～**a almak** 提及，谈到，说到；议论，谈论 ～**a düşmek** 成为话题

zebandıraz *s.* 无礼貌的，(说话)粗鲁的

zebandırazlık, -ğı *is.* 无礼貌的话，粗鲁的话

zebanî [zeba:ni:] (阿) *is.* ❶地狱看守；把犯教规者打入地狱的神，把破戒者打入地狱的神 ❷五大三粗的人

zebanzet, -di [zeba:nzet] (波) *is.* 通常说的，常说的；常用的(词，用语)

zebellâ [zebellâ:] *is.* 【口】十分魁梧的(人)，身材特别高大的人，大高个子的人，强壮的小伙子

zebep,-bi (阿)*is.* 金子，黄金

zebercet, -di (阿) *is.* 〈矿〉贵橄榄石，绿柱石

zebih, -phi (阿) *is.* 宰，杀(祭祀用的牺牲) ◇(*-i*) ～ **etmek** 杀，宰杀；以…为祭物

zebil (阿) *is.* ❶(宗教节日里)免费分发的饮用水 ❷饮用水分发站 ❸【俗】分发甘草水 ◇

～ **etmek** 浪费，挥霍

zebir *is.* 〈动〉斑马的种类之一，一种斑马(*Hippotigris zebra*)

zebra [ze'bra] (意) *is.* 〈动〉斑马(*Epuus zebra*)：Hayvanat bahçesinde, üzeri siyah çizgili zebralar gördüm. 我在动物园看到了身上黑色条纹的斑马。

zebun [zebu:n] (波) *s.* 体弱的，体力不强的；虚弱的，无力的；软弱的 ◇～ **etmek** 使无力；使爱上，使迷恋：Beni bir gözleri ahuya zebun etti felek. 命运使我爱上了一位美丽的姑娘。(*-in*) ～**u olmak** 迷恋，入迷，醉心，酷爱；心向神往

zebunküs [zebu:nküs] (波) Ⅰ *s.* 不同情弱者的，欺压弱者的 Ⅱ *is.* 压迫者，压制者

zebunküşane *zf.* 令人抑郁地，使人难受地，使人心情沉重地

zebunküşlük, -ğü *is.* 【旧】压抑；抑制；压制；抑郁，心情沉重

zebunla(ş)mak (*nsz*) 变弱，衰弱下来；变薄弱；渐弱；减退，衰退；变瘦，消瘦

zebunlatmak (*-i*) zebunlamak 的使动态

zebunluk, -ğu *is.* (身体)虚弱，孱弱，无力，没力气

zebur [zebu:r] (阿) *öz.is.* 〈宗〉达伍德圣诗《则逋尔》(达伍德是安拉使者之一，受启示获圣诗《则逋尔》)

zecir, -cri (阿) *is.* 强迫，逼迫，强制；动武，暴力；横行，强权；压迫，欺压，压制；不允许，禁止

zecren [ze'cren] (阿) *zf.* 强制，强迫，强行，违背意愿地；严禁，禁止

zecrî [zecri:] (阿) *s.* 强制的，强迫的，暴力的，近不得已的；禁止的：～ tedbirler 强制手段，高压手段；制裁

zecriye (阿) *is.* 酒类税，酒税

=zade (复合词的第二部分)遭受灾难的，遭难的，蒙难的：felâketzede 遭受灾难的人，遭难才，蒙难者 harikzede 遭火灾的人 kazazede 事故受难者，事故蒙难者 zevdazede 失恋者

zedelemek (*-i*) ❶碰伤，碰坏，压坏，踩坏；弄皱，揉皱，压皱 ❷对…有害，损害，伤害，危害，使遭受损害，使遭受损失

zedelenmek (*nsz*) ❶ zedelemek 的被动态 ❷变坏，变质，腐坏 ❸遭受损失 ❹【转】受侮辱，感到受委屈，认为受凌辱

zefir[1] (法) *is.* 呼出，呼(气)，出(气)

zefir[2] [zefi:r] (阿) *is.* 狭条府绸，细条布(做衬衫，床单用的一种细棉布)

zehap, -bı [zeha:p] (阿) *is.* ❶出发，启程，动身，离开 ❷看法，观点，意见，见解，想法，推测，设想 ◇～**a düşmek** 有见解，有想法：Çok yanlış zehaba düşmüşlerdir. 他们的想法是非常错误的。

zehebî (阿) *s.* 金的，金制的，金属的

zehir, -hri (波) *is.* ❶毒物，毒药：katil ～i 致命的毒药 ～ zevberek 象毒药一样苦 İçi zehir kesildi. 他象似吞了毒药。❷【转】苦痛，苦楚，苦恼 ◇～ **gibi** ①很苦的，很辣的：～ gibi bir biber 很辣的辣椒 ②严寒的，寒冷的，很冷的(天气)：～ gibi soğuk 极其严寒的，十分寒冷的 ③冷淡的，冷酷的：Bakırlaşmış derime hasetle bakarak zehir gibi bir kahkaha şaklattı. 他嫉妒地看着我那晒得古铜色的皮肤，冷冷地笑了一声。④很能干的，有才能的，熟练的，水平高的，有本事的，技艺高的 ～ gibi bir pilot 技艺高超的飞行员 ～**ini akıtmak** (蜂、蚊等)螫，(蛇、牛虻等)咬，(带刺的植物)刺

zehirlemek (*-i*) ❶毒死，毒杀；毒害，毒伤；放毒(药)，下毒(药)：kendini ～ 服毒自杀；中毒 ❷【转】毒化，毒害

zehirlenme *is.* zehirlenmek 的动名词：petrol ～si 石油中毒

zehirlenmek (*nsz*) ❶ zehirlemek 的被动态：Zehirlenmelerin çoğu bakır çalığından meydana gelir. 这种食物中毒多数是由于铜锈污染引起的。❷服毒自杀

zehirletmek (*-i, -e*) zehirlemek 的使动态

zehirleyici *s.* ❶有毒的 ❷有害的：～ iş yerlerinde çalışmak 在有害的条件下工作

zehirli *s.* ❶有毒的；有害的：～ gazlar 窒息性毒气 ～ maddeler 毒剂，毒物，毒气 ～ mantarlar 有毒的蘑菇 ～ yılan 毒蛇 ❷【转】毒辣的，恶毒的；讥讽的：～ bir tebessüm 尖刻的冷笑

zehirlilik, -ği *is.* 毒性，毒劲；恶意

zehirsiz *s.* 无毒的：～ mantar 无毒蘑菇，食用蘑菇 ～ boya 无毒颜料，无毒涂料 ～ oyuncak boyası 无毒玩具涂料

zehralût *s.* 有毒的；有害的；恶毒的，恶狠狠的

zehretmek (*-i, -e*) ❶下毒(药)，投毒；毒死 ❷【转】使败兴，使不快活；折磨：Hayatımın sonuna kadar böyle her günümü zehredemem. 我不能一辈子天天如此不愉快。

zehrihant, -dı *is.* 讥讽的笑

zehrolmak (*-e*) 【转】受毒害，被毒化；使败兴，扫兴；使不高兴：Bu gezinti bana zehroldu. 这次参观使我很扫兴。

zekâ [zekâ:] (阿) *is.* ❶智力，智慧，智能；思维能力：～ bölümü 智商等级 ～ geriliği 弱智 ～ testleri 智力测验，智能测验 ❷悟性，理解力，洞察力，领会力：Ağabeyimin üstün bir zekâsı var, derslerini çok çabuk kavrıyor. 我哥哥的理解力很强，所有课程都能很快掌握。◇～ **sahibi** 聪明的人，有头脑的人，机灵鬼

zekat [zekâ:t] (阿) *is.*〈宗〉札卡特(即天课，或称"济贫税"，伊斯兰教"五功"之一。该教规定教徒资产达到一定数量时，每年应按规定率纳课，商品和现金纳四十分之一，中国穆斯林称为"课功")：～lar dağıtmak 分发札卡特

zekâvet [zekâ:vet] (阿) *is.* 见 zekâ

zekâvetli *s.* 聪明伶俐的，头脑灵敏的，机灵的，智敏的

zeker (阿) *is.* 阴茎，阳物，【俚】鸡巴

zeki [zeki:] (阿)*s.* ❶聪明的，才智敏捷的，理解力强的，领悟快的：～ öğrenci 聪明的学生 Arkadaşım çok zeki, okuduğunu çok çabuk anlayabiliyor. 我的同学理解能力很强，他能很快领会所读的东西。❷智灵的，聪明的，通人性的(指动物)：En zeki hayvan maymundur. 猴子是最机灵的动物。

zeklenmek 【口】见 zevklenmek

zelil [zeli:l] (阿) *is.* ❶卑鄙的，可鄙的，下贱的，下流的，令人憎恶的，卑微的 ❷受了侮辱的，受了屈辱的，受委屈的 ◇～ **olmak** 卑躬屈膝，低三下四，贬低自己的身份

zelilâne (阿) Ⅰ *zf.* 下贱地，卑鄙地，卑劣地，龌龊地，鄙俗地 Ⅱ *s.* 下贱的，卑劣的：～ bir hayat 卑贱的生活

zelzele (阿) *is.* 地震：Bu bina zelzeleye dayandı. 这栋楼经受住了这场地震。İstanbul'un son büyük zelzelesinden konuşuyorlardı. 他们谈论伊斯坦布尔最近的一次大地震。

zem, -mmi (阿) *is.* 责备，责难，指责，责斥，责骂 ◇～ **etmek** 指责，责备，遣责，诽谤，辱骂；责骂，斥责

zemaim (阿) *ç.is.* 可憎，可恶，令人讨厌；很坏，很不好；下流，恶劣，卑鄙；恶习，毛病，不足

zemane 见 zamane

zemanet (阿) *is.* ❶麻痹，瘫痪；瘫痪(状态) ❷不幸，灾祸，灾难，倒霉

zemberek, -ği (波) *is.* ❶弹簧，发条(钟表等的)：saat ～i (钟表等的)发条 Zembereği boşanmış. (钟表的)发条松了。❷(留声机的)振动膜 ◇(*-in*) ～**i boşalmak** (或 **boşanmak**) ①发条没有上 ②自我控制不住地长时间哈哈大笑

zemberekçi *is.*〈史〉弓箭手，弹射兵

zemberekli *s.* 有弹簧的，有发条的：～ saat 上发条的表，机械表

zembil (阿) *is.* 草编提兜，带把的草篮子：Kısmet gökten zembille inmez. 【成】幸福不会从天降；一份耕耘，一份收获。

zembilotu *is.* 〈植〉芦苇，莞，席草，蒲草(*Briza*)

zemheri (阿) *is.* 严寒，酷寒，严冬 ◇～ **zürafası** 【俗】要风度不要温度

zemime (阿) *is.* 可憎，可恶，令人讨厌；很坏，很不好；下流，恶劣，卑鄙；恶习，毛病，不足

zemin [zemi:n] (波)*is.*❶土，土壤，泥土：～ teşekkülâtı 土壤结构 Sanki çürük bir zemine basıyormuş gibi dikkatle yürüdü. 他小心翼翼地走着，就象是在泥泞中跋涉。❷(绘画，织物花纹等的)底色，底子；衬景，背景：～i mavi bir halı 底色是天篮色的地毯 ～i beyaz bir basma 白底色花布 al ～üzerine beyaz yıldızlı bir kumaş 红底带白色星星的花布 ❸底面，底部；地面，地板；地基：～ katı (楼房的)底层，地下层 ～ örtüsü 铺垫(物)，垫头；垫底层 ～i sağlam bir yapı 地基很牢固的建筑物 Zemini halılarla kaplı bir odada konuk edildik. 我们住在铺有地毯的房间里。Bu odanın zemini taştır. 这房间的地面是石头铺的。❹【转】基础；依据，根据：～ hazırlamak 准备条件，做好准备，准备好 Anlaşma zemini bulamadılar. 他们无法达成签约的共识。❺意思，意义；实质；精神：bu ～ deki rivayetler 有关这件事的传闻 Bu zeminde şey yazınız. 你就按这种精神写点东西。Bu zeminde bir konuşma yapmış. 他就这一问题讲了话。❻【旧】地球，地面：～ü zamanı nazarı itibara almak 注意到时间和环境 ～ ve zamana uygun 合适的时间和环境

zeminlik, -ği *is.* ❶窑洞，土窑 ❷防空洞，掩蔽部(地下的)

zemmam (阿) *is.* 恶意非难者，诽谤者，辱骂者；指责者；好播弄是非的人

zemmetmek (*-i*) 指责，责备，遣责，诽谤，辱骂；责骂，斥责

Zemzem 〈宗〉❶渗渗泉(麦加城禁寺内克乐尔白旁的一泉名) ❷非常好喝的水 ◇～ **kuyusuna işlemek** 为了扬名干坏事；不光彩的荣誉，遗臭万年，臭名昭著 **～le yıkanmış olmak** 同他人相比要好一些

zemzeme (阿) *is.* ❶旋律，曲调 ❷悦耳的嗓子，动人的歌喉；悄悄说话声，喃喃声

zenaat 见 zanaat

zencefil (阿) *is.* ❶〈植〉姜(*Zingiber officinale*) ❷(作佐料用的)姜粉

zencefilgiller *ç.is.* 〈植〉姜料(*Zingiberaceae*)

zencefilli *s.* ❶有姜的，带姜的，有姜味的，姜的 ❷【转】词藻过分华丽的

zenci (阿) Ⅰ *is.* 黑人：～ ticareti 〈史〉贩卖黑奴，做黑奴买卖 Zencilerin çoğu Güney Afrika'da yaşıyor. 大部分黑人生活在南部非洲。Ⅱ *s.* 黑皮肤的，黑色人种的；黑人的：～lider 黑人领袖

zencir (波) *is.* 见 zincir

Zendavesta *is.* 波斯古经(古代伊朗宗教经典)

zendost (波) *s.* 【旧】好色者，好追逐妇女的人，喜欢向妇女献殷勤的人

zenep, -bi *is.* ❶尾，尾巴；(某物的尾部) ❷〈植〉茎，杆，秸

zeng *is.* ❶黑人 ❷锈，铁锈 ❸铃，铃声

zengel, zengele *is.* ❶钟 ❷铃，铃当，小钟

Zengibar *öz.is.* 桑给巴尔(坦桑尼亚)

zengin (波) *s.* ❶富的，富裕的，富有的，有钱的：～ bir adam 富人，财主 ～ aile 富裕家庭 ～ tüccar 富商 ～ bir ulus 富有的民族 ～ ülke 富国 ❷丰富的，富庶的；丰的；盛产…的，多…的；渊博的 ～ dil 丰富的语言 ～ bir doğa 丰富的自然界 ～ bir ifade 丰富的表现法 ～ kitaplık (藏书)丰富的图书馆 ～ bir sofra 丰盛的餐桌 ～ mal çeşidi 各式各样的商品 ormanca ～ diyar 多林地区 Bugün konuklara zengin bir sofra kurduk. 今天我们为客人举行了丰盛的宴会。Dayımın zengin bir kitaplığı var. 我叔叔有一个藏书丰富的图书馆。❸富丽的，华贵的；贵重的：～ bir giysi 华丽的衣著 ◇～ **olmak** 发财，有钱：Köyden gelmişti, çekingendi. Ama dişini tırnağına taktı, kısa sürede zengin olup çıktı. 他来自农村，脸皮薄，但是吃苦耐劳，很快就富了起来。◆**Zengin dağdan arabasını aşırır, fakir** (或 **zuğürt**) **düz ovada yolunu şaşırır.** 有钱走遍天下，无钱寸步难行。**Zenginin horozu da yumurtlar.** 富家公鸡也下蛋，越是有钱越有钱。

zengince *s.* 相当富有的，很有钱的

zenginerki *is.* 〈政〉富豪寡头政治，金融寡头政治，财阀政治

zenginle(ş)mek (*nsz*) 发财，变富，致富

zenginleştirmek (*-i*) zenginleşmek 的使动态

zenit *is.* 〈天〉天顶

zenne (波) *is.* ❶女人，妇女，女性：～ giysisi 女装 ～ çorabı 女长袜 ～ terliği 女拖鞋 ❷〈戏〉男扮女装演员(在《奥尔塔奥因》剧种中男扮女的演员) ◇～**ye çıkmak** (男人)扮演女角

zenneci *is.* 【旧】卖妇女用品的商人

zennelik, -ği (阿) Ⅰ *is.* ❶女性特征，女人气(质) ❷女角(在《奥尔塔奥因》民间戏剧中由男人扮演的女角) Ⅱ *s.* 妇女的，女子的(指用品等)妇女用的：～eşya 妇女用品

zant, -di(阿) *is.* ❶火石，打火石 ❷手镯

zephiye(阿) *is.* 【旧】牲畜屠宰税

zeplin (德) *is.* 【旧】齐柏林式飞艇(多数是用氢氧或氦氧可控制的气球)

zer (波) Ⅰ *is.* ❶【旧】金子，黄金 ❷硬币，钱币 Ⅱ *s.* ❶黄的，黄色的 ❷浅皮色的

zeravent, -di [zera:vent] (阿) *is.* 〈植〉马兜铃，马兜铃属(*Aristolochia*)

zerdali [zerda:li] (波) *is.* 杏子的品种：～ ağacı 〈植〉杏，杏属(*Armeniaca*)

zerde (波) *is.* 由米饭加蕃红花做的甜食

zerdeca, zerdeçal (波) *is.* ❶〈植〉姜黄；姜黄属(*Curcuma Longa*) ❷(做香料、药剂等用的)姜黄

zerdeçöp *is.* 见 zerdeca

zerdeva *is.* 〈动〉貂；貂属(*Martes*)

zerduz *s.* 锦缎的，锦缎做的 ◆**Zerduz palan vursan eşek yine eşektir.** 锦缎鞍下，驴还是驴。

Zerdüşt *öz.is.* 〈宗〉查拉图士特拉(传说祆教创立者，生活在公元前 7 至公元前 6 世纪，意即《老骆驼》)

Zerdüştçülük, -ğü *öz.is.* 〈宗〉(古波斯的)祆教，拜火教

Zerdüştî [zerdüşti:] (波)*s.* 信奉祆教的

zerefşan *s.* 镶金的，镀金的

zeren (波) *s.* ❶【旧】金子做的，金制的 ❷金色的，金黄色的

zerendut, -du *s.*镀金的

zeri, -ii (阿)*is.* 播种，下种

zeria (阿) *is.* 借口，口实；托词

zeriyat(阿) *is.* ❶播种上东西；禾苗，庄稼：～ sahası 播种面积 ❷播种，下种

zerk[1] (阿) *is.* 注入，注射，灌入 ◇～ **etmek** 注射，注入

zerk[2] *is.* 伪善(态度)，假装行为；口是心非，阳奉阴违，两面派

zerrat (阿) *ç.is.* 小粒，微粒，颗粒，粉粒；粒子：benzin ～ı 雾化汽油的微粒

zerre (阿) *is.* ❶粒，小粒，微粒；颗粒，粉粒 ❷【旧】分子 ◇～ **kadar** 极小，极少，一点也不，毫无：bir şeyden ～ kadar farkı olmıyan 没有一点区别的 Bunun zerre kadar faydası yok. 这方面一点好处也没有。Fakat ustasının kalbi zerre kadar yumuşamadı. "olmaz" diyor. 但是，他的师傅一点儿也不心软，说："不行！"Onun kalbi yoktur; kimseye zerre kadar acımaz. 他是一个没心没肺的人，对别人一点儿同情心都没有。～ **kadar istiini bozmamak** 一点也不感到难为情 ～ **kadar … olsaydı** 哪怕是很少一点 ～ **nin** ～**si** 一点也不要紧，一点关系也没有

zerrece, zerretüma *zf.* 很少，一点也不，毫无

zerrin [zerri:n] (波) *s.* ❶【旧】金子做的，金制的 ❷金色的，金黄色的

zerrin (**kadeh**) *is.* 〈植〉长寿花(*Naoissus jonquilla*)

zerzevat (波) *is.* ❶蔬菜，青菜 ❷【俚】卖淫妇，妓女，娼妓

zerzevatçı *is.* 卖蔬菜的商贩，卖菜的

zerzevatçılık, -ğı *is.* 卖蔬菜的工作，卖菜的职业

zevahir [zeva:hir] (阿) *ç.is.* 外表，外貌，外形，外观，(问题、事情等的)表面

zevait, -di (阿) *is.* 多余的东西，多余的物品：～in ～i 完全不需要的东西，毫无用处的东西

zeval, -li [zeva:l] (阿) *is.* ❶灭亡，覆灭；破灭，崩溃；消失，消逝；衰败，衰弱 ❷过失，过错；罪过；责任 ❸【旧】中午，晌午，正午：～ vakti 【旧】中午，晌午，正午 ◇ **～ bilmez** 永恒的，永远的，永久的 **～ bulmak** ①开始衰退，开始衰败 ②毁灭；覆灭，覆没；(非自然)死亡；灭亡，消失，不见，失踪 (*-e*) **～ olmak** 受伤害，被害，被杀：Elçiye zeval olmaz. 【成】两国交战，不斩来使。**～ vermek** 使受损失，使陷入绝境 **～ vermemek** 保护，保卫：Allah kimseye zeval vermesin. 愿真主保佑每一个人。**～e ermek** ①开始衰退，开始衰败 ②毁灭；覆灭，覆没；(非自然)死亡；灭亡，消失，不见，失踪 **～e yüz tutmak** 下降；减弱，消退；消失，减少 (*-e*) **～i olmak** 对…有害，有损于

zevalî [zeva:li:] (阿)*s.* 中午的，正午的，午间的：～ saat 正午，中午 ～ saat beşte 下午五点

zevalnapecir (阿) *s.* 永久的，永恒的，长久的，长期的，经常的

zevalpezir (阿) *s.* 暂时的，一时的，临时的，易逝的

zevalsiz *s.* 暂时的，一时的，临时的，易逝的

zevat [zeva:t] (阿) *ç.is.* 人，人物，人士：～aliye 上层人士 diğer ～ 其他人士 mühim ～ 要人，要员

zevaya (阿) zaviye 的复数形式

zevce (阿) *is.* 【旧】夫人，妻子，爱人，老婆：gözde ～ 喜爱的夫人，心爱的妻子

zevcelik, -ği *is.* 夫妻生活；婚姻：～ duyguları 夫妻感情

zevcî (阿) *s.* 婚姻的，结婚的

zevciyet (阿) *is.* 婚姻；夫妻生活：hayatı ～ 夫妇生活 vazifei ～ 夫妇间的义务

zevç, -ci (阿) *is.* 【旧】丈夫，夫，男人，老公：Merhum zevcininizin evrakı tarafınıza gönderilmiştir. 您已故丈夫的文件已寄至您处。

zeveban [zeveba:n] (阿) *is.* 【旧】熔化：～ noktası 熔(化)点 ◇**～ etmek** 融化，溶解；熔化，熔解

zevecat (阿) *ç.is.* 妻子，爱人，老婆，内人；妇女，女人：taaddüdü ～ 多妻制，多偶制，群婚制

zevk (阿) *is.* ❶兴趣，爱好，嗜好：Bubir zevk meselesidir. 这是兴趣问题。Odamı zevkime göre döşedim. 我按自己的爱好布置我的房间。Sütü zevkle içiyorum. 我喜欢喝牛奶。❷乐趣，快乐，趣味；愉快，娱乐，玩乐；满足：yalnız ～ini düşünmek 只考虑自己的享乐 Bu işin hiç zevki yok. 这工作一点乐趣也没有。Bu kadar içmede ne zevk var, anlamam. 我真不明白，喝这么多酒，乐趣何在。❸审美力，鉴赏力，欣赏力：Zevk sahibi bir adamdır. 他是位有审美力的人。Sanatçının gelişkin bir zevki olmalı. 艺术家应有高水平的审美能力。◇(*-den*) **～ almak** 感到高兴，得到快乐 (*-den*) **～ duymak** 感到高兴，得到快乐 **～e dalmak** 快乐 **～ ehli** ①沉溺于吃喝玩乐的人 ②有审美感的人，有鉴赏力的人 **～ için** 为了玩乐 **～ sahibi** 有情趣的；有审美力的；有幽默感的 **～ ve safa** ①愉快，快乐，高兴；娱乐，玩耍；使人高兴的事 ②幸福；平安，顺遂 (*-e*) **～ vermek** 使高兴 (*-i*) **～e almak** 嘲笑，讥笑，讪笑 **～e kapıp koyuvermek** 沉溺于享乐：kendilerini ～e kapıp koyuverenler 沉缅于享乐的人 (*-in*) **～i çıkmak** 从中得到快乐：Bu işin zevki böyle çıkar! 【谑】他们原是从这件事中得到乐趣。**～ine bakmak** 总想玩乐，沉溺于：Zevkine bak! 你想怎么玩就怎么玩！**～ine gitmek** 喜欢；中意；引起(某人)爱慕，符合

口味 **～ine mecbur** (或 **meclup**) 好享受，爱享乐 (*-in*) **～ine varmak** 仔细地感受乐趣，欣赏，喜欢 (*-in*) **～ini bozmak** 破坏情绪，扫兴(*-in*) **～ini okşamak** 使感到愉快 **～le giyinmek** 衣着讲究 **～ten dört köşe olmak** 感到特别高兴，非常喜欢

zevketmek (*nsz*) ❶津津有味地讲(读等)，兴致勃勃地谈 ❷消遣，娱乐；开心，散心；感到愉快，感到高兴

zevklendirmek (*-i*) zevklenmek 的使动态

zevklenmek (*nsz*) ❶感到高兴，得到快乐；喜欢，中意，赏心悦目 ❷【转】嘲笑，讥笑，讪笑

zevkıyap (阿) *s.* 感到高兴的，感到快乐的

zevkli *s.* ❶有审美力的，有鉴赏力的，讲究的：～ bir hanım 有审美力的女士 ❷快乐的，快活的，愉快的，开心的：～ bir çalışma 愉快的工作

zevksiz *s.* ❶没有趣味的，没有情趣的，缺乏审美力的，没有鉴赏力的；不雅致的：～ bir insan 缺乏审美力的人 ❷不开心的，不快活的，令人不愉快的，忧愁的，忧郁的：～ bir eğlence 不精彩的娱乐，不开心的娱乐

zevksizlik, -ği *is.* 不雅致，不美观，俗气

zevrak (阿) *is.* 〈诗〉船，小船

zevrakçe *is.* 〈诗〉小船，小舟，船

zevzek, -ği *s.* ❶有点傻气的，傻呵呵的 ❷爱说话的，多嘴多舌的，乏味唠叨的

zevzekçe [zevze'kçe] *s.* ve *zf.* 多嘴多舌的，饶舌的；轻率的，轻佻的，轻浮的

zevzeklenmek (*nsz*) 说蠢话

zevzeklik, -ği *is.* ❶傻气，傻样，傻冒 ❷爱说话，爱多嘴

zeybak (阿) *is.* 〈化〉汞，水银(Hg)

zeybakî *s.* 汞的，水银的

zeybek, -ği Ⅰ *is.* 塞依拜克(居住在伊斯密尔地区的土耳其部族名)：～ oyunu 塞依拜克舞 Ⅱ *s.* 勇敢的，英勇的，豪勇的，果敢的，勇气十足的

zeyç, -cı (阿) *is.* 天文表

zeyil, -yli (阿) *is.* ❶附加的东西；附录，附件；(文章的)补充部分，作品的续集 ❷(信尾的)再者，又及(拉丁文 *postseriptum* 缩写为 p.s.)

zeylen *zf.* 除…之外，作为补充

zeyrek[1], -ği (波) *s.* 理解力强的，领悟快的，聪明的，机灵的，聪明伶俐的；有才能的，有天分的

zeyrek[2], -ği *is.* 【俚】亚麻籽

zeyreklik, -ği *is.* 理解力，领会力；聪明，机灵，能力，才能，率领

zeyt (阿) *is.* (液体)油

zeytin (阿) Ⅰ *s.* ❶〈植〉油橄榄，木犀榄；木犀榄属(*Olea*)：～ağacı 油橄榄树 ～ dalı 橄榄枝 ～ kuruğu 青橄榄，没长熟和橄榄 ❷油橄榄，木犀榄(指果实) Ⅱ *s.* 橄榄木的：～ masa 橄榄木桌子

zeytinci *is.* 培植或出售油橄榄的人

zeytincilik, -ği *is.* ❶培植油榄榄的工作 ❷做油橄榄买卖，做油橄榄生意

zeytingiller *is.* 〈植〉木犀科(*oleaceae*)

zeytinli *s.* 有橄榄的，加有橄榄的：～ kek 带橄榄的蛋糕

zeytinlik, -ği *is.* 油橄榄树林

zeytinsi *s.* 〈植〉有核的(指果实)；类似橄榄的：～ meyve 有核果实；单核果实

zeytinsiz *s.* 无橄榄的，没有橄榄的

zeytinyağı, -nı *is.* 橄榄油 ◇**～ gibi üste çıkmak** 逃脱应得的惩罚，逍遥法外，嫁祸于人；竭尽全力证明自己清白，千方百计证明自己清白

zeytinyağlı *s.* 橄榄油做的，用橄榄油制作的

zeytunî [zeytu:ni] (阿) *s.* 橄榄色的(黄褐色或黄绿色)

zebarmak (*nsz*) ❶死，死掉 ❷【口】睡着，入睡；醉睡

ZF 【缩】农学院(Zirat Fakültesi)

zıbın *is.* 【俚】❶婴儿服，娃娃服，婴儿内衣(细棉布做的带袖子的短衣) ❷无袖衣服，带有三条裙子的埃特里衣(一种土耳其女式服装)

zıddiyet(阿) *is.* ❶对立(性)，相反(性)；对立现象，对立状态 ❷对抗，敌对，敌视；矛盾，对抗性矛盾；抵触：içtimaî ～ler 社会矛盾

zıfır, -frı (阿) *is.* 〈解〉❶指甲；手指甲，脚趾甲 ❷手，脚，爪子，脚掌

zıhlamak (*-i*) 镶边，包边；装框，加框，配框，周围做上边，加上边饰

zıhlanmak (*nsz*) zıhlamak 的被动态

zıhlı *s.* 有边框的，装上框的，加上框的；镶上边的，镶上边饰的

zııf (阿) *is.* 双数，偶数

zıkkım Ⅰ (阿) *is.* ❶毒，毒物，毒药：Zıkkım olsun! 毒死你！❷〈植〉欧洲夹竹桃(*Nerium oleander*) ❸拉克酒 Ⅱ *s.* 很苦的，非常苦的：Zıkkım zıkkım olsun! 【粗】毒死(你)！噎死(你)！

zıkkımlanmak (*-i*) 【粗】吃，喝(很多酒)，吃喝；喝醉，吃饱喝足，饭饱酒醉：Herif geldi zıkkımlandı gitti. 这个人来了，吃饱喝足就走了。

zıl,-llı(阿) *is.* ❶影子，阴影 ❷庇护，保护

zılgıt (阿) *is.* 申斥，叱责，谴责，责备，警告 ◇(*-e*) ～ **vermek** 申斥，叱责，谴责，责备，警告 (*-den*) ～ **yemek** 被申斥，被叱责，受谴责，受责备，被警告

zımba [zı'mba] (波)*is.* ❶穿孔，打孔，钻孔，凿孔，射孔，打眼，钻眼 ❷穿孔机，打孔机，打眼机，穿孔器，钻孔机，凿孔机：～ deliği 孔，孔洞，孔眼

zımbalamak (*-i*) ❶钻透，钻穿，钻通，钻孔，钻出孔，钻出眼，打出洞 ❷剪票，轧票 ❸【俚】拿刀子猛扎，用刀子猛刺 ❹【俚】性交，交媾

zımbalanmak (*nsz*) ❶钻透，钻通，钻穿 ❷(票)轧过

zımbalatmak (*-i,-e*) zımbalamak 的使动态

zımbalı [zı'mbalı] *s.* 穿了孔的，打了孔的，钻了孔的，凿了孔的：～ defter 活页本，活页簿

zımbırtı *is.* ❶叮当作响，发出铿锵声；叮当声，叮咚声；吱吱声 ❷发出了叮当声、叮咚声、吱吱声的物体 ❸(用于表示记不起或不愿说出名称的微不足道的物体)小物件，小东西，小零碎

zımnen [zı'mnen] (阿) *zf.* 转弯抹角地，拐弯抹角地；顺便地，附带地，此外：Meseleyi bana zımnen anlattı. 他拐弯抹角地给我说了事情。

zımnî [zımni:] (阿) *s.* 暗含的，暗指的，影射的；隐藏着的，暗藏的；拐弯抹角的：～ anlamı 言外之意 ～ muvafakat 默认

zımnında *e.* 【旧】由于，因为，为了，为的是，目的是，以便：keyfiyetin tahkiki ～ 为了调查情况 Buraya bir iş zımnında geldim. 我来这里办事。

zımpara [zı'mpara] (波) *is.* 〈矿〉金刚砂：～ bezi (金刚)砂布 ～ kağıdı 砂纸，金刚砂纸 ～ taşı 金刚石 ～ tozu 金刚砂粉，刚玉粉 ◇～ **taşına tutmak** 研磨，磨光，打磨

zımparalamak (*-i*) 用砂纸擦净，用砂纸打磨光

zımparalanmak (*nsz*) 用金刚砂打磨，用砂纸打光，用砂纸磨光，用砂纸擦净

zındık, -ğı (阿)*s.* ❶〈宗〉流于邪道者，异教徒，异端者 ❷不信神的人，不信教的人；无神论者

zındıklık, -ğı *is.* ❶〈宗〉邪说，邪道，异端，异教 ❷不信神，不信宗教；无神论

zıngadak [zı'ngadak] *zf.* 突然带有震动地(跌倒、站住、坐下等)

zıngıl 见 zangır

zıngıldamak (*nsz*) 见 zangırdamak

zıngırdamak (*nsz*) 颤抖，颤动，发抖，(牙齿)碰得咯咯响，颤动，震动，发出嗡嗡，吱吱的声响；哗哗响(玻璃)，嗖嗖地响

zıngırdatmak (*-i*) zıgırdamak 的使动态

zıngırtı *is.* ❶震颤，打颤，颤抖，战栗，冷战 ❷敲击声，碰撞声，(砸、敲、撞等的)响声；❸争论；争执，争议，纠纷

zıngır zıngır *zf.* 见 zangır zangır

zınk *is.* (快速行驶物体突然停止发出声响)嘎 ◇～ **diye durmak** 嘎地一声停住：Askerî bir cip apartmanın kapısı önüne zınk diye durdu. 一辆军用吉普在住宅门前嘎地一声刹住了。

zıp *is.* 噌的一声，刺棱一声(象声词，动作迅速的声音) ◇～ (**diye**) **çıkmak** 突然出现：Zıp çıktı. 他突然出现了。Karşıma zıp diye bir adam çıktı. 有个人突然出现在我的面前。～ **hanım** 轻佻的女人 ～ ～ 跳跃着，连蹦带跳地：Zıp zıp geliyor. 他蹦蹦跳跳地来了。～ ～ **kaçmak** 瞬间消失 ～ ～ **sıçramak** 蹦蹦跳跳

zıpçıktı *is.* 好出风头的人，暴发户，靠钻营而飞黄腾达的人；冒险家

zıpır *s.* 癫狂的，妄诞的，乖戾的

zıpırlık, -ğı *is.* 癫狂行为，乖戾行为

zıpka [zı'pka] *is.* (里海岸居民穿的)膝盖以下裤腿变窄的灯笼裤

zıpkın *is.* 鱼叉，(捕鲸鱼等的)鱼镖，大鱼叉

zıpkıncı *is.* 用鱼叉捕鱼的人，用鱼镖捕鱼人，鱼镖手

zıpkınlamak (*-i*) 用鱼叉捕鱼，用鱼镖捕鱼

zıpkınlanmak (*nsz*) 叉鱼，镖鱼

zıplama *is.* zıplamak 的动名词：Çocuk annesini görünce zıplamaya başladı. 孩子一见到母亲就跳了起来。

zıplamak (*nsz*) ❶跳，跳跃；弹跳，跳动；跳起来，蹦跳；向上一跳，震动跳起 ❷【俗】(驾驶员用语)死 ◇**zıplıya zıplıya** 蹦蹦跳跳地：zıplıya zıplıya yürümek 用碎步走；跺脚 Çember zıplıya zıplıya gidiyor. 环跳着滚动。

zıplatmak (*-i*) zıplamak 的使动态

zıppadak [zı'ppadak] *zf.* 突然，忽然，骤然：Zıppadak içeri giriverdi. 他突然一下子走了进来。

zıpzıp *is.* ❶灌满锯末的小球 ❷(或 ～ taşı)小球，(孩子们玩的)小石子 ◆～ **var mı?** 你有钱吗？

zır *is.* 模仿一种不停的令人厌倦的声音 ◇～ ～ **vızlamak** 嗡嗡响，作嗡嗡声，作营营声，嗡嗡叫 ～ ～ **zırlamak** 不停地抽噎地啜泣，不停地呜咽：Bütün gün zır zır ağlar. 他整天在抽噎地哭泣。

zırcahil [zı'rca:hil] *s.* 完全不学无术的，一点文化没有的，愚昧无知的

zırdava 见 zerdeva

zırdeli [zı'rdeli] *s.* 精神完全失常的，发疯的；疯子似的

zırh (波) *is.* ❶【旧】铠甲，环甲，锁子甲：～ gömlek 护身甲，胸(背)甲 ❷装甲，钢甲；装甲钢板：～ delici 穿甲的，破甲的 ～ delme mermisi 穿甲弹 ～ kaplanmış 装甲的 ～ mahfaza 装甲防护 ～ mermisi 穿甲弹 ～ rendesi 窄槽木刨，沟刨花边刨，波纹刨 yüzü sertleşmiş ～ 渗了碳的装甲钢板 ◇～**la kaplamak** 装上装甲

zırhlama *is.* zırhlamak 的动名词

zırhlamak (*nsz*) ❶穿铠甲 ❷装上装甲 ❸〈无〉屏蔽，隔离

zırhlandırmak (*-i*) zırhlamak 的使动态

zırhlanmak (*nsz*) zırhlamak 的被动态

zırhlı Ⅰ *s.* ❶装甲的，带装甲的：～araba 装甲汽车 ～ birlik 〈军〉装甲部队，装甲分队 ～ kule (或 taret) 装甲炮塔 ～ tren 装甲列车 ❷穿铠甲的，穿甲胄的：～ süvari 穿甲胄的骑兵 Ⅱ *is.* ❶装甲舰，铁甲舰 ❷披甲兵

zırhsız *s.* 无装甲的，不带装甲的

zırıl *is.* ❶喀喀、噼啪、哒哒、唧唧、吱吱、轧轧声响 ❷喃喃、嘟囔声 ❸泉涌般地，不断地 ◇～ ～ **ağlamak** 嚎啕大哭，大声哭 ～ ～ **akmak** 如溪水一样地流 ～ ～ **söylemek** 嘟囔：Zırıl zırıl söylüyor. 他嘴里嘟嘟囔囔的。～ ～ **terlemek** 汗珠子噼里啪啦往下掉

zırılda(n)mak (*nsz*) ❶不停地大声叱责，不停地恕斥；大声乱嚷，狂喊，大喊；尖声叫喊，发出刺耳的尖声：Herif gene zırıldanıp duruyor! 这个家伙还在不停地大声叱责！❷不停地哭

zırıltı *is.* ❶喊叫，叫喊声，吵闹声；叫骂声，吵架，吵闹，大声乱嚷，狂喊；令人厌烦的闲聊 ❷令人厌烦的声音 ❸被遗忘掉名称或是不愿说出名称的物体：Bu zırıltıyı ortadan kaldır. 把这吱吱呀呀的东西拿走！Elindeki o zırıltıyı bırak 你把那个叮零当啷的东西扔了！◇～ **çıkarmak** 【转】寻衅吵架

zırlak, -ğı Ⅰ *is.* ❶爱叫喊的人，爱叫嚷的哭闹的孩子 ❷蛐蛐，促织，蟋蟀 Ⅱ *s.* ❶(金属或玻璃器具受震动)发出丁丁声的，发出哗哗啦啦声的，发出刺耳的颤抖声的 ❷喜欢叫喊或大声说话的，爱吵闹的，爱喧哗的，吵吵闹闹的，不断喊叫的

zırlamak (*nsz*) 不停地大声叱责，不停地怒斥，大声乱嚷，狂喊，大喊；尖声叫喊；不停地哭，不停地大哭

zırlatmak (*-i*) zırlamak 的使动态

zırnık, -ğı(波)*is.* ❶〈化〉砷(As)，砒 ❷分文不值的一丁点东西，一文不值的一小部分：Bende zırnık kalmadı. 我一点有用东西都没有了。◇～ **bile kotlatmamak** 一丁点东西都不想给(指贪婪的人) ◆**Zırnık bile vermem.** 你不要想从我这里得到一丁点东西！

zırtapoz *s.* 【俗】有点古怪的，妄诞的，乖戾的，脾气古怪的，喜怒无常的；不要脸的，不知害臊的，无耻的，不恭敬的，不懂礼貌的

zırtapozluk, -ğu *is.* 【俚】癫狂，乖戾，狂妄，任性，脾气古怪，喜怒无常

zırt fırt *zf.* 不停地，不断地，连续地

zırtlak *s.* 油少的，没有油的；没有味道的，不好吃的

zırt pırt *zf.* 时时地，不断地，不是时候，不合时宜：Zırt pırt demeç vermiyor. 他不到时候不讲话。

zırtullahikermani 见 zırtapoz

zırt zırt *zf.* 常常不是时候，常常不合时宜，突然或不是时候(做事)

zırva *is.* 空谈，闲扯，闲聊，闲话，废话

zırvalamak (*nsz*) 胡说八道，瞎扯

zırzop 见 zırtapoz

zırzoplaşmak (*nsz*) 狂妄，任性，脾气古怪，喜怒无常

zırzopluk, -ğu *is.* 愚蠢行为；蠢事，蠢话

zıt, -ddı, -ttı Ⅰ *is.* ❶对立(性)，相反(性)；对立现象 ❷矛盾，抵触，异议；反驳，反对意见，不同的意见：Ⅱ *s.* 相反的，对立的，互相矛盾的，自相矛盾的，相互抵触的：tabiata ～ 反常的，反自然的 ◇(*-e*) ～ **gitmek** 拗着，违拗，抬扛；背道而驰：O bana zıt gidiyor. 他跟我对着干。～ **olmak** 不一致，有分歧：taban tabana ～ olmak 根本上就不一致，根本上就有分歧 ～**ı olmak** 感到不满，感到气忿 (*-in*) ～**ına basmak** (或 **gitmek**) 激怒，惹怒，触怒，使生气，有意为难，故意作对地干：Zıtıma gidiyor. 他要和我对着干。

zıtlanmak (*nsz*) 互相对抗，互相对立，互相对峙

zıtanlamlı *is.* 〈语〉反义词

zıtlaşmak (*nsz*) 相互对立，相互对峙，相互对抗

zıtlık, -ğı *is.* 相反，相对，对立

zıvana [zıva'na] (波) *is.* ❶小管子：gaz maskesi ～sı (防毒面具的)呼吸管 ❷(装锁簧用的)孔，洞 ◇(*-i*) **～dan çıkarmak** 使失去自制力，使发火，使发脾气：Hele yatak çarşaflarını sigara külüne bulayıp yatakta sigara içişi Emine'yi zıvanadan çıkarıyordu. 尤其是他躺在床上抽烟，烟灰把床单都弄脏了，这使埃米奈大发脾气。**～dan çıkmak** 怒不可遏，失去自制力：Aklı zıvanadan çıktı. 他失去了理智。

zıvanalı *s.* 带烟嘴的，有过滤嘴的：～ cigara (带纸嘴的)香烟，烟卷

zıvanasız *s.* ❶不带过滤嘴的，没有烟嘴的：～ cigara (不带纸嘴的)香烟，烟卷 ❷癫狂的，妄诞的，乖戾的，疯疯癫癫的

zıya, -aı [zıya:] (阿) *is.* 失去，失掉，丧失；损失：～ı ebedi 死亡；不可挽回的损失 ～ı hafıza 〈医〉遗忘症，记忆缺失 ～ his 麻醉(法) ～ı kelâm 〈医〉失语症 ～ı tahrir 〈医〉书写不能 müessif bir ～ 悲痛的损失

zıyk (阿) Ⅰ *is.* ❶狭窄，窄小；拥挤 ❷忧郁，烦闷，寂寞，苦闷 Ⅱ *s.* 狭窄的，窄小的

zıykısadır, -drı (阿) *is.* 〈医〉气喘

zıypak *s.* 【俗】滑的，光滑的，打滑的，滑溜溜的

zi- (阿)复合词的第一部分，具有的，拥有的：zihayat 有生命的，活的 zikıymet 有价值的，贵重的

zibidi *s.* ❶穿又短又瘦得令人发笑衣服的，穿不合体得令人发笑衣服的 ❷癫狂的，妄诞的，乖戾的

zibidilik, -ği *is.* 癫狂，疯疯癫癫，癫狂行为，乖戾行为

zifaf [zifa:f] (阿) *is.* 入洞房，送新娘到夫家：～ gecesi 新婚之夜

zifir (阿) *is.* 沉淀在烟斗中烟碱，尼古丁，烟袋油 ◇**～ gibi çok karanlık** 象烟袋油一样漆黑

zifirî [zifi:ri] *s.* 很黑的，非常黑的，象烟袋油一样黑的 ◇**～ karanlık** 漆黑，伸手不见五指：Lâmba tekrar söndü; ortalık birden bire zifirî karanlık kesildi. 灯又灭了，四周一下子变得伸手不见五指。

zifos (希) *is.* ❶泥点四溅，泥泞飞起：Otomobiller korna çalarak, etrafa zifoslar saçarak kayıp geçiyorlardı. 汽车鸣着喇叭，扬起泥泞，飞驶而过。❷【转】无用的，不能用的，不中用的 ◇(*-e*) **～ atmak** ①令人厌烦，使腻烦，使讨厌，搅扰 ②诽谤，诬蔑，诋毁，造谣中伤

zift (阿) *is.* 焦油；树脂，树胶，松香，松脂；(鞋匠用的)擦线腊：～ çanağı (或 kepçesi) 取焦油用的长柄勺 petrol ～i 石油沥青 Sağ elinin iki parmağı sigara ziftinden kararmıştı. 他右手的两个手指都被烟焦油熏黑了。◇**～ gibi** 非常苦的，很苦的 ◆**Zift yesi** (或 **Ziftin pekini yesin**). 【粗】卡死(他)！噎死(他)！他活该！他爱怎样就怎样！

ziftinmek 见 siftinmek

ziftlemek (*-i*) 浸以树脂，涂上树脂，涂焦油，用树脂浸透

ziftlenmek (*nsz*) ❶ ziftlemek 的被动态：Sandal ziftlendi. 船上涂过焦油。❷【昵】吃了许多，吃饱：Ham erikleri ziftlendi de midesini bozdu. 他吃了许多生李子，吃坏了肚子。❸【转】用不正当的手段发财致富

zigot (法)*is.* 〈生〉(接)合子

zihaf [zihaf] (阿) *is.* 〈文〉(诗作中存押韵)长音节短读

zihayat [zi:hayat] (阿) *s.* 活的，有生命的

zihin, -hni (阿) *is.* ❶思维能力，智慧；智力，智能，才智；理性，悟性，理智；认识能力，理解能力；思维，思想；意识：～ açıklığı 思想敏锐，思维能力；富有远见 ～ karışıklığı 思维混乱 ～ bulanıklığı 〈医〉痴呆，迟钝，痴愚 ～ sağlığı 精神卫生 ～ seviyesi 智力发展水平 Derslerde öğrendiklerimiz zihnimizi geliştirir. 我们在各门课程中学到的知识，

可以拓展我们的智力。Zihni başka şeylerle meşgul. 他满脑子都是别的事情。❷记忆力，记性；记忆：～ hesabı 心算，口算 ◇～ **açmak** 开思路，扩大视野，扩充知识，发展智力 ～ **yormak** 苦思冥想，努力思考，认真思索：Bu belâlı işin içinden çıkabilmek için çok zihin yormuştu ama, bir türlü çözüm yolu bulamamıştı. 为了摆脱这个烦心的事，他绞尽了脑汁，可是一点儿办法也没有。～**de kalmak** 牢记在心 (*-i*) ～**de tutmak** 牢记在心，永远记住 ～**den çıkarmak** 忘记，忘却；忘掉；放弃(某种念头)，置于脑后 ～**den çıkmak** 被忘得一干二净 ～**e dank etmek** 恍然大悟：Bin kere söz söyleyiniz, zihne dank etmez, nafile yahu! 您说一千遍，他也不会明白的，白耽误工夫！～**e sığmak** 理解，了解，易懂 ～**i açık** 头脑清晰的：Zihni açık. 他头脑清晰。～**i açılmak** 更加机智，认识能力更强：Zihni açıldı. 他更加聪明了。～**i bulanmak** (思绪)凌乱，杂乱无章，紊乱，混乱：Köylünün bu habere zihni bulandı. 农夫被这个消息搞得六神无主。～**i çileden çıkmak** 失去理性，发疯 ～**i durmak** ①累得头昏眼花：Zihnim durdu, biraz dinlemek mecburiyetindeyim. 我累得头昏眼花，必须得歇会儿。②感到非常惊讶，大吃一惊，惊倒：Zihnim durdu. 我大吃一惊 ～**i karışmak** (思绪)凌乱，杂乱无章，紊乱，混乱：Her kafadan bir ses çıkınca benim de zihnim karıştı. 大伙儿一人一个主意，弄得我也没了主意。～**i saplanmak** 想错，看错，误解；执迷不悟，奇想 ～**i takılmak** 不断地想，坚决地想 ～**i yatmak** 明白，理解，了解 (*-i*) ～**inde tutmak** 牢记在心，永远记住：Adresi yazmadan zihnimde tuttum. 我没写下他的地址，我记在脑子里了。～**inden çıkmak** 被忘得一干二净 ～**inden geçirmek** ①回想，回忆，怀念 ②筹划做某事，产生某种念头：Yapmak bir yana, yapmayı zihnimden bile geçirmedim. 别说去做了，我连想都没想过。～**inden silmek** 完全忘却，置于脑后 ～**ine yerleştirmek** 使明白过来，开导；提示，授意，暗示 ～**ini almak** 很喜欢；使大吃一惊 ～**ini bozmak** ①使产生怀疑,使感到不安 ②使迷恋于，使醉心于 (*-in*) ～**ini bulandırmak** 使怀疑，使缺乏信心 (*-in*) ～**ini çelmek** ①劝阻，谏止，说服 ②诱惑，迷惑，使着迷，使误入歧途 (*-in*) ～**ini karıştırmak** 使糊涂，使莫名其妙：Sorularınızla zihnimi karıştırdınız. 您的问题把我给问糊涂了。～**ini kurcaklamak** ①困扰，使伤脑筋，使苦恼；使全神贯注 ②费脑子，伤脑筋 ～**ini oynatmak** 神精错乱，发疯 ～**ini toplamak** 集中思想

zihinsel *s.* 脑力的；智能的，智力的：～ emek 脑力劳动 ～ gelişim 智力的发展 ～ faaliyet alanları 智力活动范围 ～ yetenek 智力，智能

zihnen (阿) *zf.* 在脑子里，在心中，暗自思量，寻思：～ hesap etmek 心算

zihnî (阿) *s.* 心中想的，脑子里想的，想象中的；脑力的：～ hesap 心算，口算

zihniye (阿) *is.* 〈哲〉唯理智论

zihniyet (阿) *is.* 思想倾向，思潮；概念，思想，观点(体系)；情绪：Bu ekonomi zihniyetiyle bu plan üç yılda başarılamaz. 根据这种经济观点，这个计划在 3 年中是完不成的。

zikıymet [zi:kıymet] (阿) *s.* 贵重的，珍贵的，宝贵的

zikir, -kri (阿) *is.* ❶提到，说到，谈到；记起，回想起，想起 ❷〈宗〉齐克尔(阿拉伯文 zikr 的音译，原意为"怀念"，伊斯兰教信徒对真主(安拉)的颂诗赞词。通过念诵对真主表示怀念。不同的教派一般都有自己独特的"齐克尔"形式) ◇～**i cemil** ①称赞，赞扬，嘉许 ②(学生的)好分数 ～**i geçen** 提到的，说到的，谈起的 ～**i geçmek** 提到，说到，谈到：～i geçen harekât esnasında 在所提到的(军事)战役期间 Bunun zikri geçmedi. 没有提及此事。Dün sizin zikriniz geçti. 昨天提到过你。

zikretmek (*-i*) ❶顺便谈到，说到；说一说，提一提；指出，提及，述及；注意到，提到；记起，想起；❷〈宗〉举行《颂念真主》

zikrolunmak (*nsz*) 提及，谈及，说到；(列举时)提到：Zikrolunmaz. 不提此事。

zikzak, -ğı Ⅰ *is.* 曲折线，之字形 Ⅱ *s.* 曲折的，之字形的：～ yol 弯弯曲曲的路，之字形的路 Gökteki zikzakları gördün mü? Bu şimşektir. 你看见天空中的曲线了吗？这就是闪电。◇～ **surette** (或 **şekilde**) 曲折地，弯弯曲曲地，曲线形地 ～ **yapmak** ①曲线运动，曲线行进 ②经常改变想法

zikzaklı, zikzakvari *s.* 曲线形的，之字形的，曲折的，弯弯曲曲的：～ yollar 弯弯曲曲

的道路，之字形的路

zil (波) *is.* ❶铃：～ düğmesi 铃的按钮 elektrikli ～ 电铃 kapı ～i 门铃 kurulu ～ 上发条的铃(如闹钟) Zil çalıyor sçnçfa girelim. 铃响了，我们进教室吧。❷〈乐〉铙，钹 ◇**～ gibi** ①很瘦弱的(人) ②好动的，活泼的，机灵的 ③烂醉如泥，醉得不省人事 **～ takınmak** (感到)高兴，喜悦 **～ takıp oynamak** 显得特别高兴，高兴得蹦起来 **～ vurmak** 铃响 **～e basmak** 按铃

zilhicce (阿) *is.* 齐尔希达杰(希吉拉历 12 月，按穆罕默德制定的朝觐制度，凡身体健康，备有路费和旅途方便的穆斯林不分性别，一生中在希吉拉历 12 月内集体朝觐麦加一次，亦称“大朝”或“正朝”。)

zilkade (阿) *is.* 齐尔卡代(希吉拉历 11 月)

zillet (阿) *is.* ❶低贱，下贱，低三下四，卑躬屈膝，卑鄙勾当，恶劣行为 ❷羞耻，耻辱，羞愧，丢脸的事 ◇**～e katlanmak** 自贬，降低自己身分，屈辱，忍受凌辱

zilli *s.* ❶带铃的，有铃的，上面有铃的：～ daire 〈乐〉铃鼓 ～ tef 〈乐〉铃鼓 ❷【转】没有礼貌的，没有教养的；有伤大雅的，乖僻的 ❸【俚】好打架的，好吵架的，好寻衅惹事的，寻衅的 ◇**～yi kırmak** 【俗】吃完，吃尽，吃光，吃饱，吃光 **～yi şışırmak** 【俗】好好吃一顿

zillimaşa *is.* ❶一种乐器 ❷【转】没有教养的，不懂礼貌的；不听从的；不合群的，难相处的，乖僻的

zilsiz *s.* 不带铃的，没有铃的 ◇**～ oynama**k 显得特别高兴，高兴得手舞足蹈

zilve 见 *zelve*

zilyet, -di (阿) *is.* 业主，物主；占有者

zilyetlik, -ği *is.* 占有，拥有；具有

zil zurna *zf.* 醉如烂泥，醉得不省人事，醉得一塌糊涂 ◇**～ olmak** 喝得酩酊大醉，喝得醉如烂泥

zimâm (阿) *is.* ❶缰绳 ❷【转】权力，控制力，约束力：～i idare 权柄，政权，管理权

zimâmdar [zimamda:r] (阿) *is.* 颂导者，领导者，领导人，主管人，负责人；执政者，统治者，掌权者

zimâmdaran (阿) *ç.is.* 见 zimamdar

Zimbabve *öz.is.* 津巴布韦(非洲)

zimem (阿) *ç.is.* 职责，职务

zimemat (阿) *is.* 债务，债

zimmet (阿) *is.* ❶债，债务：Zimmetinde üç milyon lira alacağım var. 他欠我 300 万里拉。❷义务，责任，职责 ◇(*-i*) **～(ine) geçirmek** 攫取(别人的东西)，据为己有；花费(别人的钱)；剽窃(别人的东西)：Veznedar iki milyon lira zimmetine geçirdiği için mahkemeye verildi. 出纳员侵吞了 200 万里拉被起诉。**～ini tebriye etmek** 【口】①清偿债务 ②恢复名誉，平反 **～te kalmak** 欠债，成为债务人

zimmetçi *s.* 负责的，有责任的：～ gardiyan 责任值班者

zimmî (阿) *is.* 〈史〉基督教徒，耶稣教徒，穆斯林国家的臣民

zina [zina:] (阿) *is.* 通奸，私通；淫乱，淫荡

zinakâr (阿) *is.* 通奸者，私通者；放荡的男子

zincifre [zincifre] *is.* (阿)〈化〉硫化汞，一硫化汞，朱砂

zincir (波) *is.* ❶链，锁链，链条：～ beklası 链环 ～ çengeli 链式滑轮挂勾 dümen (或 gemi) ～i 锚链 kar ～i 防滑链 patinaj ～ 防滑链 tırtıllı ～ 履带 Kolyemin zinciri koptu. 我的项链断了。❷镣铐，脚镣，手铐，枷锁，桎梏 ❸东方音乐中一种节拍 ❹一连串，一长串，一串，一排；一行，一列；一系列；一组，一套：avcı ～ 〈军〉散兵线 araba ～i 一长串汽车，汽车长龙 söz ～i 一连串的话 Otomobillerin bitmez tükenmez zinciri üzerinden geçiyor. 汽车川流不息地从上面通过。◇**～e çekmek** 用镣铐

铐 (*-i*) **～e vurmak** 用镣铐铐 **～i kırmak** 打碎枷锁，摆脱桎梏 **～ini koparmak** 发疯，神精错乱

zincirleme Ⅰ *is.* zincirlemek 的动名词 Ⅱ *s.* 一连串的，一长串的：～isim tamlaması 链式名词词组(如：evin kapı-sının kilidi 房门锁) ～sıfat tam-laması 链式形容词词组 (如 kırmızı başlıklı kız 戴红帽子的姑娘) ～ kesir 〈数〉连分数，重分数 ～ reaksyon (tepki) 〈物〉链式反应

zincirlemek (*-i*) ❶用镣铐铐 ❷用链子围起来，用链子锁住，用链子系住 ❸把链环连起来

zincirlenmek (*nsz*) ❶ zincirlemek 的被动态 ❷紧密联在一起，紧紧地联接起来，(互相)连在一起，互相 (连)接住 ❸一个接着一个，一个跟着一个：Arkada zincirlenen Toros dağları. 在背后是连绵不断的托罗斯山脉。

zincirli Ⅰ *s.* ❶带有链子的，有链的，用链拴着的：～ bir kapı 用链拴着的门 ～ bir köpek 用链子拴着的狗 ❷带着镣铐的，上了镣铐的 Ⅱ *is.*〈史〉金币

zincirlik, -ği *is.* 〈海〉放铁链箱

zindan (波)*is.* ❶监狱，监牢 ❷【转】黑暗的地方，黑暗的，阴森的(地方) ◇ (*-i*) **～ atmak** 监禁起来，投入监狱：Hükümdarın gardiyanları tutsakları zindana attı. 统治者的狱吏们把俘虏们监禁起来。**～ kesilmek** (或 **olmak**) 成为监牢：Evi ona zidan oldu. 他的家对他来说是座监牢。

zindancı *is.* 狱卒，看守

zindandelen *is.* 〈动〉【俗】重两千克以上的狐鲣鱼

zinde (波) *s.* ❶强壮的，健壮的，强健的，强壮有力的，力气大的 ❷活跃的，活泼的；充满活力的，朝气蓬勃的；精力充沛的，精神饱满的：～ kuvvet 有生力量 ◇(*-i*) **～ turmak** 使精力充沛，使精神饱满：Seksen bir yaşında da olsa çalışmak insanı zinde tutuyor. 即使到了 80 岁，干点活儿也会使人有精神。

zindeleşmek (*nsz*) 变强壮，强壮有力；朝气蓬勃，精神饱满；变得活泼，活跃

zindelik, -ği *is.* 精神焕发，精力充沛；朝气蓬勃；活泼，活跃；强壮，强健 ◇**～ vermek** 使增加朝气

zinhar [zi'nha:r] (波) *ünl.* 小心！小心点！

zir (波) *is.* 下面，底下 ◇**～ deki** 如下的，下列的，下述的 **～(in)de** 在下面，在下边，在底下 **～i idaresinde** 在…领导下 **～ü zeber** 底朝天； 一团糟 **～ü zeber etmek** 使(一切)混乱不堪，把(一切)搞得乱七八糟

zira[1] [zi:ra] (波) *bağ.* 因为，由于

zira[2]**, -aı** (阿) *is.* 自胳膊肘到中指头的长度，约合半米

ziraat [zira:at] (阿) *is.* 农业：～ bankası 农业银行 ～ mektebi 农业学校 ～ sergisi 农业展览馆

ziraatçı *is.* 农民，农人，庄稼人

ziraatçılık, -ğı *is.* 农业

ziraî [zira:i:] (阿) *s.* 农业的；农作的，耕作的；农人的，农民的

ziraiye (阿) *s.* 产品：mahsulâtı ～ 农产品

zirkon (法)*is.* 〈矿〉锆($zrSiO_4$)

zirkonyum [zirko'nyum] (法) *is.* 〈化〉锆(Zr)

ziruh (阿) *s.* 活的，活着的，有生命的；有生气的，活跃的

zirve (阿) *is.* ❶顶，巅，峰；尖，梢：dağın ～si 山顶 ❷【转】顶点，顶端，顶峰，最高峰；最高层：sanatın ～si 艺术的顶峰 ～ toplantısı (或 konferansı) 首脑会谈，高峰会议，峰会 yeni ～lere ulaşmak 达到新的高度

zirzop *s.* 【俗】癫狂的，妄诞的，乖戾的，有点古怪的，变化无常的：Mart, istikrarsız, zirzop bir aydır. 3 月份是一个变幻无常的乖戾的月份。

zirzoplaşmak (*nsz*) 癫狂，妄诞，乖戾；行为失体

zirzopluk,-ğu *is.* 乖戾行为，癫狂行为 ◇～ **etmek** 行为癫狂，乖戾

zivircik, -ği *is.* 生长在地中海地区的一种有很浓气味的灌木丛(*Anagyris foetida*)

ziya [ziya:] (阿) *is.* 光，亮光，光线；光辉，光芒，光华；光明：～işareti 灯光信号 Dışarda batmış güneşin bıraktığı ziya artık fersizleşiyor. 外面晚霞的光辉已渐渐消退。

ziyadar [ziya;da:r] (阿-波) *s.* 放射光芒的，明亮的，发亮的；亮堂堂的，光线充足的；照亮的，有照明的，有灯光的

ziyade [ziya:de] (阿) Ⅰ *s.* ❶过多的，过量的，大量的，充沛的，超过的，更多的：～ kar yağışı 过多的降雪 Bunun değeri ötekinden ziyadedir. 这种的价值比别的要高。❷多余的，无用的，不必要的：Bu kadar konuşmanız ziyadedir. 您说的这些话是不必要的。Ⅱ *is.* 【旧】 增多，增长，增强；增高；扩大 Ⅲ *zf.* 很，甚，多，太，更；十分，非常：bundan ～ 此外；hadden ～ 过分地，过度地，过多地：pek ～ 很多 pek ～siyle 很多地，非常多地 Bu boğuşma yarım saatten ziyade sürdü. 这种撕打持续了半个多小时。O pek ziyade çalıştı. 他工作了很久。◇(*-i*) ～ **etmek** ①增加，增多，增强 ②【转】跨越所有界限 ～ **olmak** (得到)扩大，扩充；增加，增大，增多 ◆**Ziyade olsun!** (吃饭时打招呼用的客套话)餐餐(或年年)有余！

ziyadece *zf.* 很多，相当多；相当强

ziyadelenmek, ziyadeleşmek (*nsz*) ❶(得到)扩大，扩充；增加，增大，增多；❷升高，上升，提高，更加剧烈，更厉害：Ateşi ziyadeleşti. 他的体温更高了。Başımın ağrısı ziyadeleşti. 我的头痛得更厉害了。

ziyadeleştirmek (*-i*) ziyadeleşmek 的使动态

ziyadelik, -ği *is.* 大量，许多；丰富，充沛

ziyadesiyle *zf.* 很多地，非常多地，十分丰富地绰绰有余地

ziyafet [ziya:fet] (阿) *is.* 宴会，宴席，酒宴；盛宴 ◇～ **çekmek** 设宴，举行宴会：Hangi dağda kurt öldü; bu cimri adam hepimize ziyafet çekti. 真是太阳从西边出来了，这个吝啬的人请我们吃了一顿饭。～ **kişide etmek** 设宴，举行宴会 ～ **vermek** 设宴，举行宴会：birinin şerefine bir ～ vermek 为某人举行宴会

ziyalandırmak (*-i*) 照明，照亮，照耀

ziyalanmak (*nsz*) 明亮起来，被照亮

ziyan [ziya:n] (波) *is.* 害处，损害，损失；危害；亏本，亏损：Ziyanımız, ölçülere sığmayacak kadar büyüktür. 我们的损失之大是无法估量的。Her ziyan bir öğüttür. 【成】吃一堑，长一智。◇～ **çekmek** 遭受损失 ～ **etmek** ①浪费 ②遭受损失：Yoksa avukatlar işe karışır, birbirine katar, her şeylerini ziyan ederler. 不然的话，律师们就会插手进来，搞得他们不和，倾家荡产。③亏本，亏损：Korkak bezirgân ne kâr eder ne ziyan. 【成】胆小的商人发不了大财，懦弱的士兵当不了将军。～ **görmek** 遭受损失 ～ **olmak** 受害，遭受损失 ～ **zebil olmak** 【口】白白地花费，白花费 ～**a uğramak** 遭受损失 ～**ına** 对…有害，有损于 ◆**Ziyanı yok.** 不要紧，没有关系，不算什么。**Ziyanın neresinden dönersen kârdır.** 扭亏为盈

ziyancı *s.* 使受损失的，使受害的，(极)有害的

ziyankâr [ziyankâ:r] (波) *s.* 见 ziyancı

ziyankârlık, -ğı *is.* 亏损，有害，带来损害；极有害；危害行为，危害性

ziyanlı *s.* 亏本的，赔本的，受到损失的；残缺的：Bu işten ziyanlı ben çıktım. 我这笔生意亏了。

ziyansız *s.* ❶无损失的；无残缺的，无损害的：～ bir köpek 不咬人的狗 ❷【口】相当好的，不坏的，不错的：Çalışması ziyansızdır. 他干得相当好。

ziyaret [ziya:ret] (阿) *is.* ❶拜访，访问；探望：～ günleri (医院、监牢里的)探视日，探监日 ～ iade 回访 Bayramın üşüncü günü bir dostu ziyarete gelmiş. 节日的第 3 天有一个朋友来访。Yarın ziyaretinize geleceğim. 明天我去拜访您。❷〈宗〉朝圣，朝觐，拜谒上帝侍者的墓。❸朝圣地，拜谒地；参拜地，游历地 ◇(*-i*) ～ **etmek** ①访问，拜访 ②进

行朝圣 **～ine gitmek** 拜访

ziyaretçi *is.* 访问者，拜访者，访客；探访者

ziyaretgâh [ziya:retgâ:h] (阿-波) *is.* 朝圣地，拜谒地；参拜地，游历地

ziynet [zi:ynet] (阿) *is.* 陈设，摆设；装饰，饰物；装饰品，点缀物；盛装，装束：～ eşyası 贵重物品

ziynetlemek (*-i*) 装饰，打扮，点缀；美化

ziynetlenmek (*nsz*) ziynetlemek 被动态

ziynetli *s.* 装饰过的；美化过的；打扮得漂亮的，漂亮的，好看的；豪华的，华丽的，富丽堂皇的

ziynetsiz *s.* 普通的，一般的，平常的；不好看的，难看的，不美观的

ZMA 【缩】装甲战斗车(Zırhlı Muharebe Aracı)

ZMO 【缩】农艺师商会(Ziraat Mühendisleri Odası)

Zn 〈化〉锌

Zodyak (法) *öz.is.* 〈天〉黄道带；黄道十二宫

zoka [zo'ka] (希) *is.* ❶鱼钩 ❷【俗】陷井，圈套；诡计 ◇**～ya gelmek** 上钩，上圈套，上当受骗 **～yı kapmak** (鱼)咬钩，上钩 **～yı yutmak** 上钩，落入圈套，上当，受骗

zom *s.* 【俗】❶成年的，发育成熟的(人) ❷烂醉如泥的，醉得不省人事的 ◇**～ olmak** 酩酊大醉

zona [zo'na] (拉) *is.* 〈医〉带状疱疹

Zonguldak *öz.is.* 宗古尔达克(土耳其省、市)

zonk zonk *zf.* 一蹦一蹦地，一跳一跳地：Kafası zonk zonk atıyor. 他的太阳穴直跳 ◇**～ zonklamak** (身体某部位)一蹦一蹦地疼，一扯一扯地痛，一揪一揪地痛

zonklamak (*nsz*) 感到钻心的痛；痉挛，抽搐；疼痛：Başı hem zonkluyor hem de ateş gibi yanıyor. 他的头痛得厉害，又烧得发烫。

zonklatmak (*-i*) zonklamak 的使动态

zoolit *is.* 动物化石

zoolog (法) *is.* 动物学家

zooloji (法) *is.* 动物学

zoospor(法) *is.* 游动孢子

zootekni (法) *is.* 畜牧学；动物饲养学

zooteknisyen *is.* 畜牧学家，畜牧工作者

zor Ⅰ *is.* ❶难，困难，艰难；难处 ❷苦难；痛苦；苦楚，疾苦，病痛：Midesinden zoru var. 他胃不舒服。❸强迫，强制，逼迫；被迫 ❹强力，压力；暴力，暴行；强制手段，暴力行径 Ⅱ *s.* ❶吃力的，费力的，困难的；繁重的，艰难的，辛苦的；令人疲劳的，令人厌倦的：～ çalışma 困难的工作 ～ sorun 难题，困难的问题 Sabır güzel, faydalı, fakat zor şeydir. 宽容是美德，是有益的，但很难做到。❷强迫的，强制的：～ nikâh 强迫婚姻 Ⅲ *zf.* 困难地，费力地，很难地，好不容易，很勉强地：Bu işi zor yapar. 他很难胜任这工作。Bu yazıyı bugün zor bitiririm. 今天我才能写好这篇文章。Üç ortak canlarını zor kurtarmışlar. 3 个伙伴好不容易才逃脱性命。◇(*-i*) **～ alımına çarpmak** 〈法〉没收，充公 (*-i*) **～ duruma düşürmek** 阻挠，刁难，为难：Fırsat kollayıp adamı zor duruma düşürdü. 他伺机为难那个人。**～ geçmek** 强渡 **～ kullanmak** 动手，动武；使用暴力，用强迫手段，采取强制手段 **～a baş vurmak** 诉诸武力 **～a gelmemek** 不能忍受压迫，不能忍受压制 **～a koşmak** 阻挠，刁难，为难 **～u ile** 在…逼攻下，在…进逼下 **～una gitmek** 伤人自尊心；欺侮 **～unda kalmak** 被迫，不得不：Verilen harcırah yetişmeyince her ikisi de keseden eklemek zorunda kaldılar. 发的路费不够，两人只得自己出钱垫上。**～unda olmak** 被迫，不得不：Oraya gitmek zorunda idim. 我不得不到那儿去。Verilen harcırah yetişmeyince her ikisi de keseden eklemek zorunda

kaldılar. 发的路费不够，两人只得自己出钱垫上。◆**Zorla güzellik olmaz.** 强扭的瓜不甜。**Zor ile güzellik yani zorbalıkla karı kocalık olmaz.** 捆绑不能成夫妻，强人所难事不成。(*-in*) **Zoru ne?** 为什么？有什么目的？有什么必要？因为什么缘故：İkide bir çocuğu rahatsız ediyorsun; zorun ne? 你干吗你总是骚扰这个孩子？

zoraki Ⅰ *zf.* 勉强地，很不乐意地，不得不，强迫，强制，违背意愿地，迫不得已：～ , istemeye istemeye oynanan bir oyun 迫不得已上演的节目 Ⅱ *s.* 勉强的，强作的，迫不得已的：Sinirli ve zoraki bir gülüşle güldü. 他痉挛似地勉强地笑了一下。

zorakilik, -ği *is.* 不自然，生硬，紧张；做作，矫揉造作，假装，强装：Tebessümünde bir zorakilik vardı. 他强装笑了一下。

zoralım *is.*〈法〉没收，充公 ◇(*-i*) **～a çarpmak** 没收，充公

zorba (波) Ⅰ *s.* 放肆的，不羁的；蛮横的，好斗的，好打架闹事的；粗鲁的，粗暴的；倔强的 Ⅱ *is.* 暴君，专制君主；强暴者，暴虐者 ◇**～ kesilmek** 成了强暴者，横行霸道，好斗

zorbaca [zorba'ca] Ⅰ *s.* 好斗的，蛮横的，粗鲁的 Ⅱ *zf.* 强暴地，暴虐地，横行霸道地

zorbalık, -ğı *is.* 压迫，压制；强迫，逼迫；强制；强行，动武 ◇**～ etmek** 压迫，压制；强迫，逼迫；强制；强行，动武：Makinist zorbalık etti, beni Eşref efendinin elinden aldı. 司机强行把我从埃什雷夫手中夺走。

zor belâ *zf.* 困难地，费力地，好不容易，很难

zorca Ⅰ *s.* 较难的，比较困难的，相当困难的 Ⅱ [zo'rca] *zf.* 较困难，相当费力，相当艰难，相当不易

zorgu *is.* 强制，强迫

zorgulu Ⅰ *s.* 强制的，强迫的，专横的，专制的，独裁的：～ disiplin 强制的纪律 Ⅱ *is.* 专横者，专制者，独裁者

zorla [zo'rla] *zf.* ❶强行，强迫，强制；动武，用武力：Hiç kimse zorla çalıştırılmaz.不强迫任何人劳动。❷不乐意地，不愿意地，勉强地，不得不，被迫地，迫不得已地：Onunla zorla konuşuyoruz. 我们很不乐意地同他说话。◇**～açmak** 打开，用力打开，强行打开，突破 **～ele geşirme** 侵占，攫取 **～ girmek** 闯入，突入，攻入；破门而入；侵入 (*-i*) **～ göçürmek** 放逐，流放，发配 **～ güllümsemek** 强笑 **～ kabul ettirmek** 强使接受，强加于，硬塞给，强加于人 **～ keşif** 〈军〉战斗侦察

zorlamak ❶(*-i*, *-e*) 强迫，迫使，逼迫：Eve dönmesi için zorladım. 我强令他回家。❷(*-i*) 强使，迫使，迫令：Gene kapıyı zorlamışlar. 夜里他们强令开门。❸(*-i*) 使全力，竭尽全力，使尽全力：kendisini ～ 拼命用力地做，竭尽全力地做 ❹(*-i*) 〈军〉强行完成，强行通过，强行渡过

zorlanış *is.* zorlanmak 的动名词

zorlanmak (*-e*) zorlamak 的被动态：Hiç kimse sendikaya üye olmaya zorlanamaz. 不得强制任何人加入工会。

zorlaşmak (*nsz*) 变得更加困难，复杂化，更加复杂，更加艰巨

zorlaştırmak (*-i*) zorlaşmak 的使动态

zorlayıcı *s.* 强制的，强迫的，强行的

zorlayış *is.* zorlamak 的动名词

zorlu *s.* ❶强烈的，剧烈的，猛烈的；强劲的，很有劲的：～ bir yağmur 大雨 Zorlu vuruşla yaptı. Kurt çeniledi ve geriledi. 他一阵猛打，狼惨叫着向后退去。❷坚决的，坚毅的，刚毅的，据理力争的：～ bir adam 坚强的人 ❸困难的，难做的，棘手的，难学的，难记的，难懂的：Bu zorlu denemeyi başarı ile yaptılar. 他成功地做完了这一难做的实验。

zorluk, -ğu *is.* 困难，艰难，繁难：Bu işin zorluğu var. 这事难办。◇**～ çekmek** 经受困难：Sizin gözünüzde hipermetrop var. Özellikle okurken çok zorluk çekersiniz. 您的眼睛花了，尤其是看书时会很费劲。**～ içinde kalmak** 陷入困境：Zorluk içinde kalan hastalar için, maddî menfaat düşünmeden yardım etmek, hekime bir boyun borcu oluyordu. 不计

报酬地为处于困境中的病人提供帮助，是医生应尽的义务。**～ları yenmek** 克服困难

zorlukla *zf.* 很难，困难，很困难，很费力

zorunlu *s.* ❶必要的，必需的，必不可少的；强制的，被迫的，义务的：Oksijen hayat için zorunludur. 氧气是生命不可缺少的气体。İlk öğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur. 小学教育对全体男女公民来说是义务教育。❷不可避免的，必然的 ◇**～ kılmak** 强使，迫使，迫令 **～ olarak** 被迫，被逼，迫不得已

zorun(lu)luk, -ğu *is.* 必要(性)，必需(性)；需要，要求；必然性，不可避免性；被迫，迫不得已：bağımsız bir dış politika ～u 奉行独立自主的外交政策的必要性

zoru zoruna [zor'u zoruna] *zf.* 费很大力气，费很大周折

ZPT 【缩】装甲运兵车(Zırhlı Personel Taşıcısı)

Zr 〈化〉锆(Zirkonyum)

zuaf *is.* ❶(旧时土耳其陆军的)雇佣兵 ❷祖阿夫兵(北非居民组成的，法国前殖民地部队中的士兵)

zuafa *ç.s.* 见 zayıf

zuhur [zuhu:r] (阿) *is.* 出现，产生，发生，起源 ◇**～ etmek** 出现，产生，发生，起源 **～a gelmek** 发生，出现 (*-i*) **～a getirmek** 作出，完成；实现，实行；订立，缔结

zuhurat [zuhu:rat] (阿) *ç.is.* 偶然的事情，意外的情况，意想不到的事，难以想象的事：Henüz zuhurat yok. 暂没有事故。Benim oraya gitmem zuhurata bağlıdır. 我去那里和意想不到的情况有关。◇**～a tabi olmak** 取决于意外的情况

zuhurî [zuhu:ri:] (阿) *is.*(在民间戏剧奥尔塔奥云中)演丑角演员：～ kolu 奥尔塔奥云戏剧团(或戏班子) ◇**～ye çıkar gibi** 穿得滑稽可笑的，穿得怪诞的

zula [zu'la] *is.* 【俗】监狱里囚犯禁用物品(刀、麻醉品、钱等)的地方 ◇(*-i*) **～ etmek** 【俗】偷去，偷走，藏到秘密的地方

zulmaaşeyn (阿) *is.* 〈生〉两栖植物

zulmanî (阿)*s.* ❶黑暗的，昏暗的；阴晦的，阴沉的 ❷【转】模糊不清的，暗含的，隐藏着的，暗藏的

zulmen (阿) *zf.* 不公平地，不公正地，不公道地；强制，强迫，强行，专横地，独断专行

zulmet (阿) *is.* 黑暗，昏暗

zulmetmek (*-e*) 不公正，压迫，压制，虐待；欺压，欺侮；拷问，折磨

zulüm, -lmü (阿) *is.* 不公道，不公正，非正义(性)；不公正行为；强迫，逼迫，强制，压迫，压制；专制，暴政：Zulme kimse dayanamaz. 这种迫害谁也受不了。◇**～ etmek** 不公正，压迫，压制，虐待；欺压，欺侮；拷问，折磨 **～ görmek** 感到不公，感到自己受压 ◆**Zulüm ile yapılan çabuk yıkılır.** 【俗】棍棒建不起永久的东西。

zulümkâr (阿) Ⅰ *is.* 压迫者，压制者 Ⅱ *s.* 不公正的，不公道的，不公平的，专横的

zulümkârlık, -ğı *is.* 不公正，不公道，不公平；压迫，压制；暴政，苛政

zurna (波) *is.* ❶〈乐〉祖尔纳管，唢呐 ❷好闲扯的人，爱说废话的人 ❸【俗】又厚又重的刀子 ❹【俚】鸡巴 ◇**～ davul ile** 用豪华的排场，用隆重的排场，极隆重地 **～ gibi** ①【转】(声音)沙哑的，粗哑的，刺耳的：Bir zurna gibi duyulan çatlak sesiyle âlemi çekiştirir. 他用他那破锣嗓子把大伙数落了一顿。②【转】陶醉的；兴奋的；狂热的 **～ gibi dar** (瘦得)象唢呐管似的(裤筒) ◆**Zurnayı biz çaldık parayı el topladı.** 我们卖力他受益，尽为他人做嫁衣。**Zurnada peşrev olmaz, ne çıkarsa bahtına.** 有些事情当顺其自然。

zurnacı *is.* 唢呐吹奏者

zurnacılık, -ğı *is.* 吹唢呐的职业

zurnapa *is.* 【俗】长颈鹿，长颈鹿属

zurt 见 zart

zuum [zu'um] (阿)*is.* ❶错误的意见，不正确的见解 ❷推测，设想；假定，假设 ◇**～unca** 按他的意见

zübde (阿) *is.* 【旧】 ❶精华，精髓；实质，基本要素 ❷概要，摘要，概述；简短总结，小结：anlatılanların ～si 所述一切的概要

zücacî (阿) *s.* 玻璃的，玻璃状的

zücaciye [züca:ciye] (阿) *is.* 玻璃或瓷器制品

züğürt, -dü Ⅰ *s.* 【谑】没有钱的，钱少的；身无分文的，寒酸的，贫穷的 Ⅱ *is.* 【谑】没有钱的人，穷人 ◇～ **olmak** 需要钱 ～ **teselli** 阿Q精神；吃不着葡萄，妄嫌葡萄酸 ◆**Züğürt olup düşünmektense, uyuz olup kaşınmak yeğdir.** 无钱比生疥疮还难受。

züğürtle(ş)mek (*nsz*) 【谑】一个钱也没有，一文不名，变穷，破产：Züğürtledin, dedin. Senden para, hediye, şu bu, isterim, deye mi? Korktun. 你说你穷了，我向你要过钱，要过礼物，要过这样那样东西吗？你害怕了。

züğürtlük, -ğü *is.* 【谑】缺钱，没有钱；贫穷，贫困：çehre ～ü 难看的外貌，长相不漂亮 Züğürtlükten hâlimiz duman be abi. 大哥！我们可是穷得一无所有哇！◇～**ten kazınmak** 穷得很，非常贫穷

Zühal, -li (阿) *öz.is.* 〈天〉土星

Zühre (阿) *öz.is.* 〈天〉金星

zührevî [zührevi:] (阿) *s.* 〈医〉花柳病的，性病的

züht, -dü (阿) *is.* 虔诚的禁欲主义，独居修道：～ü takva 禁欲主义

zühul, -lü [zühu:l] (阿) *is.* 由于疏忽大意或漫不经心产生的错误、差错；忽略，忽视

zühulen (阿) *zf.* 漫不经心地，疏忽大意地，马虎，草率；错误地

zükam [züka:m] (阿) *is.* 伤风，鼻炎；感冒；受寒，着凉：～ı daimî 慢性鼻性 ◇～ **olmak** 受寒，着凉，伤风

zükamlı *s.* 患感冒的，着了凉的，伤了风的，害伤风的

zül, -llü(阿)*is.* 卑鄙，恶劣；卑鄙勾当，可耻行为 ◇～ **saymak** 视为可耻

zülâl, -li [zülâ:l] (阿) *is.* ❶纯净透明的凉水 ❷〈化〉白朊，白蛋白，清蛋白；蛋白质，蛋白，蛋清

zülfaris,zülfaruz [zülfa:ris, zülfa:ruz] (波-阿) 〈植〉四季豆的变种，四季豆中的一种(*Phaseolus caracalla*)

zülfe (阿) *is.* 穗子，流苏，缨络

zülfikâr (阿) *öz.is.* (先知穆罕默德的剑)聚尔菲卡尔

Zülkarneyn (阿) *öz.is.* 〈史〉聚尔卡尔内伊恩，《双角》(马其顿国王亚历山大三世大帝的绰号)

zülüf, -lfü (波) *is.* ❶一绺头发，一绺卷发，挂在鬓角上的头发 ❷【诗】心爱人的头发，心爱女人的头发 ◇～**ü yâre dokunmak** 使伤心，使痛心

zülüflü *s.* 鬓角上有一绺头发的

zümbül 见 sümbül

zümre (阿) *is.* ❶一群，一丛；组，小组；社，团体；群体，阶层；派：muallimler ～si 全体教师，教师界 Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. 任何人，任何家庭，任何阶层或阶级都不得享有特权。❷种，类，种类；等，级，等级 ❸(大自然中的)界

zümrevî (阿) *s.* 群体的，集体的；小组的；阶级的，阶级之间的

zümrüdî [zümrüdi:] *s.* 绿(色)的，碧绿色的

zümrüdüanka [zümrüdüanka:] (波-阿) *öz.is.* 〈神〉不死鸟，长生鸟(神话中的神鸟，自焚而死，又从灰烬中再生)：Zümrüdüanka gibi ismi var cismi yok. 就象长生鸟一样，有其名，而无其实。

zümrüt, -dü (阿) Ⅰ *is.* 纯绿宝石，祖母绿 Ⅱ *s.* 绿宝石的：～ yüzük 绿宝石戒指 Ⅲ *s.* 碧绿色的，祖母绿色的：～ çayırlar 碧绿色的草地 ～ gibi 碧绿碧绿的 ～ yeşil 深绿

色的

zümrütlenmek, zümrütleşmek (*nsz*) 变绿，发绿，变成绿色：Bahar gelince ağaçlar zümrütlendi. 春天一到树就发绿。

zünnar (阿) *is.* ❶〈宗〉基督教僧侣的腰带(为禁绝肉欲而来) ❷【转】〈诗〉美女的头发

züppe Ⅰ *s.* 假斯文的；假绅士的；耍滑头的；做作的 Ⅱ *is.* 假斯文(指人)，假绅士；滑头，无赖的人；花花公子；好打扮的人，好穿戴的人

züppece [züppece] Ⅰ *s.* 假装的，做作的，矫揉造作的，装模作样的 Ⅱ *zf.* 假装地，做作地，装模作样地，自命不凡地

züppeleşmek (*nsz*) 做作，矫揉造作，假装，装模作样，自命不凡

züppelik, -ği *is.* 讲究穿戴，讲究衣着，假装，做作，装模作样(的言行) ◇～ **etmek** 穿戴讲究，衣着时髦

zürafa [züra:fa] (阿) *is.* 〈动〉长颈鹿(*Giraffa camelopardalis*) ◇～ **gibi** 细高个(人)，细高条的(人)

zürefa (阿) *ç.s.* 见 zarif

zürefagiller *is.* 〈动〉长颈鹿科

zürra, -aı [zürra:] (阿) *ç.is.* 见 zari

zürraî (阿) *s.* 农业的

Zürich *öz.is.* 苏黎士(瑞士)

zürriyet (阿) *is.* ❶世系；代，辈；后裔，后代 ❷小孩，孩子：Zürriyetsiz bu aile. 这是一家无子女家庭。

züyuf [züyu:f] (阿) *ç.is.* 假钱，假币；贬值的钱；成色低的金属货币

züyut (阿) *ç.is.* 见 zeyt